20/-

Bible. Hindustani. 1860

KITÁB I MUQADDAS,

YA'NE,

PURÁNÁ AUR NAYÁ 'AHD-NÁMA,

YÁ

TAURET, ZABU'R, AMBIYÁ KE SAHI'FA, AUR INJI'L:

IN KÁ TARJUMA 'IBRÁNI' O YU'NÁNI ZUBÁNON SE ZUBÁN I URDU' MEN HU'Á, JISE TAS,HI'H KARKE, AUR HAR BÁB KE MAZÁMI'N AUR HÁSHYA KE FAWÁID MUNDARAJ KARKE, AB TI'SRI' BÁR CHHAPWÁTE HAIN.

LONDON:
PRINTED BY WILLIAM CLOWES AND SONS, STAMFORD STREET,
FOR THE
BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1804.
MDCCCLX.

Puráne aur Naye 'Ahd-námoṉ kí sab kitáboṉ ke nám, aur un kí tartíb, aur un ke báboṉ ká shumár.

PURÁNE 'AHD-NÁMA KÍ KITÁBEṈ.

NAYE 'AHD-NÁMA KÍ KITÁBEṈ.

MU'SA' KI' PAHLI' KITA'B,

MUSAMMA'

PAIDA'ISH.

Peshtar MASÍH se, 4004.

I BÁB.

1 Ásmán aur zamín kí paidáish, 3 roshní kí, 6 fazá kí : 9 ḳhushkí tarí se alag kí játí, 11 aur sab nabátát o daraḳht ugátí. 14 Súraj aur Chánd aur Sitáron̲ kí paidáish, 20 daryáí jánwaron̲ aur parandon̲ kí, 24 janglí jánwaron̲ aur chárpáyon̲ kí. 26 Insán ke, Ḳhudá kí súrat par, paidá hone ke ahwál ; 29 un kí ḳhurák ká bandobast.

IBTIDÁ[a] men̲ Ḳhudá[b] ne ás-
mán aur zamín ko paidá kiyá.
2 Aur zamín wírán aur sunsán
thí ; aur gahráo ke úpar andherá
thá. Aur Ḳhudá kí Rúh[c] pání par
jumbish kartí thí.
3 ¶ Aur Ḳhudá ne kahá[d], ki
Ujálá[e] ho : aur ujálá ho gayá.
4 Aur Ḳhudá ne ujále ko dekhá,
ki achchhá hai ; aur Ḳhudá ne
ujále ko andhere se judá kiyá.
5 Aur Ḳhudá ne ujále ko Din[f]
kahá, aur andhere ko Rát kahá.
So shám aur subh pahlá din húá.
6 ¶ Aur Ḳhudá ne kahá, ki Pá-
níon̲ ke bích fazá[g] howe, aur páníon̲
ko páníon̲ se judá kare.
7 Tab Ḳhudá ne fazá ko banáyá,
aur fazá ke níche ke pání[h] ko
fazá ke úpar ke pání[i] se judá
kiyá : aur aisáhí ho gayá.
8 Aur Ḳhudá ne fazá ko Ásmán
kahá. So shám aur subh dúsrá
din húá.
9 ¶ Aur Ḳhudá ne kahá, ki Ás-
mán ke níche ke pání ek jagah[k]
jam'a howen̲, ki ḳhushkí nazar
áwe : aur aisáhí ho gayá.
10 Aur Ḳhudá ne ḳhushkí ko Za-
mín kahá ; aur jam'a húe páníon̲
ko Samundar kahá : aur Ḳhudá
ne dekhá, ki achchhá hai.
11 Aur Ḳhudá ne kahá, ki Za-
mín ghás aur ságpát, jo bíj rakhte,
aur mewadár daraḳhton̲ ko[l], jo
apní apní jins ke muwáfiq phalte,
jo zamín par áp men̲ bíj rakhte
hain̲, ugáwe[m] : aur aisáhí ho gayá.
12 Tab zamín ne ghás aur ságpát
ko, jo apní apní jins ke muwáfiq
bíj rakhte, aur daraḳhton̲ ko jo
phal láte hain̲, jin ke bíj un kí
jins ke muwáfiq un men̲ hain̲,
ugáyá : aur Ḳhudá ne dekhá, ki
achchhá hai.
13 So shám aur subh tísrá din
húá.
14 ¶ Aur Ḳhudá ne kahá, ki
Ásmán kí fazá men̲ naiyir[n] hon̲, ki
din aur rát men̲ farq karen̲ ; aur
we nishánon̲, aur zamánon̲, aur
dinon̲, aur barason̲[o] ke bá'is hon̲ :
15 Aur we ásmán kí fazá men̲
howen̲, ki zamín par roshní baḳh-
shen̲ : aur aisáhí ho gayá.
16 So Ḳhudá ne do baṛe naiyir
banáe[p] ; ek naiyir i a'zam jo din
par hukúmat kare, aur ek naiyir
i asgar[q] jo rát par hukúmat kare :
aur sitáron̲[r] ko bhí banáyá.
17 Aur Ḳhudá ne un ko ásmán
kí fazá men̲ rakhá, ki zamín par
roshní baḳhshen̲,
18 Aur din rát par hukúmat[s]
karen̲, aur ujále ko andhere se
judá karen̲ : aur Ḳhudá ne dekhá
ki achchhá hai.
19 So shám aur subh chauthá din
húá.
20 ¶ Aur Ḳhudá ne kahá, ki
Pání rengnewále jándáron̲ se bhar
jáe, aur parinde zamín par ásmán
kí fazá men̲ uṛen̲.
21 Aur Ḳhudá ne baṛe baṛe
daryáí jándár[t], aur har qism ke
rengnewále jándáron̲ ko, jin se
pání bhará hai, un kí jins ke mu-
wáfiq, aur har qism ke parindon̲
ko, un kí jins ke muwáfiq[u] paidá
kiyá : aur Ḳhudá ne dekhá, ki
achchhá hai.
22 Aur Ḳhudá ne un ko barakat
deke kahá, ki Phalo aur baṛho[v],
aur samundar ke páníon̲ ko málá-
mál karo, aur parinde zamín par
bahut hon̲.
23 So shám aur subh pánchwán̲
din húá.

a Yúh. 1. 1, 2. 'Ibrán. 1. 10.
b Zab. 8. 3. aur 33. 6. aur 89. 11, 12. aur 102. 25. aur 136. 5. aur 146. 6. Yas. 44. 24. Yar. 10. 12. aur 51. 15. Zak. 12. 1. A'am. 14. 15. aur 17. 24. Qul. 1. 16, 17. 'Ibrán. 11. 3. Muk. 4. 11. aur 10. 6.
c Zab. 33. 6. Yas. 40. 13, 14.
d Zab. 33. 9.
e 2 Qur. 4. 6.
f Zab. 74. 16. aur 104. 20.
g Aiy. 37. 18. Yar. 51. 15.
h Ams. [illegible]. 28.
i Zab. 148. 4.
k Aiy. 26. 10. aur 38. 8. Zab. 33. 7. aur 95. 5. aur 104. 9. aur 136. 6. Ams. 8. 29. Yar. 5. 22. 2 Pat. 3. 5.
l Lúq. 6. 44.
m 'Ibrán. 6. 7.
n Ist. 4. 19. Zab. 74. 16. aur 136. 7.
o Zab. 74. 17. aur 104. 19.
p Zab. 136. 7, 8, 9. aur 148. 3, 5.
q Zab. 8. 3.
r Aiy. 38. 7.
s Yar. 31. 35.
t Zab. 104. 26.
u Paid. 6. 20. aur 7. 14. aur 8. 19.
v Paid. 8. 17.

Peshtar MASÍH se, 4004.

24 ¶ Aur Khudá ne kahá, ki Zamín jándároṉ ko un kí jins ke muwáfiq, aur chárpáye, aur kíṛe makoṛe, aur janglí jánwar apní apní jins ke muwáfiq paidá kare: aur aisáhí ho gayá.

25 Aur Khudá ne janglí jánwar, aur chárpáye, aur zamín ke kíṛe makoṛoṉ ko, un kí jins ke muwáfiq banáyá: aur Khudá ne dekhá ki achchhá hai.

26 ¶ Tab Khudá ne kahá, ki Ham Ádam ko apní súrat aur apní mánind banáweṉ [w]: ki we samundar kí machhlíoṉ par, aur ásmán ke parindoṉ par aur chárpáyoṉ par, aur tamám zamín par, aur sab kíṛe makoṛoṉ par jo zamín par rengte haiṉ, sardárí [x] kareṉ.

27 Aur Khudá ne Ádam ko apní súrat [y] par paidá kiyá, Khudá kí súrat par us ko paidá kiyá; nar aur nárí [z] un ko paidá kiyá.

28 Aur Khudá ne un ko barakat dí, aur Khudá ne unheṉ kahá, ki Phalo [a], aur zamín ko ma'múr karo, aur us ko mahkúm karo: aur samundar kí machhlíoṉ, aur ásmán ke parindoṉ par, aur sab charindoṉ par jo zamín par chalte haiṉ, sardárí karo.

29 ¶ Aur Khudá ne kahá, ki Dekho, maiṉ har ek bíjdár ságpát ko, jo tamám rú e zamín par hai, aur har ek darakht ko, jis meṉ bíjdár phal hai, tumheṉ kháne ke wáste [b] detá húṉ.

30 Aur zamín ke sab charindoṉ ko [c], aur ásmán ke sab parindoṉ ko [d], aur sab ko, jin meṉ zindagí ká dam hai, sab tarah kí sabzí un ke kháne ke liye detá húṉ: aur aisáhí ho gayá.

31 Aur Khudá ne sab par jo us ne banáyá thá nazar kí, aur dekhá, ki bahut achchhá [e] hai. So shám aur subh chhaṭhwáṉ din húá.

w Paid. 5. 1. aur 9. 6. Zab. 100. 3. Wá'iz 7. 29. A'am. 17. 26, 28, 29. 1 Qur. 11. 7. Afs. 4. 24. Qul. 3. 10. Ya'q. 3. 9.
x Paid. 9. 2. Zab. 8. 6.
y 1 Qur. 11. 7.
z Paid. 5. 2. Mal. 2. 15. Mat. 19. 4. Marq. 10. 6.
a Paid. 9. 1, 7. Ahb. 26. 9. Zab. 127. 3. aur 128. 3, 4.
b Paid. 9. 3. Aiy. 36. 31. Zab. 104. 14, 15. aur 136. 25. aur 146. 7. A'am. 14. 17.
c Zab. 145. 15, 16. aur 147. 9.
d Aiy. 38. 41.
e Zab. 104. 24. 1 Tim. 4. 4.

II BÁB.

1 *Pahlá Sabt húá.* 4 *Khilqat kí waz'a ká bayán.* 8 *'Adan men ek bág lagáyá játá;* 10 *uskí nadí ká ahwál.* 17 *Nek o bad kí pahchán ke darakht se kháná man'a húá.* 19, 20 *Sab jánwaroṉ ke nám rakhe játe.* 21 *'Aurat kí paidáish, aur shádí ke dastúr ke jári karne ká bayán.*

AUR ásmán aur zamín aur un kí sárí ábádí taiyár húí [a].

2 Aur Khudá ne, sátweṉ din, apne kám ko jo kartá thá, púrá karke, sátweṉ din [b] apne sáre kám se jo kartá thá árám kiyá.

3 Aur Khudá ne sátweṉ din ko mubárak kiyá [c], aur use muqaddas ṭhahráyá: is liye ki us ne usí din apne sab kám se jo us ne kiyá aur banáyá thá árám páyá.

4 ¶ Yih ásmán aur zamín ká bayán hai [d] jab we paidá húe, jis din KHUDÁWAND Khudá ne zamín aur ásmán ko banáyá,

5 Aur maidán kí sab nabát [e] hanoz zamín par na thí, aur maidán kí sab ghás hanoz na ugí thí: ki KHUDÁWAND Khudá ne zamín par pání na barsáyá thá [f], aur Ádam na thá, ki zamín kí khetí kare [g].

6 Aur zamín se bukhár uṭhtá thá, aur tamám rú e zamín ko seráb kartá thá.

7 Aur KHUDÁWAND Khudá ne zamín kí miṭṭí se [h] Ádam ko banáyá, aur us ke nathnoṉ meṉ [i] zindagí ká dam [k] phúnká; so Ádam jítí ján [l] húá.

8 ¶ Aur KHUDÁWAND Khudá ne 'Adan [m] meṉ púrab [n] kí taraf ek bág [o] lagáyá; aur Ádam ko jise us ne banáyá thá, waháṉ [p] rakhá.

9 Aur KHUDÁWAND Khudá ne har darakht ko, jo dekhne meṉ khushnumá [q], aur kháne meṉ khúb thá, aur bág ke bíchoṉ bích hayát ká darakht [r], aur nek o bad kí pahchán ká darakht [s] zamín se ugáyá.

10 Aur 'Adan se ek nadí bág ke seráb karne ko niklí; aur waháṉ se taqsím hoke, chár dhárá húí.

11 Pahlí ká nám Faisún, jo Hawílah [t] kí sárí zamín ko ghertí hai; waháṉ soná hotá hai;

12 Aur us zamín ká soná achchhá hai; aur waháṉ motí aur billaur bhí haiṉ.

13 Aur dúsrí dhárá ká nám Jaihún hai, jo Kúsh kí sárí zamín ko ghertí hai.

14 Aur tísrí dhárá ká nám Dijlah [u] hai, jo Asúr ke púrab játí. Aur chauthí dhárá ká nám Furát hai.

15 Aur KHUDÁWAND Khudá ne Ádam ko leke bág i 'Adan meṉ rakhá [w], ki us kí bágbání aur nigáhbání kare.

16 Aur KHUDÁWAND Khudá ne Ádam ko hukm dekar kahá, ki Tú bág ke har darakht ká phal kháná:

17 Lekin nek o bad kí pahchán ke darakht [x] se na kháná [y]: kyúṉki jis din tú us se kháegá tú maregá [z].

18 ¶ Aur KHUDÁWAND Khudá ne kahá, ki Achchhá nahíṉ ki Ádam

a Zab. 33. 6.
b Khur. 20. 11. aur 31. 17. Ist. 5. 14. 'Ibrán. 4. 4.

Peshtar MASÍH se, 4004.

c Naham. 9. 14. Yas. 58. 13.
d Paid. 1. 1. Zab. 90. 1, 2.
e Paid. 1. 12. Zab. 104. 14.
f Aiy. 38. 26, 27, 28.
g Paid. 3. 23.
h Paid. 3. 19, 23. Zab. 103. 14. Wá'iz 12. 7. Yas. 64. 8. 1 Qur. 15. 47.
i Paid. 7. 22. Yas. 2. 22.
k Aiy. 33. 4. A'am. 17. 25.
l 1 Qur. 15. 45.
m Paid. 4. 16. 2 Sal. 19. 12. Hiz. 27. 23.
n Paid. 3. 24.
o Paid. 13. 10. Yas. 51. 3. Hiz. 28. 13. Yúel 2. 3.
p 15 áyat.
q Hiz. 31. 8.
r Paid. 3. 22. Ams. 3. 18. aur 11. 30. Muk. 2. 7. aur 22. 2, 14.
s 17 áyat.
t Paid. 25. 18.
u Dán. 10. 4.
w 8 áyat.
x 9 áyat.
y Paid. 3. 1, 3, 11, 17.
z Paid. 3. 3, 19. Rúm. 6. 23. 1 Qur. 15. 56. Ya'q. 1. 15. 1 Yúh. 5. 16.

Peshtar MASÍH se, 4004.

akelá rahe; maiṉ us ke liye ek yár us kí mánind[a] banáúṉgá.

19 Aur ḴHUDÁWAND Ḵhudá ne har ek jánwar, aur ásmán ke parindoṉ ko, zamín se[b] banákar, Ádam ke pás pahuṉcháyá[c], táki dekhe, ki wuh un ke kyá nám rakhe: so jo Ádam ne har ek jánwar ko kahá, wuhí us ká nám ṭhahrá.

20 Aur Ádam ne sab chárpáyoṉ, aur ásmán ke parindoṉ, aur har janglí jánwar ká nám rakhá; par Ádam ko us kí mánind yár na milá.

21 Aur ḴHUDÁWAND Ḵhudá ne Ádam par bhárí nínd[d] bhejí, ki wuh so gayá: aur us ne us kí paslíoṉ meṉ se ek paslí nikálí, aur us ke badle gosht bhar diyá;

22 Aur ḴHUDÁWAND Ḵhudá ne us paslí se, jo us ne Ádam se nikálí thí, ek 'aurat banáke, Ádam ke pás[e] láyá.

23 Aur Ádam ne kahá, ki Ab yih merí haḍḍí meṉ se haḍḍí, aur mere gosht meṉ se gosht[f] hai: is sabab se wuh Nárí kahláwegí, kyúṉki wuh Nar se[g] nikálí gaí.

24 Is wáste mard apne má báp ko chhoṛegá[h], aur apní jorú se milá rahegá: aur we ek tan hoṉge.

25 Aur we donoṉ, Ádam aur us kí jorú, nange[i] the, aur sharmáte na the.

[a] Paid. 3. 12. 1 Qur. 11. 9. 1 Tim. 2. 13.
[b] Paid. 1. 20, 24.
[c] Zab. 8. 6. Dekho Paid. 6. 20.
[d] Paid. 15. 12. 1 Sam. 26. 12.
[e] Ams. 18. 22. 'Ibrán. 13. 4.
[f] Paid. 29. 14. Qáz. 9. 2. 2 Sam. 5. 1. aur 19. 13. Afs. 5. 30.
[g] 1 Qur. 11. 8.
[h] Paid. 31. 15. Zab. 45. 10. Mat. 19. 5. Marq. 10. 7. 1 Qur. 6. 16. Afs. 5. 31.
[i] Paid. 3. 7, 10, 11.

III BÁB.

1 *Sámp Hawah ko fareb detá.* 6 *Insán gunáh se s̲hikastahál hojátá.* 9 *Ḵhudá mard 'aurat donoṉ ko apne huzúr meṉ bulátá.* 14 *Sámp par la'nat bhejí játí.* 15 *'Aurat kí ḵháss nasl ká wa'da.* 16 *Insán kí sazá ke ahwál.* 21 *Unkí pahlí posháḵ.* 22 *We donoṉ bág i 'Adan se nikále játe.*

AUR sámp[a] maidán ke sab jánwaroṉ se jinheṉ ḴHUDÁWAND Ḵhudá ne banáyá hoshyár[b] thá. Aur us ne 'aurat se kahá, Kyá yih sach hai, ki Ḵhudá ne kahá, ki Bág ke har daraḵht se na kháná?

2 'Aurat ne sámp se kahá, ki Bág ke daraḵhtoṉ ká phal ham to kháte haiṉ:

3 Magar us daraḵht ke phal ko[c], jo bág ke bíchoṉ bích hai, Ḵhudá ne kahá, ki Tum us se na kháná, aur na chhúná, aisá na ho ki mar jáo.

4 Tab sámp ne 'aurat se[d] kahá, ki Tum na maroge:

5 Balki Ḵhudá jántá hai, ki jis din us se kháoge, tumhárí áṉkheṉ khul jáeṉgí[e], aur tum Ḵhudá kí mánind nek o bad ke jánnewále hooge.

6 Aur 'aurat ne joṉ dekhá, ki wuh daraḵht kháne meṉ achchhá, aur dekhne meṉ ḵhushnumá, aur 'aql bakhshne meṉ ḵhúb hai, to us ke phal meṉ se liyá, aur kháyá[f], aur apne ḵhasam ko bhí diyá; aur us ne[g] kháyá.

7 Tab donoṉ kí áṉkheṉ[h] khul gaíṉ, aur unheṉ ma'lúm húá ki ham nange[i] haiṉ; aur unhoṉ ne anjír ke pattoṉ ko síke apne liye lungíáṉ banáíṉ.

8 Aur unhoṉ ne ḴHUDÁWAND Ḵhudá kí áwáz[k], jo ṭhanḍe waqt bág meṉ phirtá thá, suní: aur Ádam aur us kí jorú ne áp ko ḴHUDÁWAND Ḵhudá ke sámhne se bág ke daraḵhtoṉ meṉ chhipáyá[l].

9 Tab ḴHUDÁWAND Ḵhudá ne Ádam ko pukárá, aur us se kahá, ki Tú kaháṉ hai?

10 Wuh bolá, ki Maiṉ ne bág meṉ terí áwáz suní, aur ḍará[m], kyúṉki maiṉ nangá húṉ; aur áp ko chhipáyá.

11 Aur us ne kahá, Tujhe kis ne jatáyá ki tú nangá hai? Kyá tú ne us daraḵht se kháyá, jis kí bábat maiṉ ne tujh ko hukm kiyá thá ki us se na kháná?

12 Ádam ne kahá, ki Is 'aurat ne[n] jise tú ne merí sáthí kar diyá, mujhe us daraḵht se diyá, aur maiṉ ne kháyá.

13 Tab ḴHUDÁWAND Ḵhudá ne 'aurat se kahá, ki Tú ne yih kyá kiyá? 'Aurat bolí, ki Sámp ne mujh ko bahkáyá[o], to maiṉ ne kháyá.

14 Aur ḴHUDÁWAND Ḵhudá ne sámp se kahá, Is wáste ki tú ne yih kiyá hai, tú sab chárpáyoṉ, aur maidán ke sab jánwaroṉ se mal'ún hai[p]; tú apne peṭ ke bhal chalegá, aur 'umr bhar miṭṭí[q] khá-egá:

15 Aur maiṉ tere aur 'aurat ke, aur terí nasl[r] aur 'aurat kí nasl[s] ke darmiyán dushmaní ḍálúṉgá; wuh[t] tere sir ko kuchlegí, aur tú us kí eṛí ko káṭegá.

16 Us ne 'aurat se kahá, ki Maiṉ tere haml meṉ dard ko[u] bahut baṛháúṉgá; aur dard se tú laṛke janegí; aur apne ḵhasam kí taraf terá shauq hogá, aur wuh tujh par hukúmat[w] karegá.

17 Aur Ádam se kahá, Is wáste

[a] Muk. 12. 9. aur 20. 2.
[b] Mat. 10. 16. 2 Qur. 11. 3.
[c] Paid. 2. 17.
[d] 13 áyat. 2 Qur. 11. 3. 1 Tim. 2. 14.
[e] 7 áyat. A'am. 26. 18.
[f] 1 Tim. 2. 14.
[g] 12, 17 áyaten.
[h] 5 áyat.
[i] Paid. 2. 25.
[k] Aiy. 38. 1.
[l] Aiy. 31. 33. Yar. 23. 24. 'Amús 9. 3.
[m] Paid. 2. 25. Ḵhur. 3. 6. 1 Yúh. 3. 20.
[n] Paid. 2. 18. Aiy. 31. 33. Ams. 28. 13.
[o] 4 áyat. 2 Qur. 11. 3. 1 Tim. 2. 14.
[p] Ḵhur. 21. 29, 32.
[q] Yas. 65. 25. Mík. 7. 17.
[r] Mat. 3. 7. aur 13. 38. aur 23. 33. Yúh. 8. 44. A'am. 13. 10. 1 Yúh. 3. 8.
[s] Zab. 132. 11. Yas. 7. 14. Mík. 5. 3. Mat. 1. 23, 25. Lúq. 1. 31, 34, 35. Gal. 4. 4.
[t] Rúm. 16. 20. Qul. 2. 15. 'Ibrán. 2. 14. 1 Yúh. 5. 5. Muk. 12. 7, 17.
[u] Zab. 48. 6. Yas. 13. 8. aur 21. 3. Yúh. 16. 21. 1 Tim. 2. 15.
[w] 1 Qur. 11. 3. aur 14. 34. Afs. 5. 22, 23, 24. 1 Tim. 2. 11, 12. Tít. 2. 5. 1 Pat. 3. 1, 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 4004.

ki tú ne apní jorú kí bát suní[x], aur us darakht se kháyá[y], jis kí bábat main ne tujhe hukm kiyá[z], ki Us se mat kháná: zamín tere sabab se la'natí[a] húí; sakht mihnat[b] ke sáth tú apní 'umr bhar us se kháegá;

18 Aur wuh tere liye kánte aur úntkatáre[c] ugáwegí; aur tú khet ká ságpát[d] kháegá;

19 Tú apne munh ke pasíne[e] kí rotí kháegá, jab tak ki zamín men phir na jáwe; ki tú us se nikálá gayá hai: ki tú khák hai[f], aur phir khák men jáegá[g].

20 Aur Ádam ne apní jorú ká nám ‡ Hawah rakhá; is liye ki wuh sab zindon kí má hai.

21 Aur KHUDÁWAND Khudá ne Ádam aur us kí jorú ke wáste chamre kí poshák banáke, un ko pahináí.

22 ¶ Aur KHUDÁWAND Khudá ne kahá, Dekho, ki Ádam nek o bad kí pahchán men ham men se ek kí mánind[h] ho gayá: aur ab aisá na ho, ki apná háth barháke aur hayát ke darakht se bhí kuchh leke kháwe[i], aur hamesha jítá rahe,

23 Is liye KHUDÁWAND Khudá ne us ko bág i 'Adan se báhar kar diyá, ki zamín kí, jis men se wuh liyá gayá thá, khetí[k] kare.

24 Chunánchi us ne Ádam ko nikál diyá; aur bág i 'Adan kí púrab taraf[l] Karúbíon[m] ko chamaktí aur ghúmtí talwár ke sáth muqarrar kiyá, ki darakht i hayát kí nigáhbání karen.

x 1 Sam. 15. 23.
y 6 áyat.
z Paid. 2. 17.
a Wá'iz 1. 2,3. Yas. 24. 5, 6. Rúm. 8. 20.
b Aiy. 5. 7. Wá'iz 2. 23.
c Aiy. 31. 40.
d Zab. 104. 14.
e Wá'iz 1. 13. 2 Tas. 3. 10.
f Paid. 2. 7.
g Aiy. 21. 26. aur 34. 15. Zab. 104. 29. Wá'iz 3. 20. aur 12. 7. Rúm. 5. 12. 'Ibrán. 9. 27.
‡ Ya'ne *Zinda.*
h 5 áyat. Waisí mag-rúrí Yas. 19. 12. aur 47. 12,13. Yar. 22. 23.
i Paid. 2. 9.
k Paid. 4. 2. aur 9. 20.
l Paid. 2. 8.
m Zab. 104. 4. 'Ibrán. 1. 7.

IV BÁB.

1 *Qáin o Hábil kí paidáish, aur un kí guzrán ke taur, aur chál ká bayán.* 8 *Hábil ká qatl.* 11 *Qáin par la'nat kí játí.* 17 *Pahlá shahr, Hanúk náme, ta'mír húá.* 19 *Lamak aur uskí do joruon ke ahwál.* 25 *Set kí paidáish.* 26 *Anús kí paidáish.*

4003.

AUR Ádam apní jorú Hawah se hambistar húá; aur wuh hámila húí, aur ‖ Qáin ko janí, aur bolí, ki Main ne KHUDÁWAND se ek mard páyá.

2 Phir us ke bháí Hábil ko janí. Aur Hábil bher bakrí ká charwáhá, aur Qáin kisán[a] thá.

3 Chand roz ke ba'd yún húá, ki Qáin apne khet ke hásil men se[b] KHUDÁWAND ke wáste hadiya láyá.

4 Aur Hábil bhí, apní palauthí aur motí bher bakríon[c] men se láyá. Aur KHUDÁWAND ne Hábil ko aur us ke hadiya ko qabúl kiyá[d]:

5 Par Qáin ko aur us ke hadiya ko qabúl na kiyá. Is liye Qáin niháyat gussa aur turshrú[e] húá.

6 Aur KHUDÁWAND ne Qáin se kahá, Tujhe kyún gussa áyá? aur apná munh kyún bigárá?

7 Agar tú achchhá kartá, kyá tú maqbúl na hotá? aur agar tú achchhá na kare to gunáh darwáze par dabaktá hai, aur terá iráda rakhtá hai, par tú us par gálib á.

8 Aur Qáin apne bháí Hábil se bolá: aur jab we donon khet men the, to yún húá, ki Qáin apne bháí Hábil par uthá, aur use már dálá[f].

9 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Qáin se kahá, ki Terá bháí Hábil kahán[g] hai? Wuh bolá, Main nahín jántá[h]: Kyá main apne bháí ká nigáhbán hún?

10 Phir us ne kahá, ki Tú ne kyá kiyá? tere bháí ká khún[i] zamín se mujh ko pukártá hai.

11 Aur ab tú zamín se la'natí hai, jis ne apná munh pasárá, ki tere háth se tere bháí ká lahú lewe;

12 Ki jab tú zamín par khetí karegá, wuh phir tujhe apná hásil na degí; aur zamín par tú pareshán aur áwára hogá.

13 Tab Qáin ne KHUDÁWAND se kahá, ki Merí sazá bardásht se báhar hai.

14 Dekh, áj tú mujhe watan se nikál detá[k] hai, aur main tere huzúr se gáib[l] húngá; aur zamín par pareshán aur áwára húngá; aur aisá hogá, ki jo koí mujhe páwegá már dálegá[m].

15 Tab KHUDÁWAND ne use kahá, Nahín, balki jo koí Qáin ko már dálegá, sátguní[n] sazá páwegá. Aur KHUDÁWAND ne Qáin ko ek nishán[o] diyá, ki jo koí use páwe már na dále.

16 ¶ So Qáin KHUDÁWAND ke huzúr se[p] nikal gayá, aur 'Adan kí púrab taraf, Núd kí sarzamín men, já rahá.

17 Aur Qáin apní jorú se hambistar húá; aur wuh hámila húí, aur Hanúk ko janí: aur us ne ek shahr banáyá, aur us shahr ká nám[q], apne bete ke nám ke muwáfiq, Hanúk, rakhá.

18 Aur Hanúk se 'Irád paidá

‖ Ya'ne *hásil húá, yá, páyá.*
a Paid. 3. 23. aur 9. 20.
b Gin. 18. 12.

Peshtar MASÍH se, 4003.

c Gin. 18. 17. Ams. 3. 9.
d 'Ibrán. 11. 4.
e Paid. 31. 2.
3875 ke qaríb.
f Mat. 23. 35. 1 Yúh. 3. 12. Yahúd. 11.
g Zab. 9. 12.
h Yúh. 8. 44.
i 'Ibran. 12. 24. Muk. 6. 10.
k Aiy. 15. 20—24.
l Zab. 51. 11.
m Paid. 9. 6. Gin. 25. 19, 21, 27.
n Zab. 79. 12.
o Hiz. 9. 4, 6.
p 2 Sal. 13. 23. aur 24. 20. Yar. 23. 39. aur 52. 3.
3875 ke qaríb.
q Zab. 49. 11.

Peshtar MASÍH se, 3875 ke qaríb.

húá: aur 'I'rád se Mahúyáel paidá húá: aur Mahúyáel se Matúsáel: aur Matúsáel se Lamak paidá húá.

19 ¶ Aur Lamak ne do jorúáṉ kíṉ: ek ká nám 'Adah, aur dúsrí ká nám Zillah.

20 Aur 'Adah Yábal ko janí: wuhí ḳhaimoṉ meṉ rahnewáloṉ, aur galla rakhnewáloṉ ká báp thá.

r Rúm. 4. 11, 12.

21 Aur us ke bhái ká nám Yúbal thá: wuh bín aur báṉslí bajánewáloṉ ká báp[r] thá.

22 Aur Zillah se bhí Túbalqáiṉ paidá húá, jo támbe aur lohe ke sab jangí hathyároṉ ká gaṛhnewálá thá: aur Na'mah Túbalqáin kí bahin thí.

23 Aur Lamak ne apní jorúoṉ se kahá, ki Ai 'Adah aur Zillah, merí áwáz suno; ai Lamak kí jorúo, merí bát par kán dharo: ki maiṉ ne zaḳhm kháke ek mard ko, aur zarb uṭháke ek jawán ko már ḍálá.

s 15 áyat.

24 Ki Qáin ká sát guná[s] badlá liyá jáegá, aur Lamak ká sathattar guná.

3874.

‖ Ya'ne *rakh diyá, yá, ṭhahráyá húá.*

t Paid. 5. 3.

3769.

u Paid. 5. 6.

25 ¶ Phir A'dam apní jorú se hambistar húá; aur wuh ek beṭá janí, aur us ká nám ‖ Set[t] rakhá: aur bolí, ki Ḳhudá ne Hábil ke 'iwaz, jis ko Qáin ne qatl kiyá, dúsrá farzand diyá.

x 1 Sal. 18. 24. Zab. 116. 17. Yúel 2. 32. Saf. 3. 9. 1 Qur. 1. 2.

26 Aur Set ko bhí ek beṭá[u] paidá húá, jis ká nám us ne Anús rakhá: us waqt log Ḳhudáwand ká nám[x] lene lage.

V BA'B.

1 *A'dam se leke Núh tak sab bápdádoṉ ká tawalludnáma, aur un kí 'umr kí baṛhtí, aur unkí wafát ká bayán.* 24 *Hanúk kí díndárí, aur us ke, jíteji, Ḳhudá ke huzúr ásmán par chalejáne kí ḳhabar.*

4004.

a 1 Taw. 1. 1. Lúq. 3. 38.

b Paid. 1. 26. Afs. 4. 24. Qul. 3. 10.

c Paid. 1. 27.

YIH A'dam ká tawalludnáma[a] hai. Jis din Ḳhudá ne A'dam ko paidá kiyá, Ḳhudá kí súrat par[b] use banáyá;

2 Nar aur nárí[c] unheṉ paidá kiyá; aur unheṉ barakat dí, aur un ká nám A'dam rakhá, jis din we paidá húe.

3874.

d Paid. 4. 25.

3 ¶ Aur A'dam ek sau tís baras ká húá, ki us ko ek beṭá us kí súrat par aur us kí mánind paidá húá; aur us ne us ká nám Set[d] rakhá:

e 1 Taw. 1. 1, wag.

f Paid. 1. 28.

4 Aur Set kí paidáish ke ba'd A'dam áṭh sau baras[e] jítá rahá: aur us se beṭe aur beṭiáṉ[f] paidá húíṉ:

g Paid. 3. 19. 'Ibrán. 9. 27.

5 Aur A'dam kí sárí 'umr nau sau tís baras kí húí: tab wuh mar gayá[g].

Peshtar MASÍH se, 3769.

h Paid. 4. 26.

6 ¶ Aur Set ek sau pánch baras ká thá, ki us se Anús[h] paidá húá.

7 Aur Anús kí paidáish ke ba'd Set áṭh sau sát baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭiáṉ paidá húíṉ:

8 Aur Set kí sárí 'umr nau sau bárah baras kí húí: tab wuh mar gayá.

3679.

9 ¶ Aur Anús nauwe baras ká thá, ki us se Qínán paidá húá:

10 Aur Qínán kí paidáish ke ba'd Anús áṭh sau pandrah baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭiáṉ paidá húíṉ:

11 Aur Anús kí sárí 'umr nau sau das baras kí húí: tab wuh mar gayá.

3609.

12 ¶ Aur Qínán sattar baras ká húá, ki us se Mahalaliel paidá húá:

13 Aur Mahalaliel kí paidáish ke ba'd Qínán áṭh sau chálís baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭiáṉ paidá húíṉ:

14 Aur Qínán kí sárí 'umr nau sau das baras kí húí: tab wuh mar gayá.

3544.

15 ¶ Aur Mahalaliel paiṉsaṭh baras ká húá, ki us se Yárid paidá húá:

16 Aur Yárid kí paidáish ke ba'd Mahalaliel áṭh sau tís baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭiáṉ paidá húíṉ:

17 Aur Mahalaliel kí sárí 'umr áṭh sau pachánauwe baras kí húí: tab wuh mar gayá.

3382.

i Yahúd. 14, 15.

18 ¶ Aur Yárid ek sau básaṭh baras ká húá, ki us se Hanúk[i] paidá húá:

19 Aur Hanúk kí paidáish ke ba'd Yárid áṭh sau baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭiáṉ paidá húíṉ:

20 Aur Yárid kí sárí 'umr nau sau básaṭh baras kí húí: tab wuh mar gayá.

3317.

21 ¶ Aur Hanúk paiṉsaṭh baras ká húá, ki us se Matúsilah paidá húá:

k Paid. 6. 9. aur 17. 1. aur 24. 40. 2 Sal. 20. 3. Zab. 16. 8. aur 116. 9. aur 128. 1. Mík. 6. 8. Mal. 2. 6.

l 2 Sal. 2. 11. 'Ibrán. 11. 5.

22 Aur Matúsilah kí paidáish ke ba'd Hanúk tín sau baras Ḳhudá ke sáth sáth[k] chaltá thá, aur us se beṭe aur beṭiáṉ paidá húíṉ:

23 Aur Hanúk kí sárí 'umr tín sau paiṉsaṭh baras kí húí:

24 Aur Hanúk Ḳhudá ke sáth sáth chaltá thá[l]: aur gáib ho gayá: is liye ki Ḳhudá ne use le liyá.

25 ¶ Aur Matúsilah ek sau sattásí baras ká húá, ki us se Lamak paidá húá:

Peshtar MASÍH se, 3130.

26 Aur Lamak kí paidáish ke ba'd Matúsilah sát sau byásí baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭiáṉ paidá húíṉ:

27 Aur Matúsilah kí sárí 'umr nau sau unhattar baras kí húí; tab wuh mar gayá.

2948.

28 ¶ Aur Lamak ek sau byásí baras ká húá, ki us se beṭá paidá húá:

‖ Ya'ne *árám*, yá *tasallí*.
m Lúq. 3. 36. 'Ibrán. 11. 7. 1 Pat. 3. 20.
n Paid. 3. 17. aur 4. 11.

29 Aur us ne us ká nám ‖ Núh[m] rakhá, aur kahá, ki Yih hamáre háthoṉ kí mihnat aur mashaqqat se jo zamín ke sabab se haiṉ, jis par Ḳhudá ne la'nat[n] kí hai, hameṉ árám degá.

30 Aur Núh kí paidáish ke ba'd Lamak pánch sau pachánauwe baras jítá rahá, aur us se beṭe aur beṭiáṉ paidá húíṉ:

2353.

31 Aur Lamak kí sárí 'umr sát sau sathattar baras kí húí: tab wuh mar gayá.

2448.

o Paid. 6. 10.
p Paid. 10. 21.

32 Aur Núh pánch sau baras ká húá: ki us se Sim[o], Hám, aur Yáfat[p] paidá húe.

VI BAB.

1 Dunyá ke logoṉ kí sharárat, jiske bá'is Ḳhudá ká qahr názil hotá, aur túfán bhejá játá. 8 Núh mihrbání pátá. 14 Kishtí banáne ká hukm; us kí tartíb, aur ḍaul, aur us murád ká bayán, jis se us ke banáne ká hukm húá.

a Paid. 1. 28.

JAB zamín par ádmí bahut hone[a] lage, aur un se beṭiáṉ paidá húíṉ,

b Ist. 7. 3, 4.

2 To Ḳhudá ke beṭoṉ ne ádmíoṉ kí beṭíoṉ ko dekhá, ki we ḳhúbsúrat haiṉ; aur un sabhoṉ meṉ se jise jo pasand áíṉ shádí kí[b].

c Gal. 5. 16, 17. 1 Pat. 3. 19, 20.
d Zab. 78. 39.

3 Tab KHUDÁWAND ne kahá, ki Merí Rúh insán ko us kí gumráhí meṉ hamesha hukm na karegí[c]; wuh to bashar[d] hai: aur us ke din ek sau bís baras aur honge.

2469.

4 Un dinoṉ meṉ zamín par pahlawán the; aur ba'd us ke bhí, ki Ḳhudá ke beṭe ádmíoṉ kí beṭíoṉ ke pás gae, to un se laṛke paidá húe; ye we zabardast the, jo qadím se námwar haiṉ.

2448.

e Paid. 8. 21. Ams. 6. 18. Mat. 15. 19.
f Dekho Gin. 23. 19. 1 Sam. 15. 11, 29. 2 Sam. 24. 16. Mal. 3. 6. Ya'q. 1. 17.
g Yas. 63. 10. Afs. 4. 30.

5 ¶ Aur KHUDÁWAND ne dekhá, ki zamín par ádmíoṉ kí badí bahut baṛh gaí, aur un ke dil ke tasauwar aur ḳhiyál[e] roz ba roz sirf bad hí hote haiṉ.

6 Tab KHUDÁWAND zamín par insán ke paidá karne se pachhtáyá[f], aur dilgír[g] húá.

7 Aur KHUDÁWAND ne kahá, ki Maiṉ insán ko jise maiṉ ne paidá kiyá, insán se leke haiwán tak, aur kíṛe makoṛe, aur ásmán ke parindoṉ tak, zamín par se miṭá ḍálúṉgá; kyúṉki un ke banáne se pachhtátá húṉ.

Peshtar MASÍH se, 2448.

h Paid. 19. 19. Ḳhur. 33. 12, 13, 16, 17. Lúq. 1. 30. A'am. 7. 46.

8 Aur Núh par KHUDÁWAND ne mihrbání se[h] nazar kí.

i Paid. 7. 1. Hiz. 14. 14, 20. Rúm. 1. 17. 'Ibrán. 11. 7. 2 Pat. 2. 5.
k Paid. 5. 22.
l Paid. 5. 32.

9 ¶ Núh ká tawalludnáma yih hai: Núh apne waqt meṉ sádiq[i] aur kámil thá, aur Núh Ḳhudá ke sáth[k] chaltá thá.

10 Aur us se tín beṭe, Sim, Hám, aur Yáfat[l] paidá húe.

11 Aur Ḳhudá kí nazar meṉ zamín bigaṛ gaí thí, aur zamín zulm[m] se bharí thí.

m Hiz. 8. 17. aur 28. 16. Hab. 2. 8, 17.
n Paid. 18. 21. Zab. 14. 2. aur 33. 13, 14. aur 53. 2, 3.

12 Aur Ḳhudá ne zamín par nazar[n] kí, aur dekhá, ki wuh bigaṛ gaí; kyúṉki har ek bashar ne apní taríq ko zamín par bigáṛá thá.

o Yar. 51. 13. Hiz. 7. 2, 3, 6. 'Amús 8. 2. 1 Pat. 14. 7.

13 Aur Ḳhudá ne Núh se kahá, ki Sab bashar kí ajal[o] mere sámhne á pahunchí hai; is liye ki un ke sabab zamín zulm se bhar gaí; aur dekh, maiṉ un ko zamín ke sáth halák[p] karúṉgá.

p 17 áyat.

14 ¶ Tú apne wáste shamshád kí lakṛí kí ek kishtí baná; us kishtí meṉ koṭhríáṉ taiyár kar, aur us ke báhar aur bhítar rál lagá.

15 Aur us ko aisí baná: ki us kí lambáí tín sau háth, aur us kí chauṛáí pachás háth, aur us kí úncháí tís háth ho.

16 Aur us kishtí meṉ roshandán baná, aur úpar se háth bhar par tamám kar; aur kishtí kí ek taraf darwáza baná; aur níche ká tabqa, aur dúsrá, aur tísrá bhí, baná.

q 13 áyat. Paid. 7. 4, 21, 22, 23. 2 Pat. 2. 5.

17 Aur dekh, maiṉ zamín par túfán ká pání bhejtá húṉ, ki har ek jism ko jis meṉ zindagí ká dam hai, ásmán ke níche se miṭá ḍálúṉ[q]: aur sab jo zamín par haiṉ, mar jáenge.

r Paid. 7. 1, 7, 13. 1 Pat. 3. 20. 2 Pat. 2. 5.

18 Par maiṉ tujh se 'ahd kartá húṉ; aur tú apne beṭoṉ, aur jorú, aur apne beṭoṉ kí jorúoṉ samet, kishtí meṉ já[r].

s Paid. 7. 8, 9, 15, 16.

19 Aur sab jánwaroṉ meṉ se, har jins ke do do[s], nar aur máda, apne sáth kishtí meṉ le; ki we bach raheṉ.

t Paid. 7. 9, 15. Dekho Paid. 2. 19.

20 Aur parindoṉ meṉ se har ek jins ke, aur charindoṉ meṉ se har ek jins ke, aur zamín ke sáre reṉgnewáloṉ meṉ se har ek jins ke, do do un sab meṉ se tere pás[t] apní apní ján bacháne áweṉ.

21 Aur tú apne pás har tarah kí

Peshtar MASÍH se, 2448.

khurák, jo kháne men átí hai, lekar apne pás jam'a kar; aur wuh terí aur un kí khurák hogí.
22 Aur jaisá Khudá ne farmáyá[x], waisáhí Núh bajá láyá[y].

VII BAB.

1 Núh, ma' gharáne, aur chand jándáron ke, kishtí men dákhil hotá hai. 71 Túfán ká áná, aur pání ká baṛhná, aur der tak ṭhaharná.

2349.

AUR KHUDÁWAND ne Núh se kahá, ki Tú apne sab khándán samet kishtí men[a] á; kyúnki main ne apne huzúr men tujhí ko[b] is zamáne men sádiq dekhá.
2 Sab pák[c] jándáron men se sát sát, nar aur un kí máda: aur un men se jo pák nahín[d] hain, do do, nar aur un kí máda, apne pás le.
3 Aur ásmán ke parindon men se bhí, jo pák hain, sát sát, nar aur máda; táki tamám zamín par un kí nasl báqí rahe.
4 Kyúnki sát din ke ba'd, main zamín par chális din aur chális rát[e] pání barsáúngá, aur sab maujúdát ko, jise main ne banáyá, zamín par se miṭá ḍálúngá.
5 Aur Núh ne, us sab ke mutábiq jo KHUDÁWAND ne use farmáyá thá[f], kiyá.

2349.

6 Aur Núh chha sau baras ká thá, jab túfán ká pání zamín par áyá.
7 ¶ Tab Núh aur us ke beṭe, aur us kí jorú, aur us ke beṭon kí jorúán, us ke sáth, túfán ke pání ke sabab, kishtí men[g] gae.
8 Aur pák chárpáyon men se, aur un chárpáyon men se, jo pák nahín, aur parindon men se, aur zamín ke har ek rengnewálon men se,
9 Do do, nar o máda, Núh ke sáth kishtí men, jaisá Khudá ne Núh ko farmáyá thá, dákhil húe.
10 Aur sát din ke ba'd aisá húá, ki túfán ká pání zamín par áyá.
11 ¶ Jab Núh kí 'umr chha sau baras kí húí, dúsre mahíne kí satrahwín tárikh ko, usí din, baṛe samundar ke sab sote[h] phúṭ nikle, aur ásmán kí khiṛkíán[i] khul gaín.
12 Aur chális din aur chális rát zamín par pání kí jhaṛí[k] lagí rahí.
13 Usí din Núh, aur Sim, aur Hám, aur Yáfat, Núh ke beṭe, aur Núh kí jorú, aur us ke beṭon kí tín jorúán[l],
14 We, aur har tarah ke jánwar, aur har tarah ke chárpáye, aur har tarah ke rengnewále jo zamín par rengte hain, aur har tarah ke parinde[m] kishtí men dákhil húe.
15 Aur sabhon men se jin men zindagí ká dam hai, joṛe joṛe, Núh ke pás kishtí men áe[n].
16 Jo áe, sab nar o máda the, jaisá ki Khudá ne farmáyá thá[o]: aur Khudá ne us ke píchhe band kiyá.
17 Aur chális din túfán[p] zamín par rahá; aur pání baṛhá, aur kishtí ko úpar uṭhá diyá: so kishtí zamín par se uṭh gaí.
18 Aur pání zamín par baṛhá, aur bahut ziyáda húá; aur kishtí pání ke úpar[q] bahtí rahí.
19 Aur pání zamín par niháyat baṛh gayá; aur sab únche pahár jo ásmán ke níche hain, chhip gae[r].
20 Pandrah háth pání paháṛon se baṛhá; aur we ḍúb gae.
21 Aur sab jándár jo zamín par chalte hain, parinde, aur charinde, aur janglí jánwar, aur kíṛe makoṛe, jo zamín par rengte hain, aur sab insán, mar gae[s]:
22 Sab, jin ke nathnon men zindagí ká dam thá[t], we jo khushkí par the, mar gae.
23 Aur sab maujúdát, jo zamín par the, miṭ gae, insán se leke haiwán tak, aur kíṛe makoṛon, aur ásmán ke parindon tak; we sab zamín se miṭ gae; faqat Núh, aur jo us ke sáth kishtí par the[u], bach rahe.
24 Aur pání ḍeṛh sau din tak zamín par bahtá rahá.[x]

VIII BAB.

1 Túfán ká pání ghaṭ játá. 4 Kishtí Koh i Arárát par ṭik játí. 7 Kauwe aur kabútarí ko uṛáná. 15 Núh hukm pátá, 18 ki kishtí se nikal jáwe. 20 Núh qurbángáh banátá aur qurbání guzrántá. 21 Khudá us qurbání ko manzúr kartá, aur wa'da kartá, ki zamín par la'nat phir na bhejí jáegí.

PHIR Khudá ne Núh, aur sab jánwaron aur sab chárpáyon ko, jo us ke sáth kishtí men the, yád kiyá[a]: aur Khudá ne zamín par ek hawá chaláí[b], aur pání phir gayá.
2 Aur samundar ke sote[c], aur ásmán kí khiṛkíán band húín, aur ásmán se menh tham gayá[d];
3 Aur pání zamín par se rafta rafta ghaṭṭá játá thá, aur ḍeṛh sau din ke ba'd[e] kam húá.
4 Aur sátwen mahíne kí satrah-

Left margin references: x Paid. 7. 5, 9, 16. y Ibrán. 11. 7. Dekho Khur. 40. 16. a 7, 13 áyaten. Mat. 24. 38. Lúq. 17. 26. 'Ibrán. 11. 7. 1 Pat. 3. 20. 2 Pat. 2. 5. b Paid. 6. 9. Zab. 33. 18, 19. Ams. 10. 9. 2 Pat. 2. 9. c 8 áyat. Ahb. 11 Báb. d Ahb. 10. 10. Hiz. 44. 23. e 12, 17 áyaten. f Paid. 6. 22. g 1 áyat. h Paid. 8. 2. Ams. 8. 28. Hiz. 26. 19. i Paid. 1. 7. aur 8. 2. Zab. 78. 23. k 4, 17 áyaten. l 1, 7 áyaten. Paid. 6. 18. 'Ibrán. 11. 7. 1 Pat. 3. 20. 2 Pat. 2. 5.

Right margin: Peshtar MASÍH se, 2349. m 2, 3, 8, 9, áyaten. n Paid. 6. 20. o 2, 3 áyaten. p 4, 12 áyaten. q Zab. 104. 26. r Zab. 104. 6. Yar. 3. 23. s 4 áyat. Paid. 6. 13, 17. Aiy. 22. 16. Mat. 24. 39. Lúq. 17. 27. 2 Pat. 3. 6. t Paid. 2. 7. u 1 Pat. 3. 20. 2 Pat. 2. 5. aur 3. 6. x Paid. 8. 3. aur Paid. 8. 4. is báb kí 11 áyat se muqábala karo. a Paid. 19. 29. Khur. 2. 24. 1 Sam. 1. 19. b Khur. 14. 21. c Paid. 7. 11. d Aiy. 38. 37. e Paid. 7. 24.

Peshtar MASÍH se, 2349.

wíṉ táríḵh ko Arárát ke pahároṉ
par kishtí ṭik gaí.
5 Aur pání dasweṉ mahíne tak
ghaṭtá játá thá: aur dasweṉ ma-
híne kí pahlí táríḵh ko pahároṉ kí
choṭíáṉ nazar áíṉ.
6 ¶ Aur chális din ke ba'd yúṉ
húá, ki Núh ne kishtí kí khiṛkí[f],
jo us ne banáí thí, khol dí:
7 Aur us ne ek kauwe ko uṛá
diyá; so wuh niklá, aur jab tak ki
zamín par se pání súkh na gayá,
áyá jáyá kartá thá.
8 Phir us ne ek kabútarí apne
pás se uṛá dí, ki dekhe, kyá zamín
par pání ghaṭá yá nahíṉ;
9 Par kabútarí ne panja ṭekne kí
jagah na páí, aur us ke pás kishtí
meṉ phir áí; kyúṉki tamám rú e
zamín par pání thá: tab us ne
háth baṛháke use le liyá, aur apne
pás kishtí meṉ rakhá.
10 Phir us ne aur sát roz sabr
kiyá; tab us kabútarí ko phir kishtí
se uṛá diyá;
11 Aur wuh kabútarí shám ke
waqt us ke pás phir áí; aur dekho,
zaitún kí ek táza pattí us ke múṉh
meṉ thí: tab Núh ne ma'lúm kiyá,
ki ab pání zamín par kam húá.
12 Aur wuh aur bhí sát din
ṭhahrá; ba'd us ke, phir us kabú-
tarí ko uṛá diyá; wuh kabhí us
ke pás phir na áí.
2348. 13 ¶ Aur chha sau ek baras ke
pahle mahíne kí pahlí táríḵh ko
yúṉ húá, ki zamín par ká pání
súkh gayá: aur Núh ne kishtí kí
chhat kholí, aur dekhá, ki zamín
súkhne lagí.
14 Aur dúsre mahíne kí sattáís-
wíṉ táríḵh zamín súkh gaí thí.
15 ¶ Tab Ḳhudá ne Núh se ka-
há, ki
16 Tú apní jorú, aur apne beṭe,
aur beṭoṉ kí jorúáṉ, sáth leke[g]
kishtí se nikal á.
17 Aur sáre haiwánát, jo tere
sáth haiṉ, kyá parinde, kyá cha-
rinde, kyá kíṛe makoṛe jo zamín
par rengte haiṉ, apne sáth le
nikal[h], ki we zamín par phaileṉ,
aur phaleṉ, aur zamín par baṛheṉ[i].
18 Tab Núh apní jorú, aur apne
beṭoṉ, aur apne beṭoṉ kí jorúoṉ ko,
lekar kishtí se niklá:
19 Sab jánwar, sab kíṛe makoṛe,
aur sab parinde, sab jo zamín par
rengte haiṉ, apní apní jins ke sáth,
kishtí se nikal gae.

[f] Paid. 6. 16.
[g] Paid. 7. 13.
[h] Paid. 7. 15.
[i] Paid. 1. 22.

20 ¶ Tab Núh ne KHUDÁWAND ke
liye ek mazbah banáyá; aur sáre
pák charindoṉ aur pák parindoṉ
meṉ se[k] lekar us mazbah par chaṛ-
háwá chaṛháyá.
21 Aur KHUDÁWAND ne ḳhushbú[l]
súṉghí; aur KHUDÁWAND ne apne
dil meṉ kahá, ki Insán ke liye
maiṉ zamín ko phir kabhí la'nat[m]
na karúṉgá; kyúṉki insán ke dil
ká ḳhiyál laṛakpan se burá hai[n];
aur jaisá ki maiṉ ne kiyá, phir sáre
jándároṉ ko na márúṉgá[o];
22 Balki jab tak zamín hai, boná
aur launá, sardí aur garmí, rabí'
aur ḳharíf[p], din aur rát, mauqúf[q]
na hoṉge.

IX BÁB.

1 *Ḳhudá Núh ko barakat detá.* 4 *Ḳhúnḳhwárí aur ḳhúnrezí man'a kí játíṉ.* 8 *Ḳhudá ká 'ahd,* 13 *jis ká nishán dhanuk muqarrar húá.* 18 *Núh kí auládd se dunyá phir ábád hone lagí.* 20 *Núh angúristán banátá;* 21 *Us ne nashe meṉ áke apne beṭé se tamasḳhur uṭháyá;* 25 *Kan'án par la'nat bhejí;* 26 *Sím ko barakat dí;* 27 *Yáfat ke líye du'á mángí;* 29 *Ba'd us ke, wafát pá,í.*

AUR Ḳhudá ne Núh aur us
ke beṭoṉ ko barakat dí, aur
unheṉ kahá, ki Phalo, aur baṛho,
aur zamín ko ábád karo[a].
2 Aur zamín ke sab charinde,
aur ásmán ke sab parinde, aur
zamín par ke sab chalnewále, aur
daryá kí sab machhlíáṉ, tum se
ḍarte aur kámpte[b] raheṉge; we
tumháre bas meṉ kíe gae.
3 Sab jíte chalte jánwar tumháre
kháne ke wáste haiṉ[c]; maiṉ ne
un sab ko[d] ságpát kí mánind[e]
tumheṉ diyá.
4 Magar tum gosht ko lahú ke
sáth[f], ki us kí ján hai, mat kháná.
5 Maiṉ sirf tumhárí hí ján ká
badlá lúṉgá; har ek jánwar se[g]
us ká badlá, aur ádmí kí ján ká
badlá ádmí ke háth se[h], ki us ká
bháí hai[i], lúṉgá.
6 Jo koí ádmí ká lahú baháwe,
ádmí hí se us ká lahú baháyá
jáegá[k]; kyúṉki Ḳhudá ne insán
ko apní súrat par banáyá hai[l].
7 Aur tum phalo, aur baṛho, aur
zamín par phailo, aur us par zi-
yáda ho[m].
8 ¶ Aur Ḳhudá ne Núh ko aur
us ke beṭoṉ ko kahá,
9 Dekho, maiṉ tum se aur tum-
háre ba'd tumhárí nasl se[n],
10 Aur sab jándároṉ se, jo tum-
háre sáth haiṉ, kyá parind kyá
charind, aur zamín ke sab ján-

Peshtar MASÍH se, 2348.

[k] Ahb. 11 Báb.
[l] Ahb. 1. 9. Hiz. 20. 41. 2 Qur. 2. 15. Afs. 5. 2.
[m] Paid. 3. 17. aur 6. 17.
[n] Paid. 6. 5. Aiy. 14. 4. aur 15. 14. Zab. 51. 5. Yar. 17. 9. Mat. 15. 19. Rúm. 1. 21. aur 3. 23.
[o] Paid. 9. 11, 15.
[p] Yas. 54. 9.
[q] Yar. 33. 20, 25.
[a] 7, 19 áyaten. Paid. 1, 28. aur 10. 32.
[b] Paid. 1. 28. Hús. 2. 18.
[c] Ist. 12. 15. aur 14. 3, 9, 11. A'am. 10. 12, 13.
[d] Rúm. 14. 14, 20. 1 Qur. 10. 23, 26. Qul. 2. 16. 1 Tim. 4. 3, 4.
[e] Paid. 1. 29.
[f] Ahb. 17. 10, 11, 14. aur 19. 26. Ist. 12. 23. 1 Sam. 14. 33. A'am. 15. 20, 29.
[g] Ḳhur. 21. 28.
[h] Paid. 4. 9, 10. Zab. 9. 12.
[i] A'am. 17. 26.
[k] Ḳhur. 21. 12, 14. Ahb. 24. 17. Mat. 26. 52. Muk. 13. 10.
[l] Paid. 1. 27.
[m] 1, 19 áyaten. Paid. 1. 28.
[n] Paid. 6. 18. Yas. 54. 9.

Peshtar MASÍH se, 2348.

waron se, sabhon se jo kishtí se
utre, zamín ke har tarah keján-
waron se[o], 'ahd kartá húṉ.
11 Tum se 'ahd kartá húṉ[p]; ki
koí jándár pání ke túfán se phir
halák na hogá; aur túfán phir na
áwegá, ki zamín ko tabáh kare.
12 Aur Khudá ne kahá, ki Yih
us 'ahd ká nishán[q] hai, jo maiṉ
apne aur tumháre bích meṉ, aur
sab jándároṉ ke bích meṉ, jo
tumháre sáth haiṉ, pusht dar pusht
hamesha ke liye kartá húṉ:
13 Maiṉ apní kamán ko[r] badlí
meṉ rakhtá húṉ; wuh mere aur
zamín ke darmiyán 'ahd ká nishán
hogí.
14 Aur aisá hogá, ki jab maiṉ
zamín ke úpar bádal láúṉ, to merí
kamán bádal meṉ dikhláí degí:
15 Aur maiṉ apne 'ahd ko, jo
mere aur tumháre aur har tarah
ke jándároṉ ke darmiyán hai, yád
karúṉgá[s]; aur túfán ká pání phir
na hogá, ki sab jándároṉ ko tabáh
kare.
16 Aur kamán bádal meṉ hogí;
aur maiṉ use dekhkar us hamesha
ke 'ahd ko[t], jo Khudá ke aur zamín
ke sab tarah ke jándároṉ ke dar-
miyán hai, yád karúṉgá.
17 Pas, Khudá ne Núh se kahá,
ki Yih us 'ahd ká nishán hai, jo
maiṉ apne aur zamín ke sab ján-
dároṉ ke darmiyán, jo zamín par
haiṉ, qáim kartá húṉ.
2347.
18 ¶ Núh ke beṭe, jo kishtí se
utre, Sim, Hám, aur Yáfat the:
aur Hám[u] Kan'án ká báp thá.
19 Núh ke ye hí tín beṭe the[w]:
aur unhíṉ se tamám zamín ábád
húí[x].
20 Aur Núh khetíbárí[y] karne
lagá; aur us ne ek angúr ká bág
lagáyá.
21 Aur angúrí sharáb píkar na-
she meṉ áyá[z], aur ḍere ke andar
áp ko nangá kiyá.
22 Aur Kan'án ke báp Hám ne
apne báp ko nangá dekhá, aur
apne do bháíoṉ ko, jo báhar the,
khabar dí.
23 Tab Sim aur Yáfat ne ek
kapṛá liyá, aur apne donoṉ kánd-
hoṉ par dhará; aur pichhle páṉw
jáke apne báp kí barahnagí ko
chhipáyá[a]; par un kí píṭh us kí
taraf thí, ki unhoṉ ne apne báp
kí barahnagí ko na dekhá.
24 Jab Núh angúrí sharáb ke na-

[o] Zab. 145. 9. [p] Yas. 54. 9. [q] Paid. 17. 11. [r] Muk. 4. 3. [s] Khur. 28. 12. Ahb. 26. 42, 45. Hiz. 16. 60. [t] Paid. 17. 13, 19. [u] Paid. 10. 6. [w] Paid. 5. 32. [x] Paid. 10. 32. 1 Taw. 1. 4, wag. [y] Paid. 3. 19, 23. aur 4. 2. Ams. 12. 11. [z] Ams. 20. 1. 1 Qur. 10. 12. [a] Khur. 20. 12. Gal. 6. 1.

Peshtar MASÍH se, 2347.

she se hosh meṉ áyá, to jo us ke
chhoṭe beṭe ne us ke sáth kiyá
thá, ma'lúm kiyá.
25 Tab wuh bolá, ki Kan'án
mal'ún ho[b]; wuh apne bháíoṉ ke
gulámoṉ ká gulám hogá[c].
26 Phir bolá, KHUDÁWAND Sim
ká Khudá mubárak[d]; aur Kan'án
us ká gulám hogá.
27 Khudá Yáfat ko phailáwe;
wuh Sim ke ḍeroṉ meṉ rahe[e];
aur Kan'án us ká gulám ho.
28 ¶ Aur túfán ke ba'd Núh sáṛhe
tín sau baras jítá rahá.
29 Aur Núh kí sárí 'umr sáṛhe 1998.
nau sau baras kí thí: tab wuh mar
gayá.

X BÁB.

1 *Núh ká nasabnáma.* 2 *Yáfat ke beṭe.* 6 *Hám ke beṭe.* 8 *Namrúd pahlá bádsháh húá.* 21 *Sim ke beṭe.*

NÚH ke beṭe, Sim, Hám, aur
Yáfat ká yih nasabnáma
hai: aur túfán ke b'ad un ko beṭe[a]
paidá húe.
2 Yáfat ke beṭe[b] ye haiṉ; Jumr,
aur Májúj, aur Mádí, aur Yúnán,
aur Túbal, aur Masak, aur Tírás.
3 Aur Jumr ke beṭe; Askanáz,
aur Rífat, aur Tujarmah.
4 Aur Yúnán ke beṭe; Ilísah, aur
Tarsís, Kittí, aur Dádání.
5 In se jazíroṉ kí qaumeṉ[c], apne
mulkoṉ meṉ, apní zabánoṉ aur
khándánoṉ ke muwáfiq, apní gu-
rohoṉ meṉ phail gaí haiṉ.
6 ¶ Aur Hám ke beṭe[d]; Kúsh,
aur Misr, aur Fút, aur Kan'án.
7 Aur Kúsh ke beṭe; Sabá, aur
Hawílah, aur Sabtah, aur Ragmah,
aur Sabtíka: aur Ragmah ke be-
ṭe; Sabá, aur Dadán.
8 Aur Kúsh se Namrúd paidá 2218 ke qaríb.
húá; wuh zamín par jabbár hone
lagá.
9 KHUDÁWAND ke sámhne wuh
saiyád i jabbár[e] thá; is wáste
masal húí, ki KHUDÁWAND ke
sámhne[f] Namrúd sá saiyád i jab-
bár.
10 Aur us kí bádsháhat[g] kí
bunyád Bábul, aur Arak, aur Ak-
kad, aur Kalnah, Sin'ár kí zamín
meṉ thí.
11 Aur us mulk se Asúr niklá,
aur Nínawah, aur Rahabát i Ír,
aur Kalah ko,
12 Aur Nínawah aur Kalah ke
darmiyán Rasan ko, jo baṛá shahr
hai, banáyá.

[b] Ist. 27. 16. [c] Yash. 9. 23. 1 Sal. 9. 20, 21. [d] Zab. 144. 15. 'Ibrán. 11. 16. [e] Afs. 2. 13, 14. aur 3. 6. [a] Paid. 9. 1, 7, 19. [b] Taw. 1. 5, wag. [c] Zab. 72. 10. Yar. 2. 10. aur 25. 22. Saf. 2. 11. [d] 1 Taw. 1. 8, wag. [e] Paid. 6. 11. [f] Yar. 16. 16. Mík. 7. 2. [g] Mík. 5. 6.

Peshtar MASÍH se, 2218 ke qaríb.

13 Aur Misr se Lúdí, aur Anámí,
aur Lihábí, aur Naftúhí,
14 Aur Fatrúsí, aur Kaslúhí,
(jin se Filistí[h] nikle,) aur Kaf-
túrí, paidá húe.
15 ¶ Aur Kan'án se Saidá, jo us
ká palauṭhá thá, aur Hitt,
16 Aur Yabúsí, aur 'Amúrí, aur
Jirjáshí,
17 Aur Hawí, aur 'Arqí, aur Síní,
18 Aur Arwádí, aur Simárí, aur
Hamátí paidá húe: ba'd us ke
Kan'ánion̲ ke gharáne phaile.
19 Aur Kan'ánion̲ kí hadden̲[i]
Saidá se Jirár, aur 'Azah, aur
Sadúm, aur 'Amúrah, aur Ada-
mah, aur Zibíán, aur Lasa' tak
húín̲.
20 Pas, Hám ke beṭe, apne khán-
dánon̲, aur apní zabánon̲ ke mu-
wáfiq, apne mulkon̲, aur apní gu-
rohon̲ men̲ ye hain̲.
21 ¶ Aur Sim ko bhí beṭe paidá
húe, jo sáre baní 'I'br ká báp, aur
Yáfat ká baṛá bháí thá.
22 Sim ke beṭe[k]; 'Ailám, aur
Asúr, aur Arfaksad, aur Lúd, aur
Arám the.
23 Aur Arám ke beṭe 'U'z, aur
Húl, aur Jatar, aur Mas the.
24 Aur Arfaksad se Silah[l] paidá
húá; aur Silah se 'I'br.
25 Aur 'I'br ko[m] do beṭe paidá
húe; ek ká nám ‖ Falaj; kyún̲ki
us ke dinon̲ zamín bánṭí gaí; aur
us ke bháí ká nám Yuqtán thá.
26 Aur Yuqtán se Almúdád,
aur Salaf, aur Hisár i Maut, aur
Irakh,
27 Aur Hadúrám, aur U'zál, aur
Diqlah,
28 Aur U'bal, aur Abimáel, aur
Sabá,
29 Aur Ofír, aur Hawílah, aur
Yúbáb paidá húe: ye sab baní
Yuqtán the.
30 Aur un ke makán Mesá se
Sifár aur púrab ke paháṛ tak
the.
31 Pas, Sim ke beṭe, apne apne
khándánon̲ aur apní zabánon̲ ke
muwáfiq, apne mulkon̲ aur apní
gurohon̲ men̲, ye hain̲.
32 So Núh ke gharánon̲ kí qará-
bat[n], un ke mulkon̲ aur qaumon̲
men̲, yún̲ hai: aur túfán ke ba'd
qaumen̲ unhín̲ se[o] zamín par phail
gaín̲.

[h] 1 Taw. 1. 12.
[i] Paid. 13. 12, 14, 15, 17. aur 15. 18-21. Gin. 34. 2–12. Yash. 12. 7, 8.
[k] 1 Taw. 1. 17, wag.
[l] Paid. 11. 12.
[m] 1 Taw. 1. 19.
2247.
‖ Ya'ne *Taqsím.*
[n] 1 áyat.
[o] Paid. 9, 19.

XI BAB.

1 Dunyá men̲ ek hí zubán járí thí. 3 Bábul kí ta'mír. 5 Aslí bolí men̲ balbalat ḍálí játí. 10 Sim ká nasabnáma. 27 Abirám ke báp Tárah náme ká nasabnáma. 31 Tárah U'r se rawána hoke Harrán ko játá.

Peshtar MASÍH se, 2247.

1 AUR tamám zamín par ek hí
zubán, aur ek hí bolí thí.
2 Aur jab we púrab se ‖ rawána
húe, to aisá húá, ki unhon̲ ne
Sin'ár ke mulk men̲ ek maidán
páyá; aur wahán̲ rahne lage.
3 Aur ápas men̲ kahá, A'o, ínṭ
banáwen̲ aur ág men̲ pakáwen̲.
So un ko patthar kí jagah ínṭ, aur
gach kí jagah gárá thá.
4 Aur unhon̲ ne kahá, ki A'o,
apne wáste ek shahr banáwen̲, aur
ek burj, jis kí choṭí ásmán tak[a]
pahunche; aur yahán̲ apná nám
karen̲, aisá na ho, ki tamám rú e
zamín par pareshán ho jáwen̲.
5 Aur KHUDÁWAND us shahr aur
burj ko, jise baní A'dam banáte
the, dekhne utrá[b].
6 Aur KHUDÁWAND ne kahá,
Dekho, log ek hí[c], aur un sab kí
ek hí bolí[d] hai; ab we yih karne
lage: so we jis kám ká iráda rak-
henge, us se na ruk sakenge.
7 A'o, ham[e] utren̲, aur un kí bolí
men̲ balbalat ḍálen̲[f], ki we ek
dúsre kí bát na samjhen̲[g].
8 Tab KHUDÁWAND ne un ko
wahán̲ se tamám rú e zamín par[h]
paráganda[i] kiyá: so we us shahr
ke banáne se báz rahe.
9 Is liye us ká nám ‖ Bábul húá;
kyún̲ki KHUDÁWAND ne wahán̲ sárí
zamín kí zubánon̲ men̲ balbalat[k]
ḍálí: aur wahán̲ se KHUDÁWAND
ne un ko tamám rú e zamín par
parágan̲da kiyá.
10 ¶ Yih Sim ká nasabnáma[l] hai:
Sim ek sau baras ká húá, ki us se
túfán ke do baras ba'd Arfaksad
paidá húá:
11 Aur Arfaksad kí paidáish ke 2346.
ba'd Sim pánch sau baras jítá rahá,
aur us se beṭe aur beṭíán̲ paidá
húe.
12 Jab Arfaksad paintís baras 2311.
ká húá, us se Silah[m] paidá húá:
13 Aur Silah ke ba'd Arfaksad
chár sau tín baras jítá rahá, aur
us se beṭe aur beṭíán̲ paidá húe.
14 Silah jab tís baras ká húá, to 2281.
us se 'I'br paidá húá:
15 Aur 'I'br kí paidáish ke ba'd
Silah chár sau tín baras jítá rahá,

‖ Yá *púrab kí taraf,* jaise ki Paid. 13. 11.
[a] Ist. 1. 28.
[b] Paid. 18. 21.
[c] Paid. 9. 19. A'am. 17. 26.
[d] 1 áyat.
[e] Paid. 1. 26.
[f] Zab. 2. 4. A'am. 2. 4, 5, 6.
[g] Paid. 42, 23. Ist. 28. 49. Yar. 5. 15. 1 Qur. 14. 2, 11.
[h] Paid. 10. 25, 32.
[i] Lúq. 1. 51.
‖ Ya'ne *Balbalat.*
[k] 1 Qur. 14. 23.
[l] Paid. 10. 22. 1 Taw. 1. 17.
[m] Lúq. 3. 36.

Peshtar MASÍH se, 2281. aur us se beṭe aur beṭián̲ paidá
húe.
16 Jab 'Ibr[n] chauntís baras ká
thá, us se Falaj[o] paidá húá:
2247. 17 Aur Falaj kí paidáish ke ba'd
[n] 1 Taw. 1. 19. 'Ibr chár sau tís baras jítá rahá,
[o] Lúq. 3. 35, *Fálik* likhá gayá. aur us se beṭe aur beṭián̲ paidá húe.
18 Falaj tís baras ká thá ki us
2217. se Ra'ú paidá húá:
19 Aur Ra'ú kí paidáish ke ba'd
Falaj do sau nau baras jítá rahá,
aur us se beṭe aur beṭián̲ paidá
húe.
2185. 20 Aur Ra'ú se battís baras kí
[p] Lúq. 3. 35, *Sárukh.* 'umr men̲ Sarúj[p] paidá húá:
21 Aur Sarúj kí paidáish ke ba'd
Ra'ú do sau sát baras jítá rahá,
aur us se beṭe aur beṭián̲ paidá
húe.
2155. 22 Aur jab Sarúj tís baras ká
thá, us se Nahúr paidá húá:
23 Aur Nahúr kí paidáish ke
ba'd Sarúj do sau baras jítá rahá,
aur us se beṭe aur beṭián̲ paidá
húe.
2126. 24 Nahúr se untís baras kí 'umr
[q] Lúq. 3. 34, *Tárá.* men̲ Tárah[q] paidá húá:
25 Aur Tárah kí paidáish ke ba'd
Nahúr ek sau unnís baras jítá rahá,
aur us se beṭe aur beṭián̲ paidá
húe.
2056. 26 Aur jab Tárah sattar baras
[r] Yash. 24. 2. 1 Taw. 1. 26. ká thá, us se Abirám, aur Nahúr[r],
aur Háran paidá húe.
1996. 27 ¶ Aur yih Tárah ká nasabnáma
hai: Tárah se Abirám, aur Nahúr
aur Háran paidá húe; aur Háran
se Lút paidá húá.
28 Aur Háran apne báp Tárah
ke áge apní zádbúm, ya'ne Kas-
díon̲ ke U'r men̲ mar gayá.
29 Aur Abirám aur Nahúr ne
jorúán̲ kín̲: Abirám kí jorú ká
[s] Paid. 17. 15. aur 20. 12. nám Sarí[s]; aur Nahúr kí jorú ká
[t] Paid. 22. 20. nám Milkah[t] thá, jo Háran kí beṭí
thí, wuhí Milkah aur Iskáh ká báp
thá.
[u] Paid. 16. 1, 2. aur 18. 11, 12. 30 Aur Sarí bánjh[u] thí; us ká
koí farzand na thá.
31 Aur Tárah ne apne beṭe Abi-
rám aur apne pote Lút, ya'ne apne
beṭe Háran ke beṭe ko, aur apní
bahú Sarí apne beṭe Abirám kí jorú
[w] Paid. 12. 1. ko lekar[w], un ke sáth Kasdíon̲ ke
[x] Naham. 9. 7. A'am. 7. 4. U'r[x] se rawána húá, ki Kan'án ke
[y] Paid. 10. 19. mulk[y] men̲ jáwe; aur we Harrán
1923 ke qaríb. tak áe, aur wahán̲ rahe.
32 Aur Tárah kí 'umr do sau
pánch baras kí húí: tab Tárah
1921. Harrán men̲ mar gayá.

XII BAB.

1 Ḳhudá Abirám ko bulátá, aur, yih wa'da karke, ki tujhí se Masíh paidá hogá, use barakat detá. 4 Abirám Lút ke sáth Harrán se rawána hotá. 6 Kan'án ke mulk men̲ safar kartá. 7 Usí mulk ke páne ká wa'da royá men̲ us se kiyá gayá. 10 Kál kí áfat se Misr men̲ jáne pará. 11 Ḍar ke máre apní jorú ko apní bahin záhir kartá. 14 Firá'ún use leletá, par áfaton̲ se hidáyat pákar, use phir detá. Peshtar MASÍH se, 1921.

AUR ḲHUDÁWAND ne Abirám
ko kahá, ki Tú apne mulk,
aur apne watan aur apne báp ke
ghar se us mulk men̲, jo main̲ tujhe
dikháún̲gá, nikal chal[a]: [a] Paid. 15. 7. Naham. 9. 7. Yas. 41. 2. A'am. 7. 3. 'Ibrán. 11. 8.
2 Aur main̲ tujhe ek baṛí qaum
banáún̲gá[b], aur tujh ko mubárak[c] [b] Paid. 17. 6. aur 18. 18. Ist. 26. 5. 1 Sal. 3. 8.
aur terá nám baṛá karún̲gá; aur
tú ek barakat hogá[d]:
3 Aur un ko, jo tujhe barakat [c] Paid. 24. 35.
dete hain̲, barakat dún̲gá, aur un [d] Paid. 28. 4. Gal. 3. 14.
ko, jo tujh par la'nat karte hain̲,
la'natí karún̲gá[e]; aur dunyá ke [e] Paid. 27. 29. Ḳhur. 23. 22. Gin 24. 9
sab gharáne tujh se barakat pá-
wenge[f]. [f] Paid. 18. 18. aur 22. 18. aur 26. 4. Zab. 72. 17. A'am. 3. 25. Gal. 3. 8.
4 So Abirám ḲHUDÁWAND ke
kahne ke muwáfiq rawána húá;
aur Lút bhí us ke sáth chalá; aur
Abirám, jab Harrán se rawána húá,
pachhattar baras ká thá.
5 Aur Abirám apní jorú Sarí, 1921.
aur apne bhatíje Lút, aur sab
mál ko, jo unhon̲ ne hásil kiyá thá,
aur un ádmíon̲ ko[g], jo unhon̲ ne [g] Paid. 14. 14.
Harrán[h] men̲ páyá thá, leke, [h] Paid. 11. 31.
Kan'án ke mulk men̲ jáne ke liye
niklá; so we mulk i Kan'án men̲
áe.
6 ¶ Aur Abirám us mulk men̲[i] [i] 'Ibrán. 11. 9.
Sikm kí bastí, aur Morih[k] ke ba- [k] Ist. 11. 30. Qáz. 7. 1.
lút tak guzrá. Us waqt mulk men̲
Kan'ání[l] the. [l] Paid. 10. 18, 19. aur 13. 7.
7 Tab ḲHUDÁWAND ne Abirám
ko dikhláí deke[m] kahá, ki Yihí [m] Paid. 17. 1.
mulk main̲ terí nasl ko dún̲gá[n]: [n] Paid. 13. 15. aur 17. 8. Zab. 105. 9, 11.
aur us ne wahán̲ ḲHUDÁWAND ke
liye jo us par záhir húá, ek qur-
bángáh[o] banáí. [o] Paid. 13. 4.
8 Aur wahán̲ se rawána hoke us
ne Baitel ke púrab ke pahár̲on̲ ke
pás apná ḍerá khaṛá kiyá; Baitel
us ke pachchhim aur 'Aí us ke
púrab thá: aur wahán̲ us ne Ḳhudá
ke liye ek qurbángáh banáí, aur
ḲHUDÁWAND ká nám lene lagá[p]. [p] Paid. 13. 4.
9 Aur Abirám rafta rafta dakhin
kí taraf[q] gayá. [q] Paid. 13. 3.
10 ¶ Aur us mulk men̲ kál[r] paṛá: [r] Paid. 26. 1.
aur Abirám Misr men̲ gayá[s], ki [s] Zab. 105. 13.
wahán̲ ṭhahre; kyún̲ki mulk men
baṛá kál[t] paṛá thá. [t] Paid. 43. 1.

Peshtar MASÍH se, 1921.

11 Aur jab Misr ke nazdík pahunchá, to us ne apní jorú Sarí ko kahá, ki Dekh, main̲ jántá hún̲, ki tú ḳhúbsúrat 'aurat[u] hai:

12 Aur yún̲ hogá, ki Misrí tujhe dekhke kahenge, ki Yih us kí jorú hai: so mujh ko már ḍálenge[w], aur tujhe jítí rakhenge.

13 Tú kahiyo, ki Main̲ us kí bahin hún̲[x]: táki tere sabab se merí ḳhair ho: aur merí ján tere wasíle se salámat rahe.

1920 ke qaríb.

14 ¶ So jab Abirám Misr men̲ pahunchá, Misríon̲ ne us 'aurat ko dekhá ki wuh niháyat ḳhúbsúrat hai.

15 Aur Fira'ún ke amíron̲ ne bhí use dekhá, aur Fira'ún ke huzúr men̲ us kí ta'ríf kí: aur us 'aurat ko Fira'ún ke ghar men̲ le gae[y].

16 Aur us ne us ke sabab Abirám par ihsán kiyá[z]: ki us ko bheṛ bakrí, aur gáe bail, aur gadhe, aur gulám, aur launḍí, aur gadhíán̲ aur únṭ mile.

17 Par Fir'aún aur us ke ḳhándán par, Abirám kí jorú Sarí ke sabab, KHUDÁWAND kí baṛí már[a] paṛí.

18 Tab Fira'ún ne Abirám ko bulákar use kahá, ki Tú ne mujh se yih kyá kiyá[b]? Kyún̲ na jatáyá, ki Yih merí jorú hai?

19 Tú ne kyún̲ kahá, ki Wuh merí bahin hai? ki main̲ ne use apní jorú banáne ko liyá: dekh, yih terí jorú házir hai, us ko le aur chalá já.

20 Aur Fira'ún ne us ke haqq men̲ logon̲ ko hukm kiyá[c]: tab unhon̲ ne use, aur us kí jorú ko, aur jo kuchh us ká thá, rawána kiyá.

[u] 14 áyat. Paid. 26. 7.
[w] Paid. 20. 11. aur 26. 7.
[x] Paid. 20. 5, 13. aur 26. 7.
[y] Paid. 20. 2.
[z] Paid. 20. 14.
[a] Paid. 20. 18. 1 Taw. 16. 21. Zab. 105. 14. 'Ibrán. 13. 4.
[b] Paid. 20. 9. aur 26. 10.
[c] Ams. 21. 1.

XIII BÁB.

1 Abirám aur Lút Misr se lautte. 7 Jhagre ke sabab we, ek dúsre se, alag hojáte. 10 Lút sharárat ke shahr Sadúm men̲ dáḳhil hotá. 14 Jo wa'da Khudá ne Abirám ke sáth kiyá thá, phir use táíd kartá. 18 Abirám Habrún ko játá aur wahán̲ qurbángáh banátá.

1918 ke qaríb.

AUR Abirám Misr se apní jorú, aur apne sab mál, aur Lút ko bhí sáth leke, dakhin kí taraf[a] chalá.

2 Aur Abirám chárpáye, aur sone rúpe se baṛá máldár[b] thá.

3 Aur wuh safar kartá húá, dakhin se[c] Baitel men̲ us maqám tak pahunchá, jahán̲ áge us ká ḍerá thá, Baitel aur 'Aí ke bích men̲;

4 Ya'ne, us jagah[d], jahán̲ us ne shurú' men̲ qurbángáh banáí: aur wahán̲ Abirám ne KHUDÁWAND ká nám liyá[e].

5 ¶ Aur Lút ke bhí, jo Abirám ká hamsafar thá, bheṛ, bakrí, gáe, bail, aur ḍere the.

6 Aur us mulk men̲ un kí gunjáish[f] na ho saktí thí, ki ikaṭṭhe rahen̲: kyún̲ki un ke pás itná mál thá, ki we báham nahín̲ rah sakte the.

7 Aur Abirám ke charwáhon̲ aur Lút ke charwáhon̲ men̲ jhagṛá[g] húá: aur Kan'ání aur Farizzí[h] mulk men̲ the.

8 Tab Abirám ne Lút se kahá, ki Mere aur tere darmiyán, aur mere aur tere charwáhon̲ ke darmiyán jhagṛá na howe[i]; ki ham bháí[k] hain̲.

9 Kyá tamám mulk tere sámhne[l] nahín̲? Tú mujh se alag ho: agar tú báín̲ taraf jáwe, to main̲ dahní taraf jáún̲gá: aur agar tú dahní taraf jáwe, to main̲ báín̲ jáún̲gá[m].

10 Tab Lút ne ánkh uṭháke Yardan kí sárí taráí[n] dekhí, ki wuh, us se áge ki KHUDÁWAND ne Sadúm aur 'Amúrah ko[o] tabáh kiyá, Zugr[p] tak KHUDÁWAND ke bág[q] aur Misr ke mulk kí mánind ḳhúb seráb thí.

11 So Lút ne Yardan kí sárí taráí apne liye pasand kí; aur Lút púrab kí taraf chalá: aur we ápas se judá ho gae.

12 Aur Abirám Kan'án̲ ke mulk men̲ rahá, aur Lút ne taráí ke shahron̲ men̲[r] Sadúm kí taraf[s] apná ḍerá khaṛá kiyá.

13 Aur Sadúm ke log KHUDÁWAND kí nazar men̲ niháyat badkár[t] aur gunahgár[u] the.

14 ¶ Aur Lút ke judá hone[w] ke ba'd KHUDÁWAND ne Abirám se kahá, ki Apní ánkh uṭhá, aur us jagah se jahán̲ tú hai, uttar, aur dakhin, aur púrab, aur pachchhim[x], dekh:

15 Ki yih tamám mulk, jo tú ab dekhtá hai, main̲ tujh ko aur terí nasl ko[y] hamesha ke liye[z] dún̲gá.

16 Aur terí nasl ko main̲ zamín ke zarron̲ kí mánind[a] banáún̲gá: ki agar koí admí zamín ke zarron̲ ko gin sake, to terí nasl bhí giní jáe.

17 Uṭh, aur is mulk ke túl aur 'arz par phir; ki main̲ use tujh ko dún̲gá.

[a] Paid. 12. 9.
[b] Paid. 24. 35. Zab. 112. 3. Ams. 10. 22.
[c] Paid. 12. 8, 9.
[d] Paid. 12. 7, 8.

Peshtar MASÍH se, 1918.

[e] Zab. 116. 17.
[f] Paid. 36. 7.
[g] Paid. 26. 20.
[h] Paid. 12. 6.
[i] Qur. 6. 7.
[k] Dekho Paid. 11. 27, 31. Khur. 2. 13. Zab. 133. 1. A'am. 7. 26.
[l] Paid. 20. 15. aur 34. 10.
[m] Rúm. 12. 18. 'Ibrán. 12. 14. Ya'q. 3. 17.
[n] Paid. 19. 17. Ist. 34. 3. Zab. 107. 34.
[o] Paid. 19. 24, 25.
[p] Paid. 14. 2, 8. aur 19. 22.
[q] Paid. 2. 10. Yas. 51. 3.
[r] Paid. 19. 29.

1917 ke qaríb.

[s] Paid. 14. 12. aur 19. 1. 2 Pat. 2. 7, 8.
[t] Paid. 18. 20. Hiz. 16. 49. 2 Pat. 2. 7, 8.
[u] Paid. 6. 11.
[w] 11 áyat.
[x] Paid. 28. 14.
[y] Paid. 12. 7. aur 15. 18-21. aur 17. 8. aur 24. 7. aur 26. 4. Gin. 34. 12. Ist. 34. 4. A'am. 7. 5.
[z] 2 Taw. 20. 7. Zab. 37. 29.
[a] Paid. 15. 5. aur 22. 17. aur 26. 4. aur 28. 14. aur 32. 12. Khur. 32. 13. Gin. 23. 10. Ist. 1. 10. 1 Sal. 4. 20. 1 Taw. 27. 23. Yas. 48. 19. Yar. 33. 22. Rúm. 4. 16, 17, 18. 'Ibrán. 11. 12

18 Aur Abirám ne apná derá uṭháyá, aur Mamre ke balúton men[b], jo Habrún men hain[c], já rahá; aur wahán KHUDÁWAND ke liye ek qurbángáh banáí.

XIV BÁB.

1 *Pánch bádsháhon ke sáth chár bádsháhon kí laṛáí.* 12 *Lút giriftár hotá.* 14 *Abirám us ko chhuṛátá.* 18 *Maliq i Sidq Abirám ko barakat detá.* 20 *Abirám us ko dahyakí detá.* 22 *Us ke sharíkon men se jab ek ek ne apná hissa liyá thá, tab báqí mál Abirám ne Sadúm ke bádsháh ko dediyá.*

AUR Sin'ár[a] ke bádsháh Amráfil, aur Illásar ke bádsháh Aryúk, aur 'Ailám[b] ke bádsháh Kidarlá'umr, aur Jawíon ke bádsháh Tid'ál ke waqt men,

2 Aisá húá, ki unhon ne Sadúm ke bádsháh Bara', aur 'Amúrah ke bádsháh Birsha', aur Adamah[c] ke bádsháh Sinniab, aur Zibíán ke bádsháh Shimebar, aur Bálig ya'ne Zugr[d] ke bádsháh se laṛáí kí.

3 Ye sab Siddím kí taráí men, jo daryá e shor[e] hai, ikaṭṭhe húe.

4 Bárah baras tak we Kidarlá'umr ke tábi'dár[f] the, par terahwen baras sarkash húe.

5 Aur chaudahwen baras Kidarlá'umr aur we bádsháh jo us ke sáth the, áe, aur Rifáíon[g] ko Istárát-qarnaim[h] men, aur Zúzíon[i] ko Hám men, aur Aimíon[k] ko ‖ Sawíqaryataim men,

6 Aur Húríon[l] ko un ke Koh i Sha'ír men, ‖ El-Fárán tak, jo bayábán ke kanáre par hai, márá.

7 Aur we phirke 'Ain i Misfat, ya'ne Qádis men áe, aur 'Amáliqíon ke tamám maidán aur 'Amúríon ko, jo Hasún-Tamar[m] ke rahnewále the, márá.

8 Tab Sadúm ke bádsháh aur 'Amúrah ke bádsháh, aur Adamah ke bádsháh aur Zibíán ke bádsháh, aur Bálig ya'ne Zugr ke bádsháh nikle;

9 Aur Kidarlá'umr ya'ne 'Ailám ke bádsháh, aur Jawíon ke bádsháh Tid'ál, aur Sin'ár ke bádsháh Amráfil, aur Illásar ke bádsháh Aryúk se; chár bádsháh pánch se laṛne ko Siddím kí taráí men muqábil húe.

10 Aur Siddím kí taráí men naft ke bahut gaṛhe the; aur Sadúm aur 'Amúrah ke bádsháh bháǵe, aur wahán gire, aur jo bache, pahár par[n] bhág gae.

11 Tab we Sadúm aur 'Amúrah ke sab mál[o], aur un kí sárí khurák leke chale gae.

12 Aur Abirám ke bhatíje[p] Lút ko, jo Sadúm men rahtá thá[q], aur us ke mál ko leke chale gae.

13 ¶ Tab ek ne, jo bach gayá thá, jáke Abirám 'Ibrání ko khabar dí, jo Mamre 'Amúrí ke balúton men[r] rahá; wuhí Iskál aur Aner ká bháí thá, jo Abirám ká hamqasam[s] thá.

14 Jab Abirám ne suná, ki us ká bháí[t] giriftár húá, to us ne apne síkhe húe tín sau aṭhárah khánazádon[u] ko leke Dán tak[w] un ká ta'aqqub kiyá.

15 Aur rát ko us ne apne gulámon ko gol gol karke unhen márá[x], aur Khúbah tak, jo Damishq kí uttar taraf hai, un ká píchhá kiyá.

16 Aur wuh sab mál[y], aur apne bháí Lút ko us ke mál samet, aur 'auraton aur logon ko bhí pher láyá.

17 ¶ Aur jab wuh Kidarlá'umr, aur us ke sáthwále bádsháhon ko márkar[z] phirá, to Sadúm ká bádsháh us ke milne[a] ke liye Sawí ke nasheb tak jo bádsháhí nasheb[b] hai áyá.

18 Aur Maliq i Sidq[c], Sálim ká bádsháh, jo Khudá Ta'álá ká[d] káhin[e] thá, roṭí aur angúrí sharáb nikál láyá:

19 Aur us ne us ko barakat deke kahá, ki Khudá Ta'álá kí taraf se, jo ásmán aur zamín ká málik[f] hai, Abirám mubárak ho;

20 Aur mubárak[g] Khudá Ta'álá, jis ne ne tere dushmanon ko tere háth men hawála kiyá. Aur Abirám ne sab ká daswán hissa[h] us ko diyá.

21 Tab Sadúm ke bádsháh ne Abirám se kahá, ki Ádmí mujh ko de, aur mál áp le.

22 Par Abirám ne Sadúm ke bádsháh se kahá, ki Main ne KHUDÁWAND Khudá Ta'álá, ásmán aur zamín ke málik[i] kí qasam khái,

23 Ki main ek dháǵe se leke jútí ke tasme tak tere sáre mál se kuchh na lúngá[k], táki tú na kahe, ki Main ne Abirám ko daulatmand kiyá:

24 Magar wuh jo jawánon ne kháyá, aur un ádmíon ká hissa jo mere sáth gaye[l], ya'ne Aner aur Iskál aur Mamre ká; we apná apná hissa lewen.

Peshtar MASÍH se, 1917 ke qaríb.
b Paid. 14. 13.
c Paid. 35. 27. aur 37. 14.
a Paid. 10. 10. aur 11. 2.
b Yas. 11. 11.
c Ist. 29. 23.
d Paid. 19. 22.
e Gin. 34. 12. Ist. 3. 17. Yash. 3. 16. Zab. 107. 34.
f Paid. 9. 26.
1913 ke qaríb.
g Paid. 15. 20. Ist. 3. 11.
h Yash. 12. 4. aur 13. 12.
i Ist. 2. 20.
k Ist. 2. 10, 11.
‖ Yá *Qaryataim ke maidán.*
l Ist. 2. 12, 22.
‖ Yá *Fárán ke maidán.* Paid. 21. 21. Gin. 12. 16. aur 13. 3.
m 2 Taw. 20. 2.
n Paid. 19. 17, 30.

Peshtar MASÍH se, 1913 ke qaríb.
o 16, 21 áyaten.
p Paid. 12. 5.
q Paid. 13. 12.
r Paid. 13. 18.
s 24 áyat.
t Paid. 13. 8.
u Paid. 15. 3. aur 17. 12, 27. Wá'iz 2. 7.
w Ist. 34. 1. Qáz. 18. 29.
x Yas. 41. 2, 3.
y 11, 12 áyaten.
z 'Ibrán. 7. 1.
a Qáz. 11. 34. 1 Sam. 18. 6.
b 2 Sam. 18. 18.
c 'Ibrán. 7. 1.
d Mrk. 6. 6. A'am. 16. 17.
e Zab. 110. 4. 'Ibrán. 5. 6.
f 22 áyat. Mat. 11. 25.
g Paid. 24. 27.
h 'Ibrán. 7. 4.
i 19 áyat. Paid. 21. 33. Khur. 6. 8. Dán. 12. 7. Mук. 10. 5, 6.
k Yún A'st. 9. 15, 16.
l 13 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1913 ke qaríb.

XV BA'B.

1 Khudá Abirám ko dilásá detá. 2 Abirám wáris ke na hone ke bá'is shikáyat kartá. 4 Khudá us se beṭe ká, balki us kí nasl kí afzáish ká, wa'da kartá. 6 Abirám ímán ke sabab sádiq ṭhahráyá játá. 7 Mulk i Kan'án ke dene ká do bára wa'da kiyá játá, aur us ke subút men ek nishán, aur 12 ba'd us ke, ek royá dikháyí játí.

UN báton ke ba'd KHUDÁWAND ká kalám royá men[a] Abirám par utrá, ki Ai Abirám, tú mat ḍar[b]: main terí sipar[c] aur terá bahut baṛá ajr[d] húṇ.

2 Abirám ne kahá, ki Ai KHUDÁWAND Khudá, tú mujh ko kyá degá? main to beaulád[e] játá húṇ, aur mere ghar ká mukhtár Damishqí Ilí'azr hai.

3 Phir Abirám ne kahá, ki Dekh, tú ne mujhe farzand na diyá: aur dekh, merá khánazád[f] merá wáris hogá.

4 Tab KHUDÁWAND ká kalám us par utrá, ki Yih terá wáris nahíṇ; balki jo tere sulb se paidá[g] hogá, wuhí terá wáris hogá.

5 Aur wuh us ko báhar le gayá, aur kahá, ki Ab ásmán kí taraf nigáh kar, aur sitáron ko gin[h], agar gin sake[i]: aur use kahá, ki Terí aulád aise hí[k] hogí.

6 Aur wuh KHUDÁWAND par ímán[l] láyá: aur yih uske liye sadáqat mahsúb[m] húá.

7 Tab us ne use kahá, ki Main KHUDÁWAND húṇ, jo tujhe Kasdíon ke U'r[o] se nikál láyá[n], ki tujh ko yih mulk mírás[p] men dúṇ.

8 Aur us ne kahá, ki Ai KHUDÁWAND Khudá, main kyúṇkar jánúṇ[q], ki us ká wáris húṇgá?

9 Us ne use kahá, ki Tín baras kí ek bachhiyá, aur tín baras kí bakrí, aur tín baras ká mendhá, aur ek qumrí, aur ek kabútar ká bachcha mere wáste lá.

10 Aur wuh us ke wáste yih sab láyá, aur un ko bích se do ṭukṛe[r] kíe, aur har ek ṭukṛá us ke dúsre ṭukṛe ke muqábil rakhá: magar parindon ke ṭukṛe[s] na kíe.

11 Tab shikárí parande un láshon par utre, par Abirám ne unhen hánká kiyá.

12 Jab áftáb gurúb hone lagá, to Abirám par baṛí nínd[t] gálib húí; aur dekh, ek baṛí haulnák táríkí us par áí.

13 Aur us ne Abirám se kahá, ki Yaqín ján, ki terí aulád ek mulk men, jo us ká nahíṇ, pardesí[u] hogí, aur wahán ke logon ke gulám banenge; aur we chár sau baras tak unhen dukh[w] denge;

14 Lekin main us qaum kí bhí, jis ke we gulám honge, 'adálat[x] karúṇgá: aur we ba'd us ke baṛí daulat leke[y] niklenge.

15 Aur tú salíh salámat apne báp dádon men[z] já milegá, aur khúb sá búṛhá hoke gáṛá jáegá[a].

16 Aur dekh, chauthí pusht men[b] we yahán phir áwenge: kyúṇki 'Amúríon ke gunáh[c] ab tak púre[d] na húe.

17 Jab súraj ḍúbá, aur andherá ho gayá, to ek tanúr, jis se dhuwán uṭhtá thá, aur ek jaltí mash'al un ṭukṛon ke bích men se hokar guzar[e] gaí.

18 Usí din KHUDÁWAND ne Abirám se 'ahd[f] karke kahá, ki Main Misr kí nadí se leke Furát kí baṛí nadí tak:

19 Qainí, aur Qanizí, aur Qadmúní,

20 Aur Hittí, aur Farizzí, aur Rifáí,

21 Aur 'Amúrí, aur Kan'ání, aur Jirjásí, aur Yabúsíon ká mulk bhí teri aulád ko dúṇgá[g].

XVI BA'B.

1 Sarí, ki bánjh thí, apní laundí Hájirah Abirám ko detí. 4 Hájirah, tasdí'a páke, ki us ne apní bíbí ko haqír jáná thá, bhág játí. 7 Firishta use lautátá, ki apní bíbí kí tábi'dárí kare, 11 aur us ke honéwále beṭe ká ahwál us se kahtá. 15 Ismá'el paidá hotá.

AUR Sarí, Abirám kí jorú, koí larká na janí:[a] aur us kí ek Misrí laundí[b] thí, jis ká nám Hájirah[c] thá.

2 Aur Sarí ne Abirám se kahá[d], ki Dekh, KHUDÁWAND ne mujhe janne se báz rakhá[e]: tú merí laundí ke pás já[f]; sháyad us se merá ghar ábád howe. Aur Abirám ne us kí bát suní[g].

3 So Abirám kí jorú Sarí ne, ba'd us ke ki Abirám Kan'án kí zamín men das baras rahá[h], apní Misrí laundí leke apne shauhar Abirám ko diyá, ki us kí jorú ho.

4 ¶ Aur wuh Hájirah ke pás gayá, aur wuh hámila húí: aur jab us ne ma'lúm kiyá, ki main hámila húí, to apní bíbí ko haqír jáná[i].

5 Tab Sarí ne Abirám se kahá, ki Merí musíbat tujh par: main ne apní laundí tujhe dí; aur ab jo us ne áp ko hámila dekhá, to main us kí nazaron men haqír ho gaí:

[a] Dán. 10. 1. A'am. 10. 10, 11. [b] Paid. 26. 24. Dán. 10. 12. Lúq. 1. 13, 30. [c] Zab. 3. 3. aur 5. 12. aur 84. 11. aur 91. 4. aur 119. 114. [d] Zab. 16. 5. aur 58. 11. Ams. 11. 18. [e] A'am. 7. 5. [f] Paid. 14. 14. [g] 2 Sam. 7. 12. aur 16. 11. 2 Taw. 32. 21. [h] Zab. 147. 4. [i] Yar. 33. 22. [k] Paid. 13. 16. aur 22. 17. Khur. 32. 13. Ist. 1. 10. aur 10. 22. 1 Taw. 27. 23. Rúm. 4. 18. 'Ibrán. 11. 12. [l] Rúm. 4. 3, 9, 22. Gal. 3. 6. Ya'q. 2. 23. [m] Zab. 106. 31. [n] Paid. 12. 1. [o] Paid. 11. 28, 31. [p] Zab. 105. 42, 44. Rúm. 4. 13. [q] Dekho Paid. 24. 13, 14. Qáz. 6. 17, 37. 1 Sam. 14. 9, 10. 2 Sal. 20. 8. Lúq. 1. 18. [r] Yar. 34. 18, 19. [s] Ahb. 1. 17. [t] Paid. 2. 21. Aiy. 4. 13.

Peshtar MASÍH se, 1913 ke qaríb.

[u] Khur. 12. 40. Zab. 105. 23. A'am. 7. 6. [w] Khur. 1. 11. Zab. 105. 25. [x] Khur. 6. 6. Ist. 6. 22. [y] Khur. 12. 36. Zab. 105. 37. [z] Aiy. 5. 26. A'am. 13. 36. [a] Paid. 25. 8. [b] Khur. 12. 40. [c] 1 Sal. 21. 26. [d] Dan. 8. 23. Mat. 23. 32. 1 Tas. 2. 16. [e] Yar. 34. 18, 19. [f] Paid. 24. 7. [g] Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 26. 4. Khur. 23. 31. Gin. 34. 3. Ist. 1. 7. aur 11. 24. aur 34. 4. Yash. 1. 4. 1 Sal. 4. 21. 2 Taw. 9. 26. Naham. 9. 8. Zab. 105. 11. Yas. 27. 12. [a] Paid. 15. 2, 3. [b] Paid. 21. 9. [c] Gal. 4. 24. [d] Paid. 30. 3. [e] Paid. 20 18. aur 30. 2. 1 Sam. 1. 5, 6. [f] Paid. 30. 3, 9. [g] Paid. 3. 17.

1911.

[h] Paid. 12. 5. [i] 2 Sam. 6. 16 Ams. 30. 21, 23.

merá aur terá insáf KHUDÁWAND kare[k].

6 Abirám ne Sarí se kahá[l], ki Terí laundí tere bas men hai[m]: jo terí nigáh men achchhá ho, so us ke sáth kar. Tab Sarí ne us par sakhtí kí, aur wuh us ke sámhne se bhág gaí[n].

7 ¶ Aur KHUDÁWAND ke firishte ne use maidán men pání ke ek chashme ke pás páyá, ya'ne us, chasme ke pás, jo Súr[o] kí ráh par hai.

8 Aur us ne kahá, ki Ai Sarí kí laundí Hájirah, tú kahán se átí? aur kidhar játí hai? Wuh bolí, ki Main apní bíbí Sarí ke sámhne se bhágí hún.

9 KHUDÁWAND ke firishte ne use kahá, ki Tú apní bíbí pás phir já, aur us ke tábi' rah[p].

10 Phir KHUDÁWAND ke firishte ne use kahá, ki Main terí auládko bahut barháúngá[q], ki wuh kasrat se giní na jáe.

11 Aur KHUDÁWAND ke firishte ne use kahá, ki Tú hámila hai, aur ek beta janegí; us ká nám || Ismá'el rakhná[r]; ki KHUDÁWAND ne terá dukh sun liyá.

12 Wuh wahshí[s] ádmí hogá; us ká háth sab ke, aur sab ke háth us ke barkhiláf honge; aur wuh apne sab bháíon ke sámhne[t] búdbásh karegá.

13 Aur us ne KHUDÁWAND ká nám jo us se hamkalám thá, yún liyá, ki Ai Khudá, tú mujh par nazar karnewálá hai; ki wuh bolí, Kyá main yahán dekhne ke ba'd dekhtí hún?

14 Is sabab se us kúe ká nám || Biar ul Hai ur Rá'í[t] rakhá; wuh Qádis[u] aur Barid ke darmiyán hai.

15 ¶ Aur Hájirah Abirám ke liye betá janí[w]; aur Abirám ne us bete ká nám, jo Hájirah janí, Ismá'el[x] rakhá.

16 Aur jab Abirám ke liye Hájirah se Ismá'el paidá húá, tab Abirám chhiyásí baras ká thá.

XVII BÁB.

1 *Jo 'ahd Abirám ke sáth húá, Khudá use táíd kartá.* 5 *Bihtar barakat ke páne par Abirám ká nám tabdíl hojátá.* 10 *Khatna muqarrar hotá.* 15 *Sarí ká nám tabdíl hotá, aur wuh bhí barakat pátí.* 17 *Iz,hák ke paidá hone ká wa'da.* 23 *Abirahám aur Ismá'el ká khatna kiyá játá.*

JAB Abirám ninánawe baras ká húá, tab KHUDÁWAND Abirám ko nazar áyá[a], aur us se kahá, ki Main Khudá i Qádir[b] hún; tú mere huzúr men chal[c], aur kámil[d] ho.

2 Aur main apne aur tere darmiyán 'ahd kartá hún, ki main tujhe niháyat barháúnga[e].

3 Tab Abirám munh ke bhal [f]girá, aur Khudá us se hamkalám hokar bolá,

4 Ki dekh, main tujh se yih 'ahd kartá hún, ki tú bahut qaumon ká báp[g] hogá.

5 Aur terá nám phir Abirám na rahegá, balki terá nám || Abirahám[h] húá; kyúnki main ne tujhe bahut qaumon ká báp[i] thahráyá.

6 Aur main tujhe bahut baromand kartá hún, aur qaumen tujh se paidá hongí[k], aur bádsháh tujh se niklenge.[l]

7 Aur main apne aur tere darmiyán, aur tere ba'd terí nasl ke darmiyán un ke pusht dar pusht ke liye, apná 'ahd, jo hamesha ká 'ahd ho, kartá hún[m]; ki main terá aur tere ba'd terí nasl ká Khudá[n] húngá.

8 Aur main tujh ko aur tere ba'd terí nasl ko Kan'án ká tamám mulk[o], jis men tú pardesí hai[p], detá hún; ki hamesha ke liye milk ho, aur main un ká Khudá húngá[q].

9 ¶ Phir Khudá ne Abirahám se kahá, ki Tú aur tere ba'd terí nasl pusht dar pust mere 'ahd ko nigáh rakhen.

10 Aur merá 'ahd, jo mere aur tumháre darmiyán, aur tere ba'd terí nasl ke darmiyán hai, jise tum yád rakho, so yih hai, ki tum men se harek mard ká khatna kiyá jáwe[r].

11 Aur apne badan kí khalrí ká khatna karo; aur yih us 'ahd ká nishán[s] hogá, jo mere aur tere darmiyán hai.

12 Tumhárí pusht dar pusht har larke ká, jab wuh áth roz ká ho, khatna kiyá jáegá[t], kyá ghar ká paidá, kyá pardesí se kharídá ho, jo terí nasl ká nahín.

13 Tere khánazád aur tere zarkharíd ká khatna kiyá jáwe, aur merá 'ahd tumháre jismon men 'ahd i abadí hogá.

14 Aur wuh, jis ká khatna nahín húá, wuhí shakhs apne logon men se kat jáe[u], ki us ne merá 'ahd torá.

Peshtar MASÍH se, 1911.

[k] Paid. 31. 53. 1 Sam. 24. 12.
[l] Ams, 15. 1. 1 Pat. 3. 7.
[m] Aiy. 2. 6. Zab. 106. 41, 42. Yar. 38. 5.
[n] Khur. 2. 15.
[o] Paid. 25. 18. Khur. 15. 22.
[p] Tít. 2. 9. 1 Pat. 2. 18.
[q] Paid. 17. 20. aur 21. 18. aur 25. 12.
|| Ya'ne *Khudá sunegá.*
[r] Paid. 17. 19. Mat. 1. 21. Lúq. 1. 13, 31.
[s] Paid. 21. 20.
|| Ya'ne *Jíá us ká jo zinda hai aur mujhe dekhtá.*
[t] Paid. 24. 62. aur 25. 11.
[u] Gin. 13. 26.
[w] Gal. 4. 22.
[x] 11 áyat.

1910.

1898.

Peshtar MASÍH se, 1898.

[a] Paid. 12. 1.
[b] Paid. 28. 3. aur 35. 11. Khur. 6. 3. Ist. 10. 17.
[c] Paid. 5. 22. aur 48. 15. 1 Sal. 2. 4. aur 8. 25. 2 Sal. 20. 3.
[d] Paid. 6. 9. Ist. 18. 13. Aiy. 1. 1 Mat. 5. 48.
[e] Paid. 12. 2. aur 13. 16. aur 22. 17.
[f] 17 áyat.
[g] Rúm. 4. 11, 12, 16. Gal. 3. 29.
|| Ya'ne *barí guroh ká báp.*
[h] Naham. 9. 7.
[i] Rúm. 4. 17.
[k] Paid. 35. 11.
[l] 16 ayat. Paid. 35. 11. Mat. 1. 6, wag.
[m] Gal. 3. 17.
[n] Paid. 26. 24. aur 28. 13. 'Ibrán. 11. 16. Rúm. 9. 8.
[o] Paid. 12. 7. aur 13. 15. Zab. 105. 9, 11.
[p] Paid. 23. 4. aur 28. 4.
[q] Khur. 6. 7. Ahb. 26. 12. Ist. 4. 37. aur 14. 2. aur 26. 18. aur 29. 13.
[r] A'am. 7. 8.
[s] A'am. 7. 8. Rúm. 4. 11.
[t] Ahb. 12. 3. Lúq. 2. 21. Yúh. 7. 22. Filip. 3. 5.
[u] Khur. 4. 24.

Peshtar MASÍH se, 1898.

15 ¶ Aur Khudá ne Abiraham
se kahá, ki Tú apní jorú ko Sarí
mat kah, balki us ká nám || Sarah
hai.
16 Main use barakat dúngá, aur
us se bhí tujhe ek beṭá bakh-
shúngá [w]; main use barakat dúngá,
ki wuh qaumon kí má [x] hogí, aur
mulkon ke bádsháh us se paidá
honge.
17 Tab Abiraham munh ke bhal
girá, aur hanske dil men kahá [y],
ki Kyá sau baras ke mard ko beṭá
paidá hogá; aur kyá Sarah, jo
nauwe baras kí hai, janegí?
18 Aur Abiraham ne Khudá se
kahá, ki Kásh ki Ismá'el tere hu-
zúr jítá rahe!
19 Tab Khudá ne kahá, ki Be-
shakk terí jorú Sarah tere liye ek
beṭá janegí [z]; tú us ká nám Iz,hák
rakhná; aur main us se, aur ba'd
us ke us kí aulád se, apná
'ahd, jo hamesha ká 'ahd hai, ka-
rúngá.
20 Aur Ismá'el ke haqq men main
ne terí suní: dekh, main use ba-
rakat dúngá, aur use baromand
karúngá, aur use bahut baṛháún-
gá [a]; aur us se bárah sardár paidá
honge [b], aur main us se baṛí qaum
banáúngá [c].
21 Lekin main Iz,hák se, jis ko
Sarah dúsre sál isí waqt janegí [d],
apná 'ahd karúngá.
22 Aur jab Khudá Abiraham se
báten kar chuká, to us ke pás se
úpar gayá.
23 ¶ Tab Abiraham ne apne beṭe
Ismá'el, aur sab khánazádon, aur
apne sab zarkharídon ko, ya'ne
Abiraham ke ghar ke logon men
jitne mard the, sab ko liyá, aur
usí roz un ká khatna kiyá, jis
tarah Khudá ne us ko farmáyá
thá.
24 Jis waqt Abiraham ká khatna
húá, wuh ninánwe baras ká thá.
25 Aur jab us ke beṭe Ismá'el
ká khatna húá, wuh terah baras
ká thá.
26 So usí roz Abiraham aur us
ke beṭe Ismá'el ká khatna húá.
27 Aur us ke ghar ke mard, kyá
ghar ke paidá, kyá pardesíon se
kharíde, sab ká us ke sáth khatna [e]
húá.

|| Ya'ne Begam.
w Paid. 18. 10.
x Paid. 35. 11. Gal. 4. 31. 1 Pat. 3. 6.
y Paid. 18. 12. aur 21. 6.
z Paid. 18. 10. aur 21. 2. Gal. 4. 28.
a Paid. 16. 10.
b Paid. 25. 12, 16.
c Paid. 21. 18.
d Paid. 21. 2.
1898.
e Paid. 18. 19.

XVIII BAB.

1 Abiraham tín firishton kí mihmání kartá. 9 Sarah kí sarzanish húí, ki us 'ajíb wa'da ko sunke hansí thí. 17 Sadúm kí honewálí gárat Abiraham par záhir kí játí. 23 Abiraham Sadúm ke báshindon ke liye minnat kartá.

PHIR KHUDÁWAND Mamre ke
balúton [a] men use nazar
áyá: aur wuh din ko garmí ke
waqt apne khaime ke darwáze par
baiṭhá thá;
2 Aur us ne jo apní ánkhen
uṭháin, to kyá dekhá? ki tín mard
us ke pás khaṛe hain: wuh un-
hen dekhkar khaime ke darwáze
se un ke milne ko dauṛá [b], aur za-
mín tak un ke áge jhuká,
3 Aur bolá, ki Ai Khudáwand,
agar mujh par terí mihrbání hai,
to apne bande ke pás se chale
na jáiye:
4 Ki thorásá pání láyá jáwe, aur
tum apne páuw dhokar us da-
rakht ke níche árám kíjiye [c]:
5 Main thorí roṭí látá hún; táza-
dam hoke jáiye [d]; kyúnki isí liye
apne bande ke yahán áe hain [e].
Tab unhon ne kahá, Yúnhín kar,
jaisá tú ne kahá.
6 Aur Abiraham khaime men
Sarah ke pás dauṛá gayá, aur
kahá, ki Tín paimána áṭá leke
jald gúndhke phulke paká.
7 Aur Abiraham galle kí taraf
dauṛá, aur ek moṭá táza bachhṛá
lákar ek jawán ko diyá, aur us
ne jald use taiyár kiyá.
8 Phir us ne ghí aur dúdh aur us
bachhṛe ko, jo us ne pakwáyá
thá, leke, un ke sámhne rakhá [f],
aur áp un ke pás darakht ke níche
khaṛá rahá; aur unhon ne kháyá.
9 ¶ Tab unhon ne use kahá, ki
Terí jorú Sarah kahán hai? Wuh
bolá, Dekho, khaime men [g] hai.
10 Aur us ne kahá, Main mu'ai-
yan waqt [h] par tere pás phir áún-
gá [i]; aur dekh, terí jorú Sarah ko
beṭá [k] hogá. Us ke píchhe khaime
ke darwáze men Sarah us kí suntí
thí.
11 Aur Abiraham aur Sarah
búṛhe aur bahut din ke the [l],
aur Sarah se 'auraton kí ma'múlí
'ádat [m] mauqúf ho gaí thí.
12 Tab Sarah ne apne dil men
hanskar [n] kahá, ki Ba'd us ke ki
main za'íf hogaí [o], aur merá khu-
dáwand [p] bhí za'íf húá, kyá mujh
ko khushí hogí?

Peshtar MASÍH se, 1898.

a Paid. 13. 18. aur 14. 13.
b Paid. 19. 1. 'Ibrán. 13. 2. 1 Pat. 4. 9.
c Paid. 19. 2. aur 43. 24.
d Qáz. 6. 18. aur 13. 15. aur 19. 5. Zab. 104. 15
e Paid. 19. 8. aur 33. 10.
f Paid. 19. 3.
g Paid. 24. 67.
h 2 Sal. 4. 16.
i 14 áyat.
k Paid. 17. 19, 21. aur 21. 2. Rúm. 9. 9.
l Paid. 17. 17. Rúm. 4. 19. 'Ibrán. 11. 11, 12, 19.
m Paid. 31. 35.
n Paid. 17. 17.
o Lúq. 1. 18.
p 1 Pat. 3. 6.

Peshtar MASÍH se, 1898.

13 Phir, ḲHUDÁWAND ne Abira-
hám se kahá, ki Sarah kyúṉ haṉ-
skar bolí, ki Kyá maiṉ jo aisí
buṛhiyá ho gaí húṉ, sach much
janúṉgí?
14 Kyá ḲHUDÁWAND ke nazdík
koí bát mushkil[q] hai? Maiṉ mu'ai-
yan waqt[r] tujh pás phir áúṉgá,
aur Sarah ko beṭá hogá.
15 Tab Sarah ne ḍar ke máre
inkár karke kahá, ki Maiṉ nahíṉ
haṉsí. Us ne kahá, Nahíṉ, tú al-
batta haṉsí.
16 ¶ Tab we mard waháṉ se
uṭhke Sadúm kí taraf mutawajjih
húe; aur Abirahám unheṉ ruḳhsat
karne ko un ke sáth chalá[s].
17 Aur ḲHUDÁWAND ne kahá, ki
Yih jo maiṉ kartá húṉ, kyá Abira-
hám se chhipáúṉ[t]?
18 Abirahám to ek baṛí aur bu-
zurg qaum hogá, aur zamín kí
sab qaumeṉ us se barakat pá-
weṉgí[u].
19 Kyúṉki maiṉ us ko jántá húṉ,
ki wuh apne beṭoṉ aur apne ba'd
apne gharáne ko hukm[w] karegá,
aur we ḲHUDÁWAND kí ráh kí
nigáhbání karke 'adl o insáf ka-
reṉge; táki ḲHUDÁWAND Abira-
hám ke wáste, jo kuchh ki us ne
us ke haqq meṉ kahá hai, púrá
kare.
20 Phir ḲHUDÁWAND ne kahá, Is
liye ki Sadúm aur 'Amúrah ká
baṛá shor[x] húá, aur un ke gunáh
baṛh gae;
21 Maiṉ utarke[y] dekhúṉgá, ki
unhoṉ ne us shor ke mutábiq, jo
mujh tak pahuṉchá, bilkull kiyá
hai, yá nahíṉ; maiṉ daryáft[z] ka-
rúṉgá.
22 Tab we mard waháṉ se ra-
wána hoke Sadúm kí taraf chale[a];
par Abirahám hanoz ḲHUDÁWAND
ke huzúr meṉ[b] khaṛá rahá.
23 ¶ Tab Abirahám nazdík jáke[c]
bolá, Kyá tú nek ko bad ke sáth
halák karegá[d]?
24 Sháyad pachás sádiq is shahr
meṉ hoṉ[e]: kyá tú use halák ka-
regá, aur un pachás sádiqoṉ kí
ḳhátir, jo us ke darmiyán haiṉ, is
maqám ko na chhoṛegá?
25 Aisá karná tujh se ba'íd hai,
ki nek ko bad ke sáth már ḍále,
aur nek bad ke barábar ho jáweṉ[f];
yih tujh se ba'íd hai! Kyá tamám
dunyá ká insáf karnewálá insáf
na karegá[g]?

q Yar. 32. 17. Zak. 8. 6. Mat. 3. 9. aur 19. 26. Lúq. 1. 37.
r Paid. 17. 21. aur 10 áyat. 2 Sal. 4. 16.
s Rúm. 15. 24. 3 Yúh. 6.
t Zab. 25. 14. 'Amús 3. 7. Yúh. 15. 15.
u Paid. 12. 3. aur 22. 18. A'am. 3. 25. Gal. 3. 8.
w Ist. 4. 9, 10. aur 6. 7. Yash. 24. 15. Afs. 6. 4.
x Paid. 4. 10. aur 19. 13. Ya'q. 5. 4.
y Paid. 11. 5. Ḳhur. 3. 8.
z Ist. 8. 2. aur 13. 3. Yash. 22. 22. Lúq. 16. 15. 2 Qur. 11. 11.
a Paid. 19. 1.
b 1 áyat.
c 'Ibrán. 10. 22.
d Gin. 16. 22. 2 Sam. 24. 17.
e Yar. 5. 1.
f Aiy. 8. 20. Yas. 3. 10, 11.
g Aiy. 8. 3. aur 34. 17. Zab. 58. 11. aur 94. 2. Rúm. 3. 6.

26 Tab ḲHUDÁWAND ne kahá,
ki Agar maiṉ Sadúm ke shahr
meṉ pachás sádiq[h] páúṉ, to maiṉ
un ke wáste tamám mulk ko
chhoṛúṉgá.
27 Abirahám ne jawáb diyá aur
kahá, ki Dekh maiṉ ne Ḳhudá-
wand se bolne meṉ jur,at kí[i], agar-
chi maiṉ ḳhák aur rákh húṉ[k]:
28 Sháyad pachás sádiqoṉ se
pánch kam hoṉ; kyá un pánch ke
wáste tú tamám shahr ko nest ka-
regá? Us ne kahá, Agar maiṉ
waháṉ paintális páúṉ, to nest na
karúṉgá.
29 Phir us ne use kahá, ki Shá-
yad waháṉ chális páe jáeṉ. Tab
us ne kahá, ki Maiṉ un chális ke
wáste bhí na karúṉgá.
30 Us ne kahá, ki Ḳhudáwand
ḳhafá na hoṉ, to maiṉ phir kahúṉ:
Sháyad waháṉ tís páe jáeṉ. Wuh
bolá, ki Agar maiṉ waháṉ tís
páúṉ, to maiṉ yih na karúṉgá.
31 Us ne kahá, Dekh, maiṉ ne
Ḳhudáwand se bát karne meṉ
jur,at kí: Sháyad waháṉ bís páe
jáeṉ. Wuh bolá, Maiṉ bís ke
wáste bhí use nest na karúṉgá.
32 Tab us ne kahá, Ḳhudáwand
ḳhafá na hoṉ[l], to maiṉ ab ke bár
phir kahúṉ: sháyad waháṉ das
páe jáeṉ. Wuh bolá, Maiṉ das
ke wáste bhí use nest na karúṉgá.[m]
33 Jab ḲHUDÁWAND Abirahám
se báteṉ kar chuká, to chalá gayá:
aur Abirahám apne maqám ko
phirá.

XIX BA'B.

1 Lút do firishtoṉ kí mihmání kartá. 4 Sadúm ke luchche andhe kiye játe. 12 Lút, hukm páke, apne bacháo ke wáste shahr se nikal játá aur pahár par bhágtá. 18 Ijázat páke Zugr meṉ rahtá. 24 Sadúm aur 'Amúrah gárat kiye játe. 26 Lút kí jorú namak ká khambhá hojátí. 30 Lút ek magáre meṉ maqám kartá. 31 Lút kí beṭioṉ ká baṛá gunáh, aur Moáb aur Bin 'Ammí kí paidáish ká hál.

AUR we do firishte shám ko
Sadúm meṉ áe[a]; aur Lút
Sadúm ke pháṭak par baiṭhá thá:
aur Lút unheṉ dekhkar un ke
istiqbál ke liye uṭhá[b]; aur apná
sir zamín tak jhukáyá;
2 Aur kahá, ki Ai mere ḳhudá-
wand, bande ke ghar chaliye[c], aur
rát bhar rahiye, aur apne páoṉ
dhoiye[d], aur fajr ko uṭhkar sid-
háriye. Unhoṉ ne kahá, Nahíṉ[e],
ham rát bhar báhar hí raheṉge.
3 Par jab wuh un se bahut ba-
jidd húá, to we us taraf chale, aur

Peshtar MASÍH se, 1898.

h Yar. 5. 1. Hiz. 22. 30.
i Lúq. 18. 1.
k Paid. 3. 19. Aiy. 4. 19. Wá'iz 12. 7. 1 Qur. 15. 47, 48. 2 Qur. 5. 1.
l Qáz. 6. 39.
m Ya'q. 5. 16.
a Paid. 18. 22.
b Paid. 18. 1, wag.
c 'Ibrán. 13. 2.
d Paid. 18. 4.
e Dekho Lúq. 24. 28.

Peshtar MASÍH se, 1898.

us ke ghar gae; aur us ne un kí mihmání kí[f], aur fatírí roṭí pakáí, aur unhoṉ ne kháí.

4 ¶ Aur us se pahle ki we leṭe, shahr ke mardoṉ, ya'ne Sadúm ke mardoṉ ne, jawán se leke búṛhe tak, aur sab logoṉ ne har taraf se, us ghar ko gher liyá.

5 Aur unhoṉ ne Lút ko pukárke kahá[g], ki We mard, jo áj kí rát tere yaháṉ áe, kaháṉ haiṉ? Unheṉ hamáre pás báhar lá, ki ham un se suhbat kareṉ[h].

6 Tab Lút darwáze se un pás báhar gayá[i], aur kiwáṛ apne píchhe band kiyá:

7 Aur kahá, ki Ai bháío, aisá burá kám na karo.

8 Dekho, merí do beṭíáṉ haiṉ, jo mard se wáqif nahíṉ[k]; un ko tumháre pás nikál láúṉ, aur jo tumhárí nazar meṉ pasand ho, un se karo: magar un mardoṉ se kuchh kám na rakho; kyúṉki we isí wáste merí chhat ke sáye meṉ áe[l].

9 Unhoṉ ne kahá, ki Haṭ já. Phir kahá, ki Yih ek shakhs guzrán karne áyá[m], aur hákimí kiyá cháhtá hai[n]: ab ham tere sáth un se ziyáda badsulúkí kareṉge. Tab we us mard, ya'ne Lút par hamla karke áe, aur kiwáṛ toṛne ko lapke.

10 Tab un mardoṉ ne apne háth baṛháke Lút ko apne pás ghar meṉ khíṉch liyá, aur darwáza band kar diyá.

11 Aur un mardoṉ ko, jo ghar ke darwáze par the, kyá chhoṭe, kyá baṛe, andhá kar diyá[o]: so we darwáza ḍhúṉḍhte ḍhúṉḍhte thak gae.

12 ¶ Tab un mardoṉ ne Lút se kahá, Kyá yaháṉ terá aur koí hai, dámád, yá beṭe, yá beṭíáṉ, aur jo koí terá is shahr meṉ hai, tú use lekar is maqám se nikal já[p]:

13 Kyúṉki ham is maqám ko gárat karte haiṉ, is liye ki un ká shor[q] Ḳhudáwand ke huzúr bahut baṛhá; aur Ḳhudáwand ne us ke gárat karne ko hameṉ bhejá[r].

14 Tab Lút báhar jáke apne dámádoṉ se, jinheṉ us kí beṭíáṉ biyáhí thíṉ[s], bolá, aur un se kahá, ki Uṭho, aur is maqám se niklo[t]; kyúṉki Ḳhudáwand is shahr ko gárat karegá. Lekin wuh apne dámádoṉ kí nazar meṉ muz,hiḳ sá ma'lúm húá[u].

[f] Paid. 18. 3.
[g] Yas. 3. 9.
[h] Qáz. 19. 22. Rúm. 1. 24. 27. Yahúd. 7.
[i] Qáz. 19. 23.
[k] Dekho Qáz. 19. 24.
[l] Paid. 18. 5.
[m] 2 Pat. 2. 7, 8.
[n] Ḳhur. 2. 14.
[o] Dekho 2 Sal. 6. 18. A'am. 13. 11.
[p] Paid. 7. 1. 2 Pat. 2. 7, 9.
[q] Paid. 18. 20.
[r] 1 Taw. 21. 15.
[s] Mat. 1. 18.
[t] Gin. 16. 21, 45.
[u] Ḳhur. 9. 21. Lúq. 17. 28. aur 24. 11.

15 ¶ Jab subh húí, firishtoṉ ne Lút se kahá, Jaldí kar, uṭh, apní jorú, aur apní do beṭíáṉ, jo yaháṉ maujúd haiṉ, le; aisá na ho ki tú bhí is shahr kí badí meṉ giriftár ho[w].

16 Aur jab wuh derí kartá thá, un mardoṉ ne us ká, aur us kí jorú ká, aur us kí donoṉ beṭíoṉ ká háth pakṛá; kyúṉki Ḳhudáwand kí mihrbání un par húí[x]: aur we unheṉ nikálkar shahr se báhar le gae[y].

17 ¶ Aur jab un ko báhar nikálá, to kahá, ki Apní ján lekar bhág[z]; apne píchhe mat dekh[a], aur maidán meṉ kahíṉ mat ṭhahar; paháṛ par bhág já, na ho ki halák ho jáwe.

18 Aur Lút ne un se kahá, ki Ai Ḳhudáwand, aisá na ho[b]:

19 Ki dekh, tú ne apne bande par rahm kí nazar kí, aur tú ne mujh par aisá baṛá fazl kiyá, ki merí ján bacháí; main ab paháṛ par nahíṉ já saktá; na ho ki mujh par aisí koí musíbat paṛe, ki maiṉ mar jáúṉ:

20 Dekh, yih shahr qaríb hai, maiṉ us meṉ bhág jáúṉ, aur wuh chhoṭá hai: marzí ho, to waháṉ bhág jáúṉ; kyá wuh chhoṭá nahíṉ? so merí ján bachegí.

21 Us ne use kahá, ki Dekh, maiṉ ne is bát meṉ bhí terí 'arz qabúl kí[c], ki is shahr ko, jis ke wáste tú ne kahá, gárat na karúṉgá.

22 Jald udhar bhág; ki jab tak tú waháṉ na pahúṉche, maiṉ kuchh kar nahíṉ saktá húṉ[d]. Is wáste us shahr ká nám ‖ Zugr[e] rakhá gayá.

23 ¶ Aur jis waqt Lút Zugr meṉ dákhil húá, súraj kí roshní zamín par phailí.

24 Tab Ḳhudáwand ne Sadúm aur 'Amúrah par gandhak aur ág Ḳhudáwand kí taraf ásmán se barsáí[f].

25 Aur us ne un shahroṉ ko, aur sárí taráí, aur shahroṉ ke sab rahnewáloṉ ko, zamín kí nabát tak[g], nest kiyá.

26 ¶ Aur us kí jorú ne píchhe phirke dekhá, aur wuh namak ká khambhá[h] ban gaí.

27 ¶ Aur Abirahám fajr ko sawere uṭhke us jagah gayá, jaháṉ wuh Ḳhudáwand ke huzúr khaṛá thá[i]:

28 Aur Sadúm aur 'Amúrah, aur

Peshtar MASÍH se, 1898.

[w] Gin. 16. 24, 26. Muk. 18. 4.
[x] Lúq. 18. 13. Rúm. 9. 15, 16.
[y] Zab. 34. 22.
[z] 1 Sal. 19. 3.
[a] 26 áyat. Mat. 24. 16, 17, 18. Lúq. 9. 62. Filip. 3. 13, 14.
[b] A'am. 10. 14.
[c] Aiy. 42. 8, 9. Zab. 145. 19.
[d] Paid. 32. 25, 26. Ḳhur. 32. 10. Ist. 9. 14. Marq. 6. 5.
‖ Y'ane *Chhoṭá*. 20 áyat.
[e] Paid. 13. 10. aur 14. 2.
[f] Ist. 29. 23. Yas. 13. 19. Yar. 20. 16. aur 50. 40. Hiz. 16. 49, 50. Hús. 11. 8. 'Amús 4. 11. Saf. 2. 9. Lúq. 17. 29. 2 Pat. 2. 6. Yahúd. 7.
[g] Paid. 14. 3. Zab. 107. 34.
[h] Lúq. 17. 32.
[i] Paid. 18. 22.

Peshtar MASÍH se, 1898.

tamám taráí kí zamín kí taraf
mutawajjih hoke dekhá, ki zamín
se dhúṉwáṉ, bhaṭṭhe ká sá dhúṉ-
wáṉ, uṭh rahá hai[k].
29 ¶ Aur jab Ḳhudá ne taráí ke
shahroṉ ko nest kiyá, to Ḳhudá
ne Abirahám ko yád kiyá[l], aur un
shahroṉ ko, jaháṉ Lút rahtá thá,
gárat karte húe Lút ko us balá se
bacháyá.
30 ¶ Aur Lút Zugr se apní donoṉ
beṭíoṉ samet nikalkar paháṛ par
já rahá[m]; is liye ki Zugr meṉ rahne
se use dahshat húí: aur wuh aur
us kí donoṉ beṭíáṉ ek gár meṉ
rahne lagíṉ.
31 Tab baṛí ne chhoṭí se kahá,
ki Hamárá báp búṛhá hai, aur
zamín par koí mard nahíṉ, jo
dunyá ke dastúr ke muwáfiq ham
se suhbat kare.
32 A'o, ham apne báp ko mai
piláweṉ, aur us se hambistar
howeṉ, ki apne báp se nasl báqí
rakheṉ[n].
33 So usí rát apne báp ko mai
piláí: aur baṛí gaí, aur apne báp
se hambistar húí; par us ne leṭte
aur uṭhte waqt use na pahcháná.
34 Aur dúsre roz baṛí ne chhoṭí
se kahá, ki Dekh, kal rát ko maiṉ
apne báp se hambistar húí: áo,
áj rát bhí us ko mai piláweṉ; aur
tú bhí jáke us se hambistar ho, ki
apne báp se nasl báqí rakheṉ.
35 So us rát ko bhí unhoṉ ne
apne báp ko mai piláí: aur chhoṭí
uṭhke us se hambistar húí; aur
us ne leṭte aur uṭhte waqt use na
pahcháná.
36 So Lút kí donoṉ beṭíáṉ apne
báp se hámila húíṉ.
37 Aur baṛí ek beṭá janí, aur us
ká nám Moáb rakhá: wuh Moábíoṉ
ká, jo ab tak haiṉ, báp húá[o].
38 Aur chhoṭí bhí ek beṭá janí,
aur us ká nám Bin 'Ammí rakhá:
wuh Baní 'Ammún ká, jo ab tak
haiṉ, báp húá[p].

k Muk. 18. 9.
l Paid. 8. 1. aur 18. 23.
m 17, 19 áyateṉ.
n Marq. 12. 19.
1897.
o Ist. 2. 9.
p Ist. 2. 19.

XX BA'B.

1 *Abirahám Jirár meṉ jáke rahtá; 2 apní jorú se inkár kartá; aur use kho detá. 3 Abimalik us kí bábat, ḳhwáb ke wasíle, sarzanish pátá. 9 Wuh Abirahám kí malámat kartá, 14 aur Sarah ko use pher detá, 16 aur use bhí samjhátá. 17 Abirahám ne us ke liye du'á mángí aur us ne sihhat páí.*

AUR Abirahám waháṉ se[a] dak-
hin kí zamín kí taraf chalá,
aur Qádis aur Súr ke bích meṉ[b]
ṭhahrá, aur Jirár meṉ[c] já rahá.
2 Aur Abirahám ne apní jorú
Sarah ke haqq meṉ kahá, ki Wuh
merí bahin hai[d]: tab Jirár ke
bádsháh Abimalik ne log bhejkar
Sarah ko mangwáyá[e].
3 Lekin rát ko Ḳhudá Abimalik[f]
ke ḳhwáb meṉ[g] áyá, aur use kahá,
ki Dekh, tú us 'aurat ke sabab,
jise tú ne liyá, maregá[h]; kyúṉki
wuh ḳhasamwálí hai.
4 Par Abimalik us ke pás nahíṉ
gayá thá: so us ne kahá, ki Ai
ḲHUDA'WAND, kyá tú ek sádiq
qaum ko bhí máregá[i]?
5 Kyá us ne mujhe nahíṉ kahá,
ki Wuh merí bahin hai? aur wuh
bhí bolí, ki Wuh merá bháí hai:
maiṉ ne to apne dil kí rástí aur
háth kí pákízagí se[k] yih kiyá.
6 Aur Ḳhudá ne use ḳhwáb meṉ
kahá, ki Maiṉ bhí yih jántá húṉ,
ki tú ne apne dil kí rástí se yih
kiyá; aur maiṉ ne bhí tujhe roká[l],
ki tú merá gunáh na kare: is liye
tujhe us ko chhúne na diyá.
7 Ab tú us mard kí jorú pher de;
kyúṉki wuh nabí hai, aur wuh tere
liye du'á mángegá[m], aur tú jítá
rahegá: par agar use pher na
degá, to yih ján rakh, ki tú[n], aur
sab, jo tere haiṉ[o], zarúr mar
jáeṉge.
8 Tab Abimalik ne fajr ko sawere
uṭhkar apne sab naukaroṉ ko
buláyá, aur un ko ye sab báteṉ
sunáíṉ: tab we log bahut ḍar
gae.
9 Aur Abimalik ne Abirahám ko
buláke kahá, ki Yih kyá hai, jo
tú ne mujh se kiyá? maiṉ ne terá
kyá gunáh kiyá, ki tú mujh par
aur merí bádsháhat par yih baṛá
gunáh[p] láyá? Tú ne mujh se
aisá kám kiyá, jo karná munásib[q]
nahíṉ.
10 Abimalik ne yih bhí Abirahám
se kahá, ki Tú ne kyá dekhá, ki
aisá kám kiyá?
11 Abirahám bolá, Maiṉ ne kahá,
ki Hargiz Ḳhudá ká ḳhauf[r] yaháṉ
nahíṉ hai; aur we merí jorú ke
wáste mujh ko már ḍáleṉge[s].
12 Aur wuh to sach merí bahin[t]
hai; mere báp kí beṭí, par merí
má kí beṭí nahíṉ; so merí jorú
húí.
13 Aur jab ki Ḳhudá ne mere
báp ke ghar se mujhe áwára[u]
kiyá, to maiṉ ne use kahá, ki
Mujh par yih terí mihrbání hogí;

1898. ke qaríb.
a Paid. 18. 1.
b Paid. 16. 7, 14.
c Paid. 26. 6.

Peshtar MASÍH se, 1898.

d Paid. 12. 13. aur 26. 7.
e Paid. 12. 15.
f Zab. 105. 14.
g Aiy. 33. 15.
h 7 áyat.
i Paid. 18. 23. aur 18 áyat.
k 2 Sal. 20. 3. 2 Qur. 1. 12.
l Paid. 31. 7. aur 35. 5. Ḳhur. 34. 24. 1 Sam. 25. 26, 34.
m 1 Sam. 7. 5. 2 Sal. 5. 11. Aiy. 42. 8. Ya'q. 5. 14, 15. 1 Yúh. 5. 16.
n Paid. 2. 17.
o Gin. 16. 32, 33.
p Paid. 26. 10. Ḳhur. 32. 21. Yash. 7. 25.
q Paid. 34. 7.
r Paid. 42. 18. Zab. 36. 1. Ams. 16. 6.
s Paid. 12. 12. aur 26. 7.
t Paid. 11. 29.
u Paid. 12. 1, 9, 11, wag. 'Ibrán. 11. 8.

Peshtar MASÍH se, 1898 ke qaríb.

w Paid. 12. 13.
x Paid. 12. 16.
y Paid. 13. 9.
z 5 áyat.
a Paid. 24. 65. aur 26. 11.
b Aiy. 42. 9, 10.
c Paid. 12. 17.

ki jahán kahín ham jáwen, mere
haqq men kahiyo, ki Wuh merá
bháí[w] hai.
14 Tab Abimalik ne bher bakrí,
aur gáe bail, aur gulám aur laun-
díon ko lekar Abirahám ko diyá[x],
aur us kí jorú Sarah bhí us ko
pher diyá.
15 Phir Abimalik ne kahá, ki
Dekh, merá mulk tere sámhne
hai[y]; jahán dil lage, wahán rahá
kar.
16 Aur Sarah se kahá, ki Dekh,
main ne tere bháí ko[z] hazár rúpiya
diye: wuh tere wáste, aur sab ke
wáste, jo tere sáth hain, aur sab
gairon ke wáste ánkhon ká parda[a]
hai: so us kí malámat húí.
17 ¶ Aur Abirahám ne Khudá
se du'á mángí[b]; aur Khudá ne
Abimalik, aur us kí jorú aur laun-
díon ko changá kiyá, ki we janne
lagín.
18 Ki KHUDA'WAND ne Abimalik
ke khándán kí sab kokh ko, Abi-
rahám kí jorú Sarah ke mu'ámala
ke sabab, band kar diyá[c] thá.

XXI BA'B.

1 *Iz,hák paidá húá.* 4 *Khatna pátá.* 6 *Sarah khushí manátí.* 9 *Hájirah aur Ismá'el nikále játe.* 15 *Hájirah kí tangháli.* 17 *Firishta use tasallí detá.* 22 *Abimalik Abirahám ke sáth maqám i Biarsab'a par 'ahd bándhtá.*

a 1 Sam. 2. 21.
b Paid. 17. 19. aur 18. 10, 14. Gal. 4. 23, 28.
c Paid. 17. 21.
d A'am. 7. 8. Gal. 4. 22. 'Ibrán. 11. 11.
e Paid. 17. 19.
f Paid. 17. 10, 12.
g A'am. 7. 8.
1897 ke qaríb.
h Paid. 17. 1, 17.
i Zab. 126. 2. Yas. 54. 1. Gal. 4. 27.
k Lúq. 1. 58.
l Paid. 18. 11, 12.

AUR KHUDA'WAND ne jaisá far-
máyá thá, Sarah par nazar
kí[a]: aur KHUDA'WAND ne jaisá
kahá thá[b], Sarah ke haqq men
kiyá.
2 Aur Sarah hámila húí, aur
Abirahám se burhápe men, usí
muqarrar waqt par[c], jo Khudá ne
use kahá thá, ek betá janí[d].
3 Aur Abirahám ne apne bete
ká nám, jo us se paidá húá, jo
Sarah us se janí, Iz,hák[e] rakhá.
4 Aur Abirahám ne jaisá ki
Khudá ne use hukm diyá thá[f],
áthwen din apne bete Iz,hák ká
khatna kiyá[g].
5 Aur jab us ká betá Iz,hák
paidá húá, to Abirahám sau baras
ká thá[h].
6 ¶ Aur Sarah ne kahá, ki Khudá
ne mujhe hansáyá[i], aur sab sun-
newále mere liye hansenge[k].
7 Phir wuh bolí, ki Koí Abira-
hám se kah saktá thá, ki Sarah
larkon ko dúdh piláwegí? ki main
us ke burhápe men betá janí[l].
8 Aur wuh larká bará húá, aur
us ká dúdh chhuráyá gayá: aur
Iz,hák ke dúdh chhuráne ke din
Abirahám ne barí ziyáfat kí.
9 ¶ Aur Sarah ne dekhá, ki
Hájirah Misrí[m] ká betá, jo wuh
Abirahám se janí[n], thatthe mártá
hai[o].
10 Tab us ne Abirahám se kahá,
ki Is laundí aur us ke bete ko nikál
de[p]: kyúnki yih laúndí-bachcha
mere bete Iz,hák ke sáth wáris na
hogá.
11 Par us ke bete kí khátir[q] yih
bát Abirahám kí nazar men nihá-
yat burí ma'lúm húí.
12 ¶ Khudá ne Abirahám se kahá,
ki Wuh bát is larke aur terí laundí
kí bábat terí nazar men burí na
ma'lúm ho; sab kuchh, jo Sarah
ne tujhe kahá, mán; kyúnki terí
nasl Iz,hák se[r] kahláegí.
13 Aur us laundí ke bete se bhí
main ek qaum paidá karúngá[s],
kyúnki wuh terí nasl hai.
14 Tab Abirahám ne subh ko
uthkar rotí aur pání kí ek mashk
lí, aur Hájirah ke kándhe par dhar
dí, aur us ko larke samet rukhsat
kiyá[t]: wuh rawána húí, aur Biar-
sab'a ke bayábán men bhatakti
phirtí thí.
15 Aur jab mashk ká pání ho
chuká, tab us ne us larke ko ek
jhárí ke níche dál diyá.
16 Aur áp us ke sámhne ek tír
ke tappe par dúr já baithí: kyúnki
us ne kahá, Main larke ká marná
na dekhún. So wuh sámhne baithí,
aur chillá chilláke roí.
17 Tab Khudá ne us larke kí
áwáz suní[u]; aur Khudá ke firishte
ne ásmán se Hájirah ko pukárke
kahá, ki Ai Hájirah, tujh ko kyá
húá? mat dar; ki us larke kí áwáz,
jahán wuh pará hai, Khudá ne suní.
18 Uth, aur larke ko utháke apne
háth se sambhál: ki main us ko
ek barí qaum banáúngá[w].
19 Phir Khudá ne us kí ánkhen
kholín[x], aur us ne pání ká ek kúá
dekhá; aur jákar us mashk ko
pání se bhar liyá, aur larke ko
piláyá.
20 Aur Khudá us larke ke sáth
thá[y]; aur wuh barhá, aur bayábán
ká rahnewálá aur tírandáz[z] húá.
21 Aur wuh Fárán ke bayábán
men rahá: aur us kí má ne mulk
i Misr se ek 'aurat us se biyáhne
ko lí[a].

Peshtar MASÍH se, 1898 ke qaríb.

m Paid. 16. 1.
n Paid. 16. 15.
o Gal. 4. 29.
1892. ke qaríb.
p Gal. 4. 30. Dekho Paid. 25. 6. aur 36. 6, 7.
q Paid. 17. 18.
r Rúm. 9. 7, 8. 'Ibrán. 11. 18.
s 18 áyat. aur 16. 10. aur 17. 20.
t Yúh. 8. 35.
u Khur. 3. 7.
w 13 áyat.
x Gin. 22. 31. Dekho 2 Sal. 6. 17, 18, 20. Lúq. 24. 16, 31.
y Paid. 28. 15. aur 39. 2, 3, 21.
z Paid. 16. 12.
a Paid. 24. 4.

Peshtar MASÍH se, 1892 ke qaríb.

b Paid. 20. 2. aur 26. 26.
c Paid. 26.28.
d Yash 2. 12. 1 Sam. 24. 21.
e Dekho Paid. 26. 15, 18, 20, 21, 22.
f Paid. 26.31.
g Paid. 31 48, 52.
|| Ya'ne *Qasam ká kúá.*
h Paid. 26.33.

1891 ke qaríb.

i Ist. 33. 27. Yas. 40. 28. Rúm. 16.26. 1 Tim. 1.17.
k Paid. 4. 26.

1872.

22 ¶ Phir us waqt yúṉ húá, ki Abimalik aur us ke lashkar ke sardár Fíkull ne[b] Abirahám se kahá, ki Har kám meṉ, jo tú kartá hai, Ḳhudá tere sáth hai[c];

23 Ab mujh se Ḳhudá kí qasam khá[d], ki tú na mujh se, na merí ál aulád se dagá kare; balki us mihrbání ke muwáfiq, jo maiṉ ne tujh par kí hai, tú mujh par aur is mulk par, jis meṉ tú pardesí húá, mihrbání kare.

24 Abirahám bolá, Maiṉ qasam kháúṉgá.

25 Tab Abirahám ne pání ke ek kúe ke wáste, jise Abimalik ke naukaroṉ ne zabardastí se chhín liyá thá, Abimalik ko malámat kí[e].

26 Abimalik ne kahá, ki Maiṉ nahíṉ jántá húṉ, ki kis ne yih kám kiyá: aur tú ne bhí mujhe ḳhabar na dí, aur maiṉ ne áj ke siwá suná bhí nahíṉ.

27 Aur Abirahám ne bheṛ bakrí, aur gáe bail leke Abimalik ko díe; aur donoṉ ne ápas meṉ 'ahd kiyá[f].

28 Aur Abirahám ne bheṛ ke sát bachchoṉ ko, jo máda the, lekar judá rakhá.

29 Aur Abimalik ne Abirahám se kahá, ki Ye bheṛoṉ ke sát máda bachche, jo tú ne alag kar rakhe, kis wáste haiṉ?

30 Us ne kahá, Is wáste, ki ye sát máda bachche tú mere háth se le, táki we mere gawáh hoṉ[g], ki maiṉ ne yih kúá khodá.

31 Is liye us maqám ká nám ||Biarsab'a rakhá[h]; ki un donoṉ ne qasam kháí.

32 Aur jab unhoṉ ne Biarsab'a meṉ 'ahd kiyá, to Abimalik aur us ke lashkar ká sardár Fíkull uṭhe, aur Filistíoṉ ke mulk ko phire.

33 ¶ Tab us ne Biarsab'a meṉ daraḳht lagáe, aur waháṉ KHUDAWAND ká, jo Ḳhudá e abadí hai[i], nám liyá[k].

34 Aur Abirahám bahut din Filistíoṉ ke mulk meṉ rahá.

XXII BÁB.

1 *Abirahám apne beṭe Iz,hák ke qurbán karne ká hukm páke ázmáyá játá.* 3 *Apná ímán aur farmánbardárí záhir kartá.* 11 *Firishta us ká háth rok rakhtá.* 13 *Iz,hák ke badle menḍhá pakṛá játá.* 14 *Us maqám ká nám Yahowáh-yarí rakhá játá.* 15 *Abirahám phir barakat pátá.* 20 *Nahúr ká nasab náma, Ribqah ke nám tak.*

UN báton ke ba'd yúṉ húá, ki Ḳhudá ne Abirahám ko ázmáyá[a], aur use kahá, ki Ai Abirahám: wuh bolá, Maiṉ házir húṉ[b].

2 Tab us ne kahá, ki Tú apne iklaute beṭe ko, jise tú piyár kartá hai, Iz,hák ko le, aur zamín i Moriyáh[c] meṉ já, aur use waháṉ pahároṉ meṉ se ek pahár par, jo maiṉ tujhe batáúṉgá, chaṛháwe ke liye chaṛhá.

3 ¶ Tab Abirahám núr ke taṛke uṭhá, aur apne gadhe par chárjáma kasá, aur apne sáth do jawán aur apne beṭe Iz,hák ko liyá, aur chaṛháwe kí lakṛíáṉ chíríṉ, aur uṭhkar us jagah, jo Ḳhudá ne use farmáyá thá, chalá.

4 Tísre din, jab Abirahám ne apní ánkh uṭháke us jagah ko dúr se dekhá,

5 Tab Abirahám ne apne jawánoṉ se kahá, Tum yaháṉ gadhe pás raho; maiṉ is laṛke ke sáth waháṉ tak játá húṉ, aur sijda karke phir tumháre pás átá húṉ.

6 Aur Abirahám ne chaṛháwe kí lakṛíáṉ leke apne beṭe Iz,hák par rakhíṉ[d], aur ág, aur chhurí apne háth meṉ lí, aur donoṉ sáth sáth chale.

7 Tab Iz,hák ne apne báp Abirahám se kahá, ki Ai mere báp! Us ne jawáb diyá, ki Ai mere beṭe, maiṉ házir húṉ? Us ne kahá, ki Bhalá, ág, aur lakṛíáṉ to haiṉ; par chaṛháwe ke liye barra kaháṉ?

8 Abirahám ne kahá, ki Ai beṭe, Ḳhudá áp chaṛháwe ke liye barra dikhláwegá; so we donoṉ sáth sáth chale.

9 Aur us maqám par, jo Ḳhudá ne use farmáyá thá, pahunche. Tab Abirahám ne waháṉ ek qurbángáh banáí, aur lakṛíáṉ chuníṉ, aur apne beṭe Iz,hák ko bándhke qurbángáh meṉ lakṛí ke úpar dhar diyá[e].

10 Aur Abirahám ne apná háth baṛháke chhurí lí, ki apne beṭe ko zabh kare.

11 Wunhíṉ KHUDAWAND ke firishte ne use ásmán se pukárá, ki Abirahám, Abirahám: wuh bolá, Maiṉ házir húṉ.

12 Tab firishte ne kahá, ki Tú apná háth laṛke par mat baṛhá, aur use kuchh mat kar[f]; ki ab maiṉ ne jáná[g], tú Ḳhudá se ḍartá hai: ki tú ne apne iklaute ko bhí mujh se dareg na kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1872.

a 1 Qur. 10.13. 'Ibrán. 11. 17. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 1. 7.
b 'Ibrán. 11. 17.
c 2 Taw. 3. 1.
d Yúh. 19.17
e 'Ibrán. 11. 17. Ya'q. 2. 21.
f 1 Sam. 15. 22. Mík. 6. 7, 8.
g Ya'q. 2. 22.

Peshtar MASÍH se, 1872.

13 Tab Abirahám ne apní ánk-
heṉ uṭháíṉ, aur apne píchhe ek
menḍhá dekhá, ki us ke síng
jhárí meṉ aṭke haiṉ: Abirahám ne
jákar us menḍhe ko liyá, aur us
ko apne beṭe ke badle meṉ chaṛ-
háwe ke liye chaṛháyá.
14 Aur Abirahám ne us maqám
ká nám ‖ Yahowáh-yarí rakhá:
chunánchi yih áj tak kahá játá
hai, ki Ḳhudáwand ke paháṛ par
dekhá jáegá.
15 ¶ Phir Ḳhudáwand ke fi-
rishte ne dobára ásmán par se Abi-
rahám ko pukárá, aur kahá,
16 Ḳhudáwand farmátá hai,
Maiṉ ne is liye ki tú ne aisá kám
kiyá, aur beṭá, iklautá hí beṭá,
dareg na rakhá, qasam[h] kháí, ki
17 Maiṉ tujhe barakat par ba-
rakat dúṉgá, aur ásmán ke sitá-
roṉ[i], aur daryá ke kanáre kí ret[k]
kí mánind, terí nasl ko niháyat
baṛháúṉgá; aur terí nasl apne
dushmanoṉ ke darwázoṉ kí wáris
hogí[l].
18 Aur terí nasl se zamín kí sárí
qaumeṉ barakat páwengí[m]; kyúṉ-
kí tú ne merí bát[n] mání.
19 Ba'd us ke Abirahám apne
naukaroṉ pás phir gayá, we uṭhe,
aur ek sáth Biarsab'a[o] ko gae;
aur Abirahám Biarsab'a meṉ rahá.
20 ¶ Ba'd in bátoṉ ke yúṉ húá,
ki Abirahám ko ḳhabar pahunchí,
ki Dekh, Milkah[p] bhí tere bhái
Nahúr se beṭe janí;
21 Úz[q] us ká palauṭhá, aur us
ká bhái Búz, aur Qamúel, Arám[r]
ká báp,
22 Aur Kasd, aur Hazú, aur
Fildás, aur Idláf, aur Baitúel.
23 Aur Baitúel se[s] Ribqah paidá
húí: Milkah Abirahám ke bhái
Nahúr se ye áṭh janí.
24 Aur us kí haram se, jis ká
nám Rúmah thá, Tibaḳh, aur
Jáham, aur Tuḳhas, aur Ma'kah
paidá húe.

XXIII BÁB.

1 Sarah kí 'umr, aur us kí wafát. 3 Makfílah ká khet ḳharíd húá; 19 Us meṉ Sarah kí lásh dafan húí.

AUR Sarah kí 'umr ek sau
satáís baras kí húí; yih
Sarah kí 'umr thí.
2 Aur Sarah Qaryatarba'[a], ya'ne
Habrún[b] meṉ, jo Kan'án meṉ hai,
mar gaí; tab Abirahám Sarah par
rone píṭne áyá.

‖ Ya'ne Ḳhudáwand dekhegá.
h Zab. 105. 9. Lúq. 1. 73. 'Ibrán. 6. 13, 14.
i Paid. 15. 5. Yar. 33. 22.
k Paid. 13. 16.
l Paid. 24. 60.
m Paid. 12. 3. aur 18. 18. aur 26. 4. A'am. 3. 25. Gal. 3. 8, 9, 16, 18.
n 3, 10 áyat. Paid. 26. 5.
o Paid. 21. 31.
p Paid. 11. 29.
q Aiy. 1. 1.
r Aiy. 32. 2.
s Paid. 24. 15.
a Yash. 14. 15. Qáz. 1. 10.
b Paid. 13. 18. 19 áyat.

3 ¶ Phir Abirahám apne murde
ke pás se uṭhá, aur Baní Hitt se
hamkalám hoke kahá, ki
4 Maiṉ pardesí[c] aur tum meṉ
rahnewálá húṉ: tum apne dar-
miyán ek qabrgáh merí milkíyat
kar do[d], ki maiṉ apne sámhne se
apná murda uṭháke gáṛúṉ.
5 Baní Hitt ne Abirahám ke
jawáb meṉ kahá,
6 Ki Ai ḳhudáwand, hamárí sun,
ki tú hamáre darmiyán amír ul,láh[e]
hai: hamárí qabrgáhoṉ meṉ se
sab se achchhí qabrgáh meṉ apne
murde ko gáṛ; ham meṉ koí nahíṉ,
jo tujh se apní qabrgáh roke, ki
tú apná murda na gáṛe.
7 Tab Abirahám khaṛá húá, aur
us mulk ke logoṉ Baní Hitt ke
áge jhuká,
8 Aur un se yúṉ guftogú kí, ki
Ab jo tumhárí marzí húí, ki apne
murde ko sámhne se uṭháke gáṛúṉ,
to merí suno, Suhr ke beṭe 'Ifrúṉ
se merí sifárish karo,
9 Ki wuh Makfílah ká gár, jo us
ká, aur us ke khet ke kanáre par
hai, us kí púrí qímat leke mujhe
de, ki tumháre bích ek qabrgáh
merí milkíyat ho.
10 Aur 'Ifrún Baní Hitt meṉ
baiṭhá thá. Tab 'Ifrún Hittí ne
Baní Hitt ke sab logoṉ ke rúbarú[f],
jo shahr ke darwáze se dáḳhil hote
the, Abirahám ke jawáb meṉ kahá,
11 Nahíṉ, mere ḳhudáwand, tú
merí sun[g]: Maiṉ yih khet tujhe
detá húṉ, aur wuh gár bhí, jo us
meṉ hai, apne logoṉ ke áge tujhe
detá húṉ: tú apne murde ko gáṛ.
12 Tab Abirahám us mulk ke
logoṉ ke sámhne jhuká.
13 Phir us mulk ke logoṉ ke
sámhne 'Ifrún se kahá, Agar tú
detá hai, to merí sun: maiṉ tujhe
us khet ke 'iwaz rúpiya dúṉgá;
tú mujh se le, to maiṉ apne murde
ko wahán gáṛúṉ.
14 'Ifrún ne Abirahám ko jawáb
diyá, aur kahá, Mere ḳhudáwand,
merí sun le;
15 Yih zamín chár sau siql[h] kí
hai; yih tere aur mere darmiyán
kyá hai? apná murda gáṛ.
16 Abirahám ne 'Ifrún kí suní,
aur Abirahám ne us chándí ko
'Ifrún ke liye taul diyá[i], jo us ne
Baní Hitt ke sámhne kahá thá,
ya'ne chár sau siql chándí, jis kí
saudágaroṉ meṉ chalan thí.

Peshtar MASÍH se, 1860.

c Paid. 17. 8. 1 Taw. 29. 15. Zab. 105. 12. 'Ibrán. 11. 9, 13.
d A'am 7. 5.
e Paid. 13. 2. aur 14. 14. aur 24. 35.
f Paid. 34. 20, 24.
g Dekho 2 Sam. 24. 21-24.
h Khur. 30. 13. Hiz. 45. 12.
i Yar. 32. 9.

Peshtar MASÍH se, 1860.

17 ¶ So 'Ifrún ká wuh khet[k], jo Makfílah meṉ Mamre ke sámhne thá, wuhí khet aur wuh gár, jo us meṉ thá, aur sáre daraḳht, jo us khet meṉ, aur us kí chároṉ taraf kí sarhadd meṉ the,

18 Baní Hitt ke aur un sab ke rúbarú, jo shahr ke darwáze se dáḳhil hote the, Abirahám kí milkíyat ho gae.

19 Ba'd us ke Abirahám ne apní jorú Sarah ko Makfílah ke khet ke gár meṉ, jo Mamre ke sámhne hai, gáṛá: Kan'án kí zamín meṉ Habrún wuhí hai.

20 Chunánchi wuh khet, aur wuh gár, jo us meṉ thá, Baní Hitt ne qabrgáh ke liye Abirahám kí milkíyat ṭhahrá diye[l].

k Paid. 25. 9. aur 49, 30, 31, 32. aur 50. 13. A'am. 7.16.

l Dekho Rút 4. 7,8,9,10. Yar. 32. 10, 11.

XXIV BA'B.

1 Abirahám apne ḳhánsámáṉ se qasam letá. 10 Ḳhánsámáṉ rawána hotá: 12 us kí du'á: 14 Nisháni, jo us ko milí. 15 Ribqah kí muláqát us se hotí; 18 us se nisháni púrí húí; 22 Us ke háth se jawáhirát qabúl kartí; 23 apne gharáne se muláqát karátí; 25 aur us mard kí da'wat kartí. 26 Ḳhánsámáṉ Ḳhudá ká shukr kartá; 29 Lában us kí mihmání kartá. 34 Ḳhánsámáṉ apná maqsad záhir kartá. 50 Lában aur Baitúel us kí guzárish ko manzúr karte. 58 Ribqah us ke sáth jáne se rází hotí. 62 Iz,hák Ribqah ká istiqbál kartá.

1857 ke qaríb.

AUR Abirahám búṛhá aur bahut dinoṉ ká húá[a], aur KHUDA'WAND ne sab bátoṉ meṉ Abirahám ko barakat baḳhshí thí[b].

2 Aur Abirahám ne apne ghar ke qadím naukar ko[c], jo us kí sab chízoṉ ká muḳhtár thá[d], kahá, Maiṉ terí minnat kartá húṉ, apná háth merí rán tale rakh[e]:

3 Maiṉ tujh se KHUDA'WAND kí, jo ásmán o zamín ká Ḳhudá hai, qasam lúṉgá[f], ki tú Kan'ánioṉ kí beṭioṉ meṉ se, jin meṉ maiṉ rahtá húṉ, mere beṭe ko na biyáh dená[g]:

4 Balki tú mere watan[h] aur mere ḳhándán meṉ jáiyo[i], aur waháṉ se mere beṭe Izhák ke liye jorú láiyo.

5 Us naukar ne use kahá, ki Sháyad wuh 'aurat is mulk meṉ mere sáth áne par rází na ho: to maiṉ tere beṭe ko us zamín meṉ, jaháṉ se tú áyá, phir le jáúṉ?

6 Abirahám ne use kahá, Ḳhabardár, tú mere beṭe ko waháṉ hargiz na le jáná.

7 ¶ KHUDA'WAND, ásmán ká Ḳhudá, jo mujhe mere báp ke ghar aur zádbúm se nikál láyá[k], aur jis ne qasam khákar mujh se kahá, ki Maiṉ terí nasl ko yih zamín dúṉgá[l], wuhí tere áge apná firishta bhejegá[m], ki tú waháṉ se mere beṭe ke liye jorú láwe.

a Paid.18.11. aur 21. 5.
b Paid. 13. 2. 35 áyat. Zab. 112. 3. Ams.10.22.
c Paid. 15. 2.
d 10 áyat. Paid. 39. 4, 5, 6.
e Paid. 47.29. Nau. 5. 6.
f Paid. 14.22. Ist. 6. 13. Yash. 2. 12.
g Paid. 26.35. aur 27. 46. aur 28. 2. Ḳhur. 34. 16. Ist. 7. 3.
h Paid. 12. 1.
i Paid. 28. 2.
k Paid. 12. 1.

8 Aur agar wuh 'aurat tere sáth áne par rází na ho, to tú merí qasam se chhúṭ jáegá[n]; par mere beṭe ko hargiz waháṉ mat le jáná.

9 Us naukar ne apná háth apne sáhib Abirahám kí rán tale rakhá, aur us ke sámhne is bát par qasam kháí.

10 ¶ Tab us naukar ne apne ḳháwind ke úṇṭoṉ meṉ se das úṇṭ, aur apne ḳháwind kí sab tarah kí chízeṉ líṉ, aur uṭhkar rawána húá, aur Arám Nahrain meṉ Nahúr ke shahr tak[o] gayá.

11 Aur shám ko jis waqt 'aurateṉ pání bharne ko átí haiṉ[p], us ne us shahr ke báhar kúe ke nazdík úṇṭoṉ ko biṭháyá,

12 Aur kahá, Ai KHUDA'WAND, mere ḳháwind Abirahám ke Ḳhudá[q], maiṉ terí minnat kartá húṉ, tú áj merá matlab púrá kar[r], aur mere ḳháwind Abirahám par mihrbán ho.

13 Dekh, maiṉ is kúe par khaṛá húṉ[s]; aur shahr ke logoṉ kí beṭíáṉ pání bharne átí haiṉ[t]:

14 Aisá kar, ki wuh chhokrí, jise maiṉ kahúṉ, ki Apní ṭhiliyá utár, táki maiṉ píúṉ; aur wuh kahe, ki Pí; aur maiṉ tere úṇṭoṉ ko bhí piláúṉgí, wuh 'aurat ho, jise tú ne apne bande Iz,hák ke liye ṭhahráyá hai; aur usí se maiṉ jánúṉgá[u], ki tú ne mere sáhib par mihrbání kí.

15 ¶ Aur aisá húá, ki wuh ye báteṉ tamám na kar chuká thá, ki dekho, Ribqah, jo Abirahám ke bháí Nahúr kí jorú Milkah[w] ke beṭe Baitúel se paidá húí thí, apná ghaṛá apne kándhe par dharke niklí.

16 Aur wuh chhokrí niháyat ḳhúbsúrat[x], aur kuṉwárí thí, aur mard se náwáqif. Wuh us báolí meṉ utrí, aur apná ghaṛá bharkar úpar áí.

17 Wuh naukar us kí muláqát ko dauṛá, aur bolá, Maiṉ terí minnat kartá húṉ, ki mujhe apne ghaṛe se thoṛá sá pání pilá.

18 Wuh bolí, ki Píjiye, Sáhib[y]; aur us ne ghaṛá háth par utárke use piláyá.

19 Jab use pilá chukí, to bolí, ki Maiṉ tere úṇṭoṉ ke liye bhí pání

Peshtar MASÍH se, 1857.

l Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 18. aur 17. 8. Ḳhur. 32. 13. Ist. 1. 8. aur 34. 4. A'am. 7. 5.
m Ḳhur. 23. 20, 23. aur 33. 2. 'Ibrán. 1. 14.
n Yash. 2. 17, 20.
o Paid. 27.43.
p Ḳhur. 2.16. 1 Sam. 9.11.
q 27 áyat. Paid. 26. 24. aur 28. 13. aur 32. 9. Ḳhur. 3. 6, 15.
r Naham. 1. 11. Zab. 37. 5.
s 43 áyat.
t Paid. 29. 9. Ḳhur. 2.16.
u Dekho Qáz. 6. 17, 37. 1 Sam. 6. 7. aur 14. 10. aur 20. 7.
w Paid. 11. 29. aur 22. 23.
x Paid. 26. 7.
y 1 Pat. 3. 8. aur. 4. 9.

Peshtar MASÍH se, 1857.

bharne jáúngí, jab tak we pí chu-
keṉ.
20 Aur us ne wuhíṉ apne ghaṛe
ká pání hauz meṉ ḍál diyá, aur
phir báolí meṉ pání bharne dauṛí
gaí, aur us ke sab únṭoṉ ke liye
bhará.
21 Wuh mard us se hairán hokar
chup rahá, tá dekhe, ki Ḵhudá-
wand ne us ká safar mubárak kiyá
z 12, 56 áyateṉ. hai, ki nahíṉ[z].
22 Aur yúṉ húá, ki jab únṭ pí
chuke, to us shaḵhs ne ádhe misqál
sone kí ek nath, aur das misqál
a Yas. 3. 19, 21. Hiz. 16. 12. 1 Pat. 3. 3. sone ke do kaṛe háthoṉ ke liye[a]
lagáe;
23 Aur kahá, ki Tú kis kí beṭí
hai? mujhe batá: kyá tere báp ke
ghar meṉ hamáre utarne kí jagah
hai?
24 Us ne use kahá, ki Maiṉ
b Paid. 22. 23. Baitúel kí beṭí húṉ[b], jise Milkah
Nahúr se janí.
25 Yih bhí use kahá, ki Hamáre
pás ghás bhúsá bahut hai, aur
utarne kí jagah bhí hai.
26 Tab us mard ne apná sir
jhukáyá, aur Ḵhudáwand ko sijda
c 52 áyat. Ḵhur. 4. 31. kiyá[c], aur kahá,
27 Ḵhudáwand, mere ḵháwind
Abirahám ká Ḵhudá, mubárak
d Ḵhur. 18. 10. Rút 4. 14. 1 Sam. 25. 32, 39. 2 Sam. 18. 28. Lúq. 1. 68. hai[d], jis ne mere ḵháwind ko apní
rahmat aur apní rástí[e] se ḵhálí na
chhoṛá; ki Ḵhudáwand ne mere
ḵháwind ke bháíoṉ ke ghar kí
taraf mujhe ráh dikhái[f].
e Paid. 32. 10. Zab. 98. 3. 28 Tab us laṛkí ne dauṛke apní
f 48 áyat. má ke ghar meṉ yih ahwál kahá.
29 ¶ Aur Ribqah ká ek bhái thá,
g Paid. 29. 5. jis ká nám Lában[g] thá: wuh báhar
kúe par us mard pás dauṛá gayá.
30 Jab us ne wuh nath, aur kaṛe
apní bahin ke háthoṉ meṉ dekhe,
aur apní bahin Ribqah se ye báteṉ
suníṉ, jo kahtí thí, ki Us mard ne
yúṉ kahá, wuh us mard pás áyá;
aur kyá dekhtá hai, ki únṭoṉ ke
nazdík kúe par khaṛá hai.
31 Aur kahá, ki Ai Ḵhudáwand
h Paid. 26. 29. Qáz. 17. 2. Rút 3. 10. Zab. 115. 15. ke mubárak[h], tú andar á; kis liye
báhar khaṛá hai? main ne ghar,
aur únṭoṉ ke liye makán taiyár
kiyá.
32 ¶ Aur wuh mard ghar meṉ
áyá; aur us ne us ke únṭoṉ ko
kholá, aur únṭoṉ ke liye ghás
bhúsá, aur us ke aur sáthwáloṉ ke
i Paid. 43. 24. Qáz. 19. 21. wáste páoṉ dhone ko pání diyá[i],
aur un ke áge ḵháná rakhá.
33 Par wuh bolá, ki Maiṉ jab tak
apná matlab na kahúṉ, na ḵhá-
úṉgá[k]. k Aiy. 23. 12. Yúh. 4. 34. Afs. 6. 5, 6, 7.
34 Wuh bolá, Kah. Tab us ne
kahá, ki Maiṉ Abirahám ká nau-
kar húṉ.
35 Aur Ḵhudáwand ne mere
ḵháwind ko barakat dí; aur wuh
baṛá ádmí húá[l]; aur usne use bheṛ l 1 áyat. Paid. 13. 2.
bakríáṉ, aur gáe bail, aur soná
rúpá, aur launḍí gulám, aur únṭ
gadhe baḵhshe.
36 Aur mere ḵháwind kí jorú
Sarah buṛhápe meṉ us se beṭá
janí[m]: aur us ne apná sab kuchh m Paid. 21. 2.
use diyá[n]. n Paid. 21. 10. aur 25. 5.
37 Aur mere ḵháwind ne yih
kahke mujh se qasam lí[o], ki Tú o 3 áyat.
Kan'áníoṉ kí beṭíoṉ meṉ se, jin kí
zamín meṉ maiṉ rahtá húṉ, kisí se
mere beṭe kí shádí mat kar díjiyo;
38 Balki tú mere báp ke ghar
aur mere ḵhándán meṉ já[p], aur p 4 áyat.
mere beṭe ke biyáh ke wáste ek
'aurat lá.
39 Tab maiṉ ne apne ḵháwind
se kahá, Sháyad wuh 'aurat mere
sáth na áwe[q]. q 5 áyat.
40 Us ne mujhe kahá, ki Ḵhu-
dáwand, jis ke huzúr meṉ maiṉ
chaltá húṉ[r], apná firishta tere sáth r Paid. 17. 1.
bhejegá[s], aur wuh tujhe ráh meṉ s 7 áyat.
matlab ko pahuncháwegá; tú mere
kunbe aur mere báp ke ghar meṉ
se mere beṭe ke liye jorú lá.
41 Aur jab tú mere ḵhándán meṉ
jáe, tab tú merí qasam se chhúṭe-
gá[t]; aur agar we tujhe na deṉ, t 8 áyat.
taubhí tú merí qasam se chhúṭá.
42 Maiṉ áj us kúe par áyá, aur
kahá, ki Ai Ḵhudáwand, mere
ḵháwind Abirahám ke Ḵhudá[u], u 12 áyat.
agar tú mere safar ko, jo maiṉ
kartá húṉ, mubárak kare:
43 To dekh, ki maiṉ pání ke kúe
par khaṛá húṉ[v]; aur aisá ho, ki v 13 áyat.
jab koí kunwárí pání bharne nikle,
aur maiṉ use kahúṉ, ki apne ghaṛe
se thoṛá pání píne ko mujhe de,
aur wuh mujhe kahe, ki
44 Tú bhí pí, aur maiṉ tere
únṭoṉ ke liye bhí bharúṉgí: to
wuh wuhí 'aurat hai, jise Ḵhudá-
wand ne mere ḵháwind ke beṭe
ke liye muqarrar kiyá.
45 Aur maiṉ apne dil meṉ yih
bát kahtá hí thá[w], ki dekho, Rib- w 15 áyat. 1 Sam. 1. 13.
qah apná ghaṛá apne kándhe par
liye báhar niklí, aur kúe par gaí,
aur pání bhará: tab maiṉ ne use
kahá, Mujhe pání pilá.

Peshtar MASÍH se, 1857.

46 Us ne phurtí se apná ghaṛá
apne kándhe se utárá, aur bolí, ki
Pí le, aur main tere únṭon ko bhí
pání piláúngí: chunánchi main ne
piyá, aur us ne mere únṭon ko bhí
piláyá.
47 Phir main ne us se púchhá,
aur kahá, ki Tú kis kí beṭí hai?
Wuh bolí, Baitúel kí beṭí hún, jise
Milkah Nahúr se janí. Aur main
x Hiz. 16. 12. ne nath us kí nák men[x], aur kaṛe
us ke háthon men pahináe.
48 Aur main ne apná sir jhukáke
y 26 áyat. KHUDÁWAND ko sijda kiyá[y], aur
KHUDÁWAND apne kháwind Abi-
rahám ke Khudá ko mubárak
kahá, jis ne mujhe sídhí ráh
batáí, ki apne kháwind ke bháí kí
z Paid. 22. 23. beṭí[z] us ke beṭe ke wáste lún.
49 So ab agar tum mihrbání aur
rástí se mere kháwind ke sáth
a Paid. 47. 29. Yash. 2. 14. sulúk kiyá cháhte ho[a], to mujh se
kaho; aur agar nahín, tau bhí
mujh se kaho; táki main dahne yá
báyen háth phirún.
50 Tab Lában aur Baitúel ne
jawáb diyá, aur kahá, ki Yih bát
b Zab. 118. 23. Mat. 21. 42. Marq. 12. 11. KHUDÁWAND kí taraf se hai[b]; ham
tujhe kuchh burá yá bhalá nahín
c Paid. 31. 24. kah sakte[c].
d Paid. 20. 15. 51 Dekh, Ribqah tere áge hai[d],
use le, aur já, aur jaisá KHUDÁ-
WAND ne kahá hai, use apne khá-
wind ke beṭe ká biyáh kar de.
52 Aur yún húá, ki Abirahám ke
naukar ne un kí báten sunkar
zamín par jhukke KHUDÁWAND ko
e 26 áyat. sijda kiyá[e].
53 Aur naukar ne chándí sone
‖ 'Ibrání men *Bartan.* ke ‖asbáb[f], aur poshák nikálí,
aur Ribqah ko dí: aur us ne us
f Khur. 3. 22. aur 11. 2. aur 12. 35. ke bháí, aur us kí má ko bhí qí-
g 'Az. 1. 6. matí chízen[g] dín.
54 Aur us ne, aur un logon ne,
jo us ke sáth the, kháyá piyá, aur
rát wahín rahe; aur subh ko uṭhkar
us ne kahá, ki Mujhe mere khá-
h 56, 59 áyaten. wind pás rukhsat karo[h].
55 Us ke bháí aur us kí má ne
kahá, ki Chhokrí ko roz das ek
hamáre pás rahne de; ba'd us ke
wuh jáegí.
56 Us ne unhen kahá, ki Mujhe
mat roko, ki KHUDÁWAND ne merá
safar mubárak kiyá; mujhe rukh-
sat karo, táki main apne kháwind
pás jáún.
57 We bole, Ham us chhokrí ko
buláte hain, aur usí se daryáft
karte hain.

Peshtar MASÍH se, 1857.

58 Tab unhon ne Ribqah ko
buláyá, aur use kahá, ki Tú is
mard ke sáth jáegí? Wuh bolí,
ki Jáúngí.
59 Tab unhon ne apní bahin
Ribqah aur us kí dadá[i], aur Abi- i Paid. 35. 8.
rahám ke naukar aur us ke logon
ko rawána kiyá.
60 Aur unhon ne Ribqah ko du'á
dí, aur use kahá, ki Ai bahin, tú
lákhon kí má ho[k], aur terí nasl un k Paid. 17. 16.
ke darwázon kí, jo us ká kína
rakhte hain, málik ho[l]. l Paid. 22. 17.
61 ¶ Aur Ribqah, aur us kí
chhokríán uṭhkar únṭon par chaṛ-
hín, aur us mard ke píchhe ho lín:
so wuh mard Ribqah ko lekar
rawána húá.
62 Aur Iz,hák Biar ul Haí ur
Rá'í kí ráh[m] á niklá, ki wuh dakhin m Paid. 16. 14. aur 25. 11.
ke mulk men rahtá thá.
63 Aur Iz,hák shám ke waqt
Khudá kí yád karne ko[n] maidán n Yash. 1. 8. Zab. 1. 2. aur 77. 12. aur 119. 15. aur 143. 5.
men gayá; aur us ne apní ánkhen
uṭháín, aur dekhá, ki únṭ chale áte
hain.
64 Aur Ribqah ne apní ánkh
uṭháí, aur Iz,hák ko dekhkar únṭ
se utrí[o]. o Yash. 15. 18
65 Ki us ne naukar se púchhá
thá, ki Yih shakhs, jo khet se
hamárí muláqát ko chalá átá hai,
kaun hai? Naukar ne kahá thá,
ki Yih merá kháwind hai. Tab
us ne niqáb ḍálá, aur apne taín
chhipáyá.
66 Aur naukar ne sab báten, jo
us ne kí thín, Iz,hák se kahín.
67 Us waqt Iz,hák use apní má
Sarah ke khaime men láyá, aur
Ribqah ko biyáh liyá; wuh us kí
jorú húí, aur us ne use piyár kiyá:
aur Iz,hák ne apní má ke marne
ke ba'd us se tasallí pái[p]. p Paid. 38. 12.

XXV BÁB.

1 *Abirahám ke beṭe, Qatúrah se.* 5 *Apne mál o asbáb taqsím kartá.* 7 *Us kí 'umr, aur us kí wafát.* 9 *Us ká dafan.* 12 *Ismá'el ká nasabnáma.* 17 *Us kí 'umr aur us kí wafát.* 19 *Iz,hák Ribqah ke liye du'á mángtá, isliye ki wuh bánjh thí.* 22 *Us ke rihm men do laṛke muzáhim hote.* 24 *Esau aur Ya'qúb paidá hote;* 27 *Farq, jo un men húá.* 29 *Esau palauṭhe ká haqq bech ḍáltá.*

AUR Abirahám ne aur jorú kí, 1853 ke qaríb.
jis ká nám Qatúrah thá.
2 Aur us se Zimrán, aur Yuqsán,
aur Midán, aur Midyán, aur Isbáq,
aur Súkh paidá húe[a]. a 1 Taw. 1. 32.
3 Aur Yuqsán se Sibá, aur Dadán
paidá húe. Aur Dadán ke beṭe
Asúrí, aur Latúsí, aur Laumí the.

Peshtar MASÍH se, 1853 ke qaríb.

4 Aur Midyán ke beṭe 'Aifah, aur Gifr, aur Hanúk, aur Abída', aur Ildu'á the. Ye sab Qatúrah ke beṭe the.

5 ¶ Aur Abirahám ne apná sab kuchh Iz,hák ko diyá[b];

6 Lekin apní haramon ke beṭon ko, Abirahám ne kuchh in'ám deke, apne jíte jí un ko apne beṭe Iz,hák ke pás se púrab ke mulk men[c] bhej diyá[d].

7 Aur Abirahám kí hayát ke din, jin men wuh jítá rahá, ek sau pachhattar baras the.

8 Tab Abirahám ján bahaqq húá, aur achchhí 'umrdarází men búṛhá aur ásúda hoke mará[e], aur apne logon men já milá[f].

9 Aur us ke beṭe Iz,hák aur Ismá'el ne Makfílah ke magáre men, Hittí Suhr ke beṭe 'Ifrún ke khet men, jo Mamre ke áge hai, use gáṛá[g]; ya'ne us khet men,

10 Jo Abirahám ne Hitt ke beṭon se mol liyá thá[h]: wahán Abirahám aur us kí jorú Sarah gáṛe gae[i].

11 ¶ Aur Abirahám ke marne ke ba'd yún húá, ki Khudá ne us ke beṭe Iz,hák ko barakat bakhshí; aur Iz,hák Biar ul Hai ur Rá'í[k] ke pás já rahá.

12 ¶ Aur Abirahám ke beṭe Ismá'el ká, jise Sarah kí laundí Misrí Hájirah Abirahám se janí thí[l], yih nasabnáma hai:

13 Aur ye Ismá'el ke beṭon ke nám aur gharáne hain[m]: Ismá'el ká palauṭhá Nabít, aur Kidár, aur Adabiel, aur Mibsám,

14 Aur Mismá', aur Dúmah, aur Manshá,

15 Aur ‖ Hadar, aur Taima, aur Itúr aur Nafís, aur Qidmah.

16 Ye Ismá'el ke beṭe hain, aur un ke nám un kí bastíon, aur qila'on men ye hain; aur ye apní ummaton ke bárah ra,ís[n] hain.

17 Aur Ismá'el kí hayát ke baras ek sau saintís the, ki wuh ján bahaqq taslím húá[o], aur mar gayá; aur apne logon men já milá.

18 Aur we Hawílah se Súr tak[p], jo Misr kí taraf Asúr kí ráh men hai, baste the; we apne sab bháíon se púrab taraf ḍerá karte the.

19 ¶ Aur Abirahám ke beṭe Iz,hák ká nasabnáma yih hai: Abiráham se Iz,hák paidá húá[q]:

20 Iz,hák ne chálís baras kí 'umr men Ribqah se biyáh kiyá. Wuh Baitúel Arámí kí, jo Faddán Arám ká báshinda thá, beṭí[r], aur Lában Arámí kí bahin[s] thí.

21 Aur Iz,hák ne apní jorú ke liye KHUDÁWAND se du'á mángí, kyúnki wuh bánjh thí: aur KHUDÁWAND ne us kí du'á qabúl kí[t]; aur us kí jorú Ribqah hámila húí[u].

22 Aur us ke peṭ men do laṛke ápas men muzáhim húe: tab us ne kahá, Agar yún, to aisí kyún hún? Aur wuh KHUDÁWAND se púchhne gaí[w].

23 KHUDÁWAND ne use kahá, ki Tere peṭ men do qaumen[x] hain, aur tere rihm se do ummaten nikleṇgí; aur ek ummat dúsrí ummat se zoráwar hogí[y]; aur baṛá chhoṭe kí khidmat karegá[z].

24 ¶ Aur jab us ke janne ke din púre húe, to kyá dekhte hain, ki us ke peṭ men tau,am hain.

25 Aur pahlá, lál rang, goyá bilkull pashm ká libás ho[a], niklá; aur unhon ne us ká nám Esau rakhá.

26 Us ke ba'd us ká bháí niklá, aur us ká háth Esau kí eṛí se lagá húá thá[b]: aur us ká nám Ya'qúb[c] rakhá gayá: jab wuh unhen janí, to Iz,hák sáṭh baras ká thá.

27 Aur we laṛke baṛhe: aur Esau shikár men máhir[d], jangal ká rahnewálá thá; aur Ya'qúb nek mard[e] khaimon ká rahnewálá thá[f].

28 Aur Iz,hák Esau ko piyár kartá thá, kyúnki wuh us ke shikár ká gosht khátá thá[g]: aur Ribqah Ya'qúb ko cháhtí thí[h].

29 ¶ Aur Ya'qúb ne lapsí pakáí: aur Esau jangal se áyá, aur wuh mánda ho gayá thá.

30 Aur Esau ne Ya'qúb se kahá, ki Is lál lál men se kuchh mujhe kháne ko de; kyúnki main mánda ho gayá hún. Is liye us ká nám ‖ Adúm húá.

31 Tab Ya'qúb ne kahá, ki Pahle apne palauṭhe hone ká haqq mere háth bech.

32 Esau ne kahá, ki Dekh, main to marne játá hún: so palauṭhá honá mere kis kám áwegá?

33 Tab Ya'qúb ne kahá, ki Pahle mujh pás qasam khá: us ne us pás qasam kháí: aur apne palauṭhe hone ká haqq Ya'qúb ke háth bechá[i].

34 Tab Ya'qúb ne Esau ko roṭí

Marginal notes (left): b Paid. 24. 36. — c Qáz. 6. 3. — d Paid. 21. 14. — 1822. — e Paid. 15. 15. aur 49. 29. — f Paid. 35. 29. aur 49. 33. — g Paid. 35. 29. aur 50. 13. — h Paid. 23. 16. — i Paid. 49. 31. — k Paid. 16. 14. aur 24, 62. — l Paid. 16. 15. — 1800 ke qaríb. — m 1 Taw. 1. 29. — ‖ Yá *Hadad*, 1 Taw. 1. 30. — n Paid. 17. 20. — 1773. — o 8 áyat. — p 1 Sam. 15. 7. — q Mat. 1. 2. — 1857.

Marginal notes (right): Peshtar MASÍH se 1857. — r Paid. 22. 23. — s Paid. 24. 29. — 1838. — t 1 Taw. 5. 20. 2 Taw. 33. 13. 'Az. 8. 23. — u Rúm. 9. 10. — w 1 Sam. 9. 9. aur 10. 22. — x Paid. 17. 16. aur 24. 60. — y 2 Sam. 8. 14. — z Paid. 27. 29. Mal. 1. 3. Rúm. 9. 12. — a Paid. 27. 11, 16, 23. — b Hús. 12. 3. — c Paid. 27. 36. 1837. — d Paid. 27. 3, 5. — e Aiy. 1. 1, 8. aur 2. 3. Zab. 37. 37. — f 'Ibrán. 11. 9. — g Paid. 27. 19, 25, 31. — h Paid. 27. 6. — ‖ Ya'ne *Lál*. — 1805 ke qaríb. — i 'Ibrán. 12. 16.

Peshtar MASÍH se, 1804 ke qaríb.

aur masúr kí dál ká pakwán diyá;
us ne kháyá aur piyá[k], aur uṭhkar
chalá gayá: so Esau ne apne pa-
lauṭhe hone ká haqq náchíz jáná.

XXVI BÁB.

1 Iz,hák, kál ke sabab, Jirár ko játá. 2 Ḵhudá us kí hidáyat kartá, aur us ko barakat detá. 7 Abimalik us kí malámat kartá, ki us ne apní jorú se inkár kiyá thá. 12 Iz,hák daulatmand hojátá. 18 'Isq, aur Shitnah, aur Rihábát ke kúe khodtá. 26 Abimalik, Iz,hák ke sáth, maqám i Biarsab'a par, 'ahd bándhtá. 34 Esau kí jorúáṉ.

AUR us zamín meṉ pahle kál
ke siwá, jo Abirahám ke
waqt meṉ paṛá thá[a], phir kál paṛá.
Tab Iz,hák Abimalik pás, jo Fi-
listíoṉ ká bádsháh thá, Jirár tak[b]
gayá.
2 Aur ḴHUDÁWAND ne us par
záhir hoke kahá, Misr ko mat utar
já; balki jaháṉ maiṉ tujhe kahúṉ,
us zamín meṉ rahá kar[c]:
3 Tú is zamín meṉ búdobásh
kar[d], ki maiṉ tere sáth húṉgá[e],
aur maiṉ tujhe barakat bakh-
shúṉgá[f]; ki maiṉ tujhe, aur terí
nasl ko, ye sab mulk dúṉgá[g], aur
maiṉ us qasam ko, jo maiṉ ne tere
báp Abirahám se kí hai[h], wafá
karúṉgá.
4 Aur maiṉ terí aulád ko ásmán
ke sitároṉ kí mánind wáfir ka-
rúṉgá[i], aur ye sab mulk terí nasl
ko dúṉgá; aur zamín kí sab qau-
meṉ terí nasl se barakat páweṉ-
gí[k];
5 Is liye ki Abirahám ne merí
áwáz ko suná, aur mere hukmoṉ,
aur mere farmánoṉ, aur mere
haqqoṉ, aur mere shara'oṉ ko
máná[l].
6 ¶ So Iz,hák Jirár meṉ rahá.
7 Aur waháṉ ke báshindoṉ ne
us se us kí jorú kí bábat meṉ
púchhá. Wuh bolá, ki Wuh merí
bahin hai[m]: kyúṉki wuh use apní
jorú kahne se ḍará[n]; tá na howe
ki waháṉ ke log Ribqah ke liye
use qatl kareṉ; kyúṉki wuh ḵhúb-
súrat thí[o].
8 Aur yúṉ húá ki jab wuh waháṉ
muddat tak rahá, to Filistíoṉ ke
bádsháh Abimalik ne jharokhe se
nazar kí, aur dekhá, aur kyá
dekhtá hai, ki Iz,hák apní jorú
Ribqah se iḵhtilát kartá hai.
9 Tab Abimalik ne Iz,hák ko
bulákar kahá, ki Dekh, wuh ya-
qínan terí jorú hai: phir tú ne
kyúṉkar kahá ki Wuh merí bahin
hai? Iz,hák ne kahá, Is liye ki
maiṉ ne kahá, Aisá na ho, ki maiṉ
us ke liye márá jáúṉ.
10 Abimalik bolá, Yih kyá hai,
jo tú ne ham se kiyá? Nazdík
thá, ki logoṉ meṉ se koí terí jorú
ke sáth hambistar hotá, aur tú
ham par asám látá[p].
11 Tab Abimalik ne apne sab
logoṉ ko yih hukm kiyá, ki jo koí
is mard ko, yá us kí jorú ko
chhúegá, so már ḍálá jáegá[q].
12 Aur Iz,hák ne us zamín meṉ
khetí kí, aur usí sál sau guná hásil
kiyá[r]: aur ḴHUDÁWAND ne use
barakat baḵhshí[s]:
13 Aur wuh mard baṛh gayá,
aur us kí baṛhtí hotí chalí játí thí,
yaháṉ tak ki bahut baṛá ádmí ho
gayá[t];
14 Wuh bheṛ bakrí, aur gáe bail,
aur bahut se chákaroṉ ká málik
húá: aur sáre Filistíoṉ ko us par
rashk áyá[u].
15 Aur Filistíoṉ ne sáre kúe, jo
us ke báp ke naukaroṉ ne us ke
báp Abirahám ke waqt meṉ khode
the[w], band kar diye, aur unheṉ
miṭṭí se bhar diyá.
16 Aur Abimalik ne Iz,hák se
kahá, ki Hamáre pás se já; ki tú
ham se ziyáda zoráwar ho gayá[x].
17 ¶ Tab Iz,hák waháṉ se gayá,
aur apná ḵhaima Jirár kí wádí
meṉ khaṛá kiyá, aur waháṉ rahá.
18 Aur Iz,hák ne pání ke un
kúoṉ ko, jo unhoṉ ne us ke báp
Abirahám ke waqt meṉ khode the,
phir khodá; kyúṉki Filistíoṉ ne
Abirahám ke marne ke ba'd unheṉ
band kar diyá thá; aur us ne un
ke wuhí nám rakhe, jo us ke báp
ne rakhe the[y].
19 Aur Iz,hák ke naukaroṉ ne
wádí meṉ khodá, aur waháṉ ek
kúá, jis meṉ pání ká ‖ sotá thá,
páyá.
20 Aur Jirár ke gaṛaríoṉ ne Iz,-
hák ke gaṛaríoṉ se yih kahke
qaziya kiyá[z], ki Yih pání hamárá
hai. Aur us ne us kúe ká nám
‖ 'Isq rakhá; is liye ki unhoṉ ne
us ke sáth jhagṛá kiyá thá.
21 Aur unhoṉ ne dúsrá kúá
khodá, aur us ke liye bhí jhagṛá
húá: aur us ne us ká nám ‖ Shit-
nah rakhá.
22 Tab wuh waháṉ se áge chalá,
aur dúsrá kúá khodá, jis ke liye
unhoṉ ne jhagṛá na kiyá; aur us

[k] Wá'iz 8. 15. Yas. 22. 13. 1 Qur. 15. 32.
[a] Paid. 12. 10.
[b] Paid. 20. 2.
[c] Paid. 12. 1.
[d] Paid. 20. 1. Zab. 39. 12. 'Ibráni. 11. 9.
[e] Paid. 28. 15.
[f] Paid. 12. 2.
[g] Paid. 13. 15. aur 15. 18.
[h] Paid. 22. 16. Zab. 105. 9.
[i] Paid. 15. 5. aur 22. 17.
[k] Paid. 12. 3. aur 22. 18.
[l] Paid. 22. 16, 18.
[m] Paid. 12. 13. aur 20. 2, 13.
[n] Ams. 29. 25.
[o] Paid. 24. 16.
[p] Paid. 20. 9.
[q] Zab. 105. 15.
[r] Mat. 13. 8. Marq. 4. 8.
[s] 3 áyat. Paid. 24. 1, 35. Aiy. 42. 12.
[t] Paid. 24. 35. Zab. 112. 3. Ams. 10. 22.
[u] Paid. 37. 11. Wá'iz 4. 4.
[w] Paid. 21. 30.
[x] Ḵhur. 1. 9.
[y] Paid. 21. 31.
‖ 'Ibrání meṉ *Zinda pání.*
[z] Paid. 21. 25.
‖ Ya'ne *Qaziya.*
‖ Ya'ne *Dushmaní.*

ne us ká nám ‖ Rihábát rakhá, aur
kahá, ki Ab Ḳhudáwand ne ham
ko was'at bakhshí, aur ham is
zamín meṉ phaileṉge[a].
23 Aur wuh waháṉ se Biarsab'a
ko gayá.
24 Aur Ḳhudáwand usí rát us
par záhir húá, aur kahá, ki Maiṉ
tere báp Abiraham ká Ḳhudá
húṉ[b]; mat ḍar[c], ki maiṉ tere sáth
húṉ, aur tujhe barakat dúṉgá, aur
apne bande Abiraham ke liye terí
nasl baṛháúṉgá[d].
25 Aur us ne waháṉ mazbah
banáyá[e], aur Ḳhudáwand ká nám
liyá[f], aur waháṉ apná ḳhaima
khaṛá kiyá; aur Iz,hák ke nau-
karoṉ ne waháṉ ek kúá khodá.
26 ¶ Aur Jirár se Abimalik,
aur us ká dost Aḳhúzat, aur us
ká sipáhsálár Fíkull[g] us ke pás
gae.
27 Tab Iz,hák ne unheṉ kahá,
Tum kis wáste mere pás áe ho,
jab ki mujh se kína rakhte ho[h],
aur mujh ko apne pás se nikál
diyá[i]?
28 We bole, Ham ne dekhá, ki
Ḳhudáwand tere sáth hai[k]: so
ham ne kahá, ki Ham aur tú ápas
meṉ hamqasam hojáweṉ, aur tere
sáth 'ahd kareṉ,
29 Táki jaisá ham ne tujhe nahíṉ
chhúá, aur tujh se nekí ke siwá
kuchh nahíṉ kiyá, aur tujh ko
salámat bhejá, tú bhí hameṉ na
satáwe: tú ab Ḳhudáwand ká
mubárak banda hai[l].
30 Tab us ne un kí mihmání kí[m],
aur unhoṉ ne kháyá aur piyá.
31 Aur we subh sawere uṭhe, aur
ápas meṉ hamqasam húe[n]: aur
Iz,hák ne unheṉ ruḳhsat kiyá, aur
we us ke pás se salámat chale gae.
32 Aur usí din yúṉ húá, ki Iz,-
hák ke naukar áe, aur kúe kí
bábat, jo unhoṉ ne khodá thá, us
se zikr kiyá, aur kahá, ki Ham
ne pání páyá.
33 So us ne us ká nám ‖ Sab'a
rakhá; is liye wuh shahr áj tak
‖ Biarsab'a kahlátá hai.
34 ¶ Aur Esau ne, jab chális
baras ká húá, Biarí Hittí kí beṭí
Yahúdiyat, aur Ailún Hittí kí beṭí
Bashámah se biyáh kiyá[p].
35 Aur we Iz,hák aur Ribqah ke
liye ján kí talḳhí húíṉ[q].

Peshtar MASÍH se, 1804 ke qaríb.

‖ Ya'ne *Gunjá,ish.*
a Paid. 17. 6. aur 28. 3. aur 41. 52. Ḳhur. 1. 7.
b Paid. 17. 7. aur 24. 12. aur 28. 13. Ḳhur. 3. 6. A'am. 7.32.
c Paid. 15. 1.
d 3, 4 áyaten.
e Paid. 12. 7. aur 13. 18.
f Zab. 116. 17.
g Paid. 21.22.
h Qáz. 11. 7.
i 16 áyat.
k Paid. 21.22, 23.
l Paid. 24.31. Zab. 115. 15.
m Paid. 19. 3.
n Paid.21.31.
‖ Ya'ne *Qasam.*
o Paid.21.31.
‖ Ya'ne *Qasam ká kúá.*
1796.
p Zab. 36. 2.
q Zab. 27. 46. aur 28. 1, 8.

XXVII BÁB.

1 Iz,hák Esau ko bhejdetá, ki shikárí gosht le áwe. 6 Ribqah Ya'qúb ko sikhlátí ki kyúṉkar palauṭhe kí barakat páwe. 15 Ya'qúb Esau ká bhes pakaṛke barakat ko hásil kartá. 30 Esau shikárí gosht látá. 33 Iz,hák hairání meṉ giriftár hotá. 34 Esau shikáyat kartá, aur bahut minnat se ek barakat pátá. 41 Ya'qúb ko dhamkí detá. 42 Ribqah uske iráde ko bátil kardetí.

AUR yúṉ húá, ki jab Iz,hák
búṛhá húá, aur us kí ánkheṉ
dhundhlá gaíṉ, aisá ki wuh dekh
na saktá thá[a], to us ne apne baṛe
beṭe Esau ko buláyá aur kahá, ki
Ai mere beṭe: wuh bolá, Maiṉ
házir húṉ.
2 Tab us ne kahá, ki Dekh, maiṉ
búṛhá húá, aur maiṉ apne marne
ká din nahíṉ jántá[b].
3 So ab apne hathyár, aur apná
tarkash aur apní kamán le, aur
jangal ko já, aur mere liye shikár
kar,
4 Aur jaisá maiṉ cháhtá húṉ,
mere liye kháná taiyár kar; aur
mere áge lá, ki maiṉ kháúṉ[c]; táki
maiṉ jí se apne marne ke áge
tujhe barakat baḳhshúṉ[d].
5 Aur jab Iz,hák apne beṭe Esau
se báteṉ kartá thá, tab Ribqah ne
suná; aur jab Esau jangal ko gayá
thá, ki shikár máre, aur le áwe,
6 ¶ Tab Ribqah ne apne beṭe
Ya'qúb se kahá, ki Dekh, maiṉ ne
áp suná, ki tere báp ne tere bháí
Esau ko kahá, ki
7 Mere liye shikár lá, aur mere
wáste ḳhush ḳhurák taiyár kar;
táki maiṉ kháúṉ, aur apne marne
se peshtar Ḳhudáwand ke áge
tujhe barakat baḳhshúṉ.
8 So ab, ai mere beṭe, merí bát
sun, aur mere hukm ke muwáfiq
kar[e].
9 Ab galle meṉ jáke waháṉ se
bakrí ke do bachche mere pás lá,
aur maiṉ tere báp ke liye un ká
gosht jaisá ki cháhtá hai[f], pak-
wáúṉgí.
10 Aur tú use apne báp ke áge
láiyo; táki wuh kháwe, aur apne
marne se peshtar tujhe barakat
baḳhshe[g].
11 Tab Ya'qúb ne apní má Rib-
qah se kahá, Dekh, mere bháí
Esau ke badan par bál haiṉ[h], aur
merá badan sáf hai:
12 Sháyad merá báp mujhe ch-
húwe[i], aur maiṉ us pás dagábáz
ṭhahrúṉ, aur barakat nahíṉ, balki
la'nat apne úpar láúṉ[k].

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

a Paid.48.10. 1 Sam. 3. 2.
b Ams. 27. 1 Ya'q. 4. 14.
c Paid. 25. 27, 28.
d 27 áyat. Paid. 48. 9, 15. aur 49. 28. Ist. 33. 1.
e 13 áyat.
f 4 áyat.
g 4 áyat.
h Paid.25.25.
i 22 áyat.
k Paid. 9.25. Ist. 27. 18.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

13 Us kí má ne use kahá, ki Terí
la'nat mujh par howe[l], ai mere
beṭe: tú sirf merí bát mán, aur já,
aur mere liye unheṉ lá.
14 Tab wuh gayá, aur unheṉ
apní má pás láyá. Aur us kí má
ne, jaisá us ká báp cháhtá thá,
kháná pakwáyá[m].
15 Aur Ribqah ne apne baṛe beṭe
Esau ká achchhá libás[n], jo ghar
meṉ us pás thá, liyá, aur apne
chhoṭe beṭe Ya'qúb ko pahináyá,
16 Aur bakrí ke bachchoṉ kí
khál us ke háthoṉ aur us kí gardan
par, jaháṉ bál na the, lapeṭí.
17 Aur apná banáyá húá maze
ká kháná aur roṭí apne beṭe Ya'-
qúb ke háth dí.
18 ¶ Tab us ne apne báp pás
áke kahá, ki Ai mere báp: wuh
bolá, Dekh, maiṉ yaháṉ húṉ.
19 Tú kaun hai, mere beṭe?
Ya'qúb apne báp se bolá, ki Maiṉ
Esau húṉ, terá palauṭhá; maiṉ
ne tere kahne ke muwáfiq kiyá:
uṭh baiṭhiye, aur mere shikár meṉ
se kuchh kháiye, táki tú jí se
mujhe barakat baḳhshe[o].
20 Tab Iz,hák ne apne beṭe se
kahá, ki Yih kyúṉkar hai, ki tú
ne aisá jald páyá hai, ai mere
beṭe? Wuh bolá, Is liye ki Ḳhu-
dáwand, terá Ḳhudá, mere áge
láyá.
21 Tab Iz,hák ne Ya'qúb ko
kahá, Ai mere beṭe, nazdík á, ki
maiṉ tujhe chhúúṉ[p], ki tú merá
wuhí beṭá Esau hai, ki nahíṉ.
22 Ya'qúb apne báp Iz,hák ke
pás gayá, aur us ne use chhúke
kahá, ki Áwáz to Ya'qúb kí hai,
par háth Esau ke haiṉ.
23 Aur us ne use na pahcháná,
is liye ki us ke háthoṉ par us ke
bháí Esau ke háthoṉ kí tarah bál
the[q]; so us ne use barakat dí.
24 Aur púchhá, ki Tú merá wuhí
beṭá Esau hai? Wuh bolá, ki
Maiṉ wuhí húṉ.
25 Tab us ne kahá, ki Tú mere
pás lá, ki maiṉ apne beṭe ke shikár
se kuchh kháúṉ, táki jí se tujhe
barakat dúṉ[r]. So wuh us pás
láyá, aur us ne kháyá; aur wuh
us ke liye mai láyá, aur us ne
pí.
26 Phir us ke báp Iz,hák ne use
kahá, ki Beṭe, ab nazdík á, aur
mujhe chúm.
27 Wuh nazdík gayá, aur use
chúmá. Tab us ne us ke libás kí
bás páí, aur use barakat dí, aur
kahá, ki Dekh! mere beṭe kí ríh
us khet kí ríh kí mánind hai,
jis meṉ Ḳhudáwand ne barakat
baḳhshí hai[s].
28 Ḳhudá, ásmán kí os[t], aur
zamín kí chiknáí[u], aur anáj aur
mai kí ziyádatí[w] tujhe baḳhshe[x].
29 Qaumeṉ terí ḳhidmat kareṉ;
gurohen tere áge jhukeṉ[y]; tú
apne bháíoṉ ká ḳhudáwand ho,
aur terí má ke beṭe tere áge ḳham
howeṉ[z]; jo tujh par la'nat kare,
mal'ún howe; aur jo tere liye
barakat cháhe, mubárak howe[a].
30 ¶ Aur yúṉ húá, ki joṉ Iz,hák
Ya'qúb ko barakat de chuká, aur
Ya'qúb apne báp Iz,hák ke huzúr
se báhar chalá, wúṉhíṉ us ká bháí
Esau shikár se phirá.
31 Us ne bhí lazíz kháná pakáyá,
aur apne báp pás láyá, aur apne
báp se kahá, ki Mere báp, uṭhiye,
aur apne beṭe ká shikár kháiye,
táki áp jí se mujhe barakat de-
weṉ[b].
32 Us ke báp Iz,hák ne us se
púchhá, ki Tú kaun hai? Wuh
bolá, Maiṉ Esau terá palauṭhá
beṭá húṉ.
33 Tab Iz,hák bahut hairán húá,
aur bolá, Wuh kaun thá, jo shikár
karke mere pás láyá, aur maiṉ ne
sab meṉ se tere áne ke áge kháyá,
aur use barakat dí; háṉ, wuh
mubárak hogá[c].
34 Esau apne báp kí báteṉ sunte
húe, shiddat se chillá chillá aur
phúṭ phúṭkar royá[d], aur apne báp
se kahá, Ai mere báp, mujhe,
mujhe bhí, barakat díjiye.
35 Wuh bolá, ki Terá bháí da-
gá se áyá, aur terí barakat le
gayá.
36 Tab us ne kahá, Kyá us ká
nám ‖ Ya'qúb ṭhík nahíṉ[e]? ki us
ne do bára mujhe aṛangá márá:
us ne mere palauṭhe hone ká haqq
le liyá[f]; aur dekho, ab us ne merí
barakat le lí. Phir us ne kahá,
Kyá tú ne mere liye koí barakat
nahíṉ báz rakhí?
37 Iz,hák ne Esau ko jawáb diyá,
aur kahá, ki Dekh, main ne use
terá ḳhudáwand kiyá, aur us ke
sab bháíoṉ ko us kí chákarí meṉ
diyá[g], aur anáj aur mai use baḳh-
shí[h]; ab, ai mere beṭe, tere liye
maiṉ kyá karúṉ?

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

[l] Paid. 43. 9. 1 Sam. 25. 24. 2 Sam. 14. 9. Mat. 27. 25.
[m] 4, 9 áyateṉ.
[n] 27 áyat.
[o] 4 áyat.
[p] 12 áyat.
[q] 16 áyat.
[r] 4 áyat.
[s] Hús. 14. 6.
[t] Ist. 33. 13, 28. 2 Sam. 1. 21.
[u] Paid. 45. 18.
[w] Ist. 33. 28.
[x] 'Ibrán. 11. 20.
[y] Paid. 9. 25. aur 25. 23.
[z] Paid. 49. 8.
[a] Paid. 12. 3. Gin. 24. 9.
[b] 4 áyat.
[c] Paid. 28. 3, 4. Rúm. 11. 29.
[d] 'Ibrán. 12. 17.
[e] Paid. 25. 26.
‖ Ya'ne *Aṛangá márne-wálá.*
[f] Paid. 25. 33.
[g] Takmila páyá 2 Sam. 8. 14. 29 áyat.
[h] 28 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

38 Tab Esau ne apne báp se
kahá, Kyá áp pás ek hí barakat
hai, ai mere báp? mujhe, mujhe
bhí barakat díjiye, ai mere báp.
Aur Esau chilláke royá[i].
39 Tab us ke báp Iz,hák ne
jawáb diyá, aur use kahá, ki Dekh,
zamín kí chiknáí se, aur úpar
ke ásmán kí os se terá maskan
hogá[k];
40 Aur tú apní talwár se zin-
dagání basar karegá, aur apne
bháí kí ḳhidmat karegá[l]; aur yúṉ
hogá, ki jab tú taraddud karegá,
to us ká júá apní gardan par se
toṛkar phenk degá[m].
41 ¶ Aur Esau ne Ya'qúb se
kína rakhá[n], us barakat ke sabab
se, jo us ke báp ne use bakhshí,
aur Esau ne apne dil meṉ kahá,
ki Mere báp ke gam ke din naz-
dík haiṉ[o], tab maiṉ apne bháí Ya'-
qúb ko már ḍálúṉgá[p].
42 Aur Ribqah ko us ke baṛe
beṭe Esau kí ye báteṉ kahí gaíṉ.
Tab us ne apne chhoṭe beṭe Ya'-
qúb ko bulá bhejá, aur kahá, ki
Dekh, terá bháí Esau terí bábat
apní tasallí kartá hai[q], ki tujhe
már ḍále.
43 So is liye, ai mere beṭe, tú
merí bát mán; uṭh, aur Harrán
meṉ mere bháí Lában ke pás bhág
já[r],
44 Aur thoṛe din us ke sáth rah,
jab tak tere bháí kí jhunjhláhaṭ
játí rahe;
45 Aur tere bháí ká gussa tujh
se phire, aur jo tú ne us se kiyá
hai, so bhúl jáwe; tab maiṉ tujhe
waháṉ se bulá bhejúṉgí: maiṉ
kyúṉ ekhí din tum donoṉ ko
khoúṉ?
46 Aur Ribqah ne Iz,hák se
kahá, Maiṉ Hitt kí beṭíoṉ ke sa-
bab apní zindagí se tang húṉ[s]; so
agar Ya'qúb Hitt kí beṭíoṉ meṉ
se, jaisí is mulk kí laṛkíáṉ haiṉ,
kisí ko shádí kare[t], to merí zindagí
ká kyá lutf hai?

XXVIII BÁB.

1 *Iz,hák Ya'qúb ko barakat deke use rawána kartá, ki Faddán Arám ko jáwe.* 6 *Esau Ismá'el kí beṭí Mahalat náme ke sáth shádí kartá.* 10 *Síṛhí kí royá Ya'qúb ko dikhái gaí.* 11 *Baitel meṉ Ya'qúb ká sutún.* 20 *Ya'qúb kí mannat.*

1760.

TAB Iz,hák ne Ya'qúb ko bu-
láyá, aur use barakat dí[a],
aur use farmáyá, ki Tú Kan'ání
beṭíoṉ meṉ se shádí mat kíjiyo[b].

i 'Ibrán. 12. 17.
k 28 Áyat. 'Ibran. 11. 20.
l Paid. 25. 23. 2 Sam. 8. 14. 'Abad. 18, 19, 20.
m 2 Sal. 8. 20.
n Paid. 37. 4, 8.
o Paid. 50. 3, 4, 10.
p 'Abad. 10.
q Zab. 64. 5.
r Paid. 11. 31.
s Paid. 26. 35. aur 28. 8.
t Paid. 24. 3.
a Paid. 27. 33.
b Paid. 24. 3.

Peshtar MASÍH se, 1760.

2 Uṭh, aur Faddán Arám ko[c]
apne náná Baitúel[d] ke ghar já[e],
aur waháṉ se apne mámú Lában[f]
kí beṭíoṉ meṉ se shádí kar le.
3 Aur Ḳhudá e Qádir tujhe ba-
rakat bakhshe, aur tujhe baro-
mand kare, aur terí baṛhtí kare,
ki tujh se qaumoṉ kí guroh bane[g].
4 Aur wuh Abirahám kí barakat
tujhe aur tere sáth terí nasl ko
dewe[h], táki tú apní musáfarat kí
zamín, jo Ḳhudá ne Abirahám ko
dí, mírás meṉ láwe[i].
5 So Iz,hák ne Ya'qúb ko rukh-
sat kiyá, aur wuh Faddán Arám
meṉ Lában ke pás gayá, jo Arámí
Baitúel ká beṭá, aur Ya'qúb aur
Esau kí má Ribqah ká bháí thá.
6 ¶ Pas jab Esau ne dekhá, ki
Iz,hák ne Ya'qúb ko barakat dí,
aur use Faddán Arám meṉ bhejá,
táki waháṉ apní shádí kare, aur
us ne use barakat deke farmáyá,
ki Tú Kan'án kí beṭíoṉ meṉ se
shádí mat kíjiyo;
7 Aur ki Ya'qúb apne má báp
kí farmánbardárí karke Faddán
Arám ko chalá gayá;
8 Aur Esau ne yih bhí dekhá, ki
Kan'án kí laṛkíáṉ mere báp Iz,-
hák kí nazar meṉ manzúr nahíṉ[k]:
9 Tab Esau Ismá'el ke pás gayá,
aur Mahalat ko[l], jo Ismá'el bin
Abirahám kí beṭí aur Nabít[m] kí
bahin thí, shádí karke apní jorúoṉ
meṉ shámil kiyá.
10 ¶ So Ya'qúb Biarsab'a se
nikalke Harrán[n] kí taraf gayá[o],
aur ek jagah meṉ utrá, aur rát
bhar rahá; kyúṉki súraj ḍúb gayá
thá.
11 Aur us ne ek patthar ko us
jagah uṭhákar apná takiya kiyá,
aur waháṉ so gayá.
12 Aur ḳhwáb dekhá[p], ki ek
síṛhí zamín par dharí hai, aur us
ká sirá ásmán ko pahunchá hai;
aur kyá dekhtá hai? ki Ḳhudá ke
firishte us par se chaṛhte utarte
haiṉ[q].
13 Aur dekho, ḲHUDÁWAND us
ke úpar khaṛá hai[r], aur bolá, ki
Maiṉ ḲHUDÁWAND, tere báp Abi-
rahám ká Ḳhudá, Iz,hák ká Ḳhudá
húṉ[s]: maiṉ yih zamín, jis par tú
leṭá hai, tujhe aur terí nasl ko
dúṉgá[t]:
14 Aur terí nasl zamín kí dhúl
kí mánind kasrat se shumár meṉ
na áwegí[u]; aur tú pachchhim,

c Paid. 25. 20.
d Paid. 22. 23.
e Hús. 12. 12.
f Paid. 24. 29.
g Paid. 17. 1, 6.
h Paid. 12. 2.
i Paid. 17. 8.
k Paid. 24. 3. aur 26. 35.
1760 ke qaríb.
l Paid. 36. 3. uská nám *Bashámah* likhá.
m Paid. 25. 13.
n A'am 7. 2.
o Hús. 12. 12.
p Paid. 41. 1. Aiy. 33. 15.
q Yúh. 1. 51. 'Ibrán. 1. 14.
r Paid. 35. 1. aur 48. 3.
s Paid. 26. 24.
t Paid. 13. 15. aur 35. 12.
u Paid. 13. 16.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

púrab, uttar, dakhin ko phúṭ nik-
legá[w], aur zamín ke tamám gha-
ráne tujh se aur terí nasl se bara-
kát páweṉge[x].
15 Aur dekh, maiṉ tere sáth
húṉ[y], aur terá har jagah, jaháṉ
kahíṉ tú jáwe, nigáhbán húṉ[z], aur
tujh ko is mulk meṉ phir láúṉgá;[a]
ki maiṉ tujh ko, jab tak maiṉ tujh
se apná sab kahá húá púrá na
karúṉ[b], na chhoṛúṉgá[c].
16 ¶ Tab Ya'qúb nínd se chaun-
ká, aur kahá, ki Sach, KHUDA-
WAND is jagah hai[d], aur maiṉ na
jántá thá.
17 Aur wuh ḍar gayá, aur bolá,
ki Yih kyá hí ḍaráná maqám hai!
so kuchh aur nahíṉ, magar Bait
ul,láh, aur ásmán ká ástána hai!
18 Aur Ya'qúb subh sawere uṭhá,
aur us patthar ko, jise us ne apná
takiya kiyá thá, leke sutún khaṛá
kiyá[e], aur us ke sir par tel ḍhálá[f].
19 Aur us maqám ká nám ‖ Bai-
tel rakhá; par us se pahle us bastí
ká nám Lauz thá[g].
20 Aur Ya'qúb ne mannat mání[h],
aur kahá, ki Agar Ḳhudá mere
sáth rahe, aur us ráh meṉ, jo maiṉ
játá húṉ, merá nigáhbán ho[i], aur
mujhe kháne ko roṭí, aur pahinne
ko kapṛá detá rahe[k],
21 Aur maiṉ apne báp ke ghar
salámat phirúṉ[l], aur KHUDAWAND
merá Ḳhudá howe[m]:
22 To yih patthar, jo maiṉ ne
sutún khaṛá kiyá, Ḳhudá ká ghar
hogá[n]; aur sab meṉ se, jo tú mujhe
degá, daswáṉ hissa tujhe dúṉgá[o].

XXIX BAB.

1 *Ya'qúb Harrán ke kúe ko pahunchtá.* 9 *Ra-
ḳhil se milke, us par apne ta,ín záhir kartá.*
13 *Lában us kí mihmání kartá.* 18 *Raḳhil
ke páne ke liye, Ya'qúb 'ahd kartá.* 23 *Fareb
se Liyáh use dí játí.* 21 *Raḳhil ko bhí biyáh
meṉ pátá; aur us ke liye, sát baras aur
ḳhidmat kartá.* 32 *Liyáh se Rúbin paidá
húá.* 33 *Ba'd us ke Sama'ún;* 34 *Phir
Láwí;* 35 *Phir Yahúdáh us se paidá húá.*

AUR Ya'qúb qadam uṭháke
púrab ke mulk meṉ pahun-
chá[a].
2 Aur us ne nazar kí, aur maidán
meṉ ek kúá dekhá, aur lo, kúe ke
nazdík bheṛoṉ ke tín galle baiṭhe
húe the; kyúṉki we usí kúe se
galloṉ ko pání piláte the; aur kúe
ke muṉh par baṛá patthar dhará
thá.
3 Aur jab galle waháṉ jam'a húe,
tab we us patthar ko kúe ke muṉh
par se ḍhalkáte the, aur bheṛoṉ
ko pání piláke patthar ko us kí
jagah par phir rakh dete the.
4 Tab Ya'qúb ne un se kahá, ki
Bháío, tum kaháṉ ke ho? We
bole, ki Ham Harrán ke haiṉ.
5 Phir us ne púchhá, ki Tum
Nahúr ke beṭe Lában ko jánte ho?
We bole, Jánte haiṉ.
6 Us ne púchhá, ki Wuh bhalá
changá[b] hai? We bole, Bhalá
changá hai; aur dekh, us kí beṭí
Raḳhil bheṛoṉ ko le átí hai.
7 Aur wuh bolá, Dekho, din
hanoz bahut hai, aur bheṛoṉ ke
báham karne ká waqt nahíṉ: tum
bheṛoṉ ko piláke charáí par le
jáo.
8 We bole, Ham yúṉ nahíṉ kar
sakte, jab tak sáre galle jam'a na
howeṉ; tab we patthar ko kúe
ke muṉh par se ḍhalkáte haiṉ,
aur ham bheṛoṉ ko pání piláte
haiṉ.
9 ¶ Jab wuh un se yih kah rahá
thá, Raḳhil apne báp kí bheṛoṉ
ke sáth áí, ki wuh un kí nigáhbán
thí[c].
10 Aur yúṉ húá, ki Ya'qúb apne
mámú Lában kí beṭí Raḳhil ko,
aur apne mámú Lában kí bheṛoṉ
ko dekhke nazdík gayá, aur pat-
thar ko kúe ke muṉh par se ḍhal-
káyá, aur apne mámú Lában kí
bheṛoṉ ko pání piláyá[d].
11 Aur Ya'qúb ne Raḳhil ko
chúmá, aur chilláke royá[e].
12 Aur Ya'qúb ne Raḳhil se
kahá, ki Maiṉ tere báp ká bhánjá,
Ribqah ká beṭá húṉ[f]. Wuh dauṛí,
aur apne báp ko ittilá' dí[g].
13 Aur yúṉ húá, ki Lában apne
bhánje kí ḳhabar sunke us se
milne ko dauṛá[h], aur us ko gale
lagáyá, aur chúmá, aur apne ghar
meṉ láyá; aur us ne Lában ko yih
sárá ahwál bayán kiyá.
14 Lában ne use kahá, ki Sach,
tú merí haḍḍí aur merá gosht hai[i].
Aur wuh ek mahíná bhar us ke
yaháṉ rahá.
15 ¶ Tab Lában ne Ya'qúb se
kahá, Kyá is liye ki tú merá bháí
hai, muft meṉ merí ḳhidmat ka-
regá? So mujh se kah, ki terí
kyá mashkúrí hogí.
16 Aur Lában kí do beṭíáṉ thíṉ,
baṛí ká nám Liyáh, aur chhoṭí ká
nám Raḳhil thá.
17 Liyáh kí ánkheṉ chondhlí thíṉ,

[w] Paid. 13. 14. Ist. 12. 20.
[x] Paid. 12. 3. aur 18. 18. aur 22. 18. aur 26. 4.
[y] Dekho 20, 21 áyateṉ. Paid. 26. 24. aur 31. 3.
[z] Paid. 48. 16. Zab. 121. 5, 7, 8.
[a] Paid. 35. 6.
[b] Gin. 23. 19.
[c] Ist. 31. 6, 8. Yash. 1. 5. 1 Sal. 8. 57. 'Ibrán. 13. 5.
[d] Khur. 3. 5. Yash. 5. 15.
[e] Paid. 31. 13, 45. aur 35. 14.
[f] Ahb. 8. 10, 11, 12. Gin. 7. 1.
‖ Ya'ne *Ḳhudá ká ghar.*
[g] Qáz. 1. 23, 26.
[h] Paid. 31. 13. Qáz. 11. 30. 2 Sam. 15. 8.
[i] 15 áyat.
[k] 1 Tim. 6. 8.
[l] Qáz. 11. 31. 2 Sam. 19. 24, 30.
[m] Ist. 26. 17. 2 Sam. 15. 8. 2 Sal. 5. 17.
[n] Paid. 35. 7, 14.
[o] Ahb. 27. 30.
[a] Gin. 23. 7. Hús. 12. 12.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

[b] Paid. 43. 27.
[c] Ḳhur. 2. 16.
[d] Ḳhur. 2. 17.
[e] Paid. 33. 4. aur 45. 14, 15.
[f] Paid. 13. 8. aur 14. 14, 16.
[g] Paid. 24. 28.
[h] Paid. 24. 29.
[i] Paid. 2. 23. Qáz. 9. 2. 2 Sam. 5. 1. aur 19. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 1760 ke qaríb.

par Rakhil khushrú aur khúbsúrat thí.

18 Aur Ya'qub Rakhil par 'áshiq thá: so us ne kahá, ki Terí chhoṭí beṭí Rakhil ke liye main sát baras terí khidmat karúngá[k].

k Paid. 31. 41. 2 Sam. 3. 14.

19 Lában bolá, ki Use tujh ko dená us se bihtar hai, ki dúsre mard ko dí jáwe; so tú mere sáth rahá kar.

20 Chunánchi Ya'qúb sát baras tak Rakhil ke liye khidmat kartá rahá[l], aur we us kí nazar men us 'ishq ke sabab jo us ko us se thá, thoṛe din ma'lúm húe.

l Paid. 30. 26. Hús. 12. 12.

1753.

21 ¶ Aur Ya'qúb ne Lában se kahá, Merí jorú mujh ko díjiye, ki mere din púre húe, táki main us pás jáún[m].

m Qáz. 15. 1.

22 Tab Lában ne us jagah ke sáre logon ko jam'a karke ziyáfat kí[n].

n Qáz. 14. 10. Yúh. 2. 1, 2.

23 Aur shám ko yún húá, ki wuh apní beṭí Liyáh ko us pás láyá, aur wuh us pás gayá.

24 Aur Lában ne apní laundí Zilfah apní beṭí Liyáh ke sáth dí, táki us kí laundí howe.

25 Aur jab subh húí, to kyá dekhtá hai? ki Liyáh hai. Tab us ne Lában ko kahá, ki Yih kyá hai, jo tú ne mujh se kiyá? kyá main ne Rakhil ke liye terí khidmat nahín kí? phir tú ne kis liye mujh se dagá khelá?

26 Lában ne kahá, Hamáre mulk men yih dastúr nahín, ki chhoṭí ko baṛí se pahle biyáh dewen.

27 Us ke sáth ek hafta púrá kar[o], aur terí aur bhí sát baras kí khidmat ke liye ham ise bhí tujh ko denge.

o Qáz. 14. 12.

28 Ya'qúb ne aisá hí kiyá, aur us ká hafta púrá kiyá; tab us ne apní beṭí Rakhil ko bhí use biyáh diyá.

29 Aur Lában ne apní laundí Bilhah apní beṭí Rakhil ko dí, ki us kí laundí howe.

30 Tab Ya'qúb Rakhil ke pás gayá, aur Rakhil ko Liyáh se ziyáda cháhtá thá[p], aur sát baras aur[q] us ke sáth khidmat kí.

p 20 áyat. Ist. 21. 15.
q Paid. 30. 26. aur 31. 41. Hús. 12. 12.

31 ¶ Aur jab KHUDÁWAND ne dekhá, ki Liyáh se nafrat kí gaí, us ne us ká rihm kholá[r], aur Rakhil bánjh rahí[s].

r Zab. 127. 3.
s Paid. 30. 1.

1752 ke qaríb.

32 Aur Liyáh hámila húí, aur beṭá janí, aur us ne us ká nám ‖ Rúbin rakhá; kyúnki us ne kahá, ki KHUDÁWAND ne merá dukh dekh liyá[t], ki ab merá shauhar mujhe piyár karegá.

‖ Ya'ne *Dekh, ek beṭá.*

Peshtar MASÍH se, 1752 ke qaríb.

33 Aur wuh phir hámila húí, aur beṭá janí, aur bolí, ki KHUDÁWAND ne suná, ki mujh se nafrat kí gaí, aur us ne mujhe ise bhí bakhshá. So us ne us ká nám ‖ Sama'ún rakhá.

1751 ke qaríb.

t Khur. 3. 7. aur 4. 31. Ist. 26. 7. Zab. 25. 18. aur 106. 44.

‖ Ya'ne *Sunná.*

1750 ke qaríb.

34 Aur phir use haml rahá, aur beṭá janí, aur bolí, ki Is bár merá shauhar mujh par má,il hogá, kyúnki main us ke liye tín beṭe janí: is liye us ká nám ‖ Láwí rakhá gayá.

‖ Ya'ne *Joṛá húá.* Dekho Gin. 18. 2, 4.

1749 ke qaríb.

35 Aur wuh phir hámila húí, aur beṭá janí, aur bolí, ki Ab main KHUDÁWAND kí sitáish karúngí: is liye us ká nám ‖ Yahúdáh[u] rakhá. Tab wuh jaune se rah gaí.

‖ Ya'ne *Sitáish.*
u Mat. 1. 2.

XXX BÁB.

1 *Rakhil, bánjhpane ke bá'is ázurda hokar, apní laundí Bilhah Ya'qúb ko detí.* 5 *Us se Dán aur Naftálí paidá húe.* 9 *Liyáh apní laundí Zilfah Ya'qúb ko detí, aur us se Jadd aur Yasar paidá húe.* 14 *Rúbin dúdián pátá, aur yihí Rakhil ko deke Liyáh us se iqrár kar letí, ki Ya'qúb mere sáth rahe.* 17 *Liyáh se Ishakár, aur Zabulún aur Dínah paidá hote.* 22 *Rakhil se Yúsuf paidá húá.* 25 *Ya'qúb Lában ke yahán se chalejáne kí khwáhish rakhtá.* 27 *Lában use rokke us ke sáth nayá 'ahd kartá.* 37 *Ya'qúb kí tadbír, jis se bahut daulat jam'a kí.*

1749 ke qaríb.

AUR jab Rakhil ne dekhá, ki Ya'qúb kí aulád mujh se nahín hotí[a], to Rakhil ko apní bahin par rashk áyá[b], aur Ya'qúb ko kahá, ki Mujhe bhí bachche de, nahín to mar jáúngí[c].

a Paid. 29. 31.
b Paid. 37. 11.
c Aiy. 5. 2.

2 Tab Ya'qúb Rakhil se gusse húá, aur bolá, Kyá main Khudá ke bas men nahín, jo tujh ko peṭ ke phal se báz rakhtá hai[d]?

d Paid. 16. 2. 1 Sam. 1. 5.

3 Wuh bolí, ki Dekh, merí laundí Bilhah házir hai: us ke pás já[e], aur wuh merí god men janegí[f], táki merá ghar bhí us se ábád ho[g].

e Paid. 16. 2.
f Paid. 50. 23. Aiy. 3. 12.
g Paid. 16. 2.

4 Aur us ne apní laundí Bilhah ko use diyá, ki us kí jorú bane, aur Ya'qúb us pás gayá[h].

h Paid. 16. 3. aur 35. 22.

1748 ke qaríb.

5 Aur Bilhah hámila húí, aur Ya'qúb se beṭá janí.

6 Tab Rakhil bolí, ki Khudá ne merí dád dí[i], aur merí áwáz bhí suní, aur mujh ko ek beṭá bakhshá. Is liye us ne us ká nám ‖ Dán rakhá.

i Zab. 35. 24. aur 43. 1. Nau. 3. 59.

‖ Ya'ne *Dád.*

1747 ke qaríb.

7 Aur Rakhil kí bándí Bilhah phir haml se húí, aur Ya'qúb se dúsrá beṭá janí.

8 Tab Rakhil bolí, main apní

Peshtar MASÍH se, 1747 ke qaríb.

bahin ke sáth kamál zor se uljhí
aur gálib áí: so us ne us ká nám
‖ Naftálí[k] rakhá. — ‖ Ya'ne *Merá ulajhná.* k Mat. 4. 13.
9 Jab Liyáh ne dekhá, ki janne
se rah gaí, to us ne apní bandí
Zilfah ko leke Ya'qúb ko diyá, ki
us kí jorú bane[l]. — 1749 ke qaríb. l 4 áyat.
10 Aur Liyáh kí bandí Zilfah
bhí Ya'qúb se ek beṭá janí. — 1748 ke qaríb.
11 Tab Liyáh bolí, ki lo, fauj á,í;
so us ne us ká nám ‖ Jadd rakhá. — ‖ Ya'ne *Fauj.* Yas. 65. 11.
12 Phir Liyáh kí bandí Zilfah
Ya'qúb ke liye dúsrá beṭá janí. — 1747 ke qaríb.
13 Tab Liyáh bolí, ki main na-
síbwálí húṉ; 'auraten mujhe na-
síbwálí[m] kahengí: aur us ne us — m Ams. 31. 28. Lúq. 1. 48.
ká nám ‖ Yasar rakhá. — ‖ Ya'ne *Nekbakht.*
14 ¶ Aur Rúbin gehúṉ ke káṭne
ke mausim meṉ ghar se niklá, aur — 1748 ke qaríb.
khet meṉ dúdíáṉ páíṉ, aur unheṉ
apní má Liyáh ke pás láyá. Tab
Rakhil ne Liyáh se kahá, ki Apne
beṭe kí dúdíoṉ se mujhe kuchh
díjiye[n]. — n Paid. 25. 30.
15 Us ne kahá, Kyá yih chhoṭí
bát hai[o], ki tú ne mere shauhar — o Gin. 16. 9, 13.
ko le liyá, aur mere beṭe kí dúdíoṉ
ko bhí liyá cháhtí hai? Rakhil
bolí, ki Wuh áj rát tere beṭe kí
dúdíoṉ ke badle meṉ tere sáth
sowegá.
16 Aur jab Ya'qúb shám ko
khet se áyá, Liyáh áge se us ke
milne ko gaí, aur bolí, ki Tú mere
pás á: ki main ne apne beṭe kí
dúdíáṉ deke tujhe kiráya kiyá hai.
So wuh us rát us ke sáth soyá.
17 Aur Khudá ne Liyáh kí suní, — 1747 ke qaríb.
aur wuh hámila húí, aur Ya'qúb
ke liye pánchwáṉ beṭá janí.
18 Tab Liyáh bolí, ki Khudá ne
merí mashkúrí mujhe dí, kyúṉki
main ne apne shauhar ko apní
bandí dí hai: aur us ne us ká
nám ‖ Ishakár rakhá. — ‖ Ya'ne *Kiráya.*
19 Aur Liyáh phir hámila húí,
aur Ya'qúb ke liye chhaṭwáṉ beṭá
janí.
20 Tab Liyáh bolí, ki Khudá ne — 1746 ke qaríb.
achchhá mahr mujhe bakhshá; ab
merá shauhar mere sáth rahegá,
ki main us ke liye chha beṭe janí:
so us ne us ká nám ‖ Zabulún[p] — ‖ Ya'ne *Sáth rahná.* p Mat. 4. 13.
rakhá.
21 Aur ákhir ko wuh beṭí janí, — 1745 ke qaríb.
aur us ká nám Dínah ‖ rakhá. — ‖ Ya'ne *Insáf.*
22 ¶ Aur Khudá ne Rakhil ko
yád kiyá[q], aur us kí sunke us ke — q Paid. 8. 1. 1 Sam. 1. 19.
rihm ko kholá[r]. — r Paid. 29. 31.
23 Wuh hámila húí, aur beṭá — 1745 ke qaríb.
janí: aur bolí, ki Khudá ne mujh
se 'ár ko[s] dúr kiyá: — s 1 Sam. 1. 6. Yas. 4. 1. Lúq. 1. 25.
24 Aur us ne us ká nám ‖ Yúsuf — ‖ Ya'ne *Siwá dená.*
rakhá; aur kahá, ki KHUDA'WAND
mujh ko ek aur beṭá bakhshe[t]. — t Paid. 35. 17.
25 ¶ Aur jab Rakhil se Yúsuf
paidá húá, to yúṉ húá, ki Ya'qúb
ne Lában se kahá, Mujhe rukhsat
kar[u], ki main apne maqám, aur — u Paid. 24. 54, 56.
apne mulk ko jáúṉ[w]. — w Paid. 18. 33. aur 31. 55.
26 Merí jorúáṉ, aur mere laṛke,
jin ke liye main ne terí khidmat
kí hai[x], mere hawále kar, aur — x Paid. 29. 20, 30.
mujhe jáne de; kyúṉki tú áp jántá
hai, ki main ne terí kaisí khidmat
kí.
27 Lában ne use kahá, Kásh ki
main terí nazar meṉ manzúr hotá;
ki main ma'lúm kartá húṉ, ki
KHUDA'WAND tere liye[y] mujh ko — y Dekho Paid. 26. 24.
barakat bakhshtá hai[z]. — z Paid. 39. 3, 5.
28 Aur phir kahá, ki Ab tú apní
mazdúrí mujh se muqarrar kar le[a], — a Paid. 29. 15.
aur main tujhe diyá karúṉgá.
29 Us ne use kahá, ki Tú áp
jántá hai, ki main ne terí kaisí
khidmat kí[b], aur terá mál mere — b Paid. 31. 6, 38, 39, 40. Mat. 24. 45. Tít. 2. 10.
sáth kaisá húá hai.
30 Kyúṉki mere áne se áge terá
thoṛásá thá, aur bahut ziyáda ho
gayá hai; aur KHUDA'WAND ne,
jab se main áyá, tujhe barakat
bakhshí: ab main apne ghar ká
bandobast kab karúṉgá[c]? — c 1 Tim. 5. 8.
31 Wuh bolá, Main tujhe kyá
dúṉ? Ya'qúb bolá, Tú mujhe
kuchh mat de: agar tú mere liye
itná kare, to main tere galle ko
phir charáúṉgá, aur khabardárí
karúṉgá.
32 Main áj tere sáre galle ke
bích se guzrúṉgá, aur bheṛoṉ meṉ
se sárí chitkabríoṉ, aur ablaqoṉ,
aur bhúríoṉ ko, aur bakríoṉ se
dágíoṉ aur ablaqoṉ ko judá ka-
rúṉgá: aur yih merá ajúra[d] hogá. — d Paid. 31. 8.
33 Aur kal merí sadáqat merá
jawáb degí[e], jab ki merí mashkúrí — e Zab. 37. 6.
tere sámhne áwe: to jo bakríoṉ
meṉ ablaq aur dágí, aur bheṛoṉ
meṉ bhúrí na ho, wuh mere pás
chorí kí hogí.
34 Lában bolá, Main rází húṉ,
ki jaisá tú ne kahá, waisá hí howe.
35 Us ne us din chitle aur dágí
bakre, aur sab ablaq aur dágí
bakríáṉ, ya'ne harek jis meṉ
kuchh safedí thí, aur bheṛoṉ meṉ
se bhúrí bhí judá kíṉ, aur unheṉ
apne beṭoṉ ko hawále kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1745 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 1745 ke qaríb.

36 Aur us ne apne aur Ya'qúb ke darmiyán tín din ke safar ká bích ṭhahráyá: aur Ya'qúb Lában ke báqí gallon ko charáyá kiyá.

37 ¶ Tab Ya'qúb ne hare lubne, aur bádám aur 'armon kí chhaṛíán leke un ko ganḍedár kiyá[f], aisá ki chhaṛíon kí safedí záhir húí.

[f] Dekho Paid. 31. 9-12.

38 Aur un chhaṛíon ko, jin par ganḍe banáe the, hauzon aur nálíon men, jahán galle pání píne áe, gallon ke áge rakhá kartá thá, aur jab pání píne áe, to garmáe.

39 Chunánchi galle chhaṛíon ke áge garmáe, aur we ganḍedár, aur dágí, aur ablaq bachche janín.

40 Aur Ya'qúb ne bheṛon ke chitle bachchon ko alag kiyá, aur Lában ke galle men bheṛon ke munh ablaqon aur bhúron kí taraf pherá, ki us ne apne gallon ko judá kiyá, aur Lában ke galle men nahín miláyá.

41 Aur yún húá, ki jab moṭe jánwar mastí par áe, to Ya'qúb ne chhaṛíon ko nálíon men un ke sámhne rakhá, táki we un chhaṛíon ke áge mastí par áwen.

42 Par jab duble jánwar áe, us ne unhen wahán na rakhá: so duble Lában ke, aur moṭe Ya'qúb ke the.

43 Chunánchi wuh mard baṛhtá chalá gayá[g], aur bahut se gallon, aur bandíon, aur bandon, aur únṭon, aur gadhon ká málik húá[h].

[g] 30 áyat.
[h] Paid. 13. 2. aur 24. 35. aur 26. 13, 14.

XXXI BÁB.

1 *Ya'qúb, náráz hoke, khufya chalá játá.* 19 *Rakhil apne báp kí múraton ko churátí.* 22 *Lában Ya'qúb ká píchhá kartá,* 26 *aur us bejá harakat ke sabab se shikáyat kartá.* 34 *Múraton ke chhipáne ke liye Rakhil kí tadbír.* 36 *Lában kí badsulúkí ke bá'is Ya'qúb shikáyat kartá.* 43 *Maqám i Jili'ád par Lában aur Ya'qúb ápas men 'ahd bándhte.*

1739.

AUR us ne Lában ke beṭon ko ye báten karte suná, ki Ya'qúb ne hamáre báp ká sab kuchh le liyá, aur hamáre báp ke mál se us ne yih sab hashmat[a] paidá kí hai.

[a] Paid. 49. 16.

2 Aur Ya'qúb ne Lában ká munh dekhá[b] ki wuh kal aur parson kí tarah us kí taraf na thá[c].

[b] Paid. 4. 5.
[c] Ist. 28. 54.

3 Aur KHUDÁWAND ne Ya'qúb ko kahá, ki Tú apne bápdádon ke watan aur zádbúm ko phir já[d]; ki main tere hamráh húngá.

[d] Paid. 28. 15, 20, 21. aur 32. 9.

4 Tab Ya'qúb ne Rakhil, aur Liyáh ko maidán men, jahán us ká galla thá, bulá bhejá,

Peshtar MASÍH se, 1739.

5 Aur un se kahá, ki Main dekhtá hún, ki tumháre báp ká munh kal aur parson kí tarah merí taraf nahín rahá[e]; par mere báp ká Khudá mere sáth húá[f].

[e] 2 áyat.
[f] 3 áyat.

6 Tum to jántí ho, ki main ne apne sáre maqdúr se tumháre báp kí khidmat kí hai[g].

[g] 38, 39, 40, 41 áyaten. Paid. 30. 29.

7 Lekin tumháre báp ne mujhe fareb diyá, aur das bár[h] merí mazdúrí badal kí[i]; par Khudá ne na chhoṛá, ki mujhe dukh dewe[k].

[h] Gin. 14. 22. Naham. 4. 12. Aiy. 19. 3. Zak. 8. 23.
[i] 41 áyat.
[k] Paid. 20. 6. Zab. 105. 14.

8 Agar wuh bolá, ki Dágí terí mazdúrí men hain; to sáre chárpáye dágí jane: aur agar bolá, ki Chitle terí ujrat men hain; to tamám chárpáye chitle jane[l].

[l] Paid. 30. 32.

9 So Khudá ne tumháre báp ká mál leke mujh ko diyá hai[m].

[m] 1, 16 áyaten.

10 Aur yún húá, ki jab jánwar mastí men áe, to main ne khwáb men apní ánkh uṭháke dekhá, ki menḍhe, jo bheṛon par chaṛhe the, ablaq, aur dágdár, aur chitkabre the.

11 Aur Khudá ke firishte ne khwáb men mujhe farmáyá[n], ki Ai Ya'qúb: Main bolá, ki Main házir hún.

[n] Paid. 48. 16.

12 Tab us ne kahá, ki Ab tú apní ánkh uṭhá, aur dekh, ki sáre menḍhe, jo bheṛon par chaṛhe hain, ablaq aur dágdár, aur chitkabre hain; kyúnki jo kuchh Lában ne tujh se kiyá, main ne dekhá[o].

[o] Khur. 3. 7.

13 Baitel ká Khudá, jahán tú ne sutún par tel ḍhálá, aur jahán tú ne mujh se nazr ká 'ahd kiyá[p], main hún: ab uṭh, is zamín se nikal chal, aur apní zádbúm ko phir já[q].

[p] Paid. 28. 18, 19, 20.
[q] 3 áyat. Paid. 32. 9.

14 Tab Rakhil aur Liyáh ne jawáb men use kahá, ki Kyá hanoz hamáre báp ke ghar men kuchh hamárá bakhrá yá mírás hai[r]?

[r] Paid. 2. 24.

15 Kyá ham us ke áge begána nahín ṭhahrín? ki us ne to hamen bech ḍálá, aur hamárá mál bhí khá baiṭhá[s].

[s] Paid. 29. 15, 27.

16 Aur Khudá ne jo daulat, ki hamáre báp se lí, so hamárí aur hamáre farzandon kí hai: pas, ab jo kuchh ki Khudá ne tujhe farmáyá, wuhí kar.

17 ¶ Tab Ya'qúb ne uṭhke apne beṭon, aur apní jorúon ko únṭon par biṭháyá;

1739.

18 Aur apne sab mál, aur asbáb, jo us ne kamáyá thá, ya'ne apná

Peshtar MASÍH se, 1739.

ḳháss mál, jo us ne Faddán Arám
meṉ kamáyá thá, le niklá, ki
Kan'án kí sarzamín meṉ apne báp
Iz,hák ke pás jáwe.
19 Aur Lában apne bheṛoṉ kí
pashm katarne ko gayá thá: aur
Raḳhil apne báp ke Tiráfoṉ ko
churá le gaí[t].
20 Aur Ya'qúb ne Lában ko dil-
fareb kiyá, ki apne bhágne kí
ḳhabar us se na kahí.
21 So wuh apná sab kuchh le
bhágá; aur uṭhkar Furát pár utar
gayá, aur apná rukh[u] Jili'ád ko
rakhá.
22 Aur tísre din Lában ko ḳha-
bar húí, ki Ya'qúb bhágá.
23 Tab wuh apne bháíoṉ ko[x]
sáth leke sát din kí ráh tak us ká
ta'aqqub kartá rahá; aur Jili'ád
ke paháṛ par us se mil gayá.
24 Phir Ḳhudá Arámí Lában ke
ḳhwáb meṉ rát ko áyá[y], aur use
kahá, ki Ḳhabardár, tú Ya'qúb ko
bhalá burá[z] mat kahiyo.
25 ¶ Tab Lában ne Ya'qúb
ko já liyá. Aur Ya'qúb ne apná
ḳhaima paháṛ par khaṛá kiyá thá:
aur Lában ne apne bháíoṉ ke sáth
Jili'ád ke paháṛ par ḍerá kiyá.
26 Tab Lában ne Ya'qúb se
kahá, ki Tú ne kyá kiyá, ki mujhe
dil-fareb karke merí beṭíoṉ ko,
jaisí talwár kí asíroṉ ko[a], le chalá?
27 Tú kis wáste chhipke bhágá,
aur mujhe ṭhagá; aur mujh se
nahíṉ kahá, táki maiṉ tujhe ḳhushí
se, aur surod, aur daf, aur barbat
ke sáth rawána kartá?
28 Aur mujhe apne beṭoṉ aur
apní beṭíoṉ ko chúmne na diyá[b]?
pas, tú ne behúda kám kiyá hai[c].
29 Yih to mere háth ke zor meṉ
hai, ki terí 'uqúbat karúṉ; lekin
tere báp ke Ḳkudá ne kal rát[d]
mujhe yúṉ kahá, ki Ḳhabardár, tú
Ya'qúb ko bhalá burá mat kah[e].
30 Aur ab tujhe to jáná hai,
kyúṉki tú apne báp ke ghar ká
bahut mushtáq hai; lekin kis
wáste tú mere iláhoṉ ko churá
láyá hai[f]?
31 Ya'qúb ne jawáb diyá, aur
Lában ko kahá, ki Maiṉ ḍará: aur
maiṉ ne kahá, ki Sháyad tú apní
beṭíáṉ jabr karke mujh se chhín
legá.
32 Lekin jis kisí ke pás tú apne
iláhoṉ ko páwe, use jítá mat
chhoṛiyo[g]: hamáre bháíoṉ ke áge

[t] Paid. 35. 2.
[u] Paid. 46. 28.
[x] Paid. 13. 8.
[y] Paid. 20. 3. Aiy. 33. 15. Mat. 1. 20.
[z] Paid. 24. 50.
[a] 1 Sam. 30. 2.
[b] 55 áyat. Rút. 1. 9, 14. 1 Sal. 19. 20. A'am. 20. 37.
[c] 1 Sam. 13. 13. 2 Taw. 16. 9.
[d] 24 áyat.
[e] 53 áyat. Paid. 28. 13.
[f] 19 áyat. Qáz. 18. 24.
[g] Dekho Paid. 44. 9.

talásh kíjiye, ki terá mere sáth
kyá hai, aur apná le líjiye. Par
Ya'qúb na jántá thá ki Raḳhil
unheṉ churá láí.
33 Chunánchi Lában Ya'qúb ke
ḳhaime, aur Liyáh ke ḳhaime, aur
donoṉ sahelíoṉ ke ḳhaimoṉ meṉ
gayá; par unheṉ na páyá. Tab
wuh Liyáh ke ḳhaime se nikalkar
Raḳhil ke ḳhaime meṉ dáḳhil húá.
34 Par Raḳhil Tiráfoṉ ko lekar
únṭ ke asbáb meṉ rakhkar un par
baiṭhí thí. Aur Lában sáre ḳhaime
meṉ ṭaṭolá, par kuchh na páyá.
35 Tab wuh apne báp se kahne
lagí, ki Mere Ḳhudáwand, is se
náḳhush mat húјiyo, ki maiṉ tere
áge uṭh na saktí húṉ[h]; kyúṉki
maiṉ 'auratoṉ kí 'ádat meṉ húṉ.
So us ne ḍhúṉḍhá, par Tiráfoṉ ko
na páyá.
36 ¶ Tab Ya'qúb gusse húá, aur
Lában se takrár karne lagá; aur
Ya'qúb Lában ko kahne lagá, ki
Merá kyá gunáh aur kyá qusúr
hai, ki tú is qadr mere píchhe
jhapaṭá?
37 Tú ne jo merá sárá asbáb ṭa-
ṭolá so apne ghar ke sab asbáb se
kyá páyá? Mere bháíoṉ, aur apne
bháíoṉ ke áge rakhiye, ki we ham
donoṉ ke darmiyán insáf kareṉ.
38 Maiṉ púre bís baras tere sáth
rahá; terí bheṛíoṉ, aur bakríoṉ
ká gábh na girá, aur maiṉ tere
galle ke menḍhoṉ ko nahíṉ khá
baiṭhá.
39 Wuh jo pháṛá gayá, maiṉ
tere pás na láyá[i]; us ká nuqsán
maiṉ ne sahá; wuh jo din ko yá
rát ko chorí gayá, so tú ne mere
háth se mángá[k].
40 Din ko garmí, aur rát ko
sardí mujhe khá gaí; aur merí
ánkhoṉ se merí nínd játí rahí.
41 Maiṉ ne bís baras tere ghar
meṉ terí ḳhidmat kí; chaudah
baras terí donoṉ beṭíon ke liye[l],
aur chha baras tere galle ke liye:
aur tú ne das bár merí mazdúrí
badal ḍálí[m].
42 Agar mere báp ká Ḳhudá,
Abirahám ká ma'búd, aur Iz,hák
ká masjúd[n], merí taraf na hotá[o],
to tú ab mujhe ḳhálí háth nikál
detá. Ḳhudá ne merí musíbat,
aur mere háthoṉ kí mihnat ko
dekh liyá[p], aur kal rát insáf kiyá.[q]
43 ¶ Tab Lában ne jawáb diyá,
aur Ya'qúb se kahá, ki Beṭíáṉ to

Peshtar MASÍH se, 1739.

[h] Ḳhur. 20. 12. Ahb. 19. 32.
[i] Ḳhur. 22. 10, wag.
[k] Ḳhur. 22. 12.
[l] Paid. 29. 27, 28.
[m] 7 áyat.
[n] 53 áyat. Yas. 8. 13.
[o] Zab. 124. 1, 2.
[p] Paid. 29. 32. Ḳhur. 3. 7.
[q] 1 Taw. 1. 17.

Peshtar MASÍH se, 1739.

merí hí beṭíán hain̲, aur laṛke to
mere hí laṛke hain̲, aur galle mere
galle hain̲, aur sab jo tú dekhtá
hai, merá hai: so main̲ áj ke din
apní hí beṭion̲ se, yá un ke laṛkon̲
se, jo we janí hain̲, kyá karún̲?
44 Pas, ab á, ki main̲ aur tú
báham ek ’ahd bándhen̲[r], aur
wuhí mere aur tere darmiyán
gawáh rahe[s].
45 Tab Ya’qúb ne ek patthar
leke sutún khaṛá kiyá[t].
46 Aur Ya’qúb ne apne bháíon̲
se kahá, ki Patthar jam’a karo;
unhon̲ ne patthar jam’a karke, ek
túda banáyá: aur wahán̲ us túde
par kháyá.
47 Aur Lában ne us ká nám ‖ Ajr
i Shahádat rakhá; par Ya’qúb ne
us ko ‖ Jilí’ád kahá.
48 Aur Lában bolá, ki Yih túda
áj ke din mere aur tere darmiyán
gawáh ho[u]. Is wáste us ká nám
Jilí’ád húá;
49 Aur ‖ Misfáh[x], is liye ki us ne
kahá, ki Jab ham ápas se judá
howen̲, to KHUDÁWAND mere tere
úpar muttali’ rahegá.
50 Ki tú merí beṭion̲ ko dukh
na dewe, aur un ke siwá aur
jorúán̲ na kare. Koí ádmí hamáre
sáth nahín̲ hai; dekh, Ḳhudá
mere aur tere bích men̲ gawáh
hai.
51 Lában ne Ya’qúb se kahá, ki
Is túde ko dekh, aur is sutún ko
dekh, jo main̲ ne apne aur tere
bích men̲ khaṛá kiyá:
52 Yih túda gawáh ho, aur yih
khambhá gawáh ho, ki badí ke
liye main̲ is túde se udhar terí
taraf na guzrún̲, aur tú bhí is
túde aur is khambhe se idhar
merí taraf na guzre.
53 Abirahám ká Ḳhudá, aur
Nahúr ká Ḳhudá, aur un ke báp-
dádon̲ ká Ḳhudá hamáre bích men̲
insáf kare[y]. Aur Ya’qúb ne apne
báp Iz,hák ke Muhíb kí qasam
khái[z].
54 Tab Ya’qúb ne us paháṛ par
zabh kiyá, aur apne bháíon̲ ko
roṭí kháne ko buláyá: aur unhon̲
ne roṭí khái, aur sárí rát paháṛ
par rahe.
55 Aur subh sawere Lában uṭhá,
aur apne beṭon̲ aur apní beṭíon̲ kí
machchhíán̲ lín̲ aur unhen̲ bara-
kat dí[a], aur Lában rawána húá,
aur apne maqám ko phirá[b].

[r] Paid. 26. 28.
[s] Yash. 24. 27.
[t] Paid. 28. 18.
‖ Ya’ne *Túda gawáhí ke liye.* Kasdí men̲.
‖ Ya’ne *Túda gawáhí ke liye.* ’Ibrání men̲.
[u] Yash. 24. 27.
‖ Ya’ne *Dídbán kí chaukí.*
[x] Qáz. 11. 29. 1 Sam. 7. 5.
[y] Paid. 16. 5.
[z] Paid. 21. 23. 42 áyat.
[a] Paid. 28. 1.
[b] Paid. 18. 33. aur 30. 25.

XXXII BÁB.

1 *Maqám Mahnain par Ya’qúb ko ek royá
dikhái játí. 3 Esau ko paigám bhejtá. 6 Esau
ke áne kí ḳhabar páke ḍarjátá. 9 Riháí
ke wáste Ḳhudá se minnat kartá. 13 Esau
ke liye naukaron̲ ke háth se hadya bhejtá.
24 Maqám Faniel par firishte ke sáth kushtí
laṛtá, aur wahán̲ Isráel ḳhitáb pátá. 31 Lang-
ṛá hojátá.*

AUR Ya’qúb apní ráh chalá
gayá, aur Ḳhudá ke firishte
use á mile[a].
2 Aur Ya’qúb ne unhen̲ dekhke
kahá, ki Yih Ḳhudá ká lashkar
hai[b], aur us jagah ká nám ‖ Mah-
nain rakhá.
3 Aur Ya’qúb ne apne áge qási-
don̲ ko Sha’ír kí zamín[c], Adúm ke
mulk men̲[d], apne bháí Esau ke
pás bhejá.
4 Aur unhen̲ hukm deke kahá,
Ki Tum mere Ḳhudáwand Esau
ko yún̲ kahiyo[e], ki Áp ká gulám
Ya’qúb yún̲ kahtá hai, ki Main̲
Lában ke yahán̲ ṭhahrá, aur ab
tak wahán̲ rahá:
5 Aur main̲ bail, aur gadhe, aur
bheṛ bakrí, aur naukar, aur sahe-
lián̲ rakhtá hún̲[f]; aur main̲ apne
Ḳhudáwand ko kahlá bhejtá hún̲,
ki main̲ us kí nazar men̲ lutf ká
maurid hoún̲[g].
6 ¶ Chunánchi qásidon̲ ne Ya’-
qúb ke pás phir áke kahá, ki Ham
tere bháí Esau ke pás gae, aur
wuh aur us ke sáth chár sau ádmí
tere istiqbál ko áte hain̲[h].
7 Tab Ya’qúb bahut ḍarke tang
húá:[i] aur us ne apne sáth ke
logon̲, aur gallon̲, aur bailon̲ aur
únṭon̲ ke do gol kiye;
8 Aur kahá, ki Agar Esau ek
gol par áwe aur use máre, to dúsrá
gol, jo bach rahá hai, bhágegá.
9 ¶ Aur Ya’qúb ne kahá[k], ki Ai
mere báp Abirahám ke Ḳhudá,
aur mere báp Iz,hák ke Ḳhudá[l],
ai KHUDÁWAND, tú ne mujhe far-
máyá, ki apne watan aur apní
zádbúm men̲ phir já[m], aur main̲
terá bhalá karún̲gá:
10 Main̲ to un sab marhamaton̲
aur un sab wafádáríon̲ men̲ se, jo
tú ne apne bande ke sáth kín̲[n],
kisí ke láiq nahín̲; ki main̲ apní
láṭhí se is Yardan ke pár gayá;
aur ab do gol baná hún̲[o].
11 Main̲ terí minnat kartá hún̲,
mujhe mere bháí ke háth se, ya’ne
Esau ke háth se, bachá le[p]; ki
main̲ us se ḍartá hún̲, na howe ki

Peshtar MASÍH se, 1739.

[a] Zab. 91. 11. ’Ibrán. 1. 14.
[b] Yash. 5. 14. Zab. 103. 21. aur 148. 2. Lúq. 2. 13.
‖ Ya’ne *Do lashkar.*
[c] Paid. 33. 14, 16.
[d] Paid. 36. 6, 7, 8. Ist. 2. 5. Yash. 24. 4.
[e] Ams. 15. 1.
[f] Paid. 30. 43.
[g] Paid. 33. 8, 15.
[h] Paid. 33. 1.
[i] Paid. 35. 3.
[k] Zab. 50. 15.
[l] Paid. 28. 13.
[m] Paid. 31. 3, 13.
[n] Paid. 24. 27.
[o] Aiy. 8. 7.
[p] Zab. 59. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 1739.

wuh áke mujhe aur laṛkon ko un
kí máon samet halák kare[q].
12 Tú ne to kahá, ki Main tujh
se achchhá sulúk karúngá, aur
terí nasl ko daryá kí ret kí má-
nind, jo kasrat se hargiz giní
nahín játí, banáúngá[r].
13 ¶ Aur wuh us rát wuhín rahá;
aur jo us ke háth lagá, apne bhái
Esau ke hadye ko[s] liyá;
14 Do sau bakríán, aur bís bakre,
do sau bheṛen, aur bís meṇḍhe,
15 Aur tís dúdhwálí úṇṭníán bach-
chon samet, chálís gáen, aur das
bail, bís gadhíán, aur das gadhe.
16 Aur us ne unhen apne nauka-
ron ke háth men, har gol ko judá
judá, sompá, aur apne naukaron
ko kahá, ki Mere áge pár utro,
aur gol ko gol se judá rakho.
17 Aur pahle ko us ne yih kahá,
ki Jab merá bhái Esau tujh se
mile aur púchhe, ki Tú kis ká hai,
aur kahán játá hai, aur ye jo tere
áge hain, kis ke hain?
18 To kahiyo, Tere chákar Ya'-
qúb ke hain; yih apne Ḳhudá-
wand Esau ke liye hadya bhejá
hai; aur dekh, wuh áp bhí hamáre
píchhe hai.
19 Aur us ne dúsre aur tísre ko,
aur un sab ko, jo gol ke píchhe
játe the, yih kahke hukm kiyá, ki
Jab tum Esau ko páo, to isí taur
se kahiyo.
20 Aur 'aláwa yih kahiyo, ki
Dekh, terá chákar Ya'qúb hamáre
píchhe átá hai, ki us ne kahá, ki
Main us hadye par, jo mujh se
áge játá hai, us se sulh karúngá[t],
tab us ká munh dekhúngá; sháyad
ki wuh merá hadya qabúl kare.
21 Chunánchi wuh hadya us ke
áge pár gayá; par wuh áp us rát
lashkar men rahá.
22 Aur wuh usí rát uṭhá, aur
apní do jorúon, aur do sahelíon,
aur gyárah beṭon ko leke Yabúq
ke gháṭ se[u] pár utárá.
23 Aur un ko leke nahr pár
karwáyá, aur apná sab kuchh pár
bhejá.
24 ¶ Aur Ya'qúb akelá rah gayá;
aur wahán pau phaṭne tak ek
shaḳhs us se kushtí laṛá kiyá[x].
25 Aur jab us ne dekhá, ki wuh
us par gálib na húá, to us kí rán
kí kaff par márá; aur Ya'qúb kí
rán kí kaff us ke sáth kushtí
karne men chaṛh gaí[y].

[q] Hús. 10. 14.
[r] Paid. 28. 13, 14, 15.
[s] Paid. 43. 11. Ams. 18. 16.
[t] Ams. 21. 14. Aiy. 42. 8, 9.
[u] Ist. 3. 16.
[x] Hús. 12. 3, 4. Afs. 6. 12.
[y] Dekho Mat. 26. 41. 2 Qur. 12. 7.

26 Tab wuh bolá, ki Mujhe jáne
de, ki pau phaṭṭí hai[z]. Wuh bolá,
ki Main tujhe jáne na dúngá,
magar jab ki tú mujhe barakat
dewe[a].
27 Tab us ne us se púchhá, ki
Terá kyá nám hai? Wuh bolá, ki
Ya'qúb.
28 Us ne kahá, ki Terá nám áge
ko Ya'qúb nahín, balki ‖ Isráel
hogá[b]; ki tú ne Ḳhudá[c] aur
ḳhalq pás[d] qúwat pá,í aur gálib
húá.
29 Tab Ya'qúb ne púchhá aur
kahá, ki Main terí minnat kartá
hún, ki apná nám batáiye. Wuh
bolá, ki Tú merá nám kyún
púchhtá[e] hai? Aur us ne use
wahán barakat dí.
30 Aur Ya'qúb ne us jagah ká
nám ‖ Faniel rakhá; aur kahá, ki
Main ne Ḳhudá ko rú ba rú dek-
há[f], aur merí ján bach rahí hai.
31 Aur jab wuh Faniel se gu-
zartá, to áftáb us par sharq húá,
aur wuh apní rán se langṛátá thá.
32 Is sabab se baní Isráel us nas
ko, jo rán men bhítarwár hai, áj
tak nahín kháte; kyúnki us ne
Ya'qúb kí rán kí nas ko, jo bhí-
tarwár se chaṛh gaí thí, chhúá
thá.

XXXIII BÁB.

1 Ya'qúb aur Esau kí muláqát hotí, aur ápas men baṛí dostí karte. 17 Ya'qúb Sukkát ko átá. 18 Sikm ke nazdík ek khet mol letá, aur mazbah banátá jis ko El Iláh i Isráel nám rakhtá.

AUR Ya'qúb ne apní ánkhen
uṭháke nazar kí, aur kyá
dekhtá hai, ki Esau aur us ke
sáth chár sau ádmí áte hain[a].
Tab us ne Liyáh ko, aur Raḳhil
ko, aur do sahelíon ko un ke
laṛke bánṭ díe;
2 Aur sahelíon ko aur un ke
laṛkon ko sab se áge rakhá, aur
Liyáh aur us ke laṛkon ko píchhe,
aur Raḳhil aur Yúsuf ko sab ke
píchhe.
3 Aur wuh áp un ke áge chalá,
aur apne bhái pás pahunchte pa-
hunchte sát bár zamín par jhuká[b].
4 Aur Esau us ke milne ko
dauṛá aur use gale lagáyá[c], aur
us kí gardan se lipṭá, aur use
chúmá[d]: aur we donon roe.
5 Phir us ne ánkhen uṭháín, aur
'auraton aur laṛkon ko dekhá,
aur kahá, ki Ye tere sáth kaun
hain? Wuh bolá, Laṛke, jo Ḳhudá

Peshtar MASÍH se, 1739.

[z] Dekho Lúq. 24. 28.
[a] Hús. 12. 4.
‖ Ya'ne *Ḳhudá ke pás ek wálí.*
[b] Paid. 35. 10. 2 Sal. 17. 34.
[c] Hús. 12. 3, 4.
[d] Paid. 25. 31. aur 27. 33.
[e] Qáz. 13. 18.
‖ Ya'ne *Ḳhudá ká chihra.*
[f] Paid. 16. 13. Ḳhur. 24. 11. aur 33. 20. Ist. 5. 24. Qáz. 6. 22. aur 13. 22. Yas. 6. 5.
[a] Paid. 32. 6.
[b] Paid. 18. 2. aur 42. 6. aur 43. 26.
[c] Paid. 32. 28.
[d] Paid. 45. 14, 15.

Peshtar MASÍH se, 1739.

ne apní 'ináyat se tere naukar ko díe[e].

e Paid. 48. 9. Zab. 127. 3. Yas. 8. 18.

6 Tab sahelíáṉ aur un ke laṛke nazdík áe, aur ádáb bajá láe.

7 Phir Liyáh apne laṛkoṉ ke sáth nazdík áí, aur jhukí; áḵhir ko Yúsuf aur Raḵhil pás áe, aur ádáb bajá láe.

8 Aur us ne kahá, ki Us baṛe gol se jo mujhe milá, terá kyá iráda[f] hai? Wuh bolá, ki Apne ḵhudáwand kí nazar se sharaf páná[g].

f Paid. 32. 16.
g Paid. 32. 5.

9 Tab Esau bolá, Mujh pás bahut hai, bháí mere; jo terá hai, apne hí liye rakhiye.

10 Ya'qúb ne kahá, So nahíṉ, agar maiṉ terí nazar meṉ manzúr húṉ, to merá hadiya mere háth se qabúl kíjiye: kyúṉki maiṉ ne to terá muṉh dekhá[h], jaisá ki Ḵhudá ká muṉh dekhte haiṉ; aur tú mujh se rází húá.

h Paid. 43. 3. 2 Sam. 3. 13. aur 14. 24, 28, 32. Mat. 18. 10.

11 Merí barakat ko[i], jo áp ke huzúr láí gaí hai, qabúl kíjiye; ki Ḵhudá ne mujh par shafaqat kí hai, aur mere pás sab kuchh hai. Ġaraz us ne use yaháṉ tak tang kiyá[k], ki use le liyá.

i Qáz. 1. 15. 1 Sam. 25. 27.
k 2 Sal. 5. 23.

12 Aur us ne kahá, ki Áo, kúch kareṉ aur chaleṉ, aur maiṉ tere áge áge chalúṉgá.

13 Us ne use kahá, ki Merá ḵhudáwand jántá hai, ki laṛke názuk haiṉ, aur bheṛ bakríáṉ, aur gáe dúdh pilánewálíáṉ mere pás haiṉ: aur agar we din bhar hánke jáeṉ, to sáre galle mar jáeṉge.

14 So, mere ḵhudáwand, apne naukar se peshtar rawána ho jáiye, aur maiṉ áhista jaisá ki mawáshí áge chalegí, aur laṛke sah sakeṉge, chalúṉgá, yaháṉ tak ki Sha'ír meṉ[l] apne ḵhudáwand pás á pahuṉchúṉ.

l Paid. 32. 3.

15 Tab Esau ne kahá, ki Marzí ho, to maiṉ kaí ek un logoṉ meṉ se, jo ab mere sáth haiṉ, tere sáth chhoṛ jáúṉ. Wuh bolá, Kyá zarúr hai? kásh ki maiṉ sirf apne ḵhudáwand kí nazar meṉ manzúr hotá[m].

m Paid. 34. 11. aur 47. 25. Rút 2. 13.

16 ¶ Tab Esau usí din apní ráh leke Sha'ír ko phir gayá.

17 Aur Ya'qúb safar karke Sukkát ko[n] áyá, aur apne liye ek ghar banáyá, aur apne mawáshí ke liye, patchhappar banáe: is sabab se us jagah ká nám || Sukkát húá.

n Yash. 13. 27. Qáz. 8. 5. Zab. 60. 6.
|| Ya'ne *Patchhappar.*

18 ¶ Aur Ya'qúb Faddán Arám se báhar hoke salámatí se mulk i Kan'án ke shahr Shálim ko[o], Sikm ke nazdík, áyá[p]; aur shahr se báhar apná ḵhaima khaṛá kiyá.

o Yúh. 3. 23.
p Yash. 24. 1. Qáz. 9. 1.

19 Aur jis par us ká ahl phailá thá, us ne us khet ko Sikm ke báp Hamúr ke laṛkoṉ se sau qasítoṉ par mol liyá[q].

q Yash. 24. 32. Yúh. 4. 5.

20 Aur us ne waháṉ ek mazbah banáyá, aur us ká nám || El Iláh i Isráel rakhá[r].

|| Ya'ne *Ḵhudá, Isráel ká Ḵhudá.*
r Paid. 35. 7.

XXXIV BÁB.

1 Dínah Sikm se behurmat kí játí. 1 Wuh use apní jorú karne cháhtá. 13 Ya'qúb ke beṭe apní razámandí záhir karte, is shart par, ki sab Sikmí ḵhatna kiye jáweṉ. 20 Hamúr aur Sikm shahr ke logoṉ ko targíb dete, ki us shart ko manzúr kareṉ. 25 Áisá dánw páke Ya'qúb ke beṭe un ko márḍálte; 27 aur shahr ko lúṭte. 30 Ya'qúb Sama'ún aur Láwí ko malámat kartá.

1732 ke qaríb.

AUR Dínah Liyáh kí beṭí, jise wuh Ya'qúb ke liye janí thí[a], us mulk kí laṛkíoṉ ke dekhne ko báhar gaí[b].

a Paid. 30. 21.
b Tít. 2. 5.

2 Tab us mulk ke amír Hawí Hamúr ke beṭe Sikm ne use dekhá[c], aur use le gayá[d], aur us ke sáth hambistar húá, aur use behurmat kiyá.

c Paid. 6. 2. Qáz. 14. 1.
d Paid. 20. 2.

3 Aur us ká jí Ya'qúb kí beṭí Dínah se lagá, aur us ne us laṛkí ko piyár kiyá, aur us ko dilásá diyá.

4 Aur Sikm ne apne báp Hamúr se kahá, ki Yih laṛkí merí jorú ke liye le[e].

e Qáz. 14. 2.

5 Aur Ya'qúb ne suná, ki us ne Dínah merí beṭí ko behurmat kiyá; par us ke beṭe us kí mawáshí ke sáth maidán meṉ the; so Ya'qúb un ke áne tak chup rahá[f].

f 1 Sam. 10. 27. 2 Sam. 13. 22.

6 ¶ Tab Sikm ká báp Hamúr Ya'qúb pás gayá, ki us se bátchít kare.

7 Aur sunte hí Ya'qúb ke beṭe maidán se áe; aur we mard ranjíde aur gazabnák húe[g], kyúṉki us ne Isráel ko ruswá kiyá, ki Ya'qúb kí beṭí ke sáth námunásib waza' se mil baiṭhá[h].

g Paid. 49. 7. 2 Sam. 13. 21.
h Ist. 23. 17. 2 Sam. 13. 12.

8 Tab Hamúr ne un ke sáth yúṉ guftogú kí, ki Mere beṭe Sikm ká dil tumhárí beṭí se aṭká: use us ke sáth byáh díjiye.

9 Hamáre sáth samdhiyáná karo; apní beṭíáṉ ham ko do, aur hamárí beṭíáṉ áp lo;

10 Aur hamáre sáth raho; yih zamín to tumháre áge hai[i]; us

i Paid. 13. 9. aur 20. 15.

meṉ raho, aur saudágarí karo[k], aur us meṉ milkíyat rakho[l].

11 Aur Sikm ne us laṛkí ke báp aur bháíoṉ se kahá, Kásh ki maiṉ tumhárí nazar meṉ maqbúl hotá, aur jo kuchh tum mujh se kahoge, maiṉ dúṉgá;

12 Jitná mahr aur dihish mujh se cháho, maiṉ tumháre kahne ke muwáfiq dúṉgá[m]: lekin laṛkí ko mujhe byáh diláiyo.

13 Tab Ya'qúb ke beṭoṉ ne Sikm aur us ke báp Hamúr ko is sabab se, ki us ne un kí bahin Dínah ko behurmat kiyá, makkárí se[n] jawáb diyá,

14 Aur kahá, ki Ham yih nahíṉ kar sakte, ki ek námak̲htún mard ko apní bahin deweṉ, ki is meṉ ham par baṛá harf hai[o].

15 Par agar tum aise ho jáo, jaise ham haiṉ, to ham tum se rází hoṉge; tumháre har mard ká k̲hatna kiyá jáwe;

16 Tab ham apní beṭíáṉ tumheṉ deṉge, aur tumhárí beṭíáṉ leṉge, aur tum meṉ raheṉge, aur ham sab ek qaum ho jáeṉge.

17 Lekin agar tum hamárí na sunoge, ki k̲hatna karo, to ham apní laṛkí le leṉge, aur chale jáeṉge.

18 Un kí báteṉ Sikm aur us ke báp Hamúr ko pasand húíṉ.

19 Aur us jawán ne is bát ke karne meṉ derí na kí; kyúṉki wuh Ya'qúb kí beṭí se bahut k̲hush thá: aur wuh apne báp ke sáre gharáne se ziyáda 'izzatdár thá[p].

20 Phir Hamúr, aur us ká beṭá Sikm, apne shahr ke pháṭak par gae, aur apne shahr ke logoṉ se yúṉ guftogú karne lage, ki

21 Yih log to hamáre sáth sulh karte haiṉ; pas we is zamín meṉ raheṉ aur saudágarí kareṉ; ki is zamín kí wusa't un ke liye bas hai; so ham un kí beṭíoṉ ko leṉge, aur apní beṭíáṉ un ko deṉge.

22 Magar is shart par we hamáre sáth rahne par, aur ek log hojáne par rází hoṉge, ki ham meṉ har mard ká k̲hatna, jaisá un meṉ kiyá gayá hai, kiyá jáwe.

23 Un ke galle aur mál, aur un ká harek chárpáya, kyá sab hamárá na hogá? Faqat unheṉ rází kareṉ, to we hamáre sáth raheṉge.

24 Tab un sabhoṉ ne, jo us ke shahr ke pháṭak se áyá jáyá karte the, Hamúr, aur us ke beṭe Sikm kí bát ko máná, aur sab, jo us ke shahr ke pháṭak se ámad o raft karte the[q], un meṉ se har mard ne k̲hatna karwáyá.

25 ¶ Aur tísre din jab we dard meṉ mubtalá the, to yúṉ húá, ki Ya'qúb ke beṭoṉ meṉ se Dínah ke do bháí, Sama'ún aur Láwí apní talwáreṉ leke jur,at se shahr par á paṛe, aur sab mardoṉ ko qatl kiyá[r].

26 Aur Hamúr aur us ke beṭe Sikm ko bhí talwar kí dhár se már ḍálá, aur Sikm ke ghar se Dínah ko leke nikal gae.

27 Ya'qub ke beṭe maqtúloṉ par áe, aur shahr ko gárat kiyá, is wáste ki unhoṉ ne un kí bahin ko dámanálúda kiyá thá.

28 Unhoṉ ne un kí bheṛ bakríáṉ, aur un ke gáe bail, aur un ke gadhe, aur jo kuchh ki shahr meṉ aur khet par thá, lúṭ liyá,

29 Aur un kí sab daulat, aur un ke sab bachche, aur un kí jorúáṉ le gae, aur sab kuchh, jo ghar meṉ thá, lúṭke sáf kiyá.

30 Tab Ya'qúb ne Sama'ún aur Láwí ko kahá, ki Tum merá burá karte ho[s], ki is zamín ke báshindoṉ meṉ, Kan'ánioṉ aur Farizzíoṉ meṉ, mujhe ghinauná karte ho[t]: ham to thoṛe haiṉ[u], we sab mere muqábale ko ikaṭṭhe hoṉge, aur mujhe qatl kareṉge; aur maiṉ aur merá gharána barbád howegá.

31 We bole, Kyá, wuh jaisá qahba ke sáth, hamárí bahin se karegá?

XXXV BAB.

1 *K̲hudá Ya'qúb ko Baitel meṉ bhejtá.* 2 *Ya'qúb apne ghar se sab butoṉ ko nikalwátá.* 6 *Baitel meṉ qurbángáh banátá.* 8 *Dabúrah Allún i Bakút meṉ marjátí.* 9 *Baitel meṉ K̲hudá Ya'qúb ko barakat detá.* 16 *Rak̲híl, Ifrát kí ráh meṉ, Binyamín jantí, aur sak̲ht dard i zih ke sabab marjátí.* 22 *Rúbin Bilhah se hambistar húá.* 23 *Ya'qúb ke beṭe.* 27 *Ya'qúb Habrún meṉ Iz,hák pás átá.* 28 *Iz,hák kí 'umr, aur wafát, aur dafan.*

AUR K̲hudá ne Ya'qúb ko kahá, ki Uṭh, Baitel meṉ[a] já, aur wahíṉ rah; aur K̲hudá ke liye, jo tujhe, jab tú apne bháí Esau ke huzúr se bhágá thá[b], dikhái diyá[c], ek mazbah baná.

2 Tab Ya'qúb ne apne gharáne aur apne sab hamráhíoṉ ko kahá[d], ki Begáne iláhoṉ ko, jo tumháre darmiyán haiṉ, nikál phenko[e], aur

Peshtar MASÍH se, 1732 ke qaríb.

k Paid. 42. 34.
l Paid. 47. 27.
m K̲hur. 22. 16, 17. Ist. 22. 29. 1 Sam. 18. 25.
n Dekho 2 Sam. 13. 24, wag.
o Yash. 5. 9.
p 1 Taw. 4. 9.
q Paid. 23. 10.
r Paid. 49. 5, 6, 7.
s Paid. 49. 6. Yash. 7. 25.
t K̲hur. 5. 21. 1 Sam. 13. 4.
u Ist. 4. 27. Zab. 105. 12.
a Paid. 28. 19.
b Paid. 27. 43.
c Paid. 28. 13.
d Paid. 18. 19. Yash. 24. 15.
e Paid. 31. 19, 34. Yash. 24. 2, 23. 1 Sam. 7. 3.

Peshtar MASÍH se, 1732 ke qaríb.

pák sáf ho, aur apne kapre bad-
lo[f]:
f Khur. 19. 10.
3 Aur áo, ham uthen, aur Baitel
ko jáwen; aur main wahán Khudá
ke liye, jis ne merí tangí ke din
g Paid. 32. 7, 24. Zab. 107. 6.
merí du'á qabúl kí[g], aur jis ráh
men main chalá, mere sáth rahá[h],
h Paid. 28. 20. aur 31. 3, 42.
mazbah banáúngá.
4 Tab unhon ne sáre begáne
iláhon ko, jo un ke háthon men
the, aur zewarát jo un ke kánon
i Hús. 2. 13.
men the[i], Ya'qúb ko diye; aur
Ya'qúb ne unhen balút ke da-
rakht tale, jo Sikm ke nazdík thá,
k Yash. 24. 26. Qáz. 9. 6.
dabá diyá[k].
5 Aur unhon ne kúch kiyá: aur
un ke ás pás ke shahron par
l Khur. 15. 16. aur 23. 27. aur 34. 24. Ist. 11. 25. Yash. 2. 9. aur 5. 1. 1 Sam. 14. 15. 2 Taw. 14. 14.
Khudá ká khauf pará[l], aur unhon
ne Ya'qúb ke beṭon ká píchhá na
kiyá.
6 ¶ Chunánchi Ya'qúb aur sab
log, jo us ke sáth the, Kan'ání
zamín men Lauz ko, jo Baitel
m Paid. 28. 19, 22.
hai[m], pahunche.
7 Aur us ne wahán mazbah
n Wá'iz. 5, 4.
banáyá[n], aur us maqám ká nám
|| Ya'ne Baitel ká Khudá.
|| El i Baitel rakhá; is liye ki jab
wuh apne bháí ke pás se bhágá,
to wahán use Khudá dikhláí
o Paid. 28. 13.
diyá[o].
p Paid. 24. 59.
8 Aur Ribqah kí dáí Dabúrah[p]
mar gaí, aur wuh Baitel ke taht,
balút ke darakht tale gárí gaí:
|| Ya'ne Mátam ká balút.
aur us ká nám || Allún i Bakút
rakhá.
9 ¶ Aur Khudá Ya'qúb ko, jab
ki wuh Faddán Arám se áyá thá,
phir dikháí diyá, aur use barakat
q Hús. 12. 4.
bakhshí[q].
10 Aur Khudá ne use kahá, ki
Terá nám Ya'qúb hai: terá nám
r Paid. 17. 5.
áge ko Ya'qúb na hogá[r], balki
s Paid. 32. 28.
terá nám Isráel hogá[s]: so us ne
us ká nám Isráel rakhá.
11 Phir Khudá ne use kahá, ki
t Paid. 17. 1. aur 48. 3, 4. Khur. 6. 3.
Main Khudá Qádir hún[t]: tú ba-
romand ho, aur kasrat paidá kar;
guroh, aur gurohon kí guroh tujh
se paidá hogí, aur bádsháh terí
u Paid. 17. 5, 6, 16. aur. 28. 3. aur 48. 4.
kamar se niklenge[u];
12 Aur yih zamín jo main ne
w Paid. 12. 7. aur 13, 15. aur 26. 3, 4. aur 28. 13.
Abirahám aur Iz,hák ko dí hai[w],
so main tujh ko dúngá, aur tere
ba'd terí nasl ko yih zamín dúngá.
13 Aur Khudá us jagah, jahán
us se hamkalám húá, us pás se
x Paid. 17. 22.
uth gayá[x].
14 Tab Ya'qúb ne us jagah,
jahán wuh us se hamkalám húá,
y Paid. 28. 18.
patthar ká sutún khará kiyá[y], aur

Peshtar MASÍH se, 1732 ke qaríb.

us par tapáwan kiyá, aur us par
tel dhálá.
15 Aur Ya'qúb ne us maqám ká
nám, jahán Khudá us se bolá thá,
z Paid. 28. 19.
Baitel[z] rakhá.
16 ¶ Aur unhon ne Baitel se
kúch kiyá; aur wahán se Ifrát
bahut dúr na thá; aur Rakhil ko
dard lage, aur us par janne kí
sakhtí húí.
17 Us sakhtí kí hálat men dáí
janáí ne use kahá, ki Tú mat dar;
a Paid. 30. 24. 1 Sam. 4. 20.
ki terá yih bhí ek beṭá hai[a].
18 Aur yún húá, ki us kí ján
1729 ke qaríb.
jáne par thí, yahán tak ki wuh
mar hí gaí, to us ne us ká nám
|| Ya'ne Mere dukh dard ká beṭá.
|| Binoní rakhá; par us ke báp ne
|| Ya'ne Dahine háth ká beṭá.
us ká nám || Binyamín rakhá.
19 So Rakhil mar gaí[b], aur Ifrát[c]
b Paid. 48. 7.
c Rút 1. 2. aur 4. 11. Mík. 5. 2. Mat. 2. 6.
kí ráh men, jo Baitlaham hai, gárí
gaí.
20 Aur Ya'qúb ne us kí qabr par
ek sutún khará kiyá: aur yih
d 1 Sam. 10. 2. 2 Sam. 18. 18.
Rakhil kí qabr ká sutún[d] áj tak
maujúd hai.
21 ¶ Phir Isráel ne kúch kiyá,
e Mík. 4. 8.
aur apná khaima Mijdal i 'Adr[e]
kí us taraf istáda kiyá.
22 Aur jab Isráel us sarzamín
men já rahá, to yún húá, ki Rúbin
gayá, aur apne báp kí haram
f Paid. 49. 4. 1 Taw. 5. 1. Dekho 2 Sam. 16. 22. aur 20. 3. 1 Qur. 5. 1.
Bilhah se hambistar húá[f]: aur
Isráel ne suná. Tab Ya'qúb ke
bárah beṭe the.
23 Liyáh ke beṭe ye the; Rúbin[g],
g Paid. 46. 8. Khur. 1. 2.
Ya'qúb ká palauṭhá, aur Sama'ún,
aur Láwí, aur Yahúdáh, aur Isha-
kár aur Zabulún.
24 Aur Rakhil ke beṭe; Yúsuf,
aur Binyamín.
25 Aur Rakhil kí sahelí, Bilhah
ke beṭe; Dán, aur Naftálí.
26 Aur Liyáh kí sahelí, Zilfah ke
beṭe; Jadd, aur Yasar: Ya'qúb
ke beṭe, jo Faddán Arám men
paidá húe, ye hain.
h Paid. 13. 18. aur 23. 2, 19.
27 ¶ Aur Ya'qúb Mamre men[h],
jo Qaryat-Arba', ya'ne Habrún
i Yash. 14. 15. aur 15. 13.
ke nazdík hai[i], jahán Abirahám
aur Iz,hák ne derá kiyá thá, apne
báp Iz,hák ke pás áyá.
28 Aur Iz,hák ek sau assí baras
ká húá.
1716.
29 Tab Iz,hák ján bahaqq húá,
aur mar gayá, aur búrhá aur 'umr
ásúda hoke apne logon men já
k Paid. 15. 15. aur 25. 8.
milá[k]: aur us ke beṭon Esau aur
l Yún Paid. 25. 9. aur 49. 31.
Ya'qúb ne use gárá[l].

Peshtar MASÍH se, 1796 ke qaríb.

XXXVI BA'B.

1 *Esau kí tín jorúán̲.* 6 *Esau koh i Sha'ír men̲ já rahtá.* 9 *Us ke beṭe.* 15 *Ra,ís, jo us ke beṭon̲ men̲ se húe.* 20 *Sha'ír ke beṭe aur ra,ís.* 24 *'Anah khachcharon̲ ko pátá.* 31 *Adúm ke bádsháh.* 40 *Ra,ís jo Esau se húe.*

[a] Paid. 25. 30.
AUR Esau, ya'ne Adúm[a] ká
nasabnáma yih hai.

[b] Paid 26. 34.
2 Esau Kan'án kí beṭíon̲ men̲ se[b]
Hittí Ailún̲ kí beṭí 'Adah ko, aur

[c] 25 áyat.
Ahlibámah ko[c], jo 'Anah kí beṭí,
aur Hawí Saba'ún kí potí thí,

1760 ke qaríb.
3 Aur Bashámah ko[d], jo Ismá'el

[d] Paid. 28. 9.
kí beṭí aur Nabít kí bahin thí,
biyáh láyá.
4 Aur 'Adah Esau ke liye Ilifaz

[e] 1 Taw. 1. 35.
ko janí[e]; aur Bashámah Ra'úel
ko janí.
5 Aur Ahlibámah Ya'ús ko, aur
Ya'lám ko, aur Qurah ko janí: ye
Esau ke beṭe hain̲, jo zamín i
Kan'án men̲ paidá húe.

1740 ke qaríb.
6 Aur Esau apní jorúon̲, aur
beṭon̲, aur beṭíon̲ aur apne ghar
ke har ek naukar chákar, aur
apne mál, aur sab bahímat, aur
sárí daulat ko, jo us ne Kan'án kí
zamín men̲ hásil kiye the, leke
apne bháí Ya'qúb ke pás se ek
dúsrí zamín ko gayá.
7 Kyún̲ki un ká asbáb aisá wáfir
thá, ki un kí gunjáish báham na

[f] Paid. 13. 6, 11.
ho sakí[f]; aur zamín, jis men̲ we

[g] Paid. 17. 8. aur 28. 4.
musáfir the[g], un ke mál aur asbáb
ke sabab se un kí bardásht na kar
sakí.

[h] Paid. 32. 3. Ist. 2. 5. Yash. 24. 4.
8 Tab Esau koh i Sha'ír men̲[h]

[i] 1 áyat.
já rahá. Yih Esau, ya'ne Adúm[i]
ká ahwál hai.
9 ¶ So Esau ká nasabnáma, jo
koh i Sha'ír ke Adúmíon̲ ká báp
hai, yih hai.
10 Esau ke beṭon̲ ke nám ye
hain̲: Ilifaz, Esau kí jorú 'Adah

[k] 1 Taw. 1. 35, wag.
ká beṭá[k]; aur Ra'úel, Esau kí
jorú Bashámah ká beṭá.
11 Ilifaz ke beṭe; Taiman, aur
A'mir, aur Safú, aur Ja'tám, aur
Qanaz.
12 Aur Timná' Esau ke beṭe
Ilifaz kí haram thí; aur wuh Ilifaz

[l] Khur. 17. 8, 14. Gin. 24. 20. 1 Sam. 15. 2, 3, wag.
ke liye 'Amálíq ko[l] janí. So Esau
kí jorú 'Adah ke beṭe ye the.
13 Ra'úel ke beṭe ye hain̲; Na-
hat, aur Zárah aur Sammah, aur
Mizzah, jo Esau kí jorú Bashámah
kí aulád thí.
14 ¶ Aur bint i 'Anah bint i
Saba'ún Esau kí jorú Ahlibámah
ke beṭe ye hain̲: wuh Esau ke
liye, Ya'ús, aur Ya'lám aur Qurah
ko janí.

Peshtar MASÍH se, 1715 ke qaríb.

15 ¶ Aur Esau kí aulád men̲ jo
ra,ís the, ye hain̲: Esau ke pa-
lauṭhe beṭe Ilifaz kí aulád men̲:
ra,ís Taiman, ra,ís A'mir, ra,ís
Safú, ra,ís Qanaz,
16 Ra,ís Qurah, ra,ís Ja'tám,
ra,ís 'Amálíq: ye we ra,ís hain̲, jo
Ilifaz se zamín i Adúm men̲ paidá
húe, aur 'Adah ke farzand the.
17 ¶ Aur Ra'úel bin Esau ke
beṭe ye hain̲: ra,ís Nahat, ra,ís
Zárah, ra,ís Sammah, ra,ís Miz-
zah: ye we ra,ís hain̲ jo Ra'úel se
zamín i Adúm men̲ paidá húe, aur
Esau kí jorú Bashámah ke farzand
the.
18 ¶ Aur Esau kí jorú Ahlibá-
mah kí aulád yih hai: ra,ís Ya'ús,
ra,ís Ya'lám ra,ís Qurah: ye we
ra,ís hain̲, jo Esau kí jorú Ahlibá-
mah bint i 'Anah ke farzand the.
19 So Esau, ya'ne us Adúm kí
aulád, aur un men̲ ke ra,ís ye
hain̲.

1840 ke qaríb.
20 ¶ Aur Sha'ír[m] Húrí[n] ke beṭe,

[m] 1 Taw. 1. 38. [n] Paid. 14. 6. Ist. 2. 12, 22.
us mulk ke báshinde, ye hain̲:
Laután, aur Sobal, aur Saba'ún,
aur 'Anah,
21 Aur Daisún, aur Asar, aur
Daisán: mulk i Adúm men̲ Húrí
Sha'ír kí aulád men̲ ye ra,ís hain̲.
22 Aur Laután ke beṭe, Húrí aur
Haimám; aur Timná' Laután kí
bahin thí.
23 Aur ye Sobal ke beṭe hain̲:
'Alwán, aur Manahat, aur 'Aibál,
aur Safú aur Onám.
24 Aur Saba'ún ke beṭe ye hain̲;
Aiyah aur 'Anah; yih wuh 'Anah
hai, jis ne bayábán men̲, jab wuh
apne báp ke gadhon̲ ko charátá

[o] Dekho Ahb. 19. 19.
thá, khachcharon̲ ko páyá[o].
25 Aur 'Anah kí aulád yih hai;
Daisún aur Ahlibámah bint i
'Anah.
26 Aur Daisún ke beṭe ye hain̲:
Himdán, aur Ishbán, aur Witrán,
aur Kirán.
27 Ye Asar ke beṭe hain̲: Bil-
hán, aur Za'wán aur 'Aqán.
28 Daisán ke beṭe ye hain̲: U'z
aur Irán.

1780 ke qaríb.
29 So Húríon̲ men̲ ke ra,ís ye
hain̲: ra,ís Laután, ra,ís Sobal,
ra,ís Saba'ún, ra,ís 'Anah,
30 Ra,ís Daisún, ra,ís Asar, ra,ís
Daisán: ye un Húríon̲ ke ra,ís
hain̲, jo zamín i Sha'ír men̲ the.

Peshtar MASÍH se, 1780 ke qaríb.

31 ¶ Aur bádsháh, jo mulk i
Adúm par musallit húe, peshtar
us se ki Israel ká koí bádsháh ho,
yehí haiṉ [p]:

[p] 1 Taw. 1. 43.

32 Bálig bin Ba'úr Adúm meṉ
ek bádsháh thá, aur us kí bastí ká
nám Dínhábá thá.
33 Bálig mar gayá, aur Yúbáb,
bin Zárah, jo Basrí thá, us kí
jagah meṉ bádsháh húá.
34 Phir Yúbáb mar gayá, aur
Hashím, jo Taiman kí zamín ká
thá, us ká jánishín húá.
35 Aur Hashím mar gayá, aur
Hadad bin Bidad, jis ne Moáb ke
maidán meṉ Midiyáníoṉ ko már
ḍálá, us ká jánishín húá; aur us
kí bastí ká nám Gawít thá.
36 Aur Hadad mar gayá, aur
Shamlah Mashriqí us ká jánishín
húá.
37 Aur Shamlah mar gayá, aur
Sáúl, jo nahr i Furát kí Rahabát
ká thá, us ká jánishín húá.
38 Aur Sáúl mar gayá, aur Ba'l-
hanán bin 'Akbúr us ká jánishín
húá.
39 Aur Ba'l-hanán bin 'Akbúr
mar gayá, aur Hadar us ká já-
nishín húá [q]; aur us kí taḳhtgáh
ká nám Fágú thá; aur us kí jorú
ká nám Muhaitabiel thá, jo Matrid
kí beṭí aur Mezahab kí potí hai.

[q] 1 Taw. 1. 50. *Us ke marne ke ba'd, mulk ká intizám amíroṉ ke háth húá.* Ḳhur. 15. 15.

1496 ke qaríb.

40 Pas, Esau ke ra,ísoṉ [r] ke nám,
un ke ḳhándánoṉ, aur maqámoṉ,
aur námoṉ ke muwafiq, ye haiṉ:
ra,ís Timná', ra,ís 'Alwán, ra,ís
Yatít,

[r] 1 Taw. 1. 51.

41 Ra,ís Ahlibámah, ra,ís Ailah,
ra,ís Fainún,
42 Ra,ís Qanaz, ra,ís Taiman,
ra,ís Mibsár,
43 Ra,ís Majdiel, ra,ís 'Irám:
Adúm ke ra,ís, apní milk kí za-
mín meṉ, apne rahne kí jagahoṉ
ke muwáfiq, ye haiṉ. So Adú-
míoṉ ke báp Esau ká ahwál yih
hai.

XXXVII BÁB.

2 *Yúsuf ke bhái us se dushmaní rakhte.* 5 *Us ke do ḳhwáb.* 13 *Ya'qúb use us ke bháíoṉ kí ḳhabar lene ko bhejtá.* 18 *Us ke bhái use márḍálne ko eká karte.* 21 *Rúbin use bachátá.* 26 *Ismá'elíoṉ ke háth meṉ use bechḍálte.* 31 *Us ká báp, us kí qabá ko ḳhúnálúda dekhke, use márá húá samajhtá aur mátam kartá.* 36 *Misr meṉ, Fútifár ke háth bechá játá.*

[a] Paid. 17. 8. aur 23. 4. aur 28. 4. aur 36. 7. 'Ibrán. 11. 9.
1729.

AUR Ya'qúb ne Kan'án kí
zamín meṉ, jaháṉ us ká báp
musáfir thá [a], ḍerá kiyá.
2 Ya'qúb ká ahwál yih hai: ki
Yúsuf satrah baras ká hoke apne
bháíoṉ ke sáth galla charátá thá;
aur wuh jawán apne báp kí jorúoṉ
Bilhah aur Zilfah ke beṭoṉ ke
sáth rahtá thá: aur Yúsuf un ke
báp pás un ke bure kámoṉ kí
ḳhabar látá thá [b];

Peshtar MASÍH se, 1729.

[b] 1 Sam. 2. 22, 23, 24.

3 Aur Israel Yúsuf ko apne sab
laṛkoṉ se ziyáda piyár kartá thá,
is liye ki wuh us ke buṛhápe ká
beṭá thá; [c] aur us ne us ke liye ek
‖ búqalamún qabá banáyí.

[c] Paid. 44. 20.

‖ Ya'ne *Bahut rang yá ṭukṛoṉ kí.* Qáz. 5. 30. 2 Sam. 13. 18.

4 Aur us ke bháíoṉ ne yih dekhke,
ki un ká báp, us ke sab bháíoṉ se
use ziyáda piyár kartá hai, us ká
kína paidá kiyá [d], aur us se mu-
habbat kí bát na kar sakte the.

[d] Paid. 27. 41. aur 49. 23.

5 ¶ Aur Yúsuf ne ek ḳhwáb
dekhá, aur use apne bháíoṉ se
kahá; tab we us se ziyáda mu-
tanaffir húe.
6 Aur us ne un se yúṉ kahá, ki
Jo ḳhwáb maiṉ ne dekhá hai, so
suniye:
7 Ki ham khet par púle bándhte
the; aur kyá dekhtá húṉ? ki merá
púlá uṭhá aur sídhá khaṛá rahá,
aur tumháre púle ás pás khaṛe
húe, aur mere púle ko sijda kiyá [e].

[e] Paid. 42. 6, 9. aur 43. 26. aur 44. 14.

8 Tab us ke bháíoṉ ne use kahá,
ki Kyá tú sach hamárá bádsháh
hogá, yá tú hamárá hákim hogá?
Aur unhoṉ ne us ke ḳhwáboṉ aur
us kí bátoṉ se us ká ziyáda kína
paidá kiyá.
9 ¶ Phir us ne dúsrá ḳhwáb
dekhá, aur use apne bháíoṉ se
bayán kiyá, aur kahá, ki Dekho,
maiṉ ne ek ḳhwáb dekhá, ki súraj
aur chánd, aur gyárah sitároṉ ne
mujhe sijda kiyá [f].

[f] Paid. 46. 29.

10 Aur us ne yih apne báp aur
bháíoṉ se bayán kiyá; tab us ke
báp ne use ḍánṭá aur kahá, ki
Yih kyá ḳhwáb hai, jo tú ne dekhá
hai? Kyá maiṉ aur terí má, aur
tere bhái tere áge zamín par
jhukke tujhe sijda [g] kareṉge?

[g] Paid. 27. 29.

11 Aur us ke bháíoṉ ko rashk
áyá [h]; lekin us ke báp ne us bát
ko yád rakhá [i].

[h] A'am. 7. 9.

[i] Dán. 7. 28. Lúq. 2. 19, 51.

12 ¶ Aur us ke bhái apne báp ke
galle charáne ke liye, Sikm ko gae.
13 Tab Israel ne Yúsuf ko ka-
há, Kyá tere bhái Sikm meṉ nahíṉ
charáte haiṉ? Ao, maiṉ tujhe un
ke pás bhejúṉ. Us ne use kahá,
ki Maiṉ házir húṉ.

1729 ke qaríb.

14 Aur us ne kahá, Jáiye, apne
bháíoṉ aur galloṉ ko salámat

Peshtar MASÍH se, 1729 ke qaríb.

dekhiye, aur mujh pás khabar
láiye. So us ne use Habrún kí
wádí se[k] bhejá, aur wuh Sikm
men áyá.
15 ¶ Tab koí shakhs use milá,
aur dekhá, ki wuh maidán men
be-ráh játá thá; tab us shakhs ne
us se púchhá, ki Tú kyá ḍhúnḍhtá
hai?
16 Wuh bolá, Main apne bháíon
ko ḍhúnḍhtá hún; mujhe batláiye,
we kahán charáte hain[l].
17 Wuh shakhs bolá, We yahán
se chale gae; ki main ne unhen
yih kahte dekhá, ki Áo, Dútain
ko jáwen. Chunánchi Yúsuf apne
bháíon ke píchhe chalá, aur unhen
Dútain men[m] páyá.
18 Aur jonhín unhon ne use dúr
se dekhá, us se pahle ki wuh
nazdík pahunche, us ke qatl ká
mansúba bándhá[n].
19 Aur ek ne dúsre se kahá,
Dekho, yih sáhib i khwáb átá hai;
20 Áo, ham ab use már ḍálen[o],
aur kisí kúe men ḍál den, aur
kahen, ki Koí burá darinda use
nigal gayá: aur dekhen, ki us ke
khwábon ká anjám kyá hogá.
21 Tab Rúbin ne sunke unke
háthon se bacháyá[p], aur bolá, ki
Cháhiye ham use qatl na karen.
22 Aur un se kahá, ki Khúnrezí
na karo, balki use us kúe men, jo
bayábán men hai, ḍál do, aur us
par háth na ḍálo; táki wuh use
un ke háthon se bacháke us ke
báp tak phir pahuncháwe.
23 ¶ Aur yún húá, ki jab Yúsuf
apne bháíon pás áyá, to unhon ne
us kí qabá, ya'ne búqalamún qabá
ko utárke, use nangá kiyá,
24 Aur use leke kúe men ḍál
diyá: wuh kúá andhá thá; us
men ek búnd pání na thá[q].
25 Aur we roṭí kháne baiṭhe[r],
aur ánkh uṭháí, aur dekhá, ki
Ismá'elíon ká ek qáfila Jilí'ád se
Misr ko jánewálá garm masálih,
aur raugan i balsán[s], aur murr,
únṭon par láde húe átá hai.
26 Tab Yahúdáh ne apne bháíon
se kahá, ki Agar ham apne bháí
ko már ḍálen, aur us ká khún
chhipáwen[t], to kyá naf'a hogá?
27 Áo, use Ismá'elíon ke háth
bechen, aur us par apne háth na
ḍálen[u]; ki wuh hamárá bháí[x], aur
hamárá gosht hai[y]. Aur us ke
bháí rází húe.

k Paid. 35. 27.
l Qaz. 1. 7.
m 2 Sal. 6. 13.
n 1 Sam. 19. 1. Zab. 31. 13. aur 37. 12, 32. aur 94. 21. Mat. 27. 1. Marq. 14. 1. Yúh. 11. 53. A'am. 23. 12.
o Ams. 1. 11, 16. aur 6. 17. aur 27. 4.
p Paid. 42. 22.
q Ams. 30. 20. 'Amús 6. 6.
r Dekho 28, 36 áyaten.
s Yar. 8. 22.
t Paid. 4. 10. 20 áyat. Aiy. 16. 18.
u 1 Sam. 18. 17.
x Paid. 42. 21.
y Paid. 29. 14.

28 Aur us waqt we Midiyání[z]
saudágar udhar se guzre: so un-
hon ne Yúsuf ko kúe se báhar
nikálke Ismá'elíon ke háth bís ru-
paiye ko[a] bechá[b]: we Yúsuf ko
Misr men láe.
29 Aur jab Rúbin kúe par phir
áyá, aur dekhá, ki Yúsuf us men
nahín hai, apne kapṛe pháṛe[c].
30 Aur apne bháíon pás phir
áyá, aur kahá, ki Laṛká to nahín[d];
ab main kahán jáún?
31 Phir unhon ne Yúsuf kí qabá
ko[e] liyá, aur ek bakrí ká bachcha
márá, aur use us ke lahú men tar
kiyá;
32 Aur unhon ne us búqalamún
qabá ko áge bhejá, aur apne báp
pás le áe, aur kahá ki Ham ne ise
páyá, aur áp ise pahcháníye, ki
yih áp ke beṭe kí qabá hai, ki
nahín.
33 Aur us ne use pahchána, aur
kahá, ki Yih to mere beṭe ká
qamís hai: koí burá darinda use
khá gaya[f]; Yúsuf beshakk pháṛá
gayá.
34 Tab Ya'qúb ne apne kapṛe
pháṛe[g], aur ṭáṭ apne kúle par ḍálá,
aur bahut din tak apne beṭe ke
liye gam kiyá.
35 Us ke sab beṭe aur us kí sab
beṭíán use tasallí dene uṭhín[h], aur
wuh tasallípazír na húá; aur bolá,
ki Main apne beṭe par rotá húá
gor men utrúngá[i]. So us ká báp
us ke liye royá kiyá.
36 Aur Midiyáníon ne use Misr
men Fútifár ke háth[k], jo Fira'ún
ká ek amír aur lashkar ká ra,ís
thá, bechá.

XXXVIII BÁB.

1 *Yahúdáh se 'Ír aur Onán aur Selah paidá hote.* 6 *'Ír Tamar se shádí kartá.* 8 *Onán kí khatá.* 11 *Tamar Selah ke liye intizár kartí.* 13 *Yahúdáh ko fareb detí.* 27 *Tau,amán ko jantí, aur unko Pháras aur Zárah nám rakhe gae.*

AUR us waqt yún húá, ki Ya-
húdáh apne bháíon se judá
hokar Hírah náme Adúlámí shakhs
ke pás gayá.
2 Aur Yahúdáh ne wahán Sú'a[a]
nám ek Kan'ání mard kí beṭí ko
dekhá[b], aur use liyá, aur us se
mil gayá.
3 Wuh hámila húí, aur ek beṭá
janí, aur us ká nám 'Ír[c] rakhá.
4 Aur use phir haml rahá, aur
beṭá janí, aur us ká nám Onán[d]
rakhá.

Peshtar MASÍH se, 1729 ke qaríb.

z Qáz. 6. 3.
a Dekho Mat. 27. 9.
b Paid. 45. 4, 5. Zab. 105. 17. A'am. 7. 9.
c Aiy. 1. 20.
d Paid. 42. 13, 36. Yar. 31. 15.
e 23 áyat.
f 20 áyat. Paid. 44. 28.
g 29 áyat. 2 Sam. 3, 31.
h 2 Sam. 12. 17.
i Paid. 42. 38. aur 44. 29, 31.
k Paid. 39. 1.
a 1 Taw. 2. 3.
b Paid. 34. 2.
c Paid. 46. 12. Gin. 26. 19.

1727 ke qaríb.

d Paid. 46. 12. Gin. 26. 19.

Peshtar MASÍH se, 1727 ke qaríb.

5 Aur wuh phir hámila húí, aur
beṭá janí, aur us ká nám Selah[e]
rakhá; aur jab wuh use janí, to
Yahúdáh Kazíb men̲ thá.
6 Aur Yahúdáh apne palauṭhe
'Ír ke liye ek 'aurat biyáh láyá[f],
jis ká nám Tamar thá.
7 Aur 'Ír[g], Yahúdáh ká pa-
lauṭhá, KHUDÁWAND kí nigáh men̲
sharír thá: so KHUDÁWAND ne use
már ḍálá[h].
8 Tab Yahúdáh ne Onán ko kahá,
ki Apne bháí kí jorú ke pás já,
aur apní bháwaj ká haqq adá kar[i],
aur apne bháí ke liye nasl chalá.
9 Lekin Onán ne jáná, ki yih
nasl merí na kahláegí[k]: aur yún̲
húá, ki jab wuh apne bháí kí jorú
pás játá thá, to nutfe ko zamín
par zá,i' kartá thá, tá na howe, ki
us ká bháí us se nasl páwe.
10 Aur us ká yih kám KHUDÁ-
WAND kí nazar men̲ bahut burá
thá; is liye us ne use bhí halák
kiyá[l].
11 Tab Yahúdáh ne apní bahú
Tamar ko kahá, ki apne báp ke
ghar men̲ bewa baiṭhí rah, jab tak
ki merá beṭá Selah baṛá ho[m]; ki
us ne kahá, Na howe, ki wuh bhí
apne bháíon̲ kí tarah mar jáwe.
So Tamar apne báp ke ghar men̲
já rahí[n].
12 ¶ Aur bahut din guzre, ki
Sú'a kí beṭí Yahúdáh kí jorú mar
gaí; aur jab Yahúdáh ko us ká
gam bhúlá, to wuh aur us ká dost
Adúlámí Hírah apní bheṛon̲ kí
pashm katarne ke liye Timnat
ko[o] gae.
13 Aur Tamar se yih kahá gayá,
ki Dekh, terá sasur apní bheṛon̲
kí pashm katarne ke liye Timnat
ko játá hai.
14 Tab us ne apní bewagí ke
kapṛon̲ ko utár phenká, aur burqa'
oṛhá, aur apne ko lapeṭá, aur
'Ainain ke madkhal men̲, jo Tim-
nat ke ráste par hai, já baiṭhí:
kyún̲ki us ne dekhá thá, ki Selah
baṛá húá[p], aur mujhe us kí jorú
na kar diyá hai.
15 Yahúdáh use dekhkar samjhá,
ki koí kasbí hai; kyún̲ki wuh
apná munh chhipáe húe thí.
16 Aur wuh ráh se us kí taraf
ko phirá, aur use kahá, ki Chaliye,
aur mujhe apne sáth khalwat
karne díjiye; ki us ne na jáná, ki
yih merí bahú hai. Wuh bolí, ki

[e] Paid. 46. 12. Gin. 26. 20.
[f] Paid. 21. 21.
[g] Paid. 46. 12. Gin. 26. 19.
[h] 1 Taw. 2. 3.
[i] Ist. 25. 5. Mat. 22. 24.
[k] Ist. 25. 6.
[l] Paid. 46. 12. Gin. 26. 19.
[m] Rút 1. 13.
[n] Ahb. 22. 13.
[o] Yash. 15. 10, 57. Qáz. 14. 1.
[p] 11, 26 áyaten̲.

Tú, jo mere sáth khalwat karegá,
mujhe kyá degá?
17 Wuh bolá, Main̲ galle men̲
se bakrí ká ek bachcha bhejún̲gá[q].
Us ne kahá, ki Tú mujhe, jab tak
use bheje, kuchh girau degá[r]?
18 Wuh bolá, ki Main̲ kyá girau
tujhe dún̲? Wuh bolí, Apní chháp,
aur apná bázúband, aur apní láṭhí,
jo tere háth men̲ hai[s]. Us ne diyá,
aur us ke sáth khalwat kí, aur
wuh us se hámila húí.
19 Phir wuh uṭhí, aur chalí gaí,
aur burqa' utár rakhá[t], aur ránḍ-
sále ká joṛá pahin liyá.
20 Aur Yahúdáh ne apne dost
Adúlámí ke háth bakrí ká bachcha
bhejá, táki us 'aurat ke háth se
apná girau phir lewe; par us ne
us ko na páyá.
21 Tab us ne us jagah ke logon̲
se púchhá, ki Wuh beswá, jo 'Ai-
nain men̲ ráste par nazar átí thí,
kahán̲ hai? We bole, ki Yahán̲
kasbí kabhí nahín̲ thí.
22 Tab wuh Yahúdáh ke pás phir
áyá, aur kahá, ki Main̲ use nahín̲
pá saktá hún̲, aur wahán̲ ke log
bhí kahte hain̲, ki kasbí wahán̲
nahín̲ thí.
23 Yahúdáh bolá, ki Khair wuh
lewe, na ho ki ham badnám howen̲:
dekh, main̲ ne to bakrí ká bach-
cha bhejá, par tú ne use na páyá.
24 ¶ Aur yún̲ húá, ki qaríb tín
mahíne ke ba'd Yahúdáh se kahá
gayá, ki Terí bahú Tamar ne
ziná kiyá[u]; aur dekh use chhinále
ká haml bhí hai. Yahúdáh bolá,
ki Use báhar láo, ki wuh jaláí
jáwe[w].
25 Jab wuh nikálí gaí, us ne
apne sasur ko kahlá bhejá, ki
Mujhe us shakhs ká haml hai, jis
kí yih chízen̲ hain̲: aur kahá,
Daryáft kíjiye[x], yih chháp aur
bázúband, aur yih 'asá kis ká
hai[y]?
26 Tab Yahúdáh ne iqrár kiyá,
aur kahá, ki Wuh mujh se ziyáda
sádiq hai[z]; kyún̲ki main̲ ne use
apne beṭe Selah ko na diyá[a].
Lekin wuh áge ko us se hambistar
na húá[b].
27 ¶ Aur us ke janne ke waqt
men̲ yún̲ húá, ki us ke peṭ men̲
tau,am the.
28 Aur jab wuh janne lagí, to ek
ká háth niklá, aur dáí janáí ne
pakaṛke us ke háth men̲ nárá

Peshtar MASÍH se, 1727 ke qaríb.

[q] Hiz. 16. 33.
[r] 20 áyat.
[s] 25 áyat.
[t] 14 áyat.
[u] Qáz. 19. 2.
[w] Ahb. 21. 9. Ist. 22. 21.
[x] Paid. 37. 32.
[y] 18 áyat.
[z] 1 Sam. 24. 17.
[a] 14 ayat.
[b] Aiy. 34. 31, 32.

Peshtar MASÍH se, 1727 ke qaríb.

c Paid. 46. 12. Gin. 26. 20. 1 Taw. 2. 4. Mat. 1. 3.

bándhkar kahá, ki Yih pahle namúd húá.

29 Aur yún̤ húá, ki us ne apná háth phir khínch liyá; aur kyá dekhtí hai? ki wahín̤ us ká bháí nikal áyá; aur wuh bolí, Tú kyá hí phárṭá hai? yih phár tujh par áwegí: so us ká nám Pháras[c] rakhá gayá.

30 Ba'd us ke us ká bháí, jis ke háth men̤ nárá bandhá thá, nikal áyá, aur us ká nám Zárah rakhá gayá.

XXXIX BAB.

1 Fútifár ke ghar men̤ Yúsuf kí baṛhtí hotí. 7 Apne áqá kí jorú kí bát námanzúr kartá. 13 Us par tuhmat lagáyí játí. 20 Wuh qaidkháne men̤ ḍálá játá. 21 Wahán̤ bhí Khudá us ke sáth thá.

1729.

a Paid. 37. 36. Zab. 105. 17.
b Paid. 37. 28.
c 21 áyat. Paid. 21. 22. aur 26. 24, 28. aur 28. 15. 1 Sam. 16. 18. aur 18. 14, 28. A'am. 7. 9.
d Zab. 1. 3.
e Paid. 18. 3. aur 19. 19. 21 áyat.
f Paid. 24. 2.
g Paid. 30. 27.
h 1 Sam. 16. 12.
i 2 Sam. 13. 11.

AUR Yúsuf ko Misr men̤ láe, aur Fútifár Misrí ne[a], jo Fira'úní amír, aur bádsháh ke jilaudáron̤ ká sardár thá, us ko Ismá'elíon̤ ke háth se, jo use wahán̤ láe the, mol liyá[b].

2 Aur KHUDÁWAND Yúsuf ke sáth thá[c], aur wuh sáhib i iqbál thá; so wuh apne Misrí áqá ke ghar men̤ rahá.

3 Aur us ke áqá ne dekhá, ki KHUDÁWAND us ke sáth hai, aur yih ki KHUDÁWAND ne us ke sab kámon̤ men̤ use iqbálmand kiyá[d].

4 Chunánchi Yúsuf us kí nazar men̤ maurid i lutf húá[e], aur us ne us kí khidmat kí; aur us ne use apne ghar par apná náib kiyá, aur sab, jo kuchh ki us ká thá, us ke qabze men̤ kar diyá[f].

5 Aur yún̤ húá, ki jis waqt se ki us ne use ghar par, aur apní sab chízon̤ par mukhtár kiyá, KHUDÁWAND ne us Misrí ke ghar men̤ Yúsuf ke sabab se barakat bakhshí[g]; aur us kí sab chízon̤ men̤, jo ghar men̤, aur khet men̤ thín̤, KHUDÁWAND kí taraf se barakat húí.

6 Aur us ne apná sab kuchh Yúsuf ke qabze men̤ kar diyá, aur us ne roṭí ke siwá, jise khá letá thá, kisí chíz se kám na rakhá. Aur Yúsuf khúbsúrat aur núrpaikar thá[h].

7 ¶ Aur us ke ba'd yún̤ húá, ki us ke áqá kí jorú kí ánkh Yúsuf par lagí, aur wuh bolí, ki Mere sáth hambistar ho[i].

8 Lekin us ne na máná; aur apne áqá kí jorú se kahá, ki Dekh, merá áqá, apní roṭí ke siwá jise wuh khá letá hai, kisí chíz se wáqif nahín̤; aur us ne apná sab kuchh mere háth men̤ kar diyá.

9 Is ghar men̤ mujh se ziyáda koí baṛá nahín̤: aur us ne, siwá tere, koí chíz mere ikhtiyár se báhar nahín̤ rakhí; aur yih is liye hai, ki tú us kí jorú hai; phir main̤ aisí baṛí badzátí kyún̤ karún̤[k], aur Khudá ká gunáhgár houn̤[l]?

Peshtar MASÍH se, 1729.

k Ams. 6. 29, 32.
l Paid. 20. 6. Ahb. 6. 2. 2 Sam. 12. 13. Zab. 51. 4.
m Ams. 7. 13, wag.
n Khur. 23. 1. Zab. 120. 3.
o Ams. 6. 34, 35.
p Zab. 105. 18. 1 Pat. 2. 19.
q Dekho Paid. 40. 3, 15. aur 41. 14.

10 Aur wuh harchand Yúsuf ko roz roz kahtí rahí, par us ne us kí na suní, ki us ke sáth soe, yá us ke sáth rahe.

11 Aur yún̤ húá, ki ek din wuh apne kám ke liye ghar ke andar gayá; aur ghar ke logon̤ men̤ se wahán̤ koí na thá.

12 Tab us ne us ká pairáhan pakaṛke[m] kahá, ki Mere sáth hambistar ho. Wuh apná pairáhan us ke háth men̤ chhoṛkar bhágá, aur báhar nikal gayá.

13 Jab us ne dekhá, ki us ne apná pairáhan háth men̤ rahne diyá, aur bhág niklá.

14 To us ne apne ghar ke logon̤ ko bulâyá, aur kahá, ki Dekho, wuh ek 'Ibrí ko hamáre ghar men̤ le áyá, ki wuh ham se ṭhaṭṭhá kare; wuh andar ghusá, ki mere sáth hambistar ho, aur main̤ chillá uṭhí.

15 Jab us ne dekhá, ki main̤ ne áwáz buland kí, aur chilláí, to apná pairáhan mere háth men̤ chhoṛ bhágá, aur báhar nikal gayá.

16 So us ne us ká pairáhan apne pás rakhá, jab tak ki us ká áqá ghar men̤ áyá.

17 Tab us ne aisí hí báten̤ use kahín̤[n], ki Yih 'Ibrí gulám, jo tú ne ham pás lá rakhá, ghus áyá, ki mujh se mizáh kare.

18 Aur jab main̤ ne áwáz buland kí, aur chillá uṭhí, to wuh apná pairáhan mujh pás chhoṛkar báhar nikal bhágá.

19 Jab us ke áqá ne ye báten̤, jo us kí jorú ne kahín̤, ki Tere gulám ne mujh se yún̤ kiyá, sunín, to us ká gazab bhaṛká[o].

20 Aur Yúsuf ke áqá ne usko pakṛá[p], aur us ko ek jagah, jahán̤ bádsháh ke qaidí band the, qaid men̤ ḍálá[q]: wuh wahán̤ qaidkháne men̤ rahá kartá thá.

21 ¶ Lekin KHUDÁWAND Yúsuf ke sáth thá; us ne us par rahm

Peshtar MASÍH se, 1729 ke qaríb.

kiyá, aur qaidkháne ke dároga ko
us par mihrbán kiyá[r].
22 Aur qaidkháne ke dároga ne
sab qaidíon ko, jo qaid men the,
Yúsuf ke háth men sompá[s]; aur
jo kám wahán kiyá játá thá, us ká
mukhtár wuhí thá.
23 Aur qaidkháne ká dároga sab
kámon se, jo us ke háth men the,
befikr thá; is liye ki KHUDÁWAND
us ke sáth thá[t]; aur KHUDÁWAND
ne use un kámon men, jo us ne
kiye, iqbálmand kiyá.

r Khur. 3. 21. aur 11. 3. aur 12. 36. Zab. 106. 46. Ams. 16. 7. Dán. 1. 9. A'am. 7. 9, 10.
s Paid. 40. 3, 4.
t 2, 3 áyaten.

XL BÁB.

1 *Fira'ún ke sáqí aur nánpaz qaid hojáte.* 4 *We Yúsuf ke hawále kiye játe.* 5 *Wuh un ke khwábon kí ta'bír kartá.* 20 *Us kí ta'bír ke muwáfiq báten wáqi' húín.* 23 *Sáqí kí náshukrí.*

1720 ke qaríb.

BA'D in báton ke yún húá, ki
sháh i Misr ká sáqí[a] aur
nánpaz apne khudáwand sháh i
Misr ke mujrim húe.
2 Aur Fira'ún apne do sardáron
par, jin men ek sáqíon, aur dúsre
nánpazon ká dároga thá, gusse
húá[b];
3 Aur us ne un ko nigáhbání ke
liye, jilaudáron ke sardár ke ghar
men, usí jagah, jahán Yúsuf band
thá[c], qaidkháne men dálá.
4 Jilaudáron ke sardár ne unhen
Yúsuf ke hawále kiyá, aur us ne
un kí khidmat kí: we ek muddat
tak nazarband rahe.

1718 ke qaríb.

5 ¶ Aur har ek ne un donon
men se, ya'ne sháh i Misr ke sáqí,
aur nánpaz ne, jo qaidkháne men
band the, ek hí rát ek ek khwáb,
apní ta'bír ke muwáfiq, dekhá.
6 Aur Yúsuf subh ko un pás
andar gayá, aur un par nigáh kí,
aur dekhá, ki we udás hain.
7 Us ne Fira'úní sardáron se,
jo us ke sáth us ke khudáwand ke
ghar men nigáhbání ke liye asír
the, púchhá, ki Áj tum kis liye
malúl nazar áte ho?
8 We bole, Ham ne ek khwáb
dekhá hai[d], jis ká ta'bír karne-
wálá koí nahín. Yúsuf ne un-
hen kahá, Kyá tá'bír kí qudrat[e]
Khudá ko nahín? mujh se bayán
kíjiye.
9 Tab sardár sáqí ne apná khwáb
Yúsuf se bayán kiyá, aur use kahá,
Dekh, mere khwáb men ek ták
mere sámhne thí:
10 Us ták men tín dálíán thín;
un men kalíán niklín, aur us men

a Naham. 1. 11.
b Ams. 16. 14.
c Paid. 39. 20, 23.
d Paid. 41. 15.
e Dekho Paid. 41. 16. Dán. 2. 11, 28, 47.

Peshtar MASÍH se, 1718 ke qaríb.

phúl áe, aur us ke sab guchchhon
men angúr pake:
11 Aur Fira'ún ká piyála mere
háth men thá: so main ne un
angúron ko leke Fira'ún ke jám
men nichorá; aur wuh jám main
ne Fira'ún ke háth men diyá.
12 Tab Yúsuf bolá, Us kí ta'bír
yih hai[f], ki yih tín dálíán tín din
hain[g].
13 Aur Fira'ún ab se tín din men
terí rúbakárí karegá, aur tujhe
terá mansab phir degá, aur tú
áge kí tarah, jab tú Firá'ún ká
sáqí thá, us ke háth men phir jám
degá.
14 Lekin jab tú khushhál ho, to
mujhe yád kíjiyo[h], aur mujh par
mihrbání kíjiyo[i], aur Fira'ún se
merá zikr kíjiyo, aur mujhe is
ghar se makhlasí dilwáiyo;
15 Ki we 'Ibráníon kí wiláyat se
mujhe churá láe; aur yahán bhí
main ne aisá kám nahín kiyá, ki
we mujhe is qaidkháne men rak-
hen[k].
16 Jab sardár nánpaz ne dekhá,
ki ta'bír khúb húí, to Yúsuf se
kahá, ki Main bhí khwáb men
thá, aur dekh, ki sir par tín tokrí
rotí kí thín.
17 Aur úpar kí tokrí men Fira'-
ún ke liye sab qism ká pakká húá
mál thá; aur parande mere sir
par us tokrí men se kháte the.
18 Yúsuf ne jawáb diyá, aur
kahá, Us kí ta'bír yih hai[l], ki ye
tín tokríán tín din hain.
19 Fira'ún ab se tín din men[m]
terá sir tere tan se judá karegá,
aur ek darakht par tujhe latkáegá,
aur parande terá gosht noch noch
kháenge.
20 ¶ Aur tísre din, jo Fira'ún
kí sálgirih ká din[n] thá, yún húá,
ki us ne apne sab naukaron kí
mihmání kí[o]; aur us ne sardár
sáqí aur nánpaz kí, apne nauka-
ron men se, rúbakárí kí[p];
21 Aur us ne sardár sáqí ko us
kí khidmat par phir qáim kiyá[q],
aur us ne Fira'ún ke háth men
jám diyá[r].
22 Par us ne sardár nánpaz ko
phánsí dí[s], jaisá Yúsuf ne un se
ta'bíren kahí thín.
23 Par sardár sáqí ne Yúsuf ko
yád na kiyá, balki use bhúl gayá[t].

f 18 áyat.
g Paid. 41. 12, 25. Qáz. 7. 14. Dán. 2. 36. aur 4. 19.
g Paid. 41. 26.
h Lúq. 23. 42.
i Yash. 2. 12. 1 Sam. 20. 14, 15. 2 Sam. 9. 1. 1 Sal. 2. 7.
k Paid. 39. 20.
l 12 áyat.
m 13 áyat.
n Mat. 14. 6.
o Marq. 6. 21.
p 13 áyat. Mat. 25. 19.
q 13 áyat.
r Naham. 2. 1.
s 19 áyat.
t Aiy. 19. 14. Zab. 31. 12. Wá'iz 9. 15, 16. 'Amús 6. 6.

Peshtar
MASÍH
se,
1715.

XLI BA'B.

1 *Fira'ún ke do ḵhwáb.* 25 *Yúsuf uṉ dono*ṉ
kí ta'bír kartá. 33 *Fira'ún ko saláh detá.*
38 *Yúsuf sarfaráz hotá.* 50 *Munassí aur*
Ifráím us se paidá hote. 54 *Kál shurú'*
hotá.

PHIR Fira'ún ne dúsre sál ke
ákhirí dinoṉ meṉ ḵhwáb dek-
há, ki wuh lab i daryá khaṛá hai,
2 Aur kyá dekhtá hai? ki daryá
se sát ḵhúbsúrat aur moṭí gáeṉ
niklíṉ, aur naistán meṉ charne
lagíṉ.
3 Aur kyá dekhtá hai? ki un ke
ba'd aur sát gáeṉ badshakl aur
dublí daryá se niklíṉ, aur daryá
ke gháṭ par un sát gáeoṉ ke naz-
dík khaṛí húíṉ.
4 Aur un badsúrat aur lágar
gáeoṉ ne un ḵhúbsúrat aur farbih
sát gáeoṉ ko khá liyá. Tab Fira'-
ún jágá.
5 Aur phir so gayá, aur dobára
ḵhwáb dekhá, ki anáj kí bharí húí
aur achchhí sát báleṉ ek nal meṉ
záhir húíṉ.
6 Aur kyá dekhtá hai? ki ba'd
un ke aur sát báleṉ patlí aur
purwá hawá se pazhmurda hoke
namúd húíṉ.
7 Aur we patlí sát báleṉ un ach-
chhí bharí húí sát bāloṉ ko nigal
gaíṉ. Aur Fira'ún jágá, aur dek-
há ki wuh ḵhwáb thá.
8 Aur yúṉ húá, ki subh ko us
ká jí ghabráyá[a]; tab us ne Misr
ke sáre jádúgaroṉ[b] aur dánish-
mandoṉ ko[c] bulá bhejá, aur apná
ḵhwáb un se kahá; par un meṉ
se koí Fira'ún ke ḵhwáb kí ta'bír
na kah saká.
9 ¶ Us waqt sardár sáqí ne
Fira'ún se kahá, ki Merí ḵhatá
áj mujhe yád áí:
10 Ki Fira'ún apne bande par
gusse thá[d], aur mujhe, aur sardár
nánpaz ko jilaudároṉ ke ek ghar
meṉ qaid kiyá thá[e];
11 Tab ham meṉ har ek ne ekhí
rát ek ek ḵhwáb apní ta'bír ke
muwáfiq dekhá[f].
12 Aur ek 'Ibrí jawán, nigáh-
bánoṉ ke sardár ká naukar[g], wa-
háṉ hamáre sáth thá; ham ne us
se kahá: us ne hamáre ḵhwáboṉ
kí ta'bír kí[h], aur har ek ke ḵhwáb
kí, us ke muwáfiq, ta'bír kí.
13 Aur usne jaisí ta'bír kí thí,
waisá hí húá[i]: mujhe apne man-
sab par qáim kiyá, aur use pháṉsí
dí.

[a] Dán. 2. 1. aur 4. 5, 19.
[b] Ḵhur. 7. 11, 22. Yas. 29. 14. Dán. 1. 20. aur 2. 2. aur 4. 7.
[c] Mat. 2. 1.
[d] Paid. 40. 2, 3.
[e] Paid. 39. 20.
[f] Paid. 40. 5.
[g] Paid. 37. 36.
[h] Paid. 40. 12, wag.
[i] Paid. 40. 22.

14 ¶ Tab Fira'ún ne Yúsuf ko
bulwáyá[k]; we jald[l] use qaidḵháne
se le áe, aur us ne sir muṉḍáyá,
aur kapṛe badalke Fira'ún ke
huzúr áyá[m].
15 Fira'ún ne Yúsuf ko kahá,
Maiṉ ne ḵhwáb dekhá, jis kí ta'bír
koí nahíṉ kar saktá; aur maiṉ ne
suná hai, ki tú ḵhwáb kí ta'bír
kartá hai[n].
16 Yúsuf ne jawáb meṉ Fira'ún
se kahá, ki Merí kyá táqat[o] hai?
Ḵhudá Fira'ún kí salámatí ká ja-
wáb use dewe[p].
17 Tab Fira'ún ne Yúsuf se
kahá, Maiṉ ne ḵhwáb meṉ[q] dek-
há, ki maiṉ lab i daryá khaṛá húṉ:
18 Aur kyá dekhtá húṉ? ki moṭí
aur ḵhúbsúrat sát gáeṉ daryá se
niklíṉ, aur naistán meṉ charne
lagíṉ:
19 Aur kyá dekhtá húṉ? ki ba'd
in ke niháyat badsúrat, aur ḵha-
ráb, aur lágar aur sát gáeṉ niklíṉ,
aisí bürí ki maiṉ ne sári zamín i
Misr meṉ kabhí nahíṉ dekhíṉ:
20 Aur we lágar, aur badshakl
gáeṉ pahlí moṭí sát gáeoṉ ko nigal
gaíṉ:
21 Jab we unheṉ khá gaiṉ, to
yih ma'lúm na húá, ki we un ke
peṭ meṉ gaíṉ; aur we waisí hí
badsúrat thíṉ jaise pahle thíṉ;
tab maiṉ jágá.
22 Aur phir ḵhwáb meṉ dekhá,
ki achchhí ghaní sát báleṉ ek nal
par niklíṉ:
23 Aur kyá dekhtá húṉ? ki aur
sát báleṉ, ḵhushk aur purwá hawá
se pazhmurda, un ke ba'd ugíṉ:
24 Aur un ḵhushk báloṉ ne ach-
chhí sát báloṉ ko nigal liyá: aur
maiṉ ne yih jádúgaroṉ se kahá[r];
hargiz koí ta'bír na kar saká.
25 ¶ Tab Yúsuf ne Fira'ún se
kahá, ki Fira'ún ká ḵhwáb ekhí
hai: Ḵhudá ne, jo kuchh wuh kiyá
cháhtá hai, Fira'ún ko dikhláyá[s].
26 We sát achchhí gáeṉ sát baras
haiṉ; aur we achchhí sát báleṉ
sát baras haiṉ; ḵhwáb ekhí hai.
27 Aur we dublí badsúrat sát
gáeṉ, jo un ke ba'd niklíṉ, sát
baras haiṉ; aur we sát ḵhálí
báleṉ jo purwá hawá se pazhmurda
haiṉ, so qaht ke sáth baras haiṉ[t].
28 Yih wuhí bát hai, jo maiṉ ne
Fira'ún se kahí[u]: Ḵhudá ne jo
kuchh kiyá cháhtá hai, Fira'ún ko
dikhláyá.

Peshtar
MASÍH
se,
1715.

[k] Zab. 105. 20.
[l] Dán. 2. 25.
[m] 1 Sam. 2. 8. Zab. 113. 7, 8.
[n] 12 áyat. Zab. 25. 14. Dán. 5. 16.
[o] Dán. 2. 30. A'am. 3. 12. 2 Qur. 3. 5.
[p] Paid. 40. 8. Dán. 2. 22, 28, 47. aur 4. 2.
[q] 1 áyat.
[r] 8 áyat. Dán. 4. 7.
[s] Dán. 2. 28, 29, 45. Muk. 4. 1.
[t] 2 Sal. 8. 1.
[u] 25 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1715.

[x] 47 áyat.
[y] 54 áyat.
[z] Paid. 47. 13.
[a] Gin. 23. 19. Yas. 46. 10, 11.
[b] Ams. 6. 6, 7, 8.
[c] 48 áyat.
[d] Paid. 47. 15, 19.
[e] Zab. 105. 19. A'am. 7. 10.
[f] Gin. 27. 18. Aiy. 32. 8. Ams. 2. 6. Dán. 4. 8, 18. aur 5. 11, 14. aur 6. 3.
[g] Zab. 105. 21, 22. A'am. 7. 10.
[h] Dán. 6. 3.
[i] Ást. 3. 10. aur 8. 2, 8.
[k] Ást. 8. 15.
[l] Dán. 5. 7, 29.

29 Dekh, ki sát baras tak sárí
zamín i Misr men̲ baṛí arzání
hogí[x]:
30 Aur ba'd un ke sát baras ká
kál hogá[y]: aur zamín i Misr kí
sárí baṛhtí bhuláí jáegí; aur yih
kál zamín ko halák karegá[z];
31 Aur wuh baṛhtí mulk men̲,
us ánewále kál ke sabab se, hargiz
ma'lúm na hogí: kyún̲ki sak̲ht
qaht hogá.
32 Aur Fira'ún par, jo k̲hwáb
duhráyá gayá, so is liye hai, ki
yih bát K̲hudá se muqarrar kí gaí
hai[a], aur K̲hudá jald use karegá.
33 Is liye Fira'ún ko cháhiye, ki
ek hoshyár 'aqlmand mard ko
khoje, aur use Misr kí zamín par
muk̲htár kare.
34 Aur Fira'ún use hukm dewe,
ki wuh is sarzamín par tahsíldá-
ron̲ ko muqarrar kare, aur ziyá-
datí ke sát baras tak pánchwán̲
hissa Misr kí zamín se liyá kare[b].
35 Aur we un achchhe bárason̲
kí, jo áte hain̲, sab k̲hurdaní chí-
zen̲ jam'a karen̲[c], aur galla Fira'-
ún ke hukm men̲ rakhen̲: sab
k̲hurdaní chízon̲ kí muháfazat
shahron̲ men̲ karen̲.
36 Aur wuhí k̲hurish kál ke sát
baras ke liye, jo Misr kí zamín
men̲ paṛegá, zak̲híra hogí; táki
yih mulk kál ke sabab se halák
na ho[d].
37 ¶ Yih ta'bír Fira'ún kí nigáh
men̲ aur us ke naukáron̲ kí nazar
men̲ achchhí ma'lúm húí[e].
38 Fira'ún ne apne naukaron̲ ko
kahá, Kyá ham aisá jaisá yih mard
hai, ki jis men̲ K̲hudá kí Rúh hai[f],
pá sakte hain̲?
39 Aur Fira'ún ne Yúsuf se
kahá, Azbas ki K̲hudá ne tujhe
is sab men̲ bínáí dí hai, koí tujh
sá 'áqil aur dánishwar nahín̲ hai.
40 Tú mere ghar ká muk̲htár
ho, aur apná hukm merí sab ra'-
aiyat par járí kar[g]; faqat tak̲ht-
nishíní men̲ main̲ tujh se buzurg-
tar rahún̲gá.
41 Phir Fira'ún ne Yúsuf se
kahá, ki Dekh, main̲ ne tujhe sárí
zamín i Misr par hukúmat bak̲h-
shí[h].
42 Aur Fira'ún ne apní angush-
tarí apne háth se nikálkar Yúsuf
ke háth men̲ pahiná dí[i]; aur use
katán ká libás pahináyá[k], aur sone
ká tauq us ke gale men̲ ḍálá[l];

43 Aur us ne use apní dúsrí gáṛí
men̲ sawár kar diyá: tab us ke
áge manádí kí gaí, Sab adab se
raho[m]. Aur us ne use Misr kí
sárí mamlukat par hákim kiyá[n].
44 Aur Fira'ún ne Yúsuf ko
kahá, Main̲ Fira'ún hún̲, aur ba-
gair tere Misr kí sárí zamín men̲
koí insán apná háth yá pánw na
uṭháegá.
45 Aur Fira'ún ne Yúsuf ká nám
Jahánpanáh rakhá; aur us ne
shahr i On ke káhin Fútífara' kí
beṭí Ásnáth ko us se biyáh diyá.
Aur Yúsuf Misr kí zamín men̲
phirá.
46 ¶ Aur Yúsuf, jis waqt Misr
ke bádsháh Fira'ún ke huzúr
khaṛá húá[o], tís baras ká thá. Aur
Yúsuf Fira'ún ke huzúr se ni-
kalkar Misr kí sárí zamín men̲
phirá.
47 Aur baṛhtí ke sát baras men̲
zamín málámál húí.
48 Tab us ne un sát barason̲ kí
sárí k̲hurdaní chízen̲, jo zamín i
Misr men̲ thín̲, jam'a kín̲; aur us
ne un k̲hurdaní chízon̲ ko bastíon̲
men̲ zak̲híra kiyá, aur un kheton̲
kí, jo har bastí ke áspás the, k̲hur-
daní chízen̲ usí bastí men̲ rakhín̲.
49 Aur Yúsuf ne galla bahut
kasrat se, jaise daryá kí ret[p], aisá
ki wuh hisáb karne se báz rahá,
jam'a kiyá; kyún̲ki wuh be hisáb
thá.
50 Aur Yúsuf ke do beṭe shahr
i On ke káhin Fútífara' kí beṭí
Ásnáth ke peṭ se qahtsálí se pesh-
tar paidá húe[q].
51 Aur Yúsuf ne palauṭhe ká
nám ‖ Munassí rakhá; kyún̲ki us
ne kahá, ki K̲hudá ne sab merí
aur mere báp ke ghar kí mashaq-
qat bhulá,í.
52 Aur dúsre ká nám ‖ Ifráím
rakhá, aur kahá, ki K̲hudá ne
mujhe mere ranj kí zamín men̲
baromand[r] kiyá.
53 ¶ Aur sát baras arzání ke, jo
zamín i Misr men̲ the, ák̲hir húe,
aur girání ke sát baras, jaisá ki
Yúsuf ne kahá thá[s], áne shurú'
húe[t].
54 Aur sab zamín men̲ girání
húí, par hanoz Misr kí sárí zamín
men̲ roṭí thí.
55 Par jab sárí zamín i Misr
bhúkh se halák hone lagí, to
k̲halq roṭí ke liye Fira'ún ke áge

Peshtar MASÍH se, 1715.

[m] Ást. 6. 9.
[n] Paid. 42. 6. aur 45. 8, 26. A'am. 7. 10.

1715 ke qaríb.

[o] 1 Sam. 16. 21. 1 Sal. 12. 6, 8. Dán. 1. 19.
[p] Paid. 22. 17. Qáz. 7. 12. 1 Sam. 13. 5. Zab. 78. 27.
[q] Paid. 46. 20. aur 48. 5.

1712 ke qaríb.

‖ Ya'ne *Bhuláná.*

1711 ke qaríb.

‖ Ya'ne *Baromand.*

[r] Paid. 49. 22.
[s] 30 áyat.
[t] Zab. 105. 16. A'am. 7. 11.

Peshtar MASÍH se, 1708.

chilláí. Fira'ún ne sab Misríoṉ ko kahá, ki Yúsuf kane jáo; wuh jo tumheṉ kahe, so karo.

56 Aur tamám rú e zamín par qaht thá, aur Yúsuf ne zaḳhíre ke khatte kholke Misríoṉ ke háth beche;[u] aur Misr kí zamín meṉ kál bahut baṛhá.

[u] Paid. 42. 6. aur 47. 14, 24.

57 Aur sáre mulk Misr meṉ Yúsuf kane mol lene áe; kyúṉki sab mulk meṉ qaht shadíd thá.

XLII BAB.

1 Ya'qúb apne das beṭoṉ ko Misr meṉ bhejtá, ki galla ḳharíden. 16 Is gumán par, ki we jásús haiṉ, Yúsuf unheṉ qaid kartá. 18 Is shart par, ki Binyamín ko apne sáth leáweṉge, we riháí páte. 21 Badsulúkí ke sabab jo Yúsuf ke sáth kí thí, pachtáte. 24 Sama'ún, ba taur i zámin, qaid rahtá. 25 Galla páke, we rawána hote, aur un ke boroṉ meṉ naqdí bhí rakhí játí. 29 Ya'qúb se sab ahwál bayán karte. 36 Ya'qúb Binyamín ke bhejne se inkár kartá.

1707.

JAB Ya'qúb ne dekhá, ki Misr meṉ galla hai, apne beṭoṉ se kahá[a], ki Tum kyúṉ ek dúsre ko takte ho?

[a] A'am. 7. 12.

2 Dekho, maiṉ ne suná hai, ki Misr meṉ galla hai; tum waháṉ jáo, aur waháṉ se hamáre liye mol lo; táki ham jíweṉ, aur na mareṉ[b].

[b] Paid. 43. 8. Zab. 118. 17. Yas. 38. 1.

3 ¶ So Yúsuf ke das bhái galla mol lene ko Misr meṉ áe.

4 Par Ya'qúb ne Yúsuf ke bhái Binyamín ko us ke bháioṉ ke sáth na bhejá, is liye ki us ne kahá, Kahíṉ aisá na ho, ki us par kuchh áfat áwe[c].

[c] 38 áyat.

5 Aur Isráel ke beṭe aur ánewáloṉ meṉ mile húe ḳharíd karne áe, ki Kan'án ke mulk meṉ kál thá[d].

[d] A'am. 7. 11.

6 Aur Yúsuf mulk ká hákim thá[e], ki wuh sáre logoṉ ke háth galla bechtá thá. So Yúsuf ke bhái áe, aur sir zamín kí taraf jhukáe húe us ke huzúr ḳham húe[f].

[e] Paid. 41. 41.

[f] Paid. 37. 7.

7 Yúsuf ne apne bháioṉ ko dekhá, aur unheṉ pahchángayá; par us ne áp ko náwáqif banáyá, aur un se saḳht bolí bolá, aur un se púchhá, Tum kaháṉ se áe ho? We bole, Kan'án kí zamín se ḳhurish mol lene ko.

8 Yúsuf ne apne bháioṉ ko pahcháná, par unhoṉ ne use na pahcháná.

9 Aur Yúsuf ko we ḳhwáb jo us ne un kí bábat dekhe the, yád áe[g], aur us ne unheṉ kahá, ki Tum jásús hokar áe ho, táki is zamín kí kamzorí daryáft karo.

[g] Paid. 37. 5, 9.

Peshtar MASÍH se, 1707.

10 Unhoṉ ne use kahá, Nahíṉ, ai ḳhudáwand; tere gulám ḳhurish mol lene áe haiṉ.

11 Ham sab ekhí shaḳhs ke beṭe haiṉ, ham sachche haiṉ, tere gulám jásús nahíṉ.

12 Wuh bolá, ki Nahíṉ, balki tum zamín kí kamzorí dekhne áe ho.

13 Tab unhoṉ ne kahá, ki Tere gulám bárah bhái, Kan'án ke bích ekhí shaḳhs ke beṭe haiṉ; aur dekh, chhoṭá áj ke din hamáre báp ke pás hai, aur ek nahíṉ miltá[h].

[h] Paid. 37. 30. Dekho Paid. 44. 20.

14 Tab Yúsuf ne unheṉ kahá, Wuhí jo maiṉ ne tumheṉ kahá, ki tum jásús ho,

15 Isí se tum imtihán kiye jáoge: Fira'ún kí zindagí kí qasam[i], ki tum yaháṉ se, bagair us ke, ki tumhárá chhoṭá bhái yaháṉ áwe, jáne na páoge.

[i] Dekho 1 Sam. 1. 26. aur 17. 55.

16 Ek ko áp meṉ se bhejo, ki tumháre bhái ko láwe, aur tum qaid raho, táki tumhárí báteṉ jánchí jáweṉ, ki tum sachche ho ki nahíṉ; aur nahíṉ to Fira'ún kí ján kí qasam tum jásús ho.

17 So us ne un sab ko báham tín din tak nazarband rakhá.

18 Aur tísre din Yúsuf ne unheṉ kahá, Yúṉ karo, táki zinda raho; ki maiṉ Ḳhudá se ḍartá húṉ[k].

[k] Ahb. 25. 43. Naham. 5. 15.

19 Ki agar tum sachche ho, to ek ko apne bháioṉ meṉ se qaidḳháne meṉ band rahne do: aur tum kál ke liye apne ghar meṉ galla le jáo.

20 Lekin apne chhoṭe bhái ko mujh pás le áiyo[l]: tumhárí báteṉ yúṉ sábit hoṉgí, aur tum na maroge. Chunánchi unhoṉ ne yúṉhíṉ kiyá.

[l] 34 áyat. Paid. 43. 5. aur 44. 23.

21 ¶ Aur unhoṉ ne ápas meṉ kahá, ki Ham alhaqq apne bhái kí bábat mujrim haiṉ, ki jab us ne hamárí minnat aur zárí kí, ham ne us kí ḳhastadilí dekhí, aur us kí na suní[m]; is liye yih musíbat ham par paṛí[n].

[m] Aiy. 36. 8, 9. Hus. 5. 15.

[n] Ams. 21. 13. Mat. 7. 2.

22 Tab Rúbin ne jawáb meṉ unheṉ kahá, Kyá maiṉ tumheṉ na kahtá thá, ki Is bachche par zulm na karo; aur tum shanawá na húe[o]: dekho, ki us ke ḳhún kí bázpurs húí[p].

[o] Paid. 37. 21.

[p] Paid. 9. 5. 1 Sal. 2. 32. 2 Taw. 24. 22. Zab. 9. 12. Lúq. 11. 50, 51.

23 Aur we na jánte the, ki Yúsuf un kí báteṉ samajhtá hai, is liye ki un ke darmiyán ek tarjumán thá.

24 Tab wuh un meṉ se kanáre gayá, aur royá, aur phir un pás

Peshtar MASÍH se, 1707.

áyá, aur un se báten kín, aur un
men se Sama'ún ko leke un kí
ánkhon ke sámhne bándhá.
25 ¶ Tab Yúsuf ne hukm kiyá,
ki un ke bore galle se bharen, aur
har shakhs kí naqdí us ke bore
men rakhke phir den, aur unhen
bhí safar kí khurish dewen : un se
yún sulúk kiyá gayá[q].

[q] Mat. 5. 44. Rúm. 12. 17, 20, 21.

26 Aur unhon ne apne gadhon
par galla ládá, aur wahán se ra-
wána húe.
27 Jab un men se ek ne apná
borá kholá,[r] táki apne gadhe ko
manzil par dána ghás dewe, to us
ne apní naqdí dekhí, ki wuh bore
men úparwár hai.

[r] Dekho Paid. 43. 21.

28 Tab us ne apne bháíon se
kahá, ki Merí naqdí phir dí gaí ;
aur dekho, ki wuh mere bore men
hai. Tab un ká dil ṭhikáne na
rahá, aur we ḍarkar ek dúsre ko
kahne lage, Ḳhudá ne ham se yih
kyá kiyá ?
29 ¶ Ákhir we zamín i Kan'án
men apne báp Ya'qúb pás pa-
hunche, aur apní sab sarguzasht
us se kahí, aur bole,
30 Ki wuh shakhs, jo us mulk ká
málik hai, ham se durushtí se bolá[s],
aur hamen zamín ke jásús ṭhah-
ráe.

[s] 7 áyat.

31 Ham ne use kahá, ki Ham
sachche ádmí hain ; ham jásús
nahín hain ;
32 Ham bárah bháí ek báp ke
beṭe hain ; ham men se ek nahín
miltá, aur sab se jo chhoṭá hai, áj
apne báp pás zamín i Kan'án men
hai.
33 Tab us shakhs ne, jo mulk ká
málik hai, ham ko kahá, Main ab
tumhen jánchúngá, ki sachche ho
ki nahín ; apná ek bháí mujh pás
chhoṛo, aur apne gharáne ke liye
kál kí khurish lo, aur jáo[t]:

[t] 15, 19, 20, áyaten.

34 Aur apne chhoṭe bháí ko
mere pás le áo : tab main jánúngá,
ki tum jásús nahín, par sachche
ho ; phir main tumháre bháí ko
tumháre hawále karúngá, aur tum
mulk men saudágarí kíjiyo[u].

[u] Paid. 34. 10.

35 ¶ Aur yún húá, ki jab unhon
ne apne bore khálí kiye, to dekhá,
ki har shakhs kí naqdí bandhí
húí us ke bore men thí[x]; aur we
aur un ká báp naqdí kí thailíán
dekhke ḍar gae.

[x] Dekho Paid. 43. 21.

36 Aur un ke báp Ya'qúb ne
unhen kahá, Tum ne mujhe lá-
walad kiyá[y]; Yúsuf nahín hai, aur
Sama'ún bhí nahín ; Binyamín ko
bhí lejáoge : yih sab chízen mere
mukhálif hain.

[y] Paid. 43. 14.

37 Tab Rúbin ne apne báp se
khitáb karke kahá, ki Agar main
us ko tujh pás na láún, to tú mere
do beṭon ko qatl kíjiyo : use mere
háth men somp de, ki main use
phir tujh pás pahuncháúngá.
38 Us ne kahá, Merá beṭá tum-
háre sáth na jáegá ; ki us ká bháí
mar gayá[z], aur wuh akelá rah
gayá ; agar us par, jis ráh men ki
tum játe ho, kuchh áfat ho[a], to
tum mere buṛhápe ke bálon ko
sáth gam ke gor men utároge[b].

[z] 13 áyat. Paid. 37. 33. aur 44. 28.
[a] 4 áyat. Paid. 44. 29.
[b] Paid. 37. 35. aur 44. 31.

XLIII BÁB.

1 *Ya'qúb Binyamín ke jáne par mushkil se rází hojátá.* 15 *Yúsuf apne bháíon kí mihmání kartá.* 31 *Un ke liye ziyáfat taiyár kartá.*

AUR zamín par wuh kál baṛá
sakht thá[a].

[a] Paid. 41. 54, 57.

2 Aur yún húá, ki jab wuh gal-
la, jo Misr se láe the, we khá
chuke, to un ke báp ne unhen
kahá, ki Phir jáo, aur hamáre liye
thoṛí khurish mol lo.
3 Tab Yahúdáh ne use kahá, ki
Us mard ne ham ko niháyat tákíd
se kahá hai, ki Tum bagair is ke,
ki tumhárá bháí tumháre sáth ho,
merá munh na dekhoge[b].

[b] Paid. 42. 20. aur 44. 23.

4 So agar tú hamárá bháí ha-
máre sáth bhejtá hai, to ham
jáenge, aur tere liye khurish mol
lenge ;
5 Aur agar nahín bhejtá hai, to
ham na jáenge : ki us mard ne
ham se kahá hai, Jab tak tumhárá
bháí tumháre sáth na ho, tum
merá munh na dekhoge.
6 Tab Israel ne kahá, ki Tum
ne mujh se kyún yih badí kí, ki
us mard se kahá, ki Hamárá aur
ek bháí hai ?
7 We bole, ki Us mard ne ha-
men tang karke hamárá aur ha-
máre kunbe ká hál istifsár kiyá,
ki Kyá tumhárá báp ab tak jítá
hai ? Kyá tumhárá aur bháí hai ?
To ham ne báton ke sarrishte ke
muwáfiq use kahá : kyá ham jánte
the, ki wuh hamen kahegá, ki
Apne bháí ko le áo ?
8 Tab Yahúdáh ne apne báp
Isráel ko kahá, ki Is jawán ko
mere sáth bhej, ki ham uṭhen aur
jáwen ; táki ham, aur tú, aur ha-
máre beṭe jíwen, aur mar na jáwen.

Peshtar MASÍH se, 1707.

9 Aur main us ká zámin hotá hún; tú mere hí háth se us kí talab kíjiyo: agar main use tere pás na láún, aur tere sámhne na biṭháún[c], to tú yih gunáh abad tak merí gardan par rakhiyo.

[c] Paid. 44. 32. Filím. 18, 19.

10 Kyúnki agar ham tákhír na karte, to ab tak do bára phir áe hote.

11 Tab un ke báp Isráel ne unhen kahá, ki Agar ab yúnhín hai, to yún karo; ki kuchh khássa mewa is zamín ká apne zurúf men rakh lo, aur us mard ke liye hadya lejáo[d], thoṛá rauganí balsán[e], thoṛá shahd, kuchh garm masálih, aur murr, aur pista, aur bádám.

[d] Paid. 32. 20. Ams. 18. 16. [e] Paid. 37. 25. Yar. 8. 22.

12 Aur duhrí qímat háth men lo[f]; aur wuh naqdí, jo tumháre boron men phir láí gaí hai, apne háth men phir lejáo; sháyad ki wuh galatí se húá ho.

[f] Paid. 42. 25, 35.

13 Apne bháí ko bhí lo; uṭho, aur phir us mard pás jáo.

14 Aur Khudá e Qádir us mard ko tum par mihrbán kare, táki wuh tumháre dúsre bháí aur Binyamín ko chhoṛ dewe. Main agar láwalad húá, to húá[g].

[g] Ast. 4. 16.

15 ¶ Tab unhon ne wuh hadya liyá, aur duhrí naqdí ko apne háth men Binyamín samet liyá, aur uṭhe, aur Misr ko utar chale, aur Yúsuf ke áge jákar khaṛe húe.

16 Jab Yúsuf ne Binyamín ko un ke sáth dekhá, to us ne apne ghar ke dároga ko[h] kahá, ki In mardon ko ghar men le já, aur kuchh zabh karke taiyár kar; kyúnki ye mard do pahar ko mere sáth kháwenge.

[h] Paid. 24. 2. aur 39. 4. aur 44. 1.

17 Us shakhs ne, jaisá Yúsuf ne farmáyá thá, kiyá; aur unhen Yúsuf ke ghar men láyá.

18 Tab we ḍare, ki Yúsuf ke ghar men láe gae. Aur unhon ne gumán kiyá, ki naqdí kí 'illat se, jo pahle martaba hamáre boron men phir gaí, ham yahán láe gae hain; táki wuh hamáre liye ek bahána ḍhúnḍhe, aur ham par hamla kare, aur ham ko pakṛe, aur gulám kare, aur hamáre gadhon ko chhín le.

19 Tab unhon ne Yúsuf ke ghar ke dároga pás áke, ghar ke darwáze par us se guftogú kí, aur kahá,

20 Ki Sáhib, ham pahle martaba jo khurish mol lene áe the[i],

[i] Paid. 42. 3, 10.

21 To yún húá, ki jab ham ne manzil par utarke apne boron ko kholá, to dekhá, ki har shakhs kí naqdí, us ke bore men úparwár thí[k]; hamárí naqdí sab púrí thí; so ham use apne háth men phir láe hain:

[k] Paid. 42. 27, 35.

22 Aur ham aur naqdí, khurish mol lene ko, apne háthon men láe hain; aur ham nahín jánte, ki hamárí naqdí kis ne hamáre boron men rakh dí.

23 Us ne kahá, ki Tumhárí salámatí howe; mat ḍaro; tumháre Khudá aur tumháre báp ke Khudá ne tumháre boron men tumhen khazána diyá; tumhárí naqdí mujh ko mil chukí. Phir wuh Sama'ún ko un pás nikál láyá.

24 Aur us shakhs ne un ko Yúsuf ke ghar men láke pání diyá, ki pánw dhoen[l]; aur un ke gadhon ko dána ghás diyá.

[l] Paid. 18. 4. aur 24. 32.

25 Phir unhon ne Yúsuf ke intizár men, ki wuh do pahar ko áegá, hadya taiyár kiyá: kyúnki unhon ne suná thá, ki hamen kháná yahán kháne hogá.

26 ¶ Aur jab Yúsuf ghar men áyá, to we wuh hadya, jo un ke pás thá, bhítar láe, aur us ke liye sijde ko zamín par gire[m].

[m] Paid. 37. 7, 10.

27 Us ne un se khair o 'áfiyat púchhí, aur kahá, ki Tumhárá báp achchhí tarah hai? wuh búṛhá, jis ká zikr tum ne kiyá thá[n], ab tak jítá hai?

[n] Paid. 42. 11, 13.

28 Unhon ne jawáb diyá, ki Terá chákar hamárá báp tandurust hai; wuh hanoz jítá hai.

29 Phir unhon ne sir jhukáe, aur sijde kiye[o]. Phir us ne ánkh uṭhái, aur apne bháí Binyamín apní má ke beṭe ko[p] dekhá, aur kahá, ki Tumhárá chhoṭá bháí, jis ká zikr tum ne mujh se kiyá thá[q], yihí hai? Phir kahá, ki Ai mere farzand, Khudá tujh par mihrbán rahe.

[o] Paid. 37. 7, 10. [p] Paid. 35. 17, 18. [q] Paid. 42. 13.

30 Tab Yúsuf ne jaldí kí; kyúnki us ká jí apne bháí ke liye bhar áyá[r], aur cháhá ki rowe. Wuh ek khalwat men gayá, aur wahán royá[s].

[r] 1 Sal. 3. 26. [s] Paid. 42. 24.

31 Phir us ne apná munh dhoyá, aur báhar niklá, aur apne ta,ín zabt kiyá, aur farmáyá, ki Kháná láo[t].

[t] 25 áyat.

32 Aur unhon ne us ke liye alag, aur un ke liye judá, aur Misríon

Peshtar MASÍH se, 1707.

ke, jo un ke sáth kháte the, 'aláhida chuná; is liye ki Misr ke log 'Ibráníoṉ ke sáth kháná khá nahíṉ sakte; Misrí ise makrúh jánte haiṉ[u].

[u] Paid. 46. 34. Ḳhur. 8. 26.

33 Aur we us ke sámhne baiṭhe, baṛá apní baṛáí ke, aur chhoṭá apní chhoṭáí ke muwáfiq. Tab we ta'ajjub se ek dúsre ko dekh rahe.

34 Aur us ne apne áge se qábeṉ un ko uṭhá díṉ; lekin Binyamín kí qáb har ek kí qáb se pachguní thí[x]. Aur unhoṉ ne us ke sáth piyá, aur ḳhush húe.

[x] Paid. 45. 22.

XLIV BÁB.

1 Apne bháíoṉ ke waháṉ rok rakhne ke liye, Yúsuf kí tadbír. 14 Yahúdáh kí 'arz o minnat jo kamál 'ájizí ke sáth Yúsuf se kí thíṉ.

AUR us ne apne ghar ke dároga ko yih hukm kiyá, ki In ádmíoṉ ke gon galle se, jitná ki we le já sakeṉ, bhar, aur har shaḳhs kí naqdí us ke gon ke andar ḍál de.

2 Aur merá piyála, rúpe ká piyála, chhoṭe ke gon meṉ úparwár us ke galle kí qímat samet rakh de. Chunánchi us ne Yúsuf ke farmáne ke muwáfiq 'amal kiyá.

3 Joṉhíṉ subh kí roshní húí, we sab apne gadhe leke chal nikle.

4 Jab we shahr se thoṛí dúr báhar gae, Yúsuf ne apne ghar ke dároga ko kahá, Uṭh, aur un logoṉ ká píchhá kar; aur jab tú unheṉ páwe, to unheṉ kah, Tum ne kis liye nekí ke 'iwaz badí kí?

5 Kyá tumháre pás wuh nahíṉ, jis meṉ merá ḳhudáwand pítá hai, aur jis se wuh albatta fál kholtá hai? Phir jo tum ne kiyá, burá kám kiyá.

6 ¶ Aur us ne unheṉ já liyá, aur ye báteṉ unheṉ kahíṉ.

7 Tab unhoṉ ne use kahá, ki Hamárá ḳhudáwand aisí báteṉ kyúṉ kahtá hai? Ḳhudá na kare, ki tere chákar aisá kám kareṉ.

8 Dekh, yih naqdí, jo ham ne apne boroṉ meṉ úparwár páí[a], so ham Kan'án kí sarzamín se tujh pás phir láe the: pas kyúṉkar hogá, ki ham ne tere ḳhudáwand ke ghar se rúpá, yá soná churáyá ho?

[a] Paid. 43. 21.

9 Tere chákaroṉ meṉ wuh, jis ke pás se nikle, már ḍálá jáe[b], aur ham bhí apne ḳhudáwand ke gulám honge.

[b] Paid. 31. 32.

10 Us ne kahá, ki Tumhárí báteṉ ke muwáfiq hogá: jis pás ki wuh nikle, merá gulám hogá, aur tum begunáh ṭhahroge.

11 Tab filfaur har mard ne apná gon zamín par utárá, aur har ek ne apná gon kholá.

12 Aur wuh ḍhúṉḍhne lagá; aur baṛe se shurú' karke chhoṭe par áḳhir kiyá; aur piyála Binyamín ke gon meṉ páyá.

13 Tab unhoṉ ne apne kapṛe pháṛe[c], aur har mard ne apná gadhá ládá, aur shahr ko phirá.

[c] Paid. 37. 29, 34. Gin. 14. 6. 2 Sam. 1. 11.

14 ¶ Aur Yahúdáh aur us ke bháí Yúsuf ke ghar áe; ki wuh hanoz wuhíṉ thá; aur we us ke áge zamín par gire[d].

[d] Paid. 37. 7.

15 Tab Yúsuf ne unheṉ kahá, Tum ne yih kaisá kám kiyá? Kyá tum na jánte the, ki mujh sá shaḳhs albatta fál kholtá hai?

16 Yahúdáh bolá, ki Ham apne ḳhudáwand se kyá kaheṉ? aur kyá boleṉ? aur kyúṉkar apne ta,íṉ pák ṭhahráweṉ? Ki Ḳhudá ne tere chákar kí badkárí záhir kí. Dekh, ki ham, aur wuh bhí, jis pás se piyála niklá, apne ḳhudáwand ke gulám haiṉ[e].

[e] 9 áyat.

17 Wuh bolá, ki Ḳhudá na kare[f], ki maiṉ aisá karúṉ; yih shaḳhs, jis pás se piyála niklá, wuhí merá gulám hogá; aur tum apne báp pás salámat jáo.

[f] Ams. 17. 15

18 ¶ Tab Yahúdáh us ke nazdík ákar bolá, Ai mere ḳhudáwand, apne chákar ko parwánagí díjiye, ki apne ḳhudáwand ke kán meṉ ek bát kahe; aur apne chákar par apne gazab kí ág ko mat bharakne díjiye[g]; kyúṉki tú Fira'ún kí mánind hai.

[g] Paid. 18. 30, 32. Ḳhur. 32. 22.

19 Mere ḳhudáwand ne apne chákaroṉ se yúṉ kahke suwál kiyá, ki Tumhárá báp yá bháí hai?

20 Aur ham ne apne ḳhudáwand se kahá, ki Hamárá ek búṛhá báp hai; aur us ke buṛhápe ká ek chhoṭá laṛká hai[h]; aur us ká bháí mar gayá, aur wuh apní má ká ek hí rahá, aur us ká báp us par 'áshiq hai.

[h] Paid. 37. 3.

21 Tab tú ne apne chákaroṉ ko kahá, ki Use mujh pás láo, ki us par nazar karúṉ[i].

[i] Paid. 42. 15, 20.

22 Ham ne apne ḳhudáwand se kahá, ki Wuh jawán apne báp ko chhoṛ nahíṉ saktá, ki agar apne báp ko chhoṛe, to wuh mar jáegá.

Peshtar MASÍH se, 1707.

23 Phir tú ne apne chákaron ko
kahá, Jab tak tumhárá chhoṭá
bháí tumháre sáth na áwe, tum
merá munh na dekhoge[k].
k Paid. 43. 3, 5. 24 Aur yún húá, ki jab ham tere
chákar apne báp pás gae, to ham
ne apne khudáwand kí báten us
se kahín.
25 Hamárá báp bolá, Phir jáo,
aur hamáre liye thoṛá galla mol
l Paid. 43. 2. lo[l].
26 Ham bole, ki Ham nahín já
sakte; agar hamárá chhoṭá bháí
hamáre sáth howe, to ham jáenge;
kyúnki us shakhs ká munh na
dekhne páenge, magar jab ki ha-
márá chhoṭá bháí hamáre sáth
ho.
27 Aur tere chákar mere báp
ne ham ko kahá, Tum jánte ho,
ki merí jorú mujh se do beṭe
m Paid. 46. 19. janí[m].
28 Ek mujh se judá húá, aur
main ne kahá, Yaqínan wuh pháṛá
n Paid. 37. 33. gayá[n]: aur main ne use ab tak
nahín dekhá.
29 Ab, agar tum is ko bhí mujh
se judá karte ho, aur is par kuchh
áfat paṛe, to tum mere buṛhápe
ke bálon ko gam ke sáth qabr
o Paid. 42. 36, 38. men utároge[o].
30 Pas, jo main tere chákar
apne báp pás jáún, aur wuh jawán
hamáre sáth na ho; is sabab se
ki us kí zindagí us jawán kí zin-
p 1 Sam. 18. 1. dagí se wábasta hai[p],
31 To ákhir ko yihí hogá, ki wuh
yih dekhkar, ki jawán nahín hai,
mar jáegá; aur tere chákar tere
naukar apne báp ke buṛhápe ke
bálon ko gam ke sáth qabr men
utárenge.
32 Kyúnki tere chákar ne apne
báp ke pás, is jawán ká zámin
hoke kahá, ki Agar main use tujh
q Paid. 43. 9. pás na pahuncháún[q], to main
apne báp ká abad tak gunáhgár
hún.
33 Is liye ab mujhe ijázat díjiye,
ki terá chákar jawán ke badle
apne khudáwand kí gulámí men
rahe, aur jawán ko us ke bháíon
r Khur. 32. 32. ke sáth jáne de[r].
34 Kyúnki main apne báp pás
kyúnkar jáún, agar jawán mere
sáth na howe? Aisá na howe, ki
musíbat, jo mere báp par paṛe,
main use dekhún.

XLV BAB.

1 Yúsuf áp ko apne bháíon par záhir kartá. 5 Un ko dilásá detá, is par liház karke, ki Khudá ne un kí badí se nekí paidá kí thí. 9 Apne báp ko bulá bhejtá. 16 Fira'ún is amr ko manzúr kartá. 21 Yúsuf apne bháíon ke safar ke wáste sab saranjám taiyár kartá; aur un se nasíhat kartá, ki ápas men jhagrá na karo. 25 Yúsuf kí khushkhabarí páne se Ya'qúb kí do bára zindagí húí.

Peshtar MASÍH se, 1707.

TAB Yúsuf apne taín un sab ke
áge, jo us pás khaṛe the,
zabt na kar saká; aur chilláyá,
ki Har ek ko mujh pás se báhar
karo. Chunánchi jab Yúsuf ne
apne taín apne bháíon par záhir
kiyá, to us waqt koí us ke sáth na
thá.
2 Aur wuh chilláke royá: aur
Misríon, aur Fira'ún ke gharáne
ne suná.
3 Aur Yúsuf ne apne bháíon ko
kahá, Yúsuf main hún[a]; A'yá merá a A'am. 7. 13.
báp abhí tak jítá hai? Tab us ke
bháí use jawáb na de sake: kyúnki
we us ke huzúr ghabrá gae.
4 Aur Yúsuf ne apne bháíon se
kahá, Mere nazdík áiye. Tab we
nazdík áe. Aur wuh bolá, Main
tumhárá bháí Yúsuf hún, jis ko
tum ne Misr men bechá[b]. b Paid. 37. 28.
5 So, is liye, ki tum ne mujhe
yahán bechá, gamgín na ho[c]; aur c Yas. 40. 2. 2 Qur. 2. 7.
apne dilon men diqq mat ho:
kyúnki Khudá ne tum se áge,
jánen bacháne ke liye, mujh ko
bhejá[d].
6 Is liye, ki do baras se zamín 1706.
par kál hai; aur abhí aur pánch d Paid. 50. 20. Zab. 105. 16, 17.
baras tak na zamín khudegí, na Dekho 2 Sam. 16. 10, 11.
khetí kátí jáegí. A'am. 4. 27, 28.
7 Aur Khudá ne mujh ko tum-
háre áge bhejá, táki tumhárá 'asr
zamín par báqí rakhe, aur tumhen
naját i kullí deke zindagí bakh-
she.
8 So ab, na tum ne, balki Khudá
ne mujhe yahán bhejá; aur us ne
mujhe Fira'ún ke báp kí jagah[e], e Paid. 41. 43. Qáz. 17. 10. Aiy. 29. 16.
aur us ke sáre ghar ká khudá-
wand, aur Misr kí sárí sarzamín
ká hákim banáyá.
9 Tum jaldí karo, aur mere báp
pás jáo, aur use kaho, Terá beṭá
Yúsuf yún kahtá hai, ki Khudá
ne mujh ko sáre Misr ká khudá-
wand kiyá: mujh pás chalá á; der
mat kar:
10 Aur tú Jashan kí zamín men
rahegá[f], aur tú, aur tere laṛke, f Paid. 47. 1.
aur tere laṛkon ke laṛke, aur terí
bheṛ, bakrí, aur gáe bail, us sa-

Peshtar MASÍH se, 1706.

met, jo kuchh terá hai, mere pás honge;

11 Aur wahán main terí parwarish karúngá: kyúnki abhí kál ke pánch baras hain, mabádá ki tú aur terá gharáná, aur sab jo tere hain, muflis ho jáen.

12 Aur dekho, tumhárí ánkhen, aur mere bháí Binyamín kí ánkhen dekhtí hain, ki main hí hún, jo tumháre sáth munh se boltá hún[g].

13 Aur tum mere báp se, merí sárí shaukat ká, jo Misr men hai, aur us sab ká, jo tum ne dekhá hai, zikr kíjiyo: aur tum shitábí karo, aur mere báp ko yahán le áo[h].

14 Aur wuh apne bháí Binyamín ke gale lagke roya; aur Binyamín bhí us ke gale lagke royá.

15 Aur us ne apne sab bháíon ko chúmá, aur un se milke royá; aur ba'd is ke us ke bháí us se báten karne lage.

16 ¶ Aur yihí zikr Fira'ún ke ghar men suná gayá, ki Yúsuf ke bháí áe hain; aur us se Fira'ún aur us ke chákar bahut khush húe.

17 Aur Fira'ún ne Yúsuf ko kahá, ki Apne bháíon ko kah, Tum apne jánwar ládo, aur jáo, aur Kan'án kí sarzamín men já pahuncho:

18 Aur apne báp, aur apne gharáne ko lo, aur mujh pás áo: aur main tum ko Misr kí sarzamín kí achchhí chízen dúngá, aur tum is zamín ke taháif kháoge.

19 Ab tujhe hukm milá, ki tú un ko kahe, Tum yih karo, ki apne larke aur apní jorúon ke liye Misr kí zamín se gáríán lo, aur apne báp ko láo, aur áo.

20 Aur apne asbáb ká kuchh afsos na karo; kyúnki Misr kí sárí zamín kí khúbí tumháre liye hai.

21 Aur Isráel ke farzandon ne yúnhín kiyá; aur Yúsuf ne Fira'ún ke kahe ke muwáfiq un ko gáríán dín, aur ráh ká kharch diyá.

22 Aur us ne un sab men har ek ko ek jorá kaprá diyá; lekin us ne Binyamín ko tín sau rúpiye aur pánch jore kapre díe[i].

23 Aur apne báp ke liye yih kuchh bhejá: das gadhe Misr kí achchhí chízon se lade húe, aur das gadhíán galle, aur rotí, aur khurish se ladí húí, apne báp ke safar ke liye.

24 Chunánchi us ne apne bháíon ko rawána kiyá, aur we chal nikle. Tab us ne unhen kahá, Dekho, kahín tum ráh men jhagrá na karo.

25 ¶ Aur we Misr se rawána húe, aur Kan'án kí zamín men apne báp Ya'qúb ke pás pahunche; aur us se kahá,

26 Yúsuf ab tak jítá hai, aur wuh Misr kí sárí zamín ká hákim hai. Aur Ya'qúb ká dil sansaná gayá; kyúnki us ne un ká yaqín na kiyá[k].

27 Aur unhon ne us se sárí báten, jo Yúsuf ne unhen kahí thín, kahín; aur jab us ne gáríán, jo Yúsuf ne us ke buláne ko bhejí thín, dekhín, to un ke báp Ya'qúb kí zindagí do bára húí.

28 Aur Isráel bolá, Yih bas hai, ki merá betá Yúsuf ab tak jítá hai. Main jáúngá, aur peshtar us se ki main marún, use dekhúngá.

g Paid. 42. 23.
h A'am. 7. 14.
i Paid. 43. 34.
k Aiy. 29. 24. Zab. 126. 1. Lúq. 24. 11, 41.

XLVI BA'B.

1 Maqám i Biarsab'a par Khudá Ya'qúb ko tasallí detá: 5 Wahán se rawána hoke, ma'ál o atfál ke, Misr men já pahunchtá. 8 Khándán ke logon ká shumár, jo Misr men gae. 29 Yúsuf Ya'qúb ká istiqbál kartá. 31 Apne bháíon ko sikhlátá, ki kyúnkar Fira'ún ke huzúr jawáb i bá sawáb karen.

1706.

AUR Isráel ne un sab samet, jo us ke the, safar kiyá, aur Biarsab'a[a] par ákar apne báp Izhák ke Khudá ke liye zabh kí[b].

2 Aur Khudá ne rát ko khwáb men Isráel se báten kín[c], aur kahá, Ai Ya'qúb, Ai Ya'qúb! Wuh bolá, Main házir hún.

3 Us ne kahá, Main Khudá, tere báp ká Khudá hún[d]; Misr men játe húe mat dar; kyúnki main tujhe wahán barí guroh banáúngá[e]:

4 Main tere sáth Misr ko jáúngá[f]; aur tujhe phir le áúngá[g], aur Yúsuf apná háth terí ánkhon par rakhegá[h].

5 Tab Ya'qúb Biarsab'a se uthá[i]; aur Isráel ke bete apne báp Ya'qúb ko, aur apne larkon, aur apní jorúon ko gáríon par, jo Fira'ún ne us ke lejáne ko bhejí thín[k], le chale.

6 Aur unhon ne apne chaupáye, aur apná asbáb, jo Kan'án kí sarzamín men páyá thá, le liyá; aur

a Paid. 21. 31, 33. aur 28. 10.
b Paid. 26. 24, 25. aur 28. 13. aur 31. 42.
c Paid. 15. 1. Aiy. 33. 14, 15.
d Paid. 28. 13.
e Paid. 12. 2. 1st. 26. 5.
f Paid. 28. 15. aur 48. 21.
g Paid. 15. 16. aur 50. 13, 24, 25. Khur. 3. 8.
h Paid. 50. 1.
i A'am. 7. 15.
k Paid. 45. 19, 21.

Ya'qúb apní sab nasl samet Misr men áyá[l].
7 Wuh apne beṭon, aur apne beṭon ke beṭon, aur apní beṭíon, aur apne beṭon kí beṭíon ko, aur apní sab nasl ko, apne sáth Misr men láyá.
8 ¶ Aur ye baní Isráel ke nám hain, jo Misr men áe[m], Ya'qúb aur us ke beṭe: Ya'qúb ká palauṭhá Rúbin[n].
9 Baní Rúbin: Hanúk, aur Phalú, aur Hasrún aur Karmí.
10 ¶ Aur baní Sama'ún[o]: Yamúel, aur Yamín, aur Ahad, aur Yakín, aur Suhr, aur Kan'ání 'aurat ká beṭá Sáúl.
11 ¶ Aur baní Láwí[p]: Jairsún, aur Qihát aur Mirárí.
12 Aur baní Yahúdáh[q]: 'Ír, aur Onán, aur Selah, aur Pháras aur Zárah. Un men se 'Ír aur Onán Kan'án kí zamín men mar gae[r]. Aur Pháras ke beṭe ye hain: Hasrún aur Hamúl[s].
13 ¶ Aur baní Ishakár[t]: Tola, aur Fuwah, aur Yúb aur Samrún.
14 ¶ Aur baní Zabulún: Sarad, aur Ailún, aur Yahaliel.
15 Ye baní Liyáh hain, jo Faddán Arám men Ya'qúb se Dínah samet, jo us kí beṭí thí, paidá húe: so sáre shakhs us ke beṭe aur beṭíán taintís hain.
16 ¶ Baní Jadd[u]: Safyán, aur Hájí, aur Súní, aur Isbán, aur 'Írí, aur Arúdí, aur Arelí.
17 ¶ Aur baní Yasar[x]: Yimnah, aur Iswáh, aur Iswí, aur Barí'áh, aur Sirah un kí bahin. Aur baní Barí'áh: Hibr aur Malkiel.
18 Ye baní Zilfah[y] hain, jise Lában ne apní beṭí Liyáh ko diyá[z]: so ye solah shakhs hain, jinhen wuh Ya'qúb ke liye janí.
19 Aur Ya'qúb kí jorú Rakhil ke beṭe Yúsuf aur Binyamín hain[a].
20 ¶ Aur Yúsuf se zamín i Misr men Munassí aur Ifráím paidá húe[b]; ye On ke káhin Fútífara' kí beṭí Ásnáth ke peṭ se paidá húe.
21 ¶ Aur baní Binyamín[c]: Bala, aur Bakr, aur Ashbel, aur Jirá, aur Na'mán, Akhí aur Ros, Mupim aur Huffím, aur Arad.
22 Ye baní Rakhil hain; so sab ke sab chaudah nafs hain, jo us se Ya'qúb ke liye paidá húe.
23 ¶ Aur baní Dán[d]: Hashím.

Peshtar MASÍH se, 1706.
l Ist. 26. 5. Yash. 24. 4. Zab. 105. 23. Yas. 52. 4.
m Khur. 1. 1. aur 6. 14.
n Gin. 26. 5. 1 Taw. 5. 1.
o Khur. 6. 15. 1 Taw. 4. 24.
p 1 Taw. 6. 1, 16.
q 1 Taw. 2. 3. aur 4. 21.
r Paid. 38. 3, 7, 10.
s 1 Taw. 2. 5.
t 1 Taw. 7. 1.
u Gin. 26. 15, wag.
x 1 Taw. 7. 30.
y Paid. 30. 10.
z Paid. 29. 24.
a Paid. 44. 27.
b Paid. 41. 50.
c 1 Taw. 7. 6. aur 8. 1. Gin. 26. 38.
d Gin. 26. 42.

24 Aur baní Naftálí[e]: Yahasiel, aur Júní, aur Yisr aur Salím.
25 Ye baní Bilhah hain[f], jise Lában ne apní beṭí Rakhil ko diyá[g]; so ye sab sát shakhs hain, jinhen wuh Ya'qúb ke liye janí.
26 We sab ke sab, jo Ya'qúb ke sáth Misr men áe[h], aur us kí sulb se paidá húe, un ke siwá, jo Ya'qúb ke beṭon kí jorúán thín, chhiyásaṭh the;
27 Aur Yúsuf ke do beṭe the, jo zamín i Misr men paidá húe: so we sab, jo Ya'qúb ke gharáne ke the, aur Misr men áe, sattar shakhs the[i].
28 ¶ Aur us ne Yahúdáh ko Yúsuf pás apne se peshtar bhejá, táki Jashan tak us kí rahbarí kare; aur we Jashan kí zamín men ae[k].
29 Aur Yúsuf ne apní gáṛí taiyár kí, aur apne báp Isráel kí muláqát ke liye Jashan ko chalá, aur apne taín us pás házir kiyá, aur us ke gale lipṭá, aur der tak royá[l].
30 Tab Isráel ne Yúsuf se kahá, Ab mujhe marná khush hai, ki main ne terá munh dekhá[m], ki tú abhí jítá hai.
31 Aur Yúsuf ne apne bháíon, aur apne báp ke gharáne ko kahá, Main khabar dene ko Fira'ún ke pás játá hún[n], aur use kahtá hún, ki Mere bháí, aur mere báp ká gharáná, jo Kan'án kí sarzamín men thá, mujh pás áyá;
32 Aur we log chaupán hain; kyúnki chaupáye charáná qadím se un ká pesha hai; aur we apní bheṛ bakrí, aur gáe bail, aur sab kuchh, jo un ká hai, le áe hain.
33 Aur yún hogá, ki Fira'ún tum ko buláwegá aur kahegá, ki Tumhárá shugl[o] kyá hai?
34 To tum kahiyo, Tere gulám jawání se leke ab tak chaupání karte rahe hain[p], kyá ham aur kyá hamáre ábá: táki tum Jashan kí zamín men raho; is liye ki Misríon ko har ek chaupán se nafrat hai[q].

XLVII BÁB.

1 *Yúsuf apne bháíon men se pánch ko,* 7 *aur apne báp ko, Fira'ún ke sámhne házir kartá.* 11 *Un ko achchhe mulk men basátá, aur un kí parwarish kartá.* 13 *Ahl i Misr kí sari naqdí,* 16 *aur un kí mawáshí,* 18 *aur ákhir ko un ke sab khet Yúsuf ko diye játe, ki Fira'ún ke hon.* 22 *Faqat káhinon kí zamín kharídí na gaí.* 23 *Zamín logon ko kiráye par dí játí, aur kiráya mál ká pánchwán*

Peshtar MASÍH se, 1706.
e 1 Taw. 7. 13.
f Paid. 30. 5, 7.
g Paid. 29. 29.
h Khur. 1. 5.
i Ist. 10. 22. Dekho A'am. 7. 14.
k Paid. 47. 1.
l Yún Paid. 45. 14.
m Yún Lúq. 2. 29, 30.
n Paid. 47. 1
o Paid. 47. 2, 3.
p 32 áyat. Paid. 30. 35. aur 34. 5. aur 37. 12.
q Paid. 43. 32. Khur. 8. 26.

Peshtar MASÍH se, 1706.

hissa húá. 28 Ya'qúb kí baṛí 'umr. 29 Yúsuf ko qasam khilátá, ki use us ke bápdádon ke goristán men gáṛe.

TAB Yúsuf ne ákar Fira'ún se kahá[a], ki Merá báp, aur mere bháí, aur un kí bheṛ bakrí, aur gáe bail, aur sab jo un ke hain, Kan'án kí sarzamín se nikal áe: aur dekh, ki we Jashan kí zamín men[b] hain.

2 Aur us ne pánch shakhs apne bháíon men se líe, aur unhen Fira'ún ke sámhne házir kiyá[c].

3 Aur Fira'ún ne us ke bháíon se kahá, Tumhárá shugl[d] kyúnkar hai? Unhon ne Fira'ún ko kahá, ki Tere gulám, kyá ham, kyá hamáre bápdáde, chaupán[e] hain.

4 Phir unhon ne Fira'ún se kahá, ki Ham is sarzamín men rahne ko[f] áe hain; is liye ki tere gulámon ke gallon ke liye charágáh nahín; kyúnki Kan'án kí zamín men sakht kál paṛá[g] hai: ab is liye apne chákaron ko Jashan kí zamín men rahne díjiye[h].

5 Tab Fira'ún ne Yúsuf se kahá, ki Terá báp aur tere bháí tujh pás áe hain:

6 Misr kí zamín tere áge hai[i]; apne báp aur apne bháíon ko is sarzamín ke ek maqám men, jo sab se bihtar hai, rakh; Jashan kí zamín men unhen rahne de[k]: aur agar tú jántá hai, ki ba'ze un ke darmiyán chálák hain, to un ko merí mawáshí par mukhtár kar.

7 Tab Yúsuf apne báp Ya'qúb ko andar láyá, aur use Fira'ún ke sámhne házir kiyá; aur Ya'qúb ne Fira'ún ke haqq men du'á e khair kí.

8 Aur Fira'ún ne Ya'qúb se púchhá, ki Terí 'umr kai baras kí hai?

9 Ya'qúb ne Fira'ún se kahá, ki Merí musáfarat ke dinon ke baras ek sau tís[l] hain: aur merí zindagí ke baras thoṛe, aur bure[m] húe, aur we mere bápdádon kí zindagí ke barason kí muddat ko, jab we musáfarat karte the, na pahunche[n].

10 Phir Ya'qúb Fira'ún ke liye du'á e khair karke[o] Fira'ún ke huzúr se báhar gayá.

11 ¶ Aur Yúsuf ne apne báp aur bháíon ko zamín i Misr ke ek bihtar zila' men, jo Ra'msís hai[p], jaisá Fira'ún ne farmáyá thá[q], bitháyá aur málik kiyá.

12 Aur Yúsuf ne apne báp, aur apne bháíon, aur apne báp ke sab gharáne kí, un ke laṛkebálon ke muwáfiq, parwarish kí.

13 ¶ Aur wahán zamín par roṭí na thí, is liye ki kál aisá sakht thá, ki Misr kí sarzamín, aur Kan'án kí zamín, kál ke sabab se, pazhmurda ho gaí[r] thí.

14 Yúsuf ne sárí naqdí, jo Misr aur Kan'án kí sarzamín men maujúd thí, us galle ke badle men, jo logon ne mol liyá, jam'a kí[s]: aur Yúsuf us naqdí ko Fira'ún ke ghar men láyá.

1702. 15 Aur jab Misr aur Kan'án kí sarzamín men naqdí náyáb húí, to sáre Misríon ne ákar Yúsuf se kahá, ki Ham ko roṭí de: ki tere hote húe ham kyún maren[t]? kyúnki naqdí náyáb hai.

16 Yúsuf ne kahá, ki Apne chaupáye do, agar naqdí náyáb hai; ki main tumháre chaupáyon ke badle tumhen dúngá.

17 We apne chaupáye Yúsuf kane láe: aur Yúsuf ne ghoṛon, aur bheṛ bakrí, aur gáe bail ke gallon, aur gadhon ke badle, un ko roṭíán dín: aur us ne un ke chaupáyon ke badle men unhen us sál pálá.

18 Jab wuh sál guzar gayá, we dúsre sál us pás áe, aur use kahá, ki Ham apne khudáwand se nahín chhipáte hain, ki hamárá naqd kharch ho chuká; hamáre khudáwand ne hamáre chaupáyon ke galle bhí líe; so hamáre khudáwand kí nigáh men, hamáre badanon aur zamínon ke siwá, kuchh báqí nahín!

19 Pas ham apní zamín samet terí ánkhon ke sámhne kyún halák howen? ham ko aur hamárí zamín ko roṭí par mol le, aur ham apní zamín samet Fira'ún kí gulámí men rahenge: aur dána de, táki ham jíen, aur na maren; ki zamín wírán na ho jáwe.

1701. 20 Aur Yúsuf ne Misr kí sárí zamín Fira'ún ke liye mol lí; kyúnki Misríon men se har shakhs ne apní zamín bechí, ki kál ne un ko nipaṭ tang kiyá thá.

21 So wuh zamín Fira'ún kí húí. Aur us ne logon ko shahron men Misr ke atráf kí ek hadd se dúsrí hadd tak basáyá.

22 Us ne sirf káhinon kí zamín mol na lí[u]; kyúnki we káhin Fira'-

Marginal references:
a Paid. 46. 31.
b Paid. 45. 10. aur 46. 28.
c A'am. 7. 13.
d Paid. 46. 33.
e Paid. 46. 34.
f Paid. 15. 13. Ist. 26. 5
g Paid. 43. 1. A'am. 7. 11.
h Paid. 46. 34.
i Paid. 20. 15.
k 4 áyat.
l Zab. 39. 12. 'Ibrán. 11. 9, 13.
m Aiy. 14. 1.
n Paid. 25. 7. aur 35. 28.
o 7 áyat.
p Khur. 1. 11. aur 12. 37.
q 6 áyat.
r Paid. 41. 30. A'am. 7. 11.
s Paid. 41. 56.
t 19 áyat.
u 'Az. 7. 24.

Peshtar MASÍH se, 1701.

ún kí dí húí jágír rakhte the, aur
apní jágír, jo Fira'ún ne unhen dí
thí, kháte the; is liye unhon ne
apní zamínon ko na bechá.
23 Tab Yúsuf ne logon se kahá,
ki Dekho, main ne áj ke din tum
ko, aur tumhárí zamín ko Fira'ún
ke liye mol liyá: to yih tukhm
tumháre liye hai, khet men boo.
24 Aur jab yih ziyáda ho, to yún
hogá, ki tum pánchwán hissa
Fira'ún ko doge, aur chár hisse
khet men bíj bone ko, aur tum-
hárí, aur un kí, jo tumháre gha-
ráne ke hain, aur tumháre bach-
chon kí khurák ke liye honge.
25 We bole, ki Tú ne hamárí
jánen bacháín; ham apne khudá-
wand kí nazar men maurid i
[x] Paid. 33. 15. rahm howen[x], aur ham Fira'ún
ke gulám honge.
26 Aur Yúsuf ne sárí Misr kí
zamín ke liye yih áín, jo áj ke din
tak hai, muqarrar kiyá, ki Fira'-
ún pánchwán hissa le; magar fa-
[y] 22 áyat. qat káhinon kí zamín[y] Fira'ún kí
na húí.
27 ¶ Aur Isráel ne Misr kí
zamín men Jashan ke mulk men
[z] 11 áyat. sukúnat kí[z]: aur we wahán amlák
rahkte the; aur we barhe, aur ba-
[a] Paid. 46. 3. hut ziyáda húe[a].
1689. 28 Aur Ya'qúb Misr kí zamín
men satrah baras jíá: so Ya'qúb
kí sárí 'umr ek sau saintálís baras
kí húí.
29 Aur Isráel ke marne ká waqt
[b] Yún Ist. 31. 14. 1 Sal. 2. 1. nazdík pahunchá[b]: tab us ne apne
bete Yúsuf ko bulákar kahá, Ab
jo main terí nazar men maurid i
lutf hún, apná háth merí rán tale
[c] Paid. 24. 2. rakh díjiye[c], aur mihrbání aur
[d] Paid. 24. 49. sadáqat se mere sáth sulúk kíjiye[d];
[e] Yún Paid. 50. 25. mujh ko Misr men mat gáriyo[e]:
30 Ki main apne bápdádon ke
[f] 2 Sam. 19. 37. pás soúngá[f]; aur tú mujhe Misr
se báhar le jáiyo, aur un ke go-
[g] Paid. 49. 29. aur 50. 5, 13. ristán men gáriyo[g]. Wuh bolá, ki
Jaisá tú ne kahá, main karúngá.
31 Aur us ne kahá, ki Mere áge
qasam khá. Us ne us ke áge qa-
sam kháí. Tab Isráel apne bistar
ke sirháne par khudáparastí men
[h] Paid. 48. 2. 1 Sal. 1. 47. 'Ibrán. 11. 21. jhuk gayá[h].

XLVIII BÁB.

1 Ya'qúb bímár hojátá, aur Yúsuf apne do bete sáth leke us kí 'iyádat kartá. 2 Ya'qúb apne taín sambháltá, ki unhen barakat dewe. 3 Khudá ke wa'de ká zikr kartá. 5 Munassí aur Ifráím ko apne beton men shámil kartá. 7 Yúsuf ko us kí má ke qabristán ká patá detá. 9 Ifráím aur Munassí ko barakat detá. 17 Chhote ko bare ki banisbat, bihtar barakat milí. 21 Un ke Kan'án men lautjáne kí peshkhabarí detá.

Peshtar MASÍH se, 1689.

AUR ba'd in báton ke yún húá, 1689.
ki kisí ne Yúsuf se kahá,
Dekh, terá báp bímár hai; so us
ne apne do beton Munassí aur
Ifráím ko sáth liyá.
2 Aur Ya'qúb ko khabar dí gaí,
ki Dekh, terá betá Yúsuf tere pás
áyá hai. Aur Isráel palang par
sambhal baithá.
3 Aur Ya'qúb ne Yúsuf se kahá,
ki Khudá e Qádir Lauz ke bích[a], [a] Paid. 28. 13, 19. aur 35. 6, 9, wag.
Kan'án kí zamín men, mujhe
dikhái diyá, aur mujhe barakat dí.
4 Aur mujhe kahá, ki Dekh,
main tujhe baromand aur firáwán
karúngá, aur tujh se bahut sí
gurohen paidá karúngá; aur tere
ba'd yih zamín terí nasl kí milk i
abadí[b] karúngá. [b] Paid. 17. 8.
5 ¶ Aur ab tere do bete Ifráím
aur Munassí, jo tujh se Misr kí
zamín men, peshtar is se ki main
Misr men tujh pás áyá, paidá húe,
mere hain[c]; we Rúbin aur Sa- [c] Paid. 41. 50. aur 46. 20. Yash. 13. 7. aur 14. 4.
ma'ún kí tarah mere honge.
6 Aur terí aulád, jo in ke ba'd
paidá ho, terí hogí; aur we apní
mírás men, apne bháíon ke ham-
nám honge.
7 Aur main jo hún, so jab Fad-
dán se átá thá, Rakhil ráh men,
jab Ifrát thorí dúr rah gayá thá,
mere pás Kan'án kí zamín men
mar gaí[d]. Aur main ne use wahín [d] Paid. 35. 9, 16, 19.
Ifrát kí ráh men gárá; Baitlaham
wuhí hai.
8 Phir Isráel ne Yúsuf ke beton
ko dekhkar kahá, Ye kaun hain?
9 Yúsuf ne apne báp se kahá,
Ye mere bete hain, jo Khudá ne
mujhe yahán díe[e]. Wuh bolá, [e] Yún Paid. 33. 5.
Unhen mujh pás lá, main unhen
barakat bakhshúngá[f]. [f] Paid. 27. 4.
10 Lekin Isráel kí ánkhen bur-
hápe se dhundlí húí thín[g], ki wuh [g] Paid. 27. 1.
dekh na saká. Aur wuh unhen
us ke nazdík láyá; aur us ne un-
hen chúmá, aur unhen gale la-
gáyá[h]. [h] Paid. 27. 27.
11 Aur Isráel ne Yúsuf se kahá,
Mujhe to tere hí munh dekhne kí
ás na thí[i]: aur dekh, Khudá ne [i] Paid. 45. 26.
terí nasl bhí mujhe dikhái.
12 Aur Yúsuf ne unhen apní god
men se nikálá, aur apne taín za-
mín par jhukáyá.

Peshtar MASÍH se, 1689.

13 Yúsuf ne un donoṉ ko pakṛá,
Ifráím ko apne dahine háth se
Isráel ke báyeṉ háth ke muqábil,
aur Munassí ko apne báyeṉ háth
se Isráel ke dahne háth ke sámh-
ne, aur us ke nazdík láyá.
14 Isráel ne apná dahná háth lam-
bá kiyá, aur Ifráím ke sir par, jo
chhoṭá thá, rakhá, aur báyáṉ háth
Munassí ke sir par; ján bújhkar
apne háthoṉ ko yúṉ rakhá[k]; ky-
úṉki Munassí palauṭhá thá.
15 ¶ Aur us ne Yúsuf ke liye
barakat cháhí[l], aur kahá, Ḵhudá,
jis ke sámhne mere báp Abirahám
aur Iz,hák chale[m], aur wuh Ḵhu-
dá, jis ne sárí 'umr áj ke din tak
merí pásbání kí:
16 Aur wuh Firishta, jis ne mujhe
sárí baláoṉ se bacháyá[n], in ja-
wánoṉ ko barakat dewe; aur jo
merá nám hai, aur mere bápdádoṉ
Abirahám aur Iz,hák ká nám hai,
so un ká rakhe[o]; aur zamín par
un se rel pel guroh paidá kare.
17 Aur Yúsuf yih dekhkar, ki us
ke báp ne apná dahná háth Ifráím
ke sir par rakhá[p], náḵhush húá:
aur us ne apne báp ká háth thám
liyá, táki use Ifráím ke sir par se
uṭháke Munassí ke sir par rakh
dewe.
18 Aur Yúsuf ne apne báp se
kahá, ki Ai mere báp, yúṉ bajá
nahíṉ; kyúṉki yih palauṭhá hai;
apná dahiná háth us ke sir par rakh.
19 Us ke báp ne na máná, aur
kahá, Maiṉ jántá húṉ, ai beṭe, maiṉ
jántá húṉ[q]: is se bhí log hoṉge,
aur yih bhí buzurg hogá: par us
ká chhoṭá bhái us kí nisbat baṛá
hogá[r], aur us kí nasl se bahut
gurohen hoṉgí.
20 Aur us ne un ko us din bara-
kat baḵhshí, ki Baní Isráel terá
nám leke ápas meṉ du'á e ḵhair
kareṉge, ki ḴHUDÁWAND tujh ko
Ifráím aur Munassí sá kare[s]. So
us ne Ifráím ko Munassí par fa-
zílat dí.
21 Aur Isráel ne Yúsuf ko kahá,
Dekh, maiṉ martá húṉ: lekin
ḴHUDÁWAND tumháre sáth hogá,
aur tum ko tumháre bápdádoṉ kí
zamín meṉ phir le jáegá[t].
22 Aur maiṉ tujhe, tere bháíoṉ
kí nisbat, ek hissa[u], jo maiṉ ne
Amúríoṉ ke háth se, apní talwár
aur kamán se nikálá[x], ziyáda detá
húṉ.

k 19 áyat.
l 'Ibrán. 11. 21.
m Paid. 17. 1. aur 24. 40.
n Paid. 28. 15. aur 31. 11, 13, 24. Zab. 34. 22. aur 121. 7.
o 'Amús 9. 12. A'am. 15, 17.
p 14 áyat.
q 14 áyat.
r Gin. 1. 33, 35. aur 2. 19, 21. Ist. 33. 17. Muk. 7. 6, 8.
s Yún Rút 4. 11, 12.
t Paid. 46. 4. aur 50. 24.
u Yash. 24. 32. 1 Taw. 5. 2. Yúh. 4. 5.
x Paid. 15. 16. aur 34. 28. Yash. 17. 14, wag.

XLIX BÁB.

1 *Ya'qúb apne beṭoṉ ko bulátá ki unheṉ barakat dewe.* 3 *Ek ek kí jo barakat milí.* 29 *Apne dafan kí bábat hukm detá.* 33 *Wuh wafát pátá.*

AUR Ya'qúb ne apne beṭoṉ ko
buláyá, aur kahá, Apne ko
jam'a karo, táki maiṉ us kí, jo
pichhle dinoṉ meṉ[a] tum par bí-
tegá, tumheṉ ḵhabar dúṉ[b].
2 Ai Ya'qúb ke beṭo, báham áo,
aur suno[c]; apne báp Isráel kí
suno.
3 ¶ Rúbin, merá palauṭhá tú
hai[d], merí shahzorí, aur merí
qúwat ká auwal[e], aur qadr meṉ
baṛá, aur 'izzat meṉ pahlá hai:
4 Lekin tú pánioṉ ká sá josh
khḱe baṛá na ṭhahregá[f]: kyúṉki
tú apne báp ke bistar par chaṛhá[g];
tab us meṉ tú ne ḵhalal kiyá; wuh
mere bichhaune par chaṛh gayá.
5 ¶ Sama'ún aur Láwí to sage
bhái[h] haiṉ, aur un kí makkáríáṉ
zulm ke hathyár[i].
6 Merí ján, un kí majlis meṉ
dáḵhil na ho[k]; aur merá dil, un
ke majma' meṉ shámil na ho[l]: ki
we apne gazab meṉ mard ko már
ḍálte the[m], aur apní ḵhushí se
sáṉṛ kí khúncheṉ márte the.
7 La'nat un ke gazab par, ki
tund thá; aur un ke qahr par, ki
saḵht thá: maiṉ unheṉ Ya'qúb
meṉ chhitráúṉgá, aur unheṉ Isráel
meṉ bithráúṉgá[n].
8 ¶ Ai Yahúdáh, tere bhái terí
madh kareṉge[o]; terá háth tere
bairíoṉ kí gardan meṉ hogá[p];
tere báp kí auládtere huzúr jhu-
keṉgí[q].
9 Yahúdáh jawán sher[r] hai: mere
beṭe, tú shikár par se uṭh chaltá
hai; wuh singh aur sher kí mánind
jhuktá aur baiṭhtá hai[s]: kaun us
ko chheṛegá?
10 Na sibt Yahúdáh se, na 'asá
us ke páoṉ meṉ se[t] játá rahegá[u],
jab tak ki Sailá na áwe[x]; aur
qaumeṉ us kí farmánbardár ho-
weṉgí[y].
11 Wuh apná gadhá angúr ke
daraḵht se, aur apní gadhí ká
bachcha kishmish ke daraḵht se
bándhegá[z]; wuh apná libás mai
meṉ, aur apní posháḵ áb i angúr
meṉ dhowegá;
12 Us kí áṉkheṉ mai se lál
hoṉgí[a], aur us ke dánt dúdh se
safed howeṉge.

Peshtar MASÍH se, 1689.

a Ist. 4. 30. Gin. 24. 14. Yas. 2. 2. aur 39. 6. Yar. 23. 20. Dán. 2. 28, 29. A'am. 2. 17. 'Ibrán. 1. 2.
b Ist. 33. 1. 'Amús 3. 7.
c Zab. 34. 11.
d Paid. 29. 32.
e Ist. 21. 17. Zab. 78. 51.
f 1 Taw. 5. 1.
g Paid. 35. 22. Ist. 27. 20. 1 Taw. 5. 1.
h Paid. 29. 33, 34. Ams. 18. 9.
i Paid. 34. 25.
k Ams. 1. 15, 16.
l Zab. 26. 9. Afs. 5. 11.
m Paid. 34. 26.
n Yash. 19. 1. aur 21. 5, 6, 7. 1 Taw. 4. 24, 39.
o Paid. 29. 35. Ist. 33. 7.
p Zab. 18. 40.
q Paid. 27. 29. 1 Taw. 5. 2.
r Hús. 5. 14. Muk. 5. 5.
s Gin. 23. 24. aur 24. 9.
t Ist. 28. 57.
u Gin. 24. 17. Yar. 30. 21. Zak. 10. 11.
x Yas. 11. 1. aur 62. 11. Hiz. 21. 27. Dán. 9. 25. Mat. 21. 9. Lúq. 1. 32, 33.
y Yas. 2. 2. aur 11. 10. aur 42. 1, 4. aur 49. 6, 7, 22, 23. aur 55. 4, 5. aur 60. 1, 3, 4, 5. Haj. 2. 7. Lúq. 2. 30, 31, 32.
z 2 Sal. 18. 32.
a Ams. 23. 29.

13 ¶ Maskan Zabulún ká sa-
mundar ká kanára[b], aur jaházoṉ
ká baudar hogá; aur us kí sar-
hadd Saidá tak pahunchegí.
14 ¶ Ishakár mazbút gadhá hai,
jo iháṭoṉ meṉ leṭegá;
15 Aur jab dekhtá hai, ki árám-
gáh ḳhúb aur zamín dilpasand
hai, to apná kándhá bojh uṭháne
ko jhukáegá, aur ḳhirájguzár ba-
negá.
16 ¶ Dán, Isráel ke firqoṉ meṉ se
ek kí mánind apne logoṉ ká niyáo
karegá[c].
17 Dán ráh ká sámp hai, aur
ráhguzar ká afa'í, jo ghoṛe kí
nalíoṉ ko aisá daṉsegá, ki us ká
sawár pichhárí gir paṛegá[d].
18 Ai Ḳhudáwand, maiṉ terí
naját ká muntazir[e] húṉ.
19 ¶ Jadd, ek fauj se maglúb
hogá, par wuh áḳhir ko gálib
hogá[f].
20 ¶ Yasar se us kí chikní roṭí
áwegí; wuh bádsháhí ḳhush ḳhu-
ráken degá[g].
21 ¶ Naftálí ázád gazál hai, jo
lutf ke kalám kahegá[h].
22 ¶ Yúsuf bárwar paudhá hai;
wuh sote par lagá húá bárwar
paudhá hai, jis kí sháḳheṉ díwár
par chaṛh játí haiṉ.
23 Tírandáz us ko chheṛte, aur
márte aur satáte the[i];
24 Lekin us kí kamán baqarár
hai[k], aur us ke háth ke bázú
chálák rahte haiṉ, Ya'qúb ke Kir-
digár ke háth meṉ se[l], waháṉ se,
Isráel ke chaupán[m] aur chaṭán[n] se;
25 Tere báp ke Ḳhudá se[o], jis ne
terí madad kí, aur us Qádir se[p],
jis ne tujh ko mutabarrak kiyá,
tere liye úpar se ásmán kí bara-
kateṉ, aur níche se gahráo kí
barakateṉ, aur chhátíoṉ aur rih-
moṉ kí barakateṉ howeṉ[q].
26 Jo barakat terá báp tere liye
cháhtá hai, so puráne pahároṉ kí
barakat se, aur qadím kohoṉ kí
ḳhushnumáí se baṛh játí[r] hai: wuh
Yúsuf ke sir par balki us ke sir
ke táj par, jo apne bháíoṉ se judá
húá, áwe[s].
27 ¶ Binyamín pháṛnewálá bhe-
ṛiyá[t] hai; subh ko shikár kháegá,
aur shám ko ganímat bánṭegá[u].
28 ¶ Ye sab Isráel ke bárah sibt
haiṉ; aur yih hai, jo un ke báp ne
unheṉ kahá, aur har ek ke haqq
meṉ judí judí barakat cháhí.

Peshtar MASÍH se, 1689.

[b] Ist. 33. 18, 19. Yash. 19. 10, 11.
[c] Ist. 33. 22. Qáz. 18. 1, 2.
[d] Qáz. 18. 27.
[e] Zab. 25. 5. aur 119. 166, 174. Yas. 25. 9.
[f] Ist. 33. 20. 1 Taw. 5. 18.
[g] Ist. 33. 24. Yash. 19. 24.
[h] Ist. 33. 23.
[i] Paid. 37. 4, 24, 28. aur 39. 20. aur 42. 21. Zab. 118. 13.
[k] Aiy. 29. 20. Zab. 37. 15.
[l] Zab. 132. 2, 5.
[m] Zab. 80. 1.
[n] Yas. 28. 16.
[o] Paid. 28. 13, 21. aur 35. 3. aur 43. 23.
[p] Paid. 17. 1. aur 35. 11.
[q] Ist. 33. 13.
[r] Ist. 33. 15.
[s] Ist. 33. 16.
[t] Qáz. 20. 21, 25. Hiz. 22. 25, 27.
[u] Gin. 23. 24. Ást. 8. 11. Hiz. 39. 10. Zak. 14. 1, 7.

29 Phir us ne unheṉ hukm kiyá,
aur kahá, ki Maiṉ apne logoṉ
meṉ shámil hone par húṉ[x]; mujhe
apne bápoṉ ke pás[y] us magáre
meṉ, jo Hittí 'Ifrún ke khet meṉ
hai[z], gáṛiyo;
30 Ya'ne, us magáre meṉ, jo
Makfílah ke khet meṉ, Mamre kí
púrab taraf, Kan'án kí zamín meṉ
hai, jo Abirahám ne khet samet
'Ifrún Hittí se goristán kí milk
hone ko mol liyá thá[a].
31 Waháṉ unhoṉ ne Abirahám
ko, aur us kí jorú Sarah ko
gáṛá[b]; waháṉ unhoṉ ne Iz,hák
aur us kí jorú Ribqah ko gáṛá[c];
aur waháṉ maiṉ ne Líyáh ko
gáṛá;
32 Ya'ne, us khet par aur us
magáre meṉ, jo baní Hitt se ḳha-
rídá gayá hai.
33 Aur jab Ya'qúb apne beṭoṉ
ko wasíyat kar chuká, to us ne
apne páoṉ ko phir bichhaune par
phailáyá, aur ján bahaqq húá, aur
apne logoṉ meṉ já milá[d].

L BÁB.

1 *Ya'qúb ke liye mátam karte.* 4 *Yúsuf Fira'ún se ruḳhsat letá, ki apne báp ká dafan karne jáwe.* 7 *Us ke dafan ke ahwál.* 15 *Yúsuf ke bháí us se mu'áfí mángte, aur wuh un ko dilásá detá.* 22 *Yúsuf kí barí 'umr.* 23 *Tísrí pusht kí auládá dekhtá.* 24 *Apne bháíoṉ se un ke lauṭne kí peshíngoí kartá.* 25 *Un se qasam letá ki we us kí haḍḍíoṉ ko sáth lejáwenge.* 26 *Wuh marjátá, aur us kí lásh sandúq meṉ rakhí játí.*

TAB Yúsuf, apne báp ke muṉh
par gir paṛá[a], aur us par
royá, aur us ko chúmá[b].
2 Aur Yúsuf ne apne tabíb chá-
karoṉ ko hukm kiyá, ki us ke báp
meṉ ḳhushbú bhareṉ[c].
3 So tabíboṉ ne Isráel meṉ
ḳhushbú bharí: aur us par chálís
din guzre; kyúṉki jin par ḳhush-
bú malí játí hai, itne din guzarte
haiṉ. Aur Misrí us ke liye sattar
din tak royá kíe[d].
4 Aur jab us par rone ke din
guzar gae, to Yúsuf ne Fira'ún
ke gharáne se kahá, ki Agar maiṉ
ne tumhárí nazaroṉ meṉ iltifát
páí ho, to Fira'ún ke kánoṉ meṉ
kah do,
5 Ki Mere báp ne yih mujh se
qasam leke kahá hai[e], ki Dekh,
maiṉ martá húṉ: tú mujh ko merí
gor meṉ, jo maiṉ ne Kan'án kí za-
mín meṉ apne liye khodí hai[f], gá-
ṛiyo. So is liye mujhe ruḳhsat

Peshtar MASÍH se, 1689.

[x] Paid. 15. 15. aur 25. 8.
[y] Paid. 47. 30. 2 Sam. 19. 37.
[z] Paid. 50. 13.
[a] Paid. 23. 16.
[b] Paid. 23. 19. aur 25. 9.
[c] Paid. 35. 29.
[d] 29 áyat.
[a] Paid. 46. 4.
[b] 2 Sal. 13. 14.
[c] 26 áyat. 2 Taw. 16. 14. Mat. 26. 12. Marq. 14. 8. aur 16. 1. Lúq. 24. 1. Yúh. 12. 7. aur 19. 39, 40.
[d] Gin. 20. 29. Ist. 34. 8.
[e] Paid. 47. 29.
[f] 2 Taw. 16. 14. Yas. 22. 16. Mat. 27. 60.

Peshtar MASÍH se, 1689.

de, ki jáún aur apne báp ko gá-
rún; aur main phir áúngá.
6 Fira'ún ne kahá, ki Já, aur
apne báp ko, jaise us ne tujh se
qasam lí hai, gáriyo.
7 ¶ So Yúsuf apne báp ko gárne
gayá: aur Fira'ún ke sáre chákar,
aur us ke ghar ke shaikh, aur
Misr kí zamín ke sáre shaikh,
8 Aur Yúsuf ká sárá ghar, aur
us ke bháí, aur us ke báp ká ghar,
sab us ke sáth gae; aur unhon ne
sirf apne larke, aur gáe bail, aur
bher bakrí, Jashan kí zamín men
chhor díe.
9 Aur gáríán aur sawár, us ke
sáth gae; aur bará amboh thá.
10 Aur we Atad men, us khalí-
hán par, jo Yardan ke pár hai, áe,
aur wahán bahut bare dardálúd
nále kíe[g]. Aur us ne apne báp
ke liye sát din tak gam kiyá[h].
11 Aur jab us zamín ke báshin-
don, ya'ne Kan'áníon ne Atad
men, khalíhán par, yih gam karte
dekhá, to bole, Misríon ke liye
yih bará dardnák gam hai. So
wuh jagah ‖ Abíl Misraim kahláí
hai; aur wuh Yardan ke pár hai.
12 Aur us ke beton ne, jaisá us
ne unhen hukm kiyá thá, us ke
sáth kiyá.
13 Us ke bete use Kan'án kí
zamín men le gae[i], aur use Mak-
fílah ke khet ke magáre men, jise
Abirahám ne goristán kí milkíyat
ke liye, 'Ifrún Hittí se Mamre ke
muqábil, mol liyá thá[k], gárá.
14 ¶ Aur Yúsuf khud, aur us
ke bháí, aur we sab, jo us ke sáth
us ke báp ko gárne gae the, us ke
báp ko gárke Misr ko phire.
15 ¶ Aur jab Yúsuf ke bháíon
ne dekhá, ki hamárá báp mar
gayá, to unhon ne kahá, ki Yúsuf
sháyad ham se dushmaní karegá,
aur sárí badí ká, jo ham ne us se
kí hai, muqarrar intiqám legá[l].
16 Tab unhon ne Yúsuf ko yún

[g] 2 Sam. 1. 17. A'am. 8. 2.
[h] 1 Sam. 31. 13. Aiy. 2. 13.
‖ Ya'ne *Misríon ká mátam.*
[i] Paid. 49. 29, 30. A'am. 7. 16.
[k] Paid. 23. 16.
[l] Aiy. 15. 21, 22.

kahlá bhejá, ki Tere báp ne, apne
marne se áge, wasíyat kí hai, ki
Tum Yúsuf se kahiyo,
17 Apne bháíon ke gunáh, aur
un kí khatáen ab bakhsh díjiye;
kyúnki unhon ne tujh se badí
kí[m]: so apne báp ke Khudá[n] ke
bandon ke gunáh bakhsh díjiye.
Aur Yúsuf, jab unhon ne use yih
kahá, to royá.
18 Aur us ke bháí bhí gae, aur
us ke sámhne gir pare[o]; aur un-
hon ne kahá, Dekh, ham tere
chákar hain.
19 Yúsuf ne unhen kahá, Mat
daro[p]; kyá main Khudá ke ikhti-
yár men nahín[q]?
20 Tum jo ho, tum ne mujh se
badí karne ká iráda kiyá[r]; lekin
Khudá ne use bhaláí kar diyá, ki
bahut se logon kí ján bach jáwe:[s]
chunánchi áj wáqi' húá.
21 Is liye tum mat daro; main
tumháre larkon kí parwarish ka-
rúngá[t]. Aur us ne un kí khátir-
jam'a kí.
22 ¶ Aur Yúsuf, aur us ke báp
ke gharáne ne Misr men sukúnat
kí: aur Yúsuf ek sau das baras
jiyá.
23 Aur Yúsuf ne Ifráím ke larke,
jo tísrí pusht the[u], dekhe: aur
Munassí ke bete Makír[x] ke bete
bhí Yúsuf kí god men janáe gae[y].
24 Aur Yúsuf ne apne bháíon
se kahá, Main martá hún: aur
Khudá tum ko yád karegá, aur
tum ko is zamín se báhar[z], us
zamín men, jis kí bábat us ne
Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'-
qúb se qasam kí hai[a], le jáegá.
25 Aur Yúsuf ne baní Isráel se
qasam leke kahá, Khudá tum ko
yád karegá, aur tum merí had-
díon ko yahán se le jáiyo[b].
26 Yúsuf ek sau das baras ká
búrhá hoke mar gayá: aur unhon
ne us men khushbú bharí[c], aur use
Misr men sandúq men rakhá.

Peshtar MASÍH se, 1689.

[m] Ams. 28. 13.
[n] Paid. 49. 25.
[o] Paid. 37. 7, 10.
[p] Paid. 45. 5.
[q] Ist. 32. 35. 2 Sal. 5. 7. Aiy. 31. 29. Rúm. 12. 19. 'Ibrán. 10. 30.
[r] Zab. 56. 5. Yas. 10. 7.
[s] Paid. 45. 5, 7. A'am. 3. 13, 14, 15.
[t] Paid. 47. 12. Mat. 5. 44.
1635.
[u] Aiy. 42. 16.
[x] Gin. 32. 39.
[y] Paid. 30. 3.
[z] Paid. 15. 14. aur 46. 4. aur 48. 21. Khur. 3. 16, 17. 'Ibrán. 11. 22.
[a] Paid. 15. 18. aur 26. 3. aur 35. 12. aur 46. 4.
[b] Khur. 13. 19. Yash. 24. 32. A'am. 7. 16.
[c] 2 áyat.
1635.

MU'SA' KI' DU'SRI' KITA'B,

MUSAMMA'

ḲHURU'J.

.Peshtar MASÍH se, 1706.

I BAB.

1 Baní Isráel, Yúsuf ke marne ke ba'd, bahut hojáte. 8 Nayá bádsháh un par zulm kartá, lekin we aur bhí ziyáda baṛhjáte. 15 Dái janáíáṉ ḳhudátarsí karke naupaide laṛkoṉ ko zinda rakhte. 22 Fira'ún hukm detá, ki sab naupaide laṛke daryá meṉ phenke jáweṉ.

AB Isráel ke beṭoṉ ke nám, jo har ek apne kunbe ko leke Ya'qúb ke sáth Misr meṉ áyá, ye haiṉ[a]:

2 Rúbin, Sama'ún, Láwí, Yahúdáh,

3 Ishakár, Zabulún, Binyamín,

4 Dán, Naftálí, Jadd, Yasar.

5 Aur sárí jáneṉ, jo Ya'qúb kí sulb se paidá húíṉ, sattar thíṉ[b]; aur Yúsuf to Misr meṉ thá.

6 Aur Yúsuf[c], aur us ke sab bháí, aur sáre log us qarn ke, mar miṭe.

1635.

7 ¶ Lekin Isráel kí auláḍ baromand húí, aur baṛhí, aur firáwán húí, aur niháyat zor paidá kiyá[d]; aur wuh zamín un se ma'múr hogaí.

8 Tab Misr meṉ ek nayá bádsháh, jo Yúsuf ko na jántá thá[e], paidá húá.

9 Aur us ne apne logoṉ se kahá, Dekho, ki baní Isráel ham se ziyáda, aur qawítar haiṉ[f].

10 Ao[g], ham un se dánishmandána mu'ámala kareṉ[h], tá na howe, ki jab we aur ziyáda hoṉ, aur jang paṛe, to we hamáre dushmanoṉ se mil jáweṉ, aur ham se laṛeṉ, aur mulk se nikal jáweṉ.

11 Is liye unhoṉ ne un par ḳhiráj ke liye muhassil biṭhláe, táki unheṉ apne saḳht kámoṉ ke bojhoṉ se[i] satáweṉ[k]. Aur unhoṉ ne Fira'ún ke liye ḳhazáne ke shahr Pitom aur Ra'msís[l] banáe.

12 Par unhoṉ ne jitná unheṉ dukh diyá, we ziyádatar baṛhe, aur firáwán húe; aur we baní Isráel kí kasrat se nákhush húe.

13 Aur Misríoṉ ne ḳhidmat karwáne meṉ baní Isráel par saḳhtí kí.

a Paid. 46. 8. Ḳhur. 6. 14.
b Paid. 46. 26, 27. 20 áyat. Ist. 10. 22.
c Paid. 50. 26. A'am. 7. 15.
d Paid. 46. 3. Ist. 26. 5. Zab. 105. 24. A'am. 7. 17.
e A'am. 7. 18.
f Zab. 105. 24.
g Zab. 10. 2. aur 83. 3, 4.
h Aiy. 5. 13. Zab. 105. 25. Ams. 16. 25. aur 21. 30. A'am. 7. 19.
i Ḳhur. 5. 4, 5. Zab. 81. 6.
k Paid. 15. 13. Ḳhur. 3. 7. Ist. 26. 6.
l Paid. 47. 11.

Peshtar MASÍH se, 1635.

14 Aur unhoṉ ne berahmí se gilí aur ḳhishtí kám, aur sab qism kí ḳhidmat khet kí karwáke[m], un kí zindagí talḳh kí[n]; un kí sárí ḳhidmateṉ, jo we karte the, mashaqqat kí thíṉ.

15 ¶ Tab Misr ke bádsháh ne 'Ibrání dáí janáíoṉ ko, jin meṉ ek ká nám Sifrah, aur dúsrí ká nám Fú'ah thá, yúṉ kahá:

16 Ki jab 'Ibrání 'aurateṉ tum se dáí ká kám karáweṉ, aur tum unheṉ pattharoṉ par dekho, agar beṭá ho, to use halák karo, aur agar beṭí ho, to jíne do.

1635 ke qaríb.

17 Par dáí janáíáṉ Ḳhudá se ḍaríṉ[o], aur jaisá ki Misr ke bádsháh ne unheṉ hukm kiyá thá, na kiyá[p], aur laṛkoṉ ko jítá rahne diyá.

18 Phir Misr ke bádsháh ne dáíoṉ ko bulwáyá, aur unheṉ kahá, Tum ne aisá kyúṉ kiyá, aur laṛkoṉ ko kyúṉ jítá rahne diyá?

19 Dáíoṉ ne Fira'ún ko kahá, Is liye ki 'Ibrání 'aurateṉ Misr kí 'auratoṉ ke mánind nahíṉ[q]; ki we mazbút haiṉ, aur peshtar us se ki dáíáṉ un tak pahuncheṉ, jan ḍáltí haiṉ.

20 Pas ihsán kiyá Ḳhudá ne dáíoṉ ke sáth[r], aur we log firáwán húe, aur baṛá zor paidá kiyá.

21 Aur is sabab se ki dáíáṉ Ḳhudá se ḍaríṉ, yúṉ húá, ki us ne un ko ábád kiyá[s].

1573 ke qaríb.

22 Aur Fira'ún ne apne sab logoṉ ko hukm kiyá, ki Un meṉ jo beṭá paidá ho, tum use daryá meṉ ḍál do[t]; aur jo beṭí ho, jítí rahne do.

m Zab. 81. 6.
n Ḳhur. 2. 23. aur 6. 9. Gin. 26. 15. A'am. 7. 19, 34.
o Ams. 16. 6.
p Dán. 3. 16, 18. aur 6. 13. A'am. 5. 29.
q Dekho Yash. 2. 4, wag. 2 Sam. 17. 19, 20.
r Ams. 11. 18. Wá'iz 8. 12. Yas. 3. 10. 'Ibrán. 6. 10.
s Dekho 1 Sam. 2. 35. 2 Sam. 7. 11, 13, 27, 29. 1 Sal. 2. 24. aur 11. 38. Zab. 127. 1.
t A'am. 7. 19.

II BAB.

1 Músá paidá hotá; 3 ṭokre meṉ rakhke, use jháú ke bích ḍál dete. 5 Wahán us ká patá miltá, aur Fira'ún kí beṭí use leke, us kí parwarish aur tarbiyat kartí. 11 Músá ek Misrí ádmí ko márḍáltá. 13 Ek 'Ibrání ádmí se malámat kartá. 15 Midyán ko bhágjátá. 21 Safúrah se shádí kartá. 22 Jairsún paidá hotá. 23 Ḳhudá Baní Isráel kí faryád suntá.

Peshtar MASÍH se, 1571.

PHIR Láwí ke gharáne ke ek
shak͟hs ne jákar Láwí kí nasl
meṉ ek 'aurat se biyáh kiyá[a].
2 Wuh 'aurat hámila húí, aur
beṭá janí; aur us ne use k͟húbsú-
rat dekhke tín mahíne tak chhipá
rakhá[b].
3 Aur jab áge ko chhipá na sakí,
to us ne sarkanḍoṉ ká ek ṭokrá
banáyá, aur us par raugan, qír,
aur zuft ká lagáyá, aur laṛke ko
us meṉ rakhá; aur us ne use
daryá ke kanáre par jháú meṉ
rakh diyá.
4 Aur us kí bahin[c] dúr se khaṛí
dekhtí thí, ki kyá hotá hai us ke
sáth.
5 ¶ Tab Fira'ún kí beṭí gusl
karne ko daryá par utrí, aur us kí
sahelíáṉ daryá ke kanáre par
phirne lagíṉ. Us ne jháú meṉ
ṭokrá dekhkar apní sahelí ko
bhejá, ki use uṭhá le[d].
6 Jab us ne use kholá, to kyá
dekhtí hai, ki ek laṛká hai, rotá
húá. Use us par rahm áyá,
aur bolí, Yih kisí 'Ibrání ká laṛká
hai.
7 Tab us kí bahin ne Fira'ún kí
beṭí ko kahá, Kahe to, maiṉ jáke
'Ibrání 'auratoṉ meṉ se ek dái
tujh pás le áúṉ, táki wuh tere liye
is laṛke ko dúdh piláwe.
8 Fira'ún kí beṭí ne use kahá,
ki Já. Wuh chhokrí gaí, aur laṛke
kí má ko buláyá.
9 Fira'ún kí beṭí ne use kahá,
ki Is laṛke ko le, aur mere liye
dúdh pilá; maiṉ tujhe darmáhá
dúṉgí. Us 'aurat ne laṛke ko
liyá, aur dúdh piláyá.
10 Jab laṛká baṛhá, wuh use
Fira'ún kí beṭí pás láí, aur wuh
us ká beṭá ṭhahrá[e], us ne us ká
nám || Músá rakhá, aur kahá, ki
Maiṉ ne use pání se nikálá.
11 ¶ Aur un rozoṉ meṉ yúṉ
húá, ki jab Músá baṛá húá, to
wuh apne bháíoṉ pás báhar gayá,
aur un kí mashaqqatoṉ ko dekhá[f];
aur dekhá, ki ek Misrí ek 'Ibrání
ko, jo ek us ke bháíoṉ meṉ se
thá, már rahá hai.
12 Phir us ne idhar udhar nazar
kí, aur dekhá, ki koí nahíṉ; tab
us Misrí ko már ḍálá[g], aur ret
meṉ chhipá diyá.
13 Jab wuh dúsre din báhar
gayá, to kyá dekhtá hai, ki do
'Ibrání ápas meṉ jhagaṛ rahe
haiṉ[h]; tab us ne us ko, jo náhaqq
par thá, kahá, ki Tú apne yár ko
kyúṉ mártá hai?
14 Wuh bolá, ki Kis ne tujhe
ham par hákim, yá munsif mu-
qarrar kiyá? áyá tú cháhtá hai, ki
jis tarah tú ne us Misrí ko már
ḍálá, mujhe bhí már ḍále[i]? Tab
Músá ḍará, aur kahá, ki Yaqínaṉ
yih bhed fásh húá.
15 Jab Fira'ún ne yih suná, to
cháhá, ki Músá ko qatl kare;
par Músá Fira'ún ke huzúr se
bhágá[k], aur Midyán kí wiláyat
meṉ gayá, aur ek kúe ke nazdík
baiṭhá[l].
16 Aur Midyán ke káhin[m] kí sát
beṭíáṉ thíṉ; we áíṉ, aur pání
nikálne lagíṉ[n], aur kaṭhre ko
bhará, táki apne báp ke galle ko
pání piláweṉ.
17 Tab gaṛaríoṉ ne áke unheṉ
hánká; lekin Músá ne khaṛá ho-
kar un laṛkíoṉ kí rihái kí, aur un
ke galle ko pání piláyá[o].
18 Aur jab we apne báp Ra'úel[p]
pás áíṉ, us ne púchhá, ki Áj tum
kyúṉkar sawere phiríṉ?
19 We bolíṉ, Ek Misrí ne hameṉ
gaṛaríoṉ ke háth se bacháyá, aur
hamáre liye jitná káfí thá, pání
bhará, aur galle ko piláyá.
20 Us ne apní beṭíoṉ se kahá, ki
Wuh mard kaháṉ hai? tum use
kyúṉ chhoṛ áíṉ? use buláo, ki roṭí
kháwe[q].
21 Tab Músá us shak͟hs ke ghar
meṉ rahne par rází húá: aur us
ne apní beṭí Safúrah Músá ko
dí[r].
22 Wuh beṭá janí; us ne us ká
nám || Jairsún[s] rakhá; kyúṉki
us ne kahá, ki Maiṉ gair mulk
meṉ musáfir húṉ[t].
23 ¶ Aur ek muddat ke ba'd[u]
yúṉ húá, ki Misr ká bádsháh mar
gayá: aur baní Isráel mashaqqat
se áh bharne lage[x], aur roe; aur
un ká roná, jo un kí mashaqqat
ke bá'is se thá, Ḳhudá tak pa-
hunchá[y].
24 Ḳhudá ne un kí faryád suní[z];
aur Ḳhudá ne apne 'ahd ko, jo
Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb
ke sáth thá, yád kiyá[a].
25 Aur Ḳhudá ne baní Isráel
par nazar kí[b], aur un ke hál ko
ma'lúm kiyá[c].

a Ḳhur. 6. 20. Gin. 26. 59. 1 Taw. 23. 14.
b A'am. 7. 20. 'Ibrán. 11. 23.
c Ḳhur. 15. 20. Gin. 26. 59.
d A'am. 7. 21.
e A'am. 7. 21.
|| Ya'ne *Nikálá húá.*
f A'am. 7. 23, 24. 'Ibrán. 11. 24, 25, 26.

1531.

g A'am. 7. 24.

Peshtar MASÍH se, 1531.

h A'am. 7. 26.
i A'am. 7. 27, 28.
k A'am. 7. 29. 'Ibrán. 11. 27.
l Paid. 24. 11. aur 29. 2.
m Ḳhur. 3. 1.
n Paid. 24. 11. aur 29. 10. 1 Sam. 9. 11.
o Paid. 29. 10.
p Gin. 10. 29, *Yitrú* bhí kahláyá. Ḳhur. 3. 1. aur 4. 18. aur 18. 1, wag.
q Paid. 31. 54. aur 43. 25.
r Ḳhur. 4. 25. aur 18. 2.
|| Ya'ne *Yaháṉ ek musáfir.*
s Ḳhur. 18. 3.
t A'am. 7. 29. 'Ibrán. 11. 13, 14.
u Ḳhur. 7. 7. A'am. 7. 30.
x Gin. 20. 16. Ist. 26. 7. Zab. 12. 5.
y Paid. 18. 20, 21. Ḳhur. 3. 9. aur 22. 23, 27. Ist. 24. 15. Ya'q. 5. 4.
z Ḳhur. 6. 5.
a Paid. 15. 14. aur 46. 4. Ḳhur. 6. 5. Zab. 105. 8, 42. aur 106. 45.
b Paid. 4. 31. 1 Sam. 1. 11. 2 Sam. 16. 12. Lúq. 1. 25.
c Ḳhur. 3. 7.

Peshtar MASÍH se, 1491.

III BÁB.

1 *Músá Yitrú ke galle kí nigáhbání kartá.* 2 *Ḳhudá us par jalte búṭe ke darmiyán záhir hotá.* 9 *Use Isráel ke chhuṛáne ko bhej detá.* 14 *Ḳhudá ká nám.* 15 *Isráel ko Ḳhudá ká paigám.*

1491.

AUR Músá apne sasure Yitrú ke, jo Midyán ká káhin thá[a], galle kí nigáhbání kartá thá: tab us ne galle ko bayábán kí ek taraf hánk diyá, aur Ḳhudá ke paháṛ[b] Hurib ke nazdík áyá.

2 Us waqt KHUDÁWAND ká Firishta ek búṭe men se ág ke shu'ale men us par záhir húá[c]: us ne nigáh kí, to kyá dekhtá hai, ki ek búṭá ág men roshan hai, aur wuh jal nahín játá.

3 Tab Músá ne kahá, ki Main ab nazdík jáún, aur is baṛe manzar ko dekhún[d], ki yih búṭá kyún nahín jal játá[d].

4 Jab KHUDÁWAND ne dekhá, ki wuh dekhne ko nazdík áyá, to Ḳhudá ne usí búṭe ke andar se pukárá[e], aur kahá, ki Ai Músá, ai Músá! Wuh bolá, Main yahán hún.

5 Tab us ne kahá, Yahán nazdík mat á; apne páon se jútá utár; kyúnki yih jagah jahán tú khaṛá hai, wádí muqaddas hai[f].

6 Aur us ne kahá, ki Main tere báp ká Ḳhudá, aur Abirahám ká Ḳhudá, aur Iz,hák ká Ḳhudá, aur Ya'qúb ká Ḳhudá hún[g]. Músá ne apná munh chhipáyá; kyúnki wuh Ḳhudá par nazar karne se ḍartá thá[h].

7 ¶ Aur KHUDÁWAND ne kahá, Main ne apne logon kí taklíf, jo Misr men hain, yaqínan dekhí[i], aur un kí faryád, jo ḳhiráj ke muhassilon ke sabab se hai, suní[k]; aur main un ke dukhon ko jántá hún[l]:

8 Aur main názil húá hún[m], ki unhen Misríon ke háth se naját baḳhshún[n], aur us zamín se nikálke achchhí baṛí zamín men[o], jahán dúdh aur shahd mauj mártá hai[p]: Kan'áníon, aur Hittíon, aur Amúríon, aur Farizzíon, aur Hawíon, aur Yabúsíon kí jagah men[q] láún.

9 Ab dekh, baní Isráel kí faryád mujh tak áí[r], aur main ne wuh zulm, jo Misrí un par karte hain, dekhá hai[s].

10 Pas, ab tú já; main tujhe Fira'ún pás bhejtá hún[t]; mere logon ko, jo baní Isráel hain, Misr se nikál.

11 ¶ Músá ne Ḳhudá ko kahá, Main kaun hún, jo Fira'ún ke pás jáún, aur baní Isráel ko Misr se nikálún[u]?

12 Wuh bolá, Yaqínan main tere sáth húngá[x], aur is ká, ki main ne tujhe bhejá hai, tujh pás yih nishán hai, ki jab tú logon ko Misr se nikále, to tum is paháṛ par Ḳhudá kí 'ibádat karoge.

13 Tab Músá ne Ḳhudá se kahá, ki Dekh, jab main baní Isráel pás pahunchún, aur unhen kahún, ki Tumháre bápon ke Ḳhudá ne mujhe tumháre pás bhejá hai; aur we mujhe kahen, ki Us ká nám kyá hai? to main unhen kyá batáún?

14 Ḳhudá ne Músá ko kahá ki Main wuh hún, jo main hún: aur us ne kahá, ki Tú baní Isráel se yún kahiyo, ki WUH JO HAI, us ne[y] mujhe tumháre pás bhejá hai.

15 Phir Ḳhudá ne Músá ko kahá, ki Tú baní Isráel se yún kahiyo, ki KHUDÁWAND, tumháre báp ke Ḳhudá, Abirahám ke Ḳhudá, aur Iz,hák ke Ḳhudá, aur Ya'qúb ke Ḳhudá ne mujhe tum pás bhejá hai: abad tak merá yihí nám hai, aur sárí naslon men yihí merá tazkira hai[z].

16 Já aur Isráelíon ke buzurgon ko ek jagah jam'a kar[a], aur unhen kah, ki KHUDÁWAND, tumháre báp ká Ḳhudá, Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb ká Ḳhudá yún kahtá húá mujhe dikháí diyá, ki Main ne yaqínan tumhárí ḳhabardárí kí[b], aur jo kuchh tum par Misr men húá, dekhá:

17 Aur main ne kahá hai, ki Main tumhen Misríon kí taklífon se, Kan'áníon, aur Hittíon, aur Amúríon, aur Farizzíon, aur Hawíon, aur Yabúsíon kí zamín men, jahán dúdh aur shahd bahtá hai, nikál láúngá[c].

18 Aur we terí áwáz sunenge[d]; aur tú aur Isráelíon ke buzurg, Misr ke bádsháh pás áiyo[e], aur use kahiyo, ki KHUDÁWAND 'Ibráníon ke Ḳhudá ne ham se muláqát kí[f]; aur ab ham terí minnat karte hain, ham ko tín din kí ráh bayábán men jáne de, táki ham KHUDÁWAND apne Ḳhudá ke liye zabh karen.

a Ḳhur. 2. 16.
b Ḳhur. 18. 5. 1 Sal. 19. 8.
c Ist. 33. 16. Yas. 63. 9. A'am. 7. 30.
d Zab. 111. 2. A'am. 7. 31.
e Ist. 33. 16.
f Ḳhur. 19. 12. Yash. 5. 15. A'am. 7. 33.
g Paid. 28. 13. 15 áyat. Ḳhur. 4. 5. Mat. 22. 32. Marq. 12. 26. Lúq. 20. 37.
h Yúh 1 Sal. 19. 13. A'am. 7. 32. Yas. 6. 1, 5.
i Ḳhur. 2. 23, 24, 25. Naham. 9. 9. Zab. 106. 44. A'am. 7. 34.
k Ḳhur. 1. 11.
l Paid. 18. 21. Ḳhur. 2. 25.
m Paid. 11. 5, 7. aur 18. 21. aur 50. 24.
n Ḳhur. 6. 6, 8. aur 12. 51.
o Ist. 1. 25. aur 8. 7, 8, 9.
p 17 áyat. Ḳhur. 13. 5. aur 33. 3. Gin. 13. 27. Ist. 26. 9, 15. Yar. 11. 5. aur 32. 22. Hiz. 20. 6.
q Paid. 15. 18.
r Ḳhur. 2. 23.
s Ḳhur. 1. 11, 13, 14, 22.
t Zab. 105. 26. Mík. 6. 4.
u Dekho Ḳhur. 6. 12. 1 Sam. 18. 18. Yas. 6. 5, 8. Yar. 1. 6.
x Paid. 31. 3. Ist. 31. 23. Yash. 1. 5. Rúm. 8. 31.
y Ḳhur. 6. 3. Yúh. 8. 58. 2 Qur. 1. 20. 'Ibrán. 13. 8. Muk. 1. 4.
z Zab. 135. 13. Hús. 12. 5.
a Ḳhur. 4. 29.
b Paid. 50. 24. Ḳhur. 2. 25. aur 4. 31. Lúq. 1. 68.
c Paid. 15. 14, 16. 8 áyat.
d Ḳhur. 4. 31.
e Ḳhur. 5. 1, 3.
f Gin. 23. 3, 4, 15, 16.

Peshtar MASÍH se, 1491.

19 ¶ Aur maiṉ yaqíṉ jántá húṉ,
ki Misr ká bádsháh tum ko na
yúṉ jáne degá[g], na baṛe zor se.
20 Aur maiṉ apná háth lambá
karúṉgá[h], aur sab 'ajáib qudratoṉ
se, jo maiṉ un ke darmiyán di-
kháúṉgá[i], Misríoṉ ko márúṉgá:
tab wuh tumheṉ nikál degá[k].
21 Aur maiṉ un logoṉ ko Mis-
ríoṉ kí nazar meṉ 'izzat bak̲h̲-
shúṉgá[l]; aur yúṉ hogá, ki jab
tum jáoge, to k̲h̲álí háth na jáoge;
22 Balki har ek 'aurat apní pa-
ṛosin se, aur us se, jo us ke ghar
meṉ rahtí hai, rúpe aur sone ke
bartan, aur libás 'áriyat legí[m];
aur tum apne beṭoṉ, aur apní
beṭíoṉ ho pahináoge, aur ‖ Misríoṉ
ko gárat karoge[n].

g Ḳhur. 5. 2. aur 7. 4.
h Ḳhur. 6. 6. aur 7. 5. aur 9. 15.
i Ḳhur. 7. 3. aur 11. 9. Ist. 6. 22. Naham. 9. 10. Zab. 105. 27. aur 135. 9. Yar. 32. 20. A'am. 7. 36. Dekho Ḳhur. 7 Báb se Ḳhur. 13 Báb tak.
k Ḳhur. 12. 31.
l Ḳhur. 11. 3. aur 12. 36. Zab. 106. 46. Ams. 16. 7.
m Paid. 15. 14. Ḳhur. 11. 2. aur 12. 35, 36.
n Aiy. 27. 17. Ams. 13. 22. Hiz. 39. 10.
‖ Yá, *Misr ko.*

IV BÁB.

1 *Qudrat iláhí se Músá ká 'asá sámp hojátá.* 6 *Us ká háth mabrús hojátá.* 10 *Wuh Misr ko jáne nahíṉ cháhtá.* 14 *Hárún us kí madad karne ke liye muqarrar húá.* 18 *Músá Yitrú se ruk̲h̲sat leke rawána hotá.* 21 *Ḳhudá Fira'ún ko ek paigám bhej detá.* 24 *Safúrah apne beṭe ká ḳhatna kartí.* 27 *Hárún bhejá játá hai, ki Músá ká istiqbál kare.* 31 *Baní Isráel un ke mu'ataqid hote.*

TAB Músá ne jawáb diyá, aur
kahá, ki Dekh, we mujh par
ímán na láeṉge, na merí bát ke
shanawá hoṉge; we kaheṉge, ki
ḲHUDÁWAND tujhe dikhái nahíṉ
diyá.
2 Tab Ḳhudá ne Músá se kahá,
ki Yih tere háth meṉ kyá hai?
Wuh bolá, 'Asá[a].
3 Phir us ne kahá, Use zamín
par phenk de. Us ne zamín par
phenk diyá, aur wuh sámp ban
gayá; aur Músá us ke áge se
bhágá.
4 Tab ḲHUDÁWAND ne Músá se
kahá, ki Apná háth baṛhá, aur us
kí dum pakaṛ le. Us ne háth
baṛháyá, aur use pakaṛ liyá; wuh
us ke háth meṉ 'asá ho gayá;
5 Táki we i'atiqád kareṉ[b], ki
ḲHUDÁWAND, un ke ábá ká Ḳhudá,
Abirahám ká Ḳhudá, Iz,hák ká
Ḳhudá, aur Ya'qúb ká Ḳhudá,
tujh ko dikhái diyá[c].
6 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne use
kahá, ki Tú apná háth apní chhátí
par rakh. Chunánchi us ne ap-
ná háth apní chhátí par rakhá:
aur jab us ne use nikálá, to dekhá,
ki us ká háth barf ke mánind safed
mabrús[d] thá.
7 Phir us ne kahá, ki Tú apná
háth phir apní chhátí par rakh.
Us ne phir rakhá; jab báhar ni-
kálá, to dekhá, ki wuh phir wai-
sáhí, jaisá us ká sárá badan thá,
ho gayá[e].
8 Aur yúṉ hogá, ki agar we tujh
par ímán na láweṉ, aur na pahile
mu'ajize ke shanawá hoṉ, to
we dúsre mu'ajize ke mu'ataqid
hoṉge.
9 Aur yúṉ hogá, ki agar we un
donoṉ mu'ajizoṉ par bhí ímán na
láweṉ, aur tere suk̲h̲un ke shanawá
na hoṉ, to tú rúd i Níl ká pání leke
k̲h̲ushk zamín meṉ chhiṛkiyo; aur
wuh pání, jo daryá se legá, k̲h̲ush-
kí par lahú ho jáegá[f].
10 Tab Músá ne ḲHUDÁWAND se
kahá, ki Ai mere Ḳhudáwand,
maiṉ fasáhat nahíṉ rakhtá, na to
áge se, aur na jab se ki tú ne apne
bande se kalám kiyá, aur merí
zabán aur bátoṉ meṉ luknat hai[g].
11 Tab ḲHUDÁWAND ne use kahá,
ki Ádmí ko zabán[h] kis ne dí? aur
kaun gúngá, yá bahrá, yá bíná, yá
andhá kartá hai? kyá maiṉ nahíṉ
kartá, jo ḲHUDÁWAND húṉ?
12 Pas, ab tú já, aur maiṉ terí
bát ke sáth húṉ, aur tujh ko sik-
háúṉgá jo kuchh tú kahegá[i].
13 Tab us ne kahá, ki Ai mere
ḲHUDÁWAND, maiṉ terí minnat
kartá húṉ, jis ko cháhe, tú us ko
bhej[k].
14 Tab ḲHUDÁWAND ká gussa
Músá par bhaṛká, aur us ne kahá,
Kyá nahíṉ hai Láwíoṉ meṉ se
Hárún terá bhái? Maiṉ jántá
húṉ, ki wuh fasíh hai. Dekh, ki
wuh bhí terí muláqát ko átá hai[l],
aur tujhe dekhke dil meṉ k̲h̲ush
hogá.
15 Aur tú use kahegá, aur use
báteṉ bataegá[m], aur maiṉ terí aur
us kí bát ke sáth húṉgá[n], aur tum
jo kuchh karoge, tum ko bataúṉ-
gá[o].
16 Aur wuh tere 'iwaz logoṉ se
báteṉ karegá, aur terí zabán kí
jagah hogá, aur tú us ke liye
Ḳhudá kí jagah hogá[p].
17 Aur tú yih 'asá[q] apne háth
meṉ rakhiyo, ki us se tú mu'ajize
dikháegá.
18 ¶ Tab Músá rawána húá, aur
apne sasure Yitrú pás gayá, aur
use kahá, ki Maiṉ terí minnat
kartá húṉ, mujhe ruk̲h̲sat de, ki
apne bháíoṉ pás, jo Misr meṉ

a 17, 20 áyateṉ.
b Ḳhur. 19. 9.
c Ḳhur. 3. 15.
d Gin. 12. 10. 2 Sal. 5. 27.

Peshtar MASÍH se, 1491.

e Gin. 12. 13, 14. Ist. 32. 39. 2 Sal. 5. 14. Mat. 8. 3.
f Ḳhur. 7. 19.
g Ḳhur. 6. 12. Yar. 1. 6.
h Zab. 94. 9.
i Yas. 50. 4. Yar. 1. 9. Mat. 10. 19. Marq. 13. 11. Lúq. 12. 11, 12. aur 21. 14, 15.
k Dekho Yún. 1. 3.
l 27 áyat. 1 Sam. 10. 2, 3, 5.
m Ḳhur. 7. 1, 2.
n Gin. 22. 38. aur 23. 5, 12, 16. Ist. 18. 18. Yas. 51. 16. Yar. 1. 9.
o Ist. 5. 31.
p Ḳhur. 7. 1. aur 18. 19.
q 2 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

haiṉ, jáúṉ, aur dekhúṉ, ki we ab
tak jíte haiṉ ki nahíṉ. Yitrú ne
Músá ko kahá, ki Salámatí se já.
19 Tab Ḳhudáwand ne Midyán
meṉ Músá ko kahá, ki Misr meṉ
phir já; kyúṉki we sab, jo tere
qatl ke ḳhwáháṉ the, mar gae[r].
20 Tab Músá ne apní jorú aur
apne beṭoṉ ko liyá, aur unheṉ ek
gadhe par biṭhláyá, aur Misr meṉ
phir áyá: aur Músá ne Ḳhudá ká
'asá apne háth meṉ liyá[s].
21 Aur Ḳhudáwand ne Músá ko
kahá, ki Jab tú Misr meṉ dáḳhil
howe, to dekh, sab mu'ajize, jo
main ne tere háth meṉ rakhe haiṉ,
Fira'ún ke áge dikhláiyo[t]; lekin
maiṉ us ke dil ko saḳht karúṉgá[u],
ki wuh un logoṉ ko jáne na degá.
22 Tab tú Fira'ún ko yúṉ ka-
hiyo, ki Ḳhudáwand ne yúṉ far-
máyá hai, ki Isráel merá beṭá hai[x],
balki merá palauṭhá[y] hai:
23 So maiṉ tujhe kahtá húṉ, ki
Mere beṭe ko jáne de, táki wuh
merí 'ibádat kare: aur agar tú
use jáne nahíṉ detá hai, to dekh,
maiṉ tere palauṭhe beṭe ko már
ḍálúṉgá[z]:
24 ¶ Aur ráh meṉ manzil par
yúṉ húá, ki Ḳhudáwand use milá[a];
aur cháhá ki use halák kare[b].
25 Tab Safúrah ne ek tez pat-
thar uṭháyá[c], aur apne beṭe kí
khalṛí káṭ ḍálí; aur us ke páoṉ
par phenká aur kahá, Tú beshakk
ḳhún ke sabab se, mere sasure kí
jagah húá.
26 Tad us ne use chhoṛ diyá, aur
wuh bolí, ki Ḳhatne ke liye, ḳhún
ke sabab se, tú sasure kí jagah húá.
27 ¶ Aur Ḳhudáwand ne Hárúṉ
ko kahá, ki Bayábán meṉ jáke
Músá kí muláqát kar[d]. Wuh
gayá, aur Ḳhudá ke pahár par[e]
use milá, aur use bosa diyá.
28 Aur Músá ne Ḳhudá kí, jis ne
use bhejá, sárí báteṉ[f] aur mu-
'ajize[g], jo us ne use diye, Hárúṉ se
bayán kíe.
29 ¶ Tab Músá aur Hárúṉ gae,
aur baní Isráel ke sab buzurgoṉ
ko ek jagah jam'a kiyá[h].
30 Aur Hárúṉ ne sárí báteṉ, jo
Ḳhudáwand ne Músá ko kahí
thíṉ, kahíṉ[i]; aur logoṉ kí ánkhoṉ
ke sámhne mu'ajize záhir kíe.
31 Tab log ímán láe[k]: aur we
yih sunke, ki Ḳhudáwand ne baní
Isráel kí ḳhabargírí kí[l], aur un ke

[r] Ḳhur. 2. 15, 23. Mat. 2. 20.
[s] Ḳhur. 17. 9. Gin. 20. 8, 9.
[t] Ḳhur. 3. 20.
[u] Ḳhur. 7. 3, 13. aur 9. 12, 35. aur 10. 1. aur 14. 8. Ist. 2. 30. Yash. 11. 20. Yas. 63. 17. Yúh. 12. 40. Rúm. 9. 18.
[x] Hús. 11. 1. Rúm. 9. 4. 2 Qur. 6. 18.
[y] Yar. 31. 9. Ya'q. 1. 18.
[z] Ḳhur. 11. 5. aur 12. 29.
[a] Gin. 22. 22.
[b] Paid. 17. 14.
[c] Yash. 5. 2, 3.
[d] 14 áyat.
[e] Ḳhur. 3. 1.
[f] 15, 16 áyateṉ.
[g] 8, 9 áyateṉ.
[h] Ḳhur. 3. 16.
[i] 16 áyat.
[k] Ḳhur. 3. 18. 8, 9 áyateṉ.
[l] Ḳhur. 3. 16.

dukhoṉ par nazar kí[m], jhuke aur
sijde kíe[n].

V BÁB.

1 Fira'ún, Músá aur Hárúṉ ke paigám ke bá'is, un se malámat kartá. 5 Isráelioṉ ká kám baṛhátá. 15 Un kí shikáyatoṉ ko ṭál detá. 20 Baní Isráel Músá aur Hárúṉ par 'aib lagáte. 22 Músá Ḳhudá se faryád kartá.

BA'D us ke Músá aur Hárúṉ
áe, aur Fira'ún ko kahá, ki
Ḳhudáwand Isráel ká Ḳhudá yúṉ
farmátá hai, ki Mere logoṉ ko
jáne de, táki we bayábán meṉ
mere liye 'íd kareṉ[a].
2 Fira'ún ne kahá, ki Ḳhudá-
wand kaun hai, ki maiṉ us kí
áwáz ko sunúṉ[b], ki baní Isráel ko
jáne dúṉ? Maiṉ Ḳhudáwand ko
nahíṉ jántá, aur na maiṉ baní
Isráel ko jáne dúṉgá[c].
3 Tab unhoṉ ne kahá, ki 'Ibrá-
níoṉ ke Ḳhudá ne ham se mulá-
qát kí hai[d]: ham ko ijázat díjiye,
ki ham tín din kí ráh jangal meṉ
jáeṉ, aur Ḳhudáwand apne Ḳhudá
ke liye qurbání kareṉ; kahíṉ aisá
na ho, ki wuh ham meṉ wabá
bheje, yá hameṉ talwár se máre.
4 Tab Misr ke bádsháh ne unheṉ
kahá, ki Ai Músá, aur ai Hárúṉ,
tum un logoṉ ko un ke kám se
kyúṉ báz rakhte ho? tum apne
bojhoṉ ko jáo[e].
5 Aur Fira'ún ne kahá, ki Dek-
ho, is zamín ke log bahut haiṉ[f],
aur tum unheṉ un ke bojhoṉ se
báz rakhte ho.
6 Aur usí din Fira'ún ne muhas-
siloṉ ko[g], jo logoṉ par the, aur
un ke sardároṉ ko hukm kiyá:
7 Ab áge ko tum un logoṉ ko
bhus mat do, ki ye ínṭeṉ taiyár
kareṉ, jaisá ab tak diye gae hoṉ:
we jáweṉ, aur apne liye bhus ba-
ṭoreṉ.
8 Aur unhíṉ ínṭoṉ ke qadr hissa,
jo unhoṉ ne ab tak banáíṉ, tum un
par mu'aiyan karo; tum us meṉ
se kuchh waz'a na karo: ki we
káhil haiṉ; is liye we nála karte
haiṉ, aur kahte haiṉ, Hameṉ jáne
do, ki ham apne Ḳhudá ke liye
qurbání kareṉ.
9 Aur un ká kám baṛhá diyá jáe,
táki us meṉ mashgúl raheṉ, aur
behúda bátoṉ kí taraf mutawajjih
na hoṉ.
10 ¶ Tab ḳhiráj ke muhassil
aur un ke sardár nikle, aur un
logoṉ ko yúṉ kahá, ki Fira'ún

Peshtar MASÍH se, 1491.

[m] Ḳhur. 2. 25. aur 3. 7.
[n] Paid. 24. 26. Ḳhur. 12. 27. 1 Taw. 29. 20.
[a] Ḳhur. 10. 9.
[b] 2 Sal. 18. 35. Aiy. 21. 15.
[c] Ḳhur. 3. 19.
[d] Ḳhur. 3. 18.
[e] Ḳhur. 1. 11.
[f] Ḳhur. 1. 7, 9.
[g] Ḳhur. 1. 11.

Peshtar MASÍH se, 1491.

kahtá hai, Maiṉ tumheṉ bhus nahíṉ dene ká.

11 Tum jáo, aur apne liye bhus lo, jaháṉ páo; lekin tum par jo ḳhidmat hai, us meṉ kuchh taḳhfíf na hogí.

12 Chunánchi we log tamám mulk i Misr meṉ mutafarriq húe, ki bhus ke 'iwaz puwál jam'a kareṉ.

13 Aur muhassiloṉ ne taqaiyud kiyá, aur kahá, ki Tum apná har ek din ká kám usí din meṉ, jaisá bhus páte húe karte the, púrá karo.

14 Aur baní Isráel ke sardároṉ ko, jinheṉ Fira'ún ke muhassiloṉ ne un par kaṛorá kiyá thá, márá, aur kahá, ki Kyúṉ tum log apní ḳhidmat i mu'aiyan, jo ḳhishtsází hai, áge ke mánind áj bhí nahíṉ karte?

15 ¶ Tab baní Isráel ke sardár Fira'ún ke áge áke chilláe, aur kahá, ki Tú apne ḳhádimoṉ se aisá sulúk kyúṉ kartá hai?

16 We tere ḳhádimoṉ ko bhus nahíṉ dete, aur ham ko kahte haiṉ, ki I'nṭeṉ banáo: aur dekh, tere ḳhádimoṉ ne már kháí hai; par gunáh tere logoṉ ká hai.

17 Us ne kahá, ki Tum káhil ho, tum káhil ho: isí liye tum kahte ho, ki Hameṉ jáne de, ki Ḳhudáwand ke liye qurbání kareṉ.

18 So ab tum jáo, kám karo; ki bhus tum ko diyá na jáegá, aur íṉṭoṉ ko tum usí hisáb se doge.

19 Aur baní Isráel ke sardároṉ ne yih sunke, jo unheṉ kahá gayá, ki Tum apní ḳhishtsází meṉ, jo tumhárí roz kí ḳhidmat mu'aiyan hai kamí na karo, jáná, ki ham giriftárí meṉ áe.

20 ¶ Aur unhoṉ ne Fira'ún pás se nikalke Músá aur Hárún ko, apní muláqát ke liye, ráh meṉ khaṛá dekhá:

21 Aur unheṉ kahá, ki Ḳhudáwand tum ko dekhe, aur insáf kare; is liye, ki tum ne hameṉ Fira'ún, aur us ke ḳhádimoṉ kí nazar meṉ, aisá ghinauná kiyá hai[h], ki un ke háth meṉ talwár dí hai, ki wuh ham ko qatl kare.

22 Tab Músá Ḳhudáwand ke pás phir gayá, aur kahá, ki Ai Ḳhudáwand, tú ne in logoṉ ko kyúṉ dukh meṉ ḍálá, aur mujhe kyúṉ bhejá?

23 Is liye ki jab se maiṉ tere nám se Fira'ún ko kahne áyá, us ne un logoṉ se buráí kí, aur tú ne apne logoṉ ko hargiz naját na baḳhshí.

[h] Ḳhur. 6. 9. Paid. 34. 30. 1 Sam. 13. 4. aur 27. 12. 2 Sam. 10. 6. 1 Taw. 19. 6.

VI BÁB.

1 *Ḳhudá, apná nám Yahowáh záhir karke, 'ahd taqarrur kartá.* 14 *Rúbin ká nasabnáma;* 15 *Sama'ún ká;* 16 *Láwí ká, jis meṉ Músá aur Hárún shámil haiṉ.*

TAB Ḳhudáwand ne Músá se kahá, ki Ab tú dekh, maiṉ Fira'ún se kyá karúṉgá; ki wuh zoráwar háth se unheṉ jáne degá[a], aur zoráwar háth ke sabab se wuh unheṉ apne mulk se báhar kar degá[b].

2 Phir Ḳhudá ne Músá ko farmáyá, aur kahá, Maiṉ || Ḳhudáwand húṉ;

3 Aur maiṉ ne Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb par Ḳhudá e Qádir ke nám se[c] tajallí kí, aur YAHOWÁH ke nám se[d] un par záhir na húá.

4 Aur maiṉ ne un ke sáth apná 'ahd bhí bándhá hai[e], ki Kan'án kí zamín, jo un kí gurbat kí zamín hai, jis meṉ we musáfir the, un ko dúṉgá[f].

5 Aur maiṉ ne baní Isráel kí faryád bhí, jinheṉ Misríoṉ ne apní ḳhidmat se mashaqqat meṉ ḍálá hai, suní hai[g]; aur apne wa'de ko yád kiyá hai.

6 So tú baní Isráel se kah, ki Maiṉ Ḳhudáwand húṉ[h], aur maiṉ tumheṉ Misríoṉ ke bojh se ḳhalás karúṉgá[i], aur maiṉ tumheṉ un kí ḳhidmat se ázádí baḳhshúṉgá, aur maiṉ apná háth lambá karke, baṛí musíbateṉ un ko dikháke, tumheṉ naját dúṉgá[k];

7 Aur maiṉ tumheṉ apní qaum karúṉgá[l], aur maiṉ tumhárá Ḳhudá húṉgá[m]; aur tum jánoge, ki maiṉ Ḳhudáwand tumhárá Ḳhudá húṉ, jo tumheṉ Misríoṉ ke bojhoṉ ke tale se nikáltá húṉ[n].

8 Aur maiṉ tumheṉ us sarzamín meṉ láúṉgá, ki jis kí bábat maiṉ ne qasam kháí hai, ki use Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb ko dúṉgá[o]; aur maiṉ use tumhárí mírás kar dúṉgá: Ḳhudáwand maiṉ húṉ.

9 ¶ Músá ne baní Isráel ko yúṉ hí kahá; par we diltangí se, aur mihnat kí shiddat se Músá ke shanawá na húe[p].

10 Phir Ḳhudáwand ne Músá ko farmáyá,

Peshtar MASÍH se, 1491.

[a] Ḳhur. 3. 19.
[b] Ḳhur. 11. 1. aur 12. 31, 33, 39.
|| Yá YAHOWÁH.
[c] Paid. 17. 1. aur 35. 11. aur 48. 3.
[d] Ḳhur. 3. 14. Zab. 68. 4. aur 83. 18. Yúh. 8. 58. Muk. 1. 4.
[e] Paid. 15. 18. aur 17. 4, 7.
[f] Paid. 17. 8. aur 28. 4.
[g] Ḳhur. 2. 24.
[h] 2, 8, 29, áyateṉ.
[i] Ḳhur. 3. 17. aur 7. 4. Ist. 26. 8. Zab. 81. 6. aur 136. 11. 12.
[k] Ḳhur. 15. 13. Ist. 7. 8. 1 Taw. 17. 21. Nahum. 1. 10.
[l] Ist. 4. 20. aur 7. 6. aur 14. 2. aur 26. 18. 2 Sam. 7. 24.
[m] Paid. 17. 7, 8. Ḳhur. 29. 45, 46. Ist. 29. 13. Muk. 21. 7.
[n] Ḳhur. 5. 4, 5. Zab. 81. 6.
[o] Paid. 15. 18. aur 26. 3. aur 28. 13. aur 35. 12.
[p] Ḳhur. 5. 21.

11 Ki Já, aur sháh i Misr Fira-
'ún se kah, ki Baní Isráel ko apne
mulk se báhar jáne de.
12 Tab Músá ne Ḳhudáwand ke
áge yúṉ kahá, ki Dekh, baní
Isráel to mere shanawá na húe[q];
maiṉ jo námaḳhtún honṭh rakhtá
húṉ, Fira'ún merá kyá shanawá[r]
hogá?
13 Tab Ḳhudáwand ne Músá
aur Hárún ko kahá, aur unheṉ
baní Isráel aur sháh i Misr Fira'-
ún ke haqq meṉ farmáyá, ki baní
Isráel ko mulk i Misr se báhar le
jáweṉ.
14 ¶ Un ke ábáí ḳhándánoṉ ke
sardár ye the: Rúbin, jo Isráel
ká palauṭhá beṭá thá; us ke beṭe[s];
Hanúk, aur Phalú, aur Hasrún,
aur Karmí the: aur ye Rúbin ke
gharáne the.
15 Baní Sama'ún[t]; Yamúel aur
Yamín, aur Ahad, aur Yaqín, aur
Suhr, aur Sáúl, Kan'ání 'aurat ká
beṭá: ye Sama'ún ke gharáne the.
16 ¶ Aur baní Láwí[u] ke nám, un
ke gharáne ke mutábiq, ye haiṉ;
Jairsún, aur Qihát, aur Mirárí:
aur Láwí kí 'umr ek sau saintís
1619 baras kí thí.
17 Baní Jairsún[x]; Libní, aur
Sama'í the, apne gharáne ke sáth
milke.
18 Baní Qihát[y]; 'Amrám, aur
Izhár, aur Habrán, aur Uzziel
the: aur Qihát ek sau taiṉtís ba-
ras jiá.
19 Baní Mirárí[z]; Mahlí, aur Músí
the: Láwí ke gharáne, un kí nas-
loṉ ke mutábiq, ye the.
20 'Amrám ne apne báp kí bahin
Yúkabid se byáh kiyá[a]; wuh us
se do beṭe janí, ek Hárún, dúsrá
Músá: 'Amrám ne ek sau saintís
baras kí 'umr pái.
21 ¶ Baní Izhár[b], Qurah, aur
Nafaj, aur Zikrí the.
22 Baní Uzziel[c]; Mísáel, aur
Ilsafan aur Sitrí the.
1530 ke qaríb. 23 Aur Hárún ne Nahsún kí
bahin 'Aminadáb kí beṭí[d] Ilisaba'
se byáh kiyá; us se Nadab, aur
Abihú, aur Ili'azar aur Itamar
paidá húe[e].
24 Baní Qurah[f]; Asír, aur Ilqa-
nah aur Abisaf the; aur ye Qu-
ráhioṉ ke gharáne the.
25 Hárún ke beṭe Ili'azar ne Fú-
tiel kí beṭioṉ se ek ke sáth byáh
kiyá; us se Fínihás paidá húá[g]:

Peshtar Masíh se, 1530.

[q] 9 áyat.
[r] 30 áyat. Ḳhur. 4. 10. Yar. 1. 6.
[s] Paid. 46. 9. 1 Taw. 5. 3.
[t] Paid. 46. 10. 1 Taw. 4. 24.
[u] Paid. 46. 11. Gin. 3. 17. 1 Taw. 6. 1, 16.
[x] 1 Taw. 6. 17. aur 23. 7.
[y] Gin. 26. 57. 1 Taw. 6. 2, 18.
[z] 1 Taw. 6. 19. aur 23. 21.
[a] Ḳhur. 2. 1, 2. Gin. 26. 59.
[b] Gin. 16. 1. 1 Taw. 6. 37, 38.
[c] Ahb. 10. 4. Gin. 3. 30.
[d] Rút 4. 19, 20. 1 Taw. 2. 10. Mat. 1. 4.
[e] Ahb. 10. 1. Gin. 3. 2. aur 26. 60. 1 Taw. 6. 3. aur 24. 1.
[f] Gin. 26. 11.
[g] Gin. 25. 7, 11. Yash. 24. 33.

Láwí ke bápdádoṉ ke gharánoṉ
meṉ ye sardár the.
26 Ye wuh Hárún aur Músá haiṉ,
jinheṉ Ḳhudáwand ne farmáyá,
ki Baní Isráel ko, un kí faujoṉ ke
sáth[h], Misr kí sarzamín se nikál
láo[i].
27 Ye we haiṉ, jinhoṉ ne Misr
ke bádsháh Fira'ún se kahá[k], ki
Ham baní Isráel ko Misr se nikál
le jáeṉge[l]: ye wuhí Músá aur Há-
rún haiṉ.
28 ¶ Aur jis din Ḳhudáwand ne
mulk i Misr meṉ Músá se báteṉ
kíṉ, yúṉ húá,
29 Ki Ḳhudáwand ne Músá ko
kahá, Maiṉ Ḳhudáwand húṉ[m]:
tú sab kuchh, jo maiṉ tujhe kahtá
húṉ, sháh i Misr Fira'ún se kah[n].
30 Músá ne Ḳhudáwand se ka-
há, Dekh, mere to honṭhoṉ ká
ḳhatna nahíṉ húá[o]: Fira'ún ky-
úṉkar merá shanawá hogá?

VII BÁB.

1 *Músá, jur,at karke, Fira'ún ke huzúr játá.*
7 *Us kí 'umr ká zikr.* 8. *Us ká 'asá sámp
banjátá.* 11. *Jádúgar bhí waisí karámat
karte.* 13 *Fira'ún ká dil saḳht hojátá.* 14
Ḳhudá Fira'ún ko ek paigám bhejdetá. 19
Daryá lahú banjátá.

PHIR Ḳhudáwand ne Músá se
kahá, Dekh, maiṉ ne tujhe
Fira'ún ke liye Ḳhudá sá banáyá[a]:
aur terá bháí Hárún terá paigam-
bar[b] hogá.
2 Tú sab kuchh jo maiṉ tujhe
hukm karúṉgá, apne bháí Hárún
se kahegá[c], aur wuh Fira'ún se
kahegá, ki Baní Isráel ko apne
mulk se jáne de.
3 Aur maiṉ Fira'ún ke dil ko
saḳht karúṉgá[d], aur apní nishá-
níoṉ aur 'ajáib ko[e] mulk i Misr
meṉ afzúd karúṉgá[f].
4 Lekin Fira'ún tumhárá sha-
nawá na hogá; pas maiṉ apná háth
Misr par lambá karúṉgá, aur apní
faujoṉ ko, jo merí qaum baní
Isráel hai, baṛe mu'ajize dikháke[g]
mulk i Misr se nikál láúṉgá[h].
5 Aur maiṉ jab Misr par háth
chaláúṉgá[i], aur baní Isráel ko un
meṉ se nikálúṉgá, tab Misrí já-
neṉge, ki maiṉ Ḳhudáwand húṉ[k].
6 Músá aur Hárún ne jaisá Ḳhu-
dáwand ne unheṉ kahá, unhoṉ ne
waisá hí kiyá[l].
7 Aur jis waqt un donoṉ ne
Fira'ún se guftogú kí, Músá assí
baras aur Hárún tirásí baras ká
thá[m].

Peshtar Masíh se, 1491.

[h] Ḳhur. 7. 4. aur 12. 17, 51. Gin. 33. 1.
[i] 13 áyat. 1491.
[k] Ḳhur. 5. 1, 3. aur 7. 10.
[l] 13 áyat. Ḳhur. 32. 7. aur 33. 1. Zab. 77. 20.
[m] 2 áyat.
[n] 11 áyat. Ḳhur. 7. 2.
[o] 12 áyat. Ḳhur. 4. 10.
[a] Ḳhur. 4. 16. Yar. 1. 10.
[b] Ḳhur. 4. 16.
[c] Ḳhur. 4. 15.
[d] Ḳhur. 4. 21.
[e] Ḳhur. 4. 7.
[f] Ḳhur. 11. 9.
[g] Ḳhur. 6. 6.
[h] Ḳhur. 10. 1. aur 11. 9.
[i] Ḳhur. 3. 20.
[k] 17 áyat. Ḳhur. 8. 22. aur 14. 4, 18. Zab. 9. 16.
[l] 2 áyat.
1491.
[m] Deut. 29. 5. aur 31. 2. aur 34. 7. A'am. 7. 23, 30.

Peshtar MASÍH se, 1491.

8 ¶ Aur KHUDÁWAND ne Músá
aur Hárún ko kahá,
9 Ki Jab Fira'ún tumhen kahe,
ki Apná mu'ajiza dikháo[n]: to
Hárún ko kahiyo, ki Apná 'asá le,
aur Fira'ún ke áge phenk de[o]:
wuh ek sámp ban jáegá.
10 ¶ Tab Músá aur Hárún Fira-
'ún ke áge gae, aur unhon ne wuh,
jo KHUDÁWAND ne unhen farmáyá
thá[p], kiyá: Hárún ne apná 'asá
Fira'ún aur us ke ḳhádimon ke
áge phenká, aur wuh sámp ho
gayá[q].
11 Tab Fira'ún ne bhí dánáon[r]
aur jádúgaron ko[s] talab kiyá:
chunánchi Misr ke jádúgaron ne
bhí jádúon se aisá hí kiyá[t].
12 Ki un men se har ek ne apná
apná 'asá phenká, aur wuh sámp
ho gayá: lekin Hárún ká 'asá un
ke 'asáon ko nigal gayá.
13 Aur us ne Fira'ún ke dil ko
saḳht kar diyá, ki wuh un ká,
jaisá KHUDÁWAND ne kahá thá[u],
shanawá na húá.
14 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Músá
se kahá, ki Fira'ún ká dil saḳht
hai[x]; wuh in logon ko jáne nahín
detá.
15 Ab tú subh Fira'ún ke pás
já: dekh, ki wuh daryá par jáegá;
tú lab i daryá, jidhar se wuh áwe,
us ke muqábil khaṛá híjiyo; aur
wuh 'asá, jo sámp húá thá, apne
háth men líjiyo[y].
16 Aur use kahiyo, ki KHUDÁ-
WAND 'Ibráníon ke Khudá ne[z]
mere taín tujh pás bhejá hai, aur
kahá hai, ki Mere logon ko jáne
de, táki we bayábán men merí
'ibádat karen[a]: aur dekh, ki tú
kabhí ab tak shanawá na thá.
17 KHUDÁWAND ne yún farmáyá,
ki Tú isí se jánegá, ki main KHU-
DÁWAND hún[b]: dekh, ki main yih
'asá, jo mere háth men hai, daryá
ke pání par márúngá, aur wuh
lahú ho jáegá[c].
18 Aur machhlíán, jo daryá par
hain, mar jáwengí, aur daryá bi-
sáhindá ho jáegá; aur Misr ke log
daryá ká pání píte húe dukh pá-
wenge[d].
19 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
se kahá, ki Hárún se kah, ki Apná
'asá le, aur apná háth Misr ke
chashmon par, aur un kí nahron,
aur un ke daryáon, aur un ke
hauzon, aur sab pánion par chalá[e],
táki we lahú ban jáwen; aur sáre
mulk i Misr men, har ek sangí
aur chobí bartan men, lahú ho
jáe.
20 Tab Músá aur Hárún ne,
jaisá KHUDÁWAND ne farmáyá thá,
kiyá; us ne 'asá uṭháyá[f], aur
daryá ke pání par, Fira'ún aur us
ke naukaron ke sámhne, márá;
aur daryá ká pání sab lahú ho
gayá[g].
21 Aur daryá kí machhlíán mar
gaín, aur daryá bisáhindá ho gayá,
aur Misr ke log daryá ká pání pí
na sake[h]; aur Misr kí sárí zamín
men lahú húá.
22 Tab Misr ke jádúgaron ne
bhí, apne jádú se, aisáhí kiyá[i];
par Fira'ún ká dil saḳht ho gayá,
aur jaisá ki KHUDÁWAND ne kahá
thá[k], wuh un ká shanawá na húá.
23 Aur Fira'ún phirá, aur apne
ghar ko gayá, aur us ká dil in
báton par bhí mutawajjih na húá.
24 Aur sáre Misríon ne daryá ke
ás pás kúe khode, ki un se pání
píwen; kyúnki we daryá ká pání
na pí sake.
25 Aur jab se ki KHUDÁWAND ne
daryá ko márá, sát din guzar gae.

VIII BÁB.

1 *Mendakon kí áfat hotí. 8 Fira'ún Músá se minnat kartá, 12 aur Músá du'á mángne se unhen dúr kar detá. 16 Gard júnen banjátí, jo jádúgaron se na hosaká. 20 Machchharon ke gol ke gol áte. 25 Fira'ún Isráelíon ke jáne kí taraf má,il hotá; 32 taubhí, áḳhir ko, us ká dil aur bhí saḳht hojátá.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá se
kahá, ki Fira'ún pás já, aur
yih us se kah, KHUDÁWAND yún
kahtá hai, ki Mere logon ko jáne
de, táki we merí 'ibádat karen[a]
2 Aur agar tú jáne na degá[b], to
dekh, main tere mulk ke sab ka-
náron ko mendakon se[c] bhar
dúngá:
3 Aur daryá beshumár mendak
paidá karegá, aur we tere ghar
men, aur terí árámgáh men[d], aur
tere palang par, aur tere mulázi-
mon ke gharon men, aur terí ra-
'íyat par, aur tere tanúron men,
aur tere áṭe gúndhne ke laganon
men uchhale kúdenge.
4 Aur mendak tujh par, aur terí
ra'íyat, aur tere sab naukaron par
charhenge.
5 ¶ Aur KHUDÁWAND ne Músá
ko farmáyá, ki Hárún se kah, ki
Apná háth 'asá ke sáth nahron,

[n] Yas. 7. 11. Yúh. 2. 18. aur 6. 30.
[o] Ḳhur. 4. 2, 17.
[p] 9 áyat.
[q] Ḳhur. 4. 3.
[r] Paid. 41. 8.
[s] 2 Tim. 3. 8.
[t] 22 áyat. Ḳhur. 8. 7, 18.
[u] Ḳhur. 4. 21. 4 áyat.
[x] Ḳhur. 8. 15. aur 10. 1, 20, 27.
[y] Ḳhur. 4. 2, 3. 10 áyat.
[z] Ḳhur. 3. 18.
[a] Ḳhur. 3. 12, 18. aur 5. 1, 3.
[b] Ḳhur. 5. 2. 5 áyat.
[c] Ḳhur. 4. 9. Muk. 16. 4, 6.
[d] 24 áyat.
[e] Ḳhur. 8. 5, 6, 16. aur 9. 22. aur 10. 12, 21. aur 14. 21, 26.
[f] Ḳhur. 17. 5.
[g] Zab. 78. 44. aur 105. 29.
[h] 18 áyat.
[i] 11 áyat.
[k] 3 áyat.
[a] Ḳhur. 3. 12, 18.
[b] Ḳhur. 7. 14. aur 9. 2.
[c] Muk. 16. 13.
[d] Zab. 105. 30.

Peshtar MASÍH se, 1491.

aur daryáoṉ, aur hauzoṉ par
baṛhá[e], aur menḍakoṉ ko mulk i
Misr par chaṛhá.
6 Chunánchi Hárún ne Misr ke
pání par háth baṛháyá; aur men-
ḍakoṉ ne nikalke Misr kí zamín
chhipá dí[f].
7 Aur jádúgaroṉ ne bhí apne
jádúoṉ se aisáhí kiyá[g], aur Misr
kí zamín par menḍak chaṛh áe.
8 ¶ Tab Fira'ún ne Músá aur
Hárún ko buláyá, aur kahá, ki
ḲHUDÁWAND se shafá'at karo[h], ki
menḍakoṉ ko mujh se aur merí
ra'íyat se daf'a kare; aur maiṉ
un logoṉ ko jáne dúṉgá, táki we
ḲHUDÁWAND ke liye qurbání ka-
reṉ.
9 Músá ne Fira'ún ko kahá, ki
Tú mere úpar fakhr kar: tere,
aur tere naukaroṉ, aur terí ra'íyat
ke liye kab du'á máṉgúṉ, ki men-
ḍak tujh se, aur tere gharoṉ se
daf'a howeṉ, aur daryá hí meṉ
raheṉ?
10 Wuh bolá, ki Kal. Tab us ne
kahá, ki Aisá hí hogá; táki tú jáne
ki ḲHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ká
sharík koí nahíṉ[i].
11 Aur menḍak tujhe, aur tere
gharoṉ ko, aur tere naukaroṉ aur
terí ra'íyat ko chhoṛ deṉge; daryá
hí meṉ rahá kareṉge.
12 Phir Músá aur Hárún Fira'ún
pás se nikal gae: aur Músá ne
ḲHUDÁWAND ke áge, ba sabab
menḍakoṉ ke, jo us ne Fira'ún
ke liye bheje the, du'á máṉgí[k].
13 Aur ḲHUDÁWAND ne Músá kí
du'á ke muwáfiq kiyá; aur men-
ḍak gharoṉ, aur gáṉwoṉ, aur
khetoṉ meṉ se mar gae.
14 Aur unhoṉ ne jaháṉ taháṉ
unheṉ jam'a karke túde lagá diye,
ki zamín bisáhindí ho gaí.
15 Par jab Fira'ún ne dekhá, ki
muhlat milí[l], to us ne apná dil
saḳht kiyá[m], aur un ká, jaisá
ḲHUDÁWAND ne kahá thá, sha-
nawá na húá.
16 ¶ Tab ḲHUDÁWAND ne Músá
se kahá, Hárún se kah, ki Apná
'asá baṛhá, aur is zamín kí gard
ko már, táki wuh tamám mulk i
Misr meṉ júṉeṉ ban jáe.
17 Unhoṉ ne aisá hí kiyá: aur
Hárún ne apná háth 'asá ke sáth
baṛháyá, aur us ḳhák kí gard ko
márá, aur wuh júṉeṉ banke[n] insán
aur haiwán ko lipaṭ gaíṉ; aur sab

[e] Ḳhur. 7. 19.
[f] Zab. 78. 45. aur 105. 30.
[g] Ḳhur. 7. 11.
[h] Ḳhur. 9. 28. aur 10. 17. Gin. 21. 7. 1 Sal. 13. 6 A'am 8. 24.
[i] Ḳhur. 9. 14. Ist. 33. 26. 2 Sam. 7. 22. 1 Taw. 17. 20. Zab. 86. 8. Yas. 46. 9. Yar. 10. 6, 7.
[k] 30 áyat. Ḳhur. 9. 33. aur 10. 18. aur 32. 11. Ya'q. 5. 16, 17, 18.
[l] Wa'iz. 8. 11.
[m] Ḳhur. 7. 14.
[n] Zab. 105. 31.

gard zamín kí, tamám mulk i
Misr meṉ, júṉeṉ ban gaíṉ.
18 Aur jádúgaroṉ ne bhí cháhá,
ki apne jádúoṉ se júṉeṉ nikáleṉ[o],
par nikál na sake[p]: aur insán aur
haiwán ko júṉeṉ lipaṭ rahí thíṉ.
19 Tab sáhiroṉ ne Fira'ún se
kahá, ki Yih Ḳhudá kí qudrat
hai: aur Fira'ún ká dil saḳht ho
gayá[q]; aur wuh, jaisá ḲHUDÁ-
WAND ne kahá thá, un ká shanawá
na húá.
20 ¶ Tab ḲHUDÁWAND ne Músá
se kahá, ki Subh sawere uṭh, aur
Fira'ún ke áge khaṛá ho[r]; dekh, ki
wuh daryá par áegá; tú use kah,
ki ḲHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, ki
Mere logoṉ ko jáne de, ki we
merí 'ibádat kareṉ[s].
21 Nahíṉ to, agar tú unheṉ jáne
na degá, to dekh, maiṉ tujh par,
aur tere naukaroṉ, aur terí ra'íyat
par, aur tere gharoṉ meṉ gol ke gol
machchhar bhejúṉgá: ki Misríoṉ
ke ghar, aur tamám zamín, jaháṉ
jaháṉ we haiṉ, un goloṉ se bhar
jáegí.
22 Aur maiṉ us din Jashan kí
zamín ko, ki us meṉ merí qaum
muqím hai, judá karúṉgá, ki gol
machchharoṉ ke waháṉ na jáeṉ-
ge[t]; táki tú jáne, ki zamín meṉ
ḲHUDÁWAND maiṉ húṉ.
23 Aur maiṉ terí ra'íyat aur apne
logoṉ meṉ judáí karúṉgá: aur
yih mu'ajiza kal hogá.
24 Chunánchi ḲHUDÁWAND ne
yúṉ hí kiyá; aur Fira'ún ke ghar,
aur us ke naukaroṉ ke gharoṉ, aur
sáre mulk i Misr meṉ machchha-
roṉ ke gol áe[u]; ki zamín mach-
chharoṉ ke gol se ḳharáb ho gaí.
25 ¶ Tab Fira'ún ne Músá aur
Hárún ko buláyá, aur kahá, ki
Tum jáo, aur apne Ḳhudá ke liye
is zamín meṉ qurbání karo.
26 Músá ne kahá, Yúṉ karná
láiq nahíṉ; ki ham ḲHUDÁWAND
apne Ḳhudá ke liye wuh qurbání
kareṉ, jis se Misrí nafrat rakhte
haiṉ; so agar ham Misríoṉ ke
áge wuh qurbání kareṉ, jis se we
bezár haiṉ[x], to kyá we hameṉ
sangsár na kareṉge?
27 Pas, ham tín din kí ráh ba-
yábán meṉ jáeṉge[y], aur apne
Ḳhudá ke liye, jaisá wuh ham ko
farmáegá[z], qurbání kareṉge.
28 Fira'ún bolá, ki Maiṉ tum-
heṉ jáne dúṉgá, táki tum ḲHUDÁ-

Peshtar MASÍH se, 1491.

[o] Ḳhur. 7. 11.
[p] Lúq. 10. 18. 2 Tim. 3. 8, 9.
[q] 15 áyat.
[r] Ḳhur. 7. 15.
[s] 1 áyat.
[t] Ḳhur. 9. 4, 6, 26. aur 10. 23. aur 11. 6, 7. aur 12. 13.
[u] Zab. 78. 45. aur 105. 31.
[x] Paid. 43. 32. aur 46. 34.
[y] Ḳhur. 3. 18.
[z] Ḳhur. 3. 12.

Peshtar MASÍH se, 1491.

wand apne Khudá ke liye bayá-
bán men qurbání karo; lekin tum
bahut dúr mat jáo: mere liye
shafá'at karo[a].
29 Músá bolá, Dekh, main tere
pás se báhar játá hún, aur main
Khudáwand ke áge shafá'at ka-
rúngá, ki machchharon ke gol
Fira'ún aur us ke naukaron, aur
us kí ra'íyat par se kal játe rahen:
lekin aisá na ho, ki Fira'ún phir
dagábází se[b] logon ko Khudá-
wand ke liye qurbání karne ko
jáne na de.
30 Tab Músá Fira'ún pás se
báhar gayá, aur Khudáwand se
shafá'at kí[c].
31 Khudáwand ne Músá kí 'arz
ke muwáfiq kiyá; aur us ne mach-
chharon ke golon ko Fira'ún, aur
us ke naukaron, aur us kí ra'íyat
par se dúr kiyá, ki ek bhí na
rahá.
32 Fira'ún ne is bár bhí apná
dil sakht kiyá[d]; un logon ko har-
giz jáne kí rukhsat na dí.

IX BAB.

1 *Sárí mawáshí par marí átí.* 8 *Phoron aur phapholon kí áfat.* 13 *Khudá ká paigám, olon kí bábat.* 22 *Olon kí áfat.* 27 *Fira'ún Músá se minnat kartá;* 35 *taubhí, píchhe, us ká dil aur bhí sakht hojátá.*

Tab Khudáwand ne Músá ko
kahá, Fira'ún ke pás já[a],
aur use kah, ki Khudáwand,
'Ibráníon ká Khudá, yún kahtá
hai, ki Mere logon ko jáne de,
táki we merí 'ibádat karen.
2 Kyúnki agar jáne na degá[b],
aur ab ke bhí unhen rokegá:
3 To dekh, ki Khudáwand ká
háth[c] terí mawáshí par, jo dasht
men hai, ghoron, gadhon, únton,
bailon, aur bheron par, bahut barí
áfat hogí.
4 Aur Khudáwand Isráel aur
Misríon kí mawáshí ko ápas se
judá karegá[d]: aur un men se, jo
baní Isráel kí hai, koí na maregí.
5 Aur Khudáwand ne ek waqt
muqarrar kiyá, aur kahá, ki Kal
Khudáwand waisáhí zamín par
karegá.
6 Aur Khudáwand ne dúsre din
aisáhí kiyá, aur Misríon kí sab
mawáshí mar gaí[e]: lekin baní Is-
ráel kí mawáshí se ek bhí na mará.
7 Chunánchi Fira'ún ne bhejá,
to kyá dekhtá hai? ki Isráelíon kí
mawáshí ká koí bhí na mará thá.
Taubhí Fira'ún ká dil sakht húá[f],
aur us ne logon ko jáne na diyá.
8 ¶ Aur Khudáwand ne Músá
aur Hárún se kahá, ki Donon háth
bhar ke bhatthí kí rákh se lo, aur
Músá use Fira'ún ke sámhne ás-
mán kí taraf uráwe.
9 Aur wuh Misr kí sárí zamín
men gubár ho jáegí, aur tamám
mulk i Misr men ádmí aur chár-
páyon ke badan par phore aur
phaphole[g] howenge.
10 Chunánchi unhon ne bhatthí
kí rákh lí, aur Fira'ún ke áge
khare húe; aur Músá ne use ás-
mán kí taraf phenk diyá; aur
wonhín ádmí aur baháim ke badan
par phore aur phaphole[h] paidá ho
gae.
11 Aur jádúgar phoron ke sabab
se Músá ke áge khare na rah
sake[i]; ki jádúgaron aur sáre Mis-
ríon par phore the.
12 Aur Khudáwand ne Fira'ún
ke dil ko sakht kar diyá, aur wuh
un ká, jaisá ki Khudáwand ne
Músá se kahá thá[k], shanawá na
húá.
13 ¶ Phir Khudáwand ne Músá
se kahá, ki Subh sawere uth, aur
Fira'ún ke áge khará ho[l], aur use
kah, ki Khudáwand, 'Ibráníon ká
Khudá, yún kahtá hai, ki Mere
logon ko jáne de, táki we merí
'ibádat karen.
14 Is liye ki main ab ke apní
sárí baláen tere dil, aur tere nau-
karon, aur terí ra'íyat par názil
karúngá; táki tú jáne, ki tamám
rú e zamín men merí mánind koí
nahín[m].
15 Aur ab main apná háth bar-
háúngá[n], aur tujhe aur terí ra'íyat
ko wabá se márúngá; aur tú za-
mín se munqati' hogá.
16 Aur main ne tujhe filhaqíqat
is liye barpá kiyá hai, ki apní
qúwat tujh par dikháún; aur apná
nám sáre jahán men mazkúr ka-
rún[o].
17 Ab tak tú mere logon par
takabbur kartá játá hai, ki unhen
jáne nahín detá.
18 Dekh, kal main isí waqt aise
bare bare ole, jo Misr men us kí
ibtidá e bunyád se ab tak na pare
the, barsáúngá.
19 Pas naukaron ko abhí bhej,
aur apní mawáshí, aur jo kuchh
ki terá mál maidán men hai, jam'a

a 8 áyat. Khur. 9. 28. 1 Sal. 13. 6.
b 15 áyat.
c 12 áyat.
d 15 áyat. Khur. 4. 21.
a Khur. 8. 1.
b Khur. 8. 2.
c Khur. 7. 4.
d Khur. 8. 22.
e Zab. 78. 50.
f Khur. 7. 14. aur 8. 32.
g Muk. 16. 2.
h Ist. 28. 27.
i Khur. 8. 18, 19. 2 Tim. 3. 9.
k Khur. 4. 21.
l Khur. 8. 20.
m Khur. 8. 10.
n Khur. 3. 20.
o Rúm. 9. 17. Dekho Khur. 14. 17. Ams. 16. 4. 1 Pat. 2. 9.

Peshtar MASÍH se, 1491.

kar; ki har ek insán aur haiwán
par, jo maidán meṉ hogá, aur ghar
meṉ láyá na jáegá, ole paṛeṉge,
aur we halák hoṉge.
20 Fira'ún ke naukaroṉ meṉ har
ek, jo ḲHUDÁWAND ke kalám se
ḍartá thá, apne naukaroṉ aur apní
mawáshí ko gharoṉ meṉ le áyá.
21 Aur jis ne ḲHUDÁWAND kí bát
báwar na kí, apne naukaroṉ aur
apní mawáshí ko maidán meṉ
rahne diyá.
22 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Músá
ko kahá, ki Apná háth ásmán kí
taraf baṛhá, táki sáre mulk i Misr
meṉ, insán, aur haiwán aur nabát
par, jo Misr kí zamín meṉ hai, ole
paṛeṉ[p].
23 Aur Músá ne apná 'asá ás-
mán kí taraf uṭháyá: aur ḲHUDÁ-
WAND ne garajná aur ole bheje,
aur ág zamín par chaltí thí; aur
Ḳhudá ne Misr kí zamín par ole
barsáe[q].
24 Aur ḲHUDÁWAND ne Misr kí
zamín par yúṉ ole barsáe, ki ág
un par lipṭí húí thí, is shiddat se,
ki aisá tamám mulk i Misr meṉ,
jab se ki wuh ábád húá, na húá
thá.
25 Aur oloṉ ne sáre mulk i Misr
meṉ un ko, jo maidán meṉ the,
kyá insán aur kyá haiwán, sab ko
márá; aur oloṉ se maidán kí ghás
sab márí gaí, aur maidán ke sáre
daraḳht ṭúṭ gae[r].
26 Magar faqat Jashan kí zamín
meṉ, jaháṉ baní Isráel the, ole na
paṛe[s].
27 ¶ Tab Fira'ún ne Músá aur
Hárún ko bulwáyá, aur unheṉ
kahá, ki Maiṉ ne is daf'a gunáh
kiyá[t]: ḲHUDÁWAND 'ádil hai[u];
maiṉ aur merí qaum gunáhgár
haiṉ.
28 ḲHUDÁWAND se shafá'at ka-
ro[x], (ki bas,) ki áge ko garajná
aur ole kuchh na raheṉ; aur maiṉ
tumheṉ jáne dúṉgá, aur tum is se
áge yaháṉ nahíṉ rahne ke.
29 Tab Músá ne use kahá, ki
Maiṉ shahr se báhar nikalte húe
ḲHUDÁWAND ke áge háth uṭháúṉ-
gá[y]; aur garajná mauqúf ho jáegá,
aur ole bhí mauqúf hoṉge: táki
tú jáne, ki zamín ḲHUDÁWAND hí
kí hai[z].
30 Par tú aur tere naukar, maiṉ
jántá húṉ, ki ab bhí ḲHUDÁWAND
Ḳhudá se na ḍareṉge[a].

[p] Muk. 16. 21.
[q] Yash 10. 11. Zab. 18. 13. aur 78. 47. aur 105. 32. aur 148. 8. Yas. 30. 30. Hiz. 38. 22. Muk. 8. 7.
[r] Zab. 105. 33.
[s] Ḳhur. 8. 22. aur 9. 4, 6. aur 10. 23. aur 11. 7. aur 12. 13. Yas. 32. 18, 19.
[t] Ḳhur. 10. 16.
[u] 2 Taw. 12. 6. Zab. 129. 4. aur 145. 17. Nau. 1. 18. Dán. 9. 14.
[x] Ḳhur. 8. 8, 28. aur 10. 17. A'am. 8. 24.
[y] 1 Sal. 8. 22, 38. Zab. 143. 6. Yas. 1. 15.
[z] Zab. 24. 1. 1 Qur. 10. 26, 28.
[a] Yas. 26. 10.

31 So oloṉ se alsí aur jau máre
paṛe: kyúṉki jau ke ḳhoshe á
chuke the[b], aur alsí baṛh chukí
thí.
32 Par gehúṉ aur jalbán máre na
paṛe: kyúṉki we baṛhe na the.
33 Aur Músá ne Fira'ún pás se
shahr ke báhar jáke ḲHUDÁWAND
ke áge háth lambe kíe[c]: so ga-
rajná aur ole mauqúf ho gae, aur
meṉh, jo zamín par thá, tham
gayá.
34 Jab Fira'ún ne dekhá, ki
meṉh aur ole aur garajná mauqúf
húe, to phir sarkashí kí; aur us
ne aur us ke naukaroṉ ne dil
apná saḳht kiyá.
35 Aur Fira'ún ká dil patthar ho
gayá[d]; us ne hargiz baní Isráel
ko, jaisá ki ḲHUDÁWAND ne Músá
kí ma'rifat kahá thá, jáne kí ruḳh-
sat na dí.

X BÁB.

1 Ḳhudá paigám detá, ki ṭiḍḍí bhejúṉgá. 7 Fira'ún, apne ḳhawáss kí 'arz o minnat ke sabab, Isráelíoṉ ke jáne kí taraf má,il hotá. 12 Ṭiḍḍíoṉ kí áfat. 16 Fira'ún Músá se minnat kartá. 21 'Ajab táríkí kí áfat. 24 Fira'ún Músá se phir minnat kartá, 27 taubhí us ká dil aur bhí saḳht hojátá.

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá se
kahá, ki Fira'ún pás já: ki
maiṉ ne us ke dil ko, aur us ke
naukaroṉ ke diloṉ ko saḳht kar
diyá hai[a], táki maiṉ apní yih qud-
rateṉ un meṉ namúdár karúṉ[b]:
2 Aur táki tú apne beṭe, aur
apne pote ko merí qudrateṉ, aur
mere 'ajáib, jo maiṉ ne Misr meṉ
un meṉ namúd kíe, sunáwe[c]: táki
tum jáno, ki ḲHUDÁWAND maiṉ hí
húṉ.
3 Chunánchi Músá aur Hárún ne
Fira'ún pás áke use kahá, ki ḲHU-
DÁWAND 'Ibráníoṉ ká Ḳhudá, yúṉ
kahtá hai, ki Tú kab tak 'ájizí
karne se mere sámhne báz[d] ra-
hegá? mere logoṉ ko jáne de, ki
we merí 'ibádat kareṉ.
4 Nahíṉ, agar tú mere logoṉ ko
jáne na degá, to dekh, kal maiṉ
tere sáre mulk meṉ ṭiḍḍí bhejúṉ-
gá[e].
5 Aur un se zamín kí sat,h chhip
jáegí, ki koí zamín ko dekhne na
páegá; aur wuh us báqíát ko, jo
oloṉ kí áfat se tere liye bach rahí
hai, khá jáegí, aur har ek hare da-
raḳht ko, jo maidán meṉ hai, chaṭ
kar legí[f]:
6 Aur wuhí is tarah se, ki tere

Peshtar MASÍH se, 1491.

[b] Rút 1. 22. aur 2. 23.
[c] 29 áyat. Ḳhur. 8. 12.
[d] Ḳhur. 4. 21.
[a] Ḳhur. 4. 21. aur 7. 14.
[b] Ḳhur. 7. 4.
[c] Ist. 4. 9. Zab. 44. 1. aur 71. 18. aur 78. 5, wag. Yúel 1. 3.
[d] 1 Sal. 21. 29. 2 Taw. 7. 14. aur 34. 27. Aiy. 42. 6. Yar. 13. 18. Ya'q. 4. 10. 1 Pat. 5. 6.
[e] Ams. 30. 27. Muk. 9. 3.
[f] Ḳhur. 9. 32. Yúel 1. 4. aur 2. 25.

Peshtar MASÍH se, 1491.

ábá ne aur tere ajdád ne, jis roz se
ki we dunyá men áe áj tak, nahín
dekhá, tere ghar aur tere nauka-
ron ke ghar, aur sáre Misríon ke
ghar bhar degí[g]. Tab wuh phirá,
aur Fira'ún pás se nikal gayá.
7 Tab Fira'ún ke naukaron ne
use kahá, ki Kab tak ham is mard
ke phande men[h] rahen? un logon
ko jáne de, táki we ḲHUDÁWAND
apne Ḳhudá kí 'ibádat karen: ab
tak tujhe ḳhabar nahín, ki Misr
ujaṛ gayá?
8 Tab Músá aur Hárún Fira'ún
pás phir buláe gae: aur us ne un-
hen kahá, Jáo, ki ḲHUDÁWAND
apne Ḳhudá kí 'ibádat karo: par
kaun kaun jánewále hain?
9 Músá bolá, ki Ham apne ja-
wánon, aur apne búṛhon, aur apne
beṭon, aur apní beṭíon, aur apne
gallon, aur apne bailon samet já-
wenge; ki ham ko zarúr hai, ki
apne Ḳhudá kí 'íd karen[i].
10 Tab us ne unhen kahá, Kásh
ki ḲHUDÁWAND aisá tumháre sáth
rahtá, jaisá main tumhen aur tum-
háre bachchon ko jáne dúngá:
dekho, ki badí tumháre áge hai.
11 Aisá na hogá: ab tum jo mard
ho, so jáo, aur ḲHUDÁWAND kí
'ibádat karo; ki tumhárí tamanná
yihí thí. Pas, we Fira'ún ke áge
se dhakke kháke nikále gae.
12 ¶ Tab ḲHUDÁWAND ne Músá
se kahá, ki Apná háth ṭiḍḍí ke
liye Misr kí zamín par baṛhá[k],
táki wuh zamín par áwe, aur har
ek sabze ko, jo is mulk men olon
se bach rahá hai, khá le[l].
13 Pas, Músá ne zamín i Misr
par apná 'asá uṭháyá, aur ḲHUDÁ-
WAND ke hukm se us sáre din aur
sárí rát purwá ándhí chalí; jab
subh húí, to purwá ándhí ṭiḍḍí láí.
14 Aur ṭiḍḍí tamám Misr par áí,
aur Misr kí tamám nawáhí par
baiṭhí[m]; aur aisí beshumár thín,
ki un se peshtar aisí ṭiḍḍí na áí
thí[n], na un ke ba'd phir áwegí.
15 Ki rú e zamín un se chhip
gayá[o], aisá andherá ho áyá; aur
unhon ne us zamín ke har ek
sabze, aur daraḳhton ke mewon
ko, jo olon se bach gae the, chát
liyá[p]: aur tamám mulk i Misr
men kisí daraḳht par, aur maidán
kí ghás men sabzí na chhuṭí.
16 ¶ Tab Fira'ún ne Músá aur
Hárún ko jald buláyá, aur kahá,

ki Main ḲHUDÁWAND tumháre
Ḳhudá ká, aur tumhárá gunáhgár
hún[q].
17 So ab main tumhárí minnat
kartá hún; faqat is martaba merá
gunáh baḳhsho, aur ḲHUDÁWAND
apne Ḳhudá se shafá'at karo[r], ki
faqat isí maut ko mujh se dúr
kare.
18 Chunánchi Fira'ún pás se ni-
kal gayá, aur ḲHUDÁWAND se
shafá'at kí[s].
19 Aur Ḳhudá ne pachhwá ándhí
bhejí, jo ṭiḍḍí ko le gaí, aur daryá
e Qulzum men ḍál diyá[t]; aur ta-
mám Misr men ṭiḍḍí ká ek par
nám ko na rahá.
20 Par ḲHUDÁWAND ne Fira'ún
ke dil ko saḳht kar diyá[u], ki us
ne baní Isráel ko jáne kí ruḳhsat
na dí.
21 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá
se kahá, ki Apná háth ásmán kí
taraf lambá kar[x], táki mulk i Misr
men táríkí ho; aisí táríkí jo ṭaṭolí
jáwe.
22 Chunánchi Músá ne apná háth
ásmán kí taraf uṭháyá; aur tín
din tak sáre mulk i Misr men 'ajab
andherá rahá[y].
23 Unhon ne ápas men kisí ne
kisí ko na dekhá, aur na koí tín
din tak apní jagah se hilá: par
sáre baní Isráel ke makánon men
ujálá thá[z].
24 ¶ Tab Fira'ún ne Músá ko
buláyá, aur kahá, ki Tum jáo,
ḲHUDÁWAND kí 'ibádat karo[a];
faqat tumháre galle aur tumháre
bail yahín rahen; tumháre bach-
che bhí tumháre sáth jáwen[b].
25 Músá ne kahá, ki Tujhe zarúr
hai, ki tú hamáre háth men za-
bíhe aur chaṛháwe dewe, táki ham
ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge
qurbání karen.
26 Hamárí mawáshí bhí hamáre
sáth jáegí; aur ek khur bhí na
chhoṛá jáegá; kyúnki hamen za-
rúr hai, ki un men se ḲHUDÁ-
WAND apne Ḳhudá kí 'ibádat ke
liye lewen; aur jab tak wahán na
jáen, ham nahín jánte, ki kaun sí
chízon se ḲHUDÁWAND kí 'ibadat
karen.
27 ¶ Lekin ḲHUDÁWAND ne Fira'-
ún ke dil ko saḳht kar diyá[c]: us
ne un ká jáná na cháhá.
28 Aur Fira'ún ne use kahá, ki
Mere sámhne se já; áp se hosh-

Peshtar MASÍH se, 1491.

g Ḳhur. 8. 3, 21.
h Ḳhur. 23. 33. Yash. 23. 13. 1 Sam. 18. 21. Wá'iz 7. 26. 1 Qur. 7. 35.
i Ḳhur. 5. 1.
k Ḳhur. 7. 19.
l 4, 5 áyaten.
m Zab. 78. 46. aur 105. 34.
n Yúel 2. 2.
o 5 áyat.
p Zab. 105. 35.
q Ḳhur. 9. 27.
r Ḳhur. 9. 28. 1 Sal. 13. 6.
s Ḳhur. 8. 30.
t Yúel 2. 20.
u Ḳhur. 4. 21. aur 11. 10.
x Ḳhur. 9. 22.
y Zab. 105. 28.
z Ḳhur. 8. 22.
a 8 áyat.
b 10 áyat.
c 20 áyat. Ḳhur. 4. 21. aur 14. 4, 8.

Peshtar MASÍH se, 1491.

yár rah, phir mere sámhne mat áiyo; kyúṉki jis din tú sámhne áegá, mar jáegá.

29 Músá ne kahá, ki Tú ne achchhá kahá; maiṉ phir terá muṉh na dekhúṉgá[d].

[d] Ibrán. 11. 27.

XI BÁB.

1 Ḳhudá Baní Isráel ko hukm detá, ki we apne paṛosíoṉ se sone chándí ke zurúf mángleweṉ. 4 Músá Fira'ún ko paigám detá, ki sab palauṭhe máre jáeṉge.

AUR ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Maiṉ Fira'ún aur Misríoṉ par ek balá aur láúṉgá; ba'd us ke wuh tumheṉ yaháṉ se jáne degá: aur jab wuh tumheṉ jáne degá, to yaqínan tum sab ko dhakke deke nikál degá[a].

[a] Ḳhur. 12. 31, 33, 39.

2 So ab logoṉ se chupcháp kaho, ki Har ek mard apne paṛosí, aur har ek 'aurat apní paṛosin se, rúpe ke bartan, aur sone ke bartan[b] 'áriyat lewe.

[b] Ḳhur. 3. 22. aur 12. 35.

3 Aur ḲHUDÁWAND ne un logoṉ ko Misríoṉ kí nazar meṉ 'izzat bakhshí[c]. Aur yih Músá bhí zamín i Misr meṉ, Fira'ún ke ḳhádimoṉ aur logoṉ kí nigáh meṉ, buzurg thá[d].

[c] Ḳhur. 3. 21. aur 12. 36. Zab. 106. 46.
[d] 2 Sam. 7. 9. Ást. 9. 4.

4 Aur Músá ne kahá, ki ḲHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, ki Maiṉ ádhí rát ko nikalke Misr ke bíchoṉ bích jáúṉgá[e]:

[e] Ḳhur. 12. 12, 23, 29. 'Amús 5. 17.

5 Aur zamín i Misr meṉ sáre palauṭhe, Fira'ún ke palauṭhe se, jo taḳht par baiṭhá hai, leke, us sahelí ke palauṭhe tak, jo chakkí kí oṭ meṉ hai, aur sáre chárpáyoṉ ke palauṭhe mar jáeṉge[f].

[f] Ḳhur. 12. 12, 29. 'Amús 4. 10.

6 Aur sárí Misr kí zamín aisá baṛá mátam hogá, ki jaisá kabhí na húá thá, na kabhí phir hogá[g].

[g] Ḳhur. 12. 30. 'Amús 5. 17.

7 Lekin sáre baní Isráel par[h] ek kuttá bhí apní jíbh na hiláegá, na to insán par, aur na haiwán par[i]: táki tum jáno, ki ḲHUDÁWAND kyúṉkar Misríoṉ aur Isráelíoṉ meṉ farq kartá hai.

[h] Ḳhur. 8. 22.
[i] Yash. 10. 21.

8 Aur yih tere sab naukar mujh pás rujú' kareṉge, aur apne taíṉ, yih kahte húe, mere áge ḳham kareṉge, ki Tú nikal já[k], aur sab log, jo tere pairau haiṉ, jáweṉ: aur ba'd us ke maiṉ nikal jáúṉgá. Phir wuh Fira'ún pás se, shiddat se jhunjhlátá húá nikal gayá.

[k] Ḳhur. 12. 33.

9 Aur ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Fira'ún tumhárá shanawá na hogá[l]; táki merí qudrateṉ zamín i Misr meṉ firáwán hoṉ[m].

[l] Ḳhur. 3. 19. aur 7. 4. aur 10. 1.
[m] Ḳhur. 7. 3.

10 Aur Músá aur Hárún ne ye 'ajáib Fira'ún ko dikháe: aur ḲHUDÁWAND ne Fira'ún ke dil ko saḳht kar diyá[n], ki us ne apne mulk se baní Isráel ko jáne na diyá.

[n] Ḳhur. 10. 20, 27. Rúm. 2. 5. aur 9. 22.

XII BÁB.

1 San ká shurú' badal játá. 3 'Íd i fasah muqarrar hotí. 11 Fasah kí rasm. 15 Faṭírí roṭí. 29 Palauṭhe máre játe. 31 Baní Isráel Misr se ḳhárij kiye játe. 37 Sukkát meṉ já pahunchte. 43 Fasah kí bábat ḳháss hukm.

PHIR ḲHUDÁWAND ne zamín i Misr meṉ Músá aur Hárún ko kahá, ki,

2 Yih mahíná tumhárá pahlá mahíná hogá[a], aur yih tumháre sál ká pahlá mahíná hogá.

[a] Ḳhur. 13. 4. Ist. 16. 1.

3 ¶ Isráelíoṉ kí sárí guroh se kaho, ki Is mahíne ke dasweṉ din, har ek mardoṉ meṉ se, apne báp ke gharáne ke wáste, ek barra, ghar píchhe ek barra, apne liye lewe;

4 Aur agar wuh gharáná barre ká maqdúr na rakhtá ho, to wuh aur us ká hamsáya, jo us ke ghar se lagá húá ho, nafarí ke shumár ke muwáfiq lewe; aur tum har ek ádmí par, us ke kháne ke muwáfiq, hisáb meṉ barre ke mu'aiyan karo.

5 Tumhárá barra be'aib cháhiye[b], nar aur eksála ho: tum bheṛoṉ se yá bakríoṉ se líjiyo:

[b] Ahb. 22. 19, 20, 21. Mal. 1. 8, 14. 'Ibrán. 9. 14. 1 Pat. 1. 19.

6 Aur tum use is mahíne kí chaudahwíṉ tak rakh chhoṛiyo: aur Isráelíoṉ ke firqe kí sárí jamá'at, darmiyán zawál aur gurúb ke, use zabh kare[c].

[c] Ahb. 23. 5. Gin. 9. 3. aur 28. 16. Ist. 16. 1, 6.

7 Aur we lahú ko leweṉ, aur un gharoṉ meṉ, jaháṉ we use kháeṉge, us ke darwáze ke dahne, aur báeṉ, aur úpar ke chaukhaṭ par chhápá máreṉ.

8 Aur we usí rát ko wuh gosht bhuná húá, bekhamírí roṭí ke sáth[d], kaṛwí tarkárí samet, kháweṉ.

[d] Ḳhur. 34. 25. Gin. 9. 11. Ist. 16. 3. 1 Qur. 5. 8.

9 Use kachchá aur pání meṉ ubálke hargiz na kháweṉ; balki us ko sire páoṉ samet, aur us ko, jo peṭ meṉ hai, ág par bhúnke[e] kháweṉ.

[e] Ist. 16. 7.

10 Aur tum subh tak us meṉ se koí chíz báqí mat chhoṛiyo[f]; aur agar kuchh us meṉ se subh tak báqí rah jáe, ág se jalá díjiyo.

[f] Ḳhur. 23. 18. aur 34. 25.

11 ¶ Aur tum use yúṉ kháiyo: kamreṉ bándhke, apní jútíáṉ páoṉ meṉ pahine húe, apná 'asá apne háth meṉ liye húe; aur tum use

Peshtar MASÍH se, 1491.

jald khá líjiyo: ki fasah ḲHUDÁ-
WAND kí hai[g].
12 Is liye ki maiṉ áj rát mulk i
Misr meṉ guzar karúṉgá[h] aur
sab palauṭhe, insán ke aur haiwán
ke, jo us meṉ haiṉ, márúṉgá; aur
Misr ke sáre ‖ ma'búdoṉ ko[i] mu-
'azzab karúṉgá: ki maiṉ ḲHUDÁ-
WAND húṉ[k].
13 Aur wuh ḳhún tumháre liye
un gharoṉ par, jaháṉ jaháṉ tum
ho, nishán hogá: aur maiṉ wuh
lahú dekhke tum se dar guzrúṉ-
gá; aur jab maiṉ Misr kí zamín
ke rahnewáloṉ ko márúṉgá, to
wabá tum par na áwegí, ki tum-
heṉ halák kare.
14 Aur yih din tumháre liye ek
yádgár hogá[l]; aur tum ḲHUDÁ-
WAND ke liye is din meṉ 'íd kí
mudáwamat kíjiyo[m]; aur tum apne
sab qarnoṉ meṉ is 'íd ko abad tak
muqarrar kíjiyo[n].
15 Sát din tak tum fatírí roṭí
kháiyo[o]; tum pahle hí din ḳhamír
apne gharoṉ se mauqúf kar díjiyo:
is liye, ki jo koí pahle din se leke
sátweṉ din tak, kisí din ḳhamírí
roṭí kháwegá, to wuh shaḳhs Isráel
meṉ se munqati' hogá[p].
16 Aur pahle din majma' i mu-
qaddas hogá[q]; aur sátweṉ din bhí
majma' i muqaddas hogá: in meṉ
kisí tarah ká kám kiyá na jáegá,
siwá us ke ki har ek ádmí kuchh
kháwe; yihí faqat kiyá jáwe.
17 Aur tum fatírí roṭí kí yih 'íd
yád rakhiyo[r]; kyúṉki isí din maiṉ
tumháre lashkaroṉ ko Misr kí za-
mín se báhar láyá húṉ: is liye tum
is din ko apne qarnoṉ meṉ, mu-
dáwamat ke liye, abad tak yád
rakhiyo.
18 ¶ Pahle mahíne kí chaudah-
wíṉ táríḳh se, shám ko, ikkíswíṉ
táríḳh tak, tum fatírí roṭí kháiyo[s].
19 Sát din tak tumháre gharoṉ
meṉ ḳhamír páyá na jáwe[t]: kyúṉ-
ki jo koí ḳhamír kháegá, Isráel
kí jamá'at se munqati' hogá[u],
ḳhwáh wuh musáfir ho, ḳhwáh us
kí paidáish wahíṉ húí ho.
20 Tum ḳhamírí koí chíz mat
kháiyo: tum apní sab bastíoṉ meṉ
fatírí roṭí kháiyo.
21 Tab Músá ne Isráel ke sáre
buzurg logoṉ ko buláyá, aur un-
heṉ kahá, ki Apne ghar píchhe,
ek ek barra nikálke láo, aur yih
fasah ká barra zabh karo[x].

g Ist. 16. 5.
h Ḳhur. 11. 4, 5. 'Amús 5. 17.
‖ Yá *ra,ísoṉ.* Ḳhur. 21. 6. aur 22. 28. Zab. 82. 1, 6. Yúh. 10. 34, 35.
i Gin. 33. 4.
k Ḳhur. 6. 2.
l Ḳhur. 13. 9.
m Ahb. 23. 4, 5. 2 Sal. 23. 21.
n 24, 43 áyateṉ. Ḳhur. 13. 10.
o Ḳhur. 13. 6, 7. aur 23. 15. aur 34. 18, 25. Ahb. 23. 5, 6. Gin. 28. 17. Ist. 16. 3, 8. 1 Qur. 5. 7.
p Paid. 17. 14. Gin. 9. 13.
q Ahb. 23. 7, 8. Gin. 28. 18, 25.
r Ḳhur. 13. 3.
s Ahb. 23. 5. Gin. 28. 16.
t Ḳhur. 23. 15. aur 34. 18. Ist. 16. 3. 1 Qur. 5. 7, 8.
u Gin. 9. 13.
x 3 áyat. Gin. 9. 4. Yash. 5. 10. 2 Sal. 23. 21. 'Az. 6. 20. Mat. 26. 18, 19. Marq. 14. 12,-16. Lúq. 22. 7, wag.

22 Aur tum zúfe kí ek gaḍḍí lo,
aur use us lahú meṉ, jo básan meṉ
hai, gota deke úpar ke chaukhaṭ
aur donoṉ bázú darwáze ke[y], us
se chhápo[z]; aur tum se koí subh
tak apne ghar ke darwáze se
báhar na jáwe.
23 Is liye ki Ḳhudá guzar ka-
regá, táki Misríoṉ ko máre[a]; aur
jab wuh úpar ke chaukhaṭ par, aur
donoṉ taraf, lahú ko dekhegá, to
ḲHUDÁWAND dar par se guzregá,
aur halák karnewále ko[b] na chho-
ṛegá, ki tumháre gharoṉ meṉ áke
tumheṉ máre[c].
24 Aur tum apní, aur apne beṭoṉ
kí 'ádat ke liye, is kám kí hamesha
muháfazat kíjiyo.
25 Aur yúṉ hogá, ki jab tum us
zamín meṉ, jo ḲHUDÁWAND tum-
heṉ apne wa'de ke muwáfiq degá[d],
dáḳhil hoge, to tum is 'ibádat kí
muháfazat karoge.
26 Aur yúṉ hogá, ki jab tumhárí
aulád tum se kaheṉ, ki Tum is
'ibádat se kyá qasd karte ho[e]?
27 To tum kahoge, ki Yih fasah
kí qurbání ḲHUDÁWAND ke liye
hai[f], jo Misr meṉ baní Isráel ke
gharoṉ par se guzrá, jis waqt us
ne Misríoṉ ko márá, aur hamáre
gharoṉ ko bacháyá. Tab logoṉ
ne sir jhukáe, aur sijde kíe[g].
28 Aur baní Isráel chale gae, aur
unhoṉ ne, jaisá ki ḲHUDÁWAND
ne Músá aur Hárún ko farmáyá
thá, kiyá[h]; unhoṉ ne waisá hí kiyá.
29 ¶ Aur yúṉ húá, ki ḲHUDÁ-
WAND ne ádhí rát ko[i] Misr kí
zamín meṉ sáre palauṭhe[k], Fira'-
ún ke palauṭhe se leke[l], jo apne
taḳht par baiṭhá thá, us qaidí ke
palauṭhe tak, jo qaidḳháne meṉ
thá, chárpáyoṉ ke palauṭhoṉ sa-
met, halák kíe.
30 Aur Fira'ún rát ko uṭhá, wuh,
aur us ke sab naukar, aur sáre
Misrí uṭhe; aur Misr meṉ baṛá
nauha thá[m]; kyúṉki koí ghar na
rahá, jis meṉ ek na mará.
31 ¶ Tab us ne Músá aur Hárún
ko rát hí ko buláyá, aur kahá, ki
Uṭho, aur mere logoṉ meṉ se nikal
jáo[n]; tum, aur baní Isráel jáo[o];
aur jaisá tum ne kahá hai, ḲHU-
DÁWAND kí 'ibádat karo.
32 Apne galle aur bail bhí lo,
jaisá tum ne kahá hai[p], aur ra-
wána ho; aur mere liye bhí ba-
rakat cháho[q].

Peshtar MASÍH se, 1491.

y 7 áyat.
z 'Ibrán. 11. 28.
a 12, 13 áyateṉ.
b 2 Sam. 24. 16. 1 Qur. 10. 10. 'Ibrán. 11. 28.
c Hiz. 9. 6. Muk. 7. 3. aur 9. 4.
d Ḳhur. 3. 8, 17.
e Ḳhur. 13. 8, 14. Ist. 32. 7. Yash. 4. 6. Zab. 78. 6.
f 11 áyat.
g Ḳhur. 4. 31.
h 'Ibrán. 11. 28.
i Ḳhur. 11. 4.
k Gin. 8. 17. aur 33. 4. Zab. 78. 51. aur 105. 36. aur 135. 8. aur 136. 10.
l Ḳhur. 4. 23. aur 11. 5.
m Ḳhur. 11. 6. Ams. 21. 13. 'Amús 5. 17. Ya'q. 2. 13.
n Ḳhur. 11. 1. Zab. 105. 38.
o Ḳhur. 10. 9.
p Ḳhur. 10. 26.
q Paid. 27. 43.

33 Aur Misrí un logon par jabr karte the, táki unhen mulk i Misr se jald ḳhárij karen[r]; kyúnki we samjhe, ki ham sab mar jáenge[s].

34 Aur un logon ne áṭá gúndhá húá, peshtar us se ki wuh ḳhamír ho, áṭe kí laganon samet, kapṛon men bándhke, apne kándhon par uṭhá liyá.

35 Aur baní Isráel ne Músá ke kahne ke muwáfiq kiyá; aur unhon ne Misríon se rúpe ke bartan, aur sone ke bartan, aur kapṛe 'áriyat líe[t].

36 Aur Ḳhudáwand ne un logon ko Misríon kí nigáh men aisí 'izzat baḳhshí, ki unhon ne unhen 'áriyat dí[u]. Aur unhon ne Misríon ko lúṭ liyá[x].

37 ¶ Aur baní Isráel ne Ra'msís[y] se Sukkát tak piyáde safar kiyá[z]; un ke mard, siwá laṛkon ke, chha lákh ke qaríb the[a].

38 Aur ek dúsrí baṛí guroh miljulkar un ke sáth gaí; aur galle, aur bail, aur bahut baṛí mawáshí gaí.

39 Aur unhon ne us gúndhe húe áṭe kí, jo we Misr se le nikle the, fatírí roṭíán pakáín; kyúnki wuh ḳhamír na húá thá; is liye ki we Misr se jabran nikále gae the[b], aur wahán ṭhahar na sake, aur na kuchh kháná apne liye taiyár karne páe.

40 ¶ Aur baní Isráel kí, jo Misr ke báshinde the, búdobásh chár sau tís baras tak thí[c].

41 Aur chár sau tís baras ke áḳhir yún húá, ki ṭhík usí din Ḳhudáwand kí sárí faujen[d] zamín i Misr se nikal gaín.

42 Yih Ḳhudáwand kí wuh rát hai, jo cháhiye ḳhúb yád rakhí jáwe, ki wuh unhen Misr kí zamín se báhar láyá: Ḳhudáwand kí yih wuhí rát hai, jise cháhiye ki sáre baní Isráel, apne qarnon men, yád rakhen[e].

43 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá aur Hárún ko kahá, ki Fasah kí rasm yih hai[f], ki koí musáfir use na kháwe:

44 Lekin har ek shaḳhs ká gulám, jo zarḳharíd hai, jab us ká ḳhatna kiyá jáwe[g], to wuh use kháwe.

45 Musáfir aur mazdúr na kháwe[h].

46 Yih ek hí ghar men kháyá jáwe; us ká gosht kuchh ghar se báhar na le jáyá jáwe; aur na us kí haḍḍí toṛí jáwe[i].

47 Baní Isráel kí sab jamá'at us par 'amal kare[k].

48 Aur agar koí musáfir tumháre sáth muqím ho, aur Ḳhudáwand kí fasah kiyá cháhe, to us ke sab mard khatna karwáen; tab wuh nazdík áwe, aur fasah kare[l]; aur wuh goyá tumhárí zamín men mutawallid húá hai: kyúnki námaḳhtún insán use na kháegá.

49 Mutawallid aur musáfir kí, jo tumháre bích men hai, ek sharí'at hogí[m].

50 Sáre baní Isráel ne, jaisá ki Ḳhudáwand ne Músá aur Hárún ko farmáyá, waisá hí kiyá.

51 Aur yún húá, ki ṭhík usí din[n] Ḳhudáwand ne baní Isráel ko, un ke lashkaron ke sáth[o], zamín i Misr se báhar nikálá.

Peshtar Masíh se, 1491.

r Ḳhur. 11. 8. Zab. 105. 38.
s Paid. 20. 3.
t Ḳhur. 3. 22. aur 11. 2.
u Ḳhur. 3. 21. aur 11. 3.
x Paid. 15. 14. Ḳhur. 3. 22. Zab. 105. 37.
y Paid. 47. 11.
z Gin. 33. 3, 5.
a Paid. 12. 2. aur 46. 3. Ḳhur. 38. 26. Gin. 1. 46. aur 11. 21.
b Ḳhur. 6. 1. aur 11. 1. 33 áyat.
c Paid. 15. 13. A'am. 7. 6. Gal. 3. 17.
d Ḳhur. 7. 4. 51 áyat.
e Dekho Ist. 16. 6.
f Gin. 9. 14.
g Paid. 17. 12, 13.
h Ahb. 22. 10.
i Gin. 9. 12. Yúh. 19. 33, 36.
k 6 áyat. Gin. 9. 13.
l Gin. 9. 14.
m Num. 9. 14. aur 15. 15, 16. Gal. 3. 28.
n 41 áyat.
o Ḳhur. 6. 26.

XIII BÁB.

1 *Sab palauṭhe Ḳhudá ke liye muqaddas kiye játe.* 3 *Fasah ke din kí yádgárí karne ká hukm.* 11 *Chaupáyon ke palauṭhe bachche makhsús kiye játe.* 17 *Baní Isráel Yúsuf kí haḍḍíán sáth leke Misr se nikal játe.* 20 *Aitám men já pahunchte.* 21 *Badlí ke sutún o ág ke sutún ke wasíle Ḳhudá un kí hidáyat kartá.*

Aur Ḳhudáwand ne Músá se farmáyá, ki

2 Sab palauṭhe mere liye muqaddas kar[a]; jo koí ki baní Isráel men kholnewálá rihm ká hai, kyá insán aur kyá haiwán, merá hai.

3 ¶ Aur Músá ne logon se kahá, ki Tum yih din, jis men tum Misr se báhar áe, aur qaidḳháne se báhar nikle, yád rakhiyo[b]; ki Ḳhudáwand tum ko ba zabardastí[c] wahán se nikál láyá: ḳhamírí roṭí kháí na jáwe[d].

4 Tum Abíb ke mahíne men[e], áj ke din, báhar nikle.

5 ¶ Aur yih hogá, ki jab Ḳhudáwand tujhe Kan'áníon aur Hittíon, aur Amúríon, aur Hawíon, aur Yabúsíon kí zamín men láwe[f], jise us ne tumháre ábá se qasamiya kahá hai[g], ki tumhen dewegá, jahán dúdh aur shahd bahtá hai, to tú is mahíne men yih 'ibádat yád rakhiyo[h].

6 Sát din tak tú fatírí roṭí kháiyo, aur sátwen din Ḳhudáwand ke liye 'íd hogí[i].

7 Fatírí roṭí sát din kháí jáwe: aur ḳhamírí roṭí tere pás nazar na áwe, aur na ḳhamír tere sáre

Peshtar Masíh se, 1491.

a 12, 13, 15, áyaten. Ḳhur. 22. 29, 30. aur 34. 19. Ahb. 27. 26. Gin. 3. 13. aur 8. 16, 17. aur 18. 15. Ist. 15. 19. Lúq. 2. 23.
b Ḳhur. 12. 42. Ist. 16. 3.
c Ḳhur. 6. 1.
d Ḳhur. 12. 8.
e Ḳhur. 23. 15. aur 34. 18. Ist. 16. 1.
f Ḳhur. 3. 8.
g Ḳhur. 6. 8.
h Ḳhur. 12. 25, 26.
i Ḳhur. 12. 15, 16.

Peshtar MASÍH se, 1491.

k Ḳhur. 12. 19.
l 14 áyat. Ḳhur. 12. 26.
m Dekho 16 áyat. Ḳhur. 12 14. Gin. 15. 39. Ist. 6. 8. aur 11. 18. Ams. 1. 9. Yas. 49. 16. Yar. 22. 24. Mat. 23. 5.
n Ḳhur. 12. 14, 24.
o 2 áyat. Ḳhur. 22. 29. aur 34. 19. Ahb. 27. 26. Gin. 8. 17. aur 18. 15. Ist. 15. 19. Hiz. 44. 30.
p Ḳhur. 34. 20. Gin. 18. 15, 16.
q Gin. 3. 46, 47. aur 18. 15, 16.
r Ḳhur. 12. 26. Ist. 6. 20. Yash. 4. 6, 21.
s 3 áyat.
t Ḳhur. 12. 29.
u 9 áyat.

mulk men tere rúbarú dikhái
dewe[k].
8 ¶ Aur tú usí roz apne beṭe ko
muttali' kíjiyo[l], ki Jab ham Misr
se báhar nikle, tab Ḳhudáwand
ne ham se jo kuchh kiyá, us sabab
se yih hai.
9 Aur yih ek nisháni tujh pás
tere háth men, aur tere donon
dídon ke sámhne ek yádgár hogí[m],
táki Ḳhudáwand kí shara' tere
munh men ho: kyúnki Ḳhudá-
wand ne tujhe ba zabardastí mulk
i Misr se nikálá.
10 Tú yih hukm isí waqt i mu'ai-
yan men, sál ba sál, yád rakhiyo[n].
11 ¶ Aur yún hogá, ki jab Ḳhu-
dáwand tujhe Kan'ánion kí zamín
men, jaise us ne tujh se aur tere
ábá se qasam khái hai, láwe, aur
use tujhe dewe,
12 Tú sab ko, jo ki rihm ká
kholnewálá hai, Ḳhudáwand ke
liye judá kíjiyo[o]; sáre nar terí
mawáshí men, jo kholnewále rihm
ke hain, Ḳhudáwand ke honge:
13 Aur gadhe ke pahle bachche
ke badle barre ko fidiya díjiyo[p];
aur agar tú us ká fidiya na dewe,
to us kí gardan toṛ ḍáliyo: aur
apne farzandon men ádmí ke sáre
palauṭhon ká fidiya díjiyo[q].
14 ¶ Aur yún hogá, jab terá beṭá
áyanda ko tujh se púchhe[r]; ki
Yih kyá hai? to tú use kahiyo, ki
Ḳhudáwand ham ko ba zabar-
dastí[s] Misr aur gulámon ke ghar
se báhar láyá.
15 Aur jab Fira'ún ne apná dil
sakht kiyá, ki hamen jáne na de,
to yún húá, ki Ḳhudáwand ne
Misr men sab palauṭhe, insán ke
palauṭhon se leke haiwán ke pa-
lauṭhon tak, már ḍále[t]: is wáste
main un sab naron ko, jo rihm ke
kholnewále hain, Ḳhudáwand ke
liye zabh kartá hún; lekin apne
farzandon ke sab palauṭhon ká
fidiya detá hún.
16 Aur yih tere háth men ek
'alámat[u], aur terí ánkhon ke bích
ek yádgár hogá: kyúnki Ḳhudá-
wand zabardastí se ham ko Misr
se báhar nikál láyá.
17 ¶ Aur jab Fira'ún ne un
logon ko jáne diyá, to yún húá,
ki Ḳhudá ne unhen yih rahbarí
na kí, ki we Filistíon kí ráh se
jáwen, agarchi wuh nazdík kí ráh
thí; kyúnki Ḳhudá ne kahá, Ma-
bádá ki we log ba hasb i ittifáq
laṛái dekhke pashemán howen[x],
aur Misr ko phir jáwen[y]:
18 Balki Ḳhudá ne un logon ko
daryá e Qulzum ke dasht kí taraf
pherá[z]: aur baní Isráel saff bándhe
húe zamín i Misr se nikle chale gae.
19 Aur Músá ne Yúsuf kí had-
ḍían sáth lín: kyúnki us ne baní
Isráel ko qasam i mugallaza deke
kahá thá, ki Ḳhudá yaqínan tum-
hárí khabargírí karegá: tum ya-
hán se merí haḍḍián apne sáth le
jáiyo[a].
20 ¶ Phir we Sukkát se [b]rawána
húe, aur bayábán ke kanáre Aitám
men utar paṛe.
21 Aur Ḳhudáwand din ko badlí
ke sutún men, táki unhen ráh
batáwe, aur rát ko ág ke sutún
men hoke, táki unhen roshní
bakhshe, un ke áge chalá játá
thá[c], táki din rát chale jáen.
22 Badlí ká sutún din ko, aur
ág ká sutún rát ko, un logon ke
áge se hargiz gáib na hotá thá.

XIV BÁB.

1 *Ḳhudá Baní Isráel ko unkí ráh batátá.* 5 *Fi-ra'ún un ká píchhá kartá.* 10 *Baní Isráel kurkuráte.* 13 *Músá un ko dilásá detá.* 15 *Ḳhudá Músá ko sikhlátá.* 19 *Badlí ká sutún lashkar kí pusht par já ṭhahartá.* 21 *Baní Isráel Daryá e Qulzum ke bích se hoke játe.* 23 *Usí men Ahl i Misr garq hote.*

AUR Ḳhudáwand ne Músá se
farmáyá, ki
2 Baní Isráel se kah, ki phiren[a],
aur Fí-Alhírát[b] ke áge, Mijdál
aur daryá ke darmiyán[c], muqím
hon: Ba'al Safún ke muqábil, jo
daryá ke kanáre hai, muqím hon.
3 Fira'ún baní Isráel ke haqq
men kahegá, ki We us zamín men
phanse hain, aur bayábán ne un-
hen band kiyá hai[d].
4 Aur main Fira'ún ke dil ko
sakht karúngá[e], ki wuh un ká
ta'áqub karegá; aur main Fira'ún
aur us kí sárí sipáh par gálib
húngá[f]; táki Misrí jánen, ki Ḳhu-
dáwand main hún[g]. Aur unhon
ne aisá hí kiyá.
5 ¶ Aur jab sháh i Misr ko
ittilá' dí gaí, ki we log bhág gae,
to Fira'ún aur us ke khádimon
ká dil un kí taraf se phir gayá[h],
aur we bole, ki Ham ne yih kyá
kiyá, ki Isráel ko apní khidmat-
gárí se báhar jáne diyá?
6 Tab us ne apní gáṛíán jotín,
aur apne log sáth líe:

Peshtar MASÍH se, 1491.

x Ḳhur. 14. 11, 12. Gin. 14. 1,-4.
y Ist. 17. 16.
z Ḳhur. 14. 2. Gin. 33. 6, wag.
a Paid. 50. 25. Yash. 24. 32. A'am. 7. 16.
b Gin. 33. 6.
c Ḳhur. 14. 19, 24. aur 40. 38. Gin. 9. 15. aur 10. 34. aur 14. 14. Ist. 1. 33. Naham. 9. 12, 19. Zab. 78. 14. aur 99. 7. aur 105. 39. Yas. 4. 5. 1 Qur. 10. 1.
a Ḳhur. 13. 18.
b Gin. 33. 7.
c Yar. 44. 1.
d Zab. 71. 11.
e Ḳhur. 4. 21. aur 7. 3.
f Ḳhur. 9. 16. 17, 18 áyat-en. Rúm. 9. 17, 22, 23.
g Ḳhur. 7. 5.
h Zab. 105. 25.

Peshtar Masíh se, 1491.

7 Aur us ne chha sau suthrí gá-
ṛíáṉ[i], Misr kí sab gáṛíáṉ, sáth líṉ;
aur un sab par risáladár biṭháe.
8 Aur Khudáwand ne sháh i
Misr Fira'ún ke dil ko sakht kar
diyá[k], aur wuh baní Isráel ke
píchhe chaṛh dauṛá: par baní
Isráel báládastí se nikle[l].
9 Aur Misrí un ká ta'áqub kíe
chale gae[m], aur Fira'ún ke sáre
ghoṛoṉ, aur us kí gáṛíoṉ, aur us
ke sawároṉ, aur us ke lashkar ne,
un ko khaima khaṛá karte húe
daryá par, Fí-Alhírát aur us ke
áge, Ba'al Safún ke muqábil, já
hí liyá.
10 ¶ Aur jab Fira'ún nazdík
húá, aur baní Isráel ne ánkheṉ
úpar kíṉ, aur Misríoṉ ko apne
píchhe áte húe dekhá, aur we
shiddat se ḍare: tab unhoṉ ne
Khudáwand se faryád kí[n].
11 Aur Músá se kahá, ki Kyá
Misr meṉ qabroṉ kí jagah na thí,
ki tú ham ko waháṉ se dasht meṉ
marne ke liye láyá[o]? tú ne ham se
yih kyá mu'ámala kiyá, ki ham
ko Misr se nikál láyá?
12 Yih wuhí bát nahíṉ, jo ham
ne Misr meṉ tujh se kahí thí, ki
Ham se háth uṭhá, táki ham Mis-
ríoṉ kí khidmat[p] kareṉ? Ki ha-
máre liye Misríoṉ kí khidmat
karná bayábán meṉ marne se
bihtar thá.
13 ¶ Tab Músá ne logoṉ ko
kahá, Khauf na karo, khaṛe raho,
aur Khudáwand kí naját dekho,
jo áj ke din wuh tumheṉ dewegá[q]:
kyúṉki un Misríoṉ ko, jinheṉ tum
áj dekhte ho, tum unheṉ phir tá
abad na dekhoge.
14 Khudáwand tumháre liye
jang karegá[r], aur tum chupcháp
rahoge[s].
15 ¶ Tab Khudáwand ne Músá
se kahá, ki Tú kyúṉ mere áge
nála kartá hai? Baní Isráel se
kah, ki we áge chaleṉ.
16 Tú apná 'asá uṭhá, aur daryá
par apná háth baṛhá[t], aur use do
hisse kar: baní Isráel, daryá ke
bíchoṉ bích meṉ se, súkhí zamín
par hoke, guzar jáeṉge.
17 Aur dekh, ki maiṉ Misríoṉ
ke diloṉ ko sakht kar dúṉgá[u],
aur we un ká píchhá kareṉge:
aur maiṉ Fira'ún, aur us kí sipáh,
aur us kí gáṛíoṉ, aur us ke sawá-
roṉ par apná jalál záhir karúṉgá[x].

i Khur. 15. 4.
k 4 áyat.
l Khur. 6. 1. aur 13. 9. Gin. 33. 3.
m Khur. 15. 9. Yash. 24. 6.
n Yash. 24. 7. Naham. 9. 9. Zab. 34. 17. aur 107. 6.
o Zab. 106. 7, 8.
p Khur. 5. 21. aur 6. 9.
q 2 Taw. 20. 15, 17. Yas. 41. 10, 13, 14.
r 25 áyat. 1st. 1. 30. aur 3. 22. aur 20. 4. Yash. 10. 14, 42. aur 23. 3. 2 Taw. 20. 29. Naham. 4. 20. Yas. 31. 4.
s Yas. 30. 15.
t 21, 26 áyateṉ. Khur. 7. 19.
u 8 áyat. Khur. 7. 3.
x 4 áyat.

18 Aur ye Misrí, jab maiṉ Fi-
ra'ún, aur us kí gáṛíoṉ, aur us ke
sawároṉ par apná jalál záhir ka-
rúṉgá, to jáneṉge, ki maiṉ Khu-
dáwand húṉ[y].
19 ¶ Aur Khudá ká Firishta, jo
Isráelí lashkar ke áge chalá játá
thá[z] phirá, aur un kí pusht par á
rahá, aur badlí ká wuh sutún un
ke sámhne se gayá, aur un kí
pusht par já ṭhahrá:
20 Aur Misríoṉ ke lashkar aur
Isráelí lashkar ke bích meṉ áyá;
aur wuh ek andherí badlí ho gaí,
par rát ko roshan húí: so tamám
rát ek lashkar dúsre ke nazdík
na áyá.
21 Phir Músá ne daryá par háth
baṛháyá[a]: aur Khudáwand ne ba
sabab shiddat kí sharqí ándhí ke
tamám rát meṉ daryá ko chaláyá,
aur daryá ko sukhá diyá[b], aur
pání ko do hisse kiyá[c].
22 Aur baní Isráel daryá ke bích
meṉ se súkhí zamín par hoke
guzar gae[d]: aur pání kí, un ke
dahine aur báeṉ, díwár thí[e].
23 ¶ Aur Misríoṉ ne píchhá
kiyá, aur un ká píchhá kiye húe
we, aur Fira'ún ke sab ghoṛe aur
us kí gáṛíáṉ, aur us ke sawár
daryá ke bíchoṉ bích tak áe.
24 Aur yúṉ húá, ki Khudáwand
ne pichhle pahar us ág aur badlí
ke sutún meṉ se Misríoṉ kí sipáh
par nazar kí[f], aur Misríoṉ kí
sipáh ko ghabráyá.
25 Aur un kí gáṛíoṉ ke pahíoṉ
ko nikál ḍálá, ki mushkil se chaltí
thíṉ: chunánchi Misríoṉ ne kahá,
ki Áo, Isráelíoṉ ke muṉh par se
bhág jáweṉ; kyúṉki Khudáwand
un ke liye Misríoṉ se jang kartá
hai[g].
26 ¶ Aur Khudáwand ne Músá
se kahá, ki Apná háth daryá par
baṛhá[h], táki pání Misríoṉ, aur un
kí gáṛíoṉ, aur un ke sawároṉ par
phir áwe.
27 Aur Músá ne apná háth daryá
par baṛháyá, aur daryá subh hote
apní qúwat i aslí par lauṭá[i]; aur
Misrí usí kí taraf bhága; aur
Khudáwand ne Misríoṉ ko daryá
meṉ jháṛ diyá[k].
28 Aur pání phirá[l], aur gáṛíoṉ,
aur sawároṉ, aur Fira'ún ke sab
lashkar ko, jo un ke píchhe daryá
ke bích áe the, chhipá liyá[m]: aur
ek bhí un meṉ se báqí na chhuṭá.

Peshtar Masíh se, 1491.

y 4 áyat.
z Khur. 13. 21. aur 23. 20. aur 32. 34. Gin. 20. 16. Yas. 63. 9.
a 16 áyat.
b Zab. 66. 6.
c Khur. 15. 8. Yash. 3. 16. aur 4. 23. Naham. 9. 11. Zab. 74. 13. aur 106. 9. aur 114. 3. Yas. 63. 12.
d 29 áyat. Khur. 15. 19. Gin. 33. 8. Zab. 66. 6. aur 78. 13. Yas. 63. 13. 1 Qur. 10. 1. 'Ibrán. 11. 29.
e Hab. 3. 10.
f Dekho Zab. 77. 17, wag.
g 14 áyat.
h 16 áyat.
i Yash. 4. 18.
k Khur. 15. 1, 7.
l Hab. 3. 8, 13.
m Zab. 106. 11.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[n] 22 áyat. Zab. 77. 20. aur 78. 52, 53.
[o] Zab. 106. 8, 10.
[p] Zab. 58. 10. aur 59. 10.
[q] Ḳhur. 4. 31. aur 19. 9. Zab. 106. 12. Yúh. 2. 11. aur 11. 45.
[a] Qáz. 5. 1. 2 Sam. 22. 1. Zab. 106. 12.
[b] 21 áyat.
[c] Ist. 10. 21. Zab. 18. 2. aur 22. 3. aur 59. 17. aur 62. 6. aur 109. 1. aur 118. 14. aur 140. 7. Yas. 12. 2. Hab. 3. 18. 19.
[d] Ḳhur. 3. 15, 16.
[e] 2 Sam. 22. 47. Zab. 99. 5. aur 118. 28. Yas. 25. 1.
[f] Zab. 24. 8. Muk. 19. 11.
[g] Ḳhur. 6. 3. Zab. 83. 18.
[h] Ḳhur. 14. 28.
[i] Ḳhur. 14. 7.
[k] Ḳhur. 14. 28.
[l] Naham. 9. 11.
[m] Zab. 118. 15, 16.
[n] Zab. 59. 13.
[o] Yas. 5. 24. aur 47. 14.
[p] Ḳhur. 14. 21. 2 Sam. 22. 16. Aiy. 4. 9. 2 Tas. 2. 8.
[q] Zab. 78. 13. Hab. 3. 10.
[r] Paid. 49. 27. Yas. 53. 12. Lúq. 11. 22.

29 Par baní Isráel ḳhushk zamín
par daryá ke bích meṉ chale gae:
aur pání kí, un ke chap o rást,
díwár thí[n].
30 So KHUDÁWAND ne us din
Isráelíoṉ ko Misríoṉ ke háth se
yúṉ bacháyá[o] aur Isráelíoṉ ne
Misríoṉ kí lásheṉ daryá ke kanáre
par dekhíṉ[p].
31 Aur Isráelíoṉ ne baṛí qudrat,
jo KHUDÁWAND ne Misríoṉ par
záhir kí, dekhí: aur log KHUDÁ-
WAND se ḍare: tab KHUDÁWAND
par, aur us ke bande Músá par,
ímán láe[q].

XV. BÁB.

1 *Músá ká gít.* 22 *Log pání ke muhtáj hote.* 23 *Maqám i Marrah ká pání kaṛwá páyá játá.* 25 *Daraḳht ki ḍálí se miṭhá hojátá.* 27. *Ailím meṉ bárah chashme aur sattar daraḳht ḳhurme ke milte.*

TAB Músá aur baní Isráel
KHUDÁWAND kí hamd o saná
is tarah gáe[a], aur bole, ki Maiṉ
KHUDÁWAND kí hamd o saná
gáúṉgá[b], ki us ne baṛe jalál se
apne taíṉ záhir kiyá: us ne ghoṛe
ko, us ke sawár samet, daryá
meṉ garq kiyá.
2 KHUDÁWAND merí qúwat, aur
merá fakhr hai, aur wuh merí
naját hai[c]: wuh merá Ḳhudá hai,
maiṉ us ká ijlál karúṉgá; mere
ábá ká Ḳhudá hai[d], maiṉ us kí
mahábat ko yád karúṉgá[e].
3 KHUDÁWAND sáhib i jang hai[f]:
YAHOWAH us ká nám hai[g].
4 Fira'ún kí gáṛíáṉ aur us ká
lashkar us ne daryá meṉ ḍál
diyá[h]; us ke námí risáladár daryá
e Qulzum meṉ ḍubáe gae[i].
5 Gahrápoṉ ne unheṉ chhipá
liyá[k]; we patthar kí mánind tah
ko chale gae[l].
6 Ai KHUDÁWAND, terá dahiná
háth zor meṉ mashhúr húá[m]: aur,
KHUDÁWAND, tere dahine háth ne
bairíoṉ ko reza reza kiyá.
7 Tú ne apne baṛe jalál se apne
sámhná-karnewáloṉ ko ḍhá diyá:
tú ne apne gazab ko bhejá[n], jis
ne un ko naraí kí mánind jaláyá[o].
8 Aur terí nák ke dam se[p] pání
ek jagah simaṭ gayá, aur túdá
túdá maujeṉ khaṛí ho gaíṉ[q], aur
daryá ke bích meṉ gahrápe jam
gae.
9 Dushman bolá, Maiṉ píchhá
karúṉgá, maiṉ já lúṉgá, maiṉ lúṭ
ká mál bánṭúṉgá[r]: un se maiṉ jí
apná ṭhanḍá karúṉgá, maiṉ apní
talwár khínchúṉgá, merá háth un
ko halák karegá.
10 Tú ne apní hawá se phúnk
márí,[s], daryá ne unheṉ chhipá
liyá[t]: we síse kí tarah zor ke
pání meṉ tale baiṭh gae.
11 Ma'búdoṉ meṉ, KHUDÁWAND,
tujh sá kaun hai[u]; pákízagí meṉ
kaun hai terá sá jalálwálá[x], ḍará-
newálá, sáhib baṛáíoṉ ká, 'ajáibát
ká banánewálá[y].
12 Tú ne apná dahiná háth baṛ-
háyá[z], zamín unheṉ nigal gaí.
13 Tú ne apní rahmat se un
logoṉ kí, jinheṉ tú ne ḳhalás kiyá,
rahnumáí kí[a]: tú ne apne zor se
unheṉ apne muqaddas makán tak
lá pahuncháyá[b].
14 Qaumoṉ ne suná, aur kámp
gaíṉ[c]: aur Filistíoṉ ko ḳhauf ne
pakṛá[d].
15 Is waqt Adúm ke ra,ís hairán
húe[e]; Moáb ke pahlawán ko kap-
kapí ne pakṛá[f], Kan'án ke sab
rahnewále pighal gae[g].
16 Unheṉ ḳhauf aur hirás húá[h];
we tere buzurg háth se patthar kí
tarah be hiss o harakat ban gae[i],
jab tak tere log guzar na gae;
aur, KHUDÁWAND, jab tak tere we
log, jinheṉ tú ne ḳharíd kiyá[k],
guzar na gae.
17 Tú unheṉ láegá, aur unheṉ
apní mírás ke koh par daraḳht kí
tarah lagáwegá[l], us jagah par, jo,
KHUDÁWAND, tú ne apne rahne
ke liye banáí hai, aur já e quds
meṉ, jo, KHUDÁWAND, tere háthoṉ
ne barpá kí hai[m].
18 KHUDÁWAND abad ul ábád
saltanat karegá[n].
19 Fira'ún ká ghoṛá, gáṛíoṉ aur
us ke sawároṉ samet, daryá ke
bích meṉ gayá[o], aur KHUDÁWAND
ne daryá ke pání ko un par pherá;
lekin baní Isráel, daryá ke bíchoṉ
bích se, súkhí zamín par hoke
chale gae[p].
20 ¶ Tab Hárún kí bahin[q]
Maryam nabiya ne daf háth meṉ
liyá[r]; aur sab 'auratẹṉ, dafoṉ ke
sáth, thiraktí húíṉ us ke píchhe
chalíṉ[s].
21 Aur Maryam ne un ke gáne
ká jawáb diyá[t], ki KHUDÁWAND
kí hamd aur saná gáo[u], ki us ne
baṛe jalál se apne taíṉ záhir kiyá;
us ne ghoṛe ko, us ke sawár
samet, daryá meṉ garq kiyá.
22 Aur Músá ne Isráel ke sáth

Peshtar MASÍH se, 1491.

[s] Ḳhur. 14. 21. Zab. 147. 18.
[t] 5 áyat. Ḳhur. 14. 28.
[u] 2 Sam. 7. 22. 1 Sal. 8 23. Zab. 71. 19. aur 86. 8. aur 89. 6, 8. Yar. 10. 6. aur 49. 19.
[x] Yas. 6. 3.
[y] Zab. 77. 14.
[z] 6 áyat.
[a] Zab. 77. 15, 20. aur 78. 52. aur 80. 1. aur 106. 9. Yas. 63. 12, 13. Yar. 2. 6.
[b] Zab. 78. 54.
[c] Gin. 14. 14. Ist. 2. 25. Yash. 2. 9, 10.
[d] Zab. 48. 6.
[e] Ist. 2. 4.
[f] Gin. 22. 3. Hab. 3. 7.
[g] Yash. 5. 1.
[h] Ist. 2. 25. aur 11. 25. Yash. 2. 9.
[i] 1 Sam. 25. 37.
[k] Ḳhur. 19. 5. Ist. 32. 9. 2 Sam. 7. 23. Zab. 74. 2. Yas. 43. 1, 3. aur 51. 10. Yar. 31. 11. Tít. 2. 14. 1 Pat. 2. 9. 2 Pat. 2. 1.
[l] Zab. 44. 2. aur 80. 8.
[m] Zab. 78. 54.
[n] Zab. 10. 16. aur 29. 10. aur 146. 10. Yas. 57. 15.
[o] Ḳhur. 14. 23. Áms. 21. 31.
[p] Ḳhur. 14. 28, 29.
[q] Gin. 26. 59.
[r] Qáz. 4. 4. 1 Sam. 10. 5.
[s] Qáz. 11. 34. aur 21. 21. 2 Sam. 6. 16. Zab. 68. 11, 25. aur 149. 3. aur 150. 4.
[t] 1 Sam. 18. 7.
[u] 1 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[x] Paid. 16. 7. aur 25. 18. [y] Gin. 33. 8. || Ya'ne *Karwáhat.* Rút 1. 20. [z] Khur. 16. 2. aur 17. 3. [a] Khur. 14. 10. aur. 17. 4. Zab. 50. 15. [b] Dekho 2 Sal. 2. 21. aur 4. 41. [c] Dekho Yash. 24. 25. [d] Khur. 16. 4. Ist. 8. 2, 16. Qáz. 2. 22. aur 3. 1, 4. Zab. 66. 10. aur 81. 7. [e] Ist. 28. 27, 60. [f] Ist. 7. 12, 15. [g] Khur. 23. 25. Zab. 41. 3, 4. aur 103. 3. aur 147. 3. [h] Gin. 33. 9.

daryá e Qulzum se kúch kiyá, aur
we dasht i Súr[x] men gae; aur we
tín din tak dasht men chale gae,
aur páni na páyá.
23 ¶ Aur jab we Marrah[y] men
áe, to Marrah ká páni pí na sake;
kyúnki wuh murr thá, is liye us
ká nám || Marrah húá.
24 Tab logon ne yih kahke
Músá se shikáyat kí[z], ki Ham kyá
píwen?
25 Us ne Khudáwand se faryád
kí[a]: Khudáwand ne use ek da-
rakht dikháyá, jise us ne, jab páni
men ḍálá, to páni míṭhá ho gayá[b];
wahán us ne un ke liye ek áín
aur sharí'at banáí[c], aur wahán us
ne unhen ázmáyá[d]:
26 Aur kahá, ki Agar tú dil
lagáke Khudáwand apne Khudá
kí áwáz sune, aur jo kuchh us kí
nazar men achchhá hai kare, aur
us ke hukmon ko sune, aur us ke
áínon ko yád rakhe, to main un
bímáríon ko, jo main ne Misríon
ko dín[e], tujhe koí na dúngá[f]: ki
main wuh Khudáwand hún, jo
tujhe shifá bakhshtá hai[g].
27 ¶ Phir we Ailím ko[h], jahán
páni ke bárah chashme aur sattar
darakht khurme ke the, áe: aur
unhon ne páni par khaima khaṛá
kiyá.

XVI BÁB.

1 *Baní Isráel Sín men já pahunchte.* 2 *Khurák ke na hone ke bá'is sab kurkuráte.* 4 *Khudá ásmán se roṭí bhejne ká wa'da kartá.* 11 *Un ke liye baṭeren bhejí játín.* 14 *Mann bhí bhejá játá.* 16 *Mann ke istí'amál karne ká hukm.* 25 *Sabt ke din wuh na mil sakegá.* 32 *Mann ká umar bhar qarnon ko dikháne ke liye hifázat se rakhte.*

1491.

[a] Gin. 33. 10, 11. [b] Hiz. 30. 15. [c] Khur. 15. 24. Zab. 106. 25. 1 Qur. 10. 10. [d] Gin. 11. 4, 5. [e] Nau. 4. 9.

PHIR we Ailím se rawána húe[a],
aur baní Isráel kí sárí ja-
má'at zamín i Misr se khárij hokar
dúsre mahíne ke pandrahwen din
dasht i Sín[b] men, jo Ailím aur
Síná ke darmiyán hai, pahunchí.
2 Aur sárí jamá'at baní Isráel
kí, us dasht men, Músá aur
Hárún par jhunjhláí[c],
3 Aur bolí, ki Kásh ham Khu-
dáwand ke háth se zamín i Misr
men, jis waqt ki ham gosht kí
hándíon ke pás baiṭhte, aur roṭí
ásúdagí ke sáth kháte the[d], máre
játe[e]; kyúnki tum ham ko is
bayábán men nikál láe ho, ki sáre
majma' ko bhúkh se halák karo.
4 ¶ Tab Khudáwand ne Músá
se kahá, ki Dekh, main ásmán se
tumháre liye roṭíán barsáúngá[f]:
yih log har roz nikalke jitná ek
hí din ke liye kifáyat kare, har ek
din sameṭ liyá karen; táki main
unhen jánchún, ki we mere shara'
par chalenge, yá nahín[g].
5 Aur yún hogá, ki chhaṭhe din
we use taiyár karenge, jo láwenge,
aur jitná ki roz roz jam'a hotá
thá, us ká dúná ho jáegá[h].
6 So Músá aur Hárún ne sáre
baní Isráel se kahá, ki Shám ko
tum jánoge[i] ki Khudáwand tum
ko zamín i Misr se báhar láyá:
7 Aur subh ko tum Khudáwand
ká jalál dekhoge[k]: is liye ki tum
jo Khudáwand par jhunjhláte ho,
so wuh suntá hai: aur ham kyá
hain, jo tum ham par jhunjhláte
ho[l]?
8 Aur Músá ne kahá, Yún hogá,
ki shám ko Khudáwand tumhen
kháne ko gosht, aur subh ko roṭí
ba qadr kifáyat ke, degá; ki
Khudáwand tumháre jhunjhláne
ko, jo tum us par jhunjhláte ho,
suntá hai: aur ham kyá hain?
tumhárí jhunjhláhaṭ ham par na-
hín, balki Khudáwand par hai[m].
9 ¶ Phir Músá ne Hárún se
kahá, ki Baní Isráel kí sárí ja-
má'at se kah, ki Khudáwand ke
nazdík áo[n], ki us ne tumhárí
jhunjhláhaṭ ko suná.
10 Aur yún húá, ki jab Hárún
ne baní Isráel kí sárí jamá'at ko
kahá, to unhon ne bayábán par
nazar kí; aur kyá dekhte hain?
ki Khudáwand ká jalál badlí men
numáyán húá[o].
11 ¶ Aur Khudáwand ne Músá
se kahá,
12 Main ne baní Isráel ká
jhunjhláná suná[p]; unhen kah, ki
Tum darmiyán zawál aur gurúb
ke gosht kháoge[q], aur subh ko
roṭí se ser hoge[r]; aur tum jánoge,
ki main Khudáwand tumhárá
Khudá hún.
13 Aur yún húá, ki shám ko
baṭeren úpar áín[s], aur khaimagáh
ko chhipáyá: aur subh ko lashkar
ke ás pás os paṛí.[t]
14 Aur jab os paṛ chukí, to kyá
dekhte hain? ki dasht men ek
chhoṭí chhoṭí gol chíz, aisí safed
jaise barf ká chhoṭá ṭukṛá, zamín
par paṛí hai[u].
15 Aur baní Isráel ne dekhke
ápas men kahá, ki || mann hai?

Peshtar MASÍH se, 1491.

[f] Zab. 78. 24, 25. aur 105. 40. Yúh. 6. 31, 32. 1 Qur. 10. 3. [g] Khur. 15. 25. Ist. 8. 2, 16. [h] Dekho 22 áyat. Ahb. 25. 21. [i] Dekho 12, 13 áyaten, aur Khur. 6. 7. Gin. 16. 28, 29, 30. [k] Dekho 10 áyat. Yas. 35. 2. aur 40. 5. Yúh. 11. 4, 40. [l] Gin. 16. 11. [m] Dekho 1 Sam. 8. 7. Lúq. 10. 16. Rúm. 13. 2. [n] Gin. 16. 16. [o] 7 áyat. Khur. 13. 21. Gin. 16. 19. 1 Sal. 8. 10, 11. [p] 8 áyat. [q] 6 áyat. [r] 7 áyat. [s] Gin. 11. 31. Zab. 78. 27, 28. aur 105. 40. [t] Gin. 11. 9. [u] Gin. 11. 7. Ist. 8. 3. Naham. 9. 15. Zab. 78. 24. aur 105. 40. || Yá *Yih kyá hai?*

Peshtar MASÍH se, 1491.

Kyún̲ki unhon̲ ne na jáná, ki wuh kyá hai. Tab Músá ne unhen̲ kahá, ki Yih roṭí hai, jo KHUDÁWAND ne kháne ko tumhen̲ dí hai[x].

16 ¶ Yih wuh bát hai, jo KHUDÁWAND ne tumhen̲ farmáí thí, Har ek us men̲ se ba qadr apne kháne ke, ádmí píchhe ek umar[y], jam'a kare; har ek apne logon̲ ká shumár karke, un ke liye jo us ke ḳhaime men̲ hain̲, lewe.

17 Chunánchi baní Isráel ne yún̲hín̲ kiyá, aur ba'zon̲ ne ziyáda, aur ba'zon̲ ne kam jam'a kiyá.

18 Aur jab unhon̲ ne umar se nápá, to jis ne bahut jam'a kiyá thá, kuchh ziyáda na páyá; aur us ká, jis ne kam jam'a kiyá thá, kam na húá[z]; har ek ne un men̲ se ba qadr apne kháne ke jam'a kiyá thá.

19 Aur báwujúde ki Músá ne kahá, ki koí us men̲ se subh tak báqí na chhoṛe,

20 We us ke shanawá na húe; aur ba'zon̲ ne subh tak kuchh rahne diyá; so us men̲ kíṛe paṛ gae, aur saṛ gayá: Músá un par gusse húá.

21 Aur we ek ek har subh, ba qadr apne kháne ke, chunte rahe: aur jab áftáb garm húá, wuh pighal gayá.

22 ¶ Aur yún̲ húá, ki chhaṭhe din unhon̲ ne roṭíon̲ se dúní jam'a kín̲, do do umar ek ek ke liye: aur jamá'at ke sab sardáron̲ ne áke Músá ko ḳhabar dí.

23 Us ne unhen̲ kahá, ki Yih wuhí hai, jo KHUDÁWAND ne kahá thá, Kal sabt, KHUDÁWAND ká muqaddas sabt, hai[a]: jo tumhen̲ pakáná ho paká lo, aur jo ubálná ho ubál lo; aur wuh, jo bach rahe, apne liye subh tak mahfúz rakho.

24 Chunánchi unhon̲ ne, jaisá Músá ne kahá thá, subh tak rahne diyá: wuh na saṛá[b], na us men̲ kíṛe paṛe.

25 Aur Músá ne kahá, ki Use áj kháo; kyún̲ki aj KHUDÁWAND ká sabt hai: áj tum maidán men̲ na páoge.

26 Chha din tak tum use jam'a[c] karoge; par sátwen̲ din, jo sabt hai, kuchh na páoge.

27 ¶ Aur yún̲ húá, ki ba'ze un logon̲ men̲ se sátwen̲ din jam'a karne ko gae, aur kuchh na páyá.

28 Tab KHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Kab tak tum mere hukmon̲ aur merí sharí'aton̲ ke hifz ká inkár karoge[d]?

29 Dekh, azbaski KHUDÁWAND ne tum ko sabt diyá, is liye wuh tumhen̲ chhaṭhe din do din kí roṭíán̲ detá hai; har ek tum men̲ se apní jagah goshagír rahe; sátwen̲ din kisí ko ruḳhsat na de, ki apní jagah se báhar jáwe.

30 Chunánchi logon̲ ne sátwen̲ din ásáish kí.

31 Aur Isráel ke gharáne ne us ká nám Mann rakhá: aur wuh dhaniye ke bíj kí tarah safed; aur maza us ká shahd men̲ milí húí phulaurí ká thá[e].

32 ¶ Aur Músá ne kahá, Yih wuh bát hai, jo KHUDÁWAND farmátá hai, Ek umar us se apne qarnon̲ ke liye bharke mahfúz rakho; táki we us roṭí ko dekhen̲, jo main̲ ne tumhen̲ dasht men̲ khiláí, jab main̲ tumhen̲ zamín i Misr se báhar láyá.

33 Aur Músá ne Hárún ko kahá, Ek martabán le, aur ek umar mann us men̲ bhar, aur KHUDÁWAND ke áge lá, táki wuh tumháre qarnon̲ ke liye mahfúz rahe[f].

34 Chunánchi Hárún ne, jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko kahá thá, sandúq i shahádat[g] ke áge use mahfúz rakhá.

35 Aur baní Isráel chálís baras, jab tak ki we bastí men̲ áe[h], mann kháte rahe[i]; jab tak ki we zamín i Kan'án kí nawáhí men̲ áe, mann kháte rahe.

36 Aur ek umar aifah ká daswán̲ hissa hai.

XVII BÁB.

1 *Rafídím men̲ páni kí bábat log phir kurkuráte.* 5 *Khudá Músá ko Ḥurib par bhejtá, ki chaṭán men̲ se páni láwe.* 8 *Músá ke háth ke uṭháe jáne se 'Amálíq maglúb hote.* 15 *Músá Yahowáh-Nissí náme mazbah banátá.*

TAB sáre baní Isráel kí jamá'at ne apne safaron̲ men̲, KHUDÁWAND ke farmán ke mutábiq, dasht i Síu se kúch kiyá, aur Rafídím men̲ ḍerá kiyá[a]: wahán̲ logon̲ ke píne ko páni na thá.

2 So log Músá se jhagaṛne lage[b], aur kahá, Ham ko páni de, ki píwen̲. Músá ne unhen̲ kahá, Tum mujh se kyún̲ jhagaṛte ho? aur KHUDÁWAND ká kyún̲ imtihán karte ho[c]?

3 Aur we log páni ke piyáse the;

---

x Yúh. 6. 31, 49, 58. 1 Qur. 10. 3.
y 36 áyat.
z 2 Qur. 8. 15.
a Paid. 2. 3. Ḳhur. 20. 8. aur 31. 15. aur 35. 3. Ahb. 23. 3.
b 20 áyat.
c Ḳhur. 20. 9, 10.
d 2 Sal. 17. 14. Zab. 78. 10, 22. aur 106. 13.
e Gin. 11. 7, 8.
f 'Ibrán. 9. 4.
g Ḳhur. 25. 16, 21. aur 40. 20. Gin. 17. 10. Ist. 10. 5. 1 Sal. 8. 9.
h Yash. 5. 12. Naham. 9. 15.
i Gin. 33. 38. Ist. 8. 2. 3. Naham. 9. 20, 21. Yúh. 6. 31, 49.
a Ḳhur. 16. 1. Gin. 33. 12, 14.
b Gin. 20. 3, 4.
c Ist. 6. 16. Zab. 78. 18, 41. Yas. 7. 12. Mat. 4. 7. 1 Qur. 10. 9.

so Músá par jhunjhláe[d], aur kahá, ki Tú hamen Misr se kyún nikál láyá, ki hamen, aur hamáre laṛkon, aur hamárí mawáshí ko piyás se halák kare?

4 Músá ne KHUDAWAND se faryád karke[e] kahá, ki Main in logon se kyá karún? we to sab abhí mujhe sangsár karne ko[f] taiyár hain.

5 KHUDAWAND ne Músá ko farmáyá, ki Logon ke áge já[g], aur baní Isráel ke buzurgon ko apne sáth le; aur apná 'asá, jo tú daryá par mártá thá, apne háth men le[h], aur já.

6 Dekh, ki main wahán Hurib ke koh par tere áge khaṛá húngá: tú us pahár ko máriyo; us se pání niklegá, aur log píwenge[i]. Chunánchi Músá ne baní Isráel ke buzurgon ke sámhne yihí kiyá.

7 Aur us ne, is liye ki baní Isráel ne wahán us se jhagṛá kiyá thá, aur is liye ki unhon ne KHUDAWAND ká imtihán kiyá thá, aur kahá thá, ki KHUDAWAND hamáre bích men hai, ki nahín? us jagah ká nám ||Massah aur ||Maríbah rakhá[k].

8 ¶ Tab 'Amálíq chaṛh áe, aur Rafidím men baní Isráel ke sáth laṛe[l]:

9 Tab Músá ne Yashú' ko[m] kahá, ki Ham men se log chun, aur nikal, aur jákar 'Amálíq se jang kar: kal main Khudá ká 'asá apne háth men leke[n] pahár kí choṭí par khaṛá húngá.

10 So Yashú' ne jaisá Músá ne use kahá thá, kiyá, aur 'Amálíq ke sáth jang kí: Músá, aur Hárún, aur Húr pahár kí choṭí par chaṛhe.

11 Aur yún húá ki jab Músá, apná háth uṭhátá thá[o], to baní Isráel fath páte the: aur jab háth laṭká detá thá, tab 'Amálíq gálib hote the.

12 Lekin Músá ke háth bhárí ho rahe the; tab unhon ne ek patthar leke us ke níche rakhá; wuh us par baiṭhá, aur Hárún aur Húr, ek ek taraf, aur dúsrá dúsrí taraf hoke, us ke háthon ko sambhále rahe: tab us ke háth, áftáb ke gurúb hote tak, mazbútí se uṭhe rahe.

13 Aur Yashú' ne 'Amálíq aur us kí fauj ko talwár kí dhár se shikast dí.

14 Tab KHUDAWAND ne Músá se kahá, ki Yádgárí ke liye kitáb

Peshtar MASÍH se, 1491.
d Khur. 16. 2.
e Khur. 14. 15.
f 1 Sam. 30. 6. Yúh. 8. 59. aur 10. 31.
g Hiz. 2. 6.
h Khur. 7. 20. Gin. 20. 8.
i Gin. 20. 10, 11. Zab. 78. 15, 20. aur 105. 41. aur 114. 8. 1 Qur. 10. 4.
|| Ya'ne *Imtihán.*
|| Ya'ne *Jhagṛá.*
k Gin. 20. 13. Zab. 81. 7. aur 95. 8. 'Ibrán. 3. 8.
l Paid. 36. 12. Gin. 24. 20. Ist. 25. 17. 1 Sam. 15. 2.
m *Yisú'* kahláyá, A'am. 7. 45. 'Ibrán. 4. 8.
n Khur. 4. 20.
o Ya'q. 5. 16.

men ise likh rakh[p], aur Yashú' ke kán men yih kah de: ki kah, Main 'Amálíq ká nám o nishán ásmán ke tale se miṭá dúngá[q].

15 Aur Músá ne qurbángáh banáí, aur us ká nám ||YAHOWAH NISSI rakhá:

16 Aur us ne kahá, ki Háth Yáh ke jhande par! KHUDAWAND kí jang 'Amálíq ke sáth nasl dar nasl!

XVIII BAB.

1 *Yitrú Músá kí qabíla aur us ke do beṭon ko us ke pás látá.* 7 *Músá Yitrú kí mihmání kartá.* 13 *Yitrú kí saláh maqbúl hotí.* 27 *Yitrú rawána hotá.*

JAB Músá ke sasure Yitrú ne[a], jo Midyán ká káhin thá, yih sab suná, ki Khudá ne Músá, aur us kí ummat Isráel ke liye kyá kiyá[b], aur KHUDAWAND Isráel ko Misr se báhar láyá;

2 To us ne Músá kí jorú Safúrah ko, ba'd us ke ki Músá ne use chhoṛ diyá thá[c], liyá,

3 Aur us ke donon beṭon ko[d] bhí, jin men se ek ká nám us ne ||Jairsún[e] rakhá thá; is liye ki us ne kahá, ki Main gair zamín men musáfir hún:

4 Aur dúsre ká nám ||Ili'azar; kyúnki us ne kahá, ki Mere báp ká Khudá merá madadgár hai, aur us ne mujhe Fira'ún kí teg se bacháyá hai.

5 Aur Músá ká sasurá Yitrú us ke beṭe aur us kí jorú ko leke Músá pás, jis jangal men us ne Khudá ke koh par[f] khaima istád kiyá thá, áyá:

6 Aur Músá se kahá, ki Main terá sasurá, Yitrú, aur terí jorú apne donon beṭon samet, tujh pás áe hain.

7 ¶ Tab Músá apne sasure ke istiqbál ko niklá, aur us ke áge kham húá[g], aur us ko chúmá[h]; aur hamdígar ek ne dúsre kí khair o 'áfiyat púchhí, aur khaime men áe.

8 Músá ne sab kuchh sasure se bayán kiyá, ki KHUDAWAND ne, Isráel ke liye, Fira'ún aur Misríon se yún kiyá, aur ráh men un par ye ye musíbaten paṛín, aur KHUDAWAND ne unhen kyúnkar bacháyá[i].

9 Aur Yitrú un sab ihsánon ke sabab se, jo KHUDAWAND ne Isráel par kíe, jinhen us ne Misríon ke háth se naját bakhshí, bág bág húá:

Peshtar MASÍH se, 1491.
p Khur. 34. 27.
q Gin. 24. 20. Ist. 25. 19. 1 Sam. 15. 3, 7. aur 30. 1, 17. 2 Sam. 8. 12. 'Az. 9. 14.
|| Ya'ne *Yahowáh merá jhandá.* Dekho Qáz. 6. 24.
a Khur. 2. 16. aur 3. 1.
b Zab. 44. 1. aur 77. 14, 15. aur 78. 4. aur 105. 5, 43. aur 106. 2, 8.
c Khur. 4. 26.
d A'am. 7. 29.
|| Ya'ne *Musáfir wahán.*
e Khur. 2. 22.
|| Ya'ne *Merá Khudá madadgár hai.*
f Khur. 3. 1, 12.
g Paid. 14. 17. aur 18. 2. aur 19. 1. 1 Sal. 2. 19.
h Paid. 29. 13. aur 33. 4.
i Zab. 78. 42. aur 81. 7. aur 106. 10. aur 107. 2.

10 Aur bolá, ki Mubárak hai wuh Ḳhudá[k], jis ne tujhe Misríon ke háth, aur Fira'ún ke háth se naját bakhshí, aur jis ne ummat ko Misríon kí asírí se bacháyá.
11 Ab mujhe báwar húá, ki Ḳhudáwand sab ma'búdon se bará hai[l]; kyúnki wuh un kámon men, jo unhon ne gurúr se kíe[m], un par gálib húá[n].
12 Aur Músá ká sasurá Yitrú charháwe aur zabíhe Ḳhudá ke liye láyá, aur Hárún aur Isráel ke sab buzurg Músá ke sasure ke sáth rotí kháne Ḳhudá ke áge[o] áe.
13 ¶ Aur dúsre din subh ko yún húá, ki Músá ummat men 'adálat karne baithá; aur log Músá ke áge subh se shám tak khare the.
14 Tab Músá ke sasure ne sab kuchh, jo us ne ummat se kiyá, dekhke kahá, ki Yih tú logon se kyá kartá hai? tú kyún áp akelá baithá hai, aur sab log subh se shám tak tere áge khare hain?
15 Músá ne apne sasure ko kahá, Yih is liye hai, ki log Ḳhudá ke faisale ke liye[p] mujh pás áte hain:
16 Jab un men kuchh jhagrá hotá hai, to we mere pás áte hain; aur main do ke darmiyán insáf kar detá hún; aur main unhen Ḳhudá kí ráh aur sharí'at se ittilá' kartá hún[q].
17 Tab Músá ko kahá, ki Tú achchhá kám nahín kartá.
18 Ki tú yaqínan mánda ho jáegá, aur yih guroh bhí, jo tere sáth hai; kyúnki yih kám tujh par nipat bhárí hai; tú akelá us ko karne kí táqat nahín rakhtá[r].
19 Ab merá kahá mán; main tujhe saláh detá hún, aur Ḳhudá tere sáth rahe[s]: tú un logon ke pás Ḳhudá kí jagah ho[t], aur un ká sab ahwál Ḳhudá se 'arz kiyá kar[u]:
20 Aur tú rusúm aur sharí'at kí báten unhen sikhlá[x], aur wuh ráh, jis par chalná[y], aur wuh kám, jise karná unhen farz hai, unhen batá[z].
21 So tú un logon men se i'atibárí log[a] chun le, jo ḳhudátars[b] aur sachche insán hon[c], aur lálchí na howen[d]; aur unhen hazáron, aur saikron, aur pachás pachás, aur das das par hákim kar de:
22 Ki un logon kí har waqt 'adálat karen[e]; aur yún howe, ki we har ek bará muqaddama tujh pás láwen[f], par har ek chhotá muqaddama we chukáwen: ki yih tere liye ásántar hogá, aur we bojh utháne men tere sharík howenge[g].
23 Agar tú yih kám karegá, aur Ḳhudá tujhe yún hukm kare, to tú kám par qáim rah sakegá[h], aur yih log bhí apní apní jagah salámat jáenge[i].
24 Chunánchi Músá ne apne sasure ká kahá suná, aur sab, jo us ne kahá thá, kiyá.
25 Aur Músá ne sab Isráelíon men se i'atibárí log chune[k], aur unhen logon ká sardár kiyá, hazáron ká sardár, aur saikron ká sardár, pachás pachás ká sardár, aur das das ká sardár.
26 We logon ká har waqt insáf karte the[l]: mushkil muqaddame Músá pás láte the, par chhote muqaddame áphí chuká lete the.
27 ¶ Phir Músá ne apne sasure ko rukhsat kiyá, aur wuh apní sarzamín ko rawána ho gayá[m].

XIX BÁB.

1 Baní Isráel dasht i Síná men áte. 3 Un ke liye Ḳhudá ká paigám jo pahár par se Músá kí ma'rifat áyá. 8 Un logon ká jawáb. 10 Tísre din ke liye taiyár hojáte. 12 Pahár ká chhúná man'a hai. 16 Pahár ke úpar Yahowáh haibatnák waza' se záhir hotá.

AUR baní Isráel zamín i Misr men se báhar hoke tísre mahíne ke usí din dasht i Síná men áe[a]:
2 Ya'ne, we Rafídím se[b] rawána hoke bayábán i Síná men áe, aur dasht men utar pare; aur baní Isráel ne koh ke áge[c] ḳhaima khará kiyá.
3 Tab Músá Ḳhudá pás charhá[d], aur Ḳhudáwand ne use pahár se buláyá[e], aur kahá, ki Tú Ya'qúb ke ḳhándán ko yún kahiyo, aur baní Isráel se yún bayán kíjiyo;
4 Ki Tum ne dekhá, main ne Misríon se kyá kiyá[f], aur tumhen 'uqáb ke paron par bitháke apne pás le áyá[g].
5 Ab agar tum merí áwáz ke filhaqíqat shanawá hoge, aur mere 'ahd ko[h] hifz karoge, to tum sárí ḳhalq se ziyáda mere liye ek ḳhazána i ḳháss hoge[i]: kyúnki sárí zamín merí hai[k]:
6 Aur tum mere liye káhinon kí ek mamlukat[l], aur ek muqaddas

Peshtar Masíh se, 1491.

[k] Paid. 14. 20. 2 Sam. 18. 28. Lúq. 1. 68.
[l] 2 Taw. 2. 5. Zab. 95. 3. aur 97. 9. aur 135. 5.
[m] 1 Sam. 2. 3. Naham. 9. 10, 16, 29. Aiy. 40. 11, 12. Zab. 31. 23. aur 119. 21. Lúq. 1. 51.
[n] Ḳhur. 1. 10, 16, 22. aur 5. 2, 7. aur 14. 8, 18.
[o] Ist. 12. 7. 1 Taw. 29. 22. 1 Qur. 10. 18, 21, 31.
[p] Ahb. 24. 12. Gin. 15. 34.
[q] Ahb. 24. 15. Gin. 15. 35. aur 27. 6, wag. aur 36. 6, 7, 8, 9.
[r] Gin. 11. 14, 17. Ist. 1. 9, 12.
[s] Ḳhur. 3. 12.
[t] Ḳhur. 4. 16. aur 20. 19. Ist. 5. 5.
[u] Gin. 27. 5.
[x] Ist. 4. 1, 5. aur 5. 1. aur 6. 1, 2. aur 7. 11.
[y] Zab. 143. 8.
[z] Ist. 1. 18.
[a] 25 áyat. Ist. 1. 15, 16. aur 16. 18. 2 Taw. 19. 5,—10. A'am. 6. 3.
[b] Paid. 42. 18. 2 Sam. 23. 3. 2 Taw. 19. 9.
[c] Hiz. 18. 8.
[d] Ist. 16. 19.
[e] 26 áyat.
[f] 26 áyat. Ahb. 24. 11. Gin. 15. 33. aur 27. 2. aur 36. 1. Ist. 1. 17. aur 17. 8.
[g] Gin. 11. 17.
[h] 18 áyat.
[i] Pald. 18. 33. aur 30. 25. Ḳhur. 16. 29. 2 Sam. 19. 39.
[k] Ist. 1. 15. A'am. 6. 5.
[l] 22 áyat.
[m] Gin. 10. 29, 30.

1491.

[a] Gin. 33. 15.
[b] Ḳhur. 17. 1, 8.
[c] Ḳhur. 3. 1, 12.
[d] Ḳhur. 20. 21. A'am. 7. 38.
[e] Ḳhur. 3. 4.
[f] Ist. 29. 2.
[g] Ist. 32. 11. Yas. 63. 9. Muk. 12. 14.
[h] Ist. 5. 2.
[i] Ist. 4. 20. aur 7. 6. aur 14. 2, 21. aur 26. 18. aur 32. 8, 9. 1 Sal. 8. 53. Zab. 135. 4. Gaz. 8. 12. Yas. 41. 8. aur 43. 1. Yar. 10. 16. Mal. 3. 17. Tít. 2. 14.
[k] Ḳhur. 9. 29. Ist. 10, 14. Aiy. 41. 11. Zab. 24. 1. aur 50. 12. 1 Qur. 10. 26, 28.
[l] Ist. 33. 2, 3, 4. 1 Pat. 2. 5, 9. Muk. 1. 6. aur 5. 10. aur 20. 6.

Peshtar MASÍH se, 1491.

qaum hoge[m]. Ye we báteṉ haiṉ,
jo tú baní Isráel ko kahegá.
7 ¶ Tab Músá áyá, aur guroh
ke buzurgoṉ ko buláyá, aur un ke
rúbarú sárí báteṉ, jo Ḳhudáwand
ne use farmáí thíṉ, bayán kíṉ.
8 Aur sab logoṉ ne milke jawáb
diyá, aur kahá, ki Ḳhudáwand ne
sab jo kuchh ki farmáyá hai, ham
kareṉge[n]. Aur Músá ne logoṉ
ká jawáb Ḳhudáwand ke pás le
pahuṉcháyá.
9 Aur Ḳhudáwand ne Músá se
kahá, ki Dekh, maiṉ andherí bad-
lí meṉ tujh pás átá húṉ[o], táki log,
jab maiṉ tujh se báteṉ karúṉ,
suneṉ[p], aur abad tak tere mu-
'ataqid raheṉ[q]. Aur Músá ne
logoṉ kí báteṉ Ḳhudáwand se
kahíṉ.
10 ¶ Aur Ḳhudáwand ne Músá
se kahá, ki Logoṉ pás já, aur áj
aur kal meṉ unheṉ pák kar[r], aur
un ke kapṛe dhulwá[s],
11 Aur tísre din taiyár raheṉ;
ki Ḳhudáwand tísre din sáre lo-
goṉ kí nazar meṉ koh i Síná par
utar áegá[t].
12 Aur tú logoṉ ko girdágird
haddoṉ par khaṛá rakhiyo, aur
kahiyo, ki Áp se ḳhabardár, pa-
háṛ par na chaṛheṉ, aur us ke
kone ko na chhúeṉ: jo koí paháṛ
ko chhúegá, albatta ján se márá
jáegá[u].
13 Koí háth us tak na pahuṉche;
nahíṉ to, wuh lákalám sangsár
kiyá jáegá, yá tír se márá jáegá;
wuh, ḳhwáh insán ho, ḳhwáh hai-
wán, jítá na bachegá; aur jab qar-
náí kí áwáz bahut buland ho[x], to
we paháṛ par chaṛheṉ.
14 ¶ Tab Músá ne paháṛ par se
utarke logoṉ ko pák sáf kiyá[y];
unhoṉ ne apne kapṛe dhulwáe.
15 Aur us ne logoṉ se kahá, ki
Tísre din taiyár raho[z]: jorúoṉ se
mat milo[a].
16 ¶ Aur yúṉ húá, ki tísre din
subh ko bádal garje, aur bijliáṉ
chamkíṉ[b], aur paháṛ par kálí ghaṭá
umḍí[c], aur qarnáí kí áwáz bahut
buland húí[d]; chunánchi sáre log
ḍeroṉ meṉ kámp gae[e].
17 Aur Músá logoṉ ko ḳhaima-
gáh se báhar láyá[f], ki Ḳhudá se
miláwe; aur we koh ke nasheb
meṉ á khaṛe húe.
18 Aur sab koh i Síná par zer o
bálá dhuwáṉ thá[g]; kyúṉki Ḳhu-
dáwand shu'ale[h] meṉ hoke us
par utrá: aur tanúr ká sá dhuwáṉ
us par se uṭhá[i], aur paháṛ sarásar
larzá[k].
19 Aur jab qarnáí kí sadá bahut
buland húí chalí játí thí[l], Músá ne
kalám kiyá[m], aur Ḳhudá ne use
ek áwáz se jawáb diyá[n].
20 Aur Ḳhudáwand koh i Síná
par názil húá, paháṛ kí choṭí par:
aur Ḳhudáwand ne paháṛ kí choṭí
par Músá ko buláyá: aur Músá
chaṛh gayá.
21 Ḳhudáwand ne Músá se ka-
há, ki Utar já, aur logoṉ ko ta-
qaiyud kar, tá na howe, ki haddoṉ
ko toṛke Ḳhudáwand ke pás
dekhne ko áweṉ[o], aur bahutere
un meṉ halák ho jáweṉ.
22 Aur káhinoṉ ko bhí, jo Ḳhu-
dáwand ke nazdík áe haiṉ, kah,
ki apne taíṉ pák kareṉ[p]; kahíṉ
aisá na ho, ki Ḳhudáwand un
meṉ rakhna ḍál de[q].
23 Tab Músá ne Ḳhudáwand se
kahá, ki Log koh i Síná par á na-
híṉ sakhte: kyúṉki tú ne to
hameṉ taqaiyud kiyá hai, ki paháṛ
ke liye hadden muqarrar kar
rakheṉ[r], aur us ko pák kareṉ.
24 Ḳhudáwand ne use kahá, ki
Chal, níche já, aur tú Hárún
samet phir úpar á: par káhinoṉ
ko, aur logoṉ ko kah, ki hadden
toṛke Ḳhudáwand pás úpar na
áweṉ, na howe, ki wuh un meṉ
rakhna ḍál de.
25 Chunánchi Músá logoṉ pás
tale utrá, aur un se kalám kiyá.

XX BÁB.

1 Das ahkám. 18 Log bahut ḍarte. 20 Músá un ko dilásá detá. 22 Butparastí man'a hai. 24 Qurbángáh kyúṉkar banáweṉ.

PHIR Ḳhudá ne ye sab báteṉ
kahíṉ[a], ki,
2 Ḳhudáwand terá Ḳhudá[b], jo
tujhe zamín i Misr se, aur gulá-
moṉ ke ghar se nikál láyá[c], maiṉ
húṉ.
3 Mere huzúr tere liye dúsrá
Ḳhudá na howe[d].
4 Tú apne liye koí múrat, yá
kisí chíz kí súrat, jo úpar ásmán
par, yá níche zamín par, yá pání
meṉ zamín ke níche hai, mat ba-
ná[e]:
5 Tú un ke áge mat jhuk, aur
na un kí 'ibádat kar[f]; kyúṉki
maiṉ Ḳhudáwand terá Ḳhudá ga-
yúr[g] Ḳhudá húṉ, aur bápdádoṉ

[m] Ahb. 20. 24, 26. Ist. 7. 6. aur 26. 19. aur 28. 9. Yas. 62. 12. 1 Qur. 3. 17. 1 Tas. 5. 27.
[n] Ḳhur. 24. 3, 7. Ist. 5. 27. aur 26. 17.
[o] 16 ayat. Ḳhur. 20. 21. aur 24. 15, 16. Ist. 4. 11. Zab. 18. 11, 12. aur 97. 2. Mat. 17. 5.
[p] Ist. 4. 12, 36. Yúh. 12. 29, 30.
[q] Ḳhur. 14. 31.
[r] Ahb. 11. 44, 45. 'Ibrán. 10. 22.
[s] 14 ayat. Paid. 35. 2. Ahb. 15. 5.
[t] 16, 18 áyaten. Ḳhur. 34. 5. Ist. 33. 2.
[u] 'Ibrán. 12. 20.
[x] 16, 19 áyaten.
[y] 10 áyat.
[z] 11 áyat.
[a] 1 Sam. 21. 4, 5. Zak. 7. 3. 1 Qur. 7. 5.
[b] Zab. 77. 18. 'Ibrán. 12. 18, 19. Muk. 4. 5. aur 8. 5. aur 11. 19.
[c] 9 áyat. Ḳhur. 40. 34. 2 Taw. 5. 14.
[d] Muk. 1. 10. aur 4. 1.
[e] 'Ibrán. 12. 21.
[f] Ist. 4. 10.
[g] Ist. 4. 11. aur 33. 2. Qáz. 5. 5. Zab. 68. 7, 8. Yas. 6. 4. Hab. 3. 3.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[h] Ḳhur. 3. 2. aur 24. 17. 2 Taw. 7. 1, 2, 3.
[i] Paid. 15. 17. Zab. 144. 5. Muk. 15. 8.
[k] Zab. 68. 8. aur 77. 18. aur 114. 7. Yar. 4. 24. 'Ibrán. 12. 26.
[l] 13 áyat.
[m] 'Ibrán. 12. 21.
[n] Naham. 9. 13. Zab. 81. 7.
[o] Dekho Ḳhur. 3. 5. 1 Sam. 6. 19.
[p] Ahb. 10. 3.
[q] 2 Sam. 6. 7, 8.
[r] 12 áyat. Yash. 3. 4.
[a] Ist. 5. 22.
[b] Ahb. 26. 1, 13. Ist. 5. 6. Zab. 81. 10. Hús. 13. 4.
[c] Ḳhur. 13. 3.
[d] Ist. 5. 7. aur 6. 14. 2 Sal. 17. 35. Yar. 25. 6. aur 35. 15.
[e] Ahb. 26. 1. Ist. 4. 16. aur 5. 8. aur 27. 15. Zab. 97. 7.
[f] Ḳhur. 23. 24. Yash. 23. 7. 2 Sal. 17. 35. Yas. 44. 15, 19.
[g] Ḳhur. 34. 14. Ist. 4. 24. aur 6. 15. Yash. 24. 19. Nahúm 1. 2.

kí badkáríán un kí aulád par, jo
mujh se 'adáwat rakhte hain, tísrí
aur chauthí pusht tak pahunchátá
hún[h];
6 Par hazáron par, jo mujhe
piyár karte, aur mere hukmon ko
hifz karte hain, mihrbání kartá
hún[i].
7 Tú KHUDA'WAND apne Khudá
ká nám befáida mat le[k]; kyúnki
jo us ká nám befáida letá hai,
KHUDA'WAND use begunáh na
ṭhahráwegá[l].
8 Tú sabt ká din pák rakhne ke
liye yád kar[m]:
9 Chha din tak tú mihnat karke
apne sáre kám káj kar[n];
10 Lekin sátwán din KHUDA'-
WAND tere Khudá ká sabt hai[o]:
us men kuchh kám na kar, na tú,
na terá beṭá, na terí beṭí, na terá
gulám, na terí laundí, na terí ma-
wáshí, aur na musáfir[p] jo tere
pháṭakon ke andar ho:
11 Kyúnki KHUDA'WAND ne chha
din men ásmán, aur zamín, daryá,
aur sab kuchh jo un men hai,
banáyá, aur sátwen din árám
kiyá[q]: is liye KHUDA'WAND ne sabt
ke din ko barakat dí, aur use
muqaddas ṭhahráyá.
12 ¶ Tú apne má báp ko 'izzat
de: táki terí 'umr us zamín par,
jo KHUDA'WAND terá Khudá tujhe
detá hai, daráz howe[r].
13 Tú khún mat kar[s].
14 Tú ziná mat kar[t].
15 Tú chorí mat kar[u].
16 Tú apne paṛosí par jhúṭhí
gawáhí mat de[w].
17 Tú apne paṛosí ke ghar ká
lálach mat kar; tú apne paṛosí kí
jorú[x] aur us ke gulám, aur us kí
laundí, aur us ke bail, aur us ke
gadhe, aur kisí chíz ká, jo tere
paṛosí kí hai, lálach mat kar[y].
18 ¶ Aur sab logon ne dekhá[z],
ki bádal garje, bijlíán chamkín,
qarnái kí áwáz húí, paháṛ se
dhuwán uṭhá[a]; aur sab logon ne
jab yih dekhá, to bhágе, aur dúr
já khaṛe rahe.
19 Tab unhon ne Músá se kahá,
ki Túhí ham se bol, aur ham sun-
en[b]: lekin Khudá ham se na bole,
kahín ham mar na jáwen[c].
20 Músá ne logon ko kahá, Hi-
rásán mat ho[d]; is liye ki Khudá
áyá hai, ki tumhen imtihán kare[e],
aur táki us ká khauf tumháre
sámhne ho[f], ki tum gunáh na
karo.
21 Tab we log dúr hí khaṛe
rahe, aur Músá us kálí badlí ke,
jis men Khudá thá, nazdík gayá[g].
22 ¶ Aur KHUDA'WAND ne Músá
se kahá, Tú baní Isráel se kah, ki
Tum ne dekhá, main ne ásmán
par se tumháre sáth báten kín[h].
23 Tum mere muqábil rúpe ke
ma'búd mat banáiyo, aur na apne
liye sone ke ma'búd[i].
24 ¶ Tú mere liye gilí qur-
bángáh banáiyo, aur tú wahán
apne chaṛháwe aur apní salámíán
zabh kíjiyo, apne gosfandon, aur
apne bailon men se[k]: aur jis jagah
main apne nám ká zikr karúngá[l],
wahán main tujh kane áúngá, aur
tujhe barakat dúngá[m].
25 Aur agar tú mere liye pat-
thar kí qurbángáh banáwe, to
taráshe húe patthar kí mat ba-
náiyo[n]: kyúnki agar tú use auzár
lagáwegá, to use nápák karegá.
26 Aur tú merí qurbángáh par
síṛhí se hargiz mat chaṛhiyo, táki
terí barahnagí us par záhir na
howe.

XXI BA'B.

1 *Shar'a, gulámon kí bábat.* 5 *Usí kí, jis ká kán chhedá gayá ho.* 7. *Laundíon kí bábat.* 12 *Qatl kí bábat.* 16 *Bardafaroshon kí bábat.* 17 *Má-báp ke kosnewálon kí bábat.* 18 *Márpít karnewálon kí bábat.* 22 *Bábat us choṭ kí jo ittifáqan lage.* 28 *Us bail kí bábat jo síng mártá.* 33 *Us kí bábat jis se gairon ko nuqsán uṭháne ká ittifáq ho.*

AB shar'a kí rusúm, jo tú
unhen bataegá[a], ye hain: ki,
2 Agar tú 'Ibrání gulám mol
lewe, to wuh chha baras terí
khidmat kare, aur sátwen baras
muft ázád ho jáe[b].
3 Agar wuh akelá áyá thá, akelá
jáegá: agar wuh jorúwálá thá, to
us kí jorú us ke sáth jáegí.
4 Agar us ke áqá ne us ká byáh
kar diyá, aur jorú us kí us se beṭe
aur beṭíán janí; to jorú bachchon
samet áqá kí howegí, aur wuh
akelá chalá jáe.
5 Aur agar yih gulám sáf kahe,
ki Main apne áqá, aur apní jorú,
aur apne laṛkon ko dost rakhtá
hún; main ázád na húngá[c]:
6 To us ká áqá use qázíon pás[d]
le jáe; phir use darwáze par, yá
darwáze ke chaukhaṭ par láwe;
aur súí se us ká kán chhede[e]; aur
wuh hamesha us kí gulámí kare.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[h] Khur. 34. 7. Ahb. 20. 5. aur 26. 39, 40. Gin. 14. 18, 33. 1 Sal. 21. 29. Aiy. 5. 4. aur 21. 19. Zab. 79. 8. aur 109. 14. Yas. 14. 20, 21. aur 65. 6, 7. Yar. 2. 9. aur 32. 18.
[i] Khur. 34. 7. Ist. 7. 9. Zab. 89. 34. Rúm. 11. 28.
[k] Ahb. 19. 12. Ist. 5. 11. Zab. 15. 4. Mat. 5. 33.
[l] Mík. 6. 11.
[m] Khur. 31. 13, 14. Ahb. 19. 3, 30. aur 26. 2. Ist. 5. 12.
[n] Khur. 23. 12. aur 31. 15. aur 34. 21. Ahb. 23. 3. Hiz. 20. 12. Lúq. 13. 14.
[o] Paid 2. 2, 3. Khur. 16. 26. aur 31. 15.
[p] Naham. 13. 16, 17, 18, 19.
[q] Paid. 2. 2.
[r] Ahb. 19. 3. Ist. 5. 16. Yar. 35. 7, 18, 19. Mat. 15. 4. aur 19. 19. Marq. 7. 10. aur 10. 19. Lúq. 18. 20. Afs. 6. 2.
[s] Ist. 5. 17. Mat. 5. 21. Rúm. 13. 9.
[t] Ist. 5. 18. Mat. 5. 27.
[u] Ahb. 19. 11. Ist. 5. 19. Mat. 19. 18. Rúm. 13. 9. 1 Tas. 4. 6.
[w] Khur. 23. 1. Ist. 5. 20. aur 19. 16. Mat. 19. 18.
[x] Aiy. 31. 9. Ams. 6. 29. Yar. 5. 8. Mat. 5. 28.
[y] Ist. 5. 21. Mík. 2. 2. Hab. 2. 9. Lúq. 12. 15. A'am. 20. 33. Rúm. 7. 7. aur 13. 9. Afs. 5. 3, 5. 'Ibrán. 13. 5.
[z] 'Ibrán. 12. 18.
[a] Khur. 19. 18.
[b] Ist. 5. 27. aur 18. 16. Gal. 3. 19, 20. 'Ibrán. 12. 19.
[c] Ist. 5. 25.
[d] 1 Sam. 12. 20. Yas. 41. 10, 13.
[e] Paid. 22. 1. Ist. 13. 3.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[f] Ist. 4. 10. aur 6. 2. aur 10. 12. aur 17. 13, 19. aur 19. 20. aur 28. 58. Ams. 3. 7. aur 16. 6. Yas. 8. 13.
[g] Khur. 19. 16. Ist. 5. 5. 1 Sal. 8. 12.
[h] Ist. 4. 36. Naham. 9. 13.
[i] Khur. 32. 1, 2, 4. 1 Sam. 5. 4, 5. 2 Sal. 17. 33. Hiz. 20. 39. aur 43. 8. Dán. 5. 4, 23. Saf. 1. 5. 2 Qur. 6. 14, 15, 16.
[k] Ahb. 1. 2.
[l] Ist. 12. 5, 11, 21. aur 14. 23. aur 16. 6, 11. aur 26. 2. 1 Sal. 8. 43. aur 9. 3. 2 Taw. 6. 6. aur 7. 16. aur 12. 13. 'Az. 6. 12. Naham. 1. 9. Zab. 74. 7. Yar. 7. 10, 12.
[m] Paid. 12. 2. Ist. 7. 13.
[n] Ist. 27. 5. Yash. 8. 31.
[a] Khur. 24. 3, 4. Ist. 4. 14. aur 6. 1.
[b] Ahb. 25. 39, 40, 41. Ist. 15. 12. Yar. 34. 14.
[c] Ist. 15. 16, 17.
[d] Khur. 12. 12. aur 22. 8, 28.
[e] Zab. 40. 6.

Peshtar MASÍH se, 1491.

7 ¶ Aur agar koí shakhs apní
beṭí ko beche, táki bándí ho[f], to
wuh gulámon kí tarah já na sa-
kegí[g].
8 Agar áqá us ká, jo use apne
liye námzad karke rah gayá, us
se náráz ho, to us ká fidiya hone
dewe: us ko rawá nahín, ki use
qaum i ajnabí ke háth beche;
kyúnki us ne us se dagábází kí.
9 Aur agar wuh use apne beṭe
ke liye námzad kare, to wuh us
se beṭíon ká sá sulúk kare.
10 Agar wuh dúsrí se byáh kare,
to us kí khur o posh aur hamkh-
wábí men qásir na howe[h].
11 Aur agar wuh ye tínon sulúk
us se na kare, to wuh muft, be
rúpae díe, ázád chalí jáe.
12 ¶ Jo koí kisí mard ko máre,
aur wuh mar jáe, wuh qatl kiyá
jáwe[i].
13 Aur agar us shakhs ne qasd
qatl ká nahín kiyá[k], aur Khudá
ne us ke háth men giriftár karwá
diyá[l]; to main us ke bhágne kí
jagah batá dúngá[m].
14 Par agar ek shakhs makr se
apne hamsáe par charh áwe, táki
use makr se máre[n]; to tú use
merí qurbángáh se nikál, táki
wuh mare[o].
15 ¶ Aur wuh, jo apne báp yá
apní má ko máre, már ḍálá jáwe.
16 ¶ Aur jo ádmí ko churá le
jáwe[p], aur use bech ḍále[q], yá wuh
us ke pás se pakṛá jáwe[r], to wuh
már ḍálá jáegá.
17 ¶ Aur wuh, jo apne báp yá
apní má par la'nat kare, már ḍálá
jáwe[s].
18 ¶ Aur agar do shakhs jhag-
ṛen, aur ek dúsre ko patthar yá
mukká máre, aur wuh na mare,
par bistarí ho jáe:
19 To agar wuh uṭh khaṛá ho,
aur láṭhí leke[t] ráh chale, to wuh,
jis ne márá, begunáh hai: aur
faqat us ke kárbár ká nuqsán jo
húá ho, bhar de, aur changá
karwáe.
20 ¶ Aur agar koí apne gulám
yá launḍí ko láṭhíán máre, aur
wuh már khátí húí mar jáe; to
use sazá dí jáe.
21 Lekin agar wuh ek din yá do
din jíwe, to use sazá na dí jáwe:
is liye ki wuh us ká mál hai[u].
22 ¶ Agar log jhagṛen, aur
peṭwálí ko dukh pahuncháwen,

f Nahum. 5. 5.
g 2, 3 áyaten.
h 1 Qur. 7. 5.
i Paid. 9. 6. Ahb. 24. 17. Gin. 35. 30, 31. Mat. 26. 52.
k Gin. 35. 22. Ist. 19. 4, 5.
l 1 Sam. 24. 4, 10, 18.
m Gin. 35. 11. Ist. 19. 3. Yash. 20. 2.
n Gin. 15. 30. aur 35. 20. Ist. 19. 11, 12. 'Ibrán. 10. 26.
o 1 Sal. 2. 28–34. 2 Sal. 11. 15.
p Ist. 24. 7.
q Paid. 37. 28.
r Khur. 22. 4.
s Ahb. 20. 9. Ams. 20. 20. Mat. 15. 4. Marq. 7. 10.
t 2 Sam. 3. 29.
u Ahb. 25. 45, 46.

aisá ki us ká peṭ gir jáe, par wuh
khud halák na ho: to use jis nau'
kí sazá us ká shauhar tajwíz kare,
dí jáwe: aur wuh, qázíon kí tajwíz
ke muwáfiq[x], asám dewe.
23 Aur agar wuh us sadme se
halák ho jáe, to tú ján ke badle
ján le,
24 Aur ánkh ke badle ánkh,
dánt ke badle dánt, aur háth ke
badle háth, pánw ke badle pánw[y],
25 Jaláne ke badle jaláná, zakhm
ke badle zakhm, aur choṭ ke badle
choṭ.
26 ¶ Aur agar koí apne gulám
yá apní launḍí kí ánkh men máre,
ki us kí ánkh phúṭ jáe; to us ke
qisás men use ázád kar de.
27 Agar apne gulám yá apní
launḍí ká dánt toṛe; to us dánt
ke qisás men use ázád kar de.
28 ¶ Agar bail mard yá 'aurat
ko síng máre, aisá ki wuh halák
ho; to wuh bail pattharon se
márá jáwe[z], aur us ká gosht
kháyá na jáwe; aur bail ká málik
begunáh hai.
29 Par agar wuh bail áge se
síng márne kí lat rakhtá thá, aur
us ke málik ko khabar dí gaí, aur
us ne use bándh na rakhá, aur us
ne mard yá 'aurat ko halák kiyá;
to bail par patthráo kiyá jáe, aur
us ká málik bhí márá jáwe.
30 Aur agar us se khúnbahá
mángá jáwe, to wuh us ká khún-
bahá, jo us ke sir dhará jáwe[a],
púrá dewe.
31 Khwáh us ne chhokrá márá
ho, khwáh chhokrí, is hukm ke
muwáfiq 'amal kiyá jáwe.
32 Agar bail kisí ke gulám yá
launḍí ko síng már baiṭhe; to
wuh us ke málik ko misqál ke
wazn ke tís rúpae[b] dewe, aur bail
patthráo se márá jáwe[c].
33 ¶ Aur agar koí kúá khole,
yá khode, aur us ká munh na
ḍhámpe, aur bail yá gadhá us
men gire;
34 To kúe ká málik isláh kare,
aur us ke málik ko qímat de; aur
wuh, jo mará, usí ká hogá.
35 ¶ Aur agar kisí ká bail dúsre
ke bail ko satáwe, aisá ki wuh
halák ho jáe; to wuh jíte bail ko
bechen, aur us ká dám ádhon ádh
ápas men bánṭ len; aur wuh múá
húá bail bhí un men ádhon ádh
bánṭá jáe.

Peshtar MASÍH se, 1491.

x 30 áyat. Ist. 22. 18, 19.
y Ahb. 24. 20. Ist. 19. 21. Mat. 5. 38.
z Paid. 9. 5.
a 22 áyat.
b Dekho Zak. 11. 12, 13. Mat. 26. 15. Filip. 2. 7.
c 28 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

36 Aur agar jáná jáwe, ki us
bail ko síng már baiṭhne kí ḳho
thí, aur us ke málik ne use bándh
na rakhá; wuh bail ke badle bail
dewe; aur wuh mará húá us ká
mál hogá.

XXII BÁB.

1 *Chorí kí bábat.* 5 *Ḳhisárat kí bábat.* 7 *Amánat kí chízoṉ kí bábat, jo zá,i' hoṉ.* 14 *Qarz lene kí bábat.* 16 *Zinákárí kí bábat.* 18 *Jádú kí bábat.* 19 *Bábat us kí jo haiwán se jimá' kare.* 20 *Butparastí kí bábat.* 21 *Pardesíoṉ aur bewoṉ aur láwárisoṉ kí bábat.* 25 *Súdḳhorí kí bábat.* 26 *Girau lene kí bábat.* 28 *Hákim kí ta'zím kí bábat.* 29 *Pahle phaloṉ kí bábat.*

AGAR koí bail yá bheṛ churáwe,
aur use zabh kare, yá
beche; to wuh ek bail ke pánch
bail, aur ek bheṛ kí chár[a] bheṛeṉ
dewe.
2 ¶ Agar chor sendh márte húe[b]
dekhá jáe, aur koí use már baiṭhe,
aur wuh mar jáe; to us ke liye
ḳhún kiyá na jáwe[c].
3 Agar yih din ko howe, to us
ká qisás kiyá jáegá; kyúṉki
cháhiye ki wuh badlá de; agar
wuh kangál ho, to chorí ke liye
bechá jáe[d].
4 Agar chorí kí chíz usí tarah
us ke háth meṉ zinda páí jáe[e],
ḳhwáh wuh bail ho, ḳhwáh gadhá,
ḳhwáh gospand; to wuh ek ek ke
do do dewe[f].
5 ¶ Agar koí khet yá angúroṉ
ká tákistán khiláwe, aur apne
chárpáe us meṉ chhoṛe, aur dúsre
ke maidán meṉ charáwe; to apná
achchhe se achchhá khet, aur
bihtar se bihtar angúrí bág us ke
badle dewe.
6 ¶ Agar ág bhaṛke, aur káṉ-
ṭoṉ meṉ já lage, aisá ki anáj ká
ḍher, yá anáj ká khaṛá húá khet,
yá maidán ká nuqsán ho jáe; to
jis ne ki ág lagáí, táwán dewe.
7 ¶ Agar koí apne hamsáe ko
naqd yá jins rakhne ko sompe,
aur us ke ghar se chorí jáe; to
jab wuh chor háth chaṛhe, to dúná
bhar de[g].
8 Agar chor pakṛá na jáe, to us
ghar ká sáhib qázíoṉ ke áge[h]
láyá jáe, tá ma'lúm ho, ki wuh
apne hamsáe ke mál meṉ dastan-
dáz húá, ki nahíṉ.
9 Sab qism kí ḳhiyánat meṉ,
ḳhwáh bail kí, ḳhwáh gadhe, yá
bheṛ, yá kapṛe kí, yá kisí chíz kí,
jo gum húí ho, jis ká koí dúsre se
mutálaba kartá hai, donoṉ faríq
ká jhagṛá qázíoṉ ke huzúr láyá
jáe[i]; aur qází jise mujrim kare,
wuh apne mudda'í ko dúná dewe.
10 Agar koí apne hamsáe pás
gadhá, yá bail, yá bheṛ, yá koí
chárpáya amánat rakhe; aur wuh
mar jáe, yá ázárí howe, yá chhipke
hánk diyá jáe:
11 To un donoṉ ke darmiyán
ḴHUDÁWAND kí qasam se[k] faisala
kiyá jáe, ki wuh apne hamsáe ke
mál meṉ dastandáz nahíṉ húá;
aur mál ká málik qabúl kare, aur
wuh us ko us ká táwán na de.
12 Agar wuh us ke pás se chorí
jáe, to wuh us ke málik ko táwán
bhar de[l].
13 Aur agar us ko kisí darinde
ne pháṛ ḍálá, to wuh us par
gawáh láwe, aur táwán na de.
14 ¶ Agar koí shaḳhs apne
hamsáe se kuchh 'áriyat lewe,
aur wuh zaḳhmí howe, yá mar
jáe; agar málik us ke sáth na
thá, to wuh us ká badlá dewe;
15 Par agar sáth thá, to wuh
táwán na de: agar kiráya liyá
ho, to yih sirf us ke kiráe kí
ujrat de.
16 ¶ Agar koí ek chhokrí ko, jo
us ke námzad nahíṉ, dam dewe,
aur us se mubásharat kare, wuh
use mahr deke us se nikáh kare[m].
17 Agar us ká báp rází na ho,
ki use us ko de, to wuh kuṉwá-
ríoṉ ke mahr[n] ke muwáfiq use
naqdí de.
18 ¶ Tú jádúgarní ko jíne mat
de[o].
19 ¶ Jo koí chárpáye se mu-
básharat kare, ján se márá jáe[p].
20 ¶ Jo koí faqat, ḴHUDÁWAND
ke siwá, kisí ma'búd ke liye zabh
kare, wuh 'azáb se márḍálá jáwe[q].
21 ¶ Tú musáfir ko hargiz na
satá, aur us se badsulúkí na kar[r]:
is liye ki tum bhí zamín i Misr
meṉ musáfir the.
22 ¶ Tum kisí bewá yá yatím
laṛke ko dukh mat do[s].
23 Agar tú un ko kisí taur se
satáegá, aur we mujh se faryád
kareṉ[t], to maiṉ un kí faryád
sunúṉgá[u];
24 Aur merá qahr mushta'il
hogá[x]; maiṉ tujhe talwár se már
ḍálúṉgá, aur terí jorúáṉ rándeṉ,
aur tere bachche yatím ho jáeṉge[y].
25 ¶ Agar tú mere logoṉ meṉ

[a] 2 Sam. 12. 6. Dekho Ams. 6. 31. Lúq. 19. 8.
[b] Mat. 24. 43.
[c] Gin. 35. 27.
[d] Ḳhur. 21. 2.
[e] Ḳhur. 21. 16.
[f] Dekho 1, 7 áyateṉ. Ams. 6. 31.
[g] 4 áyat.
[h] Ḳhur. 21. 6. aur 28 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[i] Ist. 25. 1. 2Taw. 19. 10.
[k] 'Ibrán. 6. 16.
[l] Paid. 31. 39.
[m] Ist. 22. 28, 29.
[n] Paid. 34. 12. Ist. 22. 29. 1 Sam. 18. 25.
[o] Ahb. 19. 26, 31. aur 20. 27. Ist. 18. 10, 11. 1 Sam. 28. 3, 9.
[p] Ahb. 18. 23. aur 20. 15.
[q] Gin. 25. 2, 7, 8. Ist. 13. 1, 2, 5, 6, 9, 13, 14, 15. aur 17. 2, 3, 5.
[r] Ḳhur. 23. 9. Ahb. 19. 33. aur 25. 35. Ist. 10, 19. Yar. 7. 6. Zak. 7. 10. Mal. 3. 5.
[s] Ist. 10. 18. aur 24. 17. aur 27. 19. Zab. 94. 6. Yas. 1. 17, 23. aur 10. 2. Hiz. 22. 7. Zak. 7. 10. Ya'q. 1. 27.
[t] Ist. 15. 9. aur 24. 15. Aiy. 35. 9. Lúq. 18. 7.
[u] 27 áyat. Aiy. 34. 28. Zab. 18. 6. aur 145. 19. Ya'q. 5. 4.
[x] Aiy. 31. 23. Zab. 69. 24.
[y] Zab. 109. 9. Nau. 5. 3.

Peshtar MASÍH se, 1491.

se jis kisí ko, jo tere áge muhtáj
hai, kuchh qarz dewe, to us par
bahut taqázá mat kar, aur us se
súd mat le[z].
26 Agar tú apne hamsáe ke
kapṛe girau lewe[a], to cháhiye ki
tú súraj ḍúbte húe use pahunchá
dewe.
27 Kyúnki yih us ká faqat libás
hai, yih us ke chamṛe ke liye
poshish hai, jis men wuh so rahtá
hai; aur yún hogá, ki jab mere
áge faryád karegá[b], main us kí
sunúngá; kyúnki main mihrbán
hún[c].
28 ¶ Tú buzurgon ko ta'n mat
díjiyo, aur apní qaum ke sharíf
logon ko la'nat na kíjiyo[d].
29 ¶ Tú apne khalyán ke faiz,
aur apne kolhú ke áb i angúr se
mujhe guzrániyo[e]; us men der
mat[e] kíjiyo: tú apne beṭon se
palauṭhá mujhe díjiyo[f].
30 Aisáhí tú apne bailon se, aur
gospandon se kíjiyo[g]: sát din tak
wuh má ke sáth rahe[h]; áṭhwen
din tú use mujhe díjiyo.
31 ¶ Tum mere pák log ho[i]:
darindon ká phárá húá gosht, jo
maidán men paṛá ho, mat kháiyo[k];
tum use kutton ko díjiyo.

XXIII BÁB.

1 *Tuhmat aur jhúṭhí gawáhí kí bábat.* 3, 6 *Insáf karne kí bábat.* 4 *Sab kí ḳhairḳhwáhí kí bábat.* 10 *Khet ke ázád chhorne ká sál.* 12 *Sabt kí bábat.* 13 *Butparastí kí bábat.* 14 *Tín 'idon kí bábat.* 18 *Qurbání ke lahú aur charbí kí bábat.* 20 *Ek Firishta ke bhejne ká wa'da, aur us ke sáth ek barakat ká, basharti ki us kí farmánbardárí karen.*

TU' jhúṭhí ḳhabar mat díjiyo[a];
tú zulm kí gawáhí men sha-
ríron ká sáthí mat ho[b].
2 ¶ Tú guroh kí pairauí badí
karne men mat kíjiyo[c]; aur tú
kisí jhagṛe men aksar kí taraf
máil hoke náhaqq mat kíjiyo[d]:
3 ¶ Aur na muflis ke jhagṛe
men tarafdárí kíjiyo.
4 ¶ Agar tú apne dushman ke
bail yá gadhe ko beráh játe dekhe,
to use us kane pahuncháiyo[e].
5 Agar tú us ke gadhe ko, jo
terá kína rakhtá hai, dekhe, ki
bojh ke níche baiṭh gayá, to ḳha-
bardár, tú use chhoṛke chalá na
já, balki us kí kumak kar[f].
6 Tú apne faqír ke insáf se us
ke jhagṛe men mat guzriyo[g].

z Ahb. 25. 35, 36, 37. Ist. 23. 19, 20. Naham. 5. 7. Zab. 15. 5. Hiz. 18. 8, 17.
a Ist. 24. 6, 10, 13, 17. Aiy. 22. 6. aur 24. 3, 9. Ams. 20. 16. aur 22. 27. Hiz. 18. 7, 16. 'Amús 2. 8.
b 23 áyat.
c Ḳhur. 34. 6. 2 Taw. 30. 9. Zab. 86. 15.
d Wá'iz. 10. 20. A'am. 23. 5. Yahúd. 8.
e Ḳhur. 23. 16, 19. Ams. 3. 9.
f Ḳhur. 13. 2, 12. aur 34. 19.
g Ist. 15. 19.
h Ahb. 22. 27.
i Ḳhur. 19. 6. Ahb. 19. 2. Ist. 14. 21.
k Ahb. 22. 8 Hiz. 4. 14. aur 44. 31.
a 7 áyat. Ahb. 19. 16. Zab. 15. 3. aur 101. 5. Ams. 10. 18. Dekho 2 Sam. 19. 27. aur 16. 3.
b Ḳhur. 20. 16. Ist. 19. 16, 17, 18. Zab. 35. 11. Ams. 19. 5, 9, 28. aur 24. 28. Dekho 1 Sal. 21. 10, 13. Mat. 26. 59, 60, 61. A'am. 6. 11, 13.
c Paid. 7. 1. aur 19. 4, 7. Ḳhur. 32. 1, 2. Yash. 24. 15. 1 Sam. 15. 9. 1 Sal. 19. 10. Aiy. 31. 34. Ams. 1. 10, 11, 15. aur 4. 14. Mat. 27. 24, 26. Marq. 15. 15. Lúq. 23. 23. A'am. 24. 27. aur 25. 9.
d 6, 7 áyaten. Ahb. 19. 15. Ist. 1. 17. Zab. 72. 2.
e Ist. 22. 1. Aiy. 31. 29. Ams. 24. 17. aur 25. 21. Mat. 5. 44. Rúm. 12. 20. 1 Tas. 5. 15.
f Ist. 22. 4.
g 2 áyat. Ist. 27. 19. Aiy. 31. 13, 21. Wá'iz 5. 8. Yas. 10. 1, 2. Yar. 5. 28. aur 7. 6. 'Amús 5. 12. Mal. 3. 5.

7 Jhúṭhí bát se dúr rahiyo[h];
aur begunáhon aur sachchon ko
qatl mat kíjiyo[i]; kyúnki main
sharír kí tasdíq na karúngá[k].
8 ¶ Tú saugát na lená[l]; kyúnki
saugát dánishmandon ko andhá
kartí hai, aur sádiqon ke mu'ámala
men mukhill hotí hai.
9 ¶ Aur musáfir ko bhí tasdí'a
mat díjiyo[m]; kyúnki tum musáfir
ke dil ko jánte ho; is liye ki tum
ḳhud bhí zamín i Misr men mu-
sáfir the.
10 Aur chha baras zamín men
khetí kar[n], aur us se jo paidá ho,
jam'a kar:
11 Par sátwen baras use ázád
kar, aur chhoṛ de; táki terí
ummat ke miskín use kháwen,
aur jo un se bache, maidán ke
chárpáe charen. Aur tú apne
angúr aur zaitún ke bág ká
mu'ámala bhí aisáhí kíjiyo.
12 Chha din tak apná károbár
karná, aur sátwen din ásáish
kíjiyo[o]; táki tere bail, aur tere
gadhe bhí árám páwen, aur terí
laundíon ke beṭe, aur musáfir
tázadam ho jáen.
13 Aur sab men, jo main ne
tujhe farmáyá hai, hoshyár rah[p]:
dúsre iláhon ká nám tak na le,
aur tere munh se na suná jáe[q].
14 ¶ Tú sál bhar men tín mar-
tabe mere liye 'íd kar[r].
15 Fatírí roṭí kí 'íd yád rakh[s]:
tú sát din tak, jaisá main ne tujhe
hukm kiyá hai, fatírí roṭí khá,
Abíb ke mahíne men muqarrarí
waqt par; kyúnki tú usí men
Misr se báhar áyá; aur koí mere
áge ḳhálí háth na áwe[t]:
16 Aur dirau kí 'íd terí mihnat
ke pahle samaron kí[u], jo tú ne
apne khet men boe: aur jam'a
karne kí íd áḳhir i sál[x], jab tú
khet se apní mihnat ke samare
jam'a kar chuká.
17 Tere sab mard tín bár har
sál Ḳhudáwand Ḳhudá ke sámhne
házir howen[y].
18 Tú zabíha ká lahú, jo mere
liye hai, ḳhamír ke sáth[z] mat
guzrán; aur merí 'íd kí charbí
subh tak báqí na rahne páwe.
19 Tú apní zamín ke pahle pha-
lon se pahle ko Ḳhudáwand apne
Ḳhudá ke ghar men láiyo[a]. Tú
halwán us kí má ke dúdh men
mat pakáiyo[b].

Peshtar MASÍH se, 1491.

h 1 áyat. Ahb. 19. 11. Lúq. 3. 14. Afs. 4. 25.
i Ist. 27. 25. Zab. 94. 21. Ams. 17. 15, 26. Yar. 7. 6. Mat. 27. 4.
k Ḳhur. 34. 7. Rúm. 1. 18.
l Ist. 16. 19. 1 Sam. 8. 3. aur 12. 3. 2 Taw. 19. 7. Zab. 26. 10. Ams. 15. 27. aur 17. 8, 23. aur 29. 4. Yas. 1. 23. aur 5. 23. aur 33. 15. Hiz. 22. 12. 'Amús 5. 12. A'am. 24. 26.
m Ḳhur. 22. 21. Ist. 10. 19. aur 24. 14, 17. aur 27. 19. Zab. 94. 6. Hiz. 22. 7. Mal. 3. 5.
n Ahb. 25. 3, 4.
o Ḳhur. 20. 8, 9. Ist. 5. 13. Lúq. 13. 14.
p Ist. 4. 9. Yash. 22. 5. Zab. 39. 1. Afs. 5. 15. 1 Tim. 4. 16.
q Gin. 32. 38. Ist. 12. 3. Yash. 23. 7. Zab. 16. 4. Hús. 2. 17. Zak. 13. 2.
r Ḳhur. 34. 23. Ahb. 23. 4. Ist. 16. 16.
s Ḳhur. 12. 15. aur 13. 6. aur 34. 18. Ahb. 23. 6. Ist. 16. 8.
t Ḳhur. 34. 20. Ist. 16. 16.
u Ḳhur. 34. 22. Ahb. 23. 10.
x Ist. 16. 13.
y Ḳhur. 34. 23. Ist. 16. 16.
z Ḳhur. 12. 8. aur 34, 25. Ahb. 2. 11. Ist. 16. 4.
a Ḳhur. 22. 29. aur 34. 26. Ahb. 23. 10, 17. Gin. 18. 12, 13. Ist. 26. 10. Naham. 10. 35.
b Ḳhur. 34. 26. Ist. 14. 21.

Peshtar MASÍH se, 1491.

20 ¶ Dekh, maiṉ ek firishta tere áge bhejtá húṉ[c], ki ráh meṉ terá nigáhbán ho, aur tujhe us jagah, jo maiṉ ne taiyár kí hai, le áwe.

21 Us ke áge hoshyár rah, aur us ká kahá mán; us kí mukhálafat mat kar[d]; kyúṉki wuh terí ḳhatá na baḳhshegá[e]: ki merá nám us meṉ hai[f].

22 Par agar tú sach much us ká kahá máne, aur sab, jo maiṉ kahtá húṉ, kare; to maiṉ tere dushmanoṉ ká dushman[g], aur tere bairíoṉ ká bairí hoúṉgá.

23 Ki merá firishta tere áge chalegá[h], aur tujhe Amúríoṉ, aur Hittíoṉ, aur Farizzíoṉ, aur Ka-n'áníoṉ, aur Hawíoṉ, aur Yabúsíoṉ ke bích meṉ láegá[i]: aur maiṉ un ko halák karúṉgá.

24 Tú un ke iláhoṉ ko sijda mat kar[k], na un kí 'ibádat, na un ke se kám kar[l]: balki tú unheṉ sáf ḍhá de, aur un ke butoṉ ko toṛ ḍál[m].

25 Aur tum ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí bandagí karo[n], aur wuh tumhárí roṭí pání meṉ barakat baḳhshegá[o]; aur maiṉ tumháre bích se ázár ko uṭhá lúṉgá[p].

26 ¶ Terí zamín par na isqát i haml hogá, na bánjhpan rahegá[q]: maiṉ terí 'umr púrí[r] karúṉgá.

27 Maiṉ apne ḍar ko tere áge bhejúṉgá[s]; maiṉ un logoṉ ko, jin par tú áwegá, halák karúṉgá[t]; aur maiṉ aisá karúṉgá, ki tere dushman tere áge se píṭh pher deṉge.

28 Maiṉ tere áge zambúroṉ ko bhejúṉgá[u], jo Hawí, aur Kan'ání, aur Hittí ko tere sámhne se bhagáweṉge.

29 Maiṉ un ko ekhí sál meṉ tere áge se daf'a na karuṉgá[w], tá na howe ki zamín wírán ho, aur maidán ke darinde tere muqábil firáwán ho jáeṉ.

30 Maiṉ un ko thoṛe thoṛe karke tere áge se daf'a karúṉgá, yaháṉ tak ki tú ziyáda ho, aur zamín ká wáris ho.

31 Maiṉ daryá e Qulzum se leke Filistíoṉ ke samundar tak, aur bayábán se leke nahr i Furát tak, terí haddeṉ bándhúṉgá[x]: kyúṉki zamín ke basnewáloṉ ko tere hawále karúṉgá; aur tú unheṉ apne áge se daf'a karegá[y].

c Ḳhur. 14. 19. aur 32. 34. aur 33. 2, 14. Gin. 20. 16. Yash. 5. 13. aur 6. 2. Zab. 91. 11. Yas. 63. 9.
d Gin. 14. 11. Zab. 78. 40, 56. Afs. 4. 30. 'Ibrán. 3. 10, 16.
e Ḳhur. 32. 34. Gin. 14. 35. Ist. 18. 19. Yash. 24. 19. Yar. 5. 7. 'Ibrán. 3. 11. 1 Yúh. 5. 16.
f Yas. 9. 6. Yar. 23. 6. Yúh. 10. 30, 38.
g Paid. 12. 3. Ist. 30. 7. Yar. 30. 20.
h 20 áyat. Ḳhur. 33. 2.
i Yash. 24. 8, 11.
k Ḳhur. 20. 5.
l Áhb. 18. 3. Ist. 12. 30, 31.
m Ḳhur. 34. 13. Gin. 33. 52. Ist. 7. 5. 25. aur 12. 3.
n Ist. 6. 13. aur 10. 12, 20. aur 11. 13, 14. aur 13. 4. Yash. 22. 5. aur 24. 14, 15, 21, 24. 1 Sam. 7. 3. aur 12. 20, 24. Mat. 4. 10.
o Ist. 7. 13. aur 28. 5, 8.
p Ḳhur. 15. 26. Ist. 7. 15.
q Ist. 7. 14. aur 28. 4. Aiy. 21. 10. Mal. 3. 10, 11.
r Paid. 25. 8. aur 35. 29. 1 Taw. 23. 1. Aiy. 5. 26. aur 42. 17. Zab. 55. 23. aur 90. 10.
s Paid. 35. 5. Ḳhur. 15. 14, 16. Ist. 2. 25. aur 11. 25. Yash. 2. 9, 11. 1 Sam. 14. 15. 2 Taw. 14. 14.
t Ist. 7. 23.
u Ist. 7. 20. Yash. 24. 12.
w Ist. 7. 22.
x Paid. 15. 18. Gin. 34. 3. Ist. 11. 24. Yash. 1. 4. 1 Sal. 4. 21, 24. Zab. 72. 8.
y Yash. 21. 44. Qáz. 1. 4. aur 11. 21.

32 Tú un se, aur un ke iláhoṉ se 'ahd mat bándhiyo[z].

33 We tere zamín par na raheṉge, tá na howe ki we tujhe merá gunáhgár kareṉ: kyúṉki agar tú un ke iláhoṉ kí 'ibádat kare, to yih tere liye phandá hogá[a].

XXIV BÁB.

1 *Músá hukm pátá ki pahár par chaṛhe.* 3 *Log farmánbardár rahne ká wa'da karte.* 4 *Músá qurbángáh banátá aur bárah sutún biná kartá.* 6 *'Ahd ká lahú chhiṛaktá.* 9 *Ḳhudá ká jalál záhir kiyá játá.* 14 *Log Hárún aur Húr ke taht meṉ chhoṛe játe.* 15 *Músá pahár par chaṛhjátá jaháṉ chális rát din rahtá.*

AUR us ne Músá se kahá, ki ḲHUDÁWAND pás chaṛh á, tú, aur Hárún, aur Nadab, aur Abihú[a], aur Baní Isráel ke buzurgoṉ se sattar shaḳhs[b]: tum dúr se sijda karo.

2 Aur Músá akelá ḲHUDÁWAND ke nazdík áwe[c]; par we nazdík na áweṉ: aur log us ke sáth na chaṛheṉ.

3 ¶ Aur Músá ne áke ḲHUDÁWAND kí sárí bátoṉ aur 'adálatoṉ ká bayán logoṉ se kiyá: aur sáre logoṉ ne muttafiq hoke jawáb diyá, aur kahá, ki Sárí báteṉ, jo ḲHUDÁWAND ne farmáí haiṉ, ham kareṉge[d].

4 Aur Músá ne ḲHUDÁWAND kí sárí báteṉ likhíṉ[e], aur subh ko sawere uṭhá, aur pahár ke tale ek qurbángáh, aur baní Isráel ke bárah sibtoṉ ke 'adad ke muwáfiq, bárah sutún[f] biná kíe.

5 Aur us ne baní Isráel ke jawánoṉ ko bhejá, ki chaṛháwe chaṛháweṉ, aur salámí ke zabíhe bailoṉ se ḲHUDÁWAND ke liye zabh kareṉ.

6 Aur Músá ne ádhá ḳhún leke básanoṉ meṉ rakhá, aur ádhá qurbángáh par chhiṛká[g].

7 Phir us ne 'ahdnáma liyá, aur logoṉ ko paṛh sunáyá[h]: we bole, ki sab kuchh, jo ḲHUDÁWAND ne farmáyá hai, ham kareṉge[i], aur mutí' raheṉge.

8 Músá ne us lahú ko leke logoṉ par chhiṛká, aur kahá, Yih lahú us 'ahd ká[k] hai, ki ḲHUDÁWAND ne un bátoṉ kí bábat tumháre sáth bándhá hai.

9 ¶ Tab Músá, aur Hárún, aur Nadab aur Abihú, aur sattar buzurg Isráelí úpar gae[l].

10 Aur unhoṉ ne Isráel ke

Peshtar MASÍH se, 1491.

z Ḳhur. 34. 12, 15. Ist. 7. 2.
a Ḳhur. 34. 12. Ist. 7. 16. aur 12. 30. Yash. 23. 13. Qáz. 2. 3. 1 Sam. 18. 21. Zab. 106. 36.
a Ḳhur. 28. 1. Áhb. 10. 1, 2.
b Ḳhur. 1. 5. Gin. 11. 16.
c 13, 15, 18 áyateṉ.
d 7 áyat. Ḳhur. 19. 8. Ist. 5. 27. Gal. 3. 19, 20.
e Ist. 31. 9.
f Paid. 28. 18. aur 31. 45.
g 'Ibrán. 9. 18.
h 'Ibrán. 9. 19.
i 3 áyat.
k 'Ibran. 9. 20. aur 13. 20. 1 Pat. 1. 2.
l 1 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[m] Dekho Paid. 32. 30. Ḳhur. 3. 6. Qáz. 13. 22. Yas. 6. 1, 5. ba muqábala Ḳhur. 33. 20, 23. Yúh. 1. 18. 1 Tim. 6. 16. 1 Yúh. 4. 12.
[n] Hiz. 1. 26. aur 10. 1. Muk. 4. 3.
[o] Mat. 17. 2.
[p] Ḳhur. 19. 21.
[q] Paid. 31. 54. Ḳhur. 18. 12. 1 Qur. 10. 18.
[r] 2, 15, 18 áyateṉ.
[s] Ḳhur. 31. 18. aur 32. 15, 16. Ist. 5. 22.
[t] Ḳhur. 32. 17. aur 33. 11.
[u] 2 áyat.
[x] Ḳhur. 19. 9, 16. Mat. 17. 5.
[y] Ḳhur. 16. 10. Gin. 14. 10.
[z] Ḳhur. 3. 2. aur 19. 18. Ist. 4. 36. 'Ibrán. 12. 18, 29.
[a] Ḳhur. 34. 28. Ist. 9. 9.

Ḳhudá ko dekhá[m]: aur us ke
páoṉ ke tale jaise nílam ke patthar
kí gachkárí[n], aur us kí shaffáfí
jirm i ásmán[o] ke mánind thí.
11 Aur baní Isráel ke sharífoṉ
par us ne apná háth na rakhá[p]:
unhoṉ ne Ḳhudá ká musháhada
páyá, aur kháyá aur piyá[q].
12 ¶ Aur Ḳhudáwand ne Músá
ko kahá, ki Paháṛ par mujh pás
á, aur waháṉ rah[r]; aur maiṉ tujhe
patthar kí lauheṉ[s], aur sharí'at
aur ahkám, jo maiṉ ne likhe
haiṉ, dúṉgá, táki tú unheṉ sikh-
láwe.
13 Aur Músá, aur us ká ḳhádim
Yashú'[t] uṭhe: aur Ḳhudá ke paháṛ
ke úpar gayá[u].
14 Aur us ne buzurgoṉ se kahá,
ki Tum hamáre liye yaháṉ, jab
tak ki ham tum pás phir áweṉ,
ṭhahro: aur, dekho, ki Hárún
aur Húr tumháre pás haiṉ: agar
kisí ko kuchh kám howe, to wuh
un ke pás jáwe.
15 Tab Músá paháṛ ke úpar
gayá, aur ek badlí ne paháṛ ko
ḍhámp liyá[x].
16 Aur Ḳhudáwand ká jalál
koh i Síná par ṭhahrá[y], aur badlí
use chha din tak ḍhámpe rahí:
aur sátweṉ din us ne badlí se
Músá ko talab kiyá.
17 Aur Ḳhudáwand ká jalál
baní Isráel kí nazar meṉ, koh kí
choṭí par, átash kí sí namúd[z]
rakhnewálá thá.
18 Aur Músá badlí ke darmiyán
chalá gayá, aur paháṛ par chaṛh
gayá: aur Músá paháṛ par chális
din rát rahá.[a]

XXV BÁB.

1 Ḳhaime ke banne ke liye Baní Isráel kyá kyá nazr guzráneṉ. 10 'Ahd ke sandúq ká ḍaul. 17 Kafáre ká sarposh ma' karúbioṉ ke. 23 Mez aur us ke zurúf. 31 Shama'dán aur us kí álát.

AUR Ḳhudáwand ne Músá ko
farmáyá:
2 Baní Isráel ko kah, ki we
mere liye tuhfa láweṉ: so jo koí
ki apne dil kí ḳhushí se[a], jis qadr
mujhe dewe, to us se mere liye
tuhfa tum le líjiyo.
3 Aur tuhfa, jo tum un se loge, so
ye haiṉ: soná, aur rúpá, aur pítal,
4 Aur ásmání, aur argawání,
aur qirmizí rang, aur mihín sút,
aur bakrí kí pashm,
5 Aur meṉḍhoṉ kí surḳh rangí
húí kháleṉ, aur tuḳhas kí kháleṉ,
aur sant kí lakṛí,
6 Aur chirág ke liye tel[b], aur
malne ke tel ke liye masálih[c], aur
ḳhushbúí baḳhúr kí[d],
7 Aur nagíne sulaimání, afúd[e] ke
liye, aur nagíne, jo chaprás meṉ[f]
jaṛe jáeṉge.
8 Aur mere liye maqdis[g] baná-
weṉ, ki maiṉ un ke darmiyán
rahúṉ[h].
9 Maskan, aur us ke sab la-
wázim ke namúne, jaise maiṉ
tumheṉ dikháúṉ, waisehí tum sab
banáiyo[i].
10 ¶ Aur ye sant kí lakṛí ká ek
sandúq[k] banáweṉ, jis kí lambáí
aṛháí háth, aur chauṛáí ḍeṛh háth,
aur unchái ḍeṛh háth howe.
11 Aur tú us ke andar aur báhar
soná ḳhális maṛhiyo, aur us ke
úpar ás pás sone ká kanára ba-
náiyo.
12 Aur tú us ke liye sone ke
chár halqe ḍhálke us ke cháron
konoṉ par, do halqe ek taraf, do
halqe dúsrí taraf, lagáiyo.
13 Aur tú sant kí lakṛí kí choben
banáiyo, aur us par soná maṛhiyo.
14 Aur tú us sandúq kí atráf
meṉ ye choben un halqoṉ meṉ ḍál
díjiyo, táki un se wuh sandúq
uṭháyá jáwe.
15 Choben sandúq ke halqoṉ
meṉ ḍálí jáeṉ[l]: we us se judá na
hoṉ.
16 Tú us 'ahdnáme ko, jo maiṉ
tujhe dúṉgá, us sandúq meṉ
rakhiyo[m].
17 Aur tú kafáre ká sarposh[n]
ḳhális sone se banáiyo, jis ká túl
aṛháí háth, aur 'arz ḍeṛh háth ho.
18 Aur tú sone ko gaṛhkar do
karúbí, us kafáre kí donoṉ taraf
meṉ, banáiyo.
19 Ek karúbí ek taraf meṉ, aur
dúsrá karúbí dúsrí taraf meṉ: aur
un karúbioṉ ko us kafáre ke
donoṉ konoṉ meṉ lagáiyo.
20 Aur we karúbí par phailáe
húe hoṉ[o], aise ki kafára un ke
paroṉ tale ḍhamp jáe; aur un ke
muṉh ámne sámhne kafáre kí
taraf howeṉ.
21 Aur tú us kafáre ko us
sandúq ke úpar rakhiyo[p]; aur
wuh 'ahdnáma jo maiṉ tujhe
dúṉgá, us sandúq meṉ rakhiyo[q].
22 Waháṉ maiṉ tujh se muláqát
karúṉgá[r], aur maiṉ kafáre ke

Peshtar MASÍH se, 1491.

[b] Ḳhur. 27. 20.
[c] Ḳhur. 30. 23.
[d] Ḳhur. 30. 34.
[e] Ḳhur. 28. 4, 6.
[f] Ḳhur 28. 15.
[g] Ḳhur. 36. 1, 3, 4. Ahb. 4. 6. aur 10. 4. aur 21. 12. 'Ibrán. 9. 1, 2.
[h] Ḳhur. 29. 45. 1 Sal. 6. 13. 2 Qur. 6. 16. 'Ibrán. 3. 6. Muk. 21. 3.
[i] 40 áyat.
[k] Ḳhur. 37. 1. Ist. 10. 3. 'Ibrán. 9. 4.
[l] 1 Sal. 8. 8.
[m] Ḳhur. 31. 18. Ist. 10. 2, 5. aur 31. 26. 1 Sal. 8. 9. 'Ibrán. 9. 4.
[n] Ḳhur. 37. 6. Rúm. 3. 25. 'Ibrán. 9. 5.
[o] 1 Sal. 8. 7. 1 Taw. 28. 18. 'Ibrán. 9. 5.
[p] Ḳhur. 26. 34.
[q] 16 áyat.
[r] Ḳhur. 29. 42, 43. aur 30. 6, 36. Ahb. 16. 2. Gin. 17. 4.

Peshtar MASÍH se, 1491.

úpar se, karúbíon̲ ke darmiyán
se[s], jo 'ahdnáme ke sandúq ke
úpar hon̲ge, un sab chízon̲ kí
bábat, jo main̲ baní Isráel ke liye
tujhe hukm karún̲gá, tujh se
muḳhátib hoún̲gá.
23 ¶ Aur tú do háth lambí, aur
ek háth chaurí, aur ḍerh háth
ún̲chí sant kí lakṛí se ek mez[t] bhí
banáiyo.
24 Aur us ko kundan se maṛhiyo,
aur tú us ke áspás sone ká kanára
banáiyo.
25 Aur tú us par chár ungal sone
ká ṭekan lagáiyo, aur us ṭekan ke
áspás sone ká kanára banáiyo.
26 Aur us ke liye chár halqe
sone ke banáiyo, aur we halqe us
ke un cháron̲ konon̲ men̲, jo mu-
qábil us ke cháron̲ páyon̲ ke hain̲,
lagáiyo.
27 We halqe áge ṭekan ke hon̲,
táki chobon̲ ke wáste, us mez ke
uṭháne ke liye, makán hon̲.
28 Aur tú choben̲ sant kí lakṛí
se baná, aur tú un ko sone se
maṛh, táki tú un se mez ko uṭháwe.
29 Aur tú us ke bartan, aur
chamche, aur sarposh, aur baṛe
baṛe piyále ḳhális kundan se
baná[u], táki un se tapáwan karen̲.
30 Aur tú us mez par nazar kí
roṭíán̲ rúbarú mere hamesha rak-
hiyo[w].
31 ¶ Aur tú ek shama'dán[x]
ḳhális sone ká gaṛhkar, aur páya
us ká, aur sháḳhen̲ us kí, aur
piyále us ke, sáth seb aur sosan
ke, ki yih sab ḳhud usí shama'dán
se howen̲, baná.
32 Aur cháhiye ki chha sháḳhen
us kí niklí húí donon̲ taraf se, tín
ek jánib se, tín dúsrí jánib se, hon̲.
33 Aur cháhiye ki tín piyále
bádámí súrat, ek sháḳh men̲, sáth
apne sebon̲ aur sosanon̲ ke, hon̲;
aur isí tarah se tín piyále bádámí
súrat dúsrí sháḳh men̲, sáth apne
sebon̲ aur sosanon̲ ke, hon̲: aur
isí tarah se chhahon̲ sháḳhon̲ men̲,
jo shama'dán se niklí hain̲.
34 Aur ḳhud shama'dán men̲
cháhiye, ki chár piyále bádámí
súrat, sáth apne sebon̲ aur sosa-
non̲ ke, hon̲.
35 Aur ek ek seb us kí do do
sháḳhon̲ ke tale ho; we chhahon̲
sháḳhen̲, jo shama'dán se niklí
hain̲, un ke tale se aisehí hon̲.
36 Un ke seb, aur us kí sháḳhen̲
ye sab ḳhud usí se hon̲: aur sab
yih gaṛhe húe ḳhális sone se hon̲.
37 Aur tú us ke liye sát chirág
banáiyo, táki us ke úpar roshan
hon̲[y].
38 Aur tú gulgír, aur us ke laga-
nen̲, ḳhális sone se baná.
39 Aur cháhiye ki shama'dán
aur sab zurúf us ke, ek qintár
ḳhális sone ke hon̲.
40 Hoshyár hokar tú us taur se,
ki main̲ ne tujh ko paháṛ men̲
dikháyá[z], baná.

XXVI BÁB.

1 *Khaime ke das parde.* 7 *Gyárah parde, bakrí ke bál se bane.* 14 *Báláposh bakron̲ kí khálon̲ se baná.* 15 *Ḳhaime ke takhte, ma' chúlon̲ aur bendon̲ ke.* 31 *Parda sandúq ke liye.* 36 *Parda darwáze ke liye.*

AUR tú das parde maskan ke
liye bárík kate húe kattán
se baná[a]: ásmání rang, qirmizí
rang, surḳh rang ke hon̲: aur tú
un men̲ súraten̲ karúbíon̲ kí bú-
ṭedár baná.
2 Aur lambáí har parda kí aṭháís
háth, aur chauṛáí chár háth kí ho:
andáza har parde ká ek hí ho.
3 Aur pánch parde ek dúsre se
joṛe húe hon̲; aur pánch dúsre
bhí usí tarah mile húe hon̲.
4 Aur tú háshiye men̲ ek baṛe
parde ke, us taraf men̲ jo milne-
wálí hai, halqe ásmání rang ke
baná; aur aisehí háshiye men̲
dúsre baṛe parde ke, jo báhar hai,
milnewálí taraf men̲, baná.
5 Tú pachás halqe ek baṛe parde
men̲, aur pachás halqe dúsre baṛe
parde kí, us taraf men̲, jo milne-
wálí hai, baná; aur sab halqe
ápas men̲ muqábil hon̲, har ek
muqábil dúsre ke ho.
6 Aur tú pachás ghunḍíán̲ sone
kí baná, aur ek baṛe parde ko
sáth dúsre ke, un ghunḍíon̲ se,
táki ek maskan ho jáe, milá.
7 ¶ Aur tú parde bakrí ke bálon̲
se, táki maskan ká shámiyána ho,
baná[b]: tú un pardon̲ ko gyárah
parde baná.
8 Lambáí har parde kí tís háth,
aur chauṛáí chár háth ho: ek hí
andáza gyárah pardon̲ ká ho.
9 Aur tú pánch parde ek jagah,
aur chha parde ek jagah ápas men̲
milá, aur chhaṭwen̲ parde ko mas-
kan ke munh kí taraf duhrá.
10 Aur tú pachás halqe háshiye
men̲ ek baṛe parde ke, jo báhar

[s] Gin. 7. 89. 1 Sam. 4. 4. 2 Sam. 6. 2. 2 Sal. 19. 15. Zab. 80. 1. aur 90. 1. Yas. 37. 16.
[t] Ḳhur. 37. 10. 1 Sal. 7. 48. 2 Taw. 4. 8. 'Ibrán. 9. 2.
[u] Ḳhur. 37. 16. Gin. 4. 7.
[w] Ahb. 24. 5, 6.
[x] Ḳhur. 37. 17. 1 Sal. 7. 49. Zak. 4. 2. 'Ibrán. 9. 2. Muk. 1. 12. aur 4. 5.
[y] Ḳhur. 27. 20. aur 30. 8. Ahb. 24. 3, 4. 2 Taw. 13. 11. Gin. 8. 2.
[z] Ḳhur. 26. 30. Gin. 8. 4. 1 Taw. 28. 11, 19. A'am. 7. 44. 'Ibran. 8. 5.
[a] Ḳhur. 36. 8.
[b] Ḳhur. 36. 14.

Peshtar MASÍH se, 1491.

hai, us kí milnewálí taraf meṉ,
aur pachás halqe háshiye meṉ
dúsre baṛe parde ke, us kí milne-
wálí taraf meṉ, baná.
11 Aur pachás ghunḍíáṉ pítal se
baná, aur yih ghunḍíáṉ un halqoṉ
meṉ lagá, aur sab milá, ki ek
k͟haima howe.
12 Aur k͟haime ke pardoṉ ká
bachá húá, ya'ne ádhá parda, jo
bach rahá hai, k͟haime kí pichhlí
taraf laṭká rahe.
13 Aur wuh, jo lambáí kí taraf
se sab pardoṉ ká bach rahá hai,
donoṉ taraf maskan ke ek háth
idhar, aur ek háth udhar, laṭke,
táki us ko chhipá le.
14 Aur tú us k͟haime ke liye
bakroṉ kí surk͟h rangí húí k͟háloṉ
se ek báláposh[c], aur tuk͟hsoṉ kí
k͟háloṉ se ek báláposh sab ke
úpar baná.
15 ¶ Aur tak͟hte maskan ke liye
sant kí lakṛí se, ki k͟haṛe kíe jáeṉ,
baná.
16 Lambáí har tak͟hte kí das
háth, chauṛáí us kí ḍeṛh háth howe.
17 Aur cháhiye ki har ek tak͟hte
ke liye do do chúleṉ hoṉ, har ek
chúl barábar dúsrí ke: aur tú
yihí sab maskan ke tak͟htoṉ meṉ
kar.
18 Aur tú maskan ke liye tak͟hte
baná, bís tak͟hte dakhiní jánib meṉ.
19 Aur tú chálís páe rúpe ke,
níche bísoṉ tak͟htoṉ ke, do do
páe níche har tak͟hte ke, us kí
donoṉ chúloṉ ke liye, baná.
20 Aur tú maskan kí us dúsrí
taraf, jo uttar kí hai, bís tak͟hte:
21 Aur un ke liye chálís páe
rúpe ke, har tak͟hte ke tale do do
páe, baná.
22 Aur tú pachchhim kí taraf
chha tak͟hte baná.
23 Aur do tak͟hte maskan ke
goshoṉ ke liye donoṉ díwároṉ
meṉ baná.
24 Aur cháhiye ki milnewále,
tale se, aur isí tarah úpar se, ek
halqe meṉ hoṉ: aur aisáhí dúsre
goshe ke do tak͟htoṉ ke liye
cháhiye.
25 Pas áṭh tak͟hte, aur solah páe
rúpe ke hoṅge; aur do do páe
har tak͟hte ke tale hoṉ.
26 ¶ Aur tú pánch benḍe sant
kí lakṛí se maskan kí ek jánib ke
tak͟htoṉ ke liye baná,
27 Aur pánch benḍe maskan kí
dúsrí jánib ke tak͟htoṉ ke liye,
aur pánch benḍe maskan kí pach-
chhim kí jánib ke tak͟htoṉ ke liye,
28 Aur bíchwálá benḍá, jo tak͟h-
toṉ ke bích meṉ hai, ek hadd se
dúsrí hadd tak pahunche.
29 Aur tú tak͟htoṉ ko sone se
maṛh, aur benḍoṉ ke liye halqe
sone ke baná; aur tú benḍoṉ ko
bhí sone se maṛh.
30 Aur tú maskan ko, jaisá ki
maiṉ ne tujh ko pahár meṉ
dikháyá hai, waisáhí k͟haṛá kar[d].
31 ¶ Aur tú ek parda ásmání
rang, aur argawání rang, aur
qirmizí rang, aur mihín kate húe
kattán ká, karúbíoṉ kí súrat sa-
met, chikandozí se baná[e]:
32 Aur tú us parde ko sant kí
lakṛí ke chár sutún sone se maṛhe
húoṉ par k͟haṛá kar: aur kánṭe
un ke, sone ke, aur páe un ke,
rúpe ke hoṉ.
33 ¶ Aur parde ko ghunḍíoṉ se
laṭká de, aur sandúq 'ahdnáma
ká wahán parde ke bhítar dák͟hil
kar[f]: aur yih parda darmiyán
quds aur quds ul aqdas ke fásil
hogá[g].
34 Aur tú kafáre ká sarposh
'ahdnáma ke sandúq par quds ul
aqdas meṉ rakh[h].
35 Aur mez báhar parde ke[i],
aur shama'dán rúbarú mez ke,
janúb kí jánib maskan ke rakh[k]:
aur mez ko shimál kí jánib kar de.
36 Aur tú ek parda maskan ke
darwáze ke liye ásmání rang, aur
argawání rang, aur qirmizí rang,
aur bárík kate húe kattán ká,
búṭedár baná[l].
37 Aur pánch sutún us parde ke
liye sant kí lakṛí se sone se maṛh-
kar baná[m], aur ghunḍíáṉ un kí
sone kí hoṉ: aur tú pánch páe
pítal ke ḍhálkar un ke liye baná.

XXVII BAB.

1 *Sok͟htaní qurbání ká mazbah, aur us ke asbáb.*
9 *K͟haime ká sahn, ki pardoṉ aur sutúnoṉ se
bane.* 18 *Sahn ká túl o 'arz.* 20 *Tel, chirág
ke liye.*

AUR tú sant kí lakṛí se ek
qurbángáh baná, lambáí us
kí panch háth, aur chauṛáí us kí
pánch háth[a], chaukhúnṭí, aur bu-
landí us kí tín háth ho.
2 Aur tú síng us ke chároṉ
konoṉ ke liye baná: aur we síng
usí se hoṉ; aur tú un ko pítal se
maṛh[b].

c Ḳhur. 36. 19.

d Ḳhur. 25. 9, 40. aur 27. 8. A'am. 7. 44. 'Ibrán. 8. 5.

e Ḳhur. 36. 35. Ahb. 16. 2. 2 Taw. 3. 14. Mat. 27. 51. 'Ibrán. 9. 3.

f Ḳhur. 25. 16. aur 40. 21.

g Ahb. 16. 2. 'Ibrán. 9. 2, 3.

h Ḳhur. 25. 21. aur 40. 20. 'Ibrán. 9. 5.

i Ḳhur. 40. 22. 'Ibrán. 9. 2.

k Ḳhur. 40. 24.

l Ḳhur. 36. 37.

m Ḳhur. 36. 38.

a Ḳhur. 38. 1. Hiz. 43. 13.

b Dekho Gin. 16. 38.

Peshtar MASÍH se, 1491.

3 Aur tú us kí rákh ke liye degen̲, aur phauṛíán̲, aur piyále, aur síḳhen̲, aur angeṭhíán̲ baná: aur tú sab asbáb us ká pítal se baná.

4 Aur us ke liye ek átashdán jálídár pítal se baná; aur tú us jál men̲ chár halqe pítal ke, us ke cháron̲ konon̲ men̲, baná.

5 Aur us ko bhítar qurbángáh ke kanáron̲ se níche, ki us kí ádhí dúr tak pahunche, laṭká.

6 Aur qurbángáh ke liye choben̲ sant kí lakṛí se baná, aur un ko pítal se maṛh.

7 Aur tú un ko halqon̲ men̲ dáḳhil kar; aur qurbángáh kí donon̲ jánib men̲ hon̲, jis waqt wuh uṭhái jáwe.

8 Aur tú us ko taḳhton̲ se khokhlá banáiyo: jaise ki tujh ko main̲ ne paháṛ men̲ dikháyá[c], usí tarah banáiyo.

9 ¶ Aur tú ek sahn maskan ke liye baná[d]: aur dakhiní jánib, us ke parde bárík kate húe kattán se hon̲; túl un ká sau háth ek jánib men̲ ho.

10 Aur sutún us ke bís, aur páe un ke bís, pítal se hon̲; aur ghunḍíán̲ sutúnon̲ kí, aur un kí alganíán̲, rúpe se baná.

11 Aur aisehí tú uttar kí jánib ke liye parde baná; túl un ká sau háth, aur sutún us ke bís, aur páe un ke bís, pítal se: aur ghunḍíán̲ sutúnon̲ kí, aur un kí alganíán̲, rúpe se hon̲.

12 ¶ Aur 'arz men̲ sahn ke pachchhim kí taraf parde hon̲, ki túl un ká pachás háth, aur sutún un ke das, aur páe un ke das hon̲.

13 Aur 'arz men̲ sahn ke púrab kí jánib pachás háth.

14 Aur túl pardon̲ ká ek taraf ke liye pandrah háth; aur sutún un ke tín, páe un ke tín hon̲.

15 Aur túl dúsrí taraf ke pardon̲ ká pandrah háth; aur sutún un ke tín̲, aur páe un ke tín hon̲.

16 ¶ Aur sahn ke darwáze ke liye ek parda, ki túl us ká bís háth ho, ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kate húe kattán ká búṭedár baná; aur sutún us ke chár hon̲, aur páe un ke chár.

17 Aur sahn ke áspás ke sab sutún alganíon̲ se mile rahen̲: aur ghunḍíán̲ un kí, rúpe ke, aur páe un ke, pítal ke hon̲.

18 ¶ Túl sahn ke sau háth, 'arz us ká pachás háth, bulandí us kí pánch háth; aur mihín kate húe kattán se us ke parde hon̲; aur sutún ke páe pítal se hon̲.

19 Aur sab bartan maskan ke, jo harek kám men̲ rahte hain̲, aur sab meḳhen̲ us kí, aur meḳhen̲ sahn kí, pítal se hon̲.

20 ¶ Aur tú baní Isráel ko hukm kar, ki tere pás kaṭe húe zaitún ká ḳhális tel láwen̲[e], táki chirág hamesha roshan rahe.

21 Aur quds men̲, báhar us parde ke[f], jo 'ahdnáme ke sandúq par hai, Hárún aur us ke beṭe shám se subh tak, rúbarú ḲHUDÁWAND ke, us shama'dán ko rakhen̲[g]. Yih dastúr ul 'amal baní Isráel men̲ un kí pusht dar pusht hamesha járí rahe.[h].

XXVIII BÁB.

1 *Hárún aur us ke beṭe kahánat ke liye maḳhsús kiye játe.* 2 *Pák libás banáne ká hukm.* 6 *Afúd.* 15 *'Adl kí chaprás jis men̲ bárah qímatí patthar jaṛe the.* 30 *Úrím o Tummím.* 31 *Afúd ká jubba, ma' anáron̲ aur ghanṭon ke.* 36 *'Amáme ká pattar.* 39 *Munaqqash kurtá.* 40 *Hárún ke beṭon̲ ká libás.*

AUR tú baní Isráel men̲ se Hárún ko, jo bháí terá hai, apne pás bulá, aur us ke beṭe us ke sáth howen̲, táki mere liye Hárún, aur Nadab, aur Abihú, aur Ili'azar, aur Itamar, us ke beṭe, káhin hon̲[a].

2 Aur tú muqaddas libás Hárún ke liye, jo bháí terá hai, wáste 'izzat aur hurmat ke, baná[b].

3 Aur tú sab un roshanzamíron̲ ko[c], jinhen̲ main̲ ne rúh ul hikmat se bhará hai[d], kah, ki libás Hárún ke liye banáwen̲, táki wuh muqaddas bane, aur merá káhin ho.

4 Aur wuh libás jo banáwenge, so chaprás[e], aur afúd[f], aur jubba[g], aur kurtá munaqqash[h], aur kuláh, aur paṭká hai: aur libás i quds tere bháí Hárún, aur us ke beṭon̲ ke liye banáwen̲, táki mere liye káhin hon̲.

5 Aur wuh soná, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán lewen̲.

6 ¶ Pas afúd sone, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kate húe kattán ká, ustádkárí se banáwen̲[i].

Peshtar MASÍH se, 1491.

[c] Ḳhur. 25. 40. aur 26. 30.
[d] Ḳhur. 38. 9.
[e] Ahb. 24. 2.
[f] Ḳhur. 26. 31, 33.
[g] Ḳhur. 30. 8. 1 Sam. 3. 3. 2 Taw. 13. 11.
[h] Ḳhur. 28. 43. aur 29. 9, 28. Ahb. 3. 17. aur 16. 34. aur 24. 9. Gin. 18. 23. aur 19. 21. 1 Sam. 30. 25.
[a] Gin. 18. 7. 'Ibrán. 5. 1, 4.
[b] Ḳhur. 29. 5, 29. aur 31. 10. aur 39. 1, 2. Ahb. 8. 7, 30. Gin. 20. 26, 28.
[c] Ḳhur. 31. 6. aur 36. 1.
[d] Ḳhur. 31. 3. aur 35. 30, 31.
[e] 15 áyat.
[f] 6 áyat.
[g] 31 áyat.
[h] 39 áyat.
[i] Ḳhur. 39. 2.

Peshtar MASÍH se, 1491.

7 Aur do kitf cháhiye, ki us kí
doṉoṉ tarafoṉ se lage húe hoṉ,
táki mil jáwe.
8 Aur paṭká jo afúd par hai, so
aisá hí sone se, aur ásmání rang,
aur argawání rang, aur qirmizí
rang, aur mihín kate húe kattán
se baná húá ho.
9 Aur tú do sulaimání patthar
le, aur un par baní Isráel ke nám
kanda kar:
10 Chha un námoṉ meṉ se ek
patthar par, aur chha báqí nám
dúsre patthar par, muwáfiq un kí
paidáish kí tartíb ke.
11 Hakkák kí kárígarí kí tarah
doṉoṉ pattharoṉ par baní Isráel
ke nám, angúṭhí ke taur par,
kanda kar: aur un ko sone ke
ḳhánoṉ meṉ jaṛ.
12 Aur doṉoṉ pattharoṉ ko afúd
ke doṉoṉ kitfoṉ par rakh, aur ye
do patthar baní Isráel kí yád ke
liye haiṉ: aur Hárún un ke nám
rúbarú KHUDA'WAND ke, apne
doṉoṉ kándhoṉ par, yád ke liye[k]
uṭháwe[l].
13 ¶ Aur tú ḳháne sone se baná;
14 Aur tú do zanjíreṉ ḳhális
sone se, gundhí húí rassí ke taur
se, un ke kanároṉ ke liye baná;
aur doṉoṉ gundhí húí zanjíroṉ ko
un ḳhánoṉ se laṭká.
15 ¶ Aur 'adl kí chaprás ustád-
kárí se, afúd ke taur par, sone,
aur ásmání rang, aur argawání
rang, aur qirmizí rang, aur mihín
kate húe kattán se baná[m].
16 Aur cháhiye ki yih chauk-
húnṭá aur dohrá ho; túl us ká ek
bálisht, aur 'arz us ká ek bálisht.
17 Aur tú us meṉ chár satareṉ
jawáhir kí jaṛ[n]: pahlí satar meṉ
yáqút i surḳh, aur pukhráj, aur
zumurrud ho.
18 Dúsrí satar meṉ gauhar i
shab-chirág, aur nílam, aur almás.
19 Tísrí satar meṉ jaza', aur
yashm, aur fíroza.
20 Chauthí satar meṉ azraq, aur
sang i sulaimání, aur zabarjad:
aur cháhiye ki ye sone ke ḳhánoṉ
meṉ jaṛe hoṉ.
21 Aur patthar baqadr shumár
i asmá baní Isráel ke, misl un ke
námoṉ ke, bárah hoṉ, angúṭhí ke
naqsh kí tarah; har ek ká nám,
jo bárah sibt haiṉ, ek ek patthar
par kanda ho.
22 ¶ Aur tú chaprás ke liye do
zanjíreṉ konewálí, gundhí húí
rassí kí tarah, ḳhális sone kí
baná.
23 Aur tú chaprás ke liye do
halqe sone ke baná, aur un ko us
ke doṉoṉ konoṉ meṉ lagá.
24 Aur do zanjíreṉ gundhí húí
sone kí un doṉoṉ halqoṉ meṉ, jo
chaprás ke doṉoṉ konoṉ meṉ
haiṉ, lagá.
25 Aur doṉoṉ dúsre sire, gundhí
húí zanjíroṉ ke, un do pattharoṉ
ke ḳhánoṉ se lagá; phir un ko
afúd ke doṉoṉ kitfoṉ par áge se
laṭká.
26 ¶ Aur sone ke aur do halqe
baná, aur tú un ko chaprás kí
doṉoṉ tarafoṉ meṉ, us háshiye
meṉ, jo afúd ke bhítar kí taraf se
milnewálá hai, lagá.
27 Aur tú sone ke aur do halqe
baná, aur tú un ko kitfoṉ meṉ
afúd ke níche kí taraf, muqábil
meṉ us kí tarkíb ke, úpar afúd
ke paṭke ke, lagá.
28 Aur we chaprás ko us ke
halqoṉ meṉ, aur afúd ke halqe
meṉ rishta ásmání rang ká ḍálkar
bándh deṉ, táki úpar afúd ke
paṭke ke ho jáwe, aur chaprás
afúd ke úpar se na haṭe.
29 Aur Hárún baní Isráel ke
nám 'adl kí chaprás meṉ apne
síne par, quds meṉ dáḳhil hone
ke waqt, KHUDA'WAND ke rúbarú,
yád ke liye[o], hamesha uṭháe rahe.
30 ¶ Aur tú 'adl kí chaprás meṉ
U'rím o Tummím rakh[p]; aur ye
Hárún ke dil par, dáḳhil hone ke
waqt KHUDA'WAND ke rúbarú,
hoṉ: so Hárún baní Isráel ká
'adl apne dil par rúbarú KHUDA'-
WAND ke hamesha uṭháe rahe.
31 ¶ Aur tú afúd ká jubba baná[q],
aur wuh sab ásmání rang se ho.
32 Aur girebán us ká, us ke
darmiyán meṉ, zirah ke girebán
kí tarah se ho: aur háshiye meṉ
us kí goṭ ho, aur usí taur se biní
jáwe, táki na phaṭe.
33 ¶ Aur tú anár us ke dáman
ke gher meṉ ásmání rang, aur
argawání rang, aur qirmizí rang
se baná; aur tú gher meṉ sone ke
ghanṭe un ke bích meṉ baná:
34 Pas, ek ghanṭá sone ká ek
anár ke sáth, aur dúsrá ghanṭá
sone ká dúsre anár ke sáth jubbe
ke dáman meṉ us ke gher meṉ
hogá.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[k] Dekho Yash. 4. 7. Zak. 6. 14.
[l] 29 áyat. Ḳhur. 39. 7.
[m] Ḳhur. 39. 8.
[n] Ḳhur. 39. 10, wag.
[o] 12 áyat.
[p] Ahb. 8. 8. Gin. 27. 21. Ist. 33. 8. 1 Sam. 28. 6. 'Az. 2. 63. Naham. 7. 65.
[q] Ḳhur. 39. 22.

Peshtar MASÍH se, 1491.

35 Aur us ko Hárún 'ibádat ke
waqt pahine: to áwáz us kí,
dákhil hone ke waqt quds men
rúbarú KHUDÁWAND ke, aur
nikalne ke waqt, suní jáegí, táki
halák na ho jáwe.
36 ¶ Aur tú ek pattar khális
sone ká baná, aur us par, angú-
thí ke naqsh ke taur se, kanda
kar, ki QUDS YAHOWÁH KO[r].
37 Aur tú us ko ásmání rang ke
rishta se bándh, ki wuh 'amáme
par us ke áge kí taraf se ho.
38 Aur yih Hárún kí peshání par
ho, aur Hárún taqdísát ke guná-
hon ko, jinhen baní Isráel apne
sáre pák hadyon ke niyáz karne
men 'amal men láwenge, uthâwe[s];
aur yih us kí peshání par hamesha
ho, táki KHUDÁWAND ke rúbarú
razámandí un se hásil ho[t].
39 ¶ Aur tú kurte ko mihín
kattán se munaqqash baná, aur
'amáme ko mihín kattán se, aur
kamarband ko naqqáshon kí tarah
se baná.
40 ¶ Aur Hárún ke beton ke
liye kurte baná, aur un ke liye
kamarband, aur táj wáste 'izzat
aur hurmat ke baná[u].
41 Aur tú yih sab Hárún ko, jo
terá bháí hai, aur us ke beton ko
us ke sáth pinhá; aur tú un par
tel chupar[w], aur un ko † mu'aiyan
kar, aur un sab ko pák kar, táki
we sab mere liye káhin hon[x].
42 Aur tú un ke liye páejáme
kattán se baná[y], táki we un kí
barahnagí ko chhipáwen; aur ye
kúlon se ránon tak hon.
43 Aur yih Hárún aur us ke
beton par, un ke dákhil hone ke
waqt jamá'at ke khaime men, aur
un ke áne waqt nazdík qurbángáh
ke[z], hon; táki we quds men
'ibádat karen, aur gunáhgár na
thahren[a], aur halák na howen.
Yih dastúr ul 'amal us ke liye,
aur ba'd us ke us kí nasl ke liye,
abad tak howe[b].

r Khur. 39. 30. Zak. 14. 20.
s 43 áyat. Ahb. 10. 17. aur 22. 9. Gin. 18. 1. Yas. 53. 11. Hiz. 4. 4,5,6. Yúh. 1. 29. 'Ibrán. 9. 28. 1 Pat. 2. 24.
t Ahb. 1. 4. aur 22. 27. aur 23. 11. Yas. 56. 7.
u 4 áyat. Khur. 39. 27, 28, 29, 41. Hiz. 44. 17, 18.
w Khur. 29. 7. aur 30. 30. aur 40. 15. Ahb. 10. 7.
† 'Ibrání men *Un ke háth bharde.*
x Khur. 29. 9, wag. Ahb. 8 Báb. 'Ibrán. 7. 28.
y Khur. 39. 28. Ahb. 6. 10. aur 16. 4. Hiz. 44, 18.
z Khur. 20. 26.
a Ahb. 5. 1, 17. aur 20. 19, 20. aur 22. 9. Gin. 9. 13. aur 18. 22.
b Khur. 27. 21. Ahb. 17. 7.

XXIX BÁB.

1 *Káhin ke muqaddas karne kí qurbání wagaira rusúm.* 38 *Dáim sokhtaní qurbání.* 45 *Khudá baní Isráel ke darmiyán sákin hone ká wa'da kartá.*

AUR wuh, jo tú un ke liye ka-
regá, táki we pák hon, aur
mere káhin hon, so yih hai: ki tú
ek jawán bachhrá aur do mendhe
salíh sálim le[a],

a Ahb. 8. 2.

2 Aur roṭí fatír áte, aur kulche
fatír áte tel ke male húe ke, aur
fatírí chapátíán tel se chuprí húí[b];
aur tú gehún ke maide se un sab
ko paká.
3 Aur tú un ko ek tokrí men rakh,
aur un ko us men bachhre aur
donon mendhon samet áge lá.
4 Phir Hárún aur us ke beton
ko jamá'at ke khaime ke darwáze
par lá, aur un ko páni se nahlá[c].
5 Aur tú libás le, aur Hárún ko
kurtá pinhá[d], aur jubba afúd ká,
aur afúd, aur chaprás, aur us ko
afúd ke patke se bándh[e].
6 Aur tú 'amáme ko us ke sir
par rakh[f], aur quds ká táj 'amáme
par lagá.
7 Aur tú chuparne ká tel le, aur
us ke sir par bitá, aur us ko chu-
par[g].
8 Phir us ke beton ko áge lá,
aur kurte un ko pinhá[h].
9 Aur kamarband un par lapeṭ,
Hárún par aur us ke beton par;
aur tú un ko topíán pinhá, táki
káhin honá un ká haqq hamesha
ke liye ho[i]: aur Hárún aur us ke
beton ko † muqaddas kar[k].
10 Phir tú us bachhre ko jamá'at
ke khaime ke áge lá; aur Hárún
aur us ke bete apne háth us
bachhre ke sir par rakhen[l].
11 Aur us ko rúbarú KHUDÁ-
WAND ke, jamá'at ke khaime ke
darwáze par, zabh kar.
12 Aur khún men se us bachhre
ke kuchh le[m], aur apní unglí se
qurbángáh ke síngon par lagá[n],
aur báqí khún qurbángáh kí jar
par bitá.
13 Aur tú us kí sab wuh charbí[o],
jo us ke peṭ ko chhipánewálí hai,
sáth zawáid kaleje ke, aur donon
gurdon ko, aur wuh charbí, jo un
donon par hai, le, aur us ko qur-
bángáh par sunghá.
14 Aur gosht bachhre ká, aur
khál us kí, aur gobar us ká, báhar
khaimagáh ke, ág se jalá[p]: is liye
ki yih khatiyat hai.
15 ¶ Phir tú ek mendhe ko áge
lá[q], aur Hárún aur us ke beṭe
apne háth us mendhe ke sir par
rakhen[r].
16 Aur tú us mendhe ko zabh
kar, aur tú us ke lahú leke qur-
bángáh aur us ke girdágird chhi-
rak.
17 Aur tú mendhe ke 'azú 'azú

Peshtar MASÍH se, 1491.

b Ahb. 2. 4. aur 6. 20, 21, 22.
c Khur. 40. 12. Ahb. 8. 6. 'Ibrán. 10. 22.
d Khur. 28. 2. Ahb. 8. 7.
e Khur. 28. 8.
f Ahb. 8. 9.
g Khur. 28. 41. aur 30. 25. Ahb. 8. 12. aur 10. 7. aur 21. 10. Gin. 35. 25.
h Ahb. 8. 13.
i Gin. 18. 17.
† 'Ibrání men *Un ke háth bharde.*
k Khur. 28. 41. Ahb. 8. 22, wag. 'Ibrán. 7. 28.
l Ahb. 1. 4. aur 8. 14.
m Ahb. 8. 15.
n Khur. 27. 2. aur 30. 2.
o Ahb. 3. 3.
p Ahb. 4. 11, 12, 21. 'Ibrán. 13. 11.
q Ahb. 8. 18.
r Ahb. 1. 4—9.

Peshtar MASÍH se, 1491.

ko judá kar, aur ojh aur páe
us ke dho, aur us ke 'azúoṉ, aur
sir ke sáth un ko jam'a kar.
18 Aur tú us sab menḍhe ko
qurbángáh par sunghá: yih Ḳhu-
dáwand ke liye charháwá hai;
aur hom kí ḳhushbú[s] Ḳhudáwand
ke liye hai.
19 ¶ Phir tú dúsrá menḍhá áge
lá[t], aur Hárún aur us ke beṭe
apne háth us menḍhe ke sir par
rakheṉ.
20 Aur tú us menḍhe ko zabh
kar, aur tú us ke lahú se le, aur
Hárún aur us ke beṭoṉ ke dahine
kán kí lahar par, aur dahine háth
ke angúṭhe par, aur dahine páṉw
ke angúṭhe par lagá; aur tú lahú
ko qurbángáh aur us ke girdágird
par chhiṛak.
21 Aur tú us lahú se, jo qurbán-
gáh par hai, aur chupaṛne ke tel
se le[u], aur tú us ko Hárún, aur
us ke kapṛoṉ par, aur us ke sáth,
us ke beṭoṉ aur un ke kapṛoṉ par
chhiṛak; táki wuh aur kapṛe us
ke, aur us ke sáth us ke beṭe aur
kapṛe us ke beṭoṉ ke, pák hoṉ[w].
22 Aur tú menḍhe kí charbí, aur
dum, aur wuh charbí jo chhipáne-
wálí us ke ojh kí hai, aur zawáid
kaleje ke, aur do gurde, aur wuh
charbí jo in donoṉ par hai, aur
dahiní rán le; is liye ki yih
menḍhá káhin ke muqaddas karne
ká hai.
23 Aur ek girdá roṭí, aur ek
kulcha tel ke sáth, aur chapátíáṉ
fatír kí, us ṭokrí se jo rúbarú
Ḳhudáwand ke hai, le[x];
24 Aur tú yih sab Hárún kí, aur
us ke beṭoṉ kí hathelíoṉ par rakh,
aur tú un ko Ḳhudáwand ke rú-
barú hiláne kí qurbání ke liye
hilá[y].
25 Aur tú un ko un ke háth se
le, aur qurbángáh par charháwe
ke úpar sunghá[z], ki Ḳhudáwand
ke áge ḳhushbú, aur Ḳhudáwand
ke liye hom howe.
26 Aur tú sína menḍhe ká jo
Hárún ke muqaddas karne ke
liye hai, le[a], aur tú us ko rúbarú
Ḳhudáwand ke hiláne kí qurbání
ke liye hilá: aur yih hissa tere
liye ho[b].
27 Aur tú sína hiláne ká, jo
hiláyá gayá hai, aur rán uṭháne kí,
jo uṭhái gaí hai[c], káhin ke muqad-
das karne ke menḍhe se, jo Hárún

[s] Paid. 8. 21.
[t] 3 áyat. Ahb. 8. 22.
[u] Ḳhur.30.25, 31. Ahb. 8. 30.
[w] 1 áyat. 'Ibrán.9.22.
[x] Ahb. 8. 26.
[y] Ahb. 7. 30.
[z] Ahb. 8. 28.
[a] Ahb. 8. 29.
[b] Zab. 99. 6.

aur us ke beṭoṉ ke liye hai, mu-
qaddas kar[c].
28 Yih Hárún aur us ke beṭoṉ
ke liye sab baní Isráel meṉ se
áḳhir zamáne tak rasm hogí[d]; is
liye ki yih uṭhái húí qurbáníáṉ
haiṉ: aur cháhiye ki hamesha
baní Isráel se un kí salámí ke
zabíhoṉ meṉ se uṭhái húí qurbání
ho[e], aur yih uṭhái húí qurbání
Ḳhudáwand ke liye hai.
29 ¶ Aur wuh libás quds ká, jo
Hárún ke liye hai, us ke beṭoṉ ke
wáste píchhe us ke ho[f], ki tel
chupṛe jáweṉ us meṉ, aur us meṉ
kahánat un ke háth sompí jáwe[g].
30 Sát din[h] káhin, jo píchhe us
ke us ke beṭoṉ meṉ se hogá, us
ko pahine[i], jab wuh quds meṉ 'ibá-
dat karne ko jamá'at ke ḳhaime
meṉ dáḳhil ho.
31 ¶ Aur tú káhin ke muqaddas
karne ká menḍhá le, aur tú us
ká gosht muqaddas makán meṉ[k]
paká.
32 Aur Hárún aur us ke beṭe
menḍhe ká gosht, aur wuh roṭí,
jo ṭokrí meṉ hai, jamá'at ke
ḳhaime ke darwáze par kháweṉ[l].
33 Aur un ko, jin kí jihat se
kafára hásil húá hai, kháweṉ[m],
táki kahánat un ke háth áwe, aur
we muqaddas hoṉ: aur koí ajnabí
un se kuchh na kháwe[n], is liye ki
wuh muqaddas hai.
34 Aur agar subh tak, muqaddas
karne ke gosht aur roṭí se kuchh
báqí rah jáe, to us ko, jo bach
rahá hai, tú jalá de[o]; cháhiye ki
na kháyá jáwe, is liye ki wuh mu-
qaddas hai.
35 Aur tú Hárún aur us ke beṭoṉ
ke liye, jis tarah ki maiṉ ne tujh
ko sab chízoṉ ká hukm kiyá hai,
baná; aur sát din tú un ko mu-
qaddas kar[p].
36 Aur tú bachhṛe ko ḳhatiyat
ke liye har roz kafáre ke wáste
zabh kar[q]; aur tú qurbángáh ko,
jab us ke liye kafára dewe, pák
kar, aur tú us par tel chupaṛ[r], ki
muqaddas ho.
37 Tú qurbángáh ke pák karne
ke liye sát din kafára de; to qur-
bángáh niháyat pák[s] ho jáegí; aur
jo shaḳhs us ko chhúegá, so pák
ho jáegá[t].
38 ¶ Aur tú us qurbángáh par
har roz[u] hamesha ek baras ke do
barre charháiyo[w].

Peshtar MASÍH se, 1491.

[c] Ahb. 7. 31, 34. Gin. 18. 11, 18. Ist. 18. 3.
[d] Ahb. 10. 15.
[e] Ahb. 7. 34.
[f] Gin. 20. 26, 28.
[g] Gin. 18. 8. aur 35. 25.
[h] Ahb. 8. 35. aur 9. 1, 8.
[i] Gin. 20. 28.
[k] Ahb. 8. 31.
[l] Mat. 12. 4.
[m] Ahb. 10. 14, 15, 17.
[n] Ahb. 22. 10.
[o] Ahb. 8. 32.
[p] Ḳhur.40.12. Ahb. 8. 33, 34, 35.
[q] 'Ibrán. 10. 11.
[r] Ḳhur.30.26, 28, 29. aur 40. 10.
[s] Ḳhur.40.10.
[t] Ḳhur.30.29. Mat. 23. 19.
[u] Dekho Dan. 9. 27. aur 12. 11.
[w] Gin. 28. 3. 1 Taw. 16. 40. 2 Taw. 2. 4. aur 13. 11. aur 31. 3. 'Az. 3. 3.

Peshtar MASÍH se, 1491.

39 Ek barra subh ko chaṛháiyo, aur dúsrá barra zawál aur gurúb ke darmiyán meṉ [x].

40 Aur ek 'ushr maide ká, jis par ek páo hín ḳhális tel ḍhálá húá ho; aur ek páo hín tapáwan ke liye ek barra ke sáth chaṛháiyo.

41 Aur tú zawál aur gurúb ke darmiyán dúsre barra ko chaṛháiyo [y], aur subh ká sá hadya aur tapáwan us ke sáth chaṛháiyo, ki ḳhushbúí ká hom ḴHUDÁWAND ke liye howe.

42 Hamesha ká chaṛháwá [z] tumhárí pusht dar pusht jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, ḴHUDÁWAND ke áge chaṛháyá karo; waháṉ maiṉ tum se muláqát karúṉgá [a], ki tum se báteṉ karúṉ.

43 Aur maiṉ waháṉ baní Isráel se muláqát karúṉgá, aur wuh maqám mere jalál se muqaddas hogá [b].

44 Ki maiṉ jamá'at ke ḳhaime ko aur qurbángáh ko muqaddas karúṉgá; aur maiṉ Hárún ko aur us ke beṭoṉ ko muqaddas karúṉgá [c], ki we mere káhin hoṉ.

45 ¶ Aur maiṉ baní Isráel ke darmiyán sukúnat karúṉgá [d], aur maiṉ un ká Ḳhudá húṉgá.

46 Aur we jáneṉge, ki maiṉ ḴHUDÁWAND un ká Ḳhudá húṉ, jo unheṉ Misr ke mulk se nikál láyá [e], táki maiṉ ḴHUDÁWAND un ká Ḳhudá un meṉ sukúnat karúṉ.

XXX BÁB.

1 *Bakhúr ká mazbah.* 11 *Jánoṉ ká fidiya.* 17 *Birinjí hauz.* 22 *Masáhat ká muqaddas tel.* 34 *Bakhúr ke banáne kí tarkíb.*

AUR tú ek qurbángáh bakhúr kí [a] baná [b]; aur tú us ko sant kí lakṛí se baná.

2 Túl us ká ek háth, aur 'arz us ká ek háth, chaukhúṉṭá ho, aur bulandí us kí do háth; aur síng us ke usí se hoṉ.

3 Aur tú us ko ḳhális sone se maṛh, us kí chhat ko, aur us kí díwároṉ ko, jo us ke girdágird haiṉ, aur us ke síngoṉ ko; aur tú ek kanára girdágird sone se us ke liye baná.

4 Aur tú halqe sone ke kanára ke níche, us kone par, jo milnewálá us kí donoṉ tarafoṉ se hai, baná: táki we choboṉ ke liye makán hoṉ, ki un se uṭhái jáwe.

5 Aur tú choben sant kí lakṛí se baná, aur tú un ko sone se maṛh.

[x] 2 Sal. 16. 15. Hiz. 46. 13, 14, 15.
[y] 1 Sal. 18. 29, 36. 2 Sal. 16. 15. 'Az. 9. 4, 5. Zab. 141. 2. Dán. 9. 21.
[z] 38 áyat. Khur. 30. 8. Gin. 28. 6. Dán. 8. 11, 12, 13.
[a] Ḳhur. 25. 22. aur 30. 6, 36. Gin. 17. 4.
[b] Ḳhur. 40. 34. 1 Sal. 8. 11. 2 Taw. 5. 14. aur 7. 1, 2, 3. Hiz. 43. 5. Haj. 2. 7, 9. Mal. 3. 1.
[c] Ahb. 21. 15. aur 22. 9, 16.
[d] Ḳhur. 25. 8. Ahb. 26. 12. Zak. 2. 10. Yúh. 14. 17, 23. 2 Qur. 6. 16. Muk. 21. 3.
[e] Ḳhur. 20. 2.
[a] Dekho 7, 8, 10 áyateṉ. Ahb. 4. 7, 18. Muk. 8. 3.
[b] Ḳhur. 37. 25. aur 40. 5.

Peshtar MASÍH se, 1491.

6 Aur tú us ko sámhne parde ke, jo nazdík 'ahdnáme ke sandúq ke hai, sámhne kafáre ke [c], jo sarposh 'ahdnáme ke sandúq par hai, jaháṉ maiṉ tujh se muláqát karúṉgá, rakh.

7 Aur Hárún us par ḳhushbú ke bakhúr ke liye masálih jaláwe [d]: har subh ko jis waqt ki gul lewe chirágoṉ ká [e], us ko jaláwe.

8 Aur aise hí jab Hárún chirágoṉ ko zawál aur gurúb ke darmiyán chaṛháwe, use jaláwe; yih bakhúr ḴHUDÁWAND ke rúbarú tumháre qarnoṉ meṉ hamesha hogá.

9 Aur tum us par, bakhúr i begána [f] na sungháiyo, aur chaṛháwá aur hadya us par na chaṛháiyo, aur tapáwan us par na tapáiyo.

10 Aur Hárún ek bár baras meṉ us ke síngoṉ par kafáre kí ḳhatiyat ke lahú se kafára dewe [g]; baras meṉ ek bár tumháre qarnoṉ meṉ us par kafára diyá jáwe: yih ḴHUDÁWAND ke liye quds ul aqdas hai.

11 ¶ Aur ḴHUDÁWAND ne Músá se yih kahte húe kalám kiyá:

12 Jab tú shumár kare baní Isráel ká [h], to un ke shumár karne meṉ har mard apní ján ká ḴHUDÁWAND ke liye fidiya [i] de, táki un ke hisáb karne meṉ un par wabá [k] na utre.

13 Aur jo koí shumár meṉ shámil hai, to wuh ádhá misqál [l], maqdis ke misqál se, de: misqál bís jíráh hai [m]: pas ádhá misqál ḴHUDÁWAND ke liye dewe [n].

14 Jo koí shumár meṉ shámil hai, bís baras ká ho yá ziyáda, to wuh ḴHUDÁWAND ke liye niyáz kare.

15 ḴHUDÁWAND ke liye dene meṉ ádhe misqál se amír ziyáda aur faqír kam na kare [o], táki fidiya [p] tumhárí jánoṉ ká ho.

16 Aur tú fidiya ká rúpá baní Isráel se le, aur tú us ko jamá'at ke ḳhaime ke kám meṉ ḳharch kar [q]; aur yih baní Isráel ke liye ḴHUDÁWAND ke rúbarú yádgár [r], aur fidiya un kí jánoṉ ká, hogá.

17 ¶ Phir ḴHUDÁWAND ne Músá se yih kahte húe kalám kiyá:

18 Ek hauz pítal se [s], aur kursí us kí pítal se, wuzú karne ke liye baná: aur us ko jamá'at ke ḳhaime aur qurbángáh ke darmiyán meṉ rakh [t], aur us meṉ pání ḍál.

[c] Ḳhur. 25. 21, 22.
[d] 34 áyat. 1 Sam. 2. 28. 1 Taw. 23. 13. Lúq. 1. 9.
[e] Ḳhur. 27. 21.
[f] Ahb. 10. 1.
[g] Ahb. 16. 18. aur 23. 27.
[h] Ḳhur. 38. 25. Gin. 1. 2, 5. aur 26. 2. 2 Sam. 24. 2.
[i] Dekho Gin. 31. 50. Aiy. 33. 24. aur 36. 18. Zab. 49. 7. Mat. 20. 28. Marq. 10. 45. 1 Tim. 2. 6. 1 Pat. 1. 18, 19.
[k] 2 Sam. 24. 15.
[l] Mat. 17. 24.
[m] Ahb. 27. 25. Gin. 3. 47. Hiz. 45. 12.
[n] Ḳhur. 38. 26.
[o] Aiy. 34. 19. Ams. 22. 2. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25.
[p] 12 áyat.
[q] Ḳhur. 38. 25.
[r] Gin. 16. 40.
[s] Ḳhur. 38. 8. 1 Sal. 7. 38.
[t] Ḳhur. 40. 7, 30.

Peshtar MASÍH se, 1491.

19 Hárún aur us ke beṭe apne
háth o páṉw us se dhoweṉ[u]:
20 Apne jáne ke waqt jamá'at
ke ḵhaime meṉ pání se dhoweṉ,
táki halák na hoṉ; aur apne jáne
ke waqt qurbángáh ke pás táki
ḵhidmat kareṉ, aur ḴHUDÁWAND
ke liye hom kí ḵhushbúí sunghá-
weṉ:
21 Aur háthoṉ ká dhoná aur
páoṉ ká dhoná, yih rasm us ke
liye, aur us kí nasl ke liye, un ke
qarnoṉ meṉ hamesha ke wáste
hai[w], táki na mareṉ.
22 ¶ Aur ḴHUDÁWAND ne Músá
se hamkalám hoke farmáyá,
23 Ki tú apne liye achchhí ḵhush-
búí ká auwal masálih[x] le, ya'ne
ḵhális murr[y] se pán sau misqál,
aur us ká ádhá ya'ne aṛhái sau
misqál dárchíní[z], aur ḵhushbú
agar se aṛhái sau misqál le,
24 Aur taj[a] se pán sau misqál,
maqdis ke misqál se, aur zaitún
ke tel se ek hín[b];
25 Aur tú un ko tel i muqaddas
malne ká achchhí tarah miláke
gandhí ke taur se baná: pas yih
tel i muqaddas malne ká hogá[c].
26 Aur tú us se jamá'at ká
ḵhaima, aur sandúq 'ahdnáme ká
chupaṛ[d].
27 Aur mez aur sab bartan us
ke, aur chirágdán aur sab zurúf
us ke, aur qurbángáh baḵhúr kí,
28 Aur qurbángáh chaṛháwe kí,
aur sab bartan us ke, aur hauz
aur kursí us kí;
29 Aur tú un ko muqaddas kar,
táki we aqdas ho jáeṉ: aur jo koí
use chhúwe, pák ho jáegá[e].
30 Aur tú Hárún aur us ke
beṭoṉ ko chupaṛ, aur muqaddas
kar[f], táki we káhin hoṉ mere liye.
31 Aur tú baní Isráel ko amr
kar, aur un ko kah, ki Yih tel i
muqaddas malne ká hai; yih mere
liye tumháre qarnoṉ meṉ ho.
32 Aur kisí ádmí ke badan par
na biṭáyá jáwe, aur tum aisá aur
usí ke taur par na banáiyo; is liye
ki yih muqaddas hai; pas cháhiye
ki yih tumháre nazdík muqaddas
ho[g].
33 Jo insán ki banáwe aisá[h], yá
lagáwe kisí ajnabí par, to wuh
apní qaum se kaṭ jáe[i].
34 ¶ Aur ḴHUDÁWAND ne Músá
se kahá, Tú apne liye ḵhushbúíáṉ[k],
ya'ne bol, aur mastakí, aur laun,

[u] Ḳhur. 40. 31, 32. Zab. 26. 6. Yas. 52. 11. Yúh. 13. 10. 'Ibrán. 10. 22.
[w] Ḳhur. 28. 43.
[x] Gaz. 4. 14. Hiz. 27. 22.
[y] Zab. 45. 8. Ams. 7. 17.
[z] Gaz. 4. 14.
[a] Zab. 45. 8.
[b] Ḳhur. 29. 40.
[c] Ḳhur. 37. 29. Gin. 35. 25. Zab. 89. 20. aur 133. 2.
[d] Ḳhur. 40. 9. Áhb. 8. 10. Gin. 7. 1.
[e] Ḳhur. 29. 37.
[f] Ḳhur. 29. 7, wag. Áhb. 8. 12, 30.
[g] 25, 27 áyaten.
[h] 38 áyat.
[i] Paid. 17. 14. Ḳhur. 12. 15. Áhb. 7. 20, 21.
[k] Ḳhur. 25. 6. aur 37. 29.

aur ḵhális lubán se líjiyo; aur
cháhiye ki ye sab barábar hoṉ.
35 Aur tú un ko baḵhúr, ḵhush-
bú, gandhí[l] ke taur se, pák mu-
qaddas baná.
36 Aur un meṉ se kuchh kúṭ,
táki bárík ho, aur un meṉ se
kuchh sámhne sandúq 'ahdnáme
ke jamá'at ke ḵhaime meṉ, jaháṉ
maiṉ tujh se muláqát kartá húṉ[m],
rakh; pas yih tumháre liye aqdas
hogá[n].
37 Aur baḵhúr, jo tú us ko baná-
wegá, to cháhiye ki usí ke taur
par apne liye na banáweṉ[o]; is liye
ki yih nazdík tumháre ḴHUDÁ-
WAND ke liye muqaddas hogá.
38 Jo insán ki aisá banáwegá,
táki baḵhúr kare us se, to wuh
apní qaum se kaṭ jáegá[p].

XXXI BÁB.

1 Bazilliel aur Ahliáb buláye játe, aur ḵhaime ke kám ko anjám dene ke liye ḵháss liyáqat hásil karte. 12 Sabt ke mánne ká do bára hukm hotá. 18 Músá ke háth meṉ do lanheṉ supurd hotíṉ.

PHIR ḴHUDÁWAND ne Músá se
hamkalám hoke kahá:
2 Dekh, ki maiṉ ne Bazilliel[a]
bin Úrí[b], bin Húr, Yahúdáh ke
firqe meṉ se, nám leke buláyá:
3 Aur maiṉ ne us ko rúh Ulláh
se bhar diyá[c], táki hikmat, aur
fahmíd, aur 'ilm, aur har tarah kí
san'at meṉ,
4 Aur ustádí kámoṉ ke íjád karne
meṉ, aur sone, aur rúpe, aur pítal
kí kárígarí meṉ,
5 Aur jawáhir ke kanda karne
aur jaṛne meṉ, aur lakṛí ke ta-
ráshne meṉ, aur sab hunaroṉ meṉ
qábil howe.
6 Aur dekh, maiṉ ne Ahliáb ko[d],
jo Aḵhisamak ká beṭá, aur Dán
ke firqe meṉ se hai, us ká sáthí
kar diyá: aur maiṉ ne sab roshan-
zamíroṉ[e] ke dil meṉ hikmat rakhí,
ki sab kuchh, jo maiṉ ne tujhe
farmáyá hai, banáweṉ;
7 Ya'ne, jamá'at ká ḵhaima[f],
aur sandúq 'ahdnáme ká[g], aur
kafára[h], jo us par hai, aur sab
zurúf ḵhaime ke,
8 Aur mez[i] aur bartan us ke,
aur shama'dán[k] ḵhális sone se, aur
sab zurúf us ke, aur qurbángáh
baḵhúr kí,
9 Aur qurbángáh chaṛháwe kí[l],
aur sab zurúf us ke, aur hauz, aur
kursí us kí[m],

Peshtar MASÍH se, 1491.

[l] 25 áyat.
[m] Ḳhur. 29. 42. Áhb. 16. 2.
[n] 32 áyat. Ḳhur. 29. 37. Áhb. 2. 3.
[o] 32 áyat.
[p] 33 áyat.
[a] Ḳhur. 35. 30. aur 36. 1.
[b] 1 Taw. 2. 20.
[c] Ḳhur. 35. 31. 1 Sal. 7. 14.
[d] Ḳhur. 35. 34.
[e] Ḳhur. 28. 3. aur 35. 10, 35. aur 36. 1.
[f] Ḳhur. 36. 8.
[g] Ḳhur. 37. 1.
[h] Ḳhur. 37. 6.
[i] Ḳhur. 37. 10.
[k] Ḳhur. 37. 17.
[l] Ḳhur. 38. 1.
[m] Ḳhur. 38. 8.

Peshtar MASÍH se, 1491.

10 Aur libás 'ibádat ká[n], aur muqaddas libás Hárún káhin ke liye, aur libás us ke beṭon ká, káhin hone ke liye,

11 Aur malne ká tel[o], aur maqdis ke liye bakhúr ke khushbúdár masálih[p]; jaisá ki main ne tujh ko hukm kiyá, waisáhí we sab kuchh banáwenge.

12 ¶ Phir KHUDAWAND ne Músá se hamkalám hoke kahá,

13 Tú baní Isráel ko amr kar, aur un ko kah, ki Tum mere sabt ko máno[q]: is liye ki yih mere aur tumháre darmiyán tumháre qarnon men nisháni hai, táki tum jáno ki main KHUDAWAND tumhárá pák karnewálá hún.

14 Pas, tum sabt ko máno[r], is liye ki wuh tumháre liye muqaddas hai: jo koí us ko pák ná jáne, wuh már ḍálá jáwe: jo us men kuchh kám kare, wuh apní qaum se kaṭ jáe[s].

15 Chha din kám karná[t]; lekin sátwán din sabt hai[u], balki sabt us sabt hai: pas jo koí roz i sabt ko kám kare, wuh már ḍálá jáe.

16 Pas, baní Isráel sabt ko mánen, aur use apní pusht dar pusht 'ahd i abadí jánke, us men árám karen.

17 Darmiyán mere aur baní Isráel ke yih 'alámat[x] i abadí hai: is liye ki chha din men KHUDAWAND ne ásmán aur zamín ko paidá kiyá, aur sátwen din árám kiyá aur fárig húá[y].

18 ¶ Aur KHUDAWAND ne jab Músá se koh i Síná par apná kalám tamám kar chuká, 'ahdnáme kí do lauhen dín[z], aur we sangín lauhen Khudá kí unglí se likhí húí thín.

XXXII BAB.

1 Isráelí, Músá kí gairházirí ke bá'is, Hárún se bachhrá banwáte. 7 Is 'illat se Khudá gusse hotá. 11 Músá kí minnat se, wuh sánt hotá. 15 Músá, do lauhen sáth líe, pahár par se utartá. 19 Un ko torḍáltá. 20 Bachhre ko chúr kartá. 22 Hárún kí 'uzr. 25 Músá butparaston ko marwáḍáltá. 30 Logon ke liye du'á mángtá.

AUR jab logon ne dekhá, ki Músá pahár se utarne men derí kartá hai[a], to we Hárún ke pás jam'a húe, aur use kahá, ki Uṭh, hamáre liye ek iláh baná[b], ki hamáre áge chale[c]; kyúnki yih mard Músá, jo hamen Misr ke mulk se nikál láyá, ham nahín jánte, ki use kyá húá.

n Khur. 39. 1, 41. Gin. 4. 5, 6, wag.
o Khur. 30. 25, 31. aur 37. 29.
p Khur. 30. 34. aur 37. 29.
q Ahb. 19. 3, 30. aur 26. 2. Hiz. 20. 12, 20. aur 44. 24.
r Khur. 20. 8. Ist. 5. 12. Hiz. 20. 12.
s Khur. 35. 2. Gin. 15. 35.
t Khur. 20. 9.
u Paid. 2. 2. Khur. 16. 23. aur 20. 10.
x 13 áyat. Hiz. 20. 12, 20.
y Paid. 1. 31. aur 2. 2.
1491.
z Khur. 24. 12. aur 32. 15, 16. aur 34. 28, 29. Ist. 4. 13. aur. 5. 22. aur 9. 10, 11. 2 Qur. 3. 3.
1491.
a Khur. 24. 18. Ist. 9. 9.
b A'am. 7. 40.
c Khur. 13. 21.

2 Hárún ne unhen kahá, ki Zewar sone ke, jo tumhárí jorúon aur tumháre beṭon aur tumhárí beṭíon ke kánon men hain, toṛ toṛke mujh pás láo[d].

3 Chunánchi sab log sone ke zewar, jo un ke kánon men the, toṛ toṛke Hárún ke pás láe.

4 Aur us ne un ke háthon se liyá, aur ek naqsha khínchá, aur ek bachhrá ḍhálkar banáyá[e]; aur unhon ne kahá, ki Ai Isráel, yih terá iláh hai, jo tumhen Misr ke mulk se nikál láyá.

5 Aur jab Hárún ne yih dekhá, to us ke áge ek qurbángáh banáí; aur Hárún ne pukárke kahá, ki Kal KHUDAWAND ke liye 'íd hai[f].

6 Aur we subh ko uṭhe, aur charháwe charháe, aur salámíán guzráníu, aur log kháne píne ko baiṭhe, aur khelne ko uṭhe[g].

7 ¶ Tab KHUDAWAND ne Músá ko kahá, ki Utar já; kyúnki tere log[h], jinhen tú Misr ke mulk se charhá láyá, kharáb ho gae hain[i]:

8 We us ráh se, jo main ne unhen farmáí[k], jald phir gae hain; unhon ne apne liye ḍhálá húá bachhrá banáyá, aur use pújá, aur us ke liye zabh karke kahá, ki Ai Isráel, yih terá iláh hai[l], jo tumhen Misr ke mulk se charhá láyá.

9 Phir KHUDAWAND ne Músá se kahá, ki Main is qaum ko dekhtá hún, ki ek sakhtgardan qaum[m] hai.

10 Ab tú mujh ko chhoṛ[n], ki merá gazab un par bhaṛke[o], aur main unhen bhasam karún, aur main tujh se ek baṛí qaum banáúngá[p].

11 Tab Músá ne KHUDAWAND apne Khudá ke áge minnat karke kahá[q], ki Ai KHUDAWAND, kyún apná gazab apne logon par, jinhen tú shahzorí aur zabardastí ke sáth Misr ke mulk men se nikál láyá, bhaṛakne degá?

12 Kyún Misrí kahenge, ki Wuh un ko yahán se badí ke liye nikál le gayá[r], táki un ko paháṛon men már ḍále, aur un ko zamín par se halák kare? Apne gazab ke bhaṛakne se báz rah, aur apne logon ko badí pahuncháne se phir já[s].

Peshtar MASÍH se, 1491.

d Qáz. 8. 24, 25, 26, 27.
e Khur. 20. 23. Ist. 9. 16. Qáz. 17. 3, 4. 1 Sal. 12. 28. Naham. 9. 18. Zab. 106. 19. Yas. 46. 6. A'am. 7. 41. Rúm. 1. 23.
f Ahb. 23. 2, 4, 21, 37. 2 Sal. 10. 20. 2 Taw. 30. 5.
g 1 Qur. 10. 7.
h 1 áyat. Khur. 33. 1. Ist. 9. 12. Dán. 9. 24.
i Paid. 6. 11, 12. Ist. 4. 16. aur 32. 5. Qáz. 2. 19.
k Khur. 20. 3, 4, 23. Ist. 9. 16.
l 1 Sal. 12. 28.
m Khur. 33. 3, 5. aur 34. 9. Ist. 9. 6, 13. aur 31. 27. 2 Taw. 30. 8. Yas. 48. 4. A'am. 7. 51.
n Ist. 9. 14, 19.
o Khur. 22. 24.
p Gin. 14. 12.
q Ist. 9. 18, 26, 27, 28, 29. Zab. 74. 1, 2. aur 106. 23.
r Gin. 14. 13. Ist. 9. 28. aur 32. 27.
s 14 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[t] Paid. 22. 16. 'Ibrán. 6. 13.
[u] Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 7, 18. aur. 26. 4. aur 28. 13. aur 35. 11, 12.
[w] Ist. 32. 26. 2 Sam. 24. 16. 1 Taw. 21. 15. Zab. 106. 45. Yar. 18. 8. aur 26. 13, 19. Yúel 2. 13. Yún. 3. 10. aur 4. 2.
[x] Ist. 9. 15.
[y] Khur. 31. 18.
[z] Ist. 9. 16, 17.
[a] Ist. 9. 21.
[b] Paid. 20. 9. aur 26. 10.
[c] Khur. 14. 11. aur 15. 24. aur 16. 2, 20, 28. aur 17. 2, 4.
[d] 1 áyat.
[e] 4 áyat.

13 Tú Abirahám, aur Izhák, aur
Isráel apne bandon ko yád kar,
jin se tú ne apní hí qasam kháke[t]
kahá, ki Main tumhárí nasl ko
ásmán ke táron kí mánind ba-
náúngá[u], aur yih sárá mulk jis ke
haqq men main ne kahá, so main
tumhárí nasl ko bakhshúngá, ki
abad tak us ke málik hon.
14 Tab KHUDÁWAND ne us badí
se, jo kahá thá, ki apne logon se
kare, pachhtáyá[w].
15 ¶ Aur Músá phirkar pahár
se utar gayá[x], aur 'ahdnáme ke
donon takhte us ke háth men the;
we takhte likhe húe the, donon
taraf idhar aur udhar likhe húe
the.
16 Aur we takhte Khudá ke kám
se the[y], aur jo likhá húá, so Khudá
ká likhá húá, aur un par kanda
kiyá húá thá.
17 Aur jab Yashú' ne logon ke
khelne kí áwáz suní, to Músá se
kahá, ki Lashkargáh men laráí kí
áwáz hai.
18 Músá bolá, Yih to fath ke
shor kí áwáz nahín, na shikast ke
shor kí áwáz hai; balki gáne kí
áwáz main suntá hún.
19 ¶ Aur yún húá, ki jab wuh
lashkar ke pás áyá, aur bachhrá,
aur rág nách dekhá[z], tab Músá
ká gazab bharká, aur us ne takhte
apne háthon se phenk díe, aur
pahár ke níche tor dále.
20 Aur us ne us bachhre ko, jise
unhon ne banáyá thá, liyá, aur us
ko ág se jaláyá, aur pískar khák
sá banáyá, aur us ko pání par
chhirakkar baní Isráel ko piláyá[a].
21 Aur Músá ne Hárún ko kahá,
ki In logon ne tujh se kyá kiyá[b],
ki tú un par aisá bará gunáh láyá?
22 Hárún ne kahá, ki Mere khu-
dáwand ká gazab na bharke; tú
is qaum ko jántá hai, ki badí men
hai[c].
23 So unhon ne mujhe kahá, ki
Hamáre liye ek iláh baná, jo ha-
máre áge chale[d]; ki yih mard
Músá, jo hamen Misr ke mulk se
charhá láyá, ham nahín jánte ki
use kyá húá.
24 Tab main ne unhen kahá, ki
Jis kisí ke pás soná ho, wuh tor
láwe; unhon ne mujhe diyá, aur
main ne use ág men dálá; so yih
bachhrá niklá[e].
25 ¶ Aur jab Músá ne logon ko
dekhá, ki fárig[f] hain, ki Hárún ne
unhen un ke mukhálifon se shi-
kast hone ko farág[g] kiyá thá:
26 Tab Músá lashkargáh ke dar-
wáze par khará húá, aur kahá, Jo
KHUDÁWAND ká hai, so mere pás
áwe. Tab sab baní Láwí us pás
jam'a húe.
27 Aur us ne unhen kahá, ki
KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne
farmáyá hai, ki Tum men se har
mard apní talwár bándhe, aur ek
darwáze se dúsre darwáze tak
guzarte phiro, aur har mard tum
men se, apne bháí ko, aur apne
dost ko, aur apne qaríb ko, qatl
kare[h].
28 Aur baní Láwí ne Músá ke
kahe ke muwáfiq kiyá; chunánchi
us din logon men se qaríb tín
hazár mard máre pare.
29 Aur Músá ne kahá, ki Áj
KHUDÁWAND ke liye apne háth
bharo, balki har mard apne bete
aur apne bháí se, aur áj apne úpar
barakat láo[i].
30 ¶ Aur dúsre din subh ko yún
húá, ki Músá ne logon se kahá,
ki Tum ne bará gunáh kiyá[k], aur
ab main KHUDÁWAND ke pás úpar
játá hún: ki sháyad[l], main tum-
háre gunáh ká kafára karún[m].
31 Chunánchi Músá KHUDÁWAND
ke pás phir gayá[n], aur kahá, ki
Háe, in logon ne bará gunáh kiyá,
ki apne liye sone ká iláh banáyá[o].
32 Aur ab, kásh ki tú un ká
gunáh mu'áf kartá—magar nahín
to, main terí minnat kartá hún, ki
mujhe apne us daftar se[p], jo tú
ne likhá hai, met de[q].
33 KHUDÁWAND ne Músá se kahá,
ki Jis ne merá gunáh kiyá hai,
main usí ko apne daftar se met
dúngá[r].
34 Aur ab rawána hoke logon
ko, jahán main ne tujhe kahá hai,
le já: dekh, merá firishta[s] tere
áge chalegá; lekin main apne mu-
tálaba ke din men un se un kí
khatá ká mutálaba karúngá[t].
35 Aur KHUDÁWAND ne bachhre
banáne ke sabab, jise Hárún ne
banáyá thá, logon par[u] marí bhejí.

XXXIII BÁB.

1 *Khudá wa'de ke mutábiq logon ke sáth jáne se inkár kartá.* 4 *Is bá'is log kurkuráte.* 7 *Khaima torá játá aur lashkargáh ke báhar khará kiyá játá.* 9 *Khudá Músá ke sáth dost ke taur par hamkalám hotá.* 12 *Músá Khudá ká jalál dekhne cháhtá.*

Peshtar MASÍH se, 1491.

[f] Khur. 33. 4, 5.
[g] 2 Taw. 28. 19.
[h] Gin. 25. 5. Ist. 33. 9
[i] Gin. 25. 11, 12, 13. Ist. 13. 6,—11. aur 33. 9, 10. 1 Sam. 15. 18, 22. Ams. 21. 3. Zak. 13. 3. Mat. 10. 37.
[k] 1 Sam. 12. 20, 23. Lúq. 15. 18.
[l] 2 Sam. 16. 12. 'Amús 5. 15.
[m] Gin. 25. 13.
[n] Ist. 9. 18.
[o] Khur. 20. 23.
[p] Zab. 56. 8. aur 139. 16. Dán. 12. 1. Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 13. 8. aur 17. 8. aur 20. 12, 15. aur 21. 27. aur 22. 19.
[q] Zab. 69. 28. Rúm. 9. 3.
[r] Ahb. 23. 30. Hiz. 18. 4.
[s] Khur. 33. 2, 14, wag. Gin. 20. 16.
[t] Ist. 32. 35. 'Amús 3. 14. Rúm. 2. 5, 6.
[u] 2 Sam. 12. 9. A'am. 7. 41.

Peshtar MASÍH se, 1491.

AUR Ḳhudáwand ne Músá ko
farmáyá, ki Yaháṉ se já, tú
aur log, jinheṉ tú Misr ke mulk
se chaṛhá láyá[a], us mulk ko já,
jis ke haqq meṉ maiṉ ne Abira-
hám, aur Iz,hák aur Ya'qúb se
qasam kháke kahá, ki Maiṉ use
terí nasl ko dúṉgá[b].
2 Aur maiṉ tere áge ek firishte
ko bhejúṉgá[c], aur maiṉ Kan-
'áníoṉ, aur Amúríoṉ, aur Hittíoṉ,
aur Farizzíoṉ, aur Hawíoṉ, aur
Yabúsíoṉ ko nikál dúṉgá[d]:
3 Us mulk tak, jis meṉ dúdh aur
shahd bahtá hai[e]; ki maiṉ tum-
háre darmiyán na chaṛh jáúṉgá[f],
is liye ki tum saḳhtgardan log
ho[g], táki maiṉ tumheṉ ráh meṉ
na bhasam kar ḍálúṉ[h].
4 ¶ Aur jab qaum ne yih na'-
ḳhush bát suní, to us ko gam
húá[i], aur kisí ne apne taiṉ árásta
na kiyá[k].
5 Phir Ḳhudáwand ne Músá ko
farmáyá, ki Baní Isráel ko kah,
Tum saḳhtgardan log ho[l]: agar
maiṉ ek lamha tumháre darmiyán
chaṛh játá, to tumheṉ halák kar-
tá[m]; pas tum apne singár utáro;
aur maiṉ dekhúṉgá ki kyá tum se
karúṉ[n].
6 Chunánchi baní Isráel ne Hurib
ke paháṛ se leke apne singár utáre.
7 Aur Músá ne ḳhaima ko liyá,
aur apne liye, lashkargáh se báhar
aur lashkargáh se dúr khaṛá kiyá,
aur us ká nám jamá'at ká ḳhaima[o]
rakhá. Aur yúṉ húá, ki jo koí
Ḳhudáwand ko ḍhúṉḍhtá thá[p],
so lashkargáh ke báhar us ḳhaime
ko játá thá.
8 Aur yúṉ húá, ki jab Músá
ḳhaime kí taraf niklá, to sab log
uṭhe, aur un meṉ se har mard
apne ḳhaime ke darwáze par khaṛá
húá[q], aur Músá ke píchhe dekhtá
rahá, jab tak ki wuh ḳhaime ke
pás áyá.
9 Aur jab Músá ḳhaime ko pa-
hunchá, to aisá húá, ki sutún sá
bádal utrá, aur ḳhaime ke dar-
wáze par ṭhahrá, aur Músá ke
sáth Ḳhudáwand bolá[r].
10 Aur sab log sutún sá bádal
ḳhaime ke darwáze par ṭhaharte
dekhte the, aur sab ke sab khaṛe
hote the, aur har ek apne ḳhaime
ke darwáze par sijda kartá thá[s].
11 Aur Ḳhudáwand Músá se
rúbarú hamkalám húá[t], jis tarah
koí apne dost se kalám kartá hai.
Aur wuh lashkargáh ko phirá, par
us ká ḳhádim[u] naujawán Yashú'
bin Nún ḳhaime meṉ se na niklá.
12 ¶ Aur Músá ne Ḳhudáwand
ko kahá, Dekh, tú mujh ko far-
mátá hai, ki Is qaum ko le já[x];
aur mujhe nahíṉ batátá hai, ki kis
ko mere sáth bhejegá; harchand
ki tú ne kahá, ki Maiṉ tujh ko
banám jántá[y] húṉ, aur tú merí
nazar meṉ manzúr hai.
13 Pas agar maiṉ terí nazar
meṉ manzúr húṉ[z], to mujh ko
apní ráh batlá[a], táki mujh ko
yaqín ho, ki maiṉ terí nazar meṉ
maqbúl húṉ; aur dekh, ki yih
qaum terí guroh[b] hai.
14 Tab us ne kahá, ki Merá
chihra sáth jáegá[c], aur maiṉ tujhe
árám dúṉgá[d].
15 Músá ne kahá, Agar terá
chihra sáth na jáe[e], to hameṉ
yahán se mat le jáiye.
16 Aur kis tarah ma'lúm hogá,
ki maiṉ aur terí guroh terí nazar
meṉ maqbúl haiṉ? Kyá is se na-
híṉ, ki tú hamáre sáth játá hai[f],
aur maiṉ aur terí qaum sab qau-
moṉ se, jo zamín par haiṉ, mum-
táz hote haiṉ[g]?
17 Ḳhudáwand ne Músá se kahá,
Yih suwál bhí, jo tú ne kiyá hai,
maiṉ púrá karúṉgá[h]; is liye ki
tú merí nazar meṉ maqbúl hai,
aur maiṉ tujh ko banám pah-
chántá húṉ[i].
18 Tab Músá ne kahá, ki Maiṉ
terí minnat kartá húṉ, ki mujhe
apná jalál dikhá[k].
19 Us ne kahá, ki Maiṉ apní
sárí ḳhúbí ko tere áge chaláúṉgá[l],
aur maiṉ Ḳhudáwand ke nám kí
manádí tere áge karúṉgá; aur
maiṉ us par, jis par mihrbán[m]
húṉ, mihrbán hoúṉgá; aur maiṉ
jis par rahím húṉ, us par rahm
karúṉgá[n].
20 Aur bolá, Tú merá chihra
nahíṉ dekh saktá, is liye ki koí
insán nahíṉ, ki mujhe dekhe, aur
jítá rahe[o].
21 Aur Ḳhudáwand ne kahá,
Dekh, yih jagah mere pás hai,
aur tú us chaṭán par khaṛá rah:
22 Aur yúṉ hogá, ki jab mere
jalál ká guzar hogá, to maiṉ tujh
ko us chaṭán ke súráḳh meṉ[p]
rakhúṉgá, aur jab tak na guzrúṉ,
tujhe apní hathelí se ḍhámpúṉgá[q].

[a] Ḳhur. 32. 7.
[b] Paid. 12. 7.
[c] Ḳhur. 32. 34.
[d] Ḳhur. 32. 13. aur 34. 11. Ist. 7. 22. Yash. 24. 11.
[e] Ḳhur. 3. 8.
[f] 15, 17 áyateṉ.
[g] Ḳhur. 32. 9. aur 34. 9. Ist. 9. 6, 13.
[h] Ḳhur. 23. 21. aur 32. 10. Gin. 16. 21, 45.
[i] Gin. 14. 1, 39.
[k] Ahb. 10. 6. 2 Sam. 19. 24. 1 Sal. 21. 27. 2 Sal. 19. 1. 'Az. 9. 3. Ast. 4. 1, 4. Aiy. 1. 20. aur 2. 12. Yas. 32. 11. Hiz. 24. 17, 23. aur 26. 16.
[l] 3 áyat.
[m] Dekho Gin. 16. 45, 46.
[n] Ist. 8. 2. Zab. 139. 23.
[o] Ḳhur. 29. 42, 43.
[p] Ist. 4. 29. 2 Sam. 21. 1.
[q] Gin. 16. 27.
[r] Ḳhur. 25. 22. aur 31. 18. Zab. 99. 7.
[s] Ḳhur. 4. 31.
[t] Paid. 32. 30. Gin. 12. 8. Ist. 34. 10.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[u] Ḳhur. 24. 13.
[x] Ḳhur. 32. 34.
[y] 17 áyat. Paid. 18. 19. Zab. 1. 6. Yar. 1. 5. Yúh. 10. 14, 15. 2 Tim. 2. 19.
[z] Ḳhur. 34. 9.
[a] Zab. 25. 4. aur 27. 11. aur 86. 11. aur 119. 33.
[b] Ist. 9. 26, 29. Yúel 2. 17.
[c] Ḳhur. 13. 21. aur 40. 34, —38. Yas. 63. 9.
[d] Ist. 3. 20. Yash. 21. 44. aur 22. 4. aur 23. 1. Zab. 95. 11.
[e] 3 áyat. Ḳhur. 34. 9.
[f] Gin. 14. 14.
[g] Ḳhur. 34. 10. Ist. 4. 7, 34. 2 Sam. 7. 23. 1 Sal. 8. 53. Zab. 147. 20.
[h] Paid. 19. 21. Ya'q. 5. 16.
[i] 12 áyat.
[k] 20 áyat. 1 Tim. 6. 16.
[l] Ḳhur. 34. 5, 6, 7. Yar. 31. 14.
[m] Rúm. 4. 4, 16.
[n] Rúm. 9. 15, 16, 18.
[o] Paid. 32. 30. Ist. 5. 24. Qáz. 6. 22. aur 13. 22. Yas. 6. 5. Muk. 1. 16, 17. Dekho Ḳhur. 24. 10.
[p] Yas. 2. 21.
[q] Zab. 91. 1, 4.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[r] 20 áyat. Yúh. 1. 18.

23 Aur phir apní hathelí uṭháúngá, aur tú merá píchhá dekhegá, lekin merá chihra hargiz dikhái na degá[r].

XXXIV BÁB.

1 *Do aur lauhen taiyár hotín.* 5 *Yahowáh ke námon kí manádí hotí.* 8 *Músá minnat kartá, ki Khudá un ke sáth jáwe.* 10 *Pahlí lauh ke chand ahkám kí bábat, Khudá un ke sáth 'ahd bándhtá.* 28 *Músá pahár par chálís din kátne ke ba'd, lauhen lí,e, phir utartá.* 29 *Us ká chihra chamaktá, is bá'is us par niqáb ḍáltá.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Apne liye pahlí lauhon ke mutábiq do lauhen patthar kí tarásh[a], aur main un lauhon par we báten, jo pahlí lauhon par thín, jinhen tú ne toṛ ḍálá, likhúngá[b]:

2 Aur subh ko taiyár ho já, aur sawere koh i Síná par chaṛh á, aur mere áge wahán pahár kí choṭí par khaṛá ho[c].

3 Aur tere sáth koí ádmí na chaṛhe[d], aur sab pahár men koí nazar na áwe; bheṛ bakrí aur gáe bail pahár ke sámhne charne na páwen.

4 ¶ Tab us ne pahlí lauhon ke mutábiq do lauhen patthar kí taráshín, aur Músá subh ko sawere, jaisá ki KHUDÁWAND ne use farmáyá thá, we donon lauhen apne háth men lí,e húe koh i Síná par chaṛhá.

5 Tab KHUDÁWAND badlí men hoke utrá, aur us ke sáth wahán khaṛá rahá, aur KHUDÁWAND ke nám kí manádí karne lagá[e].

6 Aur KHUDÁWAND us ke áge guzrá aur pukárá: Khudá, rahmán aur hannán[f], zú ut túl aur Rabb ul fazl[g] o wafá[h],

7 Hazár pushton ke liye fazl rakhnewálá[i], gunáh aur taqsír aur khatá ká bakhshnewálá[k]; lekin wuh har hál mu'áf na karegá[l], balki bápon ke gunáh un ke farzandon se aur farzandon ke farzandon se tísrí aur chauthí pusht tak mutálaba karegá.

8 Tab Músá ne shitábí se zamín par sir jhukáke sijda kiyá[m].

9 Aur bolá, ki Ai Khudáwand, agar main terí nazar men maqbúl hún, to ai Khudáwand, main terí minnat kartá hún, ki hamáre bích men hoke chal[n]; kyúnki yih sakhtgardan ummat hai[o]; aur hamáre gunáh aur khatáen mu'áf kar, aur hamen apní mírás ṭhahrá[p].

[a] Khur. 32. 16, 19. Ist. 10. 1.
[b] 28 áyat. Ist. 10. 2, 4.
[c] Khur.19.20. aur 24. 12.
[d] Khur.19.12, 13, 21.
[e] Khur.33.19. Gin. 14.17.
[f] Gin. 14. 18. 2 Taw.30.9. Naham. 9. 17. Zab. 86.15. aur 103. 8. aur 111. 4. aur 112. 4. aur 116. 5. aur 145. 8. Yúel 2. 13.
[g] Zab. 31. 19. Rúm. 2. 4.
[h] Zab. 57. 10. aur 108. 4.
[i] Khur. 20. 6. Ist. 5. 10. Zab. 86. 15. Yar. 32. 18. Dán. 9. 4.
[k] Zab. 103. 3. aur 130. 4. Dán. 9. 9. Afs. 4. 32. 1 Yúh. 1. 9.
[l] Khur. 23. 7, 21. Yash. 24.19. Aiy. 10. 14. Nahúm 1. 3.
[m] Khur. 4. 31.
[n] Khur.33.15, 16.
[o] Khur. 33. 3.
[p] Ist. 32. 9. Zab. 28. 9. aur 33. 12. aur 78. 62. aur 94. 14. Yar. 10. 16. Zak. 2. 12.

10 ¶ Tab wuh bolá, Dekh, main, 'ahd bándhtá hún[q], ki main terí sab qaum ke áge aise baṛe kám karúngá, jaise sárí zamín par aur kisí mulk men wáqi' na húe[r]; aur sab log, jin men tú hai, KHUDÁWAND ke kám dekhenge; kyúnki jo main tere sáth karúngá, so ḍaráwná hogá[s].

11 Áj ke din jo hukm main tujhe kartá hún, tú use yád rakhiyo[t], ki main Amúríon, aur Kan'ánion, aur Hittíon aur Farizzíon aur Hawíon aur Yabúsíon ko tere áge se hánktá[u] hún.

12 Hoshyár rah, tá na howe ki tú us zamín ke báshindon ke sáth, jis men tú játá hai, kuchh' ahd bándhe[x], mabáda tere darmiyán phandá ho[y];

13 Balki tum un kí qurbángáhon ko ḍhá do[z], aur un ke buton ko toṛo, aur un kí Yasíraton ko káṭ ḍálo[a];

14 Kyúnki tum kisí dúsre Khudá kí parastish na karo[b]; ki KHUDÁWAND, jis ká nám Gayúr hai, wuh Khudá e gayúr hai[c];

15 Aisá na howe ki tú us zamín ke báshindon se kuchh 'ahd bándhe[d], aur ki we, jab apne iláhon kí pairawí men ziná karte[e], aur apne iláhon ke liye zabh karte hain, tujh ko buláwen[f], aur tú un ke zabíh se kháwe[g],

16 Aur tú un kí beṭíán apne beṭon ke liye láwe[h], aur un kí beṭíán apne iláhon kí pairawí men zinákár ṭhahren, aur tere beṭon ko bhí apne iláhon kí pairawí men zinákár ṭhahráwen.[i].

17 Tú apne liye ḍhále húe iláhon ko mat banáiyo[k].

18 ¶ Tú 'íd i fatír kí muháfazat kíjiyo[l]; tú sát din tak fatírí roṭíán, jaisá main ne tujhe hukm kiyá hai, Abíb ke mahíne ke waqt i mu'aiyan men, kháiyo; is liye ki tú Abíb ke mahíne men[m] Misr se báhar áyá.

19 Sab jo rihm ke kholnewále hain, aur terí mawáshí men, jo peṭ ká kholnewálá ho, basharte ki nar ho, kyá bail aur kyá bheṛ, merá hai[n].

20 Lekin gadhe ke pahle bachche ká fidiya barra díjiyo[o], aur agar tú fidiya na de, to us kí gardan toṛ ḍáliyo. Tú apne beṭon ke sab palauṭhon ká fidiya díjiyo,

Peshtar MASÍH se, 1491.

[q] Ist. 5. 2. aur 29. 12, 14,
[r] Ist. 4. 32. 2 Sam. 7.23. Zab. 77. 14. aur 78. 12. aur 147. 20.
[s] Ist. 10. 21. Zab. 145. 6. Yas. 64. 3.
[t] Ist. 5. 32. aur 6. 3, 25. aur 12. 28, 32. aur 28. 1.
[u] Khur. 33. 2.
[x] Khur.23.32. Ist. 7. 2. Qáz. 2. 2.
[y] Khur.23.33.
[z] Khur.23.24. Ist. 12. 3. Qáz. 2. 2.
[a] Ist. 7. 5. aur 12. 2. Qáz. 6. 25. 2 Sal. 18. 4. aur 23. 14. 2 Taw.31.1. aur 34. 3, 4.
[b] Khur. 20.3, 5.
[c] Khur. 20. 5.
[d] 12 áyat.
[e] Ist. 31. 16. Qáz. 2.17. Yar. 3. 9. Hiz. 6. 9.
[f] Gin. 25. 2. 1 Qur.10.27.
[g] Zab.106. 28. 1 Qur. 8. 4, 7, 10.
[h] Ist. 7. 3. 1 Sal. 11. 2. 'Az. 9. 2. Naham. 13. 25.
[i] Gin. 25. 1, 2. 1 Sal. 11. 4.
[k] Khur. 32. 8. Ahb. 19. 4.
[l] Khur.12.15. aur 23.15.
[m] Khur. 13.4.
[n] Khur. 13. 2, 12. aur 22. 29. Hiz. 44. 30. Lúq. 2. 23.
[o] Khur.13.13. Gin. 18.15.

Peshtar MASÍH se, 1491.

aur koí mere sámhne ḳhálí háth na dekhá jáwe [p].

21 ¶ Chha din tak tú kám kíjiyo, lekin sátwen̲ din árám kíjiyo [q]: agarchi hal jotne yá khetí káṭne ká waqt ho, árám kíjiyo.

22 ¶ Aur tú hafton̲ kí ’íd, jab laune gehún̲ ke pahle phal, aur áḳhir i sál men̲ jam’a karne kí ’íd kíjiyo [r].

23 ¶ Tumháre sab narína farzand sál men̲ tín martaba ḲHUDÁWAND Ḳhudá ke áge, jo Isráel ká Ḳhudá hai, házir howen̲ [s].

24 Kyún̲ki main̲ qaumon̲ ko tere áge báhar nikálún̲gá [t], aur terí sarhaddon̲ ko wasí’ karún̲gá [u], aur jab ki tú sál men̲ tín martaba ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge jáke házir hogá, to koí shaḳhs terí zamín ká lálach na karegá [x].

25 Ḳhamír rahte húe mere zabíh ká lahú halál na karná [y], aur ’íd i fasah ke zabíh se kuchh subh talak báqí na rakhná [z].

26 Tú apní zamín ke pahle phalon̲ ká pahlá phal ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke ghar láiyo [a]. Halwán us kí má ke dúdh men̲ mat pakáná [b].

27 Aur ḲHUDÁWAND ne Músá se kahá, ki Tú yih báten̲ likh; kyún̲ki in báton̲ ke muwáfiq main̲ tujh se, aur Isráel se ’ahd bándhtá hún̲ [c].

28 Aur wuh wahán̲ chális din rát ḲHUDÁWAND ke pás thá; wuh na roṭí khátá, na pání pítá thá [d]. Aur wuh us ’ahd kí báton̲ ko, we das hukm, lauhon̲ par likhtá thá [e].

29 ¶ Aur jab Músá ’ahd kí donon̲ lauhen̲ apne háth men̲ lí,e húe, koh i Síná se utrá [f], to yún̲ húá, ki wuh koh se utarte na jántá thá, ki us ke chihre ká chamṛá us ke sáth hamkalám hone se chamaktá hai [g].

30 Aur jab Hárún aur baní Isráel ne Músá ko dekhá, to kyá dekhte hain̲? ki us ke chihre ká chamṛá chamaktá hai, aur we us ke pás áne se ḍarte the.

31 Tab Músá ne unhen̲ buláyá, aur Hárún aur qaum ke sáre sardár us ke pás phire; aur Músá un se báten̲ karne lagá.

32 Aur áḳhir ko sab baní Isráel nazdík áe, aur us ne un sab báton̲ ko, jo ḲHUDÁWAND ne use koh i Síná par kahín̲ thín̲, unhen̲ hukm kiyá [h].

p Ḳhur.23.15. Ist. 16. 16. 1 Sam.9.7,8. 2 Sam.24.24.
q Ḳhur. 20. 9. aur 23. 12. aur 35. 2. Ist. 5.12,13. Lúq. 13. 14.
r Ḳhur.23.16. Ist.16.10,13.
s Ḳhur.23.14, 17. Ist. 16. 16.
t Ḳhur. 33. 2. Ahb. 18. 24. Ist. 7. 1. Zab. 78. 55. aur 80. 8.
u Ist. 12. 20. aur 19. 8.
x Dekho Paid. 35. 5. 2 Taw. 17. 10. Ams. 16. 7. A’am.18.10.
y Ḳhur.23.18.
z Ḳhur.12.10.
a Ḳhur.23.19. Ist. 26.2,10.
b Ḳhur.23.19. Ist. 14. 21.
c 10 áyat. Ist. 4. 13. aur 31. 9.
d Ḳhur.24.18. Ist. 9.9, 18.
e 1 áyat. Ḳhur.31.18. aur 32. 16. Ist. 4. 13. aur 10. 2, 4.
f Ḳhur.32.15.
g Mat. 17. 2. 2 Qur. 3. 7, 13.
h Ḳhur. 24. 3.

33 Aur jab Músá un se báten̲ kar chuká, to us ne apne chihre par niqáb ḍálá [i].

34 Aur jab Músá ḲHUDÁWAND ke áge játá thá, ki us se kalám kare, to jab tak báhar na átá niqáb ko utár detá thá [k], aur jo hukm hotá thá, wuh báhar áke baní Isráel ko kahtá thá.

35 Aur baní Isráel ne Músá ká munh dekhá, ki us ke chihre ká chamṛá chamaktá thá, aur jab tak ki Músá ḲHUDÁWAND se báten̲ karne na gayá, tab tak wuh apne munh par niqáb ḍáltá thá.

XXXV BÁB.

1 *Sabt ká din.* 4 *Ḳhaime ke liye tahá,if láte.* 20 *Logon̲ kí saḳháwat.* 30 *Bazilliel aur Ahliáb kám par muqarrar hote.*

AUR Músá ne baní Isráel kí sárí jamá’at ko jam’a karke kahá: We báten̲, jin par ’amal karne ká ḲHUDÁWAND ne tum ko hukm kiyá hai [a], so ye hain̲.

2 Chha din tak kár bár kiyá jáwe, aur sátwen̲ din tumháre liye roz i muqaddas ḲHUDÁWAND kí ráhat ká sabt hogá [b]; jo koí us men̲ kám karegá, már ḍálá jáegá.

3 Tum sabt ke din apní sab bastíon̲ men̲ ág mat jaláiyo [c].

4 ¶ Aur Músá ne baní Isráel kí sárí jamá’at ko kahá, Wuh hukm, jo ḲHUDÁWAND ne farmáyá, yih hai, ki

5 Tum apne darmiyán se ḲHUDÁWAND ke liye tuhfa láo [d]: jo koí apne dil kí ḳhushí se cháhe [e], so ḲHUDÁWAND ke liye tuhfa láwe; soná, aur rúpá, aur pítal;

6 Aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán, aur bakríon̲ kí pashm, aur menḍhon̲ kí surḳh rangí húí ḳhálen̲,

7 Aur tuḳhas kí ḳhálen̲, aur sant kí lakṛí;

8 Aur jaláne ká tel, aur ḳhushbú masálih malne ke tel ke liye [f], aur baḳhúr ke liye ḳhushbú masálih;

9 Aur sulaimání patthar, afúd aur chaprás par jaṛne ke patthar.

10 Aur tum se jo baṛá hikmatwálá hai, áwe, aur jo ḲHUDÁWAND ne farmáyá hai, sab banáwe [g]:

11 Maskan aur ḳhaima us ká [h], aur báláposh us ká, aur ánkṛe us ke, aur taḳhte us ke, aur bende us ke, aur sutún us ke, aur páe us ke;

Peshtar MASÍH se, 1491.

i 2 Qur. 3. 13.
k 2 Qur. 3. 16.
a Ḳhur.34.32.
b Ḳhur. 20. 9. aur31.14,15. Ahb. 23. 3. Gin. 15. 32, wag. Ist. 5. 12. Lúq. 13. 14.
c Ḳhur.16.23.
d Ḳhur. 25. 1, 2.
e Ḳhur. 25. 2.
f Ḳhur. 25. 6.
g Ḳhur. 31. 6.
h Ḳhur. 26.1, 2, wag.

Peshtar MASÍH se, 1491.

12 Sandúq[i] aur choben̲ us kí, aur sarposh us ká, aur parda
us ká;
13 Mez[k] aur choben̲ us kí, aur sab bartan us ke, aur nazar kí
roṭíán̲[l];
14 Shama'dán[m] roshní ke liye, aur zurúf us ke, aur jaláne ká tel;
15 Aur qurbángáh baḵhúr kí[n], aur choben̲ us kí, aur malne ká
tel[o] aur baḵhúr ḵhushbú masálih
ká[p], aur parda maskan ke darwáze ká;
16 Aur mazbah chaṛháwe ká[q], aur us ke liye pítal ká átashdán, aur choben̲ us kí, aur sab zurúf us ke; aur hauz aur kursí us kí;
17 Aur parde sahn ke[r], aur sutún us ke, aur páe un ke, aur parda sahn ke darwáze ká;
18 Aur mekhen̲ maskan kí, aur sahn kí, aur tanáben̲ un donon̲ kí;
19 Aur ḵhidmat ká libás maqdis men̲ 'ibádat ke liye, aur muqaddas libás Hárún káhin ke liye, aur libás us ke beṭon̲ ká, káhin
hone ke liye[s].
20 ¶ Tab baní Isráel kí sárí jamá'at Músá ke áge se chalí gaí.
21 Aur we ek ek jin ke dil ne unhen̲ targíb dí, aur harek jis kí
rúh ne use rází kiyá[t], jamá'at ke ḵhaime ke kám ke wáste, aur us kí sab 'ibádat aur muqaddas libás ke liye, Ḳhudáwand ká tuhfa láyá.
22 Aur we mard aur zan jitne ki ḵhushdil the, áe, aur ghunḍián̲, aur mundre, aur ḵhátim, aur angúṭhián̲ aur sab zewar sone ke láe; aur har ek, jo tuhfa sone ká, Ḳhudáwand ke liye láyá cháhtá thá.
23 Aur jis shaḵhs ke pás ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán, aur bakríon̲ kí pashm, aur mendhon̲ kí surḵh rangí khálen̲, aur tuḵhas kí khálen̲ thín̲, so unhen̲
láyá[u];
24 Aur jo koí rúpe ká yá pítal ká hadya guzráná cháhtá thá, so apná hadya Ḳhudáwand ke liye láyá; aur jis kisí ke sant kí lakṛí thí, so use 'ibádat ke sab kámon̲ ke liye láyá.
25 Aur sárí 'auraton̲ ne, jo roshan-zamír thín̲, apne háthon̲ se kátá, aur apná katá húá ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán
láín[w].
26 Aur sab 'auraton̲ ne, jin ke dilon̲ ne un ko hikmat kí targíb dí, bakríon̲ kí pashm kátí.
27 Aur we jo ra,ís the[x], sulaimání patthar, aur jaṛne ke patthar afúd aur chaprás ke liye;
28 Aur ḵhushbú masálih[y], aur roshní ká tel, aur masáhat ká tel, aur ḵhushbúán̲ baḵhúr ke liye láe.
29 Aur sab, kyá mard kyá 'aurat, jin ká man cháhá, ki us kám ke liye, jis ká banáná Ḳhudáwand ne Músá ke wasíle farmáyá thá, láwen̲, we sab ke sab, ya'ne sáre baní Isráel, dil kí taiyárí se Ḳhu-
dáwand ke liye hadya láe[z].
30 ¶ Aur Músá ne baní Isráel se kahá: Dekho, ki Ḳhudáwand ne Bazzilliel bin Úrí bin Húr ko, jo Yahúdáh ke firqe men̲ hai, banám
buláyá hai[a]:
31 Aur us ne use dánish, aur fahm, aur firásat aur sab nau' kí san'aton̲ men̲ apní rúh se ma'múr kiyá;
32 Aur sone, aur rúpe, aur pítal ke nádir kám banáne men̲, aur jaṛne ke liye patthar ke taráshne men̲,
33 Aur lakṛí ke taráshne men̲, garaz har ek nádir kám ke banáne men̲ máhir kiyá;
34 Aur us ne us ke dil men̲, aur
Aḵhisamak ke beṭe Ahliáb[b] ke dil men̲, jo Dán ke firqe se hai, hunar sikhláná ḍál diyá;
35 Aur un ke dilon̲ men hikmat
is taur se bhar dí[c], ki sab kám kárígar ká, aur musauwir ká, aur naqqásh ká, aur juláhe ká, jo ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur mihín kattán ká kám kartá hai, banáwen̲; aisá ki we har tarah ká kám banáte, aur us ká íjád o hisáb karte hain̲.

XXXVI BÁB.

1 Tahá,if kárígaron̲ ke háth men̲ supurd hote. 5 Saḵháwat zá,id hotí, aur logon̲ ko rokne partá. 8 Karúbíon̲ ke parde. 14 Bakrí ke bálon̲ ke parde. 19 Khál ká báláposh. 20 Taḵhte aur un ke páe. 31 Bende. 35 Darmiyání parda. 37 Parda darwáze ke liye.

PAS Bazilliel, aur Ahliáb, aur sab mard i roshan-zamír[a], jinhen̲ Ḳhudáwand ne hikmat aur bínáí baḵhshí, ki kám karne jánte hain̲, we maqdis kí 'ibádat

---

Peshtar MASÍH se, 1491.

[i] Khur. 25. 10, wag.
[k] Khur.25.23.
[l] Khur.25.30. Ahb.24.5,6.
[m] Khur. 25. 31, wag.
[n] Khur.30.1.
[o] Khur.30.23.
[p] Khur.30.34.
[q] Khur. 27. 1.
[r] Khur. 27. 9.
[s] Khur.31.10. aur 39.1,41. Gin. 4. 5, 6, wag.
[t] 5, 22, 26, 29 áyaten̲. Khur. 25. 2. aur 36. 2. 1 Taw. 28. 2, 9. aur 29. 9. 'Az. 7. 27. 2 Qur. 8. 12. aur. 9. 7.
[u] 1 Taw.29.8.

[w] Khur. 28. 3. aur 31. 6. aur 36. 1. 2 Sal. 23. 7. Ams. 31. 19, 22, 24.
[x] 1 Taw.29.6. 'Az. 2. 68.
[y] Khur.30.23.
[z] 21 áyat. 1 Taw. 29. 9.
[a] Khur. 31. 2, wag.
[b] Khur. 31. 6.
[c] 31 áyat. Khur. 31. 3, 6. 1 Sal. 7. 14. 2 Taw. 2. 14. Yas. 28. 26.

1491.
[a] Khur. 28. 3. aur 31. 6. aur 35. 10, 35,

Peshtar MASÍH se, 1491.

ke sab kám[b], ḲHUDÁWAND ke
sáre hukm ke muwáfiq, baná-
wenge.
2 Tab Músá ne Bazilliel aur
Ahliáb, aur sab roshan-zamír
mardon ko, jin ke dil men ḲHU-
DÁWAND ne hikmat rakhí, aur
sabhon ko, jin ke dilon ne unhen
targíb dí[c], ki kám ke nazdík
áwen, buláyá, ki use banáwen.
3 Tab we sab Músá ke áge se
sab taháif le lete the, jo baní
Isráel maqdis kí 'ibádat ke kám
ke banáne ko láe the[d], aur we ab
talak har subh ke waqt apní
khushí se hadya us ke pás láyá
karte the.
4 Tab sab 'aqlmand kárígar, jo
maqdis ke sab kám banáte the,
ek ek apne apne kám se, jo kartá
thá, áe;
5 ¶ Aur unhon ne Músá se kahá,
ki Log us kám ke kharch ke liye,
jise ḲHUDÁWAND ne banáne ká
hukm kiyá, baqadr ihtiyáj se
ziyáda láte hain[e].
6 Tab Músá ne hukm diyá, ki
lashkargáh men manádí kí jáwe,
ki na mard na 'aurat ab se maqdis
ke tuhfon ke wáste kuchh aur
kám kare: so qaum láne se báz
rahí.
7 Aur asbáb jo un ke pás thá,
so sab kám banáne ke liye bahut
aur ziyáda thá.
8 ¶ Chunánchi sab sáhib i hikmat
un men se, jo kám karnewále the,
maskan ko banáte the, ya'ne
mihín kate húe kattán, aur ás-
mání rang, aur argawání rang,
aur qirmizí rang ke das parde[f],
aur un par karúbí munaqqash
ustádkárí se banáte the.
9 Túl har parde ká atháís háth,
chár háth ke 'arz men; sab parde
ek hí andáze par the.
10 Aur pánch parde ek ko dúsre
ke sáth miláyá, aur dúsre pánch
parde ek ko dúsre ke sáth miláyá.
11 Aur halqe ásmání rang se ek
bare parde ke háshiye par miláne
kí taraf men banáe, aur aise hí
háshiye men dúsre bare parde ke,
jo báhar thá, miláne kí taraf men
banáe.
12 Pachás halqe[g] háshiye men
ek parde ke, aur pachás halqe
háshiye men dúsre parde ke,
miláne kí taraf men, banáe; táki
halqe ek dúsre ke muqábil hon.

[b] Ḳhur. 25. 8.
[c] Ḳhur. 35. 21, 26. 1 Taw. 29. 5.
[d] Ḳhur. 35. 27.
[e] 2 Qur. 8. 2, 3.
[f] Ḳhur. 26. 1.
[g] Ḳhur. 26. 5.

13 Aur pachás ánkre sone ke
banáe, aur in ánkron se ek parde
ko dúsre ke sáth miláyá; tab yih
ek maskan baná.
14 ¶ Aur bakrí ke bálon se
gyárah parde[h] maskan ke khaime
ke liye banáe.
15 Túl har ek parde ká tís háth,
chár háth ke 'arz men; gyárah
parde ekhí andáze par the.
16 Aur pánch un men se ek
jagah, aur chha ek jagah miláe.
17 Aur pachás halqe, un chha
parde mile húon ke háshiye men,
jo báhar hain, miláne kí jagah par,
aur pachás halqe un pánch parde
mile húon ke háshiye men dúsrí
miláne kí jagah par, banáe.
18 Aur pachás ánkre pítal ke,
khaime ke miláne ke liye, táki ek
ho jáe, banáe.
19 Aur ek báláposh[i] khaime ke
liye surkh rangí húí mendhon kí
khálon ká, aur dúsrá báláposh
tukhas kí khálon ká úpar se
banáyá.
20 ¶ Aur takhte[k] maskan ke,
sant kí lakrí se, khare karne ke
liye banáe.
21 Túl har takhte ká das háth,
'arz har takhte ká derh háth.
22 Aur do do chúlen har takhte
ke liye, aisí ki ek dúsrí ke mu-
qábil ho, banáín.
23 Aur jab takhte maskan ke
liye banáe, tab bís un men se dak-
haní jánib men lagáe.
24 Aur chálís páe rúpe ke, níche
un ke, har takhte kí chúlon ke
liye banáe.
25 Aur dúsrí jánib maskan kí,
uttar kí taraf, bís takhte banáe;
26 Aur chálís páe un ke rúpe se,
ek takhte ke níche do páe, aur ek
takhte ke níche do páe.
27 Aur pachhim kí jánib maskan
ke chha takhte banáe.
28 Aur do takhte maskan ke
donon konon ke liye, us kí donon
jánibon men, banáe.
29 Aur takhte milnewále níche
se, aur usí tarah milnewále úpar
se, ek halqe men the; ekhí sá do-
non ko donon goshon men banáyá.
30 Chunánchi áth takhte, aur
solah páe rúpe ke the, har ek
takhte ke liye do do páe.
31 ¶ Aur bende[l] sant kí lakrí
se banáe, pánch bende maskan kí
ek jánib ke takhton ke liye,

Peshtar MASÍH se, 1491.

[h] Ḳhur. 26. 7.
[i] Ḳhur. 26. 14.
[k] Ḳhur. 26. 15.
[l] Ḳhur. 26. 26.

Peshtar MASÍH se, 1490.

32 Aur pánch dúsrí jánib ke
takhton ke liye, aur pánch bende
maskan kí pachhim kí jánib ke
takhton ke liye, banáe.
33 Aur ek bendá banákar us ko
bíchon bích men wárpár is taraf
se us taraf tak dálá.
34 Aur takhton ko sone se
marhá, aur halqe un ke sone se
bendon kí jagah ke liye banáe,
aur bendon ko sone se marhá.
35 ¶ Aur ásmání rang, aur arga-
wání rang, aur qirmizí rang, aur
mihín kate húe kattán ká munaq-
[m] Khur.26.31. qash parda[m], aur us par karúbí
ustádkárí se banáe.
36 Aur us ke liye chár sutún
sant kí lakrí se banáe, aur un ko
sone se marhá; aur un ke ánkre
sone se banáe, aur chár páe
chándí dhálkar banáe.
37 ¶ Aur parda khaime ke dar-
[n] Khur.26.36. wáze ká[n] ásmání rang, aur arga-
wání rang, aur qirmizí rang, aur
mihín kate húe kattán ká, naqqá-
shí se banáyá;
38 Aur sutún us ke pánch, aur
ánkre un ke banáe, aur sutúnon
ke siron ko aur un kí alganíon ko
sone se marhá, aur un ke liye
pánch páe pítal se banáe.

XXXVII BAB.

1 *Sandúq.* 6 *Kafáre ká sarposh ma' karúbíon ke.* 10 *Mez aur us ke zurúf.* 17 *Shama'dán ma' chirágon aur auzár ke.* 25 *Bakhúr ká mazbah.* 29 *Masáhat ká tel, aur khushbú bakhúr.*

AUR Bazilliel ne sant kí lakrí
[a] Khur.25.10. se sandúq[a] banáyá; arhái
háth túl, aur derh háth 'arz, aur
derh háth bulandí us kí thí.
2 Aur us ko khális sone se
bhítar aur báhar marhá, aur us ke
gird bagird sone ká kanára banáyá.
3 Aur chár halqe sone se us ke
cháron konon ke liye, do halqe us
kí ek taraf, aur do halqe us kí
dúsrí taraf, dhále.
4 Aur choben sant kí lakrí se
banáin, aur un ko sone se marhá:
5 Aur choben halqon men sandúq
kí donon taraf, táki un se uthÁyá
jáwe, dálín.
[b] Khur.25.17. 6 ¶ Aur kafáre ká sarposh[b]
khális sone se banáyá: túl us ká
arhái háth, aur 'arz us ká derh
háth.
7 Aur do karúbí sone se garhkar
banáe, aur un ko kafáre ke sarposh
kí do taraf rakhá;
8 Ek karúbí úpar kí ek jánib
men, aur dúsrá karúbí úpar kí
dúsrí jánib men; kafáre hí se
donon karúbí us kí donon tarafon
men banáe.
9 Aur yún húá, ki donon karúbí
kholnewále the apne bázú úpar se,
aur sáya dálnewále the kafáre ke
sarposh par apne paron se; munh
har ek ká muqábil dúsre ke, aur
donon ká munh muqábil sarposh
ke thá.
10 ¶ Aur mez sant kí lakrí se
banáí[c]: túl us ká do háth, aur [c] Khur.25.23.
'arz us ká ek háth, aur bulandí us
kí derh háth.
11 Aur us ko khális sone se
marhá, aur us ke girdágird sone
ká kanára banáyá.
12 Aur us par chár ungal únchá
ek tekan áspás banáyá, aur us
tekan par girdágird sone ká ka-
nára banáyá.
13 Aur us ne us ke liye sone ke
chár halqe dhále, aur unhen us ke
cháron páyon ke cháron konon
men lagáyá.
14 Ye halqe tekan ke níche the,
ki us men choben dálkar mez uthá
le jáwen.
15 Aur choben sant kí lakrí se
banáin, aur un ko sone se marhá,
táki un se mez utháí jáwe.
16 Aur sab zurúf, jo mez par
hain, bartan us ke, aur chamche,
aur rikábíán, aur bare piyále, jo
tapáne ke liye hain, khális sone
se banáe[d]. [d] Khur.25.29.
17 ¶ Aur shama'dán khális sone
se garhkar banáyá[e]: aur jar us [e] Khur.25.31.
kí, aur shákhen us kí, aur piyále
us ke, aur seb us ke, aur sosanen
us kí khud usí se thín:
18 Aur chha shákhen niklí húí
thín, us kí donon tarafon se; tín
un men ke, ek jánib se, aur tín
dúsrí jánib se.
19 Aur tín piyále, bádámí súrat,
ek shákh men the, aur seb aur
sosan, aur tín piyále, bádámí sús-
rat, dusrí shákh men the, aur seb
aur sosan; aur aise hí, chhahon
shákhon men, jo niklí húí shama'-
dán se thín.
20 Aur khud shama'dán men
chár piyále bádámí súrat the, aur
seb un ke, aur sosanen un kí.
21 Aur ek ek seb thá, níche har
do do shákhon ke, un chha shákhon
se, jo us se niklí húín thín.

Peshtar MASÍH se, 1491.

22 Aur seb us ke aur sháḳhen̲
us kí ḳhud usí se thín̲, aur ye sab
ikaṭṭhe gaṛhe húe ḳhális sone se
the.
23 Aur us ke liye sát chirág
banáe, aur gulgír us ke, aur la-
ganen̲ us kí ḳhális sone se.
24 Aur us ko aur us ke sab
zurúf ko ek qintár sone se banáyá.
25 ¶ Aur qurbángáh baḳhúr kí
[f] Ḳhur. 30. 1. sant kí lakṛí se banái[f]: túl us ká
ek háth, aur 'arz us ká ek háth
chaukhúnṭá banáyá, aur bulandí
us kí do háth; aur síng us ke usí
se the.
26 Aur chhat us kí, aur díwáren̲
us kí, aur síng us ke ḳhális sone
se maṛhe, aur us ke liye sone se
girdágird kanára banáyá.
27 Aur us ke liye us kí donon̲
taraf us ke kanáre ke níche sone
ke halqe banáe, ki un men̲ cho-
ben̲ ḍálkar use uṭhá le jáwen̲.
28 Aur choben̲ sant kí lakṛí se
banáín̲, aur un ko sone se maṛhá.
29 ¶ Aur masáhat ká pák tel,
aur ḳhushbúíon̲ ke táhir baḳhúr
[g] Ḳhur.30.23, 34. 'attár ke hunar se taiyár kiyá[g].

XXXVIII BAB.

1 Soḳhtaní qurbání ká mazbah. 8 Birinjí hauz. 9. Sahn. 21 Logon̲ ke hadyon̲ kí jam'a.

AUR qurbángáh chaṛháwe ke
[a] Ḳhur. 27. 1. liye sant kí lakṛí se banái[a],
pánch háth túl us ká, aur pánch
háth 'arz us ká; chaukhúnṭí, aur
tín háth bulandí us kí banái.
2 Aur síng us ke cháron̲ konon̲
par banáe, aur ye síng usí men̲ se
the, aur un ko pítal se maṛhá.
3 Aur sab zurúf qurbángáh ke,
degen̲, aur pháoṛíán̲, aur piyále,
aur síḳhen̲ aur angeṭhíán̲: sab
zurúf us ke pítal se banáe.
4 Aur ek jálí, jál kí shakl par,
pítal se qurbángáh ke liye banái,
jo kanáron̲ se níche ádhí dúr tak
pahunchtí thí.
5 Aur chár halqe cháron̲ konon̲
men̲ pítal kí jálí ke ḍhálkar banáe,
táki jagah chobon̲ kí ho.
6 Aur choben̲ sant kí lakṛí se
banáín̲, aur un ko pítal se maṛhá.
7 Aur choben̲ qurbángáh kí do-
non̲ tarafon̲ ke halqon̲ men̲ ḍálín̲,
táki wuh un se uṭhái jáwe; aur
us ko taḳhton̲ se khokhlá banáyá.
8 ¶ Aur hauz pítal se, aur us kí
kursí pítal se, un 'ábida 'auraton̲
ke darpanon̲ se, jo jamá'at ke
ḳhaime ke ástáne par 'ibádat
kartí thín̲, banái[b]. Peshtar MASÍH se, 1491. [b] Ḳhur.30.18.
9 ¶ Aur sahn banáyá[c]: aur us [c] Ḳhur. 27. 9.
ke liye dakhaní jánib men̲ parde
bárík kate húe kattán se banáe,
túl un ká sau háth;
10 Aur sutún un ke bís, aur páe
un ke bís pítal se, aur ánkṛe sutú-
non̲ ke aur alganíán̲ un kí, rúpe se;
11 Aur uttar kí jánib men̲: túl
un ká sau háth, aur sutún un ke
bís, aur páe un ke bís, pítal se,
aur ánkṛe sutúnon̲ ke aur al-
ganíán̲ un kí, rúpe se;
12 Aur pachchhim kí jánib ke
parde: túl un ká pachás háth, aur
sutún un ke das, aur páe un ke
das, aur ánkṛe un ke aur alganíán̲
un kí, rúpe se;
13 Aur púrab kí jánib men̲ parde:
túl un ká pachás háth;
14 Pandrah háth parde ek taraf;
un ke sutún tín, aur un ke páe tín.
15 Aur dúsrí taraf sahn ke dar-
wáze ke idhar udhar pandrah háth
ke parde; sutún un ke tín, aur páe
un ke tín.
16 Sahn ke girdágird ke sab
parde bárík kate húe kattán se the.
17 Aur sab páe sutúnon̲ ke pítal
se, aur ánkṛe sutúnon̲ ke aur al-
ganíán̲ un kí rúpe se, aur sire un
ke maṛhe húe rúpe se, aur sab
sahn ke sutún rúpe kí alganíon̲
se mile húe the.
18 Aur parda sahn ke darwáze
ká, ásmání rang, aur argawání
rang, aur qirmizí rang, aur bárík
kate húe kattán ká naqqáshí se
banáyá; darází us kí bís háth, aur
bulandí us kí pánch háth, muwáfiq
andáze sahn ke pardon̲ ke thí.
19 Aur sutún us ke chár, aur
páe un ke chár, pítal se, aur ánkṛe
un ke, rúpe se, aur sire un ke
maṛhe húe rúpe se, aur alganíán̲
un kí rúpe se.
20 Aur sab meḳhen̲ maskan kí,
aur sahn ke girdágird pítal se
thín̲[d]. [d] Ḳhur.27.19.
21 ¶ Aur hisáb maskan, ya'ne
'ahdnáme ke maskan ká[e], jo Músá [e] Gin.1.50,53. aur 9. 15. aur 10. 11. aur 17. 7, 8. aur 18. 2. 2 Taw. 24. 6. A'am. 7. 44.
ke hukm ke muwáfiq, ba ḳhidmat
Láwíon̲ kí, Itamar ke háth se[f], [f] Gin.4.28,33.
jo Hárún káhin ká beṭá thá, kiyá
gayá, so yih hai.
22 Par Bazilliel bin Úrí bin Húr
Yahúdáh ke firqe men̲ se sab kám
ká, jo ḲHUDAWAND ne Músá ko
farmáyá thá, banánewálá thá[g]. [g] Ḳhur. 31. 2, 6.

Peshtar MASÍH se, 1491.

23 Aur us ke sáth Ahliáb bin
Aḳhisamak, Dán ke firqe se, lohár
aur kárígar thá, aur ásmání rang,
aur argawání rang, aur qirmizí
rang, aur bárík kattán ká juláhá
thá.
24 Sab soná, jo maqdis kí 'imárat
ke kám men lagá, wuh soná, jo
baḳhshá gayá thá, so untís qintár
sát sau tís misqál, maqdis kí mis-
qál se[h], thá.
25 Aur jamá'at ke mahsúbon ká
rúpá ek sau qintár ek hazár sát
sau pachhattar misqál, maqdis kí
misqál se, thá.
26 Aur hissa har mard ká ádhí
misqál, maqdis kí misqál se[i], thá;
har ek ká, jo hisáb men dáḳhil
húá, bís baras se aur úpar, ki
billkull chha lákh tín hazár sáṛhe
pánch sau mard the[k].
27 Aur sau qintár rúpe se maq-
dis ke páe, aur parde ke páe
ḍhále gae[l], sau páe sau qintár se,
ek ek páya ek ek qintár se.
28 Aur un ke ek hazár sát sau
pachhattar misqál rúpe se ánkṛe
sutúnon ke banáe, aur sire un ke
maṛhe, aur alganíon se unhen
miláyá.
29 Aur pítal, jo ḳhushí se baḳh-
shá gayá thá, so sattar qintár do
hazár chár sau misqál thá;
30 Aur us se páe jamá'at ke
ḳhaime ke darwáze ke, aur qur-
bángáh pítal kí, aur jálí us kí, aur
sab zurúf us ke, aur páe sahn ke,
jo girdágird the, banáe,
31 Aur páe sutúnon ke girdágird
sahn ke, aur páe un ke sahn ke
darwáze ke, aur sab meḳhen mas-
kan kí, aur meḳhen sahn kí, jo
girdágird thín.

h Ḳhur. 30. 13, 24. Ahb. 5. 15. aur 27. 3, 25. Gin. 3. 47. aur 18. 16.
i Ḳhur. 30. 13, 15.
k Gin. 1. 46.
l Ḳhur. 26. 19, 21, 25, 32.

XXXIX BAB.

1 *Libás i ḳhidmat aur muqaddas poshák.* 2 *Afúd.* 3 *'Adl kí chaprás.* 22 *Afúd ká qamís.* 27 *Kattání kurte, aur 'amáma, aur kamarband.* 30 *Pák 'amáme ká sunahrá pattar.* 32 *Músá sab chízon par muláhaza karke apní manzúrí záhir kartá.*

AUR libás i ḳhidmat maqdis kí
'ibádat ke liye[a] ásmání rang,
aur argawání rang, aur qirmizí
rang se[b] banáe, aur muqaddas
kapṛe Hárún ke liye, jaisá ki
KHUDAWAND ne Músá ko amr
kiyá thá[c], banáe.
2 Aur afúd sone aur ásmání
rang, aur argawání rang, aur
qirmizí rang, aur bárík kate húe
kattán se banáyá[d].

a Ḳhur. 31. 10. aur 35. 19.
b Ḳhur. 35. 23.
c Ḳhur. 28. 4.
d Ḳhur. 28. 6.

3 Aur pattar sone ke gaṛhe, aur
un se tár khínche, táki un ko
ásmání rang, aur argawání rang,
aur qirmizí rang, aur bárík kat-
tán ke sáth ustádkárí se milá-
wen.
4 Aur do kitf, afúd ke liye, us
kí donon tarafon men mile húe,
banáe.
5 Aur paṭká us ká, jo us par thá,
sone, aur ásmání rang, aur arga-
wání rang, aur qirmizí rang, aur
bárík kate húe kattán se, jaisá ki
KHUDAWAND ne Músá ko amr
kiyá thá, banáyá.
6 ¶ Aur do sulaimání patthar
banáe[e], aur un ko sone ke ḳhánon
men rakhá, aur un par angúṭhí kí
tarah baní Isráel ke nám kanda
kiye.
7 Aur un ko afúd ke kitfon par
rakhá, aur we do patthar baní
Isráel kí yád karne ke liye[f] the,
jaisá ki KHUDAWAND ne Músá ko
amr kiyá thá.
8 ¶ Aur chaprás ustádkárí se
afúd ke taur par, sone, aur ás-
mání rang, aur argawání rang,
aur qirmizí rang, aur bárík kate
húe kattán se banáyí[g];
9 Aur us ko chaukhúnṭá banáyá,
túl us ká ek bálisht, aur 'arz us
ká ek bálisht.
10 Aur us men chár sataren
jawáhir kí jaṛín[h]; pahlí satar
men yáqút i surḳh, aur pukhráj
aur zumurrud;
11 Dúsrí satar men gauhar i
shab chirág, aur nílam, aur almás;
12 Tísrí satar men jaza', aur
yashm, aur fíroza;
13 Chauthí satar men azraq,
aur sang i sulaimání, aur za-
barjad; aur ye sone ke ḳhánon
men jaṛe húe the.
14 Aur ye patthar kanda kí,e
húe angúṭhí ke taur par, muwáfiq
baní Isráel ke námon ke, bárah
the, aur bárah firqon men se ek
ek ká nám ek ek patthar par
khodá húá thá.
15 Aur chaprás ke konon men
ḳhális sone kí guthí húí zanjíren
banáín;
16 Aur do ḳháne jawáhir ke liye
sone se, aur do halqe sone se
banáe, aur do halqe chaprás kí
donon tarafon men lagáe.
17 Aur donon zanjíren gundhí
húí sone se donon halqon men, jo

Peshtar MASÍH se, 1491.

e Ḳhur. 28. 9.
f Ḳhur. 28. 12.
g Ḳhur. 28. 15.
h Ḳhur. 28. 17, wag.

Peshtar MASÍH se, 1490.

chaprás kí donon tarafon men hain, laṭkáín;

18 Aur donon gundhí húí zanjíron ke dúsre sire donon jawáhir ke ḳhánon men lagáe, aur we afúd ke donon kitfon pás áge se laṭkáín.

19 Aur dúsre aur do halqe sone se banáe, aur un ko chaprás kí donon tarafon men, us háshiye men, jo afúd ke bhítar kí taraf se milnewálá hai, lagáyá;

20 Dúsre aur do halqe sone ke banáe, aur un ko kitfon men afúd ke níche kí taraf us kí tarkíb ke muqábil men afúd ke paṭke ke úpar lagáyá;

21 Aur chaprás ko us ke halqon men aur afúd ke halqon men rishta ásmání rang ká ḍálkar laṭkáyá, táki afúd ke paṭke ke úpar ho jáwe, aur chaprás afúd par se na haṭe, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

22 ¶ Aur afúd ke liye qamís biná[i], aur wuh sab ásmání rang se thá.

i Khur. 28.31.

23 Aur girebán us ká us ke darmiyán men zirah ke girebán kí tarah thá, aur háshiye men us kí goṭ thí, táki wuh na phaṭe.

24 Aur us ke dáman ke gher men, anár, ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang, aur bárík kate húe kattán se, banáe.

25 Aur ghanṭe ḳhális sone se banáe[k], aur un ko darmiyán anáron ke qamís ke dáman ke gher men lagáyá;

k Khur.28.33.

26 Ek ek ghanṭá sáth ek ek anár ke, qamís ke dáman ke gher men ḳhidmat karne ke liye, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músa ko amr kiyá thá.

27 ¶ Aur kurte bárík kattán ke Hárún aur us ke beṭon ke liye bine[l];

l Khur. 28.39, 40.

28 Aur 'amáme bárík kattán se, aur kuláh zínat ke bárík kattán se[m], aur páejáme bárík kate húe kattán se banáe[n],

m Khur. 28.4, 39. Hiz. 44. 18.
n Khur.28.42.

29 Aur kamarband bárík kate húe kattán se, aur ásmání rang, aur argawání rang, aur qirmizí rang se munaqqash, jaise KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá, banáyá[o].

o Khur.28.39.

30 ¶ Aur pattar muqaddas táj ká, ḳhális sone se, banáyá[p], aur us par angúṭhí ke taur par kanda kiyá, ki QUDS YAHOWAH KO.

p Khur.28.36, 37.

Peshtar MASÍH se, 1491.

31 Aur us men ek rishta ásmání rang ká bándhá, táki úpar 'amáme ke ho, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.

32 ¶ Chunánchi sab kám maskan ká, ki wuh jamá'at ká ḳhaima hai, púrá húá, aur baní Isráel ne sab, jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá[q], banáyá.

q 42, 43 áyaten. Khur.25.40.

33 ¶ Aur maskan Músá ke pás láe, ḳhaime aur sab zurúf us ke, aur ánkre us ke, aur taḳhte us ke, aur bende us ke, aur sutún us ke, aur páe us ke.

34 Aur báláposh mendhon kí surḳh rangí húí khálon se, aur báláposh tuḳhas kí khálon se, aur parda aqdas ká;

35 'Ahdnáme ká sandúq, aur choben us kí, aur sarposh us ká;

36 Aur mez aur sab bartan us ke, aur roṭí nazar kí;

37 Aur pák shama'dán, aur chirág us ke us par chune húe, aur sab zurúf us ke, aur jaláne ká tel;

38 Aur qurbángáh sone kí, aur malne ká tel, aur baḳhúr ḳhushbú masálih ká, aur parda ḳhaime ke darwáze ká;

39 Aur qurbángáh pítal kí, aur us kí jálí pítal kí, aur choben us kí, aur sab zurúf us ke; aur hauz aur kursí us kí;

40 Aur parde sahn ke, aur sutún un ke, aur páe un ke, aur parda us ke darwáze ká, aur rassíán us kí, aur mekhen us kí, aur sab zurúf maskan aur jamá'at ke ḳhaime kí ḳhidmat ke liye;

41 Aur libás i ḳhidmat maqdis kí 'ibádat ke liye, aur muqaddas kapre Hárún káhin ke liye, aur us ke beṭon ke liye káhin hone ke wáste.

42 Jaisá ki KHUDÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá, waisehí baní Isráel ne sab kám banáyá[r].

r Khur.35.10.

43 Aur Músá ne sab kám par nazar kí aur dekhá, ki un se taiyár húá; jaisá ki KHUDÁWAND ne farmáyá thá, waisá hí banáyá; aur Músá ne unhen barakat dí[s].

s Ahb. 9. 22, 23. Gin. 6. 23. Yash. 22. 6. 2 Sam. 6. 18. 1 Sal. 8. 14. 2Taw.30.27.

XL BÁB.

1 *Hukm átá ki ḳhaime ko khará karen,* 9 *aur pák tel se chupren.* 13 *Phir ki Hárún aur us ke beṭon ko muqaddas karen.* 16 *Músá ye sab hukm bajá látá.* 34 *Bádal, ḳhaime par utarke, use chhipátá.*

Peshtar MASÍH se, 1491.

AUR KHUDÁWAND ne Músá ko
kahá,
2 Pahlí táríḳh pahle mahíne kí[a],
maskan, jo jamá'at ká ḳhaima
hai, khaṛá kar[b].
3 Aur us meṉ sandúq 'ahdnáme
ká rakh aur sandúq par parda
ḍál[c].
4 Aur mez us ke bhítar le já[d],
aur us ká asbáb us par chun de[e];
aur shama'dán us meṉ le já[f], aur
us ke chirág us par chaṛhá;
5 Aur sone kí qurbángáh baḳhúr
ke liye 'ahdnáme ke sandúq ke
sámhne rakh[g], aur parda maskan
ke darwáze par ḍál;
6 Aur qurbángáh chaṛháwe kí,
maskan ya'ne jamá'at ke ḳhaime
ke darwáze ke áge, rakh.
7 Aur hauz, jamá'at ke ḳhaime
aur qurbángáh ke bích meṉ rakh[h],
aur us meṉ pání ḍál.
8 Aur sahn ko girdágird khaṛá
kar, aur parda us ke darwáze
par ḍál.
9 Aur masáhat ke tel se le, aur
us se maskan ko, aur sab chízoṉ
ko, jo us meṉ haiṉ, masah kar[i];
aur us ko muqaddas kar, aur sab
zurúf us ke muqaddas kar, ki
muqaddas hoṉ.
10 Aur qurbángáh chaṛháwe kí
bhí, aur sab zurúf us ke chupaṛ,
aur us ko muqaddas kar, ki aqdas
ho[k].
11 Aur hauz aur kursí us kí bhí
chupaṛ, aur un ko muqaddas kar.
12 Aur Hárún aur us ke beṭoṉ
ko jamá'at ke ḳhaime ke darwáze
ke nazdík lá[l], aur un ko us pání
se gusl dilá.
13 Aur Hárún ko muqaddas
libás pinhá, aur us ko chupaṛ[m],
aur muqaddas kar, táki káhin ho
mere liye.
14 Aur us ke beṭoṉ ko nazdík
lá, aur un ko kurte pinhá,
15 Aur un ko chupaṛ, jaise un
ke báp ko chupṛá hai, táki káhin
hoṉ mere liye; aur yih masáhat
un ke káhin hone ke wáste hai,
un ke liye aur un ke qarnoṉ ke
liye hamesha tak[n].
16 Aur Músá sab, jo KHUDÁ-
WAND ne us ko amr kiyá thá,
'amal meṉ láyá.
17 ¶ Aur pahle din meṉ, pahle
mahíne dúsre sál ke, maskan
khaṛá ho gayá[o].
18 So Músá ne maskan ko khaṛá
kiyá, aur páe us ke rakhe, aur
un par taḳhte us ke lagáe, aur
un meṉ benḍe lagáe, aur sutún
us ke khaṛe kiye.
19 Aur ḳhaima maskan par
kholá, aur us par úpar se bálá-
posh ḍálá, jaisá KHUDÁWAND ne
Músá ko amr kiyá thá.
20 ¶ Aur 'ahdnáme kí lauheṉ
sandúq meṉ rakhíṉ[p], aur us meṉ
chobeṉ lagáíṉ, aur us par úpar se
kafáre ká sarposh rakhá.
21 Phir us sandúq ko maskan
ke bhítar láyá, aur us ke áge
parda ḍálá[q], aur sandúq 'ahdnáme
ká chhipáyá, jaisá ki KHUDÁWAND
ne Músá ko amr kiyá thá.
22 ¶ Aur mez jamá'at ke ḳhaime
meṉ, uttar kí taraf maskan ke,
báhar parde se, rakhí[r];
23 Aur us par KHUDÁWAND ke
rúbarú, jaisá ki KHUDÁWAND ne
Músá ko amr kiyá thá, roṭí chuní[s].
24 ¶ Aur shama'dán jamá'at ke
ḳhaime meṉ sámhne mez ke
dakhan kí jánib maskan se rakhá[t].
25 Aur chirág rúbarú KHUDÁ-
WAND ke chaṛháe[u], jaisá ki KHU-
DÁWAND ne Músá ko amr kiyá thá.
26 ¶ Aur qurbángáh sone kí,
jamá'at ke ḳhaime meṉ parde ke
áge rakhí[x];
27 Aur us par baḳhúr kí khush-
búí ko, jaisá ki KHUDÁWAND ne
Músá ko amr kiyá thá, sungháyá[y].
28 ¶ Aur parda maskan ke dar-
wáze par ḍálá[z].
29 Aur qurbángáh chaṛháwe kí,
maskan ke jamá'at ke ḳhaime ke
darwáze par rakhí[a], aur us par
chaṛháwá aur hadya, jaisá ki
KHUDÁWAND ne Músá ko amr
kiyá thá, chaṛháyá[b].
30 ¶ Aur hauz, jamá'at ke ḳhaime
aur qurbángáh ke darmiyán rak-
há[c], aur us meṉ pání gusl ke liye
ḍálá.
31 Aur us se Músá aur Hárún
aur us ke beṭoṉ ne háth aur páṉw
apne dhoe.
32 Jab we jamá'at ke ḳhaime
meṉ áe, aur nazdík qurbángáh ke
húe, tab apne taíṉ, jaisá ki KHU-
DÁWAND ne Músá ko amr kiyá
thá, dhoyá[d].
33 Phir sahn, girdágird maskan
aur qurbángáh ke khaṛá kiyá[e],
aur parda sahn ke darwáze par
ḍálá. Aur Músá ne yúṉ sab kám
púrá kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1490.

a Ḳhur. 12. 2. aur 13. 4.
b 17 áyat, aur Ḳhur. 26. 30.
c 21 áyat. Ḳhur. 26. 33. Gin. 4. 5.
d 22 áyat. Ḳhur. 26. 35.
e 23 áyat. Ḳhur. 25. 30. Ahb. 24. 5, 6.
f 24, 25 áyateṉ.
g 26 áyat.
h 30 áyat. Ḳhur. 30. 18.
i Ḳhur. 30. 26.
k Ḳhur. 29. 36, 37.
l Ahb. 8. 1–13.
m Ḳhur. 28. 41.
n Gin. 25. 13.
1490.
o 1 áyat. Gin. 7. 1.
p Ḳhur. 25. 16.
q Ḳhur. 26. 33. aur 35. 12.
r Ḳhur. 26. 35.
s 4 áyat.
t Ḳhur. 26. 35.
u 4 áyat. Ḳhur. 25. 37.
x 5 áyat. Ḳhur. 30. 6.
y Ḳhur. 30. 7.
z 5 áyat. Ḳhur. 26. 36.
a 6 áyat.
b Ḳhur. 29. 38, wag.
c 7 áyat. Ḳhur. 30. 18.
d Ḳhur. 30. 19, 20.
e 8 áyat. Ḳhur. 27. 9, 16.

Peshtar MASÍH se, 1490.

34 ¶ Tab bádal ne jamá'at ke ḳhaime ko chhipáyá, aur KHUDÁWAND ke jalál ne maskan ko bhará[f].
35 Aur Músá jamá'at ke ḳhaime meṉ dáḳhil na ho saká[g], is liye ki bádal us par ṭhahrá, aur KHUDÁWAND ke jalál ne maskan ko bhará.
36 Jab bádal maskan par se úpar uṭh játá thá, tab baní Isráel apne sab safaroṉ meṉ kúch karte the[h].
37 Par jab wuh bádal úpar na uṭh játá thá, to us ke úpar uṭh jáne tak kúch nahíṉ karte the[i].
38 Kyúṉki bádal KHUDÁWAND ke maskan par din ko ṭhahartá thá, aur ág us men rát ko roshan hotí thí, Isráel ke sáre gharáne kí nazar meṉ, un ke sab safaroṉ meṉ[k].

[f] Khur. 29. 43. Ahb. 16. 2. Gin. 9. 15. 1 Sal. 8. 10, 11. 2 Taw. 5. 13. aur 7. 2. Yas. 6. 4. Haj. 2. 7, 9. Muk. 15. 8.
[g] Ahb. 16. 2. 1 Sal. 8. 11. 2 Taw. 5. 14.
[h] Gin. 9. 17. aur 10. 11. Naham. 9. 19.
[i] Gin. 9. 19-22.
[k] Ḳhur. 13. 21. Gin. 9. 15.

MU'SA' KI' TI'SRI' KITA'B,

MUSAMMA'

AHBA'R.

I BA'B.

1 *Soḳhtaní qurbániáṉ;* 3 *gáe bail kí,* 10 *bheṛ bakrí kí,* 14 *parindoṉ kí.*

AUR KHUDÁWAND ne Músá ko buláyá[a], aur jamá'at ke ḳhaime meṉ se[b] us se hamkalám hoke farmáyá, ki
2 Baní Isráel se ḳhitáb kar, aur un ko kah, Agar koí tum meṉ se KHUDÁWAND ke liye qurbání láyá cháhe, to tum apná qurbán mawáshí se, ya'ne gáe bail aur bheṛ bakrí se láo[c].
3 Agar chaṛháwá us ká qurbán gáe bail se ho, to be'aib[d] nar láwe: jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par apne maqbúl hone ke liye KHUDÁWAND ke áge láwe.
4 Aur wuh chaṛháwe ke sir par apná háth rakhe[e] ki us ke liye qabúl kiyá jáwe[f], aur us ke liye kafára howe[g].
5 Aur wuh us bachhṛe ko KHUDÁWAND ke huzúr[h] zabh kare, aur káhin, jo baní Hárún haiṉ, lahú ko láweṉ[i], aur lahú ko us mazbah par har taraf, jo jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par hai, chhiṛkeṉ[k].
6 Tab wuh us chaṛháwe kí khál khíṉche, aur us ke 'azú 'azú ko judá kare.
7 Phir baní Hárún meṉ se, jo káhin haiṉ, mazbah par ág rakheṉ, aur us par lakṛíáṉ tartíb se chuneṉ[l].
8 Aur baní Hárún, jo káhin haiṉ, us ke 'azúoṉ ko, aur charbí ko, un lakṛíoṉ par, jo mazbah kí ág par haiṉ, tartíb se rakh deṉ.
9 Aur wuh us ke ojh, aur páyoṉ ko pání se dhowe, aur káhin sab ko mazbah par sungháwe, ki chaṛháwá, ya'ne ḳhushbú ká[m] hom, KHUDÁWAND ke liye hai.
10 ¶ Aur agar chaṛháwe ke liye us ká qurbán bheṛ yá bakrí ke galle se ho, to be'aib nar[n] láwe.
11 Aur wuh use mazbah kí uttar taraf KHUDÁWAND ke áge[o] zabh kare: aur káhin, jo baní Hárún haiṉ, us ke lahú ko mazbah par gird chhiṛkeṉ.
12 Phir wuh us ke 'azú 'azú aur sir aur charbí judá judá káṭe, aur káhin un ko tartíb se un lakṛíoṉ par, jo mazbah kí ág par haiṉ, chune.
13 Aur wuh ojh aur páyoṉ ko pání se dhowe, aur káhin sab ko leke mazbah par sungháwe, ki chaṛháwá, ya'ne ḳhushbú ka hom, KHUDÁWAND ke liye hai.
14 ¶ Aur agar us ká qurbán KHUDÁWAND ke liye chaṛháwá parindoṉ se ho, to wuh qumríoṉ yá kabútar ke bachchoṉ meṉ se apná qurbán láwe[p].
15 Káhin us ko mazbah par láke us ká sir maroṛ ḍále, aur use mazbah par sungháwe; aur us ke lahú ko mazbah kí díwár par nichoṛe.

[a] Ḳhur. 19. 3.
[b] Ḳhur. 40. 34, 35. Gin. 12. 4, 5.
[c] Ahb. 22. 18, 19.
[d] Ḳhur. 12. 5. Ahb. 3. 1. aur 22. 20, 21. Ist. 15. 21. Mal. 1. 14. Afs. 5. 27. 'Ibrán. 9. 14. 1 Pat. 1. 19.
[e] Ḳhur. 29. 10, 15, 19. Ahb. 3. 2, 8, 13. aur 4. 15. aur 8. 14, 22. aur 16. 21.
[f] Ahb. 22. 21, 27. Yas. 56. 7. Rúm. 12. 1. Filím. 4. 18.
[g] Ahb. 4. 20, 26, 31, 35. aur 9. 7. aur 16. 24. Gin. 15. 25. 2 Taw. 29. 23, 24. Rúm. 5. 11.
[h] Mík. 6. 6.
[i] 2 Taw. 35. 11. 'Ibrán. 10. 11.
[k] Ahb. 3. 8. 'Ibrán. 12. 24. 1 Pat. 1. 2.
[l] Paid. 22. 9.
[m] Paid. 8. 21. Hiz. 20. 28, 41. 2 Qur. 2. 15. Afs. 5. 2. Filip. 4. 18.
[n] 3 áyat.
[o] 5 áyat.
[p] Ahb. 5. 7. aur 12. 8. Lúq. 2. 24.

Peshtar MASÍH se, 1490.

16 Aur us kí jhojh ko paroṉ samet nikálke mazbah kí púrab taraf rákh kí jagah par [q] phenk de.

17 Aur wuh use us ke donoṉ bázúoṉ se chíre, par judá na kar ḍále [r]: tab káhin mazbah kí lakṛíoṉ par jo ág par haiṉ, use sungháwe, ki chaṛháwá, ya'ne ḵhushbú ká hom, KHUDA'WAND ke liye hai [s].

II BA'B.

1 *Hadya ká qurbán, jo maide se, ma' tel aur lubán ke, ho;* 4 *ḵhwáh tanúr meṉ taiyár kiyá jáwe,* 5 *ḵhwáh tawe par;* 7 *ḵhwáh karáhí meṉ.* 12 *Hadya jo pahle phaloṉ kí báloṉ se hotá.* 13 *Hadya ke qurbán ká namak.*

AUR agar koí hadya ká qurbán [a] KHUDA'WAND ke liye láyá cháhtá hai, to us ká qurbán maida ho, aur wuh us meṉ tel ḍálke us ke úpar lubán rakhe.

2 Aur wuh use baní Hárún ke pás, jo káhin haiṉ, láwe; aur káhin maide tel ke mile húe se ek muṭṭhí sab lubán samet uṭháwe, aur izkár ke liye [b] mazbah par sungháwe, ki yih ḵhushbúí ká hom KHUDA'WAND ke liye hai.

3 Aur jo hadya meṉ se báqí rahe, so Hárún aur us ke beṭoṉ ká hogá [c]: ki wuh KHUDA'WAND ke homoṉ ká aqdas [d] hai.

4 ¶ Aur agar tú hadya ká qurbán tanúr ke pake húe mál se láyá cháhtá hai, to fatírí maide ke girde yá fatírí chapátíáṉ tel se chuprí húí hoṉ [e].

5 ¶ Aur agar terá qurbán tawe ká hadya ho, to fatírí maida tel ká milá húá ho.

6 Us ko ṭukṛe ṭukṛe toṛiyo, aur us par tel ḍáliyo: ki hadya hai.

7 ¶ Aur agar terá qurbán karáhí ká hadya ho, to maida tel milá húá pakáyá jáwe.

8 Tú us hadya ko, jo un se banáyá gayá hai, KHUDA'WAND ke liye lá, aur káhin ke áge dhar de; wuh use mazbah ke nazdík kare.

9 Tab káhin us hadya ká izkár [f] uṭháke mazbah par sungháwe, ki ḵhushbú ká hom KHUDA'WAND ke liye hai [g].

10 Aur jo kuchh ki hadya meṉ se bach rahe, so Hárún aur baní Hárún ká hogá [h]; ki wuh KHUDA'WAND ke homoṉ ká aqdas hai.

11 Sab hadya jo tum KHUDA'WAND ke liye láo, wuh hargiz ḵhamír se na banáyá jáwe [i]: ki na ḵhamír se na shahd se KHUDA'WAND ke liye hom sungháo.

12 ¶ Pahle phaloṉ ke qurbán jo haiṉ, tum unheṉ KHUDA'WAND ke liye láo [k]; lekin we ḵhushbúí ke liye mazbah par chaṛháe na jáweṉ.

13 Aur tú apne hadye ke har ek qurbán ko namak se namkín kíjiyo [l], aur tú apne hadye meṉ se apne KHUDA'WAND ke 'ahd ká namak [m] mauqúf mat kíjiyo, balki apne sab qurbánoṉ meṉ namak nazdík láiyo [n].

14 Aur agar tú pahle phaloṉ se KHUDA'WAND ke liye hadya láyá cháhtá hai [o], to apne pahle phaloṉ kí báloṉ [p], aur bágíche meṉ se chhile húe dánoṉ ko, jo ág se bhune haiṉ, láiyo, ki tere pahle phaloṉ ká hadya hoṉ.

15 Aur us par tel ḍáliyo [q], aur lubán us par rakhiyo; ki hadya hai.

16 Aur káhin izkár [r] chhile bhune dánoṉ meṉ se aur tel meṉ se sab lubán ke sáth sungháwe: ki hom KHUDA'WAND ke liye hai.

III BA'B.

1 *Salámí ká zabíh jo gáe bail se ho,* 6 *yá bheṛ bakrí se;* 7 *ḵhwáh barre se,* 12 *ḵhwáh bakrí se.*

AUR agar us ká qurbán salámí ká zabíh [a] ho, to agar gáe bail meṉ se láwe, nar yá máda, to be'aib [b] KHUDA'WAND ke áge láwe.

2 Aur wuh apná háth apne qurbán ke sir par rakhe [c], aur jamá'at ke ḵhaime ke darwáze par use zabh kare, aur baní Hárún, jo káhin haiṉ, us ke lahú ko mazbah par gird chhiṛkeṉ.

3 Aur wuh salámí ke zabíhe se KHUDA'WAND ke liye hom láwe, ya'ne us charbí ko, jo ojh kí chhipánewálí hai, aur sab charbí ojh kí [d].

4 Aur donoṉ gurdoṉ ko us charbí samet, jo un par donoṉ pahlúoṉ meṉ hai, aur zawáid kaleje ke gurdoṉ samet judá kare.

5 Aur baní Hárún unheṉ mazbah par chaṛháwe ke úpar ág kí lakṛíoṉ par sungháweṉ [e]: ki ḵhushbú ká hom KHUDA'WAND ke liye hai.

6 ¶ Aur agar us ká qurbán salámí ká zabíh KHUDA'WAND ke liye bheṛ bakrí se ho, nar yá máda, to be'aib [f] láwe.

7 Aur agar wuh apne qurbán ke

Peshtar MASÍH se, 1490.

[q] Ahb. 6. 10.
[r] Paid. 15. 10.
[s] 9, 13 áyaten.
[a] Ahb. 6. 14. aur 9. 17. Gin. 15. 4.
[b] 9 áyat. Ahb. 5. 12. aur 6. 15. aur 24. 7. Yas. 66. 3. A'am. 10. 4.
[c] Ahb. 7. 9. aur 10. 12, 13.
[d] Khur. 29. 37. Gin. 18. 9.
[e] Khur. 29. 2.
[f] 2 áyat.
[g] Khur. 29. 18.
[h] 3 áyat.
[i] Ahb. 6. 17. Dekho Mat. 16. 12. Marq. 8. 15. Lúq. 12. 1. 1 Qur. 5. 8. Gal. 5. 9.
[k] Khur. 22. 29. Ahb. 23. 10, 11.
[l] Marq. 9. 49. Qul. 4. 6.
[m] Gin. 18. 19.
[n] Hiz. 43. 24.
[o] Ahb. 23. 10, 14.
[p] 2 Sal. 4. 42.
[q] 1 áyat.
[r] 2 áyat.
[a] Ahb. 7. 11, 29. aur 22. 21.
[b] Ahb. 1. 3.
[c] Khur. 29. 10. Ahb. 1. 4, 5.
[d] Khur. 29. 13, 22. Ahb. 4. 8, 9.
[e] Khur. 29. 13. Ahb. 6. 12.
[f] 1 áyat, wag.

Peshtar MASÍH se, 1490.

liye barra láwe, to use KHUDÁWAND ke áge láwe,

8 Aur apná háth apne qurbán ke sir par rakhe, aur use jamá'at ke khaime ke áge zabh kare, aur baní Hárún us ke lahú ko mazbah par girdágird chhirken.

9 Aur wuh salámí ke zabíhe se KHUDÁWAND ke liye hom kare, ya'ne us kí charbí, aur sab dum ríṛh se judá karke, aur charbí jo ojh kí chhipánewálí hai, aur sab charbí ojh kí,

10 Aur donon gurde, us charbí samet jo un par donon pahlúon men hai, aur kaleje ke zawáid gurdon samet judá kare.

11 Káhin us ko mazbah par sungháwe, ki lahm hom ká KHUDÁWAND ke liye hai[g].

12 ¶ Aur agar us ká qurbán bakrí ho, to use KHUDÁWAND ke áge láwe[h].

13 Wuh apná háth us ke sir par rakhe, aur use jamá'at ke khaime ke sámhne zabh kare, aur baní Hárún us ke khún ko mazbah par gird chhirken.

14 Tab wuh us men se apná qurbán, KHUDÁWAND ke liye hom, láwe; charbí jo ojh kí chhipánewálí hai, aur sab charbí ojh kí,

15 Aur donon gurde, us charbí samet jo un par donon pahlúon men hai, aur zawáid kaleje ke gurdon samet, judá kare.

16 Aur káhin use mazbah par sungháwe; ki lahm hom karne ko, aur sab charbí khushbú sungháne ko, KHUDÁWAND ke liye hai[i].

17 Yih tumhárí sárí bastíon men tumháre qarnon men hamesha ke liye[k] rasm hai, ki tum na charbí[l] kháo aur na lahú[m].

IV BÁB.

1 *Nádánistagí ke qusúr ke liye, khatá kí qurbání: 3 jab ki káhin khatá kare, 13 yá jamá'at, 22 yá sardár, 27 yá 'awámm-un-nás men se koí.*

AUR KHUDÁWAND ne Músá se khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko kah, ki Agar koí insán bhúl chúk se[a] KHUDÁWAND ke hukmon ke bar'aks aisá koí kám kare, jis ká karná rawá nahín, aur un men se kisí ke barkhiláf 'amal kare:

3 Agar káhin i mamsúh[b] khatá karke logon par asám láwe; to wuh apní khatá ke wáste, jo us ne kí hai, ek be'aib bachhṛá[c], ki khatiyat ho, KHUDÁWAND ke liye láwe.

4 So wuh us bachhṛe ko jamá'at ke khaime ke darwáze par[d] KHUDÁWAND ke áge láwe, aur bachhṛe ke sir par apná háth rakhe, aur bachhṛe ko KHUDÁWAND ke áge zabh kare.

5 Aur wuh káhin i mamsúh us bachhṛe ke lahú se kuchh lewe[e], aur jamá'at ke khaime men láwe.

6 Aur káhin apní unglí lahú men duboke KHUDÁWAND ke huzúr quds ul aqdas ke parde ke sámhne sát martaba us lahú se chhiṛke.

7 Aur káhin khún se khushbú bakhúr ke mazbah ke síngon par[f], jo jamá'at ke khaime men hai, KHUDÁWAND ke áge lagáwe; aur us bachhṛe ke báqí lahú ko chaṛháwe ke mazbah kí jaṛ par[g], jo jamá'at ke khaime ke darwáze par hai, biṭáwe.

8 Aur sab charbí khatiyat ke bachhṛe se judá kare, charbí jo ojh kí chhipánewálí hai, aur sab charbí ojh kí,

9 Aur donon gurde, us charbí samet jo un par donon pahlúon men hai, aur zawáid kaleje ke gurdon samet judá kare;

10 Jis tarah se salámí ke zabíh ke bachhṛe se judá kí játí hai[h]; aur káhin un ko chaṛháwe ke mazbah par sungháwe.

11 Aur us bachhṛe kí khál, aur us ká sab gosht kalle páon samet, aur us ká ojh, aur us ká gobar[i],

12 Sab kuchh us bachhṛe ká, khaimagáh ke báhar pák jagah men, jahán rákh ke ḍher hote hain[k], le jáwe, aur sab kuchh lakṛíon par ág se jaláwe[l]; rákh ḍálne kí jagah par jaláyá jáwe.

13 ¶ Agar baní Isráel kí sárí jamá'at chúke[m], aur yih bát jamá'at kí ánkhon se chhipí ho[n], aur we KHUDÁWAND ke hukmon men se aisá kuchh karen, jo nárawá hai, aur KHUDÁWAND ke asámí ho jáwen:

14 To jab wuh khatá, jo unhon ne kí hai, us par záhir howe, to wuh jamá'at ek bachhṛá khatiyat ke liye lewe, aur jamá'at ke khaime ke sámhne láwe.

15 Aur jamá'at ke buzurg apne háth KHUDÁWAND ke áge us bachhṛe ke sir par rakhen[o], aur

Peshtar MASÍH se, 1490.

g Dekho Ahb. 21. 6, 8, 17, 21, 22. aur 22. 25. Hiz. 44. 7. Mal. 1. 7, 12.
h 1, 7 áyaten, wag.
i Ahb. 7. 23, 25. 1 Sam. 2. 15. 2 Taw. 7. 7.
k Ahb. 6. 18. aur 7. 36. aur 17. 7. aur 23. 14.
l 16 áyat, ba muqábala Ist. 32. 14.
m Paid. 9. 4. Ahb. 7. 23, 25. aur 17. 10, 14. Ist. 12. 16. 1 Sam. 14. 33. Hiz. 44. 7. 15.
a Ahb. 5. 15, 17. Gin. 15. 22, wag. 1 Sam. 14. 27. Zab. 19. 12.
b Ahb. 8. 12.
c Ahb. 9. 2.
d Ahb. 1. 3, 4.
e Ahb. 16. 14. Gin. 19. 4.
f Ahb. 8. 15. aur 9. 9. aur 16. 18.
g Ahb. 5. 9.
h Ahb. 3. 3, 4, 5.
i Khur. 29. 14. Gin. 19. 5.
k Ahb. 6. 11.
l 'Ibrán. 13. 11.
m Gin. 15. 24. Yash. 7. 11.
n Ahb. 5. 2, 3, 4, 17.
o Ahb. 1. 4.

Peshtar Masíh se, 1490.

bachhṛá K͟hudáwand ke áge zabh
kiyá jáwe.
16 Aur káhin i mamsúh us
bachhṛe ke lahú men̲ se kuchh
jamá'at ke k͟haime men̲ láwe[p]:
17 Aur káhin apní unglí lahú
men̲ ḍubáke K͟hudáwand ke áge
parde ke sámhne sát martaba
chhiṛke.
18 Aur k͟hún men̲ se mazbah
ke síngon̲ par, jo K͟hudáwand ke
áge jamá'at ke k͟haime men̲ hai,
lagáwe; aur báqí sab lahú char-
háwe ke mazbah kí jaṛ par, jo
jamá'at ke k͟haime ke darwáze
par hai, biṭáwe.
19 Aur us kí sárí charbí nikálke
mazbah par sungháwe.
20 Aur jo k͟hatiyat ke bachhṛe
se kiyá thá, waise hí us bachhṛe
se kare[q]: aur káhin un ke liye
kafára dewe[r], táki we bak͟hshe
jáwen̲.
21 Aur wuh us bachhṛe ko k͟hai-
magáh se báhar le jáke, jis tarah
pahle bachhṛe ko jaláyá thá,
jaláwe: ki jamá'at kí k͟hatiyat
hai.
22 ¶ Aur jo koí sardár bhúl
chúk se[s] K͟hudáwand apne K͟hudá
ke sab hukmon̲ men̲ se kisí kí
bábat, aisá kám, jis ká karná rawá
nahín̲, kare, aur asámí howe;
23 To jab wuh k͟hatá, jo us ne
kí, us ko ma'lúm howe[t], tab wuh
ek bakrí ká bachcha be'aib nar
apne qurbán ke liye láwe;
24 Aur apná háth us bachche
ke sir par[u] rakhe, aur use us
jagah, jahán̲ chaṛháwá K͟hudá-
wand ke áge zabh kiyá játá hai,
zabh kare; yih k͟hatiyat hai.
25 Aur káhin k͟hatiyat ke lahú
men̲ se apní unglí par leke chaṛ-
háwe ke mazbah ke síngon̲ par
lagáwe[x], aur us ká báqí lahú
chaṛháwe ke mazbah kí jaṛ par
biṭáwe.
26 Aur us kí sab charbí, salámí
ke zabíh kí charbí ke taur se[y],
mazbah par sungháwe; aur káhin
us kí k͟hatá ká kafára dewe[z], ki
wuh bak͟hshá jáwe.
27 ¶ Aur agar koí 'awámm-
un-nás men̲ se sahwan[a] K͟hudá-
wand ke hukmon̲ men̲ se kisí kí
bábat, aisá kám jis ká karná rawá
nahín̲, kare, aur asámí howe;
28 To jab wuh k͟hatá jo us ne
kí, us par záhir howe[b], tab wuh

p 5 áyat. 'Ibrán. 9. 12, 13, 14.
q 3 áyat.
r Gin. 15. 25. Dán. 9. 24. Rúm. 5. 11. 'Ibrán. 2. 17, aur 10. 10, 11, 12. 1 Yúh. 1. 7. aur 2. 2.
s 2, 13 áyaten̲.
t 14 áyat.
u 4 áyat, wag.
x 30 áyat.
y Ahb. 3. 5.
z 20 áyat. Gin. 15. 28.
a 2 áyat. Gin. 15. 27.
b 23 áyat.

apná qurbán ek be'aib bakrí apní
k͟hatá ke liye, jo us ne kí, láwe.
29 Aur wuh apná háth k͟hatiyat
ke sir par rakhe[c], aur k͟hatiyat
chaṛháwe kí jagah men̲ zabh kare.
30 Aur káhin us ke lahú men̲ se
kuchh apní unglí par leke chaṛ-
háwe ke mazbah ke síngon̲ par
lagáwe, aur us ká báqí lahú
mazbah kí jaṛ par biṭáwe.
31 Aur us kí sab charbí[d], jis
tarah salámí ke zabíh kí charbí[e]
judá kí játí hai, judá kare, aur
káhin use mazbah par K͟hudá-
wand ke liye k͟hushbú hone ko[f]
sungháwe, aur us ke liye kafára
dewe[g], ki wuh bak͟hshá jáwe.
32 Aur agar wuh k͟hatiyat ke
liye barra qurbán kare, to be'aib
máda[h] láwe;
33 Aur apná háth k͟hatiyat ke
sir par rakhe, aur use, jahán̲
chaṛháwá zabh kiyá játá hai,
k͟hatiyat ke liye zabh kare.
34 Aur káhin k͟hatiyat ke lahú
se kuchh apní unglí par leke
chaṛháwe ke mazbah ke síngon̲
par lagáwe, aur us ká báqí lahú
mazbah kí jaṛ par biṭáwe.
35 Aur us kí sab charbí, jis
tarah salámí ke zabíh ke barre
kí charbí judá kí játí hai, judá
kare; aur káhin us ko mazbah
par K͟hudáwand ke hom ke liye[i]
sungháwe; aur káhin us ke liye
us kí k͟hatá ká, jo us ne kí thí,
kafára dewe[k], to wuh bak͟hshá
jáwe.

V BÁB.

1 *Us ke gunáh kí bábat jo kisí hál kí apní wáqifiyat ko chhipátá; 2 yá kisí nápák chíz ko chhútá; 4 yá beta'ammul qasam k͟hátá. 6 Aise ko k͟hatiyat karní hai, k͟hwáh bheṛ bakrí se, 7 k͟hwáh parindon̲ se, 11 k͟hwáh maide se. 14 Maqdis kí bábat jo k͟hatá ho, so us ke liye, 17 aur un qusúron̲ ke wáste bhí jo nádánistagí se hon̲, kaun qurbání farz hai.*

AGAR koí aisí k͟hatá kare, ki
jo gawáh ho, aur wuh qasam
dene kí áwáz sune[a], ki Tú ne
dekhá hai, yá nahín̲? tú jántá hai,
yá nahín̲? aur wuh na batáwe;
to is ká gunáh us par hogá[b].
2 Aur jo shak͟hs koí nápák chíz,
jaise kisí nápák mare húe darinde
ko, yá nápák mare húe chárpáe
ko, yá nápák mare húe kíṛe ma-
koṛe ko chhú le[c], aur na jáne,
tau bhí nápák aur asámí howe[d];
3 Yá agar wuh insán kí sab
najásaton̲ men̲ se kisí najásat ko[e],

Peshtar Masíh se, 1490.

c 4, 24 áyaten̲.
d Ahb. 3. 14.
e Ahb. 3. 3.
f K͟hur. 29. 18. Ahb. 1. 9.
g 26 áyat.
h 28 áyat.
i Ahb. 3. 5.
k 26, 31 áyaten̲.
a 1 Sal. 8. 31. Mat. 26. 63.
b 17 áyat. Ahb. 7. 18. aur 17. 16. aur 19. 8. aur 20. 17. Gin. 9. 13.
c Ahb. 11. 24, 28, 31, 39. Gin. 19. 11, 13, 16.
d 17 áyat.
e Ahb. 12 Báb. aur 13 Báb. aur 15 Báb.

Peshtar MASÍH se, 1490.

jis se wuh áp najis hotá hai, chhúe
ho, aur us se náwáqif ho, phir use
ján paṛe, ki maiṉ asámí húṉ ;
4 Yá agar koí be-ta,ammul qasam
f Dekho 1 Sam. 25. 22. kháke muṉh se kahe[f], ki Badí, yá
nekí[g], yá fuláná kám karúṉgá ;
A'am. 23. 12. g Dekho Marq. 6. 23. koí chíz kyúṉ na ho, jise wuh
be-ta,ammul qasam kháke kahe,
aur wuh use na jántá ho : phir
ma'lúm kare, aur un meṉ se kisí
chíz se asámí howe ;
5 Aur jab wuh un meṉ se kisí
se asámí húá, to lázim hai, ki
h Ahb. 16. 21. aur 26. 40. Gin. 5. 7. 'Az. 10. 11, 12. wuh iqrár[h] kare, ki Maiṉ ne
fulání k͟hatá kí hai :
6 Tab wuh apná asám K͟hudá-
wand ke liye apní k͟hatá ke wáste
jo us ne kí hai, máda bheṛ bakrí
se k͟hatiyat ke liye láwe, aur
káhin us kí k͟hatá ká kafára dewe.
7 Aur agar use bheṛ bakrí láne
i Ahb. 12. 8. aur 14. 21. ká maqdúr na ho[i], to wuh apne
asám ke liye jis se asámí húá, do
qumríáṉ yá kabútar ke do bach-
k Ahb. 1. 14. che[k] K͟hudáwand ke liye láwe ;
ek k͟hatiyat ke liye aur dúsrá
chaṛháwe ke liye.
8 Phir wuh unheṉ káhin pás
láwe, aur pahle use, jo k͟hatiyat
ke liye hai, guzráne, aur us ká
l Ahb. 1. 15. sir gardan ke pás se maroṛ ḍále[l],
par judá na kare.
9 Aur k͟hatiyat ke lahú se
mazbah kí díwár par chhiṛke, aur
báqí lahú mazbah kí jaṛ par
m Ahb. 4. 7, 18, 30, 34. nichoṛe[m] : ki k͟hatiyat hai.
n Ahb. 1. 14. 10 Aur dúsrí ko dastúr[n] ke
muwáfiq chaṛháwá kare ; aur us
k͟hatá ká, jo us ne kí hai, kafára
o Ahb. 4. 26. dewe[o], to wuh bak͟hshá jáwe.
11 ¶ Aur agar use do qumríáṉ
yá kabútar ke do bachche láne
ká maqdúr na ho, to apní k͟hatá
ke wáste ser bhar mihín áṭe ká
daswáṉ hissa k͟hatiyat ke liye
p Gin. 5. 15. qurbán kare ; us par tel na ḍále[p],
na lubán rakhe ; ki k͟hatiyat hai.
12 Tab wuh káhin pás láwe, aur
q Ahb. 2. 2. káhin us meṉ se izkár[q] ke liye
apní muṭṭhí bharke use mazbah
r Ahb. 4. 35. par K͟hudáwand ke hom ke liye[r]
sulgháwe ; ki k͟hatiyat hai.
13 Aur káhin us k͟hatá kí bábat,
jo us ne un k͟hatáoṉ meṉ se kí,
s Ahb. 4. 26. kafára dewe[s], tá wuh bak͟hshá
jáwe : aur báqí, hadya kí tarah,
t Ahb. 2. 3. káhin ká hogá[t].
14 ¶ Phir K͟hudáwand ne Músá
ko k͟hitáb karke farmáyá, ki
15 Agar koí shak͟hs bhúl chúk

Peshtar MASÍH se, 1490.

se K͟hudáwand ke maqdis ká
haqq adá na kare, aur k͟hatákár
bane[u] : to apná asám K͟hudáwand u Ahb. 22. 14.
ke liye galle meṉ se ek menḍhá[x] x 'Az. 10. 19.
be'aib láwe ; aur tú rúpe ke mis-
qáloṉ ke hisáb se, maqdis ke
misqál[y] ke muwáfiq, us kí qímat y K͟hur. 30. 13. Ahb. 27. 25.
ṭhahráiyo ; ki asám hai.
16 Pas, jo kuchh us ne náhaqq
karke maqdis se báz rakhá, us
ká badlá dewe, aur us par ek
k͟hums[z] baṛháwe, aur káhin ko z Ahb. 6. 5. aur 22. 14.
dewe ; aur káhin us asám ke aur 27. 13, 15, 27, 31.
menḍhe se us ká kafára dewe[a] ; Gin. 5. 7.
to wuh bak͟hshá jáwe. a Ahb. 4. 26.
17 ¶ Aur agar koí k͟hatá kare[b], b Ahb. 4. 2.
aur K͟hudáwand ke sab hukmoṉ
meṉ se, jo karná rawá nahíṉ,
kare, aur us se ágáh na howe[c], c 15 áyat.
tau bhí asámí aur apne gunáh ká Ahb. 4. 2, 13, 22, 27.
zerbár ṭhahre[d] : Zah. 19. 12. Lúq. 12. 48.
18 To ek be'aib menḍhá[e] galle d 1, 2 áyateṉ. e 15 áyat.
meṉ ká, tere mol ṭhahráne ke
muwáfiq, asám ke liye káhin pás[f] f 16 áyat.
láwe : aur káhin us kí chúk ká,
jo chúktá thá, aur na jántá thá,
kafára dewe, tá wuh bak͟hshá jáwe.
19 Yih asám hai us ká, jo K͟hu-
dáwand hí ká asámí húá hai[g]. g 'Az. 10. 2.

VI BÁB.

1 *K͟hatá kí qurbání un gunáhoṉ ke liye jo ján
búj͟hke hoṉ.* 8 *Sok͟htaní qurbání ká shar'a ;*
14 *Hadya ká.* 19 *Masáhat ke din káhin ká
qurbán.* 24 *K͟hatiyat ká shar'a.*

PHIR K͟hudáwand ne Músá
ko k͟hitáb karke farmáyá, ki
2 Agar koí k͟hatá kare, aur
K͟hudáwand ká yih gunáh kare[a], a Gin. 5. 6.
ki apne yár kí amánat meṉ[b], jo b K͟hur. 22. 7, 10.
us pás rakhí gaí thí, yá sharákat
meṉ k͟hiyánat kare[c], yá us se koí c Ahb. 19. 11.
chíz chhín le, yá apne yár par A'am. 5. 4. Qul. 3. 9.
zulm kare,
3 Yá koí chíz, jo khoí gaí thí,
páwe[d], aur us meṉ k͟hiyánat kare, d Ist. 22. 1, 2, 3.
aur jhúṭhí qasam kháwe[e] ; so agar e K͟hur. 22. 11.
wuh un sárí bátoṉ meṉ se ek Ahb. 19. 12.
kare, jo ádmí karke gunáhgár Yar. 7. 9.
hotá hai : Zak. 5. 4.
4 Pas, agar wuh is tarah k͟ha-
tákár aur asámí húá ; to cháhiye
ki yih shak͟hs wuh chíz jo us ne
chhín lí, yá wuh jo us ne zulm
karke le lí, yá wuh, jo us pás
amánat thí, yá wuh chíz jo khoí
gaí thí aur us ne páí, phir de.
5 G̱araz, sab kuchh, jis kí bábat
us ne jhúṭhí qasam kí, is qadr
bhar de, aur pánchwáṉ hissa us f Ahb. 5. 16.
par baṛháwe[f], aur apne asám Gin. 5. 7. 2 Sam. 12. 6. Lúq. 19. 8.

Peshtar Masíh se, 1490.

guzránne ke din men̲ us shak̲hs
ko, jis ká wuh mál hai, phir dewe.
6 Aur apná asám K̲hudáwand
ke liye galle men̲ ká ek be'aib
menḍhá[g], tere mol kahne ke mu-
wáfiq, káhin pás láwe:
7 Aur káhin us ke liye K̲hudá-
wand ke áge kafára dewe[h]; aur
wuh sárí báton̲ se, jo karke asámí
húá, bak̲hshá jáwe.
8 ¶ Phir K̲hudáwand ne Músá
ko k̲hitáb karke farmáyá, ki
9 Hárún aur us ke beṭon̲ ko
hukm kar, ki hukm chaṛháwe ká
yih hai; ki wuh chaṛháwá átash-
dán par mazbah ke úpar tamám
rát subh tak rahe, aur ág mazbah
kí us se sulge.
10 Aur káhin pairáhan bárík
kattán se pahine, aur kattán ke
páejáme se apná badan ḍhámpe[i];
aur chaṛháwá, jo mazbah par
jalkar rákh húá hai, us kí rákh
uṭháwe, aur us ko nazdík mazbah
ke ḍále[k].
11 Phir wuh apne kapṛe utáre,
aur dúsre kapṛe pahine[l], aur us
rákh ko k̲haimagáh se báhar ek
pák jagah par le jáwe[m].
12 Aur mazbah kí ág mazbah
par jaltí rahe, aur kabhí bujhne
na páwe, aur káhin us par lakṛián̲
har subh ko jaláyá kare, aur us
par salámíon̲ kí charbí[n] jaláyá
kare.
13 Pas, zarúr hai, ki ág mazbah
par sadá jaltí rahe, aur kabhí na
bujhe.
14 ¶ Aur hadya ká hukm yih
hai[o]: ki use Hárún ke beṭe maz-
bah ke nazdík K̲hudáwand ke
rúbarú guzránen̲.
15 Aur hadya men̲ se ek muṭṭhí
bhar maida, aur kuchh tel men̲
se, aur sab lubán, jo us hadya
par hai, uṭhá lewe, aur mazbah
par izkár[p] kí k̲hushbú K̲hudá-
wand ke liye sungháwe.
16 Aur báqí ko Hárún aur us ke
beṭe kháwen̲[q]; wuh fatírí khái
jáwe; aur muqaddas maqám men̲
jamá'at ke k̲haime ke sahn men̲[r]
use kháwen̲.
17 Cháhiye ki wuh k̲hamírí[s]
pakái na jáwe. Main̲ ne apne
homon̲ men̲ se use un ko hissa[t]
diyá, aur yih k̲hatiyat aur asám
kí tarah niháyat muqaddas hai[u].
18 Hárún kí aulád men̲ se sab
mard[x] use kháwen̲; tumhárí pusht

g Ahb. 5. 15.
h Ahb. 4. 26.
i K̲hur. 28. 39, 40, 41, 43. Ahb. 16. 4. Hiz. 44. 17, 18.
k Ahb. 1. 16.
l Hiz. 44. 19.
m Ahb. 4. 12.
n Ahb. 3. 3, 9, 14.
o Ahb. 2. 1. Gin. 15. 4.
p Ahb. 2. 2, 9.
q Ahb. 2. 3. Hiz. 44. 29.
r 26 áyat. Ahb. 10. 12, 13. Gin. 18. 10.
s Ahb. 2. 11.
t Gin. 18. 9, 10.
u K̲hur. 29. 37. 25 áyat. Ahb. 2. 3. aur 7. 1.
x 29 áyat. Gin. 18. 10.

dar pusht K̲hudáwand ke homon̲
ká istimrárí[y] haqq yih hai: ki jo
koí use chhúwe, so muqaddas[z]
ho.
19 ¶ Phir K̲hudáwand ne Músá
ko k̲hitáb karke farmáyá, ki
20 Hárún ká, aur us ke beṭon̲
ká qurbán, jo we apní masáhat
ke din men̲ K̲hudáwand ke liye
guzránen̲[a], so yih hai, ki daswán̲
hissa aifah[b] ká maida, ádhá us ká
subh ko, aur ádhá us ká shám ko,
hamesha ká hadya láyá karen̲.
21 Aur yih tel men̲ tawe par
pakáiyo, aur k̲húb chupaṛke láiyo,
aur hadya ká pakáwan ṭukṛá
ṭukṛá karke guzrániyo, ki K̲hu-
dáwand ke liye k̲hushbú ho.
22 Aur jo káhin us ke beṭon̲
men̲ se us kí jagah mamsúh[c] ho,
wuh use láwe: yih K̲hudáwand
ká haqq i istimrárí hai; wuh
bilkull sungháyá[d] jáwe.
23 Káhin ká har ek hadya
bilkull hom kiyá jáwe, aur kabhí
kháyá na jáwe.
24 ¶ Aur K̲hudáwand ne Músá
ko k̲hitáb karke farmáyá, ki
25 Hárún aur us ke beṭon̲ ko
kah, ki K̲hatiyat[e] ká dastúr yih
hai, ki jis jagah chaṛháwá zabh
kiyá játá hai, wahín[f] k̲hatiyat
bhí K̲hudáwand ke áge zabh kí
jáwe; aur yih niháyat muqaddas[g]
hai.
26 Wuh káhin, jo k̲hatá kí qur-
bání ko zabh kartá hai[h], use
kháwe; aur wuh pák jagah men̲
jamá'at ke k̲haime ke sahn men̲[i]
khái jáwe[i].
27 Jo koí us ke gosht ko chhúwe,
muqaddas ho[k]: aur agar kisí ke
kapṛon par us ke lahú kí, jo
chhiṛká játá hai, chhínṭá paṛe, to
wuh use pák jagah par dhowe.
28 Aur miṭṭí ká bartan, jis men̲
wuh pakáyá jáwe, toṛá jáwe[l]; aur
agar wuh pítal ke bartan men̲
pakáyá jáwe, to wuh mánjhá jáwe,
aur pání men̲ gota diyá jáwe.
29 Aur sab mard i káhin use
kháwen̲[m]; yih niháyat muqaddas
hai[n].
30 Aur jo k̲hatiyat, jis ká kuchh
bhí lahú jamá'at ke k̲haime men̲
dák̲hil kiyá gayá, táki us se kafára
diyá jáwe, wuh na khái jáwe[o]
balki ág se jaláí jáwe.

Peshtar Masíh se, 1490.

y Ahb. 3. 17.
z K̲hur. 29. 37. Ahb. 22. 3, 4, 5, 6, 7.
a K̲hur. 29. 2.
b K̲hur. 16. 36
c Ahb. 4. 3.
d K̲hur. 29. 25.
e Ahb. 4. 2.
f Ahb. 1. 3, 5, 11. aur 4. 24, 29, 33.
g 17 áyat. Ahb. 21. 22.
h Ahb. 10. 17, 18. Gin. 18. 9, 10. Hiz. 44. 28, 29.
i 16 áyat.
k K̲hur. 29. 37. aur. 30. 29.
l Ahb. 11. 33. aur 15. 12.
m 18 áyat. Gin. 18. 10.
n 25 áyat.
o Ahb. 4. 7, 11, 12, 18, 21. aur 10. 18. aur 16. 27. 'Ibrán. 13. 11.

Peshtar MASÍH se, 1490.

VII BÁB.

1 Asám ká shar'a. 11 Salámí ke zabíhon ká, 12 khwáh shukráne ke liye, 16 khwáh mannat ke bá'is, khwáh nij khushí se guzráne jáwen. 22 Charbí, 26 aur lahú ká kháná man'a hai. 28 Salámí ke zabíhon ká hissa jo káhin ká ho.

AUR asám kí rasm[a] yih hai: wuh niháyat muqaddas hai[b].

2 Jis jagah chaṛháwá zabh kiyá játá hai, us men asám zabh karen[c]; aur us ke lahú ko mazbah ke girdágird chhiṛken.

3 Aur us kí sab charbí[d] nazdík láwe; us kí dum, aur wuh charbí jo ojh kí chhipánewálí hai,

4 Aur donon gurde, us charbí samet jo un par donon pahlúon men hai, aur zawáid kaleje ke gurdon samet us se judá kare:

5 Aur káhin un ko mazbah par sungháwe, ki KHUDÁWAND ke liye hom howe: yih asám hai.

6 Aur káhinon men se har ek mard[e] use kháwe, aur pák maqám men kháyá jáwe, is liye ki wuh niháyat muqaddas hai[f].

7 Jaise khatiyat, waisehí asám hai[g], aur un ke liye ek hí hukm hai; aur yih usí káhin ká, jo us se kafára detá hai, hogá.

8 Aur jo káhin kisí shakhs ká chaṛháwá guzrántá hai, to khál us kí, jise us ne guzráná, usí káhin kí hogí.

9 Aur har ek hadya, jo tanúr men pakáyá jáwe, yá háṇḍí men, yá tawe par, wuh us káhin ká, jo use guzrántá hai, hogá[h].

10 Aur har ek hadya, ki tel milá húá ho, yá khushk, wuh sab baní Hárún ke liye hogá, har ek barábar dúsre ke hogá.

11 Aur salámí ke zabíh kí, jo KHUDÁWAND ke wáste guzráná játá hai, yih rasm hai[i]:

12 Ki wuh agar shukráne ke liye guzráne, to wuh shukr ke zabíh ke sáth fatírí rauganí kulche aur fatírí chapátián tel se chupṛí húí[k], aur tel men pake húe maide ke kulchon ke sáth guzráne.

13 Aur apní salámí ke zabíh ke sáth, jo shukráne ke liye hai, khamírí[l] kulche bhí láwe.

14 Aur wuh us sáre qurbán men se ek kulcha leke KHUDÁWAND ke rúbarú chaṛháwe; aur yih us káhin ká, jo salámí ke zabíh ká khún chhiṛaktá hai, hogá[m].

15 Aur us kí salámí aur shukrguzárí ke zabíh ká gosht usí din, ki qurbán hotá hai, kháyá jáwe[n], aur kuchh us men se fajr tak chhoṛá na jáwe.

16 Par us ká zabíh jo nazr ká qurbán, yá khushí ká qurbán ho[o], to usí din, ki apná zabíh qurbán kartá hai, kháyá jáwe; aur jo us se bach rahe, to us men se dúsre din bhí kháyá jáwe.

17 Aur jo usí zabíh ke gosht se tísre din bach rahe, to wuh ág se jalá diyá jáwe.

18 Par agar shukráne ke zabíh ke gosht se kuchh tísre din kháyá jáwe, to wuh qurbání denewalá námaqbúl hai, aur wuh us ke liye mahsúb[p] na hogá: balki wuh makrúh hogá[q], aur jo use kháwe, us ká gunáh usí par hogá.

19 Aur wuh gosht, jo kisí nápák chíz se chhúá jáwe, wuh kháyá na jáwe, balki ág se jalá diyá jáwe: aur gosht jo hai, har ek jo pák hai, so us men se kháwe.

20 Lekin jo shakhs KHUDÁWAND kí salámí ke zabíh ká gosht kháwe, jis waqt us par kuchh najásat hai[r], wuh shakhs apní qaum se kaṭ jáwe[s].

21 Aur wuh shakhs, jo kisí najásat ko chhúwe, yá insán kí najásat ko[t], yá najis haiwán ko[u], yá kisí najis makrúh ko[w] chhúwe, aur KHUDÁWAND kí salámí ke zabíh ke gosht men se kháwe, wuhí shakhs bhí apní qaum se kaṭ jáwe[x].

22 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

23 Baní Isráel ko hukm kar, ki Bail aur bheṛ aur bakrí kí koí charbí[y] na kháiyo.

24 Us haiwán kí charbí jo khud ba khud mar gayá ho, yá jis ko darindon ne phaṛá ho, to use aur kámon men lá sakte ho, par us ko hargiz na kháiyo;

25 Ki jo insán aise chárpáe kí charbí, jis se KHUDÁWAND ke liye hom guzránte hain, kháwe, wuh insán khánewálá apní qaum men se kaṭ jáegá.

26 Aur tum kisí parinde aur charinde ká kuchh lahú apne sab makánon men na kháiyo[z].

27 Aur jo insán khún kháegá, wuh apní qaum men se kaṭ jáegá.

28 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

[a] Ahb. 5 Báb. aur 6. 1,—7.
[b] Ahb. 6. 17, 25. aur 21. 22.
[c] Ahb. 1. 3, 5, 11. aur 4. 24, 29, 33.
[d] Khur. 29. 13. Ahb. 3. 4, 9, 10, 14, 15, 16. aur 4. 8, 9.
[e] Ahb. 6. 16, 17, 18. Gin. 18. 9, 10.
[f] Ahb. 2. 3.
[g] Ahb. 6. 25, 26. aur 14. 13.
[h] Ahb. 2. 3, 10. Gin. 18. 9. Hiz. 44. 29.
[i] Ahb. 3. 1. aur 22. 21.
[k] Ahb. 2. 4. Gin. 6. 15.
[l] 'Amús 4. 5.
[m] Gin. 18. 8, 11, 19.

Peshtar MASÍH se, 1490.

[n] Ahb. 22. 30.
[o] Ahb. 19. 6, 7, 8.
[p] Gin. 18. 27.
[q] Ahb. 11. 10, 11, 41. aur 19. 7.
[r] Ahb. 15. 3.
[s] Paid. 17. 14.
[t] Ahb. 12 Báb, aur 13 Báb, aur 15 Báb.
[u] Ahb. 11. 24, 28.
[w] Hiz. 4. 14.
[x] 20 áyat.
[y] Ahb. 3. 17.
[z] Paid. 9. 4. Ahb. 3. 17. aur 17. 10,-14.

Peshtar MASÍH se, 1490.

29 Baní Isráel ko hukm kar, Jo koí apní salámí ká zabíh Khudáwand ke liye guzrántá hai[a], wuh áp apná qurbán Khudáwand ke liye apní salámí ke zabíh men se láwe.
30 Wuh apne hí háthon men Khudáwand ká hom láwe, ya'ne charbí sína samet láwe[b], ki sína hiláni kí qurbání ke liye hiláyá jáwe[c].
31 Káhin charbí ko mazbah par sungháwe[d]: par sína Hárún aur us ke beṭon ke liye hogá[e].
32 Aur tum salámí ke zabíh men se dahná shána uṭháne kí qurbání karke káhin ko díjiyo[f].
33 Hárún ke beṭon men se wuh, jo salámí ke zabíh ká lahú aur charbí guzrántá hai, dahná shána apná hissa lewe.
34 Ki hiláne ká sína aur uṭháne ká shána baní Isráel kí salámíon ke zabíhon men se main ne liyá, aur Hárún káhin aur us ke beṭon ko diyá[g]; aur yih rasm baní Isráel ke liye hamesha ko hai.
35 ¶ Yih Khudáwand ke homon men se Hárún ká hissa, aur us ke beṭon ká hissa hai, jo un ke liye us din muqarrar húá, jab we Khudáwand ke káhin hone ko nazdík láe gae.
36 Use, baní Isráel, Khudáwand ke amr se jis din men ki we mamsúh húe[h], unhen dewen, aur yih un ke qarnon ke liye hamesha ko rasm hai.
37 Hukm charháwe ká[i], aur hadya ká[k], aur khatiyat ká[l], aur asám[m] ká, aur masáhat ká[n], aur salámí ke zabíh ká[o] yihí hai;
38 Jo koh i Síná par Khudáwand ne Músá ko amr kiyá thá, jis din ki baní Isráel ko farmáyá, ki dasht i Síná men Khudáwand ke liye apne qurbánon ko guzránen[p].

a Ahb. 3. 1. b Ahb. 3. 3, 4, 9, 14. c Khur. 29. 24, 27. Ahb. 8. 27. aur 9. 21. Gin. 6. 20. d Ahb 3. 5, 11, 16. e 34 áyat. f 34 áyat. Ahb. 9. 21. Gin. 6. 20. g Khur. 29. 28. Ahb. 10. 14, 15. Gin. 18. 18, 19. Ist. 18. 3. h Khur. 40. 13, 15. Ahb. 8. 12, 30. i Ahb. 6. 9. k Ahb. 6. 14. l Ahb. 6. 25. m 1 áyat. n Khur. 29. 1. Ahb. 6. 20. o 11 áyat. p Ahb. 1. 2.

VIII BÁB.

1 Músá Hárún aur us ke beṭon ko kahánat ke liye makhsús kartá. 14 Un kí khatiyat. 18 Un kí sokhtaní qurbání. 22 Káhin ke muqarrar karne ká mendhá. 31 Kamál tak pahunchne ke liye, jamá'at ke khaime ke sámhne sát din rahne ká hukm.

PHIR Khudáwand ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki
2 Hárún, aur us ke sáth us ke beṭon ko, aur kapṛe[a], aur malne ká tel[b], aur khatiyat ká bachhṛá, aur do mendhe, aur ek ṭokrí fatírí roṭíán, le[c];
3 Aur sab jamá'at ko jamá'at ke khaime ke darwáze par jam'a kar.
4 Chunánchi Músá ne jaisá ki Khudáwand ne use farmáyá thá kiyá, aur sárí jamá'at jamá'at ke khaime ke darwáze par jam'a húí.
5 Tab Músá ne jamá'at se kahá, Yih wuh kám hai, jo Khudáwand ne farmáyá hai, ki Bajá láo[d].
6 Phir Músá ne Hárún aur us ke beṭon ko áge láyá, aur un ko pání se nahláyá[e];
7 Aur us ko kurtá[f] pinháyá, aur us par paṭká lapeṭá, aur us ko pairáhan pinháyá, aur us par afúd pinháyá, aur us ko afúd ke bandon se bándhá[g];
8 Aur us par chaprás lagáí, aur us par Urím o Tummím jaṛe[h];
9 Aur 'amáma us ke sir par rakhá[i], aur us par peshání kí taraf sone ká pattar quds ke táj ke liye lagáyá, jaisá ki Khudáwand ne Músá ko farmáyá thá[k].
10 Aur Músá ne malne ká tel liyá, aur maskan ko, sab us samet jo us men thá, chupṛá[l], aur us ko muqaddas kiyá.
11 Aur us men se kuchh leke mazbah par sát bár chhiṛká, aur mazbah aur us ke sáre básan aur hauz aur us kí kursí ko chupṛá, táki un ko muqaddas kare.
12 Aur malne ke tel men se Hárún ke sir par biṭáyá, aur us ko chupṛá, táki use muqaddas kare[m].
13 Aur Músá Hárún ke beṭon ko áge láyá, aur un ko kurte pinháe, aur un par paṭke bándhe, aur un ko ṭopíán pinháín[n], jaisá ki Khudáwand ne Músá ko amr kiyá thá.
14 Phir khatiyat ká bachhṛá áge láyá[o], aur Hárún aur us ke beṭon ne apne háth khatiyat ke bachhṛe ke sir par rakhe[p].
15 Phir us ko Músá ne zabh kiyá, aur us ke khún ko liyá, aur us ko mazbah ke gird us ke síngon par apní unglí se lagáyá[q], aur mazbah ko pák kiyá; aur báqí khún us kí jaṛ par ḍálá, aur us ko muqaddas kiyá, táki us par kafára diyá jáwe.
16 Aur Músá ne sab wuh charbí jo ojh kí chhipánewálí hai, aur zawáid kaleje ke, aur donon gurde, aur charbí un kí, lí, aur un ko mazbah par sungháyá[r].

a Khur. 28. 2, 4. b Khur. 30. 24, 25. c Khur. 29. 1, 2, 3.

Peshtar MASÍH se, 1490.

d Khur. 29. 4. e Khur. 29. 4. f Khur. 28. 4. g Khur. 29. 5. h Khur. 28. 30. i Khur. 29. 6. k Khur. 28. 37, wag. l Khur. 30. 26, 27, 28, 29. m Khur. 29. 7. aur 30. 30. Ahb. 21. 10, 12. Zab. 133. 2. n Khur. 29. 8, 9. o Khur. 29. 10. Hiz. 43. 19. p Ahb. 4. 4. q Khur. 29. 12, 36. Ahb. 4. 7. Hiz. 43. 20, 26. 'Ibrán. 9. 22. r Khur. 29. 13. Ahb. 4. 8.

Peshtar MASÍH se, 1490.

17 Aur bachhṛe ko, us kí khál, aur gosht, aur gobar samet, lashkargáh ke báhar ág se jaláyá, jaisá ki Ḳhudáwand ne Músá ko amr kiyá thá[s].

[s] Ḳhur. 29. 14. Ahb. 4. 11, 12.

18 ¶ Phir chaṛháwe ká mendhá áge láyá, aur Hárún aur us ke beṭon ne apne háth us mendhe ke sir par rakhe[t].

[t] Ḳhur. 29. 15.

19 Phir Músá ne us ko zabh kiyá, aur mazbah ke girdágird lahú chhiṛká.

20 Phir Músá ne mendhe ke juz juz judá kíe, aur sirí aur ajzá aur charbí ko sungháyá.

21 Aur ojh aur us ke páe pání se dhoe; aur Músá ne sab ká sab mendhá mazbah par sungháyá, ki khushbúí ká chaṛháwá Ḳhudáwand ká hom ho, jaise ki Ḳhudáwand ne Músá ko amr kiyá thá[u].

[u] Ḳhur. 29. 18.

22 ¶ Phir dúsrá, ya'ne káhin ke muqarrar karne ká mendhá áge láyá[w], aur Hárún aur us ke beṭon ne apne háth us mendhe ke sir par rakhe.

[w] Ḳhur. 29. 19, 31.

23 Aur Músá ne us ko zabh kiyá, aur us ke ḳhún se kuchh liyá, aur us ko Hárún ke dahne kán, aur dahne háth ke angúṭhe, aur dahne pánw ke angúṭhe par lagáyá.

24 Phir Hárún ke beṭon ko áge láyá, aur kuchh ḳhún se un ke dahne kánon par, aur dahne háthon ke angúṭhon par, aur dahne páon ke angúṭhon par Músá ne lagáyá; aur báqí ḳhún Músá ne mazbah ke girdágird chhiṛká.

25 Aur charbí, aur dum, aur sab wuh charbí, jo ojh par hai, aur zawáid kaleje ke, aur donon gurde, aur charbí un kí[x], aur dahná shána líe;

[x] Ḳhur. 29. 22.

26 Aur us fatír kí ṭokrí se jo Ḳhudáwand ke rúbarú thí, ek kulcha fatírí, aur ek kulcha rauganí, aur ek chapátí nikálí[y], aur un ko charbíon aur dahne sháne par rakhá;

[y] Ḳhur. 29. 23.

27 Aur us sab ko Hárún aur us ke beṭon ke háthon par rakhá[z], aur un ko rúbarú Ḳhudáwand ke hiláne kí qurbání ke liye hiláyá.

[z] Ḳhur. 29. 24, wag.

28 Phir Músá ne un ke háth se liyá, aur un ko mazbah par chaṛháwe ke úpar sungháyá[a], ki un ke muqarrar hone ká khushbúdár qurbán aur Ḳhudáwand ká hom ho.

[a] Ḳhur. 29. 25.

29 Phir Músá ne sína liyá, aur us ko hiláne kí qurbání ke liye Ḳhudáwand ke rúbarú hiláyá; muqarrar karne ke mendhe se Músá ke liye yih hissa thá[b], jaise ki Ḳhudáwand ne Músá ko amr kiyá thá.

[b] Ḳhur. 29. 26.

30 Phir Músá ne chupaṛne ke tel[c] aur us lahú se, jo mazbah par thá, aur Hárún aur us ke kapṛon par aur us ke sáth us ke beṭon aur un ke kapṛon par chhiṛká, aur Hárún aur us ke kapṛon ko aur us ke beṭon aur un ke kapṛon ko muqaddas kiyá.

[c] Ḳhur. 29. 21. aur 30. 30. Gin. 3. 3.

31 ¶ Aur Músá ne Hárún aur us ke beṭon ko kahá, ki Yih gosht jamá'at ke ḳhaime ke darwáze pás pakáo[d], aur us ko usí jagah us roṭí ke sáth, jo muqarrar karne kí ṭokrí men hai, kháo, jaise main ne yih kahte húe amr kiyá hai, ki Hárún aur us ke beṭe use kháwen.

[d] Ḳhur. 29. 31, 32.

32 Aur báqí jo gosht aur roṭí se rahe, us ko ág se jaláo[e].

[e] Ḳhur. 29. 34.

33 Aur tum jamá'at ke ḳhaime ke darwáze se sát din tak na haṭo, jab tak muqarrar karne ke din púre na howen: ki sát din men[f] tum apní ḳhidmat ke liye muqarrar ho jáoge.

[f] Ḳhur. 29. 30, 35. Hiz. 43. 25, 26.

34 Isí din, jaise ki Ḳhudáwand ne tumháre kafáre dene ke liye farmáyá thá, kiyá gayá hai[g].

[g] 'Ibrán. 7. 16.

35 Aur jamá'at ke ḳhaime ke darwáze pás din rát sát din tak baiṭho, aur Ḳhudáwand ke ahkám yád rakho[h], táki tum halák na ho, ki aisá hí main ne tum ko amr kiyá hai.

[h] Gin. 9. 19. Ist. 11. 1. 1 Sal. 2. 3.

36 Aur Hárún aur us ke beṭe sab ahkám Ḳhudáwand ke, jo us ne Músá ke wasíle se farmáe the, bajá láe.

IX BÁB.

1 *Hárún kí pahlí qurbánián, apne aur logon ke liye.* 8 *Ḳhatiyat,* 12 *aur sokhtaní qurbání apne liye.* 15 *Logon ke liye qurbánián.* 23 *Músá aur Hárún logon ko du'á dete.* 24 *Ḳhudáwand kí taraf se ág qurbángáh par názil hotí.*

AUR jab áṭhwán din húá[a], tab Músá ne Hárún, aur us ke beṭon ko, aur baní Isráel ke buzurgon ko buláyá, aur Hárún ko kahá, ki

[a] Hiz. 43. 27.

2 Tú ek bachhṛá ḳhatiyat ke liye[b], aur ek mendhá chaṛháwe ke liye[c], jo be'aib hon, le, aur un ko Ḳhudáwand ke rúbarú guzrán.

[b] Ḳhur. 29. 1. Ahb. 4. 3. aur 8. 14.
[c] Ahb. 8. 18.

Peshtar MASÍH se, 1490.

3 Aur baní Isráel ko yih kahte húe hukm kar, ki Ek buzgála bakríon se[d] khatiyat ke liye, aur ek bachhrá aur ek barra, jo donon eksála aur be'aib hon, charháwe ke liye;

4 Aur ek bail aur ek mendhá salámí ke liye, láo; táki rúbarú KHUDA'WAND ke zabh kiye jáwen; aur hadya[e] tel miláke; is liye ki áj ke din KHUDA'WAND tum par záhir hogá[f].

5 ¶ Chunánchi we us ko, ki Músá ne amr kiyá thá, jamá'at ke khaime ke sámhne láe, aur sárí jamá'at áge áke KHUDA'WAND ke rúbarú khari húí.

6 Músá ne kahá, Yih wuh kám hai, ki KHUDA'WAND ne tum ko amr kiyá hai: tum us ko bajá láo, ki KHUDA'WAND ká jalál tum par záhir hogá[g].

7 Aur Músá ne Hárún ko kahá, ki Mazbah ke nazdík já, aur apní khatiyat aur apná charháwá guzrán, aur apne liye aur apní qaum ke liye kafára de[h], aur jamá'at ká qurbán guzrán, aur un ke liye kafára de[i], jaisá ki KHUDA'WAND ne hukm kiyá hai.

8 ¶ Tab Hárún mazbah par gayá, aur bachhrá apní khatiyat ke liye zabh kiyá.

9 Aur Hárún ke bete lahú us pás láe[k], aur us ne apní unglí us men dubáí, aur use mazbah ke síngon par lagáyá, aur báqí khún mazbah kí jar par bitáyá[l].

10 Aur charbí, aur gurde, aur zawáid kaleje ke, khatiyat se leke mazbah par sungháe[m], jaisá ki KHUDA'WAND ne Músá ko amr kiyá thá[n].

11 Aur gosht aur khál ko khaimagáh ke báhar ág se jaláyá[o].

12 Phir charháwá zabh kiyá, aur Hárún ke beton ne lahú use diyá; tab us ne mazbah ke girdágird chhirká[p].

13 Phir a'zá charháwe ke sir samet us ko díe[q], aur us ne mazbah par sungháe.

14 Aur ojh aur páe dhoe[r], aur un ko mazbah par charháwe ke úpar sungháyá.

15 ¶ Phir jamá'at ká qurbán áge láyá, aur bakrí ká bachcha un kí khatiyat ke liye liyá, aur us ko zabh kiyá, aur us ko pahle ke muwáfiq khatiyat ke liye charháyá[s].

d Ahb. 4. 23. 'Az. 6. 17. aur 10. 19.
e Ahb. 2. 4.
f 6, 23 áyaten. Khur. 29. 43.
g 23 áyat. Khur. 24. 16.
h Ahb. 4. 3. 1 Sam. 3. 14. 'Ibrán. 5. 3. aur 7. 27. aur 9. 7.
i Ahb. 4. 16, 20. 'Ibrán. 5. 1.
k Ahb. 8. 15.
l Dekho Ahb. 4. 7.
m Ahb. 8. 16.
n Ahb. 4. 8.
o Ahb. 4. 11, 12. aur 8. 17.
p Ahb. 1. 5. aur 8. 19.
q Ahb. 8. 20.
r Ahb. 8. 21.
s 3 áyat. Yas. 53. 10. 'Ibrán. 2. 17. aur 5. 3.

16 Tab charháwá áge láyá, aur us ko ma'múl ke muwáfiq[t] guzráná.

17 Phir hadya áge láyá[u], aur us se ek mutthí lí, aur us ko mazbah par, siwá fajr ke charháwe ke[x], sungháyá.

18 Aur us ne bail aur mendhá, ki jamá'at kí salámí ká zabíh hai[y], zabh kiyá; aur Hárún ke bete khún us ke pás le gae, aur us ne us ko mazbah ke girdágird chhirká;

19 Aur bail se charbíán aur mendhe se dum, aur gurdon par kí charbí, aur zawáid kaleje ke:

20 So charbíán sínon par rakhín, aur us ne charbíán mazbah par sungháín[z].

21 Aur sína aur dahná shána, jaise KHUDA'WAND ne Músá ko amr kiyá thá, Hárún ne rúbarú KHUDA'WAND ke hiláne kí qurbání ke liye hiláyá[a].

22 Aur Hárún ne jamá'at kí taraf háth apne utháe, aur un ko barakat dí[b], aur khatiyat, aur charháwá, aur salámí guzránke níche utrá.

23 Phir Músá aur Hárún jamá'at ke khaime men dákhil húe, aur báhar nikle, aur jamá'at ke liye barakat mángí: tab sárí jamá'at par KHUDA'WAND ká jalál záhir húá[c].

24 Aur KHUDA'WAND ke huzúr se ág niklí, aur mazbah par charháwá aur charbíán khá gaí[d]; aur sárí jamá'at ne dekhá, aur lalkárí, aur munh ke bhal girí[e].

X BA'B.

1 *Nadab aur Abihú, ajnabí ág kám men láne se, khud ág se jaláe játe.* 6 *Hárún aur us ke beton ko hukm hotá, ki un ke liye mátam na karen.* 8 *Mai píná káhinon ko man'a hai, jab ki khaime men jáne partá.* 12 *Pák chízon ke kháne ká shar'a.* 16 *Is ke 'udúl kí bábat, Hárún ká 'uzr.*

PHIR Nadab aur Abihú donon bete Hárún ke[a], har ek ne un men se apná 'údsoz liyá, aur us men ág bharke us par bakhúr dálá[b], aur ek ajnabí ág, jis ká KHUDA'WAND ne un ko amr na kiyá thá, rúbarú KHUDA'WAND ke guzrání[c].

2 Tab ág KHUDA'WAND ke huzúr se niklí, aur un donon ko khá gaí, aur we KHUDA'WAND ke sámhne mar gae[d].

3 Tab Músá ne Hárún se kahá, Yih wuh hai, jo KHUDA'WAND ne

Peshtar MASÍH se, 1490.

t Ahb. 1. 3, 10.
u 4 áyat. Ahb. 2. 1, 2.
x Khur. 29. 38.
y Ahb. 3. 1, wag.
z Ahb. 3. 5, 16.
a Khur. 29. 24, 26. Ahb. 7. 30, 31, 32, 33, 34.
b Gin. 6. 23. Ist. 21. 5. Lúq. 24. 50.
c 6 áyat. Gin. 14. 10. aur 16. 19, 42.
d Paid. 4. 4. Qáz. 6. 21. 1 Sal. 18. 38. 2 Taw. 7. 1. Zab. 20. 3.
e 1 Sal. 18. 39. 2 Taw. 7. 3. 'Az. 3. 11.
a Ahb. 16. 1. aur 22. 9. Gin. 3. 3, 4. aur 26. 61. 1 Taw. 24. 2.
b Ahb. 16. 12. Gin. 16. 18.
c Khur. 30. 9.
d Ahb. 9. 24. Gin. 16. 35. 2 Sam. 6. 7.

Peshtar Masíh se, 1490.

farmáyá thá, ki Main̲ apne mu-
qarribon̲ ke darmiyán[e] apní taq-
dís karún̲gá, aur main̲ sárí jamá'at
ke áge apná jalál záhir karún̲gá[f].
Aur Hárún chup rahá[g].
4 Phir Músá ne Hárún ke chachá
Uzziel[h] ke donon̲ beṭon̲ Mísáel
aur Ilsafan ko talab kiyá aur
kahá, Nazdík áo, aur apne bháíon̲
ko maqdis ke sámhne se ḳhai-
magáh ke báhar uṭhá le jáo[i].
5 So we áe, aur un ko un ke
kapṛon̲ men̲ uṭháke, jaisá Músá
ne amr kiyá thá, ḳhaimagáh se
báhar le gae.
6 Phir Músá ne Hárún aur us ke
beṭon̲ Ili'azar aur Itamar ko kahá,
ki Apne sir nange mat karo, aur
apne kapṛe na pháṛo[k], táki halák
na ho, aur sárí jamá'at par Ḳhu-
dáwand ká gazab názil na ho[l];
par sáre gharáne Isráel ke, jo
tumháre bháí hain̲, us jal jáne
par, jo Ḳhudáwand ne jaláyá hai,
rowen̲.
7 Aur tum jamá'at ke ḳhaime
ke darwáze se báhar na jáo, táki
tum halák na ho[m]; kyún̲ki Ḳhu-
dáwand ká tel mamsúh hone ke
liye tum par hai[n]. So unhon̲ ne
Músá ke kahne par 'amal kiyá.
8 ¶ Phir Ḳhudáwand ne ḳhitáb
karke Hárún ko farmáyá, ki
9 Jab tum jamá'at ke ḳhaime
men̲ dáḳhil ho, to tum mai yá koí
chíz, jo nashá karnewálí ho, na
píjiyo[o], na tú aur na tere beṭe,
táki tum halák na ho; aur yih
tumháre liye tumháre qarnon̲ men̲
hamesha tak rasm hai:
10 Táki tum halál aur harám,
aur pák aur nápák men̲ tamíz
karo[p];
11 Aur táki tum sáre ahkám,
jin ká Ḳhudáwand ne Músá ke
wasíle se tum ko amr kiyá hai,
baní Isráel ko sikhláo[q].
12 ¶ Phir Músá ne Hárún aur
us ke beṭon̲ Ili'azar aur Itamar
ko, jo báqí the, farmáyá, ki Ha-
dya, jo Ḳhudáwand ke homon̲
se bach rahá, lo, aur us ko maz-
bah ke pás fatírí kháo[r]; is liye ki
yih niháyat muqaddas hai[s].
13 Aur tum use muqaddas ma-
qám men̲ kháo; kyún̲ki Ḳhudá-
wand ke homon̲ men̲ se terá aur
tere beṭon̲ ká yih hissa hai:
kyún̲ki yún̲ mujh ko hukm húá
hai[t].

[e] Ḳhur. 19. 22. aur 29. 43. Ahb. 21. 6, 17. 21. Yas. 52. 11. Hiz. 20. 41. aur 42. 13.
[f] Yas. 49. 3. Hiz. 28. 22. Yúh. 13. 31, 32. aur 14. 13. 2 Pas. 1. 10.
[g] Zab. 39. 9.
[h] Ḳhur. 6, 18, 22. Gin. 3. 19, 30.
[i] Lúq. 7. 12. A'am. 5. 6, 9, 10. aur 8. 2.
[k] Ḳhur. 33. 5. Ahb. 13. 45. aur 21. 1, 10. Gin. 6. 6, 7. Ist. 33. 9. Hiz. 24. 16, 17.
[l] Gin. 16, 22, 46. Yash. 7. 1. aur 22. 18, 20. 2 Sam. 24. 1.
[m] Ahb. 21. 12.
[n] Ḳhur. 28. 41. Ahb. 8. 30.
[o] Hiz. 44. 21. Lúq. 1. 15. 1 Tim. 3. 3. Tít. 1. 7.
[p] Ahb. 11. 47. aur 20. 25. Yar. 15. 19. Hiz. 22. 26. aur 44. 23.
[q] Ist. 24. 8. Naham. 8. 2, 8, 9, 13. Yar. 18. 18. Mal. 2. 7.
[r] Hiz. 29. 2. Ahb. 6. 16. Gin. 18. 9, 10.
[s] Ahb. 21. 22.
[t] Ahb. 2. 3. aur 6. 16.

14 Aur hiláne ke síne aur uṭháne
ke sháne ko[u] kisí pák jagah men̲
khá, tú aur tere beṭe aur terí
beṭíán̲ tere sáth; is liye ki yih
terá aur tere beṭon̲ ká hissa hai,
jo baní Isráel kí salámíon̲ ke za-
bíhon̲ men̲ se diyá gayá.
15 Aur uṭháne ká shána aur
hiláne ká sína, jo soḳhtaní char-
bíon̲ ke sáth láyá játá hai, táki
Ḳhudáwand ke rúbarú hiláne kí
qurbání ke liye hiláyá jáwe, tere
aur tere beṭon̲ ká haqq abad tak
hogá[x], jaise ki Ḳhudáwand ne
farmáyá hai.
16 ¶ Phir Músá ne ḳhatiyat ke
menḍhe ko[y] bahut talásh kiyá, to
kyá dekhtá hai? ki wuh jaláyá
gayá; tab wuh Hárún ke beṭon̲
Ili'azar aur Itamar par, jo bach
rahe the, gusse húá, aur bolá,
ki
17 Tum ne ḳhatiyat muqaddas
maqám men̲ kyún̲ na khá lí? ki
yih niháyat muqaddas hai, aur
Ḳhudáwand ne tum ko yih dí
hai, táki tum jamá'at ká gunáh
uṭhá lo, aur un ke liye Ḳhudá-
wand ke rúbarú kafára do[z].
18 Dekho, ki us ká lahú maqdis
men̲ dáḳhil na kiyá gayá[a]; lázim
thá, ki tum use maqdis men̲, jaisá
main̲ ne tum ko amr kiyá thá, khá
játe[b].
19 Tab Hárún ne Músá se kahá,
Dekho, ki áj hí unhon̲ ne apní
ḳhatiyat aur apná chaṛháwá Ḳhu-
dáwand ke áge guzráná hai[c], aur
mujh par aise hádise húe hain̲;
pas agar main̲ yih ḳhatiyat áj hí
khá letá, to kyá Ḳhudáwand ke
huzúr maqbúl[d] hotá?
20 Músá ne yih sunke pasand
kiyá.

XI BÁB.

1 *Kin jánwaron̲ ká gosht halál hai;* 4 *aur kin ká harám.* 9 *Kaun machhlíán̲ halál.* 13 *Kaun chiṛiyán̲.* 29 *Kaun rengnewále nápák ṭhahre.*

PHIR Ḳhudáwand ne Músá
aur Hárún ko ḳhitáb karke
farmáyá, ki
2 Tum baní Isráel se kaho, Sab
chárpáyon̲ men̲ se, jo zamín par
hain̲, aur tumhen̲ un ká kháná
rawá hai[a], so ye hain̲.
3 Sab chárpáe khurwále, jin ká
khur chirá húá ho, aur wuh jugálí
karte hon̲, tum unhen̲ kháo.
4 Magar we chárpáe, ki yá jugálí

Peshtar Masíh se, 1490.

[u] Ḳhur. 29. 24, 26, 27. Ahb. 7. 31, 34. Gin. 18. 11.
[x] Ahb. 7. 29, 30, 34.
[y] Ahb. 9. 3, 15.
[z] Ahb. 6, 26, 29.
[a] Ahb. 6. 30.
[b] Ahb. 6. 26.
[c] Ahb. 9. 8, 12.
[d] Yar. 6. 20. aur 14. 12. Hús. 9. 4. Mal. 1. 10, 13.
[a] Ist. 14. 4. A'am. 10. 12, 14.

Peshtar MASÍH se, 1490.

karte hain, yá khur un ke chire
húe hote hain, in ko na kháo;
jaise únṭ, wuh to jugálí kartá hai,
par khur us ká chirá húá nahín
hotá; so wuh nápák hai tumháre
liye.
5 Aur wabr, ki wuh jugálí kartá
hai, aur khur us ká chirá húá
nahín; to wuh bhí nápák hai
tumháre liye.
6 Aur khargosh, ki wuh to jugálí
kartá hai, par us ká khur chirá
húá nahín hai; wuh bhí tumháre
liye nápák hai.
7 Aur súar, ki khur us ká chirá
húá hotá hai, par wuh jugálí
nahín kartá; wuh bhí nápák hai
tumháre liye [b].
8 Tum un ke gosht men se
kuchh na kháiyo, aur un kí láshon
ko na chhúiyo; ki yih nápák hain
tumháre liye [c].
9 ¶ Aur sab un men se, jo pání
men hain, jin ká kháná tumhen
rawá hai, so ye hain: sab we
jánwar, jin ke par hon aur chhilke,
daryáon men hon yá nálon men,
tum unhen kháo [d].
10 Lekin we sab jánwar, jin ke
na par hon aur na chhilke, daryáon
men hon yá nálon men, we sab,
jo pání men rengte hain, aur we
sab haiwán jo pání men rahte
hain, we qabíh hain [e] tumháre liye;
11 We qabíh hí honge tumháre
liye; tum un ke gosht men se na
kháo, aur un ke mare húe se
ghin karo.
12 Sab jin ke na par hon aur
na chhilke pání men, we qabíh
hain tumháre liye.
13 ¶ Aur parindon se, jin se tum
ghin karo, aur jin ko na kháo, is
liye ki we qabíh hain, so ye hain [f]:
Nasr, aur 'uqáb, aur giddh, aur
chílh,
14 Aur sháhín, aur sab qism us kí,
15 Aur sab kauwe aur aqsám
us ke,
16 Aur shuturmurg, aur ullú,
aur kokil, aur báz, aur sab aqsám
us ke,
17 Aur búm, aur haṛgílá aur
rakham,
18 Aur rájhans, aur hawásil, aur
chúhemár,
19 Aur laqlaq, aur baglá, aur
sah aqsám us ke, aur hudhud,
aur chamgádaṛ.
20 Aur sab parinde, jo chár páon
par chalte hain, we qabíh hain
tumháre liye.
21 Magar tum sab rengte pa-
rindon men se, jo chár páon se
chalte hain, aur un kí pichhlí
ṭángen agle páon se lipṭí húí
hain, ki we un se kúdkar zamín
par chalte hain, tum un men se
kháiyo.
22 We, jinhen tum khá sakte
ho, ye hain; jaise ṭiḍḍí aur aqsám
us ke [g], aur harjal aur aqsám us
ke, aur ṭiḍḍe aur aqsám us ke.
23 Par sab báqí rengnewále
parindon men se, jin ke chár pánw
hain, we qabíh hain tumháre liye.
24 Aur un se tum nápák hoge;
aur jo koí un ke mare húe ko
chhúwegá, to wuh shám tak ná-
pák rahegá.
25 Aur jo koí kisí mare húe ko
un men se uṭháwe, to wuh kapṛe
apne dhowe, aur shám tak nápák
rahegá [h].
26 Aur sab chárpáe, jin ke khur
hon, par chire húe na hon, aur na
jugálí karte hon, we nápák hain
tumháre liye; jo koí un ke mare
húe ko chhúwegá, to wuh nápák
hogá.
27 Aur sab unglíon par chalne-
wále aur chár páon par chalnewále
jánwaron se, nápák hain tumháre
liye; jo koí un ke mare húe ko
chhúwegá, to wuh shám tak nápák
rahegá.
28 Aur jo koí un ke mare húe
ko uṭháwe, to wuh kapṛe apne
dhowe aur wuh shám tak nápák
rahegá; aur ye sab nápák hain
tumháre liye.
29 ¶ Aur rengnewálon men se
zamín par, jo nápák hain tumháre
liye, chhuchhúndar hai, aur chúhá [i],
aur goh, aur aqsám us ke.
30 Aur waral, aur harzún, aur
chhipkalí aur azá'at aur girgiṭ.
31 Sab rengnewálon men se yih
nápák hain tumháre liye; jo koí
un ke mare húe ko chhúwegá, to
wuh shám tak nápák rahegá.
32 Aur jis chíz par un men se
koí markar gir paṛe, to wuh chíz
nápák hogí, khwáh bartan ho
lakṛí ká, khwáh kapṛá, khwáh
chamṛá, khwáh ṭáṭ; aur kisí qism
ká bartan, jo kám men áyá ho, to
ye sab nápák honge; pání se
dhoe jáwen [k], par shám tak nápák
rahenge; tab pák honge.

[b] Yas. 65. 4. aur 66. 3, 17.
[c] Yas. 52. 11. Dekho Mat. 15. 11, 20. Marq. 7. 2, 15, 18. A'am. 10. 14, 15. aur 15. 29. Rúm. 14. 14, 17. 1 Qur. 8. 8. Qul. 2. 16, 21. 'Ibrán. 9. 10.
[d] Ist. 14. 9.
[e] Ahb. 7. 18. Ist. 14. 3.
[f] Ist. 14. 12.
[g] Mat. 3. 4. Marq. 1. 6.
[h] Ahb. 14. 8. aur 15. 5. Gin. 19. 10, 22. aur 31. 24.
[i] Yas. 66. 17.
[k] Ahb. 15. 12.

Peshtar MASÍH se, 1490.

33 Aur sab miṭṭí ke bartan, jin ke bích men, un men se kuchh paṛ jáwe, we bartan toṛe jáwen[1]; aur jo kuchh un men hai, so nápák hogá.
34 Sab wuh kháná, ki kháyá játá hai, jin par un se pání paṛe, nápák hogá; aur sab we chízen, jo un men pí jáwen, nápák hongí.
35 Aur un ke mare húon se jis chíz par kuchh gire, khwáh tanúr ho, khwáh chúlhá, wuh nápák hogí; us ko toṛ ḍálo, is liye ki wuh nápák hai; we nápák hain, aur nápák honge, tumháre liye.
36 Magar chashma, aur kúá, aur táláb to pák rahegá; lekin jo koí un ke mare húon ko chhú-wegá, nápák hogá.
37 Aur mare húon se jo kuchh kisí bone ke bíj par gire, wuh pák rahegá.
38 Magar us bíj par, jo pání paṛá húá ho, aur us ke mare húe se kuchh us par gire, to wuh nápák hogá tumháre liye.
39 Aur jab un haiwánon men se, jin ká kháná tum ko halál hai, koí mare, to us ká chhúnewálá shám tak nápák hogá.
40 Aur jo koí un ke mare húon ko kháwe[m], to wuh apne kapṛe dhowe, aur shám tak nápák ra-hegá: aur jo koí un ke mare húon ko uṭháwe, wuh apne kapṛe dhowe, aur shám tak nápák rahegá.
41 Aur sab rengnewále jo zamín par rengte hain, tum unhen na kháiyo, is liye ki we qabíh hain.
42 Aur jo apne sína par chale, aur we sab jo chár páon par chalte hain, aur bahut pánwwále, sab rengnewálon se, jo zamín par rengte hain, tum unhen na kháo, is liye ki qabíh hain.
43 Aur tum kisí rengnewále se, jo zamín par rengtá hai, apne taín qabíh na karo[n], aur apne taín nápák na karo, yahán tak ki tum nápák ho jáo.
44 Is liye ki main Khudáwand tumhárá Khudá hún; cháhiye ki tum apne taín muqaddas karo, táki muqaddas hoo[o], is liye ki main quddús hún; so apne taín kisí rengnewále se, jo zamín par rengtá hai, nápák na karo.
45 Ki main Khudáwand hún; Misr kí zamín se tumhárá chaṛ-hánewálá[p], táki main tumhárá Khudá hoún: pas tum muqaddas hoo, is liye ki main quddús hún[q].
46 Charinde, aur parinde, aur sab jánen, zinda, jo pání men rengtí hain, aur sab jánen, jo zamín men rengtí hain, so un ká yih hukm hai;
47 Táki tum nápák aur pák men, aur un jánwaron men jo kháe játe hain, aur un men jo nahín kháe játe hain, tamíz karo[r].

XII BÁB.

1 *Janne ke ba'd, 'auraton ke pák karne ká shar'a.* 6 *We apne ta,ín pák karne ke liye kaun qurbání guzránen.*

PHIR Khudáwand ne Músá se hamkalám hoke farmáyá, ki
2 Baní Isráel ko kah, Jo 'aurat ki hámila ho, aur laṛká jane[a], to wuh sát din[b], jaise haiz ke dinon men wuh rahtí hai[c], nápák hogí.
3 Aur áṭhwen din laṛke ká khatna kiyá jáwe[d].
4 Aur wuh nafás ke lahú ke sabab tentís din ṭhahrí rahe, aur kisí muqaddas chíz ko na chhúwe; aur jab tak us ke pák hone ke din na áwen, maqdis men dákhil na howe.
5 Aur agar wuh laṛkí jane, to do hafte, jaise us kí haiz ká hukm hai, nápák rahegí, aur chhiyásaṭh roz nafás ke khún ke liye ṭhahrí rahegí.
6 Aur jab us ke pák hone ke din[e] beṭe ke liye hon, yá beṭí ke áwen, tab wuh barra eksála chaṛháwe ke liye, aur bachcha kabútar ká, yá qumrí, khatiyat ke liye, jamá'at ke khaime ke dar-wáze par káhin pás láwe.
7 Wuh use Khudáwand ke sámhne guzráne, aur us ke liye kafára de, aur us ko us ke khún bahne se pák kare. Yih beṭá, yá beṭí janne ká hukm hai.
8 Aur agar us ko barra láne ká maqdúr na ho, to wuh do qum-rían yá kabútar ke do bachche[f], ek chaṛháwe ke liye, aur dúsrá khatiyat ke liye, láwe; aur káhin us ke liye kafára dewe[g], tab wuh pák ho jáwegí.

XIII BÁB.

1 *Bars ke imtiyáz karne men káhinon kí hidáyat ke liye chand ahkám aur 'alámaten mazkúr húín.*

PHIR Khudáwand ne Músá aur Hárún ko khitáb karke farmáyá, ki

[1] Ahb. 6. 28. aur 15. 12.
[m] Ahb. 17. 15. aur 22. 8. Ist. 14. 21. Hiz. 4. 14. aur 44. 31.
[n] Ahb. 20. 25.
[o] Khur. 19. 6. Ahb. 19. 2. aur 20. 7, 26. 1 Tas. 4. 7. 1 Pat. 1. 15, 16.
[p] Khur. 6. 7.
[q] 44 áyat.
[r] Ahb. 10. 10.
[a] Ahb. 15. 19.
[b] Lúq. 2. 22.
[c] Ahb. 15. 19.
[d] Paid. 17. 12. Lúq. 1. 59. aur 2. 21. Yúh. 7. 22, 23.
[e] Lúq. 2. 22.
[f] Ahb. 5. 7. Lúq. 2. 24.
[g] Ahb. 4. 26.

Peshtar MASÍH se, 1490.

2 Agar kisí ke badan men̤ waram, yá papṛí, yá safed chaṭen̤ hon̤, aur us ke badan ke chamṛe men̤ bars kí sí balá ho, to use Hárún káhin pás, yá us ke beṭon̤ men̤ se jo káhin hain̤, ek ke pás láwen̤[a]:
3 Wuh káhin us ke bádan ke chamṛe kí balá par nazar kare; agar balá kí jagah ke bál safed ho gae howen̤, aur wuh balá dekhne men̤ chamṛe se gahrí ho; to wuh koṛh ká marz hai; so káhin use dekhke us ko nápák ṭhahráwe.
4 Agar we us ke badan ke post par safed aur chamakte húe hon̤, aur dekhne men̤ chamṛe se guzre na hon̤, aur us par ke bál safed na ho gae hon̤: to káhin us balá-wále ko sát din tak nazarband kare:
5 Aur sátwen̤ roz use dekhe; agar wuh balá us ke dekhne men̤ wuhín̤ kí wuhín̤ qáim ho aur chamṛe par phailí na ho: to wuh káhin use aur sát din tak nazar-band kare.
6 Phir sátwen̤ din use dúsrí bár dekhe; agar wuh balá kuchh mailí húí ho, aur chamṛe par phailí na ho: to káhin use pák ṭhahráwe, ki wuh chhíp hai; so wuh apne kapṛe dhowe, aur pák howe[b].
7 Par agar wuh chhíp káhin ke dekhne aur pák karne ke ba'd chamṛe par bahut phail jáwe, to wuh shakhs káhin ko phir dikháyá jáwe.
8 Aur káhin dekhe, ki wuh chhíp chamṛe par baṛh gaí, to wuh use nápák ṭhahráwe, ki yih bars hai.
9 ¶ Agar kisí shakhs ko bars ká marz ho, to use káhin pás láwen̤.
10 Káhin use dekhe[c]: agar wuh balá uṭhí húí chamṛe par safed ho, aur us ne bálon̤ ko safed kar diyá ho, aur us dág kí jagah ká gosht kuchh nangá ho:
11 To yih us ke badan ke chamṛe men̤ kuhan bars hai; tab káhin use nápák ṭhahráwe, aur use nazarband kare, ki wuh nápák hai.
12 Aur agar bars jild par phail jáwe, aur us ke sab chamṛe ko sir se páon̤ tak chhipáwe, jo káhin kí ánkhon̤ ke sámhne hai:
13 Tab káhin gaur kare; agar us ká sárá badan bars se chhip gayá hai, to us maríz ko pák ṭhahráwe, kyún̤ki wuh sab safed ho gayá hai, aur wuh pák hai.
14 Par jis din nangá gosht us men̤ záhir ho, to wuh nápák hogá.
15 Aur káhin nange gosht ko dekhe, aur use nápák ṭhahráwe, ki nangá gosht nápák hai, aur yih bars hai.
16 Aur agar nangá gosht bhí phirkar safed ho jáwe, to wuh káhin ke huzúr áwe.
17 Káhin use dekhe, ki wuh maríz sab safed ho gayá hai: to káhin use pák ṭhahráwe; ki wuh pák hai.
18 ¶ Aur jis ke badan ke chamṛe par phuṛiyá[d] ho, aur changí ho jáe,
19 Aur phuṛiyá ke makán par chhíp ká sá nishán, yá safed dág, yá safed khúb surkhí lí,e ho: to káhin ko dikháyá jáwe.
20 Káhin kí nazar men̤ agar wuh jild se tale guzar gayá ho, aur us par ke bál bhí safed ho gae hon̤; to káhin use nápák kahe: ki yih bars kí bímárí hai, jo phuṛiyá se paidá húí.
21 Par agar káhin use dekhe, ki us par safed bál nahín̤, aur wuh chamṛe se áge nahín̤ guzrá, aur kuchh mailá sá hai: to káhin use sát din tak nazarband kare.
22 Pas, agar wuh chamṛe par phail gayá ho; to káhin use nápák kahe, ki yih koṛh kí balá hai.
23 Agar safed dág apní jagah par ho, aur phailá na ho; to wuh phuṛiyá ká dág hai; káhin use pák kahe.
24 ¶ Aur jo gosht, jis ke chamṛe men̤ ág kí sozish ho, aur us sozish men̤ nangá gosht safed dág chamaktá, ki khúb surkhí lí,e yá faqat safed ho;
25 To káhin us par nazar kare; agar dág par ke bál safed ho gae hon̤, aur wuh dekhne men̤ jild se guzrá húá ma'lúm ho: to wuh bars hai, jo jalne se namúd húí; so káhin use nápák kahe, ki yih bars kí bímárí hai.
26 Lekin agar káhin dekhe, ki us safed dág par safed bál nahín̤, aur jild se nahín̤ guzrá, balki kuchh mailá sá ho; to use sát din tak nazarband kare.

[a] Ist. 17. 8, 9. aur 24. 8. Lúq. 17. 14.
[b] Ahb. 11. 25. aur 14. 8.
[c] Gin. 12. 10, 12. 2 Sal. 5. 27. 2 Taw. 26. 20.
[d] Khur. 9. 9.

Peshtar MASÍH se, 1490.

27 Aur sátwen roz káhin use dekhe; agar wuh jild par bahut phail gayá ho; to use nápák kahe; ki wuh bars ká marz hai.
28 Aur agar wuh safed dág apní jagah par ho, aur jild par phailá na ho, balki mailá sá ho: to wuh jalne ká nishán hai; káhin use pák kahe, ki wuh faqat jalne ká dág hai.
29 ¶ Agar kisí mard yá 'aurat ke sir yá dárhí men dág ho;
30 Káhin us dág ko dekhe; agar wuh dekhne men chamre se guzrá húá ma'lúm ho, aur us par zard rúngte hon, to káhin use nápák kahe; ki yih bafá hai, sir yá dárhí kí bars hai.
31 Aur agar káhin us balá ko dekhe, ki dekhne men chamre se nahín guzrí, par us par siyáh bál nahín, to káhin us bafáwále ko sát din tak nazarband kare.
32 Aur sátwen din dekhe; agar bafá phailí na ho, aur us par zard bál na hon, aur bafá dekhne men chamre se guzrí húí ma'lúm na ho;
33 To us ke bál múnde jáwen, lekin bafá par ke múndáe na jáwen; aur káhin us bafáwále ko aur sát din nazarband kare.
34 Phir sátwen roz káhin use dekhe; agar wuh bafá jild par phailí na ho, aur na jild se dekhne men guzrí ho; to káhin use pák kahe; wuh apne kapre dhowe aur pák howe.
35 Aur agar us ke pák thahráne ke ba'd wuh bafá jild par bahut phail jáwe,
36 To káhin use dekhe; ki agar bafá jild par phailí hai: to káhin zard bál ko na dhúndhe, wuh nápák hai.
37 Par agar us ke dekhne men wuh bafá thahar rahí ho, aur us par siyáh bál nikle hon, to wuh bafá changí húí; wuh pák hai; káhin use pák thahráwe.
38 ¶ Aur agar kisí mard yá 'aurat ke badan par chhíp yá safed dág ho;
39 Káhin dekhe; agar wuh dág safed siyáhí máil ho, to chhíp hai, ki chamre men phailí hai; wuh pák hai.
40 Aur jis shakhs ke sir ke bál gir gae hon, wuh ganjá hai; wuh pák hai.
41 Aur jis shakhs ke sir ke bál munh ke kone se gir gae howen, wuh chandlá hai; wuh pák hai.
42 Agar us ganje sir yá chandle par safed surkh dág ho, to yih bars hai, jo us ke ganje sir aur chandle sir par phailí húí hai.
43 So káhin use dekhe; agar us marz ká dág us ke ganje sir aur chandle sir par surkh safed ho, jaise ki badan ke chamre men bars dikhái detí hai:
44 To wuh ádmí korhí hai; káhin use bilkull nápák thahráwe; us kí bars us ke sir par hai.
45 Aur wuh abras, jis ke badan men balá hai, us ke kapre pháre jáwen, aur sir nangá kiyá jáwe; tab wuh apná munh chhipáwe[e], aur chillá chilláke kahe, Nápák, Nápák[f].
46 Jitne dinon tak ki yih bímárí us ko rahe, wuh gandá rahegá; wuh nápák hai; wuh akelá rahá kare; us ká makán khaimagáh ke báhar rahe[g].
47 ¶ Aur wuh pairáhan, jis men bars ká sá dág ho, khwáh ún ká ho, khwáh kattán ká ho;
48 Aur us pairáhan ke táne men ho, yá báne men, kattán ká ho, yá ún ká, aur khwáh chamre par ho, khwáh kisí chíz par, jo chamre kí ho;
49 Agar wuh dág sabz yá surkh ho, kapre men ho yá chamre men, táne men ho yá báne men, yá kisí chamre ke bartan men ho; káhin ko dikháyá jáwe.
50 Káhin use dekhke sát din tak rahne de.
51 Aur sátwen din us dág ko dekhe; agar wuh dág kapre par ho, táne men yá báne men, yá chamre par, yá kisí chíz par, jo chamre se baní húí hai, to yih dág sakht[h] bars ká hai, aur nápák hai.
52 So wuh us pairáhan ko, súf ká ho, yá kattán ká, jis ke táne men hai, yá báne men, aur us chamre ke bartan ko, jis men balá hai, jalá de; ki yih sakht bars ká dág hai; wuh ág se jaláyá jáwe.
53 Aur jo káhin dekhe, ki wuh dág, jo pairáhan men, táne men, yá báne men, yá kisí chamre ke bartan men hai, phailá nahín:
54 To wuh hukm kare ki us

Peshtar MASÍH se, 1490.

[e] Hiz. 24. 17, 22. Mík. 3. 7.
[f] Nau. 4. 15.
[g] Gin. 5. 2. aur 12. 14. 2 Sal. 7. 3. aur 15. 5. 2 Taw. 26. 21. Lúq. 17. 12.
[h] Abb. 14. 44.

Peshtar MASÍH se, 1490.

chíz ko, jo dágí hai, dhowen, aur
phir use aur sát din tak rakh
chhoṛe.
55 Phir wuh káhin ba'd dhone
ke jab sát din guzar jáwen, us
dág ko dekhe; agar us dág ne
apná rang nahín badlá aur na
phailá hai, to wuh nápák hai; tú
use ág men jalá de; ki wuh kaṭáo
hai, khwáh wárpár ho, khwáh
úparwár.
56 Aur agar káhin nazar kare
aur dekhe, ki dág dhone ke ba'd
siyáhí máil húá, to wuh us pairá-
han se, aur chamṛe se, táne se,
yá báne se, dág bhar káṭ phenke.
57 Aur agar wuh dág pairáhan
men, yá táne men, yá báne men,
yá kisí chamṛe ke bartan men
phirke numáyán ho: to yih phail-
newálá hai; tú us dágí chíz ko ág
se jalá de.
58 Aur agar dág us pairáhan se,
yá táne se, yá báne se, yá chamṛe
ke bartan se, jise tú ne dhoyá
hai, játá rahe, to wuh dobára
dhoyá jáe, ki pák ho jáegá.
59 Yih bars kí balá ká hukm
hai, jo ún ke kapṛe men ho yá
kattán ke, yá táne men, yá báne
men, yá kisí chamṛe ke bartan
men, ki wuh pák ṭhahráyá jáwe,
yá nápák.

XIV BÁB.

1 *Mabrús ke pák karne ke liye chand rusúm o qurbáníán.* 33 *Kisí ke ghar par bars ke hone kí 'alámaten.* 43 *Aise ghar ke pák karne ká taur.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko
khitáb karke farmáyá, ki
2 Abras ke liye jis din wuh pák
kiyá jáwe, yih sharí'at hai, ki use
káhin pás láwen[a]:
3 Aur káhin khaimagáh se báhar
jáke dekhe, agar wuh abras bars
kí balá se changá ho gayá ho:
4 To káhin hukm kare, ki apne
liye, jo pák kiyá játá hai, do jítí
pák chiṛiyán, aur sant kí lakṛí[b],
aur qirmiz[c], aur zúfá[d] lewe:
5 Phir káhin hukm kare, ki ek
un chiṛiyon men se ek gilí zarf
men bahte húe pání par halál kí
jáwe:
6 Aur us jítí chiṛiyá ko sant kí
lakṛí, aur qirmiz, aur zúfá samet
leke us chiṛiyá ke lahú men, jo
bahte pání par zabh kí gaí hai,
gota de:

[a] Mat. 8. 2, 4. Marq. 1. 40, 44. Lúq. 5. 12, 14. aur 17. 14.
[b] Gin. 19. 6.
[c] 'Ibrán. 9. 19.
[d] Zab. 51. 7.

7 Aur us par, jo bars se pák kiyá
játá hai, sát martaba[e] chhiṛke[f],
aur use pák ṭhahráwe; aur jítí
chiṛiyá ko maidán kí taraf uṛá
dewe.
8 Aur wuh, jo pák kiyá játá hai,
apne kapṛe dhowe[g], aur sáre
badan ke bál mundáwe, aur pání
men gusl kare[h], táki pák ho: ba'd
us ke wuh khaimagáh men áwe;
par sát din tak apne khaime ke
báhar hí sukúnat kare[i].
9 Aur sátwen roz apne sir ke
sab bál, aur apní ḍáṛhí, aur apní
bhonhen, garaz apne sáre bál
mundáwe, aur apne kapṛe dhowe,
aur apná badan bhí pání se dhowe;
tab wuh pák hogá.
10 Aur áṭhwen din do be'aib nar
barre[k], aur ek máda barra eksála
be'aib, aur ek paimána maide
men se tín 'ushr tel miláke, aur
ek paimána tel hadya ke liye[l]
lewe.
11 Tab wuh káhin, jo pák kartá
hai, us shakhs ko, jo pák kiyá
játá hai, un chízon samet, KHU-
DÁWAND ke áge jamá'at ke khaime
ke darwáze par házir kare:
12 Aur káhin ek aur barra, asám
ke liye[m], us tel ke paimáne samet,
nazdík láwe, aur unhen hiláne kí
qurbání ke liye KHUDÁWAND ke
huzúr men hiláwe[n]:
13 Aur us barre ko us jagah par,
jahán khatiyat aur charháwá zabh
kiyá játá hai, muqaddas maqám
men zabh kare[o]: is liye ki khati-
yat ke mánind yih asám bhí[p] káhin
ká hai; yih niháyat muqaddas
hai[q]:
14 Aur káhin asám ká kuchh
lahú leke us shakhs ke, jo pák
kiyá játá hai, dahne kán kí lau
par, aur dahne háth ke angúṭhe
par, aur dahne pánw ke angúṭhe
par lagáwe[r]:
15 Aur káhin us paimáne tel men
se thoṛá leke us ke báyen háth kí
hathelí par ḍále:
16 Aur us tel men, jo us kí báyen
hathelí par hai, apní dahní unglí
ḍubowe, aur KHUDÁWAND ke áge
sát martaba apní unglí se kuchh
tel chhiṛke:
17 Aur us tel men se, jo us kí
hathelí par báqí hai, us shakhs ke
dahne kán kí lau par, jo pák kiyá
játá hai, aur us ke dahne háth ke
angúṭhe par, aur us ke dahne

Peshtar MASÍH se, 1490.

[e] 2 Sal. 5. 10, 14.
[f] 'Ibrán. 9. 13.
[g] Abb. 13. 6.
[h] Abb. 11. 25.
[i] Gin. 12. 15.
[k] Mat. 8. 4. Marq. 1. 44. Lúq. 5. 14.
[l] Ahb. 2. 1. Gin. 15. 4, 15.
[m] Abb. 5. 2, 18. aur 6. 6, 7.
[n] Khur. 29. 24.
[o] Khur. 29. 11. Ahb. 1. 5, 11. aur 4. 4, 24.
[p] Ahb. 7. 7.
[q] Abb. 2. 3. aur 7. 6. aur 21. 22.
[r] Khur. 29. 20. Ahb. 8. 23.

Peshtar MASÍH se, 1490.

pánw ke angúṭhe par, asám ke
lahú par lagáwe:
18 Aur káhin báqí tel ko, jo us
kí hathelí par hai, us shakhs ke
sir par, jo pák kiyá játá hai, ḍál
de: aur káhin us ke liye KHUDÁ-
WAND ke áge kafára de[s].
19 Aur káhin khatiyat guzráne[t],
aur us ke liye, jo nápákí se pák
kiyá játá hai, kafára de; ba'd us
ke charháwe ko zabh kare:
20 Aur káhin charháwá aur ha-
dya mazbah par charháwe: aur
us ke liye kafára de, ki wuh pák
ho jáegá.
21 Aur agar wuh miskín ho, aur
us ká háth us qadr ko na pa-
hunche[u], to wuh asám kí bábat
hiláne ke liye ek nar barra lewe,
táki us ke liye kafára diyá jáwe,
aur ek 'ushr maide ká tel milá
húá hadya kí bábat, aur ek shísha
tel;
22 Aur do qumríán yá kabútar
ke do bachche us ke háth pahun-
chne ke muwáfiq lewe[w]; un men se
ek khatiyat howe, aur dúsrá char-
háwá.
23 Aur wuh unhen áṭhwen din,
apne pák hone ke wáste, jamá'at
ke khaime ke darwáze par KHU-
DÁWAND ke rúbarú káhin pás
láwe[x].
24 Aur káhin asám ká barra aur
wuh shísha tel ká lewe, aur wuh
unhen KHUDÁWAND ke áge hiláne
kí qurbání ke liye hiláwe[y]:
25 Phir wuh asám ke barre ko
zabh kare; aur káhin asám ke
khún men se kuchh leke us shakhs
ke, jo pák kiyá játá hai, dahine
kán kí lau par, aur dahine háth
ke angúṭhe, aur dahne pánw ke
angúṭhe par lagáwe[z]:
26 Aur us tel men se thorá sá
us kí báyen hathelí par ḍále:
27 Aur káhin us tel men se, jo
us kí báyen hathelí par hai, thorá
sá apní dahní unglí se KHUDÁ-
WAND ke áge sát bár chhirke:
28 Aur káhin us tel men se, jo
us kí hathelí par hai, us shakhs
ke, jo pák kiyá játá hai, dahine
kán kí lau par, aur us ke dahine
háth ke angúṭhe, aur us ke dahine
pánw ke angúṭhe par, asám ke
lahú kí jagah par lagáwe:
29 Aur káhin báqí tel ko, jo us
kí hathelí par hai, us shakhs ke
sir par, jo pák kiyá játá hai, ḍále,

[s] Ahb. 4. 26.
[t] Ahb. 5. 1, 6, aur 12. 7.
[u] Ahb. 5. 7, aur 12. 8.
[w] Ahb. 12. 8, aur 15. 14, 15.
[x] 10, 11 áyaten.
[y] 12 áyat.
[z] 14 áyat.

aur us ke liye KHUDÁWAND ke áge
kafára de.
30 Phir wuh do qumríán yá ka-
bútar ke do bachche, jo use mu-
yassar howen[a]:
31 Ek to khatiyat ke liye, aur
dúsrá charháwe ke liye hadya
samet guzráne: aur káhin us
shakhs ke liye, jo pák kiyá játá
hai, KHUDÁWAND ke áge kafára
dewe.
32 Us mabrús ke liye, jis ká
háth na pahunchtá ho, us ke pák
hone ke liye[b] yih hukm hai.
33 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
aur Hárún ko khitáb karke far-
máyá, ki
34 Jab tum Kan'án kí sarzamín
men, jo main tumháre tasarruf
men detá hún[c], dákhil ho, agar
tumhárí zamín i mamlúk men kisí
ghar par bars kí sí balá záhir ho;
35 To cháhiye ki us ghar ká
málik jákar káhin ko khabar kare,
aur kahe, Mujhe aisá ma'lúm
hotá hai, ki us ghar par kuchh[d]
bars sá hai:
36 Tab káhin hukm kare, ki we
us ghar ko, peshtar us se ki
káhin balá ko dekhne jáe, khálí
karen, táki ghar ká sárá asbáb
nápák na ho jáe; ba'd us ke káhin
dekhne jáe:
37 Aur us balá par nazar kare:
agar balá us ghar kí díwáron par
khúb sabz yá khúb surkh lakíren
hon, aur dekhne men gahrí nazar
áwen;
38 To káhin ghar se báhar ni-
kalke ghar ke darwáze par khare
hokar ghar ko sát din tak band
kar rakhe.
39 Aur sátwen din áke phir nazar
kare; agar wuh balá ghar kí dí-
wáron par phail gaí ho:
40 To káhin hukm de, ki un
pattharon ko, jin men balá hai,
nikál ḍálen, aur shahr ke báhar
nápák jagah par phenk den:
41 Phir wuh us ghar ko andar
se cháron taraf khurcháwe, aur
we us khák ko, jo khurchí gaí,
shahr ke báhar nápák jagah par
phenk den:
42 Aur we aur patthar leke
un pattharon kí jagah paiwasta
karen; aur wuh dúsrí miṭṭí lekar
ghar ko lípe.
43 Aur agar wuh balá, ba'd us
ke ki us ke patthar nikále gae,

Peshtar MASÍH se, 1490.

[a] 22 áyat. Ahb. 15. 15.
[b] 10 áyat.
[c] Paid. 17. 8. Gin. 32. 22. Ist. 7. 1. aur 32. 49.
[d] Zab. 91. 10. Ams. 3. 33. Zak. 5. 4.

Peshtar MASÍH se, 1490.

aur wuh ghar khurchá gayá, aur
us par kahgil kí gaí, phirke namúd
ho áwe;
44 To káhin áwe aur dekhe;
agar wuh balá ghar par phail gaí
ho, to wuh us ghar kí sakht bars[e]
hai: wuh nápák hai.
45 Tab wuh us ghar ko, aur us
ke pattharon ko, aur us kí lakrion
ko, aur us kí miṭṭí ko giráwe;
aur wuh unhen shahr ke báhar
nápák jagah par le jáwe.
46 Us ke siwá, agar koí, us ghar
ke muqaffal hone ke dinon men,
us ghar ke bích dákhil hogá, to
wuh shám tak nápák rahegá.
47 Aur jo koí us ghar men soe,
to apne kapre dhowe; aur jo koí
us ghar men kuchh kháwe, to
apne kapre dhowe.
48 Aur agar wuh káhin, ba'd us
ke ki us par kahgil kí gaí, us
ghar men áwe, aur dekhe, ki wuh
balá ghar par nahín phailí, to wuh
us ghar ko pák ṭhahráwe; kyúnki
wuh bhalá changí ho gaí.
49 Tab us ghar kí pákí ke liye
do chiriyán, aur sant kí lakrí, aur
qirmiz, aur zúfá lewe[f]:
50 Aur un chiriyon men se ek
ko ek miṭṭí ke básan men bahte
húe pání par zabh kare:
51 Phir wuh sant kí lakrí, aur
zúfá, aur qirmiz, aur us jítí chi-
riyá ko leke us zabh kí húí chi-
riyá ke lahú men, aur us bahte
húe pání men gota de, aur sát
daf'a us ghar par chhirke:
52 Aur chiriyá ke lahú, aur bahte
húe pání, aur jítí chiriyá, aur sant
kí lakrí, aur zúfá, aur qirmiz se
us ghar ko pák kare:
53 Aur us jítí chiriyá ko shahr
ke báhar maidán kí taraf chhor
de, aur us ghar ke liye kafára
de[g], ki wuh pák ho jáegá.
54 Har qism bars kí balá ke,
aur chhíp ke liye,
55 Aur posháh[h] aur ghar kí
bars ke liye[i],
56 Aur waram[k], aur chhilke,
aur safed dág ke liye yih hukm
hai;
57 Táki we nápák aur pák ṭhah-
ráne[l] ke din yih hukm 'amal men
láwen.

[e] Ahb. 13. 51. Zak. 5. 4.
[f] 4 áyat.
[g] 20 áyat.
[h] Ahb. 13. 47.
[i] 34 áyat.
[k] Ahb. 13. 2.
[l] Ist. 24. 8. Hiz. 44. 23.

XV BA'B.

1 Mardon kí nápákí, jiryán ke bá'is: 13 un ke pák karne ká taur. 19 'Auraton kí nápákí haiz ke sabab: 28 un ke pák karne ká taur.

PHIR KHUDAWAND ne Músá
aur Hárún ko khitáb karke
farmáyá, ki
2 Baní Isráel se khitáb karo,
aur un ko kaho, Agar kisí shakhs
ko jiryán ká marz ho, to wuh
jiryán ke sabab se nápák hai[a].
3 Aur jiryán ke waqt us kí ná-
pákí yún hogí; kyá us ke badan
se jiryán jári ho, kyá us ká badan
jiryán se band ho, wuh nápák
hai.
4 Jo shakhs, jise jiryán hai, jis
bistar par soegá, wuh bistar ná-
pák hogá; aur jo bartan, jis par
wuh baiṭh gayá, nápák hogá.
5 Aur jo koí us ke bistar ko
chhúwe, apne kapre dhowe, aur
pání se gusl kare, aur shám tak
nápák rahegá[b].
6 Aur jo koí us bartan par, jis
par jiryánwálá baiṭhá ho, baiṭhe,
apne kapre dhowe, aur pání men
naháwe, aur shám tak nápák
rahegá.
7 Aur jo koí us ke badan ko,
jise jiryán hai, chhúwe; to wuh
apne kapre dhowe, aur pání se
gusl kare, aur shám tak nápák
rahegá.
8 Aur agar wuh, jise jiryán hai,
kisí shakhs par, jo pák hai, thúk
de; to wuh shakhs apne kapre
dhowe, aur pání se gusl kare, aur
shám tak nápák rahegá.
9 Aur wuh sab chíz, jis par wuh
jiryánwálá sawár ho, nápák hogí.
10 Aur jo koí us chíz ko, jo us
jiryánwále ke níche hai, chhúwe,
shám tak nápák rahegá: aur jo
koí un chízon ko uṭháwe, wuh
apne kapre dhowe, aur pání se
gusl kare, aur shám tak nápák
rahegá.
11 Aur wuh, jis ko yih shakhs,
jise jiryán hai, bin háth dhoe,
chhúwe, apne kapre dhowe, aur
pání se gusl kare, aur shám tak
nápák rahegá.
12 Aur miṭṭí ká wuh básan, jis
ko jiryánwálá chhúwe, torá jáe[c];
aur agar básan chobí ho, to pání
se dhoyá jáwe.
13 Aur jab wuh, jise jiryán ká
marz hai, changá ho jáe, to wuh
sát din apne pák hone ke liye

Peshtar MASÍH se, 1490.

[a] Ahb. 22. 4. Gin. 5. 2. 2 Sam. 3. 29. Mat. 9. 20. Marq. 5. 25. Lúq. 8. 43.
[b] Ahb. 11. 25. aur 17. 15.
[c] Ahb. 6. 28. aur 11. 32, 33.

Peshtar MASÍH se, 1490.

gine[d], tab wuh apne kapṛe dhowe, aur apná badan bahte húe pání se dhowe: tab wuh pák hogá.

14 Aur áṭhweṉ din do qumríáṉ yá kabútar ke do bachche leke[e] KHUDA'WAND ke huzúr jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par káhin pás láwe, aur unheṉ káhin ke hawále kare:

15 Aur káhin unheṉ guzrán de, ek ḳhatiyat ke liye, aur dúsrá chaṛháwe ke liye[f]: aur káhin us jiryánwále kí bábat us ke liye KHUDA'WAND ke áge kafára de[g].

16 Aur jab koí shaḳhs munzil ho[h], to wuh apná sárá badan pání se dhowe, aur shám tak nápák rahegá.

17 Aur jis kapṛe yá chamṛe par nutfa lag jáe, wuh kapṛá yá chamṛá pání se dhoyá jáwe, aur shám tak nápák rahegá.

18 Aur jab mard 'aurat ke sáth jimá' kare, aur munzil ho, to we donoṉ pání se gusl kareṉ, aur shám tak nápák raheṉge[i].

19 ¶ Aur jo 'aurat há,iz ho, wuh sát din judá kí jáe[k]; jo koí use chhúegá, shám tak najis rahegá.

20 Aur wuh sab chíz, jis par wuh apní judáí ke aiyám meṉ sowe, nápák hai; aur har ek chíz, jis par wuh baiṭhe, nápák hai.

21 Aur jo koí us ke bistar ko chhúwe, apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare, aur shám tak nápák rahegá.

22 Aur jo koí kisí bartan ko, jis par wuh baiṭhí ho, chhúwe, apne kapṛe dhowe, aur pání se naháwe, aur shám tak nápák rahegá.

23 Aur agar koí chíz us ke bistar par, yá aur kisí par ho, jis par wuh baiṭhí húí hai, aur us waqt koí us chíz ko chhúwe, to wuh shám tak nápák rahegá.

24 Aur agar mard us ke sáth sotá hai, aur us ká najas us par hotá hai[l], to wuh sát din tak nápák rahegá; aur har ek bistar, jis par wuh mard soegá, nápák hogá.

25 Aur agar 'aurat apne mu'tadd aiyám se áge píchhe há,iz ho[m], yá us ká ḳhún aiyám i ma'húd ke guzar jáne par bhí járí rahe; to us ke aiyám i jiryán ká hukm us ke aiyám i haiz ká sá hogá: wuh nápák hai.

26 Aur jab tak us ká lahú chalá játá hai, jis bistar par wuh soegí, aur jis chíz par baiṭhegí, wuh chíz, jis tarah us ke aiyám i haiz meṉ nápák thí, ab bhí nápák hogí.

27 Aur jo koí un chízoṉ ko chhúegá, nápák hogá; apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare, aur shám tak nápák rahegá.

28 Aur jab wuh apne jiryán se pák howe, to sát din gine[n]; ba'd us ke wuh pák hogí.

29 Aur áṭhweṉ din cháhiye ki wuh do qumríáṉ yá kabútar ke do bachche leke jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par káhin pás áwe.

30 Aur káhin ek ḳhatiyat ke liye, aur ek chaṛháwe ke liye guzrán de: aur káhin us ke jiryán kí nápákí ke liye KHUDA'WAND ke áge us ke liye kafára de.

31 Tum baní Israel ko un kí najásat se yúṉ parhez karwáo[o], táki we apní najásatoṉ meṉ halák na howeṉ, jab mere maskan ko, jo un ke darmiyán hai, nápák kareṉ[p].

32 Us ke liye jise jiryán ká marz ho[q], aur us ke liye jo munzil hone se nápák ho[r],

33 Aur us ke liye jo há,iz ho[s], aur us mard aur 'aurat ke liye, jise jiryán ká marz ho[t], aur us mard ke liye, jo há,iz 'aurat ke sáth hamḳhwáb ho[u], yih hukm hai.

XVI BA'B.

1 *Sardár káhin páktarín makán meṉ kyúṉkar dáḳhil howe.* 11 *Ḳhatiyat jo apne liye kare.* 20 *Buzgále ká hál jo 'azl hotá.* 29 *Kafáre kí sáliyání 'íd.*

PHIR KHUDA'WAND ne, ba'd us ke ki Hárúṉ ke do beṭe KHUDA'WAND ke nazdík áe aur mar gae[a],

2 Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki Apne bháí Hárún ko yih kah, ki har waqt quds meṉ parde ke andar kafáre ke sarposh ke pás, jo 'ahdnáme ke sandúq par hai, na áyá kare[b], táki mar na jáwe: is liye ki maiṉ badlí meṉ kafáre ke sarposh par dikháí dúṉgá[c].

3 Aur Hárún quds meṉ yúṉ áwe[d]; ki ḳhatiyat ke liye ek bachhṛá, aur chaṛháwe ke liye ek mendhá láwe[e].

4 Aur kattání muqaddas pairá-

d 28 áyat. Ahb. 14. 8.
e Ahb. 14. 22, 23.
f Ahb. 14. 30, 31.
g Ahb. 14. 19, 31.
h Ahb. 22. 4. Ist. 23. 10.
i 1 Sam. 21. 4.
k Ahb. 12. 2.
l Dekho Ahb. 20. 18.
m Mat. 9. 20. Marq. 5. 25. Lúq. 8. 43.
n 13 áyat.
o Ahb. 11. 47. Ist. 24. 8. Hiz. 44. 23.
p Gin. 5. 3. aur 19. 13, 20. Hiz. 5. 11. aur 23. 38.
q 2 áyat.
r 16 áyat.
s 19 áyat.
t 25 áyat.
u 24 áyat.
a Ahb. 10. 1, 2.
b Ḳhur. 30. 10. Ahb. 23. 27. 'Ibrán. 9. 7. aur 10. 19.
c Ḳhur. 25. 22. aur 40. 34. 1 Sal. 8. 10, 11, 12.
d 'Ibrán. 9. 7, 12, 24, 25.
e Ahb. 4. 3.

Peshtar MASÍH se, 1490.

han pahine[f], aur us ke badan men kattání páejáma ho, aur kattání paṭke se us kí kamar bandhí ho, aur apne sir par kattání 'amáma rakhe: ye muqaddas kapre hain; aur wuh apná badan pání se dhowe[g], aur unhen pahin le.

5 Aur baní Isráel kí jamá'at se bakrí ke do bachche khatiyat ke liye, aur ek mendhá charháwe ke liye lewe[h].

6 Aur Hárún us bachhre ko, jo khatiyat ke liye us kí taraf se hai, nazdík láwe, aur apne liye aur apne ghar ke liye kafára de[i].

7 Phir un donon buzgálon ko leke jamá'at ke khaime ke darwáze par KHUDÁWAND ke áge házir kare.

8 Aur Hárún un donon buzgálon par qur'a ḍále; ek qur'a KHUDÁWAND ke liye, aur dúsrá 'azl ke liye.

9 Aur Hárún us buzgále ko, jis par KHUDÁWAND ke nám ká qur'a pare, láwe, aur use khatiyat ke liye zabh kare.

10 Par wuh, jis par 'azl ká qur'a pare, KHUDÁWAND ke áge jítá házir kare, táki us se kafára diyá jáwe[k], aur 'azl ke liye bayábán men chhor de.

11 Phir Hárún us bachhre ko, jo khatiyat ke liye us kí taraf se hai, láke apne liye, aur apne ghar ke liye kafára de; aur us bachhre ko, jo us kí taraf se khatiyat hai, zabh kare:

12 Aur wuh ek 'údsoz us ág ke angáre se, jo KHUDÁWAND ke áge mazbah par hai[l], aur ek muṭṭhí bakhúr ke kúṭe húe masálih se bhar le[m], aur parde ke andar láwe.

13 Aur us bakhúr ko KHUDÁWAND ke huzúr ág men ḍál de[n], táki bakhúr ká dhuwán kafáre ke sarposh ko[o], jo 'ahdnáme ke sandúq par hai, chhipáwe, ki wuh halák na ho.

14 Phir wuh us bachhre ká lahú leke[p] apní unglí se kafáre ke sarposh par mashriq kí jánib ko chhirke[q]; aur kafáre ke sarposh ke áge bhí lahú apní unglí se sát martaba chhirke.

15 ¶ Phir wuh us buzgále ko, jo jamá'at kí taraf se khatiyat hai, zabh kare[r], aur us ke lahú

f Khur. 28. 39, 42, 43. Ahb. 6. 10. Hiz. 44. 17, 18.
g Khur. 30. 20. Ahb. 8. 6, 7.
h Dekho Ahb. 4. 14. Gin. 29. 11. 2 Taw. 29. 21. 'Az. 6. 17. Hiz. 45. 22, 23.
i Ahb. 9. 7. 'Ibrán. 5. 2. aur 7. 27, 28. aur 9. 7.
k 1 Yúh. 2. 2.
l Ahb. 10. 1. Gin. 16. 18, 46. Muk. 8. 5.
m Khur. 30. 34.
n Khur. 30. 1, 7, 8. Gin. 16. 7, 18, 46. Muk. 8. 3, 4.
o Khur. 25. 21.
p Ahb. 4. 5. 'Ibrán. 9. 13, 25. aur 10. 4.
q Ahb. 4. 6.
r 'Ibrán. 2. 17. aur 5. 2. aur 9. 7, 28.

ko parde ke andar láke[s], jaisá us ne bachhre ke khún ke sáth kiyá thá, waisáhí kare, aur us kafáre ke sarposh ke úpar aur us ke sámhne chhirke:

16 Aur maqdis kí bábat[t] baní Isráel kí nápákíon ke liye, aur un ke gunáhon aur sárí khatáon ke liye kafára de; aur wuh jamá'at ke khaime ke liye bhí, jo un ke sáth un kí najásaton men rahtá hai, aisáhí kare.

17 Aur jab wuh jamá'at ke khaime men jáwe, táki maqdis men kafára de, to jab tak ki wuh báhar na áwe, aur apne liye aur apne gharáne ke liye, aur baní Isráel kí sárí jamá'at ke liye kafára na de, wahán koí na jáwe[u].

18 Phir wuh nikalke us mazbah par, jo KHUDÁWAND ke áge hai, áwe, aur us kí bábat kafára de[x]; aur us bachhre aur us buzgále ke lahú men se leke mazbah ke síngon par áspás ḍále.

19 Aur apní unglí se us par sát martaba lahú chhirke, aur use baní Isráel kí najásaton se táhir aur muqaddas kare[y].

20 ¶ Aur jab wuh maqdis, aur jamá'at ke khaime, aur mazbah ke liye kafára de chuke[z], to us jíte buzgále ko láwe:

21 Aur Hárún apne donon háth us jíte buzgále ke sir par rakhe, aur baní Isráel kí sárí badkáríon, aur un ke sáre gunáhon, aur khatáon ká iqrár karke un ko us buzgále ke sir par dhare[a], aur use kisí shakhs ke háth, jo us ke liye mu'aiyan ho, bayábán ko bhejwá de:

22 Ki wuh buzgála un kí sárí badkáríán apne úpar uṭháke[b] wíráne men le jáegá: aur wuh us buzgále ko bayábán men chhor de.

23 Phir Hárún jamá'at ke khaime men dákhil hoke un kattán ke kapron ko, jo us ne maqdis men jáne ke waqt pahine the, utáre, aur un ko wahán rakh de[c]:

24 Phir pák maqám men apná badan pání se dhowe, aur apne kapre pahinke báhar áwe, aur apná charháwá aur jamá'at ká charháwá guzráne[d], aur apne liye aur jamá'at ke liye kafára de.

25 Aur khatiyat kí charbí mazbah par jaláwe[e].

Peshtar MASÍH se, 1490.

s 2 áyat. 'Ibrán. 6. 19. aur 9. 3, 7, 12.
t Dekho Khur. 29. 36. Hiz. 45. 18. 'Ibrán. 9. 22, 23.
u Dekho Khur. 34. 3. Lúq. 1. 10.
x Khur. 30. 10. Ahb. 4. 7, 18. 'Ibrán. 9. 22, 23.
y Hiz. 43. 20.
z 16 áyat. Hiz. 45. 20.
a Yas. 53. 6.
b Yas. 53. 11, 12. Yúh. 1. 29. 'Ibrán. 9. 28. 1 Pat. 2. 24.
c Hiz. 42. 14. aur 44. 19.
d 3, 5 áyaten.
e Ahb. 4. 10.

Peshtar MASÍH se, 1490.

[f] Ahb. 15. 5.

[g] Ahb. 4. 12, 21. aur 6. 30. 'Ibrán. 13. 11.

[h] Khur. 30. 10. Ahb. 23. 27. Gin. 29. 7. Yas. 58. 3, 5. Dán. 10. 3, 12.

[i] Zab. 51. 2. Yar. 33. 8. Afs. 5. 26. 'Ibrán. 9. 13, 14. aur 10. 1, 2. 1 Yúh. 1. 7, 9.

[k] Ahb. 23. 32.

[l] Ahb. 4. 3, 5, 16.

[m] Khur. 29. 29, 30. Gin. 20. 26, 28.

[n] 4 áyat.

[o] 6, 16, 17, 18, 24 áyateṉ.

[p] Ahb. 23. 31. Gin. 29. 7.

[q] Khur. 30. 10. 'Ibrán. 9. 7, 25.

26 Aur wuh, jis ne 'azl ke liye buzgála chhoṛ diyá, apne kapṛe dhowe, aur pání se naháwe[f]; ba'd us ke ḳhaimagáh meṉ dáḳhil ho.

27 Aur ḳhatiyat ke bachhṛe ko, aur ḳhatiyat ke buzgále ko, jin ká lahú maqdis meṉ kafáre ke liye dáḳhil kiyá gayá, ḳhaimagáh se báhar le jáweṉ[g]; aur un kí khálen, aur un ká gosht aur sargín ág meṉ jalá deweṉ.

28 Aur wuh, jis ne unheṉ jaláyá, apne kapṛe dhowe, aur pání se gusl kare; ba'd us ke ḳhaimagáh meṉ dáḳhil howe.

29 ¶ Aur yih tumháre liye rasm i dáimí hogí, ki sátweṉ mahíne kí daswíṉ táríḳh tum meṉ se har ek, ḳhwáh wuh tumhárá mutawattin ho, ḳhwáh pardesí, jis kí búdobásh tum meṉ hai, apní ján ko dukh de, aur kisí tarah ká kám na kare[h]:

30 Kyúṉki us roz tumháre wáste tumhárí pákízagí ke liye kafára diyá jáegá, táki tum apne sáre gunáhoṉ se KHUDÁWAND ke áge pák ho jáo[i].

31 Yih tumháre liye sabt ráhat ká hogá: tum us din apní ján ko dukh díjiyo[k]; yih tumháre liye hamesha ko rasm hogí.

32 Aur wuh káhin, jo mamsúh kiyá jáe[l], aur muqarrar kiyá jáe, ki apne báp kí jagah kahánat kí ḳhidmat kare[m], kafára dewe, aur kattání kapṛe, jo muqaddas haiṉ, pahine[n].

33 Aur wuh maqdis ke liye, aur jamá'at ke ḳhaime ke liye, aur mazbah ke liye, aur káhinoṉ ke liye aur jamá'at ke sab logoṉ ke liye kafára dewe[o].

34 Aur yih tumháre liye rasm i abadí hai[p], ki tum baní Isráel ke liye, un ke sab gunáhoṉ kí bábat, sál meṉ ek daf'a kafára do[q]. Chunánchi us ne jaisá KHUDÁWAND ne Músá se farmáyá, waisáhí kiyá.

XVII BÁB.

1 *Jitne jánwar zabh hoṉ, cháhiye ki un ká lahú ḳhaime ke darwáze ke sámhne Ḳhudáwand ke nám par guzráná jáwe.* 7 *Shayátín ke liye qurbání karná man'a hai.* 10 *Ḳhún ká kháná bilkull man'a hai.* 15 *Mare húe yá pháṛe húe ká kháná man'a hai.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Hárún ko, aur us ke beṭoṉ, aur sáre baní Isráel ko ḳhitáb kar, aur un ko kah, ki KHUDÁWAND ne mujhe yih hukm kiyá hai, ki

3 Jo shaḳhs baní Isráel meṉ se bail, yá barra, yá buzgála ḳhaimagáh meṉ, yá ḳhaimagáh se báhar, zabh kare[a],

4 Aur jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, KHUDÁWAND ke maskan ke áge, KHUDÁWAND kí qurbání guzránne ke liye na láwe[b], us shaḳhs par ḳhún kí tuhmat hogí, ki us ne ḳhún baháyá, aur wuh shaḳhs apní guroh se kaṭ jáegá[c]:

5 Yih is liye hai, ki baní Isráel apní qurbánián, jinheṉ we maidán meṉ zabh karte haiṉ[d], KHUDÁWAND ke huzúr jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, káhin pás láweṉ, aur unheṉ KHUDÁWAND ke huzúr salámíoṉ ke zabíh guzráneṉ.

6 Aur káhin wuh lahú jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, KHUDÁWAND ke mazbah par chhiṛke[e], aur charbí ko sungháwe, táki KHUDÁWAND ke liye ḳhushbúí kí bú ho[f].

7 Aur áge ko shayátín ke liye[g], jin ke píchhe we zinákár[h] ṭhaharte haiṉ, na guzráneṉ. Un ke liye qarnoṉ meṉ yih hamesha ko rasm hogí.

8 ¶ Aur tú unheṉ kah, ki Jo koí Isráel ke gharáne ká, yá musáfir jo un meṉ búdobásh kartá hai, chaṛháwá yá zabíh guzráne[i],

9 Aur use jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, táki use KHUDÁWAND ke liye chaṛháne ko na láwe[k], wuh shaḳhs apní jamá'at meṉ se kaṭ jáegá.

10 ¶ Aur baní Isráel meṉ se jo shaḳhs, ḳhwáh Isráel ke gharáne ká ho, ḳhwáh musáfir, jis kí búdobásh un meṉ ho, kisí ḳhún ko[l] kháwe; to maiṉ us ḳhún kháne-wále par apná gazab názil karúṉgá[m], aur use us kí jamá'at meṉ se káṭ dúṉgá.

11 Kyúṉki badan kí hayát lahú meṉ hai[n]; so maiṉ ne mazbah par tum ko diyá hai, ki tumhárí jánoṉ ke liye kafára de[o]: kyúṉki wuh, jo kisí ján ke liye kafára detá hai, so lahú hai[p].

12 Isí liye maiṉ ne baní Isráel ko kahá, ki Tum meṉ se koí ḳhún na kháwe, aur koí musáfir, jis kí búdobásh tum meṉ hai, lahú na kháwe.

Peshtar MASÍH se, 1490.

[a] Dekho Ist. 12. 5, 15, 21.

[b] Ist. 12. 5, 6, 13, 14.

[c] Paid. 17. 14.

[d] Paid. 21. 33. aur 22. 2. aur 31. 54. Ist. 12. 2. 1 Sal. 14. 23. 2 Sal. 16. 4. aur 17. 10. 2 Taw. 28. 4. Hiz. 20. 28. aur 22. 9.

[e] Ahb. 3. 2.

[f] Khur. 29. 18. Ahb. 3. 5, 11, 16. aur 4. 31. Gin. 18. 17.

[g] Ist. 32. 17. Zab. 106. 37. 1 Qur. 10. 20. Muk. 9. 20.

[h] Khur. 34. 15. Ahb. 20. 5. Ist. 31. 16. Hiz. 23. 8.

[i] Ahb. 1. 2, 3.

[k] 4 áyat.

[l] Paid. 9. 4. Ahb. 3. 17. aur 7. 26, 27. aur 19. 26. Ist. 12. 16, 23. aur 15. 23. 1 Sam. 14. 33. Hiz. 44. 7.

[m] Ahb. 20. 3, 5, 6. aur. 26. 17.

[n] 14 áyat.

[o] Mat. 26. 28. Marq. 14. 24. Rúm. 3. 25. aur 5. 9. Afs. 1. 7. Qul. 1. 14, 20. 'Ibrán. 13. 12. 1 Pat. 1. 2. 1 Yúh. 1. 7. Muk. 1. 5.

[p] 'Ibrán 9. 22.

Peshtar MASÍH se, 1490.

13 Aur baní Isráel meṉ se yá
musáfiroṉ meṉ se, jin kí búdo-
básh tum meṉ hai, jo shakhs
shikár kare, aur koí charinda yá
parinda, jo kháne meṉ átá hai,
pakṛe[q], wuh us ká lahú biṭáwe[r],
aur use miṭṭí se chhipáwe[s].
14 Kyúṉki yih har ek badan kí
ján hai[t]; us ká lahú ján kí jagah
hai: is liye maiṉ ne baní Isráel
ko hukm kiyá, ki Kisí gosht ká
lahú mat kháo: ki har jándár kí
zindagání us ká lahú hai; jo koí
use kháegá, kaṭ jáegá.
15 Aur jo koí kisí haiwán ko, jo
azkhud mar gayá ho, yá use da-
rinde ne toṛá ho, kháwe[u], to wuh
shakhs, khwáh tumhárá mutawat-
tin ho, khwáh musáfir, wuh apne
kapṛe dhowe[x], aur pání se gusl
kare[y], aur shám tak nápák ra-
hegá; tab wuh pák hogá.
16 Par agar wuh na dhowe, aur
na gusl kare, to wuh apná gunáh
áp uṭháwegá[z].

XVIII BA'B.

1 *Kin ke sáth byáh karná nájáiz.* 19 *Shahwateṉ ki shar'a se khiláf haiṉ.*

PHIR KHUDA'WAND ne Músá ko
khitáb karke farmáyá, ki
2 Baní Isráel se khitáb kar, aur
unheṉ kah, ki Maiṉ KHUDA'WAND,
tumhárá Khudá húṉ[a].
3 Tum Misr kí zamín ke se kám,
jis meṉ tum rahte the, na kíjiyo[b],
aur tum zamín i Kan'án ke se
kám, jahán maiṉ tumheṉ le játá
húṉ, mat kíjiyo[c]; aur tum un kí
rasmoṉ par na chaliyo.
4 Tum mere hukmoṉ par chalo,
aur merí rasmoṉ ko hifz karo,
aur us par 'amal karo[d]: ki maiṉ
KHUDA'WAND tumhárá Khudá húṉ.
5 So tum merí rasmoṉ aur mere
hukmoṉ par 'amal karo; ki jo
koí un par 'amal kare, to wuh un
se hayát páwegá[e]: maiṉ KHUDA'-
WAND húṉ.
6 ¶ Tum meṉ se koí apne qaríb
kí barahnagí záhir karne ke naz-
dík na howe: ki maiṉ KHUDA'-
WAND húṉ[f].
7 Tú apne báp kí barahnagí,
aur apní má kí barahnagí zinhár
záhir na kar[g]; ki wuh terí má hai:
tú us kí barahnagí záhir na kar.
8 Tú apne báp kí jorú kí barah-
nagí záhir na kar[h]; ki wuh tere
báp kí barahnagí hai.

[q] Ahb. 7. 26.
[r] Ist. 12. 16, 24. aur 15. 23.
[s] Hiz. 24. 7.
[t] 11, 12 áyateṉ. Paid. 9. 4. Ist. 12. 23.
[u] Khur. 22. 31. Ahb. 22. 8. Ist. 14. 21. Hiz. 4. 14. aur 44. 31.
[x] Ahb. 11. 25.
[y] Ahb. 15. 5.
[z] Ahb. 5. 1. aur 7. 18. aur 19. 8. Gin. 19. 20.
[a] 4 áyat. Khur. 6. 7. Ahb. 11. 44. aur 19. 4, 10, 34. aur 20. 7. Hiz. 20. 5, 7, 19, 20.
[b] Hiz. 20. 7, 8. aur 23. 8.
[c] Khur. 23. 24. Ahb. 20. 23. Ist. 12. 4, 30, 31.
[d] Ist. 4. 1, 2. aur 6. 1. Hiz. 20. 19.
[e] Hiz. 20. 11, 13, 21. Lúq. 10. 28. Rúm. 10. 5. Gal. 3. 12.
[f] Khur. 6. 2, 6, 29. Mal. 3. 6.
[g] Ahb. 20. 11.
[h] Paid. 49. 4. Ahb. 20. 11. Ist. 22. 30. aur 27. 20. Hiz. 22. 10. 'Amús 2. 7. 1 Qur. 5. 1.

9 Tú apní bahin kí barahnagí,
aur apne báp kí beṭí, aur apní
má kí beṭí kí barahnagí, khwáh
wuh ghar meṉ paidá húí ho,
khwáh aur kahíṉ, zinhár záhir
mat kar[i].
10 Tú apne beṭe kí beṭí, aur
apní beṭí kí beṭí kí barahnagí
záhir mat kar; ki un kí barah-
nagí tere kí barahnagí hai.
11 Tere báp kí jorú kí beṭí, jo
tere báp ke nutfe se hai, terí
bahin hai, tú us kí barahnagí
záhir mat kar.
12 Tú apne báp kí bahin kí
barahnagí záhir mat kar[k]; ki
wuh tere báp kí rishtadár hai.
13 Apní má kí bahin kí barah-
nagí záhir mat kar; ki wuh terí
má kí rishtadár hai.
14 Tú apne báp ke bhái kí
barahnagí záhir mat kar; tú us
kí jorú ke nazdík mat já[l]: wuh
terí chachí hai.
15 Tú apní bahú kí barahnagí
záhir mat kar[m]; ki wuh tere beṭe
kí jorú hai: tú us kí barahnagí
záhir mat kar.
16 Tú apne bhái kí jorú kí ba-
rahnagí záhir mat kar[n]; ki wuh
tere bhái kí barahnagí hai.
17 Tú kisí 'aurat kí barahnagí
us kí beṭí samet záhir mat kar[o];
aur tú us 'aurat kí beṭí kí beṭí,
aur us ke beṭe kí beṭí mat le, táki
us kí barahnagí khole; ki wuh
us kí rishtadár hai: ki yih baṛí
behayáí hai.
18 Aur tú kisí 'aurat ko us kí
bahin samet mat le, táki us kí
bhí barahnagí záhir kare, pahilí
ke jíte jí, ki yih us ká jaláná
hai[p].
19 Aur wuh 'aurat, jo kapṛoṉ
se ho, jab tak pák na ho le, us kí
barahnagí kholne ko us ke nazdík
mat já[q].
20 Aur tú apne hamsáe kí jorú
ke sáth mubásharat mat kar[r],
táki use nápák kare.
21 Tú apne farzandoṉ meṉ se
kisí ko Málik[s] kí nazr ág meṉ
mat guzrán[t], aur KHUDA'WAND
apne Khudá ke nám kí tahqír na
kar[u]: maiṉ KHUDA'WAND húṉ.
22 Tú mard ke sáth, jis tarah
'aurat ke sáth sotá hai, mat so[x]:
yih makrúh hai.
23 Tú kisí haiwán se jimá' mat
kar, táki us se nápák ho; aur na

Peshtar MASÍH se, 1490.

[i] Ahb. 20. 17. 2 Sam. 13. 12. Hiz. 22. 11.
[k] Ahb. 20. 19.
[l] Ahb. 20. 20.
[m] Paid. 38. 18, 26. Ahb. 20. 12. Hiz. 22. 11.
[n] Ahb. 20. 21. Mat. 14. 4. Dekho Ist. 25. 5. Mat. 22. 24. Marq. 12. 19
[o] Ahb. 20. 14.
[p] 1 Sam. 1. 6, 8.
[q] Ahb. 20. 18. Hiz. 18. 6. aur 22. 10.
[r] Ahb. 20. 10. Khur. 20. 14. Ist. 5. 18. aur 22. 22. Ams. 6. 29, 32. Mal. 3. 5. Mat. 5. 27. Rúm. 2. 22. 1 Qur. 6. 9. 'Ibráṉ. 13. 4.
[s] 1 Sal. 11. 7, 33. A'am. 7. 43.
[t] Ahb. 20. 2. 2 Sal. 16. 3. aur 21. 6. aur 23. 10. Yar. 19. 5. Hiz. 20. 31. aur 23. 37, 39.
[u] Ahb. 19. 12. aur 20. 3. aur 21. 6. aur 22. 2, 32. Hiz. 36. 20, wag. Mal. 1. 12.
[x] Ahb. 20. 13. Rúm. 1. 27. 1 Qur. 6. 9. 1 Tim. 1. 10.

Peshtar MASÍH se, 1490.

[y] Ahb. 20. 15, 16. Ḳhur. 22. 19.
[z] Ahb. 20. 12.
[a] 30 áyat. Mat. 15. 18, 19, 20. Marq. 7. 21, 22, 23. 1 Qur. 3. 17.
[b] Ahb. 20. 23. Ist. 18. 12.
[c] Gin. 35. 34. Yar. 2. 7. aur 16. 18. Hiz. 36. 17.
[d] 28 áyat.
[e] 5, 30 áyateṉ. Ahb. 20. 22, 23.
[f] Ahb. 20. 22. Yar. 9. 19. Hiz. 36. 13, 17.
[g] 3, 26 áyateṉ. Ahb. 20. 23. Ist. 18. 9.
[h] 24 áyat.
[i] 2, 4 áyateṉ.

koí 'aurat kisí haiwán ke áge já
kharí ho, ki us se jimá' karwáe[y];
ki yih aundhí bát hai[z].
24 Tum un chízoṉ meṉ áp ko
kisí se álúda mat karo[a]: ki un
sab kámoṉ se qaumeṉ, jinheṉ
maiṉ tumháre áge hánktá húṉ,
nápák hotí haiṉ[b].
25 Aur zamín nápák hotí hai[c];
ki us kí badkárí ká mutálaba us
se karúṉgá, aur zamín unheṉ,
jo us meṉ baste haiṉ, qai kar
ḍálegí[d].
26 Pas, tum áp merí sharí'atoṉ
aur mere hukmoṉ ko hifz karo[e],
aur un karáhatoṉ meṉ se kisí
ko koí na kare, ḳhwáh tumhárá
mutawattin ho, ḳhwáh ajnabí tum
meṉ rahnewálá;
27 Kyúṉki zamín ke báshindoṉ
ne, jo tum se áge the, ye sab
karáhatoṉ ke kám kíe, aur zamín
nápák ho gaí;
28 Táki zamín tumhárí nápákí
se tumheṉ bhí ugal na de, jis
tarah us ne un qaumoṉ ko, jo
tum se áge thíṉ, ugal diyá[f].
29 Ki jo koí un karáhatoṉ meṉ
se kuchh karegá, to we karne-
wále apní qaum meṉ se kaṭ
jáeṉge.
30 So tum merí sharí'at ko hifz
karo, aur un mustakrih fi'aloṉ
meṉ se, jo tum se áge kíe gae,
koí kám na karo[g], aur apne taíṉ
un se ganda na karo[h]: maiṉ KHU-
DÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ[i].

XIX BÁB.

1 *Chand sharí'ateṉ do bár mazkúr hotíṉ.*

[a] Ahb. 11. 44. aur 20. 7. 26. 1 Pat. 1. 16.
[b] Ḳhur. 20. 12.
[c] Ḳhur. 20. 8. aur 31. 13.
[d] Ḳhur. 20. 4. Ahb. 26. 1. 1 Qur. 10. 14. 1 Yúh. 5. 21.
[e] Ḳhur. 34. 17. Ist. 27. 15.
[f] Ahb. 7. 16.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko
ḳhitáb karke farmáyá,
2 Baní Isráel ke sáre majma' ko
kah, aur unheṉ farmá, ki Tum
muqaddas ho; ki maiṉ KHUDÁ-
WAND tumhárá Ḳhudá quddús
húṉ[a].
3 ¶ Tum apne má báp se ḍarte
raho[b], aur mere sabtoṉ ko talaf
na karo:[c] maiṉ KHUDÁWAND tum-
hárá Ḳhudá húṉ.
4 ¶ Tum butoṉ kí taraf rujú'
mat ho[d], aur na apne liye ḍhále
húe ma'búdoṉ ko banáo[e]: maiṉ
KHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ.
5 ¶ Aur agar tum salámí ká
zabíh KHUDÁWAND ke liye zabh
karo, to tum use apní razá ke liye
zabh karo[f].
6 Yih cháhiye, ki jis din tum
zabh karo, usí din yá dúsre din
kháyá jáwe, aur agar tísre roz
tak kuchh bach rahe, to ág meṉ
jalá diyá jáwe.
7 Aur agar zarra bhí tísre din
kháyá jáwe, to karáhiyat hogí;
wuh námaqbúl ho jáegá.
8 So jo koí use kháegá, us ká
gunáh usí par hai; kyúṉki us ne
KHUDÁWAND kí pákíza chíz ko
najis kiyá; so wuh insán apní
qaum se kaṭ jáegá.
9 ¶ Aur jab tú apná khet káṭe,
to khet ko chár taraf se sab ká
sab mat káṭ le, aur na apne khet
kí ḳhoshachíní kar[g].
10 Aur tú jab apne angúroṉ ke
ḳhoshe chune, to jo zamín par gir
paṛeṉ, un ko mat uṭhá, aur apne
angúroṉ ká ek ek dána toṛ na le;
cháhiye ki miskínoṉ aur garíboṉ
ke liye un ko chhoṛ de: maiṉ
KHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ.
11 ¶ Tum chorí na karo[h], na
jhúṭhá mu'ámala karo; ek dúsre
se jhúṭh mat bolo[i].
12 ¶ Aur tum merá nám leke
jhúṭhí qasam na kháo[k]: tú apne
Ḳhudá ke nám kí tahqír mat kar[l]:
maiṉ KHUDÁWAND húṉ.
13 ¶ Tú apne hamsáe par zulm
na kar, na us se kuchh chhín le[m]:
mazdúr kí mazdúrí cháhiye ki sárí
rát subh tak tere pás na rah jáe[n].
14 ¶ Tú bahre ko gálí na de;
tú wuh chíz, jis se ṭhokar lage,
andhe ke áge mat rakh[o]; aur
apne Ḳhudá se ḍartá rah[p]: maiṉ
KHUDÁWAND húṉ.
15 ¶ Tum hukúmat meṉ bein-
sáfí na karo; tú miskín kí miskíní
par nazar na kar, aur buzurg ko
buzurgí ke liye 'izzat mat de;
balki insáf se apne bháí kí hukú-
mat kar[q].
16 ¶ Tú 'aibjoíoṉ ke mánind
apní qaum meṉ áyá jáyá na kar[r],
aur apne bháí ke ḳhún par kamar
na bándh[s]: maiṉ KHUDÁWAND
húṉ.
17 ¶ Tú apne bháí se bugz apne
dil meṉ na rakh[t]: tú apne bháí
ko nasíhat kar[u], táki tú us ke
sabab ḳhatákár na ṭhahre.
18 ¶ Tú apne abná e jins se
intiqám mat le, aur na un kí taraf
se kína rakh[x]; balki tú apne bháí
ko apní mánind piyár kar[y]: maiṉ
KHUDÁWAND húṉ.
19 ¶ Tum merí sharí'atoṉ kí

Peshtar MASÍH se, 1490.

[g] Ahb. 23. 22. Ist. 24. 19, 20, 21.
[‡] Rút 2. 15, 16.
[h] Ḳhur. 20. 15. aur 22. 1, 7, 10,—12. Ist. 5. 19.
[i] Ahb. 6. 2. Afs. 4. 25. Qul. 3. 9.
[k] Ḳhur. 20. 7. Ahb. 6. 3. Ist. 5. 11. Mat. 5. 33. Ya'q. 5. 12.
[l] Ahb. 18. 21.
[m] 1 Tas. 4. 6.
[n] Ist. 24. 14, 15. Mal. 3. 5. Ya'q. 5. 4.
[o] Ist. 27. 18. Rúm. 14. 13.
[p] 32 áyat. Paid. 42. 18. Ahb. 25. 17. Wá'iz 5. 7. 1 Pat. 2. 17.
[q] Ḳhur. 23. 2, 3. Ist. 1. 17. aur 16. 19. aur 27. 19. Zab. 82. 2. Ams. 24. 23. Ya'q. 2. 9.
[r] Ḳhur. 23. 1. Zab. 15. 3. aur 50. 20. Ams. 11. 13. aur 20. 19. Hiz. 22. 9.
[s] Ḳhur. 23. 1, 7. 1 Sal. 21. 13. Mat. 26. 60, 61. aur 27. 4.
[t] 1 Yúh. 2. 9, 11. aur 3. 15.
[u] Mat. 18. 15. Lúq. 17. 3. Gal. 6. 1. Afs. 5. 11. 1 Tim. 5. 20. 2 Tim. 4. 2. Tít. 1. 13. aur 2. 15.
[x] 2 Sam. 13. 22. Ams. 20. 22. Rúm. 12. 17, 19. Gal. 5. 20. Afs. 4. 31. Ya'q. 5. 9. 1 Pat. 2. 1.
[y] Mat. 5. 43. aur 22. 39. Rúm. 13. 9. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8.

Peshtar MASÍH se, 1490.

muháfazat karo. Tú apne bahí-
mon ko mukhtalif jinson se lagne
mat de. Tú apne khet men kisí
tarah ke bíj mile húe mat bo[z]:
aur pairáhan, jo kattán aur súf
se miláke biná gayá ho, mat pa-
hin[a].
20 ¶ Jo koí us 'aurat se, jo
kaníz aur kisí shakhs kí mangetar
hai, aur na fidiya dí gaí hai, aur
na ázád kí gaí hai, hambistar ho,
un ko koṛe máre jáwen: we már
ḍále na jáwen, is liye ki wuh
'aurat ázád na thí.
21 So wuh KHUDÁWAND ke liye
apná asám jamá'at ke khaime ke
darwáze par, ya'ne ek menḍhá
asám ke liye láwe[b].
22 Aur káhin us asám ke menḍhe
par, us khatá ke liye jo us ne kí,
KHUDÁWAND ke áge kafára de;
tab wuh khatá, jo us ne kí hai,
bakhshí jáegí.
23 ¶ Aur jab tum us mulk men
áo, aur har nau' ke mewadár
darakht lagáo, to tum un ká mewa
na toṛo, aur apne úpar tín baras
tak harám karo; wuh mewa na
kháyá jáwe.
24 Aur chauthe sál us ke sáre
mewe shukrguzárí ke sáth KHU-
DÁWAND ke liye muqaddas honge[c].
25 Aur pánchwen sál tum us ká
mewa kháo, aur us ká sab hásil
apne liye jam'a karo: main KHU-
DÁWAND tumhárá Khudá hún.
26 ¶ Tum lahú ke sáth kuchh
mat kháo[d]; aur badfálí aur nekfálí
na karo[e].
27 Tum apne siron ke goshe
mat múnḍo[f], aur na tú apní ḍáṛhí
ke konon ko dúr kar.
28 Tum kisí ke marne se apne
badanon ko na chíro, aur apne
úpar gúdne se nishán na do[g]:
main KHUDÁWAND hún.
29 ¶ Tú apní beṭí ko behurmat
na kar, ki use harámkárí ko
sompe[h], tá na howe ki zamín
harámkárí aur badkárí se ma'múr
ho jáwe.
30 ¶ Tum mere sabton kí mu-
háfazat karo[i], aur mere maqdis
se ḍaro[k]: main KHUDÁWAND hún.
31 ¶ Aur tum bhánmatí aur já-
dúgaron par iltifát na karo[l], aur
un ke tálib na ho, ki un ke sabab
se nápák ho jáoge: main KHUDÁ-
WAND tumhárá Khudá hún.
32 ¶ Tú us ke liye, jis ká sir

z Ist. 22. 9, 10.
a Ist. 22. 11.
b Ahb. 5. 15. aur 6. 6.
c Ams. 3. 9.
d Ahb. 17. 10, wag. Ist. 12. 23.
e Ist. 18. 10, 11, 14. 1 Sam. 15. 23. 2 Sal. 17. 17. aur 21. 6. 2 Taw. 33. 6. Mal. 3. 5.
f Ahb. 21. 5. Yas. 15. 2. Yar. 9. 26. aur 48. 37.
g Ahb. 21. 5. Ist. 14. 1. Yar. 48. 37.
h Ist. 23. 17.
i 3 áyat. Ahb. 26. 2.
k Wa'iz 5. 1.
l Khur. 22. 18. Ahb. 20. 6, 27. Ist. 18. 10. 1 Sam. 28. 7. 1 Taw. 10. 13. Yas. 8. 19. A'am. 16. 16.

safed ho, uṭh khaṛá ho, aur búṛhe
mard ko 'izzat de[m], aur apne
Khudá se ḍar[n]: main KHUDÁ-
WAND hún.
33 ¶ Agar koí musáfir terí za-
mín par tere sáth sukúnat kare,
tú us ko mat satá[o]:
34 Balki musáfir ko, jo tumháre
sáth rahtá hai, aisá jáno, jaise
wuh tum men paidá húá hai[p];
aur use aisá piyár kar, jaisá áp
ko kartá hai[q]; is liye ki tum
Misr kí zamín men pardesí the:
main KHUDÁWAND tumhárá Khudá
hún.
35 ¶ Tum insáf karne men, pai-
máish karne men, taulne men,
nápne men beinsáfí na karo[r].
36 Cháhiye ki tumhárí púrí ta-
rázú, púre paimáne, púrí dasse-
rián hon[s]: main KHUDÁWAND tum-
hárá Khudá hún, jo tum ko za-
mín i Misr se nikál láyá.
37 So tum merí sárí sharí'aton,
aur merí sárí 'adálaton kí muhá-
fazat karo, aur un par 'amal karo[t]:
main KHUDÁWAND hún.

XX BAB.

1 Us kí bábat jo apní auládmen se kisí ke ta,ín Málik ko dewe. 4 Aizan, jo aisí burái se chashm poshí kare. 6 Jádúgaron ke pás jáne kí bábat. 7 Apne ta,ín pákíza karne ká shar'a. 9 Bábat us kí, jo apne má-báp par la'n kare. 10 Ziná kí bábat. 11, 14. 17, 19 Gotrgaman kí bábat. 13 Iglám kí bábat. 15 Haiwánchodí kí bábat. 18 Nápák suhbat kí bábat. 22 Ma' pákízagí ke farmánbardárí cháhiye. 27 Jádúgaron ke márḍálne ká hukm.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá,
2 Ab tú baní Isráel ko kah[a], Jo
koí baní Isráel men se, yá un
musáfiron men se, jin kí un men
búdobásh hai, apní aulád men se
kisí ko Málik kí nazr karegá[b],
wuh már ḍálá jáegá: us zamín ke
báshinde us par patthráo karen.
3 Aur main us shakhs par apná
qahr názil karúngá[c], aur use us
kí jamá'at men se káṭ dúngá; is
liye ki us ne apní aulád men se
kisí ke ta,ín Málik ko diyá, ki mere
maqdis ko nápák[d], aur mere nám
i pák ko behurmat kare[e].
4 Aur agar us zamín ke rahne-
wále us shakhs se, jab ki us ne
apní aulád men se kisí ko Málik
ko nazr kiyá, chashmposhí karen,
aur use qatl na karen[f];
5 To main us shakhs par[g], aur
us ke gharáne par[h] qahr názil
karúngá, aur us ko un sab samet,

Peshtar MASÍH se, 1490.

m Ams. 20. 29. 1 Tim. 5. 1.
n 14 áyat.
o Khur. 22. 21. aur 23. 9.
p Khur. 12. 48, 49.
q Ist. 10. 19.
r 15 áyat.
s Ist. 25. 13, 15. Ams. 11. 1. aur 16. 11. aur 20. 10.
t Ahb. 18. 4, 5. Ist. 4. 5, 6. aur 5. 1. aur 6. 25.
a Ahb. 18. 2.
b Ahb. 18. 21. Ist. 12. 31. aur 18. 10. 2 Sal. 17. 17. aur 23. 10. 2 Taw. 33. 6. Yar. 7. 31. aur 32. 35. Hiz. 20. 26, 31.
c Ahb. 17. 10.
d Hiz. 5. 11. aur 23. 38, 39.
e Ahb. 18. 21.
f Ist. 17. 2, 3, 5.
g Ahb. 17. 10.
h Khur. 20. 5.

Peshtar MASÍH se, 1490.

jo us kí pairauí meṉ ziná karte
haiṉ[i], ki Málik kí pairauí meṉ
zinákár ṭhahreṉ, un kí qaum meṉ
se káṭ ḍálúṉgá.
6 ¶ Aur us insán par, jo bhán-
matí aur jádúgaroṉ par iltifát
kartá hai[k], táki un kí tarah ziná
kare, maiṉ us insán par apná
gazab názil karúṉgá, aur use us
kí qaum meṉ se káṭ ḍálúṉgá.
7 ¶ Pas, áp ko pákíza karo, aur
muqaddas ho[l]; ki maiṉ KHUDÁ-
WAND tumhárá Ḵhudá húṉ.
8 Aur tum merí sharí'atoṉ ko
hifz karo, aur un par 'amal karo[m];
maiṉ KHUDÁWAND húṉ, jo tum-
heṉ muqaddas kartá húṉ[n].
9 ¶ Aur jo koí apne báp yá
apní má par la'n kare, már ḍálá
jáegá[o]: us ne apne báp yá apní
má par la'nat kí hai; us ká ḳhún
usí par hai[p].
10 ¶ Aur wuh shaḳhs, jo dúsre
kí jorú ke sáth, yá apne hamsáe
kí jorú se ziná kare, wuh ziná
karnewálá aur ziná karnewálí do-
noṉ qatl kiye jáweṉ[q].
11 Aur jo shaḳhs ki apne báp kí
jorú se hambistar ho[r], us ne apne
báp kí barahnagí kholí: we donoṉ
qatl kiye jáweṉ: un ká ḳhún un-
híṉ par hai.
12 Aur wuh shaḳhs jo apní bahú
se rahe[s], we donoṉ qatl kiye já-
weṉ: unhoṉ ne aundhí bát kí hai[t];
un ká ḳhún unhíṉ par hai.
13 Aur agar koí mard ke sáth
sowe, jaise 'aurat ke sáth sotá
hai[u], un donoṉ ne makrúh kám
kiyá: we qatl kiye jáweṉ; un ká
ḳhún unhíṉ par hai.
14 Aur agar koí jorú ko, aur us
kí má ko bhí rakhe[x], yih behayáí
hai: we tínoṉ ke tínoṉ jaláe jáweṉ,
táki tumháre darmiyán behayáí
na rahe.
15 Aur agar koí mard chárpáe
se lage[y], wuh qatl kiyá jáwe; aur
tum us chárpáe ko bhí már ḍálo.
16 Aur agar 'aurat bahíme ke
pás jáwe, aur us ke níche paṛ jáe,
to us 'aurat aur bahíme ko már
ḍál; we ján se máre jáweṉ; un ká
ḳhún unhíṉ par hai.
17 Aur agar koí mard apní bahin
ko, yá apne báp kí beṭí, yá apní
má kí beṭí ko lewe, aur báham ek
ek kí barahnagí dekheṉ[z], yih ni-
háyat burá hai; we donoṉ apní
qaum ke áge qatl kíe jáweṉ, ki us

[i] Ahb. 17. 7.
[k] Ahb. 19. 31.
[l] Ahb. 11. 44. aur 19. 2. 1 Pat. 1. 16.
[m] Ahb. 19. 37.
[n] Khur. 31. 13. Ahb. 21. 8. Hiz. 37. 28.
[o] Khur. 21. 17. Ist. 27. 16. Ams. 20. 20. Mat. 15. 4.
[p] 11, 12, 13, 16, 27 áyaten. 2 Sam. 1. 16.
[q] Ahb. 18. 20. Ist. 22. 22. Yúh. 8. 4, 5.
[r] Ahb. 18. 8. Ist. 27. 23.
[s] Ahb. 18. 15.
[t] Ahb. 18. 23.
[u] Ahb. 18. 22. Ist. 23. 17. Dekho Paid. 19. 5. Qáz. 19. 22.
[x] Ahb. 18. 17. Ist. 27. 23.
[y] Ahb. 18. 23. Ist. 27. 21.
[z] Ahb. 18. 9. Ist. 27. 22. Dekho Paid. 20. 12.

ne apní bahin kí barahnagí záhir
kí; wuh apná gunáh uṭháwegá.
18 Aur agar mard us 'aurat se,
jo háiz hai, hambistar ho, aur us
kí barahnagí záhir kare[a], to us
ká chashma kholá hai, aur us ne
apne lahú ká chashma khulwáyá:
so we donoṉ apní apní qaum meṉ
se kaṭ jáeṉge.
19 Aur tú apní ḳhálá aur apní
phúphí kí barahnagí záhir mat
kar[b]; ki jis ne aisá kiyá, us ne
apne qaríb kí barahnagí záhir
kí[c]: aur we gunáh ko uṭháweṉge.
20 Aur agar koí apní chachí se
hambistar ho, to us ne apne
chachá kí barahnagí záhir kí[d]:
we apne apne gunáh ko uṭhá-
weṉge; we láwalad mareṉge.
21 Aur jo shaḳhs apne bháí kí
jorú ko lewe, to yih qabíh hai[e];
us ne apne bháí kí barahnagí
záhir kí: we láwalad hoṉge.
22 ¶ So tum merí sab rasmoṉ
kí, aur merí sab sharí'atoṉ kí
muháfazat karo, aur un par 'amal
karo[f]; táki wuh zamín, jis meṉ
maiṉ tumheṉ le játá húṉ, ki su-
kúnat karo, tum ko ugal na de[g].
23 Tum un qaumoṉ ke dastúroṉ
par, jinheṉ maiṉ tumháre áge
hánktá húṉ, mat chalo[h]; kyúṉki
unhoṉ ne aisehí sab 'amal kí,e;
isí liye maiṉ ne un se nafrat
kí[i].
24 Maiṉ ne tumheṉ kahá, ki
Tum un kí zamín ke wáris hoge,
aur maiṉ us par tum ko qábiz
kar dúṉgá, ki tum us ke wáris
ho[k]; wuh zamín, jis par dúdh
aur shahd bah rahá hai: maiṉ
KHUDÁWAND tumhárá Ḵhudá húṉ,
ki tumheṉ qaumoṉ meṉ se chun
liyá hai[l].
25 So tum pák aur nápák chau-
páyoṉ meṉ, aur nápák aur pák
parindoṉ meṉ farq karo[m]: aur
tum charindoṉ, aur parindoṉ, aur
kisí qism kí chíz ke sabab se, jo
zamín par reṉgtí hai, jin ko maiṉ
ne tumháre liye nápák kiyá hai,
apne taíṉ nápák na karo[n].
26 Aur tum mere muqaddas log
ho jáo; ki maiṉ KHUDÁWAND
quddús húṉ[o], aur maiṉ ne tum-
heṉ qaumoṉ meṉ se chun liyá
hai, táki tum mere ho[p].
27 ¶ Aur jo mard yá 'aurat
bhánmatí yá jádúgar ho, to donoṉ
qatl kí,e jáweṉ[q]; cháhiye ki tum

Peshtar MASÍH se, 1490.

[a] Ahb. 18. 19. Dekho Ahb. 15. 24.
[b] Ahb. 18. 12, 13.
[c] Ahb. 18. 6.
[d] Ahb. 18. 14.
[e] Ahb. 18. 16.
[f] Ahb. 18. 26. aur 19. 37.
[g] Ahb. 18. 25, 28.
[h] Ahb. 18. 3, 24, 30.
[i] Ahb. 18. 27. Ist. 9. 5.
[k] Khur. 3. 17. aur 6. 8.
[l] 26 áyat. Khur. 19. 5. aur 33. 16. Ist. 7. 6. aur 14. 2. 1 Sal. 8. 53.
[m] Ahb. 11. 47. Ist. 14. 4.
[n] Ahb. 11. 43.
[o] 7 áyat. Ahb. 19. 2. 1 Pat. 1. 16.
[p] 24 áyat. Tít. 2. 14.
[q] Khur. 22. 18. Ahb. 19. 31. Ist. 18. 10, 11. 1 Sam. 28. 7, 8.

Peshtar MASÍH se, 1490.

un par patthráo karo; un ká ḳhún unhín par howe[r].

[r] 9 áyat.

XXI BÁB.

1 Káhinon ke mátam karne ká shar'a. 6 Un kí pákízagí kí bábat. 8 Un kí qadr kí bábat. 7, 13 Un ke byáh ká shar'a. 17 Jo káhin apne jism men nuqs rakhte hon, so ḳhaime kí ḳhidmat men shámil na hon.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, Káhinon ko, jo baní Hárún hain, farmá, aur unhen kah, ki Koí is sabab se, ki us kí guroh men koí mar jáwe, nápák na bane[a]:

2 Magar us ke liye, jo nazdík kí qarábat rakhtá ho, jaise apní má ke liye, apne báp ke liye, apne beṭe, apní beṭí, apne bhái ke liye,

3 Aur apní kunwárí bahin ke liye, jo us ke sáth hai, aur hanoz mard se wáqif nahín húí; wuh us ke liye nápák ban saktá hai.

4 Koí shaḳhs apne logon ke darmiyán apne ko álúda na kare, aisá ki nápák ho jáe.

5 We apne siron ke bál na mundáwen[b], aur apní dáṛhíon ke kone na mundáwen, aur apne badanon par pachhne na kháwen.

6 We apne Ḳhudá ke liye muqaddas bane rahen, aur apne Ḳhudá ke ism ko behurmat na karen[c]: ki we KHUDÁWAND ke hom apne Ḳhudá ke lahm[d] guzránte hain; so muqaddas honge.

7 We us randí ko, jo fáhisha yá behurmat hai, jorú na karen[e], aur na us randí ko, jise us ke shauhar ne taláq dí ho[f]: kyúnki we apne Ḳhudá ke liye muqaddas hain.

8 Pas, tú use muqaddas jániyo; ki wuh tere Ḳhudá ká kháná guzrántá hai: wuh tere áge múqaddas howe; ki main KHUDÁWAND, tumhen muqaddas karnewálá, quddús hún[g].

9 ¶ Aur agar kisí káhin kí beṭí fáhisha banke áp ko behurmat kare, wuh apne báp ko zalíl kartí hai: use ág men jalá dewen[h].

10 Aur wuh, jo apne bháíon men sardár káhin hai, jis ke sir par masah ká raugan ḍálá gayá[i], aur jo muqaddas kiyá gayá, táki kapṛe pahine[k], apná sir nangá na kare, aur apne kapṛe na pháṛe[l].

11 Wuh kisí murde ke pás na jáwe, aur na apne báp, aur na apní má ke liye áp ko nápák banáwe[m].

12 Aur hargiz maqdis se báhar na jáwe[n], aur apne Ḳhudá ke maqdis ko be-hurmat na kare; kyúnki us ke Ḳhudá ká tel malne ká táj us par hai[o]: main KHUDÁWAND hún.

13 Aur wuh kunwárí 'aurat se byáh kare[p].

14 Bewa, aur mutlaqa, aur behurmat, aur chhinál randí se byáh na kare; balki wuh apne hí qaum men kí kunwárí se byáh kare.

15 Apne tuḳhm ko apní qaum men hargiz behurmat na kare; ki main KHUDÁWAND use muqaddas karnewálá hún[q].

16 Phir KHUDÁWAND ne Músá se ḳhitáb karke farmáyá, ki

17 Hárún ko kah, Jo koí ki tere tuḳhm se apne apne qarnon men náqis ho, wuh nazdík na áwe, táki apne Ḳhudá ká kháná guzráne[r].

18 Kyúnki wuh mard, jis men kuchh 'aib hai, nazdík na áwe, jaise andhá, yá langṛá, yá wuh, jis ke a'zá men kuchh kamí beshí ho[s],

19 Yá wuh, jis ká pánw yá háth ṭúṭá ho,

20 Yá kubṛá, yá bauná, yá ánkh men us kí phullí ho, yá abras, yá khujlí bhará, yá ḳhusya us ká pichká ho[t].

21 Hárún káhin kí nasl men se koí, jo 'aibdár ho, nazdík na áwe, ki KHUDÁWAND ke homon ko guzráne[u]; wuh 'aibdár hai; wuh hargiz apne Ḳhudá ká kháná guzránne ko pás na áwe.

22 Wuh apne Ḳhudá ká kháná, ḳhwáh ḳháss muqaddas ho[x], ḳhwáh 'ámm[y], kháwe;

23 Lekin parde ke andar dáḳhil na ho, na mazbah ke pás áwe, is liye ki wuh 'aibdár hai; mere maqdis ko behurmat[z] na kare: ki main KHUDÁWAND un ká muqaddas karnewálá hún.

24 Tab Músá ne Hárún, aur us ke beṭon, aur sáre baní Isráel ko yih sab kahá.

XXII BÁB.

1 Káhinon ko, jis waqt kisí tarah kí najásat un kí ho, pák chízon se parhez karne hogá. 6 We apne ta,ín kyúnkar phir pák karen. 10 Káhin ke gharáne men se pák chízon ke kháne men kaun shámil ho. 17 Qurbání ke jánwar, cháhiye ki be'aib hon. 26 Un kí 'umr kyá ho. 29 Shukráne zabíhe ke kháne ká shar'a.

---

[a] Hiz. 44. 25.
[b] Ahb. 19. 27, 28. Ist. 14. 1. Hiz. 44. 20.
[c] Ahb. 18. 21. aur 19. 12.
[d] Dekho Ahb. 3. 11.
[e] Hiz. 44. 22.
[f] Dekho Ist. 24. 1, 2.
[g] Ahb. 20. 7, 8.
[h] Paid. 38. 24.
[i] Ḳhur. 29. 29, 30. Ahb. 8. 12. aur 16. 32. Gin. 35. 25.
[k] Ḳhur. 28. 2. Ahb. 16. 32.
[l] Ahb. 10. 6.
[m] Gin. 19. 14. Dekho 1, 2 áyaten.
[n] Ahb. 10. 7.
[o] Ḳhur. 28. 36. Ahb. 8. 9, 12, 30.
[p] 7 áyat. Hiz. 44. 22.
[q] 8 áyat.
[r] Ahb. 10. 3. Gin. 16. 5. Zab. 65. 4.
[s] Ahb. 22. 23.
[t] Ist. 23. 1.
[u] 6 áyat.
[x] Ahb. 2. 3, 10. aur 6. 17, 29. aur 7. 1. aur 24. 9.
[y] Gin. 18. 9. Ahb. 22. 10, 11, 12. Gin. 18. 19.
[z] 12 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1490.

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Hárún aur us ke beṭon ko kah, ki Baní Isráel kí pák chízon se áp ko bacháe rakhen[a], aur mere nám ko un chízon kí bábat, jinhen we mere liye muqaddas karte hain[b], be-hurmat na karen[c]: main ḲHUDÁWAND hún.

3 Unhen kah de, Tumháre qarnon men tumhárí sab naslon men se jo koí nápák ho[d], aur un pák chízon ke pás jo baní Isráel ḲHUDÁWAND ke liye guzránte hain, jáwe, wuh insán mere huzúr se kaṭ jáegá: main ḲHUDÁWAND hún.

4 Jo koí Hárún kí nasl men se korhí ho, yá jiryán kí bímárí rakhtá ho[e], to jab tak ki pák na ho le[f], pák chízon men se kuchh na kháwe. Aur jo koí aisí chíz ko jo marke nápák hotí hai chhúwe[g], yá use ihtilám howe[h];

5 Aur jo koí kisí rengnewále haiwán ko, jise chhúná nápákí ká mújib hai[i], yá kisí aise shaḳhs ko, jis kí nápákí siráyat kartí hai, koí nápákí kyún na ho, chhúwe[k]:

6 To wuh insán, jis ne aisá kuchh chhúá, shám tak nápák rahegá; aur jab tak apná badan pání se dho na le[l], pák chízon men se kuchh na kháwe.

7 Aur jab áftáb gurúb hogá, wuh pák hogá; tab wuh pák chízen kháwe, ki yih us ká rizq hai[m].

8 Wuh us chíz ko, jo az ḳhud mar gaí ho, yá darindon ne use pháṛá ho, na kháwe, ki us se ganda ho jáegá[n]: main ḲHUDÁWAND hún.

9 Is liye we merí sharí'aton kí muháfazat karen, tá na howe ki we us kí bábat gunáhgár hon, aur is liye ki unhon ne use najis kiyá, halák howen[o]: main ḲHUDÁWAND un ká muqaddas karnewálá hún.

10 So koí ajnabí pák chíz na kháwe[p]; aur na pardesí káhin ká, aur na mazdúr pák chízon ko kháwe.

11 Lekin wuh, jise káhin ne apne zar se mol liyá ho, wuh use khá saktá hai; aur we, jo us ke ghar men paidá húe hon; we us ke kháne men se kháwen[q].

12 Agar káhin kí beṭí kisí ajnabí ke sáth byáhí gaí ho, wuh bhí uṭhái húí pák chízon men se na kháwe.

13 Par agar káhin kí beṭí bewa ho jáwe, yá mutlaqa howe, aur beaulád ho, aur jis tarah laṛkáí men thí, apne báp ke ghar men phir áwe[r], to wuh apne báp ke kháne men se kháwe[s]; lekin ajnabí zinhár use na kháwe.

14 ¶ Aur agar koí nádánista pák chízon men se khá jáwe[t], to wuh us ke pánchwen hisse ke barábar apne pás se us par ziyáda kare, aur use us pák chíz samet káhin ko de.

15 Aur we baní Isráel kí pák chízon ko, jo unhon ne ḲHUDÁWAND kí nazr kín, be-hurmat na karen[u];

16 Aur apní pák chízon ke kháne se bojh gunáh ká un par na uṭhwáwen[x]: ki main ḲHUDÁWAND un ká muqaddas karnewálá hún.

17 ¶ Phir Ḳhudá ne Músá se ḳhitáb karke farmáyá, ki

18 Hárún aur us ke beṭon ko aur sáre baní Isráel ko farmá, aur unhen kah, Jo koí Isráel ke gharáne men se, yá un men se ki baní Isráel men ajnabí hain, apná qurbán láwe[y], ḳhwáh nazr ká qurbán, ḳhwáh ḳhushí ká qurbán ho, jo chaṛháwá karke ḲHUDÁWAND ke liye guzránte hain;

19 To wuh tumháre maqbúl hone ke liye bail se, yá barre se yá buzgále se be'aib nar ho[z].

20 Aur use, jo 'aibdár hai, qurbán na karo[a]; kyúnki tumhárá aisá qurbán námaqbúl hogá.

21 Aur jo koí salámí ká zabíh[b] ḲHUDÁWAND ke liye guzráne, táki apní nazr púrí kare[c], yá ḳhushí ká qurbán láwe, gáe bail yá bheṛ bakrí se, to cháhiye ki maqbúl hone ke liye be'aib ho: us men koí nuqsán na ho.

22 Tum andhá, aur ustuḳhwán i shikasta, aur lúlá langṛá, aur wuh jis ke badan par massá ho, ḳhuranḍ, aur ḳhujlíwálá, ḲHUDÁWAND ke liye qurbání na guzráno[d]; un men se hom mazbah par ḲHUDÁWAND ke liye na kar[e].

23 Gáe bail, bheṛ bakrí, jis ká koí 'azú ziyáda yá kam ho[f], to use ḳhushí ke qurbán ke liye guzrán saktá hai; lekin agar nazr kí bábat hai, to qabúl na hogá.

a Gin. 6. 3.
b Ḳhur. 28. 38. Gin. 18. 32. Ist. 15. 19.
c Ahb. 18. 21.
d Ahb. 7. 20.
e Ahb. 15. 2.
f Ahb. 14. 2. aur 15. 13.
g Gin. 19. 11, 22.
h Ahb. 15. 16.
i Ahb. 11. 24, 43, 44.
k Ahb. 15. 7, 19.
l Ahb. 15. 5. 'Ibrán. 10. 22.
m Ahb. 21. 22. Gin. 18. 11, 13.
n Ḳhur. 22. 31. Ahb. 17. 15. Hiz. 44. 31.
o Ḳhur. 28. 43. Gin. 8. 22, 32.
p Dekho 1 Sam. 21. 6.
q Gin. 18. 11, 13.

Peshtar MASÍH se, 1490.

r Paid. 38. 11.
s Ahb. 10. 14. Gin. 18. 11, 19.
t Ahb. 5. 15, 16.
u Gin. 18. 32.
x 9 áyat.
y Ahb. 1. 2, 3, 10. Gin. 15. 14.
z Ahb. 1. 3.
a Ist. 15. 21. aur 17. 1. Mal. 1. 8, 14. Afs. 5, 27. 'Ibrán. 9. 14. 1 Pat. 1. 19.
b Ahb. 3. 1, 6.
c Ahb. 7. 16. Gin. 15. 3, 8. Ist. 23. 21, 23. Zab. 61. 8. aur 65. 1. Wá'iz 5. 4, 5.
d 20 áyat. Mal. 1. 8.
e Ahb. 1. 9, 13. aur 3. 3, 5.
f Ahb. 21. 18.

Peshtar MASÍH se, 1490.

24 Tú us ko jis ke khusiye kuchle,
yá male, yá nikále, yá káte gae
hon, KHUDÁWAND ke liye qurbán
na kar; tú apní sarzamín men
aison ko na baná.
25 Aur tum in sab chízon men
se apne Khudá ká khána[g] kisí
ajnabí kí taraf se bhí na guzráno[h];
is liye ki un sab ká fasád un men
hai, aur 'aib un men hai[i]: so we
tumháre liye maqbúl na howenge.
26 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
se khitáb karke farmáyá, ki
27 Jis waqt bachhrá, yá barra
yá buzgála paidá howe, to sát din
tak apní má ke sáth rahe[k]; aur
áthwen din, yá ba'd áth din ke,
KHUDÁWAND ke hom ke qurbán
ke liye maqbúl hogá.
28 Aur gáe aur bher ko us ke
bachche samet ek din zabh mat
kíjiyo[l].
29 Aur jab tum KHUDÁWAND ke
shukráne zabíh zabh karo[m], to
jis tarah tum se maqbúl ho, zabh
karo.
30 Wuh usí din kháyá jáwe;
tum us men se dúsre din tak
kuchh zarra báqí mat rakhiyo[n];
main KHUDÁWAND hún.
31 So tum mere hukmon kí
muháfazat karo, aur un par 'amal
karo[o]; main KHUDÁWAND hún.
32 Tum mere pák nám ko be
hurmat na kíjiyo[p]; ki main baní
Isráel men muqaddas hún[q]: main
KHUDÁWAND tumhárá muqaddas
karnewálá hún[r],
33 Aur tumhen zamín i Misr se
nikál láyá hún[s], táki tumhárá
Khudá hoún: main KHUDÁWAND
hún.

XXIII BÁB.

1 *Khudáwand kí 'íden.* 3 *Sabt ká din.* 4 *Fasah kí 'íd.* 9 *Fasl ká pahlá púlá.* 15 *Pacháswen din kí 'íd.* 22 *Pare húe khoshe miskínon ke wáste chhoren.* 23 *Qarnáíon kí 'íd.* 26 *Kafáre ká din.* 33 *Khaimon kí 'íd.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá se
khitáb karke farmáyá, ki
2 Baní Isráel ko farmá, aur un
se kah, ki KHUDÁWAND kí 'íden[a]
jin ke liye tum manádí karoge[b],
táki muqaddas jamá'aten jam'a
howen, merí we 'íden ye hain.
3 Chha din károbár kiyá jáwe;
par sátwen din, jo sabt ráhat ká
hai, us men muqaddas manádí
hogí[c]; tum koí kám na kiyá karo:
yih tumháre sab gharon men KHU-
DÁWAND ká sabt hai[c].

g Ahb. 21. 6, 17.
h Gin. 15. 15, 16.
i Mal. 1. 14.
k Khur. 22. 30.
l Ist. 22. 6.
m Ahb. 7. 12. Zab. 107. 22. aur 116. 17. Amús 4. 5.
n Ahb. 7. 15.
o Ahb. 19. 37. Gin. 15. 40. Ist. 4. 10.
p Ahb. 18. 21.
q Ahb. 10. 3. Mat. 6. 9. Lúq. 11. 2.
r Ahb. 20. 8.
s Khur. 6. 7. Ahb. 11. 45. aur 19. 36. aur 25. 38. Gin. 15. 41.
a 4, 37 áyaten.
b Khur. 32. 5. 2 Sal. 10. 20. Zab. 81. 3.
c Khur. 20. 9. aur 23. 12. aur 31. 15. aur 34. 21. Ahb. 19. 3. Ist. 5. 13. Lúq. 13. 14.

4 ¶ Ye KHUDÁWAND kí 'íden[d]
aur muqaddas manádíán hain, ki
tum waqt par un kí manádí kiyá
karoge;
5 Pahile mahíne kí chaudahwín
táríkh zawál aur gurúb ke dar-
miyán, KHUDÁWAND kí 'íd i fasah
hai[e].
6 Aur usí mahíne kí pandrahwín
táríkh KHUDÁWAND kí 'íd i fatír
hai: so tum sát din tak fatírí hí
rotí kháiyo.
7 Pahile din manádí muqaddas
kíjiyo; tum us din koí dunyáwí
kám mat karná[f].
8 Aur tum sát din tak KHUDÁ-
WAND ke liye hom karo; aur
sátwán din muqaddas manádí ká
hai: tum us roz koí dunyáwí kám
na kíjiyo.
9 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
10 Baní Isráel ko farmá, aur un
se kah, ki Jab tum us zamín men,
jo main tumhen dúngá, dákhil ho,
aur us ká galla káto[g], to tum
apne galle ke pahile hásil[h] men
se ek púlá káhin pás láo.
11 Wuh use KHUDÁWAND ke
huzúr hiláwe, táki wuh tumhárí
taraf se qabúl howe: aur sabt ke
dúsre din subh ko káhin use
hiláwe[i].
12 Aur tum us din, jis waqt wuh
púlá hiláyá jáwe, ek barra eksála
be'aib charháwá karke KHUDÁ-
WAND ke wáste guzráno.
13 Aur us ke sáth hadya aur
do 'ushr maide tel men mile húe[k]
KHUDÁWAND ke liye khushbúí ká
hom karo; aur us ke sáth rub'a i
hín mai ká tapáwan karo.
14 Aur tum jis din tak ki apne
Khudá ke liye qurbání guzráno,
rotí aur bhuní húí bálíán, aur
kachchí bálíán hargiz na kháiyo;
tumháre sáre gharon men tum-
háre qarnon ke liye yih rasm i
abadí hai.
15 ¶ Aur tum sabt ke dúsre din
se, jis din púle kí qurbání hilái
játí hai, sát hafte kámil gino[l].
16 Sátwen sabt ke dúsre din
tak pachás din[m] gin lo; tab tum
KHUDÁWAND ke liye nayá hadya[n]
guzráno.
17 Tum apne gharon men se do
'ushr ke do girde hiláne ke liye
láo: ye maide ke howen, aur
khamír ke sáth pakáe jáwen,

Peshtar MASÍH se, 1490.

d 2, 37 áyaten. Khur. 23. 14.
e Khur. 12. 6, 14, 18. aur 13. 3, 10. aur 23. 15. aur 34. 18. Gin. 9. 2, 3. aur 28. 16, 17. Ist. 16. 1,—8. Yash. 5. 10.
f Khur. 12. 16. Gin. 28. 18, 25.
g Khur. 23. 16, 19. aur 34. 22, 26. Gin. 15. 2, 18. aur 28. 26. Ist. 16. 9. Yash. 3. 15.
h Rúm. 11. 16. 1 Qur. 15. 20. Ya'q. 1. 18. Muk. 14. 4.
i Khur. 29. 24.
k Ahb. 2. 14, 15, 16.
l Khur. 34. 22. Ahb. 25. 8. Ist. 16. 9.
m A'am. 2. 1.
n Gin. 28. 26.

Peshtar MASÍH se, 1490.

Ḳhudáwand ke liye pahile phal hoṉ[o].

18 Aur tum sát eksále be'aib barre, aur ek bachhṛá, aur do mendhe un girdoṉ ke sáth láiyo; ki Ḳhudáwand ke liye chaṛháwá hoṉ, aur us ke sáth hadya aur tapáwan guzráno, ki ḳhushbúí ká hom Ḳhudáwand ke liye ho.

19 Phir tum ḳhatiyat ke liye bakrí ká ek bachcha[p], aur salámí ke zabíh ke liye[q] eksála do barre zabh kíjiyo.

20 Aur káhin un ko pahile hásil ke girdoṉ samet, jo Ḳhudáwand ke huzúr hiláne kí qurbání hai, aur un donoṉ barroṉ samet hiláwe: ki we káhinoṉ ke liye Ḳhudáwand ke muqaddas haiṉ[r].

21 Aur tum 'ain usí din manádí kíjiyo, ki wuh tumhárí muqaddas manádí ká din hai: tum us din koí dunyáwí kám mat kíjiyo: yih tumháre sáre gharoṉ meṉ tumháre qarnoṉ ke liye rasm i abadí hogí.

22 ¶ Aur jab tum apne khet káṭo, to káṭte húe apne khet ká koná koná káṭke mat sáf kar líjiyo[s]; aur tú use, jo káṭte húe gire, mat sameṭ[t]; tú use miskínoṉ aur ajnabíoṉ ke liye chhoṛ de: maiṉ Ḳhudáwand tumhárá Ḳhudá húṉ.

23 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

24 Baní Isráel ko kah, ki Sátweṉ mahíne ke pahile din tumháre liye 'íd[u], aur qarnáí kí áwáz se[x] manádí i muqaddas hogí.

25 Tum koí kár i dunyáwí mat kíjiyo, aur Ḳhudáwand ke liye hom kíjiyo.

26 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá,

27 Sátweṉ mahíne ká daswáṉ roz kafára dene ká din hai[y]: tumháre liye muqaddas manádí hogí; tum us din áp ko gamzada banáo, aur Ḳhudáwand ke liye hom karo.

28 Tum 'ain usí din koí kám na karná; kyúṉki wuh kafáre ká din hai, ki tum Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke áge apne liye kafára do.

29 Jo koí insán ki 'ain us din meṉ magmúm na banegá, wuh apní qaum se kaṭ jáegá[z].

30 Aur jo insán 'ain us din meṉ koí kám karegá, maiṉ us insán ko us kí qaum meṉ se faná kar dúṉgá[a].

31 Tum kisí tarah ká kám mat karná: yih tumháre sáre gharoṉ meṉ tumháre qarnoṉ ke liye rasm i abadí hogí.

32 Yih tumháre liye sabt ráhat ká hogá; tum áp ko gamgín banáiyo; tum us mahíne ke nauweṉ din kí shám se dúsrí shám tak apní ráhat kí muháfazat kíjiyo.

33 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá,

34 Baní Isráel ko farmá, ki Sátweṉ mahíne kí pandrahwíṉ táríḳh se leke sát din tak Ḳhudáwand kí 'íd i ḳhiyám hai[b].

35 Pahile din muqaddas manádí howe; tum us din koí dunyáwí kám na karná.

36 Sát din tak Ḳhudáwand ke liye hom guzránná; áṭhwáṉ din tumhárí muqaddas manádí ká hai[c]: so tum Ḳhudáwand ke liye hom guzrániyo; yih báz rakhne ká din hai: us meṉ koí dunyáwí kám na kíjiyo[d].

37 Ye Ḳhudáwand kí 'ídeṉ haiṉ[e], jin ke liye tum manádí karoge, táki muqaddas jamá'ateṉ jam'a howeṉ, táki Ḳhudáwand ke liye hom, ya'ne chaṛháwá, aur hadya zabíh, aur tapáwan, har ek chíz apne din meṉ guzrániyo:

38 Siwá Ḳhudáwand ke sabtoṉ ke, aur siwá tumháre tuhfoṉ ke, aur siwá tumhárí sárí nazroṉ ke, aur siwá tumhárí sárí ḳhushí kí qurbáníoṉ ke, jo tum Ḳhudáwand ke liye guzránte ho[f].

39 Sátweṉ mahíne ke pandrahweṉ din, jab tum khetoṉ ká galla ikaṭṭhá kar lo, to tum sát din tak Ḳhudáwand ke liye 'íd kariyo[g]: pahilá roz ráhat ká hogá, aur áṭhwáṉ din ráhat ká hogá.

40 So tum pahile din ḳhushnumá daraḳhtoṉ ke phal, aur ḳhurme ke daraḳhtoṉ kí sháḳheṉ, aur ghane daraḳhtoṉ kí ḍáliáṉ, aur wádí ká bed lená[h]; aur tum Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke áge sát din tak ḳhushí ḳhurramí kíjiyo[i].

41 Aur tum har sál Ḳhudáwand ke liye un sát dinoṉ kí 'íd kí muháfazat kariyo[k]. Yih tumháre qarnoṉ ke liye rasm i abadí hogí.

42 Tum sátweṉ mahíne yúṉhíṉ 'íd kíjiyo: tum sát din tak ḳhai-

o Ḳhur. 23. 16, 19. aur 22. 29. aur 34. 22, 26. Gin. 15. 17,—21. aur 28. 26. Ist. 26. 1, 2.
p Ahb. 4. 23, 28. Gin. 28. 30.
q Ahb. 3. 1.
r Gin. 18. 12. Ist. 18. 4.
s Ahb. 19. 9.
t Ist. 24. 19.
u Gin. 29. 1.
x Ahb. 25. 9.
y Ahb. 16. 30. Gin. 29. 7.
z Paid. 17. 14.

Peshtar MASÍH se, 1490.

a Ahb. 20. 3, 5, 6.
b Ḳhur. 23. 16. Gin. 29. 12. Ist. 16. 13. 'Az. 3. 4. Naham. 8. 14. Zak. 14. 16. Yúh. 7. 2.
c Gin 29. 35. Naham. 8. 18. Yúh. 7. 37.
d Ist. 16. 8. 2 Taw. 7. 9. Naham. 8. 18. Yúel 1. 14. aur 2. 15.
e 2, 4 áyateṉ.
f Gin. 29. 39.
g Ḳhur. 23. 16. Ist. 16. 13.
h Naham. 8. 15.
i Ist. 16. 14, 15.
k Gin. 29. 12. Naham. 8. 18.

Peshtar MASÍH se, 1490.

moṉ meṉ rahiyo[l], jitne Isráel ke mutawattin haiṉ, sab ke sab ḳhaimoṉ meṉ raheṉ;

43 Táki we, jo tumhárí nasl se haiṉ, jáneṉ[m], ki jab maiṉ baní Isráel ko zamín i Misr se nikál láyá, to maiṉ ne unheṉ ḳhaimoṉ meṉ ábád kiyá: maiṉ ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ[n].

44 So Músá ne baní Isráel se ḲHUDÁWAND kí 'ídoṉ ká zikr kiyá[n].

XXIV BÁB.

1 *Tel chirágoṉ ke liye.* 5 *Nazar kí roṭíáṉ.* 10 *Salúmiyat ká beṭá kufr baktá.* 13 *Shar'a, kufr kí bábat.* 17 *Qatl kí bábat.* 18 *Ḳhisárat kí bábat.* 23 *Kufr kahnewálá, sangsár kiyá gayá.*

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá,

2 Baní Isráel ko hukm kar, ki tere liye ḳhális kúṭe húe zaitún ká raugan roshní ke liye láweṉ, táki chirág hamesha jaláyá jáwe[a].

3 Hárún use jamá'at ke ḳhaime meṉ 'ahdnáme ke kafáre ke báhar, shám se subh tak, ḲHUDÁWAND ke áge tartíb se rakhe; tumháre qarnoṉ ke liye yih rasm i abadí hogí.

4 Wuh chirágoṉ ko pák sham'adán[b] par ḲHUDÁWAND ke huzúr hamesha tartíb se rakhá kare.

5 ¶ Aur tú maida leke bárah girde paká[c]: harek girda aifah ke do 'ushr ká ho.

6 Aur tú unheṉ ḲHUDÁWAND ke áge pák dastarḳhwán par do qitáreṉ karke, har qitár meṉ chha, tartíb se rakhiyo[d].

7 Aur tú harek qitár par pák lubán rakhiyo, táki wuh roṭí ká izkár aur ḲHUDÁWAND ke liye hom howe.

8 Wuh dáimí 'ahd ke taur par baní Isráel se leke har sabt ko ḲHUDÁWAND ke áge bilá nága chuná kare[e].

9 Aur ye roṭíáṉ Hárún kí, aur us ke beṭoṉ kí haiṉ[f]; we unheṉ muqaddas maqám meṉ kháweṉ[g], ki yih us ke liye ḲHUDÁWAND ke homoṉ meṉ se niháyat muqaddas, aur un ká haqq i abadí hai.

10 ¶ Tab ek shaḳhs jis kí má Isráelí aur báp Misrí thá, nikalke Isráelíoṉ meṉ gayá: aur us Isráelí 'aurat ke beṭe ne, aur Isráelí ek shaḳhs ne ḳhaimagáh meṉ báham jhagṛá kiyá.

l Naham. 8. 14, 15, 16.
m Ist. 31. 13. Zab. 78. 5, 6.
n 2 áyat.
a Ḳhur. 27. 20, 21.
b Ḳhur. 31. 8. aur 39. 37.
c Ḳhur. 25. 30.
d 1 Sal. 7. 48. 2 Taw. 4. 19. aur 13. 11. 'Ibrán. 9. 2.
e Gin. 4. 7. 1 Taw. 9. 32. 2 Taw. 2. 4.
f 1 Sam. 21. 6. Mat. 12. 4. Marq. 2. 26. Lúq. 6. 4.
g Ḳhur. 29. 33. Ahb. 8. 31. aur 21. 22.

Peshtar MASÍH se, 1490.

11 Aur Isráelí 'aurat ke beṭe ne ḲHUDÁWAND ke nám ko la'nat kí[h], aur gálí dí: aur us kí má ká nám Salúmiyat thá, jo Dibrí kí beṭí Dán ke firqe se thí. Tab we use Músá pás láe[i];

12 Aur wuh qaid kiyá gayá[k], táki un par záhir howe, ki ḲHUDÁWAND unheṉ kyá hukm kartá hai[l].

13 Tab ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

14 Use, jis ne la'nat kí hai, ḳhaimagáh ke báhar nikál le já, aur sab us ke sunnewále apne háth us ke sir par rakheṉ, aur sárí jamá'at use sangsár kare[m].

15 Aur tú baní Isráel se kah de, ki Jo koí apne Ḳhudá par la'nat karegá, apní ḳhatá ko uṭháwegá[n].

16 Aur wuh, jo ḲHUDÁWAND ke nám ko bad kahegá, ján se márá jáegá[o]; sárí jamá'at use sangsár karegí: ḳhwáh wuh musáfir ho, ḳhwáh mutawattin, jab us ne kufr baká, to wuh ján se márá jáegá.

17 ¶ Aur wuh, jo insán ko már ḍálegá, so már ḍálá jáegá[p].

18 Aur jo koí haiwán ko már ḍále, to we us ká 'iwaz, haiwán ke 'iwaz haiwán, deṉ[q].

19 Aur agar koí apne hamsáe ká nuqsán kare, so jaisá karegá, waisá hí páegá[r];

20 Toṛne ke badle toṛná, ánkh ke badle ánkh, dánt ke badle dánt: jaisá koí kisí ká nuqsán kare, us se waisáhí kiyá jáwe.

21 Aur wuh, jo haiwán ko már ḍále, us ká táwán dewe[s]; wuh, jo insán ko már ḍále, ján se márá jáwe[t].

22 Tumhárí ek hí taur kí sharí'at ho; jo ajnabí ke haqq meṉ hai, wuhí tumháre watani ke haqq meṉ ho[u]: ki maiṉ ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ.

23 Tab Músá ne baní Isráel ko hukm kiyá, ki Is la'nat karnewále ko ḳhaimagáh ke báhar nikál le jáweṉ, aur us par patthráo kareṉ[x]: so baní Isráel ne jaisá ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá, kiyá.

XXV BÁB.

1 *Sátweṉ sál ká sabt.* 8 *Pachásweṉ sál ká yúbal.* 14 *Zulm kí bábat.* 18 *Ḳhushhálí jo farmánbardárí se hotí.* 23 *Zamín ke chhuṛálene ká taur.* 29 *Hawelíoṉ ke chhuṛálene ká taur.* 35 *Miskínoṉ par shafaqat karne kí bábat.* 39 *Bandagán ke sáth kaisá sulúk karná.* 47 *Bandoṉ ke chhuṛálene ká taur.*

h 16 áyat. Yas. 8. 21.
i Ḳhur. 18. 22, 26.
k Gin. 15. 34.
l Ḳhur. 18. 15, 16. Gin. 27. 5. aur 36. 5, 6.
m Ist. 13. 9. aur 17. 7.
n Ahb. 5. 1. aur 20. 17. Gin. 9. 13.
o 1 Sal. 21. 10, 13. Zab. 74. 10, 18. Mat. 12. 31. Marq. 3, 28. Ya'q. 2. 7.
p Ḳhur. 21. 12. Gin. 35. 31. Ist. 19. 11, 12.
q 21 áyat.
r Ḳhur. 21. 24. Ist. 19. 21. Mat. 5. 38. aur 7. 2.
s 18 áyat. Ḳhur. 21. 33.
t 17 áyat.
u Ḳhur. 12. 49. Ahb. 19. 34. Gin. 15. 16.
x 14 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.
——
1491.

PHIR KHUDÁWAND ne koh i
Síná par Músá ko kh̲iṭáb
karke farmáyá, ki
2 Baní Isráel ko farmá, aur un
se kah, ki Jab tum us zamín men̲,
jo main̲ tumhen̲ detá hún̲, dákh̲il
ho, to wuh zamín KHUDÁWAND ke
liye sabt ko árám kare[a].
3 Tú chha baras apne khet men̲
bíj bo, aur tú chha baras apne
angúron̲ ko árásta kar, aur us ká
hásil jam'a kar.
4 Lekin sátwen̲ sál zamín ke liye
sabt ráhat ká howe; KHUDÁWAND
ke liye sabt howe; tú na khet
men̲ bíj boiyo, aur na apne angú-
ron̲ ko árásta kíjiyo.
5 Jo kuchh ki tere khet men̲ áp
se áp uge[b], tú use mat káṭiyo, aur
tere angúron̲ men̲, jise tú ne árásta
na kiyá thá, jo angúr lagen̲, tú
unhen̲ mat toṛiyo: kyún̲ki yih za-
mín ke liye ráhat ká sál hai.
6 So zamín ká sabt tumháre liye,
aur tumháre naukar, aur tumhárí
launḍí, aur tumháre mazdúr, aur
tumháre ajnabíon̲ ke liye, jin kí
búdobásh tum men̲ hai,
7 Aur tumháre wahshí aur ahlí
chaupáyon̲ ke liye, jo us zamín
par hain̲, us ká sab hásil un ke
kháne ke liye hogá.
8 ¶ Aur tú sát baras ráhat ke
sát martaba apne liye gin; aur
un sát ráhat ke barason̲ ke din
tere liye unchás baras hon̲ge.
9 Tab tú sátwen̲ mahíne kí das-
wín̲ tárík̲h mihmání ká narsingá
phunkwá: tú kafáre ke roz apne
sáre mulk men̲ narsingá phunkwá[c].
10 So tum pacháswen̲ baras ko
muqaddas karo, aur zamín men̲
us ke sáre báshindon̲ men̲ ázádí
kí manádí karo[d]: yih tumháre liye
yúbal hai; aur tum men̲ se har
wáhid apne apne amlák par jáwe,
aur har ek apne apne kh̲ándán
men̲ jáwe[e].
11 Pacháswán̲ baras tumháre
liye yúbal ká hai; tum kuchh mat
boiyo, aur na use jo us men̲ az
kh̲ud uge káṭiyo, na apne angúr
jise tú ne árásta na kiyá thá jam'a
kíjiyo[f].
12 Kyún̲ki yih yúbal hai; yih
tumháre liye muqaddas hai; khe-
ton̲ men̲ jo hásil ho, tum use
kháo[g].
13 Us yúbal ke sál tum men̲ se
harek apne amlák par phir jáwe[h].
14 Aur agar tú apne hamsáe ke
háth beche, yá apne hamsáe se
mol le, to tum ek dúsre par zulm
na kíjiyo[i].
15 Yúbal ke ba'd barason̲ ke
shumár ke muwáfiq tú apne ham-
sáe se mol lená[k], aur wuh galla ke
barason̲ ke shumár ke mutábiq
tere háth beche.
16 Barason̲ kí kasrat ke muwáfiq
tú us ká mol baṛháiyo, aur bara-
son̲ kí kamí ke muwáfiq tú us kí
qímat ghaṭáiyo: ki barason̲ ke
shumár ke muwáfiq wuh tere háth
galla bechtá hai.
17 Aur tum ek dúsre par zulm
na karo[l], balki tú apne Kh̲udá
se ḍariyo[m]: ki main̲ KHUDÁWAND
tumhárá Kh̲udá hún̲.
18 ¶ So tum merí sharí'at par
'amal kíjiyo, aur mere hukmon̲ kí
muháfazat karná, aur un par
'amal karná[n]; ki tum zamín par
sálim rahoge[o].
19 Aur zamín tum ko apne phal
degí, aur tum peṭ bhar kháoge[p],
aur us par salámat rahá karoge.
20 Aur agar tum kaho, ki Ham
sátwen̲ baras kyá kháwen̲ge[q]? ki
ham bote nahín̲, na galla jam'a
karte hain̲[r].
21 So main̲ chhaṭhe sál apní bara-
kat ko tum par názil karún̲gá[s],
aur zamín tum ko tín sál ká galla
degí.
22 Tum áṭhwen̲ baras boo[t], aur
nauwen̲ baras tak puráná galla
kháo; jab tak us ká nayá galla
áwe, puráná kháo[u].
23 ¶ Zamín hamesha ke liye
bechí na jáwe; ki zamín merí
hai[x]; aur tum mere musáfir aur
mihmán ho[y].
24 Tum apne sáre amlák men̲,
zamín ká fidiya díjiyo.
25 ¶ Agar terá bháí miskín muh-
táj ho, aur kuchh apne amlák se
beche, aur koí us ke nazdík ke
rishtadáron̲ men̲ se áwe, ki use
chhuṛá le[z], to wuh us ko, jise us
ke bháí ne bechá hai, chhuṛá le[a].
26 Agar fidiya denewálá aisá koí
na rakhtá ho, aur us ká háth
pahunche, ki áp use chhuṭáwe;
27 To cháhiye ki wuh apní bechí
húí milk ke barason̲ ko gin jáwe,
aur us qadr jo báqí barason̲ ká
hissa hai[b], use us ko, jis ke háth
bechí hai, phir de; tab wuh apní
milk par jáwe.

[a] Khur. 23. 10. Dekho Ahb. 26. 34, 35. 2 Taw. 36. 21.
[b] 2 Sal. 19. 29.
[c] Ahb. 23. 24, 27.
[d] Yas. 61. 2. aur 63. 4. Yar. 34. 8, 15, 17. Lúq. 4. 19.
[e] 13 áyat. Gin. 36. 4.
[f] 5 áyat.
[g] 6, 7 áyaten̲.
[h] 10 áyat. Ahb. 27. 24. Gin. 36. 4.

Peshtar MASÍH se, 1491.

[i] 17 áyat. Ahb. 19. 13. 1 Sam. 12. 3, 4. Mík. 2. 2. 1 Qur. 6. 8.
[k] Ahb. 27. 18, 23.
[l] 14 áyat.
[m] 43 áyat. Ahb. 19. 14, 32.
[n] Ahb. 19. 37.
[o] Ahb. 26. 5. Ist. 12. 10. Zab. 4. 8. Ams. 1. 33. Yar. 23. 6.
[p] Ahb. 26. 5. Hiz. 34. 25, 27, 28.
[q] Mat. 6. 25, 31.
[r] 4, 5 áyaten̲.
[s] Dekho Khur. 16. 29. Ist. 28. 8.
[t] 2 Sal. 19. 29.
[u] Yash. 5. 11, 12.
[x] Ist. 32. 43. 2 Taw. 7. 20. Zab. 85. 1. Yúel 2. 18. aur 3. 2.
[y] 1 Taw. 29. 15. Zab. 39. 12. aur 119. 19. 1 Pat. 2. 11.
[z] Rút 2. 20. aur 4. 4, 6.
[a] Dekho Rút 3. 2, 9, 12. Yar. 32. 7, 8.
[b] 50, 51, 52 áyaten̲.

Peshtar MASÍH se, 1491.

28 Aur agar wuh phir dene par
qádir na ho, to us kí bechí húí
milk yúbal ke sál tak kharídár
ke pás rahe: aur yúbal ke sál[c]
chhuṭ jáegí; tab wuh apne amlák
par phir jáwe.
29 Aur agar koí ghar ko, jo aise
shahr men hai, jis ke gird shahr-
panáh ho, beche, to wuh us ká ib-
tidá e bechne se use ek baras ke
andar fidiya de saktá hai: wuh sál
ke andar us ká fidiya dewe.
30 Aur agar sál bhar kí muddat
men us ká fidiya na diyá jáwe, to
wuh ghar, jo shahrpanáh ke andar
hai, kharídár pás us ke qarnon
men hamesha tak us ká húá:
wuh yúbal ke sál men chhuṭ na
jáegá.
31 Lekin aise ghar, jo gánw men
hain, jin ke ás pás díwár nahín,
we zamín ke kheton kí mánind
mahsúb howen; un ká fidiya
diyá jáegá, aur yúbal men chhuṭ
jáenge.
32 Lekin we shahr jo Láwíon ke
hain[d], un ke mamlúk ghar, jo un
shahron men hain, Láwí un ká
hamesha tak fidiya de sakte hain.
33 Aur agar koí dúsrá Láwí us
ká fidiya dewe, to wuh ghar yá
shahr us ke pás rahegá; phir yú-
bal ke sál chhuṭ jáegá[e]; kyúnki
baní Isráel ke darmiyán aise ghar,
jo Láwíon ke mamlúk shahron
men hain, un kí milk i maurúsí
hain.
34 Aur wuh khet bhí jo un ke
shahron ke atráf men hain, beche
na jáwen[f]; ki yih un kí milk i
abadí hai.
35 ¶ Aur agar tumhárá bháí
tumháre bích men muhtáj aur
tihídast ho jáwe, to tum us kí
dastgírí karo[g], khwáh wuh ajnabí
ho, khwáh mihmán, táki wuh tere
sáth zindagání basar kare.
36 Tú us se súd aur nafa' mat
le[h], aur apne Khudá se ḍar[i], táki
terá bháí tere sáth zindagání basar
kare.
37 Tú use súdí rúpiye qarz mat
de, na use naf'a ke liye kháná
khilá.
38 Main KHUDÁWAND tumhárá
Khudá hún, jo tum ko zamín i
Misr se nikál láyá[k], táki tumhen
Kan'án kí zamín dún, aur tum-
hárá Khudá hoún.
39 ¶ Aur agar terá bháí jo tujh
pás hai muflis ho jáe, aur tere
háth bik jáe, to tú us se gulám kí
mánind khidmat na karwá[l]:
40 Balki wuh mazdúr aur mih-
mán kí mánind tere sáth rahe, aur
yúbal ke sál tak terí khidmat
kare.
41 Aur ba'd us ke wuh apne
laṛkon samet[m] tujh se judá ho
jáegá, aur apne gharáne aur apne
báp ke amlák ko phir jáegá[n].
42 Is liye ki we to mere bande
hain[o], jinhen main zamín i Misr
se báhar le áyá: we gulámon kí
tarah beche na jáwen.
43 Tú un par durushtí se[p] hukm
mat kar[q], aur apne Khudá se
ḍar[r].
44 Tumháre gulám, aur tumhárí
laundíán, jinhen tum mol lo,
cháhiye ki un qaumon men kí
hon, jo tumhárí nawáh men rahtí
hain; tum un men se gulám laun-
ḍíán lená.
45 Aur un musáfiron ke laṛkon
men se bhí, jo tum men búdobásh
karte hain[s], aur un ke gharáne
men se, jo tumhárí zamín men
paidá húe hain, mol líjiyo; we
tumháre mamlúk honge.
46 Aur tum unhen apne ba'd
apne laṛkon ke liye mírás dákhil
kar do: we abad tak tumháre
barde hain[t]: lekin tum apne
bháíon par, jo baní Isráel hain,
ek ek se sakhtí karke khidmat
mat le[u].
47 ¶ Aur agar koí mihmán yá
ajnabí, jo tere sáth hai, us ká háth
pahunchtá ho, aur terá bháí, jo
us ke sáth hai, muhtáj ho jáe, aur
us ajnabí yá mihmán ke háth, jo
tere sáth hai, yá us ke háth, jis kí
asl ajnabí ke khándán men se
ho, kisí ke háth apne taín bech
ḍále[x]:
48 Us ká, bik jáne ke ba'd, fidiya
diyá já saktá hai; har ek us ke
bháíon men se cháhe, to us ká
fidiya de[y]:
49 Khwáh us ká chachá, khwáh
us ke chachá ká beṭá, yá jo koí
us ke gharáne men us ká qaríb
ho, us ká fidiya de saktá hai; aur
agar us ká háth pahunche, to wuh
áp apná fidiya dewe[z].
50 Aur wuh apne málik ke sáth,
bai' ke sál se leke yúbal ke sál
tak, hisáb kare: aur us ke bik
jáne kí qímat barason ke shumár

Peshtar MASÍH se, 1491.

c 13 áyat.
d Dekho Gin. 35. 2. Yash. 21. 2, wag.
e 28 áyat.
f Dekho A'am. 4. 36, 37.
g Ist. 15. 7, 8. Zab. 37. 26. aur 41. 1. aur 112. 5, 9. Ams. 14. 31. Lúq. 6. 35. A'am. 11. 29. Rúm. 12. 10. 1 Yúh. 3. 17.
h Khur. 22. 25. Ist. 23. 19. Naham. 5. 7. Zab. 15. 5. Ams. 28. 8. Hiz. 18. 8, 13, 7. aur 22. 12.
i 17 áyat. Naham. 5. 9.
k Ahb. 22. 32, 33.
l Khur. 21. 2. Ist. 15. 12. 1 Sal. 9. 22. 2 Sal. 4. 1. Naham. 5. 5. Yar. 34, 14.
m Khur. 21. 3.
n 28 áyat.
o 55 áyat. Rúm. 6. 22. 1 Qur. 7. 23.
p 46 áyat. Khur. 1. 13.
q Afs. 6. 9. Qul. 4. 1.
r 17 áyat. Khur. 1. 17, 21. Ist. 25. 18. Mal. 3. 5.
s Yas. 56. 3, 6.
t Yas. 14. 2.
u 43 áyat.
x 25, 35 áyaten.
y Naham. 5. 5.
z 26 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

ke muwáfiq howe; wuh mazdúr ke aiyám ke mánind[a] us ke sáth rahegá.

51 Agar bahut se baras báqí howeṉ, to wuh apne fidiye ko us qímat se, jis par wuh bechá gayá, un barasoṉ ke muwáfiq pher de.

52 Aur agar yúbal ke sál tak thoṛe baras hoṉ, to wuh hisáb kare, aur apne fidiye kí qímat un barasoṉ ke muwáfiq use pher de.

53 Aur wuh us mazdúr kí tarah, jis ká sáliyána muqarrar ho, us ke sáth sál ba sál rahe: aur wuh tere huzúr saḳhtí karke us se kám na le.

54 Aur agar wuh un barasoṉ meṉ fidiya na de, to yúbal ke sál meṉ wuh apne laṛkoṉ samet ázád ho jáegá[b].

55 Kyúṉki baní Isráel mere bande haiṉ[c]; we mere bande haiṉ, jinheṉ maiṉ zamín i Misr se nikál láyá: maiṉ KHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ.

[a] Aiy. 7. 1. Yas. 16. 14. aur 21. 16.
[b] 41 áyat. Ḳhur. 21. 2, 3.
[c] 42 áyat.

XXVI BÁB.

1 *Butparastí kí bábat.* 2 *Díndárí kí bábat.* 3 *Barakateṉ, jo un ko hotíṉ jo shar'a par 'amal karte.* 14 *La'nateṉ, jo un par hotíṉ jo use 'udúl karte.* 40 *Ḳhudá un logoṉ par, jo tauba kareṉ, mihrbán hone ká wa'da kartá.*

TUM apne liye but na banáiyo, aur na múrateṉ 'taráshiyo, aur na ma'búd khaṛe karo, aur na apne liye patthar kí taswír apní zamín par qáim karo, ki us ke áge sijda karo[a]: is liye ki maiṉ KHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ.

2 ¶ Tum mere sabtoṉ kí muháfazat karo, aur mere maqdis se ḍaro[b]: maiṉ KHUDÁWAND húṉ.

3 ¶ Agar tum merí sharí'atoṉ par chaloge, aur mere hukmoṉ ko hifz karoge, aur un par 'amal karoge[c];

4 To maiṉ tumháre liye waqt par meṉh barsáúṉgá[d], aur zamín apní barakat tum ko degí, aur maidán ke daraḳht apne phal deṉge[e]:

5 Yaháṉ tak ki dá,one ke waqt ko angúr toṛne ká waqt, aur angúr toṛne ke waqt ko bone ká waqt pahunchegá[f]; aur tum peṭ bharke kháná kháoge[g], aur tum árám se apne mulk meṉ baiṭhoge[h].

6 Aur maiṉ zamín ko amán baḳhshúṉgá[i]; aur tum sooge, aur tum ko kisí ká ḍar na hogá[k]: aur maiṉ sab darindoṉ ko us zamín par se daf'a karúṉgá[l], aur tumhárí zamín par hargiz talwár na chalegí[m].

7 Aur tum apne dushmanoṉ ká píchhá karoge, aur we tumháre áge talwár se gir jáeṉge.

8 Aur tumháre pánch ek sau ká píchhá kareṉge, aur tumháre sau, das hazár ká píchhá kareṉge[n]: aur tumháre 'adá talwár se tumháre áge gir jáeṉge.

9 Maiṉ tumhárí taraf iltifát karúṉgá[o], aur tumheṉ baromand karúṉgá; aur maiṉ tumheṉ kasrat baḳhshúṉgá, aur apne 'ahd ko tum se púrá karúṉgá[p].

10 Aur puráná zaḳhíra kháoge[q], aur aglá zaḳhíra ḳharch na hone páegá, ki nayá maujúd hogá.

11 Aur maiṉ apná maskan tum meṉ qáim rakhúṉgá[r]; aur maiṉ tum se nafrat na karúṉgá[s].

12 Aur maiṉ tumháre darmiyán sair karúṉgá[t], aur tumhárá Ḳhudá hoúṉgá, aur tum merí qaum hoge[u].

13 Maiṉ KHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá húṉ, jo tum ko zamín i Misr se nikál láyá[w], ki tum un ke gulám na ho: aur maiṉ ne tumhárí gardanoṉ ke júoṉ ko toṛá[x], aur tumheṉ sídhá chaláyá.

14 ¶ Par agar tum mere shanawá na ho, aur un sab hukmoṉ par 'amal na karo[y]:

15 Aur merí sunnatoṉ ko haqír jáno[z], yá tumháre dil merí 'adálatoṉ ko nápasand kareṉ, aisá ki tum mere hukmoṉ par 'amal na karo, aur mujh se 'ahdshikaní karo:

16 To maiṉ bhí tum se waisáhí karúṉgá, aur ḳhauf[a], aur sill[b], aur tap i sozáṉ meṉ, jis se tumhárí áṉkheṉ phúṭeṉ[c], aur dil dukheṉ, tumheṉ mubtalá karúṉgá: aur tum apne bíj befáida booge, is liye ki tumháre dushman use kháeṉge[d].

17 Aur tum par apná qahr názil karúṉgá[e], aur tum apne dushmanoṉ ke sámhne kushta hoge[f]: we jo tumhárá kína rakhte haiṉ, tum par musallit hoṉge[g]; aur tum, bagair us ke ki tumheṉ koí ragede, bhágte jáoge[h].

18 Aur agar tum, báwajúd un sab hádisoṉ ke, merí farmánbardárí na karoge, to maiṉ tumháre gunáhoṉ ke bá'is tum par apní

[a] Ḳhur. 20. 4, 5. Ist. 5. 8. aur 16. 22. aur 27. 15. Zab. 97. 7.
[b] Ahb. 19. 30.
[c] Ist. 11. 13, 14, 15. aur 28. 1,—14.
[d] Yas. 30. 23. Hiz. 34. 26. Yúel 2. 23, 24.
[e] Zab. 67. 6. aur 85. 12. Hiz. 34. 27. aur 36. 30. Zak. 8. 12.
[f] 'Amús 9. 13.
[g] Ahb. 25. 19. Ist. 11. 15. Yúel 2. 19, 26.
[h] Ahb. 25. 18. Aiy. 11. 18. Hiz. 34. 25, 27, 28.
[i] 1 Taw. 22. 9. Zab. 29. 11. aur 147. 14. Yas. 45. 7. Haj. 2. 9.
[k] Aiy. 11. 19. Zab. 3. 5. aur 4. 8. Yas. 35. 9. Yar. 30. 10. Hiz. 34. 25. Hús. 2. 18. Saf. 3. 13.
[l] 2 Sal. 17. 25. Hiz. 5. 17. aur 14. 15.
[m] Hiz. 14. 17.
[n] Ist. 32. 30. Yash. 23. 10.
[o] Ḳhur. 2. 25. 2 Sal. 13. 23.
[p] Paid. 17. 6, 7. Naham. 9. 23. Zab. 107. 38.
[q] Ahb. 25. 22.
[r] Ḳhur. 25. 8. aur 29. 45. Yash. 22. 19. Zab. 76 2. Hiz. 37. 26, 27, 28. Muk. 21. 3.
[s] Ahb. 20. 23. Ist. 32. 19.
[t] 2 Qur. 6. 16.
[u] Ḳhur. 6. 7. Yar. 7. 23. aur 11. 4. aur 30. 22. Hiz. 11. 20. aur 36. 28.
[w] Ahb. 25. 38, 42, 55.
[x] Yar. 2. 20 Hiz. 34. 27.
[y] Ist. 28. 15. Nau. 2. 17. Mal. 2. 2.
[z] 43 áyat. 2 Sal. 17. 15.
[a] Ist. 28. 65, 66, 67. aur 32. 25. Yar. 15. 8.
[b] Ist. 28. 22.
[c] 1 Sam. 2. 33.
[d] Ist. 28. 33, 51. Aiy. 31. 8. Yar. 5. 17. aur 12. 13. Mík. 6. 15.
[e] Ahb. 17. 10.
[f] Ist. 28. 25. Qáz. 2. 14. Yar. 19. 7.
[g] Zab. 106. 41.
[h] 36 áyat. Zab. 53. 5. Ams. 28. 1.

Peshtar MASÍH se, 1491.

sazá ko sát martaba[i] ziyáda ka-
rúṉgá.
19 Aur tumheṉ, jo ghamanḍ apne
zor ká hai, so maiṉ use toṛúṉ-
gá[k]; aur tumhárá ásmán lohá sá,
aur tumhárí zamín pítal sí kar
dúṉgá[l].
20 Aur tumhárí qúwat muft zái'
ho jáegí[m], aur tumhárí zamín apná
hásil na baḵhshegí[n], aur na zamín
ke daraḵht apne phal deṉge.
21 ¶ Aur agar tum us par bhí
merí muḵhálifat karoge, aur merá
kahá na mánoge; to maiṉ tumháre
gunáhoṉ ke muwáfiq tumhárí
'uqúbatoṉ ko sát martaba ziyáda
karúṉgá.
22 Aur maiṉ jangal ke darinde
tum meṉ bhejúṉgá[o], aur we tum-
heṉ láwalad kareṉge, aur tumháre
chárpáyoṉ ko káṭ ḍáleṉge, aur
tumheṉ kam kar deṉge; aur tum-
háre raste súne paṛe raheṉge[p].
23 Aur agar tum báwajúd un
baláoṉ ke isláhpazír na hoge[q], aur
merí muḵhálifat par chaloge;
24 To maiṉ bhí tumhárí muḵhá-
lifat par chalúṉgá[r], aur maiṉ bhí
tumháre gunáhoṉ ke liye tumheṉ
sát bár márúṉgá.
25 Aur tum par intiqám kí tal-
wár, jo 'ahd kí intiqám lenewálí
hai, utárúṉgá[s]: tab tum apne
shahroṉ meṉ jam'a hoge, aur maiṉ
tum meṉ wabá bhejúṉgá[t], aur
tum dushmanoṉ ke háth meṉ
sompe jáoge.
26 Aur jab maiṉ tumhárí roṭí ká
takya bigáṛ ḍálúṉgá[u], to das ran-
ḍiáṉ tumhárí roṭíáṉ ek tanúr meṉ
lagáweṉgí, aur tumhárí roṭíáṉ
wazn karke tumheṉ deṉgí; aur
tum kháoge, par ser na hoge[x].
27 Aur agar tum us par bhí merí
na sunoge[y], aur mere barḵhiláf
chaloge;
28 To maiṉ tumháre sáth muḵhá-
lifat ke gazab par chalúṉgá[z], aur
maiṉ bhí tumháre gunáhoṉ ke
bá'is tum ko sát bár sazá dúṉgá.
29 Aur tum apne beṭoṉ ká, aur
apní beṭíoṉ ká gosht kháoge[a].
30 Aur maiṉ tumhárí únchí ja-
gahoṉ ko ḍhá dúṉgá, aur tumháre
ma'búdoṉ ko ḵharáb karúṉgá[b],
aur tumhárí lásheṉ tumháre but-
oṉ kí láshoṉ par phenkúṉgá[c],
aur ḵhud maiṉ tum se nafrat
karúṉgá[d].
31 Aur tumháre shahroṉ ko wí-

[i] 1 Sam. 2. 5. Zab. 119. 164. Ams. 24. 16.
[k] Yas. 25. 11. aur 26. 5. Hiz. 7. 24. aur 30. 6.
[l] Ist. 28. 23.
[m] Zab. 127. 1. Yas. 49. 4.
[n] Ist. 11. 17. aur 28. 18. Haj. 1. 10.
[o] Ist. 32. 24. 2 Sal. 17. 25. Hiz. 5. 17. aur 14. 15.
[p] Qáz. 5. 6. 2 Taw. 15. 5. Yas. 33. 8. Nau. 1. 4. Zak. 7. 14.
[q] Yar. 2. 30. aur 5. 3. Ámús 4. 6,—12.
[r] 2 Sam. 22. 27. Zab. 18. 26.
[s] Hiz. 5. 17, aur 6. 3. aur 14. 17. aur 29. 8. aur 33. 2.
[t] Gin. 14. 12. Ist. 28. 21, Yar. 14. 12. aur 24. 10. aur 29. 17, 18. Ámús 4. 10.
[u] Zab. 105. 16. Yas. 3. 1. Hiz. 4. 16. aur 5. 16. aur 14. 13.
[x] Yas. 9. 20. Mík. 6. 14. Haj. 1. 6.
[y] 21, 24 áyateṉ.
[z] Yas. 59. 18. aur 63. 3. aur 66 15. Yar. 21. 5. Hiz. 5. 13, 15. aur 8. 18.
[a] Ist. 28. 53. 2 Sal. 6. 29. Nau. 4. 10. Hiz. 5. 10.
[b] 2 Taw. 34. 3, 4. 7. Yas. 27. 9. Hiz. 6. 3, 4, 5, 6, 13.
[c] 2 Sal. 23. 20. 2 Taw. 34. 5.
[d] Ahb. 20. 23. Zab. 78. 59. aur 89. 38. Yar. 14. 19.

rán karúṉgá[e], aur tumháre maq-
disoṉ ko ujáṛ dúṉgá[f], aur maiṉ
tum se ḵhushnúdí kí bú qabúl na
karúṉgá.
32 Aur maiṉ tumhárí zamín ko
ujáṛúṉgá[g]; aur tumháre 'adá, jo
waháṉ rahte haiṉ, us se wahshat
kareṉge[h].
33 Aur maiṉ tumheṉ gairqau-
moṉ meṉ parágandá karúṉgá[i],
aur tum par píchhe se talwár cha-
láúṉgá; ki tumhárí zamín ujáṛ
hogí, aur tumháre shahr wírán.
34 Zamín, apne sáre wírán rahne
kí muddat meṉ, jab tum dush-
manoṉ ke shahroṉ meṉ hoge,
sabtoṉ kí ráhat páwegí[k]; tab
zamín árám karegí, aur apne sab-
toṉ ko maqbúl karwáegí.
35 Aur zamín apní sárí wírání
kí muddat meṉ, jis meṉ, jab tum
us par búdobásh karte the, tum-
háre sabtoṉ meṉ árám na kiyá
thá[l], chain karegí.
36 Aur maiṉ un ke diloṉ meṉ,
jo tum meṉ se apne dushmanoṉ
kí zamín meṉ bach raheṉge, ḵhauf
ḍálúṉgá[m]; aur pát khaṛakne kí
sadá un ká píchhá karegí; aur we
aise bhágeṉge, jaise talwár se
bhágte haiṉ; aur we, bagair us
ke ki koí un ká píchhá kare, gir
paṛeṉge[n].
37 Aur we bidún us ke ki koí
un ká píchhá kare, un kí mánind,
jo talwár se bhágte haiṉ, ek par
ek gir paṛeṉge[o]; aur tum apne
dushmanoṉ ke sámhne ṭhahar na
sakoge[p].
38 Aur tum gairqaumoṉ ke dar-
miyán halák hoge, aur tumháre
dushmanoṉ kí zamín tumheṉ khá-
wegí.
39 Aur we, jo tum meṉ se báqí
hoṉge, apní badkáríoṉ se tumháre
dushmanoṉ ke mulkoṉ meṉ ghu-
leṉge, aur apne bápdádoṉ ke
gunáhoṉ ke sabab bhí ghuleṉge[q].
40 Aur jab we apní badkáríoṉ
aur apne bápdádoṉ kí badkáríoṉ
ká, apne gunáhoṉ ke muwáfiq, jo
unhoṉ ne mere barḵhiláf kíe,
iqrár kareṉge[r], ki we mere kahne
par na chale;
41 Aur maiṉ bhí un ká muḵhálif
húá, aur un ko dushmanoṉ kí
zamín meṉ láyá, yaháṉ tak ki un
ke dil, jo námaḵhtúṉ haiṉ[s], pa-
shemán howeṉ[t], aur áp ko apní
badkáríoṉ kí sazá ke láiq samjheṉ:

Peshtar MASÍH se, 1491.

[e] Naham. 2. 3. Yar. 4. 7. Hiz. 6. 6.
[f] Zab. 74. 7. Nau. 1. 10. Hiz. 9. 6. aur 21. 2.
[g] Yar. 9. 11, aur 25. 11, 18.
[h] Ist. 28. 37. 1 Sal. 9. 8. Yar. 18. 16. aur 19. 8. Hiz. 5. 15.
[i] Ist. 4. 27. aur 28. 64. Zab. 44. 11. Yar. 9. 16. Hiz. 12. 15. aur 20. 23. aur 22. 15. Zak. 7. 14.
[k] 2 Taw. 36. 21.
[l] Ahb. 25. 2.
[m] Hiz. 21. 7, 12, 15.
[n] 17 áyat. Aiy. 15. 21. Ams. 28. 1.
[o] Yas. 10. 4. Dekho Qáz. 7. 22. 1 Sam. 14. 15, 16.
[p] Yash. 7. 12, 13. Qáz. 2. 14.
[q] Ist. 4. 27. aur 28. 65. Naham. 1. 8. Yar. 3. 25. aur 29. 17, 18. Hiz. 4. 17. aur 6. 9. aur 24. 23. aur 33. 10. Zak. 10. 9.
[r] Gin. 5. 7. 1 Sal. 8. 33, 35, 47. Naham. 9. 2. Ams. 28. 13. Dán. 9. 3, 4. Lúq. 15. 18. 1 Yúh. 1. 9.
[s] Dekho Yar. 6. 10. aur 9. 25, 26. Hiz. 44. 7. A'am. 7. 51. Rúm. 2. 29.
[t] Qul. 2. 11. 1 Sal. 21. 29. 2 Taw. 12. 6, 7, 12. aur 32. 26. aur 33. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 1491.

u Khur. 2. 24. aur 6. 5. Zab. 106. 45. Hiz. 16. 60.
x Zab. 136. 23.
y 34, 35 áyaten.
z 15 áyat.
a Ist. 4. 31. 2 Sal. 13. 23. Rúm. 11. 2.
b Rúm. 11. 28.
c Zab. 98. 2. Hiz. 20. 9, 14, 22.
d Ahb. 22. 33. aur 25. 38.
e Ahb. 27. 34. Ist. 6. 1. aur 12. 1. aur 33. 4. Yúh. 1. 17.
f Ahb. 25. 1.

42 Tab main apná 'ahd Ya'qúb
ke sáth yád karúngá, aur apná
'ahd Iz,hák ke sáth bhí, aur apná
'ahd Abirahám ke sáth bhí yád
karúngá[u]; aur us sarzamín ko
yád karúngá[x].
43 Wuhí zamín un se chhuráí
jáwegí[y], aur apní wírání ke dinon
men, jo un se hai, apne sabton ko
páwegí; cháhiye ki we áp ko apní
badkárí kí sazá ke láiq jánen; isí
liye ki unhon ne mere hukmon ko
zalíl jáná[z], aur isí liye ki un ke
dilon ne merí sharí'aton se nafrat
kháí.
44 Lekin báwajúd us sab ke, jab
ki we apne dushmanon kí zamín
par honge, main unhen zalíl na
karúngá, aur na main un se nafrat
karúngá, ki unhen bilkull faná
kar dún, aur un se 'ahd-shikaní
karún[a]: ki main KHUDÁWAND un
ká Khudá hún.
45 Main un kí khátir un ke ajdád
ke 'ahd ko[b], jinhen, main gair-
qaumon ke áge[c], zamín i Misr se
nikál láyá[d], táki main un ká
Khudá hoún, yád karúngá: main
KHUDÁWAND hún.
46 Ye we qawánín, aur ahkám,
aur rusúm hain[e], jo KHUDÁWAND
ne koh i Síná par[f] áp men aur
baní Isráel men Músá kí wasátat
se muqarrar farmáe.

XXVII BÁB.

1 *Jo apne ta,ín Khudáwand ká nazír kare, so Khudáwand hí ká thahregá.* 2 *Aise ki qímat ká hisáb.* 9 *Chárpáe kí bábat, jo ba taur i nazr guzráná jáwe.* 14 *Hawelí kí nazr.* 16 *Khet kí, aur us ke chhurálene ká taur.* 28 *Jo chíz haram ho, chhuráyí na jáwe.* 32 *Dahyakí koi na badle.*

a Gin. 6. 2. Dekho Qáz. 11. 30, 31, 39. 1 Sam. 1. 11, 28.
b Khur. 30. 13.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko
khitáb karke farmáyá, ki
2 Baní Isráel ko farmá, aur un-
hen kah, ki Agar koí insán apne
ko KHUDÁWAND ká nazír kare[a],
to tere qímat thahráne ke mu-
wáfiq us kí ján ká mol KHUDÁ-
WAND ke liye howe.
3 So agar wuh mard hai, to bís
baras ke se sáth baras ke tak,
pachás misqál rúpá, us misqál ke
muwáfiq, jo maqdis men murau-
waj hai[b], muqarrar kar.
4 Aur agar wuh 'aurat ho, to tís
misqál muqarrar kar.
5 Aur agar us kí 'umr bís baras
se kam ho, to pánch ke se bís
baras ke tak, bís misqál muqarrar
kar, agar mard ho; aur agar
'aurat ho, to das misqál.
6 Aur us kí 'umr pánch baras
se kam ho, to ek mahíne ke se
pánch baras ke tak, pánch misqál
rúpá muqarrar kar, agar mard ho;
aur agar 'aurat ho, to tín misqál.
7 Aur agar wuh púre sáth baras
ká ho, yá sáth se úpar ho, to pan-
drah misqál muqarrar kar, agar
mard ho; aur agar 'aurat ho, to
das misqál.
8 Par agar wuh terí qímat ke
adá karne par qádir na howe, to
káhin ke huzúr házir kiyá jáwe,
aur káhin us kí qímat thahráwe;
káhin us shakhs kí qímat, jis ne
nazr kí hai, us ke háth pahunchne
ke muwáfiq thahráwe.
9 Aur agar wuh jánwar ho, jise
log KHUDÁWAND kí qurbání guz-
ránte hain, to sab wuh, jo un
men se KHUDÁWAND ke liye guz-
ráni, muqaddas hogí.
10 Lázim hai ki wuh use na
badle, achchhe ke badle burá aur
bure ke badle achchhá na dewe:
aur agar wuh bahíme ke badle
dúsrá bahíma de, to wuh nazr ká
aur us ke badle ká donon mu-
qaddas honge.
11 Aur agar wuh nápák chau-
páya ho, ki us ko KHUDÁWAND kí
qurbání nahín guzránte, to cháhiye
ki wuh káhin ke huzúr khará
kiyá jáwe.
12 Aur káhin us kí khúbí aur
badí dekhke qímat thahráwe: tere,
ya'ne káhin ke qímat thahráne ke
muwáfiq, qímat lázim hogí.
13 Aur agar wuh cháhe ki us ká
fidiya de[c], to us qímat ká pánch-
wán hissa us par afzúd kiyá jáwe.
14 Aur agar koí apne ghar ko
KHUDÁWAND ke liye muqaddas
kare, to káhin us kí khúbí aur
badí dekhke us kí qímat thah-
ráwe: so wuh káhin ke ánkne ke
muwáfiq thahregá.
15 Aur agar wuh, jis ne ghar
muqaddas kiyá, cháhe ki ghar ká
fidiya de[d], to terí qímat ká pánch-
wán hissa us par barháke de, aur
ghar us ká hogá.
16 Agar koí apne amlák se qut'a
zamín KHUDÁWAND ke liye mu-
qaddas kare, to cháhiye ki terá
qímat karná, us ke bíj muwáfiq
ho: aur har gumr jau ke badle
pachás misqál chándí ho.

Peshtar MASÍH se, 1491.

c 15, 19 áyaten.
d 13 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1491.

17 Agar koí yúbal ke sál kí ibtidá men apná khet muqaddas kare, to us kí qímat jo tú ánke wuhí ṭhahre.

18 Par agar wuh yúbal ke ba'd zamín muqaddas kare, to káhin un barason ke muwáfiq, jo yúbal ke sál tak báqí hain, rúpiyon ká hisáb kare[e], aur terí qímat se utná kam kiyá jáwe.

19 Aur agar wuh, jis ne zamín muqaddas kí, cháhe ki us ká fidiya dewe[f], to wuh terí qímat ká pánchwán hissa qímat par afzúd kare, tab wuh us kí ho jáegí.

20 Aur agar wuh us zamín ká fidiya na de, yá agar wuh use dúsre shakhs ke háth beche, to wuh phir kabhí fidiya dí na jáegí.

21 Balki wuh zamín, jab yúbal ke sál men ázád hotí hai[g], us zamín ke muwáfiq, jo KHUDÁWAND ke liye haram hai, muqaddas hogí[h]; aur wuh mamlúk káhin kí hogí[i].

22 Aur agar koí wuh zamín, jo us ne mol lí hai, aur us kí maurúsí[k] nahín, KHUDÁWAND ke liye muqaddas kare;

23 To káhin un barason ke muwáfiq, jo yúbal ke sál tak báqí hain, tere ánkne ke mutábiq hisáb kare[l]: phir wuh terí ánkí qímat ko usí din KHUDÁWAND ke liye muqaddas kare.

24 Aur zamín yúbal ke sál men us kí hogí, jis se us ko mol liyá[m].

25 Aur cháhiye ki terí sab qímat ká har ek misqál us misqál ke muwáfiq ho, jo maqdis men murauwaj hai, ya'ne ek misqál bís jírah ká ho[n].

26 ¶ Aur chaupáyon men se wuh, jo pahle paidá húá hai, aur khåss KHUDÁWAND ká hai, use koí muqaddas nahín kar saktá hai[o]: khwáh wuh gáe bail se ho, khwáh bher, bakrí se: wuh to KHUDÁWAND ká hai.

[e] Ahb. 25. 15, 16.
[f] 13 áyat.
[g] Ahb. 25. 10, 28, 31.
[h] 28 áyat.
[i] Gin. 18. 14. Hiz. 44. 29.
[k] Ahb. 25. 10, 25.
[l] 18 áyat.
[m] Ahb. 25. 28.
[n] Khur. 30. 13. Gin. 3. 47. aur 18. 16. Hiz. 45. 12.
[o] Khur. 13. 2, 12. aur 22. 30. Gin. 18. 17. Ist. 15. 19.

27 Aur agar wuh, jo pahle paidá húá, nápák bahíma ho, to wuh málik tere ánkne ke muwáfiq us kí qímat dewe, aur pánchwán hissa us par ziyáda kare[p]: aur agar wuh fidiya na diyá jáwe, to wuh terí ánkí qímat par bechá jáwe.

28 Lekin har ek chíz jise koí apní chízon men se KHUDÁWAND ke liye haram kare, insán ho, yá haiwán, yá kuchh us kí zamín i mamlúk men se, hargiz bechí na jáwe, aur na us ká fidiya diyá jáwe[q]: kyúnki wuh chíz jo KHUDÁWAND kí haram kí gaí, KHUDÁWAND ke liye niháyat muqaddas hai.

29 Wuh sab haram, jo ádmíon men se haram kiyá jáwe, to us ká fidiya diyá na jáwe, balki qatl kiyá jáwe[r].

30 Aur jo kuchh zamín se hásil ho, us ká daswán hissa, khwáh wuh zirá'at ho, khwáh darakht ká mewa, KHUDÁWAND ká hai[s]: wuh KHUDÁWAND ke liye muqaddas hai.

31 Aur agar málik cháhe, ki apne daswen hisse ká fidiya de, to us ká pánchwán hissa us par barháwe[t].

32 Gáe bail, aur bher bakrí ke sab daswen hisse, jo charwáhe kí láṭhí ke níche guzarte hain[u], KHUDÁWAND ke liye muqaddas hain.

33 Wuh us ká andesha na kare, ki wuh achchhá hai, yá burá hai, aur na use badle[x]: aur agar koí use badle, to wuh asl aur badal donon ke donon muqaddas ho jáenge; us ká fidiya na diyá jáwe.

34 We ahkám, jo KHUDÁWAND ne baní Isráel ke liye koh i Síná par Músá ko kíe, ye hain[y].

Peshtar MASÍH se, 1491.

[p] 11, 12, 13 áyaten.
[q] 21 áyat. Yash. 6. 17, 18, 19.
[r] Gin. 21. 2, 3.
[s] Paid. 28. 22. Gin. 18. 21, 24. 2 Taw. 31. 5, 6, 12. Naham. 13. 12. Mal. 3. 8, 10.
[t] 13 áyat.
[u] Dekho Yar. 33. 13. Hiz. 20. 37. Mík. 7. 14.
[x] 10 áyat.
[y] Ahb. 26. 46.

MU'SA' KI' CHAUTHI' KITA'B,

MUSAMMA'

G I N T I'.

Peshtar MASÍH se, 1490.

I BA'B.

1 Khudá Músá ko hukm detá, ki logon ká shumár kare. 5 A'bái khándánon ke sardár. 17 Ek ek firqe ke logon ká shumár. 47 Láwí shámil na húe, ki we Khudá kí 'ibádat ke wáste makhsús hote.

JAB Misr kí zamín se baní Isráel nikle, tab dúsre baras dúsre mahíne kí pahlí táríkh dasht i Síná ke bích[a] jamá'at ke khaime men[b] KHUDA'WAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Tú baní Isráel kí sab jamá'at ke har ek firqe ke mardon ká, un ke ábái khándánon ke muwáfiq, nám ba nám hisáb kar[c];

3 Bís baraswále se úpar tak, jo baní Isráel men se laráí ke liye nikalte hain, tú aur Hárún unhen un ke lashkaron men gin.

4 Aur har ek firqe men se ek ek shakhs, jo apne apne ábái khándán ká sardár hai, tumháre sáth ho.

5 ¶ Aur un ke nám, jo tere sáth muqarrar hon, ye hain: firqe Rúbin men se Ilisúr bin Shadíúr.

6 Firqe Sama'ún men se Salúmiel bin Súrishaddí.

7 Firqe Yahúdáh men se Nahsún bin 'Aminadáb.

8 Firqe Ishakár se Nataniel bin Sugr.

9 Firqe Zabúlún men se Iliáb bin Hailún.

10 Baní Yúsuf ke firqe Ifráím se Ilísám'á bin 'Ammihúd, aur firqe Munassí se Jamaliel bin Fidáhsúr.

11 Firqe Binyamín se Abidán bin Jida'úní.

12 Firqe Dán se Akhi'azar bin 'Ammishaddí.

13 Firqe Yasar se Faja'iel bin 'Akrán.

14 Firqe Jadd se Ilyásaf bin Da'úel[d].

15 Firqe Naftálí se Akhir'a bin 'Ainán.

16 Apne apne ábái khándán ke sardár[e] jamá'at ke chune húe ye the; baní Isráel men hazáron ke ra,ís[f] ye the.

17 ¶ So Músá aur Hárún ne un shakhson ko, jo nám ba nám bayán kíe gae, sáth liyá, aur unhon ne dúsre mahíne kí pahlí táríkh sárí jamá'at ko jam'a kiyá.

18 So unhon ne apne apne ábái khándán ke námon ke shumár ke muwáfiq judá judá, bís baraswále se leke úpar tak, apná nasabnáma diyá.

19 Músá ne, jaisá KHUDA'WAND ne use hukm farmáyá thá, un ko dasht i Síná men giná.

20 So baní Rúbin, wuh, jo Isráel ká palauthá betá thá, apne qabáil aur apne ábái khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

21 Jo Rúbin ke firqe men se gine gae, chhiyálís hazár pánch sau the.

22 ¶ Aur baní Sama'ún, apne qabáil aur apne ábái khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

23 Jo Sama'ún ke firqe men se gine gae, unsath hazár tín sau the.

24 ¶ Baní Jadd, apne qabáil aur apne ábái khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar tak, sab jo jang ke liye nikalte the;

25 Jo Jadd ke firqe men se gine gae, paintálís hazár chha sai pachás the.

26 ¶ Aur baní Yahúdáh, apne qabáil aur apne ábái khándán ke muwáfiq, aur námon ke shumár ke mutábiq, sab mard ek ek karke, bís baraswále se úpar

[a] Khur. 19. 1. Gin. 10. 11, 12.
[b] Khur. 25. 22.
[c] Khur. 30. 12. aur 38. 26. Gin. 26. 2, 63, 64. 2 Sam. 24. 2. 1 Taw. 21. 2.
[d] Gin. 2. 14.
[e] Gin. 7. 2. 1 Taw. 27. 16.
[f] Khur. 18. 21, 25.

Peshtar MASÍH se, 1490.

tak, sab jo jang ke liye nikalte
the;
27 Jo Yahúdáh ke firqe men se
gine gae, chauhattar hazár chha
sai the.
28 ¶ Aur baní Ishakár, apne
qabáil aur apne ábáí khándán ke
muwáfiq, aur námon ke shumár
ke mutábiq, sab mard ek ek
karke, bís baraswále se úpar tak,
sab jo jang ke liye nikalte the;
29 Jo Ishakár ke firqe men se
gine gae, chauwan hazár chár
sau the.
30 ¶ Aur baní Zabúlún, apne
qabáil aur apne ábáí khándán ke
muwáfiq, aur námon ke shumár
ke mutábiq, sab mard ek ek
karke, bís baraswále se úpar tak,
sab jo jang ke liye nikalte the;
31 Jo Zabúlún ke firqe men se
gine gae, satáwan hazár chár sai
the.
32 ¶ Baní Yúsuf ke firqe Ifráím,
apne qabáil aur apne ábáí khán-
dán ke muwáfiq, aur námon ke
shumár ke mutábiq, sab mard ek
ek karke, bís baraswále se úpar
tak, sab jo jang ke liye nikalte
the;
33 Jo Yúsuf ke firqe Ifráím
men se gine gae, chálís hazár
pánch sau the.
34 ¶ Aur baní Munassí, apne
qabáil aur apne ábáí khándán ke
muwáfiq, aur námon ke shumár
ke mutábiq, sab mard ek ek
karke, bís baraswále se úpar tak,
sab jo jang ke liye nikalte the;
35 Jo Munassí ke firqe men se
gine gae, battís hazár do sau the.
36 ¶ Aur baní Binyamín, apne
qabáil aur apne ábáí khándán ke
muwáfiq, aur námon ke shumár
ke mutábiq, sab mard ek ek
karke, bís baraswále se úpar tak,
sab jo jang ke liye nikalte the;
37 Jo Binyamín ke firqe men se
gine gae, paintís hazár chár sau
the.
38 ¶ Aur baní Dán, apne qabáil
aur apne ábáí khándán ke mu-
wáfiq, aur námon ke shumár ke
mutábiq, sab mard ek ek karke,
bís baraswále se úpar tak, jo jang
ke liye nikalte the;
39 Jo Dán ke firqe men se gine
gae, básath hazár sát sau the.
40 ¶ Aur baní Yasar, apne qa-
báil aur apne ábáí khándán ke
muwáfiq, aur námon ke shumár ke
mutábiq, sab mard ek ek karke,
bís baraswále se úpar tak, sab jo
jang ke liye nikalte the;
41 Jo Yasar ke firqe men se gine
gae, iktális hazár pánch sau the.
42 ¶ Baní Naftálí, apne qabáil
aur apne ábáí khándán ke mu-
wáfiq, aur námon ke shumár ke
mutábiq, sab mard ek ek karke,
bís baraswále se úpar tak, sab jo
jang ke liye nikalte the;
43 Jo Naftálí ke firqe men se
gine gae, tirpan hazár chár sau the.
44 We gine húe, jo Músá aur
Hárún ne gine[g], ye hain; aur
baní Isráel ke sardár, jo har ek
apne apne ábáí khándán men ra,ís
thá, ye bárah the.
45 So we sab, jo baní Isráel
men se apne ábáí khándánon men
bís baras se leke úpar tak gine
gae; sab jo jang ke liye nikalte
the,
46 We sab, jo shumár kí,e gaye,
chha lákh tín hazár pánch sau
pachás the[h].
47 ¶ Lekin we jo Láwí the,
apne ábáí firqe ke mutábiq, un
ke sáth gine nahín gae[i].
48 Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
49 Tú faqat un ko, jo Láwí ke
firqe men hain, shumár na kíjiyo[k],
aur unhen baní Isráel ke shumár
men dákhil na karná;
50 Balki tú Láwíon ko 'ahdnáme
ke maskan, aur us ke zurúf, aur
us ke sáre lawázim par muqarrar
kíjiyo[l]; we us maskan aur us ke
zurúf ko utháyá karen, aur us ke
khádim howen, aur maskan ke ás
pás khaimon men rahen[m].
51 Aur jab maskan ke kúch ká
waqt ho, to use Láwí utáren[n];
aur jab maskan ke rakhne ká
waqt ho, to Láwí use khará karen;
aur ajnabíon men jo koí us ke
nazdík áwe[o], to us kí gardan
márí jáwe.
52 Aur baní Isráel men se har
ek apní apní khaimagáh men apne
apne jhandon tale apne apne lash-
karon men khaima karen[p].
53 Lekin Láwí 'ahdnáme ke
maskan ke gird khaime khará
karen[q], táki baní Isráel kí ja-
má'at par gazab názil na ho[r];
aur Láwí 'ahdnáme ke maskan kí
muháfazat karen[s].

Peshtar MASÍH se, 1490.

[g] Gin. 26. 64.
[h] Khur. 38. 26. Dekho Khur. 12. 37. Gin. 2. 32. aur 26. 51.
[i] Gin. 2. 33. Dekho 3 Báb. aur 4 Báb. aur 26. 57. 1 Taw. 6 Báb. aur 21. 6.
[k] Gin. 2. 33. aur 26. 62.
[l] Khur. 38. 21. Gin. 3. 7, 8. aur 4. 15, 25, 26, 27, 33.
[m] Gin. 3. 23, 29, 35, 38.
[n] Gin. 10. 17, 21.
[o] Gin. 3. 10, 38. aur 18. 22.
[p] Gin. 2. 2, 34.
[q] 50 áyat.
[r] Ahb. 10. 6. Gin. 8. 19. aur 16. 46. aur 18. 5. 1 Sam. 6. 19.
[s] Gin. 3. 7, 8. aur 8. 24, 25, 26. aur 18. 3, 4, 5. aur 31. 30, 47. 1 Taw. 23. 32. 2 Taw. 13. 11.

Peshtar MASÍH se, 1490.

54 So baní Isráel ne un sab
hukmon par, jo Khudáwand ne
Músá aur Hárún ko kí,e the,
'amal kiyá.

II BÁB.

Khaimagáh men ek ek firqe ká kháss maqám.

PHIR Khudáwand ne Músá
aur Hárún ko khitáb karke
farmáyá, ki
2 Baní Isráel men se har ek
sardár apná 'alam [a] aur apne ábáí
khándán ke 'alamdár ko leke
jamá'at ke khaime ke muqábil
aur us ke girdágird khaima khará
kare.
3 Aur baní Yahúdáh kí khaima-
gáh ká 'alamdár samt i mashriq
ko, jidhar se áftáb tulú' kartá
hai, apná lashkar leke khaima
khará kare, aur 'Aminadáb ká
betá Nahsún [b] baní Yahúdáh ká
sardár ho.
4 Aur us ká lashkar, aur sab jo
us ke sáth gine gae, chauhattar
hazár chha sau the.
5 Aur un ke pás Ishakár ká
firqa khaima khará kare, aur
Sugr ká betá Nataniel baní Isha-
kár ká sardár ho.
6 Aur us ká lashkar, aur sab jo
us ke sáth gine gae, chauwan
hazár chár sau the.
7 Phir Zabulún ká firqa, aur
Hailún ká betá Iliáb baní Zabu-
lún ká sardár ho.
8 Aur us ká lashkar, aur sab jo
us ke sáth gine gae, sattáwan
hazár chár sau the.
9 So we sab, jo Yahúdáh kí
khaimagáh men gine gae, un kí
faujon men ek lákh chhiyálís
hazár chár sau the: pahle un ká
kúch howe [c].
10 ¶ Aur Rúbin kí khaimagáh
ká 'alamdár apná lashkar leke
janúb kí jánib khaima khará kare,
aur Shadíúr ká betá Ilisúr baní
Rúbin ká sardár ho.
11 Aur us ká lashkar, aur sab
jo us ke sáth gine gae, chhiyálís
hazár pánch sau the.
12 Aur us ke pás baní Sama'ún
ká firqa khaima khará kare, aur
Súrishaddí ká betá Salúmiel baní
Sama'ún ká sardár ho.
13 Aur us ká lashkar, aur sab
jo us ke sáth gine gae, unsath
hazár tín sau the.
14 Phir Jadd ká firqa: aur
Da'úel ká betá Ilyásaf baní Jadd
ká sardár ho.
15 Aur us ká lashkar, aur sab
jo us ke sáth gine gae, paintálís
hazár chha sau pachás the.
16 So we sab, jo Rúbin kí khai-
magáh men gine gae, un kí faujon
men ek lákh ikáwan hazár chár
sau pachás the: dúsre un ká kúch
howe [d].
17 ¶ Aur jamá'at ke khaime ko
leke Láwion ká lashkar sab lash-
karon ke darmiyán kúch kare [e]:
jis tarah we khaima khará karen,
waisehí har shakhs apní apní
tartíb se 'alamon ke sáth kúch
kare.
18 ¶ Ifráím kí khaimagáh ká
'alamdár apná lashkar leke ma-
grib kí jánib men ho, aur 'Ammi-
húd ká betá Ilísám'á baní Ifráím
ká sardár ho.
19 Aur us ká lashkar, aur sab
jo us ke sáth gine gae, chálís
hazár pánch sau the.
20 Aur us ke pás Munassí ká
firqa, aur Fidáhsúr ká betá
Jamaliel baní Munassí ká sardár
ho.
21 Aur us ká lashkar, aur sab
jo un ke sáth gine gae, battís
hazár do sau the.
22 Phir Binyamín ká firqa, aur
Jida'úní ká betá Abidán baní
Binyamín ká sardár ho.
23 Aur us ká lashkar, aur sab
jo us ke sáth gine gae, paintís
hazár chár sau the.
24 So we sab, jo Ifráím kí khai-
magáh men gine gae, un kí faujon
men ek lákh áth hazár ek sau
the. Aur we tísrí bár kúch karen [f].
25 ¶ Aur Dán kí khaimagáh ká
'alamdár apná lashkar leke shimál
kí jánib ho, aur 'Ammishaddí ká
betá Akhi'azar baní Dán ká sardár
ho.
26 Aur us ká lashkar, aur sab
jo us ke sáth gine gae, básath
hazár sát sau the.
27 Aur us ke pás Yasar ká firqa,
aur 'Akrán ká betá Faja'iel baní
Yasar ká sardár ho.
28 Aur us ká lashkar, aur sab
jo us ke sáth gine gae, iktálís
hazár pánch sau the.
29 ¶ Aur Naftálí ká firqa, aur
'Ainán ká betá Akhir'a baní Naftálí
ká sardár ho.
30 Aur us ká lashkar, aur sab

[a] Gin. 1. 52.
[b] Gin. 10. 14. Rút 4. 20. 1 Taw. 2. 10. Mat. 1. 4. Lúq. 3. 32, 33.
[c] Gin. 10. 14.
[d] Gin. 10. 18.
[e] Gin. 10. 17, 21.
[f] Gin. 10. 22.

Peshtar MASÍH se, 1490. jo us ke sáth gine gae, tirpan
hazár chár sau the.
31 So we sab, jo Dán kí ḳhai-
magáh meṉ gine gae, ek lákh sat-
táwan hazár chha sau the: we
apne 'alamoṉ ko leke áḳhir ko
g Gin. 10. 25. kúch kiyá kareṉ[g].
32 ¶ Baní Isráel ká shumár un
ke ábáí ḳhándánoṉ ke muwáfiq
yih hai; we sab, jo ḳhaimagáh
meṉ un ke lashkaroṉ meṉ gine
gae, chha lákh tín hazár pán sau
h Khur. 38. 26. Gin. 1. 46. aur 11. 21. pachás the[h].
33 Lekin Láwí, jaisá ḲHUDÁ-
WAND ne Músá ko hukm kiyá thá,
i Gin. 1. 47. baní Isráel meṉ gine na gae[i].
34 Aur baní Isráel ne un sab
hukmoṉ par, jo ḲHUDÁWAND ne
Músá ko farmáe, 'amal kiyá: we
apne lashkar leke yúṉ hí ḳhai-
moṉ meṉ rahe; aur har ek ne un
meṉ se apne apne qabáil aur apne
apne ábáí ḳhándán ke log leke
k Gin. 24. 2, 5, 6. kúch kiyá[k].

III BÁB.

1 Hárún ke beṭe. 5 Láwíoṉ ko hukm hotá, ki ḳhaime ke kám meṉ káhinoṉ kí ḳhidmat kareṉ. 11 Yih palauṭhoṉ kí ḳhidmat ke 'iwaz meṉ hai. 14 Láwíoṉ ká shumár hotá, un ke qabáil ke hisáb se. 21 Jairsúníoṉ ke qabáil, un ká shumár, aur un kí ḳháss ḳhidmat. 27 Aizan Qihátíoṉ ke. 33 Aizan, Miráríoṉ ke. 38 Ḳhaimagáh meṉ Músá aur Hárún kí ḳháss jagah aur maḳhsús kám. 40 Láwíoṉ se palauṭhe chhuráye játe. 44 Jo ziyáda húe, un ke liye fidiya diyá játá.

1491. JIS roz ḲHUDÁWAND ne koh i
Síná par Músá se báteṉ kíṉ,
Hárún aur Músá ke qabáil ke log
itne the.
2 Aur Hárún ke beṭoṉ ke nám
a Khur. 6. 23. ye haiṉ; Nadab, jo palauṭhá thá[a],
aur Abihú, aur Ili'azar, aur Itamar.
3 Ye nám haiṉ un baní Hárún
ke, jo kahánat ke liye mamsúh
b Khur. 28. 41. Áhb. 8 Báb. húe[b], aur jinheṉ us ne kahánat kí
ḳhidmat ke liye muqaddas kiyá.
1490 4 Aur Nadab aur Abihú, jab
unhoṉ ne dasht i Síná meṉ ḲHU-
DÁWAND ke áge ajnabí ág guzrání,
tab ḲHUDÁWAND ke huzúr mar
c Áhb. 10. 1. Gin. 26. 61. 1 Taw. 24. 2. gae[c], aur we beaulád the; aur
Ili'azar aur Itamar apne báp
Hárún ke huzúr kahánat kí ḳhid-
mat rakhte the.
5 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá, ki
6 Láwí ke firqe ko pás bulá, aur
un ko Hárún káhin ke áge házir
d Gin. 8. 6. aur 18. 2. kar, táki we us kí ḳhidmat kareṉ[d].
7 Aur Hárún aur sab jamá'at ke
kámoṉ kí, jamá'at ke ḳhaime ke
huzúr, muháfazat kareṉ, táki sab Peshtar MASÍH se, 1490.
maskan kí 'ibádat púrí kareṉ[e].
8 Aur we jamá'at ke ḳhaime ke
sab zurúf, aur baní Isráel ke sab
kámoṉ kí muháfazat kareṉ, táki e Dekho Gin. 1. 50. aur 8. 11, 15. 24, 26.
maskan kí 'ibádat púrí kareṉ.
9 Aur tú Láwíoṉ ke taíṉ Hárún
aur us ke beṭoṉ ko somp de; baní
Isráel meṉ se ye sab ke sab us
ko sompe gae haiṉ[f]. f Gin. 8. 19. aur 18. 6.
10 Aur Hárún aur us ke beṭoṉ
ko kahánat kí ḳhidmat par[g] mu- g Gin. 18. 7.
qarrar kar; aur agar ajnabí log
nazdík áweṉ[h], to már ḍále jáweṉ. h 38 áyat. Gin. 1. 51. aur 16. 40.
11 Phir ḲHUDÁWAND ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá: ki
12 Dekh, maiṉ ne baní Isráel
meṉ se un sab palauṭhoṉ ke
badle[i], jo baní Isráel meṉ paidá i 41 áyat. Gin. 8. 16. aur 18. 6.
hote haiṉ, Láwíoṉ ko le liyá: so
Láwí mere liye hoṅge.
13 Kyúṅki sáre palauṭhe mere
haiṉ[k]; ki jis din maiṉ ne zamín i k Khur. 13. 2. Áhb. 27. 26. Gin. 8. 16. Lúq. 2. 23.
Misr meṉ sáre palauṭhe máre, to
maiṉ ne baní Isráel ke sab pa-
lauṭhe, kyá insán ke, kyá haiwán
ke, apne liye muqaddas kíe[l]; we l Khur. 13. 12, 15. Gin. 18. 17.
mere hoṅge: maiṉ ḲHUDÁWAND
húṉ.
14 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne dasht
i Síná meṉ Músá ko ḳhitáb karke
farmáyá, ki
15 Baní Láwí ko un ke ábáí
ḳhándán aur un ke qabáil meṉ
shumár kar: ek mahíne ke bach-
che se leke úpar tak shumár kar[m]. m 39 áyat. Gin. 26. 62.
16 Chunánchi Músá ne jaisá
ḲHUDÁWAND ne use farmáyá thá,
unheṉ giná.
17 So Láwí ke beṭoṉ ke nám
ye haiṉ[n]; Jairsún aur Qihát, aur n Paid. 46. 11. Khur. 6. 16. Gin. 26. 57. 1 Taw. 6. 1, 16. aur 23. 6.
Mirárí.
18 Jairsún ke beṭoṉ ke nám un
ke qabáil meṉ ye haiṉ; Libní aur
Sama'í[o]. o Khur. 6. 17.
19 Aur Qihát ke beṭe apne qabáil
meṉ 'Amrám, aur Izhár, aur
Habrún, aur 'Uzziel haiṉ[p]. p Khur. 6. 18.
20 Aur baní Mirárí apne qabáil
meṉ Mahlí aur Músí haiṉ[q]: so q Khur. 6. 19.
baní Láwí ke qabáil, un ke ábáí
ḳhándánoṉ ke muwáfiq, ye haiṉ.
21 Aur Jairsún ke qabáil: Libní
ká qabíla aur Sama'í ká qabíla:
ye Jairsúníoṉ ke qabáil haiṉ.
22 Chunánchi sáre mardoṉ ke
'adad ke muwáfiq, jo un se gine
gae, ek mahíne se leke úpar tak,
sát hazár pán sau the.
23 Jairsún ke qabáil maskan ke

Peshtar MASÍH se, 1490.

pichhwáre magrib kí samt ko apní ḵhaimagáh kareṉ [r].

24 Aur Láel ká beṭá Ilyásaf Jairsúníoṉ ke ábáí ḵhándán ká sardár ho.

25 Aur jamá'at ke ḵhaime se baní Jairsún [s] maskan, aur ḵhaime [t], aur us ke parde [u], aur jamá'at ke ḵhaime ke darwáze ke parde [w] kí muháfazat kareṉ.

26 Aur sahn ke pardoṉ [x] aur us ke darwáze ke parde kí [y], jo maskan aur mazbah ke gird hai, aur us kí tanáboṉ [z], aur us kí sab ḵhidmatoṉ kí.

27 ¶ Aur Qihát ke qabáil ye haiṉ; 'Amrámíoṉ ká qabíla, aur Izháríoṉ ká qabíla, aur Habrúníoṉ ká qabíla, aur 'Uzzielíoṉ ká qabíla [a]; ye sab Qihátíoṉ ke qabáil haiṉ.

28 Un ke sáre mard apne 'adad ke muwáfiq ek mahíne ke se leke úpar tak, sab áṭh hazár chha sau the; maqdis kí nigáhbání un ká zimma thá.

29 Baní Qihát maskan kí janúb kí jánib ḵhaima khaṛá kareṉ [b].

30 Aur 'Uzziel ká beṭá Ilsafan baní Qihát ke sáre gharánoṉ ká sardár ho.

31 Aur sandúq [c], aur mez [d], aur sham'adán [e], aur mazbah [f], aur maqdis ke zurúf jo ḵhidmat meṉ the, aur parde [g], aur un kí sab tarah kí ḵhidmat un ká zimma ho [h].

32 Aur Hárún káhin ká beṭá Ilí'azar Láwíoṉ ke sardároṉ ká sardár, aur maqdis ke nigáhbánoṉ ká nigáhbán ho.

33 ¶ Mirárí ke qabíle ye haiṉ; Mahlíoṉ ká qabíla, aur Músíoṉ ká qabíla: ye Miráríoṉ ke qabíle haiṉ.

34 Un ke sáre mard, jo gine gae, apne 'adad ke muwáfiq ek mahíne ke se leke úpar tak, sab chha házár do sau the.

35 Aur Abiḵhail ká beṭá Súriel Miráríoṉ ke qabáil ká sardár ho: aur ye maskan ke shimál kí jánib ḵhaima khaṛá kareṉ [i].

36 Aur maskan ke taḵhtoṉ, aur us ke beṇḍoṉ, aur us ke sutúnoṉ, aur us ke páyoṉ, aur us ke sab zurúf, aur us kí sab ḵhidmatoṉ kí muháfazat baní Mirárí ká zimma hai [k];

37 Aur sahn ke sutúnoṉ kí, jo girdágird us ke haiṉ, aur un ke

[r] Gin. 1. 53.
[s] Gin. 4. 24, 25, 26.
[t] Ḵhur. 25. 9.
[u] Ḵhur. 26. 7, 14.
[w] Ḵhur. 26. 36.
[x] Ḵhur. 27. 9.
[y] Ḵhur. 27. 16.
[z] Ḵhur. 35. 18.
[a] 1 Taw. 26. 23.
[b] Gin. 1. 53.
[c] Ḵhur. 25. 10.
[d] Ḵhur. 25. 23.
[e] Ḵhur. 25. 31.
[f] Ḵhur. 27. 1. aur 30. 1.
[g] Ḵhur. 26. 32.
[h] Gin. 4. 15.
[i] Gin. 1. 53.
[k] Gin. 4. 31, 32.

páyoṉ, aur un kí meḵhoṉ, aur un kí tanáboṉ kí.

38 ¶ Aur ḵhaima karnewále maskan ke sámhne mashriq kí jánib [l], jidhar se áftáb tulú' kartá hai, jamá'at ke ḵhaime ke áge Músá, aur Hárún, aur us ke beṭe hoṉ, jo maskan [m] aur baní Isráel kí ḵhidmat kí muháfazat karte haiṉ [n]; aur jo ajnabí us se nazdík howe [o], már ḍálá jáwe.

39 So sab Láwí jo gine gae, jinheṉ Músá aur Hárún ne ḴHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq un ke qabáil meṉ shumár kiyá, sab mard ek mahíne ke se leke úpar tak báís hazár the [p].

40 ¶ Phir ḴHUDÁWAND ne Músá ko hukm kiyá, ki baní Isráel ke sáre palauṭhe beṭoṉ ko, ek mahíne ke se leke úpar tak gin [q], aur un ke námoṉ ká shumár kar.

41 Aur mere liye, jo ḴHUDÁWAND húṉ, Láwíoṉ ko, baní Isráel ke sab palauṭhe beṭoṉ ke badle [r], aur Láwíoṉ ke chaupáyoṉ ko, baní Isráel ke sab chaupáyoṉ ke badle, jo pahile paidá húe hoṉ, le.

42 Chunánchi Músá ne, jaisá ḴHUDÁWAND ne use farmáyá, baní Isráel ke sáre palauṭhoṉ ko giná.

43 So sáre palauṭhe mard un ke námoṉ ke shumár ke muwáfiq, ek mahíne ke se leke úpar tak, jo gine gae, báís hazár do sau tihattar the.

44 ¶ Phir ḴHUDÁWAND ne Músá ko ḵhitáb karke farmáyá, ki

45 Baní Isráel ke sáre palauṭhoṉ ke badle Láwíoṉ ko, aur un ke chaupáyoṉ ke badle Láwíoṉ ke chaupáyoṉ ko le [s]: aur Láwí jitne haiṉ, mere hoṉge: main ḴHUDÁWAND húṉ.

46 Aur tú do sau tihattar baní Isráel ke palauṭhoṉ ká fidiya [t], jo Láwíoṉ se afzúd haiṉ [u], maqdis ke misqál ke mutábiq,

47 Ádmí píchhe pánch misqál le [x]: (har misqál bís jírah ká [y]:)

48 Aur tú yih rúpá, jo un kí ziyádatí ká fidiya hai, Hárún aur us ke beṭoṉ ko de.

49 So Músá ne un ke fidiye ká rúpá un ke háth se liyá, jo ziyáda the, un se jin ká fidiya Láwíoṉ se diyá gayá.

50 Baní Isráel ke palauṭhe beṭoṉ ke háth se ek hazár tín sau

Peshtar MASÍH se, 1490.

[l] Gin. 1. 53.
[m] Gin. 18. 5.
[n] 7, 8 áyateṉ.
[o] 10 áyat.
[p] Dekho Gin. 26. 62.
[q] 15 áyat.
[r] 12, 45 áyateṉ.
[s] 12, 41 áyateṉ.
[t] Ḵhur. 13. 13. Gin. 18. 15.
[u] 39, 43 áyateṉ.
[x] Áhb. 27. 6. Gin. 18. 16.
[y] Ḵhur. 30. 13. Áhb. 27. 25. Gin. 18. 16. Hiz. 45. 12.

Peshtar MASÍH se, 1490.

paiṉsaṭh misqál ká[z], maqdis ke misqál se, rúpá liyá.

51 Aur Músá ne wuh rúpá, un sab ke fidiye meṉ, ḲHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq, Hárún aur us ke beṭoṉ ko diyá[a].

z 46, 47 áyateṉ.
a 48 áyat.

IV BÁB.

1 Láwí kis 'umr meṉ 'uhda páweṉ aur kab tak rakhte raheṉ. 4 Baní Qihát kí ḳhidmat, jab ki káhin ḳhaime ko utáreṉ. 16 Ilí'azar ká ḳháss kám. 17 Káhinoṉ ká ḳháss kám. 21 Bojh uṭháne kí ḳhidmat jo Jairsúníoṉ se ho. 29 Aizan Mirárioṉ se. 34 Qihátioṉ ká shumár. 38 Aizan Jairsúníoṉ ká. 42 Aizan Mirárioṉ ká.

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Sab baní Qihát ko Láwíoṉ meṉ se, un ke qabáil, aur un ke ábáí ḳhándán ke muwáfiq shumár kar.

3 Tís baraswále se leke us tak, jo pachás ká hai[a], aur majma' meṉ dáḳhil húá ho, táki wuh jamá'at ke ḳhaime meṉ ḳhidmat kare.

4 Jamá'at ke ḳhaime meṉ, aur un chízoṉ meṉ, jo niháyat muqaddas haiṉ[b], baní Qihát kí ḳhidmat yih ho[c]: ki

5 ¶ Jab ḳhaime ká kúch ho; to Hárún aur us ke beṭe áweṉ, aur us parde ko, jo fásil hai, utáreṉ[d], aur us se 'ahdnáme ke sandúq ko chhipáweṉ[e].

6 Aur us par tuḳhas kí kháloṉ ká báláposh ḍáleṉ, aur us ke úpar ásmání rang ká kapṛá bichháweṉ, aur us meṉ choben ḍáleṉ[f].

7 Aur tawajjuh kí mez par[g] ásmání rang ká kapṛá bichháke, bartan, aur chamche, aur tháliáṉ, aur baṛe baṛe piyále tapáwan ke liye us par rakheṉ; aur roṭí hamesha kí us par howe.

8 Aur un par qirmizí rang ká kapṛá bichháweṉ, aur use tuḳhas kí kháloṉ ke sarposh se ḍhámpeṉ, aur us meṉ choben ḍáleṉ.

9 Phir ásmání rang ká kapṛá leke shama'dán[h] aur us ke chirágoṉ[i], aur us ke gulgíroṉ, aur us kí laganoṉ, aur us ke sab tel ke zurúf par, jin se ḳhidmat kí játí hai, ḍhámpeṉ,

10 Aur us ko aur us ke sab zurúf ko tuḳhas kí kháloṉ ke giláf meṉ rakheṉ, aur us ko choboṉ par rakheṉ.

11 Aur sone ke mazbah par[k] ásmání rang ká kapṛá bichháweṉ,

a Dekho Gin. 8. 24. 1 Taw. 23. 3, 24, 27.
b 19 áyat.
c 15 áyat.
d Ḳhur. 26. 31.
e Ḳhur. 25. 10, 16.
f Ḳhur. 25. 13.
g Ḳhur. 25. 23, 29, 30. Áhb. 24. 6, 8.
h Ḳhur. 25. 31.
i Ḳhur. 25. 37, 38.
k Ḳhur. 30. 1, 3.

aur use tuḳhas kí kháloṉ ke giláf se ḍhámpeṉ, aur us meṉ choben ḍáleṉ.

12 Aur sáre bartanoṉ ko, jo maqdis kí ḳhidmat meṉ áte haiṉ, leke, ásmání rang ke kapṛe meṉ lapeṭeṉ, aur unheṉ tuḳhas kí kháloṉ ke giláf se ḍhámpeṉ, aur choboṉ par rakheṉ.

13 Aur mazbah meṉ se rákh nikál phenkeṉ, aur kapṛá argawání rang ká us par bichháweṉ.

14 Aur sáre bartan, jo us kí ḳhidmat ke liye darkár haiṉ, jaise angeṭhíáṉ, aur síkheṉ aur phá,oṛíáṉ, aur piyále, garaz mazbah ke sáre bartan us par rakheṉ; aur us par tuḳhas kí kháloṉ ká giláf bichháweṉ, aur us meṉ choben ḍáleṉ,

15 Aur jab Hárún aur us ke beṭe maqdis ko, aur us ke sab asbáb ko ḍhámp chukeṉ, tab ḳhaimagáh ke kúch ke waqt baní Qihát us ke uṭháne ke liye áweṉ[l]; lekin we muqaddas chízoṉ ko na chhúeṉ, táki mar na jáweṉ[m]. Jamá'at ke ḳhaime meṉ ye chízeṉ baní Qihát ke uṭháne kí haiṉ[n].

16 ¶ Aur chirágoṉ ká tel[o], aur ḳhushbú masálih ke baḳhúr[p], aur dáimí hadya kí[q], aur malne ke tel[r], aur tamám maskan kí, aur us sab kí jo us meṉ hai, aur us ke zurúf kí nigáhbání, Hárún káhin ke beṭe Ilí'azar ká 'uhda hai.

17 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

18 Tum Láwíoṉ meṉ se baní Qihát ke firqe ko káṭ na ḍáliyo;

19 Balki un se aisá karo, ki we jíweṉ, aur quds ul aqdas ke nazdík áne se[s] mar na jáweṉ: Hárún aur us ke beṭe dáḳhil howeṉ, un meṉ se har ek ko us kí ḳhidmat par, aur us ke uṭháne par muqarrar kareṉ.

20 Lekin jab ki muqaddas chízeṉ ḍhámpí jáweṉ, to we unheṉ dekhne ko na áweṉ, táki mar na jáweṉ[t].

21 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

22 Baní Jairsún ko bhí, un ke ábáí ḳhándánoṉ aur un ke qabáil ke muwáfiq gin:

23 Tís baras ke se leke pachás baras tak, un sab ko, jo majma'

Peshtar MASÍH se, 1490.

l Gin. 7. 9. aur 10. 21. Ist. 31. 9. 2 Sam. 6. 13. 1 Taw. 15. 2, 15.
m 2 Sam. 6. 6, 7. 1 Taw. 13. 9, 10.
n Gin. 3. 31.
o Ḳhur. 25. 6. Áhb. 24. 2.
p Ḳhur. 30. 34.
q Ḳhur. 29. 40.
r Ḳhur. 30. 23.
s 4 áyat.
t Dekho Ḳhur. 19. 21. 1 Sam. 6. 19.

Peshtar MASÍH se, 1490.

men dákhil hain, táki jamá'at ke khaime kí khidmat karen, shumár kar[u].

u 3 áyat.

24 Baní Jairsún ke gharánon ká mansab khidmat karne, aur bojh utháne men yih hai: ki

25 We maskan ke parde, aur us ká sarposh, jamá'at ká khaima, aur tukhas kí khálon ká báláposh jo us par hai, aur jamá'at ke khaime ke darwáze ká parda utháwen,

26 Aur sahn ke parde aur sahn ke darwáze ká parda, jo maskan aur mazbah ke gird hai, aur un kí tanáben, aur sáre zurúf jo un kí khidmat ke wáste hain: aur sab kám jo un ke wáste darkár hain, karen[x].

x Gin. 3. 25, 26.

27 Baní Jairsún kí sárí khidmaten bojh utháne men aur sab kám karne men Hárún aur baní Hárún ke hukm ke mutábiq howen: aur tum un men se har ek ká bojh muqarrar kar díjiyo.

28 Baní Jairsún ke qabáil kí khidmat jamá'at ke khaime men yih hai: aur we káhin Hárún ke bete Itamar ke mahkúm rahen.

29 ¶ Baní Mirárí ko, un ke ábái khándánon aur qabáil ke mutábiq, gin:

30 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak un sab ko jo majma' men dákhil hain, táki jamá'at ke khaime kí khidmat karen, shumár kar[y].

y 3 áyat.

31 Aur us khidmat ke muwáfiq, jo jamá'at ke khaime men un ke liye hai, un ke bojh ye muqarrar hain[z]; maskan ke takhte[a], aur us ke bende aur us ke sutún, aur us ke páe,

z Gin. 3. 36, 37.
a Khur. 26. 15.

32 Aur sahn ke sutún, jo girdágird hain, aur un ke páe, aur un kí mekhen, aur un kí tanáben, aur un ke sab zurúf, aur un ke sab zarúriyát samet: aur un ko nám ba nám ginke[b] un ke bojhon ke muqarrar zurúf un ko díjiyo.

b Khur. 38. 21.

33 So baní Mirárí ke qabáil kí khidmat, jo jamá'at ke khaime men muqarrar thí, yih hai; aur we káhin Hárún ke bete Itamar ke mahkúm rahen.

34 ¶ Chunánchi Músá aur Hárún aur jamá'at ke ra,íson ne baní Qihát ke qabáil ko, un ke ábái khándánon ke mutábiq, giná[c].

c 2 áyat.

35 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak, un sab ko, jo majma' men dákhil húe, táki jamá'at ke khaime kí khidmat karen, ek ek karke shumár kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1490.

36 So we, jo apne qabáil ke muwáfiq gine gae, do hazár sát sau pachás the.

37 We sab ye hain, jo baní Qihát ke gharánon men se jamá'at ke khaime kí khidmat ke liye shumár kí,e gae, jinhen Músá aur Hárún ne, KHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq, jo Músá ke wasíle se farmáyá thá, shumár kiyá.

38 Aur baní Jairsún, jo apne ábái khándánon aur qabáil ke mutábiq gine gae,

39 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak, sab jo majma' men dákhil húe, táki jamá'at ke khaime kí khidmat karen:

40 We sab jo ábái khándánon aur qabáil ke mutábiq gine gae, do hazár chha sau tís húe.

41 We sab ye hain, jo baní Jairsún ke gharánon men se jamá'at ke khaime kí khidmat ke liye gine gae, jinhen Músá aur Hárún ne KHUDÁWAND ke hukm se shumár kiyá[d].

d 22 áyat.

42 ¶ Aur baní Mirárí ke qabíle, jo apne ábái khándánon aur apne qabáil ke mutábiq gine gae,

43 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak, sab jo majma' men dákhil húe, táki jamá'at ke khaime kí khidmat karen;

44 We sab, jo un ke qabáil ke muwáfiq gine gae, tín hazár do sau the.

45 We sab ye hain, jo baní Mirárí ke qabáil men se gine gae, jinhen Músá aur Hárún ne, KHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq, jo Músá ke wasíle se farmáyá thá[e], shumár kiyá.

e 29 áyat.

46 So sáre baní Láwí, jinhen Músá aur Hárún aur Isráel ke sardáron ne, un ke qabáil aur ábái khándánon ke mutábiq,

47 Tís baraswále se leke pachás baraswále tak giná[f], sab jo majma' men dákhil húe, táki jamá'at ke khaime kí khidmat karen, aur bojh utháwen:

f 3, 23, 30 áyaten.

48 We sab, jo gine gae, áth hazár pánch sau assí the.

49 KHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq Músá ne unhen, jo khidmatguzár aur bárbardár the[g], ek

g 15, 24, 31 áyaten.

Peshtar MASÍH se, 1490.

ek karke shumár kiyá: we KHUDÁWAND ke hukm ke mutábiq, jo Músá ko húá, isí tarah gine gae[h].

h 1, 21 áyaten.

V BÁB.

1 Sáb nápák log lashkargáh se báhar ki,e játe. 5 Jab kisí kí khatá se khisárat ho, to 'iwaz dená hogá. 11 Gairat ke muqaddame men, haqq tahqíq karne kí tadbír.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko hukm kar, ki
har ek mabrús[a], aur har ek jiryánwálá[b], aur jo maiyit ke sabab
nápák hai[c], un ko khaimagáh se
báhar kar den:
3 Kyá mard, aur kyá 'aurat, tum
unhen khaimagáh se báhar kar
do, táki we apní khaimagáhon ko,
jin ke darmiyán main rahtá hún[d],
nápák na karen.
4 Chunánchi baní Isráel ne aisá
hí kiyá, aur aison ko khaimagáh
se báhar kar diyá: jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko hukm kiyá,
waisá hí baní Isráel ne kiyá.
5 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
6 Baní Isráel ko farmá aur kah,
ki Agar koí mard yá 'aurat KHUDÁWAND se bewafáí karke aisá koí
gunáh kare, jo ádmí karte hain,
aur asámí ho jáwe[e];
7 To cháhiye ki apne gunáh ká,
jo kiyá hai, iqrár kare[f], aur apná
asám pher de, aur us ká pánchwán
hissa us par ziyáda kare[g], aur us
ko, jis ká wuh asámí húá hai,
hawála kar de.
8 Lekin agar us shakhs ká koí
wáris na howe, jo us asám ká
haqqdár hai; to wuh pherá húá
asám KHUDÁWAND ko pahuncháyá
jáwe: yih káhin ká hogá, siwá
kafáre ke mendhe ke, ki us se us
ká kafára diyá játá hai[h].
9 Aur baní Isráel kí sárí muqaddas chízon kí sab uthái húí
qurbáníán, jo guzránte hain, káhin kí hongí[i].
10 Aur har ek shakhs kí muqaddas chízen us kí hongí; aur jo
chíz koí káhin ko degá, us kí
hogí[k].
11 Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
12 Baní Isráel ko farmá aur kah,
ki Agar kisí kí jorú gumráh ho
jáwe, aur us se bewafáí kare;
13 ¶ Aur koí us 'aurat ke sáth
hambistar howe[l], aur yih us ke
shauhar se poshída ho, aur parde
men ho, aur wuh nápák ho jáwe,
aur us par gawáh na howen, aur
fi'al karte húe pakrí na jáwe;
14 Aur us ke shauhar ke dil men
gairat ká khiyál áwe, aur wuh apní
jorú se gairat kháwe, aur wuh
'aurat nápák ho, yá us ke shauhar ke dil men gairat ká khiyál
áwe aur wuh apní jorú se gairat
kháwe, aur wuh 'aurat nápák na
ho;
15 To cháhiye ki wuh shakhs
apní jorú ko káhin pás láwe, aur
us 'aurat kí bábat ek aifah jau ke
áte ká daswán hissa qurbání láwe;
aur wuh us par tel aur lubán na
dále; kyúnki wuh gairat ká hadya,
ya'ne yád-dihí ká hadya hai, ki
gunáh ko yád men láwe[m].
16 Tab káhin us 'aurat ko nazdík láwe, aur KHUDÁWAND ke huzúr use khará kare.
17 Aur káhin mittí ke ek básan
men muqaddas pání lewe, aur
maskan ke sahn ká gubár leke us
pání men miláwe.
18 Phir káhin us 'aurat ko KHUDÁWAND ke huzúr khará kare, aur
us ká sir nangá kare, aur yád-dihí
ká hadya us ke háthon par rakhe,
ki yih gairat ká hadya hai; aur
káhin us karwe pání ko, jo la'nat
ká bá'is hai, apne háth men lewe.
19 Aur us 'aurat ko qasam deke
kahe, ki Agar koí mard terá hámbistar nahín húá, aur agar tú
apne shauhar ko chhorke dúsre
ke sáth nápák nahín húí, to tú is
karwe pání kí tásír se, jo la'nat
ká bá'is hai, bachí rah.
20 Aur agar tú apne shauhar ke
siwá dúsre par máil húí hai, aur
nápák húí, aur tere shauhar ke
siwá koí dúsrá tujh se hambistar
húá hai;
21 To tujh par la'nat hogí; aur
káhin use la'nat kí qasam dewe[n],
aur use kahe, ki KHUDÁWAND
tujhe terí qaum men zarb ul masal la'nat aur qasam ká kare[o], ki
KHUDÁWAND terí rán ko saráwe,
aur tere pet ko sujháwe;
22 Aur yih pání, jo la'nat ká
sabab hai, terí antríon men jáke[p]
terá pet phuláwe, aur terí rán
saráwe: aur 'aurat Ámín, ámín,
kahe[q].
23 Phir káhin un la'naton ko ek

a Ahb. 13. 3, 46. aur Gin. 12. 14.
b Ahb. 15. 2.
c Ahb. 21. 1. aur 9. 6, 10. aur 19. 11, 13. aur 31. 19.
d Ahb. 26. 11, 12. 2 Qur. 6. 16.
e Ahb. 6. 2, 3.
f Ahb. 5. 5. aur 26. 40. Yash. 7. 19.
g Ahb. 6. 5.
h Ahb. 6. 6, 7. aur 7. 7.
i Khur. 29. 28. Ahb. 6. 17, 18, 26. aur 7. 6, 7, 9, 10, 14. Gin. 18. 8, 9, 19. Ist. 18. 3, 4. Hiz. 44. 29, 30.
k Ahb. 10. 13.

Peshtar MASÍH se, 1490.

l Ahb. 18. 20.
m 1 Sal. 17. 18. Hiz. 29. 16.
n Yash. 6. 26. 1 Sam. 14. 24. Naham. 10. 29.
o Yar. 29. 22.
p Zab. 109. 18.
q Ist. 27. 15.

Peshtar MASÍH se, 1490.

kitáb men likhe, aur kaṛwe pání se use miṭáwe:

24 Aur káhin yih kaṛwá pání, jo la'nat ká sabab hai, us 'aurat ko piláwe: tab yih pání, jo la'nat ká sabab hai, kaṛwá karne ke liye us 'aurat ke jism men dáḳhil hogá.

25 Phir káhin us 'aurat ke háth se gairat ká hadya leke Ḳhudáwand ke huzúr us ko hiláwe[r], aur use mazbah ke nazdík láwe:

r Ahb. 8. 27.

26 Aur us hadya se izkár ke liye ek muṭṭhí leke káhin mazbah par sungháwe[s]; ba'd us ke wuh pání us 'aurat ko piláwe.

s Ahb. 2. 2, 9.

27 Aur jab wuh use yih pání piláwegá, tab aisá hogá, ki agar wuh gunáhgár hogí, aur us ne apne shauhar ke barḳhiláf ḳhatá kí hogí, to wuh pání, jo la'nat ká sabab hai, us ke jism men dáḳhil hoke kaṛwá ho jáegá, aur us ká peṭ phúlegá, aur us kí ránen saṛ jáengí, aur wuh 'aurat apní qaum men mal'ún hogí[t].

t Ist. 28. 37. Zab. 83. 9, 11. Yar. 24. 9. aur 29. 18, 22. aur 42. 18. Zak. 8. 13.

28 Par agar wuh nápák na ho, balki pák ho, to wuh páksáf baní rahegí, aur bachche janegí.

29 Us 'aurat kí bábat, jo apne shauhar ko chhoṛke dúsre se burá kám kare, aur nápák ho jáe[u], gairat ke liye yih sharí'at hai:

u 19 áyat.

30 Aur jab mard ko gairat ká ḳhiyál áwe, aur wuh apní jorú se gairat kháwe, to use Ḳhudáwand ke áge khaṛá kare, aur káhin us par ye sab ahkám jári kare.

31 Tab mard gunáh se pák hogá, aur wuh 'aurat apne gunáh ko áp uṭháwegí[x].

x Ahb. 20. 17, 19, 20.

VI BÁB.

1 Nazír hone kí rasm. 22 Logon ko barakat dene kí waz'a.

PHIR Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko farmá, aur un ko kah, Jab koí mard yá 'aurat aisí ḳháss nazr kare[a], ki áp ko Ḳhudáwand ke liye nazír banáwe;

a Ahb. 27. 2. Qáz. 13. 5. A'am. 21. 23.

3 To cháhiye ki mai se aur nashe kí chízon se parhez kare[b], aur angúrí sharáb ká aur kisí muskir ká sirká na píwe, aur angúr ká shíra hargiz na píwe, aur na táza angúr kháwe, na súkhá.

b 'Amús 2. 12. Lúq. 1. 15.

4 Aur apne nazír hone ke sab dinon men koí chíz, jo angúron se paidá hotí hai, tuḳhm se leke us ke chhilke tak na kháwe.

5 Aur apne nazír hone ke sab dinon men sir par ustura na phere[c]; jab tak ki we aiyám, jin men us ne áp ko Ḳhudáwand ke liye nazír kiyá hai, guzar na jáen: wuh muqaddas hai; apne sir ke bálon ko baṛhne de.

c Qáz. 13. 5. aur 16. 17. 1 Sam. 1. 11.

6 Ḳhudáwand ke liye apne sáre nazír hone ke dinon men murde kí lásh ke nazdík na jáwe[d].

d Ahb. 21. 11. aur 19. 11, 16.

7 Wuh apne báp, aur apní má, aur apne bháí, aur apní bahin ke liye, jab we mar jáwen, apne taín nápák na karen[e]; kyúnki us ke Ḳhudá kí nazr us ke sir par hai.

e Ahb. 21. 1, 2, 11. Gin. 9. 6.

8 Wuh apne nazír hone ke sab dinon men Ḳhudáwand ke liye muqaddas hai.

9 Aur agar koí insán us ke pás nágahání mar jáwe, aur us ke sir kí nazr ko nápák kare; to wuh apne pák hone ke din apná sir munḍáwe[f]; sátwen din sir munḍáwe.

f A'am. 18. 18. aur 21. 24.

10 Aur áṭhwen roz do qumríán, yá kabútar ke do bachche[g] jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par káhin pás láwe.

g Ahb. 5. 7. aur 14. 22. aur 15. 14, 29.

11 Aur káhin ek ko ḳhatiyat ke liye, aur dúsre ko chaṛháwe ke liye guzráne; aur us se us ḳhatá ká, ki murde ke sabab se húí, kafára dewe; aur apne sir ko usí din muqaddas kare.

12 Phir apne nazír hone ke dinon ko Ḳhudáwand ke liye muqaddas kare, aur ek eksála nar barra asám ke liye[h] láwe: aur us ke pahle aiyám námanzúr hain; kyúnki us kí nazr nápák ho gaí.

h Ahb. 5. 6.

13 ¶ Aur nazír ke liye yih sharí'at hai: ki jab us kí nazr ke aiyám púre hon[i], to wuh jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par házir kiyá jáwe.

i A'am. 21. 26.

14 Aur wuh Ḳhudáwand ke liye apná qurbán guzráne: chaṛháwe kí bábat ek be'aib eksála nar barra, aur ḳhatiyat kí bábat[k] ek be'aib eksála máda barra, aur salámí ke liye[l] ek be'aib mendhá;

k Ahb. 4. 2, 27, 32.
l Ahb. 3. 6.

15 Aur fatírí roṭíon aur mihín maide ke chupṛí húí kulchon[m], aur fatírí chupṛí húí[n] roṭíon kí ek ṭokrí ko, aur un ke hadya aur un ke tapáwan[o].

m Ahb. 2. 4.
n Ḳhur. 29. 2.
o Gin. 15. 5, 7, 10.

16 Aur káhin unhen Ḳhudáwand ke huzúr láke us kí ḳhatiyat aur us ke chaṛháwe ko guzrán de.

17 Aur us mendhe ko, fatírí ro-

Peshtar MASÍH se, 1490.

ṭion kí ṭokrí samet, KHUDÁWAND
ke liye salámí kí qurbání kare;
aur káhin us ke hadye aur tapá-
wan guzráne.
18 Phir wuh nazír jamá'at ke
khaime ke darwáze par apne sir
[p] A'am.21.24. kí nazr ko mundáwe[p]: aur un
bálon ko, jo us ke sir kí nazr hai,
leke, us ág men, jo salámí kí
qurbání ke tale hai, ḍál de.
19 Phir káhin us mendhe ká
[q] 1 Sam. 2.15. pakká húá[q] shána, aur ṭokrí men
se ek fatírí roṭí, aur fatírí kulcha
[r] Khur. 29. 23, 24. leke us nazír ke háthon par[r], jab
wuh apní nazr ko mundá chuke,
rakhe.
20 Phir káhin un ko hiláne kí
qurbání ke taur par KHUDÁWAND
ke huzúr hiláwe; yih, hiláne ke
síne aur uṭháne ke sháne samet,
[s] Khur. 29. 27, 28. káhin ke liye muqaddas hai[s]:
ba'd us ke nazír mai píne ká
mukhtár hai.
21 Us nazír kí, jo nazr ke liye
KHUDÁWAND ke áge apní qurbání
guzráne, yih sharí'at hai, siwá us
ke jo us ká dast-ras ho; aur chá-
hiye ki yih us kí nazr ke muwáfiq
ho, aur us ko sharí'at kí nazr ke
muwáfiq guzráne.
22 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
23 Hárún aur us ke beṭon ko
farmá, aur unhen kah, ki Tumhen
cháhiye ki baní Isráel ke haqq men
[t] Ahb. 9. 22. 1 Taw. 23. 13. yún du'á karo[t], aur unhen kaho:
24 KHUDÁWAND tujhe barakat
[u] Zab. 121. 7. Yúh. 17.11. bakhshe, aur terá nigáhbán rahe[u].
25 KHUDÁWAND apne chihre ká
[w] Zab. 31. 16. aur 67. 1. aur 80. 3, 7, 19. aur 119.135. Dán. 9. 17. jalwa[w] tujhe dikháe, aur tujh par
rahm kare;
26 KHUDÁWAND tujh par muta-
wajjih howe, aur tujhe salámatí
[x] 2 Tas. 3.16. bakhshe[x].
27 We merá nám leke baní Isráel
ke liye du'á karen, aur main unhen
[y] Zab.115.12. barakat bakhshúngá[y].

VII BÁB.

1 Tafsír i nazr jo ra,íson ne khaime ke makhsús karne ke waqt guzrání. 10 Un kí mutafarriq nazren qurbángáh ke makhsús karne ke waqt. 89 Khudá kafáre par se Músá ke sáth ham-kalám hotá.

AUR aisá húá, ki jis din Músá
maskan ke khaṛá karne se
fárig húá, aur us ko aur us ke
sab zurúf ko tel malkar muqad-
[a] Khur.40.18. Ahb. 8. 10, 11. das kiyá[a], aur aisáhí mazbah ko
us ke sab zurúf samet tel malkar
muqaddas kiyá;
2 To Isráelí ra,ís[b], jo apne ábáí
khándánon men sardár aur firqon
men ra,ís the, aur un men jo gine
gae buzurg the, nazdík áe.
3 Aur we chha gáṛíán poshishon [b] Gin. 1. 4, wag.
samet, aur bárah badhiyá bail
apní qurbání KHUDÁWAND ke hu-
zúr láe; do do ra,íson kí taraf se
ek ek gáṛí, aur har ek kí taraf se
ek ek bail: chunánchi we unhen
maskan ke sámhne le áe.
4 Tab KHUDÁWAND ne Músá ko
khitáb karke farmáyá, ki
5 Tú yih un se le, táki we
jamá'at ke khaime kí khidmat
men áwen, aur baní Láwí men
har shakhs ko us kí khidmat ke
muwáfiq bánṭ de.
6 So Músá ne gáṛíán aur bail
leke baní Láwí ko díe.
7 Do gáṛíán aur chár bail us ne
baní Jairsún ko un kí khidmat
ke muwáfiq[c] díe. [c] Gin. 4. 25.
8 Aur chár gáṛíán aur áṭh bail
baní Mirárí ko, jo Hárún káhin
ke beṭe Itamar ke farmánbardár
the[d], un kí khidmat ke muwáfiq[e] [d] Gin. 4. 28, 33.
díe. [e] Gin. 4. 31.
9 Lekin us ne baní Qihát ko
kuchh na diyá: is liye ki maqdis
kí khidmat[f], jo un ke liye mu- [f] Gin. 4. 15.
qarrar húí, yih thí, ki we apne
kándhon par uṭháke le chalen[g]. [g] Gin. 4. 6, 8, 10, 12, 14. 2 Sam. 6. 13.
10 ¶ Aur ra,ís jis din ki mazbah
mamsúh húá, us kí taqdís ke liye[h] [h] Dekho Ist. 20. 5. 1 Sal. 8. 63. 2 Taw. 7. 5, 9. 'Az. 6. 16. Naham. 12. 27. Zab. 30 ká sarnáma.
wehí apní qurbáníán mazbah ke
sámhne láe.
11 Tab KHUDÁWAND ne Músá
ko farmáyá, ki Ek ek din ek ek
ra,ís mazbah kí taqdís ke liye apní
qurbání guzráne.
12 ¶ So pahile din Yahúdáh ke
firqe men se 'Aminadáb ke beṭe
Nahsún[i] ne apní qurbání guzrání. [i] Gin. 2. 3.
13 Aur us kí qurbání yih thí:
Ek sau tís misqál rúpe kí qáb,
aur sattar misqál rúpe ká ek
tasht, maqdis ke misqál se[k]; we [k] Khur.30.13.
donon tel ke male húe maide se
hadya ke liye[l] bhare húe the: [l] Ahb. 2. 1.
14 Das misqál sone ká ek cham-
cha bakhúr se[m] bhará húá: [m] Khur.30.34.
15 Ek jawán bachhṛá, ek mendhá,
ek nar barra eksála, chaṛháwe ke
liye[n]: [n] Ahb. 1. 2.
16 Ek buzgála khatiyat ke liye[o]: [o] Ahb. 4. 23.
17 Aur salámí ke liye[p] do bail, [p] Ahb. 3. 1.
pánch mendhe, pánch bakre,
pánch barre eksála; 'Aminadáb ke
beṭe Nahsún ká qurbán yih thá.

Peshtar MASÍH se, 1490.

18 ¶ Dúsre din Sugr ke beṭe Nataniel ne, jo Ishakár ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
19 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se; we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the;
20 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá;
21 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
22 Ek buzgála khatiyat ke liye:
23 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Sugr ke beṭe Nataniel kí qurbání yih thí.
24 ¶ Aur tísre din Hailún ke beṭe Iliáb ne, jo Zabulún ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
25 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se; we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
26 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
27 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
28 Ek buzgála khatiyat ke liye:
29 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Hailún ke beṭe Iliáb kí qurbání yih thí.
30 ¶ Chauthe din Shadíúr ke beṭe Ilisúr ne, jo Rúbin ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
31 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
32 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
33 Ek bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
34 Ek buzgála khatiyat ke liye;
35 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Shadíúr ke beṭe Ilisúr kí qurbání yih thí.
36 ¶ Aur pánchwen din Súrishaddí ke beṭe Salúmiel ne, jo Sama'ún ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
37 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se; we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
38 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
39 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
40 Ek buzgála khatiyat ke liye:
41 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Súrishaddí ke beṭe Salúmiel kí qurbání yih thí.
42 ¶ Aur chhaṭhwen din Da'úel ke beṭe Ilyásaf ne, jo Jadd ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
43 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
44 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
45 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
46 Ek buzgála khatiyat ke liye:
47 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Da'úel ke beṭe Ilyásaf kí qurbání yih thí.
48 ¶ Aur sátwen din 'Ammihúd ke beṭe Ilísám'á ne, jo Ifráím ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
49 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
50 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
51 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
52 Ek buzgála, khatiyat ke liye:
53 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. 'Ammihúd ke beṭe Ilísám'á kí qurbání yih thí.
54 ¶ Aur áṭhwen roz Fidáhsúr ke beṭe Jamaliel ne, jo Munassí ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.

Peshtar MASÍH se, 1490.

55 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
56 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
57 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
58 Ek buzgála khatiyat ke liye:
59 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Fidáhsúr ke beṭe Jamaliel kí qurbání yih thí.
60 ¶ Aur nauwen din Jida'úní ke beṭe Abidán ne, jo Binyamín ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
61 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se; we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
62 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
63 Ek jawán bachhṛá, ek menḍha, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
64 Ek buzgála khatiyat ke liye:
65 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. Jida'úní ke beṭe Abidán kí qurbání yih thí.
66 ¶ 'Aur daswen din 'Ammishaddí ke beṭe Akhi'azar ne, jo Dán ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
67 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
68 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
69 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
70 Ek buzgála khatiyat ke liye:
71 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. 'Ammishaddí ke beṭe Akhi'azar kí qurbání yih thí.
72 ¶ Aur gyárahwen din 'Akrán ke beṭe Faja'iel ne, jo Yasar ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
73 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon tel ke male húe maide se hadya ke liye bhare húe the:
74 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
75 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
76 Ek buzgála khatiyat ke liye:
77 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. 'Akrán ke beṭe Faja'iel kí qurbání yih thí.
78 ¶ Aur bárahwen din 'Ainán ke beṭe Akhir'a ne, jo baní Naftálí ke firqe ká sardár thá, apní qurbání guzrání.
79 Aur us kí qurbání yih thí: Ek sau tís misqál rúpe kí qáb, aur sattar misqál rúpe ká ek tasht, maqdis ke misqál se: we donon hadye ke liye tel ke male húe maide se bhare húe the:
80 Das misqál sone ká ek chamcha bakhúr se bhará húá:
81 Ek jawán bachhṛá, ek menḍhá, ek barra eksála, chaṛháwe ke liye:
82 Ek buzgála khatiyat ke liye:
83 Aur salámí ke liye do bail, pánch menḍhe, pánch bakre, pánch barre eksála. 'Ainán ke beṭe Akhir'a kí qurbání yih thí.
84 Mazbah kí qurbáníán us kí taqdís ke liye, jis din us par tel malá gayá, jo Isráelí ra,íson ne chaṛháín, yih thín: Rúpe kí bárah qáben, rúpe ke bárah tasht, sone ke bárah chamche:
85 Rúpe kí har ek qáb wazn men ek sau tís misqál, har ek tasht sattar misqál: rúpe ke sab bartan maqdis ke misqál se do hazár chár sau misqál the.
86 Sone ke bárah chamche bakhúr se labrez, har chamcha das misqál wazn men maqdis se; soná sáre chamchon ká ek sau bís misqál thá.
87 Chaṛháwe ke liye bárah bachhṛe, bárah menḍhe, eksála bárah barre, un ke hadya samet: aur khatiyat ke liye bárah buzgále.
88 Aur salámí ke liye sab bachhṛe chaubís, menḍhe sáṭh, buzgále sáṭh, eksála barre sáṭh. Jis din mazbah par tel malá gayá[q], ye sab mazbah kí taqdísen thín.
89 Aur jab Músá jamá'at ke

[q] 1 Áyat.

Peshtar MASÍH se, 1490.

khaime men dákhil húá, táki us
se hamkalám ho[r]; to us ne kafáre
ke sarposh par se, jo 'ahdnáme
ke sandúq par thá, donon karú-
bíon ke darmiyán se ek áwáz
suní[s], jo us ke sáth khitáb kartí
thí.

r Gin. 12. 8. Khur. 33. 9, 11.
s Khur. 25. 22.

VIII BAB.

1 Chirágon ko, un ke jaláte waqt, kyúnkar rakhen. 5 Láwíon ke makhsús karne kí rasm. 23 Kis 'umr men 'uhda páwen, aur kab tak use rakhte rahen.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
2 Hárún ko farmá, aur use kah,
Jab tú chirágon ko roshan kare[a],
to cháhiye ki sáton chirágon kí
roshní shama'dán ke sámhne ko
ho.
3 Chunánchi Hárún ne aisáhí
kiyá: us ne chirág roshan karke
yún rakhe, ki ujálá shama'dán ke
sámhne ko húá, jaisá ki KHUDÁ-
WAND ne Músá ko farmáyá thá.
4 Aur shama'dán kí banáwat[b]
yún thí, ki wuh sab, khwáh páya
us ká, khwáh sosan us ke, garhá
húá[c], sone se thá, us námúne ke
muwáfiq, jo KHUDÁWAND ne Músá
ko dikháyá thá[d]; us ne waisehí
shama'dán ko banáyá.
5 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
6 Láwíon ko baní Isráel men se
alag kar, aur unhen pák kar, ki
we pák ho jáwen.
7 Aur tú un ko yún pák kar:
ki khatiyat ká pání leke un par
chhirak[e], aur un ke sab badan
par ustura phirwá[f], aur un ke
kapre dhulwá, táki pák ho jáwen,
8 Tab we ek bachhrá us ke
hadya samet, jo maida tel milá
húá hai[g], lewen; aur tú khatiyat
ke liye ek aur bachhrá le.
9 Tab tú Láwíon ko jamá'at ke
khaime ke nazdík le á[h], aur baní
Isráel kí sárí jamá'at ko jam'a kar[i].
10 Aur Láwíon ko KHUDÁWAND
ke áge lá, aur baní Isráel apne
háth Láwíon par rakhen[k].
11 Aur Hárún Láwíon ko baní
Isráel men se, hiláne kí qurbání
ke taur par, KHUDÁWAND ke rú-
barú guzráne, táki we KHUDÁ-
WAND kí khidmatguzárí karen.
12 Tab Láwí apne háth bachhron
ke siron par rakhen[l]; aur tú ek
ko khatiyat, aur dúsre ko char-
háwe kí bábat KHUDÁWAND ke

a Khur. 25. 37. aur 40. 25.
b Khur. 25. 31.
c Khur. 25. 18.
d Khur. 25. 40.
e Gin. 19. 9, 17, 18.
f Ahb. 14. 8, 9.
g Ahb. 2. 1.
h Dekho Khur. 29. 4. aur 40. 12.
i Ahb. 8. 3.
k Ahb. 1. 4.
l Khur. 29. 10.

Peshtar MASÍH se, 1490.

liye qurbání kar, táki Láwíon ke
wáste kafára diyá jáwe.
13 Phir tú Láwíon ko Hárún
aur us ke beton ke áge khará kar,
aur un ko hiláne kí qurbání ke
taur par KHUDÁWAND ke liye
guzrán.
14 Aur tú Láwíon ko baní Isráel
men se judá kar, ki Láwí mere
hon[m].
15 Ba'd us ke Láwí jamá'at ke
khaime men khidmat ke liye
dákhil howen: tú unhen pák kar,
aur tú unhen hiláne kí qurbání ke
taur par guzrán[n].
16 Is liye ki we sab ke sab baní
Isráel men se mujhe sompe gae;
is liye ki main ne baní Isráel ke
sab palauthon ke badle[o], jo pet ke
kholnewále hain, unhen apne
wáste liyá.
17 Kyúnki baní Isráel ke sáre
palauthe, kyá insán, kyá haiwán,
mere hain[p]: main ne jis din
zamín i Misr men har ek palauthe
ko halák kiyá, un ko apne liye
muqaddas kiyá.
18 Aur baní Isráel ke sáre pa-
lauthon ke badle main ne Láwíon
ko le liyá hai.
19 Aur main ne baní Isráel men
se sab Láwí Hárún aur us ke be-
ton ko supurd kíe[q], táki jamá'at
ke khaime men baní Isráel kí
jagah khidmatguzárí karen, aur
baní Isráel ke liye kafára dewen;
táki baní Isráel par, jab ki we
maqdis ke nazdík áwen, wabá na
áwe[r].
20 Chunánchi Músá aur Hárún
aur baní Isráel ke sáre majma'
ne Láwíon se aisá hí kiyá: sab
jo kuchh KHUDÁWAND ne Láwíon
kí bábat Músá ko hukm farmáyá
thá, baní Isráel ne un se wuhí
kiyá.
21 Tab Láwíon ne apne taín
pák kiyá, aur unhon ne apne
kapre dhoe[s], aur Hárún ne unhen
hiláne kí qurbání ke taur par
KHUDÁWAND ke rúbarú guzráná[t];
aur Hárún ne un kí taraf se ka-
fára diyá, táki unhen pák kare.
22 Ba'd us ke Láwí apní khidmat
karne ko Hárún aur us ke beton
ke sámhne jamá'at ke khaime
men dákhil húe[u]; jaisá KHUDÁ-
WAND ne Láwíon kí bábat Músá
ko farmáyá thá[x], unhon ne wai-
sáhí un se kiyá.

m Gin. 3. 45. aur 16. 9.
n 11, 13 áyaten.
o Gin. 3. 12, 45.
p Khur. 13. 2, 12, 13, 15. Gin. 3. 13. Lúq. 2. 23.
q Gin. 3. 9.
r Gin. 1. 53. aur 16. 46. aur 18. 5. 2 Taw. 26. 19.
s 7 áyat.
t 11, 12 áyaten.
u 15 áyat.
x 5 áyat, wag.

Peshtar Masíh se, 1490.

23 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá, ki
24 Láwíoṉ ká yih ma'múl rahe;
ki we pachís baraswále se úpar
tak jamá'at ke ḳhaime meṉ dáḳhil
hoṉ[y], táki ḳhidmatguzárí kareṉ:
25 Aur jab pachás baras ke hoṉ,
to ḳhidmatguzárí se nikleṉ, aur
phir kabhú ḳhidmat na kareṉ;
26 Par jamá'at ke ḳhaime meṉ
apne bháíoṉ ke sáth nigáhbání
ká kám kiyá kareṉ[z], aur ḳhidmat
hargiz na kareṉ. Tú Láwíoṉ se
un kí nigáhbání kí bábat yúṉhí
kíjiyo.

IX BAB.

1 'Íd i fasah karne ká do bára hukm hotá. 6 'Íd meṉ jo log nápákí yá gairházirí ke bá'is shámil na hoṉ, dusre mahíne fasah kareṉ. 15 Badlí se Baní Isráel kí rahbarí hotí, ki kab kúch kareṉ aur kaháṉ maqám.

PHIR Ḳhudáwand ne dasht i
Síná meṉ, Misr kí zamín se
baní Isráel ke nikalne ke dúsre
sál ke pahile mahíne meṉ, Músá
ko farmáyá, ki
2 Hukm kar, táki baní Isráel us
ke mu'aiyan waqt meṉ 'íd i fasah
kareṉ[a].
3 Is mahíne kí chaudahwíṉ
táríḳh, zawál aur gurúb ke dar-
miyán, us ke muqarrarí waqt
meṉ use karo: us kí rasmoṉ aur
sab hukmoṉ ke muwáfiq use karo.
4 So Músá ne baní Isráel ko
hukm kiyá, ki Fasah karo.
5 Aur unhoṉ ne pahile mahíne
kí chaudahwíṉ táríḳh[b], zawál aur
gurúb ke darmiyán, dasht i Síná
meṉ 'íd i fasah kí: aur baní Is-
ráel ne sab par, jo Ḳhudáwand
ne Músá ko farmáyá thá, 'amal
kiyá.
6 ¶ Waháṉ ba'ze log murde ke
sabab se nápák húe the[c]; we us
roz fasah na kar sake[d]: so we usí
din Músá aur Hárún ke huzúr áe;
7 Aur unhoṉ ne us se kahá, ki
Ham murde ke sabab se nápák
haiṉ; aur kis liye ham baní Isráel
ke darmiyán Ḳhudáwand kí qur-
bání us ke mu'aiyan waqt par
guzránne se báz rakhe jáweṉ?
8 Músá ne unheṉ kahá, Rah
jáo; maiṉ sun lúṉ, ki Ḳhudáwand
tumháre haqq meṉ kyá hukm
kartá hai[e].
9 ¶ Tab Ḳhudáwand ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá, ki
10 Baní Isráel ko farmá aur

y Dekho Gin. 4. 3. 1 Taw. 23. 3, 24, 27.
z Gin. 1. 53.
a Ḳhur. 12. 1, wag. Ahb. 23. 5. Gin. 28. 16. Ist. 16. 1, 2.
b Yash. 5. 10.
c Gin. 5. 2, aur 19. 11, 16. Dekho Yúh. 18. 28.
d Ḳhur. 18. 15, 19, 26. Gin. 27. 2.
e Gin. 27. 5.

unheṉ kah, ki Agar koí tum meṉ
se, yá tumhárí nasl meṉ se murde
ke sabab nápák ho, yá kahíṉ dúr
safar meṉ howe:
11 To cháhiye ki dúsre mahíne
kí chaudahwíṉ táríḳh zawál o gu-
rúb ke darmiyán fasah kare[f], aur
fatírí roṭíáṉ kaṛwí tarkáríoṉ ke
sáth kháwe[g].
12 We us meṉ se kuchh subh
tak báqí na chhoṛeṉ[h], aur us kí
haḍḍí ko na toṛeṉ[i]: we fasah
kí sárí rasmoṉ ke muwáfiq use
kareṉ[k].
13 Lekin wuh insán, jo pák hai,
aur safar meṉ nahíṉ, agar fasah
karne se báz rahe, to wuh insán
apní qaum meṉ se kaṭ jáegá[l]:
kyúṉki wuh muqarrarí waqt par
Ḳhudáwand kí qurbání na láyá[m];
wuh apná gunáh uṭháwegá[n].
14 Aur agar koí pardesí tum
meṉ budobásh kare, aur Ḳhudá-
wand ke liye fasah kare; to wuh
fasah kí rasmoṉ, aur us ke huk-
moṉ ke muwáfiq use kare: tum-
háre liye, kyá pardesí aur kyá
mutawattin, ekhí rasm hogí[o].
15 ¶ Aur jis din maskan khaṛá
kiyá gayá, to badlí ne 'ahdnáme
ke ḳhaime ke maskan ko chhi-
páyá[p]: lekin shám se leke sahar
tak maskan par ág sí hotí thí[q].
16 So hamesha aisá húá kiyá;
ki din ko use badlí chhipátí thí,
aur rát ko ág sí roshan rahtí thí.
17 Aur jab badlí maskan ko
chhoṛke buland hotí thí, to baní
Isráel kúch karte the; aur jaháṉ
badlí áke ṭhahartí thí, waháṉ baní
Isráel ḳhaima khaṛe karte the[r].
18 Baní Isráel Ḳhudáwand ke
hukm se kúch karte the, aur Ḳhu-
dáwand ke hukm se maqám karte
the: aur jab tak ki badlí maskan
par rahtí thí[s], ḳhaimoṉ meṉ rahte
the.
19 Aur jab badlí maskan par
bahut dinoṉ tak ṭhahrí rahí, to
baní Isráel ne Ḳhudáwand ká
hukm máná, aur kúch na kiyá.
20 Aur aisehí jab badlí thoṛe
dinoṉ tak maskan par rahí; we
Ḳhudáwand ke hukm se apne
ḳhaimoṉ meṉ rahe, aur Ḳhudá-
wand ke hukm se unhoṉ ne kúch
kiyá.
21 Aur jab shám se subh tak
badlí ṭhahrí rahí, aur subh hote húe
buland húí, to wúṉhíṉ unhoṉ ne

Peshtar Masíh se, 1490.

f 2 Taw. 30. 2, 15.
g Ḳhur. 12. 8.
h Ḳhur. 12. 10.
i Ḳhur. 12. 46. Yúh. 19. 36.
k Ḳhur. 12. 43.
l Paid. 17. 14. Ḳhur. 12. 15.
m 7 áyat.
n Gin. 5. 31.
o Ḳhur. 12. 49.
1490
p Ḳhur. 40. 34. Naham. 9. 12, 19. Zab. 78. 14.
q Ḳhur. 13. 21. aur 40. 38.
r Ḳhur. 40. 36. Gin. 10. 11, 33, 34. Zab. 80. 1.
s 1 Qur. 10. 1.

Peshtar MASÍH se, 1490.

kúch kiyá: jab badlí buland hotí,
ḳhwáh din hotá ḳhwáh rát, we
kúch karte the.
22 Aur jab badlí maskan par
ṭhahrí rahtí, ḳhwáh do din, ḳhwáh
ek mahíná, ḳhwáh ek baras, baní
Isráel apne ḳhaimoṉ meṉ muqím
rahte [t], aur kúch na karte: par
jab wuh buland hotí, tab we kúch
karte.
23 ḲHUDÁWAND ke hukm se we
ḳhaime khaṛe karte, aur ḲHUDÁ-
WAND hí ke hukm se we kúch
karte: unhoṉ ne ḲHUDÁWAND ke
hukm kí, jo Músá kí ma'rifat húá,
muháfazat kí.

X BÁB.

1 *Rúpahle narsinge kis kám áweṉ.* 11 *Isráelí Síná ko chhoṛ Fárán ko játe.* 14 *Kúch ke waqt firqoṉ ke áge píchhe jáne ká hukm.* 29 *Músá Hubáb se 'arz kartá, ki wuh unheṉ na chhoṛe.* 33 *Músá kí nek du'áeṉ sandúq ke uṭhálejáne aur biṭháne ke waqtoṉ meṉ.*

PHIR ḲHUDÁWAND ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá, ki
2 Apne liye do narsinge rúpe se
gaṛhke baná: we terí jamá'at kí
manádí [a] aur lashkaroṉ ke kúch
ke liye hoṉge.
3 So jab we phúnke jáweṉ,
cháhiye ki sárí qaum jamá'at ke
ḳhaime ke darwáze par tere pás
jam'a howe [b].
4 Aur agar ek hí phúnká jáwe,
to we ra,ís, jo hazároṉ Isráelíoṉ
ke sardár haiṉ [c], tere pás jam'a
howeṉ.
5 Aur jab tum chhoṭí baṛí áwáz
se phúnko, to un ḳhaimoṉ ká, jo
mashriq kí samt khaṛe haiṉ [d], kúch
ho jáe.
6 Jab tum dobára tez áwáz se
phúnko, to janúbí ḳhaimoṉ ká
kúch howe [e]: so we un ke kúch
ke liye har phúnkne meṉ tez
áwáz se phúnkeṉ.
7 Lekin jab ki jamá'at ká jam'a
karná manzúr ho, to barábar áwáz
se phúnko [f], aur tez áwáz se mat
phúnko [g].
8 Aur Hárún káhin ke beṭe nar-
singe phúnká kareṉ [h]; aur yih
tumháre qarnoṉ meṉ abad tak
rasm ke taur par jári rahe.
9 Aur jab tum apne mulk meṉ
dushmanoṉ se [i], jo tum se muqá-
bala karne par hoṉ, laṛne ko
niklo [k], to tum narsinge tez áwáz
se phúnko; ḲHUDÁWAND tumhárá
Ḳhudá tum ko yád karegá [l], aur

[t] Ḳhur. 40. 36, 37.
[a] Yas. 1. 13.
[b] Yar. 4. 5. Yúel 2. 15.
[c] Ḳhur. 18. 21. Gin. 1. 16. aur 7. 2.
[d] Gin. 2. 3.
[e] Gin. 2. 10.
[f] 3 áyat,
[g] Yúel 2. 1.
[h] Gin. 31. 6. Yash. 6. 4. 1 Taw. 15. 24. 2 Taw. 13. 12.
[i] Gin. 31. 6. Yash. 6. 5. 2 Taw. 13. 14.
[k] Qáz. 2. 18. aur 4. 3. aur 6. 9. aur 10. 8, 12. 1 Sam. 10. 18. Zab. 106. 42.
[l] Paid. 8. 1. Zab. 106. 4.

tum apne dushmanoṉ se naját
páoge.
10 Aur tum apní ḳhushí ke din,
aur apní 'ídoṉ ke din, aur apne
mahínoṉ ke gurroṉ ko, apne chaṛ-
háwoṉ aur apní salámí ke zabíhoṉ
par narsinge phúnko [m]; táki tum-
háre ḲHUDÁWAND ke huzúr tum-
hárí yádgárí [n] ho; maiṉ ḲHUDÁ-
WAND tumhárá Ḳhudá húṉ.
11 ¶ Phir yúṉ húá, ki dúsre
baras ke dúsre mahíne kí bíswíṉ
táríḳh, wuh badlí 'ahdnáme ke
maskan se buland húí [o].
12 To baní Isráel dasht i Síná
se [p] apne apne safaroṉ meṉ [q] chale,
aur badlí dasht i Fárán meṉ já
ṭhahrí [r].
13 So ḲHUDÁWAND ke farmáne
ke mutábiq, jo Músá kí ma'rifat
thá, pahlá kúch húá [s].
14 ¶ Pahle baní Yahúdáh ke
jhanḍe un ke lashkaroṉ ke mu-
wáfiq rawána húe [t]: un ká sardár
'Aminadáb ká beṭá Nahsún thá [u].
15 Aur firqe baní Ishakár ke
lashkar ká sardár Sugr ká beṭá
Nataniel thá.
16 Aur firqe i Zabúlún ká sardár
Hailún ká beṭá Iliáb thá.
17 Phir maskan utárá gayá [x];
tab baní Jairsún aur baní Mirárí
ne maskan ko uṭháke kúch kiyá [y].
18 ¶ Phir Rúbin ke jhanḍe un
ke lashkaroṉ ke muwáfiq chale [z]:
Shadíúr ká beṭá Ilisúr un ká sar-
dár thá.
19 Aur firqe baní Sam'aún ke
lashkaroṉ ke sardár Súrishaddí ká
beṭá Salúmiel thá.
20 Aur firqe baní Jadd ke lash-
kar ká sardár Da'úel ká beṭá
Ilyásaf thá.
21 Phir Qihátíoṉ ne maqdis
uṭháke kúch kiyá [a]: aur un ke
pahunchne tak maskan khaṛá kiyá
játá thá.
22 ¶ Phir baní Ifráím ke jhanḍe
un ke lashkaroṉ ke muwáfiq
chale [b]: un ká sardár 'Ammihúd
ká beṭá Ilísám'á thá.
23 Aur firqe Munassí ke lashkar
ká sardár Fidáhsúr ká beṭá Ja-
maliel thá.
24 Aur firqe baní Binyamín ke
lashkar ká sardár Jida'úní ká beṭá
Abidán thá.
25 ¶ Sab ḳhaimagáhoṉ ke píchhe
baní Dán ke jhanḍoṉ ká, un ke
lashkaroṉ ke muwáfiq kúch húá [c];

Peshtar MASÍH se, 1490.

[m] Gin. 29. 1. Ahb. 23. 24. 1 Taw. 15. 24. 2 Taw. 5. 12. aur 7. 6. aur 29. 26. 'Az. 3. 10. Naham. 12. 35. Zab. 81. 3.
[n] 9 áyat.
[o] Gin. 9. 17.
[p] Ḳhur. 19. 1. Gin. 1. 1. aur 9. 5.
[q] Ḳhur. 40. 36. Gin. 2-9, 16, 24, 31.
[r] Paid. 21. 21. Gin. 12. 16. aur 13. 3, 26. Ist. 1. 1.
[s] 5, 6 áyateṉ. Gin. 2. 34.
[t] Gin. 2. 3, 9.
[u] Gin. 1. 7.
[x] Gin. 1. 51.
[y] Gin. 4. 24, 31. aur 7. 6, 7, 8.
[z] Gin. 2. 10, 16.
[a] Gin. 4. 4, 15. aur 7. 9.
[b] Gin. 2. 18, 24.
[c] Gin. 2. 25, 31.

Peshtar Masíh se, 1490.

un ká sardár 'Ammishaddí ká beṭá Akhi'azar thá.

26 Aur firqe baní Yasar ke lashkar ká sardár 'Akrán ká beṭá Faja'iel thá.

27 Aur firqe baní Naftálí ke lashkar ká sardár 'Ainán ká beṭá Akhir'a thá.

28 So baní Isráel ke kúch un ke lashkaron ke muwáfiq ye the; unhon ne aisehí kúch kíe[d].

29 ¶ Tab Músá ne Midyání Ra'úel[e] ke beṭe Hubáb ko, jo Músá ká sasurá thá, kahá, Ham us maqám ko, ki Ḳhudáwand ne farmáyá hai, ki main wuh tumhen bakhshúngá[f], játe hain: so tú hamáre sáth á, ham tujh se nekí karenge[g]; is liye ki Ḳhudáwand ne baní Isráel se nekí ká wa'da kiyá hai[h].

30 Us ne use jawáb diyá, ki Main nahín játá, balki main apne watan ko aur apne rishtadáron men jáúngá.

31 Tab us ne kahá, ki Ham ko na chhoṛ; kyúnki tú pahchántá hai, ki hamárá utarná dasht men kaun sí jagah munásib hai; so tú hamárí ánkhon kí jagah hogá[i].

32 Aur yún hogá, agar tú hamáre sáth chalegá, to jo nekí Ḳhudáwand ham se karegá, wuhí ham tujh se karenge[k].

33 ¶ Phir unhon ne Ḳhudáwand ke pahár se tín din kí ráh safar kiyá[l]: aur Ḳhudáwand ke 'ahd ká sandúq tín din kí ráh un se áge gayá; táki un ke liye árámgáh ḍhúndhe[m].

34 Aur Ḳhudáwand kí badlí, jab we din ko khaimagáh se chalte the, un ke úpar hotí thí[n].

35 Aur sandúq ke kúch ke waqt yih rasm thí, ki Músá kahtá thá, Uṭh, ai Ḳhudáwand, tere dushman pareshán hon: aur we, jo tujh se kína rakhte hain, tere áge se bhágen[o].

36 Aur us ke maqám ke waqt yih kahtá thá, Ai Ḳhudáwand, hazáron hazár Isráelíon men phir á.

d Gin. 2. 34.
e Khur. 2. 18.
f Paid. 12. 7.
g Qáz. 1. 16. aur 4. 11.
h Paid. 32. 12. Khur. 3. 8. aur 6. 7, 8.
i Aiy. 29. 15.
k Qáz. 1. 16.
l Dekho Khur. 3. 1.
m Ist. 1. 33. Yash. 3. 3, 4, 6. Zab. 132. 8. Yar. 31. 2. Hiz. 20. 6.
n Khur. 13. 21. Naham. 9. 12, 19.
o Zab. 68. 1, 2. aur 132. 8.

XI BÁB.

1 Tab'arah kí ág, Músá kí du'á se, bujh játí. 4 Log hirs se gosht cháhte aur mann se nafrat rakhte. 10 Músá apne 'uhde ke sabab shikáyat kartá. 16 Us bojh ke uṭháne men Khudá sattar buzurgon ko us ke sharík muqarrar kartá. 31 Khudá gusse hoke Qabrát ut Taháwah men salwe bhejtá.

AUR jab qaum baṛí shikáyat Ḳhudáwand ke nazdík karne lagí[a], to Ḳhudáwand ne suná, aur us ká gussa bhaṛká[b]: aur Ḳhudáwand kí ág un men jalí[c], aur ek taraf khaimagáh kí khá gaí.

2 Tab log Músá ke pás chilláe, aur Músá ne Ḳhudáwand se du'á mángí; to ág bujh gaí[d].

3 Aur is liye ki Ḳhudáwand kí ág un men bhaṛkí, us ne us jagah ká nám ‖ Tab'arah rakhá.

4 ¶ Aur ba'zon ne ajnabí qaumon se, jo un men mile húe the[e], hirs se khwáhish kí: aur baní Isráel bhí phire, aur roe, aur bole, Hamen kaun hai, jo gosht kháne ko degá[f]?

5 Ham ko wuh machhlí yád átí hai, jo ham muft muft Misr men kháte the; aur wuh khíre, aur wuh kharbúze, aur wuh gandaná, aur wuh piyáz, aur wuh lahsan[g]:

6 Par ab to hamárí ján khushk ho chalí[h]: yahán to hamárí ánkhon ke sámhne kuchh bhí nahín, magar mann.

7 Aur mann súkhe dhaniye ke mánind thá, aur us ká rang motí ke dáne ká sá thá[i].

8 Log idhar udhar jáke use jam'a karte the, aur chakkí men píste the, yá ukhlí men kúṭte the, aur laganon men gúndhte the, aur roṭíán pakáte the: us ká maza tel ká sá thá[k].

9 Aur rát ko, jab khaimon par os paṛtí thí, to mann bhí us ke sáth barastá thá[l],

10 ¶ Tab Músá ne suná, ki qaum ke har ek gharáne ká har ek shakhs apne apne khaime ke darwáze par khaṛá rotá hai: to Ḳhudáwand ká gussa niháyat bhaṛká[m]; aur Músá ne bhí burá máná.

11 Tab Músá ne Ḳhudáwand se kahá, Tú apne bande ko kyún dukh de rahá hai? aur tere rúbarú main ne kyún nahín rahmat páí, ki tú ne in sab logon ká bojh mujh par ḍálá hai[n]?

12 Kyá ye sáre log mere peṭ men paṛe the? yá main ne unhen jana hai, jo tú mujhí ko kahtá hai, ki unhen us zamín men, jis kí tú ne un ke bápdádon se qasam khái hai[o], apní god men le[p], jis tarah se dadá dúdh-píte bachche ko god men letí hai[q]?

Peshtar Masíh se, 1490.

a Ist. 9. 22.
b Zab. 78. 21.
c Ahb. 10. 2. Gin. 16. 35. 2 Sal. 1. 12. Zab. 106. 18.
d Ya'q. 5. 16.
‖ Ya'ne *Jalan*, Ist. 9. 22.
e Jaisá ki Khur. 12. 38.
f Zab. 78. 18. aur 106. 14. 1 Qur. 10. 6.
g Khur. 16. 3.
h Gin. 21. 5.
i Khur. 16. 14, 31.
k Khur. 16. 31.
l Khur. 16. 13, 14.
m Zab. 78. 21.
n Ist. 1. 12.
o Paid. 26. 3. aur 50. 24. Khur. 13. 5.
p Yas. 40. 11.
q 1 Tas. 2. 7.

Peshtar MASÍH se, 1490.

13 Maiṉ kaháṉ se gosht láúṉ, ki in sab logoṉ ko kháne ko dúṉ[r]? we mujhe ro ro kahte haiṉ, Ham ko gosht de, ki ham kháweṉ.

14 Maiṉ akelá un sab logoṉ ká bojh uṭhá nahíṉ saktá, is liye ki mujh par bahut bhárí hai[s].

15 Agar tú mujh se yúṉ hí kartá hai, to mujhe már ḍál[t]; aur agar terí mujh par karam kí nazar hai, to maiṉ apní balá na dekhúṉ[u].

16 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Baní Isráel ke sattar mard un ke buzurgoṉ meṉ se[x], ki jinheṉ tú qaum ke buzurg aur sardár[y] jántá hai, mere liye jam'a kar, aur un ko jamá'at ke ḳhaime pás lá; we tujh samet waháṉ khaṛe raheṉ.

17 To maiṉ waháṉ utrúṉgá[z], aur tere sáth báteṉ karúṉgá: aur maiṉ us rúh meṉ se, jo tujh meṉ hai, kuchh le lúṉgá, aur un meṉ ḍálúṉgá[a]; ki we tere sáth qaum ká bojh uṭháweṉ, táki tú akelá use na uṭháwe.

18 Aur logoṉ se kah, ki Fajr ko apne taíṉ pák karo[b], ki tum gosht kháoge: (is liye ki roná tumhárá KHUDÁWAND ke kánoṉ meṉ pahunchá[c], ki tum kahte the, Kaun hameṉ gosht kháne ko degá? ham to Misr hí meṉ bhale the[d]:) so KHUDÁWAND tumheṉ gosht degá, aur tum kháoge.

19 Aur tum ekhí din na kháoge, na do din, na pánch din, na das din, na bís din;

20 Balki ek mahíná kámil kháoge, jab tak ki yih tumháre nathnoṉ kí ráh nikle, aur tum us se bezár ho[e]: kyúṉki tum ne KHUDÁWAND kí, jo tumháre darmiyán hai, tahqír kí, aur us ke áge yúṉ kahke roe, Yih kyá húá? ham Misr se kyúṉ báhar áe[f]?

21 Tab Músá ne kahá, ki Ye log, jin meṉ maiṉ húṉ, chha lákh piyáde haiṉ[g]; aur tú kahtá hai, ki Maiṉ unheṉ itná gosht dúṉgá, ki we ek mahíná bhar kháeṉge.

22 Kyá bheṛ bakrí aur gáe bail ke galle un ke liye zabh kí,e jáweṉge, táki un ke liye kifáyat ho[h]? yá daryá kí sárí machhliáṉ un ke liye jam'a kí jáeṉgí, táki unheṉ serí howe?

23 KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, Kyá KHUDÁWAND ká háth chhoṭá hai[i]? ab tú dekhegá, ki maiṉ sukhan ká púrá húṉ, ki nahíṉ[k].

24 ¶ Tab Músá ne báhar jáke KHUDÁWAND kí báteṉ qaum se kahíṉ, aur baní Isráel ke buzurgoṉ meṉ se sattar shaḳhs ikaṭṭhe kí,e[l], aur unheṉ ḳhaime ke áspás jam'a kiyá.

25 Tab KHUDÁWAND badlí meṉ hoke utrá[m], aur us se bolá, aur us rúh meṉ se, jo us meṉ thí, kuchh leke un sattar buzurg shaḳhsoṉ ko dí: chunánchi jab rúh ne un meṉ qarár pakṛá[n], to we nubúwat karne lage[o], aur ba'd us ke phir na kí.

26 Aur un meṉ se do shaḳhs ḳhaimagáh hí meṉ rahe the, jin meṉ se ek ká nám Ildád thá, aur dúsre ká Medád: chunánchi rúh ne un meṉ qarár pakṛá; (ye bhí unhíṉ meṉ se the, jo likhe gae, par us ḳhaime ko na gae[p]:) aur we ḳhaimagáh hí meṉ nubúwat karte the.

27 Tab ek jawán ne dauṛke Músá ko ḳhabar dí, ki Ildád aur Medád ḳhaimagáh meṉ nubúwat karte haiṉ.

28 So Músá ke ḳhádim Nún ke beṭe Yashú' ne, jo us ke barguzídoṉ meṉ se thá, Músá se kahá, Ai mere maḳhdúm, Músá, unheṉ man'a kar[q].

29 Músá ne use kahá, Kyá tujhe mere liye rashk átá hai? Kásh ki KHUDÁWAND ke sáre bande nabí hote[r], aur KHUDÁWAND apní rúh un sab meṉ ḍáltá.

30 So Músá aur baní Isráel ke buzurg ḳhaimagáh meṉ jam'a húe.

31 ¶ Tab KHUDÁWAND kí taraf se ek hawá uṭhí, aur daryá se sulwe uṛá láí[s], aur use ḳhaimagáh aur ḳhaimagáh ke girdágird par idhar udhar ek din kí ráh tak phailáyá, aisá ki wuh zamín par do gaz buland húá.

32 Tab log us sáre din, aur us sárí rát, aur us ke dúsre din bhí khaṛe rahe, aur sulwe jam'a kiyá kí,e; aur jis ne kam se kam jam'a kí,e, das gumr[t] the; aur unhoṉ ne apne liye ḳhaimagáh ke ás pás unheṉ phailá diyá.

33 Aur hanoz un ke dántoṉ tale gosht thá, pahle us se ki we use chábeṉ, KHUDÁWAND ká gussa un logoṉ par bhaṛká[u], aur KHUDÁ-

[r] Mat. 15. 33. Marq. 8. 4.
[s] Ḳhur. 18. 18.
[t] Dekho 1 Sal. 19. 4. Yún. 4. 3.
[u] Saf. 3. 15.
[x] Dekho Ḳhur. 24. 1, 9.
[y] Ist. 16. 18.
[z] 25 áyat. Paid. 11. 5. aur 18. 21. Ḳhur. 19. 20.
[a] 1 Sam. 10. 6. 2 Sal. 2. 15. Nahum. 9. 20. Yas. 44. 3. Yúel 2. 28.
[b] Ḳhur. 19. 10.
[c] Ḳhur. 16. 7.
[d] 5 áyat. A'am. 7. 39.
[e] Zab. 78. 29. aur 106. 15.
[f] Gin. 21. 5.
[g] Paid. 12. 2. Ḳhur. 12. 37. aur 38. 26. Gin. 1. 46.
[h] Dekho 2 Sal. 7. 2. Mat. 15. 33. Marq. 8. 4. Yúh. 6. 7, 9.
[i] Yas. 50. 2. aur 59. 1.
[k] Gin. 23. 19. Hiz. 12. 25. aur 24. 14.
[l] 16 áyat.
[m] 17 áyat. Gin. 12. 5.
[n] Dekho 2 Sal. 2. 15.
[o] Dekho 1 Sam. 10. 5, 6, 10. aur 19. 20, 21, 23. Yúel 2. 28. A'am. 2. 17, 18. 1 Qur. 14. 1, wag.
[p] Dekho 1 Sam. 20. 26. Yar. 36. 5.
[q] Dekho Marq. 9. 38. Lúq. 9. 49. Yúh. 3. 26.
[r] 1 Qur. 14. 5.
[s] Ḳhur. 16. 13. Zab. 78. 26, 27, 28. aur 105. 40.
[t] Hiz. 45. 11.
[u] Zab. 78. 30, 31.

Peshtar MASÍH se, 1490.

‖ Yá'ne *Hirs kí qabren.* Ist. 9. 22.
[x] Gin. 33. 17.
[a] Khur. 2. 21.
[b] Khur. 15. 20. Mík. 6. 4.
[c] Paid. 29. 33. Gin. 11. 1. 2 Sal. 19. 4. Yas. 37. 4. Hiz. 35. 12, 13.
[d] Zab. 76. 9.
[e] Gin. 11. 25. aur 16. 19.
[f] Paid. 15. 1. aur 46. 2. Aiy. 33. 15. Hiz. 1. 1. Dán. 8. 2. aur 10. 8, 16, 17. Lúq. 1. 11, 22. A'am. 10. 11, 17. aur 22. 17, 18.
[g] Paid. 31. 10, 11. 1 Sal. 3. 5. Mat. 1. 20.
[h] Zab. 105. 26.
[i] 1 Tim. 3. 15.
[k] 'Ibrán. 3. 2, 5.
[l] Khur. 33. 11. Ist. 34. 10.
[m] Khur. 33. 19.
[n] 2 Pat. 2. 10. Yahúd. 8.
[o] Ist. 24. 9. 2 Sal. 5. 27. aur 15. 5. 2 Taw. 26. 19, 20.

WAND ne un logon ko niháyat sakht már se márá.

34 Aur us ne us maqám ká nám ‖ Qabrát-ut-Taháwah rakhá; kyúnki unhon ne un logon ko, jinhon ne hirs kí thí, wahín gárá.

35 Phir un logon ne Qabrát ut Taháwah se Hasírát ko kúch kiyá[x]: so we Hasírát men the.

XII BA'B.

1 Khudá, Maryam aur Hárún se, un ke fasád ke bá'is, malámat kartá. 10 Maryam kí bars Músá kí du'á se dúr hojátí. 14 Khudá hukm detá ki wuh lashkargáh se báhar kí jáwe.

AUR Maryam aur Hárún ne Músá ká shakwa, us Kúshí 'aurat kí bábat, kí us ne lí thí, kiyá: kyúnki us ne ek Kúshí 'aurat lí thí[a].

2 Aur bole, Kyá KHUDA'WAND ne khálí Músá hí se báten kí hain? kyá us ne ham se bhí báten nahín kín[b]? Chunánchi KHUDA'WAND ne yih suná[c].

3 Aur Músá sáre logon se, jo rú e zamín par the, ziyáda burdbár thá.

4 So KHUDA'WAND ne nágahán[d] Músá aur Hárún aur Maryam ko farmáyá, ki Tum tínon jamá'at ke khaime men áo. So we tínon áe.

5 Tab KHUDA'WAND badlí ke sutún men hoke utrá[e], aur khaime ke darwáze par khaṛá rahá, aur Hárún aur Maryam ko buláyá: we donon áe.

6 Tab us ne farmáyá, ki Merí báten suno: agar tum men se koí nabí hotá, to main, jo KHUDA'WAND hún, apne taín musháhade men[f] use ma'lúm karwátá, aur us se khwáb men[g] báten kartá.

7 Par merá banda[h] Músá aisá nahín; wuh mere sáre ghar men[i] amánatdár[k] hai.

8 Main us se ámhne sámhne[l] aur musháhade men báten kartá hún, na khiyál kí sí báten; ki wuh merí shabíh ko dekhe[m]: pas tum mere bande Músá ká shakwa karte húe kyún na ḍare[n]?

9 Aur KHUDA'WAND ke gusse kí ág un par bhaṛkí; aur wuh chalá gayá.

10 Tab wuh badlí khaime pás se játí rahí; aur nágáh Maryam bars se barf kí mánind safed ho gaí[o]: aur Hárún ne jo Maryam kí taraf dekhá, to wuh mabrús thí.

11 Tab Hárún ne Músá ko kahá, Ai mere makhdúm, main terí minnat kartá hún, is gunáh ko ham par mat rakh[p], ki nádání se ham ne kiyá, aur khatá kí.

12 Wuh us murde kí mánind na ho[q], jo apní má ke peṭ se nikle, aur us ká ádhá badan gal gayá ho.

13 Tab Músá ne KHUDA'WAND ke áge chilláke kahá, Ai KHUDA'WAND, main terí minnat kartá hún, ab use changá kar.

14 ¶ KHUDA'WAND ne Músá ko farmáyá, ki Agar báp ne us ke munh par thúká hotá[r], to kyá wuh sát din tak bhí sharminda na rahtí? Sát din tak khaimagáh ke báhar goshagír rahe[s]: ba'd us ke phir áwe.

15 Chunánchi Maryam khaimagáh ke báhar sát din tak goshagír rahí[t]; aur logon ne jab tak ki Maryam na phirí, kúch na kiyá.

16 Ba'd us ke logon ne Hasírát[u] se kúch kiyá, aur Fárán ke dasht men ḍere kí,e.

XIII BA'B.

1 Un ke nám, jo Kan'án men jásúsí karne ko bheje gaye. 17 Hukm jo un ko milá. 21 Un ke a'amál. 26. Kaifíyat un kí.

PHIR KHUDA'WAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Tú logon ko bhej, táki Kan'án kí zamín kí, jo main baní Isráel ko detá hún, jásúsí karen[a]: ek ek mard us ke ábái firqe men se, jo us men sardár hai, bhej de.

3 Chunánchi Músá ne KHUDA'WAND ke irshád ke muwáfiq dasht i Fárán se un ko bhejá[b]: we log baní Isráel ke sardár the.

4 Aur un ke nám ye hain: Rúbin ke firqe men se Zakúr ká beṭá Samú'a.

5 Aur Sama'ún ke firqe men se Húrí ká beṭá Safat.

6 Aur Yahúdáh ke firqe men se[c] Yafunnah ká beṭá Kálib[d].

7 Aur Ishakár ke firqe men se Yúsuf ká beṭá Ijál.

8 Aur Ifráím ke firqe men se Nún ká beṭá Húsí'a[e].

9 Aur Binyamín ke firqe men se Rafú ká beṭá Faltí.

10 Aur Zabulún ke firqe men se Súdí ká beṭá Jaddiel.

11 Aur Yúsuf ke qabíle men Munassí ke firqe se, Súsí ká beṭá Jaddí.

Peshtar MASÍH se, 1490.

[p] 2 Sam. 19. 19. aur 24. 10. Ams. 30. 32.
[q] Zab. 88. 4.
[r] Dekho 'Ibrán. 12. 9.
[s] Ahb. 13. 46. Gin. 5. 2, 3.
[t] Ist. 24. 9. 2 Taw. 26. 20, 21.
[u] Gin. 11. 35. aur 33. 18.
[a] Gin. 32. 8. Ist. 1. 22.
[b] Gin. 12. 16. aur 32. 8. Ist. 1. 19. aur 9. 23.
[c] Gin. 34. 19. 1 Taw. 4. 15.
[d] 30 áyat. Gin. 14. 6, 30. Yash. 14. 6, 7, 13, 14. Qáz. 1. 12.
[e] 16 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1490.

12 Aur Dán ke firqe men̲ se, Jamalí ká beṭá 'Ammiel.

13 Aur Yasar ke firqe men̲ se, Mikáel ká beṭá Satúr.

14 Aur Naftálí ke firqe men̲ se, Wafsí ká beṭá Naḳhbí.

15 Aur Jadd ke firqe men̲ se, Mákí ká beṭá Jyúel.

16 So un ke nám, jinhen̲ Músá ne zamín i Kan'án kí jásúsí ke liye bhejá, ye hain̲. Aur Músá ne Nún ke beṭe Húsí'a ká nám Yashú'[f] rakhá.

17 ¶ Aur Músá ne unhen̲ bhejá, ki zamín i Kan'án kí jásúsí karen̲; aur unhen̲ kahá, ki Tum us ráh janúb kí jánib chaṛh jáo[g], aur pahár ke úpar chale jáo[h].

18 Aur us zamín ko dekho, ki kaisí hai; we log jo wahán̲ ke basnewále hain̲, kaise hain̲, zoráwar hain̲ yá kamzor, thoṛe hain̲ yá bahut;

19 Aur wuh zamín jis men̲ we rahte hain̲ kaisí hai, achchhí hai ki burí: aur we shahr jin men̲ we baste hain̲ kaise hain̲, ḳhaimon̲ men̲ hain̲ yá qila'on̲ men̲;

20 Aur zamín kaisí hai, musmir hai yá kallar, us men̲ daraḳht hain̲ yá nahín̲: tum diláwarí karo[i], aur us zamín ká kuchh mewa le áo. Aur yih waqt angúr ke pahle phalon̲ ká thá.

21 ¶ So we log chaṛhe, aur zamín kí jásúsí, dasht i Sín se[k] Rahúb tak[l], jo Hamát ke ráste men̲ hai, kí.

22 Aur we janúb ko chaṛhe, aur Habrún tak áe, jahán̲ 'Anáq ke beṭe[m] Aḳhimán, aur Sísí aur Talmí the[n]. (Aur Habrún[o] Zu'an[p] se, jo Misr men̲ hai, sát baras áge basá thá.)

23 So we wádí i Iskál men̲[q] áe; wahán̲ se unhon̲ ne ek ḍálí angúr kí ḳhoshe samet káṭí, aur use ek chob par rakhkar do ádmíon̲ ne uṭháyá; aur kuchh anár aur anjír bhí líe.

24 Us maqám ká nám us ḳhoshe ke liye, ki jise baní Isráel wahán̲ se káṭ láe the, wádí i ‖ Iskál rakhá.

25 So we chálís din ke ba'd us zamín kí jásúsí karke phire.

26 ¶ Aur phirke Músá aur Hárún aur baní Isráel kí sárí jamá'at ke pás dasht i Fárán[r] ke Qádis men̲[s] áe; aur unhen̲ aur sárí jamá'at ko áke ḳhabar dí, aur us sarzamín ká mewa unhen̲ dikháyá.

27 Aur us se bayán karke kahá, ki Ham us zamín tak, jahán̲ tú ne hamen̲ bhejá thá, pahunche; us men̲ sachmuch dúdh aur shahd bahtá hai[t], aur yih wahán̲ ká mewa hai[u].

28 Lekin we log, jo wahán̲ baste hain̲, zoráwar hain̲[x], aur un ke shahr niháyat saḳht baṛe qila'on̲ men̲ hain̲; aur ham ne baní 'Anáq ko bhí wahán̲ dekhá[y].

29 Aur us zamín men̲ janúb kí samt 'Amáliqí baste hain̲[z]; aur Hittí, aur Yabúsí aur Amúrí paháron̲ par rahte hain̲; aur sáhil i daryá aur nawáhí i Yardan par Kan'ání rahte hain̲.

30 Tab Kálib ne Músá ke huzúr logon̲ ko chup karwáyá[a], aur kahá, ki Albatta ham log chaṛhenge, aur mulk le lenge; kyún̲ki hamen̲ bilá shubha us ke liye zor hai.

31 Tab un logon̲ ne, jo us ke sáth gae the, kahá, ki Hamen̲ zor nahín̲, ki un par chaṛhen̲; kyún̲ki we ham se ziyáda zoráwar hain̲[b].

32 Phir unhon̲ ne baní Isráel ko us zamín kí, jise we dekhne gae the, ek burí ḳhabar dí[c], aur bole, ki Yih zamín, jis kí jásúsí men̲ ham gae the, ek zamín hai, jo apne basnewálon̲ ko nigaltí hai; aur sab log, jinhen̲ ham ne wahán̲ dekhá, baṛe qaddáwar hain̲.

33 Aur ham ne wahán̲ jabbáron̲ ko, jo baní 'Anáq hain̲[d], dekhá; aur ham apní nazaron̲ men̲ un ke sámhne aise the, jaise ṭiḍḍe[e], aur aise hí ham un kí nazaron̲ men̲ the.

XIV BÁB.

1 *Log, jásúson̲ kí kaifíyat sunke, kuṛkuṛáte.* 6 *Yashú' aur Kálib un ko ḳhúb samjháte.* 11 *Ḳhudá logon̲ ko dhamkí detá.* 13 *Músá Ḳhudá ko manátá, aur un ke liye mu'áfí hásil kartá.* 26 *Kuṛkuṛánewálon̲ par hukm hotá, ki Kan'án men̲ dáḳhil na hone páwen̲.* 36 *Jinhon̲ ne burí ḳhabar dí thí, wabá se halák hote.* 40 *We log, jo Ḳhudá kí ijázat ke bagair, mulk par chaṛháí karne gae, maqtúl húe.*

TAB sárí jamá'at chilláke roí, aur log us rát bhar royá kí,e[a].

2 Phir sáre baní Isráel ne Músá aur Hárún par hangáma barpá kiyá[b], aur unhen̲ kahá, Ai kásh ki ham Misr men̲ mar játe! aur

---

[f] 8 áyat. Ḳhur. 17. 9. Gin. 14. 6, 30.
[g] 21 áyat.
[h] Paid. 14. 10. Qáz. 1. 9, 19.
[i] Ist. 31. 6, 7, 23.
[k] Gin. 34. 3. Yash. 15. 1.
[l] Yash. 19. 28.
[m] Yash. 11. 21, 22. aur 15. 13, 14. Qáz. 1. 10.
[n] 33 áyat.
[o] Yash. 21. 11.
[p] Zab. 78. 12. Yas. 19. 11. aur 30. 4.
[q] Ist. 1. 24, 25.
‖ Ya'ne *Angúr ká ḳhosha.*
[r] 3 áyat.
[s] Gin. 20. 1, 16. aur 32. 8. aur 33. 36. Ist. 1. 19. Yash. 14. 6.
[t] Ḳhur. 3. 8. aur. 33. 8.
[u] Ist. 1. 25.
[x] Ist. 1. 28. aur 9. 1, 2.
[y] 33 áyat.
[z] Ḳhur. 17. 8. Gin. 14. 43. Qáz. 6. 3. 1 Sam. 14. 48. aur 15. 3, wag.
[a] Dekho Gin. 14. 6, 24. Yash. 14. 7.
[b] Gin. 32. 9. Ist. 1. 28. Yash. 14. 8.
[c] Gin. 14. 36, 37.
[d] 'Amús 2. 9.
[e] Ist. 1. 28. aur 2. 10. aur 9. 2.
[f] Yas. 40. 22.
[a] Gin. 11. 4.
[b] Ḳhur. 16. 2 aur 17. 3. Gin. 16. 41. Zab. 106. 25.

Peshtar MASÍH se, 1490.

kásh ki ham usí bayábán men̲ faná hote[c]!

3 ḲHUDÁWAND kis liye ham ko is zamín men̲ láyá, ki talwár se gir jáen̲, aur ki hamárí jorúán̲ aur bachche pakṛe jáwen̲? kyá hamáre liye achchhá na thá, ki Misr ko phir jáwen̲?

4 Tab unhon̲ ne ek dúsre se kahá, ki Áo, ek ko apná sardár banáen̲[d], aur Misr ko phir chalen̲[e].

5 Tab Músá aur Hárún baní Isráel kí sárí guroh ke majma' ke sámhne aundhe gire[f].

6 ¶ Aur Nún ke beṭe Yashú' aur Yafunnah ke beṭe Kálib ne[g], jo us zamín kí jásúsí karnewálon̲ men̲ se the, apne kapṛe pháṛe.

7 Aur unhon̲ ne baní Isráel kí sárí jamá'at ko kahá, Yih zamín, jis par hamárá guzar us kí jásúsí ke liye húá, niháyat bahut ḳhúb zamín hai[h].

8 Agar Ḳhudá ham se rází hai[i], to ham ko us zamín par le jáegá; aur yih zamín, jis par shír o shahd bah rahá hai[k], ham ko 'ináyat karegá.

9 Magar tum ḲHUDÁWAND se gardankashí na karo[l], aur na tum us zamín ke logon̲ se ḍaro[m]; we to hamáre ek luqma hain̲[n]: un ká zill un se já chuká hai, aur ḲHUDÁWAND hamáre sáth hai[o]: un ká ḳhauf na karo.

10 Tab sárí jamá'at ne cháhá, ki un par patthráo kare[p]. Us waqt jamá'at ke ḳhaime men̲ sáre baní Isráel ke sámhne ḲHUDÁWAND ká jalál numáyán húá[q].

11 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, ki Ye log kab tak merí ihánat karenge[r]? aur tá bakai merí sárí qudraton̲ ká, jo main̲ ne unhen̲ dikháín̲, yaqín na karenge[s]?

12 Main̲ unhen̲ wabá se márúngá, aur unhen̲ daf'a karúngá, aur tujhe dúsrí qaum, jo un se baṛí aur ziyáda zoráwar hai, banáúngá[t].

13 ¶ Músá ne ḲHUDÁWAND ko kahá, ki Misr ke log ise sunenge[u] (ki tú apní qúwat se is qaum ko un ke darmiyán se chaṛhá láyá,).

14 We us zamín ke basnewálon̲ ko kahenge: unhon̲ ne to suná hai, ki tú ḲHUDÁWAND us qaum ke bích hai[x]; ki tú ne, ai ḲHUDÁWAND, apne taín̲ rúbarú dikhláyá hai, aur terí badlí un par rahtí hai[y]; aur tú din ko badlí ke sutún men̲, aur rát ko ág ke sutún men̲, un ke áge áge chaltá hai.

15 ¶ Pas, agar tú is qaum ko, jaise ek ádmí ko, már ḍálegá, to we qaumen̲, jinhon̲ ne terá áwáza suná hai, kahengí, ki

16 Jab ḲHUDÁWAND is qaum ko us zamín men̲, jis kí bábat us ne qasam karke kahá thá, ki Main̲ yih tumhen̲ dúngá, le já na saká[z], to us ne un ko bayábán men̲ halák kiyá.

17 So main̲ terí minnat kartá hún̲, ai mere ḲHUDÁWAND, apní qudrat ko záhir kar de, jaisá tú ne farmáyá hai,

18 Ki ḲHUDÁWAND baṛá sábir aur baṛá rahím[a] hai, gunáhon̲ aur ḳhatáon̲ ká baḳhshnewálá, lekin wuh har hál begunáh na ṭhahráegá; balki bápdádon̲ ke gunáhon̲ ko un ke laṛkon̲ se, jo un kí tísrí chauthí pusht hain̲, mutálaba kartá hai[b].

19 Ab tú apní rahmat kí firáwání se[c] is ummat ká gunáh baḳhsh de[d], jaisá tú Misr se leke yahán̲ tak unhen̲ baḳhshtá rahá hai[e].

20 ḲHUDÁWAND ne farmáyá, ki Main̲ ne tere kahe se baḳhshá[f]:

21 Par mujhe apní hayát kí qasam, ki sárí zamín ḲHUDÁWAND ke jalál se ma'múr howegí[g].

22 Ki we sab log, jinhon̲ ne merí shaukat aur merí qudraten̲, jo main̲ ne Misr men̲ aur us bayábán men̲ záhir kín̲, dekhín̲, ab tak mujhe das martabe[h] ázmáte, aur merí bát na mánte hain̲[i];

23 We us zamín ko, jis kí bábat main̲ ne un ke báp dádon̲ se qasam kí thí, na dekhenge, aur koí un men̲ se, jinhon̲ ne merí ihánat kí, use na dekhegá[k]:

24 Lekin merá banda Kálib jo hai, azbaski aur hí rúh us ke sáth thí[l], aur us ne merí pairauí kí hai[m], main̲ us ko us zamín men̲, jahán̲ wuh gayá thá, le jáúngá; aur we, jo us kí nasl se honge, us ke wáris banenge.

(25 Ab 'Amálíqí aur Kan'ání nasheb i zamín men̲ rahte hain̲:) so kal phiro, aur bayábán men̲ Bahr i Qulzum par já paro[n].

26 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko ḳhitáb karke farmáyá,

[c] Dekho 28, 29 áyaten̲.
[d] Naham. 9. 17.
[e] Dekho Ist. 17. 16. A'am. 7. 39.
[f] Gin. 16. 4, 22.
[g] 24, 30, 38 áyaten̲. Gin. 13. 6, 8.
[h] Gin. 13. 27. Ist. 1. 25.
[i] Ist. 10. 15. 2 Sam. 15. 25, 26. aur 22. 20. 1 Sal. 10. 9. Zab. 22. 8. aur 147. 10, 11. Yas. 62. 4.
[k] Gin. 13. 27.
[l] Ist. 9. 7, 23, 24.
[m] Ist. 7. 18. aur 20. 3.
[n] Gin. 24. 8.
[o] Paid. 48. 21. Ḳhur. 33. 16. Ist. 20. 1, 3, 4. aur 31. 6, 8. Yash. 1. 5. Qáz. 1. 22. 2 Taw. 13. 12. aur 15. 2. aur 20. 17. aur 32. 8. Zab. 46. 7, 11. Yas. 41. 10. 'Amús 5. 14. Zak. 8. 23.
[p] Ḳhur. 17. 4.
[q] Ḳhur. 16. 10. aur 24. 16, 17. aur 40. 34. Ahb. 9. 23. Gin. 16. 19, 42. aur 20. 6.
[r] 23 áyat. Ist. 9. 7, 8, 22. Zab. 95. 8. 'Ibrán. 3. 8, 16.
[s] Ist. 1. 32. aur 9. 23. Zab. 78. 22, 32, 42. aur 106. 24. Yúh. 12. 37. 'Ibrán. 3. 18.
[t] Ḳhur. 32. 10.
[u] Ḳhur. 32. 12. Zab. 106. 23. Ist. 9. 26, 27, 28. aur 32. 27. Hiz. 20. 9, 14.
[x] Ḳhur. 15. 14. Yash. 2. 9, 10. aur 5. 1.
[y] Ḳhur. 13. 21. aur 40. 38. Gin. 10. 34. Naham. 9. 12. Zab. 78. 14. aur 105. 39.
[z] Ist. 9. 28. Yash. 7. 9.
[a] Ḳhur. 34. 6, 7. Zab. 103. 8. aur 145. 8. Yún. 4. 2.
[b] Ḳhur. 20. 5. aur 34. 7.
[c] Zab. 106. 45.
[d] Ḳhur. 34. 9.
[e] Zab. 78. 38.
[f] Zab. 106. 23. Ya'q. 5. 16. 1 Yúh. 5. 14, 15, 16.
[g] Zab. 72. 19.
[h] Ist. 1. 35. Zab. 95. 11. aur 106. 26. 'Ibrán. 3. 17, 18.
[i] Paid. 31. 7.
[k] Gin. 32. 11. Hiz. 20. 15.
[l] Ist. 1. 36. Yash. 14. 6, 8, 9, 14.
[m] Gin. 32. 12.
[n] Ist. 1. 40.

Peshtar MASÍH se, 1490.

o 11 áyat. Khur. 16. 28. Mat. 17. 17.
p Khur. 16. 12.
q Dekho 2 áyat.
r 23 áyat. Gin. 26. 65. aur 32. 11. Ist. 1. 35. 'Ibrán. 3. 17.
s Gin. 1. 45. aur 26. 64.
t 38 áyat. Gin. 26. 65. aur 32. 12. Ist. 1. 36, 38.
u Ist. 1. 39.
x Zab. 106. 24.
y 1 Qur. 10. 5. 'Ibrán. 3. 17.
z Dekho Ist. 2. 14.
a Gin. 32. 13. Zab. 107. 40.
b Hiz. 23. 35.

1490.

c Gin. 13. 25.
d Zab. 95. 10. Hiz. 4. 6.
e Dekho 1 Sal. 8. 56. Zab. 77. 8. aur 105. 42. 'Ibrán. 4. 1.
f Gin. 23. 19.
g 27, 29 áyaten. Gin. 26. 25. 1 Qur. 10. 5.
h Gin. 13. 31, 32.
i 1 Qur. 10. 10. 'Ibrán. 3. 17. Yahúd. 5.
k Gin. 26. 65. Yash. 14. 6, 10.

27 Main kab tak is khabís guroh
ke muqábil, jo merí shikáyat kartí
hai, sabr karún[o]? Baní Isráel jo
mere barkhiláf shikáyaten karte
hain, main ne un kí shikáyaten
sunín[p].
28 Un se kah, KHUDÁWAND kahtá
hai, Mujhe apní hayát kí qasam,
jaisá tum ne mujhe sunáke kahá
hai[q], main tum se waisáhí ka-
rúngá[r]:
29 Tumhárí láshen, aur un sab
kí, jo tum men shumár kí,e gae[s],
bís baraswále se leke úparwále
tak, jinhon ne merí shikáyaten
kín, is bayábán men girengí:
30 Tum beshakk us zamín tak
na pahunchoge, jis kí bábat main
ne qasam khái, ki tumhen wahán
basáúngá, siwá Yafunnah ke beṭe
Kálib aur Nún ke beṭe Yashú' ke[t].
31 Aur tumháre laṛkon ko, jin
ke haqq men tum kahte ho, ki
we luṭ jáenge[u], main un ko dákhil
karúngá; us zamín ko, jise tum
ne zalíl jáná[x], we pahchánenge.
32 Par tumhárí láshen is dasht
hí men girengí[y].
33 Aur tumháre laṛke is dasht
men chálís baras[z] tak bhaṭakte
phirenge[a], aur tumhárí bargash-
tagí ke uṭhánewále[b] honge, jab
tak ki tumhárí láshen is dasht
men nest nábúd hon.
34 Un dinon ke shumár ke mu-
wáfiq, jin men tum us zamín kí
jásúsí karte the[c], jo chálís din
hain, din píchhe ek sál hogá[d]; so
tum chálís baras tak apne gunáh
ko uṭháe rahoge; tab tum merí
'ahdshikaní ko ján loge[e].
35 Main, jo KHUDÁWAND hún,
kahtá hún[f], ki Main is sárí khabís
guroh se, jo merí mukhálafat par
is dasht men jam'a hain, áisáhí
karúngá[g]: we barbád ho jáenge,
aur yahín halák honge.
36 Aur we log, jinhen Músá ne
zamín kí jásúsí karne ko bhejá
thá, jinhon ne murája'at karke
us zamín ko badnám kiyá, aur
sárí jamá'at ko bedil kar diyá
thá[h];
37 So we hí log, jo us zamín kí
burí khabar láe the, KHUDÁWAND
ke huzúr wabá se mar gáe[i].
38 Par Nún ká beṭá Yashú'
aur Yafunnah ká beṭá Kálib un
men se, jo zamín kí jásúsí karne
gae the, jíte rahe[k].

39 So Músá ne ye sab báten sab
baní Isráel se kahín: aur we ni-
háyat gamgín húe[l].
40 ¶ Aur subh ko taṛke uṭhe,
aur yih kahte húe paháṛ par chaṛh
gae, ki Lo, ham yahán hain, aur
us zamín par, jis ke dene ká
KHUDÁWAND ne wa'da kiyá hai,
chaṛh jáenge[m]: kyúnki ham ne
gunáh kiyá hai.
41 Tab Músá bolá, Tum ab kyún
KHUDÁWAND ke hukm kí mukhá-
lafat karte ho[n]? yih to mufíd na
hogí.
42 Úpar mat jáo, ki KHUDÁWAND
tumháre darmiyán nahín; táki tum
apne dushmanon se hazímat na
páo[o].
43 Is liye ki 'Amáliqí aur Kan'-
ání wahán tumháre sámhne hain,
aur tum talwár se máre jáoge:
kyúnki KHUDÁWAND kí pairauí se
tum bargashta húe ho, so KHU-
DÁWAND tumháre sáth na hogá[p].
44 Lekin we sarkashí se paháṛ
par chaṛhte chale gae[q]: par KHU-
DÁWAND ke 'ahd ká sandúq aur
Músá khaimagáh se báhar na gae.
45 Aur 'Amáliqí aur Kan'ání, jo
us paháṛ par rahte the, utre, aur
unhen márá[r]; aur we Hurmah[s]
tak unhen márte chale áye.

XV BÁB.

1 *Maide ke hadye aur tapáwan ká shar'a.* 13,
29 *Pardesí us hí shar'a ká páband hai.* 17
*Pahle gúndhan ko, uṭháyí húí qurbání ke
liye, guzránne ká hukm.* 22 *Qurbání, nadánis-
tagí ke qusúr ke liye.* 30 *'Amd ke gunáhon kí
sazá.* 32 *Wuh jisne sabt ke hukm ko 'udúl
kiyá, sangsár kiyá gayá.* 37 *Shar'a jhálaron
kí babat.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá,
2 Baní Isráel ko farmá aur kah,
Jab tum apne maskan kí zamín
par, jo main tumhen dúngá pa-
huncho[a],
3 Aur KHUDÁWAND ke liye hom,
ya'ne chaṛháwá[b], yá kháss nazr
ká zabíha[c], yá khushí ká qurbán,
yá tumhárí mu'aiyan auqát ke
zabíha[d] guzráno, táki KHUDÁ-
WAND ke liye khushnúdí kí bú[e],
gáe bail yá bheṛ bakrí se, howe;
4 To cháhiye ki wuh, jo apní
qurbání KHUDÁWAND ke liye guz-
rántá hai[f], ek 'ushr maide ká[g], hín
ke chauthe hisse ke tel se milá
húá[h], hadya láwe.
5 Aur tapáwan ke liye mai
chanthá hissa hín ká, chaṛháwe[i]

Peshtar MASÍH se, 1490.

l Khur. 33. 4.
m Ist. 1. 41.
n 25 áyat. 2 Taw. 24. 20.
o Ist. 1. 42.
p 2 Taw. 15. 2.
q Ist. 1. 43.
r 43 áyat. Ist. 1. 44.
s Gin. 21. 3. Qáz. 1. 17.
a 18 áyat. Ahb. 23. 10. Ist. 7. 1.
b Ahb. 1. 2, 3.
c Ahb. 7. 16. aur 22. 18, 21.
d Ahb. 23. 8, 12, 36. Gin. 28. 19, 27. aur 29. 2, 8, 13. Ist. 16. 10.
e Paid. 8. 21. Khur. 29. 18.
f Ahb. 2. 1. aur 6. 14.
g Khur. 29. 40. Ahb. 23. 13.
h Ahb. 14. 10. Gin. 28. 5.
i Gin. 28. 7, 14.

Peshtar MASÍH se, 1490.

yá zabíhe ke sáth, ek ek barra ke
wáste, guzrániyo.
6 Aur hadye ke mendhe ke
wáste aifah ke do daswen hisse
maida, tiháí hín tel se milá húá,
k Gin. 28. 12, 14. guzráno[k].
7 Aur tapáwan ke liye tiháí hín
mai KHUDÁWAND kí khushnúdí kí
bú ke liye guzrániyo.
8 Aur jo tú gáe bail se charháwá
yá zabíha kháss nazr ká, yá sa-
lámí KHUDÁWAND ke liye guz-
l Ahb. 7. 11. ráne[l];
9 To cháhiye tín daswen hisse
aifah ke maida ádhe hín tel se milá
m Gin. 28. 12, 14. húá guzrániyo[m].
10 Aur tapáwan ke wáste ádhá
hín mai hom karke KHUDÁWAND
kí khushnúdí kí bú ke liye guz-
rániyo.
11 Ek ek bachhre, aur mendhe,
aur barra, aur bakrí ke bachche
n 28 Báb. ke sáth yún hí kiyá jáwe[n].
12 Muwáfiq apní qurbánion ke
shumár ke, har ek ke sáth jo shu-
már kí gaín, aisá hí kíjiyo.
13 Sab mutawattin, jo KHUDÁ-
WAND ke liye khushbúí ká hom
guzránen, to usí taur par 'amal
karen.
14 Aur wuh pardesí ho, aur tum
men búdobásh kartá ho, aur wuh, jo
tumháre darmiyán paidá húá, aur
KHUDÁWAND ke liye khushbúí ká
hom guzráne, to jis tarah tum
karte ho, wuh bhí kare.
15 Cháhiye ki tumhárí jamá'at
ke liye, aur us pardesí ke liye, jis
kí búdobásh tum men ho, tumháre
qarnon men abad tak ek hí rasm
o Khur. 12. 49. Gin. 9. 14. 29 áyat. howe[o]: KHUDÁWAND ke áge jaise
tum ho, waise hí pardesí bhí howen.
16 Tumháre aur pardesíon ke
liye, jo tum men rahte hain, ek
hí sharí'at aur ek hí hukm howe.
17 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
18 Baní Isráel ko farmá aur
unhen kah, Jab tum us zamín tak
p 2 áyat. Ist. 26. 1. pahunchoge[p], jahán main tumhen
le játá hún;
19 To aisá hogá, ki jab tum us
q Yash. 5. 11, 12. zamín par kí roṭí kháo[q], to KHU-
DÁWAND ke liye uṭháne kí qurbání
uṭháo.
20 Tum apne pahle gúndhe húe
áṭe se ek girda uṭháne kí qurbání
r Ist. 26. 2, 10. Ams. 3. 9, 10. ke liye uṭháo[r]; khirman kí qur-
s Ahb. 2. 14. aur 23. 10, 16. báni ke taur par[s] use uṭháo.
21 Tum apne pahle hí gúndhe
húe áṭe se, apne qarnon men,
KHUDÁWAND ke liye uṭháne kí
qurbání díjiyo.
22 ¶ Aur agar tum khatá karo[t], t Ahb. 4. 2.
aur un sab hukmon par, jo KHU-
DÁWAND ne Músá ko farmáe, 'amal
na karo,
23 Sab we hukm, jo KHUDÁWAND
ne Músá kí ma'rifat us din se, ki
hukm dená shurú' kiyá, tumháre
sab qarnon ke wáste farmáe;
24 To yún cháhiye ki agar ja-
má'at se sahwan khatá ho gaí[u], u Ahb. 4. 13.
aur us kí ánkhon se chhipí ho, to
sárí jamá'at ek bachhrá charháwe
ke liye zabh kare, ki KHUDÁWAND
ke liye khushnúdí kí bú ho, aur
us ke sáth hadya o tapáwan
ma'múl ke muwáfiq charháwe[x], x 8, 9, 10 áyaten.
aur khatiyat ke liye bakrí ká ek
bachcha guzráne[y]. y Dekho Ahb. 4. 23. Gin. 28. 15. 'Az. 6. 17. aur 8. 35.
25 Aur káhin baní Isráel kí sárí
jamá'at ke liye kafára dewe[z], ki z Ahb. 4. 20.
un ká gunáh bakhshá jáwe; ky-
únki wuh bhúl chúk se húá: so
we apne qurbán láwen, ki KHU-
DÁWAND ke liye hom howe, aur
we apní khatiyat apní bhúl chúk
ke wáste KHUDÁWAND ke huzúr
guzránen:
26 To baní Isráel kí sárí jamá'at,
aur pardesí, jo un men rahte hain,
bakhshe jáenge, is liye ki yih ja-
má'at kí bhúl chúk se húá.
27 ¶ Aur agar ek hí shakhs bhúl
chúk se khatá kare[a], to wuh kha- a Ahb. 4. 27, 28.
tiyat ke liye bakrí eksála láwe.
28 Aur káhin us shakhs kí taraf
se, jis ne bhúl chúk se khatá kí,
us kí khatá ke liye KHUDÁWAND
ke huzúr kafára dewe[b], táki us b Ahb. 4. 35
ká kafára ho; aur wuh bakhshá
jáwe.
29 Tum bhúl chúk kí khatá kí
bábat us ke liye, jo baní Isráel
men paidá húá ho, aur pardesí ke
liye, jo un men rahtá ho, ek hí
sharí'at rakho[c]. c 15 áyat.
30 ¶ Lekin wuh shakhs, jo bá-
ládastí se gunáh kare[d], khwáh d Ist. 17. 12. Zab. 19. 13. 'Ibrán. 10. 26. 2 Pat. 2. 10.
wuh mutawattin ho, khwáh par-
desí, wuh KHUDÁWAND kí ihánat
kartá hai; wuh apní guroh men
se kaṭ jáe.
31 Kyúnki us ne KHUDÁWAND
ke hukm kí ihánat kí[e], aur us ke e 2 Sam. 12. 9. Ams. 13. 13.
hukm ko bátil kiyá; wuh insán
kaṭ jáe: us ká gunáh usí par ho[f]. f Ahb. 5. 1. Hiz. 18. 20.
32 ¶ Aur jab baní Isráel bayá-
bán men the, unhon ne ek shakhs

Peshtar MASÍH se, 1490.

Peshtar MASÍH se, 1490.

ko dekhá, ki wuh sabt ke din
lakṛíáṉ jam'a kartá thá[g].
33 Tab we us ko, jo lakṛíáṉ
jam'a kar rahá thá, pakaṛke Músá
aur Hárún aur sárí jamá'at ke
pás láe.
34 Unhoṉ ne use qaid meṉ ḍálá;
kyúṉki un ko bayán nahíṉ kiyá
gayá thá, ki us se kyá kiyá jáwe[h].
35 Tab Ḳhudáwand ne Músá
ko farmáyá, ki Yih shaḳhs már
ḍálá jáwe[i]: sárí jamá'at ḳhaima-
gáh ke báhar us par patthráo
kare[k].
36 Chunánchi sárí jamá'at use
ḳhaimagáh ke báhar le gaí, aur
use sangsár kiyá, ki wuh mar
gayá, jaisá Ḳhudáwand ne Músá
ko farmáyá thá.
37 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá,
38 Baní Isráel ko farmá aur un-
heṉ kah, We tamám qarnoṉ meṉ
apne pairáhanoṉ ke kanároṉ ko
jhálar lagáweṉ[l], aur ásmání rang
ká ḍorá us par lagáweṉ.
39 Yih jhálar tumháre liye záhir
hogí, táki tum jab use dekho, to
Ḳhudáwand ke sáre hukmoṉ ko
yád karo, aur un par 'amal karo,
aur apne diloṉ aur ánkhoṉ kí
pairauí meṉ[m], jin ke liye tum
ziná karte ho[n], jásúsí na karo:
40 Táki tum mere sab hukmoṉ
ko yád karo, aur un ko 'amal
meṉ láo, aur apne Ḳhudá ke liye
muqaddas ho[o].
41 Maiṉ Ḳhudáwand tumhárá
Ḳhudá húṉ, jo tum ko zamín i
Misr se báhar láyá, ki tumhárá
Ḳhudá hoúṉ: maiṉ Ḳhudáwand
tumhárá Ḳhudá húṉ.

[g] Ḳhur. 31. 14, 15. aur 35. 2, 3.
[h] Ahb. 24. 12.
[i] Ḳhur. 31. 14, 15.
[k] Ahb. 24. 14. 1 Sal. 21. 13. A'am. 7. 58.
[l] Ist. 22. 12. Mat. 23. 5.
[m] Dekho Ist. 29. 19. Aiy. 31. 7. Yar. 9. 14. Hiz. 6. 9.
[n] Zab. 73. 27. aur 106. 39. Ya'q. 4. 4.
[o] Ahb. 11. 44, 45. Rúm. 12. 1. Qul. 1. 22. 1 Pat. 1. 15, 16.

XVI BÁB.

1 *Qurah o Dátan o Abirám ká fasád.* 23 *Músá báqí logoṉ ko un fasádíoṉ ke ḳhaimoṉ se judá kar detá.* 31 *Zamín phaṭke Qurah ko nigaltí; ba'ze aur ág se jaláye játe.* 36 *Un logoṉ ke 'údsoz 'ibádatgáh ke kám ke wáste rakhe játe.* 41 *Chaudah hazár sát sau ádmí marí se halák hote, is liye ki unhon ne Músá aur Hárún ke úpar kuṛkuṛáhat kí thí.* 46 *Hárún bakhúr jaláke wabá ko mauqúf karátá.*

1471 ke qaríb.

AUR Qurah bin Izhár bin Qihát
bin Láwí, aur Dátan o Abi-
rám baní Iliáb[a], aur On bin Falat,
baní Rúbin, sarkash húe, aur
Músá ke muqábale meṉ uṭhe,
2 Aur baní Isráel meṉ se aṛhái
sau shaḳhs, jo sarguroh, aur námí,
aur jamá'at ke mashhúr[b] the,
sáth leke, Músá ke áge khaṛe húe:
3 Aur we Músá aur Hárún kí
muḳhálafat par jam'a húe[c], aur
unheṉ kahá, Lo, tum ziyádatí karte
ho, is liye ki sárí jamá'at meṉ har
ek shaḳhs muqaddas hai[d], aur
Ḳhudáwand un ke darmiyán hai[e]:
tum kyúṉ áp ko Ḳhudáwand kí
jamá'at se baṛá jánte ho?
4 Músá yih sunke muṉh ke bhal
girá[f]:
5 Phir us ne Qurah aur us kí
sárí guroh ko kahá, Kal Ḳhudá-
wand dikhláegá, kaun us ká hai,
aur kaun muqaddas hai[g]; aur
wuh usí ko apne pás buláegá; aur
wuh usí ko, jise us ne barguzída
kiyá hai[h], apne nazdík karegá[i].
6 So tum yúṉ karo: Ai Qurah,
tú aur terí sárí guroh apná apná
'údsoz leo;
7 Aur un meṉ ág bharo, aur
Ḳhudáwand ke áge kal un meṉ
bakhúr jaláo: aur yúṉ hogá, ki
wuh shaḳhs, jo Ḳhudáwand ká
barguzída hai, wuhí muqaddas
hogá; lo, tumhíṉ ziyádatí karte
ho, ai baní Láwí.
8 Phir Músá ne Qurah ko kahá,
Ai baní Láwí, sun rakho;
9 Tum kyá ise kam jánte ho[k],
ki Isráel ke Ḳhudá ne tum ko
baní Isráel kí jamá'at meṉ se
apná muqarrab banáke is liye
mumtáz kiyá[l], ki Ḳhudáwand ke
ḳhaime kí ḳhidmat karo, aur ja-
má'at ke huzúr us kí ḳhidmat ke
liye khaṛe raho?
10 Aur us ne tujh ko tere bháíoṉ
samet, jo baní Láwí haiṉ, apná
muqarrab kiyá: ab tum kahánat
kí bhí tam'a karte ho?
11 So tú aur sab terí guroh
Ḳhudáwand kí muḳhálafat par
ikaṭṭhí húí hai: aur Hárún kaun
hai, jo tum us ká shakwa karte ho[m]?
12 ¶ Phir Músá ne Dátan aur
Abirám Iliáb ke beṭoṉ ko bul-
wáyá; we bole, Ham nahíṉ áte:
13 Yih kyá kam thá[n] ki tú ham
ko us zamín se, jis meṉ dúdh aur
shahd bahtá hai, chaṛhá láyá, ki
hameṉ bayábáṉ meṉ halák kare?
dúsre ab tú áp ko hamáre úpar
ba zor ra,ís[o] banátá hai?
14 Na tú hameṉ aisí zamín meṉ
láyá, jaháṉ dúdh aur shahd bahe[p],
na tú ne khet aur angúr ke bág
hameṉ mírás kar dí,e: kyá tú
ham logoṉ kí ánkheṉ nikál ḍá-
legá? Ham to nahíṉ áne ke.

[a] Ḳhur. 6. 21. Gin. 26. 9. aur 27. 3. Yahúd. 11.
[b] Gin. 26. 9.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

[c] Zab. 106. 16.
[d] Ḳhur. 19. 6.
[e] Ḳhur. 29. 45. Gin. 14. 14. aur 35. 34.
[f] Gin. 14. 5. aur 20. 6.
[g] 3 áyat. Ahb. 21. 6, 7, 8, 12, 15.
[h] Ḳhur. 28. 1. Gin. 17. 5. 1 Sam. 2. 28. Zab. 105. 26.
[i] Gin. 3. 10. Ahb. 10. 3. aur 21. 17, 18. Hiz. 40. 46. aur 44. 15, 16.
[k] 1 Sam. 18. 23. Yas. 7. 13.
[l] Gin. 3. 41, 45. aur 8. 14. Ist. 10. 8.
[m] Ḳhur. 16. 8. 1 Qur. 3. 5.
[n] 9 áyat.
[o] Ḳhur. 2. 14. A'am. 7. 27, 35.
[p] Ḳhur. 3. 8. Ahb. 20. 24.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

15 Tab Músá ká gussa bhaṛká, aur Ḳhudáwand se yúṉ bolá, Un ke hadye kí taraf tawajjuh mat kar[q]; maiṉ ne un se ek gadhá bhí nahíṉ liyá, na un meṉ se kisí ko dukh diyá[r].

16 Phir Músá ne Qurah ko kahá, ki Tú apní sárí guroh samet[s], aur Hárún bhí, Ḳhudáwand ke huzúr[t] kal ke din házir ho:

17 Aur har ek shaḳhs apná apná 'údsoz lewe, aur us meṉ baḳhúr ḍále, aur tum meṉ se har ek apná 'údsoz Ḳhudáwand ke huzúr láwe, sab aṛhái sau 'údsoz howeṉ; aur tú aur Hárún bhí apná 'údsoz láwe.

18 So har ek ne apná apná 'údsoz liyá, aur us meṉ ág bharí, aur baḳhúr ḍálá, aur jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par, Músá aur Hárún samet, á khaṛe húe.

19 Aur Qurah ne sárí guroh ko un kí muḳhálafat par jamá'at ke ḳhaime ke darwáze par jam'a kiyá: tab Ḳhudáwand ká jalál sárí guroh ke sámhne záhir húá[u].

20 Aur Ḳhudáwand ne Músá aur Hárún ko ḳhitáb karke farmáyá,

21 Tum áp ko us guroh meṉ se judá karo[x], táki maiṉ unheṉ ek pal meṉ halák karúṉ[y].

22 Tab we aundhe gire[z] aur bole, Ai Iláh, sáre jismoṉ kí jánoṉ ke Ḳhudá[a], gunáh ek kare, aur tú sárí guroh par gusse howe?

23 ¶ Tab Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá,

24 Ki tú jamá'at ko kah, ki Tum Qurah, aur Dátan aur Abirám ke ḳhaimoṉ ke girdágird se dúr ho.

25 So Músá uṭhá, aur Dátan aur Abirám ke yaháṉ gayá, aur baní Isráel ke buzurg us ke píchhe ho lí,e.

26 Aur us ne jamá'at ko farmáyá, ki Un ḳhabísoṉ ke ḳhaimoṉ se nikal jáo[b], aur un kí kisí chíz ko háth na lagáo, tá na howe ki tum bhí un ke sab gunáhoṉ meṉ halák ho jáo.

27 So we Qurah, aur Dátan aur Abirám ke ḳhaimoṉ ke girdágird se uṭh gae; aur Dátan, aur Abirám, aur un kí jorúáṉ, aur un ke beṭe, aur laṛke nikalke apne ḳhaimoṉ ke darwáze par khaṛe húe.

28 Tab Músá ne kahá, Tum is se jániyo, ki Ḳhudáwand ne mujhe bhejá hai[c], ki yih sab kám karúṉ; aur maiṉ ne kuchh apní ḳhwáhish se nahíṉ kiyá[d].

29 Agar ye ádmí us maut se mareṉ, jis maut se sab marte haiṉ, yá un par koí hádisa aisá howe, jo sab par hotá hai, to maiṉ Ḳhudáwand ká bhejá húá nahíṉ:

30 Par agar Ḳhudáwand koí nayí bát[e] paidá kare, aur zamín apná muṉh phailáwe, aur un ko us sab samet, jo un ká hai, nigal jáwe, aur we jíte jí pátál meṉ jáeṉ[f], to tum jániyo, ki un logoṉ ne Ḳhudáwand kí ihánat kí hai.

31 Aur yúṉ húá, ki joṉhíṉ Músá ye sab báteṉ kah chuká, to zamín, jo un ke níche thí, phaṭí[g]:

32 Aur zamín ne apná muṉh kholá, aur unheṉ, aur un ke gharoṉ, aur un sab ádmíoṉ ko, jo Qurah ke the[h], aur un ke sab mál ko nigal gaí.

33 So we aur sab, jo un ke the, jíte jí pátál meṉ gae, aur zamín ne unheṉ chhipá liyá; aur jamá'at ke darmiyán se faná ho gae.

34 Aur sáre baní Isráel, jo un ke ás pás the, un ká chilláná sunke bhάge; ki unhoṉ ne kahá, Na ho, ki zamín ham ko bhí nigal jáwe.

35 Phir Ḳhudáwand ke huzúr se ek ág niklí[i], aur un aṛhái sau ko, jinhoṉ ne baḳhúr guzráná thá, khá gaí[k].

36 ¶ Aur Ḳhudáwand ne Músá ko ḳhitáb karke farmáyá, ki

37 Hárún káhin ke beṭe Ili'azar ko farmá, ki 'Údsozoṉ ko jale húoṉ meṉ se uṭhá, aur ág wahíṉ bakher de, kyúṉki we to muqaddas haiṉ[l].

38 Un ke aur un gunáhgároṉ ke 'údsozoṉ se, jo apne marne ke áp sabab the[m], bárík bárík pattar baná, ki mazbah par ḍhámpe raheṉ; is liye ki unhoṉ ne unheṉ Ḳhudáwand ke huzúr rakhá, we muqaddas haiṉ: aur we baní Isráel ke liye ek nishán hoṉge[n].

39 Tab Ili'azar káhin ne wuh pítal ke 'údsoz, jinheṉ unhoṉ ne jo jal gae guzráná thá, lí,e, aur mazbah par ḍhámpne ko un ke pattar banwáe.

40 Táki baní Isráel ke liye yádgárí ho, ki koí pardesí, jo Hárún kí nasl se nahíṉ, Ḳhudáwand ke huzúr baḳhúr jaláne ko nazdík na áwe[o], táki us ká wuhí hál, jo Qurah aur us kí guroh ká húá,

[q] Paid. 4. 4, 5.
[r] 1 Sam. 12. 3. A'am. 20. 33. 2 Qur. 7. 2.
[s] 6, 7 áyateṉ.
[t] 1 Sam. 12. 3, 7.
[u] 42 áyat. Ḳhur. 16. 7, 10. Ahb. 9. 6, 23. Gin. 14. 10.
[x] 45 áyat. Dekho Paid. 19. 17, 22. Yar. 51. 6. A'am. 2. 40. Muk. 18. 4.
[y] 45 áyat. Ḳhur. 32. 10. aur 33. 5.
[z] 45 áyat. Giṉ. 14. 5.
[a] Gin. 27. 16. Aiy. 12. 10. Wá'iz 12. 7. Yas. 57. 16. Zak. 12. 1. 'Ibrán. 12. 9.
[b] Paid. 19. 12, 14. Yas. 52. 11. 2 Qur. 6. 17. Muk. 18. 4.
[c] Ḳhur. 3. 12. Ist. 18. 22. Zak. 2. 9, 11. aur 4. 9. Yúh. 5. 36.
[d] Gin. 24. 13. Yar. 23. 16. Hiz. 13. 17. Yúh. 5. 30. aur 6. 38.
[e] Yas. 28. 21.
[f] 33 áyat. Zab. 55. 15.
[g] Gin. 26. 10. aur 27. 3. Ist. 11. 6. Zab. 106. 17.
[h] Dekho 17 áyat. aur Gin. 26. 11. 1 Taw. 6. 22, 37.
[i] Ahb. 10. 2. Gin. 11. 1. Zab. 106. 18.
[k] 17 áyat.
[l] Dekho Ahb. 27. 28.
[m] Ams. 20. 2. Hab. 2. 10.
[n] Gin. 17. 10.
[o] Gin. 3. 10. 2 Taw. 26. 18.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

na howe; jaisá KHUDÁWAND ne
us ke haqq men Músá kí ma'rifat
kahá thá.
41 ¶ Phir subh húe baní Isráel
kí sárí jamá'at ne Músá aur Hárún
kí shikáyat kí[p], aur bole, ki Tum
ne KHUDÁWAND ke logon ko halák
kiyá.
42 Aur yún húá ki jab wuh ja-
má'at Músá aur Hárún kí mukh-
hálafat par jam'a húí, to unhon
ne jonhín jamá'at ke khaime par
nigáh kí, wonhín badlí ne use
chhipá liyá[q], aur KHUDÁWAND ká
jalál záhir húá[r].
43 Tab Músá aur Hárún jamá'at
ke khaime par áe.
44 ¶ Aur KHUDÁWAND ne Músá
aur Hárún ko khitáb karke far-
máyá, ki
45 Tum áp ko us jamá'at men
se judá karo, táki main unhen ek
lahze men nábúd kar ḍálún[s].
Tab we auudhe gir paṛe[t].
46 ¶ Aur Músá ne Hárún ko
kahá, 'Údsoz le, aur us men maz-
bah par kí ág rakh, aur us men
bakhúr ḍál, aur jald jamá'at men
dákhil hoke un ke liye kafára de:
kyúnki KHUDÁWAND ke huzúr se
gazab niklá, aur wabá shurú' húí[u].
47 Tab Hárún ne, jaisá Músá
ne kahá, 'údsoz liyá, aur jamá'at
men lapakke dákhil húá; aur kyá
dekhtá hai, ki wabá un men dák-
hil húí: so us ne bakhúr jaláke
un logon ke liye kafára diyá.
48 Wuh un murdon aur zindon
ke bích men khaṛá húá; tab wabá
mauqúf húí.
49 We sab jo wabá se mare, siwá
un ke, jo Qurah kí bábat halák
húe, chaudah hazár sát sau the.
50 Phir Hárún jamá'at ke khaime
ke darwáze par Músá pás phir
áyá; aur wabá mauqúf ho gaí.

XVII BAB.

1 *Bárah firqewálon kí láṭhíon ke darmiyán faqat Hárún kí láṭhí se phúl o phal nikalte.* 10 *Wuh rakhí játí, ki sarkashon ke liye nishán howe.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá ko
khitáb karke farmáyá, ki
2 Baní Isráel ko kah, aur un
men se un ke ábáí khándán ke
muwáfiq har gharáne píchhe un
ke sab sardáron se ek ek láṭhí le,
aur ye sab bárah láṭhíán hougí:
aur har ek ká nám us kí láṭhí par
likh.

p Gin. 14. 2. Zab. 106.25.
q Khur.40.34.
r 19 áyat. Gin. 20. 6.
s 21, 24 áyaten.
t 22 áyat. Gin. 20. 6.
u Ahb. 10. 6. Gin. 1. 53 aur 8. 19. aur 11. 33. aur 18. 5. 1 Taw. 27. 24. Zab. 106.29.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

3 Aur Láwí kí láṭhí par Hárún
ká nám likh; is liye ki har ek
sardár ke wáste un ke ábáí khán-
dánon men ek ek láṭhí hogí.
4 Aur unhen jamá'at ke khaime
men 'ahdnáme ke sandúq men
sámhne rakh de, jahán main tujh
se muláqát kartá hún[a].
5 Aur yún hogá, ki us shakhs kí
láṭhí se, jo merá barguzída hai[b],
phúl niklenge; aur main baní Is-
ráel ke shakwe[c] apne úpar se, jo
terí mukhálafat se karte hain, dúr
karúngá.
6 ¶ Chunánchi Músá ne baní
Isráel ko kahá, aur har ek ne un
ke sardáron men se apne apne
ábáí khándán ke muwáfiq láṭhí dí,
sardár píchhe ek ek láṭhí us ko
dí, so bárah láṭhíán húín; aur
Hárún kí láṭhí unhín men thí.
7 Aur Músá ne láṭhíon ko 'ahd-
náme ke khaime men[d] KHUDÁ-
WAND ke huzúr rakhá.
8 Aur aisá húá, ki Músá dúsre
din 'ahdnáme ke khaime men, jo
dákhil húá, to kyá dekhtá hai, ki
Hárún kí láṭhí men, jo Láwí ke
gharáne kí thí, konpalen phúṭín,
aur phúl phúle, aur bádám lage.
9 Tab Músá sab láṭhíon ko KHU-
DÁWAND ke huzúr se sab baní
Isráel ke sámhne nikál láyá: un-
hon ne dekhá, aur harek ne apní
láṭhí phir lí.
10 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko farmáyá, ki Hárún kí láṭhí
'ahdnáme ke khaime men lá rakh[e],
ki sarkashon ke liye ek nishán
rahe[f], aur un kí shikáyat mujh
se daf'a ho[g], táki we halák na
howen.
11 Aur Músá ne aisáhí kiyá;
jaisá KHUDÁWAND ne use farmáyá,
waisáhí us ne kiyá.
12 Tab baní Isráel ne Músá ko
kahá, Dekh, ham mare, ham ha-
lák húe, ham sab ke sab faná húe.
13 Jo koí KHUDÁWAND ke mas-
kan ke pás áwegá, maregá[h]: kyá
ham sab faná aur halák howenge?

XVIII BAB.

1 *'Ibádatgáh men káhinon aur Láwíon ká judá judá kám.* 9 *Káhinon ká hissa.* 21 *Láwíon ká hissa.* 25 *Láwíon ko apne hisse men se káhinon ke liye uṭháyí húí qurbání guzránná hai.*

PHIR KHUDÁWAND ne Hárún
ko farmáyá, ki maqdis ká
gunáh[a] tujh par, aur tere beṭon[b],

a Khur.25.22. aur 29. 42, 43. aur 30. 36.
b Gin. 16. 5.
c Gin. 16. 11.
d Khur.38.21. Gin. 18. 2. A'am. 7. 44.
e 'Ibrán. 9. 4.
f Gin. 16. 38.
g 5 áyat.
h Gin. 1. 51, 53. aur. 18. 4, 7.
a Khur.28.38.
b Gin. 17. 13.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

aur tere ábáí khándán par tujh
samet hogá: aur terí kahánat ká
gunáh tujh par, aur tere beṭon
par hogá.
2 Aur tú apne bháíon baní Láwí
ko bhí, jo tere báp ke firqe men
hain, apne sáth lá, táki tere sáth
milen[c], aur terí khidmat karen[d];
par tú apne beṭon samet 'ahdnáme
ke khaime ke sámhne khidmat-
guzárí kar[e].
3 Aur we terí aur sáre khaime
kí muháfazat karen[f]: faqat we
maqdis ke básanon aur mazbah
ke nazdík na jáwen[g], tá na howe
ki we bhí aur tum bhí halák ho
jáo[h].
4 So we tere sáth milen, aur
jamá'at ke khaime kí, us kí sárí
khidmat samet, muháfazat karen:
aur koí pardesí tumháre nazdík
na áne páwe[i].
5 Aur tum maqdis aur mazbah
kí muháfazat karo[k], táki áge ko
phir baní Isráel par qahr na
howe[l].
6 Aur dekho, ki main ne tum-
háre bháíon baní Láwí ko baní
Isráel men se leke[m] KHUDÁWAND
ke liye hadya tumhen supurd
kiyá[n], táki jamá'at kí khidmat
karen.
7 So tú apne beṭon samet sab
mazbah ke kámon men apní ka-
hánat kí muháfazat kar[o], aur tum
parde ke andar kí khidmat karo[p]:
main ne kahánat kí khidmat tum
ko hadya diyá hai; aur jo pardesí
nazdík áwe, qatl kiyá jáwe.
8 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Hárún
ko khitáb kiyá, Dekh, main ne
baní Isráel kí sab uṭháí húí qur-
báníon kí muháfazat tujhe dí[q];
main ne unhen tere mamsúh hone
ke sabab se[r] tujhe aur tere beṭon
ko abadí rasm ke wáste diyá.
9 In chízon men se, jo ág se
mahfúz hain, ye tere liye hongí:
un kí sab qurbánián, kyá hadya[s],
kyá khatiyat[t], kyá asám[u], jo
mujh pás láwen, tere aur tere
beṭon ke liye niháyat muqaddas
hongí.
10 Tú un ko us jagah par, jo
bahut muqaddas hai, kháiyo[x], har
koí mardon se use kháwe: yih
tere liye muqaddas hai.
11 Aur yih bhí tere liye hai:
baní Isráel ke hadye kí uṭháí húí
qurbání un kí sab hiláí húí .qur-

c Dekho Paid. 29. 34.
d Gin. 3. 6, 7.
e Gin. 3. 10.
f Gin. 3. 25, 31, 36.
g Gin. 16. 40.
h Gin. 4. 15.
i Gin. 3. 10.
k Khur. 27. 21. aur 30. 7. Ahb. 24. 3. Gin. 8. 2.
l Gin. 16. 46.
m Gin. 3. 12, 45.
n Gin. 3. 9. aur 8. 19.
o 5 áyat. Gin. 3. 10.
p 'Ibrán. 9. 3, 6.
q Ahb. 6. 16, 18, 26. aur 7. 6, 32. Gin. 5. 9.
r Khur. 29. 29. aur 40. 13, 15.
s Ahb. 2. 2, 3. aur 10. 12, 13.
t Ahb. 4. 22, 27. aur 6. 25, 26.
u Ahb. 5. 1. aur 7. 7. aur 10. 12. aur 14. 13.
x Ahb. 6. 16, 18, 26, 29. aur 7. 6.

báníon samet[y], tujhe, aur tere
beṭon, aur terí beṭíon ko tujh
samet rasm i abadí ke liye dín[z]:
jo koí tere ghar men pák ho, so
use kháwe[a].
12 Sab achchhe se achchhá tel,
aur achchhí se achchhí mai[b] aur
gehún un ke pahle phal ke[c], jin-
hen we KHUDÁWAND ko dete hain,
main ne tujh ko díe.
13 Aur un kí zamín ke sáre
pahle phal, jinhen we KHUDÁ-
WAND ke huzúr láwen[d], tere
honge: tere ghar men, jo koí pák
ho, use kháwe[e].
14 Baní Isráel kí har ek haram
kí chíz terí hai[f].
15 Har ek jo pahlá peṭ ká khol-
newálá hai jándáron se, jise we
KHUDÁWAND kí qurbání láwen,
khwáh insán ho khwáh haiwán,
terá hogá[g]: lekin tú ádmíon ke
palauṭhon aur un ká, jo nápák
chárpáyon se pahle paidá howen,
fidiya díjiyo[h].
16 Aur tú ek mahínewále insán
ká apne ánkne ke muwáfiq[i], pánch
misqál rúpá, bís jírah[k] ke misqál
se, jo maqdis men murauwaj hai,
fidiya díjiyo.
17 Lekin gáe, bheṛ bakrí ke
bachche, jo palauṭhe hain, tú un
ká fidiya na díjiyo[l]: we muqaddas
hain: tú un ká lahú mazbah par
chhiṛkiyo, aur un kí charbí sunghá,
ki KHUDÁWAND ke liye khushbúí
ká hom ho[m].
18 Aur un ká gosht tere liye
hogá, jaise hiláí húí qurbání ká
sína, aur dahiná shána tere liye
hain[n].
19 Sab uṭháí húí qurbáníon ko
muqaddas chízon men se, jinhen
baní Isráel KHUDÁWAND ke liye
uṭháwen, tujh ko aur tere beṭon aur
beṭíon ko tujh samet, rasm i abadí
ke liye, diyá[o]: yih KHUDÁWAND
ke huzúr tere aur terí nasl ke liye
tujh samet namak ká 'ahd[p] ha-
mesha ke liye hai.
20 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Há-
rún ko farmáyá, Tú un kí zamín
men se mírás na lená, aur tere
liye un ke darmiyán hissa na
hogá: kyúnki baní Isráel men
terá hissa aur terí mírás main
hún[q].
21 Dekh, main ne sáre daswen
hisse, jo baní Isráel nikálen, baní
Láwí ko mírás dí,e[r]: yih us khid-

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

y Khur. 29. 27, 28. Ahb. 7. 30, 34.
z Ahb. 10. 14. Ist. 18. 3.
a Ahb. 22. 2, 3, 11, 12, 13.
b Khur. 23. 19. Ist. 18. 4. Naham. 10. 35, 36.
c Khur. 22. 29.
d Khur. 22. 29. aur 23. 19. aur 34. 26. Ahb. 2. 14. Gin. 15. 19. Ist. 26. 2.
e 11 áyat.
f Ahb. 27. 28.
g Khur. 13. 2. aur 22. 29. Ahb. 27. 26. Gin. 3. 13.
h Khur. 13. 13. aur 34. 20.
i Ahb. 27. 2, 6. Gin. 3. 47.
k Khur. 30. 13. Ahb. 27. 25. Gin. 3. 47. Hiz. 45. 12.
l Ist. 15. 19.
m Ahb. 3. 2, 5.
n Khur. 29. 26, 28. Ahb. 7. 31, 32, 34.
o 11 áyat.
p Ahb. 2. 13. 2 Taw. 13. 5.
q Ist. 10. 9. aur 12. 12. aur 14. 27, 29. aur 18. 1, 2. Yash. 13. 14, 33. aur 14. 3. aur 18. 7. Zab. 16. 5. Hiz. 44. 28.
r Ahb. 27. 30, 32. 24, 26 áyaten. Naham. 10. 37. aur 12. 44. 'Ibrán. 7. 5, 8, 9.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

mat kí bábat, jo we jamá'at ke
khaime men karte hain[s], un ká
haqq i khidmat hai.
22 Aur áge ko baní Isráel ja-
má'at ke khaime ke nazdík hargiz
na áwen[t], na ho ki we gunáhgár
hon, aur mar jáwen[u].
23 Balki baní Láwí jamá'at ke
khaime kí khidmat karen[x]; we
un ke gunáhon ke uṭhánewále
honge. Tumháre qarnon men yih
rasm i abadí hogí, aur tum baní
Isráel ke darmiyán mírás na
páoge.
24 Is liye ki we daswen hisse[y],
jinhen baní Isráel uṭhái húí qurbání
KHUDÁWAND ko láwen, main ne
baní Láwí kí mírás men dí,e: isí
wáste main ne un ke haqq men
kahá, ki we baní Isráel ke darmi-
yán mírás na páwenge[z].
25 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá,
26 Ki Láwíon ko kah, ki Jab
tum baní Isráel se we daswen
hisse, jo main ne tumhárí mírás
kar dí,e hain, lo, to tum har
daswen hisse ká daswán hissa[a]
uṭháne kí qurbání kí bábat, KHU-
DÁWAND ko qurbán karo.
27 Aur yih tumhárí uṭhái húí
qurbáníán mahsúb howengí, jaise
baní Isráel gehún khirman se aur
mai kolhú se láwen[b].
28 Tum bhí isí tarah uṭhái húí
qurbání KHUDÁWAND ke liye apne
sab daswen hisson se, jinhen tum
baní Isráel se leoge, uṭháiyo; aur
tum us men se uṭhái húí qurbání
KHUDÁWAND kí Hárún káhin ko
díjiyo.
29 Tum apne sáre hadyon men
se sab uṭhái húí qurbáníán KHU-
DÁWAND ke liye uṭháiyo; un men
se jo sab men achchhá ho un
ká muqaddas karnewálá uṭháyá
jáwe.
30 Aur un se kaho, ki Jab tum
un men se achchhe ko uṭháo, to
wuh tumháre liye, ai Láwío, jaisá
galla khirman ká, aur 'usára
kolhú ká, mahsúb hogá[c],
31 Aur tum aur tumhárá khán-
dán use, jis jagah cháhe, wahán
kháwe: kyúnki yih us khidmat
kí bábat, jo tum jamá'at ke
khaime men karte ho, tumhárá
mihnatána hai[d].
32 Aur jab tum us men se ach-
chhe se achchhá uṭháoge, tab tum
gunáhgár na ṭhahroge[e], aur baní
Isráel kí muqaddas chízon ko
nápák na karoge[f], aur halák na
hoge.

XIX BAB.

1 Judáí ká pání, jo lál gáe kí rákh se taiyár kiyá játá. 11 Nápákon ke pák karne men kyún ise isti'amál karen.

PHIR KHUDÁWAND ne Músá aur
Hárún ko khitáb karke far-
máyá,
2 Yih sharí'at ká hukm hai, jo
KHUDÁWAND ne yih kahte húe
farmáyá, ki Baní Isráel ko kah,
ki ek lál gáe, jo bedág aur be'aib
ho, aur jis par kabhí júá na rakhá
gayá ho[a], tujh pás láwen.
3 Tum use Ili'azar káhin ko do,
ki use khaimagáh se báhar[b] le
jáwe, aur wuh us ke huzúr zabh
kí jáwe.
4 Aur Ili'azar káhin apní unglí
par us ká lahú leke jamá'at ke
khaime ke darwáze kí jánib sát
martabe chhiṛke[c].
5 Phir us ke sámhne wuh gáe
jaláí jáwe; us ká chamṛá, us ká
gosht, us ká khún us ke gobar
samet, sab jaláyá jáwe[d].
6 Phir káhin wahán sant kí lakṛí
aur zúfá aur qirmiz leke[e] us jaltí
húí gáe par ḍál de.
7 Tab káhin apne kapṛe dhowe,
aur pání men gusl kare[f]; ba'd us
ke khaimagáh men dákhil ho, aur
yih káhin shám tak nápák rahegá.
8 Aur wuh, jo use jalátá hai,
apne kapṛe pání se dhowe, aur
apná badan pání se dhowe, aur
shám tak nápák rahegá.
9 Aur koí pák shakhs us gáe kí
rákh ko[g] jam'a kare, aur khai-
magáh ke báhar sáf jagah phenk
de; aur use baní Isráel kí jamá'at
ke liye, táki chhiṛakne ke pání
men[h] miláí jáwe, rahne dewe;
kyúnki yih khatiyat hai.
10 Aur wuh, jo us gáe kí rákh
ko samețtá hai, apne kapṛe dhowe,
aur shám tak nápák rahegá: aur
yih baní Isráel ke, aur un par-
desíon ke liye, jo un men búdo-
básh karte hain, ek rasm i abadí
rahe.
11 ¶ Jo koí kisí ádmí kí lásh
ko chhúegá, sát din tak nápák
rahegá[i].
12 Wuh apne taín tísre din us se
pák kare[k], aur sátwen din táhir
hogá: par agar wuh apne taín

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

s Gin. 3. 7, 8.
t Gin. 1. 51.
u Ahb. 22. 9.
x Gin. 3. 7.
y 21 áyat.
z 20 áyat. Ist. 10. 9. aur 14. 27, 29. aur 18. 1.
a Nahám. 10. 38.
b 30 áyat.
c 27 áyat.
d Mat. 10. 10. Lúq. 10. 7. 1 Qur. 9. 13. 1 Tim. 5. 18.
e Ahb. 19. 8. aur 22. 16.
f Ahb. 22. 2, 15.
a Ist. 21. 3. 1 Sam. 6. 7.
b Ahb. 4. 12, 21. aur 16. 27. 'Ibrán. 13. 11.
c Ahb. 4. 6. aur 16. 14, 19. 'Ibrán. 9. 13.
d Khur. 29. 14. Ahb. 4. 11, 12.
e Ahb. 14. 4, 6, 49.
f Ahb. 11. 25. aur 15. 5.
g 'Ibrán. 9. 13.
h 13, 20, 21 áyaten. Gin. 31. 23.
i Ahb. 21. 1. Gin. 5. 2. aur 9. 6, 10. aur 31. 19. 16 áyat. Nau. 4. 14. Haj. 2. 13.
k Gin. 31. 19.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

tísre din pák na karegá, to sátwen
din táhir na hogá.
13 Jis kisí ne kisí ádmí kí lásh
ko chhúá, aur áp ko pák na kiyá,
to us ne KHUDÁWAND ke maskan
[l] Ahb. 15. 31. ko nápák kiyá[l]; wuh shakhs baní
Isráel men se kat jáegá: kyúnki
chhirakne ká pání us par chhirká
[m] Gin. 8. 7. 9 áyat. nahín gayá[m], wuh nápák hai: us
[n] Ahb. 7. 20. aur 22. 3. kí nápákí ab tak us par hai[n].
14 Agar koí kisí khaime men
mare, to us kí bábat yih hukm
hai, ki jo koí us khaime men áwe,
aur we sab, jo khaime men hain,
sát din tak nápák rahenge.
15 Aur har ek khulá bartan, jis
par sarposh dhampá húá na howe,
[o] Ahb. 11. 32. Gin. 31. 20. nápák hai[o].
16 Aur jo koí jangal men talwár
se máre húe ko chhúwe, yá murde
ke badan ko, yá ádmí kí haddí
ko, yá gor ko, sát din tak nápák
[p] 11 áyat. rahegá[p].
17 So we nápák ádmí ke liye us
jalí húí gáe kí rákh, jo gunáh se
[q] 9 áyat. pák kartí hai, len[q], aur ek básan
men us par bahte húe pání se
dálen;
[r] Zab. 51. 7. 18 Aur ek pák ádmí zúfá lewe[r],
aur use pání men duboke khaime
par aur sáre básanon par, aur un
ádmíon par, jo wahán hain, aur us
par, jis ne haddí ko, yá talwár se
máre húe ko, yá murde ko, yá
qabr ko chhúá hai, chhirke;
19 Aur pák hí ádmí tísre din aur
sátwen din nápák par chhirke;
aur phir sátwen din apne taín pák
[s] Ahb. 14. 9. kare[s], aur apne kapre dhowe, aur
pání se naháwe, tab shám ko pák
hogá.
20 Lekin wuh shakhs, jo nápák
ho, aur us ne áp ko pák na kiyá,
wuhí shakhs jamá'at men se kat
jáegá; kyúnki us ne KHUDÁWAND
[t] 13 áyat. ke maqdis ko nápák kiyá[t]; is
liye ki chhirakne ká pání us par
chhirká na gayá, wuh nápák hai.
21 Aur yih un ke liye rasm i
abadí hogí, ki jo koí chhirakne ká
pání chhirke, apne kapre dhowe;
aur jo koí chhirakne ke pání ko
háth lagáwe, shám tak nápák
rahegá.
22 Aur wuh chíz, jise nápák
[u] Haj. 2. 13. ádmí chhúe, nápák hai[u]; aur jo
koí us chíz ko chhúegá, shám tak
[x] Ahb. 15. 5. nápák rahegá[x].

XX BÁB.

Peshtar MASÍH se, 1453.

1 Baní Isráel dasht i Sín men utarte, jahán Mariyam kí wafát hotí. 2 Pání ke na hone ke sabab kurkuráte. 7 Maribah men Músá chatán ko mártá, aur us men se pání nikáltá. 14 Qádis men Músá Adúm ke mulk kí ráh jáne cháhtá, par use jáne nahín dete. 22 Koh i Húr par Hárún apná 'uhda Ili'azar ke liye chhor detá, aur bá'd us ke, ján bahaqq húí.

BA'D us ke, baní Isráel kí sárí 1453.
jamá'at pahle mahíne men
dasht i Sín ko[a] áí, aur Qádis men [a] Gin. 33. 36.
utrí; Maryam[b] wahán marí aur [b] Khur. 15. 20. Gin. 26. 59.
garí.
2 Wahán jamá'at ke liye pání
na thá[c]; so we jam'a hoke Músá [c] Khur. 17. 1.
aur Hárún ke barkhiláf húe[d]. [d] Gin. 16. 19, 42.
3 Aur un logon ne Músá se
jhagrá kiyá[e], aur kahá, Ai kásh ki [e] Khur. 17. 2. Gin. 14. 2.
jab hamáre bháí KHUDÁWAND ke
áge mar gae, ham bhí mar játe[f]. [f] Gin. 11. 1, 33. aur 14. 37. aur 16. 32, 35, 49.
4 Tum KHUDÁWAND kí jamá'at
ko is dasht men kyún láe[g], ki
ham aur hamáre jánwar yahán [g] Khur. 17. 3.
marte hain?
5 Aur tum hamen Misr se is bure
maqám men láne ko kyún charhá
láe? is jagah to khetíán, aur anjír,
aur angúr aur anár nahín hain;
yahán to píne ko pání bhí nahín.
6 Tab Músá aur Hárún jamá'at
ke sámhne se jamá'at ke khaime
ke darwáze par gae, aur munh ke
bhal gire[h]: tab KHUDÁWAND ká [h] Gin. 14. 5. aur 16. 4, 22, 45.
jalál un par záhir húá[i]. [i] Gin. 14. 10.
7 ¶ Aur KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
8 Wuh 'asá le[k], aur tú aur Há- [k] Khur. 17. 5.
rún terá bháí, tum donon jamá'at
ko ikatthá karo, aur us bare pat-
thar ko, jo un kí ánkhon ke sámhne
hai, kaho, aur wuh apná pání degá;
tú un ke liye bare patthar se pání
nikál[l], aur us jamá'at ko aur un [l] Naham. 9. 15. Zab. 78. 15, 16. aur 105. 41. aur 114. 8. Yas. 43. 20. aur 48. 21.
ke chárpáyon ko píne ko de.
9 Chunánchi Músá ne KHUDÁ-
WAND ke áge se, jaisá use hukm
húá thá, us láthí ko liyá[m]. [m] Gin. 17. 10.
10 Aur Músá aur Hárún ne
jamá'at ko us bare patthar ke
sámhne ikatthá kiyá, aur us ne
unhen kahá, ki Suno, ai bágío,
kyá ham tumháre liye bare pat-
thar se pání nikálen[n]? [n] Zab. 106. 33.
11 Tab Músá ne apná háth
utháyá, aur us bare patthar ko do
bár apne 'asá se márá; to bahut
pání niklá, aur jamá'at ne aur un
ke chárpáyon ne piyá[o]. [o] Khur. 17. 6. Ist. 8. 15. 1 Qur. 10. 4.
12 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá

Peshtar MASÍH se, 1453.

[p] Gin. 27. 14. Ist. 1. 37. aur 3. 26. aur 32. 51.
[q] Ahb. 10. 3. Hiz. 20. 41. aur 36. 23. aur 38. 16. 1 Pat. 3. 15.
[r] Ist. 33. 8. Zab. 95. 8. aur 106. 32, wag.
|| Ya'ne *Jhagrá.* Dekho Khur. 17. 7.
[s] Qáz. 11. 16, 17.
[t] Ist. 2. 4, wag. aur 23. 7. 'Abad. 10, 12.
[u] Paid. 46. 6. A'am. 7. 15.
[w] Khur. 12. 40.
[x] Khur. 1. 11, wag. Ist. 26. 6. A'am. 7. 19.
[y] Khur. 2. 23. aur 3. 7.
[z] Khur. 3. 2. aur 14. 19. aur 23. 20. aur 33. 2.
[a] Dekho Gin. 21. 22. Ist. 2. 27.
[b] Ist. 2. 6, 28.
[c] Qáz. 11. 17.
[d] Dekho Ist. 2. 27, 29.
[e] Ist. 2. 4, 5, 8. Qáz. 11. 18.
[f] Gin. 33. 37.
[g] Gin. 21. 4.

aur Hárún ko kahá, Is liye ki tum
mujh par i'atiqád na láe[p], ki baní
Isráel ke huzúr merí taqdís karte[q],
so tum is jamá'at ko us zamín
men, jo main ne unhen dí hai, na
láoge.
13 Yih || Maríbah ká pání hai[r];
kyúnki baní Isráel ne KHUDA'-
WAND se jhagrá kiyá, aur us ne un
ke darmiyán apne taín muqaddas
kiyá.
14 ¶ Tab Músá ne Qádis se Adúm
ke bádsháh ko elchí ke háth yún
kahlá bhejá[s], ki Tere bháí Isráel[t]
ne kahá hai, ki Un sab taklífon
ko, jo safar men hamen darpesh
húín, tú jántá hai;
15 Aur hamáre bápdáde Misr
men dákhil húe[u], aur ham Misr
men bahut muddat rahe[w], aur
Misríon ne ham ko aur hamáre
bápdádon ko dukh diyá[x]:
16 To jab ham KHUDA'WAND ke
áge chilláe, tab us ne hamárí
áwáz suní[y]; so us ne ek firishte
ko bhejá[z], aur ham ko Misr men
se nikál láyá; aur dekh, ham
Qádis ke shahr men hain, jo terí
sarhadd se milá húá hai.
17 So ham ko apne mulk men
hoke guzar jáne díjiye: ki ham
kheton aur angúr ke bágon men
dákhil na honge, aur na kúon ká
pání píwenge: ham sháhráh se
hoke nikle chale jáwenge[a], ham
dahine aur báen háth na mu-
renge, jab tak ki terí sarhaddon
se báhar na nikal jáwen.
18 Lekin Adúm ne us se kahá,
Tú merí taraf guzar na kar;
nahín to, main talwár leke tere
barkhiláf niklúngá.
19 Phir baní Isráel ne use kahá,
ki Ham ráh se hoke chale jáenge;
aur agar ham, yá hamáre jánwar
terá pání píwen, to ham us kí
qímat tujhe denge[b]: faqat apne
páon se guzar jáenge.
20 Us ne kahá, Tú hargiz jáne
na páwegá[c]. Tab Adúm us ke
barkhiláf bare zor se bahut log
leke niklá.
21 So Adúm ne Isráel ko ráh na
dí, ki us kí sarhadd men se hoke
jáwen[d]: tab baní Isráel us kí samt
se mure[e].
22 ¶ Aur baní Isráel kí sárí ja-
má'at Qádis[f] se rawána hoke koh
i Húr par áí[g].
23 Aur KHUDA'WAND ne koh i
Húr par, jo Adúm kí sarhadd se
milá húá thá, Músá aur Hárún ko
kahá,
24 Hárún apne logon se mile[h]:
kyúnki wuh us zamín men, jo
main ne baní Isráel ko dí hai,
dákhil na hogá, is liye ki tum Ma-
ríbah ke páníon par mere hukm
kí mukhálafat karke bágí húe[i].
25 Hárún aur us ke bete Ili'azar
ko le, aur un ko koh i Húr par
lá[k].
26 Hárún ke kapre utár, aur us
ke kapre us ke bete Ili'azar ko
pinhá: ki Hárún apne logon men
já milegá, aur yahán mar jáegá.
27 Chunánchi jaisá KHUDA'WAND
ne hukm kiyá thá, Músá ne waisá
hí kiyá: aur we jamá'at ke huzúr
koh i Húr par charhe.
28 Aur Músá ne Hárún ke kapre
utáre, aur us ke bete Ili'azar ko
pinháe[l]; aur Hárún ne pahár par
rihlat kí[m]: aur Músá aur Ili'azar
pahár par se utar áe.
29 Jab sárí jamá'at ne dekhá,
ki Hárún ne wafát pái, to Isráel
ke sáre gharáne Hárún par tís din
tak roe[n].

XXI BA'B.

1 *Isráelí Hurmah men Kan'ánion se kuchh nuqsán utháke un ko haram kar dete.* 4 *Log phir kurkuráte, aur is bá'is jalánewále sámp un ke bích men bheje játe..* 7 *Is par we táib hote, aur birinjí sámp ke wasíle se sihhat páte.* 10 *Isráelí chand manzil tai karte.* 21 *Saihún,* 33 *aur 'Uj maqtúl hote.*

AUR jab 'Arád Kan'ání bádsháh
ne[a], jis ká páetakht janúb
kí jánib thá, suná, ki Isráel jásúsí
kí ráh se áe[b], to Isráel se lará,
aur kitne ek un men se pakar le
gayá.
2 Tab Isráel ne KHUDA'WAND kí
nazr mání[c], aur bolá, ki Agar tú
sach much un logon ko mere háth
men giriftár kar de, to main un
kí bastíon ko haram kar dúngá[d].
3 Chunánchi KHUDA'WAND ne Is-
ráel kí áwáz suní, aur Kan'ánion
ko giriftár kar diyá; aur unhon
ne unhen aur un kí bastíon ko
haram kar diyá: aur us ne us
maqám ká nám || Hurmah rakhá.
4 ¶ Phir unhon ne koh i Húr
se[e] daryá e Qulzum kí samt kúch
kiyá, táki Adúm kí sarzamín se
ghúm jáwen[f]: lekin we log asná e
ráh men niháyat diltang húe;
5 Aur Khudá[g] aur Músá se bad-
gumán hoke yún bole, Tum kyún

Peshtar MASÍH se, 1453.

[h] Paid. 25. 8. Gin. 27. 13. aur 31. 2. Ist. 32. 50.
[i] 12 áyat.
[k] Gin. 33. 38. Ist. 32. 50.
[l] Khur. 29. 29, 30.
1452.
[m] Gin. 33. 38. Ist. 10. 6. aur 32. 50.
[n] Yún Ist. 34. 8.
[a] Gin. 33. 40. Dekho Qáz. 1. 16.
[b] Gin. 13. 21.
[c] Paid. 28. 20. Qáz. 11. 30.
[d] Ahb. 27. 28.
|| Ya'ne *Bil-kull haram kiyá húá.*
[e] Gin. 20. 22. aur 33. 41.
[f] Qáz. 11. 18.
[g] Zab. 78. 19.

Peshtar MASÍH se, 1452.

ham ko Misr se chaṛhá láe, ki
ham bayábán men maren[h]? yahán
to na roṭí hai, na pání; ham ko is
halkí roṭí se ḳaráhiyat átí hai[i].
6 Tab ḲHUDÁWAND ne[k] un logon
men jalánewále sámp[l] bheje; un-
hon ne unhen káṭá; aur bahut se
baní Isráel mar miṭe.
7 ¶ Tab we log Músá kane áe,
aur bole, Ham ne gunáh kiyá[m], ki
ham ne ḲHUDÁWAND kí aur terí
badgoí kí[n]: so tú ḲHUDÁWAND
se du'á máng[o], ki wuh ham men
se un sámpon ko daf'a kare.
Chunánchi Músá ne logon ke liye
du'á mángí.
8 Tab ḲHUDÁWAND ne Músá ko
farmáyá, Ek sámp baná, aur ek
neze par laṭká: so jo ḍasá húá
us par nazar karegá, to wuh
bachegá.
9 Chunánchi Músá ne pítal ká
ek sámp banáke neze par rakhá[p];
aur aisá húá, ki sámp ne jo kisí
ko káṭá, to jab us ne us pítal ke
sámp par nigáh kí, to wuh jítá
rahá.
10 ¶ Tab baní Isráel ne wahán
se kúch kiyá, aur Aubát men
khaime khaṛe kí,e[q].
11 Phir Aubát se kúch kiyá, aur
'Aiye ul 'Abárím par, dasht men
jo Moáb ke muqábil hai, mashriq
kí samt khaime istáda kí,e[r].
12 ¶ Wahán se kúch karke wádí
i Zarad men[s] khaime khaṛe kí,e.
13 Jab wahán se chale, to Arnún
ke pár áke khaime khaṛe kí,e;
wuh Amúríon kí sarhadd se áke
bayábán men bahtí hai: kyúnki
Arnún Moáb kí sarhadd hai[t],
Moáb aur Amúríon ke darmiyán.
14 Is sabab ḲHUDÁWAND ke
jangnáme men likhá hai, ḲHUDÁ-
WAND ándhí men Wahíb par qábiz
húá, aur Arnún kí nahron par,
15 Aur nahron kí us wádí par,
jo 'Ár kí bastíon kí taraf jáke
Moábíon kí sarhaddon se miltí
hai[u].
16 Aur wahán se Biar par já
paṛe[x]: wuh ek kúá hai, jis kí
bábat ḲHUDÁWAND ne Músá ko
kahá, ki Logon ko faráham kar,
ki main unhen pání dúngá.
17 ¶ Us waqt Isráel ne yih rág
gáyá[y], Ai kúe, tú ubal á; ai logo,
tum us kí ta'ríf ápas men gáo.
18 Ra,íson ne yih kúá khodá,
qaum ke amíron ne use banáyá,

[h] Khur. 16. 3. aur 17. 3.
[i] Gin. 11. 6.
[k] 1 Qur. 10. 9.
[l] Ist. 8. 15.
[m] Zab. 78. 34.
[n] 5 áyat.
[o] Khur. 8. 8, 28. 1 Sam. 12. 19. 1 Sal. 13. 6. A'am. 8. 24.
[p] 2 Sal. 18. 4. Yúh. 3. 14, 15.
[q] Gin. 33. 43.
[r] Gin. 33. 44.
[s] Ist. 2. 13.
[t] Gin. 22. 36. Qáz. 11. 18.
[u] Ist. 2. 18, 29.
[x] Qáz. 9. 21.
[y] Khur. 15. 1. Zab. 105. 2. aur 106. 12.

'asá se aur apní láṭhíon se. Tab
we us dasht se Mattanah ko gae;
19 Aur Mattanah se Nahaliel
ko, aur Nahaliel se Bámát ko;
20 Aur Bámát se us wádí men,
jo Moáb ke mulk men hai, Pisgah
kí choṭí tak, jo bayábán kí sath
par musharraf hai[z].
21 ¶ Wahán baní Isráel ne Sai-
hún ko, jo Amúríon ká bádsháh
thá, elchí kí ma'rifat yih paigám
kahlá bhejá[a], ki
22 Ham ko apní sarzamín se
guzar jáne de: ham kheton aur
angúr ke bágon men dákhil na
honge; ham kúe ká pání na pí-
wenge, balki sháhráh se sídhe
chale jáenge, yahán tak ki terí
sarhadd se báhar ho jáen[b].
23 Par Saihún ne unhen apní
sarhadd se guzar na karne diyá,
balki apne lashkar ko faráham
karke Isráel se muqábala karne
ko bayábán men niklá[c]; aur us
ne Yahas men[d] pahunchke Isráel
se jang kí.
24 Aur Isráel ne unhen talwár
kí dhár se már liyá[e], aur un kí
zamín par, Arnún se leke Yabúq
tak aur baní 'Ammún tak, qabza
kiyá[e]: kyúnki baní 'Ammún kí
sarhadd mazbút thí.
25 Garaz baní Isráel ne ye sab
shahr le lie; aur Amúríon ke sab
shahron men, Hasbún men aur
us ke sab gánwon men, baní
Isráel base.
26 Hasbún Amúríon ke bádsháh
Saihún ká shahr thá, jo Moáb ke
agle bádsháh se laṛá, aur us kí
sárí mamlukat Arnún tak, us ke
háth se le lí.
27 Isí liye yih zarb ul masal hai,
ki Hasbún men áo, Saihún ká
shahr bane, aur ta'mír ho.
28 Ki ág Hasbún se niklí[f], aur
shu'ala Saihún ke shahr se, jo
Moáb ke 'Ár ko[g] khá gayá, aur
Arnún ke paháṛon ke sardáron ko:
29 Ai Moáb, tujh par wáwailá
hai! ai Kamús kí qaum[h], tú
halák húí! us ne apne beṭe bha-
gáe, aur apní beṭíán Amúríon ke
bádsháh Saihún kí asír kar dín.
30 Un ká núr játá rahá, Hasbún
se Daibún[i] tak; aur ham ne Nu-
fah tak, hán Madibá tak[k] unhen
be-chirág kar diyá.
31 ¶ Aur Isráelíon ne Amúríon
kí mamlukat men sukúnat kí.

Peshtar MASÍH se, 1452.

[z] Gin. 23. 28.
[a] Ist. 2. 26, 27. Qáz. 11. 19.
[b] Gin. 20. 17.
[c] Ist. 29. 7.
[d] Ist. 2. 32. Qáz. 11. 20.
[e] Ist. 2. 33. aur 29. 7. Yash. 12. 1, 2. aur 24. 8. Naham. 9. 22. Zab. 135. 10, 11. aur 136. 19. 'Amús 2. 9.
[f] Yar. 48. 45, 46.
[g] Ist. 2. 9, 18. Yas. 15. 1.
[h] Qáz. 11. 24. 1 Sal. 11. 7, 33. 2 Sal. 23. 13. Yar. 48. 7, 13.
[i] Yar. 48. 18, 22.
[k] Yas. 15. 2.

Peshtar MASÍH se, 1452.

32 Phir Músá ne jásús Ya'zír
ko bheje[l]; unhon ne us ke gánw
le líe, aur Amúríon ko, jo wahán
the, nikál diyá.
33 ¶ Tab we phire, aur Basan
kí taraf chaṛhe[m]; aur Basan ke
bádsháh 'Új ne apne sab log leke
jang ke liye Adrá'e men[n] un ká
sámhná kiyá.
34 Tab KHUDÁWAND ne Músá
ko farmáyá, Us se mat ḍar[o]: ki
main ne unhen, us ke log aur
mamlukat samet, tere háth men
diyá; so tú us se wuhí kar, jo tú
ne Amúríon ke bádsháh Saihún,
Hasbún ke rahnewále se, kiyá[p].
35 Chunánchi unhon ne us ko,
aur us ke beṭon aur sáre logon
ko yahán tak márá, ki koí bhágne-
wálá báqí na chhoṛá[q]: aur us kí
sarzamín ko le liyá.

XXII BÁB.

1 *Bala'ám Balaq kí pahlí da'wat ko námanzúr kartá.* 15 *Dusrí da'wat páke játá hai.* 22 *Ráh men ek firishta us ko márḍáltá agar us kí gadhí use na bachátí.* 36 *Balaq us kí mihmání kartá.*

PHIR baní Isráel ne kúch kiyá[a],
aur Moáb ke maidánon ko
nahr i Yardan par Yaríhú ke
muqábil ḳhaimagáh kí.
2 ¶ Aur jab Safúr ke beṭe
Balaq[b] ne wuh sab, jo baní Is-
ráel ne Amúríon se kiyá, dekhá,
3 To Moáb un logon se nipaṭ
ḍará[c], ki we bahut the; aur Moáb
baní Isráel ke sabab se pareshán
húá.
4 Tab Moáb ne Midyán ke
buzurgon se[d] kahá, ki Ab ye log
un sab ko, jo hamáre áspás hain,
yún chát jáwenge, jis tarah se
bail maidán kí ghás ko chaṭ kar
letá hai. Us waqt Safúr ká beṭá
Balaq Moábíon ká bádsháh thá.
5 So us ne qásid Ba'úr ke beṭe
Bala'ám pás[e] Fatúr ko, jo baní
'Ammún kí sarzamín men lab i
daryá[f] thá, bheje, táki use yih
kahke bulá láwen, ki Dekh, log
Misr se báhar áe hain: dekh, un
se zamín chhip gaí hai, aur mere
muqábil ṭhahre hain.
6 So ab tashríf láiye, aur merí
ḳhátir se un logon ke haqq men
bad du'á kíjiye[g]; ki we mujh se
bahut qawí hain: sháyad ki main
unhen már sakún, aur unhen is
zamín par se haṭá dún: ki main
yaqín jántá hún, jise tú ne ba-
rakat kí du'á kí, use barakat húí;
aur jis par tú ne la'nat kí, wuh
la'natí húá.
7 So Moáb aur Midyán ke bu-
zurg jádú kí mazdúrí[h] leke ra-
wána húe aur Bala'ám pás áe,
aur Balaq ká paigám use pahun-
cháyá.
8 Us ne unhen kahá, ki Áj rát
tum yahán raho[i] aur jaisá kuchh
KHUDÁWAND mujhe farmáegá,
main tumhen kahúngá. Chu-
nánchi Moáb ke amíron ne
Bala'ám ke yahán maqám kiyá.
9 Tab Ḳhudá Bala'ám pás áyá[k],
aur us se kahá, Ye kaun log
hain, jo tere pás hain?
10 Bala'ám ne Ḳhudá ko jawáb
diyá, ki Safúr ke beṭe Balaq ne,
jo Moáb ká bádsháh hai, unhen
mujh pás bhejá, aur kahá hai, ki
11 Dekh, ye log, jo Misr se
nikal áe hain, zamín un se chhip
gaí: tú á, aur merí ḳhátir ke liye
un ke haqq men bad du'á kar;
sháyad main un se laṛ sakún,
aur unhen bhagá dún.
12 Ḳhudá ne Bala'ám ko kahá,
Tú un ke sáth mat jáiyo; tú un
logon ke haqq men bad du'á na
kíjiyo: is liye ki we mubárak
hain[l].
13 Bala'ám ne subh ko uṭhke
Balaq ke amíron se kahá, Tum
apní sarzamín ko jáo; kyúnki
KHUDÁWAND ne mujhe tumháre
sáth jáne kí ijázat na dí.
14 Moáb ke sardár uṭhe, aur
Balaq pás gae, aur bole, ki
Bala'ám ne hamáre sáth áne se
inkár kiyá.
15 ¶ Tab Balaq ne aur amíron
ko, jo sharáfat aur shumár men
pahlon se ziyáda the, phir bhejá.
16 Unhon ne áke Bala'ám se
kahá, Safúr ke beṭe Balaq ne
yún kahá hai, ki Mujh tak tashríf
láne se kisí tarah na rukiye:
17 Main bahut baṛí 'izzat se
terá mansab baṛháúngá, aur jo
kuchh tú mujhe farmáegá, main
karúngá: main terí minnat kartá
hún, ki á aur un logon ke haqq
men merí ḳhátir se bad du'á kar[m].
18 Bala'ám ne Balaq ke ḳhádi-
mon ke jawáb men kahá, Agar
Balaq apná ghar rúpe aur sone
se bharke mujhe dewe[n], taubhí
main KHUDÁWAND apne Ḳhudá
ke hukm se sartábí kar nahín

l Gin. 32. 1. Yar. 48. 32.
m Ist. 3. 1. aur 29. 7.
n Yash. 13. 12.
o Ist. 3. 2.
p 24 áyat. Zab. 135. 10, 11. aur 136. 20.
q Ist. 3. 3, 4, wag.
a Gin. 33. 48.
b Qáz. 11. 25.
c Ḳhur. 15. 15.
d Gin. 31. 8. Yash. 13. 21.
e Ist. 23. 4. Yash. 13. 22. aur 24. 9. Naham. 13. 1, 2. Mík. 6. 5. 2 Pat. 2. 15. Yahúd. 11. Muk. 2. 14.
f Dekho Gin. 23. 7. Ist. 23. 4.
g Gin. 23. 7.
h 1 Sam. 9. 7, 8.
i 19 áyat.
k Paid. 20. 3. 20 áyat.
l Gin. 23. 20. Rúm. 11. 29.
m 6 áyat.
n Gin. 24. 13.

saktá, ki us se kam yá ziyáda
karúṉ[o].
19 So ab áp bhí yaháṉ shab-básh
húјiye[p]; maiṉ dekhúṉ, Ḳhudá-
wand ab ke mujhe kyá farmátá
hai.
20 Phir Ḳhudá rát ko Bala'ám
pás áyá[q], aur use kahá, Agar log
tujhe buláne áweṉ, to uṭh, aur un
ke sáth já: magar jo bát maiṉ
tujhe kahúṉgá, wuhí kíjiyo[r].
21 So Bala'ám subh ko uṭhá,
aur apní gadhí par zín rakhá,
aur Moáb ke amíroṉ ke hamráh
gayá.
22 ¶ Tab Ḳhudá ká qahr bhaṛká,
is liye ki wuh gayá, aur Ḳhudá-
wand ká firishta jáke ráh meṉ
khaṛá húá, táki us se muzáhamat
kare[s]. Pas wuh apní gadhí par
chaṛhá húá játá thá, aur us ke do
chákar us ke sáth the.
23 So gadhí ne Ḳhudáwand ke
firishte ko dekhá, ki ráh meṉ
apní talwár háth meṉ khíṉche
khaṛá hai: tab gadhí ne ráh se
muṉh moṛá, aur maidán ko chalí[t];
tab Bala'am ne gadhí ko márá,
táki use ráh par láwe.
24 Tab Ḳhudáwand ká firishta
angúroṉ ke ek kúche meṉ khaṛá
húá; waháṉ ek díwár idhar thí,
aur ek díwár udhar.
25 Phir jo gadhí ne Ḳhudáwand
ke firishte ko dekhá, to díwár se
já aṛí, aur Bala'ám ká páṉw díwár
se dabá; phir us ne use márá.
26 Tab Ḳhudáwand ká firishta
phir áge chalá, aur ek tang ráh
meṉ, jaháṉ jagah na thí ki dahne
yá báeṉ muṛe, jáke khaṛá húá.
27 Phir jo gadhí ne Ḳhudáwand
ke firishte ko dekhá, to Bala'ám
ko lí,e húe baiṭh gaí: tab Bala'ám
ká gussa bhaṛká, aur us ne gadhí
ko láṭhí se márá.
28 Tab Ḳhudáwand ne gadhí
ká muṉh kholá[u], aur us ne
Bala'ám ko kahá, Maiṉ ne terá
kyá kiyá hai, ki tú ne tín bár
mujhe márá?
29 Bala'ám ne gadhí ko kahá, ki
Tú ne mujhe maskhara banáyá:
kásh ki mere háth meṉ talwár
hotí, to maiṉ tujhe yahíṉ márke
ḍál detá[x].
30 Gadhí ne Bala'ám ko kahá[y],
Kyá maiṉ terí gadhí nahíṉ húṉ,
jis par tú chaṛhá húá hai? jab se
ki maiṉ tujh pás húṉ is din talak

Peshtar MASÍH se, 1452.

o 1 Sal. 22. 14. 2 Taw. 18. 13.
p 8 áyat.
q 9 áyat.
r 35 áyat. Gin. 23. 12, 26. aur 24. 13.
s Ḳhur. 4. 24.
t Dekho 2 Sal. 6. 17. Dán. 10. 7. A'am. 22. 9. 2 Pat. 2. 16. Yahúd. 11.
u 2 Pat. 2. 16.
x Ams. 12. 10.
y 2 Pat. 2. 16.

kabhú maiṉ ne tujh se aisá kiyá
hai? Wuh bolá, Nahíṉ.
31 Wuṉhíṉ Ḳhudáwand ne Ba-
la'ám kí áṉkheṉ kholíṉ[z], aur us
ne Ḳhudáwand ke firishte ko
dekhá, ki ráh meṉ khaṛá hai, aur
us ke háth meṉ talwár khíṉchí
húí hai: us ne apná sir jhukáyá,
aur aundhá girá[a].
32 Ḳhudáwand ke firishte ne
use kahá, ki Tú ne apní gadhí ko
tín bár kyúṉ márá? Dekh, maiṉ
niklá húṉ, ki terá mukhálif ba-
núṉ, is liye ki terí ráh merí nazar
meṉ gumráhí hai[b]:
33 Aur gadhí ne mujh ko dekhá,
aur wuh tín martaba mere sámh-
ne se phirí: agar wuh mere
sámhne se na phirtí, to maiṉ tujh
ko már hí ḍáltá, aur us ko jítá
chhoṛtá.
34 Bala'ám ne Ḳhudáwand ke
firishte ko kahá, Mujh se gunáh
húá[c], aur maiṉ ne na jáná, ki tú
mere muqábale ko ráh meṉ khaṛá
hai; so ab agar merá jáná tujhe
khush nahíṉ átá, to maiṉ phir
jáúṉ.
35 Ḳhudáwand ke firishte ne
Bala'ám ko kahá, Ab to tú un
ádmíoṉ ke sáth já: magar faqat
wuhí bát, jo maiṉ tujhe kahúṉgá,
kahiyo[d]. So Bala'ám Balaq ke
amíroṉ ke hamráh gayá.
36 ¶ Jab Balaq ne suná, ki
Bala'ám pahunchá, wuh us ke
istiqbál ko nikalke[e] Moáb ke us
shahr tak gayá, jo Arnún kí sar-
hadd aur us ke mulk kí niháyat
par thá[f].
37 Tab Balaq ne Bala'ám ko
kahá, Kyá maiṉ ne tujhe baṛí
árzú se na buláyá thá? tú mujh
pás kyúṉ na chalá áyá? kyá mujh
meṉ qudrat nahíṉ, ki terá mar-
taba baṛháúṉ[g]?
38 Bala'ám ne Balaq ko jawáb
diyá, Dekh, maiṉ tujh pás áyá:
mujh meṉ ab kuchh qudrat hai,
ki tujhe koí bát kahúṉ? wuh bát
jo Ḳhudá mere muṉh meṉ ḍálegá,
wuhí maiṉ tujhe kahúṉgá[h].
39 Aur Bala'ám aur Balaq sáth
gae, aur jákar ‖Qaryat Hissát
meṉ dákhil húe.
40 Balaq ne bachhṛe aur meṉḍhe
zabh kí,e, aur Bala'ám aur un
sardároṉ ke liye, jo us ke sáth
the, bheje.
41 Aur subh ko yúṉ húá, ki

Peshtar MASÍH se, 1452.

z Dekho Paid. 21. 19. 2 Sal. 6. 17. Lúq. 24. 16, 31.
a Ḳhur. 34. 8.
b 2 Pat. 2. 14, 15.
c 1 Sam. 15. 24, 30. aur 26. 21. 2 Sam. 12. 13. Aiy. 34. 31, 32.
d 20 áyat.
e Paid. 14. 17.
f Gin. 21. 13.
g 17 áyat. Gin. 24. 11.
h Gin. 23. 26. aur 24. 13. 1 Sal. 22. 14. 2 Taw. 18. 13.
‖ Ya'ne *Kúchon ká shahr.*

Peshtar MASÍH se, 1452.

Balaq ne Bala'ám ko sáth liyá, aur
use Ba'al kí ek únchí jagah par[i]
chaṛháyá, aur waháṉ se qaum ke
kanáre dekhe.

XXIII BÁB.

1, 13, 28 *Balaq kí qurbániáṉ.* 7, 18 *Bala'ám kí masleṉ.*

TAB Bala'ám ne Balaq ko kahá,
ki Mere liye yaháṉ sát maz-
bah baná, aur mere liye yaháṉ
sát bail aur sát menḍhe muhaiyá
kar[a].
2 Balaq ne, jaisá Bala'ám ne
kahá thá, kiyá; aur Balaq aur
Bala'ám ne har mazbah par[b] ek
bail aur ek menḍhá chaṛháyá.
3 Phir Bala'ám ne Balaq ko kahá,
ki Apne chaṛháwe ke pás khaṛá
rah[c], aur maiṉ játá húṉ; sháyad
ḲHUDÁWAND mujh se muláqát
kare[d]: jo kuchh wuh mujhe dik-
háegá, maiṉ tujh se kahúṉgá. So
wuh úpar ko chalá.
4 Chunánchi Ḳhudá Bala'ám ko
milá[e]: us ne use kahá, Maiṉ ne
sát mazbah tartíb dí,e, aur ek ek
bail aur ek ek menḍhá chaṛháyá.
5 Tab ḲHUDÁWAND ne ek bát
Bala'ám ke muṉh meṉ ḍálí[f], aur
use kahá, Balaq kane phir já, aur
us ko yúṉ kah.
6 So wuh us kane phir áyá; aur
kyá dekhtá hai, ki wuh apne
chaṛháwe ke nazdík Moáb ke sab
amíroṉ samet khaṛá hai.
7 Tab us ne apní masal kahní
shurú' kí[g], Arám se mujh ko
Balaq ne bulwáyá, Moáb ká bád-
sháh mashriq ke paháṛoṉ se láyá:
Áiyo, Ya'qúb ko merí ḳhátir se
bad du'á kíjiyo[h]: aur áiyo, Isráel
ko burá kahiyo.
8 Maiṉ kyúṉkar us ko bad du'á
karúṉ, jis ko Ḳhudá ne bad du'á
nahíṉ kí[i]? yá us ko burá kahúṉ,
jis ko ḲHUDÁWAND ne burá nahíṉ
kahá?
9 Kyúṉki pattharoṉ kí choṭí par
se maiṉ us ko dekhtá húṉ, aur
ṭíloṉ par se maiṉ use táktá húṉ:
dekho, ye log akele sukúnat ka-
renge[k], aur qaumoṉ ke darmiyán
we shumár na kí,e jáenge[l].
10 Ya'qúb kí gard ke zarroṉ ko
kaun gin saktá hai[m], aur baní
Isráel kí chauthái kaun shumár
kar saktá hai? Kásh maiṉ sádi-
qoṉ kí maut marúṉ[n], aur merí
'áqibat un kí sí ho.
11 Tab Balaq ne Bala'ám ko
kahá, Yih tú ne mujh se kyá kiyá?
Maiṉ tujhe láyá, ki mere dush-
manoṉ ko bad du'á kare[o], aur
dekh, ki tú unheṉ barakat de
chuká.
12 Us ne jawáb diyá aur kahá,
Kyá mujh par wájib nahíṉ, ki
wuhí bát, jo ḲHUDÁWAND ne mere
muṉh meṉ ḍálí, kahúṉ[p]?
13 Phir Balaq ne use kahá, Ab
mere sáth aur ek jagah tashríf le
chaliye; waháṉ se áp un ko dek-
hiye: tú un ká kanára hí dek-
hegá; we sab ke sab dekhe na
jáenge; mere liye waháṉ se un
par bad du'á kar.
14 ¶ So wuh use waháṉ se Zufím
ke maidán meṉ koh i Pisgah kí
choṭí par, le gayá; waháṉ sát maz-
bah banáe; har mazbah par ek
bachhṛá ek menḍhá chaṛháyá[q].
15 Tab us ne Balaq se kahá, Ki
Tú yaháṉ apne chaṛháwe pás
ṭhahrá rah, jab tak maiṉ waháṉ
Ḳhudá se mil áúṉ.
16 Chunánchi ḲHUDÁWAND Ba-
la'ám ko milá, aur us ke muṉh meṉ
bát ḍálí[r], aur farmáyá, Balaq pás
phir já, aur yúṉ kah.
17 Aur jab wuh us pás pahunchá,
to kyá dekhtá hai, ki wuh apne
chaṛháwe ke pás Moáb ke ra,ísoṉ,
samet khaṛá hai. Tab Balaq ne
us se púchhá, ḲHUDÁWAND ne kyá
farmáyá?
18 Tab us ne apní masal kahní
shurú' kí, aur bolá, Uṭh[s], ai Balaq,
aur sun; ai Safúr ke beṭe, merí
taraf kán dhar:
19 Ḳhudá insán nahíṉ, jo jhúṭh
bole, na ádmízád hai, ki pashemán
howe[t]: kyá wuh kahe, aur na
kare; aur farmáwe, aur use púrá
na kare?
20 Dekh, maiṉ ne hukm páyá,
ki barakat dúṉ; us ne barakat
dí hai[u]; maiṉ badal kar nahíṉ
saktá.
21 Wuh Ya'qúb meṉ badí nahíṉ
pátá[x], na Isráel meṉ fasád dekhtá
hai: ḲHUDÁWAND us ká Ḳhudá us
ke sáth hai[y], aur bádsháh kí dhúm
un ke darmiyán hai.
22 Ḳhudá unheṉ Misr se nikál
láyá[z]: un ká gainḍe ká sá zor hai.
23 Koí afsún Ya'qúb par nahíṉ
chaltá, koí badfálí Isráel ke bar-
ḳhiláf nahíṉ: us waqt Ya'qúb ke
aur Isráel ke haqq meṉ yih kahá
jáegá, ki Ḳhudá ne kyá kiyá[a]!

Peshtar MASÍH se, 1452.

i Ist. 12. 2.
a 29 áyat.
b 14, 30 áyaten.
c 15 áyat.
d Gin. 24. 1.
e 16 áyat.
f Gin. 22. 35. 16 áyat. Ist. 18. 18. Yar. 1. 9.
g 18 áyat. Gin. 24. 3, 15, 23. Aiy. 27. 1. aur 29. 1. Zab. 78. 2. Hiz. 17. 2. Mík. 2. 4. Hab. 2. 6.
h Gin. 22. 6, 11, 17.
i Yas. 47. 12, 13.
k Ist. 33. 28.
l Khur. 33. 16. 'Az. 9. 2. Afs. 2. 14.
m Paid. 13. 16. aur 22. 17.
n Zab. 116. 15.
o Gin. 22. 11, 17. aur 24. 10.
p Gin. 22. 38.
q 1, 2 áyaten.
r Gin. 22. 35. 5 áyat.
s Qáz. 3. 20.
t 1 Sam. 15. 29. Mal. 3. 6. Rúm. 11. 29. Tít. 1. 2. Ya'q. 1. 17.
u Paid. 12. 2. aur 22. 17. Gin. 22. 12.
x Rúm. 4. 7, 8.
y Khur. 13. 21. aur 29. 45, 46. aur 33. 14.
z Gin. 24. 8.
a Zab. 31. 19. aur 44. 1.

Peshtar MASÍH se, 1452.

24 Dekh, ye log bágh ke taur se
khaṛe honge, aur áp ko babar kí
tarah uṭháwenge[b]: na sowegá, jab
tak shikár na khá le, aur jab tak
zakhmí ká lahú na pí le[c].
25 ¶ Tab Balaq ne Bala'ám ko
kahá, Unhen tú hargiz bad du'á
na kar, aur unhen tú hargiz ba-
rakat na de.
26 Bala'ám ne jawáb diyá, aur
Balaq ko kahá, Kyá main ne
tujhe nahín kahá, ki Sab kuchh jo
ḲHUDÁWAND kahegá, main wuhí
karúngá[d]?
27 ¶ Tab Balaq ne Bala'ám ko
kahá, Áiye, main áp ko aur jagah
le jáún[e]; wahán sháyad Ḳhudá ko
pasand áwe, ki tú mere liye un
par bad du'á kare.
28 Tab Balaq ne Bala'ám ko
Fagúr kí choṭí par, jo bayábán kí
sath par musharraf hai[f], láyá.
29 Wahán Bala'ám ne Balaq se
kahá, ki Mere liye yahán sát maz-
bah baná[g], aur is jagah mere
wáste sát bachhṛe aur sát mendhe
muhaiyá kar.
30 Chunánchi Balaq ne, jaisá
Bala'ám ne farmáyá thá, kiyá; aur
har ek mazbah par ek bachhṛá
aur ek mendhá guzráná.

b Paid. 49. 9.
c Paid. 49. 27.
d Gin. 22. 38. 12 áyat. 1 Sal. 22. 14.
e 13 áyat.
f Gin. 21. 20.
g 1 áyat.

XXIV BÁB.

1 *Bala'ám, tafauwul chhoṛke, Isráel kí nekbakhtí kí peshíngoí kartá.* 10 *Balaq gusse hoke, us ko rukhsat kar detá.* 15 *Ya'qúb ke sitáre ká tulú' honá aur chand qaumon kí tabáhí ká hál nubúwat se bayán kartá.*

JAB Bala'ám ne dekhá, ki Isráel
ko barakat dená ḲHUDÁ-
WAND ko ḳhush áyá, to wuh ab ke,
jaisá áge tafauwul karne játá thá[a],
na gayá, balki bayábán kí taraf
tawajjuh kí.
2 Aur Bala'ám ne apní ánkh uṭhái,
aur baní Isráel ko dekhá ki apne
sibṭon kí tartíb par ṭhahre hain[b];
tab Rúh Ulláh us par názil húí[c].
3 Aur wuh apní masal le chalá[d],
aur bolá, Ba'úr ká beṭá Bala'ám
kahtá hai, aur wuh shaḳhs, jis kí
ánkhen khul gaí hain;
4 Wuh, jis ne Ḳhudá ká suḳhan
suná hai, aur Qádir ká ḳhiyál
dekhá hai, gash khá gayá hai[e],
par us kí ánkhen khulí hain,
kahtá hai:
5 Kyá hí ḳhúb hain tere ḳhaime,
ai Ya'qúb, aur tere maskan, ai
Isráel!
6 Ye phaile húe hain, wádíon kí
tarah se, aur lab i daryá ke bágon
ke taur par, aur jaise 'úd ke da-
raḳht, jo ḲHUDÁWAND ne lagáe
hon, aur jaise sarau ke daraḳht[f],
jo pání ke kanáre hon[g].
7 Aur wuh apní moṭh se pání
baháwegá, aur us ká tuḳhm bahut
se pánion men[h] hogá; us ká bád-
sháh Agág se fáiq hogá[i], aur us kí
bádsháhí buland hogí[k].
8 Ḳhudá us ko Misr se báhar
nikál láyá; us men gainḍe kí
qúwat hai[l]: wuh apne dushmanon
kí qaumon ko kháwegá[m], aur un
kí haḍḍián chaknáchúr karegá[n],
aur apne tíron se unhen chhede-
gá[o].
9 Wuh jhuktá hai[p], aur loṭtá hai,
jaise sher aur babar: us ko kaun
uṭhá saktá hai? Mubárak hai
wuh, jo tujhe mubárak kahe; aur
mal'ún hai wuh, jo tujh par la'nat
kare[q].
10 ¶ Tab Balaq ká gussa Bala'ám
par bhaṛká, aur us ne apní tálíán
márín[r]: aur Balaq ne Bala'ám ko
kahá, Main ne tujhe talab kiyá,
ki tú mere dushmanon par bad
du'á kare[s]; aur dekh, tú ne tínon
bár unhen ḳhúb barakat hí baḳh-
shí.
11 Chal, ab apne makán ko
bhág: main ne kahá thá, ki baṛí
'izzat se terá martaba baṛháún[t];
par dekh, ḲHUDÁWAND ne tujhe
'izzat se báz rakhá.
12 Bala'ám ne Balaq ko jawáb
diyá, Kyá main ne tere qásidon
ko, jinhen tú ne mere pás bhejá,
na kahá thá, ki
13 Agar Balaq apná ghar rúpe
sone se bharke mujhe dewe, merí
majál nahín, ki ḲHUDÁWAND ke
farmán ke siwá, apne dil se kuchh
bhalá yá burá karún[u]: balki jo
kuchh ḲHUDÁWAND kahegá, main
wuhí kahúngá?
14 Ab tú dekh, main apne logon
men játá hún; so tú á, ki main
tujhe ḳhabar dúngá[x], ki ye log
tere logon se pichhle dinon men[y]
kyá karenge.
15 ¶ Phir us ne apní masal kahní
shurú' kí[z], aur bolá, Ba'úr ká
beṭá Bala'ám kahtá hai; aur wuh
shaḳhs, jis kí ánkhen khul gaí
hain;
16 Wuh, jis ne Ḳhudá ká kalám
suná, aur us kí dánish ko, jo
bahut buland hai, jáná; jis ne

a Gin. 23. 3, 15.
b Gin. 2. 2, wag.
c Gin. 11. 25. 1 Sam. 10. 10. aur 19. 20, 23. 2 Taw. 15. 1.
d Gin. 23. 7, 18.
e Dekho 1 Sam. 19. 24. Dán. 8. 18. aur 10. 15, 16. 2 Qur. 12. 2, 3, 4. Muk. 1. 10, 17.

Peshtar MASÍH se, 1452.

f Zab. 104. 16.
g Zab. 1. 3. Yar. 17. 8.
h Yar. 51. 13. Muk. 17. 1, 15.
i 1 Sam. 15. 9.
k 2 Sam. 5. 12. 1 Taw. 14. 2.
l Gin. 23. 22.
m Gin. 14. 9. aur 23. 24.
n Zab. 2. 9. Yas. 38. 13. Yar. 50. 17.
o Zab. 45. 5. Yar. 50. 9.
p Paid. 49. 9.
q Paid. 12. 3. aur 27. 29.
r Hiz. 21. 14, 17. aur 22. 13.
s Gin. 23. 11, Ist. 23. 4, 5. Yash. 24. 9, 10. Naham. 13. 2.
t Gin. 22. 17, 37.
u Gin. 22. 18.
x Mik. 6. 5. Muk. 2. 14.
y Paid. 49. 1. Dán. 2. 28. aur 10. 14.
z 3, 4 áyaten.

Peshtar MASÍH se, 1452.

Qádir ká ḳhiyál dekhá; jo gasht
meṉ hai, par us kí ánkheṉ khulí
haiṉ, kahtá hai:
17 Maiṉ use dekhúṉgá, par abhí
naháṉ[a]; maiṉ us par nazar ka-
rúṉgá, par na nazdík se: Ya'qúb
se ek sitára niklegá[b], aur Isráel
se ek sáhib i iqtidár uṭhegá[c], aur
Moáb kí nawáhí ko már legá, aur
sáre baní Set ko halák karegá.
18 Adúm mamlúk hogá[d], aur
Sha'ír apne dushmanoṉ kí mírás
hogá, aur Isráel baháduri karegá.
19 Ya'qúb kí nasl se niklegá
wuh, jo riyásat karegá[e]; aur jo
shahr meṉ báqí rah jáegá, halák
karegá.
20 ¶ Phir us ne 'Amálíq ko
dekhá, aur apní masal le chalá
aur bolá, 'Amálíq ummatoṉ meṉ
pahlá thá, par us ká anjám nestí
nábúdí hogí.
21 Phir us ne Qainí par nigáh
kí, aur apní masal kahní shurú'
kí, aur bolá, Wuh maqám, jo terá
maskan hai, mustahkam hai; tú
paháṛ par apná áshiyána baná:
22 Lekin Qainí barbád honge,
yaháṉ tak ki Asúr tujhe pakaṛ le
jáegá.
23 Phir wuh apní masal le chalá,
aur bolá, Afsos! kaun zinda ra-
hegá, jab Ḳhudá hí yúṉ karegá?
24 Aur Kittíoṉ kí taraf[f] se jaház
áwenge, aur Asúr aur 'I'br[g] ko
dukh pahuṉcháwenge, aur we bhí
nest o nábúd honge.
25 Tab Bala'ám uṭhá aur rawána
húá, aur apne maqám ko phir
gayá[h]; aur Balaq bhí apní ráh
gayá.

[a] Muk. 1. 7.
[b] Mat. 2. 2. Muk. 22. 16.
[c] Paid. 49. 10.
[d] 2 Sam. 8. 14. Zab. 60. 8, 9, 12.
[e] Paid. 49. 10.
[f] Paid. 10. 4. Dán. 11. 30.
[g] Paid. 10. 21, 25.
[h] Dekho Gin. 31. 8.

XXV BÁB.

1 *Isráelí Sittim meṉ zinákárí aur butparastí karte.* 6 *Fínihás Zimrí aur Kazbí ko már-ḍáltá.* 10 *Is par Ḳhudá use ek abadí kahánat bakhshdetá.* 16 *Hukm hotá, ki Midyáníoṉ ko tang kareṉ aur máreṉ.*

SO Isráelí Sittim meṉ[a] muqím
húe, aur logoṉ ne Moábíoṉ
kí beṭíoṉ se harámkárí shurú' kí[b].
2 Unhoṉ ne apne ma'búdoṉ kí
qurbáníoṉ[c] par un logoṉ kí da'wat
kí[d]: so logoṉ ne kháyá, aur un
ke butoṉ ko sijda kiyá[e].
3 Aur Isráelí Ba'al Fagúr se
mile: tab KHUDÁWAND ká qahr
baní Isráel par bhaṛká[f].
4 Aur KHUDÁWAND ne Músá ko
farmáyá, Qaum ke sáre sardároṉ
ko pakaṛ, aur un ko KHUDÁWAND
ke liye áftáb ke muqábil súlí par
khíṉch[g], táki KHUDÁWAND ke
gazab ká bhaṛakná Isráel par se
ṭal jáwe[h].
5 So Músá ne baní Isráel ke
hákimoṉ ko[i] kahá, ki Tum meṉ
se har ek apne logoṉ ko, jo Ba'al
Fagúr se mil gae haiṉ, qatl kare[k].
6 ¶ So waháṉ ek Isráelí áyá, aur
apne bháíoṉ ke pás ek Midyání
randí Músá aur baní Isráel kí
sárí jamá'at ke rúbarú láyá, aur
wuh jamá'at ḳhaime ke darwáze
par rotí thí[l].
7 Aur jab ki Fínihás bin Ilí'a-
zar[m] bin Hárún káhin ne yih
dekhá, wuh jamá'at meṉ se uṭhá,
aur barchhí háth meṉ lí;
8 Aur us mard ke píchhe ḳhaime
meṉ ghusá, aur un donoṉ ke,
Isráelí mard aur randí ke, peṭ ko
chhedá[n]. Tab baní Isráel meṉ se
wabá játí rahí[o].
9 We, jo us wabá meṉ mare,
chaubís hazár the[p].
10 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá: ki
11 Fínihás ne, jo Hárún káhin
ke beṭe Ilí'azar ká beṭá hai, mere
qahr ko baní Isráel par se pherá[q],
ki un ke bích use mere liye gairat
áí; isí liye maiṉ ne baní Isráel
ko apní gairat se[r] nábúd na
kiyá.
12 So tú kah, Dekh, maiṉ ne us
se apní sulh ká 'ahd bándhá[s]:
13 So wuh us ke liye hogá, aur
us ke ba'd us kí nasl ke liye[t]
kahánat ká 'ahd i abadí[u] hogá;
kyúṉki wuh apne Ḳhudá ke liye
gairatmand hai[x], aur us ne baní
Isráel ke liye kafára diyá[y].
14 Us Isráelí shaḳhs ká nám,
jo us Midyání randí ke sáth márá
gayá, Zimrí thá, Salú ká beṭá, jo
baní Sama'ún ke firqe ká sarguroh
thá.
15 Aur us Midyání randí ká nám,
jo márí gaí, Kazbí thá, Súr kí
beṭí[z], jo qaum ká sardár aur baní
Midyán meṉ 'álí-ḳhándán thá.
16 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá, ki
17 Midyáníoṉ ko tang karo, aur
unheṉ máro[a].
18 Kyúṉki we apne makroṉ se[b]
tujh ko tang karte haiṉ: chunáṉ-
chi Fagúr aur Kazbí kí bát meṉ,
jo Midyán ke sardár kí beṭí aur
un kí bahin thí, jo us wabá ke
din, jo Fagúr ke sabab se húí,

[a] Gin. 33. 49. Yash. 2. 1. Mík. 6. 5.
[b] Gin. 31. 16. 1 Qur. 10. 8.
[c] Ḳhur. 34. 15, 16. 1 Qur. 10. 20.
[d] Yash. 22. 17. Zab. 106. 28. Hús. 9. 10.
[e] Ḳhur. 20. 5.
[f] Zab. 106. 29.

Peshtar MASÍH se, 1452.

[g] Ist. 4. 3. Yash. 22. 17.
[h] 11 áyat. Ist. 13. 17.
[i] Ḳhur. 18. 21, 25.
[k] Ḳhur. 32. 27. Ist. 13. 6, 9, 13, 15.
[l] Yúel 2. 17.
[m] Ḳhur. 6. 25.
[n] Zab. 106. 30.
[o] Zab. 106. 30.
[p] Ist. 4. 3. 1 Qur. 10. 8.
[q] Zab. 106. 30.
[r] Ḳhur. 20. 5. Ist. 32. 16, 21. Zab. 78. 58. Hiz. 16. 38. Saf. 1. 18. aur 3. 8.
[s] Mal. 2. 4, 5. aur 3. 1.
[t] Dekho 1 Taw. 6. 4, wag.
[u] Ḳhur. 40. 15.
[x] A'am. 22. 3. Rúm. 10. 2.
[y] 'Ibrán. 2. 17.
[z] Gin. 31. 8. Yash. 13. 21.
[a] Gin. 31. 2.
[b] Gin. 31. 16. Muk. 2. 14.

Peshtar MASÍH se, 1452.

márí gaí, unhon ne tujh ko tang kiyá.

XXVI BAB.

1 Moáb ke maidánon men tamám Isráel ká shumár kiyá játá. 52 Un ke darmiyán zamín bántne ká hukm. 57 Láwion ke qabáil aur un ke sab logon ká shumár. 63 Un logon men se jo Síná men mahsúb húe, siwá Kálib aur Yashú' ke, koí báqí na rahá.

AUR aisá húá, ki ba'd us wabá ke KHUDAWAND ne Músá ko aur Hárún káhin ke bete Ili'azar ko kahá, ki

2 Baní Isráel ke ábáí khándánon ke logon ko, bís baraswále se leke úparwále tak[a], sab jo laráí ko nikalte hain, gin jáo[b].

3 Chunánchi Músá aur Ili'azar káhin ne Moáb ke maidánon men[c] lab i Yardan Yaríhú ke muqábil un se kahá,

4 Bís baraswále se leke úparwále tak gino, jaise KHUDAWAND ne Músá aur baní Isráel ko, jo Misr kí zamín se nikle the, irshád kiyá thá[d].

5 ¶ Rúbin Isráel ká palauthá betá[e]: us ke beton men Hanúk, jis se Hanúkíon ká qabíla hai; aur Phalú, jis se Phalwíon ká qabíla hai;

6 Aur Hasrún, jis se Hasrúníon ká qabíla hai; aur Karmí, jis se Karmíon ká qabíla hai.

7 So Rúbin ke qabáil ye hain: un ke sab, jo gine gae, tentális hazár sát sau tís the.

8 Aur Phalú ká betá Iliáb thá.

9 Aur Iliáb ke bete Namúel, aur Dátan aur Abirám: ye we Dátan aur Abirám hain, jamá'at ke chune húe, jo Qurah kí guroh men shámil hoke KHUDAWAND se jhagarne men Músá aur Hárún se jhagre[f]:

10 Aur zamín ne apná munh kholá, aur unhen Qurah samet nigal liyá[g], aur us waqt guroh marí, jab ki ág ne arhái sau ádmíon ko khá liyá: so we ek 'ibrat húe[h].

11 Lekin Qurah ke bete[i] na mare.

12 ¶ Aur baní Sama'ún apne qabáil ke muwáfiq ye the: Namúel[k] jis se Namúelíon ká qabíla; aur Yamín, jis se Yamíníon ká qabíla; aur Yakín[l], jis se Yakíníon ká qabíla;

13 Aur Zárah[m], jis se Zárhíon ká qabíla; aur Sáúl, jis se Sáúlíon ká qabíla.

14 Aur ye Sama'úníon ke qabáil hain; un men báís hazár do sau the.

15 ¶ Aur baní Jadd apne qabáil ke muwáfiq ye the: Safún[n], jis se Safúníon ká qabíla; aur Hájí, jis se Hájíon ká qabíla; aur Súní, jis se Súníon ká qabíla;

16 Aur ‖ Uzní jis se Uzníon ká qabíla; aur 'Irí jis se 'Iríon ká qabíla;

17 Aur Arúd[o], jis se Arúdíon ká qabíla; aur Arelí, jis se Arelíon ká qabíla.

18 Baní Jadd ke qabáil men se jo gine gae, chális hazár pánch sau the.

19 ¶ Yahúdáh ke bete 'Ir aur Onán[p]: we donon Kan'án men mar gae.

20 Aur baní Yahúdáh apne qabáil ke muwáfiq ye hain[q]; Selah, jis se Seláníon ká qabíla; aur Phárас, jis se Phárasíon ká qabíla; aur Zárah, jis se Zárhíon ká qabíla.

21 Baní Pháras ye hain: Hasrún, jis se Hasrúníon ká qabíla; aur Hamúl, jis se Hamúlíon ká qabíla.

22 Ye baní Yahúdáh ke qabáil hain: we, jo un men se gine gae, chhihattar hazár pánch sau the.

23 ¶ Aur baní Ishakár apne qabáil ke muwáfiq ye hain[r]: Tola', jis se Tola'íon ká qabíla; aur Fuwah, jis se Fuwahíon ká qabíla;

24 Yasúb, jis se Yasúbíon ká qabíla; Samrún, jis se Samrúníon ká qabíla.

25 Ye Ishakár ke qabáil hain: we, jo un men se gine gae, chaunsath hazár tín sau the.

26 ¶ Aur baní Zabulún apne qabáil ke muwáfiq ye hain[s]: Sarad, jis se Sardíon ká qabíla; Ailún, jis se Ailúníon ká qabíla; Yahaliel, jis se Yahalielion ká qabíla.

27 Aur ye Zabulúníon ke qabáil hain: un men se jo gine gae, sáth hazár pánch sau the.

28 Aur baní Yúsuf apne qabáil ke muwáfiq ye the[t]: Munassí aur Ifráím.

29 Munassí ká betá Makír[u], jis se Makíríon ká qabíla; Makír se Jili'ád paidá húá, jis se Jili'ádíon ká qabíla.

30 Jili'ád ke bete ye hain: I'azar[x], jis se I'azaríon ká qa-

Peshtar MASÍH se, 1452.

[a] Gin. 1. 3.
[b] Khur. 30. 12. aur 38. 25, 26. Gin. 1. 2.
[c] 63 áyat. Gin. 22. 1. aur 31. 12. aur 33. 48. aur 35. 1.
[d] Gin. 1. 1.
[e] Paid. 46. 8. Khur. 6. 14. 1 Taw. 5. 1.
[f] Gin. 16. 1, 2.
[g] Gin. 16. 32, 35.
[h] Gin. 16. 38. Dekho 1 Qur. 10. 6. 2 Pat. 2. 6.
[i] Khur. 6. 24. 1 Taw. 6. 22.
[k] Paid. 46. 10. Khur. 6. 15, *Yamúel.*
[l] 1 Taw. 4. 24, *Yaríb.*
[m] Paid. 46. 10, *Suhr yá Zuhr.*
[n] Paid. 46. 16, *Safyán.*
‖ *Yá Isbán.* Paid. 46. 16.
[o] Paid. 46. 16.
[p] Paid. 38. 2, wag. aur 46. 12.
[q] 1 Taw. 2. 3.
[r] Paid. 46. 13. 1 Taw. 7. 1.
[s] Paid. 46. 14.
[t] Paid. 46. 20.
[u] Yash. 17. 1. 1 Taw. 7. 14. 15.
[x] *Abí'azar kahláyá,* Yash. 17. 2. Qáz. 6. 11, 24, 34.

Peshtar MASÍH se, 1452.

bíla; aur Ḳhalaq, jis se Ḳhalaqíon
ká qabíla;
31 Aur Asriel, jis se Asrielíon
ká qabíla; aur Sikm, jis se Sik-
míon ká qabíla;
32 Aur Simida', jis se Simida'íon
ká qabíla; aur Hifr, jis se Hifríon
ká qabíla.
33 ¶ Hifr ká beṭá Siláfihád[y]; us
ke beṭe na the, beṭíán thín, jin ke
nám ye hain: Mahlah, aur Nu'ah,
aur Hajlah, aur Milkah, aur Tir-
zah.
34 Aur ye Munassí ke qabáil
hain; un men se, jo gine gae,
báwan hazár sát sau the.
35 ¶ Aur baní Ifráím apne qa-
báil ke muwáfiq ye hain: Sútalah,
jis se Sútaláhíon ká qabíla: aur
Bakar[z], jis se Bakríon ká qabíla:
aur Tahan, jis se Tahaníon ká
qabíla.
36 Aur Sútalah ká beṭá 'Erán,
jis se 'Eráníon ká qabíla.
37 Aur ye baní Ifráím ke qabáil
hain: un men se, jo gine gae,
battís hazár pánch sau the. So baní
Yúsuf apne qabáil ke muwáfiq ye
the.
38 ¶ Aur Binyamín apne qabáil
ke muwáfiq ye hain[a]: Bala' jis se
Bala'íon ká qabíla; aur Ashbel,
jis se Ashbelíon ká qabíla; aur
Aḳhirám[b], jis se Aḳhirámíon ká
qabíla;
39 Aur Súfám[c], jis se Súfámíon
ká qabíla; aur Húfám, jis se
Húfámíon ká qabíla.
40 Bala' ke do beṭe the: Ard[d],
jis se Ardíon ká qabíla; aur
Na'amán, jis se Na'amáníon ká
qabíla.
41 Ye baní Binyamín ke qabáil
the: un men se, jo gine gae,
paintális hazár chha sau the.
42 ¶ Aur baní Dán apne qabáil
ke muwáfiq ye hain[e]: || Súhám, jis
se Súhámíon ká qabíla.
43 Baní Dán apne qabáil men
ye hain; we, jo un men se gine
gae, chaunsaṭh hazár chár sau
the.
44 ¶ Aur baní Yasar apne qá-
báil ke muwáfiq ye hain[f]: Yimnah,
jis se Yimnáhíon ká qabíla; aur
Iswí, jis se Iswíon ká qabíla; aur
Barí'áh, jis se Barí'áhíon ká qa-
bíla.
45 Baní Barí'áh ye hain: Hibr,
jis se Hibríon ká qabíla; aur
Malkiel, jis se Malkielíon ká
qabíla.
46 Aur Yasar kí beṭí ká nám
Sirah thá.
47 Aur ye baní Yasar ke qabáil
hain: un men se, jo gine gae,
tirpan hazár chár sau the.
48 ¶ Baní Naftálí apne qabáil
ke muwáfiq ye hain[g]: Yahasiel,
jis se Yahasielíon ká qabíla; aur
Júní, jis se Júníon ká qabíla;
49 Aur Yisr, jis se Yisríon ká
qabíla; aur Salím[h], jis se Salí-
míon ká qabíla.
50 So ye baní Naftálí ke qabáil
the: un men se, jo gine gae,
paintális hazár chár sau the.
51 Sab baní Isráel, jo gine gae,
chha lákh ek hazár sát sau tís
the[i].
52 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá,
53 Yih zamín un ke námon ke
shumár ke muwáfiq un ko mírás
ke taur par bánṭ dí jáwe[k].
54 Tú bahuton ko bahut sí
mírás díjiyo, aur thoṛon ko thoṛí
mírás: har firqe ko us kí mírás
us ke 'adad ke muwáfiq dí jáwe[l].
55 Lekin zamín qur'a se taqsím
kí jáwe[m]: we apne ábáí firqon ke
námon ke muwáfiq mírás lewen.
56 Bahut hon yá thoṛe, qur'a se
un kí mírás taqsím kí jáwe.
57 ¶ Aur we, jo baní Láwí men
gine gae, apne ábáí qabáil ke
hisáb se[n] ye hain: Jairsún, jis se
Jairsúníon ká qabíla; Qihát, jis
se Qihátíon ká qabíla: Mirárí,
jis se Miráríon ká qabíla.
58 Baní Láwíon ke qabáil ye
hain: Libní ká qabíla, Habrún
ká qabíla, Mahlí ká qabíla, Músí
ká qabíla, Qurah ká qabíla. Aur
Qihát se 'Amrám paidá húá.
59 Aur 'Amrám kí jorú ká nám
Yúkabid[o] thá, Láwí kí beṭí, jise
us kí má Láwí se Misr men janí:
so 'Amrám se Hárún aur Músá
aur un kí bahin Maryam ko janí.
60 Aur Hárún ke beṭe ye the:
Nadab, aur Abihú, aur Ili'azar
aur Itamar[p].
61 So Nadab aur Abihú, us
waqt ki unhon ne ek ajnabí ág
KHUDÁWAND ke huzúr guzrání,
mar gae[q].
62 Aur we, jo un men gine gae,
ek mahínewále se leke úparwále
tak teís hazár mard the[r]: ye baní

Peshtar MASÍH se, 1452.

y Gin. 27. 1. aur 36. 11.
z 1 Taw. 7. 20, *Bárid.*
a Paid. 46. 21, 1 Taw. 7. 6.
b Paid. 46. 21, *Akhí.* 1 Taw. 8. 1, *Aḳhirakh.*
c Paid. 46. 21, *Mupim* aur *Hufím.*
d 1 Taw. 8. 3, *Addár.*
e Paid. 46. 23. || Yá, *Hashím.*
f Paid. 46. 17, 1 Taw. 7. 30.
g Paid. 46. 24. 1 Taw. 7. 13,
h 1 Taw. 7. 13, *Salúm.*
i Dekho Gin. 1. 46.
k Yash. 11. 23. aur 14. 1.
l Gin. 33. 54.
m Gin. 33. 54. aur 34. 13. Yash. 11. 23. aur 14. 2.
n Paid. 46. 11. Ḳhur. 6. 16, 17, 18, 19. 1 Taw. 6. 1, 16.
o Ḳhur. 2. 1, 2. aur 6. 20.
p Gin. 3. 2.
q Ahb. 10. 1, 2. Gin. 3. 4. 1 Taw. 24. 2.
r Dekho Gin. 3. 39.

Peshtar MASÍH se, 1452.

s Gin. 1. 49. t Gin. 18. 20, 23, 24. Ist. 10. 9. Yash. 13. 14, 33. aur 14. 3. u 3 áyat. x 1 Báb. Ist. 2. 14, 15. y Gin. 14. 28, 29. 1 Qur. 10. 5, 6. z Gin. 14. 30. a Gin. 26. 33. aur 36. 1, 11. Yash. 17. 3. b Gin. 14. 35. aur 26. 64, 65. c Gin. 16. 1, 2. d Yash. 17. 4. e Khur. 18. 15, 19. f Gin. 36. 2.

Isráel men nahín gine gae[s]: kyúnki un ko baní Isráel ke sáth mírás nahín dí gaí[t].

63 ¶ Ye baní Isráel hain, jinhen Músá aur Ili'azar káhin ne Moáb ke maidánon men[u] lab i Yardan Yaríhú ke muqábil shumár kiyá.

64 Aur Músá aur Hárún káhin ke gine húon men se, jis waqt baní Isráel ko dasht i Síná men giná thá, ek shakhs bhí un men na thá[x].

65 Kyúnki KHUDÁWAND ne un ke haqq men farmáyá thá, ki We yaqínan bayábán men mar jáenge[y]. Chunánchi un men se, siwá Yafunnah ke beṭe Kálib aur Nún ke beṭe Yashú' ke[z], ek bhí na bachá.

XXVII BÁB.

1 Siláfihád kí beṭíán apne liye mírás ká mutálaba kartín. 6 Mírás ke wáris hone ká á,ín. 12 Músá apní wafát kí khabar páke, 'arz kartá ki koí jánishín muqarrar ho. 18 Yashú' us ká jánishín ṭhahráyá játá.

TAB Munassí ke qabíle se Siláfihád bin Hifr bin Jili'ád bin Makír bin Munassí bin Yúsuf kí beṭíán[a], jin ke nám ye hain, Mahlah, aur Nu'ah, aur Hajlah, aur Milkah, aur Tirzah, nazdík áín;

2 Aur Músá aur Ili'azar káhin, aur amíron aur sab jamá'at, ke sámhne, jamá'at ke khaime ke darwáze ke nazdík, khaṛí húín, aur bolín, ki

3 Hamárá báp dasht men mar gayá[b]; wuh un ke majma' men, jo KHUDÁWAND ke barkhiláf hoke farálam húe the, ya'ne Qurah ke majma' men[c], shámil na thá; balki apne gunáh ke sabab mar gayá; us ká koí beṭá na thá.

4 So hamáre báp ká nám us ke qabíle se kyúnkar nikálá játá hai? kyá is liye ki us ká koí beṭá na thá? Ham ko hamáre báp ke bháíon ke shámil hál hissa do[d].

5 Músá un ká mutálaba KHUDÁWAND ke huzúr le gayá[e].

6 ¶ KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

7 Siláfihád kí beṭían sach kahtí hain: tú unhen un ke báp ke bháíon men shámil karke mírás de[f]; aur aisá kar, ki un ke báp kí mírás un men járí rahe.

8 Aur baní Isráel ko kah, Agar koí mard mar jáe, aur us ká koí beṭá na ho, to us kí mírás us kí beṭí ke liye járí rahe.

9 Agar us kí beṭí bhí na ho, to us ke bháíon ko us kí mírás díjiyo.

10 Agar us ke bháí bhí na hon, to tum us kí mírás us ke báp ke bháíon ko do.

11 Agar us ke báp ke bháí bhí na hon, to tum us kí mírás us ke qabíle men se us ko, jis kí qarábat us se ziyáda nazdík ho, do; wuh us ká wáris hogá: aur yih hukm baní Isráel ke liye, jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, rasm i abadí hogí[g].

12 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, Ab tú Abárím ke paháṛ par chaṛh[h], aur us zamín ko, jo main ne baní Isráel ko 'ináyat farmáí hai, dekh.

13 Aur jab tú use dekh legá, to tú bhí apne logon men mil jáegá, jis tarah terá bháí Hárún mil gayá[i].

14 Kyúnki jab jamá'at ne mujh se khusúmat kí, to tum ne dasht i Sín men mere hukm kí mukhálafat kí, aur us Maríbah ke pání par un kí ánkhon ke sámhne dasht i Sín men merí taqdís na kí[k]: yih wuhí Maríbah ká pání hai[l], Sín ke dasht men Qádis ke nazdík.

15 ¶ Tab Músá ne KHUDÁWAND ke huzúr khitáb karke kahá, ki

16 Ai KHUDÁWAND, sab jismon kí jánon ke Khudá[m], kisí ko jamá'at ká sardár baná,

17 Jo un ke áge áge báhar jáe, aur un ke áge áge andar áwe[n], aur báhar andar áne jáne men un ká rahbar ho, táki KHUDÁWAND kí jamá'at un gospandon kí mánind na ho, jin ká koí charwáhá nahín[o].

18 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Músá ko kahá, ki Nún ke beṭe Yashú' ko apná khalífa kar; wuh ek shakhs hai, jis men Rúh hai[p]: us par apná háth rakh[q]:

19 Aur use Ili'azar káhin, aur sárí jamá'at ke áge khaṛá kar, aur use un ke huzúr wasíyat kar[r].

20 Aur apní 'izzat men se kuchh us par ḍál de[s], táki baní Isráel kí sárí jamá'at us kí farmánbardárí kare[t]:

21 Wuh Ili'azar káhin ke áge khaṛá ho, aur Ili'azar us ke liye

Peshtar MASÍH se, 1452.

g Gin. 35. 29. h Gin. 33. 47. Ist. 3. 27. aur 32. 49. aur 34. 1. i Gin. 20. 24, 28. aur 31. 2. Ist. 10. 6. k Gin. 20. 12, 24. Ist. 1. 37. aur 32. 51. Zab. 106. 32. l Khur. 17. 7. m Gin. 16. 22. 'Ibrán. 12. 9. n Ist. 31. 2. 1 Sam. 8. 20. aur 18. 13. 2 Taw. 1. 10. o 1 Sal. 22. 17. Zak. 10. 2. Mat. 9. 36. Marq. 6. 34. p Paid. 41. 38. Qaz. 3. 10. aur 11. 29. 1 Sam. 16. 13, 18. q Ist. 34. 9. r Ist. 31. 7. s Dekho Gin. 11. 17, 28. 1 Sam. 10. 6, 9. 2 Sal. 2. 15. t Yash. 1. 16, 17.

Peshtar MASÍH se, 1452.

U'rím[u] ká hukm KHUDA'WAND ke huzúr púchhe[x]: wuh aur sáre baní Isráel sárí jamá'at samet us ke kahne se báhar niklen, aur us ke kahne se áwen[y].

22 So Músá ne, jaisá KHUDA'WAND ne use farmáyá thá, kiyá, aur us ne Yashú' ko leke Ili'azar káhin aur sárí jamá'at ke sámhne khará kiyá.

23 Aur us ne apne háth us par rakhe, aur use jaisá KHUDA'WAND ne us ko farmáyá thá, wasíyat kí[z].

u Khur. 28. 30. x Dekho Yash. 9. 14. Qáz. 1. 1. aur 20. 18, 23, 26. 1 Sam. 23. 9. aur 30. 7. y Yash. 9. 14. 1 Sam. 22. 10, 13, 15. z Ist. 3. 28. aur 31. 7.

XXVIII BA'B.

1 *Qurbánon ke guzránne men musta'idd rahná farz hai.* 3 *Dá,im sokhtaní qurbání.* 9 *Qurbáníán sabt ke din men;* 11 *phir naye chánd ke waqt men;* 16 *phir 'íd i fasah men;* 26 *phir pahle phalon ke guzránne ke waqt.*

PHIR KHUDA'WAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki

2 Baní Isráel ko hukm kar, aur unhen kah, ki Merá qurbán, ya'ne merí khushbú ke homon ke laham kí[a] muháfazat karo, táki tum use mere liye us ke waqt i mu'aiyan men qurbání guzráno.

3 Tú unhen kah, ki Hom, jo tum KHUDA'WAND ke liye guzráno, so yih hai[b]: eksála be'aib do barre, roz roz yih charháwá hamesha ke liye;

4 Ek barra subh ko, aur ek barra zawál aur gurúb ke darmiyán;

5 Aur aifah ká ek daswán hissa maida[c], chauthái hín kute húe tel se milá húá[d], hadye ke liye[e].

6 Yih wuh hamesha ká charháwá hai[f], jo koh i Síná par muqarrar kiyá gayá, ki khushbúí ká hom KHUDA'WAND ke liye ho.

7 Aur us ká tapáwan chauthái hín mai ek ek barre ke liye: us mai ko KHUDA'WAND ke liye maqdis men tapáiyo[g].

8 Aur jab tú dúsrá barra zawál aur gurúb ke darmiyán guzráne, to fajr ke hadya aur us ke tapáwan ke taur par KHUDA'WAND ke hom kí khushnúdí kí bú ke liye use guzrán.

9 ¶ Aur sabt ke roz eksála be'aib do barre, aur hadya do daswen hisse maida tel se milá húá us ke tapáwan samet.

10 Yih sabt ba sabt ká charháwá hai, jo hamesha ke charháwe aur us ke tapáwan ke siwá, har sabt ko charháyá jáwe[h].

a Ahb. 3. 11. aur 21. 6, 8. Mal. 1. 7, 12. b Khur. 29. 38. c Khur. 16. 36. Gin. 15. 4. d Ahb. 2. 1. e Khur. 29. 40. f Khur. 29. 42. Dekho 'Amús 5. 25. g Khur. 29. 42. h Hiz. 46. 4.

11 ¶ Aur wuh charháwá, jo tum har ek mahíne ke gurre ko KHUDA'WAND ke áge guzránoge[i], yih hai: do bachhre, ek mendhá, sát eksála be'aib barre:

12 Aur ek bachhre píchhe, tín daswen hisse maida tel se milá húá hadye ke liye[k]; aur ek mendhe píchhe, do daswen hisse maida tel se milá húá hadye ke liye.

13 Aur ek barre píchhe, ek daswán hissa maida tel se milá húá hadye ke liye, ki charháwá ho, ya'ne khushbúí ká hom KHUDA'WAND ke liye.

14 Aur un ká tapáwan ek bachhre píchhe ádhá hín, aur mendhe píchhe tihái hín, aur barre píchhe chauthái hín: har baras ke har mahíne ká charháwá yih hai.

15 Aur us dá,imí charháwe ke siwá ek buzgála KHUDA'WAND kí khatiyat ke liye apne tapáwan samet guzráná jáwe[l].

16 Pahle mahíne kí chaudahwín táríkh KHUDA'WAND kí 'íd i fasah hai[m].

17 Aur us mahíne ke pandrahwen din fasah kí mihmání ho[n]: sát din tak cháhiye ki tum fatírí roṭí kháo.

18 Pahlá roz muqaddas manádí ká hai[o]: tum us din koí chákarí ká kám na karná:

19 Aur tum charháwe ke hom KHUDA'WAND ke liye guzrániyo; do bachhre, ek mendhá, sát eksála be'aib[p] barre.

20 Aur us ke sáth hadya tín daswen hisse maida tel se milá húá har bachhre píchhe, aur do daswen hisse har mendhe píchhe guzrániyo:

21 Aur sáton barron men se har barre píchhe ek daswán hissa.

22 Aur khatiyat kí bábat ek buzgála[q], táki us se tumháre liye kafára diyá jáwe.

23 Tum subh ke charháwe ke siwá, jo sadá charháyá játá hai, ye qurbáníán guzráná karo.

24 Tum sát din tak, har roz hom ká laham kháná: khushnúdí kí bú KHUDA'WAND ke liye isí tarah guzrániyo: us charháwe aur tapáwan ke siwá, jo dá,imí hai, guzráná jáwe.

25 Sátwán din tumhárí muqaddas

Peshtar MASÍH se, 1452.

i Gin. 10. 10. 1 Sam. 20. 5. 1 Taw. 23. 31. 2 Taw. 2. 4. 'Az. 3. 5. Naham. 10. 33. Yas. 1. 13, 14. Hiz. 45. 17. aur 46. 6. Hús. 2. 11. Qul. 2. 16. k Gin. 15. 4,-12. l 22 áyat. Gin. 15. 24. m Khur. 12. 6, 18. Ahb. 23. 5. Gin. 9. 3. Ist. 16. 1. Hiz. 45. 21. n Ahb. 23. 6. o Khur. 12. 16. Ahb. 23. 7. p 31 áyat. Ahb. 22. 20. Gin. 29. 8. Ist. 15. 21. q 15 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1452.

manádí ká hai[r], tum koí chákarí
ká kám mat karná.
26 ¶ Aur pahle hásilon ke din[s],
jis waqt tum nayá hadya apne
hafton men Ḳhudáwand ke liye
guzráno, to us din tumháre liye
muqaddas manádí hogí; aur koí
chákarí ká kám na kíjiyo:
27 Balki tum chaṛháwe kí bábat
Ḳhudáwand kí ḳhushnúdí kí bú
ke liye, do bachhṛe, ek menḍhá,
sát eksála barre guzrániyo[t];
28 Aur us ká hadya tín daswen
hisse maida tel se milá húá har
bachhṛe píchhe, aur do daswen
hisse har menḍhe píchhe:
29 Aur ek daswán hissa sáton
barron men se har barre píchhe;
30 Aur ek bakrí ká bachcha,
táki tumháre liye kafára diyá
jáwe.
31 Siwá dá,imí chaṛháwe aur us
ke hadye ke, yih guzrániyo: tum-
hárí ye sab qurbáníán apne tapá-
wanon samet púrí howen.

XXIX BAB.

1 *Qurbáníán, qarnáíon kí 'íd men;* 7 *phir, jis din men apní jánon ko dukh dená thá;* 13 *phir, 'íd i ḳhaimon ke áṭhon dinon men.*

AUR sátwen mahíne ke pahle
roz tumhárí muqaddas ma-
nádí hogí, aur chákarí ká koí kám
na kariyo: yih tumháre narsinge
phúnkne ká din hai[a].
2 Aur tum Ḳhudáwand kí ḳhush-
núdí kí bú ke liye ek bachhṛá, ek
menḍhá, aur sát eksála be'aib
barre chaṛháwá guzrániyo:
3 Aur un ká hadya tín daswen
hisse maida tel se milá húá har
bachhṛe píchhe, aur do daswen
hisse har menḍhe píchhe,
4 Aur sát barron men se har
barre píchhe ek daswán hissa;
5 Aur bakrí ká ek bachcha ḳha-
tiyat ke liye, táki tumháre liye
kafára diyá jáwe.
6 Tum yih sab har mahíne ke
chaṛháwe[b] aur us ke hadye ke
siwá, aur roz roz ke chaṛháwe
ke[c] aur us ke hadye ke, aur un
ke tapáwanon ke siwá, un ke das-
túr ke muwáfiq[d] ḳhushbúí ká hom
Ḳhudáwand ke liye guzrániyo.
7 ¶ Aur us sátwen mahíne kí
daswín táríḳh[e] muqaddas manádí
hogí, aur tum apne taín dukh do[f],
aur kuchh kám kiyá na karo.
8 Aur chaṛháwe kí bábat ek
bachhṛá, ek menḍhá, sát eksála
be'aib[g] barre Ḳhudáwand kí
ḳhushnúdí kí bú ke liye guzráno.
9 Aur tín daswen hisse maida
tel se milá húá har bachhṛe píchhe,
aur do daswen hisse hadya har
menḍhe píchhe;
10 Aur sát barron men se har
ek barre píchhe ek daswán hissa;
11 Aur ḳhatiyat ke liye bakrí
ká ek bachcha us ḳhatiyat ke
siwá, jo kafáre ke liye hai[h], aur
dá,imí chaṛháwe, aur us ke hadye,
aur un ke tapáwanon ke siwá.
12 ¶ Aur sátwen mahíne kí pan-
drahwín táríḳh[i] tumhárí muqaddas
manádí hogí; us din tum chákarí
ká koí kám na karo, aur sát din
tak Ḳhudáwand ke liye 'íd karo.
13 Phir tum chaṛháwá, ya'ne
ḳhushbúí ká hom, Ḳhudáwand ke
liye guzrániyo[k]; terah bachhṛe,
do menḍhe, aur chaudah eksála
be'aib barre:
14 Aur un ke hadya tín daswen
hisse maida tel se milá húá, terah
bachhṛon men se har bachhṛe
píchhe, aur do daswen hisse do
menḍhon men se har menḍhe pí-
chhe;
15 Aur chaudah barron men se
har barre píchhe ek daswán hissa;
16 Aur bakrí ká ek bachcha ḳha-
tiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛháwe,
aur us ke hadye aur us ke tapá-
wanon ke.
17 ¶ Aur dúsre din bárah bachh-
ṛe, do menḍhe, chaudah eksála
be'aib guzrániyo:
18 Aur un ke hadya, aur un ke
tapáwan, bachhṛon, aur menḍhon
aur barron kí bábat, ma'múl ke
muwáfiq[l], un ke 'adad ke mu-
tábiq howen;
19 Aur bakrí ká ek bachcha
ḳhatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛ-
háwe, aur us ke hadye aur un ke
tapáwanon ke.
20 ¶ Aur tísre din gyárah bachh-
ṛe, do menḍhe, aur chaudah ek-
sála be'aib barre:
21 Aur un ke hadya, aur un ke
tapáwan, bachhṛon, aur menḍhon
aur barron kí bábat, ma'múl ke
muwáfiq[m], un ke 'adad ke mutá-
biq howen;
22 Aur bakrí ká ek bachcha
ḳhatiyat ke liye, siwá dá,imí chaṛ-
háwe, aur us ke hadye aur us ke
tapáwan ke.
23 ¶ Aur chauthe din das bachh-

[r] Ḳhur. 12. 16. aur 13. 6. Ahb. 23. 8.
[s] Ḳhur. 23. 16. aur 34. 22. Ahb. 23. 10, 15.
Ist. 16. 10. A'am. 2. 1.
[t] Dekho Ahb. 23. 18, 19.
[a] Ahb. 23. 24.
[b] Gin. 28. 11.
[c] Gin. 28. 3.
[d] Gin. 15. 11, 12.
[e] Ahb. 16. 29. aur 23. 27.
[f] Zab. 35. 13. Yas. 58. 5.
[g] Gin. 28. 19.
[h] Ahb. 16. 3, 5.
[i] Ahb. 23. 34. Ist. 16. 13. Hiz. 45. 25.
[k] 'Az. 3. 4.
[l] 3, 4, 9, 10 áyaten. Gin. 15. 12. aur 28. 7, 14.
[m] 18 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1452.

re, do mendhe, chaudah eksála
be'aib barre:
24 Aur un ke hadya, aur un ke
tapáwan, bachhron, aur mendhon
aur barron kí bábat, ma'múl ke
muwáfiq, aur un ke 'adad ke mu-
tábiq howen;
25 Aur bakrí ká ek bachcha
khatiyat ke liye, siwá dá,imí char-
háwe, aur us ke hadye aur us ke
tapáwan ke.
26 ¶ Aur pánchwen din nau
bachhre, do mendhe, aur chaudah
eksála be'aib barre:
27 Aur un ke hadya, aur un ke
tapáwan, bachhron, aur mendhon
aur barron kí bábat, ma'múl ke
muwáfiq, aur un ke 'adad ke mu-
tábiq howen;
28 Aur bakrí ká ek bachcha kha-
tiyat ke liye, siwá dá,imí charháwe,
aur us ke hadye aur us ke tapá-
wan ke.
29 ¶ Aur chhathe din áth bachh-
re, do mendhe, chaudah eksála
be'aib barre:
30 Aur un ke hadya, aur un ke
tapáwan, bachhron, aur mendhon
aur barron kí bábat, ma'múl ke
muwáfiq, aur un ke 'adad ke mu-
tábiq howen;
31 Aur bakrí ká ek bachcha
khatiyat ke liye, siwá dá,imí char-
háwe, aur us ke hadye, aur us ke
tapáwan ke.
32 ¶ Aur sátwen din sát bachhre,
do mendhe, chaudah eksála be'aib
barre:
33 Aur un ke hadya, aur un ke
tapáwan, bachhron, aur mendhon
aur barron kí bábat, ma'múl ke
muwáfiq, aur un ke 'adad ke mu-
tábiq howen;
34 Aur bakrí ká ek bachcha
khatiyat ke liye, siwá dá,imí char-
háwe, aur us ke hadye, aur us ke
tapáwan ke.
35 ¶ Aur áthwen din tumhárí
muqaddas manádí hogí[n]; tum us
din chákarí ká koí kám na kíjiyo:
36 Phir tum ek bachhrá, ek
mendhá, sát eksála be'aib barre
charháwá karo, ki khushbúí ká
hom KHUDA'WAND ke liye ho:
37 Aur un ke hadya, aur un ke
tapáwan, bachhron, aur mendhon
aur barron kí bábat, ma'múl ke
muwáfiq, aur un ke 'adad ke mu-
tábiq howen;
38 Aur bakrí ká ek bachcha,
khatiyat ke liye, siwá dá,imí char-
háwe, aur us ke hadye, aur us ke
tapáwan ke.
39 So ye wuh hai, jise tum KHU-
DA'WAND ke liye apní 'ídon ke
aiyám men[o] guzránoge, siwá tum-
hárí kháss nazron[p], aur khushí ke
qurbánon, aur charháwon, aur
hadyon, aur tapáwanon aur salá-
míon ke.
40 Phir Músá ne baní Isráel se
wuh sab, jo KHUDA'WAND ne use
farmáyá thá, kahá.

XXX BA'B.

1 Sab nazren har hálat men adá karná farz hai; 3 magar jab ki karnewálí kunwárí ho; 6 yá jorú ho. 9 Is kí bábat bewa yá mutalaqa ká kyá farz hai.

AUR Músá ne baní Isráel kí
bábat, baní Isráel ke firqon
ke sardáron[a] se kahá, ki KHUDA'-
WAND ne yún farmáyá hai,
2 Agar koí mard KHUDA'WAND
kí nazr máne[b], yá qasam karke
kisí 'ahd men apne taín bándhe[c],
to wuh 'ahdshikaní na kare, balki
sab, jo kuchh us ne apne munh se
kahá hai, púrá kare[d].
3 Aur agar koí 'aurat KHUDA'-
WAND kí nazr máne, aur apní
larkái ke dinon men apne báp ke
ghar hotí húí apne taín 'ahd men
bándhe;
4 Aur us ká báp us kí nazr aur
us ke 'ahd bándhne ko, jis men
us ne apne taín bándhá, sunke
chup ho rahe: to sab we nazren
aur sab wuh 'ahd, jis men us ne
apne taín bándhá, sábit hongí.
5 Lekin agar us ká báp sunte
húe use rukhsat na de, to us kí
koí nazr aur koí 'ahd, jo us ne
apne taín us men bándhá, sahíh
nahín; aur KHUDA'WAND us 'aurat
ko bakhsh degá, kyúnki us ke
báp ne use ijázat na dí.
6 Aur agar jis waqt us ne nazr
mání, aur apne munh se apne
taín kisí 'ahd men bándhá, aur
wuh shauharwálí thí;
7 To agar us ká shauhar yih
sunke us din chupká ho rahá: to
us kí nazren sábit húín, aur us
ke 'ahd, jin se us ne áp ko
bándhá, sahíh húe.
8 Lekin agar us ká shauhar usí
din, jis din us ne suná, mujauwiz
na húá[e], to us ne us kí nazr ko,
jo us ne mání, aur us ke 'ahd ko,
jo us ne apne munh se apne taín

[n] Ahb. 23. 36.

[o] Ahb. 23. 2. 1 Taw. 23. 31. 2 Taw. 31. 3. 'Az. 3. 5. Naham. 10. 33. Yas. 1. 14.
[p] Ahb. 7. 11, 16. aur 22. 21, 23.
[a] Gin. 1. 4, 16. aur 7. 2.
[b] Ahb. 27. 2. Ist. 23. 21. Qáz. 11. 30, 35. Wá'iz 5. 4.
[c] Ahb. 5. 4. Mat. 14. 9. A'am. 23. 14.
[d] Aiy. 22. 27. Zab. 22. 25. aur 50. 14. aur 66. 13, 14. aur 116. 14, 18. Nahúm 1. 15.
[e] Paid. 3. 16.

Peshtar MASÍH se, 1452.

us men bándhá, toṛ diyá; to
KHUDÁWAND us 'aurat ko bakhsh
degá.
9 Aur bewa aur mutalaqa apní
har ek nazr ko, jis se unhon ne
áp ko bándhá, adá karen.
10 Aur agar wuh apne shauhar
ke ghar hotí húí kuchh nazr
máne, aur qasam karke kisí 'ahd
se apne taín bándhe;
11 To agar us ká shauhar use
sunke chup ho rahe, aur us ká
muzáhim na ho: to us kí nazren
qáim húín, aur us ká har ek 'ahd,
jis se us ne apne taín bándhá,
sahíh húá.
12 Par agar us ká shauhar, jis
din sune, usí din use toṛ ḍále, to
jo kuchh nazron aur 'ahdon kí
bábat, jis se us ne apne taín
bándhá, us ke munh se niklá, to
wuh sahíh nahín: us ke shauhar
ne unhen toṛ ḍálá; KHUDÁWAND
us ko bakhsh degá.
13 Sab nazren aur qasamen, jin
men us ne apne taín dukh dene
ke liye bándhá, us ká shauhar
cháhe to, us ko sábit rakhe, aur
cháhe to, unhen toṛ ḍále.
14 Par agar us ká shauhar
sunke roz roz chup rahe, to us
ne us kí sab nazron aur 'ahdon
ko, jo us par hain, qáim kiyá;
kyúnki us ne apne chup rahne se
unhen sunke sábit kiyá.
15 Aur agar us ne sun liyá, aur
ba'd us ke us ne us ke taín toṛá,
to wuh us ká gunáh uṭháwegá.
16 Mard aur us kí jorú ke dar-
miyán, aur báp beṭí ke darmiyán,
jab beṭí laṛkáí ke aiyám men báp
ke ghar howe, ye ahkám hain, jo
KHUDÁWAND ne Músá ko farmáe.

XXXI BÁB.

1 *Midyání lúṭe játe aur Bala'ám maqtúl hotá.* 13 *Músá fauj ke sardáron par jhunjhlátá hai, is liye ki unhon ne 'auraten zinda rakhí thín.* 19 *Kyúnkar sipáhí, ma' asíron aur ganímat ke, táhir kie jáwen.* 25 *Kis hisáb se ganímat taqsím howe.* 48 *Khudáwand ke khazáne ke liye sardáron ke hadya jo apní khushí se dete the.*

PHIR KHUDÁWAND ne Músá
ko khitáb karke farmáyá, ki
2 Ahl i Midyán se baní Isráel ká
intiqám le[a]: aur tú ba'd us ke
apne logon se mil jáegá[b].
3 Tab Músá ne logon ko far-
máyá, ki Ba'ze tum men se qitál
ke liye muhaiyá howen, aur
Midyáníon ká sámhná karen, táki
KHUDÁWAND ke liye Midyáníon
se intiqám len.
4 Baní Isráel ke har firqe se ek
ek hazár jang karne ko bhejo.
5 So hazáron baní Isráel men
se har firqe píchhe ek hazár
supurd kí,e gae; ye sab, jo laṛáí
ke liye musallah húe, bárah hazár
húe.
6 Músá ne un ko Ili'azar káhin
ke beṭe Fínihás ke sáth karke
laṛáí par bhejá, aur maqdis ke
zurúf aur phúnkne ke narsinge
us ke háth men the[c].
7 Unhon ne Midyáníon se laṛáí
kí, jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko
farmáyá thá, aur sáre mardon[d]
ko qatl kiyá[e].
8 Aur unhon ne, un maqtúlon
ke siwá, Awí, aur Raqm, aur Súr,
aur Húr aur Raba' ko, jo Midyán
ke pánch bádsháh the, ján se
márá[f]: aur Ba'úr ke beṭe Bala'ám
ko bhí talwár se qatl kiyá[g].
9 Aur baní Isráel ne Midyán kí
randíon aur bachchon ko asír
kiyá; aur un kí mawáshí aur
chárpáe aur mál o asbáb sab
kuchh lúṭ liyá.
10 Aur un kí sárí bastíon aur
gharon aur mahallon ko phúnk
diyá.
11 Aur unhon ne sárí ganímat,
aur sáre asír, insán aur haiwán
líe[h].
12 Aur Músá aur Ili'azar káhin
aur baní Isráel kí sárí jamá'at ke
pás khaimagáh men, Moáb ke
maidánon men, lab i Yardan, jo
Yaríhú ke muqábil hai, qaidí aur
ganímat aur lúṭ láe.
13 ¶ Tab Músá, aur Ili'azar
káhin, aur jamá'at ke sáre sardár
un ke istiqbál ke liye khaimagáh
se báhar gae.
14 Aur Músá lashkar ke raíson
par, aur un par jo hazáron ke sar-
dár the, aur un par jo saikṛon ke
ra,ís the, jo jang karke phire,
gusse húá:
15 Aur un ko kahá, ki Kyá tum
ne sab randíon ko jítá rakhá[i]?
16 Dekho, ye Bala'ám ke kahne
se[k] Fagúr kí bábat KHUDÁWAND
ke áge Isráel ke gunáhgár hone
ká bá'is húín[l]; chunánchi KHUDÁ-
WAND kí jamá'at men wabá áí[m].
17 So un bachchon ko, jitne
laṛke hain, sab ko qatl karo, aur

Peshtar MASÍH se, 1452.

[a] Gin. 25. 17.
[b] Gin. 27. 13.
[c] Gin. 10. 9.
[d] Dekho Qáz. 6. 1, 2, 33.
[e] Ist. 20. 13. Qáz. 21. 11. 1 Sam. 27. 9. 1 Sal. 11. 15, 16.
[f] Yash. 13. 21.
[g] Yash. 13. 22.
[h] Ist. 20. 14.
[i] Dekho Ist. 20. 14. 1 Sam. 15. 3.
[k] Gin. 24. 14. 2 Paṭ. 2. 15. Muk. 2. 14.
[l] Gin. 25. 2.
[m] Gin. 25. 9.

Peshtar MASÍH se, 1452.

har ek randí ko, jo mard ke sáth soná jántí hai, ján se máro[n].
18 Lekin we laṛkíán, jo mard ke sáth soná nahín jántí hain, un ko apne liye rahne do.
19 Aur tum sát din tak khaimagáh se báhar raho[o]: jis kisí ne ádmí ko márá ho, aur jis kisí ne maiyit ko chhúá ho, wuh áp ko aur apne qaidíon ko tísre din aur sátwen din men pák kare[p].
20 Tum apne sab kapṛe, aur sab chamṛe ke bartan, aur sab bakrí ke bálon kí biní húí chízen, aur káṭh ke bartan pák karo.
21 ¶ Tab Ili'azar káhin ne un logon ko, jo jang par gae the, kahá, Us sharí'at ká, jo KHUDÁWAND ne Músá ko 'atá kí, yih hukm hai;
22 Soná, rúpá, pítal, lohá, rángá, sísá,
23 Aur sab chízen, jo ág men ḍálí játí hain, tum unhen ág men ḍálo; phir unhen judáí ke pání se[q] pák karo; aur sab we chízen jo ág men nahín ḍálí játín, tum unhen pání men ḍálo.
24 Aur tum sátwen din apne kapṛe dhoo[r], táki tum pák ho; ba'd us ke khaimagáh men dákhil ho.
25 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki
26 Tú aur Ili'azar káhin, aur jamá'at ke sardár milke, sáre insánon aur haiwánon ká, jo ganímat men áe hain, shumár karo:
27 Aur ganímat ke barábar do hisse karke ek un ko jo jáke laṛe, aur ek sárí jamá'at ko de[s]:
28 Aur un jangí mardon ke hisse se, jo qatl ko gae the, KHUDÁWAND ke liye har pánch sau jándár píchhe ek jándár le[t], khwáh insán hon, khwáh gáe bail, khwáh gadhe hon, khwáh bheṛ bakrí:
29 Aur Ili'azar káhin ko de, táki KHUDÁWAND ke liye uṭháne kí qurbání ho.
30 Aur baní Isráel ke hisse men se, jo unhon ne páyá, kyá insán, kyá gáe bail, kyá gadhe, kyá bheṛ bakrí, pachás pachás píchhe ek ek le[u], aur Láwíon ko de, ki we KHUDÁWAND ke maskan kí muháfazat karte hain[x].
31 Chunánchi Músá aur Ili'azar káhin ne, jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko kahá, kiyá.

[n] Qáz. 21. 11.
[o] Gin. 5. 2.
[p] Gin. 19. 11, wag.
[q] Gin. 19. 9, 17.
[r] Ahb. 11. 25.
[s] Yash. 22. 8. 1 Sam. 30. 24.
[t] Dekho 30, 47 áyaten. aur Gin. 18. 26.
[u] Dekho 42,—47 áyaten.
[x] Gin. 3. 7, 8, 25, 31, 36. aur 18. 3, 4.

32 Aur ganímat ká baqíya, jo jangí logon pás maujúd thá yih thá: chha lákh pachhattar hazár bheṛ bakríán,
33 Aur bahattar hazár gáe bail,
34 Aur eksaṭh hazár gadhe,
35 Aur we laṛkíán, jo mard ke sáth soná nahín jántí thín, sab un ká shumár tís hazár thá.
36 So ádhá, jo jangí jawánon ká hissa ṭhahrá, yih thá: tín lákh saintís hazár pánch sau bheṛ bakríán:
37 Aur KHUDÁWAND ká hissa un men se chha sau pachhattar bheṛen húín.
38 Aur gáe bailon se, jo chhattís hazár the, so KHUDÁWAND ká hissa un men se bahattar gáe bail.
39 Aur gadhon men se, jo tís hazár pánch sau the, KHUDÁWAND ká hissa un men se eksaṭh gadhe.
40 Aur ádmíon men se, jo solah hazár the, KHUDÁWAND ká hissa battís ádmí húe.
41 Chunánchi Músá ne KHUDÁWAND ke hukm ke muwáfiq[y], us hisse ko, jo KHUDÁWAND kí uṭháne kí qurbání thí, Ili'azar kahín ko diyá.
42 Aur baní Isráel ká hissa, jo Músá ne jangí logon se liyá, so wuh ádhá, jo jamá'at ke hisse men paṛá yih thá.
43 Tín lákh saintís hazár pánch sau bheṛ bakrí,
44 Aur chhattís hazár gáe bail,
45 Aur tís hazár pánch sau gadhe,
46 Aur solah hazár ádmí;
47 So Músá ne baní Isráel ke hisse men se[z] har pachás jándár píchhe, insán aur haiwán se, ek ek liyá, aur use Láwíon ko, jo KHUDÁWAND ke maskan kí nigáhbání karte the, diyá, jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá.
48 ¶ Tab lashkar ke sardár, jo hazáron aur saikṛon ke raís the, Músá ke pás áe:
49 Aur unhon ne Músa ko kahá, ki Tere khádimon ne sab jangí logon ko, jo hamáre hukm men hain, giná, so un men ek jawán bhí kam na húá.
50 So ham har ek chíz men se, jo har ek ne páí, KHUDÁWAND ke liye qurbán láe hain, sone ke khaṛú,e, aur kangan, aur angúṭhíán, aur mundre, aur sab zurúf

Peshtar MASÍH se, 1452.

[y] Dekho Gin. 18. 8, 19.
[z] 30 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1452.

sone ke, táki hamárí jánon ke liye Ḳhudáwand ke huzúr kafára diyá jáwe[a].

51 Chunánchi Músá aur Ili'azar káhin ne un se sab chízen sone kí baní húín lín.

52 Aur sárá soná, jo hazáron aur saikṛon ke sardáron ne Ḳhudáwand ke liye guzráná, solah hazár sát sau pachás misqál thá.

53 Aur sab jangíon men se harek ne us chíz ko, jo ganímat láe the[b], liyá.

54 So Músá aur Ili'azar káhin us sone ko, jo unhon ne hazáron aur saikṛon ke sardáron se liyá, jamá'at ke ḳhaime men láe, táki baní Isráel kí yádgárí[c] Ḳhudáwand ke huzúr ho.

XXXII BÁB.

1 Baní Rúbin aur Baní Jadd 'arz karte ki Yardan kí púrab atráf men un ko milkíyat mile. 6 Músá un se malámat kartá. 16 Aisí guzárishen karte, ki wuh rází hojátá. 33 Músá wuh zamín un ko detá. 39 Us par chaṛháí karke apne qabze men láte.

AUR baní Rúbin aur baní Jadd kí mawáshí niháyat bahut thí: so jab unhon ne dekhá, ki Ya'zír[a] aur Jili'ád kí sarzamín mawáshí kí gaun hai:

2 To unhon ne áke Músá aur Ili'azar káhin aur jamá'at ke amíron se kahá, ki

3 'Atarot, aur Daibún, aur Ya'zír, aur Nimrah[b], aur Hasbún, aur Ili'álí, aur Shibám[c], aur Nabú, aur Ba'ún[d] kí mamlukat,

4 Jis par Ḳhudáwand ne Isráel kí jamá'at ko fath dí[e], mawáshí ke gaun kí zamín hai, aur tere ḳhádimon kí mawáshí bahut hai:

5 Pas agar tujh ko ham par karam kí nazar hai, to is zamín ko apne ḳhádimon kí mírás kar de, aur ham ko Yardan pár jáne na de.

6 ¶ Músá ne baní Rúbin, aur baní Jadd se kahá, Tumháre bháí to laṛne jáwen, aur tum yahín baiṭhe raho?

7 Tum kis liye baní Isráel ke dilon ko pár kí zamín par jáne se, jo Ḳhudáwand ne unhen 'atá farmáí hai, ḍaráte ho?

8 Jab main ne tumháre bápdádon ko Qádis Barní'a se bhejá[f], ki zamín kí jasúsí karen[g], unhon ne bhí aisá hí kiyá.

9 Ki jab we wádí i Iskál tak pahunche, aur us zamín ko dekhá, to unhon ne baní Isráel ko dilshikasta kar diyá[h], táki we us zamín ko, jo Ḳhudáwand ne un ko 'ináyat kí, na jáwen,

10 Aur usí dam Ḳhudáwand ká gussa bhaṛká[i], aur us ne qasam karke farmáyá,

11 Un logon men se, jo Misr se nikle, koí, bís baraswále se leke úparwále tak[k], us zamín ko, jis kí bábat main ne Abirahám aur Iz,hák aur Ya'qúb se qasam kí hai, hargiz na dekhegá; kyúnki unhon ne merí púrí farmánbardárí na kí[l];

12 Magar Yafunnah Qinzí ke beṭe Kálib, aur Nún ke beṭe Yashú' ne Ḳhudáwand kí farmánbardárí púrí kí[m].

13 Tab Ḳhudáwand ká qahr Isráel par bhaṛká, aur us ne unhen maidán men chálís baras tak áwára rakhá[n], jab tak ki wuh sárí jamá'at, jo Ḳhudáwand ke rúbarú gunáhgár húí thí, nábúd húí[o].

14 Aur dekho, tum gunáhgár logon kí afzúní ke liye apne báp dádon ke qáimmaqám húe ho, táki Ḳhudáwand ke qahr ko Isráelíon par afzúd karo[p].

15 Kyúnki jo tum us kí pairawí se phiroge[q], to wuh un ko phir bayábán nasíb karegá; aur un sab logon kí halákat ká sabab tum hooge.

16 ¶ Tab we us ke nazdík áe aur bole, ki Ham apní mawáshí ke liye yahán bheṛsále, aur apne laṛkon ke wáste shahr banáwenge;

17 Par ham chhaṛe musallah chálákí se baní Isráel ke áge áge jáwenge[r], yahán tak ki unhen un ke maqám tak pahuncháwen: aur hamáre bálbachche shahron men, jo mahfúz hain, zamín ke báshindon ke huzúr rahen.

18 Aur ham apne gharon ko phir na phirenge, jab tak ki baní Isráel men se har ek apní mírás na le le[s]:

19 Ki ham un men shámil hoke Yardan ke us pár mírás na lenge; is liye ki Yardan ke is pár púrab kí taraf ham ne mírás páí[t].

20 ¶ Músá ne unhen farmáyá, Agar tum yih kám karo, aur Ḳhudáwand ke huzúr chhaṛe musallah laṛne jáo[u],

Peshtar MASÍH se, 1452.

a Khur. 30. 12, 16.
b Ist. 20. 14.
c Khur. 30. 16.
a Gin. 21. 32. Yash. 13. 25. 2 Sam. 24. 5.
b 36 áyat, *Bait Nimrah.*
c 38 áyat. *Shibmáh.*
d 38 áyat, *Ba'al-Ma'ún.*
e Gin. 21. 24, 34.
f Gin. 13. 3, 26.
g Ist. 1. 22.
h Gin. 13. 24, 31. Ist. 1. 24, 28.
i Gin. 14. 11, 21. Ist. 1. 34.
k Gin. 14. 28, 29. Ist. 1. 35.
l Gin. 14. 24, 30.
m Gin. 14. 24. Ist. 1. 36. Yash. 14. 8, 9.
n Gin. 14. 33, 34, 35.
o Gin. 26. 64, 65.
p Ist. 1. 34.
q Ist. 30. 17. Yash. 22. 16, 18. 2 Taw. 7. 19. aur 15. 2.
r Yash. 4. 12, 13.
s Yash. 22. 4.
t 33 áyat. Yash. 12. 1. aur 13. 8.
u Ist. 3. 18. Yash. 1. 14. aur 4. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 1452.

21 Aur musallah hoke Ḳhudáwand
ke huzúr Yardan ke us pár
jáo, yahán̲ tak ki tum men̲ se
har ek apne dushmanon̲ ko apne
sámhne se daf'a karo,
22 Aur wuh zamín Ḳhudáwand
ke áge maglúb ho[x]; to ba'd us
ke jab murája'at karoge[y], Ḳhu-
dáwand aur Isráel ke áge be-
gunáh ṭhahroge; tab Ḳhudáwand
ke huzúr us zamín ke málik hoge[z].
23 Par agar tum yún̲ na karoge,
to ḳhabardár raho, ki tum Ḳhu-
dáwand ke gunáhgár húe: aur
yaqín jáno, ki tumhárá gunáh
tumhen̲ pakṛegá[a].
24 So tum apne laṛkon̲ ke liye
shahr biná karo, aur apne bheṛ
bakríon̲ ke liye bheṛsále, aur
apne qaul ko púrá karo[b].
25 Tab baní Jadd aur baní Rú-
bin ne Músá ko kahá, ki Tere
ḳhádim, jaisá un ke maḳhdúm ká
hukm hai, waisáhí karenge.
26 Hamáre bachhe, hamárí jo-
rúán̲, hamáre galle, hamárí sab
mawáshí Jili'ád ke shahron̲ men̲
rahenge[c];
27 Aur ham apne maḳhdúm ke
kahne ke muwáfiq chhaṛe musal-
lah hoke Ḳhudáwand ke áge laṛne
játe hain̲[d].
28 Tab Músá ne un kí bábat
Ili'azar káhin, aur Nún ke beṭe
Yashú', aur baní Isráel ke firqon̲
ke bápdádon̲ ke ra,íson̲ ko kahá[e],
29 Aur farmáyá, ki Agar baní
Jadd aur baní Rúbin Ḳhudáwand
ke áge tumháre sáth Yardan ke
pár chhaṛe musallah hoke jáwen̲,
aur laṛen̲, aur zamín tumháre
qabze men̲ áwe; to tum Jili'ád
kí sarzamín un kí mírás kar do:
30 Par agar we chhaṛe hathyár
bándhke tumháre sáth pár na já-
wen̲, to we shámil rahke Kan'án
kí sarzamín men̲ mírás páwen̲.
31 Tab baní Jadd aur baní Rú-
bin jawáb men̲ bole, ki Jaisá
Ḳhudáwand ne tere ḳhádimon̲
ko hukm kiyá hai, ham waisáhí
karenge.
32 Ham chhaṛe hathyár bándhke
Ḳhudáwand ke huzúr us pár
zamín i Kan'án ko jáenge, táki
Yardan ke idhar kí zamín hamárí
mírás howe.
33 Tab Músá ne Amúríon̲ ke
bádsháh Saihún ká mulk[f], aur
Basan ke bádsháh 'Új ká mulk

[x] Ist. 3. 20. Yash. 11.23. aur 18. 1.
[y] Yash. 22. 4.
[z] Ist. 3. 12, 15, 16, 18. Yash. 1. 15. aur 13. 8, 32. aur 22. 4, 9.
[a] Paid. 4. 7. aur 44. 16. Yas. 59. 12.
[b] 16, 34 áyaten̲, wag.
[c] Yash. 1. 14.
[d] Yash. 4. 12.
[e] Yash. 1. 13.
[f] Gin. 21. 24, 33, 35.

un gáon̲ samet, jo us nawáhí men̲
the, baní Jadd aur baní Rúbin
aur Munassí bin Yúsuf ke ádhe
firqe ko baḳhshá[g].
34 ¶ Tab baní Jadd ne Daibún[h],
aur 'Atarot, aur 'Ará'ir[i],
35 Aur 'Atrot aur Shofán, aur
Ya'zír[k] aur Yagbiháh,
36 Aur Bait-Nimrah[l] aur Bait-
Háran ko, muhkam shahr[m], aur
bheṛsále banáe.
37 Aur baní Rúbin ne Hasbún[n],
aur Ili'álí, aur Qaryataim,
38 Aur Nabú[o], aur Ba'al-Ma'ún[p]
ke shahr, un ke nám badalke[q]
basáe, aur Shibmáh biná kiyá:
aur un shahron̲ ke, jo unhon̲ ne
banáe, aur hí nam rakhe:
39 Tab baní Makír[r] baní Munassí
Jili'ád ko gae, aur use le liyá, aur
Amúríon̲ ko, jo wahán̲ baste the,
qatl kiyá.
40 Aur Músá ne Jili'ád Makír
baní Munassí ko baḳhshá[s]: us ne
wahán̲ sukúnat kí.
41 Aur Munassí ká beṭá Yáir
niklá, aur us ne us nawáhí kí
bastíon̲ ko le liyá[t], aur un ká nám
Yáir-bastí[u] rakhá.
42 Aur Nubah gayá, aur Qinát
aur us ke díhát ko le liyá, aur un
ká nám apne nám par Nubah
rakhá.

XXXIII BÁB.

1 *Baní Isráel kí bayális manzilon̲ ká ahwál.*
50 *Kan'ánion̲ ko haram kar dene ká hukm hai.*

BANI' Isráel kí manzilen̲, jo
Misr kí zamín se Músá aur
Hárún ke tábi' hoke fauj fauj
nikle, ye hain̲.
2 Aur Músá ne Ḳhudáwand ke
hukm ke mutábiq kúch ba kúch
un kí manzilon̲ ko qalamband
kiyá: so un ke har kúch kí sab
manzilon̲ ká bayán yih hai:
3 Ki baní Isráel pahle mahíne[a]
kí pandrahwín̲ táríḳh 'íd i fasah
ke dúsre din Ra'msís se[b] báláda-
stí[c] ke sáth kúch karke rawána
húe, aur sab Misrí dekh rahe.
4 Aur Misrí log apne palauṭhon̲
ko, jinhen̲ Ḳhudáwand ne un ke
darmiyán qatl kiyá thá[d], gáṛ rahe
the: Ḳhudáwand ne un ke iláhon̲
se bhí intiqám liyá[e].
5 So baní Isráel ne Ra'msís se
kúch karke Sukkát men̲ ḍere kíe[f].
6 Aur Sukkát se kúch karke
Aitám men̲, jo bayábán kí intihá
men̲ hai, á paṛe[g].

Peshtar MASÍH se, 1452.

[g] Ist. 3. 12,—17. aur 29. 8. Yash. 12. 6. aur 13. 8. aur 22. 4.
[h] Gin. 33. 45, 46.
[i] Ist. 2. 36.
[k] 1, 3 áyaten̲.
[l] 3 áyat, *Nimrah.*
[m] 24 áyat.
[n] Gin. 21. 27.
[o] Yas. 46. 1.
[p] Gin. 22. 41.
[q] Dekho 3 áyat. Ḳhur. 23. 13. Yash. 23. 7.
[r] Paid. 50. 23.
[s] Ist. 3. 12, 13, 15. Yash. 13. 31. aur 17. 1.
[t] Ist. 3. 14. Yash. 13. 30. 1 Taw. 2. 21, 22, 23.
[u] Qáz. 10. 4. 1 Sal. 4. 13.
[a] Ḳhur. 12. 2. aur 13. 4.

1491.

[b] Ḳhur. 12. 37.
[c] Ḳhur. 14. 8.
[d] Ḳhur. 12. 29.
[e] Ḳhur. 12. 12. aur 18. 11. Yas. 19. 1. Muk. 12. 8.
[f] Ḳhur. 12. 37.
[g] Ḳhur. 13. 20.

Peshtar MASÍH se, 1452.

7 Phir Aitám se kúch karke
Fí-Alhírát ko, jo Ba'al-Safún ke
muqábil hai, phire[h]: aur Mijdál
ke sámhne ḏere kíe.
8 Phir Fí-Alhírát se kúch kiyá,
aur daryá ke bích se guzarke[i]
bayábán meṉ áe, aur dasht i
Aitám meṉ tín kúch karke áe,
aur Marrah meṉ ḏere kíe.
9 Aur Marrah se kúch karke
Ailím meṉ áe[k], jaháṉ pání ke
bárah chashme aur sattar daraḵht
ḵhurme ke the; aur yaháṉ ḏere
kíe.
10 Aur Ailím se kúch karke
daryá e Qulzum par ḏere kíe.
11 Aur daryá e Qulzum se kúch
karke dasht i Sín ko ḵhaimagáh
kí[l].
12 Aur dasht i Sín se kúch karke
Dafqah meṉ á utre.
13 Aur Dafqah se kúch karke
Alús meṉ maqám kiyá.
14 Aur Alús se chalke Rafídím
meṉ á paṟe[m]; waháṉ qaum ke
píne ke liye pání na thá.
15 Aur Rafídím se chalke dasht
i Síná men áe[n].
16 Aur dasht i Síná se chalke
‖Qabrát ut Taháwah[o] meṉ ḵhaime
nasb kíe.
17 Aur Qabrát ut Taháwah se
kúch karke Hasírát meṉ nuzúl
kiyá[p].
18 Aur Hasírát se kúch karke
Ritmah[q] meṉ á rahe.
19 Aur Ritmah ke uṭhe húe
Rummán-Faras meṉ áe.
20 Aur Rummán-Faras se jo
chale, to Libnah meṉ áe.
21 Aur Libnah ke chale húe
Raissah meṉ áe.
22 Aur Raissah se chalke Qa-
hílátah meṉ áe.
23 Aur Qahílátah se uṭhke koh i
Safar meṉ utre.
24 Aur koh i Safar se kúch
karke Harádah meṉ pahunche.
25 Aur Harádah se safar karke
Maqhílot meṉ ḵhaima kiyá.
26 Aur Maqhílot se uṭhke Tahat
meṉ á rahe.
27 Aur Tahat se jo chale, to
Tárah meṉ utre.
28 Aur Tárah se kúch kiyá, to
Mitqah meṉ ḏere kíe.
29 Aur Mitqah se Hashmúnah
meṉ á pahunche.
30 Aur Hashmúnah se Mausírot[r]
meṉ á utre.

h Ḵhur. 14. 2, 9.
i Ḵhur. 14. 22. aur 15. 22, 23.
k Ḵhur. 15. 27.
l Ḵhur. 16. 1.
m Ḵhur. 17. 1. aur 19. 2.
1490.
n Ḵhur. 16. 1. aur 19. 1, 2.
‖ Ya'ne *Hirs kí qabreṉ.*
o Ḵhur. 11. 34.
p Gin. 11. 35.
q Gin. 12. 16.
r Ist. 10. 6.

31 Aur Mausírot se Baní-Ya'-
aqán meṉ áe.
32 Aur Baní-Ya'aqán[s] se chalke
Horuljidjád[t] ko ḵhaimagáh kí.
33 Aur Horuljidjád se rawána
hoke Yutbátah meṉ á rahe.
34 Aur Yutbátah se 'Abrúnah
meṉ áe.
35 Aur 'Abrúnah se chalke
'Asyún-jabr meṉ[u] pahunche:
36 Aur 'Asyún-jabr se dasht i
Sín meṉ, jo Qádis hai, á paṟe[w].
37 Aur Qádis se chalke koh i
Húr meṉ, jo zamín i Adúm kí
sarhadd hai, áe[x].
38 Yaháṉ Hárún káhin Ḵhudá-
wand ke irshád se koh i Húr par
gayá, aur us ne, baní Isráel kí
Misrí hijrat ke chálísweṉ baras ke
pánchweṉ mahíne kí pahlí táríḵh,
wafát páí[y].
39 Aur Hárún ek sau tís baras
ká thá, jo us ne koh i Húr meṉ
wafát páí.
40 Aur 'Arád Kan'án ke bádsháh
ne[z], jo Kan'án kí janúb kí samt
ko rahtá thá, suná, ki baní Isráel
á pahunche.
41 Aur koh i Húr se[a] kúch karke
Zalmúnah meṉ áe.
42 Aur Zalmúnah se kúch karke
Fúnon meṉ áe.
43 Aur Fúnon se kúch karke
Aubot meṉ áe[b].
44 Aur Aubot se kúch karke[c]
'Aiye ul Abárím meṉ[d], jo zamín i
Moáb kí sarhadd hai, áe.
45 Aur 'Aiyim se kúch karke
Daibún-Jadd ko[e] ḵhaimagáh kiyá.
46 Aur Daibún-Jadd se kúch
karke 'Almún-Diblataim[f] meṉ áe.
47 Aur 'Almún-Diblataim se kúch
karke Abárím ke kohistán meṉ[g],
jo Nabú ke muqábil hai, áe.
48 Aur Abárím ke kohistán se
kúch karke Moáb ke maidánoṉ
meṉ[h], lab i Yardan, jo Yaríhú ke
muqábil hai, á paṟe.
49 Aur lab i Yardan Bait ul
Yasímot se ‖Abíl-Sittim tak[i] Moáb
ke maidán meṉ ḵhaime nasb kíe.
50 ¶ Aur Ḵhudáwand ne Moáb
ke maidánoṉ meṉ lab i Yardan
Yaríhú ke muqábil Músá ko ḵhi-
táb karke farmáyá, ki
51 Baní Isráel ko hukm kar,
aur kah, Jab tum Yardan se pár
hoke zamín i Kan'án meṉ dáḵhil
ho[k];
52 To tum un sab ko, jo us

Peshtar MASÍH se, 1452.

s Dekho Paid. 36. 27. Ist. 10. 6. 1 Taw. 1. 42.
t Ist. 10. 7.
u Ist. 2. 8. 1 Sal. 9. 26. aur 22. 48.
1453.
w Gin. 20. 1. aur 27. 14.
x Gin. 20. 22, 23. aur 21. 4.
y Gin. 20. 25, 28. Ist. 10. 6. aur 32. 50.
1452.
z Gin. 21. 1, wag.
a Gin. 21. 4.
b Gin. 21. 10.
c Gin. 21. 11.
d Gin. 21. 11.
e Gin. 32. 34.
f Yar. 48. 22. Hiz. 6. 14.
g Gin. 21. 20. Ist. 32. 49.
h Gin. 22. 1.
‖ Yá *Sittim ke maidán.*
i Gin. 25. 1. Yash. 2. 1.
k Ist. 7. 1, 2. aur 9. 1. Yash. 3. 17.

Peshtar MASÍH se, 1452.

zamín ke báshinde hain, apne sámhne se bhagáo; un kí múraten faná kar do, aur un ke ḍhále húe buton ko nábúd karo, aur un ke sab únche makánon ko ḍhá do[l].
53 Aur un ko, jo us zamín ke basnewále hain, khárij kar do, aur wahán áp baso: kyúnki main ne wuh sarzamín tumhen dí hai, ki us ke málik bano.
54 Aur tum qur'a phenkke us zamín ko ápas men apne qabáil ke muwáfiq bánṭ lo[m]; bahuton ko baṛá hissa do, aur thoṛon ko chhoṭá: har ek ká hissa wuhí zamín ho, jis ká qur'a us ke nám par paṛe; apne ábáí firqon ke muwáfiq tum mírás lo.
55 Par agar tum us zamín ke báshindon ko apne áge se daf'a na karoge, to yún hogá, ki we, jinhen tum báqí rahne doge, tumhárí ánkhon men khár honge, aur kánṭon ke mánind tumháre pahlúon men chubhenge[n], aur us zamín par, jahán tum basoge, tum ko diqq karenge.
56 Aur ákhir ko yih hogá, ki main jo kuchh in se kiyá cháhtá hún, so tum se karúngá.

[l] Khur. 23. 24, 33. aur 34. 13. Ist. 7. 2, 5. aur 12. 3. Yash. 11. 12. Qáz. 2. 2.
[m] Gin. 26. 53, 54, 55.
[n] Yash. 23. 13. Qáz. 2. 3. Zab. 106. 34, 36. Dekho Khur. 23. 33. Hiz. 28. 24.

XXXIV BA'B.

1 *Sarzamín kí sarhadden.* 16 *Un ashkhás ke nám, jinhen zamín ke bánṭne ká kám milá.*

PHIR KHUDA'WAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki
2 Baní Isráel ko hukm kar, aur farmá, ki Jab tum sarzamín i Kan'án men dákhil ho[a], to us zamín kí sarhadden, jo qur'a ke muwáfiq tumhárí mírás hogí, ye hain;
3 Dasht i Sín se Adúm kí intihá tak tumhárí janúbí jánib hogí[b], aur tumhárí janúbí sarhadd daryá e shor[c] kí intihá se mashriq kí jánib hogí.
4 Aur tumhárí janúbí sarhadd Ma'alah 'Aqrabím kí ráh tak[d] gheregí, aur Sín tak pahunchegí; aur Qádis Barní'a[e] kí janúb kí aur jánib niklegí, aur názil hoke 'Azmún tak pahunchegí.
5 Aur yih sarhadd 'Azmún se Misr kí nahr tak[f] gheregí, aur magrib kí jánib niklegí.
6 Aur tumhárí garbí sarhadd daryá e a'azam hogá: yihí tumhárí garbí jánib kí intihá hogá.
7 Aur tumhárí shimálí jánib daryá e a'azam se koh i Húr tak[g] muqarrar hogí.
8 Aur koh i Húr se Hamát ke sire[h] tak tum apní hadd muqarrar kíjiyo; us ká kanára Sidád[i] se milegá.
9 ¶ Aur wuh hadd Zifrún kí jánib niklegí, us kí intihá Hasar-'Ainán[k] hogí: yihí tumhárí shimálí jánib hai.
10 Aur tum apne liye sharqí jánib Hasar-'Ainán se leke Safám tak mu'aiyan kíjiyo:
11 Aur yih jánib Safám se leke Riblah[l] tak 'Ain kí mashriq taraf utregí, aur wahán jáke daryá e Kinnárát[m] ke mashriq kí jánib milegí:
12 Wahán se Yardan tak utregí, aur daryá e shor tak[n] niklegí: yihí tumháre liye zamín kí hudúd sáre atráf men hongí.
13 Phir Músá ne baní Isráel ko kahá, Yih wuh zamín hai, jise tum qur'a ḍálke mírás men loge[o], jis kí bábat KHUDA'WAND ne farmáyá, ki Tú sáṛhe nau firqon ko bánṭ de;
14 Kyúnki baní Rúbin ke firqe ne apne ábáí khándán ke muwáfiq, aur baní Jadd ne apne ábáí khándán ke mutábiq mírás páí, aur baní Munassí ke ádhe firqe ne bhí apní mírás páí[p]:
15 Ki un aṛhái firqon ne Yardan ke isí pár Yaríhú ke muqábil, sharqí samt ko, apní mírás páí.
16 Phir KHUDA'WAND ne Músá ko khitáb karke farmáyá, ki
17 We log, jo yih zamín tum ko bánṭ denge, un ke nám ye hain: Ili'azar káhin, aur Nún ká beṭá Yashú'[q].
18 Aur tum apne liye har firqe ká ek sardár lo[r], táki us zamín ko qismat kar de.
19 Aur un sardáron ke nám ye hain; Yafunnah ká beṭá Kálib, Yahúdáh ke firqe se,
20 Aur 'Ammihúd ká beṭá Samúel, baní Sam'aún ke firqe se.
21 Aur Kislún ká beṭá Ilidád, Binyamín ke firqe se,
22 Aur Yuglí ká beṭá Búqí, baní Dán ke firqe se.
23 Aur Afúd ká beṭá Hanníel, baní Yúsuf jo baní Munassí ke firqe se hain.
24 Aur Siftán ká beṭá Qamúel, Ifráím ke firqe se.

[a] Paid. 17. 8. Ist. 1. 7. Zab. 78. 55. aur 105. 11. Hiz. 47. 14.
[b] Yash. 15. 1. Dekho Hiz. 47. 13. wag.
[c] Paid. 14. 3. Yash. 15. 2.
[d] Yash. 15. 3.
[e] Gin. 13. 26. aur 32. 8.
[f] Paid. 15. 18. Yash. 15. 4, 47. 1 Sal. 8. 65. Yas. 27. 12.
[g] Gin. 33. 37.
[h] Gin. 13. 21. 2 Sal. 14. 25.
[i] Hiz. 47. 15.
[k] Hiz. 47. 17.
[l] 2 Sal. 23. 33. Yar. 39. 5, 6.
[m] Ist. 3. 17. Yash. 11. 2. aur 19. 35. Mat. 14. 34. Lúq. 5. 1.
[n] 3 áyat.
[o] 1 áyat. Yash. 14. 1, 2.
[p] Gin. 32. 33. Yash. 14. 2, 3.
[q] Yash. 14. 1. aur 19. 51.
[r] Gin. 1. 4, 16.

Peshtar MASÍH se, 1452.

25 Aur Farnák ká beṭá Ilisafan,
baní Zabulún ke firqe se.
26 Aur 'Azzán ká beṭá Faltiel,
Ishakár ke firqe se.
27 Aur Salúmí ká beṭá Aḳhihúd,
baní Yasar ke firqe se.
28 Aur 'Ammihúd ká beṭá Fi-
dahiel, baní Naftálí ke firqe se.
29 Ye we log hain, jinhen KHU-
DÁWAND ne farmáyá, ki Zamín i
Kan'án baní Isráel men mírás ke
taur par taqsím kar de.

XXXV BÁB.

1 *Láwíon ke liye aṭhtális shahr, ma' nawáhí ke, alag kardene ká hukm; nawáhí ká andáz.* 6 *In men se chha panáhgáh muqarrar howen.* 9 *Shar'a, ḳhún kí bábat.* 31 *Ḳhún ke muqaddame men diyat na lí jáwe.*

1451. PHIR KHUDÁWAND ne Moáb ke
maidánon men lab i Yardan
Yaríhú ke muqábil Músá ko ḳhi-
táb karke farmáyá,
2 Baní Isráel ko kah, ki Láwíon
ko apní mírás men se shahr alag
[a] Yash. 14. 3, 4. aur 21. 2. Dekho Hiz. 45. 1, wag. aur 48. 8, wag. — kar do[a], táki we un men basen;
aur shahron ke gird ke maidán
unhen do.
3 Táki we shahron men rahen;
aur atráf ke maidán un ke chár-
páyon, aur un ke mamlúk, aur
un ke sab haiwánon ke liye hon.
4 Aur shahron ke maidán, jo
tum Láwíon ko doge, har ek shahr
kí díwár se báhar cháron taraf ha-
zár hazár háth ke pher men hon.
5 Aur tum shahr se leke báhar
kí taraf ko mashriq kí samt do
hazár háth paimáish karo, aur
janúb kí jánib do hazár háth, aur
magrib kí jánib do hazár háth,
aur shimál kí jánib do hazár háth;
aur shahr un ke bích o bích ho:
ye un ke shahron ke atráf hain.
6 Aur un shahron ke darmiyán,
jo tum Láwíon ko doge, chha
[b] 13 áyat. Ist. 4. 41. Yash. 20. 2, 7, 8. aur 21. 3, 13, 21, 27, 32, 36, 38. — shahr panáh ke liye howen[b], táki
ḳhúní un men bhágke já rahen;
aur un shahron ke siwá bayális
shahr aur bhí do.
7 So sáre shahr, jo tum Láwíon
[c] Yash. 21. 41. — ko doge, aṭhtális shahr[c] apne gird
ke maidánon samet hain.
8 Tum ye sab maidánon samet un-
hen dená; baní Isráel kí mírás men
[d] Yash. 21. 3. — se[d] ye shahr Láwíon ko díe jáen:
jin ke qabze men bahut se shahr
hain, bahut se den; aur jin pás thoṛe
hain, thoṛe den: har ek apne shah-
ron men se apní mírás ke muwáfiq,
[e] Gin. 26. 54. — jo us ne pái hai, Láwíon ko de[e].

Peshtar MASÍH se, 1451.

9 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Músá
ko ḳhitáb karke farmáyá, ki
10 Baní Isráel ko farmá, aur
unhen kah, Jab tum Yardan pár
Kan'án kí sarzamín men dáḳhil ho;
11 To tum apne liye kaí shahr
panáh ke wáste muqarrar karo[f], — [f] Ist. 19. 2. Yash. 20. 2.
táki wuh ḳhúní, jis se sahwan
ḳhún ho jáe, bhágke wahán já rahe[g]. — [g] Ḳhur. 21. 13.
12 Ye shahr tumháre liye us ke
walí se panáh ke wáste honge;
aur ḳhúní, jab tak jamá'at ke rú-
barú faisale ke wáste khaṛá na
ho, qatl kiyá na jáwe[h]. — [h] Ist. 19. 6. Yash. 20. 3, 5, 6.
13 So we shahr, jo tum unhen pa-
náh ke liye doge, chha shahr hain[i]. — [i] 6 áyat.
14 Tín un men se Yardan ke
isí pár howen[k], aur tín Kan'án kí — [k] Ist. 4. 41. Yash. 20. 8.
sarzamín men: ye shahr panáh kí
jagahen hain.
15 Ye chha shahr baní Isráel,
aur musáfiron[l], aur un ke wáste — [l] Gin. 15. 16.
jo tum men búdobásh karte hain,
panáh ke liye hain; táki jis se
sahwan ḳhún ho jáe, bhágke un
men já rahe.
16 Aur agar koí kisí ko lohe ke
hathyár se máre, aisá ki wuh mar
jáe, wuh ḳhúní hai; ḳhúní mára
jáwe[m]. — [m] Ḳhur. 21. 12, 14. Ahb. 24. 17. Ist. 19. 11, 12.
17 Aur agar koí kisí ko aisá
patthar khínch máre, ki wuh mar
jáe, to wuh ḳhúní hai: wuh ḳhúní
qatl kiyá jáe.
18 Aur agar koí kisí ko aisá laṭh
máre ki wuh mar jáe, to wuh
ḳhúní hai: ḳhúní mára jáe.
19 Wuh shaḳhs, jo maqtúl ká
walí hai, ḳhúní ko apne háth se
qatl kare[n]; jab wuh use páwe, — [n] 21, 24, 27 áyaten. Ist. 19. 6, 12. Yash. 20. 3, 5.
use már ḍále.
20 Aur agar koí kisí ko kíne se
ḍhakel de[o], yá dáo ghát se use — [o] Paid. 4. 8. 2 Sam. 3. 27. aur 20. 10. 1 Sal. 2. 31, 32.
paṭak de[p], ki wuh mar jáe;
21 Yá 'adáwat se use thappaṛ
máre, ki wuh mar jáe, to wuh — [p] Ḳhur. 21. 14. Ist. 19. 11.
márnewálá ḳhúní hai; mára jáe:
maqtúl ká walí, jab us ḳhúní ko
páwe, qatl kare.
22 Par agar koí kisí ko bagair
'adáwat ke, yá be dáo ghát us par
koí bartan ḍál de[q]; — [q] Ḳhur. 21. 13.
23 Yá use bin dekhe aisá pat-
thar phenke, ki us par gire, aur
wuh mar jáe, aur wuh us ká dush-
man na thá, aur na us kí buráí
cháhtá thá;
24 To jamá'at us qátil aur maq-
túl ke walí ke darmiyán un huk-
mon ke muwáfiq faisala kare[r]: — [r] 12 áyat. Yash. 20. 6.

Peshtar MASÍH se, 1451.

25 Ki jamá'at us qátil ko maqtúl
ke walí ke háth se chhuṛáke usí
panáh ke shahr men̲, jahán̲ wuh
bhágke gayá thá, phir bhej de;
jab tak ki baṛá káhin, jo quds ke
[s] Khur. 29. 7. Áhb. 4. 3. aur 21. 10.
tel se mamsúh húá thá[s], mar jáe[t],
[t] Yash. 20. 6.
wuh wahín̲ rahe.
26 Lekin agar k̲húní us panáh
ke shahr kí sarhadd se, jahán̲ wuh
bhágke gayá thá, báhar áwe;
27 Aur maqtúl ká walí qátil ko
panáh ke shahr kí sarhadd se bá-
har páwe, aur qátil ko qatl kare,
to us par k̲hún ká gunáh nahín̲;
28 Kyún̲ki us qátil ko lázim thá,
ki baṛe káhin kí wafát tak usí
panáh ke shahr men̲ rahtá: aur
us ke marne ke ba'd apní mau-
rúsí sarzamín men̲ átá.
29 So tumhárí sárí bastíon̲ men̲
tumháre sab qarnon̲ men̲ yih fai-
[u] Gin. 27. 11.
sale kí rasm tumháre liye hogí[u].
30 Jo koí kisí ko már ḍále, to
qátil gawáhon̲ kí gawáhí ke mu-
[x] Ist. 17. 6. aur 19. 15. Mat. 18. 16. 2 Qur. 13. 1. 'Ibrán. 10. 28.
wáfiq[x] qatl kiyá jáe: aur ek ga-
wáh kí gawáhí se kisí ko qatl
karná rawá nahín̲.
31 Aur tum us qátil se, jis par
qatl ká fatwá ho, diyat mat lo;
wuh márá jáwe.
32 Aur tum us se bhí, jo apní
panáh ke shahr ko bhág gayá ho,
diyat mat lo, táki wuh baṛe káhin
kí maut ke áge apní sarzamín
men̲ phir áwe.
33 So tum us zamín ko, jahán̲
tum rahte ho, nápák mat kíjiyo;
kyún̲ki k̲hún hí hai, jo zamín ko
[y] Zab. 106. 38. Mík. 4. 11.
nápák kartá hai[y]: aur zamín us
k̲hún se, jo wahán̲ biṭáyá jáwe,
pák nahín̲ hotí, magar us ke bi-
[z] Paid. 9. 6.
ṭánewále ke lahú se[z].
34 Pas tum apní búdobásh kí
[a] Áhb. 18. 25. Ist. 21. 23.
sarzamín ko ganda na karo[a], ki
wahán̲ main̲ bastá hún̲: kyún̲ki
main̲ KHUDÁWAND hún̲, jo baní
[b] Khur. 29. 45, 46.
Isráel ke darmiyán rahtá hún̲[b].

XXXVI BÁB.

1 Jo qabáhat beṭíon̲ ke wáris ṭhahráne men̲ hotí thí, 5 so, is intizám se dúr húí, ki faqat apne firqe wálon̲ se un kí shádí ho: 7 is tadbír se mírás us firqe kí zamín se alag na hotí hí. 10 Siláfihád kí beṭián̲ apne chachere bháíon̲ se byáhí játí hain̲.

[a] Gin. 26. 29.
PHIR baní Jilí'ád ke qabíle ke[a]
abwí sardár, jo baní Yúsuf
ke qabáil men̲ se Makír bin Mu-
nassí ká hai, áe, aur Músá aur
baní Isráel ke abwí sardáron̲ ke
huzúr bole, ki
2 KHUDÁWAND ne hamáre makh-
dúm ko farmáyá, ki zamín qur'a
[b] Gin. 26. 55. aur 33. 54. Yash. 17. 3.
se baní Isráel ko mírás dí jáwe[b]:
aur hamáre makhdúm ne KHUDÁ-
WAND ke hukm se farmáyá, ki
hamáre bháí Siláfihád kí mírás us
[c] Gin. 27. 1, 7. Yash. 17. 3, 4.
kí beṭíon̲ ko dí jáwe[c].
3 Pas, agar we baní Isráel ke
aur firqon̲ ke beṭon̲ men̲ se kisí
ke sáth byáhí jáwen̲, to un kí
mírás hamárí ábáí mírás se nikal
jáegí, aur us firqe kí mírás men̲,
jahán̲ we byáhí gaín̲, milegí: so
hamáre qur'a kí mírás kam ho
jáegí.
4 Aur jab baní Isráel ká yúbal
[d] Áhb. 25. 10.
ká sál áwegá[d], to un kí mírás us
firqe kí mírás men̲, jahán̲ we byáhí
gaín̲, milegí; aur un kí mírás ha-
márí ábáí mírás se nikal jáwegí.
5 Tab Músá ne KHUDÁWAND ke
hukm se baní Isráel ko farmáyá,
ki Baní Yúsuf ke firqewále ach-
[e] Gin. 27. 7.
chhá kahte hain̲[e].
6 So KHUDÁWAND Siláfihád kí
beṭíon̲ ke haqq men̲ yún̲ farmátá
hai, ki We jis se cháhen̲ us se
byáh karen̲; magar wuh shak̲hs
[f] 12 áyat.
un ke ábáí firqe men̲ ká ho[f];
7 Táki baní Isráel ke ek firqe
kí mírás dúsre firqe men̲ na jáwe;
aur baní Isráel men̲ se har shak̲hs
apne hí ábáí firqe kí mírás se milá
[g] 1 Sal. 21. 3.
rahegá[g].
8 Aur har ek 'aurat, jis kí mírás
baní Isráel ke ek firqe men̲ hai,
apne báp hí ke firqe men̲ se ek ke
[h] 1 Taw. 23. 22.
sáth biyáh kare[h], táki baní Isráel
men̲ harek shak̲hs apne báp kí
mírás par qáim rahe.
9 Aur ek firqe kí mírás dúsre
firqe men̲ mil na jáwe; balki baní
Isráel ke firqon̲ men̲ har ek shak̲hs
apní mírás se milá rahe.
10 Chunánchi Siláfihád kí beṭíon̲
ne, jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko
farmáyá, waisá hí kiyá:
11 Is liye ki Mahlah aur Tirzah
aur Hajlah aur Milkah aur Nu'ah,
[i] Gin. 27. 1.
Siláfihád kí beṭián̲[i], apne chachere
bháíon̲ ke sáth,
12 Yúsuf ke beṭe Munassí ke
firqe men̲ byáhí gaín̲; aur un kí
mírás un ke báp ke firqe ke
gharáne men̲ sábit rahí.
13 Ye we ahkám aur sharí'aten̲
hain̲, jo KHUDÁWAND ne Músá kí
[k] Gin. 26. 3. aur 33. 50.
ma'rifat Moáb ke maidánon̲ men̲[k]
lab i Yardan Yaríhú ke muqábil
baní Isráel ke liye muqarrar far-
máín̲.

MU'SA' KI' PA'NCHWI'N̲ KITA'B,

MUSAMMA'

ISTISNA'.

Peshtar MASÍH se, 1451.

I BA'B.

1 Músá ká kalám, jo us ne chálíswen̲ baras ke áḳhir men̲ kiyá: is men̲ taqarrur bayán hotá, 6 Ḳhudá ke ḳháss wa'de ká, 13 Músá ke qaum ke sardár ṭhahráne ká, 19 jásúson̲ ke bhejne ká, ki mulk ká hál daryáft karen̲, 34 aur Ḳhudá ke qahr ke utarne ká, logon̲ kí beímání, 41 aur náfarmání ke sabab.

YE we báten̲ hain̲, jo Músá ne
Yardan ke pár[a], bayábán
ke maidán men̲, Súf ke muqábil,
Fárán, aur Tofal, aur Lában, aur
Hasírát, aur Dízahab ke darmi-
yán, baní Isráel ko kahín̲.
2 Aur Hurib se Qádis Barní'a[b]
tak Jabal i Sha'ír kí ráh se gyárah
din kí ráh hai.
3 Aur aisá húá, ki chálíswen̲ sál[c]
gyárahwen̲ mahíne kí pahilí táríḳh
wuh sab báten̲, jo ḲHUDA'WAND
ne Músá ko farmáí thín̲, ki baní
Isráel ko kahí jáen̲, Músá ne un
ko kahín̲;
4 Ba'd us ke ki us ne Amúríon̲
ke bádsháh Saihún ko[d], jo Hasbún
men̲ rahtá thá, aur Basan ke bád-
sháh 'U'j ko, jo 'Istárát aur Adrá'e
men̲[e] rahtá thá, qatl kiyá.
5 Tab Yardan ke pár Moáb ke
maidán men̲ Músá ne dil lagáke
sharí'at ko bayán karná shurú'
kiyá: ki
6 ḲHUDA'WAND hamáre Ḳhudá ne
Hurib men̲[f] ham se ḳhitáb karke
farmáyá, ki Tum is pahár̤ par
bahut rahe[g].
7 Ab phiro, aur safar karo, aur
Amúríon̲ ke pahár̤, aur un ke sab
báshindon̲ men̲, maidánon̲ men̲,
pahár̤on̲ men̲, nasheb men̲, janúb
ko, aur daryá ke bandaron̲ ko,
Kan'ánion̲ kí sarzamín, aur Lub-
nán men̲ bar̤í nahr tak, jo nahr i
Furát hai, jáo.
8 Dekho, main̲ ne yih zamín
tumhen̲ 'ináyat kí: dáḳhil ho, aur
us zamín par, jis kí bábat ḲHU-
DA'WAND ne tumháre bápdádon̲,
Abirahám, aur Iz,hák, aur Ya'qúb
se qasam kí, ki tum ko aur tum-
háre ba'd tumhárí nasl ko dún̲gá[h],
mírás men̲ lo.
9 ¶ Aur us hí waqt main̲ ne tum
ko kahá, ki Main̲ akelá tumhárá
bojh uṭhá nahín̲ saktá[i]:
10 ḲHUDA'WAND tumháre Ḳhudá
ne tumhen̲ firáwán kiyá; aur, de-
kho, tum áj ke din aise firáwán
ho, jaise ásmán ke sitáre[k].
11 ḲHUDA'WAND tumháre bápdá-
don̲ ká Ḳhudá tum ko is se bhí
ziyáda hazár chand firáwání baḳh-
she[l]; aur jaisá us ne tum se kahá
hai[m], tum ko barakat baḳhshe.
12 Main̲ akelá tumhárí taklíf
aur bojh aur jhagr̤on̲ ká muta-
hammil kyún̲kar ho sakún̲[n]?
13 So tum dánishmand log, aur
ahl i ḳhirad, jo mashhúr howen̲,
un ko apne firqon̲ ke muwáfiq
láo[o], ki main̲ unhen̲ tumháre sar-
dár karún̲gá.
14 Aur tum ne mujhe jawáb diyá
thá, aur kahá thá, ki Jo kuchh tú
ne karne ke liye hukm kiyá, wuh
bihtar hai.
15 So main̲ ne tumháre firqon̲
ke ra,íson̲ men̲ se dánishwar, jo
mashhúr the, líe, aur unhen̲ tum-
háre ra,ís, hazáron̲ ká sardár, aur
saikr̤on̲ ká sardár, aur pachás
pachás ká sardár, aur das das ká
sardár, tumháre firqon̲ ke muwáfiq
kiyá[p].
16 Aur us hí waqt main̲ ne tum-
háre sardáron̲ se kahá, ki Tumháre
bháion̲ men̲ jo ḳhusúmat ho, to
use suno; aur donon̲ shaḳhson̲
men̲, ḳhwáh we donon̲ bháí hon̲,
yá ek musáfir[q], jo us ke sáth rahtá
ho, insáf se faisala karo[r].
17 Tum hargiz 'adálat men̲ kisí
kí tarafdárí na karo[s]; tum chhoṭe
kí aise suno, jaise bar̤e kí sunte
ho; tum kisí ke chihre se na ḍaro;
kyún̲ki 'adálat jo hai, ḲHUDA'-
WAND kí hai[t]: aur jo mu'ámala
tumháre áge mushkil ho, mere pás
láo; main̲ use daryáft karún̲gá[u].

Peshtar MASÍH se, 1451. 1491.

[a] Yash. 9. 1, 10. aur 22. 4, 7.
[b] Gin. 13. 26. Ist. 9. 23.
[c] Gin. 33. 38.
[d] Gin. 21. 24, 33.
[e] Gin. 21. 33. Yash. 13. 12.
[f] Ḳhur. 3. 1.
[g] Dekho Ḳhur. 19. 1. Gin. 10. 11.
[h] Paid. 12. 7. aur 15. 18. aur 17. 7, 8. aur 26. 4. aur 28. 13.
[i] Ḳhur. 18. 18. Gin. 11. 14.
[k] Paid. 15. 5. Ist. 10. 22. aur 28. 62.
[l] 2 Sam. 24. 3.
[m] Paid. 15. 5. aur 22. 17. aur 26. 4. Ḳhur. 32. 13.
[n] 1 Sal. 3. 8, 9.
[o] Dekho Ḳhur. 18. 21. Gin. 11. 16, 17.
[p] Ḳhur. 18. 25.
[q] Ahb. 24. 22.
[r] Ist. 16. 18. Yúh. 7. 24.
[s] Ahb. 19. 15. Ist. 16. 19. 1 Sam. 16. 7. Ams. 24. 23. Ya'q. 2. 1.
[t] 2 Taw. 19. 6.
[u] Ḳhur. 18. 22, 26.

Peshtar MASÍH se, 1451.

1490.

18 Aur maiṉ ne us hí waqt sab kám, jo tumháre karne ke the, tumheṉ batá díe.

19 ¶ Aur ham ne Horib se kúch kiyá[x]; to jaisá ḲHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ne hameṉ farmáyá thá, un ḳhaufnák baṛe bayábánoṉ meṉ gae[y], jinheṉ tum ne Amúríoṉ ke paháṛ ko játe húe dekhá: aur phir Qádis Barní'a meṉ áe.

20 Tab maiṉ ne tumheṉ kahá, ki Tum Amúríoṉ ke koh tak pahuṉche ho, jo ḲHUDÁWAND hamárá Ḳhudá hameṉ 'atá kartá hai.

21 Dekho, ḲHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ne yih zamín tumheṉ 'ináyat kí hai; chaṛho, aur us ke wáris ho, jaisá ḲHUDÁWAND tumháre bápdádoṉ ke Ḳhudá ne farmáyá hai; tum mat ḍaro, aur dilshikasta na ho[z].

22 ¶ Tab tum sab mujh pás áe, aur bole, ki Ham apne áne se áge log bhejeṉge; we jáke us zamín kí hamáre liye jásúsí kareṉ, aur ham ko ḳhabar deṉ, ki ham kis ráh se waháṉ jáeṉ, aur kaun se shahroṉ meṉ dáḳhil howeṉ.

1490.

23 So mujh ko wuh bát ḳhush áí, aur maiṉ ne tum meṉ se firqe píchhe ek ek ádmí karke bárah ádmí líe[a].

24 We rawána húe, aur koh par gae, aur wádí i Iskál meṉ áe, aur us kí jásúsí kí[b].

25 Aur unhoṉ ne us zamín ká mewa apne háthoṉ se toṛá, aur ham pás utár láe, aur ḳhabar le áe, aur bole, ki Yih, jo ḲHUDÁWAND hamárá Ḳhudá ham ko detá hai, achchhí zamín hai[c].

26 Tau bhí tum ne chaṛhne se inkár kiyá[d], aur ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke hukm se sarkashí kí.

27 Aur tum ne apne ḳhaimoṉ meṉ shikáyat kí, aur kahá, Azbaski ḲHUDÁWAND hamárá kína rakhtá thá[e], ham ko Misr kí zamín se nikál láyá, táki hameṉ Amúríoṉ ke háth meṉ giriftár karwáde, aur we hameṉ halák kareṉ.

28 Ham kaháṉ chaṛheṉ? hamáre bháíoṉ ne to yúṉ kahke hameṉ bedil kar diyá, ki We log to ham se baṛe aur lambe haiṉ[f]; aur un ke shahr baṛe haiṉ, jin kí díwáreṉ ásmán tak haiṉ; aur ham ne baní 'Anáq ko waháṉ dekhá[g].

29 Tab maiṉ ne tumheṉ kahá,

x Gin. 10. 12. Ist. 8. 15. Yar. 2. 6.
y Gin. 13. 26.
z Yash. 1. 9.
a Gin. 13. 3.
b Gin. 13. 22, 23, 24.
c Gin. 13. 27.
d Gin. 14. 1, 2, 3, 4. Zab. 106. 24, 25.
e Ist. 9. 28.
f Gin. 13. 28, 31, 32, 33. Ist. 9. 1, 2.
g Gin. 13. 28.

Peshtar MASÍH se, 1451.

Hirásán na ho, aur un se hargiz mat ḍaro.

30 ḲHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá, jo tumháre áge áge chaltá hai, jaise tumháre liye Misr meṉ tumhárí ánkhoṉ ke sámhne wuh sab kuchh kiyá, waisehí tumhárí taraf se wuh jang karegá[h].

31 Aur tum ne bayábán meṉ dekhá, ki sárí ráh, jaháṉ jaháṉ tum chale áe, ḲHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ne, jaisá mard apne laṛke ko uṭhátá hai, tum ko sáre raste meṉ, jis meṉ tum chale áe, uṭháyá[i], yaháṉ tak ki tum is jagah á pahuṉche.

32 Tab bhí tum ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá par ímán na láe[k].

33 Jo ráh meṉ tum se áge gayá[l], ki tumháre liye jagah ṭhahráwe, jaháṉ tum apne ḳhaime istáda karo[m], rát ko ág meṉ, aur din ko badlí meṉ, táki tumheṉ wuh ráh batáwe, jis meṉ tum chalo.

34 Tab ḲHUDÁWAND ne tumhárí báteṉ suníṉ, aur gusse húá, aur qasam kháke[n] yúṉ bolá: ki

1491.

35 Yaqínan is sharír qaum ke logoṉ meṉ se ek bhí us achchhí zamín ko, jis ke dene ká wa'da maiṉ ne un ke báp dádoṉ se qasam kháke kiyá hai, na dekhegá[o].

36 Magar Yafunnah ká beṭá Kálib, use dekhegá[p]; aur maiṉ yih zamín, jis par us ká guzar húá, use aur us kí nasl ko dúṉgá, is liye ki us ne ḲHUDÁWAND kí púrí tab'íat kí[q].

37 Aur tumháre bá'is se ḲHUDÁWAND mujh par bhí gusse húá, aur bolá, Tú bhí us meṉ dáḳhil na howegá[r].

38 Lekin Nún ká beṭá Yashú'[s], jo terí ḳhidmat meṉ khaṛá hai[t], us meṉ dáḳhil hogá. Tú us kí himmat bandhwá[u]; kyúṉki wuh baní Isráel ko un kí mírás meṉ le jáegá.

39 Aur tumháre bachche[x], jinheṉ tum ne kahá, ki shikár ho jáeṉge[y], aur tumháre laṛke, jinheṉ is din nek o bad ká imtiyáz nahíṉ hai[z], waháṉ dáḳhil hoṉge; aur maiṉ wuh unheṉ deúṉgá, aur we us ke wáris hoṉge.

40 Par tum jo ho, so murája'at karo, aur daryá e Qulzum kí ráh bayábán meṉ kúch karo[a].

41 Tab tum ne mujhe jawáb diyá,

h Ḳhur. 14. 14, 25. Naham. 4. 20.
i Ḳhur. 19. 4. Ist. 32. 11, 12. Yas. 46. 3, 4. aur 63. 9. Hús. 11. 3. Dekho A'am. 13. 18.
k Zab. 106. 24. Yahúd. 5.
l Ḳhur. 13. 21. Zab. 78. 14.
m Gin. 10. 33. Hiz. 20. 6.
n Ist. 2. 14, 15.
o Gin. 14. 22, 23. Zab. 95. 11.
p Gin. 14. 24, 30. Yash. 14. 9.
q Gin. 14. 24.
r Gin. 20. 12. aur 27. 14. Ist. 3. 26. aur 4. 21. aur 34. 4. Zab. 106. 32.
s Gin. 14. 30.
t Ḳhur. 24. 13. aur 33. 11. Dekho 1 Sam. 16. 22.
u Gin. 27. 18, 19. Ist. 31. 7, 23.
x Gin. 14. 31.
y Gin. 14. 3.
z Yas. 7. 15, 16. Rúm. 9. 11.
a Gin. 14. 25.

Peshtar MASÍH se, 1451.
aur kahá, Ham ne KHUDÁWAND
ká gunáh kiyá hai[b]; so ham charh
jáenge, aur jaisá KHUDÁWAND
hamáre Khudá ne wuh sab ham ko
[b] Gin. 14. 40. farmáyá hai, ham jang karenge.
Phir tum sab ke sab hathyár
bándhke muhaiyá húe, ki pahár
par charh jáo.
42 Tab KHUDÁWAND ne mujhe
kahá, Tú unhen kah, ki U'par
[c] Gin. 14. 42. mat charho, aur na jang karo[c];
ki main tumháre darmiyán nahín
hún; na ho ki tum apne dush-
manon ke áge máre paro.
43 So main ne tumhen wuh kah
diyá; aur tum shanawá na húe,
balki KHUDÁWAND ke hukm se
[d] Gin. 14. 44, 45. sarkashí kí[d], aur magrái se pahár
par charh gae.
44 Tab Amúríon ne, jo us koh
par rahte the, tumhárá sámhná
kiyá, aur shahd kí makkhíon kí
[e] Zab. 118. 12. mánind[e] tumhen ragedá, aur Sha'ír
men Hurmah tak tumhen márá.
45 Tab tum phire, aur KHUDÁ-
WAND ke áge roe; par KHUDÁ-
WAND ne tumhárí na suní, na
tumhárí taraf kán rakhá.
46 Tab tum ek muddat tak Qádis
[f] Gin. 13. 25. aur 20. 1, 22. Qáz. 11. 17. Barní'a men pare rahe[f].

II BÁB.

1 *Kalám hotá játá, ki kyúnkar hukm áyá thá, ki na ki Adúmíon ke sáth mu'ámala karen, 9 na ki Moábíon ke sáth; 17 aur na ki 'Ammúníon ke sáth; 24 par Saihún Amúrí un se maghlúb húá.*

[a] Gin. 14. 25. Ist. 1. 40. TAB, jaisá KHUDÁWAND ne
mujhe farmáyá thá[a], ham
phire, aur daryá e Qulzum kí ráh
bayábán men áe, aur ek muddat
tak koh i Sha'ír ke gird phirá kíe.
2 Phir KHUDÁWAND ne mujhe
khitáb karke farmáyá, ki
3 Tum is koh ke gird bahut
[b] Dekho 7, 14 áyaten. phire[b]; ab shimál kí taraf jáo.
4 Aur tú un logon se kah, ki
Tum apne bháíon baní Esau kí
[c] Gin. 20. 14. nawáhí se ab guzarte ho[c]; we
Sha'ír men rahte hain; aur we
tum se kháif honge, so tum apne
taín nigáh rakho.
5 Aur unhen mat chhero; kyúnki
main un kí zamín se ek qadam
bhar bhí tum ko nahín dene ká;
is wáste ki main ne koh i Sha'ír
[d] Paid. 36. 8. Yash. 24. 4. Esau kí mírás men diyá hai[d].
6 Tum qímat deke khurish un
se mol líjiyo, táki tum kháo; aur
qímat deke pání nikáliyo, táki
tum pío.

Peshtar MASÍH se, 1451.
7 Ki KHUDÁWAND tere Khudá
ne tere háth ke sab kámon men
tujhe barakat dí hai; wuh aise bare
bayábán men terí raftár ko jántá
hai: is chálís baras kí muddat men
KHUDÁWAND terá Khudá tere sáth
thá[e]; tujhe kisí chíz kí kamí na thí. [e] Ist. 8. 2, 3, 4.
8 So jab ham apne bháíon baní
Esau kí zamín se, jo Sha'ír men
rahte hain[f], bayábán kí ráh se [f] Qáz. 11. 18.
Ailát ke maidán[g], aur 'Asyún-jabr [g] 1 Sal. 9. 26.
kí ráh se hoke guzar gae, to ham
phire aur Moáb ke dasht kí ráh
men áe.
9 Tab KHUDÁWAND ne mujhe
irshád farmáyá, ki Moábíon ko
dukh na de, aur un se muqábala
na kar: ki un kí zamín ká wáris
tujhe na karúngá; kyúnki main
ne baní Lút ko[h] 'Ár[i] mírás men [h] Gin. 21. 28.
diyá hai. [i] Paid. 19. 36, 37.
10 Wahán áge Aimí rahte the[k]: [k] Paid. 14. 5.
wuh ek barí, aur bahut, aur únchí
qaddwálí qaum, 'Anáqíon kí má-
nind[l] thí. [l] Gin. 13. 22, 33. Ist. 9. 2.
11 Aur we bhí baní 'Anáq ke
mánind jabábara men gine játe
the; lekin Moábí un ko Aimí
kahte the.
12 Par áge Sha'ír men Húrí
rahte the[m], aur baní Esau ne un- [m] Paid. 14. 6. aur 36. 20. 22 áyat.
hen nikál diyá, aur unhen apne
áge nábúd kiyá, aur un ke qáim-
maqám húe; jaisá baní Isráel ne
apní mírás kí zamín men, jo KHU-
DÁWAND ne unhen dí thí, kiyá.
13 Ab utho, aur wádí i Zarad
ke pár ho; chunánchi ham wádí i
Zarad se[n] udhar guzre. [n] Gin. 21. 12.
14 Aur jab se ham ne Qádis
Barní'a ko chhorá, aur wádí i
Zarad tak áe, athtís baras húe[o]; [o] Gin. 13. 26.
is muddat men jangí logon kí
sárí jamá'at khaimagáh men mar
khap gaí[p], jaisá KHUDÁWAND ne [p] Gin. 14. 33. aur 26. 64.
qasam karke unhen kahá thá[q]. [q] Gin. 14. 35. Ist. 1. 34, 35. Hiz. 20. 15.
15 Aur KHUDÁWAND ká háth un
ke barkhiláf thá[r], táki unhen [r] Zab. 78. 33. aur 106. 26.
ghabráwe, yahán tak ki unhen
khaimagáh men se faná kar dále.
16 ¶ So aisá húá kí jab sáre
mard i jang mar gae, aur ummat
men se faná ho gae;
17 Tab KHUDÁWAND ne mujhe
khitáb karke farmáyá,
18 Tú áj 'Ár men hoke jo Moáb
kí sarhadd hai, guzartá hai.
19 Aur jab tú baní 'Ammún ke
ámne sámhne á pahunche, to un-
hen dukh na de, na un ká muqá-

Peshtar MASÍH se, 1451.

bala kar; kyúṉki maiṉ baní 'Ammún kí sarzamín meṉ tujhe mírás nahíṉ dene ká; ki use maiṉ ne baní Lút[s] kí mírás meṉ diyá hai.

20 Wuh bhí jabábara kí zamín giní játí thí; áge waháṉ jabábara rahte the, aur 'Ammúní unheṉ Zamzúmí[t] kahte the.

21 Wuh ek baṛí, aur bahut, aur únchí qaddwálí qaum, 'Anáqíoṉ kí mánind, thí[u]; KHUDÁWAND ne unheṉ un ke áge halák kiyá; so unhoṉ ne unheṉ nikál diyá, aur un kí jagah baiṭhe.

22 Jaisá us ne baní Esau se kiyá, jo Sha'ír meṉ rahte the[x], ki us ne Húríoṉ ko un ke áge se halák kiyá[y]: so unhoṉ ne unheṉ nikál diyá, aur un kí jagah áj tak baiṭhe haiṉ.

23 Aur 'Awíoṉ ko bhí[z], jo apní bastíoṉ meṉ 'Azzah[a] tak rahte the, aur Kaftúríoṉ ko, jo Kaftúr se nikle the[b], un ko halák kiyá, so unhoṉ ne unheṉ nikál diyá, aur un kí jagah baiṭhe.

24 ¶ So tum uṭho, kúch karo, aur nahr i Arnún ke pár jáo[c]; dekho maiṉ ne Hasbún ke bádsháh Amúrí Saihún ko, us kí sarzamín samet, tumháre háth meṉ diyá hai: so mírás lene lago, aur jang ke maidán meṉ un ká muqábala karo.

25 Áj ke din se maiṉ tumháre ḳhauf aur ḳhatar un qaumoṉ ke dil meṉ ḍálúṉgá[d], jo sáre ásmán ke níche haiṉ; we tumhárí ḳhabar suneṉgí, aur káṉpeṉgí, aur tumháre áge laraz jáeṉgí.

26 ¶ Tab maiṉ ne dasht i Qadímot se Hasbún ke bádsháh Saihún pás elchíoṉ ko bhejá, aur sulh ká kalám kahlá bhejá[e]:

27 Maiṉ terí sarzamín se guzar jáúṉgá; maiṉ ráh ráh chalá jáúṉgá, aur dahne yá báeṉ háth na muṛúṉgá[f].

28 Rúpe ke 'iwaz kháná mujhe do, to maiṉ use kháúṉ; aur rúpe ke 'iwaz pání bhí mujhe do, to maiṉ use píúṉ; maiṉ ḳhálí apne páoṉ se chalá jáúṉgá[g];

29 (Jis tarah baní Esau ne, jo Sha'ír meṉ rahte haiṉ, aur Moábíoṉ ne, jo 'Ár meṉ baste haiṉ, mujh se sulúk kiyá[h];) jab tak ki ham Yardan ke pár us zamín meṉ dáḳhil howeṉ, jo KHUDÁWAND hamárá Ḳhudá ham ko detá hai.

30 Lekin Hasbún ke bádsháh Saihún ne ham ko apne pás se guzarne na diyá[i]; kyúṉki KHUDÁWAND tere Ḳhudá ne us kí rúh ko saḳht[k], aur us ke dil ko bhárí kar diyá, táki use tere háth meṉ dewe, jaisá áj hai[l].

31 Phir KHUDÁWAND ne mujhe farmáyá, Dekh, maiṉ ne Saihún ko us kí sarzamín samet tujhe dená shurú' kiyá[m]; tú mírás lená shurú' kar, táki us kí zamín le lewe.

32 Tab Saihún apní sárí qaum leke Yahas meṉ hamáre muqábale ke liye nikla[n], táki ham se laṛe.

33 So KHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ne use hamáre háth meṉ somp diyá[o], aur ham ne use, aur us kí aulád ko, aur us kí sab qaum ko halák kiyá[p].

34 Aur ham ne usí waqt us ke sáre shahroṉ par qabza kiyá, aur mardoṉ, aur 'auratoṉ, aur bachchoṉ ko har ek shahr meṉ haram kiyá[q], aur kisí ko báqí na chhoṛá.

35 Aur ham ne siwá chárpáyoṉ ke jinheṉ ham ne pakṛá, aur mál ke, jo ham ne shahroṉ meṉ se lúṭá, kisí ko báqí na rakhá.

36 'Ará'ir se[r] leke, jo nahr i Arnún ke kanáre par hai, aur us shahr se leke, jo nahr par hai, Jili'ád tak, aisá koí shahr na thá, jise le lená ham par dushwár ho; KHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ne sab hamáre qabze meṉ somp diyá[s]:

37 Magar baní 'Ammún kí sarzamín, jis ke nazdík ham na gae, aur wádí i Yabúq kí nawáhí[t], aur kohistán kí bastíán, aur ba'ze ba'ze maqám, jaháṉ KHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ne hameṉ jáne na diyá[u].

III BÁB.

1 Basan ke bádsháh 'Új ke maġlúb hone ká ahwál. 11 Us ke chhapparkhaṭ kí wus'at. 12 Us sarzamín kí taqsím aṛhái firqoṉ ke darmiyán. 23 Músá kí minnat, ki Kan'án meṉ dáḳhil hone páwe. 26 Dúr se mulk ke dekhne kí ijázat us ko milí.

TAB ham phire, aur Basan kí samt ko chaṛh gae, aur Basan ká bádsháh 'Új Adrá'e meṉ[a] apní sárí qaum leke hamáre muqábale ke liye niklá[b], táki ham se laṛe.

2 Aur KHUDÁWAND ne us waqt mujhe farmáyá, Us se mat ḍar, ki maiṉ ne us ko aur us kí sárí

Margin references (left): [s] Paid. 19. 38. [t] Paid. 14. 5, *Zúzí.* [u] Dekho 10 áyat. [x] Paid. 36. 8. [y] Paid. 14. 6. aur 36. 20-30. 12 áyat. [z] Yash. 13. 3. [a] Yar. 25. 20. [b] Paid. 10. 14. 'Amús 9. 7. [c] Gin. 21. 13, 14. Qáz. 11. 18, 21. [d] Ḳhur. 15. 14, 15. Ist. 11. 25. Yash. 2. 9, 10. [e] Ist. 20. 10. [f] Gin. 21. 21, 22. Qáz. 11. 19. [g] Gin. 20. 19. [h] Dekho Gin. 20. 18. Ist. 23. 3, 4. Qáz. 11. 17, 18.

Margin references (right): Peshtar MASÍH se, 1451. [i] Gin. 21. 23. [k] Ḳhur. 4. 21. [l] Yash. 11. 20. [m] Ist. 1. 8. [n] Gin. 21. 23. [o] Ist. 7. 2. aur 20. 16. [p] Gin. 21. 24. Ist. 29. 7. [q] Ahb. 27. 28. Ist. 7. 2, 26. [r] Ist. 3. 12. aur 4. 48. Yash. 13. 9. [s] Zab. 44. 3. [t] Paid. 32. 22. Gin. 21. 24. Ist. 3. 16. [u] 5, 9, 19 áyateṉ. [a] Ist. 1. 4. [b] Gin. 21. 33, wag. Ist. 29. 7.

Peshtar MASÍH se, 1451.

qaum ko, us kí sarzamín samet,
tere qabze men somp diyá; tú us
se wuhí kar, jo tú ne Amúríon ke
bádsháh Saihún se, jo Hasbún
men rahtá thá, kiyá[c].
3 Chunánchi ḲHUDÁWAND ha-
máre Ḳhudá ne Basan ke bád-
shah 'Uj ko bhí, us kí sárí qaum
samet, hamáre qábú men kar
diyá; aur ham ne unhen yahán
tak márá, ki un men se koí báqí
na rahá[d].
4 Aur ham ne usí dam us ke
sab shahr le líe; wahán ek shahr
bhí na rahá, jo ham ne un se le
na liyá; sáṭh shahr, Arjúb ká
sárá mulk[e], 'Uj kí mamlukat Ba-
san men le lí.
5 Yih sab shahr únchí díwáron,
aur darwázon, aur quflon se maz-
búṭ the; aur niháyat bahut shahr
bhí, jo be-hisár the, le líe.
6 Aur ham ne un ko, un ke
mardon aur 'auraton aur laṛkon
ko, har ek shahr men, Hasbún ke
bádsháh Saihún kí tarah[f], haram
kiyá.
7 Lekin sárí mawáshí, aur shah-
ron ká mál aur asbáb ham ne lúṭ
liyá.
8 Aur ham ne us waqt Amúríon
ke donon bádsháhon se Yardan
ke pár kí sarzamín, wádí i Arnún
se koh i Harmún tak,
9 (Jis Harmún ko Saidání Sir-
yún[g], aur Amúrí Sanír kahte
hain[h],) le lí.
10 Maidán ke sáre shahr[i], aur
sárá Jili'ád aur sárá Basan, Sal-
kah tak[k], aur Adrá'e tak; garaz,
Basan ke bádsháh 'Uj kí sárí
mamlukat le lí.
11 Kyúnki jabábara kí nasl
men se faqat Basan ká bádsháh
'Uj báqí rahá thá[l]: aur dekho,
us ká chhapparkhaṭ lohe ká thá;
kyá wuh baní 'Ammún ke Rabbah
men[m] nahín hai? ádmí ke háth
se, nau háth ká lambá, chár háth
ká chaklá.
12 Aur yih sab zamín ham ne
usí waqt qabze men kí; aur
'Ará'ir[n], jo Arnún kí wádí par hai,
aur ádhá koh i Jili'ád, aur us kí na-
wáhí ke shahr, main ne yih sab Rú-
biníon, aur Jaddíon ko bakhshe[o].
13 Aur Jili'ád ká baqíya, sáre
Basan samet, jo 'Uj kí mamlukat
thí, main ne ádhe baní Munassí
ko diyá[p]: Arjúb ká sárá mulk

c Gin. 21. 34.
d Gin. 21. 35.
e 1 Sal. 4. 13.
f Ist. 2. 24. Zab. 135. 10, 11, 12. aur 136. 19, 20, 21.
g Ist. 4. 48. Zab. 29. 6.
h 1 Taw. 5. 23.
i Ist. 4. 49.
k Yash. 12. 5. aur 13. 11.
l 'Amús 2. 9.
m 2 Sam. 12. 26. Yar. 49. 2. Hiz. 21. 20.
n Ist. 2. 36. Yash. 12. 2.
o Gin. 32. 33. Yash. 12. 6. aur 13. 8, wag.
p Yash. 13. 29.

sáre Basan samet, jabábara kí
zamín kahlátí hai.
14 Munassí ke beṭe Yáír ne[q]
Arjúb kí sárí mamlukat Jasúríon
aur Ma'akátíon kí nawáhí tak[r] le
lí, aur us ne us ká, ya'ne Basan
ká, nám Yáír kí bastíán rakhá[s],
jo us ká nám thá; wuhí nám áj
tak hai.
15 Aur Makír ko Jili'ád main
ne diyá[t].
16 Aur Jili'ád se wádí i Arnún
tak, aur darmiyán ke wádí Yabúq
kí wádí tak, jo baní 'Ammún kí
sarzamín hai[u], main ne Rúbiníon
ko, aur Jaddíon ko[w] dí;
17 Aur maidán bhí diyá, aur
Yardan bhí us kí nawáhí samet
Kinnárát se[x] leke maidán ke
daryá[y], ya'ne daryá e shor tak[z],
jo Pisgah ke uttar kí past zamín,
aur mashriq kí samt hai.
18 ¶ Aur main ne usí waqt tum
ko hukm kiyá aur kahá, ki ḲHU-
DÁWAND tumháre Ḳhudá ne is
zamín ká tum ko wáris kiyá; tum
apne bháíon baní Isráel ke áge
hoke hathyár bándhke[a] sab, jitne
laṛne ke qábil hon, pár utro.
19 Magar tumhárí jorúán, aur
tumháre bachche, aur tumhárí
mawáshí, tumháre shahron men,
jo main ne tumhen díe hain,
rahen; ki main jántá hún, tum-
hárí mawáshí firáwán hain:
20 Jab tak ki ḲHUDÁWAND tum-
háre bháíon ko chain bakhshe,
jaisá tumhen bakhshá, táki we
bhi us zamín ke, jo ḲHUDÁWAND
tumhárá Ḳhudá Yardan ke pár
unhen detá hai, wáris howen;
tab tum apní milkíyat men, jo
main ne tumhen dí hai, phir
áoge[b].
21 ¶ Aur usí waqt main ne
Yashú' ko farmáyá[c], Tú ne ánk-
hon se dekhá, sab kuchh ki ḲHU-
DÁWAND tere Ḳhudá ne un do
bádsháhon se kiyá; ḲHUDÁWAND
un sab mamlukaton se, jahán
jahán tú jáegá, aisáhí karegá.
22 Tum un se mat ḍariyo;
kyúnki ḲHUDÁWAND tumhárá
Ḳhudá tumhárí taraf se áp
laṛegá[d].
23 Tab main ḲHUDÁWAND ke
huzúr giṛgiṛáyá, aur bolá[e]:
24 Ai málik ḲHUDÁWAND, tú ne
apní buzurgí[f], aur apní shahzorí
apne bande ko dikhláná shurú'

Peshtar MASÍH se, 1451.

q 1 Taw. 2. 22.
r Yash. 13. 13. 2 Sam. 3. 3. aur 10. 6.
s Gin. 32. 41.
t Gin. 32. 39.
u 2 Sam. 24. 5.
w Gin. 21. 24. Yash. 12. 2.
x Gin. 34. 11.
y Gin. 34. 12. Ist. 4. 49. Yash. 12. 3.
z Paid. 14. 3.
a Gin. 32. 20, wag.
b Yash. 22. 4.
c Gin. 27. 18.
d Khur. 14. 14. Ist. 1. 30. aur 20. 4.
e Dekho 2 Qur. 12, 8, 9.
f Ist. 11. 2.

Peshtar MASÍH se, 1451.

kí; zamín par kaun sá Ḵhudá
hai, jo tere se kám kare, aur terá
sá zor rakhe [g]?
25 Maiṉ terí minnat kartá húṉ,
mujhe parwánagí ho ki pár jáúṉ,
aur wuh achchhí sarzamín [h], jo
Yardan ke pár hai, dekhúṉ; wuh
nafís paháṛ, wuh Lubnán!
26 Lekin Ḵhudáwand tumháre
sabab se mujh par gusse húá, aur
us ne merí na suní [i]; aur mujhe
Ḵhudáwand ne kahá, Bas, bas;
is muqaddame meṉ mujh se
kuchh mat kah.
27 Koh i Pisgah kí choṭí par
chaṛh, aur magrib, aur janúb,
aur shimál, aur mashriq kí taraf
ánkheṉ uṭhá, aur apní ánkhoṉ se
dekh le [k]: kyúṉki tú is Yardan
ke pár na jáegá.
28 Par Yashú' ko hukm kar,
aur use dilerí baḵhsh, aur use
qúwat de [l]: ki wuh un logoṉ ke
áge áge pár jáegá, aur wuhí un
ko us zamín ká, jo tú dekhtá hai,
wáris karegá.
29 Chunánchi ham wádí meṉ
Bait ul Fagúr ke muqábil ṭhahre
rahe [m].

g Ḵhur. 15. 11. 2 Sam. 7. 22. Zab. 71. 19. aur 86. 8. aur 89. 6, 8.
h Ḵhur. 3. 8. Ist. 4. 22.
i Gin. 20. 12. aur 27. 14. Ist. 1. 37. aur 31. 2. aur 32. 51, 52. aur 34. 4. Zab. 106. 32.
k Gin. 27. 12.
l Gin. 27. 18, 23. Ist. 1. 38. aur 31. 3, 7.
m Ist. 4. 46. aur 34. 6.

IV BÁB.

1 Músá nasíhat kartá, ki log farmánbardárí kareṉ. 41 Músá Yardan ke pár tín shahr muqarrar kartá, jin meṉ log panáh leweṉ.

SO ab, ai baní Isráel, we sha-
rí'ateṉ, aur ahkám [a], jo maiṉ
tumheṉ sikhlátá húṉ sun lo, aur
un par 'amal karo: táki tum
zindagí páo, aur us zamín meṉ,
jo Ḵhudáwand tumháre báp-
dádoṉ ká Ḵhudá tum ko detá hai,
dáḵhil hoke us ke wáris ho.
2 Tum is bát meṉ, jo maiṉ
tumheṉ kahtá húṉ, na kuchh
ziyáda kíjiyo, na kam [b]: táki tum
Ḵhudáwand apne Ḵhudá ke huk-
moṉ ko, jo maiṉ ne tum tak pa-
huncháe, hifz karo.
3 Jo kuchh ki Ḵhudáwand ne
Ba'al Fagúr se kiyá, sab tum ne
apní ánkhoṉ se dekhá hai [c], ki un
sab mardoṉ ko, jo Ba'al Fagúr
ke pairau the, Ḵhudáwand tum-
háre Ḵhudá ne tum meṉ se nábúd
kiyá.
4 Par tum, jo Ḵhudáwand apne
Ḵhudá se lipṭe húe ho, so tum
meṉ se har ek áj tak jítá maujúd
hai.
5 Dekho, maiṉ ne hukm aur

a Ahb. 19. 37. aur 20. 8. aur 22. 31. Ist. 5. 1. aur 8. 1. Hiz. 20. 11. Rúm. 10. 5.
b Ist. 12. 32. Yash. 1. 7. Ams. 30. 6. Wá'iz 12. 13. Muk. 22. 18, 19.
c Gin. 25. 4, wag. Yash. 22. 17. Zab. 106. 28, 29.

sharí'ateṉ, jis tarah Ḵhudáwand
mere Ḵhudá ne mujhe farmáyá,
tum ko sikhláíṉ, táki tum us sar-
zamín meṉ jáke, jis ke wáris hoge,
un par 'amal karo.
6 So un ko hifz karo, aur un
par 'amal karo: kyúṉki qaumoṉ
ke áge tumhárí yihí dánishwarí
aur ḵhiradmandí hai [d]: ki we in
sharí'atoṉ ko suneṉ, aur boleṉ,
ki Yaqínan yih buzurgwár qaum,
niháyat shu'úrwár aur dáná hai.
7 Kyúṉki aisí baṛí qaum kaun
hai [e], jis se Ḵhudá aisá nazdík ho [f],
jaisá Ḵhudáwand hamárá Ḵhudá
sab chízoṉ meṉ, jo ham us se
mángte haiṉ, ham se nazdík hai?
8 Aur kaun aisí buzurgwár
qaum hai, jis ke ahkám aur sha-
rí'ateṉ aisí pák hoṉ, jaisí yih sárí
sharí'at hai, jo maiṉ áj tumheṉ
detá húṉ?
9 So apní ḵhabardarí karo [g], aur
apne diloṉ se chálák raho; na ho
ki tum un chízoṉ ko, jinheṉ tum-
hárí ánkhoṉ ne dekhá, bhúl jáo [h];
aur na ho, ki yih báteṉ zindagí
bhar kabhí tumháre diloṉ se játí
raheṉ: balki tum ye báteṉ apne
beṭoṉ, aur poṭoṉ ko sikhláo [i];
10 Ḵhusúsan jis din tú Ḵhudá-
wand apne Ḵhudá ke huzúr Hurib
meṉ khaṛá húá [k], aur Ḵhudáwand
ne mujhe farmáyá, ki Qaum ko
mere huzúr jam'a kar; maiṉ un-
heṉ apná kalám sunáúṉgá, táki
we, jab tak zamín par jíte raheṉ,
mujh se ḍará kareṉ: aur táki we
apne laṛkoṉ ko sikhláeṉ:
11 Chunánchi tum nazdík áe, aur
paháṛ ke níche khaṛe rahe; aur
us paháṛ se leke ásmán ke bíchoṉ
bích tak ek ág sí andherí, badlí
aur tíragí samet, lag rahí thí [l]:
12 Aur Ḵhudáwand ne us ág
meṉ se tumháre sáth ḵhitáb kiyá [m];
tum ne bátoṉ kí áwáz suní [n], lekin
shakl na dekhí; ḵhálí áwáz hí
suní thí [o].
13 Aur us ne apná 'ahd tumháre
áge bayán kiyá [p], jis kí bábat us
ne tumheṉ kahá, ki Is se tajáwuz
na kíjiyo; ya'ne wuh Das Hukm [q],
jinheṉ us ne patthar kí do taḵh-
tíoṉ par likhá [r].
14 ¶ Aur Ḵhudáwand ne us
waqt mujhe farmáyá, ki ahkám
aur sharí'ateṉ tum ko sikhláúṉ [s],
táki tum us zamín meṉ jáke, jis ke
tum wáris hoge, un par 'amal karo.

Peshtar MASÍH se, 1451.

d Aiy. 28. 28. Zab. 19. 7. aur 111. 10. Ams. 1. 7.
e 2 Sam. 7. 23.
f Zab. 46. 1. aur 145. 18. aur 148. 14. Yas. 55. 6.
g Ams. 4. 23.
h Ams. 3. 1, 3. aur 4. 21.
i Paid. 18. 19. Ist. 6. 7. aur 11. 19. Zab. 78. 5, 6. Afs. 6. 4.
k Ḵhur. 19. 9, 16. aur 20. 18. 'Ibrán. 12. 18, 19.
l Ḵhur. 19. 18. Ist. 5. 23.
m Ist. 5. 4, 22.
n 33, 36 áyateṉ.
o Ḵhur. 20. 22. 1 Sal. 19. 12.
p Ist. 9. 9, 11.
q Ḵhur. 34. 28.
r Ḵhur. 24. 12. aur 31. 18.
s Ḵhur. 21. 1. aur 22 Báb. aur 23 Báb.

Peshtar MASÍH se, 1451.

15 Pas tum áp se bahut ḳhabar-
dár raho[t]; kyúṉki jis din ḲHUDÁ-
WAND ne Hurib ke darmiyán ág
meṉ se tumháre sáth báteṉ kíṉ,
tum ne koí shakl[u] nahíṉ dekhí:
16 Na ho, ki tum ḳharáb ho jáo[x],
aur apne liye ḳhodí húí múrateṉ[y],
kisí mard yá 'aurat kí shakl[z],
banáo:
17 Kisí haiwán kí shakl, jo za-
mín par hai, yá kisí pardár ján-
war kí shakl, jo hawá meṉ uṛtá
hai:
18 Yá kisí chíz kí shakl, jo za-
mín par rengtí chaltí hai; yá kisí
machhlí kí shakl, jo zamín ke
níche pání meṉ hai:
19 Na ho, ki tum ásmán kí taraf
áṉkheṉ úpar karo[a], aur áftáb, aur
mahtáb ko, aur ásmán ke beshu-
már sitároṉ ko dekhke maftún ho
jáo[b], aur unheṉ sijda karo[c], aur
un kí bandagí karne lago, jinheṉ
ḲHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ne
qaumoṉ ke liye, jo sab ásmán ke
níche haiṉ, paidá kiyá hai.
20 Lekin ḲHUDÁWAND ne tum-
heṉ liyá, aur wuh tum ko lohe ke
tanúr se[d], ya'ne Misr se, nikál
láyá, táki tum us kí mírás ke log
ho[e], jaisá ki tum áj ke din ho.
21 ḲHUDÁWAND tumháre sabab
se mujh par gusse thá, aur qasam
karke bolá, ki Tú Yardan pár na
jáegá, aur us achchhí sarzamín
meṉ, jis ká wáris ḲHUDÁWAND
terá Ḳhudá tujh ko kartá hai,
dáḳhil na howegá[f].
22 So main isí zamín par ma-
rúṉgá[g]; maiṉ Yardan ke pár na
utrúṉgá[h]; lekin tum pár utroge,
aur us achchhí zamín[i] ke wáris
hoge.
23 Apní ḳhabardárí karo, na ho
ki tum ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá
ká 'ahd, jo us ne tum se kiyá,
bhúl jáo[k], aur apne liye taráshe
húe but, yá kisí chíz kí taswír
banáo[l], jis ke banáne se ḲHUDÁ-
WAND tere Ḳhudá ne tujhe man'a
kiyá hai:
24 Ki ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá ek
ḳhájánewálí ág hai[m]; wuh gayúr
Ḳhudá hai[n].
25 Jab tumháre laṛke, aur laṛ-
koṉ ke laṛke honge, aur tum mud-
dat tak zamín par zindagí basar
karoge, aur fasád karnewále ho
jáoge; aur taráshe húe but aur
múrateṉ banáoge, aur ḲHUDÁ-
WAND apne Ḳhudá ke huzúr sha-
rárat karoge, ki use gusse meṉ
láo[o]:
26 To maiṉ áj ke din tumháre
barḳhiláf ásmán aur zamín ko
gawáh látá húṉ[p], ki tum us zamín
par se, jaháṉ tum Yardan pár
játe ho, ki wáris bano, bilkull
jald faná ho jáoge; tum waháṉ
apne din púre karne na páoge,
ki tum nest o nábúd kie jáoge.
27 Aur ḲHUDÁWAND tum ko
qaumoṉ meṉ parágauda karegá[q],
aur tum qaumoṉ ke darmiyán,
jaháṉ ḲHUDÁWAND tumheṉ hánk
le jáegá, thoṛe se rah jáoge.
28 Waháṉ tum un ma'búdoṉ kí
bandagí karoge, jo ádmíoṉ ke
háthoṉ se bane haiṉ[r], lakṛí ke
aur patthar ke, jo na dekheṉ, na
suneṉ, na kháeṉ, na súṉgheṉ[s].
29 Par waháṉ bhí, jab tú ḲHU-
DÁWAND apne Ḳhudá ká tálib
hogá, aur apne púre dil se, aur
apní sárí ján se use ḍhúṉḍhegá,
to tú use páegá[t].
30 Jis waqt tú tangí meṉ hogá,
aur ye sab hádise áḳhirí dinoṉ
meṉ[u] tujh par paṛenge, tab bhí
agar tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá
kí taraf phiregá[x], aur us ke hukm
ko mánegá:
31 Kyúṉki[y] ḲHUDÁWAND terá
Ḳhudá rahím Ḳhudá hai: wuh
tujhe chhoṛ na degá, na tujhe
barbád karegá; aur us 'ahd ko,
jis kí bábat us ne tere bápdádoṉ
se qasam kháí hai, na bhúlegá.
32 Ki agle dinoṉ ká, jo tum se
áge guzar gae[z], us din se, jo insán
ko ḲHUDÁWAND ne zamín par
paidá kiyá, aur ásmán ke idhar
se leke udhar tak[a] ká ahwál
púchho, ki aisá amr i 'azím kabhí
wáqi' húá, yá suná gayá, yá na-
híṉ?
33 Kabhí logoṉ ne Ḳhudá kí
áwáz suní thí, ki ág meṉ se bole,
jaisá tú ne suná[b], aur zinda rahá?
34 Yá kabhí Ḳhudá ne qasd
kiyá thá, ki jáke qaumoṉ meṉ
tajriba karke[c], nisháníáṉ[d] aur
qudrateṉ dikhláke, jang karke,
zoráwar háth aur qúwatwar bázú
se[e], aur baṛe 'ajáib se[f] apne liye
ek guroh intiḳháb kare, jis tarah
ḲHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ne
tumhárí áṉkhoṉ ke sámhne Misr
meṉ tumháre liye kiyá?
35 Yih sab tujhe dikháyá, táki

[t] Yash. 23. 11. [u] Yas. 40. 18. [x] Ḳhur. 32. 7. [y] Ḳhur. 20. 4, 5. 23 áyat. Ist. 5. 8. [z] Rúm. 1. 23. [a] Ist. 17. 3. Aiy. 31. 26, 27. [b] 2 Sal. 17. 16. aur 21. 3. [c] Rúm. 1. 25. [d] 1 Sal. 8. 51. Yar. 11. 4. [e] Ḳhur. 19. 5. Ist. 9. 29. aur 32. 9. [f] Gin. 20. 12. Ist. 1. 37. aur 3. 26. [g] Dekho 2 Pet. 1. 13, 14, 15. [h] Ist. 3. 27. [i] Ist. 3. 25. [k] 9 áyat. [l] 16 áyat. Ḳhur. 20. 4, 5. [m] Ḳhur. 24. 17. Ist. 9. 3. Yas. 33. 14. 'Ibrán. 12. 29. [n] Ḳhur. 20. 5. Ist. 6. 15. Yas. 42. 8.

[o] 2 Sal. 17. 17, wag. [p] Ist. 30. 18, 19. Yas. 1. 2. Mík. 6. 2. [q] Ahb. 26. 33. Ist. 28. 62, 64. Naham. 1. 8. [r] Ist. 28. 64. 1 Sam. 26. 19. Yar. 16. 13. [s] Zab. 115. 4, 5. aur 135. 15, 16. Yas. 44. 9. aur 46. 7. [t] Ahb. 26. 39, 40. Ist. 30. 1, 2, 3. 2 Taw. 15. 4. Naham. 1. 9. Yas. 55. 6, 7. Yar. 29. 12, 13, 14. [u] Paid. 49. 1. Ist. 31. 29. Yar. 23. 20. Hús. 3. 5. [x] Yúel 2. 12. [y] 2 Taw. 30. 9. Naham. 9. 31. Zab. 116. 5. Yún. 4. 2. [z] Aiy. 8. 8. [a] Mat. 24. 31. [b] Ḳhur. 24. 11. aur 33. 20. Ist. 5. 24, 26. [c] Ist. 7. 19. aur 29. 3. [d] Ḳhur. 7. 3. [e] Ḳhur. 13. 3. [f] Ist. 26. 8.

Peshtar MASÍH se, 1451.

tú jáne, ki ḲHUDA'WAND Ḳhudá
hai, aur us ke siwá koí nahíṉ
hai[g].
36 Us ne apní áwáz ásmán par
se tujhe sunáí, táki tujhe tarbiyat
kare; aur zamín par us ne tujhe
apní baṛí ág dikhláí, aur tú ne us
ká kalám ág meṉ se suná[h].
37 Aur azbaski wuh tere báp-
dádoṉ ko piyár kartá thá[i], us ne
un ke ba'd un kí nasl ko intiḳháb
kiyá, aur apne zor i numáyán se
tujh ko Misr se apne áge dharke
nikál láyá[k]:
38 Táki tere áge se un qaumoṉ
ko, jo tujh se zoráwar aur qú-
watwar haiṉ, daf'a kare, aur tujh
ko dáḳhil kare, aur un kí sarza-
mín ká wáris tujhe kare[l], jaisá is
waqt húá.
39 Pas, áj ke din ján, aur apne
dil meṉ ġaur kar, ki ḲHUDA'WAND
Ḳhudá hai ásmán meṉ jo úpar
hai, aur zamín meṉ jo níche hai[m];
aur us ke siwá koí nahíṉ.
40 So tú us kí sharí'atoṉ, aur
us ke hukmoṉ ko, jo áj maiṉ
tujhe farmátá húṉ, hifz kar[n];
táki tere, aur ba'd tere terí aulád
ke liye bihtar ho, aur terí muddat
us zamín par, jo ḲHUDA'WAND terá
Ḳhudá tujhe detá hai, tawíl ho[o].
41 ¶ Phir Músá ne mashriq kí
samt ko Yardan ke pár tín bastíáṉ
alag kíṉ[p]:
42 Táki wuh ḳhúní, jo bhúle se
kisí ko qatl kare, aur áge se us
meṉ dushmaní na húí ho, bhágke
waháṉ já rahe[q]; aur jab un shah-
roṉ meṉ se ek meṉ bhágke dáḳhil
ho, to jítá bach rahe.
43 Ek to Basar, dasht meṉ baní
Rúbin kí zamín ke maidán meṉ;
aur Rámát, Jili'ád meṉ jo baní
Jadd ká hai; aur Jaulán, Basan
meṉ jo baní Munassí ká hai[r].
44 ¶ Yih wuh sharí'at hai, jo
Músá ne baní Isráel ke huzúr
muqarrar kí.
45 Ye haiṉ we shahádateṉ, we
huqúq, we ahkám, jinheṉ Músá
ne baní Isráel ke liye, jab we
Misr se nikle, bayán kiyá:
46 Yardan ke pár wádí meṉ
Bait-Fagúr ke muqábil[s] Amúríoṉ
ke bádsháh Saihún ke mulk meṉ,
jo Hasbún meṉ rahtá thá, jise
Músá aur baní Isráel ne Misr se
nikalkar qatl kiyá[t]:
47 Aur we us kí, aur Basan ke

g Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 2. Yas. 45. 5, 18, 22. Marq. 12. 29, 32.
h Ḳhur. 19. 9, 19. aur 20. 18, 22. aur 24. 16. 'Ibrán. 12. 18.
i Ist. 10. 15.
k Ḳhur. 13. 3, 9, 14.
l Ist. 7. 1. aur 9. 1, 4, 5.
m 35 áyat. Yash. 2. 11.
n Ahb. 22. 31.
o Ist. 5. 16. aur 6. 3, 18. aur 12. 25, 28. aur 22. 7. Afs. 6. 3.
p Gin. 35. 6, 14.
q Ist. 19. 4.
r Yash. 20. 8.
s Ist. 3. 29.
t Gin. 21. 24. Ist. 1. 4.

bádsháh Új kí mamlukat ke wáris
húe[u]; ye Amúríoṉ ke do bádsháh
the, jo Yardan ke pár mashriq kí
samt ko rahte the:
48 'Ará'ir se leke, jo Arnún kí
wádí ke kanáre par hai[x], koh i
Síon tak, jo Harmún hai[y];
49 Aur sárá dasht Yardan ke
pár mashriq kí samt, dasht ke
daryá tak, jo Pisgah ke uttar kí
past zamín hai[z].

V BA'B.

1 *'Ahd kí bábat jo Ḥurib meṉ bándhá gayá.* 6
Das ahkám. 22 *Logoṉ kí darḳhwást ke mu-*
tábiq Músá Ḳhudá se sharí'at letá.

PHIR Músá ne sáre baní Isráel
ko buláyá, aur unheṉ kahá,
Ai Isráelío, ye huqúq aur ahkám
sun rakho, jinheṉ maiṉ áj tum-
háre kánoṉ tak pahunchátá húṉ,
táki tum unheṉ síkho, aur hifz
karo, aur un par 'amal karo.
2 ḲHUDA'WAND hamáre Ḳhudá
ne Ḥurib meṉ ham se ek 'ahd
kiyá[a].
3 ḲHUDA'WAND ne yih 'ahd ha-
máre bápdádoṉ se nahíṉ kiyá,
balki ḳhud ham se[b], ya'ne ham
sab se, jo áj ke din jíte haiṉ.
4 ḲHUDA'WAND ne tumháre sáth
rúbarú koh par shu'ale meṉ se
kalám kiyá[c].
5 Us waqt maiṉ ne tumháre aur
ḲHUDA'WAND ke darmiyán khaṛe
hoke[d] ḲHUDA'WAND ká kalám tum
ko samjháyá; kyúṉki tum shu'ale
se ḍare[e], aur pahár par na chaṛhe.
6 ¶ Tab us ne farmáyá, ki Maiṉ
ḲHUDA'WAND terá Ḳhudá húṉ, jo
tujh ko Misr kí zamín se, aur
ḳhádimoṉ ke ghar se báhar láyá[f].
7 Aur tere liye koí aur ma'búd
siwá mere na hogá[g].
8 Tú apne liye taráshí húí múrat,
aur kisí chíz kí súrat, jo úpar
ásmán par, yá níche zamín par,
yá zamín ke níche pání meṉ hai,
mat baná[h]:
9 Tú unheṉ sijda na kar, na un
kí bandagí kar; kyúṉki maiṉ
ḲHUDA'WAND terá Ḳhudá ġayúr
Ḳhudá húṉ, jo bápdádoṉ kí bad-
kárí ká badlá, un kí aulád se tísrí
aur chauthí pusht tak, ki merá
kína rakhnewále haiṉ, letá húṉ[i];
10 Aur hazároṉ pushtoṉ par, jo
mere dost haiṉ, aur mere hukmoṉ
ko yád rakhte haiṉ, rahm kartá
húṉ[k].
11 Tú ḲHUDA'WAND apne Ḳhudá

Peshtar MASÍH se, 1451.

u Gin. 21. 35. Ist. 3. 3, 4.
x Ist. 2. 36. aur 3. 12.
y Ist. 3. 9. Zab. 133. 3.
z Ist. 3. 17.

1491.

a Ḳhur. 19. 5. Ist. 4. 23.
b Dekho Mat. 13. 17. 'Ibrán. 8. 9.
c Ḳhur. 19. 9, 19. aur 20. 22. Ist. 4. 33, 36. aur 34. 10.
d Ḳhur. 20. 21. Gal. 3. 19.
e Ḳhur. 19. 16. aur 20. 18. aur 24. 2.
f Ḳhur. 20. 2, wag. Ahb. 26. 1. Ist. 6. 4. Zab. 81. 10.
g Ḳhur. 20. 3.
h Ḳhur. 20. 4.
i Ḳhur. 34. 7.
k Yar. 32. 18. Dán. 9. 4.

Peshtar MASÍH se, 1451.

ká nám bejá mat le[l]; kyúṉki
ḲHUDÁWAND us ko, jo us ká nám
bejá letá hai, begunáh na ṭhah-
ráegá.
12 Sabt ke din ko yád kar, táki
tú use muqaddas jáne[m], jaisá
ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujhe
farmáyá hai:
13 Chha din tak tú mihnat kar,
aur apne sab kám kiyá kar[n];
14 Par sátwáṉ roz ḲHUDÁWAND
tere Ḳhudá ke sabt ká hai[o]: tú
us din koí kám na kar, na tú, na
terá beṭá, na terí beṭí, na terá
ġulám, na terí launḍí, na terá
bail, na terá gadhá, na sab terí
mawáshí, aur na musáfir, jo tere
ghar meṉ ho; táki terá ġulám,
aur terí launḍí terí tarah se árám
le.
15 Yád kar bhí, ki tú Misr kí
zamín meṉ ġulám thá[p], aur ḲHU-
DÁWAND terá Ḳhudá apne zorá-
war háth aur báládastí se[q] tujh
ko waháṉ se nikál láyá; is liye
ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujh
ko farmáyá, ki Tú sabt ke din kí
muháfazat kar.
16 ¶ Apne báp, aur apní má ko
'izzat de[r], jaisá ḲHUDÁWAND tere
Ḳhudá ne irshád kiyá hai; táki
terí 'umr daráz ho, aur táki us
zamín meṉ, jise ḲHUDÁWAND terá
Ḳhudá tujhe 'atá kartá hai, terá
bhalá ho[s].
17 Tú ḳhún mat kar[t].
18 Tú ziná na kar[u].
19 Tú chorí na kar[x].
20 Tú apne hamsáe par jhúṭhí
gawáhí na de[y].
21 Tú apne hamsáe kí jorú ko
mat cháh: tú apne hamsáe ke
ghar kí, aur us kí zamín kí, us
ke ġulám kí, us kí launḍí kí, us
ke bail kí, us ke gadhe kí, aur
hamsáe ke kisí mál kí tam'a na
kar[z].
22 ¶ ḲHUDÁWAND ne paháṛ par
badlí, aur gáṛhí andherí kí ág
meṉ se tumhárí sárí jamá'at ko
buland áwáz se ye báteṉ kahíṉ,
aur is se ziyáda kuchh na far-
máyá. Aur us ne un ko patthar
kí do lauhoṉ par likhá, aur unheṉ
mere hawále kiyá[a].
23 Aur jab tum ne andhere meṉ
se yih sadá suní[b], to azbaski
paháṛ ág se jal rahá thá, tum,
ya'ne tumháre firqoṉ ke sarguroh
aur buzurg, mere nazdík áe.

[l] Ḳhur. 20. 7. Ahb. 19. 12. Mat. 5. 33.
[m] Ḳhur. 20. 8.
[n] Ḳhur. 23. 12. aur 35. 2. Hiz. 20. 12.
[o] Paid. 2. 2. Ḳhur. 16. 29, 30. 'Ibrán. 4. 4.
[p] Ist. 15. 15. aur 16. 12. aur 24. 18, 22.
[q] Ist. 4. 34, 37.
[r] Ḳhur. 20. 12. Ahb. 19. 3. Ist. 27. 16. Afs. 6. 2, 3. Qul. 3. 20.
[s] Ist. 4. 40.
[t] Ḳhur. 20. 13. Mat. 5. 21.
[u] Ḳhur. 20. 14. Lúq. 18. 20. Ya'q. 2. 11.
[x] Ḳhur. 20. 15. Rúm. 13. 9.
[y] Ḳhur. 20. 16.
[z] Ḳhur. 20. 17. Mík. 2. 2. Hab. 2. 9. Lúq. 12. 15. Rúm. 7. 7. aur 13. 9.
[a] Ḳhur. 24. 12. aur 31. 18. Ist. 4. 13.
[b] Ḳhur. 20. 18, 19.

Peshtar MASÍH se, 1451.

24 Aur tum ne kahá, ki Dekh,
ḲHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ne
apní shaukat, aur apní 'azmat
ham ko dikhláí, aur ham ne us kí
áwáz ág meṉ se suní[c]: ham ne áj
ke din dekhá, ki ḲHUDÁWAND
ádmí se báteṉ kare, aur ádmí jítá
bache[d].
25 So ab ham kis liye halák
howeṉ, ki yih aisí baṛí ág ham ko
khá jáegí; agar ham ḲHUDÁWAND
apne Ḳhudá kí áwáz ab ke phir
suneṉge, to ham mar hí jáeṉge[e].
26 Kyúṉki kaun sá bashar hai,
jis ne hamáre mánind ág ke bích
se jíte Ḳhudá kí áwáz suní, aur
jítá rahá[f]?
27 Tú áp hí nazdík já, aur sab
jo kuchh ḲHUDÁWAND hamárá
Ḳhudá farmáwe, sun; aur jo
kuchh ḲHUDÁWAND hamárá Ḳhu-
dá tujh ko kahe, tú ham se kah[g];
ham use suneṉge, aur us par
'amal kareṉge.
28 Aur ḲHUDÁWAND ne tumhárí
báteṉ, jo tum ne mujh se kahíṉ,
suníṉ; tab ḲHUDÁWAND ne mujhe
farmáyá, Main ne un logoṉ kí
báteṉ, jo unhoṉ ne tujh se kahíṉ,
suníṉ; jo kuchh unhoṉ ne kahá,
achchhá kahá[h].
29 Ai kásh ki un ke aise dil
hoṉ[i], ki we mujh se ḍareṉ, aur
hamesha mere sab hukmoṉ kí
muháfazat kareṉ[k], táki un ke
liye aur un kí aulád ke liye abad
tak bihtar howe[l]!
30 Já, unheṉ kah, ki Apne ḳhai-
moṉ ko phir jáo.
31 Par tú yaháṉ mujh pás házir
rah, aur maiṉ sáre ahkám, aur
huqúq, aur sharí'at tujh se bayán
karúṉgá[m]; tú unheṉ sikhlá, táki
we us zamín meṉ, jis ká wáris
maiṉ ne unheṉ kiyá hai, un par
'amal kareṉ.
32 Pas tum ḳhabardár hoke,
jaise ḲHUDÁWAND tumháre Ḳhudá
ne farmáyá, 'amal karo, aur dahne
yá báeṉ háth ko na muṛo[n].
33 Tum bilkull usí ráh par, jo
ḲHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ne
tumheṉ farmáí, chale chalo[o], táki
tum zinda raho, aur tumhárá
bhalá ho, aur us zamín par, jis
ke tum wáris hoge, tumhárí 'umreṉ
daráz hoṉ[p].

[c] Ḳhur. 19. 19.
[d] Ist. 4. 33. Qáz. 13. 22.
[e] Ist. 18. 16.
[f] Ist. 4. 33.
[g] Ḳhur. 20. 19. 'Ibrán. 12. 19.
[h] Ist. 18. 17.
[i] Ist. 32. 29. Zab. 81. 13. Yas. 48. 18. Mat. 23. 37. Lúq. 19. 42.
[k] Ist. 11. 1.
[l] Ist. 4. 40.
[m] Gal. 3. 19.
[n] Ist. 17. 20. aur 28. 14. Yash. 1. 7. aur 23. 6. Ams. 4. 27.
[o] Ist. 10. 12. Yar. 7. 23. Lúq. 1. 6.
[p] Ist. 4. 40.

Peshtar MASÍH se, 1451.

VI BÁB.

1 Sharí'at farmánbardárí se maqsad rakhtí. 3 Mutábiq us ke ek nasíhat hotí.

YE wuh sharí'ateṉ, aur huqúq aur ahkám haiṉ[a], jo ḲHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ne tumháre sikhláne ko mujhe farmáe, táki tum us sarzamín meṉ, jis ke wáris hone játe ho, un par 'amal karo:

2 Ki tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá se ḍarke[b] us ke sab huqúq, aur us ke sab hukmoṉ ko, jo maiṉ tumheṉ farmátá húṉ, hifz kare; na faqat tú, balki tú, aur terá beṭá, aur terá potá, tá dam i marg, táki terí 'umr tawíl ho[c].

3 ¶ Pas, ai Isráel, sun le, aur us ke karne par dhyán rakh, táki terá bhalá ho, aur tum niháyat firáwán ho jáo, us zamíṉ meṉ, jis meṉ shír aur shahd bahtá hai[d], jaisá ḲHUDÁWAND tumháre bápdádoṉ ke Ḳhudá ne tum se kahá hai[e].

4 Sun le, ai Isráel: ḲHUDÁWAND hamárá Ḳhudá, akelá ḲHUDÁWAND hai[f].

5 Tú apne sáre dil[g], aur apne sáre jí, aur apne sáre zor se ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ko dost rakh[h].

6 Aur ye báteṉ, jo áj ke din maiṉ tujhe farmátá húṉ, tere dil meṉ raheṉ[i].

7 Aur tú ye báteṉ taqaiyud se apne laṛkoṉ ko sikhlá[k], aur tú apne ghar meṉ baiṭhte, aur ráh chalte, aur sote, aur jágte unheṉ wird kar.

8 Aur tú un ko nisháni ke liye apne háth par bándh, ki yih terí ánkhoṉ se ojhal na hoṉ[l].

9 Aur unheṉ apne ghar kí chaukhaṭoṉ, aur darwázoṉ par likh[m]:

10 To yúṉ hogá, ki jab ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá tujh ko us zamín meṉ le jáegá, jis kí bábat us ne tere bápdádoṉ, Abirahám, aur Iz,hák aur Ya'qúb se qasam kí hai, ki baṛí aur ḳhássí bastíáṉ, jo tú ne nahíṉ banáíṉ[n],

11 Aur sab achchhí chízoṉ se bhare húe ghar, jinheṉ tú ne nahíṉ bhará, aur khode khudáe kúe, jo tú ne nahíṉ khode, aur angúr ke bág, aur zaitún ke daraḳht, jo tú ne nahíṉ lagáe, tujh ko degá, aur tú kháegá, aur ser hogá[o]:

a Ist. 4. 1. aur 5. 31. aur 12. 1.
b Khur. 20. 20. Ist. 10. 12, 13. Zab. 111. 10. aur 128. 1. Wá'iz 12. 13.
c Ist. 4. 40. Ams. 3. 1, 2.
d Ḳhur. 3. 8.
e Paid. 15. 5. aur 22. 17.
f Yas. 42. 8. Marq. 12. 29, 32. Yúh. 17. 3. 1 Qur. 8. 4, 6.
g 2 Sal. 23. 25.
h Ist. 10. 12. Mat. 22. 37. Marq. 12. 30. Lúq. 10. 27.
i Ist. 11. 18. aur 32. 46. Zab. 37. 31. aur 40. 8. aur 119. 11, 98. Ams. 3. 3. Yas. 51. 7.
k Ist. 4. 9. aur 11. 19. Zab. 78. 4, 5, 6. Afs. 6. 4.
l Ḳhur. 13. 9, 16. Ist. 11. 18. Ams. 3. 3. aur 6. 21. aur 7. 3.
m Ist. 11. 20. Yas. 57. 8.
n Yash. 24. 13. Zab. 105. 44.
o Ist. 8. 10, wa3.

12 To ḳhabardár rah, na ho ki tú ḲHUDÁWAND ko, jo tujhe Misr kí sarzamín se, jo gulámoṉ ká ghar thá, nikál láyá, farámosh kare.

13 Tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá se ḍará kar, aur us kí bandagí kiyá kar[p], aur us ke nám kí qasam kháyá kar[q].

14 Tum aur ma'búdoṉ kí, qaumoṉ ke ma'búdoṉ meṉ se[r], jo tumháre ás pás haiṉ, pairawí na kar[s];

15 Kyúṉki ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá, jo tumháre darmiyán hai, gayúr Ḳhudá hai[t]: na ho, ki ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ke qahr kí ág tujh par bhaṛke[u], aur tumheṉ rú e zamín se faná kar de.

16 ¶ Tum ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ko mat ázmáo[x], jaisá tum ne use Massah meṉ ázmáyá[y].

17 Tum baṛí koshish se ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke hukmoṉ ko, aur us kí shahádatoṉ ko, aur huqúq ko, jo us ne tumheṉ farmáe, yád rakh[z].

18 Aur tum wuhí karo, jo ḲHUDÁWAND kí nazar meṉ rást aur durust hai[a]; táki tumhárá bhalá ho, aur táki tum dáḳhil hoke us suthrí zamín ke, jis kí bábat ḲHUDÁWAND ne tumháre bápdádoṉ se qasam kí, wáris ho:

19 Táki tumháre sáre dushman tumháre áge se daf'a howeṉ[b], jaisá ḲHUDÁWAND ne farmáyá.

20 Aur jab áyanda zamáne meṉ terá beṭá tujh se púchhe[c], Ye kaisí shahádateṉ, aur huqúq, aur ahkám haiṉ, jo ḲHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ne tum ko farmáe haiṉ?

21 To apne beṭe se kahiyo, Ham Misr meṉ Fira'ún ke gulám the; tab ḲHUDÁWAND apne zoráwar háth se ham ko Misr se nikál láyá[d];

22 Aur ḲHUDÁWAND ne nishán aur baṛe zararwále mu'ajize Fira'ún, aur us ke sáre gharáne meṉ, hamárí nazaroṉ ke sámhne dikháe[e]:

23 Wuh hameṉ waháṉ se nikál láyá, táki ham ko us sarzamín meṉ dáḳhil kare, aur wuh zamín, jis kí bábat us ne hamáre bápdádoṉ se qasam kí, ham ko de.

24 So ḲHUDÁWAND ne ham ko farmáyá, ki ham in sab huqúq

Peshtar MASÍH se, 1451.

p Ist. 10. 12, 20. aur 13. 4. Mat. 4. 10. Lúq. 4. 8.
q Zab. 63. 11. Yas. 45. 23. aur 65. 16. Yar. 4. 2. aur 5. 7. aur 12. 16.
r Ist. 13. 7.
s Ist. 8. 19. aur. 11. 28. Yar. 25. 6.
t Ḳhur. 20. 5. Ist. 4. 24.
u Ist. 7. 4. aur 11. 17.
x Mat. 4. 7. Lúq. 4. 12.
y Ḳhur. 17. 2, 7. Gin. 20. 3, 4. aur 21. 4, 5. 1 Qur. 10. 9.
z Ist. 11. 13, 22. Zab. 119. 4.
a Ḳhur. 15. 26. Ist. 12. 28. aur 13. 18.
b Gin. 33. 52, 53.
c Ḳhur. 13. 14.
d Ḳhur. 3. 19. aur 13. 3.
e Ḳhur. 7 Báb. aur 8 Báb. aur 9 Báb. aur 10 Báb. aur 11 Báb. aur 12 Báb. Zab. 135. 9.

Peshtar MASÍH se, 1451.

par 'amal kareṉ; aur K̤HUDÁ-
WAND apne K̤hudá se, apne bhale
ko[f], hamesha ḍareṉ[g], táki wuh
hamárí ján ká nigáhbán rahe[h],
jaisá áj ke din hai.
25 Aur hamárí sadáqat yih hogí[i],
ki ham un sab hukmoṉ kí, K̤HU-
DÁWAND apne K̤hudá ke huzúr,
us ke irshád ke muwáfiq, muhá-
fazat kareṉ.

VII BÁB.

1 Hukm hotá ki un qaumoṉ se kisí tarah kí suhbat na rakheṉ, ba liház is ke, 4 ki we k̤hud butparastí meṉ phaṉs na jáweṉ; 6 phir ki Isráelí muqaddas raheṉ; 9 phir is liye ki K̤hudá kí pák zát k̤husúsan us kí rahmat aur sadáqat yihí cháhtíṉ; 17 aur phir is sabab se ki shujá'at aur shauq i jang is yaqín par barheṉ, ki K̤hudá zarúratan ham ko un ke úpar fathyábí bak̤hshegá.

JAB ki K̤HUDÁWAND terá K̤hudá
tujh ko us sarzamín meṉ, jis
ká wáris tú hone játá hai, dák̤hil
kare, aur tere áge se un bahut sí
qaumoṉ ko daf'a kare[a], ya'ne
Hittíoṉ, aur Jirjásíoṉ aur Amú-
ríoṉ, aur Kan'aníoṉ, aur Fariz-
zíoṉ, aur Hawíoṉ, aur Yabúsíoṉ
ko[b], jo sát qaumeṉ ki baṛí aur
qawí tum se haiṉ[c]:
2 Aur jab ki K̤HUDÁWAND terá
K̤hudá unheṉ tere háth meṉ
giriftár karwáe[d], to tú unheṉ
máriyo, aur haram kíjiyo[e]: na tú
un se koí 'ahd kariyo[f], aur na un
par rahm kariyo.
3 Na un se byáh karná[g], na un
ke beṭoṉ ko apní beṭíáṉ dená, na
apne beṭoṉ ke liye un kí beṭíáṉ
lená.
4 Kyúṉki we tere beṭe ko merí
pairawí karne na deṉge, yaháṉ
tak ki wuh aur ma'búdoṉ kí
'ibádat kare; aur K̤HUDÁWAND
ká gussa tujh par bhaṛke[h], aur
wuh tujhe ekáek halák kar degá.
5 So tum un se yih sulúk karo:
tum un ke mazbahoṉ ko ḍhá do;
un ke butoṉ ko toṛo; un kí
Yasíratoṉ ko káṭ ḍálo; aur un
kí taráshí húí múrateṉ ág meṉ
jalá do[i].
6 Kyúṉki tú K̤HUDÁWAND apne
K̤hudá ke liye pák qaum hai[k];
K̤HUDÁWAND tere K̤hudá ne tujhe
barguzída kiyá, ki tú sab guro-
hoṉ meṉ se, jo zamín par haiṉ,
us kí k̤háss guroh ho[l].
7 K̤HUDÁWAND ne tum se mu-
habbat kí, aur barguzída kiyá, na
is liye ki tum aur gurohoṉ se

[f] Ist. 10. 13. Aiy. 35. 7, 8. Yar. 32. 39.
[g] 2 áyat.
[h] Ist. 4. 1. aur 8. 1. Zab. 41. 2. Lúq. 10. 28.
[i] Ahb. 18. 5. Ist. 24. 13. Rúm. 10. 3, 5.
[a] Ist. 31. 3. Zab. 44. 2, 3.
[b] Paid. 15. 19, wag. K̤hur. 33. 2.
[c] Ist. 4. 38. aur 9. 1.
[d] 23 áyat. Ist. 23. 14.
[e] Ahb. 27. 28, 29. Gin. 33. 52. Ist. 20. 16, 17. Yash. 6. 17. aur 8. 24. aur 9. 24. aur 10. 28, 40. aur 11. 11, 12.
[f] K̤hur. 23. 32. aur 34. 12, 15, 16. Qáz. 2. 2. Dekho Ist. 20. 10, wag. Yash. 2. 14. aur 9. 18. Qáz. 1. 24.
[g] Yash. 23. 12. 1 Sal. 11. 2. 'Az. 9. 2.
[h] Ist. 6. 15.
[i] K̤hur. 23. 24. aur 34. 13. Ist. 12. 2, 3.
[k] K̤hur. 19. 6. Ist. 14. 2. aur 26. 19. Zab. 50. 5. Yar. 2. 3.
[l] K̤hur. 19. 5. 'Amús 3. 2. 1 Pat. 2. 9.

gintí meṉ afzúd the; kyúṉki tum
sab gurohoṉ se kamtar the[m]:
8 Balki is liye ki K̤HUDÁWAND
ne tum se muhabbat kí[n], aur us
ne us qasam ká, jo tumháre báp-
dádoṉ se kí[o], pás kiyá, K̤HUDÁ-
WAND tum ko apne háth kí qúwat
se nikál láyá, aur gulámoṉ ke
ghar se, Misr ke bádsháh Fir'aún
ke háth se, tumheṉ chhuṛáyá[p].
9 Pas, tú ján rakh, ki K̤HUDÁ-
WAND terá K̤hudá wuhí K̤hudá
hai; wuh wafádár K̤hudá hai[q], jo
'ahd ká pás kartá hai, aur hazár
pusht tak un par, jo us ke dost
haiṉ, aur us ke hukmoṉ ko mánte
haiṉ, rahm kartá hai[r]:
10 Aur un ko, jo us ke dushman
haiṉ, unhíṉ kí nazar meṉ badlá
dekar unheṉ faná kartá hai[s]:
wuh use, jo us ká kína rakhtá
hai, muhlat na degá; wuh use us
ke dekhte hí sazá degá[t].
11 So tú un hukmoṉ aur huqúq,
aur sharí'atoṉ kí, jo maiṉ áj ke
din tujhe batátá húṉ, muháfazat
kar, táki un par 'amal kare.
12 ¶ So agar tum un hukmoṉ
ko sunoge, aur yád rakhoge, aur
un par 'amal karoge[u], to K̤HUDÁ-
WAND terá K̤hudá us 'ahd aur
rahmat ko, jis kí bábat us ne tere
bápdádoṉ se qasam kí hai, yád
rakhegá[x]:
13 Aur tujhe piyár karegá[y], aur
barakat bak̤hshegá, aur ziyáda
karegá: wuh tere rihm ke phal,
aur terí zamín ke phal meṉ, tere
galle aur terí mai, aur tere tel,
aur terí gáíoṉ, aur terí bheṛoṉ ke
galle meṉ us zamín par, jis kí
bábat us ne tere bápdádoṉ se
qasam karke kahá, ki tum ko
dúṉgá, barakat bak̤hshegá[z].
14 Tujhe sárí qaumoṉ se ziyáda
barakat dí jáegí, aur tum meṉ,
aur tumhárí mawáshí meṉ se kisí
nar yá máde meṉ bánjhpan na
hogá[a].
15 Aur K̤HUDÁWAND har ek
qism kí bímárí tujh se dúr rak-
hegá, aur Misr ke sab bure rogoṉ
meṉ se, jinheṉ tú jántá hai, koí
rog tujh par na láwegá[b]; balki
un par ḍálegá, jo terá kína rakhte
haiṉ.
16 Aur tú un sab gurohoṉ ko,
jo K̤HUDÁWAND tere K̤hudá ke
karam se tere háth meṉ giriftár
honge, nigal jáegá[c]; un par tujhe

Peshtar MASÍH se, 1451.

[m] Ist. 10. 22.
[n] Ist. 10. 15.
[o] K̤hur. 32. 13. Zab. 105. 8, 9, 10. Lúq. 1. 55, 72, 73.
[p] K̤hur. 13. 3, 14.
[q] Yas. 49, 7. 1 Qur. 1. 9. aur 10. 13. 2 Qur. 1. 18. 1 Tas. 5. 24. 2 Tas. 3. 3. 2 Tim. 2. 13. 'Ibrán. 11. 11. 1 Yúh. 1. 9.
[r] K̤hur. 20. 6. Ist. 5. 10. Naham. 1. 5. Dán. 9. 4.
[s] Yas. 59. 18. Naham. 1. 2.
[t] Ist. 32. 35.
[u] Ahb. 26. 3. Ist. 28. 1.
[x] Zab. 105. 8, 9. Lúq. 1. 55, 72, 73.
[y] Yúh. 14. 21.
[z] Ist. 28. 4.
[a] K̤hur. 23. 26, wag.
[b] K̤hur. 9. 14. aur 15. 26. Ist. 28. 27, 60.
[c] 2 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1451.

karam kí nazar na hogí[d]; tú un
ke ma'búdon kí bandagí na kar;
ki wuh tere liye phandá hai[e].
17 Sháyad tú apne dil men kahe,
Ye gurohen mujh se ziyáda hain;
main unhen kyúnkar nikál sa-
kúngá?
18 So tú un se mat dar[f], balki
jo kuchh KHUDÁWAND tere Khudá
ne Fira'ún aur Misríon se kiyá,
achchhí tarah yád karná[g];
19 Wuh barí barí ázmáishen,
jinhen terí ánkhon ne dekhá, we
'ajáib aur garáib, wuh zoráwar
háth, wuh báládastí, jin se KHU-
DÁWAND terá Khudá tujhe nikál
láyá[h]; aur KHUDÁWAND terá
Khudá un sab gurohon se, jin se
tú dartá hai, aisáhí karegá.
20 Aur KHUDÁWAND terá Khudá
un par zambúron ko musallit
karegá[i], táki unhen, jo báqí aur
pinhán hain, tere huzúr se halák
kare.
21 Tú un se dahshat mat kháná;
kyúnki KHUDÁWAND terá Khudá,
jo tum men hai[k], zoráwar aur
daráná Khudá hai[l].
22 Aur KHUDÁWAND terá Khudá
un gurohon ko tere áge se thorá
thorá karke daf'a karegá[m]; tú
unhen jald halák kar na sakegá,
tá na howe ki janglí darinde tujh
par ziyádatí karen.
23 Aur KHUDÁWAND terá Khudá
un ko tere háth men mubtalá
karegá, aur unhen burí tarah se
halák karegá, yahán tak ki we
nábúd ho jáenge.
24 Aur wuh un ke bádsháhon
ko tumháre háthon se pakar-
wáegá[n], aur tú un ke námon ko
ásmán ke tale se[o] mitáwegá, aur
koí mard terá sámhná na kar
sakegá[p], yahán tak ki tú un sab
ko halák karegá.
25 Tú un ke ma'búdon kí ta-
ráshí húí múraton ko ág se
jaláiyo[q]; tú un ke rúpe sone ká
lálach na kíjiyo, aur use apne
liye mat líjiyo[r]; tá na ho ki tú
un ke phande men phans jáe[s];
kyúnki yih KHUDÁWAND tere
Khudá ke áge makrúh hai[t].
26 Aur tú koí makrúh apne
ghar men mat lá, na ho ki tú us
kí tarah haram ho jáe: tú us se
ghin kháná, aur us se bilkull
nafrat rakhná; kyúnki wuh ha-
ram hai[u].

[d] Ist. 13. 8. aur 19. 13, 21. aur 25. 12.
[e] Khur. 23. 33. Ist. 12. 30. Qáz. 8. 27. Zab. 106. 36.
[f] Ist. 31. 6.
[g] Zab. 105. 5.
[h] Ist. 4. 34. aur 29. 3.
[i] Khur. 23. 28. Yash. 24. 12.
[k] Gin. 11. 20. aur 14. 9, 14, 42. aur 16. 3. Yash. 3. 10.
[l] Ist. 10. 17. Naham. 1. 5. aur 4. 14. aur 9. 32.
[m] Khur. 23. 29, 30.
[n] Yash. 10. 24, 25, 42. aur 12. 1, wag.
[o] Khur. 17. 14. Ist. 9. 14. aur 25. 19. aur 29. 20.
[p] Ist. 11. 25. Yash. 1. 5. aur 10. 8. aur 23. 9.
[q] 5 áyat. Khur. 32. 20. Ist. 12. 3. 1 Taw. 14. 12.
[r] Yash. 7. 1, 21.
[s] Qáz. 8. 27.
[t] Ist. 17. 1.
[u] Ahb. 27. 28. Ist. 13. 17. Yash. 6. 17, 18. aur 7. 1.

VIII BA'B.

1 *Khudá ke intizám par, kháss karke us sulúk par jo us ne un ke sáth kiyá, liház farmáke, logon se nasíhat kartá, ki farmánbardár hon.*

SA'RE hukmon par, jo áj ke din
main tumhen farmátá hún,
dhyán rakhke 'amal karná[a], táki
tum jío aur bahut ho, aur dákhil
ho, aur us zamín ke, jis kí bábat
KHUDÁWAND ne tumháre báp-
dádon se qasam kí hai, wáris ho.
2 Aur us sárí ráh ko yád rak-
hiyo, wuhí ráh, jahán KHUDÁWAND
terá Khudá bayábán men in chálís
baras tujh ko lí,e phirá[b], táki
tujhe 'ájiz kare, aur tujhe áz-
máwe[c], aur tere dil kí bát daryáft
kare, ki tú us ke ahkám mánegá
ki nahín[d].
3 Aur us ne tujhe 'ájiz kiyá, aur
tujhe bhúkhá rakhá[e], aur wuh
mann, jise tú na jántá thá, aur na
tere bápdáde jánte the, tujhe
khiláyá[f]; táki tujhe sikhláwe, ki
ádmí faqat rotí hí kháne se jítá
nahín rahtá, balki har ek bát se,
jo KHUDÁWAND ke munh se nikaltí
hai, jítá rahtá hai[g].
4 Chálís baras tak na tere kapre
tere gale men puráne húe, na
tere pánw súje[h].
5 Tú apne dil men soch, ki jis
tarah ádmí apne bete ko tarbiyat
kartá hai, KHUDÁWAND terá Khu-
dá tujh ko tarbiyat kartá hai[i].
6 Pas, tú KHUDÁWAND apne
Khudá ke hukmon ko yád rakh,
táki us kí ráhon par chale[k], aur
us se dartá rahe.
7 Kyúnki KHUDÁWAND terá Khu-
dá tujhe ek nafís zamín men
dákhil kartá hai, ki us kí wádíon
aur paháron men pání ke nále,
aur chashme, aur nahren nikaltí
hain[l]:
8 Wuh zamín, jo gehún, aur
jau, aur angúron, aur anjír, aur
anár, aur zaitún aur shahd se
málámál hai:
9 Wuh zamín, jahán tere kháne
ko rotí kí kamí nahín, jahán tú
kisí chíz ká muhtáj na hogá; wuh
zamín, jahán patthar lohá hai,
aur jis ke paháron se tú támbá
khod legá.
10 Jab tú kháwe aur ser howe,
tab tú KHUDÁWAND apne Khudá
ko, jis ne tujh ko wuh nafís zamín
dí, mubárak kah[m].

Peshtar MASÍH se, 1451.

[a] Ist. 4. 1. aur 5. 32, 33. aur 6. 1, 2, 3.
[b] Ist. 1. 3. aur 2. 7. aur 29. 5. Zab. 136. 16. 'Amús 2. 10.
[c] Khur. 16. 4. Ist. 13. 3.
[d] 2 Taw. 32. 31. Yúh. 2. 25.
[e] Khur. 16. 2, 3.
[f] Khur. 16. 12, 14, 35.
[g] Zab. 104. 29. Mat. 4. 4. Lúq. 4. 4.
[h] Ist. 29. 5. Naham. 9. 21.
[i] 2 Sam. 7. 14. Zab. 89. 32. Ams. 3. 12. 'Ibrán. 12. 5, 6.
Muk. 3. 19.
[k] Ist. 5. 33.
[l] Ist. 11. 10, 11, 12.
[m] Ist. 6. 11, 12.

Peshtar MASÍH se, 1451.

11 Khabardár kahín tú KHUDÁWAND apne Khudá ko bhúl na jáe, ki us ke hukmon, aur huqúq, aur sharí'aton par, jo áj main tumhen farmátá hún, 'amal na kare:
12 Aisá na ho, ki jab tú kháwe, aur terá peṭ bhare, aur suthre ghar banáwe, aur un men rahe:
13 Aur tere gáe bail, bheṛ bakrí firáwán hon; aur terá rúpá, aur soná afzúd hon, aur terá sab mál bahut ho:
14 Tab terá dil phúl uthe[n], aur tú KHUDÁWAND apne Khudá ko farámosh kare[o], jo tujhe zamín i Misr se, jo gulámon ká ghar thá, nikál láyá:
15 Jo terá us baṛe ḍaráne dasht men rahbar húá[p], jahán jalánewále sámp, aur bichchhú the, aur khushk zamín, jahán pání na thá[q]; jis ne tere liye chaqmáq ke patthar se pání nikálá[r];
16 Jis ne bayábán men wuh mann, jise tere bápdáde na jánte the, tujhe khiláyá[s], táki tujhe 'ájiz kare, aur terí ázmáish kare, ki ákhir men terá bhalá ho[t]:
17 Na ho ki tú apne dil men kahe, ki Main ne apne zor aur apne háth kí qúwat se yih mál paidá kiyá[u].
18 Tú KHUDÁWAND apne Khudá ko yád kar, kyúnki wuhí hai, jis ne tujhe qúwat dí, ki tú mál paidá kare[x], táki wuh apne wa'de ko, jo us ne qasam kháke tere bápdádon se kiyá, wafá kare[y], jaisá áj ke din húá.
19 Aur yún hogá, ki agar tú kabhí KHUDÁWAND apne Khudá ko bhúlegá, aur gair ma'búdon kí pairawí aur un kí bandagí aur parastish karegá, to main áj ke din tumháre barkhiláf gawáhí detá hún, ki tum nest o nábúd ho jáoge[z];
20 Un gurohon kí mánind, jinhen KHUDÁWAND tumháre sámhne faná kartá hai, tum bhí faná hoge[a]: is sabab se ki tum KHUDÁWAND apne Khudá ke hukm ke tábi' ne rahe.

IX BÁB.

1 *Músá, un ke bahutere fasádon ká zikr karke, logon ko is khiyál se ki ham sádiq hain, báz rakhtá.*

SUN le, ai Isráel: tujhe áj ke din Yardan pár jáná hai[a], táki tú un qaumon ká, jo tujh se

n Ist. 28. 47. aur 32. 15. Ams. 30. 9. Hús. 13. 6.
o Zab. 106. 21.
p Yas. 63. 12, 13, 14. Yar. 2. 6.
q Gin. 21. 6. Hús. 13. 5.
r Gin. 20. 11. Zab. 78. 15. aur 114. 8.
s 3 áyat. Khur. 16. 15.
t Yar. 24. 5, 6. 'Ibrán. 12. 11.
u Ist. 9. 4. 1 Qur. 4. 7.
x Ams. 10. 22. Hús. 2. 8.
y Ist. 7. 8, 12.
z Ist. 4. 26. aur 30. 18.
a Dán. 9. 11, 12.
a Ist. 11. 31. Yash. 3. 16. aur 4. 19.

baṛí aur zoráwar hain[b], aur un shahron ká, jo baṛe aur ásmán tak qaddwále hain[c], wáris howe.
2 Wahán ke log baṛe aur qaddáwar hain, jo baní 'Anáq hain[d], jinhen tú jántá hai, aur suná hai, ki kahte hain, Kaun hai, jo baní 'Anáq ke sámhne ṭhahar sake!
3 Pas tú áj ke din samajh le, ki KHUDÁWAND terá Khudá wuh hai, jo tere áge áge pár játá hai[e]; bhasam karnewálí ág kí mánind[f] wuh un ko faná karegá[g]; wuh unhen tere áge past karegá; tú un ko khárij karegá[h], aur filfaur halák karegá, jaisá KHUDÁWAND ne tujhe kahá hai.
4 Aur jab KHUDÁWAND terá Khudá un ko tere áge se daf'a kar de, tú apne dil men mat kahiyo, ki KHUDÁWAND ne merí sadáqat ke sabab se[i] mujhe is zamín ká wáris kar diyá: balki KHUDÁWAND is sabab, ki ye qaumen sharír hain[k], un ko tere áge se nikáltá hai.
5 Tú apní sadáqat se, aur apne dil kí pákí se[l] us zamín ke wáris hone nahín játá, balki KHUDÁWAND terá Khudá un jamá'aton kí sharárat ke bá'is un ko tere áge se khárij kartá hai, táki wuh us bát ko, jo us ne qasam karke tere bápdádon Abirahám aur Iz,hák aur Ya'qúb se kahá[m], púrá kare.
6 Pas, tú samajh le, ki KHUDÁWAND terá Khudá terí sadáqat ke sabab se tujh ko is nafís sarzamín ká wáris nahín kartá; kyúnki tum to gardankash log[n] ho.
7 ¶ Pas yád kar, aur bhúl na já, ki tú ne KHUDÁWAND apne Khudá ko bayábán men kyúnkar gussa diláyá; jis din se ki tum Misr se báhar nikle, jab tak ki is maqám men áe, tum KHUDÁWAND se bágí the[o].
8 Aur tum Horib men bhí KHUDÁWAND ke gusse men láe[p]; chunánchi KHUDÁWAND gusse se tum ko faná kiyá cháhtá thá.
9 Jis waqt main do patthar kí takhtíán lene ko paháṛ par chaṛhá[q], us hí 'ahd kí takhtíán, jo KHUDÁWAND ne tum se kiyá, aur main chálís din rát tak usí paháṛ par rahá, na main ne roṭí kháí, na pání piyá[r]:
10 Tab KHUDÁWAND ne patthar

Peshtar MASÍH se, 1451.

b Ist. 4. 38. aur 7. 1. aur 11. 23.
c Ist. 1. 28.
d Gin. 13. 22, 28, 32, 33.
e Ist. 31. 3. Yash. 3. 11.
f Ist. 4. 24. 'Ibrán. 12. 29.
g Ist. 7. 23.
h Khur. 23. 31. Ist. 7. 24.
i Ist. 8. 17. Rúm. 11. 6, 20. 1 Qur. 4. 4, 7.
k Paid. 15. 16. Ahb. 18. 24, 25. Ist. 18. 12.
l Ṭít. 3. 5.
m Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 7. aur 17. 8. aur 26. 4. aur 28. 13.
n 13 áyat. Khur. 32. 9. aur 33. 3. aur 34. 9.
o Khur. 14. 11. aur 16. 2. aur 17. 2. Gin. 11. 4. aur 20. 2. aur 25. 2. Ist. 31. 27.
p Khur. 32. 4. Zab. 106. 19.

1491.

q Khur. 24. 12, 15.
r Khur. 24. 18. aur 34. 28.

Peshtar Masíh se, 1451.

kí do lauhen mujh ko sompín[s], jin par Khudá ne apní unglí se likhá thá, un sab báton ke muwáfiq, jo Khudáwand ne paháṛ par ág men se tumháre jam'a hone ke din[t] tum se kahí thín.

11 Aur aisá húá, ki chálís din rát ke ba'd Khudáwand ne patthar kí wuh donon lauhen, ya'ne 'ahd kí lauhen, mujh ko dín.

12 Aur Khudáwand ne mujhe farmáyá, Uṭh chal, aur yahán se níche já[u]; kyúnki terí qaum, jise tú Misr se nikál láyá, kharáb ho gaí; jhaṭpaṭ us ráh se, jo main ne unhen batáí, báhar gae[x]; unhon ne apne liye ek múrat ḍhálke banáí.

13 Aur Khudáwand ne mujhe farmáyá, Main ne is qaum ko dekhá[y]; aur dekh, yih gardankash qaum hai[z];

14 Chhoṛ mujhe, táki main unhen halák karún[a], aur un ká nám ásmán ke níche se miṭá ḍálún[b]; aur main aur ek qaum jo is se bahut aur qúwatwar ho, tujh se banáúngá[c].

15 Chunánchi main ne munh pherá aur paháṛ par se tale utrá[d], aur paháṛ ág se jal rahá thá[e]: aur 'ahd kí we donon lauhen mere donon háthon men thín.

16 Tab main ne nigáh kí, aur dekho, tum ne Khudáwand apne Khudá ká gunáh kiyá ṭhá, aur apne liye ḍhálá húá bachhṛá banáyá[f]; tum bahut jald us ráh se, jo Khudáwand ne tumhen batáí, báhar gae the.

17 Tab main ne we donon lauhen pakaṛke apne donon háthon se phenk dín, aur tumhárí ánkhon ke sámhne toṛ ḍálín.

18 Aur main áge kí tarah se chálís din rát tak Khudáwand ke áge girá paṛá rahá[g]; main ne na roṭí kháí, na pání piyá, un sab gunáhon ke sabab se ki tum ne kíe, jab ki tum ne Khudáwand ke áge aisí buráí kí, ki use gusse men láe.

19 Kyúnki main Khudáwand kí khafagí aur tez gusse se ḍará[h], ki wuh tum par bahut gusse thá, aur tumhen nábúd kiyá cháhtá thá. Lekin Khudáwand ne us waqt bhí merí suní[i].

20 Aur Khudáwand ká gussa Hárún par bhí bhaṛká, aur use halák karne par thá; main ne us waqt Hárún ke liye bhí du'á mángí.

21 Aur main ne tumháre gunáh ko, ya'ne us bachhṛe ko, jo tum ne banáyá thá, liyá, aur ág men jaláyá; phir use kúṭá, aur mihín písá, aisá ki wuh gubár sá ho gayá; aur main ne us rákh ko us chashme men, jo paháṛ se niklá thá, ḍál diyá[k].

22 Aur Tab'arah[l], aur Massah[m] aur Qabrát-ut Taháwah men[n] bhí tum ne Khudáwand ko gussa diláyá.

23 Aur usí tarah us waqt, jab Khudáwand ne tum ko Qádis Barní'a se báhar bhejá, aur farmáyá, Chaṛh jáo, aur us zamín ke, jo main ne tum ko dí hai, wáris bano[o]; us waqt tum Khudáwand apne Khudá ke hukm ke barkhiláf húe, aur tum us par ímán na láe, aur us kí áwáz ke shanawá na húe[p].

24 Jis din se main ne tumhen jáná, tum Khudáwand ke sáth barkhiláf rahe[q].

25 So main ne Khudáwand ke áge chálís din rát girá paṛá rahá[r]; kyúnki Khudáwand ne farmáyá thá, ki Main in ko halák karúngá.

26 So main ne Khudáwand kí minnat kí[s], aur kahá, Ai Málik Khudáwand mere, apní qaum ko, aur apní mírás ko, jinhen tú ne apní buzurgwárí se naját bakhshí, jinhen tú ne apní báládastí se Misr se nikál láyá, faná na kar.

27 Apne khádimon, Abirahám, aur Iz,hák aur Ya'qúb ko yád farmá: is qaum kí qasáwat, aur sharárat, aur gunáhon par nazar na kar!

28 Na howe ki wuh sarzamín, jahán se tú ham ko nikál láyá, kahe, Is liye ki Khudáwand qádir na thá, ki un ko us sarzamín men, jis kí bábat us ne un se wa'da kiyá, dákhil kare[t], aur is liye, ki wuh un ká kína rakhtá thá, wuh unhen nikál le gayá, táki unhen dasht men halák kare.

29 Ba har hál we terí qaum hain, aur terí mírás hain[u], jinhen tú apne baṛe zor se, aur lambe háth se nikál láyá hai.

---

s Khur. 31. 18.
t Khur. 19. 17. aur 20. 1. Ist. 4. 10. aur 10. 4. aur 18. 16.
u Khur. 32. 7.
x Ist. 31. 29. Qáz. 2. 17.
y Khur. 32. 9.
z 6 áyat. Ist. 10. 16. aur 31. 27. 2 Sal. 17. 14.
a Khur. 32. 10.
b Ist. 29. 20. Zab. 9. 5. aur 109. 13.
c Gin. 14. 12.
d Khur. 32. 15.
e Khur. 19. 18. Ist. 4. 11. aur. 5. 23.
f Khur. 32. 19.
g Khur. 34. 28. Zab. 106. 23.
h Khur. 32. 10, 11.
i Khur. 32. 14. aur 33. 17. Ist. 10. 10. Zab 106. 23.
k Khur. 32. 20. Yas. 31. 7.
l Gin. 11. 1, 3, 5.
m Khur. 17. 7.
n Gin. 11. 4, 34.
o Gin. 13. 3. aur 14. 1.
p Zab. 106. 24, 25.
q Ist. 31. 27.
r 18 áyat.
s Khur. 32. 11, wag.
t Khur. 32. 12. Gin. 14. 16.
u Ist. 4. 20. 1 Sal. 8. 51. Naham. 1. 10. Zab. 95. 7.

Peshtar MASÍH se, 1451.

X BAB.

1 Bábat Khudá kí rahmat kí jo záhir húí do aur lauhon ke taiyár karáne men, 6 aur kahánat ke barqarár rakhne men, 8 aur Láwí ke firqe ko apne liye alag karne men, 10 aur Músá kí shafá'at logon ke liye qabúl karne men. 12 Nasíhat hotí is maqsad par ki log farmánbardárí kiyá karen.

1491.

US waqt KHUDA'WAND ne mujhe
farmáyá, ki Apne liye pat-
thar kí do takhtíán pahlíon ke
máuind taráshke banáa[a], aur pahár
par mujh pás charh, aur ek chobí
sandúq banáa[b].
2 Aur main un takhtíon par wehí
báten likhúngá, jo pahlí takhtíon
par, jinhen tú ne tor dálá, likhí
thín; ba'd us ke tum un ko san-
dúq men rakhiyo[c].
3 Tab main ne sant kí lakrí ká[d]
sandúq banáyá, aur patthar kí
do takhtíán pahlíon ke mánind
taráshín[e], aur un donon takhtíon
ko apne háth men lí,e húe pahár
par charhá.
4 Us ne un takhtíon par, pahle
likhne ke muwáfiq, we hí das
ahkám[f], jo KHUDA'WAND ne pahár
par shu'ale ke bích se[g] majma'
ke din[h] tumhen farmáe the, likhe;
aur KHUDA'WAND ne mujhe we dín.
5 Tab main phirá, aur pahár
par se utrá[i], aur un takhtíon ko us
sandúq men, jo main ne banáyá
thá, rakhá[k]: chunánchi we KHU-
DA'WAND ke irshád ke mutábiq
hanoz us men hain[l].
6 ¶ Tab baní Isráel ne Biarát
baní Ya'aqán se[m] Mausírah ko[n]
kúch kiyá; wahán Hárún ká in-
tiqál húá, aur wahín madfún húá[o],
aur us ká betá Ilí'azar kahánat ke
mansab par us ká qáim-maqám
húá.
7 Wahán se unhon ne Judjúdah
ko[p] kúch kiyá, aur Judjúdah se
Yutbát ko jo ek seráb sarzamín
hai.
8 ¶ Us waqt KHUDA'WAND ne
baní Láwí ko is liye judá kiyá[q],
ki KHUDA'WAND ke 'ahd ke sandúq
ko utháwen[r], aur KHUDA'WAND ke
huzúr khare hoke khidmat-guzárí
karen[s], aur us ká nám leke du'á
dewen[t]; chunánchi áj ke din tak
yúnhí hai.
9 Is liye Láwí ká hissa aur mírás
us ke bháíon ke sáth nahín[u], ki
KHUDA'WAND us kí mírás hai, jaisá
KHUDA'WAND tere Khudá ne use
kahá.

[a] Khur. 34. 1, 2.
[b] Khur. 25. 10.
[c] Khur. 25. 16, 21.
[d] Khur. 25. 5, 10. aur 37. 1.
[e] Khur. 34. 4.
[f] Khur. 34. 28.
[g] Khur. 20. 1.
[h] Khur. 19. 17. Ist. 9. 10. aur 18. 16.
[i] Khur. 34. 29.
[k] Khur. 40. 20.
[l] 1 Sal. 8. 9.
[m] Gin. 33. 31.
[n] Gin. 33. 30.
[o] Gin. 20. 28. aur 33. 38.
[p] Gin. 33. 32, 33.
[q] Gin. 3. 6. aur 4. 4. aur 8. 14. aur 16. 9.
[r] Gin. 4. 15.
[s] Ist. 18. 5.
[t] Ahb. 9. 22. Gin. 6. 23. Ist. 21. 5.
[u] Gin. 18. 20, 24. Ist. 18. 1, 2. Hiz. 44. 28.

10 Aur main sábiq zamáne ke
mánind chálís rát din pahár par
phir khará rahá[x], aur us daf'a
bhí KHUDA'WAND merá shanawá
húá[y], aur KHUDA'WAND ne na
cháhá, ki tujhe halák kare.
11 Phir KHUDA'WAND ne mujhe
irshád kiyá, ki Uth, aur qaum ká
peshrau hoke kúch kar, aur un-
hen le já[z], táki we us sarzamín
par qábiz hon, jis kí main ne un
ke bápdádon se qasam karke kahá
thá, ki un ko bakhshúngá.
12 ¶ Ab, ai Isráel, KHUDA'WAND
terá Khudá tujh se kyá cháhtá
hai[a]? faqat yihí, ki tú KHUDA'WAND
apne Khudá se tarsán rahe[b], aur
us kí sab ráhon par chale[c], aur
us se muhabbat rakhe, aur apne
dil aur jí kí sárí cháh se KHUDA'-
WAND apne Khudá kí bandagí
kare[d];
13 Aur us ke ahkám aur huqúq
ko, jo main áj ke din tujhe far-
mátá hún, hifz kare, táki terá
bhalá ho[e].
14 Dekh, ki ásmán, aur ásmánon
ke ásmán[f], aur zamín, us sab
samet, jo us men hai, KHUDA'-
WAND tere Khudá ká hai[g].
15 Lekin KHUDA'WAND ko khush
áyá, ki tumháre bápdádon se
muhabbat rakhe[h]; is liye un ke
ba'd un kí aulád ko, ya'ne tum
ko, sárí gurohon se ziyáda bar-
guzída kiyá, jaisá ki áj hai.
16 Pas, apne dilon ká khatna
karo[i], aur áge ko gardankashí na
karo[k].
17 Ki KHUDA'WAND tumhárá
Khudá, wuhí Iláhon ká Iláh[l] aur
Khudáwandon ká Khudáwand[m]
hai; wuh buzurgwár aur jabbár
aur qahhár[n] Khudá hai, jo shakh-
síyat par nazar nahín kartá[o], aur
rishwat nahín letá.
18 Wuh yatímon aur bewon kí
dád detá hai[p], aur pardesí se aisí
muhabbat rakhtá hai, ki use kháne
aur pahinne ko detá hai.
19 So tum bhí pardesí ko piyár
karo[q]; ki tum bhí zamín i Misr
men pardesí the.
20 Tú KHUDA'WAND apne Khudá
se dartá rah[r]; usí kí bandagí kar,
aur usí se liptá rah[s], aur usí ke
nám kí qasam khá[t].
21 Terá mahmúd wuhí hai[u], wuhí
terá Khudá hai, jis ne tere liye
aise aise bare aur haulnák kám

Peshtar MASÍH se, 1451.

[x] Khur. 34. 28. Ist. 9. 18, 25.

1491.

[y] Khur. 32. 14, 33, 34. aur 33. 17. Ist. 9. 19.
[z] Khur. 32. 34. aur 33. 1.
[a] Mík. 6. 8.
[b] Ist. 6. 13.
[c] Ist. 5. 33.
[d] Ist. 6. 5. aur 11. 13. aur 30. 16, 20. Mat. 22. 37.
[e] Ist. 6. 24.
[f] 1 Sal. 8. 27. Zab. 115. 16. aur 148. 4.
[g] Paid. 14. 19. Khur. 19. 5. Zab. 24. 1.
[h] Ist. 4. 37.
[i] Dekho Ahb. 26. 41. Ist. 30. 6. Yar. 4. 4. Rúm. 2. 28, 29. Qul. 2. 11.
[k] Ist. 9. 6, 13.
[l] Yash. 22. 22. Zab. 136. 2. Dán. 2. 47. aur 11. 36.
[m] Muk. 17. 14. aur 19. 16.
[n] Ist. 7. 21.
[o] 2 Taw. 19. 7. Aiy. 34. 19. A'am. 10. 34. Rúm. 2. 11. Gal. 2. 6. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17.
[p] Zab. 68. 5. aur 146. 9.
[q] Ahb. 19. 33, 34.
[r] Ist. 6. 13. Mat. 4. 10. Lúq. 4. 8.
[s] Ist. 11. 22. aur 13. 4.
[t] Zab. 63. 11.
[u] Khur. 15. 2. Zab. 22. 3. Yar. 17. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

kí,e[x], jinheṉ tú ne apní ánkhoṉ se dekhá.

22 Tumháre bápdáde, jab Misr meṉ utre, to sattar ádmí the[y]; aur ab KHUDÁWAND tere Ḵhudá ne ásmán ke sitároṉ ke mánind[z] tujhe firáwán kiyá.

XI BÁB.

1 Músá logoṉ se nasíhat kartá ki farmánbardárí kareṉ, 2 kyúṉki unhoṉ ne Ḵhudá ke 'ajíb kámoṉ ko ḵhud dekhá thá, 8 phir baṛí barakatoṉ ká wa'da páyá thá, 16 aur un ko baṛí áfatoṉ kí dhamkí húí thí. 18 Ḵhudá ke kalám ká ḵhúb gaur karná munásib hai. 26 Barakat aur la'nat, donoṉ, logoṉ ke áge rakh dí játí haiṉ.

So tú KHUDÁWAND apne Ḵhudá ko dost rakh[a], aur us kí rasmoṉ, aur huqúq, aur sharí'atoṉ, aur ahkám kí hamesha muháfazat kar[b].

2 Aur tum áj ke din ján lo, ki maiṉ tumhárí aulád se ḵhitáb nahíṉ kartá, jinhoṉ ne na jání hai, aur na dekhí hai KHUDÁWAND tere Ḵhudá kí sarzanish[c], aur us kí buzurgí[d], aur us ká zoráwar háth[e], aur us kí lambí báṉheṉ,

3 Aur us ke mu'ajize, aur us ke we kám ki us ne Misr ke darmiyán Fira'ún aur us kí sárí zamín ke sáth kíe[f]:

4 Aur we kám, jo Misr ke lashkar ke sáth, aur us ke ghoṛoṉ, aur us kí gáṛíoṉ ke sáth kí,e; ki us ne un ke sámhne daryá e Qulzum ká pání baháyá[g], jis waqt unhoṉ ne tumhárá ta'áqub kiyá; so KHUDÁWAND ne unheṉ halák kiyá, ki áj ke din tak nábúd haiṉ:

5 Aur wuh, jo us ne bayábán meṉ, jis waqt tak tum yaháṉ pahunche, tumháre sáth kiyá:

6 Aur wuh, jo us ne Dátan aur Abirám ke sáth kiyá[h], jo Rúbin ke beṭe Iliáb ke beṭe the, jis waqt zamín ne apná muṉh kholá, aur un donoṉ ko, aur un ke gharoṉ, aur un ke ḵhaimoṉ ko, aur un sab jinsoṉ ko, jo baní Isráel meṉ se un ke sáth thíṉ, nigal gaí.

7 Balki tumhíṉ ne KHUDÁWAND ke we sab baṛe kám, jo us ne kí,e apní ánkhoṉ se dekhe[i].

8 So tú un sáre hukmoṉ kí, jo áj maiṉ tujhe farmátá húṉ, muháfazat kar, táki tum qúwat páo[k], aur jáke us zamín ke, jis ke málik hone ke liye pár játe ho, wáris ho:

9 Aur táki tum us zamín par bahut muddat raho[l], jis kí bábat KHUDÁWAND ne tumháre bápdádoṉ se qasam karke kahá, ki Maiṉ un ko, aur un kí nasl ko dúṉgá[m], wuh sarzamín, jis meṉ shír aur shahd bahtá hai[n].

10 ¶ Ki wuh zamín, jis ká tú wáris hone játá hai, Misr kí sí nahíṉ jaháṉ se tum nikal áe, jaháṉ tú tuḵhmpáshí kartá thá, aur use apne páṉw se, tarkárí ke bág kí tarah, seráb kartá thá:

11 Lekin wuh zamín, jis ke wáris hone ko tum pár játe ho, paháṛoṉ aur nasheb kí zamín hai, aur ásmán ke meṉh se seráb hotí hai[o].

12 Yih wuh zamín hai, jis kí KHUDÁWAND terá Ḵhudá ḵhabargírí kartá hai, aur hamesha, auwal i sál se áḵhir i sál tak, KHUDÁWAND tere Ḵhudá kí ánkheṉ us par lagí haiṉ[p].

13 ¶ Aur yúṉ hogá, ki agar tum ḵhúb mere hukmoṉ ke, jo áj maiṉ tumheṉ farmátá húṉ, shanawá hoke[q], KHUDÁWAND apne Ḵhuda ko dost rakho[r], ki apne sáre dil, aur apne sáre jí se us kí bandagí karo,

14 To maiṉ tum ko tumhárí zamín ká bárán[s], auwal i sál aur áḵhir i sál[t], 'ain waqt par 'atá karúṉgá, táki tum galla, aur mai, aur raugan jam'a karo.

15 Aur maiṉ tere bayábánoṉ meṉ tere chárpáyoṉ ko ghás[u] dúṉgá, aur tú kháegá, aur ser hogá[x].

16 Tum ḵhabardár raho, aisá na ho ki tumháre dil fareb khá jáweṉ[y], aur tum bargashta ho, aur gair ma'búdoṉ kí bandagí karo, aur unheṉ sijda karo[z],

17 Aur KHUDÁWAND ká gussa tum par mushta'il ho[a], aur wuh ásmán ko band kare[b], ki meṉh na barse, aur zamín apná hásil na de; aur tum us zamín se, jo KHUDÁWAND tum ko detá hai, jaldí faná ho jáo[c].

18 ¶ So tum merí in bátoṉ ko apne diloṉ aur apní jánoṉ meṉ rakh chhoṛo[d], aur nishán ke liye[e] unheṉ likhke apne háthoṉ par bándho, aur we tumhárí donoṉ ánkhoṉ ke darmiyán peshání par paṭke kí tarah raheṉ.

19 Aur tum unheṉ apne laṛkoṉ ko paṛháo[f], ki tum apne ghar meṉ baiṭhe húe, aur apní ráh chalte

Peshtar MASÍH se, 1451.

x 1 Sam. 12. 24. 2 Sam. 7. 23. Zab. 106. 21, 22.
y Paid. 46. 27. Ḵhur. 1. 5. A'am. 7. 14.
z Paid. 15. 5. Ist. 1. 10. aur 28. 62.
a Ist. 10. 12. aur 30. 16, 20.
b Zak. 3. 7.
c Ist. 8. 5.
d Ist. 5. 24.
e Ist. 7. 19.
f Zab. 78. 12. aur 135. 9.
g Ḵhur. 14. 27, 28. aur 15. 9, 10. Zab. 106. 11.
h Gin. 16. 1, 31. aur 27. 3. Zab. 106. 17.
i Ist. 5. 3. aur 7. 19.
k Yash. 1. 6, 7.
l Ist. 4. 40. aur 5. 16. Ams. 10. 27.
m Ist. 9. 5.
n Ḵhur. 3. 8.
o Ist. 8. 7.
p 1 Sal. 9. 3.
q 22 áyat. Ist. 6. 17.
r Ist. 10. 12.
s Ahb. 26. 4. Ist. 28. 12.
t Yúel 2. 23. Ya'q. 5. 7.
u Zab. 104. 14.
x Ist. 6. 11. Yúel 2. 19.
y Ist. 29. 18. Aiy. 31. 27.
z Ist. 8. 19. aur 30. 17.
a Ist. 6. 15.
b 1 Sal. 8. 35. 2 Taw. 6. 26. aur 7. 13.
c Ist. 4. 26. aur 8. 19, 20. aur 30. 18. Yash. 23. 13, 15, 16.
d Ist. 6. 6. aur 32. 46.
e Ist. 6. 8.
f Ist. 4. 9, 10. aur 6. 7.

Peshtar Masíh se, 1451.

húe, aur sote waqt, aur uṭhte waqt un kí guftogú karo.

20 Aur tú unhen apne ghar kí chaukhaṭon par, aur apne darwázon par likh[g]:

21 Táki terí aur terí aulád kí 'umr[h], jab tak ásmán zamín par hai[i], us sarzamín men howe, jis kí bábat KHUDÁWAND ne tere bápdádon se qasam karke kahá, ki Main tumhen dúngá.

22 ¶ Kyúnki agar tum un sab hukmon kí, jo main tumhen farmátá hún, muháfazat karo[k], aur un par khúb 'amal karo, ki KHUDÁWAND apne Khudá ko dost rakho, aur us kí sárí ráhon par chalo, aur us se lipṭe raho[l];

23 To KHUDÁWAND in sab gurohon ko tumháre áge se daf'a karegá[m]; aur tum in gurohon ke, jo tum se buzurgtar aur qawítar hain[n], wáris hoge.

24 Jis jis jagah tumháre pánw ká talwá paṛegá, wuh wuh jagah tumhárí hojáegí[o], dasht se, aur Lubnán se, aur nahr se, jo nahr i Furát hai, leke daryá e garbí tak, tumhárá siwáná hogá[p].

25 Yahán kisí kí majál na hogí, ki tumháre sámhne khaṛá ho sake[q]: ki KHUDÁWAND tumhárá Khudá tumhárá ru'ab aur khauf us sárí sarzamín par, jahán tum phiroge, ḍálegá[r], jaisá us ne tum se kahá hai[s].

26 ¶ Dekho, main áj ke din tumháre áge barakat, aur la'nat rakh detá hún[t];

27 Barakat, jab ki tum KHUDÁWAND apne Khudá ke hukmon ko, jo áj main tumhen farmátá hún, máno[u]:

28 Aur la'nat, jab ki KHUDÁWAND apne Khudá kí farmánbardárí na karo, aur us ráh se, jo áj main tumhen farmátá hún, bargashta hoke, gair ma'búdon kí pairawí karo[x], jinhen tum ne nahín jáná.

29 Aur yún hogá, ki jab KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko us sarzamín men, jahán tú játá hai ki us ká wáris bane, dákhil karegá, to tú barakat koh i Jarizím par se, aur la'nat koh i 'Aibál par se sunáwegá[y].

30 Dekh, we pahár Yardan pár wáqi' hain, us taraf ko jidhar áftáb gurúb hotá hai, Kan'ánion kí sarzamín men, jo bayábán men Jiljál ke muqábil, Morih ke balúton ke qaríb[z] rahte hain.

31 Kyúnki tum Yardan pár játe ho[a], táki us sarzamín ke, jo KHUDÁWAND tumhárá Khudá tumhen detá hai, wáris ho; so tum us ke wáris hoge, aur wahán sukúnat karoge.

32 So tum in sab huqúq, aur hukmon kí muháfazat karo, jinhen main áj tumháre sámhne rakhtá hún, aur un par 'amal karo[b].

XII BÁB.

1 Buton aur sab tarah ke butkhánon ko gárat karná hai. 5 Khudá kí 'ibádatgáh kí khúb muháfazat karná. 15, 23 Lahú ká kháná man'a hai. 17, 20, 26 Pák chízen cháhiye ki pák makán men kháí jáwen. 19 Kisí Láwí se gáfil rahná man'a hai. 29 Gair ma'búdon kí taríq ko daryáft karná is garaz se ki us par chalen, man'a hai.

YE we huqúq, aur ahkám hain[a], jin kí tumhen lázim hai, ki us sarzamín men, jo KHUDÁWAND tumháre bápdádon ke Khudá ne tumhárí mírás men dí hai, muháfazat karo, ki jab tum zamín par jíte raho[b], un par 'amal karo.

2 Tum un sab maqámon ko[c], jahán we qaumen, jinhen tum nikál doge, apne ma'búdon kí bandagí kartí hain, únche paháṛon par, aur ṭílon par, aur har ek hare darakht tale[d], nest o nábúd kar díjiyo.

3 Un ke mazbahon ko ḍhá díjiyo, aur un ke sutúnon ko toṛiyo, aur un kí Yasíraton men ág lagáiyo, aur un ke ma'búdon kí khudí húí múraton ko chaknáchúr kíjiyo[e], aur un ke námon ko us maqám se miṭá díjiyo.

4 Tum aisá kuchh KHUDÁWAND apne Khudá ke liye mat kíjiyo[f].

5 Balki wuh maqám, jise KHUDÁWAND tumhárá Khudá tumháre sab firqon ke darmiyán pasand karegá, ki wahán apná nám rakhe, aur us men rahe[g], tum use ḍhúnḍho, aur usí jagah áo.

6 Aur wahín tum apne chaṛháwon, aur apne zabíhon[h], aur apní dahyakíon, aur háth se uṭhái húí qurbáníon, aur apní nazron, aur apní khushí kí qurbáníon, aur apne bheṛ bakrí aur gáe bail ke palauṭhon ko guzráno[i].

7 Wahán tum KHUDÁWAND apne Khudá ke áge kháo[k]; aur tum

g Ist. 6. 9.
h Ist. 4. 40. aur 6. 2. Ams. 3. 2. aur 4. 10. aur 9. 11.
i Zab. 72. 5. aur 89. 29.
k 13 áyat. Ist. 6. 17.
l Ist. 10. 20. aur 30. 20.
m Ist. 4. 38. aur 9. 5.
n Ist. 9. 1.
o Yash. 1. 3. aur 14. 9.
p Paid. 15. 18. Khur. 23. 31. Gin. 34. 3, wag.
q Ist. 7. 24.
r Ist. 2. 25.
s Khur. 23. 27.
t Ist. 30. 1, 15, 19.
u Ist. 28. 2.
x Ist. 28. 15.
y Ist. 27. 12, 13. Yash. 8. 33.
z Paid. 12. 6. Qáz. 7. 1.
a Ist. 9. 1. Yash. 1. 11.
b Ist. 5. 32. aur 12. 32.
a Ist. 6. 1.
b Ist. 4. 10. 1 Sal. 8. 40.
c Khur. 34. 13. Ist. 7. 5.
d 2 Sal. 16. 4. aur 17. 10, 11. Yar. 3. 6.
e Gin. 33. 52. Qáz. 2. 2.
f 31 áyat.
g 11 áyat. Ist. 26. 2. Yash. 9. 27. 1 Sal. 8. 29. 2 Taw. 7. 12. Zab. 78. 68.
h Ahb. 17. 3, 4.
i 17 áyat. Ist. 14. 22, 23. aur 15. 19, 20.
k Ist. 14. 26.

Peshtar MASÍH se, 1451.

apne sáre gharáne samet, apne un sab kámon men, jin men KHUDÁWAND tumháre Khudá ne tum ko barakat dí hai, khushí karo[l].

8 Tum aise kám, jaise ham yahán karte hain, wahán mat kíjiyo, ki har ek kí nazar men jo kuchh bhalá ma'lúm ho[m], so kare.

9 Kyúnki tum us árám aur mírás tak, jo KHUDÁWAND tumhárá Khudá tumhen detá hai, hanoz nahín pahunche.

10 Lekin jab tum Yardan pár jáoge, aur us sarzamín men, jise KHUDÁWAND tumhárá Khudá tumhárí mírás kar detá hai, búdobásh karoge[n]; aur wuh tum ko tumháre sab dushmanon ke háth se, jo cháron taraf hain, makhlasí bakhshegá, aisá ki tum bekhauf búdobásh karo:

11 To wahán ek maqám hogá, jise KHUDÁWAND tumhárá Khudá is liye pasand karegá, ki us ká nám wahán rahe[o]; so tum ye sab kuchh, jo main tumhen farmátá hún, wahán le jáo; ya'ne apne charháwe, aur apne zabíhe, aur apní dahyakíán, aur apne háth ke utháe húe hadye, aur sab apní kháss nazren, jo KHUDÁWAND ke liye nazr dí játí hain, wahán guzrániyo:

12 Aur tum, apne beton, aur apní betíon, aur apne gulámon, aur apní laundíon, us Láwí samet, jo tumháre darwázon men ho, is liye ki us ká bakhrá aur mírás tumháre sáth nahín[p], KHUDÁWAND apne Khudá ke áge khush rahiyo[q].

13 Hoshyár rah, aur apne charháwe har ek jagah, jahán ittifáq ho, mat guzrán[r];

14 Magar us hí jagah, jise KHUDÁWAND tumháre firqon men se ek men pasand farmáwegá[s], tú apne charháwe wahán guzrániyo; aur sab kuchh, jo main tujhe hukm kartá hún, wahín kíjiyo.

15 Tis par bhí, jo kuchh terá jí cháhe, zabh kar, aur KHUDÁWAND apne Khudá kí barakat ke muwáfiq, jo us ne tum ko dí hai, apne sab darwázon men gosht kháyá kar[t]: khwáh pák ho, khwáh nápák, har koí use kháe[u]; jaise hiran aur bárahsingá[x], jáiz hai, ki wuh kháyá jáwe.

16 Magar tú lahú mat khá[y];

[l] 12, 18 áyaten. Ahb. 23. 40. Ist. 16. 11, 14, 15. aur 26. 11. aur 27. 7.
[m] Qáz. 17. 6. aur 21. 25.
[n] Ist. 11. 31.
[o] 5, 14. 18, 21, 26 áyaten. aur Ist. 14. 23. aur 15. 20. aur 16. 2, wag. aur 17. 8. aur 18. 6. aur 23. 16. aur 26. 2. aur 31. 11. Yash. 18. 1. 1 Sal. 8. 29. Zab. 78. 68.
[p] Ist. 10. 9. aur 14. 29.
[q] 7 áyat.
[r] Ahb. 17. 4.
[s] 11 áyat.
[t] 21 áyat.
[u] 22 áyat.
[x] Ist. 14. 5. aur 15. 22.
[y] Paid. 9. 4. Ahb. 7. 26. aur 17. 10. Ist. 15. 23. aur 23, 24 áyaten.

balki tú use pání kí tarah zamín par phenk diyá kar.

17 ¶ Lekin tú apne gallon, aur mai, aur tel kí dahyakíán, aur apne gáe bail, aur bher bakrí ke palauthe, aur apní nazren, jo tú guzráne, aur apní khushí ke hadye, aur we qurbáníán, jinhen tú ne apne háth se utháyá, apne darwázon men mat kháiyo:

18 Balki tujh par, aur tere bete betí, aur tere gulám aur laundí par, aur Láwí par, jo tere darwázon men hai, wájib hai, ki un chízon ko KHUDÁWAND apne Khudá ke áge us jagah, jise KHUDÁWAND terá Khudá pasand farmáwe, kháo[z]: aur tú KHUDÁWAND apne Khudá ke áge apne sab kámon men khush rahiyo.

19 Khabardár rah, jab tak ki tú jítá rahe, Láwí se gáfil na hújiyo[a].

20 ¶ Jab KHUDÁWAND terá Khudá terí sarhaddon men wus'at bakhshe, jaisá us ne tujh se kahá[b], aur tú kahe, ki Main gosht kháúngá, ki merá jí gosht kháne ká mushtáq hai, to tú gosht, aur har ek chíz, jise terá jí cháhe, kháiyo.

21 Aur agar wuh makán, jise KHUDÁWAND tere Khudá ne is liye pasand kiyá, ki apná nám wahán rakhe, tere makán se bahut dúr ho, to tú apne gáe bail, aur bher bakrí men se, jo KHUDÁWAND ne tujhe 'atá kí,e hain, zabh kíjiyo, jaisá main ne tujhe farmáyá, aur tú apne darwázon men jo kuchh terá jí cháhe tanáwul kíjiyo.

22 Lekin jis tarah ki hiran aur bárahsinge ko kháte hain[c], tú use kháiyo; pák aur nápák us ke kháne men barábar hain.

23 Lekin zínhár lahú mat kháiyo[d]; kyúnki lahú jo hai, so ján hai[e]; aur tujhe munásib nahín ki gosht ke sáth ján kháwe.

24 Tú use mat kháiyo, balki use pání kí tarah zamín par phenk dená.

25 Tú use mat kháiyo, táki terá aur tere ba'd terí aulád ká bhalá ho[f], jab ki tú wuh, jo nek hai, KHUDÁWAND ke sámhne kare[g].

26 Lekin tú muqaddas chízon ko,[h] aur apní nazron ko[i] us makán men, jise KHUDÁWAND pasand farmáegá, le jáiyo.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[z] 11, 12 áyaten. aur Ist. 14. 23.
[a] Ist. 14. 27.
[b] Paid. 15. 18. aur 28. 14. Khur. 34. 24. Ist. 11. 24. aur 19. 8.
[c] 15 áyat.
[d] 16 áyat.
[e] Paid. 9. 4. Ahb. 17. 11, 14.
[f] Ist. 4. 40. Yas. 3. 10.
[g] Khur. 15. 26. Ist. 13. 18. 1 Sal. 11. 38.
[h] Gin. 5. 9, 10. aur 18. 19.
[i] 1 Sam. 1. 21, 22, 24.

Peshtar MASÍH se, 1451.

27 Aur tú apne chaṛháwe, aur
gosht aur lahú KHUDÁWAND apne
Ḳhudá ke mazbah par chaṛháiyo[k];
aur tere zabíhoṉ ká lahú KHUDÁ-
WAND tere Ḳhudá ke mazbah par
biṭáyá jáegá, aur gosht tú kháiyo.
28 Dhyán rakho, aur un sab
bátoṉ ko, jo maiṉ tum se kahtá
húṉ, suno, táki tumhárá, aur tum-
háre ba'd tumhárí aulád ká, abad
tak bhalá ho[l], jab ki tum wuh, jo
nek aur rást hai, KHUDÁWAND
apne Ḳhudá ke sámhne karo.
29 ¶ Jab KHUDÁWAND terá Ḳhu-
dá un gurohoṉ ko tere áge wahán,
jahán tú játá hai ki wáris bane,
káṭ ḍále[m], aur tú unheṉ nikál de,
aur un kí sarzamín meṉ búdobásh
kare;
30 To tú apne se hoshyár rahiyo,
na ho ki tere sámhne un ke nábúd
hone ke ba'd, tú un kí pairawí
karke phande meṉ phaṉse[n]; aur
na ho ki tú un ke ma'búdoṉ ke
hál kí taftísh kare, aur yúṉ kahe,
ki Ye jamá'ateṉ apne ma'búdoṉ
kí bandagí kyúṉkar kartí thíṉ?
maiṉ bhí us hí tarah karúṉgá.
31 Tú KHUDÁWAND apne Ḳhudá
se aisá mat kíjiyo[o]; kyúṉki unhoṉ
ne har ek karíh kám, jis se KHU-
DÁWAND 'adáwat rakhtá hai, apne
ma'búdoṉ ke liye kiyá; yaháṉ tak
ki apne beṭoṉ aur beṭíoṉ ko apne
ma'búdoṉ ke liye ág meṉ ḍálke
jalá diyá[p].
32 Tum har ek bát par, jo maiṉ
tumheṉ kahtá húṉ, dhyán rakhke
'amal kíjiyo: aur tú us meṉ kuchh
kamí beshí na karná[q].

XIII BÁB.

1. *Butparastí kí taraf má,il karnewále,* 6 *jo ham se qarábat kaisí hí rakhte hoṉ,* 9 *taubhí sangsár kí,e jáweṉ.* 12 *Butparastoṉ ke shahroṉ par rahm na karná hai.*

AGAR tum meṉ koí nabí yá
khwáb-dekhnewálá záhir ho,
aur tumheṉ koí nishán yá mu'a-
jiza[a] dikhláwe;
2 Aur wuh nishán yá mu'ajiza,
jo us ne tumheṉ dikháyá, sachchá
nikle[b], aur wuh tumheṉ kahe, Áo,
ham aur ma'búdoṉ kí pairawí
kareṉ, jinheṉ tum ne nahíṉ jáná,
aur un kí bandagí kareṉ:
3 Tú hargiz us nabí aur khwáb-
dekhnewále kí bát par kán mat
dhariyo; ki KHUDÁWAND tumhárá
Ḳhudá tumheṉ ázmátá hai, tá
daryáft kare, ki tum KHUDÁWAND
apne Ḳhudá ko apne sáre dil aur
apní sárí ján se dost rakhte ho,
ki nahíṉ[c].
4 Cháhiye ki tum KHUDÁWAND
apne Ḳhudá kí pairawí karo[d], aur
us se ḍaro, aur us ke hukmoṉ ko
hifz karo, aur us kí bát máno;
tum us hí kí bandagí karo, aur
us hí se lipṭe raho[e].
5 Aur wuh nabí, aur wuh khwáb-
dekhnewálá qatl kiyá jáegá[f];
kyúṉki us ne tumheṉ kahá, ki
KHUDÁWAND apne Ḳhudá se, jo
tumheṉ Misr se báhar nikál láyá,
jis ne tumheṉ qaidkháne se chhu-
ṛáyá, bargashta ho jáo, táki tum-
heṉ us ráh meṉ se, jo KHUDÁWAND
tumháre Ḳhudá ne tumheṉ hidáyat
kí hai, khárij kare; so tujhe lázim
hai, ki tú badí ko apne darmiyán
se nikál de[g].
6 ¶ Agar terá haqíqí bháí, aur
terá beṭá beṭí[h], aur terí hamkanár
jorú[i], yá terá dost, jo tujhe terí
ján ke barábar 'azíz ho[k], tujhe
parde meṉ wargaláne aur kahe,
ki Áo, gair ma'búdoṉ kí bandagí
kareṉ,
7 Jin se tú aur tere bápdáde
wáqif nahíṉ, un logoṉ ke ma'bú-
doṉ meṉ se, jo tumháre girdágird,
tumháre nazdík, yá dúr zamín ke
is sire se us sire tak, rahte haiṉ:
8 To tú us se muwáfiq na honá,
aur na us kí qabúl karná; tú us
par rahm kí nigáh na rakhná, tú
us kí ri'áyat na kariyo, tú use
poshída mat kíjiyo:
9 Balki tú us ko qatl kíjiyo[l];
us ke qatl par pahle terá háth
paṛe, aur ba'd us ke sab qaum
ke háth[m].
10 Aur tú use sangsár karná,
táki wuh mar jáe; kyúṉki us ne
cháhá, ki tujhe KHUDÁWAND tere
Ḳhudá se bargashta kare; wuh
Ḳhudá, jo tujhe zamín i Misr se,
qaidkháne se, nikál láyá.
11 Tab sáre baní Isráel us ko
sunke ḍareṉge, aur tumháre dar-
miyán phir waisí sharárat na ka-
reṉge[n].
12 ¶ Agar tú un shahroṉ meṉ,
jo KHUDÁWAND tere Ḳhudá ne
tujhe sukúnat ke liye bakhshe
haiṉ, sune[o], ki
13 Ba'ze log, ‖ Baní Balí'ál, tum-
háre darmiyán se nikal gae[p], aur
apne shahr ke logoṉ ko yúṉ
kahke gumráh kiyá[q], ki Áo, cha-

k Ahb. 1. 5, 9, 13. aur 17. 11.
l 25 áyat.
m Khur. 23. 23. Ist. 19. 1. Yash. 23. 4.
n Ist. 7. 16.
o 4 áyat. Ahb. 18. 3, 26, 30. 2 Sal. 17. 15.
p Ahb. 18. 21. aur 20. 2. Ist. 18. 10. Yar. 32. 35. Hiz. 23. 37.
q Ist. 4. 2. aur 13. 18. Yash. 1. 7. Ams. 30. 6. Muk. 22. 18.
a Mat. 24. 24. 2 Tas. 2. 9.
b Dekho Ist. 18. 22. Yar. 28. 9. Mat. 7. 22.

Peshtar MASÍH se, 1451.

c Ist. 8. 2. Dekho Mat. 24. 24. 1 Qur. 11. 19. 2 Tas. 2. 11. Muk. 13. 14.
d 2 Sal. 23. 3. 2 Taw. 34. 31.
e Ist. 10. 20. aur 30. 20.
f Ist. 18. 20. Yar. 14. 15. Zak. 13. 3.
g Ist. 17. 7. aur 22. 21, 22, 24. 1 Qur. 5. 13.
h Ist. 17. 2.
i Ist. 28. 54. Ams. 5. 20. Mík. 7. 5.
k 1 Sam. 18. 1, 3. aur 20. 17.
l Ist. 17. 5.
m Ist. 17. 7. A'mál. 7. 58.
n Ist. 17. 13. aur 19. 20.
o Yash. 22. 11, wag. Qáz. 20. 1, 2.
‖ Yá, *Shaitán ke bachche:* Dekho Qáz. 19. 22. 1 Sam. 2. 12. aur 25. 17, 25. 1 Sal. 21. 10, 13. 2 Qur. 6. 15.
p 1 Yúh. 2. 19. Yahúd. 19.
q 2 Sal. 17. 21.

len, aur gair ma'búdon kí, jinhen
tum nahín pahchánte, bandagí
karen[r];

[r] 2, 6 áyaten.

14 To tú justojú kíjiyo, aur khúb
tahqíq karná; aur dekh, agar yih
bát sach ho, aur yaqín ko pahun-
che, ki aisá nafratí kám tum men
kiyá gayá;
15 To tú us shahr ke báshindon
ko, sab samet jo us shahr men
hai, aur wahán kí mawáshí ko
talwár kí dhár se qatl karke nest
o nábúd kíjiyo[s].

[s] Khur. 22. 20. Ahb. 27. 28, 29. Yash. 6. 17, 21.

16 Un kí lút ko wahán ke kúche
men faráham kíjiyo, aur us shahr
ko, aur wahán kí lút ko, charháwe
ke taur par KHUDÁWAND apne
Khudá ke liye jalá díjiyo[t]: aur
wuh hamesha ko ek tílá hogá[u];
phir basáyá na jáegá.

[t] Yash. 6. 24.
[u] Yash. 8. 28. Yas. 17. 1. aur 25. 2. Yar. 49. 2.

17 Aur un haram kí chízon men
se kuchh tere háth se lagá liptá
na rahe[x]: táki KHUDÁWAND apne
qahr i tund se báz rahe[y], aur
tujh par karam kare, aur tujh
par rahm farmáwe, aur tumhen
ziyáda kare, jaisá ki us ne tum-
háre bápdádon se qasam kí hai[z].

[x] Ist. 7. 26. Yash. 6. 18.
[y] Yash. 6. 26.
[z] Paid. 22. 17. aur 26. 4, 24. aur 28. 14.

18 Jis waqt ki tú KHUDÁWAND
apne Khudá kí áwáz sune, ki tú
us ke hukmon par, jo áj main
tujhe farmátá hún, 'amal kare[a],
ki tú us ko, jo KHUDÁWAND tere
Khudá ke nazdík bhalá hai, bajá
láwe.

[a] Ist. 12. 25, 28, 32.

XIV BÁB.

1 Mátam ke waqt sir yá munh ká bigárná Khudá ke logon ko man'a hai. 3 Kaun gosht halál aur kaun harám hai, 4 khwáh chaupáyon ká, 9 khwáh machchhlion, 11 khwáh parindon ká. 21 Jo áp se mare so harám hai. 22 Dahyakí dení farz hai. 23 Dahyakí aur palauthe aur pahle phal lejáke Khudá ke huzúr khushí karní hai. 28 Tísre sál kí dahyakí kí bábat jo khairát ke wáste hai.

TUM KHUDÁWAND apne Khudá
ke bete ho[a]; tum kisí kí
maut se apne badan ko na kátiyo,
na apne sir ko chandlá kíjiyo[b].

[a] Rúm. 8. 16. aur 9. 8, 26. Gal. 3. 26.
[b] Ahb. 19. 28. aur 21. 5. Yar. 16. 6. aur 41. 5. aur 47. 5. 1 Tas. 4. 13.

2 Ki tú KHUDÁWAND apne Khudá
ke liye muqaddas qaum hai[c], aur
KHUDÁWAND ne tujh ko sab qau-
mon men se, jo zamín par hain,
ikhtiyár kiyá, táki tú us ke liye
kháss qaum ho.

[c] Ahb. 20. 26. Ist. 7. 6. aur 26. 18, 19.

3 ¶ Tú kisí ghinauní chíz ko
mat kháiyo[d].

[d] Hiz. 4. 14. A'am. 10. 13, 14.

4 We chárpáe, jo halál hain, aur
tum unhen khá sakte ho, ye hain[e]:
Gáe bail, bher bakrí;

[e] Ahb. 11. 2, wag.

5 Aur hiran aur hirní, aur
gáw-mesh, aur buz-dashtí, aur
rím, aur gáw-dashtí, aur arná.
6 Aur har ek chárpáya, jis ke
khur chire húe hon, aur us ke
khur men shigáf ho, aur jugálí
kartá ho, to tum use kháoge.
7 Lekin un men se, ki jugálí
karte hain, yá un ke khur chire
húe hain, jaise únt, aur khargosh,
aur yarbú', tum unhen mat kháiyo,
is liye ki ye jugálí karte hain,
lekin un ke khur chire húe nahín:
so yih tumháre liye nápák hain.
8 Aur jaise súar, ki us ke khur
chire húe hain, par jugálí nahín
kartá: ye tumháre liye nápák
hain; tum un ká gosht na kháiyo,
na un kí láshon ko háth lagáiyo[f].

[f] Ahb. 11. 26, 27.

9 ¶ Abí jánwaron men, jin ke
par hon aur chhilke, tum unhen
kháoge[g]:

[g] Ahb. 11. 9.

10 Aur jis ke par aur chhilke na
hon, tum use mat kháiyo; wuh
tumháre liye nápák hai.
11 ¶ Har ek parinda, jo pák
hai, tum use kháoge.
12 Lekin we, jo harám hain, ye
hain[h]: nasr, aur 'uqáb, aur 'anqá,

[h] Ahb. 11. 13.

13 Aur gudáf, aur chílh, aur
giddh, aur jo un kí jins se hain;
14 Aur har ek jins ká kauwá;
15 Aur na'ám, aur hám, aur sáf,
aur báz kí har ek qism;
16 Aur ullú, aur básha, aur
sháhín;
17 Aur qíq, aur rakham, aur
zamaj,
18 Aur muqa'q, aur shaqáq, aur
jo un ke jins se ho; hudhud, aur
khusháf;
19 Aur har ek haiwán, jo rengke
chale aur ure, tumháre liye nápák
hai[i]; tum use mat kháiyo[k].

[i] Ahb. 11. 20.
[k] Dekho Ahb. 11. 21.

20 Sab we parinde, jo pák hain,
tum unhen kháoge.
21 ¶ Jo haiwán áp se mar jáe,
tum use mat kháiyo[l]; tú use kisí
garíb ko, jo tere darwázon ke
andar howe, díjiyo, yá kisí úparí
ádmí ke háth bech dáliyo; kyúnki
tú KHUDÁWAND apne Khudá ká
banda muqaddas hai[m]. Tú hal-
wán us kí má ke dúdh men mat
pakáiyo[n].

[l] Ahb. 17. 15. aur 22. 8. Hiz. 4. 14.
[m] 2 áyat.
[n] Khur. 23. 19. aur 34. 26.

22 Tú apne galle men se, jo sál
ba sál tere kheton men hásil hotá
hai, daswán hissa judá kíjiyo[o].

[o] Ahb. 27. 30. Ist. 12. 6, 17. Naham. 10. 37.

23 Aur tú KHUDÁWAND apne
Khudá ke huzúr us jagah, jise us
ne apne nám ke liye pasand far-

Peshtar MASÍH se, 1451.

máyá, ki us ká nám waháṉ rahe,
apne galle kí dahyakí[p], apní mai,
apná tel, aur apne gáe bail,
aur bheṛ bakrí ke pahle bachche
kháiyo[q]; táki hamesha KHUDÁWAND apne Ḳhudá se ḍarná síkhe.
24 Aur agar rasta tere liye daráz
ho, aisá ki tú use na le já sake,
ki wuh makán, jise KHUDÁWAND
tere Ḳhudá ne pasand farmáyá, ki
apná nám waháṉ rakhe, bahut
dúr ho[r], to jab KHUDÁWAND terá
Ḳhudá tujh ko barakat baḳhshe,
25 Tab tú un sab ko bechke
naqdí kar, aur us naqdí ko apne
háth meṉ leke us maqám ko, jise
KHUDÁWAND tere Ḳhudá ne pasand kiyá hai, já:
26 Aur us naqdí se, jis chíz ko
terá jí cháhe, mol le, gáe bail, aur
bheṛ bakrí, aur mai, aur sukr, yá
aur kuchh, jis par terá jí rágib
ho; aur waháṉ KHUDÁWAND apne
Ḳhudá ke áge tanáwul kar, aur
apne sáre gharáne samet ḳhushí
kar[s].
27 Aur Láwí se, jo tere darwázoṉ meṉ hai, gaflat na kíjiyo[t];
kyúṉki us ke liye hissa aur mírás
tere sáth nahíṉ hai[u].
28 ¶ Tín sál ke ba'd tú apne
galle kí dahyakí alag kíjiyo[x], aur
apne makánoṉ meṉ rahne díjiyo:
29 Aur Láwí[y], azbaski us kí
shirkat aur mírás tere sáth nahíṉ[z], aur musáfir, aur yatím, aur
bewa, jo tere makánoṉ meṉ haiṉ,
áweṉ, aur kháweṉ, aur ser howeṉ,
táki KHUDÁWAND terá Ḳhudá tere
háth ke sab kámoṉ meṉ, jo tú
kartá hai, tujhe barakat baḳhshe[a].

p Ist. 12. 5, 6, 7, 17, 18.
q Ist. 15. 19, 20.
r Ist. 12. 21.
s Ist. 12. 7, 18. aur 26. 11.
t Ist. 12. 12, 18, 19.
u Gin. 18. 20. Ist. 18. 1, 2.
x Ist. 26. 12. 'Amús 4. 4.
y Ist. 26. 12.
z 27 áyat. Ist. 12. 12.
a Ist. 15. 10. 'Ams. 3. 9, 10. Dekho Mal. 3. 10.

XV BÁB.

1 Sátweṉ sál meṉ garíb gurbá ko chhuṭkárá dená hai. 7 Is ke liház se, qarz dene yá chíz ke 'ináyat karne meṉ cháhiye ki haraj na ho. 12 'Ibrání gulám ko, 16 ba sharti ki jáne nahíṉ cháhte, sátweṉ sál meṉ ázád karke aur sab asbáb i ma'ásh deke widá' karne hogá. 19 Chaupáyoṉ ke sab palauṭhe nar Ḳhudáwand ke liye muqaddas karná hai.

HAR sát sál ke ba'd tú ruḳhsat diyá kar[a].
2 Aur ruḳhsat ká taur yih hai,
ki agar kisí ká us ke hamsáe par
kuchh átá ho, to wuh use mu'áf
kare, aur apne hamsáe se, yá
bhái se mutálaba na kare; is liye
ki yih Ḳhudá kí ruḳhsat ká din
kahlátá hai.
3 Musáfir se tú mutálaba kar
saktá hai[b]; par agar kuchh terá
tere bhái par hai, to tú use mu'áf kar.
4 Lekin tum meṉ koí kangál na
rahegá, jis waqt ki KHUDÁWAND
us zamín par, jise KHUDÁWAND
terá Ḳhudá terí mírás aur milk
kar detá hai, tujhe bahut sí barakat degá[c].
5 Agar tú sirf KHUDÁWAND apne
Ḳhudá ká shanawá hogá, aur
dhyán rakhke in sab hukmoṉ
par, jo áj maiṉ tujhe amr kartá
húṉ, 'amal karegá[d],
6 To KHUDÁWAND terá Ḳhudá,
jaisá us ne tujhe kahá hai, tujhe
barakat baḳhshegá; aur tú bahut sí qaumoṉ se girau legá, aur
tú girau na rakhegá[e]; aur tú bahut sí gurohoṉ par musallit hogá,
aur we tujh par musallit na
hongín[f].
7 ¶ Agar tumháre bích tumháre
bháioṉ meṉ se terí sarhadd meṉ
terí us sarzamín par, jise KHUDÁWAND terá Ḳhudá tujhe detá
hai, koí muflis howe, tú us se
saḳhtdilí mat kíjiyo, aur apne
muflis bhái kí taraf se apná háth
mat khíṉchiyo[g];
8 Balki tú us par apná háth
kusháda rakhiyo[h], aur baqadr us
kí ihtiyáj ke us se girau líjiyo.
9 Ḳhabardár, ki tere dil meṉ yih
†burá andesha na guzre, ki sátwáṉ sál, ruḳhsat ká sál, nazdík
hai; aur terí ánkh tere muflis
bhái se phir jáe[i], aur tú use kuchh
na dewe; aur wuh tujh par KHUDÁWAND se faryád kare[k], aur terá
gunáh sábit ho[l].
10 Tujh par wájib hai, ki tú use
dewe; aur jab tú use dewe, to
cháhiye ki terá dil malúl na ho[m];
kyúṉki is hí sabab se KHUDÁWAND terá Ḳhudá tere sáre kámoṉ meṉ, jin meṉ tú háth ḍále,
tujh ko barakat baḳhshegá[n].
11 Ki miskín zamín par se kabhí
játe na raheṉge[o]; is liye maiṉ
tujhe hukm kartá húṉ, ki Tú
apne bhái ke wáste, jo tere sámhne
hai, aur apne miskín ke liye, jo
terí zamín par hai, apná háth
kusháda rakhiyo.
12 ¶ Agar terá 'Ibrání bhái,
mard ho yá 'aurat, tere háth
bechá jáe, aur chha baras tak
terí ḳhidmat kare; to tú sátweṉ
sál us ko ázád kar díjiyo[p].

a Ḳhur. 21. 2. aur 23. 10, 11. Ahb. 25. 2, 4. Ist. 31. 10. Yar. 34. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

b Dekho Ist. 23. 20.
c Ist. 28. 8.
d Ist. 28. 1.
e Ist. 28. 12, 44.
f Ist. 28. 13. Ams. 22. 7.
g 1 Yúh. 3. 17.
h Ahb. 25. 35. Mat. 5. 42. Lúq. 6. 34, 35.
† 'Ibrání men *Bali'ál ká.*
i Ist. 28. 54, 56. Ams. 23. 6. aur 28. 22. Mat. 20. 15.
k Ist. 24. 15.
l Mat. 25. 41, 42.
m 2 Qur. 9. 5, 7.
n Ist. 14. 29. aur 24. 19. Zab. 41. 1. Ams. 22. 9.
o Mat. 26. 11. Marq. 14. 7. Yúh. 12. 8.
p Ḳhur. 21. 2. Ahb. 25. 39. Yar. 34. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

13 Aur jab tú use apne pás se rukhsat kare, to use khálí háth mat rukhsat kar:
14 Balki tú apní bheṛ bakrí, aur khatte, aur kolhú meṉ se, us barakat meṉ se jo KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe bakhshí hai[q], dil kholke de.
15 Aur yád rakh, ki tú zamín i Misr meṉ gulám thá, aur KHUDÁWAND tere Khudá ne tujhe khalás kiyá[r]; is liye main tujhe áj yih hukm kartá húṉ.
16 Aur azbaski tere sáth rahná us ke haqq meṉ bihtar hai, so wuh agar tujhe yúṉ kahe, ki Maiṉ tere pás se na jáúṉgá; ki maiṉ tujhe aur tere ghar ko dost rakhtá húṉ[s]:
17 To tú ek súá le, aur apne darwáze par us ká kán chhed, ki wuh hamesha ko terá gulám hogá: aur apní laundí se bhí tú aisáhí kíjiyo.
18 Aur jab tú use ázád karke chhoṛe, to cháhiye ki yih tujh par dushwár na guzre; kyúṉki us ne do mazdúroṉ ke barábar[t] chha baras tak terí khidmat kí: so KHUDÁWAND terá Khudá har ek kám meṉ tujhe barakat degá.
19 ¶ Tere gáe bail, aur bheṛ bakrí ke nar palauṭhe jitne paidá hoṉ, unheṉ KHUDÁWAND apne Khudá ke liye muqaddas kíjiyo[u]; tú un se, jo tere bailoṉ meṉ pahile paidá húe hoṉ, kuchh kám na líjiyo; na un ke, jo terí bheṛ bakríoṉ meṉ pahile paidá hoṉ, bál katriyo.
20 Tú KHUDÁWAND apne Khudá ke áge, us jagah par jo KHUDÁWAND pasand karegá, apne khándán samet, har sál kháiyo[x].
21 Par agar us meṉ koí 'aib howe, langṛá ho, yá andhá ho, yá aur koí burá 'aib ho, to use KHUDÁWAND apne Khudá ke liye zabh mat kíjiyo[y].
22 Jaise hiran, aur bárahsingá, tum use apne darwázoṉ meṉ kháoge; pák ho yá nápák, donoṉ barábar haiṉ[z].
23 Magar tú us ká lahú na kháná[a]: balki tú us ko pání kí tarah zamín par ḍál díjiyo.

[q] Ams. 10. 22.
[r] Ist. 5. 15. aur 16. 12.
[s] Khur. 21. 5, 6.
[t] Dekho Yas. 16. 14. aur 21. 16.
[u] Khur. 13. 2. aur 34. 19. Ahb. 27. 26. Gin. 3. 13.
[x] Ist. 12. 5, 6, 7, 17. aur 14. 23. aur 16. 11, 14.
[y] Ahb. 22. 20. Ist. 17. 1.
[z] Ist. 12. 15, 22.
[a] Ist. 12. 16, 23.

XVI BÁB.

1 Fasah kí 'íd, 9 haftoṉ kí, 13 khiyám kí. 16 In tínoṉ 'ídoṉ meṉ cháhiye ki har ek mard maqdúr ke mutábiq qurbán guzráne. 18 Qázioṉ aur 'adl karne kí bábat. 21 Bág aur but donoṉ man'a haiṉ.

ABÍB ke mahíne kí muháfazat kíjiyo[a], aur KHUDÁWAND apne Khudá kí fasah kíjiyo; kyúṉki KHUDÁWAND terá Khudá Abíb ke mahíne meṉ[b] rát ke waqt[c] tujh ko Misr se nikál láyá.
2 Us jagah par, jise KHUDÁWAND pasand karegá, ki wahán apná nám rakhe[d], KHUDÁWAND apne Khudá ke liye tú apní gáe bail, aur bheṛ bakrí meṉ se[e] fasah zabh kíjiyo.
3 Tú us ke sáth khamírí roṭí mat kháná[f]; tú sát din tak us ke sáth fatírí roṭí, jo dukh kí roṭí hai, kháiyo: kyúṉki tú zamín i Misr se dauṛá dauṛ niklá; táki tú un dinoṉ ko, jin meṉ tú Misr se niklá, apní zindagí bhar yád rakhe.
4 Aur cháhiye ki terí sárí sarhadd meṉ sát din tak khamírí roṭí dikháí na de[g], aur na us gosht meṉ se, jise tú ne pahile din shám ko zabh kiyá, rát ko subh tak báqí rahe[h].
5 Tú apne kisí makánoṉ meṉ, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujhe detá hai, fasah zabh nahíṉ kar saktá:
6 Balki us hí jagah, jise KHUDÁWAND terá Khudá pasand karegá, ki apná nám wahán rakhe, shám ko, áftáb gurúb hote, us hí waqt, jis waqt tú Misr se niklá[i], fasah zabh kíjiyo.
7 Aur tú use us jagah, jo KHUDÁWAND terá Khudá pasand karegá[k], use pakáiyo aur kháiyo[l], aur subh ko phirke apne khaimoṉ ko rawána hújiyo.
8 Chha din tak fatírí roṭí kháná, aur sátweṉ din, jo KHUDÁWAND tere Khudá kí ta'tíl hai[m], kuchh károbár na kíjiyo.
9 ¶ Tú apne liye sát hafte gin[n]; aur galle ko daránti lagáne kí ibtidá se sát hafte ginná shurú' kar.
10 Aur KHUDÁWAND apne Khudá ke liye apne háth kí khushí ke us khiráj se, ki tú ba qadr KHUDÁWAND apne Khudá kí barakat bakhshne ke[o] degá, haftoṉ kí 'íd kar:

Peshtar MASÍH se, 1451.

[a] Khur. 12. 2, wag.
[b] Khur. 13. 4. aur 34. 18.
[c] Khur. 12. 29, 42.
[d] Ist. 12. 5, 26.
[e] Gin. 28. 19.
[f] Khur. 12. 15, 19, 39. aur 13. 3, 6, 7. aur 34. 18.
[g] Khur. 13. 7.
[h] Khur. 12. 10. aur 34. 25.
[i] Khur. 12. 6.
[k] 2 Sal. 23. 23. Yúh. 2. 13, 23. aur 11. 55.
[l] Khur. 12. 8, 9. 2 Taw. 35. 13.
[m] Khur. 12. 16. aur 13. 6. Ahb. 23. 8.
[n] Khur. 23. 16. aur 34. 22. Ahb. 23. 15. Gin. 28. 26. A'am. 2. 1.
[o] 17 Áyat. 1 Qur. 16. 2.

Peshtar MASÍH se, 1451.

11 Aur tú KHUDÁWAND apne Khudá ke sámhne khushí kar[p], apne beṭe beṭí, aur apne gulám, aur apní launḍí, aur Láwí samet, jo tere makánon men hai, aur garíb, aur yatím, aur bewa samet, jo tum men hai, us jagah, jise KHUDÁWAND tere Khudá ne pasand kiyá hai, ki apná nám wahán rakhe.

12 Aur yád rakh, ki tú Misr men gulám thá[q]; so hoshyár hoke in huqúq kí muháfazat kar.

13 ¶ Jab tú apne khirman aur kolhú men se jam'a kar chuke, to sát din tak khaimon kí 'íd kíjiyo[r]:

14 Aur tú apne beṭe, aur apní beṭí, aur apne gulám, aur apní launḍí, aur Láwí, aur musáfir, aur yatím, aur bewa samet, jo tere makánon men hain, khushí kíjiyo[s].

15 Sát din tak KHUDÁWAND apne Khudá ke liye, us hí jagah, jo KHUDÁWAND tere Khudá ká pasand hai, 'íd kíjiyo[t]: is liye ki KHUDÁWAND terá Khudá terí sárí manfa'aton men, aur terí sárí dastkáríon men, tujhe barakat bakhshegá; so tú mahz khush hogá.

16 ¶ Har ek sál cháhiye, ki tere yahán ká har ek mard tín martabe, ya'ne 'íd i fatír ko, aur hafton kí 'íd ko, aur khaimon kí 'íd ko, KHUDÁWAND tere Khudá ke sámhne us jagah, jise wuh pasand farmáwegá, házir ho[u]: aur we KHUDÁWAND ke áge khálí háth na dikhái den[x]:

17 Balki har ek mard apne maqdúr ke, aur KHUDÁWAND tere Khudá kí barakat ke muwáfiq[y], jo us ne tujhe dí hai, kuchh láwe.

18 ¶ Tú apne sáre makánon men, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko degá, apne sáre firqon men Qází aur Hákim muqarrar kíjiyo[z]; we 'adálat se logon ká insáf karen.

19 Tú 'adálat men dagábází mat kíjiyo[a]: tú tarafdárí na kíjiyo[b], na rishwat líjiyo[c]; ki rishwat dánishmand ko andhá kar detí hai, aur sádiq kí báton ko munqalib kartí hai.

20 Tú us kí, jo sarásar sach hai, pairawí kíjiyo, táki tú jíe, aur us zamín ká, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko detá hai, wáris howe[d].

21 ¶ Tú KHUDÁWAND apne Khudá kí qurbángáh ke nazdík apne liye ‖Yasírat na lagáiyo[e].

22 Na apne liye kisí tarah kí múrat nasb kíjiyo[f]; ki is se KHUDÁWAND terá Khudá nafrat rakhtá hai.

p Ist. 12. 7, 12, 18. 14 áyat.
q Ist. 15. 15.
r Khur. 23. 16. Ahb. 23. 34. Gin. 29. 12.
s Naham. 8, 9, wag.
t Ahb. 23. 39, 40.
u Khur. 23. 14, 17. aur 34. 23.
x Khur. 23. 15. aur 34. 20.
y 10 áyat.
z Ist. 1. 16. 1 Taw. 23. 4. aur 26. 29. 2 Taw. 19. 5, 8.
a Khur. 23. 2, 6. Ahb. 19. 15.
b Ist. 1. 17. Ams. 24. 23.
c Khur. 23. 8. Ams. 17. 23. Wá'iz 7. 7.
d Hiz. 18. 5, 9.
‖ Yá *Bág.*
e Khur. 34. 13. 1 Sal. 14. 15. aur 16. 33. 2 Sal. 17. 16. aur 21. 3. 2 Taw. 33. 3.
f Ahb. 26. 1.

XVII BÁB.

1 *Har ek zabíh, cháhiye ki be'aib ho.* 2 *Butparaston ko márḍálná hai.* 8 *Mushkil muqaddamát, cháhiye ki un ká infisál káhinon aur qázíon se ho.* 12 *Jo koí us faisale ko radd kare, us ko márḍálná zarúr hai.* 14 *Bádsháh ko chunne,* 16 *aur us ke kám o farz kí bábat.*

TU' KHUDÁWAND apne Khudá ke liye bail, yá bher bakrí, jis men koí 'aib yá burái ho, zabh mat kíjiyo[a]; kyúnki KHUDÁWAND tere Khudá ko is se nafrat hai.

2 ¶ Agar tumháre darmiyán terí sarhaddon men, jo KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko detá hai, kahín koí mard yá 'aurat ho, jis ne KHUDÁWAND tere Khudá ke huzúr badkárí kí ho[b], ki us ke 'ahd ko torá ho[c]:

3 Aur jáke gair ma'búdon kí bandagí kí ho, aur unhen sijda kiyá ho, jaise áftáb, yá máhtáb, yá kisí ásmání sitára ko[d], jin kí parastish ká hukm main ne tujhe nahín kiyá[e]:

4 Aur yih tujhe kahá jáwe, aur tú sun páwe, aur tahqíqát kare, aur yih sach nikle, aur yih bát yaqín ko pahunche, ki baní Isráel men aisá ghinauná kám húá[f];

5 To tú us mard, yá us 'aurat ko, jis ne terí sarhaddon men yih burá kám kiyá, apne darwázon par nikáliyo, aur un par yahán tak patthráo kíjiyo, ki we mar jáwen[g].

6 Wuh do yá tín ádmíon kí gawáhí se qatl kiyá jáe[h]; lekin ek kí gawáhí se qatl mat kíjiyo.

7 Gawáhon ke háth pahle us ke qatl par uṭhen[i], aur un ke ba'd báqí sab logon ke. Tum apne bích se sharír ko yún nest o nábúd kíjiyo[k].

8 ¶ Jis waqt ki tú kisí qaziye ke faisale se 'ájiz ho, khúní ke qisás karne ká[l], aur mudda'í ke da'we ká, aur márne kí sazá ká, yá aur munázare kí báton ká, tumháre makánon ke darmiyán: to tú uṭh, aur us maqám men, jo

a Ist. 15. 21. Mal. 1. 8, 13, 14.
b Ist. 13. 6.
c Yash. 7 11, 15. aur 23. 16. Qáz. 2. 20. 2 Sal. 18. 12. Hús. 8. 1.
d Ist. 4. 19. Aiy. 31. 26.
e Yar. 7. 22, 23, 31. aur 19. 5. aur 32. 35.
f Ist. 13. 12, 14.
g Ahb. 24. 14, 16. Ist. 13. 10. Yash. 7. 25.
h Gin. 35. 30. Ist. 19. 15. Mat. 18. 16. Yúh. 8. 17. 2 Qur. 13. 1. 1 Tim. 5. 19. 'Ibrán. 10. 28.
i Ist. 13. 9. A'am. 7. 58.
k 12 áyat. Ist. 13. 5. aur 19. 19.
l Dekho Khur. 21. 13, 20, 22, 28. aur 22. 2. Gin. 35. 11, 16, 19. Ist. 19. 4, 10, 11.

Peshtar MASÍH se, 1451.

Ḳhudáwand tere Ḳhudá ne pa-
sand farmáyá hai, chaṛh já[m];
9 Aur káhinon ke, ya'ne Láwíoṉ
ke[n], aur us qází ke pás, jo un
dinoṉ meṉ ho[o], házir ho, aur un
se púchh[p]: ki we tujhe insáf kí
bát batáwenge[q]:
10 Aur tú us bát ke mutábiq, jo
we tujh ko us makán se, jise
Ḳhudáwand ne pasand kiyá hai,
fatwá deṉ, 'amal kíjiyo; ḳha-
bardár, un sab ko, jo we tujhe
sikháeṉ, 'amal meṉ láiyo:
11 Aur us bát ke muwáfiq jo
we tujhe sikháeṉ, aur us hukm
ke mutábiq, jo we tujhe kaheṉ,
kíjiyo; aur us bát se, jo we tujhe
fatwá deṉ, dahne yá báeṉ mat
muṛiyo.
12 Aur jo koí shaḳhs gustáḳhí
kare[r], ki us káhin kí bát, jo Ḳhu-
dáwand tere Ḳhudá ke áge ḳhid-
mat ke liye khaṛá hai[s], yá us
qází ká suḳhan na sune, to wuh
shaḳhs márḍálá jáwe; tú baní
Isráel meṉ se sharír ko yúṉ nest
o nábúd kíjiyo[t]:
13 Táki sáre log suneṉ aur
ḍareṉ, aur bár i dígar gustáḳhí
na kareṉ[u].
14 ¶ Jab tú us zamín meṉ, jo
Ḳhudáwand terá Ḳhudá tujhe
detá hai, dáḳhil ho, aur us par
qábiz ho, aur us meṉ búdobásh
kare, aur kahe, ki Un sab qau-
moṉ ke muwáfiq, jo mere girdá-
gird haiṉ, maiṉ bhí apne liye ek
bádsháh banáúṉgá[x]:
15 To tú us ko apná bádsháh
kíjiyo, jise Ḳhudáwand terá Ḳhu-
dá pasand farmáwe[y]; tú apne
bháíoṉ meṉ se ek ko apná bád-
sháh kíjiyo[z]: aur kisí ajnabí ko,
jo terá bháí nahíṉ, apná bádsháh
na kar sakegá.
16 Par use lázim hai, ki apne
liye ghoṛe jam'a na kare[a], aur na
logoṉ ko Misr meṉ pher láwe,
táki us ke liye bahut se ghoṛe
jam'a kareṉ[b]; is liye ki Ḳhudá-
wand ne tumheṉ farmáyá hai[c],
ki Tum us ráh phir kabhí na
jáiyo[d].
17 Aur na bahut sí jorúáṉ kare;
tá aisá na ho ki us ká dil phir
jáe[e]; aur na wuh apne liye bahut
rúpá aur soná jam'a kare.
18 Aur yúṉ hogá, ki jab wuh
apne taḳht i saltanat par julús
kare, to apne wáste Tauret ká

[m] Ist. 12. 5, aur 19. 17. Zab. 122. 5.
[n] Dekho Yar. 18. 18.
[o] Ist. 19. 17.
[p] Hiz. 44. 24.
[q] 2 Taw. 19. 10. Haj. 2. 11. Mal. 2. 7.
[r] Gin. 15. 30. 'Az. 10. 8. Ihís. 4. 4.
[s] Ist. 18. 5, 7.
[t] Ist. 13. 5.
[u] Ist. 13. 11. aur 19. 20.
[x] 1 Sam. 8. 5, 19, 20.
[y] Dekho 1 Sam. 9. 15. aur 10. 24. aur 16. 12. 1 Taw. 22. 10.
[z] Yar. 30. 21.
[a] 1 Sal. 4. 26. aur 10. 26, 28. Zab. 20. 7.
[b] Yas. 31. 1. Hiz. 17. 15.
[c] Ḳhur. 13. 17. Gin. 14. 3, 4.
[d] Ist. 28. 68. Hús. 11. 5. Dekho Yar. 42. 15.
[e] Dekho 1 Sal. 11. 3, 4.

ek nusḳha, jo Láwí káhinoṉ ke
huzúr hai[f], kitáb meṉ likhe:
19 Wuh us ke sáth rahá kare,
aur jab tak jíe, use paṛhá kare[g];
táki wuh Ḳhudáwand apne Ḳhu-
dá se ḍarná síkhe, aur us Tauret
kí sab bátoṉ kí muháfazat kare,
aur in huqúq ko 'amal meṉ láwe:
20 Táki us ká dil us ke bháíoṉ
par buland na ho; aur hukm se
dahine ya báeṉ tajáwuz na kare[h],
táki us kí mamlukat meṉ us kí
aur us ke beṭoṉ kí, baní Isráel
ke darmiyán, 'umr daráz ho.

XVIII BÁB.

1 Káhinoṉ aur Láwíoṉ kí mírás Yahowáh ḳhud hai. 3 Káhinoṉ ká haqq. 6 Láwíoṉ ká baḳhrá. 9 Gair qaumoṉ ke karíh kámoṉ se báz rahná hai. 15 Masíh Músá sá nabí hai; us ká kalám sunná hai. 20 Gustáḳh nabí ko márḍálná hai.

KÁHINOṈ aur Láwíoṉ ká,
ya'ne sáre firqe i Láwí ká
hissa aur mírás baní Isráel meṉ
na hogá[a]; so we Ḳhudáwand
kí qurbáníáṉ aur us kí mírás
kháeṉge[b].
2 Aur un kí mírás un ke bháíoṉ
ke sáth nahíṉ, balki Ḳhudáwand
hí un kí mírás hai, jaisá us ne
unheṉ farmáyá thá.
3 ¶ Aur qaum meṉ se, ya'ne un
se, jo qurbání zabh karte haiṉ
bail yá bheṛ bakrí se, káhinoṉ ká
haqq yih hogá, ki we káhin ko
shána, aur kanpaṭíáṉ, aur jhojh
deṉge[c].
4 Aur tú apne galle meṉ se, aur
apní mai aur tel meṉ se, jo pahle
hásil hotá hai, aur apní bheṛoṉ
kí pashm meṉ se, jo pahle katrí
jáe, use díjiyo[d]:
5 Ki Ḳhudáwand tere Ḳhudá
ne tere sáre firqoṉ meṉ se use
barguzída kiyá hai[e], ki wuh aur
us ke beṭe Ḳhudáwand ke nám
se abad tak ḳhidmat ke liye khaṛe
raheṉ[f].
6 ¶ Agar koí Láwí, jo terí sár-
haddoṉ meṉ se kisí jagah[g], baní
Isráel meṉ se musáfir ho áwe, aur
us jagah jise Ḳhudáwand ne
pasand farmáyá hai[h], baṛí taman-
ná se házir ho:
7 To wuh Ḳhudáwand apne
Ḳhudá ke nám se ḳhidmat kiyá
kare, jis tarah us ke sáre bháí
ya'ne Láwí jo Ḳhudáwand ke
huzúr waháṉ khaṛe rahte haiṉ[i]:
8 Wuh un ke hisse ke barábar
kháne ko páwegá[k]; magar us ká

Peshtar MASÍH se, 1451.

[f] Ist. 31. 9, 26. Dekho 2 Sal. 22. 8.
[g] Yash. 1. 8. Zab. 119. 97, 98.
[h] Ist. 5. 32. 1 Sal. 15. 5.
[a] Gin. 18. 20. aur 26. 62. Ist. 10. 9.
[b] Gin. 18. 8, 9. 1 Qur. 9. 13.
[c] Abb. 7. 30, —34.
[d] Ḳhur. 22. 29. Gin. 18. 12, 24.
[e] Ḳhur. 28. 1. Gin. 3. 10.
[f] Ist. 10. 8. aur 17. 12.
[g] Gin. 35. 2, 3.
[h] Ist. 12. 5.
[i] 2 Taw. 31. 2.
[k] 2 Taw. 31. 4. Naham. 12. 44, 47.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[l] Ahb. 18. 26, 27, 30. Ist. 12. 29, 30, 31.
[m] Ahb. 18. 21. Ist. 12. 31.
[n] Ahb. 19. 26, 31. aur 20. 27. Yas. 8. 19.
[o] Ahb. 20. 27.
[p] 1 Sam. 28. 7.
[q] Ahb. 18. 24, 25. Ist. 9. 4.
[r] Paid. 17. 1.
[s] 18 áyat. Yúh. 1. 45. A'am. 3. 22. aur 7. 37.
[t] Ist. 9. 10.
[u] Khur. 20. 19. 'Ibrán. 12. 19.
[x] Ist. 5. 28.
[y] 15 áyat. Yúh. 1. 45. A'am. 3. 22. aur 7. 37.
[z] Yas. 51. 16. Yúh. 17. 8.
[a] Yúh. 4. 25. aur 8. 28. aur 12. 49, 50.
[b] A'am. 3. 23.

maurúsí mál, jo bápdádon se
milá ho, usí ke tasarruf men
rahegá.
9 ¶ Jab tú us sarzamín men, jo
KHUDÁWAND terá Khudá tujh ko
detá hai, dákhil ho, to tú wahán
kí gurohon ke karíh kám mat
síkhiyo[l].
10 Tum men koí aisá na ho, ki
apne bete yá betí ko ág men
guzar karwáe[m], yá gá,ib kí bát
batáwe, yá burái bhalái ká shu-
gúniyá, yá jádúgar bane[n]:
11 Aur afsúngar na ho[o], na un
dewon se, jo musakhkhar hote
hain, suwál karnewálá, aur sáhir[p],
aur siyáná na ho.
12 Kyúnki we sab, jo aise kám
karte hain, KHUDÁWAND un se
karáhiyat kartá hai; aur aisí
karáhaton ke bá'is se un ko KHU-
DÁWAND terá Khudá tere áge se
dúr kartá hai[q].
13 Tú KHUDÁWAND apne Khudá
ke áge kámil ho[r].
14 Kyúnki we gurohen, jin ko
tú apne áge se hánktá hai, gá,ib-
goíon aur shugúníon kí taraf kán
dhartí hain, par tú jo hai, KHU-
DÁWAND tere Khudá ne tujh ko
ijázat nahín dí, ki aisá kare.
15 ¶ KHUDÁWAND terá Khudá
tere liye, tere hí darmiyán se,
tere hí bháíon men se, merí má-
nind, ek nabí qá,im karegá[s]; tum
us kí taraf kán dhariyo;
16 Us sab kí mánind, jo tú ne
KHUDÁWAND apne Khudá se Hurib
men majma' ke din[t] mángá, aur
kahá, ki Aisá na ho ki main KHU-
DÁWAND apne Khudá kí áwáz phir
sunún, aur aisí shiddat kí ág main
phir dekhún, táki main mar na
jáún[u].
17 Aur KHUDÁWAND ne mujhe
kahá, ki Unhon ne jo kuchh kahá,
so achchhá kahá[x]:
18 Main un ke liye, un ke bháíon
men se, tujh sá ek nabí qá,im
karúngá[y], aur apná kalám us ke
munh men dálúngá[z]; aur jo kuchh
main use farmáúngá, wuh un se
kahegá[a].
19 Aur aisá hogá, ki jo koí merí
báton ko, jinhen wuh merá nám
leke kahegá, na sunegá[b], to main
us se mutálaba karúngá.
20 Lekin wuh nabí, jo aisí gus-
tákhí kare, ki koí bát, jo main ne
use nahín kahí, mere nám se
kahe[c], yá jo aur ma'búdon ke
nám se kahe[d], to wuh nabí qatl
kiyá jáwe.
21 Aur agar tere dil men áwe,
ki main kyúnkar jánún, ki yih bát
KHUDÁWAND kí kahí húí nahín?
22 To ján rakh, ki jab nabí
KHUDÁWAND ke nám se kuchh
kahe, aur wuh, jo us ne kahá hai,
wáqi' na ho, yá púrá na ho, to
wuh bát KHUDÁWAND ne nahín
kahí[e]; balki us nabí ne gustákhí
se kahí hai[f]; tú us se mat dar.

XIX BÁB.

1 *Un shahron kí bábat jo panáhgáhen muqarrar húe.* 4 *Us fáida kí bábat jo aise shahron se khúní ko ho.* 14 *Hamsáe kí hadd ko na hatáná hai.* 15 *Kisí muqaddame men do gawáhon se kam na hon.* 16 *Jhúthe gawáh kí sazá kí bábat.*

JAB KHUDÁWAND terá Khudá
un qaumon ko, jin kí sar-
zamín KHUDÁWAND terá Khudá
tujh ko 'ináyat kartá hai, kát-
dále[a], aur tú un ke qá,im-maqám
ho, aur un ke shahron men aur
un ke gharon men base:
2 To tú us sarzamín ke bích o
bích, jise KHUDÁWAND terá Khudá
terí mírás kar detá hai, tín shahr
judá kíjiyo[b].
3 Tab tú apne liye ek ráh mu-
qarrar kíjiyo, aur apní sarzamín
kí sarhaddon ko, jo KHUDÁWAND
terá Khudá tere qabze men kar
detá hai, tín hisse kíjiyo, táki har
ek khúní bhágke wahán já rahe.
4 ¶ Aur khúní wahán bhágke
jítá rahegá. Us kí sharí'at yih
hai[c]: jo koí apne hamsáe ko ná-
dánistagí se máre, aur wuh us se
pahle us ká kína na rakhtá thá:
5 Maslan, koí shakhs apne ham-
sáe ke sáth lakríán kátne ko
jangal men jáwe, aur kulhárá háth
men utháe, ki lakrí káte, aur
kulhárá daste se nikal jáe, aur us
ke hamsáe ke já lage, aisá ki wuh
mar jáe; to wuh un men se ek
shahr men bhág jáe, aur wuh jítá
bachegá:
6 Aur tá na ho ki ráh ke dúr
hone ke sabab maqtúl ká wáris[d]
apne dil ke josh se qátil ká píchhá
kare, aur us ko já pakre, aur use
qatl kare, hálánki wuh wájib-ul-
qatl nahín; kyúnki wuh áge se is
ká kína na rakhtá thá:
7 Is liye main tujhe farmátá hún,
ki Tú apne liye tín shahr judá
muqarrar kíjiyo.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[c] Ist. 13. 5. Yar. 14. 14, 15. Zak. 13. 3.
[d] Ist. 13. 1, 2. Yar. 2. 8.
[e] Yar. 28. 9. Dekho Ist. 13. 2.
[f] 20 áyat.
[a] Ist. 12. 29.
[b] Khur. 21. 13. Gin. 35. 10, 14. Yash. 20. 2.
[c] Gin. 35. 15. Ist. 4. 42.
[d] Gin. 35. 12.

Peshtar MASÍH se, 1451.

e Paid. 15. 18. Ist. 12. 20.
f Yash. 20. 7, 8.
g Ḳhur. 21. 12, wag. Gin. 35. 16, 24. Ist. 27. 24. Ams. 28. 17.
h Ist. 13. 8. aur 25. 12.
i Gin. 35. 33, 34. Ist. 21. 9. 1 Sal. 2. 31.
k Ist. 27. 17. Aiy. 24. 2. Ams. 22. 28. Hús. 5. 10.
l Gin. 35. 30. Ist. 17. 6. Mat. 18. 16. Yúh. 8. 17. 2 Qur. 13. 1. 1 Tim. 5. 19. 'Ibrán. 10. 28.
m Zab. 27. 12. aur 35. 11.
n Ist. 17. 9. aur 21. 5.
o Ams. 19. 5, 9. Dán. 6. 24.
p Ist. 13. 5. aur 17. 7. aur 21. 21. aur 22. 21, 24. aur 24. 7.

8 Aur agar KHUDÁWAND terá Ḳhudá terá qalamrau baṛháwe[e], jaisá us ne tere bápdádoṉ se qasam karke kahá hai, aur wuh sárá mulk, jo us ne tere bápdádoṉ ko dene kahá, tujhe dewe:

9 So agar tú in sab hukmoṉ par, jo áj ke din maiṉ tujhe batátá húṉ, dhyán rakhke 'amal kare, aur KHUDÁWAND apne Ḳhudá ko dost rakhe, aur hamesha us kí ráhoṉ par chale; to tú un tín shahroṉ par tín shahr aur baṛháiyo[f]:

10 Táki begunáh ká lahú terí zamín par, jise KHUDÁWAND terá Ḳhudá terí mírás kar detá hai, baháyá na jáe, ki ḳhún tujh par ho.

11 ¶ Lekin agar koí shaḳhs, jo apne hamsáe ká kína rakhtá ho, aur us kí ghát meṉ lagá ho, aur us par hamla kare, aur use zaḳhm i kárí máre, ki wuh mar jáe[g], aur un meṉ se kisí shahr meṉ bhág jáe:

12 To us ke shahr ke buzurg log bhejeṉ, aur use waháṉ se pakaṛwá mangwáeṉ, aur maqtúl ke wáris ke hawále kareṉ, ki wuh márḍálá jáe.

13 Tú us par rahm kí nazar na kíjiyo[h]; balki tú be-jurm ke ḳhún ká gunáh baní Isráel meṉ se daf'a kíjiyo[i], táki terá bhalá ho.

14 ¶ Tú apne hamsáe kí hadd ko mat haṭá[k], ki use agle logoṉ ne terí mírás kí sarhadd par, us sarzamín meṉ, jise KHUDÁWAND terá Ḳhudá tujhe mírás detá hai, nasb kiyá hai.

15 ¶ Ek shaḳhs kí badkárí aur gunáh par ek gawáh bas nahíṉ; balki do, yá tín gawáhoṉ se har ek bát sábit hotí hai[l].

16 ¶ Agar koí jhúṭhá gawáh uṭhe, ki kisí shaḳhs par burái kí gawáhí de[m]:

17 To we donoṉ, jin meṉ ḳhusúmat hai, KHUDÁWAND ke huzúr káhinoṉ aur qázíoṉ ke áge[n], jo un dinoṉ meṉ honge, khaṛe howeṉ;

18 Aur qází kamál tahqíqát kareṉ; so agar wuh gawáh jhúṭhá nikle, aur us ne apne bhái par jhúṭhí gawáhí dí ho;

19 To tum us se wuh sulúk kíjiyo, jo us ne cháhá thá, ki apne bhái se kare[o]; tú is tarah sharr ko apne darmiyán se daf'a kíjiyo[p];

20 Táki báqí log suneṉ, aur dahshat kháeṉ, aur áge ko tumháre darmiyán aisí sharárat phir na kareṉ[q].

21 Aur terí ánkh murúwat na kare[r]; ki ḳhún ká badlá ḳhún, ánkh ká badlá ánkh, dánt ká badlá dánt, háth ká badlá háth, aur páṉw ká badlá páṉw hogá[s].

q Ist. 17. 13. aur 21. 21.
r 13 áyat.
s Ḳhur. 21. 23, 24. Ahb. 24. 20. Mat. 5. 38.

XX BÁB.

1 Jab logoṉ ko jang karná paṛe, káhin unheṉ himmat bándhne ko kyúṉkar targíb deweṉ. 5 Bábat mansabdároṉ kí manádí kí, ki kaun log laṛái se fárig raheṉ. 10 Un shahroṉ ke sáth, jo sulh ká paigám manzúr kareṉ, yá radd kardeṉ, kyá karná hogá. 16 Kaun shahr haram kie jáweṉ. 19 Muhásare ke waqt mewadár daraḳhtoṉ ká káṭḍálná man'a hai.

AUR jab tú jang ke liye apne dushmanoṉ ká sámhná kare, aur dekhe, ki un ke ghoṛe, aur gáṛíáṉ[a], aur lashkar tujh se afzúd haiṉ, to tú un se ḳhauf na kar; kyúṉki KHUDÁWAND terá Ḳhudá, jo tujhe Misr kí sarzamín se chhuṛá láyá, tere sáth hai[b]:

2 Aur yúṉ hogá, ki jab tum jang ke liye un ke nazdík jáo, to káhin áge baṛhke logoṉ se ḳhitáb kare:

3 Aur un se kahe, ki Ai baní Isráel, suno; tum áj ke din apne dushmanoṉ se nazdík húe ho, ki un se qitál karo; so tumháre dil hirásán na hoṉ; tum ḳhauf na karo, aur mat kámpo, aur in se dahshat na kháo:

4 Kyúṉki KHUDÁWAND tumhárá Ḳhudá tumháre sáth játá hai, ki tumhárí taraf se tumháre dushmanoṉ ke sáth qitál kare[c], aur tumheṉ bacháwe.

5 ¶ Aur we, jo mansabdár haiṉ, lashkar meṉ manádí kareṉ, aur kaheṉ, ki Tum meṉ kaun shaḳhs hai, jis ne nayá ghar banáyá ho, aur Ḳhudá ke nám se use musharraf na kiyá ho[d]? to wuh rawána ho, aur apne ghar ko phir jáe, tá na howe ki wuh jang meṉ qatl ho, aur dúsrá shaḳhs use musharraf kare.

6 Aur kaun shaḳhs hai, jis ne tákistán lagáyá ho, aur us ke mewe meṉ hanoz tasarruf nahíṉ kiyá? wuh bhí rawána ho, aur apne ghar ko phir jáe, tá na ho ki wuh jang meṉ márá jáe, aur dúsrá koí us meṉ tasarruf kare:

7 Aur kaun shaḳhs hai, jis ne kisí 'aurat se apní mangní kí hai,

a Dekho Zab. 20. 7. Yas. 31. 1.
b Gin. 23. 21. Ist. 31. 6, 8. 2 Taw. 13. 12. aur 32. 7, 8.
c Ist. 1. 30. aur 3. 22. Yash. 23. 10.
d Dekho Naham. 12. 27. Zab. 30, sarnáma.

Peshtar MASÍH se, 1451.

aur wuh use apne pás nahíṉ láyá[e]?
to wuh bhí rawána ho, aur apne
ghar ko phir jáwe, tá na ho ki
wuh un meṉ qatl ho, aur dúsrá
use le.
8 Aur mansabdár logoṉ se yih
bhí kaheṉ, ki Kaun shaḳhs hai,
jo tarsán aur larzán hai[f]? so
rawána howe, aur apne ghar phir
jáe ; na ho ki us ke bháioṉ ke dil
us ke dil kí mánind tarsán ho
jáeṉ.
9 Aur jab mansabdár yih sab
kuchh lashkar se kah chukeṉ, to
lashkar ke sargurohoṉ ko lashkar
ke áge kareṉ.
10 ¶ Aur jab tú qitál ke liye
kisí shahr se nazdík ho, to pahle
sulh ká paigám kar[g]:
11 Tab yúṉ hogá, ki agar unhoṉ
ne sulh qabúl kí, aur darwáze
khol dí,e, to sárí ḳhalq, jo us
shahr meṉ hai, terí ḳhirájguzár
hogí, aur terí ḳhidmat karegí.
12 Aur agar we tujh se sulh na
kareṉ, balki tujh se qitál kareṉ,
to tú us ká muhásara kar.
13 Aur jab Ḳhudáwand terá
Ḳhudá use tere qabze meṉ kar
dewe, to waháṉ ke har ek mard
ko talwár kí dhár se qatl kar[h].
14 Magar 'auratoṉ, aur laṛkoṉ,
aur mawáshí ko, us sab samet, jo
us shahr meṉ ho, lúṭ le[i]: aur tú
apne dushmanoṉ kí lúṭ ko, jo
Ḳhudáwand tere Ḳhudá ne tujhe
dí hai, kháiyo[k]:
15 Tú un sab shahroṉ se, jo
tujh se bahut dúr haiṉ, aur un
qaumoṉ ke shahroṉ meṉ se yúṉhí
kíjiyo.
16 Lekin in qaumoṉ ke shahroṉ
meṉ, jinheṉ Ḳhudáwand terá
Ḳhudá terí mírás kar detá hai,
kisí chíz ko, jo sáṉs letá hai, jítá
na chhoṛiyo:
17 Balki tú in ko haram kíjiyo[l],
Hittí, aur Amúrí, aur Kan'ání,
aur Farizzí, aur Hawí, aur Ya-
búsí ko, jaisá Ḳhudáwand tere
Ḳhudá ne tujhe hukm kiyá hai.
18 Táki we apne sáre karíh kám,
jo unhoṉ ne apne ma'búdoṉ se
kí,e, tum ko na sikhláeṉ[m], ki tum
Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke gu-
náhgár hojáo[n].
19 ¶ Jab tum kisí shahr ko is
iráde se, ki laṛái karke use le lo,
muddat tak muhásara kí,e raho,
to tabar chaláke us ke daraḳhtoṉ

e Ist. 24. 5.
f Qáz. 7. 3.
g 2 Sam. 20. 18, 20.
h Gin. 31. 7.
i Yash. 8. 2.
k Yash. 22. 8.
l Gin. 21. 2, 3, 35. aur 33. 52. Ist. 7. 1, 2. Yash. 11. 14.
m Ist. 7. 4. aur 12. 30, 31. aur 18. 9.
n Ḳhur. 23. 33.

ko ḳharáb na kíjiyo ; cháhiye ki
tú un ká mewa kháwe ; so tú
unheṉ káṭ na ḍáliyo, táki tere
nazdík muhásare ke kám meṉ
áweṉ ; kyúṉki maidán ke daraḳht
ádmi kí zindagí haiṉ.
20 Magar un daraḳhtoṉ ko, jo
terí dánist meṉ kháne se kám ke
na hoṉ, ḳharáb kar, aur káṭ ḍál,
aur us shahr ke muqábil, jo tujh
se laṛtá hai, burj baná, jab tak ki
wuh tere qábú meṉ áwe.

XXI BAB.

1 Us qatl ke liye jab ki qátil ma'lúm na húá kyúṉkar kafára diyá jáwe. 10 Asír 'auratoṉ ke sáth kyúṉkar byáh kareṉ. 15 Ragbat ke bá'is palauṭhe ká haqq chhínke dúsre ko dená man'a hai. 18 Gardankash beṭe ko sangsár karná hai. 22 Mujrim kí lásh daraḳht par se rát bhar na laṭkí rahe.

AGAR us sarzamín meṉ, jis ká
Ḳhudáwand terá Ḳhudá
tujhe wáris kartá hai, kisí kí lásh
paṛí húí mile, aur daryáft na ho,
ki us ká qátil kaun hai ;
2 Tab tere buzurg, aur tere sáre
qází báhir nikleṉ, aur un bastíoṉ
ko, jo maqtúl ke girdágird haiṉ,
nápeṉ :
3 Aur yúṉ hogá, ki us shahr ke
buzurg, jo maqtúl se bahut nazdík
haiṉ, ek bachhiyá leṉ, jis se hanoz
kuchh ḳhidmat na kí gaí ho, aur
júe tale na áí ho ;
4 Aur shahr ke buzurg us bach-
hiyá ko ek saḳht darre meṉ, jo
na jotá gayá ho, na us meṉ kuchh
boyá gayá ho, le jáeṉ, aur us
darre meṉ us bachhiyá kí gardan
káṭeṉ.
5 Tab we káhin, jo baní Láwí
haiṉ, nazdík áweṉ ; kyúṉki Ḳhu-
dáwand tere Ḳhudá ne unhíṉ ko
intiḳháb kiyá hai, ki us kí ḳhid-
mat kareṉ[a], aur Ḳhudáwand ká
nám leke barakat baḳhsheṉ, aur
unhíṉ ke suḳhan se har ek jhagṛá,
aur har ek zarb faisal hogí[b].
6 Phir us shahr ke sáre buzurg,
jo maqtúl se nazdík haiṉ, us
bachhiyá par, jo darre meṉ
gardan márí gaí, apne háth
dhoeṉ[c];
7 Aur boleṉ, aur kaheṉ, ki Ha-
máre háthoṉ se yih ḳhún nahíṉ
húá, na hamárí ánkhoṉ ne dekhá.
8 Ai Ḳhudáwand, apne baní
Isráel ká kafára le, jinheṉ tú ne
naját baḳhshí hai, aur ḳhún i
náhaqq apne baní Isráel kí gardan

Peshtar MASÍH se, 1451.

a Ist. 10. 8. 1 Taw. 23. 13.
b Ist. 17. 8, 9.
c Dekho Zab. 19. 12. aur 26. 6. Mat. 27. 24.

Peshtar MASÍH se, 1451.

par mat rakh[d]; tab us ke ḳhún ká kafára unheṉ baḳhsháegá.

9 So jis waqt tú wuh kare, jo KHUDÁWAND ke nazdík durust hai, to tú ḳhún i náhaqq ko apne darmiyán se daf'a karegá[e].

10 ¶ Aur jab tú qitál ke liye apne dushmanoṉ par ḳhurúj kare, aur KHUDÁWAND terá Ḳhudá un ko tere háthoṉ meṉ giriftár kare, aur tú unheṉ asír kar láe;

11 Aur un asíroṉ meṉ ḳhúbsúrat 'aurat dekhe, aur terá jí use cháhe, ki tú use apní jorú banáwe:

12 To tú use apne ghar meṉ lá, us ká sir muṉḍwá aur nákhun kaṭwá;

13 To wuh asírí ká libás utáre, aur tere ghar meṉ rahe, aur ek mahína bhar apne báp aur apní má ke sog meṉ baiṭhe[f]; ba'd us ke tú us ke sáth ḳhalwat kar, aur us ká ḳhasam ban; wuh terí jorú bane.

14 Ba'd us ke agar tú us se ḳhushwaqt na ho, to jaháṉ wuh cháhe, use jáne de; par tú use naqdí ke 'iwaz hargiz bech nahíṉ saktá, na tú us se kuchh fáida le saktá hai; kyúṉki tú ne use ruswá kiyá[g].

15 ¶ Agar kisí kí do jorúáṉ hoṉ, aur ek mahbúb aur dúsrí mabgúz ho[h]; aur mahbúb aur mabgúz donoṉ se laṛke hoṉ; aur palauṭhá beṭá mabgúz se ho;

16 To yúṉ hogá, ki jab wuh apne beṭoṉ par mál kí taqsím kare, to mahbúb ke beṭe ko mabgúz ke beṭe par, jo filhaqíqat palauṭhá hai, fauqiyat na de[i]:

17 Balki wuh mabgúz ke beṭe ko apne sab mál se dúná hissa deke palauṭhá ṭhahráwe[k]; kyúṉki wuh us kí auwal qúwat ká hai[l], aur palauṭhe hone ká haqq usí ká hai[m].

18 ¶ Agar kisí ká beṭá gardankash aur magrá ho, jo apne báp aur apní má kí farmánbardárí na kare, aur we har chand use tambíh kareṉ, par wuh un ká shanawá na ho:

19 Tab us ká báp aur us kí má use pakṛeṉ, aur us shahr ke buzurgoṉ ke pás, us jagah ke darwáze par láeṉ:

20 Aur waháṉ ke buzurgoṉ se jáke kaheṉ, ki Yih hamárá beṭá gardankash aur magrá hai; hargiz hamárí bát nahíṉ mántá; baṛá hí kháú aur kaifí hai.

21 To us ke shahr ke log us par patthráo kareṉ, ki wuh mar jáe. Tú sharír ko apne darmiyán se yúṉ daf'a kíjiyo[n], táki sáre baní Isráel suneṉ, aur ḍareṉ[o].

22 ¶ Aur agar kisí ne kuchh aisá gunáh kiyá ho, jis se us ká qatl wájib ho[p], aur tú use daraḳht meṉ laṭkáwe, aur wuh qatl kiyá jáwe:

23 To us kí lásh rát bhar daraḳht par rahne na díjiyo[q]; balki tú us hí din use gáṛ de; kyúṉki wuh, jo pháṉsí diyá játá hai, Ḳhudá ká mal'ún hai[r]; is liye cháhiye ki terí zamín, jis ká wáris KHUDÁWAND terá Ḳhudá tujh ko kartá hai, nápák na kí jáwe[s].

XXII BÁB.

1 *Bháíoṉ par murúwat karná hai.* 5 *Mard kí poshák cháhiye ki 'aurat kí poshák se aur ḍaul kí ho.* 6 *Má bachchoṉ ke sáth na pakarná hai.* 8 *Ghar ke úpar cháhiye ki áṛ ke wáste díwár bane.* 9 *Mutafarriq chízoṉ kí ámezish na karná.* 12 *Poshák ki jhálaroṉ kí bábat.* 13 *Us ko, jo apní jorú par tuhmat lagáwe, kyá sazá ho.* 20, 22, 28 *Ziná kí bábat.* 25 *Laṛkí kí 'izzat lene kí bábat.* 30 *Gotrgaman kí bábat.*

TU' aisá na kíjiyo, ki apne bháí ke bail aur bheṛ ko jo khoí jáe dekhke, un ke hál se gáfil ho[a]: balki zarúr hai, ki tú unheṉ apne bháí ke pás phir láwe.

2 Aur agar terá bháí tere muttasil na ho, yá tú use pahchántá na ho, to tú use apne ghar meṉ le á, aur use apne pás rahne de, jab tak ki terá bháí us kí talásh kare; to tú use phir díjiyo.

3 Aur jo tú us ká gadhá, yá us kí poshák páwe, tab bhí aisáhí kíjiyo; apne bháí kí har ek chíz se, jo us pás se gum ho, aur tú use páwe, tú yúṉ hí kíjiyo; tú in ke hál se gáfil na rahiyo.

4 ¶ Aisá na ho, ki tere bháí ká gadhá yá bail ráh meṉ gir paṛe, aur tú dekhke un se tagáful kare[b]: tú us ke sáth use uṭháke khaṛá kar.

5 ¶ 'Aurat par mardána libás na ho, aur mard zanána poshák na pahine; kyúṉki KHUDÁWAND terá Ḳhudá un sab se, jo aisá karte haiṉ, nafrat kartá hai.

6 ¶ Agar ráh chalte kisí parinde ká áshiyána daraḳht par yá zamín

[d] Yún. 1. 14.
[e] Ist. 19. 13.
[f] Dekho Zab. 45. 10.
[g] Paid. 34. 2. Ist. 22. 29. Qáz. 19. 24.
[h] Paid. 29. 33.
[i] 1 Taw. 5. 2. aur 26. 10. 2 Taw. 11. 19, 22.
[k] Dekho 1 Taw. 5. 1.
[l] Paid. 49. 3.
[m] Paid. 25. 31, 33.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[n] Ist. 13. 5. aur 19. 19, 20. aur 22. 21, 24.
[o] Ist. 13. 11.
[p] Ist. 19. 6. aur 22. 26. A'am. 23. 29. aur 25. 11, 25. aur 26. 31.
[q] Yash. 8. 29. aur 10. 26, 27. Yúh. 19. 31.
[r] Gal. 3. 13.
[s] Ahb. 18. 25. Gin. 35. 34.
[a] Ḳhur. 23. 4.
[b] Ḳhur. 23.

Peshtar MASÍH se, 1451.

par tujhe dikháí de, ḳhwáh us
meṉ bachche hoṉ ḳhwáh anḍe,
aur má bachchoṉ par yá anḍoṉ
par baiṭhí húí ho, to tú bachchoṉ
ko má samet mat pakṛiyo[c]:
7 Balki tú má ko chhoṛ díjiyo,
aur bachchoṉ ko apne liye líjiyo,
táki terá bhalá ho[d], aur terí 'umr
daráz ho.
8 ¶ Jab tú nayá ghar banáwe,
to apní chhaṭ par áṛ ke liye díwár
baná, tá na howe ki koí waháṉ se
gire, aur tú apne ghar meṉ ḳhún
ká sabab ho.
9 ¶ Tú apne tákistán meṉ do
qism ke bíj na boiyo[e], tá na howe
ki tere boe húe bíj kí firáwání aur
tákistán ká hásil donoṉ haram ho
jáeṉ.
10 ¶ Tú hal meṉ bail ke sáth
gadhá mat chaláiyo[f].
11 ¶ Tú muḳhtalif bináwat ká
kapṛá, jaise sút aur súf se milá
húá, mat pahiniyo[g].
12 ¶ Tú apní us poshák ke
cháron konoṉ meṉ, jise tú oṛhtá
hai, jhálar lagáiyo[h].
13 ¶ Agar koí jorú kare, aur us
se ḳhalwat kare, aur ba'd us ke
us se bugz rakhe[i];
14 Aur us kí mazammat kare,
aur us ko 'aib lagáwe, aur kahe,
ki Maiṉ ne is 'aurat se byáh kiyá,
aur jab maiṉ us pás gayá, to
maiṉ ne use bákira na páyá;
15 To us laṛkí ke má-báp us
kí bakárat kí nisháníáṉ leke us
ke darwáze par buzurgoṉ ke
huzúr láweṉ:
16 Aur us laṛkí ká báp buzurgoṉ
se kahe, ki Maiṉ ne apní beṭí is
shaḳhs ko byáh dí hai; ab yih us
se bugz rakhtá hai:
17 Aur dekho, wuh us kí mazam-
mat kartá hai, aur kahtá hai, ki
Maiṉ ne terí beṭí ko bákira na
páyá: so merí beṭí kí bakárat kí
nisháníáṉ ye haiṉ; aur wuh chádar
shahr ke buzurgoṉ ke sámhne
bichháyá jáwe:
18 Tab shahr ke buzurg us
shaḳhs ko pakaṛke sazá deṉ:
19 Aur we us se sau misqál rúpá
táwán leweṉ, aur laṛkí ke báp ko
deṉ; is liye ki us ne baní Isráel
meṉ kí bákira ko badnám kiyá;
aur wuh us kí jorú baní rahegí;
wuh tá zindagí us ko taláq na
de.
20 Par agar yih bát sach nikle,
aur laṛkí kí bakárat kí nisháníáṉ
páí na jáeṉ:
21 To wuh us laṛkí ko us ke
má-báp ke ghar ke darwáze par
nikáleṉ, aur us kí bastí ke log
us par patthráo kareṉ, ki wuh
mar jáe; kyúṉki us ne baní Isráel
meṉ sharárat kí, ki apne báp ke
ghar meṉ harámkárí kí; so tú
sharr ko apne darmiyán se daf'a
kíjiyo[k].
22 ¶ Agar koí mard shauhar-
wálí 'aurat se ziná karte páyá
jáe, to we donoṉ márḍále jáweṉ[l],
zání aur zániya; so tú baní Isráel
meṉ se sharr ko daf'a kíjiyo.
23 ¶ Jo laṛkí ki bákira hai, aur
wuh kisí kí mangetar ho[m], aur koí
aur shaḳhs use shahr meṉ páke
us se ham-kanár ho:
24 To tum un donoṉ ko us shahr
ke darwáze par nikál láo, aur un
par patthráo karke un donoṉ ko
qatl karo: laṛkí ko, is liye ki us
ne shahr meṉ hote húe chíḳheṉ na
máríṉ; aur mard ko, is liye ki us
ne apne hamsáe kí jorú ko ruswá
kiyá[n]; so tú sharr ko apne dar-
miyán se daf'a kíjiyo[o].
25 ¶ Lekin agar koí mard ek
laṛkí ko, jo kisí kí mangetar hai,
maidán meṉ páwe, aur mard jabr
karke us se mil baiṭhe, to faqat
wuh mard, jo us ke sáth mil baiṭhá,
márḍálá jáe:
26 Par us laṛkí ko kuchh na
kíjiyo, ki laṛkí ká aisá gunáh
nahíṉ ki qatl kí jáwe; kyúṉki yih
mu'ámala aisá hai, jaise koí apne
hamsáe par hamla kare aur use
qatl kare:
27 Kyúṉki us ne laṛkí ko maidán
meṉ páyá, aur wuh mangetar laṛkí
chilláí; waháṉ koí na thá, jo use
chhuṛáwe.
28 ¶ Agar koí bákira laṛkí ko
páwe, jo kisí kí mangetar na ho,
aur use pakaṛke us se hambistar
ho[p], aur we pakṛe jáeṉ:
29 To wuh mard, jo us ke sáth
hambistar húá, laṛkí ke báp ko
pachás misqál rúpá de, aur use
apní jorú kare; kyúṉki us ne use
ruswá kiyá[q], aur use tá dam i zíst
taláq na de.
30 ¶ Koí apne báp kí jorú ko na
le[r], aur apne báp kí barahnagí
záhir na kare[s].

Peshtar MASÍH se, 1451.

c Ahb. 22. 28.
d Ist. 4. 40.
e Ahb. 19. 19.
f Dekho 2 Qur. 6. 14, 15, 16.
g Ahb. 19. 19.
h Gin. 15. 38. Mat. 23. 5.
i Qáz. 15. 1, 2.
k Ist. 13. 5.
l Ahb. 20. 10. Yúh. 8. 5.
m Mat. 1. 18, 19.
n Ist. 21. 14.
o 21, 22 áyateṉ.
p Ḳhur. 22. 16, 17.
q 24 áyat.
r Ahb. 18. 18. aur 20. 11. Ist. 27. 20. 1 Qur. 5. 1.
s Dekho Hiz. 16. 8.

Peshtar Masíh se, 1451.

XXIII BÁB.

1 Kaun log jamá'at men shámil hon, yá na hon. 9 Cháhiye ki fauj áp ko har ek palíd chíz se mahfúz rakhe. 15 Bhágnewále gulám kí bábat. 17 Kasbí o gándú kí bábat. 18 Ghinaune hadyon kí bábat. 19 Súdkhorí kí bábat. 21 Nazron kí bábat. 24 Paráye ke mál ko nuqsán karne kí bábat.

JIS ke khusiye kuchle gae hon,
yá álat kát dálí gaí ho, to
wuh Khudáwand kí jamá'at men
dákhil na howe.
2 Harámí bachcha aur us kí
daswín pusht tak Khudáwand kí
jamá'at men koí dákhil na howe.
3 Aur 'Ammúní, aur Moábí Khu-
dáwand kí jamá'at men daswín
pusht tak dákhil na hon[a]; we
kadhí Khudáwand kí jamá'at men
dákhil na howen.
4 Is liye ki unhon ne, jab ki tum
Misr se nikle, ráh men rotíán láke
tum se muláqát na kí[b]; aur is
liye ki we Ba'úr ke bete Bala'ám
ko Fatúr se, jo Arám-nahraim men
hai, bulá láe, táki tujh par la'nat
kare[c].
5 Lekin Khudáwand tere Khudá
ne na cháhá, ki Bala'ám kí sune;
aur Khudáwand tere Khudá ne
tere liye la'nat ko barakat se
badal kiyá; kyúnki Khudáwand
tere Khudá ne tujh ko dost rakhá.
6 Tá dam i zíst aur abad tak un
kí khairiyat aur bhaláí na chá-
hiyo[d].
7 ¶ Aur kisí Adúmí se nafrat
na rakhiyo; kyúnki wuh terá bháí
hai[e]; aur kisí Misrí se nafrat na
kíjiyo; kyúnki tú us kí sarzamín
men musáfir thá[f].
8 Un kí tísrí pusht ke, jo larke
paidá hon, to Khudáwand kí
jamá'at men dákhil howen.
9 ¶ Jab ki fauj tere dushmanon
par khurúj kare, to har ek palíd
chíz se apne tain mahfúz rakhiyo.
10 ¶ Agar tumháre darmiyán
koí shakhs us nápákí se, jo rát ko
wáqi' hotí hai, najis ho jáe, to
wuh khaimagáh se báhar nikal
jáwe, aur phir khaimagáh men na
áwe[g];
11 Lekin shám ke waqt pání se
gusl kare[h], aur jab áftáb gurúb
ho chuke, to khaimagáh men phir
áwe.
12 ¶ Aur khaimagáh ke báhar
ek maqám hogá, aur tú wahán
báhar nikalkar jáyá kíjiyo:
13 Aur tere pás tere hathyár ke

[a] Naham. 13. 1, 2.
[b] Dekho Ist. 2. 29.
[c] Gin. 22. 5, 6.
[d] 'Az. 9. 12.
[e] Paid. 25. 24, 25, 26. 'Abad. 10, 12.
[f] Khur. 22. 21. aur 23. 9. Ahb. 19. 34. Ist. 10 19.
[g] Ahb. 15. 16.
[h] Ahb. 15. 5.

sáth ek khurpí ho; aur jis waqt
tú báhar jáke baithe, tú us se
khodiyo, aur phirke fuzle ko chhi-
páiyo:
14 Is liye ki Khudáwand terá
Khudá terí khaimagáh ke dar-
miyán phirá kartá hai[i], táki tujhe
bacháwe, aur tere dushmanon ko
tere ikhtiyár men kare; so terí
khaimagáh pák rahe, tá na howe
ki wuh tere darmiyán nápákí páe,
aur tujh se rúgardán ho.
15 ¶ Agar kisí ká gulám apne
áqá se bhágke tujh pás panáh
mánge, to tú use us ke áqá ke
hawále mat kar[k];
16 Wuh tere makánon men se,
jis jagah cháhe, tere sáth rahe;
kisí ek men tere makánon men se,
jo use achchhá ma'lúm ho: so tú
use taklíf na dená[l].
17 ¶ Na Isráel kí betíon men
koí fáhisha ho[m], na Isráel ke beton
men koí muglim ho[n].
18 Tú kisí fáhisha kí kharchí,
yá kutte kí qímat, kisí nazr ke liye
Khudáwand apne Khudá ke ghar
men dákhil na karná; Khudá-
wand terá Khudá un donon se
nafrat kartá hai.
19 ¶ Tú apne bháí ko súdí rúpe,
yá súdí ta'ám, yá aur koí chíz
súdí 'áriyat, aur qarz mat díjiyo[o].
20 Tú musáfir ko súdí qarz de
saktá hai[p]; par apne bháí ko súdí
qarz mat díjiyo, táki Khudáwand
terá Khudá us sarzamín men, jis
ká tú wáris hone játá hai, jis jis
kám men tú dastandáz ho, tujhe
barakat dewe[q].
21 ¶ Jab tú Khudáwand apne
Khudá kí kuchh nazr mán chuká,
to us ke adá karne men tákhír na
kar[r]; is liye ki Khudáwand terá
Khudá tujh se us ka tálib hogá;
so tú gunáhgár thahregá.
22 Lekin agar tú kuchh nazr na
máne, tú gunáhgár nahín.
23 Jo kuchh tere munh se niklá,
to us kí, us nazr ke muwáfiq, jo
tú ne Khudáwand apne Khudá
ke liye khushí se mání hai, aur jis
ká tú ne apne munh se iqrár kiyá
hai, hoshyárí se muháfazat kar[s].
24 ¶ Jab tú apne hamsáe ke
tákistán men dákhil ho, to tú
jitne angúr cháhe apní khushí se
khá, lekin apne bartan men na
rakh.
25 Jab tú apne hamsáe ke khet

Peshtar Masíh se, 1451.

[i] Ahb. 26. 12.
[k] 1 Sam. 30. 15.
[l] Khur. 22. 21.
[m] Ahb. 19. 29. Dekho Ams. 2. 16.
[n] Paid. 19. 5. 2 Sal. 23. 7.
[o] Khur. 22. 25. Ahb. 25. 36, 37. Naham. 5. 2, 7. Zab. 15. 5. Lúq. 6. 34, 35.
[p] Dekho Ahb. 19. 34. Ist. 15. 3.
[q] Ist. 15. 10.
[r] Gin. 30. 2. Wá'iz 5. 4, 5.
[s] Gin. 30. 2. Zab. 66. 13, 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

men dákhil ho, to tú apne háth se
bálen tor [t], par apne bháí ká khet
daránti se mat kát.

[t] Mat. 12. 1. Marq. 2. 23. Lúq. 6. 1.

XXIV BÁB.

1 *Taláq karne kí bábat.* 5 *Jis kí shádí hál men húí, so jang karne ko fauj men shámil na ho.* 6, 10 *Girau kí bábat.* 7 *Ádmíon ko chorí men pakarne kí bábat.* 8 *Bars kí bábat.* 14 *Mazdúrí ko adá karná hai.* 16 *'Adálat kí bábat.* 19 *Garíb gurbá par shafaqat karne kí bábat.*

AGAR koí 'aurat se nikáh kare,
aur us ká khasam ho, aur
ba'd us ke aisá ho ki wuh us kí
nigáh men 'azíz na ho, is sabab
se ki us ne us men kuchh makrúh
bát páí, to wuh us ká taláqnáma
likhke us ke háth de [a], aur use
apne ghar se báhir kare.
2 Aur jab wuh us ke ghar se
nikal gaí, aur jáke dúsre mard kí
húí:
3 Aur dúsrá shauhar bhí us se
nákhush ho jáe, aur us ká taláq-
náma likhke us ke háth men dewe,
aur apne ghar se nikál de, yá yih
dúsrá use jorú karke mar jáe:
4 To rawá nahín ki us ká pahlá
shauhar, jis ne use nikál diyá thá,
use phir le, aur ba'd us ke ki wuh
nápák ho chukí, use phir apní
jorú kare [b]; kyúnki KHUDÁWAND
us se karáhiyat rakhtá hai: so tú
us zamín ko, jis ká wáris KHU-
DÁWAND terá Khudá tujhe kartá
hai, nápák mat kar.
5 ¶ Jab kisí ká nayá byáh howe,
to wuh jang ke liye khurúj na
kare [c], aur use koí kisí kám par
na bheje; balki sál bhar apne ghar
men fárig rahe, aur apní jorú ke
sáth khush rahe [d].
6 ¶ Koí shakhs kisí kí chakkí
ke níche ká, yá úpar ká pát girau
na le; kyúnki we ádmí kí zindagí
girau lete hain.
7 ¶ Agar koí bháíon baní Isráel
men se kisí ko chorí men pakre,
aur use kám men láe, aur use
bech dále, to wuh chor mará jáe [e],
aur tú sharr ko apne darmiyán
men se daf'a kar [f].
8 ¶ Korh kí bímárí se khabar-
dár rah [g], aur koshish se ta,ammul
kar, aur Láwí káhinon ke farmán
ke mutábiq 'amal kar; jaisá main
ne unhen hukm kiyá hai, waisáhí
hoshyárí kíjiyo.
9 Yád kar [h], ki KHUDÁWAND tere
Khudá ne, jab tum Misr se nikle,
ráh men Maryam se kyá kiyá [i].

[a] Mat. 5. 31. aur 19. 7. Marq. 10. 4.
[b] Yar. 3. 1.
[c] Ist. 20. 7.
[d] Ams. 5. 18.
[e] Khur. 21. 16.
[f] Ist. 19. 19.
[g] Ahb. 13. 2. aur 14. 2.
[h] Dekho Lúq. 17. 32. 1 Qur. 10. 6.
[i] Giu. 12. 10.

1490.

10 ¶ Jab tú apne bháí ko koí
chíz 'áriyat yá qarz dewe, to us
ke girau lene ko us ke ghar men
mat ghus;
11 Balki tú báhar khará rah,
aur wuh shakhs, jise tú ne kuchh
'áriyat diyá hai, áp apná girau
tere pás láwe.
12 Phir agar wuh shakhs miskín
ho, to us ke girau ke sáth mat
soiyo:
13 Tú jab áftáb gurúb hone
lage, us ká girau use phir dená [k],
táki wuh apne orhne ke sáth
sowe, aur tere liye du'á kare [l]:
so tujhe KHUDÁWAND tere Khudá
ke áge sawáb hogá [m].
14 ¶ Tú apne garíb aur muhtáj
chákar par zulm na karná [n],
khwáh wuh tere bháíon men se
ho, khwáh musáfir, jo terí zamín
par tere phátakon ke andar rah-
tá ho.
15 Tú usí din us se peshtar ki
áftáb gurúb ho, us kí mazdúrí de
dáliyo [o]; kyúnki wuh garíb hai,
aur us ká dil us hí men hai; na
ho ki KHUDÁWAND se terí faryád
kare [p], aur tú gunáhgár thahre.
16 Aulád ke badle bápdáde
máre na jáen, na bápdádon ke
badle aulád qatl kí jáen [q]: har ek
apne hí gunáh ke sabab márá
jáegá.
17 Tú musáfir aur yatím kí
'adálat men inhiráf mat kar [r], aur
na bewa ká kaprá girau le [s];
18 Aur yád kar, ki tú Misr men
asír thá [t], aur KHUDÁWAND tere
Khudá ne tujhe wahán se chhu-
ráyá; is liye main tujhe hukm
kartá hún, ki tú yún kar.
19 ¶ Jab tú apne khet men apná
hásil káte, aur ek púlá khet men
bhúlke chhore, to us ke lene ko
phir mat já [u]: wuh musáfir, aur
yatím, aur bewa ke liye rahe:
táki KHUDÁWAND terá Khudá tere
háth ke sáre kámon men tujhe
barakat bakhshe [x].
20 Jab tú apne zaitún ke da-
rakht ko hiláwe, to us ke ba'd us
kí shákhon ko mat jhár, balki
wuh musáfir, aur yatím, aur bewa
ke liye rahe:
21 Jab tú apne tákistán ke
angúr jam'a kare, to us ke ba'd
us kí khoshachíní mat kíjiyo;
wuh musáfir, aur yatím, aur bewa
ke liye rahe.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[k] Khur. 22. 26.
[l] Aiy. 29. 13. 2 Qur. 9. 13, 14. 2 Tim. 1. 18.
[m] Ist. 6. 25. Zab. 106. 31. aur 112. 9. Dán. 4. 27.
[n] Mal. 3. 5.
[o] Ahb. 19. 13. Yar. 22. 13. Ya'q. 5. 4.
[p] Ya'q. 5. 4.
[q] 2 Sal. 14. 6. 2 Taw. 25. 4. Yar. 31. 29, 30. Hiz. 18. 20.
[r] Khur. 22. 21, 22. Ams. 22. 22. Yas. 1. 23. Yar. 5. 28. aur 22. 3. Hiz. 22. 29. Zak. 7. 10. Mal. 3. 5.
[s] Khur. 22. 26.
[t] 22 áyat. Ist. 16. 12.
[u] Ahb. 19. 9, 10. aur 23. 22.
[x] Ist. 15. 10. Zab. 41. 1. Ams. 19. 17.

Peshtar MASÍH se, 1451.

22 Aur yád kar ki tú Misr kí sarzamín men̲ gulám thá[y]: is hí liye main̲ tumhen̲ farmátá hún̲, ki yún̲ kar.

XXV BÁB.

1 *Chálís koron̲ se ziyáda na márná.* 4 *Bail ká munh̲ na bándhná.* 5 *Bháí ke liye nasl jári karne kí bábat.* 11 *Behayá 'aurat kí bábat.* 13 *Chhoṭe baṛe bánṭ kí bábat.* 17 *'Amáliq ke zikr ko miṭádená hai.*

AGAR logon̲ men̲ kisí tarah ká jhagṛá ho, aur we 'adálat men̲ áwen̲, táki qází un ká insáf karen̲[a], to cháhiye ki sádiq ko begunáh ṭhahráwen̲ aur sharír ko gunáhgár[b].

2 Phir agar wuh sharír is láiq ho, ki márá jáwe[c], to qází kahe, ki ise pachháṛen̲; aur jaisá us ká gunáh howe, qází ke huzúr use usí qadr máren̲[d].

3 Aur chálís koron̲ se ziyáda na máre[e]: tá na ho, ki we use us se bahut ziyáda már máren̲, aur terá bháí tere áge k̲hwár howe[f].

4 ¶ Dáone ke waqt tú bail ká munh̲ mat bándh[g].

5 ¶ Agar kaí bháí ek já rahte hon̲, aur ek un men̲ se láwalad mar jáe, to us marhúm kí jorú ká byáh kisí ajnabí se na kiyá jáwe[h]; balki us ke shauhar ká aqrab us se k̲halwat kare, aur qarábat ke haqq se use apní jorú kar le:

6 Aur yún̲ hogá, ki us ká pa-lauṭhá, jo us se paidá ho, to us ke bháí ke nám par qáim hogá[i], táki us ká nám baní Isráel men̲ se miṭ na jáe[k]:

7 Aur agar wuh mard rází na ho, ki qarábat ká haqq adá karke use jorú banáwe, to us marhúm kí jorú darwáze par buzurgon̲ pás jáe aur kahe, Mere shauhar ke bháí ne baní Isráel men̲ apne bháí ke nám rakhne se inkár kiyá, aur qarábat ká haqq adá karná mujh se qabúl nahín̲ kiyá[l].

8 Tab us ke shahr ke buzurg us mard ko talab karen̲, aur us se guftogú karen̲; so agar wuh us bát par khaṛá ho aur kahe, ki Main̲ nahín̲ cháhtá, ki ise byáhún̲[m];

9 To us ke qaríb kí jorú buzurgon̲ ke sámhne us ke nazdík áwe, aur us ke pánw se jútí nikále, aur us ke munh̲ par thúk de[n], aur jawáb de, aur kahe, ki Us shak̲hs ká, jo apne qaríb ká ghar na banáwe[o], yih hál hai.

y 18 áyat.
a Ist. 19. 17. Hiz. 44. 24.
b Dekho Ams. 17. 15.
c Lúq. 12. 47, 48.
d Mat. 10. 17.
e 2 Qur. 11. 24.
f Aiy. 18. 3.
g Ams. 12. 10. 1 Qur. 9. 9. 1 Tim. 5. 18.
h Mat. 22. 24. Marq. 12. 19. Lúq. 20. 28.
i Paid. 38. 9.
k Rút. 4. 10.
l Rút. 4. 1, 2.
m Rút. 4. 6.
n Rút. 4. 7.

10 Aur baní Isráel men̲ us ká nám yih rakhá jáe, ki Yih us shak̲hs ká ghar hai, jis ká jútá nikálá gayá.

11 ¶ Jab do shak̲hs ápas men̲ laṛte hon̲, aur ek kí jorú nazdík áwe, táki apne shauhar ko us ke háth se, jo use már rahá hai, chhuṛáwe, aur apná háth baṛháke us kí sharmgáh pakṛe:

12 To tú us ká háth káṭ ḍáliyo; terí ánkh us par rahm na kare[p].

13 ¶ Tú apne thaile men̲ muk̲htalif bánṭ, baṛe chhoṭe, mat rakhiyo[q].

14 Tú apne ghar men̲ muk̲htalif paimáne, baṛe chhoṭe, mat rakhiyo.

15 Tú púre aur ṭhík bánṭ, aur púre aur ṭhík paimáne rakhiyo; táki us zamín men̲, jise K̲HUDÁWAND terá K̲hudá tujhe detá hai, terí 'umr daráz ho[r].

16 Is liye ki un sab se, jo aisá karte hain̲, aur un sab se, jo dagal fasal karte hain̲, K̲HUDÁWAND terá K̲hudá nafrat rakhtá hai[s].

17 Yád kar, ki jab tú Misr se niklá, to ráh men̲ 'Amáliq ne tujh se kyá kiyá[t]:

18 Ki ráh men̲ tujh par kyún̲kar chaṛh áyá: jab tú mánda aur thaká thá, tab us ne tere píchhe ke sab logon̲ ko, jo za'íf pachhṛe húe the, márá, aur wuh K̲hudá se na ḍará[u].

19 Is liye jab K̲HUDÁWAND terá K̲hudá us sarzamín men̲, jis ká wáris K̲HUDÁWAND terá K̲hudá tujhe kartá hai, tere sáre dushmanon̲ se, jo ás pás hain̲, ásáish bak̲hshe[x], to tú 'Amáliq ke zikr ko ásmán ke níche se miṭádená[y]; tú hargiz yih bát mat bhúliyo.

XXVI BÁB.

1 *Us ká iqrár, jo pahle phalon̲ kí ṭokrí guzránne ko játá.* 12 *Us kí du'á, jo tísre sál kí dahyakíon̲ ko detá.* 16 *Bábat 'ahd kí jo K̲hudá aur logon̲ ke darmiyán húá.*

AUR jab tú us sarzamín men̲, jis ká wáris K̲HUDÁWAND terá K̲hudá tujhe kartá hai, dák̲hil howe, aur us par qábiz ho, aur us men̲ base:

2 To tú us sarzamín ká, jo K̲HUDÁWAND tere K̲hudá ne tujhe dí hai, har qism ká pahlá phal

Peshtar MASÍH se, 1451.
o Rút. 4. 11.
p Ist. 14. 13.
q Ahb. 19. 35, 36. Ams. 11. 1. Hiz. 45. 10. Mík. 6. 11.
r K̲hur. 20. 12.
s Ams. 11. 1. 1 Tas. 4. 6.
t K̲hur. 17. 8.
u Zab. 36. 1. Ams. 16. 6. Rúm. 3. 18.
x 1 Sam. 15. 3.
y K̲hur. 17. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

jise tú zamín se hásil kare, leke ek ṭokre meṉ rakh[a], aur us jagah, jise ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá pasand kare ki apná nám waháṉ rakhe, le já[b];

3 Aur us káhin ke pás jo un dinoṉ meṉ hogá, já, aur us se kah, ki Áj ke din maiṉ ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ke huzúr iqrár kartá húṉ, ki maiṉ us mulk meṉ, jis kí bábat ḲHUDÁWAND ne hamáre bápdádoṉ se qasam karke farmáyá thá, ki Tum ko dúṉgá, dáḳhil húá:

4 Aur káhin wuh ṭokrá tere háth se leke ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ke mazbah ke áge rakh de.

5 Tab tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge 'arz karke yúṉ kahiyo, ki Arámí[c] jo qaríb ba marg[d] thá, merá báp thá; wuh Misr meṉ utrá[e], aur us ne waháṉ ek chhoṭí guroh ke sáth[f] sukúnat kí; tab phir waháṉ ek bahut baṛí zoráwar guroh baní:

6 So Misríoṉ ne ham se burá sulúk kiyá[g], aur ham ko dukh diyá, aur ham par saḳht ḳhidmat rakhí:

7 Aur jab ham ne ḲHUDÁWAND Ḳhudá apne bápdádoṉ ke Ḳhudá ke áge faryád kí, to ḲHUDÁWAND ne hamárí áwáz suní, aur hamárí mihnat, aur mashaqqat aur majbúrí ko dekhá[h]:

8 Aur ḲHUDÁWAND qawí háth, aur báládastí, aur baṛí haibat se, 'ajáib aur garáib nisháníoṉ ke sáth[i], ham ko zamín i Misr se nikál láyá[k]:

9 Aur wuh ham ko is maqám par láyá hai; aur us ne ham ko yih sarzamín baḳhshí, ki jis meṉ shír o shahd bahtá hai[l].

10 Aur ab dekh, ki maiṉ us zamín ke pahle phal, jise tú ne, ai ḲHUDÁWAND, mujhe diyá, láyá húṉ. So tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge rakh díjiyo, aur ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge sijda kíjiyo.

11 Aur tú aur Láwí, aur jo musáfir ki tum meṉ ho, milke har ek ni'amat par, jo ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujhe aur tere gharáne ko baḳhshí hai, ḳhushí kíjiyo[m].

12 ¶ Aur jab tú tísre sál, jo dahyakí ká sál hai[n], apne pahle galloṉ kí dahyakíoṉ ko púrá karke, Láwí, aur musáfir, aur yatím, aur bewa ko de chuke[o], táki we tere makánoṉ meṉ kháweṉ aur ser howeṉ;

13 Tab tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke áge yúṉ kahiyo, ki Maiṉ ne apne ghar se muqaddas chízeṉ nikálíṉ, aur Láwí, aur musáfir, aur yatím, aur bewa ko, un sab hukmoṉ ke mutábiq, jo tú ne mujhe kí,e, díṉ; aur maiṉ ne tere hukmoṉ se tajáwuz na kiyá, aur unheṉ na bhúlá[p]:

14 Aur maiṉ ne us meṉ se apní garíbí meṉ na kháyá, aur na maiṉ ne us meṉ se kisí nápák bát meṉ ḳharch kiyá, aur na kuchh murdoṉ ke liye de ḍálá[q]: balki maiṉ ne ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí áwáz kí itá'at kí, aur sab, jo kuchh tú ne mujhe irshád kiyá, maiṉ ne us ke mutábiq 'amal kiyá.

15 Ásmán par se, jo terá muqaddas maskan hai, níche nazar kar[r], aur apne bandoṉ baní Isráel meṉ, aur is zamín meṉ, jo tú ne ham ko dí hai, barakat baḳhsh, jaise tú ne hamáre bápdádoṉ se qasam kí thí; wuh ek zamín hai, jis meṉ shír o shahd bah rahá hai.

16 ¶ Aur áj ke din ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujhe hukm farmáyá, ki Tú in sunnatoṉ aur sharí'atoṉ par 'amal kar; tú is liye unheṉ hifz kar, aur apne sáre dil aur apne sáre jí se in par 'amal kar.

17 Tú ne áj ke din iqrár kiyá hai, ki ḲHUDÁWAND merá Ḳhudá hai, aur maiṉ us kí ráhoṉ par chalúṉgá, aur us kí sunnatoṉ, aur us ke farmánoṉ, aur us kí sharí'atoṉ kí muháfazat karúṉgá, aur us kí áwáz ká shanawá húṉgá[s].

18 Aur Ḳhudá ne bhí áj ke din tujh se iqrár farmáyá, ki tú us kí ḳháss guroh howe[t]; aur tú us ke sab ahkám kí muháfazat kare:

19 Aur tujhe sárí gurohoṉ se, jinheṉ us ne paidá kiyá, madh, aur nám, aur 'izzat meṉ ziyáda bálá[u] kare; aur ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí muqaddas guroh howe[x], jaisá us ne kahá.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[a] Ḳhur. 23. 19. aur 34. 26. Gin. 18. 13. Ist. 16. 10. Ams. 3. 9.
[b] Ist. 12. 5.
[c] Hús. 12. 12.
[d] Paid. 43. 1, 2. aur 45. 7, 11.
[e] Paid. 46. 1, 6. A'am. 7. 15.
[f] Paid. 46. 27. Ist. 10. 22.
[g] Ḳhur. 1. 11, 14.
[h] Ḳhur. 2. 23, 24, 25. aur 3, 9. aur 4. 31.
[i] Ḳhur. 4. 34.
[k] Ḳhur. 12. 37, 51. aur 13. 3, 14, 16. Ist. 5. 15.
[l] Ḳhur. 3. 8.
[m] Ist. 12. 7, 12, 18. aur 16. 11.
[n] Ist. 14. 28, 29.
[o] Ahb. 27. 30. Gin. 18. 24.
[p] Zab. 119. 141, 153, 176.
[q] Ahb. 7. 20. aur 21. 1, 11. Hús. 9. 4.
[r] Yas. 63. 15. Zak. 2. 13.
[s] Ḳhur. 20. 19.
[t] Ḳhur. 6. 7. aur 19. 5. Ist. 7. 6. aur 14. 2. aur 28. 9.
[u] Ist. 4. 7, 8. aur 28. 1. Zab. 148. 14.
[x] Ḳhur. 19. 6. Ist. 7. 6. aur 28. 9. 1 Pat. 2. 9.

Peshtar MASÍH se, 1451.

XXVII BÁB.

1 *Logoṉ ko hukm hotá, ki sharí'at ko baṛe paṭiyoṉ par likheṉ,* 5 *aur ek mazbah sábút pattharoṉ se banáweṉ.* 11 *Bárah firqoṉ ká ádhá Jarizím par aur ádhá 'Aibál par muqarrar ho.* 14 *La'nateṉ jo 'Aibál par kí jáweṉ.*

PHIR Músá ne baní Isráel
ke buzurgoṉ ke sáth hoke
jamá'at ko kahá, ki Un hukmoṉ
kí, jo áj ke din maiṉ tumheṉ
kahtá húṉ, muháfazat karo.
2 Aur jis din tú Yardan pár hoke
us sarzamín meṉ, jo Ḵhudáwand
terá Ḵhudá tujhe detá hai, pa-
huṉche[a], to tú apne liye baṛe
baṛe patthar nasb kíjiyo, aur
chúná pherke un ko safed kíjiyo[b]:
3 Aur pár jáne ke ba'd sharí'at
ká kalám un par likhiyo; táki tú
us zamín meṉ, jo Ḵhudáwand
terá Ḵhudá tujhe detá hai, dáḵhil
ho; wuh ek zamín hai, jis meṉ
shír o shahd bahtá hai; jaisá
Ḵhudáwand tere bápdádoṉ ke
Ḵhudá ne tujh se wa'da kiyá hai.
4 So jab tum Yardan ke pár
utar jáo, to tum un pattharoṉ ko,
jin kí bábat maiṉ tumheṉ áj ke
din hukm kartá húṉ, 'Aibál ke
paháṛ par[c] nasb kíjiyo, aur un
par chúná pheriyo.
5 Aur waháṉ Ḵhudáwand apne
Ḵhudá ke liye sangí mazbah ba-
náiyo, aur un ko lohá na lagáiyo[d].
6 Tú Ḵhudáwand apne Ḵhudá
ká mazbah sábút pattharoṉ se
banáiyo; aur waháṉ Ḵhudáwand
apne Ḵhudá ke liye chaṛháwá
guzrániyo.
7 Aur salámíáṉ chaṛháiyo, aur
wahíṉ kháiyo, aur Ḵhudáwand
apne Ḵhudá ke huzúr ḵhushí
kíjiyo.
8 Aur un pattharoṉ par sharí'at
kí sárí báteṉ sáf aur wázih likhiyo.
9 ¶ Phir Músá aur Láwí káhi-
noṉ ne sáre baní Isráel se kahá,
ki Ai Isráel, dhyán rakh, aur sun
le, ki tú áj ke din Ḵhudáwand
apne Ḵhudá kí guroh húá[e].
10 So tú Ḵhudáwand apne Ḵhu-
dá kí farmánbardárí kar, aur us
kí sunnatoṉ aur hukmoṉ par, jo
áj ke din maiṉ tujhe kahtá húṉ,
'amal kar.
11 ¶ Aur Músá ne usí din jamá'at
ko farmáyá, ki
12 Sama'ún, aur Láwí, aur Ya-
húdáh, aur Ishakár, aur Yúsuf,
aur Binyamín, Jarizím ke paháṛ

[a] Yash. 4. 1.
[b] Yash. 8. 32.
[c] Ist. 11. 29. Yash. 8. 30.
[d] Ḵhur. 20. 25. Yash. 8. 31.
[e] Ist. 26. 18.

par[f] khaṛe raheṉ, aur jab jamá'at
Yardan pár utre, to use barakat
sunáweṉ.
13 Aur un ke muqábil Rúbin,
aur Jadd, aur Yasar, aur Zabu-
lún, aur Dán, aur Naftálí, 'Aibál
ke paháṛ par khaṛe hokar[g] la'nat
sunáweṉ.
14 ¶ Aur baní Láwí baní Isráel
ke sáre mardoṉ ko buland áwáz
se kaheṉ[h], ki
15 Us shaḵhs par, jo apne há-
thoṉ kí kárígarí se khodke yá
ḍhálke but banáwe[i], jis se Ḵhu-
dáwand ko nafrat hai, aur use
poshída makán meṉ rakhe, la'nat
hai. Tab sárí jamá'at jawáb deke
kahe, Ámín[k].
16 Jo koí apne báp aur apní má
kí ihánat kare[l], us par la'nat;
aur sab jamá'at kahe, Ámín.
17 Jo apne hamsáe kí sarhadd
ke nishán ko sarkáwe[m], us par
la'nat: aur sab jamá'at kahe,
Ámín.
18 Wuh, jo andhe ko ráh se
bahkáwe[n], us par la'nat: sab
jamá'at kahe, Ámín.
19 Jo musáfir, aur yatím aur
bewa kí 'adálat meṉ tarafdárí
kare[o], us par la'nat; sab jamá'at
kahe, Ámín.
20 Wuh, jo apne báp kí jorú ke
sáth sowe[p], us par la'nat: kyúṉki
us ne apne báp ká dáman kholá:
sab jamá'at kahe, Ámín.
21 Jo koí kisí qism ke chárpáe
ko lage[q], us par la'nat: sab
jamá'at kahe, Ámín.
22 Jo koí apní bahin, apní má,
aur apne báp kí beṭí ke sáth
sowe[r], us par la'nat: sab jamá'at
kahe, Ámín.
23 Jo koí apní sás se hambistar
ho[s], us par la'nat: sab jamá'at
kahe, Ámín.
24 Jo koí apne hamsáe ko chhipke
máre[t], us par la'nat: sab jamá'at
kahe, Ámín.
25 Jo koí rishwat le, táki kisí
begunáh ko qatl kare[u], us par
la'nat: sab jamá'at kahe, Ámín.
26 Jo koí is sharí'at ke hukmoṉ
par qáim na rahe, aur 'amal na
kare, us par la'nat[x]: sab jamá'at
kahe, Ámín.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[f] Ist. 11. 29. Yash. 8. 33. Qáz. 9. 7.
[g] Ist. 11. 29. Yash. 8. 33.
[h] Ist. 33. 10. Yash. 8. 33. Dán. 9. 11.
[i] Ḵhur. 20. 4, 23. aur 34. 17. Ahb. 19. 4. aur 26. 1. Ist. 4. 16, 23. aur 5. 8. Yas. 44. 9. Hús. 13. 2.
[k] Dekho Gin. 5. 22. Yar. 11. 5. 1 Qur. 14. 16.
[l] Ḵhur. 20. 12. aur 21. 17. Ahb. 19. 3. Ist. 21. 18.
[m] Ist. 19. 14. Ams. 22. 28.
[n] Ahb. 19. 14.
[o] Ḵhur. 22. 21, 22. Ist. 10. 18. aur 24. 17. Mal. 3. 5.
[p] Ahb. 18. 8. aur 20. 11. Ist. 22. 30.
[q] Ahb. 18. 23. aur 20. 15.
[r] Ahb. 18. 9. aur 20. 17.
[s] Ahb. 18. 17. aur 20. 14.
[t] Ḵhur. 20. 13. aur 21. 12, 14. Ahb. 24. 17. Gin. 35. 31. Ist. 19. 11.
[u] Ḵhur. 23. 7, 8. Ist. 10. 17. aur 16. 19. Hiz. 22. 12.
[x] Ist. 28. 15. Zab. 119. 21. Yar. 11. 3. Gal. 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 1451.

XXVIII BAB.

1 *Barakateṉ jo farmánbardárí ke bá'is miltíṉ.*
15 *La'nateṉ jo náfarmání ke sabab se hotíṉ.*

AUR aisá hogá ki agar tú
koshish karke Ḳhudáwand
apne Ḳhudá kí áwáz sune, aur
dhyán rakhe, aur in sab hukmoṉ
par, jo áj ke din maiṉ tujhe far-
mátá húṉ, 'amal kare[a], to Ḳhu-
dáwand terá Ḳhudá tujhe zamín
kí qaumoṉ par bálá karegá[b]:
2 Aur jab tú Ḳhudáwand apne
Ḳhudá kí áwáz ká shanawá hogá,
to yih sárí barakateṉ tujh par
áweṉgí, aur tujhe pahuncheṉgí[c].
3 So tú shahr meṉ mubárak[d]
hogá, aur maidán meṉ mubárak
hogá.
4 Tere badan ke phal, aur terí
zamín ke phal, aur terí mawáshí
ke phal meṉ, aur terí gáe bail ke
bachchoṉ, aur tere bheṛ bakrí ke
galle meṉ barakat hogí[e].
5 Terá ṭokrá aur terá kaṭhrá
mubárak hogá.
6 Tú áne ke waqt mubárak hogá,
aur tú jáne ke waqt mubárak
hogá[f].
7 Ḳhudáwand tere dushmanoṉ
ko, jo terá sámhná kareṉge, tere
rúbarú máregá; ki we ek ráh se
tujh par chaṛháí kareṉge, aur sát
ráhoṉ se tere áge se bhágeṉge[g].
8 Ḳhudáwand ḳhazánoṉ meṉ,
aur sáre kámoṉ meṉ[h], jin meṉ tú
dastandáz hogá, tere liye barakat
ká hukm degá; aur us zamín
meṉ, jo Ḳhudáwand terá Ḳhudá
tujh ko detá hai, tujhe mubárak
karegá.
9 Agar tú Ḳhudáwand apne
Ḳhudá ke hukmoṉ ko hifz ka-
regá, aur us kí ráhoṉ par chal-
egá, to Ḳhudáwand tujh ko apne
liye ek pák qaum banáegá[i], jaisá
ki us ne tujh se qasam kí hai.
10 Aur zamín ke sáre firqe
dekheṉge, ki Ḳhudáwand ke
nám se tú námí húá[k]; so we tujh
se ḍarte raheṉge[l].
11 Aur Ḳhudáwand terí bhaláí
ke liye tere badan ke phaloṉ, aur
terí mawáshí ke phaloṉ, aur terí
zamín ke phaloṉ meṉ, us zamín
meṉ, jis kí bábat Ḳhudáwand ne
tere bápdádoṉ se qasam karke
farmáyá, ki tujh ko dúngá, tujhe
firáwání degá[m].
12 Ḳhudáwand apná ḳhássa
ḳhazána tere áge kholegá; ki
ásmán terí zamín par bar-waqt
meṉh barsáegá[n], aur tere háth ke
sáre kámoṉ meṉ[o] barakat degá:
tú bahut sí gurohoṉ ko qarz degá,
par tú qarz na legá[p].
13 Aur Ḳhudáwand tujhe sir
banáegá, na dum[q]; aur tú faqat
buland hí hogá, aur past na hogá;
agar tú Ḳhudáwand apne Ḳhudá
ke hukmoṉ kí, jo maiṉ tujhe kar-
tá húṉ, muháfazat kare, aur un
par 'amal kare;
14 Aur un sab bátoṉ meṉ, jo áj
ke din maiṉ tujhe hukm kartá
húṉ, dahne báeṉ na muṛe[r], ki
dúsre ma'búdoṉ kí pairawí aur
un kí 'ibádat kare.
15 ¶ Lekin agar tú Ḳhudá-
wand apne Ḳhudá kí áwáz ká
shanawá na hogá, aur dhyán
rakhke us ke sáre hukmoṉ aur
sunnatoṉ par, jo áj ke din maiṉ
tujhe batátá húṉ, 'amal na ka-
regá; to aisá hogá, ki yih sárí
la'nateṉ tujh par utreṉgí[s], aur
tujhe pakaṛleṉgí:
16 Tú shahr meṉ la'natí hogá,
aur tú maidán meṉ la'natí hogá[t]:
17 Terá ṭokrá aur terá kaṭhrá
la'natí hogá:
18 Tere badan ká phal, aur terí
zamín ká phal, terí gáe bail ke
bachche, aur tere bheṛ bakrí ke
galle la'natí hojáeṉge.
19 Tú áne ke waqt la'natí hogá:
aur tú jáne ke waqt la'natí hogá.
20 Ḳhudáwand un sáre kámoṉ
meṉ, jin meṉ tú dastandáz hogá,
tujh par la'nat[u] aur hairat aur
malámat názil karegá, yaháṉ tak
ki tú halák hogá, aur jald nábúd
hojáegá, tere 'amaloṉ kí buráí ke
bá'is, jin ke sabab se tú ne mujhe
tark kiyá.
21 Ḳhudáwand tujh par wabá
pahuncháegá[x], yaháṉ tak ki tujhe
us sarzamín se, jis ká tú wáris
hone játá hai, nest o nábúd kar
degá.
22 Ḳhudáwand tujh ko sill kí
tap, aur tap i sozán[y], aur rib'a
aur diqq se, aur ḳhushksálí se, aur
bád i samúm se[z], aur yarqán se
máregá; aur we tujhe ragedeṉge,
ki tú halák hojáegá.
23 Aur ásmán, jo tere sir par
hai, pítal ká, aur zamín, jo tere
tale hai, lohe kí hogí[a].
24 Ḳhudáwand meṉh ke badle
terí zamín par ḳhák o dhúl bar-

[a] Ḳhur. 15. 26. Ahb. 26. 3. Yas. 55. 2.
[b] Ist. 26. 19.
[c] Zak. 1. 6.
[d] Zab. 128. 1, 4.
[e] 11 áyat. Paid. 22. 17. aur 49. 25. Ist. 7. 13. Zab. 107. 38. aur 127. 3. aur 128. 3. Ams. 10. 22. 1 Tim. 4. 8.
[f] Zab. 121. 8.
[g] Ahb. 26. 7, 8. 2 Sam. 22. 38, 39, 41. Zab. 89. 23. Dekho 25 áyat.
[h] Ist. 15. 10.
[i] Ḳhur. 19. 5, 6. Ist. 7. 6. aur 26. 18, 19. aur 29. 13.
[k] 2 Taw. 7. 14. Yas. 63. 19. Dán. 9. 18, 19.
[l] Ist. 11. 25.
[m] 4 áyat. Ist. 30. 9. Ams. 10. 22.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[n] Ahb. 26. 4. Ist. 11. 14.
[o] Ist. 14. 29.
[p] Ist. 15. 6.
[q] Yas. 9. 14, 15.
[r] Ist. 5. 32. aur 11. 16.
[s] Ahb. 26. 14. Nau. 2. 17. Dán. 9. 11, 13. Mal. 2. 2.
[t] 3 áyat, wag.
[u] Mal. 2. 2.
[x] Ahb. 26. 25. Yar. 24. 10.
[y] Ahb. 26. 16.
[z] 'Amús 4. 9.
[a] Ahb. 26. 19.

Peshtar MASÍH se, 1451.

sáegá; yih ásmán se tujh par názil hogá, yahán tak ki tú nábúd hojáegá.

25 KHUDÁWAND tujhe tere dushmanon ke áge máregá; tú ek ráh se un par chaṛh jáegá, aur un ke áge sát ráhon se bhágegá[b]: aur zamín ke sáre mulkon men bhágtá phiregá[c].

26 Aur terí lásh ásmání parindon aur dashtí charindon kí gizá ho jáegí[d], aur koí un ká ḍaránewálá na hogá.

27 KHUDÁWAND tujh ko Misr ke phoṛe[e], aur bawásír[f], aur khurand, aur ḳhárish se máregá; un se tú hargiz shifá na páegá.

28 Ḳhudá tujh ko díwána, aur ná-bíná, aur sarásíma karke[g], máregá.

29 Aur jis tarah andhá andhere men ṭaṭoltá hai, tú dopahar ko ṭaṭoltá phiregá[h]: aur tú apní ráhon men kámyáb na hogá; aur tú faqat hamesha mazlúm aur magsúb hí hogá, aur koí terá bachánewálá na hogá.

30 Tú ek 'aurat se mangní karegá, aur dúsrá shaḳhs us se hambistar hogá[i]; tú ghar banáegá, par us men búd o básh na karegá[k]; tú tákistán lagáegá, aur us ká hásil jam'a na karegá[l].

31 Terá bail terí ánkhon ke sámhne zabh kiyá jáegá, aur tú us ká gosht kháne na páegá; terá gadhá tere rúbarú zabardastí se pakṛá jáegá, aur tujh ko phir diyá na jáegá: terí bheṛen tere dushmanon ko dí jáengí, aur koí na hogá, jo unhen chhuṛáegá.

32 Tere beṭe aur terí beṭián dúsre logon ko dí jáengí, aur terí ánkhen dekhengí, aur sáre din un kí ráh takte takte thak jáengí[m]; aur tere háth men kuchh zor na hogá.

33 Terí zamín aur terí sárí mihnaton ká phal ek guroh, jis se tú náwáqif hai, khá jáegí[n], aur tú faqat hamesha mazlúm aur maslá húá rahegá:

34 Yahán tak ki tú yih sab kuchh ánkhon se dekhte dekhte díwána ban jáegá[o].

35 KHUDÁWAND tujhe tere ghuṭnon men aur ṭángon men aise bure phoṛon ká ázár degá[p], ki páon ke talwe se leke chánd tak kisí dawá se changá na ho sakegá.

b 7 áyat. Ahb. 26. 17, 37. Ist. 32. 30. Yas. 30. 17.
c Yar. 15. 4. aur 24. 9. Hiz. 23. 46.
d 1 Sam. 17. 44, 46. Zab. 79. 2. Yar. 7. 33. aur 16. 4. aur 34. 20.
e 35 áyat. Ḳhur. 9. 9. aur 15. 26.
f 1 Sam. 5. 6. Zab. 78. 66.
g Yar. 4. 9.
h Aiy. 5. 14. Yas. 59. 10.
i Aiy. 31. 10. Yar. 8. 10.
k 'Amús 5. 11. Saf. 1. 13.
l Ist. 20. 6. Aiy. 31. 8. Yar. 12. 13. Mík. 6. 15.
m Zab. 119. 82.
n 51 áyat. Ahb. 26. 16. Yar. 5. 17.
o 67 áyat.
p 27 áyat.

36 KHUDÁWAND tujh ko aur tere bádsháh ko, jise tú apne úpar qáim karegá, us guroh tak, jis se tú aur tere bápdáde wáqif na the, le jáegá[q]: aur wahán tú dúsre ma'búdon kí bandagí karegá, jo lakṛián aur patthar hain[r].

37 Aur tú un sab qaumon men, jahán jahán KHUDÁWAND tujhe pahuncháegá, hairání ká bá'is, aur zarb ul masal[s], aur la'n ta'n ká nishána hogá[t].

38 Tú zamín men bahut se bíj boegá, aur thoṛá hásil karegá[u], is liye ki unhen ṭiḍḍí chát legí[x].

39 Tú tákistán lagáegá, aur us kí ḳhidmat karegá; lekin mai píne aur angúr jam'a karne na páegá, ki unhen kíṛe khá jáenge.

40 Terí sárí sarhaddon men zaitún ke daraḳht honge, par tú raugan malne ko na páegá, ki tere zaitún ke daraḳhton ká phal gir jáegá.

41 Tú beṭe aur beṭián janáegá, aur we tere na honge, ki we asír hojáenge[y].

42 Tere sáre daraḳhton, aur terí zamín ke phalon ko ṭiḍḍí barbád kar dengí.

43 Musáfir, jo terí zamín par hogá, tujh par gálib aur bálá hogá, aur tú past hotá jáegá.

44 Wuh tujhe qarz degá, aur tujh se qarz na legá[z]: wuh sir hogá, aur tú dum hogá[a].

45 Aur yih sárí la'naten tujh par utrengí[b], aur tere píchhe paṛengí, aur tujhe pakṛengí, yahán tak ki tú halák ho jáegá: jab ki tú KHUDÁWAND apne Ḳhudá kí áwáz ká shanawá na húá hogá, ki us kí sunnaton aur us kí sharí'aton ko hifz kartá, aur un par 'amal kartá.

46 Aur ye la'naten tujh par aur terí nasl par, nishání aur mu'ajize ke liye, abad tak hongí[c].

47 Kyúnki tú ne sab chízon kí firáwání ke bá'is[d] apne dil kí ḳhushí aur ḳhurramí se KHUDÁWAND apne Ḳhudá kí bandagí na kí[e]:

48 Is liye tú bhúkh, pyás, aur nangepan, aur sab chízon kí ihtiyáj ke sáth, apne un dushmanon kí ḳhidmat karegá, jinhen KHUDÁWAND tujh par bhejegá: aur wuh tere gale men lohe ká tauq ḍálegá[f], yahán tak ki tujhe faná kar degá.

Peshtar MASÍH se, 1451.

q 2 Sal. 17. 4, 6. aur 24. 12, 14. aur 25. 7, 11. 2 Taw. 33. 11. aur 36. 6, 20.
r Ist. 4. 28. 64 áyat. Yar. 16. 13.
s Zab. 44. 14.
t 1 Sal. 9. 7, 8. Yar. 24. 9. aur 25. 9. Zak. 8. 13.
u Mík. 6. 15. Haj. 1. 6.
x Yúel 1. 4.
y Nau. 1. 5.
z 12 áyat.
a 13 áyat. Nau. 1. 5.
b 15 áyat.
c Yas. 8. 18. Hiz. 14. 8.
d Naham. 9. 35, 36, 37.
e Ist. 32. 15.
f Yar. 28. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

49 ḲHUDÁWAND ek guroh dúr se, aur zamín kí intihá se aise jald jaise 'uqáb uṛtá hai[g], tujh par chaṛhá láegá[h]; wuh ek guroh hogí, jis kí zubán tú na samjhegá.

50 Us guroh ke ḳhúnḳhwár chihre honge, jo na búṛhe ká adab, na jawán par karam karenge[i]:

51 Aur we terí mawáshí ká phal, aur terí zamín ká phal khá jáenge[k], yahán tak ki tú halák hojáegá: is liye ki galle, aur mai, aur tel, aur terí gáe bail ke bachhṛon, aur bheṛ bakrí ke gallon men se tere liye kuchh na chhoṛenge, yahán tak ki we tujhe faná kar denge.

52 Aur we tujhe tere har ek pháṭak men á gherenge[l], yahán tak ki terí únchí aur muhkam díwáren, jin ká tujhe apne sáre mulk men bharosá thá, gir jáengí; aur we tujhe us sárí zamín men, jo ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujhe dí hogí, har ek shahr ke sab pháṭakon men á gherenge.

53 Aur tú apne hí badan ká phal, aur apne beṭe beṭíon ká gosht, jinhen ḲHUDÁWAND tere Ḳhudá ne tujhe baḳhshá thá, us tangí, aur taklíf men, jo tere bairíon ke sabab se tujh par hogí, kháegá[m].

54 Wuh shaḳhs, jo tum men narmdil aur bahut ḳhushma'ásh hogá, apne bhái, aur apní hamkanár jorú[n], aur apne laṛkon se, jinhen wuh báqí chhoṛegá, ánkh badlegá[o]:

55 Yahán tak ki wuh apne bachche ke gosht men se, jise wuh kháegá, un men se kisí ko kuchh na degá; kyúnki us tangí aur taklíf men, jo tere dushmanon ke bá'is se tere sáre makánon men tujh par hogí, us ke liye kuchh báqí na rahegá.

56 Us 'aurat kí ánkh, jo tumháre darmiyán narmdil aur bahut ḳhushma'ásh hogí[p], aur nazákat aur narmí se apne pánw ká talwá zamín par lagáne kí jur,at nahín rakhtí, apne hamkanár shauhar, aur apne beṭe beṭí se badal jáegí,

57 Aur apne nanhe bachche se, jo us kí do ‖ránon men se niklegá[q], aur apne laṛkon se, jinhen wuh janegí; kyúnki wuh us tangí, aur taklíf men, jo tere dushmanon ke sabab se tujh par tere darwázon men paṛegí, chhipke un ko kháegí.

58 Agar tú dhyán rakhke is sharí'at kí sab báton par, jo is kitáb men likhí hain, 'amal na karegá, ki us ke jalálí aur haulnák nám YAHOWÁH TERE ḲHUDÁ se[r] na ḍaregá:

59 To 'ajab tarah kí baṛí saḳht máron, aur niháyat baṛí saḳht bímáríon se ḲHUDÁWAND tujh ko aur terí nasl ko máregá[s].

60 Aur Misr kí sárí áfaten[t], jin se tú hirásán thá, tujh par phir názil karegá, aur we sab tujh ko chipṭengí.

61 Aur un sab bímáríon aur máron ko bhí, jo is sharí'at kí kitáb men mazkúr nahín, ḲHUDÁWAND tujh par názil karegá, yahán tak ki tú nest o nábúd ho jáegá.

62 Aur tum, jo ásmán ke sitáron kí mánind ho[u], gintí men thoṛe se rah jáoge[x]; ki tú ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá kí áwáz ká shanawá na húá.

63 Aur yún hogá, ki jis tarah ḲHUDÁWAND ne tum se ḳhush hokar tumháre sáth nekí kí[y], aur tumhen afzúd kiyá, usí tarah ḲHUDÁWAND tumhárí bábat ḳhush hogá, ki tumhen halák kare, aur nest o nábúd kar ḍále[z], aur us sarzamín se, jis ká tú málik hone játá hai, tujhe jaṛ se ukháṛ ḍále.

64 Aur ḲHUDÁWAND tujh ko sab qaumon ke darmiyán zamín ke is sire se us sire tak paráganda karegá[a], aur wahán tú gair ma'búdon kí, jo lakṛíán aur patthar hain, jin se tú aur tere bápdáde wáqif nahín the, parastish karegá[b].

65 Aur un qaumon men tujh ko árám, aur tere páon ke talwon ko qarár na hogá[c]; kyúnki ḲHUDÁWAND wahán tere dil ko larzán, aur terí ánkhon ko faná[d], aur tere jí ko gamnák kar degá[e].

66 Aur terí zindagí tere nazdík mándagí hogí, aur tú rát aur din ḍartá rahegá, aur tujh ko apní zíst par itmínán na hogá.

67 Apne us ḳhauf se, jo tere dil men baiṭh jáegá, aur un chízon se, jinhen terí ánkhen dekhengí[f], subh ko tú kahegá, Kásh ki shám hotí! aur shám ko, Kásh ki subh hotí[g]!

g Yar. 48. 40. aur 49. 22. Nau. 4. 19. Hiz. 17. 3, 12. Hús. 8. 1.
h Yar. 5. 15. aur 6. 22, 23. Lúq. 19. 43.
i 2 Taw. 36. 17. Yas. 47. 6.
k 33 áyat. Yas. 1. 7. aur 62. 8.
l 2 Sal. 25. 1, 2, 4.
m Ahb. 26. 29. 2 Sal. 6. 28, 29. Yar. 19. 9. Nau. 2. 20. aur 4. 10.
n Ist. 13. 6.
o Ist. 15. 9.
p 54 áyat.
‖ Ibráním men, Páon men se.
q Paid. 49. 10.
r Ḳhur. 6. 3.
s Dán. 9. 12.
t Ist. 7. 15.
u Ist. 10. 22. Naham. 9. 23.
x Ist. 4. 27.
y Ist. 30. 9. Yar. 32. 41.
z Ams. 1. 26. Yas. 1. 24.
a Ahb. 26. 33. Ist. 4. 27, 28. Naham. 1. 8. Yar. 16. 13.
b 36 áyat.
c 'Amús 9. 4.
d Ahb. 26. 36.
e Ahb. 26. 16.
f 34 áyat.
g Aiy. 7. 4.

Peshtar MASÍH se, 1451.

68 Aur Ḳhudáwand tujh ko us ráh se, jis kí bábat main ne tujhe kahá, ki tú use phir na dekhegá[h], kishtíon par Misr ko phir bhejegá[i], aur tum wahán gulámon, aur laundíon kí tarah apne dushmanon ke háth beche jáoge, aur koí tumhen mol na legá.

XXIX BÁB.

1 *Músá Ḳhudá ke nádir kámon ko yád diláke, logon se nasíhat kartá ki farmánbardárí karo.* 10 *Sab ke sab Ḳhudá ke huzúr men házir kíe játe ki us ke sáth 'ahd bándhen.* 18 *Jo shaḳhs sharárat men apne jí ko bahláwe, us par baṛá gazab hogá.* 29 *Maḳhfí báten Ḳhudá ke zimme men hain.*

YE us 'ahd kí báten hain, jo Ḳhudáwand ne Músá ko farmáyá, ki Moáb kí sarzamín men baní Isráel se bándhe; us 'ahd ke siwá, jo us ne un se Hurib men bándhá thá[a].

2 So Músá ne sáre baní Isráel ko buláyá, aur un se kahá, Sab kuchh, ki Ḳhudáwand ne tumhárí ánkhon ke sámhne Misr kí sarzamín men Fira'ún, aur us ke sáre ḳhádimon, aur us ke sáre mulk se kiyá, tum ne dekhá[b].

3 We baṛí ázmáishen, jinhen tum ne apní ánkhon se dekhá; we karámaten, aur we baṛe mu'ajize[c]:

4 Lekin Ḳhudáwand ne tum ko wuh dil jo samjhe, aur we ánkhen jo dekhen, aur we kán jo sunen, áj tak nahín díe[d].

5 Aur main ne tumhen chálís baras bayábán men sair karwáí[e], ki na tum par tumháre kapṛe puráne húe, aur na tumháre júte tumháre páon men bekár húe[f].

6 Tum ne na roṭí kháí, aur na tum ne mai yá koí nashe kí chíz pí[g]; táki tum jáno, ki main Ḳhudáwand tumhárá Ḳhudá hún.

7 Aur jab tum is jagah wárid húe, to Hasbún ká bádsháh Saihún, aur Basan ká bádsháh 'Uj jang ke liye hamáre muqábil áe, aur ham ne unhen márá[h]:

8 Aur ham ne un ká mulk le liyá, aur Rúbiníon, aur Jaddíon, aur ádhe firqe Munassíon ko us ká wáris kiyá[i].

9 Pas, tum is 'ahd kí báton kí muháfazat karo, aur un par 'amal karo[k]; táki sab kámon men, jo tum karte ho, kámyáb ho[l].

10 ¶ Áj ke din tum, aur tumháre firqon ke sardár, aur tumháre buzurg aur tumháre mansabdár, sáre baní Isráel;

11 Tumháre bachche, tumhárí jorúán, aur tumháre musáfir, jo tumháre ḳhaimon men rahte hain, tumháre lakaṛháre se leke ábkash tak[m], Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke áge khaṛe rahte ho:

12 Táki tú Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke us 'ahd aur qasam men[n] dáḳhil ho, jise Ḳhudáwand terá Ḳhudá tujh se áj ke din bándhtá hai.

13 Táki wuh áj ke din tujhe apne liye ek guroh banáwe[o], ki wuh terá Ḳhudá hogá, jaisá us ne tujhe kahá[p], aur jaisá us ne tere bápdádon, Abirahám aur Iz,hák aur Ya'qúb se qasam kí hai[q].

14 Aur main faqat tumháre hí sáth yih 'ahd[r] aur qasam nahín bándhtá:

15 Balki us ke sáth bhí, jo áj ke din Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá ke áge yahán maujúd hai, aur us ke sáth bhí, jo áj ke din yahán hamáre sáth házir nahín[s]:

16 Ki tum jánte ho, ki kyúnkar ham Misr men baste the, aur kyúnkar un gurohon ke darmiyán se, jin men tum guzrán karte the, guzar gae:

17 Aur tum ne un kí lakṛí, aur patthar, aur rúpe, aur sone kí karáhaton aur najásaton ko, jo un ke sáth thín, dekhá hai:

18 Na ho ki tumháre darmiyán koí mard, yá 'aurat, yá gharáná, yá firqa aisá ho, ki us ká dil áj ke din Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá se phir jáe[t], ki jáke un gurohon ke ma'búdon kí bandagí kare; na ho ki tumháre darmiyán aisí jaṛ ho, jis ká phal zahr sá karwá[u], aur afsantín sá talḳh howe:

19 Aur aisá na ho ki jab wuh is la'nat kí báten sune, to apne dil men áp ko mubárak jáne aur kahe, ki Main chain karúngá, agarchi apne dil kí sarkashí men[w] chalún, ki tishnagí se apná nasha baṛháún[x]:

20 Ḳhudáwand use na chhoṛegá[y]; balki usí waqt us shaḳhs par Ḳhudáwand ká gazab[z] aur gairat[a] ká dhuwán uṭhegá; aur sárí la'naten, jo is kitáb men likhí hain, us par paṛengí, aur Ḳhudáwand us ke nám ko ásmán ke níche se miṭá degá[b].

Peshtar MASÍH se, 1451.

h Ist. 17. 16.
i Yar. 43. 7. Hús. 8. 13. aur 9. 3.
a Ist. 5. 2, 3.
b Ḳhur. 19. 4.
c Ist. 4. 34. aur 7. 19.
d Dekho Yas. 6. 9, 10. aur 63. 17. Yúh. 8. 43. A'am. 28. 26, 27. Afs. 4. 18. 2 Tas. 2. 11, 12.
e Ist. 1. 3. aur 8. 2.
f Ist. 8. 4.
g Dekho Ḳhur. 16. 12. Ist. 8. 3. Zab. 78. 24, 25.
h Gin. 21. 23, 24, 33. Ist. 2. 32. aur 3. 1.
i Gin. 32. 33. Ist. 3. 12, 13.
k Ist. 4. 6. Yash. 1. 7. 1 Sal. 2. 3.
l Yash. 1. 7.
m Dekho Yash. 9. 21, 23, 27.
n Naham. 10. 29.
o Ist. 28. 9.
p Ḳhur. 6. 7.
q Paid. 17. 7.
r Yar. 31. 31, 32. 33. 'Ibrán. 8. 7, 8.
s Dekho A'am. 2. 39. 1 Qur. 7. 14.
t Ist. 11. 16.
u A'am. 8. 23. 'Ibrán. 12. 15.
w Gin. 15. 39. Wá'iz 11. 9.
x Yas. 30. 1.
y Hiz. 14. 7, 8.
z Zab. 74. 1.
a Zab. 79. 5. Hiz. 23. 25.
b Ist. 9. 14.

Peshtar MASÍH se, 1451.

21 Aur KHUDA'WAND 'ahd kí un la'naton ke mutábiq, jo is sharí'at kí kitáb men likhí hain, baní Isráel ke sáre firqon men se burái pahuncháne ke liye us ko judá[c] karegá.

22 Aur pichhlí nasl tumháre farzandon kí, jo tumháre ba'd qáim hogí, kahegí, aur musáfir bhí jo dúr kí zamín se áwenge, us sarzamín kí baláon aur áfaton ko, jo KHUDA'WAND ne us par názil kí hongí, dekhke;

23 Ki yih sárí zamín gandhak aur shore se[d] jal gaí, ki boí jotí nahín játí, na us se kuchh jamtá hai, aur na kisí qism kí ghás ugtí hai, aur jaise ki Sadúm, aur 'Amúrah, aur Adamah aur Ziboim ulat gae[e], KHUDA'WAND ne use bhí apne gazab aur apne qahr se ulat diyá:

24 Pas sárí gurohen kahengí, ki KHUDA'WAND ne is sarzamín se aisá kyún kiyá[f]? aur is bare gazab ke bharakne ká kyá bá'is hai?

25 Aur log kahenge, Is liye ki unhon ne KHUDA'WAND apne bápdádon ke Khudá ke us 'ahd ko, jo Misr kí sarzamín se nikálne ke waqt un se bándhá thá, chhor diyá:

26 Kyúnki unhon ne jáke dúsre ma'búdon kí khidmat kí, aur unhen sijda kiyá; un ma'búdon ko, jinhen we na jánte the, aur jinhen us ne unhen na diyá thá.

27 So KHUDA'WAND ká gazab us zamín par bharká, ki us ne sárí la'naten, jo is kitáb men likhí hain, us zamín par názil kín[g].

28 Aur KHUDA'WAND ne gazab, aur gusse, aur bare qahr se un ko un kí zamín se ukhárá[h], aur dúsrí zamín par, áj ke din kí tarah, unhen phenká.

29 Makhfí báten hamáre Khudá ke nazdík hain, aur makshúf hamáre aur hamárí aulád ke liye hamesha tak, táki ham is Tauret ke sab kalám par 'amal karen.

c Mat. 24. 51.
d Zab. 107. 34. Yar. 17. 6. Saf. 2. 9.
e Paid. 19. 24, 25. Yar. 20. 16.
f 1 Sal. 9. 8, 9. Yar. 22. 8, 9.
g Dán. 9. 11, 13, 14.
h 1 Sal. 14. 15. 2 Taw. 7. 20. Zab. 52. 5. Ams. 2. 22.

XXX BA'B.

1 *Tauba karnewálon se barí barakaton ká wa'da kiyá játá.* 11 *Sharí'at ke áshkár o saríh hone kí bábat.* 5 *Zindagí o maut donon un ke sámhne pesh kí játín.*

AUR yún hogá, ki jab yih sab kuchh[a] tujh par paregá, barakat aur la'nat, jinhen main ne tere áge rakhá, aur tú un sab gurohon men jahán jahán KHUDA'WAND terá Khudá tujh ko hánkegá, unhen yád karegá[b]:

2 Aur tú KHUDA'WAND apne Khudá kí taraf phiregá[c], aur us ke un hukmon ke muwáfiq, jo áj main ne tujhe kahe, apne bálbachchon samet, apne sáre dil aur apne sáre jí se us kí farmánbardárí karegá;

3 Tab KHUDA'WAND terá Khudá terí asírí ko badlegá[d], aur rahm karke phiregá, aur tujh ko un sab gurohon men se, jin men KHUDA'WAND tere Khudá ne tujhe mutafarriq kiyá thá, tujhe jam'a karegá[e].

4 Agar koí terá ásmán kí us intihá tak hánká gayá hogá[f], to KHUDA'WAND terá Khudá tujhe jam'a karegá, aur wahán se tujhe pher láwegá:

5 Aur KHUDA'WAND terá Khudá tujh ko us zamín men, jis par tere bápdáde qábiz húe, láwegá, aur tú us par qábiz hogá; aur wuh tujh se nekí karegá, aur tere bápdádon se ziyáda terí afzáish karegá.

6 Aur KHUDA'WAND terá Khudá tere aur terí nasl ke dil ká khatna karegá, táki tú KHUDA'WAND apne Khudá ko apne sáre dil aur apne sáre jí se dost rakhe[g] aur jítá rahe:

7 Aur KHUDA'WAND terá Khudá ye sárí la'naten tere dushmanon par, aur un par jo terá kína rakhte hain, jinhon ne tujhe dukh diyá, názil karegá.

8 Aur tú phir áegá, aur KHUDA'WAND kí bát sunegá, aur us ke un sab hukmon par, jo áj ke din main tujhe farmátá hún, 'amal karegá.

9 Aur KHUDA'WAND terá Khudá tere háth ke har ek kám men, aur tere badan ke phal men, aur terí mawáshí ke phal men, aur terí zamín ke phal men nekí ke liye tujhe firáwání degá[h]; kyúnki KHUDA'WAND khush hoke phir tujh se nekí karegá[i]; jaisá wuh tere bápdádon se khush thá:

10 Agar tú KHUDA'WAND apne Khudá kí áwáz ká shanawá hoke us kí sunnaton aur sharí'aton ko, jo sharí'at kí is kitáb men likhí húí hain, hifz karegá; aur agar tú apne sáre dil aur apne sáre jí

a 28 Báb.
b Ahb. 26. 40. Ist. 4. 29, 30. 1 Sal. 8. 47, 48.
c Naham. 1. 9. Yas. 55. 7. Nau. 3. 40. Yúel 2. 12, 13.
d Zab. 106. 45. aur 126. 1, 4. Yar. 29. 14. Nau. 3. 22, 32.
e Zab. 147. 2. Yar. 32. 37. Hiz. 34. 13. aur 36. 24.
f Ist. 28. 64. Naham. 1. 9.
g Ist. 10. 16. Yar. 32. 39. Hiz. 11. 19. aur 36. 26.
h Ist. 28. 11.
i Ist. 28. 63. Yar. 32. 41.

Peshtar MASÍH se, 1451.

se Ḳhudáwand apne Ḳhudá kí taraf phiregá.

11 ¶ Kyúṉki wuh hukm, jo áj ke din maiṉ tujhe kartá húṉ, na wuh tujh se poshída hai, aur na wuh dúr hai[k].

12 Yih kuchh ásmán par nahíṉ, jo tú kahe, Hamáre liye kaun ásmán par jáegá, aur ham tak use láegá, táki ham use suneṉ, aur us par 'amal kareṉ?

13 Aur na yih daryá pár hai, jo tú kahe, Kaun hamáre liye daryá pár jáegá, aur ham tak use láegá, ki ham use suneṉ, aur us par 'amal kareṉ?

14 Balki yih bát tujh se bahut nazdík hai, tere muṉh meṉ hai, aur tere dil meṉ hai, táki tú us par 'amal kare[l].

15 ¶ Dekh, maiṉ ne áj ke din zindagí aur ḳhúbí ko, aur maut aur badí ko, tere áge rakhá[m]:

16 So maiṉ áj ke din tujhe hukm kartá húṉ, ki Tú Ḳhudáwand apne Ḳhudá ko dost rakh, ki us kí ráhoṉ par chale, aur us kí sunnatoṉ, aur sharí'atoṉ, aur hukmoṉ kí muháfazat kare; táki tú jíe aur baṛhe, aur Ḳhudáwand terá Ḳhudá us sarzamín meṉ, jis ká tú wáris hone játá hai, tujh ko barakat baḳhshe.

17 Par agar terá dil phir jáegá, aur tú shanawá na hogá, aur gurezán hogá, aur dúsre ma'búdoṉ ko sijda karegá, aur un kí bandagí karegá:

18 To áj ke din maiṉ tumheṉ sunáe rakhtá húṉ, ki tum faná hoge[n], aur us sarzamín par, jis ke wáris hone ko tum Yardan pár játe ho, tumhárí 'umr daráz na hogí.

19 Maiṉ áj ke din ásmán aur zamín ko tumháre úpar gawáh látá húṉ[o], ki maiṉ ne zindagí aur maut, aur barakat aur la'nat tumháre sámhne rakhí[p]; pas tum zindagí ko pasand karo, táki tum aur tumhárí aulád donoṉ jío:

20 Táki tú Ḳhudáwand apne Ḳhudá ko dost rakhe, aur us ká shanawá ho, aur us se lipṭá rahe; ki wuhí terí zindagí, aur terí 'umr kí darází hai[q]; táki tú us sarzamín meṉ, jis kí bábat Ḳhudáwand ne tere bápdádoṉ, Abirahám aur Iz,hák aur Ya'qúb se qasam khâke kahá, ki Use maiṉ tumheṉ dúṉgá, ábád rahe.

[k] Yas. 45. 19.
[l] Rúm. 10. 6, wag.
[m] 1, 19 áyateṉ. Ist. 11. 26.
[n] Ist. 4. 26. aur 8. 19.
[o] Ist. 4. 26. aur 31. 28.
[p] 15 áyat.
[q] Zab. 27. 1. aur 66. 9. Yúh. 11. 25.

XXXI BÁB.

1 *Músá logoṉ ko taqwiyat detá.* 7 *Yashú' par diláwarí jatátá.* 9 *Káhinoṉ ke háth sharí'at supurd kartá, ki sátweṉ sál meṉ us kí tiláwat logoṉ ke darmiyán kareṉ.* 14 *Ḳhudá Yashú' ko ḳháss hukm detá,* 19 *aur ek nagma 'ináyat kartá, ki baní Isráel par us ká gawáh rahe.* 24 *Músá sharí'at kí jild Láwíoṉ ko sompdetá ki we us kí muháfazat kareṉ.* 28 *Qaum ke buzurgoṉ ko ikaṭṭhe karke aur ásmán o zamín ko gawáh pesh láke un ko áyanda kí bábat samjhátá.*

TAB Músá chalá, aur ye báteṉ baní Isráel se kahíṉ:

2 Aur us ne unheṉ kahá, ki Maiṉ to áj ke din ek sau bís baras ká húṉ[a]; maiṉ andar báhar já nahíṉ saktá[b]; aur Ḳhudáwand ne bhí mujhe farmáyá hai, ki Tú Yardan pár na jáegá[c].

3 Ḳhudáwand terá Ḳhudá hí tere áge áge pár jáegá[d], aur wuhí un gurohoṉ ko tere áge faná karegá, aur tú un ká málik hogá: aur Yashú' Ḳhudáwand ke farmán ke mutábiq[e] tere áge áge pár jáegá.

4 Aur Ḳhudáwand un se wuhí karegá[f], jo us ne Amúríoṉ ke bádsháhoṉ, Saihún aur 'Új se, aur un kí zamín se kiyá[g], aur jinheṉ us ne halák kiyá.

5 Aur Ḳhudáwand un ko tumháre huzúr supurd karegá[h], táki tum un se un sab hukmoṉ ke muwáfiq, jo maiṉ ne tumheṉ farmáe, mu'ámala karo.

6 Mazbút ho jáo, aur diláwarí karo[i]; ḳhauf na karo, aur un se mat ḍaro[k]; kyúṉki Ḳhudáwand terá Ḳhudá hai, jo tere sáth játá hai[l]; wuh tum se gáfil na hogá, aur tum ko na chhoṛegá[m].

7 ¶ Phir Músá ne Yashú' ko talab farmáyá, aur sáre baní Isráel ke huzúr use kahá, ki Mazbút ho, aur diláwarí kar[n]; kyúṉki tú is qaum ke sáth us sarzamín meṉ dáḳhil hogá, jis kí bábat Ḳhudáwand ne un ke bápdádoṉ se baqasam áge kahá, ki maiṉ unheṉ dúṉgá; aur tú unheṉ us ká wáris karegá.

8 Aur Ḳhudáwand tere áge játá hai[o]; wuh tere sáth rahegá; wuh tujh se na gáfil hogá, aur na tujhe chhoṛegá[p]; so tú ḳhauf na kar, aur haul na khá.

9 ¶ Aur Músá ne is sharí'at ko likhá, aur Láwí káhinoṉ ke[q], jo Ḳhudáwand ke 'ahd ke sandúq

Peshtar MASÍH se, 1451.

[a] Ḳhur. 7. 7. Ist. 34. 7.
[b] Gin. 27. 17. 1 Sal. 3. 7.
[c] Gin. 20. 12. aur 27. 13. Ist. 3. 27.
[d] Ist. 9. 3.
[e] Gin. 27. 21. Ist. 3. 28.
[f] Ist. 3. 21.
[g] Gin. 21. 24, 33.
[h] Ist. 7. 2.
[i] Yash. 10. 25. 1 Taw. 22. 13.
[k] Ist. 1. 29. aur 7. 18.
[l] Ist. 20. 4.
[m] Yash. 1. 5. 'Ibrán. 13. 5.
[n] 23 áyat. Ist. 1. 38. aur 3. 28. Yash. 1. 6.
[o] Ḳhur. 13. 21, 22. aur 33. 14. Ist. 9. 3.
[p] Yash. 1. 5, 9. 1 Taw. 28. 20.
[q] 25 áyat. Ist. 17. 18.

ko uṭháte the[r], aur baní Isráel
ke sáre buzurgoṉ ke hawále
kiyá.
10 Aur Músá ne unheṉ yih kahke
farmáyá, ki Har ek sát baras ke
ákhir meṉ, makhlasí dene ke mu'-
aiyan waqt meṉ[s], ḳhaimoṉ kí 'íd
meṉ[t];
11 Jab ki sáre baní Isráel Ḳhu-
dáwand tere Ḳhudá ke áge, us
jagah par, jise wuh pasand karegá,
házir húá kareṉ[u], to tú is sharí'at
ko paṛhke sáre baní Isráel ko
sunáyá kar[x].
12 Sáre logoṉ, mardoṉ aur 'au-
ratoṉ, aur laṛkoṉ, aur apne mu-
sáfir ko, jo tere makánoṉ meṉ
ho, jam'a kíjiyo[y], táki we suneṉ,
aur síkheṉ, aur Ḳhudáwand tere
Ḳhudá se ḍareṉ, aur is sharí'at
ke sáre hukmoṉ par dhyán rakhke
'amal kareṉ.
13 Aur táki un ke laṛke, jinhoṉ
ne hanoz we báteṉ daryáft nahíṉ
kíṉ[z], suneṉ; aur jab tak ki tum
us sarzamín meṉ, jis ke wáris
tum hone ko Yardan pár játe ho,
raho, Ḳhudáwand tere Ḳhudá se
ḍará kareṉ[a].
14 ¶ Phir Ḳhudáwand ne Músá
ko farmáyá, ki Dekh, terí maut
ke din nazdík haiṉ[b]; so Yashú' ko
bulá, aur tum jamá'at ke ḳhaime
meṉ khaṛe ho, táki maiṉ use hukm
karúṉ[c]. Chunánchi Músá aur
Yashú' rawána húe, aur jamá'at
ke ḳhaime meṉ khaṛe húe.
15 Us waqt Ḳhudáwand badlí
ke sutún meṉ khaṛe hoke, ḳhaime
meṉ namúd húá[d], aur badlí ká
sutún ḳhaime ke darwáze par áke
qáim húá.
16 ¶ Tab Ḳhudáwand ne Músá
ko farmáyá, Dekh, tú apne báp-
dádoṉ ke sáth so rahegá, aur is
qaum ke log uṭheṉge[e], aur us
zamín par, jaháṉ ye basne játe
haiṉ, zinákár hoke waháṉ ke
ajnabí ma'búdoṉ kí pairawí ka-
reṉge[f]; mujh ko chhoṛ deṉge[g],
aur us 'ahd ko, jo maiṉ ne un ke
sáth bándhá hai, toṛeṉge[h].
17 Aur us din merá qahr un par
mushta'il hogá, aur maiṉ unheṉ
chhoṛ dúṉgá[i], aur maiṉ un se
apná muṉh chhipáúṉgá[k], aur we
nikále jáeṉge, aur bahut sí mu-
síbateṉ aur tangíáṉ un par pa-
ṛeṉgí; chunánchi we us din ka-
heṉge, Kyá ham par ye baláeṉ

Peshtar Masíh se, 1451.

r Gin. 4. 15. Yash. 3. 3. 1 Taw. 15. 12, 15.
s Ist. 15. 1.
t Ahb. 23. 24.
u Ist. 16. 16.
x Yash. 8. 34, 35. 2 Sal. 23. 2. Naham. 8. 1, 2, 3, wag.
y Ist. 4. 10.
z Ist. 11. 2.
a Zab. 78. 6, 7.
b Gin. 27. 13. Ist. 34. 5.
c 23 áyat. Gin. 27. 19.
d Ḳhur. 33. 9.
e Ḳhur. 32. 6.
f Ḳhur. 34. 15. Qáz. 2. 17.
g Ist. 32. 15. Qáz. 2. 12. aur 10. 6, 13.
h Qáz. 2. 20.
i 2 Taw. 15. 2.
k Ist. 32. 20. Zab. 104. 29. Yas. 8. 17. aur 64. 7. Hiz. 39. 23.

is liye nahíṉ paṛíṉ[l], ki hamárá
Ḳhudá hamáre darmiyán nahíṉ[m]?
18 Aur un sab badíoṉ ke sabab
se, jo we kareṉge, aur is liye ki
ajnabí ma'búdoṉ kí taraf phire
hoṉge, maiṉ us roz apná muṉh
chhipáúṉgá[n].
19 So tum yih nagma apne liye
likho, aur use baní Isráel ko
sikháo, aur unheṉ paṛháo, táki
yih nagma baní Isráel par merá
gawáh rahe[o].
20 Is liye ki jaisá maiṉ unheṉ
us sarzamín meṉ pahuncháúṉgá,
jis kí bábat maiṉ ne un ke báp-
dádoṉ se qasam kí, jis meṉ shír
o shahd bahtá hai, aur we use
kháeṉge, aur ser howeṉge, aur
moṭe ho jáeṉge[p]; tab we aur
ma'búdoṉ kí taraf phir jáeṉge,
aur un kí 'ibádat kareṉge; aur
mujhe gussa diláweṉge, aur mujh
se 'ahdshikaní kareṉge[q].
21 Aur yúṉ hogá, ki jab bahut
sí musíbateṉ aur áfateṉ un par
paṛeṉgí[r], to yih nagma un ke
barḳhiláf gawáhí degá; ki us ká
paṛhná un ke muṉh se bhuláyá
na jáegá; kyúṉki maiṉ un ke
ḳhiyáloṉ ko, jo we áj karte haiṉ[s],
us se peshtar ki maiṉ us sarza-
mín meṉ, jis kí bábat maiṉ ne
qasam kí hai, un ko pahuncháúṉ,
jántá húṉ[t].
22 ¶ Chunánchi Músá ne usí din
yih nagma likhá, aur use baní
Isráel ko sikháyá.
23 Aur us ne Nún ke beṭe
Yashú' ko hukm kiyá[u], aur kahá,
Mazbút ho, aur diláwarí kar[x];
kyúṉki baní Isráel ko us sarza-
mín meṉ, jis kí bábat maiṉ ne un
se qasam kí hai, tú le jáegá, aur
maiṉ tere sáth húṉgá.
24 ¶ Aur aisá húá, ki jab Músá
is sharí'at kí bátoṉ ko kitáb meṉ
likh chuká[y], aur we tamám húíṉ:
25 To Músá ne Láwíoṉ ko, jo
Ḳhudáwand ke 'ahdnáme ke san-
dúq ko uṭháte the, farmáyá, ki
26 Is sharí'at kí kitáb ko leke
Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke 'ahd
ke sandúq ke pahlú meṉ rakho[z],
táki wuh tumháre barḳhiláf gawáh
rahe[a].
27 Kyúṉki maiṉ terí bagáwat[b],
aur terí saḳht gardankashí ko[c]
jántá húṉ; dekh, ki hanoz maiṉ
jítá aur áj ke din tak tumháre
sáth húṉ, aur tum Ḳhudáwand

Peshtar Masíh se, 1451.

l Qáz. 6. 13.
m Gin. 14. 22.
n 17 áyat.
o 26 áyat.
p Ist. 32. 15. Naham. 9. 25, 26. Hús. 13. 6.
q 16 áyat.
r 17 áyat.
s 'Amús 5. 25, 26.
t Hús. 5. 3. aur 13. 5, 6.
u 14 áyat.
x 7 áyat. Yash. 1. 6.
y 9 áyat.
z Dekho 2 Sal. 22. 8.
a 19 áyat.
b Ist. 9. 24. aur 32. 20.
c Ḳhur. 32. 9. Ist. 9. 6.

Peshtar MASÍH se, 1451.

se bagáwat karte ho: to mere marne ke ba'd kitná ziyáda karoge!

28 ¶ Apne firqoṉ ke sáre buzurgoṉ aur mansabdároṉ ko mujh pás jam'a karo, táki maiṉ yih báteṉ un ke kánoṉ tak pahuṉcháúṉ, aur ásmán aur zamín ko un par gawáh karúṉ[d].

29 Ki mujhe yaqín hai, ki mere marne ke ba'd tum apne taíṉ k͟haráb karoge[e], aur is ráh se, jo maiṉ ne tumheṉ batláí, bargashta ho jáoge, aur ák͟hirí dinoṉ meṉ[f] tum par musíbateṉ paṛeṉgí[g]; kyúṉki tum Ḳhudá'wand ke huzúr badkárí karoge, ki apne háth ke kámoṉ se use gussa diláoge.

30 So Músá ne nagma kí ye báteṉ, jab tak ki wuh tamám húá, Isráelí jamá'at ko kah sunáíṉ; ki—

XXXII BA'B.

1 *Músá ká gít, jis meṉ Ḳhudá kí rahmat aur 'adálat aur intiqám ká bayán hai.* 46 *Logoṉ ko targíb detá ki apne diloṉ ko is gít ke mazámín par lagáweṉ.* 48 *Ḳhudá Músá ko Koh i Nabú kí choṭí tak bhejtá, ki mulk ko dekhe, aur ba'd us ke is jahán i fání se kúch karjáwe.*

AI ásmáno, kán rakho, ki maiṉ kahúṉgá; aur ai zamín, mere muṉh kí báteṉ sun[a]:

2 Merí ta'lím meṉh kí tarah ṭapkegí[b] aur merí báteṉ os kí mánind paṛeṉgí, jaise sabze par taráwish ho, yá ghás par phúhí paṛe[c].

3 Ki maiṉ Ḳhudá'wand ká nám pukártá húṉ; tum hamáre Ḳhudá'wand kí ta'zím karo[d].

4 Ki wuh Chaṭán[e] hai, us ká kám kámil hai[f], ki us kí sab ráheṉ rást haiṉ[g]; wuh wafádár hai[h], aur dagá se mubarrá hai[i]; wuh sádiq aur amín hai.

5 Unhoṉ ne áp ko k͟haráb kiyá[k]; un ká dág, wuh dág nahíṉ hai, jo us ke laṛkoṉ par hotá hai: we kajrau[l] aur gardankash haiṉ.

6 Ai jáhil, aur ai beshu'úr logo! kyá tum Ḳhudá'wand ká badlá yúṉ utárte ho[m]? kyá wuh tumhárá báp[n] nahíṉ hai, jis ne tumheṉ mol liyá[o]; kyá us ne tumheṉ k͟halq nahíṉ kiyá[p], aur tumheṉ qawí nahíṉ banáyá?

7 ¶ Agle waqt ko yád karo, aur agle zamánoṉ kí muddatoṉ ko socho; apne báp se púchho, aur wuh tumheṉ batáwegá[q]; aur apne

[d] Ist. 30. 19. aur 32. 1.
[e] Ist. 32. 5. Qáz. 2. 19.
[f] Paid. 49. 1. Ist. 4. 30.
[g] Ist. 28. 15.
[a] Ist. 4. 26. aur 30. 19. aur 31. 28. Zab. 50. 4. Yas. 1. 2. Yar. 2. 12. aur 6. 19.
[b] Yas. 55. 10, 11. 1 Qur. 3. 6, 7, 8.
[c] Zab. 72. 6. Mík. 5. 7.
[d] 1 Taw. 29. 11.
[e] 2 Sam. 22. 3. aur 23. 3. Zab. 18. 2, 31, 46. Hab. 1. 12.
[f] 2 Sam. 22. 31.
[g] Dán. 4. 37. Muk. 15. 3.
[h] Yar. 10. 10.
[i] Aiy. 34. 10. Zab. 92. 15.
[k] Ist. 31. 29.
[l] Mat. 17. 17. Lúq. 9. 41. Filip. 2. 15.
[m] Zab. 116. 12.
[n] Yas. 63. 16.
[o] Zab. 74. 2.
[p] 15 áyat. Yas. 27. 11. aur 44. 2.
[q] Khur. 13. 14. Zab. 44. 1. aur 78. 3, 4.

buzurgoṉ se, ki we tum se bayán kareṉge.

8 Jis waqt ki Haqq Ta'álá ne qaumoṉ ko mírás báṉṭí[r], aur us ne baní A'dam ko mutafarriq kiyá[s], usí waqt baní Isráel ke shumár ke muwáfiq gurohoṉ kí hadden muqarrar kíṉ.

9 Ki Ḳhudá'wand ká hissa us ke log haiṉ[t]; Ya'qúb us kí mírás kí milkíyat hai.

10 Us ne use wírán zamín, aur haulnák aur ujáṛ jangal meṉ páyá[u]: wuh us ke gird húá, aur us ne use tarbiyat kiyá[x]; us ne us kí muháfazat apní ánkh kí putlí kí tarah kí[y].

11 Jis tarah 'uqáb apne khondhe ko hilátá hai, aur apne bachchoṉ par phurphurátá hai, aur apne bázúoṉ ko phailáke unheṉ letá hai, aur apne paroṉ par unheṉ uṭhátá hai[z];

12 Us tarah Ḳhudá'wand hí ne un kí rahbarí kí, aur us ke sáth koí ajnabí Iláh na thá.

13 Us ne use zamín kí úṉchí jagahoṉ par sawár kiyá[a], táki wuh khetoṉ ká hásil kháwe; aur us ne use chaṭán meṉ se shahd, aur sak͟ht patthar meṉ se tel chusáyá[b]:

14 Aur gáe ke makkhan, aur bheṛ bakrí ke dúdh, barroṉ kí charbí, aur Basan ke jane húe menḍhoṉ aur bakroṉ, aur gehúṉ ke gurdoṉ kí charbí samet[c]; aur tú ne angúr ká k͟hális shíra piyá.

15 ¶ Lekin Yasúrán moṭá ho gayá[d], aur láteṉ chaláne lagá[e]; tú to moṭá ho gayá, aur bhárí paṛ gayá, aur charbí meṉ chhip gayá[f]: tab us ne Ḳhudá'wand apne Ḳháliq ko[g] chhoṛ diyá[h], aur apní naját ke paháṛ ko haqír jáná[i].

16 Unhoṉ ne ajnabí ma'búdoṉ ke sabab use gairat diláí[k]; aur we use nafratí kámoṉ se gusse meṉ láe.

17 Unhoṉ ne Shaitánoṉ ke liye qurbáníáṉ guzráníṉ, na Ḳhudá ke liye[l]; balki un ma'búdoṉ ke liye, jin ko we na pahchánte the; we ma'búd, jo naye haiṉ, jin se tere bápdáde na ḍarte the.

18 Tú us paháṛ se, jis ne tujhe paidá kiyá, gáfil húá[m]; aur us Ḳhudá ko, jis ne tujhe súrat bak͟hshí, bhúl gayá[n].

19 Aur jab Ḳhudá'wand ne yih

Peshtar MASÍH se, 1451.

[r] A'am. 17. 26.
[s] Paid. 11. 8.
[t] Khur. 15. 16. aur 19. 5. 1 Sam. 10. 1. Zab. 78. 71.
[u] Ist. 8. 15. Yar. 2. 6. Hús. 13. 5.
[x] Ist. 4. 36.
[y] Zab. 17. 8. Ams. 7. 2. Zak. 2. 8.
[z] Khur. 19. 4. Ist. 1. 31. Yas. 31. 5. aur 46. 4. aur 63. 9. Hús. 11. 3.
[a] Ist. 33. 29. Yas. 58. 14. Hiz. 36. 2.
[b] Aiy. 29. 6. Zab. 81. 16.
[c] Zab. 81. 16. aur 147. 14.
[d] Ist. 33. 5, 26. Yas. 44. 2.
[e] 1 Sam. 2. 29.
[f] Ist. 31. 20. Naham. 9. 25. Zab. 17. 10. aur 5. 28. Hús. 13. 6.
[g] Ist. 31. 16. Yas. 1. 4.
[h] 6 áyat. Yas. 51. 13.
[i] 2 Sam. 22. 47. Zab. 89. 26. aur 95. 1.
[k] 1 Sal. 14. 22. 1 Qur. 10. 22.
[l] Ahb. 17. 7. Zab. 106. 37. 1 Qur. 10. 20. Muk. 9. 20.
[m] Yas. 17. 10.
[n] Yar. 2. 32.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[o] Qáz. 2. 14.
[p] Yas. 1. 2.
[q] Ist. 31. 17.
[r] Yas. 30. 9. Mat. 17. 17.
[s] 16 áyat. Zab. 78. 58.
[t] 1 Sam. 12. 21. 1 Sal. 16. 13, 26. Zab. 31. 6. Yar. 8. 19. aur 10. 8. aur 14. 22. Yún. 2. 8. A'am. 14. 15.
[u] Hús. 1. 10. Rúm. 10. 19.
[x] Yar. 15. 14. aur 17. 4. Nau. 4. 11.
[y] Zab. 7. 12, 13. Hiz. 5. 16.
[z] Ahb. 26. 22.
[a] Nau. 1. 20. Hiz. 7. 15. 2 Qur. 7. 5.
[b] Hiz. 20. 13, 14, 23.
[c] Zab. 140. 8.
[d] Yas. 27. 11. Yar. 4. 22.
[e] Ist. 5. 29. Zab. 81. 13. aur 107. 43. Lúq. 19. 42.
[f] Yas. 47. 7. Nau. 1. 9.
[g] Ahb. 26. 8. Yash. 23. 10. 2 Taw. 24. 24. Yas. 30. 17.
[h] Zab. 44. 12. Yas. 50. 1. aur 52. 3.
[i] 1 Sam. 2. 2.
[k] 1 Sam. 4. 8. Yar. 40. 3.

dekhá, to un se nafrat kí[o], ki
us ke beṭe beṭíoṉ ne use gussa
diláyá[p].
20 Aur us ne yih farmáyá, ki
Maiṉ un se apná munh chhipáúṉ-
gá[q], táki maiṉ dekhúṉ, ki un ká
anjám kyá hogá; is liye ki we
kaj nasl haiṉ, aur laṛke, jin meṉ
amánat nahíṉ[r].
21 Unhoṉ ne us ke sabab se, jo
Ḳhudá nahíṉ, mujhe gairat diláí[s],
aur apní bátil bátoṉ se mujhe
gussa diláyá[t]; so maiṉ bhí unheṉ
us se, jo guroh nahíṉ, gairat meṉ
ḍálúṉgá[u], aur ek be'aql qaum se
unheṉ ḳhafá karúṉgá.
22 Kyúṉki mere gusse se ek ág
bhaṛkí hai[x], ki jahannam ke asfal
tak jalegí; aur zamín ko us kí
roídagí samet khá jáegí, aur pa-
háṛoṉ kí bunyád ko jalá degí.
23 Maiṉ un par baláoṉ ko firá-
wán karúṉgá, aur un par apne tír
ḳharch karúṉgá[y].
24 We bhúkh se jal jáeṉge, aur
sozinda garmí aur kaṛwí maut ke
luqme howeṉge; maiṉ un par
darindoṉ ke dántoṉ ko, aur zamín
ke zahrdár sámpoṉ ko chhoṛúṉgá[z].
25 Báhar se talwár, aur andar
ke makánoṉ se ḳhauf[a], jo jawán
ko bhí, aur kuṉwárí ko bhí shír-
ḳhwár ko bhí, búṛhe samet, halák
karegá.
26 Maiṉ ne kahá, Maiṉ unheṉ
kone kone mutafarriq kartá[b];
maiṉ ádmíoṉ ke darmiyán se un
ke zikr ko miṭá detá.
27 Agar maiṉ dushman ke gazab
ká andesha na kartá, tá na ho ki
un ke dushman takabbur kareṉ,
aur na ho ki we kaheṉ, Hamárá
hí háth bálá húá; KHUDÁWAND ne
yih sab kuchh nahíṉ kiyá[c].
28 Kyúṉki we ek guroh haiṉ, jo
tadbír se ḳhálí haiṉ, aur un ko
'aql nahíṉ[d].
29 Kásh ki we dánishmand hote,
ki we use samajhte[e], aur apní
'áqibat ká andesha karte[f].
30 To aisá hotá, ki un meṉ se
ek shaḳhs ek hazár ko ragedtá,
aur do shaḳhs das hazár ko bha-
gáte[g], agar un ká Paháṛ un ko
bech na ḍáltá[h], aur KHUDÁWAND
un ko asír na karwátá.
31 Kyúṉki un ká paháṛ aisá na-
híṉ, jaisá hamárá Paháṛ hai[i]; aur
yih bát hamáre dushman bhí jánte
haiṉ[k].

32 Ki un ke ták Sadúm aur
'Amúrah ke tákoṉ kí tarah haiṉ[l];
aur un ke angúr zahre ke angúr
haiṉ, aur un ke ḳhoshe niháyat
talḳh:
33 Un ká shíra azhdahoṉ ká zahr
hai[m], aur 'afíoṉ ká haláhal[n].
34 Kyá yih sab mujh pás zaḳhíra
nahíṉ, aur mere ḳhazánoṉ meṉ
sar-ba-muhr nahíṉ[o]?
35 Intiqám lená aur sazá dená
merá kám hai[p]; un ke páṉw bar
waqt phisaleṉge, ki un kí halákat
ká din muttasil hai[q]; aur we mu-
síbateṉ, jo un par wáqi' hoṉgí,
jald chalí átí haiṉ.
36 Kyúṉki KHUDÁWAND apne
bandoṉ kí 'adálat karegá[r], aur
apní qaum se apne dil kí ḳhafagí
dúr karegá[s], jab ki dekhegá, ki
qúwat játí rahí, aur aslan panáh
aur chhuṭkárá nahíṉ[t].
37 Aur kahegá, ki Un ke we
ma'búd aur wuh paháṛ, ki jin ká
unheṉ bharosá thá, kyá húe[u]?
38 Jinhoṉ ne un ke zabíhoṉ kí
charbí kháí, aur un ke tapáwan
kí mai pí, ab we uṭheṉ aur tumhárá
chára kareṉ, aur tumháre himá-
yatí hoṉ.
39 Ab dekho, ki maiṉ hí akelá
wuh húṉ[x], aur koí Ḳhudá mere
siwá nahíṉ[y]; maiṉ hí mártá húṉ,
aur maiṉ hí jilátá húṉ[z]; maiṉ hí
zaḳhmí kartá húṉ, aur maiṉ hí
changá kartá húṉ; aisá koí na-
híṉ, jo mere háth se maḳhlasí de.
40 Ki maiṉ apná háth ásmán tak
uṭhátá húṉ, aur kahtá húṉ, ki
Maiṉ hamesha zinda húṉ.
41 Agar maiṉ apní daraḳhshán
teg tez karúṉ[a], aur merá háth
'adálat pakṛe, to maiṉ apne dush-
manoṉ se intiqám lúṉgá[b], aur un
ko, jo merá kína rakhte haiṉ,
sazá dúṉgá.
42 Maiṉ apne tíroṉ ko ḳhún se
mast[c] karúṉgá, aur merí talwár
gosht kháegí, maqtúloṉ ke lahú
se, aur asíroṉ ke aur dushmanoṉ
ke amíroṉ ke siroṉ se.
43 Ai guroho, us kí qaum ke
sáth ḳhushí se gáo[d], is liye ki
wuh apne bandoṉ ke ḳhún ká
badlá[e] aur apne dushmanoṉ se
intiqám legá[f], aur apní zamín aur
apní qaum ká ámurzgár hogá[g].
44 ¶ Tab Músá aur Nún ke beṭe
Yashú' ne us nagme kí sárí báteṉ
ummat ko kah sunáíṉ.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[l] Yas. 1. 10.
[m] Zab. 58. 4.
[n] Zab. 140. 3. Rúm. 3. 13.
[o] Aiy. 14. 17. Hús. 13. 12. Rúm. 2. 5.
[p] Zab. 94. 1. Rúm. 12. 19. 'Ibrán. 10. 30.
[q] 2 Pat. 2. 3.
[r] Zab. 135. 14.
[s] Qáz. 2. 18. Zab. 106. 45. Yar. 31. 20. Yúel 2. 14.
[t] 2 Sal. 14. 26.
[u] Qáz. 10. 14. Yar. 2. 28.
[x] Zab. 102. 27. Yas. 41. 4. aur 48. 12.
[y] Ist. 4. 35. Yas. 45. 5, 18, 22.
[z] 1 Sam. 2. 6. 2 Sal. 5. 7. Aiy. 5. 18. Zab. 68. 20. Hús. 6. 1.
[a] Yas. 27. 1. aur 34. 5. aur 66. 16. Hiz. 21. 9, 10, 14, 20.
[b] Yas. 1. 24. Nahúm 1. 2.
[c] Yar. 46. 10.
[d] Rúm. 15. 10.
[e] Muk. 6. 10. aur 19. 2.
[f] 41 áyat.
[g] Zab. 85. 1.

Peshtar MASÍH se, 1451.

45 Aur jab Músá ye sárí báten̲ sab baní Isráel ko kah chuká,

46 Tab us ne unhen̲ kahá, ki In sárí báton̲ se, jin ke liye áj ke din main̲ tum par gawáhí detá hún̲, apne dil lagáo[h], aur apne laṛkon̲ ko farmáo, ki dhyán rakhke is sharí'at kí sárí báton̲ par 'amal karen̲.

47 Ki yih shai aisí nahín̲, jis se tumhen̲ naf'a na ho; balki yih tumhárí zindagání hai[i], aur isí chíz ke bá'is se us sarzamín men̲, jahán̲ tum Yardan pár utarte ho, ki us ke wáris ho jáo, tumhárí 'umr daráz hogí.

48 Aur Ḳhudáwand ne usí din Músá ko farmáyá[k];

49 'Abárím ke paháṛ par[l] Nabú kí chonṭí tak, jo Moáb kí zamín men̲ Yaríhú ke muqábil hai, chaṛh já, aur Kan'án kí zamín ko, ki jise main̲ Isráel kí milk kar dún̲gá, dekh.

50 Aur us paháṛ par, jis par tú játá hai, mar já, aur apne logon̲ men̲ shámil ho, jaise terá bháí Hárún Húr ke paháṛ par mar gayá[m], aur apne logon̲ men̲ já milá.

51 Is liye ki tum donon̲ ne baní Isráel ke darmiyán dasht i Sín ke Qádis men̲ Margbah ke pání ke nazdík merá gunáh kiyá[n], aur tum ne baní Isráel ke darmiyán merí taqdís na kí[o].

52 Par tú us sarzamín ko, jo tere sámhne hai, dekh le[p]; lekin us sarzamín men̲, jo main̲ baní Isráel ko 'ináyat kartá hún̲, dáḳhil na hogá.

[h] Ist. 6. 6. aur 11. 18. Hiz. 40. 4.
[i] Ist. 30. 19. Ahb. 18. 5. Ams. 3. 2, 22. aur 4. 22. Rúm. 10. 5.
[k] Gin. 27. 12, 13.
[l] Gin. 33. 47, 48. Ist. 34. 1.
[m] Gin. 20. 25, 28. aur 33. 38.
[n] Gin. 20. 11, 12, 13. aur 27. 14.
[o] Dekho Ahb. 10. 3.
[p] Gin. 27. 12. Ist. 34. 4.

XXXIII BAB.

1 *Ḳhudá kí hashmat.* 6 *Bárah firqon̲ kí barakaten̲.* 26 *Isráel kí nekbaḳhtí.*

AUR yih wuh barakat hai[a] jo Músá, mard i Ḳhudá ne[b], apne marne se áge baní Isráel ko baḳhshí;

2 Aur kahá, ki Ḳhudáwand Síná se áyá, aur Sha'ír se tulú' húá[c], aur Fárán ke paháṛ se un par chamká; das hazár qudsíon̲ ke sáth áyá[d]; aur us ke dahne háth ek átashí sharí'at un ke liye thí.

3 Hán̲, wuh qaum ke sáth kamál iḳhlás se muhabbat rakhtá hai[e]; us ke sáre muqaddas[f] tere háth men̲ hain̲; aur we tere qadamon̲ ke nazdík hain̲[g]; aur terí ta'lím ko mánen̲ge[h].

[a] Paid. 49. 28.
[b] Zab. 90, ká sarnáma.

1491.

[c] Ḳhur. 19. 18, 20. Qáz. 5. 4, 5. Hab. 3. 3.
[d] Dekho Zab. 68. 17. Dán. 7. 10. A'am. 7. 53. Gal. 3. 19. 'Ibrán. 2. 2. Muk. 5. 11. aur 9. 16.
[e] Ḳhur. 19. 5. Ist. 7. 7, 8. Zab. 47. 4. Hús. 11. 1. Mal. 1. 2.
[f] Ist. 7. 6. 1 Sam. 2. 9. Zab. 50. 5.
[g] Lúq. 10. 39. A'am. 22. 3.
[h] Ams. 2. 1.

Peshtar MASÍH se, 1451.

4 Músá ne ham ko ek sharí'at farmáí[i], Ya'qúb kí jamá'at kí mírás[k] ke liye.

5 Aur jis waqt qaum ke sardár, o baní Isráel ke firqe jam'a the, wuh Yasúrán[l] men̲ bádsháh[m] thá.

6 ¶ Rúbin jíwe, aur na mare, aur us ká firqa thoṛá na ho.

7 ¶ Aur Yahúdáh ke liye us ne kahá, Ai Ḳhudáwand, Yahúdáh kí áwáz sun, aur use us ke logon̲ men̲ shámil kar; us ke háth us ke liye káfí howen̲[n], aur tú us ke dushmanon̲ ke muqábil us kí qúwat ho[o].

8 ¶ Aur Láwí ke haqq men̲ kahá, ki Tere Tummím aur tere Urím us muqaddas ádmí ke sáth howe[p], jise tú ne Massah men̲ imtihán kiyá, aur jis ke sáth tú ne Maríbah ke chashmon̲ par jhagṛá kiyá[q];

9 Jis ne apne báp aur apní má se kahá, ki Main̲ ne un ko nahín̲ dekhá; na us ne apne bháíon̲ ko máná[r], na apne beṭon̲ ko pahcháná; is liye ki unhon̲ ne terí báton̲ par dhyán rakhá, aur tere 'ahd kí muháfazat kí[s].

10 Terí sunnaten̲ Ya'qúb ko sikhláwen̲, aur terí sharí'at Isráel ko[t]; we tere áge baḳhúr rakhen̲ge[u], aur chaṛháwe mazbah par chaṛháwen̲ge[x].

11 Ai Ḳhudáwand, us ke asbáb men̲ barakat de, aur us ke háthon̲ ke kámon̲ ko qabúl kar[y]: aur un kí kamaren̲ jo us ká sámhná karen̲, aur un kí jo us ká kína rakhen̲, zaḳhmí kar, ki we phir na uṭh saken̲.

12 ¶ Aur yih Binyamín ke haqq men̲ kahá, Ḳhudáwand ká habíb salámatí se búdobásh karegá, aur Ḳhudáwand ká sáyá sáre din us ke girdágird hogá, aur wuh us ke donon̲ shánon̲ ke bích basegá.

13 ¶ Aur Yúsuf ke haqq men̲ kahá, ki Us kí zamín men̲ Ḳhudá kí barakat[z] howe, ásmán kí tuhfa chízon̲, aur shabnam ke sabab[a], aur gahráo ke sabab, jo past makán men̲ sábit hai.

14 Aur áftáb ke tuhfa hásilon̲, aur máhtáb kí tuhfa nikálí húí chízon̲ ke sabab:

15 Aur qadímí paháṛon̲[b] ke suthre tuhfon̲, aur ṭílon̲[c] kí abadí tuhfa chízon̲ ke sabab;

16 Aur zamín kí tuhfa chízon̲, aur us kí púrí ke sabab; aur Us

[i] Yúh. 1. 17. aur 7. 19.
[k] Zab. 119. 111.
[l] Ist. 32. 15.
[m] Dekho Paid. 36. 31. Qáz. 9. 2. aur 17. 6.
[n] Paid. 49. 8.
[o] Zab. 146. 5.
[p] Ḳhur. 28. 30.
[q] Ḳhur. 17. 7. Gin. 20. 13. Ist. 8. 2, 3, 16. Zab. 81. 7.
[r] Ḳhur. 32. 26, 27, 28.
[s] Dekho Mal. 2. 5, 6.
[t] Ahb. 10. 11. Ist. 17. 9, 10, 11. aur 24. 8. Hiz. 44. 23, 24. Mal. 2. 7.
[u] Ḳhur. 30. 7, 8. Gin. 16. 40. 1 Sam. 2. 28.
[x] Ahb. 1. 9, 13, 17. Zab. 51. 19. Hiz. 43. 27.
[y] 2 Sam. 24. 23. Zab. 20. 3. Hiz. 20. 40, 41. aur 43. 27.
[z] Paid. 49. 25.
[a] Paid. 27. 28.
[b] Paid. 49. 26.
[c] Hab. 3. 6.

kí ḳhairḳhwáhí jo búṭe men̲ rahtá thá[d], Yúsuf ke sir par utre, aur us kí chánd par, jo apne bhaíon̲ men̲ nazír hai[e].

17 Us kí shándárí aisí ho, jaise us ke bail ke palauṭhe[f] kí, aur us ke síng arne ke se síng howen̲[g]; wuh unhín̲ se qaumon̲ ko zamín kí sarhaddon̲ tak relegá[h]; we Ifráím ke das hazár hain̲, aur we Munassí ke hazáron̲[i].

18 ¶ Aur Zabulún ke haqq men̲ kahá, Ai Zabulún, tú apne báhir jáne men̲ shád ho; aur Ishakár, tú apne ḳhaimon̲ men̲[k].

19 We jamá'aton̲ ko paháṛ par buláenge[l], aur wahán̲ sidq kí qurbáníán̲ zabh karenge[m]; is liye ki we daryáon̲ kí firáwání ko, aur ḳhazánon̲ ko, jo retí men̲ chhipe hain̲, chúsenge.

20 ¶ Aur Jadd ke haqq men̲ kahá, Mubárak hai wuh, jo Jadd ko phailáwe[n]; wuh sher kí mánind paṛá rahtá hai, jo chánd ko bázú samet pháṛtá hai.

21 Us ne pahle hissa apne liye mu'aiyan kiyá[o], ki wuh wahán̲ hákim ke hisse men̲ mahfúz húá; aur wuh ummat ke raíson̲ ke sáth áyá[p]; wuh Ḳhudáwand kí sadáqat 'amal men̲ láyá, aur us kí 'adálat Isráel ke sáth.

22 ¶ Aur Dán ke haqq men̲ kahá, Dán ek sherjawán hai, jo Basan se uchhlegá[q].

23 ¶ Aur Naftálí ke haqq men̲ kahá, Ai Naftálí, tú fazl se bharpúr[r], aur Ḳhudáwand kí barakaton̲ se ma'múr ho; tú magrib aur janúb ká málik ho[s].

24 ¶ Aur Yasar ke haqq men̲ kahá, Yasar aulád se barakat páwe, aur apne bhaíon̲ ká maqbúl ho[t]; aur apná pán̲w tel men̲ ḍubowe[u].

25 Tere júte lohe pítal se hon̲, aur tere zamáne ke muwáfiq terí qúwat ho.

26 ¶ Yasúrán[x] ke Ḳhudá kí mánind koí nahín̲[y], jo ásmán par terí madad ke liye sawár hai, aur us kí jalálat bádalon̲ par hai[z].

27 Wuh qadím Ḳhudá terí panáh hai[a], aur us ke abadí bázú tere níche hain̲, aur wuh dushmanon̲ ko tere áge se hánkegá, aur kahegá, ki Unhen̲ halák kar[b].

28 Aur Isráel tanhá diljama'í ke sáth sukúnat karegá[c]: Ya'qúb ká chashma galla aur mai kí zamín par hogá[d]; balki us ke ásmán se os giregí[e].

29 Ai Isráel, tú ḳhushhál hai[f]: aur ai ummat, tujh sá kaun hai, ki Ḳhudáwand ne tujhe bacháyá hai[g]: wuh tere cháre ke liye sipar[h], aur terí 'izzat kí talwár hai! Tere dushman tere áge muzmahill honge[i], aur tú un ke únche makánon̲ ko pámál karegá[k].

XXXIV BÁB.

1 *Nabú ke paháṛ par chaṛhke, Músá mulk i Kan'án ko dúr se dekhtá.* 5 *Wahán̲ us kí wafát hotí.* 6 *Us ke dafan ká ahwál.* 7 *Us kí 'umr.* 8 *Us ke liye tís din tak mátam kar rahe.* 9 *Yashú' jánishín hotá.* 11 *Músá kí fazílat.*

1 AUR Músá Moáb ke maidánon̲ se Nabú ke paháṛ par Pisgah kí chonṭí par, jo Yaríhú ke muqábil hai, chaṛh gayá[a], aur Ḳhudáwand ne sárí zamín, Jili'ád se leke[b] Dán tak[c];

2 Aur sárí zamín Naftálí, aur Ifráím, aur Munassí kí, aur sárí zamín Yahúdáh kí, pachhim ke daryá tak[d];

3 Aur janúb samet, aur wádí Yaríhú ká maidán, jo ḳhurme ká shahr hai[e], Zugr tak, us ko dikhái.

4 Aur Ḳhudáwand ne use farmáyá, ki Yih wuh sarzamín hai, jis kí bábat main̲ ne Abirahám, aur Iz,hák aur Ya'qúb se qasam karke kahá, ki Main̲ use terí nasl ko dún̲gá[f], jise main̲ ne tujhe rúbarú dikháyá; lekin tú us men̲ na guzregá[g].

5 ¶ So Ḳhudáwand ká banda Músá Ḳhudáwand ke hukm ke muwáfiq, Moáb kí sarzamín men̲ mar gayá[h].

6 Aur use Moáb kí ek wádí men̲ Bait-Fagúr ke muqábil gáṛá; par áj ke din tak kisí ne us qabr ko na pahcháná[i].

7 ¶ Aur Músá apne marne ke waqt ek sau bís baras ká thá[k], ki na us kí ánkhen̲ ḍhundhláín̲, aur na us kí tázagí játí rahí[l].

8 ¶ So baní Isráel Músá ke liye Moáb ke jangal ke maidánon̲ men̲ tís din tak royá kíe[m]; aur un ke rone píṭne ke din Músá ke liye ákhir húe.

9 ¶ Aur Nún ká beṭá Yashú' rúh i hikmat se ma'múr húá[n]; kyún̲ki Músá ne apne háth us par rakhe the[o]; aur baní Isráel ne

Peshtar Masíh se, 1451.

d Khur. 3. 2, 4. A'am. 7. 30, 35.
e Paid. 49. 26.
f 1 Taw. 5. 1.
g Gin. 23. 22. Zab. 92. 10.
h 1 Sal. 22. 11. Zab. 44. 5.
i Paid. 48. 19.
k Paid. 49. 13, 14, 15.
l Yas. 2. 3.
m Zab. 4. 5.
n Dekho Yash. 13. 10, wag. 1 Taw. 12. 8, wag.
o Gin. 32. 16, 17, wag.
p Yash. 4. 12.
q Yash. 19. 47. Qáz. 18. 27.
r Paid. 49. 21.
s Dekho Yash. 19. 32, wag.
t Paid. 49. 20
u Dekho Aiy. 29. 6.
x Khur. 15. 11. Zab. 86. 8. Yar. 10. 6.
y Ist. 32. 15.
z Zab. 68. 4, 33, 34. aur 104. 3. Hab. 3. 8.
a Zab. 90. 1.
b Ist. 9. 3, 4, 5.
c Gin. 23. 9. Yar. 23. 6. aur 33. 16.

Peshtar Masíh se, 1451.

d Ist. 8. 7, 8.
e Paid. 27. 28. Ist. 11. 11.
f Zab. 144. 15.
g 2 Sam. 7. 23.
h Zab. 115. 9, 10, 11.
i 1 Sam. 22. 45. Zab. 18. 44. aur 66. 3. aur 81. 15.
k Ist. 32. 13.
a Gin. 27. 12. aur 33. 47. Ist. 32. 49.
b Ist. 3. 27.
c Paid. 14. 14.
d Ist. 11. 24.
e Qáz. 1. 16. aur 3. 13. 2 Taw. 28. 15.
f Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 18. aur 26. 3. aur 28. 13.
g Ist. 3. 27. aur 32. 52.
h Ist. 32. 50. Yash. 1. 1, 2.
i Dekho Yahúd. 9.
k Ist. 31. 2.
l Dekho Paid. 27. 1. aur 48. 10. Yash. 14. 10, 11.
1451.
m Dekho Paid. 50. 3, 10. Gin. 20. 29.
n Yas. 11. 2. Dán. 6. 3.
o Gin. 27. 18, 23.

Peshtar MASÍH se, 1451.

us kí farmánbardárí kí; aur jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá thá, waisáhí kiyá.

10 ¶ Ab tak baní Isráel men Músá kí mánind koí nabí qáim nahín húá[p], jis se KHUDÁWAND ámne sámhne muláqát kartá[q],

11 Un sab 'ajáib aur garáib men, jin ke karne ke liye, Fira'ún aur us ke sab khádimon aur sárí zamín ke sámhne, KHUDÁWAND ne Misr kí zamín men use bhejá thá[r],

12 Aur sáre qawí háth, aur bare khauf men, jo Músá ne tamám baní Isráel ke áge kíe.

p Dekho Ist. 18. 15, 18. q Khur. 33. 11. Gin. 12. 6, 8. Ist. 5. 4.

r Ist. 4. 34. aur 7. 19.

YASHU' KÍ KITÁB.

I BÁB.

1 Yahowáh Yashú' ko muqarrar kartá ki Músá ká jánishín howe. 3 Zamín i mau'úd kí sarhadden. 5, 9 Khudá Yashú' ke madadgár hone ká wa'da kartá. 8 Us ko sikhlátá. 10 Yashú' logon ko Yardan ke pár jáne ke liye taiyár karátá. 12 Yashú' arhái firqon ko us iqrár ko yád dilátá jise unhon ne Músá ke sáth kiyá thá. 16 Us se tábi'dárí karne ká iqrár karte.

JAB KHUDÁWAND ká banda Músá mar gayá, to yún húá, ki KHUDÁWAND ne Nún ke bete Yashú' ko, jo Músá ká khádim thá[a], farmáyá, ki

2 Merá banda Músá mará[b]; so ab tú uth, aur Yardan pár is ummat samet us sarzamín ko, jo main unhen detá hún, ya'ne baní Isráel ko, utar já.

3 Jis jagah ko tere pánwon ke talwe pámál karenge, wuh sab main tujhe 'ináyat kar chuká, jaisá main ne Músá se kahá[c].

4 Bayábán aur us Lubnán se leke Furát tak, jo barí nahr hai, Hittíon kí sárí sarzamín aur daryá e a'azam tak, jo magrib kí samt hai, tumhárí sarhadd hogí[d].

5 Tere jíte jí koí terá sámhná na kar sakegá[e]; jis tarah main Músá ke sáth thá[f], tere sáth rahúngá[g], na tujh se gáfil hoúngá, aur na tujhe chhorúngá[h].

6 Mazbútí aur diláwarí kar[i]; is liye ki tú yih sarzamín, jo main ne qasam kháke un ke bápdádon ko dene kahí hai, mírás ke taur par is jamá'at kí mírás kar degá.

7 Magar tú mazbútí aur khúb diláwarí kar, táki tú us sab sharí'at ke muwáfiq, jis ká mere bande Músá ne tujh ko hukm kiyá[k], 'amal kare. Us se dahne yá báen háth ko mat phir[l], táki wahán, jahán jahán tú játá hai, kámyáb ho.

8 Us sharí'at kí kitáb ká zikr tere munh se chhút na jáwe[m], balki tú rát din us kí tiláwat kiyá kar[n], táki tú us sab par, jo us men likhá hai, dhyán rakhke 'amal kare; tab tú apní ráh men kámyáb aur mudabbir hogá.

9 Kyá main ne tujh ko hukm nahín kiyá[o], ki mazbútí aur diláwarí kar? khauf aur dahshat na khá[p]; kyúnki KHUDÁWAND terá Khudá, jahán jahán tú játá hai, tere sáth hai.

10 ¶ Tab Yashú' ne ummat ke mansabdáron ko farmáyá, ki

11 Tum lashkar ke darmiyán guzar karo, aur jamá'at ko hukm karo, ki apne liye tosha taiyár kare; is liye ki tum tín din ba'd is Yardan pár utroge[q], táki us zamín ke, jo KHUDÁWAND tumhárá Khudá tum ko detá hai, málik ho.

12 ¶ Aur baní Rúbin aur baní Jadd aur ádhe firqe baní Munassí ko Yashú' ne farmáyá;

13 Us bát ko, jo KHUDÁWAND ke bande Músá ne tumhen farmáí, yád karo[r], ki KHUDÁWAND tumhárá Khudá tum ko árám bakhshtá hai, aur yih sarzamín tum ko detá hai.

14 Tumhárí jorúán aur tumháre bachche aur tumhárí mawáshí us zamín par, jo Músá ne Yardan ke isí taraf tum ko dí hai, rahen; aur tum sab apne pahlawánon samet pare bándhke apne bháíon ke áge áge musallah hoke 'ubúr karo, aur un kí madad karo;

15 Jab tak ki KHUDÁWAND tum-

a Khur. 24. 13. Ist. 1. 38. b Ist. 34. 5. c Ist. 11. 24. Yash. 14. 9. d Paid. 15. 18. Khur. 23. 31. Gin. 34. 3,—12. e Ist. 7. 24. f Khur. 3. 12. g Ist. 31. 8, 23. 9, 17 áyaten. Yash. 3. 7. aur 6. 27. Yas. 43. 2, 5. h Ist. 31. 6, 8. 'Ibrán. 13. 5. i Ist. 31. 7, 23. k Gin. 27. 23. Ist. 31. 7. Yash. 11. 15. l Ist. 5. 32. aur 28. 14.

m Ist. 17. 18, 19. n Zab. 1. 2. o Ist. 31. 7, 8, 23. p Zab. 27. 1. Yar. 1. 8. q Yash. 3. 2. Dekho Ist. 9. 1. aur 11. 31. r Gin. 32. 20,—28. Yash. 22. 2, 3, 4.

Peshtar MASÍH se, 1451.

háre bháíon ko chain de, jaise us ne tumhen dí hai, aur we bhí us zamín ke, jo ḲHUDA'WAND tumhárá Ḳhudá unhen detá hai, wáris hon. Tab tum us zamín par, jo tumhárí mírás hai, aur ḲHUDA'WAND ke bande Músá ne Yardan ke pár mashriq kí samt tumhen dí hai, phir áiyo[s], aur us ke málik hújiyo.

s Yash. 22. 4, wag.

16 ¶ Tab unhon ne Yashú' ko jawáb diyá, ki Jo jo tú ne hamen farmáyá ham wuh karenge; aur jahán jahán tú hamen bhejegá ham jáenge.

17 Jis tarah ham ne sab báton men Músá kí farmánbardárí kí, isí tarah terí bhí tabí'at karenge: magar ḲHUDA'WAND terá Ḳhudá, jis tarah Músá ke sáth thá, tere sáth bhí rahe[t].

t 5 áyat. 1 Sam. 20. 13. 1 Sal. 1. 37.

18 Jo koí tere hukm kí muḳhálafat kare, aur terí sárí báton ká, jo tú use farmáwe, shanawá na ho, már ḍálá jáe: tú faqat mazbútí aur diláwarí kar.

II BAB.

1 Ráhab do jásúson ko, jo Sittim se bheje gae the, utárke apne ghar men chhipátí. 8 Us 'ahd ká ahwál jo us ke aur un donon ke darmiyán húá. 23 Un ke lauṭ jáne aur un kí kaifiyat ká ahwál.

TAB Nún ke beṭe Yashú' ne Sittim[a] se do mard bheje, ki chhipke jásúsí karen; aur unhen kahá, ki Jáo, us zamín ko, aur Yaríhú ko dekho. Chunánchi we gae, aur ek fáhisha ke ghar men[b], jis ká nám Ráhab thá[c], áe, aur shab-básh húe.

a Gin. 25. 1.
b 'Ibrán. 11. 31. Ya'q. 2. 25.
c Mat. 1. 5.

2 Tab Yaríhú ke bádsháh ko ḳhabar pahunchí[d] ki Dekh, áj rát baní Isráel ke log yahán dáḳhil húe hain, táki zamín kí jásúsí karen.

d Zab. 127. 1. Ams. 21. 30.

3 Yaríhú ke bádsháh ne Ráhab ko kahlá bhejá, ki Un logon ko, jo tujh pás áe hain, jo tere ghar men utre hain, nikál de; is liye ki we sárí zamín kí jásúsí karne ko áe hain.

4 Tab us 'aurat ne un donon mardon ko leke chhipá rakhá[e], aur yún kahá, ki Mere pás áe to the; par main nahín jántí hún, ki kahán ke the;

e Dekho 2 Sam. 17. 19, 20.

5 So rát ko jab darwáze band húe, to we mard andhere men nikal gae; aur main nahín jántí hún, ki we mard kahán gae: so jald un ká píchhá karo, ki tum unhen páoge.

6 Aur wuh unhen apní chhat par chaṛhá le gaí, aur san kí lakṛíon ke níche, jo chhat par tartíb se paṛí thín, chhipáyá[f].

f Dekho Ḳhur. 1. 17. 2 Sam. 17. 19.

7 Aur log un ke píchhe Yardan kí ráh páyábon tak gae; aur jyúnhín un ke píchhá-karnewále rawána húe, wúnhín unhon ne pháṭak band kar liyá.

8 ¶ Aur wuh 'aurat, us se peshtar ki we soen, un pás chhat par chaṛh gaí;

9 Aur unhen kahá, Mujhe yaqín húá, ki ḲHUDA'WAND ne yih sarzamín tumhen 'atá kí, aur bilfi'al tumhárá ru'ab ham par gálib húá hai[g], aur is sarzamín ke sáre basnewále tumháre áge pighal gae hain.

g Paid. 35. 5. Ḳhur. 23. 27. Ist. 2. 25. aur 11. 25.

10 Ki ham ne suná, jab ki tum Misr se báhar nikle, to ḲHUDA'WAND ne tumháre áge daryá e Qulzum ke pánion ko kis tarah sukhá diyá[h], aur tum ne Amúríon ke do bádsháhon Saihún aur 'Uj se, jo Yardan ke pár the, kyá kiyá, aur kyúnkar unhen nest o nábúd kiyá[i].

h Ḳhur. 14. 21. Yash. 4. 23.
i Gin. 21. 24, 34, 35.

11 Aur ham ne jyúnhín yih sab kuchh suná[k], to hamáre dil gudáz ho gae[l], aur kisí men tumháre muqábale kí zarra jur,at báqí na rahí; kyúnki ḲHUDA'WAND tumhárá Ḳhudá úpar ásmán ká, aur níche zamín ká Ḳhudá hai[m].

k Ḳhur. 15. 14, 15.
l Yash. 5. 1. aur 7. 5. Yas. 13. 7.
m Ist. 4. 39.

12 So ab mujh se ḲHUDA'WAND kí qasam kíjiye; azbaski main ne tum par mihrbání kí hai[n], tum bhí mere báp ke gharáne par mihrbání karo[o], aur mujhe ek sachchí nisháni do[p];

n Dekho 1 Sam. 20. 14, 15, 17.
o Dekho 1 Tim. 5. 8.
p 18 áyat.

13 Mere báp aur merí má ko, aur mere bháíon aur bahinon ko, us sab samet, jo un ká hai, bacháo, aur hamárí jánon ko maut se maḳhlasí do.

14 Unhon ne use jawáb diyá, ki hamárí jánen maut ke liye tumhárí jánon ke 'iwaz hain. Agar tú hamárá yih hál bayán na kare, aur aisá ho, ki ḲHUDA'WAND is sarzamín par hamen musallit kare, to ham tere sáth mihrbání aur wafádárí se sulúk karenge[q].

q Qáz. 1. 24. Mat. 5. 7.

15 Tab us ne unhen rassí se daríche kí ráh se níche utár diyá[r]; ki us ká ghar shahrpanáh se lagá húá thá, aur wuh díwár par búdobásh kartí thí.

r A'am. 9. 25.

Peshtar MASÍH se, 1451.

16 Aur us ne unhen kahá, ki Paháṛ par chaṛh jáo, na ho ki ta'áqub karnewále tum ko páen; so tum tín din tak chhipe raho, jab tak ki muta'aqqib phir áwen; ba'd us ke tum apní ráh chale jáiyo.

17 Tab un mardon ne use kahá, Is qasam ká, jo tú ne ham se kí, ham par ilzám nahín[s].

18 Dekh, jab ham is zamín men áwenge, to yih qirmizí sút kí ḍorí is daríche se bándhiyo, ki jis se tú ne hamen níche laṭká diyá[t], aur apne báp, aur apní má, aur apne bháíon, aur apne báp ke sáre gharáne ko apne pás ghar men jam'a kíjiyo[u];

19 Aur aisá hogá, ki jo koí tere ghar ke darwáze se báhar jáegá, to us ká ḳhún usí kí gardan par hogá, aur ham begunáh honge; aur jo koí tere sáth hogá, agar kisí ká háth us par chale, to us ká ḳhún ham par hai[x].

20 Aur agar tú hamárá yih hál bayán karegí, to ham us qasam se, jo tú ne ham se kí, báhar honge.

21 Wuh bolí, Jaisá tum ne kahá, waisá hí ho; so unhen widá' kiyá, aur we rawána húe. Tab us ne qirmizí sút kí ḍorí khiṛkí se bándhí.

22 Aur we wahán se chalke tín din tak paháṛ par rahe, jab tak ki we píchhá-karnewále phir áe. Aur un píchhá-karnewálon ne un ko tamám ráh men ḍhúnḍhá, aur na páyá.

23 ¶ Tab we donon mard phire, aur paháṛ se utre, aur pár húe, aur Nún ke beṭe Yashú' pás áe, aur apní sárí sarguzasht us se kahí.

24 Aur unhon ne Yashú' ko kahá, ki Ḳhudáwand ne yih sárí zamín hamáre qabze men kar dí[y], aur is mulk ke sáre basnewále bhí hamáre áge pighal gae hain.

s Ḳhur. 20. 7.
t 12 áyat.
u Yash. 6. 23.
x Mat. 27. 25.
y Ḳhur. 23. 31. Yash. 6. 2. aur 21. 44.

III BÁB.

1 Yashú' Yardan ke kanáre par pahunchtá. 2 Mansabdár logon ko sikhláte ki kyúnkar daryá ke 'ubúr karen. 7 Yahowáh Yashú' ko 'azmat bakhshne ká wa'da kartá. 14 Yardan ká páni do hisse hojátá.

TAB Yashú' subh sawere uṭhá, aur Sittim[a] se kúch kiyá, aur sáre baní Isráel samet Yardan pás áyá, aur pár utarne se áge wahán maqám kiyá.

2 Aur tín din ke ba'd[b] mansabdáron ne lashkar ke darmiyán guzar kiyá, aur logon ko hukm kiyá, ki

3 Jab tum Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke 'ahdnáme ke sandúq ko[c], aur káhin aur Láwí ko use uṭháte húe[d] dekho, tab tum apní jagah se kúch karo, aur us ke píchhe chalo.

4 Lekin tumháre aur us ke darmiyán do hazár háth farq rahe, aur us ke nazdík na áo[e]; táki tum us ráh ko, jis se tumhen guzarná zarúr hai, pahcháno; is liye ki tum us ráh se kabhú nahín guzre.

5 Aur Yashú' ne logon ko kahá, Apne taín muqaddas karo[f]; kyúnki Ḳhudáwand tumháre darmiyán 'ajáibát záhir karegá.

6 Phir Yashú' ne káhinon ko kahá, ki Tum 'ahdnáme ke sandúq ko uṭháo, aur logon ke áge áge pár utro[g]. Chunánchi unhon ne 'ahdnáme ke sandúq ko uṭháyá, aur jamá'at ke áge áge chale.

7 ¶ Tab Ḳhudáwand ne Yashú' ko farmáyá, Áj ke din se main baní Isráel ko terí 'azmat dikhláná shurú' karúngá[h]; táki we jánen, ki jis tarah main Músá ke sáth thá, tere bhí sáth hoúngá[i].

8 Aur tú un káhinon ko, jo 'ahdnáme ke sandúq ke hámil hain[k], hukm kar, ki Jab tum Yardan ke kanáre par pahuncho, to wahán khaṛe ho rahiyo[l].

9 ¶ So Yashú' ne baní Isráel se kahá, ki Idhar áo, aur Ḳhudáwand apne Ḳhudá kí báten suno.

10 Aur Yashú' ne kahá, Ab is se tum yaqín karoge, ki zinda Ḳhudá[m] tumháre darmiyán hai, aur wuh Kan'áníon, aur Hittíon, aur Hawíon, aur Farizzíon, aur Jirjásíon, aur Amúríon aur Yabúsíon ko tumháre áge se daf'a karegá[n].

11 Dekho, us ke 'ahdnáme ká sandúq, jo sárí zamín ká Málik hai[o], tumháre áge Yardan se guzartá hai.

12 So ab tum bárah shaḳhs Isráel ke sibṭon men se, sibṭ píchhe ek mard lo[p].

13 Aur aisá hogá, ki jab káhin Ḳhudáwand sárí dunyá ke málik[q] ke 'ahdnáme ká sandúq uṭháte hain, jis waqt apne pánw Yardan ke páni men dharenge[r], usí waqt

a Yash. 2. 1.
b Yash. 1. 10, 11.

Peshtar MASÍH se, 1451.

c Dekho Gin. 10. 33.
d Ist. 31. 9, 25.
e Ḳhur. 19. 12.
f Ḳhur. 19. 10, 14, 15. Ahb. 20. 7. Gin. 11. 18. Yash. 7. 13. 1 Sam. 16. 5. Yúel 2. 16.
g Gin. 4. 15.
h Yash. 4. 14. 1 Taw. 29. 25. 2 Taw. 1. 1.
i Yash. 1. 5.
k 3 áyat.
l 17 áyat.
m Ist. 5. 26. 1 Sam. 17. 26. 2 Sal. 19. 4. Hús. 1. 10. Mat. 16. 16. 1 Tas. 1. 9.
n Ḳhur. 33. 2. Ist. 7. 1. Zab. 44. 2.
o 13 áyat. Mrk. 4. 13. Zak. 4. 14. aur 6. 5.
p Yash. 4. 2.
q 11 áyat.
r 15, 16 áyaten.

Yardan ká pání, jo úpar kí samt se bahtá hai, wahán̲ jam'a hoke ḍher ho jáegá[s].

14 ¶ Aur aisá húá, ki jab lashkar ne apne ḳhaimon̲ se kúch kiyá, táki Yardan ke pár ho, aur káhinon̲ ne ummat ke áge 'ahdnáme ke sandúq ko uṭháyá[t],

15 Aur 'ahdnáme ke sandúq ke uṭhánewále Yardan tak áe, aur un káhinon̲ ke pán̲w, jo sandúq ko uṭháe húe the, kanáre ke pání men̲ ḍúbe[u], (ki Yardan ká daryá sárí fasl i ḳharíf men̲[x] har taraf se apne sab kanáron̲ par chaṛhá húá hotá hai[y],)

16 To wún̲hín̲ úpar kí samt ká bahnewálá pání un se niháyat dúr Adam men̲, jo shahr i Zartán[z] ke nazdík hai, ṭhahrá, aur ḍher kí tarah buland húá, aur baháo ká pání maidán ke daryá[a], ya'ne daryá e shor[b] tak, tamám aur munqati' húá, aur jamá'at Yaríhú ke muqábil pár húí.

17 Aur we káhin, jo ḲHUDÁWAND ke 'ahdnáme ká sandúq uṭháe húe the, Yardan ke bíchon̲ bích súkhí zamín par khaṛe ho rahe, aur sáre baní Isráel ḳhushk zamín par se guzre[c], yahán̲ tak ki sárí jamá'at ḳhushkí se Yardan ke pár guzrí.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[s] Zab. 78. 13. aur 114. 3.
[t] A'am. 7. 45.
[u] 13 áyat.
[x] Yash. 4. 18. aur 5. 10, 12.
[y] 1 Taw. 12. 15. Yar. 12. 5. aur 49. 19.
[z] 1 Sal. 4. 12. aur 7. 46.
[a] Ist. 3. 17.
[b] Paid. 14. 3. Gin. 34. 3.
[c] Dekho Khur. 14. 29.

IV BÁB.

1 *Bárah ádmí muqarrar hote ki bárah patthar Yardan men̲ se yádgárí ke wáste nikál lejáwen̲.* 9 *Bárah aur patthar Yardan kí tháh men̲ nasb kí,e játe.* 10, 19. *Log daryá ke pár játe.* 14 *Ḳhudá Yashú' ko 'azmat baḳhshtá.* 20 *We bárah patthar Jiljál men̲ nasb kí,e játe.*

AUR yún̲ húá, ki jab sárí qaum Yardan pár húí[a], to ḲHUDÁWAND ne Yashú' ko farmáyá, ki

2 Sibt píchhe ek ek mard karke tú jamá'at men̲ se bárah mard le[b], aur unhen̲ hukm kar, ki

3 Tum apne liye Yardan ke bíchon̲ bích men̲ us jagah se, jahán̲ káhinon̲ ke qadam sábit hon̲[c], bárah patthar lo, aur unhen̲ sáth le jáke us jagah par, jo áj kí rát tumhárí ḳhaimagáh hai[d], nasb karo.

4 Tab Yashú' ne un bárah mardon̲ ko, jinhen̲ us ne baní Isráel men̲ se, sibt píchhe ek ek mard karke, taiyár kiyá thá, buláyá.

5 Aur Yashú' ne unhen̲ kahá, ki Yardan ke bích ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge guzro, aur har ek tum men̲ se baní Isráel ke sibton̲ ke 'adad ke mutábiq ek ek patthar apne kándhe par uṭháwe, táki yih tumháre darmiyán ek nishán ho.

6 Aur tab tumhárí aulád zamán i áyanda men̲ tum se istifsár kare[e], ki Ye kaise patthar hain̲?

7 To tum unhen̲ jawáb do, ki Yardan ká pání ḲHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge do hisse ho gayá thá[f]; jis waqt ki wuh Yardan se guzrá, to Yardan ká pání do hisse húá: so ye patthar abad tak yádgárí ke wáste[g] baní Isráel ke liye rahenge.

8 Chunánchi baní Isráel ne, jaisá Yashú' ne farmáyá thá, kiyá, aur jaisá ḲHUDÁWAND ne Yashú' ko irshád kiyá thá, unhon̲ ne baní Isráel ke sibton̲ ke 'adad ke mutábiq Yardan ke bíchon̲ bích se bárah patthar lí,e, aur unhen̲ us jagah tak, jahán̲ we shab-básh húe the, apne sáth pár le gáe, aur wahán̲ unhen̲ rakh diyá.

9 Aur Yashú' ne Yardan ke bíchon̲ bích us jagah par, jahán̲ un káhinon̲ ke qadam sábit húe, jo 'ahdnáme ke sandúq ke hámil the, bárah patthar nasb kí,e: chunánchi we áj ke din tak wahán̲ hain̲.

10 ¶ So káhin sandúq ko uṭháe húe Yardan ke bíchon̲ bích khaṛe rahe, jab tak ki har ek bát, jo ḲHUDÁWAND ne Yashú' ko farmáí thí, ki Músá ke hukmon̲ ke mutábiq jamá'at ko kahe, tamám ho chukí; ba'd us ke jamá'at ne jaldí kí aur pár guzrí.

11 Jab sárí jamá'at pár guzar gaí, to káhin jamá'at ke áge áge ḲHUDÁWAND ká sandúq lí,e húe pár gae.

12 Tab baní Rúbin aur baní Jadd aur ádhá sibt baní Munassí ká musallah hoke baní Isráel ke áge guzre, jaisá ki Músá ne unhen̲ farmáyá thá[h]:

13 Qaríb chálís hazár ke jang ke wáste taiyár, ḲHUDÁWAND ke huzúr muqábale ke liye, Yaríhú ke maidán men̲ pár utre.

14 ¶ Us din ḲHUDÁWAND ne sab baní Isráel kí nazaron̲ men̲ Yashú' ko 'azmat baḳhshí[i], ki we jis tarah Músá se tá dam i zíst ḍarte the, isí tarah we us se bhí ḍarte rahe.

[a] Ist. 27. 2. Yash. 3. 17.
[b] Yash. 3. 12.
[c] Yash. 3. 13.
[d] 19, 20 áyaten̲.

Peshtar MASÍH se, 1451.

[e] 21 áyat. Ḳhur. 12. 26. aur 13. 14. Ist. 6. 20. Zab. 44. 1. aur 78. 3, 4, 5, 6.
[f] Yash. 3. 13, 16.
[g] Ḳhur. 12. 14. Gin. 16. 40.
[h] Gin. 32. 20, 27, 28.
[i] Yash. 3. 7.

Peshtar MASÍH se, 1451.

15 Tab KHUDÁWAND ne Yashú'
ko farmáyá,
16 Ki un káhinon ko, jo 'ahd-
náme ká sandúq[k] uṭháte hain,
farmá, ki Yardan se chaṛho.
17 Chunánchi Yashú' ne káhi-
non ko kahá, ki Yardan se chaṛh
jáo.
18 Aur aisá húá, ki jyúnhín we
káhin, jo KHUDÁWAND ke 'ahd-
náme ká sandúq uṭháe húe the,
Yardan ke darmiyán se chaṛhe,
aur un ke páon ke talwe khushkí
par paṛe, to wúnhín Yardan ká
pání apne makánon men phirá,
aur pahle kí tarah apne sab ka-
náron par bah gayá[l].
19 ¶ Aur log pahle mahíne kí
daswín táríkh Yardan se nikle,
aur Yaríhú kí samt i sharqí ko
Jiljál men[m] khaime nasb kí,e.
20 Aur Yashú' ne un bárah pat-
tharon ko[n], jo Yardan se uṭháe
gae the, Jiljál men nasb kiyá.
21 Aur baní Isráel ko kahá, ki
Jab tumháre laṛke zamán i áyanda
men apne bápdádon se púchhen[o],
ki
22 Ye patthar kaise hain? to
tum apne laṛkon ko batláiyo, ki
Isráel khushkí khushkí is Yardan
se guzrá thá[p];
23 Ki KHUDÁWAND tumháre
Khudá ne Yardan ke pání ko
tumháre sámhne khushk kar diyá,
jab tak ki tum pár ho gae; jis
tarah KHUDÁWAND tumháre Khu-
dá ne daryá e Qulzum ko kiyá
thá, jise hamáre sámhne khushk
kar diyá[q], jab tak ki ham pár
guzre:
24 Táki zamín kí sárí qaumen
jánen[r], ki KHUDÁWAND ká háth
qawí hai[s]; táki tum KHUDÁWAND
apne Khudá se mudám ḍará karo[t].

k Khur. 25. 16, 22.
l Yash. 3. 15.
m Yash. 5. 9.
n 3 áyat.
o 6 áyat.
p Yash. 3. 17.
q Khur. 14. 21.
r 1 Sal. 8. 42, 43. 2 Sal. 19. 19. Zab. 106. 8.
s Khur. 15. 16. 1 Taw. 29. 12. Zab. 89. 13.
t Khur. 14. 31. Ist. 6. 2. Zab. 89. 7. Yar. 10. 7.

V BÁB.

1 *Kan'ání thartharáte.* 2 *Yashú' khatne ká dastúr phir járí kartá.* 10 *Jiljál men 'íd i fasah kí játí.* 12 *Mann mauqúf hotá.* 13 *Ek firishta Yashú' ko dikhái detá.*

AUR aisá húá, ki jab Amúríon
ke sáre bádsháhon ne, jo
Yardan ke pár magrib kí samt ko
the, aur Kan'áníon ke sáre bád-
sháhon ne, jo samundar ke nazdík
the[a], suná ki KHUDÁWAND ne
baní Isráel ke áge Yardan ke
páníon ko sukhá diyá, yahán tak
ki we pár utre, to un ke dil pighal
gae[b], aur un men baní Isráel ke
khauf se dam báqí na rahá[c].
2 ¶ Us waqt KHUDÁWAND ne
Yashú' ko kahá, ki Tez chhuríán
baná[d], aur baní Isráel ká dúsrí
bár khatna kar.
3 Aur Yashú' ne ‖tez chhuríán
banáín, ‖aur Jibi'at-ha-'arálot ke
pás baní Isráel ke khatne kí,e.
4 Aur Yashú' ne jo khatna kiyá,
us ká sabab yih hai, ki we log, jo
Misr se nikle, un men jitne jangí
mard the, so sab Misr se nikalke
bayábán men mar gae[e].
5 Aur we sab log, jo nikle the,
un ká khatna ho chuká thá: par
we sab, jo Misr se nikalne ke
ba'd ráh men bayábán ke dar-
miyán paidá húe the, un ká khatna
na húá thá;
6 Ki baní Isráel chálís baras tak
bayábán men phirte rahe[f], yahán
tak ki we sáre jangí mard, jo
Misr se nikle the, halák húe;
kyúnki we KHUDÁWAND kí áwáz
ke shanawá na húe; unhín se
KHUDÁWAND ne qasam karke
kahá thá, ki Main tum ko wuh
zamín na dikháúngá[g], jis kí bábat
main ne tumháre bápdádon se
qasam karke kahá, ki Main tum
ko dúngá; wuh zamín, jis men
shír o shahd bahtá hai[h].
7 So Yashú' ne unhín ke laṛkon
ká, jo un ke qáim-maqám húe the[i],
khatna karwáyá; kyúnki we ná-
makhtún the, ki ráh men kisí ne
un ká khatna na kiyá thá.
8 Aur aisá húá ki jab un sab ká
khatna ho chuká, to unhon ne
apne apne makán men maqám
kí,e jab tak ki we change húe[k].
9 Phir KHUDÁWAND ne Yashú'
ko kahá, ki Áj ke din main ne
Misr kí hurfat ko[l] tum par se
luṛháyá. Isí sabab áj ke din tak
us jagah ká nám ‖Jiljál[m] hai.
10 ¶ So baní Isráel ne Jiljál
men khaima kiyá, aur unhon ne
Yaríhú[n] ke maidán men us mahíne
kí chaudahwín táríkh[n] shám ke
waqt 'íd i fasah kí.
11 Aur unhon ne subh ko 'ain
usí din men ba'd fasah ke us za-
mín ke hásil kí fatírí roṭíán aur
bhuní húí bálen kháín.
12 ¶ Aur jab unhon ne us zamín
ká hásil kháyá, to usí din se mann
mauqúf húá[o], aur phir baní Isráel
ke liye mann na húá; aur unhon

Peshtar MASÍH se, 1451.

a Gin. 13. 29.
b Khur. 15. 14, 15. Yash. 2. 9, 10, 11. Zab. 48. 6. Hiz. 21. 7.
c 1 Sal. 10. 5.
d Khur. 4. 25.
‖ *Patthríon kí chhuríán.*
‖ Ya'ne *Khalrion ká ṭílá.*
e Gin. 14. 29. aur 26. 64, 65. Ist. 2. 16.
f Gin. 14. 33. Ist. 1. 3. aur 2. 7, 14. Zab. 95. 10.
g Gin. 14. 23. Zab. 95. 11. 'Ibrán. 3. 11.
h Khur. 3. 8.
i Gin. 14. 31. Ist. 1. 39.
k Dekho Paid. 34. 25.
l Paid. 34. 14. 1 Sam. 14. 6. Dekho Ahb. 18. 3. Yash. 24. 14. Hiz. 20. 7. aur 23. 3, 8.
m Yash. 4. 19.
‖ Ya'ne *Luṛhne kí jagah.*
n Khur. 12. 6. Gin. 9. 5.
o Khur. 16. 35.

Peshtar MASÍH se, 1451.

ne usí sál Kan'án kí sarzamín ká
hásil kháyá.
13 ¶ Aur aisá húá, ki jis waqt
ki Yashú' Yaríhú ke muttasil
khaṛá thá, to us ne ánkh úpar kí,
aur dekhá, ki us ke muqábil ek
shaḳhs [p] teg háth men̲ khínche
húe [q] khaṛá hai. Aur Yashú' us pás
gayá, aur use kahá: Tú hamárá
hai, yá hamáre dushmanon̲ ká?
14 Wuh bolá, Nahín̲, balki main̲
abhí KHUDÁWAND ke lashkar ká
sardár hoke áyá hún̲ [r]. Tab
Yashú' zamín par aundhá girá [s],
aur sijda kiyá, aur use kahá,
Merá Málik apne bande ko kyá
irshád farmátá hai?
15 KHUDÁWAND ke lashkar ke
sardár ne Yashú' ko kahá, ki
Apne páon̲ se júte utár, kyún̲ki
yih maqám, jahán̲ tú khaṛá hai,
muqaddas hai [t]. So Yashú' ne
aisá hí kiyá.

p Paid. 18. 2. aur 32. 24. Khur. 23. 23. Zak. 1. 8. A'am. 1. 10.
q Gin. 22. 23.
r Dekho Khur. 23. 20. Dán. 10. 13, 21. aur 12. 1. Muk. 12. 7. aur 19. 11, 14.
s Paid. 17. 3.
t Khur. 3. 5. A'am. 7. 33.

VI BÁB.

1 *Yaríhú band húá, aur us se ámad o raft mauqúf húí.* 2 *Khudá Yashú' ko sikhlátá, ki kyún̲kar shahr ká muhásara karen̲.* 12 *Shahr ke gird phirte.* 17 *Is ke haram karne ká hukm hotá.* 20 *Díwáren̲ áp se girtín.* 22 *Ráhab bach játí.* 26 *La'nat us shaḳhs par kahí játí, jo us shahr ko phir ta'mír kare.*

AUR Yaríhú baní Isráel ke
sabab niháyat mazbútí se
band húá thá, ki na koí báhar
játá thá, na átá thá.
2 Aur KHUDÁWAND ne Yashú'
ko kahá, ki Dekh, main̲ ne Yaríhú
ko, aur us ke bádsháh [a], aur wa-
hán̲ ke pahlawánon̲ ko tere qábú
men̲ kar diyá [b].
3 So tum, sáre jangí mard, shahr
ko gher lo, aur ek daf'a us ke ás
pás phiro; aur tum chha din tak
yún̲hín̲ kíjiyo.
4 Aur sát káhin sandúq ke áge
yúbal ke sát narsinge len̲ [c]: aur
tum sátwen̲ din sát martaba shahr
ke ás pás phiro, aur káhin nar-
singe phúnken̲ [d].
5 Aur yún̲ hogá, ki jab we der
tak yúbal kí qarnáí phúnkenge,
aur jab narsinge kí áwáz sunoge,
to sárí jamá'at niháyat zor se lal-
káregí, aur shahr kí díwár apní
jagah par gir jáegí, aur har ek
apne sámhne chaṛh jáegá.
6 ¶ Aur Nún ke beṭe Yashú' ne
káhinon̲ ko buláyá, aur unhen̲
kahá, ki 'Ahdnáme ke sandúq ko
uṭháo, aur sát káhin yúbal ke sát
narsinge KHUDÁWAND ke sandúq
ke áge lí,e húe chalen̲.
7 Tab sardáron̲ ne jamá'at ko
kahá, Chalo, shahr ko ghero, aur
jo koí musallah hai, KHUDÁWAND
ke sandúq ke áge áge chale.
8 ¶ Aur aisá húá, ki jab Yashú'
ne jamá'at se yih kahá, to sát
káhin yúbal ke sát narsinge leke
KHUDÁWAND ke áge áge chale;
aur unhon̲ ne narsinge phúnke,
aur KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ká
sandúq un ke píchhe rawána húá.
9 ¶ Aur we log, jo musallah
the, un káhinon̲ ke, jo narsinge
phúnkte the, áge áge rawána húe;
aur we, jo áḳhir men̲ the [e], sandúq
ke píchhe píchhe chalte narsinge
phúnkte játe the.
10 Aur Yashú' ne logon̲ ko kahá,
ki Tum na lalkáriyo, aur na áwáz
buland kíjiyo; hargiz tumháre
munh se kuchh bát na nikle, ma-
gar jab main̲ tumhen̲ lalkárne ká
hukm karún̲, tab tum lalkáriyo.
11 Chunánchi KHUDÁWAND ke
sandúq ko barábar játe húe shahr
ke gird ek bár phiráyá; aur we
ḳhaimagáh men̲ áe, aur ḳhaimon̲
men̲ sárí rát rahe.
12 ¶ Phir subh sawere Yashú'
uṭhá, aur káhinon̲ ne KHUDÁWAND
ká sandúq uṭhá liyá [f].
13 Aur sát káhin yúbal ke sát
narsinge leke KHUDÁWAND ke san-
dúq ke áge áge narsinge phúnkte
chale játe the; aur we, jo musal-
lah the, un ke áge áge ho lí,e, aur
we, jo áḳhir men̲ the, KHUDÁWAND
ke sandúq ke píchhe húe, aur
narsinge phúnkte játe the.
14 So dúsre din bhí we ek mar-
taba shahr ke gird phire, aur
ḳhaimagáh men̲ phir áe: aisá un-
hon̲ ne chha din tak kiyá.
15 Aur sátwen̲ din yún̲ húá, ki
we subh ko pau phaṭte húe uṭhe,
aur usí ma'múl ke muwáfiq shahr
ke gird sát bár phire; sát bár
shahr ke gird faqat usí din phire.
16 So sátwen̲ phere men̲ aisá
húá, ki jis waqt káhinon̲ ne nar-
singe phúnke, us waqt Yashú' ne
logon̲ ko hukm kiyá, ki Lalkáro!
ki KHUDÁWAND ne yih shahr tum
ko diyá.
17 ¶ Aur yih shahr haram [g] hogá,
us sab samet jo us men̲ hai,
KHUDÁWAND ke liye; magar faqat
Ráhab fáhisha, un sab samet jo

a Ist. 7. 24.
b Yash. 2. 9, 24. aur 8. 1.
c Dekho Qáz. 7. 16, 22.
d Gin. 10. 8.
e Gin. 10. 25.
f Ist. 31. 25.
g Ahb. 27. 28. Mík. 4. 13.

Peshtar MASÍH se, 1451.

us ke sáth us ke ghar men haiṉ, jítí bachegí; is liye ki us ne un rasúloṉ ko, jo hamáre bheje húe the, chhipáyá[h].

18 Lekin tum jo ho, apne taíṉ haram kí chízoṉ se mahfúz rakho[i]; na howe ki tum haram kí chíz leke haram ho jáo, aur Isráel kí khaimagáh ko haram karo, aur use dukh do[k].

19 Lekin sab rúpá aur soná, aur lohe aur pítal ke bartan, KHUDÁWAND ke liye muqaddas haiṉ: so KHUDÁWAND ke khazáne meṉ dákhil hoṉge.

20 Chunánchi log lalkáre, aur káhinoṉ ne narsinge phúṉke. Aur aisá húá, ki jab logoṉ ne narsinge kí áwáz suní, aur milke lalkáre, to díwár apní jagah se gir paṛí[l], aur logoṉ meṉ se har ek shahr par chaṛh gayá aur shahr ko le liyá.

21 Aur unhoṉ ne un sab ko, jo shahr meṉ the, kyá mard, kyá 'aurat, kyá jawán, kyá búṛhá, kyá bail, kyá bheṛ, aur gadhá, sab ko ek lakht tah i teg karke haram kiyá[m].

22 Tab Yashú' ne un do shakhsoṉ ko, jo jásúsí ke liye us zamín meṉ gae the, farmáyá, ki Fáhisha ke ghar jáo, aur waháṉ se us 'aurat ko us sab samet jo us ká ho, jaise tum ne us se qasam kí thí, nikál láo[n].

23 Tab we donoṉ jawán jásús rawána húe, aur Ráhab ko, us ke báp, aur us kí má, aur us ke bháioṉ, aur us ke asbáb, aur sab khándán samet, nikál láe[o], aur unheṉ baní Isráel kí khaimagáh ke báhar rakhá.

24 Phir unhoṉ ne us shahr ko, us sab samet, jo us meṉ thá, phúṉk diyá; magar rúpá, aur soná, aur pítal aur lohe ke zurúf KHUDÁWAND ke khazáne meṉ dákhil kí,e[p].

25 Aur Yashú' ne Ráhab fáhisha kí, aur us ke báp ke gharáne kí, us sab samet, jo us ká thá, jánbakhshí kí; us kí búdobásh áj ke din tak baní Isráel meṉ hai[q]; ki us ne un jásúsoṉ ko, jinheṉ Yashú' ne Yaríhú meṉ bhejá thá, pinhán kiyá thá.

26 ¶ Aur Yashú' ne us waqt qasam dí aur kahá, ki Jo shakhs khaṛá ho, aur Yaríhú ke shahr ko phir biná kare, wuh KHUDÁWAND ke sámhne mal'ún hogá[r]! Wuh apne palauṭhe par us kí biná ḍálegá, aur apne chhoṭe beṭe par us ke darwáze qáim karegá!

27 Aur KHUDÁWAND Yashú' ke sáth thá[s], aur us sárí zamín meṉ us ká dabdaba thá[t].

VII BÁB.

1 *'Ai ke sámhne Baní Isráel shikast kháte.* 6 *Yashú' kí faryád.* 10 *Khudá use sikhlátá jo ki karná hai.* 16 *Chiṭṭhí 'Akan ke nám par paṛtí.* 19 *Wuh apne gunáh ká iqrár kartá.* 22 *Wuh, ma' ál o atfál ke, Wádí i 'Akúr meṉ haram kiyá játá.*

LEKIN baní Isráel ne un haram chízoṉ kí bábat bewafáí kí; is wáste ki ‖ 'Akan[a] bin Karmí bin ‖Zabdí bin Zárah ne, jo Yahúdáh ke firqe meṉ se thá, un haram chízoṉ meṉ se kuchh kuchh liyá: aur KHUDÁWAND ká qahr baní Isráel par mushta'il húá.

2 Tab Yashú' ne Yaríhú se 'Ai ko, jo Bait-áwan ke muttasil Baitel kí sharqí samt ko hai, log bheje, aur unheṉ kahá, Chaṛh jáo, aur us mulk kí jásúsí karo. Chunánchi we log gae, aur 'Ai kí jásúsí kí.

3 Aur we Yashú' pás phir áe, aur use kahá, Sáre lashkar ko mat bhej; faqat do tín hazár mard bhej, ki chaṛheṉ aur 'Ai ko máreṉ; aur sab logoṉ ko bhejke taklíf mat de; kyúṉki we thoṛe se haiṉ.

4 Chunánchi logoṉ meṉ se tín hazár ke qadr mard chaṛh gae, aur 'Ai ke logoṉ se bhág áe[b].

5 Aur 'Aiwáloṉ ne un meṉ se chhattís ádmí már lí,e, ki we darwáze ke muqábil se leke Shabarím tak unheṉ ragede áe; unhoṉ ne utarte waqt unheṉ márá. So logoṉ ke dil pighal gae[c] aur pání se hogae.

6 ¶ Tab Yashú' aur sáre Isráelí buzurgoṉ ne apne kapṛe pháṛe[d], aur KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge shám tak aundhe paṛe rahe, aur apne siroṉ par khák uṛáí[e].

7 Aur Yashú' bolá, Háe, ai Málik KHUDÁWAND, tú in logoṉ ko kis liye Yardan pár láyá? is liye ki ham ko Amúríoṉ ke háth meṉ giriftár kare, tá we ham ko nábúd kareṉ[f]? Ai kásh ki ham

h Yash. 2. 4.
i Ist. 7. 26. aur 13. 17. Yash. 7. 1, 11, 12.
k Yash. 7. 25. 1 Sal. 18. 17, 18. Yún. 1. 12.
l 5 áyat. 'Ibrán. 11. 30.
m Ist. 7. 2.
n Yash. 2. 14. 'Ibrán. 11. 31.
o Yash. 2. 13.
p 19 áyat.
q Dekho Mat. 1. 5.

Peshtar MASÍH se, 1451.

r 1 Sal. 16. 34.
s Yash. 1. 5.
t Yash. 9. 1, 3.
‖ 1 Taw. 2. 7, *Akar.*
a Yash. 22. 20.
‖ Yá *Zimri,* 1 Taw. 2. 6.
b Ahb. 26. 17. Ist. 28. 25.
c Yash. 2. 9, 11. Ahb. 26. 36. Zab. 22. 14.
d Paid. 37. 29, 34.
e 1 Sam. 4. 12. 2 Sam. 1. 2. aur 13. 19. Nahami. 9. 1. Aiy. 2. 12.
f Khur. 5. 22. 2 Sal. 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 1451.

qaná'at karte, aur Yardan ke pár
rahte!
8 Ai mere Málik, ab jo Isráelí
apne dushmanon ke áge se bhágte
hain, main kyá kahún?
9 Ki Kan'ání aur is zamín ke
sáre basnewále sunenge, aur ham
ko gher lenge, aur hamárá nám
zamín par se mitá dálenge[g]; aur
tú apne buzurgwár nám ko kyá
karegá[h]?
10 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Yashú'
ko farmáyá, Uṭh khaṛá ho; kis
liye is tarah aundhá paṛá hai?
11 Isráel ne gunáh kiyá[i]; aur
unhon ne us 'ahd se, jo main ne
un se bándhá, 'udúl kiyá, aur
haram men se kuchh liyá[k], aur
chorí kí, aur munkir bhí húe[l],
aur apne asbáb men milá bhí
liyá.
12 Is liye baní Isráel apne dush-
manon ke sámhne ṭhahar na sake,
aur unhen píṭh dikháí[m], ki we
la'natí húe[n]. Ab main áge ko
tumháre sáth na hoúngá, magar
jab ki tú haram logon ko apne
darmiyán se faná kare.
13 Uṭh, logon ko pák kar[o], aur
kah, ki Apne taín kal ke liye
pák karo[p], ki KHUDÁWAND Isráel
ká Khudá yún farmátá hai, Ai
Isráel, tere darmiyán haram chízen
hain; tú apne dushmanon ke
sámhne ṭhahar na sakegá, jab tak
ki haram ko apne bích men se
daf'a na karegá.
14 So tum kal subh ko sibt sibt
nazdík áiyo; aur aisá hogá, ki
wuh sibt, jise KHUDÁWAND pak-
ṛegá, apne khándán samet áwegá;
aur jis khándán ko KHUDÁWAND
pakṛegá[q], wuh apne ghar ghar
samet áwegá; aur jis ghar ko
KHUDÁWAND pakṛegá, wuh ek ek
shakhs samet áwegá.
15 Aur aisá hogá, ki jo koí
haram chíz ke sáth pakṛá jáwe[r],
wuh, us sab samet, jo us ká hai,
ág men jalá diyá jáegá; is liye ki
us ne KHUDÁWAND ke paimán se
'udúl kiyá[s], aur baní Isráel ke
darmiyán ahmaq ká kám kiyá[t].
16 ¶ Tab Yashú' subh sawere
uṭhá, aur baní Isráel ke sibt sibt
ko nazdík láyá; so Yahúdáh ká
sibt pakṛá gayá.
17 Aur Yahúdáh ke khándán ko
nazdík láyá, aur Záraḥ ká khán-
dán pakṛá gayá; aur Záraḥ ke
khándán ke ek ek shakhs ko
nazdík láyá, aur Zabdí pakṛá
gayá.
18 Aur us ke ghar ke har mard
ko nazdík láyá, aur 'Akan bin
Karmí bin Zabdí bin Záraḥ, jo
Yahúdáh ke sibt men thá, pakṛá
gayá[u].
19 Tab Yashú' ne 'Akan ko kahá,
Ai mere farzand, ab KHUDÁWAND
Isráel ke Khudá kí hamd kíjiye[x],
aur us ke áge iqrár kariye[y]: ab
tú mujh se kah, ki tú ne kyá kiyá
hai[z], aur mujh se mat chhipá.
20 Tab 'Akan ne Yashú' ko
jawáb diyá, aur kahá, Alhaqq,
main ne KHUDÁWAND Isráel ke
Khudá ká gunáh kiyá hai, aur
yún yún kiyá hai:
21 Ki jab main ne Sin'ár ká
nafís lubáda, aur do sau misqál
chándí, aur pachás misqál wazn
men sone kí ínṭ lúṭ ke mál men
dekhí, to main lalcháyá, aur unhen
uṭhá liyá; aur dekh, ki yih sab
mere khaime men chándí samet
zamín men gaṛá húá maujúd hai.
22 Tab Yashú' ne rasúl bheje;
we khaime ko dauṛe; aur dekho,
ki wuh chándí samet khaime men
gaṛá thá.
23 We un ko khaime men se
nikálke Yashú' aur sáre baní
Isráel ke sámhne láe, aur unhen
KHUDÁWAND ke huzúr rakh diyá.
24 Tab Yashú' aur sáre baní
Isráel ne Záraḥ ke beṭe 'Akan ko,
aur rúpe, aur lubáde, aur sone kí
ínṭ, aur us ke beṭon, aur us kí
beṭíon, aur us ke bailon, aur
gadhon aur bheṛon, aur us ke
khaime, aur us ke sáre asbáb
ko liyá, aur wádí i 'Akúr[a] men
láe.
25 Aur Yashú' ne use kahá, ki
Tú ne ham ko kyún dukh diyá?[b]
KHUDÁWAND áj ke din tujh ko
dukh degá! Tab sáre baní Isráel
ne us par patthráo karke[c] unhen
ág se jaláyá, aur unhen pattharon
se chhipáyá.
26 Phir unhon ne un pattharon
ká baṛá túda kiyá[d], jo áj tak hai.
Tab KHUDÁWAND ne apne qahr
kí bhaṛak ko un par se pherá[e].
Is liye us jagah ká nám áj tak
Wádí i ‖ 'Akúr hai[f].

Peshtar MASÍH se, 1451.

[g] Zab. 83. 4.
[h] Dekho Khur. 32. 12. Gin. 14. 13.
[i] 1 áyat.
[k] Yash. 6. 17, 18.
[l] Dekho A'am. 5. 1, 2.
[m] Dekho Gin. 14. 45. Qáz. 2. 14.
[n] Ist. 7. 26. Yash. 6. 18.
[o] Khur. 19. 10.
[p] Yash. 3. 5.
[q] Ams. 16. 33.
[r] Dekho 1 Sam. 14. 38, 39.
[s] 11 áyat.
[t] Paid. 34. 7. Qáz. 20. 6.
[u] 1 Sam. 14. 42.
[x] Dekho 1 Sam. 6. 5. Yar. 13. 16. Yúh. 9. 24.
[y] Gin. 5. 6, 7. 2 Taw. 30. 22. Zab. 51. 3. Dán. 9. 4.
[z] 1 Sam. 14. 43.
[a] 26 áyat. Yash. 15. 7.
[b] Yash. 6. 18. 1 Taw. 2. 7. Gal. 5. 12.
[c] Ist. 17. 5.
[d] Yash. 8. 29. 2 Sam. 18. 17. Nau. 3. 53.
[e] Ist. 13. 17. 2 Sam. 21. 14.
‖ Ya'ne *Dukh kí Wádí.*
[f] 24 áyat. Yas. 65. 10. Hús. 2. 15.

Peshtar MASÍH se, 1451.

VIII BA'B.

1 Khudá Yashú' ko dháras detá. 3 Yashú' tadbír kartá jis se 'Ai ko lelete. 29 'Ai ká bádsháh phánsí pátá. 30 Yashú' ek mazbah banátá; 32 sharí'at ko patiyon par likhtá; 33 barakaton aur la'naton ká ishtihár kartá.

TAB KHUDA'WAND ne Yashú'
ko farmáyá: Mat dar, aur
hirásán mat ho[a]! Sáre jangí logon
ko sáth le, aur uṭh, aur 'Ai par
chaṛh já. Dekh, ki main ne 'Ai
ke bádsháh, aur us ke log, aur
us ke shahr, aur us kí sarzamín
ko tere qabze men kar diyá[b]:
2 Tú 'Ai se, aur us ke bádsháh
se wuhí kíjiyo, jo tú ne Yaríhú
aur us ke bádsháh se kiyá[c]; magar
wahán ká mál aur mawáshí tum
apne liye lúṭ líjiyo[d]: aur shahr kí
pusht par se kamín biṭhláo.
3 ¶ Tab Yashú' aur sáre jangí
log uṭhe, táki 'Ai par chaṛhen.
Aur Yashú' ne tís hazár bahádur
intikháb kí,e, aur rát ko unhen
rawána kiyá;
4 Aur unhen farmáyá, Dekho,
tum shahr ke pichhwáṛe kamín
men baiṭho[e]; shahr se bahut dúr
mat jáiyo, aur tum sab musta'idd
raho.
5 Aur main sab logon ko leke,
jo mere sáth hain, dúsrí samt se
shahr par áúngá. Aur aisá hogá,
ki jab we hamárá sámhná karenge,
to ham áge kí tarah un ke áge se
bhágenge[f]:
6 Táki we hamárá píchhá karen,
yahán tak ki shahr se dúr paren;
kyúnki we kahenge, ki Ye ab ke
bhí, áge kí tarah, hamáre sámhne
se bhágte hain.
7 Tab tum kamíngáh se nikalná,
aur shahr men 'amal kar lená;
ki KHUDA'WAND tumhárá Khudá
use tumháre qabze men kar degá.
8 Aur jab tum shahr ko le lo, to
shahr men ág lagá díjiyo, aur
KHUDA'WAND ke kahne ke muwáfiq
kám kíjiyo. Khabardár ho; main
ne tumhen hukm kar diyá[g].
9 ¶ Tab Yashú' ne unhen widá'
kiyá; we kamíngáh men gae, aur
Baitel aur 'Ai ke mábain, 'Ai kí
samt i garbí ko, já baiṭhe. Aur
Yashú' us rát ko logon ke bích
rahá.
10 Aur Yashú' ne subh sawere
uṭhke logon ko shumár kiyá, aur
wuh baní Isráel ke buzurgon
samet logon ke áge hoke 'Ai par
chaṛhá.
11 Aur sáre jangí log, jo us ke
sáth the[h], úpar gae, aur muttasil
húe, aur shahr ke sámhne áe, aur
'Ai kí samt i shimál ko utre; aur
un men aur shahr men ek nasheb
fásil thá.
12 Tab us ne pánch hazár log
judá kí,e, aur unhen Baitel aur
'Ai ke darmiyán, shahr kí samt i
garbí ko, kamín men biṭháyá.
13 Aur jab sáre log shahr ke
shimál kí jánib ko ṭhahre, aur un
ke pichhle log shahr ke magrib kí
samt ko ghát men lage, to Yashú'
usí rát us wádí ke bíchon bích
men gayá.
14 ¶ Aur aisá húá, ki jab 'Ai ke
bádsháh ne dekhá, to unhon ne
jaldí kí, aur sawere uṭhe; aur
wuh, aur us ke sáre jangí log
maidán kí samt laṛáí ke liye baní
Isráel ke muqábil shahr se nikle;
par unhen ma'lúm na húá, ki
shahr ke píchhe ghát men baiṭh-
newále hain[i].
15 Tab Yashú' aur sáre baní
Isráel bayábán kí samt un ke áge
se yún bháge, ki jaise máre kúṭe
húe hote hain[k].
16 Tab shahr ke sáre log chilláe,
ki Unhen ragedo! Chunánchi un-
hon ne Yashú' ko ragedá, yahán
tak ki shahr se dúr ho paṛe.
17 Us waqt 'Ai men aur Baitel
men koí mard báqí na rahá, jis
ne baní Isráel ká píchhá na kiyá;
aur we shahr ká darwáza khulá
chhoṛkar Isráel ke píchhe paṛe.
18 Tab KHUDA'WAND ne Yashú'
ko farmáyá, ki Bhále ko, jo tere
háth men hai, 'Ai par uṭhá, ki
main use tere qabze men kar
dúngá. Aur Yashú' ne apná
bhálá, jo us ke háth men thá,
shahr kí taraf uṭháyá.
19 Tab phirne ke sáth we jo
kamín men the apní jagah se
nikle; aur jyúnhín us ne bhálá
uṭháyá, we dauṛ paṛe, aur shahr
men paiṭh gae, aur use le liyá,
aur jaldí se shahr ko ág lagá dí.
20 Aur jab 'Ai ke logon ne píchhe
phirke dekhá, ki dhuwán shahr se
ásmán tak uṭh rahá hai, to unhen
táqat na rahí, jo idhar bhágen yá
udhar: aur we, jo bayábán men
bhágnewále the, ragednewálon
par phir paṛe.

[a] Ist. 1. 21. aur 7. 18. aur 31. 8. Yash. 1. 9.
[b] Yash. 6. 2.
[c] Yash. 6. 21.
[d] Ist. 20. 14.
[e] Qáz. 20. 29.
[f] Qáz. 20. 32.
[g] 2 Sam. 13. 28.
[h] 5 áyat.
[i] Qáz. 20. 34. Wá'iz 9. 12.
[k] Qáz. 20. 36, wag.

Peshtar MASÍH se, 1451.

Peshtar MASÍH se, 1451.

21 Aur jab Yashú' aur sáre baní Isráel ne dekhá, ki ghátwálon̲ ne shahr le liyá, aur shahr se dhuwán̲ uṭh rahá hai, to unhon̲ ne palaṭke 'Ai ke logon̲ ko qatl kiyá.

22 Tab we shahr se un kí muláqát ko nikle, aur 'Ai ke log Isráelíon̲ ke bích men̲ phan̲s gae, ki kuchh Isráel un kí ek taraf húe, aur kuchh dúsrí taraf. So unhon̲ ne unhen̲ yahán̲ tak márá, ki un men̲ se ek bhí na báqí rahá[l], aur na bhág saká.

23 Aur unhon̲ ne 'Ai ke bádsháh ko jítá pakṛá, aur Yashú' pás use láe.

24 Aur jab Isráel maidán men̲, us bayábán men̲, jahán̲ un ká píchhá kiyá, 'Ai ke logon̲ ko qatl kar chuke, aur jab we sab tah i teg hoke khap gae: to sáre baní Isráel 'Ai ko phire aur shahrwálon̲ ko talwár se káṭá.

25 Chunánchi we jo us din máre gae, mard aur 'aurat, bárah hazár the; sab log 'Ai ke itne hí the.

26 Aur Yashú' ne jis waqt se ki bhálá uṭháyá, jab tak ki 'Ai ke sáre rahnewálon̲ ko haram na kar diyá, apná háth phir na khín̲chá.

27 Baní Isráel ne us shahr kí faqat mawáshí aur asbáb ko apne liye lúṭá[m], jaisá K̲hudáwand ne Yashú' ko farmáyá thá[n].

28 Aur Yashú' ne 'Ai ko jalákar hamesha ke liye rákh ká túda kar diyá[o]: so wuh áj ke din tak wírán hai.

29 Aur us ne 'Ai ke bádsháh ko phán̲sí deke shám tak darak̲ht par laṭká rakhá[p]; aur jyún̲hín áftáb gurúb húá, Yashú' ne hukm kiyá, ki us kí lásh ko darak̲ht se utáren̲[q], aur shahr ke darwáze par phenk den̲, aur us par pattharon̲ ká baṛá túda karen̲[r]: so wuh áj ke din tak hai.

30 ¶ Tab Yashú' ne 'Aibál ke paháṛ par K̲hudáwand Isráel ke K̲hudá ke liye ek mazbah banáyá[s],

31 Jaisá K̲hudáwand ke bande Músá ne baní Isráel ko farmáyá thá: chunánchi Músá kí sharí'at kí kitáb men̲ likhá húá hai, ki sábút pattharon̲ ká ek mazbah, jis men̲ lohá chhúáyá na jáe[t]. Aur unhon̲ ne K̲hudáwand ke liye us par chaṛháwe chaṛháe, aur salámíon̲ ke zabíh zabh kí,e[u].

l Ist. 7. 2.
m Gin. 31. 22, 26.
n 2 áyat.
o Ist. 13. 16.
p Yash. 10. 26. Zab. 107. 40. aur 110. 5.
q Ist. 21. 23. Yash. 10. 27.
r Yash. 7. 26. aur 10. 27.
s Ist. 27. 4, 5.
t K̲hur. 20. 25. Ist. 27. 5, 6.
u K̲hur. 20. 24.

Peshtar MASÍH se, 1451.

32 ¶ Aur us ne wahán̲ un pattharon̲ par us sharí'at ká, jo Músá ne Isráel ke huzúr likhí thí, dúsrá nusk̲ha likhá[x].

33 Aur sáre baní Isráel, aur un ke buzurg aur mansabdár, aur un ke qází Láwí káhinon̲ ke áge, jo K̲hudáwand ke 'ahdnáme ke sandúq ke uṭhánewále the[y], sandúq ke idhar aur udhar khaṛe the, aur usí tarah se musáfir[z], aur we, jo un men̲ paidá húe the, ádhe Jarizím ke paháṛ par, aur ádhe 'Aibál ke paháṛ par, jaisá ki K̲hudáwand ke bande Músá ne pahle farmáyá thá, ki we baní Isráel kí barakat sunáwen̲[a].

34 Ba'd us ke us ne sharí'at[b] kí barakaton̲ aur la'naton̲ kí[c] sárí báton̲ kí tiláwat kí, jaisá ki sharí'at kí kitáb men̲ likhá húá hai.

35 Aur jo Músá ne farmáyá thá, us men̲ se ek bát bhí na rahí, jise Yashú' ne baní Isráel kí sárí jamá'at, aur 'auraton̲ aur laṛkon̲[d], aur un musáfiron̲ ke huzúr[e], jo un ke darmiyán guzrán karte the, na paṛhá.

IX BÁB.

1 Chand bádsháh Isráel kí muk̲hálafat men̲ eká karte. 3 Jiba'úní chaturáí karke Isráel se apne sáth 'ahd bandhwáte. 16 Is fareb se un par hukm hotá, ki sadá gulám rahen̲.

AUR jab un sab bádsháhon̲ ne, jo Yardan ke pár ke paháṛon̲ par, aur bayábán men̲, aur samundar kí sab nawáhí men̲[a] Lubnán ke gird-pesh, Hittí, aur Amúrí, aur Kan'ání, aur Farizzí, aur Hawí, aur Yabúsí the[b], suná:

2 To aisá húá, ki we sab ke sab ek mun̲h hoke faráham húe[c], táki Yashú' aur baní Isráel se qitál karen̲.

3 ¶ Aur Jiba'ún[d] ke báshindon̲ ne yún̲ suná ki Yashú' ne Yaríhú aur 'Ai se kyá kuchh kiyá[e]:

4 To we bhí makr karke áe; aur unhon̲ ne apne taín̲ elchí banáyá, aur puráne bore aur purání aur phaṭí húí mai kí mashken̲ bándhke, apne gadhon̲ par ládín̲.

5 Aur puráne júte paiwand kí,e húe páon̲ men̲, aur puráne kapṛe apne badanon̲ par, aur un ke safar ká tosha súkhí aur phaphúndí lagí húí roṭíán̲ thín̲.

6 We us súrat se Yashú' pás Jiljál men̲[f] k̲haimagáh ke bích gae, aur us se aur baní Isráel se

x Ist. 27. 2, 8.
y Ist. 31. 9, 25.
z Ist. 31. 12.
a Ist. 11. 29. aur 27. 12.
b Ist. 31. 11. Naham. 8. 3.
c Ist. 28. 2, 15, 45. aur 29. 20, 21. aur 30. 19.
d Ist. 31. 12.
e 33 áyat.
a Gin. 34. 6.
b K̲hur. 3. 17. aur 23. 23.
c Zab. 83. 3, 5.
d Yash. 10. 2. 2 Sam. 21. 1, 2.
e Yash. 6. 27.
f Yash. 5. 10.

Peshtar MASÍH se, 1451.

g Yash. 11.19.
h Khur. 23. 32. Ist. 7. 2. aur 20. 16. Qáz. 2. 2.
i Ist. 20. 11. 2 Sal. 10. 5.
k Ist. 20. 15.
l Khur. 15. 14. Yash. 2. 10.
m Gin. 21. 24, 33.
|| *Yá Khurák kí dalíl se un ádmíon ko qabúl kiyá.*
n Gin. 27. 21. Yas. 30. 1, 2. Dekho Qáz. 1. 1. 1 Sam. 22. 10. aur 23. 10, 11. aur 30. 8. 2 Sam. 2. 1. aur 5. 19.
o Yash. 11.19. 2 Sam. 21. 2.
p Yash. 18. 25, 26, 28. 'Az. 2. 25.

kahá, ki Ham ek mulk se, jo dúr
hai, áte hain: so ab tum ham se
'ahd bándho.
7 Tab Isráelí logon ne Hawíon[g]
ko kahá, ki Sháyad tum is zamín
ke rahnewále ho, jo hamáre dar-
miyán kí hai: pas, ham tum se
kyúnkar 'ahd bándhen[h]?
8 Unhon ne Yashú' se kahá, Ham
tere gulám hain[i]. Tab Yashú' ne
un se púchhá, Tum kaun ho, aur
kahán se áte ho?
9 Unhon ne use kahá, ki Tere
gulám ek mulk se, jo bahut ba'íd
hai[k], KHUDÁWAND tere Khudá ke
nám ke liye chale áte hain; kyúnki
ham ne us kí khabar suní, aur
wuh sab kuchh bhí, jo us ne Misr
men kiyá[l];
10 Aur wuh sab bhí, jo us ne
kiyá Amúríon ke do bádsháhon,
ya'ne Hasbún ke bádsháh Saihún
aur Basan ke bádsháh 'Új se, jo
'Istárát men thá[m].
11 So hamáre buzurgon aur ham-
watanon ne ham ko kahá, Tum
safar kí khurák apne sáth lo, aur
un se á milo, aur unhen kaho, ki
Ham tumháre gulám hain; is liye
tum hamáre sáth 'ahd bándho.
12 So ham ne garm rotíán apne
tosha ke liye, jis din ham tere pás
áne ko apne gharon se nikle,
apne sáth lín; aur dekh, ki yih
súkh gaín, aur unhen phaphúndí
lag gaí.
13 Aur mai kí mashken, jo ham
ne bharí thín, na,í thín; ab mu-
láhaza kar, ki ye chák chák
húín; aur yih hamáre kapre aur
hamáre júte safar kí darází se
puráne ho gae.
14 Tab un logon ne un kí
|| khurák men se kuchh liyá, aur
KHUDÁWAND se mashwarat na kí[n].
15 Aur Yashú' ne un se sulh kí,
aur un se 'ahd bándhá[o], ki un kí
ján-bakhshí kare; aur jamá'at ke
ra,ís un se ham-qasam húe.
16 ¶ Aur un ke 'ahd bándhne se
tín din ke ba'd unhen daryáft húá,
ki we un ke hamsáe hain, aur
unhín men rahte hain.
17 So baní Isráel ne kúch kiyá,
aur tísre din un kí bastíon men
dákhil húe, jin ke nám Jiba'ún,
aur Kafírah, aur Biarot, aur Qa-
ryat ul Ya'arím hain[p].
18 Aur baní Isráel ne un ko qatl
nahín kiyá, is liye ki jamá'at ke
ra,íson ne un se KHUDÁWAND
Isráel ke Khudá kí qasam kí thí[q].
Tab sárí jamá'at ne ra,íson se
jhagrá kiyá.
19 Aur sab ra,íson ne sárí jamá'at
ko kahá, ki Ham ne un se Isráel
ke Khudá kí qasam kí hai; is liye
ham unhen chhú nahín sakte.
20 Aur ham un se yihí karenge,
ki unhen jítá chhorenge, tá na ho
ki us qasam ke bá'is, jo ham ne
un se kí, ham par gazab ho[r].
21 Aur ra,íson ne unhen kahá, ki
Unhen jítá chhoro; lekin we sárí
jamá'at ke liye hezamkashí aur
ábkashí kiyá karen[s]; jaisá ki
ra,íson ne un se iqrár kiyá hai[t].
22 ¶ Tab Yashú' ne unhen talab
farmáyá, aur kahá, Tum ne ham
se kyún fareb kiyá, ki Ham bahut
dúr ke rahnewále hain[u], báwujúde
ki hamáre darmiyán rahte ho[x]?
23 Ab is sabab se tum la'natí
húe[y], aur tum men se koí asírí se
khalásí na páegá, jo mere Khudá
ke ghar ke liye hezamkashí aur
ábkashí na karegá[z].
24 Unhon ne Yashú' ko jawáb
diyá, aur kahá, ki Tere gulámon
ne khabar suní thí, ki KHUDÁ-
WAND tere Khudá ne apne bande
Músá ko farmáyá, ki Main sárí
zamín tumhen dúngá[a], aur us
zamín ke sáre báshindon ko tum-
háre sámhne qatl karúngá[a]: so
hamen apní jánon ke liye terá
bará khauf thá[b], aur is liye ham
ne yih kuchh kiyá.
25 Aur ab dekh, ham tere qábú
men hain[c]; jo kuchh tú hamáre
haqq men bihtar aur munásib
jáne, so kar.
26 Par us ne un se wuhí kiyá,
aur baní Isráel ke háth se unhen
naját dí, ki unhen qatl na kiyá.
27 Aur Yashú' ne usí din mu-
qarrar kiyá, ki we jamá'at ke liye
aur KHUDÁWAND ke mazbah ke
liye us jagah, jise wuh pasand
farmáegá[d], hezamkashí aur áb-
kashí kiyá karen[e].

X BÁB.

1 *Pánch bádsháh muttahid hoke, Jiba'úníon se larte.* 6 *Yashú' shahr kí riháí kartá.* 10 *Khudá ole ke bare patthar giráke mukhálifon ko halák kartá.* 12 *Yashú' ke hukm se, súraj aur chánd donon khare rahte.* 16 *Pánchon bádsháh ek magáre men panáh leke us men qaid hojáte.* 23 *Báhar nikále játe,* 24 *aur zillat utháte,* 26 *aur ákhir ko phánsí páte.* 28 *Sát aur bádsháh maglúb hote.* 43 *Yashú' Jiljál ko laut játá.*

Peshtar MASÍH se, 1451.

q Zab. 15. 4. Wá'iz 5. 2.
r Dekho 2 Sam. 21. 1, 2, 6. Hiz. 17. 13, 15, 18, 19. Zak. 5. 3, 4. Mal. 3. 5.
s Ist. 29. 11.
t 15 áyat.
u 6, 9 áyaten.
x 16 áyat.
y Paid. 9. 25.
z 21, 27 áyaten.
a Khur. 23. 32. Ist. 7. 1, 2.
b Khur. 15. 14.
c Paid. 16. 6.
d Ist. 12. 5.
e 21, 23 áyaten.

Peshtar MASÍH se, 1451.

AUR jab Yarúsalam ká bádsháh Adún i Sidq ne suná, ki Yashú' ne 'Ai ko le liyá, aur use wírán kar diyá, aur jaisá ki us ne Yaríhú aur waháṉ ke bádsháh se kiyá[a], waisáhí us ne 'Ai aur waháṉ ke bádsháh se kiyá[b], aur Jiba'ún ke logoṉ ne baní Isráel se sulh kí[c], aur un meṉ rahe,

2 To wuh nipaṭ hirásán húá[d], kyúṉki Jiba'ún ek baṛá shahr thá, aur bádsháhí shahroṉ meṉ se ek ke barábar thá, aur 'Ai kí nisbat bahut baṛá thá, aur us ke log baṛe bahádur the.

3 Tab Yarúsalam ke bádsháh Adún i Sidq ne Habrún ke bádsháh Húhám, aur Yarmút ke bádsháh Pirám, aur Lakís ke bádsháh Yafí'a, aur 'Ijlún ke bádsháh Dabír ko paigám bhejá, ki

4 Mujh pás chaṛh áo, aur merí kumak karo, táki ham Jiba'ún ko máreṉ; ki us ne Yashú' aur baní Isráel se sulh kí[e].

5 Tab Amúríoṉ ke pánch bádsháhoṉ, ya'ne Yarúsalam ke bádsháh, aur Habrún ke bádsháh, aur Yarmút ke bádsháh, aur Lakís ke bádsháh, aur 'Ijlún ke bádsháh ne eká kiyá[f], aur apne lashkaroṉ ko leke Jiba'ún par chaṛh gae, aur ḳhaime nasb kí,e, aur us se jang shurú' kí.

6 ¶ Tab Jiba'ún ke logoṉ ne Yashú' ko, jo Jiljál meṉ ḳhaimazan thá[g], kahlá bhejá, ki Apne chákaroṉ se apná háth mat khíṉch; ham tak jald pahunch, aur hameṉ bachá, aur hamárá chára kar; is liye ki sáre Amúrí bádsháh, jo kohistán meṉ rahte haiṉ, ham par jam'a húe haiṉ.

7 Tab Yashú' sáre baháduroṉ aur jangí logoṉ ko[h] hamráh leke Jiljál se chaṛhá.

8 ¶ Aur KHUDÁWAND ne Yashú' ko farmáyá: Un se mat ḍar[i]: is liye ki maiṉ ne un ko tere qábú meṉ kar diyá; un meṉ se ek bhí tere sámhne ṭhahar na sakegá[k].

9 Tab Yashú' Jiljál se kúch karke rát bhar chalá gayá, aur nágahán un pás á pahunchá.

10 Aur KHUDÁWAND ne un ko baní Isráel se shikast dilwáí, aur Jiba'ún meṉ unheṉ bashiddat qatl kiyá[l], aur us sárí ráh meṉ, jo Bait-Haurán[m] ke úpar játí hai, unheṉ ragedá, aur 'Azíqah[n] aur Muqaidah tak unheṉ márke ḍál diyá.

11 Aur aisá húá, ki jab we Isráel ke sámhne se bhág nikle, aur Bait-Haurán ke utár kí samt gae, to KHUDÁWAND ne 'Azíqah tak ásmán se un par patthar barsáe[o], aur we múe; aur we, jo pattharoṉ se máre gae, un se, jinheṉ baní Isráel ne tah i teg kiyá, kahíṉ bahut the.

12 ¶ Aur jis din KHUDÁWAND ne Amúríoṉ ko baní Isráel ke qábú meṉ kar diyá, us din Yashú' ne KHUDÁWAND ke huzúr baní Isráel ke áge yúṉ kahá, ki Ai áftáb, Jiba'ún par ṭhahrá rah[p]; aur Ai mahtáb, tú wádí i Aiyalún[q] ke muqábil!

13 Tab áftáb ne dirang kiyá, aur mahtáb khaṛá rahá, yaháṉ tak ki un logoṉ ne apne dushmanoṉ se intiqám liyá. Kyá yih Kitáb ul ‖ Yasír meṉ[r] nahíṉ likhá hai? Aur áftáb ásmán ke bíchoṉ bích ṭhahar rahá, aur sáre din magrib kí samt ko máil na húá.

14 Aur us se áge aisá din kabhí na húá[s], aur na us ke ba'd hogá; is liye ki KHUDÁWAND ek mard kí áwáz ká shanawá húá, ki KHUDÁWAND Isráel ke liye laṛá[t].

15 ¶ Ba'd us ke Yashú' ne, aur us ke sáth sáre baní Isráel ne, Jiljál kí ḳhaimagáh ko murája'at kí[u].

16 Aur we pánchoṉ bádsháh bháge, aur Muqaidah ke magáre meṉ já chhipe.

17 Yashú' ko yih ḳhabar pahunchí, ki we pánch bádsháh mile, aur Muqaidah ke magáre meṉ chhipe húe haiṉ.

18 Yashú' ne hukm kiyá, ki Baṛe baṛe patthar us magáre ke muṉh par luṛhá do, aur waháṉ log biṭháo, ki un kí chaukí kareṉ.

19 Par tum dirang na karo, balki apne dushmanoṉ ká píchhá karo, aur un ke píchhe logoṉ ko már ḍálo; un ko muhlat mat do, ki apne shahroṉ meṉ dáḳhil hoṉ; is liye ki KHUDÁWAND tumháre Ḳhudá ne un ko tumháre qabze meṉ kar diyá hai.

20 Aur aisá húá, ki jab Yashú' aur sáre baní Isráel ne un ko faná kiyá, aur ḳhúb tarah se un ko ba

[a] Yash. 6. 21.
[b] Yash. 8. 22, 26, 28.
[c] Yash. 9. 15.
[d] Khur. 15. 14, 15, 16. Ist. 11. 25.
[e] 1 áyat. Yash. 9. 15.
[f] Yash. 9. 2.
[g] Yash. 5. 10. aur 9. 6.
[h] Yash. 8. 1.
[i] Yash. 11. 6. Qáz. 4. 14.
[k] Yash. 1. 5.
[l] Qáz. 4. 15. 1 Sam. 7. 10, 12. Zab. 18. 14. Yas. 28. 21.
[m] Yash. 16. 3, 5.
[n] Yash. 15. 35.
[o] Zab. 18. 13, 14. aur 77. 17. Yas. 30. 30. Muk. 16. 21.
[p] Yas. 28. 21. Hab. 3. 11.
[q] Qáz. 12. 12.
[r] 2 Sam. 1. 18. ‖ Yá *Sádiq kí.*
[s] Dekho Yas. 38. 8.
[t] Ist. 1. 30. 42 áyat. Yash. 23. 3.
[u] 43 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1451.

shiddat qatl kiyá, ki we nest o nábúd ho gae, to we, jo báqí rahe the, un shahron men, jin kí shahrpanáhen thín, dákhil húe.

21 Aur sárá lashkar Muqaidah men, jahán khaimagáh thí, Yashú' pás salámat phir áyá; kisí ne baní Isráel ke barkhiláf zubán na hilái[x].

22 Phir Yashú' ne hukm kiyá, ki Magáre ká munh kholo, aur un pánchon bádsháhon ko magáre se báhar mujh pás láo.

23 Unhon ne aisáhí kiyá, aur un pánch bádsháhon ko, ya'ne sháh i Yarúsalam, aur sháh i Habrún, aur sháh i Yarmút, aur sháh i Lakís, aur sháh i 'Ijlún ko magáre se us pás nikál láe.

24 Aur jab we un ko Yashú' ke sámhne láe, to Yashú' ne baní Isráel ke sáre logon ko talab kiyá; aur jangí baháduron ko, jo us ke sáth the, farmáyá: Áge áo, aur in bádsháhon kí gardanon par pánw rakho[y]. We nazdík áe, aur un kí gardanon par pánw rakhe.

25 Tab Yashú' ne unhen farmáyá: Khauf na karo, aur hirásán mat ho, mazbútí aur diláwarí karo[z]: is liye ki KHUDÁWAND tumháre dushmanon se, jin ke sámhne tum hoge, aisáhí karegá[a].

26 Aur ákhir Yashú' ne unhen márá, aur qatl kiyá, aur pánch darakhton men pánchon ko latká diyá: so we shám tak darakhton men latke rahe[b].

27 Aur jab áftáb qaríb gurúb ke húá, to unhon ne Yashú' ke hukm se unhen darakhton par se utárá[c], aur usí gár men, jis men we já chhipe the, dál diyá, aur gár ke munh par bare bare patthar rakhe: chunánchi we áj ke din tak hain.

28 ¶ Aur usí din Yashú' ne Muqaidah ko le liyá, aur wahán ke logon ko talwár se qatl kiyá, aur us ke bádsháh ko aur sáre bádsháhon ko halák kiyá: un sab men se us ne ek ko bhí báqí na chhorá, aur Muqaidah ke bádsháh se wuhí kiyá, jo Yaríhú ke bádsháh se kiyá thá[d].

29 Ba'd us ke Yashú' ne sáre baní Isráel samet Muqaidah se Libnah ko kúch kiyá, aur Libnah se lará.

[x] Khur. 11. 7.
[y] Zab. 107. 40. aur 110. 5. aur 149. 8, 9. Yas. 26. 5, 6. Mal. 4. 3.
[z] Ist. 31. 6, 8. Yash. 1. 9.
[a] Ist. 3. 21. aur 7. 19.
[b] Yash. 8. 29.
[c] Ist. 21. 23. Yash. 8. 29.
[d] Yash. 6. 21.

30 Aur KHUDÁWAND ne us ko bhí, us ke bádsháh samet, baní Isráel ke qábú men kar diyá, aur wahán ke logon ko talwár se qatl kiyá, aur us ne un men ek bhí báqí na chhorá, aur wahán ke bádsháh se wuh kiyá, jo Yaríhú ke bádsháh se kiyá thá.

31 ¶ Phir Libnah se Yashú' ne sáre baní Isráel samet Lakís kí taraf guzar kí, aur us ke muqábil khaime nasb kíe, aur us se lará.

32 Aur KHUDÁWAND ne Lakís ko Isráel ke qabze men kar diyá; us ne dúsre din us par fath pái, aur unhen talwár se márá, aur sáre báshindon ko, jo us men the, qatl kiyá, sab jaisá ki us ne Libnah se kiyá thá.

33 ¶ Us waqt Jazar ká bádsháh Húram Lakís kí kumak ko charh áyá: so Yashú' ne use us ke lashkar samet már liyá, yahán tak ki ek bhí jítá na bachá.

34 Aur Yashú' ne Lakís se sáre baní Isráel samet, 'Ijlún kí taraf guzar kí, aur us ke muqábil khaime nasb kíe, aur us se jang shurú' kí.

35 Aur usí din use le liyá, aur use talwár se márá, aur un sab ko, jo us men the, usí din haram kar diyá, jaisá ki us ne Lakís men kiyá thá.

36 Phir 'Ijlún se Yashú' aur sáre baní Isráel Habrún par[e] charhe, aur us se lare,

37 Aur fath pái, aur unhen aur un ke bádsháh, aur atráf kí sárí bastíon ko, aur wahán ke sáre basnewálon ko tah i teg kiyá, aur sab jaisá us ne 'Ijlún men kiyá thá, ki ek ko bhí jítá na chhorá, balki use, sab logon samet jo us men the, faná kar diyá.

38 ¶ Wahán se Yashú' aur sáre baní Isráel murája'at karke Dabír ko[f] áe, aur us se lare.

39 Aur use, aur us ke bádsháh, aur us kí sárí bastíon ko qábú men kar liyá, aur unhen tah i teg kiyá, aur sáre logon ko, jo us men the, haram kar diyá, ek ko bhí báqí na chhorá: sab jaisá ki us ne Habrún, aur Libnah aur us ke bádsháh se kiyá thá, waisáhí Dabír se aur us ke bádsháh se kiyá.

40 ¶ So Yashú' ne kohistán kí, aur janúb kí samt kí, aur nashe-

Peshtar MASÍH se, 1451.

[e] Dekho Yash. 14. 13. aur 15. 13. Qáz. 1. 10.
[f] Dekho Yash. 15. 15. Qáz. 1. 11.

Peshtar MASÍH se, 1450.

bon ke chashmon kí sárí gurohon
ko qatl kiyá, aur wahán ke sáre
bádsháhon ko faná kiyá; ek ko
bhí jítá na chhoṛá, balki paháṛon
ke sáre báshindon ko halák kiyá,
jaisá ki Ḳhudáwand Isráel ke
Ḳhudá ne hukm kiyá thá[g].
41 Aur Yashú' ne Qádis-Barní'a
ke jangal se leke 'Azah tak[h], aur
Jashan kí sárí zamín ko[i] Jiba'ún
tak, unhen qatl kiyá.
42 Aur Yashú' ne un sab bád-
sháhon par, aur un kí zamín par
ek bárgí fath páí; is liye ki Ḳhu-
dáwand Isráel ká Ḳhudá Isráel
kí taraf se laṛá[k].
43 Ba'd us ke Yashú' ne sáre
baní Isráel samet Jiljál ko mu-
rája'at kí.

XI BÁB.

1 *Chand aur bádsháh Merúm ke pánìon ke ás pás maglúb hote.* 19 *Hasúr ko lelete, aur bhasam kar ḍálte.* 16 *Tamám mulk Yashú' ke qabze men ájátá.* 21 *Baní 'Anáq maqtúl hote.*

JAB Hasúr ke bádsháh Yabín
ne yih suná, to us ne Madún
ke bádsháh Yúbáb, aur Simrún
ke[a] bádsháh, aur Iksháf ke bád-
sháh ko,
2 Aur un bádsháhon ko, jo ko-
histán men jánib i shimál ko, aur
bayábán men Kinnárat kí[b] samt i
janúb ko, aur nasheb men, aur
Nafát i Dor men[c] magrib kí samt
rahte the,
3 Aur un ko, jo Kan'án kí samt
i sharqí aur garbí ko rahte the,
aur Amúríon, aur Hittíon, aur
Farizzíon, aur Yabúsíon ko jo
paháṛí the, aur Hawíon ko[d], jo
Harmún ke[e] níche sarzamín i
Misfáh men[f] the, kahlá bhejá[g].
4 Tab we apne sab lashkaron
samet aisí kasrat aur wufúr se,
jaise bahr ke kanáre ret ke dáne
hote hain[h], beshumár ghoṛe aur
gáṛíán leke báhar nikle.
5 Aur jab ye sáre bádsháh ittifáq
karke muláqí húe, to unhon ne
Merúm ke pánìon par ḳhaime
jam'a kíe, táki baní Isráel se mu-
qábala karen.
6 ¶ Tab Ḳhudáwand ne Yashú'
ko farmáyá: Un se hirásán mat
ho[i]; is wáste ki kal isí waqt main
in sab ko baní Isráel ke sámhne
márke ḍálúngá: tú un ke gho-
ṛon kí khúnchen máregá[k], aur un
kí gáṛíán ág se jaláegá.
7 Chunánchi Yashú' áyá, aur

g Ist. 20. 16, 17.
h Paid. 10. 19.
i Yash. 11. 16.
k 14 áyat.
a Yash. 19. 15.
b Gin. 34. 11.
c Yash. 17. 11. Qáz. 1. 27. 1 Sal. 4. 11.
d Qáz. 3. 3.
e Yash. 13. 11.
f Paid. 31. 49.
g Yash. 10. 3.
h Paid. 22. 17. aur 32. 12. Qáz. 7. 12. 1 Sam. 13. 5.
i Yash. 10. 8.
k 2 Sam. 8. 4.

sáre jangí baní Isráel us ke sáth
Merúm ke pánìon par hamla
karke un par á paṛe.
8 Aur Ḳhudáwand ne un ko
baní Isráel ke háth men somp
diyá: so unhon ne unhen márá,
aur baṛe Saidá, aur Mishráfát ul
Má,im[l], aur Misfáh ke sahrá tak,
jo mashriq kí samt ko hai, unhen
ragedá aur qatl kiyá, yahán tak
ki ek ko bhí un men se báqí na
chhoṛá.
9 Aur Yashú' ne Ḳhudáwand
ke hukm ke muwáfiq un se kiyá,
ki un ke ghoṛon kí khúnchen
márín, aur un kí gáṛíán jaláín[m].
10 ¶ Phir Yashú' ne filfaur mu-
rája'at kí, aur Hasúr ko le liyá,
aur us ke bádsháh ko talwár se
márá; is liye ki agle waqt men
Hasúr un sárí mamlukaton ká
sardár thá.
11 Aur unhon ne un sab ko, jo
wahán the, talwár kí dhár se faná
kiyá, aisá ki wahán ek mutanaffis
bhí báqí na rahá; aur us ne
Hasúr ko ág se jaláyá.
12 Aur Yashú' un bádsháhon ke
sáre shahron ká, aur un shahron
ke sáre bádsháhon ká málik húá,
aur unhen tah i teg kiyá, aur
haram kiyá, jaisá ki Ḳhudáwand
ke bande Músá ne hukm kiyá
thá[n].
13 Magar un shahron ko jo apne
ṭílon par the, baní Isráel ne na
jaláyá, siwá us Hasúr ke, jise
Yashú' ne phúnk diyá thá.
14 Aur un shahron ke sáre mál
aur mawáshí ko baní Isráel ne
apne liye lúṭ liyá; lekin har ek
insán ko talwár se qatl kiyá,
yahán tak ki unhen nábúd kar
diyá; ek mutanaffis ko bhí báqí na
chhoṛá.
15 ¶ Jaise ki Ḳhudáwand ne
apne bande Músá ko farmáyá
thá[o], waisehí Músá ne Yashú' ko
irshád kiyá[p], aur Yashú' ne bhí
waisehí kiyá[q]; us ne un chízon
men, jo Ḳhudáwand ne Músá
ko farmáín, ek ko ná-tamám na
chhoṛá.
16 Chunánchi Yashú' ne us sárí
sarzamín, aur kohistán[r], aur janúb
kí mamlukat, aur Jashan kí sar-
zamín[s], aur nasheb aur sahrá, aur
Isráel ke kohistán, aur us ke
nasheb ko,
17 Aur koh i Ḳhalaq ko[t], jo

Peshtar MASÍH se, 1450.

l Yash. 13. 6.
m 6 áyat.
n Gin. 33. 52. Ist. 7. 2. aur 20. 16, 17.
o Ḳhur. 34. 11, 12.
p Ist. 7. 2.
q Yash. 1. 7.
r Yash. 12. 8.
s Yash. 10. 41.
t Yash. 12. 7.

Peshtar MASÍH se, 1450.

Sha'ír kí taraf charhtá hai, Ba'al
i Jadd tak, jo dasht i Lubnán
meṉ koh i Harmún ke níche hai,
le liyá, aur waháṉ ke sáre bád-
sháhoṉ ko qabze meṉ kar liyá,
aur unheṉ márá aur faná kiyá[u].
18 Yashú' ‖muddat tak un sáre
bádsháhoṉ se lará kiyá.
19 Siwá Hawíoṉ ke, jo Jiba'ún
ke báshinde the[x], koí shahr na
thá, jis ne baní Isráel se sulh kí
ho, balki sab ko unhoṉ ne larkar
liyá.
20 Kyúṉki yih KHUDÁWAND kí
taraf se thá, ki un ke dil sakht
ho gae the[y], táki we Isráel se
qitál kareṉ, aur we un ko haram
kareṉ, táki we maurid rahm ke
na raheṉ, balki nest o nábúd ho
jáweṉ; jaisá ki KHUDÁWAND ne
Músá ko farmáyá[z].
21 ¶ Aur usí waqt Yashú' ne
áke baní 'Anáq ko[a], jo kohistání
the, Habrún se, aur Dabír se, aur
'Anáb se, Yahúdáh ke sáre kohis-
tán se, aur Isráel ke sáre kohistán
se, kát dálá, aur un ko shahroṉ
samet haram kar diyá.
22 So baní 'Anáq meṉ se baní
Isráel ke qalamrau meṉ koí báqí
na rahá, magar 'Azah, aur Ját[b],
aur Ashdúd meṉ[c] chand báqí the.
23 So Yashú' us sab kí tarah,
ki KHUDÁWAND ne Músá ko far-
máyá thá[d], us sarí sarzamín ká
málik húá; aur Yashú' ne use
baní Isráel kí mírás kar diyá, aur
us ko un ke sibtoṉ meṉ qur'a ke
mutábiq taqsím kiyá[e]. Aur za-
mín jang se fárig húí[f].

XII BÁB.

1 Do bádsháhoṉ ká zikr jin kí sarzamín Músá ne zabt kar lí, aur Isráel meṉ taqsím kí. 7. Ektís bádsháhoṉ ká zikr jo Yardan ke pár Yashú' se maqtúl húe.

US sarzamín ke bádsháh, jinheṉ
baní Isráel ne qatl kiyá,
aur un kí sarzamín, Yardan ke
us pár mashriq kí samt, nahr i
Arnún se[a] leke koh i Harmún
tak[b], aur mashriq kí sárí wádíoṉ
tak, mírás lí, ye haiṉ:
2 Amúríoṉ ká bádsháh Saihún,
jo Hasbún meṉ rahtá thá[c], 'Ará'ir
se leke, jo nahr i Arnún ke sáhil
par hai, aur wádí kí wus'at, aur
ádhe Jashan se wádí Yabúq tak
ká, jo baní 'Ammún kí sarhadd
hai, málik thá;
3 Aur sahrá se bahr i Kinnárat

[u] Ist. 7. 24. Yash. 12. 7.
‖ San 1445 tak. 23 áyat.
[x] Yash. 9. 3, 7.
[y] Ist. 2. 30. Qáz. 14. 4. 1 Sam. 2. 25. 1 Sal. 12. 15. Rúm. 9. 18.
[z] Ist. 20. 16, 17.
[a] Gin. 13. 22, 33. Ist. 1. 28. Yash. 15. 13, 14.
[b] 1 Sam. 17. 4.
[c] Yash. 15. 46.
[d] Gin. 34. 2, wag.
[e] Gin. 26. 53. Yash. 14 Báb. aur 15 Báb. aur 16 Báb. aur 17 Báb. aur 18 Báb. aur 19 Báb.
[f] Yash. 14. 15. aur 21. 44. aur 22. 4. aur 23. 1.
1445. 18 áyat.
1452.
[a] Gin. 21. 24.
[b] Ist. 3. 8, 9.
[c] Gin. 21. 24. Ist. 2. 33, 36. aur 3. 6, 16.

tak[d], jo mashriq kí samt hai, aur
maidán ke daryá tak, jo daryá e
shor hai, mashriq kí samt us ráh
se, jo Bait ul Yasímát ko[e] játí
hai, aur janúb ke kanáre se, jo
‖Pisgah ke chashmoṉ ke[f] taht hai.
4 ¶ Aur Basan ke bádsháh[g] 'Új
kí sarhadd, jo darázqaddoṉ kí
nasl ke[h] qabze meṉ thí, jo 'Istárát
aur Adrá'e meṉ rahtá thá[i];
5 Aur wuh koh i Harmún[k] aur
Salkah[l], aur sáre Basan ká, Ja-
súríoṉ, aur Ma'akátíoṉ kí[m] sar-
hadd ká, aur ádhe Jili'ád ká, jo
Hasbún ke bádsháh Saihún kí
sarhadd thí, málik thá.
6 Un ko KHUDÁWAND ke bande
Músá aur baní Isráel ne márá[n],
aur KHUDÁWAND ke bande Músá
ne baní Rúbin aur Jadd aur ádhe
sibt Munassí ko us sarzamín ká
wáris kiyá[o].
7 ¶ Aur us mamlukat ke bád-
sháh, jinheṉ Yashú' aur baní
Isráel ne Yardan ke pár magrib
kí samt márá[p], Ba'al i Jadd se
leke, jo wádí i Lubnán hai, koh i
Khalaq tak, jo Sha'ír tak[q] chalá
gayá hai, jise Yashú' ne baní Isráel
ke sibtoṉ par mírás ke liye qur'a
se taqsím kiyá[r];
8 Pahároṉ meṉ, aur maidánoṉ
meṉ, aur bayábánoṉ meṉ, aur
náloṉ meṉ, aur jangaloṉ meṉ, aur
mulk i janúbí meṉ[s], Hittí, aur
Amúrí, aur Kan'ání, aur Farizzí,
aur Hawí aur Yabúsíoṉ kí[t] zamín;
aur us ke bádsháh ye haiṉ:
9 ¶ Yaríhú ká bádsháh ek[u]; 'Ai
ká bádsháh[x], jo Baitel ke mut-
tasil hai, ek;
10 Yarúsalam ká bádsháh[y] ek;
Habrún ká bádsháh ek;
11 Yarmút ká bádsháh ek;
Lakís ká bádsháh ek;
12 'Ijlún ká bádsháh ek; Jazar
ká bádsháh[z] ek;
13 Dabír ká bádsháh[a] ek; Jadar
ká bádsháh ek;
14 Hurmah ká bádsháh ek; 'Arád
ká bádsháh ek;
15 Libnah ká bádsháh[b] ek;
'Adúlám ká bádsháh ek;
16 Muqaidah ká bádsháh[c] ek;
Baitel ká bádsháh[d] ek;
17 Taffúh ká bádsháh ek; Hifar
ká bádsháh[e] ek;
18 Afíq ká bádsháh ek; ‖Lá-
sarún ká bádsháh ek; Madún ká
bádsháh ek;

Peshtar MASÍH se, 1452.

[d] Ist. 3. 17.
[e] Yash. 13. 20.
‖ *Yá Ashdúd-Pisgah.*
[f] Ist. 3. 17. aur 4. 49.
[g] Gin. 21. 35. Ist. 3. 4, 10.
[h] Ist. 3. 11. Yash. 13. 12.
[i] Ist. 1. 4.
[k] Ist. 3. 8.
[l] Ist. 3. 10. Yash. 13. 11.
[m] Ist. 3. 14.
[n] Gin. 21. 24, 33.
[o] Gin. 32. 29, 33. Ist. 3. 11, 12. Yash. 13. 8.
[p] Yash. 11. 17.
[q] Paid. 14. 6. aur 32. 3. Ist. 2. 1, 4.
[r] Yash. 11. 23.
[s] Yash. 10. 40. aur 11. 16.
[t] Khur. 3. 8. aur 23. 23. Yash. 9. 1.
1451.
[u] Yash. 6. 2.
[x] Yash. 8. 29.
[y] Yash. 10. 23.
[z] Yash. 10. 33.
[a] Yash. 10. 38.
[b] Yash. 10. 29.
[c] Yash. 10. 28.
[d] Yash. 8. 17. Qáz. 1. 22.
[e] 1 Sal. 4. 10.
‖ *Yá Sarún.* Yas. 33. 9.

Peshtar MASÍH se, 1450.

19 Hasúr ká bádsháh[f] ek;
20 Simrún-Mirún ká bádsháh[g] ek; Iksháf ká bádsháh ek;
21 Ta'anak ká bádsháh ek; Majiddo ká bádsháh ek; Qádis ká bádsháh[h] ek;
22 Yuqni'ám-Karmil ká bádsháh ek;
23 Nafát i Dor men[i] Dor ká bádsháh ek; Jiljál men Jawíon ká bádsháh[k] ek;
24 Tirzah ká bádsháh ek: ye sab iktís bádsháh the.

XIII BAB.

1 Us sarzamín kí hadden jo hanoz un ke taht men na áyí thí. 8 Arháí firqon kí milkiyat. 14, 33 Yahowáh aur us kí qurbáníán Baní Láwí kí mírás hain. 15 Rúbin kí milkiyat kí sarhadden. 22 Bala'ám maqtúl húá. 24 Jadd kí milkiyat kí sarhadden; 29 aizan Munassí ke ádhe firqe kí.

AUR Yashú' búṛhá aur kuhansál húá[a], aur KHUDAWAND ne us ko farmáyá, ki Tú búṛhá aur kuhansál húá, aur hanoz bahut sí sarzamín báqí hai, jo qabze men nahín áí.

2 Aur wuh sarzamín, jo báqí hai[b], so Filistíon kí sab hadden[c], aur sárá Jasúrí[d];

3 Saihúr se[e], jo rú e Misr par hai, hudúd i 'Aqrún tak shimál kí samt ko, jo hudúd i Kan'án men mahsúb hai; Filistíon ke pánch qutb[f], ya'ne 'Azátí, aur Ashdúdí, aur Asqalúní, aur Játí, aur 'Aqrúní aur 'Awí[g];

4 Janúb kí samt ko, Kan'án kí sárí zamín, aur Magárah se, jo Saidáníon ká hai, Afíq tak[h], aur Amúríon kí sarhaddon tak[i];

5 Aur Jabalíon kí[k] sarzamín, aur sárá Lubnán mashriq kí samt Ba'al i Jadd se[l], jo koh i Harmún ke níche hai, Hamát ke siwáne tak.

6 Sáre kohistání, Lubnán se leke Mishráfát ul Má,im tak[m], aur sáre Saidání, main un ko baní Isráel ke sámhne se daf'a karúngá[n]; magar tú qur'a ḍálke use baní Isráel men taqsím kar de[o], jaisá main ne tujhe farmáyá.

7 Tú yih zamín nau sibton ko aur ádhe baní Munassí ko mírás ke taur par bánṭ de.

8 Kyúnki ádhe ke sáth baní Rúbin aur baní Jadd ne apní mírás páí, jo Músá ne Yardan ke pár unhen dí[p] mashriq kí samt ko, jaisá ki KHUDAWAND ke bande Músá ne unhen dí,

9 'Ará'ir se, jo Arnún ke kanáre par hai, aur us shahr se, jo pání ke bíchon bích hai, aur Madibá ke dasht[q] se leke Daibún tak;

10 Aur Amúríon ke bádsháh Saihún ke sáre shahr[r], jo Hasbún men takhtnishín thá, baní 'Ammún kí hudúd tak;

11 Aur Jili'ád aur' Jasúríon kí sarhadd aur Ma'akátí, aur sárá koh i Harmún, aur sárá Basan, Salkah tak[s];

12 Basan men 'Új kí sárí mamlukat, jo 'Istárát aur Adrá'e ká málik thá, jo Rifáíon kí nasl se[t] báqí rahá; so Músá ne unhen márá aur khárij kiyá[u].

13 Lekin baní Isráel ne Jasúríon aur Ma'akátíon ke márne ká iráda na kiyá[x], aur we áj tak baní Isráel ke darmiyán baste hain.

14 Magar us ne Láwí ke sibt ko mírás na dí[y], is liye ki KHUDAWAND Isráel ke Khudá kí qurbáníán, jo guzrání játí hain, so un kí mírás hai, jaisá us ne use kahá[z].

15 ¶ Aur Músá ne baní Rúbin ke firqe ko un ke gharánon ke muwáfiq mírás dí.

16 Aur 'Ará'ir se[a], jo áb i Arnún ke kanáre par hai, un kí sarhadd thí; aur wuh shahr, jo daryá ke bíchon bích hai, aur sárá sahrá, jo Madibá se[b] milá húá hai;

17 Hasbún aur us ke sáre shahr jo dasht men hain; Daibún, aur ‖ Bámát-Ba'al, aur Bait-Ba'al-Ma'ún,

18 Aur Yahas[c], aur Qadímát, aur Mafa'át,

19 Aur Qaryataim[d], aur Shibmáh[e], aur Zárat us Sahar, jo wádí ke koh men hai,

20 Aur Bait-Fagúr, aur ‖Ashdúd-Pisgah ke[f] utár, aur Bait ul Yasímát,

21 Aur sahráí sáre shahr[g], aur Amúríon ke bádsháh Saihún ká sárá mulk, jo Hasbún men saltanat kartá thá, jise[h] Músá ne Midyán ke ra,íson, 'Awí, aur Raqm, aur Súr, aur Húr, aur Raba'[i], Saihún ke ra,íson samet, jo us zamín men baste the, qatl kiyá.

22 ¶ Aur Ba'úr ká beṭá Bala'ám, jo nujúmí thá, jise baní Isráel ne apne maqtúlon ke sáth talwár se qatl kiyá[k].

f Yash. 11. 10.
g Yash. 11. 1. aur 19. 15.
h Yash. 19.37.
i Yash. 11. 2.
k Paid. 14.1,2.
1445.
a Dekho Yash. 14. 10. aur 23. 1.
b Qáz. 3. 1.
c Yúel 3. 4.
d 13 áyat. 2 Sam. 3. 3. aur 13. 37, 38.
e Yar. 2. 18.
f Qáz. 3. 3. 1 Sam. 6. 4, 16. Saf. 2. 5.
g Ist. 2. 23.
h Yash. 19.30.
i Dekho Qáz. 1. 34.
k 1 Sal. 5. 18. Zab. 83. 7. Hiz. 27. 9.
l Yash. 12. 7.
m Yash. 11. 8.
n Dekho Yash. 23.13. Qáz. 2.21,23.
o Yash. 14. 1, 2.
p Gin. 32. 33. Ist. 3. 12, 13. Yash. 22. 4.

Peshtar MASÍH se, 1445.

q 16 áyat. Gin. 21. 30.
r Gin. 21. 24, 25.
s Yash. 12. 5.
t Ist. 3. 11. Yash. 12. 4.
u Gin. 21. 24, 35.
x 11 áyat.
y Gin. 18. 20, 23, 24. Yash.14.3,4.
z 33 áyat.
a Yash. 12. 2.
b Gin. 21. 30. 9 áyat.
‖ Yá *Ba'al kí únchí jághen.*
c Gin. 21.23.
d Gin. 32. 37.
e Gin. 32. 38.
‖ Yá *Pisgah ke sote.*
f Ist. 3. 17. Yash. 12. 3.
g Ist. 3. 10.
h Gin. 31. 8.
i Gin. 21. 24.
k Gin. 22. 5. aur 31. 8.

Peshtar MASÍH se, 1445.

23 Aur baní Rúbin kí sarhadd Yardan aur us kí nawáhí húí. Ye shahr apní hawálí samet Rúbin ke gharánon ke hisse men pare.

24 Aur Músá ne baní Jadd ke firqe ko, un ke gharánon ke muwáfiq, hissa diyá.

25 Aur un kí sarhadd yih thí: Ya'zír[l], aur Jili'ád ke sáre shahr, aur baní 'Ammún kí ádhí sarzamín[m] 'Ará'ir tak, jo Rabbah ke[n] sámhne hai,

26 Aur Hasbún se Rámat ul Misfáh aur Batúním tak, aur Mahnaim se Dabír kí sarhadd tak;

27 Aur wádí men: Bait-Háram, aur Bait-Nimrah[o], aur Sukkát[p], aur Safún jo Hasbún ke bádsháh Saihún kí mamlukat ká baqíya thá, aur Yardan aur us kí nawáhí daryá e Kinnárat ke kanáre tak[q], jo Yardan ke pár mashriq kí samt ko hai.

28 Ye shahr apne gánwon samet baní Jadd kí mírás, un ke gharánon ke mutábiq húe.

29 ¶ Aur Músá ne ádhe baní Munassí ko bhí hissa diyá; so ádhe baní Munassí ká hissa, un ke gharánon ke muwáfiq, yih thá.

30 Aur un kí hadden Mahnaim se shurú' húín, ya'ne sárá Basan, aur Basan ke bádsháh 'Új kí sárí mamlukat, aur sárí Yáir-bastí[r], jo Basan men hain, aur we sáth shahr hain.

31 Aur ádhá Jili'ád, aur 'Istárát, aur Adrá'e[s], Basan ke bádsháh 'Új ke shahr, Munassí ke bete Makír kí[t] ádhí aulád ke liye, un ke gharánon ke muwáfiq, bánte gae.

32 Ye hain we shahr, jinhen Músá ne Moáb ke bayábán men Yardan ke pár Yaríhú ke lagbhag mashriq kí taraf mírás diyá.

33 Lekin Músá ne baní Láwí ko mírás na dí[u], is liye ki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá un kí mírás hai, jaisá us ne unhen kahá[x].

- l Gin. 32. 35.
- m Gin. 21. 26, 28, 29, ba muqábala Ist. 2. 19. aur Qáz. 11. 13, 15, wag. ke.
- n 2 Sam. 11. 1. aur 12. 26.
- o Gin. 32. 36.
- p Paid. 33. 17. 1 Sal. 7. 46.
- q Gin. 34. 11.
- r Gin. 32. 41. 1 Taw. 2. 23.
- s Yash. 12. 4.
- t Gin. 32. 39, 40.
- u 14 áyat. Yash. 18. 7.
- x Gin. 18. 20. Ist. 10. 9. aur 18. 1, 2.

XIV BÁB.

1 Hukm hotá ki sárhe nau firqon kí mírásen, qur'a ke mutábiq dí jáwen. 6 Kálib ko Habrún jágír ke taur par diyá játá.

1444 ke qaríb.

AUR we mamlukaten, jinhen Kan'án kí sarzamín men baní Isráel ne apní mírás men liyá, aur jinhen Ili'azar káhin, aur Nún ke bete Yashú', aur baní Isráel ke firqon ke abwí sardáron ne unhen mírás dí[a], ye hain.

2 Un kí mírásen qur'a ke muwáfiq[b] thín, jaisá KHUDÁWAND ne sárhe nau firqon ke haqq men Músá kí ma'rifat farmáyá.

3 Ki Músá ne Yardan ke pár arhái firqon ko mírás dí thí[c]; par us ne Láwíon ko un ke darmiyán kuchh mírás na dí.

4 Kyúnki baní Yúsuf do firqe the[d], Munassí aur Ifráím; so unhon ne Láwíon ko zamín men se kuchh hissa na diyá, magar kaí shahr un ke rahne ke liye, aur un ke atráf kí nawáhí un kí mawáshí aur mál ke liye.

5 Aur jaisá KHUDÁWAND ne Músá ko farmáyá, waisehí baní Isráel ne kiyá[e], aur wuh zamín bánt lí.

6 ¶ Tab baní Yahúdáh Jiljál men Yashú' pás áe, aur Qinzí[f] Yafunnah ke bete Kálib ne use kahá, ki Us bát ko, jo KHUDÁWAND ne mard i Khudá Músá ko merí aur terí bábat[g] Qádis-Barní'a men[h] kahá, tú jántá hai.

7 Jis waqt KHUDÁWAND ke bande Músá ne Qádis Barní'a se mujh ko bhejá, ki is zamín kí jásúsí karún[i], us waqt main chálís baras ká thá, aur main ne us ko us ke muwáfiq, jo mere dil men thá, khabar dí.

8 Aur mere bháíon ne, jo mere sáth charh gae the, jamá'at ke dilon ko pighlá diyá[k]; lekin main ne KHUDÁWAND apne Khudá kí púrí pairawí kí[l].

9 Tab Músá ne us din qasam kháke kahá[m], ki Yaqínan wuh zamín, jis par tú ne qadam rakhe[n], terí aur tere beton kí istimrárí mírás hogí; kyúnki tú ne KHUDÁWAND tere Khudá kí púrí pairawí kí.

10 Aur ab dekh, KHUDÁWAND ne mujh ko áj ke din tak, jaisá us ne farmáyá, jítá rakhá[o], aur us waqt se leke, ki KHUDÁWAND ne yih bát Músá ko kahí, jab ki baní Isráel bayábán men áwára the, is waqt tak paintális baras guzre, aur áj ke din main pachásí baras ká búrhá hún:

11 Aur hanoz main aisá zoráwar hún[p], jaisá us din thá, ki jis din Músá ne mujhe bhejá; jaisí larne

Peshtar MASÍH se, 1444 ke qaríb.

- a Gin. 34. 17, 18.
- b Gin. 26. 55. aur 33. 54. aur 34. 13.
- c Yash. 13. 8, 32, 33.
- d Paid. 48. 5. 1 Taw. 5. 1, 2.
- e Gin. 35. 2. Yash. 21. 2.
- f Gin. 32. 12. aur Yash. 15. 17.
- g Gin. 14. 24, 30. Ist. 1. 36, 38.
- h Gin. 13. 26.
- i Gin. 13. 6. aur 14. 6.
- k Gin. 13. 31, 32. Ist. 1. 28.
- l Gin. 14. 24. Ist. 1. 36.
- m Gin. 14. 23, 24. Ist. 1. 36. Yash. 1. 3.
- n Dekho Gin. 13. 22.
- o Gin. 14. 30.

1444.

- p Dekho Ist. 34. 7.

kí qúwat mujh meṉ tab thí, ab bhí áne jáne meṉ [q] waisíhí hai.

12 So yih koh, jis kí bábat Ḳhudáwand ne us roz wa'da kiyá hai, mujh ko de; kyúṉki tú ne us din suná, ki waháṉ Baní 'Anáq baste haiṉ [r], aur waháṉ ke shahr baṛe aur muhkam haiṉ; pas agar aisá ho ki Ḳhudáwand mere sáth rahe [s], to maiṉ unheṉ nikál dúṉgá [t], jaisá ki Ḳhudáwand ne kahá hai.

13 Tab Yashú' ne us ke haqq meṉ du'á kí [u], aur Yafunnah ke beṭe Kálib ko Habrún mírás meṉ diyá [x].

14 So Habrún us waqt se áj tak Qinzí Yafunnah ke beṭe Kálib kí mírás húá [y], is liye ki us ne Ḳhudáwand Isráel ke Ḳhudá kí púrí pairawí kí [z].

15 Aur agle waqt meṉ Habrún ká nám Qaryat-Arba' thá [a], aur wuh Arba' Baní 'Anáq ke darmiyán baṛá qaddáwar ádmí thá. Aur wuh zamín jang se fárig húí [b].

Peshtar Masíh se, 1444.

[q] Ist. 31. 2.
[r] Gin. 13. 28, 33.
[s] Zab. 18. 32, 34. aur 60. 12. Rúm. 8. 31.
[t] Yash. 15.14. Qáz. 1. 20.
[u] Yash. 22. 6.
[x] Yash. 10.37. aur 15. 13. Qáz. 1. 20. Dekho Yash. 21. 11, 12. 1 Taw. 6. 55, 56.
[y] Yash. 21.12.
[z] 8, 9 áyateṉ.
[a] Paid. 23. 2. Yash. 15.13.
[b] Yash. 11.23.

XV BÁB.

1 Yahúdáh kí qismat kí sarhaddeṉ. 13 Kálib ká hissa jis par jang karke qábiz húá. 16 Ġutniel jawánmardí se Kálib kí beṭí 'Aksah ko apní jorú ke liye pátá. 18 Wuh apne báp se ek ḳháss barakat pátí. 21 Yahúdáh ke shahr. 63 Yabúsí maġlúb na húe.

AUR baní Yahúdáh ke firqe ká qur'a, un ke gharánoṉ ke mutábiq, yih thá: Dasht i Sín se [a], janúb kí samt ko, Taiman ke kanáre Adúm kí sarhadd tak [b].

2 Aur us kí janúbí hadd daryá e shor ke kanáre se, us lisán se jo janúb ko máil hai, shurú' húí.

3 Aur yih hadd janúb kí jánib ‖ Ma'alah-'Aqrábím se [c] hoke Sín tak pahunchí, aur janúb se Qádis Barní'a ko chaṛhí, aur Hasrún pás jáke Adár ko chaṛhí, aur waháṉ se Qarqa'a ko phirí;

4 Aur waháṉ se 'Azmún ko [d] pahunchí, aur phir Misr kí nahr se já milí, aur us kí sarhaddeṉ daryá tak pahunchí haiṉ. Tumhárí janúbí sarhaddeṉ ye hoṉgí.

5 Aur us kí sharqí hadd daryá e shor se Yardan ke kanáre tak, aur us kí shimálí hadd daryá ke kol se, jo nahr i Yardan ká kanára hai:

6 Aur yih hadd Bait-Hajlah tak [e] chaṛhí, aur Bait ul 'Arábah kí shimálí hadd se chaṛhke Rúbin ke beṭe Bohan ke patthar tak [f] pahunchí:

7 Phir 'Akúr kí wádí se [g] Dabír ko chaṛhí, aur waháṉ se shimál kí samt ko chalke Jiljál tak, jo Adúmím kí chaṛháí ke muqábil hai, jo wádí ke janúb ko hai; aur phir wuh hadd 'Ain-Shams ke pání pás hoke 'Ain-Rájil pás [h] já niklí:

8 Aur sarhadd Bin-Hinnúm kí wádí meṉ se [i] Yabúsíoṉ ke [k] kanáre janúb kí samt ko gaí, jo Yarúsalam hai: aur phir us pahár kí choṭí tak, jo wádí i Hinnúm ke áge samt i maġrib ko hai, aur wuh Rifáíoṉ kí wádí [l] ke shimál kí samt ko wáqi' hai:

9 Aur hadd pahár kí chonṭí se áb i Naftúh ke chashme [m] tak gaí, aur waháṉ se 'Ifrún ke shahroṉ pás já niklí, aur hadd waháṉ se Ba'alah tak [n], jo Qaryat-Ya'arím hai [o], pahunchí:

10 Aur hadd Ba'alah se chalke maġrib kí samt koh i Sha'ír ko phirí, aur Hár-Ya'arím, ya'ne Kasalún ke shimál kí samt pás pahunchí, aur Bait-Shams se chalke Timnah meṉ [p] utrí:

11 Aur hadd shimál kí samt 'Aqrún pás [q] já niklí; aur Sakrúnah se hoke Ba'alah ke pahár par guzrí, aur Yabniel pás niklí; hadd waháṉ se daryá par já niklí.

12 Aur us kí hadd jánib i ġarbí meṉ bahr i a'zam [r] aur us ká kanára hai. Baní Yahúdáh ke gird kí haddeṉ un ke gharánoṉ ke mutábiq ye haiṉ.

13 ¶ Aur Yafunnah ke beṭe Kálib ko [s] baní Yahúdáh ke darmiyán, jaisá ki Ḳhudáwand ne Yashú' ko farmáyá thá, 'Anáq ke báp ‖Arba' ká shahr [t], jo Habrún hai, hissa diyá.

14 So Kálib ne waháṉ se tín ko, Sísí, aur Akhimán, aur Talmí ko [u], jo baní 'Anáq haiṉ [x], ḳhárij kiyá.

15 Aur wuh waháṉ se Dabírioṉ par chaṛh gayá [y]; par Dabír ká qadímí nám Qaryat-Sifar thá.

16 ¶ So Kálib ne kahá, Jo koí ki Qaryat-Sifarwáloṉ ko já máre, aur use le le, to maiṉ use apní beṭí 'Aksah byáh dúṉgá [z].

17 Tab Kálib ke chhoṭe bháí Qanaz ke beṭe [a] Ġutniel ne us par qabza kiyá [b]: so us ne apní beṭí 'Aksah use byáh dí.

18 Aur aisá húá, ki jab wuh us

[a] Gin. 33. 36.
[b] Gin. 34. 3.
‖ Ya'ne *'Aqrábím kí chaṛháí se.*
[c] Gin. 34. 4.
[d] Gin. 34. 5.
[e] Yash. 18.19.

Peshtar Masíh se, 1444.

[f] Yash. 18.17.
[g] Yash. 7. 26.
[h] 2 Sam. 17. 17. 1 Sal. 1. 9.
[i] Yash. 18.16. 2 Sal. 23. 10. Yar. 19. 2, 6.
[k] Yash. 18.28. Qáz. 1. 21. aur 19. 10.
[l] Yash. 18.16.
[m] Yash. 18.15.
[n] 1 Taw. 13.6.
[o] Qáz. 18. 12.
[p] Paid. 38.13. Qáz. 14. 1.
[q] Yash. 19.43.
[r] 47 áyat. Gin. 34. 6, 7.
[s] Yash. 14.13.
‖ Yá, *Qaryat-Arba'.*
[t] Yash. 14.15.
[u] Gin. 13. 22.
[x] Qáz. 1.10, 20.
[y] Yash. 10.38. Qáz. 1. 11.
[z] Qáz. 1. 12.
[a] Gin. 32. 12. Yash. 14. 6.
[b] Qáz. 1. 13. aur 3. 9.

Peshtar MASÍH se, 1444.

pás gaí[c], to us ne use ubhárá,
táki wuh apne báp se ek khet
mánge; so wuh apne gadhe par
se utrí[d]. Tab Kálib ne use kahá,
Terá kyá iráda hai?
19 Wuh bolí, Mujhe barakat[e]
díjiye; ki tú ne janúb kí samt kí
zamín mujhe 'ináyat kí, so mujhe
pání ke chashme bhí díjiye. Tab
us ne use chashme 'álí aur chashme
sáfil 'ináyat kíe.
20 Baní Yahúdáh ke firqe kí
mírás, un ke gharánon ke mu-
tábiq, yih hai.
21 ¶ Aur Adúm kí taraf janúb
kí samt baní Yahúdáh kí sarhadd
kí intihá ke shahr ye hain: Qab-
ziel, aur 'Adr, aur Yajúr,
22 Aur Qainah, aur Daimúnah,
aur 'Ad'adah,
23 Aur Qádis, aur Hasúr, aur
Itnán,
24 Zíf, aur Talam, aur Ba'alút,
25 Aur Hasúr, Hadatah, aur
Qaryát-Hasrún, jo Hasúr hai,
26 Aur Amám, aur Sam'a, aur
Moládah,
27 Aur Hasár-Jaddah, aur Hash-
mún, aur Bait-Falat,
28 Aur Hasár-Su'ál, aur Biar-
sab'a, aur Bizyútyáh,
29 Ba'alah, aur 'Aiyím, aur
'Azam,
30 Aur Iltolád, aur Kasíl, aur
Hurmah,
31 Aur Siqláj[f], aur Madmannah,
aur Sansannah,
32 Aur Libáwat, aur Silhím, aur
'Ain, aur Rimmon; ye sab untís
shahr, aur un ke gánw:
33 Aur we shahr, jo sahrá men
wáqi' húe, ye hain; Istál[g], aur
Sur'ah, aur Asnah,
34 Aur Zanúh, aur 'Ain-Janním,
Taffúh, aur 'Ainám,
35 Yarmút, aur 'Adúlám, Sho-
kah, aur 'Azíqah,
36 Aur Sagarím, aur 'Aditaim,
aur Jadírah, aur Jadíratain: chau-
dah shahr, aur un ke gánw:
37 Zinán, aur Hadásah, aur Mij-
dal-Jadd,
38 Aur Díla'án, aur Misfáh, aur
Yuqtiel[h],
39 Lakís, aur Busqat, aur 'Ijlún,
40 Aur Kabún, aur Lahmás, aur
Kitlís,
41 Aur Jadírút, aur Bait i Da-
jún, aur Na'amah, aur Muqaidah:
solah shahr, aur un ke gánw:

[c] Qáz. 1. 14.
[d] Dekho Paid. 24. 64. 1 Sam. 25. 23.
[e] Paid. 33. 11.
[f] 1 Sam. 27. 6.
[g] Gin. 13. 23.
[h] 2 Sal. 14. 7.

42 Libnah, aur 'Atr, aur 'Asan,
43 Aur Iftáh, aur Asnah, aur
Nasíb,
44 Aur Qa'ílah, aur Akzíb, aur
Marísah: nau shahr, aur un ke
gánw:
45 'Aqrún, aur us kí bastíán aur
us ke gánw:
46 'Aqrún se daryá tak, Ashdúd
kí atráf ke sáre shahr, aur un ke
gánw:
47 Ashdúd apne shahron aur
gáon samet; aur 'Azah apne shah-
ron aur gáon samet, Misr kí nahr
tak[i], aur daryá e a'zam[k] kí hu-
dúd tak.
48 ¶ Aur kohistán men: Samír,
aur Yatír, aur Shokah,
49 Aur Dannah, aur Qaryat-
Sannah, jo Dabír hai,
50 Aur 'Anáb, aur Istimúh, aur
'Aním,
51 Aur Jashan[l], aur Haulán, aur
Jilúh: gyárah shahr, aur un ke
gánw:
52 Aráb, aur Dúmah, aur Ish'án,
53 Aur Yanúm, aur Bait-Taffúh,
aur Afíqah,
54 Aur Humtah, aur Qaryat-
Arba', jo Habrún hai[m], aur Sai-
gúr; nau shahr, aur un ke
gánw:
55 Ma'ún, Karmil, aur Zíf, aur
Yútah,
56 Aur Yazra'el, aur Yaqdi'ám,
aur Zanúh,
57 Qain, Jibi'ah, aur Timnah:
das shahr, apne gáon samet:
58 Halhúl, aur Bait-Súr, aur
Jadúr,
59 Aur Ma'arát, aur Bait-'Anút,
aur Iltiqún: chha shahr apne
gáon samet:
60 Qaryat-Ba'al[n], jo Qaryat-Ya-
'arím hai, aur Rabbah: do shahr,
apne gáon samet:
61 Aur bayábán men; Bait-'Ará-
bah, aur Madín, aur Sakákah,
62 Aur Nibsán, aur 'I'r i Shor,
aur 'Ain i Jadí: chha shahr, aur
un ke gánw.
63 ¶ Lekin Yabúsí jo the, Ya-
rúsalam men rahte the; so un
ko baní Yahúdáh khárij na kar
sake[o]; chunánchi Yabúsí baní Ya-
húdáh ke sáth áj ke din tak Yarú-
salam men baste hain[p].

Peshtar MASÍH se, 1444.

[i] 4 áyat.
[k] Gin. 34. 6.
[l] Yash. 10. 41. aur 11. 16.
[m] 13 áyat. Yash. 14. 15.
[n] Yash. 18. 14.
[o] Dekho Qáz. 1. 8, 21. 2 Sam. 5. 6.
[p] Qáz. 1. 21.

Peshtar MASÍH se, 1444.

XVI BÁB.

1 Baní Yúsuf kí qismat kí sarhadd i 'ámm. 5 Ifráím kí mírás kí sarhadden. 10 Kan'ání maglúb na húe.

AUR baní Yúsuf kí hadd, Yardan se Yaríhú hoke, mashriq
kí samt áb i Yaríhú pás niklí, aur
us bayábán tak, jo Yaríhú se
Baitel ke paháṛ ko játá hai;
2 Aur Baitel se nikalke, Lauz
ko[a] jáke, Arkí-'Atárot kí hadd ke — a Yash. 18.13. Qáz. 1. 26.
pás guzrí;
3 Aur wahán se magrib kí jánib
kí hadd, Yaflítí pás, aur Bait-
Haurán i sáfil tak[b], aur Jazar — b Yash. 18.13. 2 Taw. 8. 5.
tak[c] pahunchtí hai, aur us kí — c 1 Taw. 7.28. 1 Sal. 9. 15.
intihá daryá hai.
4 Aur baní Yúsuf Munassí aur
Ifráím ne apní mírás lí[d]. — d Yash. 17.14.
5 ¶ Aur baní Ifráím kí sarhad-
den, un ke gharánon ke mutábiq,
ye thín: un kí mírás kí hadd i
sharqí 'Atárot-Addár[e] se Bait- — e Yash. 18.13.
Haurán i 'álí ko[f] phirí; — f 2 Taw. 8. 5.
6 Aur hadd i shimál se magrib
kí jánib ko Mikmatát[g] pás niklí, — g Yash. 17. 7.
aur hadd i sharqí Tánát-Sailá ko
phirí, aur hadd i mashriq se Ya-
núháh pás guzrí;
7 Aur Yanúháh se 'Atárot aur
Na'arátah[h] pás utrí, aur Yaríhú — h 1 Taw. 7.28.
se guzarke Yardan pás já niklí.
8 Aur hadd i garbí Taffúh se
Nahr i Qanah[i] tak, aur us kí — i Yash. 17. 9.
intihá daryá tak hai. Baní Ifráím
ke gharánon kí mírás, un ke
qabáil ke muwáfiq, yih hai.
9 Aur baní Ifráím ke aur jude
shahr, un ke gáon samet, baní
Munassí kí mírás men the[k], sab — k Yash. 17. 9.
shahr aur un ke gánw.
10 Aur un Kan'ánīon ko, jo
Jazar ke báshinde the, khárij na
kiyá[l]: so we áj ke din tak baní — l Qáz. 1. 29. Dekho 1 Sal. 9. 16.
Ifráím ke sáth baste hain, aur
jizya dete hain.

XVII BÁB.

1 Munassí kí mírás jo qur'a se milí. 7 Us kí sarzamín kí hudúd. 12 Kan'ání khárij na húe. 14 Baní Yúsuf ek aur hissa páte.

AUR baní Munassí ke firqe ne
bhí mírás pái, ki wuh Yú-
suf ká palauṭhá hai[a]; so Jilí'ád ke — a Paid. 41. 51. aur 46. 20. aur 48. 18.
báp, Munassí ke palauṭhe Makír
ne[b], jo jangí mard thá, Jilí'ád aur — b Paid. 50. 23. Gin. 26. 29. aur 32. 39, 40. 1 Taw. 7. 14.
Basan mírás páyá[c]. — c Ist. 3. 15.
2 Aur báqí baní Munassí ke liye
bhí, un ke gharánon ke muwáfiq[d], — d Gin. 26. 29, —32.
mírás milí: baní ‖ Abí'azar[e], aur — ‖ Gin. 26. 30, *I'azar.* e 1 Taw. 7. 18.
baní Khalaq, aur baní Asriel[f], aur — f Gin. 26. 31.
baní Sikm, aur baní Hifr[g], aur — g Gin. 26. 32.
baní Simida' ke liye: Yúsuf ke
beṭe Munassí ke farzand i narína
un ke gharánon ke mutábiq ye the.
3 ¶ Aur Siláfihád bin Hifr bin
Jilí'ád bin Makír bin Munassí ke
beṭe na the, magar beṭíán thín,
jin ke nám ye hain: Mahlah, aur
Nu'ah, aur Hajlah, aur Milkah,
aur Tirzah[h]. — h Gin. 26. 33. aur 27. 1. aur 36. 2.
4 So we Ili'azar káhin aur Nún
ke beṭe Yashú' aur amíron ke
nazdík áke bolín[i], ki KHUDA- — i Yash. 14. 1.
WAND ne Músá ko hukm kiyá, ki
wuh ham ko hamáre bháíon ke
darmiyán mírás de[k]. Chunánchi — k Gin. 27. 6, 7.
KHUDAWAND ke farmán ke mu-
tábiq us ne un ke báp ke bháíon
ke darmiyán un ko mírás dí.
5 So Jilí'ád kí zamín ke aur
Basan ke siwá, jo Yardan ke pár
hai, das hisse Munassí ke húe.
6 Ki Munassí kí beṭíon ne apne
bháíon ke sáth mírás pái, aur
Munassí ke báqí beṭon ne Jilí'ád
kí zamín pái.
7 ¶ Aur Yasar se leke Mikma-
tát[l] tak, jo Sikm ke muqábil hai, — l Yash. 16. 6.
Munassí kí hadd thí; so hadd Tai-
man tak, aur 'Ain i Taffúh ke
khaimon tak chalí gaí.
8 Is liye ki sarzamín i Taffúh[m] — m Yash. 16. 8.
Munassí kí thí, par Taffúh Mu-
nassí kí sarhadd men baní Ifráím
ká hissa thá.
9 So us kí hadd, Nahr i ‖ Qanah — ‖ Yá, *Nahr i naistán.*
kí jánib[n], janúb pás já utrí. If- — n Yash. 16. 8.
ráím ke ye shahr Munassí ke
shahron men dákhil hain[o]. Aur — o Yash. 16. 9.
Munassí kí hadd wádí ke shimál
se thí, aur us kí intihá daryá thá.
10 So jánib i janúb Ifráím kí
húí, aur jánib i shimál Munassí kí,
aur us kí intihá bahr tak thí. So
we donon shimál kí samt Yasar
se, aur mashriq kí samt Ishakár
se já milín.
11 Aur Ishakár aur Yasar men
Bait-Shán[p] aur us ke shahr, aur — p 1 Sam. 31. 10. 1 Sal. 4. 12.
Iblí'ám aur us ke shahr, aur ahl
i Dor aur us ke shahr, aur ahl i
'Ain-Dor aur us ke shahr, aur ahl
i Ta'anák aur us ke shahr, aur ahl
i Majiddo aur us ke shahr[q]: tín — q 1 Taw. 7. 29.
zil'a, gird kí bastíon samet, Mu-
nassí ke hisse men the.
12 Aur baní Munassí un shah-
ron ke rahnewálon ko khárij na
kar sake[r]: so wahán us zamín — r Qáz. 1. 27, 28.
men Kan'ání basá cháhte the.

Peshtar MASÍH se, 1444.

13 Lekin jab baní Isráel ne zor
pakṛá, to Kan'ánión̲ se jizya liyá[s],
par bilkull unhen̲ ḳhárij na kiyá.
14 So baní Yúsuf ne[t] Yashú' ko
kahá, ki Tú ne kis liye qur'a men̲
se ham ko ek hí mírás aur faqat
ek hí hissa diyá[u], agarchi ham
bahut log hain̲[x], jahán̲ tak Ḳhu-
dáwand ne ham ko barakat dí
hai?
15 Tab Yashú' ne unhen̲ jawáb
diyá, ki Agar tum bahut se ho, to
jangal men̲ jáo, aur wahán̲ Fa-
rizzíon̲ aur Rifáíon̲[y] kí sarzamín
men̲ káṭkar apne liye maqám sáf
kar lo, agar Ifráím ke kohistán
men̲ tum par tangí ho.
16 Baní Yúsuf ne kahá, ki Yih
kohistán hamáre bas men̲ na
áwegá, ki un sáre Kan'ánión̲ ke
pás, jo wádí kí zamín men̲ baste
hain̲, ya'ne un ke pás, jo Bait-
Shán aur us ke díhát men̲, aur
Yasra'el kí wádí men̲[z] rahte hain̲,
lohe kí gáṛíán̲ hain̲[a].
17 Yashú' ne baní Yúsuf Ifráím
aur Munassí ko kahá, ki Tum
bahut se ho, aur bahut sá zor
rakhte ho; tumháre liye faqat ek
hissa na hogá,
18 Balki paháṛ tumháre liye
hogá: wuh jangal hai; tum sáf
karo, ki us ke maḳhárij tumháre
liye hon̲ge: agarchi Kan'ánión̲ kí
gáṛíán̲ lohe kí hain̲, aur we qawí
hain̲, par tum unhen̲ ḳhárij kar
sakoge[b].

XVIII BÁB.

1 Sailá men̲ jamá'at ká ḳhaima khaṛá kiyá játá. 2 Báqí zamín ká naqsha khinchá játá, aur sát hisson̲ men̲ taqsím hotí. 10 Yashú' qur'a ḍálke us ko bánṭtá. 11 Binyamín ká hissa, aur us kí sarhadden̲. 21 Us ke shahr.

AUR sáre baní Isráel kí guroh
Sailá men̲[a] jam'a húí, aur wa-
hán̲ unhon̲ ne jamá'at ká ḳhaima
khaṛá kiyá[b], aur wuh zamín un
ke áge maglúb húí.
2 ¶ Ab baní Isráel ke sát firqe
báqí rahe, jinhon̲ ne mírás na páí.
3 So Yashú' ne unhen̲ kahá, ki
Tum kab tak us zamín ke lene
men̲, jo Ḳhudáwand, tumháre
bápdádon̲ ke Ḳhudá ne, tum ko
dí hai, sustí karoge[c]?
4 So tum apne darmiyán har ek
firqe men̲ se tín tín shaḳhs intiḳ-
háb karo: main̲ unhen̲ bhejún̲gá,
ki we uṭhke is sarzamín kí sair
karen̲, aur use apní mírás ke mu-

s Yash. 16. 10. t Yash. 16. 4. u Paid. 48. 22. x Paid. 48. 19. Gin. 26. 34, 37. y Paid. 14. 5. aur 15. 20. z Yash. 19. 18. 1 Sal. 4. 12. a Qáz. 1. 19. aur 4. 3. b Ist. 20. 1. a Yash. 19. 51. aur 21. 2. aur 22. 9. Yar. 7. 12. b Qáz. 18. 31. 1 Sam. 1. 3, 24. aur 4. 3, 4. c Qáz. 18. 9.

wáfiq likhen̲, aur phir mujh pás
áwen̲.
5 Aur us ke sát hisse karen̲;
Yahúdáh janúb kí jánib rahe[d],
aur baní Yúsuf shimál kí sarhad-
don̲ men̲ ṭhahren̲[e].
6 So tum is sarzamín ke sát
hisse likhke mujh pás yahán̲ láo,
táki main̲ Ḳhudáwand ke áge, jo
hamárá Ḳhudá hai, tumháre liye
qur'a ḍálún̲[f].
7 Kyún̲ki tumháre darmiyán
baní Láwí ká hissa nahín̲, ki
Ḳhudáwand kí kahánat un kí
mírás hai[g]. Aur Jadd, aur Rúbin,
aur ádhe firqe Munassí ne to
Yardan ke pár mashriq kí jánib
apní mírás páí hai[h], jo Ḳhudá-
wand ke bande Músá ne unhen̲
baḳhshí.
8 ¶ Tab we log uṭhe, ki rawána
hon̲. So Yashú' ne un logon̲ ko,
jo zamín ke likhne ke liye chaṛhá
cháhte the, hukm kiyá, ki Is sar-
zamín men̲ jáo, aur sair karo, aur
likhke mujh pás áo, táki main̲
Sailá men̲ Ḳhudáwand ke áge
tumháre liye qur'a ḍálún̲.
9 Chunánchi we log gae, aur us
zamín men̲ guzre, aur qur'on̲ ke
mutábiq use likhke us ke sát
hisse muqarrar kíe, aur Yashú'
pás us ḳhaimagáh men̲, jo Sailá
men̲ thá, phir áe.
10 ¶ Tab Yashú' ne Sailá men̲
un ke liye Ḳhudáwand ke áge
qur'a ḍálá; aur zamín wahán̲ baní
Isráel ko, un ke hisse ke mutábiq,
bánṭ dí.
11 ¶ Aur baní Binyamín ká
qur'a un ke gharánon̲ ke mutábiq
yih paṛá, ki un ke hisse kí sar-
hadd baní Yahúdáh aur baní
Yúsuf ke darmiyán húí.
12 So un ke hisse kí shimálí
hadd nahr i Yardan se shurú' húí,
aur yih hadd Yaríhú kí shimálí
samt ke kanáre ko chaṛhí[i], ma-
grib kí jánib paháṛon̲ par, aur us
ke maḳhárij Bait-awan ke sahrá
tak the.
13 Aur wahán̲ se Lauz ko, jo
Baitel hai[k]; janúb kí jánib gaí,
aur wahán̲ se 'Atárot-Addár hoke
us paháṛ pás, jo Bait-Haurán i
suflí[l] ke janúb ko hai, já utrí.
14 Aur hadd wahán̲ se guzarke
us paháṛ pás, jo Bait-Haurán ke
janúb ko hai, jáke bahr ke sáhil
tak pahunchí, aur us ke maḳhárij

Peshtar MASÍH se, 1444.

d Yash. 15. 1. e Yash. 16. 1, 4. f Yash. 14. 2. 10 áyat. g Yash. 13. 33. h Yash. 13. 8. i Dekho Yash. 16. 1. k Paid. 28. 19. Qáz. 1. 23. l Yash. 16. 3.

Peshtar MASÍH se, 1444.

Qaryat-Ba'al tak the, jo Qaryat-Ya'arím hai[m], baní Yahúdáh ká ek shahr: yih hadd i garbí húí.

15 Aur hadd i janúbí Qaryat-Ya'arím kí intihá se shurú' húí, aur magrib ko Naftúh ke chashme tak[n] chalí gaí;

16 Aur wahán̲ se wuh hadd us paháṛ pás, jo baní Hinnúm kí wádí[o] ke sámhne hai, utrí, jo Rifáíon̲ ke nasheb ke janúb ko hai; aur phir wahán̲ se janúb kí jánib Hinnúm kí wádí aur Yabúsí ke kanáre tak jáke 'Ain-Rájil pás[p] já utrí.

17 Aur hadd i shimálí ghúmke 'Ain-Shams tak gaí, aur wahán̲ se Jalílút tak, jo Adúmím kí gháṭí ke muqábil hai, aur wahán̲ se Rúbin ke beṭe Bohan ke patthar tak[q] pahunchí;

18 Aur jánib i shimál se ‖'Arábah[r] ke muqábil hoke 'Arábah pás já utrí.

19 Phir shimálí samt se utarke Bait-Hajlah ke kanáre tak gaí, aur us ke makhárij daryá e shor kí shimálí lisán par, aur Yardan ke muháne par, janúb ko the: ye janúbí hadden̲ hain̲.

20 Aur us kí hadd i sharqí Yardan thá. Baní Binyamín kí mírás, un kí sab haddon̲ kí atráf ke mutábiq, un ke gharánon̲ ke muwáfiq, yih thí.

21 Aur we shahr, jo baní Binyamín ke the, un ke gharánon̲ ke muwáfiq, ye hain̲: Yaríhú, aur Bait-Hajlah, aur Wádí i Qasís,

22 Aur Bait-'Arábah, aur Samaraim, aur Baitel,

23 Aur 'Awím, aur Fárah, aur 'Ufrah,

24 Aur Kafar ul 'Ammúní, aur 'Ufní, aur Jab'a: bárah shahr aur un ke díhát.

25 Aur Jiba'ún, aur Rámah, aur Biarút,

26 Misfáh, aur Kafírah, aur Mozah,

27 Aur Raqam, aur Irfáel, aur Taralah,

28 Aur Zil'a, Alif, aur Yabúsí[s], jo Yarúsalam hai, aur Jiba'at, o Qaryat: chaudah shahr, aur un ke díhát. Baní Binyamín kí mírás, un ke gharánon̲ ke muwáfiq, yih hai.

m Dekho Yash. 15. 9.
n Yash. 15. 9.
o Yash. 15. 8.
p Yash. 15. 7.
q Yash. 15. 6.
‖ Yá, *maidán.*
r Yash. 15. 6.
s Yash. 15. 8.

XIX BÁB.

1 *Sama'ún ká hissa,* 10 *Zabulún ká,* 17 *Ishakár ká,* 24 *Yasar ká,* 32 *Naftálí ká,* 40 *Dán ká.* 49 *Baní Isráel Yashú' ko ek mírás dete.*

AUR dúsrá qur'a baní Sama'ún ke firqe ká, un ke gharánon̲ ke muwáfiq, niklá; aur un kí mírás baní Yahúdáh kí mírás ke darmiyán thí[a].

2 Aur un kí mírás men̲ Biarsab'a thá, aur Sab'a, aur Moládah,

3 Aur Hasár-Su'ál, aur Bálah, aur 'Azam,

4 Aur Iltolád, aur Batúl, aur Hurmah,

5 Aur Siqláj, aur Bait-Markabút, aur Hasár-Súsah,

6 Aur Bait-Libáwat, aur Sarúhan[b]: ye terah shahr, aur un ke díhát;

7 'Ain, aur Rimmon, aur 'Atr, aur 'Asan: ye chár shahr, aur un ke díhát;

8 Aur sáre díhát, jo in shahron̲ ke ás pás the, Ba'alát-Biar aur Rámat ul janúb tak. Yih baní Sama'ún kí mírás, un ke gharánon̲ ke muwáfiq, ṭhahrí.

9 Aur baní Yahúdáh kí milk men̲ se baní Sama'ún kí mírás muqarrar húí, is liye ki baní Yahúdáh kí milk un kí ihtiyáj se ziyáda thí; so baní Sama'ún ne un kí mírás men̲ apná hissa páyá[c].

10 ¶ Aur tísrá qur'a baní Zabulún ká, un ke gharánon̲ ke muwáfiq, niklá. Aur un kí mírás kí hadd Sárid tak húí.

11 Aur un kí sarhadd samundar[d] kí jánib ke Mar'alah se chalí, aur Dabásat se já milí, aur us rúd se, jo Yuqni'ám ke[e] áge hai, já milí.

12 Aur Sárid se mashriq kí taraf phirke Kislút-Tabúr ko gaí, aur wahán̲ se Dabarat pás já niklí, aur wahán̲ se Yafí'a ko charhí.

13 Aur mashriq kí jánib Jittah-Hifr aur 'Ittah-Qázín tak gaí, aur wahán̲ se Rimmon pás, jo Ní'ah tak pahunchtí hai, já niklí.

14 Aur hadd i shimál kí samt se Hannátún ke gird phirí, aur us ke makhárij Iftáh-el kí wádí tak the.

15 Aur Qattat, aur Nahalál, aur Simrún, aur Idálah, aur Bait-

Peshtar MASÍH se, 1444.

a 9 áyat.
b 1 Taw. 4. 28.
c 1 áyat.
d Paid. 49. 13.
e Yash. 12. 22.

Peshtar MASÍH se, 1444.

laham: ye bárah shahr, aur un ke
díhát.
16 Ye sab shahr aur un ke díhát
baní Zabulún kí mírás, un ke
gharánon ke muwáfiq, yih thí.
17 ¶ Aur chauthá qur'a baní
Ishakár ke firqe ká, un ke ghará-
non ke muwáfiq, niklá.
18 Aur un kí mírás Yazra'el,
aur Kasulút, aur Súním,
19 Aur Hafraim, aur Shiyún,
aur Anákharát,
20 Aur Rabbít, aur Qisyún, aur
Abiz,
21 Aur Rámat, aur 'Ain-Janním,
aur 'Ain-Haddah, aur Bait-Fasís
tak húí.
22 Aur un kí sarhadd Tabúr,
aur Shakhsimáh, aur Bait-Shams
se já milí; aur un kí mírás ke
makhárij Yardan thá: solah shahr
aur un ke díhát.
23 Ye shahr aur un ke díhát
baní Ishakár kí mírás un ke
gharánon ke muwáfiq thí.
24 ¶ Aur pánchwán qur'a baní
Yasar ke firqe ká, un ke gharánon
ke muwáfiq, niklá.
25 Aur un kí hadd yih hai:
Khilqat, aur Halí, aur Batan,
aur Ikshár,
26 Aur Almalik, aur 'Am'ád, aur
Misál; aur un kí hadd magrib
kí samt Karmil se, aur Saihúr-
Libnát se, já milí;
27 Aur mashriq kí samt se Bait-
Dajún ko phirí, aur phir Zabulún
aur wádí i Iftáhiel se já milí, aur
shimál kí samt Bait ul 'Umuq,
aur Nagíel se, aur us ke makhárij
Kabúl ke báen ko the,
28 Aur 'Abrún, aur Rahúb, aur
Hammún, aur Qanah, Saidá e
f Yash. 11. 8. Qáz. 1. 31. 'azím tak[f];
29 Aur un kí sarhadd Rámah
aur madína i hisn Súr kí taraf ko
phirí, aur wahán se murke Húsah
tak gaí, aur us ke makhárij khatt
g Paid. 38. 5. Qáz. 1. 31. Mík. 1. 14. i Akzíb se[g] daryá tak the;
30 Aur 'Ummah, aur Afíq, aur
Rahúb: ye báís shahr aur un ke
díhát.
31 Baní Yasar ke firqe kí mírás,
un ke gharánon ke muwáfiq, ye
shahr aur un ke díhát the.
32 ¶ Chhathá qur'a baní Naftálí
ke firqe ká, un ke gharánon ke
muwáfiq, niklá.
33 Aur un kí sarhadd Hilaf se,
aur Za'ananím ke balút se, aur
Adámí-Naqab, aur Yabniel se
Laqúm tak thí, aur us ke makh-
árij Yardan tak the.
34 Aur hadd magrib kí jánib
men Aznút-Tabúr kí taraf phirí,
aur wahán se Huqúq pás nikalke
Zabulún se jánib kí samt, aur
Yasar se magrib kí samt[h], aur h Ist. 33. 23.
baní Yahúdáh kí sarhadd men
Yardan se mashriq kí samt já
milí.
35 Aur ye shahr i muhkam:
Siddím, Sair, aur Hamát, Raqqat,
aur Kinnárat hain,
36 Aur Adámah, aur Rámah,
aur Hasúr,
37 Aur Qádis, aur Adrá'e, aur
'Ain-Hasúr,
38 Aur Irún, aur Mijdál-el, aur
Hurím, aur Bait-'Anát, aur Bait-
Shams: unís shahr aur un ke
díhát.
39 Ye shahr aur un ke díhát
baní Naftálí ke firqe kí mírás, un
ke gharánon ke muwáfiq the.
40 ¶ Aur sátwán qur'a baní
Dán ke firqe ká, un ke gharánon
ke muwáfiq niklá.
41 Aur un kí mírás kí hadden
ye hain: Sur'ah, aur Istál, aur
'Ír-Shams,
42 Aur Sa'alabín[i], aur Aiyalún, i Qáz. 1. 35.
aur Itláh,
43 Aur Ailún, aur Timnátah,
aur 'Aqrún,
44 Aur Iltaqíh, aur Jibatún, aur
Ba'alat,
45 Aur Yahúd, aur Baní-Baraq,
aur Ját-Rimmon,
46 Aur Má Yarqún, aur Raqqún,
us samet jo Yáfá[k] ke muqábil k A'am. 9. 36.
hai.
47 Aur yahán se baní Dán kí
hadd niklí, ki baní Dán Lasim
par charh gae, aur un se jang kí
aur use le liyá[l], aur wahán ke l Dekho Qáz. 18 Báb.
logon ko tah i teg kiyá, aur us
par qábiz húe, aur wahán base;
aur Lasim ká nám Dán[m] rakhá, m Qáz. 18. 29.
jo un ke báp ká nám thá.
48 Ye sab shahr aur un ke díhát
baní Dán ke firqe ká hissa thá,
un ke gharánon ke muwáfiq.
49 ¶ Jab ki zamín kí taqsím se,
aur us kí haddon ke thahráne
se fárig ho chuke, tab baní Isráel
ne Nún ke bete Yashú' ko apne
darmiyán mírás dí.
50 Aur us ne Timnat-Sirah ká
shahr[n], jo koh i Ifráím men hai, n Yash. 24. 30.

Peshtar Masíh se, 1444.

1444.

° Gin. 34. 17. Yash. 14. 1.
ᵖ Yash. 18. 1, 10.
ᵃ Khur. 21. 13. Gin. 35. 6, 11, 14. Ist. 19. 2, 9.
ᵇ Rút 4. 1, 2.
ᶜ Gin. 35. 12.
ᵈ Gin. 35. 12, 25.
ᵉ Yash. 21. 32. 1 Taw. 6. 76.
ᶠ Yash. 21. 21. 2 Taw. 10. 1.
ᵍ Yash. 14. 15. aur 21. 11, 13.
ʰ Lúq. 1. 39.
ⁱ Ist. 4. 43. Yash. 21. 36. 1 Taw. 6. 78.

mángá; so unhon̲ ne Ḳhudáwand ke farmán ke mutábiq use
diyá. Aur us ne us shahr ko
árásta kiyá, aur us men̲ já basá.
51 Ye we mulk hain̲, jo Ili'azar
káhin ne, aur Nún ke beṭe Yashú'
ne[o], aur baní Isráel ke gharánon̲
ke abwí sardáron̲ ne qur'a ḍálke,
Sailá men̲[p] Ḳhudáwand ke huzúr
jamá'at ke ḳhaime ke darwáze ke
sámhne, taqsím kar díe; aur we
zamín kí taqsím se fárig húe.

XX BÁB.

1 Khudá hukm detá, 7 aur mutábiq us ke Baní Isráel chha shahron̲ ko panáh ke liye muqarrar karte.

AUR Ḳhudáwand ne Yashú'
ko ḳhitáb karke farmáyá, ki
2 Baní Isráel ko kah, ki Apne
liye aise shahr panáh ke wáste, jin
kí bábat main̲ ne Músá kí ma'rifat
tumhen̲ hukm kiyá, muqarrar
karo[a],
3 Táki wuh ḳhúní, jo nádánis-
tagí se aur saho kí ráh se kisí ko
már ḍále, wahán̲ bhág jáe; tá we
ḳhún ke intiqám lenewále se tum-
hárí panáh ke liye howen̲.
4 Aur jab koí un men̲ se kisí ek
shahr men̲ bhág jáe, to shahr ke
darwáze par[b] khaṛá rahe, aur us
shahr ke buzurgon̲ se apní sar-
guzasht bayán kare, tab we bu-
zurg use shahr men̲ apne pás le
jáwen̲ aur jagah den̲; so wuh un
ke sáth búdobásh kare.
5 Aur agar ḳhún ká intiqám
lenewálá use ragede, to we ḳhúní
ko us ke hawále na karen̲[c];
kyún̲ki us ne apne hamsáe ko
nádánistagí se márá, aur wuh us se
sábiq us ká kuchh kína na rakhtá
thá.
6 Aur wuh jab tak 'adálat ke
liye jamá'at ke huzúr na khaṛá
ho, aur baṛe káhin kí maut tak,
jo un rozon̲ men̲ ho, usí shahr
men̲ base[d]. Ba'd us ke wuh
ḳhúní phire, aur apne shahr men̲,
aur apne ghar men̲ us shahr men̲,
jahán̲ se wuh bhágá thá, dáḳhil ho.
7 ¶ So unhon̲ ne panáh ke liye
in shahron̲ ko muqaddas kiyá;
Qádis, koh i Naftálí ke darmiyán
Jalíl men̲[e]; aur Sikm, koh i
Ifráím ke darmiyán[f]; aur Qar-
yat-Arba'[g], jo Habrún hai, koh i
Yahúdáh men̲[h].
8 Aur Yardan ke pár Yaríhú
kí samt i sharqí ko Basar[i], bayá-
bán men̲, baní Rúbin ke firqe ke
maidán men̲; aur Rámát, Jili'ád
men̲[k], jo Jadd ke firqe ká hai;
aur Jaulán[l], Munassí ke firqe ká,
Basan men̲ muqarrar kiyá.
9 ¶ Ye bastíán̲ sáre baní Isráel
aur us musáfir ke liye, jo un ke
darmiyán base, muqarrar kí gaín̲[m],
táki jo koí ki nádánistagí se kisí
ko qatl kare, to wahán̲ bháge, aur
jab tak ki jamá'at ke áge házir
na howe[n], tab tak ḳhún ke intiqám
lenewále ke háth se márá na jáe.

XXI BÁB.

1 Az ráh i qur'a aṭhtális shahr sab firqon̲ kí mírázon̲ men̲ se Baní Láwí ko dí,e játe. 43 Ḳhudá ne apne wa'de ke mutábiq zamín ke sáth kámil farágat bhí Isráelíon̲ ko dí.

TAB Láwíon̲ ke abwí sardár
Ili'azar káhin, aur Nún ke
beṭe Yashú'[a], aur baní Isráel ke
abwí sardáron̲ ke pás áe;
2 Aur unhon̲ ne Kan'án kí sar-
zamín Sailá men̲[b] kahá, ki Ḳhu-
dáwand ne Músá kí ma'rifat
farmáyá hai, ki bastíán̲ hamáre
rahne ko, aur girdnawáh hamárí
mawáshí ke liye, ham ko dí jáwen̲[c].
3 Tab baní Isráel ne apní mírás
men̲ se Ḳhudáwand ke kahne ke
muwáfiq ye shahr, aur un ke
girdnawáh Láwíon̲ ko dí,e.
4 So qur'a Qihát ke gharánon̲
ke nám par, aur Hárún káhin kí
aulád ke nám par, jo baní Láwí
ke firqe men̲ se thá, niklá. Pas
unhon̲ ne qur'a ke rú se Yahúdáh
ke firqe, aur Sama'ún ke firqe,
aur baní Binyamín ke firqe men̲
se terah shahr páe[d].
5 Aur Qihát kí aulád ne, jo báqí
rahí thí, firqa i Ifráím ke gharáne,
aur firqa i Dán aur ádhe firqa i
Munassí men̲ se das shahr páe[e].
6 Aur baní Jairsún ne az rú e
qur'a baní Ishakár ke gharánon̲,
aur Yasar ke firqe, aur Naftálí
ke firqe, aur Munassí ke aur ádhe
firqe men̲ se Basan men̲ terah
shahr páe[f].
7 Aur baní Mirárí ne apne gha-
ránon̲ samet baní Rúbin, aur baní
Jadd aur baní Zabulún se bárah
shahr páe[g].
8 Aur baní Isráel ne qur'a ḍálke
ye shahr, aur un ke girdnawáh,
jaisá Ḳhudáwand ne Músá kí
ma'rifat farmáyá thá[h], Láwíon̲ ke
qabze men̲ kar dí,e[i].
9 ¶ So unhon̲ ne firqe i baní

Peshtar Masíh se, 1444.

ᵏ Yash. 21. 38. 1 Sal. 22. 3.
ˡ Yash. 21. 27.
ᵐ Gin. 35. 15.
ⁿ 6 áyat.
ᵃ Yash. 14. 1. aur 17. 4.
ᵇ Yash. 18. 1.
ᶜ Gin. 35. 2.
ᵈ 8, 19 áyaten̲.
ᵉ 20 áyat, wag.
ᶠ 27 áyat, wag.
ᵍ 34 áyat, wag.
ʰ Gin. 35. 2.
ⁱ 3 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1444.

Yahúdáh, aur firqe i baní Sama'ún men se ye shahr dí,e, jin ke nám yahán zikr kí,e játe hain,

10 Baní Hárún ko[k], jo Qihát ke gharáne ke Baní Láwí men se the, kyúnki pahlá qur'a un ke nám ká thá.

11 So unhon ne 'Anáq ke báp[l] ‖Arba' ká shahr, jo Habrún kahlátá hai, Yahúdáh ke kohistán men[m], us ke girdágird ke atráf samet, un ko diyá[n].

12 Lekin us shahr ke khet aur us ke díhát unhon ne Yafunnah ke beṭe Kálib kí milk kar díe[o].

13 ¶ So unhon ne Hárún káhin kí aulád ko[p], qátil kí panáh ke liye, Habrún ká shahr[q], us ke girdnawáh samet, diyá; aur Libnah[r], us ke girdnawáh samet;

14 Aur Yatír[s] nawáhí samet, aur Istimú'a[t], us kí hawálí samet;

15 Aur Haulán[u], aur us ke girdnawáh; aur Dabír[x], aur us ke girdnawáh;

16 Aur 'Ain[y], aur us ke girdnawáh; aur Yútah[z] aur us kí nawáhí; aur Bait-Shams[a], aur us ke girdnawáh; ye nau shahr un donon firqon men se.

17 Aur Binyamín ke firqe men se, Jiba'ún[b], aur us ke girdnawáh; aur Jib'a[c], aur us ke girdnawáh;

18 Aur 'Anatút, aur us ke girdnawáh; aur 'Almún[d], aur us ke girdnawáh; ye chár shahr.

19 So sáre shahr baní Hárún ke, jo káhin hain, terah shahr the, un ke girdnawáh samet.

20 ¶ Aur baní Qihát ke báqí gharánon ko, Láwí ke firqe se, jo baní Qihát hain, firqa i Ifráím men se ye shahr mírás mile[e].

21 Qátil kí panáh ke liye Ifráím ke paháṛ men unhen Sikm[f] diyá, aur us ke girdnawáh; aur Jazar, aur us ke girdnawáh;

22 Aur Qibzaim, aur us ke girdnawáh; aur Bait-Haurán, aur us ke girdnawáh; ye chár shahr.

23 Aur firqa i Dán men se, Iltaqíh, aur us ke girdnawáh; aur Jibatún, aur us ke girdnawáh;

24 Aur Aiyalún, aur us ke girdnawáh; aur Ját-Rimmon, aur us ke girdnawáh: ye chár shahr.

25 Aur ádhe firqa i Munassí men se, Ta'anák, aur us ke girdnawáh; aur Ját-Rimmon, aur us ke girdnawáh: ye do shahr.

[k] 4 áyat.
[l] Yash. 15. 13, 14.
‖ Yá, *Qaryat-Arba'.* Paid. 23. 2.
[m] Yash. 20. 7. Lúq. 1. 39.
[n] 1 Taw. 6. 55.
[o] Yash. 14. 14. 1 Taw. 6. 56.
[p] 1 Taw. 6. 57, wag.
[q] Yash. 15. 54. aur 20. 7.
[r] Yash. 15. 42.
[s] Yash. 15. 48.
[t] Yash. 15. 50.
[u] 1 Taw. 6. 58, *Hailán.* Yash. 15. 51.
[x] Yash. 15. 49.
[y] 1 Taw. 6. 59, *'Asan.* Yash. 15. 42.
[z] Yash. 15. 55.
[a] Yash. 15. 10.
[b] Yash. 18. 25.
[c] Yash. 18. 24, *Jab'a.*
[d] 1 Taw. 6. 60, *'Alámat.*
[e] 5 áyat. 1 Taw. 6. 66.
[f] Yash. 20. 7.

26 Ye sab das shahr, apne girdnawáh samet, Qihát kí báqí aulád ke gharánon ko mile.

27 ¶ Aur baní Jairsún ko[g], jo Láwíon ke qabáil men se hain, dúsre ádhe firqa i Munassí men se, qátil kí panáh ke liye, unhon ne Basan men Jaulán[h], aur us ke girdnawáh; aur Ba'istárah aur us kí nawáhí: ye do shahr díe.

28 Aur firqa i Ishakár men se, Qisyún, aur us ke girdnawáh; aur Dabarat, aur us ke girdnawáh;

29 Yarmút, aur us ke girdnawáh; aur 'Ain-Janním, aur us ke girdnawáh: ye chár shahr.

30 Aur firqa i Yasar men se, Masal, aur us ke girdnawáh; aur Abdún, aur us ke girdnawáh;

31 Khilqat, aur us ke girdnawáh; aur Rahúb, aur us ke girdnawáh: ye chár shahr.

32 Aur firqa i Naftálí men se, Jalíl men Qádis[i], aur us ke girdnawáh, qátil kí panáh ke liye; aur Hamát-Dor, aur us ke girdnawáh; aur Qartán, aur us ke girdnawáh; ye tín shahr.

33 So sáre shahr Jairsúní qabáil ke liye terah shahr hain, apne girdnawáh samet.

34 ¶ Aur baní Mirárí ke gharánon ko, jo Láwíon men se báqí the, firqa i Zabulún men se ye shahr mile[k], Yuqni'ám, aur us ke girdnawáh; Qartáh, aur us ke girdnawáh; Dimnah, aur us ke girdnawáh;

35 Nahalál, aur us ke girdnawáh: ye chár shahr.

36 Aur firqa i Rúbin men se, Basar[l], aur us ke girdnawáh; Yahsah, aur us ke girdnawáh;

37 Qadímút, aur us ke girdnawáh; aur Mifa'at, aur us ke girdnawáh; chár shahr.

38 Aur firqa i Jadd men se[m], qátil kí panáh ká shahr, Rámát, Jili'ád men, aur us ke girdnawáh: aur Mahnaim aur us ke girdnawáh;

39 Hasbún, aur us ke girdnawáh; Ya'zír, aur us ke girdnawáh; bilkull chár shahr.

40 So we sáre shahr, jo baní Mirárí ke gharánon ko, jo Láwíon men báqí the, aur we qur'a se mile, bárah the.

41 Pas, baní Isráel kí mírás ke darmiyán Láwíon ke sab shahr aṭhtális the[n].

Peshtar MASÍH se, 1444.

[g] 6 áyat. 1 Taw. 6. 71.
[h] Yash. 20. 8.
[i] Yash. 20. 7.
[k] 7 áyat. Dekho 1 Taw. 6. 77.
[l] Yash. 20. 8.
[m] Yash. 20. 8.
[n] Gin. 35. 7.

Peshtar MASÍH se, 1444.

42 Un shahron men se har ek
shahr apne girdnawáh kí atráf
samet thá; sab shahron se isí
tarah húá.
43 ¶ So KHUDÁWAND ne wuh
sárí sarzamín, jis kí bábat us ne
qasam kháí thí, ki un ke báp-
dádon ko dewegá [o], baní Isráel ko
dí: so we us par qábiz húe, aur
us men base.
44 Aur KHUDÁWAND ne apní
qasam ke mutábiq, jo un ke báp-
dádon se kí thí, har ek taraf un
ko chain diyá [p]. Aur un ke sab
dushmanon men se ek bhí un ká
sámhná na kar saká [q]; KHUDÁ-
WAND ne un ke sáre dushmanon
ko un ke qábú men kar diyá.
45 Aur un sárí achchhí báton
men se, jo KHUDÁWAND ne baní
Isráel ke gharáne ko kahí thín,
ek bát bhí faroguzásht na húí [r];
sab kí sab púrí húín.

o Paid. 13. 15. aur 15. 18. aur 26. 3. aur 28. 4, 13.
p Yash. 11. 23. aur 22. 4.
q Ist. 7. 24.
r Yash. 23. 14.

XXII BÁB.

1 *Yashú' arhái firqon ko, du'á e khair karke, widá' kar detá ki apní hí milkíyat ko jáen.* 10 *Ráh men shahádat ke wáste ek mazbah banáte.* 11 *Is par báqí firqe bezár hojáte.* 21 *Apne bacháo men 'uzr i ma'qúl karte.*

US waqt Yashú' ne Rúbiníon
aur Jaddíon aur ádhe firqe
Munassí ko talab kiyá, aur unhen
kahá, ki
2 Tum ne us sab ko, jo KHUDÁ-
WAND ke bande Músá ne tumhen
farmáyá, hifz kiyá [a], aur un sab
báton men, jo main ne tumhen
farmáyá, merí farmánbardárí kí [b]:
3 Tum ne apne bháíon ko us
muddat men áj ke din tak nahín
chhorá, balki KHUDÁWAND apne
Khudá ke hukm kí muháfazat
kí.
4 Aur ab KHUDÁWAND tumháre
Khudá ne tumháre bháíon ko
árám bakhshá, jaisá us ne un se
wa'da kiyá thá; so tum ab phir
jáo, aur apne khaimon men aur
apní maurúsí sarzamín men, jo
KHUDÁWAND ke bande Músá ne
Yardan ke pár tum ko dí hai [c],
rawána ho.
5 Lekin koshish se hoshyárí ke
sáth us farmán aur shar'a par, jis
kí bábat KHUDÁWAND ke bande
Músá ne tum ko kahá [d], 'amal
karo, ki KHUDÁWAND apne Khudá
ko dost rakho, aur us kí sárí
ráhon par chalo, aur us ke
hukmon ko hifz karo, aur us se

a Gin. 32. 20. Ist. 3. 18.
b Yash. 1. 16, 17.
c Gin. 32. 33. Ist. 29. 8. Yash. 13. 8.
d Ist. 6. 6, 17. aur 11. 22.

lipte raho, aur apne sáre dil aur
apní sárí ján se us kí bandagí
karo [e].
6 Aur Yashú' ne un ke haqq
men du'á e khair kí [f], aur unhen
rukhsat kiyá; so we apne khai-
mon ko rawána húe.
7 ¶ Ádhe firqe Munassí ko to
Músá ne Basan men mírás dí thí,
aur ádhe ko Yashú' ne un ke
bháíon ke darmiyán Yardan ke
pár magrib kí samt mírás dí [g].
Aur jis waqt ki Yashú' ne un ko
rukhsat kiyá, ki apne khaimon
ko jáen, to un ke liye bhí barakat
mángí,
8 Aur unhen kahá, ki Barí
daulat ke sáth bahut sí mawáshí,
aur rúpá, aur soná, aur támbá,
aur lohá, aur bahut sí poshák leke
apne khaimon ko jáo; aur apne
dushmanon ke málon ko, jo tum
ne lút men páe, apne bháíon ke
sáth bánt lo [h].
9 ¶ Tab baní Rúbin aur baní
Jadd, aur ádhá firqa i Munassí
phirá, aur baní Isráel ke dar-
miyán se, jo Sailá men the, jo
zamín i Kan'án men hai, rawána
húá, táki Jili'ád kí mamlukat ko [i],
jo un kí sarzamín i maurúsí thí,
jise unhon ne Músá kí ma'rifat
KHUDÁWAND ke hukm se páyá,
jáen.
10 ¶ Aur jab ki we Yardan ke
kanáre zamín i Kan'án men pa-
hunche, to baní Rúbin, aur baní
Jadd, aur ádhe firqe Munassí ne
wahán Yardan par ek barí súrat
ká mazbah banáyá.
11 ¶ Tab baní Isráel ne yih
sunke [k] kahá ki Dekho, baní
Rúbin, aur baní Jadd ne aur ádhe
firqe Munassí ne zamín i Kan'án
ke sámhne, Yardan ke kanáre
par, baní Isráel kí ráh men,
mazbah biná kiyá hai.
12 Aur jab baní Isráel ne yih
suná, to baní Isráel kí sárí jamá'at
Sailá men faráham húí [l], táki un
par charh jáen, aur laren.
13 Aur baní Isráel ne Ili'azar
káhin ke bete Fínihás ko [m] baní
Rúbin, aur baní Jadd, aur ádhe
firqe Munassí pás, jo sarzamín i
Jili'ád men the, bhejá [n];
14 Aur baní Isráel ke har firqe
men se ek ek amír karke das
amír us ke sáth gae; ki un men
se har ek apne ábáí khándánon

Peshtar MASÍH se, 1444.

e Ist. 10. 12.
f Paid. 47. 7. Khur. 39. 43. Yash. 14. 13. 2 Sam. 6. 18. Lúq. 24. 50.
g Yash. 17. 5.
h Gin. 31. 27. 1 Sam. 30. 24.
i Gin. 32. 1, 26, 29.
k Ist. 13. 12, wag. Qáz. 20. 12.
l Qáz. 20. 1.
m Khur. 6. 25. Gin. 25. 7.
n Ist. 13. 14. Qáz. 20. 12.

Peshtar MASÍH se, 1444.

men hazáron Isráelíon ká sardár
thá[o].
15 ¶ So we baní Rúbin, aur
baní Jadd, aur ádhe firqe Munassí
kí sarzamín, Jili'ád men, áe, aur
un se kahá, ki KHUDÁWAND kí
sárí jamá'at ne yún payám kiyá
hai,
16 Ki Tum ne baní Isráel ke
Khudá se yih kyá sarkashí kí, jo
tum ne áj ke din KHUDÁWAND kí
pairawí se bargashta hoke apne
liye ek mazbah biná kiyá, ki áj
ke din tum KHUDÁWAND se bágí
húe[p]?
17 Kyá hamáre liye Ba'al Fagúr
kí badkárí[q] kuchh kam thí, jis ke
sabab ham áj ke din tak pák
nahín húe, aur KHUDÁWAND kí
jamá'at men wabá húí, ki
18 Tum áj ke din KHUDÁWAND
kí pairawí se bargashta ho? áj to
tum KHUDÁWAND se bágí húe,
aur kal Isráel kí sárí jamá'at par
us ká qahr názil hogá[r].
19 Pas, agar tumhárí mamlúk
zamín nápák hai, to tum pár jáo,
us sarzamín men, jo KHUDÁWAND
kí mamlúk hai, jahán KHUDÁWAND
ká maskan qáim hai[s], aur hamáre
darmiyán mírás lo; lekin KHUDÁ-
WAND hamáre Khudá ke mazbah
ke siwá apne liye koí aur mazbah
banáke KHUDÁWAND se bágí mat
ho, aur hamárí mukhálafat na
karo.
20 Kyá Zárah ke bete 'Akan ne
haram chízon men bewafáí na kí[t]?
so baní Isráel kí sárí jamá'at par
gazab názil húá, aur wuh shakhs
akelá hí apní badkárí se halák na
húá.
21 ¶ Tab baní Rúbin, aur baní
Jadd, aur ádhe firqe Munassí ne
hazáron Isráelíon ke sardáron ko
jawáb diyá, aur kahá,
22 El Khudá KHUDÁWAND, El
Khudá KHUDÁWAND[u] jántá hai[x],
aur Isráelí bhí jánenge, ki agar
ham ne bagáwat kí ráh se, yá
KHUDÁWAND kí mukhálafat se, áj
ke din apne liye yih mazbah ba-
náyá ho, to áj ke din KHUDÁWAND
hamen báqí na chhore;
23 Yá agar ham ne mazbah
banáyá ho, táki KHUDÁWAND kí
pairawí se phiren, yá us par char-
háwe, yá hadya, yá zabíhe salámí
ke charháwen, to KHUDÁWAND hí
mutálaba kare[y];

[o] Gin. 1. 4.
[p] Dekho Ahb. 17. 8, 9. Ist. 12. 13, 14.
[q] Gin. 25. 3, 4. Ist. 4. 3.
[r] Gin. 16. 22.
[s] Yash. 18. 1.
[t] Yash. 7. 1, 5.
[u] Ist. 10. 17.
[x] 1 Sal. 8. 39. Aiy. 10. 7. aur 23. 10. Zab. 44. 21. aur 139. 1, 2. Yar. 12. 3. 2 Qur. 11, 11, 31.
[y] Ist. 18. 19. 1 Sam. 20. 16.

24 Balki ham ne is khauf se, jo
hamáre dil men hai, yih kiyá, ki
mabádá kal ke din tumhárí aulád
hamárí aulád ko kahe, ki Tum ko
KHUDÁWAND Isráel ke Khudá se
kyá kám hai?
25 Ki KHUDÁWAND ne to hamáre
aur tumháre darmiyán Yardan kí
hadd bándhí; so ai baní Rúbin
aur baní Jadd KHUDÁWAND men
tumhárí sharákat nahín! Pas,
tumhárí aulád hamárí aulád ko
KHUDÁWAND ke khauf se báz
rakhegí.
26 Is liye ham ne kahá, ki Áo,
ham apne liye ek mazbah ba-
náwen; so na charháwe aur na
zabíhe ke liye:
27 Balki is liye, ki hamáre tum-
háre, aur hamárí tumhárí aulád
ke darmiyán hamáre ba'd ek
sanad[z] rahe, táki ham KHUDÁ-
WAND ke huzúr KHUDÁWAND kí
'ibádat karen, ki apne charháwon,
aur apne zabíhon, aur apní salá-
míon ko guzránen[a]; táki áge ko
tumhárí aulád hamárí aulád ko
na kahe, ki KHUDÁWAND men
tumhárí sharákat nahín.
28 Is liye ham ne kahá, ki Aisá
hogá, ki jab we ham ko, yá ha-
márí aulád ko, kal yún kahenge,
to ham unhen jawáb denge, ki
Dekho, KHUDÁWAND ke mazbah
ká namúna, jise hamáre bápdádon
ne biná kiyá, na charháwe, aur na
zabíhe ke liye, balki is liye ki
hamáre tumháre darmiyán gawáh
rahe.
29 Hargiz na ho, ki ham KHU-
DÁWAND se bágí hon, aur áj KHU-
DÁWAND se bargashta hoke KHU-
DÁWAND apne Khudá ke mazbah
ke siwá, jo us ke khaime ke
sámhne hai, charháwon, aur ha-
dyon, aur zabíhon ke liye ek aur
mazbah biná karen[b].
30 ¶ Jab Fínihás káhin aur
jamá'at ke amíron, hazáron Isráe-
líon ke sargurohon ne, jo us ke
sáth áe the, ye báten, jo baní
Rúbin, aur baní Jadd, aur ádhe
firqe Munassí ne kahín, sunín, to
yih un kí nazar men khush áyá.
31 Tab Ili'azar ke bete Fínihás
káhin ne baní Rúbin, aur baní
Jadd, aur ádhe firqe Munassí ko
kahá, Áj ke din ham ne jáná ki
KHUDÁWAND hamáre darmiyán
hai[c]; kyúnki tum ne KHUDÁWAND

Peshtar MASÍH se, 1444.

[z] Paid. 31. 48. Yash. 24. 27. 34 áyat.
[a] Ist. 12. 5, 6, 11, 12, 17, 18, 26, 27.
[b] Ist. 12. 13, 14.
[c] Ahb. 26. 11, 12. 2 Taw. 15. 2.

Peshtar MASÍH se, 1444.

[d] 1 Taw. 29. 20. Naham. 8. 6. Dán. 2. 19. Lúq. 2. 28.

|| Ya'ne *Gawáh:* Yún Yash. 24. 27.

1427 ke qaríb.

[a] Yash. 21. 44. aur 22. 4.

[b] Yash. 13. 1.

[c] Ist. 31. 28. Yash. 24. 1. 1 Taw. 28. 1.

[d] Khur. 14. 14. Yash. 10. 14, 42.

[e] Yash. 13. 2, 6. aur 18. 10.

[f] Khur. 23. 30. aur 33. 2. aur 34. 11. Ist. 11. 23. Yash. 13. 6.

[g] Gin. 33. 53.

kí mukhálafat se yih gunáh nahín
kiyá. Ab tum ne baní Isráel ko
KHUDÁWAND ke háth se khalásí
bakhshí.
32 ¶ Tab Ili'azar ká betá Fíni-
hás káhin, aur umará, baní Rúbin
aur baní Jadd pás se, zamín i
Jili'ád men se, sarhadd i Kan'án
men baní Isráel pás phir áe, aur
un pás khabar láe.
33 So usí khabar se baní Isráel
shádmán húe; aur baní Isráel ne
Khudá kí hamd kí[d], aur iráda na
kiyá, ki jang ke liye un par charh
jáwen, aur us sarzamín ko, jis
men baní Rúbin aur baní Jadd
baste the, ujár den.
34 Tab baní Rúbin aur baní Jadd
ne us mazbah ká nám || 'Id rakhá,
ki wuh hamáre darmiyán ek gawáh
thahrá, ki YAHOWAH Khudá hai.

XXIII BÁB.

1 *Yashú' apní maut nazdík jánke, logon se nasíhat kartá, jis men,* 3 *aglí ni'amaton,* 5 *aur wa'don,* 11 *aur dhamkíon ko yád dilátá.*

AUR jab ki KHUDÁWAND ne
baní Isráel ko un ke sáre
girdágird ke dushmanon se naját
bakhshí[a], to ek muddat ke ba'd
yún húá, ki Yashú' búrhá aur
kuhansál húá[b].
2 Tab Yashú' ne sáre baní Isráel,
aur un ke sargurohon, aur un ke
sardáron, aur un ke qázíon, aur
un ke mansabdáron ko buláyá[c],
aur un se kahá, ki Main búrhá
aur kuhansál hún:
3 Tum sab kuchh, jo KHUDÁ-
WAND tumháre Khudá ne tumháre
sámhne un sab qaumon ke sáth
kiyá, dekh chuke ho; ki KHUDÁ-
WAND tumháre Khudá ne áp tum-
háre liye jang kí[d].
4 Dekho, ki main ne qur'a ke
rú se un sab gurohon ko, jo báqí
thín, un sab qaumon samet, jinhen
main ne kát dálá, Yardan se leke
bare daryá tak magrib kí samt
tumháre firqon ko mírás dí[e].
5 So KHUDÁWAND tumhárá Khudá
jo hai, wuhí un ko tumháre sámhne
se daf'a karegá[f], aur tumháre
áge se unhen dúr karegá, aur tum
un kí zamín par qábiz hoge, jaisá
ki KHUDÁWAND tumháre Khudá
ne tum se wa'da farmáyá hai[g].
6 So tum us sab par, jo Músá
kí sharí'at kí kitáb men marqúm
hai, hifz aur 'amal karne ko maz-
bút ho jáo[h], táki dahne yá báen
háth us se na muro[i]:
7 Táki tum un qaumon men,
jo tumháre darmiyán hanoz báqí
hain, shámil na ho jáo[k], aur un ke
ma'búdon ke nám ká zikr na karo,
na un ká nám leke qasam kháo,
aur na un kí 'ibádat karo, aur
na un ko sijda karo[l];
8 Balki KHUDÁWAND apne Khudá
se lipte raho[m], jaisá ki tum ne áj
ke din tak kiyá hai.
9 Kyúnki KHUDÁWAND barí qawí
gurohon ko tumháre sámhne se
daf'a kiyá[n], aur koí áj ke din tak
tumháre sámhne thahar na saká[o].
10 Tum men se ek mard hazár
ko bhagáegá[p]; ki KHUDÁWAND
tumhárá Khudá hai, jo tumháre
liye lartá hai, jaisá ki us ne tum
se wa'da kiyá hai[q].
11 Pas, tum niháyat hoshyárí
se dil lagáke KHUDÁWAND apne
Khudá ko dost rakho[r].
12 Ki jo tum bargashta ho[s], aur
un gurohon se lipto, jo tumháre
darmiyán báqí hain, aur un ke
sáth nisbaten karo[t], aur un se
milo julo:
13 To yaqín jáno, ki KHUDÁ-
WAND tumhárá Khudá phir un
gurohon ko tumháre sámhne se
daf'a na karegá[u], balki we tum-
háre liye phande aur dám[x], aur
tumhárí paslíon ke liye qamchíán,
aur tumhárí ánkhon men kánte
hongí, yahán tak ki tum is achchhí
sarzamín se, jo KHUDÁWAND tum-
háre Khudá ne tumhen 'ináyat kí
hai, nábúd ho jáoge.
14 Aur dekho, ki main sab mar-
newálon kí tarah is dunyá se kúch
karne par hún[y]: so tum apne sáre
dilon men aur sáre jíon men yaqín
rakho, ki un sab bhalí báton se,
jo KHUDÁWAND tumháre Khudá
ne tumháre haqq men irshád kí
hain, ek bhí faroguzásht nahín
húí, balki sab púrí húín[z]; aur ek
bhí un men se nahín chhútí.
15 So aisá hogá, ki jis tarah we
sárí bhaláíán, jin kí bábat KHU-
DÁWAND tumháre Khudá ne wa'da
kiyá thá, tumháre áge áín[a], isí
tarah KHUDÁWAND sárí buráíán
tum se karegá[b], yahán tak ki is
achchhí sarzamín men, jo KHU-
DÁWAND tumháre Khudá ne tum-
hen dí hai, tumhárá nám o nishán
bhí na rahegá.

Peshtar MASÍH se, 1427 ke qaríb.

[h] Yash. 1. 7.
[i] Ist. 5. 32. aur 28. 14.
[k] Khur. 23. 33. Ist. 7. 2, 3. Ams. 4. 14. Afs. 5. 11.
[l] Khur. 23. 13. Zab. 16. 4. Yar. 5. 7. Saf. 1. 5. Dekho Gin. 32. 38.
[m] Ist. 10. 20. aur 11. 22. aur 13. 4. Yash. 22. 5.
[n] Ist. 11. 23.
[o] Yash. 1. 5.
[p] Ahb. 26. 8. Ist. 32. 20. Dekho Qáz. 3. 31. aur 15. 15. 2 Sam. 23. 8.
[q] Khur. 14. 14. aur 23. 27. Ist. 3. 22.
[r] Yash. 22. 5.
[s] 'Ibrán. 10. 38, 39. 2 Pat. 2. 20, 21.
[t] Ist. 7. 3.
[u] Qáz. 2. 3.
[x] Khur. 23. 33. Gin. 33. 55. Ist. 7. 16. 1 Sal. 11. 4
[y] 1 Sal. 2. 2. Dekho 'Ibrán. 9. 27.
[z] Yash. 21. 45. Lúq. 21. 33.
[a] Ist. 28. 63.
[b] Ahb. 26. 16. Ist. 28. 15, 16, wag.

Peshtar MASÍH se, 1427 ke qaríb.

16 Agar tum KHUDÁWAND apne
Khudá ke us 'ahd se, jo us ne
tum se kiyá, tajáwuz karoge, aur
chalke gair ma'búdon kí bandagí
karoge, aur unhen sijda karoge,
to KHUDÁWAND ká qahr tum par
bharkegá, aur tum is achchhí za-
mín se, jo us ne tumhen bakhshí
hai, jald halák ho jáoge.

XXIV BÁB.

1 Yashú' sab firqon ko Sikm men jam'a kartá. 2 Tárah ke 'ahd se sab aiyám men Khudá kí ni'amaton ká mukhtasar kaifíyat kartá. 14 Khudá ká 'ahd logon ke sáth phir bandhwátá. 26 Shahádat ke wáste ek patthar nasb kiyá játá. 29 Yashú' kí 'umr o wafát o dafan. 32 Yúsuf kí haddíán madfún hotín. 33 Ilí'azar kí wafát hotí.

BA'D us ke Yashú' ne sáre
baní Isráel ke sibton ko
Sikm men[a] jam'a kiyá, aur Isráelí
buzurgon, aur sardáron, aur qá-
zíon, aur mansabdáron ko talab
kiyá[b]; aur we Khudá ke áge
khare húe[c].
2 Tab Yashú' ne un sab logon
ko kahá, ki KHUDÁWAND Isráel ká
Khudá yún farmátá hai, ki Tum-
háre bápdáde Tárah Abirahám
ke báp, aur Nahúr ke báp ne, ki
sábiq zamáne se nahr ke pár rahtá
thá[d], gair iláhon kí bandagí kí[e].
3 Aur main ne tumháre báp
Abirahám ko nahr ke pár se leke
Kan'án kí sárí zamín men use sair
karwái[f], aur us kí nasl ko bar-
háyá, aur use Iz,hák 'ináyat kiyá[g].
4 Aur Iz,hák ko Ya'qúb aur
Esau bakhshe[h]; aur Esau ko
Sha'ír ká kohistán diyá[i], aur
Ya'qúb apní aulád samet Misr ko
utrá[k].
5 Tab Músá aur Hárún ko bhejá[l],
aur un sab kámon se, jo main ne
wahán kíe, Misr ko márá[m], aur
ákhir ko tumhen nikál láyá.
6 Aur tumháre bápdádon ko
Misr se nikálá[n], aur tum daryá
par áe[o]; tab Misríon ne rathon
aur sawáron ko leke daryá e
surkh tak tumhárá píchhá kiyá[p].
7 Aur jab unhon ne KHUDÁ-
WAND ko pukárá[q], to us ne tum-
háre aur Misríon ke darmiyán
andherá kar diyá[r], aur daryá ko
un par pher diyá[s], ki unhen chhipá
liyá; aur tum ne, jo kuchh ki main
ne Misr men kiyá, apní ánkhon se
dekhá[t]; aur tum bahut din tak
bayábán men rahá kíe[u].
8 Phir main tumhen Amúríon

[a] Paid. 35. 4.
[b] Yash. 23. 2.
[c] 1 Sam. 10. 19.
[d] Paid. 11. 26, 31.
[e] Paid. 31. 53.
[f] Paid. 12. 1. A'am. 7. 2, 3.
[g] Paid. 21. 2, 3. Zab. 127. 3.
[h] Paid. 25. 24, 25, 26.
[i] Paid. 36. 8. Ist. 2. 5.
[k] Paid. 46. 1, 6. A'am. 7. 15.
[l] Khur. 3. 10.
[m] Khur. 7 Báb. aur 8 Báb. aur 9 Báb. aur 10 Báb. aur 12 Báb.
[n] Khur. 12. 37, 51.
[o] Khur. 14. 2.
[p] Khur. 14. 9.
[q] Khur. 14. 10.
[r] Khur. 14. 20.
[s] Khur. 14. 27, 28.
[t] Ist. 4. 34. aur 29. 2.
[u] Yash. 5. 6.

kí sarzamín men, jo Yardan ke
pár rahte the, le áyá; we tum se
lare[x], aur main ne unhen tumháre
qábú men kar diyá; so tum un kí
sarzamín ke málik húe, aur main
ne unhen tumháre áge halák kiyá.
9 Phir Safúr ká betá Balaq Moáb
ká bádsháh uthá, aur Isráelíon se
lará[y], aur Ba'úr ke bete Bala'ám
ko bulá bhejá, ki tum par la'nat
kare[z]:
10 Par main ne na cháhá, ki
Bala'ám kí sunún[a], balki us se
bhí tumháre haqq men du'á e
khair karwáí[b], aur tumhen us ke
háth se naját bakhshí.
11 Phir tum Yardan pár utre,
aur Yaríhú men áe[c]; aur Yaríhú
ke logon ne, Amúríon, aur Fa-
rizzíon, aur Kan'áníon, aur Hit-
tíon, aur Jirjásíon, aur Hawíon,
aur Yabúsíon ne muqábala kiyá[d],
aur main ne unhen tumháre qabze
men kar diyá.
12 Tab main ne tumháre áge zam-
búron ko bhejá[e], jin ke sabab do
Amúrí bádsháh tumháre sámhne
se daf'a húe; na tumhárí talwár
aur na tumhárí kamán ke sabab[f].
13 Aur main ne tumhen wuh
zamín, jis men tum ne mihnat na
kí, aur we shahr, jinhen tum ne
biná na kiyá[g], 'atá kíe, aur tum
un men base; aur tum tákistánon
aur saitún ke bágíchon se, jo tum
ne nahín lagáe, kháte ho.
14 ¶ Pas, ab tum KHUDÁWAND
se daro[h], aur khális níyat aur
sadáqat se us kí bandagí karo[i],
aur un ma'búdon ko, jin kí tum-
háre bápdáde nahr ke pár aur
Misr men[k] 'ibádat karte the, nikál
phenko[l], aur KHUDÁWAND kí ban-
dagí karo.
15 Aur agar KHUDÁWAND kí
bandagí karná tumhen burá ma'-
lúm ho, to khair, áj ke din tum
use, jis kí tum bandagí karoge,
ikhtiyár karo[m]; yá to un ma'bú-
don ko, jin kí bandagí tumháre
bápdáde nahr ke pár karte the[n],
yá Amúríon ke ma'búdon ko[o], jin
kí sarzamín men tum baste ho;
lekin main aur merá gharáná jo
hai, so KHUDÁWAND kí bandagí
karegá[p].
16 Tab logon ne jawáb men
kahá, Hargiz aisá na ho, ki ham
KHUDÁWAND ko chhorke dúsre
iláhon kí bandagí karen;

Peshtar MASÍH se, 1427 ke qaríb.

[x] Gin. 21. 21, 33. Ist. 2. 32. aur 3. 1.
[y] Dekho Qáz. 11. 25.
[z] Gin. 22. 5. Ist. 23. 4.
[a] Ist. 23. 5.
[b] Gin. 23. 11, 20. aur 24. 10.
[c] Yash. 3. 14, 17. aur 4. 10, 11, 12.
[d] Yash. 6. 1. aur 10. 1. aur 11. 1.
[e] Khur. 23. 28. Ist. 7. 20.
[f] Zab. 44. 3, 6.
[g] Ist. 6. 10, 11. Yash. 11. 13.
[h] Ist. 10. 12. 1 Sam. 12. 24.
[i] Paid. 17. 1. aur 20. 5. Ist. 18. 13. Zab. 119. 1. 2 Qur. 1. 12. Afs. 6. 24.
[k] 2, 23 áyaten. Ahb. 17. 7. Hiz. 20. 18.
[l] Hiz. 20. 7, 8. aur 23. 3.
[m] Dekho Rút 1. 15. 1 Sal. 18. 21. Hiz. 20. 39. Yúh. 6. 67.
[n] 14 áyat.
[o] Khur. 23. 24, 32, 33. aur 34. 15. Ist. 13. 7. aur 29. 18. Qáz. 6. 10.
[p] Paid. 18. 19.

17 Kyúnki KHUDÁWAND hamárá
Khudá hai, jo ham ko aur hamáre
bápdádon ko zamín i Misr se aur
gulámon ke ghar se charhá láyá,
aur jis ne we barí qudraten ha-
márí nazar ke sámhne numáyán
kín, aur hamárí sárí ráhon men,
jin men ham chalte the, aur un
sab logon ke darmiyán, jin men
ham wárid húe, ham ko bacháyá:
18 Aur KHUDÁWAND ne sab Amú-
rí logon ko, jo is sarzamín men
baste the, hamáre sámhne se ra-
gedá: so ham bhí usí KHUDÁWAND
kí bandagí karenge; kyúnki wuh
hamárá Khudá hai.
19 Phir Yashú' ne logon ko
kahá, Tum KHUDÁWAND kí ban-
dagí na kar sakoge[q]; kyúnki
wuh munazzah Khudá[r] aur gayúr
Khudá[s] hai, jo tumhárí khatáen
aur tumháre gunáh na bakh-
shegá[t].
20 So agar tum KHUDÁWAND ko
chhoroge aur ajnabí ma'búdon kí
bandagí karoge[u], to wuh us ke
ba'd, ki tum se nekí kar chuká
hai, tum se phir jáegá, aur tum
ko dukh degá, aur tumhen faná
kar dálegá[x].
21 Tab logon ne Yashú' ko kahá,
Kabhí nahín, balki ham KHUDÁ-
WAND hí kí bandagí karenge.
22 Tab Yashú' ne logon ko kahá,
Tum áp hí apne úpar gawáh bano,
ki tum ne bandagí karne ke liye
KHUDÁWAND ko ikhtiyár kiyá[y].
We bole: Ham gawáh hain.
23 Tab us ne kahá, Pas, ab tum
ajnabí ma'búdon ko, jo tumháre
darmiyán hain, nikál phenko[z], aur
apne dilon ko KHUDÁWAND Isráel
ke Khudá kí taraf máil karo.
24 Tab logon ne Yashú' ko kahá,
ki Ham KHUDÁWAND apne Khudá
kí 'ibádat karenge, aur us kí bát
sunenge.
25 So Yashú' ne us roz logon se
'ahd kiyá[a], aur us ke liye Sikm
men[b] ek rasm aur dastúr muqar-
rar kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1427 ke qaríb.

q Mat. 6. 24.
r Ahb. 19. 2. 1 Sam. 6. 20. Zab. 99. 5, 9. Yas. 5. 16.
s Khur. 20. 5.
t Khur. 23. 21.
u 1 Taw. 28. 9. 2 Taw. 15. 2. 'Az. 8. 22. Yas. 1. 28. aur 65. 11, 12. Yar. 17. 13.
x Yash. 23. 15. Yas. 63. 10. A'am. 7. 42.
y Zab. 119. 173.
z 14 áyat. Paid. 35. 2. Qáz. 10. 16. 1 Sam. 7. 3.
a Dekho Khur. 15. 25. 2 Sal. 11. 17.
b 26 áyat.

26 ¶ Aur Yashú' ne Khudá kí
sharí'at kí kitáb men in báton ko
likh rakhá[c], aur ek bará patthar
leke[d] balút ke darakht tale[e], jo
KHUDÁWAND ke maqdis men thá,
nasb kiyá[f].
27 Aur Yashú' ne sáre logon ko
kahá, ki Dekho, yih patthar ha-
márá gawáh hai[g]; kyúnki us ne
we sab báten, jo KHUDÁWAND ne
hamen farmáín, suní hain[h]; is
liye yihí tum par gawáh hai, na
ho ki tum apne Khudá se inkár
karo.
28 Phir Yashú' ne logon ko
rukhsat kiyá, har ek ko us kí
mírás kí taraf[i].
29 ¶ Aur aisá húá, ki ba'd in
báton ke Nún ká betá Yashú',
KHUDÁWAND ká banda, jo ek sau
das baras ká búrhá thá, rihlat
kar gayá[k].
30 Aur unhon ne us kí mírás kí
atráf men, Timnat-Sirah men[l], jo
kohistán i Ifráím men, koh i Ja'as
kí samt i shimál ko hai, use dafan
kiyá.
31 Aur baní Isráel Yashú' kí
zindagí tak[m], aur un buzurgon
ke waqt tak, jin kí 'umr Yashú'
ke ba'd daráz húí, aur KHUDÁ-
WAND ke sáre kámon ko, jo us ne
baní Isráel ke liye kíe, jánte the[n],
KHUDÁWAND kí bandagí karte
rahe.
32 ¶ Aur Yúsuf kí haddíon ko,
jinhen baní Isráel Misr se charhá
láe the[o], unhon ne Sikm ke bích,
us zamín ke qat'a men, jise Ya'-
qúb ne Sikm ke báp Hamúr ke
beton se sau qasíton par mol liyá
thá[p], gárá; so wuh zamín baní
Yúsuf kí mírás húí.
33 Aur Hárún ká betá Ili'azar
bhí mar gayá. Aur unhon ne
use us pahár men, jo us ke bete
Fínihás ká[q] thá, jo kohistán i
Ifráím men use diyá gayá thá,
dafan kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1427 ke qaríb.

c Ist. 31. 24.
d Dekho Qáz. 9. 6.
e Paid. 35. 4.
f Dekho Paid. 28. 18. Yash. 4. 3.
g Dekho Paid. 31. 48, 52. Ist. 31. 19, 21, 26. Yash. 22. 27, 28, 34.
h Ist. 32. 1.
i Qáz. 2. 6.

1426 ke qaríb.

k Qáz. 2. 8.
l Yash. 19. 50. Qáz. 2. 9.
m Qáz. 2. 7.
n Dekho Ist. 11. 2. aur 31. 13.
o Paid. 50. 25. Khur. 13. 19.
p Paid. 33. 19.

1420 ke qaríb.

q Khur. 6. 25. Qáz. 20. 28.

QA'ZI'ON KI' KITA'B.

Peshtar MASÍH se, 1425 ke qaríb.

I BA'B.

1 Yahúdáh aur Sama'ún kí muhimmát. 4 Adún i Bazaq apní be-rahmí ká badlá pátá. 8 Yarúsalam leliyá játá. 10 Habrún qabze meṉ átá. 11 Gutniel Dabír par qábiz hojáne ke sabab 'Aksah ko byáh meṉ pátá. 16 Qainí Yahúdáh kí sarzamín meṉ baste. 17 Hurmah aur 'Azah aur 'Asqalún aur 'Aqrún, sab lelíe játe. 21 Binyamín kí muhimmát. 22 Baní Yúsuf kí bahádurí jo Baitel ko lelete. 30 Zabulún kí muhimmát. 31 Yasar kí, 33 Naftálí kí, 34 Dán kí.

AUR Yashú' ke marne ke ba'd yúṉ húá, ki baní Isráel ne KHUDÁWAND se suwál kiyá[a], aur kahá, ki Kan'án se jang karne ko hamáre wáste pahle kaun chaṛhegá?

[a] Gin. 27. 21. Qáz. 20. 18.

2 So KHUDÁWAND ne farmáyá, ki Yahúdáh chaṛhegá[b]; aur dekho, maiṉ ne zamín un ke qabze meṉ kar dí.

[b] Paid. 49. 8.

3 Tab Yahúdáh ne apne bháí Sama'ún ko kahá, ki Mere hisse meṉ mere sáth chaṛh, ki ham Kan'ánioṉ se laṛáí kareṉ; aur isí tarah maiṉ bhí tere hisse meṉ tere sáth chaṛhúngá[c]. So Sama'ún us ke sáth gayá.

[c] 17 áyat.

4 Tab Yahúdáh chaṛhá; aur KHUDÁWAND ne Kan'ánioṉ aur Farizzíoṉ ko un ke qabze meṉ kar diyá: aur unhoṉ ne Bazaq[d] meṉ das hazár mard qatl kíe.

[d] 1 Sam. 11. 8.

5 Aur unhoṉ ne Adún i Bazaq ko Bazaq meṉ páyá; aur us se laṛe, aur Kan'ánioṉ aur Farizzíoṉ ko márá.

6 Par Adún i Bazaq bhág niklá: aur unhoṉ ne us ká píchhá kiyá, aur já pakṛá, aur us ke háthoṉ ke angúṭhe aur páoṉ ke angúṭhe káṭe.

7 Tab Adún i Bazaq ne kahá, ki Háth páoṉ ke angúṭhe kaṭe húe sattar bádsháh mere dastarkhwán par ke jháṛe húe reze chunke kháte the; so jaisá maiṉ ne kiyá thá, waisáhí Khudá ne mujhe badlá diyá[e]. Phir we use Yarúsalam meṉ láe, aur wuh waháṉ mar gayá.

[e] Ahb. 24. 19. 1 Sam. 15. 33. Ya'q. 2. 13.

8 Aur baní Yahúdáh Yarúsalam se laṛe[f], aur use le liyá, aur use tah i teg kiyá, aur ág se phúnk diyá.

[f] Dekho Yash. 15. 63.

9 ¶ Ba'd us ke baní Yahúdáh utarke un Kan'ánioṉ se, jo kohistán meṉ aur janúb kí samt meṉ aur dasht meṉ baste the, laṛe[g].

[g] Yash. 10. 36. aur 11. 21. aur 15. 13.

10 Aur Yahúdáh ne un Kan'ánioṉ ká, jo Habrún meṉ rahte the, sámhná kiyá; (us Habrún ká nám áge Qaryat-Arba' thá[h];) waháṉ unhoṉ ne Sísí, aur Akhimán, aur Talmí ko márá.

[h] Yash. 14. 15. aur 15. 13, 14.

11 Aur wuh waháṉ se Dabírioṉ par chaṛhá[i]; (aur Dabír ká nám áge Qaryat-Sifar thá).

[i] Yash. 15. 15.

1444.

12 Tab Kálib ne kahá, Jo koí ki Qaryat-Sifar já máre, aur use le le, to maiṉ use apní beṭí 'Aksah byáh dúngá[k].

[k] Yash. 15. 16, 17.

13 Tab Kálib ke chhoṭe bháí Qanaz ke beṭe Gutniel ne[l] use le liyá: aur us ne apní beṭí 'Aksah use byáh dí.

[l] Qáz. 3. 9.

14 Aur aisá húá, ki jis waqt ki wuh us pás játí thí, to us ne use targíb dí, táki wuh apne báp se ek khet mánge[m]. Phir wuh apne gadhe par se jald utrí; tab Kálib ne use kahá, Terá kyá iráda hai?

[m] Yash. 15. 18, 19.

15 Us ne use kahá, Mujhe barakat díjiye[n]; ki tú ne jo mujhe janúbí zamín bakhshí, to mujhe pání ke chashme bhí de. Tab Kálib ne 'álí chashme aur sáfil chashme use dí,e.

[n] Paid. 33. 11.

1425 ke qaríb.

16 ¶ Tab Músá ke sasure Qainí kí aulád[o] Qaryat i Nakhl se[p] baní Yahúdáh ke sáth Yahúdáh ke bayábán ko, jo 'Arád[q] kí janúb meṉ hai, chaṛhí, aur waháṉ jáke basí[r].

[o] Qáz. 4. 11, 17. 1 Sam. 15. 6. 1 Taw. 2. 55. Yar. 35. 2.
[p] Ist. 34. 3.
[q] Gin. 21. 1.
[r] Gin. 10. 32.

17 Aur Yahúdáh apne bháí Sama'ún ke sáth gayá[s]; aur unhoṉ ne un Kan'ánioṉ ko, jo Safát meṉ rahte the, já márá, aur qarye ko haram kar diyá; aur us ká nám Hurmah rakhá[t].

[s] 3 áyat.
[t] Gin. 21. 3. Yash. 19. 4.

18 Aur Yahúdáh ne 'Azah[u] aur us kí nawáhí, aur 'Asqalún aur us kí nawáhí, aur 'Aqrún aur us kí nawáhí ko le liyá.

[u] Yash. 11. 22.

19 Aur KHUDÁWAND Yahúdáh ke sáth thá[x], aur us ne kohistánioṉ ko khárij kiyá; par sahrá-nishínoṉ

[x] 2 áyat. 2 Sal. 18. 7.

Peshtar MASÍH se, 1425 ke qaríb.

ko ḳhárij na kar saká, kyúṉki un
pás lohe kí rathen thíṉ[y].
20 Tab unhoṉ ne Habrún, Músá
ke kahne ke muwáfiq, Kálib ko
diyá[z]: aur us ne waháṉ se 'Anáq
ke tín beṭoṉ ko nikál diyá.
21 Aur baní Binyamín ne un
Yabúsíoṉ ko, jo Yarúsalam meṉ
rahte the, daf'a na kiyá[a]: so
Yabúsí baní Binyamín ke sáth áj
ke din tak Yarúsalam meṉ baste
haiṉ.
22 ¶ Aur Yúsuf ká gharáná bhí
Baitel par chaṛh gayá: aur ḲHU-
DÁWAND un ke sáth thá[b].
23 Aur Yúsuf ke gharáne ne
jásúsí karne ke wáste[c] Baitel ko
bhejá, aur us shahr ká nám áge
Lauz[d] thá.
24 So jásúsoṉ ne ek shaḳhs ko,
jo shahr se niklá, dekhá; to us
se kahá, ki Shahr meṉ ghusne kí
ráh ham ko batlá, ki ham tujh se
nekí kareṉge[e].
25 Chunánchi us ne shahr meṉ
ghusne kí ráh unheṉ batáí, aur
unhoṉ ne shahr ko tah i teg kiyá;
aur us shaḳhs ko us ke sáre
gharáne samet jítá chhoṛá.
26 Aur wuh shaḳhs Hittíoṉ kí
sarzamín meṉ gayá, aur waháṉ
ek shahr banáyá, aur us ká nám
Lauz rakhá: chunánchi áj tak us
ká yihí nám hai.
27 ¶ Aur baní Munassí ne bhí
Bait-Shán aur us ke díhát ko,
aur Ta'anák ko aur us ke díhát
ko, aur Dor ke báshindoṉ ko aur
us ke díhát ko, aur Iblí'ám ke
báshindoṉ ko aur us ke díhát ko,
aur Majiddo ke báshindoṉ ko aur
us ke díhát ko ḳhárij na kiyá[f]:
ki Kan'ání usí zamín par basne
ká isrár karte the.
28 Aur jab Isráelíoṉ ne zor pa-
kṛá, to Kan'ánioṉ se ḳhiráj liyá,
par unheṉ bilkull ḳhárij na kiyá.
29 ¶ Aur baní Ifráím ne bhí un
Kan'ánioṉ ko, jo Jazar meṉ baste
the, na nikálá[g]; so Kan'ání Jazar
ke báshindoṉ ke darmiyán baste
the.
30 ¶ Aur baní Zabulún ne bhí
Qitrún, aur Nahalál ke[h] logoṉ ko
na nikálá; so Kan'ání un meṉ
búdobásh karte the, aur ḳhiráj
dete the.
31 ¶ Aur baní Yasar ne bhí
'Akko, aur Saidá, aur Ahláb, aur
Akzíb, aur Hilbah, aur Afíq, aur

y Yash. 17. 16, 18.
z Gin. 14. 24. Ist. 1. 36. Yash. 14. 9, 13. aur 15. 13, 14.
a Dekho Yash. 15. 63. aur 18. 28.
b 19 áyat.
c Yash. 2. 1. aur 7. 2. Qáz. 18. 2.
d Paid. 28. 19.
e Yash. 2. 12, 14.
f Yash. 17. 11, 12, 13.
g Yash. 16. 10. 1 Sal. 9. 16.
h Yash. 19. 15.

Rahúb ke rahnewáloṉ ko ḳhárij
na kiyá[i]:
32 Balki Yasarí un Kan'ánioṉ
ke darmiyán, jo us sarzamín ke
báshinde the, baste the[k]; aur
unhoṉ ne unheṉ ḳhárij na kiyá.
33 ¶ Aur baní Naftálí ne bhí Bait-
Shams, aur Bait-'Anát ke basne-
wáloṉ ko ḳhárij na kiyá[l]; so we
un Kan'ánioṉ meṉ, jo waháṉ rahte
the, base[m]: lekin Bait-Shams
aur Bait-'Anát ke báshinde unheṉ
ḳhiráj dete the[n].
34 Aur Amúríoṉ ne baní Dán ko
kohistán meṉ tang pakṛá: ki un-
hoṉ ne unheṉ nasheb meṉ utarne
kí ruḳhsat na dí:
35 Aur Amúríoṉ ne cháhá, ki we
Haris ke koh meṉ Aiyalún meṉ[o]
utreṉ, aur Sa'alabím meṉ baseṉ;
aur baní Yúsuf ká háth zoráwar
húá, ki un se ḳhiráj liyá.
36 Aur Amúríoṉ kí sarhaddeṉ
|| Ma'alah-'Aqrábím se[p], aur paháṛ
se, us ke fauq se thíṉ.

II BÁB.

1 *Ek firishta logoṉ par Bokím meṉ záhir hoke, un se malámat kartá.* 6 *Yashú' ke marne ke ba'd nayí pusht ke logoṉ kí shárárat.* 14 *Ḳhudá ká qahr aur shafaqat bhí ámez jo un par záhir húí.* 20 *Ba'ze Kan'ání mulk meṉ chhoṛe játe ki un se Baní Isráel ázmáe jáweṉ.*

TAB ḲHUDÁWAND ká ek firishta
Jiljál se Bokím ko[a] áyá, aur
us ne kahá, Maiṉ ne tumheṉ Misr
se chaṛháyá, aur tumheṉ is sar-
zamín meṉ, jis kí bábat maiṉ ne
tumháre bápdádoṉ se qasam kháí
thí, le áyá; aur maiṉ ne kahá, ki
Maiṉ hargiz tum se 'ahd-shikaní
na karúṉgá[b].
2 So tum is sarzamín ke báshin-
doṉ ke sáth 'ahd na bándho[c];
aur tum un ke mazbahoṉ ko
ḍháo[d]; par tum ne merí farmán-
bardárí na kí[e]: tum ne yúṉ kyúṉ
kiyá?
3 Isí wáste maiṉ ne bhí kahá,
ki Maiṉ un ko tumháre áge se
daf'a na karúṉgá; balki we tum-
hárí paslíoṉ ke káṉṭe[f], aur un
ke ma'búd[g] tumháre liye phande
hoṉge[h].
4 Aur aisá húá, ki jab ḲHUDÁ-
WAND ke firishte ne sáre baní
Isráel ko ye báteṉ kahíṉ, to we
chillá chilláke rone lage.
5 Aur unhoṉ ne us jagah ká
nám || Bokím rakhá: waháṉ unhoṉ

Peshtar MASÍH se, 1425 ke qaríb.

i Yash. 19. 24, —30.
k Zab. 106. 34, 35.
l Yash. 19. 38.
m 32 áyat.
n 30 áyat.
o Yash. 19. 42.
|| Ya, *'Aqrábím kí chaṛháí se.*
p Gin. 34. 4. Yash. 15. 3.
a 5 áyat.
b Paid. 17. 7.
c Ist. 7. 2.
d Ist. 12. 3.
e 20 áyat. Zab. 106. 34.
f Yash. 23. 13.
g Qáz. 3. 6.
h Ḳhur. 23. 33. aur 34. 12. Ist. 7. 16. Zab. 106. 36.
|| Ya'ne *Ánsú baháne-wále.*

Peshtar MASÍH se, 1425 ke qaríb.

ne KHUDÁWAND ke liye qurbáníán
charháín.
6 ¶ Aur Yashú' ne jamá'at ko
rukhsat kiyá aur baní Isráel men
se har ek apní mírás par gayá[i],
táki us zamín ko qabze men láwe.

Yash. 22. 6. aur 24. 28.
1444 ke qaríb.

7 Aur we log jab tak Yashú'
jítá thá, aur jab tak we buzurg
jíte the, jo Yashú' ke ba'd bahut
'umr tak jíte rahe, jinhon ne
KHUDÁWAND kí sárí kámil qudra-
ten, jo us ne Isráel ke liye kín,
dekhí thín, tab tak KHUDÁWAND
kí 'ibádat karte rahe[k].

k Yash. 24. 31.
1426 ke qaríb.

8 Aur Nún ká betá Yashú',
KHUDÁWAND ká banda, ek sau
das baras ká búrhá hoke mar
gayá[l].

l Yash. 24. 29.

9 Aur unhon ne us kí maurúsí
zamín Timnat-haris men[m], koh i
Ifráím ke bích, jo koh i Ja'as kí
uttar kí samt ko hai, use dafan
kiyá[n].

m Yash. 19. 50. aur 24. 30, *Timnat-sirah.*
n Yash. 24. 30.

10 Garaz, us qarn ke sáre log
apne bápdádon men já shámil
húe; aur un ke ba'd ek aur qarn
paidá húí, jis ne na KHUDÁWAND
ko pahchámá[o], aur na un kámon
ko, jo us ne Isráel ke liye kíe
the.

o Khur. 5. 2. 1 Sam. 2. 12. 1 Taw. 28. 9. Yar. 9. 3. aur 22. 16. Gal. 4. 8. 2 Tas. 1. 8. Tít. 1. 16.

11 ¶ Tab baní Isráel ne KHU-
DÁWAND ke áge badkáríán kín, aur
Ba'alím kí bandagí karne lage:

1406 ke qaríb.

12 Aur unhon ne KHUDÁWAND
apne bápdádon ke Khudá ko, jo
unhen zamín i Misr se nikál diyá
thá, chhor diyá[p], aur ajnabí ma'-
búdon kí[q], jo us nawáh ke logon
ke the, bandagí kí, aur un ke áge
sijde kíe[r], aur KHUDÁWAND ko
gusse men láe.

p Ist. 31. 16.
q Ist. 6. 14.
r Khur. 20. 5.

13 So unhon ne KHUDÁWAND ko
tark kiyá, aur Ba'al aur 'Istárát
kí bandagí kí[s].

s Qáz. 3. 7. aur 10. 6. Zab. 106. 36.

14 ¶ Tab KHUDÁWAND ká qahr
Isráel par mushta'il húá[t], aur us
ne un ko gáratgaron ke qabze
men kar diyá[u], jinhon ne unhen
gárat kiyá, aur unhen un ke dush-
manon ke háth, jo ás pás the,
bechá[x], ki we phir apne dushma-
non se muqábala na kar sake[y].

t Qáz. 3. 8. Zab. 106. 40, 41, 42.
u 2 Sal. 17. 20.
x Qáz. 3. 8. aur 4. 2. Zab. 44. 12. Yas. 50. 1.
y Ahb. 26. 37. Yash. 7. 12, 13.

15 Aur we jahán kahín játe the,
KHUDÁWAND ká háth buráí ke
liye un par thá, jaisá KHUDÁWAND
ne farmáyá thá[z], aur jaisá ki
KHUDÁWAND ne un se qasam kháí
thí: so un par niháyat tangí húí.

z Ahb. 26 Báb. Ist. 28 Báb.

16 ¶ Tab KHUDÁWAND ne qázíon
ko khará kiyá, jinhon ne unhen
un ke gáratgaron ke háth se
chhuráyá[a].

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

17 Lekin unhon ne apne qázíon
kí bhí farmánbardárí na kí, ki
ajnabí ma'búdon ke pairau hoke
ziná karte the[b], aur unhen sijda
karte the: aur we us ráh se, jis
par un ke bápdáde KHUDÁWAND
kí farmánbardárí karke chalte the,
bahut jald bargashta húe, aur un
ke se kám na kíe.

a Qáz. 3. 9, 10, 15. 1 Sam. 12. 11. A'am. 13. 20.
b Khur. 34. 15, 16. Ahb. 17. 7.

18 Aur jab KHUDÁWAND ne un
ke liye qázíon ko khará kiyá, to
KHUDÁWAND qází ke sáth thá[c],
aur unhen un ke dushmanon ke
háth se, jab tak ki qází jítá thá,
chhurátá rahá: is liye ki KHU-
DÁWAND un ke kurhne se, jo we
apne satánewálon aur dukh dene-
wálon ke sabab karte the, dilgír
húá thá[d].

c Yash. 1. 5.
d Dekho Paid. 6. 6. Ist. 32. 36. Zab. 106. 44, 45.

19 Aur aisá hotá thá, ki jab
wuh qází mar gayá, to we phir
bargashta húe[e], aur apne báp-
dádon kí nisbat apne taín ziyáda
kharáb kiyá, aur buton kí pairawí
kí, aur un ke áge sijde kíe: aur
we na to apne bure kámon se báz
áe, aur na apní kharáb ráhon se.

e Qáz. 3. 12. aur 4. 1. aur 8. 33.

20 ¶ Tab KHUDÁWAND ká gazab
Isráel par bharká[f]; aur us ne
kahá, ki Azbaski in logon ne mere
us 'ahd se, jo main ne un ke báp-
dádon se bándhá thá, tajáwuz
kiyá[g], aur merá kahá na suná,

f 14 áyat.
g Yash. 23. 16.

21 To main bhí ab un qaumon
men se, jinhen Yashú' chhorkar
mar gayá, kisí ko bhí un ke áge
se daf'a na karúngá[h];

h Yash. 23. 13.

22 Táki main baní Isráel ko un
qaumon ke sabab[i] ázmáún[k], ki
we KHUDÁWAND kí ráh par apne
bápdádon kí tarah chalenge, ki
nahín.

i Qáz. 3. 1, 4.
k Ist. 8. 2, 16. aur 13. 3.

23 So KHUDÁWAND ne un qau-
mon ko chhorá, ki unhen jald
halák na kiyá; aur Yashú' ke háth
men unhen na sompá.

III BÁB.

1 *Tafsíl un qaumon kí jo mulk men chhorí gain, ki un se Isráelí ázmáe jáwen.* 5 *Un kí suhbat ke bá'is Baní Isráel butparastí men phans játe.* 8 *Gutniel unhen Kúshan-Risata'ím ke háth se chhurátá.* 12 *Ahúd unhen 'Ijlún ke háth se chhurátá.* 31 *Shamjar unhen Filistíon ke háth se chhurátá.*

AUR ye we qaumen hain, jin-
hen KHUDÁWAND ne chhorá,
táki Isráel ko un ke sabab áz-
máe[a], un sab ko, jo Kan'án kí
laráíán na jánte the;

a Qáz. 2. 21, 22.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

[b] Yash. 13. 3.
[c] Qáz. 2. 22.
[d] Zab. 106. 35.
[e] Khur. 34. 16. Ist. 7. 3.
1406 ke qaríb.
[f] Qáz. 2. 11.
[g] Qáz. 2. 13.
[h] Khur. 34. 13. Ist. 16. 21. Qáz. 6. 25.
1402 ke qaríb.
[i] Hab. 3. 7.
[k] Qáz. 2. 14.
[l] 15 áyat. aur Qáz. 4. 3. aur 6. 7. aur 10. 10. 1 Sam. 12. 10. Naham. 9. 27. Zab. 22. 5. aur 106. 44. aur 107. 13, 19.
[m] Qáz. 2. 16.
1394 ke qaríb.
[n] Qáz. 1. 13.
[o] Dekho Gin. 27. 18. Qáz. 6. 34. aur 11. 29. aur 13. 25. aur 14. 6, 19. 1 Sam. 11. 6. 2 Taw. 15. 1.
[p] Qáz. 2. 19.
1354 ke qaríb.
[q] 1 Sam. 12. 9.
[r] Qáz. 5. 14.

2 Faqat is liye ki baní Isráel kí nasl ke we log, jo pahle unhen na jánte the, un ko pahchánke laṛáí síkhen.

3 So we Filistíon ke pánch qutb[b], aur sáre Kan'ání, aur Saidání, aur Hawí the, jo koh i Lubnán men, aur koh i Ba'al i Harmún se leke Hamát ke madkhal tak baste the.

4 Ye is liye báqí rahe, táki un ke sabab Isráel ká tajriba kiyá jáwe[c], aur jáná jáwe, ki we KHUDÁWAND ke hukmon ko, jo us ne Músá kí ma'rifat un ke bápdádon ko kí,e the, sunenge, ki nahín.

5 ¶ So baní Isráel Kan'áníon, aur Hawíon, aur Amúríon, aur Farizzíon aur Hittíon, aur Yabúsíon ke darmiyán baste the[d]:

6 Aur unhon ne un kí beṭíon se nikáh kíe, aur apní beṭíán un ke beṭon ko dín, aur un ke ma'búdon kí bandagí kí[e].

7 So baní Isráel ne KHUDÁWAND ke áge badkárí kí[f], aur KHUDÁWAND apne Khudá ko bhúle, aur Ba'alím[g] o Yasírat kí[h] bandagí kí.

8 ¶ Tab baní Isráel par KHUDÁWAND ká qahr mushta'il húá, aur us ne unhen Arám-Nahraim ke bádsháh Kúshan[i]-Risata'ím ke háth bechḍálá[k]: so we Kúshan-Risata'ím kí gulámí áṭh baras tak karte the.

9 Tab baní Isráel ne KHUDÁWAND se faryád kí[l], aur KHUDÁWAND ne baní Isráel ke liye naját denewále ko uṭháyá[m], aur Kálib ke chhoṭe bháí Qanaz ke beṭe Gutniel[n] ne unhen chhuṛáyá.

10 Aur KHUDÁWAND kí rúh us par utrí[o], aur wuh Isráel ká hákim húá, aur jang ke liye niklá: tab KHUDÁWAND ne Arám ke bádsháh Kúshan-Risata'ím ko us ke háth men somp diyá; aur us ká háth Kúshan-Risata'ím par sábit rahá.

11 Aur us sarzamín men chálís baras tak chain rahá; ba'd us ke Qanaz ká beṭá Gutniel mar gayá.

12 ¶ Phir baní Isráel ne KHUDÁWAND ke áge gunáh kíe[p]; tab KHUDÁWAND ne Moáb ke bádsháh 'Ijlún ko Isráel par qawí kiyá[q]; kyúnki we KHUDÁWAND ke rúbarú phir badkárí karne lage the.

13 Aur us ne baní 'Ammún aur baní 'Amálíq[r] ko apne sáth jam'a kiyá, aur jáke Isráel ko márá, aur nakhlistán ká shahr[s] le liyá.

14 So baní Isráel aṭhárah baras tak Moáb ke bádsháh 'Ijlún kí gulámí karte rahe[t].

15 Phir baní Isráel KHUDÁWAND ke áge chilláe[u], aur KHUDÁWAND ne Binyamín kí aulád men se, Jirá ke beṭe Ahúd ko, jo báenhathá thá, un ke chhuṛáne ke liye uṭháyá; aur baní Isráel ne us kí ma'rifat Moáb ke bádsháh 'Ijlún ke liye hadya bhejá.

16 Aur Ahúd ne apne liye ek dodhárí talwár, ek háth kí lambí, banwáí; aur use apne jáme ke tale, dahní rán kí samt bándhá.

17 Aur Moáb ke bádsháh 'Ijlún ke pás hadya láyá; aur 'Ijlún baṛá farbih ádmí thá.

18 Aur aisá húá, ki jab wuh hadya guzrán chuká, to un logon ko, jo hadya láe the, rukhsat kiyá.

19 Aur wuh áp us butkháne se, jo Jiljál men hai, phirá, aur áke kahá, ki Ai bádsháh, mujhe tujh se ek bhed kí bát hai: wuh bolá, Chup rah. Tab sáre házirín wahán se uṭh gae.

20 So Ahúd us pás gayá; us waqt wuh sardí ke bálákháne men, jo apne liye banáyá thá, akelá baiṭhá thá: tab Ahúd ne kahá, Tere liye mujh pás KHUDÁWAND kí bát hai. Tab wuh kursí par se uṭh khaṛá húá.

21 Tab Ahúd ne apná báyán háth daráz kiyá, aur dahne rán par se wuh talwár lí, aur us kí tond men ghuseṛ dí:

22 Aur phal qabze samet ḍúb gayá; aur talwár ojh men aṭak rahí, aisá ki wuh use us kí tond se nikál na saká; aur gandagí nikal paṛí.

23 Tab Ahúd ne barámade men báhar áke, bálákháne ke darwáze band kíe, aur qufl lagáe.

24 Aur jab wuh nikal gayá, to us ke khádim áe; aur bálákháne ke darwáze ko muqaffal dekhke bole, ki Wuh beshakk sardí ke kamare men ‖ páon ḍhámp baiṭhá kartá hai.

25 Aur unhon ne yahán tak tákhír kí, ki pashemán húe; aur jab dekhá, ki koí bálákháne ke darwáze nahín kholtá hai; tab unhon ne kunjí lí, aur darwáze khole:

Peshtar MASÍH se, 1354 ke qaríb.

[s] Qáz. 1. 16.
[t] Ist. 28. 48.
1336 ke qaríb.
[u] 9 áyat. Zab. 78. 34.
‖ Yá, *Farágat kartá.* 1 Sam. 24. 3.

Peshtar MASÍH se, 1336 ke qaríb.

aur apne málik ko dekhá, ki zamín par mará paṛá hai.

26 Aur un ke ṭákhír karne men̲ Ahúd bhág gayá, aur butkháne se guzar gayá, aur Sa'írat men̲ jáke bachá.

27 Aur wahán̲ játe hí us ne koh i Ifráím par[x] chaṛhke narsingá phúnká[y]; tab baní Isráel us ke sáth pahár par se utre, aur wuh un ke áge húá.

28 Aur us ne unhen̲ kahá, Mere píchhe píchhe chale chalo; ki KHUDÁWAND ne tumháre Moábí dushmanon̲ ko tumháre qabze men̲ kar diyá[z]. So we us ke píchhe níche utre, aur Yardan ke gháṭon̲ ko[a], jo Moáb kí samt the, gherá: aur ek ko bhí pár utarne na diyá.

29 Us waqt unhon̲ ne das hazár mard ke qaríb, jo bilkull moṭe aur bahádur the, Moáb men̲ qatl kiye; un men̲ se ek bhí na bachá.

30 So Moáb us din Isráel ke qábú men̲ áyá; aur us sarzamín men̲ assí baras amn rahá[b].

31 ¶ Ba'd us ke 'Anát ká beṭá Shamjar[c] khaṛá húá, aur us ne Filistí chha sau mard paine se[d] máre: aur us ne bhí Isráel ko[e] naját dí[f].

x Qáz. 5. 14. aur 6. 34. 1 Sam. 13. 3.
y Yash. 17. 15. Qáz. 7. 24. aur 17. 1. aur 19. 1.
z Qáz. 7. 9, 15. 1 Sam. 17. 47.
a Yash. 2. 7. Qáz. 12. 5.
b 11 áyat
c Qáz. 5. 6, 8. 1 Sam. 13. 19, 22. Aglab hai ki yih rihái faqat us mulk ke logon̲ kí húí jo Filistíon̲ kí sarzamín se lagá thá.
d 1 Sam. 17. 47, 50.
e Is tarah Isráel nám us qaum ke ek juz ko kaí bár rakhá gayá. Qáz. 4. 1, 3, wag. aur 10. 7, 17. aur 11. 4, wag. 1 Sam. 4. 1.
f Qáz. 2. 16.

IV BÁB.

1 *Dabúrah aur Baraq unhen̲ Yábín ke háth men̲ se chhuṛáte.* 18 *Yá'el Sísará ko qatl kartí.*

1316 ke qaríb.

AUR jab Ahúd mar gayá, to baní Isráel phir KHUDÁWAND ke gunáh karne lage[a].

2 So KHUDÁWAND ne un ko Kan'án ke bádsháh Yábín ke háth men̲, jo Hasúr men̲[b] saltanat kartá thá, bechá[c]; aur us ke lashkar ke sardár ká nám Sísará[d] thá; wuh Harúsat i Jawím men̲[e] rahtá thá.

3 Tab baní Isráel KHUDÁWAND ke áge chilláe: ki us pás lohe kí nau sau rathen̲ thín̲[f]; us ne bís baras tak bashiddat baní Isráel ko satáyá[g].

4 ¶ Us waqt Lafídot kí jorú Dabúrah nabiya baní Isráel kí hákim thí.

5 Aur koh i Ifráím men̲, Rámah aur Baitel ke darmiyán, Dabúrah ke khurme ke níche[h] rahtí thí. Tab baní Isráel us pás faisale ke liye chaṛhe.

6 Us ne Qádis-Naftálí se[i] Abinú'am ke beṭe Baraq ko[k] bulá bhejá, aur kahá, ki Kyá KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne hukm nahín̲ kiyá, ki Já, aur Tabúr ke pahár ke sámhne logon̲ ko khínch, aur baní Naftálí aur baní Zabulún men̲ se das hazár apne sáth le?

a Qáz. 2. 19.
b Qáz. 2. 14.
c Yash. 11. 1, 10. aur 19. 36.
d 1 Sam. 12. 9. Zab. 83. 9. Ma'lúm hotá hai ki yih bayán faqat shimálí atráfwálon̲ se ta'alluq rakhtá.
e 13, 16 áyaten̲.
f Qáz. 1. 19.
g Qáz. 5. 8. Zab. 106. 42

1296 ke qaríb.

h Paid. 35. 8.
i 'Ibrán. 11. 32.
k Yash. 19. 37.

Peshtar MASÍH se, 1296 ke qaríb.

7 Aur main̲ nahr i Qaisún par[l] Sísará Yábín ke lashkar ke sardár ko, aur us kí rathon̲, aur us kí guroh ko tere pás láún̲gá[m], aur use tere qábú men̲ kar dún̲gá.

8 Aur Baraq ne use kahá, Agar tú mere sáth chalegí, to main̲ jáún̲gá, aur jo tú mere sáth na chalegí, to main̲ na jáún̲gá.

9 Wuh bolí, Main̲ tere sáth chalún̲gí: lekin us safar men̲, jo tú kartá hai, terí kuchh 'izzat na hogí; kyún̲ki KHUDÁWAND Sísará ko ek 'aurat ke háth men̲ bech ḍálegá[n]. So Dabúrah uṭhí, aur Baraq ke sáth Qádis ko gaí.

10 ¶ Aur Baraq ne baní Zabulún aur baní Naftálí ko Qádis men̲ buláyá[o]. So wuh das hazár mard apne hamráh leke chaṛhá, aur Dabúrah bhí us ke sáth chaṛhí.

11 Ab Hibr Qainí[p] ne, jo Músá ke sasure Hubáb[q] kí nasl se thá, Qaínion̲ se áp ko alag kiyá, aur Za'anaim men̲ balút ke darakht ke pás, jo Qádis ke[r] lag bhag hai, apná khaima khaṛá kiyá.

12 Tab Sísará ko khabar pahunchí, ki Baraq bin Abinú'am koh i Tabúr par chaṛhá.

13 Aur Sísará ne lohe kí apní sárí rathen̲, jo nau sau thín̲, aur apne sáth ke sáre log Harúsat i Jawím se nahr i Qaisún par faráham kiyá.

14 Tab Dabúrah ne Baraq ko kahá, ki Uṭh; kyún̲ki yih wuh din hai, ki KHUDÁWAND Sísará ko tere háth men̲ detá hai: kyá KHUDÁWAND tere áge khurúj nahín̲ kartá hai[s]? Tab Baraq koh i Tabúr se názil húá, aur das hazár mard us ke píchhe the.

15 Tab KHUDÁWAND ne Sísará ko, aur us kí sárí rathon̲, aur us ke sáre lashkar ko talwár kí dhár se Baraq ke sámhne shikast dí[t], yahán̲ tak ki Sísará rath par se utarke paidal bhágá.

16 Aur Baraq rathon̲ aur lashkar ko Harúsat i Jawím tak ragedtá gayá: chunánchi Sísará

l Qáz. 5. 21. 1 Sal. 18. 40. Zab. 83. 9, 10.
m Khur. 14. 4.
n Qáz. 2. 14.
o Qáz. 5. 18.
p Qáz. 1. 16.
q Gin. 10. 29.
r 6 áyat.
s Ist. 9. 3. 2 Sam. 5. 24. Zab. 68. 7. Yas. 52. 12.
t Zab. 83. 9, 10. Dekho Yash. 10. 10.

Peshtar MASÍH se, 1296 ke qaríb.

ká sárá lashkar talwár se márá
paṛá, aur ek bhí na bachá.
17 Aur Sísará paidal bhágke
Hibr Qainí kí jorú Yá'el ke
ḳhaime meṉ ghusá; is liye ki
Hasúr ke bádsháh Yábín, aur
Hibr Qainí ke gharáne meṉ sulh
thí.
18 ¶ Tab Yá'el Sísará se milne
ko niklí, aur use kahá, ki Ai mere
ḳhudáwand, mujh pás kanáre á,
mujh pás kanáre á, aur mat ḍar.
Aur jab ki wuh us ke ḳhaime meṉ
kanáre gayá, to us ne use kam-
mal uṛhá diyá.
19 Tab us ne use kahá, ki Ek
ghúnṭ pání mujhe 'ináyat kíjiye,
ki maiṉ piyásá húṉ. So us ne
dúdh kí ek mashk kholí [u], aur
piláke phir use chhipádiyá.
20 Phir us ne Yá'el ko kahá, ki
Ḳhaime ke darwáze par khaṛí
rah: aur ittifáqan agar koí áwe,
aur tujh se púchhe aur kahe, ki
Yaháṉ koí mard hai? to kahiye,
ki Nahíṉ.
21 Tab Hibr kí jorú Yá'el ne
ḳhaime kí ek mekh uṭhái [x], aur
ek mekhchú ko háth meṉ liyá,
aur dabe páoṉ us pás jáke aur
mekh us kí kanpaṭí par dharke,
aisí gáṛí, ki zamín meṉ já dhansí:
kyúṉki wuh bhárí ḳhwáb meṉ
thá, aur mánda ho gayá thá. So
wuh mar gayá.
22 Aur dekho, jab ki Baraq
Sísará ko ragedtá áyá, to Yá'el us
se milne ko niklí, aur use kahá,
ki Maiṉ tujhe wuh shaḳhs, jise
tú ḍhúṉḍhtá hai, dikhá dúṉ. Aur
jab wuh us ke ḳhaime meṉ dáḳhil
húá, to dekhá, ki Sísará mará
paṛá hai, aur mekh us kí kanpaṭí
meṉ hai.
23 So Ḳhudá ne us din Kan'án
ke bádsháh Yábín ko baní Isráel
ke maglúb kiyá [y].
24 Aur baní Isráel ke háth ni-
háyat zor pakaṛ chale, ki Kan'án
ke bádsháh par gálib húe, yaháṉ
tak ki unhoṉ ne sháh i Kan'án
Yábín ko káṭ ḍálá.

V BAB.

Dabúrah aur Baraq ká gít.

USI din Dabúrah aur Abinú'am
ká beṭá Baraq gít gáe [a], aur
bole:
2 ḲHUDÁWAND ko mubárakbád
kaho; ki Isráel meṉ peshwá pesh

u Qáz. 5. 25.
x Qáz. 5. 26.
y Zab. 18. 47.
a Dekho Khur. 15. 1. Zab. 18, sar-náma.

játe the, aur log ḳhushí se [b] jang
ko nikalte the.
3 Suno, ai bádsháho, aur kán
dharo, ai sháhzádo [c], ki maiṉ
ḲHUDÁWAND ke liye gáúṉgí; maiṉ
ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ke
liye tasbíh karúṉgí.
4 Ai ḲHUDÁWAND, jab ki tú ne
Sha'ír se ḳhurúj kiyá [d], aur Adúm
ke sahrá se kúch kiyá, to zamín
larzí [e], aur ásmán ṭapke, aur badlí
se bhí búndiáṉ paríṉ.
5 Paháṛ ḲHUDÁWAND ke áge
pighle [f], aur yih koh i Síná [g] bhí
ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ke
áge.
6 'Anát ke beṭe Shamjar ke
dinoṉ meṉ, [h] Yá'el ke aiyám meṉ [i],
sháhráheṉ súní ho gaí thíṉ [k], aur
sákhte rastoṉ ke musáfir ṭeṛhí
ráhoṉ se játe the.
7 Sarguroh Isráel meṉ se mauqúf
ho gae: we mauqúf ho gae, jab
tak ki maiṉ Dabúrah barpá húí,
jab tak ki maiṉ Isráel meṉ má
hone ko [l] uṭhí.
8 Unhoṉ ne nae ma'búd iḳhtiyár
kíe [m]: tab darwázoṉ par laṛáíáṉ
húíṉ. Kyá chálís hazár baní Isráel
ke darmiyán ek ḍhál yá ek neza
nazar paṛtá thá [n]?
9 Merá dil Isráel ke 'asákashoṉ
kí taraf máil hai, un logoṉ kí
taraf, jo ḳhushí se jang ko
nikle [o]. ḲHUDÁWAND ko mubárak-
bád kaho.
10 Tum, jo sufed gadhoṉ par
chaṛhte ho [p], aur tum, jo 'adálat
par baiṭhte ho [q] aur ráh chalte ho,
alápo:
11 Us yúbal ke sabab, jo tálá-
boṉ ke darmiyán ganímat bánṭ-
newáloṉ se hotá hai: waháṉ we
ḲHUDÁWAND kí sadáqat kí [r] saná
karte haiṉ, aur us shaḳhs kí
sadáqat kí, jo Isráel meṉ us kí
taraf se sarguroh hai. Tab ḲHU-
DÁWAND ke log pháṭakoṉ meṉ
wárid ho áe:
12 Jág, jág [s], Ai Dabúrah! jág
jág, aur gít gá! Uṭh, Ai Baraq bin
Abinú'am, aur apne bandhúoṉ ke
bándhne ko [t] chal.
13 So áo, báqí logo, wárid ho
zabardastoṉ par; Ai ummat i
ḲHUDÁWAND, wárid ho jabbároṉ
par.
14 Tab Ifráím meṉ se [u] log áe,
jin ká maskan 'Amálíq meṉ [x] hai.
Ba'd us ke Binyamín apne goloṉ

Peshtar MASÍH se, 1296 ke qaríb.

b 2 Taw. 17. 16.
c Ist. 32. 1, 3. Zab. 2. 10.
d Ist. 33. 2. Zab. 68. 7.
e 2 Sam. 22. 8. Zab. 68. 8. Yas. 64. 3. Hab. 3. 3, 10.
f Ist. 4. 11. Zab. 97. 5.
g Ḳhur. 19. 18.
h Qáz. 3. 31.
i Qáz. 4. 17.
k Aḥb. 26. 22. 2 Taw. 15. 5. Yas. 33. 8. Nau. 1. 4. aur 4. 18.
l Yas. 49. 23.
m Ist. 32. 16. Qáz. 2. 12, 17.
n Yúṉ 1 Sam. 13. 19, 22. Qáz. 4. 3.
o 2 áyat.
p Qáz. 10. 4. aur 12. 14.
q Zab. 107. 32.
r 1 Sam. 12. 7. Zab. 145. 7.
s Zab. 57. 8.
t Zab. 68. 18.
u Qáz. 3. 27.
x Qáz. 3. 13.

Peshtar MASÍH se, 1296 ke qaríb.

ko leke chaṛh áyá; Makír[y] men̲
se 'asákash wárid húe, aur Za-
bulún men̲ se we jo kátib ke qa-
lam se likhte hain̲:
15 Aur sardár Ishakár men̲ se
Dabúrah ke hamráh húe; aur
Ishakár, jo Baraq[z] ká takya thá,
us ká pairau hoke maidán men̲
chaṛhá. Rúbin kí nahron̲ pás
dil kí baṛí saláhen̲ húín̲.
16 Tú káhe ko bheṛsálon̲ men̲
rahá kartá thá[a], ki gallon̲ ká
mimiyáná suná kare? Rúbin kí
nahron̲ pás baṛí dilí tajwízen̲ to
húín̲.
17 Jili'ád[b] Yardan pár sákin
rahá; aur Dán, tú káhe ko apní
náon̲ men̲ ho rahá! Yasar sa-
mundar ke kanáre par baiṭhá[c],
aur apne bandaron̲ men̲ rahá.
18 Zabulún ke log apní ján ko
maut ke k̲h̲atre men̲ ḍálte the[d],
aur ahl i Naftálí bhí maidán ke
chaṛháo men̲ aisáhí karte the.
19 Bádsháh áe, aur laṛe: tab
Kan'án ke bádsháh Ta'anák men̲
daryá e Majiddo pás laṛe: we
rúpe kí bizá'at par qábiz na húe[e].
20 Ásmán par se laṛe[f], sitáre
apne ráston̲ men̲ se Sísará se
laṛe[g].
21 Rúd i Qaisún[h] unhen̲ bahá
le gayá, rúd i qadím, rúd i
Qaisún. Ai merí ján, tú zorá-
waron̲ ko pámál kar.
22 Tab ghoṛon̲ ke sum ṭap ṭap
hote the, un ke baháduron̲ ke
dauṛáne se.
23 Tum Meroz par la'nat karo,
K̲h̲udáwand ká firishta bolá: us
ke báshindon̲ par la'nat karo; ki
we K̲h̲udáwand kí kumak karne
ko[i], K̲h̲udáwand kí kumak karne
ko jabbáron̲ ke muqábil, na áe[k].
24 Hibr Qainí kí joṛú Yá'el[l] sab
'auraton̲ se mubárak ho; wuh un
'auraton̲ se, jo k̲h̲aimon̲ men̲ hain̲,
mubárak ho[m]!
25 Us ne pání mángá[n], us ne
dúdh diyá: us ne amíron̲ kí qáb
men̲ maska nazdík kiyá.
26 Us ne apná háth mekh par
ḍálá[o], aur dahná háth kárígar ke
mekhchú par; aur mekhchú se
Sísará ko márá, aur us ke sir ko
kuchlá aur phoṛá, aur us kí kan-
paṭí wár pár chhedí.
27 Wuh us ke qadamon̲ ke áge
sarnigún húá, wuh gir paṛá, aur
loṭ poṭ ho gayá: wuh us ke qada-

y Gin. 32. 39, 40.
z Qáz. 4. 14.
a Gin. 32. 1.
b Dekho Yash. 13. 25, 31.
c Yash. 19. 29, 31.
d Qáz. 4. 10.
e Qáz. 4. 16. Zab. 44. 12. Dekho 30 áyat.
f Dekho Yash. 10. 11. Zab. 77. 17, 18.
g Qáz. 4. 15.
h Qáz. 4. 7.
i 1 Sam. 17. 47. aur 18. 17. aur 25. 28.
k Qáz. 21. 9, 10. Naham. 3. 5.
l Qáz. 4. 17.
m Lúq. 1. 28.
n Qáz. 4. 19.
o Qáz. 4. 21.

mon̲ ke áge sarnigún húá, wuh
gir paṛá; jahán̲ wuh sarnigún húá,
wahán̲ hí wuh girke mar gayá.
28 Sísará kí má ne gurfe se
jhánká aur jharokhe se chilláí,
ki Us kí gáṛí ke áne men̲ itní der
kyún̲ lagí? Us kí gáṛíon̲ ke pa-
hiye kyún̲ aṭak rahe?
29 Us kí dánishmand bíbí ne use
jawáb diyá, balki us ne hí áp
apne jawáb men̲ kahá,
30 Kyá unhon̲ ne kuchh nahín̲
páyá, aur lúṭ nahín̲ bánṭí[p]; har
ek pahlawán ko ek ek yá do do
parí 'auraten̲, aur Sísará ko bú-
qalamún k̲h̲il'at, aur búqalamún
sozaní ká k̲h̲il'at, aur búqalamún
sozaní ke do k̲h̲il'at lúṭ uṭháne-
wálon̲ kí gardanon̲ ke liye?
31 Is tarah, ai K̲h̲udáwand,
tere sáre dushman halák howen̲[q],
aur tere muhabbat karnewále
súraj ke mánind[r] howen̲, jab ki
wuh apne zor se tulú' hotá hai[s].
Aur zamín men̲ chálís baras amn
rahá.

VI BÁB.

1 *Baní Isráel apne gunáh ke bá'is Midyánion̲*
ke háth se zulm uṭháte. 8 *Ek nabí un ko*
ilzám detá. 11 *Ek firishta Jida'ún ko bhejtá*
ki unhen̲ chhuṛáwe. 17 *Jida'ún ke hadye ko*
ág nikalke bhasam kar detí. 25 *Jida'ún*
Ba'al ke mazbah ko ḍhá detá, aur Yahowáh-
salúm náme mazbah par ek zabíh guzrántá.
28 *Yúás apne beṭe kí himáyat kartá, aur us*
ko Yarubba'al k̲h̲itáb rakhtá. 33 *Jida'ún kí*
fauj. 36 *Nishánián̲ jo Jida'ún ko dikhái*
gayín̲.

PHIR baní Isráel ne K̲h̲udá-
wand ke áge gunáh kí,e[a]:
tab K̲h̲udáwand ne unhen̲ sát
baras tak Midyánion̲ ke[b] háth
men̲ hawála kiyá.
2 Aur Midyánion̲ ká háth Isráel
par qawí húá, aur Midyánion̲ ke
sabab baní Isráel ne apne liye
paháṛon̲ men̲ gaṛhe, aur gár[c], aur
panáh ke maqám banáe.
3 Aur aisá hotá thá, ki jab baní
Isráel kuchh bote the, to Midyání,
aur 'Amálíqí[d], aur ahl i mashriq[e]
un ke muqábil chaṛh áte the:
4 Aur un ke sámhne k̲h̲aima
istáda karke kheton̲ ke hásil
'Azah ke dák̲h̲il hone ke maqám
tak barbád karte the[f]; aur baní
Isráel ke liye ek zarra bhí k̲h̲urák
na rahne dete the, na bheṛ bakrí,
na gáe bail, na gadhá.
5 Kyún̲ki we apní mawáshí aur
apne k̲h̲aimon̲ samet ṭiḍḍíon̲ ke
dal ke mánind[g] áte the, aur un

Peshtar MASÍH se, 1296 ke qaríb.
p K̲h̲ur. 15. 9.
q Zab. 83. 9, 10.
r 2 Sam. 23. 4.
s Zab. 19. 5.
1256 ke qaríb.
a Qáz. 2. 19.
b Hab. 3. 7.
c 1 Sam. 13. 6. 'Ibrán. 11. 38.
d Qáz. 3. 13.
e Paid. 29. 1. Qáz. 7. 12. aur 8. 10. 1 Sal. 4. 30. Aiy. 1. 3.
f Ahb. 26. 16. Ist. 28. 30, 33, 51. Mík. 6. 15.
g Qáz. 7. 12.

Peshtar MASÍH se, 1256 ke qaríb.

h Qáz. 3. 15. Hús. 5. 15.
1249 ke qaríb.
i Zab. 44. 2, 3.
k 2 Sal. 17. 35, 37, 38. Yar. 10. 2.
l Yash. 17. 2.
m 'Ibrán. 11. 32.
n Qáz. 13. 3. Lúq. 1. 11, 28.
o Yash. 1. 5.
p Yún Zab. 89. 49. Yas. 59. 1. aur 63. 15.
q Zab. 44. 1.
r 2 Taw. 15. 2.
s 1 Sam. 12. 11. 'Ibrán. 11. 32, 34.
t Yash. 1. 9. Qáz. 4. 6.

ká, aur un ke úntoṇ ká shumár
na thá, aur áke un kí sarzamín
ko barbád kar játe the.
6 So baní Isráel Midyáníoṇ ke
sabab niháyat miskín hoke ḲHU-
DA'WAND ke áge chilláe[h].
7 ¶ Aur aisá húá, ki jab baní
Isráel ne Midyáníoṇ ke háth se
ḲHUDA'WAND ke áge faryád kí,
8 To ḲHUDA'WAND ne baní Isráel
pás ek nabí bhejá, jis ne unheṇ
kahá, ki ḲHUDA'WAND Isráel ká
Ḳhudá yúṇ farmátá hai, ki Maiṇ
tum ko Misr se chaṛhá láyá, aur
maiṇ tumheṇ gulámoṇ ke ghar se
nikál láyá;
9 Aur maiṇ ne Misríoṇ ke háth
se, aur un sab ke háth se, jo
tumheṇ satáte the, chhuṛáyá, aur
tumháre sámhne se unheṇ daf'a
kiyá[i], aur un ká mulk tum ko
diyá;
10 Aur maiṇ ne tumheṇ kahá,
ki ḲHUDA'WAND tumhárá Ḳhudá
maiṇ húṇ: so tum un Amúríoṇ
ke ma'búdoṇ se, ki jin ke mulk
meṇ baste ho, mat ḍaro[k]: par
tum merí sadá ke shanawá na
húe.
11 ¶ Phir ḲHUDA'WAND ká ek
firishta áyá, aur balút ke daraḳht
tale 'Ufrah meṇ baiṭhá; yih
daraḳht Yúás Abi'azrí[l] ká thá,
aur us waqt us ká beṭá Jida'ún[m]
ek kolhú meṇ gehúṇ jhāṛ rahá
thá, ki Midyáníoṇ ke háth se
bacháwe.
12 So ḲHUDA'WAND ká firishta
use dikhái diyá[n], aur kahá, ki
ḲHUDA'WAND tere sáth hai[o], ai
bahádur pahlawán!
13 Jida'ún ne use kahá, Ai
málik mere, agar ḲHUDA'WAND
hamáre sáth hai, to ham par ye
sab hádise kyúṇ paṛe? aur kaháṇ
haiṇ us kí we sab qudrateṇ[p], jo
hamáre bápdádoṇ ne ham se
bayán kíṇ[q], aur kahá, Kyá ḲHU-
DA'WAND ham ko Misr se nahíṇ
nikál láyá? lekin ab ḲHUDA'WAND
ne ham ko chhoṛ diyá[r], aur ham
ko Midyáníoṇ ke háthoṇ meṇ
somp diyá.
14 Tab ḲHUDA'WAND ne us par
nigáh kí, aur kahá, ki Apní is
qúwat ke sáth já, ki tú baní Isráel
ko Midyáníoṇ ke háth se naját
degá[s]: kyá maiṇ tujhe nahíṇ
bhejtá[t]?
15 Us ne use kahá, Ai mere

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

u Dekho 1 Sam. 9. 21.
x Khur. 3. 12. Yash. 1. 5.
y Khur. 4. 1, —8. 36, 37 áyaten. 2 Sal. 20. 8. Zab. 86. 17. Yas. 7. 11.
z Paid. 18. 3, 5. Qáz. 13. 15.
a Paid. 18. 6, 7, 8.
b Qáz. 13. 19.
c Dekho 1 Sal. 18. 33, 34.
d Ahb. 9. 24. 1 Sal. 18. 38. 2 Taw. 7. 1.
e Qáz. 13. 21.
f Paid. 16. 13. aur 32. 30. Khur. 33. 20. Qáz. 13. 22.
g Dán. 10. 19.
|| Ya'ne, *Yahowáh salám'ináyat kare;* Dekho Paid. 22. 14. Khur. 17. 15. Yar. 33. 16. Hiz. 48. 35.
h Qáz. 8. 32.

ḲHUDA'WAND, maiṇ kis tarah baní
Isráel ko bacháúṇ? Dekh, ki merá
gharáná baní Munassí meṇ zalíl
hai[u], aur maiṇ apne bápdádoṇ ke
gharáne meṇ sab se chhoṭá húṇ.
16 ḲHUDA'WAND ne use farmáyá,
ki Maiṇ tere sáth húṇgá[x], aur tú
sáre Midyáníoṇ ko is tarah, ki
jaisá ek shaḳhs ko qatl karte
haiṇ, már legá.
17 Tab us ne use kahá, ki Agar
ab maiṇ ne terí nigáh meṇ hurmat
páí, to mujhe koí nishán dikhá[y],
ki jis se maiṇ jánúṇ, ki mujh se
tú hí boltá hai.
18 Aur maiṇ terí minnat kartá
húṇ, jab tak ki maiṇ tujh pás
phir áúṇ, aur apná hadya nikál
láúṇ, aur tere áge guzránúṇ, tab
tak tú yaháṇ se qadam na uṭháiyo[z].
So us ne kahá, ki Jab tak tú
phir áegá, tab tak maiṇ ṭhahrá
rahúṇgá.
19 ¶ Tab Jida'ún gayá, aur us
ne bakrí ká ek bachcha, aur ek
ser bhar áṭe kí fatírí roṭíáṇ taiyár
kíṇ[a]; aur gosht ko us ne tabáq
meṇ rakhá, aur shorbá ek káse
meṇ ḍálke us ke liye balút ke
daraḳht tale láke guzráná.
20 Tab Ḳhudá ke firishte ne
use kahá, ki Is gosht aur fatírí
roṭíoṇ ko le jáke us patthar par
rakh[b], aur us par shorbá ḍál[c]:
so us ne waisá hí kiyá.
21 ¶ Tab ḲHUDA'WAND ke firishte
ne us 'asá kí nok se, jo us ke
háth meṇ thá, gosht aur roṭíoṇ
ko chhúá, aur us patthar se ág
niklí, aur gosht aur fatírí roṭíáṇ
khá gaí[d], aur ḲHUDA'WAND ká
firishta us kí nazar se gáib ho
gayá.
22 Jab Jida'ún ne dekhá, ki
wuh ḲHUDA'WAND ká firishta thá[e],
to Jida'ún ne kahá, Afsos hai, ai
Málik ḲHUDA'WAND, ki maiṇ ne
ḲHUDA'WAND ke firishte ko ámne
sámhne dekhá[f].
23 So ḲHUDA'WAND ne use kahá,
salám tujh par ho[g], ḳhauf na kar,
ki tú na maregá.
24 Tab Jida'ún ne waháṇ ḲHU-
DA'WAND ke liye mazbah banáyá,
aur us ká nám || Yahowáh-Salúm
rakhá: so wuh Abi'azríoṇ ke 'Ufrah
meṇ[h] áj ke din tak maujúd hai.
25 ¶ Aur aisá húá, ki usí rát
ḲHUDA'WAND ne use kahá, ki Apne
báp ká jawán bachhṛá, aur ek aur

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

bachhṛá, jo sát baras ká howe, le, aur Ba'al ká mazbah, jo tere báp ká hai, ḍhá de, aur us par kí Yasírat[i] káṭ ḍál:

26 Aur ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke liye us patthar par, jis tarah tujhe hukm kiyá gayá, ek mazbah baná, aur us dúsre bachhṛe ko leke us Yasírat kí lakṛí ke sáth, jise tú káṭegá, chaṛháwá guzrán.

27 Tab Jida'ún ne apne chákaron se das ádmí lí,e, aur jaisá ki ḲHUDÁWAND ne use farmáyá thá, kiyá; aur azbaski wuh yih kám din men karne se apne báp ke ḳhándán aur us shahr ke báshindon se ḍará, is liye us ne yih rát ko kiyá.

28 ¶ Aur jab us shahr ke log subh sawere uṭhe, to kyá dekhte hain, ki Ba'al ká mazbah ḍháyá húá paṛá hai, aur us par kí Yasírat kaṭí paṛí hai, aur us mazbah par, jo biná kiyá gayá thá, wuh dúsrá bachhṛá chaṛháwá chaṛhá hai.

29 Tab unhon ne ápas men kahá, Wuh kaun hai, jis ne yih kám kiyá? aur jab unhon ne tahqíqát aur pursish kí, to logon ne kahá, ki Yúás ke beṭe Jida'ún ká yih kám hai.

30 Tab us shahr ke logon ne Yúás ko kahá, ki Apne beṭe ko nikál lá, táki qatl kiyá jáwe; is liye ki us ne Ba'al ká mazbah ḍháyá, aur us par kí Yasírat káṭ ḍálí.

31 Yúás ne un sabhon ko, jo us ke sámhne khaṛe húe the, kahá, Kyá tum Ba'al ke wáste jhagṛá karte ho, aur tum use bacháyá cháhte ho? Jo koí us kí taraf se jhagṛá kartá hai, so áj hí subh márá jáe. Agar wuh Ḳhudá hai, to áp hí apne liye jhagṛe; ki us ká mazbah fuláne ne girá diyá.

32 Is liye us ne us din se us ká nám ‖ Yarubba'al[k] rakhá, aur kahá, ki Ba'al áp us se jhagṛá karegá; is liye ki fuláne ne us ká mazbah girá diyá.

33 ¶ Tab sáre Midyání[l], aur 'Amálíqí, aur mashriq ke log bá-ham jam'a húe, aur pár utre, aur Yazra'el kí wádí men[m] ḳhaime khaṛe kíe.

34 Tab ḲHUDÁWAND kí Rúh ne Jida'ún par iháta kiyá[n]; so us ne narsingá phúnká[o], aur Abi'azar ke log us ke píchhe faráham húe.

35 Phir us ne sáre baní Munassí pás qásid bheje; so we bhí us ke píchhe faráham húe: aur us ne baní Yasar, aur baní Zabulún, aur baní Naftálí ko buláyá; so we bhí un ke istiqbál ke liye chaṛh áe.

36 ¶ Tab Jida'ún ne Ḳhudá se kahá, ki Agar tú cháhtá hai, ki mere háth baní Isráel ko naját de, jaisá tú ne farmáyá hai:

37 To dekh, ki main súf ká ek lachchhá ḳhirman men phenktá hún: so agar os faqat lachchhe hí par paṛe, aur ás pás kí zamín sab súkhí rahe, to main yaqín karúngá, ki jaisá tú ne kahá hai, tú waisehí baní Isráel ko mere háthon se naját baḳhshegá[p].

38 Aur aisá hí húá, ki wuh subh ko sawere jo uṭhá, aur us lachchhe ko nichoṛá, to us lachchhe men se os ká pání ek piyála bharke niklá.

39 Tab Jida'ún ne Ḳhudá se kahá, ki Terá gussa mujh par na bhaṛke, ki main ek bár aur kahtá hún[q]: main terí minnat kartá hún, ki faqat ab ke ek bár aur terí ázmáish karún; so ab ke cháhiye ki lachchhá súkhá rahe; sirf lachchhá hí súkhá rahe, aur ás pás kí sab zamín par os paṛe.

40 So Ḳhudá ne usí rát aisá kiyá, ki lachchhá to faqat ḳhushk rahá, aur sárí zamín par os paṛí.

VII BÁB.

1 *Jida'ún kí fauj jis men battís hazár the, ghaṭáyí játí, jab tak ki faqat tín sau báqí rahe.* 9 *Jida'ún jau kí roṭí ká ḳhwáb aur us kí ta'bír sunke, dil kí mazbútí hásil kartá.* 16 *Narsingon aur gharon aur chirágon kí tadbír jo us ne kí.* 24 *Baní Ifráím Ġuráb aur Zíab ko pakaṛ lete.*

TAB Yarubba'al, jo Jida'ún hai[a], sárí jamá'at samet, jo us ke sáth thí, subh sawere uṭhá, aur Harúd ke chashme par ḳhaima khaṛá kiyá; aur Midyáníon ká lashkar un ke shimál ko, koh i Morih ke muttasil wádí men thá.

2 Tab ḲHUDÁWAND ne Jida'ún ko kahá, ki Tere sáth ke log bahut hain; so main Midyáníon ko kyúnkar un ke qabze men kar dún? Aisá na ho, ki Isráel mere sámhne sheḳhí kare, aur kahe, ki Merí qúwat ne mujhe bacháyá[b].

3 So tú ab logon ko sunákar manádí kar, ki Jo koí tarsán aur

i Khur. 34. 13. Ist. 7. 5.

‖ Ya'ne, *Ba'al jhagṛá kare.*
k 1 Sam. 12. 11. 2 Sam. 11. 21, Yarubbusat; ya'ne, *Makrúh chíz áp jhagṛe.* Dekho Yar. 11, 13. Hús. 9. 10.
l 3 áyat.
m Yash. 17. 16.

1249 ke qaríb.

n Qáz. 3. 10. 1 Taw. 12. 18. 2 Taw. 24. 20.

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

o Gin. 10. 3. Qáz. 3. 27.
p Dekho Khur. 4. 3, 4, 6, 7.
q Paid. 18. 32.
a Qáz. 6. 32.
b Ist. 8. 17. Yas. 10. 13. 1 Qur. 1. 29. 2 Qur. 4. 7.

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

hirásáṉ ho, so phir jáe[c], aur koh
i Jili'ád se aṛ jáe: chunánchi un
logoṉ meṉ se báís hazár mard
phir gae, aur das hazár báqí rahe.
4 Tab K͟HUDÁWAND ne Jida'ún
ko farmáyá, ki Log hanoz ziyáda
haiṉ; so tú unheṉ pání par utár
lá, ki waháṉ maiṉ terí k͟hátir
unheṉ ázmáúṉgá; aur aisá hogá,
ki jis kí bábat maiṉ tujhe ka-
húṉgá, ki Yih tere sáth jáwe,
wuhí tere sáth jáwe; aur we sab,
jin ke haqq meṉ maiṉ kahúṉ, ki
Ye tere sáth na jáweṉ, so tere
sáth na jáweṉ.
5 So wuh un logoṉ ko lab i áb
utár láyá, aur K͟HUDÁWAND ne
Jida'ún ko farmáyá, ki Jo shak͟hs
pání chapaṛ chapaṛ karke kutte
ke mánind píwe, tú us har ek ko
'aláhida rakh, aur us kisí ko bhí,
ki apne ghuṭnoṉ par jhukke píwe.
6 So we jinhoṉ ne apne muṉh
pás láke chapaṛ chapaṛ karke
piyá, we gintí meṉ tín sau mard
the: aur báqí sab pání píne ko
ghuṭnoṉ par jhuke.
7 Tab K͟HUDÁWAND ne Jida'ún
ko kahá, ki Maiṉ in tín sau ád-
míoṉ se, jinhoṉ ne chapaṛ chapaṛ
piyá, tujhe naját bak͟hshúṉgá[d],
aur Midyánioṉ ko tere háth meṉ
kar dúṉgá: aur báqí sab log apne
apne makán ko phir jáeṉ.
8 Tab un logoṉ ne apná tosha
aur apne narsinge háthoṉ meṉ
uṭháe, aur báqí sab Isráel ko un
ke k͟haimoṉ meṉ bhejá; aur un
tín sau ko apne pás rakhá; aur
Midyánioṉ ká lashkar us ke níche
wádí meṉ thá.
9 ¶ Aur aisá húá, ki usí rát[e]
K͟HUDÁWAND ne use farmáyá, ki
Uṭh, aur lashkar meṉ já; ki maiṉ
ne unheṉ tere qabze meṉ kar
diyá.
10 Aur agar tú akelá utarte húe
ḍartá hai, to tú apne gulám Fúráh
ke sáth lashkar meṉ utar;
11 Aur sun, ki we kyá kahte
haiṉ[f]; ba'd us ke tú apne háthoṉ
ko qawí karke, us lashkar par
utriyo. Chunánchi wuh apne
gulám Fúráh ko sáth lekar báhar
báhar lashkar ke tiláye ke mut-
tasil gayá.
12 Aur Midyání, aur 'Amáliqí
aur ahl i mashriq[g] wádí ke bích
kasrat meṉ ṭiḍḍíoṉ ke mánind
paṛe the; aur un ke úṉṭ sáhil i
daryá ke ret ke mánind beshumár
the.
13 Aur jab Jida'ún áyá, to dekho,
ki waháṉ ek shak͟hs thá, jis ne
apná k͟hwáb apne yár se bayán
kiyá, aur kahá, ki Dekh, maiṉ ne
ek k͟hwáb dekhá, ki jau kí roṭí ká
ek girda Midyání lashkar meṉ
chalá átá hai, aur áte áte ek
k͟haime par á paṛá, aur us k͟haime
ko márá ki wuh gir gayá, aur ulṭá
diyá, aisá ki wuh k͟haima farsh ho
gayá.
14 Tab us ke yár ne jawáb diyá,
ki Yih Yúás ke beṭe Jida'ún
Isráelí mard kí talwár ke siwá
aur kuchh nahíṉ. K͟hudá ne Mid-
yán aur sárá lashkar us ke qabze
meṉ kar diyá.
15 ¶ Aur aisá húá, ki Jida'ún
ne yih k͟hwáb aur us kí ta'bír
sunke sijda kiyá, aur Isráelí lash-
kar ko phir áyá, aur bolá, Uṭho,
ki K͟HUDÁWAND ne Midyání lash-
kar ko tumháre qabze meṉ kar
diyá.
16 Tab us ne un tín sau ádmíoṉ
ke tín gol kíe, aur har ek ke háth
meṉ ek ek narsingá aur ek ek
k͟hálí ghaṛá diyá, aur har ek ghaṛe
ke andar chirág rakhá.
17 Aur unheṉ kahá, ki Mujhe
tákte raho; ki jo maiṉ karúṉ, so
tum karo; aur k͟habardár, jab
maiṉ báhar báhar hoke lashkar
ke muttasil jáúṉ, to jo kuchh maiṉ
karúṉ, so tum bhí kíjiyo,
18 Jab maiṉ, aur we sab jo mere
sáth haiṉ, narsingá phúṉkeṉ, to
tum sab bhí lashkar kí har ek
taraf narsinge phúṉkiyo, aur lal-
káriyo, ki K͟HUDÁWAND ke liye
aur Jida'ún ke liye!
19 ¶ Phir Jida'ún aur we sau
shak͟hs, jo us ke sáth the, báhar
báhar hoke lashkar ke qaríb áe;
us waqt dúsre pahre kí ibtidá thí,
aur chaukídár apne makán par
baiṭhá cháhte the; tab unhoṉ ne
narsinge phúṉke, aur un ghaṛoṉ
ko jo un ke háthoṉ meṉ the, toṛá.
20 Aur un tínoṉ goloṉ ne nar-
singe phúṉke aur apne ghaṛe
toṛe, aur chirágoṉ ko apne báeṉ
háthoṉ meṉ liyá, aur narsingoṉ ko
apne dahine háthoṉ meṉ phúṉkne
ke liye, aur chillá uṭhe, ki K͟HU-
DÁWAND kí aur Jida'ún kí tal-
wár!
21 Aur un meṉ se har ek shak͟hs

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

c Ist. 20. 8.
d 1 Sam. 14. 6.
e Paid. 46. 2, 3.
f 13, 14, 15 áyateṉ. Dekho Paid. 24. 14. 1 Sam. 14. 9, 10.
g Qáz. 6. 5, 33. aur 8. 10.

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

apní jagah par lashkar kí har ek taraf khaṛá thá[h]: tab sárá lashkar dauṛá, aur chilláyá, aur bhág niklá[i].

22 Aur un tín sau ne narsinge phúnke[k], aur KHUDÁWAND ne sáre lashkar men̲ har ek kí talwár us ke qaríb par[l] chalwáí[m], aur we Bait-Sittah ko, aur Sarirát ko, aur Abíl-Mahúlah kí samt jo Tabbát pás hai, bhág gae.

23 Tab Isráelí log, Naftálí, aur Yasar, aur Munassí ke jam'a hoke nikle, aur Midyáníon̲ ká ta'áqub kiyá.

24 ¶ Aur Jida'ún ne tamám koh i Ifráím men̲[n] qásid bheje, aur kahá, ki Midyáníon̲ ke istiqbál ke liye utro, aur gháṭon̲ ko[o] Bait i Barah[p] aur Yardan tak roko. Tab sáre Ifráímíon̲ ne jam'a hoke gháṭon ko Bait i Barah aur Yardan tak roká.

25 Aur unhon̲ ne Midyán ke do sardáron̲ Ģuráb aur Zíab ko pakṛá[q]; aur Ģuráb to Ģuráb ke paháṛ par[r], aur Zíab ko Zíab ke kolhú pás qatl kiyá; aur Midyán ko ragedá, aur Ģuráb aur Zíab ke sir Yardan ke pár[s] Jida'ún pás láe.

VIII BÁB.

1 *Jida'ún Ifráímíon̲ ko manátá.* 4 *Sukkát aur Fanúel ke log Jida'ún kí fauj ko roṭíán̲ dene se inkár karte.* 10 *Zibah aur Zillman'a pakṛe játe.* 13 *Sukkát ke log samjháye játe, aur Fanúel gárat kiyá játá.* 18 *Jida'ún apne bháíon̲ kí ján ká badlá Zibah aur Zillman'a se letá.* 22 *Wuh bádsháhat se inkár kartá.* 24 *Jida'ún ká afúd butparastí ká bá'is hotá.* 28 *Midyáníon̲ ká zor toṛá gayá.* 29 *Jida'ún kí aulád, aur us kí wafát.* 33 *Isráelíon̲ kí butparastí aur náshukrí.*

AUR Ifráím ke logon̲ ne use kahá, ki Tú ne ham se yih sulúk kyún̲ kiyá[a], ki jab tú Midyáníon̲ se laṛne gayá, to tú ne hamen̲ talab na kiyá? Aur we us ke sáth bashiddat jhagṛe.

2 Us ne unhen̲ kahá, ki Main̲ ne tumháre barábar ab kyá kiyá? Kyá Ifráím ke chhoṛe húe angúr Abi'azar ke hásil se bihtar nahín̲?

3 Ḳhudá ne Midyán ke umará Ģuráb aur Zíab ko tumháre háthon̲ men̲ somp diyá[b]: pas, tumháre barábar kám karne ká mujhe kyá maqdúr thá? Jab us ne yih kahá, to un ká gussa dhímá húá[c].

4 ¶ Aur Jida'ún Yardan pás áyá, aur wuh aur us ke sáthí tín

h Ḳhur. 14. 13, 14. 2 Taw. 20. 17.
i 2 Sal. 7. 7.
k Yash. 6. 4, 16, 20. Dekho 2 Qur. 4. 7.
l 1 Sam. 14. 20. 2 Taw. 20. 23.
m Zab. 83. 9. Yas. 9. 4.
n Qáz. 3. 27.
o Qáz. 3. 28.
p Yúh. 1. 28.
q Qáz. 8. 3. Zab. 83. 11.
r Yas. 10. 26.
s Qáz. 8. 4.
a Dekho Qáz. 12. 1. 2 Sam. 19. 41.
b Qáz. 7. 24, 25. Filip. 2. 3.
c Ams. 15. 1.

sau báham pár utre, aur ragedte ragedte thak gae.

5 Tab us ne Sukkát[d] ke logon̲ se kahá, ki Un logon̲ ko, jo mere sáth hain̲, roṭíán̲ díjiye; is liye ki ye thak gae hain̲, aur main̲ Midyán ke donon̲ bádsháhon̲ Zibah aur Zillman'a ká píchhá kiye játá hún̲.

6 ¶ So Sukkát ke ashráfon̲ ne kahá, Kyá Zibah aur Zillman'a ke háth ab tere háth men̲ ho gae[e], jo ham tere lashkar ko roṭíán̲ dewen̲[f]?

7 Jida'ún bolá, ki Jis waqt ki KHUDÁWAND Zibah aur Zillman'a ko mere háthon̲ men̲ kar degá, us waqt main̲ tumháre gosht ko ḳhár i mugílán aur nokíle kánṭon̲ se dáún̲gá[g].

8 ¶ Aur wuh wahán̲ se Fanúel ko[h] gayá, aur wahán̲ ke logon̲ se isí tarah mángá: so Fanúel ke logon̲ ne bhí Sukkátíon̲ ke mánind use jawáb diyá.

9 So us ne Fanúel ke báshindon̲ ko bhí kahá, ki Jab main̲ salámat phirún̲gá[i], to is burj ko ḍhá dún̲gá[k].

10 ¶ Ab Zibah aur Zillman'a apne lashkar samet, ki pandrah hazár thá, jo sharqí[l] lashkar men̲ se bach rahá thá, Qarqúr men̲ the: ki ek lákh bís hazár ádmí shamsherzan máre paṛe the.

11 ¶ Tab Jida'ún un kí taraf, jo Nubah aur Yugbiháh[m] kí sharqí samt ko ḳhaimon̲ men̲ rahte the, gayá, aur us lashkar ko márá; ki wuh lashkar ģáfil[n] thá.

12 So jab ki Zibah aur Zillman'a bháge, to us ne unhen̲ ragedá, aur un Midyání bádsháhon̲ Zibah aur Zillman'a ko pakṛá[o], aur sáre lashkar ko ḍaráyá.

13 ¶ Aur Yúás ká beṭá Jida'ún, peshtar us se ki áftáb tulú' kare, jang-gáh se phirá.

14 Aur Sukkátíon̲ men̲ se ek jawán laṛke ko pakṛá, aur us se púchh páchh kí: so us ne use sathattar shaḳhson̲ ká patá batláyá; yih sab Sukkát ke umará aur masháiḳh the.

15 Tab wuh Sukkátíon̲ pás áyá aur kahá, Dekho, ki Zibah aur Zillman'a, jin kí bábat tum ne mujhe ta'nazaní kí[p], aur mujhe kahá thá, ki Kyá Zibah aur Zillman'a ke háth tere háth men̲

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.

d Paid. 33. 17. Zab. 60. 6.
e Dekho 1 Sal. 20. 11.
f Dekho 1 Sam. 25. 11.
g 16 áyat.
h Paid. 32. 30. 1 Sal. 12. 25.
i 1 Sal. 22. 27.
k 17 áyat.
l Qáz. 7. 12.
m Gin. 32. 35, 42.
n Qáz. 18. 27. 1 Tas. 5. 3.
o Zab. 83. 11.
p 6 áyat.

hain, ki ham terí fauj ko, jo thak gaí hai, roṭíáṉ deṉ?

16 Tab us ne shahr ke masháiḵh ko aur ḵhár i mugílán aur nokíle kánṭoṉ ko liyá, aur Sukkátíoṉ ko un kánṭoṉ se sikhláyá[q].

17 Aur Fanúel[r] ká burj ḍhá diyá[s], aur shahrwáloṉ ko qatl kiyá.

18 ¶ Phir us ne Zibah aur Zillman'a ko kahá, ki We log kaise the, jinheṉ tum ne Tabúr meṉ[t] márá? We bole, Aise the, ki jaisá tú hai; aur har ek kí un meṉ aisí súrat thí jaise sháhzáde kí.

19 Tab us ne kahá, ki We mere bháí, merí má ke beṭe the: so KHUDÁWAND i Haiy kí qasam hai, ki agar tum unheṉ jítá chhoṛte, to maiṉ bhí tumheṉ na mártá.

20 Phir us ne apne baṛe beṭe Yatar ko hukm kiyá, ki Uṭh, unheṉ qatl kar. Par us jawán ne apní teg na ainchí, kyúṉki wuh ḍartá thá, aur hanoz nau jawán thá.

21 Tab Zibah aur Zillman'a ne kahá, ki Tú áp uṭh, aur ham par hamla kar: kyúṉki ádmí jaisá áp hai, taisá us ká zor hai. So Jida'ún ne uṭhke Zibah aur Zillman'a ko qatl kiyá[u], aur wuh zewar, jo un ke úṇṭoṉ kí gardanoṉ meṉ the, le líe.

22 ¶ Tab baní Isráel ne Jida'ún ko kahá, ki Tú bhí hukúmat kar, aur terá beṭá bhí, aur terá potá bhí ham par hukúmat kare; kyúṉki tú ne hameṉ Midyán ke háthoṉ se chhuṛáyá.

23 Jida'ún ne unheṉ kahá, ki Na maiṉ tum par hukúmat karúṉgá, aur na merá beṭá, balki KHUDÁWAND tum par hukúmat karegá[x].

24 ¶ Aur Jida'ún ne unheṉ kahá, ki Maiṉ tum se ek suwál kartá húṉ, aur wuh yih hai, ki har ek shaḵhs tum meṉ se apní lúṭ ke karnphúl mujhe de. Ki un ke karnphúl sone ke haiṉ, is liye ki we Isma'elí the[y].

25 Unhoṉ ne jawáb diyá, ki Ham baṛí ḵhushí se deṉge. Unhoṉ ne chádar bichháí, aur har ek ne apní lúṭ ke mál se karnphúl us par ḍál díe.

26 So we sone ke karnphúl, jo us ne mánge, wazn meṉ ek hazár sát sau misqál the; siwá zewar, aur tauq, aur argawání poshák

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.
q 7 áyat.
r 1 Sal. 12. 25.
s 9 áyat.
t Qáz. 4. 6. Zab. 89. 12.
u Zab. 83. 11.
x 1 Sam. 8. 7. aur 10. 19. aur 12. 12.
y Paid. 25. 13. aur 37. 25, 28.

ke, jo Midyání bádsháh pahinte the, aur siwá zanjíroṉ ke, jo un ke úṇṭoṉ kí gardanoṉ meṉ thíṉ.

27 So Jida'ún ne us ká ek afúd[z] banáyá, aur use apne shahr 'Ufrah[a] meṉ rakhá; aur waháṉ sáre baní Isráel us ke píchhe zinákár húe[b], aur wuh Jida'ún aur us ke gharáne ke liye phandá húá[c].

28 ¶ Aur Midyání baní Isráel ke áge aise zalíl húe, ki phir sir na uṭhá sake. Aur Jida'ún ke 'asr meṉ chálís baras tak mamlukat meṉ amn rahá[d].

29 ¶ Aur Yúás ká beṭá Yarubba'al apne ghar ko phir gayá.

30 Aur Jida'ún ke sattar beṭe the[e], jo us kí sulb se paidá húe the: kyúṉki us kí jorúáṉ bahut sí thíṉ.

31 Aur us kí ek haram bhí[f], jo Sikm meṉ thí, us se ek beṭá janí; so us ne us ká nám Abimalik rakhá.

32 ¶ Aur Yúás ká beṭá Jida'ún niháyat búṛhá hoke[g] mar gayá, aur apne báp Yúás kí qabr meṉ, Abi'azríoṉ ke 'Ufrah ke darmiyán[h] madfún húá.

33 Aur aisá húá, ki Jida'ún ke marte hí baní Isráel phir gae[i], aur Ba'alím ke píchhe zinákár húe[k], aur Ba'al-Barít ko apná iláh banáyá[l].

34 Aur baní Isráel ne na to KHUDÁWAND apne Ḵhudá ko, jis ne unheṉ har ek taraf un ke dushmanoṉ ke háth se naját dí thí, yád kiyá[m]:

35 Aur na unhoṉ ne Yarubba'al Jida'ún ke ghar par un sab nekíoṉ ke 'iwaz, jo us ne baní Isráel se kí thíṉ, mihrbání kí[n].

IX BÁB.

1 Abimalik Sikmíoṉ ke sáth eká karke, apne bháíoṉ ko márḍáltá aur áp bádsháh hojátá. 7 Yútám ek tamsíl darmiyán láke un se mulámat kartá aur un kí tabáhí kí peshkhabarí detá. 22 Ja'al Abimalik kí muḵhálafat meṉ bandish bándhtá. 30 Zabúl is ká bhed fásh kartá. 34 Abimalik un par gálib átá, aur shahr ko ḍháke us par namak bithrátá. 46 Un ke Iláh Barít ká gaṛh bhasam karátá. 50 Taibiz meṉ chakkí ke páṭ ke ek ṭukṛe se márá játá. 56 Yútám kí bad du'á kámil anjám pátí.

TAB Yarubba'al ká beṭá Abimalik Sikm meṉ apne mámúoṉ[a] ke pás gayá, aur un se aur apní sárí nanhiyál se kahá, ki

2 Sikm ke sáre logoṉ ko kaho, Kyá tumháre liye yih bhalá hai,

Peshtar MASÍH se, 1249 ke qaríb.
z Qáz. 17. 5.
a Qáz. 6. 24.
b Zab. 106. 39.
c Ist. 7. 16.
d Qáz. 5. 31.
e Qáz. 9. 2, 5.
f Qáz. 9. 1.
g Paid. 25. 8. Aiy. 5. 26.
1209 ke qaríb.
h 27 áyat. Qáz. 6. 24.
i Qáz. 2. 19.
k Qáz. 2. 17.
l Qáz. 9. 4, 46.
m Zab. 78. 11, 42. aur 106. 13, 21.
n Qáz. 9. 16, 17, 18. Wá'iz 9. 14, 15.
1209 ke qaríb.
a Qáz. 8. 31.

Peshtar MASÍH se, 1209 ke qaríb.

b Qáz. 8. 30.
c Paid. 29. 14.
d Paid. 29. 15.
e Qáz. 8. 33.
f Qáz. 11. 3. 2 Taw. 13. 7. Ams. 12. 11. A'am. 17. 5.
g Qáz. 6. 24.
h 2 Sal. 11. 1, 2.
‖ Dekho Yash. 24. 26.
1209 ke qaríb.
i Ist. 11. 29. aur 27. 12. Yash. 8. 33. Yúh. 4. 20.
k Dekho 2 Sal. 14. 9.
l Qáz. 8. 22, 23.
m Zab. 104. 15.
n Zab. 104. 15.

ki Yarubba'al ke sab beṭe, sat-
tar ke sattar[b], tum par saltanat
kareṉ, yá yih ki ek hí faqat hukú-
mat kare? Aur yih bhí yád rakho,
ki maiṉ tumhárí haḍḍí aur tum-
hárá gosht húṉ[c].
3 Aur us ke mámúoṉ ne bhí us
kí bábat ahl i Sikm se bahut
kuchh kahá, yaháṉ tak ki un ke
dil Abimalik kí pairawí par máil
húe; kyúṉki we bole, ki Yih
hamárá bháí[d] hai.
4 Aur unhoṉ ne Ba'al-Barít ke
ghar meṉ se[e] sattar misqál chándí
use dí; so Abimalik ne use k͟harch
karke bekár aur ujaḍḍ logoṉ ko[f]
kiráya kiyá, aur we us ke pairau
húe.
5 Aur wuh 'Ufrah[g] meṉ apne
báp ke ghar gayá, aur us ne Ya-
rubba'al ke sattar beṭoṉ ko, jo us
ke bháí the, ek patthar par qatl
kiyá[h]; magar Yarubba'al ká
chhoṭá beṭá Yútám bach rahá, is
liye ki wuh chhip gayá.
6 Tab sáre ahl i Sikm aur burj ke
sáre báshinde jam'a húe aur gae,
aur us ‖ balút ke sutún ke mut-
tasil, jo Sikm meṉ thá, pahunchke
Abimalik ko bádsháh kiyá.
7 ¶ Jab Yútám ne yih suná, to
wuh gayá, aur Jarizím ke paháṛ[i]
kí chonṭí par chaṛhke khaṛá húá,
aur chilláyá, aur pukárá, aur unheṉ
kahá, ki Ai Sikm ke logo, merí
suno, táki K͟hudá tumhárí sune.
8 Ittifáqan darak͟ht gae, táki
kisí ko apná bádsháh kareṉ[k]. So
unhoṉ ne jáke zaitún ke darak͟ht
ko kahá, ki Tú hamárá bádsháh ho[l].
9 Zaitún ke darak͟ht ne un se
kahá, Kyá maiṉ apne chikne ko,
jis ke liye iláh aur insán merí
ta'ríf karte haiṉ[m], chhoṛ dúṉ, aur
jáke darak͟htoṉ par sáya ḍálúṉ?
10 Tab darak͟htoṉ ne anjír ke
darak͟ht ko kahá, ki Tú á, aur
hamárá sultán ho.
11 Anjír ne unheṉ kahá, Háṉ;
maiṉ apní miṭhái aur suthrá mewa
chhoṛúṉ, aur jáke darak͟htoṉ ká
hámí banúṉ?
12 Tab darak͟htoṉ ne ták ko
kahá, ki Chal, tú hamárá bádsháh
ho.
13 So ták ne unheṉ kahá, ki
Maiṉ apne áb i angúr, jis se iláh
aur insán k͟hush hote haiṉ[n], chho-
ṛúṉ, aur jáke darak͟htoṉ par sáya
karúṉ?
14 Tab un sab darak͟htoṉ ne
úṉtkaṭáre se kahá, ki Chal, tú hí
hamárá bádsháh ho.
15 U'ṉtkaṭáre ne darak͟htoṉ se
kahá, Agar tum sach much mujhe
apná bádsháh banáo, to áo, mere
sáya meṉ panáh lo[o]; aur agar
nahíṉ, to úṉtkaṭáre se ek ág
niklegí[p], aur Lubnán ke saro ko[q]
jalá degí.
16 So ab agar yih rástí aur
sadáqat se hai, jo tum ne Abimalik
ko apná bádsháh kiyá, aur agar
tum ne Yarubba'al se aur us ke
gharáne se yih achchhá sulúk kiyá,
aur agar use us ihsán ke mu-
wáfiq[r], jo us ke háthoṉ ne kiyá,
yih jazá dí:
17 Is liye ki merá báp tumhárí
k͟hátir laṛáíáṉ laṛá, aur apní ján
par khelá, aur tumheṉ Midyán ke
háthoṉ se chhuṛáyá:
18 Aur tum ne áj mere báp ke
gharáne par k͟hurúj kiyá, aur us
ke sattar beṭe ek patthar par qatl
kíe[s], aur us ke beṭe Abimalik ko,
jo laundí-bachcha hai, sáre Sikm
ká bádsháh kiyá, utne liye ki wuh
tumhárá bháí hai;
19 So agar tum ne haqíqat aur
sadáqat se Yarubba'al aur us ke
ghar ke sáth áj ke din yih sulúk
kiyá hai; to tum Abimalik se k͟hush
raho, aur wuh tum se k͟hush rahe;
20 Aur agar nahíṉ, to Abimalik
se ek ág nikle, aur ahl i Sikm aur
burj ke ghar ko jalá de[t]; aur ahl
i Sikm aur burj ke ghar meṉ se
bhí ek ág nikle, aur Abimalik ko
nigal jáwe.
21 Phir Yútám niklá aur bhágá,
aur Biar ko[u] gayá, aur apne bháí
Abimalik ke k͟hauf se wahíṉ rahá.
22 ¶ Abimalik ne baní Isráel
meṉ tín baras tak saltanat kí.
23 Tab K͟hudá ne Abimalik aur
Sikm ke logoṉ ke darmiyán rúh
i fasád ko bhejá[x], aur ahl i Sikm
ne Abimalik se dagábází shurú'
kí:
24 Táki wuh zulm, jo Yarubba'al
ke sattar beṭoṉ ke sáth kiyá gayá,
áwe, aur un ká k͟hún un ke bháí
Abimalik ke sir par, jis ne unheṉ
qatl kiyá, aur Sikm ke logoṉ ke sir
par, jinhoṉ ne us ke bháíoṉ ke qatl
meṉ us kí táíd kí, rakhá jáwe[y].
25 Tab Sikm ke logoṉ ne pa-
háṛoṉ kí chonṭíoṉ par us ke liye
jásús biṭháe, ki kamín meṉ baiṭhe

Peshtar MASÍH se, 1209 ke qaríb.

o Yas. 30. 2. Dán. 4. 12. Hús. 14. 7.
p 20 áyat. Gin. 21. 28. Hiz. 19. 14.
q 2 Sal. 14. 9. Zab. 104. 16. Yas. 2. 13. aur 37. 24. Hiz. 31. 3.
r Qáz. 8. 35.
s 5, 6 áyateṉ.
t 15, 56, 57 áyateṉ.
u 2 Sam. 20. 14.
1206 ke qaríb.
x 1 Sam. 16. 14. aur 18. 9, 10. Dekho 1 Sal. 12. 15. aur 22. 22. 2 Taw. 10. 15. aur 18. 19, wag. Yas. 19. 2, 14.
y 1 Sal. 2. 32. Ast. 9. 25. Zab. 7. 16. Mat. 23. 35, 36.

Peshtar MASÍH se, 1206 ke qaríb.

raheṉ; aur unhoṉ ne un ko, jo
us ráh á nikle, lúṭá; aur Abi-
malik ko ḳhabar húí.
26 Tab Ja'al bin 'Abad apne
bháíoṉ samet áyá, aur Sikm kí
taraf chalá, aur ahl i Sikm ne us
ká i'atimád kiyá.
27 So we maidánoṉ meṉ nikle,
aur un ke tákistánoṉ ko ḳharáb
kiyá, aur angúroṉ ko lataṛá, aur
‖ ḳhushí kí, aur apne butḳháne[z]
meṉ ghuse, aur kháyá aur piyá,
aur Abimalik par la'nat kí.
28 Tab Ja'al bin 'Abad ne kahá,
Abimalik kaun hai, aur Sikm kyá
hai, ki ham un kí ḳhidmatguzárí
kareṉ[a]? Kyá wuh Yarubba'al
ká beṭá nahíṉ? aur kyá Zabúl us
ká mansabdár nahíṉ? Tum Sikm
ke báp Hamúr[b] ke logoṉ kí ḳhid-
matguzárí karo; ham us kí ḳhid-
matguzárí kyúṉ kareṉ?
29 Kásh ki jamá'at mere qábú
meṉ hotí[c], to maiṉ Abimalik ko
kanáre kar detá! Aur us ne
Abimalik se muḳhátib hoke kahá,
ki Tú apne lashkar ko baṛhá, aur
sámhne á!
30 ¶ Jab Zabúl ne, jo shahr ká
ra,ís thá, Ja'al bin 'Abad kí ye báteṉ
suníṉ, to us ká gussa bhaṛká.
31 Aur us ne ‖ ḳhufyatan Abima-
lik pás qásid bheje, aur kahlá bhe-
já, ki Dekh, Ja'al bin 'Abad apne
bháíoṉ samet Sikm meṉ áyá; aur
dekh, ki we tere muqábil hoke
hadd bándhte haiṉ.
32 Pas, tú apne logoṉ samet rát
ko uṭh, aur maidán ke bích ghát
meṉ baiṭh:
33 Aur subh ko jyúṉhíṉ áftáb
tulú' kare, sawere uṭhkar shahr
par hamla kar; aur dekho, jab
ki wuh apne logoṉ ke sáth terá
sámhná kare, to jo kuchh tere
háth se ho sake, tú un se kar.
34 ¶ So Abimalik apne sab
logoṉ samet rát hí ko uṭhá, aur
chár gol karke Sikm ke muqábil
ghát meṉ baiṭhá.
35 Aur Ja'al bin 'Abad báhar
niklá, aur shahr ke darwáze par
khaṛá rahá. Tab Abimalik apne
logoṉ samet kamíngáh se niklá.
36 Aur jab Ja'al ne fauj ko
dekhá to us ne Zabúl se kahá, ki
Paháṛoṉ par se log utarte haiṉ.
Zabúl ne use kahá, ki Ye paháṛoṉ
ke chháṉw haiṉ, jinheṉ tú ádmí
jántá hai.

‖ Yá, *gít gáe:* Dekho Yas. 16. 9, 10. Yar. 25. 30.
z 4 áyat.
a 1 Sam. 25. 10. 1 Sal. 12. 16.
b Paid. 34. 2, 6.
c 2 Sam. 15. 4.
‖ Yá, *fareb se.*

37 Tab Ja'al ne phir kahá, aur
yúṉ bolá, ki Dekh, zamín ke
bíchoṉ bích se log nikalte áte
haiṉ, aur ek gol ‖ balút ke dasht
se átá hai.
38 Tab Zabúl ne use kahá, Ab
terá wuh muṉh kaháṉ hai, jis se
tú ne kahá, ki Abimalik kaun hai,
ki ham us kí ḳhidmatguzárí
kareṉ[d]? Kyá yih wuhí jamá'at
nahíṉ, jise tú ne zalíl samjhá?
So ab báhar tashríf le jáiye, aur
un se laṛáí kíjiye.
39 Tab Ja'al Sikm ke logoṉ ke
sámhne báhar niklá, aur Abimalik
se laṛá.
40 Aur Abimalik ne use ragedá,
aur wuh us ke sámhne se bhág
niklá, aur shahr ke darwáze tak
áte áte bahutere máre gae, aur
bahutere zaḳhmí húe.
41 Aur Abimalik ne Arúmah
meṉ búdobásh kí, aur Zabúl ne
Ja'al ko, aur us ke bháíoṉ ko
iḳhráj kiyá, táki Sikm meṉ na
raheṉ.
42 Aur dúsre din subh ko aisá
húá, ki log nikalke maidán meṉ
áe; aur Abimalik ko ḳhabar húí.
43 So Abimalik ne apní fauj ke
tín gol kíe, aur maidán ke bích
ghát meṉ baiṭhá. Aur dekho, ki
jyúṉhíṉ log shahr se nikle, wúṉhíṉ
us ne un ká sámhná kiyá, aur
unheṉ már liyá.
44 Aur Abimalik apne sáth ke
gol samet áge baṛhá, aur shahr
ke darwázoṉ ke barábar áke
khaṛá húá; aur do gol un logoṉ
par, jo maidán meṉ the, á paṛe,
aur unheṉ káṭ ḍálá.
45 Aur Abimalik us din shám
tak shahr se laṛtá rahá, aur shahr
ko le liyá[e], aur shahr ke logoṉ ko
qatl kiyá, aur shahr ko ḍháke
ḳhák i siyáh kar diyá, aur us par
namak bithráyá[f].
46 ¶ Aur jab Sikm ke gaṛh ke
sab logoṉ ne yih suná, to we
Barít[g] Iláh ke ghar ke burj meṉ
panáh ke liye já ghuse.
47 Aur Abimalik ko yih ḳhabar
húí, ki Sikm ke gaṛh ke sab log
ikaṭṭhe húe haiṉ:
48 Tab Abimalik apní fauj samet
Zalmún ke paháṛ par[h] chaṛhá,
aur Abimalik ne kulháṛá apne
háth meṉ liyá, aur daraḳhtoṉ
meṉ se ek daraḳht kí ḍálí káṭí,
aur use uṭháke apne kándhe par

Peshtar MASÍH se, 1206 ke qaríb.

‖ Yá, *Gaib-goíoṉ ke maidán se,* Ist. 18. 14.
d 28, 29 áyateṉ.
e 20 áyat.
f Ist. 29. 23. 1 Sal. 12. 25. 2 Sal. 3. 25.
g Qáz. 8. 33.
h Zab. 68. 14.

Peshtar MASÍH se, 1206 ke qaríb.
dhará, aur apne sáthwále logon̲
ko kahá. Jo kuchh tum ne dekhá
ki main̲ ne kiyá, tum bhí jald
waisá karo.
49 Tab un sab logon̲ men̲ se
har ek ne ek ḍálí káṭ lí, aur
Abimalik ke píchhe ho líe, aur
unhen̲ burj par ḍálke un men̲ ág
lagá dí. Chunánchi Sikm ke
burj men̲ jitne log the, jal mare;
sab mard aur 'auraten̲, qaríb ek
hazár ke the.
50 ¶ Phir Abimalik Taibiz men̲
áyá, aur Taibiz ke muqábil khai-
ma khaṛá kiyá, aur use le liyá.
51 Lekin wahán̲ shahr ke andar
ek baṛá jangí qil'a thá; so sáre
mard aur 'auraten̲, aur shahr ke
sáre báshinde bhágke us men̲ já
ghuse, aur darwáza band kar liyá,
aur qil'a kí chhat par chaṛh gae.
52 Tab Abimalik qil'a par áyá
aur us se laṛá, aur qil'a ke dar-
wáze se, yih iráda karke ki use
jalá de, nazdík húá.
53 Tab kisí 'aurat ne chakkí ke
páṭ ká ek ṭukṛá Abimalik ke sir
par ḍál diyá, ki us kí khoprí chúr
i 2 Sam. 11. 21.
ho gaí[i].
54 Tab Abimalik ne fauran ek
jawán ko, jo us ká silahbardár
thá, buláyá, aur use kahá, ki Apní
k Yún 1 Sam. 31. 4.
talwár khínch aur mujhe már[k],
táki mere haqq men̲ yih na kahen̲,
ki Ek 'aurat ne use márá. Aur
us jawán ne use bhonk dí; so wuh
mar gayá.
55 Jab Isráelíon̲ ne dekhá, ki
Abimalik tamám húá, to har ek
apne makán ko rawána húá.
56 ¶ Aur Khudá ne is tarah se
Abimalik kí us sharárat ko, jo
us ne apne sattar bháíon̲ ko márke
l 24 áyat. Aiy. 31. 3. Zab. 94. 23. Ams. 5. 22.
apne báp se kí thí, us par pherá[l]:
57 Aur Sikm ke logon̲ kí sárí
badí Khudá ne un ke siron̲ par
ḍálí; aur wuh la'nat, jo Yarub-
ba'al ke beṭe Yútám ne un par kí
m 20 áyat.
thí, un par paṛí[m].

X BA'B.

1 *Tol'a Samír men̲ maqám karke Baní Isráel ká insáf kartá.* 3 *Ba'd us ke Yáir hákim húá, aur us ke tís beṭon̲ ke tís shahr húe.* 6. *Filistí aur 'Ammúní Isráel par jabr karte.* 10 *Isráel kí tang-hálí men̲ Khudá un ko ta'na detá, ki apne ajnabí ma'búdon̲ se madad mángo.* 15 *A'khir men̲ we tauba karte aur Khudá un par shafaqat kartá.*

1206 ke qaríb.
AUR Abimalik ke ba'd Tol'a
bin Fúah bin Dúdú, jo
Ishakár ke khándán men̲ se thá,
baní Isráel ko naját dene uṭhá[a]; Peshtar MASÍH se, 1206 ke qaríb.
wuh Ifráím ke pahár ke darmiyán
Samír men̲ rahtá thá.
2 Us ne teís baras baní Isráel
par hukúmat kí, aur mar gayá, a Qáz. 2. 16.
aur Samír men̲ gáṛá gayá.
3 ¶ Ba'd us ke Jili'ádí Yáir uṭhá, 1183 ke qaríb.
aur us ne baní Isráel par báís
baras hukúmat kí.
4 Us ke tís beṭe the, jo tís
gadhon̲ par chaṛhá karte the[b], b Qáz. 5. 10. aur 12. 14.
aur un ke tís shahr the, jin ke
nám áj ke din tak Yáir-bastíán̲
hain̲[c], Jili'ád kí zamín men̲. c Ist. 3. 14. Gin. 31. 41.
5 Aur Yáir mar gayá, aur
Qamún men̲ gaṛá húá.
6 ¶ Tab baní Isráel KHUDA'- 1161 ke qaríb.
WAND ke huzúr phir gunáh karne
lage[d], aur unhon̲ ne Ba'alím[e], aur d Qáz. 2. 11. aur 3. 7. aur 4. 1. aur 6. 1. aur 13. 1.
'Istárát, aur Arám ke buton̲[f],
aur Saidá[g] ke buton̲, aur Moáb
ke buton̲, aur baní 'Ammún ke e Qáz. 2. 13.
buton̲, aur Filistíon̲ ke buton̲ kí f Qáz. 2. 12. g 1 Sal. 11. 33. Zab. 106. 36.
parastish kí, aur KHUDA'WAND ko
chhoṛ diyá, aur us kí bandagí na
kí.
7 Tab KHUDA'WAND ká qahr 1161 ke qaríb.
Isráel par bhaṛká, aur us ne
unhen̲ Filistíon̲ aur baní 'Ammún
ke háthon̲ men̲ bech ḍálá[h]. h Qáz. 2. 14. 1 Sam. 12. 9.
8 Aur unhon̲ ne us sál se leke
sáre baní Isráel ko, jo Yardan ke
pár 'Ammúníon̲ kí zamín men̲ aur
Jili'ád men̲ the, aṭhárah baras tak
bashiddat dukh diyá, aur niháyat
tang pakṛá.
9 Aur baní 'Ammún ne Yardan
pár hoke Yahúdáh aur Binyamín
aur Ifráím ke khándán se jang kí,
yahán̲ tak ki baní Isráel bahut
tang áe.
10 ¶ Tab baní Isráel ne KHU-
DA'WAND se faryád kí[i], aur kahá, i 1 Sam. 12. 10.
Ham ne terá gunáh kiyá, ki apne
Khudá ko chhoṛá, aur Ba'alím kí
parastish kí.
11 KHUDA'WAND ne baní Isráel
ko farmáyá, Kyá aisá nahín̲, ki
main̲ ne tumhen̲ Misríon̲ ke[k], aur k Khur. 14. 30.
Amúríon̲ ke[l], aur baní 'Ammún l Gin. 21. 21, 24, 25.
ke[m], aur Filistíon̲ ke háth se[n] m Qáz. 3. 12, 13.
naját dí? n Qáz. 3. 31.
12 Aur Saidáníon̲[o], aur 'Amálí- o Qáz. 5. 19.
qíon̲[p], aur Kan'áníon̲ ne bhí tum p Qáz. 6. 3.
ko tang kiyá[q] aur tum mujh pás q Zab. 106. 42, 43.
faryád láe, so main̲ ne tumhen̲ un
ke háthon̲ se bhí chhuṛáyá.
13 Báwujúd us sab ke tum ne
mujhe tark kiyá[r], aur ajnabí r Ist. 32. 15. Yar. 2. 13.
ma'búdon̲ kí parastish kí. So ab

Peshtar MASÍH se, 1161 ke qaríb.

[s] Ist. 32. 37, 38. 2 Sal. 3. 13. Yar. 2. 28.
[t] 1 Sam. 3. 18. 2 Sam. 15. 26.
[u] 2 Taw. 7. 14. aur 15. 8. Yar. 18. 7, 8.
[x] Zab. 106. 44, 45. Yas. 63. 9.
[y] Paid. 31. 49. Qáz. 11. 11, 29.
[z] Qáz. 11. 8, 11.
[a] 'Ibrán. 11. 32.
[b] Qáz. 6. 12. 2 Sal. 5. 1.
[c] Qáz. 9. 4. 1 Sam. 22. 2.

maiṉ tumheṉ naját nahíṉ dene ká.

14 Tum jáo, aur un ma'búdoṉ se, jinheṉ tum ne intik͟háb kiyá hai[s], faryád karo; ki we hí tumháre dukhoṉ ke waqt tumháre kám áweṉ.

15 ¶ Phir baní Isráel ne Ḳhudáwand se kahá, ki Ham ne to gunáh kiyá: so tú us sab ke muwáfiq, jo tere nazdík achchhá hai, kar[t]; faqat isí waqt hameṉ naját díjiye.

16 Aur unhoṉ ne ajnabí ma'búdoṉ ko apne darmiyán se dúr kiyá[u] aur Ḳhudáwand kí bandagí karne lage; tab us ká jí Isráel kí pareshání se malúl húá[x].

17 Us waqt baní 'Ammún jam'a húe, aur Jili'ád meṉ khaima khaṛá kiyá, aur baní Isráel bhí faráham húe, aur Misfáh meṉ[y] k͟haimazan húe.

18 Tab Jili'ád ke amíroṉ aur logoṉ ne ápas meṉ kahá, Wuh kaun shak͟hs hai, jo pahle baní 'Ammún se qitál shurú' kare? ki wuhí Jili'ád ke báshindoṉ ká ra,ís hogá[z].

XI BÁB.

1 *Jili'ádí aur Iftáh ápas meṉ 'ahd bándhte, ki wuh un ká sardár ho.* 12 *Sulh ká 'ahd jo us ke aur Baní 'Ammún ke darmiyán húá bátil kiyá játá.* 29 *Iftáh kí mannat.* 32 *'Ammúníoṉ par fath pátá.* 34 *Apní mannat ke mutábiq apní beṭí ke haqq meṉ 'amal kartá.*

AUR Jili'ád meṉ Iftáh nám[a] ek shak͟hs baṛá bahádur thá[b]; yih ek qahba ke peṭ se paidá húá thá, aur us ká báp Jili'ád thá.

2 Aur Jili'ád kí jorú bhí beṭe janí, aur us 'aurat ke beṭe jab baṛe húe, to unhoṉ ne Iftáh ko k͟hárij kar diyá, aur use kahá, ki Hamáre báp ke gharáne meṉ terá hissa nahíṉ, is liye ki tú ajnabí 'aurat ke peṭ se hai.

3 Tab Iftáh apne bháíoṉ ke pás se bhágá, aur Túb kí zamín meṉ já rahá: aur us ke pás bahut se bekár log[c] jam'a húe, aur we us ke sáth ámad o raft karte the.

4 ¶ Aur ek muddat ke ba'd baní 'Ammún baní Isráel se laṛe.

5 Aur aisá húá, ki jab baní 'Ammún baní Isráel se laṛne lage, to Jili'ádí buzurg nikle, ki Iftáh ko Túb kí zamín se le áweṉ:

6 So unhoṉ ne Iftáh ko kahá, ki Á, aur hamárá ra,ís ho, táki ham baní 'Ammún se laṛeṉ.

7 Iftáh ne Jili'ádí buzurgoṉ se kahá, Kyá tum ne mujh se 'adáwat nahíṉ kí, aur mujhe mere báp ke ghar se nikál nahíṉ diyá[d]? So ab jo tum tangí meṉ paṛe, to mujh pás kyúṉ áe?

8 Jili'ádí buzurgoṉ ne Iftáh ko kahá, Ab ham is liye tere pás phir áe[e], ki tú hamárá sáth dewe, aur baní 'Ammún se jang kare, aur hamárá aur Jili'ád ke sáre báshindoṉ ká ra,ís ho[f].

9 Iftáh ne Jili'ádí buzurgoṉ se kahá ki Agar tum mujhe phir le chale ho, ki baní 'Ammún se laṛúṉ, aur agar Ḳhudáwand un ko mere háth meṉ giriftár karwá de, to maiṉ tumhárá ra,ís hoúṉgá?

10 Jili'ádí buzurgoṉ ne Iftáh ko jawáb diyá ki Ḳhudáwand hamáre darmiyán gawáh hai[g]: jaisá tú ne kahá, ham waisáhí kareṉge.

11 Tab Iftáh Jili'ádí buzurgoṉ ke sáth rawána húá, aur logoṉ ne use apná ra,ís[h] aur qází kiyá: aur Iftáh ne Misfáh meṉ Ḳhudáwand ke áge apne sab matlab khole[i].

12 ¶ Aur Iftáh ne baní 'Ammún ke bádsháh pás elchí bheje aur kahá, Tujhe mujh se kyá hai, jo tú mujh par merí sarzamín meṉ laṛne ko chaṛh áyá hai?

13 Baní 'Ammún ke bádsháh ne Iftáh ke elchíoṉ ko kahá, Is liye ki jab baní Isráel Misr se chaṛhe the, to unhoṉ ne merá mulk Arnún se leke Yabúq tak[k] aur Yardan tak le liyá thá[l]. So ab tú wuh sarzamín salámatí meṉ mujhe pher de.

14 Iftáh ne un elchíoṉ ko baní 'Ammún ke bádsháh pás phir bhejá;

15 Aur use kahá, Iftáh yih kahtá hai, ki Isráel ne Moáb kí sarzamín aur baní 'Ammún ká mulk nahíṉ liyá[m];

16 Kyúṉki Isráelí jab Misr se chaṛhe, aur daryá e Qulzum kí taraf bayábán meṉ gae[n] aur Qádis meṉ áe[o]:

17 Tab Isráelíoṉ ne Adúm ke bádsháh ko payám bhejá, ki Ham ko apní sarhadd se guzarne de[p]: lekin Adúm ká bádsháh un ká shanawá na húá[q]. Aur isí tarah unhoṉ ne Moáb ke bádsháh ko

Peshtar MASÍH se, 1161 ke qaríb.

[d] Paid. 26. 27.
[e] Lúq. 17. 4.
[f] Qáz. 10. 18.
[g] Yar. 42. 5.
[h] 8 áyat.
[i] Qáz. 10. 17. aur 20. 1. 1 Sam. 10. 17. aur 11. 15.
1143 ke qaríb.
[k] Paid. 32. 22.
[l] Gin. 21. 24, 25, 26.
[m] Ist. 2. 9, 19.
[n] Gin. 14. 25. Ist. 1. 40. Yash. 5. 6.
[o] Gin. 13. 26. aur 20. 1. Ist. 1. 46.
[p] Gin. 20. 14.
[q] Gin. 20. 18, 21.

Peshtar MASÍH se, 1143 ke qaríb.

kahlá bhejá, aur us ne bhí na
máná: chunánchi Isráelí Qádis
men̠ ṭhahre rahe[r];
18 Tab we bayábán men̠ hoke
rawána húe, aur Adúm aur Moáb
ke mulkon̠ ke gird pherá kiyá[s],
aur Moáb kí sarzamín kí sharqí
samt se áe[t], aur Arnún kí us
taraf ko khaime khaṛe kíe[u]; par
Moáb kí sarhadd men̠ dákhil na
húe, is liye ki Moáb ká siwáná
Arnún hai.
19 Tab Isráelíon̠ ne Amúríon̠ ke
bádsháh Saihún ko, jis ká páetakht
Hasbún thá, elchíon̠ ke háth
payám bhejá[x], ki Ham ko rukhsat
díjiye, ki ham tumhárí sarzamín
se hoke apne maqám ko chale
jáen̠[y].
20 Par Saihún ne un ko apní
sarhadd se guzarne na diyá[z],
balki Saihún ne apne log jam'a
kíe, aur Yahas men̠ khaimazan
húá, aur Isráel se laṛá.
21 Aur KHUDÁWAND Isráel ke
Khudá ne Saihún ko, us ke sáre
lashkar samet, Isráel ke hawále
kiyá, aur unhon̠ ne unhen̠ qatl
kiyá[a]. So Isráelíon̠ ne us tarah
Amúríon̠ kí sárí zamín aur us
nawáh ke báshindon̠ par qábú
páyá.
22 Aur we Arnún se leke Yabúq
tak, aur dasht se Yardan tak,
Amúríon̠ kí sárí sarhaddon̠ par
qábiz húe[b].
23 So ab jo KHUDÁWAND Isráel
ke Khudá ne Amúríon̠ ko apne
bandon̠ Isráel ke áge se daf'a
kiyá, kyá tú use qábú men̠ karegá?
24 Jo terá Iláh Kamús[c] tujhe
mírás men̠ detá hai, kyá tú use
mírás men̠ nahín̠ letá? Pas, wuh
sab, jo KHUDÁWAND hamáre
Khudá ne ham ko mírás men̠ diyá
hai, ham use mírás men̠ rak-
henge[d].
25 Aur kyá tú Moáb ke bádsháh
Balaq se, jo Safúr ká beṭá thá[e],
kuchh bihtar hai? Kyá us ne
baní Isráel se jhagṛá kiyá, yá kyá
us ne un ká sámhná kiyá,
26 Jis waqt ki baní Isráel
Hasbún men̠, aur us ke shahron̠
men̠[f], aur 'Ará'ir aur us ke shahron̠
men̠[g], aur un ke sab shahron̠ men̠,
jo Arnún ke girdnawáh men̠ hain̠,
tín sau baras rahá kíe? us waqt
tum ne unhen̠ kyún̠ na chhuṛáyá?
27 Ġaraz, main̠ ne terí badí
nahín̠ kí, balki tú merí badkh-
wáhí kartá hai, ki mujh se laṛá
cháhtá hai. Pas, KHUDÁWAND hí,
jo munsif hai[h], baní Isráel aur
baní 'Ammún ke darmiyán áj ke
din insáf kare[i].
28 Lekin baní 'Ammún ke bád-
sháh ne un báton̠ ko, jo Iftáh ne
use kahlá bhejín̠, na suná.
29 ¶ Tab KHUDÁWAND kí rúh[k]
‖Iftáh par áí[k], aur wuh Jili'ád aur
Munassí se guzarke Misfáh ko,
jo Jili'ád men̠ hai, pahunchá, aur
Jili'ád ke Misfáh se baní 'Ammún
kí taraf 'ubúr kiyá.
30 Aur Iftáh ne KHUDÁWAND kí
nazr mání[l], aur kahá, ki Agar tú
baní 'Ammún ko mere háth men̠
kar de,
31 To aisá hogá, ki main̠ jab
baní 'Ammún se farágat karke
sálim phirún̠gá, to jo koí mere
ghar ke darwáze se pahle mere
istiqbál ko niklegá, wuh KHUDÁ-
WAND ká hogá[m], ‖aur main̠ us ko
chaṛháwá chaṛháún̠gá[n].
32 ¶ Tab Iftáh baní 'Ammún kí
taraf pár utrá, táki un se laṛáí
kare: aur KHUDÁWAND ne un ko
us ke háthon̠ men̠ kar diyá.
33 Aur us ne 'Ará'ir se leke
Minyat[o] ke madkhal tak, jo bís
shahr hain̠, aur ‖Abíl-Karamím
tak, niháyat baṛá qitál kiyá; us
tarah baní 'Ammún baní Isráel se
maglúb húe.
34 ¶ Aur jab Iftáh Misfáh ko[p]
apne ghar áyá, to kyá dekhtá hai?
ki us kí beṭí table bajátí aur
náchtí húí us ke istiqbál ke liye
niklí[q], aur wuh us kí iklautí thí;
us ke siwá us ke koí beṭí beṭá na
thá.
35 Jab us ne dekhá, to us ne
apne kapṛe pháṛe[r], aur bolá, Háe,
háe, merí beṭí; tú mujh ko bahut
udás kartí hai, aur baṛá dukh
detí hai; ki main̠ ne KHUDÁWAND
ko zubán dí hai[s], aur pher nahín̠
saktá[t].
36 Us ne us ko kahá, Ai mere
báp, agar tú ne KHUDÁWAND ko
zubán dí hai, to jo kuchh tere
munh se niklá, so mujh se kar[u];
is liye ki KHUDÁWAND ne tere
dushmanon̠ baní 'Ammún se terá
intiqám liyá[x].
37 Phir us ne apne báp ko kahá,
Mere liye itná kar, ki do mahíne
mujh ko chhoṛ de, táki kohistán

r Gin. 20. 1.
s Gin. 21. 4. Ist. 2. 1,—8.
t Gin. 21. 11.
u Gin. 21. 13. aur 22. 36.
x Gin. 21. 21. Ist. 2. 26.
y Gin. 21. 22. Ist. 2. 27.
z Gin. 21. 23. Ist. 2. 32.
a Gin. 21. 24, 25. Ist. 2. 33, 34.
b Ist. 2. 36.
c Gin. 21. 29. 1 Sal. 11. 7. Yar. 48. 7.
d Ist. 9. 4. 5. aur 18. 12. Yash. 3. 10.
e Gin. 22. 2. Dekho Yash. 24. 9.
f Gin. 21. 25.
g Ist. 2. 36.
h Paid. 18. 25.
i Paid. 16. 5. aur 31. 53. 1 Sam. 24. 12, 15.
k Qáz. 3. 10.
‖ Ma'lúm hotá hai ki Iftáh faqat un firqon̠ ká sardár húá, jo uttar púrab kí atráf men̠ rahte the.
l Paid. 28. 20. 1 Sam. 1. 11.
m Dekho Ahb. 27. 2, 3, wag. 1 Sam. 1. 11, 28. aur 2. 18.
‖ Yá, *yá main̠ us ko chaṛháún̠gá.*
n Zab. 66. 13. Dekho Ahb. 27. 11, 12.
o Hiz. 27. 17.
‖ Ya'ne, *Tákistánon̠ ká maidán.*
p Qáz. 10. 17. 11 áyat.
q Khur. 15. 20. 1 Sam. 18. 6. Zab. 68. 25. Yar. 31. 4.
r Paid. 37. 29, 34.
s Wá'iz 5. 2.
t Gin. 30. 2. Zab. 15. 4. Wá'iz 5. 4, 5.
u Gin. 30. 2.
x 2 Sam. 18. 19, 31.

Peshtar MASÍH se, 1143 ke qaríb.

men phirún, aur apní sáthwálíon
ko leke apne kúárpan par roún.
38 Wuh bolá, Já. Aur us ne
use do mahíne kí rukhsat dí.
Wuh apní sáthwálíon ko leke gaí,
aur kohistán men apne kúárpan
par roí.
39 Aur aisá húá, ki dúsre mahíne
ke ákhir wuh apne báp pás phir
áí, aur us ne us ke haqq men us
nazr ko, jo us ne mání thí, adá
kiyá[y]: so wuh kisí mard se ham-
bistar na húí. Chunánchi baní
Isráel men yih dastúr húá,
40 Ki sál ba sál Isráel kí betíán
játí hain, ki har baras men chár
din tak Iftáh Jili'ádí kí betí kí
‖ saná[z] karen.

[y] 31 áyat. 1 Sam. 1. 22, 24. aur 2. 18.
‖ Yá, *uske sáth guftogú karen.*
[z] Qáz. 5. 11.

XII BÁB.

1 *Ifráímí Iftáh ke sáth jhagrá karte, aur un men se bahut jo ki Shibulat ke na bol sakne se ma'lúm hogaye, Jili'ádíon se qatl húe.* 7 *Iftáh kí wafát.* 8 *Ba'd us ke Ibsán ne jis ke tís bete aur tís betíán húín,* 11 *phir ba'd us ke Ailún ne,* 13 *phir 'Abdún ne jis ke chálís bete aur tís pote the, Isráelíon par hukmrání kí.*

US waqt Ifráím ke log[a] jam'a
hoke shimál ko pár utre,
aur Iftáh se kahá, Tú jo baní
'Ammún se jang karne ko pár
utrá, to hamen tú ne talab kyún
na kiyá, ki ham tere sáth chalte?
So ab ham tere ghar ko tujh
samet jalá denge.
2 Iftáh ne unhen jawáb diyá, ki
Main aur mere log baní 'Ammún
se niháyat diqq the, aur jab main
ne tumhen buláyá, to tum ne un
ke háth se mujhe naját na dí.
3 Aur jab main ne yih dekhá, ki
tum mujhe makhlasí nahín diyá
cháhte, to main ne apní ján
hathelí par rakhí[b], aur pár utarke
baní 'Ammún ká sámhná kiyá;
aur KHUDÁWAND ne unhen mere
háth men kar diyá: so tum áj ke
din kis liye mujh se larne charhe?
4 Ba'd us ke Iftáh ne sáre
Jili'ádíon ko jam'a karke Ifráí-
míon se qitál kiyá, aur Jili'ádíon
ne Ifráímíon ko már liyá; kyúnki
we kahte the, ki Tum Ifráím se
bháge húe ho: Jili'ád[c] Ifráím ke
bích aur Munassí ke bích men
hai.
5 Aur Jili'ádíon ne ghát ko[d], jo
Ifráímíon kí guzargáh thí, rok
liyá. Aur aisá húá, ki jo Ifráímí
bhágá húá áyá, wuh bolá, ki Mu-
jhe pár jáne de. Aur Jili'ádíon
ne use kahá, ki Tú Ifráímí hai,
ki nahín? Wuh bolá, Nahín.
6 Tab unhon ne use kahá, Kah
to, ‖ Shibulat. Wuh bolá, Si-
bulat; is liye ki we sahíh na bol
sakte the. Tab unhon ne use
pakrá aur Yardan ke ghá ton par
zabh kiyá: chunánchi us waqt
wahán bayális hazár Ifráímí qatl
kíe gae.
7 Aur Iftáh ne chha baras tak
baní Isráel men hukúmat kí:
ba'd us ke mar gayá, aur Jili'ád kí
bastíon se ek bastí men gárá gayá.
8 ¶ Ba'd us ke ‖ Ibsán Baitla-
hamí baní Isráel ká hákim húá.
9 Us ke tís to bete the, aur tís
betíán: so tís betíán us ne báhar
byáh dín, aur báhar se apne be-
ton ke liye tís betíán le áyá. Wuh
sát baras tak Isráelíon ká hákim
rahá.
10 So Ibsán mar gayá, aur Bait-
laham men gará.
11 ¶ Us ke ba'd Zabulúní ‖ Ailún
Isráelíon ká hákim húá, aur us ne
das baras hukúmat kí.
12 Aur Zabulúní Ailún mar gayá,
aur Aiyalún men Zabulún kí za-
mín men madfún húá.
13 ¶ Us ke ba'd Hillel Fira'túní
ká betá ‖ 'Abdún hákim húá.
14 Us ke chálís bete the, aur tís
pote jo sattar gadhon par[e] charhá
karte the. Áth baras us ne Isráel
par hukúmat kí.
15 Aur Hillel Fira'túní ká betá
'Abdún mar gayá, aur 'Amálíq ke
kohistán men[f] sarzamín i Ifráím
men Fira'tún ke bích gárá gayá.

[a] Dekho Qáz. 8. 1.
[b] 1 Sam. 19. 5. aur 28. 21. Aiy. 13. 14. Zab. 119. 109.
[c] Dekho 1 Sam. 25. 10. Zab. 78. 9.
[d] Yash. 22. 11. Qáz. 3. 28. aur 7. 24.

Peshtar MASÍH se, 1143 ke qaríb.
‖ Is lafz kí ma'ní *dhárá yá bárh* hai Zab. 69. 2, 15. Yas. 27. 12.
1137 ke qaríb.
‖ Ma'lúm hotá hai ki wuh uttar púrab ke firqon ke darmiyán 'adálat kartá rahá.
1130 ke qaríb.
‖ Ibsán ká sá ikhtiyár usí mulk rakhtá thá.
‖ Uttar púrab ke firqon ke darmiyán 'adálat kartá rahá.
[e] Qáz. 5. 10. aur 10. 4.
1112 ke qaríb.
[f] Qáz. 3. 13, 27. aur 5. 14.

XIII BÁB.

1 *Isráelí Filistíon ke mahkúm hain.* 2 *Ek firishta Manúha kí jorú ko dikhái detá.* 8 *Wuhí firishta Manúha ko bhí dikhái detá.* 15 *Manúha kí qurbání, jis se firishte ká bhed khulgayá.* 24 *Samsún kí paidáish.*

PHIR baní Isráel ne KHUDÁ-
WAND ke áge badkárí kí[a]:
aur KHUDÁWAND ne ‖ unhen chálís
baras tak Filistíon ke háth men[b]
kar diyá.
2 ¶ Aur Dán ke gharáne men
Zur'ah ká[c] ek shakhs thá, jis ká
nám Manúha thá. Us kí jorú
bánjh thí, ki hámila na hotí thí.
3 Aur KHUDÁWAND ká firishta
us 'aurat ko dikhláí diyá[d], aur
use kahá, ki Dekh, tú bánjh hai,
aur hámila nahín hotí; par ab
hámila hogí, aur betá janegí.

1161 ke qaríb.
[a] Qáz. 2. 11. aur 3. 7. aur 4. 1. aur 6. 1. aur 10. 6.
‖ Ma'lúm hotá hai ki yih hál faqat ba'ze firqon ká thá.
[b] 1 Sam. 12. 9.
[c] Yash. 19. 41.
[d] Qáz. 6. 12. Lúq. 1. 11, 13, 28, 31.

4 So ḳhabardár, zínhár, mai yá
nashe kí koí chíz na tú piyá kar[e],
aur na kháyá kar, aur har ek
nápák chíz ke kháne se parhez
kar.
5 Kyúṉki dekh, tú hámila hogí
aur beṭá janegí; us ke sir par
kabhí ustura na phiregá[f]; is wáste
ki wuh laṛká shikam hí se Ḳhudá
ká nazír[g] hogá; aur wuh Isráelíoṉ
ko Filistíoṉ ke háth se naját dená
shurú' karegá[h].
6 ¶ Tab us 'aurat ne áke apne
shauhar se kahá, ki Ek mard i
Ḳhudá[i] mujh pás áyá; us kí súrat
Ḳhudá ke firishte kí tarah[k] bahut
ḍarání thí; so maiṉ ne us se
púchhá, ki Tú kaháṉ se hai?
aur us ne mujhe apná nám na
batáyá[l]:
7 Par us ne mujhe kahá, Dekh,
tú hámila hogí aur beṭá janegí.
So tú ab mai píná chhoṛ de; aur
koí nasha aur nápák chíz mat
khá; kyúṉki wuh laṛká peṭ hí
meṉ se, jis din tak mar jáegá,
Ḳhudá ká nazír hogá.
8 ¶ Tab Manúha ne Ḳhudá-
wand ke huzúr 'ájizí se du'á kí,
aur kahá, Ai Málik, aisá kar ki
wuh mard i Ḳhudá, jise tú ne
bhejá thá, ham pás phir áwe, aur
ham ko sikhláwe, ki us laṛke se,
jo paidá hone ko hai, ham kyá
kareṉ.
9 Aur Ḳhudá ne Manúha kí
áwáz suní, aur Ḳhudá ká firishta
us 'aurat pás, jis waqt wuh khet
meṉ thí, phir áyá; us waqt us ká
shauhar Manúha us pás na thá.
10 So wuh 'aurat dhar lapakí,
aur dauṛke apne ḳhasam ko ja-
táyá, aur use kahá, ki Dekh, wuhí
mard, jo agle din mujhe dikhái
diyá thá, phir dikhái diyá.
11 Tab Manúha uṭhke apní jorú
ke píchhe rawána húá, aur us
mard pás áyá, aur use kahá, Kyá
tú wuhí mard hai, jis ne is 'aurat
se báteṉ kíṉ? Us ne kahá, Maiṉ
wuhí húṉ.
12 Tab Manúha ne kahá, Agar
jaise tú ne farmáyá waisehí ho,
to wuh laṛká kaisá hogá? aur us
ká kám kyá hogá?
13 Ḳhudáwand ke firishte ne
Manúha se kahá, Abhí sab chízoṉ
se, jo maiṉ ne kahíṉ, yih 'aurat
parhez kare.
14 Wuh aisí koí chíz, jo ták se
paidá hotí hai, istia'mál na kare,
aur mai na píe[m], aur koí nasha
aur nápák chíz na kháwe; us sab
kí, jo maiṉ ne use kahá hai, mu-
háfazat kare.
15 ¶ Manúha ne Ḳhudáwand
ke firishte ko kahá, Hamáre kahe
se itná tawaqquf kíjiye, ki ham
áp ke liye ek bakrí ká bachcha
taiyár kareṉ[n].
16 Ḳhudáwand ke firishte ne
Manúha ko jawáb diyá, Agarchi
tú mujhe rok rakhe, taubhí maiṉ
terí roṭí nahíṉ kháne ká: par agar
tú chaṛháwá chaṛháyá cháhtá hai,
to tujhe lázim hai, ki Ḳhudáwand
ke liye chaṛháwe. Ki Manúha na
jántá thá, ki wuh Ḳhudá ká firishta
hai.
17 Phir Manúha ne Ḳhudáwand
ke firishte ko kahá, Apná nám
batá, táki jab terá kahá púrá ho,
to ham terá zikr i ḳhair kareṉ.
18 Ḳhudáwand ke firishte ne
use kahá, Tú kyúṉ merá nám
púchhtá hai[o]? merá nám 'Ajíb
hai[p].
19 Tab Manúha ne bakrí ká ek
bachcha aur hadya leke ek pat-
thar par Ḳhudáwand ke liye
unheṉ guzráná[q]: aur us ne 'ajáib
kám kíe, aur Manúha aur us kí
jorú donoṉ nigrán the.
20 Aur aisá húá, ki jab mazbah
par se ásmán kí taraf shu'ala
uṭhá, to Ḳhudáwand ká firishta
shu'ala ke darmiyán mazbah par
se ásmán ko chalá gayá. Aur
Manúha aur us kí jorú ne dekhá,
aur aundhe muṉh zamín par gire[r].
21 Aur Ḳhudáwand ká firishta
Manúha aur us kí jorú ko phir
dikhái na diyá. Tab Manúha ne
jáná, ki wuh Ḳhudáwand ká fi-
rishta thá[s].
22 Tab Manúha ne apní jorú se
kahá, ki Ham ab mar jáeṉge[t],
kyúṉki ham ne Ḳhudá ko dekhá!
23 Us kí jorú ne use kahá, Agar
Ḳhudáwand cháhtá, ki hameṉ
már ḍále, to chaṛháwá aur hadya
hamáre háthoṉ se qabúl na kartá,
na hameṉ yih sab kuchh dikhátá,
aur na hameṉ is waqt yih, jo us
ne hameṉ kahá, kahtá.
24 ¶ Aur wuh 'aurat beṭá janí,
aur us ká nám Samsún[u] rakhá.
Wuh laṛká baṛá húá, aur Ḳhudá-
wand ne use mubárak kiyá[x].
25 Aur Ḳhudáwand kí rúh ne

Peshtar MASÍH se, 1161 ke qaríb.

e 14 áyat. Gin. 6. 2, 3. Lúq. 1. 15.
f Gin. 6. 5. 1 Sam. 1. 11.
g Gin. 6. 2.
h Dekho 1 Sam. 7. 13. 2 Sam. 8. 1. 1 Taw. 18. 1.
i Ist. 33. 1. 1 Sam. 2. 27. aur 9. 6. 1 Sal. 17. 24.
k Mat. 28. 3. Lúq. 9. 29. A'am. 6. 15.
l 17, 18 áyateṉ.
m 4 áyat.
n Paid. 18. 5. Qáz. 6. 18.
o Paid. 32. 29.
p Yas. 9. 6.
q Qáz. 6. 19, 20.
r Ahb. 9. 24. 1 Taw. 21. 16. Hiz. 1. 28. Mat. 17. 6.
s Qáz. 6. 22.
t Paid. 32. 30. Ḳhur. 33. 20. Ist. 5. 26. Qáz. 6. 22.
u 'Ibrán. 11. 32.
x 1 Sam. 3. 19. Lúq. 1. 80. aur 2. 52.

Peshtar MASÍH se, 1161 ke qaríb.

‖'Ibrání men, *Mahánah-Dán.*
y Yash. 15. 33. Qáz. 18. 11.
z Qáz. 3. 10. 1 Sam. 11. 6. Mat. 4. 1.

‖Dán kí khaimagáh Sur'ah aur Istál ke darmiyán[y] use ubhárá[z].

XIV BAB.

1 Samsún árzú rakhtá, ki Filistí 'auraton men se use ek jorú mile. 5 Udhar ke játe waqt ráh hí men ek sher i babar ko márdáltá. 8 Phir wahán dúsre waqt jáne ke, us sher kí lásh men shahd pátá. 10 Samsún kí shádí ke aiyám men ziyáfat hotí. 12 Us kí jorú us kí pahelí ká mazmún batládetí. 19 Samsún tís Filistíon ko lútiá. 20 Us kí jorú dúsre se byáhí játí hai.

1141 ke qaríb.
a Paid. 38. 13. Yash. 15. 10.
b Paid. 34. 2.
c Paid. 21. 21. aur 34. 4.
d Paid. 24. 3, 4.
e Paid. 34. 14. Khur. 34. 16. Ist. 7. 3.
f Yash. 11. 20. 1 Sal. 12. 15. 2 Sal. 6. 33. 2 Taw. 10. 15. aur 22. 7. aur 25. 20.
g Qáz. 13. 1. Ist. 28. 48.
h Qáz. 3. 10. aur 13. 25. 1 Sam. 11. 6.

BA'D us ke Samsún Timnat men[a] utrá; aur Timnat men us ne Filistíon kí beṭíon men se ek 'aurat ko dekhá[b].
2 Aur us ne ghar men áke apne báp aur apní má se kahá, Main ne Filistíon kí beṭíon men se Timnat men ek 'aurat ko dekhá; so tum us se merá nikáh kar do[c].
3 Us ke má báp ne use kahá, Kyá tere bháíon kí beṭíon men[d] aur merí sárí qaum men koí 'aurat nahín, jo tú námakhtún Filistíon kí beṭí ko[e] jorú kiyá cháhtá hai? Samsún ne apne báp ko kahá, Isí ko mujhe le de; kyúnki wuh merí ánkhon men achchhí lagí.
4 Par us ke má báp na samjhe, ki yih KHUDA'WAND kí marzí se hai[f], ki qábú ḍhúnḍhtá hai, ki Filistíon se muqábil ho; ki us waqt Filistí baní Isráel par musallit the[g].
5 ¶ Ba'd us ke Samsún aur us ke má báp Timnat men utre, aur Timnat ke tákistán men baiṭhe, aur kyá dekhtá hai? ki ek jawán sher us ke sámhne á garjá.
6 Tab KHUDA'WAND kí rúh Samsún men áí[h], aur us ne use yún phárá jaise bakrí ke bachche ko phárte hain, báwujúde ki wuh ni-hatthá thá; aur wuh, jo us ne kiyá thá, apne má báp se na kahá.
7 Phir wuh gayá, aur us ne us 'aurat se báten kín, aur wuh Samsún kí nazar men achchhí lagí.
8 ¶ Aur ba'd ek muddat ke wuh us ko lene gayá, aur us jagah pahunchke kanáre gayá, táki us sher kí lásh ko dekhe; aur dekho, ki wahán sher kí lásh men shahd ká chhattá thá, aur shahd kí makkhíon ká hujúm thá.
9 Us ne use háth men le liyá, aur khátá húá chalá, aur apne má báp pás áyá, aur unhen bhí kuchh diyá; unhon ne kháyá; par us ne unhen na jatáyá, ki yih shahd sher kí lásh men se niklá.
10 ¶ Phir us ká báp us 'aurat ke pás gayá; wahán Samsún ne khāná kiyá; kyúnki jawánon ká yih dastúr thá.
11 Aur aisá húá, ki jab wahán ke logon ne use dekhá, to we tís jawán láe, ki us ke ham-majlis hon.
12 ¶ Samsún ne unhen kahá, ki Main tum se ek pahelí púchhtá hún[i]: so agar tum mihmání ke sát din men[k] use bújho, aur mujhe batláo, to main tís thán aur tís hí khil'at tum ko dúngá:
13 Aur agar tum na batá sako, to tum tís thán aur tís khil'at[l] mujh ko do. We bole, ki Apní pahelí bayán kar, táki ham use sunen.
14 Tab us ne kahá, Kháú men se khāná niklá, aur paurhe men se miṭhás. Aur we tín din tak us pahelí ko hall na kar sake.
15 Aur sátwen din unhon ne Samsún kí jorú se kahá, ki Hamáre liye apne shauhar ko phusláke[m] us se pahelí bújh le; nahín to ham tere báp ká gharbár tujh samet ág se jaláwenge[n]; tum ne ham ko isí liye buláyá hai, yá nahín, ki hamárá jo kuchh hai, so mírás le lo?
16 Tab Samsún kí jorú us ke áge roí, aur bolí, ki Tú mujh se dushmaní rakhtá hai, aur mujh se piyár nahín rakhtá[o]; tú ne merí qaum ke larkon se wuh pahelí púchhí, aur mujhe batlá na dí. Us ne use kahá, Main ne apne báp aur apní má ko bhí nahín batáí hai, so tujhe batlá dún?
17 So wuh us ke áge un kí mihmání ke sát din royá kí; aur sátwen din aisá húá, ki us ne use batá dí; kyúnki us ne use nipaṭ tang kiyá: so us ne apní qaum ke larkon se kah dí.
18 So us shahr ke basnewálon ne sátwen din súraj ke ḍúbne se pahle us se kahá, Shahd se míṭhá kyá hai, aur bágh se paurhá kaun? Tab us ne unhen kahá, Agar tum merí bachhiyá ko hal tale na jotte, to merí pahelí kabhú na bújhte.
19 ¶ Phir KHUDA'WAND kí rúh us men áí[p], aur wuh Asqalún ko

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.
i 1 Sal. 10. 1. Hiz. 17. 2. Lúq. 14. 7.
k Paid. 29. 27.
l Paid. 45. 22. 2 Sal. 5. 22.
m Qáz. 16. 5.
n Qáz. 15. 6.
o Qáz. 16. 15.
p Qáz. 3. 10. aur 13. 25.

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

utar gayá; waháṉ us ne un ke tís ádmí máre, aur un ko lúṭke un ke kapṛe pahelí bújhnewáloṉ ko díe. So us ká gussa bhaṛká, aur wuh apne má báp ke ghar uṭhke chalá gayá.

20 Aur Samsún kí jorú, us ke ek ham-majlis kí, jise wuh dost rakhtá thá[q], hogaí[r].

q Yúh. 3. 29. r Qáz. 15. 2.

XV BÁB.

1 Samsún apní jorú ke pás jáne nahíṉ pátá. 3 Shagál o mash'al leke Filistíoṉ ke khetoṉ meṉ ág lagádetá. 6 Filistí Samsún kí jorú ko aur us ke sasur ko ág se jaládete. 7 Samsún un meṉ ghuske baṛí ḳhúnrezí kartá. 9 Baní Yahúdáh us ko bándhte aur Filistíoṉ ke háthoṉ meṉ hawála karte. 14 Gadhe ke jabṛe se un meṉ se bahutoṉ ko márḍáltá. 18 Ḳhudá 'Ain i Qárí ká chashma us ke liye Lahí meṉ maujúd kartá.

1140 ke qaríb.

BA'D ek muddat ke gehúṉ káṭne ke mausim meṉ aisá húá, ki Samsún ek bakrí ká bachcha leke apní jorú ke yaháṉ gayá, aur us ne kahá, Maiṉ apní jorú pás koṭhrí meṉ jáúṉgá. Us ke báp ne use jáne na diyá.

2 Aur us ke báp ne kahá, Mujh ko yaqín thá, ki tú us se bezár húá[a]; is liye maiṉ ne use tere ham-majlis ko de ḍálá; kyá us kí chhoṭí bahin us se kahíṉ ḳhúbsúrat nahíṉ hai? so mihrbání karke us ke 'iwaz use líjiye.

a Qáz. 14. 20.

3 ¶ Samsún ne un se kahá, Ab jo maiṉ Filistíoṉ se kuchh karúṉ, to maiṉ pák húṉ; maiṉ un se buráí karúṉgá.

4 Aur Samsún ne jáke tín sau shagál pakṛe, aur do do karke dum se dum bándhí, aur har do dumoṉ ke bích mash'aleṉ bándhíṉ.

5 Aur mash'aloṉ ko roshan karke shagál Filistíoṉ ke khaṛe khetoṉ meṉ chhoṛ díe, aur púlioṉ se leke taiyár khetoṉ tak, angúrí bágoṉ aur zaitún kí báríoṉ samet, jalá diyá.

6 ¶ Tab Filistíoṉ ne kahá, Yih kis ne kiyá? We bole, Timnatí ke dámád Samsún ne, is liye ki us ne us kí jorú chhínke us ke ham-majlis ko dí. Tab Filistí chaṛh áe, aur us 'aurat ko aur us ke báp ko ág se jalá diyá[b].

b Qáz. 14. 15.

7 ¶ Samsún ne unheṉ kahá, Jo tum ne aisá kiyá, maiṉ tum se badlá lúṉgá, tab báz rahúṉgá.

8 Aur us ne un meṉ ghuske aisí ḳhúnrezí kí, ki we kúle aur ráneṉ ṭapṭapáte rahe; aur phir jáke Aitám kí paháṛí par rahá.

Peshtar MASÍH se, 1140 ke qaríb.

9 ¶ Tab Filistí chaṛhe, aur sarzamín i Yahúdáh ko ḳhaimagáh kiyá, aur us makán meṉ, jis ká nám Lahí hai[c], phail gae.

c 19 áyat.

10 Baní Yahúdáh ne un se kahá, Tum ham par kyúṉ chaṛh áe ho? We bole, Samsún ke bándhne ko, ki jaisá us ne ham se kiyá, ham us se kareṉ.

11 Tab baní Yahúdáh ke tín hazár jawán Aitám kí paháṛí kí chonṭí par gae, aur Samsún ko kahá, Kyá tú na jántá thá, ki Filistí ham par gálib haiṉ[d]? so yih tú ne ham se kyá kiyá? Us ne unheṉ kahá, Jaisá unhoṉ ne mujh se kiyá thá, maiṉ ne un se kiyá.

d Qáz. 14. 4.

12 Unhoṉ ne use kahá, Ab ham áe haiṉ, ki tujhe bándhke Filistíoṉ ke hawále kareṉ. Samsún ne unheṉ kahá, Mujh se qasam kháke iqrár karo, ki Ham tujh par hamla na kareṉge.

13 Unhoṉ ne use kahá, Nahíṉ; par ham terí ṭunḍíáṉ kaseṉge, aur un ke hawále kareṉge: par hargiz tujhe ján se na máreṉge. Phir unhoṉ ne use dohre rassoṉ se bándhá, aur paháṛí par se utár láe.

14 ¶ Jab Lahí meṉ pahunchá, to Filistí háṉ háṉ karke us par lapke: us waqt ḲHUDÁWAND kí rúh zor ke jalwe meṉ us par chaṛhí[e], aur we rasse, jin se us ke bázú bandhe the, aise ho gae jaise san, jo ág se jal jáe, aur us kí ṭunḍíáṉ, jo bandhí thíṉ, khul gaíṉ.

e Qáz. 3. 10. aur 14. 6.

15 Us waqt us ne ek gadhe ke jabṛe kí naí haḍḍí paṛí húí dekhí, aur háth baṛháke use liyá, aur us se us ne hazár máre[f].

f Ahb. 26. 8. Yash. 23. 10. Qáz. 3. 31.

16 Aur Samsún bolá, Ek gadhe ke jabṛe kí haḍḍí se to túdoṉ ke túda húe; maiṉ ne ek gadhe ke jabṛe kí haḍḍí se ek hazár mard beján kíe.

17 Aur aisá húá, ki jab wuh kah chuká, to us ne jabṛá apne háth se phenk diyá, aur us jagah ká nám ‖ Rámat-Lahí rakhá.

‖ Ya'ne, *Jabṛe kí haḍḍí ke uṭháne yá phenk dene kí jagah.*

18 ¶ Aur wuh nipaṭ piyásá húá: tab us ne ḲHUDÁWAND ko yád kiyá, aur kahá[g], Tú ne apne bande ke háth se aisí baṛí naját bakhshí: ab kyá maiṉ piyás se

g Zab. 3. 7.

Peshtar MASÍH se, 1140 ke qaríb.

marúṉ, aur námakhtúnoṉ ke háth
meṉ paṛúṉ?
19 KHUDÁWAND ne Lahí meṉ ek
gaṛhá khodá, aur waháṉ se pání
niklá, aur us ne use piyá, aur us
ke dam meṉ dam áyá, aur dobára
jiyá[h]; is liye us ne us jagah ká
nám ||'Ain i Qárí rakhá. Lahí
meṉ us ká nám áj tak yihí hai.
20 Aur wuh Filistíoṉ ke waqt
meṉ bís baras tak baní Isráel ká
|| qází rahá[i].

[h] Paid. 45. 27. Yas. 40. 29.
|| Ya'ne, *Chashma us ká jo chilláyá.* Zab. 34. 6.
|| Ma'lúm hotá hai ki us ne dakhan-pachchhim ke firqoṉ par bís baras hukmrání kí, jab tak we Filistíoṉ ke taht meṉ rahe.
[i] Qáz. 13. 1.

XVI BÁB.

1 *Samsún 'Azah se nikalke, shahr ke pháṭak ke palloṉ ko uṭhá lejátá.* 4 *Dalílah Filistíoṉ ke rúpiye páne kí ummaid se Samsún ko phuslátí;* 6 *Tín bár fareb kháke us kí koshisheṉ báṭil hotíṉ;* 15 *Ákhir i kár us par gálib átí.* 21 *Filistí Samsún ko pakaṛke us kí áṉkhoṉ ko phoṛ ḍálte.* 22 *Us kí táqat phir áte hí, Samsún zor se jhukáke ghar ko Filistíoṉ ke úpar girádetá, aur khud dab martá.*

1120 ke qaríb.

BA'D us ke Samsún 'Azah ko
gayá; waháṉ us ne ek fá-
hisha 'aurat dekhí: wuh us pás
andar gayá.
2 Aur 'Azah ke logoṉ ko khabar
húí, ki Samsún yaháṉ áyá hai.
Unhoṉ ne use gher liyá[a], aur sárí
rát shahr ke pháṭak par us kí
ghát meṉ lage rahe; par rát bhar
chup cháp rahe, ki jab subh hogí,
to ham use már leṉge.
3 Aur Samsún ádhí rát tak leṭá
rahá, aur ádhí rat ko uṭhke us ne
shahr ke darwáze ke paṭoṉ aur
bázúoṉ ko aṛange samet apne
kándhe par dharke us paháṛ kí
choṭí par, jo Habrún ke sámhne
hai, le gayá.
4 ¶ Aur ba'd ek muddat ke aisá
húá, ki wuh dasht i Súriq meṉ ek
'aurat ko, jis ká nám Dalílah thá,
cháhne lagá.
5 Aur Filistíoṉ ke qutb us 'aurat
pás chaṛh gae, aur use kahá, ki
Agar tú use dagá deke[b] daryáft
kar le, ki us kí yih shahzorí káhe
se hai, aur ham kyá kareṉ, jo us
par gálib howeṉ, táki ham use
bándheṉ aur use zer kareṉ, to
ham sab milke gyárah gyárah sau
rúpiye tujhe deṉge.
6 ¶ Tab Dalílah ne Samsún
ko kahá, Mihrbání karke mujhe
batlá, ki terí shahzorí káhe se
hai; tujhe kyúṉkar koí bándhe,
ki tujhe kamzor kare.
7 Samsún ne use kahá, ki Agar
we mujh ko táza sát tántoṉ se, jo
kabhí khushk na húí hoṉ, bán-

[a] 1 Sam. 23. 26. Zab. 118. 10, 11, 12. A'am. 9. 24.
[b] Qáz. 14. 15. Dekho Ams. 2. 16,—19. aur 5. 3,—11. aur 6. 24, 25, 26. aur 7. 21, 22, 23.

Peshtar MASÍH se, 1120 ke qaríb.

dheṉ, to maiṉ sust paṛúṉgá, aur
jaisá koí ádmí hai, waisá ho jáúṉgá.
8 Tab Filistíoṉ ke qutb táza sát
tánteṉ, jo khushk na húí thíṉ, us
'aurat pás láe, aur 'aurat ne use
un se bándhá.
9 Ghátwále us pás koṭhrí ke
andar the. 'Aurat ne use kahá,
ki Ai Samsún, Filistí tujh par
áe! Us ne un rassíoṉ ko san ke
tár ke mánind, jo ág ke nazdík
ho, toṛá. So daryáft na húá, ki
us kí qúwat káhe se hai.
10 Tab Dalílah ne Samsún ko
kahá, ki Tú ne mujh se ṭhaṭṭhá
kiyá, aur mujh se jhúṭh bolá:
mihrbání se mujhe batá de, ki tú
kyúṉkar bándhá jáwe.
11 Us ne use kahá, Agar we
mujhe naí rassíoṉ se, jo kabhí
kám meṉ na áí hoṉ, kaske bánd-
heṉ, to merí qúwat mujh se játí
rahegí, aur kisí ádmí ke mánind
ho jáúṉgá.
12 Tab Dalílah ne use naí ras-
síoṉ se bándhá, aur bolí, ki Ai
Samsún, Filistí tujh par áe! Aur
ghátwále to koṭhrí meṉ us pás
baiṭh hí rahe the. So us ne apne
bázúoṉ se un ko táge ke mánind
toṛ ḍálá.
13 Phir Dalílah ne Samsún se
kahá, Ab ke bhí tú ne mujh se
ṭhaṭṭhá kiyá, aur mujh se jhúṭh
bolá: mujhe batá, tú káhe se bánd-
há jáegá? Us ne use kahá, Agar
tú merí sát laṭeṉ tání ke sáth
bine.
14 Tab us ne mekh se binke use
bándhá, aur ek sutún se jakṛá,
aur bolí, ki Ai Samsún, Filistí
áe! Wuh nínd se chauṉká, aur us
bunne kí mekh ko tání ke sáth
leke chalá gayá.
15 ¶ Tab 'aurat ne us se kahá,
Kyúṉkar tú kahtá hai, ki Maiṉ
tujhe cháhtá húṉ, háláṉki terá dil
bhí mujh se nahíṉ lagá[c]? Tú ne
yih tín martabe mujh se ṭhaṭṭhá
kiyá, aur mujhe nahíṉ batáyá, ki
terá zor káhe meṉ hai.
16 Ákhir ko jab us ne use roz
roz bátoṉ se tang kiyá, aur bahut
sí haṭ kí, ki us ká dam nák meṉ
áyá;
17 To us ne use apne dil kí ka-
hí[d], aur use batáyá, ki Mere sir
par ustura nahíṉ phirá, is liye ki
maiṉ apní má ke peṭ hí meṉ se
Khudá ká nazír húṉ[e]; so agar

[c] Qáz. 14. 16.
[d] Mík. 7. 5.
[e] Gin. 6. 5. Qáz. 13. 5.

Peshtar MASÍH se, 1120 ke qaríb.

merá sir múṉḍá jáwe, to merá zor
mujh se játá rahegá, aur maiṉ
ná-qúwat ho jáúṉgá, aur jaise sab
ádmí hote haiṉ, waisá hí maiṉ
bhí ban jáúṉgá.
18 Tab Dalílah ne jáná, ki ab
us ne apne dil ká sab kholá; aur
Filistíoṉ ke qutboṉ ko kahlá
bhejá, ki Is bár phir áo, ki sab jo
kuchh us ke dil meṉ thá, us ne
mujh se záhir kiyá. So Filistíoṉ
ke qutb us pás áe, aur naqdí apne
háth meṉ láe.
19 'Aurat ne use apne ghuṭnoṉ
[f] Ams. 7. 26, 27. par sulá rakhá[f]; aur ádmí buláke
sát laṭeṉ, jo us ke sir par thíṉ,
muṉḍwá ḍáliṉ; aur use satáne
lagí, aur us ká zor játá rahá.
20 Aur wuh bolí, Ai Samsún,
Filistí tere pás haiṉ! Wuh nínd
se jágá: aur us ne kahá, ki
Maiṉ áge kí tarah báhar jáúṉgá,
aur apne taíṉ zor se hiláúṉgá.
Par wuh na jántá thá, ki KHU-
[g] Gin. 14. 9, 42, 43. Yash. 7. 12. 1 Sam. 16. 14. aur 18. 12. aur 28. 15, 16. 2 Taw. 15. 2. DÁWAND us pás se chalá gayá[g].
21 ¶ Tab Filistíoṉ ne use pakṛá,
aur us kí áṉkheṉ phoṛ ḍáliṉ, aur
use 'Azah meṉ utár láe, aur pítal
kí zanjíroṉ se jakṛá; aur wuh
qaidḳháne meṉ paṛá chakkí pístá
thá.
22 Ġaraz, ba'd us ke ki us ká
sir muṉḍáyá gayá, us ke bál phir
jamne lage.
23 Aur Filistíoṉ ke qutb fará-
ham húe, táki apne iláh Dajún ke
liye baṛí qurbání guzráneṉ, aur
ḳhushí kareṉ; kyúṉki unhoṉ ne
kahá, ki Hamáre ḳhudá ne ha-
máre dushman Samsún ko hamáre
qábú meṉ kar diyá.
24 Aur jab logoṉ kí nigáh us
par paṛí, to unhoṉ ne apne ḳhudá
[h] Dán. 5. 4. kí sitáish kí[h], aur bole, Hamáre
ḳhudá ne hamáre dushman ko, jis
ne hamárá mulk ujáṛ kar diyá,
aur hamáre bahut se log halák
kíe, hamáre qábú meṉ kar diyá.
[i] Qáz. 9. 27. 25 Aur jab we ḳhushwaqt húe[i],
to aisá húá, ki unhoṉ ne kahá,
Samsún ko buláo, ki hamáre áge
tamasḳhur kare. So unhoṉ ne
use qaidḳháne se bulwáyá, aur
wuh un ke áge tamasḳhur karne
lagá; aur unhoṉ ne use do sutún
ke bích meṉ khaṛá kiyá thá.
26 Tab Samsún ne us launḍe ko,
jo us ke háth pakṛe húá thá,
kahá, Mujhe chhoṛ, táki maiṉ un
sutúnoṉ ko, jin par yih ghar khaṛá
hai, chhúúṉ, táki un par takya
karúṉ.
27 Aur yih ghar jo thá, mardoṉ
aur 'auratoṉ se bhará húá thá,
aur Filistíoṉ ke sáre qutb wahíṉ
the; qaríb tín hazár zan o mard
ke chhat par the, jo Samsún ke
tamasḳhur dekh rahe the.
28 Tab Samsún ne KHUDÁWAND
ko pukárá, aur kahá, ki Ai Málik
KHUDÁWAND, mihrbání karke
mujhe yád kar[k], ai Ḳhudá, aur [k] Yar. 15. 15.
ek bár mujhe zor baḳhshiye, táki
maiṉ ek-bárgí Filistíoṉ se apní
donoṉ áṉkhoṉ ká badlá lúṉ.
29 Aur Samsún ne donoṉ sutú-
noṉ ko, jin par ghar qáim thá, ek
ko dahne háth se aur dúsre ko
báeṉ se pakṛá.
30 Aur bolá, Mujhe Filistíoṉ ke
sáth marná qabúl hai! So apne
sáre zor se jhukáyá, aur wuh
ghar un qutboṉ aur un sab logoṉ
par, jo us meṉ the, gir paṛá; so
we log, jinheṉ us ne apne sáth
márá, un se, jinheṉ us ne jíte jí
qatl kiyá thá, kahíṉ ziyáda the.
31 Tab us ke bháí, aur us ke
báp ke gharáne ke sab log áe,
aur use uṭháyá, aur use Sur'ah
aur Istál ke darmiyán[l] us ke báp [l] Qáz. 13. 25.
Manúha kí gor meṉ gáṛá. Wuh 1120 ke qaríb.
bís baras tak baní Isráel ká qází
thá.

XVII BÁB.

1 Us naqdí meṉ se, jise Míkáh ne pahle apní má se chorí kí thí, phir ba'd us ke wápas kí, us kí má but banwátí, 5 aur Míkáh un ke liye butḳhána o afúd wagaira banátá. 7 Ek Láwí ko naukar rakhtá ki us ká káhin ho.

US waqt Ifráím ke paháṛ meṉ 1406
ek shaḳhs thá, jis ká nám ke qaríb.
Míkáh thá.
2 Us ne apní má se kahá, We
gyárah sau rúpiye, jo tujh se líe
gae the, jin kí bábat tú ne qasam
kháí, aur mujh se bhí zikr kiyá,
dekh, we rúpiye mere pás haiṉ:
maiṉ ne unheṉ rakh chhoṛá hai.
Us kí má bolí, Beṭá, KHUDÁWAND
tujh ko barakat de[a]. [a] Paid. 14. 19. Rút 3. 10.
3 Aur us ne gyárah sau rúpiye
apní má ko pher díe. Tab us kí
má ne kahá, ki Maiṉ ne yih rúpá
KHUDÁWAND ke liye muqaddas
kiyá thá, ki apne háth se apne
beṭe ko dúṉ, ki wuh ek but ta-
ráshá húá aur ek ḍhálá húá ban-
wáe[b]; so ab maiṉ tujhe phir detí [b] Dekho Ḳhur. 20. 4, 23. Ahb. 19. 4.
húṉ.
4 Par us ne we rúpiye apní má

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

ko pher díe. Us kí má ne do sau rúpiye leke zargar ko díe[c]; us ne ek tarāshá húá aur ek ḍhálá húá but banáyá; so we donoṉ Míkáh ke ghar meṉ the.

5 Aur us mard Míkáh ne apne liye ek butḵhána banáyá thá, aur ek afúd[d] aur Tiráfím ko[e] taiyár kiyá thá, aur apne beṭoṉ meṉ se ek ko ‖muqaddas kiyá thá; so wuh us ke liye káhin húá.

6 Us waqt Isráel meṉ koí bádsháh na thá[f], aur har ek shaḵhs, jo use achchhá lagtá thá, kartá thá[g].

7 ¶ Aur Yahúdáh ke gharáne ke Bait-laham i Yahúdáh[h] meṉ, ek jawán thá, jo Láwí thá, jis ne waháṉ sukúnat iḵhtiyár kí thí.

8 Yih shaḵhs Yahúdáh ke shahr Baitlaham se niklá, ki aur kahíṉ, jaháṉ muyassar ho, já rahe; so wuh chalte chalte kohistán i Ifráím ke darmiyán Míkáh ke ghar pahunchá.

9 Míkáh ne use kahá, Tú kaháṉ se áyá hai? Us ne use kahá, Maiṉ Baitlaham i Yahúdáh ká ek Láwí húṉ, aur játá húṉ, ki aur kahíṉ, jaháṉ muyassar ho, waháṉ rahúṉ.

10 Míkáh ne use kahá, Mere sáth rah, aur merá báp[i] o káhin ho[k]; maiṉ tujhe das rúpiye sáliyána, aur ek joṛá kapṛá aur kháná dúṉgá. So Láwí áyá.

11 Aur yih Láwí us mard ke sáth rahne par rází húá, aur yih jawán us ke ek beṭe ke mánind thá.

12 Aur Míkáh ne us Láwí ko muqaddas ṭhahráyá[l], aur wuh jawán us ká káhin baná[m], aur Míkáh ke ghar meṉ rahne lagá.

13 Tab Míkáh ne kahá, Maiṉ jántá húṉ, ki ḴHUDÁWAND mujh se nekí kiyá cháhtá hai, ki ek Láwí merá káhin húá.

c Yas. 46. 6.
d Qáz. 8. 27.
e Paid. 31. 19, 30. Hús. 3. 4.
‖ 'Ibrání meṉ, *Us ke háth ko bhar diyá thá*, Ḵhur. 29. 9.
f Qáz. 18. 1. aur 19. 1. aur 21. 25. Ist. 33. 5.
g Ist. 12. 8.
h Dekho Yash. 19. 15. Qáz. 19. 1. Rút 1. 1, 2. Mík. 5. 2. Mat. 2. 1, 5, 6.
i Paid. 45. 8. Aiy. 29. 16.
k Qáz. 18. 19.
l 5 áyat.
m Qáz. 18. 30.

XVIII BÁB.

1 *Baní Dán pánch ashḵhás ko bhejte ki kisí milkiyat ko un ke liye ḍhúṉḍheṉ.* 3 *Míkáh ke ghar meṉ pahunchke we Yúnatan se saláh lete, aur aisí ḵhabar páke, ki yih safar mubárak hogá, chustí se rawána hote.* 7 *Lais meṉ jásúsí karte, aur lauṭke safar ke anjám ká aisá bayán karte ki sab ko ummaid hotí.* 11 *Chha sau ádmí bheje játe ki nágahán us par hamla-áwar hoṉ.* 14 *Ráh meṉ Míkáh ke káhin aur asbáb i pújá ko churá lejáte.* 27 *Lais par qábiz hote, aur us ko Dán nám rakhte.* 30 *Butparastí járí karte, aur us meṉ shámil hoke, Yúnatan kahánat ko mírás ke taur par rakhtá.*

UN dinoṉ meṉ Isráel ká koí bádsháh na thá[a]; aur unhíṉ dinoṉ meṉ Dán ká firqa apne liye mírás ká tálib thá[b], ki páweṉ to waháṉ baseṉ; kyúṉki unhoṉ ne us din tak Isráel ke firqoṉ ke bích kámil mírás na páí thí.

2 So baní Dán ne apne gharáne meṉ se pánch bahádur mard apní sarhaddoṉ meṉ se Sur'ah aur Istál meṉ[c] bheje, táki zamín kí jásúsí kareṉ[d], aur us kí haqíqat daryáft kareṉ; unhoṉ ne unheṉ kahá, ki Jáo, aur zamín kí haqíqat daryáft karo. We jab kohistán i Ifráím meṉ Míkáh ke ghar meṉ[e] áe waháṉ shab-básh húe.

3 To unhoṉ ne Míkáh ke ghar meṉ us Láwí jawán kí áwáz pahcháṉí, aur udhar mutawajjih hoke use kahá, Tujh ko yaháṉ kaun láyá? tú yaháṉ kyá kartá hai, aur terá yaháṉ kyá kám?

4 Us ne unheṉ kahá, Míkáh ne mujh se yúṉ yúṉ sulúk kiyá, aur mujhe naukar rakhá[f], aur maiṉ us ká káhin baná.

5 Unhoṉ ne use kahá, ki mihrbání karke Ḵhudá se[g] mashwarat líjiye[h], ki ham jáneṉ, ki yih hamárá safar, jis meṉ ham bilfi'al haiṉ, hamáre liye mubárak hogá, yá nahíṉ.

6 Us káhin ne unheṉ kahá, Salámatí se jáo; ki yih tumhárá safar, jis meṉ tum játe ho, ḴHUDÁWAND ko pasand hai[i].

7 ¶ So we pánchoṉ shaḵhs chal nikle, aur Lais meṉ[k] áe. Unhoṉ ne waháṉ ke logoṉ ko dekhá, ki beḵhauf Saidánioṉ ke taur par amn o chain se rahte haiṉ[l], aur waháṉ koí hákim na thá, jo un ko kisí bát meṉ zalíl kartá; we Saidánioṉ se bahut dúr the, aur kisí se kuchh sarokár na rakhte the.

8 So we apne bháíoṉ pás Sur'ah aur Istál meṉ[m] phir áe. Aur un ke bháíoṉ ne púchhá, Tumhárá kyá hál hai?

9 We bole, Uṭho, ham un par chaṛh jáeṉ[n]; ki ham ne jo sarzamín dekhí, so bahut ḵhúb hai: pas, tum kyúṉ dirang karte ho? Ab chalne meṉ kahálat na karo; chal niklo, aur us zamín par qábiz ho.

10 Tum agar chaloge, to ek

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

1406 ke qaríb.

a Qáz. 17. 6. aur 21. 25.
b Yash. 19. 47.
c Qáz. 13. 25.
d Gin. 13. 17. Yash. 2. 1.
e Qáz. 17. 1.
f Qáz. 17. 10.
g Dekho Qáz. 17. 5. aur 14 áyat.
h 1 Sal. 22. 5. Yas. 30. 1. Hús. 4. 12.
i 1 Sal. 22. 6.
k Yash. 19. 47, *Lasim* kahláyá.
l 27, 28 áyateṉ.
m 2 áyat.
n Gin. 13. 30. Yash. 2. 23, 24.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

bholí qaum men̲[o], aur ek mulk i
wasí' men̲ dák̲h̲il hoge: ki K̲h̲udá
ne use tumháre qabze men̲ kar
diyá hai; wuh ek mulk hai, jis
men̲ dunyá kí sárí ni'amaten̲
maujúd hain̲[p].
11 ¶ Tab baní Dán men̲ se
Sur'ah aur Istál ke chha sau
mard musallah wahán̲ se rawána
húe.
12 We chaṛhe, aur unhon̲ ne
áke sarzamín i Yahúdáh men̲
Qaryat-Ya'arím ko[q] k̲h̲aimagáh
kiyá; is liye we áj ke din tak us
jagah ko Mahánah-Dán[r] kahte
hain̲, aur yih Qaryat-Ya'arím kí
pusht par hai.
13 Aur wahán̲ se guzarke ko-
histán i Ifráím men̲ pahunche,
aur Míkáh ke ghar men̲ áe[s].
14 ¶ Tab un pánch mardon̲ ne,
jo Lais men̲ jásúsí ke liye gae
the, apne bháíon̲ se k̲h̲itáb kiyá,
aur unhen̲ kahá, Tumhen̲ k̲h̲abar
hai, ki in gharon̲ men̲ ek afúd
aur Tiráfím aur tarásha húá but
hai, aur ek ḍhálá húá[t]? So ab
socho, ki tum kyá karoge.
15 Tab we udhar mutawajjih
húe, aur Míkáh ke ghar men̲ us
Láwí jawán ke makán men̲ dák̲h̲il
húe, aur us se k̲h̲air o 'áfiyat
púchhí[u].
16 So we chha sau baní Dán[x]
musallah bahádur jawán darwáze
par khaṛe rahe.
17 Aur un pánchon̲ ne, jo zamín
kí jásúsí ko nikle the[y], ghar ke
andar ghuske tarásha húá but,
aur afúd, aur Tiráfím, aur ḍhálá
húá but[z], sab kuchh le liyá. Us
waqt wuh káhin darwáze par
khaṛá thá, aur we chha sau jangí
mard, jo musallah the.
18 So unhon̲ ne Míkáh ke ghar
men̲ ghuske, tarásha húá but, aur
afúd, aur Tiráfím, aur ḍhálá húá
but uṭhá liyá. Tab káhin un
se bolá, Hín̲, tum yih kyá karte
ho?
19 Tab unhon̲ ne use kahá,
Chup rah: apná munh apne háth
se band kar[a], aur hamáre sáth
chal, aur hamárá báp aur káhin
ban[b]: tere liye ek shak̲h̲s ke
ghar ká káhin honá achchhá hai,
yá yih ki tú ek firqe, baní Isráel
ke ek gharáne ká, káhin ho?
20 Tab káhin ká dil bág bág ho
gayá, aur us ne afúd, aur Tiráfím,

o 7, 27 áyaten̲.
p Ist. 8. 9.
q Yash. 15. 60.
r Qáz. 13. 25.
s 2 áyat.
t Qáz. 17. 5.
u Paid. 43. 27. 1 Sam. 17. 22.
x 11 áyat.
y 2, 14 áyaten̲.
z Qáz. 17. 4, 5.
a Aiy. 21. 5. aur 29. 9. aur 40. 4. Ams. 30. 32. Mík. 7. 16.
b Qáz. 17. 10.

aur taráshe húe but ko uṭhá liyá,
aur logon̲ ke darmiyán dák̲h̲il húá.
21 Chunánchi we phire aur ra-
wána húe, aur laṛkon̲ aur ma-
wáshí aur bhárí bhárí asbáb ko
apne áge dhare húe chal nikle.
22 ¶ We Míkáh ke ghar se
thoṛí dúr gae the, ki Míkáh ke
ghar ke ás pás ke rahnewále
faráham húe, aur unhon̲ ne baní
Dán ko já hí liyá.
23 Aur unhon̲ ne baní Dán ko
jo lalkárá, to unhon̲ ne munh
pherá aur Míkáh se kahá, Tujhe
kyá hai, jo tú is amboh ke sáth
átá hai?
24 Wuh bolá, Tum mere ma'bú-
don̲ ko jinhen̲ main̲ ne banáyá
aur mere káhin ko leke chale
gae; ab merá kyá báqí rahá?
Aur tum kahte ho, ki Terá kyá
matlab hai?
25 Tab baní Dán ne use kahá,
ki Tú apní áwáz hamen̲ na suná;
aisá na ho ki ham men̲ se koí ádmí
‖ gairat ke máre tujh par hamla
karen̲: so tú apní aur apne gha-
ráne kí halákat ká sabab hogá.
26 Aur baní Dán ne apní ráh
lí; aur Míkáh dekhke, ki we ham
par zabar hain̲, munh phiráke
apne ghar ko lauṭá.
27 Aur we Míkáh kí banáí húí
chízen̲ us ke káhin samet líe
húe Lais ke bích un bhole gáfil
logon̲ men̲[c] dák̲h̲il húe, aur un
ko unhon̲ ne tah i teg kiyá, aur
shahr jalá diyá[d].
28 Un ká himáyatí koí na thá;
kyúnki yih maqám Saidá se dúr
thá[e], aur unhen̲ kisí se kám na
thá; yih qarya Bait-Rahúb[f] kí
wádí men̲ thá. Ba'd us ke unhon̲
ne nayá shahr banáyá, aur us
men̲ base.
29 Aur us shahr ká nám Dán[g]
rakhá[h], jo un ke báp Isráel ke
beṭe ká nám thá; lekin pahle us
shahr ká nám Lais thá.
30 ¶ Aur baní Dán ne wuh
tarásha húá putlá nasb kiyá, aur
Yúnatan bin Jairsún bin Munassí,
wuh aur us ke beṭe, us sarzamín
kí asírí ke din tak[i], baní Dán ke
káhin bane rahe.
31 Aur jab tak K̲h̲udá ká ghar
Sailá men̲ thá[k], Míkáh ká tarásha
húá but apne sáth rakhá.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

‖ 'Ibrání men̲, *karwe mizáj.* 2 Sam. 17. 8.
c 7, 10 áyaten̲. Ist. 33. 22.
d Yash. 19. 47.
e 7 áyat.
f Gin. 13. 21. 2 Sam. 10. 6.
g Paid. 14. 14. Qáz. 20. 1. 1 Sal. 12. 29, 30. aur 15. 20.
h Yash. 19. 47.
i Qáz. 13. 1. 1 Sam. 4. 2, 3, 10, 11. Zab. 78. 60, 61.
k Yash. 18. 1. Qáz. 19. 18. aur 21. 12.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

XIX BÁB.

1 Ek Láwí Baitlaham ko játá ki apní jorú ko le áwe. 16 Lauṭte hí, Jibi'ah meṉ áe, jaháṉ ek búṛhe ne un kí mihmání kí. 22 Jibi'ah ke log us mard kí sahelí ke sáth yaháṉ tak badfi'alí karte, ki wuh marjátí. 29 Us kí lásh ko bárah hissoṉ meṉ taqsím kartá, aur bárah firqoṉ ke pás bhejdetá.

1406 ke qaríb. UN dinoṉ meṉ baní Isráel ká
koí bádsháh na thá[a]; so [a] Qáz. 17. 6.
aisá húá, ki ek Láwí shak͟hs ne, aur 18. 1.
jo koh i Ifráím kí nawáhí meṉ aur 21. 25.
rahtá thá, Yahúdáh ke Baitlaham
se[b] ek 'aurat sahelí banáne ko [b] Qáz. 17. 7.
apne liye lí.
2 Us kí sahelí ziná karke us pás
se Yahúdáh ke Baitlaham meṉ
apne báp ke ghar já rahí, aur
chár mahíne kámil waháṉ thí.
3 Aur us ká k͟hasam uṭhá, aur
us ke píchhe rawána húá, ki use
manáe aur pher láe; aur us ke
sáth ek us ká chákar aur do
gadhe the. So wuh use apne báp
ke ghar meṉ le gaí; aur us
chhokrí ke báp ne jyúṉ use dekhá,
to us kí muláqát se k͟hush húá.
4 So us ke sasur, ya'ne us
'aurat ke báp ne use roká, aur
wuh us ke sáth tín din tak rahá;
aur unhoṉ ne kháyá piyá, aur
waháṉ shab-básh húe.
5 ¶ Chauthe din jyúṉ we sawere
uṭhe, to us ne cháhá ki rawána
ho. Tab chhokrí ke báp ne apne
dámád se kahá, Roṭí ke ek ṭukṛe
se apne dil ko sambhál[c], ba'd us [c] Paid. 18. 5.
ke chalá já.
6 So we donoṉ baiṭh gae, aur
milke kháyá piyá. Phir chhokrí
ke báp ne us shak͟hs ko kahá,
Razá se mere sáth shab-básh
hújiye, aur dil ko k͟hush rakhiye.
7 Phir jab wuh mard uṭhá, ki
rawána ho, tab us ká sasur us
se phir bajidd húá, aur wuh phir
waháṉ shab-básh húá.
8 Aur pánchweṉ din sawere uṭhá,
táki rawána howe. Phir chhokrí
ke báp ne use kahá, Maiṉ terí
minnat kartá húṉ, ki tú apne dil
ko sambhál. So unhoṉ ne din
ḍhalte tak tawaqquf kiyá, aur
donoṉ ne báham kháyá piyá.
9 Phir wuh shak͟hs, aur us kí
sahelí, aur us ká chákar sab uṭhe,
ki rawána hoṉ. Phir chhokrí ke
báp us ke sasur ne use kahá,
Dekh, maiṉ minnat kartá húṉ, ki
din shám ke qaríb hotá hai: maiṉ
minnat kartá húṉ, ki tum waháṉ
shab-básh ho. Dekh, din ḍhal
gayá hai: yaháṉ shab-básh ho,
yahíṉ rah já, ki terá dil k͟hush ho,
aur uṭhke subh sawere chalá já,
ki tú apne k͟haime kí taraf jáegá.
10 Par wuh shak͟hs shab-básh
hone par rází na húá: so uṭhá
aur rawána húá, aur Yabús ke
barábar, jis ká dúsrá nám Yarú-
salam hai[d], pahunchá; donoṉ [d] Yash. 18. 28.
gadhe zín kíe húe us ke sáth the,
aur us kí sahelí.
11 Jab we Yabús ke muttasil
pahuṉche, to din bahut ḍhalá thá.
Tab chákar ne apne sáhib se
kahá, Áiye, ham Yabúsíoṉ ke is
shahr meṉ[e] dák͟hil hoṉ, aur yahíṉ [e] Yash. 15. 8, 63.
shab-básh hoṉ. Qáz. 1. 21.
12 Us ke áqá ne use kahá, Ham 2 Sam. 5. 6.
begáne shahr meṉ, jo baní Isráel
ká nahíṉ, dák͟hil na howeṉge,
balki Jibi'ah kí samt[f] já raheṉge. [f] Yash. 18. 28.
13 Aur apne chákar se kahá, ki
Chal, makánoṉ meṉ se ek meṉ
jáweṉ, aur Jibi'ah meṉ yá Rámah[g] [g] Yash. 18. 25.
meṉ shab-básh howeṉ.
14 So we sair karte húe chale,
aur jab súraj ḍúbá, to we Jibi'ah
baní Binyamín ke shahr ke nazdík
the.
15 So we udhar phire, aur
Jibi'ah meṉ dák͟hil húe, ki waháṉ
shab-básh hoṉ. Aur we shahr kí
ráh meṉ utar paṛe, kyúṉki waháṉ
koí aisá na thá, jo unheṉ apne
ghar le játá[h], ki we waháṉ shab- [h] Mat. 25. 43.
básh hote. 'Ibrán. 13. 2.
16 ¶ Ittifáqan shám ke waqt ek
pír mard khet par se kám karke
waháṉ áyá[i]; wuh bhí koh i Ifráím [i] Zab. 104. 23.
ká thá jo Jibi'ah meṉ á basá thá,
aur us maqám ke báshinde Binya-
míní the.
17 Us ne joṉ ánkh uṭháí to
dekhá, ki ek musáfir shak͟hs shahr
ke raste par hai; so us pír mard
ne kahá, Tú kaháṉ ko játá hai,
aur kaháṉ se átá hai?
18 Us ne use kahá, ki Ham
Yahúdáh ke Baitlaham se koh i
Ifráím kí atráf ko játe haiṉ, jaháṉ
se áe the: ham Yahúdáh ke
Baitlaham ko gae the, aur ab
KHUDÁWAND ke ghar ko[k] játe [k] Yash. 18. 1.
haiṉ; yaháṉ koí aisá mard nahíṉ, Qáz. 18. 31. aur 20. 18.
jo hameṉ apne ghar le já rakhe. 1 Sam. 1. 3, 7.
19 Aur hamáre sáth hamáre
gadhoṉ ká dána chára bhí hai,
aur mere aur terí launḍí ke, aur
is jawán ke liye, jo merá chákar

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

hai, roṭí aur mai bhí hai; kisí chíz kí ihtiyáj nahín.
20 Us pír mard ne kahá, Terí salámatí ho[l]; jo kuchh terá kharch ho, sab mujh par rakh; par ráste men mat shab-básh ho[m].
21 Wuh use apne ghar le gayá[n], aur us ke gadhon ko chára diyá; unhon ne apne pánw dhoe[o], aur kháyá piyá.
22 ¶ Aur jab we khushwaqt húe, to dekho, ki us shahr ke logon ne[p], jo Baní Bali'ál the[q], us ghar ko gher liyá, aur darwáze ko píṭá, aur us búṛhe sáhib i kháne ko kahá, Us shakhs ko, jo tere ghar men áyá hai báhar lá, táki ham us ke sáth fi'al karen[r].
23 Wuh búṛhá sáhib i khána un pás báhar niklá[s], aur unhen kahá, Mere bháío, aisí badfi'alí mat kíjiye; ki yih shakhs mere ghar men áyá hai, so jahálat ká kám[t] mat kíjiye.
24 Dekho, apní kunwárí beṭí aur us kí sahelí ko main abhí báhar le átá hún[u]: áp unhen behurmat kíjiye[x], aur shauq se manmántá un se apná kám kíjiye; par is shakhs se aisí bewúqúfí na kíjiye.
25 Par we log us kí bát na mánte the. So us ne us kí sahelí ko pakṛá, aur un pás báhar le áyá. Unhon ne us se tamám rát badzátí karte karte subh kar dí, aur jab din chaṛhne lagá, to use chhoṛ gae.
26 Wuh 'aurat pau phaṭte húe áí, aur us mard ke ghar ke darwáze par, jahán us ká kháwind thá, gir paṛí, yahán tak ki roshní húí.
27 Aur us ká kháwind subh ko uṭhá, to us ne ghar ke darwáze khole, aur báhar niklá, ki rawána ho: aur dekho, wuh 'aurat ghar ke darwáze par paṛí thí; aur us ke háth ástáne par phaile húe the.
28 Us ne use kahá, Uṭh, á chale chalen; par kuchh jawáb na páyá[y]. Tab us shakhs ne use apne gadhe par dhar liyá, aur apne makán ko rawána húá.
29 ¶ Us ne ghar pahunchke chhurí lí, aur apní sahelí ko leke haḍḍíon samet us ke bárah ṭukṛe káṭe[z], aur baní Isráel kí sárí haddon men bhej díe.
30 Aur aisá húá, ki jis kisí ne yih dekhá, wuh bolá, ki Jis din se baní Isráel Misr se chaṛhe áj ke din tak aisá na dekhá, na suná thá; andesha karo, aur mashwarat karo, aur bolo[a].

l Paid. 43. 23. Qáz. 6. 23.
m Paid. 19. 2.
n Paid. 24. 32. aur 43. 24.
o Paid 18. 4. Yúh. 13. 5.
p Paid. 19. 4. Qáz. 20. 5. Hús. 9. 9. aur 10. 9.
q Ist. 13. 13.
r Paid. 19. 5. Rúm. 1. 26, 27.
s Paid. 19. 6, 7.
t 2 Sam. 13. 12.
u Paid. 19. 8.
x Paid. 34. 2. Ist. 21. 14.
y Qáz. 20. 5.
z Qáz. 20. 6. Dekho 1 Sam. 11. 7.
a Qáz. 20. 7. Ams. 13. 10.

XX BÁB.

1 Baní Isráel jam'a hote aur wuh Láwí sab ke sámhne us andher ká jo us par húá thá, bayán kartá. 8 Is par jamá'at hukm kartá. 12 Binyamíní buláye játe, par mánte nahín, balki laṛáí par musta'idd hojáte. 18 Do laṛáíon men Baní Isráel men se chális hazár qatl hote. 26 Ákhir ko we kamínwále biṭhláke sab Binyamínion ko, chha sau mard ko chhoṛ, márḍálte.

TAB sáre baní Isráel nikle[a], aur sab ke sab, Dán se leke Biarsab'a tak[b], aur zamín i Jili'ád tak, ek dil hoke KHUDÁWAND ke huzúr Misfáh men[c] jam'a húe.
2 Aur baní Isráel ke firqon ke sarguroh, jo Khudá ke logon ke majma' men házir húe, chár lákh jawán talwáren khínche húe[d] the.
3 Aur baní Binyamín ne suná, ki baní Isráel Misfáh men jam'a húe. Aur baní Isráel ne kahá, Bayán kar, ki yih fasád kyúnkar húá?
4 Maqtúl 'aurat ke Láwí shauhar ne jawáb diyá, aur bayán kiyá, ki Main apní sahelí samet Jibi'ah men[e], jo Binyamín ká qarya hai, utrá thá.
5 Wahán Jibi'ah ke log mujh par chaṛh áe, aur rát ko ghar ke girdágird merí ghát men baiṭhe[f], aur cháhá, ki mujhe már len; aur unhon ne merí sahelí ko aisá behurmat kiyá, ki wuh mar gaí[g].
6 So main ne apní sahelí ko leke ṭukṛe ṭukṛe kiyá, aur un ṭukṛon ko tumhárí sárí mamlukat men bhejá[h]; kyúnki baní Isráel men unhon ne buráí aur ahmaqí kí[i].
7 Dekho, tum sab baní Isráel ho; ab tum yahín apne liye bát aur mashwarat karo[k].
8 ¶ Tab sab ke sab bi-l-ittifáq uṭhe, aur bole, ki Ham men se koí apne khaime men na jáegá, aur ham men se koí apne ghar kí taraf rukh na karegá.
9 Ab wuh, jo ham Jibi'ah se qur'a ḍálke kiyá cháhte hain, yih hai:
10 Ki ham baní Isráel ke har firqe men se sau píchhe das, aur hazár píchhe sau, aur das hazár píchhe ek hazár mard lenge, táki logon ke liye galla lewen, aur

a Ist. 13. 12. Yash. 22. 12. Qáz. 21. 5. 1 Sam. 11. 7.
b Qáz. 18. 29. 1 Sam. 3. 20. 2 Sam. 3. 10. aur 24. 2.
c Qáz. 10. 17. aur 11. 11. 1 Sam. 7. 5. aur 10. 17.
d Qáz. 8. 10.
e Qáz. 19. 15.
f Qáz. 19. 22.
g Qáz. 19. 25, 26.
h Qáz. 19. 29.
i Yash. 7. 15.
k Qáz. 19. 30.

Peshtar Masíh se, 1406 ke qaríb.

táki jis waqt ki Binyamín ke Jibi'ah meṉ áweṉ, to us sárí ahmaqí kí tarah, jo unhoṉ ne Isráel meṉ kí, un se kareṉ.

11 So sáre baní Isráel jam'a húe, aur ek dil hoke us shahr par chaṛh áe.

12 ¶ Aur baní Isráel ke firqoṉ ne Binyamín ke sáre firqe meṉ log bheje, aur yúṉ kahá, ki Yih kyá sharárat hai, jo tumháre darmiyán húí[l].

13 Ab Baní Bali'ál ko[m], jo Jibi'ah meṉ haiṉ, hamáre hawále karo, ki ham unheṉ qatl kareṉ, aur baní Isráel meṉ se sharr ko meṭ ḍáleṉ[n]. Lekin baní Binyamín ne apne bháíoṉ baní Isráel ká kahá na máná:

14 Balki baní Binyamín shahroṉ meṉ se Jibi'ah meṉ jam'a húe, táki baní Isráel se qitál kareṉ.

15 Aur baní Binyamín, jo shahroṉ meṉ se us waqt jam'a húe, shumár meṉ chhabbís hazár shamsherzan jawán the, siwá un ke jo Jibi'ah ke báshinde the, aur we sát sau intiḳhábí jawán the.

16 Un sab logoṉ meṉ se sát sau jawán báeṉ-hathe the[o], jin meṉ har ek patthar se bál par be-ḳhatá nishán mártá thá.

17 Aur baní Isráel, jo Binyamín ke muqábil húe, chár lákh jangí shamsherzan jawán the.

18 ¶ We Ḳhudá ke ghar ko[p] chaṛh gae, aur Ḳhudá se mashwarat cháhí[q], aur kahá, ki Ham meṉ se kaun sá pahle Binyamín se jáke qitál kare? KHUDÁWAND ne farmáyá, Pahle Yahúdáh.

19 So baní Isráel subh sawere uṭhe, aur Jibi'ah ke barábar ḳhaima khaṛá kiyá.

20 Aur baní Isráel baní Binyamín se qitál karne lage, aur baní Isráel Jibi'ah meṉ un ke muqábil saff bándhke khaṛe húe.

21 Tab baní Binyamín ne Jibi'ah se nikalke[r] us din báís hazár baní Isráel ko qatl karke ḳhák meṉ milá diyá.

22 Par baní Isráel ne diláwarí kí, aur dúsre din usí maqám par, jaháṉ pahle din saff bándhí thí, phir saff bándhí.

23 Lekin baní Isráel chaṛhke shám tak KHUDÁWAND ke áge roe[s], aur KHUDÁWAND se saláh púchhí, ki Ham apne bháí Binyamín ke beṭoṉ se kyá qitál ke liye phir muqábil chaṛheṉ, yá nahíṉ? KHUDÁWAND ne farmáyá, Un ke muqábil chaṛho.

24 So baní Isráel dúsre din baní Binyamín ke muqábil áe.

25 Aur us dúsre din baní Binyamín ne Jibi'ah se nikalke[t] baní Isráel ke aṭhárah hazár ádmí márke zamín par ḍál díe; ye sab shamsherzan ádmí the.

26 ¶ Tab to sáre baní Isráel aur sáre log Ḳhudá ke ghar meṉ áe, aur roe[u], aur waháṉ KHUDÁWAND ke huzúr baiṭhe; aur us din sab ne shám tak roza rakhá, aur charháwe aur salámí KHUDÁWAND ke áge guzrání.

27 Aur KHUDÁWAND se chárajoí kí; kyúṉki Ḳhudá ke 'ahdnáme ká sandúq un dinoṉ meṉ wahíṉ thá[x].

28 Aur Hárún ke beṭe Ili'azar ká beṭá Fínihás[y] un dinoṉ meṉ us ke áge khaṛá rahtá thá[z]. Tab baní Isráel ne suwál kiyá, ki Ham apne bháí Binyamín se phir qitál kareṉ, yá dastbardár howeṉ? KHUDÁWAND ne farmáyá, Jáo, ki maiṉ kal un ko tumháre háth meṉ kar dúṉgá.

29 So baní Isráel ne Jibi'ah ke girdágird kamínwáloṉ ko biṭhláyá[a].

30 Aur baní Isráel tísre din baní Binyamín ke muqábil chaṛh gae, aur áge ke muwáfiq phir saff bándhí.

31 Aur baní Binyamín ne un ká sámhná kiyá, aur shahr par se márná shurú' kiyá, aur áge kí tarah doráhe meṉ, jis kí ek ráh Baitel ko játí thí aur dúsrí Jibi'ah ko, tís ádmí ke qaríb qatl kíe.

32 Aur baní Isráel ne kahá, ki We áge kí tarah ham se maglúb húe. Aur baní Isráel ne kahá, Áo bhágeṉ, aur unheṉ shahr se un ráhoṉ meṉ nikál láeṉ.

33 Tab sáre baní Isráel us maqám se uṭh khaṛe húe, aur us jagah, jis ká nám Ba'al-Tamar hai, saffeṉ bándhíṉ. Us waqt we Isráelí, jo kamín meṉ baiṭhe the, apne makánoṉ se Jibi'ah ke gároṉ se hamla karte húe nikle.

34 Aur das hazár jawán sáre Isráel meṉ intiḳhábí ek taraf se Jibi'ah par áe, aur saḳht qitál húá: par unhoṉ ne na jáná, ki un par balá názil hotí hai[b].

[l] Ist. 13. 14. Yash. 22. 13, 16.
[m] Ist. 13. 13. Qáz. 19. 22.
[n] Ist. 17. 12.
[o] Qáz. 3. 15. 1 Taw. 12. 2.
[p] 23, 26 áyateṉ.
[q] Gin. 27. 21. Qáz. 1. 1.
[r] Paid. 49. 27.
[s] 26, 27 áyateṉ.
[t] 21 áyat.
[u] 18 áyat.
[x] Yash. 18. 1. 1 Sam. 4. 3, 4.
[y] Yash. 24. 33.
[z] Ist. 10. 8. aur 18. 5.
[a] Yún Yash. 8. 4.
[b] Yash. 8. 14. Yas. 47. 11.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

35 Tab KHUDÁWAND ne baní
Binyamín ko baní Isráel ke áge
márá, aur baní Isráel ne us din
pachís hazár ek sau baní Binya-
mín qatl kíe; ye sab shamsherzan
mard the.
36 Aur baní Binyamín ne dekhá,
ki we maglúb húe. Aur baní
Isráel Binyamín ko nikál láe, is
liye ki we un kamínwálon ke
i'atimád par the[c], jinhen unhon
ne Jibi'ah ke ás pás bithǎyá thá.
37 Tab kamínwálon ne chálákí
kí[d], aur Jibi'ah par jhapte aur
phail gae, aur sáre shahr ko tah
i teg kiyá.
38 Baní Isráel men aur un ka-
mínwálon men yih nishán mu-
qarrar húá thá, ki shahr se shu'ale
nikalte húe aur dhuwán uthte
húe laráí par charhen.
39 Aur jab baní Isráel larne men
tarah dete gae, to baní Binyamín
ne un men ke qaríb tís ádmí ke
máre; kyúnki unhon ne kahá, ki
We áge kí tarah ham se dab
nikle.
40 Par jis waqt shu'ale dhuwen
ke sáth shahr se uthe, to baní
Binyamín ne pusht par nigáh kí[e],
aur dekhá, ki shahr se ásmán tak
shu'ale uthe.
41 Aur us waqt baní Isráel
phire: tab baní Binyamín gha-
bráe, ki unhon ne dekhá, ki balá
názil húí.
42 So unhon ne baní Isráel ke
sámhne se bhágke bayábán kí ráh
lí; par laráí un par á parí, aur
shahrwálon ne unhen bích men
faná kar diyá.
43 Yún unhon ne baní Binyamín
ko gherá aur shikár kiyá, aur
Jibi'ah ke muqábil mashriq kí
samt ásání se márá.
44 Aur athárah hazár baní Bin-
yamín gir gae: ye sab bahádur
mard the.
45 So we phire aur Rimmon[f] kí
pahárí kí taraf bayábán men bhág
gae, aur baní Isráel ne ragedte
ragedte pánch hazár aur máre,
aur Jid'úm tak unhen khúb ra-
gedá, aur do hazár aur máre.
46 So sab baní Binyamín, jo us
din gir gae, pachís hazár sham-
sherzan the; aur ye sab ke sab
bahádur the.
47 Par chha sau ádmí bayábán
kí taraf phirke bhág gae, aur
Rimmon men ghuse[g], aur chár
mahíne tak pahárí men rahe.
48 Tab baní Isráel phire, aur
har ek bastí men ghuske baní
Binyamín ko, aur haiwánát ko,
aur un sab ko jo un ke háth
charhe, qatl kiyá; aur jis shahr
men gae, use phúnk diyá.

XXI BÁB.

1 Baní Binyamín ká tabáh hál dekhke, báqí firqon ke log rote. 8 Jili'ád ke Yabís ko haram kar dete, par chár sau kunwáríán zinda chhorte ki Binyamínion kí jorúán hon. 16 Báqíon ko saláh dete, ki un larkíon men se jo Sailá men 'íd karne áwen, jitní darkár hon, pakarke lejáwen.

AUR baní Isráel ne Misfáh
men qasam kháí thí[a], ki
Ham men se koí apní betí ko
baní Binyamín men se kisí ko
jorú na kar degá.
2 Ba'd us ke ye log Khudá ke
ghar men áe[b], aur shám tak
waháṉ Khudá ke áge rahe, aur
chilláe, aur zár zár roe.
3 Aur bole, Ai KHUDÁWAND,
Isráel ke Khudá, baní Isráel par
yih kyá hádisa pará, ki baní
Isráel men se áj ke din ek sibt
kam ho gayá?
4 Aur subh ko dúsre din sawere
uthke un logon ne us jagah ek
mazbah biná kiyá, aur charháwá
aur salámí guzrání[c].
5 Aur baní Isráel ne kahá, ki
Jamá'at men baní Isráel ke sáre
sibton men se KHUDÁWAND ke
sáth kaun kaun nahín charhá?
kyúnki unhon ne sakht qasam
kháí thí, ki Wuh, jo KHUDÁWAND
ke huzúr Misfáh men házir na
hogá, qatl kiyá jáegá[d].
6 So baní Isráel apne bháí Bin-
yamín kí bábat pachhtáe aur bole,
ki Áj ke din baní Isráel ká ek
sibt kat gayá.
7 Aur we, jo báqí rahe hain,
ham unhen jorúán kahán se den?
ki ham ne to KHUDÁWAND kí
qasam kháí hai, ki Ham apní
betíán jorú karne ko un ko nahín
denge.
8 ¶ Tab unhon ne kahá, ki Baní
Isráel men se kaun sá sibt hai, jo
Misfáh men KHUDÁWAND ke hu-
zúr nahín charhá? Aur dekho,
ki Yabísíon men se[e], jo Jili'ád
men the, koí waháṉ házir na thá.
9 Kyúnki unhon ne logon ká
shumár kiyá, aur Jili'ád ke Yabí-
síon men se kisí ko na páyá.

Marginal references: [c] Yash. 8. 15. [d] Yash. 8. 19. [e] Yash. 8. 20. [f] Yash. 15. 32. [g] Qáz. 21. 13. [a] Qáz. 20. 1. [b] Qáz. 20. 18, 26. [c] 2 Sam. 24. 25. [d] Qáz. 5. 23. [e] 1 Sam. 11. 1. aur 31. 11.

Peshtar MASÍH se, 1406 ke qaríb.

10 Tab unhon̠ ne bárah hazár mard i bahádur rawána kíe, aur unhen̠ hukm kiyá, ki Jili'ád ke Yabísíon̠ ko jáke zan aur bachche samet qatl karo[f].

11 Par itná kíjiyo, ki sáre mardon̠, aur 'auraton̠ ko jo mard se hambistar húí hon̠, haram kar dená[g].

12 So unhon̠ ne Jili'ád ke Yabísíon̠ men̠ chár sau kun̠wárí 'auraten̠ páín̠, jin men̠ se koí mard se hambistar na húí thí; aur we unhen̠ sarzamín i Kan'án men̠ Sailá ke bích[h] lashkar men̠ le áe.

13 Tab sárí jamá'at ne baní Binyamín ko, jo Rimmon kí paháṛí men̠ the[i], kahlá bhejá, ki Ham ne tumhen̠ amán dí.

14 So us waqt baní Binyamín phir áe; aur unhon̠ ne un 'auraton̠ ko, jo Jili'ád ke Yabísíon̠ men̠ se jítí bachí thín̠, unhen̠ diyán̠; par we un ke liye bas na húín̠.

15 Aur log baní Binyamín ke liye bahut pachhtáe[k], is liye ki KHUDÁWAND ne baní Isráel ke sibṭon̠ men̠ rakhna ḍálá.

16 ¶ Tab jamá'at ke buzurg bole, ki Un ke liye jo bach rahe hain̠, jorúon̠ kí kyá fikr karen̠, ki baní Binyamín kí sárí 'auraten̠ márí gaín̠?

17 Tab unhon̠ ne kahá, ki Baní Binyamín men̠ se jo bach rahe hain̠, zarúr hai, ki un kí nasl chale, ki baní Isráel ká ek sibt faná na ho jáe.

18 Ham to apní beṭíán̠ unhen̠ de nahín̠ sakte: kyún̠ki baní Isráel ne qasam kháí hai[l], ki Wuh, jo baní Binyamín ko apní beṭí de, so mal'ún hai.

19 Tab unhon̠ ne kahá, Dekho, Sailá ke log us maqám par, jo Baitel kí samt i shimál ko, aur us sháhráh kí samt i sharqí ko, jo Baitel se Sikm ko Labúnah kí janúbí samt hoke játí hai, wáqi' hai, sál ba sál KHUDÁWAND kí 'íd karte hain̠.

20 Aur baní Binyamín ho hukm kiyá, ki Jáo, aur angúrí bágon̠ men̠ ghát men̠ lago,

21 Aur jab dekho, ki Sailá men̠ kí beṭíán̠ table aur daf leke náchtí húí[m] niklín̠, tab tum angúrí bágon̠ men̠ se nikalke Sailá kí beṭíon̠ men̠ se ek ek jorú le lo, aur Binyamín ke mulk ko líe chale jáo.

22 Aur jab un ke báp yá bháí ham pás áke faryád karen̠ to ham unhen̠ kah denge, ki Un par mihrbání kíjiye; kyún̠ki we qitál karke to tum se le nahín̠ gae; aur tum ne unhen̠ áp se na dín̠, so is waqt gunáh tumhárá hogá.

23 Ġaraz, baní Binyamín ne aise hí kiyá, aur apne 'adad ke muwáfiq un men̠ se, jo náchtí niklí thín̠, ek ek jorú le lí; aur unhen̠ líe húe apní mírás ko phire, aur apne shahron̠ kí marammat kí[n], aur base.

24 Aur baní Isráel wahán̠ se usí waqt rawána húe, aur har ek apne firqe men̠ aur gharáne men̠ apní mírás par gayá.

25 Aur un dinon̠ men̠ baní Isráel ká koí bádsháh na thá[o]; har ek shakhs, jo kuchh use bhalá lagtá thá, kartá thá[p].

f 5 áyat. aur Qáz. 5. 23. 1 Sam. 11. 7.
g Gin. 31. 17.
h Yash. 18. 1.
i Qáz. 20. 47.
k 6 áyat.
l 1 áyat. Qáz. 11. 35.
m Dekho Khur. 15. 20. Qáz. 11. 34. 1 Sam. 18. 6. Yar. 31. 13.
n Dekho Qáz. 20. 48.
o Qáz. 17. 6. aur 18. 1. aur 19. 1.
p Ist. 12. 8. Qáz. 17. 6.

RU'T KÍ KITÁB.

I BÁB.

1 Ilimalik kál ke sabab Moáb men̠ panáh letá, aur wahán̠ marjátá. 4 Mahlún o Kilyún, us ke beṭe, Moábí laṛkíon̠ se byáh karte: we bhí marjáte. 6 Na'úmí Kan'án ko lauṭne cháhtí; 8 aur apní donon̠ bahúon̠ ko tákíd kartí ki we apne apne maike ko jáwen̠. 14 'Urfah mán letí, par Rút sáth jáne ko manzúr kartí. 19 We donon̠ Baitlaham men̠ salámat pahunchtín̠ jahán̠ sab jánpahchán un kí khátir karte.

1322 ke qaríb.

AB qázíon̠ kí riyásat ke waqt[a] men̠ aisá húá ki us sarzamín men̠ kál paṛá[b], aur Yahúdáh ke Baitlaham se[c] ek shakhs apní jorú aur do beṭon̠ samet niklá, ki Moáb ke mulk men̠ já base.

2 Us ká nám Ilimalik, aur us kí jorú ká nám Na'úmí thá, aur us ke do beṭe, ek ká nám Mahlún,

a Qáz. 2. 16.
b Dekho Paid. 12. 10. aur 26. 1. 2 Sal. 8. 1.
c Qáz. 17. 8.

Peshtar MASÍH se, 1322 ke qaríb.

[d] Dekho Paid. 35. 19.
[e] Qáz. 3. 30.

aur dúsre ká Kilyún thá; ye
Yahúdáh ke Baitlaham ke Ifrátí[d]
the. So we Moáb meṉ áe, aur
waháṉ base[e].
3 Waháṉ pahuṉchke Na'úmí ká
shauhar Ilimalik mar gayá, aur
wuh aur us ke donoṉ beṭe báqí
rahe.
4 Un donoṉ ne Moáb meṉ do
Moábí jorúáṉ kíṉ; ek ká nám
'Urfah aur dúsrí ká Rút thá; aur
we das baras tak waháṉ rahe.
5 Ba'd us ke Mahlún aur Kilyún
donoṉ mar gae; so wuh 'aurat
apne do beṭoṉ se aur apne ḳhá-
wind se tanhá rahí.

1312 ke qaríb.

6 ¶ Tab wuh uṭhí, aur apní
donoṉ bahúoṉ samet Moáb kí
sarzamín se phirí; is liye ki us
ne Moáb meṉ ḳhabar suní, ki
KHUDÁWAND ne apne logoṉ par
mihrbání kí[f], ki unheṉ rizq diyá[g].

[f] Khur. 4. 31. Lúq. 1. 68.
[g] Zab. 132. 15. Mat. 6. 11.

7 So wuh apne maskan se donoṉ
bahúoṉ samet chal niklí, aur
safar kí, ki Yahúdáh kí sarzamín
ko jáe.
8 Aur Na'úmí ne apní donoṉ
bahúoṉ se kahá, Tum donoṉ apne
apne maike ko jáo[h]. Jaise tum
ne mere donoṉ marhúmoṉ se[i]
aur mujh se mihrbání kí, waise hí
KHUDÁWAND tum se mihrbání
kare[k].

[h] Dekho Yash. 24. 15.
[i] 5 áyat. Rút 2. 20.
[k] 2 Tim. 1. 16, 17, 18.

9 Ḳhudá aisá hí kare, ki har ek
tum meṉ se apne ḳháwind ke
ghar meṉ árám páwe[l]. Tab us
ne unheṉ chúmá; aur unhoṉ ne
milke áwáz i buland kí aur roíṉ.

[l] Rút 3. 1.

10 Phir un donoṉ ne use kahá,
So nahíṉ, balki ham tere sáth
tere logoṉ meṉ jáeṉgí.
11 Aur Na'úmí bolí, Merí beṭío,
ghar ko phir jáo; mere sáth
káhe ko átí ho? Kyá maiṉ phir
beṭe janúṉgí, jo tumháre ḳhasam
hoṉge[m]?

[m] Paid. 38. 11. Ist. 25. 5.

12 Merí beṭío, ghar ko jáo; ráh
ko pakṛo; kyúṉki maiṉ buṛhiyá
húṉ aur ḳhasam karne kí gaun
nahíṉ. Bilfarz mujhe gumán hai,
ki agar áj kí rát meṉ ḳhasamwálí
hotí, to maiṉ laṛke jantí:
13 So kyá tum jab tak ki we
baṛe hote, un ke liye intizár
kartíṉ, aur un ke intizár meṉ
ḳhasam na kartíṉ? Nahíṉ, merí
beṭío; maiṉ tumháre liye ziyáda
dilgír húṉ; kyúṉki KHUDÁWAND
ne apná háth mujh par uṭháyá[n].

[n] Qáz. 2. 15. Aiy. 19. 21. Zab. 32. 4. aur 38. 2. aur 39. 9, 10.

14 Tab unhoṉ ne phir áwáz i
buland kí aur roíṉ. Aur 'Urfah
ne apní sás kí machchíáṉ líṉ, aur
chalí gaí; par Rút apní sás se
lipṭí[o].

Peshtar MASÍH se, 1312 ke qaríb.

[o] Ams. 17. 17. aur 18. 24.

15 Us kí sás bolí, ki Dekh, tere
ḳháwind ke bhái kí jorú apne
kunbe aur apne iláh[p] pás phir
gaí: tú bhí apne ḳháwind ke
bhái kí jorú ke píchhe chalí já[q].

[p] Qáz. 11. 24.
[q] Dekho Yash. 24. 15, 19. 2 Sal. 2. 2. Lúq. 24. 28.

16 Rút bolí, ‖Mujh se 'ájizí mat
kar, ki maiṉ tujhe chhoṛúṉ, aur
tere píchhe na chalúṉ[r]; jaháṉ tú
jáegí maiṉ jáúṉgí, aur jaháṉ tú
rahegí maiṉ rahúṉgí; tere log
mere log, aur terá Ḳhudá merá
Ḳhudá[s]:

‖ Yá, *Merí mukhálafat mat kar.*
[r] 2 Sal. 2. 2, 4, 6.
[s] Rút 2. 11, 12.

17 Jaháṉ tú maregí, waháṉ hí
maiṉ marúṉgí; aur jaháṉ tú ga-
ṛegí, waháṉ hí maiṉ gaṛúṉgí:
KHUDÁWAND mujh se aisá hí aur
us se ziyáda kare[t] ki maiṉ tujh
se mar-hí-ke judá hoúṉ.

[t] 1 Sam. 3. 17. aur 25. 22. 2 Sam. 19. 13. 2 Sal. 6. 31.

18 Jab us kí sás ne dekhá ki
wuh us kí hamráhí par bajidd
hai[u], tab wuh kahne se báz rahí.

[u] A'am. 21. 14.

19 ¶ So we donoṉ rawána húíṉ,
yaháṉ tak ki Baitlaham meṉ áíṉ.
Jab we Baitlaham meṉ dáḳhil
húíṉ, to sáre shahr meṉ dhúm
machí[x], aur we bole, ki Yih
Na'úmí hai[y]?

[x] Mat. 21. 10.
[y] Dekho Yas. 23. 7. Nau. 2. 15.

20 Us ne unheṉ kahá, Mujh ko
‖Na'úmí mat kaho, balki ‖Marrah
kaho; is liye ki Qádir ne mujh se
niháyat talḳhí kí.

‖ Ya'ne, *Manbháwan.*
‖ Ya'ne, *Talḳh.*

21 Maiṉ bharí púrí gaí, aur
KHUDÁWAND mujh ko ḳhálí pher
láyá[z]: pas, tum mujhe Na'úmí
kyúṉ kahtí ho, háláṉki KHUDÁ-
WAND ne mujhe gam pahuṉchá-
yá, aur Qádir ne mujh ko burá
kiyá?

[z] Aiy. 1. 21.

22 Garaz, Na'úmí aur us kí
bahú Moábí Rút donoṉ Moáb ke
mulk se yaháṉ pahuṉchíṉ; aur
jau káṭne ke mausim meṉ[a] Bait-
laham meṉ dáḳhil húíṉ.

[a] Ḳhur. 9. 31, 32. Rút 2. 23. 2 Sam. 21. 9.

II BÁB.

1 *Rút Bo'az ke khetoṉ meṉ ḳhoshachíní kartí.* 4 *Bo'az us ká hál daryáft karke,* 8 *us par baṛí mihrbání kartá.* 18 *Chunne se jo hásil húá Na'úmí ke pás lejátí.*

NA'U'MI' ke ḳhasam ká ek
rishtadár[a] thá, Ilimalik ke
gharáne meṉ, máldár aur mu'az-
zaz, jis ká nám Bo'az[b] thá.

[a] Rút 3. 2, 12.
[b] Rút 4. 21.

2 So Moábí Rút ne Na'úmí se
kahá, Mujhe ruḳhsat díjiye, to
maiṉ khetoṉ meṉ jáúṉ, aur jo koí
mihrbání kí nazar mujh par kare,

Peshtar MASÍH se, 1312 ke qaríb.

us ke khet se dáne chun láún̲[c].
Wuh bolí, Já, merí beṭí.
3 So wuh gaí, aur ek khet ke
káṭnewálon̲ ke píchhe dáne chunne
lagí. Ittifáqát se yih khet Ili-
malik ke rishtadár Bo'az ká thá.
4 ¶ Aur dekho, ki Bo'az Bait-
laham se pahunchá, aur káṭne-
wálon̲ se bolá, KHUDÁWAND tum-
háre sáth[d]. We jawáb men̲ bole,
KHUDÁWAND tujhe barakat de.
5 Phir Bo'az ne apne chákar se,
jo káṭnewálon̲ par mu'aiyan thá,
púchhá, ki Yih kis kí chhokrí hai?
6 Chákar ne, jo káṭnewálon̲ par
mu'aiyan thá, jawáb diyá, ki Yih
Moábí chhokrí hai, jo Moáb se
Na'úmí ke sáth áí[e]:
7 Aur wuh bolí, Mihrbání karke
mujh ko chunne díjiye, aur káṭne-
wálon̲ ke píchhe púlíon̲ ke bích
men̲ jam'a karne díjiye. So yih
subh se áke ab tak, jo ghar men̲
kuchh thoṛá árám le, yahín̲ házir
hai.
8 Bo'az ne Rút ko kahá, Merí
beṭí, kyá tú merí na sunegí, ki tú
dúsre khet men̲ dáne chunne ko na
jáe, aur yahán̲ se na guzre, balki
isí tarah merí chhokríon̲ ke sáth
sáth rahe:
9 Khet men̲ káṭnewálon̲ par
nigáh rakh, aur un ke píchhe
píchhe chalí já: kyá main̲ ne
apne chákaron̲ ko hukm nahín̲
kiyá, ki tujhe koí na chhúe? aur
jab tú piyásí ho, to ṭhiliyon̲ pás já,
aur pání, jo mere chákaron̲ ne
bhará hai, pí.
10 Tab wuh munh ke bhal
jhukí[f], aur zamín par sijda kiyá,
aur use kahá, Kyá bá'is hai, ki
tere rahm kí ánkh mujh par paṛtí
hai, aur tú merí ḳhabar letá hai,
háláṅki main̲ ajnabí 'aurat hún̲?
11 Bo'az ne jawáb diyá, aur use
kahá, ki Main̲ ne sab kuchh suná
hai, jo tú ne apne ḳháwind ke
marne ke ba'd apní sás ke sáth
kiyá[g], aur apne báp ko aur
apní má ko aur apne watan ko
chhoṛá, aur in logon̲ men̲, jinhen̲
tú kal aur us se pahle bhí na
jántí thí, áí.
12 KHUDÁWAND tujhe jazá e khair
de[h], aur tú KHUDÁWAND Isráel
ke Ḳhudá se, jis ke paron̲ tale
bharosá karke áí[i], ni'am ul badal
páe.
13 Tab wuh bolí, Ai mere málik,

c Ahb. 19. 9. Ist. 24. 19.
d Zab. 129. 7, 8. Lúq. 1. 28. 2 Tas. 3. 16.
e Rút 1. 22.
f 1 Sam. 25. 23.
g Rút 1. 14, 16, 17.
h 1 Sam. 24. 19.
i Rút 1. 16. Zab. 17. 8. aur 36. 7. aur 57. 1. aur 63. 7.

tú ne mujhe dilásá diyá, aur báton̲
men̲ apní launḍí kí dildárí kí,
agarchi main̲ terí launḍíon̲ men̲
se ek ke barábar nahín̲[k].
14 Phir Bo'az ne use kahá, Ki
kháne ke waqt tú yahán̲ á aur
roṭí khá, aur sirke men̲ bhigoke
nawála uṭhá. Tab wuh káṭne-
wálon̲ ke sáth rahí, aur us ne us
ke liye bhúná anáj jhaṛá; so us
ne kháyá aur ser húí, aur kuchh
bach rahá.
15 Aur jab wuh dáne chunne
uṭhí, to Bo'az ne apne chákaron̲
ko kahá, ki Use púlíon̲ ke bích
men̲ bhí chunne do, aur use sharm-
inda mat karo.
16 Aur us ke liye muṭhon̲ se
girá do, aur chhoṛ do, ki wuh
chune, aur use koí man'a na kare.
17 So wuh shám tak chuntí rahí,
aur jo kuchh us ne chuná thá, use
jhaṛá; so wuh ek aifah jau húá.
18 ¶ So wuh use uṭháke shahr
ko gaí, aur jo kuchh us ne chuná
thá, so us kí sás ne dekhá; aur
us ne jo kuchh rakh chhoṛá thá
nikálke apní sás ko diyá.
19 Phir us kí sás ne us se
púchhá, ki Tú ne áj kahán̲ dáne
chune, aur kahán̲ mashaqqat
khínchí? Mubárak ho wuh, jis
ne terí ḳhabar lí[l]. Tab us ne
apní sás ko ḳhabar dí, ki Main̲ ne
aise shaḳhs ke khet men̲ mihnat
kí, aur us shaḳhs ká nám, jis ke
sáth áj main̲ ne mihnat kí, Bo'az
hai.
20 Na'úmí ne apní bahú se kahá,
Wuh KHUDÁWAND se barakat
páe[m], ki jis ne zindon̲ aur mur-
don̲ se apní mihrbání báz na
rakhí[n]. Aur Na'úmí ne use kahá,
ki Yih shaḳhs hamárá qarábatí
hai, un men̲ se, jo hamáre liye
nasl járí rakhen̲[o].
21 Moábí Rút bolí, Us ne mujhe
yih bhí kahá, ki Jab tak mere
káṭne ká mausim rahe, tú mere
chákaron̲ pás hamesha sáth sáth
rahá kar.
22 Na'úmí ne apní bahú se kahá,
Merí beṭí, bihtar hai ki tú us kí
chhokríon̲ ke sáth hamesha jáyá
kare, aur we tujhe dúsre khet
par na páwen̲.
23 So wuh Bo'az kí launḍíon̲ ke
sáth, jab tak jau aur gehún̲ káṭne
ká mausim rahá, dáne chunne
jáyá kí, aur apní sás ke sáth rahí.

Peshtar MASÍH se, 1312 ke qaríb.

k 1 Sam. 25. 41.
l 10 áyat. Zab. 41. 1.
m Rút 3. 10. 2 Sam. 2. 5. Aiy. 29. 13.
n Ams. 17. 17.
o Rút 3. 9. aur 4. 6.

Peshtar MASÍH se, 1312 ke qaríb.

III BÁB.

1 Na'úmí ke sikháne se, 5 Rút Bo'az ke páoṉ pás rát ko leṭ játí. 8 Bo'az mánletá ki qarábatí ká farz mujh par hai. 14 Us ko jau ke chha paimáne deke rawána kartá.

PHIR us kí sás Na'úmí ne use
kahá, Merí beṭí, kyá maiṉ
a Rút 1. 9. b 1 Qur. 7. 36. 1 Tim. 5. 8. terá chain[a] na cháhúṉ[b], jis meṉ
terí bhaláí ho?
2 Kyá Bo'az hamárá rishtadár
nahíṉ, jis kí lauṉḍíoṉ ke sáth tú
c Rút 2. 8. thí[c]? Dekh, wuh áj rát khalíhán
meṉ jau phaṭaktá hai.
d 2 Sam. 14. 2. 3 So tú nahá dho, aur 'atr lagá[d],
aur poshák pahin, aur khalíhán
ko utar já; aur jab tak wuh khá
pí na chuke, tab tak us mard ko
dikhái mat de.
4 Jab wuh sone ko jáe, to us kí
khwábgáh ko, jaháṉ wuh sone
jáegá, dekh; tab tú andar já, aur
us ke páṉw khol, aur wahíṉ paṛ
rah; aur wuh sab, jo tere liye
munásib hai, tujh se kahegá.
5 Us ne apní sás se kahá, Sab,
jo kuchh tú ne mujh se kahá,
maiṉ karúṉgí.
6 ¶ Chunánchi wuh khalíhán ko
utar gaí, aur us ne sab, jo kuchh
ki us kí sás ne hukm kiyá thá,
kiyá.
7 Aur jab Bo'az khá pí chuká,
e Qáz. 19. 6, 9, 22. 2 Sam. 13. 28. Ast. 1. 10. aur khushwaqt húá[e], to ambár
kí pichháṛí ko jáke leṭá. Tab
wuh dabe páoṉ áí, aur us ke
páoṉ ko kholá, aur wahíṉ paṛ
rahí.
8 ¶ Aur aisá húá, ki ádhí rát ko
Bo'az kámpá, aur us ne apne
páṉw sameṭe, aur kyá dekhtá hai?
ki ek 'aurat us ke páoṉ pás sotí
hai.
9 Tab us ne púchhá, Tú kaun
hai? Wuh bolí, Maiṉ terí lauṉḍí
Rút: so tú apní lauṉḍí par apní
f Hiz. 16. 8. kamlí ko phailá[f]; kyúṉki tú ha-
g Rút 2. 20. aur 12 áyat. márá nasl járí karnewálá hai[g].
10 Wuh bolá, KHUDAWAND tujhe
h Rút 2. 20. nekí de, merí beṭí[h]: ki tú ne
i Rút 1. 8. pahlí bár se[i] ab-ke mujh par zi-
yáda mihrbání kí, ki tú ne jawán
daulatmandoṉ aur miskínoṉ ká
píchhá na kiyá.
11 Ab, ai merí beṭí, mat ḍar:
sab, jo kuchh ki tú cháhtí hai, maiṉ
tujh se karúṉgá: ki mere logoṉ
ke sáre darwáze jánte haiṉ, ki tú
k Ams. 12. 4. 'afífa 'aurat hai[k].
12 Aur yih sach hai, ki maiṉ
l 9 áyat. terá nasl járí karnewálá húṉ[l];
lekin ek aur bhí hai, jo qarábat
meṉ mujh se ziyáda nazdík hai[m]. m Rút 4. 1.
13 Is rát rah já, aur subh ko
agar us ne qarábat ká haqq adá
karná cháhá[n], to khair; qarábat n Ist. 25. 5. Rút 4. 5. Mat. 22. 24.
ká haqq adá kare; aur agar us ne
tere sáth qarábat ká haqq adá
karná na cháhá, to KHUDAWAND i
haiy kí qasam hai, maiṉ[o] qarábat o Qáz. 8. 19. Yar. 4. 2.
ká haqq adá karúṉgá; subh tak
paṛí rah.
14 ¶ So wuh subh tak us ke páoṉ
pás paṛí rahí. Aur subh ko, aise
sawere ki koí apne hamsáe se
wáqif na húá, uṭh khaṛí húí. Tab
us mard ne kahá, Záhir hone na
páe[p], ki khalíhán meṉ koí 'aurat p Rúm. 12. 17. aur 14. 16. 1 Qur. 10. 32. 2 Qur. 8. 21. 1 Tas. 5. 22.
áí thí.
15 Phir us ne kahá, Apne úpar
kí chádar phailá, aur pakṛe rah.
Jab us ne phailáí, to us ne chha
paimáne jau ke nápke us par rakh
díe; so wuh shahr ko gaí.
16 Jab wuh apní sás pás áí, to
us ne kahá, Merí beṭí, tú ne kyá
kiyá? Us ne sab kuchh, jo us
mard ne us se kiyá thá, bayán
kiyá;
17 Aur kahá, Mujh ko us ne ye
chha paimáne jau ke díe, aur
mujhe kahá, Maiṉ nahíṉ cháhtá,
ki tú apní sás pás khálí háth jáe.
18 Tab us kí sás ne kahá, Sabr
kar[q], merí beṭí, táki wuh bát, jo q Zab. 37. 3, 5.
honhár hai, záhir ho; is liye ki
wuh shakhs, jab tak is kám ko áj
púrá na karegá, qarár na pakṛegá.

IV BÁB.

1 Bo'az aqrab rishtadár ko buzurgoṉ ke sámhne házir kartá. 6 Wuh shakhs qarábat ká haqq Baní Isráel ke dastúr par adá karne se inkár kartá. 9 Bo'az mírás ko kharídtá. 11 Rút se byáh kartá. 13 Wuh 'Obed Dáúd ke dádá kí má hojátí. 18 Pháras ká nasl-náma.

TAB Bo'az darwáze par chaṛhá,
aur waháṉ já baiṭhá; aur
kyá dekhtá hai? ki wuh nasl járí
karnewálá, jis ká zikr Bo'az ne
kiyá thá[a], guzartá hai. So us ne a Rút 3. 12.
kahá, Ai fuláne, á, yaháṉ ek
kanáre baiṭheṉ. So wuh ek ka-
náre já baiṭhá.
2 Aur Bo'az ne shahr ke das
buzurg[b] buláe, aur kahá, Yaháṉ b 1 Sal. 21. 8. Ams. 31. 23.
baiṭho. So we baiṭhe.
3 Tab us ne us qarábatí ko
kahá, Na'úmí, jo Moáb ke mulk
se phir áí, yih ṭukṛá zamín ká
bechtí hai, jo hamáre bhái Ilimalik
ká mál thá.

Peshtar MASÍH se, 1312 ke qaríb.

4 So maiṉ ne cháhá, ki is tarah tujh se haqíqat bayán karúṉ: ab tú in logoṉ ke huzúr, jo baiṭhe haiṉ, aur merí guroh ke buzurgoṉ ke áge[c], use mol le[d]. Aur tú agar qarábat ká haqq adá kartá hai, to adá kar; aur agar nahíṉ to, mere áge iqrár kar, táki mujh ko ma'lúm ho; kyúṉki tere siwá koí nahíṉ adá kar saktá[e]; aur maiṉ tere ba'd húṉ. Wuh bolá, Maiṉ adá karúṉgá.

5 Tab Bo'az ne kahá, ki Jis din tú wuh zamín Na'úmí se aur Rút Moábí us murde kí jorú se mol le, to tujh par wájib hai, ki us murde ká nám us kí mírás par qáim kare[f].

6 ¶ Tab us rishtadár ne kahá, Maiṉ qarábat ká yih haqq adá nahíṉ kar saktá[g], na ho ki maiṉ apní mírás k̲haráb karúṉ; so jo merá haqq hai, tú hí le: mujhe us ke lene ká maqdúr nahíṉ.

7 Aur Isráel meṉ qarábat ke haqq adá karne aur badal karne meṉ har bát ke sábit karne ke liye yih ma'múl thá[h], ki mard apní jútí utáre, aur apne yár ko de; yih 'amal Isráel meṉ ba já e shahádat thá.

8 So us qarábatí ne Bo'az ko kahá, ki Tú áphí mol le; aur phir apná jútá utárá.

9 ¶ Aur Bo'az ne buzurgoṉ aur sáre logoṉ ko kahá, Tum áj gawáh ho, ki maiṉ ne Ilimalik aur Kilyún aur Mahlún ká sab kuchh Na'úmí ke háth se mol liyá.

10 Aur maiṉ ne Mahlún kí jorú Moábí Rút ko bhí k̲harídárí se apní jorú kiyá, táki us murde ke nám ko us kí mírás meṉ qáim kare, aur us murde ká nám us ke bháíoṉ aur us ke makán ke darwáze se gum na ho jáe[i]; tum áj ke din gawáh ho.

11 Tab sáre logoṉ ne, jo darwáze par the, aur buzurgoṉ ne kahá, ki Ham gawáh haiṉ. KHUDÁWAND us 'aurat ko[k], jo tere ghar meṉ áí hai, Rák̲hil aur Liyáh ke mánind kare, jin donoṉ ne Isráel ká ghar biná kiyá[l]. Tú Ifrátah[m] meṉ ‖ námí ho, aur Baitlaham meṉ terá nám báje;

12 Aur terá ghar us nasl se, jo KHUDÁWAND tujhe is chhokrí se degá[n], Pháras ká sá ho, jise Tamar Yahúdáh ke liye janí[o].

13 ¶ Tab Bo'az ne Rút ko liyá, so wuh us kí jorú húí[p]. Aur jab us ne us se k̲halwat kí, to wuh KHUDÁWAND ke fazl se hámila húí[q], aur beṭá janí.

14 Aur 'auratoṉ ne Na'úmí ko kahá[r], KHUDÁWAND mubárak hai, ki us ne tere nasl jári karnewále ko mauqúf na kiyá; so us ká nám Isráel meṉ bájegá.

15 Aur wuh terí dobára hayát ká bá'is, aur terí pírí ká 'asá hogá: ki terí bahú, jo tujhe cháhtí hai, aur tere liye sát beṭoṉ se bihtar hai[s], use janí.

16 Aur Na'úmí ne us laṛke ko liyá, aur apní god meṉ rakhá, aur us kí pálnewálí húí.

17 Tab us ke paṛos kí 'auratéṉ bolíṉ[t], ki Na'úmí ke liye beṭá paidá húá. Aur unhoṉ ne us ká nám 'Obed rakhá; wuh Yassí ká báp thá, aur Yassí Dáúd ká báp.

18 ¶ So Pháras ká naslnáma yih hai, ki Pháras se Hasrún[u] paidá húá;

19 Aur Hasrún se Rám paidá húá, aur Rám se 'Aminadáb paidá húá;

20 Aur 'Aminadáb se Nahsún[x] paidá húá; aur Nahsún se Salmún[y] paidá húá;

21 Aur Salmún se Bo'az paidá húá; aur Bo'az se 'Obed paidá húá;

22 Aur 'Obed se Yassí paidá húá; aur Yassí se Dáúd[z] paidá húá.

c Yar. 32. 7, 8.
d Paid. 23. 18.
e Ahb. 25. 25.
f Paid. 38. 8. Ist. 25. 5, 6. Rút 3. 13. Mat. 22. 24.
g Rút 3. 12, 13.
h Ist. 25. 7, 9.
i Ist. 25. 6.
k Zab. 127. 3. aur 128. 3.
l Ist. 25. 9.
m Paid. 35. 16, 19.
‖ Yá, *Tú daulat yá ik̲htiyár pá.*
n Paid. 38. 29. 1 Taw. 2. 4. Mat. 1. 3.
o 1 Sam. 2. 20.
p Rút 3. 11.
q Paid. 29. 31. aur 33. 5.
r Lúq. 1. 58. Rúm. 12. 15.
s 1 Sam. 1. 8.
t Lúq. 1. 58, 59.
u 1 Taw. 2. 4, wag. Mat. 1. 3.
x Gin. 1. 7.
y Mat. 1. 4, wag.
z 1 Taw. 2. 15. Mat. 1. 6.

SAMU'EL KI' PAHLI' KITA'B.

Peshtar MASI'H se, 1171 ke qaríb.

I BA'B.

1 Ek Láwí Ilqánah náme, apní do joráán sáth leke, har sál Sailá men 'ibádat karne ko játá. 4 Us ne Hannah ko ziyáda piyár kiyá báwajúde ki wuh bánjh thí, aur Fanínah is bá'is us ko nit chhertí thí. 9 Hannah ázurda hokar du'á mángtí ki ek betá mujh ko mile. 12 'Alí pahle us se malámat kartá par ba'd us ke use barakat detá. 19 Hannah se Samúel paidá hotá, aur wuh ghar men rahtí, jab tak us ká dúdh chhuráyá na jáe. 24 Mannat ke mutábiq wuh apne bete ko Yahowáh ko guzrántá.

KOHISTA'N i Ifráím men Rá-
mataim-Súfím ká ek shakhs
thá, aur us ká nám Ilqánah[a] thá;
wuh Yarúhám ká betá thá, jo
Ilihú ká betá, jo Túhú ká betá, jo
Zúf Ifrátí[b] ká betá thá:
2 Us kí do joráán thín; ek ká
nám Hannah thá, aur dúsrí ká
Fanínah: aur Fanínah auládwálí
thí, aur Hannah be-aulád thí.
3 Yih shakhs baras baras[c] apne
shahr ko jáke Sailá men[d] Rabb
ul afwáj ke áge sijda kartá, aur
qurbání guzrántá thá[e]; aur 'Alí
ke do bete Hufní aur Fínihás
wahán KHUDA'WAND ke káhin the.
4 ¶ Aur aisá thá, ki jis waqt
Ilqánah zabh kartá thá to apní
jorú Fanínah ko us ká, aur us ke
beton, aur us kí betíon ká hissa
detá thá[f]:
5 Aur Hannah ko un ke hisse
ke dochand diyá kartá thá, is liye
ki wuh Hannah ko cháhtá thá:
par KHUDA'WAND ne us ká rihm
band kar rakhá thá[g].
6 So us kí saut use kurháne ke
liye niháyat chhertí thí[h], is wáste
ki KHUDA'WAND ne us ká rihm
band kar diyá thá.
7 Aur har baras jab wuh KHU-
DA'WAND ke ghar játá thá, to isí
taur se yih use chhertí thí: so
wuh rotí thí, aur kuchh na khátí
thí.
8 So aisá húá, ki us ke kháwind
Ilqánah ne use kahá, ki Ai
Hannah, tú kyún rotí hai, aur
kyún nahín khátí? aur terá dil
kyún kurhá hai? Tere liye main
kyá das beton se achchhá na-
hín[i]?

9 ¶ Garaz, Sailá men jab we
khá pí chuke, to Hannah uthí.
Us waqt 'Alí káhin KHUDA'WAND
kí haikal[k] kí chaukhat pás kursí
par baithá húá thá.
10 Us kí to zindagí talkh thí[l];
so us ne KHUDA'WAND se du'á
mángí, aur zár zár roí.
11 Aur us ne nazr mání[m] aur
kahá, Ai Rabb ul afwáj, agar tú
apní laundí kí zillat par nazar
kare[n], aur mujhe yád farmáwe[o],
aur apní laundí ko farámosh na
kare, aur apní laundí ko farzand
i narína bakhshe, to main use
KHUDA'WAND ke liye nazr guzrá-
núngí; jab tak ki wuh jíe, ustura
us ke sir par kabhú na phiregá[p].
12 Aur jab wuh KHUDA'WAND ke
áge du'á kartí játí thí, to aisá húá,
ki 'Alí us ke munh ko gaur se
dekhtá thá.
13 Aur Hannah apne dil men
kahtí thí; ki us ke honth to hilte
the, par us kí sadá na suní játí
thí: so 'Alí ko gumán húá, ki wuh
nashe men hai.
14 So 'Alí ne use kahá, ki Kab
tak tú matwálí rahegí? Tú apne
se mai nikál dál.
15 Tab Hannah ne jawáb diyá,
aur kahá, Nahín, mere khudá-
wand; main ek sakht-ján 'aurat
hún; main matwálí aur kaifí
nahín; main ne KHUDA'WAND ke
áge apná dil khálí kiyá hai[q].
16 Tú apní laundí ko Balí'ál kí
betí[r] mat ján: main to apne
gamon aur dukhon ke hujúm se
ab tak bol rahí hún.
17 Tab 'Alí ne jawáb diyá, aur
yún kahá, ki Salámat já[s]; Isráel
ká Khudá terí murád, jo tú ne us
se mángí hai, púrí kare[t].
18 Us ne kahá, ki Terí 'ináyat
kí nazar terí laundí par ho[u].
Tab wuh 'aurat gaí, aur khánà
kháyá, aur phir us ká chihra mu-
tagaiyir na rahá[x].
19 ¶ Aur we sawere uthe, aur
KHUDA'WAND ke áge sijda kiyá,
aur phire, aur Rámah men apne
ghar men áe: aur Ilqánah apní

a 1 Taw. 6. 27, 34.
b Rút 1. 2.
c Khur. 23. 14. Ist. 16. 16. Lúq. 2. 41.
d Yash. 18. 1.
e Ist. 12. 5, 6, 7.
f Ist. 12. 17, 18. aur 16. 11.
g Paid. 30. 2.
h Aiy. 24. 21.
i Rút 4. 15.

Peshtar MASI'H se, 1171 ke qaríb.

k 1 Sam. 3. 3.
l Aiy. 7. 11. aur 10. 1.
m Paid. 28. 20. Gin. 30. 3. Qáz. 11. 30.
n Paid. 29. 32. Khur. 4. 31. 2 Sam. 16. 12. Zab. 25. 18.
o Paid. 8. 1. aur 30. 22.
p Gin. 6. 5. Qáz. 13. 5.
q Zab. 62. 8. aur 142. 2.
r Ist. 13. 13.
s Qáz. 18. 6. Marq. 5. 34. Lúq. 7. 50. aur 8. 48.
t Zab. 20. 4, 5.
u Paid. 33. 15. Rút 2. 13.
x Wá'iz 9. 7.

jorú Hannah se hambistar húá[y];
so KHUDÁWAND ne use yád kiyá[z].
20 Aur aisá húá, ki ek muddat
ke ba'd peṭ se húí, aur beṭá janí,
aur us ká nám us ne ||Samúel
rakhá; is liye ki us ne kahá, ki
Main ne use KHUDÁWAND se
mángke páyá hai.
21 Aur wuh Ilqánah apne sáre
ghar samet chaṛh gayá, ki us
baras kí qurbání aur apní nazr
KHUDÁWAND ke áge chaṛháwe[a].
22 Lekin Hannah na chaṛhí;
aur us ne apne kháwind se kahá,
ki Main jab tak ki laṛke ká dúdh
chhuṛáyá jáe, yahín rahúngí, aur
phir use leke jáúngí, táki wuh
KHUDÁWAND ke sámhne házir ho[b],
aur phir hamesha[c] wahín rahe[d].
23 So us ke kháwind Ilqánah ne
use kahá, Jo tujhe bhalá lage, so
kar[e]: jab tak tú us ká dúdh
chhuṛáe, ṭhahrí rah; aur KHUDÁ-
WAND apne sukhan ko barqarár
rakhe[f]. So wuh 'aurat ṭhahrí
rahí, aur apne beṭe ko dúdh
piláyá kiyá, yahán tak ki us ká
dúdh chhuṛáyá.
24 ¶ Aur jab us ne us ká dúdh
chhuṛáyá, to use apne sáth le
chalí[g], aur tín bachhṛe aur tín
paimáne áṭe ke, aur mai ke ek
mashk ko apne sáth liyá, aur us
laṛke ko Sailá men[h] KHUDÁWAND
ke ghar lái: aur laṛká abhí chhoṭá
thá.
25 Tab bachhṛe zabh kíe, aur
laṛke ko 'Alí pás lái[i]:
26 Aur bolí, Ai mere khudá-
wand[k], terí ján kí qasam, main
wuhí 'aurat hún, jo tere sáth
KHUDÁWAND ke áge yahán khaṛí
hoke du'á mángtí thí.
27 Main ne is laṛke ke liye du'á
mángí thí[l]: so KHUDÁWAND ne
merá suwál, jo main ne us se kiyá
thá, púrá kiyá:
28 So main ne bhí use KHUDÁ-
WAND ko bakhshá, táki sárí 'umr
KHUDÁWAND ká ho[m]; is liye ki
yih KHUDÁWAND se talab kiyá
gayá thá. Aur us ne wahán
KHUDÁWAND ke áge sijda kiyá[n].

Peshtar MASÍH se, 1171 ke qaríb.
y Paid. 4. 1.
z Paid. 30. 22.
1171 ke qaríb.
|| Ya'ne, *Khudá se mángá húá.*
a 3 áyat.
b Lúq. 2. 22.
c Khur. 21. 6.
d 11, 28 áyaten. 1 Sam. 2. 11, 18. aur 3. 1.
e Gin. 30. 7.
f 2 Sam. 7. 25.
1165 ke qaríb.
g Ist. 12. 5, 6, 11.
h Yash. 18. 1.
i Lúq. 2. 22.
k Paid. 42. 15. 2 Sal. 2. 2, 4, 6.
l Mat. 7. 7.
m 11, 22 áyaten.
n Paid. 24. 26, 52.

II BAB.

1 *Shukrguzárí ká gít jo Hannah ne kahá.* 12 *'Alí ke beṭon kí sharárat.* 18 *Samúel Khudá ke áge khidmat kartá.* 20 *'Alí kí du'á se Hannah kí aur aulád hotí.* 22 *'Alí apne beṭon ko samjhá detá.* 27 *'Alí ke gharáne kí bábat ek kháss peshingoí.*

AUR Hannah ne du'á mángí[a],
aur kahá, ki Merá dil KHU-
DÁWAND se khush hai[b]; KHUDÁ-
WAND se merá síng únchá húá[c]:
mujhe ab dushmanon ke sámhne
bolne ká munh húá; kyúnki main
terí naját se khushwaqt húí[d].
2 KHUDÁWAND kí mánind koí
quddús nahín[e]: tere siwá koí na-
hín[f]; koí chaṭán hamáre Khudá
ke mánind nahín.
3 Ai takabbur karnewálo, gurúr
kí báten na kaho, aur baṛá bol
tumháre munh se na nikle[g];
kyúnki KHUDÁWAND sab gyán ká
Khudá hai, aur a'amál us ke áge
jánche játe hain.
4 Zoráwaron kí kamánen ṭúṭín[h],
aur we, jo thartharáte hain, un kí
kamaren mazbút húín.
5 We jo peṭ bhare the, roṭí ke
liye mazdúrí karne lage[i], aur
bhúkhe us se dastbardár húe;
balki bánjh sát jantí hai[k], aur
auládwálí[l] ujaṛ játí hai.
6 KHUDÁWAND mártá hai, aur
jilátá hai[m]: aur wuhí gor men
utártá hai, aur wuhí uṭhátá hai.
7 KHUDÁWAND miskín kartá hai[n],
aur ganí kartá hai: past kartá
hai, aur buland kartá hai[o].
8 Náchíz ko khák par se wuhí
uṭhá khaṛá kartá hai[p], aur kangál
ko kúṛe se uṭhá letá hai, tá unhen
amíron ke darmiyán biṭháe, aur
hashmat ke takht ká málik kare;
ki zamín kí thúnián KHUDÁWAND
kí hain, aur us ne dunyá kí biná
un par rakhí hai[q].
9 Wuh apne muqaddason ke
qadam par nigáh rakhtá hai[r], par
sharír andhere men chup-cháp
paṛe rahenge; kyúnki qúwat se
koí fath nahín pátá.
10 KHUDÁWAND ke ganím ṭukṛe
ṭukṛe kí,e jáenge[s]; us ke hukm
se ásmán par se un par bádal gar-
jenge[t]: KHUDÁWAND zamín ke
atráf kí 'adálat karegá[u]; aur wuh
apne sháh ko zor bakhshegá, aur
apne masíh ke síng ko buland
karegá[x].
11 Aur Ilqánah apne ghar Rá-
mah ko gayá: aur wuh laṛká 'Alí
káhin ke áge KHUDÁWAND kí
khidmat kartá rahá[y].
12 ¶ Us 'Alí ke beṭe Baní Bali'ál
the[z], jo KHUDÁWAND ko pahchánte
na the[a].
13 Aur káhinon ká dastúr lo-

Peshtar MASÍH se, 1165 ke qaríb.
a Filip. 4. 6.
b Dekho Lúq. 1. 46, wag.
c Zab. 92. 10. aur 112. 9.
d Zab. 9. 14. aur 13. 5. aur 20. 5. aur 35. 9.
e Khur. 15. 11. Ist. 3. 24. aur 32. 4. Zab. 86. 8. aur 89. 6, 8.
f Ist. 4. 35. 2 Sam. 22. 32.
g Zab. 94. 4. Mal. 3. 13. Yahúd 15 áyat.
h Zab. 37. 15, 17. aur 76. 3.
i Zab. 34. 10. Lúq. 1. 53.
k Zab. 113. 9.
l Yas. 54. 1. Yar. 15. 9.
m Ist. 32. 39. Aiy. 5. 18. Hús. 6. 1.
n Aiy. 1. 21.
o Zab. 75. 7.
p Zab. 113. 7, 8. Dán. 4. 17. Lúq. 1. 52.
q Aiy. 38. 4, 5, 6. Zab. 24. 2. aur 102. 25. aur 104. 5. 'Ibrán. 1. 3.
r Zab. 91. 11. aur 121. 3.
s Zab. 2. 9.
t 1 Sam. 7. 10. Zab. 18. 13.
u Zab. 96. 13. aur 98. 9.
x Zab. 89. 24.
y 18 áyat. 1 Sam. 3. 1
z Ist. 13. 13.
a Qáz. 2. 10. Yar. 22. 16 Rúm. 1. 28.

Peshtar MASÍH se, 1165 ke qaríb.

gon ke sáth yih thá, ki jab koí
shakhs qurbání chaṛhátá thá, to
un káhinon ká khidmatguzár gosht
pakáne ke waqt ek si-shákha
kánṭá apne háth men líe húe átá
thá;
14 Aur us gosht ko, jo kaṛáh, yá
degche yá hanḍe yá hánḍí men
thá, sab jitná us kánṭe men ni-
kaltá thá, káhin áp letá thá. So
we sáre Isráelíon se, jo Sailá men
játe the, yúnhín karte the.
15 Aur aisá bhí hotá thá, ki us
se pahile ki charbí sungháí jáe[b],
káhin ká khidmatguzár átá, aur
us shakhs se, jis ne qurbání kí,
kahtá, ki Bhúnne ke liye káhin
ko gosht do; kyúnki wuh tujh se
pakká gosht nahín, balki kachchá
legá.
16 Aur agar use kisí ne kahá,
ki Hamen ab charbí sungháne de,
tab jitná terá jí cháhe líjiyo; to
wuh jawáb detá, Nahín; tú mujhe
abhí de: nahín, to main chhín
lúngá.
17 So un jawánon ká gunáh
KHUDÁWAND ke áge[c] bahut baṛá
thá; kyúnki log KHUDÁWAND kí
qurbání se ghin karte the[d].
18 ¶ Us waqt Samúel[e], jo laṛká
thá, kattán ká afúd pahine húe[f]
KHUDÁWAND ke áge kám kiyá
kartá thá.
19 Aur us kí má us ke liye ek
chhoṭá kurtá banáke sál ba sál,
jab apne kháwind ke sáth qurbání
chaṛháne átí thí[g], to láyá kartí
thí.
20 ¶ So 'Alí ne Ilqánah aur us
kí jorú ko du'á dí[h] aur kahá,
KHUDÁWAND tujh ko is 'aurat se,
‖ masáúl ke 'iwaz men[i], jo us ne
KHUDÁWAND ke liye suwál kiyá
thá, farzand de. Aur we ghar ko
gae.
21 Phir Hannah par KHUDÁWAND
ne nazar kí[k], aur wuh hámila
húí, aur tín beṭe aur do beṭián
janí. Aur wuh beṭá Samúel KHU-
DÁWAND ke huzúr baṛá húá[l].
22 ¶ Aur 'Alí niháyat búṛhá
húá; aur us ne suná, ki us ke
beṭe Isráelíon se kyá kiyá karte
hain, aur un 'auraton se, jo ja-
má'at ke khaime ke ástáne par
'ibádatíán ho rahín[m], ham-ághoshí
karte hain.
23 Aur us ne unhen kahá, Tum
yih kyá karte ho? ki main tum-

b Ahb. 3. 3, 4, 5, 16.
c Paid. 6. 11.
d Mal. 2. 8.
e 11 áyat.
f Khur. 28. 4. 2 Sam. 6. 14.
g 1 Sam. 1. 3.
h Paid. 14. 19.
i 1 Sam. 1. 28.
‖ *Yá, us 'áriyat ke 'iwaz men jo Khudáwand ko dí gayí.*
k Paid. 21. 1.
l Qáz. 13. 24. 26 áyat. 1 Sam. 3. 19. Lúq. 1. 80. aur 2. 40.
m Dekho Khur. 38. 8.

hárí badzátíán har ek shakhs se
suntá hún.
24 Nahín, mere beṭo; yih ach-
chhí bát nahín, jo main suntá
hún, ki tum KHUDÁWAND ke logon
ke gunáh ke bá'is hote ho.
25 Agar insán insán ká gunáh
kare, to iláh us ká insáf kartá
hai: lekin agar insán KHUDÁ-
WAND ká gunáh kare[n], to us kí
shafá'at kaun kar saktá hai?
Báwujúd us ke unhon ne apne
báp ká kahá na máná; kyúnki
KHUDÁWAND unhen qatl kiyá
cháhtá thá[o].
26 Aur wuh laṛká Samúel rafta
rafta baṛhtá[p], aur KHUDÁWAND
aur khalq ke áge maqbúl hotá
chalá[q].
27 ¶ Tab ek mard i Khudá[r]
'Alí pás áyá, aur use kahá, KHU-
DÁWAND yún farmátá hai, Kyá
main tere ábáí khándán par, jab
wuh Misr men Fira'ún ke mulk
men thá, jalwagar nahín húá[s]?
29 Aur main ne use baní Isráel
ke sáre sibṭon men se barguzída
kiyá[t], táki merá káhin ho, aur
mere mazbah par qurbání kare
aur khushbú sungháwe, aur mere
áge afúd pahine? aur main ne
sárí qurbáníán, jo Baní Isráel ág
par chalátí hain, tere báp ke
gharáne ko diyán[u]?
29 Pas tum kyúnkar mere za-
bíhon, aur mere hadyon ko, jo
mere hukm se maskan men[x]
guzráne jáwen, ṭhukráte ho[y]; aur
tú apne beṭon ko mujh se ziyáda
buzurgí detá hai, ki merí qaum
baní Isráel ke hadyon se achchhe
se achchhá kháke moṭe bano?
30 So KHUDÁWAND Isráel ká
Khudá farmátá hai, ki Main ne
to kahá thá, ki Terá ghar aur
tere báp ká ghar hamesha mere
áge kám kiyá kare[z]: par ab KHU-
DÁWAND bolá, ki Yih kabhí mujh
ko gawárá na hogá[a]; kyúnki we,
jo mujhe ta'zím karte hain, main
un ko buzurgí dúngá[b]: aur we,
jo merí tahqír karte hain, beqadr
honge[c].
31 Dekh, we din áte hain, ki
main terá bázú aur tere báp ke
gharáne ká bázú káṭ ḍálún, ki
tere ghar men koí búṛhá na hone
páwe[d].
32 Aur us sárí muddat men, ki
Isráel kí bhaláí hogí, tú maskan

Peshtar MASÍH se, 1165 ke qaríb.

n Gin. 15. 30.
o Yash. 11. 20. Ams. 15. 10.
p 21 áyat.
q Ams. 3. 4. Lúq. 2. 52. A'am. 2. 47. Rúm. 14. 18.
r 1 Sal. 13. 1.
s Khur. 4. 14, 27.
t Khur. 28. 1, 4. Gin. 16. 5. aur 18. 1, 7.
u Ahb. 2. 3, 10. aur 6. 16. aur 7. 7, 8, 34, 35. aur 10. 14, 15. Gin. 5. 9, 10. aur 18. 8,—19.
x Ist. 32. 15.
y Ist. 12. 5, 6.
z Khur. 29. 9.
a Yar. 18. 9, 10.
b Zab. 18. 20. aur 91. 14.
c Mal. 2. 9.
d 1 Sal. 2. 27. Hiz. 44. 10. Dekho 1 Sam. 4. 11, 18, 20. aur 14. 3. aur 22. 18, wag.

Peshtar MASÍH se, 1165 ke qaríb.

e Dekho Zak. 8. 4.

men apná haríf dekhegá, aur terí
nasl men kabhí koí búrhá na
hogá[e].
33 Aur terí hí nasl men se jo
shakhs ki jise main apne mazbah
se kát na dálúngá, wuh terí
ánkhen faná karnewálá hogá, aur
tere dil ká dukh denewálá; aur
tere ghar men jo paidá hogá, so
jawání hí men mar jáegá.
34 Aur yih áfat, jo tere donon
beton Hufní aur Fínihás par
paregí, tere liye ek nishání[f] hai;
we donon ke donon ekhí din mar
mitenge[g].
35 Aur main apne liye ek díndár
káhin khará karúngá[h], jo sab
kuchh mere dilkhwáh aur mere
khátirkhwáh karegá: aur main us
ke liye ek be-khauf ghar ba-
náúngá[i]; aur wuh hamesha mere
masíh ke áge[k] áge chalegá.
36 Aur aisá hogá, ki har ek
shakhs, jo tere ghar men bach
rahegá, ek rúpiya aur ek nawále
rotí ke liye us kí khushámad ka-
regá, aur kahegá, Un káhinon
men se mujhe || ek kí khidmat
díjiye, ki main ek tukrá rotí kháyá
karún[l].

f 1 Sal. 13. 3.
g 1 Sam. 4. 11.
h 1 Sal. 2. 35. 1 Taw. 29. 22. Hiz. 44. 15.
i 2 Sam. 7. 11, 27. 1 Sal. 11. 38.
k Zab. 2. 2. aur 18. 50.
|| Yá, kahánat ke 'iláqe men koí kám, wag.
l 1 Sal. 2. 27.

III BÁB.

1 Khudá ke kalám sunne kí pahlí naubat jo Samúel ko húí. 11 Khudá 'Alí ke ghar kí barbádí ko Samúel par záhir kartá. 15 Samúel majbúr hoke royá ká sab ahwál 'Alí se kah detá. 19 Samúel ká bará nám hojátá.

AUR wuh larká Samúel 'Alí
ke sámhne KHUDÁWAND kí
khidmatguzárí kartá thá[a]. Aur
un dinon men KHUDÁWAND ká
kalám kamyáb thá[b], aur royá
bahut na hotá thá.
2 Usí hangám men aisá húá, ki
jis waqt 'Alí apní jagah letá thá,
aur use dhundhlá sújhne lagá thá,
aisá ki wuh dekh na saktá thá[c]:
3 To KHUDÁWAND ká chirág[d]
haikal men[e], ki jahán Khudá ká
sandúq thá, ab tak gul na ho
gayá thá, aur Samúel letá thá:
4 Ki KHUDÁWAND ne Samúel ko
pukárá: wuh bolá, Main házir.
5 Aur daurke 'Alí pás gayá, aur
kahá, Tú jo mujhe pukártá hai,
main házir hún. Wuh bolá, Main
ne nahín pukárá: phir já, so rah.
So wuh jáke let rahá.
6 Aur KHUDÁWAND ne Samúel
ko phir pukárá. Samúel uthke
'Alí pás gayá, aur bolá, Main
házir hún; tú ne mujhe buláyá.

a 1 Sam. 2. 11.
b Zab. 74. 9. 'Amús 8. 11. Dekho 21 áyat.
1141 ke qaríb.
c Paid. 27. 1. aur 48. 10. 1 Sam. 2. 22. aur 4. 15.
d Khur. 27. 21. Ahb. 24. 3. 2 Taw. 13. 11.
e 1 Sam. 1. 9.

Us ne kahá, Betá, main ne nahín
buláyá; phir já, so rah.
7 Yih Samúel hanoz KHUDÁ-
WAND ko pahchántá na thá, aur
na KHUDÁWAND kí bát us par
khulí thí[f].
8 KHUDÁWAND ne tísrí daf'a
Samúel ko phir pukárá, aur wuh
phir uthke 'Alí pás gayá, aur kahá,
Main házir hún, ki tú ne mujhe
buláyá hai. 'Alí ne daryáft kiyá,
ki us larke ko KHUDÁWAND ne
pukárá.
9 Tab 'Alí ne Samúel ko kahá,
Já, so rah: aur jab koí tujhe
pukáre, tú kahiyo, Ai KHUDÁ-
WAND, farmá; terá banda suntá
hai. So Samúel apní jagah jáke
let rahá.
10 Tab KHUDÁWAND á khará
húá, aur áge kí tarah pukárá,
Samúel, Samúel. Samúel bolá,
Farmá, terá banda suntá hai.
11 ¶ KHUDÁWAND ne Samúel
ko kahá, Dekh, main Isráel se ek
bát karúngá, jis se har ek sunne-
wále ke donon kán sansaná
jáenge[g].
12 Aur main us din sab kuchh,
jo main ne 'Alí ke gharáne ke
haqq men 'Alí se kahá hai[h], púrá
karúngá: jab main shurú' ka-
rúngá, to main anjám ko pahun-
cháúngá.
13 Ki main ne use kahá, ki
Main us badkárí ke 'iwaz, jise us
ne jáná, us ke ghar ko abad tak
sazá dúngá[i]: ki us ke beton ne
apne taín || fazíhat kiyá hai[k], aur
us ne unhen na roká[l].
14 Aur isí liye 'Alí ke gharáne
kí bábat main ne qasam kháí, ki
'Alí ke gharáne kí khatáen zabíhon
aur hadyon se, agarchi abad tak
kíe jáen, bakhshí na jáengí[m].
15 ¶ Phir Samúel subh tak so
rahá, aur phir us ne KHUDÁWAND
ke ghar ke darwáze khole. Aur
Samúel 'Alí ke áge yih royá bayán
karne dará.
16 Tab 'Alí ne Samúel ko buláyá
aur kahá, Ai mere bete Samúel.
Wuh bolá, Main házir.
17 Us ne púchhá, Wuh kyá bát
hai, jo KHUDÁWAND ne tujh se
kahí? Use mujh se poshída na
kíjiye: agar tú kuchh bhí un
báton men, jo us ne tujh se kahín,
chhipáwe, to Khudá tujh se aisá
hí kare, aur us se ziyáda[n].

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

f Dekho A'am. 19. 2.
g 2 Sal. 21. 12. Yar. 19. 3.
h 1 Sam. 2. 30,—36.
i 1 Sam. 2. 29, 30, 31, wag.
|| Yá, la'natí.
k 1 Sam. 2. 12, 17, 22.
l 1 Sam. 2. 23, 25.
m Gin. 15. 30, 31. Yas. 22. 14.
n Rút 1. 17.

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

18 Samúel ne us se sárá kalám
bayán kiyá, aur us se kuchh na
chhipáyá. Wuh bolá, Yih KHUDÁWAND hai: jo bhalá jáne, so
kare[o].
19 ¶ Aur Samúel baṛá hotá
chalá[p], aur KHUDÁWAND us ke
sáth thá[q]; aur us ne us kí koí
bát zamín par zá,i' na kí[r].
20 Aur sáre baní Isráel ne Dán
se leke Biarsab'a tak[s] jáná, ki
Samúel KHUDÁWAND ká nabí muqarrar húá.
21 Aur KHUDÁWAND Sailá meṉ
phir jalwagar húá: is liye ki
KHUDÁWAND ne apne taíṉ Sailá
meṉ Samúel par KHUDÁWAND ke
kalám se[t] phir numáyán kiyá.

IV BÁB.

1 Baní Isráel Aban'azar ke maqám par Filistíoṉ ke háth se shikast kháte. 3 'Ahdnáme ke sandúq ko mangáte, jo Filistíoṉ ko barí haibat ká bá'is hotá. 10 Phir shikast kháte, aur sandúq luṭ játá, aur Hufní o Fínihás maqtúl hote. 12 Is hádise kí khabar páke 'Alí píchhe pachhár kháke girtá aur us kí gardan túṭjátí. 19 Fínihás kí jorú, Ikabúd ke jante hí, in ahwál se muztarib hoke marjátí.

AUR Samúel kí bát sáre baní
Isráel ko pahunchí. Aur
aisá húá, ki baní Isráel Filistíoṉ
se laṛne nikle, aur Aban'azar ko[a]
khaimagáh kiyá: aur Filistíoṉ ne
Áfíq meṉ khaima khaṛá kiyá.
2 Aur Filistíoṉ ne baní Isráel
ke muqábil saffeṉ bándhíṉ: aur
jab we báham muqábil húe, to
baní Isráel ne Filistíoṉ se shikast
páí; aur unhoṉ ne un ke lashkar
meṉ se qaríb chár hazár ádmí ke
máre.
3 ¶ Aur jab log lashkargáh
meṉ phir áe, baní Isráel ke buzurgoṉ ne kahá, KHUDÁWAND ne
ham ko Filistíoṉ se kyúṉ maglúb
kiyá? Áo, ham Khudá ke 'ahdnáme ká sandúq Sailá se le áeṉ,
aur wuh hamáre darmiyán hogá;
to ham apne dushmanoṉ ke háth
se naját páeṉge.
4 So unhoṉ ne Sailá meṉ log
bheje, táki Rabb ul afwáj ke
'ahdnáme ke sandúq ko, jo do
karúbíoṉ[b] ke darmiyán dhará húá
hai[c], waháṉ se le áweṉ: aur 'Alí
ke donoṉ beṭe Hufní aur Fínihás
Khudá ke 'ahdnáme ke sandúq
pás waháṉ házir the.
5 Aur jab KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ká sandúq lashkargáh meṉ
pahunchá, to sáre Isráelí mard
khúb lalkáre, aisá ki zamín laraz
gaí.
6 Aur Filistíoṉ ne jo lalkárne kí
áwáz suní, to bole, ki In 'Ibráníoṉ
ke lashkargáh meṉ lalkárne ká
kyá bá'is hai? Phir unhoṉ ne
ma'lúm kiyá, ki KHUDÁWAND ká
sandúq lashkargáh meṉ pahunchá.
7 So Filistí hirásán húe, ki unhoṉ ne kahá, Khudá lashkargáh
meṉ áyá; aur bole, Wáwailá hai!
is liye ki aisá pahle kabhú na
húá.
8 Háe, wáwailá hai! hameṉ aise
Khudá e qádir ke háth se kaun
bacháegá? Yih wuh Khudá hai,
jis ne Misríoṉ ko maidán meṉ har
ek qism kí balá se márá.
9 Ai Filistío, mazbútí aur mardánagí karo[d], táki tum 'Ibráníoṉ
ke bande na bano, jaise ki we
tumháre bande bane[e], balki baháduri karo, aur laṛo.
10 ¶ So Filistí laṛe, aur baní
Isráel ne hazímat páí[f], aur har ek
apne khaimagáh ko bhágá, aur
waháṉ niháyat baṛá kusht o khún
húá, ki tís hazár Isráelí piyáde
máre paṛe.
11 Aur Khudá ká sandúq lúṭá
gayá[g]; aur 'Alí ke do beṭe Hufní
aur Fínihás máre gae[h].
12 ¶ Tab baní Binyamín meṉ
ká ek shakhs dauṛá, aur kapṛe
pháṛe húe, aur sir par khák ḍále
húe[i], usí roz maidán se Sailá meṉ
pahunchá[k].
13 Aur jab wuh pahunchá, to
'Alí sar i ráh ek kursí par ṭakṭakí
bándhe baiṭhá thá[l]: ki us ká dil
Khudá ke sandúq ke liye laraz
rahá thá. Aur jyúṉhí us shakhs
ne shahr meṉ pahunchke khabar
dí, to sáre shahr meṉ mátam paṛá.
14 Aur 'Alí ne, jo nauhe kí sadá
suní, to us ne kahá, ki Yih shor
kyá hai? Aur wuh shakhs jhap á
pahunchá, aur 'Alí ko khabar dí.
15 Aur 'Alí aṭhánawe baras ká
búṛhá thá, aur us kí ánkhoṉ kí
bínáí na rahí thí[m], aur use kuchh
sújhtá na thá.
16 So us shakhs ne 'Alí se kahá,
Maiṉ razm-gáh se átá húṉ, aur
maiṉ áj hí jang-gáh se bhágá húṉ.
Aur wuh bolá, Beṭá, kyá khabar
hai[n]?
17 Us qásid ne jawáb diyá aur
kahá, Baní Isráel Filistíoṉ ke áge

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

o Aiy. 1. 21. aur 2. 10. Zab. 39. 9. Yas. 39. 8.
p 1 Sam. 2. 21.
q Paid. 39. 2, 21, 23.
r 1 Sam. 9. 6.
s Qáz. 20. 1.
1141 ke qaríb.
t 1, 4 áyateṉ.
a 1 Sam. 5. 1. aur 7. 12.
b Khur. 25. 18, 22. Gin. 7. 89.
c 2 Sam. 6. 2. Zab. 80. 1. aur 99. 1.
d 1 Qur. 16. 13.
e Qáz. 13. 1.
f 2 áyat. Ahb. 26. 17. Ist. 28. 25. Zab. 78. 9, 62.
g 1 Sam. 2. 32. Zab. 78. 61.
h 1 Sam. 2. 34. Zab. 78. 64.
i Yash. 7. 6. 2 Sam. 13. 19. aur 15. 32. Naham. 9. 1.
Aiy. 2. 12.
k 2 Sam. 1. 2
l 1 Sam. 1. 9.
m 1 Sam. 3. 2.
n 2 Sam. 1. 4

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

se bhága, aur logoṉ meṉ baṛí khúnrezí húí, aur tere donoṉ beṭe bhí Hufní aur Fínihás múe, aur Ḳhudá ká sandúq lúṭá gayá.

18 Aur jyúṉ us ne Ḳhudá ke sandúq ká zikr kiyá, wuh kursí par se píchhe ko pachhár kháke pháṭak ke kanáre girá, aur us kí gardan ṭúṭ gaí, aur wuh mar gayá; ki wuh bahut búṛhá aur bhárí thá: aur wuh ‖ chálís baras baní Isráel ká qází rahá.

1141 ke qaríb.
‖ Ma'lúm hotá hai ki us ne faqat dakhan-pachchhim ke firqoṉ ke darmiyán 'adálat kartá rahá.

19 ¶ Aur us kí bahú Fínihás kí jorú peṭ se thí, aur us ke janne ká waqt nazdík thá; aur jab us ne ye ḳhabareṉ suníṉ, ki Ḳhudá ká sandúq luṭ gayá, aur us ká sasur aur ḳháwind mar gae, to wuh dohrí húí, aur use dard lage, aur jan paṛí.

20 Aur us ke marte waqt un 'auratoṉ ne, jo wahán házir thíṉ, use kahá[o], Mat ḍar, ki tú beṭá janí hai. Par us ne jawáb na diyá, aur dhyán na kiyá.

[o] Paid. 35. 17.

21 Aur us 'aurat ne us laṛke ká nám ‖ I'kabúd[p] rakhá, aur bolí, ki Hashmat baní Isráel meṉ se játí rahí[q]; is liye ki Ḳhudá ká sandúq luṭ gayá, aur us ká sasur aur ḳháwind játe rahe.

22 Aur wuh bolí, ki Hashmat ne baní Isráel ko chhoṛ diyá, ki Ḳhudá ká sandúq luṭ gayá.

‖ Ya'ne, *Hashmat kahán hai? yá, Hashmat nahíṉ hai.*
[p] 1 Sam. 14. 3.
[q] Zab. 26. 8. aur 78. 61.

V BÁB.

1 *Filistí 'ahdnáme ke sandúq ko Ashdúd meṉ lejáke Dajún ke mandir meṉ rakhte.* 3 *Dajún giráyá játá aur ṭukre ṭukre hotá, aur Ashdúdí bawásír ke marz meṉ giriftár hote.* 8 *Sandúq Ját ko lejáte, aur Játioṉ par waisí áfateṉ húíṉ.* 10 *Phir 'Aqrúnioṉ ká yihí hál húá.*

AUR Filistí ḲHUDÁWAND ke sandúq ko Aban'azar se[a] leke Ashdúd ko áe.

[a] 1 Sam. 4. 1. aur 7. 12.

2 Aur jab Filistí Ḳhudá ke sandúq ko le áe, to unhoṉ ne use Dajún ke ghar meṉ dáḳhil kiyá, aur Dajún ke barábar rakhá[b].

[b] Qáz. 16. 23.

3 ¶ Aur Ashdúdí jo fajr sawere uṭhe, to dekhá, ki Dajún ḲHUDÁWAND ke sandúq ke áge aundhe muṉh zamín par gir paṛá hai[c]. Unhoṉ ne Dajún ko uṭháke us ke makán par phir qáim kiyá[d].

[c] Yas. 19. 1. aur 46. 1, 2.
[d] Yas. 46. 7.

4 Phir jo we subh ko uṭhe, to Dajún ḲHUDÁWAND ke sandúq ke áge muṉh ke bhal zamín par girá paṛá thá; Dajún ká sir aur us ke háthoṉ ke donoṉ panje dahlíz par kaṭe paṛe the[e]; faqat machhlí ká rúp sábút rahá.

5 Is liye Dajún ke káhin, aur we jo us ke ghar meṉ dáḳhil hote haiṉ, Dajún kí dahlíz par áj tak páṉw nahíṉ rakhte haiṉ[f].

6 Tab ḲHUDÁWAND ká háth Ashdúdíoṉ par baṛhá[g]; us ne unheṉ halák kiyá[h]; aur us ne Ashdúd us kí nawáhí ke logoṉ samet bawásír se[i] márá.

7 Aur Ashdúdíoṉ ne jo yih dekhá, to bole, ki Isráel ke Ḳhudá ká sandúq hamáre sáth na rahegá; kyúṉki us ká háth ham par aur hamáre iláh Dajún par qawí hai.

8 So unhoṉ ne Filistíoṉ ke sáre qutboṉ ko bulá bhejá, aur kahá, Ham Isráel ke Ḳhudá ke sandúq ko kyá kareṉ? We bole, ki Áo, Isráel ke Ḳhudá ke sandúq ko Ját ke muttasil le jáweṉ. Chunánchi we Isráel ke Ḳhudá ke sandúq ko wahán le gae.

9 Aur jab we wahán use le gae, to aisá húá, ki ḲHUDÁWAND ká háth[k] us shahr ke nábúd karne ko[l] bahut betarah chalá, aur us ne us shahr ke logoṉ ko chhoṭe se leke baṛe tak márá, aur un ke sufroṉ se bawásír ká ḳhún bahne lagá[m].

10 ¶ Tab unhoṉ ne Ḳhudá ká sandúq 'Aqrún ko bhejá, aur jyúṉhíṉ Ḳhudá ká sandúq 'Aqrún meṉ pahunchá, to 'Aqrúní chilláe, ki We Isráel ke Ḳhudá ká sandúq ham meṉ is liye láe haiṉ, ki ham ko aur hamáre logoṉ ko qatl kareṉ.

11 So unhoṉ ne Filistíoṉ ke qutboṉ ko buláke jam'a kiyá, aur kahá, ki Isráel ke Ḳhudá ke sandúq ko jahán se wuh áyá, wahíṉ phir bhejo, táki wuh ham ko aur hamáre logoṉ ko qatl na kare: kyúṉki wahán sáre shahr meṉ maut kí baṛí dhúm húí aur Ḳhudá ká háth niháyat bhárí thá[n].

12 Aur we log, jo mare na the, bawásír meṉ giriftár the; aur shahr ká nauha ásmán tak gayá thá.

VI BÁB.

1 *Sát mahínoṉ ke ba'd Filistí ápas meṉ maslahat karte ki kyúṉkar sandúq ko Isráelioṉ ke pás phir bhejeṉ.* 10 *Use ek hadye ke sáth leke aur nayí gáṛí par chaṛháke, Bait-Shams ko pahuncháte.* 19 *Bait-Shamsioṉ meṉ se bahut máre játe ki sandúq ko kholke bhítar dekhá thá.* 21 *Qaryat-Ya'arím ke logoṉ ko kahlá bhejte ki áke sandúq ko sáth lejáweṉ.*

Peshtar MASÍH se, 1141 ke qaríb.

[e] Yar. 50. 2. Hiz. 6. 4, 6. Mrk. 1. 7.
[f] Dekho Saf. 1. 9.
[g] 7, 11 áyateṉ. Khur. 9. 3. Zab. 32. 4. A'am. 13. 11.
[h] 1 Sam. 6. 5.
[i] Ist. 28. 27. Zab. 78. 66.
[k] Ist. 2. 15. 1 Sam. 7. 13. aur 12. 15.
[l] 11 áyat.
[m] 6 áyat. Zab. 78. 66.
[n] 6, 9 áyateṉ.

Peshtar MASÍH se, 1140 ke qaríb.

ALGARAZ, ḲHUDÁWAND ká sandúq sát mahíne tak Filistíoṉ ke mulk meṉ thá.

2 Tab Filistíoṉ ne káhinoṉ aur nujúmíoṉ ko buláke púchhá[a], ki Ham ḲHUDÁWAND ke is sandúq ko kyá kareṉ? Hameṉ batáo, ham use kis ke sáth us ke makán ko rawána kareṉ.

3 We bole, Agar tum Isráel ke Ḳhudá ke sandúq ko bhejte ho, to ḳhálí[b] mat bhejo, balki use asám ke sáth[c] pher bhejo; tab tum change hoge, aur tumheṉ daryáft hogá, ki wuh tum se kis liye dastbardár nahíṉ hotá[d].

4 Tab unhoṉ ne púchhá, ki Wuh kaun sá asám hai, jo ham us ke sáth bhejeṉ? We bole, ki Filistí qutboṉ ke 'adad ke mutábiq[e] pánch tiláí anjír, aur sone hí ke pánch chúhe: ki tum sab aur tumháre qutb ek hí ázár meṉ mubtalá ho.

5 So tum apne sufroṉ ke anjír kí súrateṉ, aur un chúhoṉ kí múrateṉ, jo mulk ko ḳharáb karte haiṉ, banáo, aur Isráel ke Ḳhudá ko deke us kí hashmat záhir karo[f]: tab ihtimál hai, ki wuh tum se, aur tumháre ḳhudá[g], aur tumhárí sarzamín se háth uṭháwe[h].

6 Tum kyúṉ apne diloṉ ko saḳht karte ho, jaisá ki Misríoṉ ne aur Fira'ún ne apne dil ko saḳht kiyá[i]? jis waqt ki Ḳhudá ne 'ajáib qudrateṉ unheṉ dikhláíṉ, so kyá unhoṉ ne un logoṉ ko jáne na diyá[k], aur we chale na gae?

7 Ab tum ek naí gáṛí banáo[l], aur do dúdhwálí gáeṉ, jo júe tale na áí hoṉ[m], lo, aur un gáeoṉ ko gáṛí meṉ joto, aur un ke bachchoṉ ko ghar meṉ un ke píchhe rahne do:

8 Aur ḲHUDÁWAND ká sandúq leke us gáṛí par rakho, aur sone kí chízeṉ[n], jo asám ke liye use dete ho, ek sandúqche meṉ dharke us ke pahlú meṉ rakh do, aur use chhoṛ do, ki chalí jáe.

9 Aur táko: agar wuh apní sarhadd kí samt Bait-Shams ko[o] chaṛhe, to usí ne ham par yih balá e 'azím bhejí; aur agar na jáwe, to hameṉ daryáft hogá[p], ki us ká háth ham par nahíṉ chalá, balki yih hádisa, jo ham par húá, ittifáqí thá.

10 ¶ So logoṉ ne aise hí kiyá; ki do dúdhwálí gáeṉ líṉ, aur unheṉ gáṛí meṉ jotá, aur un ke bachchoṉ ko ghar meṉ band kiyá:

11 Aur ḲHUDÁWAND ke sandúq aur sone ke chúhoṉ, aur apne sufroṉ ke anjír ke naqshoṉ ke sandúqche ko gáṛí par ládá.

12 So un gáeoṉ ne Bait-Shams kí sídhí ráh lí, aur ráh ráh ḍakártíṉ chalíṉ, aur dahne yá báeṉ háth hargiz na muṛíṉ: aur Filistí qutb un ke píchhe Bait-Shams ke siwáne tak gae.

13 Aur Bait-Shams ke log wádí meṉ gehúṉ kí fasl káṭ rahe the; unhoṉ ne jo ánkheṉ úpar kíṉ, to sandúq ko dekhá, aur dekhte hí ḳhushwaqt húe.

14 Aur gáṛí Bait-Shamsí Yashú' ke khet tak áí, aur waháṉ ek baṛe patthar ke muttasil ákhe khaṛí ho rahí; so unhoṉ ne gáṛí kí lakṛíoṉ ko chírá, aur gáeoṉ ko chaṛháwá karke ḲHUDÁWAND ke liye chaṛháyá.

15 Aur Láwíoṉ ne ḲHUDÁWAND ke sandúq ko us sandúqche samet, jo us ke sáth thá, jis meṉ sone kí chízeṉ thíṉ, níche utárá, aur us ko us baṛe patthar par rakhá: aur Bait-Shams ke logoṉ ne usí din ḲHUDÁWAND ke liye chaṛháwoṉ ko chaṛháyá, aur zabíhoṉ ko zabh kiyá.

16 Aur jab un Filistí pánch qutboṉ ne[q] yih dekhá, to we usí din 'Aqrún ko phire.

17 Aur ye sone ke anjír jo the[r], so Filistíoṉ ke asám kí babát ḲHUDÁWAND ke liye sáth kar díe; un meṉ ek Ashdúd kí bábat thá, aur ek 'Azah kí, aur ek Asqalún kí, aur ek Ját kí, aur ek 'Aqrún kí;

18 Aur ye sone ke chúhe, shumár ke mutábiq, Filistí pánch qutb ke sab mazbút shahroṉ aur gáṉwoṉ kí bábat the, jo baṛe patthar tak the, jis par unhoṉ ne ḲHUDÁWAND ke sandúq ko rakhá thá, jo áj ke din tak Bait-Shamsí Yashú' ke maidán meṉ maujúd hai.

19 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ne Bait-Shams ke logoṉ ko márá[s], is liye ki unhoṉ ne ḲHUDÁWAND ke sandúq ko kholke dekhá; so us ne pachás hazár aur sattar ádmí un meṉ ke már ḍále: aur waháṉ ke logoṉ ne, is sabab se ki ḲHUDÁ-

[a] Paid. 41. 8. Ḳhur. 7. 11. Dán. 2. 2. aur 5. 7. Mat. 2. 4.
[b] Ḳhur. 23. 15. Ist. 16. 16.
[c] Ahb. 5. 15, 16.
[d] 9 áyat.
[e] Dekho 17, 18 áyateṉ. Yash. 13. 3. Qáz. 3. 3.
[f] Yash. 7. 19. Yas. 42. 12. Mal. 2. 2. Yúh. 9. 24.
[g] 1 Sam. 5. 3, 4, 7.
[h] Dekho 1 Sam. 5. 6, 11. Zab. 39. 10.
[i] Ḳhur. 7. 13. aur 8. 15. aur 14. 17.
[k] Ḳhur. 12. 31.
[l] 2 Sam. 6. 3.
[m] Gin. 19. 2.
[n] 4, 5 áyateṉ.
[o] Yash. 15. 10.
[p] 3 áyat.
[q] Yash. 13. 3.
[r] 4 áyat.
[s] Dekho Ḳhur. 19. 21. Gin. 4. 5, 15, 20. 2 Sam. 6. 7.

Peshtar MASÍH se, 1140 ke qaríb.

wand ne un meṉ ke bahut se nábúd kar díe, niháyat afsos kiyá.

20 So Bait-Shams ke log bole, ki Kis kí majál hai, ki Ḵhudáwand is Ḵhudá e quddús ke áge khaṛá howe[t]? yih hamáre pás se kahán jáyá cháhtá hai?

[t] 2 Sam. 6. 9. Mal. 3. 2.

21 ¶ Tab unhoṉ ne qásid bhejke Qaryat-Ya'arím ke[u] logoṉ ko kahlá bhejá, ki Filistí Ḵhudáwand ke sandúq ko pher de gae; tum áo, aur use apne pás chaṛhá láo.

[u] Yash. 18. 14. Qáz. 18. 12. 1 Taw. 13. 5, 6.

VII BÁB.

1 Qaryat-Ya'arím ke log sandúq ko Abinadáb ke ghar meṉ rakhte, aur us ke beṭe Ili'azar ko maḵhsús karte ki us ká nigáhbán ho. 2 Bís baras ba'd, 3 Baní Isráel Samúel kí nasíhat ke bá'is tauba karte aur Misfáh meṉ jam'a hote. 7 Jis waqt Samúel du'á mángtá hai aur zabíha guzrántá, Ḵhudá haulnák ra'ad se Filistíoṉ ko Aban'azar ke maqám par se tittar bittar kartá. 13 Filistí Isráelioṉ se maglúb hote. 15 Samúel amn o chain meṉ Isráel ká insáf kartá.

TAB Qaryat-Ya'arím ke log áe[a], aur Ḵhudáwand ke sandúq ko le jáke Abinadáb ke ghar meṉ[b], jo ṭíle par hai, rakhá; aur us ke beṭe Ili'azar ko muqaddas kiyá, ki Ḵhudáwand ke sandúq ká nigáhbán ho.

[a] 1 Sam. 6. 21. Zab. 132. 6.
[b] 2 Sam. 6. 4.

2 Aur aisá húá, ki sandúq ke wahán bhejne ke ba'd ek muddat bít gaí; kyúṉki wuh bís baras tak wahíṉ dhará rahá: aur sáre baní Isráel ne Ḵhudáwand ke huzúr nále kíe.

1120 ke qaríb.

3 ¶ Tab Samúel ne Isráel ke sáre gharáne ko kahá, ki Agar tum apne diloṉ se Ḵhudáwand kí taraf phiro[c], to un ajnabí ma'búdoṉ ko[d] aur 'Istárát ko[e] apne darmiyán se nikál phenko, aur Ḵhudáwand se dil lagáo[f], aur usí akele kí 'ibádat karo[g]; ki wuh Filistíoṉ ke háth se tumheṉ naját bakhshegá.

4 Aur baní Isráel ne Ba'alím[h] aur 'Istárát ko nikál phenká, aur akele Ḵhudáwand kí bandagí karne lage.

[c] Ist. 30. 2, 10. 1 Sal. 8. 48. Yas. 55. 7. Hús. 6. 1. Yúel 2. 12.
[d] Paid. 35. 2. Yash. 24. 14, 23.
[e] Qáz. 2. 13.
[f] 2 Taw. 30. 19. Aiy. 11. 13, 14.
[g] Ist. 6. 13. aur 10. 20. aur 13. 4. Mat. 4. 10. Lúq. 4. 8.
[h] Qáz. 2. 11.

5 Phir Samúel ne kahá, ki Sáre baní Isráel Misfáh meṉ jam'a howeṉ[i], táki maiṉ tumháre liye Ḵhudáwand se du'á mángúṉ.

[i] Qáz. 20. 1. 2 Sal. 25. 23.

6 So we sab Misfáh meṉ faráham húe, aur pání nikálá, aur Ḵhudáwand ke áge chhiṛkáo kiyá, aur us din roza rakhá[k], aur wahán bole, ki Ham Ḵhudáwand ke gunahgár haiṉ[l]. Aur Samúel Misfáh meṉ baní Isráel ká hákim húá.

[k] Naham. 9. 1, 2. Dán. 9. 3, 4, 5. Yúel 2. 12.
[l] Qáz. 10. 10. 1 Sal. 8. 47. Zab. 106. 6.

Peshtar MASÍH se, 1120 ke qaríb.

7 Aur jab Filistíoṉ ne suná, ki baní Isráel Misfáh meṉ faráham húe haiṉ, to un ke qutb baní Isráel ke muqábil chaṛh áe. So baní Isráel yih sunke Filistíoṉ se ḍare.

8 Aur baní Isráel ne Samúel ko kahá, ki Dam na le, aur Ḵhudáwand hamáre Ḵhudá se du'á mánge já[m], ki wuh ham ko Filistíoṉ ke háth se bacháwe.

[m] Yas. 37. 4.

9 ¶ Samúel ne bheṛ ká dúdh pítá bachcha leke sab ká sab Ḵhudáwand ke áge jalá diyá; aur Samúel baní Isráel ke liye Ḵhudáwand ke huzúr chilláyá, aur Ḵhudáwand ne us kí du'á qabúl kí[n].

[n] Zab. 99. 6. Yar. 15. 1.

10 Aur jis waqt Samúel chaṛháwá chaṛhátá thá, to Filistí qitál ke liye Isráel ke barábar áe: tab Ḵhudáwand Filistíoṉ ke úpar usí din baṛí taṛap se garjá[o]; aur so we ghabrá gae, aur baní Isráel se máre paṛe.

[o] Dekho Yash. 10. 10. Qáz. 4. 15. aur 5. 20. 1 Sam. 2. 10. 2 Sam. 22. 14, 15.

11 Aur baní Isráel ke jawánoṉ ne Misfáh se nikalke Filistíoṉ ko ragedá, aur Bait-Karr ke níche tak unheṉ káṭte chale gae.

12 Tab Samúel ne ek patthar leke[p] Misfáh aur Sinn ke bíchobích nasb kiyá, aur us ká nám ‖Aban'azar rakhá, aur bolá, ki Yahán tak Ḵhudáwand ne hamárí madad kí.

[p] Paid. 28. 18. aur 31. 45. Yash. 4. 9. aur 24. 26.
‖ Ya'ne, *Madad ká patthar,* 1 Sam. 4. 1.

13 ¶ So Filistí maglúb húe[q], aur unhoṉ ne Isráel kí sarhadd kí taraf phir muṉh na kiyá[r]: aur Ḵhudáwand ká háth Samúel ke sáre 'ahd tak Filistíoṉ ke mukhálif thá.

[q] Qáz. 13. 1.
[r] 1 Sam. 13. 5.

14 Aur we bastíáṉ, jo Filistíoṉ ne baní Isráel se le líṉ thíṉ, 'Aqrún se leke Ját tak, aur un kí nawáhí ke gáṉw baní Isráel ko phir mile. Aur baní Isráel aur Amúríoṉ meṉ mel húá.

15 Aur Samúel jab tak jiyá, baní Isráel ká qází baná rahá[s].

[s] 6 áyat. 1 Sam. 12. 11. Qáz. 2. 16.

16 Aur sál ba sál Baitel aur Jiljál aur Misfáh meṉ gasht kartá thá, aur un sáre makánoṉ meṉ baní Isráel kí 'adálat kartá thá.

17 Aur sab jagah phirke Rámah meṉ[t] átá thá, kyúṉki wahán us ká ghar thá, aur baní Isráel ká insáf kartá thá; aur wahán us ne Ḵhudáwand ke liye ek mazbah banáyá[u].

[t] 1 Sam. 8. 4.
[u] Qáz. 21. 4.

Peshtar MASÍH se, 1112 ke qaríb.

VIII BÁB.

1 *Samúel ke beṭe andher karte aur is sabab Baní Isráel árzú rakhte ki un ká koí bádsháh muqarrar ho.* 6 *Samúel ázurda hokar Ḵhudá se faryád kartá aur tasallí hásil kartá.* 10 *Logoṉ se bádsháh ke guzrán ke taur ká bayán kartá.* 19 *Ḵhudá kí marzí záhir húí, ki Samúel logoṉ kí 'arz ke mutábiq 'amal kare.*

1112 ke qaríb.

AUR jab Samúel búṛhá húá, to
us ne baní Isráel ke qází
apne beṭoṉ ko[a] muqarrar kiyá[b].
2 Aur us ke pahle beṭe ká nám
‖Yúel thá, aur us ke dúsre beṭe
ká nám Abiyáh; we donoṉ Biar-
sab'a meṉ qází the.
3 Par us ke beṭe us kí ráh par
na chale[c], balki súd kí taraf mail
kí[d], aur rishwat lene, aur 'adálat
meṉ tarafdárí karne lage[e].
4 Tab sáre Isráelí buzurg jam'a
hoke Rámah meṉ Samúel pás áe;
5 Aur use kahá, ki Dekh, tú
búṛhá húá, aur tere beṭe terí ráh
par nahíṉ chalte: ab tú kisí ko
hamárá bádsháh muqarrar kar[f],
jo ham par hukúmat kiyá kare,
jaisá ki sab qaumoṉ meṉ hai.
6 ¶ Lekin Samúel us kalám se, jo
unhoṉ ne kahá, ki Kisí ko hamárá
bádsháh kar, jo hákim ho, náḵhush
húá: aur Samúel ne ḲHUDÁWAND
se du'á mángí.
7 Aur ḲHUDÁWAND ne Samúel
ko farmáyá, ki Logoṉ kí sárí
báteṉ par, jo we tujhe kaheṉ,
kán dhar; ki we tujh ko ḵhafíf
nahíṉ karte[g], balki mujh ko ḵhafíf
karte haiṉ[h], ki maiṉ un par sal-
ṭanat na karúṉ.
8 Jis din se ki maiṉ unheṉ Misr
se nikál láyá, jaisá jaisá ki unhoṉ
ne is roz tak mujh se kiyá, ki
mujhe tark kiyá, aur dúsre ma'-
búdoṉ kí bandagí kí, waisá hí we
tujh se karte haiṉ.
9 So tú un kí bát sun; taubhí
un ke barḵhiláf un par shahádat
sábit kar, aur unheṉ batlá, ki jo
bádsháh un par saltanat karegá,
us ke 'amal aise hoṉge[i].
10 ¶ Aur Samúel ne un logoṉ
ko, jo us se bádsháh ke tálib the,
ḲHUDÁWAND kí sárí báteṉ kahíṉ.
11 Aur kahá, ki Us bádsháh ke,
jo tum par saltanat karegá, ye
'amal hoṉge[k], ki wuh tumháre
beṭoṉ ko leke, apní gáṛíoṉ aur
apne sawároṉ kí ḵhidmat kar-
wáegá[l], aur apne sáth ke sawár
banáegá, aur unheṉ apní gáṛí ke
áge dauṛáegá.

[a] Dekho Qáz. 10. 4. aur 12. 14. ba muqábala Qáz. 5. 10.
[b] Ist. 16. 18. 2 Taw. 19. 5.
‖ *Wasní*, 1 Taw. 6. 28.
[c] Yar. 22. 15, 16, 17.
[d] Khur. 18. 21. 1 Tim. 3. 3. aur 6. 10.
[e] Ist. 16. 19. Zab. 15. 5.

1095 ke qaríb.

[f] 19, 20 áyateṉ. Ist. 17. 14. Hús. 13. 10. A'am. 13. 21.
[g] Dekho Khur. 16. 8.
[h] 1 Sam. 10. 19. aur 12. 17, 19. Hús. 13. 10, 11.
[i] 11 áyat.
[k] Dekho Ist. 17. 16, wag. 1 Sam. 10. 25.
[l] 1 Sam. 14. 52.

Peshtar MASÍH se, 1095 ke qaríb.

12 Aur apne liye hazár hazár ke
risáladár, aur pachás pachás ke
jam'adár banáegá; aur un se hal
jutwáegá, aur fasl kaṭwáegá, aur
apne liye jang ke hathyár, aur
apní gáṛíoṉ ke sáz banwáegá.
13 Aur tumhárí beṭíoṉ se apne
liye halwá banwáegá, aur kháne
pakwáegá, aur roṭíáṉ lagwáegá.
14 Aur tumháre khetoṉ, aur tá-
kistánoṉ, aur zaitún ke bágoṉ ko,
jo achchhe se achchhe hoṉge, leke,
apne ḵhidmatguzároṉ ko baḵhsh
degá[m].
15 Aur tumháre khetoṉ aur an-
gúrí bágoṉ ká daswáṉ hissa leke
apne mansabdároṉ aur apne ḵhá-
dimoṉ ko degá.
16 Aur tumháre gulámoṉ, aur
tumhárí laundíoṉ, aur tumháre
shakíl jawánoṉ ko, aur tumháre
gadhoṉ ko leke apne kám kar-
wáegá.
17 Aur tumháre galloṉ ká bhí
daswáṉ hissa legá: so tum us ke
gulám hooge.
18 Aur tum us din us ke háth se,
jise tum ne apná bádsháh kiyá,
faryád karoge; aur us din ḲHUDÁ-
WAND tumhárí na sunegá[n].
19 ¶ Taubhí un logoṉ ne Samúel
kí bát na mání[o], aur bole, Nahíṉ;
ham to yihí cháhte haiṉ, ki ha-
márá bádsháh howe;
20 Táki ham bhí aur gurohoṉ
ke mánind[p] howeṉ, aur hamárá
bádsháh hamárí 'adálat kare, aur
hamáre áge áge chale, aur hamáre
liye qitál kare.
21 Samúel ne logoṉ kí sárí báteṉ
suníṉ, aur ḲHUDÁWAND ke kán
meṉ kahíṉ.
22 ḲHUDÁWAND ne Samúel ko
farmáyá, Tú un kí bát sun, aur
un ke liye ek bádsháh muqarrar
kar[q]. Tab Samúel ne baní Isráel
ko kahá, ki Har ek apní apní
bastí ko jáwe.

IX BÁB.

1 *Sáúl apne báp ke gadhoṉ ko na páke ná-ummaid hotá;* 6 *us ke naukar kí saláh se,* 11 *aur chand chhokríoṉ ke ráh batáne se,* 15 *Ḵhudá kí wahí ke mutábiq,* 18 *Samúel ke ghar já pahunchtá.* 19 *Samúel ziyáfat meṉ Sáúl kí ta'zím kartá.* 25 *Samúel Sáúl se chhipe meṉ kuchh kahke, ráh par kuchh dúr lechaltá.*

AUR baní Binyamín ká ek
shaḵhs thá, jis ká nám Qís[a]
bin Abiel bin Sarúr bin Bakúrat

[m] 1 Sal. 21. 7. Dekho Hiz. 46. 18.
[n] Ams. 1. 25, 26, 27, 28. Yas. 1. 15. Mík. 3. 4.
[o] Yar. 44. 16.
[p] 5 áyat.
[q] 7 áyat. Hús. 13. 11.
[a] 1 Sam. 14. 51. 1 Taw. 8. 33. aur 9. 39.

Peshtar MASÍH se, 1095 ke qaríb.

bin Afík̲h thá: aur yih Binyamíní baṛá qúwatwar shak̲hs thá.

2 Us ká ek beṭá Sáúl nám, jo bahut sálih aur k̲hushk̲hulq thá, aur baní Isráel ke darmiyán us se núrpaikar koí shak̲hs na thá: yih sárí qaum meṉ kándhe se leke úpar tak únchá thá[b].

[b] 1 Sam. 10. 23.

3 Us Sáúl ke báp Qís ke gadhe khoe gae: so Qís ne apne beṭe Sáúl ko kahá, ki Chákaroṉ meṉ se ek ko apne sáth le, aur uṭh, gadhoṉ ko ḍhúṉḍh.

4 So wuh ḍhúṉḍhtá húá koh i Ifráím kí samt pahunchá, aur Salísah[c] kí sarzamín meṉ hoke guzar gayá, par kuchh na páyá; tab we Sa'lím kí sarzamín meṉ gae, aur wahán bhí na páyá; phir we baní Binyamín kí mamlukat meṉ áe, aur wahán bhí na páyá;

[c] 2 Sal. 4. 42.

5 Tab we Súf ke mulk meṉ áe, aur wahán Sáúl ne apne chákar ko, jo us ke sáth thá, kahá, Á, phir chaleṉ, tá na ho ki merá báp gadhoṉ ká gam chhoṛke, mere liye fikrmand ho.

6 Chákar ne use kahá, Dekh, is shahr meṉ ek mard i K̲hudá[d] hai; wuh ek mukarram shak̲hs hai; sab kuchh jaise wuh kahtá hai, waise hí hotá hai[e]; á, us pás jáweṉ; sháyad wuh aisí ráh, ki jis meṉ jáná munásib hai, ham ko batáe.

[d] Ist. 33. 1. 1 Sal. 13. 1.
[e] 1 Sam. 3. 19.

7 Sáúl ne apne chákar se kahá, Dekh, agar ham wahán jáeṉ, to ham us shak̲hs ke liye kyá leweṉ[f]? Roṭíáṉ to hamáre toshadán meṉ báqí nahíṉ rahíṉ, aur us mard i K̲hudá ke liye koí hadya hamáre pás nahíṉ: kyá kuchh hai hamáre pás?

[f] Dekho Qáz. 6. 18. aur 13. 17. 1 Sal. 14. 3. 2 Sal. 4. 42. aur 8. 8.

8 Naukar ne Sáúl ko jawáb diyá, aur kahá, Dekh, páo misqál chándí mujh pás maujúd hai; so maiṉ us mard i K̲hudá ko dúṉgá, ki hameṉ hamárí ráh batáwe.

9 Agle waqt meṉ baní Isráel ká yih dastúr thá, ki jab koí shak̲hs K̲hudá se maslahat karne játá thá[g], to kahtá thá, ki Áo, ham gaibgo pás jáeṉ: is liye ki wuh, jo ab nabí kahlátá hai, áge gaibgo[h] kahlátá thá.

[g] Paid. 25. 22.
[h] 2 Sam. 24. 11. 1 Taw. 26. 28. aur 29. 29. 2 Taw. 16. 7, 10. 'Amús 7. 12.

10 Tab Sáúl ne apne chákar se kahá, Tú ne kyá k̲húb kahá; á, chaleṉ. So we shahr ko, jahán wuh mard i K̲hudá thá, áe.

11 ¶ Aur us shahr kí chaṛháí par chaṛhte húe unheṉ kaí chhokríáṉ milíṉ, jo pání bharne játí thíṉ[i]; unhoṉ ne unheṉ kahá, Gaibgo yahán hai?

[i] Paid. 24. 11.

12 Unhoṉ ne unheṉ jawáb diyá aur kahá, Dekho, tumháre sámhne hí hai; jald á pahuncho, ki wuh áj hí shahr meṉ áyá hai; ki áj ke din únche makán meṉ[k] log || zabíha karte haiṉ[l].

[k] 1 Sal. 3. 2.
|| Yá, *ziyáfat.*
[l] Paid. 31. 54. 1 Sam. 16. 2.

13 Jo tum shahr meṉ dák̲hil hooge, to tum use, peshtar us se ki wuh únche makán meṉ kháne jáe, páoge: ki log jab tak ki wuh na jáe, nahíṉ kháte; is liye ki wuh zabíhe ko barakat detá hai; ba'd us ke mihmán log kháte haiṉ. So ab tum chaṛho, ki áj hí tum use páo.

14 So we shahr ko chaṛhe, aur shahr ke bích meṉ áte hí, dekho, ki Samúel un ke sámhne báhar játá thá, ki únche makán par chaṛhe.

15 ¶ Aur K̲HUDÁWAND ne Sáúl ke áne se ek din peshtar Samúel ke kán meṉ kah diyá thá[m], ki,

[m] 1 Sam. 15. 1. A'am. 13. 21.

16 Kal isí waqt maiṉ ek shak̲hs ko Binyamín kí zamín se tujh pás bhejúṉgá; so tú us par tel maliyo, ki wuh merí qaum Isráel ká hákim ho[n], aur mere logoṉ ko Filistíoṉ ke háth se chhuṛáegá; ki maiṉ ne apne logoṉ par nazar kí, aur un ká nála mujh tak pahunchá[o].

[n] 1 Sam. 10. 1.
[o] K̲hur. 2. 25. aur 3. 7, 9.

17 So jab Samúel Sáúl se dochár húá, to wúṉhíṉ K̲HUDÁWAND ne use kahá, ki Dekh, yihí shak̲hs hai, jis kí bábat maiṉ ne tujhe kahá thá[p]; yihí mere logoṉ kí tadbír karegá.

[p] 1 Sam. 16. 12. Hús. 13. 11.

18 So we darwáze par Samúel ke barábar pahunche, aur us se púchhá, ki Karam karke hameṉ batláiye, ki gaibgo ká ghar kahán hai.

19 Samúel ne Sáúl ko jawáb diyá, ki Wuh gaibgo maiṉ hí húṉ: mere áge áge únche makán par chaṛh, aur áj ke din mere sáth kháo; kal maiṉ tujhe ruk̲hsat karúṉgá, aur jo kuchh tere dil meṉ hai tujhe batá dúṉgá.

20 Aur tere gadhe, jo tín din se khoe gae haiṉ[q], un kí taraf se k̲hátirjam'a rakh; ki we mile. Aur baní Isráel kis ke árzúmand haiṉ[r]? kyá tere, aur tere báp ke sáre gharáne ke nahíṉ?

[q] 3 áyat.
[r] 1 Sam. 8. 5, 19. aur 12. 13.

Peshtar MASÍH se, 1095 ke qaríb.

21 So Sáúl jawáb men bolá, Kyá main baní Isráel ke Binyamíní firqe men se nahín[s], jo sab firqon se chhoṭá hai[t]? aur kyá merá gharáná baní Binyamín ke sáre gharánon men sab se ziyáda haqír nahín[u]? pas kyá sabab hai, jo tú mujh se yún boltá hai?

22 Aur Samúel ne Sáúl ko aur us ke chákar ko sáth liyá, aur unhen ek koṭhrí men láyá, aur unhen mihmánon kí sadr jagah men biṭhláyá, aur we ádmí tís ek the.

23 Samúel ne báwarchí ko farmáyá, Wuh hissa, jo main ne tujhe rakh chhoṛne kahá thá, le á.

24 Báwarchí ne ek shána[x], us sab samet jo us par thá, uṭháke Sáúl ke sámhne rakhá. Aur Samúel ne kahá, Dekh, yih jo ||báqí hai, so use apne sámhne rakhke khá: is liye ki main ne, jab se ki in logon kí da'wat kí, ab tak tere liye rakh chhoṛá thá. So Sáúl ne us din Samúel ke sáth khāná kháyá.

25 ¶ Aur jab we únche makán se shahr ko utre, to us ne Sáúl se chhat par[y] báten kín.

26 Aur jab sahar húí, to we sawere uṭhe: tab Samúel ne Sáúl ko phir chhat par buláyá, aur kahá, Uṭh, ki main tujhe rawána karún. So Sáúl uṭhá, aur we donon, wuh aur Samúel, báhar chale gae.

27 Aur jab we shahr ke nikás par pahunche, to Samúel ne Sáúl se kahá, Apne chákar ko hukm kar, ki ham se áge chalá jáe, (aur wuh áge gayá,) par tú abhí khaṛá rah, táki main Khudá kí bát tujhe sunáún.

X BÁB.

1 Samúel Sáúl ko tel se chupartá. 2 Us ká i'atiqád tín honhár nishánion kí khabar dene se baṛhádetá. 9 Sáúl ká dil tabdíl hotá aur wuh nubúwat karne lagá. 14 Bádsháhat ká mazmún apne chachá se poshída rakhtá. 17 Misfáh men Sáúl qur'a se bádsháh muqarrar hotá. 27 Us kí bábat us kí ri'áyá ke mukhtalif khiyálen o báten.

1 PHIR Samúel ne tel kí ek shíshí lí, aur us ke sir par unḍelí[a], aur use chúmá[b], aur kahá, Kyá KHUDÁWAND ne tujh par tel nahín malá, ki tú us kí mírás[c] ká sardár ho[d]?

2 Aur jab tú mere pás se áj rawána hogá, to Zilzah[e] men, baní Binyamín kí sarhadd ke darmiyán Rakhil ke gor[f] ke pás do shakhs tujhe milenge, aur we tujhe kahenge, ki We gadhe, jinhen tú ḍhúnḍhne gayá thá, mile; aur ab terá báp gadhon kí taraf se befikr húá, aur tere liye kuṛhtá hai, aur kahtá hai, Main apne beṭe ke wáste kyá karún?

3 Aur jab tú wahán se baṛhegá, aur Tabúr ke balút ke tale pahunchegá, to wahán tín shakhs, jo Baitel ke Khudá ke huzúr[g] chale játe honge, tujh se dochár honge; ek to bakrí ke tín bachche líe hogá, aur dúsrá tín girde roṭí ke, aur tísrá mai ká ek mashkíza:

4 Aur we tujhe salám karenge, aur do girde tujhe denge: so tú un ke háth se le líjiyo.

5 Aur ba'd us ke jab tú Jibi'at-Ilúhím[h] ke nazdík, jahán Filistíon kí chaukí hai[i], pahunchegá, aur shahr men dákhil hogá, to aisá hogá, ki nabíon ká ek guroh, jo us únche makán se[k] utartá hogá, tujhe milegá, aur we murchang, aur ḍholak, aur bánsrí aur barbat áge dhare húe áte honge, aur we nubúwat karte honge[l].

6 Tab KHUDÁWAND kí rúh tujh par názil hogí[m], aur tú bhí un ke sáth nubúwat karegá[n], aur mutagaiyir hogá, balki aur hí ek shakhs ho jáegá.

7 Aur jab tú ye nishánián páe[o], to phir jaisá munásib ján, waisá kar; ki Khudá tere sáth hai[p].

8 Aur aisá bhí hogá, ki tú mujh se peshtar Jiljál ko[q] jáegá: aur dekh, main tere pás áúngá, táki charháwá charháún, aur salámí ke zabíhon kí bábat zabíhe guzránún; so tú sát din tak[r] wahín rahiyo, jab tak ki main tujh pás á pahunchún, aur tujhe batáún, ki tú yún yún kar.

9 ¶ Aur aisá húá, ki jonhín us ne Samúel se rukhsat hoke píṭh pherí, wúnhín Khudá ne us ke dil ko mubaddal kar diyá, aur we sab nishánián us ne usí din páín.

10 Aur jab we Jibi'at ko áe[s], to nabíon ká guroh us se dochár húá[t], aur Khudá kí rúh us par chaṛhí[u], aur us ne bhí un ke darmiyán nubúwat kí.

11 Aur us ke agle jánpahchánon ne, jo yih dekhá, ki wuh nabíon

Peshtar MASÍH se, 1095 ke qaríb.

[s] 1 Sam. 15. 17.
[t] Qáz. 20. 46, 47, 48. Zab. 68. 27.
[u] Dekho Qáz. 6. 15.
[x] Ahb. 7. 32, 33. Hiz. 24. 4.
|| Yá, *rakhá húá thá.*
[y] Ist. 22. 8. 2 Sam. 11. 2. A'am. 10. 9.
[a] 1 Sam. 9. 16. aur 16. 13. 2 Sal. 9. 3, 6.
[b] Zab. 2. 12.
[c] Ist. 32. 9. Zab. 78. 71.
[d] A'am. 13. 21.
[e] Yash. 18. 28.
[f] Paid. 35. 19, 20.
[g] Paid. 28. 22. aur 35. 1, 3, 7.
[h] 10 áyat.
[i] 1 Sam. 13. 3.
[k] 1 Sam. 9. 12.
[l] Khur. 15. 20, 21. 2 Sal. 3. 15. 1 Qur. 14. 1.
[m] Gin. 11. 25. 1 Sam. 16. 13.
[n] 10 áyat. 1 Sam. 19. 23, 24.
[o] Khur. 4. 8. Lúq. 2. 12.
[p] Qáz. 6. 12.
[q] 1 Sam. 11. 14, 15. aur 13. 4.
[r] 1 Sam. 13. 8.
[s] 5 áyat.
[t] 1 Sam. 19. 20.
[u] 6 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1095.

[x] 1 Sam. 19. 24. Mat. 13. 54, 55. Yúh. 7. 15. A'am. 4. 13.
[y] Yas. 54. 13. Yúh. 6. 45. aur 7. 16.
[z] 1 Sam. 7. 5, 6.
[a] Qáz. 11. 11. aur 20. 1. 1 Sam. 11. 15.
[b] Qáz. 6. 8, 9.
[c] 1 Sam. 8. 7, 19. aur 12. 12.
[d] Yash. 7. 14, 16, 17. A'am. 1. 24, 26.
[e] 1 Sam. 23. 2, 4, 10, 11.

ke darmiyán nubúwat kartá hai,
ek ne dúsre se kahá, ki Qís ke
beṭe ko kyá húá? Kyá Sáúl bhí
nabíon̲ ke darmiyán hai [x]?
12 Aur ek ne un men̲ se jawáb
diyá aur kahá, ki Un ká báp kaun
hai [y]? Tab hí se yih masal chalí,
Kyá Sáúl bhí nabíon̲ men̲ hai?
13 So jab wuh nubúwat kar
chuká, to únche makán men̲ áyá.
14 ¶ Wahán̲ Sáúl ke chachá ne
use aur us ke chákar ko kahá,
Tum kahán̲ gae the? We bole,
Gadhe ḍhúnḍhne; aur jab unhen̲
kahín̲ na páyá, to Samúel pás
gae.
15 Sáúl ká chachá bolá, Mihr-
báni karke hamen̲ batláiye, ki
Samúel ne áp ko kyá kahá.
16 Sáúl ne apne chachá se kahá,
Us ne hamen̲ sáf batláyá, ki gadhe
mile. Par saltanat ká mazmún,
jo Samúel ne use kahá thá, bayán
na kiyá.
17 ¶ Ba'd us ke Samúel ne
Misfáh men̲ [z] KHUDÁWAND ke
huzúr [a] logon̲ ko buláyá;
18 Aur baní Isráel ko kahá, ki
KHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá
kahtá hai, ki Baní Isráel ko main̲
Misr se nikál láyá, aur tum ko
Misríon̲ ke aur sáre bádsháhon̲
ke háth se, jo tumhárí taklíf ke
rawádár the, naját dí [b].
19 Aur tum ne áj ke din apne
Ḳhudá kí, ki jis ne tumhen̲ tum-
háre sáre dushmanon̲ aur tumhárí
taklífon̲ se riháí baḳhshí, takrím
na kí [c]; aur tum ne use kahá, Hán̲,
hamáre liye ek bádsháh muqarrar
kar. So ab ek ek sibt karke, hazár
hazár, sab ke sab KHUDÁWAND ke
áge házir hoo.
20 Aur jab Samúel ne baní
Isráel ke sáre sibton̲ ko faráham
kiyá [d], to qur'a baní Binyamín ke
nám par paṛá.
21 Aur jab us ne baní Binyamín
ke sibt ko, us ke gharánon̲ ke
mutábiq, nazdík buláyá, to Matrí
ke gharáne ká nám niklá, aur
phir Qís ke beṭe Sáúl ká nám
niklá: aur unhon̲ ne jo use
ḍhúnḍhá, to na páyá.
22 So unhon̲ ne KHUDÁWAND se
púchhá [e], ki Wuh mard phir yahán̲
áegá, ki nahín̲? KHUDÁWAND ne
jawáb diyá, ki Dekho, wuh asbáb
ke darmiyán chhip rahá hai.
23 Tab we dauṛe, aur use wahán̲
se láe: aur wuh, jo jamá'at ke
darmiyán khaṛá húá, to sháne se
leke úpar tak sab logon̲ se ziyáda
lambá thá [f].
24 Aur Samúel ne jamá'at ko
kahá, Tum use dekhte ho, ki jise
KHUDÁWAND ne pasand kiyá [g], ki
us ká hamsar sáre logon̲ men̲ ek
nahín̲. Tab sab ḳhushí se lalkáre,
aur bole, †Bádsháh ko Ḳhudá kí
amán [h]!
25 Phir Samúel ne jamá'at ko
saltanat ke ádáb batláe [i], aur
kitáb men̲ likhke KHUDÁWAND ke
huzúr rakhe. Ba'd us ke Samúel
ne jamá'at men̲ se har ek ko
ruḳhsat kiyá, ki apne apne ghar
jáe.
26 ¶ Aur Sáúl bhí Jibi'ah ko [k]
apne ghar gayá, aur logon̲ ká ek
jathá, jin ke dilon̲ ko Ḳhudá ne
máil kar diyá thá, us ke sáth ho
liyá.
27 Par baní Bali'ál [l] bole [m], Yih
shaḳhs ham ko kis tarah ba-
cháegá? Aur us kí tahqír kí, aur
us ke liye hadye na láe [n]; par us
ne áp ko aisá banáyá, ki goyá na
suntá thá.

XI BÁB.

1 *Náhas Yabís i Jili'ád ke logon̲ se ta'na ámez guzárishen̲ kartá.* 4 *We log qásidon̲ ko Sáúl ke pás bhejte, aur us se riháí páte.* 12 *Is muhimm se Sáúl ká iḳhtiyár zá,id hotá, aur us kí bádsháhat ko subút pahunchtá.*

AUR 'Ammúní Náhas [a] chaṛhá,
aur Yabís i Jili'ád ke [b] mu-
qábil ḳhaima khaṛá kiyá: tab
Yabís ke sab logon̲ ne Náhas se
kahá, Ham se kuchh 'ahd o
paimán kar [c], aur ham terí ban-
dagí karenge,
2 Aur 'Ammúní Náhas ne unhen̲
jawáb diyá, ki Is shart par main̲
tum se 'ahd karúngá, ki main̲
tum men̲ har ek se dahiní ánkh
nikál ḍálún̲, aur yih zillat ká dág [d]
sáre Isráel par rakhún̲.
3 Tab Yabís ke buzurgon̲ ne use
kahá, Ham ko sát din kí muhlat
de, táki ham Isráel kí sárí sar-
haddon̲ men̲ payám bhejen̲: agar
hamárá himáyatí koí na niklá, to
ham tere huzúr niklenge.
4 ¶ Tab Sáúl ke Jibi'ah men̲ [e]
qásid áe, aur unhon̲ ne logon̲ ko
yih sandese pahuncháe: tab sab
log pukár pukárke roe [f].
5 Aur dekho, ki Sáúl khet se
bail ke píchhe píchhe chalá átá
thá; aur Sáúl ne kahá, Kyá hai,

Peshtar MASÍH se, 1095.

[f] 1 Sam. 9. 2.
[g] 2 Sam. 21. 6.
† 'Ibrání men̲, *Bádsháh zinda rahe.*
[h] 1 Sal. 1. 25, 39. 2 Sal. 11. 12.
[i] Dekho Ist. 17. 14, wag. 1 Sam. 8. 11.
[k] Qáz. 20. 14. 1 Sam. 11. 4.
[l] Ist. 13. 13.
[m] 1 Sam. 11. 12.
[n] 2 Sam. 8. 2. 1 Sal. 4. 21. aur 10. 25. 2 Taw. 17. 5. Zab. 72. 10. Mat. 2. 11.

[a] 1 Sam. 12. 12.
[b] Qáz. 21. 8.
[c] Paid. 26. 28. Ḳhur. 23. 32. 1 Sal. 20. 34. Aiy. 41. 4. Hiz. 17. 13.
[d] Paid. 34. 14. 1 Sam. 17. 26.
[e] 1 Sam. 10. 26. aur 15. 34. 2 Sam. 21. 6.
[f] Qáz. 2. 4. aur 21. 2.

Peshtar MASÍH se, 1095.

ki log rote hain? Unhon ne Yabís ke logon ká payám use kah sunáyá.

6 Aur jonhín Sáúl ne yih sandese sune, wunhín Khudá kí rúh us par chaṛhí[g], aur us ká gussa betarah bhaṛká.

7 Aur us ne bailon ká ek júá uṭhá liyá, aur use chírke ṭukṛe ṭukṛe kiyá[h], aur unhen qásidon ke háth baní Isráel kí sárí sarhaddon men bhej diyá, aur yih kahá, ki Jo koí Sáúl aur Samúel ke píchhe házir na ho, us ke bailon ká yihí hál ho[i]. Tab logon ko KHUDÁWAND ká khauf húá, aur we ek dil hoke áe.

8 Aur us ne unhen Bazaq men[k] giná; so baní Isráel tín lákh the, aur baní Yahúdáh[l] tís hazár.

9 So unhon ne un qásidon ko kahá, ki Tum Yabís i Jili'ád ke logon ko kaho, ki Kal, jis waqt ki áftáb garm hogá, tum naját páoge. So qásidon ne áke Yabís ke logon ko khabar dí; aur we khush húe.

10 Tab ahl i Yabís ne unhen kahá, Kal ham tum pás niklenge[m], aur sab kuchh, jo tum bihtar samjho, so hamáre haqq men kíjiyo.

11 Aur subh ko Sáúl ne logon ke tín gol kíe[n]; aur pichhle pahar lashkar men á ghusá, aur baní 'Ammún ko qatl kiyá[o], yahán tak ki din chaṛhá: aur aisá húá, ki we jo bach nikle, so is pareshání se bháge, ki ek ko ek na milá.

12 ¶ Tab logon ne Samúel ko kahá, We kaun hain, jo kahte hain, ki Kyá Sáúl hamárá bádsháh hogá[p]! So un logon ko láo, táki ham unhen qatl karen[q].

13 Sáúl bolá, ki Áj ke din hargiz koí márá na jáe[r]: is liye ki KHUDÁWAND ne baní Isráel ko áj ke din riháí bakhshí[s].

14 Tab Samúel ne logon ko kahá, Áo, Jiljál ko[t] jáen, táki wahán saltanat ko dúsrí bár sábit karen.

15 So sárá lashkar Jiljál ko gayá; aur Jiljál men KHUDÁWAND ke huzúr[u] unhon ne Sáúl ko bádsháh kiyá; aur wahán unhon ne KHUDÁWAND ke áge salámí ke zabíh zabh kíe[x]; aur wahán Sáúl ne aur sáre Isráelí dangal ne baṛí khushí kí.

[g] Qáz. 3. 10. aur 6. 34. aur 11. 29. aur 13. 25. aur 14. 6. 1 Sam. 10. 10. aur 16. 13.
[h] Qáz. 19. 29.
[i] Qáz. 21. 5, 8, 10.
[k] Qáz. 1. 5.
[l] 2 Sam. 24. 9.
[m] 3 áyat.
[n] Qáz. 7. 16.
[o] Dekho 1 Sam. 31. 11.
[p] 1 Sam. 10. 27.
[q] Dekho Lúq. 19. 27.
[r] 2 Sam. 19. 22.
[s] Khur. 14. 13, 30. 1 Sam. 19. 5.
[t] 1 Sam. 10. 8.
[u] 1 Sam. 10. 17.
[x] 1 Sam. 10. 8.

XII BÁB.

1 Samúel apní diyánatdárí sab par jatátá. 6 Logon ko un kí náshukrí ke qáil kartá. 16 Gehún kátne ke dinon men ra'ad bulálátá jis se sab ko haibat húí. 20 Khudá kí rahmat ke liház se un ko tasallí detá.

TAB Samúel ne sáre baní Isráel se kahá, Dekho, jo kuchh tum ne mujhe kahá, main ne tumhárí har ek bát mání[a], aur ek ko tumhárá bádsháh kiyá[b].

2 Aur ab dekho, yih bádsháh tumhárá peshrau hai[c]: aur main búṛhá hún[d], merá sir sufed hai: aur dekho, mere beṭe tumháre sáth hain; aur main ne laṛakpan se áj tak tumhárí peshwáí kí.

3 Aur main házir hún: so áo, KHUDÁWAND ke aur us ke masíh ke[e] áge mujh par gawáhí do; ki kis ká bail main ne le liyá? aur kis ká gadhá main ne rakh chhoṛá? aur main ne kis par zulm kiyá? aur kis ko main ne dukh diyá[f]? aur kis ke háth se main ne rishwat lí[g], aur kis se chashmposhí kí? Ab main use pher dene ko házir hún.

4 We bole, Tú ne na ham par zulm kiyá, aur na hamen dukh diyá, aur na tú ne kisí ke háth se kuchh le liyá.

5 Tab us ne unhen kahá, ki KHUDÁWAND tum par gawáh, aur us ká masíh áj ke din sháhid hai, ki tumhárá mujh par kuchh da'wá nahín[h]. We bole, Wuh gawáh.

6 ¶ Phir Samúel ne logon se kahá, Hán, KHUDÁWAND hí hai wuh, jis ne Músá aur Hárún ko khalq kiyá, aur tumháre bápdádon ko zamín i Misr se nikál láyá[i].

7 Ab thoṛá sá tawaqquf karo, táki main KHUDÁWAND ke huzúr un sab nekíon ke sabab, jo KHUDÁWAND ne tum se aur tumháre bápdádon se kín, tum se bahs karún[k].

8 Jis waqt ki Ya'qúb Misr men áyá[l], aur tumháre bápdáde KHUDÁWAND ke áge chilláe[m], to KHUDÁWAND ne Músá aur Hárún ko bhejá[n], aur we tumháre bápdádon ko Misr se nikál láe, aur yahán lá basáyá.

9 Lekin we KHUDÁWAND apne Khudá ko bhúl gae[o]; so us ne unhen Hasúr ke lashkar ke raís Sísará ke háth[p], aur Filistíon ke háth[q], aur sháh i Moáb ke háth[r] bechá; aur unhon ne un se qitál kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1095.

[a] 1 Sam. 8. 5, 19, 20.
[b] 1 Sam. 10. 24. aur 11. 14, 15.
[c] Gin. 27. 17. 1 Sam. 8. 20.
[d] 1 Sam. 8. 1, 5.
[e] 5 áyat. 1 Sam. 10. 1. aur 24. 6. 2 Sam. 1. 14, 16.
[f] Gin. 16. 15. A'am. 20. 33. 1 Tas. 2. 5.
[g] Ist. 16. 19.
[h] Yúh. 18. 38. A'am. 23. 9. aur 24. 16, 20.
[i] Mík. 6. 4.
[k] Yas. 1. 18. aur 5. 3, 4. Mík. 6. 2, 3.
[l] Paid. 46. 5, 6.
[m] Khur. 2. 23.
[n] Khur. 3. 10. aur 4. 16.
[o] Qáz. 3. 7.
[p] Qáz. 4. 2.
[q] Qáz. 10. 7. aur 13. 1.
[r] Qáz. 3. 12.

10 Phir unhoṉ ne KHUDÁWAND
se faryád kí, aur bole, Ham ne
gunáh kiyá[s], ki ham ne KHUDÁ-
WAND ko chhoṛá, aur Ba'alím aur
'Istárát kí bandagí kí[t]: par ab tú
ham ko hamáre dushmanoṉ ke
háth se chhuṛá, to ham terí ban-
dagí kareṉge[u].
11 Phir KHUDÁWAND ne Ya-
rubba'al[x], aur Bidán, aur Iftáh[y],
aur Samúel ko[z] bhejá, aur tum
ko tumháre dushmanoṉ ke háth
se, jo tumháre chároṉ taraf the,
naját dí; aur tum ne chain páyá.
12 Aur jab tum ne dekhá, ki
baní 'Ammún ká bádsháh Náhas[a]
tum par chaṛh áyá, to tum ne
mujh se kahá, Háṉ, hameṉ ek
bádsháh cháhiye, jo ham par sal-
tanat kare[b]; hálánki KHUDÁ-
WAND tumhárá Ḳhudá tumhárá
bádsháh thá[c].
13 Ab dekho, yih tumhárá bád-
sháh hai[d], jise tum ne pasand
kiyá[e], aur jise tum ne mángá;
aur dekho, KHUDÁWAND ne tum-
heṉ ek bádsháh diyá hai[f].
14 Agar tum KHUDÁWAND se
ḍarte rahoge, aur us kí bandagí
karoge, aur us ká hukm mánoge,
aur KHUDÁWAND ke farmánoṉ se
sarkashí na karoge[g], to tum aur
bádsháh, jo tum par bádsháhí
kartá hai, KHUDÁWAND apne
Ḳhudá ke pairau hoge:
15 Par agar tum KHUDÁWAND
ká hukm na mánoge, aur KHU-
DÁWAND ke farmánoṉ se sarkashí
karoge; to KHUDÁWAND ká háth
tumháre muḳhálif hogá[h], jis tarah
se ki tumháre bápdádoṉ ká mukh-
álif thá[i].
16 ¶ So ab tum khaṛe raho, aur
dekho wuh baṛá kám, jo KHUDÁ-
WAND tumhárí ánkhoṉ ke sámhne
kartá hai[k].
17 Kyá áj gehúṉ káṭne ká din
nahíṉ[l]? maiṉ KHUDÁWAND se
du'á mángtá húṉ, ki wuh garjáegá,
aur barsáegá[m]; táki tum jáno
aur dekho, ki tum ne KHUDÁ-
WAND ke huzúr ek bádsháh kí
darḳhwást karke baṛí sharárat
kí[n].
18 Chunánchi Samúel ne KHU-
DÁWAND se du'á mángí; aur
KHUDÁWAND ne usí din garjáyá,
aur barsáyá: tab sárá dangal
KHUDÁWAND se aur Samúel se
nipaṭ ḍar gayá[o].

Peshtar MASÍH se, 1095.
s Qáz. 10. 10. t Qáz. 2. 13. u Qáz. 10. 15, 16. x Qáz. 6. 14, 32. y Qáz. 11. 1. z 1 Sam. 7. 13. a 1 Sam. 11. 1. b 1 Sam. 8. 5, 19. c Qáz. 8. 23. 1 Sam. 8. 7. aur 10. 19. d 1 Sam. 10. 24. e 1 Sam. 8. 5. aur 9. 20. f Hús. 13. 11. g Yash. 24. 14. Zab. 81. 13, 14. h Ahb. 26. 14, 15, wag. Ist. 28. 15, wag. Yash. 24. 20. i 9 áyat. k Ḳhur. 14. 13, 31. l Ams. 26. 1. m Yash. 10. 12. 1 Sam. 7. 9, 10. Ya'q. 5. 16, 17, 18. n 1 Sam. 8. 7. o Ḳhur. 14. 31. Dekho 'Az. 10. 9.

19 Tab sab logoṉ ne Samúel se
kahá, ki Apne ḳhádimoṉ ke liye
KHUDÁWAND apne Ḳhudá kí min-
nat kar[p], ki ham mar na jáeṉ: ki
ham ne apne sáre gunáhoṉ par
yih sharárat ziyáda kí, ki apne
liye ek bádsháh mángá.
20 ¶ Tab Samúel ne jamá'at ko
kahá: Ḳhauf na karo; ki yih sab
sharárat to tum ne kí; magar
KHUDÁWAND kí pairawí se kanáre
mat jáo, balki apne sáre diloṉ se
KHUDÁWAND kí bandagí karo;
21 Aur tum kanáre mat jáo, ki
bátil kí pairawí karo[q], jo mufíd
na hogí, aur naját na degí; ki we
sab bátil haiṉ[r].
22 Aur KHUDÁWAND apne baṛe
nám ke liye[s] apne bandoṉ ko tark
na karegá[t]: ki KHUDÁWAND ne
bhí pasand kiyá hai, ki tum us
ke bande kahláo[u].
23 Aur maiṉ jo húṉ, Ḳhudá aisá
na kare, ki tumháre liye du'á
mángne meṉ tagáful karke[x] KHU-
DÁWAND ká gunáhgár hoúṉ: balki
maiṉ wuh ráh, jo achchhí aur
sídhí hai[y], tumheṉ batláúṉgá[z]:
24 So tum itná karo, ki KHUDÁ-
WAND se ḍaro[a], aur apne sáre dil
se us kí sachchí 'ibádat karo; aur
socho[b] ki us ne tumháre liye kaisá
baṛá kám kiyá hai[c].
25 Aur agar tum ab bhí shará-
rat ke kám karoge, to tum aur
tumhárá bádsháh[d] halák ho jáoge[e].

Peshtar MASÍH se, 1095.
p Ḳhur. 9. 28. aur 10. 17. Ya'q. 5. 15. 1 Yúh. 5. 16. q Ist. 11. 16. r Yar. 16. 19. Hab. 2. 18. 1 Qur. 8. 4. s Yash. 7. 9. Zab. 106. 8. Yar. 14. 21. Hiz. 20. 9, 14. t 1 Sal. 6. 13. Zab. 94. 14. u Ist. 7. 7, 8. aur 14. 2. Mal. 1. 2. x A'am. 12. 5. Rúm. 1. 9. Qul. 1. 9. 2 Tim. 1. 3. y 1 Sal. 8. 36. 2 Taw. 6. 27. Yar. 6. 16. z Zab. 34. 11. Ams. 4. 11. a Wá'iz 12. 13. b Yas. 5. 12. c Ist. 10. 21. Zab. 126. 2, 3. d Ist. 28. 36. e Yash. 24. 20.

XIII BÁB.

1 *Sáúl ká ḳháss lashkar.* 3 *Wuh Isráelíoṉ ko Jiljál meṉ jam'a karátá, ki Filistíoṉ ká samhná kareṉ, is liye ki Yúnatan ne Filistí chaukí ke logoṉ ko már ḍálá thá.* 5 *Filistíoṉ kí niháyat baṛí fauj.* 6 *Isráelíoṉ kí baṛí tangháli.* 8 *Sáúl Samúel kí ráh dekhte dekhte thak játá, aur ḳhud qurbání guzrántá.* 11 *Samúel us se malámat kartá.* 17 *Filistíoṉ kí taraf se fasád karnewáloṉ ke tín gol nikalte.* 19 *Filistíoṉ kí chaturáí, ki Isráelíoṉ ke darmiyán kisí lohár ko rahne na diyá.*

SÁÚL ne ek baras saltanat kí;
aur jab us kí saltanat ke do
baras guzre,
2 To Sáúl ne tín hazár ádmí baní 1093.
Isráel apne liye chune; do hazár
Mikmás meṉ aur Baitel ke koh
meṉ apne sáth rakhe, aur ek ha-
zár Yúnatan ke sáth Binyamín ke
Jibi'ah meṉ[a] rahe: aur báqí har
ek ko apne apne ḳhaime meṉ
ruḳhsat kiyá.
3 Aur Yúnatan ne Filistíoṉ ke
chaukídároṉ ko, jo ‖ Jib'a meṉ

a 1 Sam. 10. 26. ‖ Yá, *Pahárí.*

Peshtar MASÍH se, 1093.

the[b], márá; aur Filistíon ne yih
suná. Aur Sáúl ne narsingá phunk-
wáke sárí mamlukat men yih ma-
nádí kí, ki Ai 'Ibránío, suno.
4 Aur sáre baní Isráel ne yih
ahwál suná, ki Sáúl ne Filistíon kí
ek chaukí ke sipáhí máre, aur baní
Isráel ko bhí Filistíon se nafrat
thí[c]. So jamá'at ko hukm húá, ki
Sáúl pás Jiljál men jam'a howe.
5 ¶ Aur Filistí bhí baní Isráel se
laṛne ko jam'a húe; tís hazár un
kí rathen thín, aur chha hazár
sawár, aur bahut se log, aise
jaise daryá ke kanáre kí ret; so
we chaṛh áe, aur Mikmás men
Bait-awan ke mashriq ko ḳhaima-
zan húe.
6 Aur jab baní Isráel ne dekhá,
ki ham tangí men hain, kyúnki
log taklíf men the, to gáron, aur
kánṭon ke jangal, aur paháṛon,
aur gaṛhíon, aur gaṛhon men já
chhipe[d];
7 Aur 'Ibrání Yardan ke pár Jadd
aur Jili'ád kí sarzamín ko gae.
Par Sáúl Jiljál hí men rahá, aur us
ke sáth ke sab log ḳhaufnák the.
8 ¶ Aur wuh wahán sát din
Samúel ke mu'aiyan waqt tak
muntazir rahá[e]: aur Samúel Jil-
jál men na áyá; aur sáre log us
ke pás se mutafarriq ho gae.
9 Tab Sáúl ne kahá, Chaṛháwá
aur salámí mujh pás láo. Aur us
ne chaṛháwá chaṛháyá.
10 Aur aisá húá, ki jonhín wuh
chaṛháwá chaṛhá chuká, wunhín
Samúel á pahunchá; aur Sáúl us
ke istiqbál ko niklá, táki wuh us
ke haqq men du'á e ḳhair kare.
11 ¶ Aur Samúel ne púchhá, ki
Tú ne kyá kiyá? Sáúl bolá, Main
ne jo dekhá, ki log mere pás se
mutafarriq ho gae, aur tú muqar-
rar waqt men na á pahunchá, aur
Filistí Mikmás men jam'a húe:
12 To main ne kahá, ki Filistí
Jiljál men mujh par á paṛenge,
aur main ne Ḳhudáwand se ab
tak du'á nahín mángí: is liye
main ne apne nafs par jabr kiyá,
aur chaṛháwá chaṛháyá.
13 So Samúel ne Sáúl ko kahá,
Tú ne bewuqúfí kí[f]; ki tú ne
Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke hukm
kí, jo us ne tujhe kiyá, muháfazat
na kí[g]; ki Ḳhudáwand ab terí
saltanat baní Isráel men hamesha
qáim rakhtá.

b 1 Sam. 10. 5.
c Paid. 34. 30. Ḳhur. 5. 21.
d Qáz. 6. 2.
e 1 Sam. 10. 8.
f 2 Taw. 16. 9.
g 1 Sam. 15. 11.

14 Lekin ab terí saltanat qáim
na rahegí[h]; ki Ḳhudáwand ne ek
shaḳhs apne dilḳhwáh[i] ko muqar-
rar kiyá hai; aur Ḳhudáwand ne
use hukm kiyá, ki us ke logon ká
peshwá ho, is liye ki tú ne Ḳhu-
dáwand ke hukm ko hifz na kiyá.
15 Aur Samúel uṭhá, aur Jiljál
se Binyamín ke shahr Jibi'ah ko
chaṛh gayá. Tab Sáúl ne un lo-
gon ko, jo us pás házir the, giná,
aur we chha sau jawán the[k].
16 Aur Sáúl aur us ká beṭá Yú-
natan, aur us ke hamráhí jawán
baní Binyamín ke Jib'a men já
ṭhahre; aur Filistí Mikmás men
paṛe rahe.
17 ¶ Aur fasád karnewále, Filis-
tíon ke lashkar se, tín gol hoke
nikle; ek to Su'ál kí samt ko
'Ufrah[l] kí ráh se:
18 Aur dúsrá gol Bait-Haurán[m]
kí ráh áyá: aur tísre gol ne us
sarhadd kí ráh lí, jo wádí i Zi-
bo'im[n] ke dasht ke sámhne hai.
19 ¶ Us waqt baní Isráel kí
sárí zamín men ek luhár na miltá
thá[o]; kyúnki Filistíon ne kahá
thá, Na ho ki 'Ibrání log talwáren
aur neze apne liye banáne páen.
20 So sáre baní Isráel Filistíon
ke mulk men jáyá karte the, táki
har ek apná hars, aur bhálá, aur
kulháṛá, aur apní kudálí tez
karwáe:
21 Ya'ne jab ki kudálíon, aur
bhálon, aur kánṭon, aur kulháṛon
kí dháren kund ho gaí thín, táki
unhen phir tez karwáen.
22 So aisá húá, ki qitál ke din,
Sáúl aur us ke beṭe Yúnatan ke
siwá, un logon men se, jo Sáúl
aur Yúnatan ke sáth the, kisí ke
háth men ek talwár aur ek neza
na thá[p].
23 Tab Filistíon ke gaṛhwále
Mikmás kí gháṭí par á paṛe[q].

XIV BÁB.

1 *Yúnatan apná iráda poshída rakhke Filistíon ke ek gaṛh par jáke wahán ke sipáhíon ko 'ajab tarah se mártá.* 15 *Filistí ḳhauf iláhí se larazte aur ek dúsre ko márte chale játe.* 17 *Sáúl káhin ke jawáb ká intizár chhoṛke, un par chaṛháí kartá.* 21 *We 'Ibrání ki asír the aur we jo gáron men chhipe the, donon Filistíon kí muḳhálafat men shámil hote.* 24 *Sáúl kí bejá qasam ke sabab fath ke kam anjám húe.* 32 *Wuh logon ko gosht lahú ke sáth kháne se roktá.* 35 *Wuh mazbah banátá.* 36 *Yúnatan ke nám par chiṭṭhí paṛtí, par log use bacháte.* 47 *Sáúl kí tawángarí aur us ke gharáne ká ahwál.*

Peshtar MASÍH se, 1093.

h 1 Sam. 15. 28.
i Zab. 89. 20. A'am. 13. 22.
k 1 Sam. 14. 2.
l Yash. 18. 23.
m Yash. 16. 3. aur 18. 13, 14.
n Naham. 11. 34.
o Dekho 2 Sal. 24. 14. Yar. 24. 1.
p Yún Qáz. 5. 8.
q 1 Sam. 14. 1, 4.

Peshtar MASÍH se, 1087 ke qaríb.

AUR ek din aisá húá, ki Sáúl ke beṭe Yúnatan ne apne gulám ko, jo us ká silahbardár thá, kahá, ki Á, ham Filistíoṉ ke gaṛh par, jo us samt ko hai, guzar kareṉ. Par us ne apne báp ko ḵhabar na kí.

2 Aur Sáúl Jibi'ah ke nikás par ek anár ke daraḵht tale, jo Mijrún meṉ thá, ṭhahar rahá: aur qaríb chha sau ádmí ke[a] us ke sáth the;

3 Aur Aḵhiyáh[b] bin Aḵhitúb birádar i I'kabúd[c] bin Fínihás, bin 'Alí, jo Sailá meṉ Ḵhudáwand ká káhin thá, afúd pahine húe[d] thá. Aur logoṉ ko ḵhabar na húí, ki Yúnatan kaháṉ chalá gayá.

4 ¶ Aur un guzargáhoṉ meṉ, jaháṉ se hoke Yúnatan cháhtá thá, ki Filistíoṉ ke gaṛh par[e] já paṛe, donoṉ taraf baṛe baṛe nokíle patthar the; ek ká nám Búsís thá, aur dúsre ká Sanah.

5 Un meṉ se ek shimál kí jánib, Mikmás ke muqábil nasb thá, aur dúsrá janúb kí samt Jibi'ah ke muqábil.

6 Tab Yúnatan ne apne silahbardár gulám se kahá, Á, ham un námaḵhtúnoṉ ke gaṛh par guzreṉ; sháyad ki Ḵhudáwand hamáre liye kám kare: ki Ḵhudáwand ke nazdík kuchh dushwár nahíṉ, wuh cháhe, to bahutoṉ se zafar baḵhshe, aur cháhe, to thoṛoṉ se[f].

7 Us ke silahbardár ne kahá, Jo kuchh ki tere dil meṉ hai, so kar, aur apní ráh pakaṛ; aur dekh, maiṉ tere hasb i dilḵhwáh tere sáth húṉ.

8 Tab Yúnatan bolá, ki Dekh, ham un logoṉ par guzar karte haiṉ, aur apne taíṉ un par záhir karte haiṉ.

9 So agar we ham se yih kaheṉ, Sabr karo, jab tak ki ham tumháre sámhne hoṉ, to ham apní jagah khaṛe raheṉge, aur un par na chaṛheṉge.

10 Par agar we yúṉ kaheṉ, ki Ham par chaṛh áo, to ham chaṛh jáeṉge: ki Ḵhudáwand ne unheṉ hamáre háth meṉ kar diyá; aur yih hamáre liye ek nishání hogí[g].

11 Tab un donoṉ ne apne taíṉ Filistíoṉ ke gaṛh par namúd kiyá, aur Filistí bole, Dekho, 'Ibrání un súráḵhoṉ meṉ se, jaháṉ we chhip rahe the, báhar áte haiṉ.

a 1 Sam. 13. 15.
b 1 Sam. 22. 9, 11, 20, *Aḵhimalik* kahláyá.
c 1 Sam. 4. 21.
d 1 Sam. 2. 28.
e 1 Sam. 13. 23.
f Qáz. 7. 4, 7. 2 Taw. 14. 11.
g Dekho Paid. 24. 14. Qáz. 7. 11.

12 Aur us gaṛh ke logoṉ ne Yúnatan aur us ke silahbardár ko kahá, Ham par chaṛh áo, ki ham tumheṉ tamáshá dikhláeṉge. So Yúnatan ne apne silahbardár se kahá, Ab mere píchhe chaṛh á; ki Ḵhudáwand ne unheṉ baní Isráel ke qábú meṉ kar diyá.

13 Aur Yúnatan apne háthoṉ aur páoṉ se lipaṭkar chaṛh gayá, aur us ke píchhe us ká silahbardár; aur we Yúnatan ke áge mar gire, aur us ke silahbardár ne bhí us ke píchhe log qatl kíe.

14 So yih pahlá kusht o ḵhún, jo Yúnatan aur us ke silahbardár ne kiyá, ek bís ádmí ká thá, utní zamín meṉ ki jaháṉ ek hal ádhe din meṉ phire.

15 Tab lashkar, aur maidán, aur sáre gaṛhwále, aur fasád karnewále bhí[h] kámp gae[i], aur zamín larzí; aur yih larza Ḵhudá kí jánib se thá[k].

16 Aur Sáúl ke nigáhbánoṉ ne, jo Binyamín ke Jibi'ah meṉ the, nazar kí; to kyá dekhte haiṉ, ki wuh guroh pighal gaí, aur we márte chale játe the[l].

17 Tab Sáúl ne logoṉ se, jo us ke sáth the, kahá, Gino, aur daryáft karo, ki ham meṉ se kaun gayá hai. Jab unhoṉ ne giná, to Yúnatan aur us ke silahbardár ko na páyá.

18 Us waqt Sáúl ne Aḵhiyáh ko kahá, Ḵhudá ká sandúq yaháṉ lá; kyúṉki Ḵhudá ká sandúq us roz baní Isráel ke darmiyán thá.

19 ¶ Aur aisá húá, ki jis waqt Sáúl káhin se bát kartá thá[m], to Filistíoṉ ke lashkar meṉ shor paṛá, aur gulgula ziyáda hotá chalá játá thá: aur Sáúl ne káhin se kahá, ki Báz rah.

20 Aur Sáúl aur us ke sáre log jam'a húe, aur qitál ko áe; aur dekho, ki har ek mard kí talwár us ke sáthí par paṛí hai[n], aur niháyat baṛá gul shor húá.

21 Aur we 'Ibrání bhí, jo áge se Filistíoṉ ke sáth the, har taraf se jam'a hoke un ke sáth lashkar meṉ áe the, phirke un Isráelíoṉ meṉ, jo Sáúl aur Yúnatan ke hamráh the, shámil húe.

22 Aur we sab baní Isráel bhí, jo koh i Ifráím meṉ chhip rahe the[o], yih sunke ki Filistí bháge,

h 1 Sam. 13. 17.
i 2 Sal. 7. 7. Aiy. 18. 11.
k Paid. 35. 5.
l 20 áyat.
m Gin. 27. 21.
n Qáz. 7. 22. 2 Taw. 20. 23.
o 1 Sam. 13. 6.

Peshtar MASÍH se, 1087 ke qaríb.

filfaur nikalke qitál ke maidán
men un par á paṛe.
23 So KHUDÁWAND ne us din
Isráelíon ko naját dí[p]: aur laṛáí
Bait-awan ke[q] us pár tak pahun-
chí.
24 ¶ Aur Isráelí mard us din
baṛí taklíf men the: kyúnki Sáúl
ne logon ko qasam dí thí[r], aur
yún kahá thá, ki Jo koí áj shám
tak khāná kháwe, us par la'nat,
táki main apne dushmanon se
badlá lún. Is sabab un logon
men kisí ne zubán par kuchh na
rakhá thá.
25 Aur sab log ek ban men pa-
hunche, aur wahán zamín par
shahd thá[s].
26 Aur jonhín ye log us ban men
pahunche, to dekho, ki wahán
shahd ko ṭapaktá dekhá: par koí
apne munh tak háth na le gayá,
is liye ki we qasam se ḍare.
27 Lekin Yúnatan ne na suná
thá, ki us ke báp ne logon ko
qasam dí hai: so us ne apne 'asá
kí nok se, jo us ke háth men thá,
shahd ke chhatte ko chhedá, aur
háth men leke munh men ḍálá;
aur us kí ánkhon men roshní áí.
28 Tab un logon men se ek ne
us se kahá, ki Tere báp ne qasam
deke kahá thá, ki Jo shaḳhs áj ke
din kuchh kháwe, to us par la'nat.
Aur us waqt log thake húe the.
29 Aur Yúnatan bolá, ki Mere
báp ne mulk ko dukh diyá; de-
khiye, ki main ne zarra sá shahd
chakhá, aur kyá merí ánkhon men
roshní áí!
30 Kyá bahut achchhá hotá, agar
sáre log dushman kí lúṭ se, jo
unhon ne páí, ḳhúb kháte? par
ab to Filistíon ko baṛí shikast
nahín húí.
31 So unhon ne us din Mikmás
se leke Aiyalún tak Filistí máre:
aur log nipaṭ thak gae.
32 Aur log lúṭ par gire, aur
bheṛen, aur bail, aur bachhṛe
pakṛe, aur unhen zamín par zabh
kiyá, aur lahú samet[t] khá gae.
33 ¶ Tab Sáúl ko ḳhabar dí gaí,
ki Dekh, log KHUDÁWAND ká gu-
náh karte hain, ki lahú samet
kháe játe hain. Wuh bolá, ki
Tum ne ḳhatá kí; so ek baṛá
patthar áj mere sámhne ḍhalká
láo.
34 Phir Sáúl ne kahá, ki Lash-
kar men phiro, aur un se kaho, ki
Har ek shaḳhs apná apná bail, aur
apní apní bheṛen mujh pás láwe,
aur yahán zabh kare, aur kháwe;
aur lahú samet kháke KHUDÁWAND
ká gunáhgár na bane. Chunánchi
us rát har ek shaḳhs apná bail
wahín láyá, aur wahín zabh kiyá.
35 Aur Sáúl ne us jagah KHUDÁ-
WAND ke liye ek mazbah banáyá[u];
yih pahlá mazbah hai, jo us ne
KHUDÁWAND ke liye banáyá.
36 ¶ Phir Sáúl ne kahá, ki Ao,
áj rát Filistíon ká píchhá karen,
aur subh tak unhen lúṭen, aur un
men se ek ko jítá na chhoṛen.
We bole, Jo kuchh tú bihtar
jáne, so kar. Tab káhin bolá, ki
Ao, yahán Ḳhudá se saláh púch-
hen.
37 Chunánchi Sáúl ne Ḳhudá se
mashwarat púchhí, ki Main Fi-
listíon ká ta'áqub karne ko utrún?
Kyá tú un ko baní Isráel ke háth
men giriftár karwáegá? So us ne
us din use kuchh jawáb na far-
máyá[x].
38 Tab Sáúl ne kahá, ki Lash-
kar ke sáre raís yahán nazdík
áwen, aur tahqíq karen, aur de-
khen, ki áj ke din yih kaisá gu-
náh húá hai[y].
39 KHUDÁWAND i haiy kí qasam,
ki jis ne áj Isráel ko naját dí,
agar mere beṭe Yúnatan ká bhí
gunáh ho, to wuh bhí mar jáe[z].
Aur un logon men se kisí ne ja-
wáb na diyá.
40 Tab us ne sáre baní Isráel se
kahá, Tum sab ke sab ek taraf
ho, aur main aur merá beṭá Yú-
natan ek taraf. Tab log Sáúl se
bole, Jo tú munásib jáne, so kar.
41 Sáúl ne KHUDÁWAND se ka-
há, ki Ai Isráel ke Ḳhudá, haqq
kar. Tab Sáúl aur Yúnatan ke
nám par[a] qur'a[b] paṛá, aur lashkar
begunáh niklá.
42 Tab Sáúl ne kahá, ki Mere
aur mere beṭe ke nám qur'a ḍálo.
Tab Yúnatan ká nám niklá.
43 Aur Sáúl ne Yúnatan se kahá,
Mujhe batá, tú ne kyá kiyá hai[c].
Yúnatan ne use batáyá, aur kahá,
Main ne to kuchh nahín kiyá,
magar itná ki is 'asá kí nok se,
jo mere háth men thá, ek zarra
sá shahd chakhá thá[d]; so kyá ab
main marne par hún?
44 Sáúl ne kahá, Ḳhudá mujh

[p] Ḳhur. 14. 30. Zab. 44. 6, 7. Hús. 1. 7.
[q] 1 Sam. 13. 5.
[r] Yash. 6. 26.
[s] Ḳhur. 3. 8. Gin. 13. 27. Mat. 3. 4.
[t] Ahb. 3. 17. aur 7. 26. aur 17. 10. aur 19. 26. Ist. 12. 16, 23, 24.
[u] 1 Sam. 7. 17.
[x] 1 Sam. 28. 6.
[y] Yash. 7. 14. 1 Sam. 10. 19.
[z] 2 Sam. 12. 5.
[a] Yash. 7. 16. 1 Sam. 10. 20, 21.
[b] Ams. 16. 33. A'am. 1. 24.
[c] Yash. 7. 19.
[d] 27 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1087 ke qaríb.

se aisá kare, aur us se ziyáda
kare[e], agar Yúnatan to mar hí na
jáe[f].
45 Tab logon ne Sáúl ko kahá,
Kyá Yúnatan mar jáe, jis ne
Isráel ke liye aisí baṛí riháí kí?
Aisá na hogá: KHUDÁWAND i haiy
kí qasam hai[g], ki us ke sir ká
ek bál bhí zamín par na giráyá
jáegá; ki us ne áj Khudá kí ma-
dad se mihnat kí. So logon ne
Yúnatan kí khalásí karwáí, ki
wuh márá na gayá.
46 Aur Sáúl Filistíon ke ta'áqub
karne se báz rahá; aur Filistí
apne maqám ko gae.
47 ¶ Aur Sáúl ne baní Isráel ká
mulk apne qabze men kiyá, aur
har ek samt apne dushmanon se
Moáb men, aur baní 'Ammún ke[h]
mulk men, aur Adúm men, aur
Zúbah[i] kí mamlukaton men, aur
Filistíon ke mulk men laṛá kiyá;
aur wuh jin logon kí taraf phirá,
un logon ko sazá dí.
48 Phir us ne lashkar jam'a kiyá,
aur 'Amálíqíon se já laṛá[k], aur
Isráelíon ko un ke gáratgaron ke
háth se chhuṛáyá.
49 Aur Sáúl ke beṭon ke nám
ye hain[l], Yúnatan, aur Iswí, aur
Malikishú'a; aur us kí do beṭíán
thín; baṛí ká nám Mairab, aur
chhoṭí ká nám Maikal.
50 Aur Sáúl kí jorú ká nám
Akhinú'am thá, jo Akhima'az kí
beṭí thí; aur us kí fauj ke ra,ís ká
nám Abinaiyir thá, jo Sáúl ke
chachá Naiyir ká beṭá thá.
51 Aur Sáúl ke báp ká nám Qís
thá[m]; aur Abinaiyir ká báp Naiyir
Abíel ká beṭá thá.
52 Aur 'umr bhar Sáúl ká Fi-
listíon se sakht muqábala rahá:
aur Sáúl har ek zoráwar aur ba-
hádur mard ko, jahán dekhtá thá,
apne pás rakhtá thá[n].

XV BÁB.

1 *Samúel Sáúl ko bhejtá ki 'Amálíq ko haram kar de.* 6 *Sáúl Qainíon par mihrbání kartá.* 8 *Ajáj ko zinda rakhke, use aur bihtar lút ko sáth le átá.* 10 *Samúel us par yih záhir kartá ki Khudá ne is náfarmání ke sabab tujhe mardúd kiyá hai, báwujúde ki tú khud apní nekí kí ta'ríf kartá aur apní badí ko khafíf samajhtá hai.* 24 *Sáúl kí 'ájizí.* 32 *Samúel Ajáj ko qatl kartá.* 34 *Samúel Sáúl se judá hoke phir us se muláqát na kartá.*

AUR Samúel ne Sáúl ko kahá,
ki KHUDÁWAND ne mujhe
bhejá, ki main tujhe mamsúh kar-
ún[a], táki tú us kí qaum ká, jo
baní Isráel hai, bádsháh ho: so
ab KHUDÁWAND kí báten sun.
2 Rabb ul afwáj yún kahtá hai,
Mujh ko yád hai, jo kuchh ki baní
Isráel se 'Amálíq ne kiyá, jab ki
we Misr se chaṛhe[b]; ki we kyún-
kar un kí ghát men baiṭhe.
3 So ab tú já, aur 'Amálíq ko
már, aur sab jo kuchh ki un
ká hai ek lakht haram kar[c],
aur un par rahm mat kar, balki
mard se leke 'aurat aur laṛke
shírkhwár, aur bail bheṛ, aur
únṭ aur gadhe tak, sab ko qatl
kar.
4 Chunánchi Sáúl ne logon ko
jam'a kiyá, aur Taláim men un-
hen giná; so we do lákh piyáde,
aur baní Yahúdáh das hazár the.
5 Aur Sáúl 'Amálíq kí ek bastí
men, dasht ke bích, un kí ghát
men baiṭhá.
6 ¶ Aur Sáúl ne Qainíon ko[d]
kahá, Nikal jáo, aur 'Amálíqíon ke
darmiyán se kanárakash ho[e]; na
ho ki un men shámil hoke mere
háth se máre jáo: is liye ki tum
ne baní Isráel par, jab we Misr
se chaṛhe, to mihrbáníán kín[f].
So Qainí 'Amálíqíon men se nikle.
7 Aur Sáúl ne 'Amálíqíon ko
Hawílah se[g] leke Súr tak[h], jo Misr
ke sámhne hai, márá[i].
8 Aur 'Amálíq ke bádsháh Ajáj
ko jítá pakṛá[k], aur sab logon ko
talwár se haram kar diyá[l].
9 Lekin Sáúl aur us ke lashkar
ne Ajáj ko, aur achchhí achchhí
bheṛon, aur gáeon ko, aur pále
húe bakron, aur bheṛ ke bachchon
ko jítá rakhá[m]; aur sab suthrí
chízon ko rahne diyá, aur na cháhá
ki unhen haram kar den: magar
unhon ne har ek chíz ko, jo púch
aur nikammí thí, haram kiyá.
10 ¶ Tab KHUDÁWAND ká kalám
Samúel ko pahunchá, ki,
11 Main Sáúl ko bádsháh karke
malúl húá[n]; kyúnki wuh merí far-
mánbardárí se bargashta húá[o],
aur us ne mere hukmon par 'amal
na kiyá[p]. So Samúel gamgín
húá[q], aur sárí rát KHUDÁWAND
pás chillátá rahá.
12 Aur Samúel subh sawere Sáúl
se muláqát karne ko uṭhá; so
Samúel ko khabar pahunchí, ki
Sáúl Karmil ko[r] gayá, aur us ne
apne liye ek fath ká sutún khaṛá

Peshtar MASÍH se, 1079 ke qaríb.

e Rút 1. 17.
f 39 áyat.
g 2 Sam. 14. 11. 1 Sal. 1. 52. Lúq. 21. 18.
h 1 Sam. 11. 11.
i 2 Sam. 10. 6.
k 1 Sam. 15. 3, 7.
l 1 Sam. 31. 2. 1 Taw. 8. 33.
m 1 Sam. 9. 1.
n 1 Sam. 8. 11.

a 1 Sam. 9. 16.
b Khur. 17. 8, 14. Gin. 24. 20. Ist. 25. 17, 18, 19.
c Ahb. 27. 28, 29. Yash. 6. 17, 21.
d Gin. 24. 21. Qáz. 1. 16. aur 4. 11.
e Paid. 18. 25. aur 19. 12, 14. Muk. 18. 4.
f Khur. 18. 10, 19. Gin. 10. 29, 32.
g Paid. 2. 11. aur 25. 18.
h Paid. 16. 7.
i 1 Sam. 14. 48.
k Dekho 1 Sal. 20. 34, 35, wag.
l Dekho 1 Sam. 30. 1.
m 3, 15 áyaten.
n 35 áyat.
o Paid. 6. 6, 7. Yash. 22. 16. 1 Sal. 9. 6.
p 1 Sam. 13. 13. 3, 9 áyaten.
q 35 áyat. 1 Sam. 16. 1.
r Yash. 15. 55.

Peshtar MASÍH se, 1079 ke qaríb.

kiyá, aur phirá, aur guzar karke
Jiljál men dákhil húá.
13 Phir Samúel Sáúl pás gayá,
aur Sáúl ne use kahá, Tú KHUDÁ-
WAND ká mubárak banda ho[s];
main ne KHUDÁWAND ke hukmon
par 'amal kiyá.
14 Samúel ne kahá, Pas, yih
bheron ká mimiyáná, aur gáeon
ká bambáná kaisá hai, jo main
suntá hún?
15 Sáúl ne kahá, ki Ye 'Amálíqíon
kí hain, jo log le áe hain; is liye ki
logon ne achchhí achchhí bheron,
aur gáeon ko jítá rakhá, táki un-
hen KHUDÁWAND tere Khudá ke
liye zabh karen[t]; aur báqí sab ko
to ham ne ek lakht haram kiyá.
16 Tab Samúel ne Sáúl ko kahá,
Tuk sun le; jo kuchh ki KHUDÁ-
WAND ne áj rát mujh se kahá hai,
main tujh se kahtá hún. Wuh
bolá, Farmáiye.
17 Samúel ne kahá, Kyá nahín
hai, ki jab tú apní nazar men
haqír thá[u], to baní Isráel ke sib-
ton ká sardár húá, aur KHUDÁ-
WAND ne tujhe mamsúh kiyá, ki
baní Isráel ká bádsháh húá?
18 Aur KHUDÁWAND ne tujhe
safar ko bhejá, aur farmáyá, ki
Já, aur un gunáhgár 'Amálíqíon
ko ek lakht haram kar, aur un se
qitál kar, yahán tak ki we nest o
nábúd ho jáen.
19 Pas tú ne kis liye KHUDÁ-
WAND kí bát na mání, aur kyún
lút par tútá, aur KHUDÁWAND ke
áge badí kí?
20 Sáúl ne Samúel ko kahá,
Main ne to KHUDÁWAND ká hukm
máná[w], aur us ráh par, jis par
KHUDÁWAND ne mujhe bhejá,
chalá, aur 'Amálíqíon ke bádsháh
Ajáj ko le áyá hún, aur 'Amálí-
qíon ko ek lakht haram kiyá.
21 Par log lút ke mál men se
bheren aur gáen, ya'ne haram ke
taháif le áe[x], táki Jiljál men
KHUDÁWAND tere Khudá ke áge
zabh karen.
22 Samúel bolá, Kyá KHUDÁWAND
charháwon aur zabíhon se khush
hotá hai, yá is se ki us ká hukm
máná jáwe[y]? Dekh, ki hukm mán-
ná qurbání charháne se, aur sha-
nawá honá mendhon kí charbí se
bihtar hai[z].
23 Kyúnki náfarmání aur jádú-
garí barábar hain, aur sarkashí aur
kufr aur butparastí barábar. So
jaisá tú ne KHUDÁWAND ke hukm
ko radd kiyá hai, waisá hí us ne
bhí tujhe bádsháhat se radd kiyá[a].
24 ¶ Sáúl ne Samúel se kahá,
Mujh se gunáh húá[b]: ki main ne
KHUDÁWAND ke farmán se aur
terí báton se tajáwuz kiyá; ky-
únki main ne lashkar ká pás kiyá,
aur un kí bát suní[c].
25 So ab mihrbání se merá gu-
náh bakhshiye, aur mere sáth
phiriye, táki main KHUDÁWAND
ke áge sijda karún.
26 Samúel ne Sáúl ko kahá,
Main tere sáth na jáúngá; ki tú
ne KHUDÁWAND ke farmán ko
radd kiyá, aur KHUDÁWAND ne
tujhe baní Isráel kí bádsháhat se
radd kiyá[d].
27 Aur jab Samúel phirá, ki
rawána ho, to us ne us kí chádar
ká koná pakrá[e], aur wuh chák
ho gayá.
28 Tab Samúel ne use kahá,
KHUDÁWAND ne terí bádsháhat,
jo tú baní Isráel par kartá thá,
tujh se chák kar lí[f], aur tere ek
yár ko, jo tujh se bihtar hai, dí.
29 Aur Isráel ká Násih jhúth
nahín boltá, aur pashemán nahín
hotá[g]: kyúnki wuh insán nahín
hai, ki pachhtáwe.
30 Tab us ne kahá, Mujh se to
gunáh húá; par mere lashkar ke
buzurgon aur baní Isráel ke áge
merí hurmat rakh líjiye[h], aur
mere sáth phiriye, táki main
KHUDÁWAND tere Khudá ke áge
sijda karún.
31 Tab Samúel Sáúl ke píchhe
phirá, aur Sáúl ne KHUDÁWAND
ke áge sijda kiyá.
32 ¶ Tab Samúel ne farmáyá,
ki 'Amálíqíon ke bádsháh Ajáj
ko yahán mujh pás láo. Aur
Ajáj khushí se us pás áyá; aur
Ajáj ne kahá, Filhaqíqat maut
kí talkhí guzar gaí.
33 Aur Samúel ne kahá, Jaisá
terí talwár ne 'auraton ko beaulád
kiyá, terí bhí má 'auraton men
beaulád hogí[i]. Aur Samúel ne
Ajáj ko Jiljál men KHUDÁWAND
ke áge tukre tukre kiyá.
34 ¶ Aur Samúel Rámah ko
gayá, aur Sáúl Jibi'ah ko[k] apne
ghar charh gayá.
35 Aur jab tak jítá rahá, Samúel
us ko dekhne na gayá[l]; balki

s Paid. 14. 19. Qáz. 17. 2. Rút 3. 10.
t 9, 21 áyaten. Paid. 3. 12. Ams. 28. 13.
u 1 Sam. 9. 21.
w 13 áyat.
x 15 áyat.
y Zab. 50. 8, 9. Ams. 21. 3. Yas. 1. 11, 12, 13, 16, 17. Yar. 7. 22. 23. Mrk. 6. 6, 7, 8. 'Ibrán. 10. 6, 7, 8, 9.
z Wá'iz 5. 1. Hús. 6. 6. Mat. 5. 24. aur 9. 13. aur 12. 7. Marq. 12. 33.
a 1 Sam. 13. 14.
b Dekho 2 Sam. 12. 13.
c Khur. 23. 2. Ams. 29. 25. Yas. 51. 12, 13.
d Dekho 1 Sam. 2. 30.
e Dekho 1 Sal. 11. 30.
f 1 Sam. 28. 17, 18. 1 Sal. 11. 31.
g Gin. 23. 19. Hiz. 24. 14. 2 Tim. 2. 13. Tít. 1. 2.
h Yúh. 5. 44. aur 12. 43.
i Khur. 17. 11. Gin. 14. 45. Dekho Qáz. 1. 7.
k 1 Sam. 11. 4.
l Dekho 1 Sam. 19. 24.

Peshtar MASÍH se, 1079 ke qaríb.

Samúel Sáúl kí bábat gamgín
rahá[m]: aur KHUDÁWAND bhí
pachhtáyá, ki us ne Sáúl ko baní
Isráel ká bádsháh kiyá[n].

XVI BÁB.

1 Samúel Khudá se Baitlaham ko is baháne par bhejá játá, ki wahán qurbání kare. 6 Us ká nij imtiyáz beqadr thahráyá játá. 11 Dáúd ko mamsúh kartá. 15 Sáúl Dáúd ko bulábhejtá ki us ke wasíle burí rúh utre aur áp ráhat páwe.

AUR KHUDÁWAND ne Samúel
ko kahá, Tú kab tak Sáúl
kí bábat gamgín rahegá[a]? main
ne to use baní Isráel kí saltanat
se mardúd kiyá[b]: tú apne síng
men tel bhar[c], aur já; main
tujhe Baitlahamí Yassí ke pás
bhejtá hún: ki main ne us ke
beton men se ek ko bádsháh
thahráyá hai[d].
2 Samúel bolá, Main kyúnkar
jáún? ki agar Sáúl sunegá, to
mujhe már-hí-dálegá. KHUDÁ-
WAND ne farmáyá, Ek bachhiyá
apne sáth le já, aur kah, ki Main
KHUDÁWAND ke liye zabh karne
ko áyá hún[e].
3 Aur zabíha guzránne ke liye
Yassí ko bulá, aur ba'd us ke
main tujhe batá dúngá, ki tú kyá
karegá[f]; aur us ko mere liye
mamsúh kar[g], ki jis ke haqq
men main tujh ko kahún.
4 Aur Samúel ne waisá hí jo
KHUDÁWAND ne farmáyá thá kiyá,
aur Baitlaham men áyá: tab shahr
ke buzurg use dekhke kámp gae[h],
aur us ke istiqbál ko nikle aur
bole, Tú sulh ke khiyál se áyá
hai[i]?
5 Wuh bolá, Hán, sulh ke
khiyál se: main KHUDÁWAND ke
liye qurbání charháne áyá hún:
tum apne taín pák sáf karo[k], aur
mere sáth qurbání charháne ke
liye áo. Aur us ne Yassí ko us
ke beton samet muqaddas kiyá,
aur unhen qurbání charháne ko
buláyá.
6 ¶ Aur aisá húá, ki jab we áe,
to us ne Iliáb[l] par nigáh kí, aur
bolá[m], Yaqínan yih KHUDÁWAND
ká mamsúh us ke áge hai.
7 Par KHUDÁWAND ne Samúel
se kahá, ki Tú us kí súrat par,
aur us kí qámat kí únchái par
nazar na kar[n]; is liye ki main ne
nápasand kiyá: ki KHUDÁWAND
insán ke mánind nahín dekhtá[o];

m 11 áyat. 1 Sam. 16. 1.
n 11 áyat.
1063 ke qaríb.
a 1 Sam. 15. 35.
b 1 Sam. 15. 23.
c 1 Sam. 9. 16.
d Zab. 78. 70. aur 89. 19, 20. A'am. 13. 22.
e 1 Sam. 9. 12. aur 20. 29.
f Khur. 4. 15.
g 1 Sam. 9. 16.
h 1 Sam. 21. 1.
i 1 Sal. 2. 13.
k Khur. 19. 10, 14.
l 1 Sam. 17. 13. 1 Taw. 27. 18, men *Ilihú* kaháyá.
m 1 Sal. 12. 26.
n Zab. 147. 10, 11.
o Yas. 55. 8.

kyúnki ádmí záhir ko dekhtá hai[p],
par KHUDÁWAND dil par nazar
kartá hai[q].
8 Tab Yassí ne Abinadáb ko[r]
buláyá, aur use Samúel ke áge
kiyá. Wuh bolá, KHUDÁWAND ne
use bhí pasand nahín kiyá.
9 Phir Yassí ne ‖ Sammah ko[s] áge
kiyá. Aur bolá, ki KHUDÁWAND
use bhí pasand nahín kartá.
10 Ákhir ko Yassí ne apne sáton
beton ko Samúel ke sámhne kiyá.
So Samúel ne Yassí ko kahá, ki
KHUDÁWAND ne unhen pasand
nahín kiyá.
11 Aur Samúel ne Yassí ko kahá,
ki Tere sab bete á chuke? Wuh
bolá, ki Sab se chhotá[t] yahán
nahín, ki wuh bheren charátá hai.
So Samúel ne Yassí ko kahá, Use
bulá bhej[u]; kyúnki jab tak wuh
yahán na áegá, ham na phirenge.
12 So us ne use bulá bhejá, aur
andar láyá. Wuh surkhrang[x],
aur khushchashm, aur khúbsúrat,
aur khushmanzar thá. Aur KHU-
DÁWAND ne farmáyá, Uth, aur use
mamsúh kar[y]: ki wuh yihí hai.
13 Tab Samúel ne tel ká síng
liyá, aur use us ke bháíon ke dar-
miyán mamsúh kiyá[z], aur KHUDÁ-
WAND kí Rúh us din se hamesha
tak Dáúd par utartí rahí[a]. Aur
Samúel uthke Rámah ko rawána
húá.
14 ¶ Aur KHUDÁWAND kí Rúh
Sáúl par se chalí gaí[b], aur KHUDÁ-
WAND ke hukm se ek burí rúh
use satáne lagí[c].
15 Tab Sáúl ke khádimon ne
use kahá, Dekh, ab ek sharír rúh
Khudá kí taraf se tujhe satátí
hai.
16 Hamáre sáhib, áp ham ko jo
tere sámhne hain[d] hukm kar, ki
ek shakhs aisá talásh karen, jo
barbat bajáne men ustád ho: aur
jis waqt Khudá kí ijázat se yih
sharír rúh tujh par charhegí, to
wuh apne háth se bajáegá[e], aur
tú khush rahegá.
17 Sáúl ne apne khádimon ko
kahá, Hán, mere liye achchhá
bajánewálá thahráo, aur mujh pás
láo.
18 So us waqt us ke gulámon
men ek yún bol uthá, ki Dekh,
main ne Baitlaham ke Yassí ká
ek betá dekhá, jo bajáne men
ustád hai, aur bará bahádur aur

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.
p 2 Qur. 10. 7.
q 1 Sal. 8. 39. 1 Taw. 28. 9. Zab. 7. 9. Yar. 11. 20. aur 17. 10. aur 20. 12. A'am. 1. 24.
r 1 Sam. 17. 13.
‖ 2 Sam. 13. 3. *Simma'ah.* 1 Taw. 2. 13. *Simm'a.*
s 1 Sam. 17. 13.
t 1 Sam. 17. 12.
u 2 Sam. 7. 8. Zab. 78. 70.
x 1 Sam. 17. 42. Gaz. 5. 10.
y Yún 1 Sam. 9. 17.
z 1 Sam. 10. 1. Zab. 89. 20.
a Dekho Gin. 27. 18. Qáz. 11. 29. aur 13. 25. aur 14. 6. 1 Sam. 10. 6, 10.
1065 ke qaríb.
b 1 Sam. 11. 6. aur 18. 12. aur 28. 15. Qáz. 16. 20. Zab. 51. 11.
c Qáz. 9. 23. 1 Sam. 18. 10. aur 19. 9.
d Paid. 41. 46. 21, 22 áyaten. 1 Sal. 10. 8.
e 23 áyat. 2 Sal. 3. 15.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

f 1 Sam. 17. 32, 34, 35, 36.
g 1 Sam. 3.19. aur 18. 12, 14.
h 11 áyat. 1 Sam. 17. 15, 34.
i Dekho 1 Sam. 10. 27. aur 17. 18. Paid. 43. 11. Ams. 18. 16.
k Paid. 41. 46. 1 Sal. 10. 8. Ams. 22. 29.
l 14, 16 áyateṉ.

jangí mard hai[f], aur dánishwar
aur ḳhushmanzar hai, aur KHU-
DÁWAND us ke sáth hai[g].
19 ¶ So Sáúl ne qásid bhejke
Yassí ko kahlá bhejá, ki Apne
beṭe Dáúd ko, jo bheṛoṉ par mu-
qarrar hai[h], mujh pás bhej.
20 Aur Yassí ne ek gadhá, jis
par roṭíáṉ ládí thíṉ, aur ek mashk
i mai, aur bakrí ká ek bachcha
liyá, aur apne beṭe Dáúd ko diyá,
ki Sáúl ke liye le jáwe[i].
21 Dáúd Sáúl pás áyá, aur us
ke huzúr khaṛá húá[k]; aur us ne
use bahut piyár kiyá; so wuh us
ká silahbardár húá.
22 Aur Sáúl ne Yassí ko kahlá
bhejá, Mihrbání karke Dáúd ko
mere huzúr rahne díjiye; ki wuh
merá manzúr i nazar hai.
23 Aur aisá húá, ki jab Ḳhudá
kí rúh Sáúl par chaṛhtí thí, to
Dáúd barbat háth se bajátá thá[l]:
aur Sáúl ḳhushwaqt hotá thá, aur
ráhat pátá thá; aur sharír rúh
us par se utartí thí.

XVII BÁB.

1 *Isráelíoṉ aur Filistíoṉ kí faujeṉ saffáráí karke ámne sámhne ho rahíṉ, 4 ki ek súrmá Juliyat náme shekhí se darmiyán átá aur kisí ek se laṛne cháhtá. 12 Dáúd jo ki apne báp kí taraf se bháíoṉ kí ḳhabar lene áyá thá, apne taíṉ us ke sáth laṛne par taiyár záhir kartá. 28 Ilíáb use ḍánṭtá. 30 Sáúl ke pás use lejáte. 32 Apní bebákí kí bunyád záhir kartá. 38 Jangí hathyár utárke aur ímán kí siláh pahinke, súrme ko qatl kartá. 55 Sáúl Dáúd ká sab hál daryáft kartá.*

a 1 Sam. 13.5.
b Yash. 15.35. 2 Taw. 28. 18.
‖ Yá, *Dammím kí sarzamín men.* 1 Taw. 11. 13, meṉ *Fas-dammím* kahláyá.
c Yash. 11.22.
d 2 Sam. 21. 19.

AB Filistíoṉ ne jang ke iráde
se apní faujeṉ jam'a kíṉ[a],
aur Yahúdáh ke shahr Shokah[b]
meṉ faráham húe, aur Shokah
aur 'Azíqah ke darmiyán ‖Afas-
dammím meṉ ḳhaimazan húe.
2 Aur Sáúl aur baní Isráel ne
jam'a hoke 'Umuq ul Ailah ko
ḳhaimagáh kiyá, aur qitál ke liye
Filistíoṉ ke muqábil pare bándhe.
3 Ek taraf Filistí ek pahár par
qáim the, aur dúsrí taraf ek paháṛ
par baní Isráel: aur un donoṉ ke
darmiyán ek dasht thá.
4 ¶ Us waqt Filistíoṉ ke lashkar
se ek súrmá niklá, jis ká nám
Játí[c] Juliyat[d] thá: us ká qadd
chha háth ek bálisht lambá thá;
5 Aur us ke sir par pítal ká ek
ḳhod thá, aur pítal hí kí ek zirah
pahine húe thá, jo taul meṉ
pánch hazár misqál pítal kí thí.
6 Aur us kí do pinḍlíoṉ par
pítal ke do jarmúq the, aur us ke

donoṉ shánoṉ ke darmiyán pítal
kí ek barchhí thí.
7 Aur us ke bhále kí chhaṛ aisí
thí, jaise juláhe ká shahtír[e]; aur
us ke neze ká phal chha sau
misqál lohe ká thá; aur ek
shaḳhs sipar líe húe us ke áge
chaltá thá.
8 So wuh nikal khaṛá húá, aur
Isráel ke lashkaroṉ par lalkárá
aur bolá, ki Tum ne kyúṉ jang ke
liye saffáráí kí? kyá main Filistí
nahíṉ húṉ, aur tum Sáúl ke
ḳhádim[f]? So apne bích kisí shaḳhs
ko chuno, jo merá sámhná kare.
9 Agar us meṉ mere muqábale
kí ján ho, aur wuh mujhe máre,
to ham tumháre ḳhádim honge:
par agar main us par gálib húá,
aur main ne use márá, to tum
hamáre ḳhádim hoiyo, aur hamárí
ḳhidmatguzárí kíjiyo[g].
10 Aur yih Filistí bolá, ki Main
áj ke din Isráelí faujoṉ ko fazíhat
kartá húṉ[h]: koí nikle, táki mujh
se laṛe.
11 Sáúl aur baní Isráel ne, jo
us Filistí kí báteṉ suníṉ, to un kí
diláwarí nikal gaí, aur nipaṭ ḍar
gae.
12 ¶ Aur Dáúd Baitlaham i
Yahúdáh ke Ifrátí[i] mard ká beṭá
thá[k], jis ká nám Yassí thá: us ke
áṭh beṭe the[l]: aur wuh áp Sáúl
ke zamáne meṉ logoṉ ke dar-
miyán bahut búṛhá thá.
13 Aur Yassí ke tín baṛe beṭe
jáke laṛáí meṉ Sáúl ke sharík
húe: aur un tínoṉ meṉ, jo laṛne
gae the, us ká nám jo sab se baṛá
thá, Ilíáb thá, aur manjhle ká
Abinadáb, aur tísre ká Sammah[m].
14 Aur Dáúd sab se chhoṭá thá:
so us ke tínoṉ baṛe beṭe Sáúl ke
sáth the.
15 Aur Dáúd Sáúl se judá hoke
apne báp kí bheṛeṉ Baitlaham
meṉ charáne gayá thá[n].
16 So wuh Filistí chálís din tak
har roz subh shám nazdík átá thá,
aur apní namúd kiyá kartá thá.
17 So Yassí ne apne beṭe Dáúd
se kahá, ki Ye ‖pachís ser bhúná
húá anáj, aur ye das girde roṭíoṉ
ke leke lashkargáh ko apne
bháíoṉ pás dauṛ já;
18 Aur panír kí ye das chakkíáṉ
hazárí sardároṉ ke liye le já:
aur dekh, ki tere bháí kis tarah
se haiṉ[o], aur un kí girau lá.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

e 2 Sam. 21. 19.
f 1 Sam. 8. 17.
g 1 Sam. 11.1.
h 26 áyat. 2 Sam. 21. 21.
i Paid. 35. 19.
k 58 áyat. Rút 4. 22. 1 Sam. 16. 1, 18.
l 1 Sam. 16. 10, 11. Dekho 1 Taw. 2. 13, 14, 15.
m 1 Sam. 16. 6, 8, 9. 1 Taw. 2.13.
n 1 Sam. 16. 19.
‖ 'Ibrání meṉ, *ek aifah.*
o Paid. 37. 14.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

19 Aur us waqt Sáúl aur we
sáre baní Isráel dasht i Ailah
men Filistíon se lar rahe the.
20 ¶ Aur Dáúd subh sawere
uthá, aur bheron ko ek nigáhbán
ke hawále karke, jaisá Yassí ne
use farmáyá thá, sab kuchh leke
rawána húá: aur ||morche par pa-
hunchá, aur usí waqt lashkar
qitál ke liye lalkárte the.

|| Yá, *chhakre kí jagah par,* 1 Sam. 26.5.

21 Aur Isráelíon aur Filistíon
ne apne apne lashkar ke ámne
sámhne pare bándhe the.
22 So Dáúd ne us asbáb ko us
pás, jo chhakre ká nigáhbán thá,
chhorá, aur áp lashkargáh ko
daurá, aur apne bháíon kí khair
o 'áfiyat púchhí.
23 Aur wuh un se báten kartá
hí thá, aur dekho, ki wuh súrmá
Filistí, jis ká nám Játí Juliyat
thá, Filistí saffon men se niklá:
aur us ne dastúr ke muwáfiq wuh
bát kahí[p], aur Dáúd ne suní.

[p] 8 áyat.

24 Aur sáre baní Isráel us
shakhs ko dekhke us ke sámhne
se hate, aur bahut sá haul kháyá.
25 Tab baní Isráel yún bole,
Tum is mard ko dekhte ho, jo
niklá hai? Yih baní Isráel ko
ruswá kiyá cháhtá hai: jo koí us
ko máregá, to bádsháh use ganí
karegá, aur apní betí use degá[q],
aur us ke báp ke gharáne ko
baní Isráel ke darmiyán ázád
karegá.

[q] Yash. 15. 16.

26 Aur Dáúd ne un logon se, jo
us ke gird pesh the, púchhá, ki
Jo shakhs is Filistí ko máre, aur
is nang ko baní Isráel men se
mitá dále[r], to us se kyá sulúk
kiyá jáegá? yih námakhtún Fi-
listí[s] kyá mál hai, jo un faujon
ko, jin ká Khudá zinda hai[t],
fazíhat kare[u]?

[r] 1 Sam. 11.2.
[s] 1 Sam. 14.6.
[t] Ist. 5. 26.
[u] 10 áyat.

27 Logon ne ba dastúr jawáb
diyá, ki Us shakhs se, jo use
máregá, yih yih sulúk kiyá jáegá[x].

[x] 25 áyat.

28 ¶ Us waqt us ke bare bháí
Ilíáb ne us kí báton ko, jo wuh
baní Isráel se kartá thá, suná;
aur Ilíáb ká gussa Dáúd par
bharká[y], aur wuh bolá, ki Tú
yahán kyún utrá hai, aur wahán
jangal men un thorí sí bheron ko
tú ne kis pás chhorá? Main tere
ghamand, aur tere dil kí sharárat
se ágáh hún: tú jang kí sair
karne utar áyá hai.

[y] Paid. 37. 4, 8. 11. Mat. 10. 36.

29 So Dáúd bolá, Main ne kyá
qusúr kiyá? Ab kyá kuchh sabab
nahín[z]?

[z] 17 áyat.

30 ¶ Aur wuh us ke sabab se
hatke dúsrí taraf gayá, aur phir
wuhí suwál kiyá[a]: so logon ne
use ba dastúr jawáb diyá.

[a] 26, 27 áyaten.

31 Aur jab un báton ká, jo Dáúd
ne kahí thín, charchá húá, to
Sáúl tak khabar pahunchí, aur us
ne use bulá bhejá.
32 ¶ Dáúd ne Sáúl se kahá, Us
shakhs ke khauf se kisí ká dil na
ghate[b]; terá gulám[c] jáegá, aur us
Filistí se laregá.

[b] Ist. 20. 1, 3.
[c] 1 Sam. 16. 18.

33 So Sáúl ne Dáúd se kahá,
Tujh men yih táqat nahín, ki tú
us Filistí se larne jáe[d]: ki tú
larká hai, aur yih larakpan se
jangí hai.

[d] Dekho Gin. 13. 31. Ist. 9. 2.

34 Tab Dáúd ne Sáúl ko jawáb
diyá, ki Terá gulám apne báp kí
bheren charátá thá, ki wahán se
ek bágh aur ek ríchh niklá, aur
galle men se ek bachcha le gayá:
35 So main us ke píchhe niklá,
aur use márá, aur use us ke
munh se chhín liyá; aur jab wuh
mujh par phir pará, to main ne
us kí dárhí pakarke use márá,
aur halák kiyá.
36 Aur tere gulám ne us bágh
aur ríchh ko ján se márá: so yih
námakhtún Filistí un men se ek
kí mánind hogá, jo un faujon ko,
jin ká Khudá zinda hai, fazíhat
kar rahá hai.
37 Aur Dáúd ne yih kahá ki Jis
KHUDÁWAND ne bágh ke panje
aur ríchh ke changul se mujhe
naját dí, wuhí mujh ko us Filistí
ke háth se bacháegá[e]. Tab Sáúl
ne Dáúd ko kahá, Rawána ho,
aur Khudá tere sáth rahe[f].

[e] Zab. 18. 16, 17. aur 63. 7. aur 77. 11. 2 Qur. 1. 10. 2 Tim. 4. 17, 18.
[f] 1 Sam. 20. 13. 1 Taw. 22. 11, 16.

38 ¶ Aur Sáúl ne apne hathyár
Dáúd par sajáe, aur lohe ká ek
khod us ke sir par rakhá, aur
use zirah bhí pahináí.
39 Aur Dáúd ne apní talwár
apní zirah par hamáil kí, aur jáne
ká iráda karke muta,ammil húá;
kyúnki use yih tajriba na thá.
Tab Dáúd ne Sáúl se kahá, Main
is tarah já nahín saktá; ki main
ne un chízon ká tajriba nahín
kiyá. So Dáúd ne wuh sab utár
phenká.
40 Aur us ne apná lath háth men
liyá, aur us nále se ek pánch
patthar chikne chikne chun líe,
aur unhen charwáhon ke thaile

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

men, jo us pás thá, ḍálá, aur apná
falákhun apne háth men líe, aur
us Filistí ke sámhne húá.
41 Aur Filistí chalá aur Dáúd
ke nazdík áne lagá: aur us ke
áge us ká siparbardár thá.
42 Aur Filistí ne nigáh kí, aur
Dáúd ko dekhá, aur use náchíz
jáná [g]; ki wuh laṛká surkh sufed [h]
aur shakíl thá.
43 So Filistí ne Dáúd se kahá,
Kyá main kuttá [i] hún, jo tú laṭh
leke mujh par áyá hai? Aur
Filistí ne apne khudá ká nám leke
Dáúd par la'nat kí.
44 Aur Filistí ne Dáúd ko kahá,
Mujh pás á, ki main terá gosht
hawáí parindon, aur janglí da-
rindon ko bánṭún [k].
45 Aur Dáúd ne Filistí ko kahá,
Tú talwár aur barchhá aur sipar
leke mere sámhne áyá; par main
Rabb ul afwáj ke nám se, jo
Isráelí lashkaron ká Khudá hai,
jis kí tú ne tahqír kí [l] hai, terá
sámhná kartá hún [m].
46 Aur áj hí ke din KHUDÁWAND
tujh ko mere háth men giriftár
karwáegá; aur main tujhe már
lúngá, aur terá sir tere badan par
se uṛá dúngá; aur main áj ke din
Filistíon ke lashkar kí láshen
hawáí parindon aur sahráí da-
rindon ko dúngá [n]; táki sárá
jahán jánen, ki baní Isráel men
ek Khudá hai [o]:
47 Aur yih sárí jamá'at daryáft
kare, ki Khudá talwár aur bhále ke
sabab se zafar nahín bakhshtá [p];
ki jang ká málik KHUDÁWAND
hai [q]; wuhí tum ko hamáre háthon
men supurd kar degá.
48 Aur aisá húá, ki jab Filistí
uṭhá, aur áge baṛhke Dáúd ke
muqábala ke liye nazdík húá, to
Dáúd ne phurtí kí, aur maidán
kí taraf Filistí se muqábala karne
dauṛá.
49 Aur Dáúd ne apne thaile men
háth ḍálá, aur us men se ek pat-
thar liyá, aur falákhun men
dharke Filistí ke máthe par aisá
márá, ki wuh patthar us ke máthe
men garq ho gayá; aur wuh
zamín par munh ke bhal gir paṛá.
50 So Dáúd ek falákhun aur ek
patthar se us Filistí par gálib
húá, aur use márá, aur qatl kiyá [r];
aur Dáúd ke háth men talwár na
thí.

[g] Zab. 123. 3, 4. 1 Qur. 1. 27, 28.
[h] 1 Sam. 16. 12.
[i] 1 Sam. 24. 14. 2 Sam. 3. 8. aur 9. 8. aur 16. 9. 2 Sal. 8. 13.
[k] 1 Sal. 20. 10, 11.
[l] 10 áyat.
[m] 2 Sam. 22. 33, 35. Zab. 124. 8. aur 125. 1. 2 Qur. 10. 4. 'Ibrán. 11. 33, 34.
[n] Ist. 28. 26.
[o] Yash. 4. 24. 1 Sal. 8. 43. aur 18. 36. 2 Sal. 19. 19. Yas. 52. 10.
[p] Zab. 44. 6, 7. Hús. 1. 7. Zak. 4. 6.
[q] 2 Taw. 20. 15.
[r] 1 Sam. 21. 9. Dekho Qáz. 3. 31. aur 15. 15. 2 Sam. 23. 21.

51 So Dáúd lapakke Filistí ke
sir par khaṛá húá, aur us kí
talwár leke miyán se khínchí, aur
use halák kiyá, aur us ká sir us
se káṭá. Aur Filistíon ne jo
dekhá, ki un ká súrmá márá paṛá,
to we bhág nikle [s].
52 Baní Isráel aur baní Yahúdáh
uṭhe, aur lalkáre, aur 'Aqrún ke
dasht aur dare tak unhen ragedá,
aur márá, yahán tak ki Sagarím
kí ráh men [t] Ját aur 'Aqrún tak
Filistí gháil hoke gire the.
53 Tab baní Isráel Filistíon ko
ragedke phire, aur un ke khai-
magáh ko gárat kiyá.
54 Aur Dáúd us Filistí ká sir
leke Yarúsalam men áyá: aur us
ke hathyáron ko us ne apne
khaime men rakhá.
55 ¶ Aur Sáúl ne jis waqt Dáúd
ko Filistí ke sámhne hote dekhá,
to us ne lashkar ke sardár Abi-
naiyir se púchhá, Abinaiyir, yih
laṛká kis ká beṭá hai [u]? Abinaiyir
bolá, Ai bádsháh, terí ján kí
qasam, main nahín jántá.
56 Tab bádsháh ne kahá, Tú
khoj kar, yih jawán kis ká farzand
hai.
57 Aur jab Dáúd us Filistí ko
qatl karke phirá, to Abinaiyir use
bádsháh pás le gayá, aur Filistí
ká sir us ke háth men thá [x].
58 Tab Sáúl ne khud us jawán
se púchhá, ki Tú kis ká beṭá hai?
Aur Dáúd ne jawáb diyá, ki Main
tere gulám Baitlahamí Yassí ká
beṭá hún [y].

XVIII BÁB.

1 Yúnatan Dáúd ko baṛá piyár kartá. 5 Log Dáúd kí ziyáda ta'ríf karte aur is bá'is Sáúl us se hasad kartá. 10 Qahr se díwána hoke use márḍálne cháhtá. 12 Us kí iqbálmandí dekhke us se ḍartá. 17 Apní beṭí use byáh dene kí guzárish kartá ki wuh us ke liye phandá ho. 22 Dáúd bádsháh ke dámád ho-jáne kí guzárish se khush hoke Maikal ke mahr ke liye do sau Filistíon kí khalrián guzrántá. 28 Sáúl kí 'adáwat aur Dáúd kí námwarí baṛhtí játín.

AUR aisá húá, ki jab Dáúd
Sáúl se bát kah chuká, to
Yúnatan ká jí Dáúd ke jí se mil
gayá [a], aur Yúnatan ne use apní
ján ke barábar dost rakhá [b].
2 Aur Sáúl ne us din se use
apne sáth rakhá, aur phir use us
ke báp ke ghar jáne na diyá [c].
3 Aur Yúnatan aur Dáúd ne
báham qaul o qarár kiyá; kyúnki

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

[s] 'Ibrán. 11. 34.
[t] Yash. 15. 36.
[u] Dekho 1 Sam. 16. 21, 22.
[x] 54 áyat.
[y] 12 áyat.
[a] Paid. 44. 30.
[b] 1 Sam. 19. 2. aur 20. 17. 2 Sam. 1. 26. Ist. 13. 6.
[c] 1 Sam. 17. 15.

Peshtar MASÍH se, 1066 ke qaríb.

wuh use apní ján ke barábar
cháhtá thá.
4 Tab Yúnatan ne wuh qabá,
jo pahine húe thá, utárke, apní
poshák, aur talwár, aur apní
kamán, apne kamarband samet,
Dáúd ko bakhshí.
5 ¶ Aur Sáúl jahán kahín Dáúd
ko bhejtá thá, wuh jáyá kartá thá,
aur iqbálmand hotá thá, yahán
tak ki Sáúl ne use sipáh ká sardár
kiyá: aur wuh sárí jamá'at aur
Sáúl ke sáre mulázimon ká man-
zúr i nazar húá.
6 Aur aisá húá, ki jab Dáúd us
Filistí ko qatl karke phir áyá, to
sáre Isráelí shahron se 'auraten,
gátín náchtín, khushí se table aur
bájá aur sáz sáth leke[d], Sáúl bád-
sháh ke istiqbál ko niklín.
7 Aur we báham ṭhaṭholíán kartí
aur gátí thín[e], ki Sáúl ne apne
hazáron máre, aur Dáúd ne apne
bahut se das hazár[f].
8 Aur Sáúl sunke niháyat khafá
húá, aur us bol ne use nákhush
kiyá[g], aur wuh bolá, Unhon ne
Dáúd ke liye bahut se das hazár
ṭhahráe, aur mere liye hazáron;
ab kyá báqí rahá, jo wuh páwe,
magar saltanat[h]?
9 Aur Sáúl ne us din se píchhe
Dáúd ko achchhí nazar se na táká.
10 ¶ Aur dúsre din aisá húá, ki
Khudá kí taraf se burí rúh[i] Sáúl
par chaṛhí; tab wuh díwána hoke
apne ghar men baṛbaṛáne lagá;
aur Dáúd us ke huzúr áge kí
tarah barbatnawází kartá thá:
aur us waqt Sáúl ke háth men ek
sáng thí[k].
11 Tab Sáúl ne sáng phenkí[l],
aur kahá, ki Main Dáúd ko díwár
ke sáth chhedúngá. So Dáúd us
ke sámhne do martabe khálí deke
áp ko bachá gayá.
12 ¶ So Sáúl Dáúd se andesha-
nák[m] húá; kyúnki KHUDÁWAND
us ke sáth thá[n], aur Sáúl se judá
ho gayá thá[o].
13 Tab Sáúl ne use apne pás se
dúr kiyá, aur hazár jawán ká
sardár kiyá: aur wuh logon ke
áge áyá jáyá kartá thá[p].
14 Aur Dáúd hamesha dánish-
mandí kí ráh chaltá thá; aur
KHUDÁWAND us ke sáth thá[q].
15 So Sáúl us kí dánishmandíán
dekhke us ke bá'is se andeshanák
thá.

[d] Khur. 15. 20. Qáz. 11. 34.
[e] Khur. 15. 21.
[f] 1 Sam. 21. 11. aur 29. 5.
[g] Wá'iz 4. 4.
[h] 1 Sam. 15. 28.
[i] 1 Sam. 16. 14.
[k] 1 Sam. 19. 9.
[l] 1 Sam. 19. 10. aur 20. 33. Ams. 27. 4.
[m] 15, 29 áyaten.
[n] 1 Sam. 16. 13, 18.
[o] 1 Sam. 16. 14. aur 28. 15.
[p] 16 áyat. Gin. 27. 17. 2 Sam. 5. 2.
[q] Paid. 39. 2, 3, 23. Yash. 6. 27.

16 Par sáre baní Isráel aur baní
Yahúdáh Dáúd ko piyár karte
the[r], is liye ki wuh un ke áge áyá
jáyá kartá thá.
17 ¶ Tab Sáúl ne Dáúd ko kahá,
Dekh, Mairab merí baṛí beṭí hai;
main use tujhe byáh detá hún[s];
cháhiye ki tú merá bahádur far-
zand ho aur KHUDÁWAND ke liye
qitál kar[t]: aur Sáúl ne dil men
kahá, ki Merá háth us par káhe
ko chale, balki Filistíon ká háth
us par chale[u].
18 So Dáúd ne Sáúl se kahá,
Main kaun hún, aur merí ján
kyá, aur baní Isráel men mere
báp ká gharáná kaun, ki main
bádsháh ká dámád hoún[x]?
19 Aur aisá húá, ki jab Sáúl
kí beṭí Mairab ke byáh ká mu-
'aiyan waqt húá, to wuh Mahúlátí[y]
'Adriel[z] se byáhí gaí.
20 Aur Sáúl kí beṭí Maikal Dáúd
ko cháhtí thí[a]: so yih bát Sáúl tak
pahunchí, aur wuh khush húá[b].
21 Tab Sáúl ne kahá, Main usí
ko use dúngá, táki yih us ke liye
ek phandá ho, aur Filistíon ká
háth us par paṛe[c]. So Sáúl ne
Dáúd se kahá, Main do tarah se
cháhtá hún, ki tú áj ke din merá
dámád bane[d].
22 ¶ Aur Sáúl ne apne khádimon
ko hukm kiyá, ki Dáúd se chupke
kaho, ki Dekh, bádsháh tujh se
rází hai, aur tú us ke sáre khádi-
mon ká 'azíz hai: ab tú bádsháh
ká dámád ban.
23 Chunánchi Sáúl ke mulázi-
mon ne ye báten Dáúd ko kah
sunáín. Dáúd bolá, Tum ko yih
chhoṭá kám ma'lúm hotá hai, ki
main bádsháh ká dámád banún?
aur main ek kangál aur zalíl sá
ádmí hún?
24 So Sáúl ke mulázimon ne use
khabar dí, ki Dáúd yún kahtá
hai.
25 Tab Sáúl ne kahá, Tum Dáúd
se kaho, ki Bádsháh kisí tarah ká
mahr[e] nahín mángtá hai, magar
Filistíon kí sau khalṛíán, táki
bádsháh ke dushman se intiqám
liyá jáe[f]. Aur Sáúl ká yih iráda
thá, ki Dáúd ko Filistíon ke háth
se marwá dále[g].
26 Aur jab us ke khádimon
ne ye báten Dáúd se kahín, to
Dáúd kí nazar men yih bát ach-
chhí ma'lúm húí, ki bádsháh ká

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

[r] 5 áyat.
[s] 1 Sam. 17. 25.
[t] Gin. 32. 20, 27, 29. 1 Sam. 25. 28.
[u] 21, 25 áyaten. 2 Sam. 12. 9.
[x] Dekho 23 áyat. 1 Sam. 9. 21. 2 Sam. 7. 18.
[y] Qáz. 7. 22.
[z] 2 Sam. 21. 8.
[a] 28 áyat.
[b] Khur. 10. 7.
[c] 17 áyat.
[d] Dekho 26 áyat.
[e] Paid. 34. 12. Khur. 22. 17.
[f] 1 Sam. 14. 24.
[g] 17 áyat.

dámád howe: aur hanoz din púre
na húe the[h],
27 Ki Dáúd uṭhá, aur apne logon̲
ko[i] leke gayá, aur do sau Filistí
máre, aur Dáúd un kí khalṛíán̲
káṭ láyá[k]; aur unhon̲ ne we sab
kí sab bádsháh ke áge guzráníu̲,
táki wuh bádsháh ká dámád howe.
Aur Sáúl ne apní beṭí Maikal use
byáh dí.
28 ¶ Aur jab Sáúl ne yih dekhá,
to jáná, ki KHUDÁWAND Dáúd ke
sáth hai; aur Sáúl kí beṭí Maikal
use cháhtí thí.
29 Aur Sáúl ne Dáúd se ziyáda
ḳhauf kiyá; aur Sáúl tamám 'umr
Dáúd ká dushman rahá.
30 Tab Filistíon̲ ke amíron̲ ne
ḳhurúj kiyá[l]; aur jab se ki unhon̲
ne ḳhurúj kiyá, tab se Sáúl ke
sáre chákaron̲ kí nisbat Dáúd ne
ziyáda dánishmandíán̲ kíu̲[m], aisá
ki us ká nám bahut ‖ buland húá.

XIX BÁB.

1 Sáúl Dáúd ko qatl karne ká iráda rakhtá, jo Yúnatan se záhir hojátá. 4 Yúnatan apne báp ko manátá, aur wuh Dáúd se phir mel kartá. 8 Phir jang hotí aur Dáúd kí iqbálmandí baṛí hotí aur is sabab Sáúl aur bhí kína us se rakhtá. 12 Maikal Dáúd ke palang par putlá liṭáke apne báp ko fareb detí. 18 Dáúd Nayút men̲ Samúel ke yahán̲ játá. 20 Sáúl ke qásid jo Dáúd ko pakarne áye the nubúwat karte. 22 Sáúl bhí áke nubúwat kartá.

TAB Sáúl ne apne beṭe Yúna-
tan aur apne sáre ḳhádimon̲
se kahá, ki Dáúd ko már lo.
2 Lekin Sáúl ká beṭá Yúnatan
Dáúd ká niháyat dost húá[a]; so
Yúnatan ne Dáúd ko kahá, Merá
báp tere qatl kí fikr men̲ hai. So
ab subh tak apní ḳhabardárí kíjiye,
aur ek mahfúz makán men̲ chhipe
rahiye;
3 Aur main̲ jáke us maidán men̲,
jahán̲ tú hogá, apne báp ke mut-
tasil khaṛá hún̲gá, aur apne báp
se terá zikr karún̲gá; aur jo mujhe
daryáft hogá, so tujh se záhir ka-
rún̲gá.
4 ¶ So Yúnatan ne apne báp
Sáúl se Dáúd kí sifárish kí[b], aur
kahá, ki Bádsháh apne ḳhádim
Dáúd se badí na kare; us ne terá
gunáh kuchh nahín̲ kiyá, balki us
ke a'amál tere liye niháyat ḳhúb
hain̲[c]:
5 Aur us ne apní ján hathelí par
rakhí[d], aur us Filistí ko qatl
kiyá[e], aur KHUDÁWAND ne Isráel
ko baṛí naját bakhshí[f]: aur tú ne
dekhá, aur ḳhush húá: pas, tú kis
liye begunáh ádmí[g] se badí kiyá
cháhtá hai, aur besabab Dáúd ke
qatl ká ḳhwáhán hai[h]?
6 Aur Sáúl ne Yúnatan kí bát
suní, aur Sáúl ne qasam kháke
kahá, ki Ḳhudá e haiy kí qasam
hai, Dáúd márá na jáegá.
7 Aur Yúnatan ne Dáúd ko bu-
láyá, aur sárí báten̲ us se duhráín̲,
aur Dáúd ko Sáúl pás láyá, aur
áge kí tarah[i] házir rahne lagá.
8 ¶ Aur phir jang húí, aur Dáúd
niklá, aur Filistíon̲ se laṛá, aur
baṛá qitál karke unhen̲ qatl kiyá,
aur we us ke sámhne se bháge.
9 Aur KHUDÁWAND kí taraf se
burí rúh Sáúl par chaṛhí[k]; wuh
apne ghar ke bích ek sáng háth
men̲ líe húe baiṭhá thá, aur Dáúd
háth se bajá rahá thá.
10 Aur Sáúl ne cháhá ki Dáúd
ko díwár ke sáth barchhí se
chhede; so Dáúd Sáúl ke áge se
bhágá, aur barchhí díwár men̲ já
chubhí, aur Dáúd bhág niklá, aur
us rát naját páí.
11 Aur Sáúl ne Dáúd ke ghar
par qásid bheje, ki us se ḳhabar-
dár rahen̲, aur subh ko use már
ḍálen̲[l]: so Dáúd kí jorú Maikal ne
use kahá, Agar áj rát tú apní
naját kí fikr nahín̲ kartá, to subh
ko márá paṛegá.
12 ¶ Aur Maikal ne khiṛkí kí
ráh se Dáúd ko laṭká diyá[m]; so
wuh gayá, aur bach rahá.
13 Aur Maikal ne ek ‖ putlá leke
palang par liṭá rakhá, aur bakríon̲
kí khál takya kí jagah us ke sir-
háne par rakhí, aur úpar se chádar
uṛhá dí.
14 Aur jab Sáúl ke qásid Dáúd
ko pakaṛne gae, to bolí, ki Wuh
bímár hai.
15 Aur Sáúl ne qásidon̲ ko pher
bhejá, ki Dáúd ko dekhen̲; aur
kahá, ki Use palang samet mujh
pás láo, ki main̲ use qatl karún̲.
16 Aur qásid jab áe, to dekhá,
ki palang par wuh putlá paṛá húá
hai, aur us ke sirháne par bakríon̲
kí pashm ká takya dhará hai.
17 Tab Sáúl ne Maikal ko kahá,
Tú ne mujh se is tarah kyún̲ dagá
kí, ki mere dushman ko nikál
diyá, aur wuh bach rahá? So
Maikal ne Sáúl ko jawáb diyá, ki
Us ne mujhe kahá, Mujhe jáne de;
káhe ko main̲ tujhe már ḍálún̲[n]?

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

h Dekho 21 áyat.
i 13 áyat.
k 2 Sam. 3.14.
l 2 Sam. 11.1.
m 5 áyat.
‖ Ibrání men̲, *qímatí*, 1 Sam. 26. 31. 2 Sal. 1.13. Zab. 116. 15.
a 1 Sam. 18.1.
b Ams. 31. 8, 9.
c Paid. 42. 22. Zab. 35. 12. aur 109. 5. Ams. 17. 13. Yar. 18. 20.
d Qáz. 9. 17. aur 12. 3. 1 Sam. 28. 21. Zab. 119. 109.
e 1 Sam. 17. 49. 50.
f 1 Sam. 11. 13. 1 Taw. 11. 14.

Peshtar MASÍH se, 1063 ke qaríb.

g Mat. 27. 4.
h 1 Sam. 20. 32.
i 1 Sam. 16. 21. aur 18. 2, 13.

1062 ke qaríb.

k 1 Sam. 16. 14. aur 18. 10, 11.
l Zab. 59 ká sarnáma.
m Yún̲ Yash. 2. 15. A'am. 9. 24, 25.
‖ 'Ibrání men̲, *Tiráfím*, Paid 31.19. Qáz. 17. 5.
n 2 Sam. 2.22.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

18 ¶ Aur Dáúd bhágá, aur bach rahá, aur Rámah meṉ Samúel pás gayá, aur jo kuchh ki Sáúl ne us se kiyá thá, sab us se kahá. Tab wuh aur Samúel donoṉ Nayút meṉ já baiṭhe.

19 Aur Sáúl ko ḵhabar pahunchí, ki Dáúd Rámah ke bích Nayút meṉ baiṭhá hai.

20 Aur Sáúl ne Dáúd ke pakaṛne ko log bheje[o], aur unhoṉ ne jo dekhá, ki nabíoṉ ká ek majma' hai, aur we nubúwat kar rahe haiṉ[p], aur Samúel un ká peshwá baná khaṛá hai, to Ḵhudá kí rúh Sáúl ke qásidoṉ par bhí á chaṛhí, aur we bhí nubúwat karne lage[q].

21 Aur Sáúl ne jo yih suná, to aur qásid bheje, aur we bhí nubúwat karne lage. To Sáúl ne phir tísrí bár aur log bheje, aur we bhí nubúwat karne lage.

22 Tab wuh áp Rámah ko gayá, aur us baṛe kúe par, jo Saikú meṉ hai, pahunchá: aur us ne púchhá, aur kahá, ki Samúel aur Dáúd kaháṉ haiṉ? Ek ne kahá, ki Dekh, we Rámah ke bích Nayút meṉ haiṉ.

23 Tab wuh Rámah ke Nayút kí taraf chalá, aur Ḵhudá kí rúh us par bhí á chaṛhí[r], aur wuh chaltá gayá, aur nubúwat kartá gayá, yaháṉ tak ki Rámah ke Nayút meṉ pahunchá.

24 Aur us ne bhí apne kapṛe utár phenke[s], aur Samúel ke áge us ne bhí nubúwat kí, aur us sáre din aur sárí rát nangá[t] paṛá rahá. Is liye yih masal húí, Kyá Sáúl bhí nabíoṉ meṉ hai[u]?

XX BÁB.

1 *Dáúd apní salámatí kí bábat Yúnatan se saláh letá.* 11 *Yúnatan aur Dáúd qasam kháke báham 'ahd bándhte.* 18 *Yúnatan kí imá jis par Dáúd ke sáth iqrár kiyá thá.* 24 *Sáúl, isliye ki us ká háth Dáúd par na lagá thá, Yúnatan ko márḍálne cháhtá.* 35 *Yúnatan aur Dáúd ek dúsre se baṛí muhabbat ke sáth judá hote.*

TAB Dáúd Nayút i Rámah se bhágke Yúnatan pás áyá, aur use kahá, ki Maiṉ ne kyá kiyá? merá kyá gunáh hai? maiṉ ne tere báp kí kaun sí taqsír kí hai, jo wuh mujhe qatl kiyá cháhtá hai?

2 Aur wuh use bolá, Hargiz na ho, ki tú márá jáwe: dekh, ki merá báp jo baṛá yá chhoṭá kám kartá hai, to pahle mere kán khol detá hai; aur yih bát kis sabab se merá báp mujh se chhipáwegá? aisá na hogá.

3 Tab Dáúd ne phir qasam kháke kahá, ki Tere báp ko yaqín hai, ki terí mujh par karam kí nazar hai; aur us ne kahá, ki Yúnatan yih na jáne, táki gamgín na ho: par Ḵhudá kí hayát aur terí ján kí qasam, ki mujh meṉ aur maut meṉ ek qadam se ziyáda fásila nahíṉ.

4 Tab Yúnatan ne Dáúd ko kahá, ki Jo kuchh terá jí cháhe, maiṉ tere liye wuhí karúṉgá.

5 Dáúd ne Yúnatan se kahá, ki Dekh, kal nayá chánd hai[a], aur merá ma'múl hai, ki us din bádsháh ke sáth kháne baiṭhúṉ: so tú mujhe ijázat de, ki maiṉ tísre din shám tak maidán meṉ chhipá rahúṉ[b].

6 Aur jab terá báp mujhe na páegá, to us se kahiyo, ki Dáúd mujh se ruḵhsat leke apne shahr Baitlaham ko[c] shitábí gayá; is liye ki waháṉ sárí guroh ke liye sál ká ‖ zabíha hai.

7 So agar wuh yúṉ bole, ki Achchhá; to tere chákar kí salámatí hai: aur agar wuh gusse se bhar jáe, to yaqín ján, ki us ká iráda fásid hai[d].

8 Aur tujh ko lázim hai, ki tú apne ḵhádim par mihrbání kare[e]; ki tú ne apne ḵhádim ko apne sáth ḴHUDÁWAND ke 'ahd meṉ dáḵhil kiyá[f]: par agar merá gunáh ho, to tú áp hí mujhe qatl kar[g]: par yih kyá hai, ki tú mujhe apne báp pás le jáwe?

9 Tab Yúnatan bolá, ki Terí ján se dúr ho: agar mujhe yaqín hotá, ki merá báp tujh se badí karegá, to kyá maiṉ tujh pás na átá, aur tujhe ḵhabar na kartá?

10 Phir Dáúd ne Yúnatan se kahá, ki Agar terá báp mere zikr par tujhe saḵht jawáb de, to mujhe kyúṉkar ḵhabar hogí?

11 ¶ Tab Yúnatan ne Dáúd se kahá, Á, ham maidán meṉ jáweṉ. Chunánchi we donoṉ maidán ko gae.

12 Aur waháṉ Yúnatan ne Dáúd se kahá, ḴHUDÁWAND Isráel ká Ḵhudá házir hai, jab maiṉ kal yá parsoṉ apne báp ká matlab daryáft karúṉ, aur dekhúṉ, ki

o Dekho Yúh. 7. 32, 45, wag.
p 1 Sam. 10. 5, 6. 1 Qur. 14. 3, 24, 25.
q Gin. 11. 25. Yúel 2. 28.
r 1 Sam. 10. 10.
s Yas. 20. 2.
t Mík. 1. 8. Dekho 2 Sam. 6. 14, 20.
u 1 Sam. 10. 11.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

a Gin. 10. 10. aur 28. 11.
b 1 Sam. 19. 2.
c 1 Sam. 16. 4.
‖ Yá, *sál kí ziyáfat.* Jaise ki, 1 Sam. 9. 12.
d Dekho Ást. 7. 7.
e Yash. 2. 14.
f 16 áyat. 1 Sam. 18. 3. aur 23. 18.
g 2 Sam. 14. 32.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

Dáúd ke haqq men bhalá hai, aur
Dáúd ko khabar na karún, aur us
ke kán na khol dún;
13 To KHUDÁWAND mujh se aisá
hí kare, aur us se ziyáda[h]: aur
agar mere báp kí yihí khushí ho,
ki tujh se badí kare, to main tere
kán khol dúngá, aur tujhe nikál
dúngá, ki tú salámat chalá jáe;
aur KHUDÁWAND tere sáth ho[i],
jaisá ki mere báp ke sáth
húá.
14 Aur tú sirf itná hí na kíjiyo,
ki jab tak main jítá rahún, mujh
par KHUDÁWAND ká sá karam
kare, táki main mar na jáún:
15 Balki jab ki KHUDÁWAND tere
sáre dushmanon ko zamín par se
nest o nábúd kare, to hamesha
mere ahl i bait par[k] bhí karam
kíjiyo.
16 Aur Yúnatan ne Dáúd ke
khándán se 'ahd kiyá, aur kahá,
ki KHUDÁWAND Dáúd ke dush-
manon se intiqám lewe[l].
17 Aur Yúnatan ne Dáúd ko
phir qasam khiláí, is liye ki wuh
use bahut cháhtá thá, balki apní
ján ke barábar cháhtá thá[m].
18 Aur Yúnatan ne us se kahá,
ki Kal nayá chánd[n] hogá, aur tú
házir na hogá, aur terá makán
khálí rahegá.
19 So jab terí gaibat par tín din
guzar jáen, to tú utarke jald us
jagah, jahán tú ne áp ko us 'ahd
ke roz chhipáyá[o], jáiyo, aur us
patthar ke nazdík rahiyo, ‖ jis ká
nám Azl hai.
20 Aur main áke us taraf tín
tír is tarah lagáúngá, ki goyá
nishána lagátá hún.
21 Aur dekh main us waqt apne
gulám ko bhejúngá, ki tír uthá
láwe. Us waqt agar main apne
gulám se kahún, ki Dekh, tír
mujh se kuchh aur is taraf hain,
uthá le: to tú nikal áiyo, ki tere
liye khair hai, sharr nahín: KHU-
DÁWAND zinda hai[p].
22 Par agar main gulám se ka-
hún, ki Dekh, tír tujh se kuchh
dúr us taraf hain; to tú nikal
jáiyo, ki KHUDÁWAND ne tujhe
ráh lagáyá.
23 Rahá wuh 'ahd, jo mujh
men aur tujh men húá hai[q]; so
dekh, KHUDÁWAND abad tak mere
tere darmiyán hai.
24 ¶ So Dáúd maidán men já
chhipá; aur jab nayá chánd húá,
to bádsháh kháne baithá.
25 Aur bádsháh apne dastúr ke
muwáfiq masnad par díwár se
takya lagáke baithá; aur Yúna-
tan khará rahá, aur Abinaiyir
Sáúl ke pahlú men baithá, aur
Dáúd kí jagah khálí thí.
26 Lekin us roz Sáúl ne kuchh
na kahá, ki us ne gumán kiyá,
Use kuchh kám pará hogá, wuh
nápák hogá[r]; yaqínan wuh pák
na hogá.
27 Aur dúsre din, jo mahíne ká
dúsrá din thá, aisá húá, ki Dáúd
ká makán phir khálí rahá; tab
Sáúl ne apne bete Yúnatan ko
kahá, Kyá sabab ki Yassí ká betá
kháne ko na áj áyá, na kal?
28 Tab Yúnatan ne Sáúl ko
jawáb diyá, ki Dáúd mujh se
rukhsat leke Baitlaham ko gayá[s]:
29 Aur us ne kahá, ki Mujhe
rukhsat díjiye; ki shahr men ha-
máre gharáne ká zabíha hai, aur
mere bháí ne mujhe buláyá hai;
ab agar tujh ko mujh par karam
kí nazar hai, to mujhe rukhsat
de, ki main jáún, aur apne bháíon
se milún; is bá'is se wuh sháh ke
dastarkhwán par házir nahín
húá.
30 So Sáúl ká gussa Yúnatan
par bharká, aur us ne use kahá,
ki Ai kajraftár bágiya ke bete,
kyá main nahín jántá, ki tú apní
abtarí, aur apní má kí barahnagí
kí abtarí ke bá'is se Yassí ke bete
ká hawá-khwáh húá hai?
31 Aur jab tak ki Yassí ká yih
betá rú e zamín par báqí hai, to
na tujhe qarár hogá, na terí sal-
tanat ko: ab jald log bhej, aur us
ko mujh pás pakar lá; ki wuh
wájib ul qatl hai.
32 Tab Yúnatan ne apne báp ko
jawáb diyá, Wuh kyún márá jáwe?
us ne kyá kiyá hai[t]?
33 Tab Sáúl ne bhalá utháyá, ki
use máre[u]; us waqt Yúnatan ko
yaqín húá, ki us ke báp ne Dáúd
ke qatl ká musammam iráda kiyá
hai[x].
34 So Yúnatan bare qahr ke
sáth dastarkhwán pás se uth gayá,
aur kháná na kháyá; ki wuh Dáúd
ke liye nipat dilgír húá, ki us ke
báp ne use khajil kiyá.
35 ¶ Aur subh ko Yúnatan usí
waqt, jo Dáúd se muqarrar kiyá

h Rút 1. 17.
i Yash. 1. 5. 1 Sam. 17. 37. 1 Taw. 22. 11, 16.
k 2 Sam. 9. 1, 3, 7. aur 21. 7.
l 1 Sam. 25. 22. Dekho 1 Sam. 31. 2. 2 Sam. 4. 7. aur 21. 8.
m 1 Sam. 18. 1.
n 5 áyat.
o 1 Sam. 19. 2.
‖ Yá, *jo ráh dikhátá hai.*
p Yar. 4. 2.
q 14, 15 áyaten. Dekho 42 áyat.
r Ahb. 7. 21. aur 15. 5, wag.
s 6 áyat.
t 1 Sam. 19. 5. Mat. 27. 23. Lúq. 23. 22.
u Dekho 1 Sam. 18. 11.
x 7 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

gayá thá, maidán ko gayá, aur ek
gulám laṛká us ke sáth thá.
36 Aur us ne use hukm kiyá, ki
Dauṛ, aur ye tír, jo main̲ lagátá
hún̲, le á. Aur jon̲hín̲ wuh dauṛá,
to us ne aisá tír lagáyá, ki us
gulám se bahut dúr já girá.
37 Aur jab gulám us tír ke mut-
tasil, jo Yúnatan ne lagáyá, pa-
hunchá, to Yúnatan ne gulám ko
pukárke kahá, Kyá wuh tír tujh
se us taraf bahut dúr nahín̲?
38 Aur Yúnatan ne gulám ko
píchhe se chilláke kahá, Jaldí kar,
shitáb ho, dirang mat kar. So
Yúnatan ke gulám ne tíron̲ ko
jam'a kiyá, aur apne áqá pás le
áyá.
39 Par us gulám ne kuchh na
jáná: faqat Dáúd aur Yúnatan hí
jánte the.
40 Phir Yúnatan ne apne hath-
yár gulám ko díe, aur kahá, Já,
shahr ko le já.
41 ¶ Ġulám ke jáne ke ba'd
Dáúd us patthar kí janúbí oṭ se
niklá, aur zamín par aundhá hoke
girá, aur tín sijde kíe; aur unhon̲
ne báham ek dúsre ko chúmá, aur
báham roe, par Dáúd bahut royá.
42 Aur Yúnatan ne Dáúd ko
kahá, ki Salámat chalá já[y], aur us
'ahd par, jo ham ne qasam kháke
báham kiyá hai, Ḳhudáwand ga-
wáh hai: mere tere darmiyán, aur
merí terí nasl ke darmiyán abad
tak Ḳhudáwand howe. So wuh
uṭhke rawána húá; aur Yúnatan
shahr ko gayá.

XXI BÁB.

1 *Núb men̲ Dáúd Aḳhimalik ke háth se tabarruk kí roṭí pátá.* 7 *Us waqt Doeg házir thá.* 8 *Dáúd Juliyat ká tegá lejátá.* 10 *Ját men̲ apne taín̲ siṛí záhir kartá.*

AUR Dáúd Núb men̲ Aḳhima-
lik[a] káhin ke pás áyá: aur
Aḳhimalik Dáúd ke áne se ḍará[b],
aur bolá, Tú kyún̲ tanhá hai,
aur tere sáth koí nahín̲?
2 So Dáúd ne Aḳhimalik káhin
ko kahá, ki Bádsháh ne mujhe ek
kám ko bhejá hai, aur farmáyá
hai, ki Yih kám, jo main̲ ne tujhe
kahá hai, kisí par áshkárá na
howe: aur logon̲ ko main̲ ne
fulání fulání jagah bhej diyá.
3 Ab batlá, tere pás kuchh hai?
ek pánch girde roṭíon̲ ke, yá jo
kuchh házir ho, so mere háth
men̲ de.

y 1 Sam. 1. 17.

a 1 Sam. 14.3, *Aḳhiyáh* kahláyá. *Abiyátar* bhí kahláyá, Marq. 2. 26.
b 1 Sam. 16.4.

4 Káhin ne Dáúd ko kahá, Mere
pás 'ámm roṭíán̲ nahín̲; par mu-
tabarrak roṭíán̲[c] hain̲, agar jawán
logon̲ ne apne taín̲ 'auraton̲ se
bacháyá ho[d].
5 Tab Dáúd ne káhin ko kahá,
Sach to yún̲ hai, ki is tín din men̲,
jab se ham nikle hain̲, 'auraton̲ se
alag rahe hain̲, aur jawánon̲ ke
zurúf pák hain̲[e], aur yih rásta
bhí 'ámm hai, aur áj básan men̲[f]
aur naí mutabarrak roṭí banegí.
6 So káhin ne tabarruk kí roṭí[g]
us ko dí; ki wahán̲ tabarruk kí
roṭí ke siwá, jo Ḳhudáwand ke
áge se uṭháí gaí thí[h] táki us ke
'iwaz wahán̲ garm roṭí rakhí jáwe,
aur roṭí na thí.
7 Aur wahán̲ us din Sáúl ke
gulámon̲ men̲ se ek shaḳhs Ḳhu-
dáwand ke áge roká gayá thá;
us ká nám Adúmí Doeg[i] thá; yih
Sáúl ke pásbánon̲ ká amír thá.
8 ¶ Phir Dáúd ne Aḳhimalik se
púchhá, Yahán̲ tere qábú men̲
koí neza yá teg to nahín̲? kyún̲ki
main̲ apní talwár aur apne silah
sáth nahín̲ láyá, ki mujhe bádsháh
ke kám kí jaldí thí.
9 So us káhin ne kahá, ki Filistí
Juliyat ká tegá, jise tú ne dasht i
Ailah men̲[k] qatl kiyá, ek kapṛe
men̲ lapeṭá húá afúd ke udhar
dhará húá hai[l]: agar tú use liyá
cháhtá hai, to le; aur us ke siwá
yahán̲ aur nahín̲. Tab Dáúd
bolá, Us ká sání nahín̲; wuhí
mujhe de.
10 ¶ Aur Dáúd uṭhá, aur Sáúl
ke ḳhauf se usí din bhágá chalá
gayá, aur Ját ke bádsháh ‖Akís
pás áyá.
11 Aur Akís ke mulázimon̲ ne[m]
use kahá, Kyá yih Dáúd nahín̲,
us sarzamín ká bádsháh? aur kyá
yih wuhí nahín̲, ki jis ke liye we
báham náchte kahte the, ki Sáúl
ne apne hazáron̲ máre, aur Dáúd
ne bahutere apne das hazár[n]?
12 Aur Dáúd ne yih báten̲ apne
dil men̲ rakhín̲[o], aur Ját ke bád-
sháh Akís se niháyat ḍará.
13 Tab us ne us ke sámhne apní
waz'a badlí[p], aur un ke bích men̲
áp ko díwána banáyá, aur ástáne
kí chaukhaṭ par lakíren̲ khín̲chne
lagá, aur apná thúk bahá baháke
apní ḍárhí bhigoí.
14 Tab Akís ne apne chákaron̲
se kahá, Lo, yih shaḳhs to siṛí

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

c Ḳhur. 25. 30. Ahb. 24. 5. Mat. 12. 4.
d Ḳhur. 19. 15. Żak. 7. 3.
e 1 Tas. 4. 4.
f Ahb. 8. 26.
g Mat. 12. 3, 4. Marq. 2. 25, 26. Lúq. 6. 3, 4.
h Ahb. 24. 8, 9.
i 1 Sam. 22. 9. Zab. 52 ká sarnáma.
k 1 Sam. 17. 2, 50.
l Dekho 1 Sam. 31. 10.
‖ Yá, *Abimalik*, Zab. 34 ká sarnáma.
m Zab. 56 ká sarnáma.
n 1 Sam. 18. 7. aur 29. 5.
o Lúq. 2. 19.
p Zab. 34 ká sarnáma.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

hai: tum use mujh pás kyún
láe?
15 Kyá mujh pás thore sirí the,
jo tum us ko mujh pás láe ho, ki
siṛípan kare? yih us láiq thá, ki
mere ghar men áwe?

XXII BÁB.

1 *'Adúlám ke magáre men bahutere log Dáúd ke pás jam'a hote.* 3 *Misfáh ko jáke Dáúd apne má báp Moáb ke bádsháh ke háth men supurd kartá.* 5 *Jád se hidáyat páke wuh Hárit men já rahtá.* 6 *Sáúl us ká ta'áqub karne ká iráda rakhke apne mulázimon kí bewafái ke bá'is shikáyat kartá.* 9 *Doeg Akhimalik kí chuglí khátá.* 11 *Sáúl hukm detá, ki káhinon ko márḍálen.* 17 *Sipáhí inkár karte, par Doeg hukm par 'amal kartá.* 20 *Abiyátar nikal bhágtá aur sab ahwál Dáúd se kahdetá.*

AUR Dáúd wahán se bhágke
niklá[a], aur 'Adúlám ke ma-
gáre[b] men gayá: aur us ke bháí,
aur us ke báp ká sárá gharáná
yih sunke us pás wahán gayá.
2 Aur sáre kangál, aur qarzdár,
aur we jo apní zindagí se bezár
the, us ke pás jam'a húe[c]; aur
wuh un ká sardár húá, aur us ke
sáth qaríb chár sau ádmí ke ho
gae.
3 ¶ Aur wahán se Dáúd Moáb
ke Misfah ko gayá, aur Moáb ke
sháh se kahá, Ijázat díjiye, ki
mere má báp nikal áwen, aur áp
ke pás rahen, yahán tak ki mujh
par khule, ki Khudá merá anjám
kaisá kartá hai.
4 So wuh unhen sháh i Moáb
ke huzúr láyá; aur we, jab tak ki
Dáúd ne apne taín qalb makánon
men chhipáyá thá, usí ke sáth the.
5 ¶ Tab Jád nabí ne[d] Dáúd ko
kahá, ki Qalb makánon men
chhipá mat rah; rawána ho, aur
sarzamín i Yahúdáh ko nikal já.
So Dáúd rawána húá, aur Hárit
ke jangal men dákhil húá.
6 ¶ Aur Sáúl ne suná, ki Dáúd
záhir húá, aur log us ke sáth
hain; tab Sáúl us waqt Rámah
ke Jibi'ah men ek darakht ke
sáye men apná neza háth men líe
húe baiṭhá thá, aur us ke khádim
us ke gird pesh istáda the.
7 So Sáúl ne apne khádimon ko,
jo házir the, kahá, Suno, ai Bin-
yamínío, kyá Yassí ká yih beṭá
tum men se har ek ko khet aur
angúrí bág degá, aur tum sab ko
hazáron aur saikṛon ká sardár
karegá[e];
8 Jo tum sab ne merí mukhá-
lafat par ittifáq kiyá hai, aur koí
nahín, jo mujhe ágáh kare, ki
mere beṭe ne Yassí ke beṭe se
'ahd o paimán kiyá hai[f]; aur tum
men koí nahín, jo mere liye gam-
gín ho, aur mujhe khabar de, ki
mere beṭe ne mere naukar ko
ubhárá hai, ki áj ke din tak kamín
men hai?
9 ¶ Tab Doeg Adúmí ne[g], jo
Sáúl ke khádimon ke pás khaṛá
thá, yún kahá, ki Main ne Yassí
ke beṭe ko Núb men Akhitúb[h] ke
beṭe Akhimalik[i] káhin pás dekhá.
10 Aur us ne us ke liye KHUDÁ-
WAND se du'á mángí, aur use ráh
ká tosha diyá[k], aur Filistí Juliyat
kí saif use dí.
11 Tab bádsháh ne Akhitúb ke
beṭe Akhimalik káhin ko, aur us
ke báp ke sáre gharáne ko, un ká-
hinon ko jo Núb men the, bulwá
bhejá: aur we sab bádsháh pás
házir húe.
12 Aur Sáúl ne kahá, ki Ai
Akhitúb ke beṭe, tú sun. Wuh
bolá, Mere khudáwand, main
házir.
13 Aur Sáúl ne kahá, ki Tú ne
merí mukhálafat par Yassí ke
beṭe ke sáth kyún ittifáq kiyá, ki
tú ne use roṭí aur talwár dí, aur
us ke liye Khudá se du'á mángí,
táki wuh mere barkhiláf uṭhe, aur
kamín men baiṭhe, jaisá ki áj ke
din hai?
14 Akhimalik ne bádsháh ko
jawáb men kahá, ki Tere sáre
khádimon men Dáúd sá amánat-
dár kaun hai, jo bádsháh ká
dámád, aur farmánbardár hai,
aur tere ghar men 'izzatwálá hai?
15 Aur kyá main ne us ke liye
Khudá se du'á mángí? yih mujh
se dúr hai: bádsháh apne khádim
par, aur mere báp ke sáre gharáne
par yih tuhmat na kare; kyúnki
terá khádim in báton men se kuchh
nahín jántá, na thoṛá na bahut.
16 Tab bádsháh bolá, Akhimalik,
tú wájib ul qatl hai, tú aur tere
báp ká sárá gharáná.
17 ¶ Phir un sipáhíon ko, jo us
ke pás khaṛe húe the, hukm kiyá,
Tum phiro, aur KHUDÁWAND ke
un káhinon ko már ḍálo; ki ye
Dáúd se mile húe hain; aur
unhon ne jáná, ki wuh bhágá hai,
aur mujhe khabar na kí. Lekin
bádsháh ke khádimon ne KHUDÁ-

Peshtar MASÍH se, 1462.

a Zab. 57 ká sarnáma. aur 142 ká sarnáma.
b 2 Sam. 23. 13.
c Qáz. 11. 3.
d 2 Sam. 24. 11. 1 Taw. 21.9. 2 Taw. 29. 25.
e 1 Sam. 8.14.
f 1 Sam. 18. 3. aur 20. 30.
g 1 Sam. 21.7. Zab. 52 ká sarnáma, aur 1, 2, 3 áyaten.
h 1 Sam. 14.3.
i 1 Sam. 21.1.
k 1 Sam. 21. 6, 9.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.

WAND ke káhinon par háth na
uṭháyá[l].
18 Tab bádsháh ne Doeg ko
kahá, Tú phir, aur un káhinon
par hamla kar. So Adúmí Doeg
phirá, aur káhinon par hamla
kiyá; us din us ne pachásí ádmí,
jo kattán ke afúd pahine húe the,
qatl kíe[m].
19 Aur us ne káhinon ke shahr
Núb men[n] mardon, aur 'auraton,
aur laṛkon, aur dúdh píte bach-
chon, aur bailon, aur gadhon, aur
bheṛon ko teg se ek lakht qatl
kiyá.
20 ¶ Aḳhitúb ke beṭe Aḳhimalik
ke beṭon men se ek shaḳhs, jis
ká nám Abiyátar thá[o], bach niklá[p],
aur Dáúd kí taraf bhág gayá.
21 Aur Abiyátar ne Dáúd ko
ḳhabar dí, ki Sáúl ne KHUDÁ-
WAND ke káhinon ko qatl kiyá.
22 Aur Dáúd ne Abiyátar ko
kahá, ki Jis din Adúmí Doeg
waháṇ thá, main usí din ján gayá
thá, ki wuh muqarrar Sáúl ko
ḳhabar degá: tere báp ke sáre
gharáne ke máre jáne ká bá'is
main húá.
23 So tú mere sáth rah, aur
mat ḍar; jo terí ján ká ḳhwáhán
hai, so merí ján ká ḳhwáhán hai[q]:
so tú merí panáh men salámat
rahegá.

l Dekho Ḳhur. 1. 17.
m Dekho 1 Sam. 2. 31.
n 9, 11 áyaten.
o 1 Sam. 23. 6.
p 1 Sam. 2. 33.
q 1 Sal. 2. 26.

XXIII BÁB.

1 Dáúd Abiyátar ke wasíle se Ḳhudá kí marzí daryáft kartá, aur Qa'ílah ke logon ko chhuṛátá. 7 Ḳhudá use ágáh karke ki Sáúl áwegá aur Qa'ílah ke log tujhe us ke háth men hawála karenge, wuh Qa'ílah se rawána hotá. 14 Zíf men Yúnatan us se muláqát karke use tasallí detá. 19 Zífí us ká patá Sáúl se batláte. 25 Ma'ún men Filistí chaṛháí karte, aur is harakat se Dáúd Sáúl ke háth se bachjátá. 29 Dáúd 'Ain i Jadí men rahá kartá.

TAB unhon ne Dáúd ko ḳhabar
dí, ki Dekh, Filistí Qa'ílah[a]
se laṛte hain, aur ḳhalíhánon ko
gárat karte hain.
2 Tab Dáúd ne KHUDÁWAND se
púchhá[b], ki Main jáún, aur un
Filistíon ko márún? KHUDÁWAND
ne Dáúd ko farmáyá, Já, Filistíon
ko már, aur Qa'ílah ko bachá.
3 Us waqt Dáúd ke rafíqon ne
use kahá, ki Dekh, ham to yahán
Yahúdáh men ḍarte hain: pas,
agar ham Qa'ílah men jáke Filistí
lashkaron ke sámhne já paren, to
hamárá hál kyá kuchh hogá?
4 Aur Dáúd ne KHUDÁWAND se
phir mashwarat kí. So KHUDÁ-
WAND ne jawáb men farmáyá,
Uṭh, Qa'ílah ko utar já; main
Filistíon ko tere qábú men kar
dúngá.
5 So Dáúd apne log leke Qa'ílah
ko gayá, aur Filistíon se laṛá, aur
un kí mawáshí le áyá, aur un se
baṛí jang kí. So Dáúd ne Qa'ílíon
ko bacháyá.
6 Aur aisá húá, ki jab Aḳhimalik
ká beṭá Abiyátar bhágke Qa'ílah
men Dáúd pás gayá[c], to us ke
háth men ek afúd thá, jise wuh líe
gayá thá.
7 ¶ So Sáúl ko ḳhabar húí, ki
Dáúd Qa'ílah men pahunchá. Aur
Sáúl bolá, ki Ḳhudá ne use mere
háth men kar diyá; kyúnki wuh
aise shahr men, jis men darwáze
aur pháṭak hain, dáḳhil hoke
mahbús húá.
8 Aur Sáúl ne manádí karke
jang ke liye apne sáre lashkar ko
jam'a kiyá, táki Qa'ílah men jáke
Dáúd ko aur us ke logon ko gher
le.
9 ¶ Aur jab Dáúd ne daryáft
kiyá, ki Sáúl cháhtá hai, ki chupke
se use pakaṛ le, tab us ne Abiy-
átar káhin ko kahá, ki Afúd
mujh pás lá[d].
10 Aur Dáúd ne kahá, ki Ai
KHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá,
tere bande ne suná hai, ki Sáúl
ká iráda hai, ki Qa'ílah men áke
mere bá'is se shahr ko halák
kare[e].
11 Kyá Qa'ílah ke log mujhe us
ke hawále kar denge? kyá Sáúl,
jaisá tere bande ne suná hai,
utregá? Ai KHUDÁWAND Isráel ke
Ḳhudá, 'ináyat se apne bande ko
batá. KHUDÁWAND ne kahá, Wuh
utregá.
12 Tab Dáúd ne kahá, Kyá
Qa'ílah ke log mujhe aur mere
rafíqon ko Sáúl ke hawále kar
denge, yá nahín? KHUDÁWAND
ne kahá, Hawále kar denge.
13 ¶ Tab Dáúd apne rafíqon
samet, jo qaríb chha sau ádmí ke
the[f], uṭhá, aur Qa'ílah se nikal
gayá, aur jidhar unhon ne ráh pái,
udhar chale gae. Aur Sáúl ko
ḳhabar dí gaí, ki Dáúd Qa'ílah se
nikal gayá; to wuh jáne se báz
rahá.
14 Aur Dáúd bayábán ke
bích[g] hasín maqámon men sukú-

a Yash. 15. 44.
b 4, 6, 9 áyaten. 1 Sam. 30. 8. 2 Sam. 5. 19, 23.

Peshtar MASÍH se, 1062 ke qaríb.
c 1 Sam. 22. 20.
1061 ke qaríb.
d Gin. 27. 21. 1 Sam. 30. 7.
e 1 Sam. 22. 19.
f 1 Sam. 22. 2. aur 25. 13.
g Yash. 15. 55.

Peshtar MASÍH se, 1061 ke qaríb.

nat kí, aur dasht i Zíf[h] meṉ ek pahāṛ ke bích rahá: aur Sáúl har roz us kí talásh meṉ lagá húá thá[i]; par Ḳhudá ne use us ke háth meṉ na diyá.

15 Aur Dáúd ne jis waqt jáná, ki Sáúl us ke qatl par musta'idd hoke niklá, us waqt Dáúd dasht i Zíf ke bích ek ban meṉ thá.

16 ¶ Aur Sáúl ká beṭá Yúnatan uṭhá, aur Dáúd ke pás jangal meṉ jáke us ká háth Ḳhudá meṉ mazbút kiyá.

17 Aur use kahá, Tú mat ḍar; ki tú mere báp Sáúl ke háth na paṛegá; aur tú baní Isráel ká bádsháh hogá, aur maiṉ martabe meṉ tujh se ba'd hoúṉgá; aur mere báp Sáúl ko bhí is bát ká yaqín hai[k].

18 So un donoṉ ne KHUDÁWAND ke áge 'ahd o paimán kiyá[l]. Aur Dáúd ban meṉ ṭhahrá rahá, aur Yúnatan apne ghar ko gayá.

19 ¶ Tab Zíf ke log Jibi'ah meṉ Sáúl pás chaṛh áe, aur use kahá[m], Kyá Dáúd hasín maqámoṉ meṉ hamáre darmiyán ek ban meṉ koh i Hakílah meṉ ‖ Yasímún kí janúbí jánib chhipá nahíṉ baiṭhá?

20 So ab tú, ai bádsháh, chal, aur apne jí kí ḳhwáhish ke muwáfiq kúch kar; ki use bádsháh ke háth meṉ supurd kar dená hamárá zimma hai[n].

21 Tab Sáúl bolá, KHUDÁWAND tumheṉ nekbaḳht kare; ki tum ne mujh par rahm kiyá.

22 Ab jáiye, aur taiyár hoiye, aur ḳhúb daryáft kíjiye, aur dekhiye ki us kí ámad o shud kidhar se hai, aur wuh kaun hai jis ne use waháṉ dekhá hai: kyúṉki mujhe ḳhabar húí, ki wuh baṛá chaturá hai.

23 So tum dekho, aur un kháíoṉ ko, jaháṉ jaháṉ wuh pinhán rahtá hai, daryáft karo, aur tahqíq ḳhabar leke mujh pás phir áo: ki maiṉ tumháre sáth chalke, wuh rú e zamín par, jaháṉ kahíṉ hogá, hazároṉ baní Yahúdáh meṉ se use ḍhúṉḍh nikálúṉgá.

24 So we uṭhe, aur Sáúl se peshtar Zíf ko gae. Us waqt Dáúd apne rafíqoṉ samet dasht i Ma'ún[o] ke bích Yasímún kí samt i janúb ko ek maidán meṉ thá.

25 Ba'd us ke Sáúl aur us ke log bhí us kí talásh meṉ nikle. Aur Dáúd ko ḳhabar pahunchí: so wuh ‖ Sil'a meṉ utrá, aur Ma'ún ke bayábán meṉ ṭhahrá rahá; aur Sáúl ne yih sunke Ma'ún ke bayábán meṉ Dáúd ká ta'áqub kiyá.

26 So Sáúl pahāṛ kí ek taraf se ghusá, aur Dáúd apne rafíqoṉ samet pahāṛ kí dúsrí taraf ko thá: aur Dáúd ne Sáúl ke ḳhauf se jaldí kí, ki nikal jáe[p]; is liye ki Sáúl aur us ke logoṉ ne Dáúd ko aur us ke rafíqoṉ ko ás pás se gher liyá thá[q], ki unheṉ pakaṛ leṉ.

27 ¶ Us waqt ek qásid Sáúl pás á pahunchá[r], aur bolá, ki Jaldí kar, aur apne taíṉ pahunchá; ki Filistíoṉ ne sárí zamín par hamla kiyá.

28 So Sáúl Dáúd ke ragedne se phirá, aur Filistíoṉ ke sámhne húá: is liye unhoṉ ne us jagah ká nám ‖ Sil'a-Maḳhlaqát rakhá.

29 ¶ Aur Dáúd waháṉ se nikalke 'Ain i Jadí[s] ke bích hasín maqámoṉ meṉ á ṭhahrá.

XXIV BÁB.

1 'Ain i Jadí ke ek magáre meṉ Dáúd Sáúl kí chádar ká ek koná káṭletá, par Sáúl kí ján ke márne se apne taíṉ báz rakhtá. 8 Is murúwat ke kám se apní begunáhí sábit kartá. 16 Sáúl apná qusúr mánletá, aur Dáúd ko qasam khiláke rawána hotá.

AUR jab Sáúl Filistíoṉ ká píchhá karke[a] phirá, to logoṉ ne use phir ḳhabar dí, ki Dáúd 'Ain i Jadí ke bayábán meṉ hai.

2 So Sáúl sab baní Isráel meṉ se tín hazár intiḳhábí mard leke Ya'alím kí pahāṛioṉ kí taraf Dáúd ko aur us ke rafíqoṉ ko talásh karne[b] chalá.

3 Tab bhersáloṉ kí taraf se, jo ráh meṉ the, us ká guzar húá: waháṉ ek gár thá: so Sáúl us gár meṉ farágat karne[c] ghusá[d]; aur us waqt Dáúd apne logoṉ samet us gár ke kanároṉ meṉ baiṭhá húá thá[e].

4 Aur Dáúd ke logoṉ ne us ko kahá, Dekh, yih wuh din hai[f], jis kí bábat KHUDÁWAND ne tujh ko farmáyá, ki Dekh, maiṉ tere dushman ko tere háth meṉ kar dúṉgá, táki jo terá jí cháhe so tú us se kare. So Dáúd uṭhke Sáúl kí chádar ká koná chupke se káṭ le gayá.

---

[h] Zab. 11. 1.
[i] Zab. 54. 3, 4.
[k] 1 Sam. 24. 20.
[l] 1 Sam. 18. 3. aur 20. 16, 42. 2 Sam. 21. 7.
[m] Dekho 1 Sam. 26. 1. Zab. 54 ká sarnáma.
‖ Yá, *Bayábán.*
[n] Zab. 54. 3.
[o] Yash. 15. 55. 1 Sam. 25. 2.
‖ Yá, *chaṭán par se.*
[p] Zab. 31. 22.
[q] Zab. 17. 9.
[r] Dekho 2 Sal. 19. 9.
‖ Ya'ne, *Rihái ká chaṭán.*
[s] 2 Taw. 20. 2.
[a] 1 Sam. 23. 28.
[b] Zab. 38. 12.
[c] Qáz. 3. 24.
[d] Zab. 141. 6.
[e] Zab. 57 ká sarnáma. aur 142 ká sarnáma.
[f] 1 Sam. 26. 8.

Peshtar MASÍH se, 1061 ke qaríb.

5 Aur ba'd us ke Dáúd ká dil gamgín húá[g], is liye ki us ne Sáúl kí chádar ká koná káṭá.

6 Aur us ne apne logon se kahá, KHUDÁWAND yih na kare[h], ki main apne sáhib par, jo KHUDÁWAND ká masíh hai, dastdarází karún, ki wuh KHUDÁWAND ká masíh hai.

7 Aur Dáúd ne apne logon ko yih báten kahke judá kiyá, aur unhen Sáúl par háth chaláne na diyá[i]. Aur Sáúl ne gár se nikalke apní ráh lí.

8 Aur ba'd us ke Dáúd uṭhá, aur us gár men se niklá, aur Sáúl ke píchhe chilláyá, ki Ai mere khudáwand bádsháh. Aur Sáúl ne píchhe phirke dekhá; tab Dáúd ne aundhe munh zamín par girke sijda kiyá.

9 ¶ Aur Dáúd ne Sáúl ko kahá, Tú kyún logon kí báton par kán dhartá hai, jo kahte hain, ki Dekh, Dáúd terá badkhwáh hai[k].

10 Dekh, áj ke din tú ne apní ánkhon se dekhá, ki KHUDÁWAND ne áj ke din tujhe kyúnkar gár ke bích mere qábú men kar diyá: aur kitnon ne mujhe kahá, ki tujhe már lún; par merí ánkhon ne terí ri'áyat kí, aur main ne kahá, ki main apne málik par háth na chaláúngá; ki KHUDÁWAND ká masíh hai.

11 Aur, ai mere báp, dekh; hán, yih bhí dekh, ki terí ridá ká koná mere háth men hai: ki jab main ne terí ridá ká koná káṭá, to tujhe már na ḍálá; so báwar kar, aur dekh, ki mere dil men kisí tarah kí badí aur buráí nahín hai[l], aur main ne terá koí gunáh nahín kiyá; aur tú híle se mujhe pakṛá cháhtá hai, táki halák kare.

12 KHUDÁWAND merá terá insáf kare[m], aur KHUDÁWAND tujh se merá intiqám lewe; par merá háth tujh par na uṭhegá.

13 Aur jaisá qadímí masal men kahá gayá hai, ki Buron se buráí hotí hai: par merá háth tujh par na uṭhegá.

14 Baní Isráel ká bádsháh kis ke píchhe niklá, aur tú kis ko ragedne áyá? Kyá mare húe kutte ko[n], yá ek pissú[o] ko?

15 Pas, KHUDÁWAND hí hákim hoe[p], aur mere tere bích insáf kare, aur dekhe[q], aur mere haqq kí himáyat kare[r], aur tere háth kí taraf se merá insáf kare.

16 ¶ Aur jab Dáúd ye báten Sáúl ko kah chuká, to Sáúl bolá, Mere beṭe Dáúd, yih terí áwáz hai[s]? Aur Sáúl áwáz buland karke royá.

17 Aur Dáúd ko kahá[t], Tú mujh se ziyáda sádiq hai[u]; is liye ki tú ne mujh se nek badlá kiyá, aur main ne tujh se burá badlá kiyá[x].

18 Aur tú ne mujhe áj ke din apní khush-sulúkí dikhláí: ki KHUDÁWAND ne mujhe tere háth men kar diyá[y], aur tú ne mujhe már na ḍálá.

19 Is liye ki jab koí apne dushman ko pátá hai, to kyá use salámat chhoṛtá hai? So KHUDÁWAND us nekí ke 'iwaz, jo tú ne mujh se áj ke din kí, tujh ko nek jazá de.

20 Aur ab dekh, main jántá hún, ki tú bádsháh hogá[z], aur baní Isráel kí saltanat tere háth men sábit hogí.

21 So tú mujh se KHUDÁWAND kí qasam kháke[a] yún kah, ki Main ba'd tere, terí nasl ko halák na karúngá[b], aur tere báp ke gharáne men se tere nám ko na miṭá dúngá.

22 So Dáúd ne Sáúl se qasam kí. Aur Sáúl ghar ko chalá gayá; aur Dáúd aur us ke log panáh kí jagah men[c] já baiṭhe.

XXV BÁB.

1 Samúel wafát pátá. 2 Dasht i Fárán men Dáúd Nabál ke pás paigám bhejtá. 10 Nabál kí beadabí se gusse hoke use halák karne ká iráda rakhtá. 14 Abijail sab hál sunke, 18 ek hadya letí, 23 aur dánishmand ke taur par Dáúd se mukhátib hokar, 32 use manátí. 36 Nabál yih sab ahwál sunke marjátá. 39 Dáúd Abijail aur Akhinú'am donon se byáh kartá.

1060 ke qaríb.

AUR Samúel mar gayá[a], aur sáre baní Isráel jam'a hoke us par roe[b], aur Rámah men us ke ghar ke bích use gáṛá. Aur Dáúd uṭhke dasht i Fárán[c] kí taraf utrá.

2 Aur wahán dasht i Ma'ún[d] men ek shakhs thá, ki us ká Karmil[e] men bahut sá kárbár thá; yih shakhs baṛá máldár thá, ki tín hazár bheṛon, aur ek hazár bakríon ká málik thá: yih Karmil men apní bheṛon ke bál katartá thá.

3 Aur us ká nám Nabál, aur us kí jorú ká nám Abijail thá; yih

---

Peshtar MASÍH se, 1061 ke qaríb.

g 2 Sam. 24. 10.
h 1 Sam. 26. 11.
i Zab. 7. 4, Mat. 5. 44, Rúm. 12, 17, 19.
k Zab. 141. 6. Ams. 16.28, aur 17. 9.
l Zab. 7. 3, aur 35. 7.
m Paid. 16. 5. Qáz. 11. 27. 1 Sam. 26. 10. Aiy. 5. 8.
n 1 Sam. 17. 43. 2 Sam. 9. 8.
o 1 Sam. 26. 20.
p 12 áyat.
q 2 Taw. 24. 22.
r Zab. 35. 1. aur 43. 1. aur 119.154. Mík. 7. 9.
s 1 Sam. 26. 17.
t 1 Sam. 26. 21.
u Paid. 38. 26.
x Mat. 5. 44.
y 1 Sam. 26. 23.
z 1 Sam. 23. 17.
a Paid. 21. 23.
b 2 Sam. 21. 6, 8.
c 1 Sam. 23. 29.
a 1 Sam. 28. 3.
b Gin. 20. 29. Ist. 34. 8.
c Paid. 21. 21. Zab. 120. 5.
d 1 Sam. 23. 24.
e Yash. 15. 55.

Peshtar MASÍH se, 1060 ke qaríb.

'aurat bahut sanjída aur khushrú
thí; par yih shakhs bará sakhtdil
aur badkár thá; aur baní Qálib
ke khándán se thá.
4 ¶ Aur Dáúd ne bayábán men
suná ki Nabál bheron ke bál
katar rahá hai[f].
5 So Dáúd ne das jawán rawána
kíe, aur unhen farmáyá, ki Tum
Karmil men Nabál pás jáo, aur
merá nám leke use salám kaho:
6 Aur merí taraf se kaho, ki
Terí 'umr daráz ho, aur tujh par
salám, aur tere ghar par salám,
aur un sab par salám, jo tere pás
hain[g].
7 Main ne ab suná hai, ki tere
pás bál katarnewále hain, aur tere
garariye dasht men hamáre sáth
the; so ham ne unhen satáyá
nahín, aur jab tak we Karmil
men hamáre sáth the, un ká
kuchh nuqsán nahín húá[h].
8 Tú apne gulámon se púchh,
ki we tujh se kahenge: so tú
apne khádimon par karam kí
nazar kar, is liye ki ham achchhe
din[i] áe hain: mihrbání kíjiye,
aur jo kuchh áp se ho sake, apne
khádimon ko aur apne bete Dáúd
ko 'atá kíjiye.
9 Aur Dáúd ke jawánon ne áke
Nabál ko Dáúd ká nám leke un
sárí báton ke muwáfiq kahá, aur
chup ho rahe.
10 ¶ So Nabál ne Dáúd ke
logon ko jawáb diyá, aur yih
kahá, Dáúd kaun hai? Yassí ká
betá kaun[k]? in rozon men bahut
se gulám hain, jo apne áqáon se
bhág gae.
11 Kyá main apní rotí, aur pání,
aur gosht, jo main ne apne katar-
newálon ke liye pakáyá hai, leke
un logon ko dún[l], jinhen main
nahín jántá, ki we kahán se hain?
12 Aur Dáúd ke jawánon ne
murája'at karke apní ráh lí, aur
phire, aur áe, aur un sab báton
ke muwáfiq us ko khabar dí.
13 Tab Dáúd ne apne logon ko
kahá, Tum sab ke sab talwáren
bándho. So har ek ne apní talwár
bándhí, aur Dáúd ne bhí sham-
sher hamáil kí: so qaríb chár sau
jawán ke Dáúd ke sáth chale, aur
do sau asbáb ke pás rahe[m].
14 ¶ So ek ne gulámon men se
Nabál kí jorú Abijail se zikr kiyá,
ki Dekh, Dáúd ne bayábán se

[f] Paid. 38. 13. 2 Sam. 13. 23.
[g] 1 Taw. 12. 18. Zab. 122. 7. Lúq. 10. 5.
[h] 15, 21 áyaten.
[i] Naham. 8. 10. Ast. 9. 19.
[k] Qáz. 9. 28. Zab. 73. 7, 8. aur 123. 3, 4.
[l] Qáz. 8. 6.
[m] 1 Sam. 30. 24.

hamáre áqá pás mubárakbád
kahne ke liye qásid bheje; par us
ne un par jhapattá kiyá:
15 Aur un logon ne ham se
niháyat nekí kí hai, ki ham ne
dukh na páyá[n], aur jab tak ham
un men mile rahe, aur maidánon
men the, tab tak hamárá kuchh
nuqsán nahín húá.
16 Balki ham jab tak ki un ke
sáth mawáshí charáte rahe, to rát
bhí aur din ko bhí díwár kí tarah[o]
ham un kí panáh men the.
17 So ab samajh, aur soch, ki tú
kyá karegí; ki hamáre áqá par,
aur us ke sáre gharáne par balá
názil húá cháhtí hai[p]: ki wuh
Bali'ál[q] ká aisá hí betá hai, ki
koí us ke áge bát nahín kar saktá.
18 ¶ Tab Abijail jaldí se uthí,
aur do sau girde rotíon ke, aur
mai kí do mashken, aur pánch
bheren pakáke, aur pánch pai-
máne átá, aur ek sau khoshe kish-
mish ke, aur do sau matke anjíron
ke, sáth líe[r], aur unhen gadhon
par ládá,
19 Aur apne gulámon ko kahá,
ki Mujh se áge rawána ho, aur
main tumháre píchhe átí hún[s].
Aur us ne apne shauhar Nabál
ko khabar na kí.
20 Aur jonhín wuh gadhe par
charhke dáman i koh tak pa-
hunchí, wonhín Dáúd apne logon
samet utarte húe us ke sámhne
áyá; aur us ne un se muláqát kí.
21 Aur Dáúd ne kahá thá, ki
Main ne us ke sab mál kí, jo
bayábán men thá, befáida is tarah
nigáhbání kí, jo us ká kuchh
nuqsán na húá: ki us ne nekí ke
'iwaz mujh se badí kí[t].
22 So agar main subh kí roshní
húe par ek ko bhí báqí chhorún[u],
jo us kí díwár par múte[x], to
Khudá Dáúd ke dushmanon ke
liye aisá kare, balki us se ziyáda[y].
23 Aur Abijail ne, jo Dáúd ko
dekhá, to phurtí kí, aur gadhe se
utrí[z], aur Dáúd ke áge aundhí
girí, aur zamín par sijda kiyá,
24 Aur us ke páon par gir parí,
aur bolí, Mujh par, ai mere khu-
dáwand, mujhí par yih gunáh
rakh, aur apní laundí ko parwá-
nagí díjiye, ki áp ke kán men bát
kare, aur apní kaníz kí 'arz
suniye.
25 Merá khudáwand us sharír

Peshtar MASÍH se, 1060 ke qaríb.

[n] 7 áyat.
[o] Khur. 14. 22. Áiy. 1. 10.
[p] 1 Sam. 20. 7.
[q] Ist. 13. 13. Qáz. 19. 22.
[r] Paid. 32. 13. Ams. 18. 16. aur 21. 14.
[s] Paid. 32. 16, 20.
[t] Zab. 109. 5. Ams. 17. 13.
[u] 34 áyat.
[x] 1 Sal. 14. 10. aur 21. 21. 2 Sal. 9. 8.
[y] Rút 1. 17. 1 Sam. 3. 17. aur 20. 13, 16.
[z] Yash. 15. 18. Qáz. 1. 14.

Peshtar MASÍH se, 1060 ke qaríb.

shaḳhs par apná ḳhiyál na kare, us Nabál par: ki jaisá us ká nám hai, waisá hí wuh hai; us ká nám ‖Nabál hai, aur himáqat us ke sáth hai; aur main ne, jo terí launḍí hún, apne Ḳhudáwand ke jawánon ko, jinhen áp ne bhejá thá, na dekhá thá.

26 So ab, ai mere sáhib, KHUDÁWAND kí qasam[a], jo jítá hai, aur terí ján hí kí saugand, ki KHUDÁWAND ne tujh ko ḳhúnrezí se, aur apne háth se intiqám lene se[b] báz rakhá[c], tere dushman, aur we jo mere sáhib ke badḳhwáh hain, Nabál hí waise hon[d].

27 Ab yih ‖tabarruk[e], jo terí launḍí apne sáhib ke huzúr láí hai, so un jawánon ko, jo tere qadam ba qadam chalte hain, diyá jáwe.

28 Karam se apní kaníz ká gunáh baḳhsh díjiye: ki KHUDÁWAND mere sáhib ke liye gharáná sábit karegá[f]; is liye ki merá málik KHUDÁWAND kí laṛáíán laṛtá hai[g], aur tujh men tamám 'umr buráí na páí gaí[h].

29 Lekin ek shaḳhs uṭhá, ki tujhe ragede, aur terí ján halák kare: par mere sáhib kí ján zindagí ke buqche men KHUDÁWAND mere Ḳhudá ke sáth lipṭí rahe; aur tere dushmanon kí jánen sang i faláḳhun ke mánind[i] phenk dí jáwen.

30 Aur aisá howe, ki jis waqt KHUDÁWAND apne kahe ke muwáfiq sárí nekíán mere sáhib se kar chuke, aur tujh ko baní Isráel par musallit kare,

31 To yih bát tere liye dám na ho, aur mere sáhib ke dil kí ṭhokar ká bá'is na ho, ki begunáh lahú baháyá, yá mere sáhib ne apná intiqám liyá: aur aisá bhí ho, ki jab KHUDÁWAND mere sáhib par mihrbání kare, to tú apní kaníz ko yád farmáwe.

32 ¶ Aur Dáúd ne Abijail ko kahá, ki KHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá mubárak hai[k], ki jis ke hukm se áj ke din tú ne mujh se muláqát kí;

33 Aur terí 'aql mubárak, aur tú mubárak hai, ki tú ne mujh ko áj ke din ḳhúnrezí se aur apne háth se intiqám lene se báz rakhá[l].

34 Kyúnki KHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá zinda hai, ki us ne mujhe us se báz rakhá[m], ki tujh se badí karún; aur agar tú phurtí na kartí, aur mujh pás chalí na átí, to subh kí roshní tak Nabál ká ek bhí báqí na rahtá, jo díwár par múttá[n].

35 Aur Dáúd ne us ke háth se jo kuchh ki wuh us ke liye láí thí, liyá, aur use kahá, Apne ghar salámat já[o]: dekh, main ne terá suḳhan máná[p], aur terá munh kiyá.

36 ¶ Tab Abijail Nabál pás áí; aur dekho, ki us ne apne ghar men bádsháhána jashn kiyá thá[q]; aur Nabál ká jí apne men bahut hí magan húá thá, aur wuh niháyat matwálá húá thá: so us ne use thoṛá yá bahut kuchh na kahá, yahán tak ki subh ho gaí.

37 Aur aisá húá, ki subh ko, jab Nabál ká nasha utrá, aur us kí jorú ne sarguzasht us se duhráí, to us ká dil us ke síne men bajh gayá, aur wuh pathráyá gayá.

38 Aur aisá húá, ki das din ke ba'd KHUDÁWAND ne Nabál ko márá, aur wuh mar gayá.

39 ¶ Aur jab Dáúd ne suná, ki Nabál mará, to kahá, KHUDÁWAND mubárak hai, ki jis ne Nabál[r] ke háth se merí ruswáí ká badlá liyá[s], aur apne bande ko badí se báz rakhá[t]: ki KHUDÁWAND ne Nabál kí sharárat ko usí ke sir par ḍálá[u]. Aur Dáúd ne paigám bhejá, aur Abijail se bát kí, táki use apní jorú kare.

40 Aur Dáúd ke ḳhádim Karmil ko gae, aur Abijail ko payám pahuncháyá, ki Dáúd ne ham ko tujh pás bhejá, ki ham tujh ko us kí jorú banáne ke liye lewen.

41 So wuh uṭh khaṛí húí, aur zamín par máthá ghisá, aur bolí, ki Dekh, terí launḍí naukarí ke liye házir hai, táki apne ḳháwind ke ḳhádimon ke pánw dhoe[x].

42 Aur Abijail ne jaldí kí, aur uṭhke gadhe par sawár húí, aur pánch launḍíán apní jilau men lín: aur Dáúd ke qásidon ke sáth rawána húí, aur us kí jorú baní.

43 Aur Dáúd ne Yazra'el[y] men se Aḳhinú'am ko bhí jorú kiyá; so we donon us kí jorúán húín[z].

44 ¶ Par Sáúl ne apní beṭí Maikal[a], jo Dáúd kí jorú thí, Lais ke beṭe Jallími[b] ‖Faltí ko dí.

‖ Ya'ne, *Ahmaq*.
a 2 Sal. 2. 2.
b Rúm. 12. 19.
c Paid. 20. 6. 33 áyat.
d 2 Sam. 18. 32.
‖ Yá, *hadya*.
e Paid. 33. 11. 1 Sam. 30. 26. 2 Sal. 5. 15.
f 2 Sam. 7. 11, 27. 1 Sal. 9. 5. 1 Taw. 17. 10, 25.
g 1 Sam. 18. 17.
h 1 Sam. 24. 11.
i Yar. 10. 18.
k Paid. 24. 27. Khur. 18. 10. Zab. 41. 13. aur 72. 18. Lúq. 1. 68.
l 26 áyat.
m 26 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1060 ke qaríb.

n 22 áyat.
o 1 Sam. 20. 42. 2 Sam. 15. 9. 2 Sal. 5. 19. Lúq. 7. 50. aur 8. 48.
p Paid. 19. 21.
q 2 Sam. 13. 23.
r 32 áyat.
s Ams. 22. 23.
t 26, 34 áyaten.
u 1 Sal. 2. 24. Zab. 7. 16.
x Rút 2. 10, 13. Ams. 15. 33.
y Yash. 15. 56.
z 1 Sam. 27. 3. aur 30. 5.
a 2 Sam. 3. 14.
b Yas. 10. 30. ‖ *Faltiel*, 2 Sam. 3. 15.

Peshtar MASÍH se, 1060 ke qaríb.

XXVI BÁB.

1 Sáúl Zífion se Dáúd ká patá pákar, Hakílah ko átá ki use pakre. 5 Dáúd bádsháhí iháte men dákhil hoke Abishai ko Sáúl ke márne se roktá, par us ke neze aur chhágal ko uthá lejátá. 13 Dáúd Abinaiyir se malámat kartá, 18 aur Sáúl se nasíhat kartá. 21 Sáúl apná gunáh mán letá.

AUR ahl i Zíf Jibi'ah men Sáúl pás áe, aur bole, ki Dáúd Hakílah ke pahár men, jo Yasímún ke sámhne hai, chhipá húá hai[a].

[a] 1 Sam. 23. 19. Zab. 54 ká sarnáma.

2 So Sáúl uthá, aur tín hazár intikhábí Isráelí jawán leke dasht i Zíf ko gayá, táki Dáúd ko talásh kare.

3 Aur kohistán i Hakílah men, jo Yasímún ke sámhne hai, játe húe khaimazan húá: aur Dáúd dasht men thahrá thá; so us ne dekhá, ki Sáúl us ká píchhá kíe húe dasht ko chalá átá hai.

4 Pas Dáúd ne jásús bheje, aur daryáft kiyá, ki Sáúl fuláne makán men áyá.

5 ¶ Tab Dáúd uthke Sáúl kí khaimagáh ko chalá, aur Dáúd ne us makán ko jahán Sáúl árám kartá thá, dekhá; aur Naiyir ká betá Abinaiyir us ke lashkar ká sardár thá[b]: aur Sáúl ‖ apne iháte men sotá thá, aur lashkar us ke girdágird khaimon men thá.

[b] 1 Sam. 14. 50. aur 17. 55.
‖ Yá, *apne chhakron ke darmiyán*, 1 Sam. 17. 20.

6 Us waqt Dáúd ne Hittí Akhimalik, aur Zarúyáh ke bete[c] Abishai ko, jo Yúab ká bháí thá, kahá, Kaun mere sáth Sáúl ke khaime men utregá[d]? Abishai bolá, Main terá sáth dúngá.

[c] 1 Taw. 2. 16.
[d] Qáz. 7. 10, 11.

7 So Dáúd aur Abishai rát ko lashkar men ghuse; aur us waqt Sáúl iháte men sotá thá, aur us ká neza sirháne zamín par gará thá; aur Abinaiyir aur ahl i lashkar us ke gird soe the.

8 Us dam Abishai ne Dáúd ko kahá, Khudá ne áj ke din tere dushman ko tere qábú men kar diyá: ab hukm ho, to main use neze se ek hí bár men márke zamín ke bích chhed lún, aur do bára na márúngá.

9 So Dáúd ne Abishai ko kahá, Use ján se mat már: kyúnki KHUDÁWAND ke masíh par kaun hai, jo háth utháwe, aur begunáh rahe[e]?

10 Aur Dáúd ne kahá, ki KHUDÁWAND i haiy kí qasam hai, yá KHUDÁWAND áp us ko máregá[f], yá us ká din áwegá, ki wuh apní maut se maregá[g], yá wuh jang par charhegá, aur márá jáegá[h]:

[e] 1 Sam. 24. 6, 7. 2 Sam. 1. 16.
[f] 1 Sam. 25. 38. Zab. 94. 1, 2, 23. Lúq. 18. 7. Rúm. 12. 19.
[g] Dekho Paid. 47. 29. Ist. 31. 14. Aiy. 7. 1. aur 14. 5. Zab. 37. 13
[h] 1 Sam. 31. 6.

11 Lekin KHUDÁWAND na kare, ki main KHUDÁWAND ke masíh par háth chaláún[i]: par áp us ke sirháne se yih neza aur pání kí chhágal le líjiye, aur ham chale chalen.

[i] 1 Sam. 24. 6, 12.

12 So Dáúd ne neza aur pání kí chhágal Sáúl ke sirháne se le lí, aur chal niklá; aur yih kisí ne na dekhá, aur na jáná, aur koí na jágá; ki we sab ke sab pare sote the, ki KHUDÁWAND kí taraf se bhárí nínd un par áí thí[k].

[k] Paid. 2. 21. aur 15. 12.

13 ¶ Aur Dáúd Sáúl ke pás se guzarke dúr ek pahár kí chotí par khará húá, aur un ke darmiyán ek barí masáfat thí;

14 Aur Dáúd ne logon ko aur Naiyir ke bete Abinaiyir ko pukárke kahá, ki Ai Abinaiyir, jawáb nahín detá? Tab Abinaiyir ne jawáb diyá, aur kahá, Tú kaun hai, jo bádsháh ko pukártá hai?

15 Tab Dáúd ne Abinaiyir ko kahá, Kyá tú bará bahádur nahín, aur baní Isráel men tujh sá kaun hai? So kis liye tú ne apne khudáwand bádsháh kí nigáhbání na kí? ki lashkar men se ek shakhs tere khudáwand bádsháh ke qatl karne ko gayá.

16 Pas yih kám tú ne kuchh achchhá na kiyá; KHUDÁWAND kí hayát kí qasam, ki tum ‖ wájib ul qatl ho, kyúnki tum ne apne áqá kí, jo KHUDÁWAND ká masíh hai, nigáhbání na kí. Aur ab dekh, ki bádsháh ká barchhá, aur pání kí chhágal, jo us ke sirháne thí, kahán hain?

‖ 'Ibrání men, *Maut ke farzand ho*, 2 Sam. 12. 5.

17 Tab Sáúl ne Dáúd kí áwáz pahchání, aur kahá, Ai mere bete Dáúd, yih terí sadá hai[l]? Dáúd bolá, Ai mere khudáwand aur bádsháh, yih merí hí áwáz hai.

[l] 1 Sam. 24. 16.

18 Aur Dáúd ne kahá, Merá khudáwand kyún is tarah apne khádim ke píchhe pará hai[m]? main ne kyá kiyá hai? aur mere háth se kyá gunáh húá?

[m] 1 Sam. 24. 9, 11.

19 So ab main terí minnat kartá hún, ai mere khudáwand bádsháh, apne bande kí báton par kán rakh. Agar mujh par terí charháí KHUDÁWAND kí marzí se hai[n], to wuh hadya súnghe: aur agar ádmíon ke kahe se hai, to

[n] 2 Sam. 16. 11. aur 24. 1.

Peshtar MASÍH se, 1060 ke qaríb.

KHUDÁWAND kí la'nat un par ho;
kyúnki we áj ke din mujh ko
khárij karte hain, ki main KHUDÁ-
WAND kí dí húí mírás[o] men shámil
nahín ho saktá hún, aur mujhe
kahte hain, Já, dúsre ma'búdon
kí 'ibádat kar[p].
20 So ab KHUDÁWAND ke huzúr
merá khún zamín par mat chhiṛak:
kyúnki baní Isráel ká bádsháh ek
pissú[q] pakaṛne ko is tarah niklá
hai, jaise koí kohistán men títar
ká shikár kartá hai.
21 ¶ Tab Sáúl ne kahá, Main
ne khatá kí[r]: ai mere beṭe Dáúd,
chalá já; ki main phir tujhe na
satáúngá, is liye ki merí ján áj ke
din terí nigáh men qímatí húí[s]:
dekh, main ne himáqat kí, aur
bahut baṛí khatá kí.
22 Aur Dáúd ne jawáb men
kahá, ki Yih bádsháh ká neza
hai! so jawánon men se ek áwe,
ki use le jáwe.
23 Aur KHUDÁWAND har shakhs
ko us kí sadáqat aur amánat ke
muwáfiq jazá de[t]: ki KHUDÁWAND
ne áj tujhe mere qábú men kar
diyá; par main ne na cháhá, ki
KHUDÁWAND ke masíh par háth
uṭháún.
24 Aur dekh, jis tarah terí zin-
dagání merí ánkhon men áj ke
din 'azíz nazar áí, isí tarah ján, ki
merí zindagání KHUDÁWAND kí
nigáh men 'azíz hogí; so wuh
mujhe sab taklífon se rihái bakh-
shegá.
25 Aur Sáúl ne Dáúd ko kahá,
Tú mubárak hai, ai mere beṭe
Dáúd: tú baṛe baṛe kám karegá,
aur tú fathmand hogá[u]. So Dáúd
apní ráh chalá gayá, aur Sáúl
apne makán ko phirá.

o 2 Sam. 14. 16. aur 20. 19.
p Ist. 4. 28. Zab. 120. 5.
q 1 Sam. 24. 14.
r 1 Sam. 15. 24. aur 24. 17.
s 1 Sam. 18. 30.
t Zab. 7. 8. aur 18. 20.
u Paid. 32. 28.

XXVII BÁB.

1 *Sáúl khabar páke ki Dáúd ne Ját men panáh lí hai, us ke ta'áqub karne se báz átá.* 5 *Dáúd Akís se jágír mángke Siqláj ko pátá.* 8 *Dáúd aur mamálik par chaṛhái kar rahá par Akís ko khiyál thá ki wuh Yahúdáh ke logon se laṛá kartá hai.*

1058 ke qaríb.

ÁKHIR ko Dáúd ne apne dil
men kahá, ki Ab main ek
din Sáúl ke háth men paṛke halák
hoúngá; pas, mere liye is se bih-
tar kuchh nahín, ki main bhágke
Filistíon kí sarzamín men já ra-
hún; aur Sáúl mujh se ná-ummed
hoke baní Isráel kí sarhaddon
men phir mujhe na ḍhúnḍhegá:
so us ke háth se merá chhuṭkárá
hogá.
2 Tab Dáúd apne sáth ke chha
sau jawánon ko[a] leke Ját ke bád-
sháh Ma'úk ke beṭe Akís[b] kí
taraf guzrá.
3 Aur Dáúd apne logon ke sáth,
jin men se har ek apne gharáne
samet thá, apní donon jorúán[c]
Akhinú'am ko, jo Yazra'el kí thí,
aur Karmilí Abijail ko, jo Nabál
kí jorú thí, leke Ját men Akís ke
sáth rahá.
4 Aur Sáúl ko khabar pahunchí,
ki Dáúd Ját ko bhág gayá; so us
ne phir us ká píchhá na kiyá.
5 ¶ So Dáúd ne Akís se kahá,
Agar tujh ko mujh par karam kí
nazar hai, to apní mamlukat men
se kisí bastí men mujh ko itní
jagah de, ki main wahán basún:
kis wáste terá banda tere sáth
dár-us-saltanat men rahe?
6 So Akís ne us din shahr i
Siqláj[d] use diyá: is liye Siqláj áj
ke din tak Yahúdáh ke bádsháhon
ke tasarruf men hai.
7 Aur Dáúd Filistíon kí zamín
men bilkull solah mahíne rahá.
8 ¶ Aur Dáúd ne apne logon ko
leke Jasúr[e] aur ‖Jazar[f] aur 'Amáliq
ke logon par[g] hamla kiyá: ki we
Súr kí sarhadd se leke Misr ke
siwáne tak[h] us sarzamín men qa-
dím se baste the.
9 Aur Dáúd ne un kí sarzamín
ko kharáb kiyá, aur un ke zan o
mard ko jítá na chhoṛá, aur un kí
bheṛ bakríán, aur bail, aur gadhe,
aur únṭ, aur kapṛe líe, aur Akís
pás phir áyá.
10 Aur Akís ne púchhá, ki Áj tú
ne kis par hamla kiyá? So Dáúd
bolá, Yahúdáh ke janúb aur Yarah-
mielíon[i] ke janúb, aur Qainíon[k]
ke janúb par.
11 Aur Dáúd ne un men se ek
mard aur 'aurat ko bhí jítá na
chhoṛá, jo Ját tak khabar le jáe,
tá na howe ki hamáre barkhiláf
yih khabar pahunche, ki Dáúd ne
aisá aur aisá kiyá. Aur jab se ki
wuh Filistíon kí mamlukat men á
rahá, tab se us ká dastúr aisá hí
thá.
12 Aur Akís ká Dáúd par i'ti-
mád húá, kyúnki us ne kahá, ki
Yih apní guroh Isráel ke áge
bahut badnám hogayá; so ab ha-
mesha ko yih merá khádim baná.

Peshtar MASÍH se, 1058 ke qaríb.

a 1 Sam. 25. 13.
b 1 Sam. 21. 10.
c 1 Sam. 25. 43.
d Dekho Yash. 15. 31. aur 19. 5.
e Yash. 13. 2. ‖ Yá, *Jaraz.*
f Yash. 16. 10. Qáz. 1. 29.
g Khur. 17. 16. Dekho 1 Sam. 15. 7, 8.
h Paid. 25. 18.
i Dekho 1 Taw. 2. 9, 25.
k Qáz. 1. 16.

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

XXVIII BAB.

1 *Akís Dáúd par i'atimád rakhtá.* 3 *Sáúl ne afsúngaron ko khárij kiyá thá,* 4 *par ba sabab is ke ki Khudá ne use tark kiyá thá,* 7 *khud afsúngar ke yahán játá.* 9 *Afsún karnewálí Sáúl se hukm páke Samúel ko charhátí.* 15 *Sáúl apní honewálí halákat ká ahwál sunke gash men partá.* 21 *Us 'aurat kí aur apne mulázimon kí minnat se wuh khána khátá, aur tázadam hojátá.*

1056 ke qaríb.

AUR unhín rozon men aisá húá,
ki Filistíon ne apní faujen
jam'a kín[a], táki baní Isráel se
laren. Tab Akís ne Dáúd se
kahá, Tú yaqín ján, ki tujhe aur
tere logon ko mere sáth laráí par
chalná hogá.
2 So Dáúd ne Akís ko kahá,
Tujhe daryáft ho jáegá, jo kuchh
ki tere bande se ban paregá. Aur
Akís ne Dáúd ko kahá, Pas, main
apne sir kí nigáhbání hamesha ke
liye tujhe dúngá.
3 ¶ Aur Samúel mar chuká thá[b],
aur baní Isráel us par roe the,
aur use usí ke shahr men jo
Rámah thá, gárá thá: aur Sáúl
ne un logon ko jin ke yár deo the,
aur afsúngaron ko mulk se khárij
kar diyá thá[c].
4 So Filistí jam'a hoke áe, aur
Súním ko[d] khaimagáh kiyá; aur
Sáúl ne bhí sab baní Isráel ko
jam'a kiyá, aur Jilbú'a men[e]
khaima khará kiyá.
5 Aur jab Sáúl ne Filistíon ká
lashkar dekhá, to hirásán húá[f],
aur us ká dil niháyat kámpá.
6 Aur us dam Sáúl ne KHUDÁWAND se mashwarat púchhí, par
KHUDÁWAND ne use kuchh jawáb
na diyá[g], na to khwábon se[h], aur
na U'rím[i] se, aur na nabíon kí
ma'rifat se.
7 ¶ Tab Sáúl ne apne khádimon ko kahá, Aisí 'aurat ko, jis
ká yár deo ho, mere liye talásh
karo, táki main us pás jáún, aur
us se púchhún. So khádimon ne
use kahá, ki Dekh, 'Ain-Dor ke
bích ek 'aurat hai, jis ká yár deo hai.
8 So Sáúl ne apní poshák utárí,
aur dúsrí poshák pahiní, aur gayá,
aur do shakhs us ke sáth húe;
aur rát ko us 'aurat ke pás pahunchá, aur use kahá, Mihrbání
karke mere liye apne yár deo se
mashwarat kíjiye[k], aur us ko
mere liye charháiye, jis ko main
kahúngá.
9 Tab us 'aurat ne use kahá,
Dekh, tú jántá hai, ki Sáúl ne kyá
kiyá, ki us ne un ko jin ke yár
deo the aur afsúngaron ko mulk
se kát dálá[l]: pas, tú kyún merí
ján par phandá mártá hai, ki
mujhe marwá dále?
10 Tab Sáúl ne KHUDÁWAND kí
qasam kháke kahá, ki KHUDÁWAND kí hayát kí qasam, ki us
bát ke liye tujh par koí áfat na
paregí.
11 Tab wuh 'aurat bolí, Main
kis ko tujh par charháún? Wuh
bolá, Samúel ko mere liye charhá.
12 So us waqt us 'aurat ne
Samúel ko dekhá, aur buland
áwáz se chíkh márí: aur us 'aurat
ne Sáúl ko kahá, Tú ne mujh se
kyún dagá kí? tú to Sáúl hai.
13 Tab bádsháh ne use kahá,
Hirásán mat ho: tú kyá dekhtí
hai? Us 'aurat ne Sáúl ko kahá,
ki Main ma'búdon ko dekhtí hún,
ki zamín se charhte hain.
14 Tab us ne use kahá, ki Us
kí shakl batá. Wuh bolí, ki Ek
búrhá ádmí úpar ko játá hai, aur
chádar orhe húe hai[m]. Tab Sáúl
ne daryáft kiyá, ki wuh Samúel
hai, aur us ne munh ke bhal girke
zamín par sijda kiyá.
15 ¶ Tab Samúel ne Sáúl ko
kahá, Tú ne kyún mujhe be-chain
kiyá, ki mujhe charháyá? Sáúl
bolá, Main bare ranj men hún[n],
ki Filistí mujh se larte hain, aur
Khudá ne mujhe chhor diyá hai[o],
aur kuchh jawáb nahín detá hai,
na to nabíon kí ma'rifat se mujhe
kuchh jawáb detá hai, aur na
khwábon se[p]: is liye main ne
tujhe buláyá, táki tú mujhe batláwe, ki main kyá karún?
16 So Samúel ne kahá, Pas,
mujh se kis liye púchhtá hai, jo
jántá hai, ki KHUDÁWAND ne
tujhe chhor diyá hai, aur terá
dushman baná hai?
17 Aur KHUDÁWAND ne to apní
taraf se aisá hí kiyá, jo us ne merí
ma'rifat se kahá[q], ki KHUDÁWAND
ne tere qabze se saltanat chák
kar lí hai, aur tere qaríb ko, jo
Dáúd hai, 'ináyat kí hai:
18 Is liye ki tú KHUDÁWAND kí
sadá ká shanawá na húá, aur tú
ne 'Amálíq se us ke qahr i shadíd
ke muwáfiq kám na kiyá[r]; isí
sabab se KHUDÁWAND ne áj ke
din tujh se yih kuchh kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

a 1 Sam. 29. 1.
b 1 Sam. 25. 1.
c 9 áyat. Khur. 22. 18. Ahb. 19. 31. aur 20. 27. Ist. 18. 10, 11.
d Yash. 19. 18. 2 Sal. 4. 8.
e 1 Sam. 31. 1.
f Aiy. 18. 11.
g 1 Sam. 14. 37. Ams. 1. 28. Nau. 2. 9.
h Gin. 12. 6.
i Khur. 28. 30. Gin. 27. 21. Ist. 33. 8.
k Ist. 18. 11. 1 Taw. 10. 13. Yas. 8. 19.
l 3 áyat.
m 1 Sam. 15. 27. 2 Sal. 2. 8, 13.
n Ams. 5. 11, 12, 13. aur 14. 14.
o 1 Sam. 18. 12.
p 6 áyat.
q 1 Sam. 15. 28.
r 1 Sam. 15. 9. 1 Sal. 20. 42. 1 Taw. 10. 13. Yar. 48. 10.

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

19 So KHUDÁWAND baní Isráel ko tujh samet Filistíon ke háth men giriftár karwáegá, aur kal tú aur tere bete mujh pás honge; aur KHUDÁWAND Isráelí lashkar ko bhí Filistíon ke qábú men kar degá.

20 Tab Sáúl fauran zamín par lambá hoke girá, aur Samúel kí báton se us ne bará haul kháyá; aur us men kuchh qúwat báqí na thí, is liye ki us ne din bhar aur rát bhar kuchh na kháyá.

21 ¶ Tab wuh 'aurat Sáúl pás áí, aur dekhá, ki wuh behál pará húá hai; so us ne use kahá, ki Dekh, terí laundí ne terí áwáz suní, aur main ne apní ján apní hathelí par rakhí[s], aur jo kuchh tú ne mujhe farmáyá, main us kí shanawá húí:

22 So ab tú bhí mihrbání karke apní laundí kí bát sun, aur parwánagí de, ki main ek tukrá rotí tere huzúr láún; tú use khá, táki tujhe itní qúwat ho, ki apní ráh chalá jáe.

23 Par us ne na máná, aur kahá, Main nahín kháne ká. Phir us ke khádimon ne us 'aurat ke sáth hoke us par taqázá kiyá; tab us ne un ká kahá máná, ki zamín par se uthá, aur palang par baithá.

24 Aur us 'aurat ke ghar men ek motá bachhrá thá; so us ne use jaldí zabh kiyá, aur átá leke gúndhá, aur fatírí rotíán pakáín:

25 Aur Sáúl aur us ke khádimon ke huzúr láí; aur unhon ne kháyá, aur uthe, aur usí rát wahán se chale gae.

[s] Qáz. 12. 3. 1 Sam. 19. 5. Aiy. 13. 14.

XXIX BÁB.

1 *Dáúd Filistíon kí fauj men shámil hotá hai.* 3 *Un ke umará us kí sharákat ko námanzúr karte.* 6 *Akís us ki wafádárí kí ta'ríf karke use rukhsat kar detá.*

SO Filistíon ke sab lashkar Afíq[a] men faráham húe the[b]; aur baní Isráel Yazra'el ke chashme par khaimazan the.

2 Aur Filistíon ke umará, jo saikron aur hazáron ke sar-lashkar the, áge áge játe the; aur Dáúd apne logon samet Akís ke sáth[c] píchhe píchhe guzrá.

3 Tab Filistí amíron ne kahá, In 'Ibráníon ká yahán kyá kám hai? Aur Akís ne Filistí amíron ko kahá, Yih Isráel ke bádsháh Sáúl ká chákar Dáúd nahín hai, jo itne dinon aur itne barson se[d] mere sáth hai, aur main ne, jab se ki wuh mujh pás á girá hai áj ke din tak, us men kuchh badí nahín páí[e]?

4 Tab Filistí umará us se nákhush húe; aur unhon ne use kahá, ki Is shakhs ko yahán se phir bhej[f], ki wuh apní jagah par, jo tú ne use dí hai, phir jáe, aur hamáre sáth jang men sharík na ho; tá aisá na ho, ki jang ke waqt wuh ham se dushmaní kare[g]; kyúnki wuh apne sáhib ko apne se kis tarah rází karegá, magar jab ki hamáre sir káte?

5 Kyá yih wuhí Dáúd nahín, jis kí bábat we náchte húe gáte the, ki Sáúl ne to apne hazáron máre, aur Dáúd ne apne bahut se das hazár[h]?

6 ¶ Tab Akís ne Dáúd ko talab kiyá, aur use kahá, KHUDÁWAND i haiy kí qasam, ki tú rástkár hai, aur terí ámad o shud[i] lashkar men mere sáth merí nazar men bihtar: ki main ne jis din se ki tú mujh pás áyá áj ke din tak tujh men kuchh badí nahín páí[k]; lekin umará tujh se rází nahín.

7 So tú ab murája'at kar, aur salámat chalá já, táki Filistí umará tujh se náráz na howen.

8 ¶ Tab Dáúd ne Akís ko kahá, ki Merá kyá gunáh, aur tú ne, us muddat men ki main tere sáth rahá áj ke din tak, mujh men kaun sá nuqsán páyá, ki main apne khudáwand bádsháh ke dushmanon se qitál na karún?

9 Tab Akís ne Dáúd ko jawáb diyá, ki Yih mujh ko ma'lúm hai, aur tú merí nazar men Khudá ke firishte kí mánind[l] achchhá hai: lekin Filistí amíron ne kahá, ki Wuh hamáre sáth jang ke liye na jáe[m].

10 So ab tú subh sawere apne áqá ke khádimon samet, jo tere sáth yahán áe hain, uthke filfaur subh kí roshní hote chalá já.

11 So Dáúd apne logon samet subh sawere uthá, táki fajr ko wahán se chalke Filistíon ke mulk ko phir jáwe: aur Filistí Yazra'el par[n] charhe.

[a] 1 Sam. 4. 1.
[b] 1 Sam. 28. 1.
[c] 1 Sam. 28. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

[d] Dekho 1 Sam. 27. 7.
[e] Dán. 6. 5.
[f] 1 Taw. 12. 19.
[g] Jis tarah húá, dekho 1 Sam. 14. 21.
[h] 1 Sam. 18. 7. aur 21. 11.
[i] 1 Sam. 3. 25. 2 Sal. 19. 27.
[k] 3 áyat.
[l] 2 Sam. 14. 17, 20. aur 19. 27.
[m] 4 áyat.
[n] 2 Sam. 4. 4.

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

XXX BÁB.

1 'Amálíqí Siqláj ko lúṭte. 4 Dáúd Khudá se hidáyat pákar un ká píchhá kartá. 11 Ek Misrí gulám jo fáqe se adhmúá thá kháná khákar tázadam hotá aur 'Amálíqíon kí lashkargáh tak use lejátá, aur sab lúṭ phir hásil hotá. 22 Dáúd hukm detá ki we jo qitál karen aur we jo asbáb pás rahen lúṭ ke barábar hisse páwen. 26 Wuh apne doston ke pás hadye bhejtá.

AUR aisá húá, ki jab Dáúd aur us ke log tísre din Siqláj men pahunche, to 'Amálíqí janúb kí samt se Siqláj par chaṛh áe the[a], aur unhon ne Siqláj ko lúṭá, aur ág se phúnk diyá thá;

[a] Dekho 1 Sam. 15. 7. aur 27. 8.

2 Aur 'auraton ko, jo wahán thín, asír kiyá: par kisí chhoṭe baṛe ko qatl na kiyá, magar unhen leke chale gae.

3 ¶ So Dáúd aur us ke log shahr men dákhil húe, aur dekhá, ki shahr jalá paṛá hai: aur un kí jorúán aur un ke beṭe aur un kí beṭíán asír ho gaí hain.

4 Tab Dáúd aur un logon ne, jo us ke sáth the, áwázen buland kín, aur roe, yahán tak ki un men táqat rone kí na rahí.

5 Aur Dáúd kí donon jorúán[b], Yazra'elí Akhinú'am aur Abijail bhí, jo áge Karmilí Nabál kí jorú thí, asír ho gaí thín.

[b] 1 Sam. 25. 42, 43. 2 Sam. 2. 2.

6 Aur Dáúd nipaṭ dilgír thá, kyúnki log cháhte the, ki us par patthráo karen[c]; is liye ki un men se har ek apne beṭon aur beṭíon ke liye nipaṭ ‖ dilgír thá: par Dáúd ne KHUDÁWAND apne Khudá se qúwat páí[d].

[c] Khur. 17. 4.
‖ 'Ibrání men, *talkh-mizáj.* Qáz. 18. 25. 1 Sam. 1. 10. 2 Sam. 17. 8. 2 Sal. 4. 27.
[d] Zab. 42. 5. aur 56. 3, 4, 11. Hab. 3. 17, 18.

7 Aur Dáúd ne Akhimalik ke beṭe Abiáthar káhin ko kahá, Main terí minnat kartá hún, ki afúd mujh pás le áiye[e]. So Abiáthar afúd Dáúd pás le áyá.

[e] 1 Sam. 23. 6, 9.

8 Aur Dáúd ne KHUDÁWAND se saláh púchhí[f], aur kahá, ki Main us fauj ká ta'áqub karún, ki nahín? main unhen páúngá, ki nahín? Us ne jawáb men farmáyá, Ta'áqub kar; ki tú unhen jald páegá, aur be-shakk un se chhuṛá láegá.

[f] 1 Sam. 23. 2, 4.

9 So Dáúd chha sau jawánon ko apne sáth leke chalá, aur Basúr ke nále tak áyá, aur ba'ze wahán rah gae.

10 Par Dáúd chár sau jawánon se un ká ta'áqub kíe chalá gayá: kyúnki do sau píchhe rah gae[g], ki aise thak gae the ki Basúr ke nále pár já na sake.

[g] 21 áyat.

11 ¶ Aur unhon ne maidán men ek Misrí ko páyá; so use Dáúd pás le áe, aur use roṭí kháne ko dí; so us ne kháí, aur use pání bhí piláyá;

12 Aur unhon ne anjír ke maṭke se kuchh, aur kishmish ke do khoshe use díe: aur jab wuh khá chuká, to us ke dam men dam áyá[h]; kyúnki us ne tín shabána roz se na roṭí kháí thí, na pání piyá thá.

[h] Yún Qáz. 15. 19. 1 Sam. 14. 27.

13 Tab Dáúd ne us se púchhá, Tú kaun hai? aur tú kahán ká hai? Wuh jawán bolá, Main ek Misrí hún, aur ek 'Amálíqí ká gulám hún; merá áqá mujh ko chhoṛ gayá, ki main tín din se bímár thá.

14 Ham Karetíon ke[i] janúb par, aur baní Yahúdáh kí sarhadd, aur Qálib ke[k] janúb par bhí chaṛh gae the; aur ham ne Siqláj ko ág se phúnk diyá.

[i] 2 Sam. 8. 18. 1 Sal. 1. 38, 44. Hiz. 25. 16. Saf. 2. 5.
[k] Yash. 14. 13. aur 15. 13.

15 Aur Dáúd ne use kahá, Tú mujhe us jamá'at tak le jáne saktá hai? Wuh bolá, Mujh se Khudá kí qasam kháke kah, ki Main tujhe ján se na márúngá, aur na tujhe tere áqá ke hawále karúngá; to main tujh ko us jamá'at tak le jáúngá.

16 ¶ So wuh us ko wahán le gayá; aur dekho, ki we sab zamín kí sath par phaile húe the, aur kháte píte aur náchte the[l]; kyúnki unhon ne Filistíon aur Yahúdáh kí sarhadd se bahut sá mál lúṭá thá.

[l] 1 Tas. 5. 3.

17 So Dáúd ne pau phaṭne ke waqt se leke usí din kí shám tak un ko qatl kiyá: aur un men se ek bhí jánbar na húá, magar chár sau jawán ádmí únṭon par chaṛhke bhág nikle.

18 Aur Dáúd ne sab jo kuchh ki 'Amálíqí le gae the, chhuṛá liyá, aur apní donon jorúon ko bhí Dáúd ne chhuṛáyá.

19 Aur un ke chhoṭe baṛe, aur beṭí beṭá, aur mál daulat, jo chhín gaí thí, phir milí: aur Dáúd ne sab ko pher páyá[m].

[m] 8 áyat.

20 Aur Dáúd ne sárí bheṛ bakríán, aur gáe bail le líe, aur bolá, ki Yih Dáúd ká mál hai.

21 ¶ Aur Dáúd un do sau jawánon pás, jo thakke Dáúd ke

Peshtar MASIH se, 1056 ke qaríb.

sáth já na sake the, aur Basúr ke nále par rah gae the, phir áyá[n]: aur we Dáúd ke aur us ke logon ke istiqbál ko nikle: aur jab Dáúd un ke barábar pahunchá, to us ne un se ḳhair o 'áfiyat púchhí.

22 Us waqt sab badzát aur Ba-li'ál ke logon ne[o], jo Dáúd ke sáth gae the, yih bát kahí, Azbaski ye hamáre sáth na gae, ham un ko us mál men se, jo ham ne páyá hai, hissa na denge, magar yihí, ki har ek apní jorú aur beṭá beṭí ko lewe, aur chalá jáe.

23 So Dáúd bolá, Ai mere bháío, KHUDAWAND ne ham ko yih sab kuchh diyá, aur us ne hamen bacháyá, aur jamá'at ko, jis ne hamen lúṭá thá, hamáre qábú men kar diyá; so tum aisá na karo.

24 Aur tumhárí yih bát kaun mánegá? wuh, jo qitál men sáth thá, jaisá wuh hissa páegá, waisá hí wuh, jo paṛáo par ṭhahar rahá, páegá: donon barábar hissa páenge[p].

25 So us ne us din se baní Isráel ke liye yihí qánún aur áín muqarrar kiyá.

26 ¶ Aur Dáúd Siqláj men áyá, aur us ne lúṭ ke mál men se baní Yahúdáh ke buzurgon, aur apne doston ke liye hissa bhejá, aur kahá, ki Dekho, KHUDAWAND ke dushmanon ke mál men se yih † tumhárá hissa hai:

27 Aur unhen bhejá, jo Baitel men the, aur unhen jo Rámat ul janúb men[q], aur unhen jo Yatír[r] men the,

28 Aur unhen jo 'Ará'ir[s] men the, aur unhen jo Sifmút men, aur unhen jo Istimú'a[t] men the,

29 Aur unhen jo Rakhil men the, aur unhen jo Yarahmíelíon[u] ke shahron men, aur unhen jo Qainíon[x] ke shahron men,

30 Aur unhen jo Hurmah[y] men the, aur unhen jo Kúr-'asan men, aur unhen jo 'Aták men,

31 Aur unhen jo Habrún[z] men the, aur un sab jagahon men, jahán jahán Dáúd aur us ke log phirá karte the, bhejá.

n 10 áyat.
o Ist. 13. 13. Qáz. 19. 22.
p Dekho Gin. 31. 27. Yash. 22. 8.
† 'Ibrání men, *Tumháre liye ek barakat.* Paid. 33. 11. 1 Sam. 25. 27.
q Yash. 19. 8.
r Yash. 15. 48.
s Yash. 13. 16.
t Yash. 15. 50.
u 1 Sam. 27. 10.
x Qáz. 1. 16.
y Qáz. 1. 17.
z Yash. 14. 13. 2 Sam. 2. 1.

XXXI BÁB.

1 Sáúl kí fauj shikast kháke aur us ke beṭe qatl hoke, wuh ḳhud aur us ká siláhbardár apní apní ján ko márte. 7 Filistí Baní Isráel ke chhore húe shahron men áke baste. 8 Maqtúlon kí láshon ke úpar shádiyána bajáte. 11 Jilí'ád ke Yabísí rát ko láshen chhuráte, aur Yabís men láke unhen jaláte, aur un kí haḍḍíon ko dafan karte.

AUR Filistí jo the, so baní Isráel se jang karte the[a], aur baní Isráel Filistíon ke sámhne se bháge, aur kohistán i Jilbú'a men[b] mar gire.

2 Aur Filistíon ne Sáúl aur us ke beṭon ká saḳht ta'áqub kiyá, aur Yúnatan aur Abinadáb aur Malkisú'a ko[c], jo Sáúl ke beṭe the, már liyá.

3 Aur Sáúl ke muqábil baṛí ḳhúnrezí kí[d], aur tírandázon ne use hadaf kiyá, aisá, ki wuh tírandázon ke háthon se niháyat tang húá.

4 Tab Sáúl ne apne siláhbardár se kahá, Apní talwár khínch, aur mujhe chhed le[e], tá na howe, ki ye námaḳhtún[f] áwen, aur mujhe chhed karen, aur merí istihzá karen. Par us ke siláhbardár ne qabúl na kiyá, is liye ki wuh niháyat ḍará[g]: tab Sáúl ne talwár lí, aur us par girá[h].

5 Aur jab ki us ke siláhbardár ne dekhá, ki Sáúl mar gayá, to wuh bhí apní talwár par girá, aur mar gayá.

6 So Sáúl, aur us ke tínon beṭe, aur us ká siláhbardár, aur us ke sab rafíq usí din sab ke sab mar miṭe.

7 ¶ Aur we Isráelí mard jo us dasht kí dúsrí samt the, aur we jo Yardan ke pár the, yih dekhke ki baní Isráel bháge, aur Sáúl aur us ke beṭe máre paṛe, bastíán chhoṛke bhág nikle; aur Filistí áe, aur wahán base.

8 Aur dúsre din subh ko, jis waqt Filistí áe, táki láshon ko nangá karen, to unhon ne Sáúl aur us ke tín beṭon ko koh i Jilbú'a men paṛá páyá.

9 So unhon ne us ká sir káṭ liyá, aur us ke hathyár leke Filistíon kí mamlukat men bhijwá díe, táki un ke butḳhánon men aur logon men us kí ḳhushḳhabarí pahuncháwen[i].

10 So unhon ne us ke hathyáron ko 'Istárát[k] ke ghar men rakhá[l]; aur us kí lásh ko Bait-Shán[m] kí shahrpanáh par nasb kiyá[n].

11 ¶ Aur jab Yabísíon[o] ne, jo Jilí'ád men the, suná, ki Filistíon ne Sáúl se yún kiyá,

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

a 1 Taw. 10. 1,—12.
b 1 Sam. 28. 4.
c 1 Sam. 14. 49. 1 Taw. 8. 33.
d Dekho 2 Sam. 1. 6, wag.
e Yún Qáz. 9. 54.
f 1 Sam. 14. 6. aur 17. 26.
g 2 Sam. 1. 14.
h 2 Sam. 1. 10.
i 2 Sam. 1. 20.
k Qáz. 2. 13.
l 1 Sam. 21. 9.
m Yash. 17. 11. Qáz. 1. 27.
n 2 Sam. 21. 12.
o 1 Sam. 11. 3, 9, 11.

Peshtar MASÍH se, 1056.

12 To un men ke sáre bahádur uṭhe[p], aur tamám rát chale gae, aur Bait-Shán kí shahrpanáh par se us kí lásh us ke beṭon kí láshon samet leke Yabís men phir áe.

13 Aur wahán un kí láshen jalá dín[q], aur un kí haḍḍíon ko leke Yabís men un ke ek balút ke tale gáṛ diyá[r], aur sát din tak roza rakhá[s].

[p] Dekho 1 Sam. 11. 1,—11. 2 Sam. 2. 4,—7.

[q] 2 Taw. 16. 14. Yar. 34. 5. 'Amús 6. 10. [r] 2 Sam. 2. 4, 5. aur 21. 12, 13, 14. [s] Paid. 50. 10.

SAMUEL KÍ DUSRÍ KITAB.

I BAB.

1056.

1 Ek 'Amáliqí, jo hazímat kí khabar láyá, aur us ne iqrár bhí kiyá ki main hí ne Sáúl ko ján se márá, qatl kiyá játá. 17 Dáúd Sáúl aur Yúnatan par ek nauha tasníf karke gátá.

AUR aisá húá, ki Sáúl ke mar jáne, aur Dáúd ke 'Amálíqíon se qitál karke[a] phirne ba'd, Dáúd Siqláj men do din rahá;

2 Aur tísre din aisá húá, ki ek shakhs Sáúl ke lashkar se[b] pairáhan chák kíe húe, aur sir par khák ḍále húe[c] áyá, aur Dáúd ke pás pahunchke zamín par girá aur sijda kiyá.

3 Aur Dáúd ne use kahá, Tú kahán se átá hai? Wuh bolá, Main baní Isráel ke lashkar se bach niklá hún.

4 Tab Dáúd ne us se púchhá, Kyá khabar hai? mujh se kahiye. Wuh bolá, ki Log jang-gáh se bháge, aur bahutse gir gae, aur mar gae, aur Sáúl aur us ká beṭá Yúnatan bhí mar gayá.

5 Tab Dáúd ne us shakhs ko, jis ne us ko yih khabar dí, kahá, Tú ne kyúnkar jáná, ki Sáúl aur Yúnatan mare?

6 Us jawán ne kahá, ki Main Jilbú'a ke kohistán[d] men ittifáqan wárid húá, aur us dam Sáúl apne neze par takya kíe húe thá[e]; aur dekho, ki rathon aur sárathíon ne us ká sakht ta'áqub kiyá:

7 Aur us ne píchhá phirke dekhá, aur mujh par nigáh kí, aur mujhe buláyá. Main bolá, Házir.

8 So us ne mujhe kahá, Tú kaun hai? Main ne use kahá, Main ek 'Amálíqí hún.

9 Phir us ne mujhe kahá, Mere pás khaṛá hoke mujhe qatl kar, ki main baṛe 'azáb men hún, aur ab tak merá dam mujh men hai.

10 Tab main us pás khaṛá húá, aur use qatl kiyá[f]; kyúnki mujhe yaqín thá, ki ab jo wuh girá, to bachegá nahín; aur main ne us ke sir ká táj, aur kangan, jo us ke bázú par thá, liyá; so main unhen apne khudáwand pás láyá hún.

11 Tab Dáúd ne apná girebán pakṛá aur chák kiyá[g], aur us ke sáre logon ne bhí aisá hí kiyá;

12 Aur we roe píṭe; aur unhon ne Sáúl aur Yúnatan, aur KHUDAWAND ke bandon, aur Isráel ke gharáne ke liye, jo talwár se máre paṛe the, shám tak roza rakhá.

13 ¶ Phir Dáúd ne us shakhs se, jo yih khabar láyá thá, púchhá, Are tú kahán ká hai? Wuh bolá, ki Main ek pardesí ká beṭá aur ek 'Amálíqí hún.

14 So Dáúd ne use kahá, Kyá tú KHUDAWAND ke masíh par háth uṭháte húe[h] na ḍará[i], ki KHUDAWAND ke masíh ko halák kiyá?

15 Phir Dáúd ne ek jawán ko buláyá, aur kahá, Pás ho, aur us par hamla kar[k]. So us ne játe hí aisá háth márá, ki wuh mar gayá.

16 Aur Dáúd ne use kahá, Terá khún terí hí gardan par ho[l], ki tú hí ne apne munh se áp par gawáhí dí[m], aur kahá, ki Main ne KHUDAWAND ke masíh ko ján se márá.

17 ¶ Aur Dáúd Sáúl aur us ke beṭe Yúnatan par yih nauha gáyá,

18 Aur farmáyá, ki Baní Yahúdáh ko rekhta qaus[n] ká sikhláyá jáwe. Dekh, wuh ‖ Kitáb ul Yasír[o] men likhá hai.

[a] 1 Sam. 30. 17, 26. [b] 2 Sam. 4. 10. [c] 1 Sam. 4. 12. [d] 1 Sam. 31. 1. [e] Dekho 1 Sam. 31. 2, 3, 4.

[f] Qáz. 9. 54. [g] 2 Sam. 3. 31. aur 13. 31. [h] 1 Sam. 24. 6. aur 26. 9. Zab. 105. 15. [i] Gin. 12. 8. 1 Sam. 31. 4. [k] 2 Sam. 4. 10, 12. [l] 1 Sam. 26. 9. 1 Sal. 2. 32, 33, 37. [m] 10 áyat. Lúq. 19. 22. [n] 1 Sam. 31. 3. ‖ Yá, *Sádiq kí kitáb men.* [o] Yash. 10. 13.

Peshtar MASÍH se, 1056.

19 Wuh gazál, ai Isráel, tere paháṛoṉ par márá paṛá: háe, bahádur kyúṉ gir gae[p]!

20 Ját meṉ ḳhabar na do[q], Asqalún ke bázároṉ meṉ manádí mat karo; na ho ki Filistíoṉ kí beṭíáṉ[r] ḳhush hoṉ, na ho ki námaḳhtúnoṉ[s] kí laṛkíáṉ shádiyána bajáeṉ.

21 Ai Jilbú'a ke paháṛo[t], tum par os na paṛe, tum par meṉh na barse[u], aur na hadyoṉ kí khetíáṉ hoṉ; kyúṉki waháṉ baháduroṉ kí sipar phenkí gaí, sipar Sáúl kí, goyá us par tel na malá gayá thá[x].

22 Maqtúloṉ ke ḳhún se aur baháduroṉ kí charbí se Yúnatan kí kamán[y] kabhí báz na áí, aur Sáúl kí saif ḳhálí na paṛí.

23 Sáúl aur Yúnatan apne jíte jí 'azíz aur latíf the, aur we apní maut meṉ bhí judá na húe; we 'uqáb se ziyáda tez-par the, aur we sheroṉ se ziyáda qawí the[z].

24 Isráel kí beṭío, Sáúl par roo, jis ne tumheṉ argawání libás se árásta kiyá, jis ne tumhárí posihák ko zewaroṉ se zínat baḳhshí.

25 Háe, we bahádur qitál meṉ gir gae; ai Yúnatan, tú apne únche makánoṉ meṉ kyúṉ márá paṛá?

26 Mujh par tere liye, ai mere bháí Yúnatan, baṛá dukh paṛá? tú merá mahbúb thá; mujhe terí muhabbat 'ajíb thí[a], balki 'auratoṉ kí muhabbat se bhí ziyáda.

27 Háe, we bahádur[b] gir gae, aur jang ke hathyár nábúd ho gae!

p 27 áyat. q 1 Sam. 31. 9. Mík. 1. 10. Dekho Qáz. 16. 23. r Dekho Ḳhur. 15. 20. Qáz. 11. 34. 1 Sam. 18. 6. s 1 Sam. 31. 4. t 1 Sam. 31. 1. u Yúṉ Qáz. 5. 23. Aiy. 3. 3, 4. Yar. 20. 14. x 1 Sam. 10. 1. y 1 Sam. 18. 4. z Qáz. 14. 18. a 1 Sam. 18. 1, 3. aur 19. 2. aur 20. 17, 41. aur 23. 16. b 19 áyat.

II BAB.

1 *Dáúd Ḳhudá kí hidáyat se apní fauj leke Habrún ko játá aur waháṉ Yahúdáh ká bádsháh muqarrar hotá.* 5 *Jili'ád ke Yabísioṉ kí ta'ríf kartá ki unhoṉ ne Sáúl kí lásh kí ta'zím kí thí.* 8 *Abinaiyir Ishbúsat ko Isráel ká bádsháh muqarrar kartá.* 12 *Abinaiyir aur Yúab ke báraḥ báraḥ jawánoṉ ká muqábala hotá, aur sab khet rahte.* 18 *'Asahel qatl hotá.* 25 *Abinaiyir kí 'arz se Yúab narsingá phúnktá ki sab haṭ jáweṉ.* 32 *'Asahel ká dafan hotá.*

BA'D us ke aisá húá, ki Dáúd ne KHUDÁWAND se púchhá[a], ki Main Yahúdáh kí kisí bastí par chaṛh jáúṉ? KHUDÁWAND ne farmáyá, Chaṛh já. Tab Dáúd ne kahá, Kidhar jáúṉ?

2 Us ne farmáyá, Habrún[b] ko. So Dáúd waháṉ chaṛh gayá, aur us ke sáth us kí donoṉ jorúáṉ[c] Yazra'elí Aḳhinú'am aur Karmilí Nabál kí jorú Abijail thíṉ.

3 Aur us ke log jo us ke sáth the[d], Dáúd har ek shaḳhs ko us ke gharáne samet úpar le gayá; so we Habrún kí bastíoṉ meṉ á base.

4 Tab baní Yahúdáh áe[e], aur waháṉ unhoṉ ne Dáúd par tel malá, táki wuh baní Yahúdáh ká sultán ho. Aur logoṉ ne Dáúd ko kahá, ki Jili'ádí Yabísíoṉ ne Sáúl ko gáṛá[f].

5 ¶ So Dáúd ne Jili'ádí Yabísíoṉ ko kahlá bhejá, ki KHUDÁWAND tum ko barakat dewe[g], ki tum ne apne ḳhudáwand Sáúl par mihrbání kí, aur use dafan kiyá.

6 Ab KHUDÁWAND tumháre sáth rahmat aur sacháí 'amal meṉ láe[h]: aur main bhí tum se us nekí ká badlá karúngá, kyúṉki tum ne yih kám kiyá.

7 So ab tumháre bázú qawí howeṉ, aur mardánagí karo, ki tumhárá ḳhudáwand Sáúl mar gayá, aur baní Yahúdáh ne mujh par tel malá, aur apná bádsháh kiyá.

8 ¶ Aur Naiyir ke beṭe Abinaiyir ne[i], jo Sáúl ke lashkar ká sardár thá, Sáúl ke beṭe ‖ Ishbusat ko liyá, aur use Mahanaim meṉ pahuncháyá;

9 Aur use Jili'ád, aur Yasaríoṉ, aur Yazra'el, aur Ifráím, aur baní Binyamín, aur sáre baní Isráel ká bádsháh kiyá.

10 Aur Sáúl ke us beṭe Ishbusat kí 'umr chálís baras kí thí, jo Isráel ká bádsháh húá, aur us ne do baras bádsháhat kí; lekin baní Yahúdáh ne Dáúd kí farmánbardárí iḳhtiyár kí.

11 Aur Dáúd ne Habrún meṉ baní Yahúdáh par sát baras chha mahíne hukúmat kí[k].

12 ¶ Phir Naiyir ke beṭe Abinaiyir ne, aur Sáúl ke beṭe Ishbusat ke ḳhádimoṉ ne Mahanaim se Jiba'ún[l] par ḳhurúj kiyá.

13 Aur Zarúyáh ká beṭá Yúab Dáúd ke mulázimoṉ ko leke niklá, aur Jiba'ún kí jhíl[m] par un kí muláqáteṉ húíṉ, aur donoṉ baiṭhe, ek to jhíl kí is taraf aur dúsrá us taraf.

14 Tab Abinaiyir ne Yúab ko kahá, ki Jawánoṉ ko parwánagí díjiye, ki uṭheṉ aur hamáre sámhne kheleṉ. So Yúab bolá, Kaho ki uṭheṉ.

a Qáz. 1. 1. 1 Sam. 23. 2, 4, 9. aur 30. 7, 8. b 1 Sam. 30. 31. 11 áyat. 2 Sam. 5. 1, 3. 1 Sal. 2. 11. c 1 Sam. 30. 5.

Peshtar MASÍH se, 1056.

d 1 Sam. 27. 2, 3. aur 30. 1. 1 Taw. 12. 1. 1055 ke qaríb. e 11 áyat. 2 Sam. 5. 5. f 1 Sam. 31. 11, 13. g Rút 2. 20. aur 3. 10. Zab. 115. 15. h 2 Tim. 1. 16, 18. i 1 Sam. 14. 50. ‖ Yá, *Ish-Ba'al.* 1 Taw. 8. 33. aur 9. 39. 1055. k 2 Sam. 5. 5. 1 Sal. 2. 11. l Yash. 18. 25. 1053 ke qaríb. m Yar. 41. 12.

Peshtar MASÍH se, 1053 ke qaríb.

15 Tab uṭhe, aur Sáúl ke beṭe Ishbusat kí taraf se Binyamíní bárah ek jawán, aur Dáúd ke kḣádimon kí taraf se bhí bárah ek jawán nikle.

16 So un men se ek ek ne ek ek ke muqábil hoke ek dúsre ká sir pakṛá aur talwár apne muqábil ke pahlú men godí, so we ek sáth gir gae. Is liye us jagah ká nám ||Kḣalqit-us-Súrím rakhá, jo Jiba'ún men hai.

|| Ya'ne, *Pahlawánon ká khet.*

17 Aur wahán us roz baṛí kḣúnrezí húí; aur Abinaiyir ne baní Isráel samet Dáúd ke kḣádimon se shikast páí.

18 ¶ Aur wahán Zarúyáh ke tín beṭe[n] Yúab aur Abishai aur 'Asahel házir the, aur 'Asahel janglí hiran[o] kí mánind subukpá[p] thá.

n 1 Taw. 2. 16.
o Zab. 18. 33. Gaz. 2. 17. aur 8. 14.
p 1 Taw. 12. 8.

19 Us 'Asahel ne Abinaiyir ká píchhá kiyá, aur wuh Abinaiyir ká píchhá karne men dahne yá báen háth na muṛá.

20 Tab Abinaiyir ne píchhe nazar karke use kahá, Tú hí 'Asahel hai? Wuh bolá, Hán.

21 Aur Abinaiyir ne use kahá, Dahní yá báín samt ko muṛ, aur mere mulázimon men se ek ko pakaṛ, aur us ke hathyár lúṭ le. Par 'Asahel ne na cháhá, ki us ke ta'áqub se kisí aur kí taraf muṛe.

22 Aur Abinaiyir ne 'Asahel ko phir kahá, ki Mere ta'áqub se báz rah; kis liye main tujhe zamín par márke ḍál dún, ki main kyúnkar tere bháí Yúab ko munh dikháúngá?

23 Lekin us ne na cháhá, ki kisí taraf muṛe; tab Abinaiyir ne búṛí kí taraf se us kí pánchwín paslí[q] ke níche men neza márá, aur wuh us kí paslí par aisá baiṭhá, ki pár ho gayá: so wuh wahán girá, aur usí jagah mar gayá. Aur aisá húá, ki jo koí us jagah jahán 'Asahel mará paṛá thá, pahunchá thá, to wahín khaṛá rah játá thá.

q 2 Sam. 3. 27. aur 4. 6. aur 20. 10.

24 Tab Yúab aur Abishai bhí Abinaiyir ke píchhe dauṛ paṛe, aur jab we koh i Ammah tak, jo dasht i Jiba'ún ke raste men Jíáh ke muqábil hai, pahunche, to súraj ḍúbá.

25 ¶ Aur baní Binyamín ne jam'a hoke Abinaiyir kí pairawí kí, aur sab ke sab milke ek fauj bane, aur ek pahár kí choṭí par khaṛe húe.

26 Aur Abinaiyir ne Yúab ko pukárke kahá, Kyá talwár abad tak kháti rahegí? kyá tú nahín jántá, ki us ká anjám talkḣí hai? aur kab tak tú logon ko apne bháíon ká píchhá karne se na rokegá?

27 Tab Yúab ne kahá, Kḣudá e haiy kí qasam, agar tú wuh bát na kahtá[r], to logon men se har ek apne bháí ká píchhá chhoṛke subh hí se phir gayá hotá.

r 14 áyat. Ams. 17. 14.

28 Phir Yúab ne narsingá phúnká, aur sab log ṭhahar gae, aur baní Isráel ke píchhe na gae, aur qitál bhí na kiyá.

29 Aur Abinaiyir apne logon samet us sárí rát jangal men chalá gayá, aur Yardan ke pár húá, aur Bitrún se guzar gayá, aur Mahanaim men dákhil húá.

30 Aur Yúab Abinaiyir ke ta'áqub se báz rahá, aur us ne jo sárí fauj ko jam'a kiyá, to Dáúd ke mulázimon men se 'Asahel samet unís ádmíon ko na páyá.

31 Par Dáúd ke mulázimon ne baní Binyamín men se aur Abinaiyir ke mulázimon men se tín sai sáṭh jawán már ḍále.

32 ¶ So unhon ne 'Asahel kí lásh uṭhái, aur us ke báp kí qabr men, jo Baitlaham men hai, gáṛí. Aur Yúab apne logon samet tamám rát chalá gayá, aur pau phaṭte húe Habrún men dákhil húá.

III BAB.

1 *Jang ho rahte hí Dáúd aur bhí zor pakaṛtá játá.* 2 *Habrún men us ke chha beṭe paidá húe.* 6 *Abinaiyir Ishbúsat se bezár hoke,* 12 *us kí naukarí chhoṛ detá aur Dáúd kí taraf kartá.* 13 *Dáúd us kí darkhwást ek shart par manzúr kartá ki Dáúd kí jorú Maikal ko apne sáth le áwe.* 17 *Abinaiyir Isráelíon se ham-sukhan hoke Dáúd ke pás játá; wuh us kí ziyáfat karke phir use rukhsat kar detá.* 22 *Yúab jang se lauṭtá, aur sab hál sunke bádsháh se nákhush hotá, aur Abinaiyir ko qatl kartá.* 28 *Dáúd Yúab par la'nat kartá,* 31 *aur Abinaiyir ke úpar nauha gátá.*

ALGARAZ Sáúl ke aur Dáúd ke gharánon men ek muddat tak jang hotí rahí: par Dáúd roz ba roz zor pakaṛtá gayá, aur Sáúl ká kḣándán sust hotá gayá.

2 ¶ Aur Habrún men Dáúd ke beṭe paidá húe[a]; so us ke palauṭhe beṭe ká nám, jo Yazra'elí Akhinú'am[b] ke peṭ se thá, Amnún thá.

a 1 Taw. 3. 1,—4.
b 1 Sam. 25. 43.

3 Aur dúsre ká nám, jo Karmilí Nabál kí jorú Abijail ke batn se

Peshtar MASÍH se, 1053 ke qaríb.

húá, ‖ Kiliáb thá: aur tísre ká, jo Jasúr[c] ke bádsháh Talmí kí beṭí Ma'akah ke peṭ se thá, Abisalúm thá.

4 Aur chauthe ká Adúniyáh bin Hajjít[d]; aur pánchwen ká Safatiyáh bin Abitál;

5 Aur chhaṭhá Itri'ám thá; wuh 'Ijlah ke peṭ se paidá húá, jo Dáúd kí jorú thí. Dáúd ke ye sab beṭe Habrún men paidá húe.

6 ¶ Aur jab Sáúl aur Dáúd ke gharánon men qitál hotá rahá, to aisá húá, ki Abinaiyir ne Sáúl ke gharáne men zor paidá kiyá.

7 Aur Sáúl kí ek launḍí thí, jis ká nám Risfah[e] thá, Áiyah kí beṭí; so Ishbusat ne Abinaiyir ko kahá, Tú kyún mere báp kí launḍí se hambistar hotá hai[f]?

8 So Abinaiyir Ishbusat kí bát sunke bahut gusse húá, aur bolá, Kyá main kutte ká sir[g] hún, ki baní Yahúdáh ká sámhná karke áj ke din tak tere báp Sáúl ke gharáne par, aur us ke bháíon aur us ke doston par mihrbání kartá hún, aur tujhe pakaṛke Dáúd ke hawále nahín kartá, so tú áj ek 'aurat kí bábat mujh par gunáh dhartá hai?

9 So ab jaisá KHUDÁWAND ne Dáúd se qasam karke wa'da kiyá hai[h], waisá hí agar main na karún, to KHUDÁWAND Abinaiyir se aisá hí kare, balki us se ziyáda kare[i];

10 Táki saltanat ko Sáúl ke gharáne se nikál dún, aur Dáúd ke takht ko baní Isráel par, aur baní Yahúdáh par, Dán se leke Biarsab'a tak[k], sábit karún.

11 Tab wuh Abinaiyir ke khauf se us ke sámhne phir kuchh jawáb na de saká.

1048.

12 ¶ Aur Abinaiyir ne us waqt elchí bhejke Dáúd se yih paigám kiyá, ki Mulk kis ká hai? Tú mere sáth 'ahd kar, aur dekh, ki merá háth tere sáth hogá, aur main sáre Isráelíon ko terí taraf mutawajjih kar dúngá.

13 ¶ So wuh bolá, Bihtar, main 'ahd kartá hún; par tujh se ek bát ká tálib hún, aur wuh yih hai, ki tú merá munh na dekhe[l], siwá is shart ke, ki jis waqt tú merá munh dekhne ko áwe, to Sáúl kí beṭí Maikal[m] ko apne sáth láwe.

14 Aur Dáúd ne Sáúl ke beṭe Ishbusat ko qásidon kí ma'rifat kahlá bhejá, ki Merí jorú Maikal ko, jise main ne Filistíon kí sau khalṛíán deke[n] byáhá, mere hawále kar.

15 So Ishbusat ne us 'aurat ko us ke shauhar Lais ke beṭe Faltíel se[o] chhinwá mangwáyá.

16 Aur us ká shauhar us 'aurat ke píchhe píchhe Bahúrím[p] tak rotá chalá gayá. Tab Abinaiyir ne use kahá ki Chal, phir já. Aur wuh phir gayá.

17 ¶ Aur Abinaiyir ne ikhtilát se Isráelí buzurgon se kahá, Tum to peshtar hí cháhte the, ki Dáúd ko apná bádsháh karo:

18 Pas, ab 'amal men láo; kyúnki KHUDÁWAND ne Dáúd ke haqq men farmáyá hai[q], ki Main apne bande Dáúd kí ma'rifat se apne Isráelí bandon ko Filistíon ke aur un ke sab dushmanon ke háth se naját bakhshúngá.

19 Aur Abinaiyir ne Binyamíníon ke[r] kánon men bhí bát ḍálí; aur phir Abinaiyir Habrún ko chalá, táki sab, jo kuchh ki Isráelíon aur sab Binyamíníon kí nazar men achchhá thá, so Dáúd se kahe.

20 So Abinaiyir Habrún men Dáúd pás áyá, aur bís jawán us ke sáth the; tab Dáúd ne Abinaiyir kí aur un logon kí jo us ke sáth the ziyáfat kí.

21 Aur Abinaiyir ne Dáúd se kahá, Ab main uṭhke jáúngá; aur sáre baní Isráel ko apne khudáwand bádsháh ke liye faráham karúngá[s], táki we tujh se 'ahd karen, aur tú apne kháṭirkhwáh[t] un par saltanat kare. So Dáúd ne Abinaiyir ko rawána kiyá, aur wuh salámat chalá gayá.

22 ¶ Aur dekho, ki us waqt Dáúd ke log aur Yúab lashkar se lúṭ ká bahut sá mál apne sáth leke áyá; aur us waqt Abinaiyir Habrún men Dáúd pás na thá; kyúnki us ne use rawána kiyá thá, aur wuh salámat chalá gayá thá.

23 Aur jab Yúab aur lashkar ke log, jo us ke sáth the, pahunche, to unhon ne Yúab se kahá, ki Naiyir ká beṭá Abinaiyir bádsháh pás áyá thá, aur us ne phir bhejá, aur wuh salámat chalá gayá.

24 So Yúab bádsháh pás gayá,

Peshtar MASÍH se, 1048.

‖ Yá, *Dániel.* 1 Taw. 3. 1.
c 1 Sam. 27. 8. 2 Sam. 13. 37.
d 1 Sal. 1. 5.
e 2 Sam. 21. 8, 10.
f 2 Sam. 16. 21.
g Ist. 23. 18. 1 Sam. 24. 14. 2 Sam. 9. 8. aur 16. 9.
h 1 Sam. 15. 28. aur 16. 1, 12. aur 28. 17. 1 Taw. 12. 23.
i Rút 1. 17. 1 Sal. 19. 2.
k Qáz. 20. 1. 2 Sam. 17. 11. 1 Sal. 4. 25.
l Yún Paid. 43. 3.
m 1 Sam. 18. 20.
n 1 Sam. 18. 25, 27.
o 1 Sam. 25. 44, *Faltí.*
p 2 Sam. 19. 16.
q 9 áyat.
r 1 Taw. 12. 29.
s 10, 12 áyateu.
t 1 Sal. 11. 37.

Peshtar MASÍH se, 1048 ke qaríb.

aur bolá, Yih tú ne kyá kiyá? Abinaiyir jo tujh pás áyá, to tú ne use kyún chhoṛ diyá, ki wuh chal niklá?

25 Tú jántá hai, ki Naiyir ká beṭá Abinaiyir tujh pás áyá thá, ki tujh se dagá kare, aur terí ámad o shud[u] daryáft kare, aur sab jo kuchh ki tú kartá hai pahcháne.

26 Aur phir Yúab ne Dáúd pás se nikalke Abinaiyir ke píchhe qásid dauṛáe, aur we us ko Sírah ke kúe se pher láe; aur yih Dáúd ko ma'lúm na thá.

27 So Abinaiyir ko Habrún men pher láyá, aur Yúab ne use darwáze ke kone men ek kanáre kiyá, táki us se áhista bát kare; aur wahán us kí pánchwín paslí men[x] márá[y]; so wuh us ke bháí 'Asahel ke qisás men[z] qatl húá.

28 ¶ Aur ba'd us ke Dáúd ne suná; so wuh bolá, ki Main apní saltanat samet KHUDÁWAND ke áge Naiyir ke beṭe Abinaiyir ke khún se mubarrá hún;

29 Balki Yúab ke sir aur us ke báp ke gharáne par hai[a]; so Yúab ke gharáne men ek bhí aisá na ho, jo bawásírí, aur koṛhí, aur lakṛí pakaṛke na chale, aur teg se márá na jáe, aur be-ma'ásh na howe[b].

30 So Yúab aur us ke bháí Abishai ne Abinaiyir ko már liyá; kyúnki us ne un ke bháí 'Asahel ko Jiba'ún ke bích ran men qatl kiyá thá[c].

31 ¶ Aur Dáúd ne Yúab ko aur us ke sáre hamráhon ko farmáyá, ki Apne kapṛe pháṛo[d], aur ṭáṭ pahino, aur Abinaiyir par roo[e]. Aur Dáúd bádsháh áp janáze ke píchhe píchhe chalá.

32 Aur unhon ne Abinaiyir ko Habrún men gáṛá; aur bádsháh ne apní áwáz buland kí, aur Abinaiyir ke gor par royá; aur sab log bhí roe.

33 Aur bádsháh ne Abinaiyir par yún nauha kiyá, aur kahá, Abinaiyir, kyá tú jáhil kí mánind mará?

34 Tere háth bandhe na the; tere páon men paikaṛíán nahín paṛí thín: balki tú yún mará, jis tarah koí sharír ke farzandon ke háth men giriftár howe. Tab us par sab ke sab dobára roe.

35 Aur jis waqt sab log wahán se áe, aur cháhá ki Dáúd ko kuchh khiláwen[f], aur hanoz din báqí thá, to Dáúd ne qasam kháí, aur kahá, Agar main áftáb ke gurúb hone se peshtar roṭí kháún[g], yá kuchh chakhún, to Khudá mujh se aisá hí kare, balki us se ziyáda kare[h].

36 Aur sab log mutawajjih húe, aur khush húe; is liye ki jo kuchh bádsháh ne kiyá, so sab kí khushnúdí ká bá'is húá.

37 Aur sab logon ne, aur sab Isráelíon ne us din yaqín kiyá, ki Naiyir ká beṭá Abinaiyir bádsháh kí marzí se márá nahín gayá.

38 Aur bádsháh ne apne logon ko farmáyá, Kyá tum nahín jánte ho, ki áj ke din ek wálí, balki ek bahut baṛá shakhs Isráel men se gir gayá?

39 Aur main áj ke din za'íf hún, agarchi mamsúh bádsháh hún: aur ye log, baní Zarúyáh, mujh se bahut qawí hain[i]; so KHUDÁWAND badkár ko us kí badí ke mutábiq sazá degá[k].

IV BÁB.

1 *Baní Isráel Abinaiyir kí maut ke sabab ghabrájáte.* 2 *Ba'anah aur Raikáb Ishbusat ká sir kátke use Habrún ko lejáte.* 2 *Dáúd donon ko qatl karátá, aur hukm detá, ki Ishbusat ká sir dafan ho.*

AUR Sáúl ke beṭe ne jo suná, ki Abinaiyir Habrún men mar gayá, to us ke háthon ká zor játá rahá[a], aur sáre baní Isráel ghabráe[b].

2 Aur Sáúl ke beṭe kí faujon ke do sardár the, ek to Ba'anah aur dúsrá Raikáb; ye donon baní Binyamín men Biarútí Rimmún ke beṭe the; ki Biarút[c] bhí Binyamínion men giná játá thá;

3 Aur Biarútí Jittaim[d] ko bhág gae the: chunánchi áj ke din tak we wahín rahte hain.

4 Aur Sáúl ke beṭe Yúnatan ká ek langṛá beṭá thá[e]; so wuh, jab ki Sáúl aur Yúnatan kí khabar Yazra'el se[f] pahunchí, to pánch baras ká thá, so us kí anní use leke bhág gaí thí, aur us ne jo bhágne men shitábí kí, to aisá húá, ki wuh gir paṛá, aur langṛá ho gayá; aur us ká nám ‖ Mifíbusat thá.

5 Aur Rimmún ke beṭe Biarútí Raikáb aur Ba'anah áe, aur din

Marginal references:
[u] 1 Sam. 29. 6. Yas. 37. 28.
[x] 2 Sam. 4. 6.
[y] 1 Sal. 2. 5. Yún 2 Sam. 20. 9, 10.
[z] 2 Sam. 2. 23.
[a] 1 Sal. 2. 32, 33.
[b] Ahb. 15. 2.
[c] 2 Sam. 2. 23.
[d] Yash. 7. 6. 2 Sam. 1. 2, 11.
[e] Paid. 37. 34.
[f] 2 Sam. 12. 17. Yar. 16. 7.
[g] 2 Sam. 1. 12.
[h] Rút 1. 17.
[i] 2 Sam. 19. 7.
[k] Dekho 2 Sam. 19. 13. 1 Sal. 2. 5, 6, 33, 34. Zab. 28. 4. aur 62. 12. 2 Tim. 4. 14.

[a] 'Az. 4. 4. Yas. 13. 7.
[b] Mat. 2. 3.
[c] Yash. 18. 25.
[d] Naham. 11. 33.
[e] 2 Sam. 9. 3.
[f] 1 Sam. 29. 1, 11.
‖ Yá, *Maríb-ba'al*, 1 Taw. 8. 34. aur 9. 40.

Peshtar MASÍH se, 1048 ke qaríb.

charhte waqt Ishbúsat ke ghar
men dákhil húe, aur wuh do pahar
ko apne bistar par letá thá.
6 So unhon ne ghar ke andar
chupke se ghuske gehún lene ke
baháne se us kí pánchwín paslí
men[g] márá; aur Raikáb apne
bháí Ba'anah samet bhág gayá.
7 Yún we ghar men ghuse, aur
wuh apne khwábgáh ke makán
men bistar par sotá thá; so un-
hon ne use márá, aur qatl kiyá,
aur us ká sir kátá, aur sir le liyá,
aur tamám rát jangal kí ráh bháge
chale gae.
8 Aur Ishbusat ká sir Habrún
men Dáúd pás láe, aur bádsháh
ko kahá, ki Yih Sáúl ke bete tere
dushman Ishbúsat ká sir hai, jo
terí ján ká tálib thá[h]; so KHUDA-
WAND ne áj ke din mere khudá-
wand bádsháh ká intiqám Sáúl
aur us kí nasl se liyá.
9 ¶ Tab Dáúd ne Raikáb aur
us ke bháí Ba'anah ko, jo Biarútí
Rimmún ke bete the, jawáb diyá,
aur unhen kahá, ki KHUDAWAND
zinda hai, jis ne merí rúh ko har
ek gam se naját dí[i]:
10 Jab kisí ne mujh ko kahá, ki
Dekh, Sáúl mar gayá; aur sam-
jhá, ki mujh ko bashárat detá hai,
to main ne use pakrá, aur Siqláj
men qatl kiyá[k]; yih main ne use
us ke muzhda láne kí jazá dí;
11 Pas, jab tum sharíron ne ek
rástkár insán ko, us ke ghar men
ghuske, us ke bistar par qatl
kiyá ho, to kyá main ab us ká
intiqám tum se na lúngá[l], aur
tumhen zamín par se nábúd na
karúngá?
12 Tab Dáúd ne apne jawánon
ko hukm kiyá, ki unhen qatl ka-
ren[m], aur un ke háth aur pánw
kát dálen, aur unhen Habrún kí
báolí par latkáwen. Aur Ish-
busat ke sir ko unhon ne leke
Habrún ke bích Abinaiyir kí qabr
men[n] gár diyá.

g 2 Sam. 2. 23.
h 1 Sam. 19. 2, 10, 11. aur 23. 15. aur 25. 29.
i Paid. 48. 16. 1 Sal. 1. 29. Zab. 31. 7.
k 2 Sam. 1. 2, 4, 15.
l aid. 9. 5, 6.
m 2 Sam. 1. 15.
n 2 Sam. 3. 32.

V BAB.

1 Sáre firqe Habrún ko áte, ki Dáúd ko tamám Isráel ká bádsháh muqarrar karen. 4 Dáúd kí 'umr. 6. Saihún kí garhí Yabúsíon ke háth se leleke, us men rahtá. 11 Hirám Dáúd ke pás paigám bhejtá. 13 Yarúsalam men Dáúd ke terah bete paidá húe. 17 Dáúd Khudá kí hidáyat se Filistíon ko shikast detá, pahle Ba'al-parázím ke maqám par, 22 aur phir tút ke darakhton ke maidán men.

BA'D us ke baní Isráel ke sáre
firqe Habrún men Dáúd pás
áe[a], aur use kahá, Dekh, ham terí
haddí aur tere gosht hain[b].
2 Aur sábiq zamáne men bhí,
jab ki Sáúl hamárá bádsháh thá,
to tú hí nikálne bitháne men[c] Is-
ráelíon ká rahbar thá; aur KHU-
DAWAND ne tujhe farmáyá hai,
ki Tú mere Isráelí bandon ko
charáegá[d], aur tú Isráelíon ká
sardár hogá.
3 Garaz, Isráelí sáre buzurg Ha-
brún men bádsháh pás áe[e]; aur
Dáúd bádsháh ne Habrún men un
ke sáth KHUDAWAND ke huzúr[f]
'ahd kiyá[g]; aur unhon ne Dáúd
ke sir par tel malá, táki wuh
Isráelíon ká bádsháh ho.
4 ¶ Aur Dáúd, jis waqt ki sal-
tanat karne lagá, us waqt tís
baras ká thá; aur us ne chálís
baras saltanat kí[h].
5 Us ne Habrún men sát baras
chha mahíne[i] baní Yahúdáh par
saltanat kí, aur Yarúsalam men
sáre baní Isráel aur baní Yahúdáh
par taintís baras.
6 ¶ Ba'd us ke, bádsháh apne
logon samet Yarúsalam ko Ya-
búsíon[k] ke pás, jo us zamín men
baste the, gayá[l]; unhon ne Dáúd
ko kahá, Jab tak ki tú andhon
aur langron ko na máregá, yahán
na áne páegá: aur unhon ne
gumán kiyá, ki Dáúd yahán na á
sakegá.
7 Lekin Dáúd ne Saihún kí
garhí pakrí, aur wuhí Dáúd ká
shahr húá[m].
8 Aur Dáúd ne us din kahá, ki
Jo koí parnále tak pahunche, aur
Yabúsíon, aur langron aur andhon
ko, jo Dáúd ke jání dushman
hain, máre, to wuhí lashkar ká
sardár hogá[n]. Isí liye yih masal
kahte hain, ki Andhe aur langre
ghar men dákhil na howen.
9 Aur Dáúd garhí men rahá, aur
us ne us ká nám Dáúd ká shahr[o]
rakhá; aur Dáúd ne Millo ke
girdágird aur us ke andar ghar
banáe.
10 Aur Dáúd rafta rafta taraqqí
kartá gayá, aur KHUDAWAND
lashkaron ká Khudá us ke sáth
thá.
11 ¶ Tab Súr ke bádsháh Hirám
ne[p] saro kí lakrí, aur barhaí, aur
sangtarásh elchíon ke sáth Dáúd

Peshtar MASÍH se, 1048 ke qaríb.

a 1 Taw. 11. 1. aur 12. 23.
b Paid. 29. 14.
c 1 Sam. 18. 13.
d 1 Sam. 16. 1, 12. Zab. 78. 71. Dekho 2 Sam. 7. 7.
e 1 Taw. 11. 3.
f Qáz. 11. 11. 1 Sam. 23. 18.
g 2 Sal. 11. 17.
h 1 Taw. 26. 31. aur 29. 27.
i 2 Sam. 2. 11. 1 Taw. 3. 4.
k Yash. 15. 63. Qáz. 1. 8. aur 19. 11, 12.
l Qáz. 1. 21.
m 9 áyat. 1 Sal. 2. 10. aur 8. 1.
n 1 Taw. 11. 6,—9.
o 7 áyat.

1043 ke qaríb.

p 1 Sal. 5. 2. 1 Taw. 14. 1.

Peshtar MASÍH se, 1043 ke qaríb.

pás bhijwáe, aur unhoṉ ne Dáúd
ke liye mahall banáyá.
12 Aur Dáúd ko yaqín húá, ki
Ḳhudáwand ne mujhe baní Isráel
ká bádsháh kiyá, aur merí sal-
tanat ko baní Isráel kí k͟hátir rafí'
kiyá.
13 ¶ So Dáúd ne Habrún se áke
Yarúsalam meṉ aur chhokríáṉ
aur jorúáṉ kiyáṉ ; aur Dáúd ke
aur beṭá beṭí paidá húe[q].
14 Aur us ke un beṭoṉ ke nám,
jo Yarúsalam meṉ paidá húe, ye
the[r];
15 || Samú'ah, aur Sobáb, aur
Nátan, aur Sulaimán, aur Ibhár,
aur || Ilisú'a,
16 Aur Nafaj, aur Yafí'a ; aur
Ilisam'a, aur || Ilyad'a, aur Ili-
fálat.
17 ¶ Aur jab Filistíoṉ ne suná,
ki unhoṉ ne Dáúd ko masíh karke
baní Isráel ká bádsháh kiyá, to
sáre Filistí Dáúd kí talásh meṉ
chaṛh áe[s]; aur Dáúd ko k͟habar
húí, so wuh gaṛhí meṉ[t] utrá.
18 Aur Filistí áe, aur Rifáíoṉ
ke nasheb meṉ[u] phail paṛe.
19 Tab Dáúd ne Ḳhudáwand
se mashwarat púchhí[x], aur kahá,
ki Maiṉ Filistíoṉ par chaṛh jáúṉ?
tú un ko mere qábú meṉ kar degá,
ki nahíṉ? Ḳhudáwand ne Dáúd
ko farmáyá, Chaṛh já, ki maiṉ be-
shakk Filistíoṉ ko tere háth meṉ
kar dúṉgá.
20 So Dáúd Ba'al-Parázím meṉ[y]
áyá, aur waháṉ us ne unheṉ márá,
aur bolá, ki Ḳhudáwand ne mere
dushmanoṉ meṉ, us rak͟hne kí má-
nind jo páníoṉ se ho, mere sámhne
rak͟hna ḍálá. Isí liye us ne us
makán ká nám || Ba'al-Parázím
rakhá.
21 Aur unhoṉ ne apne butoṉ ko
waháṉ hí chhoṛá: so Dáúd aur us
ke logoṉ ne unheṉ jalá diyá[z].
22 ¶ Aur Filistí phir chaṛhe[a],
aur Rifáíoṉ ke nasheb meṉ phail
paṛe.
23 So Dáúd ne Ḳhudáwand se
phir saláh púchhí[b]. So us ne
kahá, Tú chaṛh mat já, par pich-
háṛí se unheṉ gher le, aur tút ke
darak͟htoṉ ke muqábil hoke un
par hamla kar.
24 Aur jis waqt ki tú tút ke
darak͟htoṉ kí phungíoṉ se chalne
kí sí áwáz sune[c], tab harakat kar:
ki us waqt Ḳhudáwand tere áge

[q] Ist. 17. 17. 1 Taw. 3. 9. aur 14. 3.
[r] 1 Taw. 3. 5. aur 14. 4.
|| Yá, *Símí'a*, 1 Taw. 3. 5.
|| Yá, *Ilisam'a*, 1 Taw. 3. 6.
|| Yá, *Ba'alyad'a*, 1 Taw. 14 7.

1047.

[s] 1 Taw. 11. 16. aur 14. 8.
[t] 2 Sam. 23. 14.
[u] Yash. 15. 8. Yas. 17. 5.
[x] 2 Sam. 2. 1. 1 Sam. 23. 2, 4. aur 30. 8.
[y] Yas. 28. 21.
|| Ya'ne, *Rak͟hnon ká maidán.*
[z] Ist. 7. 5, 25. 1 Taw. 14. 12.
[a] 1 Taw. 14. 13.
[b] 19 áyat.
[c] Yúṉ 2 Sal. 7. 6.

áge jáke[d] Filistíoṉ ke lashkar ko
qatl karegá.
25 Aur Dáúd ne, jaisá ki Ḳhu-
dáwand ne use farmáyá thá, kiyá;
aur Filistíoṉ ko Jib'a[e] se leke
Jazar[f] ke madk͟hal tak qatl kiyá.

VI BÁB.

1 *Dáúd 'ahd ká sandúq nayí gáṛí par rakhá
húá Qaryat-Ya'arím se le átá. 6 'Uzzah
Paraz-'Uzzah ke maqám par márá játá. 9
Ḳhudá sandúq ke sabab 'Abid-Adúm ko ba-
rakat detá. 12 Dáúd bahutsí qurbáníoṉ ke
sáth sandúq ko Saihún meṉ dák͟hil kartá, aur
us ke sámhne náchtá, jis bá'is Maikal us ko
haqír jántí. 17 Wuh baṛí k͟hushí se use
k͟haime meṉ rak͟htá aur logoṉ kí ziyáfat kartá.
20 Maikal us taur par k͟hushí karní bejá
jánke Dáúd se malámat kartí, aur is sabab
marne tak be-auládá rahí.*

PHIR Dáúd ne baní Isráel meṉ
se tís hazár intik͟hábí jawán
jam'a kíe.
2 Aur Dáúd apne sáre logoṉ ko
leke || Ba'alah i Yahúdáh se
chalá[a], táki Ḳhudá ke sandúq ko,
jis ke pás Rabb ul afwáj ká nám
liyá játá hai, jo do karúbíoṉ ke
bích meṉ dhará thá[b], waháṉ se
chaṛhá láe.
3 So unhoṉ ne Ḳhudá ke sandúq
ko naí gáṛí par rakhá[c], aur use
Abinadáb ke ghar se, jo || Jibi'ah
meṉ thá, nikál láe; aur us naí
gáṛí ko Abinadáb ke beṭoṉ ne, jo
'Uzzah aur Ak͟hyú the, hánká.
4 Aur we donoṉ báham húe, aur
Abinadáb ke ghar se, jo Jibi'ah
meṉ thá, Ḳhudá ke sandúq ke
sáth us ko nikál láe[d]; par Ak͟hyú
sandúq ke áge áge chalá.
5 Aur Dáúd aur baní Isráel ke
sáre firqe sanaubar kí lakṛí ke
sab tarah ke sáz, jaise ki barbat,
aur sárangíáṉ, aur table, aur tam-
búre, aur jhánjh leke Ḳhudáwand
ke áge áge bajáte chale.
6 ¶ Aur jab we Nakún[e] ke kha-
líhán par pahunche, to 'Uzzah
ne háth baṛháke Ḳhudá ke san-
dúq ko pakaṛke thám liyá[f], is liye
ki bailoṉ ne use hiláyá thá.
7 Tab Ḳhudáwand ká gussa
'Uzzah par bhaṛká[g], aur Ḳhudá
ne use us kí k͟hatá ke sabab márá,
aur wuh Ḳhudá ke sandúq ke
nazdík mar gayá.
8 Aur Dáúd is sabab se, ki Ḳhu-
dáwand ne 'Uzzah ke sabab se
rak͟hna ḍálá, nák͟hush húá; aur
us ne us jagah ká nám || Paraz-
'Uzzah rakhá, jo áj ke din tak hai.
9 Aur Dáúd us din Ḳhudáwand

Peshtar MASÍH se, 1047 ke qaríb.

[d] Qáz. 4. 14.
[e] 1 Taw. 14. 16, *Jiba'ún.*
[f] Yash. 16. 10.

1042.

|| Ya'ne, *Qaryat-Ya'arím*, Yash. 15. 9, 60.
[a] 1 Taw. 13. 5, 6.
[b] 1 Sam. 4. 4. Zab. 80. 1.
[c] Dekho Gin. 7. 9. 1 Sam. 6. 7.
|| Yá, *Paháṛí par.*
[d] 1 Sam. 7. 1.
[e] 1 Taw. 13. 9, wuh, *Kaidán* kahláyá.
[f] Dekho Gin. 4. 15.
[g] 1 Sam. 6. 19.
|| Ya'ne, *Rak͟hna, 'Uzzah kí bábat.*

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

se ḍará[b], aur bolá, ki ḲHUDÁWAND
ká sandúq mujh pás kyúṉkar dá-
ḳhil hogá?
10 Aur Dáúd ne na cháhá, ki
ḲHUDÁWAND ke sandúq ko apne
shahr meṉ le jáke apne pás rakhe;
so Dáúd use Játí 'Abid-Adúm[i] ke
ghar le gayá.
11 Aur ḲHUDÁWAND ká sandúq
Játí 'Abid-Adúm ke ghar meṉ tín
mahíne tak rahá[k], aur ḲHUDÁ-
WAND ne 'Abid-Adúm ko aur us
ke sáre gharáne ko barakat dí[l].
12 ¶ Aur yih ḳhabar Dáúd bád-
sháh ko pahunchí, ki ḲHUDÁWAND
ne 'Abid-Adúm ko, aur us kí har
ek chíz ko, Ḳhudá ke sandúq ke
liye, mubárak kiyá: tab Dáúd
gayá, aur Ḳhudá ke sandúq ko
'Abid-Adúm ke ghar se apne
shahr meṉ ḳhushí se chaṛhá
láyá[m].
13 Aur jab ḲHUDÁWAND ke san-
dúq ke uṭhánewále[n] chha qadam
chale, to Dáúd ne bail aur moṭí
gáeṉ zabh kíṉ[o].
14 Aur Dáúd ḲHUDÁWAND ke
áge, kattán ká afúd pahinke[p],
apne sáre bal se náchte náchte
chalá[q].
15 Aur Dáúd aur baní Isráel ke
sáre gharáne ḲHUDÁWAND ke san-
dúq ko gáte aur narsinge bajáte
le áe[r];
16 Aur jab ki ḲHUDÁWAND ká
sandúq Dáúd ke shahr meṉ dáḳhil
húá, to Sáúl kí beṭí Maikal ne
khiṛkí se nigáh kí, aur dekhá, ki
Dáúd bádsháh ḲHUDÁWAND ke
áge uchhaltá aur náchtá hai; so
us ne apne dil meṉ use haqír
jáná[s].
17 ¶ Aur we ḲHUDÁWAND ke
sandúq ko andar láe[t], aur use us
ke maqám par, us ḳhaime ke dar-
miyán, jo Dáúd ne us ke liye khaṛá
kiyá thá, rakh diyá[u]; aur Dáúd
ne chaṛháwoṉ aur salámíoṉ ko
ḲHUDÁWAND ke áge chaṛháyá[x].
18 Aur jab Dáúd chaṛháwoṉ aur
salámíoṉ ko chaṛhá chuká, to us
ne jamá'at ke liye Rabb ul afwáj
ká nám leke barakat cháhí[y].
19 Aur us ne guroh ke sab logoṉ
ko zan o mard miláke har ek ko
ek ek roṭí, aur ek ek boṭí, aur ek
ek jám mai ká diyá[z]. So sab log
har ek apne apne ghar ko rawána
húá.
20 ¶ Tab Dáúd phirá, táki apne

b Zab. 119. 120. Dekho Lúq. 5. 8, 9.
i 1 Taw. 13. 13.
k 1 Taw. 13. 14.
l Paid. 30. 27. aur 39. 5.
m 1 Taw. 15. 25.
n Gin. 4. 15. Yash. 3. 3. 1 Taw. 15. 2, 15.
o Dekho 1 Sal. 8. 5. 1 Taw. 15. 26.
p 1 Sam. 2. 18. 1 Taw. 15. 27.
q Dekho Khur. 15. 20. Zab. 30. 11.
r 1 Taw. 15. 28.
s 1 Taw. 15. 29.
t 1 Taw. 16. 1.
u 1 Taw. 15. 1. Zab. 132. 8.
x 1 Sal. 8. 5, 62, 63.
y 1 Sal. 8. 55. 1 Taw. 16. 2.
z 1 Taw. 16. 3.

1042 ke qaríb.

gharáne ke liye barakat cháhe.
Us waqt Sáúl kí beṭí Maikal Dáúd
ke istiqbál ko niklí, aur bolí, ki
Isráelíoṉ ká bádsháh áj ke din
kyá hí baná ṭhaná thá, jis ne áj
ke din apne mulázimoṉ kí laun-
ḍíoṉ kí ánkhoṉ meṉ apne taíṉ
nangá kiyá[a], jaise ki bewuqúf áp
ko dikhátá hai!
21 So Dáúd ne Maikal ko kahá,
Yih ḲHUDÁWAND ke áge thá, jis
ne mujhe tere báp par aur us ke
sáre gharáne par sharaf diyá[b],
aur apne bandoṉ Isráelíoṉ ká há-
kim kiyá; so maiṉ ḲHUDÁWAND
ke áge náchúṉgá.
22 Balki maiṉ us se ziyáda zalíl
banúṉgá, aur áp ko apní nazar
meṉ sifla banáúṉgá: aur jin laun-
ḍíoṉ ká zikr ki tú ne kiyá, un ke
áge maiṉ 'izzatwálá hoúṉgá.
23 So Sáúl kí beṭí Maikal marte
dam tak[c] beaulád rahí.

VII BÁB.

1 Dáúd Ḳhudá ke liye haikal banáne kí árzú rakhtá jise Nátan pahle manzúr kartá; 4 ba'd us ke, Ḳhudá se hukm páke bádsháh ko us kám se man'a kartá. 12 Bahut ní'amatoṉ aur barakatoṉ ká zikr kartá, ki us kí nasl ko milegí. 18 Dáúd kí du'á aur adá e shukr.

AUR aisá húá, ki jab ki bád-
sháh ghar meṉ baiṭhá thá,
aur ḲHUDÁWAND ne use us ke
sáre dushmanoṉ se har ek taraf
se árám bakhshá;
2 To bádsháh ne Nátan nabí ko
kahá[a], Dekhiye, ki maiṉ saro[b] kí
lakṛíoṉ ke ghar meṉ rahtá húṉ,
aur Ḳhudá ká sandúq pardoṉ ke
darmiyán[c] rahtá hai[d].
3 Nátan ne bádsháh ko kahá,
Já, sab jo kuchh ki tere dil meṉ
hai[e] kar; ki ḲHUDÁWAND tere
sáth hai.
4 ¶ Aur usí rát aisá húá, ki
ḲHUDÁWAND ká kalám Nátan ko
pahunchá, ki
5 Já, aur mere bande Dáúd se
kah, ḲHUDÁWAND yúṉ farmátá
hai, ki Kyá tú mere liye ek ghar
banáyá cháhtá hai[f], ki maiṉ us
meṉ rahúṉ?
6 So maiṉ, jab se ki baní Isráel
ko Misr se nikál láyá, áj ke din
tak, kisí ghar meṉ nahíṉ rahá[g],
balki ḳhaime meṉ yá maskan meṉ[h]
phirtá rahá.
7 Aur jaháṉ jaháṉ maiṉ sáre
Isráelíoṉ ke sáth phirtá rahá[i], to
kyá maiṉ ne kahíṉ ‖ kisí Isráelí

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

a 14, 16 áyat-en. 1 Sam. 19. 24.
b 1 Sam. 13. 14. aur 15. 28.
c Dekho 1 Sam. 15. 35 Yas. 22. 14.
a 1 Taw. 17. 1, wag.
b 2 Sam. 5. 11.
c Khur. 26. 1. aur 40. 21.
d Dekho A'am. 7. 16.
e 1 Sal. 8. 17, 18. 1 Taw. 22. 7. aur 28. 2.
f Dekho 1 Sal. 5. 3. aur 8. 19. 1 Taw. 22. 8. aur 28. 3.
g 1 Sal. 8. 16.
h Khur. 40. 18, 19, 34.
i Ahb. 26. 11, 12. Ist. 23. 14.
‖ Yá, *kisí Isráelí qází ko.* 1 Taw. 17. 6.

firqe ko, jise maiṉ ne hukm kiyá, ki mere Isráelí guroh ko charáwe[k], kahá hai, ki Tum mere liye saro ká ghar kyúṉ nahíṉ banáte?

8 So ab tú mere bande Dáúd se kah, ki Rabb ul afwáj yúṉ farmátá hai, ki Maiṉ ne tujhe bheṛsále meṉ se, jaháṉ tú bheṛeṉ charátá thá[l], uṭháke apne Isráelí guroh ká hákim kiyá;

9 Aur maiṉ, jaháṉ jaháṉ tú gayá, tere sáth rahá[m], aur tere sáre dushmanoṉ ko tere sámhne márá[n]; aur maiṉ ne un logoṉ kí mánind, jin ká nám dunyá meṉ baṛá hai, terá nám baṛá kiyá[o].

10 Ab maiṉ apne Isráelí guroh ke liye ek makán muqarrar karúṉgá, aur waháṉ unheṉ lagáúṉgá[p], táki we apne ḳháss makánoṉ meṉ baseṉ, aur phir be-chain na hoṉ; aur sharárat ke farzand[q] áge kí tarah,

11 Aur us din kí tarah jis din se maiṉ ne qázíoṉ ko muqarrar kiyá[r], ki mere Isráelí guroh par hákim hoṉ, aur tujh ko tere sáre dushmanoṉ se árám diyá[s], un ko phir dukh na deṉge. Phir Ḳhudáwand ne farmáyá hai, ki Maiṉ tere liye ghar bhí banáúṉgá[t].

12 ¶ Aur jab ki tere din púre hoṉge[u], aur tú apne bápdádoṉ ke sáth so rahegá[x], to maiṉ tere ba'd tere tuḳhm ko, jo tere sulb se hogá, barpá karúṉgá, aur us kí saltanat ká bandobast karúṉgá[y].

13 Wuh hí mere nám ká ek ghar banáwegá[z], aur maiṉ us kí saltanat ká taḳht abad tak qáim karúṉgá[a].

14 Aur maiṉ us ká báp hoúṉgá, aur wuh merá beṭá hogá[b]; so agar wuh koí ḳhatá karegá, to maiṉ use ádmíoṉ ke koṛe aur baní Ádam ke táziyánoṉ se sazá dúṉgá[c];

15 Par maiṉ apní rahmat ko us se judá na karúṉgá, jis tarah ki Sáúl se, jise maiṉ ne tere áge se daf'a kiyá, judá kí[d].

16 Balki terá ghar aur terí saltanat hamesha tak tere áge amn meṉ rahegí[e], aur terá taḳht hamesha tak sábit hogá.

17 So Nátan ne in sárí bátoṉ aur is sáre ḳhwáb ke mutábiq, be kam o kást, Dáúd se kahá.

Peshtar Masíh se, 1042.

k 2 Sam. 5. 2. Zab. 78. 71, 72. Mat. 2. 6. A'am. 20. 28.
l 1 Sam. 16. 11, 12. Zab. 78. 70.
m 1 Sam. 18. 14. 2 Sam. 5. 10. aur 8. 6, 14.
n 1 Sam. 31. 6. Zab. 89. 23.
o Paid. 12. 2.
p Zab. 44. 2. aur 80. 8. Yar. 24. 6. 'Amús 9. 15.
q Zab. 89. 22.
r Qáz. 2. 14, 15, 16. 1 Sam. 12. 9, 11. Zab. 106. 42.
s 1 áyat.
t 27 áyat. 1 Sal. 11. 38.
u 1 Sal. 2. 1.
x Ist. 31. 16. 1 Sal. 1. 21. A'am. 13. 36.
y 1 Sal. 8. 20. Zab. 132. 11.
z 1 Sal. 5. 5. aur 6. 12. aur 8. 19. 1 Taw. 22. 10. aur 28. 6.
a 16 áyat. Zab. 89. 4, 29, 36, 37.
b Zab. 89. 26, 27. 'Ibrán. 1. 5.
c Zab. 89. 30, 31, 32, 33.
d 1 Sam. 15. 23, 28. aur 16. 14. 1 Sal. 11. 13, 34.
e 13 áyat. Zab. 89. 36, 37. Yúh. 12. 34.

18 ¶ Tab Dáúd bádsháh andar gayá, aur Ḳhudáwand ke áge baiṭhá, aur bolá, ki Ai málik Ḳhudáwand, maiṉ kaun húṉ[f], aur merá ghar kyá hai, ki tú ne merá kám yaháṉ tak pahuncháyá?

19 Aur yih, ai málik Ḳhudáwand, hanoz terí nazar meṉ haqír chíz hai; so tú ne apne bande ke ghar ke haqq meṉ bhí farmáyá, ki bahut muddat tak báqí rahegá[g]; aur, ai málik Ḳhudáwand, kyá yih ádmí ká dastúr hai[h]?

20 Aur Dáúd kí kyá majál, jo tujh se aur kuchh kahe? ki tú, ai málik Ḳhudáwand, apne bande ko jántá hai[i].

21 Ki tú ne apne suḳhan ke liye apne ḳhátirḳhwáh yih sab baṛe kám kíe, táki tú apne bande ko ágáh kare.

22 So tú, ai Ḳhudáwand Ḳhudá, buzurg[k] hai, is liye ki koí terí misl nahíṉ[l], aur tere siwá koí Ḳhudá nahíṉ, jaisá ki ham ne apne kánoṉ se suná hai.

23 Aur dunyá meṉ Isráelí guroh ke mánind kaun sí guroh hai[m], ki jis ke bacháne ko Ḳhudá áp gayá, táki use apní jamá'at banáe, aur apná nám buland kare, aur táki tú apní baṛí qudrateṉ aur mu'ajize apní is guroh ke áge, jise tú ne Misr kí qaumoṉ se aur un ke ma'búdoṉ se naját baḳhshí[n], apní zamín par záhir kare?

24 Kyúṉki tú ne apne liye apní guroh baní Isráel ko muqarrar kiyá, táki we abad tak terí guroh hoṉ[o]; aur tú áp, ai Ḳhudáwand, un ká Ḳhudá húá[p].

25 Aur ab tú, ai Ḳhudáwand Ḳhudá, us bát ko, jo tú ne apne bande ke haqq meṉ aur us ke gharáne ke haqq meṉ farmáí, abad tak qáim rakh, aur jaisá tú ne farmáyá, aisá hí kar;

26 Táki terá nám abad tak is kalám se buland ho, ki Rabb ul afwáj Isráel ká Ḳhudá tú hai; aur tere bande Dáúd ká ghar tere huzúr sábit ho.

27 Kyúṉki tú ne, ai Rabb ul afwáj, Isráel ke Ḳhudá, apne bande ke kán khole, aur farmáyá, ki Maiṉ tere liye ghar banáúṉgá; so tere bande ne apne dil meṉ yih muqarrar kiyá, ki tere áge yih munáját kare.

28 Aur ab, ai málik Ḳhudáwand,

Peshtar Masíh se, 1042.

f Paid. 32. 10.
g 12, 13 áyateṉ.
h Yas. 55. 8.
i Paid. 18. 19. Zab. 139. 1.
k 1 Taw. 16. 25. 2 Taw. 2. 5. Zab. 48. 1. aur 86. 10. aur 96. 4. aur 135. 5. aur 145. 3. Yar. 10. 6.
l Ist. 3. 24. aur 4. 35. aur 32. 39. 1 Sam. 2. 2. Zab. 86. 8. aur 89. 6, 8. Yas. 45. 5, 18, 22.
m Ist. 4. 7, 32, 34. aur 33. 29. Zab. 147. 20.
n Ist. 9. 26. Naham. 1. 10.
o Ist. 26. 18.
p Zab. 48. 14.

Peshtar MASÍH se, 1042.

tú Khudá hai, aur terí báten sach-
chí hain[q], aur tú ne apne bande
se us nekí ká wa'da kiyá hai.
29 So ab mihrbání se apne bande
ke ghar ko mubárak kar, táki
wuh tere huzúr páedár rahe; ki
tú hí ne, ai málik KHUDAWAND,
farmáyá hai; aur aisá hí terí bar-
katon se tere bande ká ghar abad
tak ma'múr rahe[r].

q Yúh. 17. 17.
r 2 Sam, 22. 51.

VIII BAB.

1 Dáúd Filistíon aur Moábíon ko maglúb kartá. 3 Hadad'azar aur Arámíon ko márletá. 9 Tugí Yúrám ke háth se hadye bhejtá, aur Dáúd kí mubárakbádí kartá. 11 Dáúd wuh hadye aur sárá lút Khudá kí 'ibádat ke liye makhsús kartá. 14 Adúm men chaukíán bithátá. 16 Dáúd ke mansabdáron kí tafsíl.

1040 ke qaríb.

BA'D us ke Dáúd ne Filistíon
ko márá[a], aur unhen ma-
glúb kiyá; aur Dáúd ne dár-us-
saltanat ke lagám ko un ke ikhti-
yár se nikál liyá.
2 Aur us ne Moáb ko márá[b],
aur Moábíon ko zamín par litáke
ek rassí se nápá, aur un men se
bahuton ko duhrí rassí se nápke
halák kiyá, aur púrí rassí se
nápke kitnon kí jánbakhshí kí;
so Moábí Dáúd ke gulám húe[c],
aur hadye láe[d].
3 ¶ Aur Dáúd ne Zúbah[e] ke
bádsháh Rahúb ke bete ‖Hadad-
'azar ko bhí, jab ki wuh nahr i
Furát par[f] apní sarzamín qabze
karne gayá, már liyá.
4 Aur Dáúd un men se ek hazár
‖*rath*, aur sát sau sawár, aur bís
hazár piyáde asír kar líe, aur sab
ghoron kí khúnchen márín[g], par
sau ghore chhor díe.
5 Aur jab Dimishq ke Arámí
Zúbah ke bádsháh Hadad'azar kí
kumak ko áe[h], to Dáúd ne un ke
báís hazár log qatl kíe.
6 Aur Dáúd ne Dimishqí Ará-
míon par chaukíán bithláín; so
Arámí bhí Dáúd ke gulám húe,
aur hadye láe[i]; aur Dáúd jahán
kahín gayá, wahán KHUDAWAND
us ká nigáhbán thá[k].
7 Aur Dáúd Hadad'azar ke mu-
lázimon kí sonahlí dhálen[l] chhínke
Yarúsalam men le áyá;
8 Aur ‖Batáh aur ‖Birútai se, jo
Hadad'azar ke shahron men the,
bahut sá támbá le áyá.
9 ¶ Aur jab ki Hamát ke bád-
sháh ‖Tugí ne suná, ki Dáúd

a 1 Taw. 18. 1, wag.
b Gin. 24. 17.
c 6, 14 áyaten.
d Zab. 72. 10. Dekho 1 Sam. 10. 27.
e 2 Sam. 10. 6. Zab. 60 ká sarnáma.
‖ Yá, *Hadar'azar,* 1 Taw. 18. 3.
f Dekho Paid. 15. 18.
‖ Jaise ki 1 Taw. 18. 4, men hai.
g Yash. 11. 6, 9.
h 1 Sal. 11. 23, 24, 25.
i 2 áyat.
k 14 áyat. 2 Sam. 7. 9.
l Dekho 1 Sal. 10. 16.
‖ Yá, *Tibkhat.*
‖ Yá, *Kún,* 1 Taw. 18. 8.
‖ *Tugú,* 1 Taw. 18. 9.

Peshtar MASÍH se, 1040 ke qaríb.

ne Hadad'azar ká sárá lashkar
márá,
10 To Tugí ne apne bete Yú-
rám ko[m] Dáúd bádsháh pás bhejá,
ki use salám kahe, aur mubárak-
bád de; is liye ki us ne jang
karke Hadad'azar par fath pái,
aur use már liyá; aur yih is liye
thá, ki Hadad'azar Tugí se lará
kartá thá.
11 So Yúrám rúpe ke, aur sone
ke, aur támbe ke zurúf apne sáth
láyá.
12 Aur Dáúd bádsháh ne un ko,
us rúpe aur sone samet, jo us ne
sab gurohon, ya'ne Arámíon, aur
Moábíon, aur baní 'Ammún, aur
Filistíon, aur 'Amálíqíon, aur Zú-
bah ke bádsháh Rahúb ke bete
Hadad'azar se lútke le liyá thá,
KHUDAWAND kí nazr kiyá[n].
13 Aur Dáúd ne athárah hazár[o]
Arámí ádmí namak ke nasheb
men[p] márke murája'at kí, aur
bará nám nikálá.
14 ¶ Aur us ne Adúm men chau-
kíán muqarrar kín, balki sáre
Adúm men chaukíán bithláín, aur
sáre Adúmí bhí Dáúd ke gulám
húe[q]; aur Dáúd jahán kahín gayá,
wahán KHUDAWAND us ká nigáh-
bán rahá[r].
15 Aur Dáúd sáre baní Isráel
ká bádsháh húá; aur Dáúd apní
sárí ra'aiyat se 'adl aur insáf kartá
thá.
16 Aur Zarúyáh ká betá Yúáb[s]
lashkar ká sardár thá; aur Akhi-
lúd ká betá Yahúsafat[t] us ká mu-
tasaddí thá.
17 Aur Akhitúb ká betá Sadúq,
aur Abiyátar ká betá Akhimalik
us ke káhin the[u]; aur Shiráyáh
munshí thá;
18 Aur Yahúyad'a ká betá Biná-
yáh[x] Karetíon[y] aur Faletíon ká
sardár thá; aur Dáúd ke bete
‖umará the.

m 1 Taw. 18. 10, *Hadúrám.*
n 1 Sal. 7. 51. 1 Taw. 18. 11. aur 26. 26.
o Dekho 1 Taw. 18. 12. Zab. 60 ká sarnáma.
p Dekho 2 Sal. 14. 7.
q Paid. 27. 29, 37, 40. Gin. 24. 18.
r 6 áyat.
s 2 Sam. 19. 13. aur 20. 23. 1 Taw. 11. 6 aur 18. 15.
t 1 Sal. 4. 3.
u 1 Taw. 24. 3
x 1 Taw. 18. 17.
y 1 Sam. 30. 14.
‖ 'Ibrání men, *Káhin the.*

IX BAB.

1 Dáúd Zíbá ke wasíle se Mifíbusat ko apne pás bulátá. 7 Yúnatan ke sabab apne dastarkhwán par us kí mihmání kartá, aur Sáúl kí kull mírás use 'ináyat kartá. 9 Zíbá ko us ká kárinda thahrátá.

PHIR Dáúd ne kahá, Hanoz
Sáúl ke gharáne men se koí
báqí hai, ki main us par Yúnatan
ke liye mihrbání karún[a]?
2 Aur Sáúl ke gharáne ká ek
khádim Zíbá nám[b] thá. So Dáúd

a 1 Sam. 18. 3 aur 20. 14, 15, 16, 17, 42. Ams. 27. 10.
b 2 Sam. 16. 1. aur 19. 17, 29.

Peshtar MASÍH se, 1040 ke qaríb.

ne use bulwáke us se púchhá, ki Tú Zíbá hai? Wuh bolá, Main terá gulám hún.

3 Tab bádsháh ne púchhá, ki Sáúl kí nasl men se koí bhí hai, táki main us se Khudá kí mihr[c] ká kám karún? Zíbá ne bádsháh se kahá, Hanoz Yúnatan ká ek langrá[d] betá hai.

c 1 Sam. 20. 14.
d 2 Sam. 4. 4.

4 Tab bádsháh ne us se púchhá, Wuh kahán hai? Zíbá ne badsháh ko kahá, ki Dekh, Lúdibár 'Ammíel ke bete Makír[e] ke ghar men hai.

e 2 Sam. 17. 27.

5 ¶ So Dáúd bádsháh ne log bheje, aur 'Ammíel ke bete Makír ke ghar se, jo Lúdibár men hai, use mangwá liyá.

6 Aur jab Sáúl ke bete Yúnatan ká betá ‖ Mifíbusat Dáúd pás pahunchá, to us ne aundhá girke sijda kiyá; tab Dáúd ne kahá, Mifíbusat. Us ne jawáb diyá, Terá gulám házir hai.

‖ 1 Taw. 8. 34 men, *Maríb-Ba'al* kahláyá.

7 ¶ So Dáúd ne use kahá, Dar mat, ki main tere báp Yúnatan ke liye tujh se neki karúngá[f], aur tere báp Sáúl kí sarzamín tujhe pher dúngá, aur tú mere dastarkhwán par hamesha khání kháegá.

f 1, 3 áyaten.

8 So Mifíbusat ne sijda kiyá, aur bolá, ki Terá gulám aisá kyá hai, ki tú mujh par, jo mara húá kuttá sá hai[g], nigáh kartá hai?

g 1 Sam. 24. 14. 2 Sam. 16. 9.

9 ¶ Tab bádsháh ne Sáúl ke gulám Zíbá ko buláyá, aur use kahá, ki Main ne sab jo kuchh ki Sáúl ká aur us ke gharáne ká thá, tere áqá ke bete ko bakhsh diyá[h].

h Dekho 2 Sam. 16. 4. aur 19. 29.

10 So tú apne beton aur chákaron samet us ke liye zamín jot, aur galla le á, ki tere áqá ke kháne ko rahe; par Mifíbusat, jo tere sáhib ká betá hai, mere dastarkhwán par hamesha khání kháegá[i].

i 7, 11, 13 áyaten. 2 Sam. 19. 28.

11 Aur us Zíbá ke pandrah bete aur bís chákar the[k]. Aur Zíbá ne bádsháh se kahá, Sab, jo kuchh mere khudáwand bádsháh ne apne gulám ko farmáyá, so yih gulám karegá. Par Mifíbusat ke haqq men bádsháh ne farmáyá, ki Wuh mere dastarkhwán par sháhzádon kí mánind khání kháegá.

k 2 Sam. 19. 17.

12 Aur Mifíbusat ká ek chhotá betá thá, jis ká nám Míká[l] thá; aur báqí, jitne ki Zíbá ke ghar men rahte the, Mifíbusat ke gulám the.

l 1 Taw. 8. 34.

13 So Mifíbusat Yarúsalam men rahá, ki wuh hamesha bádsháh ke dastarkhwán par khání khátá thá[m], aur donon páon se langrá thá[n].

m 7, 10 áyaten.
n 3 áyat.

X BÁB.

1 *Dáúd ke qásid, jo Hanún bin Náhas kí mátampursí karne ko bheje gae, barí badsulúkí páte.* 6 *Baní 'Ammún, báwujúde ki Arámí un kí madad karte, taubhí Yúab aur Abishai se maglúb hote.* 15 *Sobak, Arámíon kí ek aur fauj ko Hilám men jam'a karke, Dáúd se qatl hotá.*

1037 ke qaríb.

BA'D us ke aisá húá, ki baní 'Ammún ká bádsháh mar gayá, aur us ká betá Hanún us ká jánishín húá[a].

a 1 Taw. 19. 1, wag.

2 Tab Dáúd ne kahá, ki Main Náhas ke bete Hanún se nekí karúngá, jaise ki us ke báp ne mujh se nekí kí: so Dáúd ne apne khádim bheje, táki us se us ke báp kí mátampursí karen. Chunánchi Dáúd ke khádim baní 'Ammún kí sarhadd men pahunche.

3 Aur baní 'Ammún ke sardáron ne apne khudáwand Hanún ko kahá, Tujh ko kyá yih gumán hai, ki Dáúd tere báp kí khátir kartá hai, ki us ne mátampursí ke liye tujh pás log bheje hain? kyá Dáúd ne apne khádim tere pás is liye nahín bheje hain, ki shahr kí jásúsí aur taftísh karen, táki shahr ko gárat karen?

4 Tab Hanún ne Dáúd ke khádimon ko pakrá, aur har ek kí ádhí dárhí mundwáí, aur un kí poshák un ke sufron ke bíchon bích tak[b] phárí, aur unhen pher bhejá.

b Yas. 20. 4. aur 47. 2.

5 So Dáúd ko khabar pahunchí, aur us ne un ke istiqbál ke liye log bheje; is liye ki we log niháyat sharminda the; so bádsháh ne farmáyá, Jab tak ki tumhári dárhíán barhen, Yaríhú men raho, ba'd us ke chale áo.

6 ¶ Aur baní 'Ammún ne jo dekhá, ki ham Dáúd ke áge bure[c] thahre, to baní 'Ammún ne log bheje, aur Bait-Rahúb ke[d] Arámíon aur Zúbah ke Arámíon se bís hazár piyáde, aur Ma'akah ke bádsháh se hazár piyáde, aur Túb se bárah hazár piyáde kiráya lie.

c Paid. 34. 30. Khur. 5. 21. 1 Sam. 13. 4.
d 2 Sam. 8. 3, 5.

Peshtar MASÍH se, 1037 ke qaríb.

7 Aur Dáúd ne yih suná, aur
Yúab aur baháduron ke[e] sáre
lashkar ko bhejá.
8 Tab baní 'Ammún nikle, aur
e 2 Sam. 23. 8. shahrpanáh ke báhar qitál ke liye
f 6 áyat. saff bándhí; aur Zúbah ke Arámí[f],
aur Rahúb ke Arámí, aur Túb
aur Ma'akah maidán men thahre.
9 Aur Yúab ne jo dekhá, ki laráí
ká sámhná do taraf se áge aur
píchhe se hai, to us ne baní Isráel
ke muntakhab logon men se log
intikháb kíe, aur Arámíon ke mu-
qábil pará bándhá:
10 Aur báqí logon ko apne bhái
Abishai ká mahkúm kiyá; so us
ne baní 'Ammún ke sámhne pará
bándhá.
11 Aur kahá, Agar Arámí mujh
par gálib hon, to tú merí kumak
kíjiyo; aur agar baní 'Ammún
tujh par gálib hon, to main áke
terí kumak karúngá.
g Ist. 31. 6. 12 So diláwarí kar[g], aur apní
guroh ke liye, aur apne Khudá
h 1 Sam. 4. 9. 1 Qur. 16. 13. kí bastíon ke liye mardánagí kar[h]:
aur KHUDÁWAND jo bihtar jánegá,
i 1 Sam. 3. 18. so karegá[i].
13 Pas, Yúab barhá, aur apne
logon samet Arámíon par hamla
kiyá, aur we us ke áge se bhág
nikle.
14 Aur baní 'Ammún bhí yih
dekhke, ki Arámí bhágе, Abishai
ke sámhne se paspá húe, aur
shahr men ghuse. Aur Yúab baní
'Ammún ke ta'áqub se phirke,
Yarúsalam men dákhil húá.
1036 ke qaríb. 15 ¶ Aur jab Arámíon ne dekhá,
ki Ham ne baní Isráel se shikast
páí, to we jam'a húe.
16 Aur Hadar'azar ne elchí
‖ Ya'ne Furát. bheje, aur Arámíon ko, jo ‖ daryá
‖ Yá, Sofak, 1 Taw. 19. 16. pár the, le áyá, aur we Hilám men
áe; aur ‖ Sobak, jo Hadar'azar
kí fauj ká sardár thá, un ká
peshrau húá.
17 Aur Dáúd ne yih sunke sáre
Isráelíon ko faráham kiyá, aur
Yardan ke pár utrá, aur Hilám
tak áyá; aur Arámíon ne Dáúd
ke muqábil pare bándhe, aur us
ke sáth lare.
18 Aur ákhir ko baní Isráel ke
sámhne se Arámíon ke pánw uthe
gae; aur Dáúd ne sát sau gáríán
k 1 Taw. 19. 18 men, *piyáde.* aur chálís hazár sawár[k] katá kíe,
aur un kí fauj ke sardár Sobak
ko már liyá, jo wahín mar gayá.
19 Aur jab un bádsháhon ne, jo
Hadar'azar ke kumakí the, dekhá, Peshtar MASÍH se, 1036 ke qaríb.
ki we baní Isráel se maglúb húe,
to unhon ne Isráelíon se sulh kí,
aur un kí khidmat kí[1]. Garaz,
Arámí dare, aur baní 'Ammún kí 1 2 Sam. 8. 6.
kumak ká phir iráda na kiyá.

XI BÁB.

1 Jis waqt Yúab Rabbah ká muhásara kartá thá, us waqt Dáúd ne Bintsab'a se ziná kí. 6 Ziná ke anjám par parda dálne ke wáste Dáúd Uriyáh ko apne pás bulátá, par us ne apne ghar jáne se, balki mastí kí hálat men bhí, inkár kiyá. 14 Yúab ke pás wuh ek khatt lejátá, is mazmún ká, ki Uriyáh ko marwádálo. 18 Yúab us kí maut kí khabar Dáúd ke pás bhejdetá. 26 Dáúd Bintsab'a ko apní jorú kartá.

AUR jab wuh sál tamám húá, 1035 ke qaríb.
aur we din phire, jin men
bádsháh laráí par charhte hain,
to Dáúd ne apne khádimon aur
sáre baní Isráel ko Yúab ke sáth
karke bhejá[a]; aur unhon ne baní a 1 Taw. 20. 1.
'Ammún ko qatl kiyá, aur Rabbah
men utre: par Dáúd Yarúsalam
hí men rahá.
2 ¶ Aur ek din shám ko aisá
húá, ki Dáúd apne farsh par se
uthá, aur apne qasr ke bám[b] par b Ist. 22. 8.
tahalne lagá; aur wahán se us ne
ek 'aurat ko dekhá[c], jo nahá rahí c Paid. 34. 2. Aiy. 31. 1. Mat. 5. 28.
thí: aur wuh 'aurat niháyat khúb-
súrat thí.
3 Tab Dáúd ne us 'aurat ká hál
daryáft karne ko ádmí bheje; un- ‖ Yá, *'Ammíel*
hon ne kahá, Kyá wuh ‖ Ili'ám kí ‖ Yá, *Bintsú'a,* 1 Taw. 3. 5.
betí ‖ Bintsab'a, Hittí Uriyáh[d] kí d 2 Sam. 23. 39.
jorú nahín?
4 Aur Dáúd ne log bheje, táki
us 'aurat ko Dáúd pás láen; chu-
nánchi wuh us pás áí; so wuh us
se hambistar húá[e]: aur wuh apní e Zab. 51 ká sarnáma. Ya'q. 1. 14.
nápákí se apne ko táhir karke[f] f Ahb. 15. 19. 28. aur 18. 19.
apne ghar ko chalí gaí.
5 Aur us 'aurat ko pet rah gayá;
so us ne Dáúd pás khabar bhejí,
ki Mujhe pet rah gayá.
6 ¶ Aur Dáúd ne Yúab ko
kahlá bhejá, ki Hittí Uriyáh ko
mujh pás bhej de; so Yúab ne
Uriyáh ko Dáúd pás bhej diyá.
7 Aur jab Uriyáh áyá, to Dáúd
ne púchhá, ki Yúab kaisá hai?
aur lashkar ká kyá hál hai? aur
jang ká anjám kyá húá?
8 Phir Dáúd ne Uriyáh ko kahá,
ki Apne ghar já, aur apne páon
dho[g]. Aur Uriyáh jo bádsháh ke g Paid. 18. 4. aur 19. 2.
qasr se niklá, to bádsháh ne kahá,
ki us ke liye khwán bhejá jáe.
9 Par Uriyáh bádsháh ke ghar

Peshtar MASÍH se, 1035 ke qaríb.

se nikalke ástáne par apne ḵhudáwand ke ḵhádimon̲ ke sáth so rahá, aur apne ghar na gayá.

10 Aur ḵhabardáron̲ ne Dáúd se kahá, ki U'riyáh apne ghar na gayá. So Dáúd ne U'riyáh ko kahá, Kyá tú safar se nahín̲ áyá, pas tú apne ghar kyún̲ nahín̲ gayá?

11 Tab U'riyáh ne kahá, ki Sandúq[h], aur baní Isráel, aur baní Yahúdáh ḵhaimon̲ men̲ rahte hain̲; aur merá ḵhudáwand[i] Yúab, aur mere ḵhudáwand ke ḵhádim khule maidán men̲ paṛe húe hain̲; pas, main̲ kyún̲kar apne ghar men̲ jáún̲, aur kháún̲, aur píún̲, aur apní jorú ke sáth so rahún̲? terí hayát, aur terí ján kí sonh, ki main̲ yih kabhí na karún̲gá.

12 Phir Dáúd ne U'riyáh ko kahá, ki A'j ke din bhí yahán̲ rah já, aur kal main̲ tujhe rawána karún̲gá. So U'riyáh us din bhí subh tak Yarúsalam men̲ rah gayá.

13 Tab Dáúd ne use buláke apne sámhne khiláyá aur piláyá, aur use mast kiyá[k]; aur shám ko wuh báhar jáke apne ḵhudáwand ke ḵhádimon̲ ke sáth apne bistar par so rahá[l], aur apne ghar men̲ na gayá.

14 ¶ Aur subh ko Dáúd ne Yúab ke liye ḵhatt likhke[m] U'riyáh ke háth men̲ diyá, aur use rawána kiyá.

15 Aur us ne ḵhatt men̲ yih likhá, ki U'riyáh ko jang kí garmí ke waqt agáṛí kíjiyo, aur us ke pás se phir áiyo, táki wuh márá jáe, aur maqtúl ho[n].

16 Aur aisá húá, ki Yúab, jo us shahr ke girdágird utrá, to us ne U'riyáh ko aise maqám par, jahán̲ us ne jáná, ki jangí log wahán̲ hain̲, chhoṛá.

17 Aur us shahr ke log nikle, aur Yúab se laṛe, aur wahán̲ Dáúd ke ḵhádimon̲ men̲ se thoṛe se kám áe, aur Hittí U'riyáh bhí márá gayá.

18 ¶ Tab Yúab ne ádmí bhejá, aur jang ká sab ahwál Dáúd se kahá.

19 Aur qásid ko hukm kiyá, ki Jab tú bádsháh se jang ká sárá ahwál 'arz kar chuke,

20 To agar aisá ho, ki bádsháh ká gussa bhaṛke, aur wuh tujhe kahe, ki Jab tum jang par chaṛhe, to shahr se kyún̲ aise muttasil húe; kyá tum na jánte the, ki we díwár par se máren̲ge?

21 Yarubbusat[o] ke beṭe Abimalik[p] ko kis ne márá? ek 'aurat ne chakkí ká páṭ díwár par se us par nahín̲ de márá, ki wuh Taibiz men̲ mar gayá? so tum kyún̲ shahr kí díwár ke tale gae the? tab kahiyo, ki Terá ḵhádim Hittí U'riyáh bhí márá gayá.

22 ¶ Chunánchi qásid rawána húá, aur áyá, aur jo kuchh ki Yúab ne kahlá bhejá thá, so Dáúd se kahá.

23 So qásid ne Dáúd se kahá, ki Dushmanon̲ ne ham par baṛá galba kiyá, aur we maidán men̲ ham par nikle, so ham unhen̲ ragedte húe us shahr ke darwáze tak chale gae.

24 Tab tírandázon̲ ne díwár par se tere ḵhádimon̲ ko hadaf kiyá; bádsháh ke kitte hí ḵhádim kám áe, aur terá ḵhádim Hittí U'riyáh bhí márá gayá.

25 So Dáúd ne qásid ko kahá, ki Yúab ko jáke kah, ki ‖Us bát se tú dilgír mat ho; is liye ki talwár jaisá ise kátṭí hai, use bhí kátṭí hai; tú shahr ke muqábil baṛí jang kar, aur use ḍhá de: aur tú use dam-dilásá de.

26 ¶ Aur U'riyáh kí jorú apne shauhar U'riyáh ká marná sunke sog men̲ baiṭhí.

27 Aur jab sog ke din guzar gae, to Dáúd ne use apne ghar men̲ bulwá liyá, aur use apní jorú kiyá[q]; so wuh us ke liye beṭá jani. Par wuh kám jo Dáúd ne kiyá, KHUDÁWAND kí nazar men̲ burá húá.

XII BAB.

1 *Nátan bheṛ kí paṭhiyá kí ek tamsíl látá jis se Dáúd gusse hokar áp hí ne apní 'adálat kí.* 7 *Nátan se tambíh pákar, Dáúd apne gunáh ká iqrár kartá aur mu'áf hotá.* 15 *Jab tak laṛká jítá rahá Dáúd zárí o minnat kar rahá.* 24 *Sulaimán paidá hotá aur Yadídiyáh nám us ko rakhá gayá.* 26 *Dáúd Rabbah ko leletá, aur us ke báshindon̲ ko 'azáb detá.*

1034 ke qaríb.

AUR KHUDÁWAND ne Nátan ko Dáúd pás bhejá. Us ne us pás áke[a] kahá[b]: Shahr men̲ do shaḵhs the; ek to daulatmand, aur dúsrá kangál.

2 Us máldár pás bahut beshumár galle aur rúpiye the.

3 Par us kangál pás bheṛ kí ek paṭhiyá ke siwá kuchh na thá,

h 2 Sam. 7. 2, 6.
i 2 Sam. 20. 6.
k Paid. 19. 33, 35.
l 9 áyat.
m Dekho 1 Sal. 21. 8, 9.
n 2 Sam. 12. 9.
o Qáz. 6. 32, *Yarub-ba'al.*
p Qáz. 9. 53.
‖ 'Ibrání men, *Yih bát terí nazar men burí na ṭhahre.*
q 2 Sam. 12. 9.
a Zab. 51 ká sarnáma.
b Dekho 2 Sam. 14. 5, wag. 1 Sal. 20. 35,—41. Yas. 5. 3.

Peshtar MASÍH se, 1034 ke qaríb.

jise us ne mol liyá thá, aur pálá thá, aur wuh us ke aur us ke laṛkoṉ ke pás paṛí húí thí, aur us kí roṭí se kháti, aur us ke piyále se pítí thí, aur us kí god meṉ sotí thí, aur us kí beṭí kí jagah thí.

4 Aur aisá ittifáq húá, ki ek musáfir us daulatmand pás áyá, so us daulatmand ne apne gáe bail aur bheṛ bakrí ko bachá rakhá, aur us musáfir ke liye, jo us pás áyá thá, nahíṉ pakáyá; balki us kangál kí bheṛ le lí, aur us shakhs ke liye, jo us pás áyá thá, paká ḍálí.

5 Tab Dáúd ká gussa us daulatmand par ba shiddat bhaṛká; aur us ne Nátan ko kahá, ki KHUDÁWAND i haiy kí qasam, ki wuh shakhs, jis ne yih kám kiyá, || wájib ul qatl hai;

6 So wuh shakhs chauguní[c] paṭhiyá use pher de; kyúṉki us ne aisá kám kiyá, aur kuchh rahm na kiyá.

7 ¶ Tab Nátan ne Dáúd ko kahá, ki Wuh shakhs tú hí hai. KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne yúṉ farmáyá hai, ki Maiṉ ne tujhe masíh kiyá[d], táki tú Isráelíoṉ par saltanat kare; aur maiṉ ne tujhe Sáúl ke háth se chhuṛáyá:

8 Aur maiṉ ne tere áqá ká ghar tujhe diyá, aur tere áqá kí jorúoṉ ko terí god meṉ diyá, aur Isráel aur Yahúdáh ká gharáná tujh ko diyá; aur agar yih sab kuchh thoṛá thá, to maiṉ tujh ko fuláni fuláni chíz bhí detá.

9 So tú ne kyúṉ[e] KHUDÁWAND ke hukm kí tahqír karke[f] us ke áge badí kí? ki tú ne Hittí Úriyáh ko teg se qatl karwáyá, aur us kí jorú ko leke apní jorú kiyá[g], aur us ko baní 'Ammún kí talwár se marwá ḍálá?

10 So ab tere ghar meṉ hamesha talwár[h] chalá karegí; ki tú ne mujhe haqír kiyá, aur Hittí Úriyáh kí jorú ko leke apní jorú kiyá.

11 Aur KHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Dekh, maiṉ ek bad ko tere hí ghar se tujh par uṭháúṉgá, aur maiṉ terí jorúoṉ ko leke terí ánkhoṉ ke sámhne tere hamsáe ko dúṉgá[i], aur wuh us áftáb ke sámhne terí jorúoṉ ke sáth hambistar hogá.

12 Kyúṉki tú ne to chhipe húe

|| Yá, *maut ká farzand hai,* 1 Sam. 26. 16.
[c] Khur. 22. 1. Lúq. 19. 8.
[d] 1 Sam. 16. 13.
[e] Dekho 1 Sam. 15. 19.
[f] Gin. 15. 31.
[g] 2 Sam. 11. 15, 16, 17, 27.
[h] Dekho 'Amús 7. 9.
[i] Ist. 28. 30. 2 Sam. 16. 22.

kiyá: par maiṉ sáre baní Isráel ke sámhne, aur áftáb ke sámhne yih karúṉgá[k].

13 Tab Dáúd ne Nátan ko kahá[l], ki Maiṉ KHUDÁWAND ká gunáhgár húṉ[m]. Aur Nátan ne Dáúd ko kahá, ki KHUDÁWAND ne bhí terá gunáh bakhshá[n], ki tú na maregá.

14 Lekin is kám ke sabab se, jo tú ne kiyá, ki KHUDÁWAND ke dushmanoṉ ke kufr ká bá'is húá[o], yih laṛká bhí, jo tere liye paidá hogá, mar jáegá. Aur Nátan ghar ko gayá.

15 ¶ Aur KHUDÁWAND ne us laṛke ko, jo Úriyáh kí jorú se paidá húá, márá, ki wuh bímár paṛá.

16 So Dáúd ne us laṛke ke liye Khudá se 'arz kí, aur roza rakhá, aur ghar meṉ jákar sárí rát zamín par paṛá rahá[p].

17 Aur us ke ghar ke buzurg uṭhke us pás áe, ki use khák par se uṭháweṉ; par wuh rází na húá, aur un ke sáth kháná na kháyá.

18 Aur sátweṉ din wuh laṛká mar gayá; aur Dáúd ke mulázim máre ḍar ke kah na sake, ki Laṛká mar gayá; kyúṉki unhoṉ ne kahá, ki Jab wuh laṛká hanoz zinda thá, to ham ne use kahá, aur us ne hamári bát na mání; aur ab, agar ham use kaheṉ, ki Laṛká mar gayá, to wuh apní ján se kyá sulúk karegá?

19 Par jab Dáúd ne dekhá, ki us ke khádim kánáphúsí kar rahe haiṉ, to Dáúd samajh gayá, ki laṛká mar gayá; tab Dáúd ne khádimoṉ ko kahá, Kyá laṛká mar gayá? We bole, Mar gayá.

20 Tab Dáúd khák par se uṭhá, aur naháyá, aur 'itr malá[q], aur poshák badlí, aur KHUDÁWAND ke ghar meṉ áyá, aur sijda kiyá[r]. Phir apne ghar meṉ gayá, aur khánú mángá; aur we us ke áge roṭí láe, so us ne kháí.

21 Tab us ke khádimoṉ ne us ko kahá, Yih kaisá kám hai? jo tú ne roza rakhá, aur us laṛke ke liye, jab wuh jítá thá, tú royá; aur jab wuh laṛká mar gayá, to uṭhke tú ne roṭí kháí.

22 Us ne kahá, ki Jab tak wuh laṛká zinda thá, to maiṉ ne roza rakhá, aur maiṉ rotá rahá; ki

Peshtar MASÍH se, 1034 ke qaríb.

[k] 2 Sam. 16. 22.
[l] Dekho 1 Sam. 15. 24.
[m] 2Sam. 24. 10. Aiy. 7. 20. Zab. 32. 5. aur 51. 4. Ams. 28. 13.
[n] 2 Sam. 24. 10. Aiy. 7. 21. Zab. 32. 1. Mík. 7. 18. Zak. 3. 4.
[o] Yas. 52. 5. Hiz. 36. 20, 23. Rúm. 2. 24.
[p] 2 Sam. 13. 31.
[q] Rút 3. 3.
[r] Aiy. 1. 20.

Peshtar MASÍH se, 1034 ke qaríb.

[s] Dekho Yas. 38. 1, 5. Yún. 3. 9.
[t] Aly. 7. 8, 9, 10.
1033.
[u] Mat. 1. 6.
[x] 1 Taw. 22. 9.
‖ Ya'ne, *Ḳhudá-wand ká mahbúb.*
[y] Ist. 3. 11.
[z] 1 Taw. 20. 1.
[a] 1 Taw. 20. 2.

main ne kahá, Kaun jántá hai, ki
KHUDÁWAND mujh par raḥm ka-
regá[s], aur laṛká jíegá?
23 Par ab to wuh mar gayá,
pas, main kis liye roza rakhún?
kyá main use phir jilá saktá
hún? main us pás jánewálá hún,
par wuh mujh pás ánewálá nahín[t].
24 ¶ Aur Dáúd ne apní jorú
Bintsab'a ko dilásá diyá, áur us
ke sáth ḳhalwat kí, aur us se
hambistar húá: so wuh ek beṭá
janí[u], aur us ne us ká nám Sulai-
mán rakhá[x]; aur wuh Ḳhudá ká
piyárá húá.
25 Aur us ne Nátan nabí kí
ma'rifat se kahlá bhejke us ká
nám ‖ Yadídiyáh rakhá, KHUDÁ-
WAND kí muhabbat ke sabab se.
26 ¶ Aur Yúab baní 'Ammún ke
Rabbah[y] se laṛá[z], aur us ne wuh
taḳhtgáh shahr le liyá.
27 Phir Yúab ne qásidon kí
ma'rifat Dáúd ko kahlá bhejá, ki
Main Rabbah se laṛá, aur main
ne pánion ke shahr ko le liyá.
28 Ab tú báqí logon ko jam'a
kar, aur us shahr par ḳhaimazan
ho, aur use le le; tá na howe, ki
main us shahr ko le lún, aur
merá nám shahr par ho.
29 Tab Dáúd ne sárá lashkar
jam'a kiyá, aur Rabbah par
chaṛhá, aur laṛá, aur use le liyá.
30 Aur us ne wahán ke bádsháh
ká táj us bádsháh ke sir par se,
un motíon samet jo us men jaṛe
the, le liyá[a]: aur us ká soná wazn
men ek qintár thá; so wuh Dáúd
ke sir par rakhá gayá; aur us ne
us shahr se lúṭ ká bahut sá mál
nikálá.
31 Aur us ne un logon ko, jo
shahr men the, báhar nikálke
áron aur lohe ke halon aur kul-
háron ke níche kiyá, aur unhen
ínṭon ke jalte pazáwe men ḍál
diyá; aur us ne baní 'Ammún ke
sáre shahron se yih kuchh kiyá.
Aur ba'd us ke Dáúd lashkar
samet Yarúsalam ko phirá.

XIII BÁB.

1 *Amnún Tamar par 'áshiq hokar, Yúnadab kí saláh se apne taín bímár banátá aur us ko ruswá kartá.* 15 *Us se nafrat rakhtá aur kamál be-'adabí se use nikál detá.* 19 *Abisalúm us kí ḳhabar letá, par Amnún kí bábat apná iráda chhipátá.* 23 *Us ke yahán jab bheṛon ká bál katarná paṛá, aur sab sháhzáde ikaṭṭhe áye the, us ne Amnún ko marwáḍálá.* 30 *Dáúd yih sunke, ki sab sháhzáde qatl húe, hairán hotá, par Yúnadab se tasallí pátá.* 37 *Abisalúm Jasúr men Talmí pás bhágjátá.*

AUR aisá húá, ki Dáúd ke
beṭe Abisalúm[a] kí ek ḳhúb-
súrat bahin thí, jis ká nám
Tamar[b] thá; us par Dáúd ká
beṭá Amnún 'áshiq húá.
2 Aur Amnún aisá be-chain húá,
ki apní bahin Tamar ke liye
bímár paṛá; kyúnki wuh kun-
wárí thí, so Amnún ká qábú na
paṛtá thá, ki us se kuchh kare.
3 Aur Dáúd ke bháí Sima'ah ká
beṭá[c] Yúnadab Amnún ká dost
thá; aur yih Yúnadab baṛá 'áqil
thá.
4 So us ne use kahá, ki Tú
bádsháh ká beṭá hoke kyún din
ba din dublá hotá játá hai? kyá
tú mujhe ḳhabar karegá? Tab
Amnún ne use kahá, ki Main
apne bháí Abisalúm kí bahin
Tamar par 'áshiq hún.
5 So Yúnadab ne use kahá, Tú
bistar par paṛá rah, aur apne
taín bímár baná; aur jab terá
báp tujhe dekhne áwe, to tú use
kah, Merí bahin Tamar ko par-
wánagí díjiye, ki áwe, aur mujhe
kuchh khiláwe, aur mere sámhne
khánā pakáwe, táki main dekhún,
aur us ke háth se kháún.
6 ¶ Tab Amnún paṛá rahá, aur
apne taín bímár banáyá; aur jab
bádsháh us ke dekhne ko áyá, to
Amnún ne bádsháh se kahá, Merí
bahin Tamar ko hukm kíjiye, ki
áwe, aur mere sámhne ek do
phulke[d] pakáwe, táki main us ke
háth se kháún.
7 So Dáúd ne Tamar ke ghar
kahlá bhejá, ki Tú abhí apne
bháí Amnún ke ghar já, aur us ke
liye khánā paká.
8 So Tamar apne bháí Amnún
ke ghar gaí; aur wuh bistar par
paṛá húá thá. Aur us ne áṭá liyá,
aur gúndhá, aur us ke sámhne
phulke banáe aur pakáe.
9 Aur unhen leke ek qáb men
rakhá, aur us ke sámhne láí; par
us ne na kháe, aur kahá, ki Sab
mard mere pás se báhar nikal
jáwen[e]. So har ek us pás se uṭh
gayá.
10 Tab Amnún ne Tamar ko
kahá, ki Khánā koṭhrí ke andar
lá, ki main tere háth se kháúngá.
So Tamar ne wuh phulke, jo us

Peshtar MASÍH se, 1032 ke qaríb.

[a] 2 Sam. 3. 2, 3.
[b] 1 Taw. 3. 9.
[c] Dekho 1 Sam. 16. 9.
[d] Paid. 18. 6.
[e] Paid. 45. 1.

Peshtar MASÍH se, 1032 ke qaríb.

ne pakáe the, líe, aur koṭhrí men
apne bhái Amnún ke pás lái.
11 Aur jab wuh kháná us ke
sámhne lái, ki use khiláwe, to us
ne use pakṛá, aur kahá, Á, ai búá,
mujh se hambistar ho[f].
12 Wuh bolí, Nahín, bhaiyá,
mujhe ruswá na kar; ki Isráelíon
men yih bát achchhí nahín[g]; so
tú yih jahálat ká kám[h] na kar.
13 Aur main kyá karúngí, ki
merí ruswáí daf'a ho? aur tú
Isráelíon men ek ahmaq banegá.
Aur ab bádsháh se kahiye, so wuh
mujhe tujh se man'a na karegá[i].
14 Lekin us ne us kí bát na
mání, ki wuh us se bahut zoráwar
thá; so us se zabardastí kí, aur
us se hambistar húá[k].
15 ¶ Aur Amnún ne us se baṛí
dushmaní paidá kí, aisá ki jaisá
wuh us par 'áshiq thá, us se ziyá-
da us ká dushman húá. Aur phir
Amnún ne use kahá, Uṭh, chalí já.
16 So us 'aurat ne use kahá, ki
Yih badí, ki tú mujh ko nikál detá,
us kám se, jo tú ne mujh se kiyá,
ziyáda bad hai. Par us ne us kí
bát na suní.
17 Tab Amnún ne apne ek chá-
kar ko buláyá, aur use kahá, ki
Ise mere ghar se báhar nikálke
jald darwáze men qufl lagá de.
18 So wuh rangín[l] joṛá pahine
húe gaí, ki bádsháhon kí kun-
wárí beṭíán aisí hí poshák pahintí
thín. Garaz, us ke khádim ne use
báhar kar diyá, aur us ke játe hí
qufl lagá diyá.
19 ¶ Aur Tamar ne sir par
khák ḍálí[m], aur gaí; aur wuh
rangín poshák jo pahine thí, phá-
ṛí, aur sir par háth dharke[n] rotí
chalí.
20 Aur us ke bhái Abisalúm ne
use dekhke kahá, Kyá terá bhái
‖Amnún tere sáth húá? par, ai
bahin, ab chupkí ho rah, ki wuh
terá bhái hai, aur us bát par
apná dil na rakh. Tab Tamar
apne bhái Abisalúm ke ghar men
gamgín baiṭhí.
21 ¶ Aur jab Dáúd bádsháh ne
yih sab báten sunín, to bahut be-
zár húá.
22 Aur Abisalúm ne apne bhái
Amnún ko kuchh bhalá burá na
kahá[o], ki Abisalúm Amnún ká
dushman thá[p]; kyúnki us ne us
kí bahin ko ruswá kiyá thá.
23 ¶ Aur aisá húá, ki do sál ke
ba'd bál katarnewále Abisalúm
kí bheṛon ke bál Ba'al-Hasúr
men, jo Ifráím kí hudúd men hai,
katarte the[q]; tab Abisalúm ne
bádsháh ke sab beṭon ko buláyá.
24 So Abisalúm bádsháh pás
áyá, aur kahá, ki Tere khádim kí
bheṛon ke bál katarne játe hain;
so bádsháh, tashríf le chaliye, aur
áp ke khádim bhí áp ke gulám ke
sáth chalen.
25 Tab bádsháh ne Abisalúm ko
kahá, Nahín, beṭá; ham sab ke
sab ko na le jáiye, tá na ho ki
tujh par bár howen; aur us ne
use tang kiyá, lekin us ne na
cháhá, ki jáwe, par us ke haqq
men du'á kí.
26 Tab Abisalúm ne kahá, Agar
áp nahín chalte, to mere bhái
Amnún ko mere sáth kar díjiye.
Tab bádsháh ne farmáyá, ki Wuh
kis wáste tere sáth jáe?
27 Tab Abisalúm ne use tang
kiyá, so us ne Amnún ko aur
sáre sháhzádon ko us ke sáth
bhejá.
28 ¶ Aur Abisalúm ne apne
khádimon ko kah rakhá thá, ki
Khabardár raho, jab Amnún mai
píke khushdil[r] howe, aur main
tumhen kahún, ki Amnún ko már
lo, to tum use már líjiyo; kuchh
khauf na kíjiyo; kyá main tum-
hen hukm nahín kartá? so dilá-
warí aur † bahádurí kíjiyo.
29 Chunánchi Abisalúm ne jaisá
unhen farmáyá thá, waisá hí kiyá.
Aur us waqt sáre sháhzáde aur
sab log chal nikle, aur apne apne
khachchar par sawár húe, aur
bháge.
30 ¶ Aur aisá húá, ki hanoz we
ráh hí men the, jo Dáúd ko kha-
bar pahunchí, ki Abisalúm ne
sáre sháhzádon ko qatl kiyá, aur
un men se ek bhí báqí na rahá.
31 So bádsháh uṭhá, aur apne
kapṛe pháṛe[s], aur khák par loṭá[t],
aur us ke sáre khádim bhí kapṛe
pháṛke us ke huzúr khaṛe húe.
32 Tab Dáúd ke bhái Sima'ah
ká beṭá Yúnadab[u] bolá, ki Mere
khudáwand, yih gumán mat kar,
ki unhon ne un sáre jawánon ko,
jo bádsháh ke beṭe the, már liyá;
balki Amnún hí akelá márá gayá,
is liye ki Abisalúm ne, jis din se
ki Amnún ne us kí bahin Tamar

Peshtar MASÍH se, 1030.

f Paid. 39. 12.
g Ahb. 18. 9, 11. aur 20. 17.
h Qáz. 19. 23. aur 20. 6.
i Dekho Ahb. 18. 9, 11.
k Ist. 22. 25. Dekho 2 Sam. 12. 11.
l Paid. 37. 3. Qáz. 5. 30. Zab. 45. 14.
m Yash. 7. 6. 2 Sam. 1. 2. Aiy. 2. 12.
n Yar. 2. 37.
‖ 'Ibrání men, *Amínún.*
o Paid. 24. 50. aur 31. 24.
p Ahb. 19. 17, 18.
q Dekho Paid. 38. 12, 13. 1 Sam. 25. 4, 36.
r Qáz. 19. 6, 9, 22. Rút 3. 7. 1 Sam. 25. 36. Ast. 1. 10. Zab. 104. 15.
† 'Ibrání men, *baní shujá'at ho.*
s 2 Sam. 1. 11.
t 2 Sam. 12. 16.
u 3 áyat.

ko ruswá kiyá, yih bát ṭhán rakhí
thí.
33 So mere ḳhudáwand bádsháh,
aisá ḳhiyál dil meṉ na láiye, ki
sáre sháhzáde máre gae; waháṉ
to akelá Amnún hí qatl húá.
34 Aur Abisalúm bhágá[x]. Aur
us jawán ne, jo nigáhbán thá,
ánkh uṭháí aur dekhá, ki nágáh
bahut se log ráh meṉ pahár kí
samt se áte the.
35 Tab Yúnadab ne bádsháh se
kahá, ki Dekh, sháhzáde áe, aur
jaisá tere gulám ne 'arz kiyá thá,
waisá hí húá.
36 Aur aisá húá, ki jab wuh bát
kah chuká, to sháhzáde á pahun-
che, aur chillá chilláke roe: aur
bádsháh bhí apne ḳhádimoṉ samet
zár zár royá.
37 ¶ Par Abisalúm bhágke Ja-
súr ke bádsháh ‖'Ammihúd ke
beṭe Talmí[y] pás gayá. Aur Dáúd
har roz apne beṭe par rotá thá.
38 Aur Abisalúm bhágke Jasúr
meṉ[z] pahunchá, aur tín baras tak
waháṉ rahá.
39 Aur Dáúd bádsháh Abisalúm
par ḳhurúj karne se báz rahá;
kyúṉki us ká dil Amnún kí maut
se tasallípazír húá[a].

XIV BÁB.

1 *Yúab, Taqú'a kí ek dánishmand 'aurat ke wasíle se Dáúd ko is par rází karáke ki Abisalúm laut áwe, use Yarúsalam meṉ phir látá.* 25 *Abisalúm ke husn o bál o auládá ká zikr.* 28 *Ba'd do baras ke bádsháh Abisalúm ko Yúab ke wasíle apne huzúr meṉ bulwátá.*

AUR Zarúyáh ke beṭe Yúab
ko jab daryáft húá, ki bád-
sháh ká dil Abisalúm se ḳhúb sáf
nahíṉ húá,
2 To Yúab ne ádmí bhejke Ta-
qú'a[a] meṉ se ek siyání 'aurat
bulwáí, aur use kahá, ki Apne
taíṉ mátamzada banáiye, aur má-
tam ke kapṛe[b] pahiniye, aur 'itr
na maliye, aur apne taíṉ us 'aurat
kí mánind kar dikháiye, jo mud-
dat se kisí ke marne se gamí
ho,
3 Aur us shakl se bádsháh pás
jáiye, aur us se is taur par bát
kahiye. So Yúab ne use yih bá-
teṉ bayán karke sikhláíṉ[c].
4 ¶ Tab wuh Taqú'a kí 'aurat
bádsháh pás áí, aur zamín par
aundhe muṉh hoke girí[d], aur
sijda kiyá, aur bolí, Ai bádsháh,
naját de[e].

Peshtar MASÍH se, 1030.
x 38 áyat.
1030.
‖ Yá, *Ammihúr.*
y 2 Sam. 3. 3.
z 2 Sam. 14. 23, 32. aur 15. 8.
a Paid. 38. 12.
1027.
a 2 Taw. 11. 6.
b Dekho Rút 3. 3.
c 19 áyat. Ḳhur. 4. 15.
d 1 Sam. 20. 41. 2 Sam. 1. 2.
e Dekho 2 Sal. 6. 26, 28.

5 Tab bádsháh ne use farmáyá,
Tujhe kyá húá? Wuh bolí[f], Maiṉ
ek bewá 'aurat húṉ, aur merá
shauhar mar gayá hai.
6 So terí lauṇḍí ke do beṭe the;
we donoṉ maidán meṉ jhagṛe, aur
waháṉ aisá koí na thá, jo unheṉ
chhuṛátá; so ek ne dúsre ko márá,
aur qatl kiyá.
7 Aur ab dekh, ki sárá kunbá
terí lauṇḍí ko satátá hai[g]; aur
we kahte haiṉ, ki Us ko, jis ne
apne bháí ko qatl kiyá, hamáre
hawále kar, táki ham us ke bháí
ke qisás meṉ use qatl kareṉ, aur
hamwáris ko báqí na rakheṉ; aur
cháhte haiṉ, ki us merí chingárí
ko jo báqí rahí hai, bujháweṉ, aur
mere shauhar ke nám aur nasl ko
zamín par báqí na rakheṉ.
8 So bádsháh ne us 'aurat ko
kahá, Tú apne ghar já, aur maiṉ
terí bábat hukm karúṉgá.
9 Aur us Taqú'a kí 'aurat ne
bádsháh ko kahá, Mere ḳhudá-
wand bádsháh, sárí badí mujh par
aur mere báp ke gharáne par
howe[h], aur bádsháh aur us ká
taḳht begunáh rahe[i].
10 Tab bádsháh ne farmáyá, Jo
koí tujhe kuchh kahe, use mujh
pás lá, ki wuh phir tujh ko chhú
na sakegá.
11 Us waqt us 'aurat ne kahá,
Maiṉ 'arz kartí húṉ, ki bádsháh
KHUDÁWAND apne Ḳhudá ko yád
karke farmáwe, ki Maiṉ intiqám
lenewáloṉ ko qisás karne se[k] báz
rakhúṉgá, tá na howe ki we mere
beṭe ko qatl kareṉ. Tab wuh
bolá, KHUDÁWAND i haiy kí qa-
sam[l], ki tere beṭe ká ek bál bhí
na giregá.
12 Tab us 'aurat ne kahá, Apní
lauṇḍí ko parwánagí díjiye, ki
apne ḳhudáwand bádsháh se ek
bát aur kahe.
13 Wuh bolá, Kah. Tab us
'aurat ne kahá, ki Tú ne kis liye
Ḳhudá ke logoṉ[m] kí muḳhálafat
par aisí fikr kí hai? ki bádsháh
yih kahtá húá, asámí kí mánind
hai; kyúṉki bádsháh áp apne
ḳhárij[n] ko na phirátá hai.
14 Aur ham jo haiṉ, marne ke
liye haiṉ[o], aur pání kí mánind, jo
zamín par bahtá hai, aur jam'a
nahíṉ hotá; aur kyá Ḳhudá ádmí
ke úpar nazar nahíṉ kartá, aur
wuh yih tadbír kartá hai[p], ki

Peshtar MASÍH se, 1027.
f Dekho 2 Sam. 12. 1.
g Gin. 35. 19. Ist. 19. 12.
h Paid. 27. 13. 1 Sam. 25. 24. Mat. 27. 25.
i 2 Sam. 3. 28, 29. 1 Sal. 2. 33
k Gin. 35. 19.
l 1 Sam. 14. 45. A'am. 27. 34.
m Qáz. 20. 2.
n 2 Sam. 13. 37, 38.
o Aiy. 34. 15. 'Ibrán. 9. 27.
p Gin. 35. 15, 25, 28.

Peshtar Masíh se, 1027.

us ká radd kiyá húá us se judá na howe?

15 So ab main̲ apne ḳhudáwand bádsháh pás yih kahne áí hún̲; kyún̲ki logon̲ ne mujhe ḍaráyá: tab terí launḍí ne kahá, ki Main̲ áp bádsháh se muláqát karún̲gí; sháyad ki bádsháh apní launḍí kí 'arz qabúl kare.

16 Aur bádsháh sunke apní launḍí ko us shaḳhs ke háth se, jo mujhe aur mere beṭe ko Ḳhudá kí dí húí us mírás se ḳhárij karke qatl kiyá cháhtá hai, chhuṛáegá.

17 Ab terí launḍí kahtí hai, ki mere ḳhudáwand bádsháh kí bát tasallí kí ho; kyún̲ki merá ḳhudáwand bádsháh faisala karne men̲ Ḳhudá ke firishte ke mánind[q] hai: so Ḳhudáwand terá Ḳhudá tere sáth ho.

18 Us waqt bádsháh ne us 'aurat ko farmáyá, Main̲ tujh se jo kuchh púchhún̲, tú use mujh se mat chhipáná. Tab wuh 'aurat bolí, ki Mere ḳhudáwand bádsháh farmáiye.

19 So bádsháh ne kahá, Kyá in sab báton̲ men̲ Yúab bhí terá sharík hai? Us 'aurat ne jawáb diyá, ki Terí ján kí qasam, ai mere ḳhudáwand bádsháh, koí un báton̲ men̲ se, jo ḳhudáwand bádsháh ne farmáín̲, dahne yá báen̲ háth 'udúl nahín̲ kar saktá: tere ḳhádim Yúab hí ne mujhe yih kahá hai, aur us hí ne ye sab báten̲ terí launḍí ko sikhláín̲[r].

20 Aur tere ḳhádim Yúab ne yih kuchh is liye kiyá, táki is bát kí yih taríq ho: aur, ai mere ḳhudáwand, tú Ḳhudá ke firishte kí mánind dánishmand hai[s], ki jo kuchh zamín par hotá hai, so use daryáft hai.

21 ¶ Tab bádsháh ne Yúab ko buláke farmáyá, ki Dekho, main̲ is bát par rází hún̲; tú já, aur us jawán Abisalúm ko le á.

22 Tab Yúab zamín par aundhá hoke girá, aur sijda kiyá, aur bádsháh ko mubárakbád kahá, aur bolá, ki Áj tere gulám ko yaqín húá, ki tujh ko mujh par karam kí nigáh hai, ki ai mere ḳhudáwand bádsháh, tú ne apne ḳhádim kí 'arz qabúl kí.

23 Phir Yúab uṭhá, aur Jasúr ko gayá[t], aur Abisalúm ko Yarúsalam men̲ le áyá.

[q] 20 áyat. 2 Sam. 19. 27.
[r] 3 áyat.
[s] 17 áyat. 2 Sam. 19. 27.
[t] 2 Sam. 13. 37.

Peshtar Masíh se, 1027.

24 Tab bádsháh ne farmáyá, Use kah, ki apne ghar jáwe, aur merá munh na dekhe[u]. So Abisalúm apne ghar gayá, aur bádsháh ke huzúr na áyá.

25 ¶ Aur sáre baní Isráel men̲ koí shaḳhs Abisalúm sá ḳhúbsúrat aur qábil ta'ríf ke na thá; kyún̲ki us ke páon̲ ke talwe se leke sir kí chándí tak[x] us men̲ koí 'aib na thá.

26 Aur jab wuh apne sir ká bál múnḍtá thá, kyún̲ki har sál ke áḳhir us ká yih ma'múl thá, is liye ki us ke bál bahut ghane the, to wazn men̲ do sau sháhí misqál hote the.

27 So Abisalúm ke wahán̲ tín beṭe paidá húe[y], aur ek beṭí, jis ká nám Tamar thá; wuh bahut ḳhúbsúrat thí.

28 ¶ Aur Abisalúm púre do baras Yarúsalam men̲ rahá, aur bádsháh ká munh na dekhá[z].

29 So Abisalúm ne Yúab ko bulwáyá, táki use bádsháh pás bheje; par wuh na cháhtá thá, ki us ke pás áwe; aur phir us ne do bára bulwáyá, so phir bhí us ne na cháhá ki jáwe.

30 Tab us ne apne chákaron̲ se kahá, ki Dekho, Yúab ká khet mere‖ khet se lagá hai, aur wahán̲ us ke jau hain̲; so jáo, aur unhen̲ ág se jaláo. So Abisalúm ke chákaron̲ ne khet men̲ ág lagá dí.

31 Tab Yúab uṭhá, aur Abisalúm ke ghar áyá, aur use kahá, Tere ḳhádimon̲ ne merá khet kyún̲ jalá diyá?

32 So Abisalúm ne Yúab ko jawáb diyá, ki Main̲ ne tujhe kahlá bhejá, ki yahán̲ á, main̲ tujhe bádsháh pás bhejke paigám karún̲, ki Main̲ Jasúr se kyún̲ yahán̲ áyá? mere liye to wahán̲ rahná bihtar thá: so ab tú mujhe bádsháh ke huzúr le chal, aur agar use merá gunáh yád hai, to mujhe már ḍále.

33 Tab Yúab ne bádsháh pás jáke yih kahá. Aur us ne Abisalúm ko bulwáyá: so wuh bádsháh ke huzúr áyá, aur bádsháh ke áge aundhá hoke girá; aur bádsháh ne Abisalúm kí machchhíán̲ lín̲[a].

[u] Paid. 43. 3. 2 Sam. 3. 13.
[x] Yas. 1. 6.
[y] Dekho 2 Sam. 18. 18.
[z] 24 áyat.
‖ 'Ibrání men̲, *makán*.
1025.
[a] Paid. 33. 4. aur 45. 15. Lúq. 15. 20.

Peshtar MASÍH se, 1024.

XV BÁB.

1 Abisalúm milansárí o chikní chuprí báton se Isráelíon ke dil churátá. 7 Ek nazr ke adá karne ke baháne se Habrún ko játá. 10 Wahán bahuton ke sáth ek bandish bándhtá. 13 Is kí khabar páke Dáúd Yarúsalam se bhágjátá. 19 Ittai us ke chhorne se inkár kartá. 24 Sadúq o Abiyátar sandúq lie pher bheje játe. 30 Dáúd o us ke khawáss Koh i Zaitún par rote húe charhte. 31 Akhituffal kí maslahat par bad du'á detá. 32 Húsí kháss kám par pher bhejá játá.

[a] 2 Sam. 12. 11.
[b] 1 Sal. 1. 5.

BA'D us ke aisá húá[a], ki Abisalúm ne apne liye gáríán aur ghore taiyár kíe, aur pachás ádmí muqarrar kíe, ki us ke áge dauren[b].

2 Aur Abisalúm subh ko uṭhke pháṭak par sar i ráh khará rahtá thá: aur jab koí dádkhwáh insáf ke liye bádsháh pás átá thá, to Abisalúm use buláke púchhtá thá, ki Tú kis shahr ká hai? Chunánchi ek ne jawáb diyá, ki Terá khádim baní Isráel se ek firqe men ká hai.

|| Yá, bádsháh se leke koí terí bát na sunegá.
[c] Qáz. 9. 29.

3 Aur Abisalúm ne us ko kahá, ki Terí báten achchhí aur sachchí hain; lekin|| koí bádsháh ká náib nahín, jo terí sune.

4 Aur Abisalúm ne kahá, ki Kásh main zamín par qází hotá[c], to jo koí dádkhwáh mujh pás átá, to main us ká insáf kartá.

5 Aur jab koí Abisalúm ke nazdík átá thá, ki use salám kare, to wuh háth dauráke use pakar letá thá, aur us kí machhchhí letá thá.

[d] Rúm. 16. 18.
1023.
[e] 1 Sam. 16. 1.

6 So Abisalúm ne sáre baní Isráel se, jo bádsháh pás dádkhwáh áte the, usí tarah kiyá; aur Abisalúm ne Isráel ke logon ká dil churáyá[d].

7 ¶ Aur ba'd chálís baras[e] ke aisá húá, ki Abisalúm ne bádsháh ko kahá, Mujhe parwánagí ho, ki main jáún, aur apní nazr ko, jo main ne KHUDÁWAND ke liye kí hai, Habrún men jáke adá karún.

[f] 2 Sam. 13. 38.
[g] Paid. 28. 20, 21.
[h] 1 Sam. 16. 2.

8 Ki tere gulám ne, jab ki Arámí Jasúr men thá[f], yih nazr mání thí[g], ki agar KHUDÁWAND mujhe phir Yarúsalam men bulá lewe, to main KHUDÁWAND kí 'ibádat karún[h].

9 Tab bádsháh ne use farmáyá, ki Salámat já.

10 ¶ So wuh uṭhá, aur Habrún ko rawána húá. Aur Abisalúm ne baní Isráel ke sáre firqon men jásús bhejke manádí kí, Jis waqt tum narsinge kí áwáz suno, to bol utho, ki Abisalúm Habrún men bádsháh húá.

Peshtar MASÍH se, 1023.

[i] 1 Sam. 16. 3, 5.
[k] Paid. 20. 5.

11 Aur Abisalúm ke sáth Yarúsalam se do sau ádmí buláe húe[i] chale: we apní rástí se[k] játe the, aur we kisí bát kí khabar na rakhte the.

[l] Zab. 41. 9. aur 55. 12, 13, 14.
[m] Yash. 15. 51.
[n] Zab. 3. 1.

12 Aur Abisalúm ne Jilúní Akhituffal ko, jo Dáúd ká mushír[l] thá, us ke shahr Jilún se[m] qurbáníán guzránne ke waqt buláyá. Aur fasád ziyáda húá[n], ki pai dar pai Abisalúm pás log jam'a hote játe the.

[o] 6 áyat. Qáz. 9. 3.

13 ¶ Tab ek qásid ne áke Dáúd ko khabar kí, ki Baní Isráel apne dilon se Abisalúm ke pairau húe[o].

[p] 2 Sam. 19. 9. Zab. 3 ká sarnáma.

14 So Dáúd ne apne hamráhí chákaron ko, jo Yarúsalam men the, kahá, Utho, bhág chalen[p]; nahín to, Abisalúm ke háth se ham na bachenge; jaldí chalo, na howe, ki achának ham ko pakar le, aur ham par musíbat ḍále, aur shahr ko kaṭá kare.

15 Aur bádsháh ke khádimon ne bádsháh se kahá, Tere khádim házir hain; jo kuchh ki khudáwand bádsháh farmáwe, wuhí hogá.

[q] Zab. 3 ká sarnáma.
[r] 2 Sam. 16. 21, 22.

16 Tab bádsháh niklá[q], aur us ká sárá gharáná us ke píchhe húá, aur bádsháh ne das 'auraten, jo us kí haramí laundíán thín, qasr men chhorín[r], ki ghar kí nigáhbání karen.

17 Aur bádsháh apne sab logon samet báhar nikalke Bait i Mirháq men já ṭhahrá.

[s] 2 Sam. 8. 18.

18 Aur us ke sáre khádim us ke áge áge chale játe the, aur sáre Karetí aur Faletí[s] aur Játí, jo sab ke sab chha sau jawán the, aur Ját se us ke sáth áe the, bádsháh ke áge 'ubúr karte the.

[t] 2 Sam. 18. 2.

19 ¶ Tab bádsháh ne Játí Ittai ko[t] kahá, Tú hamáre sáth kyún niklá? tú phir já, aur bádsháh ke sáth rah; is liye ki tú ek musáfir hai, jo apne makán se jiláwatan hai.

[u] 1 Sam. 23. 13.

20 Kal hí to tú áyá hai, aur áj hí main tujhe apne sáth dauráún? aur main jo hún, so mere jáne ká ṭhikáná nahín[u]; pas, tú phir já, aur apne bháíon men já mil; fazl aur rahmat tere sáth hon.

21 Tab Ittai ne bádsháh ko ja-

Peshtar MASÍH se, 1023.

wáb diyá, aur kahá, KHUDÁWAND
i haiy kí, aur mere ḳhudáwand
bádsháh kí qasam, ki jahán̲ ka-
hín̲ merá ḳhudáwand marte jíte
hogá, wahín̲ terá ḳhádim bhí
hogá[x].
22 So Dáúd ne Ittai ko kahá, ki
Ab chalá chal. Aur Játí Ittai,
aur us ke sáre log, aur sab
nannhe bachche, jo us ke sáth
the, chale.
23 Aur sárá mulk pukár pukárke
royá, aur sáre logon̲ ne 'ubúr
kiyá, aur bádsháh ne bhí wádí i
Kidrún se logon̲ samet guzarke
jangal kí ráh[y] lí.
24 ¶ Aur dekho, ki Sadúq káhin
bhí aur sáre Láwí, Ḳhudá ke
'ahdnáme ká sandúq líe húe[z], us
ke sáth the. So unhon̲ ne Ḳhudá
ke sandúq ko rakh diyá, aur
Abiyátar bhí chalá áyá, yahán̲ tak
ki sáre log shahr se nikal áe.
25 Tab bádsháh ne Sadúq ko
kahá, ki Ḳhudá ká sandúq shahr
ko pher le já ; pas, agar KHUDÁ-
WAND ko karam kí nazar mujh
par hogí, to wuh mujhe pher le
áegá, aur apne ko aur apní man-
zil ko mujhe phir dikháegá[a]:
26 Par agar wuh yún̲ farmáegá,
ki Main̲ ab tujh se ḳhush nahín̲[b],
to dekh, jo us kí ḳhushí hogí, so
mujh se kare[c].
27 Aur bádsháh ne Sadúq káhin
ko phir kahá, Kyá tú gaibdán[d]
nahín̲? shahr ko salámat phir já,
aur Aḳhima'az, jo terá beṭá hai,
aur Abiyátar ká beṭá Yahúnatan
donon̲ tere sáth jáen̲[e].
28 Aur dekh, main̲ us dasht ke
gháṭon̲ men̲[f] ṭhahrá húá hún̲, jab
tak ki tumháre pás se kuchh ḳha-
bar áwe.
29 So Sadúq aur Abiyátar Ḳhu-
dá ká sandúq Yarúsalam men̲
pher láe, aur wahín̲ rahe.
30 ¶ Aur Dáúd Koh i Zaitún
par chaṛhá, aur rotá húá chaṛhtá
thá, aur apná sir ḍhámp liyá thá[g],
aur nange pán̲w thá[h]; aur un sab
logon̲ ne, jo us ke sáth the, apne
sir chhipá líe the[i], aur rote húe[k]
chaṛhte the, aur chale játe the.
31 ¶ So ek ne Dáúd se kahá,
Aḳhituffal bhí mufsidon̲ men̲ shá-
mil hoke Abisalúm ke sáth hai[l].
Tab Dáúd bolá, Ai KHUDÁWAND,
Aḳhituffal kí 'aql ko 'ahmaqí se
badal de[m].

x Rút 1. 16, 17. Ams. 17. 17. aur 18. 24.
y 2 Sam. 16. 2.
z Gin. 4. 15.
a Zab. 43. 3.
b Gin. 14. 8. 2 Sam. 22. 20. 1 Sal. 10. 9. 2 Taw. 9. 8. Yas. 62. 4.
c 1 Sam. 3. 18.
d 1 Sam. 9. 9.
e Dekho 2 Sam. 17. 17.
f 2 Sam. 17. 16.
g 2 Sam. 19. 4. Ast. 6. 12.
h Yas. 20. 2, 4.
i Yar. 14. 3, 4.
k Zab. 126. 6.
l Zab. 3. 1, 2. aur 55. 12, wag.
m 2 Sam. 16. 23. aur 17. 14, 23.

32 ¶ Aur aisá húá, ki jab Dáúd
pahár kí choṭí par pahunchá, ja-
hán̲ se Ḳhudá ká sijda kiyá játá
hai, to Húsí Arkí[n] us kí muláqát
ko á pahunchá: us ne apne ka-
pṛe pháṛe the, aur sir par ḳhák
ḍálí thí[o].
33 Aur Dáúd ne use kahá, Agar
tú mere sáth rahegá, to mujh par
bár hogá[p].
34 Aur agar tú shahr men̲ phir
jáwe, aur Abisalúm se kahe, ki
Ai bádsháh, main̲ terá gulám
hún̲[q]; jis tarah ki tere báp ká
gulám thá, usí tarah terá bhí gu-
lám hún̲; to ho saktá hai, ki tú
merí ḳhátir se Aḳhituffal kí mash-
warat ko barham máre.
35 Aur kyá tere sáth Sadúq aur
Abiyátar donon̲ káhin nahín̲ hain̲?
so tú jo kuchh ki bádsháh ke
ghar men̲ sune, so Sadúq aur
Abiyátar káhinon̲ se kah de[r].
36 Aur dekho, ki un ke sáth un
ke do beṭe Aḳhima'az Sadúqí aur
Yahúnatan Abiyátarí bhí hain̲[s];
pas, jo kuchh tum suno, so un kí
ma'rifat se mujhe kahlá bhejo.
37 So Húsí, Dáúd ká dost[t], shahr
ko áyá ; aur Abisalúm bhí Yarú-
salam men̲ dáḳhil húá[u].

XVI BÁB.

1 Zíbá hadyon̲ o tuhmaton̲ se apne sáhib kí mírás chhínletá. 5 Bahúrím ke maqám par Sima'í Dáúd par la'nat kartá. 9 Dáúd bardásht kartá, aur báqí logon̲ ko bhí intiqám lene se roktá. 15 Húsí apná piyár jatáke Abisalúm ká mushír hojátá. 20 Aḳhituffal kí saláh.

AUR jab Dáúd pahár kí choṭí
par se utartá thá[a], to Mifí-
busat ká gulám Zíbá[b] ek do gadhe
líe húe, jin par do sau girde roṭíon̲
ke, aur sau ḳhoshe angúr ke, aur
sau guchchhe anjíron̲ ke, aur ek
mashk mai kí ladí húí thí, us ke
istiqbál ko á pahunchá.
2 Aur bádsháh ne Zíbá ko kahá,
Yih kyá hai? Zíbá bolá, ki Ye
gadhe bádsháh ke gharáne kí
sawárí ke liye, aur roṭíán̲ aur
anjír jawánon̲ ke kháne ke liye
hon̲, aur yih mai we, jo bayábán
men̲[c] sust ho jáen̲, píen̲.
3 So bádsháh ne farmáyá, Tere
áqá ká beṭá kahán̲ hai? Zíbá ne
bádsháh se kahá, ki Dekh, wuh
Yarúsalam men̲ rahtá hai, aur
us ne kahá hai, ki Áj baní Isráel
mere báp kí mamlukat mujhe
pher denge[d].
4 Tab bádsháh ne Zíbá ko kahá,

Peshtar MASÍH se, 1023.

n Yash. 16. 2.
o 2 Sam. 1. 2.
p 2 Sam. 19. 35.
q 2 Sam. 16. 19.
r 2 Sam. 17. 15, 16.
s 27 áyat.
t 2 Sam. 16. 16. 1 Taw. 27. 33.
u 2 Sam. 16. 15.
a 2 Sam. 15. 30, 32.
b 2 Sam. 9. 2.
c 2 Sam. 15. 23. aur 17. 29.
d 2 Sam. 19. 27.

Peshtar MASÍH se, 1023.

ki Dekh, Mifíbusat ká jo kuchh hai, so sab terá hai[e]. Tab Zíbá ne kahá, Terí qadambosí kartá hún, ki main apne khudáwand bádsháh ká manzúr i nazar rahún.

5 ¶ Phir wahán se Dáúd bádsháh Bahúrím men áyá, aur wahán se Sáúl ke ghar ke logon men se ek shakhs, jis ká nám Sima'í bin Jirá thá[f], niklá, aur la'nat karte húe chalá játá thá.

6 Aur us ne Dáúd par aur bádsháh ke sáre khádimon par patthráo kiyá: aur us waqt sáre bahádur aur sab log us ke dahne aur báen háth the.

7 Aur Sima'í la'nat karte húe yún kahtá thá, Nikal á, tú nikal á, ai khúní mard, ai Bali'ál ke ádmí[g];

8 Ki KHUDÁWAND ne Sáúl ke ghar ke sáre khún ko[h] tujh par pherá[i], ki tú us ke 'iwaz bádsháh húá; aur KHUDÁWAND ne terí saltanat tere bete Abisalúm ko dí; aur dekh, tú apní badí men giriftár hai, is liye ki tú khúní mard hai.

9 ¶ Tab Zarúyáh ke bete Abishai ne bádsháh ko kahá, Yih mará húá kuttá[k] kaun hai, ki mere khudáwand bádsháh par la'nat[l] kartá hai? hukm ho, to main jáún, aur us ká sir urá dún.

10 Bádsháh ne kahá, ki Ai baní Zarúyáh, mujh ko tum se kyá[m]? use la'nat karne do, ki KHUDÁWAND ne use kahá hai, ki Dáúd par la'nat kare[n]. Pas kaun kah saktá hai, ki Tú ne kyún kiyá[o]?

11 Aur Dáúd ne Abishai aur apne sab chákaron ko kahá, Dekh, merá betá hí[p], jo merí sulb se paidá húá[q], merí ján ká gáhak hai: pas ab yih Binyamíní kyá kuchh na karegá? use la'nat karne do, ki KHUDÁWAND ne use kahá hai.

12 Sháyad ki KHUDÁWAND mere dukh par nazar kare, aur KHUDÁWAND áj ke din mujhe us kí la'nat ká ni'am ul badal de[r].

13 Aur Dáúd apne log leke chalá játá thá, aur Sima'í pahár kí taraf us ke barábar guzartá thá, aur la'nat kartá thá, aur us ke muqábil patthar mártá thá, aur khák phenktá thá.

14 Aur bádsháh aur us ke sáre hamráh thake húe áe, aur wahán unhon ne dam liyá.

15 ¶ Aur Abisalúm aur us ke sáre log Isráel samet Yarúsalam men áe[s], aur Akhituffal us ke sáth thá.

16 Aur jab Dáúd ká dost[t] Húsí Arkí Abisalúm pás áyá, to Húsí ne Abisalúm ko kahá, ki Bádsháh jítá rahe, bádsháh jítá rahe.

17 Aur Abisalúm ne Húsí se kahá, Kyá tú ne apne dost par yih mihrbání kí? tú apne dost ke sáth kyún na gayá[u]?

18 Tab Húsí ne Abisalúm ko kahá, So nahín; balki jis ko ki KHUDÁWAND, aur in logon ne, aur sáre baní Isráel ne intikháb kiyá, main usí ká hún, aur usí ke sáth rahúngá.

19 Aur phir main us ke bete kí khidmat na karún[x], to kis kí khidmat karún? jaise main ne tere báp kí khidmat kí, waise hí main terí bhí khidmat karúngá.

20 ¶ Tab Abisalúm ne Akhituffal ko kahá, Mashwarat karo, ki ham kyá karen.

21 So Akhituffal ne Abisalúm se kahá, ki Apne báp kí haramon se, jinhen wuh ghar kí nigáhbání ko chhor gayá hai[y], hambistar ho: is liye ki jab baní Isráel sunenge, ki tere báp ko tujh se nafrat hai[z], to un sab ke háth, jo tere sáth hain, qawí honge[a].

22 So unhon ne qasr kí chhat par Abisalúm ke liye khaima khará kiyá, aur Abisalúm sáre baní Isráel ke sámhne[b] apne báp kí haramon se hambistar húá.

23 Aur Akhituffal kí mashwarat, jo un rozon men wuh kartá thá, aisí hotí thí, jaise koí kalám Alláh se púchhtá hai: so Akhituffal kí mashwarat Dáúd aur Abisalúm kí dánist men aisí hí thí[c].

XVII BÁB.

1 Khudá ke intizám se Akhituffal kí maslahat Húsí kí saláh ke muqábale men bátil thahartí. 15 Chhipe men Dáúd ko khabar dí játí. 23 Akhituffal áp ko phánsí detá. 25 'Amásá sipahsálár muqarrar hotá. 27 Mahnaim men Dáúd ko sab rasad pahunchtí.

PHIR Akhituffal ne Abisalúm se kahá, Mujhe parwánagí de, ki main abhí bárah hazár mard intikháb karún, aur isí rát Dáúd ká píchhá karún:

2 Aur jis waqt ki wuh thaká húá hogá[a], aur us ke sáthí sust honge,

---

e Ams. 18. 13.
f 2 Sam. 19. 16. 1 Sal. 2. 8, 44.
g Ist. 13. 13.
h Dekho 2 Sam. 1. 16. aur 3. 28, 29. aur 4. 11, 12.
i Qáz. 9. 24, 56, 57. 1 Sal. 2. 32, 33.
k 1 Sam. 24. 14. 2 Sam. 9. 8.
l Khur. 22. 28.
m 2 Sam. 19. 22. 1 Pat. 2. 23.
n Dekho 2 Sal. 18. 25. Nau. 3. 38.
o Rúm. 9. 20.
p 2 Sam. 12. 11.
q Paid. 15. 4.
r Rúm. 8. 28.

Peshtar MASÍH se, 1023.

s 2 Sam. 15. 37.
t 2 Sam. 15. 37.
u 2 Sam. 19. 25. Ams. 17. 17.
x 2 Sam. 15. 34.
y 2 Sam. 15. 16. aur 20. 3.
z Paid. 34. 30. 1 Sam. 13. 4.
a 2 Sam. 2. 7. Zak. 8. 13.
b 2 Sam. 12. 11, 12.
c 2 Sam. 15. 12.
a Dekho Ist. 25. 18. 2 Sam. 16. 14.

Peshtar MASÍH se, 1023.

maiṉ us paṛ já paṛúṉgá, aur use ḍaráúṉgá; ki us ke sáre hamráh bhág jáweṉge, aur maiṉ faqat bádsháh hí ko már lúṉgá [b].

3 Aur maiṉ sab logoṉ ko terí taraf phiráúṉgá; ki sab ke phirne kí mánind wuhí mard hai, jise tú talásh kartá hai; aur sab ke sab salámat raheṉge.

4 So us tadbír se Abisalúm aur Isráelí sáre buzurg bahut †k͟hush húe.

5 Aur us waqt Abisalúm ne hukm kiyá, ki Húsí Arkí ko bhí buláo, táki ham us ke muṉh kí bhí suneṉ.

6 Chunánchi Húsí házir húá, aur Abisalúm ne farmáyá aur use kahá, ki Ak͟hituffal yúṉ kahtá hai: so ham aisá kareṉ, yá nahíṉ? tú kyá kahtá hai?

7 Pas, Húsí ne Abisalúm se kahá, ki Yih mashwarat jo Ak͟hituffal ne dí hai, is waqt ke munásib nahíṉ;

8 Is liye ki tú apne báp ko aur us ke rafíqoṉ ko jántá hai, ki kaise bahádur haiṉ: aur we apne diloṉ meṉ us ríchhní kí mánind, jis ke bachche chhin gae hoṉ [c], jangal meṉ †jhunjhlá rahe haiṉ; aur terá báp jangí mard hai; •wuh logoṉ ke sáth na rahegá.

9 Aur dekh, wuh kisí gár meṉ, yá kisí jagah meṉ pinhán hogá; aur jab ekáek logoṉ meṉ se ba'ze máre jáeṉge, to sab meṉ yih charchá hogá ki Abisalúm ke pairau máre paṛe.

10 Aur us waqt us ká dil bhí, jis ká dil sher ke dil ke mánind hai, gudáz ho jáegá [d]; kyúṉki sáre Isráelí jánte haiṉ, ki terá báp baṛá bahádur hai, aur us ke hamráh bahádur log haiṉ.

11 So maiṉ yih mashwarat detá húṉ, ki sáre baní Isráel Dán se leke Biar-sab'a [e] tak, ret kí mánind, jo daryá ke kanáre par ho, jis ká hisáb nahíṉ [f], tere sáth jam'a howeṉ: aur tú áp jang par chaṛhe.

12 So us waqt wuh jahán hogá, ham us par k͟hurúj kareṉge, aur shabnam ke qatroṉ kí mánind, jo zamín par gire, us par názil hoṉge; tab un logoṉ meṉ se, jo us ke sáth haiṉ, ek bhí jánbar na hogá.

13 Aur agar we kisí shahr meṉ jam'a hoṉge, to sáre baní Isráel rassíoṉ se us shahr ko chaṛh jáeṉge, aur ham us ko nále kí taraf aisá khíṉch láeṉge, ki wahán ek kankaṛ bhí na mile.

14 Tab Abisalúm aur sáre baní Isráel bole, ki Yih mashwarat, jo Arkí Húsí ne dí, Ak͟hituffal kí mashwarat se kahíṉ bihtar hai. Yih is liye húá, ki K͟HUDÁWAND ne yúṉ ‖ iráda kiyá, ki Ak͟hituffal kí nek mashwarat ráegán howe [g], táki K͟HUDÁWAND Abisalúm par balá názil kare.

15 ¶ Ba'd us ke Húsí ne Sadúq aur Abiyátar káhinoṉ se kahá [h], ki Ak͟hituffal ne Abisalúm ko aur baní Isráel ke buzurgoṉ ko yúṉ mashwarat dí, aur maiṉ ne yúṉ yúṉ.

16 So ab jald kisí ko bhejke Dáúd se kaho, ki Áj kí rát jangal ke rástoṉ meṉ [i] mat rah, balki filfaur pár utar já; tá aisá na ho, ki we bádsháh ko aur us ke rafíqoṉ ko nigal jáweṉ.

17 Us dam Yahúnatan aur Ak͟hima'az [k] 'Ain-Rájil [l] par khaṛe the, aur ek chhokrí ne jáke k͟habar kí [m]; so we gae, táki Dáúd bádsháh ko k͟habar deṉ; yih is liye húá, ki munásib na thá, ki un kí ámad o raft shahr meṉ záhir howe.

18 Lekin ek gabrú ne unheṉ dekhá, aur Abisalúm se kahá: tab we donoṉ phurtí karke nikal gae, aur Bahúrím meṉ [n] dák͟hil hoke ek shak͟hs ke ghar meṉ ghuse, aur us sahn meṉ ek kúá thá; so we us meṉ utar gae.

19 Aur 'aurat ne ek chádar leke kúe ke muṉh par bichháí [o], aur us par dalá húá galla phailá diyá; so kuchh k͟habar ma'lúm na húí.

20 Aur Abisalúm ke log us ghar par us 'aurat pás áe, aur púchhá, ki Ak͟hima'az aur Yahúnatan kahán haiṉ? Us 'aurat ne unheṉ kahá, We nále pár ho gae hoṉge [p]. Aur jab unhoṉ ne unheṉ ḍhúṉḍhá aur na páyá, to Yarúsalam ko phir áe.

21 Aur jab we phir gae, to we kúe se nikalke rawána húe, aur Dáúd se kahá, ki Uṭh, aur jald pár utar [q]: ki Ak͟hituffal ne tujh par yúṉ yúṉ mashwarat dí hai.

22 Tab Dáúd aur us ke sáre log uṭhe, aur Yardan ke pár utar

[b] Zak. 13. 7.
† 'Ibrání meṉ, *wuh bát un kí nazar meṉ achchhí thí.*
[c] Hús. 13. 8.
† 'Ibrání meṉ, *We kaṛwe mizáj haiṉ us ríchhní*, wag. Qáz. 18. 25.
[d] Yash. 2. 11.
[e] Qáz. 20. 1.
[f] Paid. 22. 17.
‖ 'Ibrání meṉ, *hukm kiyá thá.*
[g] 2 Sam. 15. 31, 34.
[h] 2 Sam. 15. 35.
[i] 2 Sam. 15. 28.
[k] 2 Sam. 15. 27, 36.
[l] Yash. 15. 7. aur 18. 16.
[m] Yash. 2. 4, wag.
[n] 2 Sam. 16. 5.
[o] Dekho Yash. 2. 6.
[p] Dekho K͟hur. 1. 19. Yash. 2. 4, 5.
[q] 15, 16, áyateṉ.

Peshtar MASÍH se, 1023.

gae, aur subh ke sufaida tak ek bhí un men se báqí na thá, jo Yardan ke pár na gayá ho.

23 ¶ Aur Akhituffal ne jo dekhá, ki us kí mashwarat qabúl na húí, to us ne apne gadhe par zín kiyá, aur sawár hoke apne shahr[r] aur apne ghar gayá, aur apne gharáne ko wasíyat kí, aur apne taín phánsí dí[s], aur mar gayá, aur apne báp kí gor men gáṛá gayá.

r 2 Sam. 15. 12.
s Mat. 27 5.

24 Aur Dáúd Mahnaim men[t] dákhil húá. Aur Abisalúm baní Isráel ko hamráh leke Yardan ke pár utrá.

t Paid. 32. 2. Yash. 13. 26. 2 Sam. 2. 8.

25 ¶ Aur Abisalúm ne Yúab ke badle 'Amásá ko apne lashkar ká sardár kiyá; yih us shakhs ká beṭá thá, jis ká nám ‖Itrá Isráelí thá, jo ‖Náhas kí beṭí Yúab kí má Zarúyáh kí bahin Abijail se hambistar húá[u].

‖ Yá, *Yatar Ismá'elí.*
‖ Yá, *Yassí.* Dekho 1 Taw. 2. 13, 16.
u 1 Taw. 2. 16, 17.

26 Aur baní Isráel aur Abisalúm ne Jili'ád kí zamín men khaima khaṛá kiyá.

27 ¶ Aur jab Dáúd Mahnaim men pahunchá, to aisá húá, ki Náhas ká beṭá Súbí baní 'Ammún ke Rabbah se[x], aur 'Ammíel ká beṭá Makír Lúdibár se[y], aur Barzillí Jili'ádí Rájilím se[z] Dáúd pás áe;

x Dekho 2 Sam. 10. 1. aur 12. 29.
y 2 Sam. 9. 4.
z 2 Sam. 19. 31, 32. 1 Sal. 2. 7.

28 Aur palang, aur básan, aur gilí bartan, aur gehún, aur jau, aur áṭá, aur bhúná anáj, aur lobiye kí phalíán, aur masúr, aur bhúne chane,

29 Aur shahd, aur makkhan, aur bheṛen, aur gáwá panír, Dáúd ke aur us ke logon ke kháne ke liye láe; kyúnki unhon ne kahá, ki We log bayábán men[a] bhúkhe aur mánda aur piyáse hain.

a 2 Sam. 16. 2.

XVIII BAB.

1 *Dáúd apní fauj ke rawána karte waqt, sab ko Abisalúm ke bacháne kí bábat hukm detá.* 6 *Ifráím ke jangal men bahut Isráelí máre játe.* 9 *Abisalúm balút kí ṭahníon men aṭká húá Yúab se márá játá, aur garhe men phenká játá.* 18 *Yád i Abisalúm.* 19 *Akhima'az aur Kúshí Dáúd ke pás khabar láte.* 33 *Dáúd Abisalúm ke liye mátam kartá.*

AUR Dáúd ne un logon ko, jo us ke sáth jam'a húe the, shumár kiyá, aur hazáron ke sardár aur saikṛon ke sardár muqarrar kíe.

2 Aur Dáúd ne lashkar ke tín gol karke, ek gol Yúab ko, aur ek Yúab ke bháí Zarúyáh ke beṭe Abishai ko, aur ek Ittai Játí ko[a] diyá, aur unhen rawána kiyá;

a 2 Sam. 15. 19.

aur bádsháh ne logon se kahá, ki Main bhí tumháre sáth niklúngá.

3 Par logon ne kahá, ki Tú mat chal[b]; ki agar ham bhág niklen, to unhen kuchh hamárí parwá na hogí; aur agar ham ádhe máre jáwen, taubhí unhen kuchh parwá na hogí: par tú hamáre das hazár ke barábar hai; so bihtar yih hai, ki tú shahr men rahke hamárí madad kare.

b 2 Sam. 21. 17.

4 Tab bádsháh ne unhen kahá, Jo tumhen bihtar ma'lúm hotá hai, main wuhí karúngá. So bádsháh shahr ke darwáze par sar i ráh khaṛá rahá, aur sárá lashkar hazár hazár aur sau sau hoke chal niklá.

5 Aur us waqt bádsháh ne Yúab aur Abishai aur Ittai ko farmáyá, ki Merí khátir se Abisalúm jawán ke sáth muláyamat kíjiyo[c]. Aur bádsháh ne jo sab sardáron se Abisalúm ke haqq men farmáyá, so sáre lashkar ne suná.

c 12 áyat.

6 ¶ Aur log nikalke maidán men baní Isráel ke muqábil húe, aur Ifráím ke ban men[d] qitál húá.

d Yash. 17. 15, 18.

7 Aur wahán baní Isráel Dáúd ke logon ke háth se máre paṛe, aur us qitál men us din bís hazár baní Isráel kaṭ gae.

8 Is liye ki us din sárí mamlukat men já ba já qitál húá, aur we, jinhen ban ne ján se khoyá, un se jo talwár se máre paṛe, kahín bahut the.

9 ¶ Aur us waqt Abisalúm Dáúd ke khádimon ke sámhne á gayá, ki wuh ek khachchar par sawár thá; so wuh khachchar use leke balút ke darakhton ke jháṛ men ghusá; tab us ká sir ṭahníon men aṭká, aur wuh ásmán aur zamín ke bíchon bích mu'allaq rah gayá, aur khachchar us ke tale se bhág niklá.

10 So ek ne dekhke Yúab ko khabar kí, aur kahá, ki Main ne Abisalúm ko dekhá ki wuh ek darakht men laṭaktá hai.

11 Tab Yúab ne us ko, jis ne use khabar dí thí, kahá, Jab tú ne use dekhá, to use márke zamín par kyún na ḍál diyá? ki main tujhe das misqál chándí aur ek kamarband 'ináyat kartá.

12 Us shakhs ne Yúab ko jawáb

Peshtar MASÍH se, 1023.

diyá, ki Agar|| mujh ko hazár mis-
qál chándí miltí, taubhí main bád-
sháh ke beṭe par háth na uṭhátá;
kyúnki bádsháh ne hamen sunáke
tujhe aur Abishai aur Ittai ko
hukm kiyá hai, ki Khabardár, koí
Abisalúm jawán ko na chhúwe[e].
13 Agar main aisá kartá, aur
apní ján par kheltá, ki bádsháh
se to kuchh makhfí nahín, to tú
bhí mujh se mukhálafat kartá.
14 Tab Yúab ne kahá, ki Main
tere sáth der na karúngá. So us
ne tín tír háth men líe, aur Abisa-
lúm ke dil par lagáe; aur wuh
hanoz balút ke darakht ke dar-
miyán laṭaktá aur jítá thá.
15 Ki das jawánon ne, jo Yúab
ke siláhbardár the, jáke use gherá,
aur use márá, aur qatl kiyá.
16 Tab Yúab ne narsingá phún-
ká, aur log baní Isráel ke ta'áqub
se phire; kyúnki Yúab ne logon
ko báz rakhá.
17 Aur unhon ne Abisalúm ko
leke ban ke bích ek baṛe gaṛhe
men ḍál diyá, aur us par pattha-
ron ká ek baṛá ḍher[f] kiyá; aur
sáre baní Isráel bhágke apne
apne khaime ko gae.
18 ¶ Aur Abisalúm ne zinda-
gání men apne liye bádsháhí na-
sheb[g] men ek sutún nasb kiyá
thá; kyúnki us ne kahá, ki Merá
koí beṭá nahín, jis se merá nám
báqí rahe, so yihí merí yádgárí
hogá[h]; aur us ne wuhí nám, jo us
ká thá, us sutún ká bhí rakhá
thá; aur áj ke din tak wuh Yád
i Abisalúm kahlátá hai.
19 ¶ Tab Sadúq ke beṭe Akhi-
ma'az ne kahá, ki Main chalke
bádsháh ko khushkhabarí dún, ki
KHUDÁWAND ne us ke dushmanon
se us ká intiqám liyá.
20 Lekin Yúab ne use kahá, ki
Áj ke din tú khushkhabarí mat
de; yih muzhda tú aur kisí din
díjiyo; par áj kuchh muzhda na
de, kyúnki sháhzáda mar gayá
hai.
21 Phir Yúab ne Kúshí ko kahá,
ki Já, aur jo kuchh tú ne dekhá
hai, so bádsháh se kah. Tab
Kúshí ne Yúab ko sijda kiyá, aur
dauṛá.
22 Phir Sadúq ke beṭe Akhima'az
ne dúsrí bár Yúab se kahá, Har
kuchh ho, par mujhe rukhsat
díjiye, táki Kúshí ke píchhe dhar
lapkún. So Yúab bolá, Mere
beṭe, tú kyún jáne ká qasd kartá
hai, aur dekhtá hai ki koí muzhda
nahín?
23 Phir us ne kahá, Har kuchh
ho, main dauṛúngá. Tab us ne
kahá, Dauṛ. Aur Akhima'az ne
dasht kí ráh lí, aur Kúshí se áge
baṛh gayá.
24 Aur us waqt Dáúd darwáze ke
do paṭon ke bích baiṭhá thá: aur
chaukídár shahrpanáh kí chhat
kí díwár par chaṛhá thá[i]; so us
ne ánkh uṭháke dekhá, ki ek
shakhs akelá lapká átá hai.
25 Aur chaukídár chilláyá, aur
bádsháh ko khabar kí. So bád-
sháh ne farmáyá, Agar wuh akelá
hai, to us kí zubán par muzhda
hai. Aur wuh chalte chalte mut-
tasil hotá játá thá.
26 Tab chaukídár ne aur ek ko
dekhá, ki dauṛá átá hai. Aur
chaukídár ne darbán ko pukárá,
aur kahá, ki Dekh, aur ek shakhs
akelá dauṛá átá hai. Aur bád-
sháh bolá, ki Wuh bhí muzhda
látá hai.
27 Tab chaukídár ne kahá, ki
Mujhe pahle kí chál se yún ma'lúm
hotá hai, ki wuh Sadúq ká beṭá
Akhima'az hai. Tab bádsháh bolá,
Wuh nek mard hai, aur muzhda
látá hai.
28 Aur Akhima'az chilláyá, aur
bádsháh se yún bolá, ki || Sab
khair hai. Aur bádsháh ke áge
aundhá hoke girá, aur sijda kiyá,
aur kahá, ki KHUDÁWAND terá
Khudá kyá hí mubárak hai, ki jis
ne un logon ko, jinhon ne mere
khudáwand bádsháh par dast-
darází kí thí, maglúb kiyá.
29 Tab bádsháh bolá, Abisalúm
jawán salámat hai? Akhima'az
ne kahá, ki Jis waqt bádsháh ke
khádim Yúab ne gulám ko bhejá,
us dam main ne ek baṛá izhdihám
dekhá, par main nahín jántá, wuh
kyá thá.
30 Tab bádsháh ne kahá, Ek
taraf já, aur khaṛá rah. So wuh
ek taraf jáke khaṛá ho rahá.
31 Aur wahín Kúshí áyá. Aur
Kúshí ne kahá, Mere khudáwand
bádsháh, muzhda pahunche, ki
KHUDÁWAND ne áj ke din un sab
se, jo tere mukhálif the, terá
badlá liyá.
32 Tab bádsháh ne Kúshí se

|| 'Ibrání men, *agar mere háth men hazár misqál tauldálte.*

[e] 5 áyat.

[f] Yash. 7. 26.

[g] Paid. 14. 17.

[h] Dekho 2 Sam. 14. 27.

[i] 2 Sal. 9. 17.

|| Yá, Tujh ko *salám.* 'Ibrání men, faqat *Salám.*

Peshtar MASÍH se, 1023.

púchhá, ki Abisalúm jawán salá-
mat hai? Kúshí bolá, ki Mere
khudáwand bádsháh ke dushman,
aur we sab, jo bádsháh ke mukhá-
lif hain, aur burá cháhte hain,
usí jawán kí tarah ho jáen.
33 ¶ Tab bádsháh nipaṭ betáb
húá, aur us makán par, jo dar-
wáze ke úpar thá, rotá húá chaṛh
gayá; aur chaṛhte húe yún kahtá
játá thá, Háe, mere beṭe Abisa-
k 2 Sam. 19. 4. lúm[k], mere beṭe, mere beṭe Abi-
salúm! kásh ki tere 'iwaz main
martá. Háe, Abisalúm, mere
beṭe, mere beṭe!

XIX BÁB.

1 *Yúab Dáúd ká mátam mauqúf karátá.* 9 *Isráelí bádsháh ko pher láne ká shauq rakhte.* 11 *Dáúd káhinon ko kahlá bhejtá, ki baní Yahúdáh ko is kí bábat targíb den.* 18 *Sima'í mu'áfí pátá.* 24 *Mifíbusat ká 'uzr manzúr hotá.* 32 *Barzillí rukhsat pátá, aur us ká beṭá Kimhám bádsháh ke khawáss men shámil hotá.* 41 *Isráelí Yahúdáh se hujjat karte, is liye ki bádsháh ke pher láne men unhen sharík nahín kiyá.*

AUR Yúab se kahá gayá, ki
Dekh, bádsháh Abisalúm ke
liye rotá píṭtá hai.
2 Aur wuh naját, jo us din húí
thí, sáre logon ke rone ká sabab
húí; kyúnki logon ne us din kha-
bar suní, ki bádsháh apne beṭe
ke liye dilgír hai.
3 Aur log us din un kí mánind,
jo laṛáí se bhágke áwen, chorí se
a 32 áyat. shahr men[a] dákhil húe.
4 Aur bádsháh ne apná munh
b 2 Sam. 15. 30. dhámpá[b], aur chillá chilláke royá,
aur kahá, ki Háe, mere beṭe Abi-
c 2 Sam. 18. 33. salúm[c]! Háe, Abisalúm, mere
beṭe, mere beṭe!
5 Tab Yúab ghar men bádsháh
pás áyá, aur kahá, Tú ne áj ke
din apne sab chákaron ko, jinhon
ne áj ke din terí ján, aur tere be-
ṭon aur terí beṭíon kí jánen, aur
terí jorúon kí jánen, aur terí
haramon kí jánen bacháín, shar-
minda kiyá;
6 Ki tú apne dushmanon ko pi-
yár kartá hai, aur apne doston ko
kína rakhtá hai; kyúnki tú ne áj
ke din yún záhir kiyá, ki tujhe na
sardáron kí parwá hai, na khádi-
mon kí; ki áj ke din main dekhtá
hún, ki agar Abisalúm jítá hotá,
aur ham sab áj ke din mar játe, to
terí nazar men bahut achchhá
ma'lum hotá.
7 So ab uṭh, báhar nikal, aur
apne logon ko dilásá de; ki main
KHUDÁWAND kí qasam khátá hún,
ki agar tú báhar na jáegá, to rát
tak ek bhí tere sáth nahín rahne
ká; aur yih tere liye un sab áfa-
ton se, jo ibtidá e jawání se ab
tak tujh par paṛín, bahut bad
hogá.
8 So bádsháh uṭhá, aur darwáze
par baiṭhá; aur sab logon ko
khabar pahunchí, ki Dekho, bád-
sháh darwáze par baiṭhá hai. Tab
sab log bádsháh pás áke jam'a
húe, aur sáre Isráelí apne apne
khaime ko bhág gae the.
9 ¶ Aur baní Isráel ke sáre
firqe báham jhagaṛte the, aur
kahte the, ki Bádsháh ne hamáre
dushmanon ke háth se aur Filis-
tíon ke háth se ham ko bacháyá,
aur ab wuh Abisalúm ke sámhne
mamlukat se nikal gayá hai[d]. d 2 Sam. 15. 14.
10 Aur Abisalúm, jise ham ne
mamsúh karke apná hákim kiyá
thá, ran men márá paṛá; so ab
tum bádsháh ke phirá láne men
khámosh kyún ho?
11 ¶ Tab Dáúd bádsháh ne Sa-
dúq aur Abiyátar káhin ko kahlá
bhejá, ki Baní Yahúdáh ke buzur-
gon se kaho, ki Tum bádsháh ke
taín ghar men pher láne men
kyún táḳhír karte ho, báwujúde
ki sáre baní Isráel kí báten bád-
sháh ko ghar men pahunchín?
12 Aur tum mere bháí ho, aur
tum merí haḍḍíán aur mere gosht
ho[e]; pas tum bádsháh ko ghar e 2 Sam. 5. 1.
men pher láte húe kyún der karte
ho?
13 Aur 'Amásá se kaho, Kyá tú
merí haḍḍí aur merá gosht na-
hín[f]? so agar main tujh ko Yúab f 2 Sam. 17. 25.
ke ba'd hamesha ke liye lashkar
ká sardár na karún, to Khudá
mujh se aise hí kare, balki us se
ziyáda bhí kare[g]. g Rút 1. 17.
14 Aur us ne sáre baní Yahú-
dáh ká dil is tarah pherá, jaise ek
ká dil[h] pherte hain. Chunánchi h Qáz. 20. 1.
unhon ne bádsháh ko paigám bhe-
já, ki Tú apne khádimon samet
phir chalá á.
15 So bádsháh ne murája'at kí,
aur Yardan pár áyá; aur sáre
baní Yahúdáh Jiljál tak[i] áe, ki i Yash. 5. 9.
bádsháh ká istiqbál karen, aur
use Yardan ke pár le áen.
16 ¶ Aur Jirá ke beṭe Sima'í[k] k 2 Sam. 16. 5. 1 Sal. 2. 8.
Binyamíní ne Bahúrím se jald
kúch kiyá, aur baní Yahúdáh ke

sáth sharík hoke Dáúd bádsháh
ke istiqbál ko áyá.
17 Aur us ke sáth Binyamíní
hazár jawán the: aur Zíbá[l] Sáúl
ke ghar ká gulám, apne pandrah
beṭoṉ aur bís gulámoṉ samet
áyá; aur we bádsháh ke sámhne
Yardan ke pár utre.
18 Aur guzáre kí ek kishtí pár
gaí, ki bádsháh ke gharáne ko le
áwe, aur jo bádsháh ‖ kí marzí ho
so kare. Aur Jirá ká beṭá Sima'í
Yardan pár áte hí bádsháh ke
sámhne aundhá hoke girá;
19 Aur bádsháh ko kahá, Mere
ḵhudáwand, gunáh mujh par mat
dhar, aur us ko, jo tere gulám ne,
jis din ki merá ḵhudáwand bád-
sháh Yarúsalam se niklá, bar'aksí
se kahá thá[m], yád na kar, aur
apne dil meṉ mat rakh[n],
20 Ki terá gulám apne gunáh
ká iqrár kartá hai; aur dekh, áj
ke din maiṉ baní Yúsuf meṉ se
pahle áyá húṉ[o], ki apne ḵhudá-
wand bádsháh ká istiqbál karúṉ.
21 Aur Zarúyáh ke beṭe Abishai
ne jawáb meṉ kahá, Sima'í us kí
sazá meṉ márá na jáegá, ki us
ne ḴHUDÁWAND ke masíh par
la'nat kí[p]?
22 Aur Dáúd ne farmáyá, Ai
baní Zarúyáh, mujhe tum se kyá[q],
ki tum áj ke din mujh se dush-
maní karte ho? kyá baní Isráel
meṉ se kisí ko áj ke din qatl
karná rawá hai[r]? kyá maiṉ to yih
nahíṉ jántá, ki maiṉ áj ke din
baní Isráel ká bádsháh húṉ?
23 Tab bádsháh ne Sima'í ko
kahá, Tú márá na jáegá[s]. Aur
bádsháh ne us par qasam kí.
24 ¶ Phir Sáúl ká beṭá Mifíbu-
sat[t] bádsháh ke istiqbál ko utrá;
aur us ne, jis din se ki bádsháh
niklá thá, us din tak ki wuh
salámat phir áyá, na to apne
páṉw dhoe the, aur na apní ḍáṛhí
saṉwárí thí, aur na apne kapṛe
dhulwáe the.
25 Aur aisá húá, ki jab wuh
Yarúsalam meṉ bádsháh se milne
áyá, to bádsháh ne use kahá,
Mifíbusat, kis liye tú hamáre sáth
na gayá[u]?
26 Us ne jawáb diyá, Ai mere
ḵhudáwand aur bádsháh, mere
chákar ne mujh se dagá kí: tere
gulám ne kahá thá, ki Maiṉ apne
liye gadhe par zín bándhúṉgá,

Peshtar MASÍH se, 1023.

[l] 2 Sam. 9. 2, 10. aur 16. 1, 2.

‖ 'Ibrání meṉ, *kí nazar meṉ achchhá ho.*

[m] 2 Sam. 16. 5, 6, wag.

[n] 2 Sam. 13. 33.

[o] Dekho 2 Sam. 16. 5.

[p] Ḵhur. 22. 28.

[q] 2 Sam. 16. 10.

[r] 1 Sam. 11. 13.

[s] 1 Sal. 2. 8, 9, 37, 46.

[t] 2 Sam. 9. 6.

[u] 2 Sam. 16. 17.

táki maiṉ chaṛhúṉ, aur bádsháh
pás jáúṉ; ki terá ḵhádim langṛá
hai.
27 So us ne mere ḵhudáwand
bádsháh ke huzúr mujh par, jo
terá gulám húṉ, tuhmat kí[x]:
par merá ḵhudáwand bádsháh to
Ḵhudá ke firishte kí mánind hai[y];
so jo tujhe bihtar ma'lúm ho, so
kar.
28 Ki mere báp ká sárá gharáná
mere ḵhudáwand bádsháh ke áge
wájib ul qatl thá[z]: par tú ne gu-
lám ko un meṉ biṭhláyá, jo tere
dastarḵhwán par kháná kháte
the[a]. Pas, mere liye kyá munásib
hai, ki ab bádsháh ke áge ziyáda
shikwá karúṉ?
29 Tab bádsháh ne farmáyá, ki
Tú apná ahwál kyúṉ bayán kartá
játá hai? maiṉ to kah chuká, ki
Tú aur Zíbá khetoṉ ko báṉṭ lo.
30 Aur Mifíbusat ne bádsháh ko
kahá, ki Háṉ, sab usí ko baḵhsh
de; kyúṉki merá ḵhudáwand bád-
sháh apne ghar meṉ phir salámat
pahunchá.
31 ¶ Aur Barzillí Jili'ádí[b] Rá-
jilím se chalke bádsháh ke sáth
Yardan pár gayá, táki Yardan ke
pár us ká rahbar ho.
32 Aur yih Barzillí assí baras
ká búṛhá thá[c]; aur us ne bádsháh
ko, jab ki wuh Mahnaim meṉ
ṭhahrá thá, rasad pahuncháí thí;
is liye ki wuh bahut baṛá ádmí
thá.
33 So bádsháh ne Barzillí ko
farmáyá, ki Tú mere sáth pár
chal, ki maiṉ Yarúsalam meṉ
apne sáth terí parwarish karúṉgá.
34 Aur Barzillí ne bádsháh ko
jawáb diyá, ki Ab maiṉ kitne din
jíúṉgá, jo bádsháh ke sáth Yarú-
salam ko chaṛh jáúṉ?
35 Ki áj ke din maiṉ assí baras
ká[d] ho chuká; aur kyá maiṉ nek
o bad meṉ imtiyáz kar saktá húṉ?
aur kyá terá gulám, jo kuchh
khátá pítá hai, us ká maza ján
saktá hai? aur kyá maiṉ gáne-
wáloṉ aur gánewálíoṉ ká gáná
samajhke sun saktá húṉ? pas,
terá gulám apne ḵhudáwand bád-
sháh par kis wáste bár howe?
36 Ki terá gulám thoṛí dúr
tak Yardan ke pár bádsháh ke
sáth játá; aur kyá zarúr hai, ki
bádsháh mujh se itná sulúk kare?
37 Apne gulám ko ruḵhsat kíjiye,

Peshtar MASÍH se, 1023.

[x] 2 Sam. 16. 3.

[y] 2 Sam. 14. 17, 20.

[z] 1 Sam. 26. 16.

[a] 2 Sam. 9. 7, 10, 13.

[b] 1 Sal. 2. 7.

[c] 2 Sam. 17. 27.

[d] Zab. 90. 10.

Peshtar MASÍH se, 1023.

[c] 1 Sal. 2. 7. Yar. 41. 17.

ki phir jáe, táki main apne shahr
men marún, aur apne báp aur
apní má kí gor ke áspás gaṛún;
aur dekh, terá gulám Kimhám[c]
mere khudáwand bádsháh ke sáth
játá hai; pas, jo kuchh tujhe
bhalá ma'lúm ho, so us se kar.
38 Tab bádsháh ne jawáb diyá,
ki Kimhám mere sáth chale,
aur main us se jaise terí marzí
hogí, waise sulúk karúngá: aur
jo kuchh tú mujh se mángegá, so
tujhe dúngá.
39 Aur sab lashkar Yardan se
guzrá. Aur jab bádsháh pár áyá,
to bádsháh ne Barzillí ko chúmá[f],
aur us ke liye barakat cháhí; aur
wuh apne makán ko phir gayá.
40 Aur bádsháh Jiljál ko rawána
húá, aur Kimhám us ke sáth
guzrá; aur sáre baní Yahúdáh,
aur ádhe baní Isráel bhí bádsháh
ke sáth guzre.
41 ¶ Aur dekho, ki sáre baní
Isráel bádsháh pás áe, aur bád-
sháh se kahá, ki Hamáre bhái
baní Yahúdáh tujhe kyún churá
láe, aur jáke bádsháh ko, aur
bádsháh ke gharáne ko, aur Dáúd
ke sab sáthwále logon ko Yardan
pár se le áe[g].
42 Tab sáre baní Yahúdáh ne
baní Isráel ko jawáb diyá, Yih is
liye hai, ki bádsháh ko ham se
nazdík ká rishta hai[h]; so tumhen
is sabab se ham par kyún rashk
átá hai? kyá ham ne bádsháh ká
kuchh khá liyá hai? yá us ne
hamen kuchh bakhshá hai?
43 Phir baní Isráel ne baní Ya-
húdáh ko jawáb diyá, aur kahá,
ki Ham ko bádsháh se das nis-
baten hain, aur hamárá haqq tum
se ziyáda Dáúd par hai; pas,
tum ham ko kyún subuk jánte
ho, ki tum ne bádsháh ke pher
láne men pahle ham se saláh na
púchhí? Aur baní Yahúdáh kí
báten baní Isráel kí báton se
bahut sakht thín[i].

[f] Paid. 31. 55.

[g] 15 áyat.

[h] 12 áyat.

[i] Dekho Qáz. 8. 1. aur 12. 1.

XX BÁB.

1 Is ná-ittifáqí men dánw páke Sib'a ek jathá bándhtá. 3 Dáúd kí das haramen alag kí játín aur habs men rahtín. 4 'Amásá Yahúdáh ká sipahsálár Yúab se márá játá. 14 Yúab Sib'a ká píchhá kartá Abíl tak. 16 Ek dánishmand 'aurat Sib'a ká sir katwáke shahr ko bachátí. 23 Dáúd ke 'uhdadár.

1022 ke qaríb.

AUR wahán ek fasádí shakhs
Binyamíní ne, jis ká nám
Sib'a bin Bikrí thá, narsingá
phúnká, aur kahá, ki Na to ha-
márá hissa Dáúd ke sáth hai[a],
aur na hamárí mírás Yassí ke
beṭe ke sáth hai: ai baní Isráel,
apne apne khaime ko chalo[b].
2 So har ek Isráelí Dáúd ko
chhoṛke Sib'a bin Bikrí ke píchhe
ho liyá: lekin baní Yahúdáh
Yardan se leke Yarúsalam tak
apne bádsháh se lipṭe rahe.
3 ¶ Aur Dáúd Yarúsalam ke
bích apne ghar men dákhil húá.
Aur bádsháh ne apní un das hara-
mon ko[c], jinhen wuh apne ghar
kí nigáhbání ke liye chhoṛ gayá
thá, leke nazarband kiyá, aur un
ke liye kháná muqarrar kiyá, par
un ke pás na gayá; aur we habs
men auqát káṭá kín, aur ranḍápe
men rahín, yahán tak ki mar
gaín.
4 ¶ Aur bádsháh ne 'Amásá ko
hukm kiyá, ki Tín din ke dar-
miyán baní Yahúdáh ko mujh
pás jam'a kar, aur tú bhí házir
ho[d].
5 So 'Amásá gayá, ki baní Ya-
húdáh ko faráham kare; par use
ziyáda der lagí; aur us waqt se,
jo us ne muqarrar kiyá thá, tákhír
kí.
6 Tab Dáúd ne Abishai se kahá,
ki Ab Sib'a bin Bikrí ham ko
Abisalúm se ziyáda dukh degá:
so tú apne khudáwand ke khá-
dimon ko[e] le, aur us ká píchhá
kar; na ho, ki wuh hasín shahron
men jáwe, aur hamárí nazar se
bach nikle.
7 So us ke sáth Yúab ke log,
aur Karetí, aur Faletí[f], aur sáre
bahádur nikle, aur Yarúsalam se
báhar gae, ki Sib'a bin Bikrí ká
ta'áqub karen.
8 Aur jab we us baṛe patthar
ke muttasil, jo Jiba'ún men hai,
pahunche, to 'Amásá un ke áge se
áyá. Aur Yúab ne apne pairáhan
ká dáman kamar se bándh liyá
thá, aur ek saif miyán kí húí us
kí kamar men hamáil thí, aur yih
saif khushgiláf thí, so nikal paṛí.
9 So Yúab ne 'Amásá ko kahá,
Bhái, tú salámatí se hai? Aur
Yúab ne 'Amásá kí ḍáṛhí dahne
háth se pakṛí, ki us ká bosa lewe[g].
10 Aur 'Amásá ne us teg ká jo
Yúab ke háth men thí, khiyál na
kiyá; so us ne us ke pahlú men

Peshtar MASÍH se, 1022.

[a] 2 Sam. 19. 43.
[b] 1 Sal. 12. 16. 2 Taw. 10. 16.

[c] 2 Sam. 15. 16. aur 16. 21, 22.

[d] 2 Sam. 19. 13.

[e] 2 Sam. 11. 11. 1 Sal. 1. 33.

[f] 2 Sam. 8. 18. 1 Sal. 1. 38.

[g] Mat. 26. 49. Lúq. 22. 47.

Peshtar MASÍH se, 1022 ke qaríb.

ek háth aisá márá, ki us kí antríáṉ
zamín par nikal paṛíṉ [h], aur dúsrá
wár na kiyá; so wuh mar gayá.
Phir Yúab aur us ká bháí Abishai
h 1 Sal. 2. 5. Sib'a bin Bikrí ke píchhe rawána
húe.
11 Tab ek shaḵhs Yúab ke ja-
wánoṉ meṉ se us ke sámhne
khaṛá hoke, yúṉ bolá, Jo koí
Yúab se rází hai, aur jo koí Dáúd
kí taraf se hai, so Yúab ke píchhe
chale.
12 Aur 'Amásá lahú-luhán ráste
ke darmiyán paṛá húá thá; aur
jab us shaḵhs ne dekhá, ki sab
log khaṛe haiṉ, to wuh 'Amásá ko
ráh par se maidán meṉ khíṉch le
gayá, aur use kapṛá uṛhá diyá;
is liye ki dekhá, ki jo koí us ke
nazdík áyá, so khaṛá húá.
13 Aur jab wuh ráh par se use
uṭhá le gayá, to sab log Yúab ke
sáth Sib'a bin Bikrí ke ta'áqub
ko rawána húe.
14 ¶ So wuh sáre baní Isráel ke
i 2 Sal. 15. 29. 2 Taw. 16. 4. firqoṉ meṉ hotá húá Abíl [i], aur
Bait-Ma'akah, aur sáre Biarím
tak gayá; aur we sab bhí jam'a
húe, aur Yúab ke píchhe chale.
15 Aur unhoṉ ne áke use Bait-
Ma'akah ke Abíl meṉ gherá, aur
shahr ke barábar ek pushta
k 2 Sal. 19. 32. bándhá [k], aur us ke gird iháta
kiyá; aur sab log jo Yúab ke
sáth the, jidd o jahd karte the, ki
díwár ko giráden.
16 ¶ Us waqt ek dánishmand
'aurat shahr meṉ se chilláí aur
kahá, ki Suno; mihrbání se Yúab
ko kaho, ki yaháṉ nazdík áwe, ki
maiṉ use kuchh kahúṉgí.
17 Aur jab wuh nazdík áyá, to
us 'aurat ne use kahá, ki Kyá tú
Yúab hai? Wuh bolá, Maiṉ wuhí
húṉ. Tab 'aurat ne use kahá, ki
Apní bándí kí bát suniye.
18 Wuh bolá, Maiṉ suntá húṉ.
Tab wuh bolí, ki Pahle zamáne
meṉ yih masal kahte áe haiṉ, ki
We Abíl se mashwarat cháheṉ-
l Dekho Ist. 20. 11. ge [l]; aur is tarah púrá kám hotá
thá.
19 Aur maiṉ Isráelíoṉ meṉ amín
aur diyánatdár húṉ; so tú cháhtá
hai, ki shahr ko, aur us ko, jo
Isráel kí ek má thí, halák kare;
so tú kyúṉ dar pai hai, ki KHUDÁ-
m 2 Sam. 21. 3. WAND kí mirás ko nigal jáwe [m]?
20 Yúab ne jawáb diyá, aur
kahá, Yih mujh se dúr rahe, yih
mujh se dúr rahe, ki nigal jáúṉ,
yá halák karúṉ.
21 Merá yih iráda nahíṉ: balki
koh i Ifráím ká ek shaḵhs, jis ká
nám Sib'a bin Bikrí hai, us ne
bádsháh par, ya'ne Dáúd par
apná háth uṭháyá hai; so ḵhálí
usí ko mere supurd kar de, ki
maiṉ shahr se chalá jáúṉ. Us
'aurat ne Yúab ko kahá, Dekh,
us ká sir díwár par se tujh pás
phenk diyá jáegá.
22 Tab wuh 'aurat apní chaturáí
se [n] sab logoṉ ke pás gaí. So n Wá'iz 9. 14, 15.
unhoṉ ne Sib'a bin Bikrí ká sir
káṭke báhar Yúab kí taraf phenk
diyá. Tab us ne narsingá phúnká,
aur log shahr par se uṭhke apne
ḵhaime ko gae. Aur Yúab phirke
Yarúsalam meṉ bádsháh pás áyá.
23 ¶ Aur Yúab sáre baní Isráel
ká sardár thá [o], aur Bináyáh bin o 2 Sam. 8. 16, 18.
Yahúyad'a Karetíoṉ aur Faletíoṉ
ká sardár thá;
24 Aur Adúrám ḵhiráj ká dá-
roga [p] thá; aur Aḵhilúd ká beṭá p 1 Sal. 4. 6.
Yahúsafat [q] muhásib thá; q 2 Sam. 8. 16. 1 Sal. 4. 3.
25 Aur Siyá munshí thá; aur
Sadúq aur Abiyátar [r] káhin the; r 2 Sam. 8. 17. 1 Sal. 4. 4.
aur 'Irá Yáirí [s] bhí Dáúd ká s 2 Sam. 23. 38.
‖káhin thá. ‖ Yá, *ek wálí*, Paid. 41. 45. Khur. 2. 16. 2 Sam. 8. 18.

XXI BÁB.

1 *Tín sál ká kál jo Jiba'úníoṉ ke muqaddame kí bábat húá, Sáúl ke sát beṭoṉ ko phánsí dene se mauqúf hojátá.* 10 *Risfah kí muhabbat jo murdoṉ se rakhtí thí.* 12 *Dáúd Sáúl aur Yúnatan kí haḍḍíáṉ Qís kí gor meṉ dafan kartá.* 15 *Chár laṛáíáṉ Filistíoṉ se hotíṉ, jin meṉ Dáúd ke chár pahlawán chár jabbároṉ ko qatl karte.*

1021 ke qaríb.

PHIR Dáúd ke 'asr meṉ pai á
pai tín sál kál paṛá, aur Dáúd
ne KHUDÁWAND ke huzúr [a] saláh a Dekho Gin. 27. 21.
púchhí. So KHUDÁWAND ne far-
máyá, ki Yih Sáúl ke aur us ke
ḵhúnrez gharáne ke sabab se hai,
ki us ne Jiba'úníoṉ ko qatl kiyá.
2 Tab bádsháh ne Jiba'úníoṉ ko
talab kiyá, aur un se bát kahí.
(Aur yih Jiba'úní Isráel kí nasl
meṉ se na the, balki Amúrí the [b] b Yash. 9. 3, 15, 16, 17.
jo báqí rah gae the; aur baní
Isráel ne un se qasam kí thí; aur
Sáúl ne cháhá, ki unheṉ qatl kare;
kyúṉki use baní Isráel aur baní
Yahúdáh ke sabab gairat thí.)
3 So Dáúd ne Jiba'úníoṉ se
kahá, Maiṉ tumháre liye kyá
karúṉ, aur maiṉ kyúṉkar istigfár
karúṉ, táki tum KHUDÁWAND kí
mirás ke liye [c] barakat cháho? c 2 Sam. 20. 19.

Peshtar Masíh se, 1019.

|| Yá, *aur na ham ko kisí baní Isráel ko ján se márná hai.*

4 So Jiba'úníon ne use kahá, ki Ham Sáúl se aur us ke gharáne se rúpe aur sone ke tálib nahín; || aur na tú hamáre liye kisí baní Isráel ko ján se már. So wuh bolá, Pas, aur tum kyá cháhte ho, ki main tumháre liye karún?

5 Tab unhon ne bádsháh ko jawáb diyá, Ham cháhte hain, ki wuh shakhs, jis ne hamen halák kiyá, aur hamárí mukhálafat par mansúbe bándhe, aise nábúd kíe jáwen, ki Isráel kí sárí mamlukat men báqí na rahen.

6 So us ke beṭon men se sát ko hamáre hawále kar, ki ham unhen Khudáwand ke liye Khudáwand ke barguzíde[d] Sáúl ke Jibi'ah men[e] phánsí den. Tab bádsháh bolá, ki Main unhen hawále karúngá.

7 Aur bádsháh ne Mifíbusat bin Yúnatan bin Sáúl par rahmat kí; kyúnki Dáúd aur Yúnatan Sáúl ká beṭá, Khudáwand ko darmiyán deke, báham hamqasam[f] húe the.

8 Aur bádsháh ne Sáúl ke do beṭe, jo Aiyáh kí beṭí Risfah[g] ke batn se the, ya'ne Armúní aur Mifíbusat; aur Sáúl kí beṭí ||Maikal ke pánch beṭe jo Barzillí Mahúlátí ke beṭe 'Adriel[h] kí sulb se the, pakaṛke Jiba'úníon ke hawále kíe;

9 Aur unhon ne unhen pahár ke barábar Khudáwand ke huzúr[i] phánsí dí; aur we sáton fasl ke auwal mausim men, jis waqt ki jau kátne shurú' húe the, ek sáth máre gae.

10 ¶ Tab Aiyáh kí beṭí Risfah ne[k] ṭáṭ ká libás liyá, aur shurú' i fasl se us ko apne liye patthar par bichhá diyá, yahán tak ki ásmán se un par pání paṛá[l]; so us ne unhen din ko hawáí parandon se, aur rát ko janglí darindon se bacháyá.

11 Aur Dáúd ko khabar pahunchí, ki Sáúl kí haram Aiyáh kí beṭí Risfah ne yún kiyá.

12 ¶ So Dáúd ne jáke Sáúl kí haḍḍíon, aur us ke beṭe Yúnatan kí haḍḍíon ko Jilí'ád ke Yabísíon[m] se pher liyá; ki we unhen Baitshán men se, jis waqt ki Filistíon ne Sáúl ko Jilbú'a men márá, aur unhen laṭká diyá thá[n], churá le gae the.

13 So wuh Sáúl kí haḍḍíon aur us ke beṭe Yúnatan kí haḍḍíon ko wahán se le áyá, aur in sab kí haḍḍíon ko, jo laṭkáe gae the, jam'a karwáyá.

14 Aur unhon ne Sáúl aur Yúnatan kí haḍḍíon ko Binyamíní zamín ke Zil'a[o] men, us ke báp Qís kí gor men ek taraf ko gáṛá; aur sab, jo kuchh ki bádsháh ne farmáyá, unhon ne kiyá. Aur ba'd us ke kál kí bábat Khudá se istigfár kiyá[p].

1018 ke qaríb.

15 ¶ Aur Filistí baní Isráel se phir laṛe; aur Dáúd apne khádimon ke sáth niklá, aur Filistíon se á laṛá; aur Dáúd 'ájiz húá.

16 Us waqt Ishbi-banúb ne, jo Rafá ke beṭon men se thá, jis ke neze ká phal wazn men tín sau misqál thá, aur wuh ek nayá tegá bándhtá thá, cháhá, ki Dáúd ko már le.

17 Par Zarúyáh ke beṭe Abishai ne kumak kí, aur us Filistí par wár kiyá, aur use qatl kiyá; tab Dáúd ke rafíqon ne use qasam dí, aur kahá, ki Tú phir kabhí hamáre sáth jang par mat nikliyo[q], táki Isráel ká chirág[r] bujh na jáe.

18 Aur aisá húá, ki ba'd us ke phir Filistíon se Júb men lashkarkashí húí[s]: tab Húsátí Sibkí ne[t] ||Saf ko, jo Rafá kí nasl se thá, qatl kiyá.

19 Aur phir Filistíon se Júb men ek aur laṛáí húí; tab Ilhanán bin ||Ya'rí i Arijím ne, jo Baitlaham ká thá, Játí ||Juliyat[u] ko, jis ká neza aisá thá, jaisá ki juláhon ká shahtír hotá hai, márá.

20 Phir Ját men ek aur laṛáí húí[x], aur wahán baṛá jangí ek pahlawán thá; us ke har háth men aur har pánw men chha chha unglíán thín, jo sab kí sab chaubís hotí hain; aur yih bhí Rafá kí nasl men se thá.

21 Us ne, jis waqt ki || baní Isráel par nafrín kí, us waqt Dáúd ke bháí Sima'í[y] ke beṭe Yahúnatan ne use márá.

22 Ye hí cháron Rafá kí sulb se mutawallid húe[z], aur Dáúd aur us ke khádimon ke háth se máre paṛe.

XXII BÁB.

Shukráne ká gít Khudá kí 'azím riháí aur gúnágún barakaton ke sabab se.

1018.

AUR Dáúd ne, jis din ki Khudáwand ne use us ke sáre

[d] 1 Sam. 10. 24.
[e] 1 Sam. 10. 26. aur 11. 4.
[f] 1 Sam. 18. 3. aur 20. 8, 15, 42. aur 23. 18.
[g] 2 Sam. 3. 7.
|| Yá, *Maikal kí bahin.*
[h] 1 Sam. 18. 19.
[i] 2 Sam. 6. 17.
[k] 8 áyat. 2 Sam. 3. 7.
[l] Dekho Ist. 21. 23.
[m] 1 Sam. 31. 11, 12, 13.
[n] 1 Sam. 31. 10.

Peshtar Masíh se, 1019.

[o] Yash. 18. 28.
[p] Yún Yash. 7. 26. 2 Sam. 24. 25.
[q] 2 Sam. 18. 3.
[r] 1 Sal. 11. 36. aur 15. 4. Zab. 132. 17.
[s] 1 Taw. 20. 4.
[t] 1 Taw. 11. 29.
|| Yá, *Saffí.*
|| Yá, *Yair.*
|| Yá, *Juliyat ke bhái ko.*
[u] Dekho 1 Taw. 20. 5.
[x] 1 Taw. 20. 6.
|| Yá, *baní Isráel ko ta'ana diyá,* 1 Sam. 17. 10, 25, 26.
[y] 1 Sam. 16. 9, *Sammah.*
[z] 1 Taw. 20. 8.

Peshtar MASÍH se, 1018.

dushmanon aur Sáúl ke háth se
naját dí[a], KHUDÁWAND ke áge is
gít kí báten kahín[b]:
2 Aur bolá, ki KHUDÁWAND
merá pahár, aur merí panáh, aur
merá chhuránewálá hai.
3 Khudá merí chatán[c] hai: us
par merá tawakkul hai[d]; wuh
merí sipar[e] hai, aur merí naját
ká síng[f] hai; tú merá úncbá burj[g],
aur merá maljá[h], aur merá naját-
denewálá hai; tú hí mujhe zulm
se bachátá hai.
4 Main ne KHUDÁWAND se du'á
mángí; wuhí sitáish ke láiq hai;
aur main apne dushmanon se
chhuráyá gayá.
5 Ki maut ‖ kí lahron ne mujhe
gherá; ‖ Bali'álí logon ke sailábon
ne mujhe daráyá.
6 Pátál ke dukh[1] mere gird ho
gae; maut ke phandon ne mujhe
roká.
7 Apní musíbat ke waqt main
ne KHUDÁWAND ko pukárá[k]; apne
Khudá ko pukárá; us ne apní
haikal men merí áwáz suní[l], aur
merá nála us ke kán tak pahunchá.
8 Tab us ke gusse se zamín
larzí aur kámpí[m]; ásmán kí
bináen hil gaín aur larzín[n].
9 Us ke nathnon se ek dhuwán
uthá, aur us ke munh se ág
nikalke[o] khá gaí, ki jis se koele
dahak gae.
10 Us ne ásmán ko jhukáyá, aur
utrá[p], aur andherá us ke qadamon
tale thá[q].
11 Wuh ek karúbí par sawár
thá, aur urá, aur hawá ke paron
par[r] dikhái detá thá.
12 Aur us ne apne girdágird
táríkí ká khaima[s] khará kiyá,
jam'a húe pání aur andherí bad-
líon ke sáth.
13 Us chamak se jo us ke áge
thí, koele sulge[t].
14 KHUDÁWAND ásmán par se
garjá[u], aur us 'Álí janáb ne apní
áwáz sunáí.
15 Aur tír chaláe[x], aur unhen
bithráyá; bijlí ne unhen khin-
dáyá aur muztarib kiyá.
16 KHUDÁWAND kí jhunjhláhat
se, aur us ke ‖ nathnon kí mauj
se[y] daryá ke sote numáyán húe;
dunyá kí newen khul gaín.
17 Us ne úpar se bhejá, aur
mujhe uthá liyá; us ne mujhe
bahut pánínon men se khínchá[z].

a Zab. 18 ká sarnáma. aur Zab. 34. 19.
b Khur. 15. 1. Qáz. 5. 1.
c Ist. 32. 4. Zab. 18. 2, wag. aur 31. 3. aur 71. 3. aur 91. 2. aur 144. 2.
d 'Ibrán. 2. 13.
e Paid. 15. 1.
f Lúq. 1. 69.
g Ams. 18. 10.
h Zab. 9. 9. aur 14. 6. aur 59. 16. aur 71. 7. Yar. 16. 19.
‖ Yá, *ke dukhon.*
‖ Yá, *Shaitání logon.*
1 Zab. 116. 3.
k Zab. 116. 4. aur 120. 1. Yún. 2. 2.
l Khur. 3. 7. Zab. 34. 6, 15, 17.
m Qáz. 5. 4. Zab. 77. 18. aur 97. 4.
n Aiy. 26. 11.
o Zab. 97. 3. Hab. 3. 5. 'Ibrán. 12. 29.
p Zab. 144. 5. Yas. 64. 1.
q Khur. 20. 21. 1 Sal. 8. 12. Zab. 97. 2.
r Zab. 104. 3.
s 10 áyat. Zab. 97. 2.
t 9 áyat.
u Qáz. 5. 20. 1 Sam. 2. 10. aur 7. 10. Zab. 29. 3. Yas. 30. 30.
x Ist. 32. 23. Zab. 7. 13. aur 77. 17. aur 144. 6. Hab. 3. 11.
‖ Yá, *qahr,* Zab. 74. 1.
y Khur. 15. 8. Zab. 106. 9. Nahúm 1. 4. Mat. 8. 26.
z Zab. 144. 7.

18 Us ne mujhe mere qawí dush-
man se[a], aur un se, jo merá kína
rakhte the, chhuráyá; ki we mujh
par niháyat gálib the.
19 Unhon ne mujhe merí idbár
ke din roká; par KHUDÁWAND
merá sahárá thá.
20 Wuh mujh ko tangí se ku-
sháda makán men láyá[b]; us ne
mujh ko naját bakhshí, is liye ki
wuh mujh se khush[c] thá.
21 KHUDÁWAND ne merí rástí ke
muwáfiq[d] mujh ko jazá dí, aur
merí pákdastí ká[e] mujhe badlá
diyá.
22 Kyúnki main ne KHUDÁWAND
kí ráhon kí nigáhbání kí[f], aur
main ne apne Khudá kí pairawí
se sarkashí na kí.
23 Ki us kí sárí sunnaten mere
áge thín, aur us ke huqúq jo hain,
so main ne unhen tark na kiyá[g].
24 Main us ke áge kámil[h] thá,
aur main ne apne taín apní bad-
kárí se báz rakhá.
25 So KHUDÁWAND ne merí rástí
aur merí pákí ke muwáfiq apne
huzúr mujh ko sila diyá[i].
26 Tú rahm karnewále par
rahím hai[k], aur nekí karnewále
ko apní nekí dikhátá hai.
27 Tú un ko, jo khális hain, ap-
ná khulús dikhátá hai; aur gus-
tákhon ‖ par[l] ná-mihrbání kartá
hai.
28 Tú un logon ko, jin par bipat
parí hai, bachátá hai[m]: un ko, jo
ghamand rakhte hain, táktá hai,
táki unhen past kare[n].
29 Ki tú, ai KHUDÁWAND, merá
chirág hai: aur KHUDÁWAND mere
andhere ko roshan karegá.
30 Terí kumak se main ek gol
par jhaptúngá; main apne Khudá
kí kumak se díwár kúd gayá.
31 Khudá, us kí ráh kámil hai[o],
KHUDÁWAND ká kalám mujarrab
hai[p]; wuh un sab kí, jinhen us
ká bharosá hai, pharí hai.
32 KHUDÁWAND ke siwá kaun
Khudá hai[q], aur hamáre Khudá
ko chhorke kaun chatán hai?
33 Khudá merí qúwat aur merá
zor[r]; aur wuhí merí ráh kámil[s]
kartá kai[t].
34 Wuh mujh ko harní ke se
pánw detá hai[u]; wuh mujh ko
mere únche makán par bithátá
hai[x].
35 Wuh mere háthon ko larná

Peshtar MASÍH se, 1018.

a 1 áyat.
b Zab. 31. 8. aur 118. 5.
c 2 Sam. 15. 26. Zab. 22. 8.
d 25 áyat. 1 Sam. 26. 23. 1 Sal. 8. 32. Zab. 7. 8.
e Zab. 24. 4.
f Paid. 18. 19. Zab. 119. 3. aur 128. 1. Ams. 8. 32.
g Ist. 7. 12. Zab. 119. 30, 102.
h Paid. 6. 9. aur 17. 1. Aiy. 1. 1.
i 21 áyat.
k Mat. 5. 7.
l Ahb. 26. 23, 24, 27, 28.
‖ Yá, *ke sáth kushtí laregá,* Zab. 18. 26.
m Khur. 3. 7, 8. Zab. 72. 12, 13.
n Aiy. 40. 11, 12. Yas. 2. 11, 12, 17. aur 5. 15. Dán. 4. 37.
o Ist. 32. 4. Dán. 4. 37. Muk. 15. 3.
p Zab. 12. 6. aur 119. 140. Ams. 30. 5.
q 1 Sam. 2. 2. Yas. 45. 5, 6.
r Khur. 15. 2. Zab. 27. 1. aur 28. 7, 8. aur 31. 4. Yas. 12. 2.
s 'Ibrán. 13. 21.
t Ist. 18. 13. Aiy. 22. 3. Zab. 101. 2, 6. aur 119. 1.
u 2 Sam. 2. 18. Hab. 3 19.
x Ist. 32. 13. Yas. 33. 16. aur 58. 14.

Peshtar MASÍH se, 1018.

sikhátá hai[y], aisá ki támbe kí
kamán mere bázúoṉ se ṭúṭ játí
hai.
36 Tú hí ne apní naját kí sipar
mujh ko baḵhshí, aur terí hí mu-
láyamat ne mujh ko baṛá kiyá.
37 Tú ne mere qadam, jo mere
níche haiṉ, kusháda kíe, aisá ki
mere páṉw phisalte nahíṉ[z].
38 Maiṉ ne apne dushmanoṉ ká
píchhá kiyá, aur unheṉ faná kiyá,
aur muṉh na moṛá jab tak ki
unheṉ nábúd na kiyá.
39 Maiṉ ne unheṉ nigal liyá,
aur unheṉ zaḵhmí kiyá, aisá ki
we uṭh na sake; háṉ, we mere
qadamoṉ tale[a] paṛe haiṉ.
40 Kyúṉki tú ne jang ke liye
zor se merí kamar bándhí[b]: we,
jo mujh par chaṛh áte haiṉ, tú ne
un ko mere níche jhukáyá[c].
41 Tú hí ne mere dushmanoṉ kí
píṭh mujh ko dikhláí[d], táki maiṉ
unheṉ, jo merá kína rakhte haiṉ,
káṭ ḍálúṉ.
42 We chilláe, par chhuṛánewálá
koí na ṭhahrá; KHUDÁWAND pás
bhí, par us ne unheṉ jawáb na
diyá[e].
43 Tab maiṉ ne unheṉ aisá písá,
ki gard kar diyá[f]; maiṉ ne un
ko aisá raundá, ki raste kí kíchaṛ
ho gae[g], aur unheṉ patlá kar diyá.
44 Tú hí ne mujh ko mere
logoṉ ke jhagṛe se chhuṛáyá[h];
tú hí ne mujh ko agyár ká sardár[i]
kiyá; ek qaum, jise maiṉ nahíṉ
pahchántá, merí bandagí karne
lagí[k].
45 Ajnabí log mere tábi' hoṉge;
ye hí, ki suneṉge, aur mere far-
mánbardár ho jáeṉge.
46 Musáfiroṉ ke farzand udás
ho jáeṉge, aur we apne tang
makánoṉ meṉ dahshat kháeṉge[l].
47 KHUDÁWAND zinda hai; aur
merí chaṭán mubárak hai; aur
Ḵhudá, merí naját kí chaṭán[m]
buland aur bálá hai.
48 Ḵhudá hí hai, jo merá inti-
qám letá hai, aur logoṉ ko mere
tale látá hai[n].
49 Tú hí mujhe mere dushmanoṉ
se nikáltá hai, aur mere hamla
karnewáloṉ par buland kartá hai,
aur zálim ádmí se naját detá hai[o].
50 So maiṉ, ai Ḵhudá, qaumoṉ
ke bích terá shukr karúṉgá, aur
tere nám ke gít gáúṉgá[p].
51 Ki tú hí apne bádsháh kí

y Zab. 144. 1.
z Ams. 4. 12.
a Mal. 4. 3.
b Zab. 18. 32, 39.
c Zab. 44. 5.
d Paid. 49. 8. Ḵhur. 23. 27. Yash. 10. 24.
e Aiy. 27. 9. Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Mík. 3. 4.
f 2 Sal. 13. 7. Zab. 35. 5. Dán. 2. 35.
g Yas. 10. 6. Mík. 7. 10. Zak. 10. 5.
h 2 Sam. 3. 1. aur 5. 1. aur 19. 9, 14. aur 20. 1, 2, 22.
i Ist. 28. 13. 2 Sam. 8. 1,—14. Zab. 2. 8.
k Yas. 55. 5.
l Mík. 7. 17.
m Zab. 89. 26.
n Zab. 144. 2.
o Zab. 140. 1.
p Rúm. 15. 9.

naját ká burj hai, aur apne masíh[q]
Dáúd par, aur us kí nasl par, abad
tak[r] rahm karnewálá hai.

XXIII BÁB.

1 *Dáúd ká áḵhirí kalám jis meṉ apná ímán záhir kartá, ki Ḵhudá ke wa'de sab hawáss o tajriba-kárí se bhí báhar haiṉ. 6 Sharíroṉ ká aur hí hál hai. 8 Dáúd ke baháduroṉ kí ism-nawísí.*

YIH Dáúd ká pichhlá kalám
hai. Yassí ke beṭe Dáúd
ne kahá, aur us shaḵhs ne, jo
bulandí par chaṛháyá gayá[a], kahá,
Ya'qúb ke Ḵhudá ke masíh ne[b],
jo baní Isráel meṉ achchhá gítwálá
thá, kahá.
2 KHUDÁWAND kí Rúh mujh meṉ
bolí[c], aur us ká suḵhan merí zubán
par thá:
3 Isráel ke Ḵhudá ne kahá, Is-
ráel kí chaṭán ne[d] mujhe kahá,
Wuh, jo ḵhilqat par saltanat
kartá hai, cháhiye ki sádiq ho,
aur ḵhudátarsí ke sáth[e] saltanat
kare.
4 Aur subh kí roshní ke mánind
hogá, jab ki súraj nikaltá hai, aur
badlí nahíṉ hotí[f], aur ghás meṉh
ke sabab zamín se jamtí hai.
5 Agarchi merá ghar Ḵhudá ke
nazdík aisá baṛá nahíṉ, lekin us
ne ek abadí 'ahd[g], jo sab chízoṉ
meṉ murattab aur mahfúz hai,
mere sáth kiyá hai: ki merí sárí
salámatí, aur merá sárá shauq
wuh ugáwegá?
6 ¶ Aur ||Balí'ál ke log hargiz
nashw o namá na kareṉge; we
sab káṉṭoṉ kí mánind ukháṛ
phenke jáeṉge; kyúṉki we háthoṉ
se pakṛe nahíṉ játe.
7 Aur jo shaḵhs ki unheṉ chhúá
cháhe, use zarúr hai, ki lohá yá
neza pakṛe, aur wahíṉ ká wahíṉ
unheṉ jalá dewe.
8 ¶ Aur Dáúd ke baháduroṉ ke
nám ye haiṉ: pahlá Ta-Hakmúní
||jo kursí par baiṭhtá thá, aur un
tínoṉ ká ra,ís thá; usí ne áṭh sau
par[h] bhálá chaláyá, aur unheṉ ek
bár qatl kiyá.
9 Us ke ba'd Dúdú ká beṭá
Ilí'azar Aḵhúhí[i]; yih un tín pah-
lawánoṉ meṉ se ek thá, jo us ke
sáth chaṛh gae the, jab ki Dáúd
ne un Filistíoṉ ko jo jang par
chaṛhe the dhamkáyá thá, aur
sáre baní Isráel chaṛh gae the.
10 So us ne uṭhke Filistíoṉ ko
márá, yaháṉ tak ki us ká háth

Peshtar MASÍH se, 1018.

q Zab. 89. 20.
r 2 Sam. 7. 12, 13. Zab. 89. 29.
a 2 Sam. 7. 8, 9. Zab. 78. 70, 71. aur 89. 27.
b 1 Sam. 16. 12, 13. Zab. 89. 20.
c 2 Pat. 1. 21.
d Ist. 32. 4, 31. 2 Sam. 22. 2, 32.
e Ḵhur. 18. 21. 2 Taw. 19. 7, 9.
f Qáz. 5. 31. Zab. 89. 36. Ams. 4. 18. Dekho Zab. 110. 3.
g 2 Sam. 7. 15, 16. Zab. 89. 29. Yas. 55. 3.
|| Ya'ne, *Shaitání log.*
|| Yá, *Yúshab-basabat jo un tínon, wag.*
h Dekho 1 Taw. 11. 11. aur 27. 2.
i 1 Taw. 11. 12. aur 27. 4.

Peshtar Masíh se, 1018.

thak gayá, aur qabza háth men
jam gayá: aur Khudá ne us din
baṛí fath bakhshí, aur usí ke sáre
log lúṭne dauṛe.
11 Ba'd us ke Harárí Ají ká
(k 1 Taw. 11. 27.) beṭá Sammah thá[k]. Jis waqt
Filistí ikaṭṭhe hoke masúr ke
(l Dekho 1 Taw. 11. 13, 14.) khet ke barábar jam'a húe the[l],
aur sab log Filistíon ke áge se
bhág gae,
12 Wuh khet ke bíchon bích
khaṛá rahá, aur us zamín ko
bacháyá, aur Filistíon ko qatl
kiyá, aur KHUDÁWAND ne baṛí
fath bakhshí.
13 Aur un tís men se tín sardár
(m 1 Taw. 11. 15.) nikle[m], aur 'Adúlám ke magáre
(n 1 Sam. 22. 1.) ko[n] dirau ke waqt Dáúd pás áe,
aur Filistíon kí fauj dasht i
(o 2 Sam. 5. 18.) Rifáíon men[o] khaimazan thí.
14 Aur Dáúd us waqt ek gaṛhí
(p 1 Sam. 22. 4, 5.) men thá[p], aur Filistíon ká thána
Baitlaham men thá.
15 Aur Dáúd ne tarastá húá
kahá, Háe, wuh kaun hai, jo
mujhe us kúe ká ek ghúnṭ páni,
jo Baitlaham ke ástáne par hai,
piláwe?
16 Un tínon pahlawánon ne Fil-
istíon ká lashkar toṛá, aur Bait-
laham ke kúe se páni bhará, aur
láke Dáúd ko diyá; lekin us ne
na cháhá ki píe; pas, use KHU-
DÁWAND ke liye tapáyá.
17 Aur us ne kahá, Aisá na
howe, ai KHUDÁWAND, ki main
aisá karún; ki yih un logon ká
(q Ahb. 17. 10.) lahú hai[q], jo apní jánon par khele
hain. So us ne na cháhá, ki use
píe. So un tínon pahlawánon ne
aise kám kíe.
18 Aur Zarúyáh ke beṭe Yúab
ká bhái Abishai bhí tín men ek
(r 1 Taw. 11. 20.) sardár thá[r]: us ne tín sau par
bhálá chaláyá, aur unhen qatl
kiyá, aur tín men námdár húá.
19 Wuh to tínon men sab se
ziyáda 'izzatwálá thá, aur un ká
sardár húá; par wuh pahile tínon
ke barábar na thá.
20 Aur Yahúyad'a ká beṭá Biná-
(s Yash. 15. 21.) yáh, jis ká dádá Qabziel[s] baṛá
bahádur thá, jis ne bahut se kám
kíe the, aur Moáb ke do sher
(t Khur. 15. 15. 1 Taw. 11. 22.) jawán máre[t], aur jáke barf ke
mausim men ek gár ke bích ek
sher mára.
21 Aur us ne ek rú-dár[u] Misrí
(u 1 Taw. 11. 23 men, *qaddáwar ádmí,* kahláyá.) ko qatl kiyá. Us Misrí ke háth
men ek bhálá thá; jo wuh laṭh
leke us par lapká, to Misrí ke
háth se bhálá chhíná, aur usí ke
bhále se use márá.
22 Aur Yahúyad'a ke beṭe Biná-
yáh ne yih yih kuchh kiyá, aur
tínon pahlawánon men us ká nám
thá.
23 Wuh un tíson se ziyáda 'izzat-
wálá thá, par wuh in tín ke bará-
bar na thá; aur Dáúd ne use
apne musáhibon men shámil kiyá.
24 Aur Yúab ká bhái 'Asahel[x] (x 2 Sam. 2. 18.)
in tíson men se ek thá; aur
Ilhanán Baitlaham ke Dúdú ká
beṭá,
25 Sammah Harúdí[y], Iliqa Ha- (y Dekho 1 Taw. 11. 27.)
rúdí,
26 Khalis Faltí, 'Irá bin 'Aqís
Taqú'í,
27 Abi'azar 'Anatútí, Mabúní
Húsátí,
28 Zalmún Akhúhí, Maharí Na-
túfátí,
29 Halib bin Ba'anah Natúfátí,
Ittai bin Ríbí, Binyamíní Jibí'ah
ká,
30 Fira'túní Bináyáh, aur ‖ Na- (‖ Yá, *Ja'as kí wádíon ká.* Ist. 1. 24.)
hal i Ja'as[z] ká Hiddí, (z Qáz. 2. 9.)
31 Abi-galbún 'Arbátí, 'Azmavat
Barhúmí,
32 Ilyahba Sa'albúní, Baní Ya-
sín Yahúnatan,
33 Sammah Harárí, Akhiám bin
Sarár Arárí,
34 Ilifalat bin Ahasbí bin Ma'-
akátí, Ili'ám bin Akhituffal Jilúní,
35 Hasrai Karmilí, Fagarí Arbí,
36 Ijál bin Nátan, Zúbah se,
Báni Jaddí,
37 Silaq 'Ammúní, Naharí Bia-
rútí, jo Yúab bin Zarúyáh ká si-
lahbardár thá;
38 'Irá Itrí[a], Jaríb Itrí, (a 2 Sam. 20. 26.)
39 Úriyáh Hittí[b]: sab saintís (b 2 Sam. 11. 3, 6.)
húe.

XXIV BÁB.

1 *Dáúd, Shaitán ke wargalánne se, Yúab ko tákíd se hukm detá ki logon ká shumár kare.* 5 *Nau mahíne terah din men, terah sau shamsherzan jawánon kí fard taiyár hoke guzrání játí.* 10 *Dáúd tauba kartá aur tín baláon men se tín din kí marí ko qabúl kartá. Sattar hazár halák hote, par Dáúd kí tauba ke bá'is Yarúsalam shahr bachjátá.* 18 *Dáúd Jád ke sikháne se Araunáh ká khalíhán mol letá, aur wahán qurbání karne se marí mauqúf hotí.*

1017.

BA'D us ke KHUDÁWAND ká (a 2 Sam. 21. 1.)
gussa baní Isráel par phir (‖ Ya'ne, *Shaitán ne,* Dekho 1 Taw. 21. 1.)
bhaṛká[a]; ki ‖ us ne Dáúd ke dil (Ya'q. 1. 13, 14.)
men ḍálá, ki baní Isráel aur baní
Yahúdáh ko gine[b]. (b 1 Taw. 27. 23, 24.)

Peshtar MASÍH se, 1017.

2 So bádsháh ne lashkar ke sardár Yúab ko, jo us ke sáth thá, hukm kiyá, ki Jáiye, aur baní Isráel ke sáre firqon men, Dán se leke Biarsab'a tak[c], guzar karo, aur logon ko gino, táki un ká 'adad mujhe ma'lúm ho[d].

3 Tab Yúab ne bádsháh ko kahá, ki KHUDÁWAND terá Khudá un logon ko us se, ki jitne we ab hain, sau chand ziyáda kare, aur mere khudáwand bádsháh kí ánkhen dekhen: par kyá sabab hai, ki merá khudáwand bádsháh yih kám kiyá cháhtá hai?

4 Tab Yúab aur lashkar ke sardáron ko bádsháh ne takíd se hukm kiyá. Aur Yúab aur lashkar ke sardár bádsháh ke huzúr se baní Isráel ke shumár karne ko nikal gae.

5 ¶ Aur Yardan pár utre, aur 'Ará'ir men[e], jo wádí i Jadd ke shahr kí dahní taraf ko hai, Ya'zír tak[f] khaimazan húe;

6 Wahán se Jilí'ád aur Tahtím kí sarzamín men Hudsí ko áe, aur Dán[g]-Ya'an ko áe, aur ghúmke Saidá[h] kí sarhadd tak pahunche;

7 Aur wahán se Súr kí shahrpanáhon tak áe, aur Hawíon ke sáre shahron, aur Kan'áníon kí zamín tak áe; aur baní Yahúdáh ke janúb ko Biarsab'a tak chale gae.

8 Chunánchi sárí mamlukat men sair karke nau mahíne bís din ke ba'd Yarúsalam ko áe.

9 Aur Yúab ne logon ke shumár kí fard bádsháh ko dí; so baní Isráel áṭh lákh shamsherzan bahádur the. Aur baní Yahúdáh pánch lákh jangí the[i].

10 ¶ Aur Dáúd ká dil, ba'd us ke ki us ne logon ká shumár kiyá, ṭúṭ gayá[k]; aur Dáúd ne KHUDÁWAND ko kahá, Yih, jo main ne kiyá, mujh se bará gunáh húá[l]; ab, ai KHUDÁWAND, fazl se apne bande ká gunáh bakhsh díjiye; ki main ne ahmaqí[m] ká kám kiyá.

11 So jab Dáúd subh ko uṭhá, to KHUDÁWAND ne Jád[n] par, jo Dáúd ká gaibgo[o] thá, wahí bhejí, ki

12 Já aur Dáúd se kah, ki KHUDÁWAND farmátá hai, Main ne tere liye tín baláen muqarrar kín; tú un men se ek ko ikhtiyár kar, ki main use tujh par bhejún.

c Qáz. 20. 1.
d Yar. 17. 5.
e Ist. 2. 36. Yash. 13. 9, 16.
f Gin. 32. 1, 3.
g Yash. 19. 47. Qáz. 18. 29.
h Yash. 19. 28. Qáz. 18. 28.
i Dekho 1 Taw. 21. 5.
k 1 Sam. 24. 5.
l 2 Sam. 12. 13.
m 1 Sam. 13. 13.
n 1 Sam. 22. 5.
o 1 Sam. 9. 9. 1 Taw. 29. 29.

Peshtar MASÍH se, 1017.

13 So Jád Dáúd pás áyá, aur us se púchhá, ki Tú kyá cháhtá hai: tere mulk men sát baras ká kál pare: yá tú tín mahíne tak apne dushmanon se bhágtá phire, aur we tujhe rageden; yá terí mamlukat men tín din tak wabá pare[p]? ab batá, aur dekh, ki main use, jis ne mujhe bhejá, kyá jawáb dún.

14 Tab Dáúd ne Jád ko kahá, Main barí giriftárí men hún: so KHUDÁWAND ke háth men giriftár honá bihtar hai; ki us kí rahmaten || 'azím hain[q]; aur ádmíon ke háth men giriftár na hoúngá[r].

15 ¶ So KHUDÁWAND ne baní Isráel ko subh se leke muqarrarí waqt tak wabá men mubtalá kiyá[s], aur Dán se leke Biarsab'a tak sattar hazár baní Isráel mar gae.

16 Aur jab firishte ne apná háth barháyá[t] ki Yarúsalam ko faná kare, to KHUDÁWAND badí karne se pachhtáyá[u]; aur us firishte ko, jis ne logon ko márá thá, kahá, Yih bas hai; ab apná háth khínch. Us waqt KHUDÁWAND ká firishta Yabúsí Araunáh[x] ke khalíhán par khará thá.

17 Aur Dáúd ne jab us firishte ko, jo logon ko mártá thá, dekhá, to KHUDÁWAND ko kahá, Gunáh to main ne kiyá, aur badí mujh se húí; par in bheron ká kyá qusúr[y]? pas, mujh hí, aur mere báp ke gharáne par apná háth chaláiye.

18 ¶ Aur us roz Jád Dáúd pás áyá, aur use kahá, Já, aur Yabúsí †Araunáh ke khalíhán par KHUDÁWAND ke-liye ek mazbah baná[z].

19 Aur Dáúd ne Jád ke kahne ke muwáfiq, jaisá ki KHUDÁWAND ká hukm thá, kiyá.

20 Aur Araunáh ne nigáh kí, aur bádsháh aur us ke chákaron ko apní taraf áte dekhá; so Araunáh niklá, aur bádsháh ke áge jhukke zamín par sijda kiyá.

21 Aur kahá, KHUDÁWAND merá bádsháh apne bande pás kyún áyá? Dáúd ne kahá, Táki khalíhán tujh se mol lún[a], aur KHUDÁWAND ká ek mazbah banáún, táki logon men se wabá játí rahe[b].

22 Araunáh ne Dáúd ko kahá, ki Merá khudáwand bádsháh lewe,

p Dekho 1 Taw. 21. 12.
|| Yá, *bahut.*
q Zab. 103. 8, 13, 14. aur 119. 156.
r Dekho Yas. 47. 6. Zak. 1. 15.
s 1 Taw. 21. 14. aur 27. 24.
t Khur. 12. 23. 1 Taw. 21. 15.
u Paid. 6. 6. 1 Sam. 15. 11. Yúel 2. 13, 14.
x 1 Taw. 21. 15, *Urnán.* Dekho 18 áyat. 2 Taw. 3. 1.
y 1 Taw. 21. 17.
† 'Ibrání men, *Aránáh.*
z 1 Taw. 21. 18, wag.
a Dekho Paid. 23. 8,—16.
b Gin. 16. 48, 50.

Peshtar MASÍH se, 1017.

aur jaisá bihtar jáne, guzráne;
aur dekh, yahán̲ chaṛháwe ke liye
bail, aur dáen̲ chaláne ke asbáb,
bailon̲ ke sámán samet, índhan
c 1 Sal. 19. 21. ke liye hain̲ [c].
23 Yih sab kuchh Araunáh ne
bádsháh kí taraḥ bádsháh ko diyá.
So Araunáh ne bádsháh se kahá,
ki Ḳhudáwand terá Ḳhudá tujh
d Hiz. 20. 40, 41. ko qabúl kare [d].
24 Tab bádsháh ne Araunáh se
kahá, Yún̲ nahín̲; balki main̲
tujhe qímat dún̲gá, aur use mol
lún̲gá; aur main̲ un chízon̲ ko,
jin par merá kuchh ḳharch na ho,
Ḳhudáwand apne Ḳhudá ko chaṛ-
háwá na chaṛháún̲gá. So Dáúd
ne wuh khalíhán aur we bail
pachás misqál chándí deke mol
líe [e]. e Dekho 1 Taw. 21. 24, 25.
25 Aur Dáúd ne wahán̲ Ḳhudá-
wand ke liye mazbaḥ banáyá, aur
chaṛháwon̲ aur salámíon̲ ko chaṛh-
áyá; aur Ḳhudáwand ne zamín
ke liye un kí du'á qabúl kí [f], f 2 Sam. 21. 14.
aur wabá baní Isráel men̲ se játí
rahí [g]. g 21 áyat.

SALA'TI'N KI' PAHLI' KITA'B.

I BA'B.

1 *Abisháq Dáúd ke buṛhápe men̲ us kí ḳhidmat kartí.* 5 *Dáúd ká dulárá Adúniyáh bádsháhat chhínletá.* 11 *Nátan kí saláh se,* 15 *Bintsab'a bádsháh se 'arz kartí,* 22 *aur Nátan us kí báten̲ sábit kartá.* 28 *Dáúd us qasam ko jo Bintsab'a se kí thí taqarrur kartá.* 32 *Sulaimán Dáúd ke hukm ke mutábiq bádsháh hone ke liye Sadúq aur Nátan se mamsúḥ hotá, aur sab log shádiyána bajáte.* 41 *Is kí ḳhabar Yúnatan se milte hí turt Adúniyáh ke mihmán bhágjáte.* 50 *Adúniyáh mazbaḥ ke síng pakṛe húe Sulaimán se buláyá játá, aur tábi'dárí kí shart par ruḳhsat pátá.*

1015. AUR Dáúd bádsháh búṛhá aur
kuhansál húá; aur we us
par bahut se kapṛe uṛháte the,
par wuh garm na hotá thá.
2 So us ke ḳhádimon̲ ne use
kahá, ki Ham apne bádsháh ke
liye ek kun̲wárí 'aurat ḍhúnḍh-
en̲ge, ki wuh bádsháh ke huzúr
khaṛí rahe, aur us kí ḳhabargírí
kiyá kare, aur bagal men̲ so rahá
kare, táki hamárá ḳhudáwand
bádsháh garm howe.
3 Chunánchi unhon̲ ne baní Isráel
kí sárí mamlukat men̲ ek jawán
ḳhush-shakl 'aurat kí talásh kí,
a Yash. 19. 18. aur Shúnamít [a] Abisháq ko páyá;
so use bádsháh pás láe.
4 Aur wuh jawán 'aurat ba-
hut shakíl thí; so wuh bádsháh
kí ḳhabargírí aur us kí ḳhidmat
karne lagí; lekin bádsháh ne us
se áshnáí na kí.
5 ¶ Us waqt Hajjít ke beṭe
b 2 Sam. 3. 4. Adúniyáh ne [b] apne taín̲ buland
kiyá, aur kahá, Main̲ bádsháh
hoún̲gá; aur apne liye gáṛíán̲ aur
sawár taiyár kíe [c], aur pachás c 2 Sam. 15. 1.
ádmí dauṛnewále apne áge áge
chalne ke liye muqarrar kíe.
6 Aur us ke báp ne na kabhí us
ko ázurda kiyá, aur na yih kahá,
ki Tú ne yún̲ kyún̲ kiyá? aur
wuh bhí bahut ḳhúbsúrat thá: aur
us kí má use Abisalúm ke ba'd
janí thí [d]. d 2 Sam. 3. 3, 4. 1 Taw. 3. 2.
7 Aur wuh Zarúyáh ke beṭe
Yúab, aur Abiyátar káhin se [e] e 2 Sam. 20. 25.
guftogú kartá thá, aur ye donon̲
Adúniyáh ke madadgár the [f]. f 1 Sal. 2. 22, 28.
8 Lekin Sadúq káhin, aur Ya-
húyad'a ká beṭá Bináyáh, aur
Nátan nabí, aur Sima'í [g], aur Re'í, g 1 Sal. 4. 18.
aur Dáúd ke bahádur log [h] Adú- h 2 Sam. 23. 8.
niyáh ke sáth na the.
9 Aur Adúniyáh ne bheṛen̲, aur
bail, aur pále húe chaupáe Zu-
halat ke patthar par, jo Rájil ke
chashme ke barábar hai, zabḥ kíe,
aur apne bháíon̲, ya'ne bádsháh ke
beṭon̲ kí, aur sáre baní Yahúdáh
bádsháh ke ḳhádimon̲ kí da'wat
kí:
10 Par Nátan nabí, aur Bináyáh,
aur bahádur logon̲, aur apne bháí
Sulaimán ko na buláyá.
11 ¶ So Nátan ne Sulaimán kí
má Bintsab'a ko kahá, Kyá tú ne
nahín̲ suná, ki Hajjít ká beṭá [i] i 2 Sam. 3. 4.
Adúniyáh saltanat kartá hai, aur
hamárá ḳhudáwand Dáúd nahín̲
jántá?
12 Ab tú á, ki main̲ tujhe mash-
wara dún̲, táki terí, aur tere beṭe
Sulaimán kí ján bache.

Peshtar MASÍH se, 1015.

13 Tú jáke Dáúd bádsháh ke sámhne khaṛí ho, aur use kah, Ai mere k̲hudáwand bádsháh, kyá tú ne apní launḍí se qasam kháke nahín̲ kahá, ki Terá beṭá Sulaimán mere ba'd saltanat karegá, aur wuhí mere tak̲ht par baiṭhegá[k]? pas, Adúniyáh kyún̲ bádsháhat kartá hai?

14 Aur dekh, jis waqt ki tú bádsháh se báten̲ karegí, tab main̲ bhí tere píchhe á pahunchún̲gá, aur terí báton̲ ko sábit karún̲gá.

15 ¶ So Bintsab'a andar mahall men̲ bádsháh pás gaí; aur bádsháh to bahut búṛhá thá, aur Shúnamít Abishág bádsháh kí k̲hidmat kartí thí.

16 Aur Bintsab'a jhukí, aur bádsháh ke huzúr máthá ragṛá. Tab bádsháh ne irshád kiyá, ki Tú kyá mángtí hai?

17 Us ne yih 'arz kí, ki Ai mere k̲hudáwand, tú ne K̲HUDÁWAND apne K̲hudá kí qasam kháke apní launḍí se kahá, ki Ba'd mere terá beṭá Sulaimán bádsháh hogá, aur mere tak̲ht par wuhí baiṭhegá[l].

18 Ab dekh, Adúniyáh saltanat kartá hai; aur ab tak mere k̲hudáwand bádsháh ko k̲habar nahín̲.

19 Aur us ne bahut se bail, aur pále húe chaupáe, aur bheṛen̲ zabh kín̲, aur bádsháh ke sab beṭon̲ aur Abiyátar káhin, aur lashkar ke sardár Yúab kí mihmání kí hai[m]; aur tere gulám Sulaimán ko nahín̲ buláyá.

20 Aur ab, ai mere k̲hudáwand bádsháh, sáre baní Isráel kí nigáh tujh par hai, táki tú unhen̲ kahe, ki mere k̲hudáwand bádsháh ke tak̲ht par ba'd us ke kaun baiṭhegá.

21 Nahín̲, to yih hogá, ki jab merá k̲hudáwand bádsháh apne bápdádon̲ ke sáth árám karegá[n], to main̲ aur merá beṭá Sulaimán donon̲ taqsírwár gine jáenge.

22 ¶ Aur dekho, ki wuh bádsháh ke sáth hanoz báten̲ hí kar rahí thí, ki Nátan nabí bhí á pahunchá.

23 Aur hájibon̲ ne bádsháh ko k̲habar kí, ki Nátan nabí házir hai. Aur jab wuh bádsháh ke huzúr áyá, to us ne bádsháh ke huzúr jabha-sá-í kí.

24 Aur Nátan bolá, Ai mere k̲hudáwand bádsháh, kyá tú ne farmáyá hai, ki Mere ba'd Adúniyáh bádsháh ho, aur mere tak̲ht par baiṭhe?

25 Ki wuh áj ke din gayá, aur bahut se bail, aur pále húe chárpáe, aur bheṛen̲ zabh kín̲[o], aur bádsháh ke sáre beṭon̲, aur lashkar ke sardáron̲, aur Abiyátar káhin kí mihmání kí; aur dekh, we us ke sáth kháte píte hain̲, aur kahte hain̲, Jítá rahe bádsháh Adúniyáh[p]!

26 Par tere gulám ko, ya'ne mujhe, aur Sadúq káhin, aur Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh, aur tere gulám Sulaimán ko na buláyá.

27 Kyá yih mere k̲hudáwand bádsháh ke hukm se húá; aur tú ne apne gulám ko k̲habar na kí, ki mere k̲hudáwand bádsháh ke ba'd us ke tak̲ht par kaun baiṭhegá?

28 ¶ Us waqt Dáúd bádsháh ne jawáb diyá, aur farmáyá, ki Bintsab'a ko mujh pás buláo. So wuh bádsháh ke huzúr házir húí, aur bádsháh ke sámhne khaṛí rahí.

29 Bádsháh ne qasam khái aur farmáyá, Us K̲HUDÁWAND i haiy kí qasam, jis ne merí rúh ko har nau' kí áfat se naját dí[q],

30 Ki jaisá main̲ ne K̲HUDÁWAND Isráel ke K̲hudá kí qasam kháke tujhe kahá thá, ki Yaqínan terá beṭá Sulaimán mere ba'd bádsháh hogá, aur merí jagah mere tak̲ht par wuhí baiṭhegá[r]; so main̲ áj ke din waisá hí kar dikhláún̲gá.

31 Tab Bintsab'a zamín par munh̲ ke bhal girí, aur bádsháh ke áge máthá ghiske bolí, Merá k̲hudáwand bádsháh Dáúd hamesha jítá rahe[s].

32 ¶ Dáúd bádsháh ne farmáyá, Sadúq káhin, aur Nátan nabí, aur Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh ko mujh pás buláo. So we bádsháh ke huzúr házir húe.

33 Bádsháh ne unhen̲ farmáyá, Apne k̲hudáwand ke mulázimon̲ ko[t] apne sáth lo, aur mere beṭe Sulaimán ko mere k̲háss k̲hachchar par sawár karo, aur use Jaihún pás[u] utáro:

34 Aur wahán̲ Sadúq káhin, aur Nátan nabí us ke sir par tel malen̲, ki wuh baní Isráel ká bádsháh ho[x]; aur tum narsingá

[k] 1 Taw. 22. 9, 10.
[l] 13, 30, áyaten̲.
[m] 7, 8, 9, 25, áyaten̲.
[n] Ist. 31. 16. 1 Sal. 2. 10.
[o] 19 áyat.
[p] 1 Sam. 10. 24.
[q] 2 Sam. 4. 9.
[r] 17 áyat.
[s] Naham. 2. 3. Dán. 2. 4.
[t] 2 Sam. 20. 6.
[u] 2 Taw. 32. 30.
[x] 1 Sam. 10. 1. aur 16. 3, 12. 2 Sam. 2. 4. aur 5. 3. 1 Sal. 19. 16. 2 Sal. 9. 3. aur 11. 12.

Peshtar MASI'H se, 1015.

phúnko[y], aur bolo, Khudá Sulaimán bádsháh ko jítá rakhe.

35 Phir tum us ko áge dhare húe le áo, táki wuh áwe, aur mere takht par baiṭhe, ki merá walí 'ahd wuhí hai: aur main ne use muqarrar kiyá, ki baní Isráel aur baní Yahúdáh ká bádsháh ho.

36 Tab Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh ne bádsháh ke jawáb men kahá, A'mín: aur KHUDA'WAND mere khudáwand bádsháh ká Khudá yún hí farmátá hai.

37 Jis tarah KHUDA'WAND mere khudáwand bádsháh ke sáth thá, usí tarah Sulaimán ke sáth ho[z], aur us ke takht ko mere khudáwand bádsháh Dáúd ke takht se ziyáda 'álíshán kare[a].

38 So Sadúq káhin, aur Nátan nabí, aur Yahúyad'a ká beṭá Bináyáh[b], aur Karetí aur Faletí, sab ke sab níche utre, aur Sulaimán ko Dáúd bádsháh ke khachchar par sawár kiyá, aur Jaihún par láe.

39 Aur wahán Sadúq káhin ne khaime se ek síng tel ká liyá[c], aur Sulaimán ko mamsúh kiyá[d]; tab unhon ne narsingá phúnká, aur sab ke sab bole, Sulaimán bádsháh ko Khudá jítá rakhe[e].

40 Aur sárá lashkar us ke píchhe, aur log shahnáí bajáte chale játe the, aur baṛí khushí karte áte the, aise ki zamín un ke gul se phaṭṭí thí.

41 ¶ Aur Adúniyáh aur us ke sáre mihmánon ne, jo us ke sáth the, jonhín khá chuke, yih shor suná; aur jab Yúab ne narsinge kí áwáz suní, to bolá, ki Shahr men yih kyá gul aur shor hai?

42 Wuh yih kah hí rahá thá, ki Abiyátar káhin ká beṭá Yúnatan áyá; aur Adúniyáh ne us ko kahá, A', ki tú bahádur hai, aur khushkhabarí látá hai[f].

43 Us waqt Yúnatan ne Adúniyáh se kahá, ki Hamáre khudáwand bádsháh Dáúd ne Sulaimán ko bádsháh muqarrar kiyá.

44 Aur bádsháh ne Sadúq káhin, aur Nátan nabí, aur Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh, aur Karetí aur Faletí ko us ke sáth bhejá. So unhon ne bádsháh ke khachchar par use sawár kiyá:

45 Aur Sadúq káhin, aur Nátan nabí ne Jaihún par us ke sir ko

[y] 2 Sam. 15. 10. 2 Sal. 9. 13. aur 11. 14.
[z] Yash. 1. 5, 17. 1 Sam. 20. 13.
[a] 47 áyat.
[b] 2 Sam. 8. 18. aur 23. 20,—23.
[c] Khur. 30. 23, 25, 32. Zab. 89. 20.
[d] 1 Taw. 29. 22.
[e] 1 Sam. 10. 24.
[f] 2 Sam. 18. 27.

chikná kiyá; so we wahán se aisí khushí karte húe phire hain, ki shahr gúnj gayá; aur yih áwáz, jo tum ne suní, so wuhí hai.

46 Aur Sulaimán ne saltanat ke takht par julús farmáyá[g].

47 Aur bádsháh ke mulázim hamáre khudáwand bádsháh Dáúd ko mubárakbád de rahe hain, aur kahte hain, Khudá Sulaimán ko tujh se ziyáda námáwar kare[h], aur us ke takht ko tere takht se ziyáda buzurg kare; aur bádsháh ne palang par sijda kiyá[i].

48 Aur bádsháh ne yún farmáyá, ki KHUDA'WAND Isráel ká Khudá mubárak hai, jis ne áj ke din ek jánishín 'atá kiyá, ki mere takht par baiṭhá[k], aur merí ánkhon ne dekhá.

49 Tab sáre mihmán, jo Adúniyáh ke sáth the, hirásán hoke uṭhe, aur apní apní ráh chale gae.

50 ¶ Aur Adúniyáh Sulaimán se ḍarke uṭhá, aur jáke mazbah ke síngon ko pakṛá[l].

51 Aur Sulaimán ko khabar húí, ki Dekh, Adúniyáh tujh se tarsán hai; kyúnki wuh mazbah ke síngon ko pakṛe húe kahtá hai, ki Sulaimán áj ke din mujh se qasam kare, ki apne chákar ko tah i teg na karegá.

52 Tab Sulaimán bolá, Agar wuh nekokár hogá, to us ká ek bál zamín par na giregá[m]; par agar us men sharárat páí jáegí, to wuh márá jáegá.

53 So Sulaimán bádsháh ne log bheje, aur we use mazbah par se le áe; us ne áke Sulaimán bádsháh ke huzúr sijda kiyá; aur Sulaimán ne use farmáyá, Apne ghar já.

II BA'B.

1 *Dáúd Sulaimán ko wasíyat kartá,* 3 *díndárí kí bábat,* 5 *Yúab kí bábat,* 7 *Barzillí kí bábat,* 9 *Sima'í kí bábat:* 10 *ba'd us ke wafát pátá.* 12 *Sulaimán us ká jánishín hotá.* 13 *Adúniyáh Sulaimán se Bintsab'a ke wasíle 'arz karke ki Abishág mujhe byáh men mile qatl kiyá játá.* 26 *Abiyátar bachjátá par kahánat se khárij hotá.* 28 *Yúab mazbah ke síng pakre húe márá játá.* 35 *Bináyáh Yúab ká jánishín hotá, aur Sadúq Abiyátar ká.* 36 *Sima'í Yarúsalam men nazarband hotá, par Ját ko safar karne ke ba'is qatl kiyá játá.*

JAB Dáúd ke marne ke din nazdík pahunche[a], tab us ne apne beṭe Sulaimán ko yih wasíyat kí, ki

2 Main sáre khákíon kí ráh játá

Peshtar MASI'H se, 1015.

[g] 1 Taw. 29. 23.
[h] 37 áyat.
[i] Paid. 47. 31.
[k] 1 Sal. 3. 6. Zab. 132. 11, 12.
[l] 1 Sal. 2. 28.
[m] 1 Sam. 14. 45. 2 Sam. 14. 11. A'am. 27. 34.
[a] Paid. 47. 29. Ist. 31. 14.

Peshtar MASÍH se, 1015.

húṉ[b]; tú mazbútí kar, aur apne
taíṉ mard kar dikhlá:
3 Aur KHUDÁWAND apne Ḵhudá
ke hukmoṉ ko hifz karke us kí
ráhoṉ par chal; aur us kí sun-
natoṉ, aur us ke hukmoṉ, aur us
ke farmánoṉ, aur us kí shahá-
datoṉ par 'amal kar[c], jaisá Músá
kí kitáb meṉ likhá hai, táki tú
apne kámoṉ meṉ, aur jidhar tú
rukh kare, udhar kámyáb ho[d]:
4 Aur táki KHUDÁWAND apne us
suḵhan par[e] qáim rahe, jo us ne
mere haqq meṉ kahá, ki Agar
terí nasl apní ráh ko hifz karke[f]
apne sáre dil aur apní sárí ján se
mere áge sachái se chale[g], to terí
nasl se ek shaḵhs baní Isráel ke
taḵht par se munqati' na hogá[h].
5 Aur tú jántá bhí hai, jo kuchh
ki Zarúyáh ke beṭe Yúab ne mujh
se[i], aur Isráelí lashkar ke do sar-
dároṉ Naiyir ke beṭe Abinaiyir[k],
aur Yatar ke beṭe 'Amásá se[l] kiyá,
jinheṉ us ne qatl kiyá, aur sulh
meṉ ḵhúnrezí kí, aur ḵhún ko
apne paṭke par, jo us kí kamar
par bandhá thá, aur apní jútíoṉ
par, jo us ke páoṉ meṉ thíṉ,
chhirká.
6 So tú apní dánish ke muwáfiq
kar, aur us ká gálá sá sir salámat
gor meṉ na utarne de[m].
7 Par Barzillí Jili'ádí[n] ke beṭoṉ
par mihrbání kar, aur unheṉ un
meṉ jo tere dastarḵhwán par
kháná kháweṉ[o] shámil kar; is
liye ki we, jis waqt ki maiṉ tere
bháí Abisalúm ke ḵhauf se bhágá
thá, mujh pás áe the[p].
8 Aur dekh, Bahúrím ká Binya-
míní Jirá ká beṭá Sima'í[q] tere
sáth hai; us ne, jis din ki maiṉ
Mahnaim ko játá thá, mujh
par bahut burí nafrín kí; par
wuh Yardan pár mere lene ko
áyá[r], aur maiṉ ne KHUDÁWAND
kí qasam kháke use kahá, ki
Maiṉ tujhe talwár se qatl na
karúṉgá[s].
9 So tú use begunáh na jániyo[t];
kyúṉki tú 'áqil mard hai, aur
jántá hai jo kuchh us se kiyá
cháhiye; tú us ká gálá sá sir lahú-
luhán gor meṉ utár[u].
10 Ba'd us ke Dáúd ne apne
bápdádoṉ ke sáth árám kiyá[x],
aur shahr i Dáúd meṉ[y] gárá gayá.
11 Aur Dáúd ne baní Isráel par
chálís baras saltanat kí[z]; sát

[b] Yash. 23. 14.
[c] Ist. 17. 19, 20.
[d] Ist. 29. 9. Yash. 1. 7. 1 Taw. 22. 12, 13.
[e] 2 Sam. 7. 25.
[f] Zab. 132. 12.
[g] 2 Sal. 20. 3.
[h] 2 Sam. 7. 12, 13. 1 Sal. 8. 25.
[i] 2 Sam. 3. 39. aur 18. 5, 12, 14. aur 19. 5, 6, 7.
[k] 2 Sam. 3. 27.
[l] 2 Sam. 20. 10.
[m] 9 áyat. Ams. 20. 26.
[n] 2 Sam. 19. 31, 38.
[o] 2 Sam. 9. 7, 10. aur 19. 28.
[p] 2 Sam. 17. 27.
[q] 2 Sam. 16. 5.
[r] 2 Sam. 19. 18.
[s] 2 Sam. 19. 23.
[t] Khur. 20. 7. Aiy. 9. 28.
[u] Paid. 42. 38. aur 44. 31.
[x] 1 Sal. 1. 21. A'am. 2. 29. aur 13. 36.
[y] 2 Sam. 5. 7.
[z] 2 Sam. 5. 4. 1 Taw. 29. 26, 27.

baras Habrún meṉ, aur teṉtís
baras Yarúsalam meṉ us ne sal-
tanat kí.
12 ¶ Phir Sulaimán apne báp
Dáúd ke taḵht par baiṭhá[a], aur
us kí saltanat ba shiddat páedár
húí.
13 ¶ Tab Hajjít ká beṭá Adú-
niyáh Sulaimán kí má Bintsab'a
pás áyá. Us ne púchhá, Tú sulh
se átá hai[b]? Wuh bolá, Sulh se.
14 Phir us ne kahá, Maiṉ tujh
se kuchh kahá cháhtá húṉ. Wuh
bolí, Kah.
15 Us ne kahá, Tú jántí hai, ki
saltanat merí thí[c], aur sáre baní
Isráel merí taraf mutawajjih húe,
ki maiṉ saltanat karúṉ; lekin
saltanat palaṭ gaí, aur mere bháí
kí húí; kyúṉki yih KHUDÁWAND
kí taraf se usí kí thí[d].
16 So maiṉ tujh se ek hájat
mángtá húṉ; tú use radd mat
kar. Us ne kahá, Kah.
17 Us ne kahá, Karam karke
Sulaimán bádsháh se kahiye, ki
wuh terá muṉh rakhegá, ki
Abishág Shúnamít[e] mujhe byáh
de.
18 So Bintsab'a bolí, Achchhá;
maiṉ tere liye bádsháh se ka-
húṉgí.
19 ¶ Aur Bintsab'a Sulaimán
bádsháh pás Adúniyáh ke liye
kahne gaí. Bádsháh us kí ta'zím
ko uṭhá, aur us ke áge jhuká[f];
phir apne taḵht par baiṭhá; aur
bádsháh ne apní má ke liye taḵht
rakhá, so wuh us ke dahne háth
baiṭhí[g].
20 Aur wuh bolí, Tujh pás ek
chhoṭí hájat mángtí húṉ; merá
muṉh rakhiyo. Bádsháh ne us se
kahá, Merí má, farmá: ki maiṉ
terá muṉh rakhúṉgá.
21 Wuh bolí, Abishág Shúna-
mít tere bháí Adúniyáh se byáhí
jáe.
22 Tab Sulaimán bádsháh ne
apní má ko jawáb diyá, aur kahá,
ki Tú faqat Abishág Shúnamít ko
Adúniyáh ke liye kyúṉ mángtí
hai? balki us ke liye saltanat bhí
máng; ki wuh merá baṛá bháí
hai: balki us ke liye, aur Abiyátar
káhin, aur Zarúyáh ke beṭe Yúab
ke liye bhí[h].
23 Tab Sulaimán bádsháh ne
KHUDÁWAND kí qasam kháke
kahá, ki Agar Adúniyáh ne yih

Peshtar MASÍH se, 1015.

[a] 1 Taw. 29. 23. 2 Taw. 1. 1.

1014.

[b] 1 Sam. 16. 4, 5.
[c] 1 Sal. 1. 5.
[d] 1 Taw. 22. 9, 10. aur 28. 5, 6, 7. Ams. 21. 30. Dán. 2. 21.
[e] 1 Sal. 1. 3, 4.
[f] Khur. 20. 12.
[g] Dekho Zab. 45. 9.
[h] 1 Sal. 1. 7.

Peshtar MASÍH se, 1014.

bát apní ján par khelne ko nahíṉ
kahí, to Ḵhudá mujh se aisá hí
kare, balki us se ziyáda[i].
24 So ab ḴHUDÁWAND kí hayát
kí qasam, jis ne mujh ko sábit
kiyá, aur mujh ko mere báp Dáúd
ke taḵht par biṭháyá, aur mujhe
apne kalám ke mutábiq[k] sáhib i
ḵhána kiyá, ki Adúniyáh áj hí
ke din qatl kiyá jáegá.
1014. 25 Aur Sulaimán bádsháh ne
Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh ko
bhejá; us ne hamla karke use
qatl kiyá.
26 ¶ Phir bádsháh ne Abiyátar
káhin ko kahá, Tú 'Anatút ko[l]
apne khetoṉ par já, kyúṉki tú
wájib ul qatl hai; par maiṉ is
waqt tujhe marwá nahíṉ ḍáltá, ki
tú mere báp Dáúd ke huzúr ḴHU-
DÁWAND Ḵhudá ká sandúq uṭhátá
thá[m]; aur is liye ki tú un sab
dukhoṉ meṉ, jo mere báp par
paṛe, sharík thá[n].
27 Aur Sulaimán ne Abiyátar
ko ḵhárij kiyá, ki ḴHUDÁWAND
ká káhin na ho; táki ḴHUDÁWAND
ká suḵhan púrá ho, jo us ne Sailá
ke bích 'Alí ke gharáne ke haqq
meṉ kahá[o].
28 ¶ Aur yih ḵhabar Yúab
ko pahunchí: kyúṉki Yúab Adú-
niyáh ká pairau thá[p], agarchi
Abisalúm par máil na húá thá.
So Yúab ḴHUDÁWAND ke ḵhaime
meṉ bhágke já rahá, aur mazbah
ke síngoṉ ko pakṛá[q].
29 Aur Sulaimán ko ḵhabar húí,
ki Yúab bhágke ḴHUDÁWAND ke
ḵhaime meṉ gayá, aur mazbah ko
pakṛe húe hai; tab Sulaimán ne
Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh ko
kahlá bhejá, ki use qatl kare.
30 So Bináyáh ḴHUDÁWAND ke
ḵhaime meṉ gayá, aur use kahá,
Bádsháh ká hukm hai, ki tú báhar
nikal. Wuh bolá, Nahíṉ, maiṉ
yahíṉ marúṉgá. Tab Bináyáh
phir gayá, aur bádsháh se kahá,
ki Yúab yúṉ kahtá hai, aur us ne
mujhe yúṉ jawáb diyá.
31 Tab bádsháh ne use farmáyá,
Jaisá us ne kahá hai, waise hí
kar[r], aur us par hamla karke
gáṛ de; táki tú un begunáhoṉ ke
ḵhún ká, jo Yúab ne chhiṛká,
mere, aur mere báp ke ghar kí
taraf se qisás le[s].
32 Aur ḴHUDÁWAND us ká ḵhún
us ke sir dhare[t], ki us ne do

i Rút 1. 17.
k 2 Sam. 7. 11, 13. 1 Taw. 22. 10.
l Yash. 21. 18.
m 1 Sam. 23. 6. 2 Sam. 15. 24, 29.
n 1 Sam. 22. 20, 23. 2 Sam. 15. 24.
o 1 Sam. 2. 31,—35.
p 1 Sal. 1. 7.
q 1 Sal. 1. 50.
r Ḵhur. 21. 14.
s Gin. 35. 33. Ist. 19. 13. aur 21. 8, 9.
t Qáz. 9. 24, 57. Zab. 7. 16.

Peshtar MASÍH se, 1014.

shaḵhsoṉ ko, jo us se ziyáda
rástkár aur us se bihtar the[u],
talwár se qatl kiyá, aur mere báp
ko ḵhabar na húí: Naiyir ká beṭá
Abinaiyir[x], jo Isráelí lashkar ká
sardár thá, aur Yatar ká beṭá
'Amásá[y], jo baní Yahúdáh ká
sardár thá.
33 So un ká ḵhún Yúab ke sir
par, aur us kí nasl par abad tak
rahegá[z]; aur Dáúd par, aur us
kí nasl par, aur us ke gharáne,
aur us ke taḵht par abad tak
ḴHUDÁWAND kí taraf se salámatí
hogí[a].
34 So Yahúyad'a ká beṭá Biná-
yáh rawána húá, aur us par já
paṛá, aur use qatl kiyá: aur wuh
bayábán ke bích apne hí ghar 1014.
meṉ gáṛá gayá.
35 ¶ Phir bádsháh ne Yahúyad'a
ke beṭe Bináyáh ko us kí jagah
lashkar ká sardár kiyá; aur
Sadúq káhin ko[b] bádsháh ne
Abiyátar ká[c] jánishín kiyá.
36 ¶ Phir bádsháh ne Sima'í ko[d]
bulá bhejá, aur farmáyá, ki Ya-
rúsalam meṉ apne liye ek ghar
baná, aur wahíṉ rah, aur waháṉ
se idhar udhar báhar mat nikal:
37 Ki tú jis din báhar niklegá,
aur nahr i Kidrún[e] ke pár jáegá,
us din yaqín jániyo, ki tú mu-
qarrar márá jáegá; aur terá ḵhún
tere hí sir par hogá[f].
38 Aur Sima'í ne bádsháh se
kahá, Terá hukm nek hai; jaisá
ḵhudáwand bádsháh ne irshád
kiyá, terá gulám waise hí karegá;
so Sima'í bahut dinoṉ tak Ya-
rúsalam meṉ rahá.
39 Aur tísre baras ke áḵhir
meṉ aisá húá, ki Sima'í ke do 1011.
gulám Ját ke bádsháh Ma'akah
ke beṭe Akís[g] kane bhág gae; so
logoṉ ne Sima'í ko kahá, ki
Dekh, tere gulám Ját meṉ haiṉ.
40 So Sima'í ne uṭhke apne
gadhe par zín bándhá, aur apne
gulámoṉ kí talásh meṉ Ját ko
Akís pás gayá, aur Ját se apne
gulámoṉ ko le áyá.
41 Yih ḵhabar Sulaimán ko pa-
hunchí, ki Sima'í Yarúsalam se
Ját ko gayá, aur phir áyá.
42 Tab bádsháh ne Sima'í ko
talab kiyá, aur use kahá, Kyá
maiṉ ne tujhe ḴHUDÁWAND kí
qasam na dí thí, aur tujh se qaul
leke na kahá thá, ki Tú yaqínan

u 2 Taw. 21. 13.
x 2 Sam. 3. 27.
y 2 Sam. 20. 10.
z 2 Sam. 3. 29.
a Ams. 25. 5.
b Gin. 25. 11, 12, 13. 1 Sam. 2. 35.
Dekho 1 Taw. 6. 53. aur 24. 3.
c 27 áyat.
d 2 Sam. 16. 5, 8 áyat.
e 2 Sam. 15. 23.
f Ahb. 20. 9. Yash. 2. 19. 2 Sam. 1. 16.
g 1 Sam. 27. 2.

Peshtar MASÍH se, 1011.

jániyo, ki jis din tú báhar jáegá,
aur kahín sair karegá, us din tú
muqarrar márá jáegá? Aur tú ne
mujhe kahá thá, Yih sukhan, jo
main ne suná, nek hai.
43 Pas, tú ne KHUDA'WAND kí
qasam ko, aur us hukm ko, jo
main ne tujhe kiyá, kyún yád na
rakhá?
44 Phir bádsháh ne Sima'í se
kahá, Tú un sab shararáton ko,
jo tú ne mere báp Dáúd se kín[h],
jin se terá dil wáqif hai, khúb
jántá hai: so KHUDA'WAND ne terí
sharárat ko tere hí sir par dálá[i]:
45 Aur Sulaimán bádsháh mu-
tabarrak hogá, aur Dáúd ká takht
KHUDA'WAND ke áge tá abad páe-
dár rahegá[k].
46 Aur bádsháh ne Yahúyad'a
ke bete Bináyáh ko ishárat kí; so
wuh báhar gayá, aur use már
liyá. Tab saltanat Sulaimán ke
qabze men mustaqill húí[l].

h 2 Sam. 16. 5.
i Zab. 7. 16. Hiz. 17. 19.
k Ams. 25. 5.
l 12 áyat. 2 Taw. 1. 1.

III BA'B.

1 Sulaimán Fira'ún kí betí se byáh kartá. 2 Is liye ki únchí jagahon par qurbání karte the, Sulaimán bhí Jiba'ún men qurbání guzrántá. 5 Jiba'ún men Sulaimán dánish bihtarín thahrátá aur is sabab Khudá use dánish aur daulat aur 'izzat bhí detá. 16 Do kasbíon ke muqaddame ká faisala jo Sulaimán ne kiyá us kí námwarí ká bá'is hotá.

1014.

AUR Sulaimán ne Misr ke bád-
sháh Fira'ún se nisbat nátá
kiyá, aur Fira'ún kí betí ko
byáhá[a]; aur peshtar us se ki
apná mahall[b], aur KHUDA'WAND ká
ghar[c], aur Yarúsalam kí cháron
taraf ká iháta[d] ban chuke, use
Dáúd ke shahr men[e] le áyá.
2 Us waqt log únchí jagahon
par qurbáníán karte the[f], is liye
ki koí ghar KHUDA'WAND ke nám
ke liye un dinon tak biná na kiyá
gayá thá.
3 Aur Sulaimán KHUDA'WAND ko
dost rakhke[g] apne báp Dáúd kí
wasíyaton par[h] 'amal kartá thá:
magar únche makánon par qur-
báníán kartá thá, aur khushbúíán
jalátá thá.
4 Ba'd us ke bádsháh qurbání
karne ke liye Jiba'ún ko gayá[i], ki
wuh únchá aur bará makán thá[k];
aur Sulaimán ne wahán mazbah
par hazár charháwon ko char-
háyá.
5 ¶ So Jiba'ún men[l] KHUDA'-
WAND rát ke waqt Sulaimán ko
khwáb men[m] dikhái diyá; aur

a 1 Sal. 7. 8. aur 9. 24.
b 1 Sal. 7. 1.
c 1 Sal. 6 Báb.
d 1 Sal. 9. 15, 19.
e 2 Sam. 5. 7.
f Ahb. 17. 3, 4, 5. Ist. 12. 2, 4, 5. 1 Sal. 22. 43.
g Ist. 6. 5. aur 30. 16, 20. Zab. 31. 23. Rúm. 8. 28. 1 Qur. 8. 3.
h 6, 14 áyat-en.
i 2 Taw. 1. 3.
k 1 Taw. 16. 39. 2 Taw. 1. 3.
l 1 Sal. 9. 2. 2 Taw. 1. 7.
m Gin. 12. 6. Mat. 1. 20. aur 2. 13, 19.

Peshtar MASÍH se, 1014.

Khudá ne kahá, Jo cháhe, so
máng, ki main tujhe dúngá.
6 Sulaimán ne 'arz kí, ki Tú ne
apne bande mere báp Dáúd par
bahut sá karam kiyá[n], is liye ki
wuh tere áge sadáqat, aur neko-
kárí, aur khulús-dilí se chaltá
phirtá rahá[o]; aur tú ne us par
yih barí rahmat kí, ki tú ne use
ek betá 'ináyat kiyá, jo us ke
takht par baithe[p]: chunánchi áj
ke din hai.
7 So ab, ai KHUDA'WAND mere
Khudá, tú ne apne bande ko,
ya'ne mujh ko mere báp Dáúd kí
jagah bádsháh kiyá, aur main
hanoz larká hún[q], aur darámad
barámad kí rawish[r] nahín jántá:
8 Aur terá banda tere logon ke
bích men hai, jinhen tú ne bar-
guzída kiyá[s]; we log bahut aur
beshumár hain, ki un ká hisáb
nahín ho saktá[t].
9 So tú apne bande ko aisá
samajhnewálá dil[u] 'ináyat kar, ki
wuh logon kí 'adálat kare[x]; táki
main khair aur sharr men imtiyáz
karún[y]: ki tere aise beshumár
bandon ká insáf kaun kar saktá
hai?
10 Aur yih bát KHUDA'WAND ke
áge khush áí, ki Sulaimán ne aisí
chíz mángí.
11 Aur Khudá ne use kahá, Az-
baski tú ne yih chíz mángí, aur
apní 'umr kí darází na cháhí[z], aur
na daulat ká suwál kiyá, aur na
apne dushmanon ke nábúd hone
kí darkhwást kí, balki apne liye
hikmat mángí, táki 'adálat men
khabardár ho:
12 So dekh, ki main ne terí
báton ke mutábiq tujhe diyá[a]:
main ne ek zírak aur khiradmand
dil tujh ko bakhshá, aisá ki terá
misl tujh se áge na thá[b];
13 Aur na tere ba'd tujh sá
qáim hogá; aur main ne tujh ko
aur kuchh bhí diyá, jo tú ne na-
hín mángá[c], ek to mál, aur dúsre
jalál[d]; aisá ki bádsháhon ke bích
tamám 'umr koí terá nazír na
húá.
14 Aur agar tú merí ráhon par
chalegá, aur merí sunnaton aur
sharí'aton ko yád rakhegá, jis
tarah ki terá báp Dáúd chalá
kiyá[e], to main terí 'umr daráz
karúngá[f].
15 So Sulaimán bedár húá; aur

n 2 Taw. 1. 8, wag.
o 1 Sal. 2. 4. aur 9. 4. 2 Sal. 20. 3. Zab. 15. 2.
p 1 Sal. 1. 48.
q 1 Taw. 29. 1.
r Gin. 27. 17.
s Ist. 7. 6.
t Paid. 13. 16. aur 15. 5.
u 2 Taw. 1. 10. Ams. 2. 3,—9. Ya'q. 1. 5.
x Zab. 72. 1, 2.
y 'Ibrán. 5. 14.
z Ya'q. 4. 3.
a 1 Yúh. 5. 14, 15.
b 1 Sal. 4. 29, 30, 31. aur 5. 12. aur 10. 24. Wá'iz 1. 16.
c Mat. 6. 33. Afs. 3. 20.
d 1 Sal. 4. 21, 24. aur 10. 23, 25, wag. Ams. 3. 16.
e 1 Sal. 15. 5.
f Zab. 91. 16. Ams. 3. 2.

Peshtar MASÍH se, 1014.

dekhá, ki khwáb thá[g]. Phir wuh Yarúsalam men áyá, aur KHUDÁWAND ke 'ahd ke sandúq ke áge khaṛá rahá, aur chaṛháwon ko chaṛháyá, aur salámíon ko guzráná, aur apne sáre chákaron kí mihmání kí[h].

16 ¶ Us waqt do 'auraten, jo chhinál thín, bádsháh pás áín, aur us ke áge khaṛí húín[i].

17 Aur ek 'aurat bolí, Ai mere khudáwand, ham donon 'auraten ek ghar men rahtíán thín, aur main us ke sáth ghar men rahte húe ek bachcha janí.

18 Aur jab main jan chukí, to tísre din aisá húá, ki yih 'aurat bhí janí, aur ham ek sáth the; wahán ghar men ham donon ke siwá koí gair na thá.

19 So is 'aurat ká bachcha rát ko mar gayá, is liye ki wuh us ke níche dab gayá.

20 So wuh ádhí rát ko uṭhí, aur jis waqt terí laundí sotí thí, mere bachche ko merí bagal se le gaí, aur apne mare húe laṛke ko merí bagal men ḍál diyá.

21 Subh ko jab main uṭhí, ki apne bachche ko dúdh piláún, to dekh, wuh mará paṛá thá; par jab main ne subh ke waqt khúb gaur kiyá, to dekhá, ki yih merá bachcha nahín, jise main janí thí.

22 Phir wuh dúsrí 'aurat bolí, Aisá nahín; yih jo jítá hai, merá bachcha hai, aur mará húá terá hai. Wuh bolí, ki Nahín; mará húá terá hai, aur jítá merá hai. Un donon ne bádsháh ke huzúr yún khusúmat kí.

23 Bádsháh bolá, Ek kahtí hai, Yih jítá bachcha merá hai, aur múá húá terá hai; aur dúsrí kahtí hai, ki Nahín; múá húá terá hai, aur jítá merá hai.

24 So bádsháh ne kahá, Mere liye ek talwár láo. Tab log bádsháh ke huzúr talwár láe.

25 Phir bádsháh ne farmáyá, ki Is jíte bachche ko barábar chíro, ádhá ek ko do, aur ádhá ek ko.

26 Us waqt us 'aurat ne, ki yih zinda bachcha jis ká thá, is sabab ki ‖us ká dil apne bachche par loṭ poṭ ho gayá[k], bádsháh ke huzúr 'arz kí, ki Ai mere khudáwand, jítá bachcha usí ko díjiye, aur use hargiz qatl na kariye.

Dúsrí bolí, ki Yih na merá ho na terá, balki chírá jáwe.

27 Tab bádsháh ne farmáyá, aur hukm kiyá, ki Jítá bachcha usí ko do, aur ise hargiz qatl mat karo; ki us kí má yihí hai.

28 Aur sáre baní Isráel ne yih insáf, jo bádsháh ne kiyá, suná, aur bádsháh se ḍare; kyúnki unhon ne dekhá, ki Khudá kí dánish 'adálat karne ke liye us ke dil men hai[l].

IV BÁB.

1 Sulaimán ke umará. 7 Sarbaráhí ke liye us ke bárah mansabdár. 20, 24 Us ke 'asr men amn o chain ká hál aur us kí bádsháhat kí wus'at. 22 Roz roz ká kharch. 26 Us ke astabal. 29 Us kí khiradmandí.

AUR Sulaimán bádsháh sáre baní Isráel ká bádsháh húá.

2 Aur us ke umará 'Azariyáh bin Sadúq káhin,

3 Aur Ilihúrif aur Akhiyáh, Sísa ke beṭe, kátib the; aur Akhilúd ká beṭá Yahúsafat[a] mutasaddí.

4 Aur Yahúyad'a ká beṭá Bináyáh[b] lashkar ká sardár, aur Sadúq aur Abiyátar[c] káhin:

5 Aur Nátan ká beṭá 'Azariyáh mansabdáron ká[d] dároga; aur Nátan ká beṭá Zabúd amír[e], aur bádsháh ká baṛá dost thá[f].

6 Aur Akhisar ghar ká mukhtár, aur 'Abdá ká beṭá Adúnirám ‖ khiráj ká mukhtár thá[g].

7 ¶ Aur Sulaimán ne sáre baní Isráel par bárah mansabdár muqarrar kíe the, jo bádsháh aur us ke gharáne ke liye kháná muhaiyá karte the; har ek un men se ek mahíne kháná muhaiyá kartá thá.

8 Un ke nám ye hain: Bin-Húr, koh i Ifráím men:

9 Aur Bin-Diqr, Maqas men, aur Sa'albím men, aur Bait-Shams men, aur Aiyalún men, jo Bait-Hanán men hai:

10 Aur Bin-Hasad, Arubút men; Shokah aur Hifr kí sárí sarzamín us ke qabze men thí:

11 Aur Bin-Abinadáb, Nafat-Dor kí sárí mamlukat men; aur Sulaimán kí beṭí Táfat us kí jorú thí:

12 Aur Akhilúd ká beṭá Ba'ana jo thá, so Ta'anák, aur Majiddo, aur sárá Bait-shán, jo Zartánah se lagá húá, aur Yazra'el ke nasheb men thá, Bait-shán se leke

[g] Yún Paid. 41. 7.
[h] Yún Paid. 40. 20. 1 Sal. 8. 65. Ást. 1. 3. Dán. 5. 1. Marq. 6. 21.
[i] Gin. 27. 2.
‖ 'Ibrání men, *us kí antrián garm húín.*
[k] Paid. 43. 30. Yas. 49. 15. Yar. 31. 20. Hús. 11. 8.

[l] 9, 11, 12, áyaten.
[a] 2 Sam. 8. 16. aur 20. 24.
[b] 1 Sal. 2. 35.
[c] Dekho 1 Sal. 2. 27.
[d] 7 áyat.
[e] 2 Sam. 8. 18. aur 20. 26.
[f] 2 Sam. 15. 37. aur 16. 16. 1 Taw. 27. 33.
‖ Yá, *ijtimá' ká.*
[g] 1 Sal. 5. 14.

Peshtar MASÍH se, 1014.

Abíl-Mahúlah tak, aur Yuqni'ám
ke pár tak, us ke qabze meṉ thá:
13 Aur Bin-Jabr, Rámát-Jili'ád
meṉ; aur Munassí ke beṭe Yáir
h Gin. 32. 41. ke shahr[h], jo Jili'ád meṉ haiṉ,
i Ist. 3. 4. Arjúb kí mamlukat[i] samet, jo
Basan meṉ hai, ya'ne we baṛe
sáṭh shahr, jin kí shahrpanáheṉ
aur hisár haiṉ, us ke tasarruf
meṉ the:
14 Aur 'Iddú ká beṭá Akhinadáb,
Mahnaim meṉ thá:
15 Aur Akhima'az, Naftálí meṉ;
aur Sulaimán kí beṭí Bashámat us
kí jorú thí:
16 Aur Húsí ka beṭá Ba'anah,
Yasar aur 'Alút meṉ thá:
17 Aur Farúh ká beṭá Yahúsa-
fat, Ishakár meṉ:
18 Aur Ailá ká beṭá Sima'í, Bin-
yamín meṉ:
19 Aur U'rí ká beṭá Jabar, Jili'ád
ke mulk meṉ thá, jo Amúríoṉ ke
bádsháh Saihún kí mamlukat, aur
Basan ke bádsháh 'U'j kí mam-
k Ist. 3. 8. lukat thí[k], aur wuhí faqat un
mamlukatoṉ ká mukhtár thá.
20 ¶ Aur baní Yahúdáh aur
baní Isráel bahut the, sáhil i
daryá kí ret ke dánoṉ kí má-
l Paid. 22. 17. 1 Sal. 3. 8. Ams. 14. 28. nind[l]; we kháte aur píte aur
m Zab. 72. 3, 7. Mik. 4. 4. 'ishrat karte the[m].
21 Aur Sulaimán sárí mamlu-
n 2 Taw. 9. 26. Zab. 72. 8. katoṉ par saltanat kartá thá[n],
o Paid. 15. 18. Yash. 1. 4. nahr i Furát se leke[o] Filistíoṉ kí
zamín tak, aur Misr kí sarhadd
tak; sab ke sab use hadye dete
p Zab. 68. 29. aur 72. 10, 11. the[p], aur jab tak Sulaimán jítá
rahá, us kí khidmatguzárí karte
the.
22 ¶ Aur har roz Sulaimán ke
dastarkhwán ká kharch yih thá:
tís karr maidá, aur sáṭh karr áṭá:
23 Aur das moṭe bail, aur charái
par kí bís gáeṉ, ek sau bheṛeṉ,
aur us ke siwá chikáre, aur hiran,
aur páṛhe, aur moṭe moṭe puláo
murg.
24 Ki wuh daryá ke pár Tifsah
se leke 'Azah tak un sáre bád-
sháhoṉ par, jo daryá kí isí taraf
q Zab. 72. 11. the, musallit thá[q]: aur un sab se,
jo us ke girdágird the, sulh rakhtá
r 1 Taw. 22. 9. thá[r].
25 Aur baní Yahúdáh aur baní
Isráel meṉ se har ek shakhs apne
ták, aur anjír ke darakht kí
s Mik. 4. 4. Zak. 3. 10. chháṉw meṉ[s] Dán se leke Biar-
t Qáz. 20. 1. sab'a tak[t] salámat[u] baiṭhá rahá,
u Dekho Yar. 23. 6. jab tak ki Sulaimán jítá thá.

Peshtar MASÍH se, 1014.

26 ¶ Aur Sulaimán ke chálís
hazár thán the[x], jahán us kí gáṛioṉ — x 1 Sal. 10. 26. 2 Taw. 1. 14. aur 9. 25.
ke ghoṛe[y] bandhe the; aur bárah — y Dekho Ist. 17. 16.
hazár sawár the.
27 Aur un bárah mansabdároṉ
meṉ[z] har ek apní naubat ke ek — z 7 áyat.
mahíne tak, Sulaimán bádsháh ke
liye, aur un sab ke liye, jo Sulai-
mán bádsháh ke dastarkhwán par
áte the, khánà taiyár karwátá thá,
aisá ki koí chíz báqí na rahtí thí.
28 Aur ghoṛoṉ aur chárpáyoṉ ke
liye jau aur ghás tak, jahán kahíṉ
bádsháh hotá thá, aur jaisá hukm
kartá thá, muhaiyá karte the.
29 ¶ Aur Khudá ne Sulaimán
ko dánish aur khirad niháyat
bahut dí thí[a], aur daryá kí ret ke — a 1 Sal. 3. 12.
mánind khulá húá dil 'ináyat kiyá
thá.
30 Aur Sulaimán kí dánish sáre
mashriqíoṉ kí[b] dánish se, aur — b Paid. 25. 6.
Misríoṉ kí sárí dánish se[c] kahíṉ — c Dekho A'am. 7. 22.
bahut thí.
31 Is liye ki wuh Iskhráí Aitán[d], — d 1 Taw. 15. 19. Zab. 89 ká sarnáma.
aur Haimán[e], aur Kalkúl, aur — e Dekho 1 Taw. 2. 6. aur 6. 33. aur 15. 19. Zab. 88 ká sarnáma.
Dard'a se, jo baní Mahúl the,
bahut ziyáda dáná thá[f]: aur gird- — f 1 Sal. 3. 12.
ágird kí har ek qaum meṉ us ká
nám thá.
32 Aur us ne tín hazár masaleṉ
kahíṉ[g], aur us ke gít[h] ek hazár — g Ams. 1. 1. Wá'iz 12. 9. h Gaz. 1. 1.
aur pánch the.
33 Aur us saṛo ke darakht se
leke, jo Lubnán meṉ thá, us zúfa
kí ghás tak, jo díwároṉ par ugtí
hai, us ne sab darakhtoṉ kí kháss-
iyat bayán kí, aur chárpáyoṉ,
aur parandoṉ, aur rengnewáloṉ,
aur machhlíoṉ ká zikr kiyá.
34 Aur sáre logoṉ meṉ se, aur
bádsháhoṉ meṉ se, jinhoṉ tak us
kí dánish ká shuhra pahunchá
thá, we Sulaimán ká hakímána
kalám sunne ko áte the[i]. — i 1 Sal. 10. 1. 2 Taw. 9. 1, 23.

V BAB.

1 *Hírám Sulaimán kí mubárakbádí karne ko log bhejtá aur tab kí ma'lúm kartá, ki wuh haikal banáne cháhtá aur mujh se lakṛíáṉ mángtá.* 7 *Is par Hírám Khudá ká shukr kartá, aur lakṛíáṉ dene ká iqrár kartá ba sharte ki us ke mulázim parwarish páweṉ.* 13 *Sulaimán ke kárígaroṉ aur mazdúroṉ ká shumár.*

AUR Súr ke bádsháh Hírám
ne[a] Sulaimán pás apne — a 10, 18 áyat-eṉ. 2 Taw. 2. 3, *Hírám.*
khádim bheje; kyúṉki us ne suná,
ki Sulaimán mamsúh hoke apne
báp kí jagah bádsháh húá: ki
Hírám tamám 'umr Dáúd ká dost — b 2 Sam. 5. 11. 1 Taw. 14. 1. 'Amús 1. 9.
thá[b].

2 Aur Sulaimán ne Hírám ko
kahlá bhejá[c], ki
3 Tú jántá hai, ki merá báp
Dáúd KHUDÁWAND apne Khudá
ke nám ke liye ek ghar biná na
kar saká; kyúnki har ek samt
lartá thá[d], yahán tak ki KHUDÁ-
WAND ne un sab ko us ke qadamon
tale kar diyá.
4 Aur ab KHUDÁWAND mere
Khudá ne mujh ko har taraf se
chain diyá hai[e], ki na koí merá
dushman hai, aur na koí mujh
par musíbat.
5 So dekh, main ne thání hai,
ki KHUDÁWAND apne Khudá ke
nám ká ek ghar ta'mír karún[f],
jaisá ki KHUDÁWAND ne mere báp
Dáúd ko farmáyá hai, ki Terá
betá, jis ko main terí jagah tere
takht par bitháúngá, wuhí mere
nám ká ghar banáegá[g].
6 So tú hukm kar, ki mere liye
Lubnán se saro ke per káten[h];
aur mere chákar tere chákaron
ke sáth rahenge, aur main, jo
mihnatána ki tú muqarrar karegá,
tere chákaron ko dúngá; ki tú
jántá hai, ki hamáre bích men
aisá koí nahín jis kí dánish per
kátne men Saidánion ke mánind
ho.
7 ¶ So Hírám Sulaimán ká
payám sunke niháyat bashshásh
húá, aur bolá, ki Áj ke din KHU-
DÁWAND hamd ke láiq hai, ki us
ne Dáúd ko aisá dánishwar betá
'ináyat kiyá, jo aisí barí guroh ká
hákim hai.
8 Phir Hírám ne Sulaimán se
payám kiyá, ki Jo kuchh tú ne
kahlá bhejá, main samjhá; aur
main terí khwáhish ke muwáfiq
saro ke per aur sanaubar ke per
katwáúngá.
9 Aur mere chákar unhen
Lubnán se daryá par utárenge;
aur main unhen berá bandhwáke
daryá par se us jagah tak, jahán
tú kahegá, pahunchwáúngá[i], aur
wahán dalwáúngá, ki tú páegá;
aur tú merí khushí ke muwáfiq
mere mulázimon ko rozína díji-
yo[k].
10 So Hírám ne saro ke darakht
aur sanaubar ke darakht Sulai-
mán kí púrí khwáhish ke mutábiq
use díe.
11 Aur Sulaimán bís hazár karr
gehún ke, aur bís karr kúte húe

Peshtar MASÍH se, 1014.
c 2 Taw. 2. 3.
d 1 Taw. 22. 8. aur 28. 3.
e 1 Sal. 4. 24. 1 Taw. 22. 9.
f 2 Taw. 2. 4.
g 2 Sam. 7. 13. 1 Taw. 17. 12. aur 22. 10.
h 2 Taw. 2. 8, 10.
i 2 Taw. 2. 16.
k Dekho 'Az. 3. 7. Hiz. 27. 17. A'am. 12. 20.

tel ke, Hírám ko sál ba sál detá
thá[l], ki us ke mulázim kháwen.
12 Aur KHUDÁWAND Sulaimán
ko, jaisá ki us ne us se wa'da
kiyá thá, hikmat bakhshí[m]; aur
Hírám aur Sulaimán men musá-
laha thá, aur un donon ne báham
'ahd o paimán muqarrar kiyá.
13 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ne
sab baní Isráel men se intikháb
karke ijtimá' kiyá: so tís hazár
ádmí us majma' ke shumár men
áe.
14 Aur wuh har mahíne men
das hazár un men se naubat ba
naubat Lubnán ko bhejtá thá: so
we mahíne bhar Lubnán men
rahte the, aur do mahíne apne
ghar men: aur Adúnirám ijtimá'
ká dároga thá[n].
15 Aur Sulaimán ke sattar hazár
bárbardár[o], aur assí hazár da-
rakht kátnewále kohistán men
the.
16 Aur un ke siwá Sulaimán ke
tín hazár tín sau ahl i kár the, jo
us kám ke mukhtár the; aur un
logon par, jo yih kám karte the,
sardár the.
17 Aur bádsháh ne hukm kiyá,
ki we bare bare nafís patthar
taráshke[p] láwen, táki ghar kí new
dálí jáe.
18 Aur Sulaimán ke mi'amár,
aur Hírám ke mi'amár, aur ‖sang-
tarásh unhen kátte the; so unhon
ne lakrián aur patthar taiyár kíe,
ki ghar banáyá jáwe.

VI BÁB.

1 *Sulaimán se haikal kí ta'mír honí.* 5 *Us kí kothrián.* 11 *Us kí bábat Khudá ká wa'da.* 15 *Us kí chhat lagáná aur áráish karná.* 23 *Karúbí.* 31 *Darwáze.* 36 *Sahn.* 37 *Ta'mír men 'arsa jo lagá.*

AUR zamín i Misr se baní
Isráel ke nikalne ke chár
sau assí baras guzre the, ki Su-
laimán kí saltanat jo baní Isráel
par thí, us ke chauthe sál, Zíw ke
mahíne, jo dúsrá mahíná sál ká
hai, aisá húá, ki Sulaimán ne
KHUDÁWAND ká ghar banáná[a]
shurú' kiyá[b].
2 Aur wuh ghar, jo Sulaimán
bádsháh ne KHUDÁWAND ke liye
biná kiyá[c], túl us ká sáth háth
thá, aur 'arz us ká bís háth, aur
bulandí us kí tís háth.
3 Aur us ghar ke haikal ke
sámhne ek usárá banáyá, jis ká

Peshtar MASÍH se, 1014.
l Dekho 2 Taw. 2. 10.
m 1 Sal. 3. 12.
n 1 Sal. 4. 6.
o 1 Sal. 9. 21. 2 Taw. 2. 17, 18.
p 1 Taw. 22. 2.
‖ Yá, *Jabalí.* Hiz. 27. 9.
1012.
a A'am. 7. 47.
b 2 Taw. 3. 1, 2.
c Dekho Hiz. 41. 1, wag.

Peshtar MASÍH se, 1012.

túl bís háth thá, ghar ke 'arz ke barábar; aur 'arz us ká das háth thá.

4 Aur us ne us ghar meṉ jharokhe banáe[d], bhítar kí taraf se kusháda kusháda, aur báhar kí taraf se tang tang.

5 ¶ Aur ghar kí díwár par koṭhríáṉ[e], ghar kí díwároṉ ke girdágird, ya'ne haikal aur Quds ul aqdas[f] ke girdágird, aur un kí díwáreṉ un ke girdágird banáíṉ.

6 Aur níche kí koṭhrí pánch háth chaklí, aur bích kí chha háth chaklí, aur tísrí sát háth chaklí thí; is liye ki ghar kí díwár ke báharwár us ne girdágird kaṛíáṉ rakhne ke sutún banáe, táki ghar kí díwároṉ se na lageṉ.

7 Aur jab yih ghar baná, to us meṉ aise patthar lagáe, jo áge se ṭhík aur barábar kar rakhe gae the; aisá ki ghar bante waqt waháṉ mártol, aur kulháṛí, aur lohe ke kisí auzár kí sadá suní na játí thí[g].

8 Aur bích kí koṭhrí ká darwáza ghar kí dahní taraf ko rakhá; aur unhoṉ ne síṛhíáṉ banáíṉ, táki un par hoke bích ke hujre par, aur bích ke hujre se tísre hujre par chaṛh jáeṉ.

1005.

9 So us ne ghar banáyá[h], aur jab baná chuká, to us kí chhat saro ke shahtíroṉ aur taḵhtoṉ se páṭí.

10 Aur us ne sáre ghar ke pás koṭhríáṉ banáíṉ, jinhoṉ kí bulandí pánch pánch háth thí; aur we saro kí kaṛíoṉ ke sáth ghar se milíṉ.

11 ¶ Us waqt Ḳhudáwand kí taraf se Sulaimán par kalám utrá, ki

12 Yih ghar, jo tú banátá hai, agar tú merí sharí'atoṉ par chalegá, aur mere hukmoṉ par 'amal karegá, aur sab bátoṉ meṉ merí farmánbardárí karegá[i], to maiṉ apne 'ahd ko, jo maiṉ ne tere báp Dáúd se kiyá hai, tere sáth púrá karúṉgá[k];

13 Aur maiṉ baní Isráel ke darmiyán rahúṉgá[l], aur apne bandoṉ Isráelíoṉ ko tark na karúṉgá[m].

14 So Sulaimán ne ghar banáyá, aur tamám kiyá[n].

15 Aur us ne andarwár ghar kí díwároṉ par farsh se leke chhat tak saro ke taḵhte lagáe, aur us ne farsh ko bhí sanaubar ke taḵhtoṉ se chhipáyá.

16 Aur us ne ghar kí díwáreṉ, ya'ne andar ke ghar kí díwáreṉ, jo Quds ul aqdas[o] thá, saro ke taḵhtoṉ se bís háth kí banáíṉ, farsh se leke us kí chhat tak.

17 Aur sámhne ke ghar ká túl, ya'ne haikal ká, chális háth thá.

18 Aur us ke andarwár saro ke taḵhte lagáe, aur taḵhtoṉ par seb ke aur shigúfa i guloṉ ke naqsh kíe, aur yih sab saro ke the, yaháṉ tak ki patthar mutlaq nazar na áte the.

19 Aur Quds ul aqdas jo thá, so use andar ko ghar ke bích meṉ taiyár kiyá, táki Ḳhudáwand ke 'ahd ká sandúq us meṉ rakhá jáwe.

20 Aur Quds ul aqdas ke rúbarú túl us ká bís háth kiyá, aur 'arz us ká bís háth, aur bulandí us kí bís háth; aur kundan sone se us par mulamma' kiyá, aur mazbah par bhí mulamma' kiyá, jo saro se banáyá gayá thá.

21 Aur Sulaimán ne ghar ke andar díwároṉ par ḵhális kundan ká mulamma' kiyá, aur bait ul quds ke báharwár sone kí zanjíreṉ lagáíṉ, aur us par soná lagáyá.

22 Isí tarah tamám ghar par sone ká mulamma' kiyá, yaháṉ tak ki ghar tamám húá; aur quds ke mazbah par bhí[p] sone ká mulamma' kiyá.

23 ¶ Aur Quds ul aqdas meṉ zaitún kí lakṛí ke do karúbí[q] banáe, ki bulandí un kí das háth kí thí:

24 Aur karúbí ke ek bázú ká 'arz pánch háth ká kiyá, aur pánch hí háth ká dúsre karúbí ke bázú ká bhí; so ek ke donoṉ bázúoṉ ká 'arz ek kanáre se dúsre kanáre tak das háth ká húá.

25 Aur das hí háth ká dúsre karúbí ká bhí, aur donoṉ karúbíoṉ ko ek hí andáze, aur ek hí súrat par banáyá:

26 Bulandí ek karúbí kí das háth kí banáí, aur usí tarah se dúsre karúbí kí bhí.

27 Aur donoṉ karúbíoṉ ko ghar ke andar bích meṉ rakhá, aur karúbí apne bázú phailáe húe the[r], aur ek ká bázú ek díwár se lagá, aur dúsre karúbí ká bázú dúsrí díwár se, aur un ke bázú

Peshtar MASÍH se, 1005.

[d] Dekho Hiz. 40. 16. aur 41. 16.
[e] Dekho Hiz. 41. 6.
[f] 16, 19, 20, 21, 31 áyateṉ.
[g] Dekho Ist. 27. 5, 6. 1 Sal. 5. 18.
[h] 14, 38 áyateṉ.
[i] 1 Sal. 2. 4. aur 9. 4.
[k] 2 Sam. 7. 13. 1 Taw. 22. 10.
[l] Ḳhur. 25. 8. Ahb. 26. 11. 2 Qur. 6. 16. Muk. 21. 3.
[m] Ist. 31. 6.
[n] 38 áyat.
[o] Ḳhur. 26. 33. Ahb. 16. 2. 1 Sal. 8. 6. 2 Taw. 3. 8. Hiz. 45. 3. 'Ibrán. 9. 3.
[p] Ḳhur. 30. 1, 3, 6.
[q] Ḳhur. 37. 7, 8, 9. 2 Taw. 3. 10, 11, 12.
[r] Ḳhur. 25. 20. aur 37. 9. 2 Taw. 5. 8.

Peshtar MASÍH se, 1005.

ghar ke bích men ápas men ek
dúsre se mile húe the.
28 Aur karúbíon par sone ká
mulamma' kiyá:
29 Aur ghar kí sab díwáron par
girdágird karúbíon, aur nakhl,
aur sosan, aur khile húe phúlon
kí tarah rang-á-rang ke naqsh
kíe, andarwár aur báharwár.
30 Aur ghar ke farsh par andar-
wár aur báharwár soná lagáyá.
31 ¶ Aur Quds ul aqdas ke dar-
wáze ke kiwáṛ, us ke bázúon aur
chaukhaṭ samet, zaitún kí lakṛí
se the: aur 'arz un ká ghar ká
pánchwán hissa thá.
32 Aur zaitún ke do kiwáṛon
par karúbíon, aur nakhl, aur
khile húe phúlon ke naqsh banáe,
aur un par sone ká mulamma'
kiyá; ya'ne nakhl aur karúbíon
donon par soná maṛhá.
33 Aur haikal ke darwáze par
bhí, jo chauthá darwáza thá, jis
kí chaukhaṭ zaitún kí lakṛí kí thí,
aisá hí kiyá.
34 Aur us ke do kiwáṛ sanau-
bar ke takhton se banáe, aur un
donon kiwáṛon men se har ek ke
[s] Hiz. 41. 23, 24, 25. do do ṭukre the[s], aur har ek kí
do do chúlen thín.
35 Aur un par karúbíon, aur
nakhl, aur khile húe phúl kí
súrat ke naqsh kíe, aur un sab
par sone ká mulamma' kiyá, aisá
ki wuh naqshon par ṭhík baiṭhá.
36 ¶ Aur andar ke sahn kí tín
saffen taráshe húe patthar kí
banáín, aur ek saff saro kí lakṛí
kí.
37 ¶ Chauthe sál Zíw ke mahíne
men KHUDAWAND ke ghar kí biná
[t] 1 áyat. shurú' húí[t];
38 Aur gyárahwen sál Búl ke
mahíne men, jo sál ke áṭhwen
mahíne ká nám hai, ghar ko, us
ke sab kámon aur zínat samet,
1005. tamám kiyá. So us ne use sát
[u] 1 áyat ká is se muqábala karo. sál men[u] banáyá.

VII BAB.

1 *Sulaimán kí haweli kí ta'mír.* 2 *Lubnán ke ghar kí bábat.* 6 *Sutúnwálí dahlíz.* 9 *Fira'ún kí beṭí ká mahall.* 13 *Hirám do baṛe sutún banátá;* 23 *aur biranjí hauz,* 27 *aur pítal kí das kursíán,* 40 *aur báqí zurúf taiyár kartá.*

1005 se 992 tak.

AUR Sulaimán ne apná ghar
bhí banáyá, aur us kí ta'mír
[a] 1 Sal. 9. 10. 2 Taw. 8. 1. terah baras men[a] tamám húí.
2 ¶ Phir ek ghar, jis ká nám
Dasht i Lubnán thá, aur túl us
ká sau háth, aur 'arz pachás háth,
aur bulandí tís háth kí, saro kí
lakṛí ke sutúnon kí chár saffon
par banáyá; aur sutúnon par saro
ke darakht ke takhte the.
3 Aur us kí chhat saro se banáí,
aur kaṛíon ko us lakṛí par rakhá,
jo paintális sutúnon ke úpar thí;
har ek saff men pandrah sutún
the.
4 Aur khiṛkíon kí tín saffen
thín, ki tín darje tak ek rauzan
dúsre ke muqábil thá.
5 Aur ghar ke darwáze aur un
ke chaukhaṭ sab ke sab khiṛkíon
ke mutábiq chaukhúnṭ banáe, aur
tín darje tak, ek rauzan dúsre ke
muqábil thá.
6 ¶ Aur ek sutúnwálí dahlíz
banáí; túl us ká pachás háth, aur
'arz us ká tís háth, aur dahlíz un
ke rúbarú thí; aur dúsre sutún
moṭí kaṛí ke sáth un ke sámhne
the.
7 ¶ Aur ek dahlíz, ya'ne 'adálat
kí dahlíz takht ke liye banáí,
táki us par baiṭhke qaziye faisal
kare; aur us kí díwáron par new
se leke chhat tak saro ke takhte
lagáe.
8 ¶ Aur us ke ghar ke pás, ki
jis men wuh rahtá thá, ek dúsrá
sahn thá dahlíz ke andar, aur usí
tarah use bhí banáyá. Aur Su-
laimán ne Fira'ún kí beṭí ke liye,
ki jise us ne byáhá thá[b], usí dahlíz [b] 1 Sal. 3. 1. 2 Taw. 8. 11.
ke taur par ek makán banáyá.
9 Aur us kí biná sáre qímatí
patthar se thí, jo taráshá gayá
thá, aur áre se chírá gayá; aur
isí tarah ghar ke andarwár aur
báharwár new se leke chhat tak,
aur usí tarah ghar ke báhar baṛe
sahn tak banáyá.
10 Wuh qímatí aur baṛe baṛe
taiyár kíe húe pattharon se biná
kiyá gayá thá; aur túl pattharon
ká das háth thá, aur ba'ze patthar
aise the, ki túl un ká áṭh háth
thá.
11 Aur úpar qímatí patthar,
taráshe húe ke muwáfiq, aur
shamshád ke bhí.
12 Aur baṛá sahn girdágird
banáyá, tín sataren taráshe húe
patthar kí, aur ek satar shamshád
kí; aur isí tarah KHUDAWAND ke
andar ke ghar ke sahn se, aur
ghar kí dahlíz se[c] kiyá. [c] Yúh. 10. 23. A'am. 3. 11.

Peshtar MASÍH se, 1005.

13 ¶ Phir Sulaimán bádsháh ne
Súr se Hírám ko[d] bulá bhejá :
14 Aur wuh Naftálí firqe kí
bewa 'aurat ká beṭá thá[e], aur us
ká báp Súr ká thá[f], pítal ke kám
ká máhir; aur KHUDA'WAND ne
us ko hikmat 'atá kí, aur 'aql,
aur fahm, ki pítal ká kám kare[g],
aur us se har qism ke zurúf banáe.
So wuh Sulaimán bádsháh pás
áyá, aur us ká sab kám kiyá.
15 Aur us ne pítal ḍhálke do
sutún banáe[h], túl har ek sutún
ká aṭhárah háth, aur us ke gird
pítal se táge kí súrat par thá,
bárah háth ká; aur usí tarah
dúsrá sutún.
16 Aur har sutún kí choṭí par
ek baṛá jháṛ gherwálá, pítal se
ḍhálke, banáyá; aur jháṛ kí bu-
landí pánch háth banáí, aur usí
tarah se dúsrá jháṛ.
17 Aur har ek ke úpar kusháda
kusháda khánewále jál kí súrat
ke naqsh kíe ; aur donon jháṛon
ke kanáre kí zanjíren banáín, sát
zanjíren ek jháṛ ke liye, aur sát
dúsre jháṛ ke liye.
18 So sutúnon ká kám kiyá ;
aur us jáldár naqsh ke liye, jo
jháṛ par thá sutúnon ke úpar,
anáron kí do qatáren banáín,
táki we un donon jháṛon ko, jo
un sutúnon kí choṭí par the,
chhipá len ; aur isí tarah dúsre
jháṛ ke liye banáyá.
19 Aur dahlíz ke jháṛon ke
úpar, jin ká túl chár háth ká thá,
jo sutúnon par the, girdágird
sosan kí tarah ke naqsh kíe :
20 Lekin úpar ko, muttasil un
do sutúnon ke, jháṛon par bhí, jo
jálíwále kám ke the, qatár qatár
do sau anár[i] jháṛ ke gird banáe ;
aur isí tarah dúsrá jháṛ bhí.
21 So haikal kí dahlíz[k] ke liye
sutún khaṛe kíe[l]; ek sutún ghar
ke dahne háth khaṛá kiyá, aur us
ká nám ‖Yákin rakhá ; aur dúsrá
sutún ghar ke báen, aur us ká
nám ‖Bo'az rakhá.
22 Aur sutúnon kí choṭí par
sosan ká kám thá ; so sutúnon
ká kám tamám húá.
23 ¶ Phir pítal pighláke ek
hauz[m] banáyá, aur us ká nám
bahr rakhá : 'arz us ká ek kanáre
se dúsre kanáre tak das háth thá,
aur bulandí us kí pánch háth, aur
daur us ká tís háth.

24 Aur girdágird us ke kanáre
ke níche gánṭhen banáín ; gher
us ká das háth ká, girdágird[n]
bahr se lagá húá, gánṭhon kí do
qatáren khúb ḍhálí húín.
25 Aur bahr bárah bailon par
rakhá gayá[o] ; tín ke chihre uttar
ke muqábil, aur tín ke chihre
pachchhim ke muqábil, aur tín ke
chihre dakhin ke muqábil, aur tín
ke chihre púrab ke muqábil ; aur
bahr un ke úpar thá, aur un sab
kí dum kí jánib andar ko thí.
26 Aur dal us ká chár angusht
ká, aur us ká kanára piyále ke
kanáre kí tarah gul aur sosandár
thá ; aur bahr men do hazár batt
kí gunjáish thí[p].
27 ¶ Aur pítal kí das kursíán
banáín, ki túl har ek ká un men
se chár háth ká thá, aur 'arz bhí
chár háth ká thá, aur 'umuq tín
háth ká thá.
28 Aur zar ke reze kí tarah
bartanon ke kanáre báhar kí
taraf ko banáe.
29 Aur bartanon ke kanáre par
pítal ke sher, aur bail, aur karúbí
banáe; aur usí tarah us ká sar-
posh banáyá ; aur us ke úpar aur
níche sher aur bail ke naqsh
achchhe mazbút banáe.
30 Aur har kursí ke liye chár
chár pahiye pítal ke banáe, aur
ek baṛá pahiyá pítal se us ke
níche banáyá, ki us ke chár kone
usí se mile húe the, aur un ke
níche haml ke liye pushta kí sú-
rat ke pítal ke mazbút makán
banáe :
31 Aur kursí ke kanáre kí wus'at
ek háth, aur us ká gher ḍeṛh háth
thá; aur bartan ke kanáre par
zanjíren lagáín ; aur kanáre ko
báhar kí taraf ko nikálá, aur
unhen chaukhúnṭ banáyá, gher-
dár na kiyá.
32 Aur us ke báhar ke kanáre
ke níche chár pahiye banáe, aur
pahiyon kí jagah kursí men thí,
aur har ek pahiye kí bulandí ḍeṛh
háth kí thí.
33 Aur pahiyon ká kám gáṛí ke
pahiyon ká sá thá, aur un ke
háth, aur atráf, aur khile húe
phúl pítal ke mazbút bane húe
the.
34 Aur kursí ke chár konon par
chár pushta the, aur we pushta
usí men se the.

[d] 2 Taw. 4. 11, *Húrám :* Dekho 40 áyat.
[e] 2 Taw. 2. 14.
[f] 2 Taw. 4. 16.
[g] Khur. 31. 3. aur 36. 1.
[h] 2 Sal. 25. 17. 2 Taw. 3. 15. aur 4. 12. Yar. 52. 21.
[i] Dekho 2 Taw. 3. 16. aur 4. 13. Yar. 52. 23.
[k] 1 Sal. 6. 3.
[l] 2 Taw. 3. 17.
‖ Ya'ne, *Wuh qáim karegá.*
‖ Ya'ne, *Us men mazbútí hai.*
[m] 2 Sal. 25. 13. 2 Taw. 4. 2. Yar. 52. 17.

Peshtar MASÍH se, 1005.

[n] 2 Taw. 4. 3.
[o] 2 Taw. 4. 4, 5. Yar. 52. 20.
[p] Dekho 2 Taw. 4. 5.

Peshtar MASÍH se, 1005.

35 Aur bartan ká qadd us ke
aknáf samet ádh háth ká thá;
aur bartan ke sir par us kí bu-
landí dáira-numá thí, aur us ke
kanáre usí se nikle húe the.
36 Aur us kí lauhen munaqqash
aur us se milí húí thín, un ke
háthon aur kanáron par girdá-
gird karúbí aur sher aur nakhl
the.
37 Dason kursíon ká kám aisá
hí thá, aur un sab ká namúna,
aur andáza, aur kám ek taur ká
thá.
[q] 2 Taw. 4. 6. 38 ¶ Aur pítal ke das bartan[q]
aise banáe, ki un men se har ek
men chálís batt samáte the; aur
har bartan kí wus'at chár háth kí
thí, ek bartan ek kursí par, is
tarah dason kursíon par.
39 Pánch kursíán dahní taraf
rakhín, aur pánch báen taraf, aur
bahr ko ghar ke dahne kone
pás dakhin aur púrab ke darmiyán
rakhá.
† 'Ibrání men, *Hírom*: Dekho 13 áyat. 40 ¶ Aur † Hírám ne bartan, aur
pháore aur piyále banáe; aur Hí-
rám ne wuh kám, ki jis ke banáne
ká Sulaimán bádsháh ne KHUDÁ-
WAND ke ghar ke liye use hukm
kiyá thá, tamám kiyá:
41 Do sutún aur we tabáq, jo
un kí choṭí par the, banáe, aur
un tabáqon ke liye do sarposh
[r] 17, 18 áyaten. jáldár[r] banáe, táki we tabáq, jo
sutúnon par the, chhipáe jáwen:
42 Aur donon jáldár sarposhon
par pítal ke chár sau anár banáe;
anáron kí do qatáren ek ek jáldár
sarposh par, táki sutúnon ke úpar
ke do tabáq chhipáe jáen:
43 Aur das kursíán, aur das kur-
síon par das bartan:
44 Aur ek bahr aur bahr ke
níche bárah bail.
45 Aur degen aur pháore, aur
[s] Khur. 27. 3. 2 Taw. 4. 16. piyále[s], aur sab zurúf, jo Hírám
ne Sulaimán bádsháh kí khátir
KHUDÁWAND ke ghar ke liye ba-
náe, sáf musaffá pítal ke the.
46 Aur bádsháh ne un sab ko
[t] Paid. 33. 17. Yardan ke maidán men Sukkát[t]
[u] Yash. 3. 16. aur Zartán[u] ke darmiyán kachlí
[x] 2 Taw. 4. 17. zamín men ḍhálá[x].
47 Aur Sulaimán ne un sab zu-
rúf ko be-gintí chhoṛá, aur wazn
us pítal ká niháyat kasrat ke sa-
bab hisáb men na láyá.
48 Aur Sulaimán ne KHUDÁ-
WAND ke ghar ke liye sab zurúf
bhí banáe, ya'ne ek mazbah khá-
lis sone ká[y], aur ek dastarkhwán
i zarína[z], táki us par nazr kí roṭí[a]
rakhí jáwe;
49 Aur kundan ke manáre banáe, [y] Khur. 37. 25, wag.
pánch to Quds ul aqdas ke áge [z] Khur. 37. 10, wag.
dahní taraf ko, aur pánch báen [a] Khur. 25. 30. Ahb. 24. 5,—8.
taraf ko, aur us ke phúl, aur chi-
rág aur gulgír sone ke,
50 Aur piyále, aur kundan ke
chamche, aur gultarásh aur bá-
diye aur majmir sone ke, aur bait
ul quds ke andar ke darwáze kí
chúlen, aur haikal ke darwáze kí
chúlen.
51 Aur sab wuh kám, jo Sulai-
mán bádsháh ne KHUDÁWAND ke
ghar ke liye kiyá, tamám húá.
So Sulaimán apne báp Dáúd kí
‖chárdíwárí men, soná, aur chándí, ‖ Yá, *niyáz kí húí chízon ko*, 2 Sam. 8. 11. 2 Taw. 5. 1.
aur zurúf láyá, aur KHUDÁWAND
ke khazánon men rakhá.

VIII BÁB.

1 *Haikal kí taqdís hotí.* 12, 54 *Barakat jo Sulaimán ne logon ko dí.* 22 *Sulaimán kí du'á.* 62 *Salámí kí qurbáníán jo us ne kín.*

PHIR Sulaimán ne Isráel ke
buzurgon, aur asbát ke sáre
raíson, aur Isráel ke ábáí khán-
dánon ke sab shurafá ko jam'a
kiyá[a]; so we Yarúsalam men Su- [a] 2 Taw. 5. 2, wag.
laimán pás ikaṭṭhe húe, táki
Dáúd ke shahr se[b], jo Saihún hai, [b] 2 Sam. 5. 7, 9. aur 6. 12, 16.
KHUDÁWAND ke sandúq ko chaṛhá
láwen[c]. [c] 2 Sam. 6. 17.
2 Aur Sulaimán bádsháh pás
baní Isráel ke sáre log máh i Ai-
táním kí 'íd ke liye, jo sátwán
mahíná hai[d], jam'a húe. [d] Ahb. 23. 34. 2 Taw. 7. 8.
3 Aur baní Isráel ke sáre bu-
zurg áe, aur káhinon ne sandúq 1004.
uṭháyá[e]: [e] Gin. 4. 15. Ist. 31. 9. Yash. 3. 3, 6. 1 Taw. 15. 14, 15.
4 Aur KHUDÁWAND ká sandúq
uṭhá láe, aur jamá'at ká khaima[f],
aur maqdis ke sáre zurúf, jo us [f] 1 Sal. 3. 4. 2 Taw. 1. 3.
khaime men the; aur unhen ká-
hin aur Láwí chaṛhá láe.
5 Aur Sulaimán bádsháh ne, aur
baní Isráel kí sárí jamá'at ne, jo
us pás jam'a thí, sandúq ke pás
khaṛe hoke, bheṛ bakrí aur gáe
bail, jo kasrat ke sabab gintí
aur hisáb men na á sake, zabh
kíe[g]. [g] 2 Sam. 6. 13.
6 Aur káhinon ne KHUDÁWAND
ke 'ahdnáme ke sandúq ko[h] [h] 2 Sam. 6. 17.
haikal men láyá, aur Quds ul
aqdas men dákhil karke[i] karú- [i] Khur. 26. 33, 34. 1 Sal. 6. 19.
bíon ke bázúon ke níche[k] rakhá. [k] 1 Sal. 6. 27.
7 Kyúnki karúbíon ke bázú

Peshtar MASÍH se, 1004.

phaile húe the, is tarah ki un ke
bázúon ká sáya 'ahdnáme ke san-
dúq par, aur un chobon par thá,
jin se 'ahdnáme ká sandúq uṭháyá
játá thá.
8 So choben lambí lambí banáín,
aisí ki un ke sire Quds ul aqdas
ke sámhne se dikhái dete the[l],
aur báhar se nahín dikhái dete
the, aur we wahán áj ke din tak
hain.
9 Aur 'ahdnáme ke sandúq men
kuchh na thá[m], siwá patthar kí un
do lauhon[n] ke jinhen Músá ne
Hurib par us men rakhá[o], jab ki
KHUDÁWAND ne baní Isráel se
'ahd bándhá[p], aur we zamín i Misr
se nikle the.
10 Phir jab káhin bait ul quds
se nikle, to KHUDÁWAND ká ghar
abr se pur ho gayá[q];
11 Aur káhinon ko abr ke sabab
táqat na húí, ki khaṛe hoke khid-
mat karen; is liye ki KHUDÁWAND
ká ghar KHUDÁWAND ke jalál se
pur ho gayá thá.
12 ¶ Phir Sulaimán ne kahá[r],
ki KHUDÁWAND ne farmáyá thá,
ki Main abrí táríkí men[s] rah-
úngá.
13 Aur main jo hún, so main ne
ek ghar terí sukúnat ke wáste ba-
náyá[t], ek makán abad tak tere
julús ke liye[u].
14 Aur bádsháh ne apná munh
pherke Isráel kí sárí jamá'at ko
barakat dí[x]: (aur Isráel kí sárí
jamá'at khaṛí húí;)
15 Phir kahá, ki KHUDÁWAND
Isráel ká Khudá mubárak ho[y],
jis ne mere báp Dáúd se kalám
kiyá, aur use apne háth se púrá
kiyá[z], aur yún kahá, ki
16 Jis din se main apní guroh
Isráel ko Misr se nikál láyá, tab
se main sáre baní Isráelí asbát
se kisí shahr ke sabab, jis men
merá ghar banáyá jáe, aur us
men merá nám ho[a], khush na
húá[b]; par main ne Dáúd ko
pasand kiyá[c], ki wuh merí guroh
baní Isráel par hákim húá.
17 Aur mere báp Dáúd ke dil
men thá, ki KHUDÁWAND Isráel
ke Khudá ke liye ek ghar baná-
we[d].
18 So KHUDÁWAND ne mere báp
Dáúd se kahá[e], Is sabab se ki tú
ne apne dil men is bát ká iráda
kiyá, ki mere nám ká ek ghar ba-

[l] Khur. 25. 14, 15. 2 Taw. 5. 9.
[m] Ist. 10. 5. 'Ibrán. 9. 4.
[n] Khur. 25. 21. Ist. 10. 2.
[o] Khur. 40. 20.
[p] Khur. 34. 27, 28. Ist. 4. 13, 21 áyat.
[q] Khur. 40. 34, 35. 2 Taw. 5. 13, 14. aur 7. 2.
[r] 2 Taw. 6. 1, wag.
[s] Ahb. 16. 2. Zab. 18. 11. aur 97. 2.
[t] 2 Sam. 7. 13.
[u] Zab. 132. 14.
[x] 2 Sam. 6. 18.
[y] Lúq. 1. 68.
[z] 2 Sam. 7. 5, 25.
[a] 29 áyat. Ist. 12. 11.
[b] 2 Sam. 7. 6. 2 Taw. 6. 5, wag.
[c] 1 Sam. 16. 1. 2 Sam. 7. 8. 1 Taw. 28. 4.
[d] 2 Sam. 7. 2. 1 Taw. 17. 1.
[e] 2 Taw. 6. 8, 9.

náwe, pas, tú ne jab ki apne dil
men yún iráda kiyá, to achchhá
kiyá.
19 Lekin tú khud ghar na ba-
náegá: balki terá beṭá, jo terí
sulb se niklegá, wuh mere nám ká
ek ghar banáegá[f].
20 So KHUDÁWAND ne wuh bát,
jo kahí thí, púrí kí; aur main
apne báp Dáúd ká qáim-maqám
húá; aur jaisá ki KHUDÁWAND ne
kahá thá, main Isráel ke takht
par baiṭhá[g]; aur main ne KHUDÁ-
WAND Isráel ke Khudá ke nám ká
ek ghar banáyá.
21 Aur main ne KHUDÁWAND ke
'ahd[h] ke sandúq ke liye, jo zamín
i Misr se nikálne ke waqt us ne
hamáre bápdádon se bándhá thá,
us men ek makán muqarrar kiyá.
22 ¶ Aur Sulaimán ne Isráel kí
sárí jamá'at ke rúbarú KHUDÁ-
WAND ke mazbah ke áge khaṛá
hoke[i] apne háth ásmán kí taraf
phailáe[k],
23 Aur kahá, Ai KHUDÁWAND,
Isráel ke Khudá, tujh sá koí na[l]
úpar ásmán men hai, aur na níche
zamín men; ki tú apne un bandon
ke liye, jo tere áge apne sáre
dilon se chalte phirte hain[m], apne
'ahd ko, aur apní rahmat ko
nigáh rakhtá hai[n]:
24 Jaisá tú ne apne bande Dáúd
mere báp se wuh nigáh rakhí, jo
tú ne use kahá; so jo tú ne apne
munh se kahá, tú ne use apne háth
se púrá kiyá, jaisá áj ke din hai.
25 Aur ab, ai KHUDÁWAND,
Isráel ke Khudá, yád kar wuh
'ahd, jo tú ne apne bande Dáúd
mere báp ke sáth yih kahke
kiyá thá, ki Tere liye Isráel ke
takht par baiṭhnewálá mere áge
se nábúd na hogá[o]; lekin yih
hogá, jab ki terí aulád apní ráh
ko yád rakhe, aur mere áge chale,
jaisá ki tú mere áge chalá:
26 Aur ab, ai Isráel ke Khudá,
apne us qaul ko, jo tú ne apne
bande Dáúd mere báp se kiyá thá,
rást kar[p].
27 Kyá Khudá filhaqíqat zamín
par sukúnat kare[q]? Dekh, ásmán
aur ásmánon ke ásmán[r] terí gun-
jáish nahín rakhte: phir kyá yih
ghar, jo main ne banáyá?
28 Ai KHUDÁWAND mere Khudá,
apne bande kí du'á aur zárí par
kán dhar, aur du'á aur zárí, jo

Peshtar MASÍH se, 1004.

[f] 2 Sam. 7. 5, 12, 13. 1 Sal. 5. 3, 5.
[g] 1 Taw. 28. 5, 6.
[h] 9 áyat. Ist. 31. 26.
[i] 2 Taw. 6. 12, wag.
[k] Khur. 9. 33. 'Az. 9. 5. Yas. 1. 15.
[l] Khur. 15. 11. 2 Sam. 7. 22.
[m] Paid. 17. 1. 1 Sal. 3. 6. 2 Sal. 20. 3.
[n] Ist. 7. 9. Naham. 1. 5. Dán. 9. 4.
[o] 2 Sam. 7. 12, 16. 1 Sal. 2. 4.
[p] 2 Sam. 7. 25.
[q] 2 Taw. 2. 6. Yas. 66. 1. Yar. 23. 24. A'am. 7. 49. aur 17. 24.
[r] 2 Qur. 12. 2.

Peshtar MASÍH se, 1004.

tere bande ne áj ke din tere áge kí hai, so sun:

29 Aur rát din terí ánkhen̲ is maskan kí taraf, jis men̲ tere kahne ke muwáfiq terá nám hogá[s], khulí rahen̲; aur jo du'á terá banda is ghar ke sábit karne men̲ mánge, us par kán rakh.

30 Aur tú apne bande kí du'á par[t], aur apní guroh baní Isráel kí taraf kán dhar; jab ki we tere huzúr is ghar men̲ du'á karen̲, tab tú, ai hamáre Ḵhudá, ásmán par se sun, aur magfirat kar.

31 ¶ Agar koí shaḵhs apne bháí se buráí kare, aur us par qasam rakhí jáwe, ki wuh qasam kháwe[u], aur is ghar men̲ tere mazbah ke áge qasam láí jáwe;

32 To tú ásmán par se sun, aur apne bandon̲ ká insáf kar, aur badkár ko sazá de, aur us kí rawishon̲ ke mutábiq mulzim kar, aur sádiq ko sádiq ṭhahrá[x], aur us kí sadáqat ke mutábiq use jazá de.

33 ¶ Aur jab terí guroh Isráel apne dushmanon̲ ke áge shikast páwe[y], is liye ki unhon̲ ne tere huzúr gunáh kiyá, aur phir terí taraf rujú' kare[z], aur tere nám kí sitáish kare, aur du'á mánge, aur is ghar men̲ tujh se 'ájizí kare:

34 To tú un kí du'á ásmán par se sun, aur apne bandon̲ Isráel kí, jo terí guroh hai, ḵhatáen̲ baḵhsh, aur unhen̲ us zamín men̲, jo tú ne un ke bápdádon̲ ko dí hai, phirá lá.

35 ¶ Aur agar un kí ḵhatáon̲ ke sabab ásmán band ho jáen̲, aur na barsen̲[a]: phir we is jagah du'á mángen̲, aur tere nám kí shukrguzárí karen̲, aur apní ḵhatáon̲ se phiren̲, is liye ki tú ne unhen̲ dukh diyá;

36 To tú un kí áwázen̲ ásmán par se sun, aur apne bandon̲ Isráel apní guroh ke gunáh baḵhsh de, aur unhen̲ us achchhí ráh kí[b], jis men̲ chalná farz hai, ta'lím kar[c], ki we us par chalen̲, aur apní zamín par, jo tú ne apní guroh ko mírás dí hai, menh barsá.

37 ¶ Aur jab ki zamín par kál, aur wabá, aur bád i samúm, aur áfat ho[d], aur jab ki ṭiḍḍí aur jhánjhá kasrat se ho, aur jab ki un ke dushman shahron̲ men̲ se kisí shahr men̲ un par tangí karen̲, aur jab ki we kisí balá aur marz men̲ mubtalá hon̲;

38 Phir jo koí insán terí sárí guroh Isráel men̲ se, jis ne har ek buráí ko apne dil men̲ jáná, du'á aur zárí kare, aur apne háth is ghar men̲ phailáe:

39 To ásmán par se, aur apne rahne ke makán se sun, aur baḵhsh de, aur púrá kar; aur har ek ko, jis ke dil ko tú jántá hai, us kí sab rawish ke mutábiq badlá de; is liye ki tú hí faqat sáre baní A'dam ke dilon̲ ko jántá hai[e].

40 Táki muddat ul 'umr us zamín men̲, jo tú ne un ke bápdádon̲ ko dí hai, tujh se ḍarte rahen̲[f].

41 Aur wuh musáfir bhí, jo baní Isráel men̲ se nahín̲ hai, so jab tujh pás ba'íd zamín se tere nám ke sabab áwe;

42 Aur jab ki tere buland nám, aur qawí háth[g], aur phaile húe bázú ká hál sune, aur wuh áwe aur tere áge is ghar men̲ du'á mánge:

43 To ásmán par se, apne maskan se, sun le, aur musáfir kí wuh du'á jo tujh se mángí, qabúl kar, táki zamín kí sárí gurohen̲ tere nám ko pahchánen̲[h], aur terí guroh baní Isráel kí tarah tujh se ḍaren̲[i], aur jánen̲, ki terá nám is ghar par, jise main̲ ne banáyá, liyá gayá hai.

44 ¶ Aur jab terí guroh laráí ke liye apne dushman ke barḵhiláf us ráh men̲, jo tú unhen̲ bhejegá, nikle, aur tere áge du'á mánge is shahr kí taraf, jise tú ne pasand kiyá, aur is ghar kí taraf, jise main̲ ne tere nám ke liye banáyá:

45 To ásmán par se un kí du'á, aur zárí, aur faryád ko sun le, aur un ká hámí ho.

46 Jis waqt we tere áge ḵhatá karen̲, kyún̲ki koí aisá ádmí nahín̲, jo ḵhatákár na ho[k], aur jab tú un par gazab kare, aur un ke dushmanon̲ ko un par musallit kare, aur asír karnewále unhen̲ asír karke dushmanon̲ kí zamín[l] par le jáen̲, jo dúr ho yá nazdík:

47 Phir apne dilon̲ se yád karen̲ us zamín men̲, jis men̲ jiláwatan kíe gae, aur tauba karen̲[m], aur apne jiláwatan karnewálon̲ kí zamín men̲ tujh se 'ájizí karen̲, aur kahen̲, ki Ham ne

[s] Ist. 12. 11.
[t] 2 Taw. 20. 9. Naham. 1. 6.
[u] Ḵhur. 22. 11.
[x] Ist. 25. 1.
[y] Ahb. 26. 17. Ist. 28. 25.
[z] Ahb. 26. 39, 40. Naham. 1. 9.
[a] Ahb. 26. 19. Ist. 28. 23.
[b] 1 Sam. 12. 23.
[c] Zab. 25. 4. aur 27. 11. aur 94. 12 aur 143. 8.
[d] Ahb. 26. 16, 25, 26. Ist. 28. 21, 22, 27, 38, 42, 52. 2 Taw. 20, 9.
[e] 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Zab. 11. 4. Yar. 17. 10. A'am. 1. 24.
[f] Zab. 130. 4.
[g] Ist. 3. 24.
[h] 1 Sam. 17. 46. 2 Sal. 19. 19. Zab. 67. 2.
[i] Zab. 102. 15.
[k] 2 Taw. 6. 36. Ams. 20. 9. Wá'iz 7. 20. Ya'q. 3. 2. 1 Yúh. 1. 8, 10.
[l] Ahb. 26. 34, 44. Ist. 28. 36, 64.
[m] Ahb. 26. 40.

Peshtar MASÍH se, 1004.

ḳhatá kí, ham ne badí kí, ham ne
gunáh kiyá[n];
48 Aur apne dushmanoṉ kí
zamín meṉ, jis meṉ asír kíe
gae, apne sáre dil aur ján se
terí taraf mutawajjih hoṉ[o], aur
us zamín kí taraf, jo tú ne un ke
bápdádoṉ ko dí, aur us shahr kí
taraf, jise tú ne pasand kiyá, aur
is ghar kí taraf, jo maiṉ ne tere
nám ke liye banáyá, tujh se du'á
mángeṉ[p]:
49 To tú ásmán par se, apne
maskan se, un kí du'á aur zárí
sun, aur un ká hámí ho.
50 Aur apne logoṉ ko, jinhoṉ ne
tere áge ḳhatáeṉ kíṉ, baḳhsh de,
aur un kí sárí buráíáṉ, jo unhoṉ
ne kíṉ, mahv kar de, aur un ke
asír karnewáloṉ ke áge unheṉ
'izzat baḳhshke pyár kar, ki we
un par rahm kareṉ[q].
51 Ki we terí guroh aur terí mí-
rás haiṉ[r], jise tú Misr kí zamín se,
lohe ke bhaṭṭhe ke[s] bích meṉ se,
nikál láyá.
52 Ki terí ánkheṉ tere bande kí
zárí aur terí qaum Isráel kí zárí
kí taraf phireṉ, ki tú un sab
bátoṉ ko, jo kuchh tujh se mán-
geṉ, sune:
53 Kyúṉki tú ne zamín kí sárí
gurohoṉ meṉ se un ko apne liye
ek mírás judá kiyá, jaisá ki tú
ne apne bande Músá kí ma'rifat
kahá[t], jab ki tú hamáre bápdá-
doṉ ko Misr se nikál láyá, ai
Ḳhudáwand Ḳhudá.
54 Phir jab ki Sulaimán apní
du'á se Ḳhudáwand ke áge fárig
húá, aur us du'á ko aur us sárí
zárí ko tamám kar chuká, to
uṭh khaṛá húá, ki Ḳhudáwand
ke mazbah ke sámhne apne donoṉ
zánúoṉ par us ke áge baiṭhá thá,
aur us ke donoṉ háth ásmán kí
taraf phaile the.
55 Phir jab uṭhá, to baní Isráel
kí sárí guroh ke liye buland áwáz
se barakat mángí[u], aur kahá:
56 Ḳhudáwand, jis ne apne sab
kahne ke muwáfiq apní guroh
Isráel ko ráhat baḳhshí, mubá-
rak hai, aur koí ek bát un sab
achchhí bátoṉ meṉ se, jo Ḳhudá-
wand ne apne bande Músá kí
ma'rifat se kahíṉ, kam na kí[x].
57 Aur Ḳhudáwand hamárá
Ḳhudá jis tarah hamáre bápdá-
doṉ ke sáth thá, hamáre sáth bhí

[n] Naham. 1. 6. Zab. 106. 6. Dán. 9. 5.
[o] Yar. 29. 12, 13, 14.
[p] Dán. 6. 10.
[q] 'Az. 7. 6. Zab. 106. 46.
[r] Ist. 9. 29. Naham. 1. 10.
[s] Ist. 4. 20. Yar. 11. 4.
[t] Ḳhur. 19. 5. Ist. 9. 26, 29. aur 14. 2.
[u] 2 Sam. 6. 18.
[x] Ist. 12. 10. Yash. 21. 45. aur 23. 14.

ho, aur hameṉ tark na kare, aur
hameṉ na chhoṛe[y],
58 Balki hamáre diloṉ ko apní
taraf máil kare[z]; táki ham us kí
sab ráhoṉ meṉ chaleṉ, aur us kí
sunnatoṉ, aur ahkám, aur huqúq
ko, jin sab ká hukm us ne ha-
máre bápdádoṉ se kiyá hai, yád
rakheṉ.
59 Aur ye merí báteṉ, jo Ḳhudá-
wand se darḳhwást kí gaíṉ, shab
o roz Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá
se nazdík hoṉgí, táki apne bande
ká insáf kare, aur apní guroh
Isráel ká har ek jhagṛá apne apne
waqt par faisala kare:
60 Táki zamín kí sárí gurohen
ma'lúm kareṉ[a], ki Ḳhudáwand
wuhí Alláh hai, aur us ke siwá
aur koí nahíṉ[b].
61 Pas tumháre dil ká shauq
Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá kí
taraf kámil ho[c], táki us ke hukm
par chalo, aur áj ke din kí tarah
us ke ahkám ko yád rakho.
62 ¶ Aur Sulaimán aur sáre
baní Isráel ne us ke sáth Ḳhudá-
wand ke áge zabíhe zabh kíe[d].
63 Sulaimán ne salámí kí qur-
bániáṉ gáe bail se Ḳhudáwand
ke áge báís hazár zabh kíṉ, aur
bheṛ bakrí se ek lákh bís hazár;
aur bádsháh ne aur sáre baní
Isráel ne us roz Ḳhudáwand ká
ghar maḳhsús kiyá.
64 Aur bádsháh ne us sahn ko,
jo Ḳhudáwand ke mazbah ke
rúbarú thá, muqaddas kiyá[e], ki
waháṉ chaṛháwoṉ, aur hadyoṉ,
aur salámíoṉ kí charbí guzráneṉ;
kyúṉki pítal ká mazbah, jo Ḳhu-
dáwand ke áge thá, chhoṭá thá[f],
aur un chaṛháwoṉ, aur hadyoṉ
aur salámíoṉ kí charbíoṉ ke liye,
jo guzrání játí thíṉ, gunjáish na
rakhtá thá.
65 Aur Sulaimán ne us roz 'íd
kí[g], aur sáre baní Isráel ne bhí
us ke sáth, (Hamát ke madḳhal[h] se
leke Misr kí nahr ke[i] gháṭ tak, we
sab ke sab Ḳhudáwand hamáre
Ḳhudá ke áge baṛe amboh se
jam'a the,) sát roz[k] aur phir sát
aur roz, ya'ne chaudah roz.
66 Aur áṭhweṉ roz 'íd ke ba'd
sárí guroh ruḳhsat kí gaí[l]; so un-
hoṉ ne bádsháh ko mubárakbád
kahá, aur apne ḳhaimoṉ ko gae
ḳhush aur sáf diloṉ se us nekí ke
bá'is, jo Ḳhudáwand ne apne

Peshtar MASÍH se, 1004.

[y] Ist. 31. 6. Yash. 1. 5.
[z] Zab. 119. 36.
[a] Yash. 4. 24. 1 Sam. 17. 46. 2 Sal. 19. 19.
[b] Ist. 4. 35, 39.
[c] 1 Sal. 11. 4. aur 15. 3, 14. 2 Sal. 20. 3.
[d] 2 Taw. 7. 4, wag.
[e] 2 Taw. 7. 7.
[f] 2 Taw. 4. 1.
[g] 2 áyat. Ahb. 23. 24.
[h] Gin. 34. 8. Yash. 13. 5. Qáz. 3. 3. 2 Sal. 14. 25.
[i] Paid. 15. 18. Gin. 34. 5.
[k] 2 Taw. 7. 8.
[l] 2 Taw. 7. 9, 10.

bande Dáúd, aur apní guroh Isráel se kí thí.

IX BÁB.

1 Royá meṉ Ḵhudá Sulaimán ke sáth 'ahd bándhtá. 10 Sulaimán aur Hírám ke dotarfí hadye. 15 Sulaimán ke kárḵhánoṉ meṉ mazdúr gair qaumoṉ se húe, par 'izzat ká kám Baní Isráel ko milá. 24 Fira'ún kí beṭí apne naye mahall meṉ jáke rahtí. 25 Sulaimán har sál tín bár bahutsí qurbániáṉ kartá. 26 Us kí bahr meṉ Ofír se soná láte.

AUR jab Sulaimán KHUDÁWAND ká ghar[a] aur bádsháh ká qasr[b] baná chuká, aur Sulaimán kí sárí tamanná, jo us ke dil meṉ thí, púrí ho chukí[c]:

2 To aisá húá, ki KHUDÁWAND Sulaimán ko dúsrí bár dikhái diyá, jis tarah ki Jiba'ún meṉ dikhái diyá thá[d].

3 Aur KHUDÁWAND ne use kahá, Maiṉ ne terí du'á aur terí munáját, jo tú ne mere áge kí, qabúl kí[e]; aur us ghar ko, jo tú ne banáyá, ki merá nám abad tak us meṉ rahe[f], muqaddas kiyá; so merí nigáh aur merá dil sadá usí par rahegá[g].

4 Aur agar tú mere huzúr aisí chál chalegá[h], jaise terá báp Dáúd sadáqat aur dil kí rástí se chalá[i], aur un sab hukmoṉ par, jo maiṉ ne tujhe kíe, 'amal karegá, aur merí sharí'atoṉ, aur sunnatoṉ ko hifz karegá:

5 To maiṉ terá taḵht i saltanat baní Isráel meṉ hamesha qáim rakhúṉgá, jaise maiṉ ne tere báp Dáúd se wa'da kiyá, aur kahá, ki Terí nasl se bádsháhat kabhí na jáegí[k].

6 Par agar tú merí pairawí se bargashta hogá, yá terí aulád mujh se phir jáegí[l], aur tum merí sharí'atoṉ aur sunnatoṉ ko, jo maiṉ ne tumheṉ batáíṉ, hifz na karoge, aur ajnabí ma'búdoṉ kí 'ibádat karoge, aur unheṉ sijda karoge:

7 To maiṉ baní Isráel ko us sarzamín se, jo maiṉ ne unheṉ dí hai, faná karúṉgá[m]; aur us ghar ko, jise maiṉ ne apne nám ke liye muqaddas kiyá hai, apne rúbarú se dúr karúṉgá[n], aur Isráel ko tamám jahán meṉ zarb ul masál[o] aur angushtnumá karúṉgá.

8 Aur us buland ghar ke barábar se jo koí guzar karegá hairán hogá[p], aur síṭhí bajáegá, aur kahegá, KHUDÁWAND ne is

Peshtar MASÍH se, 1004.

992 ke qaríb.

[a] 2 Taw. 7. 11, wag.
[b] 1 Sal. 7. 1.
[c] 2 Taw. 8. 6.
[d] 1 Sal. 3. 5.
[e] 2 Sal. 20. 5. Zab. 10. 17.
[f] 1 Sal. 8. 29.
[g] Ist. 11. 12.
[h] Paid. 17. 1.
[i] 1 Sal. 11. 4, 6, 38. aur 14. 8. aur 15. 5.
[k] 2 Sam. 7. 12, 16. 1 Sal. 2. 4. aur 6. 12. 1 Taw. 22. 10. Zab. 132. 12.
[l] 2 Sam. 7. 14. 2 Taw. 7. 19, 20. Zab. 89. 30, wag.
[m] Ist. 4. 26. 2 Sal. 17. 23. aur 25. 21.
[n] Ahb. 7. 14.
[o] Ist. 28. 37. Zab. 44. 14.
[p] 2 Taw. 7. 21.

sarzamín aur ghar se aisá kyúṉ kiyá[q]?

9 Tab we jawáb deṉge, Is liye kiyá, ki unhoṉ ne KHUDÁWAND apne Ḵhudá ko, jo un ke bápdádoṉ ko zamín i Misr se nikál láyá, tark kiyá, aur ajnabí ma'búdoṉ ko iḵhtiyár kiyá, aur unheṉ sijda kiyá, aur un kí bandagí kí; is liye KHUDÁWAND ne un par yih sab balá názil kí.

10 ¶ Aur Sulaimán bís baras meṉ ye donoṉ ghar, ya'ne KHUDÁWAND ká ghar, aur bádsháh ká qasr baná chuká[r]:

11 Aur jab Súr ká bádsháh Hírám saro aur sanaubar kí lakṛiáṉ aur soná, jaisá us kí murád thí, Sulaimán ko bhej chuká[s], tab aisá húá, ki Sulaimán bádsháh ne Galíl kí zamín meṉ bís shahr Hírám ko díe.

12 Aur Hírám Súr se niklá, táki un shahroṉ ko, jo Sulaimán ne use díe the, dekhe; par dekhke ḵhush na húá.

13 Aur bolá, Ai mere bháí, ye kyá shahr haiṉ, jo tú ne mujhe díe? Aur us ne un ká nám ‖Kábúl[t] ká mulk rakhá, jo áj ke din tak hai.

14 Ba'd us ke Hírám ne ek sau bís qintár soná Sulaimán ke liye bhejá.

15 ¶ Aur is sabab se Sulaimán bádsháh ne ijtimá' kiyá[u], ki KHUDÁWAND ká ghar, aur apná qasr, aur Millo[x], aur Yarúsalam kí shahrpanáh, aur Hasúr[y] aur Majiddo[z], aur Jazar[a] biná kiyá.

16 Aur Misr ká bádsháh Fira'ún chaṛh gayá thá, aur Jazar ko leke phúṉk diyá thá, aur un Kan'ánioṉ ko, jo waháṉ base the[b], qatl kiyá thá, aur apní beṭí ko, jo Sulaimán kí jorú thí, baḵhsh diyá thá.

17 So Sulaimán ne Jazar aur Bait-Haurán[c] i Asfal ko ábád kiyá:

18 Aur Ba'alát[d] aur Tadmúr ko, jo dasht meṉ haiṉ, basáyá:

19 Aur ḵhazáne ke sáre shahr, jo Sulaimán ke the, aur gáṛioṉ ke[e] shahr, aur sawároṉ ke shahr biná kíe, aur jo kuchh Sulaimán kí tamanná thí[f], so Yarúsalam meṉ, aur Lubnán meṉ, aur apní mamlukat kí sárí zamín meṉ biná kiyá.

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

[q] Ist. 29. 24, 25, 26. Yar. 22. 8, 9.
[r] 1 Sal. 6. 37, 38. aur 7. 1. 2 Taw. 8. 1.
[s] 2 Taw. 8. 2.
‖ Ya'ne, *Nápasand,* *yá, Nápák.*
[t] Yash. 19. 27.
[u] 1 Sal. 5. 13.
[x] 24 áyat. 2 Sam. 5. 9.
[y] Yash. 19. 36.
[z] Yash. 17. 11.
[a] Yash. 16. 10. Qáz. 1. 29.

992 ke qaríb.

[b] Yash. 16. 10.

1014 ke qaríb.

[c] Yash. 16. 3. aur 21. 22. 2 Taw. 8. 5.
[d] Yash. 19. 44. 2 Taw. 8. 4, 6, wag.
[e] 1 Sal. 4. 26.
[f] 1 áyat.

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

20 Lekin wuh sárí guroh, jo
Amúrí, aur Hittí, aur Farizzí,
aur Hawí, aur Yabúsí se báqí
rahí, aur Isráelí na thí[g]:
21 Háṉ, un kí aulád, jo ba'd un
ke zamín meṉ báqí rahí[h] jinheṉ
baní Isráel nábúd na kar sake[i],
so Sulaimán ne un par ḵhiráj[k]
i ḵhádimí[l] muqarrar kiyá, jo áj
tak liyá játá.
22 Lekin Sulaimán ne baní Is-
ráel meṉ se kisí ko gulám[m] na
banáyá, ki we bahádur, aur us
ke chákar, aur us ke umará, aur
us ke lashkar ke sardár, aur us
kí gáṛíoṉ aur us ke sawároṉ ke
bandobast karnewále the.
23 Aur us ke pánch sau aur
pachás 'ámil the[n], jo us ke sáre
kárguzároṉ ke sardár the.
24 ¶ Aur Fira'ún kí beṭí[o] Dáúd
ke shahr se apne us ghar meṉ, jo
Sulaimán ne us ke liye banáyá
thá[p], áí; tab Sulaimán ne Millo
ko ábád kiyá[q].
25 ¶ Aur Sulaimán har baras
tín bár chaṛháwoṉ aur salámíoṉ
ko us mazbah par, jo us ne KHU-
DÁWAND ke liye biná kiyá thá,
chaṛhátá thá[r]; aur un ke sáth
KHUDÁWAND ke áge baḵhúr jalátá
thá. Is tarah us ne us ghar ko
mukammal kiyá thá.
26 ¶ Phir Sulaimán bádsháh ne
'Asyún-jabr meṉ[s], jo Ailút ke
muttasil hai, daryá e Qulzum ke
kanáre par, jo Adúm kí sarzamín
meṉ hai, jaház banáe[t].
27 Aur Hírám ne us bahr meṉ
apne chákar malláh, jo kishtíoṉ
ke kám se ágáh the, Sulaimán ke
chákaroṉ ke sáth karke bhijwáe[u];
28 Aur we Ofír[x] ko gae, aur
waháṉ se chár sau bís qintár soná
leke bádsháh pás áe.

X BÁB.

1 *Sabá kí Malika Sulaimán kí dánáí daryáft karke muta'ajjib hotí.* 14 *Sulaimán ká soná, jo us ke háth áyá.* 16 *Us kí phaṛiáṉ.* 18 *Háthí-dánt ká taḵht.* 21 *Us ke sonahle zurúf.* 26 *Us kí gáṛíáṉ, aur sawár.* 28 *Ḵhiráj jo use milá.*

AUR KHUDÁWAND ke nám kí
bábat Sulaimán ká áwáza
Sabá kí Malika tak pahunchá[a],
to wuh mushkil suwáloṉ se[b] use
ázmáne áí:
2 Aur baṛe amboh ke sáth Ya-
rúsalam meṉ dáḵhil húí. Us ke
sáth bahut se úṉṭ the, jin par
ḵhushbúíáṉ ladí thíṉ, aur niháyat
bahut soná, aur mahangmole ja-
wáhir the; aur us ne Sulaimán
pás áke, jo kuchh us ke dil meṉ
thá, sab púchhá.
3 Sulaimán ne us ke sab suwáloṉ
ká jawáb diyá; bádsháh se koí
chíz poshída na thí, jo us ke kisí
suwál ká jawáb na detá.
4 Sabá kí Malika ne Sulaimán
kí sárí dánishmandí daryáft kí,
aur us ghar ko, jo us ne biná kiyá
thá, dekhá:
5 Aur us ke dastarḵhwán kí
ni'amatoṉ, aur us ke ḵhádimoṉ,
aur mulázimoṉ kí nishast o barḵ-
hást, aur un kí posháḱ, aur us
ke sáqíoṉ, aur us kí chaṛháo ko, jis
se wuh Ḵhudáwand ke maskan
ko játá thá[c], dekhke, us ke hawáss
uṛ gae.
6 Us ne bádsháh se kahá, Yih
tahqíq ḵhabar thí, jo maiṉ ne terí
karámatoṉ aur terí dánish kí
bábat apne mulk meṉ suní thí.
7 Agarchi jab tak maiṉ ne áke
apní ánkhoṉ se na dekhá thá, tab
tak un bátoṉ ko báwar na kiyá
thá; aur dekh, maiṉ ne ádhí
ḵhabar bhí na suní thí; kyúṉki
terí dánish aur ḵhúbí us áwáze se
jo maiṉ ne suná thá, kahíṉ ziyáda
hai.
8 Achchhe nasíb tere in ḵhádi-
moṉ ke, aur baṛe táli' tere mulá-
zimoṉ ke[d], jo nit tere huzúr
khaṛe rahte haiṉ, aur terí hikmat
sunte haiṉ.
9 KHUDÁWAND tere Ḵhudá kí
mubárak zát hai, jo tujh se rází
hai, aur jis ne tujhe Isráelíoṉ meṉ
taḵhtnishín kiyá[e]; ki KHUDÁ-
WAND ne Isráelíoṉ ko sadá piyár
kiyá, isí liye us ne tujhe bádsháh
kiyá, táki tú 'adl aur insáf kare[f].
10 Aur us ne ek sau bís qintár
soná, aur bahut sí ḵhushbúíáṉ
aur jawáhir Sulaimán ko díe[g]; aur
jis wufúr se, ki Sabá kí malika
ne ḵhushbúíáṉ Sulaimán bádsháh
ko guzráníṉ, kisí ne kabhí na
guzráníṉ.
11 Aur Hírámí jahazoṉ par[h]
Ofír se soná ládá gayá, aur
chandan ke bahut se daraḵht aur
jawáhir dhare gae, aur Sulaimán
ko pahuncháe gae.
12 So bádsháh ne chandan ke
daraḵhtoṉ ke sutún KHUDÁWAND
ke ghar ke liye, aur apne qasr ke
liye banwáe, aur ḍholkíáṉ, aur

g 2 Taw. 8. 7, wag.
h Qáz. 1. 21, 27, 29. aur 3. 1.
i Yash. 15. 63. aur 17. 12.
k Qáz. 1. 28.
l Dekho Paid. 9. 25, 26. 'Az. 2. 55, 58. Naham. 7. 57. aur 11. 3.
m Ahb. 25. 39.
n Dekho 2 Taw. 8. 10.
o 1 Sal. 3. 1. 2 Taw. 8. 11.
p 1 Sal. 7. 8.
q 2 Sam. 5. 9. 1 Sal. 11. 27. 2 Taw. 32. 5.
r 2 Taw. 8. 12, 13, 16.
s Gin. 33. 35. Ist. 2. 8. 1 Sal. 22. 48.
t 2 Taw. 8. 17, 18.
u 1 Sal. 10. 11.
x Aiy. 22. 24.
a 2 Taw. 9. 1, wag. Mat. 12. 42. Lúq. 11. 31.
b Dekho Qáz. 14. 12. Ams. 1. 6.

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

c 1 Taw. 26. 16. 2 Taw. 9. 4.
d Ams. 8. 34.
e 1 Sal. 5. 7.
f 2 Sam. 8. 15. Zab. 72. 2. Ams. 8. 15.
g Zab. 72. 10, 15.
h 1 Sal. 9. 27.

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

tambúre sázindon ke liye banwáe[i]; aur chandan kí aisí bahut lakṛíán na kabhí áín, aur na áj ke din tak dekhí gaín[k].

13 Sulaimán bádsháh ne Sabá kí malika ko, jo us ne mángá, so diyá; siwá is ke Sulaimán ne us ko apní bakhshish i 'álí se bahut kuchh 'ináyat kiyá. Pas wuh, apne mulázimon samet apne mamlukat ko phir gaí.

14 ¶ Aur sál ba sál chha sau chhiyásaṭh qintár soná Sulaimán pás jam'a hotá thá,

15 Siwá us sone ke, jo saudágar aur ahl i khiráj, aur ahl i hirfa, aur 'Arab kí nawáhí ke sáre salátín, aur mamálik ke hukkám[l] use pahuncháte the.

16 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ne soná gaṛhwáke do sau pharíán banáín; chha sau misqál soná ek pharí píchhe kharch húá.

17 Aur sone hí kí tín sau ḍhálen[m] banwáín; ek ek ḍhál tín tín ser sone kí húí: aur bádsháh ne unhen us ghar men, jo dasht i Lubnán men thá[n], rakhá.

18 ¶ 'Aláwa bádsháh ne háthídánt ká ek baṛá takht banwáyá[o], aur us par achchhe se achchhá soná phirwáyá.

19 Us takht ke chha zíne the; aur yih takht pusht par se takya kí jagah mudauwar thá; aur us takht kí do samt ko paṭrí lagáí, aur un donon tarafon men do sher banwáe:

20 Aur un chha zínon men se har ek par dahne báen do sher, so sab bárah sher húe; kisí saltanat men aisá takht na baná thá.

21 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ke pání píne ke básan sone ke the[p]; aur dasht i Lubnánwále ghar ke bhí sáre básan khális sone ke the, ek bhí rúpe ká na thá; ki Sulaimán ke aiyám men rúpe kí kuchh tashkhís na húí.

22 Ki bádsháh ne apne jaház Hírám ke jahzon ke sáth Tarsís[q] ko bheje the, aur wahán se un par tín baras men ek bár soná aur rúpá, aur háthí-dánt, aur táús, aur bandar us ke liye pahunchte the.

23 So Sulaimán bádsháh kí daulat aur hikmat zamín ke bádsháhon se bahut ziyáda húí[r].

24 ¶ Aur sárá jahán Sulaimán

[i] 2 Taw. 9. 11.
[k] 2 Taw. 9. 10, 11.
[l] 2 Taw. 9. 24. Zab. 72. 10.
[m] 1 Sal. 14. 26.
[n] 1 Sal. 7. 2.
[o] 2 Taw. 9. 17, wag.
[p] 2 Taw. 9. 20, wag.
[q] Paid. 10. 4. 2 Taw. 20. 36.
[r] 1 Sal. 3. 12, 13. aur 4. 30.

ká mushtáq thá, ki us ká 'áqilána kalám jo Khudá ne us ke dil men ḍálá thá, sune.

25 Aur un men se har ek sál ba sál rúpe ke básan, aur sone ke bartan, aur poshák, aur hathyár, aur khushbúíán, aur ghoṛe, aur khachchar, us ke áge guzránte the.

26 ¶ Aur Sulaimán ne gáṛíán aur sawár bahut se jam'a kíe[s]: us kí ek hazár chár sau gáṛíán thín, aur bárah hazár sawár, jinhen us ne gáṛíon ke shahron men rakhá, aur kitnon ko Yarúsalam men apne sáth[t].

27 Aur bádsháh ne Yarúsalam men rúpe ko pattharon ke mánind kar diyá thá[u], aur saro kí lakṛíon ko gúlar ke darakhton ke mánind jo maidán men wufúr se hote hain.

28 ¶ Aur Sulaimán ne Misr se ghoṛe bahut mangwáe[x], aur bádsháh ke saudágar ‖wahán se mol láte the.

29 Aur Misr kí gáṛí chha sau misqál rúpe ko, aur Misr ká ghoṛá ḍeṛh sau misqál ko biktá thá; aur usí tarah sáre Hittíon[y] ke bádsháh, aur Arámí bádsháh mol leke use pahuncháte the.

XI BA'B.

1 *Sulaimán kí jorúán aur haramen.* 4 *Buṛhápe men we us ke dil ko butparastí kí taraf máil kartín.* 9 *Khudá use dhamkí detá.* 14 *Tín mukhálif uṭhte; Hadad, jis ne Misr men panáh lí thí,* 23 *Razún, jo Dimishq ká málik húá,* 26 *aur Yarubi'ám, jise Akhiyáh nabí ne ek paigám diyá.* 41 *Sulaimán ká báqí ahwál, aur us kí wafát: Rahabi'ám us ká jánishín hotá.*

AUR Sulaimán bádsháh ne bahut[a] sí ajnabí 'auraten Fira'ún kí beṭí ke ‖ sáth chábín[b], Moábí, aur 'Ammúní, aur Adúmí, aur Saidání, aur Hittí:

2 Un qaumon kí beṭíán, jin kí bábat KHUDÁWAND ne baní Isráel ko hukm kiyá, ki Tum un men na jáo, aur we tum men na áen; ki we yaqínan tumháre dilon ko apne ma'búdon kí taraf rágib karengí[c]; so Sulaimán ne unhín se muhabbat kí.

3 Us kí sát sau ‖ ázád jorúán thín, aur tín sau haramen; aur us kí jorúon ne us ke dil ko pherá.

4 Aur aisá húá, ki jab Sulaimán búṛhá húá, to us kí jorúon ne us ke dil ko apne ma'búdon kí taraf

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

[s] Ist. 17. 16.
[t] 1 Sal. 4. 26. 2 Taw. 1. 14. aur 9. 25.
[u] 2 Taw. 1. 15,—17.
[x] Ist. 17. 16. 2 Taw. 1. 16. aur 9. 28.
‖ Yá, *kattán ká sút.* Hiz. 27. 7.
[y] Yash. 1. 4. 2 Sal. 7. 6.
[a] Ist. 17. 17.
‖ Yá, *siwá.*
[b] Naham. 13. 26.
[c] Khur. 34, 16. Ist. 7. 3, 4.
‖ Yá, *jorúán, begamát thín.*

984 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 984 ke qaríb.

[d] Ist. 17. 17. Naham. 13. 26.
[e] 1 Sal. 8. 61.
[f] 1 Sal. 9. 4.
|| 7 áyat meṉ, *Málik* kahláyá.
[g] 33 áyat. Qáz. 2. 13. 2 Sal. 23. 13.
[h] Gin. 21. 29. Qáz. 11. 24.
[i] 2 Sal. 23. 13.
[k] Gin. 33. 52.
[l] 1 Sal. 3. 5. aur 9. 2.
[m] 2, 3 áyateṉ.
[n] 1 Sal. 6. 12. aur 9. 6.
[o] 31 áyat. 1 Sal. 12. 15, 16.
[p] 2 Sam. 7. 15. Zab. 89. 33.
[q] Ist. 12. 11.
[r] 1 Sal. 12. 20.
[s] 1 Taw. 5. 26.
[t] 2 Sam. 8. 14. 1 Taw. 18. 12, 13.
[u] Gin. 24. 19. Ist. 20. 13.

máil kiyá[d]; aur us ke dil meṉ
KHUDÁWAND ká shauq kámil na
rahá[e], jaisá us ke báp Dáúd ká
thá[f].
5 So Sulaimán ne Saidáníoṉ ke
ma'búd 'Istárát, aur baní 'Ammún
ke nafratí ||Milkúm kí parastish
kí[g].
6 Aur Sulaimán ne KHUDÁWAND
kí nazar meṉ badí kí, aur us ne
KHUDÁWAND kí púrí farmánbar-
dárí apne báp Dáúd kí tarah na
kí.
7 Chunánchi Sulaimán ne Moá-
bíoṉ ke nafratí Kamús[h] ke liye
us paháṛ par, jo Yarúsalam ke
sámhne hai[i], aur baní 'Ammún ke
nafratí Málik ke liye, ek buland
makán banáyá[k].
8 Aur yih sab us ne apní sárí
ajnabí jorúoṉ kí khátir kiyá; aur
wuh un ke butoṉ ke huzúr bakhúr
jaláyá kartá thá, aur qurbáníáṉ
guzráná kartá thá.
9 ¶ So azbaski us ká dil KHUDÁ-
WAND Isráel ke Khudá se, jo use
do bár dikhái diyá[l], bargashta
húá[m], is liye KHUDÁWAND Sulai-
mán se nákhush húá.
10 Ki us ne use man'a kiyá thá,
aur farmáyá thá, ki Tú ajnabí
ma'búdoṉ kí parastish na kíjiyo[n]:
par us ne KHUDÁWAND ke hukm
ko yád na rakhá.
11 Is sabab se KHUDÁWAND ne
Sulaimán ko kahá, Azbaski tujh
se aisá aisá kuchh húá, aur tú ne
merí sunnatoṉ aur sharí'atoṉ ko
hifz na kiyá, is wáste maiṉ sal-
tanat ko tujh se pháṛ lúṉgá[o], aur
tere khádim ko dúṉgá;
12 Lekin tere báp Dáúd kí khá-
tir se maiṉ tere jíte jí aisá na
karúṉgá; par tere beṭe ke háth
se pháṛ lúṉgá.
14 Lekin sárí saltanat na pháṛ
lúṉgá[p], balki apne bande Dáúd
kí khátir, aur Yarúsalam ke liye,
jo merá barguzída makán hai[q],
ek firqa tere beṭe ko dúṉgá[r].
14 ¶ So KHUDÁWAND ne Adúmí
Hadad ko Sulaimán ká dushman
khaṛá kiyá[s]; yih Adúmí bádshá-
hoṉ kí nasl se thá.
15 Is liye ki jab Dáúd Adúm
meṉ thá[t], aur lashkar ke sardár
Yúab ne Adúm meṉ jitne mard
the, sab ko qatl kiyá[u], aur un ko
gáṛne gayá;
16 So Yúab chha mahíne tak
sab Isráelíoṉ ke sáth wahíṉ rahá,
yaháṉ tak ki us ne Adúm meṉ
ek mard jítá na chhoṛá:
17 Us waqt Hadad kitne ek
Adúmíoṉ ke sáth, jo us ke báp ke
chákar the, Misr ko bhág gayá;
aur wuh us waqt chhoṭá laṛká
thá.
18 Phir we Midyán se nikalke
Fárán meṉ áe, aur Fárán se log
sáth leke Misr meṉ sháh i Misr
Fira'ún ke pás gae; us ne un ko
ghar diyá, aur un ke liye ma'ásh
muqarrar kí, aur unheṉ zamín dí.
19 Aur Hadad Fira'ún ká nihá-
yat manzúr i nazar hotá gayá,
yaháṉ tak ki us ne malika Tah-
fanís kí bahin usí ko byáh dí.
20 Aur Tahfanís kí bahin us ke
liye ek beṭá janí, jis ká nám Ja-
núbat rakhá gayá, aur use Tah-
fanís ne Fira'ún ke ghar meṉ
parwarish kiyá; aur Janúbat Fi-
ra'ún ke beṭoṉ ke sáth Fira'ún
ke gharáne meṉ rahá kiyá.
21 Aur jab Hadad ne Misr meṉ
suná, ki Dáúd apne bápdádoṉ ke
sáth so rahá, aur lashkar ká sar-
dár Yúab bhí chal basá[x], tab us
ne Fira'ún se kahá, Mujhe ijázat
de, ki maiṉ apne mulk ko jáúṉ.
22 Fira'ún ne use kahá, ki Tujhe
mere pás kaun sí kamí hai, jo tú
cháhtá hai, ki apne mulk ko jáwe?
Us ne kahá, Nahíṉ: balki tú
mujhe kisí tarah se rukhsat kar.
23 ¶ Aur Khudá ne Iliyad'a ke
beṭe Razún ko bhí Sulaimán ká
dushman kiyá[y], ki wuh Zúbah ke
bádsháh apne áqá Hadad'azar ke
pás se bhágá.
24 Us ne apne áqá ke muqábil
hoke log jam'a kíe, aur jis waqt
Dáúd ne unheṉ qatl kiyá[z], wuh
ek fauj ká sardár húá, aur we
bhágke Dimishq ko gae, aur wa-
háṉ rahe; aur wuh Dimishq ká
málik húá.
25 Aur wuh bhí Sulaimán kí
tamám 'umr baní Isráel ká dush-
man rahá, siwá us musíbat ke, jo
Hadad se thí; aur us ne baní Is-
ráel se nafrat rakhí, aur Arám
ká málik húá.
26 ¶ Aur Sarídah se Ifrátí Na-
bát ke beṭe Yarubi'ám ne[a], jo
Sulaimán ká gulám thá, jis kí má
ká nám, jo bewa thí, Sarú'ah thá,
bádsháh ke muqábil hoke háth
uṭháyá[b].

Peshtar MASÍH se, 984 ke qaríb.

[x] 1 Sal. 2. 10, 34.
[y] 2 Sam. 8. 3.
[z] 2 Sam. 8. 3. aur 10. 8, 18.
[a] 1 Sal. 12. 2. 2 Taw. 13. 6.
[b] 2 Sam. 20. 21.

Peshtar MASÍH se, 984 ke qaríb.

27 Aur bádsháh ke barḳhiláf
háth uṭháne ká yih sabab húá, ki
bádsháh ne Millo ko ábád kiyá[c],
aur apne báp Dáúd ke shahr ke
iháte kí marammat kí.
c 1 Sal. 9. 24.
28 Aur Yarubi'ám ek shahzor
bahádur ádmí thá; so Sulaimán
ne, jo us jawán ko chálák dekhá,
to use baní Yúsuf ke ghar ke
sáre károbár par muḳhtár kiyá.
980 ke qaríb.
29 Aur aisá húá, ki Yarubi'ám
ek bár Yarúsalam se báhar gayá;
d 1 Sal. 14. 2.
us waqt Sailání Aḳhiyáh nabí ne[d]
use ráh men̲ páyá, aur yih nabí
ek naí ridá oṛhe húe thá; ye do-
non̲ maidán men̲ akele the.
30 So Aḳhiyáh ne us naí ridá
e Dekho 1 Sam. 15. 27. aur 24. 5.
ko, jo us par thí, pakaṛke pháṛá[e],
aur bárah ṭukre kíe.
31 Aur Yarubi'ám ko kahá, ki
Das ṭukre tú le: ki KHUDA'WAND
f 11, 13 áyaten̲.
Isráel ká Ḳhudá yún̲ farmátá hai[f],
ki Dekh, main̲ Sulaimán ke háth
se saltanat chák kar lún̲gá, aur
das firqe tujhe dún̲gá:
32 Aur ek firqa, mere bande
Dáúd kí ḳhátir ke liye, aur Yarú-
salam ke liye, wuh shahr, jise
main̲ ne baní Isráel ke sáre fir-
qon̲ ke shahron̲ men̲ se chun liyá
hai, use diyá jáegá.
33 Ki us ne mujhe tark kiyá,
aur Saidáníon̲ ke ma'búd 'Istárát,
aur Moábíon̲ ke but Kamús, aur
baní 'Ammún ke Milkúm kí pa-
g 5, 6, 7 áyaten̲.
rastish kí[g], aur merí ráhon̲ men̲
na chalá, ki wuh kám, jo merí
nazar men̲ bhalá thá, kartá, aur
merí sharí'aton̲ aur sunnaton̲ par
apne báp Dáúd kí tarah 'amal
kartá.
34 So main̲ sárí mamlukat us ke
háth se na nikál lún̲gá; ki main̲
apne bande Dáúd kí ḳhátir, jise
main̲ ne barguzída kiyá, aur jis
ne merí sunnaton̲ aur sharí'aton̲
par 'amal kiyá, jab tak wuh jítá
rahegá, us ko bádsháh rakhún̲-
gá.
35 Par us ke beṭe ke háth se
h 2 Sal. 12. 16, 17.
saltanat ko le lún̲gá[h], aur das
firqe tujhe dún̲gá:
36 Aur us ke beṭe ko ek firqa
dún̲gá, táki mere bande Dáúd ká
i 1 Sal. 15. 4. 2 Sal. 8. 19. Zab. 132. 17.
chirág[i] Yarúsalam ke shahr men̲,
jise main̲ ne apná nám rakhne ke
liye barguzída kiyá hai, hamesha
mere áge roshan rahe.
37 Aur main̲ tujhe barpá ka-
rún̲gá, aur tú apne dil kí tamanná
ke muwáfiq saltanat karegá, aur
baní Isráel ká bádsháh hogá.

Peshtar MASÍH se, 980 ke qaríb.

38 Aur aisá hogá, ki agar tú
mere sáre hukmon̲ ká shanawá
hogá, aur merí ráhon̲ par chalegá,
aur merí nazar men̲ nekokárí
karegá, ki merí sunnaton̲ aur
sharí'aton̲ ko mere bande Dáúd
kí tarah hifz kare, to main̲ tere
sáth hoún̲gá[k], aur tere liye ek k Yash. 1. 5.
amín ghar banáún̲gá[l], jaisá main̲ l 2 Sam. 7. 11, 27.
ne Dáúd ke liye banáyá, aur tujhe
baní Isráel par musallit karún̲gá.
39 Aur main̲ isí sabab se Dáúd
kí nasl ko dukh dún̲gá, par na
abad tak.
40 Ab Sulaimán ne cháhá, ki 980 ke qaríb.
Yarubi'ám ko qatl kare; par
Yarubi'ám uṭhá, aur bhágke Misr
men̲ Sháh i Misr Sisáq ke pás
gayá; aur jab tak Sulaimán ne
wafát pái, wuh wahín̲ rahá.
41 ¶ Aur Sulaimán ká báqí
ahwál[m], aur sab kuchh jo us ne m 2 Taw. 9. 29.
kiyá, aur us kí hikmaten̲, so kyá
wuh Sulaimán ke ahwál kí kitáb
men̲ maktúb nahín̲ hain̲?
42 Ǵaraz Sulaimán kí saltanat
kí muddat, jo us ne Yarúsalam
men̲ sáre Isráelíon̲ par kí, chálís
baras the[n]. n 2 Taw. 9. 30.
43 Aur Sulaimán apne bápdá- 975 ke qaríb.
don̲ ke sáth so rahá[o]; aur apne o 2 Taw. 9. 31.
báp Dáúd ke shahr men̲ madfún
húá; aur us ká beṭá Rahabi'ám
us ká jánishín húá.

XII BA'B.

1 *Baní Isráel, jo Sikm men̲ Rahabi'ám ko bád-
sháh muqarrar karne ke liye jam'a húe, Ya-
rubi'ám ke wasíle se 'arz karte, ki riyásat ká
júá kuchh halká kiyá jáwe:* 6 *Rahabi'ám
búṛhon̲ kí saláh radd karke jawánon̲ kí bih-
tar samajhtá, aur us ke mutábiq saḳht jawáb
detá.* 16 *Das firqe bágí hoke Adúrám ko
qatl karte, aur Rahabi'ám ko bhagádete.* 21
*Rahabi'ám fauj jam'a kartá hí thá jab ki
Sima'iyáh ne use man'a kiyá.* 25 *Yaru-
bi'ám apní bádsháhat ko qiyám baḳhshne ke
liye wírán shahron̲ ko ábád kartá,* 26 *aur
bachhṛon̲ kí parastish járí kartá.*

AUR Rahabi'ám Sikm ko gayá,
is liye ki sáre baní Isráel
Sikm men̲ faráham húe the, táki
use bádsháh karen̲[a]. a 2 Taw. 10. 1, wag.
2 Aur aisá húá, ki jab Nabát ke
beṭe Yarubi'ám ne[b], jo hanoz b 1 Sal. 11. 26.
Misr men̲[c] bastá thá, yih suná; c 1 Sal. 11. 40.
(kyún̲ki wuh Sulaimán ke huzúr
se bhágá, aur Misr men̲ já basá
thá:
3 Aur us pás log bhejke use
bulwáyá kiyá:) tab Yarubi'ám ne

Peshtar MASÍH se, 975.

baní Isráel kí sárí jamá'at ke sáth ákе Rahabi'ám ko yún kahá,

4 Ki tere báp ne ham par bhárí júá rakhá[d]; so ab tú us sangín ḳhidmat ko, aur us bhárí júe ko, jo tere báp ne ham par rakhá, halká kar, ki ham terí ḳhidmat karenge.

5 Tab us ne unhen kahá Bilfi'al tum chale jáo, aur tín roz ke ba'd mujh pás phir áo; chunánchi we log chale gae.

6 ¶ Tab Rahabi'ám bádsháh ne un buzurgon se, jo us ke báp Sulaimán ke sámhne, jab tak wuh jítá thá, khaṛe rahte the, mashwarat kí, aur kahá, Tumhárí kyá saláh hai? main in logon ko kyá jawáb dúngá?

7 Unhon ne use kahá, ki Agar tú áj ke din is qaum ká ḳhádim hogá, aur un kí ḳhidmat karegá, aur unhen jawáb degá, aur un se achchhí báten karegá, to we bhí tere abadí ḳhádim ho rahenge[e].

8 Par us ne us mashwarat ko, jo buzurgon ne use dí, chhoṛke un jawánon se, jo us ke sáth baṛhe húe, aur us ke áge házir rahte the, mashwarat kí.

9 Aur un se púchhá, ki Tum mujhe kyá saláh dete ho? main in logon ko, jinhon ne mujh se yih suwál kiyá hai, ki Us júe ko, jo tere báp ne ham par rakhá, halká kar, kyá jawáb dún?

10 Un jawánon ne, jo us ke sáth baṛhe húe the, us ko kahá, Tú un logon ko, jinhon ne tujhe kahá, Tere báp ne hamáre júe ko bhárí kiyá, tú us ko hamáre úpar se halká kar, yún jawáb de, aur unhen yún kah, ki Merí chhinguli mere báp kí kamar se ziyáda daldár hogí:

11 Aur agar mere báp ne bhárí júá tum par rakhá hai, to main use aur ziyáda karúngá: mere báp ne koṛe márke tumhen ṭhík kiyá, main tumhen bichchhúon se ṭhík banáúngá.

12 ¶ So Yarubi'ám aur sárá majma' tísre din Rahabi'ám ke huzúr házir húá, bádsháh ke farmáne ke mutábiq, ki Tísre din mujh pás áiyo.

13 Aur bádsháh ne un logon ko saḳht jawáb diyá, aur buzurgon kí us mashwarat ko, jo unhon ne use dí thí, tark kiyá;

[d] 1 Sam. 8. 11,—18. 1 Sal. 4. 7.

[e] 2 Taw. 10. 7. Ams. 15. 1.

14 Aur jawánon kí saláh ke muwáfiq unhen kahá, ki Mere báp ne to tum par bhárí júá rakhá, aur main us júe ko ziyáda bhárí karúngá; mere báp ne tumhen koṛon se ṭhík banáyá, aur main tumhen bichchhúon se ṭhík karúngá.

15 Bádsháh logon ká shanawá na húá; ki yih KHUDÁWAND kí taraf se thá[f], táki us bát ko, jo us ne Sailání Aḳhiyáh kí ma'rifat se Nabát ke beṭe Yarubi'ám ko farmáí thí[g], púrá kare.

16 ¶ So sáre Isráelíon ne yih dekhke, ki bádsháh un ká shanawá na húá, bádsháh ko yún jawáb diyá, Dáúd ke sáth hamárá kyá hissa hai[h]? Yassí ke beṭe ke sáth hamárí mírás nahín: ai Isráel, chal, apne ḳhaimon ko: Dáúd, ab tú ján, aur terá ghar. So Isráelí apne ḳhaimon ko chale gae.

17 Lekin Rahabi'ám un Isráelíon ká, jo Yahúdáh kí bastíon men rahte the, bádsháh húá[i].

18 Ba'd us ke Rahabi'ám bádsháh ne Adúrám ko, jo ḳhiráj ká dároga thá[k], bhejá: so baní Isráel ne us par aisá patthráo kiyá, ki wuh mar gayá. Tab Rahabi'ám bádsháh ne himmat bándhí, aur gáṛí par sawár hoke Yarúsalam ko bhág gayá.

19 So baní Isráel áj ke din tak Dáúd ke gharáne se bágí hain[l].

20 Aur jab sáre baní Isráel ne suná, ki Yarubi'ám áyá, to unhon ne use bulwáyá, ki majma' ke huzúr áwe, aur unhon ne use sáre Isráelíon ká bádsháh kiyá; sirf Yahúdáh ke siwá[m] kisí ne Dáúd ke gharane kí tab'iyat na kí.

21 ¶ Aur jab Rahabi'ám Yarúsalam men dáḳhil húá, to us ne Yahúdáh ke sáre gharáne ko Binyamín ke firqe samet, jo sab ek lákh assí hazár jangí barguzída jawán the, faráham kiyá, táki we baní Isráel se laṛke mamlukat ko Sulaimán ke beṭe Rahabi'ám ke qabze men phir kar den.[n]

22 Aur us waqt Sama'iyáh ko, jo mard i Ḳhudá thá, Ḳhudá ká payám áyá,[o]

23 Ki baní Yahúdáh ke bádsháh Sulaimán ke beṭe Rahabi'ám ko, aur sáre baní Yahúdáh aur baní

Peshtar MASÍH se, 975.

[f] 24 áyat. Qáz. 14. 4. 2 Taw. 10. 15. aur 22. 7. aur 25. 20.

[g] 1 Sal. 11. 11, 31.

[h] 2 Sam. 20. 1.

[i] 1 Sal. 11. 13, 36.

[k] 1 Sal. 4. 6. aur 5. 14.

[l] 2 Sal. 17. 21.

[m] 1 Sal. 11. 13, 32.

[n] 2 Taw. 11. 1.

[o] 2 Taw. 11. 2.

Peshtar MASÍH se, 975.

Binyamín ko, aur un ke hamrá-
hon ko kah, ki
24 Ḳhudáwand yún farmátá
hai, Tum chaṛháí na karo, aur
apne bháíon baní Isráel se qitál
na karo; balki har ek tum men
se apne ghar ko phire; ki yih bát
mere hukm se hai[p]. So we Ḳhu-
dáwand ke suḳhan ke shanawá
húe, aur Ḳhudáwand ke hukm ke
mutábiq phire, aur rawána húe.
25 ¶ Tab Yarubi'ám ne ko-
histán i Ifráím men Sikm ko[q]
ábád kiyá, aur us men basá; ba'd
us ke wahán se niklá, aur Fanúel
ko[r] ábád kiyá.
26 Aur Yarubi'ám ne apne dil
men kahá, ki Ab saltanat Dáúd
ke gharáne men phir jáegí;
27 Jab ye log Yarúsalam men
Ḳhudáwand ke ghar men qur-
bání chaṛháne ko úpar chaṛh-
enge[s], to un logon ke dil apne
ḳhudáwand kí taraf, ya'ne baní
Yahúdáh ke bádsháh Rahabi'ám
kí samt máil honge, aur we mujh
ko már lenge, aur sháh i Yahúdáh
Rahabi'ám kí samt phirenge.
28 Is liye us bádsháh ne man-
súba kiyá, aur sone ke do bachhṛe[t]
banáe, aur unhen kahá, Kyá zarúr
hai, ki tum Yarúsalam men jáyá
karo? Ai baní Isráel, tumhárá
Ḳhudá, jo tum ko zamín i Misr se
nikál láyá, yih hai[u].
29 Aur us ne ek ko Baitel men[x],
aur dúsre ko Dán men[y] qáim kiyá:
30 Aur yih ḳhatá ká bá'is ṭhah-
rá[z]; aur log Dán men jáke us ek
kí parastish karte the.
31 Aur us ne únche makánon
par ek ghar[a] banáyá, aur 'awámm
logon ko, jo baní Láwí na the,
kahánat ká mansab diyá[b].
32 Aur Yarubi'ám ne áṭhwen
mahíne kí pandrahwín táríḳh,
jaisá baní Yahúdáh men ma'múl
hai[c], ek 'íd kí; aur mazbah par
qurbán guzráná; aur aisá hí us
ne Baitel men kiyá, aur un
bachhṛon ke áge, jo us ne banáe
the, qurbáníán guzránín; aur us
ne Baitel men un únche makánon
ke liye, jo us ne biná kíe the,
káhin muqarrar kíe[d].
33 So áṭhwen mahíne kí pan-
drahwín táríḳh, ya'ne us mahíne
kí, jise apne dil se íjád kiyá[e],
mazbah par, jo us ne Baitel men
banáyá thá, qurbání guzrání, aur

[p] 15 áyat.
[q] Dekho Qáz. 9. 45.
[r] Qáz. 8. 17.
[s] Ist. 12. 5, 6.
[t] 2 Sal. 10. 29. aur 17. 16.
[u] Ḳhur. 32. 4, 8.
[x] Paid. 28. 19. Hús. 4. 15.
[y] Qáz. 18. 29.
[z] 1 Sal. 13. 34. 2 Sal. 17. 21
[a] 1 Sal. 13. 32.
[b] Gin. 3. 10. 1 Sal. 13. 33. 2 Sal. 17. 32. 2 Taw. 11. 14, 15. Hiz. 44. 7, 8.
[c] Ahb. 23. 33, 34. Gin. 29. 12. 1 Sal. 8. 2, 5.
[d] Amús 7. 13.
[e] Gin. 15. 39.

Peshtar MASÍH se, 975.

baní Isráel kí mihmání kí, aur
mazbah par qurbání guzrání, aur
baḳhúr jaláyá[f].

XIII BA'B.

1 *Yarubi'ám nabí par háth chalátá jis waqt
wuh Baitel ke mazbah kí bábat nubúwat
kartá thá, aur fauran wuh súkh gayá.* 6 *Nabí
kí du'á se bahál hojátá.* 7 *Nabí bádsháh kí
da'wat ko námanzúr karke, Baitel se ra-
wána hotá.* 11 *Ek búṛhá nabí use wargalán-
ke phir le átá.* 20 *Ḳhudá se tambíh pátá,*
23 *aur sher se márá játá.* 26 *Búṛhá nabí
us ká dafan kartá,* 31 *aur us kí peshín-
goí ko sábit kartá.* 33 *Yarubi'ám kí saḳht
bedíní.*

AUR dekho, ki Ḳhudáwand
ke hukm se ek mard i
Ḳhudá[a] Yahúdáh se Baitel men
áyá; us waqt Yarubi'ám mazbah
ke muttasil khaṛá hokar baḳhúr
jalá rahá thá[b].
2 Aur wuh Ḳhudáwand ke
suḳhan se mazbah ke sámhne
chilláyá, aur kahá, Ai mazbah!
ai mazbah! Ḳhudáwand yún far-
mátá hai, ki Dekh, Dáúd ke
gharáne se ek laṛká paidá hogá,
jis ká nám Yúsiyáh[c] hogá; so
wuh únche makánon ke káhinon
ko, jo tujh par baḳhúr jaláte hain,
tujh men zabh karegá; aur ád-
míon kí haḍḍíán tujh par jaláí
jáengí.
3 Aur us ne us hí din ek nishán[d]
batáyá, aur kahá, Wuh 'alámat,
jo Ḳhudáwand ne ṭhahráyí, yih
hai, ki mazbah phaṭ jáegá, aur
rákh jo us par hai gir jáegí.
4 Aur aisá húá, ki jab Yaru-
bi'ám bádsháh ne us mard i
Ḳhudá ká kalám, jo Baitel men
mazbah ke sámhne chilláyá thá,
suná, to us ne mazbah par se
apná háth lambá kiyá, aur kahá,
ki Use pakaṛ lo: so us ká wuh
háth, jo us ne us par baṛháyá thá,
ḳhushk ho gayá, aisá ki wuh use
phir barábar na kar saká.
5 Aur mazbah phaṭ gayá, aur
rákh gir gaí, us 'alámat ke mu-
tábiq jo us mard i Ḳhudá ne
Ḳhudáwand ke hukm se záhir kí
thí.
6 Tab bádsháh ne us mard i
Ḳhudá ko kahá, ki Ab Ḳhudá-
wand apne Ḳhudá se minnat
samájat kar[e], táki merá háth,
jaisá thá, phir durust ho jáwe;
tab us mard i Ḳhudá ne Ḳhudá-
wand se du'á mángí, aur bádsháh
ká háth durust húá, aur jaisá áge
thá, waisá hí ho gayá.

[f] 1 Sal. 13. 1.
[a] 2 Sal. 23. 17.
[b] 1 Sal. 12. 32, 33.
[c] 2 Sal. 23. 15, 16.
[d] Yas. 7. 14. Yúh. 2. 18. 1 Qur. 1. 22.
[e] Ḳhur. 8. 8. aur 9. 28. aur 10. 17. Gin. 21. 7. A'am. 8. 24. Ya'q. 5. 16.

Peshtar MASÍH se, 975.

7 Aur bádsháh ne us mard i Ḳhudá ko farmáyá, ki Mere sáth ghar meṉ chal, aur kuchh khá, ki maiṉ tujhe in'ám[f] dúngá.
8 Par us mard i Ḳhudá ne bádsháh ko jawáb diyá, ki Agar tú apná ádhá ghar mujhe dewe[g], taubhí maiṉ tere sáth waháṉ na jáúṉgá, aur maiṉ us jagah na roṭí kháúṉgá, aur na pání píúṉgá:
9 Kyúṉki ḲHUDÁWAND ne mujh ko yúṉ hukm kiyá, aur farmáyá, ki Na roṭí kháiyo, na pání píjiyo[h], aur jis ráh se hoke tú játá hai, usí ráh se na phiriyo.
10 Chunánchi wuh dúsrí ráh se rawána húá, aur jis ráh hoke Baitel meṉ áyá thá, us ráh se na phirá.
11 ¶ Us waqt Baitel meṉ ek búṛhá nabí rahtá thá; so us ke beṭe us pás áe, aur un kámoṉ kí, jo mard i Ḳhudá ne us roz Baitel meṉ kíe, use ḳhabar dí, aur us kí un bátoṉ ko, jo us ne bádsháh se kahí thíṉ, apne báp ke áge bayán kiyá.
12 So un ke báp ne un se púchhá, Wuh kis ráh se gayá? Aur us ke beṭoṉ ne dekhá thá, ki wuh mard i Ḳhudá, jo Yahúdáh se áyá, kis ráh se phir gayá.
13 Phir us ne apne beṭoṉ se kahá, Mere liye gadhe par zín bándho. So unhoṉ ne us ke liye gadhá taiyár kiyá; tab wuh us par chaṛhá,
14 Aur us mard i Ḳhudá ke píchhe chalá; so use balút ke daraḳht tale baiṭhe páyá. Tab us ne use kahá, Tú wuhí mard i Ḳhudá hai, jo Yahúdáh se áyá? Wuh bolá, Háṉ.
15 Tab us ne use kahá, Mere ghar chal, aur roṭí khá.
16 Wuh bolá, Na maiṉ tere sáth rah saktá húṉ, aur na maiṉ tere ghar já saktá húṉ, aur na maiṉ tere sáth us jagah roṭí kháúṉgá, na pání píúṉgá[i].
17 Ki ḲHUDÁWAND ká mujh ko yúṉ hukm[k] húá, ki Tú waháṉ na roṭí kháná, na pání píná; aur jis ráh tú játá hai, us ráh se hoke na phirná.
18 Tab us ne use kahá, ki Jaisá tú hai, maiṉ bhí ek nabí húṉ; aur ḲHUDÁWAND ke farmán se ek firishte ne mujh ko kahá, ki Use apne sáth apne ghar meṉ phirá lá, táki wuh roṭí kháwe aur pání píwe. Par us ne us se jhúṭh kahá.
19 So wuh us ke sáth phir gayá, aur us ke ghar meṉ roṭí kháí aur pání piyá.
20 ¶ Aur jis waqt we donoṉ dastarḳhwán par baiṭhe the, us waqt aisá húá, ki ḲHUDÁWAND ká kalám us nabí par, jo use phirá láyá thá, názil húá:
21 Aur us ne us mard i Ḳhudá ko, jo Yahúdáh se áyá thá, chilláke kahá, Is liye ki tú ne ḲHUDÁWAND ke hukm se muṉh pherá, aur tú ne ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke hukm ko, jo us ne tujhe kiyá thá, yád na rakhá,
22 Aur tú phir áyá, aur tú ne us hí jagah, jaháṉ ḲHUDÁWAND ne tujhe farmáyá thá, ki Na roṭí kháná, na pání píná[l], roṭí bhí kháí, aur pání bhí piyá: so terí lásh tere bápdádoṉ kí qabr meṉ dáḳhil na hogí.
23 ¶ Aur jab wuh roṭí khá chuká aur pání pí chuká, to us ne apne gadhe par us nabí ke liye, jise wuh phirá láyá thá, zín bándhá.
24 Aur jab wuh rawána húá, to ráh meṉ use ek sher milá, aur us ne use már ḍálá[m]: so us kí lásh ráh meṉ paṛí thí, aur gadhá us ke nazdík khaṛá thá, aur sher bhí us lásh pás házir rahá.
25 Aur jab udhar se logoṉ ká guzar húá, tab unhoṉ ne dekhá, ki lásh ráh meṉ paṛí hai, aur sher lásh pás khaṛá hai: so unhoṉ ne shahr meṉ áke waháṉ, jaháṉ wuh búṛhá nabí rahtá thá, bayán kiyá.
26 Aur us nabí ne, jo use ráh se phirá láyá thá, sunke kahá, Yih wuh mard i Ḳhudá hai, jis ne ḲHUDÁWAND ke hukm se sarkashí kí, aur ḲHUDÁWAND ne apne suḳhan ke mutábiq, jo us ne use kahá, sher ko us par musallit kiyá, aur us ne use toṛá aur már ḍálá.
27 Phir us ne apne beṭoṉ se kahá, ki Mere liye gadhe par zín bándho; so unhoṉ ne bándhá.
28 Tab wuh gayá, aur us kí lásh ráh meṉ paṛí pái, aur gadhá aur sher lásh pás khaṛe the, ki sher ne na us ká gosht kháyá thá, aur na gadhe ko toṛá thá.
29 So us nabí ne us mard i

[f] 1 Sam. 9. 7. 2 Sal. 5. 15.
[g] Yúṉ Gin. 22. 18. aur 24. 13.
[h] 1 Qur. 5. 11.
[i] 8, 9 áyateṉ.
[k] 1 Sal. 20. 35. 1 Tas. 4. 15.
[l] 9 áyat.
[m] 1 Sal. 20. 36.

Peshtar MASÍH se, 975.

Khudá kí lásh ko uṭháyá, aur
gadhe par ḍálá, aur phirá láyá;
aur yih búṛhá nabí shahr men
dákhil húá, ki us par roe aur use
dafan kare.
30 Phir us ne us kí lásh ko apní
qabr men gáṛá, aur we us par,
n Yar. 22. 18. Háe, mere bháí! kahke[n], roe.
31 Aur jab use gáṛ chuká, to us
ne apne beṭon se kahá, ki Jab
main mar jáún, to mujh ko us hí
gor men, jis men wuh mard i
Khudá gaṛá hai, gáṛiyo, aur merí
haḍḍíán us kí haḍḍíon ke nazdík
o 2 Sal. 23. 17, 18. rakhiyo[o].
p 2 áyat. 2 Sal. 23. 16, 19. 32 Is liye ki wuh kalám[p], jo us
ne KHUDÁWAND ke hukm se
mazbaḥ ke barkhiláf, jo Baitel
men hai, aur un únche makánon
ke barkhiláf, jo Samrún kí bastíon
q Dekho 1 Sal. 16. 24. men hain[q], kahá hai, zarúr púrá
hogá.
974 ke qaríb. 33 ¶ Aur un sab chízon ke ba'd
bhí Yarubi'ám apní gumráhí se
báz na áyá; balki us ne 'awámm
ko únche makánon kí kahánat
phir dí: jis ne cháhá, use us ne
‖ 'Ibrání, *Us ká háth bhardiyá,* Qáz. 17. 12. ‖muqaddas kiyá, aur wuh únche
makánon ke káhinon men shámil
r 1 Sal. 12. 31, 32. 2 Taw. 11. 15. aur 13. 9. ho gayá[r].
34 Aur yih fi'al Yarubi'ám ke
s 1 Sal. 12. 30. gharáne ke gunáh ká sabab húá[s],
táki us ko káṭ ḍále, aur zamín se
t 1 Sal. 14. 10. nest o nábúd kare[t].

XIV BÁB.

1 *Abiyáh bímár hotá, aur us kí má Yarubi'ám ke hukm se apní shakl badalke, hadye háth men letí, aur Sailá men Akhiyáh ke pás játí.* 5 *Akhiyáh, jis ne Khudá se waḥí páyí thí, use ánewálí áfaton kí khabar detá.* 17 *Abiyáh marke madfún hotá.* 19 *Nádab Yarubi'ám ká jánishín hotá.* 21 *Rahabi'ám bádsháh hoke badí kartá.* 25 *Sísaq Yarúsalam ká mál lúṭ lejátá.* 29 *Abiyám Rahabi'ám ká jánishín hotá.*

956. US waqt Yarubi'ám ká beṭá
Abiyáh bímár paṛá.
2 So Yarubi'ám ne apní jorú se
kahá, Uṭhiye, aur apní shakl mu-
baddal kíjiye, táki koí na pah-
cháne ki tú Yarubi'ám kí jorú
hai; aur Sailá ko rawána ho;
aur dekh, Akhiyáh nabí wahán
hai, jis ne mujhe kahá thá, ki Tú
a 1 Sal. 11. 31. is jamá'at ká bádsháh hogá[a].
3 Aur das roṭíán, aur kuchh
súkhe kulíche, aur ek surálí
b Dekho 1 Sam. 9. 7, 8. shahd kí apne sáth le[b], aur us pás
já; ki wuh tujhe batá degá, ki
laṛke ká anjám kyá hogá.
4 So Yarubi'ám kí jorú ne aisá
c 1 Sal. 11. 29. kiyá, ki uṭhí aur Sailá ko gaí[c],

aur Akhiyáh ke ghar men pa- Peshtar MASÍH se, 956.
hunchí; par Akhiyáh ko kuchh
nazar na átá thá, ki buṛhápe ke
sabab se us kí ánkhen baiṭh gaí
thín.
5 ¶ Tab KHUDÁWAND ne Akhiyáh
ko kahá, ki Dekh, Yarubi'ám kí
jorú tujh se kuchh apne beṭe kí
bábat púchhne átí hai, kyúnki
wuh bímár hai; so tú use yún
yún kahiyo; aur jab wuh andar
áwegí, to áp ko dúsrí ranḍí baná-
wegí.
6 Aur jonhín wuh darwáza par
pahunchí, aur Akhiyáh ne us ke
páon kí áwáz suní, to us ne use
kahá, Ai Yarubi'ám kí jorú, andar
á; tú baháne se dúsrí kyún bantí
hai? ki main bhejá gayá hún, táki
tujhe musíbaton kí khabar dún.
7 So tú já, aur Yarubi'ám se
kah, ki KHUDÁWAND Isráel ká
Khudá yún farmátá hai, ki Main
ne tujhe qaum men buland kiyá[d], d Dekho 2 Sam. 12. 7, 8. 1 Sal. 16. 2.
aur apne bandon Isráelíon par
tujhe musallit kiyá:
8 Aur Dáúd ke gharáne se sal-
tanat chák kar lí[e], aur tujhe dí; e 1 Sal. 11. 31.
taubhí tú mere bande Dáúd kí
mánind na húá, jis ne mere
hukmon ko hifz kiyá[f], aur apne f 1 Sal. 11. 33, 38; aur 15. 5.
sáre dil se merí farmánbardárí
karke faqat wuhí kiyá, jo merí
nigáh men achchhá thá.
9 Par tú ne un sab se, jo tujh se
áge the, ziyáda badí kí; kyúnki
tú gumráh húá, aur apne liye gair
ma'búd aur ḍhále húe but banáe[g], g 1 Sal. 12. 28. 2 Taw. 11. 15.
aur mujhe gussa diláyá, aur
mujhe tú ne apní pusht ke píchhe
phenká[h]. h Naham. 9. 26. Zab. 50. 17. Hiz. 23. 35.
10 So dekh, is liye main Yaru-
bi'ám ke gharáne par aisí balá
názil karúngá[i], ki Yarubi'ám se 956 ke qaríb.
díwár par pesháb karnewále tak[k], i 1 Sal. 15. 29. k 1 Sal. 21. 21. 2 Sal. 9. 8.
aur us tak, jo maḥfúz hai, aur
Isráel men báqí hai, nábúd ka-
rúngá, aur un ko, jo Yarubi'ám
ke ghar men báqí rahenge, yún
sáf kar ḍálúngá, ki jis tarah ka-
sáfat ko sáf karte hain, yahán tak
ki us ká shamma bhí na rahegá.
11 So Yarubi'ám ká jo koí
shahr men maregá, use kutte
kháenge; aur use, jo maidán
men maregá, hawáí parande
kháenge[l]: ki KHUDÁWAND ne l 1 Sal. 16. 4. aur 21. 24.
aisá hí farmáyá hai.
12 So tú uṭh, aur apne ghar kí
ráh le, aur tere qadam shahr men

Peshtar MASÍH se, 956 ke qaríb.

dákhil hote hí[m] wuh laṛká mar jáegá.

13 Aur sáre Isráelí us ke liye roenge, aur use gáṛenge; ki Yarubi'ám ká, is ke siwá, ek bhí qabr men na jáwegá; is liye ki Yarubi'ám ke gharáne men se is hí men ek bát páí gaí[n], jo KHUDÁWAND Isráel ke Khudá pás bhalí hai.

14 Aur KHUDÁWAND apní taraf se ek ko baní Isráel ká bádsháh karegá, jo usí din Yarubi'ám ke gharáne ko nábúd karegá[o]; ab áge kyá kahún?

15 Aur KHUDÁWAND Isráelíon ko yún máregá, jis tarah senṭhá jo pání men ho ukhaṛ jáe, aur wuh baní Isráel ko is suthrí zamín se[p], jo us ne un ke bápdádon ko dí thí, ukháṛ phenkegá[q], aur unhen daryá ke pár[r] parágauda karegá; kyúnki unhon ne apne liye Yasíraten banáín[s], jin se KHUDÁWAND ázurda húá.

16 Aur wuh baní Isráel ko chhoṛdegá; is liye ki Yarubi'ám áp gunáhgár húá, aur Isráelíon ko bhí gunáhgár kiyá[t].

17 ¶ Ákhir ko Yarubi'ám kí jorú uṭhí, aur rawána húí, aur Tirzah[u] men áí; aur jonhín wuh ástáne par pahunchí, wonhín laṛká mar gayá[x].

18 Aur jaisá KHUDÁWAND ne apne bande Akhiyáh nabi kí ma'rifat se farmáyá thá[y], unhon ne use gáṛá; aur sáre Isráelíon ne us par nauha kiyá.

19 Aur Yarubi'ám ká báqí ahwál, ki wuh kyúnkar laṛá[z], aur us ne kyúnkar saltanat kí, so dekho, Isráelí bádsháhon kí tawáríkh men likhá hai.

20 Aur Yarubi'ám ne báís baras saltanat kí; phir apne bápdádon men já soyá. Tab us ká beṭá Nádab us ká jánishín húá.

954.

21 ¶ Aur Sulaimán ká beṭá Rahabi'ám, jo Yahúdáh men bádsháh thá, wuh iktálís baras kí 'umr men bádsháh húá[a]; aur us ne Yarúsalam ke shahr men, jise KHUDÁWAND ne baní Isráel ke sáre firqon men se chun liyá, táki apná nám wahán záhir kare[b], satrah baras tak saltanat kí; aur us kí má ká nám Na'amah thá, jo 'Ammúniya thí[c].

975.

972.

22 Aur Yahúdáh ne KHUDÁWAND ke huzúr gunáh kíe[d], aur unhon ne apne gunáhon ke bá'is se, jo un ke bápdádon ke gunáhon se kahín ziyáda the, KHUDÁWAND ká gussa bhaṛkáyá[e].

23 Kyúnki unhon ne bhí apne liye har ek buland paháṛ par[f], aur har ek hare darakht tale[g], makán, aur sutún, aur Yasíraten[h] banáín.

24 Aur wahán par gánḍú bhí the[i]; so we us qaum kí mánind, ki jise KHUDÁWAND ne baní Isráel ke huzúr tabáh kiyá, nafrat ke sab kám kiyá karte the.

971.

25 ¶ Aur Rahabi'ám kí saltanat ke pánchwen baras aisá húá, ki Misr ká bádsháh Sísaq Yarúsalam par chaṛhá[k];

26 Aur us ne KHUDÁWAND ke ghar ká khazána, aur bádsháh ká khazána lúṭ liyá[l], aur kuchh na chhoṛá; aur us ne we sab ḍhálen, jo Sulaimán ne sone kí banáí thín[m], le lín.

27 Aur Rahabi'ám bádsháh ne un ke badle támbe kí ḍhálen banáín, aur pásbánon ko, jo sháh ke qasr kí nigáhbání karte the, dín.

28 Aur jab bádsháh KHUDÁWAND ke ghar játá thá, to nigáhbán unhen uṭhá lete the, aur phir unhen lákar hujre men rakh chhoṛte the.

29 ¶ Aur Rahabi'ám ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Yahúdáh ke salátín kí tawáríkh kí kitáb men likhá nahín hai[n]?

30 Aur Rahabi'ám aur Yarubi'ám men, jab tak jíte the, hamesha jang rahá kí[o].

958.

31 Aur ákhir ko Rahabi'ám apne bápdádon ke sáth soyá[p], aur Dáúd ke shahr men apne bápdádon ke sáth gáṛá gayá. Us kí má ká nám Na'amah thá, jo 'Ammúniya thí[q]. Aur us ká beṭá Abiyám us ká jánishín húá[r].

XV BÁB.

1 *Abiyám badí kartá.* 7 *Asá us ká jánishín hotá.* 9 *Asá nekí kartá.* 16 *Us men aur Ba'ashá men laṛáí húí, aur is sabab us ne Bin-Hadad ke sáth ek 'ahd bándhá.* 23 *Yahúsafat Asá ká jánishín hotá.* 25 *Nádab bádsháh hoke badíní kartá.* 27 *Ba'ashá Nádab se báqí hoke Akhiyáh kí peshíngoí púrí kartá.* 31 *Nádab ke a'amál aur us kí maut.* 33 *Ba'ashá bádsháh hoke badí kartá.*

958.

AUR Nabát ke beṭe Yarubi'ám kí saltanat ke aṭhárawen baras Abiyám Yahúdáh ká bádsháh húá[a].

---

m 17 áyat.
n 2 Taw. 12. 12. aur 19. 3.
o 1 Sal. 15. 27, 28, 29.
p Yash. 23. 15, 16.
q 2 Sal. 17. 6. Zab. 52. 5.
r 2 Sal. 15. 29.
s Khur. 34. 13. Ist. 12. 3, 4.
t 1 Sal. 12. 30. aur 13. 34. aur 15. 30, 34. aur 16. 2.
u 1 Sal. 16. 6, 8, 15, 23. Gaz. 6. 4.
x 12 áyat.
y 13 áyat.
z 2 Taw. 13. 2, wag.
a 2 Taw. 12. 13.
b 1 Sal. 11. 36.
c 31 áyat.

Peshtar MASÍH se, 972.

d 2 Taw. 12. 1.
e Ist. 32. 21. Zab. 78. 58. 1 Qur. 10. 22.
f Ist. 12. 2. Hiz. 16. 24, 25.
g Yas. 57. 5.
h 2 Sal. 17. 9, 10.
i Ist. 23. 17. 1 Sal. 15. 12. aur 22. 46. 2 Sal. 23. 7.
k 1 Sal. 11. 40. 2 Taw. 12. 2.
l 2 Taw. 12. 9, 10, 11.
m 1 Sal. 10. 17.
n 2 Taw. 12. 15.
o 1 Sal. 12. 24. aur 15. 6. 2 Taw. 12. 15.
p 2 Taw. 12. 16.
q 21 áyat.
r 2 Taw. 12. 16, *Abiyáh.*
a 2 Taw. 13. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 958.

2 Us ne Yarúsalam meṉ tín sál
bádsháhat kí; us kí má ká nám[b]
Ma'akah[c] thá, jo Abisalúm[d] kí
beṭí thí.
3 Us ne apne báp ke sab qism
ke gunáh, jo wuh us ke áge kartá
thá, kíe, aur us ke dil ká shauq
KHUDA'WAND us ke Khudá kí taraf
kámil na thá[e], jaisá ki us ke báp
Dáúd ká dil kámil húá.
4 Báwujúd us ke, KHUDA'WAND
us ke Khudá ne Dáúd kí khátir
se[f] Yarúsalam meṉ use ek chirág
diyá, táki us ke beṭe ko us ke
ba'd qáim maqám kare, aur Ya-
rúsalam ko barqarár rakhe:
5 Is liye ki Dáúd ne KHUDA'WAND
kí nigáh meṉ nekokárí kí[g], aur
jab tak jítá rahá, KHUDA'WAND ke
kisí hukm se rú-gardán na húá,
siwá U'riyáh Hittí kí jorú kí bát
ke[h].
6 Aur Rahabi'ám aur Yarubi'ám
ke darmiyán, jab tak wuh jítá
thá, laṛáí rahí[i].
7 Aur Abiyám ká báqí ahwál,
aur sab kuchh jo us ne kiyá, so
kyá wuh Yahúdáh ke bádsháhoṉ
kí tawáríkh kí kitáb meṉ likhá
nahíṉ hai[k]? So Abiyám aur Ya-
rubi'ám meṉ bhí laṛáí húí.
8 Phir Abiyám apne bápdá-
doṉ ke sáth so rahá[l], aur unhoṉ
ne use Dáúd ke shahr meṉ gáṛá:
aur us ká beṭá Asá us kí jagah
saltanat par baiṭhá.
9 ¶ Aur Yarubi'ám bádsháh i
Isráel kí saltanat ke bíswen sál
Asá Yahúdáh ká bádsháh húá.
10 Us ne iktális baras Yarúsalam
meṉ bádsháhat kí: us kí ‖má ká
nám Ma'akah thá, jo Abisalúm kí
beṭí thí.
11 Aur Asá ne apne báp Dáúd
ke mánind KHUDA'WAND ke huzúr
nekokárí kí[m].
12 Aur gánḍúoṉ ko[n] mulk se
khárij kiyá; aur un butoṉ ko,
jinheṉ us ke bápdádoṉ ne banáyá
thá, nikál phenká.
13 Aur us ne apní má Ma'akah
ko bhí Malika hone ke mansab se
ma'zúl kiyá[o]; kyúṉki us ne Ya-
sírat kí ek múrat banáí; so Asá
ne us ke but ko giráyá, aur wádí
i Kidrún meṉ use jalá diyá[p].
14 Lekin us ne únche makánoṉ
ko na ḍháyá[q]; báwujúd us ke
Asá ká dil, jab tak wuh jítá rahá,
KHUDA'WAND hí se lagá thá[r].

b 2 Taw. 11. 20, 21, 22.
c 2 Taw. 13. 2, *Míkáyáh, U'riel kí betí.*
d 2 Taw. 11. 21, *Absalúm.*
e 1 Sal. 11. 4. Zab. 119. 80.
f 1 Sal. 11. 32, 36. 2 Taw. 21. 7.
g 1 Sal. 14. 8.
h 2 Sam. 11. 4, 15. aur 12. 9.
i 1 Sal. 14. 30.
k 2 Taw. 13. 2, 3, 22.
955.
l 2 Taw. 14. 1.
‖ Ya'ne, *us kí nání ká,* 2 áyat.
m 2 Taw. 14. 2.
951 ke qaríb.
n 1 Sal. 14. 24. aur 22. 46.
o 2 Taw. 15. 16.
p Yúṉ Khur. 32. 20.
q 1 Sal. 22. 43. 2 Taw. 15. 17, 18.
r Dekho 3 áyat.

15 Aur us ne we chízeṉ, jo us
ke báp ne nazr kí thíṉ, aur we
chízeṉ jo us ne áp nazr kí thíṉ,
kyá rúpá, kyá soná, kyá bartan,
sab KHUDA'WAND ke ghar meṉ
dákhil kíṉ.
16 ¶ Aur Asá, aur Ba'ashá Isráel
ke bádsháh meṉ, jab tak we jíte
the, laṛáí rahá kí.
17 Aur sháh i Isráel Ba'ashá
Yahúdáh par chaṛh gayá[s], aur
Rámah[t] banáyá, táki sháh i Ya-
húdáh Asá pás koí ámad o raft
na kar sake[u].
18 Tab Asá ne sab rúpá aur
soná, jo KHUDA'WAND ke ghar ke
khazánoṉ meṉ dákhil thá, aur
wuh khazána jo sháh ke ghar meṉ
thá, liyá, aur apne khádimoṉ ke
hawále karke unheṉ sháh i Arám
Bin-Hadad[x] kane, jo Hazyún ke
beṭe Tábrimún ká beṭá thá, aur
Dimishq[y] meṉ rahtá thá, bhejá,
aur payám kiyá,
19 Ki mere tere darmiyán, aur
mere báp aur tere báp ke dar-
miyán 'ahd o paimán hai: aur
dekh, ki maiṉ ne tere liye rúpá
aur soná hadya bhejá; so tú á,
aur sháh i Isráel Ba'ashá se
'ahdshikaní kar, táki wuh merí
taraf se chalá jáwe.
20 Tab Bin-Hadad ne Asá bád-
sháh kí bát máni, aur apne lash-
kar ke sardároṉ ko, jo Isráelí
shahroṉ ke muqábil paṛe húe the,
hukm kiyá, aur 'Aiyún[z], aur Dán[a],
aur Abíl-Bait-Ma'akah ko[b], aur
sárí Kinnárat ko Naftálí ke sáre
mulk par gárat kiyá.
21 Aur jab Ba'ashá ne yih suná,
to Rámah kí biná tark karke Tir-
zah ko chalá gayá.
22 Us waqt Asá bádsháh ne sáre
Yahúdáh meṉ manádí kí[c], aisá ki
ek bhí us manádí se khárij na
rahá; so we un pattharoṉ aur
íntoṉ ko, jin se Ba'ashá ne Rá-
mah kí biná kí thí, uṭhá le gae;
aur Asá ne un se Binyamín ká
Jib'a[d] aur Misfáh[e] banáyá.
23 Aur Asá ká báqí ahwál, aur us
kí sárí qúwat, aur wuh sab, jo us
ne kiyá; aur yih ki us ne kaise
kaise shahr biná kíe, so kyá wuh
Yahúdáh ke salátín kí tawáríkh
kí kitáb meṉ qalamband nahíṉ?
Magar buṛhápe meṉ us ke páoṉ
meṉ bímárí thí[f].
24 A'khir ko Asá apne bápdádoṉ

Peshtar MASÍH se, 951 ke qaríb.

s 2 Taw. 16. 1, wag.
t Yash. 18. 25.
u Dekho 1 Sal. 12. 27.
x 2 Taw. 16. 2.
y 1 Sal. 11. 23, 24.
z 2 Sal. 15. 29.
a Qáz. 18. 29.
b 2 Sam. 20. 14.
c 2 Taw. 16. 6.
d Yash. 21. 17.
e Yash. 18. 26.
f 2 Taw. 16. 12.
914.

Peshtar MASÍH se, 914. meṉ já milá, aur apne bápdádoṉ
ke darmiyán shahr i Dáúd meṉ
gáṛá gayá, aur us ká beṭá Yahú-
safat us kí jagah bádsháh húá[g].
g 2 Taw. 17. 1. 25 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Asá
954. kí saltanat ke dúsre baras Ya-
rubi'ám ká beṭá Nádab baní Isráel
ká bádsháh húá, aur us ne Isráel
par do baras saltanat kí.
26 Aur us ne KHUDÁWAND ke
huzúr badí kí, aur apne báp kí
ráh par chalá, aur us taríqe par,
jis se us ne baní Isráel ko gunáh-
h 1 Sal. 12. 30. aur 14. 16. gár kiyá[h].
27 ¶ Tab Ishakár ke gharáne
meṉ se Akhiyáh ke beṭe Ba'ashá
i 1 Sal. 14. 14. ne us se sarkashí kí[i], aur Jibatún[k]
k Yash. 19. 44. aur 21. 23. 1 Sal. 16. 15. meṉ, jo Filistíoṉ ká shahr hai, use
qatl kiyá. Us waqt Nádab aur
sáre baní Isráel ne Jibatún ko
gher liyá.
28 So sháh i Yahúdáh Asá kí
saltanat ke tísre sál Ba'ashá ne
use már liyá, aur us kí jagah
bádsháh húá.
29 Aur aisá húá, ki us ne salta-
nat par qáim hoke Yarubi'ám ke
sáre gharáne ko qatl kiyá; aur
us ne Yarubi'ám kí nasl meṉ se
ek ko bhí na chhoṛá, jab tak use
faná na kar diyá, jaisá KHUDÁ-
WAND ne apne khádim Akhiyáh
Sailání kí ma'rifat se farmáyá
l 1 Sal. 14. 10, 14. thá[l].
30 Kyúṉki Yarubi'ám ne áp bhí
bahut se gunáh kíe the, aur baní
m 1 Sal. 14. 9, 16. Isráel se bhí gunáh karwáe the[m];
aur KHUDÁWAND Isráel ke Khudá
ko nipaṭ gussa diláyá thá.
31 ¶ Aur Nádab ká báqí ahwál,
aur sab kuchh jo us ne kiyá, so
kyá wuh Isráelí bádsháhoṉ kí
tawáríkh meṉ likhá nahíṉ gayá?
32 Aur Asá, aur sháh i Isráel
Ba'ashá ke darmiyán tamám 'umr
n 16 áyat. laṛáí ho rahí[n].
953. 33 Aur sháh i Yahúdáh Asá kí
saltanat ke tísre baras Akhiyáh
ká beṭá Ba'ashá Tirzah meṉ bád-
sháh húá; aur us ne chaubís baras
bádsháhat kí.
34 Us ne KHUDÁWAND ke huzúr
badí kí, aur Yarubi'ám kí ráh
o 1 Sal. 12. 28, 29. aur 13. 33. aur 14. 16. meṉ[o] aur us gunáh meṉ chalá, jis
ke sabab se us ne baní Isráel se
gunáh karwáe.

XVI BÁB.

1, 7 *Ba'ashá kí bábat Yáhú kí peshíngoí.* 6 *Ailáh us ká jánishín hotá.* 8 *Zimrí bágí hoke Ailáh ko qatl kartá aur us kí bádsháhat chhín letá.* 11 *Zimrí se Yáhú kí peshíngoí púrí hotí.* 15 *'Umrí lashkar se bádsháh muqarrar hotá aur us ke ḍar se Zimrí áp ko jalá detá.* 21 *Do jathe hote, par 'Umrí Tibní par gálib átá.* 23 *'Umrí Samrún kí ta'mír kartá.* 25 *Burí waz'a se bádsháhat kartá.* 27 *Akhiab us ká jánishín hotá.* 29 *Akhiab bádsháhoṉ meṉ sab se burá hotá.* 34 *Yashú' kí la'nat Yaríhú ke ta'mír karnewále Haiel náme par anjám húí.* Peshtar MASÍH se, 930 ke qaríb.

US waqt Hanání ke beṭe Yáhú[a]
par KHUDÁWAND ká kalám 930 ke qaríb.
Ba'ashá ke barkhiláf názil húá: a 7 áyat. 2 Taw. 19. 2. aur 20. 34.
2 Is liye ki maiṉ ne tujhe khák
se uṭháyá, aur apne log Isrá-
elíoṉ par tujhe saltanat bakhshí[b]; b 1 Sal. 14. 7.
par tú Yarubi'ám kí ráh chalá,
aur tú ne mere Isráelí logoṉ se
gunáh karwáe, ki unhoṉ ne apne
gunáhoṉ se mujhe gussa diláyá[c]: c 1 Sal. 15. 34.
3 To dekh, maiṉ Ba'ashá kí nasl
aur us ke gharáne kí bunyád ko
nábúd kar dúṉgá[d], aur tere ghar d 11 áyat.
ko Nabát ke beṭe Yarubi'ám ke
ghar kí mánind kar dúṉgá[e]. e 1 Sal. 14. 10. aur 15. 29.
4 Aur Ba'ashá ke ghar ká jo koí
shahr meṉ maregá, use kutte
kháeṉge; aur jo maidán meṉ
beján hogá, use hawáí parande
khá jáeṉge[f]. f 1 Sal. 14. 11.
5 Aur Ba'ashá ká báqí ahwál,
aur jo kuchh us ne kiyá, aur us kí
qúwat, so kyá wuh Isráelí salátín
kí tawáríkh kí kitáb meṉ maktúb
nahíṉ hai[g]? g 2 Taw. 16. 1.
6 Garaz Ba'ashá ne apne bápdá-
doṉ meṉ árám kiyá, aur Tirzah
meṉ[h] gaṛá, aur Ailáh us ká beṭá h 1 Sal. 14. 17. aur 15. 21.
us kí jagah bádsháh húá.
7 Aur Yáhú nabí bin Hanání[i] ke i 1 áyat.
háth se bhí KHUDÁWAND ká pa-
yám Ba'ashá aur us ke ghar ke
barkhiláf áyá, us sárí sharárat ke
sabab, jo us ne KHUDÁWAND ke
huzúr kí: táki apne háthoṉ kí
kár-sitání ke sabab use gussa di-
láwe, jaisá ki Yarubi'ám ke gha-
ráne ne kiyá thá, aur is sabab se
ki use qatl kiyá thá[k]. k 1 Sal. 15. 27, 29. Dekho Hús. 1. 4.
8 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Asá
kí saltanat ke chhabísweṉ baras 930.
Ba'ashá ká beṭá Ailáh Tirzah
meṉ baní Isráel ká bádsháh húá;
aur do sál us ne bádsháhat kí.
9 Us ke ba'd us ke khádim Zimrí
ne[l], jo us ke ádhe markaboṉ ká l 2 Sal. 9. 31.
dároga thá, bagáwat kí bandish
bándhí, jis waqt wuh Tirzah
meṉ thá, aur Arzá ke ghar, jo
us ke qasr ká ki Tirzah meṉ húá
qil'adár thá, mast paṛá húá thá:
10 So Zimrí ne jáke use márá, 929.

Peshtar MASÍH se, 929.

aur Asá sháh i Yahúdáh kí salta-
nat ke satáísweṉ sál use qatl
kiyá, aur us kí jagah bádsháh
húá.
11 ¶ Aur aisá húá, ki wuh jab
bádsháh húá, tab us ne taḵht par
baiṭhte hí Ba'ashá ke sáre gha-
ráne ko qatl kiyá, aur us ke rish-
tadároṉ, aur us ke dostdároṉ meṉ
se ek bhí báqí na rakhá, jo díwár
par múte[m].
12 Aur Zimrí ne ḴHUDÁWAND
ke us sukhan[n] ke mutábiq, jo us
ne Ba'ashá ke haqq meṉ Yáhú
nabí kí ma'rifat[o] farmáyá thá,
Ba'ashá ke gharáne ko yúṉ nábúd
kiyá,
13 Ba'ashá kí sab ḵhatáoṉ ke
sabab, aur us ke beṭe Ailáh kí
ḵhatáoṉ ke sabab, jo unhoṉ ne
kíṉ; aur is liye ki unhoṉ ne baní
Isráel se gunáh karwáe, táki ḴHU-
DÁWAND Isráel ke Ḵhudá ko apní
batálatoṉ se[p] gussa diláweṉ.
14 Aur Ailáh ká báqí ahwál, aur
sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá
Isráelí salátín kí tawáríḵh kí kitáb
meṉ likhá nahíṉ hai?
15 ¶ Aur Zimrí ne Tirzah meṉ
sháh i Yahúdáh Asá kí saltanat
ke satáísweṉ baras meṉ sát din
bádsháhat kí. Aur us waqt baní
Isráel Jibatún ko[q], jo Filistíoṉ ká
shahr hai, ghere húe the.
16 Aur jonhíṉ un logoṉ ne, ki
waháṉ ḵhaimazan the, yih char-
chá suná, ki Zimrí ne bagáwat kí
hai, aur bádsháh ko márḍálá, so
sáre Isráelíoṉ ne 'Umrí ko, jo
lashkar ká sardár thá, us din
lashkargáh meṉ apná bádsháh
kiyá.
17 Tab 'Umrí sáre baní Isráel
samet Jibatún se chaṛh gayá, aur
Tirzah ká muhásara kar liyá.
929. 18 Aur jab Zimrí ne dekhá, ki
unhoṉ ne shahr le liyá, to wuh
bádsháh ke qasr meṉ dáḵhil húá,
aur qasr meṉ ág lagákar jal mará:
19 Ki us ne ḴHUDÁWAND ke hu-
zúr badfi'alíáṉ kíṉ, aur Yarubi'ám
kí ráh par chalke[r] us ke mánind
áp bhí gunáh kíe, aur baní Isráel
se bhí gunáh karwáe.
20 Aur Zimrí ká báqí ahwál, aur
us kí namak-harámí, so kyá wuh
Isráelí salátín kí tawáríḵh kí kitáb
meṉ qalamband nahíṉ hai?
21 ¶ Ba'd us ke baní Isráel do
firqe húe: ádhe log Jínat ke beṭe

[m] 1 Sam. 25. 22.
[n] 3 áyat.
[o] 1 áyat.
[p] Ist. 32. 21. 1 Sam. 12. 21. Yas. 41. 29. Yún. 2. 8. 1 Qur. 8. 4. aur 10. 19.
[q] 1 Sal. 15. 27.
[r] 1 Sal. 12. 28. aur 15. 26, 34.

Peshtar MASÍH se, 929.

Tibní kí taraf húe, ki use bád-
sháh kareṉ; aur ádhe log 'Umrí
ke sáth húe:
22 Aur we log, jo 'Umrí ke sáth
húe the, un logoṉ par, jo Jínat ke
beṭe Tibní kí taraf the, gálib húe;
aur Tibní márá gayá, aur 'Umrí
bádsháh húá.
23 ¶ Aur sháh Asá kí saltanat 925.
ke ikkísweṉ sál 'Umrí bádsháh
húá; us ne bárah baras saltanat
kí; aur Tirzah meṉ chha baras
tak bádsháh rahá.
24 So us ne Samrún ká paháṛ
Samr se do qintár chándí ko mol
liyá, aur us paháṛ par shahr
basáyá, aur us shahr ká nám, jo
us ne banáyá, Samrún[s] rakhá, jo
us koh ke málik ká nám thá.
25 ¶ Par 'Umrí ne ḴHUDÁWAND
ke huzúr gunáh kíe, aur un sab
se, jo us se áge the, badtar kám
kíe[t].
26 Kyúṉki us ne Nabát ke beṭe
Yarubi'ám kí sárí waz'a aur bad-
kárí iḵhtiyár kí[u], jis ke sabab
baní Isráel se gunáh karwáe, ya-
háṉ tak ki ḴHUDÁWAND Isráel ká
Ḵhudá un kí batálatoṉ se[x] ázurda
húá.
27 Aur 'Umrí ká báqí ahwál aur
us ká zor, jo us ne dikháyá, so
kyá wuh Isráelí salátín kí tawá-
ríḵh kí kitáb meṉ likhá húá nahíṉ
hai?
28 Ba'd us ke 'Umrí apne báp-
dádoṉ meṉ já soyá, aur Samrún
meṉ madfún húá; aur us ká beṭá
Aḵhiab us ká jánishín húá.
29 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Asá 918.
kí saltanat ke aṭhtísweṉ sál 'Umrí
ká beṭá Aḵhiab baní Isráel ká
sultán húá: aur Aḵhiab bin 'Umrí
ne Samrún meṉ baní Isráel par
báís baras saltanat kí.
30 Aur Aḵhiab ne un sab se, jo
us se áge the, ḴHUDÁWAND ke
huzúr záid badkáríáṉ kíṉ.
31 Aur aisá húá, ki us ne itne
par iktifá na kiyá, ki Nabát ke
beṭe Yarubi'ám ke se gunáh kartá
thá; balki wuh Saidáníoṉ[y] ke
bádsháh Itba'al kí beṭí I'zabil ko
byáh láyá[z], aur jáke Ba'al ko
pújá, aur us ke áge sijda kiyá[a].
32 Aur Ba'al ke ghar meṉ[b], jo
us ne Samrún meṉ banáyá thá,
Ba'al ke liye ek mazbah taiyár
kiyá.
33 Aur Aḵhiab ne Yasírat[c] ba-

[s] Dekho 1 Sal. 13. 32. 2 Sal. 17. 24. Yúh. 4. 4.
[t] Mík. 6. 16.
[u] 19 áyat.
[x] 13 áyat.
[y] Qáz. 18. 7.
[z] Ist. 7. 3.
[a] 1 Sal. 21. 25, 26. 2 Sal. 10. 18. aur 17. 16.
[b] 2 Sal. 10. 21, 26, 27.
[c] 2 Sal. 13. 6. aur 17. 10. aur 21. 3. Yar. 17. 2.

Peshtar MASÍH se, 918.

náí, aur Akhiab ne Isráel ke Khudá ko un sab Isráelí bádsháhon se, jo us se áge the, ziyáda gussa diláyá[d].

34 ¶ Aur us ke aiyám men Haiel Baitelí ne Yaríhú ábád kiyá; so Abirám apne palauthe bete se us kí biná shurú' kí, aur apne chhote bete Sajúb par us ke darwáze qáim kíe; jaisá ki KHUDA'WAND ne Nún ke bete Yashú' kí wasátat se farmáyá thá[e].

[d] 30 áyat. 1 Sal. 21. 25.

[e] Yash. 6. 26.

XVII BA'B.

1 Iliyáh, Akhiab ki bábat peshíngoí karne ke ba'd, Karít ko bhejá játá, aur wahán kauwe us ke pás roṭí gosht láte. 8 Wuh Sárapat men ek bewa ke pás bhejá játá. 17 Us bewa ke beṭe ko phir jilátá. 24 Wuh 'aurat us par mu'ataqid hotí.

910 ke qaríb.

TAB || Iliyáh Tisbí ne, jo Jilí'ád ke báshindon men se thá, Akhiab se kahá, ki KHUDA'WAND Isráel ká Khudá, jis ke sámhne main khará hún[a], zinda hai[b]; in barson men[c] na shabnam paregí, na menh barsegá[d], magar jab ki main kahún.

2 Aur KHUDA'WAND ká kalám us par názil húá, ki

3 Yahán se chal de, aur mashriq kí ráh le, aur wádí i Karít men, jo Yardan ke sámhne hai, já chhip.

4 Aur aisá hogá, ki tú us nále se píwegá; aur main ne kauwon ko hukm kiyá hai, ki we terí parwarish karen.

5 So wuh rawána húá, aur KHUDA'WAND ke kahe par 'amal kiyá, aur wádí i Karít men, jo Yardan ke sámhne hai, já rahá.

6 Aur har subh aur shám kauwe us ke liye roṭí aur gosht láyá karte the, aur wuh us nále ká pání pítá thá.

7 Aur ||ek muddat ke ba'd yún húá, ki wuh nálá súkh gayá; ki us zamín par menh na barsá thá.

8 ¶ Tab KHUDA'WAND ká kalám us par názil húá,

9 Ki uth, aur Saidá ke Sárapat ko[e] chalá já, aur wahán rah; dekh, ki main ne ek bewa ko farmáyá hai, ki terí parwarish kare.

10 Chunánchi wuh uthá, aur Sárapat ko gayá; aur jab wuh shahr ke phátak par pahunchá, to dekho, ki wuh bewa lakríán chun rahí thí; so us ne use pukárke kahá, Mihrbání karke mujh ko ek ghúnt pání kisí bartan men díjiye, ki main píún.

|| 'Ibrání men, *Iliyáhú*. Lúq. 1. 17. aur 4. 25, men *Iliyás* kahláyá.

[a] Ist. 10. 8.

[b] 2 Sal. 3. 14.

[c] Lúq. 4. 25.

[d] Ya'q. 5. 17.

|| 'Ibrání men, *dinon ke ákhir men*.

[e] 'Abad. 20. Lúq. 4. 26, men *Sáraptá* kahláyá.

11 Aur jab wuh láne chalí, to wuh chilláyá, aur kahá, 'Ináyat karke ek tukrá roṭí ká apne háth men mere liye letí áiyo.

12 Wuh bolí, KHUDA'WAND tere Khudá kí qasam, mujh pás roṭí nahín, magar ek mutthí bhar áṭá ek matke men hai, aur thorá tel ek loṭe men; aur dekh, main lakríán chun rahí hún, táki ghar jáke apne aur apne beṭe ke liye pakáún, ki ham kháwen aur maren.

13 Tab Iliyáh ne use kahá, Mat ḍar, já, aur jo kahtí hai, so kar; par us se pahle mere liye ek ṭikiyá paká, aur le á; ba'd us ke apne aur apne beṭe ke liye pakáiyo.

14 Ki KHUDA'WAND Isráel ká Khudá yún farmátá hai, ki A'ṭe ká maṭká khálí na hogá, aur loṭe ká tel na ghaṭegá, magar jab ki KHUDA'WAND zamín par menh ||barsá de.

15 So us ne jáke jaisá ki Iliyáh ne use kahá thá, kiyá, aur wuh, aur us ká kunbá, aur Iliyáh || bahut dinon tak kháte rahe.

16 Aur na áṭe ká maṭká khálí húá, aur na loṭe ká tel ghaṭá; jaisá ki KHUDA'WAND ne Iliyáh kí ma'rifat farmáyá thá.

17 ¶ Aur aisá húá, ki ba'd us sab ke gharwálí 'aurat ká beṭá bímár pará, aur us kí bímárí is shiddat kí húí, ki us men dam báqí na rahá.

18 Tab us ne Iliyáh ko kahá, Ai mard i Khudá, tujhe mujh se kyá kám hai[f]? Tú ne mujh pás áke mere gunáh yád diláe, aur mere beṭe ko már ḍálá?

19 Us ne us ke jawáb men kahá, Apná beṭá mujh ko de. Aur wuh us kí godí se leke, us ko bálákháne par, jahán wuh rahtá thá, charhá le gayá, aur use apne bistar par liṭáyá:

20 Aur KHUDA'WAND se du'á mángí, aur kahá, Ai KHUDA'WAND mere Khudá, kyá tú ne is bewa par bhí jis ke sáth main ne búdobásh kí, balá bhejí, aur us ke beṭe ko beján kiyá?

21 Aur us ne áp ko tín bár us larke par liṭáyá[g], aur KHUDA'WAND se du'á mángí, aur kahá, Ai KHUDA'WAND mere Khudá, apní 'ináyat se aisá kíjiye, ki is larke kí ján us men phir áwe.

Peshtar MASÍH se, 910 ke qaríb.

|| 'Ibrání men, *'ináyat kare.*

|| Yá, *Sál bhar.*

[f] Dekho Lúq. 5. 8.

[g] 2 Sal. 4. 34, 35.

Peshtar MASÍH se, 910 ke qaríb.

22 KHUDA'WAND ne Iliyáh kí du'á suní, aur larke kí ján us men phir áí, ki wuh jí uthá[h].

[h] 'Ibrán. 11. 35.

23 Tab Iliyáh ne us larke ko uthá liyá, aur bálákháne par se ghar ke andar le gayá, aur use us kí má ke supurd kiyá: aur Iliyáh ne kahá, ki Dekh, terá betá jítá hai.

24 Tab wuh 'aurat Iliyáh se bolí, Ab main ne is se yaqín kiyá, ki tú mard i Khudá hai[i], aur sach hai, ki KHUDA'WAND ká sukhan tere munh men hai.

[i] Yúh. 3. 2. aur 16. 30.

XVIII BA'B.

1 Qaht shadíd hotá aur Iliyáh Akhiab ke pás bhejá játá, aur ráh men 'Abadiyáh use miltá. 9 'Abadiyáh Akhiab ko Iliyáh kí muláqát karne ko látá. 17 Iliyáh Akhiab se malámat kartá, aur ásmán se ág názil karáke Ba'al ke pandon ko qáil kartá. 41 Iliyáh kí du'á se bárish hotí, aur wuh Akhiab ke hamráh hoke Yazra'el ko játá.

906 ke qaríb.

AUR aisá húá, ki bahut dinon ke ba'd[a] KHUDA'WAND ká kalám tísre sál men Iliyáh par názil húá, ki Já, aur apne taín Akhiab ko dikhá, ki main zamín par menh barsáúngá[b].

[a] Lúq. 4. 25. Ya'q. 5. 17.
[b] Ist. 28. 12.

2 So Iliyáh rawána húá, ki apne taín Akhiab ko dikháe: aur Samrún men qaht i shadíd thá.

3 Us waqt Akhiab ne ||'Abadiyáh ko, jo us ke ghar ká mukhtár thá, talab kiyá: aur 'Abadiyáh KHUDA'WAND se bahut dartá thá.

|| 'Ibrání, men, *'Abadiyáhú.*

4 Aur aisá húá, ki jis waqt I'zabil ne KHUDA'WAND ke nabíon ko qatl kiyá, to 'Abadiyáh ne sau nabíon ko leke pachás pachás karke ek gár men pinhán kíe, aur unhen rotí pání se pálá.

5 So Akhiab ne 'Abadiyáh se kahá, Mamlukat men gasht kar, aur chashmon aur nálon ko dekh; sháyad ham ko kahín ghás mil jáe, táki hamáre ghore aur khachchar jí jáen, aur hamáre chárpáe barbád na howen.

6 So unhon ne mamlukat men do hisse kíe, Akhiab akelá ek taraf ko gayá, aur 'Abadiyáh akelá dúsrí taraf ko.

7 ¶ Aur 'Abadiyáh ráh men thá, ki Iliyáh use milá; us ne use pahcháná, aur aundhá girá aur bolá, Kyá merá khudáwand Iliyáh tú hai?

8 Us ne use jawáb diyá, ki Main hí hún; já, apne khudáwand ko kah, ki Dekh, Iliyáh milá!

Peshtar MASÍH se, 906 ke qaríb.

9 Wuh bolá, Merá kyá gunáh, jo tú cháhtá hai, ki mujh ko, jo terá gulám hún, Akhiab ke háth men giriftár karwáe, táki wuh mujhe qatl kare?

10 KHUDA'WAND tere Khudá e haiy kí qasam, ki koí guroh aur koí mulk báqí nahín rahá, jahán mere khudáwand ne terí talásh ke liye nahín bhejá; aur jab unhon ne kahá, ki Wuh yahán nahín, to us ne us guroh aur mulk se qasam lí, ki Wuh nahín miltá hai.

11 Aur ab tú kahtá hai, ki Apne khudáwand ko jákar kah, ki Dekh, Iliyáh milá.

12 Aur aisá hogá, ki jab main tujh pás se chalá jáúngá, to KHUDA'WAND kí Rúh tujh ko aisí jagah, jis kí khabar mujhe nahín, le jáegí[c]; aur jab main jáke Akhiab ko kahúngá, aur wuh tujhe na páwegá, to mujh ko qatl karegá; aur main, jo terá gulám hún, apne larakpan se KHUDA'WAND se dartá hún.

[c] 2 Sal. 2. 16. Hiz. 3. 12, 14. Mat. 4. 1. A'am. 8. 39.

13 Kyá mere khudáwand ko khabar nahín dí gaí, ki jis waqt I'zabil ne KHUDA'WAND ke nabíon ko qatl kiyá, us waqt main ne kyúnkar sau nabíon ko leke pachás pachás karke ek gár men pinhán kiyá, aur unhen rotí pání se pálá?

14 Aur ab tú kahtá hai, ki Jáke apne khudáwand ko khabar de, ki Iliyáh házir hai; so wuh to mujhe qatl karegá.

15 Tab Iliyáh ne kahá, KHUDA'WAND Rabb ul afwáj zinda hai, jis ke áge main khará hún; main áj ke din use apne taín dikháúngá.

16 So 'Abadiyáh Akhiab pás gayá, aur use khabar dí; aur Akhiab Iliyáh kí muláqát ko niklá.

17 ¶ Aur aisá húá, ki jab Akhiab ne Iliyáh ko dekhá, to use kahá, Kyá tú [d] hí Isráel ká ízá denewálá[e] hai?

[d] 1 Sal. 21. 20.
[e] Yash. 7. 25. A'am. 16. 20.

18 Wuh bolá, Main Isráel ká ízá denewálá nahín; balki tú aur tere báp ká gharáná hai; ki tum ne KHUDA'WAND ke hukmon ko tark kiyá[f], aur Ba'alím ke pairau húe.

[f] 2 Taw. 15. 2.

19 Ab tú log bhej; aur sáre Isráelíon ko aur Ba'al ke sárhe chár sau nabíon ko, aur Yasíraton ke chár sau nabíon ko[g], jo I'zabil

[g] 1 Sal. 16. 33.

Peshtar MASÍH se, 906 ke qaríb.

ke dastarkhwán par kháte hain,
koh i Karmil[h] par mujh pás fa-
ráham kar.
20 Chunánchi Akhiab ne sáre
baní Isráel ko talab kiyá, aur
nabíon ko koh i Karmil par fa-
ráham kiyá[i].
21 Aur Iliyáh ne logon ke dar-
miyán áke kahá, ki Tum kab tak
do fikron men latke rahoge[k]?
agar KHUDÁWAND Khudá hai, to
us ke pairau ho: par agar Ba'al
hai, to us ke pairau ho[l]. Un logon
ne us ke jawáb men ek bát na kahí.
22 Tab Iliyáh ne un logon ko
kahá, KHUDÁWAND ke nabíon men
se main hí akelá báqí hún[m], aur
Ba'al ke chár sau pachás nabí
hain[n].
23 So we ab ham ko do bail
dewen, aur apne liye ek pasand
kar len, aur use tukre tukre karen,
aur lakríon par dharen, aur ág na
den; aur main dúsrá bail taiyár
karúngá, aur use lakríon par
dharúngá, aur ág na dúngá:
24 Tab tum apne khudáon ká
nám lo, aur main KHUDÁWAND ká
nám lúngá: so wuh Khudá ho,
jo ág se jawáb bheje[o]; hán, wuhí
Khudá hai. Aur sab log bol uthe,
||Kyá khúb kahá!
25 Aur Iliyáh ne Ba'al ke nabíon
ko kahá, Tum apne liye ek bail
chun lo, aur pahle use taiyár karo,
ki tum bahut ho: aur apne khu-
dáon ká nám lo, aur ág mat do.
26 So unhon ne ek bail, jo unhen
diyá gayá, liyá, aur use taiyár
kiyá; aur subh se do pahar tak
Ba'al ká nám liyá, ki Ai Ba'al,
hamárí sun. Par kuchh áwáz na
húí[p], aur na koí jawáb denewálá
thá: aur we us mazbah par, jo
baná thá, kúdá kíe.
27 Aur do pahar ko aisá húá, ki
Iliyáh un par hansá, aur bolá,
Chilláke pukáro: kyúnki wuh to
ek khudá hai; sháyad wuh kisí se
báten kar rahá hai, yá kisí kám
men mashgúl hai, yá kahín safar
men hai; aur sháyad ki wuh sotá
hai, so zarúr hai ki wuh jagáyá
jáwe.
28 Tab we buland áwáz se
chilláe, aur unhon ne, jaisá un
men dastúr hai, áp ko chhuríon
aur nashtaron se gháyal kiyá[q],
yahán tak ki un ke badan lahú-
luhán ho gae.

h Yash. 19. 26.
i 1 Sal. 22. 6.
k 2 Sal. 17. 41. Mat. 6. 24.
l Dekho Yash. 24. 15.
m 1 Sal. 19. 10, 14.
n 19 áyat.
o 38 áyat. 1 Taw. 21. 26.
|| 'Ibrání men, *achchhí wuh bát.*
p Zab. 115. 5. Yar. 10. 5. 1 Qur. 8. 4. aur 12. 2.
q Ahb. 19. 28. Ist. 14. 1.

29 Aur aisá húá, ki do pahar
dhal gae, aur we apní qurbání ke
charháne ke waqt tak nubúwat[r]
karte rahe, par na kuchh sadá
húí[s], na koí jawáb denewálá
thahrá, na sunnewálá.
30 Tab Iliyáh ne sab logon se
kahá, ki Mere nazdík áo. Chu-
nánchi sab log us ke nazdík gae.
Tab us ne KHUDÁWAND ke us
mazbah ko, jo dháyá gayá thá,[t]
phirke banáyá.
31 Aur Iliyáh ne baní Ya'qúb
ke firqon ke 'adad ke mutábiq, jis
ke haqq men KHUDÁWAND ne
farmáyá thá, ki Terá nám Isráel
hogá[u], bárah patthar líe.
32 Aur us ne un pattharon se
KHUDÁWAND ke nám ká[x] ek
mazbah biná kiyá; aur mazbah
ke nazdík us ne aisá bará garhá,
jis men do paimáne bíj ke samá-
wen, khodá;
33 Aur lakríon ko qaríne se
chuná; aur bail ko tukre tukre
kiyá, aur lakríon par dhará[y].
Aur kahá, Chár matke pání se
bharwáo, aur us charháwe par
aur lakríon par dál do[z].
34 Phir us ne kahá, ki Do-bára
aisá hí karo. So unhon ne do-bára
kiyá. Phir us ne kahá, Si-bára
karo. So unhon ne si-bára bhí
kiyá.
35 Aur pání mazbah ke girdá-
gird phail gayá, aur garhá bhí
pání se bhar gayá[a].
36 Aur jab qurbání charháne ká
waqt pahunchá, to aisá húá, ki
Iliyáh nabí muttasil áyá, aur bolá,
ki Ai KHUDÁWAND, Abirahám aur
Izhák aur Isráel ke Khudá[b], áj ke
din ma'lúm ho jáe, ki tú Isráel ká
Khudá hai[c], aur main terá banda
hún, aur main ne yih sab kuchh
tere kahe se kiyá hai[d].
37 Merí sun, ai KHUDÁWAND,
merí sun, táki ye log jánen, ki
KHUDÁWAND tú hí Khudá hai, aur
tú ne un ke dilon ko phir pherá.
38 Tab KHUDÁWAND kí taraf se
ek ág názil húí[e], aur us ne us
charháwe, aur lakríon, aur pat-
tharon aur mátí ko jalá diyá, aur
us pání ko, jo garhe men thá, chát
liyá.
39 Jab un sab logon ne yih dekhá,
to we aundhe munh gire, aur bole,
KHUDÁWAND wuhí Khudá hai[f]!
KHUDÁWAND wuhí Khudá hai!

Peshtar MASÍH se, 906 ke qaríb.

r 1 Qur. 11. 4, 5.
s 26 áyat.
t 1 Sal. 19. 10.
u Paid. 32. 28. aur 35. 10. 2 Sal. 17. 34.
x Qul. 3. 17.
y Ahb. 1. 6, 7, 8.
z Dekho Qáz. 6. 20.
a 32, 38 áyaten.
b Khur. 3. 6.
c 1 Sal. 8. 43. 2 Sal. 19. 19. Zab. 83. 18.
d Gin. 16. 28.
e Ahb. 9. 24. Qáz. 6. 21. 1 Taw. 21. 26. 2 Taw. 7. 1.
f 24 áyat.

Peshtar MASÍH se, 906 ke qaríb.

40 Iliyáh ne unhen kahá, Ba'al
ke nabíon ko pakaṛ lo[g], ki un
men ek bhí jáne na páe. So
unhon ne unhen pakṛá; aur Iliyáh
un ko wádí i Qaisún men láyá,
aur unhen zabh kiyá[h].

g 2 Sal. 10. 25. h 1st. 13. 5. aur 18. 20.

41 ¶ Phir Iliyáh ne Akhiab ko
kahá, Chaṛh já, khá aur pí; ki
baṛí bárish kí áwáz hai.
42 Chunánchi Akhiab chaṛh gayá,
táki kháwe aur píwe. Aur Iliyáh
Karmil kí choṭí par gayá; aur áp
ko zamín par jhukáyá, aur apná
munh donon ghuṭnon se lagáyá[i]:

i Ya'q. 5. 17, 18.

43 Aur apne chákar ko kahá,
U'par to já, aur daryá kí taraf
nazar kar. So wuh gayá, aur
dekhke bolá, Kuchh nahín. Us
ne kahá, ki Sát bár já.
44 Aur sátwen martaba aisá
húá, ki wuh bolá, Dekho, badlí
ká ek chhoṭá sá ṭukṛá, ádmí ke
háth kí mánind, daryá par se uṭhá
hai. Tab us ne kahá, ki Já, aur
Akhiab ko kah, ||Taiyár ho, aur
utar já, na ho ki menh tujh ko
jáne na de.

|| 'Ibrání men, *jot.*

45 Aur idhar udhar dekhtá hí
thá, ki ásmán badlíon se aur
ándhíon se siyáh ho gayá; aur
shiddat se menh barasne lagá.
Aur Akhiab sawár hoke Yazra'el
ko gayá.
46 Aur Ḳhudáwand ká háth
Iliyáh par thá, ki us ne apní kamar
kasí[k], aur Akhiab ke áge áge
Yazra'el ke dar áne kí jagah tak
dauṛ gayá.

k 2 Sal. 4. 29. aur 9. 1.

XIX BA'B.

1 *Iliyáh I'zabil kí dhamkí ke sabab Biarsab'a ko bhágjátá.* 4 *Bayábán men udás hoke apní maut cháhtá, par firishta use tasallí detá.* 9 *Hurib men Ḳhudá us par záhir hotá aur use irsál kartá ki Hazáel aur Yáhú aur Ilísá' ko mamsúh kare.* 19 *Ilísá' apne mábáp se rukhsat leke Iliyáh kí pairawí kartá.*

PHIR Akhiab ne sab kuchh
I'zabil se kahá, ki Iliyáh ne
yún yún kiyá, aur us ne sáre
nabíon ko tah i teg kiyá[a].

a 1 Sal. 18. 40.

2 So I'zabil ne qásid kí ma'rifat
Iliyáh ko kahlá bhejá, ki Agar
main kal ke din isí waqt tujhe bhí
un men ká ek na karún, to ma'-
búd mujh se aisá karen, balki us
se ziyáda karen[b]!

b Rút 1. 17. 1 Sal. 20. 10. 2 Sal. 6. 31.

3 Aur jab use yih daryáft húá,
to wuh uṭhá, aur apne bacháo ke
liye Yahúdáh ke Biarsab'a men
áyá, aur wahán apná chákar
chhoṛke,
4 ¶ Wuh ek din kí ráh dasht
men nikal gayá, aur ratama ke
ek darakht tale baiṭhá, aur apne
liye maut mángí[c], aur kahá, Ai
Ḳhudáwand, bas hai: ab merí
ján le, ki main apne bápdádon se
bihtar nahín.

Peshtar MASÍH se, 906 ke qaríb.

c Gin. 11. 15. Yún. 4. 3, 8.

5 Aur jonhín ratama ke darakht
tale leṭá, aur so rahá, to dekho,
ek firishte ne use chhúá, aur
kahá, Uṭh, kuchh khá.
6 Us ne jo nigáh kí, to dekhá, ki
us ke sirháne ek roṭí angáron par
hai, aur pání kí ek chhágal dharí
hai. Tab us ne kháyá aur piyá,
aur leṭ rahá.
7 Tab Ḳhudáwand ká firishta
do-bára áyá, aur use chhúá, aur
kahá Uṭh, khá; ki terá safar terí
qúwat se záid hai.
8 So us ne uṭhke kháyá aur
piyá, aur us kháne kí qúwat se
chálís din rát[d] ká safar karke
Ḳhudá ke paháṛ Hurib[e] tak pa-
hunchá.

d Yún Ḳhur. 34. 28. 1st. 9. 9, 18. Mat. 4. 2.
e Ḳhur. 3. 1.

9 ¶ Aur wahán ek gár men gayá,
aur wahín rahá. Aur dekho, ki
wahán us ne Ḳhudáwand ká
kalám suná, ki us ne use kahá,
Iliyáh, tú yahán kyá kartá hai?
10 Wuh bolá, ki Ḳhudáwand
Rabb ul afwáj ke liye mujhe
gairat áí[f]: ki baní Isráel ne tere
'ahd ko tark kiyá, ki tere mazbah
ḍháe, aur tere nabíon ko talwár
se qatl kiyá[g], aur main hí akelá
jítá bachá[h]; so we cháhte hain,
ki merí bhí ján len.

f Gin. 25. 11, 13. Zab. 69. 9.
g 1 Sal. 18. 4.
h 1 Sal. 18. 22. Rúm. 11. 3.

11 Us ne farmáyá, Báhar nikal,
aur paháṛ par Ḳhudáwand ke áge
khaṛá ho[i]. Aur dekh, ki Ḳhudá-
wand guzartá hai; aur baṛí sha-
díd ándhí paháṛon par chaltí hai[k],
aur Ḳhudáwand ke áge chaṭánon
ko chaknáchúr kartí hai: par
Ḳhudáwand ándhí men nahín.
Aur ándhí ke ba'd zalzala áyá,
par Ḳhudáwand zalzale men na-
hín.

i Ḳhur. 24. 12.
k Hiz. 1. 4. aur 37. 7.

12 Zalzale ke ba'd ág áí; par
Ḳhudáwand ág men nahín. Aur
ág ke ba'd ek salím áwáz áí.
13 Tab Iliyáh ne sunke apne
chihre ke gird apní chádar ko
lapeṭá[l], aur báhar nikalke gár ke
munh par khaṛá húá; aur dekho,
use yih áwáz áí, ki Iliyáh, tú ya-
hán kyá kartá hai[m]?

l Yún Ḳhur. 3. 6. Yas. 6. 2.
m 9 áyat.

Peshtar MASÍH se, 906 ke qaríb.

14 Wuh bolá, ki Mujhe KHUDÁ-
WAND Rabb ul afwáj ke liye gairat
ái; ki baní Isráel ne tere 'ahd ko
tark kiyá, ki tere mazbah ḍháe,
aur tere nabíoṉ ko talwár se qatl
kiyá, aur maiṉ hí akelá jítá bachá;
so we cháhte haiṉ, ki merí bhí
n 10 áyat.
ján leṉ[n].
15 KHUDÁWAND ne use farmáyá,
Nikal, maidán kí ráh le, aur Di-
mishq ko já; aur jab tú waháṉ
pahunche, to Hazáel ko masíh kar,
o 2 Sal. 8. 12, 13.
ki wuh Arám ká bádsháh howe[o].
16 Aur Nimsí ke beṭe Yáhú ko
p 2 Sal. 9. 1,—3.
masíh kar[p], ki Isráel ká bádsháh
ho, aur Abíl-Mahúlah se Ilísá' bin
Safat ko masíh kar, ki terí jagah
nabí ho.
17 Aur aisá hogá, ki jo koí Ha-
záel kí saif se bachegá, use Yáhú
q 2 Sal. 8. 12. aur 9. 14, wag. aur 10. 6, wag. aur 13. 3.
qatl karegá[q]; aur jo Yáhú kí tal-
wár se bach rahegá, use Ilísá'
máregá[r].
18 Lekin maiṉ ne sát hazár
r Dekho Hús. 6. 5.
Isráelí apne liye rakh chhoṛe
haiṉ, jin ke ghuṭne Ba'al ke áge
s Rúm. 11. 4.
nahíṉ jhuke[s], aur un meṉ se kisí
t Dekho Hús. 13. 2.
ne use muṉh se nahíṉ chúmá[t].
19 ¶ Chunánchi us ne waháṉ se
rawána hoke Safat ke beṭe Ilísá'
ko páyá, ki bárah hal se qulba-
rání kartá thá; aur bárahwáṉ wuh
chalátá thá: so Iliyáh us ke bará-
bar se guzrá, aur apní ridá us par
ḍál dí.
20 Tab us ne bailoṉ ko chhoṛá,
aur Iliyáh ke píchhe dauṛá, aur
yúṉ kahá, ki Mujhe muhlat díjiye,
u Mat. 8. 21, 22. Lúq. 9. 61, 62.
ki apne báp má ko chúmúṉ[u], tab
tere sáth chalúṉ. Us ne kahá, ki
Já; main ne terá kyá kiyá hai?
21 Tab wuh ulṭá phir gayá;
aur us ne ek joṛí bail leke unheṉ
x 2 Sam. 24. 22.
zabh kiyá, aur hal kí lakṛioṉ se[x]
un ká gosht pakáyá, aur un logoṉ
ko diyá; so unhoṉ ne kháyá. Phir
wuh uṭhá, aur Iliyáh ke píchhe
rawána húá, aur us kí ḳhidmat
kí.

XX BÁB.

1 *Bin-Hadad Aḳhiab kí tábi'dárí se iktifá na karke Samrún par chaṛhái kartá.* 13 *Isráelí, nabí se ek payám páke, Arámioṉ par gálib áte.* 22 *Nabí ke kalám ke mutábiq Arámí is ḳhiyál i ḳhám se ki wádioṉ meṉ ham zarúr jíteṉge, Aḳhiab se muqábala karne ko phir áte.* 28 *Nabí ke kahne ke mutábiq intiqám kí ráh se Arámí phir maglúb hote.* 31 *Arámí ján-baḳhshí mángte aur Aḳhiab Bin-Hadad ke sáth 'ahd bándhtá aur use ruḳhsat kar detá.* 35 *Qaidí kí tamsíl láke nabí Aḳhiab hí se us ke muqaddame ká faisal karátá, aur Ḳhudá ke intiqám kí ḳhabar use detá.*

Peshtar MASÍH se, 901.

901.

AB Arám ke bádsháh Bin-
Hadad ne apne sáre lashkar
ko faráham kiyá, aur us ke sáth
battís bádsháh, aur ghoṛe, aur
chhakṛe the; aur Samrún par
chaṛhkar use gher liyá, aur us se
jang kí.
2 Aur Isráel ke bádsháh Aḳhiab
pás, jo shahr meṉ thá, elchí bheje,
ki jáke kaheṉ:
3 Bin-Hadad yúṉ kahtá hai, ki
Terá rúpá, aur terá soná merá
hai; terí joráṉ, aur terí laṛkíáṉ,
jo bahut ḳhúbsúrat haiṉ, merí
haiṉ.
4 So Isráel ke bádsháh ne jawáb
meṉ kahá, Ai mere ḳhudáwand
bádsháh, jaisá tú ne farmáyá,
waisá hí maiṉ, aur sab merá asbáb
terá hí hai.
5 Phir qásidoṉ ne do-bára áke
kahá, ki Bin-Hadad kahtá hai,
Agarchi maiṉ ne tujhe kahá thá,
ki tú apná rúpá aur soná, aur
apní joráṉ aur apne bachche
mujh ko bhej de:
6 Lekin ab maiṉ kal is hí waqt
apne ḳhádim tujh pás bhejúṉgá;
so we tere ghar aur tere ḳhádi-
moṉ ke ghar meṉ justojú ka-
reṉge, aur jo kuchh ki terí nigáh
meṉ 'azíz hogá, we use apne
qabze meṉ karke le áweṉge.
7 Tab Isráel ke bádsháh ne mam-
lukat ke sáre buzurgoṉ ko talab
kiyá, aur kahá, Mashwarat díjiye,
aur dekhiye, ki yih mard kyúṉ
badzátí kiyá cháhtá hai; ki us ne
merí joráṉ, mere bachche, merá
rúpá soná mujh se máng bhejá,
aur maiṉ ne us se inkár na kiyá.
8 Tab sáre buzurgoṉ aur sáre
logoṉ ne use kahá, Us kí mat
sun, aur mat mán.
9 Chunánchi us ne Bin-Hadad
ke qásidoṉ se kahá, Mere ḳhudá-
wand bádsháh se kaho, Jo kuchh
tú ne apne ḳhádim ko pahle farmá
bhejá, wuh maiṉ karúṉgá; par
yih bát mujh se nahíṉ ho saktí.
So qásid rawána húe, aur use
jawáb pahuncháyá.
10 Tab Bin-Hadad ne use kahlá
bhejá, ki Agar Samrún kí máṭí
mere lashkar meṉ se har ek ko
muṭṭhí muṭṭhí bhar pahunch sake,
to ma'búd mujh se yúṉ kareṉ;
balki us se ziyáda kareṉ[a]! a 1 Sal. 19. 2.
11 Phir sháh i Isráel ne jawáb
diyá, Tum kaho, ki Wuh, jo ka-

Peshtar MASÍH se, 901.

mar bándhtá hai, cháhiye ki us
kí mánind, jo kamar kholtá hai,
láfzaní na kare.
12 Aur aisá húá, ki jis waqt
Bin-Hadad ne, jo bádsháhon ke
sáth khaimon men sharábkhwárí [b]
kar rahá thá, yih suná, to apne
mulázimon ko hukm kiyá, ki
Charho. So we shahr par charhe.
13 ¶ Aur dekho, ki nabíon men
se ek ne Isráel ke bádsháh Akhiab
pás áke kahá, KHUDÁWAND yún
farmátá hai, ki yih barí guroh tú
ne dekhí; so dekh, main áj ke
din use tere háth giriftár kar-
wáúngá [c]; aur tú ján rakhegá, ki
KHUDÁWAND main hí hún.
14 Tab Akhiab ne púchhá, Kin
kí ma'rifat se? Wuh bolá, KHUDÁ-
WAND yún farmátá hai, ki Shahr-
on ke amír jawánon kí ma'rifat
se. Phir us ne púchhá, ki Un
men saffárái kaun kare? Us ne
jawáb diyá, ki Tú.
15 Tab us ne shahron ke amír
jawánon ko shumár kiyá; so we
do sau battís húe; phir us ne
baní Isráel ko bhí giná: so we sát
hazár húe.
16 Aur ye sab do pahar ko nikle;
aur Bin-Hadad aur we battís bád-
sháh, jo us ke kumakí the, khai-
mon men mast pare húe the [d].
17 Tab shahron ke jawán amír
pahle nikle, aur Bin-Hadad ke
logon ne, jo bheje gae the, use
khabar dí, ki Samrún ke log nikle
hain.
18 Wuh bolá, Agar we sulh-
khwáh hoke nikle hain, to unhen
jítá pakar lo; aur agar we jang-jo
nikle hain, taubhí unhen jítá
pakro.
19 Tab shahron ke jawán amír
shahr se nikle, aur lashkar un ke
píchhe thá.
20 Aur jis ne un ká sámhná
kiyá, unhon ne use qatl kiyá; so
Arámí bháge, aur Isráelíon ne un
ká píchhá kiyá. Aur sháh i Arám
Bin-Hadad ghore kí píth lagá, aur
sawáron ke sáth bhág niklá.
21 Aur sháh i Isráel ne nikalke
ghoron aur gárion ko már liyá, aur
Arámíon ko ba shiddat qatl kiyá.
22 ¶ Us waqt wuh nabí Isráelí
bádsháh pás áyá, aur kahá, Phir
já, aur apní mazbútí kar, aur
mashwarat kar, aur dekh tú kyá
karegá; is liye ki sál ke ákhir
ákhir [e] sháh i Arám phir tujh par
charhegá.
23 Tab sháh i Arám ke khá-
dimon ne use kahá, Un ke khudá
paharí khudá hain, is liye unhon
ne ham par fath pái: ab tú ham
ko hukm kar, ki ham maidán men
un se jang karen, ki ham un par
gálib honge.
24 Aur bhí ek kám kar, ki un
bádsháhon ko un kí jagahon se
báhar kar, aur un kí jagah risá-
ladáron ko nasb kar:
25 Aur apne liye ek lashkar,
itná ki jitná gir gayá, taiyár kar,
ghoron ke badle ghore, aur gá-
rion kí jagah gárián: aur hamen
maidán men un ke sámhne hone
de; ki ham un par gálib honge.
So us ne un ká kahá máná, aur
aisá hí kiyá.
26 Aur aisá húá, ki sál ke ákhir
ko Bin-Hadad ne Arámíon ko
jam'a karke giná, aur Afíq par [f]
charhá, táki Isráelíon se muqátala
kare.
27 Aur baní Isráel to musta'idd
aur házir hí the: so un ke sámhne
húe: aur baní Isráel un ke ba-
rábar khaimazan hoke aise ma'lúm
hote the, jaise bakrí ke bachchon
ke do chhote galle: par Arámíon
kí kasrat se zamín chhip gaí thí.
28 ¶ Us waqt ek mard i Khudá
Isráel ke bádsháh pás áyá, aur
use kahá, ki KHUDÁWAND yún
farmátá hai, Chúnki Arámíon ne
yún kahá, ki KHUDÁWAND paháron
ká Khudá hai, aur wádíon ká
Khudá nahín, is liye main is sárí
barí guroh ko tere háth men kar
dúngá [g]: aur tum jánoge, ki main
KHUDÁWAND hún.
29 So unhon ne un ke muqábil
khaime istáda kíe, aur sát din tak
muqábala rahá: aur sátwen din
qitál húá, aur baní Isráel ne ek
din men Arámíon ke ek lákh
piyáde qatl kíe.
30 Aur báqí jo the, Afíq ke
shahr ko bháge, aur wahán ek
díwár satáís hazár par, jo bháge
húe the, girí. Aur Bin-Hadad
bhágke shahr ke bích ek ghar kí
kothrí men gayá.
31 ¶ Aur us ke khádimon ne
use kahá, Dekh, ham ab sunte
hain, ki Isráel ke gharáne ke
salátín bahut rahím hain; so
hamen parwánagí díjiye, ki apní

Peshtar MASÍH se, 901.

900.

[b] 16 áyat.
[c] 28 áyat.
[d] 12 áyat. 1 Sal. 16. 9.
[e] 2 Sam. 11. 1.
[f] Yash. 13. 4.
[g] 13 áyat.

Peshtar MASÍH se, 900.

kamaroṉ par ṭáṭ lapeṭeṉ[h], aur
apne siroṉ par rassiáṉ bándheṉ,
aur Isráel ke bádsháh ke huzúr
jáweṉ: sháyad ki wuh terí ján-
baḵhshí kare.
32 Chunánchi unhoṉ ne kamaroṉ
par ṭáṭ aur siroṉ par rassiáṉ
bándhíṉ, aur sháh i Isráel ke
sámhne áke yúṉ bole, ki Terá
ḵhádim Bin-Hadad yúṉ kahtá
hai, ki Mihrbání karke merí ján
baḵhshiye. Wuh bolá, kyá hanoz
wuh jítá hai? Wuh merá bháí hai.
33 Aur we log sarápá muntazir
the, ki waháṉ se kyá jawáb átá
hai: so unhoṉ ne jald yih nekfálí
lí, aur kahá, ki Terá bháí Bin-
Hadad. Tab us ne farmáyá, ki
Jáo, use le áo. Tab Bin-Hadad
us se milne niklá, aur us ne use
gáṛí meṉ chaṛhá láyá.
34 Bin-Hadad ne use kahá, We
bastíáṉ, jo mere báp ne tere báp
se le líṉ[i], maiṉ tujhe phir detá
húṉ; aur jis tarah mere báp ne
Samrún meṉ bázár banáe, tú
Dimishq meṉ apne nám ke bázár
baná. So Aḵhiab bolá, ki Maiṉ
isí 'ahd par tujhe rawána karúṉgá.
Chunánchi us ne us se 'ahd kiyá,
aur use rawána kiyá.
35 ¶ Us waqt nabízádoṉ[k] meṉ
se ek ne Ḵhudáwand ke ilhám
se apne yár se kahá, Mujhe már
líjiye[l]; par us ke yár ne us ke
márne se inkár kiyá.
36 Tab us ne us yár ko kahá, ki
Tú ne Ḵhudáwand ká hukm na
máná; so dekh, joṉhíṉ tú mujh
pás se rawána hogá, wahíṉ ek
sher tujhe már legá[m]. Chunánchi
joṉhíṉ wuh us ke pás se rawána
húá, woṉhíṉ use ek sher milá, aur
use pháṛ ḍálá.
37 Tab us ne ek dúsre ko, jo
use milá, kahá, Mujhe már líjiye.
Us ne use aisá márá, ki use
zaḵhmí kiyá.
38 Tab wuh nabí chalá gayá,
aur ráh meṉ bádsháh ká intizár
karne lagá, aur apne muṉh par
rákh malke áp ko badal ḍálá.
39 Aur joṉhíṉ bádsháh udhar se
guzrá, wahíṉ wuh bádsháh ke áge
chilláyá, aur kahá[n], ki Terá
ḵhádim jang-gáh meṉ gayá thá;
aur nágáh ek shaḵhs ek taraf
niklá, aur apne sáth ek ádmí
mujh pás le áyá, aur kahá, ki
Is ko jáne mat de; aur agar yih
játá rahegá, to us ke badle terí
ján jáegí[o]: aur nahíṉ to, tú ek
qintár rúpá ‖degá.
40 Aur jis waqt terá ḵhádim kár-
bár kar rahá thá, us waqt wuh
játá rahá. So shah i Isráel ne
use kahá, Terá yihí faisala hai:
tú ne áp apná insáf kiyá.
41 Phir us ne phurtí karke apne
muṉh kí rákh ponchhí; tab sháh
i Isráel ne use pahcháná, ki wuh
nabíoṉ meṉ se ek hai.
42 Tab us ne use kahá, Ḵhudá-
wand yúṉ farmátá hai, Is liye ki
tú ne apne háth se ek shaḵhs ko
chhoṛ diyá, jise maiṉ ne wájib ul
qatl ṭhahráyá thá, so us ke badle
terí ján jáegí[p], aur terá lashkar
us ke lashkar ke badle hogá.
43 So sháh i Isráel udás aur
náḵhush hoke[q] ghar ko gayá, aur
Samrún meṉ áyá.

h Paid. 37. 34.
i 1 Sal. 15. 20.
k 2 Sal. 2. 3, 5, 7, 15.
l 1 Sal. 13. 17, 18.
m 1 Sal. 13. 24.
n Dekho 2 Sam. 12. 1, wag.
o 2 Sal. 10. 24.
‖ 'Ibrání meṉ, *taulegá.*
p 1 Sal. 22. 31,—37.
q 1 Sal. 21. 4.

XXI BÁB.

1 Nabát apne tákistán dene se munkir hoke Aḵhiab ko náḵhush kartá. 5 I'zabil ke námoṉ ke bá'is Nabát kufr ká mulzim hotá. 15 Aḵhiab tákistán ko apne qabze meṉ kartá. 17 Iliyáh un áfatoṉ kí ḵhabar detá jo Aḵhiab aur I'zabil par áyá cháhtí thíṉ. 25 Aḵhiab tauba kartá, aur is bá'is kuchh muhlat hotí.

AB aisá húá, ki us sab ke ba'd
Nabát Yazra'elí ká ek
tákistán Samrún ke bádsháh
Aḵhiab ke qasr se lagá húá
Yazra'el meṉ thá.

899.

2 So Aḵhiab ne Nabát ko kahá,
Apná tákistán[a] mujh ko de, táki
maiṉ use apná tarkárí ká bág
banáúṉ, ki yih mere ghar se lagá
húá hai; aur maiṉ us ke badle
tujh ko us se bihtar ek angúrí
bág dúṉgá: aur agar ‖tú cháhegá,
to maiṉ tujh ko us kí qímat dúṉgá.
3 Par Nabát ne Aḵhiab ko jawáb
diyá, Ḵhudáwand na kare, ki
maiṉ apne bápdádoṉ kí mírás
tujh ko dúṉ[b].
4 Aur Aḵhiab us suḵhan se, jo
Yazra'elí Nabát ne use kahá,
udás aur náḵhush apne ghar meṉ
áyá; ki us ne kahá thá, ki Maiṉ
apne bápdádoṉ kí mírás tujh ko
na dúṉgá: aur wuh bistar par
paṛá rahá, aur apná muṉh pher
liyá, aur roṭí na kháí.
5 ¶ Tab us kí jorú I'zabil us
pás áí, aur use kahá, ki Terá jí
aisá kyúṉ udás hai, ki tú roṭí
nahíṉ khátá?
6 Us ne use jawáb diyá, ki Maiṉ
ne Yazra'elí Nabát ko kahá thá,

a 1 Sam. 8. 14.
‖ 'Ibrání meṉ, *terí nigáh meṉ achchhá ho.*
b Ahb. 25. 23. Gin. 36. 7. Híz. 46. 18.

Peshtar MASI'H se, 899.

ki Apná angúrí bág mere háth bech: aur agar tú cháhe, to maiṉ us ke badle aur ek angúrí bág tujh ko dúṉgá; lekin us ne kahá, Maiṉ tujh ko apná angúrí bág na dúṉgá.

7 Tab us kí jorú I'zabil ne use kahá, Kyá tú Isráelíoṉ ká bádsháh hai? Uṭh, roṭí khá, aur ḳhushdil ho: Yazra'elí Nabát ká angúrí bág maiṉ tujh ko dúṉgí.

8 So us ne Aḳhiab ke nám se náme likhe, aur un par us kí muhr kí, aur un buzurgoṉ aur shurafá pás, jo Nabát ke shahr meṉ us ke sáth rahte the, bheje.

9 Un námoṉ ká mazmún yih thá, Manádí karke roza rakho, aur Nabát ko logoṉ ke darmiyán buland biṭháo:

10 Aur Baní Bali'ál meṉ se do shaḳhs muqarrar karo, ki us ke úpar gawáhí deṉ aur kaheṉ, ki Tú ne Ḳhudá aur bádsháh kí takfír kí[c]; tab use pakaṛke le jáo, aur sangsár karo[d], ki mar jáe.

11 Chunánchi us shahr ke logoṉ, ya'ne buzurgoṉ aur ashráf ne jo us ke shahr ke báshinde the, jaisá I'zabil ne unheṉ paigám kahlá bhejá, aur jaisá un námoṉ meṉ, jo us ne un ke liye likhe the, waisá hí kiyá.

12 Aur unhoṉ ne manádí karke roza rakhá[e], aur Nabát ko dangal ke bích buland biṭháyá.

13 Us waqt Baní Bali'ál meṉ se do shaḳhs andar áe, aur us ke áge baiṭhe; aur Baní Bali'ál ne dangal ke huzúr Nabát par gawáhí dí, aur kahá, ki Nabát ne Ḳhudá aur bádsháh kí takfír kí hai. Tab we use shahr se báhar le gae, aur us par patthráo kiyá, ki wuh mar gayá[f].

14 Ba'd us ke unhoṉ ne I'zabil ko kahlá bhejá, ki Nabát sangsár kiyá gayá, aur mar gayá.

15 ¶ Aur I'zabil ne jo yih suná, ki Nabát sangsár húá, aur mar gayá; to I'zabil ne Aḳhiab se kahá, ki Uṭh, aur Nabát Yazra'elí ke angúrí bág ká jise us ne na cháhá thá ki tere háth beche, málik ho; ki wuh jítá nahíṉ, balki mar gayá.

16 Aur jab Aḳhiab ne suná, ki Nabát mar gayá, to Aḳhiab uṭhá táki Yazra'elí Nabát ke angúrí bág meṉ jáwe, aur us par qabza kare.

17 ¶ Us waqt ḲHUDA'WAND ká kalám Iliyáh Tisbí par názil húá[g], ki

18 Uṭh, aur jáke Aḳhiab sháh i Isráel se jo Samrún meṉ[h] hai, muláqát kar: dekh, ki wuh Nabát ke angúrí bág meṉ hai, aur us ká málik hone waháṉ gayá hai.

19 So tú use kah, ki ḲHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, Tú ne kyá ján bhí márí, aur mál bhí lúṭá? Aur tú use kah, ḲHUDA'WAND farmátá hai, Jis jagah par kuttoṉ ne Nabát ká lahú cháṭá, usí jagah terá, háṉ, terá bhí lahú kutte cháṭeṉge[i].

20 Aḳhiab ne Iliyáh ko dekhke kahá, Ai mere dushman[k]! Kyá tú ne mujhe páyá? Us ne jawáb diyá, ki Páyá! ki tú ne ḲHUDA'WAND ke huzúr badkárí ke liye áp ko bechá[l]!

21 Ab dekh, ki maiṉ tujh par áfat láúṉgá[m], aur terí bunyád khod ḍálúṉgá, aur Aḳhiab kí nasl meṉ se us ko jo díwár par múte[n], yá mahfúz rahe aur chhoṛá jáwe[o], Isráel meṉ se káṭ ḍálúṉgá.

22 Aur tere ghar ko Nabát ke beṭe Yarubi'ám ke ghar[p], aur Aḳhiyáh ke beṭe Ba'ashá ke ghar ke mánind[q] kar ḍálúṉgá; kyúṉki tú ne mujh ko gussa diláyá, aur Isráelíoṉ ko gunáhgár kiyá.

23 Aur ḲHUDA'WAND I'zabil ke haqq meṉ bhí farmátá hai, ki Yazra'el kí || díwár pás I'zabil ko kutte kháeṉge[r].

24 Aḳhiab ká jo koí shahr meṉ maregá, use kutte kháeṉge, aur jo sahrá meṉ maregá, use hawáí parande kháeṉge[s].

25 ¶ Balki Aḳhiab kí mánind koí na thá; ki us ne ḲHUDA'WAND ke huzúr badkárí ke liye áp ko bechá[t]: aur us kí jorú I'zabil ne[u] use ubhárá.

26 Aur us ne Amúríoṉ ke mánind[x], jinheṉ ḲHUDA'WAND ne Isráelíoṉ ke áge se dúr kiyá, har ek nafratí bát meṉ butoṉ kí pairawí kí.

27 Aur aisá húá, ki Aḳhiab ne yih báteṉ sunke apne kapṛe pháṛe, aur apne tan par ṭáṭ ḍálá[y], aur roza rakhá, aur ṭáṭ pahine húe áhista chaltá rahá.

Peshtar MASI'H se, 899.

c Ḳhur. 22. 28. Ahb. 24. 15, 16. A'am. 6. 11.
d Ahb. 24. 14.
e Yas. 58. 4.
f Dekho 2 Sal. 9. 26. 899.
g Zab. 9. 12.
h 1 Sal. 13. 32. 2 Taw. 22. 9.
i 1 Sal. 22. 38.
k 1 Sal. 18. 17.
l 2 Sal. 17. 17. Rúm. 7. 14.
m 1 Sal. 14. 10. 2 Sal. 9. 8.
n 1 Sam. 25. 22.
o 1 Sal. 14. 10.
p 1 Sal. 15. 29.
q 1 Sal. 16. 3, 11.
|| Yá, *kháí meṉ.*
r 2 Sal. 9. 36.
s 1 Sal. 14. 11. aur 16. 4.
t 1 Sal. 16. 30, wag.
u 1 Sal. 16. 31.
x Paid. 15. 16. 2 Sal. 21. 11.
y Paid. 37. 34.

Peshtar MASÍH se, 899.

28 Tab KHUDA'WAND ká kalám Iliyáh Tisbí par názil húá: 29 Tú dekhtá hai, ki Akhiab ne áp ko mere huzúr kyúnkar kháksár banáyá hai? so, is liye ki wuh mere áge kháksár baná, main us kí zindagí bhar us par balá na bhejúngá, balki us ke beṭe ke 'asr men us ke gharáne par balá názil
z 2 Sal. 9. 25. karúngá[z].

XXII BA'B.

1 Akhiab, Míkáyáh ke kahne ke mutábiq, jhúthe nabíon se fareb kháke Rámát i Jil'ád men maqtúl hotá. 37 Kutte us ká lahú cháṭte. Akhaziyáh us ká jánishín hotá. 41 Yahúsafat bádsháh hoke nekí kartá. 45 Us ke a'amál. 50 Yahúrám us ká jánishín hotá. 51 Akhaziyáh bádsháh badí kartá.

897. BA'D us ke tín baras tak Isráel aur Arám ke darmiyán laṛáí na húí.

2 Aur tísre sál aisá húá, ki Yahúdáh ká bádsháh Yahúsafat sháh
a 2 Taw. 18. 2, wag. i Isráel kí samt utar gayá[a].

3 Tab sháh i Isráel ne apne khádimon se kahá, ki Tum jánte
b Ist. 4. 43. ho, ki Rámát i Jil'ád ká shahr[b] hamárá hai? Pas, kyá ham chupke rahen, aur sháh i Arám ke háth se phir na le len?

4 Phir us ne Yahúsafat se kahá, Kyá mere sáth laṛne ko tú Rámát i Jil'ád par chaṛhegá? So Yahúsafat ne sháh i Isráel ko jawáb diyá, Jaisá tú hai, waisá main hún; jaisá terá lashkar, waisá merá lashkar; jaise tere ghoṛe,
c 2 Sal. 3. 7. waise mere ghoṛe[c].

5 Aur Yahúsafat ne sháh i Isráel se kahá, A'j ke din KHUDA'WAND ká hukm tahqíq kar líjiye.

6 Tab sháh i Isráel ne us roz nabíon men se qaríb chár sau
d 1 Sal. 18. 19. ádmíon ke faráham kíe[d], aur un se púchhá, Main Rámát i Jil'ád par laṛne chaṛhún, yá nahín? We bole, Chaṛh já; ki KHUDA'WAND use bádsháh ke qabze men kar degá.

7 Phir Yahúsafat bolá, Un ke siwá KHUDA'WAND ká aur bhí koí
e 2 Sal. 3. 11. nabí hai[e], ki ham us se púchhen?

8 Tab sháh i Isráel ne kahá, ki Ek shakhs Imlah ká beṭá Míkáyáh hai; us se ham KHUDA'WAND kí mashwarat púchh sakte hain: lekin main us se bezár hún; kyúnki wuh mere haqq men siwá badí ke achchhí bát nahín kahtá. Tab Yahúsafat bolá, Bádsháh aisá na farmáwe.

Peshtar MASÍH se, 897.

9 Tab sháh i Isráel ne ek || 'uhdadár ko buláke hukm kiyá, ki Imlah ke beṭe Míkáyáh ko shitáb lá. || Yá, khwája-sará.

10 Us waqt sháh i Isráel, aur sháh i Yahúdáh Yahúsafat Samrún ke darre ke barábar, ek khalíhán men, apne apne takht par sháhána libás pahine húe, baiṭhe the; aur sáre ambiyá un ke huzúr peshíngoí kar rahe the.

11 Aur Kan'ánah ke beṭe Sidqiyáh ne apne liye lohe kí síngen banáín, aur bolá, KHUDA'WAND yún farmátá hai, ki Tú in se Arámíon ko máregá, yahán tak ki unhen nábúd kar ḍále.

12 Aur sab nabíon ne yún khabar dí, aur kahá, ki Rámát i Jil'ád par chaṛh já, aur kámyáb ho; ki KHUDA'WAND use sháh ke qabze men kar degá.

13 Aur us qásid ne, jo Míkáyáh ko buláne gayá thá, use kahá, ki Dekh, sab ambiyá ek zubán hoke bádsháh ko khushkhabarí dete hain; so karam karke áp bhí unhín men ek kí mánind khushkhabarí díjiye.

14 Míkáyáh bolá, KHUDA'WAND i haiy kí qasam, jo KHUDA'WAND mujhe farmáwegá, main wuhí kahúngá[f]. f Gin. 22. 38

15 ¶ So wuh sháh pás áyá. Tab sháh ne use farmáyá, Míkáyáh, ham laṛne ko Rámát i Jil'ád par chaṛhen, yá mauqúf karen? Us ne jawáb men kahá, Já, aur kámyáb ho, ki KHUDA'WAND use sháh ke qabze men kar degá.

16 Phir sháh ne use kahá, Main kahán tak tujhe qasam diyá karún, ki tú mujh se kuchh na kahe, magar KHUDA'WAND ke nám se wuhí jo sach hai?

17 Tab wuh bolá, Main ne sáre baní Isráel ko un gospandon kí mánind, jo be-chaupán hon[g], pa- g Mat. 9. 36.
háṛon par bhaṭakte dekhá; aur KHUDA'WAND ne farmáyá, ki Koí un ká áqá nahín: so un men se har ek apne apne ghar salámat chalá jáwe.

18 Tab sháh i Isráel ne Yahúsafat se kahá, Kyá main ne tujh se na kahá thá, ki Yih mere haqq men sharr ke siwá kuchh sukhan na kahegá?

19 Phir Míkáyáh ne kahá, ki Tum KHUDA'WAND ke sukhan ko suno: Main ne KHUDA'WAND ko us kí

Peshtar Masíh se, 897.

kursí par baithe dekhá[h], aur ásmání sárá lashkar us ke dahne báen háth khará thá[i].

[h] Yas. 6. 1. Dán. 7. 9.
[i] Aiy. 1. 6. aur 2. 1. Zab. 103. 20, 21. Dán. 7. 10. Zak. 1. 10. Mat. 18. 10. 'Ibrán. 1. 7, 14.

20 Us dam KHUDA'WAND ne farmáyá, ki Akhiab ko kaun targíb degá, táki wuh charh jáwe, aur Rámát i Jili'ád par já pare? Tab ek kuchh bolá, aur ek kuchh.

21 Us waqt ek rúh nikalke KHUDA'WAND ke sámhne á khari húí, aur bolí, ki Main use targíb dúngí.

22 Phir KHUDA'WAND ne farmáyá, Kis tarah se? Wuh bolí, Main jáúngí, aur jhúthí rúh banke us ke sáre nabíon ke munh men parúngí. KHUDA'WAND bolá, Tú use targíb degí[k], aur gálib bhí hogí: já, aisá kar.

[k] Qáz. 9. 23. Aiy. 12. 16. Hiz. 14. 9. 2 Tas. 2. 11.

23 So dekh, KHUDA'WAND ne tere in sab nabíon ke munh men jhúthí rúh dálí hai[l]; aur KHUDA'WAND hí ne terí bábat burí khabar dí hai.

[l] Hiz. 14. 9.

24 Tab Kan'ánah ká betá Sidqiyáh nazdík áyá, aur Míkáyáh ke gál par ek thappar márke bolá, ki KHUDA'WAND kí rúh kis ráh se mujh pás se gaí, aur tujh se bolí[m]?

[m] 2 Taw. 18. 23.

25 Míkáyáh bolá, Tú us din, jis din ki tú andar kí kothrí men ghusegá, ki chhip rahe, dekhegá.

26 Aur sháh i Isráel ne kahá, Míkáyáh ko pakar lo, aur Amún pás, jo shahr ká názim hai, aur Yúás sháhzáde pás le jáo.

27 Aur kaho, Sháh ká hukm hai, ki Mere salámat phir áne tak, musíbat kí rotí aur musíbat ká pání use díe jáwen.

28 Tab Míkáyáh bolá, Agar tú kisí tarah salámat phir áwe, to KHUDA'WAND ne merí ma'rifat kuchh nahín kahá[n]. Phir wuh bolá, Ai logo, tum sab ke sab sun lo.

[n] Gin. 16. 29. Ist. 18. 20, 21, 22.

29 Ba'd us ke sháh i Isráel, aur sháh i Yahúdáh Yahúsafat Rámát i Jili'ád par charhe.

30 Aur sháh i Isráel ne Yahúsafat se kahá, Main apná bhes badalke kárzár men játá hún; par tú apná libás pahine rah. So sháh i Isráel súrat badalke[o] kárzár men gayá.

[o] 2 Taw. 35. 22.

31 Aur sháh i Arám ne gáríon ke battís sardáron ko farmáyá thá, ki Kisí chhote yá bare se jang na kíjiyo, magar tanhá sháh i Isráel se.

32 Aur aisá húá, ki gáríon ke sardáron ne Yahúsafat ko dekhke yún kahá, ki Yaqínan sháh i Isráel yihí hai. Aur unhon ne us taraf hoke cháhá, ki us ká sámhná karen. Tab Yahúsafat chilláyá[p].

[p] 2 Taw. 18. 31. Ams. 13. 20.

33 Aur jab gáríon ke sardáron ne dekhá, ki wuh sháh i Isráel nahín, to we us kí samt se phir khare húe.

34 Aur nágáh ek shakhs ne tír lagáyá, so wuh ittifáqan sháh i Isráel ke jaushan ke band par lagá. Tab us ne apne gáríwán ko kahá, ki Bág pher, aur mujhe lashkar se nikál le já, ki main zakhmí húá.

35 Par us din jang shadíd húí, aur bádsháh Arámíon ke muqábil gárí par thahrá rahá: aur shám hote hote mar gayá. Aur lahú us ke zakhm se gárí men bahtá rahá.

36 Tab áftáb gurúb hote húe lashkar men manádí kí gaí, ki Har ek apne apne shahr aur apne apne mulk ko jáwe.

37 ¶ Garaz, jab bádsháh mar gayá, to use Samrún men le gae, aur Samrún men bádsháh ko gár diyá.

38 Aur gárí ko Samrún ke táláb men dhoyá, aur kutton ne us ká lahú chátá, (aur siláh bhí dhoe,) jaisá ki KHUDA'WAND ne irshád farmáyá thá[q].

[q] 1 Sal. 21. 19.

39 Aur Akhiab ká báqí ahwál, jo us ne háthí-dánt ká ek ghar banáyá[r], aur bahut se shahr biná kíe, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá wuh Isráelí salátín kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín hai?

[r] 'Amús 3. 15.

897.

40 Aur Akhiab apne bápdádon ke darmiyán so rahá: aur us ká betá Akhaziyáh us kí jagah bádsháh húá.

914. Is waqt se akelá bádsháhat karne lagá, 51 áyat.

41 ¶ Aur Asá ká betá Yahúsafat sháh i Isráel Akhiab kí saltanat ke chauthe baras[s] Yahúdáh ká bádsháh húá thá.

[s] 2 Taw. 20. 31.

42 Aur Yahúsafat kí 'umr, jab ki wuh saltanat karne lagá, paintís baras kí thí: so us ne Yarúsalam men pachís baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám 'Azúbah thá, jo Silhí kí betí thí.

43 Wuh apne báp Asá kí ráhon par chalá[t], aur kisí taraf ko máil na húá, aur KHUDA'WAND ke huzúr

[t] 2 Taw. 17. 3.

Peshtar MASÍH se, 914.

nekokárí kartá rahá: lekin hanoz
únche makán na giráe gae the[u],
aur un únche makánon par log
(u 1 Sal. 14. 23. aur 15. 14. 2 Sal. 12. 3.) zabh karte rahe, aur khushbúián
jaláte rahe.
44 Aur Yahúsafat ne sháh i
(x 2 Taw. 19. 2. 2 Qur. 6. 14.) Isráel se sulh kí thí[x].
45 Aur Yahúsafat ká báqí ahwál,
aur us ke zor ká tazkira, aur us
ke larne kí tarzen, so kyá wuh
Yahúdáh ke salátín kí tawáríkh
kí kitáb men likhá húá nahín hai?
(y 1 Sal. 14. 24. aur 15. 12.) 46 Aur us ne gándúon ko[y], jo
us ke báp Asá ke 'asr men báqí
rah gae the, mulk se khárij kar
diyá thá.
(913.) 47 Aur Adúm men koí bádsháh
(z Paid. 25. 23. 2 Sam. 8. 14. 2 Sal. 3. 9. aur 8. 20.) na thá[z]: balki ek náib bádsháhat
ká bandobast kartá thá.
48 Aur Yahúsafat ‖ne Tarsís ke
(‖ Yá, ke Tarsís ke das jaház the.) jaház[a] banwáe[b], táki un par Ofír
se soná mangwáe; par we wahán
(a 1 Sal. 10. 22.) tak na gae[c], ki 'Asyún-jabr men[d]
(b 2 Taw. 20. 35, wag.) pahunchke ṭúṭ gae.
(c 2 Taw. 20. 37.) 49 Tab Akhiab ke beṭe Akha-
(d 1 Sal. 9. 26.) ziyáh ne Yahúsafat se kahá, ki
Jaházon par apne khádimon ke
sáth mere khádimon ko bhí bhej;
par Yahúsafat ne na máná.
50 Phir Yahúsafat apne báp-
dádon ke darmiyán já soyá[e], aur (e 2 Taw. 21. 1.)
apne báp Dáúd ke shahr men apne
bápdádon ke darmiyán madfún
húá. Aur us ká beṭá Yahúrám (889. Is waqt se akelá bádsháhat karne lagá.)
us kí jagah bádsháh húá.
51 ¶ Aur Akhiab ká beṭá Akha-
ziyáh sháh i Yahúdáh Yahúsafat
kí saltanat ke satrahwen baras (898.)
Samrún men Isráel ká bádsháh (f 40 áyat.)
húá[f]; aur wuh do baras Isráel ká
bádsháh rahá.
52 Aur us ne KHUDÁWAND ke
huzúr badkárí kí; aur apne báp
kí ráh[g], aur apní má kí ráh, aur (g 1 Sal. 15. 26.)
Nabát ke beṭe Yarubi'ám kí ráh
par, jis ne baní Isráel se gunáh
karwáe, chalá.
53 Aur us sab ke muwáfiq, jo
us ke báp ne kiyá, Ba'al kí pa-
rastish kí[h], aur us ko sijda kiyá, (h Qáz. 2. 11. 1 Sal. 16. 31.)
aur KHUDÁWAND Isráel ke Khudá
ko gussa diláyá.

Peshtar MASÍH se, 913.

SALÁTÍN KÍ DÚSRÍ KITÁB.

I BÁB.

(896. ke qaríb.) 1 *Moáb bágí hotá.* 2 *Akhaziyáh Ba'al-Zabúb pás áyande kí bábat daryáft karne bhejtá: is bá'is Iliyáh ánewálí áfat ká payám use detá.* 5 *Akhaziyáh use pakarne ke liye log bhejtá, aur Iliyáh do bár ásmání ág un par názil karátá.* 13 *Tísre sardár par rahm kartá, aur firishte se hukm páke bádsháh ko us kí maut kí khabar detá.* 17 *Yahúrám Akhaziyáh ká jánishín hotá.*

(a 2 Sam. 8. 2.) AUR Akhiab ke marne ke ba'd[a]
(b 2 Sal. 3. 5.) Moábí Isráel se bágí húe[b].
2 Aur Akhaziyáh apne bálá-
kháne kí khiṛkí se, jo Samrún
men thá, gir paṛá, aur bímár húá:
so us ne qásidon ko bhejá, aur
unhen kahá, ki Jáo, aur 'Aqrún
(c 1 Sam. 5. 10.) ke[c] ma'búd Ba'al-zabúb se púch-
ho, ki Main is bímárí se changá
hoúngá, ki nahín?
3 Us dam KHUDÁWAND ke firishte
ne Tisbí Iliyáh ko hukm kiyá, ki
Uṭh, aur sháh i Samrún ke qási-
don se muláqát kar, aur unhen
kah, Hán! magar Isráel ká koí
Khudá nahín, jo tum 'Aqrún ke
ma'búd Ba'al-zabúb se púchhne-
chale ho?
4 So KHUDÁWAND yún farmátá
hai, ki Tú us bistar par se, jis
par tú chaṛhá hai, utarne na pá-
wegá, aur albatta mar hí já-
wegá. Chunánchi Iliyáh rawána
húá.
5 ¶ Aur qásid Akhaziyáh pás
ulṭe phir gae; aur us ne jo un se
púchhá, Tum kis liye ab phir áe
ho?
6 To unhon ne kahá, Ek shakhs
ráh men hamen milá, jis ne hamen
kahá, ki Us bádsháh pás, jis ne
tumhen bhejá hai, phir jáo, aur
use kaho, KHUDÁWAND yún far-
mátá hai, Hán, is liye ki Isráel ká
koí Khudá nahín, so tú 'Aqrún ke
ma'búd Ba'al-zabúb se púchhne
bhejtá hai? So tú us bistar se, jis
par tú chaṛhá hai, utarne na pá-
wegá, aur mar hí jáwegá.
7 Us ne un se suwál kiyá, ki Us
shakhs kí shakl jo tumhen milá,

Peshtar MASI'H se, 896 ke qaríb.

[d] Dekho Zak. 13. 4. Mat. 3. 4.

aur jis ne tumhen̲ ye báten̲ kahín̲,
kaisí thí?
8 We bole, Wuh ek bahut bálon̲-
wálá ádmí thá, aur chamṛe ke
tasme se apní kamar kase húe[d].
Tab us ne kahá, ki Wuh Tisbí
Iliyáh thá.
9 Us waqt bádsháh ne ek pachás
ke sardár ko us ke pachás ádmí
ke sáth bhejá. So we us kane
gae. Us waqt wuh ek koh kí
choṭí par baiṭhá thá. Us jam'adár
ne use kahá, Ai mard i Ḳhudá,
bádsháh kahtá hai, Tú utar á.
10 Tab Iliyáh ne us pachás ke
sardár ko jawáb diyá, aur kahá,
Agar main̲ mard i Ḳhudá hún̲, to
ág ásmán se názil ho, aur tujhe
pacháson̲ samet khá jáwe[e]. So
usí dam ág ásmán se utrí, aur use
us ke pacháson̲ samet khá gaí.
11 Phir us ne dobára aur ek
pachás ke sardár ko us ke pachás
ádmí ke sáth bhejá. Us ne bhí
jáke kahá, ki Ai mard i Ḳhudá,
bádsháh farmátá hai, Jald utar á.
12 Iliyáh ne unhen̲ bhí yihí jawáb
diyá, ki Agar main̲ mard i Ḳhudá
hún̲, to ág ásmán se názil ho, aur
tujhe tere pacháson̲ samet khá
jáwe. So usí dam Ḳhudá kí ág
ásmán se utrí, aur use us ke
pacháson̲ samet khá gaí.
13 ¶ Phir us ne tísrí bár aur ek
pachás ke sardár ko us ke pachás
ádmí ke sáth bhejá. So yih tísrá
pachás ká sardár gayá, aur áke
Iliyáh ke áge ghuṭnon̲ par jhuká,
aur us kí minnat karke bolá, ki
Ai mard i Ḳhudá, merí ján, aur
apne ḳhádimon̲ in pacháson̲ kí
ján ‖ par karam karke nazar rakh-
iye.
14 Dekh, ki ásmání ág ne do
pachás ke sardáron̲ ko, un ke do
pachás samet, khá liyá; so ab
merí ján ‖ par rahm kíjiye.
15 Us waqt KHUDA'WAND ke
firishte ne Iliyáh ko hukm kiyá,
ki Us ke sáth chalá já, aur mat
ḍar. Tab wuh uṭhá, aur us ke
sáth bádsháh pás gayá.
16 Aur use kahá, KHUDA'WAND
yún̲ farmátá hai, ki Tú ne jo
qásidon̲ ko bhejá, ki 'Aqrún
ke ma'búd Ba'al-zabúb se jáke
púchhen̲, hán̲, is liye ki Isráel ká
koí Ḳhudá na thá, jis kí wahí
tú tahqíq kare? so tú is bistar
se, jis par tú paṛá hai, utarne

[e] Lúq. 9. 54.

‖ 'Ibrání men̲, *terí nigáh men̲ girán-bahá hon̲,* 1 Sam. 26. 21. Zab. 72. 14.

‖ 'Ibrání men̲, *terí nazar men̲ qímatí ho.*

na páwegá; yaqínan mar hí já-
wegá.
17 ¶ Chunánchi wuh KHUDA'-
WAND ke irshád ke mutábiq, jaisá
Iliyáh ne kahá thá, mar gayá.
Aur is liye ki us ká koí beṭá na
thá, so us ká bháí ‖ Yahúrám, sháh
i Yahúdáh Yahúrám bin Yahú-
safat kí saltanat ke dúsre sál, us
kí jagah bádsháh húá.
18 Aur Aḳhaziyáh ká báqí ahwál,
aur sab kuchh jo us ne kiyá, so
kyá wuh Isráelí bádsháhon̲ kí
tawáríḳh kí kitáb men̲ likhá húá
nahín̲ hai?

Peshtar MASI'H se, 896 ke qaríb.

896.

‖ Yahúrám bin Yahúsafat kí bádsháhat apne báp kí sharákat men̲ jo húí, so us ke dúsre sál, aur Yahúsafat kí bádsháhat ke aṭhárahwen̲ sál men̲ yih húá. 2 Sal. 3. 1.

II BA'B.

1 *Iliyáh Ilísá' se widá' hote hí apní chádar se Yardan ko do hisse kartá;* 9 *aur Ilísá' kí darḳhwást manzúr karke, átashí rath par sawár hotá, aur ásmán ko chalá játá.* 12 *Ilísá' Iliyáh kí chádar se Yardan ko do hisse kartá, aur us ká jánishín mashhúr hotá.* 16 *Ambiyázáde Iliyáh ko ḍhúnḍhne játe, par páte nahín̲.* 19 *Ilísá' namak ḍálke nákára pání ko achchhá banátá.* 23 *Do ríchh un chhokron̲ ko, jinhon̲ ne Ilísá' ko chiṛáyá thá, phár ḍálte.*

AUR yún̲ húá, ki jab KHUDA'-
WAND ne cháhá, ki Iliyáh
ko ek bagúle men̲ uṛáke ásmán
par le jáwe[a], tab Iliyáh Ilísá' ko
leke[b] Jiljál se chalá.
2 Aur Iliyáh ne Ilísá' ko kahá,
Tú yahán̲ ṭhahriye[c], is liye ki
KHUDA'WAND ne mujhe Baitel ko
bhejá hai. So Ilísá' bolá, KHU-
DA'WAND kí hayát, aur terí ján kí
saugand[d], main̲ tujhe na chhoṛ-
ún̲gá. So we Baitel ko utar gae.
3 Aur wahán̲ Baitel ke ambiyá-
zádon̲ ne[e] áke Ilísá' ko kahá,
Tujhe kuchh ḳhabar hai, ki KHU-
DA'WAND áj tere sir par se tere
áqá ko uṭhá legá? Wuh bolá, Hán̲,
main̲ jántá hún̲; tum chup raho.
4 Tab Iliyáh ne Ilísá' ko kahá,
Tú yahán̲ ṭhahriye, ki KHUDA'-
WAND mujhe Yaríhú ko bhejtá
hai. Us ne kahá, KHUDA'WAND
kí hayát, aur terí ján kí qasam,
main̲ tujh se judá na hoún̲gá.
Chunánchi we donon̲ Yaríhú men̲
áe.
5 Aur ambiyázáde jo Yaríhú
men̲ the, Ilísá' pás áe, aur us se
kahá, Tujhe kuchh ḳhabar hai,
ki KHUDA'WAND áj tere áqá ko
tere sir par se uṭhá legá? Wuh
bolá, Main̲ bhí jántá hún̲; tum
chup raho.
6 Aur phir Iliyáh ne Ilísá' ko
kahá, Tú yahán̲ dirang kíjiye, ki

[a] Paid. 5. 24.

[b] 1 Sal. 19. 21.

[c] Dekho Rút 1. 15, 16.

[d] 1 Sam. 1. 26. 4, 6 áyaten̲. 2 Sal. 4. 30.

[e] 1 Sal. 20. 35. 5, 7, 15 áyaten̲. 2 Sal. 4. 1, 38. aur 9. 1.

Peshtar MASI'H se, 896.

Khudá'wand ne mujh ko Yardan pás bhejá hai. Wuh bolá, Khudá'wand kí hayát, aur terí ján kí qasam, main tujh ko na chhorúngá. Chunánchi we donon chale.

7 Aur un ke píchhe píchhe pachás ádmí ambiyázádon men se rawána húe, aur sámhne kí taraf dúr khare ho rahe, aur we donon lab i Yardan khare húe.

8 Aur Iliyáh ne apní chádar ko lambá kiyá, aur lapetke pání par márá, ki pání do hisse hoke idhar udhar ho gayá[f]; aur we donon khushk zamín par hoke pár gae.

9 ¶ Aur jab pár húe, tab Iliyáh ne Ilísá' ko kahá, ki Is se áge, ki main tujh se judá kiyá jáún, máng, ki main tujhe kyá dún. Tab Ilísá' bolá, Mihrbání karke aisá kíjiye, ki wuh rúh, jo tujh par hai, so mujh par do-chand ho.

10 Tab wuh bolá, Tú ne bhárí suwál kiyá: so agar tú mujhe áp se judá hote húe dekhegá, to aisá hí hogá; aur agar nahín, to kuchh na hogá.

11 Aur aisá húá, ki jonhín we donon tahalte báten karte chale játe the, to dekh, ki ek átashí rath aur átashí ghore[g] un donon men háil ho gae: aur Iliyáh bagúle men hoke ásmán par játá rahá.

12 ¶ Aur Ilísá' ne yih dekhá, aur chilláyá, Ai mere báp! mere báp! Isráel kí rath, aur us ke sárathí[h]! So us ne use phir na dekhá: aur us ne apne kapron par háth márá, aur unhen do hisse kiyá.

13 Aur us ne Iliyáh kí chádar ko, jo úpar se gir parí thí, uthá liyá, aur ultá phirá, aur Yardan ke ‖ kanáre par khará húá.

14 Aur wahán us ne Iliyáh kí chádar ko, jo us par se gir parí thí, leke pání par márá, aur kahá, ki Khudá'wand Iliyáh ká Khudá kahán hai? aur us ne bhí us chádar ko jab pání par márá, to pání idhar udhar ho gayá[i], aur Ilísá' pár húá.

15 Aur jab Yaríhú ke ambiyázádon ne, jo Yaríhú se dekhne[k] nikle the, use dekhá, to bole, Iliyáh kí rúh Ilísá' par utrí. Aur we us ke istiqbál ko daure, aur us ke sámhne zamín par jhuke.

16 ¶ Aur use kahá, ki Dekh, ab tere khádimon ke hamráh pachás ‖ bahádur jawán hain: unhen farmáiye ki jáwen aur tere áqá ko dhúndhen, ki sháyad Khudá'wand kí Rúh ne use leke[1] kisí koh, yá hámún men phenk diyá ho. Wuh bolá, Kisí ko mat bhejo.

17 Aur jab unhon ne bahut sí hat kí, to us ne sharm se kahá, ki Bhejo. Tab unhon ne un pacháson ko bhejá, aur unhon ne tín din tak use dhúndhá, par use na páyá.

18 Aur jab us pás phir áe, ki wuh us waqt Yaríhú men thá, tab us ne unhen kahá, Main ne kahá na thá, ki Tum mat jáo?

19 ¶ Phir us shahr ke logon ne Ilísá' ko kahá, ki Dekhiye, yih shahr kyá achchhe mauqa' par hai, chunánchi hamáre khudáwand par roshan hai; lekin us ká pání nákára aur zamín banjar hai.

20 So us ne unhen farmáyá, ki Ek nayá bartan láo, aur us men namak dálo. So we us pás láe.

21 Tab wuh pání ke chashmon par gayá, aur wuh namak un men dálá[m], aur is tarah bolá, Khudá'wand yún farmátá hai, Main ne in páníon ko shifá bakhshí; ab áge ko maut aur banjarpaná na hogá.

22 Aur Ilísá' ke kalám ke mutábiq, jo us ne farmáyá, un chashmon ne áj ke din tak shifá páí.

23 ¶ Wahán se wuh Baitel ko charhá; aur jab wuh ráh men charhtá thá, to shahr ke chhote larke nikle, aur use chiráne lage, aur use kahá, Chalá já, ai ganje! chalá já, ai ganje!

24 Tab us ne píchhe phirke un par nigáh kí, aur Khudá'wand ká nám leke un par nafrín kí. So wúnhín ban se do ríchh nikle, aur unhon ne bayálís chhokre phár dále.

25 Phir wuh wahán se koh i Karmil ko gayá, aur phir wahán se Samrún ko rawána húá.

III BA'B.

1 Yahúrám bádsháh hotá. 4 Mísá bágí hotá. 6 Yahúrám Yahúsafat aur Sháh i Adúm ke hamráh hoke pání ke na milne ke sabab tanghál hojátá: Ilísá' us ke liye pání látá aur us se fathyábí ká wa'da karta. 21 Moábí pání ká rang dekhke use lahú samajhte, aur lútne ke liye nikalke shikast kháte. 26 Moáb ká bádsháh apná bará betá qurbání karke jalá detá, aur yih dekhke Baní Isráel rawána hote.

Margin notes:

[f] Yún Khur. 14. 21. Yash. 3. 16. 14 áyat.

[g] 2 Sal. 6. 17. Zab. 104. 4.

[h] 2 Sal. 13. 14.

‖ 'Ibrání men, *lab par.*

[i] 8 áyat.

[k] 7 áyat.

Peshtar MASI'H se, 896.

‖ 'Ibrání men, *baní qúwat.*

[1] Dekho 1 Sal. 18. 12. Hiz. 8. 3. A'am. 8. 39.

[m] Dekho Khur. 15. 25. 2 Sal. 4. 41. aur 6. 6. Yúh. 9. 6.

Peshtar MASÍH se, 896.

AUR sháh i Yahúdáh Yahúsafat kí saltanat ke aṭhárahweṉ baras Aḵhiab ká beṭá Yahúrám Samrún meṉ Isráel ká bádsháh húá[a], aur us ne bárah sál saltanat kí.

2 Aur us ne bhí KHUDA'WAND ke áge gunáh kíe: par na itne ki jitne us ke báp aur us kí má ne kíe; is liye ki us ne Ba'al ke but ko, jo us ke báp ne banáyá thá[b], nikál phenká.

3 Lekin wuh Nabáṭ ke beṭe Yarubi'ám kí tarah, jis ne Isráel se gunáh karwáe[c], gunáh kartá rahá; aur us se hargiz kanára na húá.

4 ¶ Aur us waqt Moáb ká bádsháh Mísá bahutsí mawáshí ká málik thá, aur Isráel ke bádsháh ko ek lákh barre aur ek lákh bakríáṉ súf samet hadya bhejtá thá[d].

5 Aur jab Aḵhiab mar gayá[e], to sháh i Moáb Isráel ke bádsháh se bágí húá.

6 ¶ Aur usí waqt Yahúrám bádsháh Samrún se niklá, aur us ne Isráelíoṉ ko shumár kiyá.

7 Aur us ne jáke sháh i Yahúdáh Yahúsafat se paigám kiyá, ki sháh i Moáb mujh se bágí hai: so tú mere sáth hoke Moáb se laṛegá? Us ne jawáb diyá, Maiṉ chaṛhúṉgá: jaisá maiṉ waisá tú, jaise mere log waise tere log, jaise mere ghoṛe waise tere ghoṛe[f].

8 Tab us ne púchhá, Ham kaun sí ráh se chaṛheṉ? So wuh bolá, Dasht i Adúm kí ráh se.

9 Chunánchi sháh i Isráel, aur sháh i Yahúdáh, aur sháh i Adúm nikle; aur sát din kí ráh we phire, aur un ke lashkar aur un ke chárpáyoṉ ke liye jo ‖píchhe píchhe áte the, pání báqí na rahá.

10 Us waqt sháh i Isráel bolá, Afsos! KHUDA'WAND ne in tín bádsháhoṉ ko faráham karke cháhá, ki unheṉ sháh i Moáb ke háth meṉ giriftár karwáe.

11 So Yahúsafat bolá, KHUDA'WAND ke nabíoṉ meṉ se koí yaháṉ nahíṉ, táki ham us se KHUDA'WAND kí bát púchheṉ[g]? Tab sháh i Isráel ke ḵhádimoṉ meṉ se ek bol uṭhá, ki Ilísá' bin Sáfaṭ yaháṉ hai, jo Iliyáh ke háth dhuláyá kartá thá.

12 Phir Yahúsafat bolá, KHUDA'WAND kí wahí us par átí hai. So sháh i Isráel aur Yahúsafat aur sháh i Adúm us kí taraf utre[h].

13 Tab Ilísá' ne sháh i Isráel ko kahá, Mujh ko tujh se kyá[i]? Tú apne báp ke nabíoṉ, aur apní má ke nabíoṉ pás[k] já[l]. Par sháh i Isráel bolá, Nahíṉ, is liye ki KHUDA'WAND ne in tín bádsháhoṉ ko jam'a kiyá, ki unheṉ sháh i Moáb ke háth meṉ giriftár karwáe.

14 Phir Ilísá' bolá, Rabb ul afwáj kí hayát kí qasam, jis ke áge maiṉ khaṛá húṉ[m], agar mujhe sháh i Yahúdáh Yahúsafat kí huzúrí ká pás na hotá, to maiṉ terí taraf nazar na kartá, aur tujh par ánkh bhí na uṭhátá.

15 Par ab ek bín bajánewálá[n] láo. Aur jab us ne bín bajáí, to aisá húá, ki KHUDA'WAND ne us par háth rakhá[o].

16 Us waqt wuh bolá, KHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, ki Is nále meṉ bahut gaṛhe khodo[p];

17 Ki KHUDA'WAND farmátá hai, Tum na ándhí dekhoge, aur na menh dekhoge, par yih nálá pání se bhar jáwegá: so tum apní mawáshí aur apne chárpáyoṉ samet píke ser hoge.

18 Aur yih KHUDA'WAND ke huzúr ásán hai; ki wuh Moábíoṉ ko bhí tumháre háth meṉ giriftár karwá de.

19 Aur tum har ek hasín shahr, aur har ek námí bastí le loge, aur har ek achchhe daraḵht ko girá doge, aur pání ká har ek chashma band kar doge, aur har ek achchhe khet pattharoṉ se úsar karoge.

20 So subh ko qurbání chaṛháne ke waqt[q] aisá húá, ki Adúm kí ráh se pání jári húá, aur zamín pání se bhar gaí.

21 ¶ Aur Moábíoṉ ne yih sunke, ki yihí bádsháh ham se laṛne chaṛhe haiṉ, un sab ko, jo saifguzár the, jam'a kiyá, aur we chaṛhe, aur apní hadd par qáim húe.

22 Aur subh sawere uṭhe, aur us waqt súraj kí jot jo pání par paṛí, to Moábíoṉ ko pání lahú sá surḵh nazar áyá.

23 Tab we bol uṭhe, ki Yih lahú hai; so bádsháh yaqínan ápas meṉ laṛke kaṭ mare: háṉ, ai Moábío, ab lúṭo.

[a] 2 Sal. 1. 17.
896.
[b] 1 Sal. 16. 31, 32.
[c] 1 Sal. 12. 28, 31, 32.
[d] Dekho Yas. 16. 1.
[e] 2 Sal. 1. 1.
895.
[f] 1 Sal. 22. 4.
‖ 'Ibrání meṉ, *dar pai the.*
[g] 1 Sal. 22. 7.

Peshtar MASÍH se, 895.

[h] 2 Sal. 2. 25.
[i] Hiz. 14. 3.
[k] 1 Sal. 18. 19.
[l] Yúṉ Qáz. 10. 14. Rút 1. 15.
[m] 1 Sal. 17. 1. 2 Sal. 5. 16.
[n] Dekho 1 Sam. 10. 5.
[o] Hiz. 1. 3. aur 3. 14, 22. aur 8. 1.
[p] 2 Sal. 4. 3.
[q] Ḵhur. 29. 39, 40.

Peshtar MASÍH se, 895.

24 Aur jab we Isráelí lashkar
men ghuse, to Isráelí uṭhe, aur
Moábíon ko márá, tab we un ke
áge se bhág nikle; par we Moábíon
ko márte húe un ke mulk men já
ghuse.
25 Aur unhon ne un ke shahron
ko kharáb kiyá, aur har ek ach-
chhí jagah par sabhon ne apne
apne patthar ḍále, aur use bhar
diyá; aur pání ke sáre chashme
band kar díe, aur sab achchhe
darakht girá díe, yahán tak ki
Qír-Harásat[r] ke pattharon ke
[r] Yas. 16. 7, 11.
siwá, kuchh báqí na rahá: aur
faláḳhun-andázon ne us ko bhí já
gherá, aur le liyá.
26 ¶ Aur jab sháh i Moáb ne
dekhá, ki us par jang kí shiddat
húí, to us ne apne sáth sát sau
jawán teg-guzár líe, ki pare chírke
sháh i Adúm tak já paṛen, par
kuchh na ho saká.
27 Tab us ne apne baṛe beṭe ko,
jise wuh cháhtá thá ki us kí
jagah bádsháh ho, díwár par chaṛ-
háwá karke jalá diyá[s]. Aur us
[s] Dekho 'Amús 2. 1.
waqt Isráel par baṛá qahr áyá, so
we wahán se rawána hoke apne
mulk ko áe[t].
[t] Dekho 2 Sal. 8. 20.

IV BÁB.

1 *Ilísá' bewa ká tel bahut sá kárdetá.* 8 *Súním kí ek be-auládʼaurat ko khabar detá, ki tujhe ek beṭá hogá.* 18 *Us ke beṭe ko phir jilátá.* 38 *Jiljál men zahrdár lapsí ko achchhá kardetá.* 42 *Bís roṭí se sau ádmíon ko ásúda kartá.*

AUR ambiyázádon[a] kí jorúon
[a] 1 Sal. 20. 35.
men se ek 'aurat Ilísá' ke
áge chilláí, aur yún bolí, ki Terá
khádim merá shauhar mar gayá;
aur tú jántá hai, ki terá khádim
KHUDÁWAND se ḍartá thá: so ab
us ká qarzkhwáh áyá hai, ki mere
donon beṭon ko gulám banáwe[b].
[b] Dekho Ahb. 25. 39. Mat. 18. 25.
2 Tab Ilísá' ne use farmáyá,
Main tere liye kyá karún? mujhe
batlá, tujh pás ghar men kyá hai?
Wuh bolí, ki terí bándí ke ghar
men ek piyála tel ke siwá kuchh
nahín.
3 Tab us ne kahá, ki Báhar jáke
apne sab hamsáyon se bartan
'áriyat le, aur we sab khálí howen,
aur thoṛe na howen[c].
[c] Dekho 2 Sal. 3. 16.
4 Aur apne ghar men jáke dar-
wáza band kar, aur wahán tere
aur tere beṭon ke siwá koí na ho:
aur un bartanon ko us piyále se
bhar, aur jo bhar jáwe, use uṭhá
rakh.

5 So wuh us ke pás se gaí, aur
apne beṭon ko apne sáth andar
leke darwáza band kiyá, aur we
us ke pás láte játe the, aur wuh
bhartí játí thí.
6 Aur aisá húá, ki jab we bartan
ma'múr ho gae, tab us ne apne
beṭe ko kahá, Ek aur bartan lá.
Wuh bolá, Aur bartan to nahín.
Tab tel mauqúf ho gayá.
7 Us waqt us ne áke mard i
Khudá ko khabar dí. Tab wuh
bolá, Já, aur tel bech, aur qarz
adá kar; aur báqí jo hai, so tere
aur tere bachchon ke kám áwe.
8 ¶ Aur ek roz aisá ittifáq húá,
ki Ilísá' ne Súním men[d] guzar
[d] Yash. 19. 18.
kiyá; wahán ek daulatmand
'aurat thí: aur us ne use pakṛá, ki
Roṭí kháiye. So aisá húá, ki jab
us ká guzar udhar hotá, to wuh
wahán jáke roṭí khátá.
9 Phir us ne apne shauhar se
kahá, Dekhiye, main dekhtí hún,
ki yih mard i Khudá muqaddas
hai, jo aksar hamárí taraf átá hai.
10 Pas áo, ham us ke liye ek
chhoṭá sá makán díwár par ba-
náwen, aur wahán us ke liye bich-
hauná bichháwen, aur ek mez
lagáwen, aur ek chaukí rakhen,
aur ek sham'adán: aur jab wuh
ham pás áyá kare, to wahín utre.
11 So ek din aisá húá, ki wuh
wahán gayá, aur us makán men
utrá, aur soyá.
12 Tab us ne apne khádim
Jaihází ko kahá, Is Shúnamít ko
bulá. So us ne use buláyá. To
wuh us ke sámhne á kharí húí.
13 Phir us ne apne khádim se
kahá, Tú use kah, ki Tú ne jo
hamáre liye ye sab mashaqqaten
khínchín, to tere liye kyá kiyá
jáwe? kyá tú cháhtí hai, ki bád-
sháh yá fauj ke sardár se terí
sifárish kí jáwe? Wuh bolí, ki
Main apní qaum men rahtí hún.
14 Phir us ne kahá, Main us ke
liye kyá karún? Tab Jaihází
bolá, Yaqín hai, ki yih be-auládʼ
hai, aur us ká shauhar búṛhá
hai.
15 Tab wuh bolá, Use bulá.
Aur us ne use buláyá. Tab wuh
darwáze par ṭhahar rahí.
16 Tab wuh bolá, Is hí waqt se
hisáb kar, ki púre mu'aiyan waqt
par[e] tú ek beṭá god men legí. So
[e] Paid. 18. 10, 14.
wuh bolí, Nahín, ai mere khudá-

Peshtar MASI'H se, 895.

[f] 28 áyat.

|| 'Ibrání meṉ, *salám.*

[g] 2 Sal. 2. 25.

|| 'Ibrání meṉ, *is ká dil talkh húá,* 1 Sam. 1. 10.

[h] 16 áyat.

[i] 1 Sal. 18. 46. 2 Sal. 9. 1.

wand; ai mard i Khudá, apní
laundí se jhúṭh mat kah[f].
17 So wuh 'aurat peṭ se húí,
aur usí waqt se leke Ilísá' ke
kahe ke mutábiq, jab haml kí
muddat púrí húí, to wuh ek beṭá
janí.
18 ¶ Aur wuh laṛká baṛá húá,
aur ek din khet káṭnewáloṉ ke
darmiyán apne báp pás gayá.
19 Aur apne báp se kahá, Háe,
merá sir! háe, merá sir! Us ne
ek jawán ko kahá, Use us kí má
pás pahunchá.
20 Tab us ne use leke us kí má
pás pahuncháyá. Aur wuh us ke
ghuṭnoṉ par paṛe paṛe do pahar
ko mar gayá.
21 Tab us kí má ne use le jáke
us mard i Khudá ke bistar par
ḍál diyá, aur darwáza band karke
niklí.
22 Aur apne shauhar pás gaí,
aur kahá, ki Jald ek jawán, aur
ek gadhá mere liye bhejiye.
23 Us ne púchhá, ki Áj tú us
pás kyúṉ jáyá cháhtí hai? áj na
chánd rát hai, na sabt hai. Wuh
bolí, || Durust hai.
24 Aur us ne gadhe par zín
bándhá, aur jawán se kahá, Ráh
le, aur baṛhá húá chalá chal, aur
apní ráh mere liye khoṭí na kar,
magar jab ki maiṉ tujhe kahúṉ.
25 Chunánchi wuh chal niklí,
aur koh i Karmil par[g] mard i
Khudá ke huzúr áí. Aur aisá
húá, ki us mard i Khudá ne dúr
se use dekhke apne khádim Jai-
hází se kahá, Dekh, yih wuhí
Shúnamít 'aurat hai.
26 Uṭh, us ke istiqbál ko dauṛ,
aur us se púchh, Tú achchhí hai?
aur terá shauhar achchhá hai?
terá laṛká achchhá hai? Wuh
bolí, Achchhe.
27 Aur us paháṛ par áke mard i
Khudá ke páoṉ se lipṭí. Aur
Jaihází ne pás áke cháhá, ki use
sarkáwe. Par mard i Khudá ne
kahá, ki Use chhoṛ de; ki yih
|| diltang hai, aur KHUDA'WAND ne
bát mujh se chhipáí, aur mujhe
khabar na dí.
28 Tab wuh bolí, Maiṉ ne kab
apne khudáwand se beṭá mángá?
kyá maiṉ ne na kahá thá, ki
Mujhe mat dhokhá de[h]?
29 Tab us ne Jaihází ko kahá,
Kamar bándh[i], aur merá 'asá
apne háth meṉ le, aur chalá já;
agar koí tujhe ráh meṉ mile, to
use salám na kar[k]: agar wuh
tujhe salám kare, to jawáb mat
de: aur merá 'asá us laṛke ke
muṉh par rakh[l].
30 Us kí má bolí, KHUDA'WAND
kí hayát, aur terí ján kí saugand[m],
main tujhe na chhoṛúṉgí. Tab
wuh uṭhá, aur us ke sáth chalá.
31 Jaihází un se áge rawána
húá, aur us ne 'asá laṛke ke
chihre par rakhá; par na kuchh
áwáz suní, aur na us meṉ dam
áyá. Tab wuh phirke us pás
chalá áyá, aur use kahá, ki Laṛká
na jágá[n].
32 Aur jab Ilísá' us ghar meṉ
pahunchá, to wuh laṛká mará húá
us ke bistar par paṛá thá.
33 So wuh andar gayá, aur
apne donoṉ par darwáza band
karke[o] KHUDA'WAND se du'á
mángí[p].
34 Aur jáke laṛke se lipṭá, aur
us ke muṉh par apná muṉh rakhá,
aur us kí ánkhoṉ par apní ánkheṉ,
aur us ke háthoṉ par apne háth,
aur laṛke par phail gayá[q]: tab
us laṛke ke badan meṉ garmí
dauṛí.
35 Phir wuh uṭhá, aur us ghar
meṉ || ṭahalá, aur phir jáke us
laṛke se lipṭá[r], aur wuh laṛká sát
bár chhínká, aur ánkheṉ khol
díṉ[s].
36 Tab us ne Jaihází ko buláke
kahá, Shúnamít ko bulá. So us
ne use buláyá. Aur jab wuh
andar us pás áí, to us ne use far-
máyá, Apná beṭá le.
37 Wuh us ke qadamoṉ par girí,
aur zamín par sijda kiyá, aur
apne beṭe ko le gaí[t].
38 ¶ Aur Ilísá' waháṉ se Jiljál
meṉ[u] áyá. Us waqt us mulk meṉ
qaht paṛá thá[x], aur waháṉ ambi-
yázáde us ke huzúr baiṭhe húe
the[y]. Aur us ne apne khádim se
kahá, Baṛá degcha chaṛhá, aur in
ambiyázádoṉ ke liye lapsí paká.
39 Aur un meṉ ek maidán meṉ
gayá, ki kuchh tarkárí chun láe.
So us ne janglí kaddú páe; aur
dáman bhar tomṛíáṉ líṉ, aur áke
us deg meṉ ḍál díṉ: par we
wáqif na the.
40 Chunánchi unhoṉ ne un lo-
goṉ ke liye rikábíáṉ bharíṉ; aur
jonhíṉ unhoṉ ne wuh lapsí zubán

Peshtar MASI'H se, 895.

[k] Lúq. 10. 4.

[l] Dekho Khur. 7. 19. aur 14. 16. 2 Sal. 2. 8, 14. A'am. 19. 12.

[m] 2 Sal. 2. 2.

[n] Yúh. 11. 11.

[o] 4 áyat. Mat. 6. 6.

[p] 1 Sal. 17. 20.

[q] 1 Sal. 17. 21. A'am. 20. 10.

|| 'Ibrání meṉ, *ek bár idhar ek bár udhar chalá.*

[r] 1 Sal. 17. 21.

[s] 2 Sal. 8. 1, 5.

[t] 1 Sal. 17. 23. 'Ibrán. 11. 35.

891 ke qaríb.

[u] 2 Sal. 2. 1.

[x] 2 Sal. 8. 1.

[y] 2 Sal. 2. 3. Lúq. 10. 39. A'am. 22. 3.

Peshtar MASÍH se, 895.

z Khur. 10. 17.
|| 'Ibrání men, *dál diyá.*
a Dekho Khur. 15. 25. 2 Sal. 2. 21. aur 5. 10. Yúh. 9. 6.
b 1 Sam. 9. 4.
c 1 Sam. 9. 7. 1 Qur. 9. 11. Gal. 6. 6.
d Lúq. 9. 13. Yúh. 6. 9.
e Lúq 9. 17. Yúh. 6. 11.
f Mat. 14. 20. aur 15. 37. Yúh. 6. 13.

par rakhí, to chillá uthe, Ai mard
i Khudá, deg men marg[z] hai!
aur khá na sake.
41 Tab us ne áṭá mangwáyá, aur
us deg men ||milá diyá[a], aur un
logon ke liye nikalwáyá, táki we
kháwen. Tab degche men kuchh
nuqsán páyá na gayá.
42 ¶ Usí waqt Ba'al-Salísah[b] se
ek shakhs mard i Khudá pás áyá,
aur naye jau kí roṭíon ke bís
girde, aur ṭokre men anáj kí
bálen láyá[c]. Aur wuh bolá, kí
In logon ko de, ki we kháwen.
43 Us dam us ká khádim bolá,
ki Main use sau ádmíon ke
sámhne kyá rakhún[d]? Tab us
ne phir kahá, ki Logon ko de,
táki kháwen: ki KHUDA'WAND
farmátá hai, We kháenge, aur
un men se bach rahegá[e].
44 Tab us ne un ke áge rakhá,
aur unhon ne kháyá, aur jaisá
KHUDA'WAND ne farmáyá thá,
kuchh bach rahá[f].

V BA'B.

1 *Ek asír chhokrí ke kahe se Na'amán jo abras thá, Samrún ko átá, ki shifá páwe.* 8 *Ilísá' use Yardan pás bhejke changá kartá.* 15 *Na'amán ke hadyon ko na letá, par use kuchh miṭṭí lejáne detá.* 20 *Jaihází apne áqá ká nám poshída leke Na'amán se kuchh letá, par fauran abras hojátá.*

894 ke qaríb.
a Lúq. 4. 27.
b Khur. 11. 3.
|| 'Ibrání men, *apne háth men.*
c 1 Sam. 9. 8. 2 Sal. 8. 8, 9.

AUR Na'amán[a], jo sháh i Arám
ke lashkar ká sardár thá,
apne sáhib ke nazdík buzurg[b]
shakhs aur 'izzatwálá thá; kyúnki
KHUDA'WAND ne us ke bá'is se
Arám ko naját bakhshí thí; so
yih bará bahádur aur zoráwar
thá; par wuh abras thá.
2 Aur Arámíon kí gurohen
niklín, aur Isráel ke mulk men se
ek chhoṭí chhokrí asír karke le
gaí thín: so wuh us Na'amán kí
jorú kí khidmat kartí thí.
3 Us ne apní bíbí se kahá, Kásh
ki merá sáhib us nabí pás játá, jo
Samrún men hai, to wuh use us
ke bars se shifá bakhshtá.
4 So ek ne jáke apne khudá-
wand se kahá, Wuh chhokrí jo
Isráelí hai, yún yún kahtí hai.
5 So Arám ke bádsháh ne kahá,
Chal nikal, ki main sháh i Isráel
ko khatt likh bhejúngá. Chu-
nánchi wuh rawána húá, aur das
qintár rúpá, aur chha hazár misqál
soná, aur das joṛe khil'at ||apne
sáth le chalá[c].
6 Aur sháh i Isráel ke liye khatt
láyá, jis ká mazmún yih thá,
ki Yih náma jab tujh ko pa-
hunche, to dekh, main ne apne
khádim Na'amán ko tujh kane
bhejá hai, táki tú us ke bars ko
daf'a kare.
7 Tab sháh i Isráel ne us khatt
ko paṛhke apne kapṛe pháṛe, aur
bolá, Kyá main Khudá hún, ki
márún aur jiláún[d], jo us shakhs
ne mujh pás us ko bhejá, ki us
ká bars kho dún? so ab andesha
kíjiye, aur dekhiye, ki wuh mujh
se laṛne ká híla ḍhúnḍhtá hai.
8 ¶ Aur jab mard i Khudá Ilísá'
ne suná, ki sháh i Isráel ne apne
kapṛe pháṛe, to bádsháh ko kahlá
bhejá, Tú ne apne kapṛe kyún
pháṛe? ab wuh mujh pás áwe,
táki jáne, ki Isráel men ek nabí
hai.
9 Chunánchi Na'amán apne
ghoṛon aur apní gáṛíon samet
áyá, aur Ilísá' ke ghar ke darwáze
par ṭhahrá.
10 Tab Ilísá' ne use kahlá bhejá,
Já, aur Yardan men sát bár gota
már[e], ki terá badan pák sáf ho
jáegá.
11 So Na'amán yih sunke malúl
húá, aur phir chalá, aur bolá,
||Mujhe gumán thá ki wuh beshakk
mujh pás nikal áwegá, aur khaṛá
hoke KHUDA'WAND apne Khudá
ká nám legá, aur us makán par
háth pheregá, aur bars ko kho
degá.
12 Dekh, ||Abánah aur Farfar
Dimishqí nahren, Isráelí sáre pá-
níon se kahín bihtar nahín? kyá
main un men nahá dho nahín
saktá, ki changá houn? So wuh
phirá aur gazab men chalá gayá.
13 Tab us ke khádim pás áke
bole, aur use kahá, Ai hamáre
báp, agar nabí tujhe kuchh bará
hukm kartá, to kyá tú use nahín
mántá? so kitná ziyáda mán, jo
us ne kahá, Nahá le, aur pák ho.
14 Tab wuh gayá, aur jaisá
mard i Khudá ne kahá thá, Yar-
dan men sát gote máre, aur us
ká badan chhoṭe bachche ke ba-
dan kí mánind[f] ho gayá, aur wuh
changá húá[g].
15 ¶ Tab wuh apne rafíqon sa-
met us mard i Khudá pás phir
áyá, aur us ke sámhne khaṛá húá,
aur yún kahá, ki Dekh, ab main
ne jáná, ki sárí zamín par koí

Peshtar MASÍH se, 894 ke qaríb.

d Paid. 30. 2. Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 6.
e Dekho 2 Sal. 4. 41. Yúh. 9. 7.
|| 'Ibrání men, *main ne apne se kahá.*
|| Yá, *Amána.*
f Aiy. 33. 25.
g Lúq. 4. 27.

Peshtar MASÍH se, 894 ke qaríb.

h Dán. 2. 47. aur 3. 29. aur 6. 26, 27.
i 'Ibrání men, *kí barakat.* Paid. 33. 11.
k 2 Sal. 3. 14.
l Paid. 14. 23. Dekho Mat. 10. 8. A'am. 8. 18, 20.
m 2 Sal. 7. 2, 17.

Khudá nahín hai, magar Isráel men[h]. Ab karam kí ráh se apne khádim ká hadya[i] qabúl kíjiyo.

16 Wuh bolá, KHUDAWAND kí saugand[k], ki jis ke áge main khaṛá hún, main kuchh na lúngá[l]. Aur us ne bahut ilháh kí, ki lewe; par us ne inkár kiyá.

17 Aur Na'amán ne kahá, Main terí minnat kartá hún, kyá tere khádim ko do khachchar bharke khák na milegí? terá khádim to áge ko KHUDAWAND ke siwá kisí but ke liye chaṛháwá aur zabíha na chaṛháwegá.

18 Magar ek bát men KHUDAWAND mujhe mu'áf kare, ki jis waqt merá sáhib parastish ke liye Bait i Rimmún men játá hai, to wuh mere háthon par takya kartá hai[m], aur main Rimmún ke áge jhuktá hún: so jab main Rimmún ke áge jhukún, to KHUDAWAND is bát men tere khádim ko mu'áf kare.

19 Wuh bolá, ki Salámat já. Chunánchi wuh rukhsat hoke thoṛí dúr gayá hogá;

20 ¶ Ki mard i Khudá Ilísá' ke khádim Jaihází ne dil men kahá, ki Mere sáhib ne us men se, jo Na'amán Arámí apne sáth le áyá thá, kuchh bhí na liyá, aur use rawána kiyá: par KHUDAWAND kí saugand, main to us ke píchhe dauṛ jáúngá, aur us se kuchh lúngá.

21 Chunánchi Jaihází Na'amán ke píchhe dauṛá; aur Na'amán ne jo dekhá, ki wuh píchhe lapká átá hai, to wuh gáṛí par se us kí muláqát ko utrá, aur bolá, ki Khair to hai?

22 Us ne kahá, Sab khair hai. Magar mere sáhib ne mujhe bhejá hai, aur kahá hai, ki Dekh, ambiyázádon men se ab do jawán koh i Ifráím kí samt se áe hain: so mihrbání karke ek qintár rúpá, aur do joṛe kapṛe un ke liye díjiye.

23 Na'amán ne kahá, Khush hújiye, aur do qintár líjiye. Aur us ne bajidd hoke do qintár rúpá do thailíon men, aur do joṛe kapṛe bándhe, aur apne do naukaron ko díe, aur we uṭháke us ke áge rawána húe.

24 Aur us ne khalwat men áke un ke háth se unhen le liyá, aur ghar men rakhke un mardon ko rukhsat kiyá. So we rawána ho gae.

25 Phir wuh jáke apne sáhib ke huzúr khaṛá húá. Ilísá' ne us dam use kahá, Jaihází, kahán se tú áyá hai? Wuh bolá, Terá khádim to ‖kahín na gayá thá.

26 Phir us ne use kahá, Kyá merí rúh us waqt, jis waqt wuh shakhs apní gáṛí par se utarke terí muláqát ko phirá, tere sáth na gaí thí? Kyá yih rúpá, aur poshák, aur zaitún ke bág, aur tákistán, aur bheṛen, aur bail, aur gulám, aur laundíán páne ká waqt hai?

27 So Na'amán ká bars ab tujhe lage[n], aur terí nasl se pusht dar pusht judá na howe. So wuh barf kí mánind abras hoke[o] us ke sámhne se haṭá.

Peshtar MASÍH se, 894 ke qaríb.

‖ 'Ibrání men, *na idhar na udhar.*
n 1 Tim. 6. 10.
o Khur. 4. 6. Gin. 12. 10. 2 Sal. 15. 5.

VI BAB.

1 *Ilísá' ambiyázádon ko un kí hawelí baṛháne kí ijázat deke lohá tairátá.* 8 *Sháh i Arám kí poshída maslahat fásh kartá.* 13 *Wuh lashkar jo Dútain men Ilísá' ko pakaṛne áyá andhá kiyá játá.* 19 *Ilísá' use Samrún men látá, jahán se salámatí se rukhsat pátá.* 24 *Samrún men kál aisá sakht hotá, ki 'auraten apne apne bachchon ko pakáke kháte.* 30 *Bádsháh logon ko bhejtá ki Ilísá' ko márḍálen.*

893 ke qaríb.
a 2 Sal. 4. 38.
‖ 'Ibrání men, *ká lohá.*
b 2 Sal. 2. 21.

AUR ambiyázádon ne[a] Ilísá' ko kahá, Dekhiye, yih makán, jis men ham tere huzúr rahte hain, hamáre liye tang hai:

2 Ab mihrbání se ham ko parwánagí díjiye, ki ham Yardan pás jáwen, aur ham sab wahán se ek ek kaṛí lewen, aur wahán ek jagah banáwen, jis men ham rahen. Wuh bolá, Jáiyo.

3 Tab ek ne kahá, Mihrbání se apne khádimon ke sáth chaliye. Us ne kahá, Main chalúngá.

4 Chunánchi wuh un ke sáth húá, aur unhon ne Yardan pás áke lakṛíán káṭín.

5 Aur us waqt ek ‖kí kulháṛí kaṛí káṭte húe daste se nikalke pání men gir gaí: so wuh chillá uṭhá, aur kahá, Ai khudáwand, afsos! yih to mánge kí thí.

6 Mard i Khudá bolá, Kis jagah girí? Us ne use wuh jagah batláí. Tab us ne ek chhaṛí káṭke us jagah ḍál dí[b], aur lohá tairne lagá.

7 Tab us ne kahá, Uṭhá le. So us ne háth baṛháke uṭhá liyá.

8 ¶ Aur us waqt sháh i Arám sháh i Isráel se laṛtá thá; aur us

Peshtar MASÍH se, 893 ke qaríb.

ne apne rafíqon se yih saláh thah-
ráí, ki Ham fulání fulání jagah
khaima istáda karenge.
9 So mard i Khudá ne sháh i
Isráel ko kahlá bhejá, Zinhár, tú
fulání jagah mat jáiyo, ki wahán
Arámí utre hain.
10 Phir sháh i Isráel ne us jagah,
jis kí khabar mard i Khudá ne dí
thí, aur záhir kiyá thá, ki Us ja-
gah na jáná, log bheje, aur wahán
se wuh bach niklá; aur ek yá do
bár nahín, balki ziyáda.
11 Tab us sabab se sháh i Arám
ká dil ghabráyá, aur us ne apne
khádimon ko talab karke kahá,
Tum mujhe nahín batáte, ki ham
men se sháh i Isráel ká dost kaun
hai?
12 Tab us ke ek khádim ne ka-
há, Ai mere khudáwand bádsháh,
koí bhí nahín: magar Ilísá' nabí,
jo Isráel men hai, terí har ek bát
kí, jo tú apne shabistán men
kahtá hai, sháh i Isráel ko khabar
detá hai.
13 ¶ Us waqt us ne kahá, Jáo,
aur khoj karo, ki wuh kahán hai,
táki main log bhejke use pakar
lún. So unhon ne use khabar kí,
ki wuh Dútain men[c] hai.
14 Tab us ne ek ‖ bará lashkar
gárián aur sawár sáth karke bhe-
já; so unhon ne rát ko ákar us
shahr ko gher liyá.
15 Aur subh ko sawere, jo mard
i Khudá ká khádim uthá, aur bá-
har niklá, to us ne dekhá, ki lash-
kar aur sawáron aur gárion ne
shahr ko gher liyá hai. Aur
khádim ne jákar use kahá, Afsos,
ai mere sáhib, ham kyá karenge?
16 So us ne jawáb diyá, Hirás
na kar, ki hamáre sáthwále un ke
sáthwálon se bahut hain[d].
17 Tab Ilísá' ne du'á kí, aur
kahá, Ai KHUDA'WAND, us kí án-
khen khol díjiye, ki yih dekhe.
Tab KHUDA'WAND ne us khádim
kí ánkhen kholín, aur us ne jo
nigáh kí, to Ilísá' ke girdágird
pahár ág ke ghoron aur gárion
se[e] bhará húá hai.
18 Aur jab dushman Ilísá' kí
taraf chale, to us ne KHUDA'WAND
se du'á mángí, aur kahá, Un lo-
gon ko már le, mihrbání karke,
aur andhá kar de; so us ne jaisá
Ilísá' ne kahá thá, un ko andhá
kar diyá[f].

[c] Paid. 37. 17.
‖ 'Ibrání men, *bhárí*.
[d] 2 Taw. 32. 7. Zab. 55. 18. Rúm. 8. 31.
[e] 2 Sal. 2. 11. Zab. 34. 7. aur 68. 17. Zak. 1. 8. aur 6. 1,—7.
[f] Paid. 19. 11.

19 ¶ Phir Ilísá' ne unhen kahá,
Yih wuh rásta aur wuh shahr na-
hín: tum mere píchhe chale áo,
ki tum ko us shakhs pás jis ke
tum tálib ho, le jáúngá. Aur wuh
unhen Samrún men le gayá.
20 Aur jab we Samrún men pa-
hunche, to Ilísá' ne yún kahá, Ai
KHUDA'WAND, in logon ko bínáí
de, táki we dekhen. Tab KHUDA'-
WAND ne un kí ánkhen kholín,
aur unhen nazar áyá; aur kyá
dekhte hain, ki we Samrún ke
darmiyán the.
21 Aur sháh i Isráel ne unhen
dekhke Ilísá' se púchhá, ki Ai
mere báp, kyá main unhen már
lún? main unhen már lún?
22 Us ne jawáb diyá, ki Tú un-
hen na máregá: kyá tujhe zebá
hai, ki tú un ko máregá, jinhen tú
ne apní teg aur kamán ke zor se
asír kiyá? ab tú un ke áge rotí
pání rakh, tá we kháwen, aur
píwen[g], aur apne áqá pás jáwen.
23 So us ne un ke liye bahut sá
khána pakwáyá; aur jab we khá
pí chuke, to us ne unhen rukhsat
kiyá; tab we apne áqá pás chale
gae. Aur phir kabhí Arám ke
lashkar[h] Isráel kí sarzamín men
na gae.
24 ¶ Ba'd us ke aisá húá, ki
Bin-Hadad sháh i Arám apní sárí
fauj faráham karke charhá, aur
Samrún ko já gherá.
25 Tab Samrún men bará kál
pará, aur we use ghere rahe, ya-
hán tak ki gadhe ká ek kalla assí
dirham ko, aur kabútaron kí bít
ká ek chauthái paimána pánch
dirham ko biká.
26 Aur ek din sháh i Isráel shahr-
panáh kí díwár par phirtá thá, ki
ek 'aurat us ke huzúr chilláí, aur
bolí, Ai mere khudáwand, ai bád-
sháh, merí madad kar.
27 Tab wuh bolá, ki Agar KHU-
DA'WAND hí terí madad na kare,
to main terí kyúnkar madad kar-
ún? galle ke ambár se, yá angúr
ke shíre se?
28 Phir bádsháh ne kahá, Tujh
par kyá mushkil hai? Wuh bolí,
Is 'aurat ne mujhe kahá, ki Apná
betá lá, táki ham áj ke din use
kháwen; aur merá betá jo hai, so
use ham kal kháenge.
29 So ham ne apne bete ko aun-
táyá aur ham ne milke use kháyá[i]:

Peshtar MASÍH se, 893 ke qaríb.

[g] Rúm. 12. 20.
[h] 2 Sal. 5. 2 8, 9 áyaten.
892 ke qaríb.
[i] Ahb. 26. 29. Ist. 28. 53, 57.

Peshtar MASÍH se, 892 ke qaríb.

aur dúsre din main ne us se
kahá, Apná betá lá, táki áj ham
use kháwen; lekin us ne apná
betá chhipá rakhá.
30 ¶ Tab sháh ne us 'aurat kí
báten sunke apne kapre phárе[k],
aur díwár par chalá játá thá: aur
logon ne jo nigáh kí, to dekho, us
ke tan par andarwár tát ká pai-
ráhan thá.
31 Aur us ne kahá, ki Agar áj
ke din Sáfat ke bete Ilísá' ká sir
tan par rahe, to KHUDÁWAND
mujh se aisá kare, aur us se zi-
yáda kare[l].
32 Aur Ilísá' apne ghar men
baithá thá, aur buzurgán bhí us ke
sáth the[m]: aur bádsháh ne huzúr
ká ek shakhs bhejá; par us se
pahle ki wuh qásid us tak pa-
hunche, us ne buzurgon se kahá,
Tum dekhte ho, ki us qátilzáde[n]
ne bhejá hai, ki merá sir káte[o]?
so dekho, jab wuh qásid áwe, to
darwáza band kar lo, aur use
mazbútí se darwáze par pakre
raho; kyá us ke píchhe píchhe
us ke sáhib ke páon kí sadá
nahín?
33 Aur wuh us se hanoz yih kah
hí rahá thá, ki wuh qásid us pás á
pahunchá, aur yún kahá, ki Yih
balá KHUDÁWAND kí taraf se hai:
ab áge main KHUDÁWAND kí kyá
ráh takún[p]?

k 1 Sal. 21. 27.
l Rút 1. 17. 1 Sal. 19. 2.
m Hiz. 8. 1. aur 20. 1.
n 1 Sal. 18. 4.
o Lúq. 13. 32.
p Aiy. 2. 9.

VII BÁB.

1 *Ilísá' khabar detá ki Samrún men sab asbáb i ma'ásh 'ajab ifrát se milenge.* 3 *Chár korhí Arámíon kí lashkargáh men jokhim karke játe, aur un ke bhág jáne kí khabar láte.* 12 *Bádsháh is hál ko jásúson se daryáft karke, Arámíon ke khaimon ko lúttá.* 17 *Wuh 'uhdadár, jis ne Ilísá' kí peshingoí báwar na kí, phátak kí ta'ináti hí men bhír se latárá játá.*

TAB Ilísá' ne kahá, Tum KHU-
DÁWAND kí bát suno, KHUDÁ-
WAND yún farmátá hai, ki Kal isí
waqt Samrún ke darwáze par
mihín áte ká ek paimána ek
paise ko aur jau ke do paimáne
do paise ko bikenge[a].
2 Aur us waqt ek mansabdár
ne, jis ke háthon par bádsháh
takya kartá thá, mard i Khudá ko
jawáb diyá[b], aur kahá, Dekh, ki
agar KHUDÁWAND ásmán men
khirkíán lagáwe[c], to kyá aisá ho
saktá hai? Tab us ne kahá,
Dekh, tú apní ánkhon se dekhegá,
par khá na sakegá.

892 ke qaríb.
a 18, 19 áyaten.
b 17, 19, 20 áyaten.
c Mal. 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 892 ke qaríb.

3 ¶ So shahr ke darwáze ke
nazdík[d] chár korhí the: unhon ne
báham kahá, Ham yahán baithe
baithe kyún maren?
4 Agar ham shahr ke andar
jáwen, to shahr men kál hai, ham
mar jáenge; aur agar yahín baithe
rahen, taubhí marenge. So áo,
ham Arámí lashkar men jáen:
agar we ham ko jítá chhorenge,
to ham bachenge; aur agar we
ham ko már lenge, to hamen
marná hí to hai.
5 Chunánchi we shám ke waqt
uthke Arámíon ke lashkar ko
chal nikle, aur jab we Arámíon kí
lashkargáh se muttasil húe, to
dekho, wahán koí bhí na thá.
6 Is liye ki KHUDÁWAND ne
gáríon kí, aur sawáron kí, aur ek
barí fauj kí áwáz Arámí lashkar
ko sunáí thí[e]: so unhon ne ápas
men kahá thá, ki Dekho, sháh i
Isráel ne Hittí bádsháhon[f] aur
Misrí bádsháhon ko zar deke ham
par charhwáyá.
7 Tab we uthke shám ko bhág
nikle[g], aur apne dere, aur apne
ghore, aur apne gadhe, aur sárí
lashkargáh, jis tarah thí, waisí hí
chhorke, apní jánon ke liye bháge.
8 Aur ye korhí lashkargáh men
dákhil hoke ek khaime men ghuse,
aur unhon ne wahán kháyá, aur
piyá, aur rúpá, aur soná, aur libás
wahán se liyá, aur ek jagah jáke
chhipá rakhá: aur phir áke dúsre
khaime men ghuse, aur wahán se
bhí le gae, aur chhipáke áe.
9 Phir unhon ne ápas men kahá,
Ham achchhá nahín karte: áj ká
din basharat ká din hai; so agar
ham chup howen, aur subh tak
yahán thahren, to kuchh ‖ dagá
páwenge: pas, áo, ham jáke sháh
ke ghar men khabar karen.
10 Chunánchi unhon ne áke
shahr ke darbán ko khabar kí,
aur kahá, Ham Arámíon kí lash-
kargáh men gae; aur dekho, ki
wahán na ádmí hai, na ádmí kí
áwáz, magar ghore bandhe húe,
aur gadhe bandhe húe, aur khaime
jon ke ton hain.
11 So us ne aur darbánon ko
buláke bádsháh ke qasr ke andar
khabar kí.
12 ¶ Tab bádsháh rát hí ko
uthá, aur apne khádimon ko kahá,
Main tumhen batátá hún, Ará-

d Ahb. 13. 46.
e 2 Sam. 5. 24. 2 Sal. 19. 7. Aiy. 15. 21.
f 1 Sal. 10. 29.
g Zab. 48. 4, 5, 6. Ams. 28. 1.
‖ Yá, *sazá.*

Peshtar MASÍH se, 892 ke qaríb.

míon̲ ne hamáre barḳhiláf yih kyá
kiyá. We ḳhúb jánte hain̲ ki
ham bhúkhe hain̲; so we apní
lashkargáh se nikalke maidán
men̲ chhipe hain̲, yih kahke ki
We beshakk shahr se niklen̲ge,
to ham un ko jítá pakaṛ len̲ge,
aur shahr men̲ ghusen̲ge.
13 Aur us ke ḳhádimon̲ men̲ se
ek ne jawáb men̲ yún̲ kahá, ki
Ham un báqí ghoṛon̲ men̲ se, jo
shahr men̲ báqí hain̲, pánch ghoṛe
lewen̲; (ki we to Isráelíon̲ kí guroh
ke mánind hain̲, jo báqí rahí; hán̲,
sárí Isráelí jamá'at ke mánind,
jo faná ho gaí:) so ham unhen̲
bhejen̲ge, aur daryáft karen̲ge.
14 So unhon̲ ne gáṛí ke do ghoṛe
líe, aur bádsháh ne log Arámíon̲
ke lashkar ko bheje, ki jáwen̲,
aur dekhen̲.
15 We un ke píchhe Yardan
tak chale gae; aur dekho, ki sárí
ráh men̲ kapṛe, aur bartan, jo
Arámíon̲ ne jaldí men̲ phenk díe
the, phaile paṛe the. So rasúlon̲
ne phirke bádsháh ko ḳhabar dí.
16 Tab logon̲ ne nikalke Ará-
míon̲ kí laskargáh ko lúṭá. So
mihín áṭe ká ek paimána aur jau
ke do paimáne paise paise bike,
jaisá ḲHUDÁWAND ne farmáyá
[h] 1 áyat. thá[h].
17 ¶ Aur bádsháh ne us man-
sabdár ko, jis ke háthon̲ par
takya kartá thá, darwáze par
bandobast ke liye muqarrar kiyá;
aur logon̲ ne use latáṛ ḍálá, aur
wuh mar gayá, jaisá mard i
[i] 2 Sal. 6. 32. 2 áyat. Ḳhudá ne kahá thá[i], jis waqt ki
bádsháh us pás áyá thá.
18 Aur mard i Ḳhudá ne jo
kuchh bádsháh se kahá thá, ki
Jau ke do paimáne aur mihín áṭe
ká ek ek paimána paise paise
kal isí waqt Samrún men̲ ho
[k] 1 áyat. jáen̲ge[k], púrá húá;
19 Jis ke jawáb men̲ us man-
sabdár ne mard i Ḳhudá ko kahá
thá, Ab dekh, agar ḲHUDÁWAND
ásmán men̲ khiṛkíán̲ lagáwe, to
kyá ho saktá hai? Mard i Ḳhudá
ne yún̲ farmáyá thá, ki Tú apní
ánkhon̲ se dekhegá, par khá na
sakegá.
20 Us par aisá hí kuchh bítá; ki
logon̲ ne use darwáze par laṭár
ḍálá, aur wuh dab mará.

VIII BÁB.

Peshtar MASÍH se, 891 ke qaríb.

1 Súním kí 'aurat honhár kál kí ágáhí páke apne mulk se rawána hotí, aur sát baras ba'd, apne beṭe ke jí uṭhne kí shuhrat ke sabab, bádsháh se apní milkiyat pher pátí. 7 Hazáel, Bin-Hadad kí taraf se hadye leke, Ilísá' pás átá, jo us waqt Dimishq men̲ thá, aur nabí kí wahí sunke, apne áqá ko mártá aur áp taḳhtnishín hotá. 16 Yahúrám sháh i Yahúdáh sharárat kartá. 20 Adúm aur Libnáh donon̲ bagáwat karte. 23 Aḳhaziyáh Yahúrám ká jánishín hotá. 28 Wuh Yahúrám kí ḳhabar lene átá, jis waqt Yazra'el men̲ zaḳhmí paṛá thá.

PHIR Ilísá' ne us 'aurat se, ki 891 ke qaríb.
jis ke beṭe ko us ne jiláyá
thá[a], kahá, Uṭh, aur apne kunbe [a] 2 Sal. 4. 35.
samet já, aur jahán̲ kahín̲ rahná
munásib ho, wahán̲ rah: kyún̲ki
ḲHUDÁWAND ne kál ko buláyá
hai[b]: so zamín par sát baras tak [b] Zab. 105. 16. Haj. 1. 11.
kál rahegá.
2 Tab wuh 'aurat uṭhí, aur us ne
mard i Ḳhudá ke kahne ke mu-
tábiq kiyá, aur apne kunbe samet
jáke Filistíon̲ ke mulk men̲ sát
baras tak rahí.
3 Aur aisá húá, ki sátwen̲ sál ke 885 ke qaríb.
áḳhir áḳhir yih 'aurat Filistíon̲ kí
zamín se phirí, aur bádsháh pás
chalí gaí, táki apne ghar aur apne
khet ke liye chilláwe.
4 Us waqt bádsháh mard i Ḳhudá
ke chákar Jaihází se[c] báten̲ kartá [c] 2 Sal. 5. 27.
thá, aur kahtá thá, ki sáre mu-
'ajize, jo Ilísá' ne dikhláe hain̲,
unhen̲ mere áge bayán kíjiye.
5 Aur wuh bádsháh se kah hí
rahá thá, ki us ne murde ko yún̲
jiláyá[d]; aur dekho, ki wuh 'aurat, [d] 2 Sal. 4. 35
jis ke beṭe ko us ne jiláyá thá,
áke bádsháh ke huzúr apne ghar
aur apne khet kí bábat chilláí.
Tab Jaihází bol uṭhá, ki Ai mere
ḳhudáwand bádsháh, wuh 'aurat
aur us ká wuh beṭá, jise Ilísá' ne
jiláyá, yehí hain̲.
6 Aur bádsháh ne jo us 'aurat
se púchhá, to us ne sab kahá.
Tab bádsháh ne ek ‖ mansabdár ‖ Yá, *ḳhwája-sará.*
ko us ke sáth karke farmáyá, ki
Us ká sab kuchh, aur us ká sárá
galla, jis din se ki us ne yih za-
mín chhoṛí hai áj ke din tak, us
ko pher do.
7 ¶ Phir Ilísá' Dimishq men̲ áyá, 885.
aur sháh i Arám Bin-Hadad bí-
már thá. Aur us ko ḳhabar húí,
ki Mard i Ḳhudá yahán̲ áyá hai.
8 Aur bádsháh ne Hazáel ko[e] [e] 1 Sal. 19. 15.
kahá, Kuchh hadya apne háth
men̲ le[f], aur mard i Ḳhudá se já [f] 1 Sam. 9. 7. 1 Sal. 14. 3. 2 Sal. 5. 5.
mil, aur ḲHUDÁWAND kí bát us

Peshtar MASÍH se, 885.

se púchh, aur kah, Kyá main is bímárí se changá hoúngá[g]?

9 Chunánchi Hazáel us se milne chalá, aur us ne Dimishq kí sárí achchhí chízon ke chálís únṭ hadye ke || apne sáth líe, aur us ke sámhne khaṛá húá, aur bolá, Arám ke bádsháh tere beṭe Bin-Hadad ne mujh ko bhejá hai, aur púchhá hai, Kyá main is bímárí se changá hoúngá?

10 Ilísá' ne use kahá, Já, us se kah, Mumkin hai ki tú changá hotá; lekin KHUDA'WAND ne mujh ko ḳhabar dí, ki wuh mar jáegá[h].

11 Aur wuh us kí taraf apná chihra sábit kíe rahá, yahán tak ki wuh sharmá gayá: aur mard i Ḳhudá ro diyá[i].

12 Aur Hazáel ne kahá, Merá ḳhudáwand kyún rotá? Tab us ne jawáb diyá, Is liye ki main yaqín jántá hún, ki tú baní Isráel se kaisí badsulúkí karegá[k]; ki tú un ke hasín shahron ko phúnk degá, aur un ke jawánon ko tah i teg karegá, aur un ke laṛkon ko paṭak degá, aur un kí peṭwálíon ke peṭ pháṛegá[l].

13 Phir Hazáel bolá, Kyá terá gulám kuttá hai[m], jo aisí baṛí bát karegá? Tab Ilísá' bolá, KHUDA'WAND ne mujhe ḳhabar dí hai, ki tú Arámíon ká bádsháh hogá[n].

14 Phir wuh rawána húá, aur Ilísá' pás se apne áqá pás gayá. Tab us ne púchhá, Ilísá' ne tujhe kyá kahá? Us ne kahá, ki Us ne mujhe batáyá, ki Tú albatta changá hogá.

15 Aur subh aisá húá, ki us ne ek moṭá kapṛá liyá, aur use bhigoke us ke munh par rakhá. So wuh mar gayá: aur Hazáel us kí jagah bádsháh húá.

892.

16 ¶ Aur sháh i Isráel Yúrám bin Aḳhiab kí saltanat ke pánchwen sál, jis waqt ki Yahúsafat sháh i Yahúdáh thá, tab Yahúsafat ká beṭá Yahúrám † taḳht par baiṭhá[o].

17 Aur jab ki wuh saltanat karne lagá, tab us kí 'umr battís baras kí thí[p]. Us ne Yarúsalam men áṭh baras bádsháhat kí.

18 Aur wuh bhí Aḳhiab ke gharáne kí mánind Isráelí bádsháhon kí rawish par chalá, ki Aḳhiab kí beṭí us kí jorú thí[q]. Aur us ne KHUDA'WAND ke huzúr gunáh kíe.

g 2 Sal. 1. 2.
|| 'Ibrání men, *apne háth men.*
h 15 áyat.
i Lúq. 19. 41.
k 2 Sal. 10. 32. aur 12. 17. aur 13. 3, 7. 'Amús 1. 3.
l 2 Sal. 15. 16. Hús. 13. 16. 'Amús 1. 13.
m 1 Sam. 17. 43.
n 1 Sal. 19. 15.
† Apne báp ke sáth bádsháhat karne lagá.
o 2 Taw. 21. 3, 4.
p 2 Taw. 21. 5, wag.
q 26 áyat.

Peshtar MASÍH se, 892.

19 Lekin KHUDA'WAND ne na cháhá, ki Yahúdáh ko halák kare; kyúnki use apne bande Dáúd ká pás thá; ki us ne kahá thá, Main tujhe aur terí nasl ko hamesha ke liye ek chirág dúngá[r].

20 ¶ So usí ke 'asr men Adúm Yahúdáh se bágí húá[s], aur unhon ne apne liye ek bádsháh banáyá[t].

21 Tab Yúrám Sha'ír men áyá, aur gáṛíán us ke sáth thín. Aur us ne rát ko uṭhke Adúmíon par jo use ghere húe the, shabḳhún márá; aur sab sardár, jo gáṛíon par the, aur sáre log apne ḳhaimon ko bhág gae.

22 ||Lekin Adúm Yahúdáh se áj ke din tak bágí hai. Aur usí waqt Libnáh bhí bágí húá[u].

23 Aur Yúrám ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríḳh kí kitáb men likhá nahín hai?

24 Phir Yúrám ne apne bápdádon ke darmiyán árám kiyá, aur Dáúd ke shahr men apne bápdádon ke darmiyán madfún húá. Aur us ká beṭá Aḳhaziyáh us kí jagah bádsháh húá.

885.

25 ¶ Aur Aḳhiab ke beṭe sháh i Isráel kí saltanat ke bárahwen baras sháh i Yahúdáh Yahúrám ká beṭá ||Aḳhaziyáh saltanat par baiṭhá[x].

26 Wuh báís baras ká thá, jab ki saltanat par baiṭhá[y]. Ek baras us ne Yarúsalam men saltanat kí. Us kí má ká nám 'Ataliyáh thá, jo sháh i Isráel 'Umrí kí ||beṭí thí.

27 Aur wuh bhí Aḳhiab ke gharáne kí rawish par chalá[z]; aur us ne Aḳhiab ke gharáne kí mánind KHUDA'WAND ke áge gunáh kíe; kyúnki us ne Aḳhiab ke gharáne se nisbat kí.

884.

28 ¶ Aur wuh Aḳhiab ke beṭe Yúrám ke sáth sháh i Arám Hazáel se laṛne ko Rámát i Jili'ád par chaṛhá[a], aur Arámíon ne Yúrám ko zaḳhmí kiyá.

29 So Yúrám bádsháh Yazra'el ko phir gayá, táki us zaḳhm kí, jo us ne sháh i Arám Hazáel ke muqábale men ||Rámah ke maqám par uṭháyá thá, dárú kare[b]. Aur Yahúrám ká beṭá sháh i Yahúdáh Aḳhaziyáh Yazra'el ko gayá, ki Aḳhiab ke beṭe Yúrám ko dekhe[c], jo || bímár thá.

r 2 Sam. 7. 13. 1 Sal. 11. 36. aur 15. 4. 2 Taw. 21. 7.
s Paid. 27. 40. 2 Sal. 3. 27. 2 Taw. 21. 8, 9, 10.
t 1 Sal. 22. 47.
|| Yún Paid. 27. 40, ká takmíla húá.
u 2 Taw. 21. 10.
|| *'Azariyáh* kahláyá, 2 Taw. 22. 6, aur *Yahúákhaz,* 2 Taw. 21. 17. aur 25. 23.
x 2 Taw. 22. 1.
y Dekho 2 Taw. 22. 2.
|| Yá, *potí:* Dekho 18 áyat.
z 2 Taw. 22, 3, 4.
a 2 Taw. 22. 5.
|| *Rámát,* kahláyá, 28 áyat.
b 2 Sal. 9. 15.
c 2 Sal. 9. 16. 2 Taw. 22. 6, 7.
|| 'Ibrání men, *zakhmí thá,*

Peshtar MASÍH se, 884.

IX BA'B.

1 *Ilísá' ek nabízáda ko Rámát i Jilí'ád men̲ bhejtá ki Yáhú ko mamsúh kare.* 4 *Wuh jawán hukm ba-já-láke bhágtá.* 11 *Yáhú lashkar se bádsháh muqarrar hoke Yúrám ko Nabát ke báṛe men̲ qatl kartá.* 27 *Aḳhaziyáh Júr men̲ qatl aur Yarúsalam men̲ madfún hotá.* 30 *I'zabil daríche se giráyí játí aur us kí lásh kutte kháját̤e.*

884.

TAB Ilísá' nabí ne ambiyázádon̲ men̲ se [a] ek ko buláyá, aur kahá, Apní kamar bándh [b], aur tel kí yih shíshí apne háth men̲ le, aur Rámát i Jilí'ád ko já [c]:

2 Aur jab tú wahán̲ pahunche, to Nimsí ke beṭe Yahúsafat ke beṭe Yáhú ko ḍhúnḍh le, aur andar jáke use us ke bháíon̲ se [d] judá karke andar kí koṭhrí men̲ le já.

3 Aur yih shíshí tel kí us ke sir par ḍál [e], aur kah, KHUDA'WAND yún̲ farmátá hai, Main̲ ne tujhe masah karke Isráelíon̲ ká bádsháh kiyá. Aur phir tú darwáza kholke chal de, aur dirang mat kar.

4 ¶ So wuh jawán, wuh nabízáda jawán, Rámát i Jilí'ád ko gayá.

5 Aur jab wuh áyá, to dekho, lashkar ke umará baiṭhe húe the. Us ne kahá, Ai amír, main̲ tere liye ek sandesá láyá hún̲. Yáhú bolá, Ham sab men̲ se kis ke liye? Us ne kahá, Tere liye, ai amír,

6 So wuh uṭhke ghar men̲ gayá. Tab us ne us ke sir par wuh tel biṭáyá, aur use kahá, KHUDA'WAND Isráel ká Ḳhudá yún̲ farmátá hai, ki Main̲ ne tujhe masah karke apne bandon̲ baní Isráel ká bádsháh kiyá [f].

7 Aur tú apne áqá Aḳhiab ke gharáne ko qatl karegá, táki main̲ apne bandon̲ nabíon̲ ke ḳhún ká aur KHUDA'WAND ke sáre bandon̲ ke ḳhún ká I'zabil se [g] intiqám lún̲.

8 Aur Aḳhiab ká sárá ghar nábúd hogá; aur main̲ Aḳhiab ká ek bhí Isráel men̲ báqí na rakhún̲gá [h], jo us kí diwár par múte [i], na mahfúz na ázád.

9 Aur main̲ Aḳhiab ke ghar ko Nabát ke beṭe Yarubi'ám ke ghar [k], aur Aḳhiyáh ke beṭe Ba'ashá ke ghar [l] kí mánind kar dún̲gá.

10 Aur I'zabil ko Yazra'el kí sarhadd men̲ kutte kháen̲ge [m]; wahán̲ koí na hogá, jo use gáṛe. Phir us ne darwáza kholá aur nikal bhágá.

[a] 1 Sal. 20. 35.
[b] 2 Sal. 4. 29. Yar. 1. 17.
[c] 2 Sal. 8. 28. 29.
[d] 5, 11 áyaten̲.
[e] 1 Sal. 19. 16.
[f] 1 Sal. 19. 16. 2 Taw. 22. 7.
[g] 1 Sal. 18. 4. aur 21. 15.
[h] 1 Sal. 14. 10. aur 21. 21.
[i] 1 Sam. 25. 22.
[k] 1 Sal. 14. 10. aur 15. 29. aur 21. 22.
[l] 1 Sal. 16. 3, 11.
[m] 1 Sal. 21. 23. 35, 36 áyaten̲.

11 ¶ Tab Yáhú nikalke apne áqá ke ḳhádimon̲ ke darmiyán áyá, aur ek ne use kahá, Ḳhair to hai? yih díwána [n] tujh kane kyún̲ áyá thá? Us ne unhen̲ jawáb diyá, Tum us shaḳhs se aur us ke payám se wáqif ho.

12 We bole, Jhúṭh; hamen̲ sach batáiye. Tab us ne kahá, Us ne mujhe yún̲ kahá, ki KHUDA'WAND farmátá hai, Main̲ ne tujhe masah karke Isráelíon̲ ká bádsháh kiyá.

13 So unhon̲ ne jaldí kí, aur har ek ne apní poshák leke [o] us ke níche síṛhí par rakhí, aur narsingá phúnká, ki Yáhú Bádsháh hai.

14 So Nimsí ke beṭe Yahúsafat ká beṭá Yáhú Yúrám se phirke baiṭhá: aur us waqt Yúrám ne baní Isráel ko leke sháh i Arám Hazáel ke muqábil Rámát i Jilí'ád ká muháfiz húá thá.

15 Lekin sháh ‖Yúrám ne us zaḳhm ke 'iláj ke liye, jo us ne sháh i Arám Hazáel ke muqábil Arámíon̲ ke háth se kháyá thá, Yazra'el ko murája'at kí thí [p]. Tab Yáhú ne kahá, Agar rází ho, to shahr se kisí ko nikalne na do; na ho, ki Yazra'el ko hamárí ḳhabar pahuncháwe.

16 Aur Yáhú gáṛí par sawár hoke Yazra'el ko gayá, ki Yúrám wahín̲ thá. Aur sháh i Yahúdáh Aḳhaziyáh Yúrám kí muláqát ko áyá húá thá [q].

17 Aur Yazra'el men̲ ek nigáhbán burj par khaṛá thá. Us ne jo Yáhú kí guroh ko áte húe dekhá, to bolá, Main̲ ek guroh ko dekhtá hún̲? Yúrám ne kahá, Ek sawár ko bhej, ki un se já mile, aur púchhe, Ḳhair hai?

18 Chunánchi ek shaḳhs sawár hoke áge baṛhá, aur un se jáke kahá, Bádsháh púchhtá hai, Ḳhair hai? Yáhú ne kahá, Tujh ko ḳhair se kyá kám? Mere píchhe píchhe chalá chal. Phir nigáhbán bolá ki Qásid un pás pahunchá, lekin phirá nahín̲.

19 Tab us ne dúsre sawár ko rawána kiyá. Us ne bhí un pás pahunchke kahá, Bádsháh púchhtá hai, Ḳhair hai? Yáhú ne jawáb diyá, Tujhe ḳhair se kyá kám hai? Mere píchhe píchhe chalá chal.

20 Phir nigáhbán bolá, Wuh bhí un pás pahunchá, aur phirá nahín̲. Aur us kí sawárí Nimsí ke beṭe

Peshtar MASÍH se, 884.

[n] Yar. 29. 26. Yúh. 10. 20. A'am. 26. 24. 1 Qur. 4. 10.
[o] Mat. 21. 7.
‖ 'Ibrání men̲, *Yahúrám.*
[p] 2 Sal. 8. 29.
[q] 2 Sal. 8. 29.

Peshtar MASI'H se, 884.

Yáhú kí sawárí ke mánind hai; ki wuh tund chalá átá hai.

21 Tab Yúrám ne farmáyá, Joto; so us kí gáṛí jotí gaí. Tab sháh i Isráel Yúrám, aur sháh i Yahúdáh Aḳhaziyáh apní apní gáṛíoṉ par

r 2 Taw. 22. 7. — chaṛhke chal nikle[r], aur we jáke Yazra'elí Nabát kí sarhadd meṉ

|| 'Ibrání meṉ, *Yáhú ko páyá.* — Yáhú || se dochár húe.

22 Tab Yúrám ne Yáhú ko dekhke kahá, Ḳhair hai? Yáhú bolá, Ḳhair kaisí, ki terí má I'zabil ká chhinálá, aur us kí bahut sí jádúgaríáṉ ab tak haiṉ?

23 Tab Yúrám ne apne háth phere, aur bhágá, aur Aḳhaziyáh se kahá, ki Ai Aḳhaziyáh, fitna hai.

24 Tab Yáhú ne tír joṛá, aur apne sáre zor se kamán khíṉchí aur Yúrám ke donoṉ shánoṉ ke darmiyán márá, aisá ki tír us ke dil se guzar gayá: aur wuh gáṛí ke darmiyán loṭ poṭ ho gayá.

25 Tab Yáhú ne apne lashkar ke sardár Bidqar ko kahá, ki Use leke Yazra'elí Nabát ke khet kí sarhadd meṉ ḍál de. Kyúṉki jis waqt maiṉ aur tú us ke báp Aḳhiab ke píchhe sawár hoke dauṛe the, to mujh ko yád átá hai, ki ḴHUDA'WAND ne yih bojh us

s 1 Sal. 21. 29. — par rakhá thá[s];

26 Aur ḴHUDA'WAND ne kahá, ki Maiṉ ne Nabát ke ḳhún, aur us ke beṭoṉ ke ḳhún ko beshubha kal dekhá: aur ḴHUDA'WAND ne kahá, ki Maiṉ tujh se usí khet

t 1 Sal. 21. 19. — meṉ badlá lúṉgá[t]. So jaisá ḴHUDA'WAND ne farmáyá hai, use leke usí jagah ḍál de.

27 ¶ Aur jab sháh i Yahúdáh Aḳhaziyáh ne yih dekhá, to wuh pá,ín bág kí ráh se nikal bhágá. Aur Yáhú ne us ká píchhá kiyá, aur kahá, ki Use bhí gáṛí hí meṉ már lo. Chunánchi unhoṉ ne use Júr ke raste meṉ, jo Iblí'ám ke muttasil hai, márá; aur wuh bhágke Majiddo[u] meṉ áyá, aur wahán mar gayá.

u Samrún kí mamlukat meṉ, 2 Taw. 22. 9.

886 ke qaríb meṉ, Aḳhaziyáh ká báp bímár thá, aur is sabab wuh us ká náib hoke bádsháhat karne lagá, 2 Taw. 21. 18, 19. Par Yúrám kí bádsháhat ke bárahweṉ sál meṉ akelá bádsháh húá, 2 Sal. 8. 25. 884 ke qaríb.

28 Aur us ke ḳhádim us ko gáṛí meṉ ḍálke Yarúsalam meṉ le gae, aur use us kí qabr meṉ Dáúd ke shahr meṉ us ke bápdádoṉ ke sáth gáṛá.

29 Aur Aḳhiab ke beṭe Yúrám ke julús ke gyárahweṉ baras Aḳhaziyáh Yahúdáh ká bádsháh húá thá.

30 ¶ Aur jab Yáhú Yazra'el meṉ dáḳhil húá, to I'zabil ne suná, aur apní ánkhoṉ meṉ surma

x Hiz. 23. 40. — lagáyá[x], aur apná sir saṉwárá, aur ek khiṛkí se jhánkne lagí.

31 Aur joṉhíṉ Yáhú darwáze pás pahunchá, to bolí, Kyá Zimrí ko salámatí milí, jis ne apne áqá

y 1 Sal. 16. 9,—20. — ko márá[y]?

32 Aur us ne daríche kí taraf sir uṭháyá, aur kahá, Merí taraf kaun hai, kaun? Waháṉ se do tín ḳhwájasaráoṉ ne us kí taraf dekhá.

33 Tab us ne kahá, Use tale ḍál do. So unhoṉ ne use níche girá diyá, aur us ká lahú díwár par, aur ghoṛoṉ par paṛá: aur us ne use pámál kiyá.

34 Aur andar áke kháyá aur piyá; phir farmáyá, ki Jáo, us la'nat kí márí ranḍí ko dekho, aur use gáṛo; ki wuh sháhzádí

z 1 Sal. 16. 31. — hai[z].

35 Aur we use gáṛne gae; par khoprí aur us ke páoṉ aur háthoṉ ke siwá kuchh na páyá.

36 So we phir áe, aur use ḳhabar dí. Wuh bolá, Yih wuh bát hai jo ḴHUDA'WAND ne apne bande Iliyáh Tisbí kí ma'rifat farmáí thí, ki Yazra'el kí maurúsí za-

a 1 Sal. 21. 23. — mín meṉ kutte I'zabil ká gosht kháeṉge[a]:

b Zab. 83. 10. — 37 Aur I'zabil kí lásh Yazra'el kí maurúsí zamín meṉ gúh[b] ke mánind jo zamín par ho paṛí rahegí: aisá ki na kahá jáegá, ki yih I'zabil hai.

X BA'B.

1 *Yáhú náme bhejke Aḳhiab ke sattar beṭoṉ ko marwáḍáltá.* 8 *Apne bacháo meṉ 'uzr kartá, ki Iliyáh ne is hí májare kí ḳhabar dí thí.* 12 *Bait i 'Aqd meṉ Aḳhaziyáh ke bayálís bháíoṉ ko márḍáltá.* 15 *Yahúnadab apná sharík kartá.* 18 *Chaturáí karke sab Ba'al-parastoṉ ko marwáḍáltá.* 29 *Taubhí ḳhud Yarubi'ám kí tarah gunáh kartá.* 32 *Hazáel Isráel par zulm kartá.* 34 *Yahúaḳhaz Yáhú ká jánishín hotá.*

884. — SAMRU'N meṉ Aḳhiab ke sattar beṭe the. So Yáhú ne náme likhe, aur Yazra'el ke amíroṉ, aur buzurgoṉ pás, aur un pás, jo Aḳhiab ke beṭoṉ ke murabbí the, Samrún ko bheje:

2 Yih kahke, ki Tumháre áqá ke beṭe, aur gáṛíáṉ, aur ghoṛe aur hasín shahr, aur hathyár tum pás haiṉ: so is ḳhatt ke pahunchte hí,

3 Us ko, jo tumháre sáhib ke

Peshtar MASÍH se, 884.

beṭoṉ meṉ se bihtar aur afzal
howe, us ke báp ke taḳht par
biṭháo, aur apne sáhib ke gharáne
ke liye jang karo.
4 Lekin we niháyat hirásán húe,
aur bole, Dekho, do bádsháh to
us ke sámhne na ho sake; pas,
ham kyúṉkar sámhná kareṉge?
5 Tab bádsháhí ḳhándán ká ḳha-
zánadár aur shahr ke súbadár
aur buzurgoṉ aur murabbíoṉ ne
Yáhú ko kahlá bhejá, Ham sab
tere ḳhádim haiṉ; aur jo kuchh
farmáwegá, wuh sab ham kareṉge;
par ham kisí ko bádsháh na ka-
reṉge; jo tujhe achchhá lage, so
kar.
6 Tab us ne un ke jawáb meṉ
un ke liye ek aur náma likhá, jis
ká mazmún yih thá, ki Agar tum
mere ho, aur cháhte ho, ki merá
hukm máno, to apne sáhib ke
beṭoṉ ke sir leke kal Yazra'el
meṉ isí waqt mujh pás chale áo.
Us waqt sattar sháhzáde shahr
ke umará ke sáth the, jo un ke
murabbí the.
7 So jab yih náma un pás áyá,
to unhoṉ ne sattar sháhzádoṉ ko
a 1 Sal. 21. 21. leke qatl kiyá[a], aur un ke siroṉ
ko ṭokroṉ meṉ rakhá, aur us ke
pás Yazra'el meṉ bhejá.
8 ¶ Tab ek paik ne use ḳhabar
dí, ki We log sháhzádoṉ ke sir
láe haiṉ. Wuh bolá, ki Tum
shahr ke darwáze par un ke do
túde karo, aur kal tak yúṉhíṉ
rahne do.
9 Aur subh ko wuh niklá, aur
khaṛá rahá, aur sab logoṉ ko
kahá, Tum bekhatá ho. Dekho,
maiṉ ne to apne áqá se namak-ha-
b 2 Sal. 9. 14, 24. rámí kí, aur use márá[b]; par in
sab ko kis ne márá?
10 Ab jáno, ki KHUDA'WAND ke
us kalám meṉ se, jo KHUDA'WAND
ne Aḳhiab ke haqq meṉ farmáyá
thá, koí bát zamín par faroguzásht
c 1 Sam. 3. 19. na hogí[c]. Kyúṉki KHUDA'WAND
ne jo kuchh ki apne bande Iliyáh
kí ma'rifat se farmáyá, use púrá
d 1 Sal. 21. 19, 21, 29. kiyá[d].
11 So Yáhú ne un sab ko, jo
Aḳhiab ke gharáne se Yazra'el
meṉ bach rahe the, aur us ke sáre
|| Yá, ján-pahchánoṉ. amíroṉ, aur us ke sáre || rishtadá-
roṉ aur us ke káhinoṉ ko qatl
kiyá, yaháṉ tak ki ek ko bhí báqí
na chhoṛá.
12 ¶ Aur phir wuh uṭhke Sam-
rún ko chalá. Aur || Bait i 'Aqd
ur Ra'ín ke muttasil, || Yá, bhersále ke muttasil.
13 Yáhú ne sháh i Yahúdáh
Aḳhaziyáh ke bháíoṉ ko || dekhá[e], || 'Ibrání meṉ, páyá.
aur un se púchhá, Tum kaun ho? e 2 Sal. 8. 29. 2 Taw. 22. 8.
We bole, Ham Aḳhaziyáh ke
bháí haiṉ; ham játe haiṉ, ki sháh-
zádoṉ ko, aur malika ke beṭoṉ ko
salám kareṉ.
14 Tab us ne hukm kiyá, ki
Unheṉ jítá pakaṛ lo. So unhoṉ
ne unheṉ jítá pakaṛ liyá, aur un-
heṉ, jo bayálís ádmí the, Bait i
'Aqd ke kúe par qatl kiyá; ek ko
un meṉ se na chhoṛá.
15 ¶ Phir waháṉ se áge chalá,
aur Yahúnadab[f] bin Raikáb[g] us ke f Yar. 35. 6, wag.
istiqbál ko niklá, aur us se milá. g 1 Taw. 2. 55.
Tab us ne use salám kiyá, aur
kahá, Kyá terá dil sáf hai, jis tarah
ki merá dil tere dil ke sáth hai?
Tab Yahúnadab ne jawáb diyá,
ki Sáf hai. So us ne kahá, Agar
aisá hai, to apná háth mujhe de[h]. h 'Az. 10. 19.
So us ne use apná háth diyá; aur
us ne use gáṛí meṉ apne sáth
biṭhá liyá.
16 Aur kahá, ki Mere sáth chal,
aur merí gairat[i], jo KHUDA'WAND i 1 Sal. 19. 10.
ke liye hai, dekh. So wuh us ke
sáth gáṛí par baiṭh gayá.
17 Aur jab wuh Samrún meṉ
pahunchá, to us ne un sab ko, jo
Aḳhiabíoṉ meṉ se báqí the, qatl
kiyá[k], yaháṉ tak ki us ne, jaisá k 2 Sal. 9. 8. 2 Taw. 22. 8.
KHUDA'WAND ne Iliyáh kí ma'rifat
farmáyá thá, sab ko nest o nábúd
kar diyá thá[l]. l 1 Sal. 21. 21.
18 ¶ Phir Yáhú ne sab logoṉ ko
faráham kiyá, aur unheṉ kahá, ki
Aḳhiab ne Ba'al kí thoṛí pa-
rastish kí[m]: Yáhú us kí bahut sí m 1 Sal. 16. 31, 32.
parastish karegá.
19 Ab tum Ba'al ke sab nabíoṉ,
aur us ke sáre bandoṉ, aur us ke
sáre káhinoṉ ko mujh pás talab
karo[n]; un meṉ se ek bhí báqí na n 1 Sal. 22. 6.
chhúṭe: ki maiṉ Ba'al ke liye
baṛí qurbání karúṉgá; aur jo koí
házir na hogá, so jítá na bachegá.
Par Yáhú ne un se makr kiyá,
aur iráda kiyá, ki Ba'al-parastoṉ
ko qatl kare.
20 Aur Yáhú ne kahá, ki Ba'al
kí 'íd ke liye manádí karo; so
unhoṉ ne manádí kí.
21 Aur Isráelíoṉ kí sárí sarhad-
doṉ meṉ Yáhú ne ḳhabar pa-
hunchái. Chunánchi sáre Ba'al-
parast áe, aisá koí na thá, jo na

Peshtar MASÍH se, 884.

áyá ho. Aur we Ba'al ke ghar men
dákhil húe, aur Ba'al ká ghar[o] || is
sire se us sire tak bhar gayá.
22 Phir us ne us ko, jo us jamá'at
par muwakkal thá, hukm kiyá, ki
Un sab Ba'al-paraston ká libás
nikál. So us ne un ká libás ni-
kalwáyá.
23 Tab Yáhú, aur Yahúnadab
bin Raikáb Ba'al ke ghar ke andar
gae, aur Ba'al-paraston ko kahá,
ki Khoj karo, aur dekho, ki yahán
tumháre darmiyán KHUDA'WAND
ke bandon men se koí na ho: ma-
gar Ba'al-parast hí faqat howen.
24 Aur jab we andar hadye aur
charháwe guzránne aur jaláne
lage, to Yáhú ne darwáze par
assí jawán muqarrar kíe, aur un-
hen kahá, Agar koí un logon men
se, jinhen main ne tumháre qábú
men diyá hai, ek ko bhí nikal
jáne degá, to is kí ján us kí ján
ke badle hogí[p].
25 Aur aisá húá, ki jonhín charh-
áwá charh chuká, to Yáhú ne
pásbánon aur sardáron ko hukm
kiyá, ki Ghuso, aur unhen qatl
karo; ek bhí báhar na jáne páe.
Chunánchi unhon ne unhen || teg
se beján kiyá. Aur pásbán aur
sardár un kí láshon ko báhar
phenkke Bait i Ba'al ke shahr
men dákhil húe.
26 Aur unhon ne Ba'al kí mú-
raton ko[q] nikálá aur ág men
jaláyá.
27 Aur Ba'al ke but ko chakná-
chúr kiyá, aur Ba'al ká ghar dhá
diyá, aur páekhána[r] banáyá: chu-
nánchi áj ke din tak hai.
28 So Yáhú ne Ba'al ko Is-
ráelíon men se nest o nábúd kar
diyá.
29 ¶ Lekin Yáhú ne un guná-
hon ko, jo Nabát ke bete Yaru-
bi'ám ne Isráelíon se karwáe the,
tark na kiyá: ya'ne sone ke bachh-
ron ko, jo Baitel aur Dán men
the[s], rahne diyá.
30 So KHUDA'WAND ne Yáhú ko
kahá, Azbaski tú ne wuh, jo merí
nigáh men bhalá thá, achchhí tarah
kiyá, aur jo kuchh ki mere dil
men thá, tú ne Akhiab ke gharáne
se sab kiyá, so tere bete chauthí
pusht tak[t] Isráel ke takht par
baithenge.
31 Par Yáhú KHUDA'WAND Isráel
ke Khudá kí sharí'at par apne

o 1 Sal. 16. 32.
|| Yá, *yahán tak bhar gayá, ki ek ká munh dúsre ke munh se lagá.*
p 1 Sal. 20. 39.
|| 'Ibrání men, *teg ke munh se.*
q 1 Sal. 14. 23.
r 'Az. 6. 11. Dán. 2. 5. aur 3. 29.
s 1 Sal. 12. 28, 29.
t Dekho 35 áyat. 2 Sal. 13. 1, 10. aur 14. 23. aur 15. 8, 12.

Peshtar MASÍH se, 860 ke qaríb.

sáre dil se na chalá, ki us ne
Yarubi'ámí gunáhon ko[u], jis ne
Isráelíon ko gumráh kiyá, tark na
kiyá.
32 ¶ Un dinon men KHUDA'WAND
ne Isráelíon ko ghatáná shurú'
kiyá; ki Hazáel ne[x] unhen har ek
taraf se márá:
33 Yardan se leke samt i sharqí
tak, Jili'ád aur Jadd, aur Rúbin,
aur Munassí kí sárí sarzamín,
'Ará'ir se leke, jo nahr i Arnún
par hai, Jili'ád[y] aur Basan tak.
34 Aur Yáhú ká báqí ahwál, aur
us ká har ek kám, aur us kí
qúwat ká bayán, kyá Isráelí bád-
sháhon kí tawáríkh kí kitáb men
likhá nahín hai?
35 Ba'd us ke Yáhú apne báp-
dádon ke darmiyán já soyá. Tab
unhon ne use Samrún men gárá,
aur us ká betá Yahúakhaz us kí
jagah bádsháh húá.
36 Aur Yáhú ne Samrún men
baní Isráel par athá'ís baras sal-
tanat kí.

u 1 Sal. 14. 16.
860 ke qaríb.
x 2 Sal. 8. 12.
y 'Amús 1. 3.

XI BA'B.

1 *Yahúás, apní cháchí Yahúsab'a se chhuráyá jáke, jis waqt 'Ataliyáh ne sárí bádsháhí nasl ko halák kiyá, haikal men chha baras tak parde men rahtá.* 4 *Sátwen baras men Yahúyad'a mansabdáron ko hukm deke use mamsúh kartá, ki bádsháh ho.* 13 *'Ataliyáh qatl hotí.* 17 *Yahúyad'a Khudá kí 'ibádat ká dastúr phir jári kartá.*

884.

TAB Akhaziyáh kí má[a] 'Ataliyáh
ne, jo dekhá, ki us ká betá
múá, to uthí, aur bádsháh kí sárí
nasl ko qatl kiyá[b].
2 Par Yúrám bádsháh kí betí
|| Yahúsab'a ne, jo Akhaziyáh kí
bahin thí, Akhaziyáh ke bete
|| Yúás ko liyá, aur use un sháh-
zádon ke darmiyán se, jo qatl húe
the, chorí se leke us kí dadá sa-
met 'Ataliyáh kí nigáh se khwáb-
gáh kí kothrí men pinhán kiyá:
us sabab se wuh márá na gayá
thá.
3 So wuh us samet KHUDA'WAND
ke ghar men chha baras tak
chhipá húá thá. Aur 'Ataliyáh
mulk kí saltanat kartí thí.
4 ¶ Aur sátwen baras men
Yahúyad'a ne sau sau ke sar-
dáron, aur rikábdáron, aur si-
páhíon ko bulá bhejá[c], aur unhen
KHUDA'WAND ke ghar men apne
pás talab karke un se 'ahd o
paimán kiyá, aur KHUDA'WAND ke
ghar men un se qasam kí; aur

a 2 Sal. 8. 26.
b 2 Taw. 22. 10.
|| 2 Taw. 22. 11, *Yahúsaba'at.*
|| Yá, *Yahúás.*
878.
c 2 Taw. 23. 1, wag.

Peshtar MASÍH se, 878.

bádsháh ke beṭe ko unhen dikh-
láyá.
5 Aur us ne unhen kahá, Tum
yih kám karo, ki fauj ke tín hisse
karo: ek gol sabt ke din andar
ghuse[d], aur sháh ke qasr kí (d 1 Taw. 9. 25.)
nigáhbání kare.
6 Aur dúsrá Súr ke darwáze par
rahe; aur tísrá us darwáze par, jo
pásdáron ke píchhe hai, rahe:
tum ko cháhiye ki is tarah qasr
kí khabardárí karo, aur chaukí do.
7 Aur tumháre us gol men se,
jo sabt ke din khurúj karegá,
do hisse bádsháh ke áspás hoke
KHUDA'WAND ke ghar kí nigáh-
bání karen.
8 Aur tum har taraf se bádsháh
kí nigáhbání karo, aur har ek
apne hathyár háth men líe rahe:
agar koí shakhs saffon ke andar
chalá áwe, to use már lo: aur
tum andar báhar áte játe bádsháh
ke sáth raho.
9 Chunánchi sau sau ke sar-
dáron ne, jaisá Yahúyad'a káhin
ne unhen kahá thá, sab kuchh
kiyá[e]: aur un men se har ek ne (e 2 Taw. 23. 8.)
apne apne logon ko, jo sabt ke
din andar báhar áte játe the, liyá,
aur Yahúyad'a káhin pás áe.
10 Us káhin ne Dáúd bádsháh kí
barchhián aur siparen, jo KHUDA'-
WAND ke ghar men thín, sau sau
ke sardáron ko diyán.
11 Aur fauj ke log apne apne
hathyár leke haikal ke dahne kone
se leke báen goshe tak aur mazbah
tak bádsháh ke áspás ho gae.
12 Phir us ne sháhzáde ko nikálá,
aur us ke sir par táj rakhke
bádsháhat ká nishán nasb kiyá;
aur use bádsháh aur masah kiyá;
aur unhon ne tálián bajáin aur
bole, Bádsháh ko Khudá salámat
rakhe[f]! (f 1 Sam. 10. 24.)
13 ¶ Aur 'Ataliyáh ne, jo fauj
aur logon ká na'ara suná, to logon
ke darmiyán KHUDA'WAND kí
haikal men dákhil húí[g]. (g 2 Taw. 23. 12, wag.)
14 Aur kyá dekhtí hai, ki mu-
wáfiq dastúr ke bádsháh bád-
sháhon ke sutún se lagá húá[h] (h 2 Sal. 23. 3. 2 Taw. 34. 31.)
khaṛá hai: aur umará, aur nar-
singá bajánewále bádsháh ke pás
hain; aur sárí mamlukat ke log
khushí men hain, aur narsinge
phúnkte hain. Tab 'Ataliyáh ne
apne kapṛe pháṛe, aur chilláí, aur
kahá, Fitna, fitna.

15 Tab Yahúyad'a káhin ne sau
sau ke sardáron ko, aur fauj ke
raíson ko hukm kiyá, aur kahá,
ki Us ko saffon men se báhar
karo, aur use, jo us kí tab'íyat
kare, qatl karo; ki káhin ne kahá
thá, Aisá na ho, ki wuh KHUDA'-
WAND ke ghar ke andar márí jáwe.
16 Tab unhon ne us par háth
chaláe, aur wuh us ráh jis ráh se
ki ghoṛe dákhil hote the, sháh ke
qasr men játí thí. So wahán qatl
kí gaí.
17 ¶ Aur Yahúyad'a ne KHU-
DA'WAND aur bádsháh aur logon
ke darmiyán ek 'ahd bándhá[i], ki (i 2 Taw. 23. 16.)
we KHUDA'WAND ke bande howen:
aur bádsháh aur logon ke dar-
miyán bhí 'ahd bándhá[k]. (k 2 Sam. 5. 3.)
18 Tab mamlukat ke sáre log
Ba'al ke ghar men[l] áe, aur use (l 2 Sal. 10. 26.)
ḍháyá, aur unhon ne us kí mú-
raton aur us ke mazbahon ko
yaksar chaknáchúr kiyá[m]. Aur (m Ist. 12. 3. 2 Taw. 23. 17.)
Ba'al ke káhin Mattán ko maz-
bahon ke sámhne qatl kiyá: aur
káhin ne KHUDA'WAND ke ghar ke
liye nigáhbánon ko muqarrar
kiyá[n]. (n 2 Taw. 23. 18, wag.)
19 Phir us ne sau sau ke sar-
dáron, aur rikábdáron, aur sipá-
híon, aur ahl i mamlukat ko fará-
ham kiyá; so we bádsháh ko
KHUDA'WAND ke ghar se utárke
kotwálí chabútare kí ráh se bád-
sháh ke qasr men le áe. So us
ne bádsháhon ke takht par julús
farmáyá.
20 Aur sárí ra'aiyat khushwaqt
húí, aur shahr men amn húá.
Aur unhon ne 'Ataliyáh ko sháh
ke qasr ke tale qatl kiyá. Aur
jab Yúás takht i saltanat par
baiṭhá, to sát baras ká thá[o]. (o 2 Taw. 24. 1.)

XII BA'B.

1 *Yahúás Yahúyad'a ke marne tak sab din ba shar'a bádsháhat kartá.* 4 *Haikal kí marammat karne ká hukm detá.* 17 *Hazáel haikal kí mutabarrak chízen páke Yarúsalam ko nuqsán na kartá.* 19 *Yahúás ke mulázim use qatl karte, aur Amasiyáh us ke 'iwaz takht-nishíní kartá.*

AUR Yáhú kí saltanat ke
sátwen baras Yahúás bád-
sháh húá[a]: aur us ne Yarúsalam (a 2 Taw. 24. 1.)
men chálís baras bádsháhat kí.
Us kí má ká nám Zibyáh thá, jo
Biarsab'a kí thí.
2 Aur Yahúás ne apní umr bhar,
jab tak Yahúyad'a use tarbiyat

kartá rahá, KHUDÁWAND ke huzúr
nekokárí kí.
3 Lekin únche makán giráe na
gae the[b], aur khalq hanoz únche
makánon par qurbáníán guzrántí
aur khushbúíán jalátí thí.
4 ¶ Aur Yahúás ne káhinon ko
kahá, ki Nazr kí sárí naqdí, jo
KHUDÁWAND ke ghar men pa-
hunchái játí hai[c], aur wuh kháss
naqdí, jo har ek apní ján ke liye[d]
mu'aiyan níyat ke muwáfiq guz-
rántá hai, aur sárí naqdí jo har ek
apní khushí se[e] KHUDÁWAND ke
ghar men látá hai,
5 So us sab ko káhin lewen, har
ek apne apne jánpahchán se;
aur ghar ke rakhnon kí, jahán
jahán hon, marammat men kharch
karen.
6 Par aisá húá, ki Yahúás kí
saltanat ke teíswen sál tak ká-
hinon ne ghar kí marammat na
kí[f].
7 Tab Yahúás bádsháh ne Ya-
húyad'a káhin ko aur káhinon ke
sáth talab kiyá[g], aur unhen kahá,
Tum ghar kí shikast o rekht kí
marammat kyún nahín karte?
So ab apne apne yáron se naqdí
na liyá karo, balki use ghar kí
marammat ke liye jam'a karo.
8 So káhinon ne yih qabúl kiyá,
ki na to logon se naqdí lewen, aur
na ghar ke rakhnon kí marammat
karen.
9 Tab Yahúyad'a káhin ne ek
sandúq liyá[h], aur us men úparwár
ek chhed kiyá, aur use mazbah
ke nazdík aisí jagah rakhá, ki
KHUDÁWAND ke ghar men jo koí
áwe, to wuh us kí dahní taraf
howe: aur we káhin, jo darwáze
ke nigáhbán the, us sab naqdí ko,
ki KHUDÁWAND ke ghar men
pahunchtí thí, leke us men dál
dete the.
10 Aur jab dekhte the ki sandúq
bhar gayá, to bádsháh ká kátib
aur sardár káhin áke naqdí ko
thailíon men bharte the; aur us
naqdí ko, jo KHUDÁWAND ke ghar
men átí thí, ginte the.
11 Aur wuh us naqdí ko, jo giní
játí thí, unhen, jo KHUDÁWAND ke
ghar par kám ke liye mu'aiyan
the, dete the: so we barhaíon, aur
mi'máron ko, jo KHUDÁWAND ke
ghar ká kám banáte the, nikál
nikál dete the.

Peshtar MASÍH se, 878.
b 1 Sal. 15. 14. aur 22. 43. 2 Sal. 14. 4.
c 2 Sal. 22. 4.
d Khur. 30. 13. Ahb. 27. 2.
e Khur. 35. 5. 1 Taw. 29. 9.
856.
f 2 Taw. 24. 5.
g 2 Taw. 24. 6.
h 2 Taw. 24. 8, wag.

12 Aur lakrí mol lene, aur pat-
thar taráshne ke liye, aur rájon,
aur sangtaráshon ko, táki KHU-
DÁWAND ke ghar ke rakhnon kí
marammat karen, aur us sab ke
liye, jo ghar kí marammat ke liye
darkár hotá thá.
13 Aur us naqdí se, jo KHUDÁ-
WAND ke ghar men átí thí, KHU-
DÁWAND ke ghar ke liye básan,
yá gulgír, yá degche, yá búq, rúpe
aur sone ke na banáe játe the[i]:
14 Balki use kárígaron ko dete
the, táki us se KHUDÁWAND ke
ghar kí marammat howe.
15 Aur wuh logon ke háth us
naqdí ko supurd karte the, táki
we use leke kárígaron ko den;
aur un se us ká kuchh hisáb na
liyá játá thá[k], is liye ki we diyánat
se kám karte the.
16 Par wuh naqdí, jo khatá aur
gunáh kí qurbání kí bábat thí[l], so
wuh KHUDÁWAND ke ghar men
dákhil na hotí thí, balki use káhin
hí le lete the[m].
17 ¶ Aur usí waqt Arám ká
bádsháh Hazáel[n] Ját par charhá,
aur use le liyá: aur phir Hazáel
Yarúsalam kí taraf mutawajjih
húá, ki ‖ use bhí lewe[o].
18 ¶ Tab sháh i Yahúdáh Yahúás
ne sárí mutabarrak chízen, jo us
ke bápdádon Yahúsafat, aur Yú-
rám, aur Akhaziyáh Yahúdáh ke
bádsháhon ne nazr charháí thín,
aur jo us ne áp nazr charháí thín,
us sab sone samet, jo KHUDÁ-
WAND ke ghar ke khazánon aur
sháh ke qasr ke khazánon men
maujúd thá, leke[p] sháh i Arám
Hazáel ke liye bhejín: tab wuh
Yarúsalam kí taraf se phir gayá.
19 ¶ Aur Yúás ká báqí ahwál,
sab jo kuchh us ne kiyá, so kyá
wuh Yahúdáh ke bádsháhon kí
tawáríkh kí kitáb men likhá húá
nahín hai?
20 Tab us ke khádimon ne ba-
gáwat se eká kiyá, aur Yúás ko
Bait-Millo men, jo Sillá kí ráh
par hai, qatl kiyá[q]:
21 Ya'ne Yúsakar[r] bin Samá'at,
aur Yahúzabad bin ‖ Samir ne, jo
us ke khádimon men se the, use
már liyá: aur jab wuh mar gayá,
to unhon ne us ke bápdádon ke
darmiyán Dáúd ke shahr men use
gárá: aur us ká betá Amasiyáh
us kí jagah bádsháh húá[s].

Peshtar MASÍH se, 856.
i Dekho 2 Taw. 24. 14.
k 2 Sal. 22. 7.
l Ahb. 5. 15, 18.
m Ahb. 7. 7. Gin. 18. 9.
840 ke qaríb.
n 2 Sal. 8. 12.
‖ 'Ibrání men, *us par charhe.*
o Dekho 2 Taw. 24. 23.
p 1 Sal. 15. 18. 2 Sal. 18. 15, 16.
q 2 Sal. 14. 5. 2 Taw. 24. 25.
839.
r 2 Taw. 24. 26, *Zabad.*
‖ Yá, *Simriyat.*
839.
s 2 Taw. 24. 27.

Peshtar MASÍH se, 856.

XIII BA'B.

1 *Yahúakhaz bádsháh sharárat kartá.* 3 *Hazáel se tanghál hoke du'á mángne se riháí pátá.* 8 *Yúás us ká jánishín hotá.* 10 *Wuh bhí sharárat kartá.* 12 *Yarubi'ám takhtnishín hotá.* 14 *Ilísá' maut ki hálat meṉ Yúás ko khabar detá ki Arámíoṉ par tín fath páwegá.* 20 *Jab ki Moábí hamla karne áye the, ek murda ki Ilísá' kí qabr meṉ ḍálá gayá thá us ki lásh par girke ekáek phir zinda hotá.* 22 *Hazáel ke marne ke ba'd Yúás Bin-Hadad ko tín bár shikast detá.*

856.

AUR sháh i Yahúdáh Akhaziyáh
ke beṭe Yúás kí saltanat ke
‖teísweṉ baras meṉ Yáhú ká beṭá
Yahúakhaz Samrún ke bích baní
Isráel ká bádsháh húá. Aur us
ne satrah baras saltanat kí.

‖ 'Ibrání meṉ, *bísweṉ baras aur tísre baras meṉ.*

2 Aur us ne KHUDA'WAND kí ná-
farmáníáṉ kíṉ: aur Nabát ke beṭe
Yarubi'ám ‖ke taur par, jis ne baní
Isráel se gunáh karwáe, un bad-
káríoṉ ko tark na kiyá.

‖ 'Ibrání meṉ, *kí pairawí kí.*

849 ke qaríb.

3 ¶ Tab KHUDA'WAND ká gussa
baní Isráel par bhaṛká[a], aur us
ne Arám ke bádsháh Hazáel ko[b],
aur Hazáel ke beṭe Bin-Hadad ko
bahut muddat tak un par mu-
sallit kiyá.

[a] Qáz. 2. 14.
[b] 2 Sal. 8. 12.

842 ke qaríb.

4 Aur Yahúakhaz ne KHUDA'-
WAND ke áge 'ájizí kí[c]; so KHUDA'-
WAND ne us kí suní, kyúṉki us ne
Isráel ke dukh par nazar kí[d], ki
Arám ká bádsháh unheṉ dukh
detá thá.

[c] Zab. 78. 34.
[d] Khur. 3. 7. 2 Sal. 14. 26.

5 (Aur KHUDA'WAND ne baní
Isráel ko ek naját-denewálá 'iná-
yat kiyá[e]. So unhoṉ ne Arámíoṉ
ke háth se naját páí, aur baní
Isráel áge kí tarah apne khaimoṉ
meṉ rahne lage.

[e] Dekho 25 áyat, aur 2 Sal. 14. 25, 27.

6 Lekin unhoṉ ne Yarubi'ám
ke ghar ke gunáhoṉ ko, jin ke
sabab us ne baní Isráel ko gu-
náhgár kiyá, tark na kiyá, balki
usí taur par chalte rahe; aur
Samrún meṉ Yasírat bhí báqí
rakhí[f].)

[f] 1 Sal. 16. 33.

7 Aur us ne logoṉ meṉ se kisí
ko Yahúakhaz ke sáth na rakhá,
magar pachás sawár, aur das
gáṛíáṉ, aur das hazár piyáde: is
liye ki Arám ke bádsháh ne un-
heṉ halák kiyá, aur khalíhán ke
gubár kí mánind kar diyá[g].

[g] 'Amús 1. 3.

8 ¶ Aur Yahúakhaz ká báqí
ahwál, aur sab kuchh jo us ne
kiyá, aur us kí hashmat, so kyá
Isráelí bádsháhoṉ kí tawáríkh kí
kitáb meṉ marqúm nahíṉ hai?
9 Aur Yahúakhaz ne apne báp-
dádoṉ ke darmiyán árám kiyá,
aur unhoṉ ne use Samrún meṉ
gáṛá. Tab us ká beṭá ‖Yúás us
kí jagah bádsháh húá *.

Peshtar MASÍH se, 839.

841.

10 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Yúás
kí saltanat ke saintísweṉ baras
Yahúakhaz ká beṭá ‖Yahúás Sam-
rún meṉ Isráelíoṉ ká bádsháh
húá: solah baras us ne saltanat kí.

‖ 10 áyat meṉ, *Yahúás.*
* Akelá bádsháhat karne lagá.
‖ Shurú' meṉ apne báp ke sáth bádsháhat kartá thá, 2 Sal. 14. 1.

11 Aur us ne bhí KHUDA'WAND
ke huzúr badkáríáṉ kíṉ: aur we
hí gunáh kartá rahá, jo Nabát ke
beṭe Yarubi'ám ne íjád kíe the,
aur jin se us ne Isráelíoṉ ko gu-
náhgár kiyá thá; aur un se báz
na áyá.
12 Aur Yahúás ká báqí ahwál[h],
aur sab kuchh jo us ne kiyá[i], aur
us kí shaukat ká bayán, ki wuh
kyúṉkar sháh i Yahúdáh Amasi-
yáh se laṛá[k], so kyá wuh Isráelí
bádsháhoṉ kí tawáríkh kí kitáb
meṉ likhá húá nahíṉ hai?

[h] 2 Sal. 14. 15.
[i] Dekho 14, 25 áyateṉ.
[k] 2 Sal. 14. 9, wag. 2 Taw. 25. 17, wag.

825.

13 Aur Yúás bhí apne bápdádoṉ
meṉ já milá, aur Yarubi'ám us
ke takht par baiṭhá, aur Yahúás
Samrún meṉ Isráelí bádsháhoṉ
ke darmiyán gáṛá gayá.

839 ke qaríb.

14 ¶ Aur usí waqt Ilísá' bímár
paṛá, aur usí bímárí meṉ mar
gayá. So Isráel ká bádsháh Ya-
húás us pás gayá, aur us ke sir
par royá, aur bolá, Ai mere báp!
ai mere báp! Isráel ke markab
aur rákib[l]!

[l] 2 Sal. 2. 12.

15 Aur Ilísá' ne sháh i Isráel ko
kahá, Tír o kamán háth meṉ le.
So us ne tír o kamán háth meṉ
liyá.
16 Phir us ne sháh i Isráel ko
kahá, Kamán khíṉch. Us ne
khíṉchí; aur Ilísá' ne bádsháh ke
háthoṉ par apne háth rakh díe:
17 Aur farmáyá, ki Mashriq kí
taraf kí khiṛkí khol. So us ne
kholí. Tab Ilísá' ne kahá, Tír
lagáo. So us ne lagáyá. Phir
Ilísá' bolá, Yih KHUDA'WAND kí
naját ká tír, aur Arám se naját
páne ká tír: so tú Afíq meṉ[m]
Arámíoṉ ko qatl karegá, yaháṉ
tak ki we nábúd ho jáeṉge.

[m] 1 Sal. 20. 26.

18 Phir us ne sháh i Isráel ko
kahá, Tír le. Aur us ne liyá.
Phir us ne kahá, Zamín par tír
lagá. Aur us ne tín tír lagáe, aur
ṭhahar rahá.
19 Tab mard i Khudá us par
gusse húá, aur bolá, Cháhiye
thá, ki tú páṉch yá chha tír

Peshtar MASÍH se, 839 ke qaríb.
lagátá, táki tú Arámíon ko yahán
tak mártá, ki we nábúd ho játe.
Lekin ab tú Arámíon par tín fath
páwegá[n].
[n] 25 áyat. 20 ¶ Ba'd us ke Ilísá' ne intiqál
838 ke qaríb. kiyá, aur unhon ne use dafan
kiyá. Aur usí sál Moáb kí faujen
mamlukat men áín.
21 Aur aisá húá, ki jis waqt we
ek murde ko gáṛá cháhte the, tab
hí yih fauj pahunchí: aur unhon
ne jo us fauj ko dekhá, to máre
jaldí ke us lásh ko Ilísá' kí qabr
men phenk diyá, aur wuh Ilísá' kí
lásh par girá, aur girte hí jí uṭhá,
aur khaṛá ho gayá.
22 ¶ Aur Arám ká bádsháh Ha-
[o] 2 Sal. 8. 12. záel[o] jab tak Yahúakhaz jítá thá,
tab tak Isráelíon ko satátá rahá.
23 Aur KHUDÁWAND un par mihr-
bán húá, aur use un par rahm
[p] 2 Sal. 14. 27. áyá[p]; aur us wa'de ke liye, jo
us ne Abirahám, aur Iz,hák aur
[q] Khur. 32. 13. Ya'qúb se kiyá thá[q], un ke hál
[r] Khur. 2. 24, 25. par mutawajjih húá[r]; aur us ne
ab tak na cháhá, ki unhen miṭá
ḍále, aur apne huzúr se dúr kare.
839 ke qaríb. 24 Chunánchi Arám ká bádsháh
Hazáel mar gayá, aur us ká beṭá
Bin-Hadad us kí jagah bádsháh
húá.
25 Ba'd us ke Yahúakhaz ke
beṭe Yúás ne Hazáel ke beṭe Bin-
Hadad se we bastíán, jo us ne us
ke báp Yahúakhaz se jang karke
le lí thín, chhín lín. Aur wuh tín
836 ke qaríb. jangon men us par fathyáb húá,
aur Isráelíon ke shahr us ke háth
[s] 18, 19 áyaten. se phirá líe[s].

XIV BÁB.

1 *Amasiyáh bádsháh hoke nekí kartá.* 5 *Apne báp ke qátilon ko sazá detá.* 7 *Adúm par fathyáb hotá.* 8 *Amasiyáh Yahúás ko chherke hár játá, aur lúṭá bhí játá.* 15 *Yarubi'ám Yahúás ká jánishín hotá.* 17 *Chand log eká karke Amasiyáh ko qatl karte.* 21 *'Azariyáh us ká jánishín hotá.* 23 *Yarubi'ám sharárat kartá.* 28 *Zakariyáh us kí jagah bádsháh hotá.*

839. AUR sháh i Isráel Yahúakhaz
ke beṭe Yahúás kí saltanat
[a] 2 Sal. 13. 10. ke dúsre sál men[a] sháh i Yahúdáh
Yúás ká beṭá Amasiyáh bádsháh
[b] 2 Taw. 25. 1. húá[b].
2 Wuh pachís baras ká thá, jab
takht par baiṭhá, aur us ne Ya-
rúsalam men untís baras bád-
sháhat kí. Us kí má ká nám
Yahú'addán thá, jo Yarúsalam kí
thí.
3 Us ne KHUDÁWAND ke huzúr
nekokárí kí, par na apne báp Peshtar MASÍH se, 839.
Dáúd kí mánind: balki us ne sab
kuchh apne báp Yúás kí tarah
kiyá.
4 Lekin us ne únche makánon
ko girá na diyá[c]; chunánchi log [c] 2 Sal. 12. 3.
únche makánon par qurbáníán
guzránte aur khushbúíán jaláte
the.
5 ¶ Aur jyúnhín wuh bádsháhat
par mustaqill húá, to us ne apne
mulázimon ko ján se márá, jinhon
ne us ke báp bádsháh ko qatl
kiyá thá[d]. [d] 2 Sal. 12. 20.
6 Par khúníon ke bachchon ko
qatl na kiyá: jaisá ki Músá kí
sharí'at kí kitáb men likhá hai,
ki KHUDÁWAND ne farmáyá, ki
Beṭon ke badle bápdádon ko qatl
mat karo; aur na bápdádon ke
badle beṭon ko[e]; balki gunáh ke [e] Ist. 24. 16. Hiz. 18. 4, 20.
sabab se wuhí shakhs márá jáwe,
jo gunáhgár hai.
7 Aur us ne wádí i Shor men[f] 827 ke qaríb.
das hazár Adúmí máre[g], aur ‖ Silah [f] 2 Sam. 8. 13. Zab. 60, ká sarnáma.
ká shahr laṛke le liyá; aur us ká
nám Yuqtiel[h] rakhá, jo áj ke din [g] 2 Taw. 25. 11.
tak hai. ‖ Yá, *Chaṭán.* [h] Yash. 15. 38.
8 ¶ Tab Amasiyáh ne Isráel ke
bádsháh Yahúás bin Yahúakhaz 826 ke qaríb.
bin Yáhú pás elchí bheje, aur
payám kiyá, ki Áo, ham ek dúsre
ká sámhná karen[i]. [i] 2 Taw. 25. 17, 18, wag.
9 So Yahúás sháh i Isráel ne
sháh i Yahúdáh Amasiyáh ko
kahlá bhejá, ki Lubnán kí bhaṭ-
kaṭaiyá ne[k] Lubnán ke saro se[l] [k] Dekho Qáz. 9. 8.
paigám kiyá, ki Apní beṭí mere [l] 1 Sal. 4. 33.
beṭe se byáh de. Chunánchi ek
janglí darinda us ke pás guzrá,
aur bhaṭkaṭaiyá ko latáṛ márá;
10 Tú ne beshakk Adúm ko
márá; so tere dil men ghamanḍ
samáyá hai[m]; ganímat ján, aur [m] Ist. 8. 14. 2 Taw. 32. 25.
ghar men baiṭhá rah: kyá zarúr Hiz. 28. 2, 5, 17.
hai, ki tú apne dil ko chheṛe, aur Hab. 2. 4.
Yahúdáh samet gir jáwe?
11 Par Amasiyáh ne us kí na
suní. Tab sháh i Isráel Yahúás
chaṛh gayá; wuh aur sháh i Yahú-
dáh Amasiyáh Bait-Shams men[n], [n] Yash. 19. 38. aur 21. 16.
jo Yahúdáh ká hai, muqábil húe.
12 So Yahúdáh ne Isráel se
shikast pái, aur un men se har ek
apne apne khaime ko bhágá.
13 Lekin sháh i Isráel Yahúás
ne sháh i Yahúdáh Amasiyáh bin
Yúás bin Akhaziyáh ko Bait-
Shams men pakaṛ liyá, aur use
Yarúsalam men láyá, aur Yarú-

Peshtar MASI'H se, 826 ke qaríb.

[o] Naham. 8. 16. aur 12. 39.
[p] Yar. 31. 38. Zak. 14. 10.
[q] 1 Sal. 7. 51.

825 ke qaríb.

[r] 2 Sal. 13. 12.

[s] 2 Taw. 25. 25, wag.

[t] 2 Taw. 25. 27.
[u] Yash. 10. 31.

810.

[x] 2 Sal. 15. 13. aur 2 Taw. 26. 1, *'Uzziyáh* kahláyá.
[y] 2 Sal. 16. 6. 2 Taw. 26. 2.

825.

Is sál men akelá bádsháhat karne lagá.

salam kí díwár Ifráím ke darwáze
se[o] leke goshe ke darwáze tak[p],
jo chár sau háth thí, ḍhá dí.
14 Aur sárá soná, aur rúpá, aur
sáre bartan, jo KHUDA'WAND ke
ghar men, aur sháh ke khazáne
men páe[q], le líe, aur bahut se
log ol pakṛe, aur Samrún ko
phirá.
15 ¶ Aur Yahúás ká báqí ah-
wál[r], aur us ká jalál, ki wuh sháh
i Yahúdáh Amasiyáh se kyúnkar
laṛá, so kyá wuh Isráelí bádshá-
hon kí tawáríkh kí kitáb men likhá
húá nahín hai?
16 Aur Yahúás ne apne báp-
dádon men árám kiyá, aur Isráelí
bádsháhon ke darmiyán Samrún
men gáṛá gayá, aur us ká beṭá
Yarubi'ám us kí jagah bádsháh
húá.
17 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Yúás
ká beṭá Amasiyáh, sháh i Isráel
Yahúakhaz ke beṭe Yahúás ke
marne ke ba'd, pandrah baras
jiyá[s].
18 Aur Amasiyáh ká báqí ahwál,
so kyá wuh Yahúdáh ke bádshá-
hon kí tawáríkh kí kitáb men
likhá húá nahín hai?
19 Aur Yarúsalam ke logon ne
ákhir ko us par balwá kiyá[t]; so
wuh bhágke Lakís[u] ko gayá: phir
unhon ne us ke píchhe log Lakís
men bheje, aur waháṉ use qatl
kiyá.
20 Tab we use ghoṛon par ḍálke
le gae, aur Dáúd ke shahr men
Yarúsalam ke darmiyán us ke
bápdádon ke bích use gáṛá.
21 ¶ Tab Yahúdáh ke sáre
logon ne 'Azariyáh[x] ko, jo solah
baras ká thá, leke us ke báp
Amasiyáh kí jagah bádsháh kiyá.
22 Aur us ne Ailat[y] ká shahr
bináa kiyá, aur ba'd us ke ki bád-
sháh apne bápdádon men já milá,
tab use phir Yahúdáh kí mam-
lukat men dákhil kiyá.
23 ¶ Aur sháh i Yahúdáh Yúás
ke beṭe Amasiyáh kí saltanat ke
pandrahwen baras Yahúás ká
beṭá Yarubi'ám Samrún men baní
Isráel ká bádsháh húá: us ne
iktálís baras bádsháhat kí.
24 Aur us ne KHUDA'WAND ke
huzúr badkáríán kín, aur Nabát
ke beṭe Yarubi'ámwále gunáhon
ko, jin ke sabab us ne Isráel ko
gunáhgár kiyá, tark na kiyá.
25 Aur us ne Hamát ke madkhal[z]
se leke daryá e sahrá[a] tak baní
Isráel kí sárí haddon par phir
qabza kiyá, jaisá ki KHUDA'WAND
Isráel ke Khudá ne Amittai ke
beṭe apne bande Yúnah[b] nabí kí
ma'rifat jo Ját-Hifr[c] ká thá, far-
máyá thá.
26 Is liye ki KHUDA'WAND ne
dekhá, ki Isráel par baṛá ranj
hai[d], ki un men se na koí panáh,
aur na koí chhuṭánewálá[e], aur na
koí Isráel ká madadgár thá.
27 Aur KHUDA'WAND ne yih na
farmáyá thá, ki Main ásmán ke
tale se Isráel ká nám miṭá dúngá:
so us ne un ko Yahúás ke beṭe
Yarubi'ám ke háth se naját
bakhshí[f].
28 ¶ Aur Yarubi'ám ká báqí
ahwál, aur sab kuchh jo us ne
kiyá, aur us ká jalál, ki kyúnkar
us ne Dimishq aur Hamát ko, jo
Yahúdáh ke the[g], Isráel ke liye
phirá liyá, so kyá wuh Isráelí bád-
sháhon kí tawáríkh kí kitáb men
likhá húá nahín hai?
29 A'khir ko Yarubi'ám ne apne
bápdádon, ya'ne Isráelí bádsháhon
ke darmiyán árám kiyá, aur us ká
beṭá Zakariyáh[h] us kí jagah bád-
sháh húá.

XV BA'B.

1 *'Azariyáh bádsháh hoke nekí kartá.* 5 *Wuh abras hoke marjátá, aur Yútám us kí jagah bádsháh hotá.* 8 *Zakariyáh Yáhú kí pusht ká jo pichhlá thá takht páke badí kartá aur Salúm se qatl hotá.* 13 *Salúm mahíná bhar saltanat kartá, ba'd us ke Manáhim se qatl hotá.* 16 *Manáhim Púl kí kumak se zor pakaṛtá.* 21 *Fiqahiyáh us kí jagah bádsháh hotá.* 23 *Fiqahiyáh Fiqah se qatl hotá.* 27 *Tiglat-pilásar Fiqah ko zer kartá aur Húsí'a use qatl kartá.* 32 *Yútám takht nishín hoke nekí kartá.* 36 *A'khaz us ká jánishín hotá.*

SHA'H i Isráel Yarubi'ám kí
saltanat ke satáíswen baras
sháh i Yahúdáh Amasiyáh ká
beṭá 'Azariyáh[a] bádsháh húá[b].
2 Aur jab wuh takht par baiṭhá,
to solah baras ká thá; us ne
Yarúsalam men báwan baras bád-
sháhat kí; us kí má ká nám
Yakúliyáh thá, jo Yarúsalam kí
thí.
3 Us ne KHUDA'WAND ke huzúr
nekokáríán kín, un sab ke mu-
tábiq ki us ke báp Amasiyáh ne
kí thí.
4 Lekin us ne únche makánon
ko[c] girá na diyá, aur log ab
tak únche makánon par qur-

Peshtar MASI'H se, 825.

[z] Gin. 13. 21. aur 34. 8.
[a] Ist. 3. 17.
[b] Yún. 1. 1. Mat. 12. 39, 40, *Yúnas* kahláyá.
[c] Yash. 19. 13.

822.

[d] 2 Sal. 13. 4.
[e] Ist. 32. 36.

[f] 2 Sal. 13. 5.

[g] 2 Sam. 8. 6. 1 Sal. 11. 24. 2 Taw. 8. 3.

[h] Gyárah baras ke ba'd, ki itne din tak takht khálí rahá, 2 Sal. 15. 8.

784.

810 ke qaríb.

Sattáís baras húe jab se Yarubi'ám apne báp ke sáth, aur solah baras húe jab se akelá bádsháhat karne lagá. Us ke báp ne use apná sharík kiyá jab Arámíon se laṛne gayá.

[a] *'Uzziyáh* kahláyá, 13, 30 áyaten, wag., aur 2 Taw. 26. 1.
[b] 2 Sal. 14. 21. 2 Taw. 26. 1, 3, 4.
[c] 35 áyat. 2 Sal. 12. 3. aur 14. 4.

Peshtar MASÍH se, 810 ke qaríb.

báníán karte, aur khushbúíán
jaláte the.
5 ¶ So KHUDA'WAND ne us bád-
sháh ko márá, ki wuh marne ke
roz tak koṛhí rahá [d], aur ghar
men akelá rahtá thá [e]. Aur us ká
beṭá Yútám ghar ká mukhtár thá,
aur logon kí 'adálat kiyá kartá
thá.

765 ke qaríb.

[d] 2 Taw. 26. 19,–21.

[e] Ahb. 13. 46.

6 Aur 'Azariyáh ká báqí ahwál,
aur sab kuchh jo us ne kiyá, so
kyá wuh Yahúdáh ke bádsháhon
kí tawáríkh kí kitáb men marqúm
nahín hai?
7 Aur 'Azariyáh apne bápdádon
men já soyá, aur we Dáúd ke
shahr men us ke bápdádon ke
darmiyán use gárá [f]; aur us ká
beṭá Yútám us kí jagah bádsháh
húá.

758 ke qaríb.

[f] 2 Taw. 26. 23.

8 ¶ Aur sháh i Yahúdáh 'Aza-
riyáh kí bádsháhat ke tíswen sál
Yarubi'ám ká beṭá Zakariyáh
baní Isráel ká bádsháh húá. Us
ne Samrún men chha mahíne
bádsháhat kí.

773 ke qaríb.

Gyárah baras takht khálí rahá thá.

9 Aur us ne KHUDA'WAND ke
huzúr apne bápdádon kí mánind
badkáríán kín, aur Nabát ke beṭe
Yarubi'ámwále gunáhon ko, jis ne
baní Isráel ko gumráh kiyá thá,
tark na kiyá.
10 Aur Yabís ke beṭe Salúm ne
us par balwá kiyá, aur dangal ke
huzúr us par wár kiyá, aur use
már liyá [g], aur us kí jagah bád-
sháh húá.

772 ke qaríb.

[g] Jaise nabí ne kahá thá, dekho 'Amús 7. 9.

11 Aur Zakariyáh ká báqí ahwál
jo hai, so kyá wuh Isráelí bád-
sháhon kí tawáríkh kí kitáb men
tahrír nahín hai?
12 Aur yih KHUDA'WAND ká wuh
sukhan hai, jo us ne Yáhú se
kahá thá, ki Chauthí pusht tak
tere farzand Isráel ke takht par
baiṭhenge [h]: so wuh púrá húá.

[h] 2 Sal. 10. 30.

13 ¶ Aur sháh i Yahúdáh 'Uzzi-
yáh [i] kí saltanat ke untálíswen
baras Yabís ká beṭá Salúm takht
par jalwagar húá, aur us ne
Samrún men ek mahíne bhar sal-
tanat kí.

772 ke qaríb.

[i] *'Azariyáh,* 1 áyat.

14 Is liye ki Jádí ká beṭá Maná-
him Tirzah [k] se Samrún par chaṛh
áyá, aur Yabís ke beṭe Salúm ko
márá, aur Samrún men qatl kiyá,
aur us kí jagah bádsháh húá.

[k] 1 Sal. 14. 17.

15 Aur Salúm ká báqí ahwál,
aur fitna-angezí jo us ne kí, so
kyá wuh Isráelí bádsháhon kí
tawáríkh kí kitáb men marqúm
nahín hai?

Peshtar MASÍH se, 772 ke qaríb.

16 ¶ Tab Manáhim ne Tifsah [l]
ko un sab samet jo us men the,
Tirzah se leke us kí sarhaddon
tak já márá; kyúnki unhon ne
us ke darwáze khol na díe; aur us
ne un sab ke, jo peṭwálíán thín,
peṭ pháṛ ḍále [m].

[l] 1 Sal. 4. 24.

[m] 2 Sal. 8. 12.

772.

17 Aur sháh i Yahúdáh 'Azariyáh
kí bádsháhat ke untálíswen baras
Jádí ká beṭá Manáhim Isráelíon
ká bádsháh húá, aur us ne Samrún
men das baras saltanat kí.
18 Aur KHUDA'WAND ke huzúr
badkáríán kín; aur Nabát ke beṭe
Yarubi'ám ke gunáhon se, jis ne
baní Isráel ko gumráh kiyá thá,
apne jíte jí dastbardár na húá.

771.

19 Tab Asúr ká bádsháh Púl us
kí mamlukat par chaṛh áyá [n]. So
Manáhim ne hazár qintár chándí
Púl ko peshkash guzrání táki
wuh us kí dastgírí kare, aur mam-
lukat us ke qabze men ‖báqí rakhe.

[n] 1 Taw. 5. 26. Yas 9. 1. Hús. 8. 9.

‖ 'Ibrání men, *qáim rakhe.*

20 Aur Manáhim ne yih naqdí
baní Isráel se tahsíl kí; aur har
ek daulatmand amír se pachás
misqál rúpá liyá, aur Asúr ke
bádsháh ko diyá. So Asúr ká
bádsháh phir gayá, aur un kí
sarzamín men ziyáda na ṭhahrá.
21 ¶ Aur Manáhim ká báqí
ahwál, aur sab kuchh jo us ne
kiyá, wuh Isráelí bádsháhon kí
tawáríkh kí kitáb men marqúm
nahín hai?
22 Aur Manáhim apne bápdádon
men shámil hoke so rahá, aur us
ká beṭá Fiqahiyáh us kí jagah
bádsháh húá.
23 ¶ Aur sháh i Yahúdáh 'Aza-
riyáh kí saltanat ke pacháswen
sál Manáhim ká beṭá Fiqahiyáh
Isráelíon ká bádsháh húá, aur us
ne Samrún men do baras bád-
sháhat kí.
24 Aur KHUDA'WAND ke huzúr
badkáríán kín, ki us ne Nabát ke
beṭe Yarubi'ám ke gunáhon ko,
jis ne baní Isráel ko gumráh kiyá
thá, tark na kiyá.

759.

25 Aur Fiqah bin Ramaliyáh ne
jo us ke umará men se thá, us ke
barkhiláf mansúba bándhá, aur
use Samrún ke darmiyán Arjúb
aur Ariyah ke muttasil pachás
ádmíon samet, jo baní Jili'ádí the,
márá; aur use qatl karke us kí
jagah bádsháh húá.

Peshtar MASÍH se, 759.
26 Aur Fiqahiyáh ká báqí ahwál,
aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá
wuh Isráelí bádsháhon kí tawáríkh
kí kitáb men likhá húá nahín hai?
759. 27 ¶ Aur sháh i Yahúdáh 'Aza-
riyáh kí saltanat se báwan baras
[o] Yas. 7. 1. guzre par Fiqah bin Ramaliyáh[o]
Samrún men baní Isráel ká bád-
sháh húá, aur us ne bís baras sal-
tanat kí.
28 Aur us ne KHUDÁWAND ke
áge badkáríán kín, aur un gu-
náhon se, jin se Nabát ke beṭe
Yarubi'ám ne Isráelíon ko gumráh
kiyá thá, báz na áyá.
740. 29 Aur sháh i Isráel Fiqah ke
'asr men sháh i Asúr Tiglat-
[p] 1 Taw. 5. 26. Yas. 9. 1. pilásar ne áke[p] 'Aiyún[q], aur Abíl-
[q] 1 Sal. 15. 20. Bait-Ma'akah, aur Yanúha, aur
Qádis, aur Hasúr, aur Jili'ád, aur
Jalíl, aur Naftálí kí sárí mamlukat
ko le liyá: aur unhen pakaṛke
Asúr men le áyá.
739. 30 Us waqt Húsí'a bin Ailah ne
Fiqah bin Ramaliyáh ke barkhiláf
mansúba kiyá, aur use márá aur
qatl kiyá? aur 'Uzziyáh ke beṭe
Yútám kí bádsháhat ke bíswen
[r] Ákhaz kí bádsháhat ke chauthe sál men, aur Yútám kí bádsháhat ke shurú' se, us 'ahd ke bíswen sál men. *Usher.* baras[r] us kí jagah bádsháh húá[s].
31 Aur Fiqah ká báqí ahwál, aur
sab kuchh jo us ne kiyá, kyá wuh
Isráelí bádsháhon kí tawáríkh kí
kitáb men tahrír nahín hai?
32 ¶ Aur sháh i Isráel Rama-
liyáh ke beṭe Fiqah kí saltanat
ke dúsre sál 'Uzziyáh ká beṭá
758. Yútám bádsháh húá[t].
[s] Par dar-miyán kaí baras tak hal-chal horahí. 2 Sal. 17. 1. Hús. 10. 3, 7, 15. 33 Aur jab wuh takht par baiṭhá,
to pachís baras ká thá; us ne
solah baras Yarúsalam men sal-
tanat kí. Us kí má ká nám Ya-
[t] 2 Taw. 27. 1. rúsá thá, jo Sadúq kí beṭí thí.
34 Us ne KHUDÁWAND ke huzúr
nekokárí kí: aur jo kuchh kiyá, so
[u] 3 áyat. apne báp 'Uzziyáh ke mánind[u] kiyá.
35 ¶ Lekin únche makán giráe
[x] 4 áyat. na gae[x], aur hanoz log únche
makánon par qurbáníán karte,
aur khushbúíán jaláte the. Aur
us ne KHUDÁWAND ke ghar ká
[y] 2 Taw. 27. 3, wag. 'Álí Darwáza banáyá[y].
36 ¶ Aur Yútám ká báqí ahwál,
aur sab kuchh jo us ne kiyá, so
kyá Yahúdáh ke bádsháhon kí
742 ke qaríb. tawáríkh kí kitáb men likhá húá
nahín hai?
Yútám kí bádsháhat ke ákhir men. 37 Aur unhín dinon men KHU-
DÁWAND ne sháh i Arám Razín
[z] 2 Sal. 16. 5. Yas. 7. 1. ko[z], aur Fiqah bin Ramaliyáh
[a] 27 áyat. ko[a] Yahúdáh par bhejá.

38 Aur Yútám apne bápdádon Peshtar MASÍH se, 742.
men já soyá; aur apne báp Dáúd
ke shahr men apne bápdádon ke
darmiyán madfún húá: aur us ká
beṭá Ákhaz us kí jagah bádsháh 742.
húá.

XVI BÁB.

1 Ákhaz takhtnishín hoke badí kartá. 5 Razín aur Fiqah milke Ákhaz par charháí karte, aur wuh unkí mukhálafat men Tiglat-pilásar ke pás naqdí bhejkar use bulátá. 10 Ákhaz Dimishq se ek kháss mazbah ká namúna bhejke Úriyáh se us ká waisá banwátá aur birinjí mazbah ko hatáke ek taraf rakhtá. 17 Haikal ko lúttá. 19 Hizqiyáh us kí jagah bádsháh hotá.

AUR Ramaliyáh ke beṭe Fiqah 742 ke qaríb.
kí saltanat ke satrahwen
baras sháh i Yahúdáh Yútám ká
beṭá Ákhaz takht par baiṭhá[a]. [a] 2 Taw. 28. 1, wag.
2 Us waqt wuh bís baras ká thá,
aur us ne solah baras Yarúsalam
men bádsháhat kí. Aur us ne
KHUDÁWAND apne Khudá ke hu-
zúr nekokárí na kí, jis tarah ki
us ke báp Dáúd ne kí thí.
3 Balki wuh Isráelí bádsháhon
kí ráh par chalá; aur us ne un
ajnabíon ke nafratí dastúr ke mu-
tábiq[b], jinhen KHUDÁWAND ne [b] Ist. 12. 31.
baní Isráel ke sámhne se nábúd
kiyá thá, apne beṭe ko ág men
guzárá[c]. [c] Ahb. 18. 21. 2 Taw. 28. 3. Zab. 106. 37, 38.
4 Aur únche makánon, aur pahá-
ron par, aur har ek hare darakht
tale[d] qurbáníán kín, aur khush- [d] Ist. 12. 2. 1 Sal. 14. 23.
búíán jaláín.
5 ¶ Us waqt sháh i Arám Razín 742.
aur sháh i Isráel Ramaliyáh ká
beṭá Fiqah Yarúsalam par laṛne
charhe[e]. Aur unhon ne Ákhaz [e] Yas. 7. 1, 4, wag.
ko gher liyá, lekin fathyáb na
húe.
6 Us hí waqt sháh i Arám Razín
ne Ailat ko[f] leke Arám men phir [f] 2 Sal. 14. 22.
dákhil kiyá, aur Yahúdíon ko Ai-
lat se nikál diyá; aur Arámí Ailat
men áe, aur áj ke din tak we wa-
hín baste hain.
7 Aur Ákhaz ne Asúr ke bádsháh
† Tiglat-pilásar pás[g] elchí bhe- † 'Ibrání men, *Tilgát-pilásar,* 1 Taw. 5. 26; aur 2 Taw. 28. 20, *Tilgát-pilnásar.*
je, aur paigám kiyá, ki Main terá
khádim aur terá beṭá hún: so
tú á, aur mujh ko Arám ke bád-
sháh ke háthon se, aur sháh i
Isráel ke háth se, jo mujh par [g] 2 Sal. 15. 29
charh áe hain, riháí de.
8 Aur Ákhaz ne wuh rúpá aur 740.
soná, jo KHUDÁWAND ke ghar
men, aur bádsháhí khazáne men
maujúd thá, leke sháh i Asúr ke [h] 2 Sal. 12. 18. Dekho 2 Taw. 28. 21.
liye nazrána bhejá[h].

Peshtar MASÍH se, 740.

9 Aur shâh i Asúr ne us kí bát
máni, aur Dimishq par lashkar-
kashí kí, aur use le liyá, aur
wahán ke logon ko asír karke
Qír men láyá[i], aur Razín ko qatl
kiyá.
10 ¶ Tab A'khaz bádsháh sháh
i Asúr Tiglat-pilásar kí muláqát
ke liye Dimishq ko chalá. Aur
us ne ek mazbah ko dekhá, jo
Dimishq men thá; aur A'khaz
bádsháh ne us mazbah ke daul
ká aur us ke mihín kám ká thík
thík naqsha khichwáke U'riyáh
káhin kane bhejá.
11 So U'riyáh káhin ne thík usí
naqshe ká, jise A'khaz ne Dimishq
se bhejá thá, ek mazbah banáyá.
Aur U'riyáh káhin ne, jab tak ki
bádsháh A'khaz Dimishq se áwe
hí áwe, us mazbah ko taiyár kiyá.
12 Aur jab bádsháh ne Dimishq
se murája'at kí, to bádsháh ne
mazbah ko dekhá; aur bádsháh
nazdík gayá, aur us par qurbání
guzrání[k].
13 Aur us ne apná charháwá aur
us ká hadya charháyá; aur apná
tapáwan tapáyá, aur apní salámí
ká lahú mazbah par chhirká.
14 Aur us ne pítal ká wuh maz-
bah jo KHUDA'WAND ke áge thá[l],
ghar ke sámhne se, ya'ne is maz-
bah, aur KHUDA'WAND ke ghar ke
bích men se uthwáyá, aur is maz-
bah kí uttar taraf rakhwá diyá.
15 Aur sháh A'khaz ne U'riyáh
káhin ko hukm kiyá, ki Is bare
mazbah par subh ká charháwá,
aur shám ká hadya[m], aur bádsháh
ká charháwá, aur us ká hadya,
aur mamlukat ke sáre logon ká
charháwá, aur un ká hadya, aur
un ká tapáwan guzráno: aur
charháwe ká sárá khún, aur zabí-
ha ká sárá lahú us par chhirko;
aur pítal ká wuh mazbah ‖jo hai,
main us kí tajwíz karún.
16 So jo kuchh sháh A'khaz ne
farmáyá, U'riyáh káhin ne wuh sab
kiyá.
739.
17 ¶ Aur sháh A'khaz ne kur-
síon ke[n] kagaron ko kát dálá[o],
aur un ke úpar ke bartanon ko
un se judá kiyá, aur us bahr ko
pítal ke bailon par se[p] utárke
pattharon kí patáo par rakhá.
18 Aur us ne us chhat ko, jo
unhon ne sabt ke majma' ke liye
chháuw ke wáste banáí thí, aur

i Nabí ne is kí khabar peshtar dí thí, 'Amús 1. 5.
k 2 Taw. 26. 16, 19.
l 2 Taw. 4. 1.
m Khur. 29. 39, 40, 41.
‖ Yá, *mere liye hai, ki us se púchhá karún.*
n 1 Sal. 7. 27, 28.
o 2 Taw 28. 24.
p 1 Sal. 7. 23, 25.

Peshtar MASÍH se, 739.

bádsháh ke darámad ke makán
ko, jo báharwár thá, sháh i Asúr
ke liye KHUDA'WAND ke ghar men
se nikálá.
19 ¶ Aur A'khaz ká báqí ahwál,
aur sab kuchh jo us ne kiyá, so
kyá wuh Yahúdáh ke bádsháhon
kí tawáríkh kí kitáb men maktúb
nahín?
20 Aur A'khaz apne bápdádon 726.
men já milá, aur apne bápdádon
ke darmiyán shahr i Dáúd men
gárá gayá[q]: aur us ká betá Hiz-
qiyáh us kí jagah bádsháh húá.

XVII BA'B.

1 Húsí'a bádsháh hoke badí kartá. 3 Salmanazar us ko zer kartá, par wuh sháh i Misr So náme se milke phir fasád barpá kartá. 5 Samrún ke báshinde apne gunáhon ke sabab asír kie játe. 24 Ajnabí log jo Samrún men á base the sheron se tasdí'a páke, mazhabon kí ek khichrí banáte.

AUR sháh i Yahúdáh A'khaz 730.
kí saltanat ke bárahwen
baras Ailah ká betá Húsí'a[a] Is-
ráelíon ká bádsháh húá; us ne
nau baras Samrún men bádsháhat
kí.
2 Aur us ne KHUDA'WAND ke áge
badkáríán kín, par na Isráelí
bádsháhon ke mánind jo us se áge
the.
3 ¶ Aur jab sháh i Asúr Salma-
nazar[b] us par charhá, to Húsí'a
ne us kí mutába'at qabúl kí, aur
use ‖hadye díe.
4 Ba'd us ke sháh i Asúr ne
Húsí'a men bagáwat ke mansúbe
ká nishán páyá; kyúnki us ne
sháh i Misr So pas elchí bheje,
aur jaisá us ká ma'múl thá, ki sál
ba sál sháh i Asúr ke liye hadye
bhejtá thá, us bár na bheje. So
sháh i Asúr ne use giriftár kiyá, 725.
aur qaid men dálá.
5 ¶ Aur sháh i Asúr sárí mam- 723.
lukat par charhá, aur Samrún par
áke tín baras use ghere rahá[c].
6 ¶ Aur Húsí'a kí saltanat ke 721.
nauwen baras sháh i Asúr ne
Samrún par qabza kiyá[d], aur
Isráelíon ko asír karke le gayá[e],
aur unhen Khalah aur Khábúr
men, jo Jauzán ke nahr ke naz-
dík the[f], aur Mádí kí bastíon men
basáyá.
7 Aur yih is liye húá, ki baní
Isráel ne KHUDA'WAND apne Khu-
dá ke huzúr, jis ne un ko zamín i
Misr se nikálke sháh i Misr Fi-
ra'ún ke háth se naját bakhshí,

q 2. Taw. 28. 27.
a Is se peshtar takht kuchh din khálí rahá thá. 2 Sal. 15. 30.
b 2 Sal. 18. 9.
‖ Yá, *khiráj diyá.*
c 2 Sal. 18. 9.
d 2 Sal. 18. 10, 11. Hús. 13. 16, men nabí ne is kí khabar peshtar dí thí.
e Ahb. 26. 32, 33. Ist. 28. 36, 64, aur 29. 27, 28.
f 1 Taw. 5. 26.

Peshtar MASÍH se, 721.

[g] Ahb. 18. 3. Ist. 18. 9. 2 Sal. 16. 3.
[h] 2 Sal. 18. 8.
[i] Ist. 12. 2. 2 Sal. 16. 4.
[k] Ḳhur. 34. 13. Ist. 16. 21. Mík. 5. 14.
[l] 1 Sal. 14. 23. Yas. 57. 5.
[m] Ḳhur. 20. 3, 4. Ahb. 26. 1. Ist. 4. 19. aur 5. 7, 8.
[n] 1 Sam. 9. 9.
[o] Yar. 18. 11. aur 25. 5. aur 35. 15.
[p] Ist. 31. 27. Ams. 29. 1.
[q] Ist. 29. 25.
[r] Ist. 32. 21. 1 Sal. 16. 13. 1 Qur. 8. 4.
[s] Zab. 115. 8. Rúm. 1. 21.
[t] Ist. 12. 30, 31.

badkáríáṉ kíṉ, aur butoṉ kí parastish kí.

8 Aur un ajnabí gurohoṉ kí sunnatoṉ par chale[g], jinheṉ Ḳhudáwand ne baní Isráel ke áge se ḳhárij kiyá, aur Isráelí bádsháhoṉ kí sunnatoṉ par, jo unhoṉ ne iḳhtiyár kíṉ:

9 Aur Ḳhudáwand apne Ḳhudá kí marzí ke barḳhiláf pinhání aise aise kám kíe, jo bhale na the, aur unhoṉ ne apní sárí bastíoṉ meṉ nigáhbánoṉ ke burj se leke mahsúr shahr tak[h] únche únche mandir banáe.

10 Aur har ek únche koh par, aur har ek hare daraḳht tale[i] sutúnoṉ aur Yasíratoṉ[k] ko nasb kiyá[l].

11 Aur sab únche makánoṉ par un ġair gurohoṉ ke mánind, jinheṉ Ḳhudáwand ne un ke sámhne se daf'a kiyá, ḳhushbúíáṉ jaláíṉ, aur sharárateṉ kíṉ, yaháṉ tak ki Ḳhudáwand ko ġairat diláí.

12 Kyúṉki unhoṉ ne but púje, báwujúde ki Ḳhudáwand ne unheṉ kahá thá, ki Tum yih kám na kíjiyo[m].

13 Aur báwujúd us ke, ki Ḳhudáwand ne sáre nabíoṉ aur ġáibgoon[n] kí ma'rifat se baní Isráel aur baní Yahúdáh par tákíd karke nasíhat kí, aur kahá, ki Tum apní bad ráhoṉ se báz áo, aur mere hukmoṉ aur merí sunnatoṉ ko sárí sharí'at ke muwáfiq, jo maiṉ ne tumháre bápdádoṉ ko 'atá kíṉ, aur jinheṉ maiṉ ne apne bandoṉ nabíoṉ kí wasátat se tum tak bhejá, hifz karo[o].

14 Par unhoṉ ne na máná, balki apne bápdádoṉ kí gardankashí ke mánind jo Ḳhudáwand apne Ḳhudá par ímán na láe the, gardankashí kí[p].

15 Aur us kí sunnatoṉ, aur us ke 'ahd ko[q], jo us ne un ke bápdádoṉ se, aur us kí gawáhíoṉ ko, jo us ne un kí sartábí par qáim kíṉ, radd kiyá, aur batálatoṉ[r] kí pairawí kí, aur behúda húe[s], aur un ummatoṉ kí tab'íyat kí, jo un ke gird o pesh thíṉ, jinheṉ dikháke Ḳhudáwand ne unheṉ hukm kiyá thá, ki Tum un ke se kám mat kíjiyo[t].

16 Aur unhoṉ ne Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke hukm tark kíe, aur apne liye do ḍhálí húí múrateṉ, ya'ne do bachhre[u], aur Yasírateṉ[x] banáíṉ, aur ásmání sitároṉ kí parastish, aur Ba'al[y] kí 'ibádat kí[z].

17 Aur unhoṉ ne apne beṭá beṭí ko ág meṉ chaṛháyá[a]; aur ġáibgoí, aur tafauwul kiyá[b], aur ‖apne nafsoṉ ko taslím kiyá, ki Ḳhudáwand ke huzúr badkáríáṉ kareṉ, aur Ḳhudáwand ko ġairat diláweṉ.

18 Un bá'isoṉ se Ḳhudáwand baní Isráel par nipaṭ ġusse húá, aur apní nazar se unheṉ girádiyá; un meṉ se koí na bachá, magar faqat baní Yahúdáh ká firqa[c].

19 Aur baní Yahúdáh ne bhí Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke hukmoṉ ko yád na rakhá[d], balki un qánúnoṉ par chale, ki jinheṉ Isráelíoṉ ne íjád kiyá thá.

20 Tab Ḳhudáwand ne Isráel kí sárí nasl ko mardúd kiyá, aur un par baláeṉ názil kíṉ, aur unheṉ lúṭeroṉ ke háthoṉ meṉ mubtalá kiyá[e], yaháṉ tak ki us ne un ko apne áge se dúr kar diyá.

21 Aur us ne baní Isráel ko Dáúd ke gharáne se chák kiyá[f], aur unhoṉ ne Nabáṭ ke beṭe Yarubi'ám ko bádsháh kiyá: aur Yarubi'ám ne Isráelíoṉ ko Ḳhudáwand kí pairawí se báz rakhá, aur un se baṛá gunáh karwáyá[g]:

22 Aur baní Isráel un sab gunáhoṉ par chale, jo Yarubi'ám ne kíe; we un se báz na áe;

23 Yaháṉ tak ki Ḳhudáwand ne baní Isráel ko apne áge se ḳhárij kar diyá, jaisá us ne apne sáre bandoṉ kí ma'rifat se, jo nabí the, farmáyá thá[h]: ki baní Isráel apní mamlukat se jiláwatan hoke Asúr meṉ asír ho gae[i].

24 ¶ Aur sháh i Asúr ne Bábul ke, aur Kútah ke[k], aur 'Awá[l] ke, aur Hamát ke aur Sifrwáim ke logoṉ ko láke Samrún kí bastíoṉ meṉ baní Isráel kí jagah basáyá[m]: so we Samrún ke málik húe, aur us ke shahroṉ meṉ base.

25 Aur ibtidá meṉ jab we waháṉ já base, to Ḳhudáwand se na ḍare: so Ḳhudáwand ne un ke darmiyán sheroṉ ko chhoṛá, aur unhoṉ ne unheṉ márá.

26 Aur sháh i Asúr ko yúṉ ḳhabar pahunchí, ki Jamá'atoṉ ne, jinheṉ tú ne le jáke Samrún kí bastíoṉ meṉ basáyá hai, us sar-

Peshtar MASÍH se, 721.

[u] Ḳhur. 32. 8. 1 Sal. 12. 28.
[x] 1 Sal. 14. 15, 23. aur 15. 13. aur 16. 33.
[y] 1 Sal. 16. 31. aur 22. 53. 2 Sal. 11. 18.
[z] Ahb. 18. 21. 2 Sal. 16. 3. Hiz. 23. 37.
[a] Ist. 18. 10.
[b] 1 Sal. 21. 20.
‖ 'Ibrání meṉ, *apne taíṉ bechḍálá.*
[c] 1 Sal. 11. 13, 32.
[d] Yar. 3. 8.
[e] 2 Sal. 13. 3. aur 15. 29.
[f] 1 Sal. 11. 11, 31.
[g] 1 Sal. 12. 20, 28.
[h] 1 Sal. 14. 16.
[i] 6 áyat.
678 ke qaríb.
[k] Dekho 30 áyat.
[l] 2 Sal. 18. 34, *'Iwáh.*
[m] 'Az. 4. 2, 10.

Peshtar MASÍH se, 678 ke qaríb.

zamín ke Khudá kí parastish ke taur ma'lúm nahín kíe: chunánchi us ne un men sher chhoṛe hain, aur dekh, we unhen pháṛte hain, is liye ki us sarzamín ke Khudá kí parastish kí rawish unhen daryáft nahín.

27 Tab Asúr ke bádsháh ne yih hukm kiyá, ki Un káhinon men se, jinhen tum wahán se yahán le áe ho, ek ko wahán le jáo, ki wuh jáke un pás házir rahe, aur us zamín ke Khudá kí bandagí ká dastúr sikhláwe.

28 So un káhinon men se, jinhen we Samrún se le gae the, ek áyá, aur Baitel men rahá: aur us ne unhen batláyá, ki KHUDÁWAND kí bandagí yún karo.

29 Tis par bhí har ek guroh ne jahán tahán apne taur ke ma'búd banáe, aur un únche makánon men, jo Samrúníon ne biná kíe the, rakhe.

30 Bábulíon ne[n] khiyám i banát banáe, aur Kútíon ne Naiyirgul, aur Hamátíon ne Asímá.

31 Aur 'Awáíon ne Nibház aur Tartáq banáyá, aur Sifrwáimíon ne apne beṭon ko Adrammalik ke liye, aur 'Anammalik ke liye, jo un ke ma'búd the, ág men jaláyá[o].

32 So we KHUDÁWAND se bhí ḍarte the, aur unhon ne apne liye kamzát logon men se leke únche makánon ke káhin banáe[p]; so we un ke liye únche makánon par ke butkhánon men qurbáníán guzránte the.

33 Yún we KHUDÁWAND se bhí ḍarte the, aur apne buton ko bhí, un logon ke taur par, || jinhen we wahán se asír karke le gae, parastish karte the[q].

34 So áj ke din tak, we agle dastúr par chalte hain, ki we KHUDÁWAND se ḍarte nahín: aur us kí sunnaton, aur us ke dastúron, aur us taur aur hukmon par nahín chalte, jo KHUDÁWAND ne baní Ya'qúb ke liye muqarrar kíe, jis ká nám us ne Isráel[r] rakhá;

35 Aur jin se KHUDÁWAND ne 'ahd kiyá, aur jinhen farmáyá, ki Tum gair ma'búdon se na ḍaro[s], aur un ke áge sijda na karo, aur un kí parastish na karo, aur na un ke liye qurbáníán guzráno[t];

[n] 24 áyat.
[o] Ahb. 18. 21. Ist. 12. 31.
[p] 1 Sal. 12. 31.
|| Yá, *jo unhen wahán se*, wag.
[q] Saf. 1. 5.
[r] Paid. 32. 28. aur 35. 10. 1 Sal. 11. 31.
[s] Qáz. 6. 10.
[t] Khur. 20. 5.

Peshtar MASÍH se, 678 ke qaríb.

36 Balki tum KHUDÁWAND se, jo apní baṛí qúwat se, aur apní darázdastí[u] se tum ko zamín i Misr se báhar nikál láyá, ḍarte raho, tum usí kí parastish kíjiyo, aur us hí ke liye qurbáníán guzrániyo[x].

37 Aur tum un sunnaton, aur dastúron, aur sharí'aton, aur hukmon ko, jo us ne tumháre liye muqarrar farmáe, sadá nazar ke níche rakhiyo[y]; aur tum gair ma'búdon se mat ḍariyo;

38 Aur us 'ahd ko, jo main ne tum se kiyá hai, tum mat bhúliyo[z], aur butparastí mat kíjiyo:

39 Balki tum KHUDÁWAND apne hí Khudá kí 'ibádat kíjiyo; ki wuhí tum ko tumháre sáre dushmanon se naját bakhshegá:

40 Lekin unhon ne na suná, balki apne agle dastúron par 'amal kiyá.

41 Chunánchi un gurohon ne KHUDÁWAND ká bhí ḍar rakhá, aur apní khodí húí múraton kí bhí bandagí kí[a]; aur un ke farzandon ke farzand bhí apne bápdádon ke muwáfiq áj ke din tak karte hain.

XVIII BÁB.

1 *Hizqiyáh takhtnishín hoke nekí kartá.* 4 *Sárí butparastí mauqúf karátá aur iqbálmand hotá.* 9 *Samrún ke logon ko gunáh ke sabab asír karke le játe.* 13 *Sanherib Yahúdáh par chaṛhái kartá, par peshkash páke haṭjátá.* 17 *Phir Sanherib kí taraf se Rab-sáqí átá, aur Hizqiyáh se malámat kartá, aur bahut sá kufr bakke, logon ko targíb detá ki bagáwat karen.*

726 ke qaríb.

SHÁH Ailah ke beṭe Húsí'a kí saltanat ke tísre sál sháh i Yahúdáh Ákhaz ká beṭá Hizqiyáh bádsháh húá[a].

2 Aur jab ki wuh takht par baiṭhá, to pachís baras ká thá. Us ne untís baras Yarúsalam men bádsháhat kí. Us kí má ká nám Abí[b] thá, jo Zakariyáh kí beṭí thí.

3 Us ne apne báp Dáúd ke mánind KHUDÁWAND ke huzúr sab bát men nekokárí kí:

4 ¶ Ki us ne únche makánon ko ḍhá diyá, aur múraton ko toṛá, aur Yasíraton ko káṭ ḍálá[c]; aur us ne pítal ke sámp ko, jo Músá ne banáyá thá[d], toṛke chaknáchúr kiyá; kyúnki baní Isráel us 'asr tak us ke áge khushbúíán jaláte the; aur wuh || Nahústán kahláyá.

5 Aur us ne KHUDÁWAND Isráel

[u] Khur. 6. 6.
[x] Ist. 10. 20.
[y] Ist. 5. 32.
[z] Ist. 4. 23.
[a] 32, 33 áyaten.
[a] 2 Taw. 28. 27. aur 29. 1.
[b] 2 Taw. 29. 1, *Abiyáh.*
[c] 2 Taw. 31. 1.
[d] Gin. 21. 9.
|| Ya'ne, *Ek tukṛá pítal ká.*

Peshtar MASÍH se, 726 ke qaríb.
ke Khudá par tawakkul kiyá[e],
aisá ki ba'd us ke Yahúdáh ke
sab bádsháhon men waisá ek na
húá, aur na us se áge koí húá
thá[f].
e 2 Sal. 19. 10. Aiy. 13. 15. Zab. 13. 5.
6 Wuh KHUDA'WAND se liptá
f 2 Sal. 23. 25.
rahá[g], aur us kí farmánbardárí se
g Ist. 10. 20. Yash. 23. 8.
judá na húá; balki us ne un huk-
mon ko, jo KHUDA'WAND ne Músá
ko kíe the, hifz kiyá.
7 Aur KHUDA'WAND us ke sáth
h 2 Taw. 15. 2.
thá[h]; wuh jidhar ko gayá, kám-
725 ke qaríb.
yáb[i] rahá; aur sháh i Asúr se
bágí húá, aur us kí khidmat na
i 1 Sam. 18. 5, 14. Zab. 60. 12.
kí[k].
k 2 Sal. 16. 7.
8 Us ne Filistíon ko 'Azah tak,
aur un kí sarhaddon kí intihá
l 1 Taw. 4. 41. Yas. 14. 29.
tak[l], nigáhbánon ke burj se leke
mahsúr shahr tak[m], márá.
m 2 Sal. 17. 9.
9 ¶ Aur sháh i Hizqiyáh kí sal-
723 ke qaríb.
tanat ke chauthe baras, jo sháh i
Isráel Ailah ke bete Húsí'a kí
bádsháhat ká sátwán baras thá,
sháh i Asúr Salmanazar ne Sam-
rún par lashkarkashí kí, aur mu-
n 2 Sal. 17. 3.
hásara kiyá[n].
721 ke qaríb.
10 Aur tísre sál ke ákhir unhon
ne us ko le liyá. Aur Hizqiyáh
kí saltanat ke chhathe sál, aur
sháh i Isráel Húsí'a kí bádsháhat
o 2 Sal. 17. 6.
ke nauwen baras[o] Samrún le liyá
gayá.
11 Aur sháh i Asúr Isráelíon ko
wahán se pakarke Asúr ko le
p 2 Sal. 17. 6.
gayá[p], aur unhen Khalah aur
Khábúr men, Jauzán kí nahron
ke muttasil, Mádí kí bastíon ke
q 1 Taw. 5. 26.
bích rakhá[q].
12 Yih is liye húá, ki unhon ne
KHUDA'WAND apne Khudá kí bát
na máni, aur us ke 'ahd se, aur
us sab se, jo KHUDA'WAND ke
bande Músá ne farmáyá thá, 'udúl
r 2 Sal. 17. 7. Dán. 9. 6, 10.
kiyá[r], ki na us kí suní, aur na
use 'amal men láe.
713.
13 ¶ Aur Hizqiyáh bádsháh kí
saltanat ke chaudahwen baras
yún húá, ki Asúr ká bádsháh
Sanherib Yahúdáh ke hasín shah-
s 2 Taw. 32. 1, wag. Yas. 36. 1, wag.
ron par charhá[s], aur us ne unhen
le liyá.
14 Tab sháh i Yahúdáh Hizqiyáh
ne Asúríon ke bádsháh ko, jo
Lakís men thá, elchí bhejke pai-
gám kiyá, ki Mujh se khatá húí:
ab merí taraf se phir já, aur jo
kuchh khiráj ki tú mujh par
dharegá, use main uthá lúngá.
So Asúr ke bádsháh ne tín sau
qintár rúpá, aur tís qintár soná,
sháh i Yahúdáh par muqarrar Peshtar MASÍH se, 713.
kiyá.
15 Hizqiyáh ne sárá rúpá, jo
KHUDA'WAND ke ghar, aur sháh ke
qasr men maujúd thá, leke use
diyá[t]. t 2 Sal. 16. 8.
16 Us waqt Hizqiyáh KHUDA'-
WAND kí haikal men ká, aur un
darwázon aur sutúnon par ká
soná, jo sháh i Yahúdáh Hizqiyáh
ne un par lagáyá thá, chhílá, aur
Asúr ke bádsháh ko diyá.
17 ¶ Ba'd us ke sháh i Asúr 710 ke qaríb.
ne Tartán, aur Rab-Sáris aur
Rab-Sáqí ko Lakís se barí fauj
aur bhárí lashkar ke sáth Yarú-
salam men bádsháh Hizqiyáh pás
bhejá. So we charhe, aur Yarú-
salam ko áe; aur áke us kund kí
nahr par, jo rafúgaron ke maidán[u] u Yas. 7. 3.
kí ráh men hai, khare rahe.
18 Aur jab unhon ne bádsháh
ko buláyá, to Khilqiyáh ká betá
Iliyáqím, jo ghar ká mukhtár thá,
aur Shabnah mutasaddí, aur A'saf
muhásib ká betá Yúakh un pás
áe.
19 Rab-Sáqí ne unhen kahá,
Tum jáke Hizqiyáh se kaho, ki
Bádsháh i 'Azím, Asúríon ká bád-
sháh, yún farmátá hai, Wuh kaun
sá takya[x] hai, jis par tujhe i'ati- x 2 Taw. 32. 10, wag.
mád hai?
20 Tú ne jo kahá, wuh munh kí
bát hai, ki Mujh men maslahat
aur jang kí qúwat maujúd hai.
So ab tú kis par i'atimád rakhtá
hai, ki tú ne mere barkhiláf sar-
kashí kí?
21 Dekh, tujhe Misr ke nal kí
tútí húí láthí par[y] bharosá hai: us y Hiz. 29. 6, 7.
par to agar koí takya kare, to
wuh us ke háth men baith jáegí
aur chubhegí: so sháh i Misr
Fira'ún un sab ke sáth, jo us par
bharosá rakhte hain, aisá hí hai.
22 Aur agar tú mujhe kahtá
hai, ki Hamárá tawakkul KHUDA'-
WAND hamáre Khudá par hai:
kyá wuhí nahín, ki jis ke únche
makán, aur jis ke mazbah Hiz-
qiyáh ne dúr kar dále[z], aur Ya- z 4 A'yat. 2 Taw. 31. 1. aur 32. 12.
húdáh aur Yarúsalam ko kahá,
Tum Yarúsalam men is mazbah
ke áge parastish karo?
23 Ab ‖ mere khudáwand sháh i ‖ Yá, *mihrbání karke mere khudáwand sháh i Asúr ko kuchh girau díjiye.*
Asúr se zidd kariye, aur main
tujhe do hazár ghore dúngá, agar
tujh men itní sakat ho, ki tú sa-
wáron ko un par charhá de.

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb.

24 Pas, tujh men yih táqat ka-
hán hai, ki tú mere khudáwand
ke mulázimon men se ek adná
sardár ká munh phiráwe, aur Misr
kí gáríon aur sawáron ká bharosá
rakhe?
25 Aur kyá main is sarzamín ke
halák karne ko, KHUDA'WAND ke
be-hukm, áyá hún? KHUDA'WAND
ne to mujhe farmáyá, ki Us mulk
par charh, aur use halák kar.
26 Tab Iliyáqím bin Khilqiyáh,
aur Shabnah, aur Yúakh ne Rab-
Sáqí se 'arz kí, ki Arámí bolí
men apne chákaron se kalám
kíjiye, ki yih bolí ham samajhte
hain; aur shahrpanáh ke logon
ke áge Yahúdí lugat men ham se
báten na kíjiye.
27 Tab Rab-Sáqí bolá, Kyá
mere khudáwand ne mujh ko tere
khudáwand, yá tujh pás báten
kahne ko bhejá hai? kyá us ne
mujhe un logon par, jo shahr-
panáh par baithe hain, nahín
bhejá? ki we tumháre sáth apní
gúh kháwen, aur ‖ pesháb píwen?
28 Phir Rab-Sáqí khará húá, aur
Yahúdí lugat men chilláke bolá,
aur yún kahá, Are tum, bádsháh i
'azím, sháh i Asúr ká kalám suno;
29 Sháh yún farmátá hai, ki
Tum Hizqiyáh ke fareb men na
áo[a], kyúnki wuh tumhen naját
nahín de saktá.
30 Aur us ká kahná na máno,
jo kahtá hai, ki Tum KHUDA'WAND
par tawakkul karo, ki KHUDA'-
WAND yaqínan ham ko naját degá,
aur yih shahr sháh i Asúr ke háth
nahín áne ká.
31 Hizqiyáh kí na suno: ki sháh
i Asúr yún farmátá hai, ki ‖ Naz-
rána deke mujh se mel karo, aur
nikalke mujh pás áo, aur tum
men se har ek apne apne ták aur
apne anjír ke darakht ká mewa
kháwe, aur apne apne hauz ká
pání píwe:
32 Jab tak ki main áún, aur
tum ko yahán se ek sarzamín
men, jo tumháre mulk ke mánind
hai[b], le jáún: ki wuh galla aur
mai kí sarzamín hai; wuh rotí
aur tákistán ká mulk hai; wuh
zaitún aur shahd ká mulk hai;
ki tum jío aur na maro; na ho ki
Hizqiyáh tum ko fareb de, aur
kahe, ki KHUDA'WAND ham ko
naját degá.

‖ 'Ibrání men, *páon ká pání.*

[a] 2 Taw. 32. 15.

‖ 'Ibrání men, *Barakat se,* Pald. 32. 20. aur 33. 11. Ams. 18. 16.

[b] Ist. 8. 7, 8.

33 Bhalá, gurohon ke ma'búdon
men se kisí ne bhí apní sarzamín
ko Asúr ke bádsháh ke háth se
bacháyá hai[c]?
34 Hamát aur Arfád ke ma'búd
kahán hain[d]? aur Sifrwáim aur
Hen'a aur 'Iwáh[e] ke ma'búd
kahán hain? kyá we Samrún ká
mulk mere háth se bachá sake?
35 Un sáre mulkon ke ma'búdon
ke darmiyán wuh kaun sá hai, jis
ne apná mulk mere háth se
bacháyá, jo KHUDA'WAND bhí
Yarúsalam mere háth se bachá-
wegá[f]?
36 Tab we log chup ho rahe,
aur us ke jawáb men ek bát bhí
na kahí: kyúnki bádsháh ká
hukm yún thá, ki Use jawáb mat
díjiyo.
37 Aur Khilqiyáh ká betá Ili-
yáqím, jo ghar ká názim thá, aur
Shabnah mutasaddí, aur A'saf
muhásib ká betá Yúakh Hizqiyáh
pás áe, aur apne kapre chák kíe[g],
aur Rab-Sáqí kí báten use su-
náín.

XIX BA'B.

1 *Hizqiyáh udás hoke Yas'aiyáh ko kahlá bhejtá ki wuh un ke liye du'á mánge.* 6 *Yas'aiyáh un ko tasallí detá.* 8 *Sanherib jo Tirháqah ká muqábala karne játá thá, ráh hí men ek pur-kufr náma Hizqiyáh ke pás bhejtá.* 14 *Hizqiyáh kí du'á.* 20 *Yas'aiyáh Sanherib kí halákat aur Saihún kí salámatí kí ilhám se khabar detá.* 35 *Ek firishta Asúríon ko halák kartá.* 36 *Sanherib Nínawáh men apne hí beton se qatl kiyá játá.*

AUR aisá húá, ki Hizqiyáh
bádsháh ne yih sunke apne
kapre pháre, aur tát orhá, aur
KHUDA'WAND ke ghar men gayá[a].
2 Aur us ne ghar ke názim
Iliyáqím, aur Shabnah mutasaddí,
aur káhinon ke buzurgon ko tát
orháke Amús ke bete Yas'aiyáh
nabí pás bhejá.
3 So unhon ne use kahá, Hiz-
qiyáh yún kahtá hai, ki A'j ká din
dukh, aur taklíf, aur takfír ká
din hai: kyúnki larke paidá hone
par hain, aur janwáne ká zor
nahín.
4 Sháyad ki KHUDA'WAND terá
Khudá Rab-Sáqí kí sab báten
sune[b] (jise us ke sáhib Asúríon
ke bádsháh ne bhejá, ki Haiy
Khudá kí tahqír kare[c]), aur un
báton kí, jo KHUDA'WAND tere
Khudá ne suní hain, sazá dewe[d].

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb.

[c] 2 Sal. 19. 12. 2 Taw. 32. 14. Yas. 10. 10, 11.
[d] 2 Sal. 19. 13.
[e] 2 Sal. 17. 24, *'Awá?*

[f] Dán. 3. 15.

[g] Yas. 33. 7.

[a] Yas. 37. 1, wag.

[b] 2 Sam. 16. 12.
[c] 2 Sal. 18. 35.
[d] Zab. 50. 21,

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb.

Pas tú un báqíon ke wáste jo
maujúd hain, du'á máng.
5 Pas, sháh Hizqiyáh ke mulázim
Yas'aiyáh pás áe.
6 ¶ Yas'aiyáh ne unhen far-
máyá[e], ki Tum apne áqá se yún
kaho, KHUDÁWAND yún farmátá
hai, ki Tú un báton se, jinhen
sháh i Asúr ke mulázimon ne
kahke merí takfír kí[f], hirásán
mat ho.
7 Dekh, main us par ek jho-
ká bhejúngá[g], aur wuh ek shor
sunke apní mamlukat ko phir
jáwegá: aur main use us hí sar-
zamín men talwár se marwá dá-
lúngá.
8 ¶ So Rab-Sáqí phir gayá;
aur us ne sháh i Asúr ko Libnah
se larte páyá, ki use khabar
pahunchí thí, ki wuh Lakís se[h]
kúch kar gayá;
9 Ki wahán use khabar húí, ki
||Habsh ke bádsháh Tirháqah ne
tujh par lashkarkashí kí hai[i]. So
us ne phir elchí bhejkar Hizqiyáh
se paigám kiyá,
10 Aur unhen kahá, ki Sháh i
Yahúdáh Hizqiyáh se kaho, ki
Terá Khudá, jis par tú takya
kartá hai[k], us bát ká fareb na de,
ki Yarúsalam sháh i Asúr ke
qabze men na áwegá.
11 Dekh, tú ne suná hai, ki
Asúr ke bádsháhon ne kyá kiyá,
aur sárí sarzamín tasarruf men
láke sab ko ek lakht sáf kiyá:
so tú naját pá saktá hai?
12 Kyá un gurohon ko, ki jinhen
mere bápdádon ne Jauzán, aur
Harrán, aur Rasaf aur Tillasár
men baní 'Adan[l] ko halák ki-
yá, un ke ma'búdon ne unhen
chhuráyá[m]?
13 Hamát ká bádsháh, aur Arfád
ká bádsháh, aur Qarya-Sifrwáim,
aur Hen'a, aur 'Iwáh ke bádsháh
kahán[n]?
14 ¶ So Hizqiyáh ne elchíon se
náma leke parhá, aur uthke
KHUDÁWAND ke ghar men dákhil
húá, aur KHUDÁWAND ke áge
khol diyá[o].
15 Aur Hizqiyáh ne KHUDÁWAND
ke áge du'á mángí, aur kahá, Ai
KHUDÁWAND Isráel ke Khudá, jis
ká nisheman karúbíon ke dar-
miyán hai[p], tú hí akelá zamín kí
sárí mamlukaton ká Khudá hai[q]; tú
hí ne ásmán o zamín ko khalq kiyá.

[e] Yas. 37. 6, wag.
[f] 2 Sal. 18. 17.
[g] 35, 36, 37 áyaten. Yar. 51. 1.
[h] 2 Sal. 18. 14.
710.
|| 'Ibrání men, *Kúsh.*
[i] Dekho 1 Sam. 23. 27.
[k] 2 Sal. 18. 5.
[l] Hiz. 27. 23.
[m] 2 Sal. 18. 33.
[n] 2 Sal. 18. 34.
[o] Yas. 37. 14, wag.
[p] 1 Sam. 4. 4. Zab. 80. 1.
[q] 1 Sal. 18. 39. Yas. 44. 6. Yar. 10. 10, 11, 12.

16 Ai KHUDÁWAND, kán dhar[r],
aur sun; ai KHUDÁWAND apní
ánkhen khol[s], aur dekh, aur
Sanherib kí un sab báton ko, jo
us ne mujhe kahlá bhejín, táki
Haiy Khudá ko malámat kare[t],
sun le.
17 Sach hai, ai KHUDÁWAND, ki
Asúr ke bádsháhon ne logon ko
un ke mulkon samet kharáb kiyá,
18 Aur un ke ma'búdon ko ág
men dálá; ki we khudá na the,
balki ádmíon kí dastkárí the,
lakrí, aur patthar[u]: so unhon ne
unhen faná kiyá.
19 Aur ab, ai KHUDÁWAND ha-
máre Khudá, tú ham ko us ke
háth se bachá líjiye, táki zamín
kí sárí bádsháhaten yaqín karen,
ki KHUDÁWAND Khudá tú hí
akelá hai[x].
20 ¶ Tab Amús ke bete Yas'ai-
yáh ne Hizqiyáh ko kahlá bhejá,
ki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá
yún farmátá hai, ki Tú ne du'á
men jo kuchh sháh i Asúr San-
herib ke gile kíe[y], main ne sune[z].
21 Yih wuh kalám hai, jo KHU-
DÁWAND ne us ke haqq men far-
máyá: Saihún kí bákira betí[a] ne
terí tahqír kí, aur tujh par hansí;
aur Yarúsalam kí betí ne tujh par
sir dhuná[b].
22 Tú ne kis ko malámat, aur
kis kí tú ne takfír kí? Aur tú
ne kis par apní áwáz buland kí?
tú ne to ánkhen úpar karke
Isráel ke Quddús par[c] ghurkí kí.
23 Tú ne apne khádimon kí
wasátat se KHUDÁWAND ko malá-
mat kí[d], aur kahá, Main apní
gárion[e] kí kasrat se paháron kí
úncháí par aur Lubnán kí atráf
par charhá; wahán ke saroon ke
peron aur sanaubar ke khássa
darakhton ko kátá, aur us ke
jangalon kí bulandíon men, jahán
tak us ke Karmil kí intihá hai,
ghusá chalá gayá.
24 Main ne khodá, aur gair ká
pání piyá, aur main ne apne páon
ke talwon se mahsúr shahron ke
chashme sukhá dále.
25 Kyá tere kánon tak nahín
pahunchá, ki main ne qadím se
yih kiyá[f], agle zamánon men yih
banáyá? Ab main hí ne jo mu-
qarrar kiyá thá, so ho gayá, ki tú
ne mahsúr shahron ko kharáb
karke lute húe dher kar diyá[g].

Peshtar MASÍH se, 710.
[r] Zab. 31. 2.
[s] 2 Taw. 6. 40.
[t] 4 áyat.
[u] Zab. 115. 4. Yar. 10. 3.
[x] Zab. 83. 18.
[y] Yash. 37. 21, wag.
[z] Zab. 65. 2.
[a] Nau. 2. 13.
[b] Aiy. 16. 4. Zab. 22. 7, 8. Nau. 2. 15.
[c] Zab. 71. 22. Yas. 5. 24. Yar. 51. 5.
[d] 2 Sal. 18. 17.
[e] Zab. 20. 7.
[f] Yas. 45. 7
[g] Yas. 10. 5.

Peshtar Masíh se, 710.

26 So waháṉ ke basnewále kam-
zor húe, aur ghabrágae, aur
sharminda húe; we aise the,
jaise maidán meṉ sabzí, aur jaise
chhatoṉ par kí ghás jo pukhta
hone se peshtar súkh játí hai[h]. — h Zab. 129. 6.
27 Maiṉ terá ṭhikáná, aur terá
báhar andar áná jáná, aur terí
mujh par díwánagoí jántá húṉ[i]. — i Zab. 139. 1, wag.
28 Maiṉ tere gusse ke sabab, jo
tú ne mujh par kiyá, aur tere
hangáma ke sabab, jo mere kánoṉ
tak pahunchá, apná káṉṭá[k] terí — k Aiy. 41. 2. Hiz. 29. 4. aur 38. 4. 'Amús 4. 2.
nák meṉ márúṉgá, aur apní lagám
tere muṉh meṉ dúṉgá; aur tú jis
ráh se áyá hai, maiṉ tujhe us hí
ráh se phir pherúṉgá[l]. — l 33, 36, 37 áyateṉ.
29 Ab tere liye yihí nisháṉ hai[m], — m 1 Sam. 2. 34. 2 Sal. 20. 8, 9. Yas. 7. 11, 14. Lúq. 2. 12.
ki tum is baras we chízeṉ, jo az
k̲hud ugtí haiṉ, kháoge, aur
dúsre sál bhí aisí hí chízeṉ; aur
tísre sál tum booge, aur káṭoge,
aur tákistán lagáoge, aur us ke
phal kháoge.
30 Aur wuh baqíya, jo Yahúdáh
ke dúdmán se bach rahá, phirke
jaṛ bándhegá aur úpar phalegá[n]. — n 2 Taw. 32. 22, 23.
31 Ki ek baqíya Yarúsalam se,
aur we jo bach rahe haiṉ, koh i
Saihún se k̲hurúj kareṉge; Khu-
dáwand kí gayúrí aisá karegí[o]. — o Yas. 9. 7.
32 So Khudáwand sháh i Asúr
ke haqq meṉ yúṉ farmátá hai, ki
Wuh is shahr meṉ na áwegá, na
yaháṉ tír chaláwegá, na sipar
pakaṛke us ke barábar namúd
hogá, aur na us ke muqábil dam-
dama bándhegá;
33 Balki jis ráh se wuh áyá, us
hí ráh se phir jáegá; aur is shahr
meṉ na á sakegá, Khudáwand
farmátá hai;
34 Ki maiṉ apne liye aur apne
bande Dáúd ke liye[p] is shahr kí — p 1 Sal. 11. 12, 13.
pushtí karke use bacháúṉgá[q]. — q 2 Sal. 20. 6.
35 ¶ So aisá húá, ki Khudá-
wand ke firishte ne jáke Asúr kí
lashkargáh meṉ ek lákh pachásí
hazár ádmí ján se máre[r]: we jo — r 2 Taw. 32. 21. Yas. 37. 36.
subh sawere uṭhe, to dekho, ki
we sab mare paṛe the.
36 Tab sháh Sanherib ne kúch
kiyá, aur chalá gayá, aur phir
gayá, aur Nínawáh[s] meṉ á rahá. — s Paid. 10. 11.
709.
37 Aur jis waqt wuh apne ma'búd
Nisrúk ke ghar meṉ pújá kartá
thá, us waqt aisá húá, ki Adram-
malik aur Sárazar us ke beṭoṉ ne
use talwár[t] se qatl kiyá[u]: aur we — t 7 áyat. u 2 Taw. 32. 21.
k̲hud bhágke Arárát kí sarzamín
ko gae. Aur Asar-Haddún[x] us ká — Peshtar Masíh se, 713. x 'Az. 4. 2.
beṭá us kí jagah bádsháh húá.

XX BÁB.

1 Hizqiyáh apní maut kí k̲habar páke ki naz-
dík hai, du'á mángtá, aur K̲hudá us kí 'umr
baṛhátá. 8 Is wa'de ke subút meṉ súraj ká
chháyá das darje haṭ játá. 12 Barúdak-
Baladán is nisháni ke sabab logoṉ ko Hiz-
qiyáh pás bhejtá, aur us waqt we bádsháh ká
sárá mál o asbáb dekhne páte. 14 Yih ahwál
sunke Yas'aiyáh ilhám se k̲habar detá ki
Yahúdáh Bábul meṉ asír hoke jáegá. 20
Munassí Hizqiyáh kí jagah bádsháh hotá.

UNHI'N dinoṉ Hizqiyáh ko — 713.
maut kí bímárí húí[a]. Tab — a 2 Taw. 32. 24, wag. Yas. 38. 1, wag.
Amús ká beṭá Yas'aiyáh us pás
áyá, aur use kahá, Khudáwand
yúṉ farmátá hai, Tú apne ghar
kí wasíyat kar; is liye ki tú mar
jáegá, aur na jíegá.
2 Tab Hizqiyáh ne apná muṉh
díwár kí taraf kiyá, aur Khudá-
wand se du'á mángí, aur kahá:
3 Ai Khudáwand, lutf farmáke
ab yád farmáiye[b], ki maiṉ kyúṉ- — b Naham. 13. 22.
kar rástí aur ‖ dil ke kámil shauq — ‖ 'Ibrání meṉ, *kámil dil se.*
se tere áge chaltá phirtá rahá[c]; — c Paid. 17. 1. 1 Sal. 3. 6.
aur tere áge maiṉ ne nekokárí kí.
Aur Hizqiyáh baṛe nála se royá.
4 Aur qabl us ke, ki Yas'aiyáh
ghar ke sahn meṉ nikle, aisá húá,
ki Khudáwand ne us par wahí
názil kí, aur kahá;
5 Tú Hizqiyáh pás phir já, aur
Hizqiyáh ko, jo merí jamá'at ká
sardár hai[d], kah, ki Khudáwand — d 1 Sam. 9. 16. aur 10. 1.
tere báp Dáúd ká K̲hudá yúṉ
farmátá hai, ki Maiṉ ne terí du'á
suní[e], aur maiṉ ne tere áṉsúoṉ — e 2 Sal. 19. 20. Zab. 65. 2.
ko dekhá[f]: dekh, maiṉ tujhe shifá — f Zab. 39. 12. aur 56. 8.
dúṉgá, aur tú áj ke tísre din
Khudáwand ke ghar meṉ áwegá.
6 Aur maiṉ terí 'umr pandrah
baras baṛháúṉgá, aur maiṉ tujh
ko, aur is shahr ko Asúr ke bád-
sháh ke háth se naját dúṉgá, aur
apne liye, aur apne bande Dáúd
ke liye is shahr kí pushtí ka-
rúṉgá[g]. — g 2 Sal. 19. 34.
7 Aur Yas'aiyáh ne jáke kahá,
Anjír ká ek qurs lo[h]; so unhoṉ — h Yas. 38 21.
ne liyá, aur use us ke phoṛe par
rakhá, aur wuh changá ho gayá.
8 ¶ Tab Hizqiyáh ne Yas'aiyáh
se kahá, Us kí kyá nisháni hai[i], — i Dekho Qáz. 6. 17, 37, 39. Yas. 7. 11, 14. aur 38. 22.
ki Khudáwand mujhe sihhat
bak̲hshegá, aur maiṉ tísre din
Khudáwand ke ghar chaṛh já-
úṉgá?
9 Yas'aiyáh bolá, Khudáwand
kí taraf se us ká nisháṉ jo Khu-
dáwand apne hukm ko púrá

Peshtar MASÍH se, 713.

karegá tere liye yih hai[k], ki sáya
yá das darje áge ko jáwe, yá das
darje píchhe ko phir jáwe?
10 Tab Hizqiyáh ne jawáb diyá,
Yih to chhoṭí bát hai, ki sáya das
darje áge ko jáwe; so yúṉ nahíṉ,
balki aisá ho, ki sáya das darje
píchhe ko phir jáwe.
11 Tab Yas'aiyáh paigambar ne
ḲHUDÁWAND se du'á mángí; so
us ne sáye ko Ák̲haz ‖ke darjoṉ
meṉ das darje píchhe phiráyá[l],
un darjoṉ meṉ, ki jin se ḍhal
gayá thá.
12 ¶ Us waqt sháh i Bábul
‖Barúdak-Baladán bin Baladán
ne hadya aur náma Hizqiyáh ko
bhejá[m]: ki us ne suná thá, ki
Hizqiyáh bímár hai.
13 So Hizqiyáh ne un kí báteṉ
suníṉ; aur us ne apne ghar kí
sárí qímatí chízeṉ, rúpe, aur sone,
aur k̲hushbú chízoṉ, aur 'itroṉ se
leke apne siláh-k̲hána aur k̲hazána
tak, un ko dikhláíṉ[n]: us ke ghar
meṉ, aur us kí mamlukat meṉ
aisí koí chíz na thí, jo Hizqiyáh
ne un ko na dikhláí.
14 ¶ Tab Yas'aiyáh nabí Hiz-
qiyáh bádsháh pás áyá, aur use
kahá, ki Un logoṉ ne kyá kahá?
aur ye kaháṉ se tujh pás áe?
Hizqiyáh ne kahá, Ye ba'íd mulk
se, Bábul se, mujh pás áe haiṉ.
15 Phir us ne púchhá, Unhoṉ ne
tere ghar meṉ kyá dekhá? Hiz-
qiyáh bolá, Unhoṉ ne sab jo kuchh
ki mere ghar meṉ hai, dekhá;
mere k̲hazána meṉ aisí koí chíz
na rahí, jo maiṉ ne unheṉ na
dikhláí[o].
16 Tab Yas'aiyáh ne Hizqiyáh se
kahá, ḲHUDÁWAND ká kalám sun.
17 Dekh, we din áte haiṉ, ki sab
jo kuchh tere ghar meṉ hai, aur
jo kuchh ki tere bápdádoṉ ne áj
ke din tak zak̲híra kiyá hai, sab
Bábul ko le jáeṉge[p]; kuchh báqí
na rahegá, ḲHUDÁWAND farmátá
hai.
18 Aur tere beṭoṉ meṉ se, jo
tujh se paidá hoṉge, aur tujh se
mutawallid hoṉge, asír ho jáeṉge[q],
aur ‖we sháh i Bábul ke mahalloṉ
meṉ k̲hwájasará hoṉge.
19 Hizqiyáh ne Yas'aiyáh se
kahá, ḲHUDÁWAND kí bát, jo
kahtá hai, bhalí[r]. Phir us ne
kahá, Bhalá, mere jíne tak to
amn aur amán rahe.

[k] Dekho Yas. 38. 7, 8.
‖ Yá, *kí dhúp-ghaṛí meṉ.*
[l] Dekho Yash. 10. 12, 14. Yas. 38. 8.
712.
‖ Yá, *Marúdak-baladán.*
[m] Yas. 39. 1, wag.
[n] 2 Taw. 32. 27, 31.
[o] 13 áyat.
[p] 2 Sal. 24. 13. aur 25. 13. Yar. 27. 21, 22. aur 52. 17.
[q] 2 Sal. 24. 12. 2 Taw. 33. 11.
‖ Yih bát púrí húí, Dáu. 1. 3.
[r] 1 Sam. 3. 18. Aiy. 1. 21. Zab. 39. 9.

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb.

20 ¶ Hizqiyáh ká báqí ahwál[s]
aur us kí shaukat ká zikr, ki us
ne kunḍ aur táláb[t] kyúṉkar
banáyá, aur shahr meṉ nahr láyá[u],
kyá sháhán i Yahúdáh kí tawárík̲h
meṉ nahíṉ maktúb hai?
21 Aur Hizqiyáh ne apne báp-
dádoṉ ke sáth áram kiyá[x], aur us
ká beṭá Munassí us kí jagah bád-
sháh húá.

XXI BÁB.

1 Munassí tak̲ht̲nishín hotá. 3 Bahut but-parastí kartá. 10 Us kí sharárat ke sabab bahutsí áfatoṉ kí k̲habar átí ki Yahúdáh par paṛengí. 17 Amún us kí jagah bádsháh hotá. 19 Amún bhí tak̲ht̲nishín hoke bahut badí kartá. 23 Apne mulázimoṉ se qatl hotá; phir we bhí logoṉ se qatl kie játe; aur ák̲hir ko Yúsiyáh bádsháh muqarrar hotá.

JAB Munassí bádsháh húá, to
wuh bárah baras ká thá: us
ne pachpan baras Yarúsalam meṉ
bádsháhat kí[a]. Us kí má ká nám
Hifzibáh thá.
2 Us ne un qaumoṉ ke nafratí
kám ke muwáfiq, jinheṉ ḲHUDÁ-
WAND ne baní Isráel ke áge se
daf'a kiyá[b], ḲHUDÁWAND ke huzúr
badí kí.
3 Aur un únche makánoṉ ko,
jinheṉ us ke báp Hizqiyáh ne
ḍháyá thá[c], phir biná kiyá, aur
Ba'al ke liye kitne mazbah barpá
kíe, aur Yasírat banáí, jaisá ki
sháh i Isráel Ak̲hiab ne kiyá thá[d],
aur ásmání lashkar kí parastish
kí[e], aur bandagí kí.
4 Aur us ne ḲHUDÁWAND ke us
ghar meṉ, jis kí bábat ḲHUDÁ-
WAND ne farmáyá thá, ki maiṉ
Yarúsalam meṉ apná nám rak-
húṉgá[f], mazbah banáe[g].
5 Aur us ne ásmání kawákib ke
nám ke mazbah ḲHUDÁWAND ke
ghar ke donoṉ sahnoṉ meṉ biná
kíe.
6 Aur us ne apne beṭe ko ág
meṉ jalá diyá[h], aur rammálí, aur
jádúgarí kí, aur dewoṉ aur afsúṉ-
garoṉ se yárí kí[i]; us ne ḲHUDÁ-
WAND ke áge bahut badkáríáṉ
kíṉ, aur gairat diláí.
7 Aur us ne Yasírat kí múrat
ko, jo us ne banáí, us ghar meṉ
nasb kiyá, jis kí bábat ḲHUDÁ-
WAND ne Dáúd ko, aur us ke beṭe
Sulaimán ko kahá thá, ki Is ghar
meṉ, aur Yarúsalam meṉ, jise
maiṉ ne baní Isráel ke sáre firqoṉ
meṉ se chun liyá hai, maiṉ apná
nám abad tak rakhúṉgá[k]:

[s] 2 Taw. 32. 32.
698 ke qaríb.
[t] Naham. 3. 16.
[u] 2 Taw. 32. 30.
[x] 2 Taw. 32. 33.
698 ke qaríb.
[a] 2 Taw. 33. 1, wag.
[b] 2 Sal. 16. 3.
[c] 2 Sal. 18. 4.
[d] 1 Sal. 16. 32, 33.
[e] Ist. 4. 19. aur 17. 3. 2 Sal. 17. 16.
[f] 2 Sam. 7. 13. 1 Sal. 8. 29. aur 9. 3.
[g] Yar. 32. 34.
[h] Ahb. 18. 21. aur 20. 2. 2 Sal. 16. 3. aur 17. 17.
[i] Ahb. 19. 26, 31. Ist. 18. 10, 11. 2 Sal. 17. 17.
[k] 2 Sam. 7. 13. 1 Sal. 8. 29. aur 9. 3. 2 Sal. 23. 27. Zab. 132. 13, 14. Yar. 32. 34.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

8 Aur main baní Isráel ke páon ko is sarzamín se jo main ne un ke bápdádon ko 'ináyat kí hai, hargiz kabhí na ṭalwáúngá [l], agar we itná hí karen, ki un báton par, jo main ne unhen farmáín, aur us sab sharí'at par, jo mere bande Músá ne unhen dí, 'amal karen.

9 Par we shanawá na húe, aur Munassí ne unhen bhaṭkáyá [m], ki unhon ne un gurohon kí nisbat, jinhen KHUDÁWAND ne baní Isráel ke sámhne nábúd kiyá, ziyáda badkárí kí.

10 ¶ Chunánchi KHUDÁWAND ne apne bandon nabíon kí ma'rifat se farmáyá;

11 Is liye ki sháh i Yahúdáh Munassí ne nafratí kám kíe [n], aur Amúríon kí nisbat, jo us se peshtar the, badtar 'amal kíe [o], aur baní Yahúdáh se bhí apne buton ke sabab gunáh karwáe [p]:

12 Is hí liye KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne yún farmáyá, Dekho, main Yarúsalam aur baní Yahúdáh par aisí balá bhejtá hún, ki us kí khabar jis ke kán tak pahunchegí, us ke donon kán jhanjhaná uṭhenge [q].

13 Aur main Yarúsalam par Samrún kí rassí [r], aur Akhiab ke gharáne ká sáhúl us par ḍálúngá; aur main Yarúsalam ko yún sáf karúngá, jis tarah koí qáb ko sáf karke aundhá detá hai.

14 Aur un ko, jo báqí rah jáenge, apní mírás se mahrúm karúngá, aur unhen un ke dushmanon ke háthon men hawála karúngá, ki we apne dushmanon ke liye shikár aur khwán i yagmá honge:

15 Kyúnki unhon ne mere huzúr badkárián kín; aur jis din se un ke bápdáde Misr se nikle, áj ke din tak unhon ne mujhe khijáyá, aur khashmgín kiyá.

16 'Aláwa Munassí ne, us gunáh ke siwá, ki us ne Yahúdáh ko gumráh karke KHUDÁWAND ke huzúr badkárián karwáin, yahán tak begunáhon ke khún kíe, ki Yarúsalam is sire se leke us sire tak bhar gayá [s].

17 ¶ Ab Munassí ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, aur yih ki us ne kaise kaise gunáh kíe, so kyá wuh baní Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men likhá húá nahín [t]?

18 Aur Munassí ne apne bápdádon ke darmiyán árám kiyá, aur apne ghar ke bág men, jo 'Uzzá ká bág hai, gáṛá gayá [u]: aur us ká beṭá Amún us kí jagah bádsháh húá.

19 ¶ Aur Amún jab takht par baiṭhá, to báís baras ká thá [x]. Us ne Yarúsalam men do baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám Musallimat thá, jo Harús Yutbahí kí beṭí thí.

20 Aur jaisá us ke báp Munassí ne kiyá [y], us ne bhí KHUDÁWAND ke huzúr badkárián kín.

21 Aur wuh apne báp kí sárí ráhon par chalá, aur us ke báp ne jin buton kí bandagí aur parastish kí, us ne bhí un kí bandagí kí.

22 Aur us ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ko tark kiyá [z], aur KHUDÁWAND kí ráh par na chalá.

23 ¶ Ákhir ko Amún ke khádimon ne us ke qatl ká mansúba bándhá, aur bádsháh ko us ke qasr men qatl kiyá [a].

24 Aur shahr kí ra'aiyat ne un sab ko qatl kiyá, ki jinhon ne Amún bádsháh ke barkhiláf us ke qatl ká mansúba bándhá thá. Aur ahl i shahr ne us ke beṭe Yúsiyáh ko us kí jagah bádsháh kiyá.

25 Aur Amún ká báqí ahwál, aur sab kuchh jo us ne kiyá, so kyá Yahúdáh ke bádsháhon kí tawáríkh men maktúb nahín hai?

26 Aur wuh apne gor men 'Uzzá ke bág ke darmiyán gáṛá gayá; aur us ká beṭá Yúsiyáh us kí jagah bádsháh húá.

XXII BÁB.

1 *Yúsiyáh bádsháh hoke nekí kartá.* 3 *Haikal kí marammat ke liye tadbír kartá.* 8 *Khilqiyáh tauret ká asli nuskha pátá; is par Yúsiyáh Khuldah ko kahlá bhejtá ki wuh Khudáwand se us ke liye saláh lewe.* 15 *Khuldah Yarúsalam kí halákat kí khabar detí, par itní taskín-bakhsh bát milátí ki Yúsiyáh ke dinon men yih wuqú' men na áwegí.*

JAB Yúsiyáh takht par baiṭhá, to áṭh baras ká thá; us ne iktís baras Yarúsalam men saltanat kí [a]. Us kí má ká nám Jadídah thá, jo Busqatí [b] 'Adáyáh kí beṭí thí.

2 Us ne we kám kíe, jo KHUDÁWAND ke áge bhale the, aur apne

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

[l] 2 Sam. 7. 10.
[m] Ams. 29. 12.
[n] 2 Sal. 23. 26, 27. aur 24. 3, 4. Yar. 15. 4.
[o] 1 Sal. 21. 26.
[p] 9 áyat.
[q] 1 Sam. 3. 11. Yar. 19. 3.
[r] Dekho Yas. 34. 11. Nau. 2. 8. 'Amús 7. 7, 8.
[s] 2 Sal. 24. 4.
[t] 2 Taw. 33. 11,—19.
643.
[u] 2 Taw. 33. 20.
[x] 2 Taw. 33. 21,—23.
[y] 2 áyat, wag.
[z] 1 Sal. 11. 33.
641.
[a] 2 Taw. 33. 24, 25.
[a] 2 Taw. 34. 1.
[b] Yash. 15. 39.

Peshtar MASÍH se, 624 ke qaríb.

báp Dáúd kí sárí ráhoṉ par chalá, zarra bhí dahne yá báeṉ na murá[c].

3 ¶ Aur Yúsiyáh bádsháh kí saltanat ke aṭhárahweṉ baras aisá húá, ki bádsháh ne Sáfan bin Asaliyáh bin Masullám kátib ko yúṉ kahke ḲHUDÁWAND ke ghar ko bhejá[d];

4 Ki tú Ḳhilqiyáh sardár káhin pás já, aur use kah, ki Us chándí ká, jo ḲHUDÁWAND ke ghar meṉ láí gaí hai[e], aur jise darbánoṉ ne[f] logoṉ se leke jam'a kiyá hai, hisáb kar.

5 Aur wuh mublag un kárguzároṉ ko, jo ḲHUDÁWAND ke ghar ke nigáhbán haiṉ, dewe[g], ki we use un kárigaroṉ ko, jo ḲHUDÁWAND ke ghar meṉ kám karte haiṉ, deṉ, ki ghar ke shigáfoṉ kí marammat howe;

6 Ya'ne baṛhaíoṉ, aur mi'amároṉ, aur sangtaráshoṉ ko, aur lakṛíoṉ aur taráshe húe pattharoṉ ke mol lene ko, ki ghar kí marammat ho.

7 Lekin wuh naqdí, jo un ke háth meṉ átí thí, kabhú us ká hisáb na kiyá gayá thá, is liye ki we amánatdárí se kám karte the[h].

8 ¶ Aur sardár káhin Ḳhilqiyáh ne Sáfan kátib ko kahá, Maiṉ ne ḲHUDÁWAND ke ghar meṉ Tauret kí kitáb páí hai[i]. Aur Ḳhilqiyáh ne wuh kitáb Sáfan ko dí, so us ne paṛhí.

9 Aur Sáfan kátib bádsháh pás áyá, aur bádsháh ko ḳhabar dí, ki Tere ḳhádimoṉ ne wuh naqdí, jo ghar meṉ áí, jam'a kí, aur un kárguzároṉ ke supurd kí, jo ḲHUDÁWAND ke ghar ke nigáhbán haiṉ.

10 Ab Sáfan kátib ne bádsháh se kahá, Ḳhilqiyáh káhin ne mujhe yih kitáb dí. Aur Sáfan ne use bádsháh ke huzúr paṛhá.

11 Aur bádsháh ne jo us kitáb ke mazmúnoṉ ko suná, to apne kapṛe pháṛe;

12 Aur Ḳhilqiyáh káhin, aur Sáfan ke beṭe Aḳhiqám aur ‖ Míkáyáh ke beṭe 'Akbúr[k], aur Sáfan kátib, aur 'Asáyáh ko, jo sháh ká gulám thá, farmáyá,

13 Tum jáo; merí aur sab logoṉ kí, aur sáre Yahúdáh kí bábat ḲHUDÁWAND se púchho, ki Is kitáb meṉ, jo milí, ye kaisí báteṉ haiṉ? ki ḲHUDÁWAND ká gussa ham par nipaṭ bhaṛká hai[l]: ki hamáre bápdádoṉ ne is kitáb ke mazmúnoṉ ko na suná, aur jo kuchh us meṉ likhá hai, us ke mutábiq kuchh na kiyá.

14 Tab Ḳhilqiyáh káhin, aur Aḳhiqám, aur 'Akbúr, aur Sáfan, aur 'Asáyáh Ḳhuldah nabiya pás gae, jo toshaḳhána ke dároga Salúm bin Tiqwah[m] bin ‖Harḳhas kí jorú thí. Yih 'aurat Yarúsalam ke bích ‖dúsre mahall meṉ rahtí thí, so unhoṉ ne us se báteṉ kíṉ.

15 ¶ Us ne unheṉ kahá, ḲHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá yúṉ farmátá hai, ki Tum us shaḳhs se, jis ne tumheṉ mujh pás bhejá hai, kaho,

16 Ki ḲHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, Maiṉ un sab mazmúnoṉ ke mutábiq, jinheṉ sháh i Yahúdáh ne kitáb meṉ paṛhá hai, is makán par, aur un par, jo is makán meṉ rahte haiṉ, balá názil karúṉgá[n].

17 Kyúṉki unhoṉ ne mujhe tark kiyá, aur butoṉ ke áge ḳhushbúíáṉ jaláíṉ, táki apne háthoṉ ke sáre kámoṉ se mujhe gairat diláweṉ: so merá qahr is makán par bhaṛkegá, aur ṭhanḍá na hogá[o].

18 Rahá sháh i Yahúdáh, jis ne tum ko bhejá, ki ḲHUDÁWAND se ahwál daryáft karo, so tum use kahiyo[p], ki ḲHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá yúṉ kahtá hai, ki Tú jo hai, so tú ne un mazmúnoṉ ko suná:

19 Aur jab tú ne wuh bát suní, jo maiṉ ne is makán ke aur us ke báshindoṉ ke haqq meṉ kahí, ki wuh wírán[q], aur we la'natí[r] hoṉge, to terá dil narm-áyá[s], aur tú ne ḲHUDÁWAND ke áge 'ájizí kí[t], aur apne kapṛe pháṛe, aur mere áge royá: so maiṉ ne bhí kán dhare, ḲHUDÁWAND farmátá hai.

20 Is liye dekh, maiṉ tujhe tere bápdádoṉ ke sáth shámil karúṉgá, aur tú apne gor meṉ salámatí se madfún hogá[u], aur sárí áfat ko, jo mere hukm se is makán par názil hogí, terí áṉkheṉ na dekheṉgí. So we yih ḳhabar bádsháh pás le gae.

Peshtar MASÍH se, 624.

[c] Ist. 5. 32.
[d] 2 Taw. 34. 8, wag.
[e] 2 Sal. 12. 4.
[f] 2 Sal. 12. 9. Zab. 84. 10.
[g] 2 Sal. 12. 11, 12, 14.
[h] 2 Sal. 12. 15.
[i] Ist. 31. 24, wag. 2 Taw. 34. 14, wag.
‖ Yá, *Míkáh.*
[k] *'Abdún,* 2 Taw. 34. 20.
[l] Ist. 29. 27.
[m] *Tiqvat,* 2 Taw. 34. 22.
‖ Yá, *Ḳhasrah.*
‖ Yá, *ek ḳhánqáh meṉ.*
[n] Ist. 29. 27. Dán. 9. 11, 12, 13, 14.
[o] Ist. 29. 25, 26, 27.
[p] 2 Taw. 34. 26, wag.
[q] Ahb. 26. 31, 32.
[r] Yar. 26. 6. aur 44. 22.
[s] Zab. 51. 17. Yas. 57. 15.
[t] 1 Sal. 21. 29.
[u] Zab. 37. 37. Yas. 57. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 624.

XXIII BA'B.

1 *Yúsiyáh baṛí jamá'at ke darmiyán tauret ká nusḳha paṛhwátá.* 3 *Ḳhudáwand ke sáth phir 'ahd bándhtá.* 4 *Butparastí mauqúf karátá.* 15 *Baitel ke mazbah par murdoṉ kí haḍḍiáṉ jalwátá, jaise ki nabí ne kahá thá ki hogá.* 21 *Baṛí dhúmdhám se 'íd i fasah kartá.* 24 *Sab afsún karnewáloṉ ko aur nafratí chízoṉ ko dúr kar detá.* 26 *Taubhí Ḳhudá ká qahr Yahúdáh ke úpar jhúm rahá.* 29 *Yúsiyáh Fira'ún-Nikoh ko chheṛke Majiddo meṉ qatl hotá.* 31 *Yahúaḳhaz jo us ká jánishín húá Fira'ún-Nikoh se qaid hotá, aur Yahúyaqím bádsháh muqarrar hotá.* 36 *Yahúyaqím taḳht nishín hoke badí kartá.*

SO bádsháh ne log bhejke Yahúdáh aur Yarúsalam ke sáre buzurgoṉ ko apne pás jam'a kiyá[a].

[a] 2 Taw. 34. 29, 30, wag.

2 Aur bádsháh sáre baní Yahúdáh aur Yarúsalam ke sáre báshindoṉ, aur káhinoṉ, aur nabíoṉ aur sab chhoṭe baṛoṉ ko leke KHUDA'WAND ke ghar ko chaṛh gayá, aur us ne 'ahd kí sárí báteṉ us kitáb kí, jo KHUDA'WAND ke ghar meṉ milí thí[b], unheṉ paṛh sunáíṉ.

[b] 2 Sal. 22. 8.

3 ¶ Aur bádsháh ek sutún se lagke[c] khaṛá húá, aur KHUDA'WAND ke áge 'ahd kiyá, aur kahá, ki Ham KHUDA'WAND kí pairawí kareṉge, aur us ke hukmoṉ, aur us kí sunnatoṉ, aur ús ke qánúnoṉ ko apne sáre dil aur sárí ján se hifz kareṉge; aur is 'ahd kí bátoṉ par, jo is kitáb meṉ likhí haiṉ, 'amal kareṉge. Aur sáre log us 'ahd meṉ sharík húe.

[c] 2 Sal. 11. 14, 17.

4 Phir bádsháh ne sardár káhin Ḳhilqiyáh ko, aur un káhinoṉ ko, jo dúsre darje meṉ the, aur darbánoṉ ko hukm karke sáre bartan, jo Ba'al, aur Yasírat[d], aur ásmání sáre kawákib ke liye banáe the, KHUDA'WAND kí haikal se báhar nikalwáe; aur us ne Yarúsalam se báhar le jáke Kidrún ke maidánoṉ meṉ unheṉ jaláke bhasam kar diyá, aur un kí rákh ko Baitel ko bhijwá diyá.

[d] 2 Sal. 21. 3, 7.

5 Aur un butparast †káhinoṉ ko, jinheṉ sháhán i Yahúdáh ne barpá kiyá thá, ki únche mandiroṉ par Yahúdáh kí bastíoṉ meṉ, aur un makánoṉ meṉ, jo Yarúsalam ke gird o pesh the, ḳhushbúíáṉ jaláyá kareṉ, un sab samet, jo Ba'al, aur A'ftáb, aur Máhtáb aur Mintaq-ul-burúj, aur ásmán ke sáre lashkaroṉ ke liye[e] ḳhushbúíáṉ jaláte the, mauqúf kiyá.

† 'Ibrání meṉ, *Kamárim*, Hús. 10. 5. Is kí ḳhabar peshtar dí gayí, Saf. 1. 4.

[e] 2 Sal. 21. 3.

6 Aur us ne Yasírat ko[f] KHUDA'WAND ke ghar se báhar Kidrún ke maidán meṉ nikalwáyá, aur use wádí i Kidrún meṉ jaláke gard kar diyá, aur us gard ko ‖'awámm logoṉ kí goroṉ par uṛá diyá[g].

[f] 2 Sal. 21. 7.

‖ 'Ibrání meṉ, *logoṉ ke laṛkoṉ kí.*

[g] 2 Taw. 34. 4.

7 Aur gánḍúoṉ ke gharoṉ ko[h], jo KHUDA'WAND ke ghar se mile húe the, jin meṉ randíáṉ Yasírat ke liye parde bintíáṉ thíṉ[i], ḍhá diyá.

[h] 1 Sal. 14. 24. aur 15. 12.

[i] Hiz. 16. 16.

8 Aur us ne Yahúdáh ke sab shahroṉ se káhinoṉ ko faráham kiyá, aur un sab makánoṉ meṉ, jin meṉ káhin ḳhushbúíáṉ jaláte the, Jib'a[k] se Biarsab'a tak najásat ḍalwáí; aur us ne únche makánoṉ ko, jo shahr ke raís Yashú' kí darámad ke darwázoṉ ke báeṉ háth ko the, girá diyá.

[k] 1 Sal. 15. 22.

9 Par únche makánoṉ ke káhin Yarúsalam meṉ KHUDA'WAND ke mazbah pás na áte the[l], lekin we fatírí roṭí apne bháíoṉ ke sáth khá lete the[m].

[l] Dekho Hiz. 44. 10,—14.

[m] 1 Sam. 2. 36.

10 Aur us ne Tufat[n] par, jo Baní-Hinnúm kí wádí[o] meṉ hai, najásat phinkwáí, táki koí apne beṭá beṭí ko ág meṉ jaláke Málik ke liye qurbání na kare[p].

[n] Yas. 30. 33. Yar. 7. 31. aur 19. 6, 11, 12, 13.

[o] Yash. 15. 8.

[p] Ahb. 18. 21. Ist. 18. 10. Hiz. 23. 37, 39.

11 Aur un ghoṛoṉ ko, jo Yahúdáh ke bádsháhoṉ ne súraj kí nazr kíe the, KHUDA'WAND ke ghar ke ástán ke barábar Nátan-Malik ḳhwájasará ke dálán ke nazdík, un bastíoṉ meṉ jo shahr se muttasil thíṉ, nikálá, aur súraj kí gáṛíoṉ ko ág se jalá diyá.

12 Aur un mazbahoṉ ko, jo A'ḳhaz ke báláḳháne kí chhat par[q] the, jinheṉ sháhán i Yahúdáh ne biná kiyá thá, aur un mazbahoṉ ko, jinheṉ Munassí ne KHUDA'WAND ke ghar ke do sahnoṉ meṉ biná kiyá thá[r], bádsháh ne ḍhá diyá, aur ḳhák meṉ milá diyá, aur waháṉ se jald jáke us ḳhák ko wádí i Kidrún meṉ phinkwá diyá.

[q] Dekho Yar. 19. 13. Saf. 1. 5.

[r] 2 Sal. 21. 5.

13 Aur bádsháh ne un únche makánoṉ par, jo Yarúsalam ke muqábil ‖Koh i Fasád kí dahní taraf the, jinheṉ sháh i Isráel Sulaimán ne Saidáníoṉ kí nafratí 'Istárát, aur Moábíoṉ ke nafratí Kamús, aur baní 'Ammún ke nafratí Milkúm ke liye banáyá thá[s], najásat ḍalwáí.

‖ Ya'ne, Koh i Zaitún.

[s] 1 Sal. 11. 7.

14 Aur un sutúnoṉ ko toṛá[t], aur Yasíratoṉ ko káṭ ḍálá, aur un kí jagah murdoṉ kí haḍḍíáṉ ḍalwáíṉ.

[t] Ḳhur. 23. 24. Ist. 7. 5, 25.

15 ¶ Us ke siwá us ne Baitel ke mazbah ko, aur us únche

Peshtar MASÍH se, 624.

makán ko, jise Nabát ke beṭe
Yarubi'ám Isráelíon ke gumráh
karnewále ne banáyá thá[u], girá
diyá, aur únche makán men ág
lagá dí, aur khák men milá diyá,
aur Yasírat ko jaláyá.
16 Aur jab Yúsiyáh ne nazar
pherí, us ne pahár par qabren
dekhín; to us ne log bhejke un
kí haddíán nikalwáín, aur mazbah
par jaláín, aur un par najásat
dálí, jaisá ki KHUDA'WAND ne us
mard i Khudá kí ma'rifat, jis ne
un báton kí khabar dí, irshád
kiyá thá[x].
17 Phir us ne púchhá, Yih dher
kyá hai, jise main dekhtá hún?
So shahr ke logon ne use kahá,
Yih us mard i Khudá kí gor hai,
jis ne Yahúdáh se ákar un kámon
kí khabar dí, jo tú ne Baitel ke
mazbah se kíe[y].
18 Tab us ne kahá, Use rahne
do; koí us kí haddíon ko na
haṭáwe. So unhon ne us kí had-
díán us nabí kí haddíon ke sáth,
jo Samrún se áyá thá[z], rahne dín.
19 Aur Yúsiyáh ne un sab gharon
ko, jo únche makánon par Samrún
kí bastíon men the[a], jinhen Isráelí
bádsháhon ne biná karke KHU-
DA'WAND ko gairatmand kiyá thá,
dhá diyá; aur sab jo kuchh ki us
ne Baitel men kiyá thá, yahán
bhí kiyá.
20 Aur únche makánon ke sab ká-
hinon ko, jo ‖ wahán ke mazbahon
par the, zabh kiyá[b], aur ádmíon
kí haddíán un par jaláín[c], aur
Yarúsalam ko phirá.
21 ¶ Aur wahán bádsháh ne
sáre logon ko hukm kiyá, ki
KHUDA'WAND apne Khudá ke liye
fasah kí 'íd karo[d]: jaisá is 'ahd
kí kitáb men likhá hai[e].
22 Aur yaqínan un qázíon ke
'asr se leke jo Isráelíon kí 'adálat
karte the, baní Isráel ke bád-
sháhon, aur Yahúdáh ke bád-
sháhon ke 'asr tak aisí 'íd i fasah
kabhí na húí thí[f];
23 Jaisí Yúsiyáh kí saltanat ke
aṭhárahwen baras Yarúsalam men
KHUDA'WAND ke liye 'íd i fasah
húí.
24 ¶ Siwá us ke, un ko bhí, jo
dewon se yárí, aur afsúngarí
karte the[g], aur ‖ múraton, aur
buton, aur sab nafratí chízon ko,
jo mulk i Yahúdáh aur Yarú-

[u] 1 Sal. 12. 28, 33.
[x] 1 Sal. 13. 2.
[y] 1 Sal. 13. 1, 30.
[z] 1 Sal. 13. 31.
[a] Dekho 2 Taw. 34. 6, 7.
‖ Yá, wahán the, mazbahon par zabh kiyá.
[b] 1 Sal. 13. 2.
[c] Khur. 22. 20. 1 Sal. 18. 40. 2 Sal. 11. 18. 2 Taw. 34. 5.
[d] 2 Taw. 35. 1.
[e] Khur. 12. 3. Ahb. 23. 5. Gin. 9. 2. Ist. 16. 2.
[f] 2 Taw. 35. 18, 19.
623 ke qaríb. Us ká aṭhárahwán baras tamám hone par thá.
[g] 2 Sal. 21. 6.
‖ Yá, Tiráfím, Paid. 31. 19.

salam men nazar átí thín, Yúsiyáh
ne nábúd kiyá, táki sharí'at kí we
báten, jo us kitáb men, jise Khil-
qiyáh káhin ne KHUDA'WAND ke
ghar men páyá thá, likhí thín,
púrí howen[h].
25 So us kí mánind na agle
zamáne men aisá koí bádsháh
húá, jo apne sáre dil, aur apní
sárí ján, aur apne sáre zor se
Músá kí sárí sharí'at ke mutábiq
KHUDA'WAND kí taraf phirá; aur
na ba'd us ke koí us ke mánind
húá[i].
26 ¶ Báwujúd us ke, KHUDA-
WAND apne sakht qahr se, jo baní
Yahúdáh par mushta'il húá thá,
na phirá; kyúnki Munassí ne
apní sárí badkáríon se use nipaṭ
ázurda kiyá thá[k].
27 Aur KHUDA'WAND ne farmáyá,
ki Main baní Yahúdáh ko bhí
apní ánkhon ke sámhne se us
tarah dúr karúngá, jis tarah se
ki baní Isráel ko dúr kiyá[l]; aur
main is shahr Yarúsalam ko, jise
main ne barguzída kiyá, aur is
ghar ko, jis kí bábat main ne
kahá, ki Merá nám wahán hogá[m],
mardúd karúngá.
28 Aur Yúsiyáh ká báqí ahwál,
aur sab jo kuchh ki us ne kiyá,
so kyá wuh baní Yahúdáh ke
bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb
men likhá húá nahín hai?
29 ¶ Aur usí 'asr men sháh i
Misr Fira'ún-Nikoh Furát kí samt
ko Asúr ke bádsháh par charhá[n],
aur Yúsiyáh bádsháh ne us ká
muqábala kiyá; aur Majiddo[o]
men, jis waqt us ká muqábala
húá[p], to us ne use már dálá.
30 Aur us ke chákar use ek gárí
men dálke Majiddo se Yarúsalam
men le gae[q], aur use us kí qabr
men gárá. Aur ahl i mamlukat
ne Yúsiyáh ke beṭe Yahúakhaz
ko leke masíh kiyá, aur us ke báp
kí jagah use bádsháh kiyá[r].
31 ¶ Aur ‖ Yahúakhaz, jis waqt
ki bádsháh húá, us waqt teís
baras ká thá: us ne Yarúsalam
men tín mahíne bádsháhat kí.
Us kí má ká nám Hamútal[s] thá,
jo Yaramiyáh kí beṭí thí, jo Libnah
ká thá.
32 Aur us ne us sab kí mánind,
jo us ke bápdádon ne kiyá, KHU-
DA'WAND ke huzúr badkáríán kín.
33 Aur Fira'ún-Nikoh ne use

Peshtar MASÍH se, 623 ke qaríb.

[h] Ahb. 19. 31. aur 20. 27. Ist. 18. 11.
[i] 2 Sal. 18. 5.
[k] 2 Sal. 21. 11, 12. aur 24. 3, 4. Yar. 15. 4.
[l] 2 Sal. 17. 18, 20. aur 18. 11. aur 21. 13.
[m] 1 Sal. 8. 29. aur 9. 3. 2 Sal. 21. 4, 7.
610.
[n] 2 Taw. 35. 20.
[o] Zak. 12. 11.
[p] 2 Sal. 14. 8.
[q] 2 Taw. 35. 24.
[r] 2 Taw. 36. 1.
‖ Salúm kahláyá, 1 Taw. 3. 15. Yar. 22. 11.
[s] 2 Sal. 24. 18.

Peshtar MASÍH se, 610.

Riblah meṉ[t], jo zamín i Hamát
hai, nazarband kiyá: ‖ wuh Yarú-
salam meṉ saltanat kartá thá;
aur ahl i mamlukat par sau qintár
rúpá, aur ek qintár soná khiráj
muqarrar kiyá.
34 Aur Fira'ún-Nikoh ne Yú-
siyáh ke beṭe Iliyáqím ko us ke
báp Yúsiyáh kí jagah bádsháh
kiyá[u]; aur us ká nám badalke[x]
Yahúyaqím rakhá, aur Yahúak-
haz ko le gayá: so wuh Misr meṉ
pahunchke mar gayá[y].
35 Aur Yahúyaqím ne rúpá aur
soná[z] Fira'ún ko pahuncháyá;
aur jaisá Fira'ún ká hukm thá,
waisá hí us ne mamlukat par
khiráj muqarrar kiyá: aur har ek
insán se, jo us mamlukat ká thá,
iqrár ke mutábiq rúpá soná lene
lagá, táki Fira'ún ko dewe.
610. 36 ¶ Aur Yahúyaqím, jis din
takht par baiṭhá, pachís baras ká
thá; us ne Yarúsalam meṉ gyárah
baras saltanat kí[a]. Us kí má ká
nám Zabúdah thá, jo Rúmáh ke
Fidáyáh kí beṭí thí.
37 Us ne bhí us sab kí mánind,
jo us ke bápdádoṉ ne kiyá, KHU-
DÁWAND ke huzúr badkáríáṉ kíṉ.

XXIV BÁB.

1 Yahúyaqím Nabúkadnazar se maglúb hotá: ba'd us ke bagáwat karke apní barbádí ká bá'is hotá. 5 Yahúyakín us ká jánishín hotá. 7 Sháh i Misr Bábul ke bádsháh se shikast khátá. 8 Yahúyakín bádsháh hoke badí kartá. 10 Yarúsalam leliyá játá aur us ke log asírí meṉ játe. 17 Sidqiyáh takhtnishín hotá, aur badkári kartá, yaháṉ tak ki ákhir meṉ Yahúdáh nest o nábúd hotá.

607. UUS ke aiyám meṉ Bábul ká bád-
606. sháh Nabúkadnazar chaṛ-
603. 600. há[a], aur Yahúyaqím ne tín baras
tak us kí itá'at kí; tab wuh us
se phir gayá, aur sarkashí kí.
2 Aur KHUDÁWAND ne Kasdíoṉ
kí[b], aur Arám, aur Moáb, aur
baní 'Ammún kí faujeṉ us par
bhejíṉ, aur unheṉ baní Yahúdáh
par musallit kiyá ki unheṉ qatl
kareṉ, jaisá ki KHUDÁWAND ne
apne bandoṉ nabíoṉ ‖ kí ma'rifat
se farmáyá thá[c].
3 Ki yaqínan KHUDÁWAND ke
hukm se baní Yahúdáh par yih
sab kuchh húá, táki use apne
huzúr se dúr kare, Munassí ke
sáre gunáhoṉ ke bá'is[d], aur sab
jo us ne kiyá;
4 Aur un sáre begunáhoṉ ke
khún ke sabab[e], jinheṉ Munassí

[t] 2 Sal. 25. 6. Yar. 52. 27.
‖ Yá, *tá ki wuh Yarúsalam meṉ saltanat na kare.*
[u] 2 Taw. 36. 4.
[x] Dekho 2 Sal. 24. 17. Dán. 1. 7.
[y] Yar. 22. 11, 12. Hiz. 19. 3, 4.
[z] 33 áyat.
[a] 2 Taw. 36. 5.
[a] 2 Taw. 36. 6. Yar. 25. 1, 9. Dán. 1. 1.
[b] Yar. 25. 9. aur 32. 28. Hiz. 19. 8.
‖ 'Ibrání, meṉ, *ke háth se.*
[c] 2 Sal. 20. 17. aur 21. 12, 13, 14. aur 23. 27.
[d] 2 Sal. 21. 2, 11. aur 23. 26.
[e] 2 Sal. 21. 16.

Peshtar MASÍH se, 600.

ne qatl kiyá; kyúṉki Munassí
ne begunáhoṉ ko qatl karke Ya-
rúsalam ko aisá bhardiyá thá, ki
KHUDÁWAND ne hargiz mu'áf na
kiyá.
5 ¶ Aur Yahúyaqím ká báqí
ahwál, aur sab kuchh jo us ne
kiyá, so kyá Yahúdáh ke bád-
sháhoṉ kí tawáríkh kí kitáb meṉ
likhá húá nahíṉ hai?
6 Aur Yahúyaqím apne bápdá- 599.
doṉ meṉ so rahá[f], aur Yahúyakín
us ká beṭá us kí jagah bádsháh
húá.
7 Ba'd us ke sháh i Misr kabhí
phir apní mamlukat se báhar na
gayá[g], is liye ki sháh i Bábul ne
wádí i Misr se leke nahr i Furát
tak sháh i Misr kí sárí zamín par
'amal kar liyá thá[h].
8 ¶ Aur ‖ Yahúyakín[i], jab takht
par baiṭhá, tab aṭhárah baras ká
thá, aur Yarúsalam meṉ us ne
tín mahíne bádsháhat kí. Us kí
má ká nám Nahústá thá, jo Ya-
rúsalamí Ilnátan kí beṭí thí.
9 Us ne, us sab kí mánind jo us
ke báp ne kiyá thá, KHUDÁWAND
ke huzúr badkáríáṉ kíṉ.
10 ¶ Us waqt sháh i Bábul Na-
búkadnazar ke khádim Yarúsa-
lam par chaṛhe[k], aur shahr ko
gher liyá.
11 Aur sháh i Bábul Nabúkad-
nazar ne apne khádimoṉ samet
shahr par lashkarkashí kí, aur
muhásara kiyá.
12 Tab sháh i Yahúdáh Yahú- 599.
yakín apní má, aur apne gulámoṉ,
aur apne mansabdároṉ, aur apne
khwájasaráoṉ ko leke sháh i Bá-
bul pás gayá[l]: sháh i Bábul ne
apní saltanat ke áṭhweṉ baras[m]
use pakaṛ liyá[n].
13 Aur KHUDÁWAND ke ghar ká
sárá khazána, aur wuh khazána,
jo sháh ke qasr meṉ thá[o], aur un
sáre tiláí bartanoṉ ko, jo sháh i
Isráel Sulaimán ne KHUDÁWAND
ke ghar ke liye banáe the, kaṭ-
wáyá[p], jis tarah KHUDÁWAND ne
farmáyá thá[q].
14 Aur sáre Yarúsalam ko, ya'ne
amíroṉ, aur jaugí baháduroṉ ko[r],
jo das hazár ádmí the[s], aur sáre
peshawáloṉ aur kárígaroṉ ko[t] asír
karke le gayá; so waháṉ kaugá-
loṉ ke siwá[u] koí báqí na rahá.
15 Aur Yahúyakín ko, us kí má,
aur us kí jorúoṉ, aur us ke khwá-

[f] Dekho 2 Taw. 36. 6, 8. Yar. 22. 18, 19. aur 36. 30.
[g] Dekho Yar. 37. 5, 7.
[h] Yar. 46. 2.
‖ *Yakúniyáh* kahláyá, 1 Taw. 3. 16, Yar. 24. 1; aur *Kúniyáh*, Yar. 22. 24, 28.
[i] 2 Taw. 36. 9.
[k] Dán. 1. 1.
[l] Yar. 24. 1. aur 29. 1, 2. Hiz. 17. 12.
[m] Dekho Yar. 25. 1. aur 52. 28.
[n] Dekho 2 Sal. 25. 27.
[o] 2 Sal. 20. 17. Yas. 39. 6.
[p] Dekho Dán. 5. 2, 3.
[q] Yar. 20. 5.
[r] Yar. 24. 1.
[s] Dekho Yar. 52. 28.
[t] Yún 1 Sam. 13. 19, 22.
[u] 2 Sal. 25. 12. Yar. 40. 7.

Peshtar MASÍH se, 599.

x 2 Taw. 36. 10. Ást. 2. 6. Yar. 22. 24, wag.
‖ Yá, *loháron ko.*
y Dekho Yar. 52. 28.
599.
z 1 Taw. 3. 15. 2 Taw. 36. 10.
a Yar. 37. 1.
b Yún 2 Sal. 23. 34. 2 Taw. 36. 4.
c 2 Taw. 36. 11. Yar. 37. 1. aur 52. 1.
d 2 Sal. 23. 31.
593.
e 2 Taw. 36. 12.
f 2 Taw. 36. 13. Hiz. 17. 15.
590.
a 2 Taw. 36. 17. Yar. 34. 2. aur 39. 1. aur 52. 4, 5. Hiz. 24. 1.
588.
‖ 'Ibrání meṉ, *mahangí baṛhgayí.*
b Yar. 39. 2. aur 52. 6.
‖ 'Ibrání meṉ, *aur mulk ke logon ko.*
c Yar. 39. 2. aur 52. 7, wag.
d Yar. 39. 4,—7. aur 52. 7. Hiz. 12. 12.

jasaráon, aur baháduroṉ samet
asír karke Yarúsalam se Bábul
ko le gayá[x];
16 Aur sáre baháduroṉ ko, jo
sát hazár jawán the, aur ahl i
pesha, aur ‖ahl i hirfa ko, jo ek
hazár the, garaz un sab ko, jo
jang ke láiq the, sháh i Bábul
pakaṛke Bábul meṉ le áyá[y].
17 ¶ Aur sháh i Bábul ne us
ke chachá Mattaniyáh ko[z] us kí
jagah táj bakhshá[a]; aur us ká
nám badalke[b] Sidqiyáh rakhá.
18 Sidqiyáh jab bádsháh húá, to
ikkís baras ká thá: us ne gyárah
baras Yarúsalam meṉ saltanat
kí[c]. Us kí má ká nám Hamútal[d]
thá, jo Libnahí Yaramiyáh kí beṭí
thí.
19 Us ne bhí us sab kí mánind,
jo Yahúyaqím ne kiyá, KHUDÁ-
WAND ke áge badkáríáṉ kíṉ[e].
20 Aur KHUDÁWAND ká gazab
Yarúsalam aur Yahúdáh par zi-
yáda hotá gayá, yaháṉ tak ki us
ne unheṉ apne áge se daf'a kiyá:
chunánchi Sidqiyáh sháh i Bábul
se bágí húá[f].

XXV BÁB.

1 *Yarúsalam ká muhásara hotá.* 4 *Sidqiyáh giriftár hotá, aur us ke beṭe qatl hote, aur us hí kí áṉkheṉ nikálí játíṉ.* 8 *Nabúzar-adán shahr ko gárat kartá, aur sab báshindoṉ ko, chand mazdúr chhoṛke, asírí meṉ lejátá.* 13 *Haikal ke zurúf toṛke lejátá.* 18 *Umará Riblah meṉ maqtúl hote.* 22 *Jidaliyáh báqíoṉ ká sardár hoke qatl kiyá játá, aur log Misr ko bhágjáte.* 27 *Awíl-Marúdak Yahúyakín ko apne mahall meṉ sarfarází bakhshtá.*

US kí saltanat ke nauweṉ ba-
ras ke dasweṉ mahíne ke
dasweṉ din yúṉ húá, ki sháh i
Bábul Nabúkadnazar ne Yarú-
salam par lashkarkashí karke us
ke pás khaimazan húá[a], aur us ke
shahr ke girdágird hisár banáe.
2 Aur we bádsháh Sidqiyáh kí
saltanat ke gyárahweṉ baras tak
shahr ko ghere húe paṛe rahe.
3 Aur chauthe mahíne ke nau-
weṉ din shahr meṉ ‖galla hochú-
ká[b], ‖ki shahrwáloṉ ko roṭí mu-
yassar na thí.
4 ¶ Tab shahrwále ṭúṭe[c], aur
sáre bahádur rát ko us darwáza
kí ráh se, jo díwároṉ ke darmiyán
bádsháh ke bág kí taraf ko thí,
nikalke bhág gae; par Kasdí
shahr ko ghere húe the; so Sid-
qiyáh us ráh se bayábán ko bhág
gayá[d].
5 Tab Kasdíoṉ kí fauj ne bád-
sháh ká píchhá kiyá, aur use
Yaríhú ke maidán meṉ já liyá,
aur us ká sárá lashkar us se judá
ho gayá thá.
6 So we bádsháh ko pakaṛke
sháh i Bábul pás Riblah meṉ[e]
láe; aur unhoṉ ne use mahkame
meṉ házir kiyá.
7 Aur us ke beṭoṉ ko us kí
áṉkhoṉ ke sámhne zabh kiyá, aur
Sidqiyáh kí áṉkheṉ nikálíṉ[f], aur
us ke páoṉ meṉ pítal kí beṛíáṉ
bharíṉ, aur use Bábul ko le gae[f].
8 ¶ Aur sháh i Bábul Nabúkad-
nazar kí saltanat ke untísweṉ
baras[g] ke pánchweṉ mahíne ke
sátweṉ din[h], sháh i Bábul ká ek
khádim Nabúzar-adán[i], jo jilau-
dároṉ ká sardár thá, Yarúsalam
meṉ áyá.
9 Us ne KHUDÁWAND ká ghar[k],
aur bádsháh ká qasr, aur Yarú-
salam ke sáre ghar, háṉ har ek
baṛá baṛá ghar jalá diyá[l].
10 Aur Kasdíoṉ ke sáre lashkar
ne, jo jilaudároṉ ke sardár ke ham-
ráh thá, us hisár ko, jo Yarúsalam
ke girdágird thá, girá diyá[m].
11 Aur un logoṉ ko jo shahr
meṉ báqí the, aur un ko jo bhágke
sháh i Bábul ke pás rujú' húe
the, aur un sab ko, jo guroh
meṉ se báqí rahe the, Nabúzar-
adán jilaudároṉ ká sardár pakaṛ
le gayá[n].
12 Par jilaudároṉ ke sardár ne
waháṉ ke kangáloṉ ko rahne
diyá, ki tákistánoṉ kí khabar
leweṉ, aur khetí kareṉ[o].
13 Aur pítal ke un sutúnoṉ ko[p],
jo KHUDÁWAND ke ghar meṉ the,
aur kursíoṉ ko[q], aur pítal ke bahr
ko[r], jo KHUDÁWAND ke ghar meṉ
thá, Kasdíoṉ ne toṛke chúr kiyá,
aur pítal ko Bábul meṉ le gae[s].
14 Aur degeṉ, aur belche, aur
gulgír, aur chamche[t], aur pítal
ke sáre bartan, jo waháṉ kám áte
the, le gae;
15 Aur angeṭhíáṉ, aur piyále,
aur sab kuchh jo sone rúpe ká
thá, so jilaudároṉ ká sardár le
gayá.
16 Un do sutúnoṉ, aur ek bahr,
aur kursíoṉ ke pítal ká wazn,
jinheṉ Sulaimán ne KHUDÁWAND
ke ghar ke liye banáyá thá, be-hi-
sáb thá[u].
17 Ek sutún aṭhárah háth únchá
thá[x], aur us ke úpar ká jháṛ pítal

Peshtar MASÍH se, 588.

e 2 Sal. 23. 33. Yar. 52. 9.
f Yar. 39. 7. Hiz. 12. 13.
g Dekho 2 Sal. 24. 12, aur 27 áyat.
h Dekho Yar. 52. 12,—14.
i Yar. 39. 9.
k 2 Taw. 36. 19. Zab. 79. 1.
l Yar. 39. 8. 'Amús 2. 5.
m Naham. 1. 3. Yar. 52. 14.
n Yar. 39. 9 aur 52. 15.
o 2 Sal. 24. 14. Yar. 39. 10. aur 40. 7. aur 52. 16.
p 1 Sal. 7. 15.
q 1 Sal. 7. 27.
r 1 Sal. 7. 23.
s 2 Sal. 20. 17. Yar. 27. 19, 22. aur 52. 17, wag.
t Khur. 27. 3. 1 Sal. 7. 45, 50.
u 1 Sal. 7. 47.
x 1 Sal. 7. 15. Yar. 52. 21.

Peshtar Masíh se, 588.

ká thá; aur wuh jhár tín háth
buland thá, us jhár par girdágird
pítal kí jálián, aur anár kí kalián
baní húí thín; aur dúsre sutún
men usí tarah jálíon ká kám thá.
18 ¶ Aur jilaudáron ká sardár
sardár káhin Siráyah[y] ko, dúsre
káhin Safaniyáh[z] aur tín darbánon
samet, le gayá[a];
19 Aur us ne shahr men ek
mansabdár jo sipahsálár thá, aur
pánch shakhs un men, †jo sháh
ke musáhib the[b] aur shahr men
maujúd the, aur lashkar ká bará
muharrir, jo mamlukat ke mau-
júdát dekhtá thá, aur sáṭh ádmí
us mamlukat ke, jo shahr men
the, pakre;
20 Aur jilaudáron ká sardár Na-
búzar-adán un ko pakarke sháh
i Bábul ke huzúr, jo Riblah men
thá, le gayá.
21 Aur sháh i Bábul ne Hamát
kí sarzamín ke Riblah men un sab
kí gardan márí. So baní Yahú-
dáh apní sarzamín se khárij húe[c].
22 ¶ Aur Nabúkadnazar shah i
Bábul ne un logon par, jinhen wuh
chhor gayá thá, Jidaliyáh bin Akhi-
qám bin Sáfan ko imárat bakhshí[d].
23 Aur jab sipáh aur sab sipah-
dáron ne suná, ki sháh i Bábul
ne Jidaliyáh ko hákim kiyá[e], to
Ismá'el bin Nataniyáh, aur Yúha-
nán bin Qaríh, aur Siráyáh bin
Tanhúmat Natúfátí, aur Yazani-
yáh bin Ma'akátí, apne logon
samet Misfáh men Jidaliyáh ke
pás házir húe.

y 1 Taw. 6. 14. 'Az. 7. 1.
z Yar. 21. 1. aur 29. 25.
a Yar. 52. 24, wag.
† 'Ibrání men, *jo bádsháh ke chihra par nazar karte the*, Ást. 1. 14.
b Dekho Yar. 52. 25.
c Ahb. 26. 33. Ist. 28. 36, 64. 2 Sal. 23. 27.
d Yar. 40. 5.
e Yar. 40. 7, 8, 9.

Peshtar Masíh se, 588.

24 So Jidaliyáh ne un ko, aur
un ke rafíqon ko qasam dí, aur
kahá, Kasdíon ke khádimon se
mat daro; mulk men baso, aur
sháh i Bábul kí khidmat karo;
ki us men tumhárí bhaláí hogí.
25 Aur sátwen mahíne aisá húá, 588.
ki Ismá'el bin Nataniyáh bin Ili-
sam'a, jo bádsháh kí nasl se thá,
áyá, aur us ke sáth das bahádur
the, aur Jidaliyáh ko ján se márá[f];
aur un Yahúdíon aur Kasdíon ko,
jo us ke sáth Misfáh men the, qatl
kiyá.
26 Tab sab chhoṭe bare aur sab
sipahdár uṭhe, aur Misr men á
rahe[g]; kyúnki we Kasdíon se
darte the.
27 ¶ Aur Yahúyakín sháh i 562.
Yahúdáh kí asírí ke saintíswen
baras bárahwen mahíne ke sa-
táíswen din aisá húá, ki sháh i
Bábul Awíl-Marúdak ne apní sal-
tanat ke pahle hí sál sháh Yahú-
yakín ko, jo qaid men thá, sar-
faráz kiyá;
28 Aur us se ‖muhabbat kí bá-
ten kahín, aur us kí kursí un sab
bádsháhon se, jo us ke sáth Bábul
men the, buland kí.
29 Aur wuh libás, jo zindán men
pahine thá, utarwáyá; aur wuh
apní 'umr bhar us ke dastar-
khwán par kháná khátá thá[i].
30 Aur us ke roz-marra ká
kharch roz roz bilánága, jab tak
ki wuh jítá rahá, bádsháh ke
khazáne se us ko pahunchtá rahá.

f Yar. 41. 1, 2.
g Yar. 43. 4, 7.
h Yar. 52. 31, wag.
‖ 'Ibrání men, *achchhí báten*.
i 2 Sam. 9. 7.

TAWÁRÍKH KÍ PAHLÍ KITÁB.

I BÁB.

4004, wag.

1 Ádam ká nasabnáma Núh tak. 5 Yáfat ke beṭe. 8 Hám ke beṭe. 17 Sim ke beṭe. 24 Sim ká nasabnáma Abirahám tak. 29 Ismá'el ke beṭe. 32 Qatúrah ke beṭe. 34 'Esau bin Abirahám kí auláḍ. 43 Adúm ke bádsháh. 51 Adúm ke ra,ís.

ÁDAM, Set, Anús,
2 Qínán[a], Mahalalíel, Yárid,
3 Hanúk, Matúsilah, Lamak,
4 Núh, Sim, Hám aur Yáfat.

a Paid. 4. 25, 26. aur 5. 3, 9.

5 ¶ Baní Yáfat[b]: Jumr, aur Má-
júj, aur Mádí, aur Yúnán, aur
Túbal, aur Masak, aur Tirás.
6 Aur baní Jumr: Askanáz, aur
Rífat, aur Tujarmah.
7 Aur baní Yúnán: Ilísah, aur
Tarsís, Kittí, aur Dúdání.
8 ¶ Baní Hám[c]: Kúsh, aur Misr,
Fút, aur Kan'án.
9 Aur baní Kúsh: Sabá, aur

b Paid. 10. 2, wag.
c Paid. 10. 6, wag.

Peshtar MASÍH se, 4004, wag.

Hawílah, aur Sabtah, aur Ragmah,
aur Sabtíká. Aur baní Ragmah:
Sabá, aur Dadán.

10 Aur Kúsh se Namrúd paidá
húá[d]; wuh zamín par jabbár hone
lagá.

11 Aur Misr se Lúdí, aur 'Anámí,
aur Lihábí, aur Naftúhí,

12 Aur Fatrúsí, aur Kaslúhí (jin
se Filistí nikle), aur Kaftúrí[e]
paidá húe.

13 Aur Kan'án se[f] Saidá us ká
palauṭhá, aur Hitt,

14 Aur Yabúsí, aur Amúrí, aur
Jirjáshí,

15 Aur Hawí, aur 'Arqí, aur
Síní,

16 Aur Arwádí, aur Simárí, aur
Hamátí paidá húe.

17 ¶ Baní Sim[g]: 'Ailám, aur
Asúr, aur Arfaksad, aur Lúd, aur
Arám, aur 'Úz, aur Húl, aur Jatar,
aur ‖ Masak.

18 Aur Arfaksad se Silah paidá
húá, aur Silah se 'Ibr paidá húá.

19 Aur 'Ibr ko do beṭe paidá
húe; pahle ká nám ‖ Falaj, kyúṉki
us ke dinoṉ meṉ zamín qismat kí
gayí; aur us ke bhái ká nám Yuq-
tán thá.

20 Aur Yuqtán se[h] Almúdád,
aur Salaf, aur Hisár i Maut, aur
Irakh,

21 Aur Hadúrám, aur Úzál, aur
Diqlah,

22 Aur 'Aibál, aur Abimáel, aur
Sabá,

23 Aur Ofír, aur Hawílah, aur
Yúbáb, paidá húe. Ye sab baní
Yuqtán haiṉ.

24 ¶ Sim, Arfaksad, Silah[i],

25 'Ibr[k], Falaj, Ra'ú,

26 Sarúj, Nahúr, Tárah,

27 Abirám[l], ya'ne Abirahám.

28 Baní Abirahám: Iz,hák[m] aur
Ismá'el[n].

29 ¶ Yih un ká nasabnáma hai:
Ismá'el ká[o] palauṭhá Nabít, aur
Kidár, aur Adabiel, aur Mibsám,

30 Mismá', aur Dúmah, Manshá,
‖ Hadad, Taima,

31 Itúr, Nafís, Qidmah. Ye baní
Ismá'el haiṉ.

32 ¶ Aur Abirahám kí haram
Qatúrah ke beṭe[p] ye haiṉ; wuh
Zimrán, aur Yuqsán, aur Midán,
aur Midyán, aur Isbáq, aur Súkh
ko janí. Aur baní Yuqsán: Sibá,
aur Dadán.

33 Aur baní Midyán: 'Aifah, aur
Gifr, aur Hanúk, aur Abídá', aur
Ildu'á. Ye sab baní Qatúrah
haiṉ.

34 Aur Abirahám se Iz,hák pai-
dá húá[q]. Baní Iz,hák[r]: 'Esau,
aur Isráel.

35 ¶ Baní 'Esau[s]: Ilifaz, Ra'úel,
aur Ya'ús, aur Ya'lám, aur Qu-
rah.

36 Baní Ilifaz: Taiman, aur
Amír, ‖ Safí, aur Ja'tám, Qanaz,
aur Timná', aur 'Amálíq.

37 Baní Ra'úel: Nahat, Zárah,
Sammah, aur Mizzah.

38 Aur baní Sha'ír[t]: Laután,
aur Sobal, aur Saba'ún, aur
'Anah, aur Daisún, aur Asar, aur
Daisán.

39 Aur baní Laután: Húrí, aur
‖ Húmám; aur Laután kí bahin
Timná'.

40 Baní Sobal: ‖ 'Alyán, aur Ma-
nahat, aur 'Aibál, ‖ Safí, aur Onám;
aur baní Saba'ún: Aiyah, aur
'Anah.

41 Baní 'Anah: Daisún[u]. Aur
baní Daisún: ‖ Hamrán, aur Ish-
bán, aur Yitrán, aur Kirán.

42 Aur baní Asar: Bilhán, aur
Za'wán, aur ‖ Ya'qán. Baní Dai-
sán; 'Úz, aur Arán.

43 ¶ Aur Bádsháh, jo zamín i
Adúm par musallit húe, peshtar
us se ki baní Isráel ká koí bád-
sháh ho, yehí haiṉ[x]; Bálig bin
Ba'úr; aur us ke shahr ká nám
Dínhábá thá.

44 Aur Bálig mar gayá, aur Yú-
báb bin Zárah, jo Basrí thá, us
ká jánishín húá.

45 Phir Yúbáb mar gayá, aur
Húshám, jo Taiman kí zamín ká
thá, us ká qáimmaqám húá.

46 Aur Húshám mar gayá, aur
Hadad bin Bidad, jis ne Moáb ke
maidán meṉ Midyáníoṉ ko már
ḍálá, us ká jánishín húá; aur us
kí takhtgáh ká nám Gawít thá.

47 Aur Hadad mar gayá, aur
Shamlah, jo Mashriqa ká thá, us
ká jánishín húá.

48 Aur Shamlah mar gayá, aur
Sául jo nahr ke Rahubút ká bá-
shinda thá, us ká jánishín húá[y].

49 Aur Sául mar gayá, aur
Ba'al-Hanán bin 'Akbúr us ká já-
nishín húá.

50 Aur Ba'al-Hanán mar gayá,
aur ‖ Hadad us ká jánishín húá;
us kí bastí ká nám ‖ Fágí thá, aur

Marginal notes (left): [d] Paid. 10. 8, 13, wag. — [e] 1st. 2. 23. — [f] Paid. 10. 15, wag. — [g] Paid. 10. 22. aur 11. 10. — ‖ Yá, *Mas,* Paid. 10. 23. — ‖ Ya'ne, *Taqsím,* Paid. 10. 25. — [h] Paid. 10. 26. — [i] Paid. 11. 10, wag. Lúq. 3. 34, wag. — [k] Paid. 11. 15. — [l] Paid. 17. 5. — [m] Paid. 21. 2, 3. — [n] Paid. 16. 11, 15. — [o] Paid. 25. 13, —16. — ‖ Yá, *Hadar,* Paid. 25. 15. — 1853 ke qaríb. — [p] Paid. 25. 1, 2.

Marginal notes (right): Peshtar MASÍH se, 1853 ke qaríb. — [q] Paid. 21. 2, 3. — [r] Paid. 25. 25, 26. — [s] Paid. 36. 9, 10. — ‖ Yá, *Safú,* Paid. 36. 11. — [t] Paid. 36. 20. — ‖ Yá, *Haimám,* Paid. 36. 22. — ‖ Yá, *'Alwán,* Paid. 36. 23. — ‖ Yá, *Safú,* Paid. 36. 23. — [u] Paid. 36. 25. — ‖ Yá, *Himdán,* Paid. 36. 26. — ‖ Yá, *'Aqán,* Paid. 36. 27. — 1676 ke qaríb. — [x] Paid. 36. 31, wag. — [y] Paid. 36. 37. — ‖ Yá, *Hadar,* Paid. 36. 39. — ‖ Yá, *Fágú,* Paid. 36. 39.

Peshtar MASÍH se, 1676 ke qaríb.

1496 ke qaríb.
z Paid. 36. 40.
|| Yá, *'Alwáh.*

us kí jorú ká nám Muhaitabiel, jo
Matrid kí beṭí aur Mezahab kí
potí thí.
51 ¶ Aur Hadad mar gayá. Aur
Adúm ke ra,ís ye the[z]: ra,ís
Timná', ra,ís ||'Alyáh, ra,ís Yatít,
52 Ra,ís Ahlibámah, ra,ís Ailah,
ra,ís Fainún,
53 Ra,ís Qanaz, ra,ís Taiman,
ra,ís Mibsár,
54 Ra,ís Majdiel, ra,ís 'Irám.
Adúm ke ra,ís ye hain.

II BÁB.

1 *Isráel ke beṭe.* 3 *Tamar ke peṭ se Yahúdáh kí aulád.* 13 *Yassí ke farzand.* 18 *Kálib bin Hasrún kí aulád.* 21 *Makír kí beṭí se Hasrún kí aulád.* 25 *Yarahmiel kí aulád.* 34 *Sesán kí aulád.* 42 *Kálib kí aur aulád dúsrí ke peṭ se.* 50 *Kálib bin Húr kí aulád.*

1752, wag.
|| Yá, *Ya'qúb.*
a Paid. 29. 32. aur 30. 5, wag. aur 35. 18, 22. aur 46. 8, wag.
b Paid. 38. 3. aur 46. 12. Gin. 26. 19.
c Paid. 38. 2.
d Paid. 38. 7.
e Paid. 38. 29, 30. Mat. 1. 3.
f Paid. 46. 12. Rút 4. 18.
|| Yá, *Zabdí,* Yash. 7. 1.
|| Yá, *Dard'a,*
g 1 Sal. 4. 31.
h Dekho 1 Taw. 4. 1.
|| Yá, *'Akan.*
i Yash. 6. 18. aur 7. 1.
|| Yá, *Arám,* Mat. 1. 3, 4.
|| Yá, *Kálib,* 18, 42, áyaten.
k Rút 4. 19, 20. Mat. 1. 4.
l Gin. 1. 7. aur 2. 3.
1471 ke qaríb.
|| Yá, *Salmún,* Rút 4. 21. Mat. 1. 4.
1090 ke qaríb.
m 1 Sam. 16. 6.
|| Yá, *Sammah,* 1 Sam. 16. 9.

YE baní ||Isráel hain[a]: Rúbin,
Sama'ún, Láwí, Yahúdáh,
Ishakár, aur Zabúlún,
2 Dán, Yúsuf, aur Binyamín,
Naftálí, Jadd, aur Yasar.
3 ¶ Baní Yahúdáh[b]: 'Ír, aur
Onán, aur Selah, ye tín us ke liye
Kan'ání 'aurat Sú'a kí beṭí[c] se
paidá húe. Aur Yahúdáh ká pa-
lauṭhá 'Ír[d] KHUDÁWAND kí nazar
men sharír thá, is liye us ne us ko
már ḍálá.
4 Aur us kí bahú Tamar us ke
liye Pháras aur Zárah ko janí[e].
Yahúdáh ke sab beṭe pánch hain.
5 Baní Pháras: Hasrún, aur Ha-
múl[f].
6 Aur baní Zárah: ||Zimrí, aur
Aitán, aur Haimán, aur Kalkúl,
aur ||Dára'[g], bilkull pánch.
7 Aur baní Karmí[h]: ||'Akar, jis
ne Isráel ko dukh diyá, ki us ne
haram[i] chízon kí bábat gunáh
kiyá.
8 Aur baní Aitán: 'Azariyáh.
9 Aur Hasrún ke beṭe, jo us ke
liye paidá húe, ye hain: Yarah-
miel, aur ||Rám, aur ||Kalúbí.
10 Aur Rám se 'Aminadáb[k] paidá
húá, aur 'Aminadáb se Nahsún,
jo baní Yahúdáh ká sardár thá[l],
paidá húá.
11 Aur Nahsún se ||Salmá paidá
húá, aur Salmá se Bo'az paidá
húá.
12 Aur Bo'az se 'Obed paidá
húá, aur 'Obed se Yassí paidá
húá,
13 ¶ Aur Yassí se us ká palau-
ṭhá Iliáb paidá húá[m], aur Abina-
dáb dúsrá, aur ||Simma' tísrá,

14 Nataniel chauthá, Raddí
pánchwán,
15 'Uzm chhaṭwán, Dáúd sát-
wán.
16 Aur un kí bahinen Zarúyáh
aur Abijail thín. Aur baní Zarú-
yáh[n]: Abishai, aur Yúab, aur
'Asahel, tín.
17 Aur Abijail se 'Amásá paidá
húá[o], aur 'Amásá ká báp ||Yatar
Ismá'elí thá.
18 ¶ Aur Hasrún ke beṭe Kálib
ne apní jorú 'Azúbah se, aur Ya-
rí'út se, aulád pái; 'Azúbah ke
beṭe ye hain: Yashar, aur Súbáb,
aur Ardún.
19 Aur 'Azúbah mar gaí, aur
Kálib ne Ifrát[p] ko byáh kiyá, aur
wuh us ke liye Húr ko janí.
20 Aur Húr se Úrí paidá húá,
aur Úrí se Bazilliel[q] paidá húá.
21 ¶ Ba'd us ke Hasrún Jili'ád
ke báp Makír[r] kí beṭí ke pás
gayá, aur sáṭh baras ká hoke us
ko byáh kiyá, aur wuh us ke liye
Shajúb ko janí.
22 Aur Shajúb se Yáir paidá
húá, jo zamín i Jili'ád men teís
shahr ká málik thá.
23 Us ne Yáir kí bastíán Jasúr,
aur Arám[s], aur Qanát, un ke dihát
ke sáth, ya'ne sáṭh shahr ko un se
le liyá. Ye sab Jili'ád ke báp
Makír ke ||beṭe hain.
24 Aur ba'd us ke ki Hasrún
Kálib-Ifrátah men mar gayá thá,
Abiyáh Hasrún kí jorú us ke liye
Taqú'a ke báp Ashúr[t] ko janí.
25 ¶ Aur Hasrún ke palauṭhe
Yarahmiel ke beṭe ye hain: Rám
us ká palauṭhá, aur Búnah, aur
Oran, aur Ozam, aur Aḳhiyáh.
26 Aur Yarahmiel kí dúsrí jorú
bhí thí, jis ká nám 'Atárah, jo
Onám kí má thí.
27 Aur Yarahmiel ke palauṭhe
Rám ke beṭe Ma'az, aur Yamín,
aur 'Aqar hain.
28 Aur baní Onám: Sammí, aur
Yád'a. Aur baní Sammí: Nádab,
aur Abisúr.
29 Aur Abisúr kí jorú ká nám
Abiḳhail, jo us ke liye Aḳhbán, aur
Molid ko janí.
30 Aur baní Nádab: Silid, aur
Affáim. Aur Silid be-aulád mar
gayá.
31 Aur baní Affáim: Yasa'í.
Aur baní Yasa'í Sasán. Aur Sa-
sán kí aulád[u]: Aḳhlí.

Peshtar MASÍH se, 1090 ke qaríb.
n 2 Sam. 2. 18.
o 2 Sam. 17. 25.
|| 2 Sam. 17. 25, *Itrá Isráelí.*
1471 ke qaríb.
p 50 áyat.
q Ḳhur. 31. 2.
r Gin. 27. 1.
s Gin. 32. 41. Ist. 3. 14. Yash. 13. 30.
|| Yá, *beṭon kí thín.*
1471 ke qaríb.
t 1 Taw. 4. 5.
u Dekho 34, 35, áyaten.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb.

32 Aur Sammí ke bháí Yád'a ke
beṭe: Yatar, aur Yúnatan hain.
Aur Yatar be-aulád mar gayá.
33 Aur baní Yúnatan; Falat,
aur Zázá. Ye Yarahmiel ke beṭe
hain.
34 ¶ Aur Sesán ke beṭe na the,
balki beṭián thín. Aur Sesán ká
ek Misrí naukar Yarkh'a nám thá.
35 So Sesán ne apní beṭí ko ap-
ne naukar Yarkh'a se byáh diyá,
aur wuh us ke liye 'Attí ko janí.
36 Aur 'Attí se Nátan paidá húá,
aur Nátan se Zabad[x] paidá húá,
37 Aur Zabad se Iflál paidá húá,
aur Iflál se 'Obed paidá húá,
38 Aur 'Obed se Yáhú paidá húá,
aur Yáhú se 'Azariyáh paidá húá,
39 Aur 'Azariyáh se Khalas pai-
dá húá, aur Khalas se Ili'ásah
paidá húá,
40 Aur Ili'ásah se Sisamí paidá
húá, aur Sisamí se Salúm paidá
húá,
41 Aur Salúm se Yaqamiyáh
paidá húá, aur Yaqamiyáh se Ili-
sam'a paidá húá.
42 ¶ Yarahmiel ke bháí Kálib
ke beṭe ye hain: Mísá us ká pa-
lauṭhá, jo Zíf ká báp hai, aur Ha-
brún ke báp Marísah ke beṭe.
43 Aur baní Habrún: Qurah,
aur Taffúh, aur Raqam, aur Sama'.
44 Aur Sama' se Yurqi'ám ká
báp Rakham paidá húá; aur Ra-
qam se Sammí paidá húá,
45 Aur Sammí ká beṭá Ma'ún,
aur Ma'ún Bait-súr ká báp thá.
46 Aur Kálib kí haram 'Aifah se
Háran, aur Mauzá, aur Jáziz pai-
dá húe. Aur Háran se Jáziz paidá
húá.
47 Aur baní Yahdí: Rajam, aur
Yútám, aur Jasám, aur Falat,
aur 'Aifah, aur Sha'af.
48 Aur Kálib kí haram Ma'akah
se Shibir, aur Tirkhanáh paidá
húá;
49 Aur us se Madmannáh ká
báp Sha'af, aur Makbíná ká báp
Siwá, aur Jib'a ká báp, paidá húe.
Aur Kálib kí beṭí 'Aksah[y] hai.
50 ¶ Ye baní Kálib hain: ‖ Ifrá-
táh ká palauṭhá beṭá Húr; Sobal
báp Qaryat-Ya'arím ká,
51 Salmá báp Baitlaham ká;
Khárif báp Bait-Jádir ká.
52 Aur Qaryat-Ya'arím ke báp
Sobal ke beṭe the: ‖ Haráí, Hissí,
Há-munákhat.

[x] 1 Taw. 11. 41.
[y] Yash. 15. 17.
‖ Yá, *Ifrát*, 19 áyat.
‖ Yá, *Riyáyáh*, 1 Taw. 4. 2.

53 Aur Qaryat-Ya'arím ke gha-
ráne ye the: Itrí, aur Fútí, aur
Sumátí, aur Mishra'í, jin se Su-
ra'atí, aur Istálí nikle hain.
54 Baní Salmá: Baitlaham, aur
Natúfátí, 'Atarot, ahl i Yúab, aur
Munákhtíon ke ádhe log, Sura'í:
55 Aur Ya'biz ke rahnewále, sá-
firon ke gharáne,° Tir'átí, aur
Sam'átí, aur Shaukátí. Ye we
Qainí[z] hain, jo Raikáb[a] ke gha-
ráne ke báp Hamát se nikle hain.

Peshtar MASÍH se, 1471 ke qaríb, wag.

[z] Qáz. 1. 16.
[a] Yar. 35. 2.

III BÁB.

1 *Dáúd ke beṭe.* 10 *Dáúd ká nasabnáma Sidqiyáh tak.* 17 *Yakúniyáh ke jánishín.*

YE baní Dáúd hain, jo Habrún
men us ke liye paidá húe:
Palauṭhá Amnún[a], Yazra'elí[b]
Akhinú'am se; dúsrá ‖ Dániel,
Karmilí Abijail se;
2 Tísrá Abisalúm, jo Jasúr ke
bádsháh Talmí kí beṭí Ma'akah
ká beṭá thá; chauthá Adúniyáh,
bin Hajjít;
3 Pánchwán Safatiyáh, Abitál
se; chhaṭwán Itri'ám, us kí jorú
'Ijlah[c] se.
4 Ye chha Habrún men us ke
liye paidá húe; aur wuh wahán
sáṛhe sát baras bádsháhat kartá
rahá[d], aur Yarúsalam men teṇtís
baras bádsháhat kí[e].
5 Aur Yarúsalam men us ke
liye ye paidá húe[f]: ‖ Símí'a, aur
Sobáb, aur Nátan, aur Sulaimán[g],
ye chár † 'Ammiel kí beṭí ‡ Bint-
sú'a se;
6 Aur Ibhár, aur ‖ Ilisam'a, aur
Ilifalat,
7 Aur Nujah, aur Nafaj, aur
Yafí'a,
8 Aur Ilisam'a, aur ‖ Ilyad'a, aur
Ilifalat, nau[h];
9 Ye sab baní Dáúd the, siwá ha-
ramon ke beṭon ke. Aur Tamar[i]
un kí bahin thí.
10 ¶ Aur Sulaimán ká beṭá Ra-
habi'ám[k], us ká beṭá ‖ Abiyáh,
us ká beṭá Asá, us ká beṭá Yahú-
safat,
11 Us ká beṭá Yúrám, us ká
beṭá ‖ Akhaziyáh, us ká beṭá Yúás,
12 Us ká beṭá Amasiyáh, us ká
beṭá ‖ 'Azariyáh, us ká beṭá Yútám,
13 Us ká beṭá Ákhaz, us ká
beṭá Hizqiyáh, us ká beṭá Munassí,
14 Us ká beṭá Amún, us ká beṭá
Yúsiyáh.
15 Aur baní Yúsiyáh: palauṭhá

1053 ke qaríb, wag.

[a] 2 Sam. 3. 2.
[b] Yash. 15. 56.
‖ Yá, *Kiliáb*, 2 Sam. 3. 3.
[c] 2 Sam. 3. 5.
[d] 2 Sam. 2. 11.
[e] 2 Sam. 5. 5.
[f] 2 Sam. 5. 14. 1 Taw. 14. 4.
‖ Yá, *Samú'ah*, 2 Sam. 5. 14.
[g] 2 Sam. 12. 24.
† Yá, *Ili'ám*, 2 Sam. 11. 3.
‡ Yá, *Bint-sab'a*, 2 Sam. 11. 3.
‖ Yá, *Ilisú'a*, 2 Sam. 5. 15.
‖ Yá, *Ba'alyad'a*, 1 Taw. 14. 7.
[h] Dekho 2 Sam. 5. 14, 15, 16.
[i] 2 Sam. 13. 1.
[k] 1 Sal. 11. 43. aur 15. 6.
‖ Yá, *Abiyám*, 1 Sal. 15. 1.
‖ Yá, *'Azariyah*, 2 Taw. 22. 6; yá, *Yahúakhaz*, 2 Taw. 21. 17.
‖ Yá, *'Uzziyáh*, 2 Sal. 15. 30.

Peshtar MASÍH se, 1053 ke qaríb, wag.

‖ Yá, *Yahúakhaz,* 2 Sal. 23. 30.
† Yá, *Iliyáqím,* 2 Sal. 23. 34.
‡ Yá, *Mattaniyáh,* 2 Sal. 24. 17.
l Mat. 1. 11.
‖ Yá, *Yahúyakín,* 2 Sal. 24. 6; yá, *Kúniyáh,* Yar. 22. 24.
m 2 Sal. 24. 17, Yih us ká chachá thá, par is libáz se ki us ká jánishín húá, beṭá kahláyá.
n Mat. 1. 12, *Salatiel.*
o 'Az. 8. 2.

‖ Yúhanán, dúsrá † Yahúyaqím, tísrá ‡ Sidqiyáh, chauthá Salúm.
16 Aur baní Yahúyaqím[l]: us ká beṭá ‖ Yakúniyáh, us ká beṭá Sidqiyáh[m].
17 ¶ Aur baní Yakúniyáh asír: us ká beṭá Siyáltiel[n],
18 Aur Malikirám, aur Fidáyáh, aur Shenázar, Yaqamiyáh, Húsam'a, aur Nadabiyáh.
19 Aur baní Fidáyáh: Zarúbábul, aur Sama'í. Aur baní Zarubábul: Masullám, aur Hanániyáh, aur un kí bahin Salúmít,
20 Aur Hasúbah, aur Ahl, aur Barakiyáh, aur Hasadiyáh, Yúsab-hasad, pánch.
21 Aur baní Hananiyáh: Falatiyáh, aur Yas'aiyáh, baní Rifáyáh, baní Arnán, baní 'Abadiyáh, baní Sakaniyáh.
22 Aur baní Sakaniyáh: Sam'aiyáh. Aur baní Sam'aiyáh: Hatúsh[o], aur Ijál, aur Baríh, aur Na'ariyáh, aur Safat, chha.
23 Aur Na'ariyáh ke beṭe: Ilayú'ainí, aur Hizqiyáh, aur 'Azriqám, tín.
24 Aur baní Ilayú'ainí: Húdaiwáhú, aur Iliyásib, aur Filáyáh, aur 'Aqúb, aur Yúhanán, aur Diláyáh, aur 'Ananí, sát.

IV BÁB.

1 *Yahúdáh kí auláď men se Kálib bin Húr ká nasabnáma.* 5 *Ashúr bin Hasrún kí bábat ki apne báp ke marne ke ba'd paidá húá.* 9 *Ya'biz aur us kí du'á kí bábat.* 21 *Selah kí auláď.* 24 *Sama'ún kí auláď, aur un ke shahr.* 39 *We Jadúr ko apne qabze men láte, aur Koh i Sha'ír ke 'Amáliqíon ko zer i hukúmat karte.*

1300, wag.
a Paid. 38. 29. aur 46. 12.
‖ Yá, *Kalúbí,* 1 Taw. 2. 9; yá, *Kálib,* 1 Taw. 2. 18.
‖ Yá, *Harái,* 1 Taw. 2. 52.

BANÍ Yahúdáh: Pháras[a], Hasrún, aur ‖ Karmí, aur Húr, aur Sobal.
2 Aur ‖ Riyáyáh bin Sobal se Yahat paidá húá, aur Yahat se Akhúmai, aur Láhad, paidá húe. Ye Sura'tíon ke khándán hain.
3 Aur ye 'Aitám ke báp se hain: Yazra'el, aur Ismá', aur Idbás; aur un kí bahin ká nám Hazililfúní.
4 Aur Fanúel Jadúr ká báp, aur 'Azar Húsah ká báp thá. Baitlaham ke báp Ifrátáh ke palauṭhe Húr[b] ke beṭe ye hain.
5 ¶ Taqú'a ke báp Ashúr[c] kí do jorúán thín, Hiláh, aur Na'aráh.
6 Aur Na'aráh us ke liye Akhúsám, aur Hifr, aur Taimaní, aur Hakhastarí janí. Ye baní Na'aráh hain.

b 1 Taw. 2. 50.
c 1 Taw. 2. 24.

7 Aur baní Hiláh: Zarat, aur Yazúár, aur Itnán.
8 Aur Qúz se 'Anúb, aur Zobíbah, aur Harúm ke beṭe Ákhirkhail ke gharáne paidá húe.
9 ¶ Aur Ya'biz apne bháíon se 'izzatdár[d] thá, aur us kí má ne kahá, ki Main 'azáb men us ko janí; is liye us ne us ká nám ‖ Ya'biz rakhá.
10 Aur Ya'biz ne Isráel ke Khudá se du'á mángí aur kahá, Kásh ki tú mujhe barakat bakhshtá, aur merí hadden baṛhátá, aur terá háth ‖ mujh par hotá, aur mujhe badí se bachá rakhtá, ki wuh mujhe na kalpáwe! Tab Khudá ne us ká matlab púrá kiyá.
11 ¶ Aur Súkhah ke bhái Kalúb se Mahír paidá húá, jo Istún ká báp hai.
12 Aur Istún se Bait i Rafá, aur Fasíkh, aur ‖ 'Ír-Nahas ká báp Tahinnah paidá húe. Ye Raikah ke log hain.
13 Aur baní Qanaz: Gutniel[e], aur Shiráyáh. Aur baní Gutniel: Hatat.
14 Aur Ma'únátí se 'Ufrah paidá húá, aur Shiráyáh se Yúab paidá húá, jo ‖ Kharásím kí ‖ wadí[f] ká báp hai, ki we kárígar the.
15 Aur Yafunnah ke beṭe Kálib ke beṭe: 'Írú, aur Ailah, aur Na'am. Aur baní Ailah: ‖ Qanaz.
16 Aur baní Yihalilel: Zíf aur Zífah, Tairiyá, aur Asariel.
17 Aur baní 'Azrah: Yatar, aur Marad, aur Gifr, aur Yalún; aur wuh Miryam ko, aur Sammí ko, aur Istimú'a ke báp Isbáh ko janí.
18 Aur us kí jorú ‖ Yahúdiyáh se Jadúr ká báp Yarad, aur Shoko ká báp Hibr, aur Zanúh ká báp Yaqútiel paidá húe. Aur Fira'ún kí beṭí Bintiyáh ke beṭe, jise Marad ne liyá, ye hain.
19 Aur us kí jorú ‖ Húdiyáh ke beṭe, jo Qa'ílah ke báp Naham kí bahin thí, ye hain: Jarmí aur Istimú'a Ma'akátí.
20 Aur baní Símún: Amnún, aur Rinnah, Bin-Hannán, aur Tailún. Aur baní Yasa'í: Zohit, aur Bin-Zohit.
21 ¶ Baní Selah[g] bin Yahúdáh: 'Ír Lakah ká báp, aur Lagdah Marísah ká báp, aur un ke gha-

Peshtar MASÍH se, 1300, wag.
d Paid. 34. 19.
‖ Ya'ne, *Gamnák.*
‖ 'Ibrání men, *mere sáth.*
‖ Yá, *Nahas shahr.*
e Yash. 15. 17.
‖ Ya'ne, *Kárígaron kí.*
‖ Yá, *Wádí ke báshindon ká.*
f Naham. 11. 35.
‖ Yá, *Uqnaz.*
‖ Yá, *Yahúdín.*
‖ Yá, *Yahúdiyáh,* jo úpar mazkúr húí.
g Paid. 38. 1, 5, aur 46. 12.

Peshtar MASÍH se, 1300, wag.

ráne kí guroheṉ, jo Bait-Ashbí'a
ke liye bárík kattán ká kám karte
the;
22 Aur Yúqím, aur Kozíbá ke
log, aur Yúás, aur Sharráf, jo
Moáb par musallit húe, aur Ya-
súbí-Laham. Ye qadím báteṉ haiṉ.
23 Ye kumhár the, aur bastíoṉ
aur iháton ke báshinde; we wa-
háṉ bádsháh ke sáth us kí khid-
mat ke liye rahte the.

‖ Yá, *margzároṉ aur khárbandoṉ meṉ baste the.*

24 ¶ Baní Sama'ún: ‖Namúel,
aur Yamín, ‖Yaríb, Zárah, Sáúl;
25 Us ká beṭá Salúm, us ká
beṭá Mibsám, us ká beṭá Mism'a:
26 Aur baní Mism'a: Hamúel,
us ká beṭá Zakúr, us ká beṭá
Sama'í.

‖ Yá, *Yamúel,* Paid. 46. 10; Khur. 6. 15; Gin. 26. 12.
‖ Yá, *Yakín, Suhr;* yá, *Zuhr.*

27 Aur Sama'í ke solah beṭe
aur chha beṭíáṉ thíṉ: lekin us ke
bháíoṉ ke bahut beṭe na the, aur
un ke sáre gharáne Yahúdáh ke
beṭoṉ kí mánind na baṛhe.
28 Aur we Biarsab'a meṉ[h], aur
Moládáh, aur Hasár-Su'ál,
29 Aur ‖Bilháh meṉ, aur 'Azam
meṉ, aur ‖Tolád meṉ,
30 Aur Batúl meṉ, aur Hurmah
meṉ, aur Siqláj meṉ,
31 Aur Bait-Markabút meṉ, aur
‖Hasár-Súsim meṉ, aur Bait-Biráí
meṉ, aur Sagarím meṉ rahte the.
Dáúd kí saltanat tak ye un ke
shahr the.
32 Aur un ke hisár: ‖'Aitám,
aur 'Ain, Rimmon, aur Tokan aur
'Asan, pánch shahr;
33 Aur sab díhát, jo ‖Ba'al tak
un shahroṉ ke ás pás the. Ye
un ke maqám aur un ke nasab-
náme haiṉ.

h Yash. 19. 2.
‖ Yá, *Bálah,* Yash. 19. 3.
‖ Yá, *Iltolád,* Yash. 19. 4.
‖ Yá, *Hasár-Súsah,* Yash. 19. 5.
‖ Yá, *'Atr,* Yash. 19. 7.
‖ Yá, *Ba'alát-Biar,* Yash. 19. 8.

34 Aur Misobáb, aur Yamlík,
aur Yúsah bin Amasiyáh,
35 Aur Yúel, aur Yáhú bin Yú-
síbiyáh, bin Shiráyáh, bin 'Asíel,
36 Aur Ilayú'aini, aur Ya'qúbah,
aur Yasúkháyáh, aur 'Asáyáh, aur
'Adíel, aur Yasímiel, aur Bináyáh,
37 Aur Zízá bin Shifa'í, bin Al-
lún, bin Yadáyáh, bin Simrí, bin
Sam'aiyáh:
38 Ye, jin ke nám mazkúr húe,
apne apne gharáne ke sardár the,
aur un ke ábáí gharáne bahut
baṛhgae.
39 ¶ Aur we Jadúr ke ráste meṉ
wádí ke mashriq tak apne galloṉ
ke liye charágáh ḍhúṉḍhne gae.
40 Waháṉ unhoṉ ne ‖suthrí aur
achchhí charágáh páí, ki wuh za-

715 ke qaríb.

‖ 'Ibrání meṉ, *chikní.*

Peshtar MASÍH se, 715 ke qaríb.

mín wasí', aur chain aur sukh kí
jagah thí, ki Hám ke log qadím
se us meṉ rahte the.
41 Aur we, jin ke nám likhe
gae haiṉ, sháh i Yahúdáh Hiz-
qiyáh ke dinoṉ meṉ chaṛh áe, aur
unhoṉ ne un ká paṛáo márá[i], aur
jinheṉ waháṉ páyá qatl kiyá, aisá
ki we áj ke din tak nábúd haiṉ,
aur un ke gharoṉ meṉ áp rahe,
kyúṉki un ke galloṉ ke liye
waháṉ charágáh thí.

i 2 Sal. 18. 8.

42 Aur un meṉ se, ya'ne Sa-
ma'ún ke beṭoṉ meṉ se, pánch
sau mard Sha'ír ke paháṛ par gae,
aur Yasa'í ke beṭe Falatiyáh, aur
Na'ariyáh, aur Rifáyáh, aur 'Uz-
ziel, un ke sardár the;
43 Aur un báqí 'Amálíqíoṉ ko[k], jo
bhág nikle the, qatl kiyá, aur áj
ke din tak waháṉ baste haiṉ.

k Dekho 1 Sam. 15. 8. aur 30. 17. aur 2 Sam. 8. 12.

V BÁB.

1 *Rúbin jo palauṭhe ká haqq khodiyá, us ká nasabnáma asírí ke din tak.* 9 *Un ke rahne ká makán aur Hájiríoṉ par gálib áne ká zikr.* 11 *Jadd ke ra,ísoṉ aur un ke makánát kí tafsíl.* 18 *Rúbin o Jadd o Munassí ke ádhe sibt ke logoṉ ká shumár, aur chand qaumoṉ par galba jo kiyá.* 23 *Us ádhe sibt ke ra,ís aur un ke makánát.* 25 *Gunáhoṉ ke sabab we asír hojáte.*

1300, wag.

AUR baní Rúbin Isráel ke pa-
lauṭhe ke, (ki wuh to us ká
baṛá beṭá thá[a], lekin is liye ki us
ne apne báp ke bichhaune ‖meṉ
khalal kiyá thá[b], us ke palauṭhe
hone ká haqq Yúsuf bin Isráel
ke beṭoṉ ko diyá gayá[c], aur pusht-
náma ká subút kuchh palauṭhe
hone par mauqúf nahíṉ.
2 Ki Yahúdáh albatta apne bhá-
íoṉ meṉ buzurg thá[d], aur námdár
sardár[e] us hí meṉ se howe, lekin
palauṭhe hone ká haqq Yúsuf ká
ṭhahrá;)
3 So Isráel ke palauṭhe Rúbin
ke beṭe[f]: Hanúk, aur Phalú,
Hasrún, aur Karmí.
4 Baní Yúel: us ká beṭá Sa-
m'aiyáh, us ká beṭá Júj, us ká
beṭá Sima'í,
5 Us ká beṭá Míkáh, us ká beṭá
Riyáyáh, us ká beṭá Ba'al,
6 Us ká beṭá Biarah, jis ko Asúr
ká bádsháh ‖Tilgát-pilnásar le
gayá; wuh Rúbiníoṉ ká sardar thá.
7 Aur us ke bháí un ke gharánoṉ
ke muwáfiq, jiswaqt un ká nasl-
náma un ke tawalludát ke mu-
tábiq likhá gayá[g], ye the, sardár
Ya'íel, aur Zakariyáh,

a Paid. 29. 32. aur 49. 3.
‖ 'Ibrání meṉ, *ko nápák kiyá thá.*
b Paid. 35. 22. aur 49. 4.
c Paid. 48. 15, 22.
d Paid. 49. 8, 10. Zab. 60. 7. aur 108. 8.
e Mík. 5. 2. Mat. 2. 6.
f Paid. 46. 9. Khur. 6. 14. Gin. 26. 5.
‖ Yá, *Tiglát-pilásar,* 2 Sal. 15. 29, aur 16. 7.
g Dekho 17 áyat.

8 Aur Bálig bin 'Azaz, bin ||Sam'a, bin Yúel; wuh 'Ará'ir[h] men, aur Nabú, aur Ba'al-Ma'ún tak basá.

9 Aur mashriq kí taraf nahr i Furát se bayábán ke ||áne tak rahá kiyá; ki un ke bahut se galle zamín i Jili'ád men[i] the.

10 Aur Sáúl ke dinon men we Hájiríon[k] se laṛne gae, jo un ke háth se máre paṛe, aur we Jili'ád kí mashriq kí sárí sath par un ke ḳhaimon men base.

11 ¶ Aur baní Jadd un ke áge zamín i Basan[l] men Salkah tak rahe:

12 Sardár Yúel, aur dúsrá Sáfam, aur Ya'aní, aur Safat, Basan men.

13 Aur un ke bháí un ke ábáí gharáne ke muwáfiq ye hain: Míkáel, aur Masullám, aur Sab'a, aur Yúrí, aur Ya'akán, aur Zí'a, aur 'Ibr, sát.

14 Ye baní Abiḳhail bin Húrí, bin Yarúáh, bin Jili'ád, bin Míkáel, bin Yasísí, bin Yahdú, bin Búz;

15 Aḳhí bin 'Abdiel, bin Júní, un ke abwí gharáne ká sardár thá.

16 Aur we Jili'ád, aur Basan men, aur un kí bastíon men, aur Sarún[m] kí sárí charágáhon men, un kí sarhaddon ||tak rahe.

17 Yahúdáh ke bádsháh Yútám[n] ke dinon men, aur Isráel ke bádsháh Yarubi'ám[o] ke dinon men, un sabhon ká nasabnáma likhá gayá.

18 ¶ Aur baní Rúbin, aur Jaddí, aur Munassí ká ádhá sibt, diler mard, aur sáhib i sipar o teg, aur tírandáz, aur jang-ázmúda, chawálís hazár sát sau sáṭh shaḳhs the.

19 Ye jang karne ko nikal jáke Hájiríon se, aur Itúr[p], aur Nafís, aur Nodab se laṛe.

20 Aur we un par gálib húe, aur Hájirí, aur sab jo un ke sáth the, un ke háth men giriftár húe; kyúnki unhon ne laṛáí men Ḳhudá kí du'á kí[q], aur un kí du'á qabúl húí, ki unhon ne us par bharosá rakhá[r].

21 Aur we un ká mál, un ke pachás hazár únṭ, aur aṛhái lákh bheṛ, aur do hazár gadhe, aur ek lákh ádmí le gae.

22 So bahut se log zaḳhm kháke gir gae, ki jang Ḳhudá kí thí.

Peshtar MASÍH se, 1300, wag.

|| Yá, *Sam'a-iyáh,* 4 áyat.

h Yash. 13. 15, 16.

|| Yá, *rasta tak.*

i Yash. 22. 9.

k Paid. 25. 12.

l Yash. 13. 11, 24.

m 1 Taw. 27. 29.

|| Yá, *par.*

n 2 Sal. 15. 5, 32.

o 2 Sal. 14. 16, 28.

p Paid. 25. 15. 1 Taw. 1. 31.

q Dekho 22 áyat.

r Zab. 22. 4, 5.

Aur we asírí[s] ke waqt tak un kí jagah men rahte the.

23 So Munassí ke ádhe sibt ke log us sarzamín men Basan se Ba'al-Harmún, aur Sanír, aur Harmún ke pahár tak, base: we bahut húe.

24 Aur un ke ábáí gharáne ke sardár ye the: Gifr, aur Yasa'í, aur Iliel, aur 'Azriel, aur Yaramiyáh, aur Húdáviyáh, aur Yahdiel, jo pahlawán, aur bahádur, aur námdár, aur apne ábáí gharáne ke sardár the.

25 ¶ Lekin we apne bápdádon ke Ḳhudá se phir gae, aur us mulk ke logon ke ma'búdon ||kí gumráhí se parastish kí[t], jinhen Ḳhudá ne un ke áge halák kiyá.

26 Tab Isráel ke Ḳhudá ne Asúr ke bádsháh Púl[u] ká dil, aur Asúr ke bádsháh Tilgát-pilnásar[x] ká dil ubhárá, aur unhen, ya'ne Rúbiníon ko, aur Jaddíon ko, aur Múnassí ke ádhe sibt ko jiláwatan karáyá, aur unhen Ḳhalah ko, aur Ḳhábúr[y], aur Hárá, aur Jauzán kí nahr ko láyá; yih áj ke din tak ||un ká ahwál hai.

VI BÁB.

1 *Láwí ke beṭe.* 4 *Káhinon ká nasabnáma asírí ke waqt tak.* 16 *Jairsúm, Mirárí, aur Qihát ke gharáne.* 49 *Hárún ká ḳháss 'uhda aur us ká nasabnáma Aḳhima'az tak.* 54 *Káhinon aur Láwíon ke shahr.*

BANÍ Láwí: ||Jairsún, Qihát aur Mirárí[a].

2 Aur baní Qihát: 'Amrám, Izhár[b], aur Habrún, aur 'Uzziel.

3 Aur baní 'Amrám: Hárún, aur Músá, aur Maryam. Aur baní Hárún: Nadab, aur Abihú[c], Ili'azar, aur Itamar,

4 ¶ Ili'azar se Fínihás paidá húá, Fínihas se Abisú'a paidá húá,

5 Aur Abisú'a se Búqí paidá húá, aur Búqí se 'Uzzí paidá húá,

6 Aur 'Uzzí se Zaráḳhiyáh paidá húá, aur Zaráḳhiyáh se Miráyút paidá húá,

7 Miráyút se Amariyáh paidá húá, aur Amariyáh se Aḳhitúb paidá húá,

8 Aur Aḳhitúb[d] se Sadúq paidá húá, aur Sadúq se Aḳhima'az paidá húá[e],

9 Aur Aḳhima'az se 'Azariyáh paidá húá, aur 'Azariyáh se Yúhanán paidá húá,

10 Aur Yúhanán se 'Azariyáh paidá húá[f], (yih wuh hai, jo us

Peshtar MASÍH se, 1300, wag.

s 2 Sal. 15. 29. aur 17. 6.

|| 'Ibrání men, *ke pichhe ziná men chale.*

t 2 Sal. 17. 7.

771 ke qaríb.

u 2 Sal. 15. 19.

740 ke qaríb.

x 2 Sal. 15. 29.

y 2 Sal. 17. 6. aur 18. 11.

|| Yá, *wahín hain.*

1300 ke qaríb, wag.

|| Yá, *Jairsúm,* 16 áyat.

a Paid. 46. 11. Khur. 6. 16. Gin. 26. 57. 1 Taw. 23. 6.

b Dekho 22 áyat.

c Ahb. 10. 1.

d 2 Sam. 8. 17.

e 2 Sam. 15. 27.

f Dekho 2 Taw. 26, 17, 18.

Peshtar MASÍH se, 1300 ke qaríb, wag.

ghar men káhin thá [g], jo Sulaimán
ne Yarúsalam men banáyá:)
11 Aur 'Azariyáh se Amariyáh [h]
paidá húá, aur Amariyáh se Akhi-
túb paidá húá,
12 Aur Akhitúb se Sadúq paidá
húá, aur Sadúq se ‖ Salúm paidá
húá,
13 Aur Salúm se Khilqiyáh paidá
húá, aur Khilqiyáh se 'Azariyáh
paidá húá,
14 Aur 'Azariyáh se Siráyáh [i]
paidá húá, aur Siráyáh se Yahú-
sadaq paidá húá.
15 Aur jis waqt KHUDÁWAND ne
Nabúkadnazar ke háth se Yahú-
dáh aur Yarúsalam ko jiláwatan
karáyá [k], Yahúsadaq bhí uth gayá.
16 ¶ Baní Láwí: ‖ Jairsúm, Qi-
hát, aur Mirárí [l].
17 Aur Jairsúm ke beton ke
nám ye hain: Libní, aur Sima'í.
18 Aur baní Qihát: 'Amrám, aur
Izhár, aur Habrún, aur 'Uzziel.
19 Baní Mirárí: Mahlí, aur Músí.
Aur Láwíon ke ‖ bápdádon ke
khándán ye hain:
20 Baní Jairsúm: us ká betá
Libní, us ká betá Yahat, us ká
betá Zimmah [m],
21 Us ká betá ‖ Yúakh, us ká
betá ‖ 'I'dú, us ká betá Zárah, us
ká betá ‖ Yatrí.
22 Baní Qihát: us ká betá ‖ 'Ami-
nadáb, us ká betá Qurah, us ká
betá Asír,
23 Us ká betá Ilqanah, us ká
betá Abiásaf, us ká betá Asír,
24 Us ká betá Tahat, us ká
betá ‖ U'riel, us ká betá 'Uzziyáh,
us ká betá Sáúl.
25 Aur baní Ilqanah: 'Amásí [n],
aur Akhimot.
26 Us ká betá Ilqanah, us ká betá
Ilqanah ‖ Súfí, us ká betá Nahat [o],
27 Us ká betá Iliáb [p], us ká betá
Yarúhám, us ká betá Ilqanah.
28 Baní Samúel: bará ‖ Wasní,
aur Abiyáh.
29 Baní Mirárí: Mahlí, us ká
betá Libní, us ká betá Sama'í, us
ká betá 'Uzzah,
30 Us ká betá Simá', us ká betá
Hajjiyáh, us ká betá 'Asáyáh.
31 Ye we hain, jinhen Dáúd ne
KHUDÁWAND ke ghar men gáne
kí khidmat par muqarrar kiyá,
jab se sandúq árámgáh men
áyá [q].
32 Aur we jamá'at ke khaime

[g] 1 Sal. 6. 2 Taw. 3.
[h] Dekho 'Az. 7. 3.
‖ Yá, *Masullám*, 1 Taw. 9. 11.
[i] Naham. 11. 11.
[k] 2 Sal. 25. 18.
‖ Yá, *Jairsúm*, 1 áyat.
[l] Khur. 6. 16.
‖ 'Ibrání men, *un ke bápon ke muwáfiq.*
[m] 42 áyat.
‖ Yá, *Aitán*, 42 áyat.
‖ Yá, *'Adáyáh*, 41 áyat.
‖ Yá, *Atní*, 41 áyat.
‖ Yá, *Izhár*, 2, 18, áyaten.
‖ Yá, *Safaniyáh*, *'Azariyáh*, *Yúel*, 36 áyat.
[n] Dekho 35, 36, áyaten.
‖ Yá, *Súf*, 35 áyat. 1 Sam. 1. 1.
[o] 34 áyat, *Túkh.*
[p] 34 áyat, *Iliel.*
‖ *Yúel* bhí kahláyá, 33 áyat, aur 1 Sam. 8. 2.

1280 ke qaríb, wag.

[q] 1 Taw. 16. 1.

Peshtar MASÍH se, 1280 ke qaríb, wag.

ke maskan ke áge khidmat karte
the, jab tak ki Sulaimán ne Ya-
rúsalam men KHUDÁWAND ká ghar
biná kiyá, aur ba'd us ke we apní
apní bárí ke muwáfiq khidmat
men házir hote the.
33 Aur we jo apne larkon samet
khidmatguzárí karte the, ye hain:
Baní Qihát men se, Haimán saro-
dí, bin Yúel, bin Samúel,
34 Bin Ilqanah, bin Yarúhám,
bin Iliel, bin ‖ Túkh,
35 Bin Súf, bin Ilqanah, bin
Mahat, bin 'Amásí,
36 Bin Ilqanah, bin ‖ Yúel, bin
'Azariyáh, bin Safaniyáh,
37 Bin Tahat, bin Asír, bin Abiá-
saf [r], bin Qurah,
38 Bin Izhár, bin Qihát, bin
Láwí, bin Isráel.
39 Aur us ká bháí A'saf, jo us
ke dahne khará hotá thá: A'saf
bin Barakiyáh, bin Samá',
40 Bin Míkáel, bin Ba'asiyáh,
bin Malikiyáh,
41 Bin Atní [s], bin Zárah, bin
'Adáyáh,
42 Bin Aitán, bin Zimmah, bin
Sima'í,
43 Bin Yahat, bin Jairsúm, bin
Láwí.
44 Aur baní Mirárí un ke bháí
báen háth khare hote the: ‖ Aitán
bin ‖ Qísí, bin 'Abdí, bin Malúk,
45 Bin Hasabiyáh, bin Amasiyáh,
bin Khilqiyáh,
46 Bin Amsí, bin Báni, bin Sámar,
47 Bin Mahlí, bin Músí, bin Mi-
rárí, bin Láwí.
48 Aur un ke bháí Láwí Bait-
Ulláh ke maskan kí sárí khidmat
par muqarrar húe.
49 ¶ Aur Hárún aur us ke bete
charháwe ke mazbah par [t], aur
bakhúr kí qurbángáh men [u] qur-
bán charháte the, aur quds ul
aqdas kí khidmat, aur Isráel ‖ ke
liye bakhshish kí talab karte the,
jaisá ki Khudá ke bande Músá ne
in sab kí bábat hukm kiyá thá.
50 Aur ye baní Hárún: us ká
betá Ili'azar, us ká betá Fínihás,
us ká betá Abisú'a,
51 Us ká betá Búqí, us ká betá
'Uzzí, us ká betá Zarákhiyáh,
52 Us ká betá Miráyút, us ká betá
Amariyáh, us ká betá Akhitúb,
53 Us ká betá Sadúq, us ká betá
Akhima'az.
54 ¶ Aur Qihátí gharáne ke baní

‖ 26 áyat, *Nahat.*
‖ Yá, *Súfí.*
‖ 24 áyat, *Sáúl*, *'Uzziyáh*, *U'riel.*
[r] Khur. 6. 24.
[s] Dekho 21 áyat.
‖ *Yadútún*, kahláyá, 1 Taw. 9. 16, aur 25. 1, 3, 6.
‖ Yá, *Qausáyáh*, 1 Taw. 15. 17.

1444, wag.

[t] Ahb. 1. 9.
[u] Khur. 30. 7.
‖ Yá, *ke liye kafára dete the.*

Peshtar MASÍH se, 1444, wag.

x Yash. 21. Báb.
y Yash. 21. 11, 12.
z Yash. 14. 13. aur 15. 13.
a Yash. 21. 13.
‖ Yá, *Haulán*, Yash. 21. 15.
‖ Yá, *'Ain*, Yash. 21. 16.
‖ Yá, *'Almún*, Yash. 21. 18.
b 66 áyat.
c Yash. 21. 5.
d Yash. 21. 7, 34.
e 61 áyat.
f Yash. 21. 21.
g Dekho Yash. 21. 22,—35, jahán in shahroṉ men se ka,í ek ke aur nám páe játe.

Hárún ke rahne ke makán un ke
qil'oṉ aur un kí sarhaddoṉ meṉ,
jo unheṉ qur'a se mile, ye haiṉ[x];
55 Unhoṉ ne Yahúdáh kí zamín
meṉ Habrún[y] aur us ke girdna-
wáh ko unheṉ diyá.
56 Lekin shahr ke khet aur us
ke díhát Yafunnah ke beṭe Kálib
ko díe[z].
57 Aur baní Hárún ko Yahúdáh
ke shahr mile[a]: Habrún jo panáh-
gáh thá, aur Libnah aur us ke
girdnawáh, aur Yatír, aur Istimú'a
aur us ke girdnawáh,
58 Aur ‖ Hailán aur us ke gird-
nawáh, aur Dabír aur us ke gird-
nawáh,
59 Aur ‖'Asan aur us ke gird-
nawáh, aur Bait-Shams aur us ke
girdnawáh;
60 Aur Binyamín ke firqe meṉ
se: Jib'a aur us ke girdnawáh,
aur ‖ 'Alamat aur us ke girdnawáh,
aur 'Anatút aur us ke girdnawáh.
Un ke gharánoṉ ke sab shahr
terah haiṉ.
61 Aur Qihát ke báqí beṭoṉ ko[b]
ádhe firqe ke ḳhándán se, ya'ne
Munassí ke ádhe firqe se, das
shahr qur'a se mile[c].
62 Aur Jairsúm ke beṭoṉ ko, un
ke gharánoṉ ke muwáfiq, Ishakar
ke firqe se, aur Yasar ke firqe se,
aur Naftálí ke firqe meṉ se, aur
Basan meṉ Munassí ke ádhe firqe
se, terah shahr mile.
63 Mirárí ke beṭoṉ ko, un ke
gharánoṉ ke muwáfiq, Rúbin ke
firqe se, aur Jadd ke firqe se, aur
Zabulún ke firqe se, bárah shahr
qur'a se mile[d].
64 So baní Isráel ne Láwíoṉ ko
we shahr aur un ke girdnawáheṉ
díṉ.
65 Pas, baní Yahúdáh ke firqe
se, aur baní Sama'ún ke firqe se,
aur baní Binyamín ke firqe se ye
shahr, jin ke nám mazkúr húe,
qur'a se díe gae.
66 Aur jo baní Qihát ke ghará-
noṉ se báqí the[e], un kí sarhaddoṉ
ke shahr Ifráím ke firqe se the.
67 So unhoṉ ne unheṉ panáhgáh
ke shahroṉ meṉ se[f], koh i Ifráím
meṉ Sikm aur us ke girdnawáh
díe; aur Jazar aur us ke girdna-
wáh,
68 Aur Yuqmi'ám[g] aur us ke
girdnawáh, aur Bait-Haurán aur
us ke girdnawáh,
69 Aur Aiyalún aur us ke gird-
nawáh, aur Ját-Rimmon aur us ke
girdnawáh;
70 Aur Munassí ke ádhe firqe se
'Anar aur us ke girdnawáh, aur Bi-
la'ám aur us ke girdnawáh: báqí
baní Qihát ke gharáne ko ye mile.
71 Baní Jairsúm ko: Munassí
ke ádhe firqe ke gharáne meṉ se
Basan meṉ Jaulán aur us ke gird-
nawáh, aur 'Istárát aur us ke
girdnawáh;
72 Aur Ishakár ke firqe se Qádis
aur us ke girdnawáh, Dábirát aur
us ke girdnawáh,
73 Aur Rámát aur us ke gird-
nawáh, aur 'Ainaim aur us ke gird-
nawáh;
74 Aur Yasar ke firqe se Masal
aur us ke girdnawáh, aur 'Abdún
aur us ke girdnawáh,
75 Aur Huqúq aur us ke gird-
nawáh, aur Rahúb aur us ke gird-
nawáh;
76 Aur Naftálí ke firqe se: Jalíl
meṉ Qádis aur us ke girdnawáh,
aur Hammún aur us ke girdnawáh,
aur Qaryataim aur us ke girdna-
wáh.
77 Báqí baní Mirárí ko Zabulún
ke firqe se mile: Rimmon aur us
ke girdnawáh, aur Tabúr aur us
ke girdnawáh.
78 Yaríhú ke nazdík Yardan ke
pár, ya'ne Yardan kí púrab taraf,
Rúbin ke firqe se, bayábán meṉ,
Basar aur us ke girdnawáh, aur
Yahsah aur us ke girdnawáh,
79 Aur Qadímút aur us ke gird-
nawáh, aur Mifa'at aur us ke
girdnawáh,
80 Aur Jadd ke firqe se Jili'ád
meṉ Rámát aur us ke girdnawáh,
aur Mahnaim aur us ke girdnawáh,
81 Aur Hasbún aur us ke gird-
nawáh, aur Ya'zír aur us ke gird-
nawáh.

VII BÁB.

1 *Ishakár ke beṭe.* 6 *Binyamín ke.* 13 *Naftálí ke,* 14 *Munassí ke,* 20, 24 *aur Ifráím ke.* 21 *Áfat jo áyí Játíoṉ kí taraf se Baní Ifráím par.* 23 *Barí'ah paidá hotá.* 28 *Baní Ifráím ke makánát.* 30 *Yasar ke beṭe.*

1400, wag.
‖ *Fuwah, Yúb.*
a Paid. 46. 13. Gin. 26. 23.

AUR baní Ishakár: Tol'a, aur
‖ Fúáh, aur Yasúb, aur Sim-
rún[a], chár.
2 Aur baní Tol'a: 'Uzzí, aur
Rifáyáh, aur Yaríel, aur Yahmí,
aur Ibsám, aur Samúel, jo Tol'a
ke abwí gharáne meṉ apne ḳhán-

Peshtar MASÍH se, 1400, wag.

dánoṉ ke sardár aur bahádur
pahlawán námí the; aur Dáúd ke
aiyám meṉ un ká shumár báís
hazár chha sau thá[b].
3 Aur baní 'Uzzí: Izráḳhiyáh.
Aur baní Izráḳhiyáh: Míkáel, aur
'Abadiyáh, aur Yúel, Yassiyáh,
pánch, aur sab sardár the.
4 Aur un ke sáth sipáhíoṉ ká
lashkar thá; we sab un ke ḳhán-
dánoṉ ke muwáfiq, un ke ábáí
gharáne ke mutábiq, chhattís ha-
zár jangí jawán the; kyúṉki un
kí bahut sí jorúáṉ aur beṭe the.
5 Aur un ke bháí Ishakár ke
sáre gharánoṉ meṉ pahlawán aur
bahádur nasabnáme meṉ gine húe
bilkull sattásí hazár the.
6 ¶ Baní Binyamín: Bala'[c], aur
Bakr, aur Yadí'el, tín.
7 Aur baní Bala': Isbún, aur
'Uzzí, aur 'Uzziel, aur Yarímút,
aur 'Írí, pánch; ye apne ábáí gha-
ráne ke sardár baṛe bahádur log,
aur apne nasabnámoṉ meṉ báís
hazár chauntís gine játe the.
8 Aur baní Bakr: Zamírah, aur
Yúás, aur Ili'azar, aur Ilayú'ainí,
aur 'Umrí, aur Yarímút, aur Abi-
yáh, aur 'Anatút, aur 'Alámat. Ye
sab Bakr ke beṭe the:
9 Aur gintí meṉ apne nasabnáme
ke muwáfiq bís hazár do sau baṛe
bahádur log the, jo apne abwí
gharáne ke sardár the.
10 Aur baní Yadia'el: Bilhán.
Aur baní Bilhán: Ya'ús, aur Bin-
yamín, aur Ahúd, aur Kan'á-
nah, aur Zaitán, aur Tarsís, aur
Aḳhisahar.
11 Ye sab Yadia'el ke beṭe, apne
abwí raísoṉ ke muwáfiq baṛe ba-
hádur log the, aur satrah hazár
do sau ‖ sipáhí lashkar meṉ nikalte
the.
12 Aur Suffím aur Huffím[d], ‖ 'Ír
ke beṭe, Hashím, ‖ Akhír ke beṭe.
13 ¶ Baní Naftálí: Yahsiel, aur
Júní, aur Yasar, aur Salúm[e], baní
Bilhah.
14 ¶ Baní Munassí: Asriel, jise
wuh janí; (us kí Arámí haram
Jili'ád ke báp Makír ko janí.
15 Aur Makír ne Huffím aur
Suffím kí bahin ko jorú kiyá, aur
un kí bahin ká nám Ma'akah thá,)
aur dúsre ká nám Siláfihád thá,
aur Siláfihád kí beṭíáṉ thíṉ.
16 Aur Makír ki jorú Ma'akah
ek beṭá janí, aur us ká nám Faras
rakhá, aur us ke bháí ká nám
Sharas; aur us ke beṭe Aulám, aur
Raqam the.
17 Aur baní Aulám: Bidán[f].
Ye Jili'ád bin Makír bin Munassí
ke beṭe the.
18 Aur us kí bahin Hammúlikat
Ishhúd, aur Abi'azar[g], aur Maha-
lah ko janí.
19 Aur baní Simíd'a: Aḳhyán,
aur Sikm, aur Liqhí, aur Aní'ám.
20 ¶ Aur baní Ifráím[h]: Súta-
lah; us ká beṭá Barad, us ká be-
ṭá Tahat, us ká beṭá Ili'adah, us
ká beṭá Tahat,
21 ¶ Us ká beṭá Zabad, us ká
beṭá Śútalah, aur 'Azar, aur Ili'ad,
jinheṉ Ját ke logoṉ ne, jo us za-
mín meṉ aslí báshinde the, már
ḍálá; kyúṉki we un kí mawáshí
ke lene ko utar áe the.
22 Aur un ká báp Ifráím bahut
dinoṉ tak mátam kartá rahá,
aur us ke bháí use tasallí dene
ko áe.
23 ¶ Phir wuh apní jorú ke
‖ sáth soyá, aur wuh hámila húí,
aur ek beṭá janí, aur us ne us ká
nám Barí'ah rakhá; kyúṉki ‖ us
ke ghar meṉ burái húí thí.
24 Aur us kí beṭí Saráh thí, jis
ne Bait-Haurán i 'álí aur sáfil aur
'Uzan i Saráh banáyá; aur us ká
beṭá Rifáh,
25 Aur us ká beṭá Rasaf, aur
Tiláh, aur us ká beṭá Tahan,
26 Us ká beṭá Lagdán, us ká
beṭá 'Ammihúd, us ká beṭá Ilisa-
m'a,
27 Us ká beṭá Nún[i], us ká beṭá
Yahúsú'ah.
28 ¶ Aur un ke mamlúk makán
aur shahr Baitel aur us ke díhát
the, aur mashriq kí taraf Na'a-
rán[k], aur magrib kí taraf Jazar
aur us ke † díhát, aur Sikm aur
us ke díhát, 'Azah aur us ke díhát
tak;
29 Aur baní Munassí kí taraf
Bait-Shán aur us ke díhát, Ta'a-
nák aur us ke díhát, Majiddo aur
us ke díhát, Dor aur us ke díhát
the[l]. In meṉ Yúsuf bin Isráel ke
beṭe rahte the.
30 ¶ Baní Yasar: Yimnáh, aur
Iswáh, aur Iswí, aur Barí'ah, aur
un kí bahin Sirah[m].
31 Aur baní Barí'ah: Hibr, aur
Malkiel, Birzávít ká báp.
32 Aur Hibr se Yaflít, aur Sú-

[b] 2 Sam. 24. 1, 2. 1 Taw. 27. 1.
[c] Paid. 46. 21. Gin. 26. 38. 1 Taw. 8. 1, wag.
‖ Yá, *maidán pakaṛne aur qitál karne ke láiq the.*
[d] Gin. 26. 39, *Súfám* aur *Húfám.*
‖ Yá, *'Írí,* 7 áyat
‖ Yá, *Aḳhirám,* Gin. 26. 38.
[e] Paid. 46. 24, *Salím.*
[f] 1 Sam. 12. 11.
[g] Gin. 26. 30, *'Iazar.*
[h] Gin. 26. 35.
‖ 'Ibrání meṉ, *pás gayá.*
‖ Yá, *us ká qadam ghar ke liye námubárak húá.*
[i] Gin. 13. 8, 16.
[k] Yash. 16. 7, *Na'arátah.*
† 'Ibrání meṉ, *us kí beṭíáṉ.*
[l] Yash. 17. 11.
[m] Paid. 46. 17. Gin. 26. 44.

Peshtar MASÍH se, 1400, wag.
mir[n], aur Khútám, aur un kí ba-
hin Sú'a paidá húe.
33 Aur baní Yaflít: Fásák, aur
Bimhál, aur Aswát. Ye baní Ya-
flít hain.
n 34 áyat, *Sámir.* 34 Aur baní Sámir[o]: Akhí, aur
o 32 áyat, *Súmir.* Rúhjah, aur Yahubbah, aur Arám.
35 Aur us ke bháí Hilm ke beṭe:
Súfah, aur Imn'a, aur Salas, aur
'Amal.
36 Aur baní Súfah: Súh, aur
Harnafar, aur Sú'al, aur Biarí, aur
Imráh,
37 Basar, aur Húd, aur Sammá,
aur Silsah, aur Itrán, aur Biará.
38 Aur baní Yatar: Yafunnah,
aur Fisfáh, aur Ará.
39 Aur baní Gulla: Arakh, aur
Hauiel, aur Riziyá.
40 Ye sab baní Yasar apne báp-
dádon ke ghar men mumtáz pah-
lawán bahádur sharífon ke sharíf
the. Un men se jo shajara ke rú se
jang aur khúnrezí ke láiq the, shu-
már men chhabís hazár jawán the.

VIII BÁB.

1 *Binyamín ke beṭe aur ra,ís.* 33 *Sáúl aur Yúnatan ká nasabnáma.*

1400, wag. AUR Binyamín se us ká pa-
lauṭhá Bala' paidá húá, dús-
a Paid. 46. 21. Gin. 26. 38. 1 Taw. 7. 6. rá Ashbel[a], tísrá Ákhirakh,
2 Chauthá Núhah, aur pánchwán
Rafá.
|| Yá, *Arad,* Paid. 46. 21. 3 Aur Bala' be beṭe the: || Ad-
dár, aur Jirá, aur Abihúd,
4 Aur Abisú', aur Na'amán, aur
Akhúh,
|| Yá, *Súfám,* Gin. 26. 39. Dekho 1 Taw. 7. 12. 5 Aur Jirá, aur || Safúfán, aur
Húrám.
6 Ye Ahúd ke beṭe hain, jo Jib'a
ke báshindon ke abwí raís the;
b 1 Taw. 2. 52. aur unhon ne unhen Munákhat[b]
men jiláwatan karáyá:
7 Ya'ne Na'amán, aur Akhiyáh
aur Jirá; usí ne unhen jiláwatan
karwáyá, aur us se Uzzá, aur
Akhihúd paidá húe.
8 Aur unhen bhijwádene ke
ba'd, Saharaim ko, Moáb ke mulk
men, larke paidá húe; Húsím aur
Ba'ara us kí jorúán thín.
9 Aur us kí jorú Húdas se Yúbáb,
aur Zibya, aur Maisá, aur Mal-
kám,
10 Aur Ya'úz, aur Sakiyáh aur
Mirmah paidá húe. Ye us ke
beṭe abwí raís the.
11 Aur Húsím se Abitúb, aur
Ilifi'al paidá húe.
12 Aur baní Ilifi'al: 'Ibr, aur
Misham, aur Sámir; us se Aunú, Peshtar MASÍH se, 1400, wag.
aur Ludd, aur us ke díhát ábád
húe.
13 Aur Barí'ah aur Sama'[c] ne, c 21 áyat.
jo Aiyalún ke báshindon ke abwí
rais the, Ját ke báshindon ko
bhagá diyá.
14 Aur Akhyú, Shashaq, aur Ya-
rímút,
15 Aur Zabadiyáh, aur 'Arád,
aur 'Adar,
16 Aur Míkáel, aur Isfáh, aur
Yúkhá, baní Barí'ah hain.
17 Aur Zabadiyáh, aur Masul-
lám, aur Hisqí, aur Hibr,
18 Aur Yasmarí, aur Yazliyáh,
aur Yúbáb baní Ilifi'al hain.
19 Aur Yaqím, aur Zikrí, aur
Zabdí,
20 Aur Ili'ainí, aur Ziltí, aur
Iliel,
21 Aur 'Adáyáh, aur Biráyáh,
aur Simrát, baní || Sama'í hain. || Yá, *Sama',* 13 áyat.
22 Aur Isfán, aur 'Ibr, aur Iliel,
23 Aur 'Abdún, aur Zikrí, aur
Hanán,
24 Aur Hanániyáh, aur 'Ailám,
aur 'Antútiyáh,
25 Aur Yafdiyáh, aur Fanúel,
baní Shasháq hain.
26 Aur Shamsarí, aur Saháriyáh,
aur 'Atáliyáh,
27 Aur Ya'rasiyáh, aur Iliyáh,
aur Zikrí, baní Yarúhám hain.
28 Ye apne gharánon men abwí
sardár aur raís the. Ye Yarúsa-
lam men rahte the.
29 Aur Jiba'ún men Jiba'ún ká
|| báp rahtá thá, aur us kí jorú ká || *Ya'úel* kahláyá, 1 Taw. 9. 35.
nám Ma'akah thá[d]. d 1 Taw. 9. 35.
30 Aur us ká palauṭhá beṭá 'Ab-
dún, aur Súr, aur Qís, aur Ba'al,
aur Nádab,
31 Aur Jadúr, aur Akhyú, aur
|| Zakar. || Yá, *Zakariyáh,* 1 Taw. 9. 37.
32 Aur Miqlút se || Simiáh paidá
húá. Aur we bhí apne bháíon ke || Yá, *Simiám,* 1 Taw. 9. 38.
sáth Yarúsalam men apne bháíon
ke sámhne rahte the.
33 ¶ Aur Naiyir se Qís paidá e 1 Sam. 14. 51.
húá[e], aur Qís se Sáúl paidá húá, f 1 Sam. 14. 49, *Isui.*
aur Sáúl se Yahúnatan, aur Mali- || Yá, *Ishbusat,* 2 Sam. 2. 8.
kishú'a, aur Abinadáb[f], aur || Ish-
ba'al paidá húe. || Yá, *Mifíbusat,* 2 Sam. 4. 4, aur 9. 6, 10.
34 Aur Yahúnatan ká beṭá || Ma-
ríbba'al thá; aur Maríbba'al se
Míkáh[g] paidá húá. g 2 Sam 9. 12.
35 Aur baní Míkáh: Fítún, aur || Yá, *Tahrí'a,* 1 Taw. 9. 41.
Malik, aur || Tárí'a, aur Ákhaz.
36 Aur Ákhaz se Yahú'adah[h] h *Ya'arah,* 1 Taw. 9. 42.

Peshtar MASÍH se, 1400, wag.

paidá húá; aur Yahú'adah se 'Alamat, aur 'Azmávat, aur Zimrí paidá húe; aur Zimrí se Mauzá paidá húá;

37 Aur Mauzá se Bina'a paidá húá; us ká beṭá Ráfah[1], us ká beṭá Ili'asah, us ká beṭá Asíl.

[1] 1 Taw. 9. 43, *Rifáyáh.*

38 Aur Asíl ke chha beṭe the, aur ye un ke nám: 'Azriqám, Bokirú, aur Ismá'el, aur Sagariyáh, aur 'Abadiyáh, aur Hanán. Ye sab Asíl ke beṭe hain.

39 Aur us ke bhái 'Ishaq ke beṭe: us ká palauṭhá Aulám, dúsrá Ya'ús, tísrá Ilifalat.

40 Aur Aulám ke beṭe zormand, ahl i jur,at, tírandáz the, aur us ke bahutse beṭe aur pote the; sab deṛh sau the. Ye sab baní Binyamín the.

IX BÁB.

1 *Isráel aur Yahúdáh ke nasabnáme bádsháhí daftaron men marqúm hote.* 2 *Yarúsalam ke báshindon kí bábat jo phir áe the, khwáh Isráelí,* 10 *khwáh káhin,* 14 *khwáh Láwí, khwah Natiním.* 27 *Amánat ká kám jo chand Láwíon ko milá.* 35 *Sáúl aur Yúnatan ká naslnáma.*

1200, wag.

SÁRE baní Isráel nasabnámon ke rú se gine húe the; aur, dekho, un ke nam Isráel aur Yahúdáh ke bádsháhon ke daftar men likhe húe hain, jo apne gunáhon ke sabab Bábul ko asír hoke gae.

a 'Az. 2. 59.

536 ke qaríb.

2 ¶ Aur we jo pahle apní milkon aur apne shahron men basne ko phir áe[b], so Isráelí, aur káhin, aur Láwí, aur || bait ul muqaddas ke khádim[c] the.

b 'Az. 2. 70. Naham. 7. 73.
|| 'Ibrání men, *Natiním.*
c Yash. 9. 27. 'Az. 2. 43. aur 8. 20.

3 Baní[a] Yahúdáh men se, aur baní Binyamín men se, aur baní Ifráím aur Munassí men se jo Yarúsalam men rahte the[d], ye hain;

d Naham. 11. 1.

4 'Útí bin 'Ammihúd, bin 'Umrí, bin Imrí, bin Bání, jo Pháras bin Yahúdáh kí auláد men se thá.

5 Aur Sailáníon men se: 'Asáyáh palauṭhá, aur us ke beṭe.

6 Aur baní Zárah men se: Ya'úel, aur un ke chha sau nauwe bhái.

7 Aur baní Binyamín men se Sallú bin Masullám, bin Húdáviyáh, bin Hasinúáh,

8 Aur Ibniyáh bin Yarúhám, aur Ailah bin 'Uzzí bin Mikrí, aur Masullám bin Safatiyáh, bin Ra'úel, bin Ibniyáh;

9 Aur un ke gharánon ke nau sau chhappan bhái. Ye sab mard apne ábái gharáne ke abwí raís the.

10 ¶ Aur káhinon men se[e]; Yad'aiyáh, aur Yahúyaríb, aur Yakín,

e Naham. 11. 10, wag.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

11 Aur || 'Azariyáh bin Khilqiyáh, bin Masullám, bin Sadúq, bin Miráyút, bin Akhitúb, jo Khudá ke ghar ká peshwá thá:

|| Naham. 11. 11, *Shiráyáh.*

12 Aur 'Adáyáh bin Yarúhám, bin Fashúr, bin Malkiyáh, aur Ma'así bin 'Adiel, bin Yahzírah, bin Masullám, bin Muslimít, bin Amír,

13 Aur un ke bhái, un ke ábái gharáne ke raís, ek hazár sát sau sáṭh the, jo Khudá ke ghar kí khidmat ke kám men || musta'idd the.

|| 'Ibrání men, *zormand, ahl i jur,at the.*

14 Aur Láwíon men se: Sam'aiyáh bin Hasúb, bin 'Azriqám, bin Hasabiyáh, baní Mirárí men se;

15 Aur Baqbaqqar, Haras, aur Jalál, aur Mattaniyáh bin Míkáh, bin Zikrí, bin Ásaf;

16 Aur 'Abadiyáh bin Sam'aiyáh, bin Jalál, bin Yadútún, aur Barakiyáh bin Asá, bin Ilqanah, jo Natúfátíon kí bastíon men baste the.

17 Aur darbán: Salúm, aur 'Aqúb, aur Zulmán, aur Akhimán, aur un ke bhái; Salúm sardár thá.

18 We ab tak bádsháh ke darwáze par mashriq kí taraf rahkar baní Láwí kí guroh ke darbán hain.

19 Aur Salúm bin Qurí, bin Abiásaf, bin Qurah, aur us ke ábái gharáne ke bhái, ya'ne Qurahí, bandagí ke kám par, khaime ke ástánon ke nigáhbán the; un ke bápdáde, KHUDÁWAND ke lashkar par ihtimám karnewále, darámad-gáh ke nigáhbán the.

20 Aur Fínihás bin Ili'azar[f] áge un ká peshwá thá, aur KHUDÁWAND us ke sáth thá.

f Gin. 31. 6.

21 Zakariyáh bin Muslimiyáh jamá'at ke khaime ká darbán thá.

22 Ye sab, jo ástánon par chaukídárí karne ke liye muqarrar the, do sau bárah the. Ye apne nasabnámon ke rú se apne gáon men gine húe the, jinhen Dáúd[g] aur Samúel gaibgo[h] ne un kí muqarrarí khidmat par nasb kiyá.

g 1 Taw. 26. 1, 2.
h 1 Sam. 9. 9.

23 So we aur un ke beṭe KHUDÁWAND ke ghar ke, ya'ne us khaime ke makán ke darwázon par chaukí dene ko házir the.

24 Aur cháron taraf, púrab, pachchhim, uttar, dakhin kí taraf, darbán the.

Peshtar MASÍH se, 1200, wag.

[i] 2 Sal. 11. 5.

25 Aur un ke bháí apní bastíoṉ meṉ the, ki sátweṉ din[i] naubat ba naubat un ke sáth áweṉ.

26 Ki we chár sardár darbán, jo Láwí the, amánatdár the, aur Ḳhudá ke ghar kí koṭhríoṉ par aur ḳhazánoṉ par muqarrar the.

27 ¶ Aur we Ḳhudá ke ghar ke ás pás rahá karte the, ki nigáhbání karná un par mauqúf thá, aur subh ko us ká kholná unhíṉ se thá.

|| Yá, *isti'amál ke.*

28 Aur un meṉ se ba'ze || bandagí ke bartanoṉ par muqarrar the, ki we unheṉ gin ginke báhar bhítar le áweṉ aur le jáweṉ.

29 Ba'ze un meṉ se is ḳhidmat par muqarrar the, ki bait ul quds ke sáre básanoṉ aur asbáb ko, aur maida, aur mai, aur tel, aur lubán, aur ḳhushbúdár masálih ko dekheṉ bháleṉ.

30 Aur káhinoṉ ke beṭoṉ meṉ se kitne ḳhushbúdár masálih ká tel[k] peṛte the.

[k] Ḳhur. 30. 23.

31 Aur Láwíoṉ meṉ se Mattitiyáh ko, jo Qurahí Salúm ká palauṭhá thá, un chízoṉ kí amíní par jo || degoṉ meṉ taiyár kí játí thíṉ[l], muqarrar thá.

|| Yá, *tawe par.*
[l] Ahb. 2. 5. aur 6. 21.

32 Aur baní Qihát, ya'ne un kí birádarí meṉ se ba'ze nazr kí roṭí par the, ki sabt ko us kí taiyárí kareṉ[m].

[m] Ahb. 24. 8.

33 Aur ye we gánewále haiṉ[n], jo Láwíoṉ meṉ abwí raís the, aur koṭhríoṉ kí ḳhidmat se mu'áf húe, ki unheṉ rát din 'ibádatguzárí meṉ házir rahná thá.

[n] 1 Taw. 6. 31. aur 25. 1.

34 Láwíoṉ ke ye abwí raís || apne gharánoṉ ke sardár the, aur Yarúsalam meṉ rahte the.

|| Yá, *apní sárí birádarí.*

35 ¶ Aur Jiba'ún meṉ Jiba'ún ká báp Ya'úel rahtá thá, aur us kí jorú ká nám Ma'akah[o] thá:

[o] 1 Taw. 8. 29.

36 Aur us ká palauṭhá beṭá 'Abdún, ba'd us ke Súr, aur Qís, aur Ba'al, aur Naiyir, aur Nadab,

37 Aur Jadúr, aur Aḳhyú, aur Zakariyáh, aur Miqlút.

38 Aur Miqlút se Simiám paidá húá. Aur we bhí apne bháíoṉ ke sáth Yarúsalam meṉ apne bháíoṉ ke sámhne rahte the.

39 Aur Naiyir se Qís paidá húá[p], aur Qís se Sáúl paidá húá, aur Sáúl se Yahúnatan, aur Malikishú'a, aur Abinadáb, aur Ishba'al paidá húe.

[p] 1 Taw. 8. 33.

40 Aur Yahúnatan ká beṭá Maríbba'al thá, aur Maríbba'al se Míkáh paidá húá.

41 Aur baní Míkáh: Fítún, aur Malik, aur Tahrí'a aur Áḳhaz[q].

Peshtar MASÍH se, 1200, wag.

[q] 1 Taw. 8. 35.

42 Aur Áḳhaz se Ya'arah paidá húá, aur Ya'arah se 'Alamat, aur 'Azmávat, aur Zimrí paidá húe: aur Zimrí se Mauzá paidá húá.

43 Aur Mauzá se Bina'a paidá huá; us ká beṭá Rifáyáh, us ká beṭá Ili'asah, us ká beṭá Asíl.

44 Aur Asíl ke chha beṭe the, aur ye un ke nám: 'Azriqám, Bokirú, aur Ismá'el, aur Sagariyáh, aur 'Abadiyáh, aur Hanán: ye baní Asíl the.

X BÁB.

1 Sáúl shikast kháke áp ko márḍáltá. 8 Filistí us kí lásh par shádiyána bajáte. 11 Jilí'ádí Yabísíoṉ ká sulúk jo unhoṉ ne Sáúl aur us ke beṭoṉ ke sáth kiyá. 13 Sáúl ká gunáh jis ke sabab Ḳhudá ne bádsháhat us se chhín lí, aur Dáúd ko 'ináyat kí.

AUR Filistí baní Isráel se laṛe[a], aur baní Isráel Filistíoṉ ke áge se bháge, aur kohistán i Jilbú'a meṉ zaḳhmí paṛe. 1056.

[a] 1 Sam. 31. 1, 2.

2 Aur Filistíoṉ ne Sáúl ká aur us ke beṭoṉ ká saḳht ta'áqub kiyá, aur Yúnatan, aur || Abinadáb aur Malikishú'a ko, jo Sáúl ke beṭe the, már liyá.

|| Yá, *Isví,* 1 Sam. 14. 49.

3 Aur Sáúl par jang kí shiddat húí, aur tírandázoṉ ne use hadaf kiyá, aisá ki wuh tírandázoṉ ke háthoṉ se zaḳhmí húá.

4 Tab Sáúl ne apne silahbardár se kahá, Apní talwár khínch aur mujhe chhed, tá na howe ki ye námaḳhtún áke mujhe heṭhá banáweṉ. Par us ke silahbardár ne qabúl na kiyá, kyúṉki wuh bahut ḍar gayá. Tab Sáúl ne talwár lí, aur us par girpaṛá.

5 Aur jab ki us ke silahbardár ne dekhá, ki Sáúl mar gayá, to wuh bhí apní talwár par girá aur mar gayá.

6 So Sáúl aur us ke tínoṉ beṭe us ke sáre ghar samet mar miṭe.

7 Aur baní Isráel, jo maidán meṉ the, yih dekhke, ki un ke bháí bháge, aur Sáúl aur us ke beṭe máre paṛe, apní bastíáṉ chhoṛ chhoṛke bhág nikle; aur Filistí ákar un meṉ base.

8 ¶ Aur dúsre din subh ko, jis waqt Filistí áe, táki láshoṉ ko nangá kareṉ, to unhoṉ ne Sáúl aur us ke beṭoṉ ko koh i Jilbú'a meṉ paṛá páyá.

Peshtar MASÍH se, 1056.

9 Tab unhoṉ ne us ko nangá
kiyá, aur us ká sir káṭ liyá, aur
us ke hathyár leke Filis̤tíoṉ ke
mulk meṉ chároṉ taraf bhijwá
díe, táki un ke butk̲hánoṉ meṉ
aur logoṉ meṉ us k̲hushk̲habarí
ko pahuncháeṉ.
10 Aur unhoṉ ne us ke hathyá-
roṉ ko apne ma'búdoṉ ke ghar
meṉ rakhá[b], aur us ke sir ko — [b] 1 Sam. 31. 10.
Dajún ke ghar par nasb kiyá.
11 ¶ Aur jab Jili'ád meṉ Yabís
ke sab logoṉ ne suná, ki Filistíoṉ
ne Sáúl se yúṉ kiyá:
12 Tab un meṉ ke sáre bahádur
uṭhe, aur Sáúl kí lásh aur us ke
beṭoṉ kí lásheṉ leke unheṉ Yabís
meṉ láe, aur un kí haḍḍíoṉ ko
Yabís meṉ ek balút ke tale gáṛ
diyá, aur sát din tak roza rakhá.
13 ¶ So Sáúl mar gayá, apne
gunáh ke sabab jo us ne K̲HUDÁ-
WAND se kiyá, aur K̲HUDÁWAND
ke kalám ke wáste, jo us ne na
máná[c], aur is liye bhí ki us ne — [c] 1 Sam. 13. 13. aur 15. 23.
apná ahwál us se púchhá jis ká
yár deo thá[d]; — [d] 1 Sam. 28. 7.
14 Aur us ne K̲HUDÁWAND se
na púchhá, is wáste us ne us ko
már ḍálá, aur mulk ko Yassí ke
beṭe Dáúd par máil kiyá[e]. — [e] 1 Sam. 15. 28. 2 Sam. 3. 9, 10. aur 5. 3.

XI BÁB.

1 *Dáúd Habrún meṉ Isráel ke buzurgoṉ se bádsháh muqarrar hotá.* 4 *Yúab bahádurí karke Dáúd ke liye Saihún kí gaṛhí Yabúsíoṉ se leletá.* 10 *Dáúd ke pahlawánoṉ kí ismnawísí.*

1048.

AUR tamám Isráel Habrún
meṉ Dáúd pás jam'a húe[a], — [a] 2 Sam. 5. 1.
aur use kahá, Dekh, ham terí
haḍḍí aur tere gosht haiṉ.
2 Is ke siwá agle waqt meṉ bhí, jab
Sáúl bádsháh thá, to tú hí nikálne
biṭháne meṉ Isráelíoṉ ká rahbar
thá; aur K̲HUDÁWAND tere K̲hudá
ne tujhe farmáyá hai, ki Tú mere
Isráelí bandoṉ ko charáegá[b], aur tú — [b] Zab. 78. 71.
mere Isráelí logoṉ ká sardár hogá.
3 Ġaraz, Isráel ke sáre buzurg
Habrún meṉ bádsháh pás áe, aur
Dáúd ne Habrún meṉ un ke sáth
K̲HUDÁWAND ke huzúr 'ahd kiyá,
aur unhoṉ ne Dáúd ko mamsúh
kiyá[c], táki wuh Isráelíoṉ ká bád- — [c] 2 Sam. 5. 3.
sháh ho, jaisá ki K̲HUDÁWAND ne
Samúel ‖ kí ma'rifat se kahá thá[d]. — ‖ 'Ibrání meṉ, *ke háth se.* [d] 1 Sam. 16. 1, 12, 13.
4 ¶ Aur Dáúd aur tamám Isráel
Yarúsalam ko, jis ká nám[e] Ya- — [e] 2 Sam. 5. 6.
bús thá, gae, aur wahán kí sarza-
mín ke báshinde Yabúsí[f] the. — [f] Qáz. 1. 21. aur 19. 10.

Peshtar MASÍH se, 1048.

5 Aur Yabús ke báshindoṉ ne
Dáúd se kahá, ki Tú yaháṉ áne
na páwegá. Lekin Dáúd ne
Saihún ká qil'a le liyá, aur wuhí
Dáúd ká shahr húá.
6 Aur Dáúd ne kahá, ki Jo koí
pahle Yabúsíoṉ ko már legá, so
raís aur sardár hogá. Tab Yúab
bin Zarúyáh pahle chaṛhá, aur
sardár húá.
7 Aur Dáúd qil'a meṉ rahá; is
wáste us ká nám ‖Shahr i Dáúd — ‖ Ya'ne, *Saihún,* 2 Sam. 5. 7.
húá.
8 Aur us ne Millo se leke shahr
ke ás pás gird ba gird iháta baná-
yá, aur Yúab ne shahr kí báqí
marammat kí.
9 Aur Dáúd taraqqí par taraqqí
kartá gayá, ki RABB ul afwáj us
ke sáth thá.
10 ¶ Aur Dáúd ke hamráhí[g] — [g] 2 Sam. 23. 8.
bahácluroṉ ke bahádur, jo us kí
rifáqat karke zor pakaṛte gae, aur
jinhoṉ ne sáre Isráel ke sáth use
bádsháh kiyá, jaisá K̲HUDÁWAND
ne Isráel ke haqq meṉ kahá thá[h], — [h] 1 Sam. 16. 1, 12.
ye haiṉ.
11 Aur Dáúd ke bahácluroṉ ká
shumár yih hai: Yasúbi'ám bin
Hakmúní, jo sardároṉ ká raís thá:
us ne tín sau par apná bhálá cha-
láyá, aur unheṉ ek bár qatl kiyá.
12 Us ke ba'd Ak̲húhí Dúdú ká
beṭá Ili'azar thá, jo un tín pahla-
wánoṉ meṉ se ek thá.

1047.

13 Wuh Dáúd ke sáth ‖Fas- — ‖ Yá, *Afasdammím,* 1 Sam. 17. 1.
dammím meṉ thá, jaháṉ Filistí
jang karne ko jam'a húe the, aur
wahán ke khet meṉ ek qut'a jau
bhará húá thá, aur log Filistíoṉ
ke áge se bháge:
14 Tab unhoṉ ne us qut'a ke
bích meṉ khaṛe rahke use bacháyá,
aur Filistíoṉ ko márá, aur K̲HU-
DÁWAND ne baṛí ‖ fath bak̲hshí. — ‖ 'Ibrání meṉ, *naját.*
15 ¶ Aur ‖ un tís sardároṉ meṉ — ‖ Yá, *un tísoṉ ke tín sardár.*
se ye tín nikalkar chaṭán ko Dáúd
pás 'Adúlám ke magáre meṉ gae[i], — [i] 2 Sam. 23. 13.
aur Filistíoṉ kí fauj Rifáíoṉ kí
wádí meṉ[k] á paṛí thí. — [k] 1 Taw. 14. 9.
16 Aur Dáúd us waqt gaṛhí meṉ
thá, aur Filistíoṉ ká thána Bait-
laham meṉ thá.
17 Aur Dáúd tarasá, aur bolá,
Baitlaham ke pháṭak ke kúe meṉ
se mere liye píne ká páni kaun
láwegá?
18 Tab un tín pahlawánoṉ ne
Filistíoṉ ká lashkar toṛá, aur
Baitlaham ke kúe meṉ se páni

Peshtar MASÍH se, 1047.

bhará, aur láke Dáúd ko diyá;
lekin us ne na cháhá, ki píwe;
par use KHUDÁWAND ke liye ta-
páyá, aur kahá,
19 Merá Khudá mujhe aise 'amal
se báz rakhe! kyá main un logon
ká lahú píún, jo apní jánon par
khele hain? ki we jánbází se us
ko láe hain. So us ne na cháhá,
ki use píwe. Aisá kám un tín
pahlawánon ne kiyá.
20 ¶ Aur Yúab ká bháí Abishai
aur tínon ká sardár thá[l]: us ne
tín sau par bhálá chaláyá, aur
unhen már dálá; aur wuh in tínon
men námdár thá.
21 Yih in tínon men un donon
se ziyáda námí thá, aur un ká
sardár thá, lekin un pahle tínon
ke darje ko na pahunchá[m].
22 Aur Bináyáh bin Yahúyad'a,
jo ek Qabzielí bahádur ká beṭá thá,
‖ us ne bahutse kám kíe the; us ne
Moáb ke do sher jawán máre, aur
jáke barf ke mausim men ek gár
ke bích men ek sher márá[n].
23 Aur us ne pánch háth ke ek
qaddáwar Misrí ko qatl kiyá, aur
us Misrí ke háth men juláhon ke
shahtír ká sá bhálá thá; par wuh
ek laṭh leke us par utrá, aur bhále
ko us ke háth se chhín liyá,
aur usí ke bhále se us ko már
dálá.
24 Yahúyad'a ke beṭe Bináyáh
ne aise kám kíe; aur wuh tínon
men námdár thá.
25 Yih un tíson men 'izzatdár thá,
par pahle tínon ke martabe ko na
pahunchá, aur Dáúd ne use apne
musáhibon men dákhil kiyá.
26 ¶ Aur ye fauj ke sardár the:
'Asahel Yúab ká bháí[o]; aur Bait-
lahamí Dúdú ká beṭá Ilhanán;
27 Aur ‖Sammút ‖Harúrí; Kha-
lis ‖Falúní;
28 Taqú'í 'Aqís ká beṭá 'I'rá;
Abi'azar 'Anatútí;
29 ‖Sibkí Húsátí; ‖'Ilí Akhúhí;
30 Maharí Natúfátí; ‖Halid bin
Ba'anah Natúfátí;
31 Baní Binyamín ke Jibi'ah ke
Ribí ká beṭá Ittai; Bináyáh Fir'a-
túní;
32 Nahal i Ja'as ká ‖Húrí;
‖Abiel 'Arbátí;
33 'Azmávat Baharúmí; Ilyahbá
Sa'albúní;
34 Baní ‖Hashím Jizúní; Ha-
rárí Shají ká beṭá Yúnatan;

[l] 2 Sam. 23. 18.
[m] 2 Sam. 23. 19.
‖ 'Ibrání men, *wuh kámon ká bahádur thá.*
[n] 2 Sam. 23. 20.
[o] 2 Sam. 23. 24.
‖ Yá, *Sammah.*
‖ Yá, *Harúdí,* 2 Sam. 23. 25.
‖ Yá, *Faltí,* 2 Sam. 23. 26.
‖ Yá, *Mabúní.*
‖ Yá, *Zalmún.*
‖ Yá, *Halib.*
‖ Yá, *Hiddí.*
‖ Yá, *Abígalbún.*
‖ Yá, *Yasín,* Dekho 2 Sam. 23. 32, 33.

35 Aur Harárí ‖Sakár ká beṭá
Akhiám; ‖Ilifál bin ‖U'r:
36 Hifr Makírátí; Akhiyáh Fa-
lúní;
37 Hasrú Karmilí; ‖Nagarí bin
Azbí;
38 Nátan ká bháí Yúel: Mibkhár
bin Hájirí;
39 Silaq 'Ammúní; Naharí Bia-
rútí, jo Yúab bin Zarúyáh ká
silahbardár thá;
40 'I'rá Itrí; Jaríb Itrí;
41 U'riyáh Hittí; Zabad bin Akhlí;
42 Sízá Rúbiní ká beṭá 'Adína,
Rúbiníon ká sardár, jis ke sáth
tís jawán the:
43 Hanán bin Ma'akah; Yú-
safat Mitní;
44 'U'zziyá 'Istárátí; Samá' aur
Ya'úel baní Khútan 'Ará'irí;
45 Yadí'ael ‖bin Simrí, aur us
ká bháí Yúkhá Tísí;
46 Iliel Maháwí; Yaríbí aur
Yúsáviyáh baní Ilna'am; aur
Yutmah Moábí;
47 Iliel, áur 'A'bid aur Ya'siel
Masobáyáh.

XII BA'B.

1 *Un jathon kí bábat jo Dáúd pás Siqláj men áe.* 23 *Bábat un faujon kí, jo us ke yahán Habrún men á,ín.*

YE we hain, jo Siqláj[a] ko Dáúd
pás áe, jab ki wuh hanoz
Qís ke beṭe Sáúl se áp ko pinhán
kartá thá[b]; aur we un bahádu-
ron men the, jo laṛáí men us kí
madad karte the.
2 We kamándár hoke dahne
báen háth se[c] pattharon ko márte
the, aur kamán se tíron ko chaláte
the; aur baní Binyamín Sáúl kí
birádarí men se ye the;
3 Sardár Akhi'azar, aur Yúás,
baní ‖Samá'ah Jibia'tí; aur Ya-
ziel, aur Falat, baní 'Azmávat;
aur Barákah, aur Yáhú 'Anatútí,
4 Aur Ismá'iyáh Jiba'úní, jo
tíson men thá, balki un tíson ká
sardár thá; aur Yaramiyáh, aur
Yaháziel, aur Yúhanán, aur Yú-
sabád Jadírátí,
5 Ili'auzí, aur Yarimút, aur
Ba'aliyáh, aur Samariyáh, aur
Safatiyáh Kharúfí,
6 Ilqanah, aur Yasiyáh, aur
'Azariel, aur Yú'azar, aur Yasú-
bi'ám Qurahí,
7 Aur Yúiláh, aur Zabadiyáh,
baní Yarúhám Jadúr se.
8 Aur Jaddíon men se kitne log

Peshtar MASÍH se, 1047.
‖ Yá, *Sarár.*
‖ Yá, *Ilifalat.*
‖ Yá, *Ahasbi.*
‖ Yá, *Fagarí Arbí.*
‖ Yá, *Simar ká rahnewálá.*
1058 ke qaríb.
[a] 1 Sam. 27. 6.
[b] 1 Sam. 27. 2.
[c] Qáz. 20. 16.
‖ Yá, *Hasmá'ah.*

Peshtar MASÍH se, 1058 ke qaríb.

jo pahlawán, aur jangí, aur saff-
shikan the, aur ḍhál aur barchhí
se musallah, jin ke muṉh singh
ke se muṉh the, aur jin kí chálákí
d 2 Sam. 2. 18.
paháṛoṉ par kí harníoṉ kí chálákí[d]
thí, bayábán ke gaṛh meṉ Dáúd
pás alag húe:
9 'Azar sardár, 'Abadiyáh dúsrá,
Iliáb tísrá,
10 Mismannah chauthá, Yara-
miyáh pánchwáṉ,
11 'Attai chhaṭwáṉ, Iliel sátwáṉ,
12 Yúhanán áṭhwáṉ, Ilzabád
nauwáṉ,
13 Yaramiyáh daswáṉ, Makbání
gyárahwáṉ.
14 Ye baní Jadd meṉ se sarlash-
kar the; in meṉ jo kamtar thá,
sau jawán ká, aur jo sab se baṛá
thá, hazár ká málik thá.
15 Ye we haiṉ, jo pahle mahíne
meṉ, jab Yardan ke sáre kanáre
e Yash. 3. 15.
ḍúbe the[e], pár utre, aur taráioṉ
ke sáre logoṉ ko mashriq aur
magrib kí taraf ko bhagáyá.
16 Aur baní Binyamín aur Ya-
húdáh meṉ se ba'ze log gaṛhí
meṉ Dáúd pás áe.
17 Tab Dáúd ne un ká istiqbál
kiyá, aur un se k̤hitáb karke kahá,
Agar merí madad ke liye tum log
nekníyatí se mere pás áe ho, to
merá dil tum se milá rahegá; par
agar mujhe mere bairíoṉ ke háth
meṉ pakaṛwáne áe ho, agarchi
mere háth meṉ kuchh zulm nahíṉ,
to hamáre bápdádoṉ ká K̤hudá
‖ Yá, *dapaṭe.*
dekhe aur ‖ insáf kare.
† 'Ibrání meṉ, *'Amásí Rúh se mulabbas húá:* Yún Qáz. 6. 34.
f 2 Sam. 17. 25.
18 Tab † Rúh sardároṉ ke sardár
'Amásí[f] meṉ samá gaí, ki wuh
bolá: Ham tere haiṉ, ai Dáúd,
aur terí taraf haiṉ, ai ibn i
Yassí; salám tujh par, aur salám
tere madadgároṉ par; kyúṉki
terá K̤hudá terí madad kartá hai.
Tab Dáúd ne unheṉ qabúl kiyá,
aur faujoṉ ká sardár kiyá.
1056 ke qaríb.
19 Aur Munassí meṉ se kaí log
Dáúd se mil gae, jab wuh Fi-
listíoṉ ke sáth jang ke liye Sáúl
g 1 Sam. 29. 2.
par chaṛh gayá[g]; par us ne un
kí madad na kí; kyúṉki Filistíoṉ
ke qutboṉ ne saláh leke use widá'
‖ Yá, *apne sáhib Sáúl kí taraf hoke hamáre sir káṭegá.*
h 1 Sam. 29. 4.
kiyá aur kahá, ki Wuh ‖ hamáre
sir par se apne k̤hudáwand Sáúl
se já milegá[h].
20 Jab wuh Siqláj ko rawána
húá, Munassí meṉ se 'Adnah,
aur Yúzabád, aur Yadí'el, aur
Míkáel, aur Yúzabád, aur Ilihú,

Peshtar MASÍH se, 1056 ke qaríb.

aur Ziltí, jo baní Munassí meṉ ha-
zároṉ ke sardár the, us se mil gae.
‖ 'Ibrání meṉ, *lashkar ke.*
i 1 Sam. 30. 1, 9, 10.
21 Unhoṉ ne ‖ janglí logoṉ ke
muqábale meṉ Dáúd kí madad
kí[i], ki we sab baṛe bahádur aur
lashkar meṉ sardár the.
22 Ki us waqt roz ba roz log
madad ke liye Dáúd se mile játe
the, yaháṉ tak ki we fauj Ulláh
kí sí baṛí fauj bane.
1048.
23 ¶ Aur un logoṉ ká shumár,
jo laṛne ke hathyár bándhkar
k 2 Sam. 2. 3, 4, aur 5. 1. 1 Taw. 11. 1.
l 1 Sam. 16. 1, 3.
m 1 Taw. 10. 14.
Habrún meṉ Dáúd se mil gae[k],
ki K̤HUDÁWAND kí bát ke muwá-
fiq[l] Sáúl kí mamlukat ko us par
máil kareṉ[m], yih hai:
24 Baní Yahúdáh chha hazár
áṭh sau, jo sipar aur neza rakh-
kar jang ke liye taiyár the.
25 Baní Sama'ún meṉ se sát
hazár ek sau, jo jangí baṛe him-
matwále the.
26 Baní Láwí meṉ se chár hazár
chha sau.
27 Yahúyadá'a Hárúníoṉ ká sar-
dár thá, aur us ke sáth tín hazár
sát sau the;
n 2 Sam. 8. 17.
28 Aur jawánmard Sadúq[n] ba-
hádur, aur us ke abwí gharáne ke
báís sardár.
29 Aur baní Binyamín Sáúl kí
birádarí meṉ se tín hazár; lekin
us waqt tak aksar Sáúl ke gha-
o 2 Sam. 2. 8, 9.
ráne ke tarafdár the[o].
30 Aur baní Ifráím meṉ se bís
hazár áṭh sau, jo baṛe bahádur,
aur apne abwí gharáne ke nám-
dár mard the.
31 Aur Munassí ke ádhe firqe
se aṭhárah hazár, jo nám ba nám
buláe gae, ki jáke Dáúd ko bád-
sháh kareṉ.
32 Aur baní Ishakár meṉ se, jo
p Ast. 1. 13.
auqát ká imtiyáz kar jánte the[p],
ki daryáft kareṉ, ki Isráel kyá
karegá, do sau; aur un ke sáre
bháí un ke hukm meṉ the.
33 Aur Zabulún meṉ se razm-
khwáh, aur jangjo, asbáb i jang
ke málik, pachás hazár, jo saffárái
meṉ do-dila na the.
34 Aur Naftálí meṉ se ek hazár
sardár, aur un ke sáth saintís
hazár jo ḍhál aur bhálá chaláte the.
35 Aur baní Dán meṉ se aṭháís
hazár chha sau laṛne ko musallah
the.
36 Aur Yasar meṉ se chálís ha-
zár lashkar ke sáth saff bándhne
ko nikal gae.

Peshtar MASÍH se, 1048.
37 Aur Yardan ke pár ke Rú-
biníon, aur Jaddíon, aur Munassí
ke ádhe sibt men se, ek lákh bís
hazár, jo jang ke sáre hathyár
bándhkar larne ko taiyár the.
38 Ye sab jangí mard, jo dilerí
se saff bándhte the, Habrún ko
áe, ki Dáúd ko sáre Isráel ká
bádsháh karen; aur Isráel ke
sáre báqí log bhí ekdil the, ki
Dáúd ko bádsháh karen.
39 Aur we wahán Dáúd ke sáth
tín din kháte píte rahe; ki un ke
bháíon ne un ke liye taiyárí kí thí.
40 Aur jo un ke qaríb, Ishakár,
aur Zabulún, aur Naftálí tak
rahte the, so bhí gadhon par, aur
únton par, aur khachcharon par,
aur bailon par ládke khurák, ya'ne
rotíán, átá, anjíron ke kulche, aur
kishmish, aur mai, aur tel, aur
bail, aur bheren, ifrát se láe; ki
Isráel men khushwaqtí húí.

XIII BÁB.

1 *Dáúd sandúq ko Qaryat-Ya'arím se barí dhúmdhám se le-átá.* 9 *Ráh men 'Uzzá márá játá, aur is bá'is sandúq 'Ábid-Adúm ke ghar men chhorá játá.*

1045. AUR Dáúd ne un sardáron se,
jo hazár hazár par aur sau
sau par the, aur sab peshwáon se
saláh lí.
2 Aur Dáúd ne Isráel kí sárí
jamá'at ko kahá, ki Agar tum
rází ho, aur KHUDÁWAND hamáre
Khudá kí marzí ho, to áo, ham
Isráel kí sárí sarzamín men apne
[a] 1 Sam. 31. 1. Yas. 37. 4. báqí[a] bháíon ke pás, aur sáth unke,
káhinon aur Láwíon ke pás, un ke
girdnawáh ke shahron men bhejen,
ki we hamáre pás jam'a howen.
3 Aur chalo, apne Khudá ká san-
dúq apne yahán láwen; kyúnki
ham Sáúl ke aiyám men us ke
[b] 1 Sam. 7. 1, 2. tálib na húe[b].
4 Tab sárí jamá'at ne kahá, ki
Ham yún karenge; kyúnki yih
bát sab logon ko pasand áí.
5 Tab Dáúd ne sáre Isráel ko Misr
[c] Yash. 13. 3. ke Saihúr se Hamát kí sarhadd[c]
[d] 1 Sam. 7. 5. 2 Sam. 6. 1. tak jam'a kiyá[d], ki Khudá ke san-
[e] 1 Sam. 6. 21. aur 7. 1. dúq ko Qaryat-Ya'arím se láwen[e].
6 Aur Dáúd aur sárá Isráel Ba'a-
[f] Yash. 15. 9, 60. lah ko[f], jo Qaryat-Ya'arím hai,
Yahúdáh men rawána húe, ki wa-
hán se KHUDÁWAND Khudá ke san-
dúq ko, jo Karúbíon ke darmiyán
[g] 1 Sam. 4. 4. 2 Sam. 6. 2. rahtá hai[g], ki us ke nám kí du'á
wahán kí játí hai, charhá láwen.
7 Aur unhon ne Khudá ke san-
dúq ko Abinadáb ke ghar men Peshtar MASÍH se, 1045.
se[h] nikálke nayí gárí par[i] ‖rakhá,
aur 'Uzzá aur Akhyú gárí ko
hánkte the.
8 Aur Dáúd aur sárá Isráel [h] 1 Sam. 7. 1. [i] Dekho Gin. 4. 15. 1 Taw. 15. 2, 13. ‖ 'Ibrání men, sawár kiyá.
surod se, aur barbat se, aur bín
se, aur daf se, aur jhánjh se aur
turhíon se KHUDÁWAND ke áge
ba zor gáte bajáte chale[k].
9 ¶ Aur jab we ‖Kaidán ke [k] 2 Sam. 6. 5.
khalíhán par pahunche, to 'Uzzá ‖ Nakún kahláyá, 2 Sam. 6. 6.
ne sandúq ke dharne ko apná
háth barháyá; kyúnki bailon ne
thokar kháí.
10 Tab KHUDÁWAND ká gussa
'Uzzá par bharká, aur us ne us
ko már dálá, is wáste ki us ne
apná háth sandúq par barháyá[l]; [l] Gin. 4. 15. 1 Taw. 15. 13, 15.
aur wuh wahán Khudá ke huzúr
mar gayá[m]. [m] Ahb. 10. 2.
11 Tab Dáúd udás húá, is liye
ki KHUDÁWAND ne 'Uzzá ke sabab
rakhna dálá, aur us ne us maqám
ká nám ‖Paraz-'Uzzá rakhá, jo ‖ Ya'ne, Rakhna, 'Uzzá kí bábat.
áj tak us ká nám hai.
12 Aur Dáúd us din Khudá se
dará, aur bolá: Main Khudá ke
sandúq ko apne pás kyúnkar láún?
13 Aur Dáúd ne sandúq ko apne
yahán Dáúd ke shahr men na
utárá, balki Játí 'Ábid-Adúm ke
ghar men use utár diyá.
14 So Khudá ká sandúq 'Ábid-
Adúm ke ghar men tín mahíne
tak rahá[n]. Aur KHUDÁWAND ne [n] 2 Sam. 6. 11.
'Ábid-Adúm ko, aur sab ko, jo us
ká thá, barakat dí[o]. [o] Yún Paid. 30. 27. 1 Taw. 26. 5.

XIV BÁB.

1 *Hírám Dáúd se dostí kartá.* 2 *Ri'áyá o jorúon o larkon kí bábat Dáúd kí sa'ádat.* 8 *Do fath ká ahwál jo Filistíon ke úpar páín.*

AUR Súr ke bádsháh Hírám 1043 ke qaríb.
ne elchíon ko Dáúd pás
bhijwáyá, aur saro ke lathe, aur
barhaí, aur sangtarásh[a], ki us ke [a] 2 Sam. 5. 11, wag.
liye mahall banáwen.
2 Aur Dáúd ko yaqín húá, ki
KHUDÁWAND ne mujhe baní Isráel
ká bádsháh kiyá, aur merí sal-
tanat ko apne Isráelí logon kí
khátir qáim kiyá.
3 ¶ Aur Dáúd ne Yarúsalam
men aur jorúán kín, aur un se
aur bete betíán paidá húín.
4 Aur us ke un beton ke nám,
jo Yarúsalam men paidá húe, ye
the[b]: Samú'a, aur Sobáb, aur [b] 1 Taw. 3. 5.
Nátan, aur Sulaimán,
5 Aur Ibhár, aur Ilisú'a, aur
Ilfálat,

Peshtar MASÍH se, 1043 ke qaríb.

6 Aur Naujah, aur Nafaj, aur Yafí'a,

|| Yá, *Ilyad'a*, 2 Sam. 5. 16.

7 Aur Ilisam'a, aur || Ba'alyad'a, aur Ilifálat.

c 2 Sam. 5. 17.

8 ¶ Aur jab Filistíon ne suná, ki unhon ne Dáúd ko masíh karke sáre Isráel ká bádsháh kiyá, to sab Filistí Dáúd kí talásh men charh áe[c]. Aur Dáúd sunke un ke muqábale ko niklá.

1047.
d 1 Taw. 11. 15.

9 Aur Filistí charh áe, aur Rifáíon kí wádí men[d] phail gae.

10 Tab Dáúd ne Khudá se suwál kiyá aur kahá, Kyá main Filistíon par charh jáún? tú unhen mere háth men kar degá? KHUDA'WAND ne use farmáyá, Charh já, ki main unhen tere háth men kar dúngá.

11 So we Ba'al-Parázím ko gae, aur Dáúd ne wahán unhen márá. Aur Dáúd ne kahá, ki Khudá ne mere háth se mere dushmanon men yún rakhna dalwáyá, jaise daryá se rakhna partá hai; is sabab se us maqám ká nám || Ba'al-Parázím húá.

|| Ya'ne, *Rakhnon kí jagah.*

12 Aur we apne buton ko wahán chhorkar bháge, aur Dáúd ne hukm kiyá, ki unhen ág men jalá dewen.

e 2 Sam. 5. 22.

13 Aur Filistí phir charh áe[e], aur us wádí men phail gae.

14 Aur Dáúd ne phir Khudá se suwál kiyá, aur Khudá ne us ko kahá, ki Tú sámhne se un par mat charh já, balki un se phir já, aur tút ke peron kí samt se un par já par[f].

f 2 Sam. 5. 23.

15 Aur jis waqt ki tú tút ke darakhton kí phungíon se chalne kí sí áwáz sune, tab laráí ko nikal; ki us waqt Khudá tere áge áge jáke Filistíon ke lashkar ko qatl karegá.

16 Aur Dáúd ne, jaisá ki Khudá ne use farmáyá thá, kiyá, aur Filistíon kí fauj ko Jiba'ún[g] se leke Jazar tak qatl kiyá. Aur Dáúd ká nám sáre mulkon men phail gayá[h], aur KHUDA'WAND ne sab qaumon par us ká khauf[i] dálá.

g 2 Sam. 5. 25, *Jib'a.*
h Yash. 6. 27. 2 Taw. 26. 8.
i Ist. 2. 25. aur 11. 25.

XV BA'B.

1 *Dáúd sandúq ke liye khaima taiyár karke káhinon aur Láwíon ko hukm detá, ki use 'A'bid-Adúm ke ghar se nikál láwen.* 25 *Dáúd un ká istiqbál karke sandúq ko khud shahr men barí khushí se dákhil kar detá.* 26 *Maikal use haqír jántí.*

1042.

AUR Dáúd ne apne shahr men apne liye hawelíán banáín, aur Khudá ke sandúq ke liye ek maqám taiyár kiyá, aur us ke liye ek khaima khará kiyá[a].

Peshtar MASÍH se, 1042.
a 1 Taw. 16. 1.
b Gin. 4. 2, 15. Ist. 10. 8. aur 31. 9.

2 Us waqt Dáúd ne kahá, ki Láwíon ke siwá[b] koí Khudá ke sandúq ko utháyá na kare; ki KHUDA'WAND ne unhen pasand kiyá, ki Khudá ke sandúq ko utháwen, aur abad tak us kí khidmat karen.

1042 ke qaríb.
c 1 Sal. 8. 1. 1 Taw. 13. 5.

3 Aur Dáúd ne sáre Isráel ko Yarúsalam men jam'a kiyá[c], ki KHUDA'WAND ke sandúq ko us maqám men, jo us ne us ke liye taiyár kiyá thá, charhá láwen.

4 Aur Dáúd ne baní Hárún ko aur Láwíon ko faráham kiyá;

5 Baní Qihát men se; U'ríel sardár, aur us ke ek sau bís bháí;

6 Baní Mirárí men se; 'Asáyáh sardár, aur us ke do sau bís bháí;

7 Baní Jairsúm men se; Yúel sardár, aur us ke ek sau tís bháí;

d Khur. 6. 22.

8 Baní Ilsafan[d] men se; Sam'aiyáh sardár, aur us ke do sau bháí;

e Khur. 6. 18.

9 Baní Habrún[e] men se; Iliel sardár, aur us ke assí bháí;

10 Baní 'Uzziel men se; 'Aminadáb sardár, aur us ke ek sau bárah bháí.

11 Aur Dáúd ne Sadúq aur Abiyátar káhinon ko, aur U'ríel, aur 'Asáyáh, aur Yúel, aur Sam'aiyáh, aur Iliel, aur 'Aminadáb Láwíon ko buláyá, aur unhen kahá:

12 Tum Láwíon ke abwí raís ho, apní aur apne bháíon kí taqdís karo, aur KHUDA'WAND Isráel ke Khudá ke sandúq ko us jagah men, jo main ne us ke liye taiyár kí, charhá láo.

|| Yá, *logon ne pahle waqt yih nahín kiyá.*
f 2 Sam. 6. 3. 1 Taw. 13. 7.
g 1 Taw. 13. 10, 11.

13 Is liye ki tum || log pahlí bár na the[f], aur KHUDA'WAND hamáre Khudá ne ham men rakhna dálá[g], ki ham ne us kí talásh achchhí waz'a se na kí.

14 Tab káhinon aur Láwíon ne apní taqdís kí, táki KHUDA'WAND Isráel ke Khudá ke sandúq ko charhá láwen.

h Khur. 25. 14. Gin. 4. 15. aur 7. 9.

15 So baní Láwí Khudá ke sandúq ko, jaisá ki Músá ne KHUDA'WAND ke kalám ke muwáfiq hukm kiyá thá[h], chobon se apne kándhon par uthá le játe the.

16 Aur Dáúd ne Láwíon ke sardár ko farmáyá, ki apne gánewále bháíon ko músíqí ke sáz, ya'ne

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

tablon, aur barbaton, aur manjíron ke sáth házir kare, ki bare shor se aur khushí se gáwen bajáwen.

17 Aur Láwíon men se ye muqarrar húe: Haimán[i] bin Yúel; aur us ke bháíon men se Ásaf[k] bin Barakiyáh; aur baní Mirárí, un ke bháíon men se Aitán[l] bin Qausáyáh;

i 1 Taw. 6.33.
k 1 Taw. 6.39.
l 1 Taw. 6.44.

18 Aur un ke sáth un ke chhote bháí Zakariyáh, Bin, aur Ya'aziel, aur Simírámút, aur Yahiel, aur 'Unní, aur Ilíáb, aur Bináyáh, aur Ma'asiyáh, aur Mattitiyáh, aur Ilifalahú, aur Miqniyáhú, aur 'Ábid-Adúm, aur Ya'íel, jo darbán the.

19 Aur gánewále Haimán, Ásaf, aur Aitán, ki pítal ke jhánjhon se gáte bajáte howen;

20 Aur Zakariyáh, aur ||'Aziel, aur Simírámút, aur Yahiel, aur 'Unní, aur Ilíáb, aur Ma'asiyáh, aur Bináyáh, ki tablon par ||qá'ide se tháp máren.

|| 18 áyat, *Ya'aziel.*
|| 'Ibrání men, *Gulámút par,* Zab. 46, ká sarnáma.

21 Aur Mattitiyáh, aur Ilifalahú, aur Miqniyáhú, aur 'Ábid-Adúm, aur Ya'íel, aur 'Azaziyáh, ki áth tár kí barbat chhíren.

22 Aur Kanániyáh, jo gáne ke liye Láwíon ká ustád thá, rág sikhlátá thá, ki wuh bará hí dhárhí thá.

23 Aur Barakiyáh, aur Ilqanah, sandúq ke darbán the.

24 Aur Shabaniyáh, aur Yahúsafat, aur Nataniel, aur 'Amásí, aur Zakariyáh, aur Bináyáh, aur Ili'azar, káhin, narsinge phúnkte húe[n] Khudá ke sandúq ke áge áge játe the; aur 'Ábid-Adúm aur Yahiyáh sandúq ke darbán the.

n Gin. 10. 8. Zab. 81. 3.

25 ¶ So Dáúd, aur Isráel ke buzurg aur hazáron ke sardár rawána húe, ki KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko 'Ábid-Adúm ke ghar men se bakhushí charhá láwen[o].

o 2 Sam. 6.12, 13, wag. 1 Sal. 8. 1.

26 Aur aisá húá, ki jis waqt Khudá ne un Láwíon kí, jo KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko uthá le játe the, madad kí, to unhon ne sát bail aur sát mendhe charháe.

27 Aur Dáúd, aur sab Láwí, jo sandúq ko le játe the, aur gánewále, aur Kanániyáh, jo gánewálon ko rág sikhlátá thá, kattán ke pairáhan se árásta the; aur Dáúd kattán ká afúd bhí pahine thá.

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

28 Aur sáre Isráel jai-jaikár se, aur narsinge ke shor se, aur turhíon aur manjíron se, tablon aur barbaton se, gáte bajáte húe, KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq ko le chale[p].

p 1 Taw. 13. 8.

29 ¶ Aur yún húá, ki jab KHUDÁWAND ke 'ahdname ká sandúq shahr i Dáúd men pahunchá, to Sáúl kí betí Maikal ne khirkí se nigáh kí, aur dekhá, ki Dáúd náchtá aur gat par chaltá hai; aur us ne apne dil men us ko haqír jáná[q].

q 2 Sam. 6.16.

XVI BÁB.

1 *Sandúq ko maskan men rakhne ke waqt Dáúd qurbáníán guzrántá.* 4 *Us ke hukm se Láwí shukráne ká gít gáte.* 7 *Shukr-guzárí ká gít.* 37 *Sandúq kí khidmat ke liye khádimon aur darbánon aur káhinon aur dhárhíon ko muqarrar kartá.*

1042 ke qaríb.

SO we Khudá ke sandúq ko charhá láe, aur use us khaime ke bích men, jo Dáúd ne us ke liye khará kiyá thá, rakh diyá, aur charháwon aur salámíon ko Khudá ke huzúr guzráná[a].

a 2 Sam. 6. 17,—19.

2 Aur jab Dáúd charháwon aur salámíon ko guzrán chuká, to us ne KHUDÁWAND ká nám leke logon ko barakat dí.

3 Aur us ne sáre Isráelí logon ko, kyá mard, kyá 'aurat, har ek ko, ek ek girda rotí, aur gosht ká ek ek tukrá, aur mai kí ek ek suráhí dí.

4 ¶ Aur us ne KHUDÁWAND ke sandúq ke áge Láwíon ko muqarrar kiyá, ki khádim howen, aur KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ká zikr[b], aur shukr, aur hamd karen;

b Zab. 38, aur 70, ke sarnáma.

5 Ásaf sardár, Zakariyáh dúsrá, aur Ya'íel, aur Simírámút, aur Yahiel, aur Mattitiyáh, aur Ilíáb, aur Bináyáh, aur 'Ábid-Adúm, aur Ya'íel, jo Khudá ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge tabla aur barbat leke gáte the, aur Ásaf jhánjh se sunátá bajátá thá.

6 Káhin Bináyáh aur Yahaziel hamesha turhíon ká shor macháte the.

7 ¶ Tab usí din Dáúd ne Ásaf aur us ke bháíon ke wasíle se KHUDÁWAND ká shukr shurú' kiyá[c]:

c Dekho 2 Sam. 23. 1.

8 KHUDÁWAND ká ihsán máno, us ke nám kí du'á karo, qaumon

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

ke darmiyán us ke kámon kí ḳhabar do[d].
9 Us ke liye gáo, us ke liye bajáo, us ke 'ajáib kámon ko sunáo.
10 Us ke quddús nám par faḳhr karo; us ke tálib ḳhushdil howen.
11 ḲHUDA'WAND ko aur us kí 'izzat ko ḍhúnḍho; us kí huzúrí hamesha cháho;
12 Yád karo un baṛe kámon ko, jo us ne kíe; us ke nishánon aur us ke munh ke farmánon ko;
13 Ki tum nasl i Isráel us ke bande ho; tum baní Ya'qúb us ke barguzída ho.
14 Wuh ḲHUDA'WAND hamárá Ḳhudá hai; tamám zamín par us ke hukm hain.
15 Us ke 'ahd ko abad tak yád karo; us kalám ko, jo us ne farmáyá, hazár dauron tak;
16 Ki us ne Abirahám se 'ahd kiyá[e], aur Iz,hák se qasam kháí,
17 Aur use Ya'qúb ká haqq aur Isráel ká 'ahd i abadí ṭhahráyá.
18 Aur kahá; Main zamín i Kan'án tujh ko dúngá, ki terá maurúsí hissa hai.
19 Jis waqt ki tum shumár men qalíl aur thoṛe[f] the, aur mulk men pardesí the.
20 We qaum ba qaum aur mulk ba mulk paṛe phirte the.
21 Us ne kisí ko un par zulm karne na diyá, aur bádsháhon se un ká badlá, yih kahke, liyá[g],
22 Ki mere masíhon ko mat chhúo, aur mere nabíon ko mat satáo[h].
23 Ai sárí dunyá, ḲHUDA'WAND ke liye gáo; us kí naját roz ba roz sunáo[i].
24 Qaumon ke darmiyán us ke jalál kí, aur sárí ḳhalq ke bích us ke baṛe kámon kí ḳhabar do.
25 Kyúnki ḲHUDA'WAND 'azím, aur bahut mahmúd, aur sáre ma'búdon se ziyáda muhíb hai;
26 Ki qaumon ke sáre ma'búd[k] putle hain; par ḲHUDA'WAND ásmánon ká banánewálá hai.
27 Shán o shaukat us ke huzúr hain, 'izzat aur masarrat us ke maqám men.
28 Do ḲHUDA'WAND ko, ai logon ke gharáno, do ḲHUDA'WAND ko 'izzat o hurmat.
29 Do ḲHUDA'WAND ko us ke nám ká jalál; hadye láke us ke

[d] Zab. 105. 1,—15.
[e] Paid. 17. 2. aur 26. 3. aur 28. 13. aur 35. 11.
[f] Paid. 34. 30.
[g] Paid. 12. 17. aur 20. 3. Ḳhur. 7. 15,—18.
[h] Zab. 105. 15.
[i] Zab. 96. 1, wag.
[k] Ahb. 19. 4.

huzúr men házir ho, aur zínat i quds men ḲHUDA'WAND ko sijda karo.
30 Sárí dunyá us ke huzúr kámpe, ki zamín ṭhahregí, aur na hilegí.
31 A'smán ḳhushí kare, aur zamín shádiyána bajáwe; qaumon ke darmiyán kaho, ki ḲHUDA'WAND málik hai.
32 Samundar, us samet jo us men bhará hai, shor macháwe; sahrá, un sab samet jo us men hain, bág bág howe.
33 Aur ban ke sáre daraḳht ḲHUDA'WAND ke huzúr lalkáren, ki wuh dunyá ká insáf karne ko átá hai.
34 ḲHUDA'WAND ká shukr karo, ki wuh ḳhúb hai, ki us kí mihrbání abadí hai[l].
35 Aur kaho, Ai hamárí naját ke Ḳhudá, tú hamen naját baḳhsh, aur sab qaumon men se ham ko jam'a kar, aur un se bachá le, táki ham tere quddús nám kí hamd karen, aur terí sitáish par faḳhr karen[m].
36 ḲHUDA'WAND, Isráel ká Ḳhudá, abad ul ábád mubárak ho[n]. Aur sab log A'mín bole[o], aur sab ne ḲHUDA'WAND kí sitáish kí.
37 ¶ Aur us ne wahán ḲHUDA'WAND ke 'ahdnáme ke sandúq ke áge A'saf aur us ke bháíon ko chhoṛá, ki sandúq ke áge hamesha roz ba roz us kí ḳhidmat karen;
38 Aur 'A'bid-Adúm aur us ke arsaṭh bháíon ko, aur 'A'bid-Adúm bin Yadutún, aur Húsah ko, ki darbán howen.
39 Aur Sadúq káhin, aur us ke bháí káhin, ḲHUDA'WAND ke maskan ke áge[p] Jiba'ún[q] ke únche makán par muqarrar húe,
40 Ki ḲHUDA'WAND kí sárí báton ke muwáfiq, jo us ne Isráel ko farmáín, har subh aur shám[r] chaṛháwe ke mazbah par ḲHUDA'WAND ke liye chaṛháwon ko chaṛháen;
41 Aur un ke sáth Haimán aur Yadutún aur báqí muntaḳhab, jin ke nám mausúf húe, ki Ḳhudáwand ká shukr karen, ki us kí rahmat abadí hai[s].
42 Aur un ke sáth Haimán aur Yadutún the, ki turhíon, aur manjíron, aur bájon se Ḳhudá ke liye gáte bajáte rahen. Aur baní Yadutún darbánon men the.

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

[l] Zab. 106. 1. aur 107. 1. aur 118. 1. aur 136. 1.
[m] Zab. 106. 47, 48.
[n] 1 Sal. 8. 15.
[o] Ist. 27. 15.
[p] 1 Taw. 21. 29. 2 Taw. 1. 3.
[q] 1 Sal. 3. 4.
[r] Ḳhur. 29. 38. Gin. 28. 3.
[s] 34 áyat. 2 Taw. 5. 13. aur 7. 3. 'Az. 3. 11. Yar. 33. 11.

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

43 Tab sab log apne apne ghar gae[t]; aur Dáúd phirá, ki apne gharáne ko mubárakbád kahe.

t 2 Sam. 6. 19, 20.

XVII BÁB.

1 Dáúd Khudá ke liye haikal banáne cháhtá, aur yih árzú Nátan pahle manzúr kartá, 3 ba'd us ke, ilhám páke, bádshah ko man'a kartá; 11 Bahut barakaton aur ni'amaton kí khabar detá, jo us kí nasl ko milengí. 16 Dáúd kí du'á aur adá e shukr.

AUR yún húá, ki jab Dáúd apne ghar men baithá, to us ne Nátan nabí se kahá, Dekh, main saro kí lakríon ke bane húe ghar men rahtá hún, aur KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ká sandúq pardon ke níche hai[a].

a 2 Sam. 7. 1, wag.

2 Nátan ne Dáúd ko kahá ki Jo kuchh tere dil men hai, so kar, ki Khudá tere sáth hai.

3 ¶ Aur usí rát aisá húá, ki Khudá ká kalám Nátan ko pahunchá, aur bolá, ki

4 Jáke mere bande Dáúd se kah, ki KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Tú mere rahne ke liye ghar na banáwegá.

5 Main to jab se ki baní Isráel ko charhá láyá áj ke din tak, kisí ghar men sákin na húá, balki khaima ba khaima aur maskan ba maskan phirtá rahá hún.

6 Us tamám waqt ki main sáre Isráel men phirtá rahá, kyá main ne kabhí kisí Isráelí qází ko, jise main ne hukm kiyá ki mere Isráelí logon ko charáwe, ek bát kahí, aur bolá, ki Tum mere liye saro kí lakrí ká ghar kyún nahín banáte?

7 Pas tú mere bande Dáúd ko yún kah, RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Main ne tujhe bhersále men se bheron ke píchhe se chun liyá, ki tú mere Isráelí logon ká peshwá howe.

8 Aur main jahán kahín tú gayá, tere sáth rahá, aur tere sáre dushmanon ko tere sámhne se kát dálá; aur main ne un logon ke mánind, ki jin ká nám dunyá men bará hai, terá nám bará kiyá.

9 Aur main ne apne Isráelí logon ke liye ek maqám thahráyá, aur unhen ábád kiyá; aur we apní jagah men baste, aur phir na ghabráte hain; aur sharír log áge kí tarah jis din se ki main ne apne Isráelí logon par qází muqarrar kíe, phir dukh na dete hain.

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

10 Aur main ne tere sáre dushmanon ko dabáyá, aur tujhe khabar dí, ki KHUDÁWAND tere liye ek ghar banáwegá.

11 ¶ Aur jab tere din púre honge, aur tú apne bápdádon ke sáth so rahegá, to main tere ba'd terí nasl ko, jo terí sulb se hogí, barpá karúngá, aur us kí saltanat ká bandobast karúngá.

12 Wuh mere liye ghar banáwegá, aur main us kí kursí abad tak qáim rakhúngá.

13 Main us ká báp húngá, aur wuh merá betá hogá[b]; aur main apne fazl ko us se uthá na lúngá, jis tarah us se, jo tere áge thá, uthá liyá.

b 2 Sam. 7. 14, 15.

14 Balki main us ko apne ghar men aur apní mamlukat men abad tak qáim rakhúngá, aur us ká takht abad tak sábit rahegá[c].

c Lúq. 1. 33.

15 So Nátan ne in sárí báton aur is sáre royá ke mutábiq be kam o kást Dáúd se kahá.

16 ¶ Tab Dáúd bádsháh andar gayá, aur KHUDÁWAND ke huzúr baithá, aur bolá[d]: Ai KHUDÁWAND Khudá, main kaun hún, aur merá ghar kyá hai, ki tú ne mujh ko yahán tak pahuncháyá?

d 2 Sam. 7. 18.

17 Aur yih, ai Khudá, terí nazar men chhotí bát thí; so tú ne apne bande ke ghar ko istiqbál ke liye muddat tak bhí qaul diyá, ‖ aur ádmí ke dastúr ke muwáfiq mujh se sulúk kiyá, ai 'álam i bálá ke KHUDÁWAND Khudá.

‖ *Yá, aur tú ne mujh par yún nigáh kí, ai Khudáwand Khudá, jaise ek bare manzilatwále ádmí par karte hain.*

18 Áge Dáúd kyá kahe, jis se terá banda 'izzat páwe? ki tú apne bande ko jántá hai.

19 Ai KHUDÁWAND, tú ne apne bande ke liye, aur apne khátirkhwáh ke muwáfiq yih sárá bará kám kiyá, aur in sárí buzurgíon kí khabar dí.

20 Ai KHUDÁWAND, koí tere barábar nahín, aur tere siwá koí Khudá nahín, jaisá ki ham ne apne kánon se suná hai.

21 Aur sáre jahán men kaun sí qaum hai, jaisá terí qaum Isráel, ki jis ke bacháne ko Khudá áp gayá ho, ki use apní jamá'at banáwe, aur bare aur daráne kámon se apná nám buland kare, ki tú ne apne logon ke áge se, jinhen tú

Peshtar MASÍH se, 1042 ke qaríb.

Misr men se bachá láyá, qaumon
ko bhagá diyá.
22 Aur tú ne apne Isráelí logon
ko muqarrar kiyá, ki abad tak
tere log howen; aur tú áp, ai
KHUDA'WAND, un ká Khudá húá
hai.
23 Aur ab, ai KHUDA'WAND, wuh
bát, jo tú ne apne bande ke haqq
men, aur us ke gharáne ke haqq
men, farmáí, abad tak sábit rahe,
aur jaisá tú ne kahá, waisá hí
kar.
24 Hán, wuh páedár howe, aur
terá nám abad tak 'azím ho, ki
kahá jáwe, RABB ul afwáj, Isráel
ká Khudá, aur Isráel ke liye
Khudá hai; aur tere bande Dáúd
ká gharáná tere huzúr sábit rahe.
25 Ai mere Khudá, tú ne apne
bande ‖ko kahá, ki main tere
liye ek ghar banáúngá; so tere
bande ne ek wasíla páyá ki shukr
kare.
26 Aur ab, ai KHUDA'WAND, tú
hí Khudá hai, aur tú ne apne
bande ko is khairiyat ká wa'da
kiyá:
27 Pas ab ‖apní mihrbání se apne
bande ke ghar ko mubárak kar,
ki abad tak terá manzúr i nazar
ho; kyúnki jis ko tú, ai KHUDA-
WAND, barakat detá hai, wuh abad
tak mubárak hai.

‖ 'Ibrání men, *ke kán khole.*

‖ Yá, *lutf farmáke.*

XVIII BA'B.

1 *Dáúd Filistíon aur Moábíon ko maglúb kartá.* 3 *Hadar'azar aur Arámíon ko már letá.* 9 *Tugú Hadúrám ke háth se hadye bhejke Dáúd kí mubárakbádí kartá.* 11 *Dáúd sáre hadye aur lút Khudá kí 'ibádat ke wáste makhsús kartá.* 13 *Adúm men chaukíán bithátá.* 14 *Dáúd ke mansabdáron kí fard.*

1040 ke qaríb.

BA'D us ke yún húá, ki Dáúd
ne Filistíon ko márá aur
unhen maglúb kiyá[a], aur Ját aur
us ke díhát Filistíon ke háth se
le liyá.
2 Phir us ne Moábíon ko márá,
aur Moábí Dáúd ke tábi'dár aur
khirájguzár bane.
3 ¶ Aur Dáúd ne Zúbah ke
bádsháh ‖Hadar'azar ko bhí, jab
ki wuh apní saltanat nahr i Furát
tak qáim karne gayá, Hamát tak
már liyá.
4 Aur Dáúd ne us se ek hazár
rath, aur sát hazár[b] sawár, aur
bís hazár piyáde asír kar líe, aur
sáre ghoron ko langrá kiyá, magar
un men se sau bachá rakhá.

[a] 2 Sam. 8. 1, wag.

‖ Yá, *Hadad'azar,* 2 Sam. 8. 3.

[b] 2 Sam. 8. 4, *sát sau.*

Peshtar MASÍH se, 1040 ke qaríb.

5 Aur Dimishq ke Arámí Zúbah
ke bádsháh Hadar'azar kí madad
karne ko áe, aur Dáúd ne Ará-
míon men se báís hazár mard qatl
kíe.
6 Aur Dáúd ne Dimishqí Arám
men tháne bitháe, aur Arámí
Dáúd ke tábi'dár aur khirájguzár
bane. Is tarah se jahán kahín
Dáúd gayá, KHUDA'WAND ne use
fath bakhshí.
7 Aur Dáúd Hadar'azar ke nau-
karon kí sonahlí dhálen leke un-
hen Yarúsalam men láyá.
8 Aur Dáúd Hadar'azar ke shah-
ron ‖Tibkhat aur Kún men se
bahut sá pítal láyá, jis se Sulai-
mán ne pítal ká hauz, aur sutún,
aur pítal ke bartan banáe[c].
9 ¶ Aur jab ki Hamát ke bád-
sháh ‖Tugú ne suná, ki Dáúd ne
Zúbah ke bádsháh Hadar'azar ká
sárá lashkar márá,
10 Tab us ne apne bete ‖Hadú-
rám ko Dáúd bádsháh pás bhejá,
ki us kí salámatí ká muzhda láwe,
aur use mubárakbád kahe, is liye
ki us ne jang karke Hadar'azar
par fath pái, (kyúnki Tugú Ha-
dar'azar se lará kartá thá,) aur
wuh har tarah ke sone aur rúpe
aur pítal ke bartan sáth láyá.
11 ¶ Aur Dáúd bádsháh ne un
ko bhí us rúpe aur sone samet, jo
us ne sab qaumon, ya'ne Adú-
míon se, aur Moábíon se, aur
baní 'Ammún se, aur Filistíon se,
aur 'Amálíqíon se liyá thá, KHU-
DA'WAND ko nazr kiyá.
12 Aur †Abishai bin Zarúyáh ne
namak ke nasheb men athárah
hazár Adúmíon ko kát dálá[d].
13 ¶ Aur us ne Adúm men
tháne bitháe, aur sárá Adúm Dáúd
ká tábi'dár húá[e]. Chunánchi ja-
hán kahín Dáúd gayá, KHUDA'-
WAND ne us ko fath bakhshí.
14 ¶ So Dáúd sáre Isráel ká
bádsháh hoke apní sárí ra'aiyat se
'adl o insaf kartá thá.
15 Aur Yúab bin Zarúyáh lash-
kar ká sardár thá, aur Yahúsafat
bin Akhilúd muarrikh thá,
16 Aur Sadúq bin Akhitúb aur
‖Abimalik bin Abiyátar káhin the,
aur ‖Shaushá sáfir thá,
17 Aur Bináyáh bin Yahúyad'a
‖qátilon o qásidon par thá[f], aur
Dáúd ke bete umará aur †bádsháh
ke gird házir the.

‖ *Batáh* aur *Birútai,* kahláe, 2 Sam. 8. 8.

[c] 1 Sal. 7. 15, 23. 2 Taw. 4. 12, 15, 16.

‖ Yá, *Tugí,* 2 Sam. 8. 9.

‖ Yá, *Yúrám.* 2 Sam. 8. 10.

† 'Ibrání men, *Abshai.*

[d] 2 Sam. 8. 13.

[e] 2 Sam. 8. 14, wag.

‖ *Akhimalik* kahláyá, 2 Sam. 8. 17.

‖ *Shiráyáh* kahláyá, 2 Sam. 8. 17, aur *Sísá,* 1 Sal. 4. 3.

[f] 2 Sam. 8. 18.

‖ 'Ibrání men, *Karetion* aur *Faletion.*

† 'Ibrání men, *bádsháh ke háth par.*

Peshtar MASÍH se, 1040 ke qaríb.

XIX BÁB.

1 *Dáúd ke qásid Hanún bin Náhas kí mátam-pursí karne játe, aur 'iwaz men badsulúkí uṭháte.* 6 *'Ammúní Arámíon ki madad páte, par donon Yúab aur Abishai se maglúb hote.* 16 *Nadí pár ke Arámí muqábale ke wáste áte, par un ká sipahsálár Sofak Dáúd se márá játá.*

1037 ke qaríb.

BA'D us ke aisá húá, ki baní 'Ammún ká bádsháh Náhas mar gayá, aur us ká beṭá us ká jánishín húá[a].

[a] 2 Sam. 10. 1, wag.

2 Tab Dáúd ne kahá, ki Main Náhas ke beṭe Hanún se dostí karúngá, kyúnki us ká báp merá dost thá. So Dáúd ne qásidon ko bhejá, táki us se us ke báp kí bábat mátam-pursí karen. Chunánchi Dáúd ke kḥádim baní 'Ammún ke mulk men Hanún ke pás pahunche, ki use tasallí dewen.

3 Tab baní 'Ammún ke amíron ne Hanún se kahá, ‖Kyá tujh ko yih gumán hai, ki Dáúd tere báp kí kḥátir kartá hai, ki us ne mátam-pursí ke liye tujh pás log bheje hain? kyá us ke kḥádim tere pás is liye nahín áe, ki mulk kí jásúsí karen, aur us ká bhed lewen, aur us ko gárat karen?

‖ 'Ibrání men, *Kyá aisá hai apní nazar men, ki.*

4 Tab Hanún ne Dáúd ke kḥádimon ko pakṛá, aur har ek kí ḍáṛhí munḍwáí, aur un kí ádhí poshák un ke sufron tak káṭ ḍálí, aur unhen pher bhejá.

5 Tab kisí ne áke un mardon ká hál Dáúd se bayán kiyá. Us ne un ke istiqbál ke liye log bheje, is liye ki we mard niháyat ‖be'izzat kíe gae the, aur unhen farmáyá, ki jab tak tumhárí ḍáṛhián na baṛhen, Yaríhú men raho; ba'd us ke chale áo.

‖ Yá, *khijálatzada the.*

6 ¶ Aur jab baní 'Ammún ne ma'lúm kiyá, ki ham Dáúd ke nazdík badbú húe hain, to Hanún aur baní 'Ammún ne ek hazár qintár rúpá bhejá, ki Arám-Nahraim se, aur Arám i Ma'akah se, aur Zúbah se[b] rath aur sawár ko bháṛá karen.

[b] 1 Taw. 18. 5, 9.

7 So unhon ne battís hazár rath, aur Ma'akah ke bádsháh ko, aur us ke logon ko, bháṛá kiyá; we áke Madabá ke sámhne baiṭh gae. Aur baní 'Ammún apne apne shahron men se jam'a húe, aur laṛne ko áe.

1037 ke qaríb.

8 Aur Dáúd ne sunke Yúab ko aur baháduron ke sáre lashkar ko bhejá.

Peshtar MASÍH se, 1037 ke qaríb.

9 Tab baní 'Ammún nikle, aur shahrpanáh ke báhar qitál ke liye saff bándhí; aur we bádsháh, jo áe the, so maidán men alag the.

10 Jab Yúab ne jang ká rukh apne sámhne do taraf se áge píchhe dekhá, tab us ne Isráel ke ‖muntakhab logon men se log intikháb kíe aur Arámíon ke muqábil pará bándhá.

‖ Yá, *jawán.*

11 Aur báqí logon ko apne bhái ‖Abishai ke háth men diyá, aur unhon ne baní 'Ammún ke sámhne pará bándhá.

‖ 'Ibrání men, *Abshai.*

12 Aur us ne kahá, Agar Arámí mujh par gálib hon, to tú merí madad kíjiyo; aur agar baní 'Ammún tujh par gálib hon, to main áke terí madad karúngá.

13 So himmat bándho, aur áo, ham apne logon ke liye, aur apne Kḥudá kí bastíon ke liye bahádurí karenge; aur KHUDÁWAND jo bihtar jánegá, so karegá.

14 Pas Yúab apne sáthwále log leke Arámíon se laṛne ko áge baṛhá, aur we us ke áge se bhág nikle.

15 Aur jab baní 'Ammún ne Arámíon ko bhágte dekhá, to we bhí us ke bhái Abishai ke áge se bhága, aur shahr men ghuse. Tab Yúab Yarúsalam ko phirá.

1036 ke qaríb.

16 ¶ Aur jab Arámíon ne dekhá, ki ham ne baní Isráel se shikast pái, to we qásidon ko bhejkar ‖nadí pár ke Arámíon ko le áe, aur Hadar'azar ká sipahsálár ‖Sofak un ke áge áge chaltá thá.

‖ Ya'ne, *Furát.*

‖ Yá, *Sobak,* 2 Sam. 10. 16.

17 Aur jab Dáúd ko kḥabar húí, to wuh sab Isráel ko jam'a karke Yardan pár gayá, aur un par chaṛh áyá, aur un ke muqábil saff bándhí. So jab Dáúd ne Arámíon ke muqábale men jang kí saff bándhí, to we us se laṛe.

18 Lekin Arámí Isráel ke áge se bhága, aur Dáúd ne Arámíon ke sát hazár sawáron ko, aur chálís hazár piyádon ko már ḍálá, aur lashkar ke sardár Sofak ko qatl kiyá.

19 Aur jab Hadar'azar ke naukaron ne dekhá, ki ham Isráel ke áge hár gae, to we Dáúd se sulh karke us ke tábi'dár húe. Garaz, Arámíon ne baní 'Ammún kí madad ká phir iṛáda na kiyá.

Peshtar MASÍH se, 1035 ke qaríb.

1035 ke qaríb.

a 2 Sam. 11. 1.
b 2 Sam. 12. 26.

1033 ke qaríb.

c 2 Sam. 12. 30, 31.

1018 ke qaríb.

‖ Yá. *Júb.*
d 2 Sam. 21. 18
e 1 Taw. 11. 29.
‖ Yá. *Saf ko,* 2 Sam. 21. 18.
‖ *Ya'rí A'rijím* kahláyá, 2 Sam. 21. 19.
f 2 Sam. 21. 20.
‖ *Sammáh* kahláyá, 1 Sam. 16. 9.

XX BÁB.

1 *Rabbah ko Yúab se ghere húe Dáúd lúṭtá aur us ke báshindon ko 'azáb detá. 4 Filistí tín shikast kháte aur un ke tín jabbár qatl hote.*

PHIR aisá húá, ki akhír i sál,
jis waqt bádsháh jang ke
liye khurúj karte, to Yúab ne
lashkar ko le jáke baní 'Ammún
ke mulk ko gárat kiyá, aur áke
Rabbah ko gher liyá[a]. Lekin
Dáúd Yarúsalam men ṭhahar
gayá. Aur Yúab ne Rabbah ko
már liyá, aur use ujár diyá[b].
2 Aur Dáúd ne un ke bádsháh
ke táj ko, jis men bahut qímatí
patthar the, us ke sir par se utár
liyá, aur us ká soná wazn men ek
qintár thá, aur use apne sir par
rakhá[c]; aur wuh us shahr men se
lúṭ ká bahut sá mál nikál láyá.
3 Aur us ne un logon ko, jo us
men the, báhar nikálá, aur áron se
aur lohe ke halon se, aur kulháron
se unhen káṭ dálá. Aur Dáúd ne
baní 'Ammún ke sáre shahron se
aisá sulúk kiyá. Tab Dáúd lash-
kar samet Yarúsalam ko phirá.
4 ¶ Aur ba'd us ke aisá húá, ki
‖ Jazar men Filistíon se laráí bar-
pá húí[d]. Tab Húsátí Sibkí[e] ne
‖ Saffí ko, jo Rafá kí nasl se thá,
qatl kiyá, aur Filistí maglúb húe.
5 Aur Filistíon se phir laráí húí.
Tab ‖ Ya'úr ke beṭe Ilhanán ne
Játí Juliyat ke bháí Lahmí ko, jis
ke bhále kí chhar juláhon ke shah-
tír kí sí thí, már dálá.
6 Phir Ját men ek aur laráí
húí[f]; aur wahán bará qaddáwar
ek pahlawán thá, jis kí chaubís
unglíán, har háth pánw men chha
chha thín, aur wuh bhí Rafá kí
nasl men se thá.
7 Wuh Isráel ko harf láyá; lekin
Dáúd ke bhái ‖ Sima'í ke beṭe Ya-
húnatan ne us ko már dálá.
8 Ye Ját men Rafá se paidá húe,
aur Dáúd aur us ke khádimon ke
háth se máre pare.

XXI BÁB.

1 *Dáúd Shaitán se targíb pákar Yúab se logon ká shumár karátá. 5 Kull jam'a kí fard pesh kí játí, tab Dáúd apne is kám se pachhtátá. 9 Tín áfaton men se Dáúd wabá ko ikhtiyár kartá ki Khudá kí taraf se us par áwe. 14 Sattar hazár halák hote, par Dáúd kí tauba se Yarúsalam bachjátá. 18 Jád ke kahne ke mutábiq, Dáúd Urnán ká khalíhán mol letá: us par mazbah banátá jis par ág názil karne se Khudá apní mihrbání dikhlátá, aur wabá ko dúr kartá. 28 Dáúd us hí mazbah par qurbání kiyá kartá, aur firishte ke ḍar se Jiba'ún ko jáne se báz átá.*

Peshtar MASÍH se, 1017.

a 2 Sam. 24. 1, wag.
b 1 Taw. 27. 23.
c 1 Taw. 27. 24.
d 2 Sam. 24. 10.
‖ Yá, *dar-guzar kíjiye.*
e 2 Sam. 12. 13.
f Dekho 1 Sam. 9. 9.

AUR Shaitán Isráel ke muqá-
bale men uṭhá, aur Dáúd
ke dil men ḍálá, ki Isráel ko shu-
már kare[a].
2 Tab Dáúd ne Yúab ko, aur
logon ke sardáron ko kahá, ki
Jáo, Biarsab'a se Dán tak Isráel
ko gino, aur un kí gintí mere pás
láo, ki main jánún[b].
3 Yúab bolá, KHUDÁWAND apne
logon ko jitne hain, utne se sau
guná ziyáda kare: ai mere khu-
dáwand bádsháh, kyá we sab ke
sab mere khudáwand ke tábi'dár
nahín hain? phir merá khudá-
wand yih bát kyún cháhtá hai?
kis wáste Isráel ke liye taqsírwár
hone ká sabab hogá?
4 Lekin bádsháh ká farmán
Yúab par gálib húá. Chunánchi
Yúab nikal gayá, aur tamám
Isráel men guzrá, aur Yarúsalam
men phir áyá.
5 ¶ Tab Yúab ne logon ká shu-
már Dáúd ko batáyá. Aur sáre
Isráel gyárah lákh shamsherzan,
aur Yahúdáh chár lákh sattar
hazár shamsherzan the.
6 Lekin us ne un men ahl i Láwí
aur baní Binyamín ká shumár shá-
mil na kiyá[c]: kyúnki bádsháh ká
hukm Yúab ke nazdík makrúh thá.
7 Aur yih bát Khudá kí nazar
men bahut burí thí, aur us ne
Isráel ko márá.
8 Tab Dáúd ne Khudá se kahá,
ki Main ne yih kám karke bará
gunáh kiyá hai[d]; ab apne bande
ká qusúr ‖ mu'áf kíjiye, ki main
ne bahut behúda kám kiyá hai[e].
9 ¶ Aur KHUDÁWAND Dáúd ke
gaibbín[f] Jád se hamkalám húá,
aur bolá,
10 Ki já, Dáúd ko kah, KHUDÁ-
WAND yún farmátá hai, ki Main
tere áge tín baláen dhartá hún;
un men se ek chun le, ki main use
tujh par bhejún.
11 So Jád Dáúd pás áyá, aur use
kahá, ki KHUDÁWAND yún farmátá
hai, Qabúl kar,
12 Ki tín baras ká kál ho, yá
tín mahíne apne bairíon ke áge
halák ho, aur tere dushmanon kí
talwár tujh par á pare, yá tín din
KHUDÁWAND kí talwár chale aur
mulk men marí áwe, aur KHUDÁ-

Peshtar MASÍH se, 1017.

WAND ká firishta Isráel kí sárí sarhaddon men faná kartá jáe[g]; ab sochke batá, ki main apne bhejnewále ko kyá jawáb dún.

13 Tab Dáúd ne Jád ko kahá, Main barí tangí men hún; main KHUDÁWAND ke háth men parún, ki us kí rahmaten bahut 'azím hain; lekin ádmíon ke háth men na parún.

14 ¶ So KHUDÁWAND ne Isráel par marí bhejí, aur Isráel men se sattar hazár ádmí ‖mar mite.

15 Aur KHUDÁWAND ne apná firishta Yarúsalam ko bhejá, ki use faná kare[h]; aur us ke faná karte hí KHUDÁWAND dekhkar us halákí ke liye pachhtáyá[i], aur us halák karnewále firishte ko kahá: Bas, ab apná háth khínch. Aur KHUDÁWAND ká firishta Yabúsí ‖Urnán ke khalíhán par khará thá.

16 Aur Dáúd ne ánkhen uthake adhar men KHUDÁWAND ke firishte ko dekhá[k], ki apne háth men apní khínchí húí talwár Yarúsalam par chalátá hai. Tab Dáúd aur buzurg tát orhe húe munh ke bhal gire.

17 Aur Dáúd ne Khudá se kahá, Kyá main hí ne hukm nahín kiyá thá, ki logon ká shumár karen? gunáh to main ne kiyá, aur badí mujh se húí; par in bheron ká kyá qusúr? Ai KHUDÁWAND mere Khudá, terá háth mujh par aur mere ábáí gharáne par ho, na apne logon par marí bhejí jáwe.

18 ¶ Aur KHUDÁWAND ke firishte ne Jád ko hukm kiyá, ki Dáúd ko kahe, ki Dáúd charh jáe, ki Yabúsí Urnán ke khalíhán par KHUDÁWAND ke liye ek qurbángáh banáwe[l].

19 Aur Dáúd Jád ke kalám ke muwáfiq, jo us ne KHUDÁWAND ke nám se kahá thá, chalá gayá.

20 Aur Urnán ne phirke firishte ko dekhá, aur us ke chár beton ne us ke sáth áp áp ko chhipáyá. Us waqt Urnán gehún píttá thá.

21 Aur Dáúd Urnán pás áyá: tab Urnán ne nigáh kí, aur Dáúd ko dekhá, aur khalíhán se báhar gayá, aur Dáúd ke áge jhukke zamín par sijda kiyá.

22 Aur Dáúd ne Urnán ko kahá, ki Is khalíhán ká maqám mujhe de, ki main us par KHUDÁWAND ke liye ek qurbángáh banáún; us ká púrá dám leke mujhe de, táki marí logon men se tham jáe.

23 Urnán ne Dáúd se kahá, Líjiye, aur merá khudáwand bádsháh jo bihtar jáne, so kare: dekhiye, main bail charháwe ke liye, aur nauraj índhan ke liye, aur gehún hadya ke liye, sab detá hún.

24 Dáúd bádsháh ne Urnán se kahá, So nahín, balki main púrá dám deke use mol lúngá; kyúnki main use, jo terá hai, KHUDÁWAND ke liye nahín lene ká, aur bekharch charháwá na charháúngá.

25 So Dáúd ne Urnán ko us maqám ke liye chha sau misqál soná diyá[m].

26 Aur Dáúd ne wahán KHUDÁWAND ke liye mazbah banáyá, aur charháwon aur salámíon ko guzráná, aur KHUDÁWAND kí du'á kí, jis ne ásmán par se charháwe ke mazbah par ág bhejkar[n] us kí du'á qabúl kí.

27 Aur KHUDÁWAND ne us firishte ko hukm diyá, tab us ne apní talwár miyán men phir kí.

28 ¶ Us waqt jab ki Dáúd ne dekhá, ki KHUDÁWAND ne Yabúsí Urnán ke khalíhán men us kí du'á qabúl kí, to wahán qurbán charháyá kiyá.

29 Aur KHUDÁWAND ká maskan, jo Músá ne bayábán men banáyá thá, aur charháwe ká mazbah, us waqt Jiba'ún[o] kí únchí jagah men the[p].

30 Lekin Dáúd Khudá kí talásh men us ke áge na já saká, ki wuh KHUDÁWAND ke firishte kí talwár se dartá thá.

XXII BÁB.

1 *Dáúd haikal ke thikáne kí ágáhí páke, us kí ta'mír ke wáste barí taiyárí kartá.* 6 *Khudá ke wa'de sunáke, Sulaimán par haikal banáne ká farz jatátá.* 17 *Amíron ko hukm detá ki us kám men madad karen.*

AUR Dáúd bolá, Yahín KHUDÁWAND Khudá ká ghar[a], aur yahín Isráel ke charháne ká mazbah hogá.

2 Aur Dáúd ne hukm diyá, ki un pardesíon ko[b], jo Isráel ke mulk men hain, jam'a karen; aur us ne sangtarásh muqarrar kíe, ki Khudá ke ghar ke banáne ke liye chaukone patthar taráshen.

3 Aur Dáúd darwázon ke kiwá-

g 2 Sam. 24. 13.
‖ 'Ibrání men, *girgae.*
h 2 Sam. 24. 16.
i Dekho Paid. 6. 6.
‖ Yá, *Araunáh,* 2 Sam. 24. 18.
k 2 Taw. 3. 1.
l 2 Taw. 3. 1.
m 2 Sam. 24. 24.
n Ahb. 9. 24. 2 Taw. 3. 1. aur 7. 1.
o 1 Sal. 3. 4. 1 Taw. 16. 39. 2 Taw. 1. 3.
p 1 Taw. 16. 39.
a Ist. 12. 5. 2 Sam. 24. 18. 1 Taw. 21. 18, 19, 26, 28. 2 Taw. 3. 1.
b 1 Sal. 9. 21.

Peshtar MASÍH se, 1017.

roṉ aur kíloṉ ke liye bahut sá
lohá, aur itná pítal ki taul se báhar
thá[c],
4 Aur itne saro ke laṭhe, ki gintí
se báhar the, taiyár kartá thá; ki
Saidáuí aur Súrí bahut se saro ke
laṭhe Dáúd pás láte the[d].
5 Ki Dáúd ne kahá, ki Merá
beṭá Sulaimán laṛká aur bach-
chha hai[e]; aur cháhiye ki KHU-
DÁWAND ká ghar ban jáwe, aur
niháyat 'umda howe, ki us ká
nám aur raunaq sáre mulkoṉ meṉ
phail jáe: so maiṉ us ke liye tai-
yárí karúṉgá. Chunánchi Dáúd
ne apne marne ke áge bahut sí
taiyárí kí.
6 ¶ Aur us ne apne beṭe Sulai-
mán ko buláyá, aur use hukm
diyá, ki KHUDÁWAND Isráel ke
Khudá ke liye ek ghar banáwe.
7 Aur Dáúd ne Sulaimán se kahá,
Ai mere beṭe, mere dil meṉ thá,
ki KHUDÁWAND apne Khudá ke
nám ke liye[f] ek ghar banáúṉ[g];
8 Lekin KHUDÁWAND ká kalám
mujh par utrá aur bolá, Tú ne
bahut sí khúnrezí kí, aur baṛí
laṛáí kí: tujhe mere nám ke liye
ghar na banáná[h]; kyúṉki tú ne
zamín par mere áge bahut lahú
baháyá hai.
9 Dekh, tujh se ek beṭá paidá
hogá: wuh sáhib i sulh hogá[i], aur
maiṉ use us kí chároṉ taraf ke
sáre dushmanoṉ se sulh dúṉgá[k];
ki ‖ Sulaimán us ká nám hogá, aur
salám o árám maiṉ us ke dinoṉ
meṉ Isráel ko bakhshúṉgá.
10 Wuhí mere nám ke liye ek
ghar banáwegá[l], wuh merá beṭá
hogá, aur maiṉ us ká báp húṉgá[m],
aur maiṉ Isráel par us kí sal-
tanat ká takht abad tak sábit
rakhúṉgá.
11 Ab mere beṭe, KHUDÁWAND
tere sáth howe[n], ki tú iqbálmand
ho, aur KHUDÁWAND apne Khudá
ká ghar banáwe, jaisá ki us ne
tere haqq meṉ kahá hai.
12 Faqat KHUDÁWAND tujhe 'aql
aur samajh bakhshe[o], aur bani
Isráel par terá hukm náfiz kare,
táki tú KHUDÁWAND apne Khu-
dá kí sharí'at kí hifázat kare.
13 Tab tú iqbálmand hogá, jab
ki tú un sunnatoṉ aur sharí'atoṉ
par, jo us ne Músá ko Isráel ke
liye farmáíṉ, 'amal karne ko chá-
lák hogá[p]. Mazbút ho, aur him-

c 14 áyat. 1 Sal. 7. 47.
d 1 Sal. 5. 6.
e 1 Taw. 29. 1.
f Ist. 12. 5, 11.
g 2 Sam. 7. 2. 1 Sal. 8. 17. 1 Taw. 17. 1. aur 28. 2.
h 1 Sal. 5. 3. 1 Taw. 28. 3.
i 1 Taw. 28. 5.
k 1 Sal. 4. 25. aur 5. 4.
‖ Ya'ne, *Sulh-khwáh.*
l 2 Sam. 7. 13. 1 Sal. 5. 5. 1 Taw. 17. 12, 13. aur 28. 6.
m 'Ibrán. 1. 5.
n 16 áyat.
o 1 Sal. 3. 9, 12. Zab. 72. 1.
p Yash. 1. 7, 8. 1 Taw. 28. 7.

mat bándh[q], mat ḍar, aur na gha-
brá.
14 Dekh, maiṉ ne apní ‖ mihnat
o mashaqqat se KHUDÁWAND ke
ghar ke liye ek lákh qintár soná,
aur das lákh qintár rúpá, aur be-
andáza[r] pítal aur lohá taiyár kiyá,
ki un kí kasrat hai; aur lakṛíáṉ
aur patthar maiṉ ne taiyár kíe,
aur tú un par aur baṛháiyo.
15 Aur bahut se kárígar, patthar
ke toṛnewále, aur sangtarásh, aur
baṛhaí, aur har kám ke hunar-
mand, tere pás házir haiṉ.
16 Sone ká, aur rúpe ká, aur
pítal ká, aur lohe ká hisáb nahíṉ.
Uṭh, kám kar, aur KHUDÁWAND
tere sáth ho[s].
17 ¶ Aur Dáúd ne Isráel ke sab
sardároṉ ko hukm diyá, ki us ke
beṭe Sulaimán kí madad kareṉ,
aur kahá,
18 Kyá KHUDÁWAND tumhárá
Khudá tumháre sáth nahíṉ hai?
aur tumheṉ chároṉ taraf se chain
nahíṉ diyá hai[t]? kyúṉki us ne
mulk ke báshindoṉ ko mere háth
meṉ kar diyá hai, aur mulk KHU-
DÁWAND ke áge aur us ke logoṉ
ke áge maglúb húá hai.
19 So ab apne dil o ján se KHU-
DÁWAND apne Khudá kí talásh
meṉ lage raho[u]; aur uṭho, aur
KHUDÁWAND Khudá kí maqdis
banáo, táki tum KHUDÁWAND ke
'ahdnáme ke sandúq ko, aur
Khudá ke pák bartanoṉ ko[x], us
bait ul muqaddas meṉ, jo KHU-
DÁWAND ke nám ká[y] banegá,
charhá láo.

Peshtar MASÍH se, 1017.

q Ist. 31. 7, 8. Yash. 1. 6, 7, 9. 1 Taw. 28. 20.
‖ Yá, *apní miskíní meṉ.*
r 3 áyat.
s 11 áyat.
t Ist. 12. 10. Yash. 22. 4. 2 Sam. 7. 1. 1 Taw. 23. 25.
u 2 Taw. 20. 3.
x 1 Sal. 8. 6, 21. 2 Taw. 5. 7. aur 6. 11.
y 7 áyat. 1 Sal. 5. 3.

XXIII BÁB.

1 *Buṛhápe meṉ Dáúd Sulaimán ko bádsháh muqarrar kartá.* 2 *Láwíoṉ ká shumár aur un kí tafríq alag alag kámoṉ par.* 7 *Jairsúníoṉ ke qabá,il.* 12 *Bani Qihát.* 21 *Bani Mirárí.* 24 *Láwíoṉ ká kháss kám.*

1015.

AUR jab Dáúd búṛhá aur 'umr-
ásúda thá, to us ne apne
beṭe Sulaimán ko Isráel ká bád-
sháh kiyá[a].
2 Aur us ne Isráel ke sáre sar-
dároṉ ko, aur káhinoṉ, aur Láwíoṉ
ko, jam'a kiyá.
3 Aur Láwí jo tís baras ke aur
us se ziyáda 'umr meṉ the[b], gine
gae, aur un kí gintí ‖ ek ek karke
aṭhtís hazár mard the.
4 In meṉ se chaubís hazár KHU-
DÁWAND ke ghar ke kám ke ká-

1015.

a 1 Sal. 1. 33,—39. 1 Taw. 28. 5.
b Gin. 4. 3, 47.
‖ 'Ibrání meṉ, *un kí khopṛioṉ ke muwáfiq.*

Peshtar MASÍH se, 1045.

rinde; aur chha hazár hákim aur
qází[c];
5 Aur chár hazár darbán; aur
chár hazár ‖ mere banáe húe gítoṉ
ke gánewále howeṉ, ki bájoṉ se
ḲHUDÁWAND kí sitáish meṉ gáte
raheṉ.
6 Aur Dáúd ne Baní Láwí ke,
ya'ne, Jairsún, Qihát, aur Mirárí[d]
ke kaí faríq kíe.
7 ¶ Jairsúníoṉ kí bárídáríoṉ meṉ
ye the: ‖ Lagdán[e], aur Sima'í.
8 Baní Lagdán: sardár Yahiel,
aur Zaitám, aur Yúel, tín.
9 Baní Sima'í: Salúmít, aur
Haziel, aur Hárán, tín. Ye Lag-
dán ke gharáne ke abwí sardár
the.
10 Aur baní Sima'í: Yahat,
‖ Zíná, aur Ya'ús, aur Barí'ah:
ye baní Sima'í, chár the.
11 Aur Yahat sardár thá, aur
Zízáh dúsrá; aur Ya'ús aur Ba-
rí'ah ke beṭe bahut na the, is
sabab se we ek hí nasabnáme
meṉ ek ábáí ḳhándán bante the.
12 ¶ Baní Qihát: 'Amrám, Izhár,
Habrún, aur 'Uzziel, chár[f].
13 Baní 'Amrám[g] Hárún aur
Músá. Aur Hárún alag kiyá
gayá[h], ki Quds ul aqdas kí mu-
qaddas ḳhidmat kare, ki wuh aur
us ke beṭe ḲHUDÁWAND ke áge
abad tak ḳhushbú jaláweṉ[i], aur
us kí 'ibádat kareṉ[k], aur us ká
nám leke abad tak barakat de-
weṉ[l].
14 Rahá mard i Ḳhudá Músá,
us ke beṭe Láwí ke sibt meṉ mah-
súb the[m].
15 Baní Músá: Jairsúm, aur
Ili'azar[n].
16 Baní Jairsúm: Sabúel[o] sardár.
17 Aur baní Ili'azar ye the:
Rahábiyáhú sardár: aur Ili'azar
ke aur beṭe na the, par Rahábi-
yáhú ke bahut se beṭe the[p].
18 Baní Izhár: ‖ Salúmít sardár.
19 Baní Habrún: Yariyáh sar-
dár, Amariyáh dúsrá, Yaháziel
tísrá, aur Yaqámi'ám chauthá[q].
20 Baní 'Uzziel: Míkáh sardár,
aur Yasiyáh dúsrá.
21 ¶ Baní Mirárí: Mahlí, aur
Músí[r]. Baní Mahlí: Ili'azar, aur
Qís[s].
22 Aur Ili'azar mar gayá, aur
us ke beṭe na the, magar beṭíáṉ[t],
aur un ke bhái Qís ke beṭoṉ ne
unheṉ byáh kiyá[u].

[c] Ist. 16. 18. 1 Taw. 26. 29. 2 Taw. 19. 8.
‖ Yá, *un sázoṉ ko, jo Dáúd ne Ḳhudá kí shukrguzárí ke liye banáe the, leke nagma-ḳhwání karte the,* Dekho 2 Taw. 29, 25, 26. 'Amús 6. 5.
[d] Ḳhur. 6. 16. Gin. 26. 57. 1 Taw. 6. 1, wag. 2 Taw. 8. 14. aur 29. 25.
[e] 1 Taw. 26. 21.
‖ Yá, *Libní,* 1 Taw. 6. 17.
‖ Yá, *Zízáh,* 11 áyat.
[f] Ḳhur. 6. 18.
[g] Ḳhur. 6. 20.
[h] Ḳhur. 28. 1. 'Ibrán. 5. 4.
[i] Ḳhur. 30. 7. Gin. 16. 40. 1 Sam. 2. 28.
[k] Ist. 21. 5.
[l] Gin. 6. 23.
[m] Dekho 1 Taw. 26. 23, 24, 25.
[n] Ḳhur. 2. 22. aur 18. 3, 4.
[o] 1 Taw. 26. 24.
[p] 1 Taw. 26. 25.
‖ *Salúmút,* 1 Taw. 24. 22.
[q] 1 Taw. 24. 23.
[r] 1 Taw. 24. 26.
[s] 1 Taw. 24. 29.
[t] 1 Taw. 24. 28.
[u] Dekho Gin. 36. 6, 8.

23 Baní Músí: Mahlí, aur 'Adar,
aur Yarimút, tín[x].
24 ¶ Baní Láwí apne apne ábáí
ḳhándánoṉ aur abwí sardároṉ ke
muwáfiq, jaisá ki we nám ba nám
‖ ek ek nafar karke gine gae, ye
haiṉ; we bís baras aur úpar kí
'umr se[y] ḲHUDÁWAND ke ghar kí
ḳhidmat karte the[z].
25 Kyúṉki Dáúd ne kahá, ki
ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ne
apne logoṉ ko árám diyá hai[a], aur
wuh abad tak Yarúsalam meṉ
sukúnat karegá:
26 Aur áge Láwíoṉ ko maskan,
aur us kí ḳhidmat ke sáre hathyár,
uṭháná[b] na paṛegá.
27 Kyúṉki Dáúd kí pichhlí bátoṉ
ke muwáfiq baní Láwí jo bís baras
aur ziyáda 'umr meṉ the, gine
gae.
28 Kyúṉki un ká 'uhda yih thá,
ki baní Hárún ‖ kí madad kareṉ,
ki ḲHUDÁWAND ke ghar ke ḳhá-
dim howeṉ, ki sahnoṉ par aur
koṭhríoṉ par, aur sárí muqaddas
chízoṉ ke pák karne par, aur
Ḳhudá ke ghar kí ḳhidmat ke kám
ke liye,
29 Aur nazr kí roṭí ke liye[c], aur
maida ke hadye ke liye[d], aur
fatírí chapátíoṉ ke liye[e], aur tábe
meṉ kí roṭí aur púrí ke liye[f], aur
har tarah ke taul aur náp ke
liye[g] muqarrar howeṉ;
30 Aur ki har subh aur shám ko
khaṛe hoke ḲHUDÁWAND kí shukr-
guzárí aur sitáish kareṉ;
31 Aur ki sabtoṉ, aur nae chán-
doṉ[h], aur muqarrarí 'ídoṉ meṉ[i]
‖ púrí gintí se hukm ke muwáfiq
sáre chaṛháwe ḲHUDÁWAND ke
áge bilánága chaṛháyá kareṉ;
32 Aur jamá'at ke ḳhaime kí
amánat[k], aur maqdis kí amánat,
aur apne bhái baní Hárún kí amá-
nat kí hifázat kareṉ[l], aur yúṉ
ḲHUDÁWAND ke ghar ke ḳhádim
howeṉ.

XXIV BÁB.

1 *Baní Hárún az ráh i qur'a chaubís faríqoṉ meṉ tafríq hote.* 20 *Qihátí,* 27 *aur Baní Mirárí qur'a se tafríq hote.*

AUR baní Hárún ke faríq ye
the. Baní Hárún: Nadab,
aur Abihú, Ili'azar, aur Itamar[a].
2 Aur Nadab aur Abihú apne
báp se pahle mar gae[b], aur un ke
beṭe na the: so Ili'azar, aur Itamar
káhin húe.

Peshtar MASÍH se, 1045.

[x] 1 Taw. 24. 30.
‖ 'Ibrání meṉ, *sar ba sar.*
[y] 27 áyat. Dekho Gin. 1. 3. aur 4. 3. aur 8. 24. 'Az. 3. 8.
[z] Gin. 10. 17, 21.
[a] 1 Taw. 22. 18.
[b] Gin. 4. 5, wag
1015 ke qaríb.
‖ 'Ibrání meṉ, *ke háth par raheṉ.* Naham. 11. 24.
[c] Ḳhur. 25. 30.
[d] Ahb. 6. 20. 1 Taw. 9. 29, wag.
[e] Ahb. 2. 4.
[f] Ahb. 2. 5, 7.
[g] Ahb. 19. 35.
[h] Gin. 10. 10. Zab. 81. 3.
[i] Ahb. 23. 4.
‖ Yá, *naubat ba naubat.*
[k] Gin. 1. 53.
[l] Gin. 3. 6,—9.
1015.
[a] Ahb. 10. 1, 6. Gin. 26. 60.
[b] Gin. 3. 4. aur 26. 61.

Peshtar Masíh se, 1015.

3 Aur Dáúd ne unhen, ya'ne
Ili'azar ke beṭon men se Sadúq
ko, aur Itamar ke beṭon men se
Akhimalik ko, ‖un ke 'uhdon ke
muwáfiq, un kí khidmat men bánṭ
diyá.

‖ Yá, *khidmat ke mansabon ke mutábiq judá kiyá.*

4 Aur baní Ili'azar men se, baní
Itamar kí nisbat se, ziyáda ashráf
mard maujúd the :* aur unhon ne
unhen yún taqsím kiyá. Baní
Ili'azar ke abwí gharáne ke solah
sardár the, aur baní Itamar ke
abwí gharáne ke áṭh.
5 Aur unhon ne sab ke sab ko
barábar qur'a se taqsím kiyá,
ki maqdis ke sardár, aur Khudá
kí khidmat ke sardár, baní Ili'-
azar men se aur baní Itamar men
se the.
6 Aur Sam'aiyáh kátib ne, jo
Nataniel ká beṭá aur Láwíon men
se ek thá, un ke námon ko bád-
sháh ke áge, aur amíron ke, aur
Sadúq káhin ke, aur Akhimalik
bin Abiyátar ke, aur káhinon, aur
Láwíon ke abwí sardáron ke áge,
chiṭṭhí par likhá; ek ek abwí
gharáná Ili'azar ke liye nikálá
gayá, aur ek ek Itamar ke liye
nikálá gayá.
7 Aur pahlí chiṭṭhí Yahúyaríb kí
niklí, dúsrí Yad'aiyáh kí,
8 Tísrí Hárim kí, chauthí Shu'ú-
rím kí,
9 Pánchwín Málkiyáh kí, chhaṭ-
wín Miyámín kí, sátwín Háqqúz
kí,
10 Áṭhwín Abiyáh kí[c].
11 Nauwín Yashú' kí, daswín
Sikániyáh kí,

[c] Naham. 12. 4, 17. Lúq. 1. 5.

12 Gyárahwín Iliyásib kí, bárah-
wín Yaqím kí,
13 Terahwín Huffáh kí, chau-
dahwín Yasbiáb kí,
14 Pandrahwín Biljáh kí, solah-
wín Amír kí,
15 Satrahwín Khazír kí, aṭhárah-
wín Fazíz kí,
16 Uníswín Fatahiyáh kí, bíswín
Yahizqiel kí,
17 Ikkíswín Yákin kí, báíswín
Jamúl kí,
18 Teíswín Diláyáh kí, chau-
bíswín Ma'aziyáh kí.
19 Yih un kí khidmat kí tartíben
thín, ki apne báp Hárún ke hukm
se, apne dastúr ke muwáfiq, Khu-
dáwand ke ghar men áwen[d], jaisá
ki Khudáwand Isráel ke Khudá
ne use amr kiyá thá.

[d] 1 Taw. 9. 25.

Peshtar Masíh se, 1015.

20 ¶ Aur báqí baní Láwí ye the:
'Amrám ke beṭon men se Súbáel[e];
Súbáel ke beṭon men se Yahdiyáh;
21 Rahá Rahábiyáhú[f]; baní Ra-
hábiyáhú men se sardár Yassiyáh;
22 Izháríon men se Salúmút;
baní Salúmút[g] men se Yahat.
23 Aur baní Habrún[h] men se
Yariyáh sardár, Amariyáh dúsrá,
Yaháziel tísrá, Yaqámi'ám chau-
thá.

[e] 1 Taw. 23. 16, *Sabúel.*
[f] 1 Taw. 23. 17.
[g] 1 Taw. 23. 18, *Salúmít.*
[h] 1 Taw. 23. 19. aur 26. 31.

24 Baní 'Uzziel: Míkáh:
25 Baní Míkáh men se Samír:
Míkáh ká bháí Yassiyáh; baní
Yassiyáh men se Zakariyáh.
26 Baní Mirárí; Mahlí, aur Músí[i];
baní Ya'ziyáh; Banú.
27 ¶ Baní Mirárí Ya'ziyáh se:
Banú, aur Súham, aur Zakúr, aur
'Ibrí;
28 Mahlí se Ili'azar húá, jis ká
koí beṭá na thá[k];
29 Qís se: baní Qís Yarahmiel;
30 Aur baní Músí: Mahlí, aur
'Ádar, aur Yarimút[l]. Ye Láwíon
ke beṭe un ke abwí gharánon ke
muwáfiq hain.
31 Inhon ne, apne bháíon baní
Hárún ke nám, Dáúd bádsháh ke
áge, aur Sadúq, aur Akhimalik,
aur káhinon, aur Láwíon ke abwí
sardáron ke áge, jo apne chhoṭe
bháíon ke ra,ís the, chiṭṭhí ḍálí.

[i] Khur. 6. 19. 1 Taw. 23. 21.
[k] 1 Taw. 23. 22.
[l] 1 Taw. 23. 23.

XXV BÁB.

1 *Gánewálon ká kám aur un ká shumár.* 8 *Qur'a se we bhí chaubís báridáríon men munqasim hote.*

1015 ke qaríb.

AUR Dáúd, aur lashkar ke sar-
dáron ne Ásaf, aur Haimán
aur Yadútún ke beṭon men se[a]
ba'zon ko 'ibádat ke liye muqar-
rar kiyá, ki barbat se, aur tablon
se, aur jhánjh se ‖gáte bajáte
howen; aur 'ibádat ke kám kar-
newálon ká shumár yih thá:
2 Ásaf ke beṭon men se; Zakúr,
aur Yúsuf, aur Nataniyáh, aur
‖Asariláh; Ásaf ke ye beṭe Ásaf
kí hidáyat men the, jo bádsháh kí
hidáyat se gátá thá.
3 Yadutún se Yadutún ke beṭe:
Jidaliyáh, aur ‖Zarí, aur Yas'ai-
yáh, Hasabíyáh, aur Matitíyáh,
aur Sima'í; ye chha apne báp
Yadutún ke ‖mahkúm the, jo
Khudáwand ke shukr aur hamd
ke liye barbat bajáke gátá thá.
4 Haimán se Haimán ke beṭe:
Búqiyáh, Mattaniyáh, ‖'Uzziel,
Sabúel, aur Yarimút, Hanániyáh,

[a] 1 Taw. 6. 33, 39, 44.
‖ 'Ibrání men, *nubúwat karen.*
‖ *Yasariláh bhí kahláyá,* 14 áyat.
‖ Yá, *Yizrí,* 11 áyat.
‖ 'Ibrání men, *háth par the.*
‖ Yá, *'Azariel,* 18 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

Hanání, Iliátah, Jiddáltí, aur Ru-
mámtí-'Azar, Yasbiqáshah, Mal-
lútí, Hautír, Maháziyút;
5 Ye sab bádsháh ke gaibbín
Haimán ke beṭe the, jo Khudá ||kí
báton se sitáish kartá thá: aur
Khudá ne Haimán ko chaudah
beṭe aur tín beṭián dín.

|| Yá, *ke hukm se síngon ko buland kartá thá.*

6 Ye sab apne báp ke batáne
ke muwáfiq KHUDÁWAND ke ghar
men jhánjh, aur tambúre, aur bar-
bat se gáne ko házir the, ki Khudá
ke ghar kí khidmat karen; jaisá
ki Ásaf, aur Yadutún aur Haimán
ko bádsháh ká hukm hotá thá[b].

[b] 2 áyat.

7 Aur un kí gintí un ke bháíon
ke sáth, jo KHUDÁWAND|| ke bhajan
men sikhláe gae the, ya'ne sab jo
taiyár the, so do sau aṭhásí thí.

|| Yá, *kí nagmasází men.*

8 ¶ Aur we sab ke sab, kyá
chhoṭe kyá baṛe, kyá ustád kyá
shágird[c], khidmat kí chiṭṭhíán
ḍálte the.

[c] 2 Taw. 23. 13.

9 Pahlí chiṭṭhí Ásaf kí, aur us ke
beṭe Yúsuf ko milí; dúsrí Jidaliyáh
ko, aur us ke bhái aur beṭe us
samet bárah the;
10 Tísrí Zakúr ko, wuh aur us
ke beṭe aur bhái bárah the;
11 Chauthí Yizrí ko, us ke beṭe
aur bhái us samet bárah the;
12 Pánchwín Nataniyáh ko, us
ke beṭe aur bhái us samet bárah
the;
13 Chhaṭwín Buqqiyáh ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the;
14 Sátwín Yasariláh ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the;
15 Áṭhwín Yas'aiyáh ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the;
16 Nauwín Mattaniyáh ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the;
17 Daswín Sima'í ko, us ke beṭe
aur bhái us samet bárah the;
18 Gyárahwín 'Azariel ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the;
19 Bárahwín Hasabiyáh ko, us
ke beṭe aur bhái us samet bárah
the;
20 Terahwín Sabúel ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the:
21 Chaudahwín Mattitiyáh ko, us
ke beṭe aur bhái us samet bárah
the;
22 Pandrahwín, Yarimút ko, us
ke beṭe aur bhái us samet bárah
the;
23 Solahwín Hanániyáh ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the;
24 Satrahwín Yasbiqáshah ko,
us ke beṭe aur bhái us samet bárah
the;
25 Aṭhárahwín Hanání ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the;
26 Unníswín Mallútí ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the;
27 Bíswín Iliátah ko, us ke beṭe
aur bhái us samet bárah the;
28 Ikkíswín Hautír ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the:
29 Báíswín Jidáltí ko, us ke beṭe
aur bhái us samet bárah the;
30 Teíswín Maháziyút ko, us ke
beṭe aur bhái us samet bárah the:
31 Chaubíswín Rumámtí-'Azar
ko, us ke beṭe aur bhái us samet
bárah the.

XXVI BÁB.

1 *Darbánon kí taqsím.* 13 *Ek ek pháṭak ká pahrá qur'a se diyá játá.* 20 *Un Láwíon ká zikr jo khazánon ke amánatdár the.* 29 *Hákimon aur qázion kí bábat.*

DARBÁNON kí taqsím yún
thí: Qurahíon men: ||Masa-
lamiyáh bin Qura, jo baní ||Ásaf
men se thá.
2 Aur baní Masalamiyáh: Zaka-
riyáh palauṭhá, Yadí'el dúsrá,
Zabadiyáh tísrá, Yatniel chauthá,
3 'Ailám pánchwán, Yúhanán,
chhaṭwán, Iliyahú'ainí sátwán.

|| Yá, *Salamiyáh,* 14 áyat.
|| Yá, *Abíásaf,* 1 Taw. 6. 37. aur 9. 19.

4 Aur baní 'Ábid-Adúm men se:
Sam'aiyáh palauṭhá, Yahúzabád
dúsrá, Yúakh tísrá, aur Sakár
chauthá, aur Nataniel pánchwán,
5 'Ammíel chhaṭhá, Ishakár sát-
wán, Fa'ultí áṭhwán; kyúnki Khu-
dá ne || use barakat bakhshí thí.

|| Ya'ne, 'Ábid-Adúm ko, jaise 1 Taw. 13. 14.

6 Aur us ke beṭe Sam'aiyáh se
bhí beṭe paidá húe, jo apne ábái
khándán par sardárí karte the, ki
we tanomand bahádur the.
7 Baní Sam'aiyáh: 'Utní, aur
Rafáel aur 'Ábid, aur us ká bhái
Ilzabád, jo sab himmatwále mard
the, aur Ilihú, aur Samákiyáh.
8 Ye sab apne beṭon aur bháíon
samet baní 'Ábid-Adúm men se
the; we sab mard i ádmí aur
baṛe khidmatí the; básaṭh 'Ábid-
Adúm men se the.
9 Aur Masalamiyáh ke beṭe aur
bhái aṭhárah pahlawán the.
10 Aur Mirárí kí aulád men se
Húsah[a] ke beṭe: Simrí raís thá;
wuh to palauṭhá na thá, par us ke
báp ne use raís kiyá;
11 Dúsrá Khilqiyáh, tísrá Taba-
liyáh, chauthá Zakariyáh: Húsah
ke sab beṭe aur bhái terah the.

[a] 1 Taw. 16. 38.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

12 Inhen̲ darbánon̲ kí taqsím yún̲
mardon̲ ke shumár ke muwáfiq, thí
ki apne bhái-logon̲ samet chaukí
dewen̲, aur KHUDÁWAND ke ghar
men̲ ḳhidmat karen̲.
13 ¶ Aur kyá chhoṭe kyá baṛe,
unhon̲ ne apne apne ábái ḳhán-
dán ke muwáfiq har ek darwáze
ke liye qur'a ḍálá.
14 Aur púrab taraf ká qur'a
||Salamiyáh ke liye paṛá. Phir us
ke beṭe Zakariyáh ke liye bhí, jo
'aqlmand saláhkár thá, qur'a ḍálá
gayá, aur us ká qur'a uttar kí
taraf niklá.
15 'Ábid-Adúm ke liye dakkhin
kí taraf; aur us ke beṭon̲ ke liye
||ambárḳháne ke pás.
16 Suffím aur Húsah ke liye
pachchhim kí taraf Salkat ke
pháṭak ke nazdík, jahán̲ rásta
||úpar játá hai, aisá ki ek chaukí
dúsre ke ámne sámhne húí.
17 Púrab kí taraf chha Láwí
chaukí dete the, uttar kí taraf har
roz chár, dakhan kí taraf har roz
chár, ambárḳháne ke pás do do;
18 Pachchhim kí taraf Parbár
kí samt chár raste ke liye, aur do
Parbár ke liye.
19 Baní Qurahí aur baní Mirárí
men̲ se darbánon̲ kí taqsím yún̲
thí.
20 ¶ Aur Láwíon̲ men̲ se Aḳhi-
yáh Ḳhudá ke ghar ke ḳhazáne [b]
aur ||pák chízon̲ ke ḳhazáne par
muqarrar thá.
21 Rahe baní ||Lagdán, Jairsúní
Lagdán kí aulád, jo Lagdání
ḳhándán ke abwí raís the; un
Jairsúníon̲ men̲ se |Yahielí the.
22 Baní Yahielí, Zaitám, aur us
ká bhái Yúel, KHUDÁWAND ke
ghar ke ḳhazáne par muqarrar the.
23 'Amrámíon̲, Izháríon̲, Habrú-
níon̲, aur 'Uzzielíon̲ men̲ se, kaí
ek muqarrar the.
24 Aur Sabúel [c] bin Jairsúm bin
Músá bait ul mál par sardár thá.
25 Aur us ke bhái Ili'azar kí
taraf se: us ká beṭá Rahabiyáh, us
ká beṭá Yas'aiyáh, aur us ká beṭá
Yúrám, aur us ká beṭá Zikrí, aur
us ká beṭá Salúmít [d].
26 Wuhí Salúmít aur us ke bhái
muqaddas mál par muqarrar the,
jo Dáúd bádsháh ne, aur abwí
raíson̲ ne, aur hazáron̲ aur saikṛon̲
ke sardáron̲ ne, aur lashkar ke
sardáron̲ ne nazr chaṛháyá thá.

|| *Masala-miyáh* kahláyá, 1 áyat.
|| 'Ibrání men̲, *Bait-Asuffím.*
|| Dekho 1 Sal. 10. 5. 2 Taw. 9. 4.
b 1 Taw. 28. 12. Mal. 3. 10.
|| Yá, *nazr kí chízon̲.*
|| Yá, *Libní,* 1 Taw. 6. 17.
|| Yá, *Yahiel,* 1 Taw. 23. 8. aur 29. 8.
c 1 Taw. 23. 16.
d 1 Taw. 23. 18.

27 Laṛáí kí lúṭ men̲ se unhon̲ ne
use KHUDÁWAND ke ghar kí ta'mír
ke liye muqaddas kiyá.
28 Aur sab jo Samúel gaibgo [e]
ne, aur Sáúl bin Qís ne, aur
Abinaiyir bin Naiyir ne, aur Yúab
bin Zarúyáh ne muqaddas kiyá
thá, wuh sab muqaddas mál Sa-
lúmít ke aur us bháíon̲ ke háth
men̲ supurd thá.
29 ¶ Izháríon̲ men̲ se, Kanániyáh
aur us ke beṭe, mulk ke bandobast
ke liye, Isráel ke hákim aur qází
the [f].
30 Habrúníon̲ men̲ se, Hasábiyáh
aur us ke bhái, ek hazár sát sau
diláwar mard, Isráel kí ḳhidmat
men̲ Yardan pár magrib kí samt
KHUDÁWAND ke kám aur bádsháh
kí naukarí ke liye muqarrar the.
31 Habrúníon̲ men̲ Yariyáh [g], Ha-
brúníon̲ ká, un ke gharánon̲ aur
ábái ḳhándánon̲ ke muwáfiq, sar-
dár thá. Dáúd kí saltanat ke chá-
líswen̲ baras men̲ we ḍhúnḍhe gae,
aur Jilí'ád ke Ya'zír [h] men̲ un ke
darmiyán diláwar mard páe gae.
32 Aur us ke bhái do hazár sát
sau sáhib i himmat aur abwí
sardár the. Aur Dáúd bádsháh
ne unhen̲ Rúbiníon̲, aur Jaddíon̲,
aur ádhe sibt i Munassí ke úpar,
Ḳhudá ke kalám aur bádsháh ke
kám ke liye [i], muqarrar kiyá.

XXVII BÁB.

1 *Bárah mahínon̲ kí báridáríon̲ ke bárah sar-
dár.* 16 *Bárah sibṭon̲ ke raís.* 23 *Logon̲
ke shumár karne men̲ harj jo húá.* 25
Dáúd ke mansabdár.

AB baní Isráel, apne shumár ke
muwáfiq, jo abwí ra,ís, aur
hazáron̲ aur saikṛon ke sardár the,
aur un men̲ ke umará jo báríďáríon̲
kí har ek bát men̲ bádsháh kí ḳhid-
mat karte the, aur baras ke sab
mahínon̲ men̲ mahíne mahíne áyá
jáyá karte the, so har ek báríďárí
men̲ chaubís hazár the.
2 Pahle mahíne kí pahlí báríďárí
par Yasúbi'ám [a] bin Zabdiel thá,
aur us kí báríďárí men̲ chaubís
hazár the.
3 Baní Paras men̲ se pahle
mahíne ke lashkaron̲ ke sardáron̲
ká raís wuhí thá.
4 Aur dúsre mahíne kí báríďárí
par || Dúdai Aḳhúhí thá, aur us kí
báríďárí men̲ Miqlút sardár thá,
aur us kí báríďárí men̲ chaubís
hazár the.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.
e 1 Sam. 9. 9.
f 1 Taw. 23. 4.
g 1 Taw. 23. 19.
h Dekho Yash. 21. 39.
i 2 Taw. 19. 11.
a 2 Sam. 23. 8. 1 Taw. 11. 11.
|| Yá, *Dúdú,* 2 Sam. 23. 9.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

5 Tísre mahíne ke tísre lashkar
ká sardár káhin Yahúyad'a ká
beṭá Bináyáh thá, wuh raís thá,
aur us kí báríd́árí men chaubís
hazár the.
6 Wuh Bináyáh tíson men ba-
hádur thá[b], aur un tíson se bálá
thá; aur us kí báríd́árí ke sáth us
ke beṭe 'Ammízabád kí naubat thí.
7 Chauthe mahíne ke liye Yúab
ká bhái 'Asahel[c] thá, aur us ká
náib us ká beṭá Zabádiyáh thá,
aur us kí báríd́árí men chaubís
hazár the.
8 Pánchwen mahíne ke liye
pánchwán sardár Samhút Ish-
rákhí thá, aur us kí báríd́árí men
chaubís hazár the.
9 Chhaṭwen mahíne ke liye chhaṭ-
wán sardár Taqú'í 'Aqís ká beṭá
'Írá[d] thá, aur us kí báríd́árí men
chaubís hazár the.
10 Sátwen mahíne ke liye sátwán
sardár baní Ifráím men se Falúní
Khalis[e] thá, aur us kí báríd́árí
men chaubís hazár the.
11 Áṭhwen mahíne ke liye áṭh-
wán sardár Zárhíon men se Húsátí
Sibkí[f] thá, aur us kí báríd́árí men
chaubís hazár the.
12 Nauwen mahíne ke liye nau-
wán sardár Binyamínion men se
'Anatútí Abí'azar[g] sardár thá,
aur us kí báríd́árí men chaubís
hazár the.
13 Daswen mahíne ke liye das-
wán sardár Zárhíon men se Na-
túfátí Maharí[h] thá, aur us kí
báríd́árí men chaubís hazár the.
14 Gyárahwen mahíne ke liye
gyárahwán sardár baní Ifráím men
se Fir'atúní Bináyáh[i] thá, aur us
kí báríd́árí men chaubís hazár the.
15 Bárahwen mahíne ke liye
bárahwán sardár Gutnielíon men
se Natúfátí ‖ Khaldí thá, aur us kí
báríd́árí men chaubís hazár the.
16 ¶ Aur ye Isráel ke sibton
par muqarrar the: Rúbiníon par
Ilí'azar bin Zikrí sardár thá;
Sama'úníon par Safatiyáh bin
Ma'akah;
17 Láwíon par Hasábiyáh[k] bin
Qamúel; Hárúníon par Sadúq;
18 Yahúdáh par Ilíhú[l], Dáúd ke
bháíon men se: Ishakár par 'Umrí
bin Míkáel:
19 Zabulún par Ismá'iyáh bin
'Abadiyáh: Naftálí par Yarimút
bin 'Azriel;
20 Baní Ifráím par Húsí'a bin
'Azáziyáh; ádhe sibt i Munassí
par Yúel bin Fidáyáh;
21 Jilí'ád men ádhe sibt i Mu-
nassí par 'Idú bin Zakariyáh;
Binyamín par Ya'siel bin Abinai-
yir;
22 Dán par 'Azariel bin Yarú-
hám. Ye Isráel ke sibton ke
sardár the.
23 ¶ Aur Dáúd ne un ká, jo bís
baras ke aur kam 'umr ke the,
shumár na kiyá; kyúnki KHUDÁ-
WAND ne wa'da kiyá thá, ki main
Isráel ko ásmán ke táron kí má-
nind baṛháúngá[m].
24 Zarúyáh ke beṭe Yúab ne
ginná shurú' kiyá, par tamám na
kiyá, ki us sabab se Isráel par
qahr názil húá[n], aur un ká shu-
már Dáúd bádsháh ke aiyám kí
tawáríkh men mundaraj na húá.
25 ¶ Aur bádsháh ke khazáne
par 'Azmávat bin 'Adíel muqarrar
thá: aur khet men, shahron men,
gáon men, aur qil'on men ke
makhzanon par Yahúnatan bin
'Uzziyáh thá:
26 Aur kisánon par, jo zamín ko
jotte bote the, 'Azrí bin Kalúb
thá:
27 Aur angúristánon par Sima'í
Rámátí thá: aur mai ke zakhíre
par, jo tákistán men rakhá gayá,
Zabdí Shifmí thá:
28 Aur zaitún ke bágon aur
nasheb ke gúlar ke darakhton
par Ba'al-Hanán Jadirí thá: aur
Yúás tel ke zakhíre par:
29 Aur gáe bail par, jo Sarún
men charte the, Sitrí Sarúní thá:
aur Safat bin 'Adlí un gáe bailon
par, jo taráí men charte the:
30 Aur únṭon par Ismá'elí Abbál
thá: aur gadhon par Yahdaiyáh
Marúní thá:
31 Aur bheṛ bakrí par Yáziz
Hájirí thá. Ye sab Dáúd bádsháh
ke mál par muqarrar the.
32 Aur Dáúd ká chachá Yahú-
natan 'áqil aur 'álim hoke mushír
thá; aur Yahiel bin Hakmúní
sháhzádon ká atálíq thá:
33 Aur Akhituffal[o] bádsháh ká
mushír thá: aur Húsí[p] Arkí bád-
sháh ká rafíq thá;
34 Aur Akhituffal ke píchhe Ya-
húyad'a bin Bináyáh, aur Abiyá-
tar[q] the; aur bádsháh ká sipah-
sálár Yúab[r] thá.

[m] Paid. 15. 5. 1017 ke qaríb.
[n] 2 Sam. 24. 15. 1 Taw. 21. 7.
1015 ke qaríb.
[o] 2 Sam. 15. 12.
[p] 2 Sam. 15. 37. aur 16. 16.
[q] 1 Sal. 1. 7.
[r] 1 Taw. 11. 6.

[b] 2 Sam. 23. 20, 22, 23. 1 Taw. 11. 22, wag.
[c] 2 Sam. 23. 24. 1 Taw. 11. 26.
[d] 1 Taw. 11. 28.
[e] 1 Taw. 11. 27.
[f] 2 Sam. 21. 18. 1 Taw. 11. 29.
[g] 1 Taw. 11. 28.
[h] 2 Sam. 23. 28. 1 Taw. 11. 30.
[i] 1 Taw. 11. 31.
‖ Yá, *Khalid*, 1 Taw. 11. 30.
[k] 1 Taw. 26. 30.
[l] 1 Sam. 16. 6, *Iliáb.*

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

XXVIII BÁB.

1 *Dáúd tamám Isráel ko jam'a karke, un ke darmiyán Khudá kí mihrbání ká, jo us par húí thí, aur kháss karke ek wa'de ká jo Sulaimán kí bábat us ke sáth húá thá, zikr kartá, aur sab ko targíb detá ki Khudátarsí karen. 9, 20 Sulaimán ko taqwiyat detá ki haikal kí ta'mír kare. 11 'Imárat aur us ke saranjám ke naqshe, aur bahutsá soná aur rúpá detá, ki sab banen.*

AUR Dáúd ne Isráel ke sab amí-
ron ko jo sibton ke sardár [a]
the, aur bárídáríon ke sardáron
ko [b] jo bádsháh kí khidmat karte
the, aur hazáron ke sardáron ko,
aur saikron ke sardáron ko, aur
bádsháh ke aur us ke beton ke
sab mál aur mawáshí ke sardá-
ron ko [c], aur ‖mansabdáron, aur
baháduron ko [d], aur sáre pahla-
wánon ko Yarúsalam men jam'a
kiyá.
2 Tab Dáúd bádsháh uth khará
húá aur bolá, ki Ai mere bháio
aur mere logo, merí suno: Mere
dil men thá [e], ki KHUDÁWAND
ke 'ahdnáme ke sandúq ke liye
árámgáh aur hamáre Khudá ke
liye páon kí kursí [f] banáún, aur
main to banáne par musta'idd
thá:
3 Par Khudá ne mujhe kahá, ki
Tú mere nám ke liye ghar mat
banáná, kyúnki tú jangí mard
hai, aur lahú baháyá hai [g].
4 Aur KHUDÁWAND Isráel ke
Khudá ne mujhe mere báp ke sáre
gharáne men se chun liyá, ki
Isráel par abad tak saltanat ka-
rún [h]; kyúnki us ne Yahúdáh ko
peshwá hone ke liye intikháb
kiyá [i]; aur Yahúdáh ke gharáne
men se mere báp ke gharáne ko
chuná hai [k], aur mere báp ke
beton men se mujhe pasand kiyá [l],
ki mujhe Isráel ká bádsháh kare.
5 Aur mere sáre beton men se [m]
(ki KHUDÁWAND ne mujhe bahut
bete díe hain,) us ne mere bete
Sulaimán ko pasand kiyá [n], ki
KHUDÁWAND kí mamlukat Isráel
ke takht par baithe.
6 Aur us ne mujhe kahá, ki Terá
betá Sulaimán mere liye ghar
aur bárgáhen banáwegá [o]; kyúnki
main ne use chun liyá, ki merá
betá ho, aur main us ká báp
húngá.
7 Aur agar wuh mere hukmon
aur mere farmánon ká shanawá
rahegá, jaisá is waqt hai, to main
us kí bádsháhat hamesha tak
qáim rakhúngá [p].
8 Aur ab sáre Isráel, ya'ne KHU-
DÁWAND kí jamá'at ke dekhne
men, aur hamáre Khudá ke sunne
men, main tumhen nasíhat detá
hún, ki tum KHUDÁWAND apne
Khudá ke sab hukmon ko máno
aur dhúndho, táki tum is achchhí
zamín ke wáris hoo, aur apne
ba'd apne beton ko abad tak us
ke wáris chhor jáo.
9 ¶ Aur ai mere bete Sulaimán,
tú apne báp ke Khudá ko pah-
chán [q], aur ‖dil kí taiyárí aur jí
kí ragbat se [r] us kí bandagí kar;
ki KHUDÁWAND sáre dilon ko
daryáft kartá hai, aur khiyálon
ke sáre tasauwur ko pahchántá
hai [s]: agar tú use dhúndhegá, to
wuh tujh se páyá jáegá [t], aur agar
tú use chhoregá, to wuh hamesha
ko tujhe radd karegá.
10 Ab dekh, ki KHUDÁWAND ne
tujh ko pasand kiyá hai, ki maq-
dis ke liye ek ghar banáwe [u]; so
diláwar ho, aur use baná.
11 ¶ Tab Dáúd ne apne bete
Sulaimán ko us usáre ká, aur us ke
makánon ká, aur us ke khazánon
ká, aur us ke bálákhánon ká, aur
us ke bhítar kí kothríon ká, aur
bait ul kafára ká naqsha diyá [x].
12 Aur naqsha sab ká, jo us ke
dil men thá, KHUDÁWAND ke ghar
ke sahnon aur ás pás kí kothríon
ká, Khudá ke maskan ke kha-
zánon ká [y], aur niyáz kí gaí chízon
ke khazánon ká:
13 Aur káhinon aur Láwíon kí
bárídáríon ke liye namúna diyá,
aur KHUDÁWAND ke maskan kí
bandagí ke sáre kám ke liye, aur
KHUDÁWAND ke maskan kí 'ibádat
ke sáre zurúf ke liye;
14 Aur sone ke zurúf ke liye
soná taul diyá, har tarah kí khid-
mat ke sab zurúf ke liye, aur
rúpe ke sáre zurúf ke liye rúpá
taul diyá, har tarah kí khidmat
ke sáre zurúf ke liye:
15 Aur sonahle sham'adánon ká,
aur un ke sonahle chirágon ká
soná taul diyá, har ek sham'adán
aur us ke chirágon ke liye: aur
rúpe ke sham'adánon ke liye rúpá
taul diyá, har sham'adán aur us
ke chirágon ke liye, har ek
sham'adán ke kám ke mutábiq.
16 Aur nazr kí rotí kí mezon ke

[a] 1 Taw. 27. 16.
[b] 1 Taw. 27. 1, 2.
[c] 1 Taw. 27. 25.
‖ Yá, *khwájasaráon.*
[d] 1 Taw. 11. 10.
[e] 2 Sam. 7. 2. Zab. 132. 3, 4, 5.
[f] Zab. 99. 5. aur 132. 7.
[g] 2 Sam. 7. 5, 13. 1 Sal. 5. 3. 1 Taw. 17. 4. aur 22. 8.
[h] 1 Sam. 16. 7,—13.
[i] Paid. 49. 8. 1 Taw. 5. 2. Zab. 60. 7. aur 78. 68.
[k] 1 Sam. 16. 1.
[l] 1 Sam. 16. 12, 13.
[m] 1 Taw. 3. 1, wag. aur 23. 1.
[n] 1 Taw. 22. 9.
[o] 2 Sam. 7. 13, 14. 1 Taw. 22. 9, 10. 2 Taw. 1. 9.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

[p] 1 Taw. 22. 13.
[q] Yar. 9. 24. Hús. 4. 1. Yúh. 17. 3.
‖ 'Ibrání men, *kámil dil se.*
[r] 2 Sal. 20. 3. Zab. 101. 2.
[s] 1 Sam. 16. 7. 1 Sal. 8. 39. 1 Taw. 29. 17. Zab. 7. 9. aur 139. 2. Ams. 17. 3. Yar. 11. 20. aur 17. 10. aur 20. 12. Mук. 2. 23.
[t] 2 Taw. 15. 2.
[u] 6 áyat.
[x] Dekho Khur. 25. 40. 19 áyat.
[y] 1 Taw. 26. 20.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

liye soná tauldiyá, har ek mez
ke liye, aur rúpá rúpahlí mezon
ke liye :
17 Aur kánṭon, aur piyálon aur
jámon ke liye ḳhális soná diyá ;
aur sonahle jámon ke liye har ek
jám ke liye soná taul diyá, aur
rúpahle jámon ke liye har ek jám
ke liye rúpá taul diyá ;
18 Aur baḳhúr kí qurbángáh ke
liye ḳhális soná taul diyá ; aur
sonahle karúbíon[z] ke markab kí
banáwat ke liye, jo par phailáe
húe KHUDÁWAND ke 'ahdnáme ke
sandúq par sáya ḍálte hain.
19 Yih sab kitáb men KHUDÁ-
WAND ke háth se, jis ne mujhe
'imárat ke sab kám sikhláe[a],
likhá gayá hai.
20 Aur Dáúd ne apne beṭe
Sulaimán se kahá, ki Mazbút aur
diláwar ho[b], aur kám baná ; mat
ḍar aur na ghabrá ; kyúnki KHU-
DÁWAND Ḳhudá, jo merá Ḳhudá
hai, tere sáth hai ; wuh tujh se gáfil
na hogá, aur na tujhe chhoṛegá[c],
jab tak ki tú KHUDÁWAND ke mas-
kan kí ḳhidmat ke liye sárá kám
tamám na kare.
21 Aur dekh, káhinon aur Lá-
wíon kí bárídárián[d] Ḳhudá ke
maskan kí sárí ḳhidmat ke liye
házir hain ; aur har tarah ke kám
ke liye dánishmand log, jo har
tarah kí ḳhidmat men chálák aur
máhir hain[e], aur umará aur log sab
ke sab tere hukm ke níche hain.

XXIX BÁB.

1 *Dáúd kí saḳháwat dekhke, aur us kí nasíhat sunke,* 6 *Ra,ís aur sab log bahut nazr guzránte.* 10 *Dáúd kí shukrguzárí aur munáját.* 20 *Log, Ḳhudá ká shukr karke, aur qurbání guzránke, Sulaimán ko bádsháh muqarrar karte.* 26 *Dáúd kí bádsháhat ká ahwál, aur us kí wafát.*

1015.

AUR Dáúd bádsháh ne sárí
jamá'at ko kahá, ki Merá
beṭá Sulaimán, jo akelá Ḳhudá
se chuná gayá hai, hanoz jawán
aur laṛká hai[a], aur kám baṛá
hai ; kyúnki wuh maskan na ád-
míon ke liye, balki KHUDÁWAND
Ḳhudá ke liye hogá.
2 Lekin main ne apne sáre
maqdúr bhar apne Ḳhudá kí
haikal ke liye mál aur asbáb
taiyár kíe : sonahlon ke liye
soná, aur rúpahlon ke liye rúpá,
aur pítalíon ke liye pítal, áhaníon
ke liye lohá, aur chobíon ke liye
lakṛí, aur billaur ke patthar, aur

z Ḳhur. 25. 18,—22. 1 Sam. 4. 4. 1 Sal. 6. 23, wag.
a Dekho Ḳhur. 25. 40. 11, 12 áyaten.
b Ist. 31. 7, 8. Yash. 1. 6, 7, 9. 1 Taw. 22. 13.
c Yash. 1. 5.
d 1 Taw. 24 Báb. aur 25 Báb. aur 26 Báb.
e Ḳhur. 35. 25, 26. aur 36. 1, 2.
a 1 Sal. 3. 7. 1 Taw. 22. 5. Ams. 4. 3.

jaṛne ke liye jagmagáte rang ba
rang patthar, aur har qism ke
mahangmole patthar[b], aur bahut
se marmar ke patthar ;
3 Aur is liye ki mujhe apne
Ḳhudá ke ghar se 'ishq hai, main
siwá us ke, jo main ne bait ul
muqaddas ke liye taiyár kar rakhá,
apne ḳháss mál men se apne
Ḳhudá ke maskan ke liye soná
aur rúpá dúngá ;
4 Ya'ne tín hazár qintár soná
Ofír[c] ke sone se, aur sát hazár
qintár ḳhális rúpá, maskan kí
díwáron ke maṛhne ke liye :
5 Wuh soná sonahlon ke liye,
aur wuh rúpá rúpahlon ke liye,
aur kárígaríon ke sab kám ke
liye hogá. Aur kaun taiyár hai,
ki apná háth bharke áj KHUDÁ-
WAND ke áge áwe ?
6 ¶ Aur ábáí ḳhándánon ke
sardár[d], aur Isráel ke sibṭon ke
sardár, aur hazáron aur saikṛon
ke sardár, aur bádsháh ke kám
ke sardár[e] dene ko taiyár the.
7 Aur unhon ne Ḳhudá ke
maskan ke banáne ke liye pánch
hazár qintár aur das hazár dir-
ham soná, das hazár qintár rúpá,
aṭhárah hazár qintár pítal, aur
ek lákh qintár lohá diyá.
8 Aur jin ke pás patthar the,
unhon ne unhen Jairsúní Yahiel[f]
ke háthon se KHUDÁWAND ke
ghar ke ḳhazáne men de ḍálá.
9 Tab log shádmán húe, is liye
ki unhon ne ḳhushí se hadye díe ;
kyúnki we dil kí taiyárí se KHUDÁ-
WAND ke liye dete the[g] ; aur Dáúd
bádsháh bhí bahut ḳhursand thá.
10 ¶ Aur Dáúd ne sárí jamá'at
ke áge KHUDÁWAND ká shukr
kiyá ; aur Dáúd ne kahá, ki Ai
KHUDÁWAND, hamáre báp Isráel
ke Ḳhudá, tú abad ul ábád mu-
bárak hai.
11 Ai KHUDÁWAND, buzurgí, aur
qudrat, aur jalál, aur abadíyat, aur
'izzat, balki sab kuchh, jo ásmán
aur zamín men hai, terá hai[h] ; ai
KHUDÁWAND, bádsháhat terí hai,
aur tú sabhon ke úpar sarfaráz
hai ;
12 Aur daulat aur 'izzat terí
taraf se átí hain[i], aur tú sabhon
ká hákim hai, aur tere háth men
qudrat aur tawánáí hain, aur tú
qádir hai ki buzurgí aur zor sab
ko baḳhshe.

Peshtar MASÍH se, 1015.

b Dekho Yas. 54. 11, 12. Muk. 21. 18, wag.
c 1 Sal. 9. 28.
d 1 Taw. 27. 1.
e 1 Taw. 27, 25, wag.
f 1 Taw. 26. 21.
g 2 Qur. 9. 7.
h Mat. 6. 13. 1 Tim. 1. 17. Muk. 5. 13.
i Rúm. 11. 36.

Peshtar Masíh se, 1015.

13 Aur ab, ai hamáre Ḳhudá, ham terá shukr karte hain̲, aur tere jalálí nám ke sanáḳhwán hain̲.

14 Ki main̲ kaun, aur mere log kaun, ki ham aisí chízen̲ ḳhushí se de sakte? Kyún̲ki terí taraf se sab kuchh hai, aur tere hí háth men̲ se ham ne tujhe diyá hai.

15 Kyún̲ki ham apne sáre báp-dádon̲ kí tarah tere áge pardesí aur musáfir hain̲[k]; hamáre din zamín par sáya kí tarah ‖be-ṭhikáne hain̲[l].

16 Ai Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá, yih sárá zaḳhíra, jo ham ne taiyár kiyá hai, ki tere pák nám ke liye ek ghar banáwen̲, tere hí háth se hai, aur sab terá hí hai.

17 Ai mere Ḳhudá, main̲ yih bhí jántá hún̲, ki tú dil ko jánchtá hai[m], aur rástí ko cháhtá hai[n]. Main ne apne dil kí rástí se yih sab kuchh ba ḳhushí diyá; aur ab tere log jo yahán̲ házir hain̲, main̲ ne ḳhushwaqtí se unhen̲ tere liye ba ḳhushí dete dekhá.

18 Ai Ḳhudáwand, hamáre báp Abirahám, Iz,hák, aur Isráel ke Ḳhudá, aisá kar ki tere logon̲ ke dilon̲ men̲ hamesha tak yih tasauwar aur ḳhiyál bandhá rahe, aur tú un ke dilon̲ ko ‖apní taraf máil kar.

19 Aur mere beṭe Sulaimán ko sachchá dil baḳhsh, ki tere hukmon̲, aur farmánon̲, aur sharí'aton̲ ko hifz kare[o], aur un par 'amal kare, aur us maskan ko banáwe, jis ke liye main̲ ne taiyárí kí hai[p].

20 ¶ Aur Dáúd ne sárí jamá'at se kahá, ki Ab apne Ḳhudáwand Ḳhudá kí hamd kariyo. Tab sárí jamá'at ne Ḳhudáwand apne báp-dádon̲ ke Ḳhudá kí hamd kí, aur apne sir jhukáke Ḳhudáwand ke áge aur bádsháh ke áge sijda kiyá.

21 Aur unhon̲ ne dúsre din sawere Ḳhudáwand ke liye zabíhon̲ ko zabh kiyá, aur Ḳhudáwand ke liye chaṛháwon̲ ko chaṛháyá, ek hazár bail, aur ek hazár mendhe, aur ek hazár bheṛ un ke tapáwanon̲ samet, aur bahut se aur zabáih sáre Isráel ke liye guzráne:

22 Aur unhon̲ ne usí din baṛí ḳhushí se Ḳhudáwand ke áge kháyá piyá. Aur unhon̲ ne dúsrí bár Dáúd ke beṭe Sulaimán ko bádsháh kiyá, aur Ḳhudáwand ke liye peshwá hone ko use mamsúh kiyá[q], aur Sadúq ko káhin hone ke liye tel chuprá.

23 Chunánchi Sulaimán Ḳhudáwand ke taḳht par baiṭhá, aur apne báp Dáúd kí jagah men̲ bádsháh hoke iqbálmand thá, aur sáre baní Isráel us kí farmánbardárí karte the.

24 Aur sab umará, aur bahádur, aur Dáúd bádsháh ke sab beṭe bhí, † Sulaimán bádsháh ke tábi'dár húe[r].

25 Aur Ḳhudáwand ne sáre Isráel kí nazar men̲ Sulaimán ko niháyat buzurg kiyá, aur use aisá dabdaba bádsháhat ká diyá, jaisá us ke áge Isráel men̲ kisí bádsháh ká na thá[s].

26 ¶ So Dáúd bin Yassí sáre Isráel ká bádsháh thá.

27 Aur wuh chális baras tak sáre Isráel par musallit rahá[t]; Habrún men̲ us ne sát baras bádsháhat kí, aur Yarúsalam men̲ tentís baras saltanat kí[u].

28 Aur wuh achchhí 'umrdarází men̲[x], zindagí se aur daulat o 'izzat se ásúda[y] hoke, mar gayá, aur us ká beṭá Sulaimán us ká jánishín húá.

29 Aur Dáúd bádsháh ká ahwál, auwal o áḳhir, dekh, wuh sab Samúel gaibgo kí tawáríḳh men̲, aur Nátan nabí kí tawáríḳh men̲, aur Jád gaibbín kí tawáríḳh men̲,

30 Mislan̲, us kí sárí hukúmat aur zor ká tazkira, aur jo jo auqát[z] us par, aur Isráel par, aur zamín kí sárí mamlukaton̲ par guzar gae, sab likhá hai.

---

[k] Zab. 39. 12. 'Ibrán. 11. 13. 1 Pat. 2. 11.
‖ Yá, *use baqá kahán̲?*
[l] Aiy. 14. 2. Zab. 90. 9. aur 102. 11. aur 144. 4.
[m] 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9.
[n] Ams. 11. 20.
‖ Yá, *apní itá'at men̲ sábit rakh,* Zab. 10. 17.
[o] Zab. 72. 1.
[p] 2 áyat. 1 Taw. 22. 14.
[q] 1 Sal. 1. 35, 39.
† 'Ibrání men̲, *apne háth Sulaimán ke tale díe.* Dekho Paid. 24. 2. aur 47. 29. 2 Taw. 30. 8. Hiz. 17. 18.
[r] Wá'iz 8. 2.
[s] 1 Sal. 3. 13. 2 Taw. 1. 12. Wá'iz 2. 9.
[t] 2 Sam. 5. 4. 1 Sal. 2. 11.
[u] 2 Sam. 5. 5.
[x] Paid. 25. 8.
[y] 1 Taw. 23. 1.
[z] Dán. 2. 21.

TAWÁRÍḲH
KÍ DÚSRÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 1015.

I BÁB.

1 Sulaimán kí qurbániáṉ jo us ne Jiba'ún meṉ baṛí dhúmdhám se chaṛháíṉ. 7 Ḳhudá kí barakat us par názil hotí, ki us ne dánish bihtarín chíz samjhí. 13 Sulaimán kí tawánáí aur daulat.

AUR Sulaimán bin Dáúd apní
[a] 1 Sal. 2. 46. bádsháhat meṉ qáim húá[a],
aur ḲHUDÁWAND us ká Ḳhudá us
[b] Paid. 39. 2. ke sáth rahá[b], aur use niháyat
[c] 1 Taw. 29. 25. buzurg kiyá[c].
2 Aur Sulaimán ne sáre baní
Isráel se, hazároṉ aur saikṛoṉ ke
sardároṉ, aur qázíoṉ, aur sáre
Isráel ke amíroṉ, aur abwí sar-
[d] 1 Taw. 27. 1. dároṉ se báteṉ kíṉ[d].
3 Tab Sulaimán aur us ke sáth
[e] 1 Sal. 3. 4. 1 Taw. 16. 39. aur 21. 29. sárí jamá'at Jiba'ún[e] ke únche
makán par gae; kyúṉki Ḳhudá kí
jamá'at ká ḳhaima, jo ḲHUDÁWAND
ke bande Músá ne bayábán meṉ
banáyá thá, so wahán thá.
1045. 4 Lekin Dáúd Ḳhudá ke sandúq
ko Qaryat-Ya'aríṃ se us maqám
[f] 2 Sam. 6. 2, 17. 1 Taw. 15. 1. meṉ uṭhá láyá thá[f], jo us ne us
ke liye taiyár kiyá thá: kyúṉki
us ne us ke liye Yarúsalam meṉ
ek ḳhaima khaṛá kiyá thá.
[g] Ḳhur. 27. 1, 2. aur 38. 1, 2. 5 Par mazbah pítal ká[g], jo
[h] Ḳhur. 31. 2. Bazilliel bin Úrí ne banáyá thá[h],
wahán ḲHUDÁWAND ke ḳhaima
ke áge thá, aur Sulaimán aur ja-
má'at wahán du'á mángne ko gae.
6 Aur Sulaimán ne wahán ḲHU-
DÁWAND ke áge pítal ke mazbah
par, jo jamá'at ke ḳhaima ke
sámhne thá, chaṛháyá, aur us par
[i] 1 Sal. 3. 4. ek hazár chaṛháwoṉ ko chaṛháyá[i].
7 ¶ Usí rát Ḳhudá Sulaimán ko
[k] 1 Sal. 3. 5, 6. dikhái diyá[k], aur use kahá, Jo
cháhe ki maiṉ tujhe dúṉ, so máng
le.
8 Sulaimán ne Ḳhudá se kahá,
ki Tú ne mere báp Dáúd par baṛí
mihrbání kí, aur mujhe us kí
[l] 1 Taw. 28. 5. jagah bádsháh kiyá[l]:
9 Ab, ai ḲHUDÁWAND Ḳhudá,
terí bát, jo tú ne mere báp Dáúd
se kahí, púrí howe. Tú ne ek log
par, jo zamín kí dhúl kí mánind
[m] 1 Sal. 3. 7, 8. bahut hain, mujhe bádsháh kiyá[m]:

Peshtar MASÍH se, 1015.

10 Pas, mujhe 'aql aur samajh
díjiye[n], táki maiṉ in logoṉ ke áge
báhar bhítar áyá jáyá karúṉ[o];
kyúṉki terí is baṛí qaum ká insáf
kaun kar saktá hai? [n] 1 Sal. 3. 9. [o] Gin. 27. 17. Ist. 31. 2.
11 Tab Ḳhudá ne Sulaimán se
kahá, Is liye ki terá aisá mizáj
hai, ki tú ne dunyáwí daulat aur
'izzat, aur apne dushmanoṉ kí
maut na cháhí, na 'umr kí darází
mángí, balki apne liye hikmat aur
dánái mángí[p], ki mere logoṉ ká, [p] 1 Sal. 3. 11, 12, 13.
jin par maiṉ ne tujhe bádsháh
kiyá, insáf kare:
12 So hikmat aur dánái tujhe
baḳhshí gaí, aur maiṉ daulat aur
mál aur 'izzat tujhe aisí dúṉgá,
jaisí tere áge ke bádsháhoṉ ko na
húí, aur na kisí ko tere ba'd aisí
hogí[q]. [q] 1 Taw. 29. 25. 2 Taw. 9. 22. Wá'iz 2. 9.
13 ¶ Chunánchi Sulaimán Ji-
ba'ún ke únche makán par se,
jamá'at ke ḳhaime ke áge se,
Yarúsalam meṉ phir áyá, aur
baní Isráel par bádsháhat karne
lagá.
14 Aur Sulaimán ne gáṛiáṉ aur
sawár bahut se jam'a kíe[r]: us kí [r] 1 Sal. 4. 26. aur 10. 26, wag. 2 Taw. 9. 25.
ek hazár chár sau gáṛiáṉ thíṉ,
aur bárah hazár sawár, jinheṉ us
ne gáṛíoṉ ke shahroṉ meṉ rakhá,
aur kitnoṉ ko Yarúsalam meṉ
bádsháh ke sáth.
15 Aur bádsháh ne Yarúsalam
meṉ soná chándí pattharoṉ kí
mánind kar diyá, aur saro kí lak-
ṛíoṉ ko gúlar ke daraḳhtoṉ ke
mánind, jo maidán meṉ kasrat se
hote hain[s]. [s] 1 Sal. 10. 27. 2 Taw. 9. 27. Aiy. 22. 24.
16 Aur Sulaimán ke liye ghoṛe
Misr se áte the[t], † aur bádsháh ke [t] 1 Sal. 10. 28, 29. 2 Taw. 9. 28.
saudágaroṉ ká qáfila naqdí deke
ghoṛoṉ ká qáfila látá thá. † *Yá, aur bádsháhí saudágar kattán ká sút mol láte the.*
17 Aur we Misr se chha sau
misqál rúpe ko ek ek gáṛí, aur
ḍeṛh sau misqál ko ek ek ghoṛá
chaṛhá láte the, aur isí tarah
Hittíoṉ ke sáre bádsháhoṉ aur
Arám ke bádsháhoṉ ke liye mol
láte the.

Peshtar MASÍH se, 1015.

II BÁB.

I, 17 *Haikal kí ta'mír ke liye Sulaimán ke mazdúr.* 3 *Kárígaroṉ ke wáste Húrám pás elchí bhejtá, aur unheṉ galla aur mai aur tel dene ká iqrár kartá.* 11 *Húrám hasb i dilḵhwáh jawáb bhejdetá.*

AUR Sulaimán ne iráda kiyá ki ḴHUDÁWAND ke nám ke liye ek ghar[a], aur apní saltanat ke liye ek ghar banáwe.

2 Aur Sulaimán ne sattar hazár bárbardároṉ, aur paháṛ meṉ assí hazár patthar toṛnewáloṉ ko ṭhahráyá, aur tín hazár chha sau admí, ki un se kám leweṉ[b].

3 ¶ Aur Sulaimán ne Súr ke bádsháh ‖Húrám pás kahlá bhejá, ki Jaisá tú ne mere báp Dáúd se kiyá[c], aur use saro kí lakṛíáṉ bhejíṉ, ki apne rahne ke liye ek ghar banáwe, waisá mujh se bhí kar.

4 Dekh, maiṉ ḴHUDÁWAND apne Ḵhudá ke nám ke liye ek ghar banátá húṉ[d], ki us ke liye muqaddas karúṉ, aur us ke áge ḵhushbúí ká baḵhúr[e] aur hamesha ko nazr kí roṭíáṉ[f], aur subh shám ke, aur sabtoṉ, aur nae chándoṉ, aur ḴHUDÁWAND hamáre Ḵhudá kí 'ídoṉ ke chaṛháwoṉ ko[g] sungháúṉ. Yih abad tak Isráel par farz hai.

5 Aur wuh ghar, jo maiṉ banátá húṉ, 'azím hogá; kyúṉki hamárá Ḵhudá sab iláhoṉ se 'azím hai[h].

6 Lekin kis ká maqdúr hai, ki us ke liye ek ghar banáwe[i]? Háláṉki ásmán meṉ, balki ásmánoṉ ke ásmán meṉ us kí samáí ho na sakí; phir maiṉ kaun húṉ, jo us ke liye ghar banáúṉ? magar faqat apne liye ki us ke áge qurbání jaláúṉ.

7 Ab mere pás ek shaḵhs bhejiyo, jo sone, aur rúpe, aur pítal, aur lohe, aur argawání, aur qirmizí, aur ásmání rangoṉ ke kámoṉ meṉ 'aiyár, aur naqqáshí meṉ dánishwar ho, ki un kárígaroṉ ke sáth jo Yahúdáh aur Yarúsalam meṉ mujh pás haiṉ, jinheṉ mere báp Dáúd ne muqarrar kiyá[k], kám kare.

8 Aur saro[l] aur sanaubar, aur sandal[m] ke laṭhe Lubnán meṉ se mere pás bhejiyo; kyúṉki maiṉ jántá húṉ, ki tere chákar Lubnán ke daraḵhtoṉ ke káṭne meṉ máhir haiṉ; aur dekh, mere chákar tere chákaroṉ ke sáth raheṉge,

[a] 1 Sal. 5. 5.
[b] 1 Sal. 5. 15. 18 áyat.
‖ Yá, *Hírám*, 1 Sal. 5. 1.
[c] 1 Taw. 14. 1.
[d] 1 áyat.
[e] Ḵhur. 30. 7.
[f] Ḵhur. 25. 30. Ahb. 24. 8.
[g] Gin. 28. 3, 9, 11.
[h] Zab. 135. 5.
[i] 1 Sal. 8. 27. 2 Taw. 6. 18. Yas. 66. 1.
[k] 1 Taw. 22. 15.
[l] 1 Sal. 5. 6.
[m] 1 Sal. 10. 11.

9 Ki mere liye bahut sí lakṛíáṉ taiyár kareṉ; ki wuh ghar, jo maiṉ banátá húṉ, baṛá aur nádir hogá.

10 Aur dekh, maiṉ tere lakaṛháre naukaroṉ ko, jo daraḵhtoṉ ko káṭte haiṉ, bís hazár karr ‖sáf kiyá húá gehúṉ, aur bís hazár karr jau, aur bís hazár batt mai, aur bís hazár batt tel dúṉgá[n].

11 ¶ Aur Súr ke bádsháh Húrám ne jawáb likhkar Sulaimán pás bhejá: Azbaski ḴHUDÁWAND apne logoṉ ko dost rakhtá hai, us ne tujh ko un ká bádsháh kiyá[o].

12 Aur Húrám ne kahá, ḴHUDÁWAND Isráel ká Ḵhudá, jis ne ásmán aur zamín ko paidá kiyá[p], mubárak hai[q], ki us ne Dáúd bádsháh ko ek hikmat-yáb, aur † 'aqlmand, aur dánishmand beṭá baḵhshá, jo ḴHUDÁWAND ke liye ek ghar, aur ek ghar apní saltanat ke liye banáwegá.

13 Aur ab maiṉ ‖Húrám-Abí ek hoshyár aur hunarmand shaḵhs ko bhejtá húṉ;

14 Wuh Dán kí beṭíoṉ meṉ se ek 'aurat ká beṭá hai, par us ká báp Súr ká ek shaḵhs hai[r]; wuh sone, aur rúpe, aur pítal, aur lohe, aur patthar, aur lakṛí, aur argawání, aur ásmání, aur kattání, aur qirmizí, aur har tarah kí naqqáshí ká kám jántá hai, aur har ek mansúbe meṉ, jo us se púchhá jáwe, máhir hai; wuh tere hunarmandoṉ aur mere maḵhdúm tere báp Dáúd ke hunarmandoṉ ke sáth sab kám banáwegá.

15 Aur ab gehúṉ, aur jau, aur tel aur mai, jis ká mere ḵhudáwand ne zikr kiyá hai[s], apne naukaroṉ ko bhejiye:

16 To ham, jitní lakṛíáṉ tujh ko darkár haiṉ, Lubnán meṉ káṭeṉge[t], aur unheṉ beṛá bandhwáke samundar par se tere pás Yáfá meṉ[u] pahuṉcháweṉge; tú unheṉ Yarúsalam meṉ chaṛháiye.

17 ¶ Aur Sulaimán ne Isráel ke mulk meṉ ke sáre pardesíoṉ ko apne báp Dáúd ke ginne ke muwáfiq[x] ginwáyá[y], aur we ek lákh tirpan hazár chha sau ṭhahre.

18 Aur us ne un meṉ se sattar hazár bárbardár, aur assí hazár patthar toṛnewále paháṛ meṉ ṭhahráe, aur un par tín hazár

Peshtar MASÍH se, 1015.

‖ 'Ibrání meṉ, *píṭá húá.*
[n] 1 Sal. 5. 11.
[o] 1 Sal. 10. 9. 2 Taw. 9. 8.
[p] Paid. 1 Báb. aur 2 Báb. Zab. 33. 6. aur 102. 25. aur 124. 8. aur 136. 5, 6. A'am. 4. 24. aur 14. 15. Muk. 10. 6.
[q] 1 Sal. 5. 7.
† Yá, *zírakí o zuká ká 'árif.*
‖ Yá, *jo mere báp Húrám ká thá.*
[r] 1 Sal. 7. 13, 14.
[s] 10 áyat.
[t] 1 Sal. 5. 8, 9.
[u] Yash. 19. 46. A'am. 9. 36.
[x] 1 Taw. 22. 2.
[y] Jaise 2 áyat meṉ. 1 Sal. 5. 13, 15, 16. aur 9. 20, 21. 2 Taw. 8. 7, 8.

Peshtar MASÍH se, 1015.

karoṛe muqarrar kíe, ki logoṉ se kám leweṉ[z].

III BÁB.

1 *Haikal kí bábat, ki kis maqám par aur kitne 'arse meṉ baní.* 3 *Ghar ká andáz, aur us kí áráish ká taur.* 11 *Karúbí.* 14 *Quds ul aqdas ká parda, aur haikal ke sámhne ke sutún.*

1012.

AUR Sulaimán KHUDÁWAND ká ghar Yarúsalam meṉ koh i Moriyáh par[a], jo us ke báp Dáúd ko dikhláyá gayá, us jagah, jo Dáúd ne ||Urnán Yabúsí ke[b] khalíhán meṉ muqarrar kí thí, banáne lagá[c].

2 Aur us ne apní saltanat ke chauthe baras ke dúsre mahíne kí dúsrí táríkh ko banáná shurú' kiyá.

3 ¶ Aur wuh naqsha, jis par Sulaimán ne Khudá ke ghar kí biná ḍálí, yih hai: túl us ká sáṭh háth, agle andáze ke muwáfiq, aur 'arz us ká bís háth thá[d]:

4 Aur sámhne ke usáre kí lambáí ghar kí chauṛáí ke muwáfiq bís háth, aur únchái ek sau bís háth[e]; aur us ne use bhítar khális sone se maṛhá.

5 Aur us ne baṛe ghar kí chhat[f] sanaubar ke takhtoṉ se banáí, aur khális sone se maṛhí, aur us ke úpar nakhloṉ aur zanjíroṉ ko banáyá.

6 Aur us ghar meṉ qímatí patthar jaṛe, táki khushnumá howe; aur soná Parwáim ká soná thá.

7 Aur us ne ghar ko, ya'ne shahtíroṉ ko, aur khambhoṉ ko, aur us kí díwároṉ ko, aur us ke kiwáṛoṉ ko sone se maṛhá, aur díwároṉ par karúbíoṉ ko khodá.

8 Aur us ne quds ul aqdas ká ghar banáyá, jis kí lambáí ghar kí chauṛáí ke muwáfiq bís háth, aur us kí chauṛáí bís háth, aur us ne use chha sau qintár chokhe sone se maṛhá.

9 Aur kíloṉ ká taul pachás misqál soná thá. Aur us ne úpar kí koṭhríáṉ bhí sone se maṛhíṉ.

10 Aur us ne quds ul aqdas ke maskan meṉ do karúbíoṉ ko taráshkar banáyá[g], aur unheṉ sone se maṛhá.

11 ¶ Aur karúbíoṉ ke paroṉ kí lambáí bís háth; ek par, pánch háth ká, ghar kí díwar tak pahunchá, aur dúsrá par, pánch háth ká, dúsre karúbí ke par tak pahunchá;

12 Aur dúsre karúbí ká par, pánch háth ká, ghar kí díwár tak pahunchá, aur dúsrá par, pánch háth ká, dúsre karúbí ke par ke sáth milá thá;

13 In karúbíoṉ ke par bís háth tak phaile, aur we apne apne páoṉ par khaṛe the, aur un ke muṉh ghar ke andar kí taraf the.

14 ¶ Aur us ne us ká parda[h] ásmání, aur argawání, aur qirmizí sút, aur bazz se banáyá, aur us par karúbíoṉ ko munaqqash kiyá.

15 Aur us ne ghar ke sámhne paintís háth lambe do sutún banáe[i], aur ek ek ke sire ká kalas pánch háth lambá thá.

16 Aur us ne bait ul muqaddas ke báharwár zanjíreṉ banáíṉ, aur sutúnoṉ ke sire par lagáíṉ, aur ek sau anár[k] banáe, aur zanjíroṉ par rakhe.

17 Aur us ne haikal ke áge un sutúnoṉ ko khaṛá kiyá, ek dahní aur dúsrá báíṉ taraf, aur dahne ká nám ||Yákín, aur báeṉ ká nám ||Bo'az rakhá[l].

IV BÁB.

1 *Birinjí mazbah.* 2 *Pítal ká bahr, bárah bailoṉ ke úpar dhará húá.* 6 *Das bartan, o sham'adán o mez.* 9 *Sahn, aur birinjí auzár.* 19 *Tiláí auzár.*

AUR us ne pítal ká mazbah[a] bhí banáyá, lambáí us kí bís háth, aur chauṛáí us kí bís háth, aur únchái us kí das háth.

2 ¶ Phir pítal pighláke ek bahr[b] banáyá, 'arz us ká ek kanáre se dúsre kanáre tak das háth thá, aur bulandí us kí pánch háth, aur daur us ká tís háth.

3 Aur girdágird us ke kanáre ke níche bailoṉ kí múrateṉ banáíṉ[c], jo us ke das háth ke daur meṉ girdágird the, aur us bahr ko cháron taraf se gherte the. Bailoṉ kí do qatáreṉ us ke ḍhalne meṉ usí ke sáth ḍhálí gaí thíṉ.

4 Aur bahr bárah bailoṉ par rakhá gayá, tín ke chihre uttar ke muqábil, aur tín ke chihre pachchhim ke muqábil, aur tín ke chihre dakhin ke muqábil, aur tín ke chihre púrab ke muqábil, aur bahr un ke úpar thá, aur un ke pichhle páṉw andarwár the.

5 Aur dal us ká chár angusht ká thá, aur us ká kanára piyále ke

z Jaise 2 áyat meṉ.
a Paid. 22. 2, 14.
|| Yá, *Araunáh*, 2 Sam. 24. 18.
b 1 Taw. 21. 18, aur 22. 1.
c 1 Sal. 6. 1, wag.
d 1 Sal. 6. 2.
e 1 Sal. 6. 3.
f 1 Sal. 6. 17.
g 1 Sal. 6. 23, wag.

Peshtar MASÍH se, 1012.

h Khur. 26. 31. Mat. 27. 51. 'Ibrán. 9. 3.
i 1 Sal. 7. 15,—21. Yar. 52. 21.
k 1 Sal. 7. 20.
|| Ya'ne, *Wuh qáim karegá.*
|| Ya'ne, *Us meṉ qúwat hai.*
l 1 Sal. 7. 21.
a Khur. 27. 1, 2. 2 Sal. 16. 14. Hiz. 43. 13, 16.
b 1 Sal. 7. 23.
c 1 Sal. 7. 24, 25, 26.

Peshtar MASÍH se, 1012.
kanáre kí tarah, aur sosan ke
phúl se mushábih thá; us kí gun-
jáish tín hazár batt thí[d].
6 ¶ Aur us ne das bartan[e] ba- — d Dekho 1 Sal. 7. 26.
e 1 Sal. 7. 38. náe, aur pánch dahní aur pánch
báín taraf rakhe, ki un men
dhowen; aur jo chízen we charh-
áwe ke liye charháte the, unhín
men pání se sáf karte the: aur
bahr káhinon ke gusl ke liye thá.
7 Aur us ne das sonahle sham'a-
f 1 Sal. 7. 49. dán[f] dastúr ke muwáfiq[g] banáe,
g Khur. 25. 31, 40. 1 Taw. 28. 12, 19. aur unhen haikal men pánch dah-
ní aur pánch báín taraf rakhá.
8 Aur us ne das mezen bhí ba-
h 1 Sal. 7. 48. náín[h], aur haikal men pánch dah-
ní aur pánch báín taraf rakhín;
aur us ne sone ke sau katore
banáe.
i 1 Sal. 6. 36. 9 ¶ Aur us ne káhinon ká sahn[i],
aur bará sahn, aur us bare sahn
ke darwáze banáe, aur un ke ki-
wáron par pítal ke takhte jare.
10 Aur us ne bahr ko ghar ke
dahne kone pás dakkhin aur
k 1 Sal. 7. 39. púrab ke darmiyán rakhá[k].
11 Aur Húrám ne bartan, aur
|| Yá, *belche.* ‖ pháore, aur katore banáe[l]. Aur
l Dekho 1 Sal. 7. 40. Húrám ne wuh kám, ki jis ke
karne ká Sulaimán bádsháh ne
Khudá ke ghar ke liye use hukm
diyá thá, tamám kiyá:
12 Do sutún, aur we tabaq, jo un
m 1 Sal. 7. 41. kí choṭí par the, banáe[m], aur un
tabaqon ke liye do sarposh jáldár
banáe, táki we tabaq jo sutúnon
par the chhipáe jáen;
13 Aur donon jáldár sarposhon
n Dekho 1 Sal. 7. 20. par pítal ke chár sau anár banáe[n],
anáron kí do qatáren ek ek jáldár
sarposh par, táki sutúnon ke úpar
ke do tabaq chhipáe jáwen;
o 1 Sal. 7. 27, 43. 14 Aur kursíán banáín[o], aur un
kursíon par bartan lagáe;
15 Aur ek bahr, aur us ke níche
bárah bail;
16 Aur degen, aur pháore, aur
kánṭe, aur sab zurúf, jo Húrám-
p 1 Sal. 7. 14, 45. Abí ne[p] Sulaimán bádsháh kí khá-
tir KHUDÁWAND ke ghar ke liye
banáe, sáf musaffá pítal ke the.
17 Aur bádsháh ne un sab ko
Yardan ke maidán men, Sukkát
aur Zaridátáh ke darmiyán, kachlí
q 1 Sal. 7. 46. zamín men dhálá[q].
18 Aur Sulaimán ne sab zurúf
bare wufúr se yún banáe, ki wazn
us pítal ká kuchh ma'lúm na
r 1 Sal. 7. 47. thá[r].
19 ¶ Aur Sulaimán ne Khudá
ke ghar ke liye sab zurúf bhí — Peshtar MASÍH se, 1012.
banáe[s], ya'ne sone ká mazbah,
aur we mezen, jin par nazr kí
roṭíán[t] hain; — s 1 Sal. 7. 48, 49, 50.
20 Aur we sham'adán, aur un ke
chirág, kundan se, ki we dastúr — t Khur. 25. 30.
ke muwáfiq[u] quds ul aqdas ke — u Khur. 27. 20, 21.
maskan ke áge roshan howen;
21 Aur un ke phúl, aur chirág,
aur gulgír[x] sonahle, kundan se; — x Khur. 25. 31, wag.
22 Aur chhuríán, aur chamche,
aur piyále, aur majmir, kháss sone
se; aur maskan ke, ya'ne quds
ul aqdas ke andar ke darwáze ke
kiwáre, aur ghar ke, ya'ne haikal
ke kiwáre sone se banáe.

V BÁB.

1 *Niyáz kiyá húá mál o asbáb.* 2 *'Ahd ká sandúq quds ul aqdas men barí dhúmdhám se dákhil karte.* 11 *Hamd karte waqt, Khudá apní razámandí saríh nisháni se záhir kartá.*

IS tarah sab kám, jo Sulai- — 1005.
mán ne KHUDÁWAND ke ghar
ke liye kiyá, tamám húá[a], aur Su- — a 1 Sal. 7. 51.
laimán apne báp Dáúd kí niyáz
kí húí chízon ko us men láyá;
aur soná, aur chándí aur sab
zurúf Khudá ke ghar ke khazáne
men rakh diyá.
2 ¶ Us waqt Sulaimán ne Isráel — 1004.
ke buzurgon, aur asbát ke sáre
raíson, aur baní Isráel ke ábáí
khándánon ke sardáron ko, Yarú-
salam men jam'a kiyá[b], táki Dáúd — b 1 Sal. 8. 1, wag.
ke shahr se, jo Saihún hai[c], KHU- — c 2 Sam. 6. 12.
DÁWAND ke 'ahdnáme ke sandúq
ko charhá láwen.
3 Tab bádsháh pás baní Isráel
ke sáre log sátwen mahíne kí 'íd
men[d] jam'a húe[e]. — d Dekho 7. 8, 9, 10 Abwáb.
4 Aur baní Isráel ke sáre bu- — e 1 Sal. 8. 2.
zurg áe, aur Láwíon ne sandúq
uṭháyá.
5 So we sandúq uṭhá láe, aur
jamá'at ká khaima, aur maqdis
ke sáre zurúf, jo us khaima men
the, káhin, jo Láwí hain, unhen
uṭhá láe.
6 Aur Sulaimán bádsháh ne, aur
baní Isráel kí sárí jamá'at ne jo
us pás jam'a thí, sandúq ke áge
khare hoke, bher bakrí aur bail,
is kasrat se zabh kíe, ki bayán
men nahín áte, na in ká shumár
ma'lúm hai.
7 Aur káhinon ne KHUDÁWAND
ke 'ahdnáme ke sandúq ko láke
us kí jagah maskan ke dabír
men, jo quds ul aqdas hai, dákhil

Peshtar MASÍH se, 1004.

karke karúbíon ke bázúon ke níche rakhá.

8 Aur karúbíon ke bázú phaile húe the, aise ki un ke bázúon ká sáya sandúq par aur un chobon par thá, jin se 'ahd ká sandúq uṭháyá játá thá.

9 Aur choben aisí lambí banáín, ki un ke sire sandúq par se quds ul aqdas ke áge dikhái dete the, par báhar se nahín dikhái dete the, aur we wahán áj ke din tak hain.

10 Aur us sandúq men kuchh na thá, siwá patthar kí un do lauhon ke, jinhen Músá ne Hurib par us men rakhá[f], ||jab ki ḲHUDÁWAND ne baní Isráel se 'ahd bándhá, aur we zamín i Misr se nikle the.

f Ist. 10. 2, 5. 2 Taw. 6. 11.
|| Yá, *jahán.*

11 ¶ Aur jab káhin bait ul quds se nikle, ki sab káhin, jo házir the, apne ko pák karke áe the, aur báridáríon ká mánná zarúr nahín thá;

12 Aur Láwí, jo gáte the, we sab ke sab, jaise Ásaf, aur Haimán, aur Yadutún, aur un ke beṭe aur un ke bháí[g], mihín súṭí kapṛe se mulabbas hoke, aur manjíre, aur tambúre, aur barbat leke, qurbángáh kí púrab taraf khaṛe the, aur un ke sáth ek sau bís káhin jo narsinge phúnkte the[h];

g 1 Taw. 25. 1.
h 1 Taw. 15. 24.

13 Aur goyá ki ek ho, un turhí phúnknewálon aur gáte bajáte logon kí hamáwází ḲHUDÁWAND kí hamd aur shukrguzárí men bají; aur jab narsingon, aur manjíron aur músíqí ke sab sázon kí áwáz ḲHUDÁWAND kí shukrguzárí men buland húí, ki Wuh bhalá hai, ki us kí rahmat abadí hai[i]: to aisá húá ki wuh ghar, jo ḲHUDÁWAND ká maskan hai, ek bádal se bhar gayá;

i Zab. 136. Dekho 1 Taw. 16. 34, 41.

14 Yahán tak ki káhinon ko abr ke sabab táqat na húí, ki khaṛe hoke khidmat karen, is liye ki Ḳhudá ká ghar ḲHUDÁWAND ke jalál se[k] pur ho gayá thá.

k Ḳhur. 40. 35. 2 Taw. 7. 2.

VI BÁB.

1 *Sulaimán logon ko barakat deke Ḳhudá kí hamd kartá.* 12 *Haikal ke maḳhsús karte waqt Sulaimán kí du'á jo, pítal kí kursí par ghuṭne ṭekke, us ne mángí.*

TAB Sulaimán ne kahá, ḲHUDÁWAND ne farmáyá hai, ki Main abrí[a] táríkí men rahúngá[b].

a Ahb. 16. 2.
b 1 Sal. 8. 12, wag.

2 Aur main jo hún, so main ne ek ghar terí sukúnat ke liye banáyá, ek makán abad tak tere julús ke liye.

3 Aur bádsháh ne apná munh pherke Isráel kí sárí jamá'at ko barakat dí, aur Isráel kí sárí jamá'at khaṛí húí.

4 Phir kahá, ki ḲHUDÁWAND Isráel ká Ḳhudá mubárak ho, jis ne apne munh se mere báp Dáúd se kalám kiyá, aur use apne háth se púrá kiyá,

5 Aur yún kahá, ki Jis din se main apní guroh Isráel ko Misr se nikál láyá, tab se main ne sáre baní Isráel ke asbát ke kisí shahr ko pasand na kiyá, ki us men merá ghar banáyá jáwe, aur us men merá nám ho; aur main ne kisí mard ko pasand na kiyá, ki mere Isráelí logon ká sardár howe;

6 Magar main ne Yarúsalam ko barguzída kiyá[c], ki us men merá nám howe; aur Dáúd ko barguzída kiyá, ki mere Isráelí logon ká peshwá howe[d].

c 2 Taw. 12. 13.
d 1 Taw. 28. 4.

7 Aur mere báp Dáúd ke dil men thá, ki ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ke nám ke liye ek ghar banáwe[e].

e 2 Sam. 7. 2. 1 Taw. 17. 1. aur 28. 2.

8 So ḲHUDÁWAND ne mere báp Dáúd se kahá, Is sabab se ki tú ne apne dil men is bát ká iráda kiyá, ki mere nám ká ek ghar banáwe, so tú ne jab ki apne dil men yún iráda kiyá, to achchhá kiyá;

9 Lekin tú ḳhud ghar na banáegá, balki terá beṭá, jo terí sulb se niklegá, wuh mere nám ká ek ghar banáwegá.

10 So ḲHUDÁWAND ne wuh bát, jo kahí thí, púrí kí, aur main apne báp Dáúd kí jagah khaṛá húá; aur jaisá ki ḲHUDÁWAND ne kahá thá, main Isráel ke taḳht par baiṭhá; aur main ne ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ke nám ke liye ek ghar banáyá;

11 Aur main ne us men wuh sandúq rakhá, jis men ḲHUDÁWAND ke us 'ahd ká náma hai[f], jo us ne baní Isráel se kiyá.

f 2 Taw. 5. 10.

12 ¶ Aur Sulaimán ne Isráel kí sárí jamá'at ke rúbarú ḲHUDÁWAND ke mazbah ke áge khaṛá hoke apne háth phailáe[g]:

g 1 Sal. 8. 22.

13 Ki Sulaimán ne pánch háth lambí, aur pánch háth chauṛí, aur tín háth únchí pítal kí ek kursí

Peshtar MASÍH se, 1004.

banáí thí, aur sahn ke bích meṉ
use rakhá, aur usí par khaṛá hoke
Isráel kí sárí jamá'at ke áge
ghuṭne ṭeke, aur ásmán kí taraf
apne háth phailáe,
14 Aur kahá, Ai ḲHUDÁWAND,
Isráel ke Ḳhudá, tujh sá koí
Ḳhudá na úpar ásmán meṉ hai,
h Ḳhur. 15. 11. Ist. 4. 39. aur 7. 9.
aur na níche zamín meṉ[h]; ki tú
apne un bandoṉ ke liye, jo tere
áge apne sáre diloṉ se chalte
phirte haiṉ, apne 'ahd ko aur
apní ni'amat ko nigáh rakhtá hai:
15 Tú hí ne jo kuchh apne bande
i 1 Taw. 22. 9.
mere báp Dáúd se kahá thá[i], so
púrá kiyá; tú ne apne muṉh se
farmáyá, aur use apne háth se
kámil kiyá, jaisá áj ke din hai.
16 Aur ab, ai ḲHUDÁWAND Is-
ráel ke Ḳhudá, yád kar wuh 'ahd,
jo tú ne apne bande Dáúd mere
báp ke sáth yih kahke kiyá thá,
ki Tere liye Isráel ke taḳht par
baiṭhnewálá mere áge se nábúd
k 2 Sam. 7. 12, 16. 1 Sal. 2. 4. aur 6. 12. 2 Taw. 7. 18.
na hogá[k], basharte ki terí aulád
apní ráhoṉ ko yád rakheṉ, aur
merí sharí'at par chaleṉ, jaisá ki
l Zab. 132. 12.
tú mere áge chalá[l];
17 Aur ab, ai ḲHUDÁWAND, Isráel
ke Ḳhudá, apne us qaul ko, jo tú
ne apne bande Dáúd se kiyá thá,
sábit kar.
18 Lekin kyá haqíqat meṉ Ḳhudá
insán ke sáth zamín par sukúnat
karegá? Dekh, ásmán aur sáre
ásmánoṉ ke ásmán terí gunjáish
m 2 Taw. 2. 6. Yas. 66. 1. A'am. 7. 49.
nahíṉ rakhte[m]; pas, yih ghar kyá
hai, jo maiṉ ne banáyá?
19 Tis par bhí, ai ḲHUDÁWAND,
mere Ḳhudá, apne bande kí du'á
aur zárí par kán dhariye, aur wuh
du'á aur zárí, jo terá banda tere
áge kartá hai, suniye:
20 Ki rát din terí áṉkheṉ is ghar
par aur is maqám par, jis meṉ
tere kahne ke muwáfiq terá nám
hogá, khulí raheṉ, ki tú us du'á
‖ Yá, *is ghar meṉ kare.*
par, jo terá banda ‖is ghar kí
taraf mutawajjih hoke kare, kán
rakhe.
21 Aur tú apne bande kí du'á
par, aur apní guroh baní Isráel
kí du'á par, jo we is maqám kí
taraf kareṉ, kán dhariye; apne
rahne kí jagah meṉ se ásmán par
se suniye; aur jab tú sune, baḳh-
shiye.
22 ¶ Agar koí apne ham-sáya
ká gunáh kare, aur us par qasam
rakhí jáwe, ki wuh qasam kháwe,
aur is ghar meṉ tere mazbah ke
áge qasam láí jáwe:
23 To tú ásmán par se suniye,
aur apne bandoṉ ká insáf kariye,
aur badkár ko sazá díjiye, aur is
kí rawíshoṉ ke mutábiq mulzam
kíjiye; aur sádiq ko sádiq ṭhah-
ráiye, aur us kí sadáqat ke mu-
tábiq use jazá pahuncháiye.
24 ¶ Aur jab terí guroh Isráel
apne dushmanoṉ ke áge shikast
páwe, is liye ki unhoṉ ne tere
huzúr gunáh kiyá, aur phir terí
taraf rujú' kare, aur tere nám kí
‖ Yá, *kí taraf.*
sitáish kare, aur is ghar ‖meṉ
du'á aur zárí kare:
25 To tú un kí du'á ásmán par
se suniye, aur apní guroh Isráel
ke gunáh baḳhshiye, aur unheṉ is
zamín meṉ, jo tú ne unheṉ aur un
ke bápdádoṉ ko dí hai, phir láiye.
26 ¶ Aur agar un kí ḳhatáoṉ
ke sabab ásmán band ho jáweṉ,
n 1 Sal. 17. 1.
aur na barseṉ[n]; phir we is jagah
kí taraf du'á kareṉ, aur tere nám
kí sitáish kareṉ, aur apní ḳhatáoṉ
se phireṉ, is liye tú ne unheṉ 'ájiz
aur farotan kiyá:
27 To tú un kí áwázeṉ ásmán
par se suniye, aur apne Isráelí
bandoṉ apne logoṉ ke gunáh
baḳhshiye, aur unheṉ achchhí ráh
batáiye, ki us par chaleṉ; aur us
zamín par, jo tú ne apní guroh
ko mírás dí hai, meṉh barsáiye.
28 ¶ Aur jab ki zamín par kál,
o 2 Taw. 20. 9.
aur wabá[o], aur bád i samúm, aur
gerúí ho, aur jab ki ṭiḍḍí aur
jhánjhá kasrat se hoṉ, aur jab ki
un ke dushman un ke mulk ke
shahroṉ meṉ unheṉ tang kareṉ,
aur jab ki we kisí balá aur maraz
meṉ mubtalá hoṉ:
29 Sárí du'á, aur sárí minnat, jo
us waqt koí insán kare, yá tere
sab Isráelí log kareṉ, jab we har
ek apne apne dukh o ranj se ágáh
howeṉ, aur apne háth is ghar kí
taraf phailáweṉ:
30 Tú use ásmán par se, apne
rahne ke makán meṉ se, suniye,
aur baḳhshiye; aur har ek shaḳhs
ko, jis ke dil ko tú jántá hai, us
kí sab rawish ke mutábiq badlá
díjiye; is liye ki tú hí faqat sáre
p 1 Taw. 28. 9.
baní Ádam ke dil ko jántá hai:[p]
31 Táki we tujh se ḍarte raheṉ,
aur terí ráhoṉ par is sarzamín
meṉ, jo tú ne un ke bápdádoṉ
ko dí hai, apní 'umr bhar chaleṉ.

Peshtar MASÍH se, 1004.

32 ¶ Aur wuh musáfir bhí, jo tere Isráelí logoṉ meṉ se nahíṉ hai[q], so jab tere buzurg nám, aur qawí háth, aur terí báládastí ke sabab ba'íd zamín se áwe, aur áke tere áge is ghar meṉ du'á mánge:

33 To tú ásmán par se, apne rahne kí jagah meṉ se, us kí suniye; aur musáfir kí wuh du'á, jo tujh se mánge, qabúl kariye, táki zamín kí sárí gurohen tere nám ko pahchánen, aur terí guroh baní Isráel kí tarah tujh se ḍaren, aur jánen, ki ‖terá nám is ghar par, jise main ne banáyá, liyá gayá hai.

34 Aur jab terí guroh laṛáí ke liye apne dushman ke barḵhiláf us ráh meṉ, jo tú unheṉ bhejegá, nikle, aur tere áge du'á mánge is shahr kí taraf, jise tú ne pasand kiyá, aur is ghar kí taraf, jise maiṉ ne tere nám ke liye banáyá;

35 To tú ásmán par se un kí du'á aur faryád ko sun, aur un ká hámí ho.

36 Jis waqt we tere áge ḵhatá kareṉ, kyúṉki koí insán nahíṉ jo ḵhatá nahíṉ kartá[r], aur jab tú un par gazab kare, aur unheṉ un ke dushmanoṉ ke háth meṉ giriftár karwáe, aur we un ko kisí mulk meṉ dúr yá nazdík asír karke lejáweṉ:

37 Phir we apne dil meṉ yád kareṉ us mulk meṉ, jis meṉ jiláwatan kíe gae, aur tauba kareṉ, aur apne jiláwatan karnewáloṉ kí sarzamín meṉ tujh se 'ájizí kareṉ, aur kaheṉ, ki Ham ne ḵhatá kí, ham ne badí kí, ham ne badzátíáṉ kíṉ;

38 Aur we apne dushmanoṉ kí sarzamín meṉ, jis meṉ asír kíe gae, apne sáre dil aur ján se terí taraf mutawajjih hoṉ, aur is zamín kí taraf, jo tú ne un ke bápdádoṉ ko dí, aur is shahr kí taraf, jise tú ne pasand kiyá, aur is ghar kí taraf, jo maiṉ ne tere nám ke liye banáyá, du'á mángeṉ:

39 To tú ásmán par se, apne maskan meṉ se, un kí du'á aur zárí sun, aur un ká hámí ho, aur we ḵhatáeṉ, jo unhoṉ ne tere áge kíṉ, baḵhshiye.

40 Pas ab, ai mere Ḵhudá, is du'á par jo is maqám meṉ kí jáe, terí ánkheṉ khulí aur tere kán dhare raheṉ.

41 Aur ab, ai ḴHUDÁWAND Ḵhudá, uṭh,[s] aur apne maqám i ráhat ko[t] chal, tú aur sandúq tere jalál ká: ai ḴHUDÁWAND Ḵhudá, tere káhin naját se mulabbas howeṉ, aur tere muqaddas nekí se ḵhushwaqt raheṉ.

42 Ai ḴHUDÁWAND Ḵhudá, tú apne masíh ká muṉh na pheriye, balki apne bande Dáúd ‖par we rahmateṉ jo húíṉ[u] yád farmáiye.

q Yúh. 12, 20. A'am. 8. 27.

‖ Yá, *yih ghar tere nám se kaháyá gayá.*

r Ams. 20. 9. Wá'iz 7. 20. Ya'q. 3. 2. 1 Yúh. 1. 8.

s Zab. 132. 8, 9, 10, 16.
t 1 Taw. 28. 2.

‖ Yá, *kí murúwatoṉ ko.*

u Zab. 132. 1. Yas. 55. 3.

VII BÁB.

1 *Ḵhudá Sulaimán kí du'á ko manzúr karke qurbángáh par ág názil kartá, aur haikal ko apne jalál se ma'múr kartá; tab log us kí parastish karte.* 4 *Sulaimán ifrát se qurbáníáṉ chaṛhátá.* 8 *Sulaimán 'íd i ḵhiyám aur mazbah ke maḵhsús karne kí 'íd tamám karke logoṉ ko widá' kar detá.* 12 *Ḵhudá Sulaimán ko dikhái deke us se chand wa'da shart par kartá.*

AUR jab Sulaimán du'á máng chuká thá[a], to ásmán se ág utrí[b], aur chaṛháwe ko aur zabíhoṉ ko khá gaí, aur wuh ghar ḴHUDÁWAND ke jalál se bhar gayá[c].

2 So káhin ḴHUDÁWAND ke ghar meṉ dáḵhil na ho sake; kyúṉki ḴHUDÁWAND ká ghar ḴHUDÁWAND ke jalál se bhar gayá thá[d].

3 Aur sáre baní Isráel ne ág ko aur ḴHUDÁWAND ke jalál ko us ghar par utarte dekhá, aur zamín ke gach par muṉh ke bhal jhukke sijda kiyá, aur ḴHUDÁWAND ká shukr guzráná, ki Wuh bhalá hai, ki us kí rahmat abadí hai[e].

4 ¶ Aur bádsháh aur sáre logoṉ ne ḴHUDÁWAND ke áge zabíh zabh kíe.[f]

5 Aur Sulaimán bádsháh ne báís hazár bail, aur ek lákh bís hazár bheṛ chaṛháe: yúṉ bádsháh aur sáre logoṉ ne Ḵhudá ke ghar ko maḵhsús kiyá.

6 Aur káhin apní ḵhidmat meṉ házir húe, aur Láwí ḴHUDÁWAND ke báje, jinheṉ Dáúd bádsháh ne banáyá thá, leke khaṛe húe, ki ḴHUDÁWAND ká shukr kareṉ[g], ki us kí rahmat abadí hai; (ki Dáúd ne un kí ma'rifat se hamd kí thí;) aur káhinoṉ ne un ke áge narsinge phúnke[h], aur sáre Isráel khaṛe húe.

7 Aur Sulaimán ne ḴHUDÁWAND ke us sahn ke bích ko jo ghar ke áge thá, maḵhsús kiyá[i]; kyúṉki us ne waháṉ chaṛháwoṉ aur salámíoṉ kí charbí ko chaṛháyá;

a 1 Sal. 8. 54.
b Ahb. 9. 24. Qáz. 6. 21. 1 Sal. 18. 38. 1 Taw. 21. 26.
c 1 Sal. 8. 10, 11. 2 Taw. 5. 13, 14. Hiz. 10. 3, 4.
d 2 Taw. 5. 14.
e 1 Taw. 16. 41. 2 Taw. 5. 13. 2 Taw. 20. 21. Zab. 136. 1.
f 1 Sal. 8. 62, 63.
g 1 Taw. 15. 16.
h 2 Taw. 5. 12.
i 1 Sal. 8. 64.

Peshtar MASÍH se, 1004.

kyúnki wuh mazbah pítal ká, jise
Sulaimán ne banáyá thá, charhá-
won aur hadyon kí charbí ká mu-
tahammil na hosaká.
8 ¶ So us waqt Sulaimán aur
us ke sáth sáre Isráel ká ek
bará hí amboh, Hamát se Misr kí
nahr[k] tak, sát din 'íd karte rahe[l],
9 Aur áthwen din we 'ídí jamá'at
ke liye faráham húe; kyúnki we
sát din mazbah ke muqaddas
karne ke liye, aur sát din 'íd ke
liye mánte the.
10 Aur sátwen mahíne kí teíswín
táríkh ko us ne logon ko rukhsat
kiyá[m]; so we us sárí nekí se, jo
KHUDÁWAND ne Dáúd aur Sulai-
mán se, aur apní guroh Isráel se
kí thí, khushwaqt aur dilshád
hoke apne khaimon ko gae.
11 Chunánchi Sulaimán KHU-
DÁWAND ká ghar aur bádsháh ká
ghar baná chuká[n]; aur jo kuchh
Sulaimán ke dil men áyá thá, ki
KHUDÁWAND ke ghar men aur
apne ghar men banáwe, so sab
iqbálmandí ke sáth us se ban pará.
12 ¶ Tab KHUDÁWAND rát ke
waqt Sulaimán par záhir húá,
aur use kahá, ki Main ne terí
du'á qabúl kí, aur is maqám ko
qurbángáh ke liye chun liyá[o].
13 Jo main ásmán ko band ka-
rún, ki bárish na howe, aur tid-
díon ko farmáún, ki zamín ko
kharáb karen, aur jo main logon
ke darmiyán marí bhejún[p];
14 Aur agar mere log, jo mere
nám se kaháe játe hain, 'ájizí
karen[q], aur du'á mángen, aur
merá munh dhúndhen, aur apní
burí ráhon se phiren, to main
ásmán par se un kí sunúngá, aur
un kí khatáen bakhshúngá[r], aur
un kí zamín ko ||amán dungá.
15 Ab se is maqám kí du'á par
merí ánkhen khulí aur mere kán
dhare honge[s].
16 Aur ab main ne is ghar ko
pasand kiyá, aur muqaddas thah-
ráyá, ki us men merá nám abad
tak rahe[t]; aur merí ánkhen aur
merá dil har waqt yahán rahenge.
17 Aur agar tú mere huzúr aisí
chál chalegá, jaisí terá báp Dáúd
chaltá thá[u], ki tú un sab hukmon
par jo main ne tujhe kíe, 'amal
kare, aur merí sharí'aton aur
sunnaton ko hifz kare:
18 To main terí saltanat ká

k Yash. 13. 3.
l 1 Sal. 8. 65.
m 1 Sal. 8. 66.
n 1 Sal. 9. 1, wag.
o Ist. 12. 5.
p 2 Taw. 6. 26, 28.
q Ya'q. 4. 10.
r 2 Taw. 6. 27, 30.
|| 'Ibrání men, *changá karúngá.*
s 2 Taw. 6. 40.
t 1 Sal. 9. 3. 2 Taw. 6. 6.
u 1 Sal. 9. 4, wag.

takht hamesha qáim rakhúngá,
jaisá main ne tere báp Dáúd se
wa'da kiyá aur kahá, ki Terí
nasl se bádsháhat kabhí na jáegí[x].
19 Par agar tum merí pairawí
se bargashta hoge, aur merí
sharí'aton aur sunnaton ko, jo
main ne tumhen batáín, hifz na
karoge, aur jáke ajnabí ma'búdon
kí 'ibádat karoge, aur unhen sijda
karoge[y]:
20 To main unhen is sarzamín
se, jo main ne unhen dí hai, faná
karúngá, aur is ghar ko, jise main
ne apne nám ke liye muqaddas
kiyá hai, apní nazar se girádúngá,
aur Isráel ko tamám jahán men
zarb ul masal aur kaháwat kar-
dúngá.
21 Aur is buland ghar ke ba-
rábar se jo koí guzar karegá,
hairán hogá, aur kahegá, ki KHU-
DÁWAND ne is sarzamín se aur is
ghar se aisá kyún kiyá[z]?
22 Tab we jawáb denge, ki Is
liye kiyá, ki unhon ne KHUDÁ-
WAND apne bápdádon ke Khudá
ko, jo unhen mulk i Misr se
nikál láyá, tark kiyá, aur ajnabí
ma'búdon ko ikhtiyár kiyá, aur
unhen sijda kiyá, aur un kí ban-
dagí kí; is liye KHUDÁWAND ne
un par yih sab balá názil kí.

VIII BÁB.

1 *Sulaimán kí 'imáraten.* 7 *Ajnabíon par jo báqí rahe Sulaimán ne khiráj i khádímí muqarrar kiyá, par Isráelíon ko muhtamim thahráe.* 11 *Fira'ún kí betí apne mahall men jáke rahtí.* 12 *Sulaimán kí sáliyána qurbáníán.* 14 *Káhinon aur Láwíon ko un ke kháss kám par muqarrar kartá.* 17 *Bahr par ládke Ofír se soná láte.*

AUR bís baras ke ba'd, jab ki
Sulaimán KHUDÁWAND ká
ghar aur apná ghar baná chuká,
to yún húá[a], ki
2 Jo jo shahr Húrám ne Sulai-
mán ko pher díe the, Sulaimán
ne unhen banáyá, aur baní Isráel
ko un men basáyá.
3 Aur Sulaimán Hamát i Zúbah
ko niklá, aur us par gálib húá.
4 Aur us ne bayábán men
Tadmúr, aur khazáne ke sáre
shahr banáe[b], jo us ne Hamát
men banáe the.
5 Aur us ne Bait-Haurán i 'Álí
aur Bait-Haurán i Sáfil ko ba-
náyá, jo díwáron aur phátakon
aur qulfon se mazbút kíe húe
shahr the.

Peshtar MASÍH se, 1004.

x 2 Taw. 6. 16.
y Ahb. 26. 14, 33. Ist. 28. 15, 36, 37.
z Ist. 29. 24. Yar. 22. 8, 9.
992.
a 1 Sal. 9. 10, wag.
b 1 Sal. 9. 17, wag.

Peshtar MASÍH se, 992.

6 Aur Ba'alat aur ḳhazáne ke sáre shahr, jo Sulaimán ke the, aur gáṛioṉ ke shahr, aur sawároṉ ke shahr bína kíe, aur jo kuchh Sulaimán kí tamanná thí, so Yarúsalam meṉ, aur Lubnán meṉ, aur apní mamlukat kí sárí sarzamín meṉ biná kiyá.

7 ¶ Lekin wuh sárí guroh, jo Hittíoṉ, aur Amúríoṉ, aur Farizzíoṉ, aur Hawíoṉ, aur Yabúsíoṉ se báqí rahí, aur Isráelí na thí[c]:

[c] 1 Sal. 9. 20, wag.

8 Háṉ, un kí aulád, jo ba'd un ke zamín meṉ báqí rahí, jinheṉ baní Isráel ne nábúd na kiyá, so Sulaimán ne unheṉ gulám banáyá, aur we áj ke din tak ḳhidmat karte haiṉ.

9 Lekin Sulaimán ne apne kám ke liye baní Isráel meṉ se kisí par ḳhiráj i ḳhádimí muqarrar na kiyá; ki we jangí mard, aur us ke lashkar ke sardár, aur us kí gáṛioṉ aur us ke sawároṉ ke bandobast karnewále the.

10 Aur Sulaimán bádsháh ke do sau pachás 'ámil the[d], jo logoṉ se kám lete the.

[d] Dekho 1 Sal.9.23.

11 ¶ Aur Sulaimán Fira'ún kí beṭí Dáúd ke shahr se us ghar meṉ, jo us ke liye banáyá thá, láyá[e]; ki us ne kahá, ki Merí koí jorú Isráel ke bádsháh Dáúd ke ghar meṉ na rahegí; kyúṉki muqaddas wuh hai, jis meṉ KHUDÁWAND ká sandúq áyá.

[e] 1 Sal. 3. 1. aur 7. 8. aur 9. 24.

12 ¶ Tab Sulaimán ne KHUDÁWAND ke liye KHUDÁWAND ke us mazbah par, jo usáre ke sámhne thá, chaṛháwe chaṛháe;

13 Aur us ne Músá kí Tauret ke muwáfiq roz ba roz ke, aur sabtoṉ ke, aur nae chándoṉ ke[f], aur 'ídoṉ ke, baras baras tín bár, ya'ne fatírí roṭí kí 'íd ke, aur haftoṉ kí 'íd ke, aur ḳhaimoṉ kí 'íd ke chaṛháwe chaṛháe[g].

[f] Ḳhur. 29. 38. Gin. 28. 3, 9, 11, 26. aur 29. 1, wag.

[g] Ḳhur. 23. 14. Ist. 16. 16.

14 ¶ Aur us ne apne báp Dáúd ke hukm ke muwáfiq káhinoṉ kí bárídárioṉ ko[h] un ke kám par muqarrar kiyá, aur Láwioṉ ko un kí ḳhidmat par[i], ki we apne apne din meṉ káhinoṉ ke áge KHUDÁWAND kí hamd kareṉ aur ḳhidmatguzárí kareṉ, aur darbánoṉ ko un ke faríqoṉ ke mutábiq[k] har ek pháṭak meṉ muqarrar kiyá; kyúṉki mard i Khudá Dáúd ká hukm yúṉhíṉ thá.

[h] 1 Taw. 24. 1.

[i] 1 Taw. 25. 1.

[k] 1 Taw. 9. 17. aur 26. 1.

15 Aur we bádsháh ke hukm se jo us ne káhinoṉ aur Láwioṉ ke haqq meṉ, aur har kám ke wáste aur ḳhazánoṉ ke wáste kiyá thá, báhar na gae.

16 So Sulaimán ká sárá kám, KHUDÁWAND ke ghar kí bunyád ḍálne ke din se us ke taiyár hone tak, tamám húá, aur KHUDÁWAND ká ghar ban gayá.

17 ¶ Us waqt Sulaimán samundar ke kanáre Adúm ke mulk meṉ 'Asyúnjabr[l] aur ‖Ailút ko gayá.

[l] 1 Sal. 9. 26. ‖ Yá, *Ailát,* Ist. 2. 8. 2 Sal. 14. 22.

18 Aur Húrám ne apne naukaroṉ ke háth se jaházoṉ ko, aur malláhoṉ ko jo kishtíoṉ ke kám se ágáh the, us pás bhejá[m], aur we Sulaimán ke chákaroṉ ke sáth Ofír ko gae, aur wahán se sáṛhe chár sau qintár soná Sulaimán bádsháh ke pás láe.

[m] 1 Sal. 9. 27. 2 Taw. 9. 10, 13.

IX BÁB.

1 *Sabá kí Malika Sulaimán kí dánishmandí se muta'ajjib hotí.* 13 *Sulaimán ká soná jo húá.* 15 *Us kí phariáṉ o ḍháleṉ.* 17 *Háthídánt se takht jo baná.* 20 *Us ke tiláí básan.* 23 *Us ke hadye jo mile.* 25 *Us kí gáṛiáṉ o ghore.* 26 *Ḳhiráj jo us ko milá,* 29 *Us kí bádsháhat kí tamámí o us kí maut.*

992 ke qaríb.

AUR jab Sulaimán ká shuhra Sabá kí Malika[a] tak pahunchá, to wuh mushkil suwáloṉ se use ázmáne áí, aur baṛe amboh ke sáth Yarúsalam meṉ dáḳhil húí; us ke sáth bahut se úṉṭ the, jin par ḳhushbúíáṉ ladí thíṉ, aur niháyat bahut soná, aur mahangmole jawáhir the: aur us ne Sulaimán pás áke, jo kuchh us ke dil meṉ thá, sab púchhá.

[a] 1 Sal. 10. 1, wag. Mat. 12. 42. Lúq. 11. 31.

2 Sulaimán ne us ke sab suwáloṉ ká jawáb diyá; Sulaimán se koí chíz poshída na thí, jo us ke kisí suwál ká jawáb na detá.

3 Aur Sabá kí Malika Sulaimán kí dánishmandí ko aur us ghar ko, jo us ne banáyá thá,

4 Aur us ke dastarḳhwánoṉ kí ni'amatoṉ ko, aur us ke ḳhádimoṉ aur mulázimoṉ kí nishast o barḳhást, aur un kí poshák ko; aur us ke sáqíoṉ aur un ke libás ko, aur us chaṛháo ko, jis se wuh KHUDÁWAND ke maskan ko játá thá, dekhke, us ke hawáss uṛ gae.

5 Aur us ne bádsháh se kahá, ki Yih tahqíq ḳhabar thí, jo maiṉ ne ‖tere kámoṉ aur terí dánish kí bábat apne mulk meṉ suní thí;

‖ Yá, *terí bátoṉ.*

6 Par jab tak maiṉ ne áke apní ánkhoṉ se na dekhá thá, tab tak

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

un báton ko báwar na kiyá thá;
aur dekh, main ne terí hikmat kí
ziyádatí kí ádhí khabar na suní
thí; kyúnki terí dánish aur khúbí
us shuhra se, jo main ne suná thá,
kahín ziyáda hai.
7 Achchhe nasíb tere in khá-
dimon ke, aur baṛe táli' tere in
mulázimon ke, jo nit tere huzúr
khaṛe rahte hain, aur terí hikmat
sunte hain.
8 KHUDÁWAND ‖tere Khudá kí (‖ *Yá, terá Khudá mahmúd hai.*)
mubárak zát hai, jo tujh se rází
hai, aur jis ne tujh ko apní kúrsí
par nishín kiyá, ki tú KHUDÁ-
WAND apne Khudá ke maqám men
bádsháh ho; ki terá Khudá Isráel
ko piyár kartá hai, ki use abad
tak qáim rakhe; isí liye us ne
tujhe un ká bádsháh kiyá, ki tú
'adl o insáf kare.
9 Aur us ne ek sau bís qintár
soná, aur bahut sí khushbúíán,
aur qímatí jawáhir Sulaimán ko
díe, aur kabhí phir aisí khush-
búíán muyassar na húín, jaisí
Sabá kí Malika ne Sulaimán bád-
sháh ko guzránín.
10 Húrám ke naukar aur Su-
laimán ke naukar, jo Ofír se soná
láe[b], chandan ke bahutse darakht (b 2 Taw. 8. 18.)
aur jawáhir bhí láe the[c]. (c 1 Sal. 10. 11.)
11 Aur bádsháh ne chandan kí
lakṛí se KHUDÁWAND ke ghar ke
liye aur bádsháh ke qasr ke liye
síṛhíán banwáín, aur barbaten aur
tambúre sázindon ke liye banwáe,
aur aise Yahúdáh ke mulk men
áge dekhne men nahín áe the.
12 ¶ So Sulaimán bádsháh ne Sa-
bá kí malika ko, jo kuchh us ne
mángá, us se ziyáda jo wuh bád-
sháh ke liye láí, diyá. Aur wuh
apne mulázimon samet apní mam-
lukat ko phir gaí.
13 ¶ Aur sál ba sál chha sau
chhiyásaṭh qintár soná, Sulaimán
pás jam'a hotá thá;
14 Siwá us sone ke, jo tájir aur
saudágar láe. Aur 'Arab ke sab
bádsháh aur mulk ke hákim Su-
laimán pás soná chándí láe.
15 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ne
soná gaṛhwáke do sau pharíán
banwáín; chha sau misqál píṭá
húá soná ek pharí píchhe kharch
húá;
16 Aur sone hí kí tín sau ḍhálen
banwáín, ek ek ḍhál tín tín sau
misqál sone kí húí; aur bádsháh
ne unhen us ghar men, jo dasht i
Lubnán men thá, rakhá.
17 ¶ Us ke siwá, bádsháh ne há-
thídánt ká ek baṛá takht banwáyá,
aur us par achchhe se achchhá
soná phirwáyá.
18 Us takht ke chha zíne the,
aur ek sonahlá moṛhá takht se
jaṛá thá, aur já e julús kí do-
non taraf †kaṭhare the, aur († *'Ibrání men, háth.*)
kaṭharon ke pás do sher khaṛe
the;
19 Aur un chha zínon men se har
ek ke idhar udhar do sher: so sab
bárah sher húe. Kisí saltanat
men aisá takht na baná thá.
20 ¶ Aur Sulaimán bádsháh ke
píne ke liye sáre básan sone ke
the, aur dasht i Lubnán ke ghar
ke bhí sáre básan kundan ke the;
‖chándí ká koí bhí na thá; kyún- (‖ *Yá, un men kuchh chándí na thí.*)
ki rúpá Sulaimán ke aiyám men
náchíz giná játá thá.
21 Kyúnki bádsháh ke jaház Hú-
rám ke naukaron ke sáth Tarsís
ko játe the, aur wahán se un par
tín baras men ek bár soná, aur
rúpá, aur háthí-dánt, aur bandar,
aur mor us ke liye pahunchte the.
22 So Sulaimán bádsháh daulat
aur hikmat men zamín ke bád-
sháhon se bahut baṛá thá.
23 ¶ Aur zamín ke sáre bádsháh
Sulaimán kí muláqát ke mushtáq
the, ki us ká 'áqilána kalám, jo
Khudá ne us ke dil men ḍálá thá,
sunen.
24 Aur un men se har ek sál ba sál
apná apná hadya, rúpe ke basan,
aur sone ke bartan, aur poshák,
aur hathyár, aur khushbúíán, aur
ghoṛe, aur khachchar, us ke áge
guzránte the.
25 ¶ Aur Sulaimán ke chár ha-
zár thán ghoṛon aur gáríon ke
the, aur bárah hazár sawár[d], jin- (d 1 Sal. 4. 26. aur 10. 26. 2 Taw. 1. 14.)
hen us ne gáríon ke shahron men
rakhá, aur kitnon ko Yarúsalam
men bádsháh ke sáth.
26 ¶ Aur us ne ‖nahr[e] se leke (‖ *Ya'ne Furát.* e Paid. 15. 18. Zab. 72. 8.)
Filistíon ke mulk tak, aur Misr kí
hadd tak, sáre bádsháhon par
bádsháhat kí[f]. (f 1 Sal. 4. 21.)
27 Aur bádsháh ne Yarúsalam
men rúpe ko pattharon kí má-
nind kar diyá[g], aur saro kí la- (g 1 Sal. 10. 27. 2 Taw. 1. 15.)
kṛíon ko gúlar ke darakhton ke
mánind, jo maidán men ifrát se
hote hain.
28 Aur we Misr se aur sáre

Peshtar MASÍH se, 992 ke qaríb.

mulkon̲ se Sulaimán pás ghoṛe
láe[h].
29 ¶ Aur Sulaimán ká báqí ah-
wál[i], auwal o ák̲hir jo hai, wuh to
Nátan nabí kí kitáb men̲, aur
Sailání Ak̲hiyáh[k] kí peshíngoí men̲,
aur 'I'dú gaibbín[l] kí royaton̲ kí
kitáb men̲, jo us ne Yarubi'ám bin
Nabát kí bábat dekhí thín̲, likhá
hai.
30 G̣araz, Sulaimán Yarúsalam
men̲ sáre Isráel par chálís baras
saltanat kartá rahá[m].
31 Tab Sulaimán apne bápdádon̲
ke sáth so gayá, aur apne báp
Dáúd ke shahr men̲ madfún húá:
aur us ká beṭá Rahabi'ám us ká
jánishín húá.

h 1 Sal. 10. 28. 2 Taw. 1. 16.
i 1 Sal. 11. 41.
k 1 Sal. 11. 29.
l 2 Taw. 12. 15. aur 13. 22.
m 1 Sal. 11. 42, 43.

975.

X BA'B.

1 *Isráelí, jo Sikm men̲ Rahabi'ám ko bádsháh muqarrar karne ke liye ikaṭṭhe áe the, us se Yarubi'ám ke wasíle 'arz karte, ki riyásat ká júá kuchh halká kiyá jáwe.* 6 *Rahabi'ám búṛhon̲ kí saláh radd karke, jawánon̲ kí maslahat par 'amal kartá, aur unhen̲ sak̲ht jawáb detá.* 16 *Das firqe bagáwat karke Hadúrám ko márḍálte, aur Rahabi'ám ko bhagádete.*

a 1 Sal. 12. 1, wag.

AUR Rahabi'ám Sikm ko gayá[a];
is liye ki sáre baní Isráel
Sikm men̲ faráham húe the, ki
use bádsháh karen̲.
2 Aur aisá húá, ki jab Nabát ká
beṭá Yarubi'ám, jo Misr men̲ thá,
aur Sulaimán bádsháh ke áge se
wahán̲ bhág niklá thá[b], yih suná,
to Misr se phir áyá.
3 Aur logon̲ ne bhejkar use bu-
láyá. So Yarubi'ám aur sáre Isráel
áe, aur Rahabi'ám se hamkalám
húe aur bole, ki
4 Tere báp ne ham par bhárí
júá rakhá; so ab tú us sangín
k̲hidmat ko, aur us bhárí júe ko,
jo tere báp ne ham par rakhá,
halká kar, to ham terí k̲hidmat
karenge.
5 Tab us ne unhen̲ kahá, Tín
din ba'd mujh pás phir áo. Chu-
nánchi we log chale gae.
6 ¶ Tab Rahabi'ám bádsháh ne
un buzurgon̲ se, jo us ke báp
Sulaimán ke sámhne, jab tak ki
jítá thá, khaṛe rahte the, mash-
warat kí, aur kahá, Tumhárí kyá
saláh hai; main̲ in logon̲ ko kyá
jawáb dún̲?
7 Unhon̲ ne use kahá, ki Agar
tú in logon̲ se ihsán karegá, aur
unhen̲ rází karegá, aur un se
achchhí achchhí báten̲ kahegá, to
we har waqt terí k̲hidmat karenge.

b 1 Sal. 11. 40.

Peshtar MASÍH se, 975 ke qaríb.

8 Lekin us ne us mashwarat ko,
jo buzurgon̲ ne use dí, chhoṛke,
un jawánon̲ se, jinhon̲ ne us ke
sáth parwarish páí thí aur us ke
áge házir rahte the, mashwarat kí;
9 Aur un se púchhá, Tum mujhe
kyá saláh dete ho; main̲ in logon̲
ko, jinhon̲ ne mujh se yih suwál
kiyá hai, ki Us júe ko, jo tere báp
ne ham par rakhá, halká kar, kyá
jawáb dún̲?
10 Un jawánon̲ ne jo us ke sáth
pale the, us ko kahá, Tú un logon̲
ko, jinhon̲ ne tujhe kahá, Tere
báp ne hamáre júe ko bhárí kiyá,
tú us ko hamáre úpar se halká
kar, yún̲ jawáb de, aur unhen̲ yún̲
kah, ki Merí chhingulí mere báp
kí kamar se ziyáda daldár hai;
11 Aur ab mere báp ne to bhárí
júá tum par || rakhá hai, sahíh; par
main̲ us júe ko aur ziyáda ka-
rún̲gá; mere báp ne koṛe márke
tumhen̲ ṭhík kiyá, par main̲ tum-
hen̲ bichchhúon̲ se ṭhík karún̲gá.
12 So Yarubi'ám aur sárá maj-
m'a tísre din Rahabi'ám ke huzúr
házir húe, bádsháh ke farmáne ke
mutábiq, ki Tísre din mujh pás
phir áiyo.
13 Tab bádsháh ne un logon̲ ko
sak̲ht jawáb diyá, aur Rahabi'ám
bádsháh ne buzurgon̲ kí saláh ko
chhoṛkar jawánon̲ kí saláh ke mu-
wáfiq unhen̲ kahá, ki
14 Mere báp ne to tum par
bhárí júá rakhá, par main̲ us júe
ko ziyáda bhárí karún̲gá; mere
báp ne tumhen̲ koṛon̲ se ṭhík
kiyá, par main̲ tumhen̲ bich-
chhúon̲ se ṭhík karún̲gá.
15 So bádsháh un logon̲ ká sha-
nawá na húá; aur yih K̲hudá kí
taraf se thá[c], táki us bát ko, jo us
ne Sailání Ak̲hiyáh[d] || kí ma'rifat
se Nabát ke beṭe Yarubi'ám ko
farmáí thí, púrá kare.
16 ¶ So sáre Isráelíon̲ ne yih
dekhke, ki bádsháh un ká sha-
nawá na húá, bádsháh ko jawáb
diyá, aur yún̲ kahá, ki Dáúd ke sáth
hamárá kyá hissa hai? Yassí ke
beṭe ke sáth hamárí kuchh mírás
nahín̲: ai Isráel, chalo apne apne
k̲haimon̲ ko; ab, ai Dáúd, apne
hí ghar ko dekh. Chunánchi sáre
Isráel apne apne k̲haimon̲ ko gae.
17 Magar un Isráelíon̲ par, jo
Yahúdáh kí bastíon̲ men̲ rahte
the, Rahabi'ám bádsháh húá.

|| 'Ibrání men̲, *ládá hai.*

c 1 Sam. 2. 25. 1 Sal. 12. 15, 24.
d 1 Sal. 11. 29.
|| 'Ibrání men̲, *ke háth se.*

Peshtar MASÍH se, 975 ke qaríb.

18 Ba'd us ke Rahabi'ám bádsháh ne Hadúrám ko, jo ḳhiráj ká dároga thá, bhejá; lekin baní Isráel ne us par aisá patthráo kiyá, ki wuh mar gayá. Tab Rahabi'ám ne † phurtí kí, aur gáṛí par sawár hoke Yarúsalam ko bhág gayá.

† 'Ibrání men, *apne taín mazbút kiyá.*

19 So baní Isráel áj ke din tak Dáúd ke gharáne se bágí hain[e].

[e] 1 Sal. 12. 19.

XI BÁB.

1 Rahabi'ám Isráel ko zer hukúmat láne ke liye fauj jam'a kartá hí thá, ki Sam'aiyáh ne use man'a kiyá. 5 Qil'a bándhne se aur asbáb i ma'ásh un men jam'a karne se zor pakaṛtá. 13 Káhin o Láwí o bahut Ḳhudátars log jo Yarubi'ám se mardúd húe the, Yahúdáh kí bádsháhat men shámil hote. 18 Rahabi'ám kí jorúán aur ál o atfál.

AUR jab Rahabi'ám Yarúsalam men dáḳhil húá, to us ne Yahúdáh ke sáre gharáne ko Binyamín ke firqe samet, jo sab ek lákh hazár jangí chune húe jawán the, faráham kiyá[a], táki we baní Isráel se laṛke mamlukat ko Rahabi'ám ke qabze men phir kar den.

[a] 1 Sal. 12. 21, wag.

2 Tab ḲHUDÁWAND ká kalám mard i Ḳhudá Sam'aiyáh ko[b] áyá, aur bolá, ki

[b] 2 Taw. 12. 15.

3 Baní Yahúdáh ke bádsháh Sulaimán ke beṭe Rahabi'ám ko aur sáre Isráel ko, jo Yahúdáh aur Binyamín men hain, kah, ki

4 ḲHUDÁWAND yún farmátá hai, Tum chaṛháí na karo, aur apne bháíon se qitál na karo; balki har ek tum men se apne apne ghar ko phire; ki yih bát mere hukm se hai. Aur we ḲHUDÁWAND ke suḳhan ke shanawá húe, aur Yarubi'ám par chaṛh jáne se báz áe.

5 ¶ Aur Rahabi'ám Yarúsalam men rahá, aur us ne Yahúdáh men hasín shahr biná kíe.

6 Chunánchi us ne Baitlaham, aur Aitám, aur Taqú'a,

7 Aur Bait-súr, aur Shoko, aur 'Adúlám,

8 Aur Ját, aur Máresáh, aur Zíf,

9 Aur Adúraim, aur Lakís, aur 'Azíqah,

10 Aur Sur'ah, aur Aiyalún, aur Habrún ko banáyá: ye Yahúdáh aur Binyamín men niháyat hasín shahr hain.

11 Aur us ne apní hasín gaṛhíon ko bahut mazbút kiyá, aur un men qil'adáron ko rakhá, aur ḳhurdaní chízen, aur tel, aur mai jam'a kí.

12 Aur har shahr men ḍhálen aur bhále baṭore, aur Yahúdáh aur Binyamín ko apní taraf páke un shahron ko ḳhúb mazbút kiyá.

Peshtar MASÍH se, 975 ke qaríb.

974.

13 ¶ Aur káhin aur Láwí, jo sáre Isráel men the, so us kí sárí sarzamín men se us pás simaṭ áe.

14 Láwí apní apní girdnawáhon aur milkíyaton ko[c] chhoṛ chhoṛ Yahúdáh aur Yarúsalam men áe; kyúnki Yarubi'ám aur us ke beṭon ne unhen ḲHUDÁWAND kí huzúrí kí kahánat se bar taraf kiyá thá[d],

[c] Gin. 35. 2.

[d] 2 Taw. 13. 9.

15 Aur únche makánon ke, aur shayátín ke[e], aur bachhṛon ke liye[f], jo us ne banáe the, káhinon ko muqarrar kiyá[g].

[e] Ahb. 17. 7. 1 Qur. 10. 20.
[f] 1 Sal. 12. 28.
[g] 1 Sal. 12. 31. aur 13. 33. aur 14. 9. Hús. 13. 2.

16 Aur káhinon kí pairawí men Isráel ke sáre sibṭon men se aise log, jin ke dil ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá kí talásh men lage the, Yarúsalam men áe[h], ki ḲHUDÁWAND apne bápdádon ke Ḳhudá ke huzúr qurbání chaṛháwen.

[h] Dekho 2 Taw. 15. 9. aur 30. 11, 18.

17 So unhon ne Yahúdáh kí saltanat kí taqwiyat kí[i], aur tín baras tak Sulaimán ke beṭe Rahabi'ám ko zor baḳhshá, kyúnki we tín hí baras tak Dáúd kí aur Sulaimán kí ráh par chalte rahe.

[i] 2 Taw. 12. 1.

18 ¶ Aur Rahabi'ám ne, Dáúd ke beṭe Yarimút kí beṭí Mahálát ke siwá, Yassí ke beṭe Iliáb kí beṭí Abiḳhail ko byáh kiyá.

19 Wuh us ke liye beṭe jané, Ya'ús, aur Samariyáh, aur Zaham.

20 Us ke píchhe us ne Abisalúm kí beṭí Ma'akah ko[k] byáh kiyá, jo us ke liye Abiyáh, aur 'Attai, aur Zaizá, aur Salúmít ko jané.

[k] 1 Sal. 15. 2. 2 Taw. 13. 2, men wuh U'riel kí beṭí Míkáyáh kahláí.

21 Aur Rahabi'ám Abisalúm kí beṭí Ma'akah ko apní sárí jorúon aur haramon se ziyáda piyár kartá thá: (ki us kí aṭhárah jorúán aur sáṭh haramen thín, aur us ko aṭháís beṭe aur sáṭh beṭíán húín.)

22 Aur Rahabi'ám ne Abiyáh bin Ma'akah ko raís kiyá, ki apne bháíon men sardár ho[l], táki use bádsháh banáwe.

[l] Dekho Ist. 21. 15, 16, 17.

23 Aur us ne hoshyárí se kám kiyá, aur apne beṭon ko Yahúdáh aur Binyamín kí sárí mamlukat ke bích har ek hasín shahr men bhejke un men tafriqa ḍálá, aur

Peshtar MASÍH se, 974.

unhen bahut sá galla diyá. Aur
us ne bahutsí jorúán kín.

XII BÁB.

1 Rahabi'ám Ḳhudá se bargashta hoke Sísaq ke háth se sazá pátá. 5 Sam'aiyáh kí nasíhat se wuh aur us ke umará tauba karte, aur yahán ták mu'áfí páte, ki faqat lúte játe aur halák na hote. 13 Rahabi'ám kí bádsháhat ká mukhtasar hál, aur us kí maut.

972. AUR yún húá, ki jab Rahabi'ám
apní bádsháhat men qáim
a 2 Taw. 11. 17. húá[a], aur zoráwar baná thá, to
us ne, aur us ke sáth sáre baní
Isráel ne, ḲHUDÁWAND kí sharí'at
b 1 Sal. 14.22, 23, 24. ko tark kiyá[b].
2 Aur Rahabi'ám bádsháh ke
971. pánchwen baras men yún húá, ki
Misr ká bádsháh Sísaq, bárah sau
rath aur sáṭh hazár sawár leke,
c 1 Sal. 14.24, 25. Yarúsalam par chaṛh áyá[c], is
sabab ki we ḲHUDÁWAND se bar-
gashta húe the;
d 2 Taw. 16.8. 3 Aur Lúbí[d], aur Súkí, aur Kúshí
log, jo us ke sáth Misr men se
nikal áe, beshumár the.
4 Us ne Yahúdáh ke hasín
shahr lelíe, aur Yarúsalam tak
pahunchá.
e 2 Taw. 11.2. 5 ¶ Tab Sam'aiyáh nabí[e] Ra-
habi'ám pás, aur Yahúdáh ke
amíron ke pás, jo Sísaq ke ḍar
ke máre Yarúsalam men jam'a
húe the, áyá, aur unhen kahá,
ḲHUDÁWAND yún farmátá hai, ki
Tum ne mujh ko chhoṛdiyá, is
liye main ne tumhen bhí Sísaq ke
f 2 Taw. 15.2. háth men chhoṛdiyá hai[f].
6 Is hál men Isráel ke amíron
ne aur bádsháh ne apne taín
g Ya'q. 4. 10. farotan kiyá[g], aur kahá, ki ḲHU-
h Ḳhur. 9. 27. DÁWAND sádiq hai[h].
7 Aur jab ḲHUDÁWAND ne dekhá,
ki we farotan húe hain, to ḲHU-
DÁWAND ká kalám Sam'aiyáh pás
áyá aur kahá, ki Unhon ne 'ájizí
kí hai, so main unhen halák na
i 1 Sal. 21. 28, 29. karúngá[i], balki thoṛí derí men
unhen naját baḳhshúngá, aur
merá gazab Sísaq ke háth se
Yarúsalam par názil na hogá.
8 Tis par bhí we us ke ḳhádim[k]
k Dekho Yas. 26.13. honge, táki we merí ḳhidmat ko
aur zamín ke bádsháhon kí ḳhid-
l Ist. 28. 47, 48. mat ko[l] samjhen.
9 So Misr ká bádsháh Sísaq Ya-
rúsalam par chaṛh áyá, aur ḲHU-
DÁWAND ke ghar ke ḳhazáne, aur
bádsháh ke ghar ke ḳhazáne, sab
m 1 Sal. 14. 25, 26. le gayá[m], aur sone kí ḍhálon
n 1 Sal. 10. 16, 17. 2 Taw. 9. 15, 16. ko bhí, jo Sulaimán ne banwái
thín[n], le gayá.

Peshtar MASÍH se, 971.

10 Aur Rahabi'ám bádsháh ne
un ke badle támbe kí ḍhálen
banáín, aur pásbánon ke sardár
ko[o], jo sháh ke mahall kí nigáh-
bání karte the, sompín. o 2 Sam. 8.18.
11 Aur jab bádsháh ḲHUDÁWAND
ke ghar men játá thá, to jilaudár
áte the, aur unhen leke játe the,
aur phir unhen láke pásbánon ke
siláhḳháne men rakh chhoṛte the.
12 Aur jab us ne apne ko farotan
kiyá thá, to ḲHUDÁWAND ká gazab
us se yahán tak phirá, ki use
bilkull halák na kiyá: aur hanoz
Yahúdáh men ‖kuchh nekí báqí ‖ Yá, a'amál i nek bhí hote the.
rahí thí.
13 ¶ So Rahabi'ám bádsháh ne Dekho Paid. 18. 24.
áp ko mustaqill kiyá, aur Yarúsa- aur 1 Sal. 14. 13.
lam men saltanat kartá rahá; ki 2 Taw. 19. 3.
Rahabi'ám iktálís baras kí 'umr
men bádsháh húá[p], aur us ne Ya- p 1 Sal. 14.21.
rúsalam men, ya'ne us shahr men,
jo ḲHUDÁWAND ne Isráel ke sáre
sibton men se pasand kiyá thá, ki
apná nám us men rakhe[q], satrah q 2 Taw. 6. 6.
baras tak bádsháhat kí. Aur us
kí má ká nám Na'amah thá, jo
'Ammúniya thí.
14 Aur us ne badkárí kí, ki us
ne ḲHUDÁWAND kí talásh men
apná dil na lagáyá.
15 Aur Rahabi'ám ká ahwál,
auwal o áḳhir jo hai, so Sam'aiyáh
nabí kí kitáb men, aur 'Idú gaib-
bín[r] kí kitáb men, nasab ke ma- r 2 Taw. 9.29. aur 13. 22.
qám par, likhá hai. Aur Raha-
bi'ám aur Yarubi'ám ke darmiyán
hamesha jang thí[s]. s 1 Sal. 14.30.
16 Áḳhir ko Rahabi'ám apne
bápdádon ke sáth soyá, aur Dáúd
ke shahr men gáṛá gayá, aur us ká
beṭá Abiyáh us ká jánishín húá[t]. t 1 Sal. 14.31, Abiyám.

XIII BÁB.

1 Abiyáh taḳhtnishín hoke Yarubi'ám par chaṛhái kartá. 4 Apná da'wá haqq ṭhahrátá. 13 Ḳhudá par tawakkul rakhke fathyáb hotá. 21 Abiyáh kí jorúán aur laṛke-bále.

YARUBI'ÁM bádsháh kí sal- 958.
tanat ke aṭhárahwen baras
men Abiyáh Yahúdáh men taḳht
par baiṭhá[a]. a 1 Sal. 15. 1, wag.
2 Us ne Yarúsalam men tín
baras bádsháhat kí. Us kí má
ká nám Míkáyáh[b] thá, jo Úríel b Dekho 2 Taw. 11. 20.
Jiba'atí kí beṭí thí. Aur Abiyáh
aur Yarubi'ám ke darmiyán jang 957.
ho rahí.
3 Aur Abiyáh ne chár lákh jangí
mard leke, jo chune húe jawán
mard the, jang ke liye saff bándhí;

Peshtar MASÍH se, 957.

aur Yarubi'ám ne bhí us ke muqá-
bale men̲ áṭh lákh chune húe bahá-
dur log leke jang ke liye saffáráí kí.
4 ¶ Tab Abiyáh Samaraim[c] ke
pahár par, jo Ifráím ke kohistán
men̲ hai, khaṛá húá, aur kahá,
ki Ai Yarubi'ám aur sáre Isráel,
merí suno.
5 Kyá tumhen̲ na jáná cháhiye,
ki KHUDA'WAND Isráel ke Khudá
ne Isráel kí saltanat Dáúd ko aur
us ke beṭon̲ ko namak ke 'ahd
se[d] hamesha ke liye dí hai[e]?
6 Lekin Nabát ká beṭá Yaru-
bi'ám, jo Dáúd ke beṭe Sulaimán
ká ek naukar thá, uṭhá hai, aur
apne kháwind se bágí húá hai[f];
7 Aur us ke pás luchche[g], ‖ Baní
Bali'ál, jam'a húe hain̲; aur jab
Rahabi'ám hanoz jawán aur narm-
dil thá, aur un ká sámhná na kar
saktá thá, tab we Sulaimán ke
beṭe Rahabi'ám se bagáwat karte
the.
8 Ab tum ko yih gumán hai, ki
tum KHUDA'WAND kí bádsháhat, jo
Dáúd kí aulád ke háth men̲ hai,
us ká sámhná kar sakoge; aur tum
baṛá amboh ho, aur tumháre sáth
we sonahle bachhṛe hain̲, jinhen̲
Yarubi'ám ne banáyá, ki tumháre
ma'búd howen̲[h].
9 Kyá tum ne KHUDA'WAND ke
káhinon̲ Hárún ke beṭon̲ aur Lá-
wíon̲ ko khárij nahín̲ kiyá[i], aur
dunyá kí mukhtalif qaumon̲ ke
mánind apne liye káhin nahín̲
muqarrar kíe? aisá, ki jo koí ek
bachhṛá aur sát mendhe leke
† taqdís karne áyá[k], wuh un ká
káhin húá, jo haqíqat men̲ Khudá
nahín̲ hain̲.
10 Lekin ham log jo hain̲, KHU-
DA'WAND hamárá Khudá hai, aur
ham ne use nahín̲ chhoṛ diyá;
aur hamáre káhin jo KHUDA'WAND
kí bandagí karte hain̲, so Hárún
ke beṭe hain̲, aur Láwí un kí khid-
mat men̲ házir rahte hain̲.
11 Aur we subh ba subh aur
shám ba shám KHUDA'WAND ke liye
sokhtaní qurbáníán̲ aur khush-
búíán̲ jaláte hain̲[l], aur suthrí mez
par nazr kí roṭíán̲ rakhte hain̲[m],
aur sonahle sham'adán aur us ke
chirág shám ba shám roshan[n]
karte hain̲; kyún̲ki ham KHUDA'-
WAND apne Khudá kí sharí'at ko
hifz karte hain̲, par tum ne us ko
chhoṛ diyá hai.

c Yash. 18. 22.
d Gin. 18. 19.
e 2 Sam. 7. 12, 13, 16.
f 1 Sal. 11. 26. aur 12. 20.
g Qáz. 9. 4.
‖ Yá, *Shaitán ke farzand.*
h 1 Sal. 12. 28. aur 14. 9. Hús. 8. 6.
i 2 Taw. 11. 14, 15.
† 'Ibrání men̲, *apná háth bharne ko:* Dekho Khur. 29. 1. Ahb. 8. 2.
k Khur. 29. 35.
l 2 Taw. 2. 4.
m Ahb. 24. 6.
n Khur. 27. 20, 21. Ahb. 24. 2, 3.

12 Aur dekho, Khudá hamáre
bích hamárá sarlashkar hai, aur
us ke káhin narsinge phúnkte
hain̲, ki tumháre barkhiláf shor
machńwen̲[o]. Ai baní Isráel, KHU-
DA'WAND apne bápdádon̲ ke Khudá
se mat laṛo[p]; kyún̲ki tum hargiz
kámyáb na hooge.
13 ¶ Lekin Yarubi'ám ne un ke
píchhe ghúmke kamín ko biṭháyá,
so we baní Yahúdáh ke áge the,
aur ghát men̲ baiṭhnewále un ke
píchhe the.
14 Aur jab baní Yahúdáh ne
píchhe nazar kí, to kyá dekhte
hain̲, ki laṛáí áge píchhe se hai;
tab unhon ne KHUDA'WAND se far-
yád kí, aur káhinon̲ ne narsinge
phúnkkar shor macháyá,
15 Aur Yahúdáh ke logon̲ ne
lalkárá; aur jab Yahúdáh ke
logon̲ ne lalkárá, to aisá húá, ki
Khudá ne Abiyáh aur Yahúdáh
ke áge se Yarubi'ám ko aur sáre
Isráel ko márá[q].
16 Aur baní Isráel Yahúdáh
ke áge se bhág gae, aur Khudá
ne unhen̲ in ke háth men̲ kar
diyá.
17 Aur Abiyáh aur us ke logon̲
ne unhen̲ qatl karke baṛí khún-
rezí kí; so Isráel men̲ pánch lákh
chune húe mard gir gae.
18 Yún̲ hí baní Isráel us waqt
maglúb húe; aur baní Yahúdáh
gálib húe, isliye ki we KHUDA'-
WAND apne bápdádon̲ ke Khudá
par bharosá rakhte the[r].
19 Aur Abiyáh ne Yarubi'ám ká
píchhá kiyá, aur in shahron̲ ko us
se leliyá, ya'ne Baitel aur us ke
díhát, Yasánah aur us ke díhát,
'Ifrún[s] aur us ke díhát.
20 Aur Abiyáh ke dinon̲ men̲
Yarubi'ám ne phir zor na pakṛá;
balki KHUDA'WAND ne use márá[t],
aur wuh mar gayá[u].
21 ¶ Aur Abiyáh zoráwar húá,
aur chaudah jorúán̲ kín̲, aur us
ko báís beṭe aur solah beṭíán̲
húín̲.
22 Par Abiyáh ká báqí ahwál,
aur us ke kám o kalám, 'I'dú
nabí[x] ‖ kí hikáyat men̲ likhe hain̲.

Peshtar MASÍH se, 957.

o Gin. 10. 8.
p A'am. 5. 39.
q 2 Taw. 14. 12.
r 1 Taw. 5. 20. Zab. 22. 5.
s Yash. 15. 9.
t 1 Sam. 25. 38.
u 1 Sal. 14. 20.
x 2 Taw. 12. 15.
‖ Yá, *kí tafsír men̲.*

XIV BA'B.

1 *Asá takhtnishín hoke butparastí mauqúf karátá.* 6 *Amn hote hí qil'a banátá aur faujen̲ jam'a kartá, aur is tarah se takht ko qiyám bakhshtá.* 9 *Du'á máng mángke, wuh Zárah ko shikast detá, aur Kúshíon̲ ko lúttá.*

Peshtar MASÍH se, 955.

[a] 1 Sal. 15. 8, wag.

AUR Abiyáh apne báp-dádon̲ ke sáth so rahá, aur Dáúd ke shahr men̲ gáṛá gayá, aur us ká beṭá Asá us kí jagah men̲ bádsháh húá[a]. Us ke dinon̲ men̲ das baras tak mulk men̲ chain rahá.

2 Aur Asá ne ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke huzúr nekokárí o rástbází kí.

3 Aur us ne ajnabí mazbahon̲ ko aur únche makánon̲ ko[b] daf'a kiyá; aur † buton̲ ko girá diyá[c], aur Yasíraton̲ ko káṭ ḍálá[d];

4 Aur Yahúdáh ko hukm kiyá, ki ḲHUDÁWAND apne báp-dádon̲ ke Ḳhudá ko ḍhúnḍhen̲, aur us kí sharí'at aur hukm par 'amal karen̲.

5 Aur us ne Yahúdáh ke sáre shahron̲ men̲ se únche makánon̲ aur súraj kí múraton̲ ko nábúd kiyá; aur us ke áge mamlukat ko chain milá.

6 ¶ Aur us ne Yahúdáh men̲ hasín shahr banáe, kyún̲ki mulk men̲ chain thá, aur un barson̲ men̲ laṛáí na húí; kyún̲ki ḲHUDÁWAND ne use chain baḳhshá thá.

7 Aur us ne Yahúdáh ko kahá, ki Áo, ham ye shahr biná karen̲, aur un ke gird shahrpanáhen̲ aur burj banáwen̲, aur pháṭak aur qufl lagáwen̲, ki mulk hanoz hamáre qábú men̲ hai; kyún̲ki ham ne ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ko ḍhúnḍhá; ham ne use ḍhúnḍhá, aur us ne ham ko cháron̲ taraf se árám baḳhshá hai. So unhon̲ ne bináen̲ ḍálín̲ aur kámyáb húe.

8 Aur Asá ke lashkar men̲ baní Yahúdáh ke tín lákh mard the, jo phaṛí aur bhálá uṭháte the, aur baní Binyamín ke do lákh assí hazár the, jo ḍhál uṭháte aur tír chaláte the; ye sab ke sab bahádur mard the.

9 ¶ Aur us ke muqábale men̲ Záraḥ Kúshí, das lákh kí ek fauj ko aur tín sau rathon̲ ko leke[e], Maresah ko[f] áyá.

10 Tab Asá us ke sámhne niklá, aur unhon̲ ne Maresah ke bích Safátah kí wádí men̲ jang ke liye saff bándhí.

11 Aur Asá ne ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá se faryád kí[g], aur kahá, ki Ai ḲHUDÁWAND, Tere nazdík bahuton̲ se, yá un se jin ká zor na ho, kisí kí madad karná dushwár nahín̲[h]: so, ai ḲHUDÁWAND, hamáre Ḳhudá, tú hamárí madad kar; kyún̲ki ham log tujh par bharosá rakhte hain̲, aur tere nám se[i] is amboh par parte hain̲. Tú, ai ḲHUDÁWAND, hamárá Ḳhudá hai; so ‖ kisí insán ko apne úpar gálib hone mat de.

12 Tab ḲHUDÁWAND ne Asá ke aur Yahúdáh ke áge se Kúshíon̲ ko márá[k], aur Kúshí bhág gae.

13 Phir Asá aur us ke sáthwále logon̲ ne unhen̲ Jirár[l] tak ragedá; aur Kúshíon̲ ká lashkar márá paṛá, aur jítá na bachá; kyún̲ki we ḲHUDÁWAND ke ‖ aur us ke lashkar ke máre húe the. Aur we bahut sí lúṭ le gae.

14 Aur unhon̲ ne Jirár ke ás pás ke sáre shahron̲ ko márá; kyún̲ki ḲHUDÁWAND kí taraf se ḳhauf un par paṛá thá[m]; aur unhon̲ ne sáre shahron̲ ko lúṭ liyá; kyún̲ki un men̲ baṛí lúṭ thí.

15 Aur unhon̲ ne mawáshí ke ‖ ḍeron̲ par bhí hamla kiyá, aur bheṛon̲ ko aur únṭon̲ ko bahutáyat se leke Yarúsalam ko phire.

Peshtar MASÍH se, 951 ke qaríb.

[b] Dekho 1 Sal. 15. 14. 2 Taw. 15. 17.

† Yá, *sutúnon ko.*

[c] Khur. 34. 13.

[d] 1 Sal. 11. 7.

941.

[e] 2 Taw. 16. 8.

[f] Yash. 15. 44.

[g] Khur. 14. 10. 2 Taw. 13. 14. Zab. 22. 5.

[h] 1 Sam. 14. 6.

[i] 1 Sam. 17. 45. Ams. 18. 10.

‖ Yá, *fání insán ko.*

[k] 2 Taw. 13. 15.

[l] Paid. 10. 19. aur 20. 1.

‖ 'Ibrání men̲, *áge se, aur us ke lashkar ke áge se shikasta the.*

[m] Paid. 35. 5. 2 Taw. 17. 10.

‖ 'Ibrání men̲, *ḍeron̲ ko bhí márá.*

XV BÁB.

1 *'Azariyáh bin 'Odid kí ilhámí nasíhat ke bá'is, Asá Yahúdáh ko aur Isráel men̲ se bahuton̲ ko apná shámil karke, Ḳhudá ke sáth ek muhkam 'ahd bándhtá.* 16 *Us kí butparastí ke sabab wuh apní má ko taḳht par se utár detá.* 18 *Wuh sab nazr niyáz kí húí chízen̲ Ḳhudá ke ghar men̲ amánat se rakh detá, aur bahut din tak chain se rahtá.*

AUR Ḳhudá kí Rúh 'Odid ke beṭe 'Azariyáh men̲ dar áí[a].

2 Aur wuh Asá ke milne ko gayá, aur use kahá, ki Ai Asá, aur sáre baní Yahúdáh aur Binyamín, merí suno: ḲHUDÁWAND tumháre sáth thá, is liye ki tum us ke sáth the[b]; aur agar tum use ḍhúnḍhoge, to wuh tumhen̲ milegá[c]; par agar tum use chhoṛoge, to wuh tumhen̲ chhoṛegá[d].

3 Ab baṛí muddat tak baní Isráel sachche Ḳhudá se dur hain̲[e], aur un ká sikhlánewálá káhin[f] nahín̲, aur biná sharí'at rahe hain̲;

4 Par jab unhon̲ ne apne dukh men̲ ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá kí taraf phirke use ḍhúnḍhá, to wuh unhen̲ mil gayá[g].

5 Aur un dinon̲ men̲ jo koí báhar bhítar áyá jáyá kartá thá, use

[a] Gin. 24. 2. Qáz. 3. 10. 2 Taw. 20. 14. aur 24. 20.

[b] Ya'q. 4. 8.

[c] 4, 15 áyaten̲. 1 Taw. 28. 9. 2 Taw. 33. 12, 13. Yar. 29. 13. Mat. 7. 7.

[d] 2 Taw. 24. 20.

[e] Hus. 3. 4.

[f] Ahb. 10. 11.

[g] Ist. 4. 29.

Peshtar MASÍH se, 941.

[h] Qáz. 5. 6.
|| 'Ibraní men, *chakná-chúr kiye gae.*
[i] Mat. 24. 7.
[k] 2 Taw. 13. 19.
[l] 2 Taw. 11. 16.
[m] 2 Taw. 14. 13.
[n] 2 Taw. 14. 15.
[o] 2 Sal. 23. 3. 2 Taw. 34. 31. Naham. 10. 29.
[p] Khur. 22. 20. Ist. 13. 5, 9, 15.
[q] 2 áyat.
|| Ya'ne, *us kí nání,* 1 Sal. 15. 2, 10.
[r] 1 Sal. 15. 13.

kuchh amn na miltá thá[h], balki
zamín ke sáre báshindon par sakht
musíbat thí.
6 Qaum qaum se aur shahr
shahr se || gárat húe[i]; kyúnki
Khudá ne unhen har tarah kí
tangí men mubtalá kiyá.
7 Lekin tum mazbút bano, aur
apne háthon ko dhílá na chhoro;
kyúnki tumháre kámon ká ajr
milegá.
8 Aur jab Asá ne in báton ko
aur 'Odid nabí kí peshíngoí ko
suná, to us ne diláwarí kí, aur
Yahúdáh aur Binyamín ke sáre
mulk men se, aur un shahron
men se, jo us ne Ifráím ke ko-
histán men líe the[k], makrúh múra-
ton ko nikál phenká, aur KHUDÁ-
WAND ke usáre ke áge KHUDÁWAND
ke mazbah ko phir durust kiyá.
9 Aur us ne sáre Yahúdáh aur
Binyamín ko, aur Ifráím men se,
aur Munassí men se, aur Sama'ún
men se, pardesíon ko[l] jam'a kiyá;
kyúnki jab unhon ne dekhá, ki
KHUDÁWAND us ká Khudá us ke
sáth hai, to we Isráel men se
ba kasrat us ke pás áe.
10 Aur we Asá kí saltanat ko
pandrahwen baras ke tísre mahíne
men Yarúsalam men jam'a húe.
11 Aur unhon ne us hí waqt, us
lút kí chízon men se jo[m] we láe
the, KHUDÁWAND ke liye sát sau
bail aur sát hazár bher charháe[n].
12 Aur we 'ahd men dákhil húe[o],
ki apne sáre dil se aur apní sárí
ján se KHUDÁWAND apne bápdá-
don ke Khudá ko dhúndhen;
13 Aur jo koí KHUDÁWAND Is-
ráel ke Khudá ko na dhúndhegá,
so qatl kiyá jáegá[p], kyá chhotá
kyá bará, kyá mard kyá 'aurat
howe.
14 Aur unhon ne barí áwáz se
pukárte lalkárte húe, aur turhíon
aur narsingon ká shor macháte
húe, KHUDÁWAND ke liye qasam
kháí.
15 Aur sáre baní Yahúdáh us
qasam se bág bág húe; kyúnki
unhon ne apne sáre dil se qasam
kháí thí, aur barí árzú se use
dhúndhá[q], aur wuh unhen mil
gayá, aur KHUDÁWAND ne unhen
cháron taraf se árám bakhshá.
16 ¶ Aur Asá bádsháh ne apní
||má Ma'akah ko bhí malika hone
ke mansab se utár diyá[r]; kyún-
ki us ne Yasírat ke liye ek but
nasb kiyá thá; so Asá ne us ke
but ko kát dálá aur chúr chár
kiyá, aur wádí i Kidrún men jalá
diyá.
17 Lekin únche makán Isráel
men se dúr na kíe gae[s]; báwujúd
us ke, Asá ká dil, jab tak wuh jítá
rahá, KHUDÁWAND hí se lagá thá.
18 ¶ Aur us ne we chízen, jo us
ke báp ne niyáz kí thín, aur we
chízen, jo us ne áp niyáz kí thín,
kyá rúpá, kyá soná, kyá bartan,
sab KHUDÁWAND ke ghar men
dákhil kín.
19 Aur Asá kí saltanat ke pain-
tíswen baras tak jang na húí.

XVI BÁB.

1 *Asá, Arámíon kí madad páke, Ba'ashá ko Rámah kí ta'mír karne se roktá.* 7 *Hanání se tambíh páke, wuh use qaid karátá.* 11 *Siwá aur fi'alon ke, bímárí kí hálat men tabíbon se aur na Khudá se shifá dhúndhtá.* 13 *Us kí maut o dafan.*

ASÁ kí saltanat ke chhattíswen
baras men Isráel ká bád-
sháh Ba'ashá Yahúdáh par charh
áyá[a], aur Rámah ko banáyá, táki
Yahúdáh ke bádsháh Asá ká koí
shakhs áne aur jáne na páwe[b].
2 Tab Asá ne KHUDÁWAND ke
ghar ke aur bádsháh ke ghar ke
khazánon men se rúpá aur soná
nikálá, aur Arám ke bádsháh Bin-
Hadad ke pás, jo Damishq men
rahtá thá, bhejá, aur kahá, ki
3 Mere tere darmiyán, aur mere
báp aur tere báp ke darmiyán,
'ahd o paimán hai; dekh, ki main
tere liye rúpá aur soná bhejtá
hún; so tú á, aur sháh i Isráel
Ba'ashá se 'ahdshikaní kar, táki
wuh merí taraf se chalá jáwe.
4 Tab Bin-Hadad ne Asá bád-
sháh kí bát mání, aur apne lashkar
ke sardáron ko, jo Isráelí shahron
ke muqábil pare húe the, bhejá,
aur unhon ne 'Aiyún, aur Dán,
aur Abíl-máim, aur Naftálí ke
sab hasín shahr jin men makhzan
the, gárat kiyá.
5 Aur aisá húá, ki jab Ba'ashá
ne yih suná, to Rámah ká banáná
chhor diyá, aur apne kám se háth
utháyá.
6 Phir Asá bádsháh ne sáre
Yahúdáh ko sáth liyá, aur we
Rámah ke pattharon ko aur la-
kríon ko le gae, jin se Ba'ashá
Rámah banátá thá, aur us ne un
se Jib'a aur Misfáh ko banáyá.

Peshtar MASÍH se, 941.

[s] 2 Taw. 14. 3, 5. 1 Sal. 15. 14, wag.

940.

Ya'ne, us 'asr ke chattíswen baras men, jab se das firqe Yahúdáh se phir gae.
[a] 1 Sal. 15. 17, wag.
[b] 2 Taw. 15. 9.

Peshtar MASÍH se, 941.

7 ¶ Us waqt Hanání gaibgo[c] Yahúdáh ke bádsháh Asá pás áyá, aur us se kahá, Jab ki tú ne Arám ke bádsháh par takya kiyá, aur KHUDÁWAND apne Khudá par takya nahín kiyá[d], isí sabab se Arám ke bádsháh ká lashkar tere háth se salámat niklá hai.

8 Kyá un Kúshíon[e] aur Lúbíon[f] ká lashkar firáwání men kam thá, jis ke sáth gáṛíán aur sawár ifrát se the? par jab tú ne KHUDÁWAND par bharosá rakhá, to us ne unhen tere qabze men kar diyá.

9 Ki KHUDÁWAND kí ánkhen sárí zamín men dauṛtí hain[g], aur wuh qawí háth se un kí madad kartá, jin ká dil us hí par takya kartá hai. Is men tú ne bewuqúfí kí[h]: so áge ko tujh par jang ke hádise paṛte rahenge[i].

10 Aur Asá us gaibgo se ázurda húá, aur use qaidkháne men ḍálá[k]; kyúnki us kalám ke sabab niháyat gazabnák húá. Siwá is ke Asá ne us waqt logon men se ‖kitnon par zulm kiyá.

11 ¶ Aur dekh, Asá ká ahwál, auwal o ákhir jo hai, wuh Yahúdáh aur Isráel ke bádsháhon kí tawáríkh kí kitáb men qalamband hai[l].

12 Aur Asá kí saltanat ke untáliswen baras men, us ke páon men rog húá, aisá ki wuh bahut bímár paṛá; aur apní bímárí men bhí wuh KHUDÁWAND ká nahín, balki tabíbon ká tálib húá[m].

914.

13 ¶ So Asá apne bápdádon men já soyá, aur apní saltanat ke iktálíswen baras men mar gayá[n].

14 Aur us maqbare men gáṛá gayá, jo us ne apne liye Dáúd ke shahr men banáyá thá; aur wuh ek sandúq men madfún húá, jo tuhfa 'itriyát o gúnágún khusbúíon se[o] bhará húá thá, jo gandhíon ne murakkab karke banáín thín, aur unhon ne us ke liye ek baṛí ág bárí[p].

c 1 Sal. 16. 1. 2 Taw. 19. 2. d Yas. 31. 1. Yar. 17. 5. e 2 Taw. 14. 9. f 2 Taw. 12. 3. g Aiy. 34. 21. Ams. 5. 21. aur 15. 3. Yar. 16. 17. aur 32. 19. Zak. 4. 10. h 1 Sam. 13. 13. i 1 Sal. 15. 32. k 2 Taw. 18. 26. Yar. 20. 2. Mat. 14. 3. ‖ 'Ibrání men, *kitnon ko dabáyá.* l 1 Sal. 15. 23. m Yar. 17. 5. n 1 Sal. 15. 24. o Paid. 50. 2. Marq. 16. 1. Yuh. 19. 39, 40. p 2 Taw. 21. 19. Yar. 34. 5.

XVII BÁB.

1 *Yahúsafat Asá ká jánishín hoke nekí kartá aur sa'ádatmand rahtá.* 7 *Wuh chand amíron ko chand Láwíon ke sáth rawána kar detá ki Yahúdáh ke darmiyán kalám iláhí sunáwen.* 10 *Khudá ká khauf kháke us ke dushmanon men se ba'ze hadye o khiráj us pás láte.* 12 *Us kí 'azmat, aur us ke sardár, o lashkar.*

AUR us ká beṭá Yahúsafat us kí jagah bádsháh húá[a], aur us ne Isráel ke muqábil baṛá zor paidá kiyá.

a 1 Sal. 15. 24.

Peshtar MASÍH se, 914.

2 Aur us ne Yahúdáh ke sáre hasín shahron men sipáhí rakhe, aur Yahúdáh ke mulk men aur Ifráím ke shahron men, jinhen us ke báp Asá ne liyá thá[b], tháne bitháe.

3 Aur KHUDÁWAND Yahúsafat ke sáth thá; kyúnki wuh ‖apne báp Dáúd kí aglí chálon par chaltá thá, aur Ba'alím ká píchhá na kartá thá;

4 Balki apne bápdádon ke Khudá ko ḍhúnḍhtá, aur us ke hukmon par chaltá thá, aur Isráel ke kámon ká pairau na húá[c].

5 So KHUDÁWAND ne us ke háth men bádsháhat ko ustuwárí se kar diyá, aur sáre baní Yahúdáh Yahúsafat ko hadye láe[d], aur us kí daulat aur 'izzat bahut sí húí[e].

913.

6 Aur wuh KHUDÁWAND kí ráhon par chalke bahut diláwar húá, aur báqí únche makánon aur Yasíraton ko Yahúdáh men se dúr kiyá[f].

7 ¶ Aur apní saltanat ke tísre baras men us ne Binkhail, aur 'Abadiyáh, aur Zakariyáh, aur Nataniel, aur Míkáyáh ko, jo us ke umará the, bhejá, ki Yahúdáh ke shahron men ta'lím dewen[g].

912.

8 Aur un ke sáth ye Láwí the: Sam'aiyáh, aur Nataniyáh, aur Zabadiyáh, aur Asahiel, aur Samírámút, aur Yahúnatan, aur Adúniyáh, aur Túbiyáh, aur Túbadúniyáh, jo Láwí the, aur un ke sáth Ilisam'a, aur Yahúrám, jo káhin the.

9 Aur we Yahúdáh men ta'lím karte the[h], aur KHUDÁWAND kí tauret kí kitáb un ke pás thí, aur we Yahúdáh ke sáre shahron men guzarte phire, aur logon ko ta'lím dete rahe.

10 ¶ Aur KHUDÁWAND kí dahshat Yahúdáh ke girdágird kí sarzamínon kí mamlukaton par áí[i], aisá ki we Yahúsafat ke sáth laṛne kí jurat na rakhte.

11 Aur ba'ze Filistí bhí Yahúsafat ke pás hadye aur khiráj ke rúpae láe[k], aur 'Arabí us pás bheṛ bakrí láe, ya'ne sát hazár sát sau menḍhe, aur sát hazár sát sau bakre.

12 Aur Yahúsafat baṛhtá chalá gayá, aur niháyat buzurg húá: aur us ne Yahúdáh men qil'a aur hasín shahr zakhíron ke liye biná kíe.

13 Aur Yahúdáh ke shahron

b 2 Taw. 15. 8. ‖ Yá, *apne báp kí aglí chálon aur Dáúd kí chál par.* c 1 Sal. 12. 28. d 1 Sam. 10. 27. 1 Sal. 10. 25. e 1 Sal. 10. 27. 2 Taw. 18. 1. f 1 Sal. 22. 43. 2 Taw. 15. 17. aur 19. 3. aur 20. 33. g 2 Taw. 15. 3. h 2 Taw. 35. 3. Naham. 8. 7. i Paid. 35. 5. k 2 Sam. 8. 2.

Peshtar MASÍH se, 912.

meṉ us ká károbár 'azím thá: aur
Yarúsalam meṉ us ke jangí log
bahádur mard the.
14 Aur un ká shumár, un ke ábáí
ḵhándánoṉ ke muwáfiq, yih hai.
Yahúdáh meṉ hazároṉ ke sardár
ye the; sardár 'Adnah, aur us ke
sáth tín lákh bahádur log the;
|| 'Ibrání meṉ, *us ke háth par.*
15 ||Us se utarke, sardár Yahú-
hanán thá, aur us ke sáth do lákh
assí hazár the;
16 Aur us se utarke, Amasiyáh
¹ Qáz. 5. 2, 9.
bin Zikrí thá, jo baḵhushí[1] KHUDÁ-
WAND kí ḵhidmat kartá thá, aur us
ke sáth do lákh bahádur súrmá the;
17 Aur Binyamín meṉ se, ek
baṛá diler pahlawán Iliyad'a thá,
aur us ke sáth kamán aur sipar
se musallah do lákh the:
18 Aur us se utarke, Yahúzabad
thá, aur us ke sáth ek lákh assí
hazár the, jo jang ke liye hathyár
bándhte the.
19 Ye bádsháh ke ḵhidmatguzár
the, siwá un ke, jinheṉ bádsháh
ne tamám Yahúdáh ke hasín
m 2 áyat.
shahroṉ meṉ muta'aiyin kiyá thá[m].

XVIII BÁB.

1 *Yahúsafat Aḵhiab ke sáth nátá karke Rámát par chaṛháí karne meṉ us ká sharík hotá.* 4 *Aḵhiab jhúṭhe nabíoṉ kí bát mánke Míkáyáh nabí ke kalám ke mutábiq maqtúl hotá.*

897.
AUR Yahúsafat kí daulat aur
a 2 Taw. 17.5.
hashmat firáwán húí[a]; aur
b 2 Sal. 8. 18.
us ne Aḵhiab se nisbat nátá kiyá[b].
2 Chand barsoṉ ke ba'd wuh
c 1 Sal. 22. 2, wag.
Aḵhiab pás Samrún ko utar gayá[c],
aur Aḵhiab ne us ke aur us ke
sáthíoṉ ke liye bahutse bheṛ aur
bail zabh kíe, aur use ubhárá, ki
Rámát i Jili'ád par chaṛh jáwe.
3 Aur Isráel ke bádsháh Aḵhiab
ne Yahúdáh ke bádsháh Yahúsa-
fat se kahá, Kyá tú mere sáth
Rámát i Jili'ád ko chalegá? Wuh
bolá, Jaisá tú hai, waisá maiṉ
húṉ, aur jaise tere log, waise
mere log: so maiṉ tere sáth jang
ke liye niklúṉgá.
4 ¶ Aur Yahúsafat ne sháh i
d 1 Sam. 23. 2, 4, 9. 2 Sam. 2. 1.
Isráel se kahá, Áj ke din KHUDÁ-
WAND ká hukm tahqíq kar líjiye[d].
5 Tab sháh i Isráel ne chár sau
nabíoṉ ko jam'a kiyá, aur un se
púchhá, Kyá ham Rámát i Jili'ád
ko jang ke liye jáeṉ, yá maiṉ báz
rahúṉ? We bole, Chaṛh já, aur
Ḵhudá use bádsháh ke qabze meṉ
kar degá.
6 Phir Yahúsafat bolá, In ke

Peshtar MASÍH se, 897.

siwá KHUDÁWAND ká aur bhí koí
nabí hai, ki ham us se púchheṉ?
7 Sháh i Isráel ne kahá, ki Ek
shaḵhs Míkáyáh bin Imlah hai;
us se ham KHUDÁWAND kí mash-
warat púchh sakte haiṉ; lekin
maiṉ us se bezár húṉ, kyúṉki
wuh mere liye kabhí naved nahíṉ
detá, balki hamesha badí kí bát
kahtá hai. Tab Yahúsafat bolá,
Bádsháh aisá na farmáwe.
|| Yá, *ek ḵhwája-sará ko.*
8 So sháh i Isráel ne ||ek 'uhdadár
ko buláke hukm kiyá, Imlah ke
beṭe Míkáyáh ko jald házir kar.
9 Aur us waqt sháh i Isráel aur
sháh i Yahúdáh Yahúsafat Sam-
rún ke darre ke barábar ek kha-
líhán meṉ jáke apne apne taḵht
par sháhána libás pahine húe
baiṭhe the, aur sáre ambiyá un ke
huzúr nubúwat kar rahe the.
10 Aur Kana'anah ke beṭe Sid-
qiyáh ne apne liye lohe ke síng
banáe, aur bolá, KHUDÁWAND yúṉ
farmátá hai, ki Tú in se Arámíoṉ
ko aisá ṭhelegá, ki unheṉ nábúd
kar ḍálegá.
11 Aur sab nabíoṉ ne yúṉ nu-
búwat kí, aur kahá, ki Rámát i
Jili'ád par chaṛh já, aur kámyáb
ho: ki KHUDÁWAND use sháh ke
qabze meṉ kar degá.
12 Aur us qásid ne, jo Míkáyáh
ke buláne ko gayá thá, us se kahá,
|| 'Ibrání meṉ, *ek munh se.*
ki Dekh, sab ambiyá ||ek-zubán
hoke bádsháh ko ḵhushḵhabarí
dete haiṉ: so karam karke tú
bhí unhíṉ meṉ ek ke mánind
ḵhushḵhabarí díjiye.
13 Míkáyáh bolá, KHUDÁWAND
i haiy kí qasam, jo merá Ḵhudá
mujhe farmáwegá, maiṉ wuhí ka-
e Gin. 22. 18, 20, 35. aur 23.12,26. aur 24. 13. 1 Sal. 22. 14.
húṉgá[e].
14 So wuh bádsháh pás áyá.
Tab bádsháh ne use farmáyá,
Míkáyáh, ham laṛne ko Rámát i
Jili'ád par chaṛheṉ, yá maiṉ báz
rahúṉ? Us ne jawáb meṉ kahá,
ki Chaṛh jáo, aur kámyáb ho, aur
we tumháre háth meṉ giriftár
honge.
15 Phir sháh ne use kahá, Maiṉ
tujhe kitní bár qasam diláúṉ, ki
tú mujh se kuchh na kahe, magar
KHUDÁWAND ke nám se wuhí jo
sach hai? Tab wuh bolá, Maiṉ
ne sáre baní Isráel ko un gospan-
doṉ ke mánind, jo be-chaupán hoṉ,
pahároṉ par bhaṭakte dekhá.
16 Aur KHUDÁWAND ne farmáyá,

Peshtar MASÍH se, 897.

ki Koí un ká áqá nahíṉ: so un
meṉ se har ek apne apne ghar
salámat chalá jáwe.
17 Tab sháh i Isráel ne Yahú-
safat se kahá, Kyá maiṉ ne tujh
se na kahá thá, ki Wuh mere
haqq meṉ kabhí bhalí bát nahíṉ,
balki burí kahegá?
18 Us ne do bára kahá, ki Tum
Ḳhudáwand ke suḳhan ko suno:
Maiṉ ne Ḳhudáwand ko us kí
kursí par baiṭhe dekhá, aur ás-
mání sárá lashkar us ke dahne
báeṉ háth khaṛá thá.
19 Tab Ḳhudáwand ne far-
máyá, ki Sháh i Isráel Aḳhiab ko
kaun targíb degá, táki wuh chaṛh
jáwe, aur Rámát i Jili'ád meṉ já
paṛe? Tab ek yúṉ bolá, aur dúsrá
wúṉ bolá.
[f] Aiy. 1. 6.
20 Us waqt ek rúh[f] nikalke
Ḳhudáwand ke sámhne á khaṛí
húí aur bolí, ki Maiṉ use targíb
dúṉgí. Phir Ḳhudáwand ne far-
máyá, Kis tarah se?
21 Wuh bolí, Maiṉ jáúṉgí, aur
jhúṭhí rúh banke us ke sáre
nabíoṉ ke muṉh meṉ paṛúṉgí.
Ḳhudáwand bolá, Tú use targíb
degí, aur gálib bhí hogí: já, aisá
kar.
22 So dekh, Ḳhudáwand ne
tere in sab nabíoṉ ke muṉh meṉ
[g] Aiy. 12. 16. Yas. 19. 14. Hiz. 14. 9.
jhúṭhí rúh ḍálí hai[g], aur Ḳhudá-
wand hí ne terí bábat burí ḳhabar
dí hai.
23 Tab Kana'anah ká beṭá Sid-
qiyáh nazdík áyá, aur Míkáyáh
[h] Yar. 20. 2. Marq. 14. 65. A'am. 23. 2.
ke gál par ek thappaṛ márke[h]
bolá, ki Ḳhudáwand kí rúh kaun-
sí ráh hoke mujh meṉ se niklí aur
tujh se bolí?
24 Míkáyáh bolá, Tú us din, jab
ki tú andar kí koṭhrí meṉ ghu-
segá ki chhip rahe, dekhegá.
25 Aur sháh i Isráel ne kahá,
Míkáyáh ko pakaṛ lo, aur use
shahr ke názim Amún aur Yúás
sháhzáde pás le jáo,
26 Aur kaho, Sháh ká hukm hai,
[i] 2 Taw. 16. 10.
ki is ko zindán meṉ rakho[i], aur
use ‖ peṭ bhar kí roṭí pání mat
do, jab tak ki maiṉ salámat phir
na áúṉ.
‖ 'Ibrání meṉ, *taklíf kí roṭí aur taklíf ká pání do.*
27 Tab Míkáyáh bolá, Agar tú
kisí tarah salámat phir áwe, to
Ḳhudáwand ne merí ma'rifat se
kuchh nahíṉ kahá. Phir wuh
bolá, Ai logo, tum sab ke sab sun
rakho.

28 Ba'd us ke sháh i Isráel aur
sháh i Yahúdáh Yahúsafat Rámát
i Jili'ád par chaṛhe.
29 Aur sháh i Isráel ne Yahú-
safat se kahá, Maiṉ apná bhes
badalke ran ko jáúṉgá, par tú
apná libás pahine rah. So sháh i
Isráel ne rúp badlá, aur we razm-
gáh meṉ gae.
30 Aur sháh i Arám ne apní
rathoṉ ke sardároṉ ko farmáyá
thá, ki Sháh i Isráel ke siwá, kisí
chhoṭe baṛe se talwár na kíjiyo.
31 Aur aisá húá, ki rathoṉ ke
sardároṉ ne Yahúsafat ko dekhke
yúṉ kahá, ki Yaqínan sháh i Is-
ráel yihí hai; so unhoṉ ne laṛne
ke liye use gherá. Tab Yahú-
safat ne du'á mángí, aur Ḳhudá-
wand ne us kí madad kí, aur
Ḳhudá ne unheṉ us se pher
diyá.
32 Aur aisá húá, ki jab rathoṉ
ke sardároṉ ne dekhá, ki wuh
sháh i Isráel nahíṉ hai, to we us
ke píchhe se haṭ gae.
33 Aur nágáh ek shaḳhs ne tír
lagáyá, so wuh ittifáqan sháh i
Isráel ke síne ke jor par lagá.
Tab us ne apne rathbán ko kahá,
ki Bág pher, hosake, to mujhe
lashkar se nikál le já, ki maiṉ
zaḳhmí húá.
34 Aur us din jang shadíd húí,
aur sháh i Isráel Arámíoṉ ke
muqábil rath par ṭhahrá, aur
súraj ḍúbte ḍúbte mar gayá.

XIX BÁB.

1 *Yahúsafat Yáhú se tambíh páke apnehí mulk ká hál daryáft karne ko safar kartá.* 5 *Qázíoṉ ko ḳháss hukm detá,* 8 *Aur káhinoṉ aur Láwíoṉ ko bhí samjhá detá.*

AUR Yahúdáh ká bádsháh Ya- 896.
húsafat Yarúsalam ke bích
dár-us-saltanat meṉ phir salámat
dáḳhil húá.
2 Tab Hanání ká beṭá Yáhú
gaibbín[a] us ke istiqbál ko niklá, [a] 1 Sam. 9. 9.
aur Yahúsafat bádsháh se kahá,
Kyá sharír kí madad karná mu-
násib hai? aur kyá tú Ḳhudá-
wand ke dushmanoṉ se dostí
kartá hai[b]? is wáste Ḳhudá- [b] Zab. 139. 21.
wand kí taraf se tujh par qahr
názil hogá[c]; [c] 2 Taw. 32. 25.
3 Tis par bhí nekokárí tujh meṉ [d] 2 Taw. 17. 4, 6. Dekho 2 Taw. 12. 12.
pái játí hai; kyúṉki tú ne Yasí-
ratoṉ ko mulk meṉ se daf'a kiyá[d],
aur Ḳhudáwand kí tálash meṉ [e] 2 Taw. 30. 19. 'Az. 7. 10.
apná dil lagáyá[e].

Peshtar MASÍH se, 896.

4 Aur Yahúsafat Yarúsalam men rahá: phir sair ko niklá, aur Biarsab'a se Ifráím ke kohistán tak, logon ko KHUDA'WAND un ke bápdádon ke Khudá kí taraf phir pherá.

5 ¶ Aur us ne mamlukat ke bích Yahúdáh ke sáre hasín shahron men, shahr ba shahr, qázíon ko muqarrar kiyá.

6 Aur us ne qázíon ko kahá, ki jo kuchh karo, hoshyárí se karo; kyúnki tum na ádmíon ke liye balki Khudá ke liye hukm karte ho[f], jo ‖'adálat kí bát men tumháre sáth hai[g].

7 Pas, KHUDA'WAND ká khauf tum par howe, ki jo kuchh karo, so khabardárí se karo; kyúnki KHUDA'WAND hamáre Khudá ke sáth zabúní nahín[h], na kisí kí rúdárí[i] hai, na rishwat lená hai.

8 ¶ Aur Yarúsalam men bhí Yahúsafat ne Láwíon[k], aur káhinon, aur Isráel ke abwí sardáron ko, muta'aiyin kiyá, táki we KHUDA'WAND kí taraf se 'adálat karen, aur muqaddame faisal karen; aur we Yarúsalam ko phire.

9 Aur us ne unhen hukm kiyá aur kahá, ki Tum jo kuchh karo, so KHUDA'WAND ke dar ke sáth[l], aur ímán se, aur pák dilí se karo;

10 Tumháre bháí jo apne apne shahron men rahte hain, jab kisí tarah ká jhagrá, jo khún ke qisás se, yá sharí'at aur hukm aur fatwe aur qánún se 'iláqa rakhtá ho, tum pás láwen[m], tum pahle unhen jatádíjiyo, ki we KHUDA'WAND ká gunáh na karen, ki tum par aur tumháre bháíon par[n] gazab na pare[o]; so tum aisá hí karo, aur khatá mat kíjiyo.

11 Aur dekho, KHUDA'WAND ke har ek amr men[p] Amariyáh káhin tumhárá sardár hai, aur bádsháh ke har ek amr men Zabadiyáh bin Ismá'el, jo Yahúdáh ke khándán ká peshwá hai, mukhtár hai: aur Láwí bhí, jo 'uhdadár hain, tumháre áge hain. So diláwar ho, aur kám karo, ki KHUDA'WAND bhalon ‖ká yár hai[q].

f Ist. 1. 17.
‖ Yá, *mahkame men.*
g Zab. 82. 1. Wá'iz 5. 8.
h Ist. 32. 4. Rúm. 9. 14.
i Ist. 10. 17. Aiy. 34. 19. A'am. 10. 34. Rúm. 2. 11. Gal. 2. 6. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17.
k Ist. 16. 18. 2 Taw. 17. 8.
l 2 Sam. 23. 3.
m Ist. 17. 8, wag.
n Hiz. 3. 18.
o Gin. 16. 46.
p 1 Taw. 26. 30.
‖ 'Ibrání men, *ke sáth hogá.*
q 2 Taw. 15. 2.

XX BA'B.

1 *Yahúsafat hirásán hoke roza kí manádí karwátá.* 5 *Us kí du'á.* 14 *Yahaziel kí peshíngoí.* 20 *Yahúsafat logon se nasíhat kartá, aur qauwálon ko Khudá kí hamd karne ke liye muqarrar kartá.* 22 *Dushmanon kí shikast i 'azím.* 26 *Log Barákah men Khudá ká shukr karte; tis ke ba'd shádmán hoke lautte.* 31 *Yahúsafat kí bádsháhat kí tamámí.* 35 *Akhaziyáh ká sharík hoke jaház banwátá, par Ilí'azar ke kalám ke mutábiq we sab tút játe.*

BA'D chande aisá húá, ki baní Moáb aur baní 'Ammún, aur 'Ammúníon ke siwá aur kitne, Yahúsafat se larne charhe.

2 Tab kitnon ne áke Yahúsafat ko khabar dí, aur kahá, ki Daryá ke pár se, aur Arám kí taraf se, ek bará amboh terá sámhná karne ko átá hai, aur dekh, we Hasásún-Tamar[a] men, jo 'Ain-Jadí[b] hai, pahunche hain.

3 Tab Yahúsafat dar gayá, aur KHUDA'WAND kí talásh ko[c] apná rukh kiyá, aur tamám Yahúdáh men roza rakhne kí manádí karwáí[d].

4 Aur baní Yahúdáh jam'a húe, ki KHUDA'WAND se madad mángen; aur we Yahúdáh ke sáre shahron men se áe, ki KHUDA'WAND ko dhúndhen.

5 Aur Yahúsafat, Yahúdáh aur Yarúsalam kí jamá'at ke darmiyán, KHUDA'WAND ke ghar men naye sahn ke áge khará huá,

6 Aur kahá, ki Ai KHUDA'WAND, hamáre bápdádon ke Khudá, kyá ásmán men tú Khudá nahín[e]? aur tú qaumon kí sárí mamlukaton ká hákim nahín[f]? kyá tere háth men aisá zor aur qudrat nahín hai, ki koí terá sámhná nahín kar saktá[g]?

7 Kyá tú hamárá Khudá nahín[h], jisne is sarzamín ke báshindon ko apní guroh Isráel ke áge se khárij kiyá[i], aur use apne dost[k] Abirahám kí nasl ko hamesha ke liye diyá?

8 Chunánchi we us men baste hain, aur unhon ne tere nám ke liye us men ek maqdis banáyá: kyúnki unhon ne kahá,

9 Agar balá, jaisá ki talwár, yá áfat, yá marí, yá kál, ham par á pare, to ham is ghar ke áge aur tere huzúr á khare honge[l], ki terá nám is ghar men hai[m]; aur ham apne dukh men tujh se faryád karenge, aur tú hamárí sunegá, aur hamen naját bakhshegá.

10 Ab nigáh farmá, ki baní 'Ammún, aur ahl i Moáb, aur koh i Sha'ír ke log, jin men tú ne baní Isráel ko, jab we zamín i

Peshtar MASÍH se, 896.

a Paid. 14. 7.
b Yash. 15. 62.
c 2 Taw. 19. 3.
d 'Az. 8. 21. Yar. 36. 9. Yún. 3. 5.
e Ist. 4. 39. Yash. 2. 11. 1 Sal. 8. 23. Mat. 6. 9.
f Zab. 47. 2, 8. Dán. 4. 17, 25, 32.
g 1 Taw. 29. 12. Zab. 62. 11. Mat. 6. 13.
h Paid. 17. 7. Khur. 6. 7.
i Zab. 44. 2.
k Yas. 41. 8. Ya'q. 2. 23.
l 1 Sal. 8. 33, 37. 2 Taw. 6. 28, 29, 30.
m 2 Taw. 6. 20.

Peshtar MASÍH se, 896.

Misr se nikal áe, dáḳhil hone na
diyá[n], balki we un se phir gae,
aur unheṉ halák na kiyá[o]:
11 Dekh, we ham ko yih badlá
dete haiṉ, ki chaṛh áte haiṉ, táki
ham ko hamárí mírás se, jis ká
tú ne ham ko wáris kiyá, nikál
deweṉ[p].
12 Ai hamáre Ḳhudá, kyá tú un
ko sazá nahíṉ degá[q]? kyúṉki is
baṛe amboh ke muqábil, jo ham
par chaṛh átá hai, ham kuchh
táqat nahíṉ rakhte; aur kyá
kareṉ, so bhí nahíṉ jánte; balki
hamárí ‖ nigáh tujh hí par hai[r].
13 Us waqt sáre baní Yahúdáh,
apne bachchoṉ aur jorúoṉ aur
laṛkoṉ samet, ḲHUDÁWAND ke
áge khaṛe húe.
14 ¶ Tab Yahaziel bin Zaka-
riyáh bin Bináyáh bin Ya'iel bin
Mattaniyáh ek Láwí par, jo baní
Ásaf meṉ se thá, ḲHUDÁWAND
kí Rúh jamá'at ke bích meṉ utar
áí[s],
15 Aur us ne kahá, ki Ai sáre
baní Yahúdáh, aur Yarúsalam ke
báshindo, aur ai bádsháh Yahú-
safat, kán lagáke suno, ḲHUDÁ-
WAND tumheṉ yúṉ farmátá hai,
ki Tum is baṛe amboh se mat
ḍaro[t], aur na ghabráo; ki jang
tumhárí nahíṉ, balki Ḳhudá kí
hai.
16 Tum kal un par ḳhurúj
karo; dekho, we Sís ke chaṛháo
par se chaṛh áeṉge, aur dasht i
Yarúel ke áge wádí ke sire par
tumheṉ mileṉge.
17 Tumheṉ qitál karná darkár
nahíṉ[u]; chain se khaṛe raho, aur
ḲHUDÁWAND kí naját ko dekho.
Ai Yahúdáh aur Yarúsalam, tum
mat ḍaro, aur na ghabráo; par
kal un ke muqábale ko niklo, aur
ḲHUDÁWAND tumháre sáth hogá[x].
18 Tab Yahúsafat ne muṉh ke
bhal girke sijda kiyá[y], aur ta-
mám Yahúdáh aur Yarúsalam ke
rahnewáloṉ ne bhí ḲHUDÁWAND
ke áge girke ḲHUDÁWAND ko
sijda kiyá.
19 Aur Láwí baní Qihát meṉ se
aur baní Qurah meṉ se uṭh khaṛe
húe, ki áwáz i buland se ḲHUDÁ-
WAND Isráel ke Ḳhudá kí shukr-
guzárí kareṉ.
20 ¶ Aur we subh sawere uṭhke
dasht i Taqú'a meṉ rawána húe,
aur un ke nikalte húe Yahúsafat

n Ist. 2. 4, 9, 19.
o Gin. 20. 21.
p Zab. 83. 12.
q 1 Sam. 3. 13.
‖ 'Ibrání meṉ, *ánkheṉ.*
r Zab. 25. 15. aur 121. 1, 2. aur 123. 1, 2. aur 141. 8.
s Gin. 11. 25, 26. aur 24. 2. 2 Taw. 15. 1. aur 24. 20.
t Ḳhur. 14. 13, 14. Ist. 1. 29, 30. aur 31. 6, 8. 2 Taw. 32. 7.
u Ḳhur. 14. 13, 14.
x Gin. 14. 9. 2 Taw. 15. 2. aur 32. 8.
y Ḳhur. 4. 31.

un ke darmiyán khaṛá húá, aur
kahá, Ai Yahúdáh, aur Yarúsalam
ke rahnewálo, merí suno; ḲHU-
DÁWAND apne Ḳhudá par ímán
láo[z], to tum mámún banoge; us
ke nabíoṉ par ímán láo, to tum
kámyáb hoge.
21 Jab us ne ‖ logoṉ ke sáth mash-
warat kí thí, tab ḲHUDÁWAND ke
liye gánewáloṉ ko muqarrar kiyá,
jo taqaddus ke husn ke sáth us
kí hamd karte húe[a], lashkar
ke áge áge chaleṉ, aur kahte já-
weṉ, ki ḲHUDÁWAND kí sitáish
karo[b], ki us kí rahmat abadí
hai[c].
22 Joṉ unhoṉ ne hamd aur saná
gáná shurú' kiyá, ḲHUDÁWAND ne
baní 'Ammún, aur baní Moáb, aur
koh i Sha'ír ke báshindoṉ kí ghát
meṉ, jo Yahúdáh par chaṛh áe
the, já lágá: so we ápas hí meṉ
máre paṛe[d].
23 Aur baní 'Ammún aur baní
Moáb koh i Sha'ír ke báshindoṉ
ke muqábale meṉ uṭhe, ki unheṉ
haram kareṉ, aur nest o nábúd
kareṉ; aur jab we Sha'ír ke
báshindoṉ ko tamám kar chuke,
to ápas kí halákat ke liye ek dúsre
ká madadgár húá.
24 Aur Yahúdáh ne pahár kí
chhoṭí par, jo bayábán kí taraf
hai, pahunchke us amboh par
nazar kí, to kyá dekhte haiṉ? ki
lásheṉ zamín par paṛí haiṉ, aur
koí na bachá.
25 Tab Yahúsafat aur us ke log
unheṉ lúṭne ko áe, aur un mur-
doṉ meṉ mál i firáwán, aur qímatí
jawáhir páe, aur itná lúṭá, ki le
já na sake, aur itní ganímat milí,
ki we tín din tak lúṭte rahe.
26 ¶ Aur chauthe din we ‖ Ba-
rákáh kí wádí meṉ jam'a húe;
kyúṉki unhoṉ ne wahán ḲHUDÁ-
WAND ká shukr kiyá; is liye us
maqám ká nám áj ke din tak
Barákáh kí wádí hai.
27 Ba'd us ke Yahúdáh aur Ya-
rúsalam ke sáre log phire, aur
Yahúsafat un ke áge áge gayá,
táki we ḳhushí se Yarúsalam ko
lauṭeṉ; kyúṉki ḲHUDÁWAND ne
un ke bairíoṉ par fath deke unheṉ
ḳhushí baḳhshí thí[e].
28 Aur we tabloṉ, aur barbatoṉ,
aur narsingoṉ ko, líe húe, Yarú-
salam ke bích ḲHUDÁWAND ke
ghar meṉ áe.

Peshtar MASÍH se, 896.

z Yas. 7. 9.
‖ Yá, *apne yároṉ ko pand de chuká.*
a 1 Taw. 16. 29.
b 1 Taw. 16. 34. Zab. 136. 1.
c 1 Taw. 16. 41. 2 Taw. 5. 13. aur 7. 3, 6.
d Qáz. 7. 22. 1 Sam. 14. 20.
e Naham. 12. 43.

Peshtar MASÍH se, 896.

29 Aur Khudá kí dahshat un sarzamínon kí sárí mamlukaton par parí[f], jab ki unhon ne suná, ki KHUDÁWAND Isráel ke bairíon se áp lará hai.

30 Aur Yahúsafat kí mamlukat men chain húá, aur us ke Khudá ne cháron taraf se use árám bakhshá[g].

31 ¶ Yahúsafat Yahúdáh par bádsháhat kartá rahá[h]: wuh paintís baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne Yarúsalam men pachís baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám 'Azúbah thá, jo Silhí kí betí thí.

32 Aur wuh apne báp Asá kí ráh par chaltá thá, aur us se na phirá; balki jo kuchh KHUDÁWAND kí nazar men durust hai, us ne wuhí kiyá.

33 Magar únche makán dúr na kíe gae[i], ki ab tak logon ne apne dilon ko apne bápdádon ke Khudá kí taraf na lagáyá thá[k].

34 Aur Yahúsafat ká báqí ahwál, auwal o ákhir jo hai, wuh Yáhú bin Hanání kí tawáríkh men[l], jo Isráel ke salátín kí kitáb men madkhúl húín, likhá hai.

35 ¶ Ba'd us ke Yahúdáh ke bádsháh Yahúsafat ne Isráel ke bádsháh Akhaziyáh se, jo bará badkár thá, mel kiyá[m]:

36 ‖Aur is liye us se shirkat kí, ki jaház banáwen, jo Tarsís ko jáwen; aur unhon ne 'Asyúnjabr men jaház banwáe.

37 Tab Ili'azar bin Dúdawáhú ne, jo Maresah ká thá, Yahúsafat ke barkhiláf nubúwat kí, aur kahá, Is liye ki tú Akhaziyáh se mil gayá hai, KHUDÁWAND terá kám bigáregá. So we jaház bigar gae[n], ki we Tarsís ko[o] na já sake.

XXI BÁB.

1 *Yahúrám, Yahúsafat kí jagah bádsháh hoke, apne bháíon ko márdáltá.* 5 *Wuh barí sharárat kartá.* 8 *Adúm aur Libnáh donon bagáwat karte.* 12 *Us kí bábat Iliyáh ká náma jise marte waqt chhor gayá.* 16 *Filistí aur 'Arabí us par jabr karte.* 18 *Us ká muhlik maraz, aur khijálat-angez maut, o dafan.*

AUR Yahúsafat apne bápdádon men já milá, aur Dáúd ke shahr men apne bápdádon ke darmiyán gárá gayá[a], aur us ká betá Yahúrám us kí jagah men ‖bádsháh húá.

2 Aur us ke bháí baní Yahúsafat 'Azariyáh, aur Yahiel, aur Zakariyáh, aur 'Azariyáhú, aur Míkáel, aur Safatiyáh the: ye sab sháh i Isráel Yahúsafat ke bete the.

3 Aur un ke báp ne unhen rúpá, aur soná, aur jawáhir, aur Yahúdáh men hasín shahr 'ináyat kíe, lekin bádsháhat ‖Yahúrám ko dí, kyúnki wuh palauthá thá.

4 Aur jab Yahúrám apne báp kí bádsháhat men qáim húá, aur zor páyá, to us ne apne sáre bháíon ko talwár se már dálá, aur Isráel ke ba'ze amíron ko bhí qatl kiyá.

5 ¶ Yahúrám battís baras kí 'umr men bádsháh húá[b], aur us ne áth baras tak Yarúsalam men bádsháhat kí.

6 Aur wuh Akhiab ke gharáne ke mánind Isráelí bádsháhon kí rawish par chalá, ki Akhiab kí betí us kí jorú thí[c], aur us ne KHUDÁWAND ke huzúr badkárí kí.

7 Lekin KHUDÁWAND ne na cháhá, ki Dáúd ke khándán ko halák kare, us 'ahd ke sabab se, jo us ne Dáúd se bándhá thá; kyúnki us ne wa'da kiyá thá, ki Main tujhe aur terí nasl ko hamesha ke liye ek chirág dúngá[d].

8 ¶ So usí ke 'asr men Adúmí Yahúdáh kí hukúmat kí taht se nikal gae[e], aur apne liye ek bádsháh muqarrar kiyá.

9 Tab Yahúrám apne amíron ko aur apní sárí rathon ko sáth leke niklá, aur rát hí ko uthke Adúmíon ko, jo use aur rathon ke sárdáron ko ghere húe the, márá.

10 Lekin Adúm Yahúdáh se áj ke din tak bágí hai. Aur usí waqt Libnah bhí bágí húá; kyúnki us ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ko tark kiyá thá.

11 Siwá is ke us ne Yahúdáh ke paháron par únche makán banáe, aur Yarúsalam ke báshindon se ziná karwáí[f], aur Yahúdáh ‖ko kharáb kiyá.

12 ¶ Us waqt use Iliyáh nabí ká ‖ek náma pahunchá, jis ká yih mazmún thá, ki KHUDÁWAND tere báp Dáúd ká Khudá yún farmátá hai, Is liye ki tú apne báp Yahúsafat kí rawishon par, aur Yahúdáh ke bádsháh Asá kí rawishon par, na chalá,

13 Balki Isráel ke bádsháhon kí ráh par chalá hai, aur Yahúdáh se aur Yarúsalam ke báshindon se aisá chhinálá[g] karwáyá[h], jaisá

Margin notes (left): [f] 2 Taw. 17. 10. — [g] 2 Taw. 15. 15. Aiy. 34. 29. — [h] 1 Sal. 22.41, wag. — [i] Dekho 2 Taw. 17. 6. — [k] 2 Taw. 12. 14. aur 19. 3. — [l] 1 Sal. 16. 1, 7. — 896. — [m] 1 Sal. 22. 48, 49. — ‖ Pahle, Yahúsafat ne is sharákat ko námanzúr kiyá thá, 1 Sal. 22. 49. — [n] 1 Sal. 22.48. — [o] 2 Taw. 9.21. — 889. — [a] 1 Sal. 22.50. — ‖ Is waqt se sháhí ikhtiyár akelá rakhne lagá.

Margin notes (right): Peshtar MASÍH se, 889. — ‖ Yahúsafat ne us ko bádsháhat men apná sharík kiyá thá. 2 Sal. 8. 16. — 892. — [b] Apne báp kí sharákat men, 2 Sal. 8. 17, wag. — [c] 2 Taw. 22 2. — [d] 2 Sam. 7. 12, 13. 1 Sal. 11. 36. 2 Sal. 8. 19. Zab. 132. 11, wag. — 889. — [e] 2 Sal. 8. 20, wag. — [f] Ahb. 17. 7. aur 20. 5. 13 áyat. — ‖ Yá, *ko yihí taklíf dí.* — ‖ Us ke marne se pahle yih likhá thá. 2 Sal. 2. 1. — [g] 11 áyat. — [h] 1 Sal. 16. 31,—33. 2 Sal. 9. 22.

Aḳhiab ke gharáne ká chhinálá
hotá thá[l], aur apne báp ke gha-
ráne ke apne bháíoṉ ko bhí, jo
tujh se bihtar the, qatl kiyá[k]:
14 So dekh, KHUDÁWAND tere
logoṉ ko, aur tere beṭoṉ ko, aur
terí jorúoṉ ko, aur tere sáre mál
ko baṛí már se máregá:
15 Aur tú baṛí bímárí meṉ mub-
talá hogá, balki terí antríoṉ ká
aisá rog hogá[l], ki rog ke máre
terí antríáṉ har roz thoṛí thoṛí
niklá kareṉgí.
16 ¶ Aur KHUDÁWAND ne un Fi-
listíoṉ aur 'Arabíoṉ ká, jo Kúshíoṉ
kí samt rahte haiṉ, dil baṛháyá,
ki Yahúrám ke muqábale meṉ
uṭheṉ[m].
17 So we Yahúdáh par chaṛh áe,
aur shahr ‖ ko toṛkar sáre mál ko,
jo bádsháh ke ghar meṉ maujúd
thá, aur us ke beṭoṉ[n], aur us kí
jorúoṉ ko bhí, le gae; aur us ke
beṭoṉ meṉ se ‖ Yahúaḳhaz ke siwá,
jo sab se chhoṭá thá, us ká koí
beṭá báqí na rahá.
18 ¶ ‖ Us sab ke píchhe KHUDÁ-
WAND ne use us kí antríoṉ meṉ aise
rog se márá, jis kí shifá na ho sakí[o].
19 Aur aisá húá, ki ek muddat
meṉ, roz ba roz badtar hoke, do
baras ke ba'd us ke rog ke máre
us kí antríáṉ nikal paṛíṉ, aur wuh
burí bímárí meṉ mubtalá hoke
mar gayá; aur us ke log us ke
bápdádoṉ kí átash kí mánind[p] us
ke liye átash na karte the.
20 Wuh battís baras kí 'umr meṉ
bádsháh húá, aur us ne áṭh baras
Yarúsalam meṉ bádsháhat kí;
aur wuh bilá mátam játá rahá[q];
aur wuh to Dáúd ke shahr meṉ
gáṛá gayá, par bádsháhoṉ kí qab-
roṉ meṉ nahíṉ.

XXII BÁB.

1 *Aḳhaziyáh taḳht-nishín hoke sharárat kartá.* 5 *Wuh Yúrám bin Aḳhiab kí rifáqat ke sabab Yáhú se márá játá.* 10 *'Ataliyáh sab bádsháhzáde qatl karke táj chhín letí; faqat Yúás nikal bachá, ki us kí phúphí Yahúsaba'at ne use chhuṛáke parde meṉ rakhá thá.*

AUR Yarúsalam ke báshindoṉ
ne us ke chhoṭe beṭe Aḳha-
ziyáh ko us kí jagah bádsháh
kiyá[a]; kyúṉki us amboh ne, jo
'Arabíoṉ ke sáth chháoní meṉ áyá
thá, sab baṛe beṭoṉ ko qatl kiyá
thá[b]. So Aḳhaziyáh bin Yahúrám
Yahúdáh ká bádsháh húá.
2 Aḳhaziyáh bayálís baras kí

Peshtar MASÍH se, 889.
[i] Khur. 34. 15. Íst. 31. 16.
[k] 4 áyat.
[l] 18, 19 áyateṉ.
887 ke qaríb.
[m] 1 Sal. 11. 14, 23.
‖ Yá, *gárat kiyá, aur,* wag.
[n] Dekho 2 Taw. 22. 1. 2 Taw. 24. 7.
887.
‖ Yá, *Aḳhaziyáh,* 2 Taw. 22. 1, yá, *'Azariyáh,* 2 Taw. 22. 6.
885.
‖ Us ká beṭá Akhaziyáh is waqt ke qaríb apne báp ká náib húá, 2 Sal. 9. 29.
[o] 15 áyat.
[p] 2 Taw. 16. 14.
[q] Yar. 22. 18.
885.
[a] 2 Sal. 8. 24, wag. Dekho 2 Taw. 21. 17.
6 áyat.
[b] 2 Taw. 21. 17.

'umr meṉ bádsháh húá[c], aur ek
baras us ne Yarúsalam meṉ bád-
sháhat kí. Us kí má ká nám
'Ataliyáh thá, jo 'Umrí kí beṭí thí[d].
3 Wuh bhí Aḳhiab ke gharáne
kí ráhoṉ par chaltá thá; kyúṉki
us kí má us ko badkárí kí mash-
warat detí thí.
4 So us ne Aḳhiab ke gharáne
ke mánind KHUDÁWAND ‖ ke huzúr
meṉ badí kí; kyúṉki unhoṉ ne us
ke báp ke marne ke ba'd use aisí
mashwarateṉ díṉ, jin meṉ us kí
barbádí thí.
5 ¶ Us ne bhí un kí saláh par
'amal kiyá, aur sháh i Isráel ke
beṭe Yahúrám ke sáth sháh i
Arám Hazáel se laṛne ko Rámát i
Jili'ád par bhí chaṛhá[e]; aur Ará-
míoṉ ne Yahúrám ko zaḳhmí kiyá.
6 Tab wuh un zaḳhmoṉ ke sa-
bab, jo us ne Rámah meṉ, jab
sháh i Arám Hazáel ke sáth laṛá,
uṭháe the, Yazráel meṉ phir áyá
ki 'iláj kare[f]. Aur Yahúdáh ke
bádsháh Yahúrám ká beṭá ‖ 'Azari-
yáh utar gayá, ki Aḳhiab ke beṭe
Yahúrám ko Yazra'el meṉ dekhe,
kyúṉki wuh bímár thá.
7 Aur Yúrám pás jáne meṉ
Ḳhudá kí taraf se[g] Aḳhaziyáh kí
‖ halákat húí; ki jab á pahunchá
thá, to Yahúrám ke sáth Yáhú bin
Nimsí par, jise KHUDÁWAND ne
Aḳhiab ke ḳhándán ke káṭ ḍálne
ko masíh kiyá thá[h], chaṛh gayá[i].
8 Aur jab Yáhú Aḳhiab ke
ḳhándán se intiqám letá thá[k],
to aisá húá, ki us ne Yahúdáh ke
amíroṉ ko aur Aḳhaziyáh ke
bháíoṉ ke beṭoṉ ko, jo Aḳhaziyáh
kí ḳhidmat karte the, páyá, aur
unheṉ qatl kiyá[l].
9 Aur us ne Aḳhaziyáh ko
ḍhúnḍhá, aur unhoṉ ne use pakṛá,
jab ki wuh Samrún meṉ chhipá
thá[m], aur use Yáhú pás láe, aur
unhoṉ ne use qatl karke gáṛá;
kyúṉki we bole, wuh to Yahú-
safat ká beṭá hai, jis ne apne sáre
dil se KHUDÁWAND ko ḍhúnḍhá[n].
So Aḳhaziyáh ke gharáne meṉ
kisí kí táqat na rahí, ki saltanat
ko thámbe.
10 ¶ Par jab Aḳhaziyáh kí má
'Ataliyáh ne dekhá, ki merá beṭá
mar gayá, to us ne uṭhke Yahú-
dáh ke gharáne ke sáre sháhzádoṉ
ko halák kiyá[o].
11 Tab sháhzádí Yahúsaba'at

Peshtar MASÍH se, 885.
[c] Dekho 2 Sal. 8. 26.
[d] 2 Taw. 21. 6.
‖ 'Ibrání meṉ, *kí nazar meṉ.*
884.
[e] 2 Sal. 8. 28, wag.
[f] 2 Sal. 9. 15.
‖ *Aḳhaziyáh* bhí kahláyá, 1 áyat, meṉ, aur *Yahúakhaz* bhí. 2 Taw. 21. 17.
[g] Qáz. 14. 4. 1 Sal. 12. 15. 2 Taw. 10. 15.
‖ 'Ibrání meṉ, *pámálí.*
[h] 2 Sal. 9. 6, 7.
[i] 2 Sal. 9. 21.
[k] 2 Sal. 10. 10, 11.
[l] 2 Sal. 10. 13, 14.
[m] 2 Sal. 9. 27, *Majiddo* meṉ jo Samrún kí mamlukat meṉ hai.
[n] 2 Taw. 17. 4.
884.
[o] 2 Sal. 11. 1, wag.

Peshtar MASÍH se, 884.

ne Aḳhaziyáh ke beṭe Yúás ko
liyá, aur bádsháh ke qatl hote
húe beṭoṉ meṉ se churáyá, aur
use aur us kí dáí ko ek k͟hwábgáh
meṉ rakhá[p]. So bádsháh Yahú-
p 2 Sal. 11. 2, *Yahúsab'a.*
rám kí beṭí Yahúyad'a káhin kí
jorú Yahúsaba'at ne, jo Aḳhazi-
yáh kí bahin thí, use 'Ataliyáh se
chhipáyá, aisá ki wuh use qatl na
kar sakí.
12 Aur wuh un ke pás Ḳhudá
kí haikal meṉ chha baras tak
chhipá rahá. So 'Ataliyáh mulk
kí malika thí.

XXIII BÁB.

1 *Yahúyad'a kitne hamrázoṉ ke sáth paimán karke, Yúás ko bádsháh muqarrar kartá.* 12 *'Ataliyáh qatl kí játí.* 16 *Yahúyad'a Ḳhudá kí 'ibádat phir járí kartá.*

878.
AUR sátweṉ baras meṉ Yahú-
yad'a ne zor pakṛá, aur
saikṛoṉ ke sardároṉ ko, ya'ne
'Azariyáh bin Yahúrám, aur Is-
má'el bin Yahúhanán, aur 'Aza-
riyáhú bin 'Ábid, aur Ma'asiyáh
bin 'Adáyáh, aur Ilisáfat bin Zikrí,
leke ek 'ahd un ke sáth kiyá[a].
a 2 Sal. 11. 4, wag.
2 Unhoṉ ne Yahúdáh kí atraf
meṉ jákar Yahúdáh ke sáre shah-
roṉ meṉ se Láwíoṉ ko aur Isráel
ke abwí raísoṉ ko jam'a kiyá,
aur we Yarúsalam meṉ áe.
3 Aur sárí jamá'at ne Ḳhudá ke
ghar meṉ bádsháh ke sáth 'ahd
bándhá. Aur Yahúyad'a ne un-
heṉ kahá, Dekho, yih sháhzáda,
jaisá ki KHUDÁWAND ne baní Dáúd
ke haqq meṉ kahá hai, bádsháhat
karegá[b].
b 2 Sam. 7. 12. 1 Sal. 2. 4. aur 9. 5. 2 Taw. 6. 16. aur 7. 18. aur 21. 7.
4 Aur tum ko cháhiye ki yúṉ
karo: tum tín gol hojáo; ek gol
káhinoṉ aur Láwíoṉ ká, sabt ke
din[c] áwe, ki darbán hoṉ;
c 1 Taw. 9. 25.
5 Aur ek gol bádsháh ke ghar
par taiyár rahe; aur ek gol Yasúd
ke pháṭak par; aur sárí qaum
KHUDÁWAND ke ghar ke sahnoṉ
meṉ maujúd rahe.
6 Aur KHUDÁWAND ke ghar
meṉ koí na áwe, magar káhin aur
khidmatguzár Láwí[d]; we andar
d 1 Taw. 23. 28, 29.
áweṉ, kyúṉki we muqaddas haiṉ;
par sab báqí log KHUDÁWAND kí
nigáhbání meṉ házir raheṉ.
7 Aur Láwí har ek apná hathyár
háth meṉ leke bádsháh ko chároṉ
taraf se gher leweṉ, aur jo koí
haikal meṉ áwe, qatl kiyá jáwe;
aur bádsháh ke báhar bhítar áne
jáne meṉ tum us ke sáth raho.

Peshtar MASÍH se, 878.

8 So Láwíoṉ aur sáre Yahú-
dáh ne Yahúyad'a káhin ke sab
hukm ke mutábiq 'amal kiyá, aur
har ek ne apne apne logoṉ ko
liyá, unheṉ jin ko sabt meṉ bhítar
áná thá, aur unheṉ jin ko sabt
meṉ báhar jáná thá; kyúṉki Ya-
húyad'a káhin ne bárídároṉ ko[e]
e Dekho 1 Taw. 24, aur 25 Abwáb.
rukhsat na kiyá thá.
9 Aur Yahúyad'a káhin ne Dáúd
bádsháh kí barchhíáṉ, aur pha-
ríáṉ, aur ḍháleṉ, jo Ḳhudá ke
ghar meṉ thíṉ, saikṛoṉ ke sar-
dároṉ ko díṉ.
10 Aur us ne har ek ke háth
meṉ hathyár deke, sáre logoṉ ko,
haikal kí dahiní taraf se leke
haikal kí báiṉ taraf tak, sar á
sar, mazbah aur haikal ke gird,
bádsháh ke áspás khaṛá kiyá.
11 Phir unhoṉ ne sháhzáde ko
nikálá, aur us ke sir par táj
rakhke ‖ bádsháhat ká nishán
‖ Yá, *Tauret us ke háth meṉ dí.* 1st. 17. 18.
nasb kiyá, aur use bádsháh kiyá.
Aur Yahúyad'a aur us ke beṭoṉ
ne use masíh kiyá, aur bole,
‖ Bádsháh ko Ḳhudá salámat ra-
‖ 'Ibrání meṉ, *Bádsháh jítá rahe.*
khe.
12 ¶ Aur 'Ataliyáh ne joṉ logoṉ
kí áwáz, jo dauṛe áte aur bád-
sháh ko mubárakbád kahte the,
suní, to logoṉ ke darmiyán KHU-
DÁWAND ke ghar meṉ dákhil
húí;
13 Aur tákke kyá dekhtí hai, ki
bádsháh ‖ madkhal meṉ sutún se
‖ Yá, *aiwán* meṉ.
lagke khaṛá hai, aur umará aur
búq-bajánewále bádsháh ke pás
haiṉ, aur sárí mamlukat ke log
khushí meṉ haiṉ, aur narsinge
phúnkte haiṉ, aur qauwál bájoṉ
ko líe húe ‖ khabar dete aur sitáish
‖ Yá, *aur manqabat parhnewále maujúd haiṉ.*
karte haiṉ. Tab 'Ataliyáh ne
apne kapṛe pháṛe, aur chilláke
kahá: Fitna, fitna.
14 Par Yahúyad'a káhin ne
saikṛoṉ ke sardároṉ ko aur fauj
ke raísoṉ ko ‖ áge buláyá, aur
‖ Yá, *báhar láyá.*
unheṉ farmáyá, ki Us ko saffoṉ
se báhar karo, aur wuh, jo us
ki pairawí kare, talwár se márá
jáwe. Kyúṉki káhin ne kahá thá,
ki KHUDÁWAND ke ghar meṉ use
qatl mat karo.
15 Tab unhoṉ ne us par háth
ḍále; so wuh Ghur-pháṭak[f] ke
f Naham. 3. 28.
madkhal meṉ, jo sháh ke mahall
se lagá hai, dákhil húí, aur waháṉ
unhoṉ ne use qatl kiyá.
16 ¶ Phir Yahúyad'a ne apne

Peshtar MASÍH se, 878.

aur sáre logoṉ aur bádsháh ke
darmiyán ek 'ahd muqarrar kiyá,
ki we ḲHUDÁWAND ke log howeṉ.
17 Tab sáre log Ba'al ke ghar
meṉ gae, aur use ḍháyá, aur
unhoṉ ne us ke mazbahoṉ aur us
kí múratoṉ ko chaknáchúr kiyá,
aur Ba'al ke káhin Mattán ko
mazbahoṉ ke sámhne qatl kiyá[g].
18 Aur Yahúyad'a ne ḲHUDÁ-
WAND ke ghar ke 'uhde Láwí
káhinoṉ ke háth meṉ sompe,
jinheṉ Dáúd ne ḲHUDÁWAND ke
ghar ke liye gol gol kiyá thá, ki
ḲHUDÁWAND ke chaṛháwoṉ ko
chaṛháweṉ[h], jaisá ki Músá kí tau-
ret meṉ likhá hai[i], aur ki Dáúd
ke taur par baḳhushí gáte bajáte
raheṉ.
19 Aur us ne ḲHUDÁWAND ke
ghar ke darwázoṉ par darbánoṉ
ko biṭháyá[k], táki jo koí kisí ta-
rah nápák ho, so bhítar jáne na
páwe.
20 Aur us ne saikṛoṉ ke sar-
dároṉ, aur amíroṉ, aur log ke
hákimoṉ, aur mamlukat kí sárí
guroh ko faráham kiyá, aur bád-
sháh ko ḲHUDÁWAND kí haikal se
nikálá; so we 'Álí Darwáze se
hoke bádsháh ke ghar meṉ áe,
aur bádsháh ko mamlukat kí kursí
par nishín kiyá[l].
21 Us sarzamín kí sárí ḳhilqat
phúlí na samáí, aur shahr meṉ
amn húá, ki unhoṉ ne 'Ataliyáh
ko talwár se már ḍálá thá.

g Ist. 13. 9.
h 1 Taw. 23. 6, 30, 31. aur 24. 1.
i Gin. 28. 2.
k 1 Taw. 26, 1, wag.
l 2 Sal. 11. 19.

XXIV BÁB.

1 Yahúyad'a ke jíteji sab din Yúás neki kartá. 4 Hukm detá ki haikal kí marammat ho. 15 Yahúyad'a kí wafát; us ká dafan shán ke sáth hotá. 17 Yúás butparastí kí taraf máil hoke Zakariyáh bin Yahúyad'a ko marwá ḍáltá. 23 Arámí Yúás ko lúṭte, aur Zabad aur Yahúzabad eká karke use márḍálte. 27 Amasiyáh us ká jánishín hotá.

878 ke qaríb.

YÚÁS sát baras kí 'umr meṉ
bádsháh húá, aur us ne chá-
lís baras Yarúsalam meṉ bád-
sháhat kí[a]. Us kí má ká nám
Zibiyáh thá, jo Biarsab'a kí thí.
2 Aur jo ḲHUDÁWAND kí nazar
meṉ durust hai, so Yúás Yahú-
yad'a káhin ke jíte jí kiyá kartá
thá[b].
3 Aur Yahúyad'a ne us ke liye
do joráúṉ kar díṉ, aur us ko un
se beṭe aur beṭiáṉ húe.
4 ¶ Ba'd us ke yúṉ húá, ki
Yúás ne iráda kiyá, ki ḲHUDÁ-
WAND ke ghar kí marammat kare.

a 2 Sal. 11. 21. aur 12. 1, wag.
b Dekho 2 Taw. 26. 5.

Peshtar MASÍH se, 856.

5 Tab us ne káhinoṉ aur Láwíoṉ
ko jam'a kiyá, aur unheṉ kahá,
ki Yahúdáh ke shahroṉ meṉ jáo,
aur sáre Isráelíoṉ se sál ba sál
apne Ḳhudá ke ghar kí maram-
mat ke liye naqdí liyá karo[c], aur
tum jaldí se yih kám karo. Lekin
Láwíoṉ ne jaldí se yih kám na
kiyá.
6 Tab bádsháh ne sardár káhin
Yahúyad'a ko buláyá[d], aur use
kahá, ki Tum ne kyúṉ Láwíoṉ par
taqqázá nahíṉ kiyá, ki we ‖'ahd
ke ḳhaime[e] ke liye, Isráel kí ja-
má'at kí bihrí ko, jo ḲHUDÁWAND
ke banda Músá ne ṭhahráí[f], Ya-
húdáh se aur Yarúsalam se jam'a
karke láweṉ.
7 Kyúṉki us badkár 'Ataliyáh
ke beṭoṉ ne[g] Ḳhudá ke ghar ko
ḍhá diyá thá, aur ḲHUDÁWAND ke
ghar kí ‖muqaddas chízeṉ[h] Ba'a-
lím ke ghar le gae the.
8 Aur bádsháh ne farmáyá, ki
we ek sandúq banáweṉ[i], aur
ḲHUDÁWAND ke ghar ke darwáze
par báhar rakheṉ.
9 Aur Yahúdáh aur Yarúsalam
meṉ ‖manádí kí gaí, ki we us
bihrí ko, jo ḲHUDÁWAND ke bande
Músá ne bayábán meṉ Isráel par
ṭhahráí thí[k], ḲHUDÁWAND ke liye
láweṉ.
10 Aur sab umará aur sab log
ḳhushí se láe, aur jab tak kám
tamám na húá, us sandúq meṉ
ḍálte rahe.
11 Aur jis waqt sandúq Láwíoṉ
ke háth se bádsháh ke 'uhdadároṉ
ke pás pahunchá, aur jab unhoṉ
ne dekhá ki us meṉ bahut naqdí
hai, to aisá húá, ki bádsháh ká
munshí aur sardár káhin ká náib
áke sandúq ko ḳhálí karte the[l],
aur phir le jáke usí jagah meṉ
rakhte the. We roz ba roz aisáhí
karte the, aur bahutsí naqdí ba-
ṭorte the.
12 Phir bádsháh aur Yahúyad'a
use un ko dete the, jo ḲHUDÁ-
WAND ke ghar kí 'ibádat ke kám
par muqarrar the, so we sangta-
ráshoṉ aur baṛhaíoṉ ko mazdúrí
dete the, aur lohároṉ ko aur
ṭhaṭheroṉ ko bhí diyá karte the,
táki ḲHUDÁWAND ke ghar kí
marammat kareṉ.
13 So kárígaroṉ ne kám kiyá,
aur un ke háth se kám kí maram-
mat húí, aur ḲHUDÁWAND ká

c 2 Sal. 12. 4.
d 2 Sal. 12. 7.
‖ Yá, *gawáhi ke ḳhaime,* A'am. 7. 44.
e Gin. 1. 50.
f Ḳhur. 30. 12, 13, 14, 16.
g 2 Taw. 21. 17.
‖ Yá, *nazr niyáz kí húí.*
h 2 Sal. 12. 4.
i 2 Sal. 12. 9.
‖ 'Ibrání meṉ, *áwáz.*
k 6 áyat.
l 2 Sal. 12. 10.

Peshtar MASÍH se, 856.

ghar, jaise áge thá, hogayá, aur mazbút banáṇ.

14 Jab we kám tamám kar chuke, to báqí naqdí bádsháh aur Yahúyad'a pás láe, aur us se KHUDÁWAND ke ghar ke liye bartan, jo[m] khidmat aur qurbání karte húe darkár the, aur piyále, aur sone rúpe ke zurúf, bane. So we Yahúyad'a ke jíte jí KHUDÁWAND ke ghar men hamesha charháwon ko charháyá karte the.

[m] Dekho 2 Sal. 12. 13.

850 ke qaríb.

15 ¶ Lekin Yahúyad'a búrhá aur 'umr-ásúda hoke mar gayá; aur marne ke waqt wuh ek sau tís baras ká thá.

16 Aur unhon ne use Dáúd ke shahr men bádsháhon ke darmiyán gáṛá, is sabab ki us ne Isráel men Khudá kí aur us ke ghar kí bábat nekokarí kí thí.

840 ke qaríb.

17 Aur Yahúyad'a ke marne ke ba'd Yahúdáh ke amíron ne áke bádsháh ko sijda kiyá. Tab bádsháh un ká shanawá húá.

18 Aur we KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ke ghar ko chhoṛkar Yasíraton[n] aur buton kí pújá karne lage, aur un kí is khatá ke bá'is Yahúdáh aur Yarúsalam par qahr húá[o].

[n] 1 Sal. 14. 23.

[o] Qáz. 5. 8. 2 Taw. 19. 2. aur 28. 13. aur 29. 8. aur 32. 25.

19 Aur us ne nabíon ko un pás bhejá, ki unhen KHUDÁWAND kí taraf pheren[p]; aur we unhen to nasíhat dete the, par we un ke shanawá na húe.

[p] 2 Taw. 36. 15. Yar. 7. 25, 26. aur 25. 4.

20 Tab Khudá kí Rúh Yahúyad'a káhin ke beṭe Zakariyáh ‖ par charhí[q], so us ne úpar khaṛá hoke logon se kahá, ki Khudá yún farmátá hai, Tum kyún KHUDÁWAND ke hukm se báhar játe ho[r]? tum hargiz kámyáb nahín ho sakte; is liye ki tum KHUDÁWAND ko chhoṛdete ho, wuh tumhen bhí chhoṛdegá[s].

‖ 'Ibrání men, *Wuh Rúh se mulabbas húá*; yih istiláh páí játi Qáz. 6. 34.

[q] 2 Taw. 15. 1. aur 20. 14.

[r] Gin. 14. 41.

[s] 2 Taw. 15. 2.

21 Tab unhon ne us kí mukhálafat men ham-qasam hoke bádsháh ke hukm se KHUDÁWAND ke ghar ke sahn men use patthar máre[t].

[t] Mat. 23. 35. A'am. 7. 58, 59.

22 So Yúás bádsháh ne us ke báp Yahúyad'a ke ihsán ko, jo us ne us par kiyá thá, yád na kiyá, balki us ke beṭe ko qatl kiyá. Aur marte waqt us ne kahá, KHUDÁWAND dekhe, aur intiqám le.

840.

23 ¶ Aur ba'd us ke us hí sál ke ákhir aisá húá, ki Arám kí fauj us par charh áí; aur we Yahúdáh men aur Yarúsalam par áe[u], aur logon men se sáre amíron ko chun chunke már ḍálá, aur un ká sárá asbáb lúṭke Dimishq ke bádsháh pás bhejá.

Peshtar MASÍH se, 840.

[u] 2 Sal. 12. 17.

839.

24 Agarchi Arám kí fauj men thoṛe log[x] the jo áe, lekin KHUDÁWAND ne ek niháyat baṛá lashkar[y] un ke háth men kar diyá, is liye ki unhon ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ko chhoṛ diyá thá. So unhon ne Yúás se intiqám liyá[z].

[x] Ahb. 26. 8. Ist. 32. 30. Yas. 30. 17.

[y] Ahb. 26. 25. Ist. 28. 25.

[z] 2 Taw. 22. 8. Yas. 10. 5.

25 Aur jab we us se phir gae, ki we use bahut zakhmí karke chale gae, to us ke mulázimon ne, Yahúyad'a káhin ke beṭe ke khún ke sabab[a], us par balwá kiyá[b], aur use us ke bistar par aisá márá ki wuh mar gayá. Aur unhon ne use Dáúd ke shahr men gáṛá, par use bádsháhon kí qabron men nahín rakhá.

[a] 21 áyat.

[b] 2 Sal. 12. 20.

26 Un logon ke nám jinhon ne us par balwá kiyá, ye hain; 'Ammúniya Samá'at ká beṭá ‖ Zabad, aur Moábiya ‖ Simríyat ká beṭá Yahúzabad.

‖ Yá, *Yúsakar*, 2 Sal. 12. 21.

‖ Yá, *Samir.*

839.

27 ¶ Ab us ke beṭon ká ahwál, aur us khiráj ká bhár, jo us par dhará gayá[c], aur Khudá ke maskan kí marammat ká tazkira, dekh, wuh sab bádsháhon kí tawáríkh men likhá hai. Aur us ká beṭá Amasiyáh us kí jagah bádsháh húá[d].

[c] 2 Sal. 12. 28.

[d] 2 Sal. 12. 21.

XXV BÁB.

1 *Amasiyáh shurú' men nekí kartá.* 3 *Apne báp ke qátilon ko qatl kartá.* 5 *Sau qintár rúpá deke Isráelí ek fauj kiráya kartá, ki Adúmíon ke muqábil us ki madad karen, par nabí ke kahne se unhen rukhsat kar detá, aur rúpiyon ká nuqsán uṭhátá.* 11 *Adúmíon par gálib átá.* 10, 13 *Isráelí fauj náráz hoke, ki rukhsat húí thí, lauṭte hí áspás ke shahron ko lúṭtí.* 14 *Amasiyah fath ke sabab phúl jáke, Adúm ke ma'búdon kí parastish kartá, aur nabí kí nasíhat ko haqír jántá.* 17 *Yúás ko chhertá aur áp shikast khátá.* 25 *Us kí bádsháhat ká ákhirí hál.* 27 *Chand log bandish bándhke us ko qatl karte.*

AMASIYÁH pachís baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne untís baras Yarúsalam men bádsháhat kí[a]. Us kí má ká nám Yahú'addán thá, jo Yarúsalam kí thí.

[a] 2 Sal. 14. 1, wag.

2 Aur wuh jo KHUDÁWAND kí nazar men durust hai, so us ne to kiyá, par tamám dil se nahín[b].

[b] Dekho 2 Sal. 14. 4. 14 áyat.

3 ¶ Aur jab wuh bádsháhat par mustaqill húá, to us ne apne mulázimon ko ján se márá, jinhon ne us ke báp bádsháh ko qatl kiyá thá[c].

[c] 2 Sal. 14. 5, wag.

Peshtar MASÍH se, 839.

4 Par un kí aulád ko qatl na
kiyá, mutábiq us ke jo Músá kí
sharí'at kí kitáb men̲ likhá hai,
ki Ḳhudáwand ne farmáyá hai,
ki Beṭon̲ ke badle bápon̲ ko qatl
mat karo, aur bápon̲ ke badle
beṭon̲ ko qatl mat karo, balki
har ek apne gunáh ke liye márá
(d Ist. 24. 16. 2 Sal. 14. 6. Yar. 31. 30. Hiz. 18. 20.) jáwe [d].
5 ¶ Aur Amasiyáh ne Yahúdáh
ko jam'a kiyá, aur unhen̲, un ke
ábáí ḳhándánon̲ ke muwáfiq, ta-
mám mulk i Yahúdáh aur Bin-
yamín men̲ hazár hazár ke sar-
dár, aur sau sau ke sardár kíe,
aur unhen̲, jin kí 'umr bís baras yá
(e Gin. 1. 3.) us se úpar thí [e], shumár kiyá, aur
unhen̲ tín lákh chune húe mard
páyá, jo barchhí aur ḍhál rakhkar
laṛáí par chaṛhne ke qábil the.
6 Aur us ne sau qintár rúpá
deke Isráel men̲ se ek lákh jangí
mardon̲ ko kiráya kiyá.
7 Lekin ek mard i Ḳhudá us pás
áyá aur us se kahá, Ai bádsháh,
Isráel kí fauj tere sáth jáne na
páwe; kyún̲ki Ḳhudáwand Isráel
ke sáth, ya'ne sáre baní Ifráím ke
sáth, nahín̲ hai.
(‖ Yá, *Agar tú yih is liye kartá hai ki maidán i jang men̲ mazbútí paidá kare, Ḳhudá tujh ko tere dushmanon̲ ke áge girá-degá.*) 8 ‖Magar tú jáiyo, aur kárzár
kariyo, aur jang men̲ diler hújiyo:
mabádá Ḳhudá tujhe dushmanon̲
ke áge giráwe; kyún̲ki Ḳhudá
men̲ sambhálne aur giráne ká maq-
(f 2 Taw. 20. 6.) dúr hai [f].
9 Tab Amasiyáh ne us mard i
Ḳhudá se kahá, Phir sau qin-
táron̲ ke liye, jo main̲ ne Isráel ke
lashkar ko diye, ham kyá karen̲?
Wuh mard i Ḳhudá bolá, Ḳhudá-
wand qádir hai ki tujhe us se
(g Ams. 10. 22.) ziyáda dewe [g].
10 Tab Amasiyáh ne us lashkar
ko, jo Ifráím men̲ se us pás áyá
thá, ruḳhsat kiyá, ki apní jagah ko
phir jáwen̲: is sabab un ká gazab
(‖ 'Ibrání men̲, *qahr kí sozish men̲.*) Yahúdáh par bhaṛká, aur we ‖ni-
paṭ ázurda ghar ko rawána húe.
(827 ke qaríb.) 11 ¶ Lekin Amasiyáh diler baná,
aur apne logon̲ ko Wádí i Shor
men̲ le gayá, aur baní Sha'ír ke
(h 2 Sal. 14. 7.) das hazár ko káṭ ḍálá [h].
12 Aur baní Yahúdáh ne un men̲
se das hazár ko jítejí asír kiyá,
aur unhen̲ ek chaṭán kí choṭí par
le jáke unhen̲ us chaṭán kí choṭí
par se phenk diyá, ki sab ke sab
chaknáchúr ho gae.
13 ¶ Par us lashkar ke log,
jinhen̲ Amasiyáh ne ruḳhsat kiyá

Peshtar MASÍH se, 827 ke qaríb.

thá, ki us ke sáth jang men̲ na
jáwen̲, we, Samrún se leke Bait-
Haurán tak, Yahúdáh ke shahron̲
par á paṛe, aur un men̲ se tín
hazár jawánon̲ ko már ḍálá, aur
bahutsí lúṭ legae.
14 ¶ Aur jab Amasiyáh Adúmíon̲
ko márke phir áyá thá, to yún̲ húá,
ki wuh baní Sha'ír ke ma'búdon̲
ko láyá [i], aur unhen̲ apne ma'búd (i Dekho 2 Taw. 28. 23.)
ṭhahráyá [k], aur un ke áge sijda
kiyá, aur un ke liye ḳhushbúíán̲ (k Ḳhur. 20. 3, 5.)
jaláín̲.
15 Tab Ḳhudáwand ká gazab
Amasiyáh par bhaṛká, aur us ne
ek nabí ko us pás bhejá, jis ne us
se kahá, Ki qaumon̲ ke ma'búd [l], (l Zab. 96. 5.)
jo apne hí logon̲ ko tere háth se
chhuṛá na sake [m], tú ne un ká (m 11 áyat.)
píchhá kyún̲ kiyá?
16 Jab wuh us se báten̲ kartá
thá, to Amasiyáh ne kahá, ki Kis
ne tujh ko muqarrar kiyá, ki bád-
sháh ká saláhkár howe? rah já;
tú kyún̲ márá jáe? Tab nabí rah
gayá, aur kahá, Main̲ jántá hún̲,
ki Ḳhudá ‖ká 'azm yih hai, ki (‖ 'Ibrání men̲, *kí saláh.*)
tujhe halák kare [n], is liye ki tú
merí saláh ká shanawá na húá. (n 1 Sam. 2. 25.)
17 ¶ Tab Yahúdáh ke bádsháh (826.)
Amasiyáh ne saláh leke Isráel ke
bádsháh Yúás bin Yahúaḳhaz bin
Yáhú ke pás elchí bheje, aur
paigám kiyá, ki Áiye, ham ek
dúsre ko rúbarú dekhen̲ [o]. (o 2 Sal. 14. 8, 9, wag.)
18 So Isráel ke bádsháh Yúás
ne Yahúdáh ke bádsháh Amasiyáh
ko kahlá bhejá, ki Lubnán ke
bhaṭkaṭaiye ne Lubnán ke saro
se paigám kiyá, ki Apní beṭí mere
beṭe se byáh de; tab ek janglí da-
rinda, jo Lubnán men̲ thá, us ke
pás guzrá, aur bhaṭkaṭaiye ko
latáṛ márá.
19 Tú kahtá hai, Dekh, main̲ ne
Adúmíon̲ ko márá hai; so tere dil
men̲ ghamanḍ samáyá hai, ki baṛá
ho jáwe; ab ghar men̲ baiṭhá rah;
kyá zarúr hai, ki tú ‖apne dil ko (‖ Yá, *apne úpar áfat láwe?*)
chheṛe, aur Yahúdáh samet gir
jáwe?
20 Lekin Amasiyáh ne na suná;
kyún̲ki yih Ḳhudá se thá [p], táki (p 1 Sal. 12. 15. 2 Taw. 22. 7.)
wuh unhen̲ un ke háth men̲ kar
dewe, is liye ki unhon̲ ne Adúmíon̲
ke ma'búdon̲ ká píchhá kiyá thá [q]. (q 14 áyat.)
21 So Isráel ká bádsháh Yúás
chaṛhá, aur we, ya'ne sháh i
Isráel Yúás aur sháh i Yahúdáh
Amasiyáh, Yahúdáh ke Bait-

Peshtar MASÍH se, 826.

Shams men muqábil húe, aur unhon ne ek dúsre ká munh dekhá.
22 Par Yahúdáh ne Isráel ke áge shikast pái, aur har ek apne apne ḳhaime ko bhágá.
23 Aur sháh i Isráel Yúás ne sháh i Yahúdáh Amasiyáh bin Yúás bin Yahúaḳhaz[r] ko Bait-Shams men pakaṛ liyá, aur use Yarúsalam men láyá, aur Yarúsalam kí díwár Ifráím ke pháṭak se leke Kone ke pháṭak tak, jo chár sau háth thí, ḍhá dí;

[r] Dekho 2 Taw. 21. 17. aur 22. 1, 6.

24 Aur sárá soná aur rúpá, aur sáre bartan, jo 'Ábid-Adúm pás Ḳhudá ke ghar men páe, aur bádsháh ke ghar ke ḳhazáne, le liye, aur bahut se log ol pakṛe, aur Samrún ko phirá.
25 ¶ Aur Amasiyáh bin Yúás sháh i Yahúdáh, Yúás bin Yahúaḳhaz sháh i Isráel ke marne ke ba'd, pandrah baras jítá rahá[s].

[s] 2 Sal. 14. 17.

26 Ab Amasiyáh ká báqí aḥwál, auwal o áḳhir jo hai, wuh to Yahúdáh aur Isráel ke bádsháhon kí kitáb men likhá hai.

810.

27 ¶ Aur jis waqt se ki Amasiyáh Ḳhudáwand kí pairawí se phir gayá, us waqt se Yarúsalam men logon ne us par balwá kiyá; so wuh Lakís ko bhág gayá; par unhon ne Lakís men us ke píchhe log bheje, aur use waháṉ qatl kiyá.
28 Tab we use ghoṛon par ḍálke le áe, aur ‖Yahúdáh ke shahr men us ke bápdádon ke darmiyán use gáṛdiyá.

‖ Ya'ne, *Dáúd ke shahr men*, jaise ki 2 Sal. 14. 20 men hai.

XXVI BÁB.

1 *'Uzziyáh taḳhtnishín hotá, aur Zakariyáh ke jíteji nekí kiyá kartá, aur kámyáb rahtá.* 16 *Píchhe ghamanḍ se bharke, káhin ká kám karne ke liye haikal men ghusjátá, aur fauran bars men mubtalá hotá.* 22 *Wuh marjátá aur Yútám us kí jagah bádsháh hotá.*

810

TAB Yahúdáh ke sáre logon ne ‖'Uzziyáh ko, jo solah baras ká thá, leke, us ke báp kí jagah men bádsháh kiyá[a].

‖ Yá, *'Azariyáh.*

[a] 2 Sal. 14. 21, 22. aur 15. 1, wag.

2 Us ne Ailút ká shahr biná kiyá; aur ba'd us ke ki bádsháh apne bápdádon men já milá, use Yahúdáh kí mamlukat men phir dáḳhil kiyá.
3 So 'Uzziyáh solah baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne Yarúsalam men báwan baras bádsháhat kí. Us kí má ká nám Yakúliyáh thá, jo Yarúsalam kí thí.
4 Us ne wuh, jo Ḳhudáwand kí nazar men durúst hai, kiyá, us sab ke mutábiq ki us ke báp Amasiyáh ne kiyá thá.

Peshtar MASÍH se, 810.

5 Aur wuh Zakariyáh ke dinon men[b], jo Ḳhudá kí royaton men máhir thá[c], Ḳhudá ká tálib rahá, aur jab tak wuh Ḳhudáwand ko ḍhúnḍhá kartá thá, tab tak Ḳhudá ne us ko kámyáb rakhá.

[b] Dekho 2 Taw. 24. 2.
[c] Paid. 41. 15. Dán. 1. 17. aur 2. 19. aur 10. 1.

6 Aur wuh niklá, aur Filistíon se laṛá[d], aur Ját kí díwáron ko, aur Ibnáh kí díwáron ko, aur Ashdúd kí díwáron ko ḍhá diyá, aur Ashdúd ke muttasil Filistíon ke darmiyán shahron ko biná kiyá.

[d] Yas. 14. 29.

7 Aur Ḳhudá ne us kí madad kí, ki Filistíon par[e], aur un 'Arabíon par, jo Júr-Ba'al men rahte the, aur Ma'úníon par, gálib húá.

[e] 2 Taw. 21. 16.

8 Aur 'Ammúníon ne 'Uzziyáh ko hadye díe[f]; aur us ká nám Misr kí sarhadd tak phail gayá, kyúnki wuh niháyat zoráwar thá.

[f] 2 Sam. 8. 2. 2 Taw. 17. 11.

9 Phir 'Uzziyáh ne Yarúsalam men Kone ke pháṭak[g] par, aur Wádí ke pháṭak par, aur díwár ke moṛ kí taraf, burj banáe, aur unhen mazbút kiyá.

[g] 2 Sal. 14. 13. Naham. 3. 13, 19, 32. Zak. 14. 10.

10 Aur us ne bayábán men bahut se burj banwáe, aur bahut-se kúe khudwáe; kyúnki nasheb men aur maidán men us kí bahut mawáshí thí, aur kohistán men aur Karmil men us ke kisán aur tákbán the, kyúnki kishtkárí par niháyat rágib thá.
11 Aur 'Uzziyáh ko jangí mardon ká ek lashkar thá, jo Ya'iel kátib aur Ma'asiyáh názim ke shumár ke mutábiq, gol gol karke, jang ke liye nikaltá thá, aur bádsháh ke sardár Hanániyáh ke zer-farmán thá.
12 Aur un bahádur mardon ke abwí raíson ká sárá shumár do hazár chha sau thá.
13 Aur un ke hukm men tín lákh sáṛhe sát hazár ká ek jangí lashkar thá, jo qawí fauj banke laṛne ko nikal játe the, ki dushmanon ke muqábil bádsháh kí madad karen.
14 Aur 'Uzziyáh ne un ke, ya'ne sáre lashkar ke liye, ḍhálon, aur barchhíon, aur ṭopon, aur baktaron, aur kamánon se leke, ḍhelwás ke pattharon tak, sab kuchh taiyár kiyá.
15 Aur us ne Yarúsalam men hunarmand logon kí kárigarí se

Peshtar MASÍH se, 810.
kal banwáin, ki un se, burjoṉ aur
panáh ke goshoṉ meṉ ár pakaṛke,
tír aur baṛe baṛe patthar máreṉ.
So us ká nám dúr tak phail gayá;
kyúṉki us kí madad 'ajab tarah
se húí, yaháṉ tak ki us ne baṛá
zor paidá kiyá.
765 ke qaríb.
16 ¶ Lekin jab wuh qawí húá[h],
to us ká dil phúl uṭhá[i], yaháṉ tak,
ki us se halák hotá thá; aur ḲHU-
DÁWAND apne Ḳhudá kí náfarmán-
bardárí kí, aur ḲHUDÁWAND kí
haikal meṉ gayá, táki mazbah par
khushbú jaláwe[k].
17 Tab 'Azariyáh káhin[l] aur us
ke sáth ḲHUDÁWAND ke assí diler
káhin us ke píchhe gae:
18 Aur unhoṉ ne 'Uzziyáh bád-
sháh ko roká, aur use kahá, ki Ai
'Uzziyáh, terá kám nahíṉ, ki ḲHU-
DÁWAND ke liye khushbú jaláwe[m],
balki káhinoṉ Hárún ke beṭoṉ
ká kám hai[n]; ki we khushbú
jaláne ke liye muqaddas kíe gae
haiṉ; so maqdis se báhar jáiye;
kyúṉki tú ne ḳhatá kí hai, aur
yih kám ḲHUDÁWAND Ḳhudá se
terí 'izzat ká bá'is na hogá.
19 Tab 'Uzziyáh gusse húá, aur
bakhúr-dán khushbú jaláne ko us
ke háth meṉ rahá; aur joṉ ká-
hinoṉ par ḳhafá hotá thá, to
káhinoṉ ke huzúr ḲHUDÁWAND
ke ghar ke andar bakhúr ke maz-
bah ke pás us kí peshání par koṛh
phúṭ niklá[o].
20 Aur sardár káhin aur sáre
káhinoṉ ne us par nazar kí, aur
kyá dekhte haiṉ? ki us kí peshání
par koṛh niklá hai: so unhoṉ ne
use jald nikálá, balki wuh áp bhí
jald chal niklá[p], kyúṉki ḲHUDÁ-
WAND ne use márá thá.
21 Chunánchi 'Uzziyáh bádsháh
apne marne ke din tak koṛhí
rahá[q], aur koṛhí hoke ek ‖bí-
márkháne meṉ rahá[r]; kyúṉki wuh
ḲHUDÁWAND ke ghar se ḳhárij húá
thá: aur us ká beṭá Yútám bád-
sháh ke ghar ká muḳhtár thá, aur
ra'aiyat ká insáf kartá thá.
22 ¶ Aur 'Uzziyáh ká báqí
ahwál, auwal o áḳhir jo hai, so
Amús ke beṭe Yas'aiyáh nabí ne
likhá hai[s].
23 So 'Uzziyáh apne bápdádoṉ
meṉ já milá[t], aur unhoṉ ne us ko
bádsháhoṉ ke qabristán ke maidán
meṉ us ke bápdádoṉ ke darmiyán
gáṛá, ki we bole, Wuh to koṛhí hai:

h Ist. 32. 15.
i Ist. 8. 14. 2 Taw. 25. 19.
k Yún 2 Sal. 16. 12, 13.
l 1 Taw. 6. 10.
m Gin. 16. 40. aur 18. 7.
n Ḳhur. 30. 7, 8.
o Gin. 12. 10. 2 Sal. 5. 27.
p Is hí tarah se, Ást. 6. 12.
q 2 Sal. 15. 5.
‖ Yá, *judá ghar meṉ.*
r Ahb. 13. 46. Gin. 5. 2.
s Yas. 1. 1.
t 2 Sal. 15. 7. Yas. 6. 1.

Peshtar MASÍH se, 765 ke qaríb.
aur us ká beṭá Yútám us ká
jánishín húá.

XXVII BÁB.

1 *Yútám taḳht-nishín hoke nekí kartá.* 5 *'Ammúníon ko maġlúb kartá.* 7 *Us kí bádsháhat ká ḳhátima.* 9 *Áḳhaz us kí jagah bádsháh hotá.*

758.
YÚTÁM pachís baras kí 'umr
meṉ bádsháh húá, aur us ne
solah baras Yarúsalam meṉ bád-
sháhat kí[a]. Us kí má ká nám
Yarúsah thá, jo Sadúq kí beṭí thí.
2 Aur us ne wuh, jo ḲHUDÁWAND
kí nazar meṉ durust hai, so kiyá,
aur jo kuchh kiyá, so apne báp
'Uzziyáh ke mánind kiyá; magar
wuh ḲHUDÁWAND kí haikal meṉ
na gayá. Par log hanoz badkárí
karte rahe[b].
3 Aur us ne ḲHUDÁWAND ke
ghar ká 'Álí Darwáza banáyá,
aur ‖'Ufal kí díwár meṉ us ne
bahut ta'mír kí.
4 Aur Yahúdáh ke kohistán meṉ
us ne shahr banwáe, aur jangaloṉ
meṉ us ne qil'a aur burj banwáe.
5 ¶ Aur wuh baní 'Ammún ke
bádsháh se laṛá, aur us par gálib
húá. Aur us baras meṉ baní
'Ammún ne use ek sau qintár rúpá,
aur das hazár karr gehúṉ, aur das
hazár karr jau díe. Utná hí baní
'Ammún ne dúsre aur tísre baras
meṉ bhí use diyá.
6 So Yútám zoráwar hotá thá;
kyúṉki us ne ḲHUDÁWAND apne
Ḳhudá ke áge apní ráheṉ durust
kíṉ.
7 ¶ Ab Yútám ká báqí ahwál,
aur us kí sárí laṛáíáṉ, aur us ke
a'amál, dekho, we Isráel aur Ya-
húdáh ke bádsháhoṉ ke daftar
meṉ maktúb haiṉ.
8 Wuh pachís baras ká hoke bád-
sháh húá, aur us ne solah baras
Yarúsalam meṉ bádsháhat kí.
742 ke qaríb.
9 ¶ Aur Yútám apne bápdádoṉ
ke sáth so gayá, aur Dáúd ke
shahr meṉ gáṛá gayá: aur us ká
beṭá Áḳhaz us ká jánishín húá[c].

XXVIII BÁB.

1 *Áḳhaz taḳhtnishín hoke baṛí sharárat kartá, aur is bá'is Arámíon kí taraf se bahutsá tasdí'a pátá.* 6 *Isráelí Yahúdáh ke bahut logoṉ ko asír karke lejáte, par 'Odid nabí kí nasíhat se we unheṉ ázád karke phir jáne dete.* 16 *Áḳhaz Sháh i Asúr se madad mángtá, par haqíqí fáida us se na pahunchá.* 22 *Apní tangháli meṉ wuh butparastí kí taraf ziyáda máil hotá.* 26 *Wuh marjátá aur Hizqiyáh us ká jánishín hotá.*

741
ÁḲHAZ bís baras kí 'umr meṉ
bádsháh húá, aur solah baras

a 2 Sal. 15. 32, wag.
b 2 Sal. 15. 35.
‖ Yá, *burj,* 2 Taw. 33. 14. Naham. 3. 26.
c 2 Sal. 15. 38.

Yarúsalam men us ne bádshá-
hat kí[a]. Aur wuh jo KHUDÁWAND
kí nazar men durust hai, so us ne
apne báp Dáúd ke mánind nahín
kiyá,
2 Balki Isráel ke bádsháhon kí
ráhon par chalá; aur us ne bhí
Ba'alím ke liye[b] ḍhále húe but[c]
banáe.
3 Aur us ne baní Hinnúm kí
wádí men[d] ||chaṛháwe kiye, aur un
qaumon ke nafratí dastúr ke mu-
tábiq, jinhen KHUDÁWAND ne baní
Isráel ke sámhne se khárij kiyá thá,
apne hí beṭon ko ág men jhonká[e];
4 Us ne únche makánon aur
paháṛon par, aur har ek hare
darakht tale, qurbáníán kín, aur
bakhúr jaláyá.
5 Tab KHUDÁWAND us ke Khudá
ne us ko sháh i Arám ke háth
men kar diyá[f]: so unhon ne use
márá[g], aur un men se bahut logon
ko asír kiyá, aur unhen Damishq
men pahuncháyá. Aur wuh sháh
i Isráel ke háth men bhí sompá
gayá, jis ne ||baṛí khúnrezí karke
use zer kiyá.
6 ¶ Fikah bin Ramaliyáh ne
Yahúdáh men se ek lákh bís hazár
||bahádur logon ko ek din qatl
kiyá[h]; kyúnki unhon ne KHUDÁ-
WAND apne bápdádon ke Khudá
ko chhoṛ diyá thá.
7 Aur Zikrí ne, jo Ifráím ká ek
pahlawán thá, Ma'asiyáh sháhzáde
ko, aur qasr ke mukhtár-kár 'Az-
riqám ko, aur bádsháh ke ||wazír
Ilqanah ko már ḍálá.
8 Aur baní Isráel apne bháíon
men se do lákh 'auraton aur beṭe
beṭíon ko asír karke le gae, aur
un ká bahut sá mál lúṭ liyá, aur
lúṭí húí chízon ko Samrún men láe[i].
9 Aur wahán 'Odid náme KHU-
DÁWAND ká ek nabí thá; wuh us
lashkar ke, jo Samrún ko phir
játá thá, istiqbál ko gayá, aur
unhen kahá, Dekh KHUDÁWAND
tumháre bápdádon ke Khudá ne
Yahúdáh par gusse hoke unhen
tumháre háth men kardiyá[k]; par
tum ne aise gazab se, jo ásmán tak
pahunch gayá[l], unhen qatl kiyá.
10 Aur tum ab is fikr men ho,
ki baní Yahúdáh aur Yarúsalam
ko pámál karke apne gulám aur
laundíán[m] karo: par kyá KHU-
DÁWAND tumháre Khudá ke nazdík
tumhárá hí gunáh nahín hogá?

Peshtar MASÍH se, 741.
a 2 Sal. 16. 2.
b Qáz. 2. 11.
c Khur. 34. 17. Ahb. 19. 4.
d 2 Sal. 23. 10.
|| Yá, *khushbúián jaláin.*
e Ahb. 18. 21. 2 Sal. 16. 3. 2 Taw. 33. 6.
741 ke qaríb.
f Yas. 7. 1.
g 2 Sal. 16. 5, 6.
|| 'Ibrání men, *use baṛí már se márá.*
|| 'Ibrání men, *baní shujá'at.*
h 2 Sal. 15. 27.
|| 'Ibrání men, *bádsháh ke píchhe dúsrá jo thá.*
i 2 Taw. 11. 4.
k Zab. 69. 26. Yas. 10. 5. aur 47. 6. Hiz. 25. 12, 15. aur 26. 2. 'Abad. 10, waġ. Zak. 1. 15.
l 'Az. 9. 6. Muk. 18. 5.
m Ahb. 25. 39, 42, 43, 46.

11 Pas, tum ab merí suno, aur
un asíron ko, jinhen tum ne apne
bháíon men se asír kiyá, ázád
karke phir bhejo, ki KHUDÁWAND
ká qahr i 'azím tum par hai[n].
12 Tab baní Ifráím ke buzurg
logon men se ba'ze, ya'ne 'Azari-
yáh bin Yahúhanán, aur Bara-
kiyáh bin Masillamút, aur Yahiz-
qiyáh bin Salúm, aur 'Amásá bin
Khadlai uṭhe, aur unhen, jo lash-
kar se phir áte the, roká, aur
unhen kahá, ki
13 Tum asíron ko bhítar mat
láo; ek to ham Khudáwand ke
gunahgár hain, kyá tum cháhte
ho, ki hamáre gunáhon aur hamárí
khatáon ko baṛháo? ki hamárá
gunáh baṛá hai, aur Isráel par
qahr i 'azím hai.
14 Tab un musallah húe logon
ne asíron ko aur ganímat ko
amíron aur sárí jamá'at ke áge
chhoṛ diyá.
15 Aur we mard, jin ke nám
mazkúr húe[o], uṭhe, aur asíron ko
le gae, aur lúṭ ke mál se un ke
nangon ko pahináyá, aur unhen
mulabbas kiyá, aur júte pahináe,
aur unhen khiláyá piláyá[p], aur un
par tel chupṛá, aur un ke sáre
mándon ko gadhon par biṭháke
nakhlistán ke shahr[q] Yaríhú men
apne bháíon ke pás pahuncháyá;
tab Samrún ko phire.
16 ¶ Us waqt Ákhaz bádsháh ne
Asúr ke bádsháhon pás log bheje[r],
ki un se madad mángen;
17 Isliye ki Adúmí phir chaṛh áe
the, aur Yahúdáh ko márke asíron
ko le gae.
18 Aur Filistí Yahúdáh ke na-
sheb aur janúb ke shahron men
á paṛe[s], aur Bait-Shams ko, aur
Aiyalún ko, aur Jadírút ko, aur
Shoko aur us ke díhát ko, aur
Timnah aur us ke díhát ko, aur
Jimsú aur us ke díhát ko, le liyá,
aur un men base.
19 Kyúnki KHUDÁWAND ne sháh
i Isráel[t] Ákhaz ke sabab se Ya-
húdáh ko ghaṭáyá, is liye ki us
ne Yahúdáh ko ||nangá kiyá thá,
aur KHUDÁWAND ká baṛá gunáh
kiyá thá.
20 Aur sháh i Asúr Tiglatpilná-
sar us pás áyá[u], par us ne us ko
tang kiyá, aur us kí kumak na
kí.
21 Tab Ákhaz ne KHUDÁWAND

Peshtar MASÍH se, 741 ke qaríb.
n Ya'q. 2. 13.
o 12 áyat.
p 2 Sal. 6. 22. Ams. 25. 21, 22. Lúq. 6. 27. Rúm. 12. 20.
q Ist. 34. 3. Qáz. 1. 16.
741 ke qaríb.
r 2 Sal. 16. 7.
s Hiz. 16. 27, 57.
t 2 Taw. 21. 2.
|| Dekho Khur. 32. 25, jahán is istiláh ká tarjuma *fáriġ húá* se hai.
740.
u 2 Sal. 15. 29. aur 16. 7, 8, 9.

Peshtar MASÍH se, 740.

ke ghar, aur qasr sháhí se, aur amíron ke gharon se mál chhínleke, sháh i Asúr ko diyá, tad bhí us ne us kí kuchh madad na kí.

22 ¶ Aur tangí ke waqt us ne KHUDÁWAND se ziyáda náfarmání kí; yih wuh bádsháh Ákhaz hai.

23 Ki us ne Damishq ke ma'búdon ke liye [x], ||jinhon ne use márá thá, qurbáníán kín, aur kahá, ki Arám ke bádsháhon ke ma'búdon ne un kí madad kí hai, so main un ke liye qurbán karúngá, ki merí madad karen [y]; lekin we us kí aur sáre Isráel kí kharábí ke bá'is húe.

24 Aur Ákhaz ne Khudá ke ghar ke bartanon ko jam'a kiyá, aur Khudá ke ghar ke bartanon ko kát liyá, aur KHUDÁWAND ke ghar ke darwázon ko band kiyá [z], aur apne liye Yarúsalam men har ek kone par mazbahon ko banáyá.

25 Aur Yahúdáh ke har ek shahr men us ne únche makán banwáe, ki ajnabí ma'búdon ke liye khushbú jaláwen, aur us ne KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ko gussa diláyá.

26 ¶ Ab us ká báqí ahwál, aur us ke sáre a'amál, auwal o ákhir jo hain, so Yahúdáh aur Isráel ke bádsháhon ke daftar men maktúb hain [a].

726. 27 Aur Ákhaz apne bápdádon men já milá, aur Yarúsalam shahr hí men gárá gayá, par unhon ne use Isráel ke bádsháhon ke goristán men na rakhá: aur us ká betá Hizqiyáh us ká jánishín húá.

XXIX BÁB.

1 *Hizqiyáh takhtnishín hoke nekí kartá.* 3 *Khudá parastí phir járí kartá.* 5 *Láwíon se nasíhat kartá.* 12 *We áp ko aur Khudá ke ghar ko pák karte.* 20 *Hizqiyáh shauqdilí se bahutsí qurbáníán guzrántá, aur us kí shirákat men káhinon kí nisbat se Láwí ziyáda sargarm hote.*

726. HIZQIYÁH pachís baras kí 'umr men bádsháh húá, aur us ne untís baras Yarúsalam men bádsháhat kí [a]. Us kí má ká nám Abiyáh thá, jo Zakariyáh [b] kí betí thí.

2 Us ne wuh kám, jo KHUDÁWAND kí nazar men durust hai, so kiyá, us sab ke mutábiq jo us ke báp Dáúd ne kiyá thá.

726. 3 ¶ Us ne apní saltanat ke pahle baras ke pahle mahíne men KHUDÁWAND ke ghar ke darwázon ko kholá, aur un kí marammat kí [c].

4 Aur us ne káhinon aur Láwíon ko buláyá, aur unhen sharqí bázár men jam'a kiyá,

5 Aur unhen kahá, Ai Láwío, merí suno: tum ab apne ko pák karo [d], aur KHUDÁWAND apne bápdádon ke Khudá ke ghar ko pák karo, aur maqdis men se sárí najásat ko nikál phenko.

6 Kyúnki hamáre bápdádon ne gunáh kíe, aur jo KHUDÁWAND hamáre Khudá kí nazar men burá hai, so unhon ne kiyá, aur use chhordiyá, aur apne apne munh KHUDÁWAND ke maskan se pher diyá [e], aur apní apní píth us kí taraf kí hai;

7 Aur usáre ke kiwáron ko band kiyá hai [f], aur Isráel ke Khudá ke maqdis men chirágon ko bujháyá hai, aur khushbúíán nahín jaláín, aur charháwe nahín charháe hain.

8 Is sabab se KHUDÁWAND ká qahr Yahúdáh aur Yarúsalam par názil húá [g], aur us ne unhen dukh deke sarásímá kiyá, aur ||sannátá dikhláyá, chunánchi tum ne apní ánkhon se dekhá hai.

9 Dekho, is sabab hamáre bápdáde talwár se máre pare, aur hamáre bete betíán aur jorúán asírí men hain [h].

10 Ab mere dil men hai, ki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ke sáth 'ahd bándhún [i], táki us ká qahr i shadíd ham par se phir jáe.

11 Ai mere farzando, tum ab ||sustí na karo; kyúnki KHUDÁWAND ne tumhen ikhtiyár kiyá hai [k], ki us ke áge khare raho, aur us kí bandagí karo, aur us kí khidmatguzárí karo, aur us kí khushbúíán jaláo.

12 ¶ Tab baní Qihát men se Mahat bin 'Amásí, aur Yúel bin 'Azariyáh, aur baní Mirárí men se Qís bin 'Abdí, aur 'Azariyáh bin Yahalilel, aur baní Jairsún men se Yúakh bin Zimmah, aur 'Adan bin Yúakh,

13 Aur baní Ilisáfan men se Simrí, aur Ya'iel, aur baní Ásaf men se Zakariyáh, aur Mattaniyáh,

14 Aur baní Haimán men se Yahiel, aur Sima'í, aur baní Yadutún men se Sam'aiyáh, aur 'Uzziel uthe;

Peshtar MASÍH se, 726.

x Dekho 2 Taw. 25. 14.
|| Ya'ne, jin ke parastáron ne.
y Yar. 44. 17, 18.
z Dekho 2 Taw. 29. 3, 7.
a 2 Sal. 16. 19, 20.
a 2 Sal. 18. 1.
b 2 Taw. 26. 5.
c Dekho 2 Taw. 28. 24. 7 áyat.
d 1 Taw. 15. 12. 2 Taw. 35. 6.
e Yar. 2. 27. Hiz. 8. 16.
f 2 Taw. 28. 24.
g 2 Taw. 24. 18.
|| 'Ibrání men, un par sítí bajwáyí. 1 Sal. 9. 8. Yar. 18. 16. aur 19. 8. aur 25. 9, 18. aur 29. 18.
h 2 Taw. 28. 5, 6, 8, 17.
i 2 Taw. 15. 12.
|| Yá, fareb na kháo.
k Gin. 3. 6. aur 8. 14. aur 18. 2, 6.

Peshtar MASÍH se, 726.

15 Aur apne bháíoṉ ko jam'a karke, aur apne ko pák karke[1] bádsháh ke hukm ke muwáfiq, jo ḲHUDÁWAND ke kalám ke mutábiq thá, ḲHUDÁWAND ke ghar ke pák karne ko[m] áe.

1 5 áyat.
m 1 Taw. 23. 28.

16 Aur káhin ḲHUDÁWAND ke ghar ke pák karne ko andar gae, aur unhoṉ ne sárí najásat ko, jo ḲHUDÁWAND kí haikal meṉ maujúd thí, ḲHUDÁWAND ke ghar ke sahn meṉ nikál phenká; aur Láwíoṉ ne use báhar lejáke Kidrún ke nále meṉ ḍál diyá.

726.

17 Aur pahle mahíne kí pahlí tárík͟h meṉ unhoṉ ne taqdís ká kám shurú' kiyá, aur we us mahíne ke áṭhweṉ din ḲHUDÁWAND ke usáre tak áe, aur áṭh din tak ḲHUDÁWAND ke ghar ko pák karte rahe, aur pahle mahíne kí solahwíṉ tárík͟h meṉ we tamám kar chuke.

18 Tab unhoṉ ne Hizqiyáh bádsháh ke pás jáke kahá, ki Ham ne ḲHUDÁWAND ke tamám ghar ko, aur chaṛháwe ke mazbah ko, aur sab zurúf ko, aur nazr kí roṭíoṉ kí mez ko, aur sab bartanoṉ ko pák kiyá;

19 Aur ham ne un sáre básanoṉ ko, jinheṉ Ákhaz bádsháh ne apní saltanat ke waqt, jab bedíní kartá thá[n], nikál phenká thá, phir árásta aur muqaddas kiyá: aur dekh, we ḲHUDÁWAND ke mazbah ke áge haiṉ.

n 2 Taw. 28. 24.

20 ¶ Tab Hizqiyáh bádsháh sawere uṭhá, aur shahr ke raísoṉ ko faráham karke, ḲHUDÁWAND ke ghar ko chaṛh gayá.

21 Aur we sát bail, aur sát menḍhe, aur sát barre, aur sát bakre láe, ki mamlukat ke liye, aur maqdis ke liye, aur Yahúdáh ke liye k͟hatiyat[o] hoṉ. Aur us ne káhinoṉ Hárún ke beṭoṉ ko hukm kiyá, ki unheṉ ḲHUDÁWAND ke mazbah par guzráneṉ.

o Ahb. 4. 3, 14.

22 Tab káhinoṉ ne bailoṉ ko zabh kiyá, aur lahú leke mazbah par chhiṛká[p]; phir menḍhoṉ ko zabh kiyá, aur lahú ko mazbah par chhiṛká; phir barroṉ ko zabh kiyá, aur lahú ko mazbah par chhiṛká.

p Ahb. 8. 14, 15, 19, 24. 'Ibrán. 9. 21.

23 Aur we k͟hatiyat ke bakroṉ ko bádsháh aur jamá'at ke áge láe, aur unhoṉ ne apne háth un par rakhe[q].

q Ahb. 4. 15, 24.

24 Phir káhinoṉ ne unheṉ zabh kiyá, aur un ká lahú kafáre ke liye mazbah par chhiṛká, ki sáre Isráel ká kafára[r] ho; kyúṉki bádsháh ne farmáyá thá, ki sáre Isráel ke liye chaṛháwá aur k͟hatiyat guzráneṉ.

Peshtar MASÍH se, 726.

r Ahb. 14. 20.

25 Aur us ne Dáúd ke[s] hukm ke, aur bádsháh ke gaibbín Jád[t] ke, aur Nátan nabí ke, hukm ke mutábiq, ḲHUDÁWAND ke ghar meṉ jhánjh, aur tabla, aur barbat, Láwíoṉ ko deke, unheṉ muqarrar kiyá[u]; ki ḲHUDÁWAND ne apne nabíoṉ || kí ma'rifat se yúṉ hukm kiyá[x] thá.

s 1 Taw. 23. 5. aur 25. 1. 2 Taw. 8. 14.
t 2 Sam. 24. 11.
u 1 Taw. 16. 4. aur 25. 6.
|| 'Ibrání meṉ, *ke háth se.*
x 2 Taw. 30. 12.

26 Aur Láwí Dáúd ke bájoṉ ko[y], aur káhin narsingoṉ[z] ko, leke, k͟haṛe húe.

y 1 Taw. 23. 5. 'Amús. 6. 5.
z Gin. 10. 8, 10. 1 Taw. 15. 24. aur 16. 6.

27 Aur Hizqiyáh ne farmáyá, ki chaṛháwá mazbah par chaṛháyá jáwe; aur jis waqt chaṛháná shurú' húá, usí waqt ḲHUDÁWAND ká gít narsingoṉ aur sháh i Isráel Dáúd ke bájoṉ ke sáth shurú' húá[a].

a 2 Taw. 23. 18.

28 Aur sárí jamá'at ne sijda kiyá, aur gít ká gáná aur narsingoṉ ká bajáná sab hotá rahá, jab tak ki hadya jal na chuká thá.

29 Aur jab chaṛháwá jal chuká, tab bádsháh ne aur sab ne, jo us ke sáth házir the, jhukke sijda kiyá[b].

b 2 Taw. 20. 18.

30 Phir Hizqiyáh ne aur amíroṉ ne Láwíoṉ ko hukm kiyá, ki Dáúd ke aur Ásaf gaibbín ke kalám ko ḲHUDÁWAND kí hamd meṉ gáweṉ. Aur we k͟hushí se hamd gáe, aur sir jhukáke unhoṉ ne sijda kiyá.

31 Tab Hizqiyáh kahne lagá, ki ab tum jo ḲHUDÁWAND ke liye || áp ko pák karke áe ho, nazdík jáo, aur ḲHUDÁWAND ke ghar meṉ zabíhoṉ aur shukr ke qurbánoṉ ko[c] guzráno. Tab jamá'at ne zabíhoṉ aur shukr ke qurbánoṉ ko chaṛháyá, aur || sab razámand logoṉ ne chaṛháwoṉ ko bhí guzráná.

|| 'Ibrání meṉ, *háth bharke áe.* 2 Taw. 13. 9.
c Ahb. 7. 12.
|| Yá, *jitne jawánmard the, unhoṉ ne.*

32 Aur chaṛháwoṉ kí gintí, jo jamá'at láí, so sattar bail, aur sau menḍhe, aur do sau barre the: ye sab ke sab ḲHUDÁWAND ke chaṛháwe ke liye the.

33 Aur chha sau bail aur tín hazár bheṛ || muqaddas kíe gae.

|| Yá, *salámatí ke hadye guzráne.*

34 Magar káhin aise thoṛe the, ki we sab chaṛháwoṉ kí k͟hál utár na sake, tab un ke bháí Láwíoṉ ne un kí madad kí[d], jab tak kám tamám húá, aur jab tak báqí

d 2 Taw. 35. 11.

Peshtar Masíh se, 726.

káhinon ne apne ko pák kiyá;
kyúnki Láwí apne ta,ín pák karne
men káhinon kí nisbat se dil ke
bahut sídhe [e] the [f].
35 Lekin chaṛháwe bhí, aur sa-
lámíon kí charbíán [g], aur chaṛhá-
won ke tapáwan [h], wufúr se the.
So Ḳhudáwand ke ghar kí ḳhid-
mat achchhe qaríne se húí.
36 Aur Hizqiyáh aur sab log
bág bág húe, ki Ḳhudá ne lo-
gon ko taiyár kar diyá; ki sab
kuchh nágáh hogáyá.

XXX BÁB.

1 Hizqiyáh Yahúdáh aur Isráel ke darmiyán fasah kí 'íd kí manádí kartá, ki dúsre mahíne men hogí. 13 Baní Isráel ġair ma'búdon ke mazbahon ko ḍháke, chaudah din kí 'íd karte. 27 Káhin aur Láwí logon ko du'á dete.

AUR Hizqiyáh ne sáre Isráel
aur Yahúdáh ko talab kiyá,
aur Ifráím aur Munassí ke pás
bhí náme likh bheje, ki we Ḳhu-
dáwand ke ghar ko Yarúsalam
men áwen, táki Ḳhudáwand Isráel
ke Ḳhudá ke liye fasah karen.
2 Kyúnki bádsháh ne, aur amí-
ron ne, aur Yarúsalam men kí
sárí jamá'at ne, maslahat karke
ṭhahráyá thá, ki dúsre mahíne
men [a] fasah karen.
3 Kyúnki we us waqt [b] fasah
nahín kar sake, is liye ki káhinon
ne ba qadr i ihtiyáj apne ko pák
nahín kiyá thá [c], aur log bhí Ya-
rúsalam men jam'a nahín húe the.
4 Aur wuh bát bádsháh aur sárí
jamá'at kí nazar men achchhí thí.
5 So unhon ne 'azm kiyá, ki
Biarsab'a se leke Dán tak tamám
Isráel ke darmiyán manádí kí jáwe,
ki log Yarúsalam men áke Ḳhu-
dáwand Isráel ke Ḳhudá kí 'íd i
fasah karen; kyúnki unhon ne
bahut din se nawishte ke mu-
tábiq fasah na kiyá thá.
6 Tab qásid bádsháh aur us ke
amíron ke háth se ḳhatt páke
bádsháh ke hukm ke muwáfiq ta-
mám Isráel aur Yahúdáh men
rawána húe, aur bole, Ai baní
Isráel, Abirahám, aur Iz,hák aur
Isráel ke Ḳhudá kí taraf phir rujú'
hoo [d], to wuh tumháre báqí logon kí
taraf, jo Asúr ke bádsháhon ke
háth se [e] bach rahe hain, phiregá.
7 Aur tum apne bápdádon ke má-
nind, aur apne bháíon ke mánind,
mat ho [f]; ki unhon ne Ḳhudáwand
apne bápdádon ke Ḳhudá kí ná-
farmání kí hai; is liye us ne
unhen halák kiyá hai [g], jaise tum
áp dekhte ho.
8 Pas, tum apne bápdádon ke
mánind sakhtgardan mat hoo [h],
balki Ḳhudáwand ‖ se dab chalo,
aur us ke maqdis ko áo, jise us
ne hamesha ke liye muqaddas
kiyá hai, aur Ḳhudáwand apne
Ḳhudá kí bandagí karo, táki us ká
qahr i shadíd [i] tum par se phir jáwe.
9 Kyúnki agar tum Ḳhudáwand
kí taraf phiroge, to tumháre bháí
aur tumháre beṭe apne asír karne-
wálon kí nazar men rahm pá-
wenge [k], yahán tak ki is mulk
men phir áwenge; kyúnki Ḳhu-
dáwand tumhárá Ḳhudá ġafúr
aur rahím [l] hai: aur agar tum
us kí taraf phiroge [m], to wuh tum
se apná munh na moṛegá.
10 So qásid Ifráím aur Munassí
ke mulk men Zabulún tak shahr
ba shahr guzarte phire; lekin we
un par hanse, aur unhen ṭhaṭṭhe
men uṛáyá [n].
11 Tad bhí Yasar men se, aur
Munassí men se, aur Zabulún
men se kaí logon ne farotaní kí [o],
aur Yarúsalam ko áe.
12 Aur Yahúdáh par bhí Ḳhudá-
wand ká háth thá, ki unhen
yakdilí dewe [p], táki we Ḳhudá-
wand ke kalám ke mutábiq [q] bád-
sháh aur amíron ke hukm par
'amal karen.
13 ¶ So bahut log Yarúsalam
men jam'a húe, ki dúsre mahíne
men fatírí roṭí kí 'íd karen; we
ek bahut baṛí jamá'at the.
14 Aur we uṭhe, aur un mazba-
hon ko, jo Yarúsalam men the [r],
aur baḳhúr kí sárí qurbángáhon
ko unhon ne dúr kiyá, aur unhen
Kidrún ke nále men phenk diyá.
15 Phir unhon ne dúsre mahíne
kí chaudahwín táríḳh men fasah
ko zabh kiyá; aur káhinon aur
Láwíon ne sharminda hoke [s] apne
ko pák kiyá, aur Ḳhudáwand ke
ghar men chaṛháwon ko guzráná.
16 Aur we apne dastúr ke mu-
wáfiq, mard i Ḳhudá Músá kí
sharí'at ke mutábiq, apní jagah par
khaṛe húe, aur káhinon ne Láwíon
ke háth se lahú leke chhiṛká.
17 Kyúnki jamá'at men bahut
the, jinhon ne apne ko pák nahín
kiyá thá, is wáste Láwíon ne un
sabhon ke liye, jinhon ne apne ko
pák na kiyá thá, fasah ke bar-

Peshtar Masíh se, 726.

[e] Zab. 7. 10.
[f] 2 Taw. 30. 3.
[g] Ahb. 3. 16.
[h] Gin. 15. 5, 7, 10.
[a] Gin. 9. 10, 11.
[b] Ḳhur. 12. 6, 18.
[c] 2 Taw. 29. 34.
[d] Yar. 4. 1. Yúel 2. 13.
[e] 2 Sal. 15. 19, 29.
[f] Hiz. 20. 18.
[g] 2 Taw. 29. 8.
[h] Ist. 10. 16.
‖ 'Ibrání men, *ko háth do.* Dekho 1 Taw. 29. 24. 'Az. 10. 19.
[i] 2 Taw. 29. 10.
[k] Zab. 106. 46.
[l] Ḳhur. 34. 6.
[m] Yas. 55. 7.
[n] 2 Taw. 36. 16.
[o] Yún 2 Taw. 11. 16. 18, 21 áyaten.
[p] Filip. 2. 13.
[q] 2 Taw. 29. 25.
[r] 2 Taw. 28. 24.
[s] 2 Taw. 29. 34.

ron ko zabh kiyá, tá ki we KHUDÁ-
WAND ke liye muqaddas howen[t].
18 Kyúnki bahutse logon ne
Ifráím men se, aur Munassí men se,
aur Ishakár men se, aur Zabulún
men se[u] apne ko pák nahín kiyá
thá, aur us ke barkhiláf jo likhá
húá hai fasah kháyá[x]. Lekin Hiz-
qiyáh ne un ke liye du'á mángí
aur kahá, Ai KHUDÁWAND i karím,
tú har ek ko,
19 Jis ne Khudá ko, jo us ke báp-
dádon ká KHUDÁWAND Khudá hai,
dhúndhne ko dil lagáyá hai[y], mu'áf
kar, agarchi bait i quds kí tahárat
se pák na húá ho.
20 Aur KHUDÁWAND ne Hizqiyáh
kí suní, aur logon ko mu'áf kiyá.
21 So baní Isráel, jo Yarúsalam
men házir the, barí khushí se sát
din tak 'íd i fatír karte rahe[z], aur
Láwí aur káhin KHUDÁWAND kí
hamd men har roz ‖ báje bare zor
se bajá bajáke KHUDÁWAND ká
shukr karte the.
22 Aur Hizqiyáh ne sab Láwíon
ko, aur un sabhon ko, jo KHUDÁ-
WAND kí ma'rifat kí achchhí bát
sikhláte the[a], tasallí-ámez báten
kahín: unhon ne sát din tak 'íd
kí qurbáníán kháín, aur salámíon
ke zabáih zabh kíe, aur KHUDÁ-
WAND apne bápdádon ke Khudá
ká iqrár kiyá[b].
23 Phir sárí jamá'at ne mash-
wara kiyá, ki aur sát din 'íd ka-
ren[c], aur we khushí se aur sát din
mánte the.
24 Kyúnki sháh i Yahúdáh Hiz-
qiyáh ne jamá'at ke liye hazár bail
aur sát hazár bher guzráne, aur
amíron ne jamá'at ke liye hazár
bail aur das hazár bher guzráne[d];
aur bahutse káhinon ne apne ko
pák kiyá[e].
25 Aur Yahúdáh kí sárí jamá'at,
aur káhin, aur Láwí, aur wuh sárí
jamá'at, jo Isráel men se áí thí[f],
aur we pardesí, jo Isráel ke mulk
se áe the aur Yahúdáh men rahte
the, khushí karte the.
26 So Yarúsalam men barí khushí
húí; kyúnki sháh i Isráel Sulai-
mán bin Dáúd ke dinon se Yarú-
salam men aisí na húí thí.
27 ¶ Ba'd us ke káhin aur
Láwí uthe, aur logon ko barakat
dí[g], aur un kí áwáz suní gaí, aur
un kí du'á ‖ us ke muqaddas ma-
kán ásmán tak pahunchí.

Peshtar MASÍH se, 726.
[t] 2 Taw. 29. 34.
[u] 11 áyat.
[x] Khur. 12. 43, wag.
[y] 2 Taw. 19. 3.
[z] Khur. 12. 15. aur 13. 6.
‖ Yá, *buland áwáz ke báje bajáke.* 'Ibrání men, *zor ke báje.*
[a] Ist. 33. 10. 2 Taw. 17. 9. aur 35. 3.
[b] 'Az. 10. 11.
[c] Dekho 1 Sal. 8. 65.
[d] 2 Taw. 35. 7, 8.
[e] 2 Taw. 29. 34.
[f] 11, 18 áyat-en.
[g] Gin. 6. 23.
‖ 'Ibrání men, *jahán us kí pákízagí sákin hai.* Zab. 68. 5.

XXXI BÁB.

1 *Baní Isráel butparastí ke mauqúf karne men
bahut musta'idd hain.* 2 *Hizqiyáh ká-
hinon aur Láwíon ko un kí alag alag khid-
maton par muqarrar kartá, aur un kí par-
warish ke liye bandobast kartá.* 5 *Hadyon
aur dahyakíon ke guzránne men log bahut
faiyáz hote.* 11 *Hizqiyáh dárogon ko, jo
dahyakíon ke amánatdár howen, muqarrar
kartá.* 20 *Hizqiyáh kí khulús-dilí.*

JAB yih sab ho chuká, tab sáre
Isráelí, jo házir the, Yahú-
dáh ke shahron ko nikle, aur sárí
múraton ko tor dálá[a], aur Yasí-
raton ko kát dálá, aur únche ma-
kánon aur mazbahon ko, jo Ya-
húdáh, aur Binyamín, aur Ifráím,
aur Munassí men bhí the, dhá-
diyá, yahán tak ki sab ke sab
nest o nábúd húe. Tab sáre baní
Isráel apne apne shahr aur mírás
ko phir gae.
2 ¶ Aur Hizqiyáh ne káhinon
aur Láwíon kí bárídáríon ko un
kí naubaton ke muwáfiq[b], har ek
ko us kí khidmat ke liye, ya'ne
káhinon aur Láwíon ko charháwon
aur salámatí ke hadyon ke guz-
ránne ke liye, aur bandagí aur
shukrguzárí aur sitáish karne ke
liye[c], KHUDÁWAND ke ‖ darbár ke
darwázon men muqarrar kiyá.
3 Aur bádsháh ne apne mál men
se ek hissa charháwon ke liye,
ya'ne subh aur shám ke charhá-
won ke liye, aur sabton ke, aur
nae chándon ke, aur 'ídon ke
charháwon ke liye, thahráyá, jaisá
ki KHUDÁWAND kí sharí'at men
likhá hai[d].
4 Aur us ne logon ko, jo Ya-
rúsalam men rahte the, hukm
kiyá, ki káhinon aur Láwíon ká
haqq adá karen[e], táki we diljam'aí
se KHUDÁWAND kí sharí'át ká kám
karen[f].
5 ¶ Aur jab is farmán ne shuh-
rat páí, tab baní Isráel anáj, aur
mai, aur tel, aur ‖ shahd, aur khet
ke sáre hásil ke pahle phal[g] wufúr
se láe; aur har ek chíz ká daswán
hissa kasrat se láe.
6 Aur baní Isráel aur Yahúdáh,
jo Yahúdáh ke shahron men rahte
the, we bhí gáe bail aur bher
bakrí ká daswán hissa, aur un mu-
qaddas chízon ká daswán hissa[h],
jo KHUDÁWAND un ke Khudá ke
liye muqaddas kí gaí thín, láe,
aur dher lagádíe.
7 Unhon ne tísre mahíne men

Peshtar MASÍH se, 726.
[a] 2 Sal. 18. 4.
[b] 1 Taw. 23. 6. aur 24. 1.
[c] 1 Taw. 23. 30, 31.
‖ Yá, *'lashkargáh ke ástánon par.*
[d] Gin. 28 Báb, aur 29 Báb.
[e] Gin. 18. 8, wag. Naham. 13. 10.
[f] Mal. 2. 7.
‖ Yá, *khurme.*
[g] Khur. 22. 29. Naham. 13. 12.
[h] Ahb. 27. 30. Ist. 14. 28.

Peshtar MASÍH se, 726.

dher lagáná shurú' kiyá, aur sátwen mahíne men tamám kiyá.

8 Aur Hizqiyáh aur amíron ne áke dheron ko dekhá, aur KHUDÁWAND ko aur us kí guroh Isráel ko mubárakbád kahá.

9 Aur Hizqiyáh ne káhinon aur Láwíon se un dheron ká ahwál púchhá.

10 Tab sardár káhin 'Azariyáh ne, jo Sadúq ke khándán ká thá, jawáb men kahá, ki Jab se logon ne KHUDÁWAND ke ghar men hadya láná shurú' kiyá[i], tab se ham kháne ko bahut rakhte hain, aur ásúda hote hain, aur bahut bach rahtá hai; kyúnki KHUDÁWAND ne apne logon ko barakat bakhshí hai, aur jo bachá, so yihí bará dher hai.

[i] Mal. 3. 10.

11 ¶ Aur Hizqiyáh ne hukm kiyá, ki KHUDÁWAND ke ghar men ambárkháne banáwen; aur unhon ne unhen banáyá;

12 Aur we hadye, aur dahyakíán, aur niyáz kí húí chízen, amánat se un men láe: aur un par Kan'aniyáh Láwí mukhtár thá[k], aur us ká bhái Sima'í náib thá.

[k] Naham. 13. 13.

13 Aur Yahiel, aur 'Azaziyáh, aur Nahát, aur 'Asahel, aur Yarímút, aur Yúzabad, aur Iliel, aur Ismákiyáh, aur Mahát, aur Bináyáh, Hizqiyáh bádsháh ke aur Khudá ke ghar ke sardár 'Azariyáh ke hukm se, Kan'aniyáh aur us ke bhái Sima'í ke peshkár the.

14 Aur Qura bin Yimnah ek Láwí, jo mashriq kí samt ká darbán thá, un chízon ká, jinhen we apní khushí khátir se Khudá kí niyáz karte the, dároga thá, táki KHUDÁWAND kí niyázen aur aqdas chízen bánt dewe.

15 Aur 'Adan, aur Minyamín, aur Yashú', aur Sam'aiyáh, aur Amariyáh, aur Sakaniyáh, us kí táraf se káhinon ke shahron men[l] amín aur mukhtár the, táki apne bháíon ko, kyá bare kyá chhote ko, un kí bárídáríon ke muwáfiq, hissa bánt dewen.

[l] Yash. 21. 9.

16 Aur un ke rishtamandon ke siwá, un mardon ko, jin kí 'umr tín baras yá us se úpar thí, ya'ne un sab ko, jo apní bárídáríon ke mutábiq apní khidmat men kám karne ke liye roz ba roz KHUDÁWAND ke ghar áte the;

17 Aur un káhinon ko, jin ke nám un ke ábáí khándánon ke muwáfiq likhe gae, aur un likhe húe Láwíon ko, jo bís baras ke aur úpar the[m], aur apní bárídáríon men khidmat karte the;

[m] 1 Taw. 23. 24, 27.

18 Aur un ke sab likhe húe bálbachchon, aur jorúon, aur beton, aur betíon ko, garaz us sárí jamá'at ko bánt dewen; ki we amánat se apne ko aqdas chízon kí taqsím ke liye pák karte the.

19 Aur Hárún ke beton un káhinon ke liye bhí, jo apne shahron kí girduawáh ke kheton men[n] the, shahr ba shahr kaí ek mard, jin ke nám likhe gae the[o], muqarrar húe, ki káhinon ke sab mardon ko, aur sab likhe húe Láwíon ko, hissa dewen.

[n] Ahb. 25. 34. Gin. 35. 2.
[o] 12, 13, 14, 15 áyaten.

20 ¶ Aur Hizqiyáh ne tamám Yahúdáh men aisá hí kiyá, aur KHUDÁWAND apne Khudá kí nazar men jo bhalá aur rást aur sach hai, so kiyá[p].

[p] 2 Sal. 30. 3.

21 Aur jo jo kám us ne shurú' kiyá, tá ki Khudá ke ghar kí aur sharí'at kí khidmatguzárí kare, aur apne Khudá ká tálib hoke jo jo hukm us ne kiyá, so apne sáre dil se kiyá, aur kámyáb húá.

XXXII BÁB.

1 *Sanherib Yahúdáh par charháí kartá, aur Hizqiyáh shahr ko mazbút kartá, aur logon ko taqwiyat detá.* 9 *Sanherib ke kufr-ámez payám aur náme ke sabab, Hizqiyáh aur Yas'aiyáh Khudá se minnat karte.* 21 *Khudá ek firishte ke bhejne se, jo Sanherib kí fauj ko halák kartá, Hizqiyáh ko sarfarází bakhshtá.* 24 *Hizqiyáh bímárí kí hálat men du'á mángtá aur Khudá us se shifá ká wa'da karke ek nishání us ko dikhátá.* 25 *Bádsháh shekhí kartá, aur phir apní shekhí se tauba kartá.* 27 *Us kí daulat jo thí aur kám jo kie.* 31 *Wálí i Bábul ke elchíon kí bábat galtí jo us ne kí.* 32 *Wuh marjátá aur Munassí us ká jánishín hotá.*

713.

JAB yih sab kuchh muqarrar hochuká, sháh i Asúr Sanherib charh áyá[a], aur mulk i Yahúdáh men dákhil húá, aur hasín shahron ke muqábil paráo kiyá, aur cháhá, ki unhen apne qabze men láwe.

[a] 2 Sal. 18. 13, wag. Yas. 36. 1, wag.

2 Aur jab Hizqiyáh ne dekhá, ki Sanherib áyá hai, aur Yarúsalam se larne ko rukh kiyá hai:

3 To us ne apne amíron aur baháduron ke sáth mashwarat karke yih thahráyá, ki pání ke un soton ko, jo shahr se báhar the,

Peshtar MASÍH se, 713.

band kare; aur unhon ne us kí
madad kí.
4 Aur bahut log jam'a húe, aur
sab chashmon aur us nahr ko, jo
us sarzamín ke bích men bahtí
hai, band kiyá, aur kahá, ki Asúr
ke bádsháh áke káhe ko bahut
pání páwen?
5 Aur us ne apní mazbútí kí, aur
b 2 Taw. 25. 23. sab dháí húí[b] díwáron ko banáyá[c],
c Yas. 22. 9, 10. aur burjon tak únchá kiyá, aur
báhar se ek dúsrí díwár ko ba-
náyá, aur Dáúd ke shahr men
d 2 Sam. 5. 9. 1 Sal. 9. 24. Millo ko[d] mazbút kiyá, aur bahut-
sí talwáren aur dhálen banwáín.
6 Aur us ne logon ke úpar jang
ke sardár thahráe, aur shahr ke
phátak ke chauk men unhen
apne pás jam'a kiyá, aur unhen
dilásá diyá, aur kahá,
e Ist. 31. 6. 7 Mazbút ho, aur diláwarí karo[e],
aur Asúr ke bádsháh se aur us
ke sáth ke sáre amboh se mat
f 2 Taw. 20. 15. daro[f], aur na ghabráo; kyúnki
we jo hamáre sáth hain, un kí
nisbat se jo us ke hamráh hain,
g 2 Sal. 6. 16. bahut hain[g].
8 Us ke sáth bashar ká háth
h Yar. 17. 5. 1 Yúh. 4. 4. hai[h], lekin hamáre sáth KHUDÁ-
i 2 Taw. 13. 12. Rúm. 8. 31. WAND hamárá Khudá hai[i], ki
hamárí madad kare, aur hamárí
taraf se lare. Aur logon ko sháh
i Yahúdáh Hizqiyáh kí báton se
taqwiyat húí.
710. 9 ¶ Ba'd us ke sháh i Asúr
Sanherib ne, jo apne sáre lashkar
ke sáth Lakís ke muqábil pará
thá, apne naukaron ko Yarú-
salam men sháh i Yahúdáh Hiz-
qiyáh ke pás, aur tamám Yahúdáh
ke pás, jo Yarúsalam men thá,
k 2 Sal. 18. 17. bhejá[k] aur payám kiyá, ki
10 Sháh i Asúr Sanherib yún
farmátá hai, Tum log kis par
l 2 Sal. 18. 19. takya karte ho[l], ki Yarúsalam ke
qil'a men rahte ho?
11 Hizqiyáh tumhen purchak
deke cháhtá hai aisá kare ki tum
kál se aur piyás se maro; kyúnki
wuh kahtá hai, ki KHUDÁWAND
hamárá Khudá hamen sháh i
m 2 Sal. 18. 30. Asúr ke háth se chhuráwegá[m].
12 Kyá wuh nahín, ki jis ke
únche makán aur jis ke mazbah
n 2 Sal. 18. 22. Hizqiyáh ne dúr kar dále[n], aur
Yahúdáh aur Yarúsalam ko hukm
kiyá, ki Tum ek hí mazbah ke
áge parastish karo, aur us par
khushbúí jaláo?
13 Kyá tum nahín jánte ho, jo
main ne aur mere bápdádon ne
mulkon ke sáre logon se kiyá hai?
kyá sarzamínon kí qaumon ke
ma'búd apne apne mulk ko mere
háth se bachá sake[o]? o 2 Sal. 18. 33, 34, 35.
14 Un logon ke sáre ma'búdon
men, jinhen mere bápdádon ne
halák kiyá, wuh kaun sá hai, jo
apne logon ko mere háth se bachá
saká, ki tumhárá Khudá tumhen
mere háth se bachá sake?
15 Pas Hizqiyáh tumhen na
bharmáwe[p], aur tumhárá aisá p 2 Sal. 18. 29.
bodh karne na páwe, aur us ko
sach mat jáno: kyúnki kisí um-
mat ká yá mamlukat ká ma'búd
apne logon ko mere háth se aur
mere bápdádon ke háth se chhurá
na saká: to phir tumhárá ma'búd
tumhen mere háth se kyúnkar
chhuráwegá?
16 Aur us ke naukaron ne KHU-
DÁWAND Khudá ke barkhiláf aur
us ke bande Hizqiyáh ke bar-
khiláf bahutsí aur báten kahín.
17 Aur us ne khatton men bhí
KHUDÁWAND Isráel ke Khudá kí
ihánat kí[q], aur us ke haqq men q 2 Sal. 19. 9.
kufr baká, ki wuh bolá, Jaisá aur
mulkwálon ke ma'búdon ne apne
logon ko mere háth se na chhu-
ráyá hai, waisá hí Hizqiyáh ká
ma'búd bhí apne logon ko mere
háth se na chhuráwegá[r]. r 2 Sal. 19. 12.
18 Aur unhon ne barí áwáz se
pukárke Yahúdíon kí zubán men[s] s 2 Sal. 18. 28.
Yarúsalam ke logon ko, jo díwár
par the[t], yih báten kahín, ki un- t 2 Sal. 18. 26, 27, 28.
hen tarsán aur hairán karen, táki
shahr ko le lewen.
19 Aur unhon ne Yarúsalam ke
Khudá ke haqq men aisí báten
kín, jaisí zamín kí qaumon ke
iláhon ke haqq men, jo insán kí
dastkárí se bane the[u], kahí thín. u 2 Sal. 19. 18.
20 Is sabab Hizqiyáh bádsháh[x] x 2 Sal. 19. 15.
aur Amús ká betá Yas'aiyáh nabí[y] y 2 Sal. 19. 2, 4.
du'á mángke ásmán kí taraf
chilláe.
21 ¶ Tab KHUDÁWAND ne ek 710 ke qaríb.
firishte ko bhejá, aur us ne sháh
i Asúr ke lashkar men sáre bahá-
duron, aur peshwáon, aur sar-
dáron ko faná kiyá[z]. Tab wuh z 2 Sal. 19. 35, wag.
pashemán hoke apne hí mulk ko
phir gayá. Aur jab apne iláh ke
ghar men dákhil húá, to unhon
ne, jo us kí sulb se nikal áe the,
use wahán talwár se már dálá.
22 Isí tarah KHUDÁWAND ne

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb.
710.
a 2 Taw. 17. 5.
b 2 Taw. 1. 1.
713.
c 2 Sal. 20. 1. Yas. 38. 1.
d Zab. 116. 12.
e 2 Taw. 26. 16. Hab. 2. 4.
f 2 Taw. 24. 18.
g Yar. 26. 18, 19.
h 2 Sal. 20. 19.
† 'Ibrání men, *har naw' ke ḍhál tarah ke liye.*
i 1 Taw. 29. 12.
k Yas. 22. 9, 11.
712.
† 'Ibrání men, *tarjumánon.*
l 2 Sal. 20. 12. Yas. 39. 1.
m Ist. 8. 2.
n Yas. 36, aur 37, aur 38, aur 39, Abwáb.
o 2 Sal. 18, aur 19, aur 20, Abwáb.

Hizqiyáh ko aur Yarúsalam ke
báshindon ko Asúr ke bádsháh
Sanherib ke háth se aur sabhon
ke háth se chhuṛáyá, aur cháron
taraf se un kí nigáhbání kí.
23 Aur bahut log Yarúsalam men
Khudáwand ke liye hadye, aur
sháh i Yahúdáh Hizqiyáh ke liye
qímatí chízen[a], láe; aur ba'd us ke
wuh sab qaumon kí nazar men
buzurg húá[b].
24 ¶ Un dinon men Hizqiyáh
ko maut kí bímarí húí[c], aur us ne
Khudáwand se du'á mángí, tab
us ne us se báten kín, aur use ek
mu'ajiza diyá.
25 Lekin Hizqiyáh ne us ihsán
ke mutábiq shukr na kiyá[d], balki
us ke dil men ghamand samáyá[e],
aur is liye us par aur Yahúdáh aur
Yarúsalam par gazab húá[f].
26 Tab Hizqiyáh dil ke us
gurúr kí bábat khaksár húá[g], aur
wuh aur Yarúsalam ke báshinde
tauba kar baiṭhe, so Hizqiyáh ke
dinon men[h] Khudáwand ká
gazab un par názil na húá.
27 ¶ Aur Hizqiyáh kí daulat
aur 'izzat baṛí thí, aur us ne
chándí, aur sone, aur jawáhir, aur
khushbúíon, aur ḍhálon, aur † har
tarah kí qímatí chízon ke liye,
khazáne banwáe;
28 Aur makhzan anáj aur mai
aur tel ke liye, aur istabal har
jins kí mawáshí ke liye, aur
bheṛsále bheṛ bakríon ke liye.
29 Aur us ne apne musárif ke
liye gánw basáe, ki us ke bheṛ
bakrí, aur gáe bail bahut the, ki
Khudá ne use bahut sá mál
bakhshá thá[i].
30 Aur Hizqiyáh ne Jaihún kí
'álí nahr band karke Dáúd ke
shahr kí pachchhim taraf utárí[k].
Aur Hizqiyáh apne sáre kám men
kámyáb húá.
31 ¶ Tis par bhí Wálí i Bábul ke
†elchíon kí bábat, jo us pás bheje
húe áe, ki us mu'ajize ká hál, jo
mulk men húá thá, daryáft karen[l],
Khudá ne use ázmáne ke[m] liye
akelá chhoṛá, táki us ke dil ká sab
bhed use ma'lúm howe.
32 ¶ Ab Hizqiyáh ká báqí ahwál,
aur us ke nek kám, dekho, we
Amús ke beṭe Yas'aiyáh nabí ke
royá men[n], aur Yahúdáh ke aur
Isráel ke bádsháhon ke daftar
men[o], maktúb hain.
33 Aur Hizqiyáh apne bápdádon
men já milá[p], aur unhon ne use
baní Dáúd kí qabron ke darmiyán,
ek qabr men jo sab se únchí thí,
gáṛá, aur tamám Yahúdáh aur
Yarúsalam ke báshindon ne us
ke marne ke ba'd us kí saná-
khwání kí[q]. Aur us ká beṭá
Munassí us ká jánishín húá.

XXXIII BÁB.

1 *Munassí táj páke badí kartá.* 3 *Nasíhat ko haqír jánke wuh butparastí phir járí kartá.* 11 *Use Bábul men lejáte.* 12 *Khudá se minnat karke rihái pátá aur butparastí ko mauqúf karátá.* 19 *Us ke a'amál.* 20 *Wuh marjátá, aur Amún us kí jagah bádsháh hotá.* 21 *Amún shararat karke apne mulázimon se qatl hotá.* 25 *Qátil khud qatl hote, aur Yúsiyáh takhtnishín hotá.*

MUNASSI' bárah baras kí
'umr men bádsháh húá,
aur pachpan baras us ne Yarúsa-
lam men bádsháhat kí[a].
2 Aur jo Khudáwand kí nazar
men burá hai, so us ne kiyá, un
qaumon ke nafratí kám[b] ke mu-
tábiq, jinhen Khudáwand ne baní
Isráel ke áge se daf'a kiyá thá.
3 ¶ Aur us ne un únche maká-
non ko, jinhen us ke báp Hizqiyáh
ne ḍháyá thá[c], phir biná kiyá, aur
Ba'alím ke liye kitne mazbah
banáe, aur Yasíraten lagáín[d],
aur sáre ásmání lashkar[e] kí pa-
rastish aur bandagí kí.
4 Aur us ne Khudáwand ke us
ghar men bhí, jis kí bábat Khudá-
wand ne farmáyá thá, ki Merá
nám Yarúsalam men abad tak
rahegá[f], mazbah banáe.
5 Aur us ne sáre ásmání lashkar
ke nám ke mazbah, Khudáwand
ke ghar ke do sahnon men[g], biná
kíe.
6 Aur us ne baní Hinnúm kí
wádí men apne farzandon ko ág
men guzárá[h], aur rammálí aur
jádúgarí kí[i], aur dewon aur af-
súngaron se yárí kí[k]; us ne Khu-
dáwand ke áge bahut badkáríán
kín, aur use qahr par láyá.
7 Aur us ne ek khodá húá but,
jo us ne banwáyá, Khudá ke
us ghar men nasb kiyá[l], jis kí
bábat Khudá ne Dáúd ko aur us
ke beṭe Sulaimán ko kahá thá, ki
Is ghar men aur Yarúsalam men,
jise main ne baní Isráel ke sáre
sibṭon men se chun liyá hai, main
apná nám abad tak rakhúngá[m];
8 Aur main baní Isráel ke páon

Peshtar MASÍH se, 712.
p 2 Sal. 20. 21.
q Ams. 10. 7.
698.
a 2 Sal. 21. 1, wag.
b Ist. 18. 9. 2 Taw. 28. 3.
c 2 Sal. 18. 4. 2 Taw. 30. 14. aur 31. 1. aur 32. 12.
d Ist. 16. 21.
e Ist. 17. 3.
f Ist. 12. 11. 1 Sal. 8. 29. aur 9. 3. 2 Taw. 6. 6. aur 7. 16.
g 2 Taw. 4. 9.
h Ahb. 18. 21. Ist. 18. 10. 2 Sal. 23. 10. 2 Taw. 28. 3. Hiz. 23. 37, 39.
i Ist. 18. 10, 11.
k 2 Sal. 21. 6.
l 2 Sal. 21. 7.
m Zab. 132. 14.

Peshtar MASÍH se, 698.

ko is sarzamín se, jo maiṉ ne un ke bápdádoṉ ko 'ináyat kí hai, hargiz na ṭalwáúṉgá[n], agar we ḳhabardárí se un sab bátoṉ par, jo maiṉ ne unheṉ farmáíṉ, aur us sárí sharí'at aur un sunnatoṉ aur ahkám par, jo Músá ne díe, 'amal kareṉ.

9 Lekin Munassí ne Yahúdáh ko aur Yarúsalam ke báshindoṉ ko yaháṉ tak bhaṭkáyá, ki unhoṉ ne un gurohoṉ kí nisbat se jinheṉ ḲHUDÁWAND ne baní Isráel ke sámhne nábúd kiyá, ziyáda badkárí kí.

10 Aur ḲHUDÁWAND ne Munassí se aur apne logoṉ se báteṉ kíṉ, par we us ke shanawá na húe.

11 ¶ Is sabab se ḲHUDÁWAND un par sháh i Asúr ke sipahsáláróṉ ko láyá[o]; we Munassí ko ‖kanṭiye se pakaṛke aur beṛioṉ se jakaṛke[p] Bábul ko le gae.

12 Jab us ne baṛí taklíf páí, tab ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá se minnat karne lagá, aur apne bápdádoṉ ke Ḳhudá ke áge bahut narm-dil aur ḳháksár húá[q];

13 Aur us ne us se du'á mángí, aur us kí du'á qabúl húí[r], aur us kí zárí suní gaí, aur wuh use Yarúsalam ko us kí mamlukat meṉ phir láyá. Tab Munassí ne jáná, ki ḲHUDÁWAND wuhí Ḳhudá hai[s].

14 Ba'd us ke us ne Dáúd ke shahr ke ás pás Jaihún[t] kí pachchhim taraf wádí meṉ Machhlí-pháṭak ke jilauḳháne tak, ek díwár uṭhái, aur ‖'Ufal ko[u] gherá, aur use bahut únchá kiyá, aur Yahúdáh ke sáre hasín shahroṉ meṉ lashkar ke sardár biṭhláe.

15 Aur us ne ajnabí ma'búdoṉ ko, aur us but ko[x] jo ḲHUDÁWAND ke ghar meṉ thá, aur sab mazbahoṉ ko, jo us ne ḲHUDÁWAND ke ghar ke paháṛ par aur Yarúsalam meṉ banwáe the, daf'a kiyá, aur shahr ke báhar phenk diyá.

16 Aur us ne ḲHUDÁWAND ke mazbah kí marammat kí, aur us par salámatí ke aur shukr ke zabíhoṉ ko[y] charháyá, aur Yahúdáh ko farmáyá, ki ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá kí bandagí kareṉ.

17 Tis par bhí log hanoz únche makánoṉ meṉ qurbán guzránte rahe[z], magar faqat ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke liye.

18 ¶ Ab Munassí ke báqí sáre kám, aur us kí zárí jo us ne apne Ḳhudá ke áge kí, aur un gaibbínoṉ[a] ká kalám jo unhoṉ ne ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá kí taraf se use pahuncháyá, we sab Isráel ke bádsháhoṉ kí tawáríḳh meṉ maktúb haiṉ;

19 Aur us kí du'á, aur us ká qabúl honá, aur us kí sárí ḳhatá aur beímání, aur we maqám, jin par us ne únche makán banwáe, aur Yasírateṉ aur múrateṉ rakhíṉ, us se pahle ki wuh táib o ḳháksár húá, we sab ‖Húsí kí tawáríḳh meṉ maktúb haiṉ.

20 Aur Munassí apne bápdádoṉ meṉ ja milá[b], aur unhoṉ ne use us ke ghar meṉ gáṛá, aur us ká beṭá Amún us ká jánishín húá.

21 ¶ Amún báís baras kí 'umr meṉ bádsháh húá, aur us ne do baras Yarúsalam meṉ bádsháhat kí[c].

22 Aur jo ḲHUDÁWAND kí nazar meṉ burá hai, so us ne kiyá, jaisá ki us ke báp Munassí ne kiyá thá; aur Amún ne un sab khodí húí múratoṉ ke áge, jo us ke báp Munassí ne banwáí thíṉ, qurbáníáṉ guzráníṉ, aur un kí bandagí kí:

23 Aur us ne ḲHUDÁWAND ke áge 'ájizí na kí, jis tarah us ke báp Munassí ne 'ájizí kí thí[d]: balki Amún ne gunáh par gunáh kiyá.

24 Áḳhir ko, us ke ḳhádimoṉ ne us ke qatl ká mansúba bándhá, aur us ke ghar meṉ use qatl kiyá[e].

25 ¶ Lekin shahr kí ra'aiyat ne un sab ko qatl kiyá, jinhoṉ ne Amún bádsháh ke barḳhiláf us ke qatl ká mansúba bándhá thá, aur ahl i mulk ne us ke beṭe Yúsiyáh ko us kí jagah meṉ bádsháh kiyá.

XXXIV BÁB.

1 *Yúsiyáh bádsháh nekí kartá.* 3 *Butparastí mauqúf karátá.* 8 *Haikal kí marammat karne ke liye bandobast kartá.* 14 *Ḳhilqiyáh tauret ká aslí nusḳha pátá; is par Yúsiyáh Ḳhuldah ko kahlá-bhejtá ki wuh us ke liye Ḳhudá se hidáyat mánge.* 23 *Ḳhuldah Yarúsalam kí gárat kí ḳhabar ilhám se detí, par kahtí ki Yúsiyáh ke jíte jí un ko muhlat hogí.* 29 *Yúsiyáh Baní Isráel kí jamá'at ke darmiyán us nusḳha ko paṛhwáke, Ḳhudá ke sáth sar i nau 'ahd bándhtá.*

YÚSIYÁH áṭh baras kí 'umr meṉ bádsháh húá, aur us ne iktís baras Yarúsalam meṉ saltanat kí[a].

2 Us ne we kám kíe, jo ḲHUDÁWAND ke áge bhale the, aur apne

Peshtar MASÍH se, 677.

[n] 2 Sam. 7. 10.
[o] Ist. 28. 36.
‖ Yá, *ek ḳháristán meṉ pakaṛke.*
[p] Aiy. 36. 8. Zab. 107. 10, 11.
[q] 1 Pat. 5. 6.
[r] 1 Taw. 5. 20. 'Az. 8. 23.
[s] Zab. 9. 16. Dán. 4. 25.
[t] 1 Sal. 1. 33.
‖ Yá, *gird á gird burj banáe.*
[u] 2 Taw. 27. 3.
[x] 3, 5. 7 áyateṉ.
[y] Ahb. 7. 12.
[z] 2 Taw. 32. 12.
[a] 1 Sam. 9. 9.
‖ Yá, *kalám i gáibbínoṉ meṉ mundaraj haiṉ.*
[b] 2 Sal. 21. 18.
[c] 2 Sal. 21. 19, wag.
[d] 12 áyat.
[e] 2 Sal. 21. 23, 24.
641.
[a] 2 Sal. 22. 1, wag.

Peshtar MASÍH se, 641. báp Dáúd kí ráhon par chalá;
zarra bhí dahne báen na murá.
3 ¶ Aur us kí saltanat ke áṭhwen
baras men, jab hanoz larká thá,
634. wuh apne báp Dáúd ke Khudá ko
[b] 2 Taw. 15. 2. dhúndhne lagá[b]; aur bárahwen
630. baras men Yahúdáh aur Yarúsa-
[c] 1 Sal. 13. 2. lam ko[c] únche makánon, aur
Yasíraton, aur khode húe buton,
[d] 2 Taw. 33. 17, 22. aur dhálí húí múraton se[d] pák
karne lagá.
4 Aur logon ne us ke sámhne
[e] Abb. 26. 30. 2 Sal. 23. 4. Ba'alím ke mazbahon ko ḍhá diyá[e],
aur múraton ko, jo un ke úpar
thín, káṭ ḍálá, aur Yasíraton, aur
khodí húí súraton, aur ḍhálí húí
múraton ko toṛ ḍálá, aur chak-
náchúr kiyá, aur un kí dhúl ko
[f] 2 Sal. 23. 6. un kí qabron par bithráyá[f], jo un
ke liye qurbán guzránte the.
5 Aur us ne un káhinon kí had-
[g] 1 Sal. 13. 2. ḍián un ke mazbahon par jaláín[g],
aur is tarah se Yahúdáh aur Ya-
rúsalam ko pák kiyá.
6 Aur Munassí, aur Ifráím, aur
Sama'ún ke shahron men, aur
Naftálí tak, jahán tahán pháoron
se khod phenká.
7 Aur mazbahon ko ḍhá diyá,
aur Yasíraton aur múraton ko
[h] Ist. 9. 21. káṭ ḍálá aur chaknáchúr[h] kiyá,
aur Isráel ke tamám mulk men
sab buton ko káṭ ḍálá: tab Ya-
rúsalam men phir áyá.
624. 8 ¶ Us kí saltanat ke aṭhárah-
wen baras men, mulk aur haikal
ko pák karke, us ne Asaliyáh ke
beṭe Sáfan ko, aur shahr ke sar-
dár Ma'asiyáh ko, aur Yúakhaz ke
beṭe Yúakh muhásib ko KHUDÁ-
WAND apne Khudá ke ghar kí
[i] 2 Sal. 22. 3. marammat karne ko bhejá[i].
9 We Khilqiyáh sardár káhin
pás áe, aur wuh naqdí jo Khudá
ke ghar men láí gaí thí, jise dar-
bán Láwíon ne baní Munassí se,
aur baní Ifráím se, aur Isráel ke
sárí báqí logon se, aur tamám Ya-
húdáh aur Binyamín se, aur Ya-
rúsalam ke báshindon se leke ja-
[k] Dekho 2 Sal. 12. 4, wag. m'a kiyá thá, unhen supurd húí[k];
10 Aur unhon ne use kárindon
ke háth men, jo KHUDÁWAND ke
ghar kí marammat par muqarrar
the, somp diyá, aur kárindon ne,
jo KHUDÁWAND ke ghar ká kám
karáte the, ki maskan kí maram-
mat karen, aur use banáwen,
11 Barhaíon aur mi'máron ko
diyá, ki taráshe húe patthar, aur
lathe shahtíron ke liye, aur un Peshtar MASÍH se, 624.
gharon ke páṭne ke liye, jinhen Ya-
húdáh ke bádsháhon ne giráyá thá,
mol lewen.
12 Aur we mard amánat se kám
karte the. Aur un par Yahat aur
'Abadiyáh, Láwí, jo baní Mirárí men
se the, aur Zakariyáh aur Masul-
lám, baní Qihát men se, kám ke
muhtamim muqarrar the; aur we
sab Láwí bájon ke bajáne men
máhir the.
13 Aur we bárbardáron ke, aur
un sab ke, jo kisí qism ká kám ya
khidmat karte the, dároga the;
aur Láwíon men se ba'ze sáfir
aur kátib aur darbán the[l]. [l] 1 Taw. 23. 4, 5.
14 ¶ Aur jab we us naqdí ko, jo
KHUDÁWAND ke ghar men láe the,
nikál láe, to Khilqiyáh káhin ne
KHUDÁWAND kí tauret kí kitáb, jo
Músá ke háth se likhí gaí thí, páí[m]. [m] 2 Sal. 22. 8, wag.
15 Tab Khilqiyáh bolá, aur Sá-
fan sáfir se kahá, ki Main ne
KHUDÁWAND ke ghar men tauret
kí kitáb páí; aur Khilqiyáh ne
wuh kitáb Sáfan ko dí.
16 Aur Sáfan wuh kitáb bád-
sháh ke pás le gayá; phir bád-
sháh ko khabar dí, aur kahá, ki
Sab jo tú ne apne naukaron ke
háth men supurd kiyá, so we
karte hain;
17 Aur wuh naqdí, jo KHUDÁ-
WAND ke ghar men maujúd thí,
unhon ne jam'a kí, aur muhtamim-
on ke háth aur kárguzáron ke
háth men supurd kí.
18 Phir Sáfan sáfir ne bádsháh
se kahá, Khilqiyáh káhin ne mujhe
yih kitáb dí, aur Sáfan ne use
bádsháh ke huzúr parhá.
19 Aur aisá húá, ki jon bádsháh
ne us sharí'at kí báten sunín, to
apne kapṛe pháṛe.
20 Phir bádsháh ne Khilqiyáh ko,
aur Akhiqám bin Sáfan ko, aur
‖'Abdún bin Míkáh ko, aur Sáfan ‖ Yá, 'Akbár, 2 Sal. 22. 12.
sáfir ko, aur bádsháh ke naukar
'Asáyáh ko farmáyá aur kahá,
21 Tum jáo, aur mere liye aur un
logon ke liye, jo Isráel men aur
Yahúdáh men se báqí rahe, is kitáb
kí báton ke haqq men, jo milí hai,
KHUDÁWAND se púchho; kyúnki
KHUDÁWAND ká qahr, jo ham par
názil hotá hai, bahut baṛá hai, is
sabab se ki hamáre bápdádon ne
KHUDÁWAND ke kalám ko hifz
nahín kiyá, ki aisá sab kuchh

Peshtar MASÍH se, 624.

karen, jaisá is kitáb men likhá
hai.
22 Tab Khilqiyáh aur we, jin ko
bádsháh ne hukm kiyá thá,
Khuldah nabiya ke pás, jo to-
shakháne ke dároga Salúm bin
Tiqvat[n] bin ‖ Khasrah kí jorú thí,
gae; yih 'aurat Yarúsalam ke
bích ‖ ek dúsre mahall men rahtí
thí; so unhon ne us se yún
paigám kahá.
23 ¶ Us ne unhen kahá, Khu-
dáwand Isráel ká Khudá yún
farmátá hai, ki Tum us shakhs
se, jis ne tumhen mujh pás bhejá
hai, kaho, ki
24 Khudáwand yún farmátá
hai, Dekho, main is makán par,
aur us ke báshindon par ek balá
názil karúngá, balki we sárí la'-
naten, jo us kitáb men, ki sháh i
Yahúdáh ke áge parhí gaí, likhí
hain.
25 Kyúnki unhon ne mujhe tark
kiyá, aur buton ke áge khush-
búíán jaláín, táki apne háthon ke
sáre kámon se mujhe gussa di-
láwen: so merá qahr is maqám
par bharkegá, aur thandá na
hogá.
26 Rahá sháh i Yahúdáh, jis ne
tum ko bhejá, ki Khudáwand se
ahwál daryáft karo; so tum use
yún kaho, ki Khudáwand Isráel
ká Khudá yún kahtá hai, ki Tú
jo hai, so tú ne un mazmúnon ko
suná.
27 Is sabab ki terá dil narmáyá
jab ki tú ne wuh bát suní, jo main
ne is makán aur us ke báshindon
ke haqq men kahí, aur tú ne
Khudáwand ke áge 'ájizí kí, aur
apne kapre pháre, aur mere áge
royá, so main ne bhí kán dharke
terí suní, Khudáwand farmátá
hai.
28 Dekh, main tujhe tere báp-
dádon ke sáth shámil karúngá,
aur tú apne gor men salámatí se
madfún hogá, aur sárí áfat ko, jo
mere hukm se is maqám par aur
us ke báshindon par názil hogí,
terí ánkhen na dekhengí. So we
yih khabar bádsháh pás le gae.
29 ¶ Tab bádsháh ne log bhejke
Yahúdáh aur Yarúsalam ke sáre
buzurgon ko apne pás jam'a kiyá[o].
30 Aur bádsháh Khudáwand ke
ghar ko charh gayá, aur sáre baní
Yahúdáh, aur Yarúsalam ke sáre
báshinde, aur káhin, aur Láwí,
aur sab chhote bare log sáth chale,
aur us ne 'ahd kí sárí báten us
kitáb kí, jo Khudáwand ke ghar
men milí thí, unhen parh sunáín.
31 Aur bádsháh apne maqám
par khará húá[p], aur Khudáwand
ke áge 'ahd kiyá, aur kahá, ki
Ham Khudáwand kí pairawí
karenge, aur us ke hukmon, aur
us kí sunnaton, aur us ke qánú-
non ko, apne sáre dil aur sárí ján
se hifz karenge, aur us 'ahd kí
báton par, jo is kitáb men likhí
hain, 'amal karenge.
32 Aur us ne sab ko, jo Yarú-
salam aur Binyamín men rahte
the, us 'ahd men sharík kiyá.
Aur Yarúsalam ke báshindon ne
Khudá apne bápdádon ke Khudá
ke 'ahd ke mutábiq 'amal kiyá.
33 Aur Yúsiyáh ne baní Isráel
kí sárí sarzamínon men se sáre
makrúh[q] buton ko daf'a kiyá, aur
sab logon ko, jo Isráel men rahte
the, 'ibádat men házir kiyá, ki
Khudáwand apne Khudá kí ban-
dagí karen; aur we us ke jíte jí[r]
Khudáwand apne bápdádon ke
Khudá kí pairawí se phir na gae.

XXXV BÁB.

1 *Yúsiyáh barí shauqdilí se 'íd i fasah kartá.* 20 *Wuh Fira'ún-Níko ko chherke, Majiddo ke maqám par qatl hotá.* 25 *Yúsiyáh ke úpar marsiye gáte.*

623 ke qaríb.

Aur Yúsiyáh ne Yarúsalam
men Khudáwand ke liye
fasah kiyá[a], aur wuh fasah pahle
mahíne kí chaudahwín tárikh
men[b] zabh húá.
2 Aur us ne káhinon ko un kí
khidmaton[c] par muqarrar kiyá,
aur unhen Khudáwand ke ghar
kí 'ibádat ke liye targíb dí[d].
3 Aur un Láwíon se, jo Khudá-
wand ke muqaddas hoke tamám
Isráel ko ta'lím dete the[e], kahá,
ki Pák sandúq ko us ghar men,
jo sháh i Isráel Sulaimán bin
Dáúd ne banáyá thá[f], rakho[g]; ab
se kándhe par utháe na phiro[h]:
ab tum Khudáwand apne Khudá
kí aur us kí guroh Isráel kí khid-
mat karo;
4 Aur apne ábáí khándánon ke[i]
muwáfiq, apní bárídáríon ke mu-
tábiq, jis tarah se sháh i Isráel
Dáúd ne[k] aur us ke bete Sulai-
mán ne likhá thá[l], apní khidmat
men házir ho.

[n] 2 Sal. 22. 14. ‖ Yá, *Harkh-as.*
‖ Yá, *khánqáh men, yá, madrasagáh men.*
[o] 2 Sal. 23. 1, wag.
[p] 2 Sal. 11. 14. aur 23. 3. 2 Taw. 6. 13.
[q] 1 Sal. 11. 5.
[r] Yar. 3. 10.
[a] 2 Sal. 23. 21, 22.
[b] Khur. 12. 6. 'Az. 6. 19.
[c] 2 Taw. 23. 18. 'Az. 6. 18.
[d] 2 Taw. 29. 5, 11.
[e] Ist. 33. 10. 2 Taw. 30. 22. Mal. 2. 7.
[f] 2 Taw. 5. 7.
[g] Dekho 2 Taw. 34. 14.
[h] 1 Taw. 23. 26.
[i] 1 Taw. 9. 10.
[k] 1 Taw. 23. 24, aur 25, aur 26. Abwáb.
[l] 2 Taw. 8. 14.

Peshtar MASI'H se, 623 ke qaríb.

5 Aur tum maqdis meṉ apní
birádarí baní Isráel ke ábáí ḵhán-
dánoṉ ke faríqoṉ ke muwáfiq, aur
Láwíoṉ ke abwí gharáne ke firqe
ke mutábiq, khaṛe ho[m];
6 Aur apne ko pák karke[n] fasah
ko zabh karo, aur apne bháíoṉ
ko taiyár karo, ki we KHUDA'-
WAND ke kalám ke mutábiq, jo
Músá se likhá gayá, kám kareṉ.
7 Aur Yúsiyáh ne baní Isráel ke
liye jo waháṉ házir the, galloṉ
meṉ se barre aur halwán díe[o], jo
sab ke sab fasah ho gae, aur gintí
meṉ tís hazár húe, aur tín hazár
gáe bail ḵharch húe: yih sab bád-
sháhí mál meṉ se thá.
8 Aur us ke amíroṉ ne ḵhushí
se logoṉ ko, aur káhinoṉ ko, aur
Láwíoṉ ko diyá: Ḵhilqiyáh, aur
Zakariyáh, aur Yahiel ne, jo
Ḵhudá ke ghar ke názim the,
káhinoṉ ko fasah ke liye do hazár
chha sau bheṛ bakrí aur tín sau
gáe bail díe.
9 Aur Kan'aniyáh, aur us ke
bháí Sam'aiyáh, aur Nataniel, aur
Hasabiyáh, aur Ya'iel, aur Yú-
zabad, sardár Láwíoṉ ne, Láwíoṉ
ko fasah ke liye pánch hazár bheṛ
bakrí aur pánch sau gáe bail díe.
10 So sámán muhaiyá húá, aur
káhin apne maqám meṉ, aur Láwí
apne makánoṉ meṉ[p], bádsháh ke
hukm ke muwáfiq, házir húe.
11 Unhoṉ ne fasah zabh kiyá,
aur káhinoṉ ne un ke háth se
lahú leke chhiṛká[q], aur Láwíoṉ
ne khál khíṉchí[r].
12 Aur Láwí chaṛháwe lechale,
táki we baní Isráel ke ábáí ḵhán-
dánoṉ ke faríqoṉ ke mutábiq
unheṉ KHUDA'WAND ke huzúr
guzráneṉ, jaisá Músá kí kitáb
meṉ likhá hai[s]. Aur bailoṉ se
bhí aisá hí kiyá.
13 Aur unhoṉ ne dastúr ke mu-
wáfiq fasah ko ág se bhúná[t], par
aur hadyoṉ ko degoṉ, aur hanḍoṉ,
aur karáhíoṉ meṉ[u], josh kiyá, aur
jald logoṉ ko bánṭ diyá.
14 Ba'd us ke unhoṉ ne apne
liye aur káhinoṉ ke liye taiyár
kiyá; kyúṉki káhin baní Hárún
chaṛháwoṉ aur charbíoṉ ke chaṛh-
áne meṉ rát tak mashgúl rahe,
so Láwíoṉ ne apne liye aur káhin
baní Hárún ke liye taiyár kiyá.
15 Aur gánewále baní A'saf, Dáúd
ke[x], aur A'saf, aur Haimán, aur

[m] Zab. 134. 1.
[n] 2 Taw. 29. 5, 15. aur 30. 3, 15. 'Az. 6. 20.
[o] 2 Taw. 30. 24.
[p] 'Az. 6. 18.
[q] 2 Taw. 29. 22.
[r] Dekho 2 Taw. 29. 34.
[s] Ahb. 3. 3.
[t] Ḵhur. 12. 8, 9. Ist. 16. 7.
[u] 1 Sal. 2. 13, 14, 15.
[x] 1 Taw. 25. 1, wag.

bádsháh ke gaibbín Yadutún ke
intizám ke muwáfiq, apne maká-
noṉ par the, aur darbán har ek
ástán par házir the[y]; kyúṉki
unheṉ apní ḵhidmat par se ṭaljáná
munásib na thá; kyúṉki un ke
bháí Láwíoṉ ne un ke liye taiyár
kiyá.
16 So usí din meṉ KHUDA'WAND
kí ḵhidmat kí sárí taiyárí ho-
gayí; ki Yúsiyáh bádsháh ke
hukm ke muwáfiq unhoṉ ne fasah
kiyá, aur KHUDA'WAND ke mazbah
par chaṛháwe chaṛháe.
17 Aur baní Isráel, jo házir the,
usí waqt fasah aur fatírí roṭí kí
'íd sát din tak[z] karte rahe.
18 Aur Samúel nabí ke dinoṉ se
Isráel meṉ aisá fasah na húá thá,
aur Isráel ke sáre bádsháhoṉ ne
bhí aisá fasah na kiyá thá[a], jaisá
ki Yúsiyáh, aur káhin, aur Láwí,
aur sáre baní Yahúdáh, aur ahl i
Isráel, jo waháṉ házir the, aur
Yarúsalam ke báshinde, karte the.
19 Yúsiyáh kí saltanat ke aṭhá-
rahweṉ baras meṉ yih fasah húá.
20 ¶ In bátoṉ ke ba'd, jab Yú- 610.
siyáh haikal kí marammat kar
chuká, sháh i Misr Níko chaṛh
áyá[b], ki Karkimís par, jo Furát ke
kanáre par hai, lashkarkashí kare;
tab Yúsiyáh us ke muqábale ko
niklá.
21 Tab us ne us pás elchí
bheje aur payám kiyá, ki Ai
Yahúdáh ke bádsháh, tujh se
merá kyá kám? maiṉ is waqt
tujh par chaṛh nahíṉ átá húṉ,
balki us hí ke ghar par, jis se merí
laṛáí hai, aur Ḵhudá ne mujh ko
hukm kiyá, ki jald ho: so tú
Ḵhudá ke, jo mere sáth hai, bar-
ḵhiláf mat paṛ, aisá na ho ki
tujhe halák kare.
22 Lekin Yúsiyáh ne us se muṉh
na moṛá, balki us se laṛne ke liye
apná bhes badlá[c], aur Níko kí
bátoṉ ká shanawá na húá, jo
Ḵhudá ke muṉh se áín, aur Ma-
jiddo kí wádí meṉ laṛne ko gáyá.
23 Aur tírandázoṉ ne Yúsiyáh
bádsháh ko hadaf márá, aur bád-
sháh ne apne naukaroṉ se kahá,
ki Mujhe le jáo, kyúṉki mujhe
baṛá zaḵhm lagá hai.
24 So us ke naukaroṉ ne use us
rath par se utárá, aur us kí dúsrí
rath par use chaṛháyá, aur Yarú-
salam ko le gae[d]. Aur wuh mar

Peshtar MASI'H se, 623 ke qaríb.

[y] 1 Taw. 9. 17, 18. aur 26. 14, wag.
[z] Ḵhur. 12. 15. aur 13. 6. 2 Taw. 30. 21.
[a] 2 Sal. 23. 22, 23.
[b] 2 Sal. 23. 29. Yar. 46. 2.
[c] Yún 1 Sal. 22. 30.
[d] 2 Sal. 23. 30.

Peshtar MASÍH se, 610.

e Zak. 12. 11.
f Nau. 4. 20.
g Dekho Mat. 9. 23.
h Yar. 22. 20.

gayá, aur apne bapdádon kí qab-
ron men gárá gayá, aur tamám Ya-
húdáh aur Yarúsalam ne Yúsiyáh
ke liye mátam kiyá[e].
25 ¶ Aur Yaramiyáh ne Yúsiyáh
par marsiye banáe[f], aur sab gáne-
wále aur gánewálián[g] apne mar-
siyon men áj ke din tak Yúsiyáh
ká bayán karte hain: yih unhon
ne Isráelíon men ek sunnat mu-
qarrar kí[h]: aur dekh, us ke mar-
siye nauhon men likhe hain.
26 Ab Yúsiyáh ke báqí sáre
kám, aur us kí nekíán, mutábiq
us ke, jo KHUDÁWAND kí sharí'at
men likhá hai,
27 Aur us ke a'amál, auwal o
ákhir, dekh, we Isráel aur Ya-
húdáh ke bádsháhon ke daftar
men maktúb hain.

XXXVI BÁB.

1 Yahúakhaz takhtnishín hotá; use Fira'ún takht par se utárke Misr men lejátá. 5 Yahúyaqím jánishín hoke badí kartá: use zanjíron se jakaṛke Bábul men lejáte. 9 Yahúyakín jánishín hoke badí kartá: use bhí Bábul ko lejáte. 11 Sidqiyáh bádsháh hoke sharárat kartá, aur nabíon se hiqárat kartá, aur Nabúkadnazar se bágí hotá. 14 Káhinon aur 'ámm logon ke gunáhon ke sabab Yarúsalam bilkull gárat kiyá játá. 22 Khoras ká ishtihárnámá.

610.

a 2 Sal. 23. 30, wag.

AUR mulk ke logon ne Yahúa-
khaz bin Yúsiyáh ko liyá,
aur us ke báp kí jagah use Ya-
rúsalam men bádsháh kiyá[a].
2 Yahúakhaz teís baras kí 'umr
men bádsháh húá, aur us ne tín ma-
híne Yarúsalam men bádsháhat kí.
3 Aur sháh i Misr ne Yarúsalam
men áke use takht par se utárá,
aur ahl i mamlukat par sau qintár
rúpá, aur ek qintár soná, khiráj
muqarrar kiyá.
4 Aur sháh i Misr ne us ke bhái
Iliyáqím ko Yahúdáh aur Yarúsa-
lam ká bádsháh kiyá, aur us ká
nám badalke Yahúyaqím rakhá.
Aur Níko us ke bhái Yahúakhaz
ko pakaṛke use Misr men le gayá.

b 2 Sal. 23. 36, 37.
c 2 Sal. 24. 1. Is kí khabar nabí ne peshtar dí. Hab. 1. 6.
607.
606.
d Dekko 2 Sal. 24. 6. Yar. 22. 18, 19. aur 36. 30.
e 2 Sal. 24. 13. Dán. 1. 1, 2. aur 5. 2.

5 ¶ Aur Yahúyaqím pachís baras
kí 'umr men bádsháh húá, aur us
ne gyárah baras Yarúsalam men
bádsháhat kí[b]; aur wuh KHUDÁ-
WAND apne Khudá ke áge bad-
kárí kartá rahá.
6 Us par sháh i Bábul Nabúkad-
nazar chaṛh áyá[c], aur use beṛíon
se bándhkar Bábul men le gayá[d].
7 Aur Nabúkadnazar KHUDÁ-
WAND ke ghar ke zurúf men se bhí
ba'ze Bábul ko le gayá[e], aur Bábul
men apní haikal ke bích rakhe.

Peshtar MASÍH se, 606.

|| Yá, us kí sárí khaslaten.
599.
|| Yá, Yakúniyáh, 1 Taw. 3. 16. Yá, Kúniyah, Yar. 22. 24.
f 2 Sal. 24. 8.

8 Ab Yahúyaqím ká báqí ahwál,
aur makrúh kám, jo us ne kíe,
aur ||jo us men páe gae, dekho,
we Isráel aur Yahúdáh ke bád-
sháhon ke daftar men maktúb
hain. Aur us ká betá ||Yahúya-
kín us ká jánishín húá.
9 ¶ Yahúyakín áṭh baras kí
'umr men bádsháh húá, aur us ne
tín mahíne das roz Yarúsalam
men saltanat kí[f]; aur us ne we
kám kíe, jo KHUDÁWAND kí nazar
men bure hain.

g 2 Sal. 24. 10,—17.
h Dán. 1. 1, 2. aur 5. 2.
599.
|| Yá, Mattaniyáh, us ke báp ke bhái ko, 2 Sal. 24. 17.
i Yar. 37. 1.
k 2 Sal. 24. 18. Yar. 52. 1, wag.

10 Jab wuh sál ákhir húá, Nabú-
kadnazar ne use[g] Bábul men
pakaṛwá mangwáyá, KHUDÁWAND
ke ghar ke nafís bartan[h] samet,
aur us ke bhái ||Sidqiyáh ko[i]
Yahúdáh aur Yarúsalam par bád-
sháh kiyá.
11 ¶ Sidqiyáh ikkís baras kí
'umr men bádsháh húá, aur us
ne gyárah baras Yarúsalam men
bádsháhat kí[k].
12 Aur wuh KHUDÁWAND apne
Khudá ke áge badkárián kartá
thá; wuh Yaramiyáh nabí ká, jo
us se KHUDÁWAND ke munh kí
báten kahtá thá, farmánbardár na
húá.

593.
l Yar. 52. 3. Hiz. 17. 15, 18.
m 2 Sal. 17. 14.

13 Aur wuh Nabúkadnazar bád-
sháh se bhí, jis ne use Khudá kí
qasam diláí thí, bágí húá[l], aur
aisá gardankash[m] aur sakhtdil
baná, ki KHUDÁWAND Isráel ke
Khudá kí taraf rujú' na húá.
14 ¶ Aur sáre sardár káhin
aur log, qaumon ke sáre nafratí
kámon kí taraf máil hoke, bad-
kárián kiyá karte the, aur un-
hon ne KHUDÁWAND ke ghar
ko, jo us ne Yarúsalam men
muqaddas ṭhahráyá thá, nápák
kiyá.

n Yar. 25. 3, 4. aur 35. 15. aur 44. 4.

15 Aur KHUDÁWAND un ke báp-
dádon ke Khudá ne apne rasúlon
kí ma'rifat se un ke pás paigám
bhejá[n]; balki subh sawere uṭhke,
bhejá kiyá, ki apne logon par aur
apne maskan par mihrbán thá:

o Yar. 5. 12, 13.
p Ams. 1. 25, 30.
q Yar. 32. 3. aur 38. 6. Mat. 23. 34.
r Zab. 74. 1. aur 79. 5.
590.
s Ist. 28. 49. 2 Sal. 25. 1, wag. 'Az. 9. 7.

16 Lekin unhon ne Khudá ke
paigambaron ko ṭhaṭṭhe men
uṛáyá[o], aur us kí báton ko náchíz
jáná[p], aur us ke nabíon se badsu-
lúkí kí[q], yahán tak ki KHUDÁ-
WAND ne apná gazab apne logon
par názil kiyá[r], ki koí chára na
rahá.
17 Tab wuh Kasdíon ke bádsháh
ko un par chaṛhá láyá[s]; us ne un

Peshtar MASÍH se, 588.

ke maqdis hí meṉ un ke jawánoṉ ko talwár se már ḍálá[t], aur kuṉwároṉ o kuṉwárioṉ par, aur búṛhoṉ par, aur us par jo bahut búṛhá thá, rahm na kiyá; Ḳhudá ne sab ko us ke qábú meṉ kar diyá.

18 Aur wuh Ḳhudá ke ghar ke sáre chhoṭe baṛe básanoṉ ko, aur ḲHUDÁWAND ke ghar ke ḳhazáne ko, aur bádsháh ke aur us ke amíroṉ ke ḳhazáne ko, sab ke sab Bábul ko le gayá[u].

19 Aur unhoṉ ne Ḳhudá ke ghar ko jaládiyá[x], aur Yarúsalam kí díwár ko ḍhádiyá, aur us ke sáre mahalloṉ ko ág se jaládiyá, aur sárí qímatí chízoṉ ko barbád kiyá.

20 Aur wuh unheṉ, jo talwár se bache, Bábul ko asírí meṉ le gayá[y], aur waháṉ we us ke aur us ke beṭoṉ ke gulám[z] rahe, jab tak ki Fárs kí saltanat qáim thí:

21 Táki ḲHUDÁWAND ká kalám, jo Yaramiyáh ke muṉh se kahá gayá thá, púrá howe[a], jab tak wuh sarzamín apne sabtoṉ ko máne na gaí[b]; kyúṉki jitne din wuh ujaṛ paṛí, wuh sabt kartí thí[c], jab tak ki sattar baras púre húe.

22 ¶ Ab sháh i Fárs Ḳhoras kí saltanat ke pahle baras meṉ[d], ḲHUDÁWAND ne sháh i Fárs Ḳhoras[e] ká dil ubhárá, táki ḲHUDÁWAND ká kalám, jo Yaramiyáh ke muṉh se kahá gayá thá[f], púrá howe, aur us ne apní sárí mamlukat meṉ manádí karwáí, aur is mazmún ká ishtihár-náma bhí jári karwáyá:

23 Sháh i Fárs Ḳhoras yúṉ farmátá hai[g]: ḲHUDÁWAND ásmán ke Ḳhudá ne zamín kí sárí mamlukáteṉ mujhe baḳhshíṉ, aur us ne mujh ko farmáyá, ki Yahúdáh ke Yarúsalam meṉ us ke liye ek maskan banáúṉ. Pas, jo tumháre darmiyán us kí qaum ká ho, ḲHUDÁWAND us ká Ḳhudá us ke sáth ho, aur wuh rawána hojáwe.

[t] Zab. 74. 20. aur 79. 2, 3.
[u] 2 Sal. 25.13, wag. 588.
[x] 2 Sal. 25. 9. Zab. 74. 6, 7. aur 79. 1, 7.
[y] 2 Sal. 25. 11.
[z] Yar. 27. 7.
[a] Yar. 25. 9, 11, 12. aur 26. 6, 7. aur 29. 10.

Peshtar MASÍH se, 588.

[b] Ahb. 26. 34, 35, 43. Dán. 9. 2.
[c] Ahb. 25. 4, 5. 536.
[d] 'Az. 1. 1.
[e] Yas. 44. 28.
[f] Yar. 25. 12, 13. aur 29. 10. aur 33. 10, 11, 14.
[g] 'Az. 1. 2, 3.

'AZRÁ KÍ KITÁB.

I BÁB.

1 *Haikal kí ta'mír karne kí bábat Ḳhoras ká ishtihár-náma.* 5 *Log apne watan meṉ phir jáne ke liye taiyárí karte.* 7 *Ḳhoras haikal ke zurúf Sheshbazar ke háth meṉ supurd kartá.*

536 ke qaríb.

AUR sháh i Fárs Ḳhoras kí saltanat ke pahle baras meṉ, is ḳhátir ki ḲHUDÁWAND ká kalám, jo Yaramiyáh ke muṉh se niklá thá[a], púrá howe, ḲHUDÁWAND ne sháh i Fárs Ḳhoras ká dil ubhárá, ki us ne apní tamám mamlukat meṉ manádí farmáí[b], aur ishtihár-náma bhí likh bhejá, aur kahá,

2 Sháh i Fárs Ḳhoras yúṉ farmátá hai, ki ḲHUDÁWAND ásmán ke Ḳhudá ne zamín kí sárí mamlukáteṉ mujhe baḳhshíṉ, aur mujhe hukm kiyá hai, ki Yarúsalam ke bích, jo Yahúdáh meṉ hai, us ke liye ek haikal banáúṉ[c].

3 Pas, us ke sáre bandoṉ meṉ se tumháre darmiyán kaun kaun hai? us ká Ḳhudá us ká háfiz howe, aur wuh Yarúsalam ko, jo shahr i Yahúdáh hai, jáwe, aur ḲHUDÁWAND Isráel ke Ḳhudá ká ghar banáwe, ki wuhí Ḳhudá hai[d], jo Yarúsalam meṉ hai.

4 Aur jo koí kisí maqám meṉ, jaháṉ kahíṉ wuh pardes ho, báqí rahá ho, usí maqám ke log soná chándí se, aur mál aur mawáshí se, ‖us kí madad kareṉ, aur us ke siwá, we Ḳhudá ke ghar ke liye jo Yarúsalam meṉ hai, apne jí kí ḳhwáhish se hadye guzráneṉ.

5 ¶ Tab Yahúdáh aur Binyamín ke abwí raís, aur káhin, aur Láwí, un sabhoṉ ke sáth jin ke diloṉ ko Ḳhudá ne ubhárá[e], uṭhe, ki jáke Yarúsalam meṉ ḲHUDÁWAND ká ghar banáweṉ.

6 Aur un sab ne jo un ke áspás the, chándí ke bartan, aur sone, aur asbáb, aur mawáshí, aur qímatí chízoṉ se, un kí dastgírí kí; us ke siwá apní ḳhushí se hadye diye.

[a] 2 Taw. 36. 22, 23. Yar. 25. 12. aur 29. 10.
[b] 'Az. 5. 13, 14.
[c] Yas. 44. 28. aur 45. 1, 13.
[d] Dán. 6. 26.
‖ 'Ibrání meṉ, *use uṭháweṉ.*
[e] Filip. 2. 13.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

7 ¶ Aur Khoras bádsháh ne bhí KHUDAWAND ke ghar ke un bartanon ko[f], jinhen Nabúkadnazar Yarúsalam men se légayá thá, aur apne dewton ke ghar men rakhá thá[g], nikál láyá.
8 Aur sháh i Fárs Khoras ne unhen khazánchí Mitradát ke háth se nikalwáyá, aur us ne unhen Yahúdáh ke amír Sheshbazar ko[h] gin diyá.
9 Aur un kí gintí yih hai: sone kí tís tháliáṉ, aur chándí kí hazár tháliáṉ, aur untís chhuriáṉ,
10 Aur sone ke tís piyále, aur rúpe ke chár sau das majhole piyále, aur qism ke básan ek hazár.
11 Sone rúpe ke bartan sab milke pánch hazár chár sau the. Sheshbazar yih sab bartan un asíron samet jo Bábul se buláe gae the, Yarúsalam men láyá.

f 'Az. 5. 14. aur 6 5.
g 2 Sal. 24. 13. 2 Taw. 36. 7.
h Dekho 'Az. 5. 14.

II BA'B.

1 *Tafsíl i shumár un ká jo laut áe: pahle, logon ká,* 36 *phir káhinon ká,* 40 *phir Láwion ká,* 43 *phir Natiním ká,* 55 *phir Sulaimán ke khádimon ká,* 62 *phir un káhinon ká jo apne naslnáme batá na sake.* 64 *Kull jamá'at ká shumár, ma' un ke mál o asbáb ke.* 6 *Un kí nazren.*

536 ke qaríb.

AUR mulk ke logon men se, jinhen asír karke legaye the, ki Sháh i Bábul Nabúkadnazar unhen asír karke Bábul ko le gayá[a], un ke nám jo asírí se chhútke Yarúsalam aur Yahúdáh men phir áe[b], aur har ek apne apne shahr men basá, ye hain;
2 We jo Zarúbábul ke sáth áe, so ye hain: Yashú', Nahamiyáh, ‖ Siráyáh, ‖ Ra'aláyáh, Mardakí, Bilshán, ‖ Misfár, Bigvai, ‖ Rahúm, Ba'anah. Baní Isráel ke logon ká yih shumár hai;
3 Baní Pargús, do hazár ek sau bahattar;
4 Baní Safatiyáh, tín sau bahattar;
5 Baní Arakh, sát sau pachhattar[c];
6 Baní Pakhat i Moáb[d], baní Yashú' aur Yúab samet, do hazár áth sau bárah;
7 Baní 'Ailám, ek hazár do sau chauwan;
8 Baní Zattú, nau sau paintális;
9 Baní Zakkai, sát sau sáth;
10 Baní ‖ Báni, chha sau bayális;
11 Baní Babai, chha sau teís;
12 Baní 'Azjád, ek hazár do sau báís;

a 2 Sal. 24. 14, 15, 16. aur 25. 11. 2 Taw. 36. 20.
b Naham. 7. 6, wag.
‖ Yá, *'Azariyáh,* Naham. 7. 7.
‖ Yá, *Ragamiyáh.*
‖ Yá, *Misfarat.*
‖ Yá, *Nahúm.*
c Dekho Naham. 7. 10.
d Naham. 7. 11.
‖ Yá, *Binwí,* Naham. 7. 15.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

13 Baní Adúniqám, chha sau chhiyásath;
14 Baní Bigvai, do hazár chhappan;
15 Baní 'Adín, chár sau chauwan;
16 Baní Atír, Hizqiyáh ke gharáne ke, athánawwe;
17 Baní Bazai, tín sau teís;
18 Baní ‖ Yúrah, ek sau bárah;
19 Baní Háshúm, do sau teís;
20 Baní ‖ Jibbár, panchánauwe;
21 Baní Baitlaham, ek sau teís;
22 Ahl i Natúfah, chhappan;
23 Ahl i 'Anatút, ek sau atháís;
24 ‖ Baní 'Azmávat, bayális;
25 Qaryat-'Arím ke, aur Kafirah aur Biarút ke log, sát sau tentális;
26 Rámah aur Jib'a ke log chha sau ikkís;
27 Ahl i Mikmás, ek sau báís;
28 Baitel aur 'Ai ke log do sau teís;
29 Baní Nabú, báwan;
30 Baní Majbís, ek sau chhappan;
31 Dúsre 'Ailám[e] ke bete, ek hazár do sau chauwan;
32 Baní Hárim, tín sau bís;
33 Lúd, aur ‖ Hádid, aur Aunú ke bete, sát sau pachís;
34 Baní Yaríhú, tín sau paintális;
35 Baní Sanáah, tín hazár chha sau tís.
36 ¶ Káhin, jo baní Yad'aiyáh[f], aur Yashú' ke khándán men ke the, nau sau tihattar;
37 Baní Amír[g], ek hazár báwan;
38 Baní Fashúr[h], ek hazár do sau saintális;
39 Baní Hárim[i], ek hazár sattar.
40 ¶ Láwí, jo baní ‖ Húdáviyáh men se Yashú' aur Qadmiel kí nasl men se the, chauhattar.
41 ¶ Gánewále jo the, baní A'saf, ek sau atháís.
42 ¶ Darbán log jo húe, baní Salúm, baní Atír, baní Tálmún, baní 'Aqqúb, baní Khatítá, baní Sobai, sab milke ek sau untális.
43 ¶ Haikal ke bande[k]: baní Zíhá, baní Hasúfá, baní Taba'út,
44 Baní Qarús, baní ‖ Sígahá, baní Fadún,
45 Baní Libánah, baní Hajábah, baní 'Aqqúb,
46 Baní Hajáb, baní ‖ Shamlai, baní Hanán,

‖ Yá, *Kháríf,* Naham. 7. 24.
‖ Yá, *Jiba'ún,* Naham. 7. 25.
‖ Yá, *Bait-'Azmávat,* Naham. 7. 28.
e Dekho 7 áyat.
‖ Yá, *Hárid,* jo ba'ze nuskhon men páyá játá hai.
f 1 Taw. 24. 7.
g 1 Taw. 24. 14.
h 1 Taw. 9. 12.
i 1 Taw. 24. 8.
‖ Yá, *Yahúdáh,* 'Az. 3. 9. *Húdaváh* bhí kahláyá, Naham. 7. 43.
k 'Ibrání men, *Natiním,* 1 Taw. 9. 2.
‖ Yá, *Sígá.*
‖ Yá, *Shalmai.*

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

47 Baní Jiddal, baní Jahár, baní
Riyáyáh,
48 Baní Rasín, baní Naqúdá,
baní Jazzám,
49 Baní 'Uzzá, baní Fásakh,
baní Basai,
50 Baní Ásnah, baní Ma'úním,
baní ‖ Nafúsím,
51 Baní Baqbúq, baní Haqúfá,
baní Harhúr,
52 Baní ‖ Bazlút, baní Mahídá,
baní Harshá,
53 Baní Barqús, baní Sísará,
baní Támah,
54 Baní Naziáh, baní Khatífá.
55 ¶ Sulaimán ke khádimon[1] kí
aulád: baní Sútí, baní Súfirat,
baní ‖ Farúdá,
56 Baní Ya'alah, baní Darqún,
baní Jiddal,
57 Baní Safatiyáh, baní Khatíl,
baní Fúkirat Zabáimi, baní ‖ Amí.
58 Sab haikal ke bande[m] aur
Sulaimán ke khádimon kí aulád[n],
tín sau bánwe.
59 Aur jo log Tall i Milh se,
aur Tall i Harsá se, aur Karúb
aur ‖ Addán se, aur Amir se gae
the, so ye hain, par apne apne
ábái khándán ko aur apne nasl-
náme ko, ki Isráel ke hon yá
nahín, batá na sake:
60 Baní Diláyáh, baní Túbiyáh,
baní Naqúdá, chha sau báwan.
61 ¶ Aur káhinon ke beton men
se: baní Habáyáh, baní Qús,
baní Barzillí, jis ne Jili'ádí Bar-
zillí[o] kí betíon men se ek ko jorú
kiyá, aur un ke nám se kahláyá.
62 Unhon ne apná nasabnáma, un
ke darmiyán jo naslnámon ke mu-
tábiq gine gae the, dhúndhá, par
na páyá; is liye we nápákon kí
tarah kahánat se khárij ho gae[p].
63 Aur ‖ Tirshátá ne unhen far-
máyá, ki jab tak Urím o Tummím
ke sáth[q] ek káhin na uthe, tab
tak aqdas chízon men se na khá-
ná[r].
64 ¶ Sárí jamá'at ke log sab ke
sab milke bayális hazár tín sau
sáth the,
65 Siwá un ke gulámon aur
laundíon ke, jo sát hazár tín sau
saintís the[s]: un men do sau
gánewále aur gánewálíán thín.
66 Un ke ghore, sát sau chhat-
tís, un ke khachchar, do sau pain-
tális,
67 Un ke únt, chár sau paintís
the; un ke gadhe, chha hazár sát
sau bís.
68 ¶ Aur abwí raíson men se
bahuteron ne, jab Yarúsalam men
KHUDÁWAND ke ghar ko áe, khu-
shí se Khudá ke maskan ke liye
hadye charháe[t], táki wuh apne hí
makán par phir utháyá jáwe;
69 Unhon ne apne maqdúr ke
muwáfiq kám ke liye sone ke ik-
sath hazár dirham, aur rúpe ke
pánch hazár ser, aur káhinon ke
sau pairáhan Khudá ke khazáne
men[u] dál diye.
70 So káhin, aur Láwí, aur logon
men se kitne, aur gánewále, aur
darbán, aur haikal ke bande, apne
apne shahron men base[x], aur ta-
mám Isráel apne apne shahron
men the.

‖ Yá, *Najishasím.* Naham. 7. 52.
‖ Yá, *Bazlít,* Naham. 7. 54.
[1] Dekho 1 Sal. 9. 21.
‖ Yá, *Farídá,* Naham. 7. 57.
‖ Yá, *Amún,* Naham. 7. 59.
[m] 'Ibrání men, *Natiním,* Yash. 9. 21, 27. 1 Taw. 9. 2.
[n] 1 Sal. 9. 21.
‖ Yá, *Addún,* Naham. 7. 61.
[o] 2 Sam. 17. 27.
[p] Gin. 3. 10.
‖ Yá, *Hákim ne;* Dekho Naham. 8. 9.
[q] Khur. 28. 30. Gin. 27. 21.
[r] Ahb. 22. 2, 10, 15, 16.
[s] Naham. 7. 66, wag.
[t] Naham. 7. 70.
[u] 1 Taw. 26 20.
[x] 'Az. 6. 16, 17 Naham. 7. 73.

III BÁB.

1 Mazbah us ke makán par phir rakhdete. 4 Bahut hadye guzránte. 7 Kárígaron ko ikatthe karte. 8 Haikal kí bunyád khushí gam ámez ke sáth dál dete.

AUR jab sátwán mahíná pa-
hunchá, aur baní Isráel ap-
ne apne shahron men the, to log
Yarúsalam men ek sáth jam'a húe.
2 Tab ‖ Yashú' bin Yúsadaq aur
us ke bháí káhin, aur Zarúbábul
bin Siyáltiel[a], aur us ke bháí, á
khare húe, aur unhon ne Isráel
ke Khudá ká mazbah banáyá, ki
us par charháwon ko charháwen,
jaisá mard i Khudá Músá kí
sharí'at men likhá hai[b].
3 Aur unhon ne mazbah ko us
ke makán par rakhá, ki un sarza-
mínon kí qaumon ke sabab se un-
hen dar lagá thá; aur unhon ne
KHUDÁWAND ke liye us par char-
háwe charháe, ya'ne subh aur
shám ke charháwe[c].
4 Aur unhon ne kitáb ke mutá-
biq[d] khaimon kí 'íd kí[e], aur roz
ba roz ke charháwe gin ginke,
roz-marra ke dastúr ke muwáfiq,
charháe[f];
5 Ba'd us ke hamesha ká char-
háwá[g], aur naye chándon ká, aur
KHUDÁWAND kí sab muqaddas
'ídon ká, aur wuh jise har ek
khushí se KHUDÁWAND ke liye
látá thá, guzráná.
6 Sátwen mahíne kí pahlí tárikh
se unhon ne KHUDÁWAND ke liye
charháwon ká charháná shurú'
kiyá; par KHUDÁWAND kí haikal
kí bunyád hanoz dálí na gaí thí.

‖ Yá, *Yahúsú'a,* Haj. 1. 1. aur 2. 2. Zak. 3. 1.
[a] Mat. 1. 12 aur Lúq. 3, 27, *Salatiel* kahláyá.
[b] Ist. 12. 5.
[c] Gin. 28. 3, 4.
[d] Khur. 23. 16.
[e] Naham. 8. 14, 17. Zak. 14. 16. 17.
[f] Gin. 29. 12, wag.
[g] Khur. 29. 38. Gin. 28. 3, 11, 19, 26. aur 29. 2, 8, 13.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

|| Yá, *kárigaron.*
h 1 Sal. 5. 6, 9. 2 Taw. 2. 10. A'am. 12. 20.
i 2 Taw. 2. 16. A'am. 9. 36.
k 'Az. 6. 3.
535.
l 1 Taw. 23. 24, 27.
m 'Az. 2. 40.
|| Yá, *Húdáyáh,* 'Az. 2. 40.
n 1 Taw. 16. 5, 6, 42.
o 1 Taw. 6. 31. aur 16. 4. aur 25. 1.
p Khur. 15. 21. 2 Taw. 7. 3. Naham. 12. 24.
q 1 Taw. 16. 34. Zab. 136. 1.
r 1 Taw. 16. 41. Yar. 33. 11.
s Dekho Haj. 2. 3.

7 Aur unhoṉ ne sangtaráshoṉ aur || barhaíoṉ ko naqdí dí, aur Saidánioṉ aur Súrioṉ ko kháná píná aur tel diyá[h], ki Lubnán se saro ke laṭhe samundar kí ráh se Yáfá ko[i] láweṉ, jaisá ki sháh i Fárs Khoras ne unheṉ parwána diyá thá[k].

8 ¶ Phir jab se Ḳhudá ke ghar ko Yarúsalam meṉ á pahunche the, us 'ahd ke dúsre baras ke dúsre mahíne meṉ, Zarúbábul bin Siyáltiel, aur Yashú' bin Yúsadaq, aur un ke báqí bhái, káhin, aur Láwí, aur sab, jo asírí se rihá hoke Yarúsalam ko áe the, shurú' kiyá, aur Láwioṉ ko, jo bís baras ke aur úpar the[l], muqarrar kiyá, ki Ḳhudáwand ke ghar ke kám ke kárinde howeṉ.

9 Tab Yashú'[m] aur us ke beṭe, aur us ke bhái, aur Qadmiel aur us ke beṭe, baní || Yahúdáh, milke khaṛe rahe, ki Ḳhudá ke ghar meṉ kárígaroṉ ko kám par lagáweṉ; aur baní Hannadád aur un ke beṭe aur bhái Láwí aisá hí karte the.

10 So jab mi'amár Ḳhudáwand kí haikal kí bunyád ḍálte the, to unhoṉ ne káhinoṉ ko kapṛá pahináke, aur narsinge deke, aur Láwioṉ baní Ásaf ko jhánjh deke, muqarrar[n] kiye, ki sháh i Isráel Dáúd kí sunnat par[o] Ḳhudáwand kí hamd kareṉ.

11 Aur we báham naubat ba naubat Ḳhudáwand kí sitáish aur shukrguzárí meṉ gáte bajáte the[p], ki Wuh bhalá hai[q], ki us kí rahmat hamesha Isráel ke shámil-hál hai[r]. Jab unhoṉ ne sitáish kí, tab sab logoṉ ne milke na'ra márá, aur Ḳhudáwand ke ghar kí bunyád paṛí thí.

12 Lekin bahut log un búṛhe káhinoṉ, aur Láwioṉ, aur abwí raísoṉ meṉ se, jinhoṉ ne pahle ghar ko dekhá thá, jab is ghar kí bunyád un ke dekhne meṉ ḍálí gaí, to we baṛí áwáz se chilláke rone lage[s]; lekin bahutere khushí se lalkáre.

13 Aur aisá húá ki log khushí kí áwáz aur logoṉ ke rone kí sadá judá judá daryáft na kar sake; ki log khúb chilláke na'ra márte the, jis kí áwáz dúr tak pahunchí.

IV BÁB.

1 Yahúdioṉ ke mukhálif is bá'is bezár hoke ki haikal ke banáne meṉ un kí sharákat nánamanzúr húí, kám meṉ haraj kar ḍálte. 7 Artakhshashatá bádsháh ke nám par khatt likhte. 17 Is par Artakhshashatá farmán likh bhejtá. 23 Kám band hotá.

AUR jab Yahúdáh aur Binyamín ke dushmanoṉ ne suná, ki || we jo asír hogae the, Ḳhudáwand Isráel ke Ḳhudá kí haikal ko banáte haiṉ[a],

2 To we Zarúbábul aur abwí raísoṉ ke pás áe, aur unheṉ kahá, ki Hameṉ bhí apne sáth ta'mír karne do: kyúṉki ham tumháre mánind tumháre Ḳhudá ke tálib haiṉ, aur ham sháh i Asúr Asar-Haddún ke dinoṉ se[b], jis ne hameṉ yaháṉ lá basáyá hai, us ke liye qurbán guzránte haiṉ.

3 Lekin Zarúbábul, aur Yashú', aur Isráel ke báqí abwí raísoṉ ne unheṉ kahá, ki Tumhárá kám nahíṉ, ki hamáre sáth hamáre Ḳhudá ke liye ek ghar banáo[c], balki ham akele Ḳhudáwand Isráel ke Ḳhudá ke liye ek maskan banáwenge, jaisá ki sháh i Fárs Khoras ne hameṉ hukm kiyá hai[d].

4 Tab us sarzamín ke logoṉ ne Yahúdáh ke logoṉ ke háthoṉ ko ḍhílá kardiyá[e], aur ta'mír karne meṉ unheṉ ḍaráyá aur satáyá,

5 Aur wakíl muqarrar kiye, ki un ká mansúba bátil kareṉ. Sháh i Fárs Khoras ke jíte jí, aur sháh i Fárs Dárá kí saltanat tak yih hál húá.

6 Phir jab || Akhasúerus bádsháh húá, to us kí saltanat ke shurú' meṉ unhoṉ ne Yahúdáh aur Yarúsalam ke báshindoṉ kí shikáyat likh bhejí.

7 ¶ Phir Artakhshashatá ke dinoṉ meṉ Bishlám, aur Mitradát, aur Tábiel, aur † un ke báqí rafíqoṉ ne sháh i Fárs Artakhshashatá ko likhá: un ká khatt Arámí zubán meṉ thá, aur us ká tarjuma bhí Arámí hurúf meṉ likhá thá.

8 Rahúm sáhib i díwán aur Shamsí kátib ne Artakhshashatá bádsháh ke liye Yarúsalam kí shikáyat is taur par likhí;

9 Rahúm sáhib i díwán, aur Shamsí kátib, aur † un ke báqí rafíq, jo Dínah aur Afársatkah, aur Tarfilah, aur Fárs, aur Arak,

Peshtar MASÍH se, 535.

|| 'Ibrání meṉ, *asírí ke farzand.*
a Dekho 7, 8, 9 áyateṉ.
678 ke qaríb.
b 2 Sal. 17. 24, 32, 33. aur 19. 37. 10 áyat.
c Naham. 2. 20.
d 'Az. 1. 1, 2, 3.
534.
e 'Az. 3. 3.
|| Yá, *Shersháh.*
522.
† 'Ibrání meṉ, *un ke jathon ke báqí log.*
† Kasdí meṉ, *un ke jathon ke báqí log.*

Peshtar MASÍH se, 522.
f 2 Sal. 17. 30, 31.
678 ke qaríb.
g 1 áyat.
522.
h Yún 11, 17, áyatoṉ meṉ. aur 'Az. 7. 12.
† Kasdí meṉ, *un ko siyá.*
i 'Az. 7. 24.
‖ Yá, *tawánáí.*
‖ Kasdí meṉ, *ke namak se namkín hote.*
† Kasdí meṉ, *jathoṉ ke báqí logoṉ ko.*
‖ Yá, *sáhib i 'azm bádsháh.*

aur Bábul, aur Sosan, aur Dih,
aur 'Ailám se haiṉ[f],
10 Aur báqí guroheṉ[g], jinheṉ
Asnáffar amír o sharíf ne jiláwa-
tan kiyá, aur Samrún ke shahroṉ
meṉ basáyá, aur nahr i Furát ke
is pár ke báqí log, wagaira[h].
11 ¶ Us 'arzí kí naql, jo unhoṉ
ne Artakhshashatá bádsháh pás
bhejí, yúṉ hai: Sháh ke gulám,
jinhoṉ kí búdobásh nahr ke is
pár hai, wagaira.
12 Bádsháh par raushan howe,
ki Yahúdí log, jo huzúr kí taraf
se chale gae, hamáre darmiyán Ya-
rúsalam ko áe haiṉ, aur us bágí
aur fasádí shahr ko banáte haiṉ;
díwáreṉ uṭháchuke, aur neweṉ
† miláíṉ.
13 Ab bádsháh yaqín jáne, ki ye
log, jab shahr baná hogá, aur
díwáreṉ taiyár hoṉgí, tab mahsúl,
aur málguzárí, aur khiráj[i] nahíṉ
deṉge, aur bádsháhoṉ kí ‖ ámdaní
meṉ nuqsán hogá.
14 Pas, azbaski ham log dau-
latkháne ‖ ká namak kháte haiṉ,
aur ham ko láiq na thá ki bádsháh
ká nuqsán dekhke bardásht ka-
reṉ, is sabab ham log bhejkar
bádsháh ko ittilá' dete haiṉ;
15 Ki bádsháh ke bápdádoṉ ke
tawáríkh-námoṉ meṉ talásh ho,
to un tawáríkh-námoṉ se bádsháh
ko daryáft ho jáwe, aur yaqín
hásil howe, ki yih shahr fitna-
angez maqám hai, jis se sháhoṉ
aur mamálik ko ranj pahunchtá
rahá hai, aur qadím se us meṉ
fasád barpá húá hai: is wáste
yih shahr kharáb kiyá gayá hai.
16 Ham bádsháh ko jatáte haiṉ,
ki agar yih shahr phir biná ho,
aur us kí shahrpanáh bane, to
is hálat meṉ huzúr ká 'amal nahr
ke is pár na rahegá.
17 ¶ Tab bádsháh ne Rahúm
sáhib i díwán, aur Shamsí kátib,
aur un ke † báqí rafíqoṉ ko, jo
Samrún meṉ base, aur nahr pár
ke báqí logoṉ ko, jawáb likhwá
bhejá: Salám, wagaira.
18 Us 'arzí ká mazmún jo tum ne
mujhe bhejí tafsíl se ma'lúm húá.
19 Aur maiṉ ne hukm kiyá hai,
aur talásh ho chukí, aur daryáft
húá, ki us shahr ne qadím se bád-
sháhoṉ par balwá kiyá hai, aur fitna
o fasád us meṉ barpá rahá hai.
20 Aur ‖ baṛe baṛe bádsháh Yarú-
salam meṉ húe haiṉ, jinhoṉ ne
daryá ke[k] pár tak 'amalkiyá[l], aur
mahsúl, aur málguzárí, aur khiráj
liyá kiye.
21 So ab hukm karo, ki un
logoṉ ko rokeṉ, aur yih shahr
banáyá na jáe, jab tak mujh se
farmán na nikle.
22 Khabardár, is meṉ qusúr
mat karná; káhe ko aisí qabáhat
ho, jis se bádsháhoṉ ko zarar pa-
hunche?
23 ¶ Pas joṉhíṉ Artakhshashatá
bádsháh ke farmán kí naql Rahúm
aur Shamsí kátib, aur un ke
rafíqoṉ ke áge paṛhí gaí thí,
wuṉhíṉ we jald Yarúsalam ko
Yahúdíoṉ ke pás gae, aur † jabr
aur zor se un ko rokdiyá.
24 Tab Yarúsalam meṉ Khudá
ke ghar ká kám mauqúf húá, aur
sháh i Fárs Dárá kí saltanat ke
dúsre baras tak mauqúf rahá.

V BAB.

1 *Zarúbábul aur Yashú', Hajjí aur Zakariyáh nabíoṉ se targíb pákar, haikal kí ta'mír shurú' karte.* 3 *Tatnai aur Shatár-Boznai kí koshisheṉ Yahúdíoṉ ke barajne meṉ bátil ṭhahartíṉ.* 6 *Yahúdíoṉ se barkhiláfí karke, ek khatt Dárá ke nám par bhejte.*

PHIR Hajjí[a] nabí aur Zaka-
riyáh[b] bin 'Idú nabí un Yahú-
díoṉ ko jo Yahúdáh aur Yarú-
salam meṉ the, Isráel ke Khudá ke
nám se nubúwat karte the.
2 Tab Zarúbábul[c] bin Siyáltiel
aur Yashú' bin Yúsadaq uṭhe,
aur Khudá ke ghar ko Yarúsalam
meṉ banáne lage, aur Khudá ke
we nabí un ke sáth hokar un kí
madad karte the.
3 ¶ Us waqt nahr ke is pár ká
súbadár Tatnai[d], aur Shatár-Boz-
nai, apne musáhiboṉ samet, un pás
áe, aur unheṉ yúṉ kahá, ki Kis ne
tum ko hukm kiyá, ki is ghar ko
banáo, aur is díwár ko uṭháo[e]?
4 Phir ham ne unheṉ kahá, ki
Un logoṉ ke kyá nám haiṉ, jo is
'imárat kí ta'mír karte haiṉ[f]?
5 Par un ke Khudá kí nazar
Yahúdíoṉ ke buzurgoṉ par thí[g],
ki we unheṉ rok na sakte the, jab
tak yih suwál Dárá pás na pa-
hunchá, aur tab unhoṉ ne is
mazmún ká jawáb us kí bábat
meṉ likh bhejá[h].
6 ¶ Khatt kí naql, jo nahr ke is
pár ke súbadár Tatnai, aur Shatár-
Boznai, aur us ke Afársakí[i] rafí-
qoṉ ne, jo nahr ke is pár meṉ búd o

Peshtar MASÍH se, 522.
k Paid. 15. 18. Yash. 1. 4.
l 1 Sal. 4. 21. Zab. 72. 8.
† Kasdí meṉ, *bázú se aur zor se.*
520.
520.
a Haj. 1. 1.
b Zak. 1. 1.
c 'Az. 3. 2.
d 6 áyat. 'Az. 6. 6.
e 9 áyat.
f 10 áyat.
g Dekho 'Az. 7. 6, 28. Zab. 33. 18.
h 'Az. 6. 6.
519.
i 'Az. 4. 9.

Peshtar MASÍH se, 519.

básh karte hain, Dárá bádsháh pás bhejá.

7 Unhon ne 'arzí bhejí, jis men yún likhá thá: Dárá bádsháh ko salámat i kullí ho.

8 Bádsháh ko jáná cháhiye, ki ham Yahúdáh ke súbe men us baṛe Khudá ke ghar ke bích gae hain; wuh || taráshe húe pattharon se bantá hai, aur díwáron par lakṛíán lag játí hain, aur kám jald bantá játá hai, aur un ke háthon se istihkám hotá játá.

|| Yá, *baṛe baṛe.*

9 Tab ham ne un buzurgon se suwál kiyá, aur unhen yún kahá, ki Kis ne tumhen hukm kiyá, ki is ghar ko banáo, aur is díwár ko uṭháo[k]?

[k] 3, 4 áyaten.

10 Aur ham ne un ke nám bhí púchhe, táki ham un logon ke nám likhke huzúr ko khabar dewen, ki un ke sardár kaun hain.

11 Tab unhon ne hamen yún jawáb diyá aur kahá, Ham ásmán aur zamín ke Khudá ke bande hain, aur wuhí maskan banáte hain, jo bahut barson ke áge qadím se baná thá, jise Isráel ke ek baṛe bádsháh ne banwáyá, aur ta'mír kiyá thá[l].

[l] 1 Sal. 6. 1.

12 Lekin is liye ki hamáre báp-dádon ne ásmán ke Khudá ko gussa diláyá[m], us ne unhen sháh i Bábul Nabúkadnazar Kasdí ke háth men[n] kardiyá; us ne is ghar ko ujáṛ diyá, aur logon ko asír karke Bábul men basáyá.

[m] 2 Taw. 36. 16, 17.

[n] 2 Sal. 24. 2. aur 25. 8, 9, 11.

536.

13 ¶ Lekin sháh i Bábul Khoras kí saltanat ke pahle baras men Khoras bádsháh ne hukm kiyá[o], ki yih Bait-Ulláh phir ban jáwe.

[o] 'Az. 1. 1.

14 Aur Khudá ke ghar ke sonahle rúpahle zurúf ko bhí, jinhen Nabúkadnazar Yarúsalam kí haikal se nikál le gayá, aur Bábul kí haikal men lá rakhá, so Khoras bádsháh ne Bábul kí haikal se phir nikál liyá[p], aur Sheshbazar náme ek shakhs ko, jise us ne || názim ṭhahráyá thá[q], somp diyá.

[p] 'Az. 1. 7, 8. aur 6. 5.

|| Yá, *náib.*

[q] Haj. 1. 14. aur 2. 2, 21.

15 Aur use farmáyá, ki In bartanon ko le jáiyo, aur Yarúsalam kí haikal men pahuncháiyo, aur Khudá ká maskan apní jagah par banáyá jáwe.

16 ¶ So wuhí Sheshbazar áyá, aur Yarúsalam men is Bait-Ulláh kí bunyád ḍálí[r]; aur us waqt se ab tak ban rahá hai, par hanoz taiyár nahín húá hai[s].

[r] 'Az. 3. 8, 10.

[s] 'Az. 6. 15.

Peshtar MASÍH se, 536.

17 Ab agar bádsháh munásib jáne, to sháh ke daulatkháne men, jo Bábul men hai, daryáft kiyá jáe[t], ki Khoras bádsháh ne Yarúsalam men Bait-Ulláh ke banáne ká hukm kiyá thá, ki nahín; aur is amr men bádsháh ham logon par apní marzí záhir kare.

[t] 'Az. 6. 1, 2.

VI BAB.

1 *Dárá Khoras ká farmán páke, ek nayá farmán járí kartá, ki haikal kí ta'mír men taraqqí ho.* 13 *Farmán ke bá'is dushman bhí madad karte, aur yún un kí aur nabíon kí kumak se haikal taiyár hojátí.* 16 *Us kí taqdís kí 'íd karte,* 19 *aur fasah bhí karte.*

519.

TAB Dárá bádsháh ne hukm kiyá, ki Bábul ke us daftarkháne men jis men mál dhará játá thá[a], talásh kí jáwe.

[a] 'Az. 5. 17.

2 Chunánchi || Akhmatá ke qasr men, jo Mádá ke súbe men wáqi' hai, ek daftar milá, aur us men yih hukm likhá húá thá:

|| Yá, *Akbatáná, yá, sandúqche men.*

3 Khoras bádsháh kí saltanat ke pahle baras men, Khoras bádsháh ne Khudá ke ghar kí bábat, jo Yarúsalam men hai, hukm kiyá, ki wuh ghar aur wuh makán jahán qurbáníán karte hain, banáe jáwen, aur us kí bunyád istihkám se ḍálí jáwe, aur us kí únchái sáṭh háth, aur chauṛái bhí sáṭh háth hogí;

4 Tín saffen bhárí pattharon kí hon, aur ek saff nayí lakṛí kí[b]; aur kharch bádsháh ke khazáne se diyá jáwe.

[b] 1 Sal. 6. 36.

5 Aur Khudá ke ghar ke sonahle rúpahle bartan bhí, jinhen Nabúkadnazar ne Yarúsalam kí haikal men se nikál liyá, aur Bábul men lá rakhá, so phir diye jáwen[c], aur Yarúsalam kí haikal men apní apní jagah men dákhil kiye jáen, aur Khudá ke ghar men rakhe jáen.

[c] 'Az. 1. 7, 8. aur 5. 14.

6 Pas, nahr pár ká súbadár Tatnai, aur Shatár-Boznai, aur un ke Afársakí † rafíq, jo daryá pár ho, tum wahán se dúr ho jáo[d]:

† Kasdí men, *jathe.*

[d] 'Az. 5. 3.

7 Tum is Bait-Ulláh ke kám ko hone do; Yahúdíon ká názim, aur Yahúdíon ke buzurgán, Khudá ke ghar ko us kí jagah par ta'mír karen.

8 Aur mujh se hukm húá, ki tum ko Yahúdí buzurgon ke liye Bait-Ulláh ke banáne men kyá karná hai; bádsháh ke khazáne men se, ya'ne daryá pár ke khiráj

Peshtar MASÍH se, 519.

men se, un logon ko kharch diyá jáwe, ki ‖ un ká haraj na ho.

‖ Kasdí men, *un ko kám band karná na pare.*

9 Aur jo kuchh unhen darkár ho, bachhre, aur mendhe, aur halwán, ásmán ke Khudá ke charháwe ke liye, aur gehún, aur namak, aur mai, aur tel, so sab Yarúsalam ke káhinon ke kahe ke mutábiq biná 'uzr aur bilá nága roz ba roz diláiyo,

10 Táki we khushbúdár qurbán ásmán ke Khudá ke huzúr men guzránen, aur bádsháh aur bádsháhzádon kí 'umr-darází ke liye du'á mángen[e].

[e] 'Az. 7. 23. Yar. 29. 7. 1 Tim. 2. 1, 2.

11 Main aur ek hukm kartá hún, ki jo shakhs is hukm se báhar jáwe, us ke ghar se lathá khínchá jáe, aur khará kiyá jáe, aur wuh us par tángá jáe, aur is bát ke liye us ká ghar kúre ká dher kiyá jáe[f].

[f] Dán. 2. 5. aur 3. 29.

12 Par wuh Khudá, jis ne apná nám wahán rakhá hai[g], sab bádsháhon aur logon ko, jo is hukm ko badalke, Khudá ká wuh ghar, jo Yarúsalam men hai, bigárne ko háth barháte hon, gárat kare. Main Dárá hukm de chuká; is par jald 'amal karná hai.

[g] 1 Sal. 9. 3.

13 ¶ Tab daryá pár ke súbadár Tatnai, aur Shatár-Boznai, aur un ke rafíqon ne Dárá bádsháh ke farmán ke mutábiq fauran 'amal kiyá.

14 So Yahúdíon ke buzurg ta'mír kar rahe[h], aur Hajjí nabí kí aur Zakariyáh bin 'Idú kí nubúwat se kámyáb húe. Aur unhon ne Isráel ke Khudá ke hukm ke mutábiq, aur Fárs ke bádsháh Khoras[i], aur Dárá[k], aur Artakhshashatá[l] ke hukm ke mutábiq, ta'mír kí, aur kám tamám kiyá.

[h] 'Az. 5. 1, 2.
[i] 'Az. 1. 1. aur 5. 13. 3 áyat.
[k] 'Az. 4. 24.
[l] 'Az. 7. 1.

15 Aur yih maskan Adár mahíne kí tísrí tárikh men, jo Dárá bádsháh kí saltanat ká chhathwán baras thá, taiyár húá.

16 ¶ Aur baní Isráel, aur káhin, aur Láwí, aur báqí † asíron ne jo chhútke áye the, Khudá ke ghar kí taqdís khushí se karte the[m].

† Kasdí men, *asírí ke farzandon ne.*
[m] 1 Sal. 8. 63. 2 Taw. 7. 5.

17 Aur we Bait-Ulláh kí taqdís ke liye sau bail, aur do sau mendhe, aur chár sau halwán, aur tamám Isráel kí khatiyat ke liye, bárah sibton ke shumár ke mutábiq, bárah bakre charháte the[n].

[n] 'Az. 8. 35.

18 Aur unhon ne káhinon ko, un ke faríqon ke[o] muwáfiq, aur Láwíon ko, un kí báridáríon ke[p] mutábiq, Khudá kí bandagí ke liye Yarúsalam men muqarrar kiyá, jaisá ki Músá kí kitáb men likhá hai[q].

Peshtar MASÍH se, 515.

[o] 1 Taw. 24. 1.
[p] 1 Taw. 23. 6.
[q] Gin. 3. 6. aur 8. 9.

19 Aur pahle mahíne kí chaudahwín tárikh[r] asírí ke farzandon ne 'íd i fasah kí;

[r] Khur. 12. 6.

20 Kyúnki káhinon aur Láwíon ne apne ko pák kiyá thá[s]; we sab ke sab pák húe the; so unhon ne asírí ke sab farzandon ke liye, aur apne bhái káhinon ke liye, aur apne liye fasah ko zabh kiyá[t].

[s] 2 Taw. 30. 15.
[t] 2 Taw. 35. 11.

21 Aur baní Isráel ne, jo asírí se chhúte the, aur sabhon ne, jo Isráel ke KHUDÁWAND ke tálib hoke us sarzamín kí ajnabí gurohon kí najásaton se[u] pák húe the, fasah kháyá.

[u] 'Az. 9. 11.

22 Aur we khushí se sát din tak fatírí rotí kí 'íd[x] karte rahe; kyúnki KHUDÁWAND ne unhen khushwaqt kiyá thá, aur sháh i Asúr ke dil ko un kí taraf pherá thá[y], ki Khudá, Isráel ke Khudá, ke maskan ke banáne men, ‖ un kí dastgírí kare.

[x] Khur. 12. 15. aur 13. 6. 2 Taw. 30. 21. aur 35. 17.
[y] 2 Sal. 23. 29. 2 Taw. 33. 11. 'Az. 1. 1. aur 6 áyat, wag. Ams. 21. 1.
‖ Yá, *un ke háthon ko zor bakhshe.*

VII BÁB.

1 *'Azrá Yarúsalam ko játá.* 11 *Bábat us parwáne kí, jise Artakhshashatá ne 'Azrá ko diyá.* 27 *'Azrá Khudá kí mihrbání ke bá'is us ká shukr kartá.*

457.

IN báton ke ba'd sháh i Fárs Artakhshashatá[a] kí saltanat ke dinon men 'Azrá bin Siráyáh[b], bin 'Azariyáh, bin Khilqiyáh,

[a] Naham. 2. 1.
[b] 1 Taw. 6. 14.

2 Bin Salúm, bin Sadúq, bin Akhitúb,

3 Bin Amariyáh, bin 'Azariyáh, bin Miráyút,

4 Bin Zarákhiyáh, bin 'Uzzí, bin Búqí,

5 Bin Abisú'á, bin Fínihás, bin Ili'azar, bin Hárún sardár káhin:

6 Yihí 'Azrá Bábul se uth chalá; aur wuh Músá kí sharí'at men, jise KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne diyá thá, faqíh i kámil thá[c]: aur is liye ki KHUDÁWAND us ke Khudá ká háth us par thá[d], bádsháh ne us ká sárá matlab púrá kiyá.

[c] 11, 12, 21 áyaten.
[d] 9 áyat. 'Az. 8. 22, 31.

7 Aur baní Isráel men se, aur káhinon, aur Láwíon[e] aur gánewálon, aur darbánon, aur haikal ke bandon men se[f], kitne log Artakhshashatá bádsháh kí saltanat ke sátwen baras men Yarúsalam men áe[g].

[e] Dekho 'Az. 8. 15, wag.
[f] 'Ibrání men, *Natinim,* 'Az. 2. 43. aur 8. 20.
[g] 'Az. 8. 1.

Peshtar MASÍH se, 457. — 457 ke qaríb.

8 Aur wuh bádsháh kí saltanat ke sátwen baras ke pánchwen mahíne Yarúsalam men pahunchá.
9 Ki Bábul se chal nikalne ká shurú' pahle mahíne kí pahlí tárikh men húá, aur pánchwen mahíne kí pahlí tárikh men wuh Yarúsalam men á pahunchá; kyúnki us ká Khudá mihrbání se us kí dastgírí kartá thá[h].
10 Ki 'Azrá ne apne dil ko taiyár kiyá thá, ki Khudá kí sharí'at ká tálib ho[i], aur us par 'amal kare, aur Isráel ke darmiyán sunnaton aur hukmon kí ta'lím dewe[k].
11 ¶ Us parwáne kí naql, jo Artakhshashatá bádsháh ne 'Azrá ko, jo káhin aur faqíh thá, aur KHUDAWAND ke hukmon kí báton aur Isráel par ke farzon ko jántá thá, 'ináyat kiyá, so yih hai:
12 Artakhshashatá sháhansháh[l] ká, 'Azrá káhin ko, jo ásmán ke Khudá kí sharí'at ká kámil faqíh hai, wagaira[m].
13 Main yih hukm kartá hún, ki sab, jo merí mamlukat men Isráel ke logon men se, aur un ke káhinon, aur Láwíon men se, Yarúsalam ko jáne cháhte hain, tere sáth jáen.
14 Is wáste ki tú ‖ bádsháh se aur us ke sát wazíron se[n] bhejá játá hai, táki apne Khudá kí sharí'at ke mutábiq, jo tere háth men hai, Yahúdáh aur Yarúsalam ká ahwál daryáft kare;
15 Aur rúpá aur soná, jo bádsháh aur us ke wazíron ne Isráel ke Khudá ke liye, jis ká maskan Yarúsalam men hai[o], apní khushí se guzráná hai, wahán le jáwe;
16 Aur sárá rúpá aur soná bhí, jo tú Bábul ke tamám súbe men jam'a kar saktá hai[p], un hadyon samet, jo log aur káhin apne Khudá ke ghar ke liye, jo Yarúsalam men hai, apní khushí se dewen[q], pahuncháwe:
17 Aur filfaur is naqdí se bail, aur mendhe, aur halwán, aur un ke hadyon ká maida[r], aur tapáwanon kí mai, kharídiyo, aur Yarúsalam men apne Khudá ke ghar ke mazbah par guzrániyo[s].
18 Aur jo kuchh tú aur tere bháí báqí rúpe aur sone se karná munásib aur bihtar jánte ho, so apne Khudá kí marzí ke mutábiq karo.
19 Aur jo jo bartan tere Khudá ke ghar kí bandagí ke liye diye gae hain, so Yarúsalam men Khudá ke huzúr somp de.
20 Aur tere Khudá ke ghar ká báqí kharch, jo tujhe dená pare, so bádsháh ke daulatkháne se dená.
21 Aur main hí Artakhshashatá bádsháh daryá pár ke sab khazánchíon ko hukm de chuká hún, ki jo kuchh ásmán ke Khudá kí sharí'at ká faqíh 'Azrá káhin tum se cháhe, filfaur kiyá jáwe;
22 Sau qintár rúpe tak, aur sau karr gehún, aur sau batt mai, aur sau batt tel tak, aur namak betaqarrur.
23 Jo kuchh ásmán ke Khudá ká hukm hai, so ásmán ke Khudá ke ghar ke liye filfaur kiyá jáwe; káhe ko mamlukat par, aur bádsháh par, aur bádsháhzádon par ‖ balá názil ho?
24 Aur tum ko jáná cháhiye, ki tum sab káhinon, aur Láwíon, aur gánewálon, aur darbánon, aur ‖ haikal ke bandon, aur us Khudá ke ghar ke khádimon se málguzárí, aur khiráj, aur mahsúl lene ká ikhtiyár nahín rakhte ho.
25 Aur, ai 'Azrá, tú apne Khudá ke us dánish ke mutábiq, ‖ jo tujh ko 'ináyat húí, hákimon aur qázíon ko[t] muqarrar kar, ki daryá pár ke sab logon ká, jo tere Khudá kí sharí'at ko jánte hain, insáf karen; aur tum un ko, jo na jánte ho, sikhláo[u].
26 Aur jo koí tere Khudá kí sharí'at par aur bádsháh ke farmán par 'amal na kare, us par filfaur sazá ká hukm kiyá jáwe, khwáh wuh qatl ká, yá † des nikálne ká, yá mál kí zabtí ká, yá qaid hone ká ho.
27 ¶ Shukr KHUDAWAND hamáre bápdádon ke Khudá ká[x], ki aisí bát bádsháh ke dil men dálí[y], ki Yarúsalam men KHUDAWAND ke ghar ko árásta kare;
28 Aur mujhe bádsháh aur wazíron ke huzúr, aur bádsháh ke shauqatwále sháhzádon ke áge, apní rahmat i behadd men mujhe chhipáliyá[z]. Aur is liye ki KHUDAWAND mere Khudá ká háth mujh par húá[a], main mazbút ho gayá, aur main ne Isráel ke raíson ko jam'a kiyá, ki we mere hamráh chale jáwen.

Peshtar MASÍH se, 457 ke qaríb.

[h] 6 áyat. Naham. 2. 8, 18.
[i] Zab. 119. 45.
[k] 6, 25 áyaten. Ist. 33. 10. Naham. 8. 1,—8. Mal. 2. 7.
[l] Hiz. 26. 7. Dán. 2. 37.
[m] 'Az. 4. 10.
‖ Kasdí men, *bádsháh ke huzúr se.*
[n] Ast. 1. 14.
[o] 2 Taw. 6. 2. Zab. 135. 21.
[p] 'Az. 8. 25.
[q] 1 Taw. 29. 6, 9.
[r] Gin. 15. 4,—13.
[s] Ist. 12. 5, 11.
‖ 'Ibrání men, *khafagí áwe.*
‖ 'Ibrání men, *Natiním.*
‖ 'Ibrání men, *jo tere háth men hai.*
[t] Khur. 18. 21, 22. Ist. 16. 18.
[u] 10 áyat. 2 Taw. 17. 7. Mal. 2. 7. Mat. 23. 2, 3.
† Kasdí men, *jar ukhárne ká.*
[x] 1 Taw. 29. 10.
[y] 'Az. 6. 22.
[z] 'Az. 9. 9.
[a] Dekho 'Az. 5. 5. aur 6, 9 áyaten. aur 'Az. 8. 18.

Peshtar MASÍH se, 457.

VIII BÁB.

1 *'Azrá ke hamsafar jo Bábul se áe.* 15 *'Idú pás kahlá bhejtá ki wuh haikal ke liye khidmatguzár házir kare.* 21 *Roza rakhne kí manádí kartá.* 24 *Haikal ke mál o asbáb káhinon ke háth supurd kar detá.* 31 *Aháwá se rawána hoke Yarúsalam men já pahunchte.* 33 *Haikal ká mál haikal hí men taulá játá.* 36 *Parwána názim ko diyá játá.*

457. UN ká nasabnáma, jo apne
bápdádon ke gharánon ke
raís the, aur Bábul se, Artakhshashatá
bádsháh kí saltanat men,
mere sáth chal nikle, yih hai.
2 Baní Fínihás men se Jairsúm;
baní Itamar men se Dániel; baní
Dáúd men se Hatúsh[a].
3 Baní Sikaniyáh men se, baní
Pargús[b] men se, Zakariyáh, aur us
ke sáth derh sau mard naslnáme
ke rú se gine gae.
4 Baní Pakhat i Moáb men se,
Ilihú'ainí bin Zarákhiyáh, aur us
ke sáth do sau mard.
5 Aur baní Sikaniyáh men se
Bin Yahazíel, aur us ke sáth tín
sau mard.
6 Aur baní 'Adín men se 'Abad
bin Yúnatan, aur us ke sáth pachás
mard.
7 Aur baní 'Ailám men se Yas'aiyáh
bin Ataliyáh, aur us ke sáth
sattar mard.
8 Aur baní Safatiyáh men se
Zabadiyáh bin Míkáel, aur us ke
sáth assí mard.
9 Aur baní Yúab men se 'Abadiyáh
bin Yahiel, aur us ke sáth
do sau athárah mard.
10 Aur baní Salúmít men se
Bin-Yúsifiyáh, aur us ke sáth ek
sau sáth mard.
11 Aur baní Babai men se Zakariyáh
bin Babai, aur us ke sáth
athái mard.
12 Aur baní 'Azjád men se Yúhanán
‖ bin Haqqatán, aur us ke
sáth ek sau das mard.
13 Aur Adúniqám ke chhote
beton men se, jin ke ye nám hain,
Ilifalat, aur Ya'iel, aur Sam'aiyáh,
aur un ke sang sáth mard.
14 Aur baní Bigvai men se 'Utai
aur ‖ Zabbúd, aur un ke sáth
sattar mard.
15 ¶ Phir main ne unhen us
daryá ke pás, jo Aháwá kí samt
ko bahtá hai, jam'a kiyá; aur
wahán ham tín din khaimon men
rahe; aur main ne logon men aur
káhinon men tálásh kí, par Láwí
ke beton men se kisí ko na
páyá[c].
16 Tab main ne log bhejkar
Ili'azar ko, aur Aríel, aur Sam'aiyáh,
aur Ilnátan, aur Yaríb, aur
Ilnátan, aur Nátan, aur Zakariyáh,
aur Masullám raíson ko,
aur Yúyaríb aur Ilnátan ko, jo
sanjída log the, bulává,
17 Aur un kí ma'rifat unhen
'Idú ke pás, jo Kasífiyá nám ek
maqám ká sardár thá, kahlá bhejá,
aur jo kuchh unhen 'Idú ko aur
us ke bháí haikal ke bandon ko
Kasífiyá ke maqám men kahná
thá, ‖ batáyá, ki we hamáre
Khudá ke ghar ke liye khidmat
karnewále ham ko dewen.
18 So isliye ki Khudá e mihrbán
ká háth ham par thá, we ek dánishmand
shakhs baní Mahlí men
se bin Láwí, bin Isráel, aur Saribiyáh,
aur us ke bete aur bháí,
athárah ko láe[d];
19 Aur Hasabiyáh ko, aur us ke
sáth baní Mirárí men se Yas'aiyáh
ko, aur us ke bháíon aur un ke
beton ko, jo bís the, láe;
20 Aur ‖ haikal ke bandon men
se bhí[e], jinhen Dáúd aur amíron
ne Láwíon kí khidmat ke liye
muqarrar kiyá thá, do sau bís
Natiním ko, jin ke nám likhe
húe the, le áe.
21 ¶ Aur main ne Aháwá ke
daryá par manádí karwáí[f], ki roza
rakhen, ki ham apne Khudá ke
huzúr dukh khínchen[g], aur us se
du'á mángen, ki apne liye, aur
bálbachchon ke liye, aur apne mál
ke wáste, sídhí ráh páwen[h].
22 Kyúnki main sharm ke bá'is[i]
bádsháh se sipáhíon ká tuman
aur sawár, jo ráh men hamáre
dushmanon se muqábala karen,
máng na saká; kyúnki ham ne
bádsháh se kahá thá, ki Hamáre
Khudá ká háth un sabhon par
hai[k], jo us ke tálib hain, ki un
ká bhalá ho[l]; par us ká jabr
aur qahr un sabhon par jhúm
rahte hain[m], jo use chhorte hain[n].
23 So ham ne roza rakhkar is
bát ke liye apne Khudá se du'á
mángí, aur hamárí du'á qabúl húí[o].
24 ¶ Tab main ne sardár káhinon
men se bárah ko, ya'ne Saribiyáh
aur Hasabiyáh ko, aur un
ke sáth un ke bháíon men se das
ko, alag kiyá,

[a] 1 Taw. 3. 22.
[b] 'Az. 2. 3.
‖ Yá, *sab se chhotá betá.*
‖ Yá, *Zakkúr*, jo ba'ze nuskhon men páyá játá hai.

Peshtar MASÍH se, 457.
[c] Dekho 'Az. 7. 7.
‖ Yá, *sikhláyá*, 'Ibrání men, *munh men rakhá*; Dekho 2 Sam. 14. 3, 19.
[d] Naham. 8. 7. aur 9. 4, 5.
‖ 'Ibrání men, *Natiním.*
[e] Dekho 'Az. 2. 43.
[f] 2 Taw. 20. 3.
[g] Ahb. 16. 29. aur 23. 29. Yas. 58. 3, 5.
[h] Zab. 5. 8.
[i] Yún 1 Qur. 9. 15.
[k] 'Az. 7. 6, 9, 28.
[l] Zab. 33. 18. 19. aur 34. 15, 22. Rúm. 8. 28.
[m] Zab. 34. 16.
[n] 2 Taw. 15. 2.
[o] 1 Taw. 5. 20. 2 Taw. 33. 13. Yas. 19. 22.

Peshtar MASÍH se, 457 ke qaríb.

p 'Az. 7. 15, 16.
q Ahb. 21. 6, 7, 8. Ist. 33. 8.
r Ahb. 22. 2, 3. Gin. 4. 4, 15, 19, 20.
s 'Az. 7. 6, 9, 28.
t Naham. 2. 11.
u 26, 30 áyaten.

25 Aur unhen rúpá, soná, aur zurúf ko[p], aur apne Ḳhudá ke ghar ke hadye ko, jise bádsháh, aur us ke wazíron, aur amíron, aur tamám Isráel ne, jo Bábul men maujúd the, bakhshá thá, wazn karke diyá.

26 Aur main ne sáṛhe chha sau qintár rúpá, aur rúpahle bartan ek sau qintár ke, aur sau qintár soná, taulke, un ke háthon men hawála kiyá.

27 Aur bís sonahle jám ek hazár dirham ke, aur darakhshán pítal ke do bartan, jin kí qímat sone kí sí qímat thí, diye.

28 Aur main ne unhen kahá, ki Tum KHUDÁWAND ke liye muqaddas ho[q], aur we bartan bhí muqaddas hain[r], aur rúpá aur soná KHUDÁWAND tumháre bápdádon ke Ḳhudá ke liye ḳhushí se bakhshá gayá hai.

29 Ḳhabardárí se un ko rakho, jab tak ki tum Yarúsalam men KHUDÁWAND ke ghar kí koṭhríon men sardár káhinon aur Láwíon ke sámhne, aur Isráel ke abwí raíson ke sámhne, unhen taul na do.

30 So káhinon aur Láwíon ne soná, chándí, aur bartan ko taul liyá, táki unhen Yarúsalam men hamáre Ḳhudá kí haikal men pahuncháwen.

31 ¶ Phir ham pahle mahíne kí bárahwín tárikh men Aháwá ke daryá se chal nikle, ki Yarúsalam ko jáwen. Aur hamáre Ḳhudá ká háth ham par thá[s], aur us ne ham ko dushmanon ke aur ráh par ghát men baiṭhnewálon ke háth se bachá rakhá.

32 Phir ham Yarúsalam men pahunchke tín din tak árám kar rahe[t].

33 ¶ Aur chauthe din men wuh soná, chándí, aur bartan apne Ḳhudá kí haikal men káhin Maremút bin Úriyáh ke háth men taul diyá[u]; aur us ke sáth Ili'azar bin Fínihás thá, aur un ke sáth Yúzabád bin Yashú' aur Nau'ídiyáh bin Binwí Láwí the;

34 Sab kuchh ginke aur taulke somp diyá, aur usí waqt men sárí taul likhí gaí.

35 Aur un ke farzandon ne, jo asír hogae the aur phir chhúṭ áe the, Isráel ke Ḳhudá ke liye chaṛháwe guzráne, tamám Isráel ke liye bárah bail, aur ḳhatiyat ke liye chhiyánawwe mendhe, aur sathattar bheṛ, aur bárah bakre[x]; sab ke sab KHUDÁWAND ke liye chaṛháyá.

36 ¶ Aur bádsháh ká parwána[y] bádsháh ke náibon ko, aur un ko jo daryá pár ke názim the, diyá: aur we Ḳhudá ke ghar ke banáne men logon ke dastgír húe.

IX BÁB.

1 Isráelíon ne ajnabí 'auraten jorúán kí thín, jis sabab se 'Azrá niháyat gamgín hotá. 5 In gunáhon ká iqrár karke Ḳhudá se munáját kartá.

JAB yih sab kuchh hochuká, amíron ne mujh se áke kahá, ki Isráel ke log, aur káhin, aur Láwí, in sarzamínon kí qaumon, Kan'áníon, aur Hittíon, aur Farizzíon, aur Yabúsíon, aur 'Ammúníon, aur Moábíon, aur Misríon, aur Amúríon se, judá na rahe hain[a], par un kí tarah se nafrat ke kám kiyá karte hain[b],

2 Ki unhon ne un kí beṭíon men se apne liye aur apne beṭon ke liye jorúán liyán[c], aur muqaddas tuḳhm[d] ko leke in sarzamínon kí qaumon men miládiyá[e] hai; aur amíron aur hákimon ká háth is badkárí men pahlá húá hai.

3 Main ne yih bát sunke apní poshák aur apní ridá phárí[f], aur sir aur ḍárhí ke bál ukhár ukháṛ hairán ho baiṭhá[g].

4 Tab we sab, jo Isráel ke Ḳhudá kí báton se larzán the[h], jab unhon ne un ke gunáhon ko, jo asír hoke áwára húe the, dekhá thá, mere pás jam'a húe, aur main shám ke qurbán tak[i] hairán ho baiṭhá.

5 ¶ Aur shám ke qurbán ke waqt main hosh men áke uṭhá, aur apne kapṛe aur apní ridá pháṛkar apne ghuṭnon par jhuká, aur KHUDÁWAND apne Ḳhudá kí taraf háth phailáe[k],

6 Aur bolá, Ai mere Ḳhudá, ai mere Ḳhudá, main sharmátá hún[l], aur terí taraf apne munh ke uṭháne se lajjátá hún; kyúnki hamáre gunáh hamáre sir se guzar gae[m], aur hamárí ḳhatáen ásmán tak pahunchí hain[n].

7 Ham apne bápdádon ke waqt se áj tak baṛe gunáhgár ho rahe hain[o]; aur apní badkárí ke sabab ham, aur hamáre bádsháh, aur hamáre káhin, in sarzamínon ke bádsháhon ke háth men, qatl, aur asírí, aur gárat, aur zardrúí[p] ke

Peshtar MASÍH se, 457 ke qaríb.

x Yún 'Az. 6. 17.
y 'Az. 7. 21.

457.

a 'Az. 6. 21. Naham. 9. 2.
b Ist. 12. 30, 31.
c Ḳhur. 34. 16. Ist. 7. 3. Naham. 13. 23.
d Ḳhur. 19. 6 aur 22. 31. Ist. 7. 6. aur 14. 2.
e 2 Qur. 6. 14.
f Aiy. 1. 20.
g Zab. 143. 4.
h 'Az. 10. 3. Yas. 66. 2.
i Ḳhur. 29. 39.
k Ḳhur. 9. 29, 33.
l Dán. 9. 7, 8.
m Zab. 38. 4.
n 2 Taw. 28. 9. Muk. 18. 5.
o Zab. 106. 6. Dán. 9. 5, 6, 8.
p Dán. 9. 7, 8.

Peshtar MASÍH se, 457.

liye, sompe gae hain [q], jaisá áj ke
din hai.
8 Ab chand roz se Ḳhudáwand
hamáre Ḳhudá ka fazl ham par húá
hai, ki us ne hamárí kuchh bachtí
báqí rahne dí, aur apne bait i mu-
qaddas men ham ko ek khúnṭá
diyá, táki hamárá Ḳhudá hamárí
ánkhen roshan kare [r], aur hamárí
asírí men hayát i táza baḳhshe.
9 Kyúnki ham to bandhúe [s] the,
par hamáre Ḳhudá ne ham ko
qaid men rahne na diyá [t], aur
Fárs ke bádsháhon ko ham par
niháyat mihrbán kiyá [u], táki ha-
men zindagí baḳhshe, aur ham
apne Ḳhudá ke ghar ko uṭháwen,
aur us wíráne kí marammat karen,
aur ki wuh hamen Yahúdáh aur
Yarúsalam men ek panáh dewe [x].
10 Aur ab, ai Ḳhudá, ham ba'd
is ke kyá kahen? kyúnki ham
tere hukmon se báhar gae hain,
11 Jo tú ne apne bande nabíon
kí ‖ma'rifat se farmáe hain; ki
tú ne kahá hai, ki Wuh zamín,
jise tum mírás men lene ko játe
ho, wuh un sarzamínon kí qau-
mon kí najásaton se [y] aur na-
fratí kámon se nápák zamín hai,
ki unhon ne apní nápákí se us
ko †is sire se us sire tak bhar
diyá hai.
12 Pas apní beṭíon ko un ke
beṭon ko mat do, aur un kí beṭíon
ko apne beṭon ke liye mat lo [z],
aur un kí salámatí aur un kí
ḳhairiyat hargiz mat cháho [a], táki
tum mazbút bano, aur zamín ke
mewe kháo, aur mírás ke liye
apne beṭon ko hamesha tak use
chhoṛ jáo [b].
13 Aur sárí áfaton ke ba'd, jo
hamáre bure kámon aur baṛe
gunáhon ke sabab ham par paṛí
hain, (ki tú ne, ai hamáre Ḳhudá,
hamáre gunáhon kí nisbat se kam
sazá dí [c], balki aisí naját ham ko
baḳhshí hai;)
14 Kyá ham phir tere hukmon
se báhar jáen [d], aur in makrúh
qaumon se nátá nisbat karen [e]?
kyá terá gazab ham par yahán
tak nahín bhaṛkegá [f], ki ham ko
nest o nábúd kare, aur kuchh na
báqí na bachtí rahe?
15 Ai Ḳhudáwand, Isráel ke
Ḳhudá, tú sádiq hai [g], ki ham
áj tak bache húe hain: dekh,
ham tere áge [h] apne gunáhon men

[q] Ist. 28. 36, 64. Naham. 9. 30.
[r] Zab. 13. 3. aur 34. 5.
[s] Naham. 9. 36.
[t] Zab. 136. 23.
[u] 'Az. 7. 28.
[x] Yas. 5. 2.
‖ 'Ibrání men, *ke háth se.*
[y] 'Az. 6. 21.
† 'Ibrání men, *munh á munh;* jaisá ki 2 Sal. 21. 16.
[z] Khur. 23. 32. aur 34. 16. Ist. 7. 3.
[a] Ist. 23. 6.
[b] Ams. 13. 22. aur 20. 7.
[c] Zab. 103. 10.
[d] Yúh. 5. 14. 2 Pat. 2. 20, 21.
[e] 2 áyat. Naham. 13. 23, 27.
[f] Ist. 9. 8.
[g] Naham. 9. 33. Dán. 9. 14.
[h] Rúm. 3. 19.

giriftár hain [i]: aur is sharm se tere
huzúr khaṛe rah nahín sakte [k].

X BÁB.

1 Sakániyáh ajnabí 'auraton ke tark karne kí munásabat 'Azrá par jatátá. 6 'Azrá kuṛhtá húá logon ko jam'a karátá. 9 Ahl i jamá'at 'Azrá kí nasíhat sunke tauba karte, aur apne gunáhon ke chhoṛne ká iqrár karte. 15 Us iqrár par shauqdilí se 'amal karte. 18 Ek fard un logon kí, jinhon ne ajnabí 'auraten jorúán kí thín, pesh kí játí.

AUR jab 'Azrá ne ro roke aur
Ḳhudá ke ghar ke áge [a] áp
ko giráke du'á mángí aur iqrár
kiyá thá [b], to baní Isráel men se
mardon, aur 'auraton, aur laṛkon
kí ek bahut baṛí jamá'at us pás
faráham húí; kyúnki log phúṭ
phúṭ rote the.
2 Tab Sikaniyáh bin Yahiel ne
baní 'Ailám men se 'Azrá se ḳhitáb
karke kahá, Ham Ḳhudá ke gu-
nahgár to húe hain [c], ki is sarzamín
kí qaumon men se ajnabí 'auraton
ko byáh láe hain; lekin is hál men
bhí Isráel ke liye ummed hai.
3 Pas, áo, ham apne Ḳhudá ke
sáth 'ahd bándhke [d], sárí ajnabí
randíon ko aur un kí aulád ko,
apne ḳhudáwand 'Azrá kí, aur un
kí saláh ke mutábiq jo hamáre
Ḳhudá ke hukm se [e] ḍarte hain [f],
taláq dewen, aur is kám ko
sharí'at ke muwáfiq karen.
4 Pas ab tú uṭh, ki yih terá kám
hai; aur ham bhí terí madad ka-
renge; jawánmardí kar [g], aur kám
bajá lá.
5 Tab 'Azrá uṭhá, aur sardár
káhinon, aur Láwíon, aur sáre
Isráel ko yih qasam diláí [h], ki
ham is bát ke mutábiq 'amal ka-
renge. Aur unhon ne qasam kháí.
6 ¶ Tab 'Azrá Ḳhudá ke ghar ke
áge se uṭhá, aur Yúhanán bin
Iliyásib kí koṭhrí men dáḳhil húá,
aur wahán jáke na roṭí kháí na
pání piyá [i]; kyúnki wuh ahl i jilá
kí bedíní ke liye afsos kartá rahá.
7 Phir unhon ne Yahúdáh aur
Yarúsalam men asíron ke farzan-
don ke darmiyán manádí kí, ki
Yarúsalam men jam'a howen;
8 Aur ki jo koí amíron aur bu-
zurgon kí saláh ke mutábiq tín din
ke 'arse men na áwe, us ká sárá
mál ‖ zabt hogá, aur wuh áp ahl i
jilá kí jamá'at se ḳhárij kiyá jáegá.
9 ¶ Tab Yahúdáh aur Binyamín
ke sab log tín din ke 'arse men
Yarúsalam men jam'a húe: yih

Peshtar MASÍH se, 457.

[i] 1 Qur. 15. 17.
[k] Zab. 130. 3.
[a] 2 Taw. 20. 9.
[b] Dán. 9. 20.
[c] Naham. 13. 27.
[d] 2 Taw. 34. 31.
[e] Ist. 7. 2, 3.
[f] Az. 9. 4.
[g] 1 Taw. 28. 10.
[h] Naham. 5. 12.
[i] Ist. 9. 18.
‖ 'Ibrání, men, *haram.*

Peshtar MASÍH se, 457.

nauwen mahíne kí bíswín táríkh
thí: aur sab log is ‖ gunáh ke aur
shiddat i bárish ke sabab Khudá
ke ghar kí ráh ke kúche men
baiṭhe kámpte the[k].
10 Tab 'Azrá káhin uṭh khaṛá
húá, aur unhen kahá, ki Tum ne
gunáh kiyá hai, aur ajnabí ran-
ḍíon ko byáh liyá, aur Isráel ke
gunáhon ko ziyáda kiyá.
11 Pas, KHUDÁWAND apne báp-
dádon ke Khudá ke áge iqrár karo[l],
aur us kí marzí par 'amal karo,
aur is sarzamín ke logon se aur
ajnabí ranḍíon se alag ho jáo[m].
12 Tab sárí jamá'at ne jawáb
diyá, aur buland áwáz se kahá, ki
Jaisá tú ne farmáyá hai, waisá
karná ham par farz hai.
13 Lekin log bahut hain, aur
is waqt shiddat kí bárish hai, aur
ham báhar ṭhahar na sakte, aur
yih ek do din ká kám nahín hai;
kyúnki is bát men ‖ ham men se
bahuton ne gunáh kiyá hai.
14 Ab sárí jamá'at ke sardáron ko
rakh le, aur hukm kar, ki we sab,
jo hamáre shahron men pardesí
ranḍíon ko byáh láe honge, mu-
qarrar waqt par áwen, aur un ke
sáth har ek shahr ke buzurgán aur
qází howen, jab tak hamáre Khudá
ká qahr i shadíd[n], jo is sabab se
hai, ham par se uṭh na jáwe.
15 ¶ Yúnatan bin 'Asahel aur
Yaháziyáh bin Tiqwah is ‖ kám
men the, aur Masullám aur Sab-
batí Láwí un kí madad karte the.
16 Chunánchi asíron ke farzan-
don ne aisá hí kiyá. Aur 'Azrá ká-
hin, aur ba'ze aur jo apne bápdá-
don ke gharánon ke raís the, sab ba
nám alag húe, aur daswen mahíne
kí pahlí táríkh is bát kí tajwíz
karne ko á baiṭhe.
17 Aur pahle mahíne ke pahle
din un sab mardon kí tajwíz, jo
ajnabí ranḍíon ko byáh láe the,
tamám húí.
456. 18 ¶ Us waqt káhinon ke beṭon
men se kitne nikle, jinhon ne aj-
nabí jorúán kín thín: baní Yashú'
men se Bin Yúsadaq aur us ke
bháí, Ma'asiyáh, aur Ili'azar, aur
Yárib, aur Jidaliyáh;
19 Unhon ne háth diyá[o] ki ham
apní jorúon ko taláq denge, aur
apní gunáhgárí kí bábat unhon ne
galle ká ek mendhá apne gunáh
ke badle men qurbán kiyá[p].

‖ 'Ibrání men *bát.*
[k] Dekho 1 Sam. 12. 18.
[l] Yash. 7. 19. Amś. 28. 13.
[m] 3 áyat.
‖ *Yá, ham ne ek baṛá gunáh kiyá hai.*
[n] 2 Taw. 30. 8.
‖ 'Ibrání men, *is bát par khaṛe húe.*
[o] 2 Sal. 10. 15. 1 Taw. 29. 24. 2 Taw. 30. 8.
[p] Ahb. 6. 4, 6.

Peshtar MASÍH se, 546.

20 Aur baní Amír men se: Ha-
nání aur Zabadiyáh.
21 Aur baní Hárim men se:
Ma'asiyáh, aur Iliyáh, aur Sa-
ma'iyáh, aur Yahiel, aur 'Uzziyáh.
22 Aur baní Fashúr men se:
Ilyú'ainí, aur Ma'asiyáh, aur Is-
má'el, aur Nataniel, aur Yúza-
bád, aur Ili'asah.
23 Aur Láwíon men se: Yúza-
bád, aur Sama'í, aur Qiláyáh, (jo
Qalítá bhí kahlátá hai), Fatahiyáh,
aur Yahúdáh, aur Ili'azar.
24 Aur gánewálon men se: Iliyá-
sib; aur darbánon men se: Sa-
lúm, aur Talam, aur Urí.
25 Aur Isráel men se jo baní Par-
gús the: Ramiyáh, aur Yazziyáh,
aur Malkiyáh, aur Miyámín, aur
Ili'azar, aur Malkiyáh, aur Biná-
yáh.
26 Aur baní 'Ailám men se:
Mattaniyáh, aur Zakariyáh, aur
Yahiel, aur 'Abdí, aur Yarímút,
aur Iliyáh.
27 Aur baní Zattú men se:
Ilyú'ainí, aur Iliyásib, aur Mat-
taniyáh, aur Yarímút, aur Zabad,
aur 'Azízá.
28 Aur baní Babai men se: Yahú-
hanán, aur Hananiyáh, aur Zab-
bai, aur 'Atlai.
29 Aur baní Bání men se: Ma-
sullám, aur Malúk, aur 'Adáyáh,
aur Yásúb, aur Siyál, aur Rámút.
30 Aur baní Pakhat i Moáb men
se: 'Adná, aur Kilál, aur Biná-
yáh, aur Ma'asiyáh, aur Matta-
niyáh, aur Bazilliel, aur Binwí,
aur Munassí.
31 Aur baní Hárim men se:
Ili'azar, aur Yashiyáh, aur Mal-
kiyáh, aur Sam'aiyáh, aur Si-
m'aún,
32 Binyamín, aur Malúk, aur
Samariyáh.
33 Aur baní Háshúm men se:
Mattanai, aur Mattatáh, aur Zá-
bád, aur Ilifalat, aur Yaremai, aur
Munassí, aur Sima'í.
34 Aur baní Bání men se: Ma'-
adai, aur 'Amrám, aur U'el,
35 Bináyáh, aur Badiyáh, aur
Kalúh,
36 Aur Waniyáh, aur Maremút,
aur Iliyásib,
37 Aur Mattaniyáh, aur Mat-
tanai, aur Ya'asau,
38 Aur Bání, aur Binwí, aur
Sima'í,

Peshtar MASÍH se, 456.

|| Yá, *Mabnadabai*, jo ba'ze nuskhon men páyá játá hai.

39 Aur Salamiyáh, aur Nátan,
aur 'Adáyáh,
40 Aur || Maknadabai, aur Sásai,
aur Sárai,
41 Aur 'Azariel, aur Salamiyáh,
aur Samariyáh,
42 Aur Salúm, aur Amariyáh,
aur Yúsuf.
43 Baní Nabú men se: Ya'íel,
aur Mattitiyáh, aur Zábád, aur
Zabíná, aur Yadau, aur Yúel, aur
Bináyáh.
44 Ye sab ajnabí randíon ko
byáh láe the, aur ba'zon ko un kí
jorúon ke pet se larke húe the.

NAHAMIYA'H KI' KITA'B.

I BA'B.

1 *Nahamiyáh, Hanání kí ma'rifat Yarúsalam kí tabáh-hálí kí khabar pákar, gam kartá, aur roza rakhtá, aur du'á mángtá.* 5 *Us kí munáját.*

446 ke qaríb.

[a] Naham. 10. 1. || Yá, *tazkira.*

NAHAMIYA'H bin Hakaliyáh[a]
ká || ahwál. Bíswen baras,
Kisleú ke mahíne men, jab main
qasr i Sosan men thá, to aisá húá,
2 Ki Hanání jo mere bháíon men
se ek hai, wuh, aur ba'ze baní
Yahúdáh áe; aur main ne un se
un Yahúdíon ká hál, jo asírí men
se bach nikle the, aur Yarúsalam
ká hál, púchhá.
3 Unhon ne mujh se kahá, ki
We báqí log, jo asírí men se bach
nikle hain, wahán ke súbe men
niháyat tasdí'a aur hurfat men
hain; aur Yarúsalam kí díwár[b]
dháí húí hai[c], aur us ke phátak
ág se jale húe hain.
4 ¶ Jab main ne ye báten suníu,
main baith gayá aur rone lagá,
aur kitne din tak gam kartá rahá,
aur roza rakhá, aur ásmán ke
Khudá ke huzúr du'á mángí,
5 Aur yún kahá, Ai KHUDA'-
WAND, ásmán ke Khudá[d], tú
Khudá e 'azím o muhíb hai, aur
un se, jo tujhe piyár karte aur
tere hukmon ko hifz karte hain[e],
'ahd aur fazl rakhtá hai:
6 Main terí minnat kartá hún,
ki apne kán lagáiye, aur apní
ánkhen kholiye, ki apne bande kí
is du'á ko sune, jo main ab rát o
din tere huzúr tere bandon baní
Isráel ke liye mángtá hún[f]; aur
main baní Isráel kí khatáon ko,
jo ham ne kín, mán letá hún[g];
aur main aur merá ábáí khándán
bhí gunáhgár húe hain.
7 Ham ne tujh se bargashta
hoke bare fasád ká kám kiyá hai[h],
aur un hukmon, aur sunnaton, aur
irshádon par, jo tú ne apne bande
Músá ke wasíle se farmáe, 'amal
nahín kiyá hai[i].
8 Us qaul ko yád kar, jo tú ne
apne bande Músá ko farmáyá,
aur kahá, Agar tum badkárí ka-
roge, to main tumhen qaumon
men pareshán karúngá[k]:
9 Par jab tum merí taraf phi-
roge[l], aur mere hukmon ko má-
noge, aur un par 'amal karoge,
to agar tum men se koí pará-
ganda hoke ásmán ke us kanáre
tak já pare honge[m], main unhen
wahán se jam'a karúngá, aur
unhen us maqám men, jise main
ne apne nám ke liye pasand kiyá
hai, láúngá.
10 We to tere bande aur tere log
hain, jinhen tú ne apne bare zor
se aur qawí háth se chhuráyá hai[n].
11 Ai KHUDA'WAND, main terí
minnat kartá hún, ki apne bande
kí du'á par, aur apne bandon kí
du'á par, jo cháhte hain ki tere
nám se dará[o] karen, kán dhariyo[p],
aur áj apne bande ko kámyáb
kariyo, aur is mard ke huzúr mujh
par rahm farmáiye. Aur main
bádsháh ká sáqí thá[q].

[b] Naham. 2. 17.
[c] 2 Sal. 25. 10.
[d] Dán. 9. 4.
[e] Khur. 20. 6.
[f] 1 Sal. 8. 28, 29. 2 Taw. 6. 40. Dán. 9. 17, 18.
[g] Dán. 9. 20.
[h] Zab. 106. 6. Dán. 9. 5.
[i] Ist. 28. 15.
[k] Ahb. 26. 33. Ist. 4. 25, 26, 27. aur 28. 64.
[l] Ahb. 26. 39, wag. Ist. 4. 29, 30, 31. aur 30. 2.
[m] Ist. 30. 4.
[n] Ist. 9. 29. Dán. 9. 15.
[o] Yas. 26. 8. 'Ibrán. 13. 18.
[p] 6 áyat.
[q] Naham. 2. 1.

II BA'B.

1 *Artakhshashatá Nahamiyáh ke gam ká sabab daryáft karke, náme o parwána use detá, aur Yarúsalam ko jáne ke liye use rawána kartá.* 9 *Nahamiyáh Yarúsalam men dákhil hotá, aur yih hál sunke us ke dushman ázurda hote.* 12 *Khufyatan dháí húí díwár par muláhaza karne játá.* 17 *Yahúdíon ko targíb detá ki dushmanon se be-parwá hoke díwár banáne lagen.*

445 ke qaríb.

[a] 'Az. 7. 1.

ARTAKHSHASHATA' bád-
sháh[a] ke bíswen baras
Naisán ke mahíne men yún húá, ki
mai us ke áge thí: so main ne

Peshtar MASÍH se, 445 ke qaríb.

mai uṭháke bádsháh ko dí[b]. Aur
is se áge maiṉ kabhí us ke huzúr
meṉ udás na thá.
2 Tab bádsháh ne mujhe kahá,
Terá chihra kyúṉ udás hai, báwu-
júde ki tú bímár nahíṉ hai? pas
is ká bá'is, dilgírí ke siwá[c], kuchh
nahíṉ hai. Tab maiṉ bahut ḍar
gayá.
3 Aur maiṉ ne bádsháh se kahá,
ki Bádsháh hamesha jítá rahe[d]:
maiṉ udás kyúṉ na hoúṉ, jab ki
wuh shahr, jo mere bápdádoṉ kí
qabrgáh hai, ujáṛ paṛá hai, aur
us ke pháṭak ág se bhasam kiye
gae haiṉ[e]?
4 Bádsháh ne farmáyá, ki Phir
terí kyá 'arz hai? Tab maiṉ ne
ásmán ke Ḳhudá se du'á mángí,
5 Aur bádsháh se 'arz kí, Agar
bádsháh kí marzí ho, aur tujh
ko apne bande par karam kí
nigáh ho, to merí yih 'arz hai, ki
tú mujhe Yahúdáh meṉ mere báp-
dádoṉ kí qabrgáh ke shahr ko
bhej, ki maiṉ us kí ta'mír karúṉ.
6 Tab bádsháh aur †begam ne,
jo pás baiṭhí thí, mujhe kahá, Terá
safar kab tak hogá, aur tú kab
phiregá? Ġaraz, bádsháh kí marzí
húí, ki mujhe bheje, aur maiṉ ne
us se ek muddat batáí[f].
7 Phir maiṉ ne bádsháh se kahá,
Agar bádsháh kí marzí ho, to
daryá pár ke názimoṉ ke liye
mujhe parwáne 'ináyat howeṉ, ki
we mujhe Yahúdiya tak salámat
pahuncháweṉ;
8 Aur Ásaf ke liye, jo bádsháhí
shikárgáh ká nigáhbán hai, ek
shuqqa mile, ki wuh mujhe laṭhe
dewe, ki un se haikal ke áspás
ke burj ke pháṭakoṉ ke shahtír
baneṉ, aur shahrpanáh aur wuh
ghar, jis ko maiṉ játá húṉ, árásta
hoṉ. Aur is liye ki mere Ḳhudá
kí mihrbání ká háth mujh par thá[g],
bádsháh ne mujhe náme diye.
9 ¶ Phir maiṉ nahr pár ke ná-
zimoṉ ke pás áyá, aur bádsháh ke
parwáne unheṉ diye; aur bádsháh
ne apní fauj ke sardároṉ aur sa-
wároṉ ko mere sáth kar diyá thá.
10 Aur jab Sanballat Húrúní aur
'Ammúní gulám Túbiyáh ne yih
suná, ki ek shaḳhs baní Isráel
kí ḳhairiyat ká tálib hoke áyá hai,
to niháyat ġamgín húe.
11 Pas maiṉ Yarúsalam meṉ dá-
ḳhil húá, aur wahán tín din rahá[h].

b Naham. 1. 11.
c Ams. 15. 13.
d 1 Sal. 1. 31. Dán. 2. 4. aur 5. 10. aur 6. 6, 21.
e Naham. 1. 3.
† 'Ibrání meṉ *us kí joṛú.*
f Naham. 5. 14. aur 13. 6.
g 'Az. 5. 5. aur 7. 6, 9, 28. 18 áyat.
445.
h 'Az. 8. 32.

12 ¶ Ba'd is ke maiṉ rát ko uṭhá,
maiṉ aur chand mard jo mere sáth
the; par jo kuchh mere Ḳhudá ne
mere dil meṉ Yarúsalam ke ba-
náne kí bábat ḍálá thá, so maiṉ
ne kisí ko na batláyá; aur koí ján-
war mere sáth na thá, magar wuh
jánwar, jis par maiṉ sawár húá.
13 Aur maiṉ rát ko Wádí ke
pháṭak se[i] niklá, aur áge baṛhke
Nág-kúe pás aur Kúṛe ke pháṭak
ko gayá, aur Yarúsalam kí dí-
wároṉ ko, jo ḍhái húí thíṉ, aur
us ke pháṭakoṉ ko, jo ág se jale
húe the[k], dekh liyá.
14 Aur maiṉ áge baṛhke Chash-
ma ke pháṭak[l] aur bádsháh ke
táláb ko gayá, aur mere ‖ghoṛe
ke liye guzarne kí jagah na thí.
15 Phir maiṉ rát hí ko nále kí
samt chaṛh gayá[m], aur shahrpanáh
ko dekhkar lauṭá, aur Wádí ke
pháṭak kí taraf phir áyá.
16 Un ra,ísoṉ ko daryáft na
húá, ki maiṉ kyúṉ gayá, aur kyá
kartá húṉ; ki maiṉ ne is waqt
tak na Yahúdíoṉ ko, na káhinoṉ
ko, na amíroṉ, na hákimoṉ, na
báqíoṉ ko jo kárguzár the, kuchh
batláyá thá.
17 ¶ Tab maiṉ ne unheṉ kahá,
Tum dekhte ho, ki ham kis musí-
bat meṉ haiṉ, ki Yarúsalam ujáṛ
paṛá hai, aur us ke pháṭak jal gae
haiṉ: áo, ham Yarúsalam kí
shahrpanáh banáweṉ, ki áge ko
hamárí láj na rahe[n].
18 Tab maiṉ ne unheṉ batláyá,
ki mere Ḳhudá se merí dastgírí[o]
aur ḳhairiyat kyúṉkar húí hai,
aur bádsháh kí báteṉ bhí, jo us ne
mujhe farmáíṉ, unheṉ sunáíṉ. We
bole, Chalo; ham uṭhke banáweṉ.
So is achchhe kám ke liye unhoṉ
ne apne háthoṉ ko mazbút[p] kiyá.
19 Par jab Sanballat Húrúní,
aur 'Ammúní gulám Túbiyáh, aur
'Arabí Jasham ne suná, to unhoṉ
ne ham ko ṭhaṭṭhe meṉ uṛáyá[q],
aur la'n ta'n kiyá, aur kahá, Yih
kaisá kám hai, ki tum karte ho?
kyá bádsháh ke muqábil fitna
barpá kiyá cháhte ho[r]?
20 Tab maiṉ ne jawáb meṉ un-
heṉ kahá: Ásmán ká Ḳhudá ham
ko kámyáb karegá, so ham us ke
bande uṭhke ta'mír kareṉge: lekin
tumhárá na hissa, na haqq, na ni-
shán i yádgár, Yarúsalam meṉ
hai[s].

Peshtar MASÍH se, 445.

i 2 Taw. 26. 9. Naham. 3. 13.
k Naham. 1. 3. aur 17 áyat.
l Naham. 3. 15.
‖ 'Ibrání meṉ, *jánwar.*
m 2 Sam. 15. 23. Yar. 31. 40.
n Naham. 1. 3. Zab. 44. 13. aur 79. 4. Yar. 24. 9. Hiz. 5. 14, 15. aur 22. 4.
o 8 áyat.
p 2 Sam. 2. 7.
q Zab. 44. 13. aur 79. 4. aur 80. 6.
r Naham. 6. 6.
s 'Az. 4. 3.

Peshtar MASÍH se, 445.

III BÁB.

1 *Shahrpanáh ke ta'mír-karnewáloṉ ke nám aur un ke áge píchhe ká darja.*

TAB Iliyásib sardár káhin aur us ke bháí káhin uṭhe[a], aur Bheṛ-pháṭak[b] ta'mír karne lage; aur unhoṉ ne use muqaddas kiyá, aur us ke kiwáṛoṉ ko lagáyá; unhoṉ ne Miyáh ke burj[c] aur Hananiel ke burj[d] tak use muqaddas kiyá.

2 Us ke †pás Yaríhú ke logoṉ ne[e] ta'mír kí. Aur un ke pás Zakúr bin Imrí ne ta'mír kí.

3 Lekin Machhlí-pháṭak ko[f] baní Hassanáah ne ta'mír kí; unhoṉ ne us ke bázú dhare, aur us ke kiwáṛe aur qufl, aur aṛbange, lagáe[g].

4 Aur un ke pás Maremút bin Úriyáh bin Qúz ne marammat kí. Aur un ke pás Masullám bin Barakiyáh bin Mashezabiel ne marammat kí. Aur un ke pás Sadúq bin Ba'aná ne marammat kí.

5 Aur un ke pás Taqú'íoṉ ne marammat kí, par un ke amíroṉ ne apne KHUDÁWAND ke kám par apní gardan na jhukáí[h].

6 Aur Puráne pháṭak[i] kí Yahúyada' bin Fásakh aur Masullám bin Basúdiyáh ne marammat kí: unhoṉ ne us ke chaukhaṭ bázú dhare, aur us ke kiwáṛe, aur qufl, aur aṛbange, lagáe.

7 Aur un ke pás Malatiyáh Jiba'úní aur Yadún Marúnútí ne, aur Jiba'ún aur Misfáh ke logoṉ ne, nahr ke is pár ke názim kí kursí tak, marammat kí.

8 Aur un ke pás 'Uzziel bin Kharháyáh sonár, aur us ke pás 'attár ke beṭe Hananiyáh ne marammat kí, ‖ aur Yarúsalam ko chaklí díwár[k] tak mustahkam kiyá.

9 Aur un ke pás Rifáyáh ne, jo Húr ká beṭá aur Yarúsalam kí ádhí girdnawáh ká sardár thá, marammat kí.

10 Aur us ke pás Yadáyáh bin Harúmaf apne ghar ke sámhne tak kí marammat kí; aur us ke pás Hatúsh bin Hasabniyáh ne marammat kí.

11 Malkiyáh bin Hárim aur Hasúb bin Pakhat i Moáb ne dúsrá hissa aur Bhaṭṭhá-burj[l] kí marammat kí.

12 Aur us ke pás Salúm ne, jo Halúhesh ká beṭá thá, aur Yarúsalam kí dúsrí ádhí girdnawáh ká sardár thá, aur us kí beṭíoṉ ne, marammat kí.

a Naham. 12. 10.
b Yúh. 5. 2.
c Naham. 12. 39.
d Yar. 31. 38. Zak. 14. 10.
† 'Ibrání meṉ, *háth par.*
e 'Az. 2. 34.
f 2 Taw. 33. 14. Naham. 12. 39. Saf. 1. 10.
g Dekho Naham. 6. 1. aur 7. 1.
h Qáz. 5. 23.
i Naham. 12. 39.
‖ Yá, *par we to Yarúsalam ko chaurí díwár tak báqí chhoṛ gae the.*
k Naham. 12. 38.
l Naham. 12. 38.

13 Wádí ke pháṭak[m] kí marammat Hanún aur Zanúh ke báshindoṉ se húí: unhoṉ ne use mazbút kiyá, aur us ke kiwáṛe, aur qufl, aur aṛbange, lagáe, aur Kúṛá-pháṭak tak[n] díwár par hazár háth ta'mír kíe.

14 Aur Kúṛá-pháṭak kí marammat Malkiyáh bin Rekáb ne jo Bait-Hakaram kí girdnawáh ká sardár thá, kí; us ne use mazbút kiyá, aur us ke kiwáṛe, aur qufl, aur aṛbange, lagáe.

15 Aur Chashma-pháṭak[o] Salúm bin Kull-Hází ne, jo Misfáh kí girdnawáh ká sardár thá, durust kiyá; us ne use banáyá, aur use páṭá, aur us ke kiwáṛe aur qufl aur aṛbange, lagáe; aur bádsháhí bág ke pás Siloáh kí kunḍ kí[p] díwár ko, us utár tak jaháṉ Dáúd ke shahr se utarte haiṉ, banáyá.

16 Us ke píchhe Nahamiyáh bin 'Azbúq ne, jo ádhe Bait-Súr ká názim thá, us jagah se leke Dáúd kí qabroṉ ke muqábil aur us kunḍ tak[q], jo banáyá gayá, aur Bait ul Jibborím tak, marammat kí.

17 Us ke píchhe Láwíoṉ meṉ se Rahúm bin Báníne marammat kí. Us ke pás Hasabiyáh ne, jo Qa'ílah kí ádhí girdnawáh ká sardár thá, apne ṭukṛe kí marammat kí.

18 Us ke píchhe un ke bháíoṉ meṉ se Bawí bin Hanadád ne, jo Qa'ílah kí dúsrí ádhí girdnawáh ká sardár thá, marammat kí.

19 Aur us ke pás 'Azar bin Yashú' Misfáh ke sardár ne ek dúsrá ṭukṛá, us jagah ke muqábil jaháṉ díwár muṛtí hai[r] aur silahkháne ko chaṛh játe haiṉ, banáyá.

20 Us ke píchhe Barúk bin ‖Zabbai ne baṛí tamanná se, us moṛ se leke sardár káhin Iliyásib ke ghar ke darwáze tak, ek dúsrá ṭukṛá banáyá.

21 Us ke píchhe Maremút bin Úriyáh bin Qúz ne, dúsrá ṭukṛá Iliyásib ke ghar ke darwáze se leke Iliyásib ke ghar kí intihá tak, banáyá.

22 Aur us ke píchhe nasheb ke rahnewále káhinoṉ ne marammat kí.

23 Us ke píchhe Binyamín aur Hasúb ne apne ghar ke sámhne tak marammat kí. Un ke píchhe 'Azariyáh bin Ma'asiyáh bin 'Ananiyáh ne apne ghar ke barábar tak marammat kí.

Peshtar MASÍH se, 445.

m Naham. 2. 13.
n Naham. 2. 13.
o Naham. 2. 14.
p Yúh. 9. 7.
q 2 Sal. 20. 20. Yas. 22. 11.
r 2 Taw. 26. 9.
‖ Yá, *Zakkai.*

Peshtar MASÍH se, 445.

24 Us ke píchhe Binwí bin Ha-
nadád ne, 'Azariyáh ke ghar se
leke díwár kí mor[s] aur kone tak,
ek dúsrá ṭukṛá banáyá.
25 Fálál bin U'zai ne, us mor ke
sámhne se leke us burj ke mu-
qábil tak jo bádsháh ke us qasr ke
barábar hai, jo qaidkháne ke
sahn se[t] lagá húá hai, marammat
kí[u]. Us ke píchhe Fidáyáh bin
Pargús ne ta'mír kí.
26 Aur ‖ haikal ke bandon ne[x],
‖ 'Ufal[y] se leke púrab taraf ko
Jal-pháṭak tak aur us burj ke
sámhne tak, jo báhar partá thá,
jahán we rahte the, ta'mír kí.
27 Un ke píchhe Taqú'íon ne us
baṛe burj ke sámhne, jo báhar
partá thá, aur 'Ufal kí díwár tak,
dúsrá ṭukṛá banáyá.
28 Ghur-pháṭak[z] se leke ká-
hinon ne har ek apne apne ghar
ke sámhne marammat kí.
29 Un ke píchhe Sadúq bin Amír
ne apne ghar ke sámhne maram-
mat kí. Aur us ke píchhe Púrab-
pháṭak ke darbán Sam'aiyáh bin
Sikaniyáh ne marammat kí.
30 Us ke píchhe Hananiyáh bin
Salamiyáh aur Hanún ne, jo Salaf
ká chhaṭhwán beṭá thá, ek dúsrá
ṭukṛá banáyá. Us ke píchhe Ma-
sullám bin Barakiyáh ne apní
koṭhrí ke sámhne marammat kí.
31 Us ke píchhe sonár ke beṭe
Malkiyáh ne haikal ke bandon aur
baipáríon ke mahalle tak, Mifqád-
pháṭak ke muqábil, aur us kone
ke bálákháne tak, marammat kí.
32 Aur us kone ke bálákháne
aur Bheṛ-pháṭak ke bích sonáron
aur saudágaron ne marammat kí.

IV BÁB.

1 Mukhálif hansí ṭhaṭṭhá karte hain, par Nahamiyáh du'á mángá kartá, aur kám jári karátá. 7 Dushmanon ke qahr aur un ke pinháni mansúbon kí khabar páke, wuh nigáhbán biṭhátá. 13 Kárguzáron ko jangí hathyár bandhwátá, 19 aur hukm detá, ki we sipáhion kí tarah chaláki karen aur hukm men rahen.

AUR aisá húá, ki jab Sanballat
ne suná, ki ham shahr-
panáh banáte hain, to wuh ran-
jída aur bahut gusse húá[a], aur
Yahúdíon ko gálíán dín.
2 Aur us ne apne bháíon aur Sam-
rúní lashkar ke áge kahá, ki Ye
ná-tawán Yahúdí kyá karte hain?
kyá áp ko mazbút kiyá cháhte
hain? kyá we qurbání karenge?
kyá we din bhar men sab kuchh
kar chukenge? kyá we jale húe
pattharon ko kúṛe ke ḍheron men
se chunke phir ‖ biná karenge?
3 Aur Túbiyáh 'Ammúní ne[b], jo
us pás khaṛá thá, kahá, ki Yih jo
unhon ne banáyá hai, agar ek
lomṛí chaṛh jáe, wuh un kí pat-
thar kí shahrpanáh ko toṛ degí.
4 Sun le, ai hamáre Khudá, ki
ham haqír jáne játe hain[c], aur
un kí malámat ko pherke unhín
ke sir par ḍál[d], aur asírí ke mulk
men unhen shikár ke liye de:
5 Aur un ke gunáh mat ḍhámp[e],
aur apne áge se un kí khatáen na
miṭá; kyúnki unhon ne mi'máron
ke sámhne terá gazab bhaṛkáyá.
6 Garaz ham logon ne díwár
uṭhái, aur idhar udhar se ádhon
ádh par miládí; kyúnki log dil
lagáke kám karte the.
7 ¶ Aur aisá húá, ki jab San-
ballat, aur Túbiyáh, aur 'Arabíon,
aur 'Ammúníon, aur Ashdúdíon
ne suná[f], ki Yarúsalam kí díwá-
ren uṭhín, aur daráren band hone
lagín, to nipaṭ jhunjhláe.
8 Aur sabhon ne milke bandish
bándhí[g], ki jáke Yarúsalam se
laṛen, aur kám rokden.
9 Tab ham ne apne Khudá se
du'áen mángín, aur nigáhbán
biṭhláe, ki rát din un se khabar-
dár rahen[h].
10 Aur ahl i Yahúdáh ne kahá,
ki Bojh-uṭhánewálon ká zor ghaṭ
gayá, aur kúṛá bahut hai, yahán
tak ki ham díwár nahín baná
sakte hain.
11 Aur hamáre bairíon ne kahá,
ki Jab tak ham un ke bích men
na á len, aur unhen na már ḍálen,
aur kám mauqúf na karen, we na
jánenge na dekhenge.
12 Aur aisá húá, ki jab Yahúdí
logon ne, jo un ke ás pás rahte
the, sab jagahon se, jin se we
hamáre pás áyá jáyá karte the,
áke hamen das bár yih kah diyá:
13 ¶ To main ne shahrpanáh ke
píchhe nasheb kí jághon men aur
únche makánon men, logon ko, un
ke gharánon ke mutábiq, talwar,
aur barchhí, aur tír kamán bandh-
wáke, biṭhláyá.
14 Aur main ne nigáh kí, aur
main uṭhá, aur amíron aur ná-
zimon, aur báqí logon ko kahá,
ki Tum un se mat ḍaro[i]: Khu-
dáwand ko, jo buzurg aur muhíb

Marginal references: [s] 19 áyat. [t] Yar. 32. 2. aur 33. 1. aur 37. 21. [u] 'Az. 2. 43. Naham. 11. 21. ‖ 'Ibrání men, *Natiním.* [x] 2 Taw. 27. 3. ‖ Yá, *burj.* [y] Naham. 8. 1, 3. aur 12. 37. [z] 2 Sal. 11. 16. 2 Taw. 23. 15. Yar. 31. 40. [a] Naham. 2. 10. 19.

Peshtar MASÍH se, 445.

‖ 'Ibrání men, *jiláwenge.* [b] Naham. 2. 10, 19. [c] Zab. 123. 3, 4. [d] Zab. 79. 12. Ams. 3. 34. [e] Zab. 69. 27, 28. aur 109. 14. 15. Yar. 18. 23. [f] 1 áyat. [g] Zab. 83. 3, 4, 5. [h] Zab. 50. 15. [i] Gin. 14. 9. Ist. 1. 29.

Peshtar MASÍH se, 445.

hai[k], yád karo, aur apne bháíon̤, aur beṭon̤, aur beṭíon̤, aur jorúon̤, aur gharon̤ ke liye, laṛo[l].

15 Aur aisá húá, ki jab hamáre dushmanon̤ ne suná, ki yih bát ham par záhir húí, to Khudá ne un ká mansúba náchíz kar diyá[m], aur ham sab ke sab díwár kí samt ko phire, aur har ek apne apne kám men̤ phir lag gayá.

16 Aur aisá húá, ki us din se mere ádhe naukar kám karte the, aur ádhe bhále, aur ḍhál, aur kamán liye, aur baktar pahine, rahte the: aur we jo názim the Yahúdáh ke sáre khándán ke píchhe khaṛe the.

17 Jo log díwár banáte the, aur we jo bojh uṭháte aur ládte the, har ek ek háth se kám kartá thá, aur dúsre se talwár rakhtá thá.

18 Kyún̤ki mi'amár jitne the har ek apní talwár apní kamar par bándhe húe kám karte the. Aur wuh jo narsingá phún̤ktá thá, mere pás thá.

19 ¶ Aur main̤ ne amíron̤, aur názimon̤, aur báqí logon̤ se kahá, ki Kám to baṛá aur phailáo par hai, aur díwár ke úpar ek dúsre se judá aur dúr hai:

20 So jahán̤ túm log narsinge kí áwáz sunoge, wahán̤ hamáre pás chale áo: hamárá Khudá hamáre liye laṛegá[n].

21 So ham kám karte the; aur ádhe log pau phaṭne se sitáron̤ ke dikhái dene tak bhále liye rahe.

22 Aur main̤ ne usí waqt logon̤ ko hukm kiyá, ki Har ek shakhs apne apne naukar samet rát ke waqt Yarúsalam men̤ rahá kare, táki rát ko hamáre liye pahrá howe, aur din ko kám kare.

23 So main̤, aur mere bhái, aur mere naukar, aur we log jo nigáhbání ke liye mere hamráh the, kabhí apne kapṛe utárte na the, ‖magar jab ki dhulwáná manzúr hotá thá.

V BÁB.

1 *Yahúdí log apní hálat kí bábat, ki qarzdár o rihndár o gulám hain̤, shikáyat karte.* 6 *Nahamiyáh súdkhoron̤ ko ḍánṭtá, aur naf'a jo un ko húá wápas dilátá.* 14 *Apní tankhwáh nahín̤ letá, balki apne hí kharch se bahuton̤ kí mihmání kiyá kartá.*

AUR logon̤ aur un kí jorúon̤ ne apne Yahúdí bháíon̤[a] par dangá kiyá[b].

2 Aur kitne kahte the, ki Ham, aur hamáre beṭe, o beṭíán̤, bahut hain̤: so ham ko galla mol lená hai, ki kháwen̤ aur jíwen̤.

3 Aur kitne bolte the, ki Ham ne apne kheton̤, aur angúristánon̤, aur makánon̤ ko, girau rakhá, tá ki ham mahangí men̤ galla mol lewen̤.

4 Aur kitne kahte the, ki Ham ne apne kheton̤ aur angúristánon̤ ko girau rakhkar rúpiya qarz liyá hai, ki bádsháh ke liye málguzárí adá karen̤.

5 Báwujúd is ke hamáre jism to hamáre bháíon̤ ke se jism hain̤[c], aur hamáre bálbachche un ke bálbachchon̤ ke mánind hain̤: aur dekho, ham apne beṭe aur beṭíán̤ gulámí men̤ bechte[d], aur hamárí beṭíon̤ men̤ se kitní launḍíán̤ húí hain̤, aur ‖ham láchár aur zerdast hain̤; kyún̤ki hamáre khet aur angúristán auron̤ ke qabze men̤ hain̤.

6 ¶ Jab main̤ ne un kí faryád aur ye báten̤ sunín̤, to main̤ nipaṭ ázurda húá.

7 Aur main̤ ne apne jí men̤ ṭhahráyá, aur main̤ ne amíron̤ aur názimon̤ se jhagṛá kiyá aur unhen̤ kahá, Tum men̤ har ek apne apne bhái se súd lete ho[e]. Aur main̤ ne ek baṛí jamá'at ko un ke muqábil biṭháyá,

8 Aur unhen̤ kahá, ki Ham ne apne maqdúr ke muwáfiq apne Yahúdí bháíon̤ ko, jo qaumon̤ ke háth bik gae the, chhuṛá liyá[f]; aur kyá tum apne hí bháíon̤ ko bechoge, aur we hamáre háth men̤ bik jáen̤? Tab we chup húe, aur unhen̤ kuchh jawáb na milá.

9 Phir main̤ ne kahá, ki Yih jo tum karte ho, so achchhá nahín̤: kyá tum par wájib na thá, ki in qaumon̤ kí malámat ke sabab[g], jo hamáre dushman hain̤, khudátarsí se chalte[h]?

10 Aur mujhe aur mere bháíon̤ aur mere chákaron̤ ko munásib hai, ki ham un se súd aur galla len̤? main̤ tumhárí minnat kartá hún̤, ki áo, aise naf'a se háth uṭháwen̤.

11 Áj hí ke din un ke khet, aur un ke angúristán, aur zaitún ke bág, aur un ke ghar, aur sauwán̤ hissa naqdí ká, aur anáj, aur mai, aur tel ká, jo tum ne un se liyá hai, unhen̤ pher díjiyo.

[k] Ist. 10. 17.
[l] 2 Sam. 10. 12.
[m] Aiy. 5. 12.
[n] Khur. 14. 14, 25. Ist. 1. 30. aur 3. 22. aur 20. 4. Yash. 23. 10.
‖ *Yá, har ek hathyár liye pání ke wáste játá thá.*
[a] Ahb. 25. 35, 36, 37. Ist. 15. 7.
[b] Dekho Yas. 5. 7.

Peshtar MASÍH se, 445.

[c] Yas. 58. 7.
[d] Khur. 21. 7. Áhb. 25. 39.
‖ *Yá, ham men maqdúr nahín ki unhen chhuṛáwen.*
[e] Khur. 22. 25. Áhb. 25. 36. Hiz. 22. 12.
[f] Ahb. 25. 48.
[g] 2 Sam. 12. 14. Rúm. 2. 24. 1 Pat. 2. 12.
[h] Ahb. 25. 36.

Peshtar MASÍH se, 445.

12 Tab unhoṉ ne kahá, ki Ham
pher deṉge, aur un se kuchh na
máṉgeṉge; jaisá tú ne farmáyá
hai, waisá hí kareṉge. Phir maiṉ
ne káhinoṉ ko buláyá, aur un
logoṉ ko qasam diláí[i], ki Is iqrár
ke muwáfiq ham kareṉge.
13 Phir maiṉ ne apná dáman
jhāṛá[k] aur kahá, ki Isí tarah se
Ḳhudá har ek shaḳhs ko, jo apne
is qaul par 'amal na kare, us ke
ghar se aur us ke shugl se jhaṭak
ḍále; wuh yúṉ jhaṭká jáe, aur
‖nikál phenká jáwe. Tab sárí ja-
má'at ne kahá, A'mín, aur ḲHU-
DA'WAND ká shukr kiyá. Aur
logoṉ ne apne wa'da par wafá kí[l].
14 ¶ 'Aláwa us ke, jis din se ki
maiṉ Yahúdáh ke mulk meṉ un
ká hákim ṭhahráyá gayá, ya'ne
Artaḳhshashatá bádsháh ke 'amal
ke bísweṉ baras se battísweṉ baras
tak[m], jo bárah baras haiṉ, maiṉ
ne aur mere bháioṉ ne hákimí
kí roṭí na kháí[n].
15 Kyúṉki we hákim, jo mere
áge the, ra'aiyat par ek bhár the,
aur anáj, aur mai, aur chálís
misqál rúpá, un se lete the; aur un
ke naukar bhí logoṉ par zabar-
dastí karte the: lekin maiṉ ne ḳhu-
dátarsí ke sabab[o] aisá na kiyá[p].
16 'Aláwa us ke, maiṉ is shahr-
panáh ke kám meṉ barábar mash-
gúl rahá; aur ham ne khetoṉ ko
mol nahíṉ liyá; par mere sab
chákar waháṉ kám par jam'a húe.
17 Aur roz roz merí mez par[q],
siwá un ke jo áspás kí qaumoṉ
meṉ se áte the, ḍeṛh sau Yahúdí
aur názim the.
18 Aur jo ek din ke liye taiyár
kiyá gayá[r], so ek bail, aur chha
palí bheṛíáṉ thíṉ; murgíáṉ bhí
mere liye taiyár kí gaíṉ; aur das
din meṉ ek bár har ek qism mai
kí hotí thí; báwujúd is sab ke,
hákimí kí roṭí talab na kí[s],
kyúṉki in logoṉ par asírí ká bhár
bhárí thá.
19 Ai mere Ḳhudá, mujhe yád
karke merá bhalá kar, jaisá ki
maiṉ ne in logoṉ se kiyá[t].

VI BA'B.

1 *Sanballat chaturáí karke, afwáheṉ phailátá, aur jhúṭhe nabíoṉ ko naukar rakhtá ki peshíngoíáṉ kareṉ, ki kisí tarah se Nahamíyáh ko ḍaráweṉ.* 15 *Kám tamám hotá aur dushman wuh hál sunke muztarib hote.* 17 *Dushmanoṉ aur Yahúdáh ke amíroṉ ke darmiyán ḳhatt o kitábat chhipe meṉ hotí.*

[i] 'Az. 10. 5. Yar. 34. 8, 9.
[k] Mat. 10. 14. A'am. 13. 51. aur 18. 6.
‖ 'Ibrání meṉ, *ḳhálí howe.*
[l] Dekho 2 Sal. 23. 3.
[m] Naham. 13. 6.
[n] 1 Qur. 9. 4, 15.
[o] 9 áyat.
[p] 2 Qur. 11. 9. aur 12. 13.
[q] 2 Sam. 9. 7. 1 Sal. 18. 19.
[r] 1 Sal. 4. 22.
[s] 14, 15 áyateṉ.
[t] Naham. 13. 22.

AUR aisá húá, ki jab San-
ballat, aur Túbiyáh, aur
‖ Jasham 'Arabí[a], aur hamáre báqí
dushmanoṉ ne suná, ki maiṉ
shahrpanáh ko baná chuká, aur
us meṉ kuchh ṭúṭá phúṭá báqí na
rahá, agarchi usí waqt maiṉ ne
pháṭakoṉ meṉ kiwáṛe na lagáe
the[b]:
2 Tab Sanballat aur Jasham ne
mujhe yih kahlá bhejá, ki A', ham
Aunú ke[c] maidán ke kisí gáṉw
meṉ báham muláqát kareṉ[d]; par
we mujh se badí karne kí fikr
meṉ the[e].
3 So maiṉ ne qásid bhejkar unheṉ
kahá, Maiṉ baṛe kám meṉ lagá
húṉ, aur utar nahíṉ saktá: kyá
zarúr hai, ki maiṉ ise chhoṛke
tum pas áúṉ, aur kám mauqúf
rahe?
4 Aur unhoṉ ne chár bár aisá
paigám bhejá, aur maiṉ ne unheṉ
aisá jawáb diyá.
5 Phir Sanballat ne páṉchwíṉ
bár usí tarah se apne naukar ko
mere pás bhejá; us ke háth meṉ
khulí húí chiṭṭhí thí.
6 Us meṉ likhá thá, ki ajnabí
qaumoṉ meṉ yih afwáh hai,
chunánchi ‖ Jashmú kahtá hai, ki
Tú aur Yahúdí log bagáwat kí
bandish karte ho[f]: is liye tú
shahrpanáh banátá hai, ki tú is
ḳhabar ke mutábiq un ká bád-
sháh ho.
7 'Aláwa us ke, tú ne nabíoṉ ko
muqarrar kiyá, ki Yarúsalam
meṉ terí ḳhabar deṉ, aur kaheṉ
ki Tú Bádsháh Yahúdáh ká hai:
pas in bátoṉ kí ḳhabar bádsháh ko
pahunchegí: so ab chalá á, tá ki
ham báham maslahat kareṉ.
8 Tab maiṉ ne us pás kahlá
bhejá, ki Tere kahne ke muwáfiq
koí bát nahíṉ húí, balki tú yih
báteṉ apne hí dil se banátá hai.
9 Kyúṉki unhoṉ ne ham ko
ḍaráyá, aur kahá, ki We us kám
se háth uṭháweṉge, ki wuh ban
na paṛe. Par ab, ai Ḳhudá, tú
mere háthoṉ ko zor baḳhsh.
10 Phir maiṉ Sam'aiyáh bin
Diláyáh bin Muhaitabiel ke ghar
meṉ áyá; us ne darwáza band kar
liyá aur kahá, A'iyo, ham Ḳhudá
ke ghar meṉ haikal ke andar mu-
láqát kareṉ, aur haikal ke dar-
wázoṉ ko band kareṉ; kyúṉki
we tujhe qatl karne ko áweṉge;

Peshtar MASÍH se, 445.

‖ Yá *Jashmú*, 6 áyat.
[a] Naham. 2. 10, 19. aur 4. 1, 7.
[b] Naham. 3. 1, 3.
[c] 1 Taw. 8. 12. Naham. 11. 35.
[d] Ams. 26. 24. 25.
[e] Zab. 37. 12, 32.
‖ Yá *Jasham*, 1 áyat.
[f] Naham. 2. 19.

Peshtar MASÍH se, 445.

háṉ, rát ko tujhe qatl karne ko
áweṉge.
11 Maiṉ ne kahá, Kyá mujh sá
shakhs bháge? aur mujh sá kaun
hai, ki haikal meṉ ghuse, tá ki
apní ján bacháwe? maiṉ andar na-
híṉ jáne ká.
12 Aur maiṉ ne tahqíq kí, aur
dekh, ki Khudá ne use na bhejá
thá, balki merí mukhálafat meṉ is
g Hiz. 13. 22. sabab se peshíngoí kí [g], ki Sanbal-
lat aur Túbiyáh ne use naukar
rakhá thá.
13 Wuh is liye naukar húá thá, ki
maiṉ ḍar jáúṉ, aur aisá karke khat-
ákár hoúṉ, ki jis se we merí bad-
námí kareṉ, aur mujhe ta'na deṉ.
14 Ai mere Khudá, Túbiyáh ko
aur Sanballat ko, un ke in kámoṉ
ke mutábiq, aur nabiya Nau'í-
diyáh ko bhí, aur báqí nabíoṉ ko,
h Hiz. 13. 17. i Naham. 13. 29. jo mujhe ḍaráne cháhte the [h], yád
kar. [i].
445 ke qaríb. 15 ¶ Garaz báwan din meṉ,
Alúl mahíne kí pachíswíṉ táríkh
meṉ, shahrpanáh ban chukí.
16 Aur aisá húá, ki jab hamáre
k Naham. 2. 10. aur 4. 1, 7. aur 6. 1. sáre bairíoṉ ne suná [k], aur gair
gurohoṉ ne jo hamáre áspás thíṉ
dekhá, we áp apní ankhoṉ se
girgae; kyúṉki unheṉ samajh paṛí,
ki yih kám hamáre Khudá kí
l Zab. 126. 2. taraf se húá [l].
17 ¶ 'Aláwa is ke, un dinoṉ meṉ
Yahúdáh ke amíroṉ kí bahut sí
chiṭṭhíáṉ Túbiyáh pás bhejí játí
thíṉ, aur Túbiyáh kí chiṭṭhíáṉ un
pás pahunchtí thíṉ.
18 Kyúṉki bahut log Yahúdáh
meṉ us ke ham-qasam the; ki
wuh Sikaniyáh bin Arakh ká
dámád, aur us ke beṭe Yahú-
hanán ne Masullám bin Barakiyáh
kí beṭí ko byáh liyá thá.
19 Aur we mere áge us kí khush-
khoíáṉ bayán karte the, aur merí
báteṉ use sunáte the. Aur Tú-
biyáh ne mujhe ḍaráne ke liye
náme bheje.

VII BÁB.

1 *Nahamiyáh Hanání aur Hanániyáh ko Ya-
rúsalam meṉ mukhtár ṭhahrátá.* 3 *Un logoṉ
ke nasbnámoṉ kí ek fard milí, jo ki Bábul
se pahle áe the;* 9 *mislan, logoṉ kí,* 39 *káh-
inoṉ kí,* 43 *Láwíoṉ kí,* 46 *Natiním kí,* 57
Sulaimán ke khádimoṉ kí. 63 *Un káhinoṉ
kí fard, jinhoṉ ne apne apne nasabnáme na
páe.* 66 *Kull jam'a ká shumár, aur un ke
mál o asbáb ká zikr.* 70 *Un ke hadye.*

AUR aisá húá, ki jab shahr-
panáh ban chukí, aur maiṉ
ne kiwáṛe lagáe the [a], aur darbán, Peshtar MASÍH se, 445 ke qaríb.
aur gánewále, aur Láwí, muqarrar
húe the,
2 Maiṉ ne apne bhái Hanání ko,
aur qasr ke názim [b] Hananiyáh a Naham. 6.1.
ko, Yarúsalam meṉ mukhtár kiyá, b Naham. 2.8.
ki wuh bahutoṉ se amánatdár aur
khudátars thá [c]. c Khur. 18.21.
3 Aur maiṉ ne unheṉ kahá, ki jab
tak dhúp na chaṛhe, tab tak Yarú-
salam ke pháṭak khole na jáeṉ,
aur un ke házir hote húe, kiwáṛe
band kíe jáeṉ, aur aṛbange lagáe
jáweṉ: aur Yarúsalam ke bá-
shindoṉ kí chaukíáṉ muqarrar
karo, har ek apní apní chaukí
meṉ, aur har ek apne apne ghar
ke sámhne chaukí ke liye ṭhah-
ráyá jáe.
4 Aur shahr to baṛá aur wasí'
thá, par us meṉ thoṛe log the, aur
ghar bane húe na the.
5 ¶ Tab mere Khudá ne mere
dil meṉ ḍálá, ki maiṉ amíroṉ, aur
názimoṉ, aur logoṉ ko jam'a ka-
rúṉ, tá ki nasbnáme ke mutábiq un
ká shumár kiyá jáe. Aur maiṉ
ne un logoṉ ká nasabnáma páyá,
jo pahle chaṛh áe the, aur us meṉ
yih likhá páyá:
6 Ki is mamlukat ke báshinde jo 536 ke qaríb.
asír hogae [d] jinheṉ sháh i Bábul 'Az. 2. 1, wag.
Nabúkudnazar legayá thá, aur jo
Yarúsalam aur Yahúdáh meṉ
phir áe, aur har ek apne apne
shahr meṉ hai;
7 We jo Zarúbábul, ke sáth áe
so ye haiṉ, Yashú' aur Nahamiyáh
o ‖'Azariyáh, o Ragamiyáh, o ‖ Yá, *Sírá-yáh:* Dekho 'Az. 2. 2.
Nahamání, o Mardakí, o Bilshán,
o Misfarat, o Bigvai, o Nahúm, o
Ba'anah. So baní Isráel ke logoṉ
ká shumár yih thá:
8 Baní Pargús, do hazár ek sau
bahattar;
9 Baní Safatiyáh, tín sau ba-
hattar;
10 Baní Arakh, chha sau báwan;
11 Baní Pakhat i Moáb, jo Yashú'
aur Yúab kí nasl meṉ se the, do
hazár áṭh sau aṭhárah;
12 Baní 'Ailám, ek hazár do sau
chauwan;
13 Baní Zattú, áṭh sau paintális;
14 Baní Zakkai, sát sau sáṭh.
15 Baní ‖Binwí, chha sau aṭh- ‖ Yá, *Bání.*
tális;
16 Baní Babai, chha sau aṭháís;
17 Baní 'Azjád, do hazár tín sau
báís;

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

18 Baní Adúniqám, chha sau
satsaṭh:
19 Baní Bigvai, do hazár satsaṭh;
20 Baní 'Adín, chha sau pachpan;
21 Baní Atír, Hizqiyáh ke khán-
dán men se, aṭhánawwe:
22 Baní Hashúm, tín sau aṭháís;
23 Baní Bazai, tín sau chaubís;
24 Baní || Khárif, ek sau bárah;
|| Yá, *Yúrá.*
25 Baní || Jiba'ún, panchánawwe;
|| Yá, *Jibbár.*
26 Baitlaham aur Natúfah ke
log, ek sau aṭhásí;
27 'Anatút ke log, ek sau aṭháís;
28 || Bait-'Azmávat ke log, ba-
|| Yá, *Azmávat.*
yálís;
29 || Qaryat-Ya'arím, Kafírah, aur
|| Yá, *Qaryat-'Arím.*
Biarút ke log, sát sau tentálís;
30 Rámah aur Jib'a ke log, chha
sau ikkís;
31 Mikmás ke log, ek sau báís;
32 Baitel aur 'Ai ke log, ek sau
teís;
33 Dúsre Nabú ke log, báwan;
34 Dúsre 'Ailám[e] ke beṭe, ek
• Dekho 12 áyat.
hazár do sau chauwan;
35 Baní Hárim, tín sau bís;
36 Baní Yaríhú, tín sau pain-
tális;
37 Lúd, aur Hádid, aur Aunú
ke beṭe, sát sau ikkís;
38 Baní Sanáah, tín hazár nau
sau tís.
39 ¶ Káhin, jo Yashú' ke gha-
ráne ke baní Yad'aiyáh[f] the, nau
f 1 Taw. 24. 7.
sau tihattar;
40 Baní Amír[g], ek hazár báwan;
g 1 Taw. 24. 14.
41 Baní Fashúr[h], ek hazár do
h Dekho 1 Taw. 9. 12. aur 24. 9.
sau saintális;
42 Baní Hárim[i], ek hazár sattar;
i 1 Taw. 24. 8.
43 ¶ Láwí, jo Yashú' Qadmielí
aur || Húdaváh kí aulád the, chau-
|| Yá, *Húdáviyáh,* 'Az. 2. 40, yá, *Yahúdáh,* 'Az. 3. 9.
hattar.
44 ¶ Gánewále, jo baní Ásaf the,
ek sau aṭhtális.
45 ¶ Darbán, jo Salúm, aur
Atír, o Tálmún, o 'Aqqúb, o Kha-
títá, o Sobai kí aulád the, ek sau
aṭhtís.
46 ¶ || Bande haikal ke; baní
|| 'Ibrání men, *Natínim.*
Zíhá, baní Hasúfá, baní Taba'út,
47 Baní Qarús, baní || Sígá, baní
|| Yá, *Sígahá.*
Fadún,
48 Baní Libánah, baní Hajábah,
baní || Shalmai,
|| Yá, *Shamlai.*
49 Baní Hanán, baní Jiddal, baní
Jahár,
50 Baní Riyáyáh, baní Rasín,
baní Naqúdá,
51 Baní Jazzám, baní 'Uzzá,
baní Fásakh,

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

52 Baní Basai, baní Ma'úním,
baní || Nafíshasím,
|| Yá, *Nafúsím.*
53 Baní Baqbúq, baní Haqúfa,
baní Harhúr,
54 Baní || Bazlít, baní Mahídá,
|| Yá, *Bazlút.*
baní Harshá,
55 Baní Barqús, baní Sísará,
baní Támah,
56 Baní Naziáh, baní Khatífá the.
57 ¶ Sulaimán ke khádimon ke
farzand: baní Sútí, baní Súfirat,
baní || Farídá,
|| Yá, *Farúdá.*
58 Baní Ya'alah, baní Darqún,
baní Jiddal,
59 Baní Safatiyáh, baní Khatíl,
baní Fúkirat Zabáimí, baní
|| Amún the;
|| Yá, *Amí.*
60 Haikal ke sab bande, aur
Sulaimán ke khádimon ke sab
farzand, tín sau bánwe shakhs the.
61 Aur we log, jo Tall i Milh,
aur Tall i Harsá, aur Karúb, aur
|| Addún, aur Amir se gae the[k], par
|| Yá, *Addán.* k 'Az. 5. 59.
apne ábái khándán aur || nasl dikhlá
|| Yá, *naslnáma.*
na sake, ki Isráel ke the yá na
the, so ye hain:
62 Baní Diláyáh, baní Túbiyáh,
baní Naqúdá, chha sau bayális.
63 ¶ Aur káhinon men se; baní
Habáyáh, baní Qúz, baní Bar-
zillí, jo Jili'ádí Barzillí kí beṭíon
men se ek laṛkí ko byáh láyá thá,
aur is liye un ke nám se kahláyá.
64 Inhon ne apná nasabnáma
un ke darmiyán jo nasl-námon ke
mutábiq gine gaye the ḍhúnḍhá,
par wuh na milá, so we nápákon
kí mánind kahánat se nikále gae.
65 Aur || hákim ne unhen hukm
|| 'Ibrání men, *Tirshátá* Naham. 8. 9.
kiyá, ki we aqdas chízon men se
na kháwen, jab tak ki koí káhin
Urím o Tummím ke sáth phir
barpá na ho.
66 ¶ Sárí jamá'at ke log sab ke
sab milke bayális hazár tín sau
sáṭh the,
67 Siwá un ke gulámon aur laun-
ḍíon ke, jo sát hazár tín sau sain-
tís the: aur un men do sau pain-
tális gánewále aur gánewálián
thín.
68 Un ke ghoṛe, sát sau chhattís:
un ke khachchar, do sau pain-
tális:
69 Un ke únṭ, chár sau paintís:
un ke gadhe, chha hazár sát sau
bís.
70 ¶ Un men se, jo apne bápdá-
don ke gharánon men raís the, ba'-
zon ne us kám kí madad kí; chu-

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

nánchi, || Tirshátá ne[l] ek hazár dir-
ham soná, aur pachás piyále, aur
káhinoṉ ke pánch sau tís pai-
ráhan, ḳhazáne meṉ dáḳhil kiye.
71 Aur abwí raísoṉ meṉ se ba'zoṉ
ne kárḳháne ke ḳhazáne meṉ bís
hazár dirham soná, aur do hazár
do sau ser rúpá diyá[m].
72 Aur báqí logoṉ ne jo diyá, so
bís hazár dirham soná aur do
hazár ser rúpá, aur káhinoṉ ke
satsaṭh pairáhan the.
73 Chunánchi káhin, aur Láwí,
aur darbán, aur gánewále, aur
ra'aiyat ke log, aur haikal ke ban-
de, aur tamám Isráel, apne apne
shahr meṉ base; aur jab sátwáṉ
mahíná shurú' húá[n], us waqt baní
Isráel apne apne shahroṉ meṉ the.

|| Yá, *hákim.*
[l] Naham. 8. 9.
[m] Yúṉ 'Az. 2. 69.
[n] 'Az. 3. 1.

VIII BAB.

1 *Sharí'at paṛhí játí, aur log ḳhudátarsí ke sáth us kí báteṉ sunte.* 9 *Logoṉ ko tasallí dete.* 13 *Sunne ká aur ta'lím páne ká baṛá shauq logoṉ ko hotá.* 16 *'Íd i ḳhiyám karte.*

445 ke qaríb.

TAB sáre log eká karke us
raste meṉ jo Jal-pháṭak ke
áge[a] hai, jam'a húe[b]. Aur unhoṉ
ne 'Azrá faqíh ko[c] kahá, ki Músá kí
sharí'at kí kitáb ko, jo KHUDÁ-
WAND ne Isráel ko farmáí thí, láwe.
2 Tab sátweṉ mahíne kí pahlí
táríḳh meṉ[d] 'Azrá káhin mard o
'aurat kí jamá'at ke áge, ya'ne
sab ke áge, jo sunke samajh
sakte the, Tauret ko láyá[e].
3 Aur Jal-pháṭak ke sámhne
ke raste meṉ pau phaṭne se do
pahar tak mardoṉ aur 'auratoṉ,
aur sabhoṉ ke áge, jo samajh
sakte the, paṛhtá rahá: aur sab
log sharí'at kí kitáb kán dharke
sunte rahe.
4 Aur 'Azrá faqíh ek chobí mim-
bar par, jo unhoṉ ne isí kám ke
liye banáyá thá, khaṛá húá: aur
us ke pás Mattitiyáh, aur Sama'
aur 'Anáyáh, aur Úriyáh, aur Ḳhil-
qiyáh, aur Ma'asiyáh, us ke dahne
khaṛe the; aur us ke báeṉ Fidá-
yáh, aur Mísáel, aur Malkiyáh, aur
Háshúm, aur Hasbadánáh, aur Za-
kariyáh aur Masullám házir rahe.
5 Aur 'Azrá faqíh ne sáre logoṉ
kí ánkhoṉ ke áge kitáb kholí;
kyúṉki wuh sab logoṉ se buland
thá, aur us ke kholte hí sáre log
uṭh khaṛe húe[f].
6 Aur 'Azrá ne KHUDÁWAND
Ḳhudá Ta'álá ko mubárakbád
kahá, aur sáre logoṉ ne háth

[a] Naham, 3. 26.
[b] 'Az. 3. 1.
[c] 'Az. 7. 6.
[d] Ahb. 23. 24.
[e] Ist. 31. 11, 12.
[f] Qáz. 3. 20.

Peshtar MASÍH se, 445 ke qaríb.

uṭháe húe[g] jawáb meṉ Ámín,
Ámín, kahá[h]; aur unhoṉ ne muṉh
ke bhal sir jhukáe[i], aur zamín tak
KHUDÁWAND ko sijda kiyá.
7 Aur Yashú', aur Bání, aur
Saribiyáh, aur Yámin, aur 'Aqqúb,
aur Sabbatai, aur Húdiyáh, aur
Ma'asiyáh, aur Qalítá, aur 'Aza-
riyáh, aur Yúzabad, aur Hanán,
aur Filáyáh, aur Láwíoṉ ne sha-
rí'at ke ma'ne logoṉ ko samjháe[k],
aur log apní apní jagah par khaṛe
ho rahe.
8 We to Ḳhudá kí sharí'at kí
kitáb tafsíl se paṛhte the, aur
ma'ne batláte, aur paṛh paṛhke
un ko samjháte the.
9 ¶ Aur Nahamiyáh ne jo || Tir-
shátá hai,[l] aur 'Azrá káhin ne jo fa-
qíh hai, aur un Láwíoṉ ne, jo logoṉ
ko sikhláte the[m], sárí jamá'at se
kahá, Áj ká din KHUDÁWAND
tumháre Ḳhudá ke liye muqaddas
hai[n]: gam mat karo, aur na royá
karo[o]. Ki sab log sharí'at kí
báteṉ sunke rote the.
10 Phir us ne unheṉ kahá, ki
Ab jáo, aur jo moṭá hai kháo, aur
jo míṭhá hai pío, aur jin ke liye
kuchh taiyár nahíṉ húá, un ke pás
hissa bhejo[p]; kyúṉki áj ká din ha-
máre Ḳhudáwand ke liye muqad-
das hai. So tum udás mat hoo;
kyúṉki shádmání jo KHUDÁWAND
ke liye hai tumhárí qúwat hai.
11 Aur Láwíoṉ ne sab logoṉ ko
chup karwáyá, aur kahá, ki ḳhá-
mosh ho, kyúṉki áj ká din muqad-
das hai; tum hargiz gamgín mat
hoo.
12 So sab log chale gae, ki
kháweṉ, aur píweṉ, aur hisse bhe-
jeṉ[q], aur baṛí ḳhushí kareṉ,
kyúṉki we un bátoṉ ko, jo un ke
áge paṛhí gaíṉ, samjhe the[r].
13 ¶ Aur dúsre din sáre logoṉ
ke abwí raís, aur káhin, aur Láwí,
'Azrá faqíh pás jam'a húe, ki Tau-
ret kí báteṉ bújheṉ.
14 Aur unhoṉ ne daryáft kiyá ki
us sharí'at meṉ, jo KHUDÁWAND
ne Músá † kí ma'rifat se farmáí
thí, likhá hai, ki sátweṉ mahíne
kí 'íd meṉ baní Isráel ḳhaimoṉ
meṉ rahá kareṉ[s],
15 Aur sab shahroṉ meṉ[t], aur
Yarúsalam meṉ[u] ishtihár deweṉ,
aur yih manádí karwáeṉ, ki Paháṛ
par jáo, aur zaitún, aur || dashtí
jalpáí, aur ás kí ḍálíáṉ, aur khajúr

[g] Nau. 3. 41. 1 Tim. 2. 8.
[h] 1 Qur. 14. 16.
[i] Ḳhur. 4. 31. aur 12. 27. 2 Taw. 20. 18.
[k] Ahb. 10. 11. Ist. 33. 10. 2 Taw. 17. 7, 8, 9. Mal. 2. 7.
|| Yá, *hákim.*
[l] 'Az. 2. 63. Naham. 7. 65. aur 10. 1.
[m] 2 Taw. 35. 3. 8 áyat.
[n] Ahb. 23. 24. Gin. 29. 1.
[o] Ist. 16. 14, 15. Wa'iz 3. 4.
[p] Ast. 9. 19, 22. Muk. 11. 10.
[q] 10 áyat.
[r] 7, 8 áyateṉ.
† 'Ibrání meṉ, *ke háth se.*
[s] Ahb. 23. 34, 42. Ist. 16. 13.
[t] Ahb. 23. 4.
[u] Ist. 16. 16.
|| Yá, *sanaubar kí ḍáliáṉ.*

Peshtar MASÍH se, 445 ke qaríb.

kí shákhen, aur ghane darakhton
kí dálíán, khaimon ke banáne ko,
jaisá likhá hai, láo[x].
16 ¶ So log báhar já jáke láe, aur
har ek apne apne ghar kí chhat
par[y], aur apní iháton men, aur
Khudá ke ghar ke sahnon men,
aur us ráste men jo Jal-phátak ke
áge hai[z], aur Ifráímí phátak ke
áune sámhne ke raste men[a], apne
liye khaime banáe.
17 Aur sárí jamá'at ke log, jo
asírí se phir áe the, pat-chhappar
baná baná un ke tale baith gae;
kyúnki Yashú' bin Nún ke dinon
se us din tak baní Isráel ne aisá
na kiyá thá. So us ke wahán
barí khushwaqtí húí[b].
18 Aur pahle din se leke pichhle
din tak us ne roz ba roz[c] Khudá
kí sharí'at kí kitáb parhí. Aur un-
hon ne sát din 'íd kí, aur áthwen din
dastúr ke muwáfiq[d] 'ídí jamá'at húí.

IX BÁB.

1 *Log apne gunáhon se tauba karte aur roza rakhte.* 4 *Láwí dil kholke Khudá kí barí mihrbání ká iqrár karte, aur apní sharárat ko mán lete.*

445.

PHIR is mahíne[a] ke chaubís-
wen din baní Isráel roza
rakhke, aur tát orhke, aur mittí
un par uráke[b], ikatthe áe.
2 Aur Isráel kí nasl ne apne taín
sáre ajnabí logon se judá kiyá[c],
aur khare hoke apní khatáon ká,
aur apne bápdádon ke gunáhon
ká iqrár kiyá.
3 Aur unhon ne, apní jagah par
khare hoke, pahar din charhe tak
KHUDÁWAND apne Khudá kí sha-
rí'at kí kitáb ko parhá[d], ba'd us ke,
jab tak do pahar húá, iqrár karke
KHUDÁWAND apne Khudá ko sijda
kiyá.
4 ¶ Tab Láwíon men se Yashú',
aur Bání, aur Qadmiel, aur Sa-
baniyáh, aur Búnní, aur Saribiyáh,
aur Bání, aur Kanání, machán par
khare húe, aur buland áwáz se
KHUDÁWAND apne Khudá ke áge
chilláe.
5 Phir Yashú', aur Qadmiel, aur
Báuí, aur Hasabniyáh, aur Sari-
biyáh, aur Húdiyáh, aur Sabani-
yáh, aur Fatahiyáh Láwíon ne
kahá, Khare hojáo, aur KHUDÁ-
WAND apne Khudá ká abadí shukr
karo. Terá jalálí nám[e] mubárak
howe, jo sárí mubárakbádí aur
hamd par bálá hai:

6 Tú hai KHUDÁWAND, aur akelá
tú[f]; tú ne ásmán ko[g], aur ásmá-
non ke ásmán ko[h], aur un ‖ kí sárí
ábádí ko[i], aur zamín ko, aur jo
kuchh us par hai, aur daryáon ko,
aur jo kuchh un men hai, banáyá;
aur tú sabhon ká parwardigár[k]
hai; aur ásmánon ká lashkar terá
sijda kartá hai.
7 Tú wuh KHUDÁWAND Khudá
hai, jis ne Abirám ko[l] barguzída
kiyá, aur use Kasdíon ke Ur se
nikál láyá, aur us ká nám badal-
kar Abiraham[m] nám rakhá;
8 Tú ne us ká dil apne huzúr
wafádár páyá[n], aur us se yih 'ahd
bándhá[o], ki Main Kan'áníon, aur
Hittíon, aur Amúríon, aur Fa-
rizzíon, aur Yabúsíon, aur Jir-
jásíon kí zamín terí nasl ko dúngá;
aur tú ne apne sukhan púre kíe[p],
kyúnki tú sádiq ul qaul hai;
9 Aur tú ne hamáre bápdádon
kí taklíf par, jo Misr men the[q],
nigáh kí, aur daryá e Qulzum ke
kanáre un kí faryád suní[r],
10 Aur Fira'ún par, aur us ke
sáre naukaron par, aur us ke
mulk kí sárí ra'aiyat par 'ajáib
aur garáib baláen názil kín[s];
kyúnki tú jántá thá, ki unhon ne
gurúr se[t] un par zulm kiyá. So
tú ne apná nám kiyá[u], jaisá áj
hai.
11 Aur tú ne un ke áge samun-
dar ko do hisse kiye[x], yahán tak
ki we samundar ke bích o bích se
súkhí zamín par hoke guzre; aur
tú ne unhen jo un ke píchhe pare
the gahrápon men dálá, jaisá ki
patthar bare pánion men pare[y].
12 Aur tú ne din ko bádal ke
sutún se, aur rát ko ág ke sutún
se, un kí rahnumáí kí, táki us ráh
men, jis men we chalte the, un ke
liye roshní howe[z].
13 Aur tú Síná pahár par utar
áyá[a], aur ásmán par se un ke sáth
báten kín, aur unhen sachchí
'adálaten[b], aur sachchí sharí'aten,
aur achchhe áín o ahkám, un ko
diye:
14 Aur un ko apne muqaddas
sabt[c] se ágáh kiyá, aur apne bande
Músá ke háth se unhen ahkám,
aur sunnaten, aur faráiz, farmáe:
15 Aur tú ne ásmán par se rotí
deke[d] unhen khiláyá, aur chatán
men se pání nikálke[e] unhen pi-
láyá; aur un se wa'da farmáyá, ki

[x] Ahb. 23. 40.
[y] Ist. 22. 8.
[z] Naham. 12. 37.
[a] 2 Sal. 14. 13. Naham. 12. 39.
[b] 2 Taw. 30. 21.
[c] Ist. 31. 10, wag.
[d] Ahb. 23. 36. Gin. 29. 35.
[a] Naham. 8. 2.
[b] Yash. 7. 6. 1 Sam. 4. 12. 2 Sam. 1. 2. Aiy. 2. 12.
[c] Az. 10. 11. Naham. 13. 3, 30.
[d] Naham. 8. 7, 8.
[e] 1 Taw. 29. 13.

Peshtar MASÍH se, 445.

[f] 2 Sal. 19. 15, 19. Zab. 86. 10. Yas. 37. 16, 20.
[g] Paid. 1. 1. Khur. 20. 11. Muk. 14. 7.
[h] Ist. 10. 14. 1 Sal. 8. 27.
‖ 'Ibrání men, *ke sáre lashkar ko.*
[i] Paid. 2. 1.
[k] Zab. 36. 6.
[l] Paid. 11. 31. aur 12. 1.
[m] Paid. 17. 5.
[n] Paid. 15. 6.
[o] Paid. 12. 7. aur 15. 18. aur 17. 7, 8.
[p] Yash. 23. 14.
[q] Khur. 2. 25. aur 3. 7.
[r] Khur. 14. 10.
[s] Khur. 7, 8, 9, 10, 12, aur 14, Abwáb.
[t] Khur. 18. 11.
[u] Khur. 9. 16. Yas. 63. 12, 14. Yar. 32. 20. Dán. 9. 15.
[x] Khur. 14. 21, 22, 27, 28. Zab. 78. 13.
[y] Khur. 15. 5, 10.
[z] Khur. 13. 21.
[a] Khur. 19. 20. aur 20. 1.
[b] Zab. 19. 8, 9. Rúm. 7. 12.
[c] Paid. 2. 3. Khur. 20. 8, 11.
[d] Khur. 16. 14, 15. Yúh. 6. 31.
[e] Khur. 17. 6. Gin. 20. 9, wag.

Peshtar MASÍH se, 445.

we jáke us zamín par qabza ka-
reṉ[f], jis kí bábat tú ne ‖qasam
kháí thí, ki Maiṉ use tum ko
bak͟hshúṉgá.
16 Lekin unhoṉ ne aur hamáre
bápdádoṉ ne ghamanḍ kiyá[g], aur
sak͟htgardan[h] bane, aur tere huk-
moṉ ke shanawá na húe,
17 Aur unhoṉ ne farmánbardár
hone se inkár kiyá, aur tere acham-
bhe kámoṉ ko, jo tú ne un ke dar-
miyán kiye, yád na rakhá[i]; par
apní gardanoṉ ko sak͟ht kiyá, aur
apní bagáwat se apne liye ek sar-
dár muqarrar kiyá[k], ki we apní
asírí meṉ phir jáweṉ: par tú
K͟hudá e gufúr, mihrbán o rahím
hai, qahr meṉ dhímá, aur mihrbání
meṉ baṛá[l]; so tú ne unheṉ tark na
kiyá.
18 Háṉ, jab unhoṉ ne apne liye
ḍhálá húá ek bachhṛá banáyá thá,
aur kahá thá, Ai Isráel, yih terá
Iláh hai, jo tumheṉ Misr ke mulk
se nikál láyá[m], aur jab unhoṉ ne
bahutse gazab-angez kám kiye;
19 Tad bhí tú ne apní gúnágún
rahmat ke mutábiq[n] unheṉ bay-
ábán meṉ chhoṛ na diyá: din ko
bádal ká sutún un ke sámhne se
judá na húá, ki un kí rahnumáí
kare, aur rát ko ág ká sutún judá
na húá, ki unheṉ us ráh meṉ, jis
meṉ játe the, roshní bak͟hshe[o].
20 Aur tú ne apní nek Rúh un
kí hidáyat ke liye dí[p], aur mann
ko un ke muṉh meṉ jáne se báz
na rakhá[q], aur unheṉ pání deke
un kí pyás bujháí[r].
21 Chálís baras tak tú bayábán
meṉ ‖un kí parwarish kartá rahá[s];
kisí chíz ke muhtáj na húe; un
ke kapṛe puráne na húe, aur un
ke páṉw na súje[t].
22 Is ke siwá tú ne unheṉ mam-
lukateṉ aur ummateṉ bak͟hshíṉ,
aur har ek samt unheṉ báṉṭ dí:
so we Saihún ke mulk ke, aur
sháh i Hasbún ke mulk ke, aur
sháh i Basan 'Új ke mulk ke[u],
málik húe.
23 Aur tú ne un kí aulá́d ko
ásmán ke sitároṉ kí mánind bahut
kiyá[x], aur unheṉ is zamín meṉ
láyá, jis kí bábat tú ne un ke
bápdádoṉ se wa'da karke kahá
thá, ki Tum jáke us ke málik hoge.
24 So un ke beṭe dák͟hil húe,
aur is zamín ke wáris bane[y], aur
tú ne un ke áge is zamín ke

[f] Ist. 1. 8.
‖ 'Ibrání meṉ, *háth uṭháyá thá, ki* wag.
[g] 29 áyat. Zab. 106. 6.
[h] Ist. 31. 27. 2 Sal. 17. 14. 2 Taw. 30. 8. Yar. 19. 15.
[i] Zab. 78. 11, 42, 43.
[k] Gin. 14. 4.
[l] K͟hur. 34. 6. Gin. 14. 18. Zab. 86. 5, 15. Yúel 2. 13.
[m] K͟hur. 32. 4.
[n] 27 áyat. Zab. 106. 45.
[o] K͟hur. 13. 21, 22. Gin. 14. 14. 1 Qur. 10. 1.
[p] Gin. 11. 17. Yas. 63. 11.
[q] K͟hur. 16. 15. Yash. 5. 12.
[r] K͟hur. 17. 6.
‖ Yá, *un ko thámtá rahá.*
[s] Ist. 2. 7.
[t] Ist. 8. 4. aur 29. 5.
[u] Gin. 21. 21, wag.
[x] Paid. 22. 17.
[y] Yash. 1. 2, wag.

Kan'ání báshindoṉ ko maglúb
kiyá[z], aur unheṉ, un ke bád-
sháhoṉ, aur is sarzamín ke logoṉ
samet, un ke háth meṉ kar diyá,
ki jaisá cháheṉ, waisá un se
kareṉ.
25 So unhoṉ ne hasín shahroṉ
aur chikní zamín ko páyá[a], aur we
mál se bhare húe gharoṉ[b], aur
khode húe kúoṉ, aur bahutse
angúristánoṉ, aur zaitúní bágoṉ,
aur phaldár darak͟htoṉ ke málik
húe: tab we kháke ser húe, aur
moṭe táze bane[c], aur tere baṛe
ihsán[d] se 'aiyásh húe.
26 Lekin we náfarmánbardár
nikle[e], aur tujh se phir gae, aur
unhoṉ ne terí sharí'at ko apní
pusht ke píchhe phenká[f], aur tere
nabíoṉ ko qatl kiyá[g], jo un ko
nasíhat dete the, ki unheṉ terí ta-
raf phirá láweṉ, aur unhoṉ ne apne
kámoṉ se tujh ko gussa diláyá.
27 Tab tú ne unheṉ un ke dush-
manoṉ ke háth meṉ kar diyá[h],
jinhoṉ ne un ko satáyá; par jab we
apne dukh ke waqt meṉ tere áge
chilláe, tú ne ásmán par se un kí
suní[i], aur apní gúnágún rahmatoṉ
ke mutábiq unheṉ chhuṛánewále
diye[k], jinhoṉ ne un ko un ke dush-
manoṉ ke háth se chhuṛáyá.
28 Lekin jab unheṉ árám milá,
tab unhoṉ ne phir tere áge bad-
kárí kí[l]; is liye tú ne unheṉ un
ke bairíoṉ ke qabze meṉ chhoṛ
diyá, aur we un par musallit húe;
lekin jab we phire, aur tere áge
chilláe, tú ne ásmán par se sun
sunke apní baṛí rahmat ke mu-
tábiq unheṉ bár bár[m] chhuṛáyá;
29 Aur tú ne un kí rahnumáí kí,
ki apní sharí'at kí taraf unheṉ phi-
ráyá kare; par unhoṉ ne gha-
manḍ kiyá[n], aur tere hukmoṉ
ke shanawá na hoke, tere far-
mánoṉ ke bark͟hiláf gunáh kiyá,
jinheṉ agar koí insán kare, so un
se jíegá[o]: aur apne kándhe ko
khíṉchke apní gardan ko sak͟ht
kiyá, aur na suná.
30 Tú bahut baras tak un kí
sahtá rahá, aur apní Rúh se, ya'ne
apne nabíoṉ kí ma'rifat se[p],
unheṉ samjhátá rahá[q]; par we
shanawá na húe; tab tú ne unheṉ
un mulkoṉ ke logoṉ ke háth meṉ
chhoṛ diyá[r].
31 Báwujúd us ke, tú ne apne
baṛe rahm se unheṉ ek lak͟ht nest

Peshtar MASÍH se, 445.

[z] Zab. 44. 2, 3.
[a] 35 áyat. Gin. 13. 27. Ist. 8. 7, 8. Hiz. 20. 6.
[b] Ist. 6. 11.
[c] Ist. 32. 15.
[d] Hús. 3. 5.
[e] Qáz. 2. 11, 12. Hiz. 20. 21.
[f] 1 Sal. 14. 9. Zab. 50. 17.
[g] 1 Sal. 18. 4. aur 19. 10. 2 Taw. 24. 20, 21. Mat. 23. 37. A'am. 7. 52.
[h] Qáz. 2. 14. aur 3. 8, wag. Zab. 106. 41, 42.
[i] Zab. 106. 44.
[k] Qáz. 2. 18. aur 3. 9.
[l] Yúṉ Qáz. 3. 11, 12, 30. aur 4. 1. aur 5. 31. aur 6. 1.
[m] Zab. 106. 43.
[n] 16 áyat.
[o] Ahb. 18. 5. Hiz. 20. 11. Rúm. 10. 5. Gal. 3. 12.
[p] Dekho A'am. 7. 51. 1 Pat. 1. 11. 2 Pat. 1. 21.
[q] 2 Sal. 17. 13. 2 Taw. 36. 15. Yar. 7. 25. aur 25. 4.
[r] Yas. 5. 5. aur 42. 24.

Peshtar MASÍH se, 445.

o nábúd na kiyá[s], aur unheṉ
bilkull chhoṛ nahíṉ diyá; kyúṉki
Ḳhudá e mihrbán o rahím[t] tú hí
hai.
32 Aur ab, ai hamáre Ḳhudá, jo
buzurg, aur qádir[u], aur muhíb
Ḳhudá hai, aur 'ahd aur rahmat
par wafá kartá hai, wuh dukh, jo
ham par, aur hamáre bádsháhoṉ
par, aur hamáre amíroṉ par, aur
hamáre káhinoṉ par, aur hamáre
nabíoṉ par, aur hamáre bápdádoṉ
par, aur tere sáre logoṉ par,
Asúr ke bádsháhoṉ ke 'asr se[x] áj
ke din tak, paṛá hai, so tere áge
thoṛá jáná na jáe.
33 G̣araz jo kuchh ki ham par
guzrá, ‖ ham us ke sazáwár the[y];
ki tú ne insáf kiyá, aur ham ne
sharárat kí[z].
34 Hamáre bádsháh, aur hamáre
umará, aur hamáre káhin, aur
hamáre bápdáde terí sharí'at par
'amal nahíṉ karte the, aur tere
hukmoṉ ko nahíṉ mánte the, aur
terí gawáhíoṉ ko, jo tú ne un par
díṉ, na sunte the.
35 Kyúṉki unhoṉ ne apní mam-
lukat meṉ[a], jo tú ne apne ihsán i
bekirán se unheṉ bakhshí[b], aur
is chauṛí aur ‖ achchhí[c] zamín
meṉ, jo tú ne unheṉ dí, terí ban-
dagí na kí, aur na we apní bad-
káríoṉ se báz áe.
36 Dekh, ham áj ke din gulám
haiṉ[d]; balki isí zamín meṉ, jo
tú ne hamáre bápdádoṉ ko dí, ki
us ke phal kháweṉ aur us ká fáida
páweṉ, dekh, ham log isí zamín
meṉ gulám haiṉ.
37 Wuh un bádsháhoṉ ke liye,
jo tú ne hamáre gunáhoṉ ke
sabab ham par musallit kíe, bahut
fáida detí hai[e]: háṉ, we hamáre
badanoṉ par bhí, aur hamáre ján-
waroṉ par, jaisá cháhte haiṉ
waisáhí ikhtiyár rakhte haiṉ[f], aur
ham par sakht musíbat hai.
38 Aur in sárí bátoṉ ke sabab
ham log ek mazbút 'ahd karte[g]
aur likhte haiṉ, aur hamáre
umará, aur hamáre Láwí, aur
hamáre káhin us par muhr karte
haiṉ[h].

s Yar. 4. 27. aur 5. 10,18.
t 17 áyat.
u Ḳhur. 34. 6. 7. Naham. 1.5.
x 2 Sal. 17. 3.
‖ 'Ibrání meṉ, *us meṉ tú sádiq húá.*
y Zab. 119. 137. Dán. 9. 14.
z Zab. 106. 6. Dan. 9. 5,6,8.
a Ist. 28. 47.
b 25 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, *chiknú.*
c 25 áyat.
d Ist. 28. 48. 'Az. 9. 9.
e Ist. 28. 33, 51.
f Ist. 28. 48.
g 2 Sal. 23. 3. 2 Taw. 29. 10. aur 34. 31. 'Az. 10. 3. Naham. 10. 29.
h Naham. 10. 1.

X BÁB.

1 *Un logoṉ ke nám jinhoṉ ne 'ahdnáme par muhr kí.* 29 *Ḳháss iqrár jo 'ahdnáme meṉ mundaraj húe.*

AUR we jinhoṉ ne muhreṉ kíṉ
ye haiṉ: Nahamiyáh[a] ‖ Tir-
shátá bin Hakaliyáh[b], aur Sid-
qiyáh,
2 Siráyáh[c], 'Azariyáh, Yarami-
yáh,
3 Fashúr, Amariyáh, Malkiyáh,
4 Hatúsh, Sabaniyáh, Mallúk,
5 Hárim, Maremút, 'Abadiyáh,
6 Dániel, Jinnatún, Barúk,
7 Masullám, Abiyáh, Míyamín,
8 Ma'aziyáh, Biljí, Sama'iyáh:
ye káhin the.
9 Aur Láwí: Yashú' bin Aza-
niyáh, Binwí baní Hanádád meṉ
se, Qadmiel;
10 Aur un ke bhái, Sabaniyáh,
Húdiyáh, Qalítá, Filáyáh, Hanán,
11 Míká, Rahúb, Hasábiyáh,
12 Zakúr, Saribiyáh, Sabaniyáh,
13 Húdiyáh, Bání, Baninú.
14 Logoṉ ke raís: Pargús[d],
Pakhat i Moáb, 'Ailám, Zattú,
Bání,
15 Búnní, 'Azjád, Babai,
16 Adúniyáh, Bigvai, 'Adín,
17 Atír, Hizqiyáh, 'Azzúr,
18 Húdiyáh, Háshúm, Bazai,
19 Ḳhárif, 'Anatút, Nabai,
20 Magfí'ás, Masullám, Hezír,
21 Mashezabíl, Sadúq, Yaddú',
22 Filatiyáh, Hanán, 'Anáyáh,
23 Húsí', Hananiyáh, Hasúb,
24 Hallúhesh, Filahá, Sobeq,
25 Rahúm, Hasabnáh, Ma'asi-
yáh,
26 Akhiyáh, Hanán, 'Anán,
27 Mallúk, Hárim, Ba'anah.
28 ¶ Aur báqí log, aur káhin,
aur Láwí, aur darbán, aur gáne-
wále, aur ‖ haikal ke bande[e], aur
sab, jinhoṉ ne Ḳhudá kí sharí'at
ke liye áp ko sarzamínoṉ kí qau-
moṉ se alag kiyá thá[f], aur un
kí jorúáṉ, aur un ke beṭe, aur un
kí beṭíáṉ, jin meṉ se har ek
samajhdár aur 'aqlmand thá,
29 Apne 'izzatdár bháíoṉ se mil
gae, aur hamqasam hoke yih
kahá[g], ki ham Ḳhudá kí sharí'at
par, jo banda i Ḳhudá Músá † kí
ma'rifat se milí, chaleṉge[h], aur
KHUDÁWAND hamáre málik ke
sab hukmoṉ, aur sunnatoṉ, aur
irshádoṉ ko hifz kareṉge, aur un
par 'amal kareṉge, nahíṉ to ham
par la'nat ho;
30 Aur ham apní beṭíáṉ mulk
ke báshindoṉ ko na deṉge, aur
apne beṭoṉ ke liye un kí beṭíáṉ
na leṉge[i];
31 Aur agar mulk ke log sabt

a Naham. 8. 9. Yá, *hákim.*

Peshtar MASÍH se, 445.

b Naham. 1. 1.
c Dekho Naham. 12. 1,—21.
d Dekho 'Az. 2. 3, wag. Naham. 7. 8, wag.
‖ 'Ibrání meṉ, *Natiním.*
e 'Az. 2. 36,—43.
f 'Az. 9. 1. aur 10. 11, 12, 19. Naham. 13. 3.
g Ist. 29. 12, 14. Naham. 5. 12, 13. Zab. 119, 106.
† 'Ibrání meṉ, *ke háth se.*
h 2 Sal. 23. 3. 2 Taw. 34. 31.
i Ḳhur. 34. 16. Ist. 7. 3. 'Az. 9. 12, 14.

Peshtar MASÍH se, 445.

ke din kuchh saudá yá kháne kí
chíz bechne ko láwen̲, to ham
sabt men̲ yá kisí muqaddas din
men̲ un se mol na lenge[k]; aur
sátwen̲ sál ká hásil chhoṛ denge[l],
aur har shaḳhs ká qarz us se
mutálaba na karenge[m].
32 Aur ham ne apne liye ek áín
ṭhahráyá, ki ham par farz ho, ki
apne Ḳhudá ke ghar kí bandagí
ke liye sál ba sál misqál ká tísrá
hissa diyá karen̲:
33 Tá ki nazr kí roṭíán̲[n], aur
ma'múlí ḳhurdaní hadye[o], aur
hamesha ke chaṛháwe, aur sabton̲,
aur naye chándon̲, aur 'ídon̲ kí
qurbáníán̲, aur muqaddas chízen̲,
aur ḳhatiyaten̲ jin se Isráel ká
kafára kiyá jáwe, taiyár howen̲,
aur hamáre Ḳhudá ke ghar ke
sáre kám chalen̲.
34 Aur ham ne káhinon̲, aur Lá-
wíon̲, aur logon̲ ke darmiyán, qur'a
ḍálá, táki hadye ke liye lakṛíán̲[p]
Ḳhudá ke ghar men̲, hamáre báp-
dádon̲ ke har ghar píchhe, har
waqt sál ba sál pahunchen̲, aur
ki KHUDÁWAND hamáre Ḳhudá ke
mazbah par jaláí jáwen̲, jaisá sha-
rí'at men̲ likhá hai[q]:
35 Aur ki sál ba sál apní zamí-
non̲ ke pahle phal, aur sab da-
raḳhton̲ ke sab mewon̲ ke pahle
phal, KHUDÁWAND ke ghar men̲
láwen̲[r];
36 Aur ki ham, apne beṭon̲ ke,
aur apní mawáshí ke, palauṭhe,
aur apne gáe bail ke palauṭhe,
aur apne bheṛ bakrí ke palauṭhe,
jaisá ki sharí'at men̲ likhá hai[s],
apne Ḳhudá ke ghar men̲ káhinon̲
ke pás, jo hamáre Ḳhudá ke ghar
men̲ ḳhidmatguzár hain̲, láwen̲;
37 Aisá hí apne ḳhamíre men̲ se
jo pahle ho, aur apní uṭhái húí
qurbáníon̲, aur sab daraḳhton̲ ke
mewon̲, aur mai, aur tel ke, ká-
hinon̲ ke pás apne Ḳhudá ke
ghar kí koṭhríon̲ men̲[t], aur apne
khet kí dahyakí, Láwíon̲ ke pás
láwen̲[u]; tá ki Láwí sab shahron̲
men̲ jahán̲ ham kishtkárí karte
hain̲, daswán̲ hissa páyá karen̲.
38 Aur jis waqt Láwí dahyakí
liyá karen̲[x], to káhin bin Hárún
Láwíon̲ ke sáth hon̲, táki Láwí
dahyakí ká daswán̲ hissa hamáre
Ḳhudá ke bait ul mál kí koṭhríon̲
men̲[y] láwen̲.
39 Ki baní Isráel aur baní Láwí
anáj kí, aur mai, aur tel kí uṭhái
húí qurbáníán̲[z] un makánon̲ men̲
láwen̲, jahán̲ pák bartan, aur ḳhid-
matguzár káhin, aur darbán, aur
qauwál hain̲; aur ham apne Ḳhudá
ke ghar ko na chhoṛ denge[a].

k Ḳhur. 20. 10. Ahb. 23. 3. Ist. 5. 12. Naham. 13. 15, wag.
l Ḳhur. 23. 10, 11. Ahb. 25. 4.
m Ist. 15. 1, 2. Naham. 5. 12.
n Ahb. 24. 5, wag. 2 Taw. 2. 4.
o Dekho Gin. 28, aur 29, Abwáb.
p Naham. 13. 31. Yas. 40. 16.
q Ahb. 6. 12.
r Ḳhur. 23. 19. aur 34. 26. Ahb. 19. 23. Gin. 18. 12. Ist. 26. 2.
s Ḳhur. 13. 2, 12, 13. Ahb. 27. 26, 27. Gin. 18. 15, 16.
t Ahb. 23. 17. Gin. 15. 19. aur 18. 12, wag. Ist. 18. 4. aur 26. 2.
u Ahb. 27. 30. Gin. 18. 21, wag.
x Gin. 18. 26.
y 1 Taw. 9. 26. 2 Taw. 31. 11.
z Ist. 12. 6, 11. 2 Taw. 31. 12. Naham. 13. 12.
a Naham. 13. 10, 11.

XI BÁB.

1 Logon̲ ke sardár, aur we sab jo áp se rází húe, aur báqí har das ádmíon̲ men̲ se daswán̲ ádmí, jis ke nám par chiṭṭhí paṛí ho, Yarúsalam men̲ baste hain̲. 3 Un báshindon̲ ke námon̲ kí fard. 26 Báqí log aur shahron̲ men̲ rahá karte hain̲.

AUR we jo logon̲ ke sardár the
Yarúsalam men̲ rahte the;
aur báqí logon̲ ne chiṭṭhíán̲ ḍálín̲,
ki har das shaḳhson̲ men̲ se ek
ko láwen̲, ki shahr i muqaddas[a]
Yarúsalam men̲ basáwen̲, aur
báqí nau hisse aur shahron̲ men̲
rahá karen̲.
2 Aur logon̲ ne un sab ádmíon̲
ke haqq men̲, jo apní hubb i dil se
Yarúsalam men̲ á base[b], du'á kí.
3 ¶ So mamlukat ke log, jo Ya-
rúsalam men̲ á base[c], ye hain̲;
(par Yahúdáh ke aur shahron̲ men̲
ahl i Isráel, aur káhin, aur Láwí,
aur ‖ haikal ke bande[d], aur Su-
laimán ke mulázimon̲ kí aulád[e],
har ek apní zamíndárí par apní
apní bastí men̲ bastá thá).
4 Aur Yarúsalam men̲ baní Ya-
húdáh aur baní Binyamín men̲ se
yih base[f]. Baní Yahúdáh men̲ se:
'Atáyáh bin 'Uzziyáh, bin Zaka-
riyáh, bin Amariyáh, bin Safati-
yáh, bin Mahalalíl, baní Páras[g]
men̲ se;
5 Aur Ma'asíyáh bin Barúk, bin
Kull-Hozih, bin Hazáyáh, bin 'Adá-
yáh, bin Yúyaríb, bin Zakariyáh,
bin Shiloní.
6 Sab baní Páras jo Yarúsalam
men̲ base, chár sau aṭhsaṭh jawán
mard the.
7 Aur yih baní Binyamín hain̲;
Sallú bin Masullám, bin Yúed, bin
Fidáyáh, bin Qauláyáh, bin Ma'a-
siyáh, bin I'tiel, bin Yas'aiyáh;
8 Aur us ke píchhe Jabbai, aur
Sallai, nau sau aṭháis;
9 Aur Yúel bin Zikrí un ká sar-
dár thá, aur Yahúdáh bin Alsa-
núah shahr ‖ ke názim ká náib thá.
10 Káhinon̲ men̲ se[h]: Yad'ai-
yáh bin Yúyaríb, Yákín,
11 Shiráyáh bin Ḳhilqiyáh, bin
Masullám, bin Sadúq, bin Miráyút,
bin Aḳhitúb, Ḳhudá ke ghar ká
muḳhtár thá.

a 18 áyat. Mat. 4. 5. aur 27. 53.
b Qáz. 5. 9.
c 1 Taw. 9. 2, 3.
‖ 'Ibrání men̲, *Natiním.*
d 'Az. 2. 43.
e 'Az. 2. 55.
f 1 Taw. 9. 3, wag.
g Paid. 38. 29, *Pháras.*
‖ 'Ibrání men̲, *par sání thá.*
h 1 Taw. 9. 10, wag.

Peshtar MASÍH se, 445.

12 Aur un ke bháí, jo Ḵhudá kí
haikal ká kám karte the, áṯh sau
báís; aur 'Adáyáh bin Yaruhám,
bin Filaliyáh, bin Amzí, bin Zaka-
riyáh, bin Fashúr, bin Malkiyáh,
13 Aur un ke bháí, ábáí ḵhándá-
noṉ ke raís, do sau bayális; aur
Amasai bin 'Azariel, bin Aḵhasai,
bin Masíllamút, bin Amir,
14 Aur un ke bháí diler mard,
ek sau aṯháís; aur sardár un ká
Zabdiel ‖ bin Hajadúlím thá.
15 Aur Láwíoṉ meṉ se: Sam'ai-
yáh bin Hasúb, bin 'Azriqám, bin
Hasabiyáh, bin Búnní;
16 Aur Sabbatai, aur Yúzabád,
Láwíoṉ ke raísoṉ meṉ se, Ḵhudá
ke ghar ke báharí kám par[i] mu-
qarrar the;
17 Aur Mattaniyáh bin Míká, bin
Zabdí, bin Ásaf sardár, jo ban-
dagí ke waqt shukrguzárí shurú'
kartá thá: aur Baqbúqiyáh apne
bháíoṉ meṉ se ‖ náib thá, aur
'Abdá bin Samú'a, bin Jalál, bin
Yadutún:
18 Muqaddas shahr meṉ[k] sab
Láwí do sau chaurásí the:
19 Aur darbán: 'Aqqúb, Tál-
mún, aur un ke bháí, jo darwázoṉ
kí nigáhbání karte the, ek sau
bahattar the.
20 ¶ Aur báqí Isráel, kyá káhin,
kyá Láwí, Yahúdáh ke sab shah-
roṉ meṉ the, aur har ek apní
apní mírás par thá.
21 Aur ‖ haikal ke bande[l] † 'Ufal
meṉ baste the: aur Zíhá, aur Jis-
fá, haikal ke bandoṉ ke dároge
the.
22 Aur 'Uzzí bin Bání, bin Hasa-
biyáh, bin Mattaniyáh, bin Míká,
jo baní Ásaf un gánewáloṉ meṉ se
thá, Yarúsalam meṉ bait Ulláh
ke kám ke liye Láwíoṉ ká sardár
thá.
23 Ki un ke liye bádsháh ká
hukm húá thá[m], ki gánewáloṉ ko
ek muqarrar talab, jo un ká roz-
marra thá, deweṉ.
24 Aur Fatáhiyáh bin Masheza-
bíl, Zaráh[n] bin Yahúdáh kí auládd
meṉ se, logoṉ ke har kám meṉ
bádsháh ‖ ká náib thá[o].
25 Rahe gáṉw aur un ke khet,
so baní Yahúdáh meṉ se ba'ze
log Qaryat-Arba'[p] aur us ke díhát
meṉ, aur Daibún aur us ke díhát
meṉ, aur Yaqabziel aur us ke
gáṉwoṉ meṉ base,

‖ Yá, *ek bare ádmí ká beṭá thá.*
[i] 1 Taw. 26. 29.
‖ 'Ibrání meṉ, *dúsrá thá.*
[k] 1 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, *Natiním.*
[l] Dekho Naham. 3. 26.
† Yá, *burj.*
[m] Dekho 'Az. 6. 8, 9. aur 7. 20, wag.
[n] Paid. 38. 30. *Zárah.*
‖ 'Ibrání meṉ, *ke háth par thá.*
[o] 1 Taw. 18. 17. aur 23. 28.
[p] Yash. 14. 15.

26 Aur Yashú' meṉ, aur Molá-
dah meṉ, aur Bait-Falat meṉ,
27 Aur Hasar-Su'al meṉ, aur
Biarsab'a aur us ke díhát meṉ,
28 Aur Siqláj meṉ, aur Maqú-
nah aur us ke díhát meṉ,
29 Aur 'Ain-Rimmon meṉ, aur
Sara'ah meṉ, aur Yármút meṉ,
30 Zanoáh, 'Adullám aur un ke
gáṉwoṉ meṉ, Lakís aur us ke
khetoṉ meṉ, 'Azíqah aur us ke
díhát meṉ. We Biarsab'a se leke
Hinnúm kí wádí tak rahá karte
the.
31 Aur baní Binyamín ‖ Jib'a se
† Mikmás, aur 'Aiyá, aur Baitel,
aur us ke díhát,
32 Aur 'Anatút, aur Núb, aur
'Ananiyáh,
33 Aur Hasúr, aur Rámah, aur
Jittaim,
34 Aur Hádid, aur Zibo'im, aur
Nabállat,
35 Aur Lúd, aur Aunú, aur
‖ Ḵharásím kí wádí meṉ[q], rahá
karte the.
36 Aur Yahúdáh aur Binyamín
meṉ Láwíoṉ kí alag alag tafrí-
qeṉ thíṉ.

XII BÁB.

1 *Bábat un káhinoṉ kí,* 8 *aur Láwíoṉ kí, jo Zarúbábul ke hamráh hoke áe.* 10 *Sardár káhinoṉ ká silsila jinhoṉ ne pusht dar pusht apná mansab páyá thá.* 22 *Láwíoṉ ke chand raísoṉ kí bábat.* 27 *Díwár kí taqdís karne kí rasm.* 44 *Haikal meṉ káhinoṉ aur Láwíoṉ ko ḵháss kám jo milá.*

AB we káhin aur Láwí, jo Za-
rúbábul bin Siyáltiel aur
Yashú' ke sáth gae, so ye haiṉ[a]:
Siráyáh[b], Yaramiyáh, 'Azrá,
2 Amariyáh, ‖ Mallúk, Hatúsh,
3 ‖ Sikaniyáh, ‖ Rahúm, ‖ Mare-
mút,
4 'Iddú, ‖ Jinnatú, Abiyáh[c],
5 ‖ Miyamín, ‖ Ma'adiyáh, Bil-
jah,
6 Sam'aiyáh aur Yúyaríb, Ya-
d'aiyáh,
7 ‖ Sallú, 'Amúq, Ḵhilqiyáh, Ya-
d'aiyáh. Ye Yashú' ke dinoṉ
meṉ[d] káhinoṉ aur un ke bháíoṉ
ke raís the.
8 Aur Láwí: Yashú', Binwí, Qad-
miel, Sarabiyáh, Yahúdáh, aur
Mattaniyáh, jo apne bháíoṉ samet
‖ shukr gáne par muqarrar thá[e];
9 Aur Baqbúqiyáh aur 'Unní, un
ke bháí, un ke sámhne nigáhbání
karte the.
10 ¶ Aur Yashú' se Yúyaqím

Peshtar MASÍH se, 445.

‖ Yá, *Jib'a ke.*
† Yá, *Mikmás tak.*
‖ Yá, *kárígaroṉ kí wádí meṉ.*
[q] 1 Taw. 4. 14.
[a] 'Az. 2. 1, 2.
[b] Dekho Naham. 10. 2,—8.
‖ Yá, *Malikú,* 14 áyat.
‖ Yá, *Sabániyáh,* 14 áyat.
‖ Yá, *Hárim* 15 áyat.
‖ Yá, *Miráyút,* 15 áyat.
‖ Yá, *Jinnatún,* 16 áyat.
[c] Lúq. 1. 5.
‖ Yá, *Minyamín,* 17 áyat.
‖ Yá, *Mau'idiyáh,* 17 áyat.
‖ Yá, *Sallai,* 20 áyat.
[d] 'Az. 3. 2. Haj. 1. 1. Zak. 3. 1.
‖ Ya'ne, *shukr ke zabúr gáne par.*
[e] Naham. 11. 17.

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

paidá húá, aur Yúyaqím se Ilyásib paidá húá, aur Ilyásib se Yúyada' paidá húá.

11 Aur Yúyada' se Yúnatan paidá húá, aur Yúnatan se Yaddú' paidá húá.

12 Aur Yúyaqím ke dinoṉ meṉ káhinoṉ ke abwí raís ye the: Siráyáh se Miráyáh; Yaramiyáh se Hananiyáh;

13 'Azrá se Masullám; Amariyáh se Yahúhanán;

14 Malikú se Yúnatan; Sabaniyáh se Yúsuf;

15 Hárim se 'Adná; Miráyút se K̲halqai;

16 'Iddú se Zakariyáh; Jinnatún se Masullám;

17 Abiyáh se Zikrí Minyamín; Mau'idiyáh se Filtí;

18 Biljah se Sammú'; Sam'aiyáh se Yahúnatan;

19 Yúyaríb se Mattanai; Yad'aiyáh se 'Uzzí;

20 Sallai se Qallai; 'Amúq se 'Ibr;

21 K̲hilqiyáh se Hasabiyáh; Yad'aiyáh se Nataniel.

22 ¶ Ilyásib, aur Yúyada', aur Yúhanán, aur Yaddú' ke dinoṉ meṉ Láwíoṉ ke abwí raís likhe gae; aur káhinoṉ ke, Dárá Fársí kí saltanat meṉ.

23 Baní Láwí ke abwí raís Yúhanán bin Ilyásib ke dinoṉ tak tawárík̲h kí kitáb meṉ[f] likhe gae haiṉ.

24 Aur Láwíoṉ ke raís: Hasabiyáh, Sarabiyáh, aur Yashú' bin Qadmiel the, aur un ke bhái un ke barábar muqarrar húe, ki chaukí ba chaukí[g] mard i K̲hudá Dáúd ke hukm ke mutábiq[h] K̲hudá kí hamd aur saná kareṉ.

25 Mattaniyáh, aur Baqbúqiyáh, aur 'Abadiyáh, aur Masullám, aur Tálmún, aur 'Aqqúb, darbán, pháṭakoṉ ke mak̲hzanoṉ pás nigáhbání karte the.

26 Ye Yúyaqím bin Yashú' bin Yúsadaq ke dinoṉ meṉ, aur Nahamiyáh hákim[i] aur 'Azrá káhin o faqíh[k] ke dinoṉ meṉ the.

27 ¶ Aur we Yarúsalam kí shahrpanáh ‖ kí taqdís karne ke waqt[l] Láwíoṉ ko sab jagahoṉ se ḍhúṉḍhte the, ki unheṉ Yarúsalam ko láweṉ, táki we k̲hushí, aur shukrguzárí, aur sarod, aur jhánjh, aur table, aur barbat se[m], shahrpanáh kí taqdís kareṉ.

[f] 1 Taw. 9. 14, wag.
[g] 'Az. 3. 11.
[h] 1 Taw. 23, aur 25, aur 26, Abwáb.
[i] Naham. 8.9.
[k] 'Az. 7. 6, 11.
445.
‖ Yá, *ko musharraf karne ke waqt.*
[l] Ist. 20. 5. Zab. 30, ká sarnáma.
[m] 1 Taw. 25. 6. 2 Taw. 5. 13. aur 7. 6.

28 Tab mutrib-bachche Yarúsalam kí girdnawáh kí chároṉ taraf se, aur Natúfátí bastíoṉ meṉ se,

29 Bait ul Jiljál se, aur Jib'a, aur 'Azmávat ke khetoṉ se, jam'a húe; ki gánewáloṉ ne Yarúsalam ke girdágird apne liye bastíáṉ basáí thíṉ.

30 Aur káhinoṉ aur Láwíoṉ ne apne ko pák kiyá, aur logoṉ ko aur pháṭakoṉ ko aur shahrpanáh ko bhí pák sáf kiyá.

31 Tab maiṉ Yahúdáh ke amíroṉ ko díwár par láyá; aur maiṉ ne gánewáloṉ ke do baṛe gol muqarrar kiye, aur ek un meṉ se díwár par dahne[n] Kúṛá-pháṭak[o] kí taraf gayá.

32 Aur un ke píchhe Hús'aiyáh aur Yahúdáh ke ádhe amír rawána húe,

33 'Azariyáh, 'Azrá, aur Masullám,

34 Yahúdáh, aur Binyamín, aur Sam'aiyáh, aur Yaramiyáh;

35 Aur kitne káhinzáde narsinge liye húe[p], ya'ne, Zakariyáh bin Yúnatan, bin Sam'aiyáh, bin Mattaniyáh, bin Míkáyáh, bin Zakúr, bin Ásaf;

36 Aur us ke bhái Sam'aiyáh, aur 'Azarael, Milalai, Jilalai, Ma'ai, Nataniel, aur Yahúdáh, aur Hanání, mard i K̲hudá Dáúd ke bájoṉ ko leke[q] rawána húe, aur 'Azrá faqíh un ke áge áge chaltá thá.

37 Aur we Chashma-pháṭak pás[r] hoke, jo un ke sámhne thá, aur Dáúd ke shahr kí síṛhíoṉ par[s] hoke, jo díwár se lagí húí thíṉ, aur Dáúd ke ghar par se hoke Jal-pháṭak tak púrab kí taraf[t] chaṛh gae.

38 Aur dúsrá gol shukrguzárí kartá húá un ke muqábil áyá[u], aur maiṉ aur ádhe log díwár ke úpar, Bhaṭṭhá-burj par se[x] Chaurí-díwár tak[y],

39 Aur Ifráímí-pháṭak par se[z], aur Puráne-pháṭak par se[a], aur Machhlí-pháṭak par se[b], aur Hananiel ke burj[c], aur Miyáh ke burj par se, Bheṛ-pháṭak tak[d], un ke píchhe ho gae; aur we Qaidk̲háne ke pháṭak meṉ[e] khaṛe rahe.

40 So ye donoṉ gol shukrguzárí karte húe K̲hudá ke ghar meṉ khaṛe húe, aur maiṉ thá, aur

Peshtar MASÍH se, 536 ke qaríb.

[n] Dekho 38 áyat.
[o] Naham. 2. 13. aur 3. 13.
[p] Gin. 10. 2, 8.
[q] 1 Taw. 23. 5.
[r] Naham. 2. 14. aur 3. 15.
[s] Naham. 3. 15.
[t] Naham. 3. 26. aur 8. 1, 3, 16.
[u] Dekho 31 áyat.
[x] Naham. 3 11.
[y] Naham. 3. 8.
[z] 2 Sal. 14. 13. Naham. 8. 16.
[a] Naham. 3. 6.
[b] Naham. 3. 3.
[c] Naham. 3. 1.
[d] Naham. 3. 32.
[e] Yar. 32. 2.

Peshtar MASÍH se, 445.

sardároṉ meṉ se ádhe mere sáth
the :
41 Aur káhin : Ilyáqím, Ma'asi-
yáh, Minyamín, Míkáyáh, Ila-
yú'ainí, Zakariyáh, Hananiyáh,
narsinge liye hue the ;
42 Aur Ma'asiyáh, aur Sam'ai-
yáh, aur Ili'azar, aur 'Uzzí, aur
Yahúhanán, aur Malkiyáh, aur
'Ailám, aur 'Azar. So sáre gáne-
wále, Izraḳhiyáh samet jo un ká
sardár thá, gáte bajáte the.
43 Aur us din unhoṉ ne baṛí
qurbániáṉ guzráníṉ, aur ḳhushí
kí ; kyúṉki Ḳhudá ne unheṉ baṛí
ḳhushí se ḳhushwaqt kiyá, aur
jorúáṉ aur bachche bhí ḳhush the,
aur Yarúsalam kí ḳhushí kí áwáz
dúr tak pahunchí.
44 ¶ Aur us waqt ba'ze log
ḳhazáne kí koṭhríoṉ, aur uṭhái
húí qurbáníoṉ, aur pahle phaloṉ
aur dahyakíoṉ ke kám par mu-
qarrar húe[f], táki shahroṉ ke
khetoṉ se shara'í hissa káhinoṉ
aur Láwíoṉ ke liye un meṉ jam'a
kareṉ : ki baní Yahúdáh un ká-
hinoṉ aur Láwíoṉ ke sabab se, jo
khaṛe the, ḳhush húe.
45 Aur gánewále aur darbán
apne Ḳhudá ke ghar se aur tahá-
rat se, Dáúd aur us ke beṭe Su-
laimán ke hukm ke mutábiq[g],
ḳhabardár the.
46 Kyúṉki Dáúd aur Ásaf ke
dinoṉ meṉ[h] qadím se sardár qau-
wál the, aur Ḳhudá kí hamd aur
shukr ke gít the.
47 Aur tamám Isráel ne Zarú-
bábul ke dinoṉ meṉ aur Naha-
miyáh ke dinoṉ meṉ gánewáloṉ
aur darbánoṉ ko rozmarra ká
haqq har roz dete the, aur we
muqaddas chízeṉ Láwíoṉ ko[i], aur
Láwí muqaddas chízeṉ baní Hárún
ko dete the.[k]

[f] 2 Taw. 31. 11, 12. Naham. 13. 5, 12, 13.
[g] 1 Taw. 25, aur 26, Abwáb.
[h] 1 Taw. 25. 1, wag. 2 Taw. 29. 30.
[i] Gin. 18. 21, 24.
[k] Gin. 18. 26.

XIII BÁB.

1 *Sharí'at ke paṛhne ke ba'd, ajnabí log Isráel kí guroh se alag kíe játe.* 4 *Nahamiyáh Yarúsalam meṉ phir áne ke ba'd haikal kí koṭhríoṉ ko sáf karwátá.* 10 *Haikal kí khidmat par log muqarrar kartá.* 15 *Sabt ke hukm ke 'udúl kí bábat,* 23 *aur ajnabí 'auratoṉ ko byáh karne kí bábat.*

US din unhoṉ ne logoṉ ko
Músá kí kitáb paṛh sunáí[a],
aur us meṉ yih bát likhí niklí, ki
'Ammúní aur Moábí Ḳhudá kí
jamá'at meṉ abad tak shámil na
hone páweṉ[b] :
2 Is liye ki we roṭí aur páni leke

[a] Ist. 31. 11, 12. 2 Sal. 23. 2. Naham. 8. 3, 8. aur 9. 3. Yas. 34. 16.
[b] Ist. 23. 3, 4.

baní Isráel ke istiqbál ko na
nikle, aur Bala'ám ko un kí bar-
bádí ke liye naukar rakhá, tá ki
un par la'nat kare[c] ; par hamáre
Ḳhudá ne us la'nat ko barakat
se badal kiyá[d].
3 Aur aisá húá, ki jab unhoṉ ne
yih sharí'at suní, to sab ajnabí log
jo Isráel meṉ mile húe the, un se
alag ho gae[e].
4 ¶ Aur is ke áge Ilyásib káhin
ne, jo hamáre Ḳhudá ke ghar kí
koṭhrí ká mukhtár thá, Túbiyáh se
nátá kiyá thá ;
5 Aur us ne us ke liye ek baṛí
koṭhrí taiyár kí thí, jaháṉ áge ko
hadye, aur lubán, aur bartan, aur
anáj aur mai aur tel kí dahya-
kíáṉ, jo hukm ke mutábiq Láwíoṉ,
aur gánewáloṉ, aur darbánoṉ ká
haqq thíṉ[f], aur káhinoṉ kí uṭhái
húí qurbániáṉ, dharí játí thíṉ[g].
6 Par jab yih sab hotá thá, tab
maiṉ Yarúsalam meṉ na thá ;
kyúṉki sháh i Bábul Artaḳhsha-
shatá ke battísweṉ baras meṉ[h]
maiṉ bádsháh pás gayá thá, aur
us sál ke áḳhir meṉ maiṉ ne bád-
sháh se ruḳhsat hásil kí.
7 So maiṉ Yarúsalam meṉ áyá,
aur jo badí Ilyásib ne Túbiyáh se
kí thí[i] suní, ki Ḳhudá ke ghar
ke sahnoṉ meṉ us ke liye ek
koṭhrí taiyár kí.
8 Is sabab se maiṉ nipaṭ malúl
húá, aur maiṉ ne Túbiyáh ke
ghar ke sáre asbáb ko us koṭhrí
se báhar phenk diyá.
9 Phir maiṉ ne hukm kiyá, ki
un koṭhríoṉ ko pák kareṉ[k] ; aur
maiṉ Ḳhudá ke ghar ke bartan,
aur ḳhurdaní hadye, aur lubán,
waháṉ phir láyá.
10 ¶ Aur maiṉ ne daryáft kiyá,
ki Láwíoṉ ká haqq unheṉ na diyá
gayá thá[l], aur ki ḳhidmatguzár
Láwí aur gánewále har ek apne
apne khet ko[m] chale gae the.
11 Tab maiṉ ne sardároṉ se
takrár kiyá aur kahá[n], ki Ḳhudá
ká ghar kyúṉ chhoṛá gayá[o] ? Aur
maiṉ ne unheṉ jam'a kiyá, aur un-
heṉ un kí jagah par muqarrar
kiyá.
12 Ba'd us ke sáre ahl i Yahú-
dáh ne anáj, aur mai, aur tel ká
daswáṉ hissa ‖ ḳhazánoṉ meṉ
dákhil kiyá[p].
13 Aur maiṉ ne Salamiyáh
káhin ko, aur Sadúq faqíh ko, aur

Peshtar MASÍH se, 445.

[c] Gin. 22. 5. Yash. 24. 9, 10.
[d] Gin. 23. 11. aur 24. 10. Ist. 23. 5.
[e] Naham. 9. 2. aur 10. 28.
[f] Gin. 18. 21, 24.
[g] Naham. 12. 44.
434 ke qaríb.
[h] Naham. 5. 14.
[i] 1, 5 áyateṉ.
[k] 2 Taw. 29. 5, 15, 16, 18.
[l] Mal. 3. 8.
[m] Gin. 35. 2.
[n] 17, 25 áyateṉ. Ams. 28. 4.
[o] Naham. 10. 39.
‖ Yá, *ambárḳhánoṉ meṉ.*
[p] Naham. 10. 38, 39. aur 12. 44.

Láwíon men se Fidáyáh ko ḳha-
zánon ke dároge[q] muqarrar kiye;
aur un †ká madadgár Hanán bin
Zakúr bin Mattaniyáh thá; ky-
únki we diyánatdár mashhúr the[r],
aur apne bháíon ko bánṭ dená
un hí ká mansab thá.
14 Ai mere Ḳhudá, is kám ke
liye mujhe yád kar[s], aur mere nek
kámon ko, jo main ne apne
Ḳhudá ke ghar aur us kí nigáh-
bání ke liye kiye, miṭá na ḍál.
15 ¶ Un hí dinon men main ne
kitnon ko dekhá, jo sabt ke din[t]
angúron ko kolhúon men kuchalte
hain, aur púle bándhte, aur gadhe
ládte hain; isí tarah mai, aur an-
gúr, aur anjír, aur sáre bojh, jin-
hen we sabt ke din Yarúsalam men
láe[u]: aur jis din we sídhá bechne
lage, un kí badí sábit kí.
16 Aur wahán Súr ke log bhí
ṭikte the, jo sabt ke din machhlí
aur har tarah kí jins láke Yahú-
dáh aur Yarúsalam ke logon ke
háth bechte the.
17 Tab main ne Yahúdáh ke
sharíf logon se takrár karke
kahá[x], ki Yih kyá burá kám hai,
jo tum karte ho, ki sabt ke din
ko muqaddas nahín jánte ho?
18 Kyá tumháre bápdádon ne
aisá nahín kiyá[y], aur hamárá
Ḳhudá ham par aur is shahr par
yih sárí buráí nahín láyá? tad bhí
tum sabt ke din ko nápák karke
Isráel par ziyáda gazab bhaṛkáte
ho?
19 Phir yún húá, ki sabt se áge[z],
jab Yarúsalam ke pháṭak andhere
hone lage, tab main ne hukm
diyá ki pháṭakon ko band karen,
aur jab tak sabt na bíte, tab tak
we khole na jáwen: aur main ne
apne naukaron ko pháṭakon par
rakhá, ki sabt men koí bojh
bhítar láne na páwe[a].
20 So baipárí aur har tarah ke
mál ke bechnewále ek do bár
Yarúsalam ke báhar shab-básh
húe.
21 Tab main ne unhen malámat
kí, aur unhen kahá, ki Tum log
kis wáste díwár ke ‖ muttasil
maqám karte ho? Agar phir aisá
karoge, to main tum par háth
ḍálúngá. Us waqt se we sabt ke
din phir na áe.
22 Aur main ne Láwíon ko
hukm kiyá, ki apne ko pák karen[b],
aur pháṭakon ke darbán hone ko
áwen, ki sabt ke din kí taqdís
karwáwen. Ai mere Ḳhudá, mujh
ko aur is sab ko yád kar[c], aur
apní rahmat kí ‖ wus'at ke mutá-
biq mujh par ihsán kar.
23 ¶ Unhín dinon men main ne
chand Yahúdíon ko bhí dekhá, jo
Ashdúdí, aur 'Ammúní, aur Moábí
randíon ko byáh láe the[d].
24 Aur un ke laṛke ádhí Ash-
dúdí zubán bolte the, aur Yahúdí
zubán bol na sakte the, balki
‖ mil julí bolí bolte the.
25 Tab main ne un se jhagṛá
kiyá[e] aur ‖ unhen dhikkárá, aur
un men se kitnon ko márá, aur
un ke bál ukháṛe, aur un se yún
Ḳhudá kí qasam lí, ki Ham apní
beṭíán un ke beṭon ko na denge,
aur un kí beṭíán apne beṭon aur
apne liye na lenge[f].
26 Kyá sháh i Isráel Sulaimán
ne ‖ aise gunáh nahín kiye[g]? há-
lánki aksar qaumon men aisá bád-
sháh na thá[h], isliye ki wuh apne
Ḳhudá ká piyárá thá[i], aur Ḳhudá
ne use tamám Isráel ká bádsháh
kiyá, tau bhí ajnabí randíon ne
use bhí gunahgár kiyá[k].
27 Kyá ham tumhárí sunke, aisí
baṛí ḳhabásat karen, ki ajnabí
randíon ko byáh láke Ḳhudá ke
gunahgár ṭhahren[l]?
28 Aur Ilyásib sardár káhin ke
beṭe Yúyad'a[m] ke beṭon men se ek
Húrúní Sanballat ká dámád thá; is
liye main ne use apne pás se hánká.
29 Ai mere Ḳhudá, unhen yád
kar[n], is liye ki unhon ne kahánat
ko, aur kahánat aur Láwíon ke
'ahd ko[o], nápák kiyá hai.
30 Main ne is tarah unhen sáre
ajnabíon se ‖ judá kiyá[p], aur
káhinon aur Láwíon men se har
ek ko us ke kám par muqarrar
karke un kí chaukíán biṭhláin[q];
31 Aur lakṛíon ke[r] aur pahle
phalon ke hadye ṭhahráe, ki bar
waqt guzráne jáwen. Ai mere
Ḳhudá, mujhe yád kar[s], ki merá
bhalá ho.

Peshtar MASÍH se, 434 ke qaríb.
- q 2 Taw. 31. 12. Naham. 12. 44.
- † 'Ibrání men, *un ke háth par.*
- r Naham. 7. 2. 1 Qur. 4. 2.
- s 22, 31 áyaten. Naham. 5. 19.
- t Ḳhur. 20. 10.
- u Naham. 10. 31. Yar. 17. 21, 22.
- x 11 áyat.
- y Yar. 17. 21, 22, 23.
- z Ahb. 23. 32.
- a Yar. 17. 21, 22.
- ‖ 'Ibrání men, *áge.*

Peshtar MASÍH se, 434 ke qaríb.
- b Naham. 12. 30.
- c 14, 31 áyaten.
- ‖ Yá, *kasrat.*

434 ke qaríb.
- d 'Az. 9. 2.
- ‖ 'Ibrání men, *logon kí aur logon kí bolí.*
- e 11 áyat. Ams. 28. 4.
- ‖ Yá, *un kí malámat kí.*
- f 'Az. 10. 5. Naham. 10. 29, 30.
- ‖ 'Ibrání men, *in báton men*, wag.
- g 1 Sal. 11. 1, wag.
- h 1 Sal. 3. 13. 2 Taw. 1. 12.
- i 2 Sam. 12. 24.
- k 1 Sal. 11. 4, wag.
- l 'Az. 10. 2.
- m Naham. 12. 10, 22.
- n Naham. 6. 14.
- o Mal. 2. 4, 11, 12.
- ‖ 'Ibrání men, *pák kiyá.*
- p Naham. 10. 30.
- q Naham. 12. 1, wag.
- r Naham. 10. 34.
- s 14, 22 áyaten.

ÁSTAR KÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 521 ke qaríb.

I BÁB.

1 Akhasúerus bádsháhí ziyáfaten taiyár kartá. 10 Washtí talab kí játí, par áne se inkár kartí. 13 Akhasúerus Mamúkán kí saláh se ek farmán is mazmún ká jári kartá, ki har ek mard apne hí ghar men málik baná rahe.

AKHASUERUS[a] ke dinon men yún húá, (yih wuh Akhasúerus hai jo Hindústán se Kúsh tak[b] saltanat kartá thá: ek sau sattáís súbe us ke 'amal men the[c]:)

2 Ki un dinon men jab Akhasúerus apne takht i saltanat par[d], jo qasr Sosan men[e] thá, baithá,

3 Us ne apne julús ke tísre sál men apne arkán i daulat aur 'aiyán i saltánat kí mihmání kí[f]: Fárs aur Máda || ke hákimán, aur sab súbon ke raís aur amír us ke huzúr házir húe:

4 Us ne ek sau assí din tak apní saltanat i 'azím kí daulat aur apní janáb wálá kí hashmat unhen dikhláí.

5 Aur jab ye din bít gae, to bádsháh ne sab logon kí, jo dár-us-saltanat Sosan men házir the, kyá bare kyá chhote, bádsháhí qasr ke kháua i bág men sát din tak ziyáfat kí.

6 Wahán sufed, aur sabz, aur ásmání rang ke parde, kattán kí argawání doríon se, tange the, aur un men chándí ke chhalle dále the, aur un ke sutún jin se lage sang i marmar ke the, aur palang[g] sone rúpe ke, aur farsh surkh, aur ásmání, aur sufed, aur siyáh rang marmar ká thá.

7 Un ke píne ko sone ke piyále un ke háthon men diye: aur piyále har daul ke the, aur sháhí mai bádsháh ke shán o shaukat ke láiq wáfir thí.

8 Aur mai-noshí hukm ke mutábiq hotí thí: koí zabardastí na pilátá thá: kyúnki bádsháh ne apne ghar ke sáre 'uhdadáron ko takíd farmáí thí, ki jo bát ho, so mihmánon kí marzí se ho.

9 Aur Washtí malika ne bhí Akhasúerus bádsháh ke sháhí qasr men sárí 'auraton kí ziyáfat kí.

10 ¶ Sátwen din men, jab bádsháh ká dil mai se khush húá[h], to us ne sát khojon ko, jo Akhasúerus bádsháh ke huzúr khidmatguzárí karte the, ya'ne Mahúmán, aur Biztá, aur Kharbúná, aur Bigtá, aur Abagtá, aur Zitár, aur Karkas ko[i], hukm kiyá,

11 Ki Washtí malika ko sháhí táj sir par rakhke bádsháh ke huzúr láwen, táki us ká jamál logon aur amíron ko dikhláwe; kyúnki wuh niháyat khúbsúrat thí.

12 Khwájasaráon ne hukm pahuncháyá, lekin Washtí malika ne sháh ke hukm se sarkashí kí. Tab bádsháh bahut gusse húá, aur gazab || sultání bharká.

13 ¶ Tab bádsháh ne un dánishmandon se[k], jo auqát ká imtiyáz kar jánte the[l], (kyúnki bádsháh ká dastúr thá, ki har ek muqaddame men un se jo sharí'atdán aur 'adálat-shinás the maslahat kartá thá;

14 Aur jo bádsháh ke bahut nazdík the, so Kárshiná, aur Sitár, aur Admátá, aur Tarsís, aur Maras, aur Marsiná aur Mamúkán the; we Fárs aur Máda ke sát wazír[m] hoke bádsháh ká munh dekhte the[n], aur mamlukat men sadrnishín hote the:)

15 So bádsháh ne un se púchhá, ki Áín ke mutábiq Washtí malika se kyá karná hai; kyúnki us ne sháh Akhasúerus ká hukm khwájasaráon se sunkar nahín máná hai?

16 Tab Mamúkán ne bádsháh aur amíron ke huzúr jawáb diyá, ki Washtí Malika ne faqat bádsháh se nahín, balki sáre amíron aur sáre logon se bhí, jo Akhasúerus bádsháh ke sab súbon men hain, badí kí hai.

17 Kyúnki begam ká yih kám sárí 'auraton men charchá hogá, aur sarí 'auraten yih khabar sunke, ki Akhasúerus bádsháh ne Washtí malika ko apne huzúr talab farmáyá, par wuh na áí, apne kháwindon ko haqír jánengí[o];

[a] 'Az. 4. 6. Dán. 9. 1.
[b] Ást. 8. 9.
[c] Dán. 6. 1.
[d] 1 Sal. 1. 46.
[e] Naham. 1. 1.
519 ke qaríb.
[f] Paid. 40. 20. Ást. 2. 18. Marq. 6. 21.
|| 'Ibrání men, kí tawánái.
[g] Dekho Ást. 7. 8. Hiz. 23. 41. 'Amús 2. 8. aur 6. 4.

Peshtar MASÍH se, 519 ke qaríb.
[h] 2 Sam. 13. 28.
[i] Ást. 7. 9.
|| Yá, us ke andar.
[k] Yar. 10. 7. Dán. 2 12. Mat. 2. 1.
[l] 1 Taw. 12. 32.
[m] 'Az. 7. 14.
[n] 2 Sal. 25. 19.
[o] Afs. 5. 33.

Peshtar MASÍH se, 519 ke qaríb.

18 Aur áj ke din Fárs aur Máda
kí sárí begameṉ, jo malika kí bát
sunengí, bádsháh ke sab amíroṉ
se yúṉhí kahengí. So hiqárat aur
jhagṛá bahut hogá.
19 Agar bádsháh kí marzí ho, to
sháhána farmán nikle, aur wuh
Fárs aur Máda ke áín meṉ likhá
jáe, táki na ṭale, ki Washtí malika
bádsháh Ak͟hasúerus ke huzúr phir
na áwe, aur bádsháh malika ká
mansab ek dúsrí ko, jo us se bihtar
hai, dewe.
20 Aur jo bádsháh ká farmán
sárí mamlukat i 'azím meṉ já ba
já shuhrat páwegá, to sárí jorúáṉ,
ashráfoṉ kí aur kamínoṉ kí, apne
[p] Afs. 5. 33. Qui. 3. 18. 1 Pat. 3. 1. apne k͟háwindoṉ ko 'izzat dengí[p].
21 Aur yih bát bádsháh aur
amíroṉ ko pasand áí, aur bád-
sháh ne Mamúkán kí bát ke
mutábiq 'amal kiyá.
22 Aur bádsháh ne apní mamlu-
kat ke sáre súboṉ meṉ farmán
rawána kíe, har súbe meṉ ek
farmán, us k͟hatt meṉ jo wahán
[q] Ást. 8. 9. murauwaj thá[q], aur har qaum ke
liye ek, us hí zubán meṉ jo we bolte
the, ki har ek mard apne apne
[r] Afs. 5. 22, 23, 24. 1 Tim. 2.12. ghar meṉ málik baná rahe[r]: aur
ki har ek qaum kí zubán meṉ is
ká ishtihár deṉ.

II BÁB.

1 K͟háss chuní húí kuṉwáríoṉ meṉ se ek ke chunne ká iráda hotá, ki wuh malika hojáwe. 5 Mardakí kí bábat jis ne Ástar ko le pálá thá. 8 Haijá Ástar ko auroṉ kí nisbat se ziyáda manzúr kartá. 12 Kuṉwáríoṉ kí tahárat aur bádsháh ke huzúr meṉ un ke jáne ká taur. 15 Bádsháh Ástar ko auroṉ se ziyáda cháhtá, aur is bá'is use malika muqarrar kartá. 21 Mardakí ek fitna fasád ká hál bádsháh par záhir kartá, aur is sabab bádsháhí tawárík͟h meṉ us ká nám likhá játá.

518. IN báton ke ba'd jab Ak͟hasúe-
rus bádsháh ká gussa utrá,
to us ne Washtí ko, aur jo ki us
ne kiyá thá, aur jo ki us ke haqq
[a] Ást. 1. 19, 20. meṉ farmáyá gayá thá[a], yád kiyá.
2 Tab bádsháh ke mulázimoṉ ne,
jo us kí k͟hidmat karte the, us se
'arz kí, Hukm ho, to Bádsháh
ke liye jawán k͟húbsúrat kuṉ-
wáríáṉ ḍhúṉḍhí jáweṉ;
3 Aur bádsháh apní mamlukat
ke sáre súboṉ meṉ mansabdároṉ
ko muqarrar kare, táki we sárí
jawán k͟húbsúrat kuṉwáríoṉ ko,
qasr Sosan ke bích, mahall-k͟háne
meṉ jam'a kareṉ, aur bádsháh ke
k͟hwájasará Haijá ko, jo bega-
moṉ ká názir hai, supurd kareṉ;
aur un kí tahárat o zínat ká asbáb
unheṉ diyá jáwe;
4 Aur jo chhokrí bádsháh ko
achchhí lage, so Washtí kí jagah
malika howe. Yih bát bádsháh
ko pasand áí, aur us ne aisá hí
kiyá.
5 ¶ Sosan meṉ, jo dár-us-salta-
nat thá, ek Yahúdí mard Mardakí
nám, bin Yáír, bin Sima'í, bin Qís,
thá; wuh Binyamíní thá:
6 Wuh bhí Yarúsalam se un
qaidíoṉ ke sáth bewatan húá thá,
jinheṉ we, sháh i Yahúdáh ‖ Ya- ‖ Yá, *Yahúyakín*, 2 Sal. 24. 6.
kúniyáh ke hamráh, sháh i Bábul
Nabúkudnazar ke hukm se, pakaṛ
legae the[b]. [b] 2 Sal. 24. 14, 15. 2 Taw. 36. 10, 20. Yar. 24. 1.
7 Us ne apne chachá kí beṭí[c]
Hadásá ya'ne Ástar ko pálá thá;
kyúṉki us ke má báp na the; aur [c] 15 áyat.
wuh chhokrí k͟hushmanzar aur
k͟húbsúrat thí: aur jab us ke má
báp mar gae, to Mardakí ne use
apní hí beṭí karke pálá thá.
8 ¶ Aur yúṉ húá, ki jab bádsháh
ká hukm aur farmán sunne meṉ
áyá, aur bahut kuṉwáríáṉ dár-
us-saltanat Sosan meṉ jam'a kí
gaíṉ[d], aur Haijá ke hawále meṉ [d] 3 áyat.
húíṉ, to Ástar bhí bádsháh ke ghar
meṉ pahuncháí gaí, aur 'auratoṉ
ke názir Haijá ko supurd húí.
9 Aur wuh laṛkí us kí nazar meṉ
manzúr húí, aur us ne us par mihr-
bání kí; aur filfaur us ne wuh
asbáb jo tahárat aur zínat ke liye
darkár thá[e], us samet †jo us ká [e] 3, 12 áyateṉ.
thá, 'ináyat kiyá, aur bádsháh ke † 'Ibrání meṉ, *us ke hisse the.*
qasr meṉ se use sát chhokríáṉ
dín jo us ke láiq thíṉ, aur use us
kí sahelíoṉ samet zanáne meṉ sab
se achchhá mahall bak͟hshá.
10 Ástar ne apní qaum aur
apne rishtadár záhir na kiye the[f], [f] 20 áyat.
kyúṉki Mardakí ne use kahdiyá
thá, ki na záhir kare.
11 Aur Mardakí roz ba roz za-
náne ke sahn ke áge phirtá thá, ki
daryáft kare, ki Ástar †ká hál † 'Ibrání meṉ, *kí salámati hai.*
kaisá hai, aur us ká anjám kyá hai.
12 ¶ Aur jab har ek chhokrí kí bárí 515 ke qaríb.
pahunchí, ki Ak͟hasúerus bádsháh
ke huzúr jáwe, ba'd us ke, ki bá-
rah mahíne guzre, jaisá ki 'auratoṉ
ká dastúr thá, (kyúṉki itne din un
kí tahárat meṉ bít játe haiṉ, chha
mahíne murr ká tel lagáweṉ, aur
chha mahíne safáí ke liye k͟hushbú
upṭan suthrí chízoṉ ke sáth miláke
malá kareṉ:)

Peshtar MASÍH se, 518.

Peshtar MASÍH se, 515 ke qaríb.

13 Tab wuh chhokrí bádsháh ke huzúr gaí; aur sab kuchh, jo wuh cháhtí thí, ki zanáne men se bádsháh ke ghar men le chale, so us ko diyá játá thá.

14 Shám ko wuh játí thí, aur subh ko nikalke phir dúsre mahall men játí thí, aur Sha'asjaz khoje ko, jo bádsháh kí haramon ká názir thá, supurd hotí thí: wuh bádsháh ke huzúr phir na játí thí, magar jab ki bádsháh use cháhtá thá, aur us ká nám leke talab farmátá.

515 ke qaríb.

[g] 7 áyat.

15 ¶ Aur jab Mardakí ke chachá[g] Abikhail kí betí Ástar kí, jisc Mardakí ne apní betí kar rakhá thá, bádsháh ke huzúr jáne ko bárí pahunchí, to us ke siwá jo bádsháh ke khoje Haijá ne, jo 'auraton ká nigáhbán thá, thahráyá, us se kuchh na mángá. Aur Ástar har ek ko, jis kí nigáh us par parí, bhalí lagí.

16 Chunánchi Ástar Akhasúerus bádsháh ke huzúr us ke dár-us-saltanat men us kí bádsháhat ke sátwen sál ke daswen mahíne men, jo Tebat mahíná hai, pahunchí.

17 Aur bádsháh Ástar ko sab 'auraton se ziyáda piyár kartá thá, aur wuh us ke nazdík un sab kunwáríon se ziyáda 'azíz aur pasandída húí: so us ne sháhí táj us ke sir par rakh diyá, aur Washtí kí jagah men use malika kiyá.

514 ke qaríb.

[h] Ást. 1. 3.

|| Yá, *ahl i mumálik ko chhuttí dí.*

18 Aur bádsháh ne apne sáre amíron aur mulázimon ke liye ek barí ziyáfat kí[h], aur yih ziyáfat Ástar kí khátir thí, aur || súbon ká khiráj bakhshá, aur bádsháh ke dabdaba ke mutábiq in'ám diye.

[i] 21 áyat. Ást. 3. 2.

19 Aur jab kunwáríán dúsrí bár jam'a kí gaín, tab Mardakí bádsháh ke darwáze par baithá thá[i].

[k] 10 áyat.

20 Aur Mardakí ke hukm ke mutábiq Ástar ne apne rishtadár aur apní qaum záhir na kí thí[k]; ki Ástar jis tarah Mardakí ke ghar men, jab us se pálí játí thí, us ká hukm mántí thí, ab bhí us ke kahe men chaltí thí.

|| Yá, *Bigtáná.*

21 ¶ Un dinon men, jab Mardakí bádsháh ke darwáze men baithá thá, bádsháh ke do khoje || Bigtán aur Tarash, un men se jo darwázon par nigáhbání karte the, gusse hoke cháhte the, ki Akhasúerus bádsháh par háth dálen.

22 Aur yih bát Mardakí ko ma'lúm húí, aur us ne Ástar malika ko khabar dí[l]; aur Ástar ne Mardakí ká nám leke bádsháh ko kahá.

Peshtar MASÍH se, 514 ke qaríb.

[l] Ást. 6. 2.

|| Yá, *khul gayí.*

23 Aur jab 'adálat se tahqíqát kí gayí, to wuh bát || sábit húí: so donon ko ek darakht men latkáke phánsí dí; aur yih sárá ahwál bádsháh ke huzúr, tawáríkh ke daftaron[m] men, likhá gayá.

[m] Ást. 6. 1.

III BÁB.

1 *Hámán bádsháh se sarfaráz kiyá játá, par Mardakí use haqír jántá, aur is bá'is wuh sáre Yahúdíon ko halák karne cháhtá.* 7 *Us ke sámhne qur'a dálá játá.* 8 *Yahúdíon par tuhmat lagáke bádsháh se ek farmán pátá, ki we sab ke sab qatl kiye jáwen.*

510 ke qaríb.

[a] Gin. 24. 7. 1 Sam. 15. 8.

IN báton ke ba'd Akhasúerus bádsháh ne Ajájí[a] Hammadátá ke bete Hámán ko barháyá, aur use sarfaráz kiyá, aur us kí kursí ko sáre amíron kí nisbat se jo us ke sáth the bartar kiyá.

[b] Ást. 2. 19.

2 Aur bádsháh ke sáre mulázim, jo bádsháh ke darwáze par[b] rahte the, Hámán ke áge jhukte the, aur use sijda karte the; kyúnki bádsháh ne us ke haqq men yún hukm kiyá thá. Magar Mardakí na jhuktá thá, na sijda kartá thá[c].

[c] 5 áyat. Zab. 15. 4.

3 Tab bádsháh ke mulázimon ne, jo bádsháh ke darwáze par rahte the, Mardakí ko kahá, ki Tú kyún bádsháh ke hukm[d] ko 'udúl kartá hai?

[d] 2 áyat.

4 Aur aisá húá, ki jab we har roz use kahte the, aur us ne un kí na mání, to unhon ne Hámán ko ittilá' dí, tá dekhen, ki Mardakí kí bát thahregí, ki nahín: kyúnki us ne unhen kahá thá, ki Main Yahúdí hún.

5 Aur jab Hámán ne dekhá, ki Mardakí na jhuktá hai, na mujhe sijda kartá hai[e], to Hámán gusse se bhargayá[f].

[e] 2 áyat. Ást. 5. 9.

[f] Dán. 3. 19.

6 Lekin faqat Mardakí par háth dálná us kí nazar men haqír ma'lúm húá; kyúnki unhon ne use Mardakí kí qaum ká bayán kiyá thá; so Hámán ne cháhá, ki Mardakí kí ummat, ya'ne sab Yahúdí logon ko, jo Akhasúerus kí tamám mamlukat men rahte the, halák kare[g].

[g] Zab. 83. 4.

510.

|| 'Ibrání men, *Púr.*

[h] Ást. 9. 24.

7 ¶ Phir Akhasúerus bádsháh kí saltanat ke bárahwen baras ke pahle mahíne men, jo Naisán mahíná hai, unhon ne || qur'a dálná shurú' kiyá[h]; har roz aur har mahíná Hámán ke sámhne ba-

Peshtar MASÍH se, 510.

rahwen mahíne tak jo Adár hai,
qur'a dálte rahe.
8 ¶ Tab Hámán ne Akhasúerus
bádsháh se kahá, ki Huzúr kí
mamlukat ke sáre súbon men ek
qaum sab qaumon ke darmiyán
parágandа hai, jo har kahín hai,
aur us kí sharí'aten sab qaumon kí
sharí'aton se mutafarriq hain, aur
we bádsháh kí sharí'aton par
[i] 'Az. 4. 13. A'am. 16. 20. 'amal nahín karte hain[i]; so bád-
sháh || ko munásib nahín, ki unhen
|| Yá, *ke liye súdmand nahín.* rahne dewe.
9 Agar bádsháh kí marzí howe,
to unhen halák karne ká hukm
likhá jáwe, aur main tahsíldáron
ke háth men rúpe ke das hazár
tore taul dúngá, ki bádsháh ke
khazánon men dákhil karen.
10 Tab bádsháh ne apne háth
[k] Ást. 8. 2, 8. se angúthí[k] nikálke[l] Yahúdíon
[l] Paid. 41.42. ke dushman Ajájí Hammadátá ke
bete Hámán ko dí.
11 Aur bádsháh ne Hámán se
kahá, ki Chándí aur log bhí tujhe
díe gae hain, ki jo tú munásib
jáne, so un se kare.
12 Tab bádsháh ke munshí pahle
mahíne kí terahwín táríkh talab
[m] Ást. 8. 9. kíe gae[m], aur jo kuchh Hámán ne
kahá, wuh sab bádsháh ke man-
sabdáron aur 'uhdadáron ke liye,
jo har ek súbe men the, aur har
ek súbe ke har ek firqe ke raís
ke liye, us khatt men aur us
lugat men jo we likhte aur bolte
[n] Ást. 1. 22, aur 8. 9. the[n], likhá gayá: ye farmán Sháh
[o] 1 Sal. 21. 8. Ást. 8. 8, 10. Akhasúerus ke nám se[o] likhe húe,
aur un par bádsháh kí angúthí kí
muhr kí gaí.
[p] Ást. 8. 10. 13 Ye náme dák ke wasíle[p] bád-
sháh ke sáre súbon men bheje
gae, ki Adár mahíne kí chaudah-
wín táríkh sab Yahúdíon ko, ja-
wán, búrhá, nannhe bachche, o
[q] Ást. 8. 12, wag. 'aurat, ek hí din men[q], ek lakht
kát dálen, qatl karen, aur nest o
nábúd karen, aur un ká mál lút
[r] Ást. 8. 11. lewen[r].
14 Us farmán kí ek ek naql ek ek
súbe ke liye lí gaí, aur sab logon
[s] Ást. 8.13,14. men us ká ishtihár diyá gayá[s], tá
ki us din ke liye taiyár ho rahen.
15 Bádsháh ke hukm ke mutá-
biq dák filfaur rawána húí, aur
wuh hukm dár-us-saltanat Sosan
men diyá gayá. Aur bádsháh aur
Hámán mai-noshí karne ko baith
[t] Dekho Ást. 8. 15. Ams. 29. 2. gae; par Sosan shahr men har-
barí par gaí[t].

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

IV BÁB.

1 Mardakí aur sab Yahúdí bará mátam karte. 4 Ástar is kí afwáh sunke sab hál Mardakí se daryáft kartí, aur wuh use targíb detá ki apní qaum kí rihái ke liye shafá'at kare. 10 Pahle hí wuh 'uzr kartí, aur is par Mardakí use samjhátá. 15 Ákhir ko manzúr kartí, aur ek roza rakhne ká hukm detí.

JAB Mardakí ne yih sab kuchh, 510 ke qaríb.
jo wáqi' húá thá, ma'lúm
kiyá, to apne kapre pháre[a], aur tát [a] 2 Sam. 1. 11.
pahinke aur rákh us par dálke[b] [b] Yash. 7. 6. Hiz. 27. 30.
shahr ke bích men já khará húá,
aur shiddat se chilláyá aur phútke
royá[c]; [c] Paid. 27. 34.
2 Aur wuh bádsháh ke darwáze
ke áge áyá, báwujúde ki tát ke
orhne men koí bádsháh ke dar-
wáze se jáne na pátá thá.
3 Aur har ek súbe men, jahán
kahín bádsháh ká hukm o farmán
pahunchá thá, wahán Yahúdíon
men roná, pítná, aur wáwailá, par
gayá; unhon ne roze rakhe, aur
bahutere tát ká libás pahinke
khák men lote[d]. [d] Yas. 58. 5. Dán. 9. 3.
4 ¶ Phir Ástar kí sahelíon aur us
ke khojon ne áke use khabar dí.
Tab malika bahut muztarib húí,
aur us ne ek khil'at bhejá, ki Mar-
dakí ko pahináwen, aur tát ká
libás utáren; par us ne qabúl na
kiyá.
5 Tab Ástar ne bádsháh ke un
khojon men se jinhen sháh ne mu-
qarrar farmáyá thá, ki Ástar ke
pás házir rahen, ek ko Haták náme,
buláyá, aur use hukm kiyá ki Mar-
dakí ke pás jáke, daryáft kare, ki
yih kyá hai, aur kis wáste hai.
6 So Haták nikalke shahr ke
chauk men, jo bádsháh ke darwáze
ke áge thá, Mardakí pás gayá.
7 Tab Mardakí ne sárí sargu-
zasht jo us par guzrí thí, aur kitní
naqdí[e] Hámán ne Yahúdíon ke [e] Ást. 3. 9.
qatl hone kí bábat bádsháh ke
khazáne men taul dene ká iqrár
kiyá thá, us se bayán kí.
8 Aur us farmán kí ek naql bhí,
jo un ke qatl kí bábat Sosan men
kiyá gayá thá[f], use dí, táki Ástar [f] Ást. 3. 14, 15.
ko dikhláwe, aur us ke huzúr
taqrír kare, aur us se kahe, ki
bádsháh ke huzúr jáke us se min-
nat kare, aur us ke huzúr men
apne logon kí ján-bakhshí cháhe.
9 Chunánchi Haták ne áke
Ástar ko Mardakí kí báten
sunáín.
10 ¶ Phir Ástar ne Haták se

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

kahke use Mardakí ke pás kahlá
bhejá, ki
11 Bádsháh ke sab mulázim aur
bádsháhí súbaját ke sab log jánte
hain, ki jo koí, mard ho yá 'aurat,
be buláe, bádsháh kí bárgáh i
andarúní men[g] jáwe, us ke qatl
karne ká ek hí hukm hai[h], ma-
gar wuh, jis ke liye bádsháh sone
ká 'asá uth//áwe[i], jítá bachtá hai:
aur tís din húe ki bádsháh ne
mujhe apne huzúr men nahín bu-
láyá.
12 Unhon ne Mardakí se Ástar
kí báten kahín.
13 Tab Mardakí ne Ástar ke
jawáb men kahlá bhejá, ki Apne
dil men na samjhiye, ki sáre
Yahúdíon men se main bádsháh
ke mahall men bach rahúngí.
14 Kyúnki agar tú is waqt khá-
moshí ikhtiyár karegí, to ||madad
aur naját Yahúdíon ke liye dúsrí
taraf se tulú' hogí, par tú apne
ábáí khándán samet halák ho
jáegí; aur kyá jáne ki tú aise
waqt ke liye saltanat ko pa-
hunchí hai?
15 ¶ Tab Ástar ne Mardakí ke
jawáb men phir kahlá bhejá, ki
16 Já, aur Sosan men jitne Ya-
húdí rahte hain, unhen jam'a kar,
aur tum mere liye roza rakho, aur
tín din tak, din aur rát, kuchh mat
kháo na pío[k]. Main bhí aur merí
sahelíán roza rakhengí; is tarah
se main bádsháh ke huzúr jáúngí,
agarchi áín ke mutábiq nahín hai;
aur agar main márí gaí to márí
gaí[l].
17 Chunánchi Mardakí ne jáke
Ástar ke hukm ke mutábiq sab
kuchh kiyá.

V BÁB.

1 Ástar apní ján par khelke bádsháh ke huzúr játí; tis par bádsháh sonahlá 'asá us ke liye barhátá: ba'd us ke Ástar bádsháh aur Hámán kí da'wat kartí, ki us kí ziyáfat men áwen. 6 Ástar apní 'arz kí bábat bádsháh ke huzúr men maqbúliyat páke, phir us kí aur Hámán kí da'wat kartí ki dúsre din bhí us kí ziyáfat men áwen. 9 Hámán aisí 'izzat páke ziyáda magrúr hotá, aur Mardakí kí hiqárat ko aur bhí burá mántá. 14 Apní jorú Zarish kí saláh se wuh Mardakí ke liye ek phánsí ká khambhá khará karátá.

AUR tísre din[a] aisá húá, ki
Ástar sháhána libás pahin-
ke qasr sháhí kí bárgáh i an-
darúní men[b] daulatkháne ke
sámhne kharí húí. Aur bádsháh
daulatkháne men apní saltanat
ke takht par qasr ke darwáze ke
muqábil baithá thá.
2 Phir aisá húá, ki jab bádsháh
ne Ástar malika ko bárgáh men
kharí dekhá, to us ká dil us par
máil húá[c], aur bádsháh ne Ástar
ke liye sonahlá 'asá, jo us ke háth
men thá, barháyá[d]; so Ástar ne
jáke 'asá ke nok ko chhúá.
3 Tab bádsháh ne use kahá, ki
Ai Ástar malika, tú kyá cháhtí
hai? aur terá kyá suwál hai?
tujhe diyá jáegá, agarchi ádhí
saltanat howe[e].
4 Ástar ne 'arz kí, Agar bád-
sháh kí marzí ho, to bádsháh aur
Hámán áj mere jashn kí mahfil
men áwen, jis kí main ne sháh ke
liye taiyárí kí hai.
5 Bádsháh ne farmáyá, ki Há-
mán se kah, ki jald taiyár howe,
aur Ástar ke kahe ke muwáfiq
'amal kare. So bádsháh aur Há-
mán us mahfil i jashn men áe, jis
kí taiyárí Ástar ne kí thí.
6 ¶ Aur bádsháh ne mahfil i
jashn men mai-noshí karte húe
Ástar se púchhá[f], ki Terá kyá
suwál hai? tujhe diyá jáegá; aur
terá kyá matlab hai? agar ádhí
mamlukat mánge, taubhí dí jáe-
gí[g].
7 Tab Ástar ne jawáb men kahá,
Merá suwál aur merá matlab yih
hai:
8 Agar main bádsháh kí ánkhon
men manzúr i nazar hún, aur
agar bádsháh ko achchhá lage, ki
merá suwál qabúl kare, aur merá
matlab púrá kare, to bádsháh aur
Hámán phir us jashngáh men
áwen, jis kí main un ke liye tai-
yárí karúngí, aur kal ke din jaisá
bádsháh ne irshád kiyá hai, main
apná matlab 'arz karúngí.
9 ¶ Us din Hámán khushwaqt
aur dilshád hoke nikal gayá; par
jab Hámán ne bádsháh ke dar-
wáze par Mardakí ko dekhá, ki
uth khará na húá, aur na us ke
liye ráh se hatá[h], tab Hámán ká
gazab Mardakí par bharká.
10 Lekin Hámán ne áp ko roká[i];
aur ghar men áke apne doston ko
aur apní jorú Zarish ko bulwá
bhejá.
11 Aur Hámán ne un se apní
shán o shaukat ká, aur farzandon
kí kasrat ká[k], aur jahán tak bád-
sháh ne use barháyá thá, aur

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

g Ást. 5. 1.
h Dán. 2. 9.
i Ást. 5. 2. aur 8. 4.
|| 'Ibrání men, dam lene kí naubat hogí, Aiy. 9. 18.
k Dekho Ást. 5. 1.
l Dekho Paid. 43. 14.
a Dekho Ást. 4. 16.
b Dekho Ást. 4. 11. aur 6. 4.
c Ams. 21. 1.
d Ást. 4. 11. aur 8. 4.
e Yúh Marq. 6. 23.
f Ást. 7. 2.
g Ást. 9. 12.
h Ást. 3. 5.
i Yún, 2 Sam. 13. 22.
k Ást. 9. 7, wag.

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

kyúnkar use amíron par aur bádsháh ke 'uhdadáron par sarfaráz kiyá thá[l], us sab ká tazkira un se kiyá.

12 Aur Hámán ne yih bhí kahá, ki Hán, Ástar malika ne siwá mere kisí ko bádsháh ke sáth apní jashngáh men, jis kí us ne taiyárí kí, nahín buláyá; aur kal ke liye bhí us ke ghar merí aur bádsháh kí mihmání hai.

13 Lekin is sab se merá kuchh fáida nahín, kyúnki main bádsháh ke darwáze par Mardakí Yahúdí ko baiṭhe dekhtá hún.

14 ¶ Tab us kí jorú Zarish aur us ke sáre doston ne use kahá, ki Pachás háth únchá † ek phánsí ká khambhá khaṛá kiyá jáwe[m], aur kal bádsháh se 'arz kíjiye, ki Mardakí us par ṭángá jáe[n]: tab khushdil hoke bádsháh ke hamráh jashn men jáo. Yih bát Hámán ko pasand áí, aur us ne wuh khambhá[o] banwáyá.

VI BÁB.

1 *Akhasúerus, tawáríkh ke daftar se yih hál ma'lúm karke, ki Mardakí ne kyúnkar bádsháh kí khairkhwáhí kí thí, us ko sila dene ká iráda rakhtá.* 4 *Hámán ijázat mángne átá ki Mardakí ko phánsí dewe, par ittifáqan aisí maslahat detá, ki us hí ke bá'is us hí ko Mardakí kí sarfarází karne paṛtá.* 12 *Hámán apní kambakhtí par rotá, aur tab hí us ke dost us par apní ráe záhir karte, ki tú girtá jáegá, aur barbád hogá.*

BÁDSHÁH kí nínd us rát játí rahí; aur us ne hukm kiyá, ki tawáríkh kí kitáb ko[a] láwen; aur wuh bádsháh ke huzúr paṛhí gayí.

2 Aur us men yih mazkúr húá, ki Mardakí ne khabar dí thí, ki darbánon men se bádsháh ke do khoje || Bigtáná aur Tarash iráda rakhte hain, ki Akhasúerus bádsháh par dast-darází karen.

3 Bádsháh ne farmáyá, ki Is khairkhwáhí ke liye Mardakí ko kyá mansab aur kyá sila milá hai? Bádsháh ke musáhibon ne, jo us kí khidmat men házir the, kahá, ki Us ke liye kuchh nahín húá.

4 ¶ Phir bádsháh ne púchhá, ki bárgáh men[b] kaun házir hai? Itne men Hámán bárgáh i 'ámm ke sire par á pahunchá thá, ki bádsháh se 'arz kare, ki Mardakí us phánsí ke khambhe par, jo us ne us ke liye taiyár kiyá thá, ṭángá jáe[c].

5 So bádsháh ke mulázimon ne use kahá, ki Dekho, Hámán bárgáh i 'ámm men khaṛá hai. Bádsháh ne farmáyá, Bhítar áne do.

6 Jon Hámán bhítar áyá, bádsháh ne us se púchhá, ki Jo shakhs ki bádsháh ká manzúr i nazar ho, us se kyá sulúk kiyá jáwe? Hámán ne apne dil men sochá, ki Mere siwá bádsháh ká manzúr i nazar kaun hogá?

7 So Hámán ne bádsháh se kahá, ki Wuh shakhs jise bádsháh sarfaráz kiyá cháhe,

8 Cháhiye ki wuh khil'at sháhí, jo bádsháh ke pahinne ká hai, aur wuh ghoṛá, jo bádsháh kí sawárí ká hai[d], aur sháhána táj, jo bádsháh ke sir par ká hai, mangwáyá jáe;

9 Aur wuh khil'at aur ghoṛá us shakhs ke jo sháh ke amíron ká amír hai supurd howen, aur wuh us shakhs ko mulabbas kare, jise bádsháh sarfaráz kiyá cháhtá hai, aur wuh use us ghoṛe par sawár kare, aur shahr ke bázár hoke le áwe, aur us ke áge pukáre[e], ki Jis ko bádsháh sarfaráz cháhte, us shakhs ke liye aisá hí kiyá jáegá.

10 Tab bádsháh ne Hámán se farmáyá, ki Jaldí kar, aur apne kahe ke mutábiq, khil'at aur ghoṛá le, aur Mardakí Yahúdí ke liye, jo bádsháh ke darwáze par baiṭhá hai, waisá hí kar; un báton men se, jo tú ne kahín, ek bhí faro-guzasht na ho.

11 Tab Hámán ne wuh khil'at aur ghoṛá liyá, aur Mardakí ko pahináke, ghoṛe par chaṛháyá, aur shahr ke bázár men phiráyá, aur us ke áge pukárá, ki Jis shakhs ko bádsháh sarfaráz kiyá cháhtá hai, us hí ke liye aisá hí kiyá jáegá.

12 ¶ Aur Mardakí phir bádsháh ke darwáze par áyá; par Hámán ázurda aur sir ḍhámpe húe[f] apne ghar jald chalá gayá[g].

13 Aur Hámán ne apní jorú Zarish se aur apne sáre doston se apná sárá ahwál bayán kiyá. Tab us ke dánishmandon aur us kí jorú Zarish ne use kahá, ki Agar Mardakí, jis ke áge tú girne lagá, Yahúdíon kí nasl men se howe, to tú us par gálib na hogá, balki us ke áge girtá jáegá.

[l] Ást. 3. 1.
† 'Ibrání men, darakht.
[m] Ást. 7. 9.
[n] Ást. 6. 4.
[o] Ást. 7. 10.
[a] Ást. 2. 23.
|| Yá, *Bigtán*, Ást. 2. 21.
[b] Dekho Ást. 5. 1.
[c] Ást. 5. 14.
[d] 1 Sal. 1. 33.
[e] Paid. 41. 43.
[f] 2 Sam. 15. 30. Yar. 14. 3, 4.
[g] 2 Taw. 26. 20.

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

14 We us se ye báten kahte hí the, ki bádsháh ke khoje á pahunche, ki Hámán ko jald jashn kí mahfil men, jis kí Ástar ne taiyárí kí thí[h], le chalen.

VII BÁB.

1 Ástar, bádsháh aur Hámán kí mihmání karte waqt, 'arz kartí, ki apní aur apne logon kí ján-bakhshí ho. 5 Wuh Hámán par faryád kartí. 7 Bádsháh gazabnák hotá, aur aisí khabar páke, ki Hámán ke yahán ek phánsí ká lakrá taiyár hai, hukm detá, ki Hámán us hí par tángá jáwe.

SO bádsháh aur Hámán Ástar malika ke sáth jashngáh men áe.

2 Aur bádsháh ne us dúsre din jashngáh men mai-noshí ke waqt Ástar se phir púchhá, ki Ai malika Ástar, terá kyá suwál hai? wuh tujhe diyá jáegá; aur terá kyá matlab hai? ádhí bádsháhat tak púrá kiyá jáegá[a].

3 Tab Ástar malika ne jawáb men kahá, Ai bádsháh, agar main terí manzúr i nazar hún, aur agar bádsháh kí marzí howe, to merá suwál aur merá matlab yih hai, ki merí aur mere logon kí ján-bakhshí ho.

4 Kyúnki main aur mere log beche gae hain[b], ki máre jáwen, aur qatl kiye jáwen, aur nest o nábúd hojáwen. Lekin agar ham log beche játe, ki gulám aur laundíán banen, to main chupkí rahtí; lekin dushman men yih sakat na thí, ki sháh ko 'iwaz detá.

5 ¶ Tab Akhasúerus bádsháh ne Ástar malika se kahá, Wuh kaun hai, aur kahán hai, jis ká yih dil aur gurda hai, ki aisí gustákhí kare?

6 Ástar bolí, Wuh bairí aur wuh dushman yih khabís Hámán hai. Tab Hámán bádsháh aur malika ke áge hirásán húá.

7 ¶ Aur bádsháh gazabnák hoke mai-khorí se uthke khána i bág men gayá; par Hámán apní ján ke liye Ástar malika se iltimás karne ko khará rahá; kyúnki us ne jáná, ki bádsháh mujh se badí karegá.

8 Aur bádsháh khána i bág se uthke phir mahfil i mai men áyá; us waqt Hámán us palang[c] pás, jis par Ástar baithí thí, pará thá. Tab bádsháh ne kahá, Magar yih ghar men mere sámhne malika par jabr kiyá cháhtá? Yih kalám bádsháh ke munh se nikalte hí unhon ne Hámán ká munh dhámp liyá[d].

9 Phir Kharbúnah ne[e], jo khojon men se ek thá, bádsháh ke áge 'arz kí, ki Pachás háth únchá ek †lakrá bhí dekhiye[f], jise Hámán ne apne ghar men Mardakí ke liye, jis ne bádsháh kí khairkhwáhí kí thí, khará kar rakhá thá. Tab bádsháh ne farmáyá, ki Use us par tángo.

10 So unhon ne Hámán ko usí lakre par, jo us ne Mardakí ke liye khará kar rakhá thá, phánsí dí[g]. Tab bádsháh ká gussa dhímá húá.

VIII BÁB.

1 Mardakí kí taraqqí hotí. 3 Ástar 'arz kartí, ki likhá jáwe, ki Hámán ke náme radd kiye jáwen. 7 Akhasúerus Yahúdíon ko ijázat detá ki we apní himáyat karen. 15 Mardakí kí sarfarází aur Yahúdíon kí khushí ká ahwál.

USÍ din Akhasúerus bádsháh ne Yahúdíon ke dushman Hámán ká ghar Ástar malika ko bakhshá. Aur Mardakí bádsháh ke huzúr házir húá, kyúnki Ástar ne wuh rishta jo ápas ke darmiyán húá, záhir kiyá thá[a].

2 Aur bádsháh ne apne háth kí angúthí[b], jo us ne Hámán se le lí thí, utárke Mardakí ko dí. Aur Ástar ne Mardakí ko Hámán ke ghar par mukhtár kiyá.

3 ¶ Ástar ne phir bádsháh ke huzúr 'arz kí, aur us ke qadamon par girke aur ro roke us kí minnat kí, ki Hámán Ajájí kí badkhwáhí aur wuh bandish jo us ne Yahúdíon ke barkhiláf bándhí thí, bátil kín jáwen.

4 Tab bádsháh ne Ástar kí taraf sonahlá 'asá barháyá[c]; so Ástar bádsháh ke huzúr uth kharí húí.

5 Phir wuh bolí, ki Agar bádsháh kí marzí howe, aur agar main us kí manzúr i nazar hún, aur yih bát bádsháh kí dánist men durust howe, aur main us kí ánkhon men achchhí lagún, to likhá jáwe, ki we náme jo Ajájí Hammadátá ke bete Hámán ne un sáre Yahúdíon ke qatl ke liye, jo sháh ke sáre súbon men baste hain, likhe the, radd kiye jáwen.

6 Ki main kyúnkar us balá ko jo mere logon par názil hogí, dekh sakún[d]? aur main kyúnkar sahún ki mere rishtadár máre jáwen?

7 ¶ Tab Akhasúerus bádsháh ne

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.

h Ást. 5. 8.
a Ást. 5. 6.
b Ást. 3. 9. aur 4. 7.
c Ást. 1. 6.
d Aiy. 9. 24.
e Ást. 1. 10.
† 'Ibrání men, darakht.
f Ást. 5. 14. Zab. 7. 16. Ams. 11.5,6.
g Zab. 37. 35, 36. Dan. 6. 24.
a Ást. 2. 7.
b Ást. 3. 10.
c Ást. 4. 11. aur 5. 2.
d Naham. 2. 3. Ást. 7. 4.

Ástar malika se aur Mardakí Yahúdí se kahá, ki Dekho, main̲ ne Hámán ká gharbár Ástar ko bakhshá hai[e], aur wuh phán̲sí ke lakṛe par ṭángá gayá hai, is liye ki us ne Yahúdíon̲ par háth ḍálá.

8 Ab tum bádsháh ke nám se Yahúdíon̲ ke liye wuh likho, jo tumhárí dánist men̲ durust ho; aur bádsháh kí angúṭhí se muhr karo: kyún̲ki jo nawishta, ki bádsháh ke nám se likhá gayá hai, aur bádsháh kí angúṭhí se chhápá gayá hai, use koí radd kar nahín̲ saktá hai[f].

9 So usí waqt tísre mahíne Saiwán nám kí teíswen̲ táríkh bádsháh ke munshí talab kiye gae[g], aur Mardakí ke kahe ke muwáfiq Yahúdíon̲, aur sipahsáláron̲, aur náibon̲, aur súbon̲ ke sardáron̲ ke liye, jo sab ke sab Hindústán se leke Kúsh tak ek sau sattáís súbe the[h], har ek súbe ke logon̲ ko un ke k̲hatt aur un kí lugat men̲, aur Yahúdíon̲ ko, un ke k̲hatt aur un kí lugat men̲, likhá gayá[i].

10 Aur us ne Ak̲hasúerus bádsháh ke nám se náme likhe, aur bádsháh kí angúṭhí se chháp kiyá[k], aur un námon̲ ko ghoron̲ kí ḍák men̲, k̲hachchar-sawáron̲, aur shutr-sawáron̲, aur sánḍní-sawáron̲ ke sáth, deke, rawána kiyá, ki

11 Bádsháh Yahúdíon̲ ko parwánagí detá hai, ki har ek shahr men̲, jahán̲ hon̲, ikaṭṭhe áwen̲, aur apní ján bacháne ke liye khaṛe howen̲, aur us qaum aur us súbe kí sárí ‖fauj ko, jo un ke k̲hwáhán i qatl hon̲, un ke zan o bachchon̲ samet, ek lak̲ht márke qatl karen̲, aur nest o nábúd karen̲, aur un ká mál lúṭ lewen̲[l],

12 Ek hí din men̲ bádsháh Ak̲hasúerus ke sab súbon̲ men̲ bárahwen̲ mahíne, ya'ne Adár mahíne kí terahwín̲ táríkh men̲[m],

13 Us farmán ká mazmún, jis kí naql har ek súbe men̲ bhejí gayí thí, sáre logon̲ par áshkárá húá[n], ki Yahúdí log usí din apne dushmanon̲ se apná intiqám lene ko taiyár howen̲.

14 So ḍák ke k̲hachchar-sawár aur shutr-sawár fauran rawána húe, aur bádsháh ke hukm ke mutábiq dhar lapke. Aur wuh farmán dár-us-saltanat Sosan men̲ diyá gayá.

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.
e 1 áyat. Ams. 13. 22.
f Dekho Ást. 1. 19. Dán. 6. 8, 12, 15.
g Ást. 3. 12.
h Ást. 1. 1.
i Ást. 1. 22. aur 3. 12.
k 1 Sal. 21. 8. Ást. 3. 12, 13.
‖ 'Ibrání men̲, *qúwat.*
l Dekho Ást. 9. 10, 15, 16.
m Ást. 3. 13, wag. aur 9. 1.
n Ást. 3. 14, 15.

15 ¶ Aur Mardakí sháh ke huzúr se safed aur ásmání sháhána k̲hil'at paharke, aur sone ká ek baṛá táj sir par dharke, aur ek argawání kattání poshák pahinke, bar-ámad húá. Aur Sosan shahr masrúr aur shádmán húá[o].

16 Yahúdíon̲ ne roshní[p], aur k̲hushí, aur masarrat, aur 'izzat pái.

17 Aur har ek súbe men̲ aur har ek shahr men̲, jahán̲ kahín̲ bádsháh ká hukm o farmán pahunchá thá, wahán̲ ke Yahúdí k̲hush aur k̲hurram húe; wuh din 'íd ká, aur achchhá din[q] hotá thá. Aur us wiláyat ke bahut se log Yahúdí ho gae[r]; kyún̲ki Yahúdíon̲ ká ḍar un par paṛá thá[s].

IX BÁB.

1 *Yahúdí apne dushmanon̲ aur k̲háss karke Hámán ke das beṭon̲ ko qatl karte, aur súbaját ke hákim Mardakí ke ḍar se is bát men̲ un kí kumak karte.* 12 *Ak̲hasúerus Ástar kí 'arz ke mutábiq ijázat detá, ki we dúsre din men̲ bhí qatl ká kám járí karen̲, aur Hámán ke das beṭon̲ ko us hí lakṛe par laṭkáwen̲.* 20 *Un do dinon̲ kí yádgárí men̲ Púrím kí 'íd járí karne ká hukm hotá.*

AB bárahwen̲ mahíne, jo Adár mahíná hai, us kí terahwín̲ táríkh men̲[a], jo bádsháh ke agle hukm ke mutábiq Yahúdíon̲ ke qatl ká din thá[b], usí din, jis men̲ Yahúdíon̲ ke dushman un par gálib hone kí ummed rakhte the, agarchi us farmán ke muk̲hálif yih hukm hogayá thá, ki Yahúdí apne dushmanon̲ par apná ik̲htiyár jatáwen̲[c].

2 Tab Yahúdí log Ak̲hasúerus bádsháh ke sáre súbon̲ ke apne apne shahron̲ men̲ jam'a húe[d], ki un par, jo un ko satáyá cháhte the[e], háth ḍálen̲, aur koí un ká sámhná na kar saká; kyún̲ki un ká ḍar sáre logon̲ par paṛá thá[f].

3 Aur súbon̲ ke sab sardáron̲, aur sipahsáláron̲, aur náibon̲, aur bádsháh ke 'uhdadáron̲ ne Yahúdíon̲ kí madad kí; kyún̲ki Mardakí ká ḍar un par paṛá thá.

4 Kyún̲ki Mardakí bádsháh ke ghar men̲ baṛá thá, aur sáre súbon̲ men̲ us ká shuhra húá; kyún̲ki yih shak̲hs Mardakí taraqqí par taraqqí kartá[g] gayá.

5 Chunánchi Yahúdíon̲ ne apne sáre dushmanon̲ ko talwár kí dhár se márá aur kaṭá kíe, aur k̲hún-rezí kí, aur apní marzí ke mu-

Peshtar MASÍH se, 510 ke qaríb.
o Dekho Ást. 3. 15. Ams. 29. 2.
p Zab. 97. 11.
q 1 Sam. 25. 8. Ást. 9. 19, 22.
r Zab. 18. 43.
s Paid. 35. 5. K̲hur. 15. 16. Yst. 2. 25. aur 11. 25. Ást. 9. 2.
509 ke qaríb.
a Ást. 8. 12.
b Ást. 3. 13.
c 2 Sam. 22. 41.
d Ást. 8. 11. aur 16 áyat.
e Zab. 71. 13, 24.
f Ást. 8. 17.
g 2 Sam. 3. 1. 1 Taw. 11. 9. Ams. 4. 18.

Peshtar MASÍH se, 509 ke qaríb.

tábiq apne bairíon se badsulúkí
kí.
6 Aur Sosan dár-us-saltanat men
Yahúdíon ne pánch sau ádmíon
ko már ḍálá aur qatl kiyá;
7 Aur Parshandátá, aur Dalfún,
aur Aspatá,
8 Aur Poratá, aur Adaliyáh, aur
Aridatá,
9 Aur Parmashtá, aur Arísai,
aur Arídai, aur Wajizátá,
10 Ya'ne Yahúdíon ke bairí Há-
mán bin Hammadátá ke das be-
ṭon ko[h] unhon ne qatl kiyá; par
lúṭ ke mál par unhon ne háth na
ḍálá[i].
11 Us din un logon ke shumár
kí fard, jo dár-us-saltanat Sosan
men qatl kiye gae the, bádsháh
‖ kí nazar se guzrí.
12 ¶ Phir bádsháh ne Ástar
malika se kahá, ki Yahúdíon ne
dár-us-saltanat Sosan men pánch
sau ádmíon ko aur Hámán ke das
beṭon ko márá, aur qatl kiyá,
aur bádsháh ke báqí súbon men
unhon ne kyá kuchh kiyá hogá?
ab terá kyá suwál hai? so tujhe
diyá jáegá; aur terá kyá aur
matlab hai? so púrá kiyá jáegá[k].
13 Ástar bolí, Agar bádsháh kí
marzí howe, to Yahúdíon ko, jo
Sosan men hain, ijázat ho, ki áj
ke farmán ke muwáfiq[l] kal bhí
kám karen; aur Hámán ke das
beṭe us phánsí ke lakṛe par ṭán-
gen[m].
14 So bádsháh ne hukm diyá ki
aisá hí karen; aur Sosan men
wuh farmán diyá gayá; aur Hámán
ke das beṭe ṭánge gae.
15 So Yahúdí jo Sosan men
rahte the, Adár mahíne ke chau-
dahwen din men bhí jam'a húe[n],
aur unhon ne Sosan men tín sau
ádmíon ko qatl kiyá, par lúṭ ke
mál par háth na ḍálá[o].
16 Aur báqí Yahúdíon ne bhí,
jo bádsháhí súbaját men baste
the, ikaṭṭhe hoke[p], apní jánon kí
himáyat kí, aur apne dushmanon
ko márke árám páyá, aur apne
bairíon ke pachhattar hazár ko
qatl kiyá, par lúṭ ke mál par un-
hon ne háth na ḍálá[q].
17 Adár mahíne ke terahwen din
men yih húá: aur us ke chau-
dahwen din men unhon ne árám
kiyá, aur use mihmání aur khushí
ká din kiyá.

h Ást. 5. 11. Aiy. 18. 19. aur 27. 13, 14, 15. Zab. 21. 10.
i Dekho Ást. 8. 11.
‖ 'Ibrání men, *ke huzúr áyí.*
k Ást. 5. 6. aur 7. 2.
l Ást. 8. 11.
m 2 Sam. 21. 6, 9.
n 2 áyat. aur Ást. 8. 11.
o 10 áyat.
p 2 áyat. aur Ást. 8. 11.
q Dekho Ást. 8. 11.
509.

18 Par we Yahúdí, jo Sosan men
the, us kí terahwín aur us kí
chaudahwín táríkh[r] jam'a húe,
aur us kí pandrahwín táríkh men
árám kiyá, aur use mihmání aur
khushí ká din ṭhahráyá.
19 Is sabab, un Yahúdíon ne jo
gánwon men aur un shahron men
rahte the jin kí shahrpanáh na
thí, Adár mahíne ke chaudahwen
din ko khushí[s] aur ziyáfat ká din
aur ek achchhá din[t], aur ek dúsre
ko hisse bakhre bhejne ká[u] din
ṭhahráyá.
20 ¶ Aur Mardakí ne yih sárá
ahwál likhá; aur us ne un Yahú-
díon ke liye jo Akhasúerus bád-
sháh ke súbaját men the, kyá naz-
dík kyá dúr, sab ke liye náme
bheje,
21 Ki un men yih bát muqarrar
howe, ki we Adár mahíne ke chau-
dahwen aur pandrahwen din ko
sál ba sál máná karen;
22 Ki un dinon men Yahúdíon
ne apne dushmanon se naját pái,
aur us mahíne men un ká dukh
sukh se, aur un ká mátam 'íd ke
din se mubaddal húá[x], is liye we
unhen kháne píne, aur khushí
karne, aur ápas men bakhra
bhejne[y], aur garíbon ko khairát
dene ke din karen.
23 Yahúdíon ne use apná das-
túr ul 'amal kiyá, jaisá ki Mar-
dakí ne unhen likhá thá.
24 Kyúnki Ajájí Hámán bin
Hammadátá ne jo sáre Yahúdíon
ká dushman thá, mansúba bándhá
thá, ki Yahúdí logon ko nest o
nábúd kare, aur us ne púr, ya'ne
qur'a, ḍálá thá, ki unhen káṭ ḍále,
aur nest o nábúd kare[z].
25 Par jab ‖ Ástar bádsháh ke hu-
zúr áí[a], us ne náme likhkar hukm
kiyá, ki wuh fásid mansúba, jo us
ne Yahúdíon ke barkhiláf kiyá
thá, us hí ke sir par paṛe[b], aur
wuh apne beṭon samet phánsí ke
lakṛe par ṭángá jáwe.
26 Is liye unhon ne in dinon ko
Púrím kahá, jis ká tarjuma qur'on
ke din hain. So is khatt kí sárí
báton ke mutábiq[c], aur mutábiq
us ke jo unhon ne dekhá thá, aur
jo un par guzrá thá,
27 Yahúdíon ne yún ṭhahráyá,
aur áp par, aur apní nasl par,
aur un sabhon par jo un men mil
gae[d], wájib dastúr kiyá, ki na-

Peshtar MASÍH se, 509 ke qaríb.

r 11, 15 áyat-en.
s Ist. 16. 11, 14.
t Ást. 8. 17.
u 22 áyat. Naham. 8. 10, 12.
x Zab. 30, 11.
y 19 áyat. Naham. 8. 11.
z Ást. 3. 6, 7.
‖ 'Ibrání men, *wuh.*
a 13, 14 áyat-en. Ást. 7. 5, wag. aur 8. 3, wag.
b Ást. 7. 10. Zab. 7. 16.
c 20 áyat.
d Ást. 8. 17. Yas. 56. 3, 6. Zak. 2. 11.

Peshtar MASÍH se, 509 ke qaríb.

wishte ke mutábiq, ham baras baras in dinon ko muqarrar waqt par mánenge, aur is men tafáwut kabhí na paṛe.

28 Aur in dinon kí yádgárí aur 'íd pusht dar pusht, aur khándán ba khándán, aur súba ba súba, aur shahr ba shahr, jári rahegí, aur Púrím ke din Yahúdíon men kabhí nága na hone páwen, na un ká zikr un kí nasl se játá rahegá.

29 Aur Abikhail kí beṭí[e] A'star malika ne aur Mardakí Yahúdí ne baṛí tákíd se likhá, táki is dúsre náme ke mutábiq[f] Púrím ká riwáj ho.

30 Aur Akhasúerus kí mamlukat ke ek sau sattáís súbon men[g] sáre Yahúdíon ke pás amn o amán ká mazmún tahrír kiyá,

31 Ki Púrím ke in dinon ko, muta'aiyan waqt par, jaisá Mardakí Yahúdí aur A'star malika ne un ke liye ṭhahráyá thá, aur jaisá unhon ne apne liye aur apní nasl ke liye ṭhahráyá thá, muqarrar karen, aur roza rakhen, aur ro den[h];

32 Aur A'star ke hukm se Púrím kí 'íd muqarrar húí, aur kitáb men likhí gaí.

e A'st. 2. 15.
f Dekho A'st. 8. 10. aur 20 áyat.
g A'st. 1. 1.
h A'st. 4. 3, 16.

X BA'B.

1 *Akhasúerus kí shán o shaukat.* 3 *Mardakí kí taraqqí.*

AUR Akhasúerus bádsháh ne sarzamín ke aur samundar ke ṭápúon ke logon par[a] khiráj muqarrar kiyá.

2 Aur us kí tawánáí aur iqtidár ká ‖ ahwál, aur Mardakí kí taraqqí ká bayán, jahán tak bádsháh ne use baṛháyá thá[b], so Máda aur Fárs ke bádsháhon kí tawáríkh men qalamband hain.

3 Kyúnki Mardakí Yahúdí darje men Akhasúerus bádsháh ke ba'd thá[c], aur sáre Yahúdíon men buzurg thá, aur apne bháíon kí guroh men maqbúl hoke apne logon ká daulat-khwáh thá[d], aur apní sárí qaum ko amn kí khushkhabarí diyá kartá thá.

Peshtar MASÍH se, 509 ke qaríb.
495 ke qaríb.
a Paid. 10. 5. Zab. 72. 10. Yas. 24. 15.
‖ 'Ibrání men, *ke a'amál.*
b A'st. 8. 15. aur 9. 4.
c Paid. 41. 40. 2 Taw. 28. 7.
d Naham. 2. 10. Zab. 122. 8, 9.

---

†AIYU'B KI' KITA'B.

† Aksaron ká gumán hai, ki Aiyúb kí kitáb Músá se us waqt tasníf húí, jab ki Midyáníon ke darmiyán guzrán kartá thá. Yih hál Masíh se peshtar San 1520 ke qaríb húá.

I BA'B.

1 *Aiyúb kí sadáqat, aur us kí daulat, aur apne farzandon kí díndárí kí bábat us kí kamál fikrmandí.* 6 *Shaitán Khudá ke huzúr men házir hoke Aiyúb par tuhmat lagátá, aur yún ijázat pátá ki use ázmáwe.* 13 *Báwujúde ki sab mál o asbáb nuqsán hojáte, aur sáre farzand halák hote, taubhí mátam ke darmiyán Aiyúb Khudá ká shukr bhí adá kartá.*

'U'Z[a] kí sarzamín men Aiyúb[b] náme ek shakhs thá, aur wuh shakhs kámil[c] aur sádiq thá, aur Khudá se ḍartá[d], aur badí se dúr rahtá thá.

2 Us ke sát beṭe aur tín beṭíán paidá húín.

3 Us ke mál o asbáb men sát hazár bheṛen thín, aur tín hazár únṭ, aur pánch sau joṛe bail, aur pánch sau gadhíán; ‖ us ká baṛá gharáná thá, aisá ki ahl i mashriq men aisá ‖ máldár koí na thá.

4 Us ke beṭe har ek apne apne din men apne gharon men mihmání karte the, aur apne sáth kháne píne ke liye apní tínon bahinon ko bulá bhejte the.

5 Aur jab un kí mihmání ke din guzar gae, to aisá húá, ki Aiyúb ne bhejkar unhen buláyá, aur unhen pák kiyá, aur subh ko sawere uṭhke un sabhon ke shumár ke muwáfiq chaṛháwe chaṛháe[e]; kyúnki Aiyúb ne kahá, ki Sháyad mere beṭon ne kuchh khatá kí ho, aur apne dilon men Khudá kí takfír kí[f]. Aiyúb hamesha yún hí kiyá kartá thá.

6 ¶ Aur ek din aisá húá[g], ki baní-Ulláh áe[h] ki KHUDA'WAND ke huzúr házir hon, aur ‖ Shaitán bhí un ke darmiyán áyá.

7 Tab KHUDA'WAND ne Shaitán se púchhá, ki Tú kahán se átá hai? Shaitán ne KHUDA'WAND ko jawáb diyá aur kahá, ki Zamín ke idhar udhar phirke, aur sab zer o bálá sair karke[i] áyá hún.

8 Phir KHUDA'WAND ne Shaitán se kahá, ki Kyá tú ne mere bande

1520 ke qaríb.
a Paid. 22. 20, 21.
b Hiz. 14. 14. Ya'q. 5. 11.
c Paid. 6. 9. aur 17. 1. Aiy. 2. 3.
d Ams. 8. 13. aur 16. 6.
‖ Ya, *us ne baṛí kishtkárí kí.*
‖ 'Ibrání men, *baṛá.*
e Paid. 8. 20. Aiy. 42. 8.
f 1 Sal. 21. 10, 13.
g Aiy. 2. 1.
h 1 Sal. 22. 19. Aiy. 38. 7.
‖ 'Ibrání men, *Wuh mukhálif,* 1 Taw. 21. 1. Muk. 12. 9, 10.
i Aiy. 2. 2. Mat. 12. 43. 1 Pat. 5. 8.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

Aiyúb ká hál bhí daryáft kiyá[k],
ki zamín par us sá koí shakhs
nahín̤ hai, ki wuh kámil[l] aur sádiq
hai, aur Khudá se ḍartá, aur badí
se dúr rahtá hai?
9 Shaitán ne KHUDÁWAND ko
jawáb diyá aur kahá, Kyá Aiyúb
muft men̤ khudátars hai?
10 Kyá tú ne us ke gird, aur us ke
ghar ke áspás, aur us ke sáre mál
o asbáb kí cháron̤ taraf se, iháta
nahín̤ kiyá hai[m]? tú ne us ke
háth ke kám men̤ barakat bakh-
shí hai[n], aur us ká mál zamín par
baṛhtá játá hai.
11 Lekin apná háth baṛháke[o]
us ká sab kuchh chhúiyo, to kyá
wuh to tere munh par terí takfír
na karegá[p]?
12 KHUDÁWAND ne Shaitán se
kahá, Dekh, us ká sab kuchh tere
‖ikhtiyár men̤ húá; magar faqat
usí par apná háth mat baṛhá. Tab
Shaitán KHUDÁWAND ke huzúr se
chal niklá.
13 ¶ Ek din, us ke beṭe beṭíán̤
apne baṛe bhái ke ghar men̤ kháte
aur mai píte the[q];
14 To aisá húá, ki ek qásid ne
Aiyúb pás áke kahá, ki Bail jotte
the, aur gadhe un ke pás charte the:
15 Nágáh Sabání un par á gire,
aur unhen̤ le gae, aur naukaron̤
ko talwár kí dhár se qatl kiyá;
aur faqat main̤ hí akelá bach
niklá, ki tujhe khabar dún̤.
16 Hanoz wuh kahtá hí thá, ki
ek dúsre ne áke kahá, ki ‖Khudá
kí ág ásmán se paṛí, aur bheṛen̤
aur naukar chákar jalke bhasam
hogae; aur faqat main̤ hí akelá
bach niklá, ki tujhe khabar dún̤.
17 Hanoz yih kahtá hí thá, ki
ek aur áyá aur bolá, Kasdí tín gol
karke únṭon̤ par jhapakke unhen̤
le gae, aur naukaron̤ ko talwár kí
dhár se qatl kiyá; aur faqat main̤
hí akelá bach niklá, ki tujhe kha-
bar dún̤.
18 Wuh yih kahtá hí thá ki ek
aur hí áyá aur kahá, ki Tere beṭe
beṭíán̤ apne baṛe bhái ke ghar
men̤ kháte aur mai píte the[r];
19 Aur dekho, bayábán kí taraf
se ek baṛí ándhí áí, aur us ghar
ke cháron̤ konon̤ men̤ lagí: so
wuh jawánon̤ par gir paṛá, aur we
dab mare; aur faqat main̤ hí akelá
bach niklá, ki tujhe khabar dún̤.
20 Tab Aiyúb ne uṭhke apná

[k] Aiy. 2. 3.
[l] 1 áyat.
[m] Zab. 34. 7. Yas. 5. 2.
[n] Zab. 128. 1, 2. Ams. 10.22.
[o] Aiy. 2. 5. aur 19. 21.
[p] Yas. 8. 21. Mal. 3. 13, 14.
‖ 'Ibrání men̤, *háth men̤*, Paid. 16. 6. jahán̤ *bas hai.*
[q] Wá'iz 9. 12.
‖ Yá, *ek baṛí ág.*
[r] 4, 13 áyaten̤.

pairáhan chák kiyá[s], aur sir mun-
ḍáyá, aur khudáparastí men̤ za-
mín par jhuká[t], aur sijda kiyá,
aur kahá,
21 Apní má ke peṭ se main̤ nan-
gá nikal áyá, aur nangá phir jáún̤-
gá[u]; KHUDÁWAND ne diyá[x], aur
KHUDÁWAND ne liyá[y]: KHUDÁ-
WAND ká nám mubárak hai[z].
22 Báwujúd is sab ke, Aiyúb ne
gunáh na kiyá[a], aur Khudá par
kuchh 'aib na lagáyá.

II BA'B.

1 *Shaitán Khudá ke huzúr men̤ házir hoke, phir do bára ijázat pátá ki Aiyúb ko aur ázmáwe.* 7 *Phoron̤ se use tasdí'a detá.* 9 *Aiyúb apní qabíle se malámat kartá ki us ne use saláh dí thí 'ki Khudá kí takfír kar.* 11 *Aiyúb ke tínon̤ dost us ke hamdard hoke us ke sáth chup cháp baiṭhte.*

PHIR ek din yún̤ húá[a], ki baní
Ulláh áe, ki KHUDÁWAND
ke huzúr házir hon̤, aur Shaitán
bhí un ke sáth áyá, ki KHUDÁWAND
ke áge házir ho. KHUDÁWAND ne
Shaitán se kahá, ki
2 Tú kahán̤ se átá hai? Shaitán
ne jawáb deke KHUDÁWAND se
kahá, ki Zamín ke idhar udhar
phirke, aur tale úpar sair karke,
átá hún̤[b].
3 KHUDÁWAND ne Shaitán se
púchhá, ki Kyá tú ne mere bande
Aiyúb ká hál bhí daryáft kiyá, ki
zamín par us sá koí shakhs nahín̤
hai; ki wuh kámil[c] aur sádiq hai,
aur Khudá se ḍartá, aur badí se
dúr rahtá hai; aur báwujúd is ke
ki tú ne mujh ko ubhárá hai, ki
besabab use halák karún̤[d], taubhí
apní diyánat ko líe rahá?
4 Shaitán ne KHUDÁWAND ko
jawáb deke[e] kahá, ki Khál ká
badla khál hai; insán apná sárá
mál apní ján par nisár kartá.
5 Lekin apná háth baṛháiyo[f],
aur us kí haḍḍí aur us ke gosht
ko chhúiyo[g]; to wuh tere munh
par terí takfír karegá.
6 KHUDÁWAND ne Shaitán se
kahá, ki Dekh, wuh tere qábú
men̤ húá[h], magar faqat us kí ján
jáne na páwe.
7 ¶ Tab Shaitán KHUDÁWAND
ke huzúr se chal niklá, aur Aiyúb
ko márá, ki us ká sárá badan,
talwe se leke chándí tak[i], jalte
phoron̤ se lad gayá.
8 Aur wuh ek ṭhíkrá leke apne
ko khujláne lagá, aur rákh par
baiṭh gayá[k].

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[s] Paid. 37. 29. 'Az. 9. 3.
[t] 1 Pat. 5. 6.
[u] Zab. 49. 17. Wá'iz 5. 15. 1 Tim. 6. 7.
[x] Wá'iz 5. 19. Ya'q. 1. 17.
[y] Mat. 20. 15.
[z] Afs. 5. 20. 1 Tas. 5. 18.
[a] Aiy. 2. 10.
[a] Aiy. 1. 6.
[b] Aiy. 1. 7.
[c] Aiy. 1. 1, 8.
[d] Aiy. 9. 17.
[e] Aiy. 27. 5. 6.
[f] Aiy. 1. 11.
[g] Aiy. 19. 20.
[h] Aiy. 1. 12.
[i] Yas. 1. 6.
[k] 2 Sam. 13. 19. Aiy. 42. 6. Hiz. 27. 30. Mat. 11. 21.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

9 ¶ Tab us kí jorú ne use kahá,
ki Kyá tú ab tak apní diyánat[1]
liye rahtá hai[m]? Khudá kí takfír
kar, aur mar já.
10 Par us ne use kahá, ki Tú
nádán 'auraton kí sí bát boltí hai.
Kyá, Khudá se hamen ráhat pa-
hunchá kare, aur ranj na pahun-
che[n]? Báwujúd is sab ke[o] Aiyúb
ne apne labon se khatá na kí[p].
11 ¶ Jab Aiyúb ke tín doston
ne, ya'ne Taimaní[q] Ilifaz, aur
Súkhí[r] Bildad, aur Na'amátí Zu-
far us kí sárí bipat ká hál, jo us
par paṛí thí, suná thá, ‖ apne
apne gharon se áe[s]; kyúnki un-
hon ne ápas men is bát par eká
kiyá thá, ki jáke us ke sáth royá
karen, aur use tasallí dewen[t].
12 Aur jab unhon ne dúr se apní
ánkhen uṭháke use dekhá, aur
na pahcháná, to we chillá chilláke
rone lage, aur har ek ne apná
pairáhan chák kiyá, aur apne sir
ke úpar ásmán kí taraf dhúl
uṛáí[u].
13 Aur we sát din aur sát rát[x]
us ke sáth zamín par baiṭhe rahe,
aur kisí ne use ek bát na kahí;
kyúnki unhon ne dekhá, ki us ká
dukh bahut baṛá hai.

III BAB.

1 Aiyúb apne janam din par la'nat kartá. 13 Us ráhat kí bábat jo maut se hotí. 20 Apne ranj ke sabab, zindagí bhí use talkh ma'lúm hotí.

BA'D us ke Aiyúb ne apná
munh kholá, aur ‖ apní zin-
dagí par la'nat kí.
2 Aur Aiyúb ne jawáb diyá, aur
kahá:
3 Nábúd ho wuh din, jis men
main paidá húá[a], aur wuh rát jis
rát men kahte the, ki Ek laṛká
peṭ men paṛá.
4 Wuh din andherá ho; Khudá
úpar se us par nigáh na rakhe,
aur ujálá us par na chamke.
5 Andherá aur maut ká sáya[b]
use faná kare; ek badlí us par
chhá jáwe; din kí kálak use ḍa-
ráwe.
6 Us rát ko táríkí dabáke baiṭhe;
wuh sál ke dinon men ‖ giní na
jáwe, aur mahínon ke shumár
men hisáb kí na jáwe.
7 Dekh, wuh rát alag hí rah jáwe,
aur us men khushí kí sadá na áwe.
8 We jo us din par nafrín karte
hain, aur ‖ áh dard-álúd khínchne

[1] 3 áyat.
[m] Aiy. 21. 15.
[n] Aiy. 1. 21. Rúm. 12. 12. Ya'q. 5. 10, 11.
[o] Aiy. 1. 22.
[p] Zab. 39. 1.
[q] Paid. 36. 11. Yar. 49. 7.
[r] Paid. 25. 2.
‖ 'Ibrání men, *apní apní jagah se.*
[s] Ams. 17. 17.
[t] Aiy. 42. 11. Rúm. 12. 15.
[u] Naham. 9. 1. Nau. 2. 10. Hiz. 27. 30.
[x] Paid. 50. 10.
‖ 'Ibrání men, *apne din.*
[a] Aiy. 10. 18, 19. Yar. 15. 10. aur 20. 14.
[b] Aiy. 10. 21, 22. aur 16. 16. aur 28. 3. Zab. 23. 4. aur 44. 19. aur 107. 10, 14. Yar. 13. 16. Amús 5. 8.
‖ 'Ibrání men, *khushí na kare.*
‖ Yá, *ek lawiyatán uṭháne ke liye.*

par taiyár hain[c], us rát par la'nat
karen.
9 Us ke shám ke sitáre andhere
ho jáwen; wuh roshní kí ráh de-
khe, par wuh us ke liye na howe;
wuh †rú e sahar na dekhe:
10 Kyúnki us ne mere liye rihm
ke kiwáron ko band na kiyá, aur
merí ánkhon se gam na chhipáyá.
11 Main rihm men mar kyún na
gayá[d]? peṭ se nikalte hí main ne
ján kyún na dí?
12 ‖ Ghuṭnon ne mujhe kyún áge,
se liyá hai[e] aur chhátíán kyún
húín, ki main unhen chúsún?
13 Ki ab to main chupká paṛá
rahtá, aur chain men hotá; main
so rahtá, aur árám kartá,
14 Zamín ke bádsháhon aur mu-
shíron ke sáth, jinhon ne wírán
makán[f] apne liye banáe;
15 Yá un amíron ke sáth, jo sone
ká mál rakhte the, aur chándí se
apne gharon ko bharte the;
16 Yá main húá na hotá, us
haml kí mánind, jo chhipke girá
hai[g]; yá un bachchon kí mánind,
jinhon ne ujálá nahín dekhá.
17 Wahán sharír satáne se báz
áte; aur thake mánde chain se
hain.
18 Wahán qaidí milke árám
karte hain; aur zálim kí áwáz
phir nahín sunte.
19 Chhoṭe baṛe wahán barábar
hain; aur gulám apne áqá se ázád
hai.
20 Roshní us ko jo pareshání
men hai kyún bakhshí játí[h], aur
zindagí un ko jo shikasta-khátir[i]
hon?
21 We maut kí ráh dekhte hain[k],
par wuh nahín átí; aur gáṛe húe
khazáne[l] kí ziyáda árzú ke sáth
us ke liye khodte hain;
22 We to gor men játe húe nih-
áyat khushwaqt hote hain, aur
bág bág ho játe.
23 Aise kí zindagí kyá, jise ráh
nahín miltí, aur jise Khudá ne
gherkar tang kiyá hai[m]?
24 Ki merá kháná ṭhandí sáns
hai, aur pání ke mánind merí sho-
rish ke nále chaṛhe hain.
25 Jis ‖ musíbat se main ḍartá
thá, soí mujh par paṛí; aur jis se
hirásán thá, wuhí mujh par áí.
26 Main ‖ chain se na rahtá thá,
na árám kartá, na ásúda húá,
taubhí áfat áí.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[c] Yar. 9. 17, 18.
† 'Ibrání men, *sahar kí palaken.* Aiy. 41. 18.
[d] Aiy. 10. 18.
[e] Paid. 30. 3. Yas. 66. 12.
‖ Yá, *Káhe ko god mujh ko milí?*
[f] Aiy. 15. 28.
[g] Zab. 58. 8.
[h] Yar. 20. 18.
[i] 'Ibrání men, *jin kí ján talkh húí.* 1 Sam. 1. 10. 2 Sal. 4. 27. Ams. 31. 6.
[k] Muk. 9. 6.
[l] Ams. 2. 4.
[m] Aiy. 19. 8. Nau. 3. 7.
‖ 'Ibrání men, *dahshat.*
‖ Yá, *mutma,inn na thá.*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

IV BÁB.

1 Ilifaz Aiyúb ko bedín ṭhahráke us se malámat kartá. 7 Wuh bayán kartá ki we áfaten jo Khudá kí taraf se átín, so sharíron par partín, aur sádiqon par nahín. 12 Ek khaufnák royat ká zikr kartá ki khilqat ko Kháliq ke muqábale men 'ájiz karáwe.

TAB Taimaní Ilifaz ne jawáb
diyá aur kahá,
2 Agar ham tujh se ek bát
kahen, to kyá tú náráz hogá?
par aise waqt kaun hai jo apne
taín bolne se báz rakhe?
3 Dekh, tú ne bahuton ko sikh-
láyá, aur un ko jin ke háth kam-
zor the, zor bakhshá[a];
4 Terí báton ne us ko, jo girtá
thá, thámbhá, aur tú ne jhuke
húe ghuṭnon ko sambhálá[b]:
5 Par ab jab tujh par paṛá hai,
to tú ‖ teorátá hai? jab tujhe lagá
hai, to tú ghabrátá hai?
6 Kyá tú apní khudátarsí[c] par
takya na kartá thá, aur apní
díndárí par bharosá na rakhtá
thá?
7 Yád kíjiyo, ki koí begunáh
hote húe halák húá, aur kahán
sádiq máre gae[d]?
8 Jaisá main ne dekhá, ki jo
burái ká hal jotte aur bíj badí ká
bote hain, we usí ko laute hain[e].
9 We Khudá ke jhoke se halák
hote hain, aur us ke nathnon ke
dam se[f] faná ho játe hain.
10 Babar ká garajná, aur garan-
da sher ká shor játá rahtá, aur
jawán sher ke dánt ṭúṭ játe hain[g].
11 Búṛhá singh beshikár mar
játá hai[h], aur sherní ke bachche
pareshán hote hain.
12 Ek bát nihání mujh tak ái,
mere kánon ne us ká kuchh tho-
ṛá sá páyá.
13 Rát kí royaton ke tasauwu-
ron ke darmiyán[i], jab bhárí nínd
logon par paṛtí hai.
14 Mujh par khauf aur aisá ḍar
gálib húá, ki merí sárí haḍḍíán
kámpne lagín[k].
15 Tab ek rúh mere áge guzrí,
mere badan ke rúngṭe khaṛe
húe:
16 Wuh chupkí khaṛí thí: mujh
men táqat na húí, ki us kí shakl
bakhúbí dekhún: ek shabíh merí
ánkhon ke sámhne thí: sunsání
húí, tab ek áwáz mere sunne men
ái,
17 Kyá insán Khudá ke huzúr

a Yas. 35. 3.
b Yas. 35. 3. 'Ibráu. 12. 12.
‖ Yá, *sust hogayá.*
c Aiy. 1. 1.
d Zab. 37. 25.
e Zab. 7. 14. Ams. 22. 8. Hús. 10. 13. Gal. 6. 7, 8.
f Dekho Khur. 15. 8. aur 15. 30. Yas. 11. 4. aur 30. 33. 2 Tas. 2. 8.
g Zab. 58. 6.
h Zab. 34. 10.
i Aiy. 33. 15.
k Hab. 3. 16.

sádiq ṭhahregá[l]? kyá bashar apne
Kháliq ke nazdík pák hogá?
18 Dekh, us ne apne kárguzá-
ron ko amánatdár na jáná, aur
apne firishton ko bewuqúf giná[m]:
19 To gilí makánon[n] ke báshin-
don ká kyá zikr[o], jin kí bunyád
khák men hai? we pankhí se áge
dab játe hain;
20 We subh se shám tak ‖ bar-
bád hote rahte hain[p]; we hame-
sha dab marte hain, aur koí un
kí khabar nahín letá.
21 Kyá un ká jamál jo un men
hai, játá nahín rahtá[q]? we be-
wuqúfí se mar játe hain.

V BÁB.

1 Be-ta,ammulí se nuqsán jo hotá. 3 Sharárat ká anjám sárí pareshání hai. 6 Musíbat ke waqt áp ko Khudá par chhordená farz hai. 17 Tádíb iláhí ke nek anjám jo hain.

KISI' ko pukár: kyá koí tujhe
jawáb degá? aur qudsíon
men se tú kis kí taraf mutawajjih
hogá?
2 Gussa bewuqúf ko már ḍáltá
hai, aur ḍáh múrakh ko khá játí
hai.
3 Main ne bewuqúf ko jaṛ pa-
kaṛte dekhá, par turt main ne us
ke ghar ko dhikkárá[a].
4 Us ke bál-bachche salámatí
se dúr rahte; we darwáze hí par
kuchle játe hain[b], aur un ká koí
chhuṛánewálá nahín[c].
5 Us kí khetí bhúkhá khá játá
hai, aur use kánṭon men se nikál
letá hai; aur rahzan[d] un ke mál
ko nigaltá hai.
6 Agarchi tasdí'a miṭṭí se nahín
ugtí, aur taklíf zamín se nahín
jamtí hai;
7 Lekin ádmí ‖ taklíf ke liye
paidá hotá hai[e], jis tarah se chin-
gárí kí khássiyat hai ki uṛe.
8 Lekin main Khudá ko ḍhún-
ḍhúngá, aur áp ko Khudá par
chhordúngá:
9 Ki wuh 'ajáib kartá hai be-
qiyás, aur garáib beshumár[f];
10 Wuh zamín par menh barsátá
hai[g], aur maidánon kí sath par
pání bhejtá hai:
11 Tá ki un logon ko, jo past
hain, buland kare[h], aur un ko, jo
mátamzada hain, sarfaráz karke
chain bakhshe.
12 Wuh 'aiyáron ke mansúbon ko
bátil kartá hai[i], ki un ke háthon se
un ká matlab púrá nahín ho saktá.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

l Aiy. 9. 2.
m Aiy. 15. 15. aur 25. 5. 2 Paṭ. 2. 4.
n 2 Qur. 4. 7. aur 5. 1.
o Aiy. 15. 16.
‖ 'Ibrání men, *chúr chúr kiye játe.*
p Zab. 90. 5, 6.
q Zab. 39. 11. aur 49. 14.
a Zab. 37. 35, 36. Yar. 12. 2, 3.
b Zab. 119. 155. aur 127. 5.
c Zab. 109. 12.
d Aiy. 18. 9.
‖ Yá, *mihnat.*
e Paid. 3. 17, 18, 9. 1 Qur. 10. 13.
f Aiy. 9. 10. aur 37. 5. Zab. 40. 5 aur 72. 18. aur 145. 3. Rúm. 11. 33.
g Aiy. 28. 26. Zab. 65. 9, 10. aur 147. 8. Yar. 5. 24. aur 10. 13. aur 51. 16. A'am. 14. 17.
h 1 Sam. 2. 7. Zab. 113. 7.
i Naham. 4. 15. Zab. 33. 10. Yas. 8. 10.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

13 Wuh hakímon̲ ko un kí 'aiyárí
men̲ phan̲sátá hai[k], aur ṭeṛhe
tirchhe logon̲ kí saláh ko sir ke
bhal ulaṭ detá hai.
14 Ki we din ko andhere men̲
já paṛte hain̲, aur do pahar ko
rát kí tarah ṭaṭolte phirte hain̲[l].
15 Wuh miskín ko talwár se,
aur un ke mun̲h se, aur zabardast
ke háth se, bachátá hai[m].
16 So miskín ko ummed hai, aur
badkárí ká mun̲h band hojátá
hai[n].
17 Dekh, sa'ádatmand wuh ád-
mí, jise Khudá tambíh detá hai[o]:
so Qádir i mutlaq ke tambíh dene
ko haqír mat ján.
18 Ki wuh zakhm mártá hai, aur
use bándhtá hai; wuh gháyal
kartá hai, aur usí ke háth changá
karte hain̲[p].
19 Wuh chha musíbaton̲ se tujhe
chhuṛáwegá[q]; balki sát men̲ se ek
bhí tujh ko zarar na bakhshegí[r].
20 Wuh kál men̲ tujh ko maut
se bacháwegá[s], aur laṛáí men̲ tal-
wár kí dhár se.
21 Tú zubán ke koṛe se bachá
rahegá[t], aur jab maut áwegí, tujhe
kuchh khauf na hogá.
22 Halákat aur mahangí men̲ tú
han̲segá; aur tú zamín ke darin-
don̲ se na ḍaregá[u];
23 Kyún̲ki tú khet ke pattha-
ron̲ se 'ahd bándhegá, aur maidán
ke darindon̲ se tujhe mel hogá[x].
24 Aur tujh ko daryáft hogá ki
terá khaima be-khauf o khatra
hai; aur tú apne ghar ká bando-
bast karegá, aur na chúkegá.
25 Aur yih bhí tú ján rakh, ki
terí nasl ‖bahut hogí[y], aur terí
aulád zamín kí ghás kí mánind
baṛhegí[z].
26 Tú 'umr-ásúda hoke gor men̲
utregá, galla ke dánon̲ ke mánind,
jis ke púle bar waqt bándhe játe
hain̲[a].
27 Dekh, ham ne ise tahqíq
kiyá[b], aur yún̲ hí hai; ise sun
rakh, aur †apne bhale ke liye
yaqín ján.

[k] Zab. 9. 15. 1 Qur. 3. 19.
[l] Ist. 28. 29. Yas. 59. 10. 'Amús 8. 9.
[m] Zab. 35. 10.
[n] 1 Sam. 2. 9. Zab. 107.42.
[o] Zab. 94. 12. Ams. 3. 11, 12. 'Ibrán. 12.5. Ya'q. 1. 12. Muk. 3.19.
[p] Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 6. Yas. 30. 26. Hús. 6. 1.
[q] Zab. 34. 19. aur 91. 3. Ams. 24.16. 1 Qur.10.13.
[r] Zab. 91. 10.
[s] Zab. 33. 19. aur 37. 19.
[t] Zab. 31. 20.
[u] Yas. 11. 9. aur 35. 9. aur 65. 25. Hiz. 34. 25.
[x] Zab. 91. 12. Hús. 2. 18.
‖ Yá, *zoráwar.*
[y] Zab. 112. 2.
[z] Zab. 72. 16.
[a] Ams. 9. 11. aur 10. 27.
[b] Zab. 111. 2.
† 'Ibrání men̲, *apne liye.* Ams. 9. 12.

VI BA'B.

1 *Aiyúb 'uzr kartá, ki merí shikáyaten̲ be-bun-yád nahín̲ hain̲.* 8 *Maut ko cháhtá is yaqín par ki us se tasallí hásil hogí.* 14 *Apne doston̲ se malámat kartá ki unhon̲ ne us par be-já sakhtí kí thí.*

TAB Aiyúb ne jawáb diyá aur
kahá,
2 Ai kásh ki merá gam taulá
játá, aur merá ranj tarázú men̲
ek sáth dhará játá!
3 Kyún̲ki wuh ab samundar kí
ret se bhárí hai[a]; ‖is liye merí
báten̲ nikalte hí phir nigalí játí
hain̲.
4 Ki Haqq Ta'álá ke tír mujh
men̲ lage hain̲[b], merá dil un ká
zahr pítá hai; Khudá kí dahshaten̲
mere muqábil saff bándhtí hain̲[c].
5 Kyá gorkhar, jab us ke áge
ghás ho, renktá hai? yá bail, jab
chára sámhne ho, ḍakártá hai?
6 Jo chíz phíkí hai, bagair na-
mak kháyí játí hai? kyá anḍe kí
sufaidí men̲ maza hai?
7 We chízen̲, jin ke chhúne se
merá jí ghinátá hai, merá dawá
sá kháná hain̲.
8 Kásh ki merí du'á qabúl hotí;
aur Khudá merí árzú púrí kartá!
9 Kásh ki Khudá kí marzí hotí,
ki mujhe chúr chár kare; aur apná
háth baṛhátá, ki mujhe káṭ ḍále[d]!
10 Tab to main̲ thoṛí bahut ta-
sallí pátá, aur ‖main̲ sakht dard
men̲ khushí se lalkártá; wuh merí
ri'áyat na kare; kyún̲ki main̲ ne
us Pák Wahíd[e] kí báton̲ ko chhipá
na rakhá[f].
11 Lekin mujh men̲ tawánáí ka-
hán̲ jo main̲ ummed rakhún̲? aur
main̲ kis anjám ke liye apní zin-
dagí baṛháún̲?
12 Kyá merí mazbútí pattharon̲
kí mazbútí hai? kyá merá jism
pítal ká hai?
13 Main̲ to áp ko zabt kar nahín̲
saktá; merí 'aql bilkull játí rahí.
14 Cháhiye ki shikasta-dil par
us ká dost tars kháwe[g]; nahín̲
to wuh Haqq Ta'álá ke tars ko
chhoṛtá hai.
15 Mere bháíon̲ ne nále ke má-
nind mujhe dhokhá diyá[h], balki
nálon̲ ke dháre kí mánind we gu-
zar játe hain̲[i];
16 Un ká pání yakh ke sabab
máil ba siyáhí hotá hai, un men̲
barf chhipá hai;
17 Lekin jis waqt ki we garmí
páte, we gáib hojáte, aur garmí
ke mausim men̲ apne makánon̲
men̲ súkh játe hain̲.
18 ‖Qáfile apní ráh se phirte hain̲,
we kahín̲ pahunchte nahín̲, aur
halák hote hain̲;
19 Taiman[k] kí faujen̲ un kí ráh
dekhtí hain̲; Sabá[l] ke kárwán un
ká intizár karte hain̲.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[a] Ams. 27. 3.
‖ Ya'ne, *mujh par aisí bipat hai, ki main̲ bol nahín̲ saktá,* Zab. 77. 4.
[b] Zab. 38. 2.
[c] Zab. 88. 15, 16.
[d] 1 Sal. 19. 4.
‖ Yá, *main̲ áp ko bipat men̲ kaṛá kartá.*
[e] Abb. 19. 2. Yas. 57. 15. Hús. 11. 9.
[f] A'am.20.20.
[g] Ams. 17. 17.
[h] Zab. 38. 11. aur 41. 9.
[i] Yar. 15. 18.
‖ Yá, *Un kí ráhguzar aur taraf hotí hain̲.*
[k] Paid. 25. 15.
[l] 1 Sal. 10. 1. Zab. 72. 10. Hiz. 27. 22, 23.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

m Yar. 14. 3.
n Aiy. 13. 4.
o Zab. 38. 11.

20 We pashemán[m] hote hain, ki
ummedwár the; we un par pa-
hunchte hí ghabrá játe hain.
21 So ab tum bhí nahín rahe[n];
tum ne mujh ko girá húá dekhá,
aur ḍar gae[o].
22 Kyá main ne kahá, ki Mujhe
kuchh do? yá, Apne mál men se
mujhe kuchh baḳhsho?
23 Yá, Dushman ke háth se
mujhe chhuṛáo? yá, Zabardast ke
háth se mujhe bacháo?
24 Mujhe sikháo, main apní
zubán band rakhúngá; aur mujhe
batáo jo ḳhatá mujh se húí ho.
25 Ma'qúl báton kí tásír kyá hí
qawí hotí hai! par tumháre jhagṛe
se kyá kuchh tádíb hotí hai?
26 Kyá tum báton kí sazá dene
ká ḳhiyál karte ho? máyús kí
báten hawá sí hain.
27 Hán, tum yatím par sitam
karte ho, aur apne dost ke liye
ek gaṛhá khodte ho[p].
28 Ab is hí par iktifá karo; mujh
par nigáh karo, to tumhen sújh
paṛegá; kyá main jhúṭh kahtá
hún?
29 Ab tashríf le sidháriye[q], yih
to badkárí nahín; sidháriye, is
men to merí rástbází hai.
30 Kyá merí || báton men kuchh
zabúní hai? kyá mujhe ṭeṛhí
báten daryáft karne men || salíqa
nahín?

p Zab. 57. 6.
q Aiy. 17. 10.
|| 'Ibrání men, *zubán.*
|| 'Ibrání men, *tálú,* Aiy. 12. 11. aur 34. 3.

VII BAB.

1 *Aiyúb is kí bábat ki maut ko cháhtá hai 'uzr kartá.* 12 *Apní beárámí ke sabab,* 17 *aur Ḳhudá kí bedárí ke bá'is, shikáyat kartá.*

KYA insán ke liye zamín par
|| ek muddat muqarrar na-
hín húí[a]? aur us ke din mazdúr
ke dinon ke mánind nahín?
2 Jis tarah mazdúr ishtiyáq se
sáya ko || ḍhúnḍhtá, aur ajúradár
apní mazdúrí cháhtá hai:
3 Us hí tarah mere liye mashaq-
qat ke mahíne[b] ṭhahráe gae, aur
taklíf kí ráten mere liye muqarrar
húín.
4 Jab main leṭtá hún, tab kahtá
hún, ki Main kab uṭhúngá, aur
rát kab bítegí[c]? aur main pau
phaṭne tak beqarárí se paṛá chhaṭ-
paṭátá hún.
5 Merá badan kíron[d] aur ḳhák
ke ḍalon se mulabbas hai; merá
chamṛá galgayá, aur main ghi-
nauná hogayá.
6 Merí ḳhushí ke din yún jhap

|| Yá, *razm-pesha.*
a Aiy. 14. 5, 13, 14. Zab. 39. 4.
|| 'Ibrání men, *sáya ke liye hámptá.*
b Dekho Aiy. 29. 2.
c Ist. 28. 67. Aiy. 17. 12.
d Yas. 14. 11.

nikal gae jaise juláhe kí ḍharkí
nikal játí hai; we guzar gae, un
kí phir ummed nahín[e].
7 Yád kar, ki merí zindagí hawá[f]
hai; merí ánkhen ḳhushí phir na
dekhengín.
8 Jis kí ánkh mujhe dekhtí hai,
phir na dekhegí[g]; terí ánkhen
mujh hí par hain, main na húngá.
9 Jis tarah badlí játí rahtí aur
gáib hojátí hai: isí tarah jo gor
men utrá, phir na áwegá[h].
10 Wuh phir apne ghar ko na
phiregá, aur us ká makán use
phir na || dekhegá[i].
11 Is liye main apná munh na
rokúngá[k]; main apní jánkáhí
men bolte jáúngá; apní ján kí
talḳhí men nála kartá húngá[l].
12 Kyá main daryá yá magar-
machh hún, jo tú mujh par chaukí
biṭhátá hai?
13 Jab kahtá hún, ki merá
bistar mujhe árám baḳhshegá,
aur merá bichhauná merá gam
bhuláwegá:
14 Tab tú ḳhwábon se mujhe
ḍarátá hai, aur royá dikháke
mujhe haul khilátá hai,
15 Yahán tak ki merí ján phánsí
páná aur marjáná || is zindagí se
bihtar jántí hai[m].
16 Mujhe is se nafrat átí hai[n];
main nahín cháhtá ki hamesha
jiyá karún; mujh par se háth
uṭháo[o], kyúnki mere din tabáhí
ke hain[p].
17 Insán bhí kuchh hai, ki tú
use itní buzurgí dewe, aur apná
dil us par lagáwe[q]?
18 Aur har subh ko us kí ḳhabar
le, aur har dam use ázmáwe?
19 Tú kab tak mere píchhe paṛá
rahegá? mujhe akelá na chhoṛe-
gá? mujhe thúk nigalne kí fursat
de.
20 Main ne gunáh kiyá hai; ai
baní Ádam ke nigáhbán[r], main
tere liye kyá karún? tú ne kyún
mujhe apná hadaf kar rakhá hai[s],
yahán tak ki main áp apne úpar
bojh húá hún?
21 Tú mere gunáh ko mu'áf
kyún nahín kartá, aur merí bad-
kárí ko nahín miṭátá? ki main to
ab hí ḳhák men so rahúngá; tú
mujhe subh ko ḍhúnḍhegá, aur
main kahán?

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

e Aiy. 9. 25. aur 16. 22. aur 17. 11. Zab. 90. 6. aur 102. 11. aur 103. 15. aur 144. 4. Yas. 38. 12. aur 40. 6. Ya'q. 4. 14.
f Zab. 78. 39. aur 89. 47.
g Aiy. 20. 9.
h 2 Sam. 12. 23.
|| 'Ibrání men, *pahchánegá.*
i Aiy. 8. 18. aur 20. 9. Zab. 103. 16.
k Zab. 39. 1, 9. aur 40. 9.
l 1 Sam. 1. 10. Aiy. 10. 1.
|| 'Ibrání men, *apní haḍḍíon se.*
m Aiy. 9. 27.
n Aiy. 10. 1.
o Aiy. 10. 20. aur 14. 6. Zab. 39. 13.
p Zab. 62. 9.
q Zab. 8. 4. aur 144. 3. 'Ibrán. 2. 6.
r Zab. 36. 6.
s Aiy. 16. 12. Zab. 21. 12. Nau. 3. 12.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

VIII BÁB.

1 Bildad is ká bayán kartá hai ki Ḳhudá 'ádil hai, aur insán ko us ke kámoṉ ká púrá ajr detá. 8 Is par mutaqaddamín kí gawáhí látá, ki riyákár hamesha halák hote játe. 20 Haqq ta'álá ká yih wájibí intizám Aiyúb par jatátá.

TAB Bildad Súḳhí ne jawáb
diyá aur kahá,
2 Tú kab tak aisí báteṉ ban-
áegá? aur kab tak tú apne muṉh
se yúṉ baktá jáegá, jaise shiddat
kí ándhí chaltí hai?
3 Kyá Ḳhudá beinsáfí kartá hai[a]?
yá Qádir i mutlaq ráh i 'adálat se
bhaṭaktá hai?
4 Agar tere farzandoṉ ne us ká
gunáh kiyá hai[b], aur us ne unheṉ
un ke gunáhoṉ ke bá'is se radd
kar diyá;
5 Jab tú Ḳhudá ko sawere
ḍhúṉḍhegá, aur us Qádir i mut-
laq se du'á máṉgegá[c];
6 Agar tú pákdil aur rástkár hai,
to wuh albatta tere liye ab hí
jág uṭhegá, aur tere sadáqat ke
ghar ko bhágmán karegá.
7 Agarchi terá shurú' zalíl thá,
par wuh terá anjám niháyat ba-
ḳhair kar legá.
8 Agle zamáne ke logoṉ se
púchhiye[d], aur un ke bápdádoṉ
se khoj kíjiye;
9 (Kyúṉki ham to kal ke ádmí
haiṉ[e], aur kuchh nahíṉ jánte haiṉ,
ki hamáre din zamín par sáya ke
mánind haiṉ:)
10 Kyá we tujhe na sikhláweṉge,
aur kyá we tujh se na kaheṉge,
aur apní dilpazír ‖ bátoṉ se tujhe
ṭhík na kareṉge?
11 Kyá bardí chihle bagair
ziyáda hotí? kyá huglá bagair
páuí baṛhtá hai?
12 Wuh hanoz sabz o tar hai,
aur káṭá nahíṉ gayá, tis par bhí
wuh sab búṭoṉ se pahle súkh
játá hai[f].
13 Un kí, jo Ḳhudá ko bhúl játe
haiṉ, ye hí ráheṉ haiṉ; aur riyá-
kár kí ummed ṭoṛí játí hai[g];
14 Un kí ummed bar na áwegí,
aur un kí ás † makṛí ká jálá hogí.
15 Wuh apne ghar par takya
karegá, par wuh na ṭhahregá[h];
wuh use mazbútí se pakṛe rahegá,
par wuh na thamegá.
16 Wuh súraj ke áge hará hotá
hai, aur us kí ḍálíáṉ apne hí bá-
gíche meṉ phúṭtí haiṉ.
17 Us kí jaṛeṉ pattharoṉ ke
ḍher meṉ ṭorí maṛorí gaí haiṉ,
aur wuh pattharoṉ ke makán ko
táktá hai.
18 Jo wuh apní jagah se ukhaṛ
jáwe, to wuh us ká inkár karegí,
ki Maiṉ ne tujhe nahíṉ dekhá[i].
19 Dekh le, us kí ráh kí ḳhushí yih
hai; tab zamín se aur ugte haiṉ[k].
20 Dekh, Ḳhudá kámil ko mar-
dúd nahíṉ kartá; wuh badkároṉ
kí † kumak nahíṉ karne ká.
21 Agar tú nek hotá, to tere
muṉh ko haṉsí se bhardetá, aur
tere laboṉ ko ḳhushí kí áwáz se.
22 Jo terá kína rakhte haiṉ
sharm se mulabbas hote[l], aur
ḳhabísoṉ kí búd o básh ká makán
hech hojátá.

IX BÁB.

1 Aiyúb ise mán letá ki Ḳhudá 'ádil hai, aur iqrár kartá ki koí us se muqábala nahíṉ kar saktá hai. 22 Kisí insán ko sharír ṭhah-ráná is liye ki wuh bahuterí musíbatoṉ meṉ giriftár hai, 'amal i bejá hai.

PHIR Aiyúb ne jawáb diyá aur
kahá,
2 Sach, maiṉ jántá húṉ ki yúṉhí
hai: insán Ḳhudá ke áge kyúṉkar
sádiq ṭhahregá[a]?
3 Agar wuh us se bahs karne ko
utre, to wuh us ko hazár meṉ ek
ká jawáb na de sakegá.
4 Wuh dil meṉ 'aqlmand, aur
zor meṉ tawáná hai[b]: kis ne áp
ko kaṛá karke us ká sámhná
kiyá, aur kab kámyáb húá?
5 Wuh pahaṛoṉ ko ṭáltá hai, aur
unheṉ ḳhabar nahíṉ hotí: wuh
apne qahr se unheṉ ulaṭ detá hai.
6 Wuh zamín ko us kí jagah se
jhaṭká detá hai[c], aur us ke sutún
thartharáte haiṉ[d].
7 Wuh áftáb ko farmátá hai, aur
wuh tulú' nahíṉ hotá; aur wuh
sitároṉ par muhr karke unheṉ
band kartá hai.
8 Wuh akelá ásmánoṉ ko phai-
látá hai[e], aur samundar kí ‖ lah-
roṉ par qadam rakhtá hai.
9 Us ne ‖ Arktúrus, o Oríon, o
Plíadís[f], aur janúb ke ḳhalwat-
ḳhánoṉ ko, banáyá.
10 Wuh 'ajáib kartá hai, jo
beqiyás haiṉ, aur garáib, jo be-
shumár[g].
11 Dekh, wuh mere pás se játá
hai, aur maiṉ use nahíṉ dekhtá[h];
wuh guzárá kartá hai, par maiṉ
daryáft nahíṉ kartá.
12 Dekh, wuh chhín letá hai,

[a] Paid. 18. 25. Ist. 32. 4. 2 Taw. 19. 7. Aiy. 34. 12, 17. Dán. 9. 14. Rúm. 3. 5.
[b] Aiy. 1. 5, 18.
[c] Aiy. 5. 8. aur 11. 13. aur 22. 23, wag.
[d] Ist. 4. 32. aur 32. 7. Aiy. 15. 18.
[e] Paid. 47. 9. 1 Taw. 29. 15. Aiy. 7. 6. Zab. 39. 5. aur 102. 11. aur 144. 4.
‖ 'Ibrání meṉ, *báteṉ tujhe na sunáweṉge.*
[f] Zab. 129. 6. Yar. 17. 6.
[g] Aiy. 11. 20. aur 18. 14. aur 27. 8. Zab. 112. 10. Ams. 10. 28.
† 'Ibrání meṉ, *makṛí ká ghar,* Yas. 59. 5, 6.
[h] Aiy. 27. 18.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[i] Aiy. 7. 10. aur 20. 9. Zab. 37. 36.
[k] Zab. 113. 7.
† 'Ibrání meṉ, *dastgírí na karegá.*
[l] Zab. 35. 26. aur 109. 29.
[a] Zab. 143. 2. Rúm. 3. 20.
[b] Aiy. 36. 5.
[c] Yas. 2. 19, 21. Haj. 2. 6, 21. 'Ibrán. 12. 26.
[d] Aiy. 26. 11.
[e] Paid. 1. 6. Zab. 104. 2, 3.
‖ 'Ibrání meṉ, *bulandíoṉ par.*
‖ Yá, *Banát un Na'ah, aur Jabbár, aur Suraiyá.* 'Ibrání meṉ, *'Ash, Kasíl aur Kímah.*
[f] Paid. 1. 16. Aiy. 38. 31, wag. Amús 5. 8.
[g] Aiy. 5. 9. Zab. 71. 15.
[h] Aiy. 23. 8, 9. aur 35. 14.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

† kaun use báz rakh saktá hai[i]?
kaun use kahegá, ki Tú yih kyá
kartá?
13 Agar Khudá apne gazab ko
uṭhá na lewe, to magrúr madad-
gár us se dab jáwen[k]:
14 To main kaun hún, jo use
jawáb dún, aur báten chunke us
se bahs karún?
15 Agarchi main sádiq hotá,
tad bhí use jawáb na detá[l], balki
apne munsif se minnat kartá.
16 Agar main us ká nám letá,
aur wuh mujhe jawáb detá: tad bhí
main báwar na kartá, ki us ne
merí faryád suní.
17 Ki wuh mujhe ándhí se toṛtá
hai, aur besabab[m] mere zakhmon
ko baṛhátá hai.
18 Wuh mujhe dam lene kí bhí
fursat nahín detá, balki kaṛwáhaṭ
se bhar detá hai.
19 Agar zor kí bábat kahún, to
dekh, wuh zoráwar hai; agar
'adálat kí, mahkame men merí
kaun sun saktá hai?
20 Agar main apní begunáhí
záhir karún, merá hí munh mujhe
gunahgár ṭhahrátá hai; agar main
kahún ki main kámil hún, is se
merí kajrauí sábit hotí hai.
21 Main to kámil, sahíh, par
mujhe khudbíní munásib nahín;
láiq hai ki apní tahqír karún.
22 Is par nazar karke main ne
kahá, ki wuh har ek ko, khwáh
kámil ho, khwáh khabís, halák
kartá hai[n].
23 Agar táziyána nágahán qatl
kartá hai, wuh to begunáhon ko
imtihán karke hanstá hai.
24 Zamín sharíron ke háth men
sompí gaí hai; wuh us ke hákimon
ke munh ko ḍhámptá hai[o]; agar
nahín, to wuh dúsrá kaun hai,
aur kahán hai?
25 Merí 'umr ke din ḍák se bhí
jald-rau hain[p]: we uṛ játe aur
chain nahín dekhte.
26 We guzar játe hain tezrau
jaház ke mánind, aur us 'uqáb ke
mánind, jo shikár par gire[q].
27 Agar kahtá, ki Main apne
gam ko bhúlúngá, main apní
turshrúí chhoṛúngá, aur áp ko
tasallí dúngá[r]:
28 Merí sárí musíbaten mujhe
ḍarátí hain[s]; main jántá hún, ki
tú mujhe begunáh na ṭhahrá-
wegá[t].

† 'Ibrání men, *kaun use phirá saktá hai?* Aiy. 11. 10.
i Yas. 45. 9. Yar. 18. 6. Rúm. 9. 20.
k Aiy. 26. 12. Yas. 30. 7.
l Aiy. 10. 15.
m Aiy. 2. 3. aur 34. 6.
n Wá'iz 9. 2, 3. Hiz. 21. 3.
o 2 Sam. 15. 30. aur 19. 4. Yar. 14. 4.
p Aiy. 7. 6, 7.
q Hab. 1. 8.
r Aiy. 7. 13.
s Zab. 119. 120.
t Khur. 20. 7.

29 Agar main khabís hún, phir
main káhe ko befáida mashaqqat
khínchtá hún?
30 Jo main apne taín barf ke
pání se dhotá hún[u], aur apne
háthon ko khúb pák kartá hún,
31 To tú mujhe gaṛhe men gota
detá, aur mere kapṛe ko mujh se
nafrat átí hai.
32 Kyúnki wuh mujh sá ádmí
nahín, ki main us kí jawábdihí
karún, aur ham ek sáth mahkame
men házir howen[x].
33 Hamáre darmiyán koí sális
nahín, jo apne háth donon par
dhare[y],
34 Wuh apná sonṭá mujh par se
uṭhá lewe, aur us ká ru'ab mujhe
na ḍaráwe[z]:
35 Tab main kahúngá, aur us
se na ḍarúngá; par main aisá
kahán?

X BAB.

1 *Aiyúb, beparwá hoke, Khudá se apní musí-
baton kí bábat shikáyat kartá.* 18 *Zindagí us
ko talkh ma'lúm hotí, lekin minnat kartá ki
marne se áge us ko thoṛí sí fursat mile.*

MERI' ján apní zindagí se
bezár hai[a]: so main apní
shikáyat apne hí se karúngá;
main apne dil kí talkhí men
bolúngá[b].
2 Main Khudá se kahúngá, ki
Tú mujhe siyásat mat kar; mujhe
batlá, ki tú mujh se muqábala
kyún kartá hai.
3 Kyá tujhe achchhá lagtá hai,
ki zulm kare, aur us chíz se, jise
tere háthon ne banáyá hai, 'adá-
wat rakhe; aur badkáron ke man-
súbe par jalwagar howe?
4 Kyá terí ánkhen bashar kí
ánkhen hain? yá tú insán ke má-
nind dekhtá hai[c]?
5 Tere din kyá insán ke din ke
mánind hain? aur tere baras ádmí
ke aiyám ke mánind?
6 Ki tú mere gunáh ko ḍhúnḍhtá
hai, aur merí khatá ko khojtá hai?
7 Tú jántá hai[d], ki main sharír
nahín; aur ki koí tere háth se
chhuṛá nahín saktá?
8 Tere hí háthon ne to mujhe
banáyá, aur girdágird[e] mere har
ek 'azú ko íjád kiyá; aur phir tú
mujhe halák kartá hai.
9 Bhalá to yád farmáiye ki tú
ne mujhe miṭṭí se banáyá[f]: phir
kyá tú mujhe miṭṭí men miláyá
cháhtá?

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

u Yar. 2. 22.
x Wá'iz 6. 10. Yas. 45. 9. Yar. 49. 19. Rúm. 9. 20.
y 1 Sam. 2. 25.
z Aiy. 13. 20, 21, 22. aur 33. 7. Zab. 39. 10.
a 1 Sal. 19. 4. Aiy. 7. 16. Yún. 4. 3, 8.
b Aiy. 7. 11.
c 1 Sam. 16. 7.
d Zab. 139. 1, 2.
e Zab. 119. 73.
f Paid. 2. 7. aur 3. 19. Yas. 64. 8.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

10 Kyá tú ne mujhe dúdh ke
mánind nahín undelá, aur dahí ke
mánind mujhe nahín jamáyá[g]?
11 Tú ne mujhe chamṛe aur
gosht se pahináyá, aur mere gird
haḍḍíon aur nason ká iháta kiyá.
12 Tú ne mujhe zindagání bakh-
shí, aur ihsán kiyá, aur terí tajallí
ne merí rúh kí nigáhbání kí.
13 Tú ne yih chízen apne dil
men chhipá rakhín: main yaqín
jántá hún, ki yih tere dil men thá.
14 Ki agar main ḳhatá karún,
to tú mujhe nishána kartá hai[h];
aur nahín cháhtá ki merá gunáh
baḳhshe.
15 Agar main sharír hún, to
mujh par wáwailá[i]! aur jo main
sádiq hún, main apná sir na
uṭháúngá[k]; main ghabráyá húá
hún, is liye merí musíbat ko dekh[l].
16 Is par yih alam hai, ki tú
ḳhúnḳhwár sher kí mánind mujh
ko shikár kartá[m]; aur phir 'ajíb
súrat men mere áge jalwagar hotá
hai;
17 Tú gawáhí ke liye apní nau ba
nau baláen mujh par názil kartá,
aur apná qahr mujh par baṛhátá;
‖inqiláb aur jang kí mujh par
chaṛhái hai.
18 Par tú ne mujhe rihm se kyún
báhar nikálá hai[n]? ai kásh ki
merá dam nikal játá, aur koí
mujhe ánkh se dekhne na pátá;
19 To main us kí mánind hotá,
jo nahín húá hai, aur peṭ se qabr
men chalá játá.
20 Mere din kyá thoṛe nahín[o]?
dastbardár ho[p], aur mujh se alag
rah, ki main zarra dam lelún[q],
21 Us se pahle ki wahán jáún,
jahán se na phirúngá; wuh and-
herí sarzamín hai[r], wuh maut ke
sáya ká mulk hai[s];
22 Wuh táríkí ká mulk hai, bal-
ki táríkí hí hai: wuh maut kí
parchháín ká mulk hai, jis men
tartíb nahín, aur jahán kí roshní
táríkí hai.

[g] Zab. 139. 14, 15, 16.
[h] Zab. 139. 1.
[i] Yas. 3. 11.
[k] Aiy. 9. 12, 15, 20, 21.
[l] Zab. 25. 18.
[m] Yas. 38. 13. Nau. 3. 10.
‖ Yá, *lashkar ke gol gol kí chaṛhái.*
[n] Aiy. 3. 11.
[o] Dekho Aiy. 7. 6, 16. aur 8. 9. Zab. 39. 5.
[p] Zab. 39. 13.
[q] Aiy. 7. 16, 19.
[r] Zab. 88. 12.
[s] Zab. 23. 4.

XI BÁB.

1 *Zufar Aiyúb se malámat kartá, is liye ki us ne apne taín sádiq ṭhahráyá thá.* 5 *Ḳhudá kí dánáí ká bayán kartá hai, ki wuh qiyás se báhar hai.* 13 *Us barakat ká zikr kartá, jo tauba-karnewále ko yaqínan miltí.*

TAB Zufar Na'amátí ne jawáb
diyá aur kahá:
2 Kyá túl i sukhan ká jawáb
na diyá jáwe? aur kyá †in-
sán apní ziyáda-goí se begunáh
ṭhahre?
3 Terí láfzaníon se log kab chup
hote hain? aur jab tú ta'nazaní
kartá hai, kyá koí tujhe ḳhajil
nahín kar saktá?
4 Ki tú kahtá hai, Merá kalám
durust hai, aur main terí nazar
men sáf pák hún[a]!
5 Lekin kásh ki Ḳhudá ḳhud
bole, aur apne labon se tujhe qáil
kare;
6 Aur wuh tujhe hikmat ke asrár
dikhláwe; kyúnki we un se, jo
záhir húe, dúná hain. Ján rakh,
ki Ḳhudá ne jo musíbat tujh par
ḍálí, terí taqsíron se kahín kam
hai[b].
7 Tú apní talásh se Ḳhudá ko
pá saktá hai[c]? yá ‖ Qádir i mutlaq
ke kamál ko pahunch saktá hai?
8 Wuh to ásmán se bhí únchá
hai; tú kyá kar saktá? pátál se
níchá hai; tú kyá ján saktá hai.
9 Us ká náp zamín se lambá,
aur samundar se chauṛá hai.
10 Agar wuh pakṛe, aur qaid
kare[d], aur mahkame men láwe,
to kaun use ‖rok saktá hai?
11 Kyúnki wuh behúda ádmíon
ko jántá hai[e], aur sharárat bhí
dekhtá hai; pas kyá wuh samajh-
tá nahín?
12 Ki behúda insán cháhtá hai
ki dáná samjhá jáwe[f], agarchi
insán paidáish men gorḳhar ke
bachche ke mánind hai.
13 Par agar tú apná dil durust
kare, aur apne háth us kí taraf
baṛháwe[g];
14 Agar tere háth men badí ho,
tú use dúr phenk de, aur shará-
rat ko apne ḍere men rahne na
de[h]:
15 To tú albatta apná munh
be-dág uṭháwegá[i]; tú sábit-qadam
hogá, aur dahshat na kháegá[k];
16 Kyúnki tú apní pareshání
bhúl jáegá[l], aur use aisá jánegá
jaise pání jo bah játá hai.
17 Terí zindagí ṭhík do pahar din
se ziyádatar roshan hogí[m]; tú
jagmagáegá aur subh sá hogá.
18 Aur terí ḳhátirjam'aí hojáegí,
kyúnki tere liye ummed hai; tú
apne gird kháí kho degá, aur amn
se árám karegá[n].
19 Tú árám se soegá aur koí
tujhe na ḍará sakegá: bahutere
log terí ḳhushámad karenge.

† 'Ibrání men, *honthon ká ádmí.*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[a] Aiy. 6. 10. aur 10. 7.
[b] 'Az. 9. 13.
[c] Wá'iz. 3. 11. Rúm. 11. 33.
‖ Yá, *kyá tú apne kamál se Ḳhudá se mil saktá hai?*
[d] Aiy. 9. 12. aur 12. 14. Muk. 3. 7.
‖ 'Ibrání men, *phirá saktá hai.*
[e] Zab. 10. 11, 14. aur 35. 22. aur 94. 11.
[f] Zab. 73. 22. aur 92. 6. Wá'iz 3. 18. Rúm. 1. 22.
[g] Zab. 88. 9. aur 143. 6.
[h] Zab. 101. 3.
[i] Dekho Paid. 4. 5, 6. Aiy. 22. 26. Zab. 119. 6. 1 Yúh. 3. 21.
[k] Aiy. 5. 8. aur 22. 21.
[l] Yas. 65. 16.
[m] Zab. 37. 6. aur 112. 4. Yas. 58. 8, 10.
[n] Ahb. 26. 5, 6. Zab. 3. 5. aur 4. 8. Ams. 3. 24.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

20 Lekin gunahgáron kí ánkhen
phúṭengí[o], un ke bhágne kí táqat
játí rahegí, aur un kí ummed
aisí hojáegí, jaise ‖ hawá ká jhoká
rahtá hai[p].

o Ahb. 26. 16. Ist. 28. 65.
‖ Yá, dam jo nikaltá hí ho.
p Aiy. 8. 14. aur 18. 14. Ams. 11. 7.

XII BA'B.

1 Aiyúb apne doston par, jo us se malámat karte rahe, apní diyánatdárí sábit kartá. 7 Yih bát mán letá hai, ki Khudá qádir i mutlaq hai.

AUR Aiyúb ne jawáb diyá aur
kahá,
2 Shakk nahín hai, ki tum kháss
log ho, aur dánái tumháre sáth
maregí.
3 Lekin merá bhí tumhárá sá
'aql hai[a]; main tum se kuchh kam
nahín hún; hán kaun hai, jo aisí
báten nahín jántá?
4 Main wuh shakhs hún, jis par
us ká hamnishín hanstá hai[b], par
wuh Khudá ká nám letá hai aur
wuh use jawáb detá hai[c]; sídhá
parhezgár insán maskhara banáyá
játá hai.
5 Wuh shakhs, jis ke pánw phi-
salne par taiyár hain, us chirág
kí mánind hai, jo ásúda-hál kí
nazar men haqír hai[d].
6 Ḍakaiton ke khaime málámál
hain, aur we log jo Khudá ko
gussa diláte hain, chain men
hain[e]; Khudá ne un ke háth
bhar diye hain.
7 Par tú darindon se púchhiyo,
we tujhe sikhláwenge; aur hawái
parindon se, we tujhe batláwenge;
8 Yá zamín se daryáft karo,
wuh tumhen ta'lím degí: aur sa-
mundar ke machh tujhe bujhá-
wenge.
9 Kaun nahín jántá, ki KHUDA'-
WAND hí ke háth ne yih sab kuchh
banáyá hai?
10 Us ke háth men sab zindon
kí ján hai[f], aur har insán ke ba-
dan ká dam.
11 Kyá báton ko kán nahín pa-
rakhtá[g]? aur ‖ munh khurák ká
maza nahín daryáft kartá?
12 Dánish puráne ke sáth hai[h];
jon jon 'umr baṛhtí hai, fahm zi-
yáda hotá hai.
13 Dánái aur tawánái ‖ us ke sáth
hain; wuh sáhib i tadbír aur sáhib
i fahm hai[i].
14 Dekh wuh ghar ḍhá detá hai,
aur phir banáyá nahín játá; wuh
ádmí ko qaid kartá[k], aur phir riháí
mumkin nahín hotí[l].

a Aiy. 13. 2.
b Aiy. 16. 10. aur 17. 2, 6. aur 21. 3. aur 30. 1.
c Zab. 91. 15.
d Ams. 14. 2.
e Aiy. 21. 7. Zab. 37. 1, 35. aur 73. 11, 12. aur 92. 7. Yar. 12. 1. Mal. 3. 15.
f Gin. 16. 22. Dán. 5. 23. A'am. 17. 28.
g Aiy. 34. 3.
‖ 'Ibrání men, tálú.
Aiy. 6. 30.
h Aiy. 32. 7.
‖ Ya'ne, Khudá ke sáth.
i Aiy. 9. 4. aur 36. 5.
k Aiy. 11. 10.
l Yas. 22. 22. Muk. 3. 7.

15 Dekh, wuh pání ko band
kartá[m] hai, aur sab súkh játá
hai; phir wuh naddí nále bhartá[n],
aur we zamín ko ulaṭ dete hain.
16 Tawánái aur dánái us ke sáth
hain[o]: fareb khánewálá, aur fareb
denewálá, usí ke hain.
17 Wuh mushíron ko asír karke
lejátá hai, aur hákimon ko bewu-
qúf banátá hai[p].
18 Wuh bádsháhon kí zanjíren
kholtá hai, aur un kí kamaren
bándhtá hai.
19 Wuh amíron ko gárat karke
le játá hai, aur zabardaston ko
ulaṭ detá hai.
20 Wuh diyánatdáron ke kalám
ko phertá hai[q], aur búṛhon ke
'aql ko záil kartá hai.
21 Wuh amíron par zillat ḍáltá
hai[r], aur zabardaston ká kamar-
band kholtá hai.
22 Andhere men se wuh ‖ poshída
chízen áshkárá kartá hai[s], aur
maut kí parchháin ko jalwagar
kartá.
23 Wuhí qaumon ko baṛhátá hai,
aur unhen phir halák kartá hai[t];
wuh qaumon ko phailátá hai, aur
phir unhen tang kartá hai.
24 Wuh zamín ke sardáron kí
jur,at khotá hai, aur aisá kartá
hai, ki we bayábán men be-ráh
bhaṭakte phirte hain[u].
25 We táríkí men, jahán ujálá
nahín, ṭaṭolte phirte hain[x], aur
aisá kartá hai, ki we matwále kí
tarah laṛkhaṛáne lagte hain[y].

m 1 Sal. 8. 35. aur 17. 1.
n Paid. 7. 11, wag.
o 13 áyat.
p 2 Sam. 15. 31. aur 17. 14, 23. Yas. 19. 12. aur 29. 14. 1 Qur. 1. 19.
q Aiy. 32. 9. Yas. 3. 1, 2, 3.
r Zab. 107. 40. Dán. 2. 21.
‖ 'Ibrání men, gahrí.
s Dán. 2. 22. Mat. 10. 26. 1 Qur. 4. 5.
t Zab. 107. 38. Yas. 9. 3. aur 26. 15.
u Zab. 107. 4, 40.
x Ist. 28. 29. Aiy. 5. 14.
y Zab. 107. 27.

XIII BA'B.

1 Aiyúb apne doston se malámat kartá ki unhon ne tarafdárí kí thí. 14 Wuh apne taín Khudá par chhoṛ detá, 20 aur us se minnat kartá, ki mere gunáh mujhe dikhá, aur is sáre dukh dard kí bábat apná maqsad mujh par záhir kar de.

DEKH, merí ánkhon ne yih
sab dekhá hai, aur mere
kánon ne suná hai; main to use
samajhtá hún.
2 Jo kuchh tum jánte ho, so
main bhí jántá hún[a]; main tum se
chhoṭá nahín hún.
3 Kásh ki main Qádir i mutlaq
se bol saktá[b]: main Khudá se
bahs karne cháhtá hún.
4 Tum jhúṭhe tuhmat-karnewále
ho, tum sab ke sab kam-qímat
tabíb ho[c].
5 Kásh ki tum chup ho rahte,
ki yihí tumhárí dánái hotí[d].

a Aiy. 12. 3.
b Aiy. 23. 3. aur 31. 35.
c Aiy. 6. 21. aur 16. 2.
d Ams. 17. 28.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

6 Ab merá 'uzr suno, aur mere
labon kí hujjaton par kán dharo.
7 Kyá tum Ḳhudá kí taraf se
sharárat kí báten kahoge, aur us
ke liye makkárí se bologe[e]?
8 Kyá tum cháhte ho ki us ke
tarafdár ho, aur Ḳhudá kí jánib
se jhagṛo?
9 Kyá ḳhúb ho, ki wuh tumhen
achchhí tarah ázmáwe! kyá tum
use masḳhara banáoge, jis tarah
koí ádmí dúsre ko masḳhara ba-
nátá hai?
10 Agar tum parde men us kí
tarafdárí karo, to yaqínan wuh
tumhen tambíh degá.
11 Kyá us kí 'azamat tumhen
nahín ḍaráwegí, aur us ká ru'ab
tum par nahín paṛegá?
12 Tumhárí suní sunáí báten to
rákh kí mánind hain, tumháre
subút ke pushta miṭṭí ke pushta
hain.
13 Chup ho raho, mujhe ake-
lá chhoṛo, tá ki main bolún, aur
mujh par jo áwe, so áne do.
14 Káhe ko main apná gosht
apne dánton se káṭtá hún[f], aur
apní ján apní hathelí par rakhún[g]?
15 Agarchi wuh mujh ko már
ḍáltá hai, taubhí mujhe us ká
bharosá hai[h]: lekin main apní
ráh ko us ke áge bayán karúngá[i].
16 Wuhí merí naját hai, kyúnki
riyákár us ke áge nahín já saktá.
17 Ghaur karke merí bát suno,
aur merá iqrár tumháre kánon
men pahunche.
18 Dekho, main apná haqíqat i
hál mufassal bayán kartá hún;
main jántá hún ki sádiq ṭhahrúngá.
19 Kaun hai, jo ||mujh se jhagṛá
kar sake[k]? agar main chup ra-
hún, to mar jáúngá.
20 Faqat do sulúk tú mujh se
mat kar[l], tab main apne taín tujh
se na chhipáúngá:
21 Apná háth mujh par se uṭhá[m];
aur apne ru'ab ko farmá, ki
mujhe na ḍaráwe.
22 Tab tú mujhe talab kar, aur
main jawáb dúngá; yá mujhe
kahne de, aur tú mujhe jawáb de.
23 Mere kitne gunáh aur qusúr
hain? merí sharáraten aur ḳha-
táen mujhe jatá.
24 Tú apná munh kyún chhipátá
hai[n], aur mujhe apná dushman
jántá hai[o]?
25 Kyá terá iráda hai ki ek uṛáe
húe patte ko toṛe; kyá tú cháhtá
hai, ki súkhe bhus ke píchhe
dauṛe[p]?
26 Ki tú mere haqq men kaṛwí
báten likhtá hai, aur mujhe merí
jawání kí badkáríon kí sazá detá
hai[q];
27 Aur mere pánwon ko káṭh
men ḍáltá hai[r], aur merí sárí
chálon ko ták rahtá hai; aur
mere pánwon †ke taḳhnon par
dág detá hai;
28 Aisá ki main kirm-ḳhurda ke
mánind faná hotá hún, us kapṛe
kí tarah, jise kíṛá khátá játá hai.

XIV BAB.

*1 Is liház se ki insán kí zindagí kotáh hai, aur
maut ḳhwáh na ḳhwáh áwegí, Aiyúb Ḳhudá
kí mihrbání ká apná ishtiyáq záhir kartá. 7
Wuh mán letá hai ki zindagí jab gayí, phir
hásil nahín karne saktá, taubhí hashr ke in-
qiláb ká intizár kartá. 16 Gunáh ke sabab
ḳhilqat ḳharábí men phansí hai.*

INSAN, jo 'aurat se paidá húá,
chandroza hai, aur ||sarásar
mashaqqat hai[a];
2 Wuh phúl kí mánind nikaltá
hai, aur toṛá játá hai[b]; wuh sáya
kí tarah játá rahtá, aur nahín
ṭhahartá.
3 Kyá tú aise par apní ánkhen
kholtá hai[c], aur mujhe apne sáth
'adálat men látá hai[d]?
4 Kaun hai jo nápák se pák
nikále[e]? koí nahín.
5 Hálánki us ke din gine gaye[f],
aur us ke mahínon ká shumár
tere pás hai, aur tú ne us kí had-
den bándhí hain, ki wuh un se
pár nahín já saktá:
6 To us se dastbardár ho[g], táki
wuh sustáwe, aur mazdúr kí
tarah[h] apne din ko púrá kare.
7 Kyúnki jab ek daraḳht káṭá
játá hai, ummed rahtí hai ki wuh
phir panape[i], aur us kí narm
ḍálí nikalne se báz na rahe.
8 Agar us kí jaṛ zamín ke andar
men kuhna hojáwe, aur us ká
tana máṭí men mare:
9 To wuh pání kí ||námí se pan-
páegá, aur paudhe kí mánind
shákhen nikálegá.
10 Lekin ádmí martá aur paṛá
rahtá; saríhan ádmí kí ján nikal-
játí hai, aur wuh kahán hai?
11 Jaise daryá ká pání ghaṭ játá,
aur báṛh bahjátí aur súkh játí hai:
12 Us hí tarah ádmí so rahtá hai,
aur nahín uṭhtá; jab tak ásmán

e Aiy. 17. 5. aur 32. 21. aur 36. 4.
f Aiy. 18. 4.
g 1 Sam. 28. 21. Zab. 119. 109.
h Zab. 23. 4. Ams. 14. 32.
i Aiy. 27. 5.
|| Yá, *mujhe mulzam ṭhahráwe?*
k Aiy. 33. 6. Yas. 50. 8.
l Aiy. 9. 34. aur 33. 7.
m Zab. 39. 10.
n Ist. 32. 20. Zab. 13. 1. aur 44. 24. aur 88. 14. Yas. 8. 17.
o Ist. 32. 42. Rút 1. 21. Aiy. 16. 9. aur 19. 11. aur 33. 10. Nau. 2. 5.

p Yas. 42. 3.
q Aiy. 20. 11. Zab. 25. 7.
r Aiy. 33. 11.
† 'Ibrání men, *kí jaron.*
|| 'Ibrání men, *dukh se bhará hai.*
a Aiy. 5. 7. Wá'iz 2. 23.
b Aiy. 8. 9. Zab. 90. 5, 6, 9. aur 102. 11. aur 103. 15. aur 144. 4. Yas. 40. 6. Ya'q. 1. 10, 11. aur 4. 14. 1 Pat. 1. 24.
c Zab. 144. 3.
d Zab. 143. 2.
e Paid. 5. 3. Zab. 51. 5. Yúh. 3. 6. Rúm. 5. 12. Afs. 2. 3
f Aiy. 7. 1.
g Aiy. 7. 16, 19. aur 10. 20. Zab. 39. 13.
h Aiy. 7. 1.
i 14 áyat.
|| 'Ibrání men, *ríh.*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[k] Zab. 102. 26. Yas. 51. 6. aur 65. 17. aur 66. 22. A'am. 3. 21. Rúm. 8. 20. 2 Pat. 3. 7, 10, 11. Muk. 20. 11. aur 21. 1.
[l] Aiy. 13. 15.
[m] 7 áyat.
[n] Aiy. 13. 22.
[o] Aiy. 10. 6, 14. aur 13. 27. aur 31. 4. aur 34. 21. Zab. 56. 8. aur 139. 1, 2, 3. Ams. 5. 21. Yar. 32. 19.
[p] Ist. 32. 34. Hús. 13. 12.
[q] Wá'iz 9. 5. Yas. 63. 16.

ṭal na jáeṉ[k], we na jágeṉge, aur
apní níṉd se na chauṉkeṉge.
13 Kásh ki tú mujhe gor meṉ
chhipáwe, ki tú mujhe poshída
rakhe jab tak terá gazab játá na
rahe; aur mere liye muqarrar
waqt ṭhahráwe, aur us waqt mujhe
yád farmáwe!
14 Jab ádmí martá, to kyá wuh
phir uṭhtá hai? maiṉ apne mu-
qarrarí waqt ke sab din muntazir
rahúṉgá[l], jab tak hashr ká inqi-
láb howe[m].
15 Tú to buláwegá, aur maiṉ
jawáb dúṉgá[n]; aur tú apne háth
ke kám par tawajjuh karegá.
16 Ki tú ab merí qadam-shumárí
kartá hai[o]: kyá tú merí bhúl chúk
ko nahíṉ dekh rahtá hai?
17 Háṉ, tú merá gunáh thailí
meṉ dharkar us par muhr kartá
hai[p], aur tú merí ḳhatáeṉ sí
rakhtá hai.
18 Yaqínan paháṛ girke náchíz
hojátá hai, aur chaṭán apní jagah
se sarkáí játí hai;
19 Pání pattharoṉ ko ghis ḍáltá
hai, aur us kí báṛh un chízoṉ ko jo
zamín kí miṭṭí se paidá hotí haiṉ
yúṉ bahá le játí hai: tú insán kí
ummed ko miṭátá hai.
20 Tú use hamesha dabá rakhtá
hai, so wuh játá rahtá hai; tú us
kí shakl badal ḍáltá hai, aur use
faná kartá hai.
21 Us ke beṭe 'izzat páte, par
us ko ḳhabar nahíṉ hotí[q]: aur we
ḳhwár hote haiṉ, wuh kuchh nahíṉ
dekhtá.
22 Balki us hí ká gosht dard
meṉ mubtalá hai, aur us hí kí
ján apní bábat nála kartí hai.

XV BÁB.

1 *Ilifaz Aiyúb ko bedín nám rakhtá ki usne apne taiṉ sádiq ṭhahráyá thá. 17 Ki sharíroṉ ká diqqdárí ká hál hai, riwáyatoṉ se sábit kartá.*

TAB Ilifaz Taimaní ne jawáb
diyá aur kahá,
2 Kyá munásib hai ki dánish-
mand ádmí hawáí 'ilm sunáwe,
aur apná peṭ púrabí hawá se
bhare?
3 Kyá láiq hai ki aisá ádmí be-
húda báteṉ karke mubáhasa kare,
aur aisá kalám kahe, jis se fáida
na ho?
4 Balki tú to ḳhauf ko kináre
rakhtá, aur Ḳhudá ke áge báteṉ
thámtá hai.
5 Terá muṉh terá gunáh batlátá
hai, ki tú ṭhagoṉ kí bolí intiḳháb
kartá hai.
6 Terá hí muṉh tujhe gunahgár
ṭhahrátá hai[a], maiṉ nahíṉ; tere hí
honṭh tujh par gawáhí dete haiṉ.
7 Kyá tú wuh insán hai jo pahle
paidá húá? kyá tú paháṛoṉ se
pahle banáyá gayá[b]?
8 Kyá tú ne Ḳhudá ke bhed ko
sun páyá hai[c]? aur apne hí pás
hikmat le rakhí?
9 Tú kyá jántá hai, jo ham
nahíṉ jánte[d]? tujh meṉ kaun sí
samajh hai, jo ham meṉ nahíṉ?
10 Bahutse sir-sufaid aur búṛhe
log hamáre darmiyán haiṉ[e], jo
tere báp se bhí 'umr meṉ baṛe
haiṉ.
11 Kyá Ḳhudá kí tasallíáṉ tere
áge haqír haiṉ, aur muláyamat kí
wuh báteṉ jo tujh se kahí gayíṉ?
12 Terá dil tujhe kyúṉ liye játá
hai, aur terí áṉkheṉ kis chíz par
jhapaktí haiṉ,
13 Ki tú apní rúh ko Ḳhudá ke
muqábil kartá hai, aur apne muṉh
se aisí báteṉ nikáltá hai?
14 Insán kaun hai ki pák ho-
sake[f], aur wuh jo 'aurat se paidá
húá kyá hai ki sádiq ṭhahre?
15 Dekh, us ne apne qudsíoṉ
ká i'atibár na kiyá[g]; us kí áṉkhoṉ
meṉ ásmán bhí pák nahíṉ:
16 To ghinaune aur nápák ádmí
ká kyá zikr[h], jo badí ko páni kí
mánind pítá hai[i]?
17 Maiṉ tujhe batáúṉgá, merí
sun; jo maiṉ ne dekhá hai, soí
bayán karúṉgá;
18 Wuhí mazmún jo dánish-
mandoṉ ne apne bápdádoṉ se
sunke bayán kiyá hai[k], aur nahíṉ
chhipáyá hai;
19 Ki faqat un hí ko zamín
baḳhshí gayí, aur kisí begáne kí
guzrán un ke darmiyán na húí[l].
20 Sharír apní tamám 'umr
mihnat se dard khátá hai; aur
sitamgar ke barsoṉ ká shumár[m]
us se chhipá hai.
21 Ek haulnák áwáz us ke ká-
noṉ meṉ áí hai; gáratgar iqbál-
mandí hí meṉ[n] us par gálib hogá.
22 Wuh táríkí se báhar jáne kí
ummed nahíṉ rakhtá hai, balki
talwár us ká muntazir hai.
23 Wuh roṭí ke liye áwára phirtá
hai[o], aur kahtá hai ki Kaháṉ hai?
wuh jántá hai, ki táríkí ká din us
ke háth par maujúd hai[p].

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[a] Lúq. 19. 22.
[b] Zab. 90. 2. Ams. 8. 25.
[c] Rúm. 11. 34. 1 Qur. 2. 11.
[d] Aiy. 13. 2.
[e] Aiy. 32. 6, 7.
[f] 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6. 36. Aiy. 14. 4. Zab. 14. 3. Ams. 20. 9. Wá'iz 7. 20. 1 Yúh. 1. 8, 10.
[g] Aiy. 4. 18. aur 25. 5.
[h] Aiy. 4. 19. Zab. 14. 3. aur 53. 3.
[i] Aiy. 34. 7. Ams. 19. 28.
[k] Aiy. 8. 8.
[l] Yúel 3. 17.
[m] Zab. 90. 12.
[n] 1 Tas. 5. 3.
[o] Zab. 59. 15. aur 109. 10.
[p] Aiy. 18. 12.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

24 Áfat aur bipat use ḍarátí
hain, aur gálib hotí hain, us bád-
sháh ke mánind, jo jang par
taiyár hai.
25 Kyúnki wuh Khudá par apná
háth baṛhátá, aur Qádir i mutlaq
se zor-ázmáí kartá hai.
26 Wuh us par, us kí gardan hí
par, us kí sipar ke sakht phúlon
par, dauṛtá hai.
27 Wuh to apná munh apní
farbihí se ḍhámptá hai[q], aur apne (q Zab. 17. 10.)
kokhon par charbí ke muchche
jamátá hai.
28 Par wuh wírán shahron men
basegá, aur be-chirág gharon men
rahegá, jo ḍher hojáne ke liye
taiyár hain.
29 Wuh daulatmand na hogá,
us ká mál báqí na rahegá, aur
zamín par us kí taraqqí púrí na
hogí.
30 Wuh táríkí men se kabhí nikal
na sakegá; lúh us kí shákhon
ko khushk kar degí, wuh us ke
munh ke dam se faná hogá[r]. (r Aiy. 4. 9.)
31 So wuh jis ne fareb kháyá
hai, batálat par takiya na kare[s], (s Yas. 59. 4.)
kyúnki us ká badlá bhí batálat
hogá.
32 Us ke waqt se áge[t] yih sab (t Aiy. 22. 16. Zab. 55. 23.)
kuchh ‖tamám hogá, aur us kí (‖ Yá, *kátá jáegá.*)
shákh harí na rahegí.
33 Us ke kachche angúr pukhte
angúr kí mánind jhaṛ jáenge, aur
us kí kalíán zaitún kí tarah gir
jáengín.
34 Riyákáron kí jamá'at faná
hojáegí, aur ág rishwat-khorí ke
ḍeron ko jaláwegí.
35 Unhen ziyánkárí ká haml hai,
aur ‖behúdagí jante hain; aur un (‖ Yá, *sharárat.*)
ke peṭ men fareb bantá hai[u]. (u Zab. 7. 14. Yas. 59. 4. Hús. 10. 13.)

XVI BÁB.

1 *Aiyúb apne doston ko malámat kartá ki unhon ne be-rahmí kí thí.* 7 *Apná shafaqat-angez hál bayán kartá.* 17 *Phir apne ko begunáh ṭhahrátá.*

TAB Aiyúb ne jawáb diyá aur
kahá,
2 Main ne aisí bahut sí báten
suním; tum sab ke sab diqqdár
tasallí denewále ho[a]. (a Aiy. 13. 4.)
3 ‖Behúda báton ká kuchh bhí (‖ 'Ibráni men, *hawái.*)
anjám hai? aur kaunsí chíz tujh
ko † dilerí bakhshtí hai, jo tú ja- († Yá, *diqq kartí hai.*)
wáb detá hai?
4 Main bhí tumhárí tarah bol
saktá; agar tumhárí ján merí
ján kí jagah men hotí, main bhí
tum par báton ká ḍher lagá saktá,
aur tum par apná sir dhun saktá
thá[b]. (b Zab. 22. 7. aur 109. 25. Nau. 2. 15.)
5 Main to apne munh se tumhen
zor bakhshtá, aur apne labon kí
jumbish se tumhárá ranj gha-
ṭátá.
6 Harchand main baktá hún,
par merá dukh nahín ghaṭtá; aur
jo bolne se báz átá hún, to mujhe
kyá árám hotá?
7 Ki ab us ne mujhe thakáyá
hai: tú ne merá sárá khándán
barbád kiyá hai.
8 Tú ne mujh par jhuríán ḍálín,
yih hí mujh par gawáh hain, aur
merá dublápá, mere barkhiláf
uṭhke, mere munh par gawáhí
detá hai.
9 Wuh mujhe gusse se toṛ ḍál-
tá hai[c], jo merá kína rakhtá hai; (c Aiy. 10. 16, 17.)
wuh mujh par dánt pístá hai;
merá dushman mujhe dekh dekhke
tez-chashmí kartá hai[d]. (d Aiy. 13. 24.)
10 We apne munh mujh par pa-
sárte hain[e]; we mere gál par (e Zab. 22. 13.)
thapeṛe márte hain[f], aur malámat (f Nau. 3. 20. Mik. 5. 1.)
karte játe hain; we mujh par
ikaṭṭhe hoke simaṭe hain[g]. (g Zab. 35. 15.)
11 Khudá ne mujhe bedínon ke
hawále kiyá hai[h], aur sharíron ke (h Aiy. 1. 15, 17.)
háthon men ḍál diyá hai.
12 Main árám se leṭá thá, par
us ne mere ṭukṛe kiye; us ne
merá galá pakṛá, aur jharjharákar
mere parche uṛáe, aur mujhe
apná nishána banáyá[i]. (i Aiy. 7. 20.)
13 Us ke tírandázon ne mujh ko
gherá; wuh merá gurda liye chírtá
hai, aur rahm nahín kartá; wuh
merá pitt zamín par bahá detá hai.
14 Us ne mujhe shikast par shi-
kast deke toṛá; wuh ek jabbár kí
mánind mujh par chaṛh áyá.
15 Main ne apne chamṛe par ṭáṭ
ká libás siyá, aur apne síng ko
dhúl men nápák kiyá[k]. (k Aiy. 30. 19. Zab. 7. 5.)
16 Merá chihra rone se álúda
hai, aur merí abrúon par maut
ká sáya hai;
17 Is liye nahín ki mere háthon
se beinsáfí húí hai; merí du'á bhí
sáf hai.
18 Ai zamín, merá lahú mat
ḍhámp, aur merí faryád ko[l] jagah (l Aiy. 27. 9. Zab. 66. 18, 19.)
na de.
19 Ab bhí dekh, merá gawáh[m] (m Rúm. 1. 9.)
ásmán par hai, aur merá sháhid
'álam i bálá men.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

20 Mere dost mujh par hanste
haiṉ, par merí áṉkheṉ Ḳhudá kí
taraf áṉsú baháti haiṉ.
21 Kásh ki ek bhí ek ádmí ke
liye Ḳhudá se jhagṛe[n], jis tarah
se ádmí apne dost ke liye jhagaṛtá
hai.
22 ‖Kyúṉki thoṛe barsoṉ ke
ba'd, maiṉ us ráh se chalá jáúṉgá,
jaháṉ se na phirúṉgá[o].

[n] Aiy. 31. 35. Wá'iz 6. 10. Yas. 45. 9. Rúm. 9. 20.
‖ 'Ibrání meṉ, *jab shumár ke baras áweṉ.*
[o] Wá'iz 12. 5.

XVII BA'B.

1 *Aiyúb apne hamjinsoṉ se náummed hoke Ḳhudá ko duháí detá. 6 Rástbáz log, jab we baní A'dam kí saḳhtí ko, jo we musíbatzadoṉ par karte, dekheṉ, ta'ajjub kareṉge, lekin munásib nahíṉ hai ki us bá'is apná i'atiqád chhoṛeṉ. 11 Rástbázoṉ kí ummed maut hí se anjám pátí aur na ki zindagí se.*

MERA' jí phaṭgayá hai, merí
'umr áḳhir hai, gor mere
liye muṉh pasáre húe hai[a].
2 Kyá haṉsnewále mere ham-
nishín nahíṉ? kyá ‖maiṉ un ká
chiṛáná[b] áṉkhoṉ áṉkhoṉ nahíṉ
dekhtá?
3 Ab tú ‖rakh de, aur merá zá-
min ho; kaun hai, jo mujh se
háth miláwe[c]?
4 Kyúṉki tú ne un ke diloṉ se
dánish ko chhipáyá; is liye tú
unheṉ bulandí na baḳhshegá.
5 Jo apne dostoṉ se ḳhushámad
kartá hai, us ke farzandoṉ kí
áṉkheṉ bhí faná ho jáeṉgí.
6 Us ne mujhe logoṉ ke liye
masal[d] banáyá hai, aur maiṉ un
ke áge ek masḳhara húṉ.
7 Merí áṉkheṉ gam ke máre
dhundhlá gaíṉ[e], aur ‖mere a'azá
parchháiṉ ke mánind húe.
8 Mere is hál se sídhe ádmí hai-
rán hoṉge, aur nekokár ko riyá-
kár par rashk áwegá.
9 Tis par bhí sádiq apní ráh meṉ
sábitqadam rahegá, aur wuh jis
ke háth sáf haiṉ[f], tawánáí par
tawánáí paidá karegá.
10 Lekin tum sab jo ho, ab phi-
ro[g], aur áo; maiṉ to tumháre
darmiyán ek dánishmand nahíṉ
pátá.
11 Mere din guzre[h], mere mat-
lab ṭúṭe, mere dil ke maqsad miṭ
gae.
12 We rát ko din ṭhahráte;
táríkí ke sabab roshní kam hotí.
13 Maiṉ to intizár kartá húṉ,
gor merá ghar hai; andhere meṉ
apná bistar bichhátá húṉ;
14 Maiṉ ne ḳharábí se kahá, tú

[a] Zab. 88. 3, 4.
‖ 'Ibrání meṉ, *merí áṉkheṉ un ke chiṛáne meṉ nahíṉ ṭiktíṉ?*
[b] 1 Sam. 1. 6, 7.
‖ Ya'ne, *girau.*
[c] Ams. 6. 1. aur 17. 8. aur 22. 26.
[d] Aiy. 30. 9.
[e] Zab. 6. 7. aur 31. 9.
‖ Yá, *mere tasauwur.*
[f] Zab. 24. 4.
[g] Aiy. 6. 29.
[h] Aiy. 7. 6. aur 9. 25.

mere báp kí jagah hai; aur kirm
se ki tú merí má o bahin hai.
15 So ab merí ummed kaháṉ?
kyúṉki merí ummed ko kaun
dekhegá, ki bar áí.
16 Merí ummedeṉ mere sáth
gaṛhe meṉ jáeṉgíṉ, ham milke
ḳhák meṉ chain kareṉge.[i]

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[i] Aiy. 3. 17, 18, 19.

XVIII BA'B.

1 *Bildad Aiyúb ko gustáḳh aur be-sabr ṭhahráke, us se malámat kartá. 5 Bábat un áfatoṉ kí jo sharíroṉ par paṛtíṉ.*

TAB Bildad Súḳhí ne jawáb
diyá aur kahá,
2 Kab tak tum aisí báteṉ kiye
jáegá? kahíṉ tamám karegá?
jí lagá, ba'd us ke, ham bo-
leṉge.
3 Ham kyúṉ haiwán[a] gine játe
haiṉ, aur terí nazar meṉ ḳhwár
haiṉ.
4 Wuh to apne gazab meṉ apní
ján ko pháṛtá hai[b]; kyá, zamín
terí ḳhátir se barbád hogí, aur
chaṭán apní jagah se ṭalí jáegí?
5 Háṉ, sharír ká chirág zarúr
bujháyá jáegá[c], aur us kí ág kí
chingárí na chamkegí.
6 Roshní us ke ḍere meṉ táríkí
ho jáegí, aur us ká chirág us ke
sáth bujháyá jáegá[d].
7 Us ke qadam jo wuh zor se
rakhtá hai khíṉche jáeṉge; us
ká mansúba use de máregá[e].
8 Kyúṉki wuh apne hí páoṉ se
jál meṉ phaṉsá hai[f], aur wuh
phande par chaltá hai.
9 Dám us kí eṛí ko pakaṛ legá,
aur ‖rahzan us par musallit ho-
wegá[g].
10 Dám us ke liye zamín meṉ
chhipáyá húá hai, aur ráh meṉ us
ke liye kal lagáí gayí hai.
11 Dahshateṉ har ek taraf se
use ghabráweṉgíṉ[h], aur ‖idhar se
udhar phiráweṉgíṉ.
12 Us ká zor bhúkh se játá ra-
hegá, aur barbádí us ke pás mus-
ta'idd hogí[i].
13 Wuh us ke chamṛe ke zor
ko khá legí; maut ká palauṭhá us
kí tawánáí ko nigal jáegá.
14 Wuh chíz jis ká use bha-
rosá hogá us ke ḳhaime meṉ
se ukháṛ phenkí jáegí[k], aur wuh
malak ul haul ke áge házir kiyá
jáegá.
15 Dahshat us ke ḍere meṉ á ba-
segí, ki us ká nahíṉ hai; us ke ma-
kán par gandhak bithráyá jáegá.

[a] Zab. 73. 22.
[b] Aiy. 13. 14.
[c] Ams. 13. 9. aur 20. 20. aur 24. 20.
[d] Aiy. 21. 17. Zab. 18. 28.
[e] Aiy. 5. 13.
[f] Aiy. 22. 10. Zab. 9. 15. aur 35. 8.
‖ Yá, *wuh phande meṉ phaṉs jáegá.*
[g] Aiy. 5. 5.
[h] Aiy. 15. 21. aur 20. 25. Yar. 6. 25. aur 20. 3. aur 46. 5. aur 49. 29.
‖ Yá, *us ke darpai hoke use bhagáweṉgíṉ.*
[i] Aiy. 15. 23.
[k] Aiy. 8. 14. aur 11. 20. Zab. 112. 10. Ams. 10. 28.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

16 Tale us kí jaṛ súkh jáegí[l], aur úpar us kí ḍálí káṭí jáegí.
17 Us kí yádgárí zamín par se miṭáyí jáegí[m], aur galíon men us ká nám o nishán na rahegá.
18 Wuh ujále se andhere men ḍhakelá jáegá, aur dunyá men se ragedá jáegá.
19 Us ká na beṭá na bhatíjá us ke logon men rahegá[n], aur us ke makánon men koí báqí na howegá.
20 We jo us ke ba'd howenge, us ke din se[o] sarásíma honge, jis tarah we jo us ke ham-'asr the hairán húe.
21 Yaqínan, sharíron ke maskan aise hain, aur us kí jagah, jo Ḳhudá ko nahín jántá[p], yihí hai.

l Aiy. 29. 19. Yas. 5. 24. Ámús 2. 9. Mal. 4. 1.
m Zab. 34. 16. aur 109. 13. Ams 2. 22. aur 10. 7.
n Yas. 14. 22. Yar. 22. 30.
o Zab. 37. 13.
p Yar. 9. 3. aur 10. 25. 1 Tas. 4. 5. 2 Tas. 1. 8. Tít. 1. 16.

XIX BAB.

1 *Aiyúb apne doston par un kí berahmí ke sabab shikáyat kartá; phir apní musíbaten bayán kartá ki we un kí berahmí ká jí bharne ke liye bahut hain.* 21, 28 *Wuh un se yih cháhtá ki we us par shafaqat karen.* 23 *Wuh apná yaqín záhir kartá, ki murde jí uṭhenge.*

PHIR Aiyúb ne jawáb diyá aur kahá,
2 Tum kab tak merí ján ko dukh doge, aur apní báton se mujhe chaknáchúr karoge?
3 Ab hí das bár[a] tum ne mujhe malámat kí hai; tum ko sharm nahín átí, ki tum mujh se begánagí karte ho?
4 Main ne máná ki mujh se taqsír húí, taubhí merá qusúr mere hí sáth hai.
5 Go ki tum mere muqábil apní baṛáí karte ho[b], aur mujhe malámat karke ilzám dete ho:
6 Ján rakho, ki Ḳhudá ne mujhe ulaṭ diyá hai, aur apne jál se mujhe gherá hai.
7 Dekh, main zulm ke bá'is faryád kartá hún, par merí suní nahín játí; main buland áwáz se chillátá hún, par insáf nahín hotá.
8 Us ne merí ráh ko gher liyá hai, ki main guzar nahín saktá[c]; us ne mere ráhguzar men táríkí ko biṭhláyá hai.
9 Us ne merí hurmat utár ḍálí[d], aur mere sir par se táj ko uṭhá liyá.
10 Us ne mujhe har taraf se barbád kiyá hai, so main játá rahá; aur daraḳht ke mánind us ne merí ummed ko ukháṛá hai.

a Paid. 31. 7. Ahb. 26. 26.
b Zab. 38. 16.
c Aiy. 3. 23. Zab. 88. 8.
d Zab. 89. 44.

11 Us ne mujh par apná gazab bhaṛkáyá, wuh mujh ko apne dushmanon men shumár kartá hai[e].
12 Us kí faujon ne simaṭke mujh pás apní ráh nikálí[f], aur we mere ḍere kí cháron taraf ḳhaimazan húín.
13 Us ne mere bháíon ko mujh se dúr kiyá hai[g], aur mere hamdam mujh se begána húe hain;
14 Mere rishtadár khoye gaye, aur mere jánpahchán mujhe bhúl gaye;
15 Mere ghar ke zarḳharíd aur merí laundíán mujhe begána jántí hain; main un kí nazar men úprí húá.
16 Main ne apne naukar ko pukárá, par us ne jawáb na diyá; main ne apne munh se us kí minnat kí.
17 Merí jorú ‖merí zindagí se diqq hai, †harchand main ne apne peṭ ke bachchon ká wásta deke us kí minnat kí.
18 Hán, laṛkon ne[h] merí tahqír kí; main uṭhá aur unhon ne merí hajo kí.
19 Mere hamráz dost mujh se nafrat rakhte hain[i], aur we jinhen main piyár kartá thá, mere muḳhálif hogaye.
20 Merí haḍḍí jo gosht se lagí thí mere post se á lagí[k]: main ne apne post ke badaulat apne dánton se naját páí.
21 Mujh par rahm karo, mujh par rahm karo, ai tum mere dosto; ki Ḳhudá ke háth ne mujhe chhúá hai[l].
22 Tum kyún Ḳhudá ke mánind mujhe satáte ho[m], aur merí jismí ízá par qaná'at nahín karte?
23 Ai kásh ki merí báten ab likhí játín! kásh ki we ek daftar men chhápí játín!
24 Ki we lohe ke qalam aur síse se patthar par naqsh kín játín, jo abad tak báqí rahtín.
25 Kyúnki mujh ko yaqín hai, ki merá naját-denewálá zinda hai, aur wuh roz i aḳhír zamín par khaṛá hogá;
26 Aur ‖harchand mere post ke ba'd merá jism kirm-ḳhurda hogá, lekin main apne gosht men se Ḳhudá ko dekhúngá[n];
27 Use main apne liye dekhún-

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

e Aiy. 13. 24. Nau. 2. 5.
f Aiy. 30. 12.
g Zab. 31. 11. aur 38. 11. aur 69. 8. aur 88. 8, 18.
‖ 'Ibrání men, *mere dam se.*
† Yá, *aur mere pet ke bachcha merí minnat se.*
h 2 Sal. 2. 23.
i Zab. 41. 9. aur 55. 13, 14, 20.
k Aiy. 30. 30. Zab. 102. 5. Nau. 4. 8.
l Aiy. 1. 11. Zab. 38. 2.
m Zab. 69. 26.
‖ Yá, *ba'd us ke ki main jágún, harchand merá jism,* wag.
n Zab. 17. 15. 1 Qur. 13. 12. 1 Yúh. 3. 2.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

gá, aur merí hí ánkheṉ dekheṉgí,
‖na ki koí dúsrá dekhegá; mere
gurde mere †andar meṉ us ke
ishtiyáq se gal játe haiṉ.
28 Par tum to kaho, ki Ham use
kyúṉ satáte haiṉ°? ki tum dekhte
ho ki mu'ámale kí jaṛ mujh meṉ
maujúd hai.
29 So talwár se ḍaro; kyúṉki
qahr talwár se sazá detá hai;
táki tum ján rakho, ki waháṉ
'adálat hai[p].

XX BÁB.

Zufar sharíroṉ ke hál ká bayán kartá.

TAB Zufar Na'amátí ne jawáb
diyá aur kahá,
2 Ki mere andeshe yih cháhte
haiṉ ki jawáb dúṉ, aur is liye
maiṉ shitábí kartá húṉ.
3 Maiṉ ne terí malámat-ámez
tambíh, jo tú ne mujhe dí hai,
suní, so merí rúh kí ḳhirad cháhtí
hai ki jawáb dúṉ.
4 Kyá tú qadím se yih nahíṉ
jántá hai, jab se insán zamín par
rakhá gayá,
5 Ki sharíroṉ kí fírozí derpá
nahíṉ[a], aur riyákároṉ kí shád-
mání ek lamha kí hai?
6 Agarchi us ká qadd ásmán
tak pahunche[b], aur us ká sir
bádal se já lage;
7 Taubhí wuh apní gúh kí má-
nind abad tak faná ho jáegá[c];
jinhoṉ ne use dekhá hai, so púch-
heṉge, ki Wuh kaháṉ?
8 Wuh ḳhwáb ke mánind uṛ
jáegá[d], aur páyá na jáegá; wuh
rát ke dhokhe ke mánind khadeṛá
jáegá.
9 Wuh ánkh jis ne us par nigáh
kí thí, phir us par nazar na ka-
regí[e], aur us ká makán us ko phir
na dekhegá.
10 Miskín us ke bachchoṉ ko
dukh deṉge, aur us ke háth un ká
mál wápas kareṉge[f].
11 Us kí haḍḍíáṉ us kí jawání
ke gunáhoṉ se[g] ‖álúda haiṉ, we
us ke sáth ḳhák par leṭeṉge[h].
12 Agarchi sharárat us ke muṉh
meṉ míṭhí lage, agarchi use apní
jíbh ke tale chhipáwe;
13 Agarchi use bacháyá rakhe
aur na chhoṛe, balki apne tálú ke
bích meṉ dabá lewe:
14 Tad bhí us ká kháná us ke
peṭ meṉ ‖fásid hogá, aur us ke
andar meṉ †zahr i qátil ṭhahregá.

‖ Yá, *ki wuh gair jánib nahíṉ.*
† 'Ibrání meṉ, *síne meṉ.*
° 22 áyat.
p Zab. 58. 10, 11.
a Zab. 37. 35, 36.
b Yas. 14. 13, 14. Ábad. 3. 4.
c Zab. 83. 10.
d Zab. 73. 20. aur 90. 5.
e Aiy. 7. 8, 10. aur 8. 18. Zab. 37. 36. aur 103. 16.
f 18 áyat.
g Aiy. 13. 26. Zab. 25. 7.
‖ 'Ibrání meṉ, *bharí haiṉ.*
h Aiy. 21. 26.
‖ 'Ibrání meṉ, *badal jáegá.*
† 'Ibrání meṉ, *bálishtiyá sámpoṉ ká pitt hojáegá.*

15 Wuh daulat ko nigal gayá, par
wuh use phir uglegá; Ḳhudá
use us ke peṭ se nikálegá.
16 Wuh bálishtiyá sámp ká
zahr chúsegá, aur afa'í kí jíbh
use már ḍálegí.
17 Wuh daryáoṉ aur chashmoṉ[i]
aur makkhan aur shahd ke nahroṉ
ko dekhne na páwegá.
18 Wuh un chízoṉ ko, jin ke
liye us ne mashaqqat khíṉchí,
pher degá[k], aur unheṉ nigal na
sakegá: jaisá us ká asbáb hogá,
waisí us kí wápasí hogí; us se
use ḳhursandí na hogí.
19 Kyúṉki us ne zulm kiyá, aur
miskínoṉ ko chhoṛ diyá; us ne
wuh ghar, jo us ká banáyá húá
na thá, leliyá.
20 Beshaqq wuh apne peṭ meṉ
ásúdagí na †páwegá[l], aur jis par
wuh rágib húá us meṉ se kuchh
rakh na chhoṛegá.
21 Us ke kháne meṉ se kuchh
báqí na rahegá; koí us ke mál
ká mushtáq na hogá.
22 Wuh apní kamál farágat meṉ
tang pakṛá jáegá; har ek ‖sharír
ká háth us par paṛegá.
23 Jis dam wuh apná peṭ bhartá
hogá, Ḳhudá us par apná qahr i
shadíd názil karegá, aur jis waqt
wuh khá rahá hogá[m] us par gazab
barsáwegá.
24 Idhar wuh lohe ke hathyár se
bach niklegá, udhar fúládí ka-
mán ke tír se márá paṛegá[n].
25 Wuh khíṉchá játá hai, aur us
ke badan se nikaltá hai; darakh-
shán talwár us ke kaleje meṉ se
nikal átí hai[o]; dahshateṉ us par
gálib hotíṉ[p].
26 Sarásar táríkí us ke ḳhal-
watḳhánoṉ meṉ chhipí húí hogí;
ek ág jo phúṉkí nahíṉ gayí use
bhasam kardegí[q]; wuh jo us ke
ḳhaime meṉ rahgayá ho us par
áfat hogí.
27 Ásmán us kí badkárí ko ásh-
kárá karegá, aur zamín us ke
barḳhiláf uṭhegí.
28 Us ke ghar kí baṛhtí játí
rahegí, us ke intiqám ke din meṉ
wuh bah jáegí.
29 Ḳhudá kí taraf se sharír
insán ká yihí baḳhra hai[r]; yih us
kí mírás hai jo Ḳhudá ne us ke
liye muqarrar kí hai.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

i Zab. 36. 9. Yar. 17. 6.
k 10, 15 áyateṉ.
† 'Ibrání meṉ, *na jánegá.*
l Wá'iz 5. 13, 14.
‖ Yá, *diqq-karne-wále ká.*
m Gin. 11. 33. Zab. 78. 30, 31.
n Yas. 24. 18. Yar. 48. 43. Ámús 5. 19.
o Aiy. 16. 13.
p Aiy. 18. 11.
q Zab. 21. 9.
r Aiy. 27. 13. aur 31. 2, 3.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

XXI BA'B.

1 *Aiyúb 'arz kartá hai, ki merá ázurda honá aur shikáyat karní insán ke mahkame meṉ bhí wájib ṭhahregí. 7 Wuh mánletá, ki sharír log kadhí baḳhtáwar hote agarchi we Ḳhudá ko haqír jánte haiṉ; 16 Taubhí ba'z auqát un kí saríh halákat hotí hai. 22 Marne ke waqt nekbaḳhtoṉ aur badbaḳhtoṉ ká ekhí hál hotá. 27 Sharárat ká badlá us jahán meṉ diyá jáegá.*

PHIR Aiyúb ne jawáb diyá aur
kahá,
2 Gaur karke merí báteṉ suno,
aur in se apní diljam'aí karo.
3 Pahle mujhe kahne do, aur
jab maiṉ kah chukúṉ, tab ṭhaṭṭhá
máro[a].
4 Maiṉ jo húṉ, kyá insán se
faryád kartá húṉ? aur agar aisá
hotá, to kyúṉ tangdil na hoúṉ?
5 Mujh par nigáh karo, aur
hairán hoo, aur apne muṉh par
háth dharo[b].
6 Jab maiṉ yád kartá húṉ, to
ghabrá játá húṉ, aur larza mere
jism ko pakaṛtá hai:
7 Sharír kyúṉkar jíte rahte haiṉ,
búṛhe bhí hote, aur zor meṉ
baṛhte játe haiṉ[c]?
8 Un ke dekhte húe un ke
farzand maujúd hote haiṉ, aur un
kí ánkhoṉ ke sámhne un kí nasl
baṛhtí hai.
9 Un ke ghar ḳhauf se bache
húe haiṉ, aur Ḳhudá ká ḍaṇḍá
un par nahíṉ paṛtá hai[d].
10 Un ká bail baradhtá hai
aur qásir nahíṉ hotá; un kí gáe
biyání hotí, aur us ká peṭ nahíṉ
girtá[e].
11 We galle kí mánind apne bál-
bachchoṉ ko báhar le játe haiṉ,
aur un ke laṛke bále náchte haiṉ.
12 We table aur barbat lete
haiṉ aur arganún kí áwáz se
ḳhush hote haiṉ.
13 We ‖'aish o 'ishrat se apní
'umr basar karte haiṉ[f], aur ek
dam meṉ gor meṉ játe rahte haiṉ.
14 So we Ḳhudá se kahte haiṉ,
ki Hamáre pás se játá rah[g];
kyúṉki ham terí ráhoṉ kí shi-
náḳht nahíṉ cháhte haiṉ.
15 Qádir i mutlaq kaun hai, ki
ham us kí bandagí kareṉ[h]? aur
agar us se du'á mángeṉ, to hameṉ
kyá naf'a hogá[i]?
16 Dekh, un kí daulat un ke
qabze meṉ nahíṉ hai; badkároṉ
kí saláh mujh se dúr rahe[k]:
17 Kyá hí aksar hai ki sharíroṉ
ká chirág bujh játá hai[l], aur
un par halákat átí hai! Ḳhudá
apne gazab se unheṉ dukh bánṭ
detá hai[m]?
18 We aise haiṉ jaise bádh jo
hawá ke áge ho, aur jaise bhúsá
jise ándhí uṛá lejátí hai[n].
19 Ḳhudá us kí ‖badkárí us ke
bachchoṉ par ḍáltá hai; wuh us
ko sazá detá hai, aur use is ká
yaqín áwegá[o].
20 Us kí ánkheṉ us kí ḳharábí
dekheṉgíṉ, aur wuh Qádir i mut-
laq ke qahr ko pí legá[p].
21 Kyúṉki jab wuh hí na ho,
aur us ke mahínoṉ ká silsila bích
se kaṭjáwe, use apne ghar se kyá
ḳhushí?
22 Kyá koí Ḳhudá ko salíqa
sikhlá saktá hai[q], hálánki wuh un
ko jo sarfaráz haiṉ mujrim ṭhah-
rátá.
23 Ek to kamál tawánáí meṉ,
apne kamál chain aur 'aish meṉ,
marjátá hai.
24 Us kí chhátíáṉ dúdh se bharí
haiṉ, aur us kí haḍḍíáṉ gúde se
tar haiṉ.
25 Dúsrá ‖apní ján kí talḳhí
meṉ martá hai, aur kabhí ḳhushí
se nahíṉ khátá.
26 We donoṉ ekhí tarah ḳhák
par so rahte haiṉ[r], aur kíṛe
unheṉ chhipá ḍáleṉge.
27 Dekho, maiṉ tumháre ande-
shoṉ ko, aur un tasauwuroṉ ko
jo tum beinsáfí se mere haqq
meṉ karte ho, jántá húṉ.
28 Kyúṉki tum kahte ho, ki
Amír ká ghar kaháṉ hai[s], aur
wuh ḳhaima jin meṉ sharír baste
the, kaháṉ haiṉ?
29 Kyá tum ne kisí safar kar-
newále se un ká ahwál nahíṉ
púchhá hai? aur kyá tum un kí
ramzeṉ samajhte nahíṉ?
30 Ki sharír halákat ke din ke
liye rakh chhoṛá gayá hai[t]? we
qahr ke din nikále jáeṉge.
31 Kaun rúbarú[u] us kí ráh ko
us se bayán karegá, aur us ke
kám ká badlá kaun use degá?
32 Lekin wuh gor meṉ ḍálá
jáegá, aur qabr hí meṉ rahegá.
33 Maidán ke ḍhele us ko míṭhe
lageṉge, aur har ek ádmí us ke
píchhe ráh hí hogá[x], jis tarah be-
shumár log us ke áge rawána húe
haiṉ.
34 So tum kyúṉkar 'abas mujhe

[a] Aiy. 16. 10. aur 17. 2.
[b] Qaz. 18. 19. Aiy. 29. 9. aur 40. 4. Zab. 39. 9.
[c] Aiy. 12. 6. Zab. 17. 10, 14. aur 73. 3, 12. Yar. 12. 1. Hab. 1. 16.
[d] Zab. 73. 5.
[e] Ḳhur. 23. 26.
‖ Yá, *daulat meṉ.*
[f] Aiy. 36. 11.
[g] Aiy. 22. 17.
[h] Ḳhur. 5. 2. Aiy. 34. 9.
[i] Aiy. 35. 3. Mal. 3. 14.
[k] Aiy. 22. 18. Zab. 1. 1. Ams. 1. 10.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[l] Aiy. 18. 6.
[m] Lúq. 12. 46.
[n] Zab. 1. 4. aur 35. 5. Yas. 17. 13. aur 29. 5. Hús. 13. 3.
‖ Ya'ne, *badkárí kí sazá.*
[o] Ḳhur. 20. 5.
[p] Zab. 75. 8. Yas. 51. 17. Yar. 25. 15. Muk. 14. 10. aur 19. 15.
[q] Yas. 40. 13. aur 45. 9. Rúm. 11. 34. 1 Qur. 2. 16.
‖ Yá, *talḳhkámí se ján detá hai.*
[r] Aiy. 20. 11. Wá'iz 9. 2.
[s] Aiy. 20. 7.
[t] Ams. 16. 4. 2 Pat. 2. 9.
[u] Gal. 2. 11.
[x] 'Ibrán. 9. 27.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

tasallí dete ho, aur apne jawáboṉ
meṉ dekhte ho, ki ḳhatá maujúd
hai?

XXII BA'B.

1 *Ilifaz 'arz kartá ki insán kí nekí se Ḳhudá ko naf'a nahíṉ hosaktá.* 5 *Aiyúb ko kaí ek báton meṉ mulzam ṭhahrátá.* 21 *Use nasíhat detá, ki tauba kar, aur yaqín dilátá ki rahmat tujh par záhir hogí.*

TAB Ilifaz Taimaní ne jawáb
diyá aur kahá,
2 Kyá insán se Ḳhudá ko fáida
pahunchsaktá hai [a], jis tarah se
dánishmand apní dánish se fáida
pásaktá hai?
3 Kyá tere rástbáz hone se
Qádir i mutlaq ko kaunsí ḳhushí
hai? aur tú jo apní ráh ko kámil
kartá hai, to use kyá fáida?
4 Kyá wuh tere ḍar ke máre
tujhe ḍapṭegá? kyá wuh tere sáth
'adálat meṉ chalegá?
5 Kyá terí sharárat baṛí nahíṉ?
aur terí badkáríáṉ behadd nahíṉ?
6 Kyúṉki tú ne mahz befáida
apne bháí se girau máng liyá
hogá [b], aur nange ke kapṛe ko
utár liyá hogá.
7 Tú ne thake mánde ko pání
nahíṉ piláyá, aur bhúkhe ko
kháná nahíṉ khiláyá [c].
8 Zabardast ádmí jo hai zamín
ká málik hai; aur rúdár us meṉ
bastá hai.
9 Tú ne bewoṉ ko ḳhálí háth
bhej diyá hogá, aur yatímoṉ ke
bázú toṛe húe hoṉge [d].
10 Is sabab se tere áspás phande
hain [e], aur achának haul tujh par
paṛá hai;
11 Yá tárîkí, jis ke bá'is tú dekh
nahíṉ saktá hai; yá pání kí báṛh [f],
jo tujhe chhipá legí.
12 Kyá Ḳhudá ásmán kí bulandí
par nahíṉ? aur dekho, sitároṉ
‖ kí úncháí, ki kitne buland haiṉ!
13 Lekin tú kahtá hai, Ḳhudá
kyá jántá hai [g]? andherí badlí kí
us ko kyá ḳhabar hai?
14 Andherá bádal us ke liye
parda hai, ‖ use us meṉ kí ittilá'
nahíṉ [h]; aur wuh ásmán ke pher
meṉ phirá kartá hai.
15 Kyá tú ne us qadím ráh ko
kuchh samjhá bhí hai, jis par
sharír log qadam márte the?
16 Jo apne waqt se peshtar káṭe
gae [i], aur jin kí bunyád túfán meṉ
bah gayí [k]:
17 Jinhoṉ ne Ḳhudá se kahá, ki
Ham se dúr ho [l]: aur Qádir i
mutlaq hamárá kyá kar saktá
hai [m]?
18 Tad bhí us ne un ke gharoṉ
ko achchhí chízoṉ se bhar diyá:
par sharíroṉ kí saláh mujh se dúr
hai [n].
19 Sádiq un ká anjám dekhte
aur ḳhush hote haiṉ [o]; aur begu-
náh log tamasḳhur se un par
haṉste haiṉ.
20 Barḳhiláf us ke hamárí daulat
barbád nahíṉ hotí, par, ‖ un ke
baqíya ko ág bhasam kar detí
hai.
21 ‖ Us se shinásáí paidá kar le,
aur us ke sáth sulh kar [p]; tad terí
ḳhair hogí.
22 Us kí sharí'at ko jo us ke
muṉh se niklí hai mán líjiye, aur
us ke kalám ko apne dil meṉ
jagah díjiye [q].
23 Agar tú Qádir i mutlaq kí
taraf phire [r], to tú ta'mír kiyá
jáegá; tú badkárí ko apne ḍere
se báhar phenk degá.
24 Tab tú soná ‖ ḳhák ke má-
nind aur Ofír ká soná náloṉ ke
pattharoṉ ke mánind faráham
karegá [s].
25 Qádir i mutlaq beshaqq ‖ terí
panáh hogá, aur tujhe † bahut
chándí milegí.
26 Tab terí 'ishrat Qádir i mut-
laq meṉ hogí [t], aur tú ‖ Ḳhudá kí
taraf apná muṉh uṭháwegá [u].
27 Tú us se du'á mángegá, aur
wuh terí sunegá [x], aur tú apní
nazreṉ adá karegá.
28 Jo tú mansúba bándhe, to
rawá hojáegá; aur terí ráhoṉ par
roshní chamkegí.
29 Jis waqt log girá diye jáeṉge,
tú kahegá, Sarfarází hai; aur
wuh farotaní karnewále insán ko
bachá legá [y].
30 Aur ‖ wuh begunáhoṉ ke ja-
zíre ko naját degá: use tere há-
thoṉ kí pákí se naját milegí.

XXIII BA'B.

1 *Aiyúb Ḳhudá ke huzúr meṉ házir hone cháhtá;* 3 *is yaqín par ki Ḳhudá mujh par apní mihrbání záhir karegá.* 8 *Ḳhudá nádídaní hai, par Baní A'dam kí ráhoṉ par muláhaza kartá.* 11 *Aiyúb kí begunáhí.* 13 *Jo Ḳhudá ne muqarrar kiyá hai badal nahíṉ jásaktá.*

TAB Aiyúb ne jawáb diyá aur
kahá,
2 A'j merí shikáyat kaṛwí hai;

[a] Aiy. 35. 7. Zab. 16. 2. Lúq. 17. 10.
[b] Ḳhur. 22. 26, 27. Ist. 24. 10, wag. Aiy. 24. 3, 9. Hiz. 18. 12.
[c] Dekho Aiy. 31. 17. Ist. 15. 7, wag. Yas. 58. 7. Hiz. 18. 7, 16. Mat. 25. 42.
[d] Aiy. 31. 21. Yas. 10. 2. Hiz. 22. 7.
[e] Aiy. 18. 8, 9, 10. aur 19. 6.
[f] Zab. 69. 1, 2. aur 124. 4. Nau. 3. 54.
‖ 'Ibrání meṉ, *ke siroṉ ko.*
[g] Zab. 10. 11. aur 59. 7. aur 73. 11. aur 94. 7.
‖ 'Ibrání meṉ, *ki wuh dekh nahíṉ saktá.*
[h] Zab. 139. 11, 12.
[i] Aiy. 15. 32. Zab. 55. 23. aur 102. 24. Wá'iz 7. 17.
[k] Paid. 7. 11. 2 Pat. 2. 5.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[l] Aiy. 21. 14.
[m] Zab. 4. 6.
[n] Aiy. 21. 16.
[o] Zab. 58. 10. aur 107. 42.
‖ Yá, *un kí janáboṉ ko.*
‖ Ya'ne, *Ḳhudá se.*
[p] Yas. 27. 5.
[q] Zab. 119. 11.
[r] Aiy. 8. 5, 6. aur 11. 13, 14.
‖ Yá, *ḳhák par.*
[s] 2 Taw. 1. 15.
‖ Yá, *tere liye soná.*
† 'Ibrání meṉ, *zor kí chándí.*
[t] Aiy. 27. 10. Yas. 58. 14.
‖ Yá, *Ḳhudá ke áge sarbulandí paidá karegá.*
[u] Aiy. 11. 15.
[x] Zab. 50. 14, 15. Yas. 58. 9.
[y] Ams. 29. 23. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5.
‖ Yá, *begunáh log jazíre ko naját deṉge.* Paid. 18. 26, wag.

|| us ká háth mujh par merí áhon se ziyádatar bhárí hai.

3 Kásh ki main jántá, ki wuh mujh ko wahán milsaktá hai[a], to us kí masnad tak játá.

4 Main apná mu'ámala us ke áge qaríne se bayán kartá, aur apná munh dalílon se bhartá.

5 Kásh ki main ján letá, ki wuh mujhe kyá jawáb de? aur mujhe ma'lúm hotá, ki kyá mujh ko kahe.

6 Kyá wuh apní 'azím qudrat se mere sáth jhagregá[b]? Kabhí nahín; wuh to mujhe tawánáí bakhshegá.

7 Wahán mumkin thá ki rástkár us ke sáth mubáhasa karen, aur main apne insáf karnewále se abad tak bach játá.

8 Dekho, main áge barh játá hún, par wuh wahán nahín; aur píchhe palattá hún, par main use nahín dekhtá;

9 Báen háth phertá hún, jahán wuh shugl men rahtá hai, lekin mujhe kuchh dikháí nahín detá: wuh áp ko dahine háth chhipátá hai, ki mujhe dekhne kí bát nahín[c].

10 Lekin wuh us ráh ko jis par main chaltá hún jántá hai[d]; jab wuh mujh ko tá,o chukegá, main sone ke mánind nikal áúngá[e].

11 Mere pánw ne us kí chál pakar lí hai, us kí ráh ko main ne hifz kiyá hai[f], aur us se kanára nahín kiyá.

12 Main ne hargiz un hukmon se, jo us ke labon se nikle, 'udúl nahín kiyá; main ne us ke munh kí báton ko apní zindagí kí zarúriyát se 'azíztar jáná hai[g].

13 Lekin us ke dil men jo áyá, so áyá, aur kaun use phirá saktá hai[h]? jo us ká jí cháhtá hai, so wuhí kartá hai[i].

14 Wuh us bát ko, jo us ne mere liye muqarrar kí[k], púrá kartá hai, aur aisí bahutsí báten us pás hain.

15 Isí wáste main us ke huzúr men dukh bhartá hún; main jab sochtá hún, us se dartá hún.

16 Khudá ne mere dil ko gudáz kar diyá hai[l], Qádir i mutlaq mujh ko satátá hai:

17 Ki main táríkí ke áge mar nahín játá, aur wuh mere munh se táríkí ko nahín chhipátá.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

|| 'Ibrání men, *merá háth;* Sattar ashkhás ke Yúnání tarjuma men, *us ká háth.*

[a] Aiy. 13. 3. aur 16. 21.
[b] Yas. 27. 4, 8. aur 57. 16.
[c] Aiy. 9. 11.
[d] Zab. 139. 1, 2, 3.
[e] Zab. 17. 3. aur 66. 10. Ya'q. 1. 12.
[f] Zab. 44. 18.
[g] Yúh. 4. 32, 34.
[h] Aiy. 9. 12, 13. aur 12. 14. Rúm. 9. 19.
[i] Zab. 115. 3.
[k] 1 Tas. 3. 3.
[l] Zab. 22. 14.

XXIV BAB.

1 *Aksar auqát sharíron ko sazá nahín dí játí.* 17 *Sharíron ko sazá miltí, par poshída men.*

AZBAS ki auqát[a] Qádir i mutlaq se chhipe nahín, to kyún we jo us ke áshná hain, us ke aiyám ko nahín dekhte?

2 Ba'ze khet ke dándon ko sarkáte hain[b]; zabardastí se we gallon ko lejáte hain, aur unhen charáte hain.

3 We yatím ke gadhe ko hánk lejáte hain, bewá ke bail ko girau lete hain[c].

4 We hájatmandon ko ráh se pherte hain, aur zamín ke miskín sab ke sab milke chhipte hain[d].

5 Dekho, jis tarah gorkhar bayábán men phirte hain, we nikal játe ki apná kám karen; waqt se áge we shikár karne ko uthte hain: bayábán un ká aur un ke bachchon ká kháná paidá kar detá hai.

6 We maidán men apná apná galla kátte hain: sharír log mausim men angúr torte hain.

7 We nangon ko chhorte ki rát ko be-kapre káten[e], aur járe men bhí un ká kuchh orhná nahín hai.

8 We kohistán kí jharí se bhígte hain, aur ár ke liye chatán se lipatte hain[f].

9 We yatím ko chhátí se judá karte hain, aur miskín se girau lete hain.

10 We use chhordete hain ki nangá aur be-kaprá chalá jáwe, aur bhúkhe se púlá lelete hain;

11 Jo un kí chárdíwárí men tel perte hain, aur kolhú men un ke angúr kuchalte hain, aur piyáse rahte hain.

12 Log shahr ke báhar tak nála karte hain, aur zakhmí áh i jánsoz khínchte hain; báwujúd us ke Khudá un par 'aib nahín lagátá.

13 We un men se hain jo roshní se jhagarte hain; we us kí ráhon ko nahín jánte, na us ke ráston men thaharte hain.

14 Khúní pau phatte hí uthtá[g], aur muhtáj aur miskín ko már dáltá hai, aur rát ke waqt phir dakait ho játá hai.

15 Zání kí ánkhen shám ke muntazir rahtí hain[h]; kyúnki wuh kahtá hai, Kisí kí ánkh mujhe na dekhe[i]; aur apná munh chhipátá hai.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[a] A'am. 1. 7.
[b] Ist. 19. 14. aur 27. 17. Ams. 22. 28. aur 23. 10. Hús. 5. 10.
[c] Ist. 24. 6, 10, 12, 17. Aiy. 22. 6.
[d] Ams. 28. 28.
[e] Khur. 22. 26, 27. Ist. 24. 12, 13. Aiy. 22. 6.
[f] Nau. 4. 5.
[g] Zab. 10. 8.
[h] Ams. 7. 9.
[i] Zab. 10. 11.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

16 We andhere men un gharon
men sendh márte hain, jin par
unhon ne din ko nishán kiyá thá;
we roshní ko nahín pahchánte [k].
17 Kyúnki sahar un ke liye jaise
maut kí parchháín hai: agar koí
unhen pahcháne, we maut ke
sáya ke haulon men giriftár hote
hain.
18 Wuh pání kí tarah rawán
hai: dunyá men un ká bakhra
la'natí hai: tákistán kí ráh use
dikhái nahín detí.
19 Jis tarah khushkí aur garmí
barf ke pání ko sukhlátí hai, usí
tarah gor gunahgáron men tásír
kartá hai.
20 Rihm use bhúl jáegá; kíre
us ko maza se kháenge; wuh
phir yád na kiyá jáegá [l]; sharárat
ká darakht torá jáegá.
21 Kyúnki wuh bánjh se, jo
hámila nahín hotí, badsulúkí
kartá hai, aur bewa se nekí nahín
kartá.
22 Wuh zabardaston ko apní
tawánáí se khínchtá hai; wuh
uthtá hai, aur zindagí ká bharosá
kisí ko nahín.
23 Agarchi use itná diyá jáwe
ki us par takiya karke salámat
rahe, lekin us kí ánkhen un kí
ráhon par lagí hain [m].
24 We thorí muddat tak sarfa-
ráz hain, phir rawána hote aur
past kiye játe: we auron kí tarah
ráh par se pakre játe, aur jaisá
bálon kí phungíán torí játí hain,
usí taur par we káte játe hain.
25 Aur agar yúnhí na ho, kaun
hai jo mujh ko jhútha kar sake;
aur mere sukhan ko náchíz thah-
ráwe?

XXV BA'B.

Bildad 'arz kartá hai, ki insán Khudá ke huzúr men begunáh hargiz nahín thaharsaktá.

TAB Bildad Súkhí ne jawáb
diyá aur kahá,
2 Saltanat aur mahábat us kí
hain; wuh únche makánon men
amán bakhshtá hai.
3 Kyá us ke lashkaron ká kuchh
shumár hai, aur kaun hai, jis par
us kí roshní nahín partí [a]?
4 Pas Khudá ke huzúr insán
begunáh kyúnkar thaharsaktá
hai [b]? aur wuh jo 'aurat se paidá
húá hai kyúnkar pák nikaltá
hai?
5 Dekho chánd bhí, to roshan
nahín; hán sitáre us kí nazar
men pák nahín:
6 To kitná kam insán, jo ek
kírá hai [c]? yá ádamzád, jo ek kirm
hai?

XXVI BA'B.

1 *Aiyúb Bildad se malámat kartá hai ki us ne apne kalám men murúwat na dikhláí; 5 phir Khudá kí qudrat ká iqrár kartá ki behadd hai aur sárí tajwíz se báhar hai.*

PHIR Aiyúb ne jawáb diyá aur
kahá,
2 Kyúnkar tú ne us kí kumak
kí jo nátawán thá? tú ne kyún-
kar us bázú ko sambhálá jis men
zor na thá?
3 Tú ne nádán ko kyúnkar
saláh dí hai? aur tú ne kyúnkar
us chíz ko jo maujúd hai áshkárá
kiyá?
4 Kis ke liye tú ne báten kín,
aur kis kí rúh hai, jo tujh men se
áyí?
5 ‖ Beján chízen páníon ke níche
bantí hain, aur we jándár chízen
bhí, jo un men rahtí hain.
6 Jahannam us ke áge nangá
hai, aur halákat beparda hai [a].
7 Us ne ásmán ko uttar ta-
raf se khálí jagahon par phai-
láyá [b], aur zamín ko be-'iláqa
latkáyá.
8 Wuh apne ghane bádalon men
páníbándhtá hai [c]; aur un ke níche
abr nahín phattá hai.
9 Wuh apne takht ká rú chhi-
pátá hai, aur badlí us par bichhátá
hai.
10 Us ne páníon ke girdágird
hadden bándhín [d], jahán tak ujá-
le aur andhere kí tamámí hotí
hai.
11 A'smán ke sutún us kí tambíh
se kámpte hain aur ghabrá játe
hain.
12 Wuh apní qudrat se samun-
dar ko do tukre kartá [e], aur apní
dánish se us ká gurúr dabátá
hai.
13 Us ne apní rúh se ásmánon
ko áráish dí hai [f], aur us ke háth
ne pechída sámp ko banáyá hai [g].
14 Dekho, yih hí us kí kárígarí
ke namúne hain: lekin us ke
bhedh ká hál kyá hí thorá sunne
men átá hai? us kí qudrat kí
garaj kaun samajh saktá hai?

k Yúh. 3. 20.
l Ams. 10. 7.
m Zab. 11. 4. Ams. 15. 3.
a Ya'q. 1. 17.
b Aiy. 4. 17, wag. aur 15. 14, wag. Zab. 130. 3. aur 143. 2.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

c Zab. 22. 6.
‖ Yá, *Murde páníon ke níche kámpte hain.*
a Zab. 139. 8, 11. Ams. 15. 11. 'Ibrán. 4. 13.
b Aiy. 9. 8. Zab. 24. 2. aur 104. 2, wag.
c Ams. 30. 4.
d Aiy. 38. 8. Zab. 33. 7. aur 104. 9. Ams. 8. 29. Yar. 5. 22.
e Khur. 14. 21. Zab. 74. 13. Yas. 51. 15. Yar. 31. 35.
f Zab. 33. 6.
g Yas. 27. 1.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

XXVII BAB.

1 *Aiyúb phir apní diyánatdárí sabhoṉ par jatátá.* 8 *Riyákár kí kuchh ummaid nahíṉ hai.* 11 *We barakateṉ jo sharíroṉ ko miltíṉ, so la'nateṉ hojátí haiṉ.*

IS par Aiyúb ne apní tamsíl
barháí aur kahá,
2 Qasam Ḵhudá e haiy kí, jis ne
merá ‖ haqq le liyá [a], aur Qádir i
mutlaq kí, jis ne merí ján ko
† kalpáyá hai;
3 Ki jab tak merá dam mujh
meṉ rahegá, aur Ḵhudá ‖ kí rúh
mere nathnoṉ meṉ báqí hogí,
4 Mere honṭh badgoí na ka-
reṉge, aur merí zubán jhúṭh na
bolegí.
5 Mujh se dúr ho, ki tumheṉ
rástgo jánúṉ; maiṉ marne tak
apní diyánat liye use na chho-
ṛúṉgá [b].
6 Maiṉ apní sadáqat ko ṭhámbe
húe húṉ [c], aur use kho na dúṉgá:
merá dil jab tak zindagí hai
mujhe malámat na karegá [d].
7 Merá dushman sharír ke má-
nind ho, aur wuh jo mujh par
chaṛháí kartá, badkár ke mánind.
8 Kyúṉki riyákár ne harchand
ki zaḵhíra kiyá, par jis waqt ki
Ḵhudá us kí ján lewe, us kí
ummaid kyá [e]?
9 Jab us par bipat paṛe, kyá
Ḵhudá us kí faryád sunegá [f]?
10 Kyá us kí 'ishrat Qádir i
mutlaq meṉ hogí [g]? kyá wuh sadá
Ḵhudá ká nám liye jáegá?
11 Maiṉ Ḵhudá kí ‖ kumak se
tumheṉ ta'lím dúṉgá: Qádir i
mutlaq ke intizám ká bhed tum
se na chhipáúṉgá.
12 Lo, tum logoṉ ne yih sab
kuchh dekhá hai: phir kyúṉ is
tarah sarásar wáhí ma'lúm hote?
13 Sharír ádmí ká yihí baḵhra
hai jo Ḵhudá kí taraf se miltá [h],
aur we jo zulm karte haiṉ un kí
yihí mirás hai, jo Qádir i mutlaq
kí jánib se páweṉge.
14 Agarchi us ke farzand bahut
howeṉ, taubhí talwár ke liye
haiṉ [i]; aur us kí nasl roṭí se ser
na hogí.
15 Us ke logoṉ meṉ se jo báqí
raheṉge, ‖ mareṉge aur gáṛe já-
eṉge; aur us kí bewáeṉ us par
nauha na kareṉgí [k].
16 Jo wuh ḵhák kí mánind rúpe
ke túde lagáwe, aur pinḍol kí
mánind kapṛe taiyár kare:

‖ 'Ibrání meṉ, *insáf.*
[a] Aiy. 34. 5.
† 'Ibrání meṉ, *talkh kiyá,* Rút 1. 20. 2 Sal. 4. 27.
‖ Ya'ne, *wuh dam jo Ḵhudá ne us meṉ phúṉká thá,* Paid. 2. 7.
[b] Aiy. 2. 9. aur 13. 15.
[c] Aiy. 2. 3.
[d] A'am. 24. 16.
[e] Mat. 16. 26. Lúq. 12. 20.
[f] Aiy. 35. 12. Zab. 18. 41. aur 109. 7. Ams. 1. 28. aur 28. 9. Yas. 1. 15. Yar. 14. 12. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Yúh. 9. 31. Ya'q. 4. 3.
[g] Dekho Aiy. 22. 26, 27.
‖ 'Ibrání meṉ, *ke háth se.*
[h] Aiy. 20. 29.
[i] Ist. 28. 41. Ást. 9. 10. Hús. 9. 13.
‖ Yá, *marí ke sabab gáṛe jáeṉge.*
[k] Zab. 78. 64.

17 Wuh to taiyár kare, par
sádiq log use pahineṉge [l], aur
begunáh chándí bánṭ leṉge.
18 Wuh patange kí mánind apná
ghar banátá hai, aur us chhappa-
riye kí mánind jise chaukídár ne
banáyá [m].
19 Wuh daulatmand ‖ leṭ jáegá,
par wuh shámil na kiyá jáegá:
wuh apní ánkheṉ kholtá hai, aur
wuh hai nahíṉ.
20 Haul páníoṉ kí tarah use
pakaṛ lete haiṉ [n], aur rát ko ándhí
use churá le játí hai.
21 Púrabí hawá use uṛá lejátí
hai, so wuh játá rahtá hai; wuh
ándhí kí tarah use us kí jagah se
ukháṛ phenkegí.
22 Ḵhudá us par sadma pa-
huncháegá, aur rahm na karegá:
wuh baṛe shauq se cháhtá, ki us
ke háth se bhág nikle.
23 Log us par tálíáṉ bajáeṉge,
aur síṭí bajá bajáke us kí jagah
se dúr kar deṉge.

XXVIII BAB.

1 *'Ilm to hai jo ḵhilqat par muláhaza karne se hásil hotá;* 12 *par ḵhirad Ḵhudá kí ḵháss baḵhshish hai.*

YAQI'NAN rúpe ke liye ḵhán
hai, aur sone ke liye makán,
jaháṉ se use sáf karte haiṉ.
2 Lohá zamín se nikálá játá hai,
aur támbá patthar meṉ se galáyá
játá hai.
3 Wuh táríkí kí hadd lagátá hai,
aur kamál talásh kartá hai: tá-
ríkí ke pattharoṉ aur maut ke
sáya tak pahunchtá hai.
4 Búd o básh karnewáloṉ se
bam phúṭtí hai: us ká pání páṉw
ká bhúlá húá thá: phir we ḵhushk
hojáte haiṉ, we ádmíoṉ meṉ se
játe rahte haiṉ.
5 Zamín jo hai, us meṉ se
ḵhurák paidá hotí hai; aur ‖ us ke
andar átash kí sí tabdíl hai.
6 Us ke sangrezoṉ meṉ nílam
páye játe haiṉ; aur us meṉ
† kachchá soná hai.
7 Yaháṉ ek ráh hai jise koí pa-
randa nahíṉ jántá, aur giddh kí
ánkh ne use nahíṉ dekhá;
8 Sher ke bachchoṉ ne use nahíṉ
liyá, aur us par sher i shikárí
nahíṉ guzrá.
9 Wuh apná háth ‖ chaṭán par
dhartá hai, aur paháṛoṉ ko jaṛ se
ulaṭ detá hai.
10 Wuh paháṛíáṉ káṭke nadíáṉ

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[l] Ams. 28. 8. Wá'iz 2. 26.
[m] Yas. 1. 8. Nau. 2. 6.
‖ Ya'ne, *marjáegá.*
[n] Aiy. 18. 11.
‖ Yá, *us ká andar ág se ulaṭ játá hai.*
† Yá, *soná ke reza haiṉ.*
‖ Yá, *chaqmaq.*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

nikáltá hai, aur us kí ánkh har ek
qímatí chíz ko dekhtí hai.
11 Wuh sailábon ko rokke nahín
‖ bahne detá; chhipí chíz roshan
kar dikhátá hai.
12 Lekin khirad kahán miltí
hai[a]? aur fahmíd ká maqám ka-
hán hai?
13 Insán us kí qímat[b] nahín
jántá; wuh zindon kí sarzamín
men muyassar nahín hotí.
14 Gahráo[c] kahtá hai, ki Mujh
men nahín; aur samundar kahtá
hai, ki Mujh pás nahín.
15 Kundan us ke liye diyá nahín
játá[d], aur us kí kharíd ke liye
chándí taulí nahín játí.
16 Ofír ká soná us ká mol ho
nahín saktá, aur wuh qímatí
yáqút yá nílam se kharídí nahín
játí.
17 Soná aur billaur us ke ham-
qímat nahín hain; chokhe sone
ke ‖ jawáhir us ke badle men na
diye jáwen.
18 Múnge aur motíon ká kyá
zikr? kyúnki khirad ká mol la'lon
se ziyáda hai;
19 Kúsh ká pukhráj us ke ham-
qadr nahín, aur khális sone ko us
se kyá barábarí hai?
20 Pas, khirad kahán se átí
hai[e]? aur fahmíd kí jagah kidhar
hai?
21 Jis hál ki wuh sab zindon kí
ánkhon se poshída hai, aur ásmán
ke parandon se chhipí hai.
22 Halákat aur maut kahtí
hain[f], ki Ham ne apne kánon se
us kí námwarí suní hai.
23 Khudá us kí ráh se wáqif hai;
wuh us ke maqám ko jántá hai,
24 Kyúnki wuh zamín kí intihá
tak nazar kartá hai, aur sáre
ásmán ke níche dekhtá hai[g];
25 Jis waqt hawáon ká wazn
kartá hai[h]; aur pánion ko tarázú
men taultá hai.
26 Jab us ne menh ke liye ek
qánún kiyá[i], aur barq aur ra'ad
ke liye ek ráh thahráyí:
27 Usí waqt us ne use dekhá,
aur ‖ áshkár kiyá; us ne use taiyár
kiyá, aur use dhúndh nikálá.
28 Aur us ne insán ko kahá, ki
Dekho, Khudá ká khauf khirad
hai[k], aur badí se dúr rahná wuhí
fahmíd hai.

‖ 'Ibrání men, *ánsú baháne.*
[a] 20 áyat. Wá'iz 7. 24.
[b] Ams. 3. 15.
[c] 22 áyat. Rúm. 11. 33, 34.
[d] Ams. 3. 13, 14, 15. aur 8. 10, 11, 19. aur 16. 16.
‖ Yá, *zurúf.*
[e] 12 áyat.
[f] 14 áyat.
[g] Ams. 15. 3.
[h] Zab. 135. 7.
[i] Aiy. 38. 25.
‖ 'Ibrání men, *shumár kiyá.*
[k] Ist. 4. 6. Zab. 111. 10. Ams. 1. 7. aur 9. 10. Wá'iz 12. 13.

XXIX BÁB.

Aiyúb apní aglí tawángarí aur 'izzat ko yád karke, ab kí hálat ke sabab nála kartá.

AUR Aiyúb ne apní masal par
yih barháyá aur kahá,
2 Kásh ki main aisá hotá jaisá
guzre húe mahínon men thá[a],
jin dinon men Khudá merí nigáh-
bání kartá thá;
3 Jab us ká chirág mere sir ke
úpar roshan thá[b], aur us kí
roshní se main andhere men
chaltá thá;
4 Jaisá main jawání ke aiyám
men thá, aur Khudá ká bhed[c]
mere khaime par thá;
5 Jab Qádir i mutlaq mere sáth
thá, mere bachche mere áspás
the;
6 Jab main apne qadamon ko
makkhan se dhotá thá[d], aur chatán
mere liye tel kí nadíán bahátí
thí[e];
7 Jab main shahr men hoke
phátak ko játá thá, aur bázár men
apní masnad ko rakhtá thá!
8 Tab jawán mujhe dekhke
chhip játe the; aur buzurg uth
khare rahte the.
9 Ra,úsá bolne se báz rahte the,
aur apná háth honthon par dharte
the[f].
10 Umará chup hojáte the, aur
un kí zubánen un ke tálú se já
lagí thín[g].
11 Jis waqt kán merí suntí
thí, mujhe du'á detí thí; aur
ánkh jab mujhe dekhtí thí, mere
liye gawáhí detí thí:
12 Kyúnki main ne miskínon ko
jo nála karte the, naját dí[h], ya-
tímon ko, aur un ko jin ká koí
madadgár na thá.
13 Us kí du'á jo halák hone par
thá ‖ merí panáh húí, aur main ne
bewon ke dilon ko aisá khush
kiyá ki we gáne lagín.
14 Main ne rástbází pahiní[i], us
se main árásta húá: merí 'adálat
pairáhan aur dastár thí.
15 Main andhon ke liye ánkhen
thá[k], aur langron ke liye pánw.
16 Main miskínon ke liye báp
thá, aur wuh mu'ámala jo main na
jántá thá, us kí tahqíq kartá thá[l].
17 Main ne sharír kí dárhen
torín[m], aur us ke dánton men se
lút ká mál khínch nikálá.
18 Tab main kahtá thá, ki main
apne ghonsle men marúngá[n],

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[a] Dekho Aiy. 7. 3.
[b] Aiy. 18. 6. Zab. 18. 28.
[c] Zab. 25. 14.
[d] Paid. 49. 11. Ist. 32. 13. aur 33. 24. Aiy. 20. 17.
[e] Zab. 81. 16.
[f] Aiy. 21. 5.
[g] Zab. 137. 6.
[h] Zab. 72. 12. Ams. 21. 13. aur 24. 11.
‖ 'Ibrání men, *mujh par áyí.*
[i] Ist. 24. 13. Zab. 132. 9. Yas. 59, 17. aur 61. 10. Afs. 6. 14, wag. 1 Tas. 5. 8.
[k] Gin. 10. 31.
[l] Ams. 29. 7.
[m] Zab. 58. 6. Ams. 30. 14.
[n] Zab 30. 6.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

merí 'umr ke din aise bahut
honge, jaise ret hotí hai.
19 Merí jar[o] páníon ke pás
phailí húí thí[p], aur sárí rát merí
dálí par os parí rahí.
20 Merí shauqat mujh men || tar
o táza thí, aur merí kamán[q] mere
háth men nayí húí.
21 Log merí taraf kán rakhte,
aur muntazir rahte the; merí
mashwarat sunke chup hojáte
the.
22 Merí báten duhrá na sakte
the; aur merá kalám un par
tapaktá thá.
23 We merí ráh yún takte the
jaise koí menh ko take; we
kholke apná munh pasárte the,
jaise koí akhír ke menh ke liye[r]
munh khole.
24 Agar main un par hanstá thá,
we yaqín na láte the; we mere
chihra ká núr girá na dete the.
25 Main ne un ke liye ráh
chuní, aur sardár ban baithá, aur
us bádsháh kí mánind jo lashkar
men húá, aur us shakhs kí tarah
jo gamgínon ko tasallí dewe,
búd o básh kí.

o Aiy. 18. 16.
p Zab. 1. 3. Yar. 17. 8.
|| 'Ibrání men, *nayí.*
q Paid. 49.24.
r Zak. 10. 1.

XXX BAB.

1 *Aiyúb kí 'izzatdárí zillat kí hálat se mubaddal húí.* 15 *Us kí kámyábí kí jagah áfaten us par parí thín.*

AB to we jo mujh se kam-'umr
hain, mujh se thatholíán
karte hain, jin ke bápdáde,
mujhe nang átá hai, ki mere galle
ke kutton ke sáth baithen.
2 Un ke háthon ke zor se mujhe
kyá fáida, || jin kí tamám 'umr
batálat men guzrí?
3 Mahangí men muhtájí se we
akele the: kal kí rát bayábán
men kharáb-khasta bhatakte
phirte the.
4 We jhárí se khabází aur ghás
phús kí jaren apne kháne ke liye
ukhár láte hain.
5 Log unhen apne darmiyán se
ragedte the; we un ke píchhe
shor karte the, jaise chor ke
píchhe karte hain.
6 We wádíon ke karáron men
rahte hain, zamín ke gáron men
aur chatánon men.
7 We jháríon ke darmiyán renkte
the, aur gazna ke tale we ikatthe
hote the.
8 We bewuqúfon ke larke the,
gumnámon ke farzand; we khák
se ziyáda khwár the.
9 Aur ab main un ká rág hún[a];
ab, main un kí kahávat hún!
10 We mujh se ghin kháte hain,
we mujh se dúr bhágte hain, aur
mere munh par thúkne se báz
nahín rahte hain[b].
11 Is liye ki us ne merí rassí
kholí[c], aur mujh par bipat dálí,
unhon ne mere áge munh se lagám
bhí nikál dálí.
12 Chhokre mere dahine háth
khare hote hain, aur mere pánwon
ko thel dete hain, aur apní halá-
kat kí ráhon ko mujh pás tak
nikálte hain[d];
13 We mere raste ko bigárte
hain, aur we log mujhe thokar
khiláte hain, jo áp láchár bekas
thaharte hain.
14 We pání ke bare dheú kí
mánind mujh par utar parte hain:
wírána men we mujh par jhonk
kháke girte hain.
15 Haulon ne mujh par galba
kiyá hai; we hawá ke mánind
hain ki merá jí un se sukrá játá
hai; merí 'áfiyat badlí kí tarah
parágand húí játí hai.
16 Ab to merá jí mujh men se
nikal chalá, aur || musíbat ne mujh
ko sakht pakrá.
17 Merí haddíán ráton ko mujh
men dhastí hain, aur mere nason
ko árám nahín.
18 || Jalne kí shiddat se mere
pairáhan kí aur súrat ho gayí
hai; wuh mere qabá ke girebán
kí mánind mere gale par girdá-
gird lag gayá hai.
19 Us ne mujhe kíchar men dál
diyá, aur main khák aur rákh sá
hogayá.
20 Main tujh se faryád kartá
hún, aur tú nahín suntá; main
tere áge khará hotá hún, aur tú
munh nahín kartá.
21 Tú mujh par be-rahmí kartá
hai, tú áp apne zoráwar háth se
merá mukhálif hotá hai.
22 Tú mujhe hawá par únchá
kartá hai, aur us par mujhe sawár
kartá hai, aur merí || máhiyat ko
barbád kartá hai.
23 Mujh ko yaqín hai, ki tú
mujh ko ján se máregá, aur us
ghar men jo har ek jándár ke
liye thahráyá gayá hai[e], pahun-
cháwegá.

|| Yá, *jin kí 'umr-darází nahín hotí.*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

a Aiy. 17. 6. Zab. 35. 15. aur 69. 12. Nau. 3. 14, 63.
b Gin. 12. 14. Ist. 25. 9. Yas. 50. 6. Mat. 26. 67. aur 27. 30.
c Dekho Aiy. 12. 18.
d Aiy. 19. 12.
|| 'Ibrání men, *musíbat ke dinon ne.*
|| 'Ibrání men, *Us ke* (ya'ne, bímárí ke) *bare zor se.*
|| Yá, *'aql-mandí.*
e 'Ibrán. 9. 27.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

24 Ba har hál wuh us kí gor par háth na barháwegá, agarchi we us kí halákat par nála karenge.

25 Kyá main us ke liye jo musíbat men thá nahín royá[f]? kyá main ne miskín ke liye gam nahín kháyá?

26 Main ne iqbál ká intizár kiyá[g], tab idbár áyí; main roshní kí ráh dekhtá thá, par táríkí parí.

27 Merí antrián ubaltí hain aur thamtí nahín; musíbat ke din mujh par á pare.

28 ‖Main áftáb kí garmí men rotá húá[h] báhar niklá: main ne khará hoke dangal men nála kiyá.

29 Main azhdahon ká bháí húá, aur ‖ullúon ká hamnishín húá[i].

30 Merá chamrá mere tan par kálá hogayá[k], aur merí haddíán garmí se jal gayín[l].

31 Merí barbat se nauha kí sadá nikaltí hai, mere arganún se ronewálon kí áwáz átí hai.

f Zab. 35. 13, 14. Rúm. 12.15.
g Yar. 8. 15.
‖ Yá, *Main kálá hogayá, par dhúp se nahín.*
h Zab. 38. 6. aur 42. 9. aur 43. 2.
‖ Yá, *shutrmurgon ká.*
i Zab. 102. 6. Mík. 1. 8.
k Zab. 119.83. Nau. 4. 8. aur 5. 10.
l Zab. 102. 3.

XXXI BA'B.

Aiyúb chand faráiz kí bábat apní diyánatdárí ká áshkárá iqrár kartá.

MAIN ne apní ánkhon se[a] 'ahd bándhá thá: phir main kunwárí 'aurat ke kyún tasauwur men rahún?

2 Kyúnki úpar se Khudá kí taraf kaunsá bakhra[b] átá hai? aur 'álam i bálá par se Qádir i mutlaq kaunsí mírás detá hai?

3 Kyá sharíron ke liye halákat, aur badkirdáron ke liye 'azáb i 'azím nahín hai?

4 Kyá wuh merí ráhon ko nahín dekhtá[c], aur mere qadam shumár nahín kartá hai?

5 Agar main ne batálat men qadam márá, aur agar mere pánw ne dagá kí ráh pakrí;

6 Cháhiye ki ‖main sachchí tarázú men taulá jáún, tá ki Khudá merí diyánatdárí ko daryáft kare.

7 Agar merá qadam raste se phirá ho, aur merá dil merí ánkhon kí pairauí men chalá ho[d], aur mere háthon men chhút lagí ho:

8 To main boún, aur dúsrá kháwe[e], aur merí ‖khetí ukhár phenkí jáwe.

9 Agar merá dil kisí 'aurat par lalcháyá ho, aur main apne parosí ke darwáze par ghát men baithá;

a Mat. 5. 28.
b Aiy. 20. 29. aur 27. 13.
c 2 Taw. 16.9. Aiy. 34. 21. Ams. 5. 21. aur 15. 3. Yar. 32. 19.
‖ 'Ibrání men, *Wuh mujhe 'adl kí tarázú men taule.*
d Dekho Gin. 15. 39. Wá'iz 11. 9. Hiz. 6. 9. Mat. 5. 29.
e Ahb. 26. 16. Ist. 28. 30, 38, wag.
‖ Yá, *nasl.*

10 To merí jorú dúsre ke liye chakkí píse, aur gair log us par nihuren[f].

11 Ki yih bará gunáh hai, hán, yih wuh badkárí hai, ki zarúr hai, ki hákim us kí sazá dewen[g].

12 Yih ek ág hai jo faná karke satyánás kartí hai, aur merí sárí barakat ko khodetí hai.

13 Agar main ne apne khádim yá khádima ko, jis waqt we mujh se jhagarte the, haqír jáná:

14 Pas jis dam Khudá uth khará húá, main kyá karún? aur jab wuh muláqát kare, to main us ko kyá jawáb dúngá[h]?

15 Kyá jis ne mujhe rihm men dálá, use nahín banáyá[i], aur kyá ek hí ne ham ko pet men íjád nahín kiyá hai?

16 Agar main ne miskín ko us ke matlab se ná-ummed kiyá, yá main ne bewon kí ánkhon ko dukh diyá:

17 Yá apná nawála áp hí áp kháyá, aur yatím ko us men se kháne na diyá;

(18 Kyúnki merí larkáí se wuh mere sáth yún palá thá, jaise báp ke sáth palte hain, aur main apní má ke pet hí men se ‖us ká rahnumá húá;)

19 Agar main ne kisí ko kapre ke na hone se marte dekhá, yá kisí miskín ko nangá páyá;

20 Agar us kí kamar ne mujh ko du'á na dí[k], aur agar us ne merí bheron kí ún se garmí na pái:

21 Agar main ne yatím par hath utháyá[l], jis waqt main ne apná yár 'adálat men dekhá:

22 To merá bázú sháne ke ghar se nikal jáwe, hán, bázú kí haddí bhí tút jáwe.

23 Kyúnki Khudá kí taraf se halákat mere liye ek haul húí[m], aur us kí Khudáwandí ke sabab se main bardásht na kar saká.

24 Agar main ne sone se ummed rakhí, aur chokhe sone ko kahá, Tú merí já e ummed hai[n];

25 Agar main is sabab se khushwaqt hotá ki merá mál firáwán húá[o], aur mere háth ne bahut hásil kiyá thá;

26 Agar main ne súraj par nigáh kí jab chamaktá rahá, yá chánd par jis waqt apní núrání ráh par chaltá thá[p];

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

f 2 Sam. 12. 11. Yar. 8. 10.
g Paid. 38. 24. Ahb. 20. 10. Ist. 22. 22. Dekho 28 áyat.
h Zab. 44. 21.
i Aiy. 34. 19. Ams. 14.31. aur 22. 2. Mal. 2. 10.
‖ Ya'ne, *bewa ká.*
k Dekho Ist. 24. 13.
l Aiy. 22. 9.
m Yas. 13. 6. Yúel 1. 15.
n Marq. 10. 24. 1 Tim. 6.17.
o Zab. 62. 10. Ams. 11. 28.
p Ist. 4. 19. aur 11. 16. aur 17. 3. Hiz. 8. 16.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

27 Aur merá dil chhipke farefta
húá ho, aur mere munh ne mere
háth ko chúmá ho:
28 To yih bhí wuh badkárí hai
jis kí sazá zarúr hai ki hákim
dewe[q]: kyúnki is taqsír se main
ne Khudá ká, jo úpar hai, inkár
kiyá.
29 Agar main us kí halákat se,
jo merá kína rakhtá thá, shádmán
húá[r], yá jab us par balá názil
húí, merá dil phúl uthá;
30 Main ne apne munh ko har-
giz parwánagí na dí, ki us kí ján
ke liye la'nat kí árzú karke[s] gu-
náhgár ho.
31 Mere khaime ke logon ne
nahín kahá, ki kásh hamen us ká
gosht muyassar hotá! ham ser
nahín hosakte.
32 Musáfir ko sarak men shab-
básh hone na pará[t]; main ne ráh
par us ke liye darwáza kholá.
33 Agar main ne † Ádam[u] kí
tarah apne gunáh ko dhámpá ho,
aur apní badkárí ‖ apne síne men
chhipái ho:
34 Yá, main barí guroh se dar-
gayá[x], yá qabílon kí † hiqárat se
main ne dahshat kháí, aur main
chup ho rahá, aur darwáze se
báhar na gayá?
35 Kásh ki koí merí sune[y]!
dekho, ‖ merí árzú yih hai, ki
Qádir i mutlaq mujh ko jawáb
detá[z], aur merá dushman apná
da'wá qalamband kartá.
36 Yaqínan main use apne kán-
dhe par dhartá, aur táj kí mánind
use apne sir par bándhtá.
37 Main apne har ek qadam ká
use hisáb detá, main sháhzáde ke
mánind us pás játá.
38 Agar merí zamín mujh se ná-
lishmand hai, yá us kí regháríán
báham rotíán hain;
39 Agar main ne us ke phal
kháe, aur qímat na dí[a], yá un ke
málikon kí ján mere zulm se ni-
kal gayí[b]:
40 To gehún kí jagah úntka-
tare[c] ugen, aur jau ke 'iwaz talkh
dána howen. Aiyúb kí báten ta-
mám húín.

q 11 áyat.
r Ams. 17. 5.
s Mat. 5. 44. Rúm. 12.14.
t Paid. 19.2,3. Qáz. 19. 20, 21. Rúm. 12.13. 'Ibráni. 13.2. 1 Pat. 4. 9.
† Yá, *ádmíon kí tarah.*
u Paid. 3. 8, 12. Ams. 28.13. Hús. 6. 7.
‖ Yá, *apne bagal men márí.*
x Khur. 23. 2.
† Yá, *shamátat se.*
y Aiy. 33. 6.
‖ Yá, *merá dastkhatt yih hai.*
z Aiy. 13. 22.
a Ya'q. 5. 4.
b 1 Sal. 21.19.
c Paid. 3. 18.

XXXII BAB.

1 *Ilihú Aiyúb aur us ke tín doston par khafá hotá.* 6 *Agarchi jawán hai taubhí bolne kí jur,at use áyí, is liház se ki búrhe hamesha dáná nahín hain.* 11 *Unhen malámat kartá, ki unhon ne Aiyúb ko qáil nahín kiyá thá.* 16 *Bolne ká ishtiyáq jo us men samáyá thá.*

AB ye tínon mard Aiyúb ko
jawáb dene se báz áe, is
liye ki wuh apní nazar men sádiq
thahrá[a].
2 Tab Ilihú bin Barakiel Búzí[b],
jo Rám ke khándán men se thá,
us ká gussa bharká; us ká gussa
Aiyúb par bharká, is liye ki us ne
‖ apne ko Khudá se ziyáda 'ádil
thahráyá thá.
3 Aur us ke tínon doston par
bhí us ká gazab mushta'il húá, is
liye ki unhon ne jawáb na páyá
thá, taubhí Aiyúb ko gunáhgár
thahráyá.
4 Ilihú, jab tak ki Aiyúb kah
chuká, chupká rahá, kyúnki we
'umr men us se bare the.
5 Jab Ilihú ne dekhá, ki un tín
shakhson ke munh men jawáb
na rahá, to us ke qahr kí átash
sulgí.
6 Aur Barakiel Búzí ke bete
Ilihú ne jawáb diyá aur kahá,
Main jawán hún, aur tum bahut
búrhe[c]; is liye main dartá thá,
aur main ne jur,at na kí, ki apní
ráe tum par záhir karún.
7 Main ne kahá, ki Díní log bo-
len, aur we jo kuhansál hain
dánish kí bát sikhláwen.
8 Lekin insán men rúh hai: Qá-
dir i mutlaq ‖ apne dam se unhen
fahmíd bakhshtá hai[d].
9 Bare log hamesha dánishmand
nahín hote[e]; aur búrhe insáf se
ágáhí nahín rakhte.
10 Is liye main ne kahá, ki Merí
suno; main bhí apní ráe záhir
karúngá.
11 Dekho, tumháre bolne tak
intizár men rahá; jab tak tum
báten nikálte rahte, tumhárá mu-
báhasa suntá gayá.
12 Hán, main qasdan tumháre
sáth lagá rahá, aur dekho, tum
men ek nahín jo Aiyúb ko qáil
kartá, aur us kí báton ká jawáb
detá:
13 Na howe, ki tum kaho, Ham
to dánish ká bhed pá gaye[f]:
Khudá us ko húl rahá hai; ádmí
kyá hai?
14 Us ne to mujh se bahs nahín
kiyá, aur main tumhárá sá wáhí
jawáb use na dúngá.
15 We hairán rah gae, aur kuchh
jawáb na diyá; we bolne se báz
rahe.
16 Main muntazir rahá, lekin we

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

a Aiy. 33. 9.
b Paid. 22.21.
‖ 'Ibrání men, *apní ján ko.*
c Aiy. 15. 10.
‖ Yá, *ilhám se.*
d 1 Sal. 3. 12. aur 4. 29. Aiy. 35. 11, aur 38. 36. Ams. 2. 6. Wá'iz 2.26. Dán. 1. 17. aur 2. 21. Mat. 11.25. Ya'q. 1. 5.
e 1 Qur. 1. 26.
f Yar. 9. 23. 1 Qur. 1. 29.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

bole nahín, chup hoke khaṛe rahe, aur kuchh jawáb na diyá;

17 Tab main ne kahá, Main bhí apní naubat par jawáb dúngá, main bhí apní ráe záhir karúngá.

18 Ki mujh men mazmún bhare húe hain, wuh rúh jo mujh men hai mujhe majbúr kartí hai.

19 Dekho, merá peṭ us mai kí mánind hai, †jis ke nikalne kí jagah nahín; wuh ‖nayí mashkon kí tarah phaṭne par hai.

20 Main bolúngá, tá ki main árám páún; main apne labon ko kholúngá, aur jawáb dúngá.

21 Mujhe parwánagí howe, ki kisí ádmí ke záhir ḥál par nigáh na karún[g], aur kisí shaḳhs se ḳhushámadí kí tarah ḳhiṭáb na karún.

22 Kyúnki main ḳhushámad kí báten kahne nahín jántá; agar aisá karún, to merá banánewálá mujh ko jald uṭhá legá.

XXXIII BAB.

1 *Ilihú Aiyúb ke sáth mubáhasa karne ke liye Ḳhudá ke 'iwazí hone par apní razámandí ko farotaní se záhir kartá hai.* 8 *Ḳhudá kí buzurgí ke liház se, wuh ise gair munásib ṭhahrátá hai, ki Ḳhudá apne intizám ká sab aḥwál insán se bayán kare.* 14 *Ḳhudá insán ko tauba kí taraf phirátá hai, royaton se,* 19 *aur muṣíbaton se,* 23 *aur apne nabíon se.* 31 *Ilihú Aiyúb ko targíb detá hai ki dil lagáke sune.*

IS liye, ai Aiyúb, merá kalám sun le, aur merí sárí báton par kán dhar.

2 Dekh, main ne apná munh kholá, aur merí zubán mere munh ke darmiyán suḳhan-áráí par hai.

3 Merí báten mere dil kí rástí se niklengí, aur mere honṭh ma'rifat kí saríh báten sunáwenge.

4 Ḳhudá kí rúh ne mujh ko banáyá hai, aur Qádir i mutlaq ke dam ne mujh ko zindagí baḳhshí hai[a].

5 Agar tú mujhe jawáb dene saktá, to mere sámhne apní báton ko tartíb de, aur khaṛá ho.

6 Dekh, main ‖terí ḳhwáhish ke mutábiq Ḳhudá ke 'iwaz boltá hún[b]; main bhí miṭṭí se baná hún.

7 Dekh, merá ru'ab tujhe hirásán na karegá[c], aur merá háth tujh par bhárí na hogá.

8 Filwáqi', tú ne ‖mere sunte húe kahá, hán, main ne terí áwáz suní, jo yih báten kahtí thí,

9 Main gunáh se pák aur betaqsír hún[d]; mujh men badí nahín.

10 Dekh, wuh mujh se jhagaṛne cháhtá hai; wuh mujhe apná dushman jántá hai[e].

11 Wuh mere pánwon ko káṭh men ḍáltá hai[f], aur merí sárí ráhon ko dekhtá rahtá hai.

12 Dekh, is bát men tú munsif nahín hai; main tujhe jawáb detá hún ki Ḳhudá insán se baṛá hai.

13 Tú us se kyún jhagaṛtá hai[g]? wuh kisí ko apne kár o bár ká hisáb nahín detá.

14 Kyúnki Ḳhudá ek bár boltá hai, balki do bár[h], agar ádmí shanawá na húá ho;

15 Ḳhwáb men[i], rát ke royá men, jab bhárí nínd logon par paṛtí hai, aur we bichhaune par sote hain.

16 Us waqt wuh ádmí ke kán kholtá hai[k], aur un ke zihn men ta'lím nishín kartá hai.

17 Táki ádmí ko us ke kám se báz rakhe, aur gurúr ko insán se chhipáwe.

18 Wuh us kí rúh kí nigáhbání kartá hai, ki gaṛhe men na gire, aur us kí ján kí, ki wuh talwár se na nikle.

19 Phir wuh apne bistar par dard se tambíh pátá hai, jis waqt us kí ‖sárí haḍḍíon men saḳht dard ho:

20 Aisá ki us ká jí roṭí se, aur us kí rúh nafís kháne se nafrat rakhtí hai[l].

21 Us ká gosht súkh játá hai, aisá ki wuh dekhá nahín játá; aur us kí haḍḍíán jo dikhái nahín detí thín, ubhrí húí ma'lúm hotín.

22 So us kí ján gor ke nazdík, aur us kí zindagí halák karnewálon tak pahunchtí.

23 Waháṇ agar us ke sáth koí paigambar howe, yá koí ta'bír karnewálá, agarchi hazár píchhe ek ho, jo insán ko us kí diyánatdárí kí ráh batáwe:

24 To wuh us par rahm kartá hai, aur kahtá hai, ki Use gaṛhe men girne se bachá le: ki mujhe kafára milá hai.

25 Us ká jism laṛke ke jism se muláimtar hogá: wuh apní jawání ke aiyám ko phir dekhegá.

26 Wuh Ḳhudá se du'á mángegá, aur wuh us par mihrbání

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

† 'Ibrání men, *jo kholí na gayí thí.*
‖ Yá, *nayí mai kí mashkon*, wag. Dekho Mat. 9. 17.
[g] Ahb. 19. 15. Ist. 1. 17. aur 16. 19. Ams. 24. 23. Mat. 22. 16.
[a] Paid. 2. 7.
‖ 'Ibrání men, *tere munh ke mutábiq.*
[b] Aiy. 9. 34, 35. aur 13. 20, 21. aur 31. 35.
[c] Aiy. 9. 34. aur 13. 21.
‖ 'Ibrání men, *mere kánon men.*

[d] Aiy. 9. 17. aur 10. 7. aur 11. 4. aur 16. 17. aur 23. 10, 11. aur 27. 5. aur 29. 14. aur 31. 1.
[e] Aiy. 13. 24. aur 16. 9. aur 19. 11.
[f] Aiy. 13. 27. aur 14. 16. aur 31. 4.
[g] Yas. 45. 9.
[h] Aiy. 40. 5. Zab. 62. 11.
[i] Gin. 12. 6. Aiy. 4. 13.
[k] Aiy. 36. 10, 15.
‖ 'Ibrání men, *haḍḍíon kí kasrat men.*
[l] Zab. 107. 18.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

farmáwegá ; wuh khushí se us ká
munh dekhegá ; wuh insán ko us
kí rástbází ká ajr degá.
27 Wuh ádmíon par nazar kartá
hai, aur jo koí kahe, Main ne
gunáh kiyá[m], aur jo haqq thá us
ká barkhiláf kiyá, par mujhe us
se kuchh fáida na húá[n];
28 Wuh us kí ján ko garhe men
girne na degá[o], aur us kí rúh
ujálá dekhegí.
29 Dekho, yih sab kám Khudá
insán ke liye aksar kartá,
30 Táki us kí ján garhe se nikál
lewe, ki wuh zindon ke chirág se
roshan howe[p].
31 Dhyán karke, ai Aiyúb, merí
sun ; chupká rah, to main bo-
lúngá.
32 Agar tujhe kuchh kahná hai,
to jawáb de ; aur kah, ki main
terí himáyat kiyá cháhtá hún.
33 Aur nahín to merí taraf kán
dhar : khámoshí ikhtiyár kar, aur
main tujhe dánáí sikhláúngá.[q]

XXXIV BA'B.

1 Ilihú Aiyúb par 'aib lagátá hai ki us ne Khudá ko beinsáf ṭhahráyá thá. 10 Qádir i mutlaq beinsáfí hargiz nahín kartá hai. 31 Insán ko farz hai ki Khudá ke huzúr 'ájizí kiyá kare. 34 Ilihú Aiyúb ko malámat kartá hai.

IS sab par Ilihú ne || yih barháyá,
aur kahá,
2 Ai khiradmando, merí báten
suno ; ai ahl i 'irfán, merí taraf
kán dharo.
3 Kyúnki kán kalám ko parakh-
tá hai[a], aur || munh kháne kí chí-
zon ko chakhtá hai.
4 A'o, ham áp use jo rást hai
ikhtiyár karen ; áo, ham ápas men
nek o bad ká imtiyáz karen.
5 Aiyúb ne to kahá hai, Main
sádiq hún[b], aur Khudá ne merá
haqq leliyá hai[c].
6 Kyá main jhúth bolún aur
apne haqq se inkár karún[d]? merá
|| gháo lá-'iláj hai, agarchi main ne
badkárí na kí.
7 Kaun ádmí Aiyúb sá hai, jo
kufr ko pání kí mánind pítá hai[e],
8 Aur badkáron ke hamráh sair
kartá hai, aur sharír logon ke sáth
chaltá hai?
9 Kyúnki us ne kahá, ki insán
ko kuchh fáida nahín, agar wuh
Khudá se dil lagáwe[f].
10 Is wáste, ai || sáhibán i dá-
nish, tum sun rakho : Khudá se
dúr rahe, ki wuh sharárat kare[g],
aur yih kabhí nahín ki Qádir i
mutlaq badkár bane.
11 Kyúnki wuh har ádmí ko us
ke 'amal ke mutábiq badlá detá[h],
aur har insán se us kí chál ke
muwáfiq sulúk farmátá.
12 Yaqínan Khudá náhaqq nahín
kartá, aur Qádir i mutlaq 'adálat
se nahín bahaktá[i].
13 Us ko kis ne zamín par hukú-
mat bakhshí? aur kis ne sárí
dunyá ká bandobast kiyá?
14 Agar wuh || apne se apná dil
lagáwe, aur apní rúh, aur apná
dam apní taraf sameṭe[k];
15 To sáre bashar ek sáth faná
honge, aur insán miṭṭí men phir
miljáegá[l].
16 So agar tujh men fahm hai,
to yih sun rakh : aur merí áwáz
aur kalám par kán dhar.
17 Kyá wuh, jo rástí ká dush-
man hai, || hukmrání karegá[m]?
aur kyá tú cháhtá hai ki us ko, jo
sar-á-pá insáf hai, ilzám de?
18 Kyá, kisí bádsháh se kahná,
ki Tú || sharír hai, durust hai?
yá sháhzádon se, ki Tum káfir ho[n]?
19 Lekin wuh sháhzádon ke zá-
hir hál par nazar nahín kartá,[o] aur
daulatmand ko miskín se ziyáda
munh nahín lagátá : kyúnki we
sab ke sab us ke háth kí kárí-
garí[p] hain.
20 We ek dam men mar játe
hain ; ádhí rát ko we dukh páte
hain aur játe rahte[q] ; aur we || jo
zabardast hain, bagair háth ke
máre parte hain.
21 Kyúnki us kí ánkhen insán
kí ráhon par lagí hain, aur wuh
un kí sárí ravishon par nazar
kartá hai[r].
22 Na táríkí hai, na maut ká
sáya hai, jahán badkárí karne-
wále áp ko chhipásaken[s].
23 Siwá us ke jo rást hai, insán
se na púchhegá, táki wuh Khudá
ke huzúr 'adálat men já sake.
24 Wuh beshumár zabardaston
ko ṭukre ṭukre karegá, aur un kí
jagah dúsron ko nasb karegá[t].
25 Kyúnki wuh un ke kámon ko
jántá hai : wuh rát ko unhen ulaṭ
detá hai, aur we halák hote
hain.
26 Wuh sharír ádmíon ke má-
nind un ko dúsron ke dekhte húe
paṭak detá hai ;

m 2 Sam. 12. 13. Ams. 28.13. Lúq. 15. 21. 1 Yúh. 1. 9.
n Rúm. 6. 21.
o Yas. 38. 17.
p 28 áyat. Zab. 56. 13.
q Zab. 34. 11.
|| 'Ibrání men, jawáb diyá.
a Aiy. 6. 30. aur 12. 11.
|| 'Ibrání men, tálú.
b Aiy. 33. 9.
c Aiy. 27. 2.
d Aiy. 9. 17.
|| 'Ibrání men, tír, Aiy. 6.4. aur 16.13.
e Aiy. 15. 16.
f Aiy. 9. 22, 23, 30, aur 35. 3. Mal. 3. 14.
|| 'Ibrání men, sáhibán i dil.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

g Paid. 18.25, Ist. 32. 4. 2 Taw.19.7. Aiy. 8. 3. aur 36. 23. Zab. 92. 15. Rúm. 9. 14.
h Zab. 62. 12. Ams.24.12. Yar. 32. 19. Hiz. 33. 20. Mat. 16.27. Rúm. 2. 6. 2 Qur. 5. 10. 1 Pat. 1. 17. Muk. 22. 12.
i Aiy. 8. 3.
|| Yá, us par, ya'ne, insán par.
k Zab. 104.29.
l Paid. 3. 19. Wá'iz 12. 7.
|| 'Ibrání men, bándhegá.
m Paid. 18.25. 2 Sam. 23.3.
|| 'Ibrání men, Bali'ál.
n Khur.22.28.
o Ist. 10. 17. 2 Taw. 19.7. A'am.10.34. Rúm. 2. 11. Gal. 2. 6. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17.
p Aiy. 31. 15.
q Khur. 12, 29, 30.
|| 'Ibrání men, bagair háth ke zabardaston ko lejáenge.
r 2 Taw. 16.9. Aiy. 31. 4. Zab. 34. 15. Ams. 5. 21. aur 15. 3. Yar. 16. 17. aur 32. 19.
s Zab. 139.12. 'Amús 9.2,3. 'Ibrán.4.13.
t Dán. 2. 21.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

27 Kyúṉki we us se bargashta
húe the[u], aur us kí ráhoṉ kí taraf
dhyán na kiyá[x].
28 Yaháṉ tak ki un ke sabab
miskínoṉ kí faryád us tak pahun-
chí[y], aur mazlúmoṉ ká nála us ke
sunne meṉ áyá[z].
29 Jab wuh chain detá hai, kaun
satá saktá hai? aur jab wuh apná
muṉh chhipáwe, kis ká maqdúr
hai, ki use dekhe? guroh howe,
yá ek akelá.
30 Táki riyákár saltanat na ka-
reṉ, aur ra'aiyat phande meṉ na
paṛeṉ[a].
31 Balki munásib yúṉ hai ki
Ḵhudá se kahiye, Maiṉ ne tambíh
páí hai, maiṉ phir tere hukm se
tajáwuz na karúṉgá[b].
32 Maiṉ kuchh nahíṉ dekhtá, tú
mujhe dikhlá: agar maiṉ ne bad-
kárí kí ho, to maiṉ phir na ka-
rúṉgá?
33 Agar yih terí níyat ke mutá-
biq hai, wuh tujhe us ká samara
degá, ḵhwáh tú máṉge, ḵhwáh na
máṉge; na ki maiṉ; so, wuh bát
kah, jise tú jántá hai.
34 Ab we jo ‖ahl i dánish haiṉ
mujh se kaheṉ, aur jo dánish-
mand insán hai, mujh se sune.
35 Aiyúb ne nádánistagí se kahá
hai[c], aur us ká kalám bewuqúf-
ána hai.
36 ‖Merí árzú yih hai, ki Aiyúb
áḵhir tak ázmáyá jáe; is liye ki wuh
sharír logoṉ ká sá jawáb detá hai.
37 Kyúṉki wuh apne gunáhoṉ
par bagáwat baṛhátá hai, wuh
hamáre darmiyán tálíáṉ bajátá
hai, aur Ḵhudá ke barḵhiláf apní
báteṉ ziyáda kartá hai.

XXXV BA'B.

1 *Apne se Ḵhudá ká muqábala karná bejá hai, ki insán kí neki yá badí us tak nahíṉ pahunch saktí.* 9 *Musíbat ke waqt bahut log faryád karte, par un kí áwáz suní nahíṉ játí is liye ki un ká ímán nahíṉ.*

ILIHU' ne 'aláwa us ke yih kahá,
aur yúṉ bolá,
2 Kyá tú ise sach jántá hai, jo
tú ne kahá, ki Merí sadáqat Ḵhu-
dá kí sadáqat se ziyáda hai?
3 Tú jo kahtá hai, Mujh ko kyá
naf'a aur ‖mujhe kyá fáida hogá,
agar maiṉ apne gunáh se pák
húá[a]?
4 Maiṉ tujhe in bátoṉ ká jawáb
dúṉgá, aur tere sáth tere rafíqoṉ
ko[b].
5 A'smánoṉ par nazar kar aur
dekh[c]; bádaloṉ par, jo tujh se
kahíṉ buland haiṉ, nigáh kar.
6 Agar tú ḵhatá kare, to us ko
kyá zarar hai[d]? agar tere gunáh
firáwán howeṉ, to us ká kyá bi-
gaṛtá hai?
7 Agar tú sádiq howe, to use
kyá baḵhshtá hai? yá wuh tere
háth se kyá pátá[e]?
8 Terí sharárat se zarar us ko
hai jo terá sá insán ho, aur
terí sadáqat se ádamzád ko naf'a
hai.
9 We zulm kí firáwání se maz-
lúmoṉ ko roláte haiṉ[f]; we za-
bardastoṉ ke háth se nála karte
haiṉ.
10 Lekin koí nahíṉ kahtá hai,
ki Ḵhudá merá banánewálá kaháṉ
hai[g], jis se rát ko gít gáne kí
naubat hotí[h].
11 Jo maidán ke charindoṉ se
ham ko ziyáda sikhlátá hai[i], aur
ásmán ke parindoṉ se hameṉ ziyá-
da dánishmand kartá hai.
12 We chilláte haiṉ, par badkir-
dároṉ ke gurúr ke sabab se koí
jawáb nahíṉ detá[k].
13 Yaqínan Ḵhudá batálat kí
samá'at nahíṉ kartá[l], aur Qádir i
mutlaq us kí taraf mutawajjih
nahíṉ hotá.
14 Agarchi tú kahtá hai, ki maiṉ
use dekhtá nahíṉ[m], lekin insáf us
ke huzúr hai; pas, tú us par
tawakkul kar[n].
15 So azbas ki aisá nahíṉ, ‖us
ká qahr názil húá hai[o]; tau bhí
‖yih niháyat tang hoke ise nahíṉ
jántá.
16 Is liye Aiyúb 'abas apná
muṉh kholtá hai; ma'rifat ke
bagair wuh boltá chalá játá hai[p].

XXXVI BA'B.

1 *Ilihú bayán kartá hai, ki Ḵhudá sarásar insáf hai.* 16 *Phir ki Aiyúb ke gunáhoṉ ke sabab Ḵhudá kí barakateṉ use hásil nahíṉ hotíṉ.* 24 *Ḵhudá ke kámoṉ par liház karke us kí baṛáí karní munásib hai.*

AUR Ilihú ne is par yih baṛ-
háyá aur kahá,
2 Thoṛí der sabr kar, to maiṉ
tujhe dikhláúṉ ki mujhe Ḵhudá
ke liye aur báteṉ kahná hai.
3 Maiṉ dúr se ma'rifat látá húṉ,
aur apne Ḵháliq kí taraf rástbází
kí nisbat kartá húṉ.
4 Filhaqíqat merí báteṉ jhúṭhí

[u] 1 Sam. 15. 11.
[x] Zab. 28. 5. Yas. 5. 12.
[y] Aiy. 35. 9. Ya'q. 5. 4.
[z] Ḵhur. 22. 23.
[a] 1 Sal. 12. 28, 30. 2 Sal. 21. 9.
[b] Dán. 9. 7,—14.
‖ 'Ibrání meṉ, *ahl i dil.*
[c] Aiy. 35. 16.
‖ Yá, *Ai mere báp, kásh ki Aiyúb,* wag.
‖ Yá, *Maiṉ us se kyá fáida páúṉ, jo gunáh se na ho.*
[a] Aiy. 21. 15. aur 34. 9.
[b] Aiy. 34. 8.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[c] Aiy. 22. 12.
[d] Ams. 8. 36. Yar. 7. 19.
[e] Aiy. 22. 2,3. Zab. 16. 2. Ams. 9. 12. Rúm. 11. 35.
[f] Ḵhur. 2. 23. Aiy. 34. 28.
[g] Yas. 51. 13.
[h] Zab. 42. 8. aur 77. 6. aur 149. 5. A'am. 16. 25.
[i] Zab. 94. 12.
[k] Ams. 1. 28.
[l] Aiy. 27. 9. Ams. 15. 29. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11.
[m] Aiy. 9. 11.
[n] Zab. 37. 5,6.
‖ Ya'ne, *Ḵhudá ká.*
[o] Zab. 89. 32.
‖ Ya'ne, *Aiyúb.*
[p] Aiy. 34. 35, 37. aur 38. 2.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

nahín: wuh, jis kí kámil dánish
hai, tere sáth hai.
5 Dekh, Ḳhudá baṛá hai, aur
kisí kí hiqárat nahín kartá: us
kí qúwat aur us kí dánish gálib
hain [a].
6 Wuh sharíron ko jíne nahín
detá, par mazlúmon ká insáf
kartá hai.
7 Wuh rástbázon kí taraf se
chashm-poshí nahín kartá [b]; balki
un ko bádsháhon ke sáth taḳht
par biṭhátá hai [c]; aur unhen abadí
páedárí baḳhshtá hai, aur we sar-
faráz hain.
8 Aur agar we zanjíron se jhakṛe
játe hain, aur musíbat kí rassíon
se bándhe játe hain [d];
9 To wuh unhen un ke 'amal
aur un ke gunáh jo unhon ne ifrát
se kiye dikhlátá hai.
10 Aur un ke kánon ko kholtá
hai [e], tá ki un kí tarbiyat kare,
aur hukm detá hai ki badkárí se
báz áo.
11 Agar we hukm mánen, aur
bandagí karen, apne dinon ko
'aish men káṭenge aur apne ba-
rason ko 'ishraton men [f].
12 Par agar we farmánbardár
na howen, to we talwár se ‖ halák
kiye jáenge, aur bewuqúfí men
marenge.
13 Par we jo bátin men riyákár
hain, qahr jam'a karte hain [g]; jis
dam wuh unhen bándh ḍáltá hai,
un kí áwáz nahín nikaltí.
14 Un kí ján jawání men játí
hai [h], aur un kí † rúhen ‖ nápákon
men shámil hain.
15 Wuh dukh men miskín kí
himáyat kartá hai, aur jis waqt
we mazlúm hon, to un ke kán
kholtá hai.
16 Wuh to tujh ko tangí se ni-
kálke kusháda makánon men [i] le-
játá, jahán tangí nahín; aur aisá
kartá, ki jo kuchh terí mez par
rakhá játá [k], ḳhúb charbídár hotá [l].
17 Lekin tú ne sharíron ke qiyás
ko púrá kiyá; is liye 'adl aur in-
sáf ne tujhe tang kiyá.
18 Us ke qahr se ḍar, tá na
howe ki wuh apne ṭhapeṛe se tujhe
nest kar ḍále; us waqt bhárí fidiya
tujhe na ‖ bachá sakegá [m].
19 Kyá wuh terí daulat kí qadr
karegá [n]? Hargiz nahín; na soná
kám áwegá na sáre jahán ká zor.
20 Us rát kí ḳhwáhish mat kar
jis rát log baiṭhe biṭháe máre játe
hain.
21 Hoshyárí kar, aur badkárí kí
taraf máil na ho [o]: ki terí pasand
yih hí húí, aur na ki musíbat [p].
22 Dekh, Ḳhudá hai, jo apní
tawánáí se sarbulandí baḳhshtá
hai; us kí tarah kaun tarbiyat
kar saktá hai [q]?
23 Kis ne us ke liye ek ráh
ṭhahráyí [r]? yá, kaun us se kah
saktá hai, Tú ne badkárí kí [s]?
24 Yád kar rakh ki tú us ke
kám kí bábat jise log dekhte hain
us kí baṛáí kare [t].
25 Cháhiye ki har ek insán use
dekhe: mumkin hai, ki insán dúr
se nazar kare.
26 Dekh, Ḳhudá buzurg hai,
ham use nahín ján sakte [u]; us ke
barason ká shumár ṭhahrá nahín
sakte [x].
27 Wuh pání kí chhoṭí búnden
banátá hai: aur búnden us bu-
ḳhár ke mutábiq jo uṭhá hai baras-
tí hain [y]:
28 Jo badlíon se ṭapaktí [z], aur
phir firáwání se insán par barastí
hain.
29 Us kí badlíon phailáne ká
taur, aur us kí ḳhaimagáh kí
áwáz, koí samajh saktá hai?
30 Dekh, wuh apní roshní us
par phailátá hai [a], aur samundar
kí † bunyád chhipátá hai.
31 Un hí se logon ko sazá detá
hai [b]: aur wuh roṭí wáfir baḳhshtá
hai [c].
32 Wuh ‖ badlíon se roshní ko
chhipá ḍáltá hai [d], hán unhín se,
jo darmiyán háil hojátí hain, hukm
detá ki wuh na chamke.
33 ‖ Us kí áwáz us ke liye ḳhabar
detí hai [e], jis tarah bahímon kí
harakaten bárán kí ámad par
dalálat kartí hain.

XXXVII BÁB.

1 *Ḳhudá ke 'ajáib aur garáib ke sabab, us se ḍarná sab ko farz hai.* 15 *Us kí dánáí ká sárá bhed jo un men numáyán hai insán kí daryáft se báhar hai.*

HÁN, is bát se merá dil taṛap-
tá hai, aur apní jagah se
uchhaltá hai.
2 ‖ G̣aur se us kí áwáz ká gulgula
sun, aur wuh sadá, jo us ke munh
se nikaltí hai.
3 Wuh use sáre ásmán ke tale
phailátá hai, aur us kí ‖ tajallí

[a] Aiy. 9. 4. aur 12. 13, 16. aur 37. 23. Zab. 99. 4.
[b] Zab. 33. 18. aur 34. 15.
[c] Zab. 113. 8.
[d] Zab. 107. 10.
[e] Aiy. 33. 16, 23.
[f] Aiy. 21. 13. Yas. 1. 19, 20.
‖ 'Ibrání men, *játe rahenge.*
[g] Rúm. 2. 5.
[h] Aiy. 15. 32. aur 22. 16. Zab. 55. 23.
† 'Ibrání men, *zindagí.*
‖ Yá, *muglimon,* Ist. 23. 17.
[i] Zab. 18. 19. aur 31. 8. aur 118. 5.
[k] Zab. 23. 5.
[l] Zab. 36. 8.
‖ 'Ibrání men, *ek taraf na phiráegá.*
[m] Zab. 49. 7.
[n] Ams. 11. 4.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[o] Zab. 66. 18.
[p] Dekho 'Ibrán. 11. 25.
[q] Yas. 40. 13, 14. Rúm. 11. 34. 1 Qur. 2. 16.
[r] Aiy. 34. 13.
[s] Aiy. 34. 10.
[t] Zab. 92. 5. Muk. 15. 3.
[u] 1 Qur. 13. 12.
[x] Zab. 90. 2. aur 102. 24, 27. 'Ibrán. 1. 12.
[y] Zab. 147. 8.
[z] Ams. 3. 20.
[a] Aiy. 37. 3.
† 'Ibrání men, *jaṛon ko.*
[b] Aiy. 37. 13. aur 38. 23.
[c] Zab. 136. 25. A'am. 14. 17.
‖ Yá, *roshní (barq) ko apne háthon men chhipátá hai, wuh use hukm detá ki mukhálif par já lage.*
[d] Zab. 147. 8.
‖ Ya'ne, *ra'ad kí.*
[e] 1 Sal. 18. 41, 45.
‖ 'Ibrání men, *Sunte hí sun.*
‖ Yá, *bijlí.*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

zamín ‖kí intihá tak pahunchtí hai.

4 Us ke píchhe gurrish kí áwáz hotí hai[a]: apní janáb kí gargaráhaṭ kí áwáz detá hai; jis dam us kí sadá suní játí hai, wuh un ko nahíṉ roktá.

5 Ḳhudá shor karke 'ajab tarah se garajtá hai; us ke aise baṛe kám haiṉ, ki ham unheṉ samajh nahíṉ sakte[b].

6 Wuh barf ko hukm detá hai ki Tú zamín par ho já[c]; us hí tarah phúhí ko, aur apní tawánáí ke meṉh ko jo shiddat se paṛtá hai.

7 Wuh har ek insán ke háth band kar detá hai, tá ki sáre log us kí kárígarí ko daryáft kareṉ[d].

8 Tab haiwán apne gároṉ meṉ ghuste haiṉ[e], aur apní hí jághoṉ meṉ paṛe rahte haiṉ.

9 †Janúb se bagúlá uṭhtá hai, aur sardí shimál se átí hai.

10 Ḳhudá kí sáṉs se pálá paṛtá hai[f], aur daryáoṉ ká páṭ basta hojátá hai.

11 Aur wuhí jhaṛí lagáke bhárí badlí ko thakátá hai; aur apne ábdár abr ko titar bitar kartá hai.

12 Aur apne mashwara se use har taraf phirátá hai, tá ki we jahán meṉ, rú e zamín par, us ke farmán ke mutábiq kám kareṉ[g].

13 Us ke hukm se badlí átí hai, kahíṉ tambíh hai[h], kahíṉ zamín kí sarsabzí[i], aur kahíṉ rahmat hí áyí[k].

14 Ai Aiyúb, ise sun rakh; aur chupká ho rah, aur Ḳhudá kí hairat-afzá qudratoṉ ko soch[l].

15 Kyá tú jántá hai, ki Ḳhudá kyúṉkar unheṉ árásta kartá hai, aur apne abr ká jalwa chamkátá hai?

16 Kyá tú bádaloṉ ko, ki kyúṉkar laṭkáe gaye[m], jántá hai? yih us ke 'ajáib kám haiṉ, jis kí dánish kámil hai[n]?

17 Jis waqt wuh zamín ko dakhaní hawá se ásúda kartá hai, terí poshák kyúṉ garm hotí hai?

18 Kyá tú ne us ke sáth hoke falak ko phailáyá hai[o], jo ḍhále húe áíne kí mánind mazbút hai?

19 Sikhlá hameṉ ki us se kyá kaheṉ, kyúṉki táríkí ke sabab ham qádir nahíṉ haiṉ ki us se kuchh kaheṉ.

20 Yih jo maiṉ kahtá húṉ, kyá us ko kahá jáwe? jis se agar koí insán kahe, to wuh yaqínan use nigal jáegá.

21 Ab ádmí to us ábdár roshní ko jo badlíoṉ meṉ hai nahíṉ dekh sakte: hawá chaltí hai aur unheṉ sáf kartí.

22 ‖Jab hawá shimálí hotí hai, mausim suthrá hotá hai; Ḳhudá ká haibatnák jalál hai.

23 Qádir i mutlaq jo hai, ham us tak pahunch nahíṉ sakte[p]; us kí qudrat aur 'adálat 'azím haiṉ, aur us ká insáf firáwán hai[q]; wuh satánewálá nahíṉ.

24 Is liye log us se ḍarte raheṉ[r]; wuh kisí dánishmand ke záhir hál[s] par nigáh nahíṉ kartá.

‖ 'Ibrání meṉ, *ke pankhoṉ tak.*
[a] Zab. 29. 3. aur 68. 33.
[b] Aiy. 5. 9. aur 9. 10. aur 36. 26. Muk. 15. 3.
[c] Zab. 147. 16, 17.
[d] Zab. 109. 27.
[e] Zab. 104. 22.
† 'Ibrání meṉ, *ḳhalwat-ḳháne meṉ se.*
[f] Aiy. 38. 29, 30. Zab. 147. 16, 17.
[g] Zab. 148. 8.
[h] Ḳhur. 9. 18, 23. 1 Sam. 12. 18, 19. 'Az. 10. 9. Aiy. 36. 31.
[i] Aiy. 38. 26, 27.
[k] 2 Sam. 21. 10. 1 Sal. 18. 45.
[l] Zab. 111. 2.
[m] Aiy. 36. 29.
[n] Aiy. 36. 4.
[o] Paid. 1. 6. Yas. 44. 24.
‖ Yá, *Samt shimálí se, sone kí sí tajallí átí.*
[p] 1 Tim. 6. 16.
[q] Aiy. 36. 5.
[r] Mat. 10. 28.
[s] Mat. 11. 25. 1 Qur. 1. 26.

XXXVIII BÁB.

1 *Ḳhudá Ta'álá ḳhud Aiyúb ko hukm detá hai, ki kamar bándhke jawáb dewe.* 4 *Ḳhudá apne 'ajíb kárḳháne ká ahwál bayán karke Aiyúb kí nádání fásh kartá.* 31 *Phir us kí ná-tawání us par sábit kartá.*

TAB ḲHUDÁWAND ne Aiyúb ko bagúle meṉ se[a] jawáb diyá, aur kahá,

2 Yih kaun hai, jo nádání kí bátoṉ se[b] mere mansúbe ko andherá kartá hai[c]?

3 Ab mard kí mánind apní kamar bándh[d]; maiṉ tujh se suwál karúṉgá, aur tú mujhe jawáb de.

4 Tú kaháṉ thá, jab maiṉ ne zamín kí bunyád ḍálí[e]? batlá, agar ‖tujhe dánish hai.

5 Kis ne us ká andáza rakhá? kuchh to jántá hai? yá kis ne us par sút khíṉchá?

6 Kaunsí chíz par us kí †neweṉ dharí gayíṉ? yá kis ne us ke kone ká patthar biṭháyá;

7 Jab subh ke sitáre milke gáte the, aur sáre baní Ulláh[f] ḳhushí ke máre lalkárte the?

8 Yá kis ne samundar ko darwáze lagáke band kiyá[g], jis waqt wuh phúṭ niklá, ki goyá rihm se nikal paṛá?

9 Jab maiṉ ne badlí ko us kí poshák banáyá, aur us kí peṭí ke liye gáṛhí táríkí ko?

10 Jab maiṉ ne ‖us kí haddeṉ bándhíṉ[h], aur aṛange aur kiwáṛe lagáe;

11 Aur kahá, ki Yaháṉ tak tú áná, áge na baṛhegá; aur is jagah †terí maujoṉ ke hamle ṭhahar raheṉ[i]?

[a] Yúṉ Ḳhur. 19. 16, 18. 1 Sal. 19. 11. Hiz. 1. 4. Nahúm 1. 3.
[b] 1 Tim. 1. 7.
[c] Aiy. 34. 35. aur 42. 3.
[d] Aiy. 40. 7.
[e] Zab. 104. 5. Ams. 8. 29. aur 30. 4.
‖ 'Ibrání meṉ, *tú dánish ko jántá.*
† Yá, *kursíáṉ.*
[f] Aiy. 1. 6.
[g] Paid. 1. 9. Zab. 33. 7. aur 104. 9. Ams. 8. 29. Yar. 5. 22.
‖ Yá, *apne hukm ko us par sábit kiyá.*
[h] Aiy. 26. 10.
† 'Ibrání meṉ, *terí maujoṉ ká ġurúr.*
[i] Zab. 89. 9. aur 93. 4.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

12 Kyá tú ne jab se paidá húá
subh par hukm kiyá hai[k], aur
sufed subh ko farmáyá hai ki apne
makán ko ján rakhe;
13 Ki wuh zamín ko us ke ‖ kiná-
ron̲ tak ghere, táki sharír log us
par se khaḍere jáwen̲[l]?
14 † Wuh us kí taraf pherí játí,
jaise miṭṭí muhr kí taraf jab us
par naqsh kiyá jáwe: we sárí
chízen̲ poshák kí mánind ‖ dikhái
detín̲.
15 Aur táki sharíron̲ ká chirág
bujhe[m], aur zor ká bázú toṛá
jáwe[n].
16 Kyá tú samundar ke soton̲
men̲ dáḳhil húá hai[o]? yá gahrápe
kí tháh lene ko chal chuká hai?
17 Kyá mautgáh ke darwáze tere
liye khul gae[p]? yá tú ne zill i maut
ke pháṭakon̲ ko dekhá hai?
18 Kyá tú ne zamín kí chauṛái
dekhí hai? agar in sabhon̲ ko
jántá ho, to taqrír kar.
19 ‖ Kahán̲ hai wuh ráh jahán̲
roshní rahtí? aur táríkí jo hai us
ká makán kahán̲ hai,
20 Ki tú use us hí hadd par le
jáwe, aur us ke ghar ke ráhguzar
ko daryáft kare?
21 Kyá tú yih jántá hai, ki tú us
waqt paidá húá thá? yá is liye ki
‖ terí 'umr ká shumár baṛá hai?
22 Kyá tú barf ke maḳhzanon̲
men̲[q] dáḳhil húá hai? yá olon̲ ke
ḳhazánon̲ ko dekhá hai,
23 Jinhen̲ main̲ ne bipat ke waqt
aur jang aur laṛái ke din ke liye
rakh chhoṛá hai[r].
24 Kis taríq se roshní bánṭí gayí
hai, jis ke sabab se zamín par
sharqí hawá chaltí hai?
25 Kis ne páníon̲ kí báṛhon̲ ke
liye jiryání[s], aur ra'ad aur barq
ke liye ráh, muqarrar kí;
26 Ki zamín par barsáwe jahán̲
insán nahín̲, aur jangal men̲ ja-
hán̲ ádmí nahín̲;
27 Ki wírán aur súne makán
seráb howen̲[t], aur hare búṭon̲ men̲
kalíán̲ niklen̲.
28 Kyá bárán ká koí báp hai[u]?
yá os kí búndon̲ ká tawallud kis
se hai?
29 Kis ke batn se yaḳh niklá
hai, aur ákás ke ujle barf ko kis
ne paidá kiyá hai[x]?
30 Pání patthar banke pinhán
hotá hai, aur daryá kí sath basta
hojátí hai[y].

[k] Zab. 74. 16. aur 148. 5.
‖ 'Ibrání men̲, *pankhon̲ tak.*
[l] Zab. 104. 35.
† Ya'ne, *Zamín.*
‖ 'Ibrání men̲, *khaṛí hotín̲.*
[m] Aiy. 18. 5.
[n] Zab. 10. 15.
[o] Zab. 77. 19.
[p] Zab. 9. 13.
‖ Yá, *Roshní ke maskan kí ráh kahán̲ hai?*
‖ 'Ibrání men̲, *tere dinon̲.*
[q] Zab. 135. 7.
[r] Khur. 9. 18. Yash. 10. 11. Yas. 30. 30. Hiz. 13. 11, 13. Muk. 16. 21.
[s] Aiy. 28. 26.
[t] Zab. 107. 35.
[u] Zab. 147. 8. Yar. 14. 22.
[x] Zab. 147. 16.
[y] Aiy. 37. 10.

31 Kyá tujh men̲ táqat hai ki
‖ haft sitáron̲ kí[z] latíf tásíron̲ ko
rok rakhe, yá ‖ Jabbár ká band-
han khole?
32 Kyá tujh men̲ qudrat hai ki
Mintaqat ul burúj ko us ke mau-
simon̲ par namúd kare? aur
kyá tú ‖ Arktúrus ko us ke beṭon̲
samet ráh batá saktá hai?
33 Kyá tú aflák ke nizámon̲ ko[a]
jántá hai, aur un ke ahkám za-
mín par jári kar saktá hai?
34 Kyá tú badlíon̲ ko lalkár-
saktá hai, ki pání kí báṛh áke
tujhe chhipá le.
35 Kyá tú bijlíon̲ ko bhej saktá
hai, ki we rawána howen̲, aur
tujhe kahen̲, ki Dekh, ham házir
hain̲?
36 Kis ne un ke andar ḳhirad
rakhí[b]? yá kis ne un ke dilon̲ ko
fahmíd 'atá kí?
37 Kaun apní dánish se bádalon̲
ko gin saktá hai? yá kaun ásmá-
ní ‖ mashkon̲ ká pání unḍel saktá,
38 † Jab dhúl galke kíchaṛ hojátí
hai, aur ḍhele lipaṭ játe hain̲?
39 Kyá tú sher ke liye shikár[c]
máregá? yá sher-bachchon̲ ká peṭ
bhardegá,
40 Jab we apne gáron̲ men̲ paṛe
rahte hain̲, aur jháṛíon̲ ke bích
ghát men̲ dabak baiṭhte hain̲?
41 Kaun janglí kauwe kí gizá
taiyár kartá[d]? jis waqt us ke
bachche Ḳhudá se faryád karte
hain̲, us waqt we ḳhurák kí kamí
se bhaṭakte phirte hain̲.

XXXIX BA'B.

1 *Paháṛí bakron̲ aur harníon̲ kí bábat.* 5 *Gorḳhar kí bábat.* 9 *Gainḍe kí, aur* 13 *táús, aur laqlaq, aur shutrmurg kí bábat.* 19 *Ghoṛe kí, aur* 26 *báz kí, aur* 27 *'uqáb kí bábat.*

KYA' tú us waqt ko pahchántá
hai, jis waqt paháṛí bakrián̲
jantí hain̲? yá tú batásaktá hai
kis waqt hirníán̲ byání hotí
hain̲[a]?
2 Kyá tú un mahínon̲ ko, jinhen̲
we púrá kartí hain̲, gin saktá hai?
yá tú us waqt ko jis waqt we jan-
tíán̲ hain̲ jántá hai?
3 We apne taín̲ jhukátí hain̲,
aur bachche jantí hain̲, aur jan-
ne ke dukh se farágat pátí hain̲.
4 Un ke bachche ‖ khúbsúrat
hote hain̲, we galla kháke baṛhte
hain̲; we nikal játe hain̲, aur un
pás phir nahín̲ áte.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

‖ Yá, *Pliadís;* 'Ibrání men̲, *Kímah.*
[z] Aiy. 9. 9. 'Amús 5. 8.
‖ Yá, *Oríon;* 'Ibrání men̲, *Kasil.*
‖ 'Ibrání men̲, *'Aish.*
[a] Yar. 31. 35.
[b] Aiy. 32. 8. Zab. 51. 6. Wá'iz 2. 26.
‖ Yá, *mashkon̲ ko rok saktá hai?*
† Yá, *jis waqt zamín shiddat se sakht hojátí hai.*
[c] Zab. 104. 21. aur 145. 15.
[d] Zab. 147. 9. Mat. 6. 26.
[a] Zab. 29. 9.
‖ Yá, *mote hojáte, aur jangal men̲ baṛe hote.*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

5 Kis ne gorḳhar ko be-qaid karke nikálá hai? aur kis ne dashtí gadhe ká bandhan kholá hai?

6 Maiṉ ne bayábán ko us ká ghar muqarrar kiyá[b], aur ‖ úsar zamín ko us ká maskan.

[b] Aiy. 24. 5. Yar. 2. 24. Hús. 8. 9.
‖ 'Ibrání meṉ, *khár kí jághoṉ ko.*

7 Wuh shahr kí bhíṛ bháṛ par haṉstá hai, aur hánknewále ke shor-shár se be-parwá rahtá.

8 Kohistán us kí charágáh hai, aur wuh har ek harí chíz kí talásh meṉ phirtá hai.

9 Kyá gainḍá[c] terí ḳhidmat iḳhtiyár karegá? kyá tere thán ke nazdík rahegá?

[c] Gin. 23. 22. Ist. 33. 17.

10 Kyá tú gainḍe ko us ke rasse se bándh saktá hai ki wuh reghárí par chale? yá wuh tere píchhe píchhe wádíoṉ meṉ hengá pheregá?

11 Kyá tú us par i'atimád rakhegá, is liye ki us ká baṛá zor hai? yá apní mihnat ká kám us par chhoṛegá?

12 Kyá tú us ká bharosá rakhegá, ki wuh terá galla ghar meṉ láwegá aur tere khaliyán meṉ jam'a karegá.

13 Kyá tú ne búqalamún par táúsoṉ ko baḳhshe haiṉ? yá ‖ shutrmurgí ko paṉkh aur par diye haiṉ?

‖ Yá, *laqlaq aur shutr murgí ko par diye haiṉ?*

14 Wuh apne anḍe zamín par chhoṛ játí hai, aur dhúl se unheṉ seotí hai,

15 Aur bhúl játí hai, ki we páṉw se raunde jáeṉ, yá janglí jánwar se toṛe jáeṉ.

16 Wuh apne bachchoṉ par saḳhtí kartí hai[d], goyá ki we us ke nahíṉ; us kí mihnat ráegán hotí, aur wuh be-parwá rahtí hai;

[d] Nau. 4. 3.

17 Kyúṉki Ḳhudá ne us ko dánish se mahrúm kiyá hai, us ne use shu'úr nahíṉ baḳhshá[e].

[e] Aiy. 35. 11.

18 Jis waqt wuh paṉkh márke bulandí pakaṛtí hai, ghoṛe aur us ke sawár ko haqír jántí hai.

19 Kyá tú ne ghoṛe ko zor baḳhshá hai? yá tú ne us kí gardan meṉ ra'ad pahináyá?

20 Kyá tú use ṭiḍḍíoṉ ke mánind ‖ phandá saktá hai? us ke nathnoṉ kí shaukat muhíb hai.

‖ Yá, *ḍará saktá hai?*

21 Wuh maidán meṉ ṭáptá hai, aur apne zor se ḳhushí kartá hai, aur siláh-bandoṉ se milne ko[f] áge baṛhtá.

[f] Yar. 8. 6.

22 Wuh dahshat se ta'ana-zaní kartá hai, aur hirásán nahíṉ hotá; talwár kí taraf se wuh píṭh nahíṉ phertá.

23 Tarkash ke tír us par haṛhaṛáte haiṉ, bhále aur barchhe us par jhaljhaláte haiṉ.

24 Wuh josh aur ḳharosh se miṭṭí ko khá játá hai, aur turhí kí áwáz ko nahíṉ mántá hai.

25 Turhíoṉ ke darmiyán wuh há, há, kartá hai; dúr se ḳhúnrezí ko ‖ pahchántá hai, sar-lashkaroṉ ká garajná aur na'ara márná.

‖ 'Ibrání meṉ, *súnghtá hai.*

26 Kyá terí dánish se báz uṛtá hai, aur dakhan kí taraf par phailáke nikaljátá hai?

27 Kyá tere hukm se 'uqáb bulandí pakaṛtá hai, aur úṉchá ghoṉslá bándhtá hai[g]?

[g] Yar. 49. 16. 'Abad. 4.

28 Wuh chaṭán par baserá kartá hai, paháṛ ke kaṛáre par aur hasín makánoṉ meṉ rahtá hai.

29 Wuh waháṉ shikár kí talásh kartá hai, aur dúr dúr kí chízeṉ use dekh paṛtíṉ.

30 Us ke bachche lahú chúste haiṉ, aur jahán maqtúl paṛe haiṉ, waháṉ wuh hotá hai[h].

[h] Mat. 24. 28. Lúq. 17. 37.

XL BAB.

1 *Aiyúb Ḳhudá ke huzúr 'ájizí kartá.* 6 *Ḳhudá Aiyúb ko ubhártá, ki wuh apní sadáqat aur qudrat aur dánáí dikhlá dewe.* 15 *Bahímát kí bábat.*

'ALAWA us ke ḲHUDAWAND ne Aiyúb ko jawáb diyá aur kahá,

2 Jo Qádir i mutlaq se jhagaṛtá hai[a], kyá wuh use qáil kar saktá hai? jo Ḳhudá se malámat kartá hai jawábdihí kare.

[a] Aiy. 33. 13.

3 ¶ Tab Aiyúb ne ḲHUDAWAND ko jawáb diyá aur kahá,

4 Dekh, maiṉ náchíz húṉ[b]: maiṉ tujhe kyá jawáb dúṉ? maiṉ apná háth apne muṉh par dhartá húṉ[c].

[b] 'Az. 9. 6. Aiy. 42. 6. Zab. 51. 4.
[c] Aiy. 29. 9. Zab. 39. 9.

5 Ek bár maiṉ bolá; par maiṉ jawábdihí na karúṉgá: háṉ, do bár bolá, phir bát na baṛháúṉgá.

6 ¶ ḲHUDAWAND ne Aiyúb ko girdbád meṉ se jawáb diyá[d], aur kahá,

[d] Aiy. 38. 1.

7 Uṭh, mard kí mánind apní kamar bándh[e]; maiṉ tujh se púchhúṉgá, aur tú mujhe batá de[f].

[e] Aiy. 38. 3.
[f] Aiy. 42. 4.

8 Kyá tú merí 'adálat ko bátil ṭhahráne cháhtá? kyá tú mujhe mujrim karegá táki tú áp sádiq ṭhahre[g]?

[g] Zab. 51. 4. Rúm. 3. 4.

9 Kyá Ḳhudá kí sí terí báṉh

hai? kyá tú us kí mánind apní
áwáz se garaj saktá hai[h]?
10 Ab áp ko shauqat aur fazílat
se sanwár: jalál aur jamál se
apne taín mulabbas kar[i].
11 Apne gusse ká josh baṛhá,
aur har ek magrúr par nazar kar
aur use past kar de.
12 Har ek magrúr ko dekh aur
use zalíl kar[k]; aur sharíron ko
un ke makánon men latáṛdál.
13 Unhen ek sáth dhúl men
chhipá, aur un ke chihra poshída
bándh.
14 Tab main bhí terá iqrár ka-
rúngá, ki terá dahiná háth tujhe
naját de saktá hai.
15 ¶ ‖ Bahímát ko dekh, jise main
ne tere sáth banáyá hai; wuh
bail kí mánind ghás khátá hai.
16 Dekh, us kí qúwat us kí
kamar men hai, aur us ke peṭ ke
náf men us ká zor hai.
17 Wuh apní dum ko jo saro kí
mánind hai hilátá hai; us ke ‖ bai-
zon kí nasen pech dar pech hain.
18 Us kí haḍḍíán támbe kí maz-
bút nalíon kí mánind hain; us kí
haḍḍíán lohe ke shahtíron ke má-
nind hain.
19 Khudá kí ‖ khilqat men is hí
ká auwal darja hai: wuh jis ne us
ko banáyá, apní talwár ko us par
chalá saktá hai.
20 Yaqínan us ke liye kohistán
men dána chára ugtá hai,[l] jahán
sáre dashtí haiwánát kalol karte
hain.
21 Wuh sáyadár darakhton ke
tale, aur naistán ke jhund men,
aur chihle men loṭá kartá hai.
22 Sáyadár darakht use apne
sáya men chhipálete hain; nahron
kí beden us ke áspás hain.
23 Dekh, ‖ wuh nahr kí nahr pí
játá hai, aur utáolí nahín kartá:
use ghamand hai ki agar cháhe to
sárí nahr i Yardan pí jáwe.
24 Koí us ke dekhte húe use
pakaṛ saktá hai? us kí nák dámon
ko sáltí hai.

XLI BAB.

Khudá kí 'ajab qudrat jo lawiyatán men záhir húí.

KYA tú kanṭiye se ‖ lawiyatán
ko[a] khínch nikál saktá
hai? yá us rassí se jise tú daryá
men ḍáltá, us kí jíbh ko bándh
saktá hai?
2 Kyá tú us kí nák men ek
bansí ḍál saktá hai? yá us ká
jabṛá kánṭe se chhed saktá hai[b]?
3 Kyá wuh terí bahutsí minnaten
karegá? yá tujh se míṭhí báten
kahegá?
4 Kyá wuh tujh se qaul qarár
karegá? kyá tú use apne pás
rakhegá, ki wuh sadá terá naukar
ho?
5 Kyá tú us se yún khel karegá,
jaisá chiṛiyá se kheltá hai? yá tú
apní chhokríon ke bahláne ke
liye use bándhegá?
6 Kyá tere sharík use saudá
jánke bechenge? yá we use tujjá-
ron ke háth bánṭ denge?
7 Kyá tú us kí khál ko khár-dár
lohon se, yá us ke sir ko machhwe
ke tirsúlon se pur kar saktá hai?
8 Apná háth us par dhar, jang
ko yád kar; bas, tú phir aisá na
karegá.
9 Dekh, ‖ us ke shikár kí ummaid
'abas hai: ki jon us kí nigáh kisí
par paṛe, wuh girpaṛtá hai.
10 Kisí kí yih jur,at nahín, ki
use chheṛe: pas, kaun merá hí
muqábala karne saktá hai?
11 Kis ne pahile mujhe kuchh
diyá hai, ki main use pher dún[c]?
jo kuchh sáre ásmán ke níche
hai, so sab merá hai[d].
12 Main us ke 'azúon, aur us
ke zor aur us ke nafís andáze kí
bábat chup na rahúngá.
13 Kisí kí majál hai, ki ‖ us kí
khál khínche? yá † us ke munh
men duhrá lagám de?
14 Us ke munh ke kiwáṛon ko
kaun khole? us ke dánt, jo ás-
pás hain, sakht muhíb hain.
15 Us ko apne chhilkon par gha-
mand hai; we to goyá ki muhr
kiye húe paiwasta hain.
16 Ek dúsre se yún juṭá húá hai,
ki un ke darmiyán hawá ká guzar
nahín hosaktá:
17 We báham mile húe hain, aur
aise saṭe húe hain ki ek se ek
judá nahín hosaktá.
18 Jab wuh chhínktá hai, ek
shu'ala chamak játá hai, aur us
kí ánkhen sahar ke palakon kí
mánind chamaktí hain.
19 Us ke munh se jaltí masha'-
len nikaltí hain, aur ág kí chin-
gáríán uchhal paṛtí hain.
20 Us ke nathnon se bháph uṭhtá
hai, us deg yá us hánḍí kí mánind
jo ág par jal rahí ho.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

h Aiy. 37. 4. Zab. 29. 3, 4.
i Zab. 93. 1. aur 104. 1.
k Yas. 2. 12. Dán. 4. 37.
‖ Yá, *háthí,* jo ba'ze logon ká gumán hai: yá, *daryái ghoṛá,* jaisá ba'ze samajhte.
‖ Yá, *ránon ke paṭṭhe.*
‖ 'Ibrání men, *ráhon.*
l Zab. 104. 14.
‖ Yá, *nadí baṛhtí hai, par wuh hirásán nahín hotá; Yardan kí sí baṛh us ke munh par paṛe, taubhí wuh bhágtá nahín.*
‖ Ya'ne, *magar,* yá, *magar-machh.*
a Zab. 104. 26. Yas. 27. 1.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

b Yas. 37. 29.
‖ 'Ibrání men, *us ká intizár karná.*
c Rúm. 11. 35.
d Khur. 19. 5. Ist. 10. 14. Zab. 24. 1. aur 50. 12. 1 Qur. 10. 26, 28.
‖ 'Ibrání men, *us kí poshish ká rukh ugháre?*
† 'Ibrání men, *us ke duhre lagám ke darmiyán kaun jáwe?*

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

21 Us ke dam se koele sulag
uṭhte haiṉ, aur us ke muṉh se
shu'ala nikaltá hai.
22 Zor us kí gardan meṉ rahtá
hai, aur mátam us ke huzúr shádí
bantá hai.
23 Us ke gosht ke parat báham
paiwasta haiṉ; we áp hí ṭhos
haiṉ, aur hil nahíṉ sakte.
24 Us ká dil patthar ke mánind
kaṛá hai; háṉ, chakkí ke tale ke
páṭ kí mánind saḳht hai.
25 Us ke uṭhne se bahádur tar-
sán hote haiṉ, aur ḍar ke máre
ghabrá játe haiṉ.
26 Agar koí us par talwár cha-
láwe, to wuh lag nahíṉ játí; na
bhále, na tír, na barchhí se, kuchh
ban paṛtá.
27 Wuh lohe ko súkhí ghás ján-
tá, aur píṭal ko saṛí lakṛí bújhtá
hai.
28 Tír use bhagá nahíṉ saktá;
faláḳhun ke patthar khúnṭioṉ ke
mánind us se phere játe haiṉ.
29 Bhále us ke nazdík báḍh kí
mánind haiṉ; aur barchhí ke hi-
láne par wuh haṉstá hai.
30 Nokíle ‖ patthar us ke níche
haiṉ, aur tez nokdár chízeṉ káde
par bichhátá hai.
31 Wuh gahrápe ko hanḍe kí
tarah khaulátá hai, aur daryá ká
wuh hál kartá jo raugan ke deg
ká hotá.
32 Jab wuh chalá játá, us ke
píchhe píchhe pání par ek chamak
hotí hai; koí gumán kare, ki daryá
par phaphúndí lagí hai.
33 Zamín par is ká nazír nahíṉ,
jo us jaisá beḳhauf ‖ paidá húá.
34 Wuh sárí únchí chízoṉ ko
dekhtá hai: wuh sáre ahl i gurúr
ká bádsháh hai.

‖ 'Ibrání meṉ, *ṭhikríáṉ.*

‖ Yá, *hoke chaltá hai.*

XLII BA'B.

Aiyúb 'ájiz hoke Ḳhudá kí tábi'dárí manzúr kartá hai. 7 Ḳhudá Aiyúb ko us ke tínoṉ dostoṉ ke muqábale meṉ sádiq jánke, un se 'ájizí karátá aur un ke liye Aiyúb kí shafá'at ko qabúl kartá. 10 Wuh Aiyúb ko sarfaráz kartá, aur barakat detá. 16 Aiyúb kí 'umr aur us kí wafát kí bábat.

TAB Aiyúb ne ḲHUDA'WAND ko
jawáb diyá, aur kahá,
2 Maiṉ jántá húṉ, ki tú har ek
chíz par qádir hai[a], aur terí koí
ḳhwáhish hargiz rokí nahíṉ játí.
3 Wuh kaun hai, jo nádání se
mashwarat ko chhipátá hai[b]? is
liye maiṉ ne wuh kahá jo maiṉ ne
nahíṉ samjhá; we kám mere liye
niháyat hairat-afzá haiṉ[c], jinheṉ
maiṉ samajhtá na thá.
4 Tafazzul karke suniye, maiṉ
kahtá húṉ; maiṉ tujh se púchhtá
húṉ, tú mujhe taqrír kar[d].
5 Maiṉ ne terí ḳhabar apne ká-
noṉ se suní thí, par ab merí án-
kheṉ tujhe dekhtí haiṉ.
6 Is liye maiṉ apne hí se bezár
húṉ[e], aur ḳhák aur rákh par
baiṭhá tauba kartá húṉ.
7 ¶ Aur aisá húá, ki jab ḲHU-
DA'WAND yih báteṉ Aiyúb se kah
chuká, to ḲHUDA'WAND ne Ilifaz
Taimaní se kahá, ki Merá gazab
tujh par aur tere donoṉ dostoṉ
par bhaṛká hai; kyúṉki tum ne
merí bábat haqq báteṉ na kahíṉ,
jaisí mere bande Aiyúb ne kahí
haiṉ.
8 So ab apne liye sát bail aur
sát menḍhe[f] leke mere bande
Aiyúb pás jáo[g], aur apne liye
chaṛháwá chaṛháo, aur merá ban-
da Aiyúb tumháre liye du'á mán-
gegá[h]; ki maiṉ ‖ us kí ḳhátir
qabúl karúṉgá; na ho ki maiṉ
tumhárí jahálat ke láiq tumháre
sáth sulúk karúṉ; kyúṉki jaise
mere bande Aiyúb ne merí bábat
haqq báteṉ kahí haiṉ, tum ne na-
híṉ kahíṉ.
9 Tab Ilifaz Taimaní, aur Bil-
dad Súḳhí aur Zufar Na'amátí gae,
aur jaisá ḲHUDA'WAND Ḳhudá ne
unheṉ farmáyá thá, waisá unhoṉ
ne kiyá, aur ḲHUDA'WAND ne Aiyúb
ká ruḳh kiyá.
10 Aur ḲHUDA'WAND ne, jis waqt
ki Aiyúb ne apne dostoṉ ke liye
du'á mángí, Aiyúb kí giriftárí ko
mubaddal kiyá[i], aur ḲHUDA'WAND
ne Aiyúb ko áge kí nisbat se
dúní[k] daulat 'ináyat kí.
11 Aur us ke sab bháí[l], aur sab
bahin, aur us ke agle sab ján-
pahchán us pás áe, aur us ke
ghar meṉ unhoṉ ne us ke sáth
kháná kháyá, aur us par afsos
kiyá, aur un sárí baláoṉ ke liye,
jo ḲHUDA'WAND ne us par názil kí
thíṉ tasallí dí, aur un meṉ se har
ek ne use ek qasíta, aur har ek
ne use sone ká ek karnphúl
baḳhshá.
12 Aur ḲHUDA'WAND ne Aiyúb
ke áḳhir i 'umr meṉ ibtidá kí
nisbat se bahut barakat 'atá kí[m]:
aur wuh chaudah hazár bheṛoṉ,

[a] Paid. 18. 14. Mat. 19. 26. Marq. 10. 27. aur 14. 36. Lúq. 18. 27.
[b] Aiy. 38. 2.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

[c] Zab. 40. 5. aur 131. 1. aur 139. 6.
[d] Aiy. 38. 3. aur 40. 7.
[e] 'Az. 9. 6. Aiy. 40. 4.
[f] Gin. 23. 1.
[g] Mat. 5. 24.
[h] Paid. 20. 17. Ya'q. 5. 15, 16. 1 Yúh. 5. 16.
‖ 'Ibrání meṉ, *us ká ruḳh, yá, muṉh.* 1 Sam. 25. 35. Mal. 1. 8.
[i] Zab. 14. 7. aur 126. 1.
[k] Yas. 40. 2.
[l] Dekho Aiy. 19. 13.
[m] Aiy. 8. 7. Yáq. 5. 11.

Peshtar MASÍH se, 1520 ke qaríb.

aur chha hazár úṉtoṉ, aur ek
hazár joṛe bail, aur ek hazár
gadhoṉ ká málik húá[n].
13 Use sát beṭe aur tín beṭíáṉ
húíṉ[o].
14 Aur us ne pahlí ká nám Ya-
mímá, aur dúsrí ká nám Qasíyá,
aur tísrí ká nám Qaran-haffúk,
rakhá.
15 Aur sárí sarzamín meṉ koí
'aurat Aiyúb kí beṭíoṉ kí sí ḳhúb-
súrat na milí, aur un ke báp ne
unheṉ un ke bháíoṉ ke darmiyán
mírás dí.
16 Ba'd us ke Aiyúb ek sau
chálís baras jiyá[p], aur apne beṭe
aur apne beṭoṉ ke beṭe chár pusht
tak dekhe.
17 Aur Aiyúb búṛhá hoke aur
baṛí 'umr karke[q] margayá.

[n] Dekho Aiy. 1. 3.
[o] Aiy. 1. 2.
[p] Aiy. 5. 26. Ams. 3. 16.
[q] Paid. 25. 8.

---

†ZABU'R KI' KITA'B.

† Lúq. 20. 42. A'am. 1. 20.

I ZABU'R.

1 Díndároṉ kí sa'ádatmandí. 4 Bedínoṉ kí pareshání.

MUBA'RAK wuh ádmí hai jo
shariroṉ kí saláh par[a] nahíṉ
chaltá, aur ḳhatákároṉ kí ráh par
khaṛá nahíṉ rahtá, aur ṭhaṭṭhá
karnewáloṉ kí mahfil meṉ nahíṉ
baiṭhtá[b];
2 Balki KHUDA'WAND kí sharí'at
meṉ ‖magan[c] rahtá, aur din rát
us kí sharí'at meṉ soch kartá
hai[d].
3 So wuh us daraḳht kí mánind
hogá, jo pání kí nahroṉ ke kanáre
par lagáyá jáwe[e], aur apne waqt
par mewe láwe; jis ke patte mur-
jháte nahíṉ; aur apne har ek
kám meṉ †phúltá phaltá rahegá[f].
4 Lekin sharír aise nahíṉ; balki
we bhúse kí mánind haiṉ, jise
hawá uṛá le játí hai[g].
5 So sharír 'adálat meṉ khaṛe
na raheṉge, na ḳhatákár sádiqoṉ
kí jamá'at meṉ.
6 Kyúṉki KHUDA'WAND sádiqoṉ
kí ráh pahchántá hai[h], par sharí-
roṉ kí ráh nest o nábúd hogí.

[a] Ams. 4. 14, 15.
[b] Zab. 26. 4. Yar. 15. 17.
‖ Yá, use 'aish hai.
[c] Zab. 119. 35, 47, 92.
[d] Yash. 1. 8. Zab. 119. 1, 97.
[e] Yar. 17. 8. Hiz. 47. 12.
† Yá, kám-yáb hogá.
[f] Paid. 39. 3, 23. Zab. 128. 2. Yas. 3. 10.
[g] Aiy. 21. 18. Zab. 35. 5. Yas. 17. 13. aur 29. 5. Hús. 13. 3.
[h] Zab. 37. 18. Nahúm 1. 7. Yúh. 10. 14. 2 Tim. 2. 19.

II ZABU'R.

1 Masíh kí bádsháhat kí bábat. 10 Bádsháhoṉ se nasíhat kí játí ki we Masíh kí itá'at ko manzúr kareṉ.

1047.

QAUMEN kis liye ‖josh meṉ
haiṉ[a], aur log bátil ḳhiyál
karte haiṉ?
2 Zamín ke bádsháh sámhná
karte haiṉ, aur sardár ápas meṉ
KHUDA'WAND ke aur us ke Masíh[b]
ke muḳhálif mansúba bándhte
haiṉ:
3 Ki áo, ham un kí band khol
dáleṉ[c], aur un kí rassí apne se toṛ
phenkeṉ.
4 Wuh, jo ‖ásmán par taḳhtni-
shín hai[d], haṉstá hai[e], aur KHU-
DA'WAND unheṉ ṭhaṭṭhoṉ meṉ uṛátá
hai.
5 Tab wuh gusse meṉ un se
báteṉ karegá, aur niháyat bezár
hoke unheṉ †pareshání meṉ ḍá-
legá.
6 Yaqínan maiṉ ne apne bád-
sháh ko koh i muqaddas Saihún
par ‖biṭhláyá hai[f].
7 Maiṉ hukm ko záhir karúṉgá,
ki KHUDA'WAND ne mere haqq
meṉ farmáyá, Tú merá beṭá
hai[g]; maiṉ áj ke din terá báp
húá.
8 Mujh se máng, ki maiṉ tujhe
ummatoṉ ká wáris karúṉgá, aur
zamín sarásar tere qabze meṉ
kar dúṉgá[h].
9 Tú lohe ke 'asá se unheṉ to-
ṛegá[i]; kumhár ke bartan ke má-
nind unheṉ chaknáchúr karegá.
10 Pas ab, ai bádsháho, hoshyár
ho: ai zamín ke insáf karnewálo,
tarbiyat páo.
11 Ḍarte húe KHUDA'WAND kí
bandagí karo[k], aur kámpte húe[l]
ḳhushí karo.
12 Beṭe ko chúmo[m], tá na howe,
ki wuh bezár ho, aur tum ‖ráh
meṉ halák ho, jab us ká qahr ek
zarra bhí bhaṛke[n]. Sa'ádatmand
we sab, jin ká tawakkul us par
hai[o].

‖ Yá, dhúm macháti haiṉ.
[a] Zab. 46. 6. A'am. 4. 25, 26.
[b] Zab. 45. 7. Yúh. 1. 41.
[c] Yar. 5. 5. Lúq. 19. 4.
‖ Yá, aflák-nishín hai.
[d] Zab. 11. 4.
[e] Zab. 37. 13. aur 59. 8. Ams. 1. 26.
† Yá, dukh degá.
‖ 'Ibrání meṉ, masah kiyá.
[f] 2 Sam. 5. 7.
[g] A'am. 13. 33. 'Ibrán. 1. 5. aur 5. 5.
[h] Zab. 22. 27. aur 72. 8. aur 89. 27. Dán. 7. 13, 14. Dekho Yúh. 17. 4, 5. aur 19. 15.
[i] Zab. 89. 23. Muk. 2. 27. aur 12. 5.
[k] 'Ibrán. 12. 28.
[l] Filip. 2. 12.
[m] Paid. 41. 40. 1 Sam. 10. 1. Yúh. 5. 23.
‖ Yá, be-ráh hoke halák ho.
[n] Muk. 6. 16, 17.
[o] Zab. 34. 8. aur 84. 12. Ams. 16. 20. Yas. 30. 18. Yar. 17. 7. Rúm. 9. 33. aur 10. 11. 1 Pat. 2. 6.

III ZABU'R.

Un logoṉ ká amn o chain jin kí hifázat Ḳhudá kartá.

Dáúd ká Zabúr, jis waqt wuh
apne beṭe Abisalúm ke sámhne
se bhágá*.

Ai Khudáwand, we jo mujhe
dukh dete hain̲ kyá hí baṛh
gae[a]! we bahut hain̲ jo merí
muḳhálafat par uṭhte hain̲.
2 Bahutere merí ján kí bábat
kahte hain̲, ki Ḳhudá se ab us kí
naját nahín̲[b]. Siláh.
3 Par tú, ai Khudáwand, mere
liye sipar hai[c]; tú merí shaukat,
aur merá sarfaráz karnewálá hai[d].
4 Main̲ ne Khudáwand kí taraf
apní áwáz buland kí, aur us ne
merí du'á apne koh i muqaddas[e]
par se sun lí[f]. Siláh.
5 Main̲ leṭ gayá aur so rahá;
main̲ jág uṭhá; kyún̲ki Khudá-
wand merá háfiz hai[g].
6 Agar das hazár ádmí mujhe
gher lewen̲, main̲ un se nahín̲
ḍarne ká[h].
7 Uṭh, ai Khudáwand; ai mere
Ḳhudá, mujhe bachá; ki tú ne
mere sáre dushmanon̲ ke gálon̲
par tamánche máre[i]; tú ne sharí-
ron ke dánt toṛe.
8 Khudáwand hí naját detá
hai[k]; terí barakat tere bandon̲
par hai. Siláh.

IV ZABUR.

1 *Dáúd minnat kartá ki Ḳhudá us kí sune.*
2 Wuh apne dushmanon̲ se malámat aur
nasíhat bhí kartá. 6 Insán kí sa'ádatmandí
Ḳhudá kí mihrbání par mauqúf hai.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr, jo bín ke sáth gáyá jáwe*.

Jab main̲ tujhe pukárún̲, to tú
sun, ai mere sadáqat ke
Ḳhudá; tangí men̲ tú ne mujhe
kushádagí baḳhshí; mujh par
rahm farmá, aur merí munáját
sun le.
2 Ai ádmízádo, tum kab tak
merí 'izzat ko ruswáí ginoge, aur
bátil ko dost rakhoge, aur jhúṭh
kí pairawí karoge? Siláh.
3 Yaqín kar jáno, ki Khudá-
wand ne apne liye díndár ko
chun liyá hai; Khudáwand, jab
main̲ use pukárún̲gá, sun legá[a].
4 'Ibrat pakṛo aur gunáh na
karo[b]; ‖ apní ḳhwábgáhon̲ men̲
apne hí dilon̲ men̲ soch karo[c],
aur chupke raho. Siláh.
5 Sadáqat kí qurbáníán̲ guz-
ráno[d], aur Khudáwand par ta-
wakkul karo[e].
6 Bahut se kahte hain̲, ki Kaun
ham ko ḳhushí kí koí chíz dikhlá-
wegá? ai Khudáwand, tú apne
chihra ká jalwa ham par roshan
kar[f].
7 Tú ne mere dil ko ḳhushí
baḳhshí hai, us ḳhushí se ziyáda,
jo unhen̲ un ke galle aur mai kí
bahutáyat se hotí hai[g].
8 Main̲ salámatí se leṭ jáún̲gá,
aur so hí rahún̲gá[h]; kyún̲ki tú
hí, ai Khudáwand, mujhe chain
se rahne detá hai[i].

V ZABUR.

1 *Dáúd du'á mángtá, aur iqrár bhí kartá, ki*
main̲ is hí kám men̲ mashgúl rahún̲gá. 4
Ḳhudá sharíron̲ ko manzúr nahín̲ kartá.
7 Dáúd apne ímán ká iqrár karke Ḳhudá
se du'á mángtá, ki wuh apne bande kí hidáyat
kare, 10 aur us ke dushmanon̲ ko halák kare,
11 aur apne díndár logon̲ kí himáyat kare.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr, jo bán̲srí ke sáth gáyá
jáwe.

Ai Khudáwand, merí báton̲
par kán dhar, aur mere soch
par dhyán rakh.
2 Ai mere Bádsháh, aur mere
Ḳhudá, mere nála kí áwáz ko[a]
sun, ki main̲ tujhí se[b] du'á mángtá
hún̲.
3 Ai Khudáwand, tú subh ko
merí áwáz sunegá[c]; ki main̲ subh
ko apne taín̲ taiyár karke terí
taraf ták rahún̲gá.
4 Ki tú wuh Ḳhudá nahín̲, jo sha-
rárat se ḳhush ho; sharír tere
sáth rah nahín̲ saktá.
5 We, jo múrakh hain̲, terí
ánkhon̲ ke sámhne khaṛe nahín̲
rah sakte[d]; tú sab badkirdáron̲
se 'adáwat rakhtá hai.
6 Tú un ko, jo jhúṭh bolte hain̲,
nábúd karegá[e]; Khudáwand
ḳhúní aur dagábáz ádmí se naf-
rat kartá hai[f].
7 Lekin main̲ jo hún̲ so terí
rahmat kí kasrat se tere ghar
men̲ áún̲gá, aur tujh se ḍarkar
terí muqaddas haikal ‖ men̲[g] tujhe
sijda karún̲gá.
8 Ai Khudáwand, apní sadáqat
men̲ merá rahbar ho[h]; mere dush-
manon̲ ke sabab se mere sámhne
apní ráh ko sídhá kar[i].
9 Ki un ke munh men̲ kuchh
kharáí nahín̲; un ke dil men̲
khoṭái hai; un ká galá khulí gor
hai[k]; we apní zubán se ḳhushá-
mad karte hain̲[l].
10 Ai Ḳhudá, tú unhen̲ ‖ halák
kar; aisá howe, ki we apní mash-

* 2 Sam. 15, aur 16, aur 17, aur 18.
1023.
a 2 Sam. 15. 12. aur 16. 15.
b 2 Sam. 16. 8. Zab. 71. 11.
c Paid. 15. 1. Zab. 28. 7. aur 119. 114.
d Zab. 27. 6.
e Zab. 2. 6. aur 43. 3. aur 99. 9.
f Zab. 34. 4.
g Ahb. 26. 6. Zab. 4. 8. Ams. 3. 24.
h Zab. 27. 3.
i Aiy. 16. 10. aur 29. 17. Zab. 58. 6. Nau. 3. 30.
k Ams. 21. 31. Yas. 43. 11. Yar. 3. 23. Hús. 13. 4. Yún. 2. 9. Muk. 7. 10. aur 19. 1.

* Hab. 3. 19.
a 2 Tim. 2. 19. 2 Pat. 2. 9.
b Afs. 4. 26.
‖ 'Ibrání men̲ *apne palang par.*
c Zab. 77. 6. 2 Qur. 13. 5.
d Ist. 33. 19. Zab. 50. 14. aur 51. 19. 2 Sam. 15. 12.
e Zab. 37. 3. aur 62. 8.
f Gin. 6. 26. Zab. 80. 3, 7, 19. aur 119. 135.
g Yas. 9. 3.
h Aiy. 11. 18, 19. Zab. 3. 5.
i Ahb. 25. 18, 19. aur 26. 5. Ist. 12. 10.

a Zab. 3. 4.
b Zab. 65. 2.
c Zab. 30. 5. aur 88. 13. aur 130. 6.
d Hab. 1. 13.
e Muk. 21. 8.
f Zab. 55. 23.
‖ Yá, *kí taraf.*
g 1 Sal. 8. 29, 30, 35, 38. Zab. 28. 2. aur 132. 7. aur 138. 2.
h Zab. 25. 5.
i Zab. 25. 4. aur 27. 11.
k Lúq. 11. 44. Rúm. 3. 13.
l Zab. 62. 4.
‖ Yá, *mulzam kar.*

waratoṉ se áp hí gir jáweṉ[m]; un
ko un ke gunáhoṉ kí kasrat ke
sabab nikál phenk, ki unhoṉ ne
tujh se sarkashí kí hai.
11 Tab we sab, jo tujh par
bharosá rakhte haiṉ, ḳhush ra-
heṉ[n]; we hamesha ḳhushí se
lalkáreṉ, ki tú un kí ‖nigáhbání
kartá hai; aur sab tere nám ke
dost rakhnewále tujh se ḳhushhál
raheṉ.
12 Is liye ki sádiq ko, ai ḲHUDA'-
WAND, tú hí barakat detá hai[o];
tú us ko mihrbání kí sipar tale
ḍhámp letá hai.

VI ZABUR.

1 *Dáúd bímárí meṉ giriftár hoke nála kartá.*
8 *I'mán ke zor se apne dushmanoṉ par fath pátá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr, bín ke sáth Shaminít
par* gáyá jáwe.
AI ḲHUDA'WAND, tú mujhe apne
gusse se mat jhiṛak, aur
apne gazab kí garmí se mujh ko
tambíh na de[a].
2 Ai ḲHUDA'WAND, mujh par
rahm kar[b], ki maiṉ kamzor húṉ;
ai ḲHUDA'WAND, mujhe changá
kar[c], ki merí haḍḍíoṉ meṉ dard
hai.
3 Aur merí ján meṉ bhí niháyat
kapkapí hai; pas, tú ai ḲHUDA'-
WAND, kab tak[d]?
4 Ai ḲHUDA'WAND, phir á, merí
ján ko maḳhlasí de; apní rahmat
ke sabab mujhe naját baḳhsh.
5 Is liye ki maut kí hálat meṉ
terí yád nahíṉ; kaun terá shukr
gor ke andar karegá[e]?
6 Maiṉ ṭhanḍí sánseṉ bharte
bharte thak gayá; maiṉ ánsú ba-
háke ‖sárí rát apná bistar aisá
bhigotá húṉ, ki jaisá pání meṉ
bhíg játá hai.
7 Gam ke sabab mujhe ánkh se
dhundhlá nazar átá hai[f]; mere
sab dushmanoṉ ke sabab se merí
ánkheṉ buṛhiyá gaíṉ.
8 Mujh se pare raho, ai sáre bad-
kirdáro[g], ki ḲHUDA'WAND ne mere
rone kí áwáz suní[h].
9 ḲHUDA'WAND ne merí faryád
suní; ḲHUDA'WAND merí du'á qa-
búl kartá hai.
10 Mere sáre dushman pashe-
mání meṉ aur niháyat kapkapí
meṉ paṛe phireṉge, aur nágahání
ḳhijálat khíṉcheṉge.

[m] 2 Sam. 15. 31. aur 17. 14, 23.
[n] Yas. 65. 13.
‖ Yá, *hifázat kartá.*
[o] Zab. 115. 13.
* Yá, *áṭhweṉ par:* Dekho 1 Taw. 15. 21. Zab. 12, ká sarnáma.
[a] Zab. 38. 1. Yar. 10. 24. aur 46. 28.
[b] Zab. 41. 4.
[c] Hús. 6. 1.
[d] Zab. 90. 13.
[e] Zab. 30. 9. aur 88. 11. aur 115. 17. aur 118. 17. Yas. 38. 18.
‖ Yá, *har rát.*
[f] Aiy. 17. 17. Zab. 31. 9. aur 38. 10. aur 88. 9. Nau. 5. 17.
[g] Zab. 119. 115. Mat. 7. 23. aur 25. 41. Lúq. 13. 27.
[h] Zab. 3. 4.

VII ZABUR.

1 *Dáúd apne dushmanoṉ ke kína ke sabab Ḳhudá se minnat kartá aur apní be-gunáhí záhir kartá.* 10 *I'mán se apní salámatí aur apne dushmanoṉ kí halákat ko dekhtá, ki húá cháhtí hai.*

Dáúd ká ‖ Shiggáyún*, jise wuh
Ḳhudáwand ke huzúr Kúsh Bin-
yamíní kí bátoṉ kí bábat gáyá*.
AI ḲHUDA'WAND, mere Ḳhudá,
merá bharosá tujh par hai;
mujh ko un sab se, jo mere píchhe
paṛe haiṉ, bachá[a], aur mujhe na-
ját de:
2 Na howe ki dushman sher kí
tarah mujh ko pháṛe[b], aur jis
waqt koí merá bachánewálá na
ho, mujhe purze kare[c].
3 Ai ḲHUDA'WAND, mere Ḳhudá,
agar mujh se aisá húá[d], agar mere
háth se badí húí[e];
4 Agar maiṉ ne us se, jis ne
mujh se nekí kí, badí kí ho; (háṉ,
maiṉ ne us ko jo be-sabab merá
dushman thá chhuṛáyá hai[f]:)
5 To dushman dar-pai hoke merá
jí lewe, aur merí zindagí ko zamín
par páemál kare, aur merí 'izzat
ḳhák meṉ miláwe. Siláh.
6 Ai ḲHUDA'WAND, tú apne qahr
se uṭh, aur mere dushmanoṉ ke
sabab apne taíṉ buland kar[g]; aur
mere liye jágtá rah[h], aur us 'adá-
lat ko, jis kí bábat tú ne hukm kiyá
hai, púrá kar.
7 So logoṉ kí gurohen tere ás-
pás faráham hongíṉ: pas tú un
ke liye phir bulandí par já.
8 ḲHUDA'WAND logoṉ kí 'adálat
karegá; ai ḲHUDA'WAND, jaisí
merí sadáqat[i], aur jaisí merí di-
yánatdárí hai, waisí hí merí 'adálat
kar.
9 Buroṉ kí buráí nest o nábúd
kar, aur sádiqoṉ ko qúwat de; ki
sachchá Ḳhudá diloṉ aur gurdoṉ
ko jánchtá hai[k].
10 Mujhe Ḳhudá kí panáh hai;
wuh un ko, jin ke dil sídhe haiṉ[l],
naját detá hai.
11 Ḳhudá ‖ sádiq kí 'adálat kartá
hai; aur Ḳhudá har roz badkár
par jhunjhlátá hai.
12 Agar wuh báz na áwegá, to
Ḳhudá apní talwár tez karegá[m];
us ne to apní kamán par chillá
chaṛháyá hai, aur use taiyár kiyá
hai.
13 Aur us ne us ke liye maut ká
sárá sámán taiyár kiyá hai; us ne
zálimoṉ par apne tír joṛe haiṉ[n].

‖ Yá, *Zabúr i Nauha.*
* Hab. 3. 1.
* 2 Sam. 16.
1062 ke qaríb.
[a] Zab. 31. 15.
[b] Yas. 38. 13.
[c] Zab. 50. 22.
[d] 2 Sam. 16. 7, 8.
[e] 1 Sam. 24. 11.
[f] 1 Sam. 24. 7. aur 26. 9.
[g] Zab. 94. 2.
[h] Zab. 44. 23.
[i] Zab. 18. 20. aur 35. 24.
[k] 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Zab. 139. 1. Yar. 11. 20. aur 17. 10. aur 20. 12. Muk. 2. 23.
[l] Zab. 125. 4.
‖ Yá, *sadáqat se.*
[m] Ist. 32. 41.
[n] Ist. 32. 23, 42. Zab. 64. 7.

14 Dekho, use badkárí ke dard lage, aur gunáh ká use peṭ rahá hai, aur jhúṭh ko jantá hai[o].
15 Us ne gaṛhá khodá, aur gahrá kiyá; aur us gaṛhe men, jise wuh banátá thá, áp girá[p].
16 Us ká gunáh usí ke sir par paṛegá[q], aur us ká zulm usí kí khoprí par utregá.
17 Main Khudáwand kí, us kí sadáqat ke mutábiq, sitáish karúngá; aur Khudáwand Ta'álá ká nám gáúngá.

o Aiy. 15. 35. Yas. 33. 11. aur 59. 4. Ya'q. 1. 15.
p Ást. 7. 10. Aiy. 4. 8. Zab. 9. 15. aur 10. 2. aur 35. 8. aur 94. 23. aur 141. 10. Ams. 5. 22. aur 26. 27. Wá'iz 10. 8.
q 1 Sal. 2. 32. Ást. 9. 25.

VIII ZABUR.

Khudá ká jalál us kí dastkáríon men, aur kháss karke us mihrbání men jo us ne Baní Ádam par kí hai, sáf áshkára hai.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr, jo Jittiyat ‖ke sur par gáyá jáwe.*
AI KHUDÁWAND, hamáre Rabb, kyá hí buzurg hai terá nám tamám zamín par[a]! terí shaukat ásmánon par buland hai[b].
2 Tú ne apne mukhálifon ke sabab bachchon aur shírkhwáron ‖ke munh se apní sitáish karwáí hai[c], ki dushman aur intiqám lenewálá dab jáen[d].
3 Jab main tere ásmánon par, jo terí dastkáríán hain, dhyán kartá hún[e], aur chánd aur sitáron par, jo tú ne banáe:
4 To insán kyá hai, ki tú us kí yád kare, aur ádamzád kyá, ki tú us ‖par nigáh kare[f]?
5 Lekin tú firishton se us ko thoṛá hí kam kartá, aur shán o shaukat ká táj us ke sir par rakhtá hai.
6 Tú us ko apne háth ke kámon par hukúmat bakhshtá[g]; tú sab kuchh us ke qadam ke níche kartá hai[h]:
7 Sárí bheṛ bakríán aur gáe bail, aur janglí chaupáe;
8 Aur ásmán ke parinde, aur daryá kí machhlíán, aur har ek chíz, jo daryá kí ráhon men guzartí hai.
9 Ai Khudáwand, hamáre Rabb, kyá hí buzurg hai terá nám tamám zamín par[i]!

‖ Yá, *ke sáth.*
* Zab. 81, aur 84, ke sarnáme.
a Zab. 148. 13.
b Zab. 113. 4.
‖ 'Ibrání men, *ke munh men qúwat ḍálí.*
c Dekho Mat. 11. 25. aur 21. 16. 1 Qur. 1. 27.
d Zab. 44. 16.
e Zab. 111. 2.
‖ Yá, *us ke yahán jáe.*
f Aiy. 7. 17. Zab. 144. 3. 'Ibrán. 2. 6.
g Paid. 1. 26. 28.
h 1 Qur. 15. 27. 'Ibrán. 2. 8.
i 1 áyat.

IX ZABUR.

1 *Dáúd is sabab Khudá kí sitáish kartá hai, ki us ne 'adálat kí thí.* 11 *Wuh auron ko ubhártá hai, ki we us kí sitáish karne men sharík hon.* 13 *Wuh minnat kartá ki us kí sitáish karne kí wujúh aur bhí baṛhen.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr, jo Mút-labban par gáyá jáwe.
AI KHUDÁWAND, main apne sáre dil se terí sitáish karúngá; main tere sáre 'ajáib kámon ká bayán karúngá.
2 Main tujh se khush aur khushwaqt rahúngá[a]; main tere nám kí, jo niháyat buland hai[b], sitáish karúngá.
3 Jab mere dushman ulṭe phirte, we tere sámhne se dab játe, aur halák hote hain.
4 Ki merá insáf aur qaziya tú chukátá; tú takht i 'adálat par baiṭhke sachchá insáf kartá hai.
5 Tú qaumon ko malámat kartá; tú sharíron ko faná kartá; tú un ká nám abad ul ábád tak miṭá ḍáltá hai[c].
6 ‖Dushman tamám húe, aur hamesha ke liye kharáb hain; tú ne shahr ke shahr ujáṛ diye, aur un ká zikr un ke sáth miṭ gayá hai.
7 Lekin Khudáwand abad tak takht-nishín hai[d]; us ne 'adálat ke liye apná masnad taiyár kiyá hai.
8 Wuh sadáqat se jahán ká insáf karegá[e], aur rástí se khalq kí 'adálat karegá.
9 Khudáwand mazlúmon ke liye ‖panáh hai[f], aur musíbat ke waqt men himáyat.
10 We, jo terá nám jánte hain[g], terá bharosá rakhte hain; ki tú ai Khudáwand, un ko, jo terí talásh men hain, tark nahín kartá.
11 Khudáwand kí, jo Saihún ‖par kursí-nishín hai, sitáish ke gít gáo; logon ke darmiyán us ke 'ajáib kámon ko bayán karo[h].
12 Jab wuh khún kí pursish kartá hai[i] to unhen yád kartá hai[i]; wuh 'ájizon kí faryád ko farámosh nahín kartá.
13 Ai Khudáwand, mujh par rahm kar; us dukh par, jo main apne dushmanon se khínchtá hún, nazar kar, ai tú, jo maut ke darwázon par se merá uṭhánewálá hai:
14 Táki main Saihún kí beṭí ke darwázon par terí sab sitáishen bayán karún; main terí naját se khushí karúngá[k].
15 Gair qaumen us kúe men, jo unhon ne khodá thá, girí hain[l];

1018.
a Zab. 5. 11.
b Zab. 56. 2. aur 83. 18.
c Ist. 9. 14. Ams. 10. 7.
‖ Yá, *Are ai dushman, terí kharábíán niháyat ko pahunchín.*
d Zab. 102. 12, 26. 'Ibrán. 1. 11.
e Zab. 96. 13. aur 98. 9.
‖ 'Ibrání men, *ek buland makán hai.*
f Zab. 32. 7. aur 37. 39. aur 46. 1. aur 91. 2.
g Zab. 91. 14.
‖ Yá, *men rahtá.*
h Zab. 107. 22.
i Paid. 9. 5.
k Zab. 13. 5. aur 20. 5. aur 35. 9.
l Zab. 7. 15, 16. aur 35. 8. aur 57. 6. aur 94. 23. Ams. 5. 22. aur 22. 8. aur 26. 27.

us dám men, jo unhon ne chhipáyá thá, unhín ke pánw phanse.

16 Ḳhudáwand apní 'adálat se, jo kiyá kartá hai, mashhúr húá[m]; sharír apne háthon ke kám ke phande men phansá. ‖ Hijjáyún[n]. Siláh.

17 Sharír jahannam men ḍále jáenge; we sárí qaumen, jo Ḳhudá ko bhúl játí hain[o].

18 Ki Ḳhudáwand miskín ko kabhí farámosh nahín kartá[p]; miskín kí ummed kabhí toṛí na jáegí[q].

19 Uṭh, ai Ḳhudáwand, táki insán gálib na howe; qaumon ko apne huzúr sazá de.

20 Ai Ḳhudáwand, un ko ḍará, táki qaumen apne taín bashar jánen. Siláh.

X ZABUR.

1 Dáúd sharíron ke andher kí bábat Ḳhudá se faryád kartá. 12 Ḳhudá se madad mángtá. 16 Apne i'atiqád ká iqrár kartá.

Ai Ḳhudáwand, tú kyún dúr khaṛá rahtá hai? dukhon ke waqt tú kyún áp ko chhipátá hai?

2 Sharír gurúr se miskín ko satáte hain; un ko unhín kí mashwaraton men, jo unhon ne kín, pakaṛwá[a].

3 Ki sharír apne nafs kí shahwat par faḳhr kartá hai[b], aur lálchí ko, jis se Ḳhudáwand ko nafrat hai, nekbaḳht kahtá hai[c].

4 Sharír apní rúdárí ke ghamanḍ se ‖ andesha nahín kartá[d], aur ‖ Ḳhudá us ke kisí ek ḳhiyál men nahín[e].

5 Us kí ráhen hamesha kaṭhin hain; terí 'adálaten us kí nazar se † bahut poshída hain[f]: wuh apne sáre dushmanon se akaṛ kartá hai[g];

6 Apne dil men kahtá hai, mujh ko jumbish na hogí[h]; mujh par pusht dar pusht bipat na paṛegí[i].

7 Us ká munh la'nat[k], aur dagá, aur chhal se bhará hai; us kí zubán ke níche fasád[l] aur behúdagoí hain[m].

8 Wuh díhát kí gháton men baiṭhá hai, wuh ḳhalwat ke makánon men begunáhon ko qatl kartá hai[n]; us kí ánkhen poshída miskín par lagí húí hain[o].

9 Wuh chhupke sher ke mánind, jo jháṛí men ho, ghát men lagá húá hai[p]; wuh tak rahá hai, ki

m Ḳhur. 7. 5. aur 14. 4, 10, 31.
‖ Ya'ne, *dhyán karná.*
n Zab. 19. 14. aur 92. 3.
o Aiy. 8. 13. Zab. 50. 22.
p 12 áyat. Zab. 12. 5.
q Ams. 23. 18. aur 24. 14.
a Zab. 7. 16. aur 9. 15, 16. Ams. 5. 22.
b Zab. 94. 4.
c Ams. 28. 4. Rúm. 1. 32.
‖ Yá, *Ḳhudá ká tálib nahín.*
d Zab. 14. 2.
‖ Yá, *us ke sáre ḳhiyál hain, ki Ḳhudá nahín.*
e Zab. 14. 1. aur 53. 1.
† Yá, *dúr úpar hain.*
f Ams. 24. 7. Yas. 26. 11.
g Zab. 12. 5.
h Zab. 30. 6. Wá'iz 8. 11. Yas. 56. 12.
i Muk. 18. 7.
k Rúm. 3. 14.
l Aiy. 20. 12.
m Zab. 12. 2.
n Hab. 3. 14.
o Zab. 17. 11.
p Zab. 17. 12. Mík. 7. 2.

miskín ko pakṛe; wuh miskín ko apne dám men láke pakaṛtá hai.

10 Wuh dabak baiṭhá hai, aur farotaní kar játá hai, táki miskín us ke qúwatwaron se gir jáwen,

11 Apne dil men kahtá hai, Ḳhudá bhúl gayá hai; us ne apná munh chhipáyá[q]; wuh kabhí na dekhegá.

12 Uṭh, ai Ḳhudáwand, ai Ḳhudá, apná háth baṛhá[r]; ḳhaksáron ko bhúl na já.

13 Sharír Ḳhudá kí tahqír kyún kartá hai? apne dil men kahtá, ki tú tahqíqát na karegá.

14 Tú to dekhtá hai; ki tú ḳhabásat aur sharárat par nazar kartá hai, ki tú use apne háth se badlá de; miskín áp ko ‖ tere supurd kartá hai[s]; yatím ká hámí tú hai[t].

15 Sharír aur bure ká bázú toṛ[u], aisá ki us kí sharárat phir ḍhúnḍhí na páí jáwe.

16 Ḳhudáwand azal se abad tak bádsháh hai[x]; begání qaumen us kí zamín par se faná húín.

17 Ai Ḳhudáwand, tú miskínon ká matlab suntá hai; tú un ke dilon ko ‖ musta'idd karegá[y], aur kán dharke sunegá;

18 Ki yatímon, aur mazlúmon ká insáf kare, táki ḳhákí ádmí phir ‖ zulm na kare[z].

XI ZABUR.

1 Dáúd apne dushmanon kí bábat is ḳhiyál se ki Ḳhudá merá hámí hogá ḳhátirjam'aí pátá. 4 Ḳhudá kí peshbíní aur insáf kí bábat.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

Merá tawakkul Ḳhudáwand par hai[a]; tum kyúnkar merí ján ko kahte ho, ki chiṛiyá sí apne pahaṛ par játí rah[b]?

2 Ki dekh, sharír apní kamán par chillá chaṛháte hain[c]; apná tír chille men joṛte[d], táki we ‖ poshída sídhe-dilwálon † ko chheden.

3 Jab ki ‖ arkán gir gae honge[e], to sádiq kyá karegá?

4 Ḳhudáwand apní muqaddas haikal men hai[f]; Ḳhudáwand ká taḳht ásmán par hai[g]; us kí ánkhen dekhtí hain[h]; us kí palaken baní Ádam ko ázmátí hain.

5 Ḳhudáwand sádiq ko jánchtá hai[i]; par sharír, aur wuh, jo

q Aiy. 22. 13. Zab. 73. 11. aur 94. 7. Hiz. 8. 12. aur 9. 9.
r Mík. 5. 9.
‖ 'Ibrání men, *tujh par chhoṛ detá hai.*
s 2 Tim. 1. 12. 1 Pat. 4. 19.
t Zab. 68. 5. Hús. 14. 3.
u Zab. 37. 17.
x Zab. 29. 10. aur 145. 13. aur 146. 10. Yar. 10. 10. Nau. 5. 19. Dán. 4. 34. aur 6. 26. 1 Tim. 1. 17.
‖ Yá, *sábit rakhegá.*
y 1 Taw. 29. 18.
z Zab. 82. 3. Yas. 11. 4.
‖ Yá, *na ḍaráwe.*
1060 ke qaríb.
a Zab. 56. 11.
b Dekho 1 Sam. 26. 19, 20.
c Zab. 64. 3, 4,
d Zab. 21. 12.
‖ 'Ibrání men, *táríkí men.*
† 'Ibrání men, *par chaláwen.*
‖ Yá, *bunyáden bigaṛ gain.*
e Zab. 82. 5.
f Hab. 2. 20.
g Zab. 2. 4. Yas. 66. 1. Mat. 5. 34. aur 23. 22. A'am. 7. 49. Muk. 4. 2.
h Zab. 33. 13. aur 34. 15, 16. aur 66. 7.
i Paid. 22. 1. Ya'q. 1. 12.

sitam ko cháhtá hai, us kí rúh us
se dushmaní rakhtí hai.
6 Wuh shaíron par angáre, aur
ág, aur gandhak, barsáwegá [k], aur
bád i samúm chaláegá; un ke
piyále men yih un ká hissa hogá [l].
7 Is wáste ki KHUDÁWAND, jo
sádiq hai, sadáqat ko cháhtá hai [m],
aur us ká munh sídhe logon kí
taraf mutawajjih hai [n].

XII ZABUR.

1 *Dáúd insání tasallí se mahrúm hoke Khudá kí kí madad mángtá. 3 Is khiyál se us kí khátirjam'aí hotí, ki Khudá shaíron par áfaten bhejtá, aur apne logon ke liye apne wa'don ko púrá kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr, jo ‖ Shaminít par gáyá
jáwe.*

AI KHUDÁWAND, mujhe naját
de; ki díndár ádmí játe
rahte hain [a], aur amánatdár log
baní Ádam men se ghat játe.
2 Un men har ek apne hamsáe
ke sáth behúda báten kartá hai [b],
aur cháplúsí ke labon aur ‖ do-dilí
se boltá hai [c].
3 KHUDÁWAND sab cháplúsí ke
lab, aur wuh zubán, jis se bará
bol nikaltá hai [d], kát dálegá;
4 Jo yún kahte hain, Ham apní
zubán se gálib honge; hamáre
honth hamáre hain; kaun hai, jo
hamárá málik hai?
5 Miskínon kí kharáb-hálí aur
hájatmandon kí thandí sáns par
nazar karke, KHUDÁWAND far-
mátá hai, Ab main uthtá hún [e];
us ko jo ‖ us se akar kartá hai [f],
main us se naját dúngá.
6 KHUDÁWAND ká kalám chokhá
kalám hai, jaise rúpá mittí kí
ghariyá men táyá gayá [g], aur sát
martaba sáf kiyá gayá.
7 Tú hí, ai KHUDÁWAND, un ká
háfiz hai; tú unhen is zamáne ke
logon se abad tak bachá rakhegá.
8 Sharír log har taraf akarte
phirte hain, jab ki kamíne log
sarfaráz húe hain.

XIII ZABUR.

1 *Dáúd shikáyat kartá, is khiyál se ki us kí madad karne men derí húí thí. 3 Wuh fazl mángtá, ki áyande ke khatron se mahfúz rahe. 5 Wuh Khudá kí rahmat par fakhr kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr.

AI KHUDÁWAND, kab tak tú
mujhe yád na karegá? kyá

[k] Paid. 19. 24. Hiz. 38. 22.
[l] Dekho Paid. 43. 34. 1 Sam. 1. 4. aur 9. 23. Zab. 75. 8.
[m] Zab. 45. 7. aur 146. 8.
[n] Aiy. 36. 7. Zab. 33. 18. aur 34. 15. 1 Pat. 3. 12.
‖ Yá, *áthwen par.*
* Zab. 6, ká sarnáma.
[a] Yas. 57. 1. Mík. 7. 2.
[b] Zab. 10. 7.
‖ 'Ibrání men, *ek dil se aur ek dil se.* 1 Taw. 12. 33.
[c] Zab. 28. 3. aur 62. 4. Yar. 9. 8. Rúm. 16. 18.
[d] 1 Sam. 2. 3. Zab. 17. 10. Dán. 7. 8, 25.
[e] Khur. 3. 7, 8. Yas. 33. 10.
‖ Yá, *use phansáne cháhtá hai.*
[f] Zab. 10. 5.
[g] 2 Sam. 22. 31. Zab. 18. 30. aur 19. 8. aur 119. 140. Ams. 30. 5.

kabhí bhí nahín? kab tak tú apná
munh mujh se chhipáegá [a]?
2 Kab tak main roz roz pare-
shán-khátir aur shikasta-dil ra-
húngá? kab tak merá dushman
mujh par sarbuland rahegá?
3 Ai KHUDÁWAND, mere Khudá,
mujh par nazar kar, aur merí
sun; merí ánkhen roshan kar [b],
na ho, ki mujhe maut kí nínd á
jáwe [c];
4 Na ho, ki merá dushman kahe,
Main us par gálib húá; aur mere
satánewále merí jumbish se khush
hon [d].
5 Aur main jo hún, so terí
rahmat par merá bharosá hai [e];
merá dil terí naját se khushwaqt
hai.
6 Main KHUDÁWAND kí hamd
aur saná gáúngá; kyúnki us ne
mujh par ihsán kiyá hai [f].

XIV ZABUR.

1 *Dáúd nafsání ádmí kí kharábí ká bayán kartá. 4 Wuh shaíron ko un hí ke 'aql o tamíz se dalíl láke qáil kartá hai. 7 Naját iláhí par fakhr kartá hai.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr.

AHMAQ apne dil men kahtá
hai, Khudá nahín [a]. We
kharáb húe, un ke kám mak-
rúh hain, koí nekokár nahín [b].
2 KHUDÁWAND ásmán par se baní
Ádam par nigáh kartá, tá dekhe,
ki un men koí dánishwálá, Khudá
ká tálib, hai, yá nahín [c].
3 We sab gumráh húe; we sab
ke sab ‖ bigar gaye; koí neko-
kár nahín, ek bhí nahín [d].
4 Kyá un sab badkáron ko sa-
majh nahín, jo mere bandon ko
yún khá játe hain [e], jaise rotí kháte
hain, aur KHUDÁWAND ká nám
nahín lete [f]?
5 We wahán bare khauf men
húe; kyúnki Khudá sádiqon kí
nasl ke darmiyán hai.
6 Tum miskín kí saláh se nang
rakhte ho, is liye ki KHUDÁWAND
us kí panáh hai [g].
7 ‖ Kásh ki Isráel kí naját Sai-
hún se hotí [h]! jab KHUDÁWAND
apní guroh ke qaidíon ko pher
láegá [i], to Ya'qúb shád hogá, aur
Isráel khush.

XV ZABUR.

Dáúd bayán kartá ki Saihún ke báshinde kaise hain.

[a] Ist. 31. 17. Aiy. 13. 24. Zab. 44. 24. aur 88. 14. aur 89. 46. Yas. 59. 2.
[b] 'Az. 9. 8.
[c] Yar. 51. 39.
[d] Zab. 25. 2. aur 35. 19. aur 38. 16.
[e] Zab. 33. 21.
[f] Zab. 116. 7. aur 119. 17.
[a] Zab. 10. 4. aur 53. 1, wag.
[b] Paid. 6. 11, 12. Rúm. 3. 10, wag.
[c] Zab. 33. 13. aur 102. 19.
‖ 'Ibrání men, *gande hogaye.*
[d] Rúm. 3. 10, 11, 12.
[e] Yar. 10. 25. 'Amús 8. 4. Mík. 3. 3.
[f] Zab. 79. 6. Yas. 64. 7.
[g] Zab. 9. 9. aur 142. 5.
‖ 'Ibrání men, *Kaun naját degá Isráel ko,* wag. Dekho Rúm. 11. 26.
[h] Zab. 53. 6.
[i] Aiy. 42. 10. Zab. 126. 1.

Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDAWAND, terí haikal
men kaun basegá[a]? tere
koh i muqaddas par[b] kaun rahe-
gá?
2 Wuh jo sídhí chál chaltá hai[c],
aur sadáqat ke kám kartá hai,
aur apne dil men sachchí báten
kartá hai[d].
3 Wuh jo apní zubán se gíbat
nahín kartá[e], aur apne hamsáe
ko dukh nahín detá, aur apne
parosí ko 'aib nahín lagátá hai[f].
4 Wuh jis kí nazar men nikam-
má ádmí khwár hai[g]; wuh jo
unhen jo KHUDAWAND se darte
hain 'izzat detá hai; wuh jo apne
zarar par qasam khátá hai, aur
us par qáim rahtá hai[h].
5 Wuh jo súd ke liye qarz na-
hín detá[i], aur be-gunáhon ke sa-
táne ke liye rishwat nahín letá[k].
Wuh jo yih kartá hai kabhí na
ṭalegá[l].

XVI ZABUR.

1 *Dáúd apne sawáb ká takiya chhorke, aur but-
parastí se nafrat rakhke, apní hifázat ke
liye Khudá kí panáh letá hai.* 5 *Wuh apní
ummed záhir kartá hai, ki chúnki buláyá
gayá thá, wuh jí bhí uṭhegá aur hamesha kí
zindagí páwegá.*

‖ Dáúd ká Miktám*.

KHUDAYA, tú merá háfiz ho,
kyúnki mujhe terá hí bha-
rosá hai[a].
2 Ai merí ján, tú ne KHUDAWAND
ko kahá hai, ki Tú merá Málik
hai; merí nekokárí se tujh ko
kuchh fáida nahín[b];
3 Balki zamín ke muqaddas lo-
gon aur kámilon ko, jin se merí
sárí khushí hai.
4 Un ke dukh, jo ‖ dúsre ke
píchhe daurte hain, barhte ra-
henge; un ke khúnwále tapá-
wan main na tapáúngá, balki
main apne honṭhon se un ke nám
bhí na lúngá[c].
5 Merí mírás ká[d] aur mere
piyále ká[e] hissa KHUDAWAND hai;
mere bakhra ká nigáhbán tú hai.
6 Dilpazír makánon men mere
liye jaríb kí gaí; hán, merí mírás
suthrí hai.
7 Main KHUDAWAND ko mubá-
rak kahúngá, jo mujhe saláh detá
hai; mere gurde ráton ko mujhe
ta'lím dete hain[f].
8 Merí nigáh hamesha KHUDA-
WAND par hai[g]; is liye ki wuh
mere dahne háth hai[h], mujh ko
kabhí junbish na hogí[i].
9 Isí sabab merá dil khush
hai, aur merí ‖ shaukat[k] shád;
merá jism bhí ummed men chain
karegá.
10 Ki tú merí ján ko pátál men
rahne na degá[l], aur tú apne qud-
dús ko sarne na degá[m].
11 Tú mujh ko zindagání kí
ráh[n] dikhláwegá; tere huzúr men
khushíon se serí hai[o]; tere dahine
háth abad tak 'ishraten hain[p].

XVII ZABUR.

1 *Dáúd áp ko diyánatdár jánke, Khudá se
minnat kartá, ki use us ke dushmanon ke
háthon se bacháve.* 10 *Un kí magrúrí aur
fitrat aur chálákí ká bayán kartá.* 13 *Qawí
ummed rakhke, apne dushmanon kí bábat
minnat kartá.*

Dáúd kí ek Namáz.

AI KHUDAWAND, ‖ sidq ko sun,
aur merí faryád par dhyán
rakh, aur merí du'á par, jo be-riyá
labon se nikaltí hai, kán dhar.
2 Merá insáf tere huzúr se
nikle; terí ánkhen rástí par nazar
karen.
3 Tú mere dil ko ázmátá; tú rát
ko use dekhtá[a]; tú mujhe jánch-
tá[b], par tú mujh men koí bát na
páwegá; merá iráda hai, ki mere
munh se ‖ bejá kalám na nikle.
4 Insán ke kámon ko dekhkar,
tere labon ke sukhan ke sabab
main ne apne taín halák karne-
wálí ráhon se bachá rakhá.
5 Mere qadamon ko apní ráhon
men rakh[c], ki mere pánw na
phislen.
6 Main tujhe pukártá hún, ki tú
merí sunegá; ai mere Khudá,
merí taraf kán dhar[d], aur merí
'arz sun.
7 Apní 'ajíb mihrbání kar[e], ai
tú, jo apne dahne háth se tawak-
kul karnewálon ko ‖ dushmanon se
bachátá hai.
8 Mujhe ánkh kí putlí ke má-
nind[f] mahfúz rakh; mujhe apne
paron ke sáya tale chhipá le[g],
9 Un sharíron se, jo mujh par
zulm karte hain, aur mere jání
dushmanon se, jo mujhe ghere
húe hain.
10 We apní charbí men chhip
gaye hain[h]; we apne munh se
bará bol bolte hain[i].
11 We ab har ek qadam par
ham ko gherte hain[k], aur un kí

[a] Zab. 24. 3, wag.
[b] Zab. 2. 6. aur 3. 4.
[c] Yas. 33. 15.
[d] Zak. 8. 16. Afs. 4. 25.
[e] Ahb. 19. 16. Zab. 34. 13.
[f] Khur. 23. 1.
[g] A'st. 3. 2.
[h] Qáz. 11. 35.
[i] Khur. 22. 25. Ahb. 25. 36. Ist. 23. 19. Hiz. 18. 8. aur 22. 12.
[k] Khur. 23. 8. Ist. 16. 19.
[l] Zab. 16. 8. 2 Pat. 1. 10.
‖ Yá, *Dáúd ká sonahlá Zabúr.*
* Yún Zab. 56, aur 57, aur 58, aur 59, aur 60.
[a] Zab. 25. 20.
[b] Aiy. 22. 2, 3. aur 35. 7, 8. Zab. 50. 9. Rúm. 11. 35.
‖ Yá, *dúsre ko hadye dete.*
[c] Khur. 23. 13. Yash. 23. 7. Hús. 2. 16, 17.
[d] Ist. 32. 9. Zab. 73. 26. aur 119. 57, aur 142. 5. Yar. 10. 16. Nau. 3. 24.
[e] Zab. 11. 6.
[f] Zab. 17. 3.
[g] A'am. 2. 25, wag.
[h] Zab. 73. 23. aur 110. 5. aur 121. 5.
[i] Zab. 15. 5.
‖ Ya'ne, *zubán.*
[k] Zab. 30. 12. aur 57. 8.
[l] Zab. 49. 15. A'am. 2. 27, 31. aur 13. 35.
[m] Ahb. 19. 28. Gin. 6. 6.
[n] Mat. 7. 14.
[o] Zab. 17. 15. aur 21. 6. Mat. 5. 8. 1 Qur. 13. 12. 1 Yúh. 3. 2.
[p] Zab. 36. 8.
‖ 'Ibrání men, *haqq ko.*
[a] Zab. 16. 7.
[b] Aiy. 23. 10. Zab. 26. 2. aur 66. 10. aur 139. 2. Zak. 13. 9. Mal. 3. 2, 3. 1 Pat. 1. 7.
‖ Yá, *khatá na ho.*
[c] Zab. 119. 133.
[d] Zab. 116. 2.
[e] Zab. 31. 21.
‖ 'Ibrání men, *un se jo un kí mukhálafat men uṭhte.*
[f] Ist. 32. 10. Zak. 2. 8.
[g] Rút 2. 12. Zab. 36. 7. aur 57. 1. aur 61. 4. aur 63. 7. aur 91. 1, 4 Mat. 23. 37.
[h] Ist. 32. 15. Aiy. 15. 27. Zab. 73. 7. aur 119. 70.
[i] 1 Sam. 2. 3. Zab. 31. 18.
[k] 1 Sam. 23. 26.

ánkhen lagáí húí hain, ki ham ko
zamín par girá dewen.
12 Aur un kí misál yih hai, jaise
l Zab. 10. 8, 9, 10. sher, jo shikár par jí lagáe[l]; aur
jaisá sher ká bachcha, jo chhipke
ghát men baithe.
13 Uth, ai KHUDÁWAND, us ká
sámhná kar; us ko dhakel de;
merí ján ko us sharír se, jo terí
m Yas. 10. 5. teg hai[m], naját de:
14 Un logon se, ai KHUDÁWAND,
jo tere háth hain, dunyá ke logon
se, jin ká bakhra isí zindagání
n Zab. 73. 12. Lúq. 16. 25. Ya'q. 5. 5. men hai[n], aur jin ke pet tú apní
nihání chízon se bhartá; un kí
aulád bhí ser hotí, aur we apní
báqí daulat apne bálbachchon ke
liye chhor játe hain.
15 Par main jo hún, sadáqat
o 1 Yúh. 3. 2. men terá munh dekhúngá[o]; aur
jab main terí súrat par hoke
p Zab. 4. 6, 7. aur 16. 11. aur 65. 4. jágúngá, to main ser húngá[p].

XVIII ZABUR.

Dáúd Khudá kí sitáish kartá hai us kí 'ajíb gúnágún barakaton ke sabab se.

Sardár muganní ke liye, Khudá-
* Zab. 36, ká sarnáma. wand ke bande* Dáúd ká
Zabúr; us ne is Zabúr kí báton
ko us din men Khudáwand ke
áge kahá, jis din Khudáwand ne
use us ke sáre dushmanon ke
háth se, aur Sáúl ke háth se,
* 2 Sam. 22. bacháyá thá*: Aur wuh bolá,
AI KHUDÁWAND, tú merí qúwat
a Zab. 144. 1. hai[a]; main tujh se muhab-
bat rakhtá hún.
2 KHUDÁWAND merí chatán, aur
merá garh, aur merá chhuráne-
wálá hai; merá Khudá, merí cha-
b 'Ibrán. 2. 13. tán, jis par merá bharosá hai[b];
merí dhál, aur merí naját ká síng,
aur merá únchá burj.
3 Main KHUDÁWAND se du'á
c Zab. 106. 2. mángúngá, jo sitáish ke láiq hai[c],
aur yún apne dushmanon se riháí
páúngá.
|| Yá, ke dukhon ne. 4 Maut || kí sakhtíon ne mujh ko
d Zab. 116. 3. gherá[d], aur † bedín logon ke sailá-
† 'Ibrání men, Balí'ál ke log. bon ne mujhe daráyá.
5 Pátál kí tanábon ne mujhe
gher liyá; maut ke phandon ne
mujhe atkáyá.
6 Main ne tangí ke waqt KHU-
DÁWAND ko pukárá, aur apne
Khudá ke áge chilláyá; us ne
merí áwáz apní haikal men se
suní, aur merí faryád us ke
sámhne us ke kánon tak pahunchí.
e A'am. 4. 31. 7 Tab zamín kámpí, aur larzí[e],
sáre pahár jar múl se hil gae, aur
us ke gusse se tharthará'e.
8 Us ke nathnon se dhuwán
uthá, aur us ke munh se átash
bharkí, jis se angáre dahak uthe.
9 Us ne ásmánon ko jhukáyá,
aur níche utrá[f]; us ke pánwon f Zab. 144. 5.
tale táríkí thí.
10 Wuh karúbí par sawár húá[g], g Zab. 99. 1.
aur parwáz kar gayá; wuh hawá
ke paron par urá[h]. h Zab. 104. 3.
11 Us ne táríkí ko apná parda
kiyá, aur us ke girdágird pánion
ká andherá aur bádalon kí ghatá
us ká khaima thá[i]. i Zab. 97. 2.
12 Us kí chamak se, jo us ke
áge thí[k], us kí andherí badlíán k Zab. 97. 3.
phatkar ole aur angáre ban
gae.
13 KHUDÁWAND ásmánon men
garjá, aur us ne jo niháyat buland
hai, apní áwáz nikálí[l]; to ole aur l Zab. 29. 3.
angáre ban gae.
14 Hán, us ne apne tír chhore,
aur un ko paráganda kiyá[m]; aur m Yash. 10. 10. Zab. 144. 6. Yas. 30. 30.
bijlíán chamkáin, aur unhen gha-
brá diyá.
15 Us waqt pání kí dháren dikháí
dín[n], aur terí jhunjhláhat se, ai n Khur. 15. 8. Zab. 106. 9.
KHUDÁWAND, hán, tere nathnon
ke dam ke jhoke se jahán kí
newen khul gaín.
16 Us ne úpar se bhejkar mujhe
pakar liyá, || gahre pánion men se || Yá, bare pánion men se.
us ne mujhe khínch liyá[o]. o Zab. 144. 7.
17 Mere zabardast dushman se,
aur un se, jo merá kína rakhte
the, us ne mujhe naját dí; is
liye ki we mujh se sakht zoráwar
the.
18 Unhon ne bipat ke din merá
sámhná kiyá; lekin KHUDÁWAND
merá takiya thá.
19 Wuh mujhe nikálke ek ku-
sháda jagah men legayá[p]: us ne p Zab. 31. 8. aur 118. 5.
mujhe chhuráyá, kyúnki wuh mujh
se khush thá.
20 KHUDÁWAND ne jaisí merí
sadáqat thí, mujh ko jazá dí[q], aur q 1 Sam. 24. 19.
mere háthon kí pákízagí ke mu-
tábiq us ne mujhe badlá diyá.
21 Is liye ki main ne KHUDÁ-
WAND kí ráhen yád rakhín, aur
sharárat karke apne Khudá se
munh na morá.
22 Kyúnki us ke sáre hukm mere
zer i nazar rahe, aur us ke
qawá'id ko main ne apne se dúr
na kiyá.
23 Main us ke || sáth sídhá rahá, || Yá, sámhne.

aur main ne áp ko apní badkárí
se báz rakhá.
24 So KHUDÁWAND ne merí sa-
dáqat ke mutábiq, aur merí pák-
dastí ke muwáfiq, jo us kí ánkhon
ke sámhne thí, mujh ko jazá dí[r].
25 Rahm karnewále ko tú apne
taín rahím dikhlátá hai[s]; aur
nekí karnewále par áp ko nekí
karnewálá záhir kartá.
26 Khális ko tú apne taín khális
dikhlátá hai, aur kajrauon ke sáth
tú ‖ kajrauí kartá hai[t].
27 Kyúnki tú 'ájizon ko bachátá
hai; aur tú únchí ánkhon ko[u]
níchí kartá hai.
28 Tú merá chirág jalátá hai[x];
KHUDÁWAND merá Khudá mere
andhere ko ujálá kartá hai.
29 Ki main terí kumak se ek
fauj ‖ par daurtá hún; main apne
Khudá kí madad se ek díwár kúd
játá hún.
30 Khudá jo hai, us kí ráh kámil
hai[y]; KHUDÁWAND ká sukhan táyá
húá hai[z]; wuh un sab kí, jinhen
us ká bharosá hai[a], sipar hai.
31 KHUDÁWAND ke siwá Khudá
kaun hai[b]? aur hamáre Khudá
ko chhorke chatán kaun hai?
32 Khudá hai, jis ne merí kamar
mazbút bándhí[c], aur merí ráh
kámil kí.
33 Us ne mere páńw harníon ke
se kiye[d], aur mujhe mere únche
makánon par khará kiyá[e].
34 Wuh mere háthon ko jang kí
ta'lím detá hai[f], yahán tak ki
pítal kí kamán mere bázúon se
túttí hai.
35 Tú ne apní naját kí sipar
mujh ko 'ináyat kí, aur tere dahne
háth ne mujh ko sambhálá, aur
terí muláyamat ne mujh ko bu-
zurg kiyá.
36 Mere qadamon ko, jo mere
tale hain, tú ne kusháda kiyá,
yahán tak ki ‖ mere páńw phisalte
nahín[g].
37 Main ne apne dushmanon ká
píchhá kiyá, aur unhen já liyá;
main píchhe na phirá, jab tak un-
hen faná na kiyá.
38 Main ne unhen gháyal kiyá,
aisá ki we uth nahín sake; mere
qadamon ke níche gir pare hain.
39 Ki tú ne laráí ke wáste merí
kamar mazbút bándhí hai; tú ne
un ko, jo mujh par charh áe hain,
mere níche jhukáyá.

[r] 1 Sam. 26. 23.
[s] 1 Sal. 8. 32.
‖ Yá, *kushtí laregá.* 2 Sam. 22. 27.
[t] Ahb. 26. 23, 24, 27, 28. Ams. 3. 34.
[u] Zab. 101. 5. Ams. 6. 17.
[x] Aiy. 18. 6. Aiy. 29. 3.
‖ Yá, *ko shikast detá.*
[y] Ist. 32. 4. Dán. 4. 37. Mmk. 15. 3.
[z] Zab. 12. 6. aur 119. 140. Ams. 30. 5.
[a] Zab. 17. 7.
[b] Ist. 32. 31, 39. 1 Sam. 2. 2. Zab. 86. 8. Yas. 45. 5.
[c] Yas. 45. 5.
[d] 2 Sam. 2. 18. Hab. 3. 19.
[e] Ist. 32. 13. aur 33. 29.
[f] Zab. 144. 1.
‖ 'Ibrání *men, mere takhne.*
[g] Ams. 4. 12.

40 Tú ne mere dushmanon kí
píth mujhe dikhláí; aur main ne
un ko, jo merá kína rakhte the,
nábúd kiyá.
41 We chilláe, par koí bacháne-
wálá na thá; aur KHUDÁWAND ko
pukárá, par us ne unhen jawáb
na diyá[h].
42 Tab main ne unhen aisá písá,
ki we gard ke mánind, jo hawá
men hotí hai, ho gae; main ne
unhen yún nikál phenká, jaise
raston men kí kích[i].
43 Tú ne mujhe logon ke jhag-
ron se naját dí[k]; tú ne mujhe
ajnabí qaumon ká sardár kiyá[l];
we log, jinhen main nahín jántá,
merí farmánbardárí karenge[m].
44 Merá nám sunte hí unhen merí
farmánbardárí karní paregí; aj-
nabíon kí naslen ‖ mujh se dab
niklengí[n].
45 Ajnabíon kí naslen murjhá
jáwengí, aur apne chhipne ke
makánon men thartharáwengí[o].
46 KHUDÁWAND hí zinda hai;
merí chatán mubárak howe; merá
naját-denewálá Khudá buland
howe.
47 Khudá hí hai, jo merá intiqám
letá hai, aur qaumon ko mere zer
kartá hai[p].
48 Wuh mujhe mere dushmanon
se naját detá hai; hán, tú mujhe
un par, jo mujh se muqábala
karte hain, bálá kartá hai[q]; tú
ne mujhe zálim ádmí se makhlasí
dí.
49 So main, ai KHUDÁWAND,
qaumon ke darmiyán terá ‖ shukr
karúngá, aur tere nám ke gít
gáúngá[r].
50 Wuh apne bádsháh ko naját
i kullí bakhshtá hai[s], aur apne
masíh Dáúd par, aur us kí nasl
par abad tak[t] rahm karnewálá
hai.

XIX ZABUR.

1 *Khilqat Khudá ká jalál záhir kartí hai.* 7 *Kalám iláhí us ká fazl záhir kartá.* 12 *Dáúd Khudá se fazl mángtá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr.

ASMAN Khudá ká jalál bayán
karte hain, aur ‖ falak us kí
dastkárí dikhlátá hai[a].
2 Ek din dúsre din se báten
kartá hai, aur ek rát dúsrí rát ko
ma'rifat bakhshtí hai.
3 Un kí koí lugat aur zubán

[h] Aiy. 27. 9. aur 35. 12. Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.
[i] Zak. 10. 5.
[k] 2 Sam. 2. 9, 10. aur 3. 1.
[l] 2 Sam. 8.
[m] Yas. 52. 15. aur 55. 5.
‖ Yá, *merí khushámad karengí.*
[n] Ist. 33. 29. Zab. 66. 3. aur 81. 15.
[o] Mík. 7. 17.
[p] Zab. 47. 3.
[q] Zab. 59. 1.
‖ Yá, *iqrár.*
[r] Rúm. 15. 9.
[s] Zab. 144. 10.
[t] 2 Sam. 7. 13.
‖ Yá, *fazá.*
[a] Paid. 1. 6. Yas. 40. 22. Rúm. 1. 19, 20.

nahín, un kí áwáz suní nahín
játí:
4 Sárí zamín men un kí ‖ tár
guzar gayí, aur dunyá ke kanáron
tak un ká kalám pahunchá hai[b].
Un men us ne áftáb ke liye khaima
khará kiyá hai,
5 Jo dulhá ke mánind khalwat-
kháne se nikal átá hai, aur pah-
lawán kí tarah maidán men daurne
se khush hotá hai[c].
6 Aflák ke kanáre se us kí
barámad hai, aur us kí gardish
un ke dúsre kanáre tak hotí; us kí
garmí se koí chíz nahín chhipí.
7 KHUDÁWAND kí ‖ tauret kámil
hai[d], ki ‖ dilon kí phernewálí hai;
KHUDÁWAND kí shahádat sachchí
hai, ki nádánon ko ta'lím dene-
wálí hai.
8 KHUDÁWAND kí sharí'aten síd-
hí hain, ki dil ko khushí bakhshtí
hain; KHUDÁWAND ká hukm sáf
hai[e], ki ánkhon ko núr detá hai[f].
9 KHUDÁWAND ká khauf pák hai,
ki us ko abad tak páedárí hai;
KHUDÁWAND kí 'adálaten tamám
o kamál sachchí aur sídhí hain.
10 We sone se, balki bahut
kundan se, beshqímat hain[g], aur
shahd aur us ke chhatte ke ṭapkon
se shíríntar hain[h].
11 Us ke siwá terá banda un se
tarbiyat pátá hai; un ke yád
rakhne men bará hí ajr hai[i].
12 Apne gunáhon ko kaun ján
saktá hai[k]? tú mujh ko gunáh i
pinhání[l] se pák kar[m].
13 Apne bande ko ‖ 'amd ke gu-
náhon se bhí mahfúz rakh[n]; un-
hen mujh par gálib hone mat de[o];
tab main be-'aib hoúngá, aur bare
gunáh se pák ho jáúngá.
14 Mere munh kí báten, aur mere
dil ke soch tujhe pasand áwen[p],
ai KHUDÁWAND, merí chaṭán, aur
merá † fidiya denewálá[q].

‖ Yá, *rassí.* Yas. 34. 17.
b Rúm. 10. 18.
c Wá'iz 1. 5.
‖ Yá, *ta'lím.*
d Zab. 18. 30.
‖ Yá, *ján kí tázagí bakhshnewálí hai.*
e Zab. 12. 6.
f Zab. 13. 3.
g Zab. 119. 72, 127. Ams. 8. 10, 11, 19.
h Zab. 119. 103.
i Ams. 29. 18.
k Zab. 40. 12.
l Zab. 90. 8.
m Ahb. 4. 2, wag.
‖ Yá, *gustákhí ke.*
n Paid. 20. 6. 1 Sam. 25. 32, 33, 34, 39.
o Zab. 119. 133. Rúm. 6. 12, 14.
p Zab. 51. 15.
† Yá, *naját denewálá.*
q Yas. 43. 14. aur 44. 6. aur 47. 4. 1 Tas. 1. 10.

XX ZABUR.

1 *Kalísiyá bádsháh kí nádir muhimmát par muláhaza karke us ko du'á detí.* 7 *Khudá par bharosá rakhtí, ki wuh kumak karegá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr.

MUSIBAT ke din KHUDÁ-
WAND terí sune; Ya'qúb
ke Khudá ká nám ‖ tujhe bulandí
bakhshe[a];
2 Apne maqdis se[b] terí kumak
bheje, aur Saihún men se tujhe
sambhále;
3 Terí sárí hadyon ko yád far-
máwe; aur tere charháwon ko
qabúl kare; Siláh.
4 Tere dil kí khwáhish ke mu-
wáfiq tujh ko dewe, aur tere sáre
matlab púre kare[c].
5 Ham terí naját se khushí ka-
renge[d]; ham apne Khudá ke nám
par apne jhande khare karenge[e];
KHUDÁWAND terí sárí murácen
púrí kare.
6 Ab main jántá hún, ki KHUDÁ-
WAND apne masíh ká[f] chhuráne-
wálá hai; wuh apne dahne háth
ke naját-denewále zor se apne
ásmán i quds par se us kí sunegá.
7 Ye gáríon ko, we ghoron ko[g],
par ham KHUDÁWAND apne Khudá
ke nám ko yád karenge[h].
8 We kham húe, aur gir pare:
lekin ham uṭhe, aur sídhe khare
húe.
9 Ai KHUDÁWAND, naját de; jis
din ham du'á mángen, us din bád-
sháh hamárí sune.

‖ Yá, *terí hifázat kare.*
a Ams. 18. 10.
b 1 Sal. 6. 16. 2 Taw. 20. 8. Zab. 73. 17.
c Zab. 21. 2.
d Zab. 9. 14.
e Khur. 17. 15. Zab. 60. 4.
f Zab. 2. 2.
g Zab. 33. 16, 17. Ams. 21. 31. Yas. 31. 1.
h 2 Taw. 32. 8.

XXI ZABUR.

1 *Fath ke sabab shukr guzráná játá.* 7 *Ziyáda iqbálmandí kí ummed rakhí játí.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr.

AI KHUDÁWAND, terí tawánáí
se bádsháh khushí kartá hai,
aur terí naját se kyá hí dilshád
hai[a].
2 Tú ne us ko us ke dil ká mat-
lab diyá[b]; aur us ne jo kuchh
apne munh se mángá, tú ne us ká
suwál radd na kiyá. Siláh.
3 Nek taufíqon se tú áp hí us
ke sáth pesh áyá; tú ne khális
sone ká táj us ke sir par rakhá[c].
4 Us ne tujh se zindagí cháhí[d],
aur tú ne us ko 'umr kí darází abad
tak bakhshí[e].
5 Terí naját se us kí shaukat
'azím hai; jalál aur kamál tú ne
us par rakhá hai.
6 Ki tú ne us ko ‖ abadí baraka-
ten bakhshín; tú ne us ko apne
dídár se niháyat khushwaqt kiyá[f].
7 Bádsháh ne KHUDÁWAND par
tawakkul kiyá; Haqq Ta'álá kí
rahmat se wuh kabhí jumbish na
páwegá[g].
8 Terá háth tere sáre dushmanon
ko dhúndh nikálegá; terá dahná
háth tere bairíon ká ṭhikáná lagá-
wegá.
9 Tú apne qahr ke waqt un ko
tanúr kí tarah dahkáwegá[h]; KHU-

a Zab. 20. 5, 6.
b Zab. 20. 4, 5.
c 2 Sam. 12. 30. 1 Taw. 20. 2.
d Zab. 61. 5, 6.
e 2 Sam. 7. 19. Zab. 91. 16.
‖ 'Ibrání men, *muqarrar kiyá, ki barakaten us se hon.* Paid. 12. 2. Zab. 72. 17.
f Zab. 16. 11. aur 45. 7. A'am. 2. 28.
g Zab. 16. 8.
h Mal. 4. 1.

DAWAND un ko apne qahr se nigal
jáwegá[i]; aur ág un ko khá legí[k].
10 Tú zamín par se un ká phal
khodegá; un kí nasl baní Ádam
meṉ rahne na degá[l].
11 Kyúṉki unhoṉ ne tere bar-
khiláf baḍí phailáí, aur aisí burí
fikr sochí[m], ki use niháyat ko
pahunchá na sakeṉge.
12 Ki ‖ tú un kí píṭh dikhláwegá,
aur tú un ke rúbarú apne chille
ko chaṛháwegá.
13 Ai KHUDAWAND, tú apní hí
qudrat se buland ho; ki ham terí
buzurgí kí madh aur saná gá-
weṉge.

XXII ZABUR.

1 *Dáúd bahut 'ájiz hoke nála kartá.* 9 *Jánkáhí kí hálat meṉ du'á mángtá.* 23 *Khudá kí sitáish kartá.*

Sardár muganní ke liye Dáúd ká Zabúr, jo Sahar ke gazál ke sur par gáyá jáwe.

‖ AI mere Khudá, ai mere Khudá,
tú ne mujhe kyúṉ chhoṛ
diyá[a]? tú merí ‖ kumak se, aur
mere karáhne kí bátoṉ se[b] kyúṉ
dúr rahá?
2 Ai mere Khudá, maiṉ din ko
chillátá húṉ, par tú nahíṉ suntá;
rát ko bhí, ‖ aur chup nahíṉ rahtá.
3 Magar tú quddús hai: tú
Isráel kí madh meṉ[c] sukúnat
karnewálá hai.
4 Hamáre bápdádoṉ ne tujh par
tawakkul kiyá; unhoṉ ne tujh par
bharosá rakhá, aur tú ne unheṉ
chhuṛáyá.
5 Unhoṉ ne tujh se faryád kí, aur
naját páí; unhoṉ ne tujh par bha-
rosá kiyá, aur sharminda na húe[d].
6 Par maiṉ kíṛá húṉ[e], na insán;
ádmíoṉ ká nang húṉ aur qaumoṉ
kí 'ár[f].
7 We sab, jo mujh ko dekhte
haiṉ, mujh par haṉste haiṉ[g], we
apne honṭh pasárte haiṉ, we sir
hilá hiláke[h] kahte haiṉ,
8 Us ne Khudá par bharosá
kiyá, ki wuh use bacháwe[i]: agar
wuh us se rází hai, to wuhí use
chhuṛáwe[k].
9 Ba har hál tú hí hai, jo mujhe
peṭ se báhar láyá[l]; merí má kí
chhátíoṉ par bhí ‖ tujh par merá
i'atimád thá.
10 Maiṉ paidá hote hí tujh par
phenká gayá; jab maiṉ apní má
ke peṭ meṉ thá, tab hí se tú merá
Khudá hai[m].

i Zab. 56. 1, 2.
k Zab. 18. 8. Yas. 26. 11.
l 1 Sal. 13. 34. Aiy. 18. 16, 17, 19. Zab. 37. 28. aur 109. 13. Yas. 14. 20.
m Zab. 2. 1.
‖ Yá, *tú unheṉ apná hadaf kar rakhegá;* Dekho Aiy. 7. 20. aur 16. 12. Nau. 3. 12.
‖ 'Ibrání meṉ, *Elí, Elí.*
a Mat. 27. 46. Marq. 15. 34.
‖ 'Ibrání meṉ, *naját.*
b 'Ibrán. 5. 7.
‖ Yá, *mujhe qarár nahíṉ.*
c Ist. 10. 21.
d Zab. 25. 2, 3. aur 31. 1. aur 71. 1. Yas. 49. 23. Rúm. 9. 33.
e Aiy. 25. 6. Yas. 41. 14.
f Yas. 53. 3.
g Mat. 27. 39. Marq. 15. 29. Lúq. 23. 35.
h Aiy. 16. 4. Zab. 109. 25.
i Mat. 27. 43.
k Zab. 91. 14.
l Zab. 71. 6.
‖ Yá, *tú ne mujhe salámat rakhá.*
m Yas. 46. 3. aur 49. 1.

11 Mujh se dúr mat rah, ki
tangí á pahunchí, aur madadgár
koí nahíṉ.
12 Bahut se bailoṉ ne mujhe á
gherá hai: Basan ke farbih bailoṉ
ne[n] cháron taraf se mujh par hu-
júm kiyá hai.
13 We mujh par pháṛnewále aur
gúnjnewále sher kí tarah muṉh
pasáre húe haiṉ[o].
14 Maiṉ pání kí tarah bahá
játá húṉ, aur mere band band
alag ho chale haiṉ[p]; merá dil
mom kí tarah mere síne meṉ
pighal gayá[q].
15 Merí qúwat ṭhíkre kí tarah
khushk ho gaí[r]; merí zubán tálú
se lagí játí hai[s], aur tú mujhe
maut kí khák par biṭhátá hai.
16 Kyúṉki kutte[t] mujh ko gherte
haiṉ; sharíroṉ kí guroh merá
iháta kartí hai; we mere háth aur
mere páṉw chhedte[u].
17 Maiṉ apní sab haḍḍíoṉ ko
gin saktá húṉ; we mujhe tákte
haiṉ, aur ghúrte haiṉ[x].
18 We mere kapṛe ápas meṉ
báṉṭte haiṉ, aur mere libás par
qur'a ḍálte haiṉ[y].
19 Par tú, ai KHUDAWAND, dúr
mat rah[z]; ai merí tawánáí, jald
merí madad ke liye á.
20 Merí ján ko talwár se bachá,
aur merí wahída ko[a] kutte[b] ke
háth se.
21 Babar ke muṉh se mujhe
riháí de[c], aur mujhe ‖ bhaiṉsoṉ ke
síngoṉ se bachá[d].
22 Maiṉ apne bháíoṉ meṉ[e] terá
nám bayán karúṉgá[f], aur majm'a
meṉ terá sanákhwán hoúṉgá.
23 Tum, jo KHUDAWAND se ḍarte
ho, us kí sitáish karo[g]; ai Ya'qúb
kí sárí nasl, tum us kí buzurgí
karo; ai Isráel kí sárí aulád, us
ká ḍar máno.
24 Ki us ne dardmand ke dard
kí tahqír nahíṉ kí, na us se use
nafrat áí, na us ne us se apná muṉh
pher liyá; balki jab us ne us ko
pukárá, us ne jawáb diyá[h].
25 Baṛí jamá'at meṉ mujh se terí
sitáish hogí[i]; maiṉ un ke áge jo
us se ḍarte haiṉ, apní nazreṉ
adá karúṉgá[k].
26 We jo halím haiṉ, kháweṉge,
aur ser howeṉge[l]; we, jo KHUDA-
WAND ke tálib haiṉ, us kí sitáish
kareṉge; tumháre dil abad tak
zinda raheṉge[m].

n Ist. 32. 14. Zab. 68. 30. Hiz. 39. 18. 'Amús 4. 1.
o Aiy. 16. 10. Zab. 35. 21. Nau. 2. 16. aur 3. 46.
p Dán. 5. 6.
q Yash. 7. 5. Aiy. 23. 16.
r Ams. 17. 22.
s Aiy. 29. 10. Nau. 4. 4. Yúh. 19. 28.
t Muk. 22. 15.
u Mat. 27. 35. Marq. 15. 24. Lúq. 23. 33. Yúh. 19. 23, 37. aur 20. 25.
x Lúq. 23. 27, 35.
y Lúq. 23. 24. Yúh. 19. 23, 24.
z 11 áyat. Zab. 10. 1.
a Zab. 35. 17.
b 16 áyat,
c 2 Tim. 4. 17.
‖ Yá, *gaindoṉ ke.*
d Yas. 34. 7. A'am. 4. 27.
e Yuh. 20. 17. Rúm. 8. 29.
f Zab. 40. 9. 'Ibrán. 2. 12.
g Zab. 135. 19, 20.
h 'Ibrán. 5. 7.
i Zab. 35. 18. aur 40. 9, 10. aur 111. 1.
k Zab. 66. 13. aur 116. 14. Wá'iz 5. 4.
l Ahb. 7. 11, 12, 15, 16. Zab. 69. 32. Yas. 65. 13.
m Yúh. 6. 51.

27 Sárá jahán sarásar Khudáwand ká tazkira karegá, aur us kí taraf rujú' howegá[n]; sab qaumon ke gharáne tere áge sijda karenge[o].
28 Ki saltanat Khudáwand kí hai[p]; qaumon ke darmiyán wuhí hákim hai.
29 Dunyá ke sáre ‖ daulatmand[q] kháwenge, aur sijda karenge; we sab, jo khák men milte hain, us ke huzúr jhukenge[r]; aur we jin kí majál nahín, ki apní ján bacháwen.
30 Ek nasl hogí, jo us kí bandagí karegí; wuh Khudáwand ke gharáne men giní jáwegí[s].
31 Wuh áwegí, aur un logon ko, jo paidá honge, yih kahke us kí sadáqat záhir karegí[t], ki us ne aisá kiyá.

n Zab. 2. 8. aur 72. 11. aur 86. 9. aur 98. 3. Yas. 49. 6.
o Zab. 96. 7.
p Zab. 47. 8. 'Abad. 21. Zak. 14. 9. Mat. 6. 13.
‖ 'Ibrání men, mote.
q Zab. 45. 12.
r Yas. 26. 19. Filip. 2. 10.
s Zab. 87. 6.
t Zab. 78. 6. aur 86. 9. aur 102. 18. Yas. 60. 3. Dekho Rúm. 3. 21, 22.

XXIII ZABUR.

Dáúd Khudá ke fazl par kámil i'atiqád rakhtá.

Dáúd ká Zabúr.

Khudáwand merá chaupán[a] hai; mujh ko kuchh kamí nahín[b].
2 Wuh mujhe ‖ suthrí charágáh men biṭhlátá hai[c]; wuh ráhat ke chashmon kí taraf[d] merí rahnumáí kartá hai.
3 Wuh merí ján pher látá hai, aur apne nám ke liye mujhe sadáqat kí ráhon men liye phirtá hai[e].
4 Agarchi main maut ke sáya kí[f] wádí men phirún, mujhe kuchh khauf o khatar nahín[g], ki tú mere sáth hai[h]; terí chhaṛí, aur terí láṭhí se, mere dil ko tasallí hai.
5 Tú mere dushmanon ke huzúr mere áge dastarkhwán bichhátá[i]; tú mere ‖ sir par tel maltá[k]; merá piyála labrez hoke chhalaktá hai.
6 Lá-kalám mihrbání aur rahmat 'umr bhar mere sáth rahegí, aur main ‖ hamesha Khudáwand ke ghar men rahúngá.

a Yas. 40. 11. Yar. 23. 4. Hiz. 34. 11, 12, 23. Yúh. 10. 11. 1 Pat. 2. 25. Muk. 7. 17.
b Filip. 4. 19.
‖ 'Ibrání men, harí ghás kí.
c Hiz. 34. 14.
d Muk. 7. 17.
e Zab. 5. 8. aur 31. 3. Amis. 8. 20.
f Aiy. 3. 5. aur 10. 21, 22. aur 24. 17. Zab. 44. 19.
g Zab. 3. 6. aur 27. 1. aur 118. 6.
h Yas. 43. 2.
i Zab. 104. 15.
‖ 'Ibrání men, sir ko tel se chikná kartá.
k Zab. 92. 10.
‖ 'Ibrání men, 'umr kí darází tak.

XXIV ZABUR.

1 *Khudá zamín par sárá ikhtiyár rakhtá hai.* 3 *Us kí rúhání bádsháhat men kaun log shámil howen.* 7 *Hukm hotá ki sab us ko apne dilon men jagah dewen.*

Dáúd ká Zabúr.

Zamín Khudáwand kí hai[a] aur us kí ma'múrí bhí; jahán aur us ke sáre báshinde us ke hain.
2 Is liye ki us ne us kí biná páníon par rakhí[b], aur use sailábon par qáim kiyá.
3 Khudáwand ke paháṛ par kaun chaṛh saktá hai[c]? aur us ke makán i muqaddas par kaun khaṛá rah saktá hai?
4 Wuhí hai, jis ke háth sáf hain[d], aur jis ká dil pák hai[e]; jis ke dil men behúdagí nahín samáí[f], aur jo makr se qasam nahín khátá[g].
5 Khudáwand kí barakat use pahunchegí, aur us ke naját-denewále Khudá kí sadáqat us ke sáth hai.
6 Yih wuh guroh hai, jo us kí tálib, aur ‖ Ya'qúb ke dídár kí khwáhán hai[h]. Siláh.
7 Ai pháṭako, apne sir únche karo[i], aur ai abadí darwázo, únche ho, ki jalál ká Bádsháh dákhil howe[k].
8 Jalál ká Bádsháh kaun hai? Wuh Khudáwand, jo qawí aur qádir hai; wuh Khudáwand, jo jang men qáhir hai.
9 Ai pháṭako, apne sir únche karo, aur ai abadí darwázo, únche ho, ki jalál ká Bádsháh dákhil howe.
10 Yih jalál ká Bádsháh kaun hai? Khudáwand ul afwáj, wuhí jalál ká Bádsháh hai. Siláh.

1017.
a Khur. 9. 29. aur 19. 5. 1st. 10. 14. Aiy. 41. 11. Zab. 50. 12. 1 Qur. 10. 26, 28.
b Paid. 1. 9. Aiy. 38. 6. Zab. 104. 5. aur 136. 6. 2 Pat. 3. 5.
c Zab. 15. 1.
d Aiy. 17. 9. 1 Tim. 2. 8.
e Mat. 5. 8.
f Yas. 33. 15, 16.
g Zab. 15. 4.
‖ Ya'ne, Ya'qúb ke Khudá ke.
h Zab. 27. 8. aur 105. 4.
i Yas. 26. 2.
k Zab. 97. 6. Haj. 2. 7. Mal. 3. 1. 1 Qur. 2. 8.

XXV ZABUR.

1 *Du'á mángne kí men Dáúd ká i'atiqád.* 7 *Gunáhon kí mu'áfí mángtá:* 16 *aur apní musíbat sahne ke liye madad cháhtá.*

Dáúd ká Zabúr.

Ai Khudáwand, main apní ján ko terí taraf uṭhátá hún[a].
2 Ai mere Khudá, main tujh par bharosá rakhtá hún[b], na ho, ki main sharminda hoún, aur mere dushman mujh par fath páke khush hon[c].
3 Aur un men se bhí, jo tujh par tawakkul rakhte hain, koí sharminda na ho; balki we, jo náhaqq tujh se sarkashí karte hain, sharminda howen.
4 Ai Khudáwand, mujhe apní ráhen dikhlá[d], mujh ko apne raste batlá.
5 Apní sadáqat men mujh ko le chal, aur mujh ko ta'lím de, ki merá naját-denewálá Khudá tú hai; sáre din main terá intizár khínchtá hún.
6 Ai Khudáwand, apní ‖ latíf rahmaton ko[e] aur apní mihrbá-

a Zab. 86. 4. aur 143. 8. Nau. 3. 41.
b Zab. 22. 5. aur 31. 1. aur 34. 8. Yas. 28. 16. aur 49. 23. Rúm. 10. 11.
c Zab. 13. 4.
d Khur. 33. 13. Zab. 5. 8. aur 27. 11. aur 86. 11. aur 119. aur 143. 8, 10.
‖ 'Ibrání men, apní antrion ko.
e Zab. 103. 17. aur 106. 1. aur 107. 1. Yas. 63. 15. Yar. 33. 11.

níon ko yád kar, ki we qadím se sábit hain.

7 Merí jawání ke gunáhon aur qusúron ko[f] yád mat kar; tú apní rahmat ke mutábiq[g] apní khúbí ke liye, ai KHUDÁWAND, mujhe yád kar.

8 KHUDÁWAND bhalá aur sídhá hai; wuh is liye gunahgáron ko ráh kí bát sikhátá hai.

9 Wuh halímon ko 'adálat kí ráh batátá hai, aur miskínon ko apní ráh dikhátá hai.

10 KHUDÁWAND kí sárí ráhen rahmat aur sadáqat hain un ke liye, jo us ke 'ahd o us kí shahádaton ko yád rakhte hain.

11 Ai KHUDÁWAND, apne nám ke wáste[h] mere gunáh bakhsh de, ki we bare hain[i].

12 Wuh kaun sá insán hai, jo KHUDÁWAND se dartá hai? wuh us ko wuhí ráh, jo use pasand ho, batláwegá[k].

13 Us ká jí chain se rahegá[l], aur us kí nasl zamín kí wáris hogí[m].

14 KHUDÁWAND ká bhed un pás hai, jo us se darte hain[n]; wuh un ko apná 'ahd dikhláegá.

15 Merí ánkhen hamesha KHUDÁWAND kí taraf lagí rahtí hain[o]; kyúnki wuhí mere pánw phande se nikálegá.

16 Merí taraf mutawajjih ho[p]; aur mujh par rahm kar, ki main akelá aur dukh men hún.

17 Mere dil ke gam bahut barh gae; tú mujh ko mere dukhon se bachá.

18 Merí 'ájizí aur dukh par nigáh kar[q]; mere sab gunáh bakhsh de.

19 Mere dushmanon ko dekh, ki we bahut hain, aur sakht berahmí se merá kína rakhte hain.

20 Merí ján bachá, aur mujhe naját de; na ho ki main pashemán hoún[r]; mujhe terá hí bharosá hai.

21 Aisá kar, ki rástí aur sídháí mere nigáhbán howen, ki mujhe tujh se ummed hai.

22 Ai Khudá, Isráel kí sárí taklífon se use naját de[s].

f Aiy. 13. 26. aur 20. 11. Yar. 3. 25.
g Zab. 51. 1.
h Zab. 31. 3. aur 79. 9. aur 109. 21. aur 143. 11.
i Dekho Rúm. 5. 20.
k Zab. 37. 23.
l Ams. 19. 23.
m Zab. 37. 11, 22, 29.
n Ams. 3. 32. Dekho Yúh. 7. 17. aur 15. 15.
o Zab. 141. 8.
p Zab. 69. 16. aur 86. 16.
q 2 Sam. 16. 12.
r 2 áyat.
s Zab. 130. 8.

XXVI ZABUR.

Dáúd áp ko diyánatdár jánke Khudá kí panáh dhúndhtá.

Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDÁWAND, merá insáf kar[a], ki main apní ‖ rástí kí ráh chaltá[b], aur main KHUDÁWAND par tawakkul kartá hún[c]; main lagzish na kháúngá.

2 Ai KHUDÁWAND, mujhe ázmá, aur merá imtihán kar; mere dil, aur mere bátin ko tá le[d].

3 Ki terí rahmat merí ánkhon ke sámhne hai, aur main terí sadáqat kí ráh chaltá hún[e].

4 Main behúdon ke sáth nahín baithtá[f], aur riyákáron ke sáth nahín játá hún.

5 Badkáron kí jamá'at ká main dushman hún[g]; khabíson ke sáth main na baithúngá[h].

6 Main begunáhí men apne háth dhoúngá[i]: tab main, ai KHUDÁWAND, tere mazbah kí tawáf karúngá;

7 Táki main terí shukrguzáríán karún, aur terí 'ajáib qudraten bayán karún.

8 Ai KHUDÁWAND, mujh ko tere rahne ká ghar bháyá, aur wuh makán, jahán terá jalál rahtá hai, khush áyá[k].

9 Merí ján ko gunahgáron men shámil mat kar, aur merí hayát ko khúníon se na milá[l].

10 Ki un ke háthon men fasád hai, aur un ká dahná háth rishwaton se[m] pur hai.

11 Main jo hún, apní diyánat se ráh chalúngá[n]; mujhe makhlasí de, aur mujh par rahm kar.

12 Merá pánw barábar jagah par hai[o]; main majma'on men KHUDÁWAND ko mubárak kahúngá[p].

XXVII ZABUR.

1 *Dáúd apná ímán barhátá, Khudá kí qudrat ke khiyál se;* 4 *phir Khudá kí 'ibádat men apne ma'zúz hone se;* 9 *aur phir du'á mángne se.*

Dáúd ká Zabúr.

KHUDÁWAND merí roshní hai[a], aur merí naját[b]: mujh ko kis kí dahshat? KHUDÁWAND merí zindagí kí tawánáí hai[c]; mujh ko kis kí haibat?

2 Jis waqt sharír, aur mere dushman, aur mere bairí merá gosht kháne ko[d] mujh par charh áe, to unhon ne thokar khái, aur gir gae.

3 So agar ek lashkar mere barkhiláf khaima khará kare, to mere dil ko kuchh khauf nahín[e]; aur

a Zab. 7. 8.
‖ Yá, *diyánatdárí.*
b 11 áyat. 2 Sal. 20. 3. Ams. 20. 7.
c Zab. 28. 7. aur 31. 14. Ams. 29. 25.
d Zab. 7. 9. aur 17. 3. aur 66. 10. aur 139. 23. Zak. 13. 9.
e 2 Sal. 20. 3.
f Zab. 1. 1. Yar. 15. 17.
g Zab. 31. 6. aur 139. 21, 22.
h Zab. 1. 1.
i Dekho Khur. 30. 19, 20. Zab. 73. 13. 1 Tim. 2. 8.
k Zab. 27. 4.
l Dekho 1 Sam. 25. 29. Zab. 28. 3.
m Khur. 23. 8. Ist. 16. 19. 1 Sam. 8. 3. Yas. 33. 15.
n 1 áyat.
o Zab. 40. 2. Zab. 27. 11.
p Zab. 22. 22. aur 107. 32. aur 111. 1.
a Zab. 84. 11. Yas. 60. 19, 20. Mik. 7. 8.
b Khur. 15. 2.
c Zab. 62. 2, 6. aur 118. 14, 21. Yas. 12. 2.
d Zab. 14. 4.
e Zab. 3. 6.

agar we mujh se qitál karen, to
báwujúd us ke bhí merá tawakkul
sábit rahegá.
4 Main ne Ḳhudáwand se ek
suwál kiyá, aur main us ká tálib
hún[f], ki main 'umr bhar Ḳhu-
dáwand ke ghar men rahún[g],
aur Ḳhudáwand kí ‖ ḳhushnúdí
dekhún[h], aur us kí haikal men
tahqíqát karún.
5 Kyúnki musíbat ke waqt wuh
mujh ko apne ḳhaime men chhipá
legá[i]; apne dere ke parde men
mujhe poshída rakhegá; wuh
mujhe chaṭán par chaṛháwegá[k].
6 So ab main apne sáre dush-
manon men, jo mere áspás hain,
sarbuland hún[l]; main us kí
haikal men ‖ ḳhushí kí qurbánián
karúngá; main gáúngá, hán, main
Ḳhudáwand kí madh aur saná
gáúngá.
7 Ai Ḳhudáwand, jab main
buland áwáz se chilláún, to tú
sun le, aur mujh par rahm kar,
aur mujhe jawáb de.
8 Jab tú farmátá, ki Mere dídár
ke tálib ho[m], to merá dil bol uṭhá,
Ai Ḳhudáwand, main tere dídár
ká tálib hún.
9 Mujh se rúposh mat ho[n], aur
gusse se apne bande ko ḳhárij
mat kar; ki tú merí madad hai;
mujh ko tark na kar, aur mujh
ko chhoṛ mat de, ai mere naját-
denewále Ḳhudá.
10 Ki mere báp, aur merí má
mujh ko chhoṛ gae, par Ḳhudá-
wand ‖ merí parwarish karegá[o].
11 Ai Ḳhudáwand, mujh ko
apní ráh batá, aur mujhe wuh
ráh, jo barábar[p] hai, mere dush-
manon ke liye dikhlá.
12 Mere dushmanon ke qábú men
mujhe hawála mat kar[q]; kyúnki
jhúṭhe gawáh mujh par barpá húe
hain[r], aur zulm kí sáns lete
hain[s].
13 Agar mujhe i'atiqád na hotá,
ki main ‖ zindagí kí zamín men[t]
Ḳhudáwand kí ni'amat dek-
húngá, to main be-hawáss hojátá.
14 Ḳhudáwand ko dekhtá rah,
aur diler ho: wuh tere dil ko
taqwiyat degá; main phir kahtá
hún, ki Ḳhudáwand ká muntazir
rah[u].

[f] Zab. 26. 8.
[g] Zab. 65. 4. Lúq. 2. 37.
‖ *Yá, sabáhat.*
[h] Zab. 90. 17.
[i] Zab. 31. 20. aur 83. 3. aur 91. 1. Yas. 4. 6.
[k] Zab. 40. 2.
[l] Zab. 3. 3.
‖ 'Ibrání men, *lalkárne kí.*
[m] Zab. 24. 6. aur 105. 4.
[n] Zab. 69. 17. aur 143. 7.
‖ 'Ibrání men, *mujh ko faráham karegá.* Yas. 40. 11.
[o] Yas. 49. 15.
[p] Zab. 25. 4. aur 86. 11. aur 119. Zab. 26. 12.
[q] Zab. 35. 25.
[r] 1 Sam. 22. 9. 2 Sam. 16. 7, 8. Zab. 35. 11.
[s] A'am. 9. 1.
‖ 'Ibrání men, *zindon kí.*
[t] Zab. 56. 13. aur 116. 9. aur 142. 5. Yar. 11. 19. Hiz. 26. 20.
[u] Zab. 31. 24. aur 62. 1, 5. aur 130. 5. Yas. 25. 9. Hab. 2. 3.

XXVIII ZABÚR.

1 *Dáúd apne dushmanon kí muḳhálafat men girgirákar du'á mángtá.* 6 *Ḳhudá kí shukrguzárí kartá.* 9 *Logon ke liye du'á mángtá.*

Dáúd ká Zabúr.

MAIN tujhe pukártá hún, ai
Ḳhudáwand, merí chaṭán;
mujh se ḳhámoshí mat kar[a]; na
howe, ki agar tú mujh se ḳhá-
moshí kare, to main un sá ho
jáún, jo gaṛhe men girnewále
hain[b].
2 Jab main tere áge chilláún,
aur ‖ terí muqaddas haikal kí
taraf[c] apne háth uṭháún[d], to tú
merí áwáz aur 'arz sun le.
3 Un sharíron aur badkirdáron
ke sáth, jo apne hamsáyon se
salámatí kí báten karte hain, aur
un ke dilon men sharr hai[e], mujh
ko shámil karke mat nikál[f].
4 Jaise un ke a'amál, aur jaise
un ke bure iráde hain, un ko
'iwaz de[g]; jaisá un ke háth
karte, waisá hí un se kar; un ká
badlá un ko de.
5 Ki we Ḳhudáwand ke kámon
aur us ke háthon kí kárígarí kí
taraf dhyán na karte[h]; wuh
unhen ḍháwegá, aur na baná-
wegá.
6 Ḳhudáwand mubárak hai, ki
wuh merí minnat kí áwáz suntá
hai.
7 Ḳhudáwand merá zor, aur
merí sipar hai[i]; merá dil us par
tawakkul kartá, aur mujhe us kí
pushtí hai[k]: so merá dil shiddat
se ḳhush hai; main gít gáke us
kí madh karúngá.
8 Ḳhudáwand ‖ un kí tawánáí
hai, aur wuh apne masíh ká naját-
denewálá zor hai[l].
9 Apne logon ko naját baḳhsh,
aur apní mírás men[m] barakat de;
un kí ri'áyat kar, aur unhen ha-
mesha ke liye bulandí de[n].

[a] Zab. 83. 1.
[b] Zab. 88. 4. aur 143. 7.
‖ Yá, *terí haikal ke quds ul aqdas kí taraf.*
[c] Zab. 138. 2.
[d] 1 Sal. 6. 22, 23. aur 8. 28, 29. Zab. 5. 7.
[e] Zab. 12. 2. aur 55. 21. aur 62. 4. Yar. 9. 8.
[f] Zab. 26. 9.
[g] 2 Tim. 4. 14. Muk. 18. 6.
[h] Aiy. 34. 27. Yas. 5. 12.
[i] Zab. 18. 2.
[k] Zab. 13. 5. aur 22. 4.
‖ Yá, *us kí tawánáí.*
[l] Zab. 20. 6.
[m] Ist. 9. 29. 1 Sal. 8. 51, 53.
[n] 'Az. 1. 4.

XXIX ZABÚR.

1 *Dáúd raíson ko ubhártá, ki we Ḳhudá kí baráí karen,* 3 *us kí 'ajíb qudrat ke liház se,* 11 *aur ḳháss o 'ámm kí parwardigárí ke sabab.*

Dáúd ká Zabúr.

ḲHUDÁWAND ke liye kaho,
ai ‖ qudratwálo, kaho, ki
Ḳhudáwand ke liye jalál aur zor
hai[a].
2 Ḳhudáwand ká jalál us ke
nám ke láiq bayán karo; ‖ husn i

‖ 'Ibrání men, *baní qádir.*
[a] 1 Taw. 16. 28, 29. Zab. 96. 7, 8, 9.
‖ Yá, *us kí haikal i jalíl men.*

taqaddus se [b] Ḳhudáwand ko sijda karo.

3 Ḳhudáwand kí áwáz pánioṉ par hai; jalálwálá Ḳhudá garajtá hai [c]; Ḳhudáwand baṛe pánioṉ par hai.

4 Ḳhudáwand kí áwáz zoráwar hai; Ḳhudáwand kí áwáz jalálwálí hai.

5 Ḳhudáwand kí áwáz sarooṉ ko toṛtí hai, balki Ḳhudáwand Lubnán ke sarooṉ ko [d] bhí toṛtá hai.

6 Wuh un ko bachhroṉ kí mánind kudátá hai [e]; aur Lubnán aur Siryún [f] ko jawán ‖ bhaiṉse kí mánind.

7 Ḳhudáwand kí áwáz ág ke shu'aloṉ ko chírtí hai.

8 Ḳhudáwand kí áwáz dasht ko larzátí hai; Ḳhudáwand dasht i Qádis ko [g] bhí larzátá hai.

9 Ḳhudáwand kí áwáz se hirnioṉ ke peṭ girte haiṉ [h], aur wuh jangaloṉ ko sáf kar detí hai; us kí haikal meṉ har ek kahtá hai ki Us ká jalál ho.

10 Ḳhudáwand túfán par baiṭhá hai [i]: Ḳhudáwand hamesha ke liye saltanat ke taḳht par baiṭhá hai [k].

11 Ḳhudáwand apne logoṉ ko zor baḳhshtá hai [l]; Ḳhudáwand apne logoṉ ko salámatí kí barakat detá hai.

[b] 2 Taw. 20. 21.
[c] Aiy. 37. 4, 5.
[d] Yas. 2. 13.
[e] Zab. 114. 4.
[f] Ist. 3. 9.
‖ Yá, *gaiṉḍe.*
[g] Gin. 13. 26.
[h] Aiy. 39. 1, 2, 3.
[i] Paid. 6. 17. Aiy. 38. 8, 25.
[k] Zab. 10. 16.
[l] Zab. 28. 8.

XXX ZABUR.

1 *Dáúd apní riháí ke bá'is Ḳhudá ká shukr kartá.* 4 *Áp ihsán mánke ki Ḳhudá ne us par mihrbání kí thí, auroṉ ko ubhártá ki we bhí us ká shukr kareṉ.*

1042. Ek Zabúr, jo Dáúd ke ghar ke musharraf karne ke waqt* gáyá jáwe.

AI Ḳhudáwand, maiṉ terí ta'zím karúṉgá; kyúṉki tú ne mujh ko sarfaráz kiyá [a], aur mere dushmanoṉ ko mujh par ḳhush na kiyá [b].

2 Ai Ḳhudáwand mere Ḳhudá, maiṉ ne tujhe pukárá, aur tú ne mujhe changá kiyá [c].

3 Ai Ḳhudáwand, tú ne merí ján ko pátál se bacháyá [d]; aur tú ne merí ján-baḳhshí kí, ki mujhe gaṛhe meṉ girne na diyá [e].

4 Ai Ḳhudáwand ke muqaddas logo, us ke liye gáo, aur us kí quddúsí kí yádgárí meṉ shukr karo [f].

5 Ki us ká gussa ek dam ká hai [g], aur us ke karam meṉ zindagání hai [h]; agar roná shám ko ho, to subh ko gáne kí naubat hotí [i].

6 Maiṉ ne apne iqbál ke waqt kahá, Mujh ko kabhí jumbish na hogí [k].

7 Ai Ḳhudáwand, tú ne apne karam se mere pahár ko ḳhúb qáim kiyá; tú ne apná muṉh chhipáyá, aur maiṉ ghabráyá [l].

8 Maiṉ tere áge, ai Ḳhudáwand, chilláyá: aur maiṉ ne Ḳhudáwand se du'á mángí.

9 Mere ḳhún meṉ kyá fáida hai, jo maiṉ gaṛhe meṉ girúṉ? kyá ḳhák terá shukr karegí [m]? kyá wuh terí sadáqat ko bayán karegí?

10 Sun, ai Ḳhudáwand, aur mujh par rahm kar; ai Ḳhudáwand, tú merá madadgár ho.

11 Tú ne mere rone ko náchne se badal diyá; tú ne merá ṭáṭ khol ḍálá, aur merí kamar meṉ ḳhushí ká paṭká bándhá [n].

12 Itne liye ki ‖ merí shaukat terí madh aur saná gáwe, aur ḳhámosh na rahe. Ai Ḳhudáwand mere Ḳhudá, maiṉ abad tak terá shukr kartá rahúṉgá.

* Ist. 20. 5. 2 Sam. 5. 11. aur 6. 20.
[a] Zab. 28. 9.
[b] Zab. 25. 2. aur 35. 19, 24.
[c] Zab. 6. 2. aur 103. 3.
[d] Zab. 86. 13.
[e] Zab. 28. 1.
[f] 1 Taw. 16. 4. Zab. 97. 12.
[g] Zab. 103. 9. Yas. 26. 20. aur 54. 7, 8. 2 Qur. 4. 17.
[h] Zab. 63. 3.
[i] Zab. 126. 5.
[k] Aiy. 29. 18.
[l] Zab. 104. 29.
[m] Zab. 6. 5. aur 88. 11. aur 115. 17. aur 118. 17. Yas. 38. 18.
[n] 2 Sam. 6. 14. Yas. 61. 3. Yar. 31. 4.
‖ Ya'ne, merí *zubán,* yá, merí *ján:* Dekho Paid. 49. 6. Zab. 16. 9. aur 57. 8.

XXXI ZABUR.

1 *Dáúd apne taiṉ Ḳhudá par chhoṛke us se madad mángtá.* 7 *Us kí rahmat ke sabab ḳhushwaqt hotá.* 9 *Apní musíbat kí bábat du'á mángtá.* 19 *Ḳhudá ke karam o fazl ke sabab, us kí sitáish kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI Ḳhudáwand, merá tawakkul tujh par hai [a]; na ho ki abad tak maiṉ sharminda hoúṉ, mujhe apní sadáqat se naját de [b].

2 Apne kán merí taraf jhuká [c], aur jhaṭpaṭ mujhe naját de; tú mere liye mazbút chaṭán, aur mere bacháo ke liye ek muhkam qil'a ho.

3 Ki tú hí merí chaṭán aur merá gaṛh hai [d]: pas tú apne nám ke liye [e] merá rahbar, aur merá rahnumá ho.

4 Mujhe us jál se, jo unhoṉ ne chhipáke mere liye bichháyá hai, nikál, ki tú hí merá zor hai.

5 Maiṉ apní rúh ko tere háth meṉ somptá húṉ [f]; ai Ḳhudáwand, sadáqat ke Ḳhudá, tú ne mujhe maḳhlasí dí hai.

6 Maiṉ un se kína rakhtá húṉ, jo malız bátil kí nigáhbání karte

[a] Zab. 22. 5. aur 25. 2. aur 71. 1. Yas. 49. 23.
[b] Zab. 143. 1.
[c] Zab. 71. 2.
[d] Zab. 18. 2.
[e] Zab. 23. 3. aur 25. 11.
[f] Lúq. 23. 46. A'am. 7. 59.

haiṉ [g]; aur maiṉ jo húṉ, so Khu-
dáwand par merá tawakkul hai.
7 Maiṉ terí rahmat par shádán
aur názán húṉ, ki tú ne mere
dukh par nigáh kí, aur tú ne merí
ján ko sakhtíoṉ ke waqt pah-
chána [h];
8 Aur mujh ko mere dushman
ke háth meṉ asír na rahne diyá [i];
tú ne kusháda jagah meṉ merá
páṉw khaṛá kiyá [k].
9 Ai Khudáwand, mujh par
rahm kar, ki mujh par musíbat
hai; merí ánkheṉ gam se játí
rahíṉ [l], balki merí ján aur merá
peṭ bhí.
10 Ki merí zindagání gam meṉ
faná húí, aur merí 'umr karáhne
meṉ; merí qúwat merí buráí se
ghaṭ chalí, aur merí haḍḍíáṉ
khushk ho gayíṉ [m].
11 Maiṉ apne sab dushmanoṉ
ke darmiyán [n] ek nang thá, khu-
súsan hamsáyoṉ ke darmiyán [o],
aur apne ján-pahchánoṉ ke pás
'ibrat; jo mujh ko ráh par dekhte
mujh se dúr bhágte haiṉ [p].
12 Maiṉ us ádmí ke mánind, jo
mar jáwe, aur koí use yád na
kare, farámosh ho gayá húṉ [q]:
maiṉ básan kí tarah ṭúṭ gayá
húṉ.
13 Ki maiṉ ne bahutoṉ kí tuhma-
teṉ suníṉ [r]; har taraf se mujh ko
khauf hai [s], ki we ápas meṉ mere
barkhiláf hoke mashwarat karte [t],
aur merí ján márne par mansúba
bándhte haiṉ.
14 Par, ai Khudáwand, maiṉ
tujh par tawakkul kartá; maiṉ
kahtá húṉ, Tú merá Khudá hai.
15 Merí auqát tere háth meṉ
haiṉ; mujh ko mere dushmanoṉ
ke háth se naját de, aur un se jo
mere píchhe paṛe haiṉ.
16 Apne chihre ko apne bande
par chamká [u]; apní rahmat se
mujhe bachá.
17 Ai Khudáwand, aisá na ho,
ki maiṉ pashemán hoúṉ [x], ki maiṉ
tujhe pukártá húṉ: balki sharír
hí sharminda hoṉ, aur we gor
meṉ chup-cháp paṛe raheṉ [y].
18 Jhúṭhe laboṉ ko khámosh
kar [z], jin se ghamand kí sakht
aur gustákh báteṉ sadáqat ke
barkhiláf nikaltí haiṉ [a].
19 Wáh, kyá hí baṛá terá ihsán
hai, jo tú apne ḍarnewáloṉ ke
liye chhipá rakhtá hai [b], aur un

g Yún. 2. 8.
h Yúh. 10.27.
i Ist. 32. 30. 1 Sam. 17. 46. aur 24. 18.
k Zab. 4. 1. aur 18. 19.
l Zab. 6. 7.
m Zab. 32. 3. aur 102. 3.
n Zab. 41. 8. Yas. 53. 4.
o Aiy. 19. 13. Zab. 38. 11. aur 88. 8,18.
p Zab. 64. 8.
q Zab. 88. 4,5.
r Yar. 20. 10.
s Yar. 6. 25. aur 20. 3. Nau. 2. 22.
t Mat. 27. 1.
u Gin. 6. 25, 26. Zab. 4. 6. aur 67. 1.
x Zab. 25. 2.
y 1 Sam. 2. 9. Zab. 115.17.
z Zab. 12. 3.
a 1 Sam. 2. 3. Zab. 94. 4. Yahúd. 15.
b Yas. 64. 4. 1 Qur. 2. 9.

par, jin ká tawakkul tujh par
hai, ádmíoṉ ke huzúr meṉ kartá
hai!
20 Tú hí unheṉ ádmíoṉ kí ban-
dishoṉ se ‖ apní himáyat ke parde
meṉ chhipátá hai [c]: tú hí unheṉ
zubánoṉ ke jhagṛe se [d] apne
khaime meṉ poshída kartá hai.
21 Khudáwand mubárak hai, ki
us ne muhkam shahr meṉ [e] apní
'ajíb mihrbání mujh ko dikhláí [f].
22 Maiṉ ne ghabráke kahá [g], ki
maiṉ terí nazaroṉ se dúr phenká
gayá [h]; báwujúd us ke jab maiṉ
tere áge chilláyá, to tú ne merí
minnat kí áwáz sun lí.
23 Ai Khudáwand ke sáre mu-
qaddas logo, us se muhabbat
rakho [i]; ki Khudáwand díndároṉ
ká nigáhbán hai, aur gurúr kar-
newáloṉ ko be-tarah sazá detá hai.
24 Ai logo, jo Khudáwand se
ummed rakhte ho, tum sab dilerí
karo [k]; ki wuh tumháre diloṉ ko
mazbútí bakhshegá.

XXXII ZABUR.

1 Us hí kí haqíqí khushí hai jis ke gunáh mu'áf húe. 3 Gunáhoṉ ke iqrár se dilí árám hotá. 8 Khudá ke wa'de khushí baṛháte haiṉ.

‖ Mashkíl i Dáúd.

MUBÁRAK hai wuh jis ká
gunáh bakhshá gayá, aur
khatá ḍhámpí gayí [a].
2 Mubárak hai wuh mard, jis ke
gunáhoṉ ko Khudáwand us par
hisáb nahíṉ kartá [b], aur jis ke dil
meṉ dagá nahíṉ [c].
3 Jab maiṉ chup rahá, to merí
haḍḍíáṉ sáre din karáhte karáhte
gal gayíṉ.
4 Kyúṉki terá háth rát din mujh
par bhárí thá [d]; merí taráwaṭ gar-
míoṉ kí khushkí se mubaddal húí.
Siláh.
5 Maiṉ ne tujh pás apne gunáh
ká iqrár kiyá, aur maiṉ ne apní
badkárí nahíṉ chhipáí. Maiṉ ne
kahá, Maiṉ Khudáwand ke áge
apne gunáh ká iqrár karúṉgá: so
tú ne merá gunáh bakhsh diyá [e].
Siláh.
6 Isí liye har ek jo díndár hai,
terí qabúliyat ke waqt [f] tujh se
du'á mángtá [g]; yaqínan jo baṛe
páníoṉ ke sailáb áweṉ, we use na
pahuncheṉge.
7 Tú mere chhipne ká makán
hai [h]; tú mujhe dukhoṉ se bachátá
hai; naját ke gítoṉ se tú mujhe
ghertá hai [i]. Siláh.

‖ 'Ibrání meṉ, *apne huzúr ke.*
c Zab. 27. 5. aur 32. 7.
d Aiy. 5. 21.
e 1 Sam. 23. 7.
f Zab. 17. 7.
g 1 Sam. 23. 26. Zab. 116.11.
h Yas. 38. 11, 12. Nau. 3. 54. Yún. 2. 4.
i Zab. 34. 9
k Zab. 27. 14.
‖ Yá, *Dáúd ká zabúr ta'lím dene ke liye.*
a Zab. 85. 2. Rúm. 4. 6, 7, 8.
b 2 Qur. 5.19.
c Yúh. 1. 47.
d 1 Sam. 5. 6, 11. Aiy. 33. 7. Zab. 38. 2.
e Ams. 28.13. Yas. 65. 24. Lúq. 15. 18, 21, wag. 1 Yúh. 1. 9.
f Yas. 55. 6. Yúh. 7. 34.
g 1 Tim. 1.16.
h Zab. 9. 9. aur 27. 5. aur 31. 20. aur 119.114.
i Khur. 15. 1. Qáz. 5. 1. 2 Sam. 22.1.

8 Maiṉ tujhe samajh baḳhshúṉgá, aur us ráh meṉ, jis meṉ tú chalegá, tujhe sikhláúṉgá: terí rahnumáí ke liye merí áṉkheṉ tujh par lagí raheṉgí.

9 Tum ghoṛoṉ aur ḳhachcharoṉ kí mánind mat ho[k], ki un ko samajh nahíṉ[l], aur un ká muṉh lagám aur bág se band rahtá hai, na howe, ki we tujh tak áweṉ.

10 Sharír par bahut sí musíbateṉ haiṉ[m]; par wuh us ko, jis ká bharosá Ḳhudá par hai, rahmat se ghertá hai[n].

11 Ai sádiqo, ḳhush ho, aur Ḳhudáwand ke liye shádmání karo[o]; aur tum sab, jo rástdil ho, ḳhushí se chilláo.

XXXIII ZABUR.

1 Ḳhudá kí sitáish karná farz ma'lúm hotá hai baliház us ke karam o fazl ke, 6 phir us kí qudrat ke, 12 aur phir us kí parwardigárí ke. 20 Ḳhudá par bharosá rakhná bhalá hai.

AI sádiqo, Ḳhudáwand ke sabab ḳhushí karo[a], ki hamd karná sídhe logoṉ ko sajtá hai[b].

2 Barbat chheṛte húe Ḳhudáwand kí sitáish karo, aur das tár ká sáz bajáke us ke sanáḳhwán ho[c].

3 Us ke liye ek nayá gít gáo[d]; sughṛáí se bajá bajáke, ḳhushí se chilláo.

4 Kyúṉki Ḳhudáwand ká kalám sídhá hai, aur us ke sáre kám amánat ke sáth haiṉ.

5 Wuh sadáqat aur 'adálat ko dost rakhtá hai[e]; zamín Ḳhudáwand kí rahmat se ma'múr hai[f].

6 Ḳhudáwand ke kalám se ásmán bane[g], aur un ke sáre lashkar[h] us ke muṉh ke dam se[i].

7 Wuh daryá ká pání túde ke mánind jam'a kartá hai[k]; wuh gahrápoṉ ko maḳhzanoṉ meṉ rakh chhoṛtá hai.

8 Sárí zamín Ḳhudáwand se ḍartí rahe, aur jahán kí sárí ábádí us ká ḳhauf máne.

9 Ki us ne kahá, aur wuh ho gayá[l]; us ne farmáyá, aur wuh barpá húá.

10 Ḳhudáwand qaumoṉ kí mashwaratoṉ ko náchíz kartá hai[m]; wuh logoṉ kí tadbíroṉ ko bátil kar detá hai.

11 Ḳhudáwand ke mansúbe abad tak sábit raheṉge[n]; us ke dil ke iráde pusht dar pusht par járí hoṉge.

k Ams. 26. 3. Ya'q. 3. 3.
l Aiy. 35. 11.
m Ams. 13. 21. Rúm. 2. 9.
n Zab. 34. 8. aur 84. 12. Ams. 16. 20. Yar. 17. 7.
o Zab. 64. 10. aur 68. 3.
a Zab. 32. 11. aur 97. 12.
b Zab. 147. 1.
c Zab. 92. 3. aur 144. 9.
d Zab. 96. 1. aur 98. 1. aur 144. 9. aur 149. 1. Yas. 42. 10. Muk. 5. 9.
e Zab. 11. 7. aur 45. 7.
f Zab. 119. 64.
g Paid. 1. 6, 7. 'Ibrán. 11. 3. 2 Pat. 3. 5.
h Paid. 2. 1, *jahán ábádí* hai.
i Aiy. 26. 13.
k Paid. 1. 9. Aiy. 26. 10. aur 38. 8.
l Paid. 1. 3. Zab. 148. 5.
m Yas. 8. 10. aur 19. 3.
n Aiy. 23. 13. Ams. 19. 21. Yas. 46. 10.

12 Ḳhush-hál hai wuh qaum, jis ká Ḳhudá Ḳhudáwand hai[o], aur we log, jinheṉ us ne pasand karke apní mírás kiyá[p].

13 Ḳhudáwand ásmán par se dekhtá hai; wuh sáre baní Ádam par nigáh kartá hai[q].

14 Wuh apní sukúnat ke maqám se zamín ke sab báshindoṉ ko táktá hai.

15 Un ke diloṉ ká muhaiyá karnewálá wuhí hai; wuh un ke sáre 'amaloṉ ká ṭhík jánnewálá hai[r].

16 Koí bádsháh nahíṉ, jo apne lashkar kí firáwání se rihái páwe; koí pahlawán apne zor kí kasrat se naját nahíṉ pátá[s].

17 Bach nikalne ke liye ghoṛe se kám nahíṉ chaltá[t]; wuh apne baṛe zor se kisí ko bachá nahíṉ saktá.

18 Dekho, Ḳhudáwand kí áṉkh un par hai[u], jo us se ḍarte haiṉ[x], aur un par, jo us kí rahmat ke ummedwár haiṉ;

19 Táki un kí jánoṉ ko maut se chhuṛáwe, aur unheṉ kál meṉ jítá rakhe[y].

20 Hamárí jánoṉ ko Ḳhudáwand ká intizár hai[z]; wuhí hamárá chára aur hamárí sipar hai[a].

21 Hamárá dil usí se ḳhush hai[b], ki ham us ke muqaddas nám par bharosá rakhte haiṉ.

22 Ai Ḳhudáwand jaise hameṉ tujh par tawakkul hai, waise hí terí rahmat ham par howe.

XXXIV ZABUR.

1 Dáúd Ḳhudá kí sitáish kartá aur fáida páke gairoṉ se nasíhat kartá ki we bhí us ke namúne par 'amal kareṉ. 8 We log haqíqí ḳhushí rakhte jo Ḳhudá par i'atiqád rakhte. 11 Logoṉ se nasíhat kartá ki ḳhudá-tarsí kareṉ. 15 Sádiqoṉ kí ḳhush-hálí.

Dáúd ká Zabúr, us waqt ká, jis waqt us ne || Abimalik ke huzúr apní waz'a badlí; us ne use nikál diyá, aur wuh chalá gayá.

MAIṈ har waqt Ḳhudáwand kí shukrguzárí karúṉgá[a]; us kí sitáish sadá mere muṉh meṉ hogí.

2 Merí rúh Ḳhudáwand par faḳhr karegí[b]; garíb log suneṉge aur ḳhush hoṉge[c].

3 Mere sáth Ḳhudá kí baṛáí karo[d]; ham milke us ke nám ko buland kareṉ.

4 Maiṉ ne Ḳhudáwand ko ḍhúṉḍhá[e]; us ne merí suní, aur mujhe mere sáre ḳhaufoṉ se naját dí.

o Zab. 65. 4. aur 144. 15.
p Ḳhur. 19. 5 Ist. 7. 6.
q 2 Taw. 16. 9. Aiy. 28. 24. Zab. 11. 4. aur 14. 2. Ams. 15. 3.
r Aiy. 34. 21. Yar. 32. 19.
s Zab. 44. 6.
t Zab. 20. 7. aur 147. 10. Ams. 21. 31.
u Aiy. 36. 7. Zab. 34. 15. 1 Pat. 3. 12.
x Zab. 147. 14.
y Aiy. 5. 20. Zab. 37. 19.
z Zab. 62. 1, 5. aur 130. 6.
a Zab. 115. 9, 10, 11.
b Zab. 13. 5. Zak. 10. 7. Yúh. 16. 22.
|| Yá, *Akis*, 1 Sam. 21. 13.
a Afs. 5. 20. 1 Tas. 5. 18 2 Tas. 1. 3. aur 2. 13.
b Yar. 9. 24. 1 Qur. 1. 31. 2 Qur. 10. 17.
c Zab. 119. 74. aur 142. 7.
d Zab. 69. 30. Lúq. 1. 46.
e Mat. 7. 7. Lúq. 11. 9.

5 Unhon̲ ne us par nazar kí,
aur roshan ho gae; aur un ke
munh ruswá na húe.
6 Yih miskín chilláyá[f], aur
Ḳhudáwand ne suná, aur use us
kí sárí musíbaton̲ se bacháyá[g].
7 Ḳhudáwand ká firishta[h] un
kí cháron̲ taraf se, jo us se ḍarte
hain̲, ḳhaima khaṛá kartá hai[i],
aur unhen̲ bachátá rahtá hai.
8 Are, áo, chakho, aur dekho, ki
Ḳhudáwand mihrbán hai[k]; sa'á-
datmand hai wuh ádmí[l], jis ká
bharosá us par hai.
9 Ai us ke muqaddas logo,
Ḳhudáwand se ḍaro[m]; kyúnki
jo us se ḍarte hain̲, unhen̲ kuchh
kamí nahín̲.
10 Sherní ke bachche hájat-
mand hote, aur bhúkhe rahte
hain̲[n]; par jo Ḳhudáwand ke
tálib hain̲, unhen̲ kisí ni'amat kí
kamí nahín̲[o].
11 Áo ai laṛko, aur merí suno;
main̲ tumhen̲ ḳhudá-tarsí sikh-
láún̲gá[p].
12 Wuh kaun insán hai, jo zin-
dagí ká tálib hai, aur baṛí 'umr
cháhtá hai, tá ki 'aish kare[q]?
13 Apní zubán ko badí se, aur
honṭhon̲ ko dagá kí bát bolne se[r]
báz rakh.
14 Badí se bhág, aur bhaláí
kar[s]; salámatí ko ḍhúnḍh, aur
usí ká píchhá kar[t].
15 Ḳhudáwand kí ánkhen̲ sá-
diqon̲ par hain̲[u] aur us ke kán
un kí faryád par[x] hain̲.
16 Ḳhudáwand ká munh un ke
barḳhiláf hai[y] jo badkirdár hain̲,
táki un kí yádgárí zamín par se
káṭ ḍále[z].
17 Sádiq chilláte hain̲, aur Ḳhu-
dáwand suntá hai, aur unhen̲ un
ke sáre dukhon̲ se naját detá hai[a].
18 Ḳhudáwand un ke nazdík
hai[b], jo shikasta-dil hain̲[c]; aur
un ko, jo dil-afgár hain̲, bachátá
hai.
19 Sádiq par bahutsí musíbaten̲
hain̲[d]; par Ḳhudáwand us ko un
sab se chhuṛátá hai[e].
20 Wuh us kí sárí haḍḍíon̲ ká
nigáhbán hai; un men̲ se ek
ṭúṭne nahín̲ pátí[f].
21 Badí sharír ko halák kartí
hai[g]; aur we, jo sádiq ke kína
rakhnewále hain̲, || pareshán
hon̲ge.
22 Ḳhudáwand apne bandon̲
kí jánon̲ ko naját detá hai[h]; aur
koí un men̲ se, jin ká tawakkul
us par hai, pareshán na hogá.

f Zab. 3. 4.
g 17, 19 áyaten̲. 2 Sam. 22. 1.
h Dán. 6. 22. 'Ibrán. 1. 14.
i Dekho Paid. 32. 1, 2. 2 Sal. 6. 17. Zak. 9. 8.
k 1 Pat. 2. 3.
l Zab. 2. 12.
m Zab. 31. 23.
n Aiy. 4. 10, 11.
o Zab. 84. 11.
p Zab. 32. 8.
q 1 Pat. 3. 10, 11.
r 1 Pat. 2. 22.
s Zab. 37. 27. Yas. 1. 16, 17.
t Rúm. 12. 18. 'Ibrán. 12. 14.
u Aiy. 36. 7. Zab. 33. 18. 1 Pat. 3. 12.
x 6, 17 áyaten̲.
y Ahb. 17. 10. Yar. 44. 11. 'Amús 9. 4.
z Ams. 10. 7.
a 6, 15, 19 áyaten̲. Zab. 145. 19, 20.
b Zab. 145. 18.
c Zab. 51. 17. Yas. 57. 15. aur 61. 1. aur 66. 2.
d Ams. 24. 16. 2 Tim. 3. 11, 12.
e 6, 17 áyaten̲.
f Yúh. 19. 36.
g Zab. 94. 23.
|| Yá, *mulzam ṭhahren̲ge.*
h 2 Sam. 4. 9. 1 Salí. 1. 29. Zab. 71. 23. aur 103. 4. Nau. 3. 58.

XXXV ZABUR.

*1 Dáúd apne liye salámatí aur apne dushma-
non̲ ke liye pareshání Ḳhudá se mángtá.* 11
*Un kí bad-fi'alí ke sabab apne dushmanon̲
par shikáyat kartá.* 22 *Is liház se Ḳhudá
se minnat kartá ki wuh unhen̲ sazá dewe.*

Dáúd ká Zabúr.

Ai Ḳhudáwand, un se, jo mujh
se jhagaṛte hain̲, jhagaṛ[a];
aur un se, jo mujh se laṛte hain̲,
laṛ[b].
2 Sipar aur pharí pakaṛ, aur
merí kumak ke liye khaṛá ho[c].
3 Bhálá nikál, aur un ke rokne
ko já, jo mere píchhe paṛe hain̲;
merí ján ko farmá, ki Terí naját
main̲ hún̲.
4 We, jo merí ján ke ḳhwáhán
hain̲, ruswá aur ḳhajil hon̲[d]; aur
we, jo merí tabáhí ke rawádár hain̲,
haṭáe jáwen̲ aur sharminda hon̲[e].
5 Jaise bhúsí hawá ke áge hotí
hai, waisehí we howen̲[f]; aur
Ḳhudáwand ká firishta unhen̲
hánke.
6 Un kí ráh andherí aur phisalní
ho[g]; Ḳhudáwand ká firishta
unhen̲ ragede.
7 Ki unhon̲ ne besabab mere
liye ek gaṛhá khodá, aur us men̲
náhaqq merí ján ke liye apná
dám chhipáyá[h].
8 Us par nágahání halákat paṛe[i],
aur wuh apne dám men̲ jo us
ne chhipáyá áp hí phan̲se[k], aur
apní hí balá men̲ giriftár howe.
9 Par merá jí Ḳhudáwand men̲
ḳhushwaqt hai, aur us kí naját se
ḳhush-hál hai[l].
10 Merí sárí haḍḍíán̲ kahtí
hain̲[m], Ai Ḳhudáwand, tujh sá
kaun hai[n], jo miskín ko baṛe
qawí ke háth se bachátá hai; hán̲,
miskín muhtáj ko us se, jo unhen̲
gárat kartá hai?
11 Jhúṭhe gawáh uṭhe hain̲[o];
we mujh se we suwálát karte hain̲,
jin se main̲ ágáh nahín̲.
12 We nekí ke 'iwaz men̲ mujh
se badí karte hain̲[p]; we merí ján
ko be-kas chhoṛte hain̲.
13 Main̲ ne to jab we bímár the,
ṭáṭ ká libás pahiná, aur roze rakh
rakh apne jí ko be-árám kiyá[q],
aur merí du'á palaṭke mere síne
men̲ átí thí[r].
14 Main̲ ne un se wuh sulúk

a Zab. 43. 1. aur 119. 154. Nau. 3. 58.
b Ḳhur. 14. 25.
c Yas. 42. 13.
d 26 áyat. Zab. 40. 14, 15. aur 70. 2, 3.
e Zab. 129. 5.
f Aiy. 21. 18. Zab. 1. 4. aur 83. 13. Yas. 29. 5. Hús. 13. 3.
g Zab. 73. 18. Yar. 23. 12.
h Zab. 9. 15.
i 1 Tas. 5. 3.
k Zab. 7. 15, 16. aur 57. 6. aur 141. 9, 10. Ams. 5. 22.
l Zab. 13. 5.
m Dekho Zab. 51. 8.
n Ḳhur. 15. 11. Zab. 71. 19.
o Zab. 27. 12.
p Zab. 38. 20. aur 109. 3, 4, 5. Yar. 18. 20. Yúh. 10. 32.
q Aiy. 30. 25. Zab. 69. 10, 11.
r Mat. 10. 13. Lúq. 10. 6.

kiyá, jo koí apne dost aur bháí se
karte; main sir jhukákar aisá
kuṛhá, jaise koí apní má ke liye
gam kare.
15 Par we merí musíbat men
shádmání se milke jam'a húe;
sáre zalíl log[s] mujh par faráham
húe, jin se main be-khabar thá;
we mujhe pháṛte[t], aur dastbardár
na hote.
16 Kamíne, jo roṭí ke liye ṭhaṭ-
ṭhá márte, mujh par dánt kich-
kicháte[u].
17 Ai KHUDA'WAND, kab tak tú
dekhá karegá[x]? un kí kharábíon
se merí ján ko bachá; merí wahíd
ko[y] sher-bachchon se.
18 Main baṛí jamá'at men terá
shukr karúngá[z]; main zabardast
logon ke darmiyán terí sitáish
karúngá.
19 Na ho ki we jo náhaqq mere
dushman hain mujh par khush-
waqt hon[a]; aur we, jo besabab
mere bairí hain[b], mujh par palak
máren[c].
20 Kyúnki we salámatí kí bát
nahín karte; balki un par, jo
mulk men árám se baiṭhe hain,
makr ke mansúbe bándhte hain.
21 Aur unhon ne mujh par apná
munh pasárá hai[d], aur kahte hain,
Ahá, há, há[e], hamárí ánkhon ne
yih dekhá.
22 Ai KHUDA'WAND, tú yih
dekhtá hai[f]; khámoshí mat kar[g];
ai KHUDA'WAND, mujh se mat dúr
rah[h].
23 Ai mere Khudá, ai mere
Rabb, uṭh, aur merí 'adálat ke liye
aur mere faisale ke liye jág[i].
24 Ai KHUDA'WAND, mere Khudá,
apní sadáqat ke mutábiq[k] merá
insáf kar[l], aur unhen mujh par
khushwaqt na hone de[m].
25 We apne dilon men kahne
na páwen, Wáchhiṛe, yihí ham
cháhte the[n]; aur we na kahen,
ki Ham use chaṭ kar gae[o].
26 We, jo merí buráí se khush
hote hain, ruswá aur sharminda
howen[p]; jo merí dushmaní par
phúlte hain[q], ruswáí aur sharmin-
dagí ká libás pahinen[r].
27 Tab we, jo mere insáf se
khush hote hain, khushwaqt aur
shádmán hon[s], aur sadá kahá
karen, ki Wuh baṛá KHUDA'WAND
hai[t], jo apne bande ke sulh o
chain se khush hotá hai[u].

[s] Aiy. 30. 1, 8, 12.
[t] Aiy. 16. 9.
[u] Aiy. 16. 9. Zab. 37. 12. Nau. 2. 16.
[x] Hab. 1. 13.
[y] Zab. 22. 20.
[z] Zab. 22. 25, 31. aur 40. 9, 10. aur 111. 1.
[a] Zab. 13. 4. aur 25. 2. aur 38. 16.
[b] Zab. 69. 4. aur 109. 3. aur 119. 161. Nau. 3. 52. Yúh. 15. 25.
[c] Aiy. 15. 12. Ams. 6. 13. aur 10. 10.
[d] Zab. 22. 13.
[e] Zab. 40. 15. aur 54. 7. aur 70. 3.
[f] Khur. 3. 7. A'am. 7. 34.
[g] Zab. 28. 1. aur 83. 1.
[h] Zab. 10. 1. aur 22. 11, 19. aur 38. 21. aur 71. 12.
[i] Zab. 44. 23. aur 80. 2.
[k] 2 Tas. 1. 6.
[l] Zab. 26. 1.
[m] 19 áyat.
[n] Zab. 27. 12. aur 70. 3. aur 140. 8.
[o] Nau. 2. 16.
[p] 4 áyat. Zab. 40. 14.
[q] Zab. 38. 16.
[r] Zab. 109. 29. aur 132. 18.
[s] Rúm. 12. 15. 1 Qur. 12. 26.
[t] Zab. 70. 4.
[u] Zab. 149. 4.

28 Aur merí zubán terí sadáqat
aur terí sitáish kí bát har din
kahtí rahegí[x].

XXXVI ZABUR.

1 Sharíron ká nihányat burá hál hotá. 5 Khudá kí rahmat ki kaisí khúb hai. 10 Dáúd Khudá ke logon ke liye du'á mángtá ki un par mihrbání ho.

Sardár muganní ke liye, Khudá-
wand ke bande Dáúd ká Zabúr.
BADKA'R kí sharárat ká bayán
mere dil ke andar hai, ki
Khudá ká khauf un kí ánkhon ke
áge nahín[a].
2 Kyúnki jab tak us kí badkárí
kí buráí záhir na ho, wuh apne
dil men apní ta'ríf áp kartá hai[b].
3 Us ke munh kí báten badí aur
fareb[c] hain; wuh dánishmandí aur
nekí ko tark kartá hai[d].
4 Wuh apne bistar par paṛe
paṛe ‖ badí ke mansúbe bándhtá
hai[e]; wuh áp burí ráh men[f]
khaṛá rahtá hai; wuh buráí se
nafrat nahín khátá.
5 Ai KHUDA'WAND, ásmánon men
terí rahmat hai[g], aur terí sadáqat
badlíon tak pahunchí hai.
6 Terí sadáqat ‖ baṛe paháṛon
ke mánind hai; terí 'adálaten
bhí baṛí gahrí hain[h]; ai KHUDA'-
WAND, tú insán aur haiwán ká
parwardigár hai[i].
7 Ai Khudá, terí mihrbání kyá hí
'azíz hai[k]! is liye Baní A'dam
tere paron ke sáya tale áke
chhipte hain[l].
8 We tere ghar kí chiknáí
kháne se ser howenge[m], aur tú
apní ni'amaton ke daryá se unhen
seráb karegá[n].
9 Ki zindagí ká chashma tere
kane hai[o]; ham terí roshní se
roshní dekhenge[p].
10 Tú apne pahchánnewálon[q]
par apní rahmat ko baṛhá, aur
un par, jin ke dil sídhe hain[r],
apní sadáqat ko.
11 Na ho ki ghamand-karne-
wálon ká pánw mujh par paṛe;
aur na ho, ki sharír ká háth
mujhe ṭhel de.
12 Badkár wahán gire húe hain;
we ḍhakele gaye hain, aur kabhí
uṭh na sakenge[s].

XXXVII ZABUR.

Dáúd rástbázon ká hál sharíron ke hál se miláke sab ko ubhártá ki sabr karen aur Khudá par bharosá rakhen.

Dáúd ká Zabúr.

[x] Zab. 50. 15. aur 51. 14. aur 71. 24.
[a] Rúm. 3. 18.
[b] Ist. 29. 19. Zab. 10. 3. aur 49. 18.
[c] Zab. 12. 2.
[d] Yar. 4. 22.
‖ Yá, *behúdagí.*
[e] Ams. 4. 16. Mík. 2. 1.
[f] Yas. 65. 2.
[g] Zab. 57. 10. aur 108. 4.
‖ 'Ibrání men, *Khudá ke paháṛon.*
[h] Aiy. 11. 8. Zab. 77. 19. Rúm. 11. 33.
[i] Aiy. 7. 20. Zab. 145. 9. 1 Tim. 4. 10.
[k] Zab. 31. 19.
[l] Rút 2. 12. Zab. 17. 8. aur 91. 4.
[m] Zab. 65. 4.
[n] Aiy. 20. 17. Muk. 22. 1.
[o] Yar. 2. 13. Yúh. 4. 10, 14.
[p] 1 Pat. 2. 9.
[q] Yar. 22. 16.
[r] Zab. 7. 10. aur 94. 15. aur 97. 11.
[s] Zab. 1. 5.

BADKÁRON ke sabab tú mat
kurh, aur bure kám karne-
wálon se tú hasad na kar[a].
2 Ki we jaldí ghás ke mánind
káṭ ḍále jáenge, aur hare sabze
kí tarah murjháwenge[b].
3 KHUDÁWAND par tawakkul
rakh, aur bhalá kar; tú zamín
men zindagání basar kar, ki tú
yaqínan phal páwegá.
4 KHUDÁWAND kí yád men mas-
rúr raho[c], ki wuh tere dil ke
matálib púre karegá.
5 Apní ráh KHUDÁWAND par
chhoṛ de[d]; us par tawakkul kar;
wuh sab baná legá.
6 Wuh terí sadáqat ko núr kí
tarah záhir karegá[e], aur terí
'adálat ko do pahar kí sí roshní
bakhshegá.
7 †KHUDÁWAND kí yád men
ásúda ho[f], aur sabr se us ká intizár
kar[g]; us shakhs ke sabab se, jo
apní ráh men kámyáb hotá hai,
aur bure mansúbe bándhtá hai,
mat kurh[h].
8 Gussa karne se báz rah, aur
gazab ko tark kar: aur aisá na
kurh, ki tú sharárat men gire[i].
9 Ki badkár káṭ ḍále jáenge[k];
lekin we, jo KHUDÁWAND se
ummedwár hain, zamín ko we hí
mírás lenge[l].
10 Ki ek thorí sí muddat hai, ki
sharír na hogá[m]; tú gaur karke
us ká makán ḍhúnḍhegá, aur wuh
na hogá[n].
11 Lekin we jo miskín hain,
zamín ke wáris honge[o], aur ba-
hutsí ráhat páke khushdil honge.
12 Sharír ||sádiq ke dukh dene
par mansúba bándhtá hai, aur us
par dánt kichkichátá hai[p].
13 KHUDÁWAND us par hanstá
hai[q]; kyúnki dekhtá hai, ki us
ká din[r] átá hai.
14 Sharír talwár nikálte, aur
apní kamán khínchte, táki miskín
aur muhtáj ko girá den, aur un
ko, jin kí ráhen sídhí hain, ján se
máren.
15 Un kí talwár unhín ke dilon
men paiṭhegí[s]; un kí kamánen
ṭúṭ jáwengí.
16 Thoṛá sá, jo sádiq ká hai,
bahut se sharíron ke mál o asbáb
se bihtar hai[t].
17 Ki sharíron ke bázú toṛe
jáenge[u], par KHUDÁWAND sádiqon
ká thámnewálá hai.

a 7 áyat. Zab. 73. 3. Ams. 23. 17. aur 24. 1, 19.
b Zab. 90. 5, 6.
c Yas. 58. 14.
d Zab. 55. 22. Ams. 16. 3. Mat. 6. 25. Lúq. 12. 22. 1 Pat. 5. 7.
e Aiy. 11. 17. Mík. 7. 9.
† 'Ibrání men, *Khudáwand kí taraf chupke rujú' rah.*
f Zab. 62. 1.
g Yas. 30. 15. Nau. 3. 26.
h 1, 8 áyaten. Yar. 12. 1.
i Zab. 73. 3. Afs. 4. 26.
k Aiy. 27. 13, 14.
l 11, 22, 29 áyaten. Yas. 57. 13.
m 'Ibrán. 10. 36, 37.
n Aiy. 7. 10. aur 20. 9.
o Mat. 5. 5.
|| Yá, *sádiq se fitrat kartá.*
p Zab. 35. 16.
q Zab. 2. 4.
r 1 Sam. 26. 10.
s Mík. 5. 6.
t Ams. 15. 16. aur 16. 8. 1 Tim. 6. 6.
u Aiy. 38. 15. Zab. 10. 15. Hiz. 30. 21, wag.

18 KHUDÁWAND díndáron ke
dinon ko pahchántá hai[x], aur un
kí mírás abadí hogí[y].
19 We bure waqt ruswá na
howenge, aur qaht ke aiyám men
ser rahenge[z].
20 Lekin we, jo sharír hain,
halák honge: aur KHUDÁWAND
ke dushman || charágáh kí khush-
numáí ke mánind faná honge: we
dhuwán ke mánind játe rahenge[a].
21 Sharír udhár letá hai, aur
phir adá nahín kartá: par sádiq
rahm kartá hai aur detá hai[b].
22 Ki jin par us kí barakat hai,
zamín ke wáris honge[c]: aur jin
par us kí la'nat hai, kaṭ jáenge[d].
23 Nek ádmí ke qadam KHUDÁ-
WAND sábit rakhtá hai[e], aur us
kí ráh ko dost rakhtá hai.
24 Agarchi wuh gir jáwe, par
pámál na hogá[f]: kyúnki KHU-
DÁWAND us ká háth thámtá hai.
25 Main jawán thá, ab búṛhá
húá: par main ne sádiq ko
hargiz akelá chhoṛá húá nahín
dekhá, aur us kí nasl men se kisí
ko ṭukṛe mángte[g] na páyá.
26 Wuh har din rahm kartá
rahtá hai, aur qarz diyá kartá
hai[h]: us kí nasl mubárak hai.
27 Badí se bhág, aur bhalá kar[i],
aur abad tak ábád rah.
28 Ki KHUDÁWAND 'adálat ká
dostdár hai[k], aur apne muqaddas
logon ko tark nahín kartá; we
abad tak mahfúz rahenge, par
sharíron kí nasl káṭí jáegí[l].
29 Sádiq zamín ke wáris honge[m],
aur abad tak us par basenge.
30 Sádiq ká munh dánáí kí bát
kahtá hai[n]; us kí zubán se 'adálat
ká kalima nikaltá hai.
31 Us ke Khudá kí sharí'at us
ke dil men hai[o]; us ká páṇw
kabhí na rapṭegá.
32 Sharír sádiq kí ghát men
lagá hai[p], aur us ke qatl ke
darpai rahtá hai.
33 KHUDÁWAND us par us ká
qábú paṛne na degá[q], aur 'adálat
ke waqt use mujrim na ṭhahrá-
wegá[r].
34 KHUDÁWAND se ummedwár
rah[s], aur us kí ráh ko yád rakh,
ki wuh tujh ko apní zamín ká
wáris karke sarfarází bakhshegá;
aur jab sharír káṭe jáenge, to tú
dekhegá[t].
35 Main ne sharír bahut shándár

x Zab. 1. 6.
y Yas. 60. 21.
z Aiy. 5. 20. Zab. 33. 19.
|| 'Ibrání men, *buzgálon kí charbí kí mánind faná honge.*
a Zab. 102. 3.
b Zab. 112. 5, 9.
c Ams. 3. 33.
d 9 áyat.
e 1 Sam. 2. 9. Ams. 16. 9.
f Zab. 34. 19, 20. aur 40. 2. aur 91. 12. Ams. 24. 16. Mík. 7. 8. 2 Qur. 4. 9.
g Aiy. 15. 23. Zab. 59. 15. aur 109. 10.
h Ist. 15. 8, 10. Zab. 112. 5, 9.
i Zab. 34. 14. Yas. 1. 16, 17.
k Zab. 11. 7.
l Zab. 21. 10. Ams. 2. 22. Yas. 14. 20.
m Ams. 2. 21.
n Mat. 12. 35.
o Ist. 6. 6. Zab. 40. 8. aur 119. 98. Yas. 51. 7.
p Zab. 10. 8.
q 2 Pat. 2. 9.
r Zab. 109. 31.
s 9 áyat. Zab. 27. 14. Ams. 20. 22.
t Zab. 52. 5, 6. aur 91. 8.

dekhá [u], jo áp ko us hare daraḳht
kí mánind, jo us ke khet meṉ uge,
phailátá thá.
36 Par wuh guzar gayá, goyá
thá hí nahíṉ [x]; maiṉ ne use
ḍhúṇḍhá, wuh kahíṉ na milá.
37 Kámil ko ták, aur sídhe ko
dekh rakh; ki aise ádmí ká
anjám salámatí hai [y].
38 Par ḳhatákár sab ke sab
halák ho jáeṉge [z]; sharír ká anjám
nestí hai.
39 Sádiqoṉ kí naját KHUDÁWAND
se hai [a]; dukh ke waqt [b] wuh un
ká bútá hai.
40 KHUDÁWAND un kí madad
karegá, aur unheṉ naját degá [c],
aur un ko sharíroṉ se chhuṛáwegá
aur bacháwegá; is liye ki un ká
bharosá us par hai [d].

u Aiy. 5. 3.
x Aiy. 20. 5, wag.
y Yas. 32. 17. aur 57. 2.
z Zab. 1. 4. aur 52. 5.
a Zab. 3. 8.
b Zab. 9. 9.
c Yas. 31. 5.
d 1 Taw. 5. 20. Dán. 3. 17, 28. aur 6. 23.

XXXVIII ZABÚR.

Dáúd Ḳhudá se minnat kartá, ki wuh us par us kí dard-angez hálat ke sabab shafaqat kare.

Tazkír ke liye*, Dáúd ká Zabúr.
AI KHUDÁWAND, apne gusse se
mujh ko mat jhiṛak, aur na
apne qahr se mujhe tambíh de [a].
2 Ki tere tír mujhe chubhte
haiṉ [b], aur terá háth mujh par
bhárí hai [c].
3 Tere gusse ke áge mere jism
ko sihhat nahíṉ; aur mere gunáh
ke sabab merí haḍḍíoṉ ko árám
nahíṉ [d].
4 Ki mere gunáh mere sir se
guzar gae [e], aur bhárí bojh kí
mánind [f] mujh par bhárí ho gaye.
5 Mere gháo badbú ho gae, aur
saṛ gae, merí himáqat ke sabab
se.
6 Maiṉ dukh bhartá húṉ, aur
kamán ho gayá húṉ [g]; maiṉ din
bhar royá kartá húṉ [h].
7 Kyúṉki merí kamar meṉ
karíh bímárí bhar gayí [i], aur mere
jism meṉ sihhat nahíṉ [k].
8 Maiṉ sust ho gayá húṉ, aur
nipaṭ pis gayá; aur dil kí gha-
bráhaṭ se chillátá húṉ [l].
9 Ai KHUDÁWAND, merá sárá
ishtiyáq tere huzúr hai, aur merá
karáhná tujh se chhipá nahíṉ.
10 Merá dil † ghabrátá hai;
merá bútá mujh se játá rahá, aur
merí ánkhoṉ kí ‖ bínáí bhí játí
rahí [m]:
11 Mere 'azíz, aur mere dost
mere dukh ke sabab [n] mujh se

* Zab. 70 ká sarnáma.
a Zab. 6. 1.
b Aiy. 6. 4.
c Zab. 32. 4.
d Zab. 6. 2.
e 'Az. 9. 6. Zab. 40. 12.
f Mat. 11. 28.
g Zab. 35. 14.
h Aiy. 30. 28. Zab. 42. 9. aur 43. 2.
i Aiy. 7. 5.
k 3 áyat.
l Aiy. 3. 24. Zab. 22. 1. Yas. 59. 11.
† 'Ibrání meṉ, *dharaktá hai.*
‖ 'Ibrání meṉ, *roshní mere sáth nahíṉ hai.*
m Zab. 6. 7. aur 88. 9.
n Lúq. 10. 31, 32.

alag khaṛe rahe [o], aur mere ‖ rish-
tadár mujh se dúr já khaṛe húe [p].
12 We, jo merí ján ke ḳhwáhán
haiṉ, mere phaṇsáne ko phande
márte haiṉ [q]: aur we, jo mere
dukh ke rawádár haiṉ, mere haqq
meṉ aisí báteṉ kahte haiṉ, jin
meṉ merá ziyán hai [r], aur sáre din
makr ke mansúbe bándhte haiṉ [s].
13 Par maiṉ bahre kí mánind
ho gayá, jo kuchh suntá nahíṉ [t]:
aur gúṇge kí mánind, jo apná
muṇh nahíṉ kholtá [u].
14 Maiṉ us shaḳhs kí mánind
húá, jo bahirá ho; aur us kí
mánind, jis ke muṇh meṉ malá-
mat na ho.
15 Ki ai KHUDÁWAND, mujhe tujh
se ummed hai [x]: tú ‖ sunegá, ai
Ḳhudáwand, mere Ḳhudá.
16 Kyúṉki maiṉ kahtá húṉ, na
howe, ki we mujh par ḳhushí
kareṉ [y]; aur jab merá páṉw
phisle [z], to we dekhke phúleṉ [a].
17 Maiṉ phisalne par húṉ, aur
merá gam sadá mere sámhne hai.
18 Aur maiṉ apná gunáh áp
kholke kahtá húṉ [b], aur apní
taqsír ke liye gamgín húṉ [c].
19 Mere dushman jíte haiṉ, aur
qawí haiṉ: aur we jo náhaqq
mere bairí haiṉ [d], bahut ho gae.
20 We, jo nekí ke 'iwaz meṉ
badí karte haiṉ [e], mere dushman
bane haiṉ; kyúṉki maiṉ nekí kí
pairawí kartá húṉ [f].
21 Ai KHUDÁWAND, mujh ko
tark mat kar; ai mere Ḳhudá,
mujh se dúr mat rah [g].
22 Merí madad ke liye jaldí kar,
ai Ḳhudáwand, jo merá naját de-
newálá hai [h].

o Zab. 31. 11.
‖ Yá, *parosí.*
p Lúq. 23. 49.
q 2 Sam. 17. 1, 2, 3.
r 2 Sam. 16. 7, 8.
s Zab. 35. 20.
t Dekho 2 Sam. 16. 10.
u Zab. 39. 2, 9.
x 2 Sam. 16. 12. Zab. 39. 7.
‖ Yá, *jawáb degá.*
y Zab. 13. 4.
z Ist. 32. 35.
a Zab. 35. 26.
b Zab. 32. 5. Ams. 28. 13.
c 2 Qur. 7. 9, 10.
d Zab. 35. 19.
e Zab. 35. 12.
f Dekho 1 Pat. 3. 13. aur 1 Yúh. 3. 12.
g Zab. 35. 22.
h Zab. 27. 1. aur 62. 2, 6. Yas. 12. 2.

XXXIX ZABÚR.

1 *Dáúd apne ḳhiyáloṉ kí bábat bhí fikr kartá.* 4 *Zindagí ká gaur karná ki kaisí kotáh aur bátil hai,* 7 *aur Ḳhudá ke intizám par liház karná ki kaisá wájibí hai,* 10 *aur du'á máṉgná, yih tín tadbír apní be-sabúrí rokne ke liye kám meṉ látá.*

Yadutún* sardár muganní ke
liye, Dáúd ká Zabúr.
MAIṈ ne kahá, Maiṉ apní
ráhoṉ kí ḳhabardárí ka-
rúṉgá [a], ki merí zubán se gunáh
na ho; aur jis waqt sharír mere
sámhne hogá [b], to maiṉ apne
muṇh ko lagám dúṉgá [c].
2 Maiṉ gúṉgá aur ḳhámosh ho
rahá [d], aur nek kahne se bhí rah
gayá: † merá gam táza húá.
3 Síne ke bích mere dil meṉ

* 1 Taw. 16. 41. aur 25. 1. Zab. 62, aur 77, sarnáma.
a 1 Sal. 2. 4. 2 Sal. 10. 31.
b Qul. 4. 5.
c Zab. 141. 3. Ya'q. 3. 2.
d Zab. 38. 13.
† Yá, *mere gam ne josh kháyá.*

tapish húí; mere sochne men ág
bharkí[e]: tab main ne apní zubán
se kahá,
4 Ai KHUDÁWAND, mujhe batá,
ki merá anjám kyá hai, aur merí
'umr kitní hai[f]? tab main jánún,
ki ‖ merí 'umr kis qadr kotáh hai.
5 Dekh, tú ne merí 'umr bálisht
bhar kí, aur merí zindagí tere
áge náchíz hai[g]; yaqínan har ek
shakhs, agarchi barqarár ho,
lekin mahz be-sabát hai[h]. Siláh.
6 Bilá shakk har ek insán wahm
aur khiyál sá chaltá phirtá hai[i];
be-shubha we 'abas be-kal hote
hain: wuh zakhíra kartá hai, aur
nahín jántá ki use kaun legá[k].
7 Ab, ai Rabb, mujhe kis kí um-
med hai? mujhe terí hí ummed
hai[l].
8 Mujhe mere sáre gunáhon se
naját de; mujhe jáhilon ká nang
mat kar[m].
9 Main gúngá rahtá, main apná
munh na kholtá[n]; kyúnki tú hí
yih kartá hai[o].
10 Mujh se apní azíyat dúr kar;
main to tere háth ke zor se faná
húá játá hún[p].
11 Jab tú ádmí ko us ke gunáh
ke bá'is gusse se adab detá hai,
to us ke jas ko patange kí mánind
kho detá hai[q]; yaqínan har ek
insán be-sabát hai[r]. Siláh.
12 Ai KHUDÁWAND, merí du'á
sun, aur mere nála par kán dhar;
mere ánsúon se gáfil mat ho;
kyúnki main tere sámhne par-
desí[s], aur apne sáre bápdádon kí
mánind[t] musáfir hún.
13 Mujh se apná háth dúr kar,
táki dam le lún[u], us se áge ki
main yahán se jáún, aur phir na
rahún[x].

e Yar. 20. 9. f Zab. 90. 12. aur 119. 84. ‖ Yá, *merí zindagí kí kitní muddat hai.* g Zab. 90. 4. h 11 áyat. Zab. 62. 9. aur 144. 4. i 1 Qur. 7. 31. Ya'q. 4. 14. k Aiy. 27. 17. Wá'iz 2. 18, 21, 26. aur 5. 14. Lúq. 12. 20, 21. l Zab. 38. 15. m Zab. 44. 13. aur 79. 4. n Ahb. 10. 3. Aiy. 40. 4, 5. Zab. 38. 13. o 2 Sam. 16. 10. Aiy. 2. 10. p Aiy. 9. 34. aur 13. 21. q Aiy. 4. 19. aur 13. 28. Yas. 50. 9. Hús. 5. 12. r 5 áyat. s Ahb. 25. 23. 1 Taw. 29. 15. Zab. 119. 19. 2 Qur. 5. 6. 'Ibrán. 11. 13. 1 Pat. 1. 17. aur 2. 11. t Paid. 47. 9. u Aiy. 10. 20, 21. aur 14. 5, 6. x Aiy. 14. 10, 11, 12.

XL ZABUR.

1 Khudá par bharosá rakhne se fawáid jo hote. 6 Farmánbardárí qurbání se bhí bihtar hai. 11 Dáúd apná dukh bayán jántá; is sabab girgiráke du'á mángtá.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

MAIN ne sabr se KHUDÁWAND ká intizár kiyá[a]: wuh merí
taraf máil húá, aur us ne merí
faryád suní.
2 Wuh mujhe haulnák garhe
aur daldal kí kích se[b] báhar
nikál láyá, aur mere pánw us
ne chatán par rakhe[c], aur mere
qadamon ko sábit kiyá[d].

a Zab. 27. 14. aur 37. 7. b Zab. 69. 2, 14. c Zab. 27. 5. d Zab. 37. 23.

3 Aur us ne mere munh men ek
nayá gít dálá[e], jis se main apne
Khudá kí sitáish kartá hún; ba-
hutere dekhenge aur darenge[f],
aur KHUDÁWAND par tawakkul
karenge.
4 Khush-hál hai wuh insán, jo
KHUDÁWAND par apná bharosá
rakhtá hai[g]; aur magrúron ko,
aur un ko, jo jhúth kí taraf jhukte
hain[h], nahín mántá[i].
5 Ai KHUDÁWAND mere Khudá,
terí 'ajáib qudraten, jo tú ne
dikhláín, bahut sí hain[k]; aur
‖ terí tadbíren[l], jo hamáre liye
hain, mumkin nahín ki giní
jáwen; main to unhen kholke
tere áge bayán kartá hún, lekin
we to shumár se báhar hain.
6 Zabíha aur hadya ko tú nahín
cháhtá[m]: tú ne mere kán ‖ khole;
charháwe aur khatiyat ká tú tálib
nahín.
7 Tab main ne kahá, Dekh,
main átá hún; kitáb ke daftár
men mere haqq men yih likhá
hai[n].
8 Ai mere Khudá, main terí
marzí bajá láne par khush hún[o];
terí sharí'at to mere dil ke bích
hai[p].
9 Main barí jamá'at men sadá-
qat ká muzhda detá hún[q]; dekh,
ai KHUDÁWAND, main apná munh
band nahín kartá[r], aur tú jántá
hai[s].
10 Main terí sadáqat kí bát
apne dil men chhipá na rakhtá[t];
main terí amánatdárí aur terí
naját kí bát kahtá hún: main tere
lutf i kháss aur terí amánat ko
barí jamá'at se poshída nahín
rakhtá hún.
11 Ai KHUDÁWAND, apní rah-
maton ko mujh se dareg na kar;
terí rahmat aur terí amánat har
dam merí nigáhbán rahen[u].
12 Ki be-shumár buráíon ne
mujhe gher liyá: mere gunáhon
ne mujhe pakrá, aisá ki main
ánkh úpar nahín kar saktá[x];
we mere sir ke bálon se shumár
men ziyáda hain; so main ne dil
chhor diyá[y].
13 Ai KHUDÁWAND, mihrbání
karke mujhe naját de[z]; ai KHU-
DÁWAND, jald merí madad ko
pahunch.
14 We, jo milke merí ján márne
ke dar-pai hain, khajil aur ruswá

e Zab. 33. 3. f Zab. 52. 6. g Zab. 34. 8. Yar. 17. 7. h Zab. 125. 5. i Zab. 101. 3, 7. k Khur. 15. 11. Aiy. 5. 9. aur 9. 10. Zab. 71. 15. aur 92. 5. aur 139. 6, 17. ‖ 'Ibrání men, *tere tasauwar.* l Yas. 55. 8. m 1 Sam. 15. 22. Zab. 50. 8. aur 51. 16. Yas. 1. 11. aur 66. 3. Hús. 6. 6. Mat. 9. 13. aur 12. 7. 'Ibrán. 10. 5. ‖ Yá, *chhede,* Khur. 21. 6. n Lúq. 24. 44. o Zab. 119. 16, 24, 47, 92. Yúh. 4. 34. Rúm. 7. 22. p Zab. 37. 31. Yar. 31. 33. 2 Qur. 3. 3. q Zab. 22. 22, 25. aur 35. 18. r Zab. 119. 13. s Zab. 139. 2. t A'am. 20. 20, 27. u Zab. 43. 3. aur 57. 3. aur 61. 7. x Zab. 38. 4. y Zab. 73. 26. z Zab. 70. 1, wag.

hoṉ ; we, jo merí tabáhí ke ra-
wádár haiṉ, haṭáe jáweṉ aur shar-
minda hoṉ[a].
15 Sab, jo mujh par áhá, áhá,
kahte haiṉ, apní is buráí ke badle
pareshán hoṉ[b].
16 Aur we, jo tere tálib haiṉ,
tere sabab ḳhushwaqt aur ḳhur-
ram howeṉ[c]; aur we, jo terí naját
ke 'áshiq haiṉ, sadá kahá kareṉ,
ki Ḳhudáwand kí buzurgí ho[d].
17 Maiṉ to miskín aur muhtáj
húṉ[e]; lekin Ḳhudáwand merí
fikr meṉ rahtá hai[f]: merá chára,
merá chhuránewálá, tú hí hai; ai
mere Ḳhudá, der mat kar.

[a] Zab. 35. 4, 26. aur 70. 2, 3. aur 71. 13.
[b] Zab. 70. 3.
[c] Zab. 70. 4.
[d] Zab. 35. 27.
[e] Zab. 70. 5.
[f] 1 Pat. 5. 7.

XLI ZABUR.

1 *Ḳhudá muflisoṉ kí ḳhabar kis tarah letá.* 4 *Dáúd apne dushmanoṉ kí dagábází ke sabab shikáyat kartá.* 10 *Ḳhudá kí panáh ko bhágtá ki madad páwe.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr.

MUBÁRAK hai wuh, jo miskín
par nigáh rakhtá hai[a]:
Ḳhudáwand bipat ke waqt usí
ko naját degá.
2 Ḳhudáwand us ká háfiz ra-
hegá, aur use salámat rakhegá,
aur wuh zamín par mubárak
hogá: aur tú use us ke dushma-
noṉ ke qábú meṉ na kar degá[b].
3 Ḳhudáwand us ko bímárí ke
bistar par sambhálegá: tú us kí
bímárí meṉ us ká sárá bichhauná
phir bichháwegá.
4 Maiṉ kahtá húṉ, Ai Ḳhudá-
wand, mujh par rahm kar; merí
ján ko shifá de[c], ki maiṉ terá
gunahgár húṉ.
5 Mere dushman mujhe burá
kahte haiṉ, ki Wuh kab maregá,
aur us ká nám kab miṭ jáegá?
6 Jab wuh dekhne ko átá hai,
tab behúda báteṉ kartá hai[d]: us
ke dil meṉ buráí bharí húí hai:
báhar játá hai, aur use bayán
kartá hai.
7 Sab jitne merá kína rakhte
haiṉ, mere barḳhiláf kánáphúsí
karte haiṉ: we mere satáne ke
mansúbe bándhte haiṉ,
8 Aur kahte haiṉ, Ek ‖ burí
bímárí ise lagí hai: ab jo wuh
paṛá hai phir na uṭhegá.
9 Mere is jánpahchán ne bhí,
jis par mujhe bharosá thá, aur
jis ne mere sáth roṭí kháí[e], mujh
par lát uṭháí[f].
10 Par tú, ai Ḳhudáwand,

[a] Ams. 14.21.
[b] Zab. 27. 12.
[c] 2 Taw. 30. 20, *jaháṉ mu'áf kiyá hai.* Zab. 6. 2. aur 147. 3.
[d] Zab. 12. 2. Ams. 26. 24, 25, 26.
‖ 'Ibrání meṉ, *Balí'ál kí ek chíz.*
[e] 'Abad. 7. Yúh. 13. 18.
[f] 2 Sam. 15. 12. Aiy. 19. 19. Zab. 55. 12, 13, 20. Yar. 20. 10.

mujh par rahm kar, aur mujh ko
khaṛá kar, táki maiṉ un se badlá
lúṉ.
11 Terí mihrbání ká mujh ko is
se yaqín hai, ki merá dushman
mujh par fath nahíṉ pátá.
12 Tú mere ḳhulús ke bá'is
mujh ko sambháltá hai, aur mujh
ko apne huzúr meṉ abad tak
sábit rakhegá[g].
13 Ḳhudáwand Isráel ká Ḳhudá
azal se abad tak mubárak hai[h],
Ámín, aur Ámín.

[g] Aiy. 36. 7. Zab. 34. 15.
[h] Zab. 106. 48.

XLII ZABUR.

1 *Haikal meṉ Ḳhudá kí 'ibádat karne ká Dáúd ko baṛá shauq hai.* 5 *Apne dil ko ubhártá ki wuh Ḳhudá par tawakkul kartá rahe.*

Sardár muganní ke liye, baní
Qurah ká ‖ Mashkíl.

JIS tarah se ki harní páni ke
chashmoṉ kí niháyat piyásí
hotí hai, waisá hí merí rúh, ai
Ḳhudá, terí niháyat piyásí hai.
2 Merí rúh Ḳhudá ke liye, zinda
Ḳhudá ke liye[a], tarastí hai[b]: kab
maiṉ jáúṉ, aur Ḳhudá ke huzúr
házir hoúṉ?
3 Merá kháná rát din áṉsú
haiṉ[c]; we har roz mujh se púchhte
haiṉ, Terá Ḳhudá kaháṉ hai[d]?
4 Maiṉ yih yád kartá húṉ, aur
‖ apne jí meṉ fikr kartá húṉ, ki
maiṉ guroh ke sáth hoke, wuh
guroh jo 'íd ke din ko mántí hai,
ḳhushí se aláptá húá, aur shukr
kartá húá, Ḳhudá ke ghar meṉ
játá thá[e].
5 Ai mere jí, tú kyúṉ girá játá
hai[f], aur tú mujh meṉ kyúṉ
be-árám hai? Ḳhudá par bharosá
rakh[g]; ki maiṉ yaqínan ‖ us kí
sitáish karúṉgá, † jo mere chihre
kí ḳhair o 'áfíyat hai.
6 Ai mere Ḳhudá, merá jí girá
játá hai; so maiṉ Yardan kí
zamín meṉ aur Harmún meṉ
‖ koh i Misgár par tujhe yád
karúṉgá.
7 Tere páni kí dháron kí áwáz
se gahráo gahráo ko pukártá
hai[h]; terí sárí maujeṉ aur dheú
mere sir se guzar gae.[i]
8 Ḳhudáwand din ko apne lutf
i ḳháss ko hukm karegá[k], aur
rát ko maiṉ us ká gít gáúṉgá[l];
merí du'á merí hayát ke Ḳhudá
kí taraf hogí.
9 Maiṉ Ḳhudá ko, jo merí
chaṭán hai, kahúṉgá, Tú mujhe

1023.
‖ Yá, *ta'lím denewálá zabúr.* Dekho 1 Taw. 6. 33, 37. aur 25. 5.
[a] 1 Tas. 1. 9.
[b] Zab. 63. 1. aur 84. 2. Yúh. 7. 37.
[c] Zab. 80. 5. aur 102. 9.
[d] 10 áyat. Zab. 79. 10. aur 115. 2.
‖ 'Ibrání meṉ, *apne meṉ apní ján ko undeltá húṉ.*
[e] Yas. 30. 29.
[f] 11 áyat. Zab. 43. 5.
[g] Nau. 3. 24.
‖ Yá, *us ká shukr karúṉgá.*
† Yá, *us ká chihra naját denewálá hai.*
‖ Yá, *chhoṭe paháṛ par.* Zab. 133. 3.
[h] Yar. 4. 20. Hiz. 7. 26.
[i] Zab. 88. 7. Yún. 2. 3.
[k] Ahb. 25. 21. Ist. 28. 8. Zab. 133. 3.
[l] Aiy. 35. 10. Zab. 32. 7. aur 63. 6. aur 149. 5.

kyún bhúl gayá hai? main kyún
dushman ke zulm se gam kartá
chalá játá hún[m]?
10 Mere dushman us talwár kí
mánind, jo merí haḍḍíon se guzar
jáwe, mujhe malámat karke dukh
dete hain, aur roz roz mujh ko
kahte hain, Terá Ḳhudá kahán
hai[n]?
11 Ai mere jí, tú kyún girá
játá hai, aur tú mujh men kyún
be-árám hai? Ḳhudá par tawak-
kul kar; yaqínan main us kí
sitáish karúngá, jo mere chihre kí
ḳhair o 'áfiyat, aur merá Ḳhudá
hai[o].

XLIII ZABUR.

1 *Dáúd Ḳhudá kí haikal men phir házir hone cháhtá, aur is kí bábat du'á mángke iqrár bhí kartá ki tab main Ḳhudá kí 'ibádat ḳhushí se karúngá.* 5 *Ḳhudá par bharosá rakhne kí bábat áp ko ubhártá.*

1023. AI Khudá, merá insáf kar[a], aur
is be-rahm qaum par merí
hujjat sábit kar[b]; mujhe makkár
aur badkár ádmí se naját de.
2 Ki merá tawánáí-bakhshne-
wálá Ḳhudá tú hai[c]; kyún tú
mujhe dúr kartá hai? main dush-
man ke zulm se kyún rotá chalá
jáún[d]?
3 Hán, apne núr aur apní amá-
nat ko[e] záhir kar; unhen merá
rahbar kar, aisá ki we mujh ko
tere koh i muqaddas par[f], aur
tere maskanon men le jáwen.
4 Tab main Ḳhudá ke mazbah
par, Ḳhudá ke huzúr, jo merí
kamál ḳhushí hai, jáúngá; aur
main barbat bajáke terí sitáish
karúngá, ai Ḳhudá, mere Ḳhudá.
5 Ai mere jí, tú kyún ḍháyá
játá hai, aur tú mujh men kyún
be-árám hai? Ḳhudá par tawakkul
kar; ki main yaqínan us kí
sitáish karúngá, jo mere chihre
kí ḳhair o 'áfiyat, aur merá Ḳhudá
hai[g].

XLIV ZABUR.

1 *Kalísiyá aglí ni'amaton ko yád rakhke,* 7 *hál kí áfaton ke sabab shikáyat kartí.* 17 *Apní diyánatdárí ká iqrár karke,* 23 *nihá-yat árzúmandí se madad mángtí.*

Sardár muganní ke liye, baní
Qurah ká Mashkíl.

AI Ḳhudá, ham ne apne kánon
se suná, aur hamáre báp-
dádon ne un kámon kí, jo tú ne
un ke dinon sábiq zamáne men
kiye hain, ḳhabar dí[a];

[m] Zab. 38. 6. aur 43. 2.
[n] 3 áyat. Yúel 2. 17. Mík. 7. 10.
[o] 5 áyat. Zab. 43. 5.
[a] Zab. 26. 1. aur 35. 24.
[b] Zab. 35. 1.
[c] Zab. 28. 7.
[d] Zab. 42. 9.
[e] Zab. 40. 11. aur 57. 3.
[f] Zab. 3. 4.
[g] Zab. 42. 5, 11.
[a] Ḳhur. 12. 26, 27. Zab. 78. 3.

2 Ki tú ne qaumon ko apne
háth se ḳhárij kiyá, aur inhen
‖ basáyá[b]; tú ne un logon ko
ukhárá, aur in ko phailáyá.
3 Ki we apní shamsher se is
zamín ke málik na húe, na apne
bázú se gálib áe[c]; balki tere
dahne háth se, aur tere bázú se,
aur tere chihre ke núr se; is liye
ki terí mihrbání un par thí[d].
4 Ai Ḳhudá, tú merá Bádsháh
hai[e]; Ya'qúb ke liye najáton ká
hukm ho.
5 Terí madad se ham apne dush-
manon ko ḍhakel denge[f]; tere
nám se ham un ko jo ham par
charhte hain, pámál karenge.
6 Ki merá takiya apní kamán
par nahín, na merí talwár mujhe
bachá saktí hai[g];
7 Balki tú hí hai, jo ham ko
hamáre dushmanon se bachátá,
aur un ko, jo hamárá kína rakhte
hain, ruswá kartá hai[h].
8 Ham tamám din Ḳhudá par
faḳhr karte hain[i], aur tere nám
kí abad tak sitáish karenge.
Siláh.
9 Lekin ab tú ne ham ko dúr
kiyá, aur ruswá kiyá[k], aur hamáre
lashkaron ke sáth nahín chaltá.
10 Tú dushman ke áge se ham
ko bhagá detá hai[l]; aur we, jo
hamárá kína rakhte hain, apne
wáste lúṭ lete hain.
11 Tú ne ham ko bheron kí
mánind un kí ḳhurish kiyá[m], aur
ham ko qaumon ke darmiyán
áwára kiyá[n]:
12 Tú ne apne logon ko muft
bech ḍálá[o], aur un kí qímat
‖ bahut nahín barháí.
13 Tú ne ham ko hamáre paro-
síon ká nang kiyá; un ke nazdík,
jo hamáre áspás hain, ham ko
angusht-numá aur maskhara
kiyá[p].
14 Tú ne ham ko qaumon ke
darmiyán zarb ul masal kiyá[q],
aur logon ke darmiyán sir dhunne
ká sabab[r].
15 Merí ruswáí hamesha mere
sámhne hai, aur mere chihre kí
sharmindagí ne mujh ko ḍhámp
liyá,
16 Tahqír aur ihánat karnewále
kí áwáz ke sabab, dushman aur
intiqám lenewále ke áge[s].
17 Yih sab kuchh ham par bítá[t];
par ham tujhe nahín bhúle, aur

‖ 'Ibrání men, *lagáyá.*
[b] Ḳhur. 15. 17. Ist. 7. 1. Zab. 78. 55. aur 80. 8.
[c] Ist. 8. 17. Yash. 24. 12.
[d] Ist. 4. 37. aur 7. 7, 8.
[e] Zab. 74. 12.
[f] Dán. 8. 4.
[g] Zab. 33. 16. Hús. 1. 7.
[h] Zab. 40. 14.
[i] Zab. 34. 2. Yar. 9. 24. Rúm. 2. 17.
[k] Zab. 60. 1, 10. aur 74. 1. aur 88. 14. aur 89. 38. aur 108. 11.
[l] Ahb. 26. 17. Ist. 28. 25. Yash. 7. 8, 12.
[m] Rúm. 8. 36.
[n] Ist. 4. 27. aur 28. 64. Zab. 60. 1.
[o] Yas. 52. 3, 4. Yar. 15. 13.
‖ Yá, *kuchh nahín li.*
[p] Ist. 28. 37. Zab. 79. 4. aur 80. 6.
[q] Yar. 24. 9.
[r] 2 Sal. 19. 21. Aiy. 16. 4. Zab. 22. 7.
[s] Zab. 8. 2.
[t] Dán. 9. 13.

tere 'ahd o paimán men bewafáí
nahín kí.
18 Na hamáre dil tujh se phire,
aur na hamáre pánw terí ráh se
mure hain [u].
19 Par tú ne azhdahon ke makán
men ham ko kuchlá [x], aur maut
ke sáya tale [y] ham ko chhipá diyá.
20 Agar ham apne Khudá ká
nám bhúl gaye, yá ham ne kisí
ajnabí ma'búd kí taraf apne háth
barháe [z]:
21 To kyá Khudá us kí tahqíqát
na karegá [a]? wuh to dilon ke
asrár se bhí ágáh hai.
22 Ki tere hí liye ham sáre din
máre játe hain; aur zabh kí
bheron ke barábar gine játe hain [b].
23 Bedár ho; kyún so rahtá
hai tú, ai KHUDAWAND? jág [c],
ham ko abad tak dúr mat kar [d].
24 Tú kyún apná munh chhi-
pátá hai [e]; aur hamárí musíbat,
aur us zulm ko jo ham par hotá,
kyún bhuláe detá hai?
25 Ki hamárí ján || khák men
mil chalí [f]; hamárá pet zamín se
lagá.
26 Hamárí madad ke liye uth,
aur apní rahmaton ke wáste ham
ko bachá le.

u Aiy. 23. 11. Zab. 119. 51, 157.
x Yas. 34. 13. aur 35. 7.
y Zab. 23. 4.
z Aiy. 11. 13. Zab. 68. 31.
a Aiy. 31. 14. Zab. 139. 1. Yar. 17. 10.
b Rúm. 8. 36.
c Zab. 7. 6. aur 35. 23. aur 59. 4, 5. aur 78. 65.
d 9 áyat.
e Aiy. 13. 24. Zab. 13. 1. aur 88. 14.
|| 'Ibrání men, *khák tak jhuk játí.*
f Zab. 119. 25.

XLV ZABUR.

1 *Masíh kí bádsháhat kí shaukat aur raunaq.*
10 *Kalísiye ká farz, aur we fawáid jo us ke mánne se hásil hote.*

Sardár muganní ke liye, baní
Qurah ká || Mashkíl, ya'ne, 'Ishq
i Iláhí kí Gazal, jo Sosanon
ke sur par * gáyá jáwe.

MERE dil men achchhá maz-
mún josh mártá hai; main
un kámon ko, jo main ne bádsháh
ke liye kiye, bayán kartá hún:
merí zubán máhir likhnewále ká
qalam hai.
2 Tú husn men baní Ádam se
kahín ziyáda hai; tere honthon
men fazl bitáyá gayá hai [a]; isí
liye Khudá ne tujh ko abad tak
mubárak kiyá.
3 Ai || pahlawán, apní talwár [b]
hamáil karke apní rán par || apní
hashmat aur buzurgwárí se latká.
4 Aur apní buzurgwárí se sawár
ho [c], aur amánat aur muláyamat
aur sadáqat ke wáste iqbálmand
rah; aur terá dahná háth tujh ko
muhíb kám sikhláwe.
5 Tere tír tez hain; log tere níche

|| Yá, *ta'lím denewálá zabúr.*
* Zab. 69, aur 80, sarnáma.
a Lúq. 4. 22.
|| Yá, *qádir,* Yas. 9. 6.
b Yas. 49. 2. 'Ibrán. 4. 12. Muk. 1. 16. aur 19. 15.
|| Yá, *apní áráish aur zebáish.*
c Muk. 6. 2.

parte hain; we bádsháh ke dush-
manon ke dil men lag játe hain.
6 Terá takht, ai Khudá, abad ul
ábád hai [d], terí saltanat ká 'asá
rástí ká 'asá hai.
7 Tú sadáqat ká dost aur sha-
rárat ká dushman hai [e]; is sabab
|| Khudá, tere Khudá ne [f] tujh ko
khushí ke [g] tel se, tere musáhibon
se ziyáda, Masíh kiyá [h].
8 Tere libás se murr, aur 'úd,
aur taj kí khushbú átí hai [i]: háthí-
dánt kí haikalon se nagma tujhe
khush kartá hai.
9 Bádsháhon kí betíán terí
'izzatwálíon men hain [k]; Malika
Ofír ke sone se árásta hoke tere
dahne háth kharí hai [l].
10 Ai betí, sun le, aur soch, aur
apne kán idhar dhar, aur apne
logon aur apne báp ke ghar ko
bhúl já [m].
11 Ki bádsháh tere jamál ká
nipat mushtáq hai; ki wuh terá
Khudáwand hai; tú use sijda
kar [n].
12 Aur Súr kí betí hadye láwegí;
qaum ke daulatmand terí khu-
shámad karenge [o].
13 Shahzádí ghar ke andar kull
jalálí hai [p]: us ká libás sarásar
tásh ká hai.
14 Wuh || rangín farshon par
bádsháh pás láí játí hai; kunwárí
'auraten jo us kí sahelíán hain,
tere pás pahuncháí játí hain [q].
15 Khushí aur shádmání se we
pahuncháí játí hain; we bádsháh
ke mahall men dákhil hotí hain.
16 Tere bete tere bápdádon ke
qáim-maqám honge; tú unhen
tamám zamín ke sardár muqarrar
karegá [r].
17 Main sárí pushton ko terá
nám yád diláúngá [s]; pas sáre
log abad ul ábád terí sitáish
karenge.

d Zab. 93. 2. 'Ibrán. 1. 8.
e Zab. 33. 5.
|| Yá, *Ai Khudá.*
f Yas. 61. 1.
g Zab. 21. 6.
h 1 Sal. 1. 39, 40.
i Gaz. 1. 3.
k Gaz. 6. 8.
l Dekho 1 Sal. 2. 19.
m Dekho Ist. 21. 13.
n Zab. 95. 6. Yas. 54. 5.
o Zab. 22. 29. aur 72. 10. Yas. 49. 23. aur 60. 3.
p Muk. 19. 7, 8.
|| Yá, *sozaní ke kapre pahinke.*
q Gaz. 1. 4.
r 1 Pat. 2. 9. Muk. 1. 6. aur 5. 10. aur 20. 6.
s Mal. 1. 11.

XLVI ZABUR.

1 *Us i'atiqád i kullí kí bábat jise kalísiyá Khudá par rakhtí hai.* 8 *Logon se nasíhat kí játí ki Khudá ke intizám par muláhaza karen.*

Sardár muganní ke liye, baní
Qurah || ká Zabúr, jo Gulámút
par gáyá jáwe*.

KHUDA hamárí panáh, aur
hamárá zor hai [a]; wuh sakht-
íon men madad ke liye ham se
bahut nazdík hai [b].
2 Is liye hamen kuchh khauf

|| Yá, *ke liye.*
* Zab. 48, aur 66. 1 Taw. 15. 20.
a Zab. 62. 7, 8. aur 91. 2. aur 142. 5.
b Ist. 4. 7. Zab. 145. 18.

nahín, agarchi zamín ká inqiláb
ho, aur paháṛ apní jagah se hilke
samundar ||ke bích men bah jáwen;
3 Agarchi us ke páníon ká shor
ho, aur un ko be-qarárí ho, ki
paháṛ un ke phúlne se hil jáwen[c].
Siláh.
4 Ek naddí hai[d], jis kí dháren
Ḳhudá ke shahr ko[e] ḳhush kartí
hain, Haqq Ta'álá ke maskanon
ke maqdis ko.
5 Ḳhudá us ke bíchon bích hai[f];
use hargiz jumbish na hogí;
Ḳhudá ||subh sawere us kí kumak
karegá.
6 Qaumen jhunjhlátí hain[g];
mamlukaten jumbish khátí hain;
wuh apní áwáz nikáltá; zamín
pighal játí hai[h].
7 KHUDAWAND ul afwáj hamáre
sáth hai[i]; Ya'qúb ká Ḳhudá †ha-
márí panáh hai. Siláh.
8 Áo, KHUDAWAND ke kámon ko
dekho[k], ki zamín par kaisí kaisí
wíráníán kartá hai.
9 Ki zamín kí sárí tarafon tak
laṛáíán thámtá[l]: wuh kamán
toṛtá, aur neze do ṭukre kartá[m],
aur gáṛí ko ág se jalátá hai[n].
10 Dhíme ho, aur yaqín karo,
ki main Ḳhudá hún; main qaum-
on men buland hoúngá[o]; main
zamín par buland húngá.
11 KHUDAWAND ul afwáj hamáre
sáth hai[p]; Ya'qúb ká Ḳhudá ha-
márí panáh hai. Siláh.

XLVII ZABUR.

Qaumon se nasíhat kí játí ki we Masíh Bádsháh kí itá'at ḳhushí se karen.

Sardár muganní ke liye, baní
Qurah ||ká Zabúr.
HÁN, ai logo, tum sab tálíán
bajáo; shahána gáte húe
Ḳhudá ke huzúr na'ra máro[a].
2 Ki KHUDAWAND Ta'álá muhíb
hai[b]; wuh sárí zamín ká Bádsháh
i 'azím hai[c];
3 Wuh qaumon ko hamáre zer
kartá[d], aur gurohon ko hamáre
pánwon ke níche ḍáltá hai.
4 Wuh hamárí mírás[e] hamáre
liye pasand kartá, Ya'qúb ká
faḳhr, jise wuh cháhtá hai. Siláh.
5 Ḳhudá ḳhushí se lalkárte húe
úpar chaṛhá; hán, KHUDAWAND
turhí kí áwáz ke sáth[f].
6 Gít gáke Ḳhudá kí sitáish
karo, gít gáke sitáish karo; ha-
máre bádsháh kí sitáish gít gáke
karo, gít gáke sitáish karo.

|| 'Ibrání men, ke dil men.
c Zab. 93. 3, 4. Yar. 5. 22. Mat. 7. 25.
d Dekho Yas. 8. 7.
e Zab. 48. 1, 8. Yas. 60. 14.
f Ist. 23. 14. Yas. 12. 6. Hiz. 43. 7, 9. Hús. 11. 9. Yúel 2. 27. Saf. 3. 15. Zak. 2. 5, 10, 11. aur 8. 3.
|| 'Ibrání men, *subh hote hí:* Dekho Ḳhur. 14. 24, 27. 2 Taw. 20. 20. Zab. 30. 5. aur 143. 8.
g Zab. 2. 1.
h Yash. 2. 9, 24. 11 áyat.
i Gin. 14. 9. 2 Taw. 13. 12.
† 'Ibrání men, *hamáre liye buland makán hai,* Zab. 9. 9.
k Zab. 66. 5.
l Yas. 2. 4.
m Zab. 76. 3.
n Hiz. 39. 9.
o Yas. 2. 11, 17.
p 7 áyat.
|| Yá, *ke liye.*
a Yas. 55. 12.
b Ist. 7. 21. Naham. 1. 5. Zab. 76. 12.
c Mal. 1. 14.
d Zab. 18. 47.
e 1 Pat. 1. 4.
f Zab. 68. 24, 25.

7 Ki Ḳhudá sáre jahán ká bád-
sháh hai[g]; ||soch samajhke us kí
sitáish ke gít gáo[h].
8 Ḳhudá qaumon ká bádsháh
hai[i]; Ḳhudá apne muqaddas
taḳht par baiṭhá hai.
9 Ḳhalq ke ||sáre amír faráham
húe hain, goyá ki Abirahám ke
Ḳhudá ke log hain[k]; ki jahán kí
siparen Ḳhudá kí hain[l]; wuh
niháyat buland hai.

XLVIII ZABUR.

Kalísiye kí ḳhúbsúratí, aur un ni'amaton kí bábat jo us ko miltín.

Baní Qurah ||ká Zabúr aur Gít.
KHUDAWAND buzurg hai,
aur láiq hai ki hamáre
Ḳhudá ke shahr men[a], us ke mu-
qaddas paháṛ par[b], us kí sitáish
bahut tarah se kí jáe.
2 ||Ḳhúb musharraf[c], tamám
zamín kí ḳhushí[d], koh i Saihún
hai; we shimálí atráf[e] aur wuh
shahr jo baṛe Bádsháh ká hai[f].
3 Us ke mahallon men mashhúr
hai, ki Ḳhudá us kí panáh hai.
4 Kyúnki dekh, ki bádsháh
báham áe[g], aur ek sáth ||gaib húe.
5 We dekhkar fauran ghabráe;
we hairán húe, aur bhág gae.
6 Larzish un par gálib áí[h]; un
ko aisá dard húá, jaisá janne ke
waqt 'aurat ká hotá hai[i];
7 Us púrabí hawá se[k] jo Tarsís
ke jaházon ko toṛ ḍáltí hai[l].
8 Jaisá ham ne suná thá, wai-
sá hí KHUDAWAND ul afwáj ke
shahr men, apne Ḳhudá ke shahr
men[m], ham ne dekhá; Ḳhudá use
abad tak barqarár rakhegá[n].
Siláh.
9 Ai Ḳhudá, ham terí haikal ke
darmiyán tere lutf i kámil[o] kí
yád rakhte hain.
10 Ai Ḳhudá, jaisá terá nám
hai[p], zamín par sartásar waisí hí
terí madh hai; terá dahná háth
sadáqat se bhará húá hai.
11 Koh i Saihún ḳhush howe;
Yahúdáh kí beṭíán ḳhushí karen;
terí 'adálaton ke sabab.
12 Saihún ko ghúmo, aur us ke
burjon ke áspás phirke unhen
gino.
13 Tum us kí shahrpanáh se
apne dil lagáo, aur sochke us ke
mahallon ko dekho, táki tum áne-
wálí pushton ko us kí ḳhabar do.
14 Ki yih Ḳhudá hamárá azalí
abadí Ḳhudá hai; aur tá dam i

g Zak. 14. 9.
|| Yá, *har ek jis kí samajh ho.*
h 1 Qur. 14. 15, 16.
i 1 Taw. 16. 31. Zab. 93. 1. aur 96. 10. aur 97. 1. aur 99. 1. Muk. 19. 6.
|| Yá, *razámand log Abirahám ke Ḳhudá ke logon ke pás faráham húe.*
k Rúm. 4. 11, 12.
l Zab. 89. 18.
|| Yá, *ke liye.*
a Zab. 46. 4. aur 87. 3.
b Yas. 2. 2, 3. Mík. 4. 1. Zak. 8. 3.
|| Yá, *Kyá ḳhúb mauqa' par.*
c Zab. 50. 2. Yar. 3. 19. Nau. 2. 15. Dán. 8. 9. aur 11. 16.
d Hiz. 20. 6.
e Yas. 14. 13.
f Mat. 5. 35.
g 2 Sam. 10. 6, 14, 16, 18, 19.
|| Yá, *us se guzar gae.*
h Ḳhur. 15. 15.
i Hús. 13. 13.
k Yar. 18. 17.
l Hiz. 27. 26.
m 1, 2 áyaten.
n Yas. 2. 2. Mík. 4. 1.
o Zab. 26. 3. aur 40. 10.
p Ist. 28. 58. Yash. 7. 9. Zab. 113. 3. Mal. 1. 11, 14.

marg wuhí hamárá rahnumá
rahegá[q].

XLIX ZABUR.

1 Logon se ek nasíhat kí játí ki qiyámat kí bábat apne ímán kí bunyád Khudá par dálen aur na ki insán kí neki yá tawángarí par. 16 Ahl i dunyá kí tawángarí kuchh kám kí chíz nahín hai.

Sardár muganní ke liye, baní
Qurah ‖ká Zabúr.

AI logo, tum sab yih suno;
kán dharo, tum sab jo dunyá
men baste ho:
2 Kyá adná kyá a'lá[a], kyá dau-
latmand kyá muhtáj, sab eksáth.
3 Mere munh se hikmat ke
kalime nikalte hain, aur mere dil
ká dhyán khirad hai.
4 Main ek tamsíl kí taraf apná
kán dharúngá; main ‖apní ráz kí
bát murchang bajáte húe kholke
kahúngá[b].
5 Main musíbat ke dinon men
kis liye darún, jab bure gaddáron
kí buráí mujhe ghere?
6 Jo apní daulat par i'atimád
karte hain[c], aur apne mál kí
firáwání par phúlte hain;
7 Un men se kisí kí majál nahín,
ki apne bháí ko chhuráwe, yá us
ká kafára Khudá ko dewe[d]:
8 (Ki ján ká fidiya bhárí hai:
yih abad tak adá nahín hone ká[e];)
9 Ki wuh abad tak jítá rahe,
aur hargiz maut na dekhe[f].
10 Ki wuh dekhtá hai, ki dánish-
mand log marte hain, aur isí
tarah se bewuqúf aur haiwán sá
ádmí faná hote hain[g], aur apní
daulat auron ke liye chhor játe
hain[h].
11 Un ke dil men khiyál thá, ki
hamáre ghar abad tak qáim ra-
henge, aur hamáre maskan pusht
dar pusht; we apne nám apní
zamínon ke rakhte[i].
12 Par hashmatwálá insán báqí
nahín rahtá[k]; wuh haiwánon kí
mánind hai, jo zabh hote hain.
13 Yih un kí ráh un kí himáqat
hai[l], aur un ke pichhle log un kí
báton ko pasand karte hain. Siláh.
14 We bheron kí mánind pátál
men dále játe hain; maut unhen
char jáegí; aur rástkár subh ko
un par musallit honge[m]; † un ká
jamál pátál men játá rahegá[n]; we
apne ghar se khárij húe.
15 Lekin Khudá merí ján ‖pátál
ke ‖qábú se bacháegá[o], ki wuh
mujhe apne pás rakhegá. Siláh.

q Yas. 58. 11.
‖ Yá, *ke liye.*
a Zab. 62. 9.
‖ Yá, *apná mu'ammá.*
b Zab. 78. 2. Mat. 13. 35.
c Aiy. 31. 24, 25. Zab. 52. 7. aur 62. 10. Marq. 10. 24. 1 Tim. 6. 17.
d Mat. 16. 26.
e Aiy. 36. 18. 19.
f Zab. 89. 48.
g Wá'iz 2. 16.
h Ams. 11. 4. Wá'iz 2. 18. 21.
i Paid. 4. 17.
k 20 áyat. Zab. 39. 5. aur 82. 7.
l Lúq. 12. 20.
m Zab. 47. 3. Dán. 7. 22. Mal. 4. 3. Lúq. 22. 30. 1 Qur. 6. 2. Mrk. 2. 26. aur 20. 4.
† Yá, *un ká jamál játá rahegá; pátál un ke rahne ká makán hai.*
n Aiy. 4. 21. Zab. 39. 11.
‖ Yá, *gor ke.*
‖ 'Ibrání men, *qabze se.*
o Zab. 56. 13. Hús. 13. 14.

16 Tú khaufnák mat ho, jab koí
daulatmand hojáwe, jab us ke
ghar kí hashmat taraqqí páwe;
17 Kyúnki wuh marne ke waqt
kuchh sáth na lejáegá, aur us kí
shaukat us ke píchhe na utregí[p].
18 Agarchi wuh apne jíte jí apní
ján ko mubárakbád detá thá[q],
aur ‖áp ko saráhtá thá, ki Merá
bhalá hai.
19 Wuh apne bápdádon kí nasl
men shámil ho jáegá[r], jo hargiz
ujálá na dekhenge[s].
20 Ádmí jo hashmat men hai[t],
aur samajhtá nahín, chárpáyon kí
mánind hai, jo faná ho játe hain[u].

L ZABUR.

1 Khudá kí hashmat kí bábat jo kalísiye ke darmiyán dikháí detí. 5 Us ke hukm kí bábat kí muqaddas logon ko faráham karen. 7 Khudá záhirí bandagí se nahín, 14 par bátiní díndárí aur tábi'dárí se khush hotá.

‖ Ásaf ká Zabúr.

QÁDIR[a] Khudá Yahowáh far-
mátá, aur zamín ko súraj
ke nikalne kí jagah se leke us ke
dhalne kí jagah tak bulátá hai.
2 Saihún se, husn ke kamál se[b],
Khudá jalwagar hotá[c].
3 Hamárá Khudá áwegá, aur
chupcháp na rahegá; ág us ke
áge áge faná kartí jáegí[d], aur us ke
girdágird shiddat se maujzan hogí.
4 Wuh úpar se ásmán ko ma-
nádí karegá, aur zamín ko[e], táki
apne logon kí 'adálat kare.
5 Mere pák bande[f] mere pás
faráham karo, jo mere sáth qur-
bání par 'ahd karte hain[g]!
6 Ásmán us kí sadáqat ko ásh-
kárá karenge[h]; ki Khudá hí
'adálat karnewálá hai[i]. Siláh.
7 Ai merí qaum, sun[k], main
kahtá hún; ai Isráel, main tujh
par gawáhí detá hún: main
Khudá, terá Khudá hún[l].
8 Main tujh ko tere zabíhon kí
bábat[m] men malámat nahín kartá
hún[n]; ki tere charháwe to hame-
sha mere áge hain.
9 Main tere ghar ká bail na
lúngá, na tere báre ká bakrá[o].
10 Ki jangal ke sab jándár mere
hain, aur kohistán ke haiwánát
hazárhá hazár.
11 Main pahár ke sáre parindon
se ágáh hún, aur dashtí charind
‖mere hain.
12 Agar main bhúkhá hoúngá,
to tujh se na kahúngá; ki sárí

p Aiy. 27. 19.
q Ist. 29. 19. Lúq. 12. 19.
‖ Yá, *jab tú apne sáth neki karegá, log terí ta'ríf karenge.*
r Paid. 15. 15.
s Aiy. 33. 30. Zab. 56. 13.
t 12 áyat.
u Wá'iz 3. 19.
‖ Yá, *Ásaf ke liye.* Dekho 1 Taw. 15. 17. aur 25. 2. 2 Taw. 29. 30.
a Naham. 9. 32. Yas. 9. 6. Yar. 32. 18.
b Zab. 48. 2.
c Ist. 33. 2. Zab. 80. 1.
d Ahb. 10. 2. Gin. 16. 35. Zab. 97. 3. Dán. 7. 10.
e Ist. 4. 26. aur 31. 28. aur 32. 1. Yas. 1. 2. Mrk. 6. 1, 2.
f Ist. 33. 3. Yas. 13. 3.
g Khur. 24. 7.
h Zab. 97. 6.
i Zab. 75. 7.
k Zab. 81. 8.
l Khur. 20. 2.
m Hús. 6. 6.
n Yas. 1. 11. Yar. 7. 22.
o Mrk. 6. 6. A'am. 17. 25.
‖ 'Ibrání men, *mere sáth hain.*

dunyá aur us kí ma'múrí merí
hai [p].
13 Kyá main bailon ká gosht
khátá hún, yá bakron ká lahú
pítá hún ?
14 Tú shukrguzárí kí qurbáníán
Khudá ke áge guzrán [q], aur
Haqq Ta'álá ke huzúr apní
nazren adá kar [r].
15 Aur musíbat ke din mujh se
faryád kar [s]: main tujhe makh-
lasí dúngá, aur tú merá jalál
záhir karegá [t].
16 Par Khudá sharír ko yún
kahtá hai: Tujhe mere hukmon
ke bayán karne se kyá kám? tú
kyún apne munh se mere 'ahd ká
zikr kartá hai?
17 Hálánki tú tarbiyat se 'adá-
wat rakhtá hai [u], aur mere kalám
ko apne píchhe phenktá hai [x]?
18 Jab tú chor ko dekhtá hai, to
us se rází hotá hai [y], aur záníon
ká sharík hotá hai [z].
19 Apne munh se sharárat kí
báten kartá hai, aur zabán se
dagá ká mansúba bándhtá hai [a].
20 Tú baiṭhke apne bháí kí
gíbat kartá hai; tú apní hí má
ke beṭe par tuhmat kartá hai.
21 Tú ne yih kám kiyá, aur
main khámosh ho rahá [b]; tú ne
gumán kiyá, ki main tujhí sá
hún [c]; par main tujhe tambíh
dúngá, aur tere kámon ko terí
ánkhon ke áge ek ek karke tujhe
dikháúngá [d].
22 Ab, ai Khudá ke farámosh
karnewálo [e], is kí bábat socho; na
ho, ki main tumhen pára pára ka-
rún, aur koí chhuránewálá na ho.
23 Jo koí mujhe sitáish ke
zabíh detá hai [f], wuh merá jalál
záhir kartá hai; aur us ko, jo
apní bol-chál durust rakhtá hai,
main Khudá kí naját dikhláún-
gá [g].

LI ZABUR.

1 Dáúd apne gunáhon ká púrá iqrár karke mu'áfí mángtá. 6 Apní taqdís kí bábat du'á mángtá, ki wuh kámil hojáwe. 16 Khudá qurbánion se nahín par sídhe dil se khush hotá. 18 Dáúd kalísiye ke liye du'á mángtá.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr, jab Nátan nabí us ke
huzúr men áyá, jis waqt wuh
Bintsab'a pás gayá thá *.

AI Khudá, apne lutf i kámil
ke mutábiq mujh par rahm
kar: apní latíf rahmaton kí kas-
rat ke muwáfiq mere gunáh miṭá
de [a].
2 Merí buráí se mujhe khúb dho,
aur merí khatá se mujhe pák
kar [b].
3 Ki main apne gunáhon ko mán
letá hún [c], aur merí khatá ha-
mesha mere sámhne hai.
4 Main ne terá hí gunáh kiyá
hai [d], aur tere huzúr badí kí hai;
táki tú apní báton men rást
ṭhahre, aur jo tú 'adálat kare,
to tú pák záhir ho [e].
5 Dekh, main ne buráí men sú-
rat pakrí [f], aur gunáh ke sáth
merí má ne mujhe peṭ men liyá [g].
6 Dekh, tú andar kí [h] sadáqat
cháhtá hai: so bhítar men mujh
ko dánáí sikhlá.
7 Zúfá se mujhe pák kar, ki
main sáf ho jáún [i]; mujh ko dho,
ki main barf se ziyáda sufed
hoún [k].
8 Mujhe khushí aur khurramí
kí khabar suná, ki merí haḍḍíán,
jinhen tú ne toṛ ḍálá, masrúr hon [l].
9 Mere gunáh se chashmposhí
kar [m], aur merí sárí buráíán miṭá
ḍál [n].
10 Ai Khudá, mere andar ek
pák dil paidá kar [o], aur ek ‖ sídhí
rúh mere bátin men phir ḍál.
11 Mujh ko apne huzúr se mat
hánk [p], aur apní rúh i pák mujh
se na nikál [q].
12 Apní naját kí shádmání mujh
ko phir 'ináyat kar, aur apní ázád
rúh se [r] mujh ko árásta kar.
13 Tab main khatákáron ko terí
ráhen sikháúngá, aur gunahgár
terí taraf rujú' karenge.
14 Ai Khudá, mere naját-dene-
wále Khudá, mujhe khún ke gu-
náh se [s] rihái de, ki merí zabán
terí sadáqat ke gít buland áwáz
se gáwe [t].
15 Ai KHUDAWAND, mere labon
ko kholde, to merá munh terí
sitáish bayán karegá.
16 Ki tú zabíha se khush nahín [u];
nahín to, main detá; charháwe
men terí khushnúdí nahín.
17 Khudá ke zabíha shikasta ján
hain; dil shikasta aur pashemán
ko, ai Khudá, tú haqír na jánegá [x].
18 Apní khushí se Saihún par
ihsán kar; Yarúsalam kí díwá-
ron ko baná.
19 Tab tú sadáqat ke zabíhon [y]
aur charháwon aur kámil qur-

[p] Khur. 19. 5. 'Ist. 10. 14. Aiy. 41. 11. Zab. 24. 1. 1 Qur. 10. 26, 28.
[q] Hús. 14. 2. 'Ibrán. 13. 15.
[r] 'Ist. 23. 21. Aiy. 22. 27. Zab. 76. 11. Wá'iz 5. 4, 5.
[s] Aiy. 22. 27. Zab. 91. 15. aur 107. 6, 13, 19, 28. Zak. 13. 9.
[t] 23 áyat. Zab. 22. 23.
[u] Rúm. 2. 21, 22.
[x] Naham. 9. 26.
[y] Rúm. 1. 32.
[z] 1 Tim. 5. 22.
[a] Zab. 52. 2.
[b] Wá'iz 8. 11, 12. Yas. 26. 10. aur 57. 11.
[c] Dekho Rúm. 2. 4.
[d] Zab. 90. 8.
[e] Aiy. 8. 13. Zab. 9. 17. Yas. 51. 13.
[f] Zab. 27. 6. Rúm. 12. 1.
[g] Gal. 6. 16.

1034 ke qaríb.
* 2 Sam. 12. 1. aur 11. 2, 4.

[a] 9 áyat. Yas. 43. 25. aur 44. 22. Qul. 2. 14.
[b] 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7, 9.
Muk. 1. 5.
[c] Zab. 32. 5. aur 38. 18.
[d] Paid. 20. 6. aur 39. 9. Ahb. 5. 19. aur 6. 2. 2 Sam. 12. 13. Lúq. 15. 21.
[e] Rúm. 3. 4.
[f] Aiy. 14. 4. Zab. 58. 3. Yúh. 3. 6. Rúm. 5. 12. Afs. 2. 3.
[g] Aiy. 14. 4.
[h] Aiy. 38. 36.
[i] Ahb. 14. 4, 6, 49. Gin. 19. 18. 'Ibrán. 9. 19.
[k] Yas. 1. 18.
[l] Mat. 5. 4.
[m] Yar. 16. 17.
[n] 1 áyat.
[o] A'am. 15. 9. Afs. 2. 10.
‖ Yá, *wafádár rúh.*
[p] Paid. 4. 14. 2 Sal. 13. 23.
[q] Rúm. 8. 9. Afs. 4. 30.
[r] 2 Qur. 3. 17.
[s] 2 Sam. 11. 17. aur 12. 9.
[t] Zab. 35. 28.
[u] Gin. 15. 27, 30. Zab. 40. 6. aur 50. 8. Yas. 1. 11. Yar. 7. 22. Hús. 6. 6.
[x] Zab. 34. 18. Yas. 57. 15. aur 66. 2.
[y] Zab. 4. 5. Mal. 3. 3.

báníoṉ se ḳhushnúd hogá; tab
we tere mazbah par bachhṛe chaṛ-
háwenge.

LII ZABUR.

1 *Dáúd Doeg ko us kí kínawarí ke sabab ilzám detá, aur ilhám se us kí honewálí halákat kí ḳhabar detá.* 6 *Jab yih wuqú' meṉ áwe sádiq log ḳhush honge.* 8 *Dáúd Ḳhudá kí rahmat ká muntazir hoke shukr adá kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Mashkíl, jab Adúmí Doeg ne
áke* Sáúl se kahá*, ki Dáúd
Aḳhimalik ke ghar meṉ dáḳhil
húá hai.

AI zabardast insán[a], tú ziyán-
kárí par kyúṉ faḳhr kartá
hai? Ḳhudá ká ihsán har roz hai.
2 Terí zubán ḳharábíáṉ íjád
kartí hai[b]; dagábázíáṉ kartí hai
tez usture kí mánind[c].
3 Tú sharárat ko nekí se, aur
jhúṭh bolne ko sach kahne se zi-
yáda dost rakhtá hai[d].
4 Tú ‖ buhtán kí sárí báton ko
cháhtí hai, ai dagábáz zubán.
5 Is liye Ḳhudá abad tak tujhe
barbád karegá, wuh tujhe uṭhá
lejáwegá, aur tujhe tere ḳhaime
se jháṛ phenkegá, aur zindagí kí za-
mín se tujhe ukháṛ ḍálegá[e]. Siláh.
6 Aur sádiq dekhenge[f], aur ḍa-
renge, aur us par hansenge[g]:
7 Dekh, yih wuh shaḳhs hai, ki
jis ne Ḳhudá ko apná baḳhrá na
samjhá, par apne mál kí firá-
wání par takiya kiyá[h], aur ‖ apní
sharárat se qawí húá.
8 Lekin maiṉ Ḳhudá ke ghar
meṉ zaitún ke ek daraḳht kí
mánind húṉ[i]; merá bharosá abad
ul ábád Ḳhudá kí rahmat par hai.
9 So maiṉ sadá terá shukr ka-
rúṉgá, ki tú ne aisá kiyá; aur
tere nám ká intizár karúṉgá, jo
tere pák logoṉ kí nazar meṉ
ḳhúb hai[k].

LIII ZABUR.

1 *Dáúd nafsání ádmí kí ḳharábí ká bayán kartá.* 4 *Sharíroṉ kí ke diloṉ aur 'aqloṉ se dalíleṉ lákar unheṉ mulzam ṭhahrátá.* 6 *Ḳhudá kí naját par faḳhr kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Mashkíl, jo báṉsríoṉ ke sáth
gáyá jáwe.

AHMAQ apne dil meṉ kahtá
hai, ki Ḳhudá nahíṉ[a]? We
ḳharáb húe, un ke kám makrúh
haiṉ, koí nekokár nahíṉ[b].
2 Ḳhudá ásmán par se baní
Ádam par nazar kartá hai, tá

* 1 Sam. 22. 9.
* Hiz. 22. 9.
a 1 Sam. 21. 7.
b Zab. 50. 19.
c Zab. 57. 4. aur 59. 7. aur 64. 3.
d Yar. 9. 4, 5.
‖ 'Ibrání meṉ, *sab nigalnewálí báton ko.*
e Ams. 2. 22.
f Aiy. 22. 19. Zab. 37. 34. aur 40. 3. aur 64. 9. Mal. 1. 5.
g Zab. 58. 10.
h Zab. 49. 6.
‖ Yá, *apne mál o asbáb se.*
i Yar. 11. 16. Hús. 14. 6.
k Zab. 54. 6.
a Zab. 10. 4. aur 14. 1, wag.
b Rúm. 3. 10.

dekhe[c], ki koí dánishwálá, yá koí
Ḳhudá ká tálib[d] hai.
3 Har ek un meṉ se gumráh
húá; we sab ke sab ‖ bigaṛ gae;
koí nekokár nahíṉ, ek bhí nahíṉ.
4 Kyá un badkároṉ ko fahm
nahíṉ[e], jo mere bandoṉ ko yúṉ
kháte haiṉ, jaise roṭí kháte haiṉ,
aur Ḳhudá ká nám nahíṉ lete
haiṉ?
5 We wahán niháyat ḍare, jaháṉ
ḳhauf ká maqám na thá[f]; ki
Ḳhudá un kí haḍḍíáṉ, jo tere mu-
qábil ḳhaimazan hotí haiṉ, khinḍá
detá hai[g]; tú unheṉ pashemán
karegá, ki Ḳhudá ne unheṉ haqír
kiyá hai.
6 ‖ Kásh ki Isráel ko Saihún se
naját ho[h]! Jab Ḳhudá apní qaum
ke qaidíoṉ ko phir láwegá, to
Ya'qúb ḳhush hogá, aur Isráel
shád.

LIV ZABUR.

1 *Dáúd Zífíoṉ par shikáyat karke rihái mángtá.* 4 *Ḳhudá par bharosá rakhke ki wuh madad karegá, wuh qurbání guzránne ká wa'da kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Mashkíl, jo bín ke sáth gáyá
jáwe; us waqt ká, jab Zífíoṉ ne
áke Sáúl se kahá, ki Dekh,
Dáúd áp ko hamáre yaháṉ
chhipátá hai*.

AI Ḳhudá, apne nám ke liye
mujh ko bachá, aur apní
qúwat se merá insáf kar.
2 Ai Ḳhudá, merí du'á qabúl
kar, aur mere muṉh kí báteṉ kán
dharke sun.
3 Ki begáne mujh par balwá
karte haiṉ, aur zálim merí ján ke
píchhe paṛe haiṉ[a]: ye Ḳhudá ko
rúbarú nahíṉ rakhte. Siláh.
4 Dekho, Ḳhudá merá madadgar
hai; Ḳhudáwand un ke darmiyán
hai jo merí jan ko ásrá dete[b]:
5 Wuhí mere dushmanoṉ ko sazá
degá; apní sadáqat meṉ[c] unheṉ
faná kar.
6 Ai KHUDAWAND, maiṉ dil
kholke tere liye qurbání ka-
rúṉgá; maiṉ tere nám kí sitáish
karúṉgá, ki bhalá hai[d].
7 Ki tú sárí musíbatoṉ se mujhe
bachátá hai, aur merí ánkh mere
dushmanoṉ kí ḳharábí dekhtí[e].

LV ZABUR.

1 *Dáúd du'á mángte waqt apná haibat-nák hál bayán kartá.* 9 *Wuh apne dushmanoṉ kí sharárat aur dagábází ke sabab shikáyat karke*

c Zab. 33. 13.
d 2 Taw. 15. 2. aur 19. 3.
‖ 'Ibrání meṉ, *gande hogaye.*
e Yar. 4. 22.
f Ahb. 26. 17, 36. Ams. 28. 1.
g Hiz. 6. 5.
‖ 'Ibrání meṉ, *Kaun naját degá,* wag.
h Zab. 14. 7.
* 1 Sam. 23. 19. aur 26. 1.
a Zab. 86. 14.
b Zab. 118. 7.
c Zab. 89. 49.
d Zab. 52. 9.
e Zab. 59. 10. aur 92. 11.

Khudá se minnat kartá ki un ko sazá dewe.
16 Is khiyál se khátirjam'aí pátá, ki Khudá
us hí kí hifázat karegá, aur us ke dushma-
non ko parágauda karegá.

1023. Sardár mugannı́ ke liye, Dáúd
ká Mashkíl, jo bín ke sáth gáyá
jáwe.

AI Khudá, merí du'á sun, aur
merí minnat se ‖munh mat
pher.
‖ 'Ibrání men, *apne tain mat chhipá.*
2 Merí taraf kán dhar, aur merí
sun; main faryád karke kurhtá
húna[a], aur chillátá hún,
a Yas. 38. 14.
3 Dushman kí áwáz, aur sharír
ke zulm ke sabab; ki ‖we mujh
par zulm kiyá cháhte hain, aur
gazab ke sáth merá kína rakhte
hain[b].
‖ Yá, *we mujhe badkár kahte hain.*
b 2 Sam. 16. 7, 8. aur 19. 19.
4 Merá dil mujh men nipat dukhtá
hai, aur main maut ke haulon
men pará hún[c].
c Zab. 116. 3.
5 Darná aur kámpná mujh par á
pará; kapkapí mujh par gálib áí.
6 Main ne kahá, Kásh ki kabú-
tar ke se mere pankh hote! to
main ur játá, aur árám pátá.
7 Hán, main tab dúr tak sair
kartá, aur jangalon men rahtá.
Siláh.
8 Ki main shiddat kí ándhí aur
jhakkar se jaldí panáh ke liye
bach nikaltá.
9 Ai Khudáwand, unhen ‖nigal;
un kí zubánen kát; ki main shahr
men zulm aur jhagrá dekhtá
hún[d].
‖ Yá, *halák kar.*
d Yar. 6. 7.
10 Din aur rát we us kí díwáron
par sair karte phirte hain; ziyán-
kárí aur pareshání us ke bích
hotí rahtí hain.
11 Sharr us ke darmiyán hai;
zulm aur dagá us ke kúchon se
játí nahín rahtín.
12 Dushman to nahín thá jo
mujhe malámat kartá thá, nahín
main us kí bardásht kartá[e]; na
merá kína rakhnewálá thá jo mujh
par báládastí kartá thá[f], ki main
us se chhip játá;
e Zab. 41. 9.
f Zab. 35. 26. aur 38. 16.
13 Balki tú, mere darje ká
shakhs, ‖merá ulfatí banda[g], aur
merá ján-pahchán thá;
‖ Yá, *merá rahbar.*
g 2 Sam. 15. 12. aur 16. 23. Zab. 41. 9. Yar. 9. 4.
14 Ki ham †ek sáth ráz i shírín
banáte the; aur guroh ke sáth
Khudá ke ghar men áyá jáyá
karte the[h].
† Yá, *áp*, yá, *ápas men míthí saláhen karte the.*
h Zab. 42. 4.
15 Nágahán un par maut á pare;
we jíte-jí ‖pátál men utren[i]; un ke
gharon men aur un ke bích sha-
rárat hai.
‖ Yá, *gor men.*
i Gin. 16. 30.

16 Par main Khudá ká nám
lúngá; KHUDÁWAND mujhe bachá
legá.
17 Shám ko, aur subh ko, aur
do pahar ko, main du'á mángúngá
aur nála karúngá[k]; so wuh merí
áwáz sun legá.
k Dán. 6. 10. Lúq. 18. 1. A'am. 3. 1. aur 10. 3, 9, 30. 1 Tas. 5. 17.
18 Wuh merí ján ko us jang
men, jo unhon ne mujh se kí hai,
salámat chhurátá; wahán bahut
mere sáth the[l].
l 2 Taw. 32. 7, 8.
19 Khudá sunegá, aur unhen
taklíf degá, ki wuh qadím se bar-
qarár hai[m]. Siláh. Azbas ki un-
hon ne inqiláb nahín dekhá, we
Khudá se nahín darte.
m Ist. 33. 27.
20 Us ne us par, jo us ke sáth
milá húá hai[n], apne háth dále
hain[o]; us ne ‖us se 'ahd-shikaní
kí.
n Zab. 7. 4.
o A'am. 12. 1.
‖ Yá, *us ká 'ahd nápák kiyá hai.*
21 Us ká munh makkhan se
chikná hai, par us ke dil men jang
hai; us kí báten tel se ziyáda
muláim hain, par nangí talwáren
hain[p].
p Zab. 28. 3. aur 57. 4. aur 62. 4. aur 64. 3. Ams. 5. 3, 4. aur 12. 18.
22 Apná †bojh KHUDÁWAND par
dál, ki wuh tujhe thámbh legá[q];
wuh kabhí sádiq ko lagzish kháne
na degá[r].
† Yá, *hadya.*
q Zab. 37. 5. Mat. 6. 25. Lúq. 12. 22. 1 Pat. 5. 7.
r Zab. 37. 24.
23 Par, ai Khudá, tú un ko
halákat ke garhe men girá degá;
khúní aur dagábáz log[s] apní ádhí
'umr tak na pahunchenge[t]; par
merá i'atimád tujhí par hai.
s Zab. 5. 6.
t Aiy. 15. 32. Ams. 10. 27. Wá'iz 7. 17.

LVI ZABUR.

1 Dáúd Khudá ká kalám yaqíní jánke du'á mángtá, aur us waqt apne dushmanon par shikáyat kartá. 3 Khudá ke kalám par jo i'atiqád rakhtá thá wuh záhir kartá, aur wa'da bhí kartá ki main Khudá kí sitáish kiyá karúngá.

Sardár mugannı́ ke liye, yih ‖Mik-
tám i Dáúd us waqt banáyá gayá,
jab Filistíon ne use Ját men
pakrá*: †Yonat-elam-rakho-
qím ke sur par gáyá jáwe.
‖ Yá, *Dáúd ká sonahlá zabúr.* Yún, Zab. 16.
* 1 Sam. 21. 11.
† Ya'ne, *Ek gúngá fákhta begánon ke darmiyán.*

AI Khudá, mujh par rahm
farmá[a], ki insán mujhe niglá
cháhtá hai; wuh jhagartá húá har
roz mujhe satátá hai.
a Zab. 57. 1.
2 Mere dushman har roz mujh
ko ‖ niglá cháhte hain[b], ki bahut
hain, jo báládastí se mujh ko sa-
táte hain.
‖ Yá, *májh par dam márte.*
b Zab. 57. 3.
3 Jab main dartá hún, to main
tujh par tawakkul kartá hún.
4 Main Khudá par aur us ke
qaul par[c] fakhr kartá hún; merá
tawakkul Khudá par hai; main
darne ká nahín, ki bashar merá
kyá kar saktá hai[d].
c 10, 11 áyaten.
d Zab. 118. 6. Yas. 31. 3. 'Ibrán. 13. 6.

5 We har roz merí báten̲ káṭṭe hain̲, aur sadá mere satáne kí fikr men̲ hain̲.

6 We jam'a hoke kamín men̲ baiṭhe hain̲ [e]; we ‖ mere píchhe jásúsí karte hain̲, jab ki we merí ján liyá cháhte hain̲ [f].

7 Kyá we badkárí karke nikal jáen̲ge? ai Ḳhudá, apne qahr se un logon̲ ko ḍhakel de.

8 Tú merí áwáragíon̲ ká shumár kartá, tú mere án̲súon̲ ko apne shíshe men̲ rakh; kyá we tere daftar men̲ mazkúr nahín̲ [g]?

9 Jab main̲ faryád karún̲gá, to mere dushman bhágen̲ge; mujhe yih yaqín hai, ki Ḳhudá merí taraf hai [h].

10 Main̲ Ḳhudá par aur us ke qaul par faḳhr kartá hún̲ [i]; main̲ Ḳhudáwand par aur us ke qaul par faḳhr kartá hún̲.

11 Merá tawakkul Ḳhudá par hai; main̲ ḍarne ká nahín̲; ádmí merá kyá kar saktá hai?

12 Ai Ḳhudá, terí nazren̲ mujh par hain̲; main̲ terá shukrána adá karún̲gá.

13 Ki tú ne merí ján maut se bacháí [k]; aur mere pánw phisalne na diyá, táki main̲ Ḳhudá ke áge zindon̲ ke núr men̲ chalún̲ [l].

e Zab. 59. 3. aur 140. 2.
‖ Yá, *mere qadam shumárí karte hain̲.*
f Zab. 71. 10.
g Mal. 3. 16.
h Rúm. 8. 31.
i 4 áyat.
k Zab. 116. 8.
l Aiy. 33. 30.

LVII ZABUR.

1 *Dáúd Ḳhudá kí panáh leke apne ḳhatarnák hál kí bábat us se minnat kartá.* 7 *Apne dil ko targíb detá, ki Ḳhudá kí hamd karne men̲ mashgúl rahe.*

Sardár muganní ke liye, yih ‖ Miktám i Dáúd us waqt banáyá gayá, jab wuh Sáúl ke áge se magára men̲ bhág gayá*: † Al-tashit ke sur par gáyá jáwe.

MUJH par rahm kar, ai Ḳhudá, mujh par rahm kar [a]; kyún̲ki merí ján ko terá bharosá hai; hán̲, main̲ tere paron̲ ke sáye tale [b] panáh liye rahún̲gá, jab tak ki yih áfaten̲ ṭal jáwen̲ [c].

2 Main̲ Ḳhudá se, jo Haqq Ta'álá hai, faryád karún̲gá; usí Ḳhudá se, jo merí sárí muráden̲ púrí kartá hai [d].

3 Wuh ásmán par se bhejtá [e] aur mujh ko bachátá hai, aur use jo mujhe niglá cháhtá hai [f] malámat kartá hai. Siláh. Ḳhudá apní rahmat, aur apní sadáqat ko bhejegá [g].

4 Merí ján sheron̲ ke bích men̲ hai; main̲ átash-mizájon̲ ke darmiyán leṭá hún̲, jin ke dánt barchhíán̲, aur tír hain̲ [h], aur jin kí zubán tez talwár hai [i].

5 Tú ásmánon̲ par sarfaráz ho, ai Ḳhudá, aur sárí zamín par terá jalál záhir ho [k].

6 Unhon̲ ne mere pánwon̲ ke liye jál lagáyá hai [l]; merí ján jhuktí; unhon̲ ne mere áge gaṛhá khodá hai, jis men̲ áp girte hain̲. Siláh.

7 Merá dil musta'idd hai, ai Ḳhudá, merá dil musta'idd hai [m]; main̲ gáún̲gá, aur sitáish karún̲gá.

8 Jág, ai merí shaukat [n]; ai bín aur barbat, jág; main̲ sawere uṭhún̲gá.

9 Main̲ logon̲ ke darmiyán terá shukr karún̲gá, ai Ḳhudáwand; main̲ ḳhalq ke bích terá madhsará houn̲gá [o].

10 Ki terí rahmat ásmánon̲ tak buland hai, aur terí sadáqat badlíon̲ tak [p].

11 Tú ásmánon̲ par sarfaráz ho, ai Ḳhudá; sárí zamín par terá jalál záhir howe [q].

‖ *Ek sonahla zabúr.*
* 1 Sam. 22. 1. aur 24. 3. Zab. 142, sarnáma.
† Ya'ne, *Bigáṛiyo mat.*
a Zab. 56. 1.
b Zab. 17. 8. aur 63. 7.
c Yas. 26. 20.
d Zab. 138. 8.
e Zab. 144. 5, 7.
f Zab. 56. 1.
g Zab. 40. 11. aur 43. 3. aur 61. 7.
h Ams. 30. 14.
i Zab. 55. 21. aur 64. 3.
k 11 áyat. Zab. 108. 5.
l Zab. 7. 15, 16. aur 9. 15.
m Zab. 108. 1, wag.
n Zab. 16. 9. aur 30. 12. aur 108. 1, 2.
o Zab. 108. 3.
p Zab. 36. 5. aur 71. 19. aur 103. 11. aur 108. 4.
q 5 áyat.

LVIII ZABUR.

1 *Dáúd sharír hákimon̲ ko malámat kartá.* 3 *Sharíron̲ kí badzátí ká bayán kartá;* 6 *un ko haram kardetá ki Ḳhudá kí áfaton̲ se barbád hojáwen̲:* 10 *aise májare ke bá'is yaqín hai ki rástbáz log ḳhushí karen̲ge.*

Sardár muganní ke liye, ‖ Miktám i Dáúd: † Al-tashit ke sur par gáyá jáwe*.

AI ahl i jamá'at, kyá tum haqq farmáte ho? ai ádmí-zádo, kyá tum sachchí 'adálat karte ho?

2 Balki tumháre dilon̲ men̲ badkáríán̲ hain̲; ‖ tum apne háthon̲ ke zulm ko zamín par taulte ho [a].

3 Ahl i sharárat rihm se begána hote [b]; we † paidá hote húe bhaṭak játe aur jhúṭh bolte.

4 Un ká zahr sámp ká sá zahr hai [c]; we us bahire nág kí mánind hain̲, jo apne kán band rakhtá hai,

5 Aur mantar paṛhnewálon̲ kí áwáz nahín̲ suntá [d]; baṛe se baṛe mantar kí us men̲ tásír nahín̲.

6 Ai Ḳhudá, un ke dánt un ke munh men̲ toṛ; ai Ḳhudáwand, sher-bachchon̲ kí ḍáṛhen̲ toṛ ḍál [e].

7 Unhen̲ pání kí tarah, jo sadá jári rahtá hai, bahá de [f]; jab wuh tír chille men̲ joṛe, to we káṭe húe ma'lúm hon̲.

8 Jis tarah ghongá gudáz ho játá

‖ Yá, *Dáúd ká sonahlá zabúr.*
† Ya'ne, *Bigáṛiyo mat.*
* Zab. 57, sarnáma.
‖ Yá, *tumháre háth zulm taulte,* wag.
a Zab. 94. 20. Yas. 10. 1.
b Zab. 51. 5. Yas. 48. 8.
† "Ibrání men̲, *peṭ hí se.*
c Zab. 140. 3. Wá'iz 10. 11.
d Yar. 8. 17.
e Aiy. 4. 10. Zab. 3. 7.
f Yash. 7. 5. Zab. 112. 10.

we faná howeṉ: we 'aurat ke saqte
kí tarah áftáb ko na dekheṉ[g].
9 Us se peshtar ki un kí degeṉ
káṉṭoṉ se garm hoṉ, wuh girdbád
kí mánind[h] unheṉ jíte-jí qahr se
uṛá degá.
10 Sádiq jab intiqám ko dekhegá,
to ḵhush hogá[i]; wuh sharír ke
lahú se apne páṉw dhoegá[k];
11 Aisá ki ádmí kahegá, Ya-
qínan sádiq ke liye jazá hai[l];
be-shakk ek Ḵhudá hai, jo zamín
kí 'adálat kartá hai[m].

LIX ZABUR.

1 *Dáúd apne dushmanoṉ ke háth se riháí mángtá. 6 Un kí be-rahmí ke sabab shikáyat kartá. 8 Ḵhudá par tawakkul kartá. 11 Wuh minnat kartá ki unheṉ sazá dí jáwe. 16 Ḵhudá kí sitáish kartá.*

Sardár muganní ke liye, † Miktám
i Dáúd, us waqt tasníf húá, jab
Sáúl ne log bhejke us ke ghar
kí chaukí dilwáí, táki use qatl
kare *: || Al-tashit ke sur par
gáyá jáwe *.

AI mere Ḵhudá, mere dush-
manoṉ se mujhe bachá[a];
mere muḵhálifoṉ se mujh ko
|| mahfúz rakh.
2 Mujhe badkároṉ se riháí de, aur
ḵhúní ádmíoṉ se naját baḵhsh.
3 Dekh, ki we merí ján kí ghát
meṉ lage haiṉ; zoráwar merí
muḵhálafat par jam'a húe haiṉ[b];
ai ḴHUDÁWAND, merá kuchh gu-
náh aur taqsír nahíṉ[c].
4 We dauṛte haiṉ, aur áp ko
taiyár karte haiṉ, par mere kisí
qusúr ke sabab nahíṉ; tú || merí
kumak ke liye jág[d], aur dekh.
5 Pas, ai ḴHUDÁWAND, Rabb ul
afwáj, Isráel ke Ḵhudá, uṭhke sárí
qaumoṉ ko sazá de; sharír gunah-
gároṉ par rahm mat kar. Siláh.
6 We shám ko lauṭte haiṉ[e];
we kutte kí mánind bhaunkte
haiṉ, aur shahr meṉ har taraf
phirte haiṉ.
7 Dekh, we muṉh se ḍakárte
haiṉ, aur un ke laboṉ ke andar
talwáreṉ haiṉ[f], aur kahte ki Kaun
suntá hai[g]?
8 Par tú, ai ḴHUDÁWAND, un
par hanstá hai; tú sárí gurohoṉ
ko maskhara banáwegá[h].
9 Harchand we qawí hoṉ, par
merí nazar tujhí par hai, ki Ḵhudá
|| merí panáh hai[i].
10 Merá Ḵhudá jo hai, us kí rah-
mat mere áge áge chalegí[k]; Ḵhudá
mujh ko dushmanoṉ par kámyáb
kar dikhláegá[l].
11 Unheṉ ján se mat már, na
ho, ki mere log bhúl jáeṉ[m]; un-
heṉ apní qudrat se paráganda
aur past kar, ai ḴHUDÁWAND
hamárí sipar.
12 Ki un ke muṉh meṉ ḵhatáeṉ
haiṉ, aur un ke laboṉ meṉ burí
báteṉ[n]; unheṉ un ke ghamand
meṉ giriftár kar; ki we la'n ta'n
karte, aur jhúṭhí báteṉ kahte haiṉ.
13 Qahr se un ko faná kar, un-
heṉ faná kar, táki we na raheṉ[o];
aur we yaqín jáneṉ, ki Ḵhudá za-
mín kí sab tarafoṉ meṉ Ya'qúb
kí saltanat kartá hai[p]. Siláh.
14 Shám ko we lauṭte haiṉ, aur
kutte kí mánind bhaunkte haiṉ,
aur shahr kí har taraf phirte
haiṉ[q].
15 We kháne kí talásh meṉ
bhaṭakte phireṉ[r], aur jab ser na
howeṉ, to sárí rát ko waháṉ káṭeṉ.
16 Maiṉ to terí qudrat kí saná
gáúṉgá; háṉ, maiṉ subh ko pu-
kárke terí rahmat ke gít gáúṉgá,
ki tú merí áṛ hai, aur musíbat ke
din merí pusht o panáh.
17 Aur ai merí qúwat[s], maiṉ terí
madh karúṉgá, ki Ḵhudá || merí
panáh, aur merá rahím Ḵhudá
hai[t].

LX ZABUR.

1 *Dáúd aglí áfatoṉ ke sabab nála kartá, 4 phir áp ko ummed ke ṭek se sambhálke riháí mángtá. 6 Ḵhudá ke wa'doṉ se ḵhátirjam'a hoke wuh madad mángtá jis ke intizár meṉ rahá thá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
|| Miktám, † Sosan-'adút * ke sur
par ta'lím ke liye gáyá jáwe.
Wuh us waqt musannaf húá,
jab wuh Arám i Nahraim aur
Arám i Zúbah se laṛá, aur Yúab
phirá, aur namak ke nasheb
meṉ bárah hazár Adúmíoṉ ko
márá thá *.

AI Ḵhudá, tú ne ham ko radd
kar diyá[a], tú ne ham ko || pa-
ráganda kiyá, tú ham se náḵhush
húá; tú hamárí taraf phir muta-
wajjih ho.
2 Tú ne zamín ko larzáyá; tú
ne use toṛá: us ke rakhne † milá
de[b], ki wuh kámptí hai.
3 Tú ne apne bandoṉ ko saḵht
dukh diyá[c]; tú ne ham ko hairat
kí mai piláí[d].
4 Tú ne un ko jo tujh se ḍarte

Marginal references:

g Aiy. 3. 16. Wá'iz 6. 3.
h Ams. 10.25.
i Zab. 52. 6. aur 64. 10. aur 107. 42.
k Zab. 68. 23.
l Zab. 92. 15.
m Zab. 67. 4. aur 96. 13. aur 98. 9.
† Yá *Dáúd ká sonahlá zabúr.*
* 1 Sam. 19. 11.
|| Ya'ne, *Mat bigáriyo.*
* Zab. 57, sarnáma.
a Zab. 18. 48.
|| 'Ibrání meṉ, *únche par charhá.*
b Zab. 56. 6.
c 1 Sam. 24. 11.
|| 'Ibrání meṉ, *mere istiqbál ke liye.*
d Zab. 35. 23. aur 44. 23.
e 14 áyat.
f Zab. 57. 4. Ams. 12.18.
g Zab. 10. 11, 13. aur 64. 5. aur 73. 11. aur 94. 7.
h 1 Sam. 19. 16. Zab. 2. 4.
|| 'Ibrání meṉ, *merá buland makán.*
i 17 áyat. Zab. 62. 2.
k Zab. 21. 3.

l Zab. 54. 7. aur 92. 11. aur 112. 8.
m Yún. Paid. 4. 12, 15.
n Ams. 12.13. aur 18. 7.
o Zab. 7. 9.
p Zab. 83. 18.
q 6 áyat.
r Aiy. 15. 23. Zab. 109.10.
s Zab. 18. 1.
|| Yá, *merá buland makán.*
t 9, 10 áyaten.
|| Yá, *Sonahlá zabúr.*
† *'Ahd ká sosan.*
* Zab. 80.
* 2 Sam. 8. 3, 13. 1 Taw. 18. 3, 12.
1040 ke qaríb.
a Zab. 44. 9.
|| 'Ibrání meṉ, *tor dálá.*
† 'Ibrání meṉ, *changá kar.*
b 2 Taw. 7.14.
c Zab. 71. 20.
d Yas. 51. 17, 22. Yar. 25. 15.

hain jhanḍá diyá[e], ki use haqq
ke liye buland karen.
5 Tá ki terá mahbúb riháí páwe[f],
tú apne dahne háth se bachá le,
aur hamárí sun.
6 Khudá ne apne taqaddus men
farmáyá hai[g], ki Main khush
hoúngá; main Sikm ko[h] taqsím
karúngá[i], aur Sukkát kí wádí ko
mápúngá[k].
7 Jili'ád merá hai aur Munassí
merá; Ifráím bhí mere sir ká bal
hai[l]; Yahúdáh merá † 'asá e sal-
tanat hai[m].
8 Moáb mere dhone ká lagan
hai[n]; main Adúm par apní jútí
chaláúngá[o]; ai Filist, ‖ mere bá'is
shádiyána bajá[p].
9 Mujh ko ‖ hasín shahr men[q]
kaun le jáwegá? Adúm tak mujh
ko kaun pahuncháwegá?
10 Ai Khudá[r], kyá tú yih na
karegá, jis ne hamen radd kar
diyá? tú hí, ai Khudá, jo hamáre
lashkaron ke sáth na chalá[s]?
11 Musíbat men hamárí madad
kar, ki riháí ádmí kí taraf se
'abas hai[t].
12 Khudá hí se ham bahádurí
karenge[u]; kyúnki wuhí hamáre
dushmanon ko pámál karegá[x].

LXI ZABUR.

1 Dáúd aglí ni'amaten jo us ne páí thín yád rakhke Khudá kí panáh phir lene daurtá. 4 Khudá ke wa'don ke sabab Dáúd iqrár kartá ki main us kí bandagí har waqt karúngá.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr, jo bín ke sáth gáyá jáwe.

AI Khudá, merá nála sun; merí
du'á qabúl kar.
2 Jab merá dil ghabṛá játá, main
zamín ke sire se terí faryád ka-
rúngá: us chaṭán tak, jo mujh se
únchí hai, mujh ko le pahunchá.
3 Kyúnki tú mere liye ek panáh
hai; dushmanon se bach rahne ko
ek hasín burj[a].
4 Main tere maskan men sadá
rahá karúngá[b]; main tere paron
ke sáya tale panáh lúngá[c]. Siláh.
5 Ki ai Khudá, tú ne merí naz-
ren qabúl kín; tú ne mujh ko un
logon kí sí, jo tere nám se ḍarte
hain, mírás dí.
6 Tú bádsháh ‖ kí zindagání barh-
áegá, aur us kí 'umr pusht dar
pusht tak[d].
7 Wuh Khudá ke huzúr abad
tak sábit rahegá; tú apní rahmat

e Zab. 20. 5.
f Zab. 108. 6, wag.
g Zab. 89. 35.
h Paid. 12. 6.
i Yash. 1. 6.
k Yash. 13. 27.
l Dekho Ist. 33. 17.
† 'Ibrání men, shárí'.
m Paid. 49. 10.
n 2 Sam. 8. 2.
o 2 Sam. 8. 14. Zab. 108. 9.
‖ Yá, mujh par shádiyána bajá: (hajo malfh ke taur par:) Dekho Zab. 108. 9.
p 2 Sam. 8. 1.
‖ 'Ibrání men, zor ke shahr men.
q 2 Sam. 11. 1. aur 12. 26.
r 1 áyat. Zab. 44. 9. aur 108. 11.
s Yash. 7. 12.
t Zab. 118. 8. aur 146. 3.
u Gin. 24. 18. 1 Taw. 19. 13.
x Yas. 63. 3.
a Ams. 18. 10.
b Zab. 27. 4.
c Zab. 17. 8. aur 57. 1. aur 91. 4.
‖ 'Ibrání men, ke dinon se aur din miláegá.
d Zab. 21. 4.

aur sadáqat se us kí muháfazat
kará[e].
8 So main abad tak tere nám kí
saná gáúngá, aur har roz apní
nazren guzránúngá.

LXII ZABUR.

1 Dáúd apne taín Khudá ke supurd karke apne dushmanon ko ḍánṭtá hai. 5 Khudá hí par bharosá rakhke, ahl i ímán ko dilásá detá. 9 Dunyáwí chízon par takiya karná be-já hai. 11 Zor aur rahmat Khudá hí kí sifaten hain.

Yadutún* sardár muganní ke liye, 1048.
Dáúd ká Zabúr.

MERI' ján chupke faqat Khudá
hí ke intizár men hai[a], ki
merí naját us se hai.
2 Wuhí akelá merí chaṭán, aur
merí riháí hai[b]; wuhí ‖ merí panáh
hai, mujh ko ba shiddat jumbish
kabhí na hogí[c].
3 Tum kab tak ek mard ‖ par
hamla karoge? tum sab áp hí qatl
kiye jáoge, jaise jhukí húí díwár[d],
aur jaise ḍagmagátí báṛ.
4 We mansúba bándhte hain,
faqat is wáste ki use us kí shaukat
se utár den; aur jhúṭhí báten bolne
se masrúr hote hain; we apne
munh se to barakat bhejte hain,
par apne bátin men la'nat karte
hain[e]. Siláh.
5 Ai merí ján, chupke faqat
Khudá ke intizár men rah[f]; ki
merí ummed usí se hai.
6 Wuhí akelá merí chaṭán, aur
merí riháí, aur ‖ merí panáh hai;
so mujh ko jumbish na hogí.
7 Merí naját, aur merí shaukat,
Khudá kí taraf se hai[g]; mere zor
kí chaṭán, aur merí panáh, Khudá
hai.
8 Ai logo, har waqt us par ta-
wakkul karo, aur apne dil us ke
huzúr unḍel do[h]: ki Khudá ha-
márí panáh hai[i]. Siláh.
9 Yaqínan, kamqadr log behúda
hain, aur 'áliqadr ashkhás jhúṭhe
hain; so we sab ke sab behúdagí se
tarázú men bahut subuk hain[k].
10 Zulm par takiya na karo,
aur ‖ sitam karke behúda na bano;
agar mál ziyáda hotá jáwe, to us
par dil na dharo[l].
11 Khudá ne ek bár farmáyá[m],
aur main ne do martaba yih suná,
ki zor Khudá ká hai[n].
12 Aur rahmat bhí tujhí se hai[o],
ai KHUDAWAND; ki tú har shakhs
ko us ke 'amal ke mutábiq badlá
detá hai[p].

e Zab. 40. 11. Ams. 20. 28.
* 1 Taw. 25. 1, 3.
a Zab. 33. 20.
b 6 áyat.
‖ 'Ibrání men, merá buland makán, Zab. 59. 9, 17.
c Zab. 37. 24.
‖ Yá, ke zarar kí fikr kiyá karoge?
d Yas. 30. 13.
e Zab. 28. 3.
f 1, 2 áyaten.
‖ Yá, merá gaṛh.
g Yar. 3. 23.
h 1 Sam. 1. 15. Zab. 42. 4. Nau. 2. 19.
i Zab. 18. 2.
k Zab. 39. 5, 11. Yas. 40. 15, 17. Rúm. 3. 4.
‖ Yá, chorí.
l Aiy. 31. 25. Zab. 52. 7. Lúq. 12. 15. 1 Tim. 6. 17.
m Aiy. 33. 14.
n Muk. 19. 1.
o Zab. 86. 15. aur 103. 8. Dán. 9. 9.
p Aiy. 34. 11. Ams. 24. 12. Yar. 32. 19. Hiz. 7. 27. aur 33. 20. Mat. 16. 27. Rúm. 2. 6. 1 Qur. 3. 8. 2 Qur. 5. 10. Afs. 6. 8. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17. Muk. 22. 12.

LXIII ZABUR.

1 Dáúd ká jí Ḳhudá ká kyún piyásá thá. 4 Ḳhudá kí sitáish karne ká ḳháss taur jis par 'amal kartá thá. 11 Us ká i'atiqád apne dushmanon kí halákat aur apní naját kí bábat.

Dáúd ká Zabúr, jab wuh dasht i Yahúdáh men thá *.

AI Ḳhudá, tú merá Ḳhudá hai, main tarke tujh ko ḍhúnḍhúngá; merí ján terí piyásí hai [a], aur merá jism ḳhushk aur ‖ súkhí zamín men, jahán pání kí ek búnd nahín, terá mushtáq hai;

2 Táki terí qudrat, aur terí hashmat ko dekhe [b], jaisá ki main ne bait i quds men dekhá hai.

3 Is liye ki terá lutf i kámil zindagí se bihtar hai [c], to mere lab terí sitáish karte rahenge.

4 Jab tak ki main jítá hún [d], terí sitáish karúngá, aur terá nám le leke apne háth uṭháúngá.

5 Merí ján yún ser hogí, jaise gúdá aur charbí kháke hote hain [e]: aur merá munh ‖ shugufta labon se terí sitáish karegá:

6 Jab ki main tujhe apne bistar par yád kartá hún [f], aur rát ke pahron men terá dhyán kartá hún.

7 Kyúnki tú merá chára hai, aur tere paron kí chháon tale ḳhushwaqt hún [g].

8 Merí ján tere píchhe lagí hai; terá dahná háth mujh ko thámbtá hai.

9 So we, jo merí ján ke ḳhwáhán hain, táki mujhe halák karen, zamín ke asfal ko játe rahenge.

10 We talwár se khet áwenge [h]; we gídaron ká luqma howenge.

11 Lekin bádsháh Ḳhudá se masrúr hogá; har ek shaḳhs, jo us kí qasam khátá [i], wuh shaukat paidá karegá; par un ká munh, jo jhúṭh bolte hain, band ho jáegá.

LXIV ZABUR.

1 Dáúd apne dushmanon ke sabab shikáyat karke riháí mángtá. 7 Wuh ḳhátirjam'a hotá, is yaqín par, ki mere dushmanon kí aisí barbádí hogí, ki sab sádiq log dekhte hí ḳhush hojáenge.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI Ḳhudá, merí du'á kí áwáz sun, aur dushmanon kí dahshat se merí ján bachá.

2 Aur sharíron kí pinhání mashwarat, aur badkáron ke ‖ zulm kí shiddat se mujhe chhipá;

* 1 Sam. 22. 5. aur 23. 14, 15, 16.
[a] Zab. 42. 2. aur 84. 2. aur 143. 6.
‖ 'Ibrání men, *mánda.*
[b] Dekho 1 Sam. 4. 21. 1 Taw. 16. 11. Zab. 27. 4. aur 78. 61.
[c] Zab. 30. 5.
[d] Zab. 104. 33. aur 146. 2.
[e] Zab. 36. 8.
‖ 'Ibrání men, *ḳhush labon se.*
[f] Zab. 42. 8. aur 119. 55. aur 149. 5.
[g] Zab. 61. 4.
[h] Hiz. 35. 5.
[i] Ist. 6. 13. Yas. 45. 23. aur 65. 16. Saf. 1. 5.
‖ Yá, *hangáme se.*

3 Jo apní zubán ko teg kí mánind tez karte hain [a], aur kamán khínchte hain [b], táki karwí báton ke tír chaláwen;

4 Táki chhipke kámil ádmí ko máren; we nágahání tír lagáte hain, aur ḍarte nahín.

5 We ek bure kám men áp ko targíb dete hain [c]; we poshída phande márne kí bátchít karte hain; we kahte hain, ki Ham ko kaun dekhegá [d]?

6 We badkárion kí talásh men hain; ‖ we púrí talásh karte hain; un men se har ek ká bátin aur dil gahrá hai.

7 Par Ḳhudá un par ek tír chaláwegá [e]; we nágahán gháyal ho jáenge.

8 So we apní zubán ‖ ke phande men áp ko phansáwenge [f]; we sab, jo un ko dekhenge, bhágenge [g];

9 Aur sab ádmí ḍarenge [h], aur Ḳhudá ke kám ko bayán karenge [i]; aur we us ke fi'alon ko achchhí tarah samjhenge.

10 Us waqt sádiq KHUDAWAND ke sabab ḳhush honge, aur us par tawakkul karenge [k]; aur we sab jo dil ke sídhe hain faḳhr karenge.

LXV ZABUR.

1 Dáúd Ḳhudá ke fazl ke sabab us kí sitáish kartá. 4 Ḳhudá kí ni'amaton ke sabab barguzída log kyúnkar sa'ádatmand hojáte.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr, jo gáyá jáwe.

AI Ḳhudá, hamd o saná Saihún men ‖ terá intizár kartí hai, aur tujhí ko nazr adá kí jáegí.

2 Ai tú, jo du'á ká sunnewálá hai, sáre bashar tujh pás áwenge [a].

3 Ḳhatáon ne mujhe maglúb kiyá hai [b]; hamáre gunáhon ká kafára tú hí karegá [c].

4 Mubárak hai wuh [d], jise tú ne barguzída kiyá aur apne huzúr men buláyá [e], táki wuh terí dargáhon men sukúnat kare; ham tere ghar kí, hán, terí hí muqaddas haikal kí, ḳhúbí se ser honge [f].

5 Tú sadáqat se haulnák chízen dikháke ham ko jawáb detá hai, ai hamáre naját-denewále Ḳhudá; tú zamín ke sáre kanáron ká, aur un ká bhí, jo dúr daryá ke bích men hain, bharosá hai [g].

6 Tú ne apní qudrat se paháron ko qáim kiyá; tú jo apní kamar qúwat se bándhtá hai [h].

[a] Zab. 11. 2. aur 57. 4.
[b] Zab. 58. 7. Yar. 9. 3.
[c] Dekho Ams. 1. 11.
[d] Zab. 10. 11. aur 59. 7.
‖ Yá, *un kí púrí talásh se ham tamám hogaye.*
[e] Zab. 7. 12, 13.
‖ 'Ibrání men, *apne úpar giráwenge.*
[f] Ams. 12. 13. aur 18. 7.
[g] Zab. 31. 11. aur 52. 6.
[h] Zab. 40. 3.
[i] Yar. 50. 28. aur 51. 10.
[k] Zab. 32. 11. aur 58. 10. aur 68. 3.
‖ 'Ibrání men, *tere liye chup rahtí.* Dekho Zab. 62. 1.
[a] Yas. 66. 23.
[b] Zab. 38. 4. aur 40. 12.
[c] Zab. 51. 2. aur 79. 9. Yas. 6. 7. 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7, 9.
[d] Zab. 33. 12. aur 84. 4.
[e] Zab. 4. 3.
[f] Zab. 36. 8.
[g] Zab. 22. 27.
[h] Zab. 93. 1.

7 Tú daryáon ke shor ko sukún
i Zab. 89, 9. aur 107. 29. Mat. 8. 26. — bakhshtá hai[i], aur un kí maujon
kí áwáz ko, aur logon ke gulgule
k Zab. 76. 10. Yas. 17. 12, 13. — ko bithátá hai[k].
8 We, jo zamín kí intihá men
baste hain, tere nishánon se khauf
kháte hain; ki tú subh shám ke
|| Yá, *gawátá.* — nikalne kí jagahon ko || khush o
khurram kartá hai;
l Ist. 11. 12. — 9 Tú zamín kí khabar lene átá[l],
m Zab. 68. 9, 10. aur 104. 13. Yar. 5. 24. — aur us ko serábí bakhshtá hai[m]; tú
us ko Khudá ke daryá se[n], jo pání
n Zab. 46. 4. — se bhará hai, málámál kartá hai;
tú taiyárí karke un ke liye galla
muhaiyá kartá hai.
10 Tú us ke dháron par ifrát se
pání barsátá hai; tú us kí regháríon
men use bahátá hai: tú us ko men-
hon se narm kartá hai; tú us kí
roídagí men barakat bakhshtá hai.
|| 'Ibrání men, *apne lutf ke sál ko.* — 11 Tú || apne lutf se sál ko táj
bakhshtá hai; terí sair se raugan
tapaktá hai.
12 Bayábán men charágáhon
par qatre tapakte hain; chhotí
paháríán har taraf khush hotí hain.
13 Charágáhen gallon se mulab-
bas húí hain, aur nasheb galle se
dhap gae hain; we nasheb khushí
se lalkárte hain, aur chahchaháte
o Yas. 55. 12. — hain[o].

LXVI ZABUR.

1 *Dáúd logon ko ubhártá, ki we Khudá kí sitáish karen,* 5 *aur us ke 'ajáib kámon par liház rakhen,* 8 *aur us kí ni'amaton ke sabab us kí shukrguzárí karen.* 12 *Wuh áp Khudá kí kháss bandagí karne kí bábat mannat mántá.* 16 *Khudá kí kháss mihrbání ká, jo us par húí, iqrár kartá.*

Sardár muganní ke liye, ek Zabúr
yá Gít.

a Zab. 100. 1. — AI sárí sarzamíno, Khudá ke
liye khushí se chilláo[a].
2 Pukárke us ke buzurg nám
ke gít gáo; hamd karke us kí
hashmat záhir karo.
3 Khudá se kaho, Tere kám kyá
b Zab. 65. 5. — hí muhíb hain[b]; terí qudrat kí
buzurgí se tere sáre dushman
|| Yá, *tujh ko khushámad karenge.* Zab. 18. 44. aur 81. 15. 'Ibrání men, *tujh se jhúth bolenge.* — || tere tábi'dár howenge[c].
c Zab. 18. 44. — 4 Sárí zamín tujhe sijda karegí[d],
d Zab. 22. 27. aur 67. 3. aur 117. 1. — aur terí madhkhwán howegí[e]; we
e Zab. 96. 1, 2. — tere nám ká gít gáwenge.
f Zab. 46. 8. — 5 Ao, Khudá ke kám dekho[f];
ki baní Adam ke haqq men us ke
kám muhíb hain.
6 Us ne samundar ko sukhá
g Khur. 14. 21. — diyá[g]; we daryá men pánw dharke
h Yash. 3. 14, 16. — pár chale gae[h]; wahán ham us
ke sabab se masrúr húe.
7 Wuh apní qudrat se abadí
saltanat kartá hai; us kí ánkhen
i Zab. 11. 4. — qaumon ko dekhtí hain[i], tá na ho,
ki gardankash log sir uth！áwen.
Siláh.
8 Ai logo, hamáre Khudá ko
mubárak kaho, aur us kí sitáish
karke áwáz sunáo;
9 Jo ham ko jítí ján detá hai,
aur hamáre pánw phisalne nahín
k Zab. 121. 3. — detá[k].
10 Ai Khudá, tú ne ham ko
l Zab. 17. 3. Yas. 48. 10. — ázmáyá[l]; tú ne ham ko yún táyá,
m Zak. 13. 9. 1 Pat. 1. 6, 7. — jaise rúpá táyá jáwe[m].
11 Tú ne ham ko dám men phan-
n Nau. 1. 13. — sáyá[n]; tú ne hamárí kamaron par
dukh bándhá hai.
12 Tú ne logon ko hamáre siron
o Yas. 51. 23. — par charháyá[o]; ham ág aur pání
p Yas. 43. 2. — men pare[p]; par tú ham ko || ta-
|| 'Ibrání men, *seráb.* — wangar makán men pahunchátá
hai.
13 Main charháwe leke tere ghar
q Zab. 100. 4. aur 116. 14, 17, 18, 19. — men jáúngá[q]; main tere liye apní
r Wá'iz 5. 4. — nazren adá karúngá[r];
14 Wuh, jo bipat ke waqt main
ne apne labon se muqarrar kín,
aur apne munh se mánín.
15 Main pále húe jánwaron ke
charháwe, mendhon kí khushbúíon
samet, tere liye guzránúngá; main
bachhre aur bakre charháúngá.
Siláh.
16 Ai sáre khudátarso, tum sab
áo; suno, ki main kholke bayán
kartá hún, ki us ne merí ján se
s Zab. 34. 11. — yih yih kuchh kiyá[s].
17 Main apne munh se us pás
chilláyá; aur wuh merí zubán ká
mamdúh húá.
18 Agar merá dil badkárí par
máil hai, to KHUDAWAND merí na
t Aiy. 27. 9. Ams. 15. 29. aur 28. 9. Yas. 1. 15. Yúh. 9. 31. Ya'q. 4. 3. — sunegá[t].
19 Par Khudá ne to suná; us
ne merí du'á kí áwáz par kán
u Zab. 116. 1, 2. — dhará[u].
20 Mubárak hai Khudá, jis ne
merí du'á ko na pherá, aur na
apní rahmat ko mujh se.

LXVII ZABUR.

1 *Ek namáz is mazmún kí, ki Khudá kí bádsháhat taraqqí páwe;* 3 *kyúnki aise wáqi' se us ke log ziyáda khush honge,* 6 *aur Khudá kí ni'amaten bhí ziyáda kasrat se hásil hongín.*

Sardár muganní ke liye, ek Zabúr
yá Gít, jo bín ke sáth gáyá jáwe.

|| 'Ibrání men, *hamáre sáth.* — KHUDA ham par rahm kare,
a Gin. 6. 25. Zab. 4. 6. aur 31. 16. aur 80. 3, 7, 19. aur 119. 135. — aur ham ko barakat dewe,
aur apne chihre ko || ham par jal-
wagar farmáwe[a]; Siláh.
b A'am. 18. 25. — 2 Táki terí ráh[b] zamín men jání

jáwe, aur terí naját sárí qaumoṉ
meṉ[c].
3 Ai Ḳhudá, log terí sitáish
kareṉ; sab log terí madh-ḳhwání
kareṉ[d].
4 Ummateṉ ḳhush howeṉ, aur
ḳhushí se gáweṉ; ki tú logoṉ ke
haqq meṉ sachchí 'adálat karegá[e],
aur zamín par ummatoṉ kí hidá-
yat karegá. Siláh.
5 Ai Ḳhudá, log terí sitáish ka-
reṉ; sáre log terí madh-ḳhwání
kareṉ.
6 Zamín apní afzáish paidá ka-
regí[f]; Ḳhudá, hamárá Ḳhudá ham
ko barakat degá.
7 Ḳhudá ham ko barakat degá,
aur zamín ke sáre kanáre us ká
ḍar mánenge[g].

c Lúq. 2. 30, 31. Tit. 2. 11.
d Zab. 66. 4.
e Zab. 96. 10, 13. aur 98. 9.
f Abb. 26. 4. Zab. 85. 12. Hiz. 34. 27.
g Zab. 22. 27.

LXVIII ZABUR.

1 *Ek munáját jo sandúq ke uṭhá lejáne ke waqt kí gayí.* 4 *Logoṉ se nasíhat kí játí, ki Ḳhudá kí ni'amatoṉ ke sabab us kí sitáish kareṉ,* 7 *waise hí apní kalísiye kí us kí khabargírí ke bá'is,* 19 *aur phir us ke 'ajíb kámoṉ ke sabab.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr.

KHUDÁ uṭhe, us ke dushman
tittar bittar howeṉ[a]; we,
jo us ká kína rakhte haiṉ, us ke
|| huzúr se bhágeṉ.
2 Jis tarah dhuwáṉ hánkne se
phaṭ játá hai, usí tarah we phaṭ
jáweṉ[b]; jis tarah ki mom ág par
pighaltá hai[c], sharír Ḳhudá ke
huzúr meṉ faná howeṉ.
3 Sádiq shádmán hoṉ[d], aur
Ḳhudá ke sámhne masrúr hoṉ;
háṉ, ḳhushí ke máre phúle na
samáweṉ.
4 Ḳhudá kí madh karo[e]; us ke
nám ke saná-ḳhwán ho; us kí
buzurgí karo, jo apne nám YÁH
se[f] ásmánoṉ par sawár hai[g], aur
us ke huzúr ḳhushí karo.
5 Yatímoṉ ká báp aur bewoṉ
ká walí[h] apne makán i muqaddas
meṉ, Ḳhudá hai.
6 Ḳhudá iklautoṉ ko gharáne-
wále kartá hai[i]; wuhí un ko, jo
zanjíroṉ se bandhe haiṉ, chhu-
ṛátá hai[k]; par fitna-angez ḳhushk
zamín meṉ rahte haiṉ[l].
7 Ai Ḳhudá, jis dam tú apne
bandoṉ ke áge áge báhar niklá[m],
aur jis dam tú bayábán kí samt
se guzrá; Siláh:
8 Zamín larzí, aur ásmán ṭapke,
Ḳhudá ke huzúr[n]; háṉ, Síná kí

a Gin. 10. 35. Yas. 33. 3.
|| 'Ibrání meṉ, *chihre se.*
b Yas. 9. 18. Hús. 13. 3.
c Zab. 97. 5. Mík. 1. 4.
d Zab. 32. 11. aur 58. 10. aur 64. 10.
e Zab. 66. 4.
f Ḳhur. 6. 3.
g Ist. 33. 26. 33 áyat.
h Zab. 10. 14, 18. aur 146. 9.
i 1 Sam. 2. 5. Zab. 113. 9.
k Zab. 107. 10, 14. aur 146. 7. A'am. 12. 6, wag.
l Zab. 107. 34, 40.
m Ḳhur. 13. 21. Qáz. 4. 14. Hab. 3. 13.
n Ḳhur. 19. 16, 18. Qáz. 5. 4. Yas. 64. 1, 3.

bhí Ḳhudá ke huzúr, jo Isráel ká
Ḳhudá hai, jumbish húí.
9 Ai Ḳhudá, tú ne zor ká meṉh
barsáyá jis se tú ne apní za'íf
mírás ko qáim kiyá[o].
10 Terí jamá'at us meṉ basí; ai
Ḳhudá, tú ne apne lutf se miskí-
noṉ ke liye taiyárí kí[p].
11 ḲHUDÁWAND ne hukm diyá,
aur ḳhush-ḳhabarí denewálí baṛí ||
jamá'at thí.
12 Lashkarwále bádsháh bhág
bhág gae[q]; aur us 'aurat ne, jo
ghar meṉ rahí, lúṭ ká mál bán-
ṭá.
13 || Jab tum bheṛsáloṉ ke dar-
miyán basoge[r], tab tum aise hoge,
jaise kabútar, jis ke bál rúpe se
maṛhe hoṉ, aur jis ke par ḳhális
sone se[s].
14 Jis waqt Qádir i mutlaq bád-
sháhoṉ ko || us meṉ tittar bittar
kare[t], to † Zalmún barf kí mánind
safed ho jáegá.
15 Ḳhudá ká pahár Basan ká sá
pahár hai; Basan ke pahár kí
mánind ek úṉchá pahár hai.
16 Tum kyúṉ || ḍáh karke tákte
ho, ai úṉche paháro? yih wuh
pahár hai, jis meṉ Ḳhudá ne
cháhá, ki base[u]; háṉ, ḲHUDÁ-
WAND us meṉ tá abad basegá.
17 Ḳhudá kí gáṛiáṉ bís hazár
haiṉ, || balki hazárhá hazár haiṉ[x];
ḲHUDÁWAND Síná meṉ, jo makán
i muqaddas hai, un ke darmiyán
hai.
18 Tú úṉche par chaṛhá[y]; tú ne
asíroṉ ko asír kiyá[z]; tú ne logoṉ
ke wáste, fitna-angez tak[a], in'ám
liye[b], táki ḲHUDÁWAND Ḳhudá
un meṉ base[c].
19 ḲHUDÁWAND mubárak hai,
|| jo har roz ham par ni'amat ká
bojh rakhtá hai; wuh hí hamárá
naját-denewálá Ḳhudá hai. Siláh.
20 Hamárá Ḳhudá hamárá na-
ját-denewálá Ḳhudá hai; aur maut
se riháí baḳhshná ḲHUDÁWAND hí
ká kám hai[d].
21 Ḳhudá apne dushmanoṉ ke
sir[e], aur us shaḳhs kí bálwálí
khopṛí ko, jo gunáh kartá játá
hai, chúr kar degá[f].
22 ḲHUDÁWAND ne farmáyá,
Maiṉ Basan se unheṉ pher láúṉ-
gá[g]; háṉ, maiṉ daryá ke gahráo
meṉ se unheṉ pher láúṉgá[h];
23 Táki tere páṉw tere dush-
manoṉ ke lahú se surḳh hoṉ[i], aur

o Ist. 11. 11, 12. Hiz. 34. 26.
p Ist. 26. 5, 9. Zab. 74. 19.
|| 'Ibrání meṉ, *fauj.*
q Gin. 31. 8, 9, 54. Yash. 10. 16. aur 12. 8.
|| Yá, *Agarchi tum háṉḍíoṉ ke darmiyán paṛe rahe ho.* Zab. 81. 6.
r Qáz. 5. 16.
s Zab. 105. 37.
|| Yá, *us ke liye.*
t Gin. 21. 3. Yash. 10. 10. aur 12. 1, wag.
† Yá, *wuh Zalmún ke barf kí mánind safed hojáegí.*
|| Yá, *kúdte ho.*
u Ist. 12. 5, 11. 1 Sal. 9. 3. Zab. 87. 1, 2. aur 132. 13, 14.
|| Yá, *aur hazároṉ firishte haiṉ.*
x Ist. 33. 2. 2 Sal. 6. 16, 17. Dán. 7. 10. 'Ibrán. 12. 22. Muk. 9. 16.
y A'am. 1. 9. Afs. 4. 8.
z Qáz. 5. 12.
a 1 Tim. 1. 13.
b A'am. 2. 4, 33.
c Zab. 78. 60.
|| Yá, *we ham par bojh rakhte haiṉ.*
d Ist. 32. 39. Ams. 4. 23. Muk. 1. 18. aur 20. 1.
e Zab. 110. 6. Hab. 3. 13.
f Zab. 55. 23.
g Gin. 21. 33.
h Ḳhur. 14. 22.
i Zab. 58. 10.

tere kutton kí jíbhen bhí waisí
hojáwen[k].
24 Unhon ne, ai Khudá, terí
chálen dekhín; hán, mere Khudá,
mere Bádsháh, kí chálen maqdis
men dekhín.
25 Gánewále áge áge chale, sáz
ke bajánewále píchhe píchhe[l], aur
kunwárián un ke darmiyán daf
bajátí játián thín.
26 Ai logo, majma'on men Khudá
ko mubárakbád kaho, hán, KHU-
DÁWAND ko, tum jo Isráel ke
chashme se[m] ho.
27 Chhotá Binyamín[n], jo un ká
hákim hai, aur Yahúdáh ke umará,
aur un ke mushír, aur Zabulún
ke ashráf, aur Naftálí ke ra,úsá
wahán hain.
28 Tere Khudá ne terí mazbútí
ká hukm kiyá[o]; ai Khudá, us ko,
jo tú ne hamáre liye muhaiyá
kiyá, mazbútí bakhsh.
29 Kyúnki terí haikal ke sabab
bádsháh Yarúsalam men tujh pás
hadye láenge[p].
30 Tú naistán ke wahshíon ko[q],
aur bailon ke jhund ko[r], logon
ke bachhron samet, dánt, táki har
ek, sikka láke, tábi'dár bane[s];
aur un qaumon ko, jo jang se
khush hotí hain, tittar bittar kar.
31 Sháhzáde Misr se áwenge[t];
Kúsh ke log[u] jaldí apne háth
Khudá kí taraf barháwenge[x].
32 Ai zamín kí mamlukato,
Khudá ke gít gáo, aur Khudá-
wand ke saná-khwán ho; Siláh:
33 Us hí kí, jo falak ul aflák par,
jo qadím se hain, sawár hai[y]; dekh,
wuh apní áwáz ‖ sunátá hai, jo
buland áwáz hai[z].
34 Tum tawánái kí nisbat Khudá
hí kí taraf karo[a], ki us kí jalálat
Isráel par záhir hai, aur us ká zor
badlíon men hai.
35 Ai Khudá, tú apne muqaddas
makánon men muhíb hai[b]; Isráel
ká Khudá wuh hai, jo zor aur
táqat apne logon ko bakhshtá
hai. Khudá mubárak hai. Siláh.

k 1 Sal. 21. 19.
l 1 Taw. 13. 8. aur 15. 16. Zab. 47. 5.
m Ist. 33. 28. Yas. 48. 1.
n 1 Sam. 9. 21.
o Yún, Zab. 42. 8.
p 1 Sal. 10. 10, 24, 25. 2 Taw. 32. 23. Zab. 72. 10. aur 76. 11. Yas. 60. 16, 17.
q Dekho Yar. 51. 32, 33.
r Zab. 22. 12.
s 2 Sam. 8. 2, 6.
t Yas. 19. 19, 21.
u Zab. 72. 9. Yas. 45. 14. Saf. 3. 10. A'am. 8. 27.
x Zab. 44. 20.
y Zab. 18. 10. aur 104. 3. 4 áyat.
‖ 'Ibrání men, *detá*.
z Zab. 29. 3, wag.
a Zab. 29. 1.
b Zab. 45. 4. aur 65. 5. aur 66. 5. aur 76. 12.

LXIX ZABUR.

1 *Dáúd apne dukh ke sabab shikáyat kartá.* 13 *Wuh rihái mángtá.* 22 *Wuh apne dushmanon ko haram kar detá.* 30 *Khudá kí sitáish shukrguzárí ke sáth kartá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr, jo Sosanon ke sur par*
gáyá jáwe.

* Zab. 45, sarnáma.

AI Khudá, tú mujh ko bachá
le, ki pání merí ján tak
pahunche hain[a].
2 Main gahrí kích men dhas
chalá[b], jahán khará rahá nahín
játá; main gahre pání men pará;
dheú mere úpar se guzarte hain.
3 Main chilláte chilláte thaká[c];
merá galá khushk húá; apne
Khudá kí intizárí karte karte merí
bínái ghat gaí[d].
4 We, jo be-sabab merá kína
rakhte hain[e], shumár men mere
sir ke bálon se ziyáda hain; we,
jo mujhe qatl kiyá cháhte hain,
aur náhaqq mere dushman hain,
zabardast hain: jo kuchh ki main
ne nahín chhíná, so main ne pher
diyá.
5 Ai Khudá, tú merí jahálat se
wáqif hai, aur mere gunáh tujh
se chhipe nahín.
6 Ai KHUDÁWAND, Rabb ul afwáj,
un ko, jo tere ummedwár hain,
mere liye sharminda na kar; un
ko, jo tujh ko dhúndhte hain, ai
Isráel ke Khudá, mere liye ná-um-
med mat kar.
7 Kyúnki tere liye main ne
malámat kí bardásht kí, aur
sharmindagí ne mere munh ko
dhámpá.
8 Main apne bháíon men ek
pardesí baná, aur apní má ke
farzandon men ek ajnabí húá[f].
9 Ki tere ghar kí gairat ne mujh
ko khá liyá[g]; aur un kí malámat,
jo tujh ko malámat karte hain,
mujh par parí[h].
10 Aur jab main royá, aur main
ne roza rakhke áp ko tambíh dí,
to wuh bhí merí ruswái ká bá'is
húá[i].
11 Aur jab main ne tát ká libás
pahiná, to unhon ne mujhe zarb-
ul-masal kiyá[k].
12 We, jo ástáne par baithe hain,
merí bábat bakte hain, aur nashe-
báz mere haqq men gáte hain[l].
13 Lekin, ai KHUDÁWAND, main
jo hún, tujh se du'á mángtá hún;
tú qabúliyat ke waqt[m], ai Khudá,
apní rahmat kí bepáyání se, apní
naját-denewálí sadáqat se merí
sun le.
14 Mujhe kích se nikál, ki main
na dúbún; mujhe un se, jo merá
kína rakhte hain, aur pánion kí
gahrái se[n], naját bakhsh[o].
15 Pání kí bárh ko mujh par se

a 2, 14, 15 áyaten. Yún. 2. 5.
b Zab. 40. 2.
c Zab. 6. 6.
d Zab. 119. 82, 123. Yas. 38. 14.
e Zab. 35. 19. Yúh. 15. 25.
f Zab. 31. 11. Yas. 53. 3. Yúh. 1. 11. aur 7. 5.
g Zab. 119. 139. Yúh. 2. 17.
h Dekho Zab. 89. 50, 51. Rúm. 15. 3.
i Zab. 35. 13, 14.
k 1 Sal. 9. 7. Yar. 24. 9.
l Aiy. 30. 9. Zab. 35. 15, 16.
m Yas. 49. 8. aur 55. 6. 2 Qur. 6. 2.
n 1, 12, 15 áyaten.
o Zab. 144. 7.

guzarne na de; daryá mujhe ni-
galne na páe; qabr mujh ko apne
munh men leke use band karne
na páe[p].
16 Ai Khudáwand, merí sun le,
ki terá lutf khúb hai[q]; apní
latíf rahmaton kí firáwání ke
mutábiq merí taraf mutawajjih
ho[r].
17 Apne bande se apná munh
na pher[s], ki mujh par bipat hai;
jald ho, merí sun.
18 Merí ján ke pás á, aur us ko
chhurá; mere dushmanon ke sa-
bab mujhe bachá.
19 Tú merí zillat, aur merí rus-
wáí, aur merí behurmatí se ágáh
hai[t]; mere sáre bairí tere áge
hain.
20 Sarzanish ne merá dil torá;
main niháyat udás hún ||; main
ne táká kiyá, ki koí mujhe dilásá
de[u], par koí nahín; aur koí mujhe
tasallí dewe[x], par na milá.
21 Unhon ne mujhe kháne ke
'iwaz pitt diyá; aur pání ke badle
piyás ke liye sirká píne ko diyá[y].
22 Aisá kar, ki un ká dastar-
khwán un ke liye phandá ho[z]: aur
jo kuchh un kí bihtarí ke liye hai,
un ke phansne ká dám howe.
23 Un kí ánkhen andhí kar, ki
na dekhen[a]; aur un kí kamaren
sadá larza kháwen.
24 Apná gazab un par undel de[b],
aur apne qahr i shadíd se unhen
pakar le.
25 Un ká mahall ujár de[c]; un
ke khaimon men rahnewálá koí
na rahe.
26 Kyúnki we us par, jo terá
márá húá hai[d], sitam karte hain[e];
aur tere zakhmíon kí taklíf báton
se barháte hain.
27 || Un ke gunáh par gunáh
afzúd kar[f], aur unhen apní sa-
dáqat men dákhil hone na de[g].
28 Unhen zindon ke daftar se
met de[h], aur sádiqon ke darmiyán
un ko qalamband na kar[i].
29 Par main miskín aur gam-
gín hún; ai Khudá, apní naját se
mujhe únchá kar.
30 Main Khudá ke nám ká rág
gáúngá[k], aur shukrguzárí karke
us kí baráí karúngá.
31 Is se Khudáwand bail aur
bachhre kí nisbat se, jin ke síng
aur khur hote hain, ziyáda khush
hogá[l].

p Gin. 16. 33.
q Zab. 63. 3.
r Zab. 25. 16. aur 86. 16.
s Zab. 27. 9. aur 102. 2.
t Zab. 22. 6. 7. Yas. 53. 3. 'Ibrán. 12. 2.
|| 'Ibrání men, *giránbárí se ma'múr hún.*
u Zab. 142. 4. Yas. 63. 5.
x Aiy. 16. 2.
y Mat. 27. 34, 48. Marq. 15. 23. Yúh. 19. 29.
z Rúm. 11. 9, 10.
a Yas. 6. 9, 10. Yúh. 12. 39, 40. Rúm. 11. 10. 2 Qur. 3. 14.
b 1 Tas. 2. 16.
c Mat. 23. 38. A'am. 1. 20.
d Yas. 53. 4.
e Dekho 2 Taw. 28. 9. Zak. 1. 15.
|| Yá, *un ke gunáhon kí sazá.*
f Rúm. 1. 28.
g Yas. 26. 10. Rúm. 9. 31.
h Khur. 32. 32. Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 13. 8.
i Hiz. 13. 9. Lúq. 10. 20. 'Ibrán. 12. 23.
k Zab. 28. 7.
l Zab. 50. 13, 14, 23.

32 || Farotaní karnewále de-
khenge, aur khush honge[m]: aur
tumháre dil, ai tum jo Khudá ke
tálib ho, || khushwaqt howenge[n].
33 Kyúnki Khudáwand miskí-
non kí suntá hai, aur apne asíron[o]
kí hiqárat nahín kartá.
34 Ásmán aur zamín us kí si-
táish karen[p]; sáre daryá bhí, aur
har ek chíz, jo un men rengtí hain.
35 Ki Khudá Saihún ko bachá-
wegá, aur Yahúdáh kí bastíon kí
marammat karegá[q], táki we us
men basen, aur un ke málik
howen.
36 Us ke bandon kí aulá bhí
us kí wáris hogí[r]: aur we, jo us
ke nám par 'áshiq hain, us men
búdobásh karenge.

LXX ZABUR.

Dáúd Khudá se munáját kartá, ki wuh sha-ríron ko jald halák kare, aur apne díndár logon ko salámat rakhe.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká
Zabúr; tazkír ke wáste*.

AI Khudá, mujhe jald naját de;
ai Khudáwand, jald á aur
merí kumak kar[a].
2 Un ko, jo merí ján ke dar-pai
hain, pashemán aur ruswá kar[b];
unhen jo mujhe satáyá cháhte
hain, ultá phirá de, aur khajil
kar.
3 Un ko, jo kahte hain, Áhá,
áhá, un kí buráí ke badle ultá
phirá[c].
4 We sab, jo tere tálib hain, tujh
se shád aur khurram hon; aur
aisá ho, ki we, jo terí naját ke
'áshiq hain, sadá kahá karen, ki
Khudá kí baráí ho.
5 Main miskín hún, aur muhtáj[d];
ai Khudá, merí taraf jald á[e]; tú
hí merá chára hai, aur merá naját-
denewálá; so ai Khudáwand, der
na kar.

LXXI ZABUR.

1 *Dáúd áp ko ímán se aur Khudá kí aglí ni'amaton kí lazzat kí yádgárí se sambhálke Khudá se apne liye du'á mángtá, aur yih bhí cháhtá ki us ke jání dushman sazá páwen.*
14 *Wuh áp wafádár rahne par iqrár kartá.*
17 *Wuh fazl mángtá, ki ákhir tak qáim rahe.*
19 *Khudá kí hamd kartá, aur wa'da bhí kartá, ki aise kám men kamál khushí se mashgúl rahúngá.*

AI Khudáwand, merá bharosá 1023.
tujh par hai[a]: tú mujhe
kabhí sharminda mat kar.
2 Apní sadáqat se mujhe naját
de[b], aur mujhe makhlasí bakhsh;

|| Yá, *halím.*
m Zab. 34. 2.
|| 'Ibrání men, *jienge.*
n Zab. 22. 26.
o Afs. 3. 1.
p Zab. 96. 11. aur 148. 1. Yas. 44. 23. aur 49. 13.
q Zab. 51. 18. Yas. 44. 26.
r Zab. 102. 28.
* Zab. 38, sarnáma.
a Zab. 40. 13, wag. aur 71. 12.
b Zab. 35. 4, 26. aur 71. 13.
c Zab. 40. 15.
d Zab. 40. 17.
e Zab. 141. 1.
a Zab. 25. 2, 3. aur 31. 1.
b Zab. 31. 1.

merí taraf kán dhar, aur mujhe
riháí de[c].
3 Tú mere rahne ke liye ek
chatán ho[d], ki main wahán ha-
mesha jáún; tú hí ne merí naját
ká hukm kiyá hai[e]; ki tú merí
chatán, aur merá garh hai.
4 Ai mere Khudá, sharír ke háth
se, aur kaj aur be-mihr insán ke
panj se mujhe chhurá[f].
5 Kyúnki, ai Khudá, mere Rabb,
tú merí ummedgáh hai[g], aur merá
i'atimád larkái se tujhí par hai.
6 Main tujh par takiya kartá hún
us dam se ki pet se niklá[h]; tú
wuh hai, jis ne mujhe merí má ke
rihm men se nikálá: main sadá
terí sitáish karnewálá hún.
7 Main bahuton ke liye ek acham-
bhá hún[i], par tú merí barí panáh
hai.
8 Merá munh terí sitáish aur
terí sipás se sáre din labrez rahe[k].
9 Burhápe men mujhe phenk
na de[l]; merí nátawání ke waqt
mujhe tark mat kar.
10 Ki mere dushman merí gíbat
karte hain; aur we, jo merí ján kí
ghát men hain, ápas men mas-
lahat karte[m],
11 Aur kahte hain, ki Khudá ne
use tark kiyá hai: so us ká píchhá
karo, aur use pakro; ki us ká
chhuránewálá koí nahín.
12 Ai Khudá, mujh se dúr na
ho[n]; ai mere Khudá, jald merí
kumak kar[o].
13 We, jo mere jání dushman
hain, khajil aur faná howen; aur
we jo mujhe satáyá cháhte hain,
sharm aur ruswáí se mulabbas
howen[p].
14 Par main har dam ummedwár
rahúngá, aur terí sárí madh zi-
yáda ziyáda kartá jáúngá.
15 Merá munh terí sadáqat aur
terí naját sáre din bayán karegá[q];
is liye ki main un ká hisáb nahín
jántá[r].
16 Main Khudáwand Khudá kí
qúwat se áge áge jáúngá; main
sirf terí hí sadáqat ká zikr ka-
rúngá.
17 Ki, ai Khudá, tú ne mujhe
larkái se tarbiyat kiyá, aur ab tak
main terí 'ajáib qudraten bayán
kartá rahá hún.
18 Ab main búrhá aur sir sufed
hún; so ai Khudá, tú ab bhí mujhe
tark na kar[s], yahán tak ki main

c Zab. 17. 6.
d Zab. 31. 2, 3.
e Zab. 44. 4.
f Zab. 140. 1, 4.
g Yar. 17. 7, 17.
h Zab. 22. 9, 10. Yas. 46. 3.
i Yas. 8. 18. Zak. 3. 8. 1 Qur. 4. 9.
k Zab. 35. 28.
l 18 áyat.
m 2 Sam. 17. 1. Mat. 27. 1.
n Zab. 22. 11, 19. aur 35. 22. aur 38. 21, 22.
o Zab. 70. 1.
p 24 áyat. Zab. 35. 4, 26. aur 40. 14. aur 70. 2.
q 8, 24 áyaten. Zab. 35. 28.
r Zab. 40. 5. aur 139. 17, 18.
s 9 áyat.

terí qúwat is pusht par, aur tere
‖zor ko har ek shakhs par, jo
áge ko paidá hogá, záhir karún.
19 Ai Khudá, terí sadáqat bahut
buland hai[t], ki tú ne bare bare
kám kiye; ai Khudá, terí misl
kaun hai[u]?
20 Tú hai, jis ne mujh par barí
sakht musíbaten ‖dálín[x]; aur tú
mujh ko phir jiláegá[y], aur zamín
ke asfal se mujhe phir úpar le
áegá.
21 Tú merí buzurgí ziyáda ka-
regá, aur phir mujhe har ek taraf
se tasallí bakhshegá.
22 Aur main bhí bín ká sáz bajá
bajáke, ai mere Khudá, terí amá-
nat kí sitáish karúngá[z]; ai Isráel
ke Quddús[a], main barbat bajáke
tere gít gáúngá.
23 Mere lab, jis waqt ki main
terí madh-saráí karúngá, niháyat
khush honge, aur aise hí merá jí,
jise tú ne khalásí bakhshí[b].
24 Aur apní zubán se bhí sáre
din terí sadáqat kí báten kahtá
rahúngá[c]; ki we, jo mere ranj ke
khwáhán hain, ruswá húe, aur
unhon ne pashemání páí[d].

LXXII ZABUR.

1 *Dáúd Sulaimán ke liye du'á mángtá aur us kí bádsháhat ke faiz aur hashmat ká ahwál, jo Masíh kí bádsháhat kí ek 'alámat thí, bayán kartá.* 18 *Khudá ko mubárak kahtá.*

Sulaimán † ká *.

AI Khudá, bádsháh ko apní
'adálaten 'atá kar, aur bád-
sháh ke bete ko apní sadáqat
de.
2 Wuh tere logon men sadáqat
se hukm karegá; aur tere mis-
kínon men 'adálat se[a].
3 Pahár logon ke liye salámatí
záhir karenge, aur tíle bhí, sadá-
qat se[b].
4 Wuh qaum ke miskínon ká
insáf karegá[c], aur muhtájon ke
farzandon ko bacháwegá, aur zá-
limon ko tukre tukre karegá.
5 Jab tak ki súraj aur chánd
báqí rahenge[d], sárí pushton ke
log tujh se dará karenge.
6 Wuh bárán kí mánind, jo káte
húe ghás par pare, názil hogá[e];
aur phúhí ke menh kí tarah, jo
zamín ko seráb kartá hai.
7 Us ke 'asr men, jab tak ki
chánd báqí rahegá, sádiq pha-
lenge, aur salámatí firáwán hogí[f].
8 Samundar se samundar tak,

‖ 'Ibrání men, *tere bázú ko.*
t Zab. 57. 10.
u Zab. 35. 10. aur 86. 8. aur 89. 6, 8.
‖ 'Ibrání men, *dikhláín.*
x Zab. 60. 3.
y Hús. 6. 1, 2.
z Zab. 92. 1, 2, 3. aur 150. 3.
a 2 Sal. 19. 22. Yas. 60. 9.
b Zab. 103. 4.
c 8, 15 áyaten.
d 13 áyat.
† Yá, *ke liye.*
* Zab. 127, sarnáma.
1015.
a Yas. 11. 2, 3, 4. aur 32. 1.
b Zab. 85. 10. Yas. 32. 17. aur 52. 7.
c Yas. 11. 4.
d 7, 17 áyaten. Zab. 89. 36, 37.
e 2 Sam. 23. 4. Hús. 6. 3.
f Yas. 2. 4. Dán. 2. 44. Lúq. 1. 33.

aur daryá se intihá e zamín tak
sab par us ká hukm hogá[g].
9 We, jo bayábán ke báshinde
hain̲[h], us ke sámhne jhuken̲ge, aur
us ke dushman máṭí cháṭen̲ge[i].
10 Tarsís aur jazíron̲ ke salátín
tuhfe láwen̲ge, aur Sabá aur Sibá
ke bádsháh hadye guzránen̲ge[k].
11 Hán̲, sáre bádsháh us ke
huzúr sijda karen̲ge[l]; sárí guro-
hen̲ us kí k̲hidmatguzárí karen̲gí.
12 Kyún̲ki wuh nála karnewále
muhtáj ko, aur miskín ko, aur un
ko, jin ká koí madadgár na ho,
bacháwegá[m].
13 Wuh miskín aur muhtáj se
narmí karegá, aur muhtájon̲ kí
ján bachá legá.
14 Wuh un kí jánen̲ dagá aur
zulm se bachá legá; un ká k̲hún us
kí nazar men̲ bar̲á qímatí hogá[n].
15 Wuh jíwegá, aur Sabá ká
soná use diyá jáegá; us ke haqq
men̲ sadá du'á hogí: har roz us
kí mubárakbád kahí jáegí.
16 Us waqt, ek muṭṭhí bhar
dána, jo zamín men̲, yá pahár̲on̲
kí choṭíon̲ par giren̲ge, to un ke
phal Lubnán ke darak̲ht kí tarah
jharjhar̲áwen̲ge, aur shahr ke log
maidán ke ghás kí mánind pha-
len̲ge[o].
17 Us ká nám abad tak báqí
rahegá[p]; jab tak ki áftáb rahegá,
us ke nám ‖ ká rawáj hogá; log us
ke bá'is mubárak howen̲ge[q]; sárí
qaumen̲ use mubárak kahen̲gí[r].
18 K̲HUDÁWAND K̲hudá, Isráel ká
K̲hudá, mubárak hai[s], jo akelá hí
'ajáib kám kartá hai[t].
19 Us ká muqaddas nám abad
tak mubárak hai[u]; sárá jahán us
kí hashmat se ma'múr howe[x];
Ámín, aur Ámín.
20 Dáúd bin Yassí kí du'áen̲
tamám húín̲.

LXXIII ZABU̇R.

1 *Nabí imtihán men̲ par̲ke gálib átá: 2 is ká bayán kartá ki sharíron̲ kí iqbálmandí dekhke, 13 us ne ṭhokar khái thí, aur us ke ímán ká zawál húá thá. 15 Us hálat men̲ K̲hudá ke intizám ká bhed daryáft karne se, ki wuh sharíron̲ ko áyande men̲ halák karegá, aur rástbázon̲ ko salámat rakhegá, fathyáb húá.*

‖ Ásaf ká Zabúr.*

YAQÍNAN K̲hudá Isráel ke
liye, jitne sáf-dil hain̲, kyá
hí k̲húb hai!
2 Lekin main̲ jo hún̲, so mere
páon̲ ká phisalná nazdík thá, aur
mere qadamon̲ ká rapaṭ jáná qa-
ríb.
3 Ki main̲ jáhilon̲ par hasad
kartá thá, jab ki main̲ ne sha-
ríron̲ kí kámyábí dekhí[a].
4 Ki un ke marne tak ‖ koí 'uqda
nahín̲, aur un kí qúwat kámil hai.
5 Na auron̲ kí tarah un par
bipat par̲í, aur na logon̲ kí tarah
un par áfat áí[b].
6 Isí liye ghamanḍ ne tauq kí
tarah un ko gher liyá, aur zulm
ne un ko poshák kí mánind[c]
chhipá diyá.
7 Un kí ánkhen̲ charbí ke bá'is
ubharí húí hain̲[d], aur un ke dil ke
tasauwur hadd se bar̲hte hain̲.
8 We k̲haráb húe[e], aur sha-
rárat se zulm kí báten̲ karte
hain̲[f]; gurúrí se bolte hain̲[g].
9 Unhon̲ ne apne munh ásmánon̲
par kiye hain̲[h], aur un kí zubánen̲
zamín kí sair kartíán̲ hain̲.
10 So us ke log idhar rujú' láte
hain̲, aur bhare piyále ká pání un
par nichor̲á gayá hai[i].
11 We kahte hain̲, K̲hudá kyún̲-
kar jántá hai[k]? Haqq Ta'álá ko
kyá ágáhí hai?
12 Dekho, yih sharír hain̲, jo
dunyá men̲ iqbálmand hain̲[l]; un
kí daulat bar̲htí játí hai.
13 Yaqínan main̲ ne apne dil ko
'abas sáf kiyá hogá[m], aur begu-
náhí se apne háth dhoe hogá[n].
14 Ki main̲ sáre din be-árám
rahtá hún̲, aur har subh ko tam-
bíh pátá hún̲.
15 Agar main̲ kahtá, ki yún̲
bayán karún̲gá; to dekh, ki main̲
terí aulád kí guroh ká gunáh
kartá.
16 Jab main̲ cháhtá thá, ki us
kí mujhe samajh ho, to ‖ mere
nazdík yih bar̲á mushkil thá[o].
17 Yahán̲ tak ki main̲ K̲hudá
ke maqdis men̲ dák̲hil húá[p], tab
main̲ un ká anjám[q] samjhá.
18 Ki yaqínan tú ne un ko
phisaltí jaghon̲ men̲ biṭháyá[r], aur
tú un ko halákat men̲ ḍhakel degá.
19 We ek dam men̲ kyá hí wírán
ho gae; we sak̲ht dahshaton̲ se
kaise sáf barbád ho gae.
20 Jágnewále ke k̲hwáb kí má-
nind[s], ai K̲HUDÁWAND, jab tú
jágegá[t], tú un kí súrat ko zalíl
karegá.
21 Ki merá dil malúl húá[u], aur
mere gurdon̲ men̲ chasak thí.

[g] Dekho 1 K̲hur. 23. 31. 1 Sal. 4. 21, 24. Zab. 2. 8. aur 80. 11. aur 89. 25. Zak. 9. 10.
[h] Zab. 74. 14.
[i] Yas. 49. 23. Mík. 7. 17.
[k] 2 Taw. 9. 21. Zab. 45. 12. aur 68. 29. Yas. 49. 7. aur 60. 6, 9.
[l] Yas. 49. 22, 23.
[m] Aiy. 29. 12.
[n] Zab. 116. 15.
[o] 1 Sal. 4. 20.
[p] Zab. 89. 36.
‖ 'Ibrání men̲, *kí nasl hotí jáegí.*
[q] Paid. 12. 3. aur 22. 18. Yar. 4. 2.
[r] Lúq. 1. 48.
[s] 1 Taw. 29. 10. Zab. 41. 13. aur 106. 48.
[t] K̲hur. 15. 11. Zab. 77. 14. aur 136. 4.
[u] Naham. 9. 5.
[x] Gin. 14. 21. Zak. 14. 9.
‖ Yá, *Ek zabúr Ásaf ke liye.*
* Zab. 50, sarnáma.

[a] Aiy. 21. 7. Zab. 37. 1. Yar. 12. 1.
‖ Yá, *un ká bandhan nahín̲ hotá.*
[b] Aiy. 21. 9.
[c] Yún̲, Zab. 109. 18.
[d] Aiy. 15. 27. Zab. 17. 10. aur 119. 70. Yar. 5. 28.
[e] Zab. 53. 1.
[f] Hús. 7. 16.
[g] 2 Pat. 2. 18. Yahúd. 16.
[h] Muk. 13. 6.
[i] Zab. 75. 8.
[k] Aiy. 22. 13. Zab. 10. 11. aur 94. 7.
[l] 3 áyat.
[m] Aiy. 21. 15. aur 34. 9. aur 35. 3. Mal. 3. 14.
[n] Zab. 26. 6.
‖ 'Ibrání men̲, *merí nazar men̲ mihnat thí.*
[o] Wá'iz 8. 17.
[p] Zab. 77. 13.
[q] Zab. 37. 38.
[r] Zab. 35. 6.
[s] Aiy. 20. 8. Zab. 90. 5. Yas. 29. 7, 8.
[t] Zab. 78. 65.
[u] 3 áyat.

22 Is taraḥ main jáhil thá, aur
nádán[x]; main tere huzúr haiwán
ke mánind thá.
23 Tad bhí main hamesha tere hí
sáth thá; ki tú ne merá dahiná
háth pakṛá.
24 Tú apní maslahat se mujhe
hidáyat karegá; ba'd us ke mujhe
jalál men shámil kar legá[y].
25 Ásmán par kaun hai, jo merá
hai, magar tú? aur zamín par koí
nahín, jis ká main mushtáq hún,
magar tú[z].
26 Merá jism aur merá dil ghaṭá
játá hai[a]; par Khudá mere dil
†ká bútá hai, aur merá abadí
hissa hai[b].
27 Dekh, we, jo tujh se dúr hain,
faná honge[c]; tú ne un sab ko, jo
terí taraf se phirke zání húe[d],
halák kiyá hai.
28 Par main jo hún, so merí
bhaláí isí men hai, ki Khudá se
nazdík hoún[e]; main ne Khudá-
wand Yahowah par tawakkul
kiyá hai, táki main us ke sáre
kámon ko bayán karún[f].

x Zab. 92. 6. Ams. 30. 2.
y Zab. 32. 8. Yas. 58. 8.
z Filip. 3. 8.
a Zab. 84. 2. aur 119. 81.
† 'Ibrání men, *kí chaṭán.*
b Zab. 16. 5. aur 119. 57.
c Zab. 119. 155.
d Khur. 34. 15. Gin. 15. 39. Ya'q. 4. 4.
e 'Ibrán. 10. 22.
f Zab. 107. 22. aur 118. 17.

LXXIV ZABUR.

1 *Nabí shikáyat kartá ki maqdis ujáṛ paṛá hai.* 10 *Wuh Khudá se kumak mángtá hai, ba liház us hí kí qudrat ke,* 18 *us ke kufr-baknewále dushmanon ke, us ke farzandon ke, aur us ke 'ahdnáme ke.*

||Ásaf ká Mashkíl.

AI Khudá, tú ne kyún ham ko
abadí mardúd kiyá[a]? terí
charágáh kí bheṛon par[b] tere qahr
ká dhuwán kyún uṭhá[c]?
2 Apní us kalísiye ko, jis kí tú
ne qadím se kharídárí kí[d], aur
apne mírásí firqe ko[e], jise tú ne
khalásí bakhshí, aur us koh i
Saihún ko jis men tú ne sukúnat
kí, yád farmá.
3 Dá,imí wíráníon par apne
pánw uṭhá; ki dushmanon ne Bait
i Quds men sárí sharárateṇ kí hain.
4 Tere dushman tere majma'on
ke darmiyán gaugá machá rahe
hain[f]; we apne jhandon ko ni-
shán banáte hain.
5 ||Wuh námí thá, jo ghane da-
rakhton par tabar chalátá thá.
6 Par ab we us kí naqqáshíon
ko[g] ek-bárgí tabaron aur hath-
auron se toṛte hain.
7 Unhon ne tere maqdis men ág
lagáí hai[h]; unhon ne tere nám ke
maskan ko zamín par giráke[i]
nápák kiyá.

|| Yá, *Ek ta'lím denewálá zabúr Ásaf ke liye.*
a Zab. 44. 9, 23. aur 60. 1, 10. aur 77. 7. Yar. 31. 37. aur 33. 24.
b Zab. 95. 7. aur 100. 3.
c Ist. 29. 20.
d Khur. 15. 16. Ist. 9. 29.
e Ist. 32. 9. Yar. 10. 16.
f Nau. 2. 7.
|| Yá, *Wuh us ke mánind ma'lúm hotá, jo,* wag.
g 1 Sal. 6. 18, 29, 32, 35.
h 2 Sal. 25. 9.
i Zab. 89. 39.

8 Unhon ne apne dil men kahá,
Áo, un sab ko ||barbád karen[k];
unhon ne zamín par Khudá kí
sárí 'ibádatgáhon ko jalá diyá hai.
9 Ham apní ||karámaten kuchh
nahín dekhte; koí nabí bhí na-
hín[l]; aur hamáre darmiyán koí
nahín, jo jáne, ki yih kab tak
hogá.
10 Ai Khudá, dushman kab tak
ham ko malámat karegá? kyá
dushman abad tak tere nám par
kufr bakegá?
11 Tú ne kyún apná háth, apná
dahná háth, khínch liyá hai[m]? use
apní bagal se nikál, aur chuká.
12 Khudá merá qadímí bádsháh
hai[n], jo zamín ke bích naját ke
kám kartá hai.
13 Tú ne apní tawánáí se daryá
ko chírá[o]; tú ne páníon men ||tin-
nínon ke sir kuchle[p].
14 Tú ne lawiyatán ke siron ke
ṭukṛe kiye, aur unhen bayábán
ke basnewálon kí khurish kiyá[q].
15 Tú ne chashmon ko[r] aur nah-
ron ko chírá; tú ne †baṛe gahre
daryáon ko khush kiyá[s].
16 Din terá hai, aur rát terí;
núr o áftáb tú hí ne banáe[t].
17 Zamín kí sárí sarhadden tú
ne muqarrar kiyán[u]; aur tú hí ne
garmí o sardí ke mausim banáe[x].
18 Ai Khudawand, ise yád rakh[y],
ki dushman malámat kartá hai,
aur jáhil qaum tere nám par kufr
baktí hai[z].
19 Apní fákhta kí ján[a] bhíṛ ke
qábú men na kar, aur apne mis-
kínon kí guroh ko kabhí na bhúl[b].
20 Apne 'ahd kí taraf mutawajjih
ho[c]; ki zamín ke sáre andhere
makán zulm ke maskan ho gaye.
21 Hán, mazlúm ko khajil mat
phirá; balki miskín aur muhtáj
tere nám kí sitáish karen.
22 Uṭh, ai Khudá, apní hujjat
sábit kar, aur yád rakh, ki kyún-
kar jáhil ádmí har roz tujhe ma-
lámat kartá hai[d].
23 Apne dushmanon kí áwáz ko
bhúl na já; ki un ká fasád, jo
terá muqábala karte hain, nit
baṛhtá hai.

LXXV ZABUR.

1 *Nabí Khudá kí sitáish kartá hai.* 2 *Wuh wa'da kartá ki main rástí se 'adálat karúngá.* 4 *Khudá ke intizám par muláhaza karke magrúron ko malámat kartá.* 9 *Khudá kí hamd kartá, aur phir wa'da kartá ki main insáf karúngá.*

|| 'Ibrání men, *toṛ dálen.*
k Zab. 83. 4.
|| 'Ibrání men, *nishánián.*
l 1 Sam. 3. 1. Ámús 8. 11.
m Nau. 2. 3.
n Zab. 44. 4.
o Khur. 14. 21.
|| Yá, *magaron, yá, magar machhon ke.*
p Yas. 51. 9, 10. Hiz. 29. 3. aur 32. 2.
q Zab. 72. 9.
r Khur. 17. 5, 6. Gin. 20. 11. Zab. 105. 41. Yas. 48. 21.
† 'Ibrání men, *zor ke daryáon ko.*
s Yash. 3. 13, wag.
t Paid. 1. 14, wag.
u A'am. 17. 26.
x Paid. 8. 22.
y 22 áyat. Muk. 16. 19.
z Zab. 39. 8.
a Gaz. 2. 14.
b Zab. 68. 10.
c Paid. 17. 7, 8. Ahb. 26. 44, 45. Zab. 106. 45. Yar. 33. 21.
d 18 áyat. Zab. 89. 51.

† Yá, *A'saf ke liye.* || Yá, *Mat bigáriyo.* * Zab. 57, sarnáma.

Sardár muganní ke liye, † A'saf ká
Zabúr, jo || Al-tashit ke sur par *
gáyá jáwe.

AI Khudá, ham terá shukr karte
hain; ham shukr karte hain,
ki tere 'ajáib kám tere nám kí
nazdíkí ko záhir karte hain.

|| Yá, *Jab main muta'aiyin waqt thahráúngá, tab,* wag.

2 || Jab main jamá'at par mukh-
tár hoúngá, tab main rástí se 'adá-
lat karúngá.
3 Zamín aur us par ke sáre
basnewále pighal gaye, aur main
us ke sutún sambháltá hún. Siláh.
4 Main ne jáhilon se kahá, Ja-
hálat ke kám na karo; aur sha-
ríron se, Síng na uṭháo [a]:

[a] Zak. 1. 21.

5 Apná síng únchá na karo, aur
gardankashí se mat bolo.
6 Ki iqbál na mashriq se átá hai,
aur na magrib se, aur na † janúb se;

† 'Ibrání men, *bayábán se.*

7 Balki Khudá 'adálat karne-
wálá hai [b]; wuh ek ko girátá hai,
aur dúsre ko uṭhátá hai [c].

[b] Zab. 50. 6. aur 58. 11.
[c] 1 Sam. 2. 7. Dán. 2. 21.

8 Ki KHUDA'WAND ke háth men
ek piyála hai, jis men surkh mai
hai [d]; wuh ek tarkíb se bhará hai [e];
us men se wuh undeltá hai; aur us
kí talchhaṭ ko bhí zamín ke sáre
sharír nichorenge [f], aur píenge.

[d] Aiy. 21. 20. Zab. 60. 3. Yar. 25. 15. Muk. 14. 10. aur 16. 19.
[e] Ams. 23. 30.
[f] Zab. 73. 10.

9 Par main jo hún, abad tak
bayán karúngá, aur Ya'qúb ke
Khudá kí hamd gáúngá.
10 Aur main sharíron ke sab
síng káṭ dálúngá [g], par sádiqon
ke síng buland rahenge [h].

[g] Zab. 101. 8. Yar. 48. 25.
[h] Zab. 89. 17. aur 148. 14.

LXXVI ZABUR.

1 *Khudá kí mahábat, ki kalisiye ke darmiyán kaisí záhir hotí.* 11 *Ráqim log se nasíhat kartá ki kamál 'adab o dar se us kí bandagí karen.*

|| Yá, *A'saf ke liye.*

Sardár muganní ke liye, || A'saf ká
Zabúr, jo bín ke sáth gáyá jáwe.

KHUDA' Yahúdáh ke darmiyán
mashhúr hai [a]; us ká nám
Isráel men buzurg hai.

[a] Zab. 48. 1, wag.

2 Sálim men us ká khaima hai,
aur Saihún men us ká maskan.
3 Wahán us ne kamánon ke tír,
aur siparen, aur talwáren toṛín,
aur laṛáián márí hain [b]. Siláh.

[b] Zab. 46. 9. Hiz. 39. 9.

4 Tú shikárí paháṛon se ziyáda
shaukatwálá hai [c].
5 Sáre mazbút-dilwále [d] luṭ gaye,
we apní nínd men so rahe [e]; aur
zabardaston men se kisí ne apne
háth na páe.

[c] Hiz. 38. 12, 13. aur 39. 4.
[d] Yas. 46. 12.
[e] Zab. 13. 3. Yar. 51. 39.

6 Terí ḍapaṭ se, ai Ya'qúb ke
Khudá, gáṛián aur ghoṛe nínd
men garq húe [f].
7 Tujh se, hán, tujhí se ḍará chá-
hiye; aur jab tú ek daf'a qahr

[f] Khur. 15. 1, 21. Ams. 19. 15. Hiz. 39. 20. Nahúm 2. 13. Zak. 12. 4.

kare, to kaun tere huzúr khaṛá
rah saktá hai [g]?
8 Tú ne ásmán par se hukm
sunáyá, aur zamín ḍarí, aur tham
gaí [h];
9 Jis waqt ki Khudá 'adálat
karne uṭhá [i], táki zamín ke sáre
halímon ko bacháwe. Siláh.

[g] Nahúm 1. 6.
[h] Hiz. 38. 20. 2 Taw. 20. 29, 30.
[i] Zab. 9. 7, 8, 9. aur 72. 4.

10 Yaqínan ádmí ká gazab terí
sitáish karegá [k], aur tú báqí qahr
ko rok legá.

[k] Dekho Khur. 9. 16. aur 18. 11. Zab. 65. 7.

11 Tum sab, jo us ke áspás ho,
KHUDA'WAND apne Khudá kí naz-
ren máno, aur unhen adá karo [l];
aur sab log us ke huzúr, jis se
ḍarná láiq hai, qurbánián guzrá-
nen [m].

[l] Wá'iz 5. 4, 5, 6.
[m] 2 Taw. 32. 22, 23. Zab. 68. 29. aur 89. 7.

12 Wuh shahzádon kí jánen letá;
aur wuh zamín ke bádsháhon ke
liye muhíb hai [n].

[n] Zab. 68. 35.

LXXVII ZABUR.

1 *Zabúr ká musannif bayán kartá ki us ne be-ímání ke sáth kaisí sakht laṛáí kí thí.* 10 *Fath jo páí so Khudá kí 'ajáib o garáib qudraton aur rahmaton par muláhaza karne se húí.*

Yadutún * sardár muganní ke
liye, || A'saf ká Zabúr.

* Zab. 39, aur 62, sarnáma.
|| Yá, *A'saf ke liye.*

MAIN ne Khudá kí taraf apní
áwáz buland kí, hán, Khudá
hí kí taraf apní áwáz buland kí [a];
so us ne merí taraf kán rakhá.

[a] Zab. 3. 4.

2 Bipat ke din [b] main ne KHUDA'-
WAND kí talásh kí [c], aur mere háth
rát ko uṭhe rahe aur gire nahín,
aur merí ján ne tasallí páne se
inkár kiyá.

[b] Zab. 50. 15.
[c] Yas. 26. 9, 16.

3 Main ne Khudá ko yád kiyá,
aur ghabráyá; main ne faryád kí,
aur merá jí pání pání hogayá [d].
Siláh.

[d] Zab. 142. 3. aur 143. 4.

4 Tú ne merí ánkhen khulí rak-
hín; aur mujh par aisí bipat hai,
ki main bol nahín saktá.
5 Main agle dinon ko, aur qa-
dímí barason ko, jo guzar gae,
sochtá thá [e].

[e] Ist. 32. 7. Zab. 143. 5. Yas. 51. 9.

6 Main apná gít jo rát ke waqt
gáyá yád kartá thá [f], aur apne hí
dil men soch kartá thá [g]; aur merí
rúh bahut sí taftísh kartí thí.

[f] Zab. 42. 8.
[g] Zab. 4. 4.

7 Kyá KHUDA'WAND mujh ko
abadí mardúd karegá [h]? aur phir
kabhí mujh par mihrbání na far-
máegá [i]?

[h] Zab. 74. 1.
[i] Zab. 85. 1.

8 Kyá us kí rahmat sáf abad tak
kanára kar gaí? aur kyá us ká
wa'da pusht dar pusht bátil ho-
gayá [k]?

[k] Rúm. 9. 6.

9 Kyá Khudá apní rahímí bhúl

gayá[l]? kyá us ne qahr se apní
rahmaton ko band kar diyá? Siláh.
10 So main ne kahá, Merí za'ífí
to yih hai[m]; par main Haqq
Ta'álá ke dahne háth ke barson ko
yád kiyá karúngá.
11 Main KHUDAWAND ke kámon
ká tazkira karúngá[n]; muqarrar
main terí qadímí qudraton ko
yád rakhúngá.
12 Main tere sab kámon ko nit
sochúngá, aur tere kirdáron ká
zikr karúngá.
13 Ai Khudá, terí taríq maqdis
men hai[o]: kaun aisá bará Khudá
hai, jaisá hamárá Khudá[p]?
14 Tú wuh Khudá hai, jo 'ajáib
kám kartá hai; tú ne apne zor ko
logon par záhir kiyá.
15 Tú ne apne bázú se apne
logon ko, baní Ya'qúb aur baní
Yúsuf ko, makhlasí bakhshí[q].
Siláh.
16 Pánion ne, ai Khudá, pánion
ne tujh ko dekhá, aur we dar gae[r];
aur gahráo bhí be-qarár húe.
17 Badlíon ne pání diyá, aur
ásmánon par áwáz húí, aur tere
tír cháron taraf se ure[s].
18 ‖ Terá bádal girdbád ke sáth
garjá; bijlíon ne dunyá ko ro-
shan kar diyá[t]; zamín larzí aur
kámpí[u].
19 Terí ráh daryá men hai, aur
terá guzar bare pánion men[x]:
tere qadam ke naqsh ká surág
ma'lúm nahín[y].
20 Tú ne Músá aur Hárún kí
ma'rifat se galle kí mánind apne
logon kí rahnumáí kí[z].

LXXVIII ZABUR.

1 Nabí nasíhat kartá ki sab Khudá kí sharí'at ke síkhne aur sikháne par musta'idd rahen. 9 Khudá ke qahr ká ahwál ki kyúnkar be-ímánon aur ná-farmánon par pará thá. 67 Jab Isráelí mardúd húe, Khudá ne Yahúdáh aur Saihún aur Dáúd ko chun liyá.

‖ Ásaf ká Mashkíl*.

1 Ai merí guroh, merí sharí'at
par kán rakh[a], aur mere
munh kí báten kán dharke sun.
2 Main apná munh kholke ek
tamsíl kahúngá; aur main qadímí
mu'ammon ko záhir karúngá[b];
3 Jinhen ham ne suná hai, aur
jáná, aur hamáre bápdádon ne
ham se bayán kiyá[c].
4 Ham un kí aulad se poshída
na rakhenge[d], aur ánewálí nasl
par KHUDAWAND kí sitáish, aur
us kí qudraten, aur us ke 'ajáib

l Yas. 49. 15.
m Zab. 31. 22.
n Zab. 143. 5.
o Zab. 73. 17.
p Khur. 15. 11.
q Khur. 6. 6. Ist. 9. 29.
r Khur. 14. 21. Yash. 3. 15, 16. Zab. 114. 3. Hab. 3. 8, wag.
s 2 Sam. 22. 15. Hab. 3. 11.
‖ 'Ibrání men, *Tere ra'ad kí áwáz girdbád men hotí.*
t Zab. 97. 4.
u 2 Sam. 22. 8.
x Hab. 3. 15.
y Khur. 14. 28.
z Khur. 13. 21. aur 14. 19. Zab. 78. 52. aur 80. 1. Yas. 63. 11, 12. Hús. 12. 13.
‖ Yá, *Ek ta'lím denewálá zabúr Ásaf ke liye.*
* Zab. 74, sarnáma.
a Yas. 51. 4.
b Zab. 49. 4. Mat. 13. 35.
c Zab. 44. 1.
d Ist. 4. 9. aur 6. 7. Yúel 1. 3.

kám, jo us ne kiye, záhir ka-
renge[e].
5 Kyúnki us ne Ya'qúb men ek
'ahd qáim kiyá, aur baní Isráel
men ek sharí'at rakhí[f], jis kí
bábat us ne hamáre bápdádon
ko hukm kiyá, ki we use apní
aulád ko sikhláwen[g].
6 Táki ánewálí pusht, wuh nasl
jo paidá hogí, síkhe, aur wuh
uthke apní aulád ko sikháwe[h]:
7 Aur we Khudá par tawakkul
karen, aur Khudá ke kámon ko
bhulá na den, balki us ke hukmon
ko hifz karen;
8 Aur apne bápdádon kí tarah[i]
ek sharír aur sarkash nasl na
hon[k]; aisí nasl, ki jis ne apná dil
‖ sábit na kiyá, aur un ke jí Khudá
se lage na rahe[l].
9 Baní Ifráím hathyár lagáke
aur kamánen pakarke jang ke din
laute.
10 Unhon ne Khudá ke 'ahd ko
hifz na kiyá, aur na cháhá, ki us
kí sharí'at par chalen[m];
11 Aur us ke kámon ko, aur us
kí 'ajáib qudraton ko, jo us ne un
par záhir kín, bhúl gaye[n].
12 Us ne un ke bápdádon ke
sámhne zamín i Misr men aur
Zu'an ke maidán men[o] 'ajáib kám
kiye[p].
13 Us ne daryá ke do hisse kiye,
aur unhen pár pahuncháyá[q]; aur
us ne pánion ko túda túda khará
kar diyá[r].
14 Din ke waqt us ne badlí ko
un ká rahbar kiyá, aur sárí rát
ág ke shu'ale ko[s].
15 Us ne bayábán men chatánon
ko chírá, aur un men se un ke
píne ko daryá daryá pání bakh-
shá[t].
16 Us ne chatán hí men se sailáb
nikále, aur nahron ká sá pání ba-
háyá[u].
17 Par unhon ne Haqq Ta'álá
ko, dasht men phir gunáh karke,
gussa diláyá[x].
18 Aur unhon ne † apne liye
kháná mángke apne dilon men
Khudá ko ázmáyá[y].
19 Hán, unhon ne Khudá kí
gíbat kí, aur kahá, Kyá Khudá
dasht men khwán i ni'amat de
saktá hai[z]?
20 Dekho, us ne chatán ko márá,
aisá ki pání bah niklá[a], aur dhá-
ren khúb chalín; kyá wuh rotí

e Khur. 12. 26, 27. aur 13. 8, 14. Yash. 4. 6, 7.
f Zab. 147. 19.
g Ist. 4. 9. aur 6. 7. aur 11. 19.
h Zab. 102. 18.
i 2 Sal. 17. 14. Hiz. 20. 18.
k Khur. 32. 9. aur 33. 3. aur 34. 9. Ist. 9. 6, 13. aur 31. 27. Zab. 68. 6.
‖ 'Ibrání men, *taiyár na kiyá.*
l 37 áyat. 2 Taw. 20. 33.
m 2 Sal. 17. 15.
n Zab. 106. 13.
o Gin. 13. 22. 43 áyat. Yas. 19. 11, 13. Hiz. 30. 14.
p Khur. 7, aur 8, aur 9, aur 10, aur 11, aur 12 Abwáb.
q Khur. 14. 21.
r Khur. 15. 8. Zab. 33. 7.
s Khur. 13. 21. aur 14. 24. Zab. 105. 39.
t Khur. 17. 6. Gin. 20. 11. Zab. 105. 41. 1 Qur. 10. 4.
u Ist. 9. 21. Zab. 105. 41.
x Ist. 9. 22. Zab. 95. 8. 'Ibrán. 3. 16.
† 'Ibrání men, *apne jíon ke liye.*
y Khur. 16. 2.
z Gin. 11. 4.
a Khur. 17. 6. Gin. 20. 11.

bhí de saktá hai? aur apne logoṉ
ke liye gosht taiyár kar saktá
hai?
21 So Khudáwand ne suná,
aur niháyat gusse hoke Ya'qúb
meṉ ek ág bhaṛkáí[b]; Isráel par
bhí qahr uṭhá.
22 Kyúṉki unhoṉ ne Khudá par
i'atimád na kiyá[c], aur us kí naját
par i'atiqád na rakhá.
23 Aur us ne úpar se badlíoṉ
ko hukm kiyá; aur us ne ásmán
ke darwáze khole[d];
24 Aur un par mann barsáyá,
ki kháweṉ[e], aur un ko ásmání
galla bakhshá.
25 Ádmíoṉ ne ‖ firishtoṉ kí
khurák kháí; us ne unheṉ shikár
khiláyá, aur we chhak gae.
26 Us ne púrabí hawá chaláí[f],
aur apne zor se us ne dakhaní
hawá ko bhí baháyá.
27 Aur us ne un par khák kí
mánind gosht, aur daryá kí ret kí
mánind pardár murg, barsáe.
28 Aur us ne unheṉ, un ke
khaimoṉ ke bích meṉ, aur un ke
maskanoṉ ke áspás, giráyá.
29 So unhoṉ ne kháyá, aur
khúb ser húe[g]; us ne un kí ta-
manná unheṉ bakhshí;
30 We apní tamanná se kanáre
na rahe. Balki jab ki un ká
kháná un ke muṉhoṉ meṉ thá,
31 Tab Khudá ká qahr un par
názil húá[h], aur un ke moṭe log[i]
maqtúl ho gae, aur Isráel ke
jawán máre paṛe.
32 Báwujúd is sab ke phir unhoṉ
ne gunáh kiye[k], aur us kí 'ajáib
qudratoṉ ká i'atiqád na kiyá[l].
33 Tab us ne un ke dinoṉ ko
behúdagí meṉ, aur un ke barasoṉ
ko mashaqqat meṉ tamám kiyá[m].
34 Aur jab ki us ne unheṉ qatl
kiyá, tab unhoṉ ne use ḍhúṉḍhá,
aur báz áe, aur sawere Khudá ke
tálib húe[n]:
35 Aur yád kiyá, ki Khudá un
kí chaṭán[o], aur Haqq Ta'álá un
ká chhuṛánewálá thá[p].
36 Lekin unhoṉ ne use apne
muṉhoṉ se bhuláyá, aur apní
zubánoṉ se us se jhúṭh bole[q]:
37 Kyúṉki un ke dil us ke sáth
durust na the[r], aur we us ke 'ahd
par qáim na rahe.
38 Par wuh rahím hai, aur us
ne un kí badkáríáṉ bakhshíṉ[s],
aur unheṉ halák na kiyá; háṉ,

[b] Gin. 11. 1, 10.
[c] 'Ibrán. 3. 18. Yahúd. 5.
[d] Paid. 7. 11. Mal. 3. 10.
[e] Khur. 16. 4, 14. Zab. 105. 40. Yúh. 6. 31. 1 Qur. 10. 3.
‖ Yá, *zoráwaroṉ kí*, Zab. 103. 20.
[f] Gin. 11. 31.
[g] Gin. 11. 20.
[h] Gin. 11. 33.
[i] Qáz. 3. 29. Yas. 10. 16.
[k] Gin. 14, aur 16, aur 17 Abwáb.
[l] 22 áyat.
[m] Gin. 14. 29, 35. aur 26. 64, 65.
[n] Dekho Hús. 5. 15.
[o] Ist. 32. 4, 15, 31.
[p] Khur. 15. 13. Ist. 7. 8. Yas. 41. 14. aur 44. 6. aur 63. 9.
[q] Hiz. 33. 31.
[r] 8 áyat. 'Ibrán. 8. 9.
[s] Gin. 14. 18, 20.

bahut bár us ne apne qahr ko
roká[t], aur apne sáre gazab ko
jumbish na dí[u].
39 Kyúṉki us ne yád kiyá, ki
we bashar haiṉ[x], jaise ek hawá,
jo chaltí hai aur phir nahíṉ átí[y].
40 Kitní bár logoṉ ne bayábán
meṉ use gussa diláyá[z], aur wírána
meṉ use bezár kiyá.
41 Háṉ, we phir phire, aur
unhoṉ ne Khudá ko ázmáyá[a], aur
Isráel ke Quddús kí qudrat kí
hadd ṭhahráí[b].
42 Unhoṉ ne us ke háth ko yád
na kiyá, aur na us din ko, ki jab
us ne un ko ‖ dushmanoṉ se chhu-
ṛáyá.
43 Ki kyúṉkar us ne Misr meṉ
apní qudrateṉ dikhláíṉ, aur Zu'an
ke maidán meṉ 'ajáib kám kiye[c].
44 Aur un ke chashmoṉ ko lahú
kar ḍálá, ki we apní nahroṉ se pí
na sakeṉ[d].
45 Us ne un meṉ tarah tarah kí
makkhíáṉ bhejíṉ[e], jo unheṉ nigal
gayíṉ; aur meṉḍak paidá kiye,
jinhoṉ ne unheṉ halák kiyá[f].
46 Us ne un ke mewe kíṛoṉ ko,
aur un ke khet ṭiḍḍíoṉ ko khiláe[g].
47 Us ne un kí tákoṉ ko oloṉ se
barbád kiyá[h], aur un ke anjíroṉ
ke darakht ‖ pále se máre.
48 Us ne un ke mawáshí ko oloṉ
ke hawále kiyá[i], aur un ke galloṉ
ko bijlí ke.
49 Us ne balá ke firishte bhejke
un par apná qahr, aur apná 'azáb,
aur apná gazab, aur apní siyásat
názil kí.
50 Us ne apne qahr ke liye ráh
nikálí; un kí ján ko maut se
panáh na dí, aur un kí ‖ jáneṉ
wabá ke hawále kíṉ.
51 Us ne Misr meṉ sáre palauṭhe
máre[k]; Hám ke maskanoṉ meṉ[l]
un kí qúwatoṉ ke pahle phal.
52 Par apne logoṉ ko gospandoṉ
kí mánind rawána kiyá, aur un
ko galle kí tarah[m] bayábán meṉ
ráh dikháí.
53 Aur unheṉ amn se le gayá,
aisá ki we na ḍare[n]; par un ke
dushman daryá meṉ garq húe[o].
54 Us ne unheṉ apne muqaddas
siwáne par pahuncháyá[p], ya'ne
us pahár par, ki jise us ke dahne
háth ne mol liyá[q].
55 Us ne qaumoṉ ko un ke
sámhne se hánká[r], aur qur'a ḍálke
rassí se unheṉ mírás báṉṭí[s], aur

[t] Yas. 48. 9.
[u] 1 Sal. 21. 29.
[x] Paid. 6. 3. Zab. 103. 14, 16. Yúh. 3. 6.
[y] Aiy. 7. 7. Ya'q. 4. 14.
[z] 17 áyat. Zab. 95. 9, 10. Yas. 7. 13. aur 63. 10. Afs. 4. 30. 'Ibrán. 3. 16, 17.
[a] Gin. 14. 22. Ist. 6. 16.
[b] 20 áyat.
‖ Yá, *musíbat se.*
[c] 12 áyat. Zab. 105. 27, wag.
[d] Khur. 7. 20. Zab. 105. 29.
[e] Khur. 8. 24. Zab. 105. 31.
[f] Khur. 8. 6. Zab. 105. 30.
[g] Khur. 10. 13, 15. Zab. 105. 34, 35.
[h] Khur. 9. 23, 25. Zab. 105. 33.
‖ Yá, *baṛe oloṉ se.*
[i] Khur. 9. 23, 24, 25. Zab. 105. 32.
‖ Yá, *un ke mawáshí*, Khur. 9. 3, 6.
[k] Khur. 12. 29. Zab. 105. 36. aur 136. 10.
[l] Zab. 106. 22.
[m] Zab. 77. 20.
[n] Khur. 14. 19, 20.
[o] Khur. 14. 27, 28. aur 15. 10.
[p] Khur. 15. 17.
[q] Zab. 44. 3.
[r] Zab. 44. 2.
[s] Yash. 13. 7. aur 19. 51. Zab. 136. 21, 22.

baní Isráel ke firqon ko un ke
khaimon men basáyá.
56 Tis par bhí unhon ne Khudá
Ta'álá ko ázmáyá, aur use gussa
diláyá [t], aur us kí gawáhíon ko
hifz na kiyá;
57 Balki bargashta húe, aur
apne bápdádon kí mánind sar-
kashí kí [u], aur terhí kamán kí
mánind ek taraf phir gae [x].
58 Aur unhon ne apne únche
makánon ke sabab [y] use gussa
diláyá [z], aur apní khodí húí mú-
raton se us ko gairat diláí.
59 Khudá yih sunke gusse húá,
aur Isráel se nipat bezár húá:
60 Aur us ne Sailá ke maskan
ko, us khaime ko, jo us ne logon
ke darmiyán istáda kiyá thá, tark
kiyá [a].
61 Aur us ne apne zor ko asír
karwáyá, aur apní hashmat ko
dushmanon ke háth men kar
diyá [b].
62 Us ne apne logon ko talwár
ke supurd kiyá [c], aur apní mírás
par us ká gussa bharká.
63 Ág ne un ke jawánon ko
faná kiyá, aur un kí kunwáríán
‖byáhí na gayín [d].
64 Un ke káhin talwár se máre
pare [e], aur un kí bewon ne un par
nauha na kiyá [f].
65 Tab KHUDÁWAND us shakhs
kí tarah, jo nínd se chaunke, aur
us pahlawán kí mánind, ‖jis ká
nasha utar jáe [g], jágá [h].
66 Aur us ne apne dushmanon
kí pichhárí márí [i], aur us ne
unhen nang i abadí kiyá.
67 Aur us ne Yúsuf ke khaime
ko nápasand kiyá, aur baní Ifráím
ke firqe ko chun na liyá:
68 Par us ne baní Yahúdáh ke
firqe ko, aur koh i Saihún ko, jo
us ká mahbúb thá [k], barguzída
kiyá.
69 Aur us ne apne maqdis ko
bahut buland banáyá [l], aur zamín
kí mánind hamesha ke liye us kí
neo rakhí.
70 Aur us ne apne bande Dáúd
ko barguzída kiyá, aur gallon
ke bhersálon men se use nikál
liyá [m]:
71 Us ne use bachchewálí bheron
ke píchhe se le liyá [n], táki apne
logon, baní Ya'qúb ko, aur baní
Isráel ko, jo us kí mírás hai,
charáwe [o].

[t] Qáz. 2. 11, 12.
[u] 41 áyat. Hiz. 20. 27, 28.
[x] Hús. 7. 16.
[y] Ist. 12. 2, 4. 1 Sal. 11. 7. aur 12. 31.
[z] Ist. 32. 16, 21. Qáz. 2. 12, 20. Hiz. 20. 28.
[a] 1 Sam. 4. 11. Yar. 7. 12, 14. aur 26. 6, 9.
[b] Qáz. 18. 30.
[c] 1 Sam. 4. 10.
‖ 'Ibrání men, *saráhí na gayín.*
[d] Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10.
[e] 1 Sam. 4. 11. aur 22. 18.
[f] Aiy. 27. 15. Hiz. 24. 23.
‖ Yá, *jo mai se khush hoke lalkáre.*
[g] Yas. 42. 13.
[h] Zab. 44. 23.
[i] 1 Sam. 5. 6, 12. aur 6. 4.
[k] Zab. 87. 2.
[l] 1 Sal. 6 Báb.
[m] 1 Sam. 16. 11, 12. 2 Sam. 7. 8.
[n] Paid. 33. 13. Yas. 40. 11.
[o] 2 Sam. 5. 2. 1 Taw. 11. 2.

72 So us ne unhen apne dil kí
rástí se [p] charáyá, aur apne
háthon kí fahmíd se un kí rahnu-
máí kí.

LXXIX ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr Yarúsalam kí wírání ke bá'is*
shikáyat kartá. 8 *Wuh riháí mángtá,* 13
aur ihsán mánne ká wa'da kartá.

Zabúr ‖i Ásaf.

AI Khudá, gair gurohon ne
terí mírás men [a] dakhl kiyá;
terí muqaddas haikal ko unhon
ne nápák kiyá [b]; Yarúsalam ko
dher kar diyá [c].
2 Tere bandon kí láshon ko
unhon ne ásmání parindon kí, aur
tere pák logon ke gosht ko zamín
ke wahshíon kí, khurish kiyá [d].
3 Unhon ne un ke lahú ko Ya-
rúsalam ke girdnawáh men pání
kí mánind baháyá; un ká gárne-
wálá koí na húá [e].
4 Ham to apne hamsáyon ke
liye ek nang [f], aur un ke liye, jo
hamáre áspás hain, já e tamaskhur
aur istihzá húe.
5 Ai KHUDÁWAND, tú kab tak
bezár rahegá [g]? kyá abad tak
‖terá gussa [h], kyá átash kí mánind
bharká hí rahegá?
6 Apná gussa un qaumon par
dhál de [i], jinhon ne tujh ko na
pahchána [k], aur un bádsháhaton
par, ki jinhon ne terá nám na
liyá [l].
7 Ki unhon ne Ya'qúb ko nigal
liyá, aur us ke maskan ko ujár
diyá.
8 ‖Hamárí aglí badkáríon ko
yád mat kar [m]; apní latíf rahma-
ton ko jald hamáre liye ár kar,
ki ham bahut past ho gaye [n].
9 Ai hamáre naját-denewále
Khudá, apne nám kí shaukat ke
liye hamárí madad kar [o], aur ham
ko bachá le; aur apne nám ke
liye [p] hamen hamáre gunáhon se
pák kar.
10 Gair ummaten kis liye kahen,
ki Un ká Khudá kahán hai [q]?
tú hamárí nazar ke áge apne
bandon ke khún ká intiqám leke,
jo baháyá gayá, gair gurohon ke
darmiyán apne taín záhir kar.
11 Asíron kí sánson ko áp tak
pahunchne de [r]; †apní barí qudrat
ke muwáfiq un ko, jo maut ke
liye muqarrar húe hain, bachá
le.
12 Hamáre hamsáyon kí har ek

[p] 1 Sal. 9. 4.
‖ Yá, *Ásaf ke liye.*
[a] Khur. 15. 17. Zab. 74. 2.
[b] Zab. 74. 7.
[c] 2 Sal. 25. 9, 10. 2 Taw. 36. 19. Mík. 3. 12.
[d] Yar. 7. 33. aur 16. 4. aur 34. 20.
[e] Zab. 141. 7. Yar. 14. 16. aur 16. 4. Muk. 11. 9.
[f] Zab. 44. 13. aur 80. 6.
[g] Zab. 74. 1, 9, 10. aur 85. 5. aur 89. 46.
‖ 'Ibrání men, *terí gairat.*
[h] Saf. 1. 18. aur 3. 8.
[i] Yar. 10. 25. Muk. 16. 1.
[k] Yas. 45. 4, 5. 2 Tas. 1. 8.
[l] Zab. 53. 4.
‖ Yá, *Un kí badkáríon ko, jo ham se áge the.*
[m] Yas. 64. 9.
[n] Ist. 28. 43. Zab. 142. 6.
[o] 2 Taw. 14. 11.
[p] Yar. 14. 7, 21.
[q] Zab. 42. 10. aur 115. 2.
[r] Zab. 102. 20.
† 'Ibrání men, *apne bázú ke zor ke.*

malámat kí sazá, jis jis tarah ki
unhoṉ ne, ai KHUDÁWAND, terí
malámat kí[s], sátguní un kí god
meṉ rakh de[t].
13 So ham, tere bande, aur terí
charágáh kí bheṛ[u], abad tak terí
shukrguzárí kareṉge; ham har ek
pusht ke áge terí madh bayán
kareṉge[x].

LXXX ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr apní du'á meṉ kalísiye kí pareshání ke sabab shikáyat kartá.* 8 *Khudá kí aglí ni'amatoṉ ke badle ab áfateṉ áíṉ.* 14 *Wuh rihái mángtá.*

Sardár muganní ke liye, ‖Ásaf ká Zabúr, jo Sosaním-'Edút * ke sur par gáyá jáwe.

AI Isráel ke gaṛariye, tú jo
Yúsuf ko galle kí mánind[a]
ráh lagátá hai, aur karúbím ke
darmiyán rahtá hai[b], jalwagar
ho[c].
2 Ifráím aur Binyamín aur Mu-
nassí ke áge[d], apní qúwat ko ha-
rakat de, aur áke ham ko ba-
chá.
3 Ai Khudá, ham ko phirá[e], aur
apne chihra kí roshní dikhlá[f], aur
ham bach jáeṉge.
4 Ai KHUDÁWAND, Rabb ul
afwáj, tú kab tak apne bandoṉ
‖kí du'á se bezár rahegá?
5 Tú unheṉ áṉsúoṉ ká khháná
khilátá hai[g], aur unheṉ maṭke
bhar bharke áṉsú pilátá hai.
6 Tú ne ham ko hamsáyoṉ ke
áge jhagṛe ká sabab kiyá; hamáre
dushman ápas meṉ ham par
haṉste haiṉ[h].
7 Ai Rabb ul afwáj, ham ko
phirá, aur apná chihra roshan
kar, aur ham bach jáeṉge[i].
8 Tú ek ták ko Misr se nikál
láyá[k]; tú ne gair qaumoṉ ko
khárij kiyá, aur use lagáyá[l].
9 Tú ne us ke liye áge taiyárí
kí[m], aur aisá kiyá, ki us ne gahrí
jaṛ pakṛí, aur us ne zamín ko
bhar diyá.
10 Paháṛ us ke sáya tale chhip
gae, aur us kí shákheṉ ‖saro e
sahí kí mánind húíṉ.
11 Us ne apní ḍálíáṉ daryá tak
phailáíṉ, aur apní ṭahníáṉ nahr
tak[n].
12 Phir tú ne us kí iháte ko kyúṉ
toṛ ḍálá[o]? ki ab we sab, jo us
ráh se guzarte haiṉ, use noch lete
haiṉ?
13 Janglí banaile use kharáb

[s] Zab. 74. 18, 22. [t] Paid. 4. 15. Yas. 65. 6, 7. Yar. 32. 18. Lúq. 6. 38. [u] Zab. 74. 1. aur 95. 7. aur 100. 3. [x] Yas. 43. 21. ‖ Yá, *Ásaf ke liye.* * Zab. 45, aur 69, sarnáma. [a] Zab. 77. 20. [b] Khur. 25. 20, 22. 1 Sam. 4. 4. 2 Sam. 6. 2. Zab. 99. 1. [c] Ist. 33. 2. Zab. 50. 2. aur 94. 1. [d] Gin. 2. 18,—23. [e] 7, 19 áyateṉ. Nau. 5. 21. [f] Gin. 6. 25. Zab. 4. 6. aur 67. 1. ‖ 'Ibrání meṉ, *kí du'á par dhuwáṉ uṭhátá rahegá.* [g] Zab. 42. 3. aur 102. 9. Yas. 30. 20. [h] Zab. 44. 13. aur 79. 4. [i] 3, 19 áyateṉ. [k] Yas. 5. 1, 7. Yar. 2. 21. Hiz. 15. 6. aur 17. 6. aur 19. 10. [l] Zab. 44. 2. aur 78. 55. [m] Khur. 23. 28. Yash. 24. 12. ‖ 'Ibrání meṉ, *Khudá ke saroṉ kí.* [n] Zab. 72. 8. [o] Zab. 89. 40, 41. Yas. 5. 5. Nahúm 2. 2.

karte haiṉ, aur dashtí darinde
use kháe játe haiṉ.
14 Ai Rabb ul afwáj, phir muta-
wajjih ho; ásmán par se nigáh
kar[p], aur dekh, aur is ták par
karam kar;
15 Yih ták, jise tere dahne háth
ne lagáyá, apní shákh samet, jise
tú ne apne liye mazbút kiyá[q],
16 Ág se jaláyí gayí, aur káṭí
gayí; we tere chihra kí nákhushí
se halák hote haiṉ[r].
17 Tú apne háth, apne dahne
háth ke insán par, insán ke us
beṭe par jise tú ne apne liye
tawáná kiyá, rakh[s].
18 Tab ham tujh se na phireṉge;
ham ko jilá, ki terá nám liyá
kareṉge.
19 Ai KHUDÁWAND, Rabb ul
afwáj, ham ko phirá, aur hamárí
taraf apná chihra roshan kar, aur
ham bach jáeṉge[t].

LXXXI ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr logoṉ ko nasíhat kartá ki mílke Khudá kí sitáish karne áweṉ.* 4 *Khudá kí aisí khidmat karní sabhoṉ ká farz ṭhahrátá, ba liház un barakatoṉ ke jo wuh sab ko detá.* 8 *Khudá, is tarah kí farmánbardárí ká farz logoṉ par jatáte waqt, un kí náfarmání ke sabab, jis se un ko zarar pahunchtá thá, shikáyat kartá.*

Sardár muganní ke liye, ‖ Ásaf ká Zabúr, jo Jittiyat ke sáth gáyá jáwe*.

PUKÁRKE Khudá kí madh
gáo, ki wuh hamárá bútá
hai; Ya'qúb ke Khudá ke liye
khushí se chilláo.
2 Sur bándhke ek gít gáo, aur
daf, aur suthrí barbat, bín samet,
yaháṉ láo;
3 Aur har ek chánd rát ko, aur
hamárí muqarrarí 'ídoṉ ke din
qarnái phúnko.
4 Kyúṉki yih Isráel kí sunnat, aur
Ya'qúb ke Khudá kí sharí'at hai[a].
5 Us ne to yih Yúsuf ká ek
dastúr ṭhahráyá, jab wuh use Misr
kí zamín ke bích se hoke láyá;
waháṉ maiṉ ne ek bolí suní, jo
na samjhá[b].
6 Maiṉ ne us ke kándhe par se
bojh utárá[c]; us ke háthoṉ ko
hándíoṉ se rihái dí[d].
7 Tú ne bipat meṉ faryád kí[e];
maiṉ ne tujhe naját dí; maiṉ ne
ra'ad ke khalwatkháne meṉ se
tujhe jawáb diyá[f]; maiṉ ne tujhe
‖Maríbah ke páníoṉ par ázmáyá[g].
Siláh.

[p] Yas. 63. 15. [q] Yas. 49. 5. [r] Zab. 39. 11. aur 76. 7. [s] Zab. 89. 21. [t] 3, 7 áyateṉ. ‖ Yá, *Ásaf ke liye.* * Zab. 8, sarnáma. [a] Ahb. 23. 24. Gin. 10. 10. [b] Zab. 114. 1. [c] Yas. 9. 5. aur 10. 27. [d] Khur. 1. 14. [e] Khur. 2. 23. aur 14. 10. Zab. 50. 15. [f] Khur. 19. 19. ‖ Yá, *Jhagṛá.* [g] Khur. 17. 6, 7. Gin. 20. 13.

8 Ai mere logo, suno; ai Is-
ráel, agar tú merí sunegá, to
main tere liye gawáhí dúngá[h].
9 Terá koí dúsrá ma'búd na ho;
tú kisí dúsre ma'búd ko sijda na
kíjiyo[i].
10 KHUDÁWAND, terá Khudá,
main hún, jo tujhe Misr kí sar-
zamín se báhar láyá[k]; apná
munh khol, ki main use bhar
dúngá[l].
11 Par mere logon ne merí bát
na mání, aur Isráelíon ne mujhe
qabúl na kiyá[m].
12 Tab main ne unhen un ke
dilon kí ‖ sarkashí ke supurd
kiyá[n], ki we apní mashwaraton
par chale.
13 Ai kásh ki mere log merí
sunte, aur Isráel merí ráhon par
chaltá[o].
14 Ki main jaldí un ke dush-
manon ko maglúb kartá; aur un
ke bairíon par apná háth phirátá.
15 Ki we, jo KHUDÁWAND ká
kína rakhte the, ‖ us se dab
chalte[p]; par in ká waqt abadí
hotá.
16 Main in ko ‖ suthre se suthre
gehún khilátá[q], aur chatán ke
shahd se inhen ser kartá[r].

LXXXII ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr qázíon ko nasíhat kartá; 5 un kí gaflat ke sabab unhen malámat kartá: 8 ákhir ko, Khudá se minnat kartá ki wuh insáf kare.*

‖ Ásaf ká Zabúr.

KHUDÁ Iláhí jamá'at men
khará hai[a], Iláhon ke dar-
miyán[b] wuh 'adálat kartá hai.
2 Tum kab tak be-insáfí se hukm
karoge, aur sharíron kí tarafdárí
karoge[c]? Siláh.
3 Miskínon aur yatímon kí
'adálat karo; dilgíron aur hájat-
mandon ká insáf karo[d].
4 Muhtáj aur miskín ko rihái
do; sharíron ke háthon se unhen
chhuráo[e].
5 We nahín jánte[f], aur we sam-
jhenge nahín; we andhere men
chalte hain; zamín kí sárí bun-
yáden jumbish kartí hain[g].
6 Main ne to kahá, ki tum sab
Iláh ho[h]; aur har ek tum men se
Haqq Ta'álá ká farzand hai.
7 Par tum bashar kí tarah
maroge[i], aur shahzádon men se
ek kí mánind gir jáoge.
8 Ai Khudá, uth; tú áp zamín

h Zab. 50. 7.
i Khur. 20. 3, 5. Ist. 32. 12. Yas. 43. 12.
k Khur. 20. 2.
l Zab. 37. 3, 4. Yúh. 15. 7. Afs. 3. 20.
m Khur. 32. 1. Ist. 32. 15, 18.
‖ Yá, *nafsání shahwaton ke.*
n A'am. 7. 42. aur 14. 16. Rúm. 1. 24, 26.
o Ist. 5. 29. aur 10. 12, 13. aur 32. 29. Yas. 48. 18.
‖ Yá, *us kí khushámad karte,* Zab. 18. 44. aur 66. 3.
p Zab. 18. 45. Rúm. 1. 30.
‖ 'Ibrání men, *gehún kí charbí.*
q Ist. 32. 13, 14. Zab. 147. 14.
r Aiy. 29. 6.
‖ Yá, *Ásaf ke liye.*
a 2 Taw. 19. 6. Wá'iz 5. 8.
b Khur. 21. 6, jahán tarjuma huá *qázíon se:* aur 22. 28, *buzurgon se.*
c Ist. 1. 17. 2 Taw. 19. 7. Ams. 18. 5.
d Yar. 22. 3.
e Aiy. 29. 12. Ams. 24. 11.
f Mík. 3. 1.
g Zab. 11. 3. aur 75. 3.
h Khur. 22. 9, 28. 1 áyat. Yúh. 10. 34.
i Aiy. 21. 32. Zab. 49. 12. Hiz. 31. 14.

kí 'adálat kar[k]; ki tú sárí um-
maton ká málik hai[l].

LXXXIII ZABUR.

1 *Ráqim Khudá se us ke dushmanon par shikáyat kartá, ki unhon ne fasád barpá kiyá thá. 9 Un logon ke úpar jo kalísiye ko dukh dete hain, wuh minnat kartá, ki áfaten áwen.*

‖ Ásaf ká ek Gít, yá Zabúr.

AI Khudá, chup mat ho; khá-
moshí mat kar[a], aur chain
na le, ai Khudá.
2 Kyúnki, dekh, tere dushman
dhúm macháte hain[b]; aur unhon
ne, jo terá kína rakhte hain[c], sir
utháyá hai.
3 We natkhatí se tere log par
mansúba bándhte hain, aur tere
chhipáe húon kí[d] fikr karte hain.
4 We kahte hain, ki Áo, un ko
ukhár dálen, ki qaum na rahen[e],
aur Isráel ká nám phir yád men
na áwe.
5 Kyúnki unhon ne † eká karke
mashwarat kí hai, aur tujh par
'ahd bándhá hai.
6 Adúm ke sáre khaime, aur
Ismá'elí, aur Moábí, aur sáre
Hájirí,
7 Aur Jabal, aur 'Ammún, aur
'Amálíq, aur Filist, Súr ke bá-
shindon samet, muttafiq hain[f].
8 Asúrí bhí un ke sáthí hain;
we † Baní Lút ke madadgár hain.
Siláh.
9 Tú un se aisá kar, ki jaisá tú
ne Midyáníon[g], aur Sísará[h], aur
Yábín se, wádí i Qaisún men,
kiyá:
10 Jo 'Ain-Dor men halák húe,
aur zamín kí khád hogaye[i].
11 Un ke amíron ko Guráb aur
Zíab kí mánind kar[k]; hán, un ke
sáre daulatmandon ko Zibah aur
Zillman'a kí mánind kar[l];
12 Jo kahte hain, Áo, Khudá ke
gharon ke ham málik banen.
13 Ai mere Khudá, unhen chák
ke mánind kar[m], aur bhús kí
mánind rú ba rú hawá ke[n].
14 Jis tarah ág jangal ko jalátí
hai, aur jis tarah shu'ala paháron
ko jhulas detá hai[o];
15 Us tarah tú apní ándhí se[p]
un ká ta'áqub kar, aur apne
haulnák túfán se unhen ‖ pareshán
kar.
16 Ai KHUDÁWAND, un ke munh
ko ruswái se bhar de[q], táki we
tere nám ke tálib howen.
17 We abad tak sarásíma aur

k Mík. 7. 2.
l Zab. 2. 8. Muk. 11. 15.
‖ Yá, *Ásaf ke liye.*
a Zab. 28. 1. aur 35. 22. aur 109. 1.
b Zab. 2. 1. A'am. 4. 25.
c Zab. 81. 15.
d Zab. 27. 5. aur 31. 20.
e Dekho Ást. 3. 6, 9. Yar. 11. 19. aur 31. 36.
† 'Ibrání men, *ek dil se.*
f Dekho 2 Taw. 20. 1, 10, 11.
† 'Ibrání men, *Baní Lút ke liye ek bánh húe.*
g Gin. 31. 7. Qáz. 7. 22.
h Qáz. 4. 15, 24. aur 5. 21.
i 2 Sal. 9. 37. Saf. 1. 17.
k Qáz. 7. 25.
l Qáz. 8. 12, 21.
m Yas. 17. 13, 14.
n Zab. 35. 5.
o Ist. 32. 22.
p Aiy. 9. 17.
‖ 'Ibrání men, *dará.*
q Zab. 35. 4, 26.

pareshán hoṉ; háṉ, we ruswá
hoṉ, aur faná hojáweṉ.
18 Aur we jáneṉ [r], ki tú hí akelá,
jis ká nám YAHOWAH hai [s],
sárí zamín par buland o bálá hai [t].

[r] Zab. 59. 13.
[s] Ḳhur. 6. 3.
[t] Zab. 92. 8.

LXXXIV ZABUR.

1 *Nabí pák haikal meṉ Ḳhudá ke huzúr jáne ká árzúmand hoke,* 4 *un logoṉ kí sa'ádatmandí ká bayán kartá, jo waháṉ rahá karte.* 8 *Wuh du'á mángtá ki us meṉ phir jáne páwe.*

Sardár muganní ke liye, baní
Qurah ‖ ká Zabúr, jo Jittiyat
ke sáth gáyá jáwe *.
1023. AI KHUDÁWAND ul afwáj, tere
maskan kyá hí dilkash hain [a]!
2 Merí rúh KHUDÁWAND kí
bárgáhoṉ kí mushtáq aur árzú-
mand hai [b]; merá man aur merá
tan zinda Ḳhudá ke liye lal-
kártá hai.
3 Gaurá bhí apná ghoṉslá aur
abábíl apná áshiyána to pátá,
jaháṉ we apne bachche rakheṉ:
terí qurbángáhoṉ ke nazdík, ai
afwáj ke KHUDÁWAND, mere Bád-
sháh, aur mere Ḳhudá.
4 Nekbaḳht we hain, jo tere
ghar meṉ baste hain [c]; we sadá
terí sitáish karte hain. Siláh.
5 Mubárak wuh insán, jis meṉ
qúwat tujh se hai, jis ke dil meṉ
terí ráheṉ hain.
6 We ‖ Baká kí wádí meṉ guzar
karte húe [d] use ek kúá banáte;
táláb bhí menh ke pánioṉ se bhar
játe hain.
7 We ‖ qúwat se qúwat tak
taraqqí karke chale játe hain [e];
yaháṉ tak, ki Ḳhudá ke áge
Saihún meṉ házir hote hain [f].
8 Ai KHUDÁWAND, Rabb ul afwáj,
merí du'á qabúl kar; ai Ya'qúb
ke Ḳhudá, kán dhar. Siláh.
9 Ai Ḳhudá, ai hamárí sipar [g],
nazar kar, aur apne masíh ke
munh par nigáh rakh.
10 Ki ek din, jo tere huzúr meṉ
kaṭe, ek hazár se bihtar hai.
Mere liye Ḳhudá ke ghar ‖ kí
darbání sharárat ke ḳhaimoṉ meṉ
rahne se bihtar hai.
11 KHUDÁWAND Ḳhudá ek áftáb
hai [h], aur sipar hai [i]; KHUDÁWAND
fazl aur jalál baḳhshnewálá hai;
un logoṉ se, jo sídhí chál chalte
hain, nekí dareg na karegá [k].
12 Ai afwáj ke KHUDÁWAND,
nekbaḳht wuh insán hai, jise terá
bharosá hai [l].

‖ Yá, *ke liye.*
* Zab. 8, sarnáma.
[a] Zab. 27. 4.
[b] Zab. 42. 1, 2. aur 63. 1. aur 73. 26. aur 119. 20.
[c] Zab. 65. 4.
‖ Yá, *tút ke daraḳhtoṉ kí wádí.*
[d] 2 Sam. 5. 22, 23.
‖ Yá, *qáfila ba qáfila.*
[e] Ams. 4. 18. 2 Qur. 3. 18.
[f] Ist. 16. 16. Zak. 14. 16.
[g] Paid. 15. 1. 11 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, *ke ástáne par baiṭhná.*
[h] Yas. 60. 19.
[i] Paid. 15. 1. 9 áyat. Zab. 115. 9, 10, 11. aur 119. 114.
[k] Ams. 2. 7. Zab. 34. 9, 10.
[l] Zab. 2. 12.

LXXXV ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr, aglí ni'amatoṉ kí lazzat yád karke, du'á mángtá, ki waisí use ab mileṉ.* 8 *Un kí ráh dekhne ke liye áp ko taiyár záhir kartá, is yaqín par ki Ḳhudá kí mihrbání baṛí hai.*

Sardár muganní ke liye, baní
Qurah ‖ ká * Zabúr.
AI KHUDÁWAND, tú ne apní za-
mín par mihrbání záhir kí;
tú Ya'qúb ke qaidíoṉ ko pher láyá [a].
2 Tú ne apne logoṉ ke gunáh
baḳhsh diye [b]; tú ne un kí sab
ḳhatá chhipá ḍálí. Siláh.
3 Tú ne apne sab qahr ko roká;
tú ne ‖ apne gazab kí shiddat ko
pherá.
4 Ai hamáre naját-denewále
Ḳhudá, ham ko phirá [c], aur apne
qahr ko ham par se daf'a kar.
5 Kyá tú ham se sadá bezár
rahegá? kyá tú sárí pushtoṉ par
apne qahr ko khínchegá [d]?
6 Kyá tú ham ko ‖ phir sar-
sabz na karegá [e], táki tere log
tujh se ḳhushí kareṉ?
7 Ai KHUDÁWAND, ham ko apní
rahmat dikhá, aur apní naját ham
ko baḳhsh.
8 Main sunúngá, ki KHUDÁWAND
Ḳhudá kyá farmátá hai [f]; wuh to
apne bandoṉ kí, aur apne pák
logoṉ kí salámatí kí bát kahegá [g];
par lázim hai, ki we phir jahálat
ke kám na kareṉ [h].
9 Yaqínan us kí naját un se, jo
us se ḍarte hain, nazdík hai [i], táki
jalál hamárí sarzamín meṉ base [k].
10 Rahmat aur amánat milne-
wálíáṉ hain, sadáqat aur salámat
bos o kanár kartíáṉ hain [l].
11 Amánat zamín se ugegí [m],
aur sadáqat ásmán par se níche
nazar karegí.
12 Háṉ, KHUDÁWAND bhí use
jo ḳhúb hai so degá [n]; aur hamárí
sarzamín apní afzáish paidá ka-
regí [o].
13 Sadáqat us ke áge áge chaltí [p],
aur apne naqsh i qadam ko ek
ráh banátí [q].

* Zab. 42, sarnáma.
‖ Yá, *ke liye.*
[a] 'Az. 1. 11. aur 2. 1. Zab. 14. 7. Yar. 30. 18. aur 31. 23. Hiz. 39. 25. Yúel 3. 1.
[b] Zab. 32. 1.
‖ Yá, *apne gazab ko pherá ki wuh tund na ho jáwe.* Ist. 13. 17.
[c] Zab. 80. 7.
[d] Zab. 74. 1. aur 79. 5. aur 80. 4.
‖ Yá, *nayí zindagí na degá.*
[e] Paid. 45. 27. Hab. 3. 2.
[f] Hab. 2. 1.
[g] Zak. 9. 10.
[h] 2 Pat. 2. 20, 21.
[i] Yas. 46. 13.
[k] Zak. 2. 5. Yúh. 1. 14.
[l] Zab. 72. 3. Yas. 32. 17. Lúq. 2. 14.
[m] Yas. 45. 8.
[n] Zab. 84. 11. Ya'q. 1. 17.
[o] Zab. 67. 6.
[p] Zab. 89. 14.
[q] Dekho Yas. 51. 10.

LXXXVI ZABUR.

1 *Dáúd du'á mángne par ziyáda musla'idd hotá, is yaqín se, ki merí dindárí riyá se mubarrá hai,* 5 *aur ki Ḳhudá kí mihrbání aur tawánáí be-misl hain.* 11 *Wuh cháhtá hai ki aglí ni'amateṉ us ko har waqt 'ináyat howeṉ.* 14 *Magrúroṉ ke sabab se shikáyat karke, Ḳhudá ke lutf i kámil kí koí ḳháss nishání mángtá.*

‖ Dáúd kí Namáz.

‖ Yá, *Ek namáz, jo Dáúd ká zabúr hai.*

AI Ḳhudáwand, apná kán
jhuká, aur merí sun, ki maiṉ
garíb aur miskín húṉ.
2 Merí ján bachá, ki maiṉ ‖ dín-
dár húṉ; ai mere Ḳhudá, apne
bande ko, jis ká tawakkul tujh
par hai [a], naját de.
3 Ai Ḳhudáwand, mujh par
rahm kar [b], ki maiṉ ‖ tamám din
tere áge nála kartá húṉ.
4 Apne bande ke jí ko ḳhush
kar; ai Ḳhudáwand, maiṉ ne
apne dil ko terí taraf uṭháyá hai [c].
5 Kyúṉki tú, ai Ḳhudáwand,
bhalá hai, aur ámurz-gár, aur terí
rahmat un sab par, jo terá nám
lete haiṉ, wáfir hai [d].
6 Ai Ḳhudáwand, merí du'á
kán dharke sun, aur merí mu-
náját kí áwáz kí samá'at kar.
7 Maiṉ apní bipat ke din tujhe
pukárúṉgá, ki tú merí sunegá [e].
8 Ma'búdoṉ ke darmiyán, ai Ḳhu-
dáwand, tujh sá koí nahíṉ [f], aur
terí sí san'ateṉ kaháṉ haiṉ [g]?
9 Ai Ḳhudáwand, sárí ummateṉ,
jinheṉ tú ne ḳhalq kiyá, áweṉgí,
aur tere áge máthá ghiseṉgí, aur
tere nám kí buzurgí kareṉgí [h].
10 Ki tú buzurg hai, aur tere
kám ta'ajjub ke haiṉ [i], aur tú hí
akelá Ḳhudá hai [k].
11 Ai Ḳhudáwand, mujh ko apní
ráh batá [l]; maiṉ terí sacháí meṉ
chalúṉgá; merí dil-jama'í kar, tá
ki maiṉ tere nám se ḍarúṉ.
12 Ai Ḳhudáwand mere Ḳhudá,
maiṉ apne sáre dil se terí sitáish
karúṉgá; maiṉ abad tak tere
nám kí buzurgí karúṉgá.
13 Ki terí rahmat mujh par
bahut hai, aur tú ne merí rúh ko
asfal ‖ pátál se naját dí hai [m].
14 Ai Ḳhudá, magrúroṉ ne mujh
par chaṛháí kí hai, aur kaṭar
logoṉ kí jamá'at merí ján ke
píchhe paṛí hai [n]; aur unhoṉ ne
tujhe ‖ házir názir nahíṉ jáná.
15 Lekin tú, ai Ḳhudáwand,
Ḳhudá e rahím aur mihrbán aur
bardásht karnewálá hai, aur fazl
aur wafá meṉ baṛá hai [o].
16 Merí taraf mutawajjih ho,
aur mujh par rahm kar [p]; apne
fazl se apne bande ko tawánáí
baḳhsh, aur apní launḍí ke beṭe
ko naját de [q].
17 Mujhe nekí ká koí nishán
dikhlá, táki we, jo merá kína
rakhte haiṉ, dekheṉ, aur shar-

‖ Yá, *terá maurid i rahm húṉ.*
[a] Yas. 26. 3.
[b] Zab. 56. 1. aur 57. 1.
‖ Yá, *har roz.*
[c] Zab. 25. 1. aur 143. 8.
[d] 15 áyat. Zab. 130. 7. aur 145. 9. Yúel 2. 13.
[e] Zab. 50. 15.
[f] Ḳhur. 15. 11. Zab. 89. 6.
[g] Ist. 3. 24.
[h] Zab. 22. 31. aur 102. 18. Yas. 43. 7. Muk. 15. 4.
[i] Ḳhur. 15. 11. Zab. 72. 18. aur 77. 14.
[k] Ist. 6. 4. aur 32. 39. Yas. 37. 16. aur 44. 6. Marq. 12. 29. 1 Qur. 8. 4. Afs. 4. 6.
[l] Zab. 25. 4. aur 27. 11. aur 119. 33. aur 143. 8.
‖ Yá, *gor se.*
[m] Zab. 56. 13. aur 116. 8.
[n] Zab. 54. 3.
‖ 'Ibrání meṉ, *apní ánkhoṉ ke sámhne nahíṉ rakhá.*
[o] Ḳhur. 34. 6. Gin. 14. 18., Naham. 9. 17. 5 áyat. Zab. 103. 8. aur 111. 4. aur 130. 4,7. aur 145. 8. Yúel 2. 13.
[p] Zab. 25. 16. aur 69. 16.
[q] Zab. 116. 16.

minda howeṉ; ki tú ne, ai Ḳhu-
dáwand, merí madad kí, aur
mujhe tasallí dí.

LXXXVII ZABUR.

1 *Kalísiye kí haqíqat aur us kí shaukat kí*
bábat. 4 *Shumár meṉ, aur 'izzat meṉ, aur*
ḳhátir-jam'aí meṉ, us ke logoṉ kí taraqqí
kí bábat.

Baní Qurah ‖ ká Zabúr, yá Gít.
US kí biná muqaddas paháṛoṉ
meṉ [a] hai.
2 Ḳhudáwand Saihún ke ‖ ás-
tánoṉ ko Ya'qúb ke sáre maska-
noṉ se ziyáda dost rakhtá hai [b].
3 Ai Ḳhudá ke shahr, terí bábat
‖ kyá ḳhúb báteṉ kahí játí haiṉ! [c]
Siláh.
4 Maiṉ un ke áge, jo mujhe pah-
chánte haiṉ, Rahab [d] aur Bábul ko
mazkúr karúṉgá; dekh, Filist, aur
Súr, Kúsh samet, ye waháṉ paidá
húe.
5 Aur Saihún kí bábat kahá
jáegá, ki Fulána, fulána, us meṉ
paidá húá; aur Haqq Ta'álá áp
us ko qiyám baḳhshegá.
6 Ḳhudáwand, jis waqt logoṉ
ke nám likhegá [e], to ginke ka-
hegá [f], ki Yih shaḳhs waháṉ paidá
húá thá. Siláh.
7 Aur gánewále aur náchnewále
bhí hoṉge; mere sáre chashme
tujh meṉ maujúd haiṉ.

LXXXVIII ZABUR.

Ek namáz jis meṉ bhárí shikáyateṉ mundaraj
haiṉ.

Sardár muganní ke liye, baní
Qurah ‖ ká Zabúr, yá Gít, jo
Mahalat ke sáth gáyá jáwe.
‖ Haimán Isráḳhí ká Mashkíl *.
AI mere naját-denewále Ḳhu-
dá [a], maiṉ ne din rát tere
áge faryád kí [b].
2 Merí du'á tere huzúr pa-
hunche; apná kán merí faryád
par dhar.
3 Ki maiṉ ján-káhíoṉ se ma'múr
húṉ, aur merí ján ‖ pátál ke
nazdík á rahí hai [c].
4 Maiṉ un meṉ giná gayá húṉ,
jo gaṛhe meṉ gire játe haiṉ [d];
maiṉ us insán kí mánind húṉ, jis
kí qúwat kuchh na ho [e]:
5 Murdoṉ ke darmiyán ázád
húṉ; un maqtúloṉ kí mánind, jo
gor meṉ leṭe haiṉ, jinheṉ tú
kabhí yád na farmáwe, aur jinheṉ
tú ne apne háth se káṭ ḍálá ho [f].
6 Tú ne mujh ko gaṛhe ke asfal
meṉ ḍálá, andhere meṉ aur gah-
ráoṉ meṉ.

‖ Yá, *ke liye.*
[a] Zab. 48. 1.
‖ 'Ibrání meṉ, *darwázoṉ ko.*
[b] Zab. 78. 67, 68.
‖ 'Ibrání meṉ, *jalálí báteṉ.*
[c] Dekho Yas. 60 Báb.
[d] Zab. 89. 10. Yas. 51. 9.
[e] Zab. 22. 30.
[f] Hiz. 13. 9.
‖ Yá, *ke liye.*
‖ Yá, *Haimán Isráḳhí ká zabúr ta'lím dene ke wáste.*
* 1 Sal. 4. 31. 1 Taw. 2. 6.
[a] Zab. 27. 9. aur 51. 14.
[b] Lúq. 18. 7.
‖ Yá, *gor ke nazdík.*
[c] Zab. 107. 18.
[d] Zab. 28. 1.
[e] Zab. 31. 12.
[f] Yas. 53. 8.

g Zab. 42. 7.
h Aiy. 19. 13, 19. Zab. 31. 11. aur 142. 4.
i Nau. 3. 7.
k Zab. 38. 10.
l Zab. 86. 3.
m Aiy. 11. 13. Zab. 143. 6.
n Zab. 6. 5. aur 30. 9. aur 115. 17. aur 118. 17. Yas. 38. 18.
o Aiy. 10. 21. Zab. 143. 3.
p Zab. 31. 12. 5 áyat. Wa'iz 8. 10. aur 9. 5.
q Zab. 5. 3. aur 119. 147.
‖ 'Ibrání men, *tujh se áge,* ya'ne, *sabqat karke.*
r Zab. 43. 2.
s Aiy. 13. 24. Zab. 13. 1.
t Aiy. 6. 4.
‖ Yá, *har roz.*
u Zab. 22. 16.
‖ Yá, *mujhe táríkí ká áshná kiyá.*
x Aiy. 19. 13. Zab. 31. 11. aur 38. 11.

7 Terá qahr mujh par paṛá
rahtá: tú ne apní sárí maujon se
mujh ko dabáyá[g]. Siláh.
8 Tú ne mere ján-pahchánon ko
mujh se dúr kiyá; tú ne aisá kiyá,
ki unhen mujh se nafrat átí hai[h];
main qaid men paṛ gayá, aur
nikal nahín saktá[i].
9 Merí ánkhen mashaqqat ke
sabab mátam-zada hain[k]: ai
Ḳhudáwand, main har roz terá
nám letá hún[l]; main ne apne
háth terí taraf phailáe hain[m].
10 Kyá tú apne hairat-afzá kám
murdon ko dikhláwegá? kyá
murde uṭhenge, aur terí sitáish
karenge[n]? Siláh.
11 Kyá gor men terí rahmat,
aur kyá halákat hí men terí
sachái ká mazkúr hogá?
12 Kyá tere 'ajáib andhere men[o]
ma'lúm honge? aur terí sadáqat
farámoshí kí zamín men[p]?
13 Ai Ḳhudáwand, main jo
hún, tere áge faryád kartá hún;
merí du'á subh ke waqt[q] ‖ tere
nazdík pahunchegí.
14 Ai Ḳhudáwand, tú kyún
merí ján ko mardúd kartá hai[r],
aur mujh se apná munh chhipátá
hai[s]?
15 Main áfat-zada hún, aur
bachpan se marne par musta'idd
hún: main to terí haibat se mará
játá hún[t].
16 Terá qahr mere sir se guzar
gayá; terí dahshaton ne mujhe
faná kiyá.
17 We ‖ din bhar pání kí mánind
merí cháron taraf maujzan hain;
unhon ne mujhe gher liyá hai[u].
18 Dostdár aur gam-gusár tú ne
mujh se dúr kar diye, aur ‖ mere
áshná táríkí men[x].

LXXXIX ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr Ḳhudá kí hamd kartá, us ke 'ahd ke sabab se,* 5 *phir us kí 'ajab qudrat ke sabab,* 15 *phir kalísiye kí nigáhbání ke sabab;* 19 *aur áḳhir ko us mihrbání ke bá'is jo Dáúd kí bádsháhat par us ne záhir kí thí.* 38 *Ba'd us ke chand ḳhiláf hádison ke sabab shikáyat kartá;* 46 *phir 'arz kartá, aur du'á bhí mángtá, aur Ḳhudá kí sitáish bhí kartá.*

‖ Yá, *Ek zabúr Aitán Isráḳhí ke liye ta'lím dene ke wáste.*
* 1 Sal. 4. 31. 1 Taw. 2. 6.
a Zab. 101. 1.
† 'Ibrání men, *pusht dar pusht ko,* Yún, 4 áyat. Zab. 119. 90.
‖ 'Ibrání men, *ta'mír hotí jáegí.*

‖ Aitán Isráḳhí* ká Mashkíl.
1 Main abad tak Ḳhudáwand
kí rahmaton ke gít gáúngá[a];
main †sárí pushton ko apne munh
se terí sachái kí ḳhabar dúngá.
2 Kyúnki main ne kahá, ki
Rahmat abad tak ‖ barqarár ra-
hegí; tú apní sachái ko ásmánon
par qáim karegá[b].
3 Main ne apne barguzíde se ek
'ahd kiyá hai[c]; main ne apne
bande Dáúd se qasam kí hai[d]:
4 Main terí nasl ko abad tak
qáim rakhúngá[e], aur tere taḳht
ko pusht dar pusht qarár baḳh-
shúngá[f]. Siláh.
5 Ai Ḳhudáwand, ásmán tere
'ajáib kámon kí sitáish karen[g];
muqaddas logon kí jamá'at[h] terí
wafádárí kí bhí.
6 Ki ásmán par Ḳhudáwand ká
nazír kaun[i]? baní Ulláh men
Ḳhudáwand kí mánind kaun hai?
7 Ḳhudá muqaddas logon ke
baṛe majma' men niháyat muhíb
hai; aur un sab ká, jo us ke gird
hain, ihtirám ke láiq hai[k].
8 Ai Ḳhudáwand, Rabb ul
afwáj, tujh sá tawáná Ḳhudá-
wand kaun hai[l]? aur tere áspás
terí sachái hai.
9 Tú daryá ke josh o ḳharosh
par farmánrawá hai[m]; tú us kí
maujon ko, jis waqt ki we uṭhtí
hain, sukúnat baḳhshtá hai.
10 Tú ne ‖ Rahab ko toṛke yún
pára pára kiyá[n], jaise kisí ke
káṭke ṭukṛe ṭukṛe kiye jáwen; tú
ne apne zor i bázú se apne dush-
manon ko tittar bittar kiyá.
11 Ásmán tere, aur zamín bhí
terí[o], jahán aur us kí ‖ ábádí tú
ne banáí.
12 Uttar aur dakhin ká íjád
karnewálá tú hai[p]; Tabúr[q] aur
Harmún[r] tere nam se ḳhushwaqt
hain.
13 Terá bázú zor ká hai, terá
háth qawí, terá dahná háth bu-
land hai.
14 Tere taḳht kí bunyád 'adálat
aur sadáqat hai[s]; fazl aur wafá
tere áge áge chaltí[t].
15 Nekbaḳht wuh guroh, jo tere
shukr kí ḳhush-áwází[u] kí shinásá
hai; ai Ḳhudáwand, we tere
chihre ke jalwe men[x] ḳhirámán
honge.
16 Terá nám lene se we sáre din
ḳhushwaqt rahenge; terí sadáqat
se we bulandí páwenge.
17 Kyúnki un kí tawánái kí
shaukat tú hai; terí mihrbání se
hamáre síng únche honge[y].
18 Ki hamárí sipar Ḳhudáwand
hai, aur Isráel ká Wahíd Quddús
hamárá bádsháh hai.

b Zab. 119. 89.
c 1 Sal. 8. 16. Yas. 42. 1.
d 2 Sam. 7. 11, wag. 1 Taw. 17. 10, wag. Dekho Yar. 30. 9. Hiz. 34. 23. Hús. 3. 5.
e 29, 36 áyaten.
f Dekho 1 áyat. Lúq. 1. 32, 33.
g Zab. 19. 1. aur 97. 6. Muk. 7. 10, 11, 12.
h 7 áyat.
i Zab. 40. 5. aur 71. 19. aur 86. 8. aur 113. 5.
k Zab. 76. 7, 11.
l Ḳhur. 15. 11. 1 Sam. 2. 2. Zab. 35. 10. aur 71. 19.
m Zab. 65. 7. aur 93. 3, 4. aur 107. 29.
‖ Yá, *Misr.*
n Ḳhur. 14. 26, 27, 28. Zab. 87. 4. Yas. 30. 7. aur 51. 9.
o Paid. 1. 1. 1 Taw. 29. 11. Zab. 24. 1, 2. aur 50. 12.
‖ 'Ibrání men, *ma'múrí.*
p Aiy. 26. 7.
q Yash. 19. 22.
r Yash. 12. 1.
s Zab. 97. 2.
t Zab. 85. 13.
u Gin. 10. 10. aur 23. 21. Zab. 98. 6.
x Zab. 4. 6. aur 44. 3.
y 24 áyat. Zab. 75. 10. aur 92. 10. aur 132. 17.

19 Tú ne royá meṉ apne mu-
qaddas ko farmáyá aur kahá,
Maiṉ ne ek zabardast kí kumak
kí; maiṉ ne guroh meṉ se ek
barguzída ko[z] buland kiyá.
20 Maiṉ ne apne bande Dáúd
ko páyá[a]; maiṉ ne use apne
muqaddas tel se mamsúh kiyá.
21 Mere háth se[b] us ko qarár ho-
gá: merá bázú use zor baḳhshegá.
22 Dushman use zarar na pa-
huṉchá sakegá; sharárat ká far-
zand use dukh na de sakegá[c].
23 Maiṉ us ke bairíoṉ ko us ke
rú ba rú kuchlúṉgá[d]; aur un ko,
jo us ká kína rakhte haiṉ, wabá
se márúṉgá.
24 Merí sachái aur merí rahmat
us ke sáth hai[e]; us ká síng mere
nám se úṉchá hogá[f].
25 Maiṉ us ká háth daryá par
rakhúṉgá, aur us ká dahná háth
nahroṉ par[g].
26 Wuh mujh se kahegá, ki Tú
merá báp[h], merá Ḳhudá, aur
merí naját-denewálí chaṭán hai[i].
27 Maiṉ bhí use apná baṛá beṭá
karúṉgá[k], aur zamín ká sháhan-
sháh banáúṉgá[l].
28 Abad tak apní rahmat us par
qáim rakhúṉgá[m]; merá 'ahd us
se ustuwár hogá[n].
29 Us kí nasl ko abad tak páe-
dárí baḳhshúṉgá[o], aur us ke
taḳht ko[p], jab tak ‖ daur i falak
hai[q].
30 Agar us ke farzand[r] merí
sharí'at ko chhoṛ deṉge[s], aur
mere hukmoṉ par na chaleṉge;
31 Aur agar we mere haqqoṉ
ko nápák kareṉge, aur mere
hukmoṉ ko yád na rakheṉge:
32 To maiṉ un ke gunáhoṉ ke
sabab unheṉ chhaṛíoṉ se má-
rúṉgá, aur un kí ḳhatá ke sabab
koṛoṉ se[t].
33 Báwujúd is ke apná lutf i
kámil un se bilkull dareg na
karúṉgá[u], aur apní sachái ko
‖ ghaṭne na dúṉgá.
34 Maiṉ 'ahd-shikaní na ka-
rúṉgá; aur us suḳhan ko, jo
mere muṉh se nikal gayá, na
badlúṉgá.
35 Maiṉ ne ek bár apní quddúsí
kí qasam khái[x]: maiṉ Dáúd se
jhúṭh na bolúṉgá.
36 Us kí nasl abad tak qáim
rahegí[y]; us ká taḳht mere áge
súraj kí mánind hai[z].

[z] 3 áyat. 1 Sal. 11. 34.
[a] 1 Sam. 16. 1, 12.
[b] Zab. 80. 17.
[c] 2 Sam. 7. 10, 11. 1 Taw. 17. 9.
[d] 2 Sam. 7. 9.
[e] Zab. 61. 7.
[f] 17 áyat.
[g] Zab. 72. 8. aur 80. 11.
[h] 2 Sam. 7. 14. 1 Taw. 22. 10.
[i] 2 Sam. 22. 47.
[k] Zab. 2. 7. Qul. 1. 15, 18.
[l] Gin. 24. 7.
[m] Yas. 55. 3.
[n] 34 áyat.
[o] 4, 36 áyat-en.
[p] 4 áyat. Yas. 9. 7. Yar. 33. 17.
‖ 'Ibrání meṉ, *ásmán ke din rahen.*
[q] Ist. 11. 21.
[r] 2 Sam. 7. 14.
[s] Zab. 119. 53. Yar. 9. 13.
[t] 2 Sam. 7. 14. 1 Sal. 11. 31.
[u] 2 Sam. 7. 13.
‖ 'Ibrání meṉ, *jhúṭh bolne.*
[x] 'Amús 4. 2.
[y] 2 Sam. 7. 16. Lúq. 1. 33. Yúh. 12. 34. 4, 29 áyat-en.
[z] Zab. 72. 5, 17. Yar. 33. 20.

37 Wuh chánd kí tarah, aur
ásmání sachche gawáh kí mánind,
abad tak qáim rahegá. Siláh.
38 Par tú ne to radd kar diyá[a],
aur nafrat kí[b]; tú to apne mam-
súh se bezár húá.
39 Tú ne us 'ahd ko, jo apne
bande se kiyá thá, bátil kiyá; tú
ne us ke táj ko zamín par
phenkke nápák banáyá[c].
40 Tú ne us kí sárí ihátoṉ ko
toṛ ḍálá[d]; tú ne us kí mazbúṭ
gaṛhíoṉ ko gárat kiyá.
41 Sáre ráhguzar use lúṭte haiṉ;
wuh apne hamsáyoṉ ká nang
húá[e].
42 Tú ne us ke dushmanoṉ ke
dahne háth ko buland kiyá; tú
ne us ke sáre bairíoṉ ko ḳhush
kiyá.
43 Tú ne us kí talwár kí dhár
ko bhí moṛ diyá, aur jang meṉ
use khaṛá rahne na diyá.
44 Tú ne us kí shaukat ko kho
diyá, aur us ke taḳht ko ḳhák
par de márá[f].
45 Tú ne us kí jawání ke ḍinoṉ
ko kotáh kiyá; tú ne use ḳhijálat
ke libás se ḍhámpá. Siláh.
46 Ai Ḳhudáwand, kab tak?
kyá tú abad tak apne taíṉ chhipáe
rahegá[g]? kyá terá gussa ág kí
tarah bhaṛaktá rahegá[h]?
47 Yád kar, ki merá waqt kitná
kotáh hai[i]; tú ne kyúṉ insán kí
ḳhilqat 'abas paidá kí?
48 Kaun sá insán jítá hai, jo
maut ko na dekhegá[k]? kyá wuh
pátál ke qabze se apní ján bachá
saktá hai? Siláh.
49 Ai Ḳhudáwand, terí aglí we
ḳháss mihrbáníáṉ kyá húíṉ, jinhoṉ
kí bábat tú ne Dáúd se apní sa-
dáqat kí[l] qasam khái[m].
50 Ai Ḳhudáwand, apne bandoṉ
kí ruswáí ko yád kar; ki maiṉ
sab qaumoṉ kí ruswáí ko apní
god meṉ liye húe húṉ[n];
51 Ki, ai Ḳhudáwand, tere
dushman malámat karte haiṉ[o];
we tere mamsúh ke naqsh i
qadam ko malámat karte haiṉ.
52 Ḳhudáwand abad ul ábád
mubárak hai[p]. Ámín, aur Ámín.

XC ZABUR.

1 *Músá Alláh parwardigár ke intizám ká zikr karke,* 3 *insán kí ná-páedárí,* 7 *aur tambíh iláhí,* 10 *aur zindagí kí kotáhí ke sabab nála kartá.* 12 *Wuh du'á mángtá ki Ḳhudá ke nek intizám ká bhed samajhke díndárí kí taraqqí ke liye fáida uṭháwe.*

[a] 1 Taw. 28. 9. Zab. 44. 9. aur 60. 1, 10.
[b] Ist. 32. 19. Zab. 78. 59.
[c] Zab. 74. 7. Nau. 5. 16.
[d] Zab. 80. 12.
[e] Zab. 44. 13. aur 79. 4.
[f] 39 áyat.
[g] Zab. 79. 5.
[h] Zab. 78. 63.
[i] Aiy. 7. 7. aur 10. 9. aur 14. 1. Zab. 39. 5. aur 119. 84.
[k] Zab. 49. 9. 'Ibrán. 11. 5.
[l] Zab. 54. 5.
[m] 2 Sam. 7. 15. Yas. 55. 3.
[n] Zab. 69. 9, 19.
[o] Zab. 74. 22.
[p] Zab. 41. 13.

Mard i Ḳhudá Músá kí Namáz *.
AI ḲHUDÁWAND, pusht dar
pusht hamárí árámgáh tú
hí rahá[a];
2 Peshtar us se ki paháṛ paidá
húe[b], aur zamín aur dunyá baní,
azal se abad tak, tú hí Ḳhudá hai.
3 Tú insán ko ḳhák meṉ pher
detá hai, aur farmátá hai, ki Ai
baní Ádam, phiro[c].
4 Ki hazár baras tere áge aise
haiṉ, jaise kal ká din jo guzar
gayá[d], aur jaise ek pahar rát.
5 Tú unheṉ yúṉ le játá hai,
jaise sailáb se; we goyá nínd
haiṉ[e]: we fajr ko us ghás kí
mánind haiṉ[f], jo ugí ho;
6 Wuh subh ko lahlahátí hai,
aur tar o táza hotí hai; shám ko
káṭí játí hai, aur súkh játí hai[g].
7 Ki ham tere qahr se faná ho
gae, aur tere gazab se pareshán
húe.
8 Tú ne hamárí badkáríáṉ apne
áge rakhíṉ[h], aur hamáre pinhání
gunáh[i] apne chihra kí roshní
meṉ.
9 Ki hamárí sárí 'umr tere qahr
meṉ guzrí; aur hamáre baras
yúṉ basar ho gae, jaise ek qissa,
jo kahá gayá.
10 Hamárí zindagí ke din sattar
baras haiṉ; aur agar qúwat ho,
to assí baras: lekin yih tawánáí
mihnat aur mashaqqat hai;
kyúṉki ham jald játe rahte haiṉ,
aur uṛ játe haiṉ.
11 Tere qahr kí shiddat ká ján-
newálá kaun hai? aur tere gazab
ke muwáfiq kaun ḳhudátars hai?
12 Hameṉ hamárí 'umr ke din
ginná sikhá[k], aisá ki ham dáná
dil hásil kareṉ.
13 Ai ḲHUDÁWAND, phir; kab
tak? aur apne bandoṉ kí taraf
phir mutawajjih ho[l].
14 Ham ko sawere apní rahmat
se ser kar, táki ham apní 'umr
bhar ḳhushnúd aur ḳhushwaqt
raheṉ[m].
15 Jitne dinoṉ tak tú ne ham
ko dukhí rakhá, aur jitne baras
tak ham ne zabúní dekhí, itne
baras tak ham ko ḳhursandí
de.
16 || Apní qudrat apne bandoṉ
ko[n], aur apní shaukat un ke far-
zandoṉ ko dikhlá.
17 ḲHUDÁWAND hamáre Ḳhudá
kí sabáhat[o] ham meṉ namúdár

* Ist. 33. 1.
a Ist. 33. 27. Hiz. 11. 16.
b Ams. 8. 25, 26.
c Paid. 3. 19. Wá'iz 12. 7.
d 2 Pat. 3. 8.
e Zab. 73. 20.
f Zab. 103. 15. Yas. 40. 6.
g Aiy. 14. 2. Zab. 92. 7.
h Zab. 50. 21. Yar. 16. 17.
i Zab. 19. 12.
k Zab. 39. 4.
l Ist. 32. 36. Zab. 135. 14.
m Zab. 85. 6. aur 149. 2.
|| 'Ibrání meṉ, *Apná kám.*
n Hab. 3. 2.
o Zab. 27. 4.

ho, aur hamáre háthoṉ ká kám
ham par qáim ho; háṉ, tú hamáre
háthoṉ ke kám ko qáim kar[p].

XCI ZABUR.

1 *Ḳhudátarsoṉ ke hál kí bábat.* 3 *Un kí salámatí.* 9 *Un ká maskan.* 11 *Un ke ḳhádim.* 14 *Un ke bare dostdár kí bábat: aur un fawáid ká zikr jo us 'iláqa ke zimma meṉ un ko pahuṉchte.*

WUH, jo Haqq Ta'álá ke
parda tale sukúnat kartá
hai[a], so Qádir i Mutlaq ke sáya
tale rahegá[b].
2 Maiṉ ḲHUDÁWAND kí bábat
kahtá húṉ, ki wuh merí panáh[c],
aur merá gaṛh hai; merá Ḳhudá,
jis par merá tawakkul hai.
3 Yaqínan wuh tujh ko saiyád
ke phande se[d], aur muhlik wabá
se naját degá.
4 Wuh mujhe apne bál o par
tale chhipáwegá[e], aur us ke par
ke níche hoke tú || beḳhatar ra-
hegá; us kí amánat terí sipar aur
pharí hogí.
5 Tú rát kí haibat se na ḍaregá,
aur na us tír se, jo din ko uṛtá
hai;
6 Aur na us marí se, jo andhere
meṉ átí hai, aur na us halákat se,
jo do pahar ko wírán kartí hai[f].
7 Tere muttasil ek hazár gir
jáweṉge, aur das hazár tere
dahne háth par; lekin yih musí-
bat tujh se nazdík na hogí.
8 Faqat tú apní áṉkhoṉ se
nigáh karegá[g], aur sharíroṉ kí
sazá dekhegá.
9 Kyúṉki tú, ai ḲHUDÁWAND
merí panáhgáh[h] hai. Tú ne Haqq
Ta'álá ko apná maljá kiyá[i];
10 Is liye tujh par koí áfat na
áwegí[k]; aur koí wabá tere mas-
kan ke pás na pahuṉchegí.
11 Kyúṉki wuh tere liye apne
firishtoṉ ko hukm karegá, ki we
terí sab ráhoṉ meṉ terí nigah-
bání kareṉ[l];
12 Ki we tujhe apne háthoṉ par
uṭhá leṉge, tá na ho, ki tere
páṉw ko kisí patthar se ṭhes lage[m].
13 Tú sher aur sámp ko latá-
ṛegá; tú sher-bachcha aur || tinnín
ko páṉw tale kuchlegá.
14 Aur is liye ki us ne mujh se
dil lagáyá, maiṉ use naját dúṉgá:
aur maiṉ use úṉche par biṭháúṉgá,
ki us ne merá nám pahchána[n].
15 Wuh mujh se du'á máṉgegá,
aur maiṉ qabúl karúṉgá[o]; us ke

p Yas. 26. 12.
a Zab. 27. 5. aur 31. 20. aur 32. 7.
b Zab. 17. 8.
c Zab. 142. 5.
d Zab. 124. 7.
e Zab. 17. 8. aur 57. 1. aur 61. 4.
|| 'Ibrání meṉ, *ásrá rakhegá.*
f Aiy. 5. 19, wag. Zab. 112. 7. aur 121. 6. Ams. 3. 23, 24. Yas. 43. 2.
g Zab. 37. 34. Mal. 1. 5.
h 2 áyat.
i Zab. 71. 3. aur 90. 1.
k Ams. 12. 21.
l Zab. 34. 7. aur 71. 3. Mat. 4. 6. Lúq. 4. 10, 11. 'Ibrán. 1. 14.
m Aiy. 5. 23. Zab. 37. 24.
|| Yá, *azhdahá ko.*
n Zab. 9. 10.
o Zab. 50. 15.

dukh uṭháne ke waqt maiṉ us ke
sáth húṉgá[p]; maiṉ use chhu-
ṛáúṉgá, aur use 'izzat dúṉgá[q].
16 Maiṉ use 'umr kí darází se
ser karúṉgá[r], aur apní naját us ke
áge záhir karúṉgá.

p Yas. 43. 2.
q 1 Sam. 2. 30.
r Ams. 3. 2.

XCII ZABUR.

1 *Nabí logoṉ ko nasíhat kartá ki Ḳhudá kí sitáish kareṉ,* 4 *us ke 'ajáib kámoṉ ke sabab,* 6 *phir un áfatoṉ ke bá'is jo us ne sharíroṉ par bhejíṉ,* 10 *aur díndároṉ par us kí mihrbání ke sabab.*

Ek Zabúr, yá Gít, sabt ke din ke
liye.

KHUDAWAND ká shukr kar-
ná, aur tere nám kí sitáish
ke gít gáná, ai Haqq Ta'álá, bhalá
hai[a];
2 Háṉ, subh ko tere lutf i kámil
ká, aur rát ko terí amánatdárí ká
tazkira karná[b];
3 Das tár ká sáz, aur bín, aur
barbat † ḳhush-áwází se bajá ba-
jáke[c].
4 Ki tú ne, ai KHUDAWAND,
apne kám se mujhe ḳhushwaqt
kiyá; maiṉ tere háthoṉ kí sa-
n'atoṉ se shádiyána bajáúṉgá.
5 Ai KHUDAWAND, tere kám
kyá hí buzurg haiṉ[d], aur tere
‖ muhásabe kyá hí 'amíq haiṉ[e]!
6 Nádán ádmí kyá jáne, aur
jáhil use kyá samjhe[f]?
7 Jab ki sáre sharír ghás ke
mánind ugte haiṉ, aur sáre
badkár namúdár hote haiṉ: to
yih is liye hai, ki we abad tak
faná howeṉ[g].
8 Par, ai KHUDAWAND, tú abad
ul ábád buland rahegá[h].
9 Kyúṉki tere dushman, ai
KHUDAWAND, háṉ, tere dushman
faná hoṉge; sáre badkárí karne-
wále tittar bittar hoṉge[i].
10 Tú mere síng ko[k] gaiṉḍe ke
síng ke mánind buland karegá,
goyá ki maiṉ táza tel se malá
jáúṉgá[l].
11 Merí áṉkheṉ mere dush-
manoṉ kí ḳharábí dekheṉgí, aur
mere kán sharíroṉ kí ḳhabar, jo
mujh par chaṛhe the, suneṉge[m].
12 Sádiq ḳhurme ke daraḳht
ke mánind lahlaháegá[n]; wuh
Lubnán ke saro kí tarah sabz
hogá.
13 We, jo KHUDAWAND ke ghar
meṉ lagáe gae haiṉ, hamáre
Ḳhudá kí dargáhoṉ meṉ phú-
leṉge[o].

a Zab. 147. 1.
b Zab. 89. 1.
† 'Ibrání meṉ, *Higgáyún,* Zab. 9. 16.
c 1 Taw. 23. 5. Zab. 33. 2.
d Zab. 40. 5. aur 139. 17.
‖ 'Ibrání meṉ, *khiyálát.*
e Yas. 28. 29. Rúm. 11. 33, 34.
f Zab. 73. 22. aur 94. 8.
g Aiy. 12. 6. aur 21. 7. Zab. 37. 1, 2, 35, 38. Yar. 12. 1, 2. Mal. 3. 15.
h Zab. 83. 18.
i Zab. 68. 1. aur 89. 10.
k Zab. 89. 17, 24.
l Zab. 23. 5.
m Zab. 54. 7. aur 59. 10. aur 112. 8.
n Zab. 52. 8. Yas. 65. 22. Hús. 14. 5, 6.
o Zab. 100. 4. aur 135. 2.

14 We buṛhápe meṉ bhí mewa
deṉge; we moṭe aur táza hoṉge:
15 Táki záhir kareṉ, ki KHU-
DAWAND sídhá hai: wuh merí
chaṭán hai[p]; us meṉ be-insáfí
nahíṉ hai[q].

p Ist. 32. 4.
q Rúm. 9. 14.

XCIII ZABUR.

Bábat us hashmat kí, aur tawánáí, aur quddúsí kí, jo Masíh kí bádsháhat meṉ dikháí detíṉ.

KHUDAWAND saltanat kartá
hai[a]; wuh shaukat ká ḳhil'at
pahine húe hai[b]; KHUDAWAND
qúwat se kamar bándhe húe hai[c];
us ne jahán ko bhí aisá istihkám
baḳhshá hai, ki wuh hil nahíṉ
saktá hai[d].
2 Terá taḳht qadím se mustah-
kam hai[e]; tú to azalí hai.
3 Ai KHUDAWAND, sailáboṉ ne
tugyání kí, aur nahroṉ ne josh o
ḳharosh se áwáz buland kí; sailá-
boṉ kí maujeṉ uṭhtí haiṉ.
4 KHUDAWAND bulandíoṉ par
bahut se pánioṉ kí áwáz, aur
daryá kí baṛí maujoṉ kí nisbat
se qawítar hai[f].
5 Terí gawáhíáṉ niháyat yaqíní
haiṉ; ai KHUDAWAND, quddúsí se
tere makán kí abadí áráish hotí.

a Zab. 96. 10. aur 97. 1. aur 99. 1. Yas. 52. 7. Muk. 19. 6.
b Zab. 104. 1.
c Zab. 65. 6.
d Zab. 96. 10.
e Zab. 45. 6. Ams. 8. 22, wag.
f Zab. 65. 7. aur 89. 9.

XCIV ZABUR.

1 *Nabí duháí deke zulm aur be-díní ke sabab shikáyat kartá.* 8 *Wuh bayán kartá ki dunyá ká intizám Ḳhudá ke háth meṉ hai.* 12 *Musíbat sahne ke fawáid záhir kartá,* 16 *Ḳhudá mazlúmoṉ ká hámí hai.*

AI KHUDAWAND, intiqámoṉ ke
Ḳhudá, ai intiqámoṉ ke
Ḳhudá[a], jalwagar ho.
2 Ai jahán ke insáf karnewále[b],
apne taíṉ buland kar[c]; aur
ghamanḍ karnewáloṉ ko badlá de.
3 Ai KHUDAWAND, sharír kab
tak, háṉ, sharír kab tak shádiyána
bajáyá kareṉge[d]?
4 We kab tak bolá kareṉge,
aur saḳht báteṉ kaheṉge[e]? sáre
badkárí-karnewále kaháṉ tak
láfzaní kareṉge?
5 We, ai KHUDAWAND, tere
logoṉ ko kúṭte haiṉ, aur terí
mírás ko dukh dete haiṉ.
6 We bewa aur pardesí ko ján
se márte haiṉ, aur yatím ko qatl
karte haiṉ;
7 Aur kahte haiṉ, KHUDAWAND
na dekhegá; Ya'qúb ká Ḳhudá
hargiz mutawajjih na hogá[f].
8 Ai qaum ke jáhilo[g], samjho;
ai gáfilo, tum kab hoshyár hoge?

a Ist. 32. 35. Naham. 1. 2.
b Paid. 18. 25.
c Zab. 7. 6.
d Aiy. 20. 5.
e Zab. 31. 18. Yahúd. 15.
f Zab. 10. 11, 13. aur 59. 7.
g Zab. 73. 22. aur 92. 6.

9 Wuh, jis ne kán lagáe, kyá
nahíṉ suntá[h]? wuh, jis ne ánkheṉ
banáíṉ, kyá nahíṉ dekhtá?
10 Wuh, jo qaumoṉ ko tambíh
detá hai, wuh jo ádmí ko samajh
bakhshtá hai[i], kyá wuh 'azáb na
karegá?
11 Ḳhudáwand insán ke ḳhi-
yálát ko jántá hai, ki we bátil
haiṉ[k].
12 Sa'ádatmand wuh insán, jise
tú, ai Ḳhudáwand, tádíb kare[l],
aur apní sharí'at meṉ se us ko
sikhláwe:
13 Tá ki tú us ko kashmakash
ke din chain baḳhshe, yahán tak
ki sharíroṉ ke liye gaṛhá khodá
jáwe.
14 Ki Ḳhudáwand apne bandoṉ
ko ḳhárij na kar degá, aur apní
mírás ko tark na karegá[m].
15 Balki haqq haqqdároṉ ko
phir pahunchegá; aur we sab,
jin ke dil mustaqím haiṉ, us kí
pairawí kareṉge.
16 Mere wáste sharíroṉ par
kaun chaṛháí karegá? aur mere
liye badkárí karnewáloṉ ká kaun
sámhná karegá?
17 Agar Ḳhudáwand merá hámí
na hotá[n], to nazdík thá, ki merí
rúh chup cháp rahtí.
18 Jis waqt maiṉ ne kahá, Merá
páṉw phisal chalá[o], so, ai Ḳhu-
dáwand, terí rahmat ne mujh ko
thám liyá.
19 Jab ki mere dil meṉ bahut
fikreṉ thíṉ, tab terí tasallíoṉ ne
mere jí ko ḳhush kiyá.
20 Kyá zulm ke taḳht ko[p], jo
fitna ke áín muqarrar kartá hai[q],
tere sáth kuchh shirkat hai?
21 We sádiq kí ján lene par
milke simaṭte haiṉ[r], aur begunáh
ke lahú baháne ká fatwá dete
haiṉ[s].
22 Lekin Ḳhudáwand merí áṛ
hai, aur merá Ḳhudá merí panáh
kí chaṭán hai[t]:
23 So wuhí un kí badkárí un
par ḍálegá, aur unhíṉ kí ḳhabá-
sat meṉ un ko faná karegá[u]; háṉ,
Ḳhudáwand hamárá Ḳhudá un
ko faná karegá.

h Ḳhur. 4.11. Áms. 20.12.
i Aiy. 35.11. Yas. 28.26.
k 1 Qur. 3.20.
l Aiy. 5.17. Ams. 3.11. 1 Qur. 11.32. 'Ibrán. 12.5, wag.
m 1 Sam. 12.22. Rúm. 11.1, 2.
n Zab. 124.1, 2.
o Zab. 38.16.
p 'Amús 6.3.
q Zab. 58.2. Yas. 10.1.
r Mat. 27.1.
s Ḳhur. 23.7. Áms. 17.15.
t Zab. 59.9. aur 62.2, 6.
u Zab. 7.16. Ams. 2.22. aur 5.22.

XCV ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr logoṉ se nasíhat kartá ki Ḳhudá kí sitáish kareṉ,* 3 *us kí buzurgwárí ke sabab,* 6 *aur us kí mihrbání ke bá'is;* 8 *aur ki we Ḳhudá ko na ázmáweṉ.*

ÁO, ham Ḳhudáwand ke liye
gít gáweṉ; áo, ham apní
naját kí chaṭán ke[a] liye ḳhushá-
wází kareṉ[b].
2 Áo, ham ‖us kí huzúrí meṉ
shukrguzárí karte jáweṉ, aur gít
gá gáke us ke áge ḳhushí se lal-
káreṉ.
3 Ki Ḳhudáwand baṛá hí Ḳhudá
hai, aur baṛá hí Bádsháh, jo sab
ma'búdoṉ par muqaddam hai[c].
4 Jis ke qabze meṉ zamín kí
sárí gahráíáṉ haiṉ; paháṛoṉ kí
choṭíáṉ bhí usí ke haiṉ.
5 ‖Daryá us ká hai, aur us ne
use paidá kiyá; aur usí ke háthoṉ
ne ḳhushkí bhí banáí[d].
6 Áo, yáro, ham sijda kareṉ,
aur jhukeṉ, aur ham Ḳhudáwand
ke huzúr, jo hamárá banánewálá
hai, ghuṭne ṭekeṉ[e].
7 Ki wuh hamárá Ḳhudá hai, aur
ham us kí charágáh ke log, aur us
‖kí dastkárí kí bheṛeṉ haiṉ[f]. Agar
áj ke din tum us kí áwáz suno,
8 Tum apne diloṉ ko saḳht na
karo[g], jaisá ki jhagṛe kí jagah
ázmáish ke din bayábán meṉ
karte the[h];
9 Jab ki tumháre bápdádoṉ ne
mujhe ázmáyá, aur merá imtihán
kiyá[i], aur mere kám bhí dekhe[k].
10 Chálís baras tak maiṉ us
píṛhí se náráz rahá, aur maiṉ ne
kahá, Ye we log haiṉ, ki jin ke
dil har waqt gumráh hote haiṉ;
unhoṉ ne merí ráhoṉ ko na pah-
cháná[l].
11 Ki un kí bábat maiṉ ne apne
gusse meṉ qasam ḳhái, ki We
mere árám ke makán meṉ ‖ dáḳhil
na hoṉge[m].

a Zab. 100.1.
b Ist. 32.15. 2 Sam. 22.47.
‖ Yá, *shukrguzárí karte húe us ká istiqbál kareṉ.*
c Zab. 96.4. aur 97.9. aur 135.5.
‖ 'Ibrání meṉ, *Jis ká daryá hai.*
d Paid. 1.9, 10.
e 1 Qur. 6.20.
‖ 'Ibrání meṉ, *ke háth kí bheṛeṉ.*
f Zab. 79.13. aur 80.1. aur 100.3.
g 'Ibrán. 3.7, 15. aur 4.7.
h Ḳhur. 17.2, 7. Gin. 14.22, wag. aur 20.13. Ist. 6.16.
i Zab. 78.18, 40, 56. 1 Qur. 10.9.
k Gin. 14.22.
l 'Ibrán. 3.10, 17.
‖ 'Ibrání meṉ, *agar dáḳhil hoṉ.*
m Gin. 14.23, 28, 30. 'Ibrán. 3.11, 18. aur 4.3, 5.

XCVI ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr logoṉ se nasíhat kartá ki Ḳhudá kí sitáish kareṉ,* 4 *us kí buzurgí ke sabab,* 8 *aur us kí bádsháhat ke sabab,* 11 *aur is bá'is bhí ki wuh dunyá kí 'adálat karne átá.*

ÁO, ham Ḳhudáwand ke liye ek
nayá gít gáo; Ḳhudáwand
ke liye gá, ai sárí zamín[a].
2 Ḳhudáwand ke liye gáo, aur
us ke nám kí sitáish karo; roz
roz us kí naját kí bashárat do.
3 Ummatoṉ ke darmiyán us ke
jalál kí, aur sárí ḳhalq ke bích us
kí 'ajáib qudratoṉ kí ḳhabar do.
4 Kyúnki Ḳhudáwand buzurg[b]
aur niháyat sitáish ke láiq hai[c];
wuhí sáre ma'búdoṉ se ziyáda
muhíb hai[d].

a 1 Taw. 16.23,—33. Zab. 33.3.
b Zab. 145.3.
c Zab. 18.3.
d Zab. 95.3.

5 Ki ummaton ke sáre ma'búd
putle hain[e]; par ásmánon ká ba-
nánewálá Khudáwand hai[f].
6 'Izzat aur hashmat us ke áge
hai; tawánái aur || jalál[g] us ke
maqdis men hai.
7 Khudáwand kí jáno, ai logon
ke gharáno, Khudáwand kí 'izzat
o qúwat jáno[h].
8 Khudáwand ke nám kí bu-
zurgí karo; hadya láo, aur us kí
bárgáhon men áo.
9 Áo, Khudáwand ko || taqaddus
ke husn ke sáth[i] sijda karo, aur
sárí zamín us ke huzúr dartí
rahe.
10 Ummaton ke darmiyán kaho,
ki Khudáwand saltanat kartá
hai[k]; us ne jahán ko bhí aisí
ustuwárí bakhshí, ki wuh jumbish
na páwegá; wuh sadáqat se jahán
ká insáf karegá[l].
11 Ásmán khushí karen, aur
zamín shádiyána bajáwe[m]; daryá
aur us kí ma'múrí shor karen[n].
12 Sáre maidán, us sab samet
jo un men hai, bág bág howen;
ban ke sáre darakht || lahlaháwen,
13 Khudáwand ke áge: kyúnki
wuh átá hai, wuh zamín kí 'adálat
karne átá hai; wuh sadáqat se
jahán kí, aur rástí se logon kí,
'adálat karegá[o].

e Dekho Yar. 10. 11, 12.
f Zab. 115. 15. Yas. 42. 5.
|| Yá, *husn.*
g Zab. 29. 2.
h Zab. 29. 1, 2.
|| Yá, *jalíl maqdis men.*
i Zab. 29. 2. aur 110. 3.
k Zab. 93. 1. aur 97. 1. Muk. 11. 15. aur 19. 6.
l 13 áyat. Zab. 67. 4. aur 98. 9.
m Zab. 69. 34.
n Zab. 98. 7, wag.
|| 'Ibrání men, *shádmání karen.*
o Zab. 67. 4. Muk. 19. 11.

XCVII ZABUR.

1 *Khudá bádsháhí kartá barí hashmat ke sáth.*
7 *Kalísiyá khushí manátí ki butparaston par*
iláhí áfaten parí thín. 10 *Ráqim i zabúr*
logon se nasíhat kartá ki díndárí karen, aur
iláhí intizám se khushwaqt rahen.

Khudáwand saltanat kartá
hai[a]; zamín khushíán kare:
bare bare ábád jazíre shád howen[b].
2 Badlíán aur kálí ghatáen us ke
ás pás hain[c]; sadáqat aur 'adálat
us ke takht kí bunyád hain[d].
3 Ek shu'ala us ke áge áge játá
hai[e], aur us ke dushmanon ko
har taraf jalátá hai.
4 Us kí bijlíán 'álam ko roshan
kartín, aur zamín dekhte hí
kámp játí[f].
5 Sáre pahár Khudáwand ke
muqábale se mom ke mánind pi-
ghalte hain[g], sárí zamín ke Khu-
dáwand ke rú ba rú.
6 Sáre ásmán us kí 'adálat kí
manádí karte hain[h], aur sáre log
us kí hashmat ko dekhte hain.
7 Sharminda howen we sab, jo
khode húe but pújte hain, aur
múraton par phúlte hain[i]; sáre
ma'búdo, tum use sijda karo[k].
8 Saihún ne suná, aur magan
húí: Yahúdáh kí betíán, ai Khu-
dáwand, terí 'adálaton se khush-
waqt húín.
9 Kyúnki, ai Khudáwand, tú
sárí zamín par bálá hai[l]; tú sáre
ma'búdon se nipat sarbuland
hai[m].
10 Tum, jo Khudá ke cháhne-
wále ho, badí se kína rakho[n];
wuh apne pák logon kí jánon ká
nigahbán hai[o]; wuhí un ko sha-
ríron ke háth se chhurátá hai[p].
11 Núr sádiqon ke liye boyá
gayá hai[q], aur khushí un ke liye,
jin ke dil sídhe hain.
12 Ai sádiqo, tum Khudáwand
men khush ho[r], aur us kí quddúsí
ko yád karke shukr karo[s].

a Zab. 96. 10.
b Yas. 60. 9.
c 1 Sal. 8. 12. Zab. 18. 11.
d Zab. 89. 14.
e Zab. 18. 8. aur 50. 3. Dán. 7. 10. Hab. 3. 5.
f Khur. 19. 18. Zab. 77. 18. aur 104. 32.
g Qáz. 5. 5. Mík. 1. 4. Nahúm 1. 5.
h Zab. 19. 1. aur 50. 6.
i Khur. 20. 4. Ahb. 26. 1. Ist. 5. 8. aur 27. 15.
k 'Ibrán. 1. 6.
l Zab. 83. 18.
m Khur. 18. 11. Zab. 95. 3. aur 96. 4.
n Zab. 34. 14. aur 37. 27. aur 101. 3. Ámús 5. 15. Rúm. 12. 9.
o Zab. 31. 23. aur 37. 28. aur 145. 20.
p Ams. 2. 8. Zab. 37. 39, 40. Dán. 3. 28. aur 6. 22, 27.
q Aiy. 22. 28. Zab. 112. 4. Ams. 4. 18.
r Zab. 33. 1.
s Zab. 30. 4.

XCVIII ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr Yahúdíon se,* 4 *phir gair qau-*
mon se, 7 *aur phir sáre makhlúqát se, nasíhat*
kartá, ki Khudá kí sitáish karen.

Khudáwand ká ek nayá
gít gáo[a]; kyúnki us ne
'ajáibát kiye[b]; us ke dahine háth
aur muqaddas bázú ne use fath
bakhshí[c].
2 Khudáwand ne apní naját ko
záhir kiyá[d]; aur us ne apní sadá-
qat ummaton ko kholke dikhláí[e].
3 Us ne Isráel ke gharáne kí
bábat apní rahmat aur amánat ko
yád farmáyá[f]; zamín ke sáre
kanáron ne hamáre Khudá kí
naját ko dekhá[g].
4 Ai sárí zamín, Khudáwand
ke liye khushí se na'ra már[h], aur
áwáz buland kar, aur khush ho,
aur madh gá.
5 Khudáwand ke liye bín ba-
jáke gáo; bín bajáke aur sur
bándhke gáo.
6 Narsinge aur qarnái phúnkte
húe, Khudáwand Bádsháh ke áge
khushí kí áwázen karo[i].
7 Daryá aur us kí ma'múrí shor
macháwen[k]; sárí dunyá bhí, aur
sab jo us men baste hain.
8 Nahren tál dewen, aur sárí
pahárían milke khushíán karen[l],
9 Khudáwand ke áge: ki wuh
zamín kí 'adálat karne átá hai[m];
wuh sadáqat se dunyá kí 'adálat
karegá.

a Zab. 33. 3. aur 96. 1. Yas. 42. 10.
b Khur. 15. 11. Zab. 77. 14. aur 86. 10. aur 105. 5. aur 136. 4. aur 139. 14.
c Khur. 15. 6. Yas. 59. 16. aur 63. 5.
d Yas. 52. 10. Lúq. 2. 30, 31.
e Yas. 62. 2. Rúm. 3. 25, 26.
f Lúq. 1. 54, 55, 72.
g Yas. 49. 6. aur 52. 10. Lúq. 2. 30, 31. aur 3. 6. A'am. 13. 47. aur 28. 28.
h Zab. 95. 1. aur 100. 1.
i Gin. 10. 10. 1 Taw. 15. 28. 2 Taw. 29. 27.
k Zab. 96. 11, wag.
l Yas. 55. 12.
m Zab. 96. 10, 13.

XCIX ZABUR.

1 *Nabí yih bát jatáke ki Ḳhudá Saihún meṉ bádsháhí kartá, 5 sab logoṉ se nasíhat kartá, ki bápdádoṉ ke namúne par muqaddas pahár par jáke Ḳhudá kí 'ibádat kareṉ.*

KHUDÁWAND saltanat kartá hai[a]; ḳhalq kámpe: wuh karúbíoṉ ke darmiyán baiṭhá hai[b]; zamín ‖ larze.
2 Ḳhudáwand Saihún meṉ buzurg hai, aur wuh sárí ḳhilqatoṉ se buland hai[c].
3 We tere buzurg aur haulnák nám kí sitáish kareṉ[d], ki wuh quddús hai;
4 Aur bádsháh kí tawánáí kí, jo 'adálat ko dost rakhtá hai[e]: tú ne sadáqat ko sábit kiyá; aur tú ne 'adálat aur sadáqat baní Ya'qúb meṉ kí.
5 Tum Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá ko buzurg jáno[f], aur us ke páṉwoṉ kí kursí[g] ke barábar sijda karo; ki ‖ wuh quddús hai[h].
6 Músá aur Hárún, us ke káhinoṉ ke darmiyán, aur Samúel un ke bích, jo us ke nám-lewá haiṉ[i]; unhoṉ ne Ḳhudáwand se du'áeṉ mángíṉ, us ne unheṉ qabúl kiyá[k].
7 Us ne badlí ke sutún meṉ se un ke sáth báteṉ kíṉ[l]; unhoṉ ne us kí gawáhíoṉ aur qaul ko, jo us ne unheṉ baḳhshá, hifz kiyá.
8 Ai Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá, tú un ká qabúl-karnewálá hai; aur tú un ká baḳhshnewálá Ḳhudá hai[m], agarchi tú un ke a'amál ká badlá un se letá hai[n].
9 Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá ko buzurg jáno, aur us ke muqaddas pahár ke áge sijda karo; ki Ḳhudáwand hamárá Ḳhudá quddús hai[o].

C ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr logoṉ se nasíhat kartá ki Ḳhudá kí sitáish dil o ján se kareṉ, 3 us kí buzurgwárí, 4 aur us kí tawánáí ke liház se.*

Shukrguzárí ká Zabúr*.

AI sárí sarzamíno, Ḳhudáwand ke liye ḳhush-áwází karo[a].
2 Ḳhushí se Ḳhudáwand kí 'ibádat karo; gáte húe us ke huzúr házir ho.
3 Tum jáno, ki Ḳhudáwand wuhí Ḳhudá hai; usí ne ham ko banáyá[b], aur ‖ na ham ne apne taíṉ; ham us ke bande haiṉ, aur us kí charágáh kí bheṛeṉ[c].
4 Shukrguzárí karte húe us ke darwázoṉ meṉ, aur hamd karte húe us kí bárgáhoṉ meṉ dáḳhil ho[d]; us ke ihsánmand raho; us ke nám ko mubárak kaho.
5 Ki Ḳhudáwand bhalá hai; us kí rahmat abadí hai[e], aur us kí wafáí pusht dar pusht hai.

a Zab. 93. 1.
b Ḳhur. 25. 22. Zab. 18. 10. aur 80. 1.
‖ 'Ibrání meṉ, larkhaṛáwe.
c Zab. 97. 9.
d Ist. 28. 58. Muk. 15. 4.
e Aiy. 36. 5, 6, 7.
f 9 áyat.
g 1 Taw. 28. 2. Zab. 132. 7.
‖ Yá, wuh, (ya'ne kursí) quddús hai.
h Ahb. 19. 2.
i Yar. 15. 1.
k Ḳhur. 14. 15. aur 15. 25. 1 Sam. 7. 9. aur 12. 18.
l Ḳhur. 33. 9.
m Gin. 14. 20. Yar. 46. 28. Saf. 3. 7.
n Dekho Ḳhur. 32. 2, wag. Gin. 20. 12, 24. Ist. 9. 20.
o 5 áyat. Ḳhur. 15. 2. Zab. 34. 3. aur 118. 28.
* Zab. 145, sarnáma.
a Zab. 95. 1. aur 98. 4.
b Zab. 119. 73. aur 139. 13, wag. aur 149. 2. Afs. 2. 10.
‖ Yá, us ke ham haiṉ.
c Zab. 95. 7. Hiz. 34. 30, 31.
d Zab. 66. 13. aur 116. 17, 18, 19.
e Zab. 136. 1, wag.

CI ZABUR.

Dáúd díndárí karne kí bábat áp mannat mántá, aur 'ahd kartá.

Dáúd ká Zabúr.

MAIṈ rahmat aur 'adálat ke gít gáúṉgá[a]; ai Ḳhudáwand, maiṉ terí sitáish ke gít gáúṉgá.
2 Maiṉ dánishmandí kí ráh be-'aib chalúṉgá[b]. Tú mujh pás kab áwegá? maiṉ apne ghar meṉ ‖ dil kí rástí se[c] ṭahaltá phirúṉgá.
3 Maiṉ apní ánkhoṉ ke rú ba rú kisí †burí chíz ko na rakhúṉgá; maiṉ un logoṉ ke kám ko, jo kajrauí karte[d], dushmaní rakhúṉgá[e]; mujhe us se lagáwaṭ nahíṉ.
4 Mere dil se magráí játí rahegí; maiṉ †sharír se áshnáí na karúṉgá[f].
5 Wuh, jo chhipke apne hamsáye kí gíbat kartá hai, maiṉ use ján se márúṉgá; jo bulandnigáh[g] aur ḳhudbín hai, maiṉ us kí bardásht na karúṉgá.
6 Merí ánkheṉ zamín ke ímándároṉ par haiṉ, ki we mere sáth raheṉ; wuh, ‖ jo mustaqím ráh par chaltá hai, merí ḳhidmat karegá.
7 Wuh, jo dagábáz hai, mere ghar meṉ rah na sakegá, aur jhúṭh kahnewálá merí nazar tale na ṭhahregá.
8 Maiṉ zamín ke sáre sharíroṉ ko sawere faná karúṉgá[h], táki Ḳhudáwand ke shahr se[i] sáre badkirdároṉ ko káṭ ḍálúṉ.

CII ZABUR.

1 *Nabí du'á mángte waqt ek bhárí shikáyat kartá. 12 Ḳhudá kí abadíyat o rahmat par gaur karne se wuh tasallí hásil kartá. 18 Ḳhudá kí rahmatoṉ kí yádgárí karná farz hai. 23 Ḳhudá kí be-tabdílí ke ḳhiyál se wuh áp apní kamzorí ko pushtí detá.*

‖ Ek miskín kí Namáz, jo musíbat meṉ mubtalá hoke Ḳhudáwand ke áge apná burá hál bayán kartá hai*.

AI Ḳhudáwand, merí du'á sun, aur merí faryád ko apne huzúr pahunchne de[a].

a Zab. 89. 1.
b 1 Sam. 18. 14.
‖ 'Ibrání meṉ, kámil dil se.
c 1 Sal. 9. 4. aur 11. 4.
† 'Ibrání meṉ, Balí'ál kí chíz.
d Yash. 23. 6. 1 Sam. 12. 20, 21. Zab. 40. 4. aur 125. 5.
e Zab. 97. 10.
† 'Ibrání meṉ, sharír ko na jánúṉgá.
f Mat. 7. 23. 2 Tim. 2. 19.
g Zab. 18. 27. Ams. 6. 17.
‖ Yá, jo ráh meṉ be-'aib chaltá. Zab. 119. 1.
h Zab. 75. 10. Yar. 21. 12.
i Zab. 48. 2, 8.
‖ Yá, Ek namáz miskín ke liye.
* Zab. 61. 2. aur 142. 2, 3.
a Ḳhur. 2. 23. 1 Sam. 9. 16. Zab. 18. 6.

2 Merí tangí ke din apná muṉh
mujh se na chhipá[b]; merí taraf
kán rakh[c]; jis din maiṉ du'á
máṉgúṉ, jald mujhe jawáb de.
3 Ki merí 'umr ‖ dhuweṉ kí
tarah gáib hojátí[d], aur merí
haḍḍíáṉ angeṭhí ke mánind jal
játíṉ[e].
4 Merá dil márá paṛá, aur ghás
ke mánind pazhmurda húá[f];
mujhe roṭí kháná yád nahíṉ átá.
5 Mere karáhne ke shor se
merí haḍḍíáṉ mere ‖ gosht se á
milíṉ[g].
6 Maiṉ janglí hawásil ke mánind
húá[h]; maiṉ wíráne ká ullú baná[i].
7 Maiṉ paṛá jágtá húṉ[k], aur
gaure kí tarah chhat ke úpar
akelá[l] húṉ.
8 Mere dushman sáre din mujhe
malámat karte haiṉ; we, jo
mujh par junún karte haiṉ[m], mujh
par hamqasam húe haiṉ[n].
9 Maiṉ roṭí kí jagah ḳhák
phánktá húṉ, aur apne pání meṉ
áṉsú milátá húṉ[o],
10 Tere gazab aur qahr ke
sabab se; kyúṉki tú ne mujh ko
buland kiyá, phir girá diyá[p].
11 Merí 'umr sáya kí tarah
ghaṭtí hai[q], aur maiṉ sabze kí
mánind murjháyá[r].
12 Par, tú ai ḲHUDÁWAND,
abad tak báqí rahegá[s], aur terá
zikr pusht dar pusht hotá rahegá[t].
13 Tú uṭhegá, aur Saihún par
rahmat karegá[u], ki us par, rahmat
ká waqt hai; háṉ, us ká mu-
ta'aiyin waqt pahunchá hai[x].
14 Ki tere bande us ke pattha-
roṉ se[y] shád hote haiṉ, aur us
kí ḳhák par mihrbání karte haiṉ.
15 Aur sárí qaumeṉ ḲHUDÁ-
WAND ke nám se ḍarengí, aur rú
e zamín ke sáre bádsháh tere
jalál se[z].
16 Ki ḲHUDÁWAND Saihún ko
biná kartá, aur apne jalál meṉ
záhir hotá[a].
17 Wuh muhtáj kí du'á kí taraf
mutawajjih hotá[b], aur us kí du'á
ko radd na kartá.
18 Yih pichhlí pusht ke liye[c]
likhá jáegá; aur log, jo paidá
howeṉge[d], ḲHUDÁWAND kí sitáish
kareṉge.
19 Ki ḲHUDÁWAND ne apne
buland aur muqaddas makán par
se nigáh kí[e]; ḲHUDÁWAND ne
ásmán par se zamín par nazar kí;

[b] Zab. 27. 9. aur 69. 17.
[c] Zab. 71. 2. aur 88. 2.
‖ Yá, (jaisá ba'ze samajhte) *dhuwáṉ hogayí.*
[d] Zab. 119. 83. Ya'q. 4. 14.
[e] Aiy. 30. 30. Zab. 31. 10. Nau. 1. 13.
[f] Zab. 37. 2. 11 áyat.
‖ Yá, *chamṛe se.*
[g] Aiy. 19. 20. Nau. 4. 8.
[h] Yas. 34. 11. Saf. 2. 14.
[i] Aiy. 30. 29.
[k] Zab. 77. 4.
[l] Zab. 38. 11.
[m] A'am. 26. 11.
[n] A'am. 23. 12.
[o] Zab. 42. 3. aur 80. 5.
[p] Zab. 30. 7.
[q] Aiy. 14. 2. Zab. 109. 23. aur 144. 4. Wá'iz 6. 12.
[r] 4 áyat. Yas. 40. 6, 7, 8. Ya'q. 1. 10.
[s] 26 áyat. Zab. 9. 7. Nau. 5. 19.
[t] Zab. 135. 13.
[u] Yas. 60. 10. Zak. 1. 12.
[x] Yas. 40. 2.
[y] Zab. 79. 1.
[z] 1 Sal. 8. 43. Zab. 138. 4. Yas. 60. 3.
[a] Yas. 60. 1, 2.
[b] Naham. 1. 6, 11. aur 2. 8.
[c] Rúm. 15. 4. 1 Qur. 10. 11.
[d] Zab. 22. 31. Yas. 43. 21.
[e] Ist. 26. 15. Zab. 14. 2. aur 33. 13, 14.

20 Táki qaidíoṉ ká karáhná
sune[f]; táki ‖ unheṉ, jin par qatl
ká fatwá húá hai, chhuṛáwe;
21 Táki we Saihún meṉ ḲHUDÁ-
WAND ká nám záhir kareṉ[g], aur
Yarúsalam meṉ us kí sitáish ka-
reṉ;
22 Jab ki sáre log aur mamluka-
teṉ ḲHUDÁWAND kí 'ibádat ke liye
jam'a howeṉ.
23 Us ne ráh meṉ merá zor
ghaṭá diyá, aur merí 'umr ko
kotáh kiyá[h].
24 Maiṉ ne kahá, Ai mere
Ḳhudá, merí ádhí 'umr meṉ mujh
ko na uṭhá le[i]; ki tere baras
pusht dar pusht haiṉ[k].
25 Tú ne qadím se zamín kí biná
ḍálí; ye sáre ásmán tere háth kí
san'ateṉ haiṉ[l].
26 We nest hojáeṉge[m], par tú
† báqí rahegá[n]; háṉ, we sab po-
shák ke mánind puráne ho jáeṉge;
tú unheṉ libás kí mánind badlegá,
aur we mubaddal howeṉge:
27 Par tú aisá hí rahegá[o], aur
tere barsoṉ kí intihá na hogí.
28 Tere bandoṉ ke farzand qáim
raheṉge, aur un kí nasl tere hu-
zúr sábit rahegí[p].

CIII ZABUR.

1 *Báqim i zabúr áp ko aur logoṉ ko ubhártá hai ki Ḳhudá ko mubárakbád kaheṉ, us kí rahmat ke sabab se,* 15 *aur ḳháss karke, is liház se ki wuh har waqt bilá nága záhir hotí hai.*

Dáúd ká Zabúr.

AI merí ján, ḲHUDÁWAND ko
mubárakbád kah[a]; aur wuh
sab, jo mujh meṉ ho, us ke mu-
qaddas nám ko.
2 ḲHUDÁWAND ko mubárakbád
kah, ai merí ján; aur us kí sab
ni'amatoṉ ko farámosh na kar:
3 Wuh tere sáre gunáhoṉ ko
baḳhshtá hai[b]; wuh tujhe sárí
bímáríoṉ se shifá detá hai[c];
4 Wuh terí ján halákat se ba-
chátá hai[d]; wuh tujh par kámil
mihrbání aur latíf rahmatoṉ ká
táj rakhtá hai[e].
5 Wuh ‖ terá muṉh achchhí chí-
zoṉ se bhartá hai; ki tú 'uqáb ke
mánind sar i nau jawán hotá hai[f].
6 ḲHUDÁWAND sadáqat kartá
hai, aur sáre mazlúmoṉ ká insáf[g].
7 Us ne apní ráheṉ Músá ko
batláiṉ, aur apne kám baní Isráel
ko[h].
8 ḲHUDÁWAND rahím aur mihr-

[f] Zab. 79. 11.
‖ 'Ibrání meṉ, *maut ke farzandoṉ ko.*
[g] Zab. 22. 22.
[h] Aiy. 21. 21.
[i] Yas. 38. 10.
[k] Zab. 90. 2. Hab. 1. 12.
[l] Paid. 1. 1. aur 2. 1. 'Ibrán. 1. 10.
[m] Yas. 34. 4. aur 51. 6. aur 65. 17. aur 66. 22. Rúm. 8. 20. 2 Pat. 3. 7, 10, 11, 12.
† 'Ibrání meṉ, *khará rahegá.*
[n] 12 áyat.
[o] Mal. 3. 6. 'Ibrán. 13. 8. Ya'q. 1. 17.
[p] Zab. 69. 36.
[a] 22 áyat. Zab. 104. 1. aur 146. 1.
[b] Zab. 130. 8. Yas. 33. 24. Mat. 9. 2, 6. Marq. 2. 5, 10, 11. Lúq. 7. 47.
[c] Ḳhur. 15. 26. Zab. 147. 3. Yar. 17. 14.
[d] Zab. 34. 22. aur 56. 13.
[e] Zab. 5. 12.
‖ Yá, *terí ján achchhí chízoṉ se ásúda kartá.*
[f] Yas. 40. 31.
[g] Zab. 146. 7.
[h] Zab. 147. 19.

bán hai, qahr meṉ dhímá, aur
shafaqat meṉ baṛá hai[i].
9 Us ká jhuṉjhláná dáimí nahíṉ;
wuh apne gusse ko abad tak na-
híṉ rakh chhoṛtá[k].
10 Us ne hamáre gunáhoṉ ke
muwáfiq ham se sulúk nahíṉ kiyá,
aur hamárí ḳhatáoṉ ke mutábiq
sazá nahíṉ dí[l];
11 Balki jis tarah se ásmán za-
mín ke úpar buland hai, usí tarah
us kí rahmat un par buzurg hai[m]
jo us se ḍarte haiṉ.
12 Púrab kí pachchhim se jitní
dúr hai, utní dúr tak us ne ha-
márí ḳhatáoṉ ko ham se judá
kiyá[n].
13 Jis tarah báp beṭoṉ par tars
khátá hai, usí tarah Ḳhudáwand
un par, jo us se ḍarte haiṉ, rahm
kartá hai[o].
14 Ki wuh hamárí máhiyat ko
pahchántá hai; wuh yád rakhtá
hai[p], ki ham miṭṭí haiṉ[q].
15 Ádmí ke din ghás ke mánind
haiṉ[r]; wuh janglí gul kí mánind
phúltá hai[s].
16 Ki hawá us par se guzrí, aur
wuh nahíṉ; aur us ká makán phir
use na pahchánegá[t].
17 Lekin Ḳhudáwand kí rah-
mat un par, jo us se ḍarte haiṉ,
azal se abad tak hai, aur us kí
sadáqat farzandoṉ ke farzandoṉ
par[u];
18 Jo us ke 'ahd ko hifz karte
haiṉ, aur us ke hukmoṉ ko yád
karke un par 'amal karte haiṉ[x].
19 Ḳhudáwand ne ásmánoṉ par
apná taḳht qáim kiyá[y], aur us kí
bádsháhat[z] sab par musallit hai.
20 Ḳhudáwand ko mubárakbád
kaho, ai us ke firishto[a], tum, jo
†zor meṉ sabqat le gae ho, aur
us ke hukmoṉ par 'amal karte
ho[b], aur ‖us kí áwáz aur us ká
kalám sunte ho.
21 Ḳhudáwand ko mubárakbád
kaho, ai sab us ke lashkaro[c], aur
us ke ḳhidmat karnewálo, tum,
jo us kí marzí par chalte ho[d].
22 Ḳhudáwand ko mubárakbád
kaho, ai sáre maḳhlúq, us kí
mamlukat ke har maqám meṉ[e];
ai merí ján, tú Ḳhudáwand ko
mubárakbád kah[f].

i Ḳhur. 34. 6, 7. Gin. 14. 18. Ist. 5. 10. Naham. 9. 17. Zab. 86. 15. Yar. 32. 18.
k Zab. 30. 5. Yas. 57. 16. Yar. 3. 5. Mík. 7. 18.
l 'Az. 9. 13.
m Zab. 57. 10. Afs. 3. 18.
n Yas. 43. 25. Mík. 7. 18.
o Mal. 3. 17.
p Zab. 78. 39.
q Paid. 3. 19. Wá'iz 12. 7.
r Zab. 90. 5, 6. 1 Pat. 1. 24.
s Aiy. 14. 1, 2. Ya'q. 1. 10, 11.
t Aiy. 7. 10. aur 20. 9.
u Ḳhur. 20. 6.
x Ist. 7. 9.
y Zab. 11. 4.
z Zab. 47. 2. Dán. 4. 25, 34, 35.
a Zab. 148. 2.
† 'Ibrání meṉ, *zor meṉ tawáná ho;* Dekho Zab. 78. 25.
b Mat. 6. 10. 'Ibrán. 1. 14.
‖ 'Ibrání meṉ, *us ke kalám kí áwáz ko.*
c Paid. 32. 2. Yash. 5. 14. Zab. 68. 17.
d Dán. 7. 9, 10. 'Ibrán. 1. 14.
e Zab. 145. 10.
f 1 áyat.

CIV ZABUR.

1 *Ráqim i Zabúr Ḳhudá kí baṛí qudrat par,* 7 *aur us kí 'ajíb parwardigárí o muntazimí par gaur kartá.* 31 *Ḳhudá ká jalál azalí hai.* 33 *Nabí mannat mántá ki maiṉ sadá Ḳhudá kí sitáish kiyá karúṉgá.*

1 AI merí ján, Ḳhudáwand ko
mubárakbád kah[a]. Ai Ḳhu-
dáwand mere Ḳhudá, tú bahut
'azím hai; tú 'izzat aur jalál ká
libás pahine húe hai[b].
2 Wuh núr ko poshák ke mánind
pahintá hai[c], aur ásmán ko parde
ke mánind phailátá hai[d]:
3 Us ne apne bálákhánoṉ kí
kaṛíoṉ ko pání par qáim kiyá[e],
aur badlíoṉ ko apní rath banáyá[f];
aur hawá ke ‖bázúoṉ par wuh
sair kartá hai[g]:
4 Wuh apne firishtoṉ ko rúheṉ
banátá hai[h], aur apne ḳhidmat-
guzároṉ ko ág ká shu'ala[i]:
5 Us ne zamín ko us kí bunyádoṉ
par banáyá[k], ki use kabhí jumbish
nahíṉ.
6 Tú ne gahráoṉ ko aisá ḍhámpá
jaise libás se, aur pání pahároṉ
par khaṛe húe[l].
7 We terí ghurkí se bháge[m], aur
terí garajnewálí áwáz se gurezán
húe.
8 Pahároṉ par chaṛhte haiṉ[n],
we gaṛhoṉ meṉ us jagah ke bích
jo tú ne un ke liye ‖banáí[o], utar
játe haiṉ.
9 Tú ne aisí hadd bándhí hai[p],
ki we us se guzar nahíṉ sakte
haiṉ, aur zamín ko phir chhipá
nahíṉ lete[q].
10 Us ne nahreṉ nashebon meṉ
bhejíṉ, jo pahároṉ ke bích bahtí
haiṉ.
11 Aur we har ek dashtí charind
ko pání detí haiṉ: jangal meṉ
gorkhar us se apní piyás bujháte
haiṉ.
12 Un ke áspás hawáí parinde
basere lete haiṉ; we ḍál ḍál par
†chahchaháte haiṉ.
13 Wuh apne bálákhánoṉ se pa-
hároṉ par pání chhiṛaktá hai[r];
terí san'atoṉ ke[s] phaloṉ se za-
mín ásúda hai[t].
14 Bahímoṉ ke liye ghás, aur
insán kí ḳhidmat ke liye sabzí
wuhí ugátá hai[u]; táki wuh un
ke liye zamín se ḳhurák paidá
kare[x];
15 Aur mai, jo insán ke dil ko
ḳhush kartí hai[y], aur ‖raugan se
ziyáda chihre ko chamkátí hai,
aur roṭí, jo insán ke dil ko ta-
wánáí baḳhshtí hai.
16 Ḳhudáwand ke daraḳht ras

a Zab. 103. 1. 35 áyat.
b Zab. 93. 1.
c Dán. 7. 9.
d Yas. 40. 22. aur 45. 12.
e 'Amús 9. 6.
f Yas. 19. 1.
‖ 'Ibrání meṉ, *paroṉ par.*
g Zab. 18. 10.
h 'Ibrán. 1. 7.
i 2 Sal. 2. 11. aur 6. 17.
k Aiy. 26. 7. aur 38. 4, 6. Zab. 24. 2. aur 136. 6. Wá'iz 1. 4.
l Paid. 7. 19.
m Paid. 8. 1.
n Paid. 8. 5.
‖ 'Ibrání meṉ, *biná kí.*
o Aiy. 38. 10, 11.
p Aiy. 26. 10. Zab. 33. 7. Yar. 5. 22.
q Paid. 9. 11, 15.
† 'Ibrání meṉ, *áwáz dete haiṉ.*
r Zab. 147. 8.
s Yar. 10. 13. aur 14. 22.
t Zab. 65. 9, 10.
u Paid. 1. 29, 30. aur 3. 18. aur 9. 3. Zab. 147. 8.
x Aiy. 28. 5. Zab. 136. 25. aur 147. 9.
y Qáz. 9. 13. Zab. 23. 5. Ams. 31. 6, 7.
‖ Yá, *raugan, jo chihra ko chamkátá hai.*

se bhare haiṉ; Lubnán ke saro,
z Gin. 24. 6. jo us ne lagáe[z];
17 Jin meṉ parinde áshiyáne
banáte haiṉ; aur laglag, jo hai,
sanaubar ke daraḳhtoṉ meṉ us ká
ghar hai.
18 Aur únche paháṛ kohí bakroṉ
ke liye haiṉ; aur chaṭán janglí
a Ams. 30.26. ḳhargoshoṉ kí[a] panáh ke liye.
19 Us ne chánd ko zamánoṉ ke
b Paid. 1. 14. liye banáyá[b], aur áftáb apne gu-
c Aiy. 38. 12. rúb kí jagah ján rakhtá hai[c].
d Yas. 45. 7. 20 Tú ne andherá kiyá[d], táki
rát ho, jis meṉ sáre janglí chárpáe
sair karte haiṉ.
21 Sher-bachche apne shikár ke
liye garajte haiṉ, aur Ḳhudá se
e Aiy. 38. 39. Yúel 1. 20. apní ḳhurák mángte haiṉ[e].
22 Áftáb nikalte hí we jam'a
hote haiṉ, aur apne gároṉ meṉ já
baiṭhte haiṉ.
23 Insán apne károbár ke liye
báhar nikaltá hai, aur shám tak
f Paid. 3. 19. mihnat kartá rahtá hai[f].
24 Ai Ḳhudáwand, terí san-
'ateṉ kyá hí bahut aur gúnágún
haiṉ! tú ne un sab ko hikmat se
g Ams. 3. 19. banáyá[g]; zamín tere mál se pur
hai.
25 Yih aisá baṛá aur chauṛá dar-
yá hai, jis meṉ beshumár chhoṭe
baṛe jánwar raftár haiṉ.
26 Us meṉ kishtíáṉ rawán haiṉ,
h Aiy 41. 1. aur wuh lawiyatán bhí[h], jo tú ne
banáyá, táki us meṉ kheltá phire.
27 Ye sab terí taraf takte haiṉ,
ki tú un ko waqt par un kí ḳhurák
i Zab. 136.25. aur 145. 15. aur 147. 9. pahuncháwe[i].
28 Jo tú unheṉ pahunchátá hai,
to we lete haiṉ; aur jo tú apní
muṭṭhí kholtá hai, to we achchhí
chízoṉ se ser hote haiṉ.
29 Tú apná muṉh chhipátá hai,
we hairán hote haiṉ; tú un ká
dam pher letá hai, we mar játe
haiṉ, aur apní máṭí meṉ phir mil
k Aiy 34. 14, 15. Zab. 146. 4. Wá'iz 12. 7. játe haiṉ[k].
† Yá, *apní rúh.* 30 Tú †apná dam bhejtá hai[l];
l Yas. 32. 15. Hiz. 37. 9. we paidá hote haiṉ, aur tú rú e
zamín ko sar i nau árásta kartá
hai.
31 Ḳhudáwand ke jalál kí baqá
abadí hai; Ḳhudáwand apní san-
m Paid. 1. 31. 'atoṉ se ḳhush hai[m].
32 Wuh zamín par nigáh kartá
n Hab. 3. 10. hai, so kámp játí hai[n]; wuh pa-
háṛoṉ ko chhútá hai, so we dhu-
o Zab. 144. 5. wáṉ hoke uṛte haiṉ[o].
33 Maiṉ to jab tak jítá rahúṉgá,
tab tak Ḳhudáwand ke gít gáúṉ-
gá; maiṉ, jab tak maujúd ra-
húṉgá, apne Ḳhudá kí sitáish ke
gít gáúṉgá[p]. p Zab. 63. 4. aur 146. 2.
34 Merá andesha jo us ke liye
hai †use pasand áwe; maiṉ Ḳhu- † Yá, *kyá hí laziz hai!*
dáwand se masrúr húṉgá.
35 Kásh ki gunáh karnewále
zamín par se faná ho jáweṉ, aur
ḳhabísoṉ ke nishán báqí na ra-
heṉ[q]! Ai merí ján, Ḳhudáwand q Zab. 37. 38. Ams. 2. 22.
ko mubárakbád kah[r]. Ḳhudá- r 1 áyat.
wand kí sitáish karo.

CV ZABUR.

1 Báqim logoṉ ko ubhártá, ki Ḳhudá kí sitáish karen aur us ke sáre kámoṉ ko daryáft karke unheṉ yád rakheṉ. 7 Bábat parwardigár kí, ki kyúṉkar us ne Abirahám kí khabar lí, 16 phir Yúsuf kí, 23 phir Ya'qúb kí, jab wuh Misr meṉ maqám kartá thá, 26 phir Músá kí, jab Isráelioṉ ko chhuṛáne gayá thá, 37 aur phir Isráelioṉ kí, jab unheṉ Misr se nikál láyá, aur bayábán meṉ un ko khiláyá piláyá, aur áḳhir ko unheṉ Kan'án meṉ basáyá.

KHUDÁWAND ká shukr karo;
us ká nám lo[a]; logoṉ ke a 1 Taw. 16. 8,—22. Yas. 12. 4.
darmiyán us ke kámoṉ ko bayán
karo[b]. b Zab. 145. 4, 5, 11.
2 Us ke liye gáo; us kí hamd ke
gít gáo; us ke sab 'ajáib kámoṉ
ke qisse kaho[c]. c Zab. 77. 12. aur 119. 27.
3 Us ke muqaddas nám par
faḳhr karo; Ḳhudáwand ke tá-
liboṉ ke dil ḳhushwaqt howeṉ.
4 Ḳhudáwand ke aur us kí
qúwat ke ḳhwáhán raho; sadá us
ke dídár kí talásh meṉ raho[d]. d Zab. 27. 8.
5 Us ke 'ajáib aur garáib ká-
moṉ ko[e], jo us ne kiye, aur un e Zab. 77. 11.
hukmoṉ ko, jo us ne apne muṉh
se farmáe, yád karo;
6 Tum nasl i Abirahám, jo us
ke bande ho; tum baní Ya'qúb,
jo us ke barguzíde ho.
7 Wuhí Ḳhudáwand hamárá
Ḳhudá hai; tamám zamín meṉ us
kí 'adálateṉ haiṉ[f]. f Yas. 26. 9.
8 Us ne apne 'ahd ko aur us
suḳhan ko, jo us ne kahá, hazár
pushtoṉ ke liye yád rakhá[g]; g Lúq. 1. 72.
9 Wuhí 'ahd, jo us ne Abirahám
se kiyá, aur Iz,hák se us kí qa-
sam kháí[h]; h Paid. 17. 2. aur 22. 16, wag. aur 26. 3. aur 28. 13. aur 35. 11. Lúq. 1. 73. 'Ibrán. 6.17.
10 Aur use Ya'qúb kí ek sharí'at
aur Isráel ká ek 'ahd i abadí
ṭhahráyá;
11 Aur farmáyá, ki maiṉ Kan'án
kí zamín tujh ko detá húṉ; yih † 'Ibrání meṉ, *terí mírás kí rassí.*
†terá maurúsí hissa hai[i]: i Paid. 13. 15. aur 15. 18.
12 Jis waqt ki we shumár meṉ
kam the[k], aur bahut thoṛe, aur k Paid. 34.30. Ist. 7. 7. aur 26. 5.
zamín meṉ pardesí the[l]. l 'Ibrán.11.9.

13 Aur we qaum ba qaum aur mamlukat ba mamlukat pare phirte the.
14 Us ne kisí ko maqdúr na diyá, ki un par zulm kare[m]; us ne un kí khátir bádsháhon ko malámat kí[n]:
15 Ki, Mere mamsúhon ko mat chhúo, aur mere nabíon ko na satáo.
16 Balki us ne us kál ko buláyá ki us sarzamín men howe[o]; us ne roṭí kí ṭek torí[p].
17 Us ne un se peshtar ek shakhs ko bhejá[q]: Yúsuf bechá gayá ki gulám ho[r];
18 Jis ke pánwon ko unhon ne paikaríán pahináke dukh diyá[s]; us kí ján lohe † kí qaid húí.
19 Jis waqt tak ki us ká kalám púrá húá; ki KHUDÁWAND ke sukhan se wuh ázmúda ṭhahrá[t].
20 Bádsháh ne log bheje, aur use rihái dí[u]; logon ke hákim ne use ázád kiyá.
21 Us ne use apne ghar ká mukhtár aur apní sárí milkíyaton ká wazír kiyá[x];
22 Táki us ke sardáron tak, jab cháhe, bándh ḍále, aur us ke buzurgwáron ko 'aql sikhláwe.
23 Isráel bhí Misr men áyá[y], aur Ya'qúb Hám kí zamín men[z] musáfir húá.
24 Aur us ne apní guroh ko firáwání bakhshí[a], aur unhen un ke dushmanon se ziyáda qawí kiyá.
25 Us ne un ke dilon ko pherá, ki we us ke logon se 'adáwat karne lage, aur us ke bandon se dagábází[b].
26 Tab us ne apne bande Músá ko[c], aur apne barguzída Hárún ko[d] bhejá.
27 Unhon ne un ke darmiyán us ke mu'ajize dikhláe[e], aur Hám kí zamín men 'ajáib[f].
28 Us ne tárikí bhejí[g], so andherá húá; aur unhon ne us ke sukhan se sarkashí na kí[h].
29 Us ne un ke páníon ko lahú banáyá[i], aur un kí machhlíon ko már ḍálá.
30 Un kí sarzamín ne bahut se menḍak ugle[k]; un ke bádsháhon kí koṭhríon men bhí.
31 Us ne hukm kiyá, aur tarah tarah kí makkhíán aur júen un kí sab hudúd men áín[l].

m Paid. 35. 5.
n Paid. 12. 17. aur 20. 3, 7.
o Paid. 41. 54.
p Ahb. 26. 26. Yas. 3. 1. Hiz. 4. 16.
q Paid. 45. 5. aur 50. 20.
r Paid. 37. 28, 36.
s Paid. 39. 20. aur 40. 15.
† 'Ibrání men, men ágayí.
t Paid. 41. 25.
u Paid. 41. 14.
x Paid. 41. 40.
y Paid. 46. 6.
z Zab. 78. 51. aur 106. 22.
a Khur. 1. 7.
b Khur. 1. 8, wag.
c Khur. 3. 10. aur 4. 12, 14.
d Gin. 16. 5. aur 17. 5.
e Khur. 7, aur 8, aur 9, aur 10, aur 11, aur 12 Abwáb. Zab. 78. 43, wag.
f Zab. 106. 22.
g Khur. 10. 22.
h Zab. 99. 7.
i Khur. 7. 20. Zab. 78. 44.
k Khur. 8. 6. Zab. 78. 45.
l Khur. 8. 17, 21. Zab. 78. 45.

32 Us ne menh kí jagah un par ole barsáe[m], aur un kí sarzamín men ág bharkí.
33 Us ne un ke tákistán aur anjíron ke bág barbád kiye[n], aur un kí hudúd ke darakht toṛ ḍále.
34 Us ne hukm kiyá, aur ṭiḍḍí áí[o]; malakh nikle, aur we beshumár the;
35 We un kí zamín kí sárí sabzíán khá gae, aur un ke mulk ke mewe nigal gaín.
36 Us ne un kí zamín men sáre palauṭhe máre[p]; un kí tamám qúwat ke pahile phal[q].
37 Aur wuh unhen rúpe, aur sone ke sáth nikál láyá[r], aur un ke firqon men ek bhí nátawán na thá.
38 Un ke nikal jáne se Misr khush húá[s]; kyúnki un ká khauf un men pará thá.
39 Us ne badlí ko phailáyá, táki sáya kare; aur ág ko, táki rát ko roshan kare[t].
40 Unhon ne mángá, us ne baṭeren dín[u], aur un ko ásmání roṭíon se ser kiyá[x].
41 Us ne chaṭán ko chírá, aur pání uchhlá[y]; pání nahr ke mánind khushkí par bahá.
42 Kyúnki us ne apne muqaddas kalám ko[z], aur apne bande Abiráhám ko yád kiyá.
43 Wuh apne bandon ko khushí ke sáth, aur apne barguzídon ko † basháshat ke sáth nikál láyá;
44 Us ne unhen qaumon kí sarzamínen dín[a]; unhon ne qaumon ká hásil mírás páí;
45 Táki we us ke huqúq ko hifz karen, aur us kí sharí'at ko yád rakhen[b]. ‖ KHUDÁWAND kí sitáish karo.

CVI ZABUR.

1 Ráqim i Zabúr logon se nasíhat kartá ki we Khudá kí sitáish karen. 4 Apne gunáhon kí mu'áfí jis tarah se bápdádon ne mu'áfí pái thí mángtá. 7 Logon kí bagáwat ká aur Khudá kí rahmat ká ahwál. 47 Ákhir ko phir du'á mángtá aur Khudá kí saná kartá.

‖ KHUDÁWAND kí sitáish karo. KHUDÁWAND ká shukr karo, kyúnki wuh nek hai; aur us kí rahmat abadí hai[a].
2 Kaun KHUDÁWAND kí karámaton kí taqrír kar saktá hai[b]? us kí sárí sitáishen kaun kar saktá hai?
3 Mubárak we, jo hukm ko yád

m Khur. 9. 23, 25. Zab. 78. 48.
n Zab. 78. 47.
o Khur. 10. 4, 13, 14. Zab. 78. 46.
p Khur. 12. 29. Zab. 78. 51.
q Paid. 49. 3.
r Khur. 12. 35.
s Khur. 12. 33.
t Khur. 13. 21. Naham. 9. 12.
u Khur. 16. 12, wag. Zab. 78. 18, 27.
x Zab. 78. 24, 25.
y Khur. 17. 6. Gin. 20. 11. Zab. 78. 15, 16. 1 Qur. 10. 4.
z Paid. 15. 14.
† 'Ibrání men, gáte húe.
a Ist. 6. 10, 11. Yash. 13. 7, wag. Zab. 78. 55.
b Ist. 4. 1, 40. aur 6. 21,—25.
‖ 'Ibrání men, Hallilú Yáh.
‖ 'Ibrání men, Hallilú Yáh.
a 1 Taw. 16. 34. Zab. 107. 1. aur 118. 1. aur 136. 1.
b Zab. 40. 5.

rakhte hain; aur wuh, jo hamesha[c]
sadáqat ke kám kartá[d] hai.
4 Ai KHUDÁWAND, mujh par yád
karke wuh mihr kar, jo tú apne
bandon par kartá hai[e]; hán, mujh
par apní naját leke mutawajjih ho;
5 Táki main tere barguzídon kí
bhaláí dekhún; aur táki main terí
guroh kí khushwaqtí se khush
hoún, aur terí mírás men shámil
hoke wajd karún.
6 Ham ne apne bápdádon samet
gunáh kiye[f]; ham ne ná-farmání
kí; ham ne sharárat kí.
7 Hamáre bápdáde Misr ke bích
terí 'ajáib qudraton ko na samjhe;
unhon ne terí rahmaton kí kas-
rat ko yád na kiyá; balki daryá
par, ya'ne daryá e Qulzum par,
tujhe gussa diláyá[g].
8 Lekin us ne apne nám ke liye[h]
unhen bacháyá, táki apní qawí
qudrat záhir kare[i].
9 Us ne daryá e Qulzum ko
dántá[k], so wuh súkh gayá: wuh
unhen gahráíon men se pár le
gayá[l], jaise bayábán men se.
10 Us ne unhen us ke háth se,
jo un ká kína rakhtá thá, naját
dí[m], aur dushman ke háth se riháí
bakhshí.
11 Pání ne un ke bairíon ko
chhipá liyá[n]; un men se ek bhí na
bachá.
12 Tab we us kí báton par ímán
láe; we us kí hamd o saná
gáe[o].
13 We jald us ke kámon ko
bhúl gae[p]; aur us kí saláh ke
intizár men na rahe.
14 Unhon ne jangal men hirs se
khwáhish kí[q], aur bayábán men
Khudá ko ázmáyá.
15 Us ne un ká matlab rawá
kiyá[r], par un kí jánon men lágarí
bhejí[s].
16 Unhon ne khaimagáh men
Músá par, aur KHUDÁWAND ke
muqaddas mard Hárún par, hasad
kiyá[t].
17 So zamín phatí, aur Dátan
ko nigal gaí; aur Abirám kí sárí
jamá'at us men samá gaí[u].
18 Aur un kí mahfil men ek
shu'ala uthá; us shu'ale ne sha-
ríron ko bhasam kar diyá[x].
19 Unhon ne Hurib men ek
bachhrá banáyá, aur dhálí húí
múrat ke áge sijda kiyá[y].
20 Is tarah unhon ne apne jalál

c A'am. 24. 16. Gal. 6. 9.
d Zab. 15. 2.
e Zab. 119. 132.
f Ahb. 26. 40. 1 Sal. 8. 47. Dán. 9. 5.
g Khur. 14. 11, 12.
h Hiz. 20. 14.
i Khur. 9. 16.
k Khur. 14. 21. Zab. 18. 15. Nahúm 1. 4.
l Yas. 63. 11, 12, 13, 14.
m Khur. 14. 30.
n Khur. 14. 27, 28, aur 15. 5.
o Khur. 14. 31. aur 15. 1.
p Khur. 15. 24. aur 16. 2. aur 17. 2. Zab. 78. 11.
q Gin. 11. 4, 33. Zab. 78. 18. 1 Qur. 10. 6.
r Gin. 11. 31. Zab. 78. 29.
s Yas. 10. 16.
t Gin. 16. 1, wag.
u Gin. 16. 31, 32. Ist. 11. 6.
x Gin. 16. 35, 46.
y Khur. 32. 4.

ko ek bail kí tashbíh se, jo ghás
khátá hai, badal dálá[z].
21 Unhon ne apne naját-dene-
wále Khudá ko bhulá diyá[a], jis ne
Misr men bare bare kám kiye
the;
22 Aur 'ajáib kám Hám kí zamín
men[b]; aur muhíb karámát daryá
e Qulzum par.
23 Aur us ne farmáyá, ki Main
unhen ján se márúngá[c]; agar us
ká barguzída Músá us darár men[d]
us ke áge na khará hotá, tá ki
us ke gazab ko phere, na howe
ki wuh unhen nábúd kar dále.
24 Hán, unhon ne us dilpazír
zamín kí[e] tahqír kí; we us ke
sukhan par ímán na láe[f];
25 Balki apne khaimon men kur-
kuráe[g], aur KHUDÁWAND kí áwáz
ke shanawá na húe.
26 Tab us ne apná háth un par
utháyá[h], ki unhen bayábán men
girá de[i];
27 Aur un kí nasl ko bhí umma-
ton men girá de, aur unhen mulkon
men titar bitar kar de[k].
28 Wahán we Ba'al-Fagúr se
mil gaye[l], aur be-ján chízon kí
qurbáníán kháne lage.
29 Unhon ne us ko apne 'amalon
se gussa diláyá; aur wabá ne un
men rakhna kiyá.
30 Us waqt Fínihás uthá aur
sazá dí[m]; so wabá játí rahí.
31 Aur yih us ke liye sadáqat
giní gayí[n], pusht dar pusht abad
tak.
32 Unhon ne phir us ko jhagre ke
pání par gussa diláyá[o]; so wuh Mú-
sá se un ke sabab ná-khush húá[p];
33 Kyúnki unhon ne us kí Rúh
ko diqq kiyá[q], aisá ki wuh apne
labon se ná-munásib bolá.
34 Unhon ne un qaumon ko, jin
ke qatl ká hukm KHUDÁWAND ne
kiyá thá[r], már na dálá[s];
35 Balki gair gurohon se mel
kiyá, aur un ke kám síkhe[t];
36 Aur unhon ne un ke buton
kí parastish kí[u], jo un ke liye
phandá húá[x];
37 Unhon ne to apne beton aur
apní betíon ko Shayátín ke liye[y]
qurbání kiyá[z];
38 Aur begunáhon ká, ya'ne apne
beton aur apní betíon ká, khún
kiyá: ki unhon ne un ko Kan'án
ke buton ke áge zabh kiyá, aur
zamín lahú se nápák húí[a].

z Yar. 2. 11. Rúm. 1. 23.
a Zab. 78. 11, 12.
b Zab. 78. 51. aur 105. 23, 27.
c Khur. 32. 10, 11, 32. Ist. 9. 19, 25. aur 10. 10. Hiz. 20. 13.
d Hiz. 13. 5. aur 22. 30.
e Ist. 8. 7. Yar. 3. 19. Hiz. 20. 6.
f 'Ibrán. 3. 18.
g Gin. 14. 2, 27.
h Khur. 6. 8. Ist. 32. 40.
i Gin. 14. 28, wag. Zab. 95. 11. Hiz. 20. 15. 'Ibrán. 3. 11, 18.
k Ahb. 26. 33. Zab. 44. 11. Hiz. 20. 23.
l Gin. 25. 2, 3. aur 31. 16. Ist. 4. 3. aur 32. 17. Hús. 9. 10. Muk. 2. 14.
m Gin. 25. 7, 8.
n Gin. 25. 11, 12, 13.
o Gin. 20. 3, 13. Zab. 81. 7.
p Gin. 20. 12. Ist. 1. 37. aur 3. 26.
q Gin. 20. 10.
r Ist. 7. 2, 16. Qáz. 2. 2.
s Qáz. 1. 21, 27, 28, 29, wag.
t Qáz. 2. 2. aur 3. 5, 6. Yas. 2. 6. 1 Qur. 5. 6.
u Qáz. 2. 12, 13, 17, 19. aur 3. 6, 7.
x Khur. 23. 33. Ist. 7. 16. Qáz. 2. 3, 14, 15.
y Ahb. 17. 7. Ist. 32. 17. 2 Taw. 11. 15. 1 Qur. 10. 20.
z 2 Sal. 16. 3. Yas. 57. 5. Hiz. 16. 20. aur 20. 26.
a Gin. 35. 33.

39 Aur apne kámoṉ meṉ álúda húe[b], aur apne fi'aloṉ meṉ ziná-kár bane[c].

40 Tab KHUDÁWAND ká ġussa apne logoṉ par bhaṛká[d], aisá ki us ne apní mírás se bhí[e] nafrat kí;

41 Aur us ne use ġair qaumoṉ ke qabze meṉ kar diyá[f]; so we, jo un ká kína rakhte the, un par musallit húe.

42 Un ke dushmanoṉ ne un ko satáyá; we zerdast hoke un ke qábú meṉ ho gae.

43 Us ne bárhá un ko naját dí[g]; par unhoṉ ne apní mashwarat se use ná-ḳhush kiyá; aur we apne gunáhoṉ ke sabab zalíl húe.

44 So us ne un ke dukh par nazar kí[h]; ki us ne un ká nála suná[i].

45 Us ne un ke liye apne 'ahd ko yád farmáyá[k], aur apní raḥmatoṉ kí firáwání ke mutábiq[l] pachhtáyá[m].

46 Us ne aisá kiyá, ki un sab ne bhí, jo unheṉ asír karke le gae, un par tars kháyá[n].

47 Ai KHUDÁWAND, hamáre Ḳhudá, ham ko naját baḳhsh, aur ham ko ġair qaumoṉ meṉ se ek jagah faráham kar, táki terá muqaddas nám leke shukr kareṉ; aur terí sitáish par faḳhr kareṉ[o].

48 KHUDÁWAND, Isráel ká Ḳhudá, azal se abad tak mubárak howe[p]; sáre log boleṉ, Ámín: ‖ Ḳhudáwand kí sitáish karo.

b Hiz. 20. 18, 30, 31.
c Ahb. 17. 7. Gin. 15. 39. Hiz. 20. 30.
d Qáz. 2. 14, wag. Zab. 78. 59, 62.
e Ist. 9. 29.
f Qáz. 2. 14. Naham. 9. 27, wag.
g Qáz. 2. 16. Naham. 9. 27, wag.
h Ḳhur. 4. 31.
i Qáz. 3. 9. aur 4. 3. aur 6. 7. aur 10. 10. Naham. 9. 27, wag.
k Ahb. 26, 41, 42.
l Zab. 51. 1. aur 69. 16. Yas. 63. 7. Nau. 3. 32.
m Qáz. 2. 18.
n 'Az. 9. 9. Yar. 42. 12.
o 1 Taw. 16. 35, 36.
p Zab. 41. 13.
‖ 'Ibrání meṉ, *Hallilú Yáh.*

CVII ZABÚR.

1 *Ráqim i Zabúr chhuṛáe húe logoṉ se nasíhat kartá, ki Ḳhudá kí sitáish karte waqt, Ḳhudá kí parwardigárí par dhyán rakheṉ, ki,* 4 *kyúṉkar musáfiroṉ kí ḳhabar letá,* 10 *phir qaidíoṉ kí,* 12 *phir maríżoṉ kí,* 23 *phir jaház chalánewáloṉ kí,* 33 *aur muḳhtalif hálatoṉ meṉ muḳhtalif logoṉ kí.*

KHUDÁWAND kí shukrguzárí karo, ki wuh nek hai[a]; aur us kí raḥmat abadí hai[b].

2 We, jo KHUDÁWAND ke chhuṛáe húe haiṉ, yúṉ kaheṉ; jinheṉ us ne dushmanoṉ ke háth se rihái baḳhshí[c],

3 Aur unheṉ zamínoṉ se jam'a kiyá[d], púrab aur pachchhim, uttar aur ‖ dakhin se.

4 We jangal meṉ us wíráne meṉ[e], jaháṉ ráh nahíṉ, bhaṭakte the[f], aur unheṉ koí shahr na miltá thá, jaháṉ baseṉ.

5 We bhúkhe aur piyáse bhí the, aur un kí ján gash khátí thí.

a Zab. 119. 68. Mat. 19. 17.
b Zab. 106. 1. aur 118. 1. aur 136. 1.
c Zab. 106. 10.
d Zab. 106. 47. Yas. 43. 5, 6. Yar. 29. 14. aur 31. 8, 10. Hiz. 39. 27, 28.
‖ 'Ibrání meṉ, *samundar se.*
e Ist. 32. 10.
f 40 áyat.

6 So unhoṉ ne apní bipat meṉ KHUDÁWAND ko pukárá; us ne un kí musíbatoṉ se unheṉ naját dí[g].

7 Aur us ne unheṉ sídhí ráh meṉ[h] chaláyá, táki we basne ke láiq shahr meṉ pahuncheṉ.

8 Ai kásh ki log KHUDÁWAND ke áge us kí raḥmat kí, aur baní Ádam ke áge us ke 'ajáib kámoṉ kí sitáish karte[i]!

9 Kyúṉki wuh piyáse ká dil ser karnewálá, aur bhúkhe ká jí ḳhúbí se bharnewálá hai[k].

10 We, jo táríkí meṉ aur maut ke sáya meṉ baiṭhe the[l], aur musíbat aur lohe se jhakṛe húe haiṉ[m];

11 Kyúṉki unhoṉ ne Ḳhudá ke ḥukmoṉ se baġáwat kí[n], aur Ḥaqq Ta'álá kí maslaḥat[o] kí ihánat kí;

12 Is liye us ne un ke diloṉ ko mashaqqat se 'ájiz kiyá; we gir paṛe, aur koí madadgár na thá[p].

13 Us waqt unhoṉ ne apní bipat meṉ KHUDÁWAND ko pukárá, aur us ne unheṉ un kí musíbatoṉ se chhuṛáyá[q].

14 Us ne unheṉ táríkí aur maut ke sáya tale se báhar nikálá, aur un ke bandhanoṉ ko toṛ ḍálá[r].

15 Ai kásh ki log KHUDÁWAND ke áge us kí raḥmat kí, aur baní Ádam ke áge us ke 'ajáib kámoṉ kí sitáish kareṉ[s]!

16 Kyúṉki us ne pítal ke darwáze toṛe, aur lohe ke aṛbange káṭ diye[t].

17 Aḥmaq apní badchálí se, aur apní badkáríoṉ se ranjída húe[u].

18 Un ke jí ko har ek taraḥ ke kháne se nafrat húí[x], aur we maut ke ástánoṉ ke muttasil á pahunche[y].

19 Tab unhoṉ ne apní musíbat meṉ KHUDÁWAND ko pukárá; wuh unheṉ un ke dukhoṉ se naját detá hai[z].

20 Us ne apná kalám bhejá[a], aur unheṉ changá kiyá[b], aur unheṉ un ke gaṛhoṉ se[c] rihái baḳhshí.

21 Ai kásh ki log KHUDÁWAND ke áge us kí raḥmat kí, aur baní Ádam ke áge us ke 'ajáib kámoṉ kí sitáish kareṉ[d]!

22 Aur shukr ke zabíḥoṉ ko guzráneṉ[e], aur † shádmání se us ke kámoṉ ko bayán kareṉ[f].

23 We, jo kishtíoṉ meṉ daryá kí sair karte haiṉ; we, jo baṛe pánioṉ se kám rakhte haiṉ:

g 13, 19, 28 áyateṉ. Zab. 50. 15. Hús. 5. 15.
h 'Az. 8. 21.
i 15, 21, 31 áyateṉ.
k Zab. 34. 10. Lúq. 1. 53.
l Lúq. 1. 79.
m Aiy. 36. 8.
n Nau. 3. 42.
o Zab. 73. 24. aur 119. 24. Lúq. 7. 30. A'am. 20. 27.
p Zab. 22. 11. Yas. 63. 5.
q 6, 19, 28 áyateṉ.
r Zab. 68. 6. aur 146. 7. A'am. 12. 7, wag. aur 16. 26, wag.
s 8, 21, 31 áyateṉ.
t Yas. 45. 2.
u Nau. 3. 39.
x Aiy. 33. 20.
y Aiy. 33. 22. Zab. 9. 13. aur 88. 3.
z 6, 13, 28 áyateṉ.
a 2 Sal. 20. 4, 5. Zab. 147. 15, 18. Mat. 8. 8.
b Zab. 30. 2. aur 103. 3.
c Aiy. 33. 28, 30. Zab. 30. 3. aur 49. 15. aur 56. 13. aur 103. 4.
d 8, 15, 31 áyateṉ.
e Ahb. 7. 12. Zab. 50. 14. aur 116. 17. 'Ibrán. 13. 15.
† 'Ibrání meṉ, *gáte húe.*
f Zab. 9. 11. aur 73. 28. aur 118. 17.

24 We hí KHUDÁWAND kí qudraton par nazar karte hain, aur gahráo men us ke 'ajáib ko dekhte hain.
25 Kyúnki wuh hukm kartá hai, aur túfání hawá chalátá hai[g], jis se maujen uthne lagtí hain.
26 We ásmánon par charhte hain; phir gahráo men utarte hain; un kí jánen pareshání se pighal játí hain[h].
27 We áge píchhe girte hain, aur badmast kí tarah larkharáte hain; ‖ un ke hawáss bilkull ur gae hain.
28 So we apní tangí men KHUDÁWAND se faryád karte hain; aur wuh un kí musíbaton se unhen naját detá hai[i].
29 Wuh ándhí ko thamá detá hai, aisá ki us kí maujen qarár pakartí hain[k].
30 Tab we khush hote hain, ki unhen chain miltá hai; wuhí un ko, jis bandar men we jáyá cháhte hain, le pahunchátá hai.
31 Ai kásh ki log KHUDÁWAND ke áge us kí rahmat kí, aur baní Ádam ke áge us ke 'ajáib kámon kí sitáish karen[l]!
32 We us ko logon ke majma' men[m] buland karen, aur buzurgon kí majlis men us ká shukr karen.
33 Wuh nahron ko sahrá banátá hai, aur pání ke chashmon ko súkhí zamín kar dáltá hai[n];
34 Ugánewálí zamín ko shor kar detá hai, un kí sharárat ke sabab se, jo wahán baste hain[o].
35 Wuh bayábán ko jhíl baná dáltá hai, aur khushk zamín ko chashme banátá hai[p].
36 Wahán wuh bhúkhon ko basátá hai, táki we ábádí ke liye shahr taiyár karen;
37 Aur khetí karen, aur angúron ke bág lagáwen, aur afzáish ká phal jam'a karen.
38 Wuh unhen bhí barakat detá hai[q]; so we bahut ho játe hain[r], aur un kí mawáshí ko kam hone nahín detá.
39 We phir ghat játe hain[s], aur zalíl hote hain, zulm aur musíbat aur gam ke máre.
40 Wuh amíron par zillat dáltá hai; aur aisá kartá hai, ki we jangal jangal be-ráh bhatakte phirte hain[t].
41 Wuh khâksáron ko un kí 'ájizí ‖ se buland kartá hai[u], aur un ke gharánon ko galle kí tarah[x] banátá hai.
42 Sádiq log dekhenge, aur masrúr honge[y], aur sáre badkáron ká munh band ho jáegá[z].
43 Wuh kaun sá 'áqil hai, jo un chízon ká dhyán rakhe; ki we KHUDÁWAND kí rahmaton ko khúb samjhenge[a].

CVIII ZABUR.

1 *Dáúd áp ko ubhártá ki Khudá kí hamd karne men mashgúl rahe.* 5 *Khudá se du'á mángtá ki apne wa'de ke mutábiq us kí madad kare.* 11 *Us ko yaqín hotá ki Khudá us kí kumak karegá.*

Dáúd ká Gít, yá Zabúr.

AI Khudá, merá dil musta'idd hai; main apní shaukat ke sáth gáúngá, aur sitáish karúngá[a].
2 Jág, ai bín aur barbat; main sawere jágúngá[b].
3 Ai KHUDÁWAND, main logon ke darmiyán terí shukrguzárí karúngá; main qaumon ke bích terí hamd gáúngá.
4 Kyúnki terí rahmat 'azím, aur ásmánon se bálátar hai; aur terí amánat ‖ badlíon tak hai.
5 Ai Khudá, tú ásmánon par sarfaráz ho, aur terá jalál sárí zamín par ho[c];
6 Táki tere mahbúb rihái páwen, apne dahne háth se naját de, aur merí sun[d].
7 Khudá ne apne taqaddus men farmáyá hai, Main khush hoúngá, main Sikm ko taqsím karúngá, aur Sukkát kí wádí ko mápúngá.
8 Jili'ád merá hai, aur Munassí bhí merá, aur Ifráím bhí mere sir ká zor hai, aur Yahúdáh merí saltanat ká ‖ 'asá[e];
9 Moáb mere dhone ká lagan, Adúm par main apní jútí chaláúngá, Filist par main shádiyána bajáúngá.
10 Hasín shahr men kaun mujhe le jáegá[f]? Adúm tak merá rahbar kaun hogá?
11 Ai Khudá, kyá tú nahín, jis ne hamen radd kiyá? ai Khudá, kyá tú hamáre lashkaron ke sáth khurúj na karegá?
12 ‖ Dushman se hamárí kumak kar, ki ádmí kí madad bátil hai.
13 Khudá hí se ham bahádurí karenge; kyúnki wuhí ha-

[g] Yún. 1. 4.
[h] Zab. 22. 14. aur 119. 28. Nahúm 2. 10.
‖ 'Ibrání men, *un kí sárí hikmat nigalí játí.*
[i] 6, 13, 19 áyaten.
[k] Zab. 89. 9. Mat. 8. 26.
[l] 8, 15, 21 áyaten.
[m] Zab. 22. 22, 25. aur 111. 1.
[n] 1 Sal. 17. 1, 7.
[o] Páid. 13.10. aur 14. 3. aur 19. 25.
[p] Zab. 114. 8. Yas. 41. 18.
[q] Paid. 12. 2. aur 17. 16, 20.
[r] Khur. 1. 7.
[s] 2 Sal. 10.32.
[t] Aiy. 12. 21, 24.
‖ Yá, *ke ba'd.*
[u] 1 Sam. 2. 8. Zab. 113. 7, 8.
[x] Zab. 78. 52.
[y] Aiy. 22. 19. Zab. 52. 6. aur 58. 10.
[z] Aiy. 5. 16. Zab. 63. 11. Ams. 10. 11. Rúm. 3. 19.
[a] Zab. 64. 9. Yar. 9. 12. Hús. 14. 9.
[a] Zab. 57. 7.
[b] Zab. 57. 8,—11.
‖ Yá, *aflák tak.*
[c] Zab. 57. 5, 11.
[d] Zab. 60. 5, wag.
‖ 'Ibrání men, *shárí'.*
[e] Paid. 49. 10.
[f] Zab. 60. 9.
‖ Yá, *Bipat, men.*

máre dushmanon ko latár má-
g Zab. 60. 12. regá [g].

CIX ZABUR.

1 Dáúd apne tuhmatíon par shikáyat kartá, aur Yahúdáh Iskariyútí se ishára karke unhen haram kár detá. 16 Un ká gunáh fásh kartá. 21 Apní pareshání ke sabab nála karke wuh madad mángtá. 29 Wa'da kartá ki shukrguzár rahúngá.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká zabúr.

AI mere Khudá, jis kí sitáish
main kartá hún, chup mat
a Zab. 83. 1. ho [a];
2 Kyúnki sharíron ne apná munh
aur makkáron ne apná dahan mujh
par kholá hai; we jhúṭhí báten
mere haqq men kahte hain.
3 Un ke kína-ámez kalám ne
mujh ko gher liyá hai, aur we
b Zab. 35. 7. aur 69. 4. Yúh. 15. 25. be-sabab [b] mujh se larte hain.
4 We merí dostí ke 'iwaz men
mujh se dushmaní karte hain;
par main jo hún, du'á kartá.
5 Unhon ne merí nekí ke 'iwaz
mujhe badí ká sila diyá hai, aur
muhabbat ke badle men 'adáwat
c Zab. 35. 7, 12. aur 38. 20. kí [c].
6 Tú ek sharír ko us par qáim
|| Yá, ek mukhálif. kar, aur us ke dahne háth || Shai-
d Zak. 3. 1. tán ko khará kar [d].
7 Ki jab us kí 'adálat kí jáwe,
to wuh mujrim ṭhahre, aur us kí
e Ams. 28. 9. du'á gunáh ho jáwe [e].
8 Us ke din thoṛe howen; us ká
f A'am. 1. 20. 'uhda dúsrá páwe [f].
9 Us ke bachche yatím ho jáwen,
g Khur. 22. 24. aur us kí jorú bewa ho jáwe [g].
10 Us ke bachche sadá áwára
rahen, aur bhíkh mángen; we
apne wíránon se khurák ḍhúnḍhte
phiren.
11 Súdkhor sab kuchh jo us ká
ho le len, aur pardesí us kí kamáí
h Aiy. 5. 5. ko gárat karen [h].
12 Koí us par tars na kháwe; us
ke yatímon par koí rahm na kare.
13 Us kí nasl báqí na rahe [i], aur
i Aiy. 18. 19. Zab. 37. 28. dúsrí pusht men us ká nám miṭáyá
k Ams. 10. 7. jáwe [k].
14 Us ke bápdádon kí badkáríán
Khudawand ke huzúr mazkúr
l Khur. 20. 5. howen [l], aur us kí má ká gunáh
m Naham. 1. 5. Yar. 18. 23. miṭáyá na jáwe [m].
15 We nit Khudawand ke áge
rahen, táki wuh zamín par se un
n Aiy. 18. 17. Zab. 34. 16. ká tazkira nábúd kar de [n].
16 Kyúnki us ne rahímí ko yád
na kiyá; balki wuh miskín aur
muhtáj ke píchhe pará, táki dil-
o Zab. 34. 18. shikaston ko [o] qatl kare.
17 Jaisá us ne la'nat karne ko
dost rakhá, so wuh us par á pare [p]; p Ams. 14. 14. Hiz. 35. 6.
aur jaisá wuh barakat se bezár
rahá, so wuh barakat us se dúr
rahe.
18 Jaisá us ne la'nat karne ko
ko khil'at ke mánind pahin liyá,
waise la'nat pání ke mánind us
kí antríon men [q], aur tel kí tarah q Gin. 5. 22.
us kí haddíon men, ghuse.
19 La'nat us ke liye aisí howe,
jaise posháh, jo use chhipá letí
hai, aur jaise paṭká, jo sadá us kí
kamar ke gird lipṭá rahtá hai.
20 Khudawand kí taraf se mere
dushmanon ká, aur un ká, jo merí
ján ko burá kahte hain, yih sila
howe.
21 Par tú mujh par, ai Khuda-
wand Khudá, apne nám ke liye
rahm kar; ki terí rahmat khúb
hai; mujhe naját de.
22 Ki main miskín aur muhtáj
hún, aur merá dil mujh men
chhedá húá hai.
23 Main lambáte húe sáye ke
mánind [r] tamám húá; main ṭiḍḍí r Zab. 102. 11. aur 144. 4.
kí tarah úpar tale uchhálá gayá
hún.
24 Mere ghuṭne fáqe se sust ho
gae [s], aur mere gosht men chiknái s 'Ibrán. 12. 12.
na rahí.
25 Main un ká nang húá [t]; we t Zab. 22. 6, 7.
mujhe tákte hain, aur sir hiláte
hain [u]. u Mat. 27. 39.
26 Ai Khudawand, mere Khudá,
merí kumak kar; apní rahmat ke
mutábiq mujhe naját de;
27 Táki we jánen, ki yih terá
háth hai [x]; ki tú ne, ai Khuda- x Aiy. 37. 7.
wand, yih kiyá hai.
28 We la'nat karen, par tú ba-
rakat de [y]; jab we uṭhen, to shar- y 2 Sam. 16. 11, 12.
minda howen; par terá banda
shádmán ho [z]. z Yas. 65. 14.
29 Mere dushman khijálat kí
poshák se mulabbas hon, aur apní
sharmindagí kí chádar se áp ko
chhipá lewen [a]. a Zab. 35. 26. aur 132. 18.
30 Main apne munh se Khuda-
wand kí bahut tarah kí sitáish
karúngá; main jamá'aton men
bahuton ke bích us kí hamd gáún-
gá [b]. b Zab. 35. 18. aur 111. 1.
31 Kyúnki wuh miskín ke dahne
háth khará hogá [c], táki use un se, c Zab. 16. 8. aur 73. 23. aur 110. 5. aur 121. 5.
jo us kí ján † ke khwáhán hain, † 'Ibrání men, *ki 'adálat karne-wále.*
naját dewe.

CX ZABUR.

1 *Masíh kí bádsháhat; 4 us kí kahánat; 5 us kí fath, 7 aur us kí sarbulandí.*

Zabúr i Dáúd.

KHUDÁWAND ne mere Khudáwand ko farmáyá, Tú mere dahne háth baith, jab tak ki main tere dushmanon ko tere pánwon tale kí chaukí karún[a].

2 KHUDÁWAND tere zor ká 'asá Saihún men se bhejegá: tú apne dushmanon ke darmiyán hukmrání kar.

3 Tere log terí qúwat ke din husn i taqaddus ke sáth[b] apní khushí kí[c] qurbáníán láwenge, aur terí † auládí kí os subh ke rihm-wálí kí nisbat se ziyáda hogí.

4 KHUDÁWAND ne qasam khái hai, aur wuh na pachhtáwegá[d], Tú Malik i Sidq kí saff men abad tak káhin hai[e].

5 Khudáwand tere dahne háth par[f] apne qahr ke din[g] bádsháhon ko de máregá.

6 Wuh qaumon ko mujrim thahráwegá; wuh láshon se jaghon ko bhar degá; wuh || bahut mamlukaton men logon ke siron ko kuchlegá[h].

7 Wuh ráh men nále ká pání píegá[i]: is liye wuh sir buland karegá[k].

CXI ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr áp kí ko namúna dikháke auron ko ubhártá ki Khudá kí sitáish karen, us ke buzurg kámon ke sabab, 5 aur us ke fazl ke kámon ke bá'is. 10 Khudá ká khauf sachchí khirad paidá kartá.*

† KHUDÁWAND kí sitáish karo. Main tamám dil se KHUDÁWAND kí sitáish karúngá, sádiqon kí mahfil men, aur jamá'at men[a].

2 KHUDÁWAND ke kám buzurg hain[b]; un kí taftísh we log karte hain, jo unhen dost rakhte hain[c].

3 Us ká kám jáh o jalál hai[d], aur us kí sadáqat abadí hai.

4 Us ne apne 'ajáib kámon ke liye yádgárí rakhí; KHUDÁWAND mihrbán aur dardmand hai[e].

5 Us ne un ko, jo us se darte hain, || kháná diyá[f]; wuh apne 'ahd ko abad tak yád farmáegá.

6 Us ne apne kámon ká zor apne logon ko dikhláyá, táki unhen qaumon kí mírás bakhshe.

7 Us ke háth ke kám haqq aur 'adálat hain[g]; us ke sáre ahkám yaqín hain[h],

a Mat. 22. 44. Marq. 12. 36. Lúq. 20. 42. A'am. 2. 34. 1 Qur. 15. 25. 'Ibrán. 1. 13. 1 Pat. 3. 22. Dekho Zab. 45. 6, 7.
b Zab. 96. 9.
c Qáz. 5. 2.
† Yá *jawání kí os*, wag.
d Gin. 23. 19.
e 'Ibrán. 5. 6. aur 6. 20. aur 7. 17, 21. Dekho Zak. 6. 13.
f Zab. 16. 8.
g Zab. 2. 5, 12. Rúm. 2. 5. Muk. 11. 18.
|| Yá, *barí*.
h Zab. 68. 21. Hab. 3. 13.
i Qáz. 7. 5, 6.
k Yas. 53. 12.
† 'Ibrání men, *Hallilú Yáh.*
a Zab. 35. 18. aur 89. 5. aur 107. 32. aur 109. 30. aur 149. 1.
b Aiy. 38, aur 39, aur 40, aur 41 Abwáb. Zab. 92. 5. aur 139. 14. Muk. 15. 3.
c Zab. 143. 5.
d Zab. 145. 4, 5, 10.
e Zab. 86. 5. aur 103. 8.
|| 'Ibrání men, *shikár.*
f Mat. 6. 26, 33.
g Muk. 15. 3.
h Zab. 19. 7.

8 We hamesha abad tak qáim rahte[i]; we sachái aur sídhái se kiye gaye hain[k].

9 Us ne apne logon ke liye naját bhejí[l]; apne 'ahd ko abad tak mazbút farmáyá hai; us ká nám quddús[m] aur muhíb hai.

10 KHUDÁWAND ká khauf khirad ká shurú' hai[n]; un sab ká, jo us par 'amal karte hain, † khúb zihn hai; sitáish abad tak usí ke liye hai.

CXII ZABUR.

1 *Díndárí is jahán men sab fáida detí, 4 aur us jahán men sáre fawáid us se hásil hote. 10 Díndáron kí kámyábí dekhke be-dín log diqq honge.*

|| KHUDÁWAND kí sitáish karo. Mubárak wuh ádmí hai, jo KHUDÁWAND se khauf rakhtá hai[a], aur us ke farmánon se niháyat khush hai[b].

2 Us kí nasl zamín par zoráwar hogí; sádiqon kí aulád mubárak hogí[c].

3 Us ke ghar men mál aur daulat hogí[d], aur us kí sadáqat abadí hogí.

4 Táríkí men rástkáron ke liye núr chamká hai[e]; wuh mihrbán, aur bará dardmand, aur sádiq hai.

5 Jo nek mard hai, mihrbání kartá hai, aur qarz detá hai[f]; wuh apne károbár ko imtiyáz karke[g] durust kartá hai.

6 Yaqínan us ko kabhí jumbish na hogí[h]; sádiq kí yádgárí abadí hogí[i].

7 Wuh burí khabren sunke hirásán na hogá[k]; us ká dil qáim hai[l], ki us ká tawakkul KHUDÁWAND par hai[m].

8 Us ká dil bar-qarár hai; wuh na daregá[n], yahán tak ki wuh apne dushmanon par gálib áwegá[o].

9 Us ne bikhráyá hai; us ne kangálon ko diyá hai[p]: us kí sadáqat[q] abad tak báqí hai; us ká síng jalál ke sáth sarfaráz hogá[r].

10 Sharír dekhegá, aur kurhegá[s], aur dánt písegá[t], aur pighal jáwegá[u]; sharíron kí tamanná faná ho jáegí[x].

CXIII ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr logon se nasíhat kartá ki Khudá kí sitáish karen us kí buzurgí ke sabab, 6 aur us kí rahmat ke sabab.*

|| KHUDÁWAND kí sitáish karo. Ai KHUDÁWAND ke bando, us kí sitáish karo; KHUDÁWAND ke nám kí madh karo[a].

i Yas. 40. 8. Mat. 5. 18.
k Zab. 19. 9. Muk. 15. 3.
l Mat. 1. 21. Lúq. 1. 68.
m Lúq. 1. 49.
n Ist. 4. 6. Aiy. 28. 28. Ams. 1. 7. aur 9. 10. Wá'iz 12. 13.
† Yá, *nek anjám honge.*
|| 'Ibrání men, *Hallilú Yáh.*
a Zab. 128. 1.
b Zab. 119. 16, 35, 47, 70, 143.
c Zab. 25. 13. aur 37. 26. aur 102. 28.
d Mat. 6. 33.
e Aiy. 11. 17. Zab. 97. 11.
f Zab. 37. 26. Lúq. 6. 35.
g Afs. 5. 15. Qul. 4. 5.
h Zab. 15. 5.
i Ams. 10. 7.
k Ams. 1. 33.
l Zab. 57. 7.
m Zab. 64. 10.
n Ams. 1. 33.
o Zab. 59. 10. aur 118. 7.
p 2 Qur. 9. 9.
q Ist. 24. 13. 3 áyat.
r Zab. 75. 10.
s Dekho Lúq. 13. 28.
t Zab. 37. 12.
u Zab. 58. 7, 8.
x Ams. 10. 28. aur 11. 7.
|| 'Ibrání men, *Hallilú Yáh.*
a Zab. 135. 1.

2 Ḳhudáwand ká nám is dam se abad tak mubárak howe[b].

3 Áftáb ke tulú' se leke us ke magrib tak Ḳhudáwand ká nám mamdúh ho[c].

4 Ḳhudáwand sárí ummaton̲ se buland o bálá hai[d]; us ká jalál ásmánon̲ par hai[e].

5 Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá kí mánind kaun hai[f], jo bulandíon̲ par rahtá hai.

6 Aur nasheb tak átá hai, táki ásmán zamín par nigáh kare[g]?

7 Wuh miskín ko ḳhák se uṭhá letá hai, aur muhtáj ko mazbala se únchá kartá hai[h].

8 Táki use sháhzádon̲ ke sáth, ya'ne apne logon̲ ke sháhzádon̲ ke sáth, biṭhláwe[i].

9 Wuh bánjh 'aurat ko ghar men̲ biṭhátá hai, aisá ki wuh bachchon̲ kí má ḳhushí ke sáth ho[k]. Ḳhudáwand kí sitáish karo.

b Dán. 2. 20.
c Yas. 59. 19. Mal. 1. 11.
d Zab. 97. 9. aur 99. 2.
e Zab. 8. 1.
f Zab. 89. 6.
g Zab. 11. 4. aur 138. 6. Yas. 57. 15.
h 1 Sam. 2. 8. Zab. 107. 41.
i Aiy. 36. 7.
k 1 Sam. 2. 5. Zab. 68. 6. Yas. 54. 1. Gal. 5. 27.

CXIV ZABUR.

Báqím logon̲ se nasíhat kartá, ki be-ján chízon̲ ke namúne par, we bhí kalísiye ke darmiyán Ḳhudá se ḳhauf rakhen̲.

JAB Isráel Misr se niklá[a], aur Ya'qúb ká gharáná ajnabí zubán bolnewále logon̲ men̲ se[b]:

2 To Yahúdáh us ká bait i quds húá, aur Isráel us kí mamlukat[c].

3 Daryá ne yih dekhá, aur palaṭ gayá[d], aur Yardan ulṭí bahí[e];

4 Paháṛon̲ ne men̲ḍhon̲ kí mánind chhalángen̲ márín̲, aur paháṛíon̲ ne bheṛ ke bachchon̲ kí mánind[f].

5 Ai daryá, tujhe kyá húá, jo tú bhágá? aur ai Yardan, kyá húá, ki tú ulṭí bahí[g]?

6 Aur kyá húá, ai paháṛo, jo tum men̲ḍhon̲ kí mánind chhalángen̲ márte ho? aur ai ṭilo, tum bheṛ ke bachchon̲ kí mánind?

7 Ai zamín, tú Ḳhudáwand ke huzúr tharthará, aur Ya'qúb ke Ḳhudá ke áge;

8 Jo patthar ko hauz banátá hai; chaqmaq ke patthar ko pání ká chashma[h].

a Ḳhur. 13. 3.
b Zab. 81. 5.
c Ḳhur. 6. 7. aur 19. 6. aur 25. 8. aur 29. 45, 46. Ist. 27. 9.
d Ḳhur. 14. 21. Zab. 77. 16.
e Yash. 3. 13, 16.
f Zab. 29. 6. aur 68. 16. Hab. 3. 6.
g Hab. 3. 8.
h Ḳhur. 17. 6. Gin. 20. 11. Zab. 107. 35.

CXV ZABUR.

1 Báqím i zabúr is liház se ki Ḳhudá zu-l-jalál hai, 4 aur but bátil chízen̲ hain̲, 9 logon̲ se nasíhat kartá ki Ḳhudá hí par bharosá rakhen̲. 12 Ḳhudá kí barakaton̲ ke sabab us ko mubárak kahná munásib hai.

HAM ko, ai Ḳhudáwand, nahín̲, ham ko nahín̲, balki apne nám ko buzurgí de[a], apní rahmat ke liye, aur apní wafáí ke sabab se.

2 Qaumen̲ kyún̲ kahen̲, ki Un ká Ḳhudá kahán̲ hai[b]?

3 Hamárá Ḳhudá to ásmán par hai[c]; us ne jo kuchh cháhá, so kiyá.

4 Un ke but rúpá aur soná hain̲, ádmíon̲ kí dastkárián̲[d].

5 We munh rakhte hain̲, par bolte nahín̲; we ánkhen̲ rakhte hain̲, par dekhte nahín̲;

6 We kán rakhte hain̲, par sunte nahín̲; un kí náken̲ bhí hain̲, lekin súnghte nahín̲;

7 We háth rakhte hain̲, par pakaṛte nahín̲; we pán̲w rakhte hain̲, par chalte nahín̲; we apne gale se bhí áwáz nahín̲ nikálte.

8 We, jo unhen̲ banáte hain̲, aur we sab, jo un ká bharosá rakhte hain̲, unhín̲ kí mánind hain̲[e].

9 Ai Isráel tú Ḳhudáwand par tawakkul kar[f]; wuhí un ká madadgár aur un kí sipar hai[g].

10 Ai Hárún ke gharáne, Ḳhudáwand par tawakkul kar, ki wuhí un kí kumak aur sipar hai.

11 Hán̲, tum, jo Ḳhudáwand se ḍarte ho, Ḳhudáwand par tawakkul karo; wuhí un ká madadgár aur un kí sipar hai.

12 Ḳhudáwand ne ham ko yád kiyá; wuh hamen̲ barakat degá; wuh Isráel ke gharáne ko barakat degá; wuh Hárún ke gharáne ko bhí barakat degá.

13 Wuh un ko jo Ḳhudáwand se ḍarte hain̲, chhoṭon̲ ko baṛon̲ ke sáth, barakat degá[h].

14 Ḳhudáwand tum ko aur tumháre laṛkon̲ ko firáwání baḳhshegá.

15 Tum Ḳhudáwand kí taraf se, jis ne ásmán aur zamín ko paidá kiyá[i], mubárak ho[k].

16 'Arsh aur sáre ásmán Ḳhudáwand ke hain̲, aur us ne zamín baní Ádam ko 'ináyat kí.

17 Murde Ḳhudáwand kí sitáish nahín̲ karte, aur na we sab, jo || qabr men̲ utre[l].

18 Lekin ham is waqt se leke abad tak Ḳhudáwand ko mubárak kahenge[m]. Ḳhudáwand kí sitáish karo.

a Dekho Yas. 48. 11. Hiz. 36. 32.
b Zab. 42. 3, 10. aur 79. 10. Yúel 2. 17.
c 1 Taw. 16. 26. Zab. 135. 6. Dán. 4. 35.
d Ist. 4. 28. Zab. 135. 15, 16, 17. Yar. 10. 3, wag.
e Zab. 135. 18. Yas. 44. 9, 10, 11. Yún. 2. 8. Hab. 2. 18, 19.
f Dekho Zab. 118. 2, 3, 4. aur 135. 19, 20.
g Zab. 33. 20. Ams. 30. 5.
h Zab. 128. 1, 4.
i Paid. 1. 1. Zab. 96. 5.
k Paid. 14. 19.
|| 'Ibrání men̲, ḳhámoshí men̲.
l Zab. 6. 5. aur 88. 10, 11, 12. Yas. 38. 18.
m Zab. 113. 2. Dán. 2. 20.

CXVI ZABUR.

1 Ráqim i zabúr apní rihái ke sabab Khudá se apní muhabbat aur ihsánmandí ká iqrár kartá. 12 Apne dil ká shauq baṛhátá, ki ziyáda shukrguzár ho.

MAIN KHUDÁWAND se muhab-
bat rakhtá hún, ki us ne
merí áwáz aur merí minnaten
sunín[a].
2 Ki us ne merí taraf kán dhare,
so main, jab tak ki jítá rahúngá,
us ká nám liye jáúngá.
3 Maut ke dukhon ne mujh ko
gherá, aur pátál ke dardon ne
mujhe pakṛá[b]; main dukh aur
gam men giriftár húá.
4 Tab main ne KHUDÁWAND ká
nám liyá, ki Ai KHUDÁWAND,
mihrbání karke merí ján bachá
líjiye.
5 KHUDÁWAND mihrbán[c] aur sá-
diq hai[d]; aur hamárá Khudá ra-
hím hai.
6 KHUDÁWAND sáda logon ká
nigahbán hai; main past ho gayá
thá, us ne merí kumak kí.
7 Ai merí ján, apní árámgáh men
phir[e], ki KHUDÁWAND ne tujh par
ihsán kiyá[f].
8 Tú ne mujh ko marne se, aur
merí ánkhon ko ánsú baháne se,
aur mere pánwon ko phisalne se
bacháyá[g].
9 Main KHUDÁWAND ke áge zin-
dagí kí zamín chalúngá[h].
10 Main ímán láyá, is liye main
bolá[i]; mujh par baṛí bipat thí:
11 Main ne apní ghabráhaṭ
men kahá[k], ki Sáre ádmí jhúṭhe
hain[l].
12 Main KHUDÁWAND ko, us kí
sárí ni'amaton ke 'iwaz men, jo
mujhe milín, kyá dún?
13 Main naját ká piyála uṭháúngá,
aur KHUDÁWAND ká nám puká-
rúngá.
14 Main abhí us ke sáre logon
ke sámhne KHUDÁWAND ke liye
nazren adá karúngá[m].
15 KHUDÁWAND kí nigáh men us
ke muqaddas logon ká marná gi-
rán-qadr hai[n].
16 Ai KHUDÁWAND, main filha-
qíqat terá banda hún[o]; main terá
banda, terí laundí ká beṭá[p]; tú ne
mere bandhan khole.
17 Main tere huzúr shukrguzárí
ke zabíh chaṛháúngá[q], aur KHU-
DÁWAND ká nám pukárúngá.
18 Main abhí us ke sáre logon

[a] Zab. 18. 1.
[b] Zab. 18. 4, 5, 6.
[c] Zab. 103. 8.
[d] 'Az. 9. 15. Naham. 9. 8. Zab. 119. 137. aur 145. 17.
[e] Yar. 6. 16. Mat. 11. 29.
[f] Zab. 13. 6. aur 119. 17.
[g] Zab. 56. 13.
[h] Zab. 27. 13.
[i] 2 Qur. 4. 13.
[k] Zab. 31. 22.
[l] Rúm. 3. 4.
[m] 18 áyat. Zab. 22. 25. Yún. 2. 9.
[n] Zab. 72. 14.
[o] Zab. 119. 125. aur 143. 12.
[p] Zab. 86. 16.
[q] Ahb. 7. 12. Zab. 50. 14. aur 107. 22.

ke áge apní nazren KHUDÁWAND
ke liye adá karúngá[r];
19 KHUDÁWAND ke ghar kí bár-
gáhon men[s], aur tujh men, ai Ya-
rúsalam. KHUDÁWAND kí sitáish
karo.

CXVII ZABUR.

Ráqim i zabúr logon se nasíhat kartá ki Khudá kí sitáish karen us kí rahmat aur wafáí ke sabab.

AI sárí qaumo, KHUDÁWAND kí
hamd karo; ai logo, tum
sab us kí sitáish karo[a].
2 Kyúnki us kí rahmat ham par
firáwán hai, aur us kí wafáí abadí
hai[b]. KHUDÁWAND kí sitáish karo.

CXVIII ZABUR.

1 Ráqim i zabúr logon se nasíhat kartá ki Khudá kí sitáish karen us kí rahmat ke sabab. 5 Apní wáqifkárí se is par dalílen látá ki Khudá hi par bharosá rakhná bhalá kám hai. 19 Zabúrwálá Masíh kí 'alámat hai, aur us ke ahwál men se Masíh ke áne aur bádsháhat páne kí khabar hásil hotí hai.

KHUDÁWAND kí shukrgu-
zárí karo, ki wuh nek hai;
aur us kí rahmat abadí hai[a].
2 Isráel bhí ab yih kahe[b], ki Us
kí rahmat abadí hai.
3 Hárún ká gharáná bhí ab yih
kahe, ki Us kí rahmat abadí hai,
4 We bhí, jo KHUDÁWAND se
ḍarte hain, ab yih kahen, ki Us
kí rahmat abadí hai.
5 Main ne tangí men KHUDÁ-
WAND ká nám pukárá[c]; KHUDÁ-
WAND ne mujhe jawáb diyá, aur
kusháda jagah men le áyá[d].
6 KHUDÁWAND merí taraf hai[e],
main nahín ḍarne ká; insán merá
kyá kar saktá hai?
7 KHUDÁWAND mere madadgá-
ron men hai[f]; pas, main un par,
jo merá kína rakhte hain, fathyáb
hoúngá[g].
8 Tawakkul karná KHUDÁWAND
par us se bihtar hai, ki insán ká
bharosá rakhe[h].
9 KHUDÁWAND par tawakkul
karná us se bihtar, ki amíron ká
bharosá rakhe[i].
10 Sárí gurohon ne mujh ko
gher liyá; lekin main KHUDÁWAND
ke nám se un ko nábúd karúngá.
11 Unhon ne to mujhe gherá[k],
hán, unhon ne to mujhe gherá
hai; par main KHUDÁWAND ke
nám se unhen nábúd karúngá.
12 Unhon ne mujh par shahd kí
makkhíon kí tarah hujúm kiyá[l];
we kánṭon kí ág kí mánind[m] bujh

[r] 14 áyat.
[s] Zab. 96. 8. aur 100. 4. aur 135. 2.
[a] Rúm. 15. 11.
[b] Zab. 100. 5.
[a] 1 Taw. 16. 8, 34. Zab. 106. 1. aur 107. 1. aur 136. 1.
[b] Dekho Zab. 115. 9, wag.
[c] Zab. 120. 1.
[d] Zab. 18. 19.
[e] Zab. 27. 1. aur 56. 4, 11. aur 146. 5. Yas. 51. 12. 'Ibrán. 13. 6.
[f] Zab. 54. 4.
[g] Zab. 59. 10.
[h] Zab. 40. 4. aur 62. 8, 9. Yar. 17. 5, 7.
[i] Zab. 146. 3.
[k] Zab. 88. 17.
[l] Ist. 1. 44.
[m] Wá'iz 7. 6. Nahúm 1. 10.

gae; main to KHUDÁWAND ke nám se unhen nábúd karúngá.

13 Tú ne mujhe bare zor se dhakelá, táki mujhe girá de; lekin KHUDÁWAND ne merí madad kí.

14 KHUDÁWAND merí qúwat aur merá †fakhr hai; wuh to merí naját húá[n].

15 Sádiqon ke khaimon men shádí aur makhlasí ká gulgula hai. KHUDÁWAND ká dahiná háth bahádurí kartá hai;

16 KHUDÁWAND ká dahná háth buland húá[o]; KHUDÁWAND ká dahná háth bahádurí kartá hai.

17 Main na marúngá, balki jíúngá[p]; aur KHUDÁWAND ke kámon kí taqrír karúngá[q].

18 KHUDÁWAND ne mujhe khúb tambíh kí[r]; lekin us ne mujhe maut ke hawále na kiyá.

19 Sadáqat ke darwáze mere liye kholo, ki main un se andar jáúngá[s]; main KHUDÁWAND kí sitáish karúngá.

20 KHUDÁWAND ká darwáza[t] yih hai, jis men sádiq dákhil hote hain[u].

21 Main terí hamd o saná karúngá, ki tú ne merí sun lí[x]; aur tú merí naját húá[y].

22 Wuh patthar, jise mi'máron ne radd kiyá, kone ká sirá húá[z].

23 KHUDÁWAND ‖ká kám yih hai, jo hamárí nazron men 'ujúba hai.

24 KHUDÁWAND ne yih din paidá kiyá: ham to is din khushí karenge aur masrúr howenge.

25 Ai KHUDÁWAND, main minnat kartá hún, naját bakhshiye; ai KHUDÁWAND, main minnat kartá hún, kámyábí bakhshiye.

26 Mubárak hai, wuh, jo KHUDÁWAND ke nám se átá hai[a]; ham KHUDÁWAND ke ghar men se tum ko mubárakbádí dete hain.

27 KHUDÁWAND wuh Khudá hai, jis ne ham ko núr[b] dikhláyá; qurbání ko mazbah ke síngon tak rassíon se bándho.

28 Merá Khudá tú hai; main terí sitáish karúngá; tú merá Khudá hai; main terí buzurgí karúngá[c].

29 KHUDÁWAND kí shukrguzárí karo; ki wuh nek hai, aur us kí rahmat abadí hai[d].

† 'Ibrání men, *git.*
n Khur. 15. 2. Yas. 12. 2.
o Khur. 15. 6.
p Zab. 6. 5. Hab. 1. 12.
q Zab. 73. 28.
r 2 Qur. 6. 9.
s Yas. 26. 2.
t Zab. 24. 7.
u Yas. 35. 8. Muk. 21. 27. aur 22. 14, 15.
x Zab. 116. 1.
y 14 áyat.
z Mat. 21. 42. Marq. 12. 10. Lúq. 20. 17. A'am. 4. 11. Afs. 2. 20. 1 Pat. 2. 4, 7.
‖ 'Ibrání men, *kí taraf se.*
a Mat. 21. 9. aur 23. 39. Marq. 11. 9. Lúq. 19. 38. Dekho Zak. 4. 7.
b Ást. 8. 16. 1 Pat. 2. 9.
c Khur. 15. 2. Yas. 25. 1.
d 1 áyat.

CXIX ZABUR.

Is zabúr men mukhtalif du'áen aur sitáishen aur farmánbardárí karne kí mannaten mundaraj hain.

א ALAF.

MUBÁRAK we hain, jo ráh men sídhe chalte, aur KHUDÁWAND ke shar'a par 'amal karte hain[a].

2 Mubárak we hain, jo us kí shahádaton ko yád rakhte hain, aur apne sáre dil se use dhúndhte hain.

3 Un se khatá ká kám bhí nahín hotá[b]; we us kí ráhon par chalte hain.

4 Tú ne hukm kiyá hai, ki jí ján se tere qawá'id ko hifz karen.

5 Kásh ki merí ráhen durust hon, táki tere farzon ko nigáh rakhún.

6 Jab ki main tere sáre hukmon ko nigáh rakhúngá, to sharminda na houngá[c].

7 Main terí 'adálat ke hukmon ko síkhke[d] apne dil kí rástí se terí sitáish karúngá.

8 Main tere farzon par chalúngá; tú mujhe ákhir tak na chhor.

ב BET.

9 Jawán apní ráhen kis tarah sáf kare? tere kalám ke mutábiq 'amal karne se.

10 Main ne apne sáre dil se terí talásh kí hai[e]: tú mujh ko apne hukmon se bhatakne mat de[f].

11 Main ne terí bát ko apne dil ke bích chhipá liyá[g], táki main terá gunáh na karún.

12 Ai KHUDÁWAND, tú mubárak hai; apne faráiz mujhe sikhlá[h].

13 Main ne apne labon se tere munh kí sárí 'adálaton ko bayán kiyá[i].

14 Main terí shahádaton kí ráh men aisá masrúr húá hún, jaise mál i firáwán se.

15 Main tere qawá'id men gaur karúngá[k], aur terí rawishon ko muláhaza karúngá.

16 Main tere farzon men magan rahúngá[l]; main terí bát na bhúlúngá.

ג JÍMAL.

17 Apne bande par ihsán kar[m], táki main jí jáún, aur terí bát ko yád rakhún.

18 Merí ánkhen khol, táki main terí sharí'at ke 'ajáib mazmúnon ko dekhún.

a Zab. 128. 1.
b 1 Yúh. 3. 9. aur 5. 18.
c Aiy. 22. 26. 1 Yúh. 2. 28.
d 171 áyat.
e 2 Taw. 15. 15.
f 21, 118 áyaten.
g Zab. 37. 31. Lúq. 2. 19, 51.
h 26, 33, 64, 68, 108, 124, 135 áyaten. Zab. 25. 4.
i Zab. 34. 11.
k Zab. 1. 2. 23, 48, 78 áyaten.
l Zab. 1. 2. 35, 47, 70, 77 áyaten.
m Zab. 116. 7.

19 Maiṉ zamín par ek musáfir
húṉ[n]: apne hukm mujh se na
chhipá.
20 Merá jí har dam terí 'adála-
toṉ ke ishtiyáq meṉ paṛá taṛaptá
hai[o].
21 Tú ne magrúroṉ ko, jo la'natí
haiṉ, jo tere hukmoṉ se bhaṭak
gae haiṉ[p], sarzanish kí hai.
22 Nang aur 'ár ko mujh meṉ se
daf'a kar[q]; kyúṉki maiṉ ne terí
shahádatoṉ ko yád kar rakhá hai.
23 Amíroṉ ne bhí majlis kí, aur
merí gíbateṉ kíṉ; par terá banda
tere faráiz par dhyán lagáe húe
hai[r].
24 Terí shahádateṉ merí 'ishrat[s]
aur merí saláh denewálíáṉ haiṉ.

ד DÁLAT.

25 Merí ján ḳhák se lagí játí
hai[t]; tú apne qaul ke mutábiq
mujh ko jilá[u].
26 Maiṉ ne apne chalanoṉ ko
áshkárá kiyá, aur tú ne merí suní
hai; mujhe apne faráiz sikhlá[x].
27 Apne qawá'id kí ráh ko mujhe
bujhá de, táki maiṉ tere 'ajáib
kámoṉ ká charchá karúṉ[y].
28 Merí rúh udásí se †pighal
játí hai[z]; apne qaul ke mutábiq
mujh ko mazbútí baḳhsh.
29 Mujhe darog-goí kí ráh se
bachá, aur mihrbání karke apní
sharí'at mujhe baḳhsh.
30 Maiṉ ne sachái kí ráh iḳhtiyár
kí, aur tere ahkám apne rúbarú
rakhe.
31 Maiṉ terí shahádatoṉ se chi-
maṭ rahá húṉ; ai KHUDÁWAND,
mujhe sharminda na kar.
32 Maiṉ tere hukmoṉ kí ráh meṉ
dauṛúṉgá, jab ki tú merá dil
kusháda karegá[a].

ה HE.

33 Ai KHUDÁWAND, mujhe apne
faráiz kí ráh batlá[b]; maiṉ use
áḳhir tak[c] yád rakhúṉgá.
34 Mujh ko fahm 'atá kar[d], aur
maiṉ terí sharí'at ko hifz karúṉ-
gá; háṉ, maiṉ use apne sáre dil
se yád kar rakhúṉgá.
35 Mujhe apne hukmoṉ ke ráste
meṉ chalá, ki merí ḳhushí us meṉ
hai[e].
36 Mere dil ko apní shahádatoṉ
kí taraf máil kar, na lálach kí
taraf[f].
37 Merí ánkhoṉ ko pher de[g], ki
bátil ko na dekheṉ[h]; aur apní
ráh meṉ mujhe zindagí baḳhsh[i].

[n] Paid. 47. 9. 1 Taw. 29. 15. Zab. 39. 12. 2 Qur. 5. 6. 'Ibrán. 11. 13.
[o] Zab. 42. 1, 2. aur 63. 1. aur 84. 2. 40, 131 áyateṉ.
[p] 10, 110, 118 áyateṉ.
[q] Zab. 39. 8.
[r] 15 áyat.
[s] 77, 92 áyateṉ.
[t] Zab. 44. 25.
[u] 40 áyat. Zab. 143. 11.
[x] 12 áyat. Zab. 25. 4. aur 27. 11. aur 86. 11.
[y] Zab. 145. 5, 6.
† 'Ibrání meṉ, *tapakti hai.*
[z] Zab. 107. 26.
[a] 1 Sal. 4. 29. Yas. 60. 5. 2 Qur. 6. 11.
[b] 12 áyat.
[c] 112 áyat. Mat. 10. 22. Muk. 2. 26.
[d] 73 áyat. Ams. 2. 6. Ya'q. 1. 5.
[e] 16 áyat.
[f] Hiz. 33. 31. Marq. 7. 21, 22. Lúq. 12. 15. 1 Tim. 6. 10. 'Ibrán. 13. 5.
[g] Yas. 33. 15.
[h] Ams. 23. 5.
[i] 40 áyat.

38 Apne qaul ko apne bande ke
liye qáim rakh[k]; kyúṉki wuh tere
ḳhauf meṉ rahtá hai.
39 Us malámat ko, jis se maiṉ
ḍartá húṉ, mujh se daf'a kar; ki
terí 'adálateṉ bhalí haiṉ.
40 Dekh, ki maiṉ tere qawá'id
ká mushtáq húṉ[l]: apní sadáqat
meṉ mujhe zindagí baḳhsh[m].

ו WÁO.

41 Ai KHUDÁWAND, apní rah-
matoṉ ko, háṉ, apní naját ko, apne
qaul ke mutábiq mujh tak áne
de[n].
42 Aur maiṉ un ke sabab se us
ko, jo mujhe malámat kartá hai,
jawáb dúṉgá; kyúṉki mujhe tere
qaul ká bharosá hai.
43 Aur aisá na kar, ki haqq bát
mere muṉh se aslan na nikle; ki
tere hukmoṉ par merá i'atimád
hai.
44 Maiṉ terí sharí'at ko har waqt
abad ul ábád tak hifz kar rakhúṉ-
gá.
45 Aur maiṉ kusháda jagah meṉ
chaltá phirtá rahúṉgá; ki, tere
qawá'id ko ḍhúṉḍhtá húṉ.
46 Maiṉ bádsháhoṉ ke áge bhí
terí shahádatoṉ ká tazkira ka-
rúṉgá[o], aur sharminda na hoúṉ-
gá.
47 Aur tere hukmoṉ se lazzat
uṭháúṉgá[p], ki maiṉ unheṉ dost
rakhtá húṉ.
48 Maiṉ tere hukmoṉ kí taraf,
jin se maiṉ muhabbat rakhtá húṉ,
apne háth uṭháúṉgá; aur tere
faráiz ko sochtá rahúṉgá[q].

ז ZAIN.

49 Apne bande kí ḳhátir apne
qaul ko, jis ká tú ne mujhe um-
medwár kiyá[r], yád farmá.
50 Yih mere dukh meṉ merí
tasallí hai[s], ki terá suḳhan mujhe
ján baḳhshtá hai.
51 Magrúroṉ ne mujh se bahut
ṭhaṭholíáṉ kíṉ[t]; lekin maiṉ ne
terí sharí'at se kanára na kiyá[u].
52 Ai KHUDÁWAND, maiṉ ne tere
qadímí hukmoṉ ko yád rakhá; so
tasallí pái.
53 Un sharíroṉ ke sabab, jinhoṉ
ne terí sharí'at ko chhoṛ diyá hai,
hairání ne mujhe á pakṛá[x].
54 Mere musáfir-ḳháne meṉ tere
ahkám mere gít haiṉ.
55 Ai KHUDÁWAND, maiṉ ne terá
nám rát ko yád kiyá hai[y], aur terí
sharí'at kí muháfazat kí hai.

[k] 2 Sam. 7. 25.
[l] 20 áyat.
[m] 25, 37, 88, 107, 149, 156, 159 áyateṉ.
[n] Zab. 106. 4. 77 áyat.
[o] Zab. 138. 1. Mat. 10. 18, 19. A'am. 26. 1, 2.
[p] 16 áyat.
[q] 15 áyat.
[r] 74, 81, 147 áyateṉ.
[s] Rúm. 15. 4.
[t] Yar. 20. 7.
[u] Aiy. 23. 11. Zab. 44. 18. 157 áyat.
[x] 'Az. 9. 3.
[y] Zab. 63. 6.

56 Yih mujh ko is liye hai, ki main ne terí sunnaton par 'amal kiyá.

ח KHET.

57 Ai KHUDÁWAND, tú merá bakhra hai[z]; main ne to kahá hai, ki Main terí báton ko hifz karúngá.

58 Main apne sáre dil se terí || dídár ká tálib hún: tú apne qaul ke mutábiq[a] mujh par rahm farmá.

59 Main ne apní ráhon men gaur kiyá, aur terí shahádaton kí taraf qadam phere[b].

60 Main ne phurtí kí, aur tere hukmon ke hifz karne men derí na kí.

61 Sharíron † ke jálon ne mujhe gherá, par main ne terí sharí'at ko farámosh na kiyá.

62 Tere 'adl ke hukmon ke sabab main ádhí rát ko uṭhke terí shukrguzárián karúngá[c].

63 Main un sab ká ham-nishín hún, jo tujh se tarsán hain, aur tere faráiz par 'amal karte hain.

64 Ai KHUDÁWAND, zamín terí rahmat se ma'múr hai[d]: mujhe apne qawá'id sikhlá[e].

ט TET.

65 Ai KHUDÁWAND, tú ne apne sukhan ke mutábiq apne bande se khush-sulúkí kí hai.

66 Mujh ko 'aql aur dánish sikhá, ki main tere hukmon par ímán láyá hún.

67 Musíbat men giriftár hone se peshtar main gumráh thá; par ab main ne tere sukhan ko hifz kiyá hai[f].

68 Tú nek hai[g], aur nekí kartá hai; mujhe apne qawá'id sikhlá[h].

69 Magrúron ne mujh par jhúṭh bándhá hai[i], par main tere faráiz ko apne sáre dil se hifz kar rakhúngá.

70 Un ká dil charbí ke mánind chikná ho rahá hai[k]; par main terí sharí'at se mahzúz hún[l].

71 Bhalá húá, ki main ne dukh páyá[m]; ki main tere qawá'id ko síkhúngá.

72 Tere munh kí sharí'at mere liye hazáron ashrafíon aur rúpayon se bihtar hai[n].

י YOD.

73 Tere háthon ne mujhe banáyá, aur mujhe íjád kiyá[o]: mujh ko fahm 'atá kar, táki main tere ahkám síkhún[p].

[z] Zab. 16. 5. Yar. 10. 16. Nau. 3. 24.
|| 'Ibrání men, *chihra.*
[a] 41 áyat.
[b] Lúq. 15. 17, 18.
† Yá, *kí faujon ne mujhe lúṭá.*
[c] A'am. 16. 25.
[d] Zab. 33. 5.
[e] 12, 26 áyaten.
[f] 71 áyat. Yar. 31. 18, 19. 'Ibrán. 12. 11.
[g] Zab. 106. 1. aur 107. 1. Mat. 19. 17.
[h] 12, 26 áyaten.
[i] Aiy. 13. 4. Zab. 109. 2.
[k] Zab. 17. 10. Yas. 6. 10. A'am. 28. 27.
[l] 35 áyat.
[m] 67 áyat. 'Ibrán. 12. 10, 11.
[n] 127 áyat. Zab. 19. 10. Ams. 8. 10, 11, 19.
[o] Ist. 32. 6. Aiy. 10. 8. Zab. 100. 3. aur 138. 8. aur 139. 14.
[p] 34, 144 áyaten.

74 We, jo tujh se ḍarte hain, mujhe dekhke khush honge[q]; kyúnki main ne tere sukhan par i'atimád rakhá[r].

75 Ai KHUDÁWAND, mujh ko yaqín hai, ki terí 'adálaten rást hain; aur tú ne amánat se mujh ko dukh diyá[s].

76 Jaisá tú ne apne bande se 'ahd kiyá hai, waise mihrbání karke apní rahmat i 'ámm se mujhe tasallí de.

77 Terí latíf rahmaten mere shámil hál howen[t], táki main hayát páún; ki terí sharí'at merí khushí hai[u].

78 Magrúron ko ruswá kar[x], ki unhon ne bar'aksí se be-sabab mujh se badsulúkí kí[y]; par main tere faráiz par dhyán rakhúngá[z].

79 Aisá ho, ki we, jo tujh se ḍarte hain, aur we, jo terí shahádaton ko jánte hain, merí taraf phiren.

80 Aisá kar, ki tere qawá'id par 'amal karte hí merá dil be-'aib rahe; táki main ruswá na hoún.

כ KAF.

81 Merí ján terí naját ke shauq men faná húí[a]; main tere qaul par i'atimád rakhtá hún[b].

82 Merí ánkhen tere sukhan ke intizár men yih kahte húe faná húín[c], ki Tú mujhe kab tasallí degá?

83 Main to us mashk kí mánind húá, jo dhúwen men dharí ho[d]; par tere qawá'id ko main bhúl na játá.

84 Tere bande kí 'umr kitní hai[e]? tú kab un ko sazá degá, jo mere píchhe pare hain[f]?

85 Un magrúron ne, jo terí sharí'at ke pairau nahín, mere liye garhe khode hain[g].

86 Tere sáre hukm barhaqq hain; we náhaqq[h] mujh ko satáte hain[i]; tú merí kumak kar.

87 Nazdík hai, ki we mujhe zamín par se nábúd karen; lekin main ne tere faráiz ko tark nahín kiyá.

88 Apní rahmat se mujhe zindagí bakhsh[k]; ki main tere munh kí shahádat ko yád rakhúngá.

ל LAMAD.

89 Ai KHUDÁWAND, terá sukhan ásmán par sadá sábit hai[l].

90 Terí amánat pusht dar pusht hai; tú ne zamín ko qiyám bakhshá, aur wuh ṭhahar rahí.

[q] Zab. 34. 2.
[r] 49, 197 áyaten.
[s] 'Ibrán. 12. 10.
[t] 41 áyat.
[u] 24, 47, 174 áyaten.
[x] Zab. 25. 3.
[y] 86 áyat.
[z] 23 áyat.
[a] Zab. 73. 26. aur 84. 2.
[b] 74, 114 áyaten.
[c] 123 áyat. Zab. 69. 3.
[d] Aiy. 30. 30.
[e] Zab. 39. 4.
[f] Muk. 6. 10.
[g] Zab. 35. 7. Ams. 16. 27.
[h] Zab. 35. 19. aur 38. 19.
[i] 78 áyat.
[k] 40 áyat.
[l] Zab. 89. 2. Mat. 24. 34, 35. 1 Pat. 1. 25.

91 We tere hukm ke mutábiq áj ke din páedár haiṉ[m]; kyúṉki sab tere ḳhádim haiṉ.
92 Agar terí sharí'at merí ḳhushí na hotí[n], to maiṉ apní musíbat meṉ halák ho játá.
93 Maiṉ tere faráiz ko kabhí farámosh na karúṉgá; ki tú ne un ke wasíle se mujhe hayát baḳhshí hai.
94 Maiṉ terá húṉ, mujhe bachá le; ki maiṉ tere faráiz ká tálib húṉ.
95 Sharír merí ghát meṉ lage húe haiṉ, ki mujhe halák kareṉ; lekin maiṉ terí shahádatoṉ par dhyán rakhtá húṉ.
96 Maiṉ ne har ek kamál kí tamámí dekhí; lekin tere hukm niháyat wasí' haiṉ[o].

מ MEM.

97 Áh! maiṉ terí sharí'at se kaisí muhabbat rakhtá húṉ! merá soch sáre din us hí meṉ hai[p].
98 Tú ne apne hukmoṉ ke wasíle se mujh ko mere dushmanoṉ se ziyáda dánishmand kiyá[q]; ki we hamesha mere sáth haiṉ.
99 Merí dánish un sab kí se, jo mujhe ta'lím dete haiṉ, ziyáda hai; kyúṉki maiṉ terí shahádatoṉ ká dhyán kartá rahtá húṉ[r].
100 Maiṉ búṛhoṉ se ziyáda samajhtá húṉ[s]; kyúṉki maiṉ ne tere faráiz ko hifz kiyá hai.
101 Maiṉ ne har ek burí rawish se apne páṉw báz rakhe[t], táki maiṉ tere suḳhan ko hifz karúṉ.
102 Maiṉ ne terí 'adálatoṉ se sar-tábí na kí; kyúṉki tú ne mujhe ta'lím dí hai.
103 Terí báteṉ mujhe kyá hí míṭhí lagtí haiṉ; balki us shahd se, jo mere muṉh meṉ ho, ziyáda shírín hai[u].
104 Tere faráiz ke wasíle se maiṉ ne dánish páí; so har ek jhúṭhí ráh se maiṉ 'adáwat rakhtá húṉ[x].

נ NÚN.

105 Terá suḳhan mere páṉwoṉ ke liye chirág[y], aur merí ráh kí roshní hai.
106 Maiṉ ne qasam kháí hai, aur maiṉ use púrá karúṉgá[z], ki maiṉ tere 'adl ke hukmoṉ ko hifz karúṉgá.
107 Mujh par baṛí musíbat hai: ai Ḳhudáwand, apne suḳhan ke mutábiq mujhe jilá[a].
108 Ai Ḳhudáwand, mihrbání farmáke mere muṉh ke hadyoṉ ko qabúl kar[b], aur apní 'adálateṉ mujhe sikhlá[c].
109 Merí ján hamesha merí hathelí par hai[d]; báwujúd us ke maiṉ ne terí sharí'at ko farámosh na kiyá.
110 Sharíroṉ ne mere liye phandá lagáyá hai[e], par maiṉ tere faráiz se kanáre na húá[f].
111 Maiṉ ne abadí mírás kí mánind[g] terí shahádatoṉ ko le liyá; kyúṉki merá dil un se masrúr hai[h].
112 Merá dil usí par máil hai, ki tere qawá'id par hamesha áḳhir tak[i] 'amal karúṉ.

ס SÁMAK.

113 Bátil ḳhiyáloṉ se maiṉ bezár húṉ, par terí sharí'at se muhabbat rakhtá húṉ.
114 Tú mere chhipne ká makán[k], aur merí sipar hai; maiṉ tere suḳhan se ummed rakhtá húṉ[l].
115 Ai badkáro, mere pás se dúr ho jáo[m]; ki maiṉ to apne Ḳhudá ke hukmoṉ ko hifz karúṉgá.
116 Apne suḳhan ke mutábiq mujhe sambhál, táki maiṉ jí jáúṉ; aur merí ummed ke liye mujhe sharminda na kar[n].
117 Mujh ko thámbh, ki maiṉ salámat rahúṉ; ki maiṉ hamesha terí sunnatoṉ ko nigáh rakhúṉgá.
118 Tú ne un sab ko páemál kiyá hai, jo terí sunnatoṉ se bhaṭak gaye[o]; ki un ká fareb ek jhúṭh hai.
119 Tú ne zamín ke sab sharíroṉ ko mail kí mánind[p] ||dúr kiyá; so maiṉ terí shahádatoṉ se muhabbat rakhtá húṉ.
120 Merá badan tere ḍar se kámptá hai[q], aur maiṉ terí 'adálatoṉ se ḍartá húṉ.

ע 'AIN.

121 Maiṉ ne 'adl aur insáf kiyá hai; mujhe un ke hawále na kar, jo mujh par zulm karte haiṉ.
122 Nekí ke liye apne bande ká zámin ho[r], táki magrúr log mujh par zulm na kareṉ.
123 Merí áṉkheṉ terí naját ke, aur terí sadáqat ke suḳhan ke sabab faná ho gaíṉ[s].
124 Apne bande se apní rahmat ke mutábiq sulúk kar, aur mujh ko apní sunnateṉ sikhlá[t].

[m] Yar. 33. 25.
[n] 24 áyat.
[o] Zab. 39. 5, 6. Wá'iz 2. 11. Mat. 5. 18. aur 24. 35.
[p] Zab. 1. 2.
[q] Ist. 4. 6, 8.
[r] 2 Tim. 3. 15.
[s] Aiy. 32. 7, 8, 9.
[t] Ams. 1. 15.
[u] Zab. 19. 10. Ams. 8. 11.
[x] 128 áyat.
[y] Ams. 6. 23.
[z] Naham. 10. 29.
[a] 88 áyat.
[b] Hús. 14. 2. 'Ibrán. 13. 15.
[c] 12, 26 áyateṉ.
[d] Aiy. 13. 14.
[e] Zab. 140. 5. aur 141. 9.
[f] 10, 21 áyateṉ.
[g] Ist. 33. 4.
[h] 77, 92, 174 áyateṉ.
[i] 33 áyat.
[k] Zab. 32. 7. aur 91. 1.
[l] 81 áyat.
[m] Zab. 6. 8. aur 139. 19. Mat. 7. 23.
[n] Zab. 25. 2. Rúm. 5. 5. aur 9. 33. aur 10. 11.
[o] 21 áyat.
[p] Hiz. 22. 18. || 'Ibrání meṉ, *mauqúf kiyá.*
[q] Hab. 3. 16.
[r] 'Ibrán. 7. 22.
[s] 81, 82 áyateṉ.
[t] 12 áyat.

125 Main̲ terá banda hún̲ [u], mujh ko fahm de, táki main̲ terí shahádaton̲ ko pahchánún̲.

126 K̲HUDÁWAND ke kám karne ká waqt hai, ki unhon̲ ne terí sharí'at ko toṛá.

127 Main̲ is liye tere hukmon̲ ko sone se, balki chokhe sone se, ziyáda 'azíz rakhtá hún̲ [x].

128 Is liye main̲ tere sáre faráiz ko sab chízon̲ men̲ dost rakhtá hún̲, aur sab jhúṭhí ráhon̲ ko dushman rakhtá hún̲ [y].

פ FE.

129 Terí shahádaten̲ hairat-afzá hain̲; is liye merí ján ne unhen̲ hifz kar rakhá hai.

130 Tere kalám ká dak̲hl roshní bak̲hshtá hai; wuh sáre sáda logon̲ ko dánish 'ináyat kartá hai [z].

131 Main̲ ne apná mun̲h khol diyá, aur paṛá hámptá hún̲; kyún̲ki main̲ tere hukmon̲ ká mushtáq hún̲ [a].

132 Jis tarah tú un par tawajjuh kartá hai jo tere nám se muhabbat rakhte [b], mujh par bhí kar [c], aur mujh par rahm kar.

133 Apne suk̲han se mere qadamon̲ ko durust rakh [d], aur kisí tarah ke gunáh ko mujh par gálib hone na de [e].

134 Ádmí ke zulm se mujh ko mahfúz rakh [f]; táki main̲ tere faráiz ko hifz karún̲.

135 Apne bande ko apne chihre kí jalwagarí dikhlá [g], aur mujhe apní sunnaten̲ sikhlá [h].

136 Pání kí nahren̲ merí ánkhon̲ se bahtí hain̲, kyún̲ki unhon̲ ne terí sharí'at kí muháfazat na kí [i].

צ SÁDE.

137 Ai K̲HUDÁWAND, tú sádiq hai [k], aur terí 'adálaten̲ wájibí hain̲.

138 Terí shahádaten̲ jo tú ne sábit kín̲ hain̲, sachchí aur niháyat yaqíní hain̲ [l].

139 Merí gairat ne mujhe barbád kiyá [m]; kyún̲ki mere dushmanon̲ ne terí báton̲ ko farámosh kiyá hai.

140 Terá kalám niháyat ‖ pákíza hai [n]; is liye terá banda us se muhabbat rakhtá hai.

141 Main̲ haqír aur zalíl hún̲; par main̲ tere faráiz ko farámosh nahín̲ kartá.

142 Terí sadáqat ek abadí sadáqat hai, aur terí sharí'at sachái hai [o].

143 Musíbat aur áfat ne mujhe † á liyá hai; lekin tere ahkám merí k̲hushí hain̲ [p].

144 Terí shahádaton̲ kí sadáqat abadí hai: mujhe fahm 'atá kar [q], táki main̲ jí jáún̲.

ק QOF.

145 Main̲ ne apne sáre dil se nála kiyá hai; ai K̲HUDÁWAND, merí sun; main̲ terí sunnaton̲ ko hifz karún̲gá.

146 Main̲ tujh se faryád kartá hún̲; mujhe bachá le; ‖ main̲ terí shahádaton̲ ko yád rakhún̲gá.

147 Main̲ subh par sabqat karte húe [r] chillátá hún̲, ki mujhe tere suk̲han par i'atimád hai [s].

148 Merí ánkhen̲ pahron̲ kí ráh dekhtí hain̲ [t], táki main̲ tere suk̲han ká dhyán rakhún̲.

149 Ai K̲HUDÁWAND, apne lutf ke mutábiq merí áwáz sun, aur apní 'adálaton̲ ke muwáfiq mujhe zindagí bak̲hsh [u].

150 We, jo ziyánkárí par kamar bándhte, muttasil húe; we terí sharí'at se dúr hain̲.

151 Ai K̲HUDÁWAND, tú nazdík hai [x], aur tere sáre ahkám sach hain̲ [y].

152 Main̲ ne terí shahádaton̲ kí bábat qadím se ma'lúm kiyá, ki tú ne un kí bunyád ko abadí qiyám [z] bak̲hshá.

ר RESH.

153 Merí musíbat par nazar kar [a], aur mujhe naját de; ki main̲ ne terí sharí'at ko farámosh nahín̲ kiyá.

154 Mere ‖ haqq kí himáyat kar [b], aur mujhe naját de; apne kalám ke mutábiq mujhe zindagí bak̲hsh [c].

155 Naját sharíron̲ se dúr hai [d]; kyún̲ki we terí sunnaton̲ ko khojte nahín̲.

156 Ai K̲HUDÁWAND, terí latíf rahmaten̲ bahut hain̲; apní 'adálaton̲ ke mutábiq mujhe zinda kar [e].

157 We, jo mere píchhe paṛe hain̲, aur we, jo mere dushman hain̲, bahut hain̲; lekin main̲ terí shahádaton̲ kí ráh se palaṭ nahín̲ játá [f].

158 Main̲ ne taqsírwáron̲ ko dekhá, aur dilgír húá [g]; kyún̲ki unhon̲ ne tere suk̲han ko hifz na kiyá.

---

[u] Zab. 116. 16.
[x] 72 áyat. Zab. 19. 10. Ams. 8. 11.
[y] 104 áyat.
[z] Zab. 19. 7. Ams. 1. 4.
[a] 20 áyat.
[b] 2 Tas. 1. 6, 7.
[c] Zab. 106. 4.
[d] Zab. 17. 5.
[e] Zab. 19. 13. Rúm. 6. 12.
[f] Lúq. 1. 74.
[g] Zab. 4. 6.
[h] 12, 26 áyaten̲.
[i] Yar. 9. 1. aur 14. 17. Dekho Hiz. 9. 4.
[k] 'Az. 9. 15. Naham. 9. 33. Yar. 12. 1. Dán. 9. 7.
[l] Zab. 19. 7, 8, 9.
[m] Zab. 69. 9. Yúh. 2. 17.
‖ 'Ibrání men̲, *sáf kiyá húá.*
[n] Zab. 12. 6. aur 18. 30. aur 19. 8. Ams. 30. 5.
[o] 151 áyat. Zab. 19. 9. Yúh. 17. 17.
† 'Ibrání men̲, *páyá hai.*
[p] 77 áyat.
[q] 34, 73, 169 áyaten̲.
‖ Yá, *ki main̲ terí shahádaton̲ ko hifz karún̲.*
[r] Zab. 5. 3. aur 88. 13. aur 130. 6.
[s] 74 áyat.
[t] Zab. 63. 1, 6.
[u] 40, 154 áyaten̲.
[x] Zab. 145. 18.
[y] 142 áyat.
[z] Lúq. 21. 33.
[a] Nau. 5. 1.
‖ Yá, *mere liye jhagaṛ.*
[b] 1 Sam. 24. 15. Zab. 35. 1 Mík. 7. 9.
[c] 40 áyat.
[d] Aiy. 5. 4.
[e] 149 áyat.
[f] Zab. 44. 18. 51 áyat.
[g] 136 áyat. Hiz. 9. 4.

159 Dekh, ki main tere faráiz
ko kaisá hí cháhtá hún: ai Khu-
dáwand, apne lutf ke mutábiq
h 88 áyat. mujhe jilá[h].
160 Ibtidá se terá kalám sach-
chá hai; aur terí sárí 'adálaten, jo
haqq hain, abadí dáimí hain.

ש SHÍN.

161 Sardáron ne be-sabab merá
i 1 Sam. 24. 11, 14. aur 26. 18. 23 áyat. píchhá liyá hai[i]; par mere dil men
tere kalám ká ḍar samáyá hai.
162 Main terí báton se, us kí
mánind, jise baṛí lúṭ mil jáwe,
masrúr hún.
163 Main jhúṭh se bezár hún,
aur nafrat rakhtá hún; par terí
sharí'at ko dost rakhtá hún.
164 Main terí sadáqat ke huk-
mon kí bábat har roz sát martabe
terí sitáish kartá hún.
165 Un ko baṛá chain hai, jo
k Ams. 3. 2. Yas. 32. 17. terí sharí'at ko dost rakhte hain[k];
un ko kisí tarah se ṭhokar nahín
lagtí.
166 Ai Khudáwand, main terí
l Paid. 49. 18. 174 áyat. naját ká ummedwár hún[l]; aur
main tere hukmon ko 'amal men
láyá.
167 Merí rúh ne terí shahádaton
ko hifz kiyá hai, aur main unhen
ba shiddat 'azíz rakhtá hún.
168 Main ne tere faráiz aur terí
shahádaton ko hifz kiyá hai; ki
m Ams. 5. 21. merí sárí ráhen tere áge hain[m].

ת TAU.

169 Ai Khudáwand, mere nále
ko apne huzúr muttasil áne de,
aur apne kalám ke mutábiq mujh
n 144 áyat. ko fahm 'atá kar[n].
170 Merí du'á ko apne huzúr
házir hone de, aur apne qaul ke
mutábiq mujhe naját de.
171 Mere labon se terí sitáish
niklegí, jab tú mujhe apní sun-
o 7 áyat. naten sikhláe[o].
172 Merí zubán tere kalám ká
charchá kartí rahegí; ki tere sáre
akhám sadáqat ke hain.
173 Apne háth se merí kumak
kar; ki main ne tere faráiz ko
p Yash. 24. 22. Ams. 1. 29. Lúq. 10. 42. ikhtiyár kiyá hai[p].
174 Ai Khudáwand, main terí
q 166 áyat. naját ká mushtáq hún[q], aur terí
r 16, 24, 47, 77, 111 áyaten. sharí'at merí khurramí hai[r].
175 Merí ján-bakhshí kar, ki
wuh terí sitáish karegí; aur terí
'adálaten merí kumak karen.
176 Main us bheṛ kí mánind, jo
s Yas. 53. 6. Lúq. 15. 4, wag. 1 Pat. 2. 25. khoí jáwe, gum húá hún[s]: apne
bande ko ḍhúnḍh; ki main ne
tere hukmon ko farámosh nahín
kiyá.

CXX ZABUR.

1 Dáúd Doeg kí bábat minnat kartá, 3 us kí dagábáz zubán ke sabab use malámat kartá, 5 aur bure logon kí suhbat ke bá'is shikáyat kartá.

Ma'alát ká Zabúr.

APNI' pareshání men main ne 1058 ke qaríb.
Khudáwand se faryád kí[a]; a Zab. 118. 5. Yún. 2. 2.
us ne merí suní.
2 Ai Khudáwand, merí ján ko
jhúṭhe labon aur dagábáz zubán
se riháí de.
3 ‖Ai jhúṭhí zubán, tujhe kyá diyá ‖ Yá, *Jhúṭhí zubán tujhe kyá degí? yá, us se tujhe kyá hásil hogá?*
jáegá, aur tujhe kyá hásil hogá?
4 † Pahlawán ke tez tír, aur ra- † Yá, *wuh* (ya'ne, zubán) *pahlawán ke tez tíron kí mánind hai,* wag.
tama ke[b] jalte húe angáre.
5 Mujh par wáwailá hai, ki main
Masak men[c] pardesí hún, aur
Qídár ke khaimon men[d] rahtá
hún.
6 Merí rúh un ke sáth bahut b 1 Sal. 19. 4.
rahí, jo salámatí ká kína rakhte c Paid. 10. 2. Hiz. 27. 13.
hain. d Paid. 25. 13. 1 Sam. 25. 1.
7 Main to salámatí ká ádmí Yar. 49. 28, 29.
hún; lekin jab main bát kartá
hún, to we jang par taiyár hote
hain.

CXXI ZABUR.

Un díndáron ká amn o chain, jo Khudá par hifázat ke liye takiya karte.

Ma'alát ká Zabúr.

KYA' main ánkh uṭháke pahá-
ṛon par nazar karún? kahán
se merí madad áwegí?
2 Merí madad Khudáwand se
hai, jis ne ásmán o zamín ko paidá
kiyá[a]. a Zab. 124. 8. Yar. 3. 23.
3 Wuh tere pánw ko jumbish
hone na degá[b]; wuh, jo terá háfiz b 1 Sam. 2. 9. Ams. 3. 23, 26.
hai, na únghegá[c]. c Zab. 127. 1. Yas. 27. 3.
4 Dekh, wuh, jo Israel ká háfiz
hai, hargiz na únghegá, aur na
soegá.
5 Khudáwand terá háfiz hai;
Khudáwand tere dahne háth par[d] d Zab. 16. 8. aur 109. 31.
terá sáyabán hai[e]. e Yas. 25. 4.
6 A'ftáb se din ko, aur máhtáb
se rát ko, tujhe kuchh zarar na
pahunchegá[f]. f Zab. 91. 5. Yas. 49. 10. Muk. 7. 16.
7 Khudáwand har ek badí se
tujhe mahfúz rakhegá; wuh terí
ján ko mahfúz rakhegá[g]. g Zab. 41. 2. aur 97. 10. aur 145. 20.
8 Khudáwand tere jáne áne
men, is waqt se leke abad tak,
terá háfiz rahegá[h]. h Ist. 28. 6. Ams. 2. 8. aur 3. 6.

CXXII ZABUR.

1 *Dáúd apní khushí, jo kalísiye ke sabab us ko húí, záhir kartá,* 6 *aur us kí salámatí ke liye du'á mángtá.*

Ma'alát ká Zabúr i Dáúd.

MAIN masrúr húá, jis waqt
we mujhe kahte the, Ao,
KHUDAWAND ke ghar jáwen[a].
2 Ai Yarúsalam, hamáre pánw
tere darwázon men qáim ho-
wenge.
3 Ai Yarúsalam, tú baní hai, ki
báham khúb paiwasta shahr hai[b]:
4 Jis men firqe, balki KHUDA-
WAND ke firqe, Isráel† ke 'ahd-
náme ko[c] charh játe hain[d], ki
KHUDAWAND ke nám ‖ kí sitáish
karen.
5 Kyúnki us men 'adálat ke
takht, Dáúd ke khándán ke takht,
rakhe húe hain[e].
6 Yarúsalam kí salámatí ke liye
du'á mángo[f]; we, jo tujh ko dost
rakhte hain, kámyáb howenge.
7 Terí chárdíwárí men salámatí,
aur tere qasron men iqbál howe.
8 Main apne bháíon aur ham-
nishínon ke liye ab kahtá hún,
Tujh men salámatí howe.
9 KHUDAWAND apne Khudá ke
ghar ke liye main terí khairiyat
ká tálib ho rahúngá[g].

CXXIII ZABUR.

1 *Díndár log apná bharosá jise Khudá par rakhte záhir karte,* 3 *aur minnat karte ki istihzá se riháí páwen.*

Ma'alát ká Zabúr.

MAIN ne apní ánkh terí taraf
uṭháí[a], ai ásmán par baiṭh-
newále[b].
2 Dekho, jis tarah se ki gulám
apne áqáon ke háth dekhá karte
hain, aur laundí kí ánkhen apní
bíbí ke háthon ko taktí rahtí
hain, isí tarah hamárí ánkh KHU-
DAWAND apne Khudá par hai, jab
tak ki wuh ham par rahm farmáwe.
3 Ai KHUDAWAND, ham par rahm
farmá; ham par rahm farmá, ki
ham istihzá se khúb ser ho gaye.
4 Daulatmandon kí istihzá aur
magrúron ke tamaskhur se ha-
máre nafs niháyat ser húe.

CXXIV ZABUR.

Kalísiyá Khudá kí shukrguzárí kartí hai ek mu'ajizána riháí ke sabab jo us ko milí thí.

Ma'alát ká Zabúr i Dáúd.

AGAR na hotá, ki KHUDAWAND
hamárí tarafdárí kartá, to
ab Isráel kahtá[a];
2 Agar na hotá, ki KHUDAWAND
hamárí taraf hotá, jis waqt ki lo-
gon ne ham par charháí kí:
3 To we ham ko jítá nigal játe[b],
jab ki un ká gazab ham par
bharká thá;
4 Ham kab ke pání men garq ho
játe; dhárá hamárí ján par guzar
játí;
5 Gurúrwále pání hamárí ján hí
par guzar karte.
6 Mubárak ho KHUDAWAND, jis
ne ham ko un ke dánton ká shi-
kár na hone diyá.
7 Hamárí ján chiriyá kí tarah
saiyád ke jál se chhúṭí[c]; ki jál
ṭúṭá, aur ham nikal bháge.
8 Hamárí madad KHUDAWAND
ke nám se hai[d], jis ne ásmán aur
zamín ko paidá kiyá[e].

CXXV ZABUR.

1 *Un kí kaisí salámatí hai, jo Khudá par tawakkul rakhte.* 4 *Ek du'á, ki díndáron par barakat áwe, aur sharíron par áfaten.*

Ma'alát ká Zabúr.

WE, jin ká tawakkul KHUDA-
WAND par hai, koh i Sai-
hún ke mánind hain, jo ṭal nahín
saktá aur abad tak sábit hai.
2 Jis tarah Yarúsalam ke áspás
pahár hain, us hí tarah KHUDA-
WAND, is waqt se leke abad tak,
apne logon ko ghere húe hai.
3 ‖Sharíron ká sonṭá sádiqon ke
hisse men nahín parne ká[a]; tá na
howe, ki sádiq badkárí kí taraf
apne háth barháwen.
4 Ai KHUDAWAND, bhalon se, aur
un se, jo sídhe-dil hain, bhaláí kar.
5 Par we, jo apní kajrawíon par[b]
máil hain, KHUDAWAND un ko bad-
káron ke sáth rawána karegá: le-
kin Isráel par salámatí howe[c].

CXXVI ZABUR.

1 *Kalísiyá apní nádir riháí kí jo qaid men se húí thí yádgárí karke,* 4 *du'á mángtí, ki us májare ke sab nek anjám hon, aur aison ke wuqú' men áne kí ímán ke zor se pesh-khabarí kartí.*

Ma'alát ká Zabúr.

KHUDAWAND ne jis waqt ‖
Saihúní asíron ko phiráyá[a],
us waqt ham un ke mánind the,
jo khwáb dekhte hain[b].
2 Aur us waqt hamáre munh
hansí se bhar gaye[c], aur hamárí
zubán gáne se ser húí; tab gair
qaumon ke darmiyán yih charchá
thá, ki KHUDAWAND ne un se
bará sulúk kiyá.

Margin notes:

- a Yas. 2. 3. Zak. 8. 21.
- b Dekho 2 Sam. 5. 9.
- † 'Ibrání men, *kí shahádat ko.*
- c Khur. 16. 34.
- d Khur. 23. 17. Ist. 16. 16.
- ‖ Yá, *ká shukr karen.*
- e Ist. 17. 8. 2 Taw. 19. 8.
- f Zab. 51. 18.
- g Naham. 2. 10.
- a Zab. 121. 1. aur 141. 8.
- b Zab. 2. 4. aur 11. 4. aur 115. 3.
- a Zab. 129. 1.
- b Zab. 56. 1, 2. aur 57. 3. Ams. 1. 12.
- c Zab. 91. 3. Ams. 6. 5.
- d Zab. 121. 2.
- e Paid. 1. 1. Zab. 134. 3.
- ‖ Yá, *sharárat ká.*
- a Ams. 22. 8. Yas. 14. 5.
- b Ams. 2. 15.
- c Zab. 128. 6. Gal. 6. 16.
- ‖ 'Ibrání men, *Saihún ká laut lautáyá hai.*
- a Zab. 53. 6. aur 85. 1. Hús. 6. 11. Yuel 3. 1.
- b A'am. 12. 9.
- c Aiy. 8. 21.

3 Hán, KHUDAWAND ne ham se baṛe sulúk kiye; ham khush hain.

4 Ai KHUDAWAND, hamáre asíron ko pher lá, janúb men kí nahron ke mánind.

5 We, jo ánsúon men bote hain, ‖ khush hoke dirau karenge[d].

6 Wuh, jo báhar játá hai, aur rotá húá ‖ beshqímat bíj le chaltá hai, be-shubha khushí ke sáth apní púlíán hamráh leke phir áwegá.

CXXVII ZABUR.

1 *Un fawáid kí bábat jo Khudá kí barakat se milte.* 3 *Nek farzand us hí kí bakhshish hain.*

Ma'alát ká Zabúr ‖ i Sulaimán.

JAB ki KHUDAWAND hí ghar na banáwe, to un kí mihnat, jo us kí biná karte hain, be-fáida hai; agar KHUDAWAND hí shahr ká nigahbán na hotá, to pásbán kí hoshyárí 'abas hai[a].

2 Tumhen kuchh fáida nahín, jo tum sawere uṭhte ho, aur † rát tak bhí kám men lage rahte ho, aur gam kí roṭíán kháte ho[b]; yaqínan wuh apne mahbúb ko khwáb i ráhat bakhshtá hai.

3 Dekho, ‖ beṭe KHUDAWAND kí bakhshish hain[c], aur peṭ ke phal us kí taraf se ek ajr hain[d].

4 Jaise pahlawán ke háth men tír, waise hí jawání ke beṭe hain.

5 Mubárak wuh mard, jis ká tarkash un se ma'múr hai: we pashemán na howenge, † jis waqt darwáze par dushmanon ‖ se bátchít karenge[e].

CXXVIII ZABUR.

Un gúnágún barakaton kí bábat jo Khudá-tarson par názil hotín.

Ma'alát ká Zabúr.

MUBARAK hai har ek insán, jo KHUDAWAND se ḍartá hai[a], aur us kí ráhon par chaltá hai.

2 Ki tú apne háthon kí kamái kháwegá[b]; tú sa'ádatmand hai, aur khair tere sáth hai.

3 Terí jorú us ták kí mánind[c] hogí, jo mewe se ladí húí tere ghar ke áspás hai; tere bachche tere dastarkhwán ke gird zaitún ke paudhon kí mánind[d] honge.

4 Dekho, wuh insán, jo KHUDAWAND se ḍartá hai, aisá mubárak hogá.

5 KHUDAWAND Saihún men se

‖ Yá, *gáte húe.*
[d] Dekho Yar. 31. 9, wag.
‖ Yá, *bíj kí ṭokrí.*
‖ Yá, *Sulaimán ke liye.* Zab. 72, sarnáma.
[a] Zab. 121. 3, 4, 5.
† 'Ibrání men, *der talak baiṭhte rahte.*
[b] Paid. 3. 17, 19.
‖ Yá, *farzand.*
[c] Paid. 33. 5. aur 48. 4. Yasb. 24. 3, 4.
[d] Ist. 28. 4.
† Yá, *par.*
‖ Yá, *ko zer karenge,* Zab. 18. 47. yá, *halák karenge.*
[e] Dekho Aiy. 5. 4. Ams. 27. 11.
[a] Zab. 112. 1. aur 115. 13. aur 119. 1.
[b] Yas. 3. 10.
[c] Hiz. 19. 10.
[d] Zab. 52. 8. aur 144. 12.

tujhe barakat degá[e], aur tú apní 'umr bhar Yarúsalam kí kámyábí dekhegá.

6 Yaqínan tú apne bachchon ke bachche dekhegá[f], aur salámatí ko, jo Isráel par howe[g].

CXXIX ZABUR.

1 *Ráqim Isráel ko ubhártá ki Khudá kí sitáish kare is liye ki us ne use baṛí musíbaton se chhuṛáyá thá.* 5 *Kalísiye ke dushmanon par la'nat kí játí.*

Ma'alát ká Zabúr.

MERI jawání se leke[a] ab tak unhon ne ‖ aksar mujhe satáyá hai, Isráel cháhiye ki ab kahe[b];

2 Merí jawání se leke ab tak bárhá unhon ne mujhe dukh diyá; par we mujh par gálib na húe.

3 Jotnewálon ne merí píṭh par hal jotá; unhon ne apní regháríán lambí kín.

4 KHUDAWAND sádiq hai; us ne sharíron kí rassíon ko káṭ ḍálá.

5 We sab, jo Saihún se bugz rakhte hain, ruswá howen, aur hazímat kháwen.

6 We chhaton kí ghás kí mánind[c] howen, jo peshtar us se, ki us kí roídagí kámil ho, khushk ho játí hai;

7 Jis se dirau karnewálá apní muṭṭhí nahín bhartá, aur jise púle bándhnewálá apne dáman men nahín letá:

8 Aur we, jo udhar se guzarte hain, nahín kahte, ki KHUDAWAND kí barakat tum par ho: ham KHUDAWAND ká nám leke tumháre liye du'á karte hain[d].

CXXX ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr du'á mángte waqt apní ummed záhir kartá,* 5 *aur ummed karte húe apná sabr bhí dikhlátá.* 7 *Isráel ko ubhártá ki wuh Khudá par bharosá rakhe.*

Ma'alát ká Zabúr.

AI KHUDAWAND, main gahráon men se[a] tere áge faryád kartá hún.

2 Ai KHUDAWAND, merí áwáz sun, aur merí du'á kí áwáz par kán rakh.

3 Ai YAHOWAH, agar tú gunáh ká hisáb lene lage, to ai Khudáwand, kaun khaṛá rah saktá hai[b]?

4 Par tere pás to magfirat hai[c], táki terá ḍar rakhen[d].

5 Main KHUDAWAND ke intizár men hún[e]; merí ján us ke intizár men hai, aur mujhe us ke sukhan ká bharosá hai[f].

[e] Zab. 134. 3.
[f] Paid. 50. 23. Aiy. 42. 16.
[g] Zab. 125. 5.
[a] Dekho Hiz. 23. 3. Hús. 2. 15. aur 11. 1.
‖ Yá, *bahut.*
[b] Zab. 124. 1.
[c] Zab. 37. 2.
[d] Rút 2. 4. Zab. 118. 26.
[a] Nau. 3. 55. Yún. 2. 2.
[b] Zab. 143. 2. Rúm. 3. 20, 23, 24. aur 14. 4.
[c] Khur. 34. 7.
[d] 1 Sal. 8. 40. Zab. 2. 11. Yar. 33. 8, 9.
[e] Zab. 27. 14. aur 33. 20. aur 40. 1. Yas. 8. 17. aur 26. 8. aur 30. 18.
[f] Zab. 119. 81.

6 Merí rúh Ḳhudáwand ká intizár is qadr kartí, ki pásbán utne shauq se subh ke muntazir nahín hote[g]: hán, we subh ká utná intizár nahín karte.
7 Ai Isráel, ḲHUDÁWAND par tawakkul kar[h]; ki rahmat ḲHUDÁWAND ke pás hai; aur naját kí firáwání wahín hai[i].
8 Aur wuhí Isráel ko us kí sárí badkáríon ‖ká fidiya degá[k].

[g] Zab. 63. 6. aur 119.147.
[h] Zab. 131. 3.
[i] Zab. 86. 5, 15. Yas. 55. 7.
‖ Yá, *se bacháegá.*
[k] Zab. 103. 3, 4. Mat. 1. 21.

CXXXI ZABUR.

1 *Dáúd áp ko farotan záhir karke,* 3 *Isráel ko ubhártá ki Ḳhudá par tawakkul rakhe.*

Ma'alát ká Zabúr i Dáúd.

AI ḲHUDÁWAND, mere dil men magrái nahín, aur main buland-nazar nahín hún; main bare mu'ámalon se, aur un báton se, jo mere liye niháyat hairat-afzá hain, kuchh kám nahín rakhtá[a].
2 Main ne sach much 'ájizí kí, aur merá dil us larke kí mánind, jis ká dúdh us kí má ne chhuráyá ho, garíb húá[b]: hán, merá dil us larke ká sá hai jis ká dúdh chhuráyá gayá ho.
3 Isráel is dam se leke abad tak ḲHUDÁWAND par tawakkul kare[c].

[a] Aiy. 42. 3. Zab. 139. 6. Rúm. 12.16.
[b] Mat. 18. 3. 1 Qur.14.20.
[c] Zab. 130. 7.

CXXXII ZABUR.

1 *Dáúd du'á mángte waqt Ḳhudá ke huzúr bayán kartá ki kyúnkar us ne 'ahd ke sandúq kí hifázat khudá-tarsí ke sáth kí thí.* 8 *Us kí du'á sandúq uthá lejáne ke waqt men, jo us ne kí.* 11 *Ḳhudá ke wa'don ká do bára bayán.*

Ma'alát ká Zabúr.

1004 ke qaríb.

AI ḲHUDÁWAND, Dáúd ko aur us kí sárí mashaqqaton ko yád kar:
2 Kyúnkar us ne ḲHUDÁWAND kí qasam kháí, aur Ya'qúb ke tawáná Ḳhudá[a] kí nazr mání[b];
3 Yaqínan main to apne ghar kí chhat tale na jáúngá, aur na apne palang par charhúngá;
4 Main na khwáb ko apní ánkhon men jáne dúngá, aur na nínd ko apní palakon men[c],
5 Jab tak ki ḲHUDÁWAND ke liye ek makán[d], aur Ya'qúb ke tawáná Ḳhudá ke liye ‖ek maskan na páún.
6 Dekho, ham ne us kí khabar Ifrátha men[e] suní; aur ham ne wuh maqám jangal ke maidánon men páyá[f].
7 Ham us ke maskanon men jáenge; aur ham us ke páṅwon tale kí chaukí ke barábar us ko sijda karenge[g].
8 Uth, ai ḲHUDÁWAND[h], apní árámgáh men dákhil ho, tú aur terí qúwat ká sandúq[i].
9 Apne káhinon ko sadáqat ká libás pahiná[k], aur tere pák log khushí se lalkáren.
10 Apne bande Dáúd kí khátir apná munh apne masíh se mat mor.
11 ḲHUDÁWAND ne rástí se Dáúd ke liye qasam kháí[l], jis se wuh na phiregá, ki Main tere pet ke phal men se tere liye tere takht par bithláúngá[m].
12 Agar tere larke mere 'ahd aur merí shahádat ko, jo main unhen batáúngá, hifz karenge, to un ke larke bhí tere takht par abad tak baithte chale jáenge.
13 Ki ḲHUDÁWAND ne Saihún ko pasand farmáyá[n], aur cháhá, ki wuh us ke liye maskan ho.
14 Yih mere chain ká abadí makán hai[o], main us men basúngá; kyúnki main us par rágib hún.
15 Main us ke zakhíron men ‖bahut sí barakat dúngá; main us ke miskínon ko rotí se ser karúngá[p].
16 Main us ke káhinon ko naját ká libás pahináúngá[q], aur us ke pák log[r] khushí se chilláenge.
17 Wahán main aisá karúngá ki Dáúd ke síng se ek shákh phútegí[s]; main apne mamsúh ke liye ek chirág thahráúngá[t].
18 Aur khijálat us ke dushmanon ká libás karúngá[u]: lekin us ke úpar usí ká táj dahdaháegá.

[a] Paid. 49. 24.
[b] Zab. 65. 1.
[c] Ams. 6. 4.
[d] A'am. 7. 46.
‖ 'Ibrání men, *makánát.*
[e] 1 Sam 17. 12.
[f] 1 Sam. 7. 1. 1 Taw. 13.5.
[g] Zab. 5. 7. aur 99. 5.
[h] Gin. 10. 35. 2 Taw. 6.41, 42.
[i] Zab. 78. 61.
[k] Aiy. 29. 14. 16 áyat. Yas. 61. 10.
[l] Zab. 89. 3, 4, 33, wag. aur 110. 4.
[m] 2 Sam. 7.12. 1 Sal. 8. 25. 2 Taw. 6.16. Lúq. 1. 69. A'am. 2. 30.
[n] Zab. 48. 1, 2.
[o] Zab. 68. 16.
‖ Yá, *yaqínan.*
[p] Zab. 147. 14.
[q] 2 Taw. 6.41. 9 áyat. Zab. 149. 4.
[r] Hús. 11. 12.
[s] Hiz. 29. 21. Lúq. 1. 69.
[t] Dekho 1 Sal. 11. 36. aur 15. 4. 2 Taw. 21.7.
[u] Zab. 35. 26. aur 109. 29.

CXXXIII ZABUR.

Us fáida kí bábat jo muqaddason ko ápas men suhbat rakhne se hotá.

Ma'alát ká Zabúr i Dáúd.

DEKHO, kyá khúb aur kyá khush-áyand bát hai, ki bháí eká karke búdobásh karen[a]!
2 Yih us mahang-mole 'itr kí mánind[b] hai, jo sir par dálá jáwe; aur bahke dárhí par, balki Hárún kí dárhí par hoke, us ke pairáhan ke dáman tak pahunche;
3 Aur Harmún[c] kí shabnam kí mánind, jo Saihún ke paháron par gire; ki wahán ḲHUDÁWAND ne barakat aur hayát i abadí kí bábat hukm farmáyá[d].

[a] Paid. 13. 8. 'Ibrán. 13.1.
[b] Khur. 30. 25, 30.
[c] Ist. 4. 48.
[d] Ahb. 25. 21. Ist. 28. 8. Zab. 42. 8.

CXXXIV ZABUR.

Ráqim logon ko ubhártá, ki Khudá ko mubárakbád kahen.

Ma'alát ká Zabúr.

DEKHO, ai KHUDÁWAND ke sab bando[a], jo rát ko KHUDÁWAND ke ghar men khare rahte ho[b], KHUDÁWAND ko mubárak kaho.

2 || Maqdis men apne háth utháo[c], aur KHUDÁWAND ko mubárakbád kaho.

3 Wuh KHUDÁWAND, jo ásmán aur zamín ká kháliq hai[d], tujhe Saihún men se barakat bakhshe[e].

CXXXV ZABUR.

1 Ráqim logon se nasíhat kartá, ki Khudá kí sitáish karen, us kí rahmat ke sabab, 5 phir us kí qudrat ke sabab, 8 phir us kí 'adálaton ke bá'is. 15 But wáhiyát hai. 19 Khudá ko mubárak kahná farz hai.

KHUDÁWAND kí sitáish karo. Tum KHUDÁWAND ke nám kí madh karo; ai KHUDÁWAND ke bando, tum us kí sitáish karo[a].

2 Tum, jo KHUDÁWAND ke ghar men, hamáre Khudá ke ghar kí bárgáhon men[b], khare rahte ho[c],

3 KHUDÁWAND kí sitáish karo; kyúnki KHUDÁWAND nek hai[d]; us ke nám kí sitáish ke gít gáo, ki yih kám dilpasand hai[e].

4 Ki KHUDÁWAND ne Ya'qúb ko apne liye pasand kiyá[f], aur Isráel ko apne kháss khazáne ke liye.

5 Mujh ko yaqín hai, ki KHUDÁWAND buzurg hai; aur hamárá Rabb sáre ma'búdon par muqaddam hai[g].

6 Jo kuchh ki KHUDÁWAND ne cháhá, us ne ásmán, aur zamín, aur daryáon, aur sárí gahrí jagahon men kiyá[h].

7 Bukhárát zamín kí atráf se wuhí uthátá hai[i], aur bijlí menh ke sáth banátá hai[k], aur hawá ko us ke makhzanon se[l] nikál látá hai.

8 Usí ne Misr ke palauthe máre[m], kyá insán ke, kyá haiwán ke.

9 Usí ne apne 'ajáib garáib kám[n], ai Misr, tujh men Fira'ún[o] aur us ke sáre khádimon ko dikhláe.

10 Usí ne bare bare qabáil máre, aur zarbardast bádsháhon ko qatl kiyá[p].

a Zab. 135. 1. 2.
b 1 Taw. 9. 33.
|| Yá, *Qudúsí se.*
c 1 Tim. 2. 8.
d Zab. 124. 8.
e Zab. 128. 5. aur 135. 21.
a Zab. 113. 1. aur 134. 1.
b Zab. 92. 13. aur 96. 8. aur 116. 19.
c Lúq. 2. 37.
d Zab. 119. 68.
e Zab. 147. 1.
f Khur. 19. 5. Ist. 7. 6, 7. aur 10. 15.
g Zab. 95. 3. aur 97. 9.
h Zab. 115. 3.
i Yar. 10. 13. aur 51. 16.
k Aiy. 28. 25, 26. aur 38. 24, wag. Zak. 10. 1.
l Aiy. 38. 22.
m Khur. 12. 12, 29. Zab. 78. 51. aur 136. 10.
n Khur. 7, aur 8, aur 9, aur 10, aur 14 Abwáb.
o Zab. 136. 15.
p Gin. 21. 24, 25, 26, 34, 35. Zab. 136. 17, wag.

11 Saihún Amúríon ká bádsháh, aur 'Új Basan ká bádsháh, aur Kan'án ke sáre salátín[q].

12 Aur un kí zamín mírás men 'atá kí, hán, apne Isráelí logon ko mírás 'atá kí[r].

13 Ai KHUDÁWAND, tere nám kí baqá abadí hai[s]; ai KHUDÁWAND, terá zikr pusht dar pusht báqí rahegá.

14 Ki KHUDÁWAND apne logon kí 'adálat karegá, aur apne bandon par phir mutawajjih hogá[t].

15 Gair qaumon ke sáre but soná, aur rúpá, aur ádmíon kí dastkáríán, hain[u].

16 We ||zubán rakhte hain, par bolte nahín; we ánkhen rakhte hain, par dekhte nahín;

17 We kán rakhte hain, par sunte nahín; we to munh se sáns bhí nahín lete.

18 We, jo un ke banánewále hain, unhín kí mánind hain, aur har ek, jise un ká bharosá hai, aisá hí hai.

19 Ai Isráel ke gharáne, KHUDÁWAND ko mubárakbád kaho; ai Hárún ke khándán, KHUDÁWAND ko mubárakbád kaho[x].

20 Ai Láwí ke dúdmán KHUDÁWAND ko mubárakbád kaho; ai tum jo KHUDÁWAND se darte ho, KHUDÁWAND ko mubárakbád kaho.

21 KHUDÁWAND Saihún men[y] mubárak hai; wuh Yarúsalam men bastá hai: KHUDÁWAND kí sitáish karo.

CXXXVI ZABUR.

Ráqim logon ko ubhártá ki Khudá ká shukr karen us kí kháss rahmaton ke sabab.

YÁRO, KHUDÁWAND kí shukrguzárí karo[a]; ki wuh bhalá hai, aur us kí rahmat abadí hai[b].

2 Us ká, jo Iláhon ká Khudá hai[c], shukr karo; ki us kí rahmat abadí hai.

3 Usí ká shukr karo, jo Khudáwandon ká Khudáwand hai, ki us kí rahmat abadí hai.

4 Usí ká, jo akelá bare 'ajáib kám kartá hai[d]; ki us kí rahmat abadí hai.

5 Usí ká, jis ne dánish se ásmán banáe[e]; ki us kí rahmat abadí hai.

6 Usí ká, jis ne zamín ko pánion ke úpar phailáyá[f]; ki us kí rahmat abadí hai.

7 Usí ká, jis ne bare bare naiyir

q Yash. 12. 7.
r Zab. 78. 55. aur 136. 21, 22.
s Khur. 3. 15. Zab. 102. 12.
t Ist. 32. 36.
u Zab. 115. 4, 5, 6, 7, 8.
|| 'Ibrání men, *munh.*
x Zab. 115. 9, wag.
y Zab. 134. 3.
a Zab. 106. 1. aur 107. 1. aur 118. 1.
b 1 Taw. 16. 34, 41. 2 Taw. 20. 21.
c Ist. 10. 17.
d Zab. 72. 18.
e Paid. 1. 1. Ams. 3. 19. Yar. 51. 15.
f Paid. 1. 9. Zab. 24. 2. Yar. 10. 12.

banáe[g]; ki us kí rahmat abadí
hai:
8 Áftáb, jis ká 'amal din ko
hai[h]; ki us kí rahmat abadí hai:
9 Aur máhtáb aur sitáre, jin ká
'amal rát ko hai; ki us kí rahmat
abadí hai.
10 Usí ká, jis ne Misr ko, us ke
palauthon samet, márá[i]; ki us kí
rahmat abadí hai.
11 Aur Isráelíon ko un ke dar-
miyán se nikál láyá[k]; ki us kí
rahmat abadí hai:
12 Apne qawí háth se, aur bar-
háe húe bázú se[l]; ki us kí rah-
mat abadí hai.
13 Usí ká, jis ne daryá e Qulzum
do hissa kiye[m]; ki us kí rahmat
abadí hai:
14 Aur Isráelíon ko us ke dar-
miyán se pár le gayá; ki us kí
rahmat abadí hai.
15 Aur Fira'ún ko, us ke lash-
kar samet, daryá e Qulzum men
‖garq kiyá[n]; ki us kí rahmat
abadí hai.
16 Usí ká, jo bayábán men apne
logon ká rahnumá húá[o]; ki us kí
rahmat abadí hai.
17 Usí ká, jis ne bare bare bád-
sháhon ko qatl kiyá[p]; ki us kí
rahmat abadí hai:
18 Aur námwar salátín ko ján se
márá[q]; ki us kí rahmat abadí
hai:
19 Amúríon ke bádsháh Saihún
ko[r]; ki us kí rahmat abadí hai:
20 Aur Basan ke bádsháh 'Uj
ko[s]; ki us kí rahmat abadí hai:
21 Aur un kí sarzamín ko mírás
kar diyá[t]; ki us kí rahmat abadí
hai:
22 Apne bande Isráel kí mírás;
ki us kí rahmat abadí hai.
23 Usí ká, jis ne ham ko, jab
ham pareshán-hál the, yád far-
máyá[u]; ki us kí rahmat abadí
hai:
24 Aur ham ko hamáre dushma-
non se naját bakhshí; ki us kí
rahmat abadí hai.
25 Usí ká, jo har jándár ko rozí
detá hai[x]; ki us kí rahmat abadí
hai.
26 Yáro, ásmán ke Khudá kí
shukrguzárí karo; ki us kí rah-
mat abadí hai.

[g] Paid. 1. 14. [h] Paid. 1. 16. [i] Khur. 12. 29. Zab. 135. 8. [k] Khur. 12. 51. aur 13. 3, 17. [l] Khur. 6. 6. [m] Khur. 14. 21, 22. Zab. 78. 13. ‖ 'Ibrání men, *jhatak dálá.* [n] Khur. 14. 27. Zab. 135. 9. [o] Khur. 13. 18. aur 15. 22. Ist. 8. 15. [p] Zab. 135. 10, 11. [q] Ist. 29. 7. [r] Gin. 21. 21. [s] Gin. 21. 33. [t] Yash. 12. 1, wag. Zab. 135. 12. [u] Paid. 8. 1. Ist. 32. 36. Zab. 113. 7. [x] Zab. 104. 27. aur 145. 15. aur 147. 9.

CXXXVII ZABUR.

1 Yahúdíon kí wafádárí jab qaid men húe. 7 Nabí Adúm aur Bábul par la'nat kartá.

BÁBUL kí nahron par, wahán
ham baithe, aur Saihún ko
yád karke roe.
2 Ham ne apní barbaten bed ke
darakhton men, jo us ke bích
men the, táng dín.
3 Kyúnki unhon ne, jo hamen
asír karke le gaye, wahán ham se
darkhwást kí, ki ham kuchh gá-
wen; aur we, jinhon ne hamen
‖kharáb kiyá[a], cháhte the ki ham
un ke liye tamáshá karen, yih
kahke, Saihún ke gíton men se
hamáre áge ek gít gáo.
4 Háe, ajnabíon kí sarzamín
men ham kyúnkar KHUDÁWAND
ke gít gáwen?
5 Ai Yarúsalam, agar main tujh
ko bhúl jáún, to merá dahná háth
apná kám bhúle.
6 Agar main tujh ko yád nahín
kartá, aur agar main Yarúsalam
ko apní auwal khushí se ziyáda-
tar 'azíz nahín jántá; to merí
zubán tálú se lag jáe[b].
7 Ai KHUDÁWAND, baní Adúm
ká hál yád kar[c], jinhon ne Yarú-
salam kí musíbat ke din kahá,
Use ‖barbád karo; use bekh o bun
se barbád karo.
8 Ai Bábul kí betí, jo khud bar-
bád húá cháhtí[d], mubárak wuh
jo tujh se us sulúk ká, jo tú ne
ham se kiyá, intiqám lewe[e].
9 Mubárak wuh, jo tere larkon
ko pakarke ‖pattharon par patak
dewe[f].

CXXXVIII ZABUR.

1 Dáúd Khudá kí sitáish kartá, ki us ká kalám haqq thá. 4 Wuh áge se khabar detá, ki zamín ke salátín Khudá kí saná karenge. 7 Wuh apná i'atiqád jo Khudá par rakhtá thá záhir kartá.

Dáúd ká Zabúr.

MAIN apne sáre dil se terí
sitáish karúngá; Iláhon ke
áge main terí saná-khwání ka-
rúngá[a].
2 Main terí muqaddas haikal kí
taraf[b] sijda karúngá[c], aur tere
nám kí sitáish karúngá, terí rah-
mat ke sabab, aur terí sachái ke
sabab; ki tú ne apne qaul ko
apne nám se ziyáda bará kiyá[d].
3 Jis din main ne tere áge far-
yád kí, tú ne merí suní, aur merí
rúh ko tawánáí deke qawí kiyá.
4 Ai KHUDÁWAND, zamín ke sab
bádsháh tere munh ká kalám
sunke terí sitáish karenge[e].
5 Hán, we KHUDÁWAND kí rá-

570 ke qaríb. ‖ Yá, *dher kar diyá thá.* [a] Zab. 79. 1. [b] Hiz. 3. 26. [c] Yar. 49. 7, wag. Nau. 4. 22. Hiz. 25. 12. 'Abad. 10, wag. ‖ 'Ibrání men, *nangá karo.* [d] Yas. 13. 1, 6, wag. aur 47. 1. Yar. 25. 12. aur 50. 2. [e] Yar. 50. 15, 29. Muk. 18. 6. ‖ 'Ibrání men, *chatán par.* [f] Yas. 13. 16. [a] Zab. 119. 46. [b] 1 Sal. 8. 29, 30. Zab. 5. 7. [c] Zab. 28. 2. [d] Yas. 42. 21. [e] Zab. 102. 15, 22.

hoṉ ke gít gáeṉge, ki KHUDA'WAND ká jalál baṛá hai.

6 Agarchi KHUDA'WAND buland hai[f], lekin wuh pastoṉ par tawajjuh kartá hai[g]; par magrúroṉ ko dúr se pahchántá hai.

7 Harchand maiṉ áfatoṉ ke darmiyán chaltá phirtá húṉ, par tú mujhe ‖naját degá[h]; tú mere qáhir dushmanoṉ par apná háth baṛháegá, aur terá dahná háth mujhe bacháegá.

8 KHUDA'WAND mere liye kám ko kámil karegá[i]; ai KHUDA'WAND, terí rahmat abadí hai; jinheṉ tú ne apne háthoṉ se banáyá hai, unheṉ tark mat kar[k].

f Zab. 113. 5, 6. Yas. 57. 15.
g Ams. 3. 34. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5.
‖ 'Ibrání meṉ, *merí ján pher láwegá.*
h Zab. 23. 3, 4.
i Zab. 57. 2. Filip. 1. 6.
k Dekho Aiy. 10. 3, 8. aur 14. 15.

CXXXIX ZABUR.

1 *Dáúd Ḳhudá kí sitáish kartá is liház se ki wuh hama-dán hai,* 17 *aur us kí rahmateṉ bepáyán.* 19 *Wuh sharíroṉ ko dhamkí detá.* 23 *Wuh du'á mángtá ki ḳhulús-dilí us kí ho jáwe.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDA'WAND, tú mujhe jánchtá aur pahchántá hai[a].

2 Tú merá baiṭhná aur merá uṭhná jántá hai[b]: tú mere ḳhiyál ko dúr se daryáft kartá hai[c].

3 Tú merí ráh aur ‖merí ḳhwábgáh ko ‖ḳhúb pahchán letá hai[d], aur merí sárí ravishoṉ se wáqifíyat rakhtá hai.

4 Ki dekh, merí zubán par koí aisí bát nahíṉ, ki jise tú, ai KHUDA'WAND, bilkull nahíṉ jántá hai[e].

5 Tú áge píchhe merá ghernewálá hai, aur tú ne apná háth mujh par rakhá hai.

6 Aisá 'irfán mere liye niháyat hairat-afzá hai; yih buland hai, maiṉ use nahíṉ pá saktá[f].

7 Terí rúh se maiṉ kidhar jáúṉ, aur terí huzúrí se maiṉ kahán bhágúṉ[g]?

8 Agar maiṉ ásmán ke úpar chaṛh jáúṉ, to tú waháṉ hai[h]; agar maiṉ pátál meṉ apná bistar bichháúṉ, to dekh, tú waháṉ bhí hai[i].

9 Agar subh ke par mere howeṉ aur maiṉ uṛke daryá kí intihá meṉ já rahúṉ:

10 To waháṉ bhí terá háth mujhe le chalegá, aur terá dahná háth mujhe sambhálegá.

11 Agar maiṉ kahúṉ, ki Maiṉ andhere meṉ chhip jáúṉgá; to rát mere gird roshní ho jáegí.

12 Yaqínan táríkí tujh se chhipá nahíṉ saktí[k], par rát din kí mánind roshan hai; táríkí aur roshní donoṉ ek-sáṉ haiṉ.

13 Ki ‖tú ne mere gurdoṉ ko banáyá; merí má ke peṭ meṉ tú ne mere gird iháta kiyá[l].

14 Maiṉ terí sitáish hí kartá rahúṉgá; kyúṉki maiṉ 'ajíb o garíb baná húṉ; tere kám hairat-afzá haiṉ; is ká mere jí ko baṛá yaqín hai.

15 Jab ki maiṉ parde meṉ banáyá játá thá, aur zamín ke asfal meṉ manqúsh hotá thá, to merí máhiyat tujh se chhipí na thí[m].

16 Terí ánkhoṉ ne mere mádda ko be-tartíb dekhá; aur tere daftar meṉ sab likhá húá thá, ki kaun 'azú kis din banegá, jab hanoz un meṉ se koí na thá.

17 Bár i Ḳhudáyá, terí tadbíreṉ mere haqq meṉ kyá hí qímatí haiṉ[n]; un ke 'adad kyá hí bahut haiṉ.

18 Maiṉ unheṉ kyá ginúṉ? we to shumár meṉ ret se ziyáda haiṉ; jab maiṉ jágá, maiṉ ne áp ko tere sáth páyá hai.

19 Ai KHUDA'WAND, tú yaqínan sharíroṉ ko qatl karegá[o]; pas, ai ḳhúnío, mere pás se dúr ho jáo[p].

20 Kyúṉki we tere muḳhálif hoke sharárat kí báteṉ karte haiṉ[q]; tere dushman to terá nám 'abas lete haiṉ.

21 Ai KHUDA'WAND, kyá maiṉ un ká kína nahíṉ rakhtá, jo terá kína rakhte haiṉ? kyá maiṉ un se, jo tere muḳhálif hoke uṭhte haiṉ, bezár nahíṉ[r]?

22 Maiṉ shiddat se un ká kína rakhtá húṉ; maiṉ unheṉ apne dushmanoṉ meṉ gintá húṉ.

23 Bár i Ḳhudáyá, mujhe ázmá, aur mere dil ko ján; mujhe táṛ, aur mere andeshoṉ ko pahchán[s].

24 Dekh, kyá mujh meṉ kisí tarah kí ‖ḳhabásat hai, ki nahíṉ; aur mujh ko abadí ráh meṉ chalá[t].

a Zab. 17. 3. Yar. 12. 3.
b 2 Sal. 19. 27.
c Mat. 9. 4. Yúh. 2. 24, 25.
‖ Yá, *merá leṭ jáná.*
‖ 'Ibrání meṉ, *chhántá hai.*
d Aiy. 31. 4.
e 'Ibrán. 4. 13.
f Aiy. 42. 3. Zab. 40. 5. aur 131. 1.
g Yar. 23. 24. Yún. 1. 3.
h 'Amús 9. 2, 3, 4.
i Aiy. 26. 6. Ams. 15. 11.
k Aiy. 34. 22. Dán. 2. 22. 'Ibrán. 4. 13.
‖ 'Ibrání meṉ, *tú mere gurdoṉ par qábiz hai.*
l Aiy. 10. 11.
m Aiy. 10. 8, 9. Wá'iz 11. 5.
n Zab. 40. 5.
o Yas. 11. 4.
p Zab. 119. 115.
q Yahúd. 15.
r 2 Taw. 19. 2. Zab. 119. 158.
s Aiy. 31. 6. Zab. 26. 2.
‖ 'Ibrání meṉ, *dukh kí ráh.*
t Zab. 5. 8. aur 143. 10.

CXL ZABUR.

1 *Dáúd du'á mángtá, ki Sáúl aur Doeg ke háthoṉ se bachjáwe.* 8 *Wuh cháhtá ki un ko sazá mile.* 12 *Ḳhudá par tawakkul rakhne se ḳhátirjam'ai pátá.*

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI KHUDA'WAND, ḳhabís insán se mujh ko naját de; si-

tamgar ádmí se mujhe bachá rakh[a].

2 Ki we apne dilon̲ men̲ bure andeshe karte hain̲; we jam'a hoke[b] sadá jang par musta'idd hain̲.

3 Sámpon̲ kí mánind we apní zubánen̲ tez karte; un ke hon̲ṭhon̲ men̲ afa'í ká zahr hai[c]. Siláh.

4 Ai Ḳhudáwand, sharíron̲ ke háth se mujhe bachá[d]; sitam-gar insánon̲ se mujhe mahfúz rakh[e]; ki un ká iráda hai, ki ‖ merí ravishon̲ ko páemál karen̲.

5 Magrúron̲ ne chhipke mere liye phandá aur rassián̲ taiyár kí hain̲[f]; unhon̲ ne ráhguzar men̲ jál bichháyá hai; saiyádon̲ ne mere liye dám lagáe hain̲. Siláh.

6 Main̲ ne Ḳhudáwand se kahá, Tú merá Ḳhudá hai; Ai Ḳhudáwand, merí munáját kí áwáz sun.

7 Ai Yahowah Ḳhudáwand, ai merí naját ke zor, jang ke din tú ne mere sir par sáya kiyá.

8 Ai Ḳhudáwand, ḳhabís ká matlab púrá mat kar; us ke bure mansúbon̲ ko qúwat mat baḳhsh, ki we sir na uṭháwen̲[g]. Siláh.

9 Aur jinhon̲ ne mujhe cháron̲ taraf se gher liyá hai, aisá kar, ki un ke hon̲ṭhon̲ kí ziyánkárí unhín̲ ke siron̲ par paṛe[h].

10 Un par angáre barsá[i]; unhen̲ ág men̲ jhonk, aur gaṛhon̲ men̲ ḍál de, ki we phir uṭh na saken̲.

11 ‖ Bad-zubán ko zamín par qáim rahne na de; cháhiye ki sitam-gar insán sitam hí ká shikár hoke nábúd ho jáwe.

12 Mujh ko yaqín hai, ki Ḳhudáwand mazlúmon̲ kí himáyat karegá[k], aur miskínon̲ kí dád degá.

13 Filhaqíqat sádiq log terá nám leke shukrguzárí karen̲ge; aur we, jo sachche hain̲, tere huzúr men̲ basen̲ge.

a 4 áyat.
b Zab. 56. 6.
c Zab. 58. 4. Rúm. 3. 13.
d Zab. 71. 4.
e 1 áyat.
‖ Yá, *mujhe aṛangá máren̲.*
f Zab. 35. 7. aur 57. 6. aur 119. 110. aur 141. 9. Yar. 18. 22.
g Ist. 32. 27.
h Zab. 7. 16. aur 94. 23. Ams. 12. 13. aur 18. 7.
i Zab. 11. 6.
‖ 'Ibrání men̲, *Zubán-wále ádmí ko.*
k 1 Sal. 8. 45. Zab. 9. 4.

CXLI ZABUR.

1 Dáúd du'á mángtá, ki us kí 'arz manzúr howe, 3 ki us ká dil sachchá ho, 7 aur us kí ján sáre phandon̲ se bacháí rahe.

Sardár muganní ke liye, Dáúd ká Zabúr.

AI Ḳhudáwand, main̲ tujh se faryád kartá hún̲; merí taraf jald ho[a]; du'á mángne ke waqt merí áwáz par kán dhar.

2 Ki merí du'á tere huzúr ḳhushbúí kí tarah[b] úpar jáwe[c]; aur apne háth uṭháná[d] shám kí qurbání kí mánind ho[e].

a Zab. 70. 5.
b Muk 5. 8. aur 8. 3, 4.
c Muk. 8. 3.

3 Ai Ḳhudáwand, mere munh par nigahbán biṭhlá; mere hon̲ṭhon̲ ke darwázon̲ kí darbání kar.

4 Mere dil ko kisí burí bát kí taraf máil hone na de, táki wuh badkáron̲ men̲ shámil hoke badkárí na kare; aur mujhe un ke mazadár khánon̲ men̲ se kuchh kháne na de[f].

5 Sádiq log mihrbání se mujh ko máren̲, aur mujhe tambíh den̲[g]; yih mere liye ek nafís 'itr hogá, jis se merá sir na ṭúṭegá, ki main̲ un kí musíbaton̲ ke waqt du'á mángtá hún̲.

6 Jis waqt un ke hákim sangí jagahon̲ par ruḳhsat kiye gae[h], tab unhon̲ ne merí báten̲ sunín̲, ki we míṭhí thín̲.

7 Hamárí haḍḍián̲ qabr ke munh men̲[i] yún̲ bikhaṛ gaín̲, jaise lakṛí kí chhipṭián̲ chírnewále se zamín par bikhaṛtí hain̲.

8 Lekin, ai Yahowah Ḳhudáwand, merí ánkhen̲ terí taraf hain̲[k]; merá tawakkul tujh par hai; tú merí rúh ko ‖ tanhá mat chhoṛ.

9 Mujh ko us dám se bachá, jo unhon̲ ne mere liye bichháyá[l], aur badkáron̲ ke ḍahakon̲ se.

10 Ḳhabíson̲ ko unhín̲ ke dám men̲ phansá de[m], jis waqt ki main̲ ‖ bhág niklún̲.

CXLII ZABUR.

Dáúd iqrár kartá ki us kí sárí musíbaton̲ ke darmiyán us kí tasallí Ḳhudá ke nám lene aur minnat karne se hotí thí.

‖ Mashkíl i Dáúd*: ek du'á, jis waqt wuh magára men̲ thá*.

MAIN̲ ne Ḳhudáwand ke áge apní áwáz buland kí; main̲ ne apní áwáz hí se Ḳhudáwand se du'á mángí.

2 Main̲ ne apní shikáyat us ke huzúr men̲ kí; aur apná dard us ke áge bayán kiyá[a].

3 Jis waqt merá jí udás ho gayá[b], tab tú merí ravish jántá thá. Jis ráh ki main̲ chaltá hún̲, unhon̲ ne chhipke us men̲ mere liye phandá lagáyá hai[c].

4 Main̲ ne apne dahne háth nigáh kí, aur dekhá, par koí na páyá, jo mujhe pahchántá ho[d]; mujhe kahín̲ panáh na rahí; koí merí ján par tawajjuh nahín̲ kartá.

5 Ai Ḳhudáwand, main̲ tere áge

d Zab. 134. 2. 1 Tim. 2. 8.
e Ḳhur. 29. 39.
f Ams. 23. 6.
g Ams. 9. 8. aur 19. 25. aur 25. 12. Gal. 6. 1.
h 1 Sam. 24. 1.
i 2 Qur. 1. 9.
k 2 Taw. 20. 12. Zab. 25. 15. aur 123. 1, 2.
‖ 'Ibrání men̲, *nangá mat kar.*
l Zab. 119. 110. aur 140. 5. aur 142. 3.
m Zab. 35. 8.
‖ 'Ibrání men̲, *guzar jáún̲.*
‖ Yá, *Dáúd ká zabúr ta'lím dene ke liye.*
* Zab. 57, sarnáma.
* 1 Sam. 22. 1. aur 24. 3.
a Zab. 102, sarnáma. Yas. 26. 16.
b Zab. 143. 4.
c Zab. 140. 5.
d Zab. 69. 20. aur 31. 11. aur 88. 8, 18.

chilláyá; aur maiṉ ne kahá, Tú
merí panáh hai[e], aur ‖zindagí ke
mulk meṉ[f] merá baḵhra tú hai[g].
6 Merí faryád-rasí kar; kyúṉki
maiṉ bahut past ho gayá húṉ[h];
mujh ko un se, jo mere píchhe
paṛe haiṉ, naját de; ki we mujh
se zoráwar haiṉ.
7 Merí rúh ko qaid se riháí
baḵhsh, táki maiṉ tere nám kí
sitáish karúṉ; sáre sádiq mujhe
gher leṉge[i]; kyúṉki tú mujh par
ihsán karegá[k].

CXLIII ZABUṚ.

1 Dáúd minnat kartá ki Ḳhudá mihr se us ká insáf kare. 3 Apne ġamoṉ ke bá'is shikáyat kartá. 5 Apná ímán barhátá dhyán karne se aur du'á mángne se. 7 Wuh fazl mángtá, 9 phir riháí mángtá, 10 phir yih cháhtá ki áp muqaddas kiyá jáwe, 12 aur ki us ke dushman halák kiye jáweṉ.

Zabúr i Dáúd.

AI KHUDÁWAND, merí du'á sun,
merí minnatoṉ par kán
rakh; apní sacháí se aur apní
sadáqat se merá jawáb de[a].
2 Aur apne bande ko apne sáth
'adálat meṉ na lá[b], kyúṉki koí
insán jándár tere huzúr begunáh
ṭhahar nahíṉ saktá[c].
3 Ki dushman merí ján ke píchhe
paṛá hai; us ne merí zindagí ko
ḵhák par páemál kiyá; us ne
mujh ko un kí mánind, jo muddat
se mar gae haiṉ, táríkí meṉ bi-
ṭháyá hai.
4 Is liye merá jí udás ho gayá
hai[d]; merá dil mere bích meṉ ujaṛ
gayá hai.
5 Maiṉ agle dinoṉ ko yád kartá
húṉ[e]; maiṉ tere sáre kámoṉ ko
sochtá húṉ; maiṉ terí dastkárí
ko gaur se dekhtá húṉ.
6 Maiṉ apne háth terí taraf baṛ-
hátá húṉ[f]; merí rúh ‖ḵhushk za-
mín kí mánind terí piyásí hai[g].
Siláh.
7 Ai KHUDÁWAND, jald merí
sun; merí rúh nikalne hí par hai;
mujh se muṉh na moṛ, nahíṉ to
maiṉ un kí mánind ho jáúṉgá, jo
gaṛhe meṉ girte haiṉ[h].
8 Mujh ko subh ke waqt[i] apne
ḵháss lutf kí áwáz suná; kyúṉki
merá tawakkul tujh par hai: apní
ráh mujhe batá, ki maiṉ us meṉ
chalúṉ[k]; kyúṉki maiṉ apní rúh ko
terí taraf uṭhátá húṉ[l].
9 Ai KHUDÁWAND, mujh ko mere
dushmanoṉ se naját de; ki maiṉ
tere pás ‖panáh letá húṉ.

e Zab. 46. 1. aur 91. 2.
‖ 'Ibrání meṉ, *zindoṉ ke mulk.*
f Zab. 27. 13.
g Zab. 16. 5. aur 73. 26. aur 119. 57. Nau. 3. 24.
h Zab. 116. 6.
i Zab. 34. 2.
k Zab. 13. 6. aur 119. 17.
a Zab. 31. 1.
b Aiy. 14. 3.
c Ḳhur. 34. 7. Aiy. 4. 17. aur 9. 2. aur 15. 14. aur 25. 4. Zab. 130. 3. Wá'iz. 7. 20. Rúm. 3. 20. Gal. 2. 16.
d Zab. 77. 3. aur 142. 3.
e Zab. 77. 5, 10, 11.
f Zab. 88. 9.
‖ 'Ibrání meṉ, *mánda.*
g Zab. 63. 1.
h Zab. 28. 1. aur 88. 4.
i Dekho Zab. 46. 5.
k Zab. 5. 8.
l Zab. 25. 1.
‖ 'Ibrání meṉ, *chhipne ke liye játá.*

10 Mujhe apní marzí par chalná
sikhlá[m]; kyúṉki tú hí to merá
Ḳhudá hai; terí nek rúh[n] mujhe
rástí ke mulk meṉ[o] le pahuṉ-
cháwe.
11 Ai KHUDÁWAND, mujh ko apne
nám ke liye zinda kar[p]; apní sa-
dáqat ke liye merí ján musíbat
se chhuṛá.
12 Aur apní rahmat se mere
dushmanoṉ ko faná kar[q]; aur un
sab ko, jo mere jí ko dukh dete
haiṉ, nábúd kar; ki maiṉ terá
banda húṉ[r].

CXLIV ZABUṚ.

1 Dáúd Ḳhudá ko mubárak kahtá ki us ne us par aur baní Ádam par rahm kiyá thá. 5 Wuh Ḳhudá se du'á mángtá ki us ko apní qudrat se dushmanoṉ ke háth se chhuṛáwe. 9 Wuh Ḳhudá se iqrár kartá ki maiṉ terí sitáish karúṉgá. 11 Wuh minnat kartá ki sárí ra'iyat kí ḵhush-hálí ho.

Dáúd ká Zabúr.

KHUDÁWAND merí chaṭán
mubárak ho, jis ne mere
háthoṉ ko jang karná, aur merí
unglíoṉ ko laṛná sikhláyá[a];
2 Merá rahm-karnewálá, aur me-
rá gaṛh, merá únchá burj, aur
merá naját-denewálá, merí sipar,
jis par merá tawakkul hai, aur jo
mere tale logoṉ ko maġlúb kartá
hai[b].
3 Ai KHUDÁWAND, insán kyá hai,
ki tú use yád farmáwe? aur ibn i
Ádam kaun hai, jo tú use shumár
kare[c]?
4 Insán to buḵhár kí mánind
hai[d], aur us kí zindagí ek guzarte
húe sáya kí mánind[e].
5 Ai KHUDÁWAND, apne ásmá-
noṉ ko jhuká[f], aur utar á; pa-
háṛoṉ ko chhú, ki we dhuwáṉ
hoke uṛ jáweṉ[g].
6 Bijlí girá, aur unheṉ tittar
bittar kar; apne tír chalá, aur
unheṉ qatl kar[h].
7 Úpar se[i] apne háth phailá
aur mujhe riháí de; mujhe bahut
pánioṉ se aur ajnabí qaum ke[k]
háth se chhuṛá le[l].
8 Ki unhoṉ ke muṉh se wáhí
báteṉ nikaltí haiṉ[m], aur un ká
dahná háth jhúṭh ká dahná háth
hai.
9 Ai Ḳhudá, maiṉ tere liye ek
nayá gít gáúṉgá[n]; ai Ḳhudá, maiṉ
das tár kí bín bajáke terí saná-
ḵhwání karúṉgá.
10 Tú hí hai, jo sháhoṉ ko ‖fath

m Zab. 25. 4, 5. aur 139. 24.
n Naham. 9. 20.
o Yas. 26. 10.
p Zab. 119. 25, 37, 40, wag.
q Zab. 54. 5.
r Zab. 116. 16.
a 2 Sam. 22. 35. Zab. 18. 2, 31, 34.
b 2 Sam. 22. 2, 3, 40, 48.
c Aiy. 7. 17. Zab. 8. 4. 'Ibrán. 2. 6.
d Aiy. 4. 19. aur 14. 2. Zab. 39. 5. aur 62. 9.
e Zab. 102. 11.
f Zab. 18. 9. Yas. 64. 1.
g Zab. 104. 32.
h Zab. 18. 13, 14.
i Zab. 18. 16.
k Zab. 54. 3. Mal. 2. 11.
l 11 áyat. Zab. 69. 1, 2, 14.
m Zab. 12. 2.
n Zab. 33. 2, 3. aur 40. 3.
‖ Yá, *naját.*

bakhshtá hai, aur apne bande
Dáúd ko burí teg se bachátá hai[o].
11 Mujh ko ajnabí aulád ke há-
thon se rihái de aur naját bakhsh,
jinhon ke munh se wáhí kalám
nikaltá hai, aur jinhon ká dahná
háth jhúth ká dahná háth hai[p].
12 Táki hamáre bete paudhon
kí mánind[q] jawání men barhen,
aur hamárí betíán ‖ záwiya kí sí
khushtarásh súraten, balki mahall
kí sí shaklen howen;
13 Táki hamáre makhzan málá-
mál howen, aur un men se har ek
qism ke zakhíre kasrat se nikálen,
aur hamárí bheren hazáron lákhon
hamárí galíon men janen;
14 Aur hamáre bail bojh utháne
ke liye mazbút hon; aur ki tút
parne kí naubat na howe, aur na
nikal bhágne kí; aur ki hamáre
bázáron men kisí tarah kí nálish
na ho.
15 Khush-hál hai wuh guroh, jis
ká yih rang ho; khush-hál hai wuh
guroh, jis ká Khudá KHUDÁWAND
hai[r].

o Zab. 18. 50.
p 7, 8 áyaten.
q Zab. 128. 3.
‖ Yá, *nikáston kí mánind howen, jo qasr ke andáz se taráshe gaye hon.*
r Ist. 33. 29. Zab. 33. 12. aur 65. 4. aur 146. 5.

CXLV ZABUR.

1 *Dáúd Khudá kí hamd kartá, us ke nám ke sabab,* 8 *us kí mihrbání ke sabab,* 11 *us ke intizám ke bá'is,* 17 *aur us kí naját-dene-wálí rahmat ke wáste.*

Dáúd ká saná e Zabúr[a].

AI Khudá, mere bádsháh, main
terí baráí karúngá; aur main
abad ul ábád tere nám ko mu-
bárak kahúngá.
2 Main har roz tujhe mubárak
kahúngá; aur main abad ul ábád
tere nám kí sitáish karúngá.
3 KHUDÁWAND buzurg hai, aur
wuh niháyat sitáish ke láiq hai[b];
aur us kí buzurgí tahqíq karne se
báhar hai[c].
4 Har ek pusht dúsrí pusht se
tere kámon kí sitáish karegí[d],
aur terí nádir san'aton ká bayán
karegí.
5 Main terí janáb kí jalíl 'izzat
men, aur tere hairat-afzá kámon
men ‖ dhyán karúngá.
6 Log tere haulnák kámon ká
charchá karenge; aur main terí
buzurgí ká iqrár karúngá.
7 We tere bare ihsán ká bahut
sá zikr i khair karenge, aur terí
sadáqat ke gít gáenge.
8 KHUDÁWAND mihrbán aur sa-
rásar lutf hai; gussa karne men
dhímá, aur shiddat se rahím hai[e].

a Zab. 100, ká sarnáma.
b Zab. 96. 4. aur 147. 5.
c Aiy. 5. 9. aur 9. 10. Rúm. 11.33.
d Yas. 38. 19.
‖ Yá, *un kí khabar dúngá.*
e Khur. 34. 6, 7. Gin. 14. 18. Zab. 86. 5, 15. aur 103. 8.

9 KHUDÁWAND sab ke liye bhalá
hai[f], aur us kí latíf rahmaten us
kí sárí khilqat par hain.
10 Ai KHUDÁWAND, terí sárí
dastkáríán terí saná-khwání kartí
hain[g]; aur tere muqaddas log
tujhe mubárakbád kahenge.
11 We terí saltanat ke jalál ká
bayán karenge, aur terí qudrat
ká charchá karenge;
12 Táki ádmí-zádon par us kí
buzurgíán, aur us kí saltanat kí
jalíl shaukaten záhir howen.
13 Terí bádsháhat ‖ abadí bád-
sháhat hai[h], aur terí hukúmat
pusht dar pusht qáim rahtí.
14 KHUDÁWAND un sab ko, jo
girte hain, thámtá hai; aur un
sab ko, jo nihur gae hain, uthá
khará kartá hai[i].
15 Sab kí ánkhen tujh par lagí
hain[k]; tú unhen waqt par rozí
detá hai[l].
16 Tú apní mutthí kholtá hai,
aur har ek jándár ká pet bhartá
hai[m].
17 KHUDÁWAND apní sárí ráhon
men sádiq hai, aur apne sab ká-
mon men ‖ rahím hai.
18 KHUDÁWAND un sab se, jo us
ká nám lete hain, nazdík hai[n];
un sab se, jo sachái se[o] us ká nám
lete hain.
19 Wuh un logon kí murád, jo
us se darte hain, púrí karegá;
wuhí un kí faryád sunegá, aur
unhen bacháegá.
20 KHUDÁWAND un sab kí, jo us
se muhabbat rakhte hain, hifázat
kartá hai[p]; lekin sáre khabíson
ko nábúd karegá.
21 Merá munh KHUDÁWAND kí
sitáish karegá; hán, har ek bashar
abad ul ábád us ke muqaddas nám
kí sitáish kiyá kare.

f Zab. 100. 5. Nahúm 1. 7.
g Zab. 19. 1.
‖ 'Ibrání men, *sáre zamánon kí hai.*
h Zab. 146. 10. 1 Tim. 1. 17.
i Zab. 146. 8.
k Zab. 104. 27.
l Zab. 136. 25.
m Zab. 104. 21. aur 147. 9.
‖ Yá, *muqaddas.*
n Ist. 4. 7.
o Yúh. 4. 24.
p Zab. 31. 23. aur 97. 10.

CXLVI ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr mannat mántá, ki main sadá Khudá kí sitáish karúngá.* 3 *Wuh nasíhat detá ki koí ádmí insán par takiya na kare.* 5 *Khudá kí qudrat aur 'adálat aur rahmat aur bádsháhí aisí hai, ki wuh akelá is láiq hai ki sab log us par bharosá rakhen.*

‖ KHUDÁWAND kí sitáish
karo. Ai merí ján, KHUDÁ-
WAND kí sitáish kar[a].
2 Main jab tak jítá rahúngá,
KHUDÁWAND kí sitáish karúngá[b];
main jab tak hún, KHUDÁWAND
kí saná-khwání karúngá.
3 Raíson par, aur ádmí-záda par

‖ 'Ibrání men, *Hallilú Yáh.*
a Zab. 103. 1.
b Zab. 104. 33.

tawakkul na karo[c]; ki un meṉ
naját dene kí táqat nahíṉ.
4 Us ká dam nikal játá hai, wuh
apní máṭí meṉ phir játá hai[d]; usí
din us ke sáre mansúbe faná ho
játe haiṉ[e].
5 Ḳhush-hál hai wuh[f], jis ká chá-
ra-gar Ya'qúb ká Ḳhudá hai, aur
jis ká tawakkul Ḳhudáwand us
ke Ḳhudá par hai;
6 Jis ne ásmán banáyá, aur za-
mín, aur daryá, aur sab jo kuchh
un meṉ hai[g]; jo hamesha apní
sachái ‖ko yád rakhtá hai;
7 Jo mazlúmoṉ ká insáf kartá
hai[h], aur bhúkhoṉ ko khilátá
hai[i]; Ḳhudáwand asíroṉ ko chhu-
ṛátá hai[k].
8 Ḳhudáwand andhoṉ kí áṅkheṉ
kholdetá hai[l]; Ḳhudáwand un-
heṉ, jo jhuk gae haiṉ, sídhá khaṛá
kartá hai[m]; Ḳhudáwand sádiqoṉ
ko 'azíz rakhtá hai.
9 Ḳhudáwand pardesíoṉ ká ni-
gáh-dár hai[n]; wuh yatímoṉ aur
bewoṉ kí i'ánat kartá hai; lekin
sharíroṉ kí ráh ko úṉchá níchá
kartá hai[o].
10 Ḳhudáwand abad tak ta-
sallut karegá[p], ai Saihún, terá
Ḳhudá pusht dar pusht. Ḳhudá-
wand kí sitáish karo.

CXLVII ZABUR.

1 *Nabí logoṉ ko ubhártá ki Ḳhudá kí saná kareṉ, is liye ki wuh kalísiye par nigáhdárí kartá;* 4 *phir us kí qudrat,* 6 *aur us kí rahmat ke sabab:* 7 *phir us ke intizám ke bá'is,* 12 *phir un barakatoṉ ke liye jo bádsháhat par názil húí thíṉ;* 15 *phir us iḵhtiyár ke wáste jise hawá par aur badlíoṉ par rakhtá;* 19 *aur phir un qawánín ke liye jo kalísiye ko 'ináyát húe thé.*

‖ KHUDÁWAND kí sitáish
karo: ki hamáre Ḳhudá kí
saná-ḵhwání karná bhalá[a] aur dil-
pasand hai[b]; us kí sitáish karná
sháyasta hai[c].
2 Ḳhudáwand Yarúsalam ko
ta'mír kartá hai[d]; wuh Isráelí
bichhṛe húoṉ ko faráham kartá
hai[e].
3 Wuh shikasta-diloṉ ká 'iláj
kartá hai[f]; wuh un ke ‖zaḵhmoṉ
ko bándhtá hai.
4 Wuh sitároṉ ká shumár bat-
látá hai[g], aur un ká judá judá
nám rakhtá hai.
5 Hamárá Ḳhudáwand buzurg
hai[h], aur baṛá qádir hai[i]; us ká
fahm be-intihá hai[k].
6 Ḳhudáwand halímoṉ ko sar-

[c] Zab. 118. 8, 9. Yas. 2. 22.
[d] Zab. 104. 29. Wá'iz 12. 7. Yas. 2. 22.
[e] Dekho 1 Qur. 2. 6.
[f] Zab. 144. 15. Yar. 17. 7.
[g] Paid. 1. 1. Muk. 14. 7.
‖ 'Ibrání meṉ, *kí muháfazat kartá.*
[h] Zab. 103. 6.
[i] Zab. 107. 9.
[k] Zab. 68. 6. aur 107. 10, 14.
[l] Mat. 9. 30. Yúh. 9. 7,—32.
[m] Zab. 145. 14. aur 147. 6. Lúq. 13. 13.
[n] Ist. 10. 18. Zab. 68. 5.
[o] Zab. 147. 6.
[p] Ḳhur. 15. 18. Zab. 10. 16. aur 145. 13. Muk. 11. 15.
‖ 'Ibrání meṉ, *Hallilú Yáh.*
[a] Zab. 92. 1.
[b] Zab. 135. 3.
[c] Zab. 33. 1.
[d] Zab. 102. 16.
[e] Ist. 30. 3.
[f] Zab. 51. 17. Yas. 57. 15. aur 61. 1. Lúq. 4. 18.
‖ 'Ibrání meṉ, *dukhoṉ ko.*
[g] Dekho Paid. 15. 5. Yas. 40. 26.
[h] 1 Taw. 16. 25. Zab. 48. 1. aur 96. 4. aur 145. 3.
[i] Nahúm 1. 3.
[k] Yas. 40. 28.

faráz kartá hai, par ḵhabísoṉ ko
zamín par paṭak detá hai[l].
7 Ḳhudáwand kí shukrguzárí
ke gít gáo; barbat bajáke hamáre
Ḳhudá kí sitáish karo:
8 Jo ásmán par badlíoṉ ká parda
ḍáltá hai; jo zamín ke liye meṉh
taiyár kartá hai; jo paháṛoṉ par
ghás ugátá hai[m];
9 Jo bahímoṉ ko, aur dashtí
kauwoṉ ke bachchoṉ ko, jo us
se máṅgte haiṉ, rozí pahuṉchátá
hai[n].
10 Us ko ghoṛe ke zor se ḵhushí
nahíṉ, aur mard kí piṇḍlíoṉ se
razá nahíṉ[o].
11 Ḳhudáwand ko un se, jo us
se ḍarte haiṉ, aur un se, jo us kí
rahmat ke ummedwár haiṉ, razá
hai.
12 Ai Yarúsalam, Ḳhudáwand
kí sitáish kar; ai Saihún, apne
Ḳhudá kí sitáish kar.
13 Kyúṉki us ne tere darwázoṉ
ke arbangoṉ ko mazbútí baḵhshí,
aur tujh meṉ tere bachchoṉ ko
barakat dí.
14 Us ne terí nawáhí meṉ amn
baḵhshá[p] aur tujhe † suthre ge-
húṉ se málámál kiyá[q].
15 Wuh apná hukm zamín par
bhejtá hai[r]; us ká kalám niháyat
tezrau hai[s].
16 Wuh barf ún kí mánind detá
hai[t]; wuh pálá, jo rákh kí mánind
hai, bikhertá hai.
17 Wuh apne yaḵh ko luqmoṉ
kí mánind bhejtá hai; us kí ṭhanḍ
kí bardásht kaun kar saktá hai?
18 Wuh apná hukm bhejtá hai,
aur use galá detá hai[u]; wuh apní
hawá chalátá hai, aur pánioṉ ko
rawání baḵhshtá hai.
19 Wuh apná kalám Ya'qúb
par[x], aur apní sunnateṉ aur apní
'adálateṉ[y] Isráel par záhir kartá
hai.
20 Us ne kisí qaum se aisá sulúk
nahíṉ kiyá[z], aur na unhoṉ ne us kí
'adálatoṉ ko pahcháná. Ḳhudá-
wand kí sitáish karo.

CXLVIII ZABUR.

1 *Ráqim i zabúr nasíhat detá ki sab ásmání maujúdát,* 7 *aur zamínwále,* 11 *aur ḵháss karke sab haiwán i nátiq Ḳhudá kí sitáish kareṉ.*

‖ KHUDÁWAND kí sitáish ka-
ro. Aflák par se Ḳhudá-
wand kí sitáish karo; bulandíoṉ
par se[a] us kí sitáish karo.

[l] Zab. 146. 8, 9.
[m] Aiy. 38. 26, 27. Zab. 104. 13, 14.
[n] Aiy. 38. 41. Zab. 104. 27, 28. aur 136. 25. aur 145. 15. Mat. 6. 26.
[o] Zab. 33. 16, 17, 18. Hús. 1. 7.
[p] Yas. 60. 17, 18.
† 'Ibrání meṉ, *gehúṉ kí charbí se,* Ist. 32. 14. Zab. 81. 16.
[q] Zab. 132. 15.
[r] Aiy. 37. 12. Zab. 107. 20.
[s] 2 Tas. 3. 2.
[t] Aiy. 37. 6.
[u] 15 áyat. Dekho Aiy. 37. 10.
[x] Ist. 33. 2, 3, 4. Zab. 76. 1. aur 78. 5. aur 103. 7.
[y] Mal. 4. 4.
[z] Dekho Ist. 4. 32, 33, 34. Rúm. 3. 1, 2.
‖ 'Ibrání meṉ, *Hallilú Yáh.*
[a] Zab. 113. 5.

2 Ai us ke sab firishto, us kí
sitáish karo[b]; ai us ke sab lash-
karo, us kí sitáish karo.
3 Ai súraj, aur ai chánd, us kí
sitáish karo; ai roshan sitáro, tum
sab us kí sitáish karo.
4 Ai ásmánon ke ásmáno[c], aur
ai pánío, jo ásmán ke úpar ho[d],
us kí sitáish karo.
5 We Khudáwand ke nám kí
sitáish karen, ki us ne hukm diyá,
aur we sab maujúd ho gaye[e].
6 Us ne un ko abadí páedárí
bakhshí[f]; us ne ek taqdír muqar-
rar kí, jo ṭal nahín saktí.
7 Ai tinníno[g], aur ai gahrápo,
zamín par se us kí sitáish karo.
8 Ág aur ole, barf aur bukhár,
aur zor kí ándhí, jo us ke hukm
ko bajá láte hain[h];
9 Pahár aur sáre ṭíle[i], mewadár
darakht aur sáre saro;
10 Bahíme aur sáre mawáshí,
aur kíre makore, aur parinde;
11 Sháhán i zamín, aur sárí
gurohen, umará aur zamín ke
sáre farmánrawá;
12 Jawán o kunwáríán bhí, aur
búrhe, bachchon samet;
13 We Khudáwand ke nám kí
sitáish karen; ki us ká nám akelá
'álíshán hai[k]; usí ká jalál zamín
aur ásmán par muqaddam hai[l].
14 Wuhí apne logon ke síng ko[m]
buland kartá hai; yih us ke pák
logon kí, baní Isráel kí, us qaum
kí jo us se nazdík hai[n], shaukat
hai[o]. Khudáwand kí sitáish karo.

b Zab. 103. 20, 21. c 1 Sal. 8. 27. 2 Qur. 12. 2. d Paid. 1. 7. e Paid. 1. 1, 6, 7. Zab. 33. 6, 9. f Zab. 89. 37. aur 119. 90, 91. Yar. 31. 35, 36. aur 33. 25. g Yas. 43. 20. h Zab. 147. 15,—18. i Yas. 44. 23. aur 49. 13. aur 55. 12. k Zab. 8. 1. Yas. 12. 4. l Zab. 113. 4. m Zab. 75. 10. n Afs. 2. 17. o Zab. 149. 9.

CXLIX ZABUR.

1 *Nabí nasíhat detá ki Khudá kí sitáish karen, us muhabbat ke sabab jo us ne kalísiye se rakhí thí, 5 aur us ikhtiyár ke bá'is jo kalísiye ko 'ináyat húá thá.*

|| KHUDÁWAND kí sitáish
karo. Khudáwand ká ek
nayá gít gáo[a], aur us kí madh
pák logon kí jamá'at men.
2 Isráel apne banánewále se[b]
shádmán howe; baní Saihún apne
Bádsháh ke liye[c] khushí karen.
3 We †us ke nám kí sitáish
karke náchen; we daf aur barbat
bajáte húe us kí saná-khwání ka-
ren[d].
4 Kyúnki Khudáwand apne lo-
gon se khush hotá hai[e]; wuh
halímon ko apní naját se zínat
bakhshtá hai[f].
5 Pák log apní buzurgwárí par
fakhr karen, aur apne bistaron
par pare húe buland áwáz se
gáyá karen[g].
6 Un ká †munh Khudá kí si-
táishon se bhará rahe; aur ek
do-dhárí talwár[h] un ke háthon
men ho;
7 Táki gair gurohon se intiqám
lewen, aur logon ko sazá dewen;
8 Ki un ke bádsháhon ko zanjí-
ron se jakren, aur un ke amíron
ko lohe kí berián dálen;
9 Táki jo un kí 'adálat men
likhá húá thá unhen pahunche[i];
ki us ke pák logon kí yih shau-
kat hai[k]. Khudáwand kí sitáish
karo.

|| 'Ibrání men, *Hallilú Yáh.* a Zab. 33. 3. Yas. 42. 10. b Dekho Aiy. 35. 10. Zab. 100. 3. Yas. 54. 5. c Zak. 9. 9. Mat. 21. 5. † Yá, *bánsri se us ke nám kí sitáish karen.* d Zab. 81. 2. aur 150. 4. e Zab. 35. 27. f Zab. 132. 16. g Aiy. 35. 10. † 'Ibrání men, *galá.* h 'Ibrán. 4. 12. Muk. 1. 16. i Ist. 7. 1, 2. k Zab. 148. 14.

CL ZABUR.

1 *Ráqim nasíhat detá ki Khudá kí sitáish karen, 3 aur is kám men sab tarah ke sáz isti'amál karen.*

|| KHUDÁWAND kí sitáish ka-
ro. Us ke bait i quds men
Khudá kí sitáish karo; us kí qud-
rat kí fazá par us kí sitáish karo.
2 Us ke bare kámon ke sabab[a]
us kí sitáish karo; us kí latíf bu-
zurgí ke mutábiq[b] us kí sitáish
karo;
3 Qarnái phúnkte húe us kí si-
táish karo; bín aur barbat chherte
húe[c] us kí sitáish karo.
4 Daf bajáte húe[d] aur ||náchte
húe us kí sitáish karo; tár-wále
sázon ko[e] aur || bánslíon ko bajáte
húe us kí sitáish karo.
5 Pur-áwáz jhánjh bajáke us kí
sitáish karo; buland-áwáz manjíre
bajá bajáke us kí sitáish karo[f].
6 Har ek chíz, jo sáns letí hai,
Khudáwand kí sitáish kare. Khu-
dáwand kí sitáish karo.

|| 'Ibrání men, *Hallilú Yáh.* a Zab. 145. 5, 6. b Ist. 3. 24. c Zab. 81. 2. aur 149. 3. d Khur. 15. 20. || Yá, *bánsrí bajáte húe.* e Zab. 33. 2. aur 92. 3. aur 144. 9. Yas. 38. 20. || Yá, *arganúnon ko.* f 1 Taw. 15. 16, 19, 28. aur 16. 5. aur 25. 1, 6.

SULAIMÁN KE AMSÁL.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb likhí húí.

I BÁB.

1 Us fáida kí bábat jo amsál se hotá. 7 Báqím nasíhat detá ki Khudá se ḍaren aur us ke kalám ko mán lewen; 10 phir ki sharír logon kí phusláhaton se apne tain báz rakhen. 20 Hikmat shikáyat kartí ki log use haqír jánte. 24 Wuh apne haqír-jánnewálon ko dhamkí detí.

DÁÚD ke beṭe Baní Isráel ke bádsháh Sulaimán ke amsál[a];
2 Hikmat aur tádíb síkhne ko, aur 'aql kí báten samajhne ko;
3 Aur 'aql ká adab lene ko, aur sadáqat, aur 'adálat, aur insáf búhjne ko[b];
4 Aur sáda logon ko chaturáí dene ke liye[c], aur jawán ko dánish aur ‖tamíz.
5 Dánishwar agar sune, to us kí dánish baṛh jáegí[d], aur 'aqlwálá siyásat chunegá:
6 Ki tamsíl aur tafsír, aur ahl i khirad kí báton ko, aur un ke mu'ammon ko[e] samjhe.
7 ¶ KHUDÁWAND ká khauf †hikmat kí ibtidá hai[f]; lekin ahmaq 'aql aur tarbiyat ko haqír jánte hain.
8 Ai mere beṭe, apne báp kí tarbiyat ká shanawá ho, aur apní má ke hukm ko tark mat kar[g].
9 Ki yih tere sir ke liye fazl ká táj, aur terí gardan ke liye tauq hain[h].
10 ¶ Ai mere beṭe, agar gunahgár log tujhe wargalánen, tú mat mán[i].
11 Agar we kahen, Á, hamáre sáth chal, ki khúnrezí ke liye ghát men lagen[k], aur chhipke náhaqq begunáh kí kamín men baiṭhen;
12 Aur pátál kí mánind un ko jítá nigal jáwen, aur un kí tarah, jo gaṛhe men girte hain[l], samúchá;
13 Ham ko sab nafís asbáb milegá; ham lúṭ ke mál se apne ghar bharenge;
14 Ham men shámil hoke tú bhí bakhra le, aur ham sab ke liye ek hí thailí howe:
15 To, ai mere beṭe, tú ráh men un ke sáth mat chal[m], balki un ke ráste se apne pánw ko roke rah[n].

16 Kyúnki un ke pánw sharárat par daurte hain, aur khúnrezí men jaldí karte hain[o].
17 Yaqínan jab murg dekh le, to dám bichháná 'abas hai.
18 We apní hí khúnrezí ke liye ghát men lage hain; we chhipke apní hí kamín men baiṭhe.
19 Jo zar-dost hai, us kí rawishen aisí hí hain[p]; ki we us ke málikon kí ján ko lelete hain.
20 ¶ †Hikmat báhar khaṛí pukártí hai; wuh bázáron men áwáz sunátí hai[q]:
21 Wuh, jis makán men ziyáda log jam'a hote hain, pukártí hai, aur shahr ke darwázon men aur ástánon men kalám kartí hai:
22 Ai sáda logo, tum kab tak sádagí ko dost rakhoge, aur kab tak ṭhaṭṭhebáz apní ṭhaṭṭhebází par máil rahenge, aur jáhil 'ilm se kína rakhenge?
23 Tum merí tambíh par mutawajjih ho; dekho, main apní rúh tum par jári karúngá[r], aur main apní báten tumhen samjháúngá.
24 ¶ Ázbaski main ne buláyá, par tum ne na máná; main ne apná háth lambá kiyá, par koí mutawajjih na húá[s];
25 Balki tum ne merí sári maslahaton ko náchíz jáná[t], aur merí sarzanish kí qadr na kí:
26 To main bhí tumhárí pareshání par hansúngá[u], aur jab tum par dahshat gálib hogí, to main ṭhaṭṭhe márúngá;
27 Jis waqt tumhárí dahshat kharábí kí mánind tum pás áwegí[x], aur tumhárí áfat girdbád kí tarah tum tak pahunchegí; aur jis waqt musíbat aur jánkaní tum par paṛegí:
28 Tab we mujh ko pukárenge, par main jawáb na dúngá[y]; we sawere mujh ko ḍhúnḍhenge, par mujhe na páwenge:
29 Kyúnki unhon ne dánáí ká kína rakhá[z], aur KHUDÁWAND ke khauf ko ikhtiyár na kiyá[a];
30 Unhon ne merí maslahat par dhyán na kiyá; aur unhon ne

[a] 1 Sal. 4. 32. Ams. 10. 1. aur 25. 1. Wá'iz 12. 9.
[b] Ams. 2. 1, 9.
[c] Ams. 9. 4.
‖ Yá, *fikr.*
[d] Ams. 9. 9.
[e] Zab. 78. 2.
† Yá, *dánái men awwal chíz hai.*
[f] Aiy. 28. 28. Zab. 111. 10. Ams. 9. 10. Wá'iz 12. 13.
[g] Ams. 4. 1. aur 6. 20.
[h] Ams. 3. 22.
[i] Paid. 39. 7, wag. Zab. 1. 1. Afs. 5. 11.
[k] Yar. 5. 26.
[l] Zab. 28. 1. aur 143. 7.
[m] Zab. 1. 1. Ams. 4. 14.
[n] Zab. 119. 101.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

[o] Yas. 59. 7. Rúm. 3. 15.
[p] Ams. 15. 27. 1 Tim. 6. 10.
† 'Ibrání men, *Hikmaten* ya'ne, *Afzal hikmat.*
[q] Ams. 8. 1, wag. aur 9. 3. Yúh. 7. 37.
[r] Yúel 2. 28.
[s] Yas. 65. 12. aur 66. 4. Yar. 7. 13. Zak. 7. 11.
[t] Zab. 107. 11. 30 áyat. Lúq. 7. 30.
[u] Zab. 2. 4.
[x] Ams. 10. 24.
[y] Aiy. 27. 9. aur 35. 12. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13. Ya'q. 4. 3.
[z] Aiy. 21. 14. 22 áyat.
[a] Zab. 119. 173.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

merí sárí sarzanish ko haqír
jáná[b]:
31 So we apní hí ráh ke mewe
kháwenge[c], aur apní hí maslaha-
ton se ser howenge.
32 Ki jáhilon ká †bargashta hí
hojáná unhen qatl karegá, aur
ahmaqon ká kámyáb honá unhen
ján se máregá.
33 Lekin wuh, jo merí suntá hai,
chain se sukúnat karegá[d], aur
balá ke ḳhauf se mahfúz rahegá[e].

b 25 áyat. Zab. 81. 11.
c Aiy. 4. 8. Ams. 14. 14. aur 22. 8. Yas. 3. 11. Yar. 6. 19.
† Yá, *chain.*
d Zab. 25. 12, 13.
e Zab. 112. 7.

II BÁB.

1 *Hikmat apne farzandon se wa'da kartí, ki díndárí kí ni'amat un ko milegí; 10 ki we sharíron kí suhbat se mahfúz rahenge; 20 aur nek ráhon men hidáyat páwenge.*

AI mere beṭe, agar tú merí
báton ko mánegá, aur mere
hukmon ko apne pás chhipá ra-
khegá[a];
2 Ki tú hikmat sunne kí taraf
apne kán dhare, aur fahmíd se
apná dil lagáwe;
3 Hán, agar tú ma'rifat ke liye
pukáregá, aur chilláke fahmíd ká
tálib hogá;
4 Aur agar tú us ko yún ḍhún-
ḍhegá, jis tarah rúpe ko ḍhúnḍhte
hain; aur yún us kí talásh karegá,
jis tarah ganj i nihán kí talásh
karte hain[b]:
5 Tab tú KHUDÁWAND ke ḳhauf
ko samjhegá, aur Ḳhudá kí shin-
ásáí ko páwegá.
6 Kyúnki KHUDÁWAND hikmat
baḳhshtá hai[c]; us ke munh se
dánish aur fahm nikaltí hai.
7 Wuh rástkáron ke liye ‖ha-
qíqí daulat jam'a kartá hai; wuh
un ke liye, jin kí rawish kámil
hai, ek sipar hai[d];
8 Ki 'adálat ke raston ká háfiz
ho, aur apne pák logon kí ráh ká
nigahbán[e].
9 Tab hí tú sadáqat, aur 'adálat,
aur insáf, aur har ek taur kí nekí
ko, samjhegá.
10 ¶ Jis waqt hikmat tere dil men
dáḳhil hogí, aur ma'rifat tere jí
ko piyárí lagegí:
11 Us waqt hoshyárí terí nigah-
bání karegí[f], aur fahmíd terí háfiz
hogí;
12 Táki tujhe sharír kí ráh se,
aur us insán se, jo gumráhí kí
báten kartá hai, bacháwe;
13 Jo rástí kí ráhon ko tark
karte hain, táki tárikí kí ráhon
men chalen[g];
14 Jo badí karne se ḳhushwaqt
hote hain[h], aur ḳhabíson kí gum-
ráhí se ḳhurramí karte hain[i];
15 Jin kí ravishen ṭeṛhí hain,
aur we apní ráhon men kajrau
hain[k]:
16 Táki tú begána 'aurat se[l]
bachá rahe, us ajnabí 'aurat se,
jo tujh ko apní báton se phuslátí
hai[m];
17 Jo apní jawání ke yár ko[n]
tark kar detí hai, aur apne Ḳhudá
ke 'ahd ko bhulá detí hai.
18 Kyúnki us ke ghar ká rastá
maut kí taraf hai[o], aur us kí
ráhen murdon kí taraf játí hain.
19 Koí un men se, jo us kí taraf
gae, phir nahín lauṭtá; we zin-
dagání kí ráhon ko phir nahín
pakaṛte.
20 Táki tú bhale logon kí ráh
par chale, aur sádiqon kí ravishon
ko liye rahe.
21 Kyúnki sídhe log mulk men
basenge, aur sáf-dil log zamín par
báqí rahenge[p];
22 Lekin sharír log zamín par
se káṭ ḍále jáenge[q], aur ḳhatákár
us se uḳháṛe jáenge.

a Ams. 4. 21. aur 7. 1.
b Ams. 3. 14. Mat. 13. 44.
c 1 Sal. 3. 9, 12. Ya'q. 1. 5.
‖ Yá, *hikmat, yá, naját.*
d Zab. 84. 11. Ams. 30. 5.
e 1 Sam. 2. 9. Zab. 66. 9.
f Ams. 6. 22.
g Yúh. 3. 19, 20.

III BÁB.

1 *Ráqim nasíhat detá, ki farmánbardárí karen, 5 phir ki ímán láwen, 7 phir ki apne se inkár karen, 9 phir ki Ḳhudá kí bandagí men sargarmí karen, 11 aur phir ki sabr karen. 13 Hikmat haqíqí daulat hai. 19 Maqdúr jo hikmat hí se hásil hotá. 21 Fawáid jo us kí taraf se hote. 27 Ráqim nasíhat detá, ki ḳhairát dene men musta'idd rahen, 30 phir ki milansárí, 31 aur qaná'at karen. 33 Sharíron ká pur-la'nat hál.*

AI mere beṭe, merí sharí'at ko
farámosh na kar; par terá
dil mere hukmon ko hifz kare[a].
2 Ki we pírí, aur 'umr kí darází,
aur ‖chain[b] tujh ko baḳhshenge.
3 Aisá mat kar, ki rahmat aur
sadáqat tujh ko tark karen; balki
un ko tú apní gardan ká tauq
kar[c], aur un ko apne dil kí taḳhtí
par likh[d];
4 To tú Ḳhudá aur ḳhalq ká
manzúr i nazar hoke ni'amat aur
†durust fahm páwegá[e].
5 ¶ Apne sáre dil se KHUDÁ-
WAND par tawakkul kar[f], aur
apní dánish par takiya mat kar[g].
6 Apní sárí ráhon men us ká
iqrár kar[h], aur wuh †terí ravish-
on ko árásta karegá[i].
7 ¶ Apní nigáh men áp ko dá-
nishmand mat ján[k]; KHUDÁWAND

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

h Ams. 10. 23. Yar. 11. 15.
i Rúm. 1. 32.
k Zab. 125. 5.
l Ams. 5. 20.
m Ams. 5. 3. aur 6. 24. aur 7. 5.
n Dekho Mal. 2. 14, 15.
o Ams. 7. 27.
p Zab. 37. 29.
q Aiy. 18. 17. Zab. 37. 28. aur 104. 35.
a Ist. 8. 1. aur 30. 16, 20.
‖ Yá, *salámati.*
b Zab. 119. 165.
c Khur. 13. 9. Ist. 6. 8. Ams. 6. 21. aur 7. 3.
d Yar. 17. 1. 2 Qur. 3. 3.
† Yá, *iqbál, yá, ihsán.*
e Zab. 111. 10. Dekho 1 Sam. 2. 26. Lúq. 2. 52. A'am. 2. 47. Rúm. 14. 18.
f Zab. 37. 3, 5.
g Yar. 9. 23.
h 1 Taw. 28. 9.
† Yá, *terí rahnumái karegá.*
i Yar. 10. 23.
k Rúm. 12. 16.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

[l] Aiy. 1. 1. Ams. 16. 6. † 'Ibrání men, *dawá.* [m] Aiy. 21. 24. [n] Ḳhur. 22. 29. aur 23. 19. aur 34. 26. Ist. 26. 2, wag. Mal. 3. 10, wag. Lúq. 14. 13. [o] Ist. 28. 8. [p] Aiy. 5. 17. Zab. 94. 12. 'Ibrán. 12. 5, 6. Muk. 3. 19. [q] Ist. 8. 5. ‖ 'Ibrání men, *khínch nikálá.* [r] Ams. 8. 34, 35. [s] Aiy. 28. 13, wag. Zab. 19, 10. Ams. 2. 4. aur 8. 11, 19. aur 16. 16. [t] Mat. 13. 44. [u] Ams. 8. 18. 1 Tim. 4. 8. † Ya, *dil-pazír ráhen.* [x] Mat. 11. 29, 30. [y] Paid. 2. 9. aur 3. 22. † Yá, *taiyár kiye.* [z] Zab. 104. 24. aur 136. 5. Ams. 8. 27. Yar. 10. 12. aur 51. 15. [a] Paid. 1. 9. [b] Ist. 33. 28. Aiy. 36. 28. [c] Ams. 1. 9. [d] Zab. 37. 24. aur 91. 11, 12. Ams. 10. 9. [e] Ahb. 26. 6. Zab. 3. 5. aur 4. 8.

se ḍar, aur badí se parhez
kar[l].
8 Yih terí náf ke liye † sihhat,
aur terí haḍḍíon ke liye taráwat
hogí[m].
9 Apne mál se, aur apní har
qism kí afzáish ke pahle phalon
se Ḳhudáwand kí ta'zím kar[n]:
10 To tere ambárḳháne barakat
se ma'múr howenge[o], aur tere
kolhú nayí mai se tarak jáenge.
11 ¶ Mere beṭe, Ḳhudáwand kí
tambíh ko haqír mat ján[p], aur us
kí tádíb se mánda mat ho.
12 Kyúnki Ḳhudáwand jis ko
piyár kartá hai, us ko tambíh
detá hai, jis tarah báp us beṭe ko,
ki jis se wuh ḳhush hai[q].
13 ¶ Nekbaḳht wuh insán, jis
ne hikmat ko páyá hai; aur wuh
ádmí, jis ne dánish ko ‖ hásil
kiyá[r].
14 Kyúnki us kí saudágarí chán-
dí kí saudágarí se, aur us ká
hásil chokhe sone ke hásil se bih-
tar hai[s].
15 Ki wuh la'lon se ziyáda ma-
hang-molí hai; aur sárí chízen,
jin kí tamanná tú kar saktá hai,
us ke barábar nahín[t].
16 'Umr kí darází us ke dahne
háth men hai; aur us ke báen
háth men daulat aur 'izzat hain[u].
17 Us kí ráhen † ḳhúbí kí ráhen
hain, aur us kí sárí ravishen salá-
matí kí hain[x].
18 Wuh un ke liye, jo use pakṛe
rahte hain, zindagání ká daraḳht
hai[y]; baḳhtáwar wuh, jo us ká
dáman-gír hai.
19 Ḳhudáwand ne hikmat se
zamín kí bunyád kí, aur ḳhirad se
ásmán † sábit kiye[z].
20 Us ke 'ilm se gahráíán phúṭ
niklín[a], aur badlíon se os kí bún-
den ṭapkín[b].
21 ¶ Mere beṭe, un ko apní án-
khon se ojhal mat hone de; balki
'aql aur tamíz ko nigáh rakh.
22 So we terí ján ke liye hayát,
aur terí gardan ke liye ni'amat
hongí[c].
23 Tab tú apní ráhon men salá-
matí se chalegá, aur terá pánw
na phislegá[d].
24 Jis waqt tú leṭ rahegá, tú
hirásán na howegá; hán, tú so
rahegá, aur terá ḳhwáb shírín
hogá[e].
25 Balá e nágahání se, aur sha-
ríron kí ḳharábí se, jab ki wuh
áwe[f], ḳhauf mat kar.
26 Ki Ḳhudáwand tere i'atimád
ká bá'is hogá, aur tere pánw ká
háfiz, ki qaid na howe.
27 ¶ Un se, jin ká haqq hai,
ihsán ko báz mat rakh[g], jis waqt
ki tere háth men iḳhtiyár ho.
28 Jab tere pás ho, to apne
hamsáye ko yih mat kah, Já, phir
áiyo, aur main kal dúngá[h].
29 Apne hamsáye ‖ par badí ká
mansúba mat bándh; ki wuh
† árám se tere pás rahtá hai.
30 ¶ Kisí insán se besabab jha-
gṛá mat kar[i], agar us ne tujh se
kuchh badí na kí ho.
31 ¶ Zálim par hasad na kar[k],
aur us kí ráhon men se kisí ko
pasand na kar;
32 Kyúnki kajrau se Ḳhudá-
wand ko nafrat hai; par us ká
bhed mustaqím logon ke pás
hai[l].
33 ¶ Sharíron ke ghar par Ḳhu-
dáwand kí la'nat hai[m]; par wuh
sádiqon ke makán men barakat
baḳhshtá hai[n].
34 Yaqínan wuh hansnewálon
par hanstá hai, aur farotanon ko
fazl baḳhshtá hai[o].
35 Dánishmand log shaukat ke
wáris howenge, par jáhilon kí
taraqqí ḳhijálat hogí.

IV BÁB.

1 *Sulaimán is maqsad se ki sunnewále farmán-bardárí síkhen,* 3 *apne má-báp ká hál bayán kartá ki kyúnkar unhon ne us kí tarbiyat kí thí,* 5 *táki wuh hikmat kí báten sune,* 14 *aur ḳhabíson kí ráh se kinára kare.* 20 *Wuh nasíhat detá ki ímán láwen,* 23 *aur apní taqdís ke pairau rahen.*

AI laṛko, báp kí ta'lím suno[a],
aur dánish hásil karne par
dhyán rakho.
2 Main tum ko achchhí ta'lím
kartá hún; so tum mere hukm ko
tark na karo.
3 Ki main apne báp ká beṭá
thá, aur apní má ká láṛlá iklau-
tá[b].
4 Us ne bhí mujhe sikhláyá, aur
mujhe kahá, ki Merí báton par
apná dil lagá[c]; mere hukmon ko
hifz kar, aur jítá rah[d].
5 Tú dánish hásil kar, aur fah-
míd hásil kar[e], aur farámosh na
kar; aur mere munh kí báton se
kanára mat kar.
6 Hikmat ko tark na kar, wuh
terí himáyat karegí; us se mu-

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

[f] Zab. 91. 5. aur 112. 7. [g] Rúm. 13. 7. Gal. 6. 10. [h] Ahb. 19. 13. Ist. 24. 15. ‖ Yá, *se badí na kar.* † Yá, *ni-ḍar.* [i] Rúm. 12. 18. [k] Zab. 37. 1. aur 73. 3. Ams. 24. 1. [l] Zab. 25. 14. [m] Ahb. 26. 14, wag. Zab. 37. 22. Zak. 5. 4. Mal. 2. 2. [n] Zab. 1. 3. [o] Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5. [a] Zab. 34. 11. Ams. 1. 8. [b] 1 Taw. 29. 1. [c] 1 Taw. 28. 9. Afs. 6. 4. [d] Ams. 7. 2. [e] Ams. 2. 2, 3.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

habbat rakh[f], wuh terí nigahbán
hogí.
7 Dánish sab se achchhí hai[g];
so tú dánish hásil kar, aur apne
maqdúr bhar fahmíd paidá kar.
8 Tú us kí buzurgí kar, wuh
tujhe baṛháwegí[h]; wuh tujhe sar-
farází bakhshegí, jab tú use gale
lagáwe.
9 Wuh tere sir par fazl ká zewar
rakhegí[i], wuh tujh ko shaukat ká
táj 'ináyat karegí.
10 Mere beṭe, sun, aur merí bá-
ten mán; ki terí 'umr ke baras
bahut se honge[k].
11 Main tujhe khirad kí ráh bat-
látá hún; main sídhe ráston men
tujhe chalátá hún.
12 Jab tú chalegá, to tere pánw
khínche na jáwenge[l]; jab tú dau-
ṛegá, to tú ṭhokar na kháwegá[m].
13 Tádíb ko mazbútí se pakaṛ
rakh; use jáne mat de; use rakh
chhoṛ, ki wuh terí zindagání hai.
14 ¶ Sharíron kí ráh men dákhil
mat ho, aur khabíson ke ráste
men mat já[n].
15 Us se báz rah; us ke nazdík
guzar na kar; udhar se phir já,
aur guzar já.
16 Kyúnki we, jab tak ziyánkárí
na kar len, tab tak sote nahín[o];
aur jab tak kisí ko girá na den,
un ko nínd nahín átí.
17 We sharárat kí roṭí kháte
hain, aur zulm kí mai píte hain.
18 Lekin sádiqon kí ravish[p] us
chamaknewále naiyir kí mánind
hai, jo púre din tak roshan hotá
chalá játá hai[q].
19 Sharíron kí ráh táríkí kí
mánind hai[r]; we use, ki jis se
we ṭhokar kháte hain, nahín
jánte.
20 ¶ Ai mere beṭe, merí báton
par dhyán rakh, aur mere kalám
par kán dhar.
21 Un ko apní nazar se gáib na
hone de[s], aur un ko apne dil ke
darmiyán rakh chhoṛ[t].
22 Kyúnki we un ke liye, jo
un ko páte hain, zindagání, aur
un ke sáre jism ke liye ||sihhat
hain[u].
23 ¶ Apne dil kí baṛí se baṛí
khabardárí kar, ki zindagání kí
nahren usí se hain.
24 Munh kí kajrawí ko apne se
dúr phenk de, aur ṭeṛhe labon ko
apne pás se dúr kar.

f 2 Tas. 2. 10.
g Mat. 13. 44. Lúq. 10. 42.
h 1 Sam. 2. 30.
i Ams. 1. 9. aur 3. 22.
k Ams. 3. 2.
l Zab. 18. 36.
m Zab. 91. 11, 12.
n Zab. 1. 1. Ams. 1. 10, 15.
o Zab. 36. 4. Yas. 57. 20.
p Mat. 5. 14, 45. Filip. 2. 15
q 2 Sam. 23. 4.
r 1 Sam. 2. 9. Aiy. 18. 5, 6. Yas. 59. 9, 10. Yar. 23. 12. Yúh. 12. 35.
s Ams. 3. 3, 21.
t Ams. 2. 1.
|| 'Ibrání men, *dawá*.
u Ams. 3. 8. aur 12. 18.

25 Aur aisá kar, ki terí ánkhen
khúb sámhne dekhen, aur terí
palaken tere sámhne sídhí nigáh
karen.
26 Apne har ek qadam ko taul;
so terí sárí ráhen sábit ho já-
wengí.
27 Na dahne háth ko muṛ, aur
na báen ko[x]; aur apne pánw
ko badí kí taraf se pher[y].

V BÁB.

1 Sulaimán logon ko ubhártá, ki hikmat kí ta'lím jí lagáke sunen. 3 Randíbází aur 'aiyáshí ke bad anjám záhir kartá. 15 Wuh nasíhat detá ki apní hí ek joṛú rakhke us ke sáth pák waz'a se guzrán karen. 22 Sharíron ke gunáh khud un ko giriftár karenge.

AI mere beṭe, merí hikmat par
dhyán rakh, aur merí fah-
míd kí taraf apne kán dhar;
2 Táki tú hoshyárí kí taraf mu-
tawajjih ho, aur tere lab ma'rifat
ko hifz karen[a].
3 ¶ Kyúnki begána 'aurat ke
honṭhon se chhatte kí tarah shahd
ṭapká paṛtá hai[b], aur us ká tálú
tel se ziyáda chikná hai[c];
4 Par us ká anjám nágdauná kí
mánind kaṛwá hai[d], aur do-dhárí
talwár kí mánind tez hai[e].
5 Us ke pánw maut ke gaṛhe men
utarte hain[f]; us ke qadam jahan-
nam ko pakṛe húe hain.
6 Tá na ho, ki tú zindagí kí ráh
ko dhyán karne lage, us kí ráhen
már-pech kí hotín: so tú unhen
pahchán nahín saktá.
7 Pas, ai laṛko, merí suno, aur
mere munh kí báton se kanára na
karo.
8 Apná rásta us se dúr banáo,
aur us ke ghar ke darwáze ke
nazdík na jáo;
9 Tá na howe, ki tú apní 'izzat
auron ko, aur apní 'umr be-rah-
mon ko de:
10 Na howe, ki begána log terí
||qúwat se ser howen, aur terí sárí
kamáí ajnabí ke ghar men sarf ho;
11 Aur tú ákhir ko, jis waqt tere
badan ká gosht faná ho jáwegá,
to karáhegá,
12 Aur tú kahegá, Afsos, main
ne tádíb se kyún kína rakhá[g], aur
mere dil ne sarzanish ko kyún
haqír jáná[h];
13 Aur apne ustádon kí sadá ko
na máná, aur un kí taraf, jo mujhe
tarbiyat karte the, apne kán na
jhukáe!

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

x Ist. 5. 32. aur 28. 14. Yash. 1. 7.
y Yas. 1. 16. Rúm. 12. 9.
a Mal. 2. 7.
b Ams. 2. 16. aur 6. 24.
c Zab. 55. 21.
d Wá'iz 7. 26.
e 'Ibrán. 4. 12.
f Ams. 7. 27.
|| Yá, *daulat se.*
g Ams. 1. 29.
h Ams. 1. 25. aur 12. 1.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

14 Main qaríb thá, ki mahfil aur jamá'at ke darmiyán har ek qism kí badí karún.

15 ¶ Apne hí hauz se pání pí, aur apní hí báolí se bahtá pání:

16 To tere chashme báhar phailenge, aur galíon men tere pání kí nahren.

17 Tú hí akelá un ká málik ho, aur koí begána terá sharík na ho.

18 Tere chashme men barakat ho, aur tú apní jawání kí jorú ke sáth[i] khush-waqt rah.

19 Wuh 'ishq-angez gazál aur dilpasand áhú terí hai[k]; us kí chhátíon se har waqt seráb ho, aur us kí ‖muhabbat se hamesha mahzúz rah.

20 Aur, ai mere bete, tú kis liye begána 'aurat se[l] mahzúz, aur ajnabí se ham-kinár hogá?

21 Ki insán kí ráhen KHUDA'WAND kí ánkhon ke sámhne hain, aur wuh us kí sárí rawishon ko jánchtá hai[m].

22 ¶ Sharír kí badkáríán us ko pakar lengí, aur wuh apne hí gunáh kí rassíon se jakrá jáegá[n].

23 Wuh be-tarbiyat mar jáegá[o]; aur apní jahálat kí shiddat men bhataktá phiregá.

[i] Mal. 2. 14.
[k] Dekho Gaz. 2. 9. aur 4. 5. aur 7. 3.
‖ 'Ibrání men, *muhabbat men tú hamesha chúk kar.*
[l] Ams. 2. 16. aur 7. 5.
[m] 2 Taw. 16. 9. Aiy. 31. 4. aur 34. 21. Ams. 15. 3. Yar. 16. 17. aur 32. 19. Hús. 7. 2. 'Ibrán. 4. 13.
[n] Zab. 9. 15.
[o] Aiy. 4. 21. aur 36. 12.

VI BA'B.

1 *Zámin hone kí bábat.* 6 *Kahálat kí bábat.* 12 *Ziyánkárí kí bábat.* 16 *Sát chízon se Khudá ko nafrat hai.* 20 *Farmánbardáron par barakaten jo hotín.* 25 *Zinákárí se ziyán jo hotá.*

AI mere bete, agar tú apne dost ká zámin húá, aur agar tú ne kisí begáne se shart ká háth márá[a]:

2 To tú apne hí munh kí báton se phande men phansá, aur apne hí munh ke sukhan se pakrá gayá.

3 Mere bete, ab yih kar, aur apne taín bachá, ki tú apne dost ke háth men giriftár húá hai; so ‖já, aur farotaní kar, aur apne bháí kí minnat samájat kar.

4 Apní ánkhen nínd ke supurd mat kar, na apní palaken úngh ke[b].

5 Apne taín gazál kí tarah saiyád ke háth se, aur chiriyá ke mánind chirímár ke changul se bachá.

6 ¶ Ai shakhs, tú, jo khwábálúda hai, chyúntí ke pás já[c]; us kí ravishen dekh, aur dánish hásil kar.

[a] Ams. 11. 15. aur 17. 18. aur 20. 16. aur 22. 26. aur 27. 13.
‖ Yá, *nihá-yat jaldí se já.*
[b] Zab. 132. 4.
[c] Aiy. 12. 7.

7 Ki wuh, báwujúde ki us ká koí sardár, koí karorá, koí hákim nahín,

8 Garmí ke mansim men apne liye khurish faráham kartí hai, aur dirau ke waqt apne wáste khurák jam'a kartí hai.

9 Ai níndwále, tú kab tak soyá karegá? tú kab apní nínd se uthegá?

10 Thorá soná, aur thorá únghná, aur thorá háthon ko nínd ke liye samet lená[d];

11 So terí muflisí musáfir kí tarah pahunchegí, aur terí muhtájí hathyár-band mard kí tarah[e].

12 ¶ ‖Kharáb ádmí aur sharír insán munh kí kajrauí men chaltá hai.

13 Wuh apní ánkhen mártá hai[f]; wuh apne pánwon se ishára kartá hai; wuh apní unglíon se batlátá hai.

14 Kajrauíán us ke dil men hain; wuh sadá ziyánkárí ke mansúbe bándhtá hai[g]; wuh jhagre barpá kartá hai[h].

15 So us par nágahání halákat áwegí; wuh ek-ba-ek aisí shikast páwegá[i], ki jis ká 'iláj na milegá[k].

16 ¶ KHUDA'WAND in chha chízon ká kína rakhtá hai, hán, in sáton se †use nafrat hai:

17 U'nchí ánkh[l], darog zubán[m], aur háth jo begunáh ká khún karte[n],

18 Dil jo bure mansúbe bándhtá hai[o], pánw jo jaldí buráí ke liye daurte hain[p],

19 Jhútha gawáh, jo jhúth kí sáns letá hai[q], aur wuh jo bháíon ke darmiyán jhagre barpá kartá hai[r].

20 ¶ Mere bete, apne báp ke hukm ko hifz kar, aur apní má ke qánún ko mat chhor[s].

21 Unhen sadá apne dil par bándh rakh, aur unhen apní gardan ká tauq kar[t].

22 Ki jab tú kahín jáegá, to wuh terá rahbar hogá[u]; aur jab tú soegá, to wuh terí nigahbání karegá[x]; aur jab tú so uthegá, to wuh tujh se báten karegá.

23 Ki hukm jo hai, chirág hai; aur qánún jo hai, núr hai[y]; aur tarbiyat kí tambíhen jo hain, zindagání kí ráhen hain,

24 Ki tujhe burí 'aurat se mah-

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

[d] Ams. 24. 33, 34.
[e] Ams. 10. 4. aur 13. 4. aur 20. 4.
‖ 'Ibrání men, *Bali'ál ká ádmí.*
[f] Aiy. 15. 12. Zab. 35. 19. Ams. 10. 10.
[g] Mík. 2. 1.
[h] 19 áyat.
[i] Yar. 19. 11.
[k] 2 Taw. 36. 16.
† 'Ibrání men, *us kí ján ko.*
[l] Zab. 18. 27. aur 101. 5.
[m] Zab. 120. 2, 3.
[n] Yas. 1. 15.
[o] Paid. 6. 5.
[p] Yas. 59. 7. Rúm. 3. 15.
[q] Zab. 27. 12. Ams. 19. 5, 9.
[r] 14 áyat.
[s] Ams. 1. 8. Afs. 6. 1.
[t] Ams. 3. 3. aur 7. 3.
[u] Ams. 3. 23, 24.
[x] Ams. 2. 11.
[y] Zab. 19. 8. aur 119. 105.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

fúz rakhen, aur begána 'aurat kí
zubán ke fareb se[z].
25 Apne dil men us ke husn kí
ragbat mat rakh[a]; aisá na kar, ki
wuh tujh ko apní palakon kí jha-
pak se pakṛe.
26 Kyúnki fáhisha 'aurat ke sa-
bab se mard kí yih naubat ho játí
hai, ki ṭukṛe mángtá phirtá hai[b];
aur khasamwálí zániya qímatí ján
ká shikár kartí hai[c].
27 Kyá ho saktá hai, ki insán
apní bagal men ág lewe, aur us ke
kapṛe jal na jáwen?
28 Kyá mumkin hai, ki koí garm
koelon par chale, aur us ke pánw
na jalen?
29 Aisá hí hai wuh, jo apne
hamsáye kí jorú se hambistar
hotá hai; jo koí use chhútá hai,
so begunáh nahín rah saktá.
30 Log chor ko, jo bhúkhá hoke
apne †peṭ bharne ko chorí kare,
‖ malámat nahín karte hain;
31 Par agar wuh pakṛá jáwe, to
haft chand degá[d]; balki wuh apne
ghar ká sárá mál hawála karegá.
32 Wuh, jo kisí kí jorú se ziná kar-
tá hai, kam-'aql hai[e]; jo yih kartá
hai, apní ján ko halák kartá hai.
33 Wuh zakhm aur zillat pá-
wegá; us kí ruswáí kisí tarah
miṭái na jáegí.
34 Ki gairat se mard kí jhunjhlá-
haṭ hotí hai; so wuh intiqám ke
din hargiz dareg na karegá.
35 Wuh ‖ kisí tarah ká fidya na
legá; wuh hargiz rází na hogá,
agarchi tere hadye bahutse diye
jáwen.

VII BÁB.

1 Sulaimán logon ko ubhártá ki hikmat se sachchí dostí rakhen, aur us kí suhbat se mahzúz rahen. 6 Wuh ek jawán ká hál bayán kartá jo us ne apní hí ánkhon se dekhá thá, ki kyúnkar 10 ek zániya ne chaturáí karke us ke liye phandá lagáyá thá, 22 aur wuh mahz bewuqúf shahwat-parastí karke us men phansá thá. 24 Aisí badí kí bábat sab ko chitátá.

AI mere beṭe, merí báton ko
hifz kar, aur mere hukmon
ko apne pás chhipá rakh[a].
2 Mere hukmon ko hifz kar, aur
jítá rah[b]; aur merí sharí'at ko
apní ánkhon kí putlí baná[c].
3 Un ko apní unglíon par bándh;
un ko apne dil kí takhtí par likh[d].
4 Hikmat ko kah, ki Tú merí
bahin hai, aur fahmíd ko apní
áshná ján;
5 Táki we tujh ko begána 'aurat

z Ams. 2. 16. aur 5. 3. aur 7. 5.
a Mat. 5. 28.
b Ams. 29. 3.
c Paid. 39. 14. Hiz. 13. 18.
† 'Ibrání men, *nafs.*
‖ 'Ibrání men, *haqír nahín jánte.*
d Khur. 22. 1, 4.
e Ams. 7. 7.
‖ 'Ibrání men, *kisí fidya ká munh na dekhegá.*
a Ams. 2. 1.
b Ahb. 18. 5. Ams. 4. 4.
c Yas. 55. 3.
c Ist. 32. 10.
d Ist. 6. 8. aur 11. 18. Ams. 3. 3. aur 6. 21.

se, us ajnabí se, jo tujhe apní
báton se fareb detí hai, bachá
rakhen[e].
6 ¶ Ki main ne apne ghar ke
daríche men baiṭhe húe jharokhe
se nigáh kí;
7 Aur be-wuqúfon men se ek ko
dekhá, aur beṭon men se ek jawán
ko, jo khirad se dúr thá[f], nazar
kiyá.
8 Wuh jawán us galí men, jo us
'aurat † ke ghar se lag-bhag thí,
chalá játá thá, aur us ne us ke
ghar kí ráh lí;
9 Godhúlí men shám ko, kálí
andherí men rát ko[g]:
10 Aur dekho, ki wahán ek
'aurat, jo baṛí chaturí thí, fáhisha
ke bhes men use milí.
11 Wuh † shokh aur khudsar
hai[h]; us ke pánw apne ghar men
nahín ṭhaharte[i];
12 Chunánchi ab wuh ghar ke
báhar hai; phir ab wuh bázáron
men hai, aur kone kone kamín
men lagí hai.
13 So us ne use pakṛá, aur us
kí machchhíán lín, aur ‖ ṭakṭakí
bándhke us se kahá,
14 Salámíon ke zabíh mujh par
farz the; áj ke din main ne apní
nazren adá kín.
15 Is liye main terí muláqát ko
báhar nikalke sawere tere mukhṛe
ko baṛí talásh se ḍhúnḍhtí thí;
so main ne tujhe páyá.
16 Main ne apná chhapparkhaṭ
nigárín bálá-posh se, aur Misr ke
mihín katán[k] kí jálí se sanwárá hai.
17 Main ne apne palang ko murr,
aur agar, aur dárchíní ke 'itr se,
khushbú kiyá hai.
18 Á, milke subh tak muhabbat
se mast howen; á, báham 'ishq-
bází se jí bahláwen.
19 Ki wuh bhalá ádmí to ghar
men nahín; us ne dúr ká safar
kiyá hai:
20 Wuh thailá naqd ká ‖ apne
sáth le gayá hai; aur wuh chánd-
rát ko ghar áwegá.
21 Garaz, us ne ‖ apní chikní
báton se use ragbat diláí[l], aur
apne labon kí cháplúsí se[m] use
‖ majbúr kiyá.
22 Wuh † sídhá us ke píchhe ho
liyá, jaise bail jo játá hai ki zabh
ho; aur jaise ek bewuqúf, jo pánw
men zanjír pahinke apní sazá ke
liye játá hai;

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

e Ams. 2. 16. aur 5. 3. aur 6. 24.
f Ams. 6. 32. aur 9. 4, 16.
† 'Ibrání men, *ke kone se.*
g Aiy. 24. 15.
† Yá, *shor machánewálí.*
h Ams. 9. 13.
i 1 Tim. 5. 13. Tít. 2. 5.
‖ 'Ibrání men, *us ne apná chihra mazbút kiyá.*
k Yas. 19. 9.
‖ 'Ibrání men, *apne háth men.*
‖ 'Ibrání men, *apní báton kí kasrat se.*
l Ams. 5. 3.
m Zab. 12. 2.
‖ 'Ibrání men, *dhakel diyá.*
† Yá, *ekáek.*

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

23 Yahán tak ki tír us ke jigar
ke pár ho gayá, us murg kí má-
nind, jo dám kí samt jald játá hai,
aur nahín jántá, ki wahán us kí
ján jáegí[n].

[n] Wá'iz 9.12.

24 ¶ So ab, ai larko, merí suno,
aur mere munh kí báton par
dhyán rakho.
25 Apne dil ko us kí ráhon par
máil hone na do; bhatakkar us kí
ráhguzaron men mat jáo.
26 Ki us ne bahuton ko gháyal
karke girá diyá hai; hán, us ne
bahut se baháduron ko qatl kiyá
hai[o].

[o] Naham. 13. 26.

27 Us ká ghar pátál kí ráhen
hai, jo maut ke makhfí makánon
men pahunchátí hain[p].

[p] Ams. 2. 18. aur 5. 5. aur 9. 18.

VIII BA'B.

1 *Hikmat kí kyún shuhrat detí;* 6 *us kí manádí kí bát.* 10 *Hikmat kí fazílat,* 12 *us kí haqíqat,* 15 *us ká iqtidár,* 18 *us kí daulat,* 22 *aur us kí abadíyat.* 32 *Hikmat kí talásh karná is liye munásib hai ki us ke páne se sa'ádatmandí hásil hotí.*

KYA' hikmat nahín pukártí[a]?
aur kyá fahmíd chíkhen na-
hín mártí?

[a] Ams. 1. 20. aur 9. 3.

2 Wuh únche makánon kí cho-
ṭíon par, aur un makánon men,
jo ráhguzaron ke bích sar i ráh
hain, kharí hotí hai.
3 Wuh pháṭakon ke nazdík,
shahr ke madkhal par, jahán se
darwázon men dákhil hote hain,
chillátí hai,
4 Ki Ai ádmío, main tumhen
bulátí hún, aur baní A'dam ko
pukártí hún;
5 Ai bewuqúfo, khirad ko sam-
jho; aur ai jáhilo, tum samajhne-
wálá dil paidá karo.
6 Suno, ki main latíf mazmún
kahtí hún[b]; aur mere labon se,
jab we khulte hain, to sachchí
báten nikaltí hain.

[b] Ams. 22.20.

7 Ki merá munh sach sach kahtá
hai, aur mere labon ko sharárat
se nafrat hai.
8 Mere munh kí sárí báten sa-
dáqat men hain; un men kuchh
ṭerhá tirchhá nahín.
9 We sab us ke nazdík, jo dánish
rakhtá hai, sídhí hain; aur un
ke khiyál men, jo haqíqat-shinás
hain, rást hain.
10 Merí tarbiyat ko qabúl karo,
na rúpe ko; aur ma'rifat ko
chokhe sone se ziyáda pasand
karo.
11 Ki hikmat la'lon se bhí bihtar
hai; aur sárí chízen, jin kí ta-
manná kí játí hai, us ke barábar
ho nahín saktín[c].
12 Main, jo hikmat hún, hosh-
yárí ke sáth rahtí hún, aur 'ilm
ke mansúbe mujh hí se íjád hote
hain.

[c] Aiy. 28. 15, wag. Zab. 19. 10. aur 119. 127. Ams. 3. 14, 15. aur 4. 5, 7. aur 16. 16.

13 KHUDA'WAND ká khauf yih
hai, ki insán badí se kína rakhe[d];
gurúr, aur khudbíní, aur badráhí[e],
aur munh kí kajrauí se[f], main
kína rakhtí hún.

[d] Ams. 16. 6.
[e] Ams. 6. 17.
[f] Ams. 4. 24.

14 Maslahat aur sídhí tadbír
merí hai; main hí dánish hún,
aur qúwat merí hí hai[g].

[g] Wá'iz 7. 19.

15 Bádsháh mere sabab se sal-
tanat karte hain, aur salátín mun-
sifána hukm karte hain[h].

[h] Dán. 2. 21. Rúm. 13. 1.

16 Mere bá'is se wálí, aur amír,
aur zamín ke sáre munsif hu-
kúmat karte hain.
17 Main un par 'áshiq hún, jo
mujh par 'áshiq hain[i]; aur we, jo
mujh ko sawere ḍhúnḍhte hain,
mujh ko páwenge[k].

[i] 1 Sam.2.30. Zab. 91. 14. Yúh. 14.21.
[k] Ya'q. 1. 5.

18 Daulat aur 'izzat mere sáth
hai[l]; hán, wuh daulat jo derpá
hai, aur sadáqat.

[l] Ams. 3. 16. Mat. 6. 33.

19 Merá phal sone se, hán, cho-
khe sone se, aur merá hásil suthrí
chándí se bihtar hai[m].

[m] Ams. 3. 14. 10 áyat.

20 Main sadáqat kí ráh men aur
'adálat kí ráhguzaron ke bíchon
bích chaltí hún;
21 Táki main un ko, jo mujhe
piyár karte hain, achchhe mál ke
wáris karún; aur main un ke
ganjína bhar dún.
22 KHUDA'WAND ‖apne intizám
ke shurú' men mujhe rakhtá thá,
apní san'aton se peshtar, qadím
se[n].

‖ 'Ibrání men, *apní ráh ke.*
[n] Ams. 3.19. Yúh. 1. 1.

23 Main azal se muqarrar húí,
zamín kí paidáish kí ibtidá se
pahle[o].

[o] Zab. 2. 6.

24 Main us waqt paidá húí, jab
gahráo na the, aur chashmon ke
makán pání se bhare na the.
25 Main paháron ke sábit hone
ke peshtar, aur ṭílon se áge khalq
húí[p];

[p] Aiy. 15.7,8.

26 Hanoz us ne na zamín banáí
thí, na maidán, aur na ‖khákí
dunyá ká únchá koí makán.

‖ Yá, *dunyá kí khák ká.*

27 Main us waqt thí, ki us ne
ásmán banáe, aur samundar ke
gird ká muhásara kiyá;
28 Jis waqt us ne úpar kí taraf
badlíon ko ṭhahráyá, aur jis waqt

Peshtar
MASÍH
se,
1000
ke qaríb.

[q] Paid. 1. 9, 10. Aiy. 38. 10, 11. Zab. 33. 7. aur 104. 9. Yar. 5. 22.
[r] Aiy. 38. 4.
[s] Yúh. 1. 1, 2, 18.
[t] Mat. 3. 17. Qul. 1. 13.
[u] Zab. 16. 3.
[x] Zab. 119. 1, 2. aur 128. 1, 2. Lúq. 11. 28.
[y] Ams. 3. 13, 18.
[z] Ams. 12. 2.
[a] Ams. 20. 2.
[a] Mat. 16. 18. Afs. 2. 20, 21, 22. 1 Pat. 2. 5.
[b] Mat. 22. 3, wag.
[c] 5 áyat. Ams. 23. 30.
[d] Rúm. 10. 15.
[e] 14 áyat.
[f] Ams. 8. 1, 2.
[g] 16 áyat. Ams. 6. 32. Mat. 11. 25.
[h] 2 áyat. Gaz. 5. 1. Yas. 55. 1. Yúh. 6. 27.

us ne samundar ke chashmon̲ ko
zor bak̲hshá;
29 Jis waqt us ne daryá kí hadd
muqarrar kí, ki pání us ke hukm
se tajáwuz na kare[q]; jis waqt us
ne zamín kí newen̲ ḍálín̲[r];
30 Us waqt main̲ parwarda kí
mánind us ke sáth thí[s]; aur main̲
roz roz us kí k̲hushnúdí thí, aur
har waqt us ke huzúr k̲hushí kartí
thí[t].
31 Main̲ us kí zamín kí ábád
atráf men̲ shádí kartí thí, aur
merí k̲hushnúdí baní Ádam ke
sáth thí[u].
32 So ab, ai laṛko, merí suno:
kyún̲ki we, jo merí ráhon̲ ko hifz
karte hain̲, nekbak̲ht hain̲[x].
33 Ta'lím ko suno, ki tum dá-
nishmand bano, aur us se kanára
na karo.
34 Sa'ádatmand wuh insán, jo
merí suntá hai, aur jo har roz
mere ástánon̲ par ráh taktá hai,
aur mere darwázon̲ kí chaukhaṭon̲
par nigrán rahtá hai[y].
35 Kyún̲ki jo mujh ko pátá hai,
so zindagí ko pátá hai; aur wuh
ḲHUDÁWAND kí taraf se fazl hásil
karegá[z].
36 Lekin wuh, jo merá gunáh
kartá hai, so apní ján se badí
kartá hai[a]; we sab, jo merá kína
rakhte hain̲, maut ko piyár karte
hain̲.

IX BÁB.

1 *Hikmat ká jashn,* 4 *aur us kí ta'lím.* 13 *Himáqat-wálí kí 'ádaten̲;* 16 *wuh gumráhí jo us ke sabab se hotí.*

HIKMAT ne apne liye ghar
banáyá hai[a], us ne apne
sát sutún taráshe hain̲:
2 Us ne apne pále húon̲ ko zabh
kiyá hai[b]; us ne apní mai ko
miláyá hai[c]; us ne apná dastar-
k̲hwán bhí árásta kiyá hai.
3 Us ne apní sahelíon̲ ko bhejá
hai[d]; wuh shahr ke únche maká-
non̲ kí choṭíon̲ par[e] pukártí hai[f],
4 Jo koí bewuqúf ho, idhar áwe[g];
usí ko, jo dánish se k̲hálí hai, wuh
kahtí hai,
5 Chalá á, aur merí roṭíon̲ men̲
se khá, aur us mai men̲ se, jise
main̲ ne miláyá hai, pí[h].
6 Jáhilon̲ kí suhbat chhoṛ de,
aur zinda ho, aur dánish kí ráh
par chalá já.
7 Wuh jo istihzá-karnewále ko
tambíh kartá hai, apne liye zillat
hásil kartá hai; aur wuh, jo sharír
insán ko ḍánṭtá hai, apne liye†
'aib paidá kartá hai.
8 Istihzá-karnewále ko tambíh
mat kar, na ho ki wuh terá kína
rakhe[i]; dánishmand ko tambíh
kar, ki wuh tujhe piyár karegá[k].
9 Dánishwar insán ko ta'lím de,
ki wuh ziyáda dánishwarí hásil
karegá; sádiq ko sikhlá, ki wuh
'ilm men̲ ziyáda taraqqí karegá[l].
10 ḲHUDÁWAND ká k̲hauf hikmat
ká ágáz hai, aur Quddús kí shi-
nák̲ht k̲hirad hai[m].
11 Ki mere sabab se tere din
firáwán, aur terí zindagání ke
baras afzúd honge[n].
12 Agar tú dánishwar hogá, to
terí dánish tere hí liye hogí[o], aur
tú jo istihzá kartá hai, to tú áp hí
us ká hámil hogá.
13 ¶ Bewuqúf 'aurat gaugáí hotí
hai[p]; wuh ahmaq hai, aur kuchh
nahín̲ jántí.
14 Wuh apne ghar ke darwáze
par aur shahr ke únche makánon̲
ke úpar[q] píṛhí par baiṭhí hai,
15 Ki musáfiron̲ ko, jo apní
sídhí ráh chale játe hain̲, buláwe:
16 Ki jo koí kam-'aql hai, idhar
áwe; aur wuh jo dánish se k̲hálí
hai, wuh us ko kahtí hai[r],
17 Chorí ke páni men̲ shíríní
hai[s]; aur wuh roṭí, jo chhipke
khái jáwe, baṛí mazadár hai.
18 Lekin wuh nahín̲ jántá, ki
wahán̲ murde hain̲[t]; us ke sáre
mihmán jahannam kí tah men̲ hain̲.

X BÁB.

In bábon̲ men̲ daswen̲ se leke pachíswen̲ tak ba'z nek aur bad atwár kí bábat chand maslen̲ mundaraj hain̲ jin se raushan hotá ki kaun bajá aur kaun bejá hain̲.

SULAIMÁN kí maslen̲. Dá-
nishmand beṭá báp ko k̲hush-
núd kartá hai, par be-dánish far-
zand apní má ká bár i k̲hátir hotá
hai[a].
2 Sharárat ke k̲hazáne kuchh
súd nahín̲ bak̲hshte[b], par sadáqat
maut se naját detí hai[c].
3 ḲHUDÁWAND sádiqon̲ ko na
chhoṛegá ki un kí ján bhúkh se
halák ho[d]; par wuh sharíron̲ ko
un kí sharárat ke sabab ḍhakel
degá.
4 Wuh jo ‖ sustí se kám kartá
hai, kangál hojáwegá[e], par chálá-
kon̲ ká háth daulat paidá kartá
hai[f].

Peshtar
MASÍH
se,
1000
ke qaríb.

† 'Ibrání men̲, *dág.*
[i] Mat. 7. 6.
[k] Zab. 141. 5.
[l] Mat. 13. 12.
[m] Aiy. 28. 28. Zab. 111. 10. Ams. 1. 7.
[n] Ams. 3. 2, 16. aur 10. 27.
[o] Aiy. 35. 6, 7. Ams. 16. 26.
[p] Ams. 7. 11.
[q] 3 áyat.
[r] 4 áyat.
[s] Ams. 20. 17.
[t] Ams. 2. 18. aur 7. 27.
[a] Ams. 15. 20. aur 17. 21, 25. aur 19. 13. aur 29. 3, 15.
[b] Zab. 49. 6, wag. Ams. 11. 4. Lúq. 12. 19, 20.
[c] Dán. 4. 27.
[d] Zab. 10. 14. aur 34. 9, 10. aur 37. 25.
‖ 'Ibrání men̲, *ḍhíle háth se.*
[e] Ams. 12. 24. aur 19. 15.
[f] Ams. 13. 4. aur 21. 5.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

5 Jo garmí ke mausim men ikatthá kartá hai, wuh dánishwar betá hai: par wuh, jo dirau ke waqt so rahtá hai, ek betá hai, jo ruswáí hásil kartá[g].
6 Sádiq ke sir par barakaten hain, par sharíron ke munh ko zulm chhipá degá[h].
7 Sádiq ká zikr barakat ke liye hogá, lekin sharíron ká nám sar jáwegá[i].
8 Wuh, jis ká dil 'áqil hai, hukm mánegá; par gappí bewuqúf † gir paregá[k].
9 Wuh jo rástí se chaltá hai, salámatí se játá hai[l]; par wuh, jo ultí ráh játá hai, use ma'lúm hogá.
10 Wuh jo ánkhen matkátá hai, gamgín kartá hai[m]; aur gappí bewuqúf ‖ gir paregá[n].
11 Sádiq ká munh zindagí ká chashma hai[o], par zulm sharíron ká munh chhipá degá[p].
12 Kínawarí jhagrá barpá kartí hai; par muhabbat sáre gunáhon ko dhámp detí hai[q].
13 Wuh jo sáhib i dánish hai, us ke labon ke andar khirad hai: par wuh, jo ‖ be-khirad hai, us kí píth ke liye lath hai[r].
14 Dánishmand log ma'rifat faráham karte hain; par jáhil ká munh halákat se nazdík hai[s].
15 Máldár ádmí kí daulat us ká hasín shahr hai[t]; kangálon kí halákat un kí tangdastí hai.
16 Sádiq ká 'amal zindagání ke liye hai, par khabíson ká phal gunáh ke liye hai.
17 Jo ta'lím ko hifz kartá hai, wuh zindagání kí ráh par hai; par wuh jo tambíh se bhágtá hai, gumráh ‖ honewálá hai.
18 Wuh, jo jhúthe honthon se kína chhipátá hai, aur wuh, jo tuhmat kartá hai[u], bewuqúf hai.
19 Kalám kí kasrat bagair gunáh ke nahín hotí[x]; par wuh, jo apne labon ko roke játá hai, dánishmand hai[y].
20 Sádiq kí zubán chokhí chándí hai; sharíron ká dil kam-qímat hai.
21 Sádiqon ke honth bahuton ko khiláte hain, lekin jáhil log ‖ be-dánishí se marte hain.
22 KHUDÁWAND hí kí barakat daulat bakhshtí hai[z], aur mashaqqat us par kuchh na barhátá.
23 Ziyánkárí karná ahmaq ká ek tamaskhur hai[a]; par wuh, jo dánishmand hai, us ke liye 'aql hogí.
24 Sharír ká khauf us par paregá[b]; par sádiqon ká matlab bar áwegá[c].
25 Jis tarah bagúlá játá rahtá hai, usí tarah sharír báqí na rahegá[d]; lekin sádiq jo hai ek abadí bunyád hai[e].
26 Jaisá sirka dánton ke liye, aur jaisá dhuwán ánkhon ke liye hai, aisá hí sust ádmí un ke liye hai, jo use bhejte hain.
27 KHUDÁWAND ká khauf 'umr ko daráz kartá hai[f]; par sharíron † kí zindagí ghatáí játí hai[g].
28 Sádiqon ká intizár khushí hai; par sharíron kí ummed faná hojáegí[h].
29 KHUDÁWAND kí ráh sídhe logon ke liye tawánáí hai; par badkirdáron ke liye halákat hai[i].
30 Sádiqon ko kabhí jumbish na hogí; par sharír zamín par kabhí na basenge[k].
31 Sádiqon ká munh khirad záhir kartá hai[l], par wuh zubán, jo kajrau hai, kát dálí jáegí.
32 Sádiq ke honthon ko ma'lúm hai ki pasandída bát kyá hai; par sharír ká munh kajrauíán hai.

XI BÁB.

MAKR kí tarázú se KHUDÁWAND ko nafrat hai[a]; lekin † púrí taul us kí khushí hai.
2 Jab gurúr á letá hai, tab ruswáí átí hai[b]; par dánish kháksáron ke sáth hai.
3 Sídhon kí rástí un kí rahnumá hogí[c], aur khatákáron kí bargashtagí unhen halák karegí.
4 Qahr ke din daulat se kám nahín nikaltá[d], par sadáqat hí maut se naját detí hai[e].
5 Kámil ádmí kí sadáqat us kí ráh sídhí kartí hai; par sharír apní sharárat se gir partá hai.
6 Sídhon kí sadáqat un ko naját degí; par khatákár apní hí sharárat se pakre jáwenge[f].
7 Sharír insán jab mar gayá, to us kí tamanná bhí marí[g]; aur zálimon kí ummed faná ho játí hai.
8 Sádiq musíbat se naját pátá hai, aur us ke badle sharír pakrá játá hai[h].

Marginal references (left column):
g Ams. 12. 4. aur 17. 2. aur 19. 26.
h 11 áyat. Ást. 7. 8.
i Zab. 9. 5, 6. aur 112. 6. Wá'iz 8. 10.
† Yá, *már kháegá.*
k 10 áyat.
l Zab. 23. 4. Ams. 28.18. Yas. 33. 15, 16.
m Ams. 6. 13.
‖ Yá, *már kháegá.*
n 8 áyat.
o Zab. 37. 30. Ams. 13.14. aur 18. 4.
p Zab. 107.42. 6 áyat.
q Ams. 17. 9. 1 Qur. 13. 4. 1 Pat. 4. 8.
‖ 'Ibrání men, *be dil.*
r Ams. 26. 3.
s Ams. 18. 7. aur 21. 23.
t Aiy. 31. 24. Zab. 52. 7. Ams. 18.11. 1 Tim. 6.17.
‖ Yá, *karnewálá.*
u Zab. 15. 3.
x Wá'iz 5. 3.
y Ya'q. 3. 2.
‖ 'Ibrání men, *dil ke na hone se.*
z Paid. 24. 35. aur 26. 12. Zab. 37. 22.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

Marginal references (right column):
a Ams. 14. 9. aur 15. 21.
b Aiy. 15. 21.
c Zab. 145.19. Mat. 5. 6. 1 Yúh. 5.14, 15.
d Zab. 37. 9, 10.
e Zab. 15. 5. 30 áyat. Mat. 7. 24, 25. aur 16. 18.
f Ams. 9. 11.
† 'Ibrání men, *ke baras.*
g Aiy. 15. 32, 33. aur 22. 16. Zab. 55. 23. Wá'iz 7. 17.
h Aiy. 8. 13. aur 11. 20. Zab. 112.10. Ams. 11. 7.
i Zab. 1. 6. aur 37. 20.
k Zab. 37. 22, 29. aur 125. 1. 25 áyat.
l Zab. 37. 30.
a Ahb. 19. 35, 36. Ist. 25, 13, —16. Ams. 16.11. aur 20. 10, 23.
† 'Ibrání men, *kámil patthar.*
b Ams. 15.33. aur 16. 18. aur 18. 12. Dán. 4. 30, 31.
c Ams. 13. 6.
d Ams. 10. 2. Hiz. 7. 19. Saf. 1. 18.
e Paid. 7. 1.
f Ams. 5. 22. Wá'iz 10. 8.
g Ams. 10.28.
h Ams. 21.18.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

9 Riyákár insán[i] apní bátoṉ se apne hamsáye ko halák kartá hai: par sádiq ma'rifat ke sabab naját pátá hai.

10 Jab sádiq logoṉ kí taraqqí hotí hai, to sárá shahr k͟hush hotá hai; aur jab sharír mar játá hai, to log k͟hushí se na'ra márte haiṉ[k].

11 Sádiqoṉ kí barakat se bastí sarfaráz hotí hai; par wuh k͟habísoṉ ke muṉh se girá dí játí hai[l].

12 Wuh, jo † dánish se k͟hálí hai, apne paṛosí ko zalíl kartá hai; par sáhib i dánish chup ho rahtá hai.

13 Lutrá ádmí áke jáke bhed fásh kartá hai[m]; par wuh, jo dil se amánatdár hai, bát chhipátá hai.

14 Jaháṉ maslahat nahíṉ, waháṉ logoṉ kí tabáhí hai; lekin mushíroṉ kí kasrat se salámatí hai[n].

15 Wuh, jo ajnabí ádmí ká zámin hotá hai[o], us ká baṛá ṭúṭá hogá; aur wuh, jo † zámin hone se chiṛhtá hai, bek͟hatar hai.

16 Jamálwálí 'aurat 'izzat hásil kartí hai[p], aur pahlawán daulat hásil karte haiṉ.

17 Rahím insán apní ján ke sáth nekí kartá hai[q]; par wuh jo kaṭar hai, apne jism ko bhí dukh detá hai.

18 Sharír ká kám jo wuh kartá hai jhúṭhá hai; par sadáqat bonewálá sachchá ajr páwegá[r].

19 Jis tarah rástbází zindagí ko le pahuṉchátí, usí tarah wuh jo badí ká píchhá kartá hai, apní maut ko pahuṉchtá.

20 Jinhoṉ ke diloṉ meṉ buráí hai, un se K͟HUDA'WAND ko nafrat hai; par jin kí rawisheṉ sídhí haiṉ, un se wuh k͟hush hai.

21 Harchand háth se háth miláyá jáwe, par sharír be-sazá na chhúṭegá[s]; lekin sádiq kí nasl naját páwegí[t].

22 Shakíl 'aurat, ‖ jo be-imtiyáz ho, aisí hai, jaise sone kí nath súar kí thuthní meṉ.

23 Sádiq kí tamanná sirf nekí hai; par sharíroṉ kí ummed gazab hai[u].

24 Koí to aisá hai, jo khiṉḍátá hai, tadbhí baṛhátá hai[x]; aur koí jo nekí se háth ziyáda khíṉchtá

[i] Aiy. 8. 13.
[k] A'st. 8. 15. Ams. 28. 12, 28.
[l] Ams. 29. 8.
† 'Ibrání meṉ, *dil se.*
[m] Ahb. 19. 16. Ams. 20. 19.
[n] 1 Sal. 12. 1, wag. Ams. 15. 22. aur 24. 6.
[o] Ams. 6. 1.
† Yá, *un se jo shart ká háth marte haiṉ.*
[p] Ams. 31. 30.
[q] Mat. 5. 7. aur 25. 34, wag.
[r] Hús. 10. 12. Gal. 6. 8, 9. Ya'q. 3. 18.
[s] Ams. 16. 5.
[t] Zab. 112. 2.
‖ 'Ibrání meṉ, *jo tamíz ko chhoṛdetí.*
[u] Rúm. 2. 8, 9.
[x] Zab. 112. 9.

hai, par yih kangál ho játá hai.

25 † Wuh jo kusháda-dil hai, moṭá hojáegá[y], aur wuh jo seráb kartá hai, áp hí seráb hogá[z].

26 Wuh, jo galla mol le le rakhtá hai, log us par la'nat kareṉge[a]; par us ke sir par, jo bechtá hai, barakat hogí[b].

27 Wuh, jo koshish se nekí ke darpai hai, maqbúlíyat ká tálib hai, aur jo ziyánkárí kí talásh kartá hai, us ke áge áwegí[c].

28 Jise apne mál par bharosá hai, wuh gir paṛegá[d]; par sádiq pattoṉ kí mánind hará hogá[e].

29 Wuh, jo apne gharáne ko satátá hai, hawá ká wáris hogá[f]; aur jáhil us kí chákarí karegá jis ká dil hoshyár hai.

30 Sádiq ká phal jo hai, zindagí ká darak͟ht hai; aur wuh, jo nekí se jíoṉ ko † moh letá hai[g], dánishwar hai.

31 Dekh, sádiq ko zamín par badlá diyá jáegá; to kitná ziyáda sharír aur gunahgár ko[h].

XII BA'B.

JO koí tarbiyat ko dost rakhtá hai, ma'rifat ko dost rakhtá hai; par jo koí tambíh se kína rakhtá hai, haiwán hai.

2 Nek mard K͟HUDA'WAND kí mihrbání hásil kartá hai[a]; par wuh us shak͟hs ko, jo bure mansúbe kartá hai, mujrim ṭhahráwegá.

3 Koí insán sharárat se páedár nahíṉ rah saktá, par sádiqoṉ kí bek͟h ko kabhí jumbish na hogí[b].

4 'Afífa 'aurat apne shauhar ke liye ek táj hai[c]; par wuh, jo k͟hajil kartí hai, us kí haḍḍíoṉ kí saṛánewálí hai[d].

5 Sádiqoṉ ke andeshe rástí haiṉ, par sharíroṉ ke mansúbe makr haiṉ.

6 Sharíroṉ kí báteṉ yehí haiṉ, ki kamín meṉ baiṭhke k͟hún kareṉ[e]; par sídhe logoṉ ká muṉh unheṉ naját detá hai[f].

7 Sharír log ulaṭ diye játe haiṉ, aur we maujúd nahíṉ; par sádiqoṉ ká ghar qáim rahegá[g].

8 Insán kí ta'ríf us kí dánish ke mutábiq kí játí hai; par wuh, jo kaj-dilá hai, ruswá hogá[h].

9 Wuh insán, jis kí ihánat kí jáwe, aur us pás ek chákar howe,

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

† 'Ibrání meṉ, *Barakat kí ján moṭí hogí.*
[y] 2 Qur. 9. 6, 7, 8, 9, 10.
[z] Mat. 5. 7.
[a] 'Amus 8. 5, 6.
[b] Aiy. 29. 13.
[c] A'st. 7. 10. Zab. 7. 15, 16. aur 9. 15, 16. aur 10. 2. aur 57. 6.
[d] Aiy. 31. 24. Zab. 52. 7. Marq. 10. 24. Lúq. 12. 21. 1 Tim. 6. 17.
[e] Zab. 1. 3. aur 52. 8. aur 92. 12, wag. Yar. 17. 8.
[f] Wá'iz 5. 16.
† 'Ibrání meṉ, *letá hai.*
[g] Dán. 12. 3. 1 Qur. 9. 19, wag. Ya'q. 5. 20.
[h] Yar. 25. 29. 1 Pat. 4. 17, 18.
[a] Ams. 8. 35.
[b] Ams. 10. 25.
[c] Ams. 31. 23. 1 Qur. 11. 7.
[d] Ams. 14. 30.
[e] Ams. 1. 11, 18.
[f] Ams. 14. 3.
[g] Zab. 37. 36, 37. Ams. 11. 21. Mat. 7. 24, 25, 26, 27.
[h] 1 Sam. 25. 17.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

us se bihtar hai, jo áp ko 'izzat-
wálá jáne, aur ṭukṛe mánge[i].
10 Sádiq apne chaupáyoṉ kí ján
kí khabar letá[k]; par sharíroṉ kí
‖ raḥmat bhí 'ain zulm hai.
11 Jo apní zamín meṉ kishtkárí
kartá hai, roṭí se ser hogá[l]; par
wuh, jo be-kájoṉ ká pairau hai,
dánish se khálí hai[m].
12 Sharíroṉ kí khwáhish yih hai,
ki ‖ badí ká dám bichháweṉ; par
sádiqoṉ kí jaṛ phailtí hai.
13 Sharír apne hí laboṉ kí kha-
tákárí se phande meṉ phaṉsá[n];
par sádiq musíbat se chhuṛáyá
jáegá[o].
14 Insán apne muṉh ke phaloṉ
se khúb ser kiyá jáegá[p], aur insán
ke háthoṉ kí jazá use dí jáegí[q].
15 Bewuqúf kí ravish us kí
nigáh meṉ bhalí hai[r]; par wuh,
jo maslahat ká sunnewálá hai,
khiradmand hai.
16 Jáhil ká gussa ‖ filfaur dar-
yáft ho játá hai; par dáná ádmí
ruswáí ko ḍhámp detá hai[s].
17 Wuh, jo sach boltá hai, sa-
dáqat ko áshkárá dikhlátá hai;
par jhúṭhá gawáh dagá detá hai[t].
18 Kisí kí bolí aisí hai, jaise tal-
wár kí máreṉ[u]; par dánishwaroṉ
kí zubán sihhat-bakhsh hai.
19 Sachche honṭh hamesha tak
sábit honge, par jhúṭhí zubán sirf
ek dam kí hai[x].
20 We, jo bure andeshe karte
haiṉ, un ke dil meṉ dagá hai;
par khushí un ke liye hai, jo sulh-
andesh haiṉ.
21 Sádiq par koí burá hádisa na
paṛegá; par sharír ká sarásar
ziyán hogá.
22 Jhúṭhe laboṉ se KHUDÁWAND
ko nafrat hai[y]; par we, jo rástí
se kám rakhte haiṉ, us kí khushí
haiṉ.
23 Dáná ádmí ma'rifat ko chhi-
pátá hai[z]; par jáhiloṉ ke dil ja-
hálat kí manádí karte haiṉ.
24 Chálák insán ká háth[a] hukm-
rán hogá; par ‖ sust ádmí khirá-
jguzár banegá.
25 Insán ke dil ká gam us ko
jhuká detá hai[b]; par bhalí bát us
ko khushnúd kartí hai[c].
26 Wuh, jo sádiq hai, ‖ apne
hamsáya kí rahnumáí kartá hai;
par sharíroṉ kí ráh unheṉ bhaṭ-
kátí hai.
27 Sust ádmí us ko, jise us ne
shikár kiyá, kabáb nahíṉ kartá;
par chalák ádmí ká mál girán-
bahá hai.
28 Sadáqat kí ráh meṉ zinda-
gání hai, aur us ke ráhguzaroṉ
meṉ hargiz maut nahíṉ.

XIII BÁB.

DÁNISHWAR betá apne báp
kí ta'lím suntá hai; par
istihzá-karnewálá sarzanish par
kán nahíṉ dhartá[a].
2 Insán apne muṉh ke phal meṉ
se achchhá kháwegá[b]; par kha-
tákár logoṉ kí ján sitam ko.
3 Wuh, jo apne muṉh kí nigah-
bání kartá hai[c], apní ján kí ni-
gahbání kartá hai; par wuh, jo
apne honṭhoṉ ko pasártá hai, ha-
lák hogá.
4 Sust ádmí ká jí bahut kuchh
cháhtá hai, lekin use kuchh nahíṉ
miltá[d]; par chálákoṉ ká jí moṭá
hogá.
5 Sádiq insán jhúṭh se kína
rakhtá hai; par sharír ádmí na-
frat-angez hai, aur ruswá hojátá
hai.
6 Sadáqat us kí, jis kí ravish
sídhí hai, nigahbání kartí hai[e];
par sharárat † gunahgár ko ulaṭ
detí hai.
7 Ek to apne taíṉ daulatmand
ṭhahrátá hai, lekin us ke pás
kuchh nahíṉ hai: ek áp ko kangál
kartá hai, lekin baṛá daulatmand
hai[f].
8 Ádmí kí ján ká fidya us ká
mál aur asbáb hai; par kangál
malámat ko nahíṉ suntá.
9 Sádiqoṉ ká chirág roshan ra-
hegá; par sharíroṉ ká diyá buj-
háyá jáegá[g].
10 Jhagṛá sirf magrúri se hotá
hai; par 'aql un ke sáth hai, jo
nasíhat ko pasand karte haiṉ.
11 Wuh daulat jo batálat se hásil
kí jáwe, ghaṭ játí hai[h]; par jo koí
† mihnat se faráham kartá hai,
us kí daulat baṛhtí rahegí.
12 Ummed ke dirang se dil kí
be-árámí hotí; par árzú ká bar
áná zindagí ká darakht hai[i].
13 Jo kalám kí tahqír kartá hai,
halák kiyá jáegá[k]; par wuh, jo
hukm se ḍartá hai, ‖ ajr páwegá.
14 Dánishmand ká qánún hayát
ká chashma hai[l], táki wuh maut
ke phandoṉ se[m] chhuṭkárá páne
ká bá'is howe.

---

i Ams. 13. 7.
k Ist, 25. 4.
‖ Yá, *antrián.*
l Paid. 3. 19. Ams. 28. 19.
m Ams. 6. 32.
‖ Yá, *bure logoṉ ká gaṛh un ká ho.*
n Ams. 18. 7.
o 2 Pat. 2. 9.
p Ams. 13. 2. aur 18. 20.
q Yas. 3. 10, 11.
r Ams. 3. 7. Lúq. 18. 11.
‖ 'Ibrání meṉ, *us kí din meṉ.*
s Ams. 29. 11.
t Ams. 14. 5.
u Zab. 57. 4. aur 59. 7. aur 64. 3.
x Zab. 52. 5. Ams. 19. 9.
y Ams. 6. 17. aur 11. 20. Muk. 22. 15.
z Ams. 13. 16. aur 15. 2.
a Ams. 10. 4.
‖ Yá, *chhalí.*
b Ams. 15. 13.
c Yas. 50. 4.
‖ Yá, *apne hamsáya se sabqat lejátá.*

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

a 1 Sam. 2. 25.
b Ams. 12. 14.
c Zab. 39. 1. Ams. 21. 23. Ya'q. 3. 2.
d Ams. 10. 4.
e Ams. 11. 3, 5, 6.
† 'Ibrání meṉ, *gunáh.*
f Ams. 12. 9.
g Aiy. 18. 5, 6. aur 21. 17. Ams. 24. 20.
h Ams. 10. 2. aur 20. 21.
† 'Ibrání meṉ, *háth se.*
i 19 áyat.
k 2 Taw. 36. 16.
‖ Yá, *salámat hogá.*
l Ams. 10. 11. aur 14. 27. aur 16. 22.
m 2 Sam. 22. 6.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

15 Fahm kí durustí qabúliyat bakhshtí hai; par ḳhatákáron kí ráh kaṭhin hai.

16 Har ek dáná ádmí hoshyárí se kám kartá hai; par jáhil apní jahálat namúd kartá hai[n].

17 Sharír paigámbar balá men giriftár hotá hai; par diyánatdár elchí sihhat-bakhsh hai[o].

18 Kangálpan aur ruswáí us ke liye hain, jo tarbiyat ko pasand nahín kartá; par wuh, jo tambíh par mutawajjih hotá hai, 'izzat páegá[p].

19 Jab murád hásil hotí hai, tab jí bahut ḳhush hotá hai[q]; par badí se parhez karne men jáhilon ko nafrat hai.

20 Wuh jo dánáon ke sáth chaltá hai dáná hogá; par jáhilon ká ham-nishín halák kiyá jáegá.

21 Badí gunahgáron ke píchhe dauṛtí hai; par sádiqon ko achchhá sila diyá jáegá[r].

22 Nek ádmí apne poton ke liye mírás chhoṛtá hai, par gunahgár kí daulat sádiqon ke liye faráham kí játí hai[s].

23 Kangál hal jotke bahut sí ḳhurák hásil karte hain[t]; par aisá bhí hotá hai, ki mál, insáf ke na hone se, barbád ho játá hai.

24 Wuh jo apní chhaṛí ko báz rakhtá hai, apne beṭe se kína rakhtá hai: par wuh jo use piyár kartá hai sawere us kí tádíb kartá hai[u].

25 Sádiq kháke ser hotá hai[x]; par sharír ká peṭ nahín bhartá.

XIV BÁB.

DÁNISHWAR 'aurat[a] apná ghar banátí hai[b]; par ahmaq use apne háthon se ḍhá detí hai.

2 Wuh, jo apní rást-rauí par chalá játá hai, KHUDÁWAND se ḍartá hai; par wuh, jo apní ráhon men kajrau hai, us kí hiqárat kartá hai[c].

3 Jáhilon ke munh men gurúr kí láṭhí hai; par dánishmandon ke lab un kí nigahbání karte hain[d].

4 Jahán bail nahín, wahán nánden pák sáf to hain; par galle kí afzáish bail ke zor se hai.

5 Diyánatdár gawáh jhúṭh nahín boltá[e]; lekin jhúṭhá gawáh bahuterí jhúṭhí báten boltá hai.

6 Ṭhaṭṭhebáz ḳhirad kí talásh kartá hai, aur nahín pátá; par ma'rifat use muyassar hai, jo fahmwálá hai[f].

7 Jáhil insán se, jab tú us men ma'rifat ke honṭh na dekhe, kanára kar já.

8 Dáná insán kí hikmat yih hai, ki apní ráh pahcháne; par jáhilon kí beshu'úrí dhokhá hai.

9 Jáhil log gunáh karke hanste hain[g]; par sádiqon ke darmiyán ‖ maqbúlíyat hai.

10 Apní apní ján-káhí ko dil hí ḳhúb jántá hai; aur ajnabí us kí ḳhurramí men daḳhl nahín rakhtá.

11 Sharír ká ghar barbád ho jáegá[h]; par sádiq ká ḳhaima lahlaháegá.

12 Ek ráh hai, jo insán ko sídhí dikhláí detí[i], par us kí intihá men maut kí ráhen hain[k].

13 Hansne men bhí dil ká gam hai, aur us shádí ká anjám mátam hai[l].

14 Wuh jis ká dil rúgardán hai, apní hí ráhon se ser ho jáegá[m]; par wuh jo bhalá ádmí hai, áp apní taraf se chain páwegá.

15 Nádán har ek sukhan ko báwar kartá hai; par dáná apní ravish ko dekhtá bháltá hai.

16 Dánishwar insán ḍartá hai, aur badí se bhágtá hai[n]; par be-dánish jhunjhlátá hai, aur be-bák rahtá hai.

17 Zúd-ranj insán bewuqúfí kartá, aur fitna-angez ádmí ghinauná hotá hai.

18 Bewuqúf log jahálat kí mírás páte hain: par dánáon ke sir par ma'rifat ká táj hai.

19 Sharír log bhalon ke áge, aur ḳhabís sádiqon ke darwázon par jhukte hain.

20 Kangál se us ká hamsáya bhí be-zár hai[o]; par máldár ke bahut se dost hain.

21 Wuh, jo apne hamsáye ko haqír jántá hai, gunáh kartá hai; par wuh, jo kangál par rahm kartá hai, mubárak hai[p].

22 Kyá we, jo burá mansúba karte hain, ḳhatá nahín karte? par rahmat aur fazl un par hai, jo ḳhair-andesh hain.

23 Har tarah kí mihnat se mál kí firáwání hotí; par labon kí ziyáda-goí sirf muhtájí tak pahunchátí hai.

24 Dánishwaron ká mál asbáb

n Ams. 12.23. aur 15. 2. Ams. 12.18.
o Ams. 25.13.
p Ams. 15. 5, 31.
q 12 áyat.
r Zab. 32. 10.
s Aiy. 27. 16, 17. Ams. 28. 8. Wá'iz 2.26.
t Ams. 12.11.
u Ams. 19.18. aur 22. 15. aur 23. 13. aur 29. 15, 17.
x Zab. 34. 10. aur 37. 3.
a Ams. 24. 3.
b Rút 4. 11.
c Aiy. 12. 4.
d Ams. 12. 6.
e Ḳhur. 20.16. aur 23. 1. Ams. 6. 19. aur 12. 17. 25 áyat.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

f Ams. 8. 9. aur 17. 24.
g Ams. 10.23.
‖ Yá, *nek-ḳhoí hai.*
h Aiy. 8. 15.
i Ams. 16.25.
k Rúm. 6. 21.
l Ams. 5. 4. Wá'iz. 2. 2.
m Ams. 1. 31. aur 12. 14.
n Ams. 22. 3.
o Ams. 19. 7.
p Zab. 41. 1. aur 112. 9.

un ká táj hai; par jáhilon kí be-
wuqúfí bewuqúfí hai.
25 Sachchá gawáh ján bachátá
hai, par dagábáz jhúth boltá hai[q].
26 KHUDÁWAND ke khauf men
baṛí ummed hai, aur us ke farzan-
don ko panáh kí jagah miltí hai.
27 KHUDÁWAND ká khauf zin-
dagání ká chashma hai, táki maut
ke phandon se chhuṭkárá ho[r].
28 Ri'áyá kí kasrat men bádsháh
kí shándárí hai; par logon kí
kamtí men sarkár kí halákat hai.
29 Wuh, jo jald gusse nahín
hotá, baṛá fahmwálá hai[s]; par
wuh, jo jhakí hai, bewuqúfí ko
sarfaráz kartá hai.
30 Tabí'at kí salímí badan kí
hayát hai; par ḍáh haḍḍíon kí
gandagí hai[t].
31 Wuh, jo miskín par zulm kartá
hai, us ke banánewále ko[u] malá-
mat kartá hai[x]; par wuh jo use
ta'zím kartá hai, miskínon par
rahm kartá hai.
32 Sharír insán apní sharárat se
ḍhakel diyá játá hai; par sádiq
marne par bhí ummedwár hai[y].
33 Dánish us ke dil men, jo fah-
mída insán hai, chup-cháp rahtí
hai; par jáhilon ke andar ká hál
ma'lúm hojátá hai[z].
34 Sadáqat guroh ko sarfarází
bakhshtí hai; par gunáh qaumon
ke liye malámat hai.
35 Dáná khádim par bádsháh kí
mihrbání hai, par us ká qahr us
par hai, jo khajil kartá hai[a].

XV BÁB.

MULÁIM jawáb gussa kho
detá hai[a]; par karakht
báten khashm-angez hain[b].
2 Dánishmandon kí zubán se
dánish kí khush taqrír hotí; par
jáhilon ká munh jahálat ugaltá
hai[c].
3 KHUDÁWAND kí ánkhen sab
makánon men kyá bure kyá bhale
kí dekhnewálíán hain[d].
4 Sháfí zubán zindagání ká da-
rakht hai; par us ká bigáṛ rúh
ká || nuqsán hai.
5 Jáhil apne báp kí tarbiyat ko
haqír jántá hai[e]; par wuh jo tambíh
se khabardár hotá hai, dáná hai[f].
6 Sádiq ke ghar men baṛá kha-
zána hai; par sharír ke ganjínon
men pareshání hai.
7 Dánishwar ke lab ma'rifat ko

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

q 5 áyat.
r Ams. 13.14.
s Ams. 16.32. Ya'q. 1. 19.
t Ams. 12. 4.
u Dekho Aiy. 31. 15, 16. Ams. 22.2.
x Ams. 17. 5. Mat. 25. 40, 45.
y Aiy. 13. 15. aur 19. 26. Zab. 23. 4. aur 37. 37. 2 Qur. 1. 9. aur 5. 8. 2 Tim. 4.18.
z Ams. 12.16. aur 29. 11.
a Mat. 24. 45, 47.
a Qáz. 8. 1, 2, 3. Ams. 25.15.
b 1 Sam. 25. 10, wag. 1 Sal. 12. 13, 14, 16.
c 28 áyat. Ams. 12.23. aur 13. 16.
d Aiy. 34. 21. Ams. 5. 21. Yar. 16. 17. aur 32. 19. 'Ibrán. 4.13.
|| 'Ibrání men, *rakhna hai.*
e Ams. 10. 1.
f Ams. 13. 18. 31, 32 áyaten.

phailáte hain; par bewuqúf ká
dil aisá nahín.
8 Sharír ke zabíhe se KHUDÁ-
WAND ko nafrat hai[g]; par sídhe
insán kí du'á us kí razá hai.
9 Sharír kí ravish se KHUDÁ-
WAND ko nafrat hai; par wuh
use, jo sadáqat kí pairawí kartá
hai[h], dost rakhtá hai.
10 Wuh, jis ne ráste ko tark
kiyá hai, tarbiyat us par bhárí
hai[i]; aur wuh, jo tambíh ká kína
rakhtá hai, mar jáegá[k].
11 Pátál aur halákat KHUDÁ-
WAND ke huzúr hain[l]: to kitná
ziyáda baní Ádam ke dil na
honge[m]?
12 Ṭhaṭṭhebáz násih ko dost
nahín rakhtá[n]; aur wuh dánish-
mandon kí majlis men hargiz
nahín játá.
13 Khush dil ádmí ke chihra ko
núr detá hai[o]; par dil kí gamgíní
se insán shikasta-khátir hotá
hai[p].
14 Sanjída logon ká dil ma'rifat
ká tálib hai; par jáhilon ká munh
jahálat men chartá hai.
15 Áfatzadon kí 'umr musíbat
men kaṭtí hai; par wuh, jo ásúda-
dil hai, hamesha jashn kartá hai[q].
16 Thoṛá, jo KHUDÁWAND ke
khauf ke sáth ho, us baṛe ganj
se, jo ranj ke sáth ho, bihtar hai[r].
17 Ság pát kháná us jagah par,
jahán muhabbat hai, moṭe bail se,
jis ke sáth badkhwáhí ho, bihtar
hai[s].
18 Gussawar insán fitna uṭhátá
hai[t]; par wuh, jo gusse men
dhímá hai, jhagṛá miṭátá hai.
19 Káhil insán kí ráh kánṭon kí
ṭaṭṭí sí hai[u]; par rástkáron kí
ravish † chauras saṛak hai.
20 Hoshyár beṭá báp ko khush-
núd kartá hai; par bewuqúf ádmí
apní má kí tahqír kartá hai[x].
21 Ablahí, us kí nigáh men jo
|| khirad se khálí hai, shádmání
hai[y]; par wuh insán, jo 'aqlmand
hai, sídhí ráh chalá játá hai[z].
22 Sáre iráde, bagair maslahat
ke, bátil hote hain; par we ba-
hutere mushíron se ustuwárí páte
hain[a].
23 Insán apne munh ke jawáb
se masrúr hotá hai; aur wuh bát,
jo waqt par kahí játí hai, kyá
khúb hai[b]!
24 Zindagání kí ravish dánish-

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

g Ams. 21.27. aur 28. 9. Yas. 1. 11. aur 61. 8. aur 66. 3. Yar. 6. 20. aur 7. 22. 'Amús 5. 22.
h Ams. 21.21. 1 Tim. 6.11.
i 1 Sal. 22. 8.
k Ams. 5. 12. aur 10. 17.
l Aiy. 26. 6. Zab. 139. 8.
m 2 Taw. 6. 30. Zab. 7. 9. aur 44. 21. Yúh. 2. 24, 25. aur 21. 17. A'am. 1.24.
n 'Amús 5.10. 2 Tim. 4. 3.
o Ams. 17.22.
p Ams. 12.25.
q Ams. 17.22.
r Zab. 37. 16. Ams. 16. 8. 1 Tim. 6. 6.
s Ams. 17. 1.
t Ams. 26. 21. aur 29. 22.
u Ams. 22. 5.
† 'Ibrání men, *kharanje kí tarah únchí hai.*
x Ams. 10. 1. aur 29. 3.
|| 'Ibrání men, *dil se.*
y Ams. 10.23.
z Afs. 5. 15.
a Ams. 11.14. aur 20. 18.
b Ams. 25.11.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

war ke liye bulandí kí taraf ko
hai[c], táki wuh jahannam ke gaṛhe
se nikal bhágé.
25 KHUDÁWAND magrúron ká
ghar ḍhá detá hai[d]; par wuh
bewa ke siwáne ko qáim kartá
hai[e].
26 Sharíron ke andeshon se
KHUDÁWAND ko nafrat hai[f]; par
pársáon ká kalám dilchasp hai[g].
27 Wuh, jo hirs ke mál se khush
hotá hai, apne gharáne ko dukh
detá hai; par wuh, jo rishwat se
be-zár hai, jíegá[h].
28 Sádiq ká dil jawáb kí fikr
kartá hai[i]; par sharíron ká munh
burí chízen ugaltá hai.
29 KHUDÁWAND sharíron se dúr
hai[k]; par wuh sádiqon kí du'á
suntá hai[l].
30 Ánkhon ká núr dil ko khush
kartá hai; aur khushkhabarí haḍ-
ḍíon men farbihí bakhshtí hai.
31 Wuh kán jo zindagání kí tam-
bíhen suntá hai, dánishwaron ke
darmiyán sukúnat kartá hai[m].
32 Wuh, jo ‖tarbiyat ko náchíz
jántá hai, apní hí ján kí ihánat
kartá hai: par wuh, jo tambíh ko
qabúl kartá hai, dil ká málik
bantá hai.
33 KHUDÁWAND ká khauf jo hai,
khirad kí ta'lím hai[n], aur sarfar-
ází se áge farotaní hai[o].

c Filip. 3. 20. Qul. 3. 1, 2.
d Ams. 12. 7. aur 14. 11.
e Zab. 68. 5, 6. aur 146. 9.
f Ams. 6. 16, 18.
g Zab. 37. 30.
h Ams. 11. 19. Yas. 5. 8. Yar. 17. 11.
i 1 Pat. 3. 15.
k Zab. 10. 1. aur 34. 16.
l Zab. 145. 18, 19.
m 5 áyat.
‖ Yá, *tádíb ko.*
n Ams. 1. 7.
o Ams. 18. 12.

XVI BÁB.

INSÁN ke dil kí isti'adád hotí,
par us ká zubán se jawáb
dená[a] KHUDÁWAND kí taraf se
hai[b].
2 Insán kí sárí ravishen us kí
ánkhon ke sámhne pák sáf hain[c];
par KHUDÁWAND rúhon ko taultá
hai[d].
3 Apne sáre kám KHUDÁWAND
par ḍál de; to tere sáre mansúbe
qáim rahenge[e].
4 KHUDÁWAND ne har ek chíz
apne liye banáí[f]; hán, sharíron
ko bhí us ne bure din ke liye
banáyá[g].
5 Har ek se, jis ke dil men
gurúr hai, KHUDÁWAND ko naf-
rat hai[h]; harchand háth se háth
miláyá jáwe, wuh ‖be-sazá na
chhúṭegá[i].
6 Rahmat aur wafáí se badkárí
ḍhámpí játí hai[k]; aur log KHUDÁ-
WAND ke khauf ke sabab badí se
báz rahte hain[l].

a Mat. 10. 19, 20.
b 9 áyat. Ams. 19. 21. aur 20. 24. Yar. 10. 23.
c Ams. 21. 2.
d 1 Sam. 16. 7.
e Zab. 37. 5. aur 55. 22. Mat. 6. 25. Lúq. 12. 22. Filip. 4. 6. 1 Pat. 5. 7.
f Yas. 43. 7. Rúm. 11. 36.
g Aiy. 21. 30. Rúm. 9. 22.
h Ams. 6. 17. aur 8. 13.
‖ 'Ibrání men, *begunáh na ṭhahregá.*
i Ams. 11. 21.
k Dán. 4. 27. Lúq. 11. 41.
l Ams. 14. 16.

7 Jab insán kí ravishen KHUDÁ-
WAND kí marzí ke mutábiq hotí
hain, to wuh us ke dushmanon ko
bhí us ke dost banátá hai.
8 Thoṛá sá, jo sadáqat ke sáth
ho, bahut khazánon se, jo bagair
rástí ke hon, bihtar hai[m].
9 Ádmí ká dil apní ek ráh ṭhah-
rátá hai[n]; par KHUDÁWAND us kí
chál ko árásta kartá hai[o].
10 Kalám rabbání bádsháh ke
labon se nikaltá hai, aur us ká
munh 'adálat karne men khatá
nahín kartá.
11 Púrá wazn aur ṭhík tarázú
KHUDÁWAND kí hain[p]; thailí ke
‖sáre báṭ us ká kám hain.
12 Sharárat ká kám karne se
bádsháhon ko nafrat hai; ki takht
kí páedárí sadáqat se hai[q].
13 Sachche lab bádsháhon kí
razámandí hon[r]; aur we us ko, jo
sach boltá hai, piyár karte hain.
14 Bádsháh ká gussa maut ke
paikon kí mánind hai[s]; par dánish-
mand insán use ṭhanḍhá kartá hai.
15 Bádsháh ke chihre ke núr
men zindagání hai; aur us kí
razá[t] ákhirí barsát kí ek badlí kí
mánind hai[u].
16 Khirad hásil karná sone se
kyá hí bahut bihtar hai[x]; aur fah-
míd paidá karná rúpe se bahut
pasandída hai.
17 Rástkár ádmí kí sháhráh yih
hai, ki badí se bhágé; aur wuh, jo
apní ráh se khabardár hai, apní
ján ká nigahbán hai.
18 Halákat se pahle takabbur,
aur zawál se áge dil ká gurúr
hai[y].
19 Farotanon ke sáth farotan
banná us se bihtar hai, ki lúṭ ká
mál sarkashon ke sáth bánṭ líjiye.
20 Wuh, jo dánishmandí se kár-
obár kartá hai, bhaláí dekhegá;
aur wuh, jis ká tawakkul KHUDÁ-
WAND par hai, sa'ádatmand hai[z].
21 Wuh jo 'aqlmand dil rakhtá
hai, dáná kahlátá hai; aur shírín
zubání se 'ilm kí fazílat ziyáda
hotí hai.
22 Sáhib i dánish ke liye dánish
zindagání ká chashma hai[a]; par
jáhilon kí tarbiyat jahálat hai.
23 Dánishmand ká dil us ke
munh ko tarbiyat kartá hai[b], aur
us ke labon kí fazílat ko baṛhátá
hai.
24 Dilpasand báten shahd ke

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

m Zab. 37. 16. Ams. 15. 16.
n 1 áyat. Ams. 19. 21.
o Zab. 37. 23. Ams. 20. 24. Yar. 10. 23.
p Ahb. 19. 36. Ams. 11. 1.
‖ 'Ibrání men, *sab patthar.*
q Ams. 25. 5. aur 29. 14.
r Ams. 14. 35. aur 22. 11.
s Ams. 19. 12. aur 20. 2.
t Ams. 19. 12.
u Aiy. 29. 23. Zak. 10. 1.
x Ams. 8. 11, 19.
y Ams. 11. 2. aur 17. 19. aur 18. 12.
z Zab. 2. 12. aur 34. 8. aur 125. 1. Yas. 30. 18. Yar. 17. 7.
a Ams. 13. 14. aur 14. 27.
b Zab. 37. 30. Mat. 12. 34.

chhatte ki mánind jí ko míthí lagtí
hain, aur we haḍḍíon ke liye shifá
hain.
25 Aisí ráh maujúd hai, ki insán
ko sídhí dikhláí dewe; par us kí
intihá men maut kí ráhen hain[c].
26 ‖Wuh jo mihnat kartá hai,
apne liye kartá hai[d], kyúnki us ká
munh us se mihnat karwátá hai.
27 †Fásiq ádmí sharárat ko
khodke nikáltá hai, aur us ke la-
bon men jalánewálí ág sí hai.
28 Kajrau ádmí fitna-angezí kar-
tá hai[e], aur kánáphúsí karnewálá
doston ko judá kar detá hai[f].
29 Zálim ádmí apne hamsáye ko
wargalántá hai[g], aur us ko us ráh
men le játá hai, jo bhalí nahín.
30 Wuh ánkhen márke sharára-
ten íjád kartá hai, aur lab hiláke
fasád barpá kartá hai.
31 Safed sir shaukat ká táj hai[h],
basharte ki wuh rástbází kí ráh
par ho.
32 Jo gussa karne men dhímá
hai, pahlawán se bihtar hai[i]; aur
wuh, jo apní rúh par zábit hai,
us se, jo shahr le letá hai.
33 Qur'a god men ḍálá játá;
par us ká sárá natíja Khudá-
wand kí taraf se hai.

XVII BÁB.

RUKHÁ ek nawála, jo chain
ke sáth ho, us ghar se, jo
zabíhon se pur ho, par jhagṛá ek
sáth hai, bihtar hai[a].
2 Dánishmand chákar us beṭe
par, jo khajil kartá hai[b], zábit
hogá, aur bháíon men shámil
hoke mírás ká hissa lewegá.
3 Chándí ke liye ghariyá hai,
aur sone ke liye bhaṭṭhí; par
Khudáwand dilon ko tátá hai[c].
4 Badkirdár ádmí jhúṭhe labon
kí suntá hai, aur darog-go kaj-
rau zubán ká shanawá hotá hai.
5 Wuh, jo miskín par hanstá hai,
us ke banánewále kí hiqárat kartá
hai[d]; aur wuh, jo auron kí musí-
bat se khush hotá hai, be-gunáh
na ṭhahregá[e].
6 Bachchon ke bachche apne
búṛhon ke táj[f], aur beṭon ke
fakhr un ke bápdáde hain.
7 ‖Khush-taqrírí bewuqúf ko na-
hín sajtí; to kitná kam darog lab
amír ko.
8 Hadya us kí ánkhon men, jis
ke háth lagtá hai, girán-bahá ja-

Peshtar Masíh se, 1000 ke qaríb.
c Ams. 14.12.
‖ 'Ibrání men, *Us kí ján jo mihnat*, wag.
d Dekho Ams. 9.12. Wá'iz 6. 7.
† 'Ibrání men, *Bali'ál ká ádmí.*
e Ams. 6. 14, 19. aur 15. 18. aur 26. 21. aur 29. 22.
f Ams. 17. 9.
g Ams. 1. 10, wag.
h Ams. 20.29.
i Ams. 19.11.
a Ams. 15.17.
b Ams. 10. 5. aur 19. 26.
c Zab. 26. 2. Ams. 27.21. Yar. 17. 10. Mal. 3. 3.
d Ams. 14.31.
e Aiy. 31. 29. 'Abad. 12.
f Zab. 127. 3. aur 128. 3.
‖ 'Ibrání men, *Fazílat ká honth.*

wáhir hai, aur wuh, jidhar tawaj-
juh kartá hai, kámyáb hotá hai[g].
9 Wuh jo qusúr ko chhipá ḍáltá
hai, dostí ká joyán hai[h]; par wuh
jo aisí bát ká do bára zikr kartá
hai, doston men judáí kartá hai[i].
10 Ek tambíh dánishwar ádmí
men us se ziyáda baiṭh játí hai, ki
sau bár márná jáhil men.
11 Sarkash insán sharárat ká
joyán hai; so us ke pás ek sang-
dil elchí bhejá jáegá.
12 Ríchh jis ke bachche pakṛe
gaye ádmí par á gire, yih to us se
bihtar hai, ki ahmaq ká us kí
himáqat men muqábala howe[k].
13 Wuh jo nekí ke badle badí
kartá hai[l], badí us ke ghar se
hargiz judá na ho jáegí.
14 Jhagṛe ká ágáz pání ṭúṭne
kí mánind hai: so is liye jhagṛe
ko, peshtar us se ki tez ho jáwe,
chhoṛ do[m].
15 Wuh, jo sharír ko sádiq ṭhah-
rátá hai, aur wuh, jo sádiq ko
sharír ṭhahrátá hai, Khudáwand
ko un donon se nafrat hai[n].
16 Káhe ko ahmaq ke háth men
qímat maujúd hai, jis se dánish
mol lewe, jis hál ki us ká dil us kí
taraf nahín[o]?
17 Wuh jo dost hai, har waqt
dostí rakhtá hai, aur bhaí musí-
bat ke din ke liye paidá húá hai[p].
18 Wuh insán jo ‖dánish se khálí
hai, shart ká háth mártá hai, aur
apne dost ke huzúr zámin hotá
hai[q].
19 Wuh, jo fitna-angez hai, gu-
náh ko dost rakhtá hai; aur wuh,
jo apne darwáze ko ziyáda buland
kartá hai, halákat ko ḍhúnḍhtá
hai[r].
20 Wuh, jis ke dil men sharr
hai, bhaláí na páwegá; aur jis kí
zubán men nukta-chíní hai, wuh
nuqsán men giregá[s].
21 Wuh, jo bewuqúf bachcha
paidá kartá hai, apne hí gam ke
liye kartá hai[t]; ki be-dánish ke
báp ko khushí nahín.
22 Ek shádmán dil 'iláj kí tarah
bhalí tásír kartá hai[u], par afsurda
dil haḍḍíon ko khushk kar detá
hai[x].
23 Sharír insán bagal men se
rishwat letá hai, táki 'adálat kí
ráhen bigáṛe[y].
24 Hikmat us ke chihre ke
sámhne hai, jo ma'rifatwálá hai[z];

Peshtar Masíh se, 1000 ke qaríb.
g Ams. 18.16. aur 19. 6.
h Ams. 10.12.
i Ams. 16.28.
k Hús. 13. 8.
l Zab. 109. 4, 5. Yar. 18. 20. Dekho Rúm. 12. 17. 1 Tas. 5.15. 1 Pat. 3. 9.
m Ams. 20. 3. 1 Tas. 4. 11.
n Khur. 23.7. Ams. 24.24. Yas. 5. 23.
o Ams. 21.25, 26.
p Rút 1. 16. Ams. 18.24.
‖ 'Ibrání men, *dil se.*
q Ams. 6. 1. aur 11. 15.
r Ams. 16.18.
s Ya'q. 3. 8.
t Ams. 10. 1. aur 19. 13. 25 áyat.
u Ams. 12.25. aur 15. 13, 15.
x Zab. 22. 15.
y Khur. 23. 8.
z Ams. 14. 6. Wá'iz 2. 14. aur 8. 1.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

par jáhil kí ánkhen zamín ke
kanáron se lagí hain.
25 Jáhil apne báp ke liye gam
hai, aur apní má ke liye baṛí
talkhí[a].
26 Nekokáron ko sazá dená, aur
sháhzádon ko insáf ke sabab se
márná, bhalá nahín[b].
27 Wuh, jo 'álim hai, báten kam
kartá hai[c]; ṭhanḍá-mizáj ádmí
khiradmand hai.
28 Ahmaq bhí, jab tak chupká
hai, 'aqlmand giná játá hai[d]; aur
wuh, jo apne lab múnde rakhtá
hai, dánishmand mard hai.

XVIII BA'B.

‖ SHAUQ ke bá'is se ádmí jab
áp ko alag kartá hai, to
ḍhúnḍhtá hai, aur har nau' kí
hikmat men dákhil hotá hai.
2 Be-dánish fahm se hazz nahín
uṭhátá; magar jab us se apne dil
ká hál záhir kare.
3 Jahán kahín sharír log áte
hain, wahán ruswáí átí hai, aur
fazíhat ke sáth malámat hotí hai.
4 Insán ke munh kí báten gahrí
nahren hain[a], aur hikmat ká
chashma bahtá nálá hai[b].
5 'Adálat men sharír kí rúdárí
karke sádiq ko girá dená khúb
nahín[c].
6 Bedánish ke honṭh fitna-an-
gezí karte hain, aur us ká munh
thapeṛe mángtá hai.
7 Bedánish ká munh us kí halá-
kat hai, aur us ke honṭh us kí ján
ke liye phande[d].
8 ‖ Lutre kí báten lazíz nawále
hain, aur we peṭ ke andar játí
hain[e].
9 Wuh, jo kám karne men sustí
kartá hai, fuzúl-kharch ká bháí
hai[f].
10 KHUDA'WAND ká nám ek baṛá
burj hai[g]; sádiq us men dauṛtá
hai, aur amn men rahtá hai.
11 Daulatmand ádmí ká mál us
ká hasín shahr[h], aur us ke ta-
sauwur men ek únchí díwár kí
mánind hai.
12 Halákat se peshtar ádmí ká
dil magrúr hotá hai, aur 'izzat
se áge farotaní hotí hai[i].
13 Wuh, jo us se áge, ki sukhan
ko tamám sun le[k], us ká jawáb
dewe, yih us kí himáqat aur khi-
jálat hai.
14 Insán kí ján, ho saktá hai ki

[a] Ams. 10. 1. aur 15. 20. aur 19. 13. 21 áyat.
[b] 15 áyat. Ams. 18. 5.
[c] Ya'q. 1. 19.
[d] Aiy. 13. 5.
‖ Yá, Wuh jo apne tain alag kartá hai apní khwáhish ke mutábiq talásh kartá aur har ek kám men háth dákhil kartá. Dekho Yahúd. 19.
[a] Ams. 10.11. aur 20. 5.
[b] Zab. 78. 2. Dekho Zab. 36. 8, 9.
[c] Ahb. 19. 15. Ist. 1. 17. aur 16. 19. Ams. 24.23. aur 28. 21.
[d] Ams. 10.14. aur 12. 13. aur 13. 3. Wá'iz 10. 12.
‖ Yá, Kánáphúsí karnewále kí.
[e] Ams. 26.22.
[f] Ams. 28. 24.
[g] 2 Sam. 22. 3, 51. Zab. 18. 2. aur 27. 1. aur 61. 3, 4. aur 91. 2. aur 144. 2.
[h] Ams. 10. 15.
[i] Ams. 11. 2. aur 15. 33. aur 16. 18.
[k] Yúh. 7. 51.

us kí nátawání ká tahammul kare;
par dil kí shikastagí kaun uṭhá
saktá hai?
15 Dáná ká dil ma'rifat hásil
kartá hai; aur dánishwar ke kán
ma'rifat ke joyán hain.
16 A'dmí ká hadya us ke liye
jagah kar letá hai, aur use baṛe
ádmíon ke huzúr le pahunchátá
hai[l].
17 Wuh, jo apná hál pahle kah
sunátá hai, nekokár ma'lúm hotá
hai; par us ká hamsáya áke us
ká khoj kartá hai.
18 Qur'a ḍálná jhagṛon ko mau-
qúf kartá hai, aur zabardaston
ke qaziye faisal kartá hai.
19 Ranjída bháí ko rází karná
ek hasín shahr le lene se mush-
kiltar hai; aur un ke jhagṛe aise
hain, jaise qil'a ke aṛbange.
20 A'dmí ká peṭ us ke munh ke
mewon se bhartá hai[m], aur apne
labon kí barakat se ser hotá
hai.
21 Marná aur jíná zubán ke
qábú men hain; aur we, jo use
dost rakhte hain, us ká mewa
kháte hain[n].
22 Jis ne jorú ko páyá, us ne ek
tuhfa páyá; aur us par KHUDA'-
WAND ká fazl húá[o].
23 Miskín khushámad kí báten
karte hain; par daulatmand sakht
jawáb detá hai[p].
24 Kisí ke bahut yár us kí bar-
bádí ke liye hain; par ek dost
aisá hai, jo bháí se ziyáda rifáqat
kartá hai[q].

XIX BA'B.

WUH miskín, jo apní rástí
men chaltá hai, us se jis
ke honṭhon men kajrauí hai, aur
jáhil hai, bihtar hai[a].
2 Ki rúh ‖ dánish se khálí rahe,
yih achchhá nahín; aur wuh, jo
kám men † jaldbáz hai, khatákár
hai.
3 A'dmí kí jahálat use gumráh
kartí hai, aur us ká dil KHUDA'-
WAND se bezár hotá hai[b].
4 Daulat bahut se dost milátí
hai; par miskín apne hí dost ká
begána hai[c].
5 Jhúṭhá gawáh ‖ be-gunáh na
ṭhahregá[d], aur jhúṭh bolnewálá
na bachegá.
6 Bahutere log amír kí khush-
ámad karte hain[e]; aur har ek

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

[l] Paid. 32. 20. 1 Sam. 25. 27. Ams. 17. 8. aur 21. 14.
[m] Ams. 12. 14. aur 13. 2.
[n] Dekho Mat. 12. 37.
[o] Ams. 19. 14. aur 31. 10.
[p] Ya'q. 2. 3.
[q] Ams. 17. 17.
[a] Ams. 28. 6.
‖ Yá, tamíz.
† 'Ibrání men, qadambází kartá.
[b] Zab. 37. 7.
[c] Ams. 14. 20
‖ Yá, bin sazá páe na chhuṭegá.
[d] 9 áyat. Khur. 23. 1. Ist. 19. 16, 19. Ams. 6. 19. aur 21. 28.
[e] Ams. 29. 26.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

ádmí us ká dost hai, jo in'ám detá hai[f].

7 Miskín ke to sáre bháí hí us ká kína rakhte haiṉ[g]; pas, we, jo us ke dost haiṉ, us se kitní dúr bhágeṉge[h]? wuh ḳhushámad kí báteṉ karke un ká píchhá kartá hai, par we us ke ḳhwáhán nahíṉ.

8 Wuh, jo hikmat le letá hai, apní ján ko piyár kartá hai; wuh, jo dánish kí nigahbání kartá hai, ḳhúbí páwegá[i].

9 Jhúṭhá gawáh bin sazá páe na chhúṭegá[k]; aur wuh jo jhúṭh boltá hai, faná hogá.

10 Shádmání ahmaq ke láiq nahíṉ; to kitná ziyáda ná-láiq hai, ki ḳhádim kabhí sháhzádoṉ par zábit ho[l].

11 Ádmí kí dánáí us ke gusse ko ṭáltí hai[m]; aur yih us kí shándárí hai, ki ḳhatá se guzre[n].

12 Bádsháh ká gazab sher kí gurrish kí mánind hai[o], aur us kí razá aisí hai, jaise ghás par shabnam hotí hai[p].

13 Bedánish beṭá apne báp ke liye ek balá hai[q], aur jorú ká jhagṛá-ragṛá sadá ká ṭapká hai[r].

14 Ghar aur mál wuh mírás hai, jo báp se miltí hai[s]; par dánishmand jorú KHUDÁWAND ke fazl se miltí hai[t].

15 Kahálat dil ko nínd meṉ garq kar detí hai[u]; aur árámtalab ká dil bhúkhá rahtá hai[x].

16 Wuh, jo hukm ko hifz kartá hai, apní ján kí nigahbání kartá hai[y]; par wuh, jo apní ráhoṉ se gáfil hai, márá játá hai.

17 Wuh, jo miskínoṉ par rahm kartá hai, KHUDÁWAND ko udhár detá hai[z]; jo kuchh us ne diyá hogá, wuh use phir degá.

18 Jab tak ki ummed báqí hai, apne beṭe ko tarbiyat kiye já[a], par us ke már ḍálne par † dil na lagá.

19 Baṛá gussawar ádmí sazá hí páwegá; kyúṉki agar tú use riháí dewe, to tujhe yih bár bár karná hogá.

20 Maslahat ko sun, aur tarbiyat-pazír ho, táki terí 'áqibat[b] dánish ke sáth ho.

21 Ádmí de dil meṉ bahutere mansúbe hote haiṉ; par KHUDÁWAND ká mansúba, wuhí qáim rahegá[c].

22 Agar koí ádmí nekí kare, to yih us ká lutf hai; aur kangál jhúṭhe se bihtar hai.

23 KHUDÁWAND ká ḳhauf zindagání ke liye hai[d], aur wuh, jis ko yih hai, ḳhushí se auqát káṭegá; badí se us kí muláqát kabhí na hogí.

24 Sust ádmí[e] apne háth bartan meṉ chhipátá hai, aur itná nahíṉ kartá, ki unheṉ apne muṉh tak láwe.

25 Istihzá-karnewále ko már[f], to ‖us ko jo sáda-dil hai dánish milegí[g]; aur sáhib i dánish ko tambíh kar, ki wuh ma'rifat daryáft karegá[h].

26 Wuh, jo apne báp ko hairán kartá hai, aur apní má ko khadeṛtá hai, wuh beṭá ḳhijálat ká kám kartá hai, aur ruswáí hásil kartá hai[i].

27 Ai mere beṭe, wuh tarbiyat, jo ma'rifat kí bátoṉ se báz rakhtá hai, us se tú áp ko báz rakh.

28 † Fásiq gawáh 'adálat par hanstá hai, aur sharír ká muṉh badkárí nigaltá rahtá hai[k].

29 Ṭhaṭṭhe karnewáloṉ ke liye sazá ke fatwá haiṉ, aur jáhiloṉ kí píṭh ke liye táziyána[l].

XX BÁB.

MAI masḳhara banátí hai, aur mast karnewálí har ek chíz gazab-álúda kartí hai; jis ne un ká fareb kháyá, wuh dánishmand nahíṉ hai[a].

2 Bádsháh ká ru'ab aisá hai, jaise sher kí gurrish[b]; jo koí use chheṛke gussa dilátá hai, wuh apní ján se badí kartá hai[c].

3 Ádmí kí 'izzat isí meṉ hai, ki gusse ko ṭál dewe[d]; lekin har ek be-dánish chheṛtá rahtá hai.

4 Sust ádmí mausim kí sardí ke bá'is hal nahíṉ chalátá[e]: so wuh káṭne ke waqt bhíkh mángegá, aur us pás kuchh na hogá[f].

5 Ádmí ke dil kí maslahat gahre pání kí mánind hai[g]; par sanjída insán use khíṉch nikálegá.

6 Bahutere haiṉ, jin meṉ se har ek apní faiyází mashhúr kartá hai[h]; par wafádár insán ko kaun pá saktá hai[i]?

7 Sádiq apní diyánat se ráh chaltá hai[k]; us ke ba'd us ke laṛke iqbálmand hote haiṉ[l].

8 Bádsháh, jo 'adálat ke taḳht par julús farmátá hai, apní ánkhoṉ

---

[f] Ams. 17. 8. aur 18. 16. aur 21. 14. [g] Ams. 14.20. [h] Zab. 38. 11. [i] Ams. 16.20. [k] 5 áyat. [l] Ams. 30.22. Wá'iz 10. 6, 7. [m] Ams. 14.29. Ya'q. 1. 19. [n] Ams. 16.32. [o] Ams. 16.14, 15. aur 20. 2. aur 28. 15. [p] Hús. 14. 5. [q] Ams. 10. 1. aur 15. 20. aur 17. 21, 25. [r] Ams. 21. 9, 19. aur 27. 15. [s] 2 Qur. 12. 14. [t] Ams. 18.22. [u] Ams. 6. 9. [x] Ams. 10. 4. aur 20. 13. aur 23. 21. [y] Lúq. 10. 28. aur 11. 28. [z] Ams. 28. 27. Wá'iz 11. 1. Mat. 10. 42. aur 25. 40. 2 Taw. 9. 6, 7, 8. 'Ibrán. 6.10. [a] Ams. 13.24. aur 23. 13. aur 29. 17. † 'Ibrání meṉ, *dil mat uṭhá.* [b] Zab. 37. 37. [c] Aiy. 23. 13. Zab. 33. 10, 11. Ams. 16.1, 9. Yas. 14. 26, 27. aur 46. 10. A'am. 5. 39. 'Ibrán. 6.17.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

[d] 1 Tim. 4. 8. [e] Ams. 15.19. aur 26. 13, 15. [f] Ams. 21.11. ‖ Yá, *wuh jo sáda-dil hai siyána hojáegá.* [g] Ist. 13. 11. [h] Ams. 9. 8. [i] Ams. 17. 2. † 'Ibrání meṉ, *Balí'álí gawáh.* [k] Aiy. 15. 16. aur 20. 12, 13. aur 34. 7. [l] Ams. 10.13. aur 26. 3.

[a] Paid. 9.21. Ams. 23.29, 30. Yas. 28. 7. Hús. 4. 11. [b] Ams. 16.14. aur 19. 12. [c] Ams. 8.36. [d] Ams. 17.14. [e] Ams. 10. 4. aur 19. 24. [f] Ams. 19. 15. [g] Ams. 18. 4. [h] Ams. 25.14. Mat. 6. 2. Lúq. 18. 11. [i] Zab. 12. 1. Lúq. 18. 8. [k] 2 Qur. 1.12. [l] Zab. 37. 26. aur 112. 2.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

hí se har nau' kí badí dúr kartá
hai[m].
9 Kaun kah saktá hai, ki Maiṉ
ne apne dil ko sáf kiyá hai, maiṉ
gunáh se pák húṉ[n]?
10 ‖ Do tarah ke báṭ aur † do
tarah ke paimán, in donoṉ se
Ḳhudáwand ko nafrat hai[o].
11 Laṛke ká hál bhí us ke ká-
moṉ se ma'lúm hotá hai[p], ki us
ke kám pák aur sídhe hoṉge.
12 Sunnewále kán, aur dekhne-
wálí áṉkheṉ, donoṉ ká Ḳhudá-
wand banánewálá hai[q].
13 Bahut sone se dil mat lagá, na
howe ki tú kangál ho jáwe[r]; apní
áṉkheṉ khol, ki tú roṭí se ser hogá.
14 Mol lenewálá kahtá hai, ki
yih burá hai, burá hai; par jab
wuh chal nikaltá hai, tab faḳhr
kartá hai.
15 Soná bhí hai, aur bahut se
la'l bhí haiṉ; par ma'rifat ke
honṭh be-bahá jawáhir haiṉ[s].
16 Jo ajnabí ká zámin howe, us
ke kapṛe chhín le; aur jo † be-
gáne ká zámin howe, us kí chíz
girau rakh le[t].
17 Dagá kí roṭí ádmí ko míṭhí
lagtí hai, par áḳhir ko us ká muṉh
kankaroṉ se bhará játá hai[u].
18 Har ek kám maslahat se ṭhík
hotá hai[x]; aur jang ḳhúb saláh
leke kar[y].
19 Chuglḳhor áyá jáyá karke
bhed fásh kartá hai[z]; so tú us ke
sáth, jo laboṉ se lubhá letá hai[a],
mel mat kar.
20 Wuh, jo apne báp aur apní
má par la'nat kartá hai[b], us ká
chirág shiddat kí táríkí meṉ bu-
jháyá jáwegá[c].
21 Ho saktá hai, ki ek mírás
ibtidá meṉ jald le lí jáwe[d], par
us ká anjám ná-mubárak hai[e].
22 Tú mat kah, ki Main badí ká
badlá lúṉgá[f]; par Ḳhudáwand
ká intizár kar, ki wuh tujhe ba-
cháwegá[g].
23 Muḳhtalif tauloṉ se Ḳhudá-
wand ko nafrat hai[h], aur makr kí
tarázú kuchh ḳhúb nahíṉ.
24 Ádmí ke qadamoṉ ko Ḳhu-
dáwand sábit rakhtá hai[i]; pas,
kyúṉkar ho saktá hai, ki koí apne
taríq ko samjhe?
25 Yih ádmí ke liye ek phandá
hai, ki ‖ be-fikr hoke kahe, Yih
tabarruk hai, aur nazroṉ ke ba'd
taftísh kare[k].

m 26 áyat.
n 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6. 36. Aiy. 14. 4. Zab. 51. 5. Wá'iz 7. 20. 1 Qur. 4. 4. 1 Yúh. 1. 8.
‖ 'Ibrání meṉ, *Ek sang aur ek sang.*
† 'Ibrání meṉ, *ek aifah aur ek aifah.*
o Ist. 25. 13, wag. 23 áyat. Ams. 11. 1. aur 16. 11. Mík. 6. 10, 11.
p Mat. 7. 16.
q Ḳhur. 4. 11. Zab. 94. 9.
r Ams. 6. 9. aur 12. 11. aur 19. 15. Rúm. 12. 11.
s Aiy. 28. 12, 16, 17, 18, 19. Ams. 3. 15. aur 8. 11.
† Yá, *begána 'aurat ka.*
t Ams. 22. 26, 27. aur 27. 13.
u Ams. 9. 17.
x Ams. 15. 22. aur 24. 6.
y Lúq. 14. 31.
z Ams. 11. 13.
a Rúm. 16. 18.
b Ḳhur. 21. 17. Ahb. 20. 9. Mat. 15. 4.
c Aiy. 18. 5, 6. Ams. 24. 20.
d Ams. 28. 20.
e Hab. 2. 6.
f Ist. 32. 35. Ams. 17. 13. aur 24. 29. Rúm. 12. 17, 19. 1 Tas. 5. 15. 1 Pat. 3. 9.
g 2 Sam. 16. 12.
h 10 áyat.
i Zab. 37. 23. Ams. 16. 9. Yar. 10. 23.
‖ Yá, *tabarruk ko nigle, aur* wag.
k Wá'iz 5. 4, 5.

26 Dánishmand bádsháh sharí-
roṉ ko tittar bittar kartá hai[l],
aur un par pahiyá phirwátá hai.
27 Ádmí kí rúh Ḳhudáwand ká
chirág hai, jo insán ke peṭ kí har
ek maḳhfí chíz ko daryáft kartí
hai[m].
28 Rahmat aur rástí bádsháh ke
nigahbán haiṉ[n], aur rahmat us ke
taḳht ko uṭháe húe hai.
29 Jawán ádmíoṉ ká zor un ke
liye ek shaukat hai, aur búṛhoṉ
kí zínat un ke safed bál haiṉ[o].
30 Gháo kí ‖ nílái us kí burái ko
dúr kartí hai; usí tarah se koṛe
peṭ ko andarwár se sáf karte
haiṉ.

XXI BÁB.

BÁDSHÁH ká dil Ḳhudáwand
ke háth meṉ hai; wuh us
ko pání ke náloṉ kí mánind jidhar
cháhtá hai udhar phertá hai.
2 Apní apní ravish har ek insán
kí nigáh meṉ ṭhík hai[a]; par Ḳhu-
dáwand diloṉ ko taultá hai[b].
3 'Adl o insáf karná Ḳhudá-
wand ke nazdík qurbání karne
se ziyáda pasandída hai[c].
4 Buland-bíní[d], aur dil kí ḳhud-
pasandí, aur sharíroṉ kí ‖ iqbál-
mandí gunáh hai.
5 Chálákoṉ ke andeshe faqat
firáwání baḳhshte haiṉ; par sáre
utáole log faqat ihtiyáj ko pa-
hunchte[e].
6 Darog-goí karke ḳhazána fa-
ráham karná, ek uṛnewálí batálat
hai un logoṉ kí, jo maut ko ḍhúṉ-
ḍhte haiṉ[f].
7 Sharíroṉ kí ḳharáb-hálí un ko
ḳhauf diláwegí; kyúṉki unhoṉ ne
insáf ko ná-pasand kiyá hai.
8 Jo ádmí ṭeṛhí ráh meṉ chaltá,
rástí se bhaṭká hai; par jo pák
hai, us ká kám bhalá hai.
9 Ghar ke koṭhe par ek goshe
meṉ rahná fitna-angez 'aurat ke
sáth kusháda ghar meṉ rahne se
bihtar hai[g].
10 Sharír ká jí sharárat ká
mushtáq hai; us ká hamsáya us
kí nigáh meṉ qabúliyat nahíṉ
pátá[h].
11 Jab istihzá-karnewále ko sazá
dí játí hai, tab wuh, jo nádán hai,
dánish paidá kartá hai; aur jo
dánishwar tarbiyat-pazír hotá hai,
to ágáhí hásil kartá hai[i].
12 Sádiq ádmí dánishmandí se

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

l Zab. 101. 5, wag. 8 áyat.
m 1 Qur. 2. 11.
n Zab. 101. 1. Ams. 29. 14.
o Ams. 16. 31.
‖ Yá, *tázagí.*
a Ams. 16. 2.
b Ams. 24. 12. Lúq. 16. 15.
c 1 Sam. 15. 22. Zab. 50. 8. Ams. 15. 8. Yas. 1. 11, wag. Hús. 6. 6. Mík. 6. 7, 8.
d Ams. 6. 17.
‖ 'Ibrání meṉ, *roshní.*
e Ams. 10. 4. aur 13. 4.
f Ams. 10. 2. aur 13. 11. aur 20. 21. 2 Pat. 2. 3.
g 19 áyat. Ams. 19. 13. aur 25. 24. aur 27. 15.
h Ya'q. 4. 5.
i Ams. 19. 25.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

sharír ke ghar ko ḵhiyál kartá
hai, ki KHUDÁWAND un kí sha-
rárat ke sabab se unheṉ girá detá
hai.
13 Jo miskín ká nála sunke apne
kán band kar letá hai, wuh áp
bhí nála karegá, aur us ká far-
yád-ras koí na hogá[k].
14 Chhipáke hadya dená gusse
ko ṭhanḍhá kartá hai, aur god
meṉ sila rakh dená shiddat ke
qahr ko[l].
15 Sádiqoṉ kí ḵhushí insáf karne
meṉ hai; par un ke liye, jo bad-
kárí karte, halákat hai[m].
16 Wuh insán, jo hikmat kí ráh
se bhaṭká, murdoṉ ke gol meṉ
paṛá rahegá.
17 Wuh jo khel tamáshá ko dost
rakhtá hai, kangál ádmí rahegá;
wuh jo sharáb aur raugan par
máil hai, hargiz máldár na hogá.
18 Sharír log sádiqoṉ ke badle,
aur ḵhatákár parhezgároṉ ke
'iwaz fidya diye jáweṉge[n].
19 Bayábán kí atráf meṉ rahná
jhagṛálú aur gussawar 'aurat ke
sáth rahne se bihtar hai[o].
20 Ḵhazána i pasandída aur tel
dánishmandoṉ ke ghar meṉ hai[p];
par ahmaq ádmí use niglegá.
21 Wuh, jo sadáqat aur rahmat
kí pairawí kartá hai, zindagí aur
sadáqat aur 'izzat pátá hai[q].
22 Dánishmand ádmí zabardas-
toṉ ke shahr par chaṛhtá hai[r],
aur us zor ko, jis par un ká i'ati-
mád hai, girá detá hai.
23 Wuh, jo apne muṉh aur apní
zubán kí nigahbání kartá hai,
apní ján ko tangíoṉ se bachátá
hai[s].
24 Magrúr aur ghamanḍí ṭhaṭ-
ṭhebáz us ká nám hai, jo gurúr
aur gusse se károbár kiyá kartá
hai.
25 Árám-talab kí tamanná use
qatl kartí hai; kyúṉki us ke háth
mihnat ko pasand nahíṉ karte[t].
26 Wuh hirs se sáre din lálach
kartá rahtá hai; par sádiq ádmí
detá hai, aur dareg nahíṉ kartá[u].
27 Sharíroṉ kí qurbání nafrat
hai[x]; ḵhusúsan, jab ki wuh bad
níyat se látá hai.
28 Jhúṭhá gawáh halák hotá
hai[y]; par wuh shaḵhs, jo suntá
hai, bolne ke liye hamesha mus-
ta'idd rahtá hai.
29 Sharír insán saḵht be-parwá

[k] Mat. 7. 2. aur 18. 30, wag. Ya'q. 2. 13.
[l] Ams. 17. 8, 23. aur 18. 16.
[m] Ams. 10. 29.
[n] Ams. 11. 8. Yas. 43. 3, 4.
[o] 9 áyat.
[p] Zab. 112. 3. Mat. 25. 3, 4.
[q] Ams. 15. 9. Mat. 5. 6.
[r] Wá'iz 9. 14, wag.
[s] Ams. 12. 13. aur 13. 3. aur 18. 21. Ya'q. 3. 2.
[t] Ams. 13. 4.
[u] Zab. 37. 26. aur 112. 9.
[x] Zab. 50. 9. Ams. 15. 8. Yas. 66. 3. Yar. 6. 20. 'Amús 5. 22.
[y] Ams. 19. 5, 9.

hotá hai; par wuh, jo rást-rú hai,
dekh bhálke ráh chaltá hai.
30 Koí hikmat, koí fahmíd, koí
mashwarat KHUDÁWAND ke mu-
qábil pesh nahíṉ játí[z].
31 Jang ke din ke liye ghoṛá to
taiyár kiyá gayá[a]; par ‖nasrat
KHUDÁWAND kí taraf se hai[b].

XXII BAB.

NEK nám be-qiyás ḵhazáne
se ziyádatar pasand kiyá
jáwe[a]; aur ihsán rúpe aur sone se
bihtar hai.
2 Daulatmand aur miskín ekhí
jagah faráham hote haiṉ[b]: un sab
ká banánewálá KHUDÁWAND hí
hai[c].
3 Hoshyár insán bure anjám ko
peshbíní se dekhtá hai, aur áp ko
chhipátá hai[d]; par nádán log gu-
zarte haiṉ, aur sazá páte haiṉ.
4 Daulat, aur 'izzat, aur hayát,
farotaní se, aur KHUDÁWAND ke
ḵhauf ‖se, háth átí haiṉ[e].
5 Kajrau logoṉ kí ráh meṉ káṉṭe
aur phande haiṉ[f]; wuh, jo apní
ján kí nigahbání kartá hai, un se
dúr rahegá[g].
6 Laṛke ko us ráh meṉ jo us kí
hai, sawere ‖tarbiyat kar; ky-
úṉki jab wuh búṛhá húá, to wuh
us ráh se na muṛegá[h].
7 Máldár miskín par zábit hotá
hai[i], aur qarzdár qarz-denewále
ká chákar hai.
8 Wuh, jo badkárí botá hai, ba-
tálat káṭegá[k], aur us ke gusse ká
sonṭá faná hojáegá.
9 Wuh, ‖jis kí ánkheṉ faiyáz
haiṉ, barakat páwegá; kyúṉki
wuh apní roṭí meṉ se miskínoṉ ko
detá hai[l].
10 Istihzá-karnewále ádmí ko
nikál de, ki fasád játá rahegá[m];
háṉ, jhagṛá ragṛá aur ruswái dúr
ho jáeṉge.
11 Wuh, jo sáf-dilí ko cháhtá,
us ke honṭhoṉ kí árástagí hai,
aur bádsháh us ká dostdár hogá[n].
12 KHUDÁWAND kí ánkheṉ ma'-
rifat kí nigahbání kartí haiṉ, aur
wuh ḵhatákároṉ †ke károbár ko
ulaṭ detá hai.
13 Áram-talab insán kahtá hai,
ki Báhar sher khaṛá hai; maiṉ
galíoṉ meṉ pháṛá jáúṉgá[o].
14 Begána 'auratoṉ ká muṉh ek
gahrá gaṛhá hai[p]; us meṉ wuh

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

[z] Yas. 8. 9, 10. Yar. 9. 23. A'am. 5. 39.
[a] Zab. 20. 7. aur. 33. 17. Yas. 31. 1.
‖ Yá, *naját.*
[b] Zab. 3. 8.
[a] Wá'iz 7. 1.
[b] Ams. 29. 13. 1 Qur. 12. 21.
[c] Aiy. 31. 15. Ams. 14. 31.
[d] Ams. 14. 16. aur 27. 12.
‖ Yá, *ká ajr hai.*
[e] Zab. 112. 3. Mat. 6. 33.
[f] Ams. 15. 19.
[g] 1 Yúh. 5. 18.
‖ Yá, *sawál jawáb kar.*
[h] Afs. 6. 4. 2 Tim. 3. 15.
[i] Ya'q. 2. 6.
[k] Aiy. 4. 8. Hús. 10. 13.
‖ 'Ibrání meṉ, *jis kí ánkh nek hai.*
[l] 2 Taw. 9. 6.
[m] Paid. 21. 9, 10. Zab. 101. 5.
[n] Paid. 101. 6. Ams. 16. 13.
† Yá, *kí báton ko.*
[o] Ams. 26. 13.
[p] Ams. 2. 16. aur 5. 3. aur 7. 5. aur 23. 27.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

girtá hai, jis se Khudáwand be-
zár hai[q].
15 Jahálat laṛke ke dil men̲ jaṛí
húí hai; par tarbiyat kí chhaṛí
use us men̲ se ukháṛ phenktí hai[r].
16 Wuh jo miskín par zulm
kartá, ki apní daulat baṛháwe,
aur jo máldár ko detá hai, yaqínan
kangál hojáegá.
17 Apne kánon̲ ko jhuká, aur
dánishwaron̲ kí báton̲ ko sun, aur
merí hikmat par apná dil lagá.
18 Ki yih kyá hí bhalá kám hai,
agar tú un ko apne †bátin men̲
rakh chhoṛe, aur 'aláwa us ke, we
tere labon̲ par qáim howenge.
19 Ki terá tawakkul Khudá-
wand par ho, main̲ ne áj ke din
tujhe, hán̲, tujhí ko jatá diyá hai.
20 Yaqínan main̲ ne tere liye
maslahat aur ágáhí kí latíf báten̲[s]
us níyat se likhín̲,
21 Ki main̲ sachái kí báton̲ kí ha-
qíqat tujh par jatáún̲[t], táki tú un
ke jawáb men̲, jinhon̲ ne tujh
ko †bhejá hai, yaqíní báten̲ kah
sake[u].
22 Miskín ko gárat mat kar, us
ke miskín hone ke sabab se[x];
aur áfatzada par, jo darwáze par
hai, zulm na kar[y].
23 Kyúnki Khudáwand un kí
hujjat sábit karegá[z], aur un kí
jánon̲ ko, jinhon̲ ne un ko gárat
kiyá, gárat karegá.
24 Gussawar ádmí se dostí mat
kar, aur tund-mizáj insán ke sáth
mat já:
25 Na ho, ki tú us kí ravishen̲
síkhe, aur apní ján ko phande men̲
phan̲sáwe.
26 Tú un men̲ mat shámil ho jo
shart ke háth márte hain̲, aur na
un men̲, jo qarz kí bábat záminí
karte hain̲[a];
27 Ki agar tujh pás dene ko
kuchh na ho, to kyá zarúr hai, ki
wuh terá bistar tere tale se khínch
le jáwe[b]?
28 Un qadím haddon̲ ko, jo tere
bápdádon̲ ne bándhí hain̲, mat
sarká[c].
29 Tú kisí ko apne kám men̲
chálák dekhtá hai? wuh sháhon̲
ke huzúr já khaṛá hogá; wuh
zalílon̲ ke áge khaṛá na hogá.

XXIII BAB.

JIS waqt tú hákim ke sáth
kháne baiṭhe, to khúb gaur
kar, ki ‖ tú kis ke huzúr men̲
hai.
2 Agar tú kháne men̲ harís hai,
to apne gale par chhurí rakh de.
3 Us ke mazadár khánon̲ kí ta-
manná mat kar, ki wuh dagá ká
khána hai.
4 Máldár hone ke liye mihnat
mat kar[a]; apní hí dánish se báz á[b].
5 Kyá tú us chíz par, jo hai na-
hín̲, ‖ apná dil lagáwegá? ki daulat
apne liye par lagátí, ki wuh 'uqáb
kí mánind ásmán kí taraf uṛ jáwe.
6 Tú us kí roṭí, jo tang-chashm
hai[c], mat khá, aur us ke mazadár
khánon̲ kí tamanná mat rakh[d].
7 Kyúnki jaise us ke dil ke
andeshe hain̲, wuh waisá hí hai;
wuh tujh ko kahtá hai, Khá, aur
pí[e]; par us ká dil terí taraf nahín̲.
8 Wuh nawála, jo tú ne kháyá
hai, tú use ugal degá, aur apní
míṭhí báten̲ ganwáegá.
9 Bedánish ke kánon̲ men̲ apní
báten̲ mat ḍál; kyúnki wuh tere
dánishmandána kalám kí tahqír
karegá[f].
10 Zamín kí qadím hadden̲ mat
sarká[g], aur yatímon̲ ke kheton̲
men̲ dakhl mat kar.
11 Kyúnki un ká rihái-bakhshne-
wálá zabardast hai: wuh khud hí
tujh par un kí hujjaten̲ sábit ka-
regá[h].
12 Tarbiyat se apná dil lagá, aur
hoshyárí kí báton̲ par kán rakh.
13 Laṛke kí tádíb se dast-bardár
mat ho; ki agar tú use chhaṛí
máregá, to wuh mar na jáegá[i].
14 Tú use chhaṛí máregá, aur
jahannam se us kí ján ko naját
degá[k].
15 Mere beṭe, agar terá dil dá-
nishwar hai, to merá dil, hán̲,
merá hí dil masrúr hogá[l].
16 Aur jab tere labon̲ se sachchí
báten̲ niklengí, to mere gurde
shád honge.
17 Aisá na kar, ki terá dil gu-
nahgáron̲ par hasad kare[m]; balki
tú sáre din Khudáwand se ḍartá
rah[n].
18 Kyúnki áge ‖ ek anjám hai[o],
aur terí ás ṭúṭ na jáegí.
19 Mere beṭe, tú sun, aur dánish
paidá kar, aur apne dil kí rahbarí
kar[p].
20 Tú un logon̲ ke sáth na rah,
jo mai-khor hain̲[q], aur † aubáshí
se apná gosht kháte hain̲.

q Wá'iz 7. 26.
r Ams. 13. 24. aur 19. 18. aur 23. 13, 14. aur 29. 15, 17.
† 'Ibrání men̲, *peṭ men̲.*
s Ams. 8. 6.
t Lúq. 1. 3, 4.
† Yá, *kahlá bhejá.*
u 1 Pat. 3. 15.
x Khur. 23. 6. Áiy. 31. 16, 21.
y Zak. 7. 10. Mal. 3. 5.
z 1 Sam. 24. 12. aur 25. 39. Zab. 12. 5. aur 35. 1, 10. aur 68. 5. aur 140. 12. Ams. 23. 11. Yar. 51. 36.
a Ams. 6. 1. aur 11. 15.
b Ams. 20. 16.
c Ist. 19. 14. aur 27. 17. Ams. 23. 10.

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

‖ Yá, *tere sámhne kyá hai.*
a Ams. 28. 20. 1 Tim. 6. 9, 10.
b Ams. 3. 5. Rúm. 12. 16.
‖ 'Ibrání men̲, *apní ánkhen uṛáwegá.*
c Ist. 15. 9.
d Zab. 141. 4.
e Zab. 12. 2.
f Ams. 9. 8. Mat. 7. 6.
g Ist. 19. 14. aur 27. 17. Ams. 22. 28.
h Aiy. 31. 21. Ams. 22. 23.
i Ams. 13. 24. aur 19. 18. aur 22. 15. aur 29. 15, 17.
k 1 Qur. 5. 5.
l 24, 25 áyaten̲. Ams. 29. 3.
m Zab. 37. 1. aur 73. 3. Ams. 3. 31. aur 24. 1.
n Ams. 28. 14.
‖ Yá, *ek ajr.*
o Zab. 37. 37. Ams. 24. 14. Lúq. 16. 25.
p Ams. 4. 23.
q Yas. 5. 22. Mat. 24. 49. Lúq. 21. 34. Rúm. 13. 13. Afs. 5. 18.
† Yá, *jo kasrat se gosht kháte hain̲.*

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

21 Ki we, jo sharábí aur baṛe
kháú hain̲, kangál ho jáenge, aur
nindás unhen̲ chithṛe pahináegí[r].
22 Apne báp kí bát sun, jis se
tú tawallud húá hai, aur apní buṛh-
iyá má ko haqír na ján[s].
23 Sacháí ko mol le, aur use
mat bech[t]; hikmat, aur tarbiyat,
aur ḵhirad se bhí aisá hí kar.
24 Sádiq ká báp niháyat ḵhush
hogá, aur wuh, jis se dánishwar
laṛká tawallud hotá hai, ḵhushí
hásil karegá[u].
25 Tere má báp ḵhush honge,
aur wuh jis ke peṭ men̲ tú paṛá,
masrúr hogí.
26 Mere beṭe, apná dil mujh ko
de, aur merí ráhon̲ se terí ánkhen̲
ḵhush hon̲.
27 Ki chhinál ek gahrí kháí hai,
aur ajnabí randí tang kúá hai[x].
28 Wuh ghát men̲ lagí hai, †ki
shikár kare, aur baní Ádam men̲
dagábázon̲ ko ziyáda karwátí hai[y].
29 Wuh kaun hai, jo afsos kartá
hai? aur kaun gamzada hai? aur
kaun baṛá qaziya-laṛnewálá hai?
aur kaun yáwa-go hai? aur kaun
be-sabab gháyal hai[z]? aur kis kí
ánkhon̲ kí surḵhí hai[a]?
30 We, jo der talak mai-noshí
karte hain̲[b]; we, jo miláí húí mai
kí talásh men̲ rahte hain̲[c].
31 Jab mai lál lál howe, aur
‖us ká 'aks jám par paṛe, aur
jab wuh bahte waqt apní ḵhúbí
dikhláwe, to us par nazar mat
kar.
32 Ki anjám i kár wuh sámp kí
mánind káṭtí hai, aur bichchhú kí
tarah ḍank márṭí hai.
33 Terí ánkhen̲ begána 'auraton̲
se laṛengí, aur terá dil ṭeṛhe maz-
mún nikálegá.
34 Beshakk tú us kí mánind ho
jáegá, jo daryá †ke darmiyán leṭ
jáwe, aur mastúl ke sire par so
rahe.
35 Tú kahegá, Unhon̲ ne to
mujh ko márá hai, par dukhtá
na thá[d]; unhon̲ ne mujhe píṭá hai,
par mujhe ma'lúm na hotá thá[e];
main̲ kab bedár hoúngá? main̲
phir us ká surág lúngá[f].

XXIV BÁB.

TU' bad ádmíon̲ se hasad mat
kar[a], aur un kí suhbat kí
ḵhwáhish mat rakh[b].
2 Kyún̲ki un ke dil halákat kí
fikr karte hain̲, aur un ke lab zi-
yánkárí ká charchá karte hain̲[c].
3 Dánish ke bá'is se ghar biná
kiyá játá hai, aur fahmíd ke sabab
se us ko qiyám hai:
4 Aur 'ilm ke wasíle se koṭhríán̲
nafís aur latíf mál se ma'múr ho
jáengí.
5 Dánishwar ádmí zoráwar hai[d];
hán̲, 'álim insán ká zor baṛhtá
rahtá hai.
6 Kyún̲ki tú ḵhush-tadbírí ke
sabab se jang kar saktá hai, aur
mushíron̲ kí kasrat se salámatí
hai[e].
7 Hikmat jáhil se bahut buland
hai[f]; wuh darwáze par munh na
kholegá.
8 Wuh jo zabún mansúbe íjád
kartá hai[g], ziyánkár ádmí kah-
láegá.
9 Nádán ká mansúba bhí gu-
náh hai, aur istihzá-karnewále se
ḵhalq ko nafrat hai.
10 Agar tú musíbat ke din udás
ho jáwe, to tujh men̲ ‖thoṛá zor
rahá hogá.
11 Agar tú un ko, jo qatl ke liye
ghasíṭe gaye hon̲, aur un ko, jo
máre jáne par taiyár hain̲, bachá
lene se apná háth khín̲che[h];
12 Aur tú kahe, ki Dekho, ha-
men̲ yih ma'lúm na thá: to kyá
wuh, jo dilon̲ ká jánchnewálá hai,
yih dekhtá nahín̲[i]? aur wuh, jo
terí ján ká nigahbán hai, yih na-
hín̲ jántá? aur kyá wuh har shaḵhs
ko jaise us ke kám hain̲, waisá ajr
na degá[k]?
13 Mere beṭe, tú shahd khá[l], ki
wuh achchhá hai, aur shahd ká
chhattá bhí, ki wuh tere †munh
men̲ míṭhá hai:
14 Usí tarah hikmat kí shináḵht
terí ján ke liye ho[m]: jab wuh
tujh ko mil jáwe, to tujh ko ajr
hogá, aur terí ás ṭúṭ na jáegí[n].
15 Ai sharír insán, tú sádiq ke
ghar kí ghát men̲ mat lag[o]; us ke
chain ke makán ko gárat mat kar.
16 Ki sádiq ádmí sát bár girtá hai,
aur phir uṭhtá hai[p]; par sharír
balá men̲ girke paṛá rahtá hai[q].
17 Jab terá dushman gir paṛe,
to ḵhushí mat kar, aur jab wuh
phisal jáwe, to dil-shád na ho[r]:
18 Tá na howe ki KHUDÁWAND
dekhe, aur ‖us ke nazdík bad
howe, aur apná qahr us par se
uṭhá lewe.

[r] Ams. 19. 15.
[s] Ams. 1. 8. aur 30. 17. Afs. 6. 1, 2.
[t] Ams. 4. 5, 7. Mat. 13. 44.
[u] Ams. 10. 1. aur 15. 20. 15 áyat.
[x] Ams. 22. 14.
† Yá, *qazzáq kí tarah.*
[y] Ams. 7. 12. Wá'iz 7. 26.
[z] Yas. 5. 11, 22.
[a] Paid. 49. 12.
[b] Ams. 20. 1. Afs. 5. 18.
[c] Zab. 75. 8. Ams. 9. 2.
‖ 'Ibrání men̲, *apní ánkh detí.*
† 'Ibrání men̲, *ke dil men̲.*
[d] Ams. 27. 22. Yar. 5. 3.
[e] Afs. 4. 19.
[f] Dekho Ist. 29. 19. Yas. 56. 12.
[a] Zab. 37. 1, wag. aur 73. 3. Ams. 3. 31. aur 23. 17. 19 áyat.
[b] Ams. 1. 15.
[c] Zab. 10. 7.
[d] Ams. 21. 22. Wá'iz 9. 16.
[e] Ams. 11. 14. aur 15. 22. aur 20. 18. Lúq. 14. 31.
[f] Zab. 10. 5. Ams. 14. 6.
[g] Rúm. 1. 30.
‖ 'Ibrání men̲, *saket.*
[h] Zab. 82. 4. Yas. 58. 6, 7. 1 Yúh. 3. 16.
[i] Ams. 21. 2.
[k] Aiy. 34. 11. Zab. 62. 12. Yar. 32. 19. Rúm. 2. 6. Muk. 2. 23. aur 22. 12.
[l] Gaz. 5. 1.
† 'Ibrání men̲, *tálú par.*
[m] Zab. 19. 10. aur 119. 103.
[n] Ams. 23. 18.
[o] Zab. 10. 9, 10.
[p] Aiy. 5. 19. Zab. 34. 19. aur 37. 24. Mík. 7. 8.
[q] Ást. 7. 10. 'Amús 5. 2. aur 8. 14. Muk. 18. 21.
[r] Aiy. 31. 29. Zab. 35. 15, 19. Ams. 17. 5. 'Abad. 12.
‖ 'Ibrání men̲, *us kí ánkhon̲ men̲.*

Peshtar MASÍH se, 1000 ke qaríb.

19 Zabún ádmíoṉ ke sabab tú
mat kuṛh, aur sharíroṉ par hasad
mat kar[s].
20 Kyúṉki sharír ádmí kí 'áqi-
bat nek na hogí[t]: ḳhabísoṉ ká
chirág bujháyá jáegá[u].
21 Mere beṭe, tú ḲHUDÁWAND
se aur bádsháh se ḍar[x], aur un
logoṉ ke sáth na rah, jin ke mizá-
joṉ meṉ talauwan hai.
22 Kyúṉki un par nágahání áfat
áwegí, aur un donoṉ kí barbádí
kí ḳhabar kis ko hai?
23 Yih bhí hakímoṉ ke amsál
haiṉ. 'Adálat karne meṉ ádmí ke
záhir hál par nazar karná bhalá
nahíṉ[y].
24 Wuh jo sharír ko kahtá hai,
ki Tú sádiq hai, log us par la'nat
kareṉge, aur qaumeṉ us se nafrat
kháeṉgí[z]:
25 Par we, jo use malámat karte
haiṉ, ḳhush hoṉge, aur achchhí
barakat un ko milegí.
26 Har ek shaḳhs us hí ke honṭh,
jo ma'qúl jawáb detá hai, chú-
megá.
27 Pahle apná kám báhar meṉ
taiyár kar, aur use maidán meṉ
apne liye durust kar[a]; ba'd us ke
apná ghar baná.
28 Apne hamsáye ‖kí ḳharábí
ke liye besabab gawáh mat ho[b],
aur apne laboṉ se ṭhagí mat kar.
29 Aisá mat kah, ki Maiṉ us se
yúṉ karúṉgá, jis tarah us ne mujh
se kiyá[c]; maiṉ us ádmí se us ke
kám ke mutábiq sulúk karúṉgá.
30 Maiṉ ne árám-talab insán ke
khet par, aur us shaḳhs ke tákis-
tán kí taraf, jo dánish se ḳhálí thá,
guzar kiyá;
31 Aur dekho, wuh sab kánṭoṉ
se bhará húá thá[d], aur gazne us
par phail gaye the, aur us kí sangín
díwár gir gayí thí.
32 Tab maiṉ ne dekhá, aur us
par ‖'aql dauṛáyá; maiṉ ne us
par ḳhúb nigáh kí, aur 'ibrat páí.
33 Háṉ, thoṛá soná, aur thoṛá
úṉghná, aur sone ke liye háth
sameṭná:
34 So terí tang-dastí us tarah
áwegí, jis tarah koí safar se áwe,
aur terí muflisí ‖hathyár-band ád-
mí kí mánind[e].

XXV BÁB.

1 *Chand báteṉ bádsháhoṉ kí bábat; 8 phir jhagṛoṉ kí bábat, ki kyúṉkar barpá hote, aur un se báz rahne ká farz jo hotá hai.*

[s] Zab. 37. 1. aur 73. 3. Ams. 23. 17. 1 áyat.
[t] Zab. 11. 6.
[u] Aiy. 18. 5, 6. aur 21. 17. Ams. 13. 9. aur 20. 20.
[x] Rúm. 13. 7. 1 Pat. 2. 17.
[y] Ahb. 19. 15. Ist. 1. 17. aur 16. 19. Ams. 18. 5. aur 28. 21. Yúh. 7. 24.
[z] Ams. 17. 15. Yas. 5. 23.
[a] 1 Sal. 5. 17, 18. Lúq. 14. 28.
‖ 'Ibrání meṉ, *ke barḳhiláf*.
[b] Afs. 4. 25.
[c] Ams. 20. 22. Mat. 5. 39, 44. Rúm. 12. 17, 19.
[d] Paid. 3. 18.
‖ 'Ibrání meṉ, *dil lagáyá*.
‖ 'Ibrání meṉ, *sipar ke ádmí*.
[e] Ams. 6. 9, wag.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

AUR yih bhí Sulaimán ke am-
sál haiṉ[a], jinheṉ sháh i
Yahúdáh Hizqiyáh ke rafíqoṉ ne
qalamband kiyá.
2 Ḳhudá kí shán yih hai, ki bát
poshída kare[b]; par bádsháhoṉ kí
shaukat us meṉ hai, ki har chíz
ká khoj kareṉ[c].
3 Jis tarah ásmán niháyat bu-
land, aur zamín niháyat past hai,
usí tarah bádsháhoṉ ke dil ká hál
daryáft na ho.
4 Rúpe kí mail chháṉṭ ḍál, to
kímiyá-gar ke liye ek bartan nikal
áwegá[d].
5 Sharíroṉ ko bádsháh ke huzúr
se dúr kar[e], tab us ká taḳht sa-
dáqat se páedárí páwegá[f].
6 Sháh ke huzúr apní shaukat
záhir mat kar, aur baṛe ádmíoṉ kí
jagah khaṛá mat ho.
7 Kyúṉki agar tujh ko kahá
jáwe, Úpar á, to yih us se bihtar
hai, ki tú amír ke huzúr, jis par
terí nigáh paṛe, past ho jáwe[g].
8 Jhagṛá karne ko jald mat já[h];
na ho ki tú na jáne, ki anjám i
kár meṉ maiṉ kyá karúṉgá, jis
waqt terá hamsáya tujh ko zalíl
kare.
9 Tú apne hamsáye ke sáth apná
jhagṛá jhagaṛ[i], par dúsre ká ráz
kisí par fásh na kar:
10 Tá na howe, ki jo koí sune,
tujhe ruswá kare, aur terí bad-
námí kisí tarah na miṭe.
11 Suḳhan, jo ‖mauq'a se kahá
jáwe[k], sone ke seboṉ kí mánind
hai, jo munaqqash rúpe par jaṛe
hoṉ.
12 Jaise sone kí murkí, aur kun-
dan ká gahná, waisá hí dánishwar
goshmálí farmánbardár ádmí ke
kán ke liye hai.
13 Jaise ḳharíf ke mausim meṉ
barf kí sardí, waisá hí wafádár
elchí un ke liye, jinhoṉ ne use
bhejá hai; kyúṉki wuh apne
áqáoṉ kí ján ko tázadam kartá hai[l].
14 Wuh, jo ek jhúṭhe hadye par
apní baṛáí kartá hai[m], un badlíoṉ
aur hawáoṉ kí mánind hai, jin ke
sáth bárán na ho[n].
15 Baṛá sabr cháhiye ki sháhzáda
rází ho jáwe[o]; aur muláim zu-
bán haḍḍí ko bhí toṛtí hai.
16 Kyá tú ne shahd páyá? to
itná khá, jitná tere liye bas hai[p];
tá na howe, ki tú ziyáda khá
jáwe, aur ugal ḍále.

[a] 1 Sal. 4. 32.
[b] Ist. 29. 29. Rúm. 11. 33.
[c] Aiy. 29. 16.
[d] 2 Tim. 2. 21.
[e] Ams. 20. 8.
[f] Ams. 16. 12. aur 29. 14.
[g] Lúq. 14. 8, 9, 10.
[h] Ams. 17. 14. Mat. 5. 25.
[i] Mat. 5. 25. aur 18. 15.
‖ 'Ibrání meṉ, *apne pahiyoṉ par*.
[k] Ams. 15. 23. Yas. 50. 4.
[l] Ams. 13. 17.
[m] Ams. 20. 6.
[n] Yahúd. 12.
[o] Paid. 32. 4, wag. 1 Sam. 25. 24, wag. Ams. 15. 1. aur 16. 14.
[p] 27 áyat.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

17 Apne hamsáye ke ghar jáne se apne páṉwoṉ ko báz rakh, tá na ho, ki wuh tujh se ‖diqq ho, aur terá kína paidá kare.

‖ 'Ibrání meṉ, *ser ho.*

18 Wuh ádmí, jo apne hamsáya par jhúṭhí gawáhí detá hai, ek koba, aur ek talwár, aur ek tez tír hai[q].

q Zab. 57. 4. aur 120. 3, 4. Ams. 12. 18.

19 Musíbat ke waqt be-i'atimád insán ká i'atimád karná us dánt kí mánind hai, jo ṭúṭá húá ho, aur us páṉw kí mánind hai, jo band se ukhaṛ gayá ho.

20 Gít gáná us ke áge, jo bahut dilgír hai[r], aisá hai, jaisá kisí shakhs ká kapṛá jáṛe meṉ chhínlená, aur jaisá sirka jo shore par paṛe.

r Dán. 6. 18. Rúm. 12. 15.

21 Agar terá dushman bhúkhá ho, use roṭí kháne ko de; aur agar wuh piyásá ho, use pání píne ko de[s]:

s Khur. 23. 4, 5. Mat. 5. 44. Rúm. 12. 20.

22 Ki tú us ke sir par ág ke angároṉ ká ḍher karegá, aur KHUDÁWAND tujh ko jazá degá[t].

t 2 Sam. 16. 12.

23 ‖Bád i shimálí meṉh ko uṛá lejátí hai[u], usí tarah tursh-rúí chuglkhorí ko[x].

‖ Yá, *Shimálí hawá meṉh látí hai, usí tarah chuglkhorí tursh-rúí ko.*

u Aiy. 37. 22.
x Zab. 101. 5.

24 Ghar kí chhat par ek kone meṉ rahná kusháda ghar meṉ jhagṛálú 'aurat ke sáth rahne se bihtar hai[y].

y Ams. 19. 13. aur 21. 9, 19.

25 Jaise piyáse ke liye ṭhanḍá pání, waisí hí wuh khushkhabarí hai, jo dúr mulk se áwe.

26 Sádiq ádmí ká khabís ke áge kham honá aisá hai, jaisá chashma, jis ká pání gadlá ho gayá ho, yá sotá, jo bigaṛ gayá ho.

27 Jis tarah bahut shahd kháná kuchh khúb nahíṉ[z], usí tarah apní shaukat kí talásh karná zebá nahíṉ[a].

z 16 áyat.
a Ams. 27. 2.

28 Wuh, jo apne nafs par zábit nahíṉ, us shahr kí mánind hai, jo rakhna-dár aur be-shahrpanáh húá[b].

b Ams. 16. 32.

XXVI BÁB.

1 *Chand báteṉ ahmaqoṉ kí bábat,* 13 *phir árám-taláboṉ kí bábat,* 17 *aur phir fitna-angez bakwádíoṉ kí bábat, jo apne háth har ek ke kám meṉ dákhil karte.*

JIS tarah garmí meṉ barf aur kharíf meṉ bárish ho[a], usí tarah bewuqúf ko 'izzat zeb nahíṉ detí.

a 1 Sam. 12. 17.

2 Jis tarah gaure ká áwára phirná, aur abábíl ká uṛte phirná, usí tarah us la'nat se, jo be-sabab ho, kuchh zarar nahíṉ hotá[b].

b Gin. 23. 8. Ist. 23. 5.

3 Ghoṛe ke liye koṛá, aur gadhe ke liye daháná hai[c], par ahmaq kí píṭh ke liye laṭh hai.

c Zab. 32. 9. Ams. 10. 13.

4 Bewuqúf ko us kí himáqat kí mánind jawáb mat de, tá na ho, ki tú bhí us ke mánind ho jáwe.

5 Bewuqúf ko us kí himáqat ke mutábiq jawáb de, tá na ho, ki wuh ‖apní dánist meṉ áp ko dánishwar ṭhahráwe[d].

‖ 'Ibrání meṉ, *apní áṉkhoṉ meṉ.*

d Mat. 16. 1, —4. aur 21. 24, —27.

6 Wuh, jo ek bewuqúf ke háth kuchh paigám bhejtá hai, apne páṉw káṭtá hai, aur khisárat ‖khíṉchtá hai.

‖ 'Ibrání meṉ, *pí letá hai.*

7 Jis tarah langṛe kí ṭángeṉ barábar nahíṉ hotíṉ, us tarah bewuqúfoṉ ke muṉh meṉ tamsíl hai.

8 ‖Jaise koí gophan meṉ patthar rakhe, bewuqúf ko 'izzat dená aisá hí hai.

‖ Yá, *Jaise koí jauhar ko patthar ke ḍher meṉ rakhe.*

9 Jis tarah kánṭá sharábí ke háth meṉ chubhtá hai, us tarah jáhiloṉ ke muṉh ke liye tamsíl hai.

10 Wuh buzurg Khudá, jis ne sab kuchh banáyá, wuh bewuqúfoṉ aur khatákároṉ ko ujrat detá hai.

11 Jis tarah kuttá ugalke phir khátá hai[e], usí tarah bewuqúf apní bewuqúfí phir phir záhir kartá hai[f].

e 2 Pat. 2. 22.
f Khur. 8. 15.

12 Tú us insán ko, jo apne nazdík dánishmand ho, dekhtá hai? to us kí ba-nisbat ahmaq se ziyáda ummed hai[g].

g Ams. 29. 20. Lúq. 18. 11. Rúm. 12. 16. Muk. 3. 17.

13 Káhil-wujúd insán kahtá hai, Ráh meṉ sher hai; bágh galíoṉ meṉ hai[h].

h Ams. 22. 13.

14 Jis tarah darwáza apní chúloṉ hí par phirtá hai, árám-talab ádmí apne bistar par aisá hí hai.

15 Árám-talab insán apná háth bartan meṉ chhipátá hai, aur use muṉh tak phir láná ‖us par baṛá dukh hotá hai[i].

‖ Yá, *us ko thakátá hai.*

i Ams. 19. 24.

16 Káhil-wujúd apne taíṉ sát shakhsoṉ se, jo dalíleṉ lá sakte haiṉ, ziyáda dánishmand jántá hai.

17 Wuh, jo udhar guzar karte húe auroṉ ke jhagṛe meṉ sharík hotá hai, us kí mánind hai, jo kutte ká kán pakaṛke khíṉchtá hai.

18 Jis tarah wuh díwána insán hai, jo jaltí lakṛíáṉ, aur tír, aur maut ká asbáb phenktá hai,

19 Aisá hí hai wuh shakhs jo apne hamsáya ko dagá dekar kahtá hai, ki Main ne to ṭhaṭṭhá hí kiyá[k].

k Afs. 5. 4.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

20 Jab lakṛí nahíṉ hotí, to ág
bujh játí hai; so jaháṉ ‖ lutrá na-
híṉ, waháṉ jhagṛá daf'a hotá hai[l].
21 Jaise angároṉ par koele,
aur ág par índhan hai, waisá
fitna-angez ádmí fitna bhaṛkáne
meṉ hai[m].
22 Lutre kí báteṉ un lazíz na-
wáloṉ kí mánind haiṉ, jo peṭ † ke
andar pahuncheṉ[n].
23 Soznák lab aur sharír dil
us ṭhíkre ke mánind haiṉ, jis par
rúpe ká mail maṛhá ho.
24 Wuh, jo kína rakhtá hai,
laboṉ se makr kartá hai ki goyá
jántá nahíṉ, par dil meṉ dagá
rakhtá hai;
25 Jab wuh muláim báteṉ kare[o],
us par i'atimád na kar; kyúṉki
us ke dil meṉ sát nafrateṉ haiṉ.
26 Jis kí badḵhwáhí makr meṉ
chhipí húí hai, us kí ḵhabásat
jamá'at ke áge áshkárá ho jáegí.
27 Wuh, jo gaṛhá khodtá hai,
áp hí us meṉ giregá[p]; aur jo pat-
thar ḍhalkátá hai, wuh palaṭke
usí par paṛegá.
28 Darog zubán un ká kína
rakhtí hai, jin ko us ne dukh
diyá; aur dam-báz muṉh logoṉ
ko ḍhakel detá hai.

XXVII BAB.

1 *Bábat ḵhud-pasandí kí,* 5 *aur sachchí muhabbat kí;* 5 *phir ḵhabardárí karne kí bábat, ki kisí ko ṭhokar na khiláweṉ;* 23 *aur ḵhána-dárí kí bábat.*

G̱HAMAND mat kar, ki kal
yúṉ karúṉgá; kyúṉki tú na-
híṉ jántá hai, ki kal kyá hogá[a].
2 Aisá kar ki dúsrá insán terí
sitáish kare, na ki terá hí muṉh;
begána kare, na ki tere hí lab[b].
3 Patthar bhárí hai, aur retá
wazní; lekin bewuqúf ká jhunjh-
láná un donoṉ se girántar hai.
4 Ġussa saḵht be-rahmí hai,
aur qahr ek báṛh hai; lekin kaun
hai, jo ‖ ġairat ke barábar khaṛá
rah sake[c].
5 Wuh malámat, jo záhir howe,
us muhabbat se, jo poshída ho,
bihtar hai[d].
6 We gháo, jo dost ke háth se
lageṉ, wafádár haiṉ[e]; aur mach-
chhíáṉ, jo dushman lewe, ‖ dagá
denewálíáṉ haiṉ.
7 Shikam-ser ‖ chhatte se na-
frat rakhtá hai; par us ke liye,
jo bhúkhá hai, har ek kaṛwí chíz
míṭhí hai[f].

‖ Yá, *kánáphúsí karne-wálá.*
[l] Ams. 22. 10.
[m] Ams. 15. 18. aur 29. 22.
† 'Ibrání men, *kí koṭhríoṉ meṉ.*
[n] Ams. 18. 8.
[o] Zab. 28. 3. Yar. 9. 8.
[p] Zab. 7. 15, 16. aur 9. 15. aur 10. 2. aur 57. 6. Ams. 28. 10. Wá'iz 10. 8.
[a] Lúq. 12. 19, 20. Ya'q. 4. 13, wag.
[b] Ams. 25. 27.
‖ Yá, *dáh.*
[c] 1 Yúh. 3. 12.
[d] Ams. 28. 23. Gal. 2. 14.
[e] Zab. 141. 5.
‖ Yá, *bahut.*
‖ 'Ibrání meṉ, *chhatte ko raundtá.*
[f] Aiy. 6. 7.

8 Insán, jo apne makán se áwára
ho, aisá hai jaisá murg jo áshi-
yána se bhaṭak jáwe.
9 Ḵhushbú aur 'itr dil kí farhat
ke bá'is haiṉ; insán ke liye us ke
dost kí jání saláh aisí hí ‖ farhat
hai.
10 Apne ḵháss dost ko, aur apne
báp ke dost ko, tark mat kar;
aur jab tujh par bipat paṛe, tab
bháí ke ghar mat já; ki hamsáya
jo nazdík ho, us bháí se jo dúr
ho bihtar hai[g].
11 Mere beṭe, dánishwar ho, aur
mere dil ko shád kar[h], táki maiṉ
us ko, jo mujhe malámat kartá
hai, jawáb de sakúṉ[i].
12 Dáná ádmí peshbíní se badí
ko dekhtá hai, aur áp ko chhi-
pátá hai; par nádán áge baṛhte
haiṉ, aur sazá páte haiṉ[k].
13 Jo begáne ká zámin howe,
us ke kapṛe le le; aur us se, jo
ajnabí 'aurat ká ho, girau máng le[l].
14 Wuh, jo subh sawere uṭhke
apne dost ke haqq meṉ áwáz i bu-
land se du'á e ḵhair kartá hai, us
ke liye yih ek la'nat mahsúb hogí.
15 Hamesha ká ṭapká, jo jhaṛí
ke din meṉ ho, aur jhagṛálú
'aurat, donoṉ ek haiṉ[m].
16 Wuh, jo use chhipátá hai,
hawá ko chhipátá hai, aur apne
dahne háth ká 'itr, jo áp ko khole
detá hai.
17 Jis tarah lohá lohe ko tez
kartá hai, usí tarah ádmí ke dost
ke chihre kí ábdárí us hí se hai.
18 Jis tarah wuh, jo anjír ke
daraḵht kí nigahbání kartá hai,
us ká mewa khátá hai[n]: usí tarah
wuh, jo apne áqá ká intizár kartá
hai, 'izzat páwegá.
19 Jis tarah pání meṉ chihra
chihre ko dikhái detá hai, usí
tarah ádmí ká dil ádmí ko.
20 Jis tarah pátál aur maut ko
ásúdagí nahíṉ[o], usí tarah insán kí
ánkheṉ ser nahíṉ hotíṉ[p].
21 Jis tarah rúpe ke liye gha-
ṛiyá, aur sone ke liye bhaṭṭhí hai,
usí tarah ádmí kí sitáish ádmí ke
liye hai[q].
22 Agarchi tú ahmaq ko gehúṉ
ke sáth okhlí meṉ ḍálke músal se
kúṭe, par us kí ablahí us se kabhí
dúr na hogí[r].
23 Apne galloṉ ká ahwál daryáft
karne meṉ chálákí kar, aur apne
ramoṉ † ko achchhí tarah dekh.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

‖ 'Ibrání meṉ, *shírín.*
[g] Ams. 17. 17. aur 18. 24. Dekho Ams. 19. 7.
[h] Ams. 10. 1. aur 23. 15, 24.
[i] Zab. 127. 5.
[k] Ams. 22. 3.
[l] Dekho Ḵhur. 22. 26. Ams. 20. 16.
[m] Ams. 19. 13.
[n] 1 Qur. 9. 7, 13.
[o] Ams. 30. 16. Hab. 2. 5.
[p] Wá'iz 1. 8. aur 6. 7.
[q] Ams. 17. 3.
[r] Ams. 23. 35. Yas. 1. 5. Yar. 5. 3.
† 'Ibrání meṉ, *par dil lagá.*

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

24 Ki daulat sadá nahín rahtí; aur kyá tájwarí pusht dar pusht báqí rahtí hai?
25 Súkhí ghás dikháí detí hai, aur sabza numáyán hotá hai[s], aur kohí chára káṭke faráham kiyá játá hai;
26 Barre terí poshish ke liye hain, aur bakre tere maidánon kí qímat hain:
27 Aur bakríon ká dúdh tere kháne ke liye, aur tere gharáne ke liye, aur terí laundíon kí guzrán ke liye káfí hai.

XXVIII BÁB.

Bedíní aur díndárí o diyánatdárí ke haqq men chand báten fáida i 'ámm ke liye.

SHARÍR log, harchand koí un ká píchhá nahín kartá, bhágte hain; par sádiq sher kí mánind diler hain[a].
2 Mulk kí khatákáríon ke sabab se hákim bahutse hain: lekin ek insán se, jo hikmat aur ma'rifatwálá ho, wahán ká intizám qáim rahegá.
3 Wuh miskín insán, jo miskín par zulm kartá hai, dharalle ká menh hai, jo ek dána nahín chhoṛtá[b].
4 We, jo sharí'at ko tark karte hain, sharíron kí ta'ríf karte hain[c]; par we jo sharí'at ko hifz karte hain, un se jhagaṛte hain[d].
5 Sharír ádmí 'adálat se ágáh nahín hain[e]; par we, jo KHUDÁWAND ke tálib hain, sab kuchh jánte hain[f].
6 Us se, jo apní ráhon se bhaṭká húá hai, agarchi tawangar ho, wuh miskín, jo apní rástrawí par chalá játá hai, bihtar hai[g].
7 Wuh, jo sharí'at ko hifz kartá hai, dánishwar beṭá hai; par wuh, jo aubáshon ká ham-nishín hai, apne báp ko ruswá kartá hai[h].
8 Jo súdkhorí karke zulm se apní daulat baṛhátá hai, wuh us ke liye, jo miskínon par rahm karegá, baṭortá hai[i].
9 Wuh, jo apne kán ko dúr rakhtá hai, táki sharí'at ko na sune[k], us kí du'á bhí nafrat-angez hai[l].
10 Wuh, jo sádiq ko bhaṭkáke burí ráh chalátá hai, so apne gaṛhe men áp giregá[m]; par we jo rástrau hain, achchhí chízon ke wáris honge[n].

[s] Zab. 104. 14.
[a] Ahb. 26. 17, 36. Zab. 53. 5.
[b] Mat. 18. 28.
[c] Zab. 10. 3. aur 49. 18. Rúm. 1. 32.
[d] 1 Sal. 18. 18, 21. Mat. 3. 7. aur 14. 4. Afs. 5. 11.
[e] Zab. 92. 6.
[f] Yúh. 7. 17. 1 Qur. 2. 15. 1 Yúh. 2. 20, 27.
[g] Ams. 19. 1. 18 áyat.
[h] Ams. 29. 3.
[i] Aiy. 27. 16, 17. Ams. 13. 22. Wá'iz 2. 26.
[k] Zak. 7. 11.
[l] Zab. 66. 18. aur 109. 7. Ams. 15. 8.
[m] Ams. 26. 27.
[n] Mat. 6. 33.

11 Máldár insán †apní dánist men dánishwar hai; par wuh miskín, jo dánishwálá hai, use daryáft kar játá hai.
12 Jab ‖sádiqon ká daur hotá hai, to baṛí khushí hotí hai; par jab sharír barpá hote hain, tab mard ḍhúnḍhne kí naubat hotí[o].
13 Wuh, jo apne gunáhon ko chhipátá hai, kámyáb na howegá; par wuh, jo gunáh ká iqrár kartá hai, aur use chhoṛ detá hai, us par rahmat howegí[p].
14 Mubárak hai wuh insán, jo sadá ḍará kartá hai[q]; par wuh, jo apne dil ko sakht kartá hai, ziyán men giregá[r].
15 Jaisá garajtá húá sher[s], aur shikár-ḍhúnḍhnewálá ríchh, waisá hí wuh sharír hai, jo miskínon par hukmrání kare[t].
16 Wuh sultán, jo dánish se mahrúm hai, wuh bhí ek baṛá zálim hai; par wuh, jo lálach se bezár hai, us kí 'umr daráz hogí.
17 Wuh insán, jo zulm se kisí ká khún kartá hai, bhágke gaṛhe men giregá[u]; use koí rok nahín saktá.
18 Jo sídhá chalá játá hai, bach jáwegá[x]; par wuh, jo ráh se bhaṭká húá hai, nágahán gir paṛtá hai[y].
19 Wuh jo apní zamín jottá hai, roṭíon se ser howegá; par jo yáwa logon kí pairawí kartá hai, iflás se ser howegá[z].
20 Diyánatdár insán barakat se ma'múr hotá hai; par jo daulatmand hone ke liye utáolí kartá hai, ‖besazá na chhúṭegá[a].
21 Ádmíon ke záhir hál par nazar karná khúb nahín[b]; kyúnki aisá ádmí roṭí ke ek ṭukṛe ke liye gunáh kartá hai[c].
22 Wuh jo daulat baṭorne men utáolí kartá hai, tang-chashm hai, aur nahín dekhtá, ki iflás us par áwegá[d].
23 Wuh jo insán ko sarzanish kartá hai, ba'd us ke, us kí banisbat jo apní zubán se khushámad kartá hai, ziyáda razámandí hásil karegá[e].
24 Wuh jo apne má báp ko lúṭtá hai, aur kahtá hai, ki Yih gunáh nahín, wuh gáratgar ká sáthí hai[f].
25 Jis ke dil men ghamand hai, wuh fitna-angez hai[g]; par jis ká

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

† 'Ibrání men, apní ánkhon men.
‖ Yá, sádiq iqbálmand hote.
[o] 28 áyat. Ams. 11. 10. aur 29. 2. Wá'iz 10. 6.
[p] Zab. 32. 3, 5. 1 Yúh. 1. 8, 9, 10.
[q] Zab. 16. 8. Ams. 23. 17.
[r] Rúm. 2. 5. aur 11. 20.
[s] 1 Pat. 5. 8.
[t] Khur. 1. 14, 16, 22. Mat. 2. 16.
[u] Paid. 9. 6. Khur. 21. 14.
[x] Ams. 10. 9, 25.
[y] 6 áyat.
[z] Ams. 12. 11.
‖ Yá, begunáh na ṭhahregá.
[a] Ams. 13. 11. aur 20. 21. aur 23. 4. 22 áyat. 1 Tim. 6. 9.
[b] Ams. 18. 5. aur 24. 23.
[c] Hiz. 13. 19.
[d] 20 áyat.
[e] Ams. 27. 5, 6.
[f] Ams. 18. 9.
[g] Ams. 13. 10.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

tawakkul KHUDÁWAND par hai,
farbih kiyá jáwegá[h].
26 Wuh, jo apne dil par bharosá
rakhtá hai, bewuqúf hai; par jo
dánish se ráh chaltá hai, naját pá-
wegá.
27 Wuh, jo miskínoṉ ko detá
hai, muhtáj na hogá[i]; par jo
chashmposhí kartá hai, bahut la'-
nateṉ apne úpar legá.
28 Jab sharír log barpá hote
haiṉ[k], to ádmí chhipte phirte
haiṉ[l]; par jab we faná hote haiṉ,
to sádiq log afzúd hote haiṉ.

XXIX BÁB.

1 *Bádsháhí intizám ke haqq meṉ chand báteṉ; 15 phir ghar ghar ke ḵháss intizám ke haqq meṉ; 22 bábat gusse kí, aur gurúr kí, aur chorí kí, aur na-mardí kí, aur rishwat-ḵhorí kí.*

WUH ‖jo bá-wujúd bár bár
tambíh páne ke saḵht-gar-
daní kartá hai, nágahán qatl kiyá
jáegá[a], aur us ká koí chára na
hogá.
2 Jis waqt sádiq baṛhtí páte haiṉ,
to ḵhalq ḵhush hotí hai[b]; par jab
sharír iqtidárwále hote haiṉ, to
ḵhalq gam kartí hai[c].
3 Wuh jo hikmat se ulfat rakhtá
hai, apne báp ko shád kartá hai[d];
par jo chhinálon se ham-suhbat
hotá hai, apná mál uṛátá hai[e].
4 Bádsháh 'adálat se apní mam-
lukat ko istiqlál baḵhshtá hai;
par wuh, jo rishwat letá hai, us
ko bigáṛtá hai.
5 Wuh insán, jo apne hamsáya
kí ḵhushámad kartá hai, us ke
qadamoṉ ke liye jál bichhátá
hai.
6 Ḵhabís insán ke gunáh meṉ
phandá hai; par sádiq jo hai,
gátá hai, aur ḵhushí kartá hai.
7 Sádiq ádmí miskínoṉ ká mu'á-
mala tahqíq kartá rahtá hai[f];
lekin sharír us ke hál par muta-
wajjih nahíṉ hotá.
8 Ṭhaṭṭhebáz ádmí shahr meṉ
‖jál phailáte haiṉ[g]; lekin dánish-
wále qahr ko pher dete haiṉ[h].
9 Agar dánishwálá insán be-dá-
nish se jhagṛá kare, ḵhwáh ná-
ḵhushí kare, ḵhwáh haṉsí kare,
to waháṉ árám nahíṉ[i].
10 We, jo lahú ke piyáse haiṉ,
sádiq ká kína rakhte haiṉ[k]; lekin
ahl i insáf us kí ján bacháte haiṉ.
11 Jáhil apne dil meṉ jo kuchh
hai záhir kartá hai; par dánish-

[h] 1 Tim. 6. 6.
[i] Ist. 15. 7, wag. Ams. 19. 17. aur 22. 9.
[k] 12 áyat. Ams. 29. 2.
[l] Aiy. 24. 4.
‖'Ibrání meṉ, *malámatoṉ ká ádmí jo.*
[a] 1 Sam. 2. 25. 2 Taw. 36. 16. Ams. 1. 24, —27.
[b] Ást. 8. 15. Ams. 11. 10. aur 28. 12, 28.
[c] Ást. 3. 15.
[d] Ams. 10. 1. aur 15. 20. aur 27. 11.
[e] Ams. 5. 9, 10. aur 6. 26. aur 28. 7. Lúq. 15. 13, 30.
[f] Aiy. 29. 16. aur 31. 13. Zab. 41. 1.
‖ Yá, *ág lagáte haiṉ.*
[g] Ams. 11. 11.
[h] Hiz. 22. 30.
[i] Mat. 11. 17.
[k] Paid. 4. 5, 8. 1 Yúh. 3. 12.

mand use der tak chhipáe rakhtá
hai[l].
12 Agar koí hákim jhúṭh par kán
rakhtá hai, to us ke sáre ḵhádim
ḵhabís ho játe haiṉ.
13 Miskín aur ‖zulm-karnewále
bāham farāham hote haiṉ[m], aur
KHUDÁWAND un donoṉ kí ánkheṉ
roshan kartá hai[n].
14 Jab bádsháh diyánatdárí se[o]
miskínoṉ kí 'adálat kartá hai, to
us ká taḵht sadá qáim rahtá hai[p].
15 Chhaṛí aur tambíh dánish-
baḵhshnewálíáṉ haiṉ[q]; par wuh
laṛká, jo be-tarbiyat chhoṛ diyá
játá hai, apní má ko ruswá kartá
hai[r].
16 Jab ḵhabís log firáwán hote
haiṉ, to gunáh bahut hote haiṉ;
lekin sádiq log un ká girná
dekheṉge[s].
17 Apne beṭe ko tarbiyat kar, ki
wuh tujhe chain degá; háṉ, wuh
terí rúh ko ḵhushwaqt karegá[t].
18 Jaháṉ royá nahíṉ, waháṉ log
be-qaid hojáte haiṉ[u]; lekin jo
sharí'at ko hifz kartá hai far-
ḵhunda hai[x].
19 Faqat zubání nasíhat se chá-
kar tarbiyat-pazír nahíṉ hotá;
kyúṉki harchand wuh samajhtá
hai, par jawáb nahíṉ detá.
20 Tú us insán ko, jo be-ta,am-
mulí se kah baiṭhtá hai, dekhtá
hai? us kí nisbat se be-dánish ke
liye ummed ziyáda hai[y].
21 Wuh, jo apne ḵhánazád ko
laṛakpan se náz meṉ páltá hai,
áḵhir i kár wuh us ká beṭá ba-
negá.
22 G̱ussawar ádmí fasád uṭhátá
hai, aur tund-ḵho insán bahut
gunáh kartá hai[z].
23 Ádmí kí buland-parwází us
ko past kartí hai; par 'izzat un
ko, jo dil se farotan haiṉ, buland
kartí hai[a].
24 Jo koí chor ká sharík hotá hai,
apní ján se bezár hai; wuh ‖la'nat
suntá hai, aur hál bayán nahíṉ
kartá[b].
25 Ádmí se ḍarná ádmí ko phaṉ-
sátá hai[c]; par jo KHUDÁWAND
par tawakkul kartá hai, †mah-
fúz rahtá hai.
26 Bahut haiṉ, jo ‖hákim kí
mihrbání ke tálib haiṉ; lekin
KHUDÁWAND se ádmí kí 'adálat
hai[d].
27 Sharír insán sádiqoṉ ke liye

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

[l] Qáz. 16. 17. Ams. 12. 16. aur 14. 33.
‖ Yá, *súd-ḵhor.*
[m] Ams. 22. 2.
[n] Mat. 5. 45.
[o] Zab. 72. 2, 4, 13, 14.
[p] Ams. 20. 28. aur 25. 5.
[q] 17 áyat.
[r] Ams. 10. 1. aur 17. 21, 25.
[s] Zab. 37. 36. aur 58. 10. aur 91. 8. aur 92. 11.
[t] Ams. 13. 24. aur 19. 18. aur 22. 15. aur 23. 13, 14. 15 áyat.
[u] 1 Sam. 3. 1. 'Amús 8. 11, 12.
[x] Yúh. 13. 17. Ya'q. 1. 25.
[y] Ams. 26. 12.
[z] Ams. 15. 18. aur 26. 21.
[a] Aiy. 22. 29. Ams. 15. 33. aur 18. 12. Yas. 66. 2. Dán. 4. 30, 31, wag. Mat. 23. 12. Lúq. 14. 11. aur 18. 14. A'am. 12. 23. Ya'q. 4. 6, 10. 1 Pat. 5. 5.
‖ Yá, *qasam.*
[b] Ahb. 5. 1.
[c] Paid. 12. 12. aur 20. 2, 11.
† 'Ibrání meṉ, *únche par rakhá jáṯá.*
‖ 'Ibrání meṉ, *hákim ke muṉh.*
[d] Dekho Zab. 20. 9. Ams. 19. 6.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

nafrat hai; aur jo rástrau hai,
sharíron ke liye nafrat hai.

XXX BAB.

1 Ajúr apná ímán záhir kartá. 7 Us kí du'á men do minnaten jo shámil thín. 10 Kamqadr logon par zulm na karná hai. 11 Sharíron kí chár pushton kí bábat. 15 Phir chár chízon kí bábat, jo kadhí ásúda nahín hotín. 17 Má-báp ko haqír jánná man'a hai. 18 Chár chízon kí bábat jin ká hál daryáft karná mushkil hai. 21 Chár chízon kí, jin kí bardásht karná mushkil hai. 24 Chár chízen hain jo bahut dánishmand hain. 29 Chár chízen jo khush-raftár hain. 32. Gusse ká bharkáná man'a hai.

[a] Ams. 31. 1.

YAQAH ke bete Ajúr ke ilhám ká kalám[a]: us ádmí
ne Ittíel, hán, Ittíel aur Ukál se
kahá,
2 Yaqínan main har ek insán kí
nisbat se ek haiwán hún[b], aur
ádmí kí sí dánish mujh men nahín.
3 Main ne na hikmat síkhí, aur
na muqaddason kí shinákht ‖ hásil
kí.
4 Kaun ásmán par gayá aur us
par se utrá[c]? kis ne hawá ko
apní mutthí men jam'a kar liyá?
kis ne pánion ko ek kapre men
bándhá? kis ne zamín kí sárí hadden
bándhín[d]? agar tú kah saktá
hai, to batlá, ki us ká nám kyá hai,
aur us ke bete ká nám kyá hai?
5 Khudá ká har ek sukhan táyá
húá hai[e]; wuh un ke liye, jin ká
tawakkul us par hai, ek sipar
hai[f].
6 Tú us kí báton men kuchh
mat milá; na ho ki wuh tujh
ko tambíh de, aur tú jhúthá
thahre[g].
7 Main ne tujh se do suwál kiye
hain; so mere marne ke áge
mujhe dene se inkár na kar:
8 Batálat aur darog-goí mujh
pás se dúr rakh: aur mujh ko na
tihí-dast kar, na máldár, par
mere hál ke láiq mujhe khurák
de[h]:
9 Tá na howe, ki main ser ho
jáún, aur inkár karke kahún, ki
KHUDAWAND kaun hai[i]? yá muhtáj
hoke chorí karún, aur apne
Khudá ká nám be-fáida lún.
10 Khádim ‖ par makhdúm ke
huzúr tuhmat mat kar; na ho ki
wuh tujh par la'nat kare, aur tú
gunahgár thahre.
11 Ek pusht aisí hai, jo apne
báp par la'nat kartí hai, aur apní
má ko mubárak nahín kahtí.

[b] Zab. 73. 22.
‖ 'Ibrání men, *jántá.*
[c] Yúh. 3. 13.
[d] Aiy. 38. 4, wag. Zab. 104. 3, wag. Yas. 40. 12, wag.
[e] Zab. 12. 6. aur 18. 30. aur 19. 8. aur 119.140.
[f] Zab. 18. 30. aur 84. 11. aur 115. 9, 10, 11.
[g] Ist. 4. 2. aur 12. 32. Muk. 22.18, 19.
[h] Mat. 6. 11.
[i] Ist. 8. 12, 14, 17. aur 31. 20. aur 32. 15. Naham. 9. 25, 26. Aiy. 31. 24, 25, 28. Hús. 13. 6.
‖ 'Ibrání men, *ko apní zubán se nuqsán mat kar.*

12 Ek pusht aisí hai, jo apní
nigáh men pák hai, lekin us
kí gandagí us se dhoí nahín
gayí[k].
13 Ek pusht aisí hai, jo 'ajab
buland-nazar hai[l], aur un kí palaken
úpar ko rahtí hain.
14 Ek pusht aisí hai, ki jis ke
dánt teg hain[m], aur dárhen chhuríán,
táki zamín ke miskínon ko
kát kháwen, aur kangálon ko
khalq men se faná kar den[n].
15 Bhainsá-jonk kí do betíán
hain, jo chillátí hain, ki Do, do.
Tín hain, jo kabhí ser nahín hotín;
balki chár hain, jo kabhí nahín
kahtín, ki † Bas:
16 ‖ Pátál[o]; aur bánjh ká rihm;
aur zamín jo seráb nahín; aur
átash jo kabhí na kahe, ki Bas.
17 Wuh ánkh, jo apne báp ko
chirhátí hai, aur apní má ká kahná
mánná haqír jántí hai, janglí
kauwe wádí men us ko uchakke
nikál lenge, aur giddh use khá
lenge[p].
18 Yih tín aisí 'ajíb hain, ki merí
'aql se báhar hain; balki chár
hain, jinhen main nahín jántá:
19 'Uqáb kí ráh ásmán men; aur
sámp kí ráh chatán par; aur jaház
kí ráh daryá † ke bích men; aur
mard kí ravish jo kunwárí ke sáth
hai.
20 Ziná karnewálí 'aurat kí ráh
yún hí hai: wuh khátí hai, aur apná
munh ponchhtí hai, aur kahtí hai,
ki main ne kuchh zabúní na kí
hai.
21 Tín chízon se zamín bechain
hotí hai; balki chár hain, jin kí
wuh bardásht nahín kar saktí:
22 Gulám se, jo sultán ho jáwe[q];
aur ahmaq se, jab us ká pet
bhare;
23 Aur ná-máqbúl 'aurat se, jab
wuh byáhí jáwe; aur laundí se, jo
apní bíbí kí walí-'ahd ho.
24 Chár hain, jo dunyá men
haqír hain, lekin bare siyáne
hain:
25 Chyúnte, harchand ki zormand
khilqat nahín, lekin we
garmí men apne liye khurák jam'a
kar rakhte hain[r];
26 Aur janglí khargosh, agarchi
ná-tawán khilqat hain, lekin we
pahárion men apná ghar banáte
hain[s];
27 Aur tiddí, jis ká koí bádsháh

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

[k] Lúq. 18. 11.
[l] Zab. 131. 1. Ams. 6. 17.
[m] Aiy. 29. 17. Zab. 52. 2. aur 57. 4. Ams. 12.18.
[n] Zab. 14. 4. Amús 8. 4.
† 'Ibrání men, *daulat.*
‖ Yá, *Gor.*
[o] Ams. 27.20. Hab. 2. 5.
[p] Paid. 9. 22. Ahb. 20. 9. Ams. 20. 20. aur 23. 22.
† 'Ibrání men, *ke dil men.*
[q] Ams. 19.10. Wá'iz 10. 7.
[r] Ams. 6. 6, wag.
[s] Zab. 104.18.

Peshtar MASÍH se, 700 ke qaríb.

nahín, lekin wuh pare bándhke nikaltí hain;

28 Aur makṛí, jo apne háthon se pakaṛtí hai, aur wuh bádsháhon ke mahallon men hai.

29 Tín khush-raftár hain, balki chár, jin ká chalná khush-numá hai:

30 Ek to sher i babar, jo sáre chárpáyon men bahádur hai, aur kisí ke sámhne se phirtá nahín;

31 Aur ‖ tází kuttá; aur bakrá; aur bádsháh, jis par kisí taraf se chaṛháí na ho.

32 Agar tú ne nádání se apní buland-parwází záhir kí, yá tú ne kuchh burá andesha kiyá, to háth apne munh par rakh[t].

33 Yaqínan dúdh ke mathne se makkhan nikálá játá hai, aur nák maroṛne se lahú; usí tarah gussa bhaṛkáne se fasád barpá hotá hai.

‖ Yá, *ghorá.* 'Ibrání men, *kamar-basta.*

t Aiy. 21. 5. aur 40. 4. Wá'iz 8. 3. Mík. 7. 16.

XXXI BÁB.

1 Pákízagí aur parhezgárí kí bábat ek nasíhat jo Lamúel se kí gayí. 6 Musíbat-zadon ko tasallí dene aur un kí himáyat karne kí munásabat jatáí játí. 10 Nek jorú ke ausáf, aur us kí ta'ríf.

1015 ke qaríb.

LAMÚEL bádsháh kí báten, wuh ilhámí kalám[a], jo us kí má ne use sikhláyá.

2 Kyá kahún, ai mere beṭe? kyá, ai mere rihm ke beṭe[b]? ai tú, jise main ne nazren mánke páyá, kyá?

3 Apní qúwat 'auraton ko mat de[c], aur ‖ apne taín un chízon ko supurd na kar jo bádsháhon ko halák kartí hain[d].

4 Ai Lamúel, bádsháhon ko mai-khorí zebá nahín, aur nashewálí chízen sháhzádon ko láiq nahín[e];

5 Tá na howe ki we píwen, aur sharí'at ko bhuláwen, aur † mazlúmon men se kisí ká insáf karte húe bhaṭak jáwen[f].

6 Sharáb us ko piláo jo marne par hai, aur mai un ko, jo ‖ talkhkám hain[g];

7 Táki wuh píwe, aur apní tangdastí farámosh kare, aur apní pareshání ko phir yád na kare.

8 Apná munh gúnge ke liye khol[h], un kí hujjat bayán karne ko, jo máre jáne par hain[i].

9 Apní zubán khol, sachchí 'adálat kar[k], aur miskínon aur tihí-daston ke liye hujjat sábit kar[l].

a Ams. 30. 1.

b Yas. 49. 15.

c Ams. 5. 9.

‖ 'Ibrání men, *apní ráhen un ko de na de.*

d Ist. 17. 17. Naham. 13. 26. Ams. 7. 26. Hús. 4. 11.

e Wá'iz 10. 17.

† 'Ibrání men, *zulm ke sab farzandon ká.*

f Hús. 4. 11.

‖ 'Ibrání men, *talkh-ján,* 1 Sam. 1. 10.

g Zab. 104.15.

h Dekho Aiy. 29. 15, 16.

i 1 Sam. 19.4. Ast. 4. 16.

k Ahb. 19.15. Ist. 1. 16.

l Aiy. 29. 12. Yas. 1. 17. Yar. 22. 16.

10 ¶ Kis ko nekokár jorú miltí hai, jo la'lon se besh-bahá hai[m]?

11 Us ke shauhar ke dil ko us se chain aur itmínán hai: so wuh kabhí lúṭ páṭ ká muhtáj na hogá.

12 Wuh jab tak jítí rahegí us se nekí hí karegí, badí na karegí.

13 Wuh súf aur kattán ḍhúnḍhtí hai, aur baṛí cháh ke sáth apne háthon se kám kartí hai.

14 Wuh saudágaron ke jaházon kí mánind hai; wuh apní khurish dúr se le átí hai.

15 Wuh rát rahte húe uṭhtí hai[n], aur apne gharáne ko khilátí hai, aur apní chhokríon ko bakhre detí hai[o].

16 Wuh ek khet táktí hai, aur use le letí hai, aur apne háthon kí mihnat se tákistán lagátí hai.

17 Wuh mazbútí se apní kamar bándhtí hai, aur apne bázúon ko mazbút kartí hai.

18 Wuh † ma'lúm kartí hai, ki merí saudágarí bhalí hai; rát ko us ká chirág nahín bujhtá.

19 Wuh takle par apne háth chalátí hai, aur us ke háth aṭeran pakaṛte hain.

20 Wuh miskínon kí taraf apná háth baṛhátí hai; hán, wuh apne háth muhtájon kí taraf phailátí hai[p].

21 Agar us ke gharáne par barf paṛe, to wuh ḍartí nahín; kyúnki us ke khándán men har ek ‖ surkh libás oṛhe húe hai.

22 Wuh apne liye nigárín bálá-posh banátí hai; us kí posh ák † abreshmí aur argawání hai.

23 Us ká shauhar pháṭakon men mashhúr hai, jab ki wuh shahr ke buzurgwáron ke sáth baiṭhtá hai.[q]

24 Wuh kattán ke mihín thán binwátí aur bechtí hai, aur paṭke saudágaron ke pás amánat rakhtí hai.

25 'Izzat aur hurmat us kí posh ák hai, aur ‖ ánewále dinon men wuh khushwaqt hogí.

26 Wuh apní zubán kholke hikmat kí báten boltí hai; us kí zubán men mihrbání kí sharí'at hai.

27 Wuh apne gharáne ke dastúron par bakhúbí nigáh kartí hai, aur káhilí kí roṭí nahín khátí.

28 Us ke beṭe uṭhte hain, aur use farkhunda kahte hain; aur

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

m Ams. 12. 4. aur 18. 22. aur 19. 14.

n Rúm. 12. 11.

o Lúq. 12. 42.

† 'Ibrání men, *chakhtí.*

p Afs. 4. 28. 'Ibrán. 13. 16.

‖ Yá, *dohar oṛhe húe hai.*

† Yá, *mihín kattání.*

q Ams. 12. 4.

‖ Yá, *'áqibat-andesh hoke khush-waqt rahtí hai.*

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

‖ Yá, *daulat pái hai.*

us ká shauhar bhí us kí ta'ríf
kartá hai.
29 Bahuterí beṭion̲ ne ‖ nekokárí
kí hai, par tú sab par sabqat le
gayí.
30 Kamál dhokhá hai, aur jamál
men̲ páedárí nahín̲; par wuh
'aurat, jo KHUDÁWAND se ḍartí
hai, sitúda hai.
31 Use us ke háthon̲ ká phal do,
aur us ke kám pháṭakon̲ men̲ us
kí sitáish karenge.

WÁ'IZ KÍ KITÁB.

I BÁB.

1 *Wá'iz is ká bayán kartá ki insán kí sárí ravishen̲ bátil hain̲: 4 is liye ki sárí maujúdát ek tarah kí be-qarárí kí qaid men̲ ma'lúm hotí, 9 ki sárí wáqi'át men̲ se koí nayí bát wuqú' men̲ nahín̲ átí, aur sárí purání báten̲ farámosh hojátín̲, 12 aur is liye ki musannif ne hikmat ke muqaddame kí tahqíqát karte waqt is ká bhed yún̲ daryáft kiyá thá.*

977 ke qaríb.

[a] 12 áyat. Wá'iz 7. 27. aur 12. 8, 9, 10.
[b] Zab. 39. 5,6. aur 62. 9. aur 144. 4. Wá'iz 12. 8.
[c] Rúm. 8. 20.
[d] Wá'iz 2. 22. aur 3. 9.
[e] Zab. 104. 5. aur 119. 90.
‖ 'Ibrání men̲, *hámptá játá.*
[f] Zab. 19. 5,6.
[g] Yúh. 3. 8.
[h] Aiy. 38. 10. Zab. 104. 8,9.
‖ Yá, *thakí hain̲.*
[i] Ams. 27. 20.
[k] Wá'iz. 3. 15.

SHÁH i Yarúsalam Dáúd ke
bete Wá'iz kí[a] báten̲.
2 Butlánon kí butlán, Wá'iz
kahtá hai, butlánon kí butlán[b]:
sab kuchh bátil hai[c].
3 Ádmí ko us sárí mihnat se, jo
wuh súraj ke níche khín̲chtá hai,
kyá hásil hotá hai[d]?
4 Ek pusht játí hai, aur dúsrí
pusht átí hai, par zamín hamesha
qáim rahtí hai[e].
5 Súraj nikaltá hai, aur súraj
ḍhaltá hai, aur apne makán ko
jahán̲ se uṭhá thá ‖ jald chalá játá
hai[f].
6 Hawá dakhin taraf chalí játí
hai, aur pher kháke uttar kí taraf
phirtí hai; yih sadá chakr mártí
hai, aur apne ghumáo ke mutábiq
phirá kartí[g].
7 Sárí nadíán̲ samundar men̲
bahtí hain̲, aur samundar bhar
nahín̲ játá[h]; us hí jagah, jahán̲ se
nadíán̲ niklín̲, udhar hí ko we phir
játí hain̲.
8 Sárí chízen̲ mihnat se ‖ ser
hain̲; ádmí yih batáne nahín̲ saktá:
ánkh dekhne se ásúda nahín̲ hotí[i],
na kán sunne se bhartá hai.
9 Jo húá, wuhí phir hogá: aur jo
chíz ban chukí hai, wuhí hai jo
banái jáegí[k]: aur súraj ke níche
koí nayí chíz nahín̲.
10 Kyá koí chíz aisí hai jis kí
bábat, kah saken̲, ki Dekho, yih
to nayí hai? wuh to sáf purání aur
un zamánon men̲, jo ham se áge
the, maujúd thí.
11 Aglí chízon̲ ká tazkira bhí
nahín̲; aur un chízon̲ kí jo átí
hain̲, un chízon̲ samet jo un ke
ba'd áwengí, yád na hogí.
12 ¶ Main̲ Wá'iz Yarúsalam
men̲ baní Isráel ká bádsháh thá[l].
13 Aur main̲ ne apná dil lagáyá,
ki khiradmandí se sab kuchh kí
taftísh o tahqíq karún̲, jo ásmán ke
níche kiyá játá hai: Ḳhudá ne baní
Ádam ko yih saḳht dukh diyá[m] ki
we is shugl men̲ aṭakke lage rahen̲.
14 Main̲ ne sáre kámon̲ ko
dekhá, jo ásmán ke níche kiye
játe hain̲; aur dekh, sab kuchh
butlán aur hawá kí charán hai.
15 Wuh jo ṭeṛhá hai, sídhá kiyá
nahín̲ já saktá[n], aur jo kasr hai,
'adad se ḳhárij hai.
16 Main̲ ne yih bát apne dil men̲
kahí, Dekh, mujh ko baṛí daulat
milí, aur main̲ ne un sabhon̲ se, jo
mere áge Yarúsalam men̲ the,
ziyáda hikmat pái[o]: hán̲, merá dil
hikmat aur dánish men̲ baṛá kár-
dán húá.
17 Lekin jab main̲ ne hikmat ke
jánne ko, aur himáqat aur jahálat
ke jánne ko dil lagáyá[p], to
ma'lúm kiyá, ki yih bhí hawá par
charná hai.
18 Kyún̲ki bahut hikmat men̲
bahut diqqat hai[q]; aur jis ká 'irfán
firáwán hotá, us ká dukh ziyáda
hotá.

Peshtar MASÍH se, 1015 ke qaríb.

[l] 1 áyat.
[m] Paid. 3. 19. Wá'iz 3. 10.
[n] Wá'iz 7.13.
[o] 1 Sal. 3. 12, 13. aur 4. 30. aur 10. 7,23. Wá'iz 2. 9.
[p] Wá'iz 2. 3, 12. aur 7. 23,25. 1 Tas. 5. 21.
[q] Wá'iz 12. 12.

II BÁB.

1 *Dunyá men̲ 'aish o 'ishrat karná ek bátil shugl hai. 12 Harchand ki dánishmand jáhilon̲ se achchhe hain̲, lekin donon̲ ká ekhí anjám hai. 18 Daulat baṭorne ke liye mihnat karná butlán hai, ki nahín̲ ma'lúm hai ki hamáre marne ke ba'd kaun use páwegá. 24 Apní mihnat ke phalon̲ se ḳhush rahná har súrat se mufíd; par aisí ḳhushwaqtí Ḳhudá kí 'ain baḳhshish hai.*

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

MAIN ne apne dil men kahá,
ki Are á, main tujh ko
khushí se ázmáúngá, so 'ishrat kar
le[a]: lo, yih bhí butlán hai[b].
2 Main ne hansí se kahá,
Tú díwána: aur shádmání se, Yih
kyá kartí hai[c]?
3 Main apne dil men sochá, ki
jism kí táqat ke wáste mai-noshí
karún[d], par is tarah ki merá
dil hikmat kí taraf máil rahe:
aur ahmaqí ko pakarke rak-
hún, jab tak dekhún, ki is men
baní Ádam kí kyá bihbúdí hai,
ki we ásmán ke níche apní zindagí
ke sab din yihí kiyá karen.
4 Main ne bare bare kám kiye:
main ne apne liye 'imáraten
banáín: aur main ne apne liye
tákistán lagáe:
5 Main ne apne liye bagícha aur
bág taiyár kiye, aur un men har
qism ke mewa-dár darakht la-
gáe:
6 Main ne apne liye táláb banáe,
ki un men se bálída darakhton ká
bág sínchún:
7 Main ne gulám aur laundíán
liyán, aur mere khánazád mere
ghar men paidá húe: main bhí
bahutse gáe bail aur bher bakrí
ke gallon ká málik thá, aisá ki
main un sabhon se, jo mere áge
Yarúsalam men the, ziyáda máldár
thá:
8 Main ne soná aur rúpá, aur
bádsháhon aur súbaját ká kháss
khazána apne liye jam'a kiyá[e]:
main ne gánewále aur gánewálíán
rakhín, aur baní Ádam kí 'aiyá-
shíán, † begam aur begamát, apne
liye muqarrar kín.
9 So main buzurg húá, aur
sabhon par jo Yarúsalam men
mere áge the taraqqí kí[f]: merí
hikmat bhí mujh men qáim rahí.
10 Aur sab kuchh, jo merí
ánkhen cháhtí thín, main ne un
se báz nahín rakhá; main ne
apne dil ko kisí tarah ke 'aish
se nahín roká; kyúnki merá dil
merí sárí mihnat se shádmán
húá; aur merí sárí mihnat se
merá bakhra yih thá[g].
11 Ba'd us ke main ne un sab
kámon par, jo mere háthon ne
kiye the, aur us mihnat par, jo
main ne kám karne men khínchí
thí, nazar kí, aur dekhá, ki sab
butlán aur hawá kí charán hai[h],
aur ásmán ke níche kuchh fáida
nahín.
12 ¶ Aur main hikmat aur
himáqat aur jahálat ke dekhne
par mutawajjih húá[i]: kyúnki
wuh shakhs, jo bádsháh ke ba'd
áwegá, kyá karegá, magar wuh,
jo qadím se log karte áe hain?
13 Aur main ne dekhá, ki jaisí
roshní ko táríkí par fazílat hai,
waisí hí hikmat men himáqat se
ziyáda sharáfat hai.
14 Dánishwar apní ánkhen apne
sir men rakhtá hai, par ahmaq
andhere men chaltá hai[k]; tis par
bhí main ján gayá, ki ek hí há-
disa sab par guzartá hai[l].
15 Tab main ne apne dil men
kahá, Jaisá ahmaq ká hál hai,
waisá merá hál bhí hogá; phir
main káhe ko ziyáda dánishwar
hún? So main ne apne dil men
kahá, ki Yih bhí butlán hai.
16 Kyúnki na dánishwar aur na
ahmaq ká zikr abad tak rahegá;
kyúnki jo áj hai so áyande men
sab fáramosh hojáegá: aur háe!
dánishwar kyúnkar marjátá? isí
tarah jis tarah ahmaq martá hai.
17 So main zindagí se bezár
húá; kyúnki wuh kám, jo súraj
ke níche kiyá játá hai, mujhe
burá ma'lúm húá; kyúnki sab
butlán aur hawá kí charán hai.
18 ¶ Balki main apne sáre kám
se, jo súraj ke níche kiyá thá,
bezár húá; is liye ki zarúr thá ki
main use us ádmí ke liye, jo mere
ba'd áwegá, chhor jáún[m].
19 Aur kaun jántá hai, ki wuh
dánishwar yá ahmaq hogá? ba har
hál wuh mere sáre kám par, jo
main ne kiyá, aur jise súraj ke
níche karke main ne apní hikmat
záhir kí, zábit hogá. Yih bhí
butlán hai.
20 Tab main phirá, ki apná dil
us sáre kám se, jo main ne súraj
ke níche kiyá thá, ná-ummaid
karún.
21 Kyúnki ek shakhs hai jis ke
kám hikmat aur dánái aur kám-
yábí ke sáth hain: lekin wuh
use dúsre ádmí ke liye, jis ne
us men kuchh mihnat nahín kí,
chhor jáegá, ki us kí mírás ho.
Yih bhí butlán aur balá e 'azím
hai.
22 Kyúnki ádmí ko us kí sárí
mashaqqat aur jánfishání se, jo

[a] Lúq. 12. 19.
[b] Yas. 50. 11.
[c] Ams. 14. 13. Wá'iz 7. 6.
[d] Wá'iz 1. 17.
[e] 1 Sal. 9. 28, aur 10. 10, 14, 21, wag.
† *Yá, musíqí ke har nau' ke sáz báje báham pahuncháe.*
[f] Wá'iz 1. 16.
[g] Wá'iz 3. 22. aur 5. 18. aur 9. 9.
[h] Wá'iz 1. 3, 14.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

[i] Wá'iz 1. 17. aur 7. 25.
[k] Ams. 17. 24. Wá'iz 8. 1.
[l] Zab. 49. 10. Wá'iz 9. 2, 3, 11.
[m] Zab. 49. 10.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

us ne súraj ke níche kí hai, kyá
hásil hotá[n]?
23 Kyúnki us ke liye 'umr bhar
gam hai, aur us kí mihnat mátam
hai[o]; balki us ká dil rát ko bhí
árám nahín pátá. Yih bhí butlán
hai.
24 ¶ So ádmí ke liye is se bihtar
nahín, ki kháwe aur píwe, aur
apne har ek shugl men 'aish
karke apná jí bahláwe[p]. Yih bhí
main ne dekhá, ki yih Khudá ke
háth ká diyá húá hai.
25 Kyúnki kaun khá saktá, aur
kaun hazz uṭhá saktá, us se ziyáda
ki main kartá?
26 Kyúnki wuh us ádmí ko jo
us ke huzúr men[q] nek hai, hikmat,
aur dánáí, aur khushí bakhshtá
hai; lekin gunahgár ko koft khi-
látá hai; wuh jam'a kare, aur
ambár lagáwe, táki use dewe, jo
Khudá ká pasandída hai[r]. Yih
bhí butlán aur hawá kí charán hai.

III BÁB.

1 Zamánon ke inqiláb se ek batálat paidá hotí jis se insán ká dukh dard ziyáda hojátá. 11 Khudá kí san'aton men ek barí khúbí dikháí detí. 16 Par insán ká yih hál hai, ki us jahán men Khudá us ke sab kámon ká badlá degá, aur is jahán men wuh haiwánon ká ham-darja ma'lum hotá.

HAR chíz ká ek mausim hai,
aur har kám ká, jo ásmán
ke níche hotá, ek waqt hai[a]:
2 Paidá hone ká ek waqt hai,
aur mar jáne ká ek waqt hai[b];
darakht lagáne ká ek waqt hai,
aur ukhárne ká ek waqt hai;
3 Qatl karne ká ek waqt hai,
aur changá karne ká ek waqt
hai; ḍháne ká ek waqt hai, aur
banáne ká ek waqt hai;
4 Rone ká ek waqt hai, aur
hansne ká ek waqt hai; gam
kháne ká ek waqt hai, aur náchne
ká ek waqt hai;
5 Patthar phenkne ká ek waqt
hai, aur patthar baṭorne ká ek
waqt hai; hamágoshí ká ek waqt
hai, aur hamágoshí se judá hone
ká ek waqt hai[c];
6 Páne ká ek waqt hai, aur
kho dene ká ek waqt hai; rakh
chhorne ká ek waqt hai, aur
kharch karne ká ek waqt hai;
7 Phárne ká ek waqt hai, aur
síne ká ek waqt hai; chup hone
ká ek waqt hai[d], aur bolne ká ek
waqt hai;
8 Ulfat ká ek waqt hai, aur

[n] Wá'iz 1. 3. aur 3. 9.
[o] Aiy. 5. 7. aur 14. 1.
[p] Wá'iz 3. 12, 13, 22. aur 5. 18. aur 8. 15.
[q] Paid. 7. 1. Lúq. 1. 6.
[r] Aiy. 27. 16, 17. Ams. 28. 8.
[a] 17 áyat. Wá'iz 8. 6.
[b] 'Ibrán. 9. 27.
[c] Yúel 2. 16. 1 Qur. 7. 5.
[d] 'Amús 5. 13.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

'adáwat ká ek waqt hai[e]; jang ká
ek waqt hai, aur sulh ká ek waqt
hai.
9 Mihnatkash ko us kí sárí
mashaqqat se kyá hásil hotá hai[f]?
10 Main ne us kám ko dekhá, jo
Khudá ne baní Ádam ko diyá hai,
ki us men mashgúl howen[g].
11 Us ne har ek chíz ko us ke
mausim men jamál bakhshá: aur
us ne dunyá ke kárbár ko bhí un
ke dil men jáegír kiyá hai, yahán
tak ki ádmí us kám ko, jo Khudá
shurú' se ákhir tak kartá hai,
nahín daryáft kar saktá[h].
12 Main yaqín jántá, ki insán ke
liye un men kuchh khúbí nahín
magar yih, ki we khushwaqt
howen, aur áp apne jíte jí nekí
kar len[i].
13 Aur yih bhí ki har ek insán
kháwe aur píwe, aur apní mihnat
ká fáida páwe, to yih bhí Khudá
kí bakhshish hai[k].
14 Aur mujh par yaqín hai, ki
sab kuchh, jo Khudá kartá hai,
hamesha ke liye hai; us men koí
chíz barháí nahín já saktí, aur
na us men koí chíz ghaṭáí jáe[l]:
aur Khudá aisá kám kartá, ki log
us ke huzúr us se ḍarte rahen.
15 Jo kuchh ki húá thá, ab hai[m];
aur jo kuchh hone ko hai, so áge
húá hai; aur Khudá guzashta
ahwál ká hisáb letá hai.
16 ¶ Phir main ne súraj ke
níche 'adálat ká makán dekhá;
wahán sharárat thí[n]: aur sadáqat
ká makán; wahán bhí sharárat
thí.
17 Tab main ne apne dil men
kahá, ki Khudá rástbázon aur
sharíron kí 'adálat karegá[o]; ky-
únki har ek maqsad ke liye aur
har kám ke liye ek waqt hai[p].
18 Main ne apne dil men baní
Ádam ke hál kí bábat kahá, ki
Khudá un par áshkárá kare, aur
we ma'lúm karen, ki haiwán ke
mánind hain.
19 Kyúnki jo baní Ádam par gu-
zartá, so haiwán par guzartá; ek
hí hádisa donon par guzartá hai[q]:
jis tarah yih martá hai, us hí tarah
wuh martá hai; hán, sab men
ek hí sáns hai, aur insán ko
haiwán par fauqíyat nahín; ky-
únki sab butlán hai.
20 Sab ke sab ek hí jagah játe
hain; sab ke sab khák se hain,

[e] Lúq. 14. 26.
[f] Wá'iz 1. 3.
[g] Wá'iz 1. 13.
[h] Wá'iz 8. 17. Rúm. 11. 33.
[i] 22 áyat.
[k] Wá'iz 2. 24.
[l] Ya'q. 1. 17.
[m] Wá'iz 1. 9.
[n] Wá'iz 5. 8.
[o] Rúm. 2. 6, 7, 8. 2 Qur. 5. 10. 2 Tas. 1. 6, 7.
[p] 1 áyat.
[q] Zab. 49. 12, 20. aur 73. 22. Wá'iz 2. 16.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

aur sab ke sab phir khák men já
milte hain[r].
21 Baní Ádam kí rúh jo úpar
charhtí[s], aur jánwaron kí rúh jo
zamín ke níche utartí, kaun jántá?
22 So main ne dekhá, ki insán
ke liye is se kuchh bihtar nahín,
ki wuh apne kár o bár men khush
rahá kare[t], ki us ká bakhra wuh
hai[u]: kyúnki kaun use phir láegá,
ki jo kuchh ki us ke ba'd hogá
dekh le[x].

IV BÁB.

1 *Baní Ádam kí hálat ziyáda batálat-máil hotí zulm ke sabab,* 4 *phir hasad ke bá'is,* 7 *phir lálach se,* 9 *phir be-'iláqa rahne se,* 13 *aur magrái aur khud-sarí se.*

TAB main phir phirá, aur main
ne sab zulmon par, jo súraj
ke níche kiye játe hain[a], nazar
kí; aur mazlúmon ke ánsúon
ko dekhá, ki un ká koí tasallí-
denewálá na thá: aur zulm kar-
newále un par zabardastí karte
the, par un ká koí chára-gar na
rahá.
2 Tab main ne murdon ko, jo
áge mar chuke, un zindon se,
jo ab jíte hain, ziyáda mubárak
jáná[b].
3 Lekin donon se nekbakht wuh
hai, jo ab tak nahín húá hai, jis ne
wuh burá kám nahín dekhá hai,
jo súraj ke níche kiyá játá hai[c].
4 ¶ Ba'd us ke, main ne sárí
mashaqqaton aur har ek khush-
kirdárí ko dekhá, ki us ke sabab
se ádmí apne hamsáya se hasad
kartá. Yih bhí butlán aur hawá
kí charán hai.
5 Be-dánish apne háth par háth
rakhtá hai, aur áp hí[d] apná gosht
khátá hai.
6 Ek mutthí bhar jo chain ke
sáth ho us se bihtar hai, ki donon
mutthíán bharen aur dard aur
hawá ká charná ho[e].
7 ¶ Aur main phirá, aur súraj
ke níche kí butlán ko dekhá.
8 Koí akelá hai, aur us ke sáth
koí dúsrá nahín: us ke na betá
na bháí hai; tis par bhí us kí sárí
mihnat kí intihá nahín, aur us kí
ánkh daulat se ser nahín hotí[f];
wuh hargiz nahín kahtá ki Main
kis ke liye mihnat kartá, aur
apní ján ko 'aish se mahrúm
rakhtá hún[g]? Yih bhí butlán,
hán, yih sakht ranj hai.
9 ¶ Ek se do bihtar hain; ky-
únki un ko apní mihnat se bará
fáida hotá hai.
10 Kyúnki agar we giren, to ek
apne sáthí ko uth※wegá; par us
par jo tanhá hai jab girtá hai
afsos hai, kyúnki us ká koí dúsrá
nahín, jo use uthá khará kare.
11 Phir agar do ek sáth leten,
to garm rahte hain; par akelá
kyúnkar garm hosaktá?
12 Aur agar koí ek par gálib
ho, to we donon us ká sámhná
karenge; aur tihrí dorí jald nahín
tútti.
13 ¶ Miskín dánishmand larká
us búrhe bewuqúf bádsháh se
bihtar hai, jo nasíhat-pazír nahín
hai.
14 Kyúnki wuh qaid se nikalke,
bádsháhat karne áyá; báwujúde
ki wuh jo saltanat hí men paidá
húá, miskín ho chalá.
15 Main ne sab zindon ko, jo
súraj ke níche chalte hain, dekhá,
ki we us dúsre jawán kí taraf
hain, jo us ká jánishín hai.
16 Un sab logon ká shumár
nahín, jin ká wuh peshwá hai;
tad bhí we jo us ká píchhá karenge
us se khush na honge. Yaqínan yih
bhí butlán aur hawá kí charán hai.

V BÁB.

1 *Chand batálaten hain jo 'ibádat ke 'iláqa men hotín,* 8 *phir aur hotín zulm ke sabab ziyáda kurkuráne men,* 9 *phir aur hain jo daulat se muta'alliq hain.* 18 *Daulatmandí men khush-waqtí karne ká zor Khudá kí 'ain bakhshish hai.*

|| APNÍ raftár se hoshyár rah,
jab ki tú Khudá ke ghar
ko játá hai[a]; aur sunne par
musta'idd ho, aur na ki ahmaqon
ke se zabíh guzránne par[b]; kyúnki
we nahín samajhte ki zabúní ká
kám karte hain.
2 Apne munh se be-ta,ammul
hoke kuchh mat bol, aur apne dil
ko rok, ki wuh shitábí se Khudá
ke huzúr kuchh na kahe; kyúnki
Khudá ásmán par hai, aur tú
zamín par: is liye báten thorí
kar[c].
3 Kyúnki bahut kám ke ta-
raddud se khwáb dekhá játá hai;
aur ahmaq || kí himáqat báton kí
kasrat se ma'lúm hotí hai[d].
4 Jab tú Khudá ke liye nazr
máne, to us ke adá karne men
derí na kar[e]; kyúnki wuh ahma-
qon se khushnúd nahín hai: wuh
jo tú ne nazr mání hai de dál[f].

[r] Paid. 3. 19.
[s] Wá'iz 12. 7.
[t] 12 áyat. Wá'iz 2. 24. aur 5. 18. aur 11. 9.
[u] Wá'iz 2. 10.
[x] Wá'iz 6. 12. aur 8. 7. aur 10. 14.
[a] Wá'iz 3. 16. aur 5. 8.
[b] Aiy. 3. 17, wag.
[c] Aiy. 3. 11, 16, 21. Wá'iz 6. 3.
[d] Ams. 6. 10 aur 24. 33.
[e] Ams. 15. 16, 17. aur 16. 8.
[f] Ams. 27. 20. 1 Yúh. 2. 16.
[g] Zab. 39. 6.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

|| Ibrání men, *apne pánwon se.*
[a] Dekho Khur. 3. 5. Yas. 1. 12, wag.
[b] 1 Sam. 15. 22. Zab. 50. 8. Ams. 15. 8. aur 21. 27. Hús. 6. 6.
[c] Ams. 10. 19. Mat. 6. 7.
|| 'Ibrání men, *kí áwáz.*
[d] Ams. 10. 19.
[e] Gin. 30. 2. Ist. 23. 21, 22, 23. Zab. 50. 14. aur 76. 11.
[f] Zab. 66. 13, 14.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

5 Terá nazr na máumá us se bihtar hai, ki tú nazr máne aur adá na kare[g].

6 Apne munh ko chhor na de, ki wuh tere badan ko gunahgár kare; aur firishte ke huzúr mat kah, ki Bhúl chúk thí[h]; kyá bá'is hai, ki Khudá terí áwáz se bezár ho, aur tere háthon ká kám barbád kare?

7 Kyúnki khwábon ke wufúr men aur báton kí kasrat men gúnágún batálaten hain; pas tú Khudá se dar[i].

8 ¶ Agar tú mulk men miskínon kí mazlúmí, aur 'adl kí jagah shiddat ká zulm hote dekhe, to us bát se hairán mat ho[k]; kyúnki wuh, jo us se jo bahut buland hai bulandtar hai, dekhtá hai: aur ek hai jo un se bálátar hai[l].

9 ¶ Zamín ká hásil sab ke liye hai, balki bádsháh ko bhí kheton se fáida hai.

10 Wuh jo rúpe par 'áshiq hai rúpe se ásúda na hogá; aur jo daulat cháhtá hai, us ke barhne se ser na hogá. Yih bhí butlán hai.

11 Jab mál kí firáwání hotí hai, to us ke kháuewále bhí bahut hote hain; aur us ke málikon ke liye kyá fáida hai, magar yih, ki we use apní ánkhon se dekhen?

12 Mihnatí ke liye nínd míthí hai, khwáh thorá kháwe khwáh bahut; lekin daulat kí firáwání máldár ko sone nahín detí.

13 Ek sakht badkárí hai, jo main ne súraj ke níche hote dekhí, ki daulat ko us ke málik apne nuqsán ke liye dhar chhorte hain[m].

14 Aur wuh mál kisí bure hádise se barbád hotá hai; aur us ke ek betá paidá hotá hai, to us waqt us ke háth men kuchh nahín bach rahtá hai.

15 Jis tarah se wuh apní má ke pet se niklá, us tarah nangá, jaisá áyá thá, phir jáegá[n]; aur us kí kamáí men se kuchh us ke sáth na hogá, jise wuh apne háth men le jáwe.

16 Aur yih bhí sakht zabúní hai, ki bi-'aini-hí jaisá áyá thá, waisá hí jáegá; aur us ne jo hawá ke liye mihnaten utháín[o], kyá fáida páyá[p]?

17 Wuh apní 'umr bhar kadúrat men khátá hai[q], aur us kí diqqdárí, aur bezárí, aur khafagí bahut hai.

18 ¶ Lo, jo main ne dekhá: yih khúb hai, balki khushnumá hai, ki ádmí kháwe aur píwe, aur apní sárí mihnat se, jo súraj ke níche kartá hai, apní 'umr bhar ráhat utháwe, jitní 'umr Khudá use dewe[r]; ki us ká bakhra yihí hai[s].

19 Har shakhs ko jise Khudá ne mál o asbáb bakhshá, aur zor bhí diyá ki use kháwe, aur apná bakhra lewe, aur apní mihnat ke sabab khushí kare[t], yih Khudá kí bakhshish hai.

20 Wuh apní zindagí ke dinon ko bahut yád na karegá; is liye ki Khudá us kí khushdilí ke zimn men use jawáb detá hai.

g Ams. 20.25. A'am. 5. 4.
h 1 Qur. 11. 10.
i Wá'iz 12. 13.
k Wá'iz 3. 16.
l Zab. 12. 5. aur 58. 11. aur 82. 1.
m Wá'iz 6. 1.
n Aiy. 1. 21. Zab. 49. 17. 1 Tim. 6. 7.
o Ams. 11.29.
p Wá'iz 1. 3.
q Zab. 127. 2.
r Wá'iz 2. 24. aur 3. 12, 13, 22. aur 9. 7. aur 11. 9. 1 Tim. 6.17.
s Wá'iz 2. 10. aur 3. 22.
t Wá'iz 2. 24. aur 3. 13. aur 6. 2.

VI BÁB.

1 Wuh daulat, jis se kuchh kám nahín nikaltá, kaisí bátil hai. 3 Farzandon kí bábat, 6 aur us ádmí ke burhápe ke haqq men jis kí daulat mutlaq na ho. 9 Ánkhon ke dauráne men aur jí ke dánwándol hone men kaisí batálat manjúd hai. 11 Batálaton kí taqrír ká khátima.

1 EK badí hai, jo main ne súraj ke níche dekhí, aur wuh aksar ádmíon ke darmiyán pái játí hai.[a]

2 Koí aisá hai, ki Khudá ne use dhan daulat aur 'izzat bakhshí hai, yahán tak ki us ko kisí chíz kí, jise us ká jí cháhtá hai, kamí nahín[b]; tis par bhí Khudá ne use taufíq nahín dí, ki us se kháwe[c]; balki ajnabí ádmí use khátá hai: yih butlán hai, aur ek bará rog hai.

3 ¶ Agar ádmí ke sau farzand howen aur us kí 'umr barí ho, aisá ki us kí 'umr ke baras bahutse howen, aur agar us ká jí achchhí chízon se ser na ho, aur us ká dafan na ho[d], to main kahtá hún, ki wuh haml jo gir jáwe us se bihtar hai[e].

4 Kyúnki wuh batálat se áyá, aur tárikí men játá hai, aur us ká nám andhere se chhip jáegá:

5 Us ne súraj ko bhí na dekhá, na kisí chíz ko jáná; so is ko dúsre kí nisbat se ziyáda árám hai.

6 ¶ Hán, agarchi wuh do chand ek hazár baras jiyá, taubhí us ne kuchh khúbí na dekhí: kyá sab ke sab ek hí jagah nahín játe?

7 Ádmí kí sárí mihnat us ke munh ke liye hai; tad bhí us ká jí nahín bhartá[f].

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

a Wá'iz 5. 13.
b Aiy. 21. 10, wag. Zab. 17. 14. aur 73. 7.
c Lúq. 12. 20.
d 2 Sal. 9. 35. Yas. 14. 19, 20. Yar. 22. 19.
e Aiy. 3. 16. Zab. 58. 8. Wá'iz 4. 3.
f Ams. 16. 26.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

8 Kyúnki dánishmand pás kyá
hai jo be-wuqúf kane nahín? aur
miskín kane kyá hai, jo wuh
zindon ke áge chalne jántá hai?
9 ¶ Ánkhon kí bínáí jí ke dán-
wándol hone se bihtar hai: yih
bhí butlán aur hawá kí charán
hai.
10 Wuh jo maujúd hai, so to us
ká nám kab ká rakhá gayá hai,
aur ma'lúm hai ki wuh insán hai;
aur wuh us ke sáth jo us se zorá-
war hai jhagaṛ nahín saktá[g].
11 ¶ Chúnki bahutsí chízen
hain, jin se batálat kí firáwání
hotí hai, pas ádmí kyá un se
bihtar hai?
12 Aur kaun jántá hai ki insán
ke liye, dunyá men, us kí 'umr i
batálat ke gine húe dinon men,
jinhen parchháín ke mánind[h] wuh
sarf kartá hai, kyá bihtar hai?
kaun insán ko batlá saktá hai, ki
us ke ba'd súraj ke níche kyá
hogá[i]?

[g] Aiy. 9. 32. Yas. 45. 9. Yar. 49. 19.
[h] Zab. 102. 11. aur 109. 23. aur 144. 4. Ya'q. 4. 14.
[i] Zab. 39. 6. Wá'iz 8. 7.

VII BAB.

1 Batálaton se rihái páne ke liye, yih chízen mufíd hain, ya'ne nek-námí, 2 aur nafs-kushí karne kí 'ádat, 7 aur sabr o bardásht, 11 aur hikmat. 23 Hikmat hásil karní kyá hí mushkil!

NEKNÁMI' mahang-molí 'itr
se bihtar hai[a], aur marne
ká din paidá hone ke din se.
2 ¶ Mátam ke ghar men jáná
ziyáfat ke ghar men dákhil hone
se bihtar hai; kyúnki sab logon
ká anjám yihí hai; aur wuh jo
zinda hai apne dil men use soch
karegá.
3 ‖ Gamgíní hansí se bihtar hai;
kyúnki chihra kí malámat se dil
sudhar játá hai[b].
4 Hakím ká dil mátam ke ghar
men hai; aur ahmaq ká jí 'ishrat-
kháne se lagá hai.
5 Insán ke liye dánishwar ke
ta'ne sunná ahmaqon ká rág
sunne se bihtar hai[c].
6 Hánḍí ke níche jaisá kánṭon
ká chaṭakná, waisá hí be-dánishon
ká hansná hai[d]; yih bhí butlán
hai.
7 ¶ Yaqínan zulm karná dá-
nishwar ádmí ko báolá baná
detá hai, aur rishwat lená dil ko
bigáṛtá hai[e].
8 Har chíz ká anjám us ke
shurú' se bihtar hai: aur rúh se
bardásht karná us se bihtar hai ki
dil men magrúrí ho[f].

[a] Ams. 15. 30. aur 22. 1.
‖ Yá, *Tursh-rúí.*
[b] 2 Qur. 7. 10.
[c] Dekho Zab. 141. 5. Ams. 13. 18. aur 15. 31, 32.
[d] Zab. 118. 12. Wá'iz 2. 2.
[e] Khur. 23. 8. Ist. 16. 19.
[f] Ams. 14. 29.

9 Tabí'at ke talauwun se gussa-
war mat ban[g], is liye ki gussa
be-dánishon ká ham-kinár hai.
10 Mat kah, ki Agle din in se
kyúnkar bihtar the? kyúnki tú
dánishwarí se is muqaddama ká
khoj nahín kartá.
11 ¶ Mírás kí manind hikmat
achchhí chíz hai: aur un ke liye
jo súraj ko dekhte hain súdmand
hai[h].
12 Kyúnki hikmat ek sáya hai
aur daulat ek sáya hai; lekin
dánáí ko fauqíyat hai, ki hikmat
dánishwálon ko zindagí bakhshtí
hai.
13 Khudá ke kám ko dekh: ki
kaun us chíz ko sídhá kar saktá
hai, jise us ne ṭerhá banáyá hai[i]?
14 Iqbálmandí ke din men
khushwaqt ho, aur musíbat ke
din men soch[k]: Khudá hí ne ek
ko ek par bálá kiyá hai, itne liye,
ki insán apne píchhe ke ahwál
men se kuchh daryáft na kare.
15 Main ne apní butlán ke
dinon men yih sab kuchh dekhá:
ek nekokár hai, jo apní nekokárí
men martá hai[l]; aur ek badkár
hai, jo apní badkárí men 'umr-
daráz hotá hai.
16 Hadd se ziyáda nekokár na
ho[m], aur chaturáí men i'atidál se
báhar mat já[n]: tujhe apná barbád
karná kyá zarúr hai?
17 Hadd se ziyáda badkár na
ho, aur ahmaq mat ban: apne
waqt se pahle káhe ko maregá[o]?
18 Achchhá hai, ki tú is ko pa-
kaṛke rakhe; balki us par se bhí
háth na uṭhá: ki wuh jo Khudá
se ḍartá hai, un sab se bach
nikaltá hai.
19 Hikmat dánishwaron ko das
pahlawánon se, jo shahr men hon,
ziyáda zoráwar kartí hai[p].
20 Ki koí insán zamín par aisá
sádiq nahín, ki nekí kare aur
khatá na kare[q].
21 Phir sab báton ke sunne
par jo kahí jáwen, apná dil mat
lagá; na ho ki tú sun páwe ki
terá naukar tujh par la'nat kartá
hai:
22 Kyúnki tú to apne dil se
jántá hai, ki tú ne áp is hí tarah
se bárhá auron par la'nat kí
hai.
23 ¶ Main ne hikmat se yih sab
kuchh ázmáyá hai: main ne kahá

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

[g] Ams. 14. 17. aur 16. 32. Ya'q. 1. 19.
[h] Wá'iz 11. 7.
[i] Dekho Aiy. 12. 14. Wá'iz 1. 15. Yas. 14. 27.
[k] Wá'iz 3. 4. Ist. 28. 47.
[l] Wá'iz 8. 14.
[m] Ams. 25. 16.
[n] Rúm. 12. 3.
[o] Aiy. 15. 32. Zab. 55. 23. Ams. 10. 27.
[p] Ams. 21. 22 aur 24. 5. Wá'iz 9. 16, 18.
[q] 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6. 36. Ams. 20. 9. Rúm. 3. 23. 1 Yúh. 1. 8.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

ki main dánishwar hoúngá; par
wuh mujh se kahín dúr thí[r].
24 Wuh chíz jo bahut dúr aur
niháyat gahrí hai[s], use kaun
pá saktá hai[t]?
25 Main ne apne dil ke sáth
chakr márá, tá ki jánún, aur talásh
karún, aur dánish ko dhúndh
nikálún, aur apní taftísh ká natíja
daryáft karún, aur ki sharárat,
aur ahmaqí, aur ablahí, aur díwá-
nagí ko samjhún[u]:
26 Tab main ne maut se talkhtar
us 'aurat ko páyá, jis ká dil phan-
don ke aur jálon ke, aur jis ke
háth hathkaríon ke mánind hain[x]:
wuh jo Khudá ke huzúr men
maqbúl hai, so us se bachtá hai;
lekin wuh jo gunahgár hai, us se
pakrá játá hai.
27 Dekh, Wá'iz kahtá hai[y],
main ne ek dúsre se muqábala
karke, ki natíja nikálún, yih páyá
hai,
28 Ki ab tak merá jí dhúndhá
kartá, par main ne na páyá: hazár
píchhe main ne ek mard páyá[z],
par ek 'aurat un sabhon men
nahín pái.
29 Lo, main ne sirf itná payá,
ki Khudá ne insán ko sídhá
banáyá[a], par unhon ne bahut sí
bandishen bándhín[b].

VIII BÁB.

1 Bádsháhon kí takrím karná munásib hai. 6 Is par liház karná hai ki 'álam ká intizám Khudá ke háth hai. 12 Díndár ká hál musíbat hí men bhí, sharír ke hál se bihtar hai, harchand ki iqbálmandí ke sáth ho. 16 Khudá ke kám daryáft se báhar hain.

KAUN dánishwar ká barábar
hai? aur ek ek chíz kí tash-
ríh kaun jántá hai? insán kí hikmat
us ke munh ko roshan kartí hai[a],
aur us ke chihra kí || be-bákí ko[b],
badal dáltí hai.
2 Main tujh kah játá hún, ki
tú bádsháh ká hukm mán, aur yih
cháhiye ki Khudá kí qasam ke
liye ho[c], jo tujhe dí gayí.
3 Jald-bází karke us kí nazar
se ot mat ho[d]: aur bure kám par
musta'idd mat ho; kyúnki jo wuh
cháhtá hai, so kartá hai.
4 Azbaski bádsháh ká hukm
gálib hai, kaun use kahegá, Tú
yih kyá kartá hai[e]?
5 Wuh jo hukm mántá hai, so
zabúní ko na chhúegá; aur
dánishwar ká dil waqt-shinás aur
'adálat-fahm hai.

r Rúm. 1. 22.
s Rúm. 11. 33.
t Aiy. 28. 12, 20. 1 Tim. 6. 16.
u Wá'iz 1. 17. aur 2. 12.
x Ams. 5. 3,4. aur 22. 14.
y Wá'iz 1. 1,2.
z Aiy. 33. 23. Zab. 12. 1.
a Paid. 1. 27.
b Paid. 3. 6,7.
a Ams. 4. 8,9. aur 17. 24. Dekho A'am. 6. 15.
|| 'Ibrání men, *mazbútí.*
b Ist. 28. 50.
c 1 Taw. 29. 24. Hiz. 17. 18. Rúm. 13. 5.
d Wá'iz 10. 4.
e Aiy. 34. 18.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

6 ¶ Is liye ki har kám ká ek
waqt[f] aur ek insáf hai, so ádmí
par barí tabáhí hai.
7 Kyúnki jo kuchh howegá, us
ko ma'lúm nahín[g], aur kaun use
batlá saktá ki kyúnkar hogá.
8 Koí ádmí rúh par qádir nahín[h]
ki use pakar rakhe[i], aur marne
ke din us ká kuchh bas nahín;
aur us qitál men hathyár kholne
kí naubat nahín átí, aur sharárat
un ko jo sharír hain naját nahín
detí.
9 Yih sab main ne dekhá, aur
apná dil sáre kám par, jo súraj
ke níche kiyá játá hai, lagáyá:
aisá waqt hai, ki ek shakhs
dúsre par hukúmat karke apne
úpar balá látá hai.
10 Itne men main ne dekhá, ki
sharír gáre gaye jo pák makán
men áte játe the, aur jis shahr
men we aisá karte the, farámosh
húe: yih bhí butlán hai.
11 Aur bure kám par sazá ká
hukm filfaur diyá nahín játá, is
liye baní Ádam ká dil un men
badkárí par ba-shiddat má,il hai[k].
12 ¶ Agarchi gunahgár sau bár
burái kare, aur un kí 'umr daráz
howe[l], tad bhí main yaqín jántá
hún, ki unhíká bhalá hogá, jo
Khudá se darte hain, aur us ke
huzúr kámpte hain[m].
13 Lekin gunahgár ká bhalá
kadhí na hogá, aur us kí 'umr
daráz na hogí; wuh to ek parch-
háín ke mánind hai: is liye ki
wuh Khudá ke huzúr dartá nahín.
14 Ek butlán hai, jo zamín par
hotí hai; ki nekokár log hain jin
ko wuh ranj hotá hai jo cháhiye
thá ki badkirdáron ko ho, aur
sharír log hain jinhen aisí ráhat
miltí hai jo cháhiye thá ki rást-
bázon ko mile[n]; main ne kahá ki
yih bhí butlán hai.
15 Tab main ne 'ishrat ko
pasand kiyá; kyúnki súraj ke
níche insán ke liye is se kuchh
bihtar nahín hai, magar ki kháwe
aur píwe, aur khush rahe; ky-
únki yih us kí mihnat kí ráhat
hai, jo us kí zindagí ke sab din
tak jo Khudá ne súraj ke níche
use bakhshí, us ke sáth rahtí hai[o].
16 ¶ Jab main ne apná dil
lagáyá, ki hikmat síkhún, aur us
kám ko, jo zamín par kiyá játá
hai, dekh lún, (kyúnki aisá bhí

f Wá'iz 3. 1.
g Ams. 24. 22. Wá'iz 6. 12. aur 9. 12. aur 10. 14.
h Zab. 49. 6,7.
i Aiy. 14. 5.
k Zab. 10. 6. aur 50. 21. Yas. 26. 10.
l Yas. 65. 20. Rúm. 2. 5.
m Zab. 37. 11, 18, 19. Ams. 1. 32, 33. Yas. 3. 10, 11. Mat. 25. 34, 41.
n Zab. 73. 14. Wá'iz 2. 14. aur 7. 15. aur 9. 1,2,3.
o Wá'iz 2. 24. aur 3. 12,22. aur 5. 18. aur 9. 7.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

hain jis kí ánkhen na rát na din nínd dekhtí hain :)

17 Tab main ne Khudá ke sáre kám par nigáh kí, aur jáná, ki insán us kám ko, jo súraj ke níche kiyá játá hai, daryáft nahín kar saktá hai[p]: agarchi insán mihnat se us ká khoj kare, kuchh daryáft nahín karegá: niháyat yih hai, ki harchand hakím ko gumán howe, ki us ko samjhá, par us ká bhed kabhí pá na sakegá[q].

IX BA'B.

1 Ek hí tarah ke hádise nekon aur badon par guzarte. 4 Sab ádmízádon ko marná hai. 7 Is jahán men kámil khushí ke 'iwaz faqat tasallí miltí. 11 Khudá sab par farmán-rawá hai. 13 Hikmat zor se bihtar chíz hai.

IN sab báton ko main ne dil se gaur kiyá, aur sab hál kí taftísh kí, aur ma'lúm húá, ki sádiq aur hakím aur un ke kám Khudá ke háth men hain[a]; insán na muhabbat na 'adáwat us sab se jo us ke áge hai jántá hai.

2 Sab kuchh jo hotá sabhon par eksán guzartá hai[b]; sádiq aur sharír ká, nekokár aur pák aur nápák ká, us ká jo qurbán látá, aur us ká jo qurbán nahín látá, eksán hál hai: jaisá nekokár hai, waisá khatákár hai: jaisá wuh hai jo qasam khátá, aisá wuh hai jo qasam se dartá hai.

3 Sab chízon ke darmiyán jo súraj ke níche hotí hain ek zabúní yih hai, ki ek hí hádisa sab par guzartá hai: hán, baní A'dam ká dil bhí sharárat se bhará hai, aur jab tak we jíte hain díwánagí un ke dil men rahtí hai, aur ba'd us ke murdon men shámil hote hain.

4 ¶ Us ke liye, jo hanoz zindon men shámil ho-rahá hai, ummed hai: kyúnki jítá kuttá mare húe sher se bihtar hai.

5 Is liye ki zinda jánte hain, ki ham marenge; par murda kuchh bhí nahín jánte[c], aur un ke liye aur kuchh ajr nahín; kyúnki un kí yád farámosh hogayí hai[d].

6 Un kí muhabbat aur 'adáwat aur un ká hasad ab mauqúf húá, aur tá abad un sab kámon men jo súraj ke níche kiye játe we hargiz shámil na honge, na bakhra páwenge.

7 Apní ráh chalá já, khushí se apní roṭí khá, aur khushdilí se apní mai pí[e]; ki Khudá ab hí tere kámon ko qabúl kartá hai.

8 Hamesha ujlá libás pahine rah, aur apne sir ko chiknáhaṭ se khálí na rakh.

9 Apní batálat kí zindagí ke sab din jo us ne súraj ke níche tujhe bakhshí hai, hán, apní batálat ke sab din, us jorú ke sáth jo terí piyárí hai, 'aish kar le, ki is jahán men terá bakhra aur terí us mihnat kí, jo tú ne súraj ke níche kí, ráhat yihí hai[f].

10 Jo kám tere háth chaṛhe, so apne maqdúr bhar kiyá kar; kyúnki wahán gor men, jahán tú játá hai, na kám, na mansúba, na ágáhí, na hikmat hai.

11 ¶ Main phir phirá, aur súraj ke níche dekhá, ki na sabqat dauṛáhe ke liye, aur na fath zorá-war ke liye, balki na roṭí dánish-mand ke liye, na daulat fahmíd-wálon ke, na 'izzat ahl i khirad ke liye hai[g], balki un sab ke liye, jis ká us waqt yún honá thá, so húá.

12 Insán to bhí apná waqt nahín pahchántá[h]; jis tarah machhlíán, jo bure jál men giriftár hotí hain, aur jis tarah chiṛiyán phande men phansáí játí hain, us hí tarah baní A'dam bhí bad-waqtí men, jab achának un par jál paṛtá hai, phans játe hain[i].

13 Main ne súraj ke níche is tarah kí dánish dekhí, aur yih mujhe baṛí chíz dikhláí detí hai:

14 Ek chhoṭá shahr thá, aur us men thoṛe log the: us par ek baṛá bádsháh chaṛh áyá, aur use gher liyá, aur us ke muqábil baṛe baṛe burj qáim kiye:

15 Us shahr ke bích ek kangál dánishwar mard thá, jis ne apní hikmat se us shahr ko bachá liyá[k]; báwujúd is ke, kisí ne us miskín mard ko yád nahín kiyá.

16 Tab main ne kahá, ki Hikmat zor se bihtar hai[l]; tis par bhí us miskín kí hikmat kí tahqír hotí hai, aur us kí báten suní nahín játín[m].

17 Dánishwaron kí báten jo muláyamat se kí jáwen, us shakhs ke shor kí nisbat se, jo be-dá-nishon par farmán-rawá hai, ziyádatar suní játín.

18 Dánish laṛáí ke bahutse hathyáron se bihtar hai[n]; par ek

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

p Aiy. 5. 9. Wá'iz 3. 11. Rúm. 11.33.
q Zab. 73. 16.
a Wá'iz 8. 14.
b Aiy. 21. 7, wag. Zab. 73. 3, 12, 13. Mal. 3. 15.
c Aiy. 14. 21. Yas. 63. 16.
d Aiy. 7. 8, 9, 10. Yas. 26. 14.
e Wá'iz 8. 15.
f Wá'iz 2. 10, 24. aur 3. 13, 22. aur 5. 18.
g 'Amús 2. 14, 15. Yar. 9. 23.
h Wá'iz 8. 7.
i Ams. 29. 6. Lúq. 12. 20, 39. aur 17. 26, wag. 1 Tas. 5. 3.
k Dekho 2 Sam. 20. 16,—22.
l Ams. 21. 22. aur 24. 5. Wá'iz 7. 19. 18 áyat.
m Marq. 6. 2, 3.
n 16 áyat.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

gunahgár bahutsá mál gárat
karwátá hai[o].

X BAB.

1 Bábat dánishmandí aur himáqat kí: 16 beqáidí kí bábat, 18 kahálat kí, 19 aur rúpiyoṉ kí. 20 Apne dil meṉ bhí bádsháhoṉ kí ta'zím karná munásib hai.

MUT' makkhíáṉ jab 'attár ke
'itr meṉ paṛeṉ use badbú
kartí haiṉ, so us shak͟hs ke liye,
jo dánish aur 'izzat ke sabab nek-
nám hai, thoṛí sí bewuqúfí aisí
hai.
2 Dánishwar ká dil us ke dahne
háth hai; par ahmaq ká dil us
ke báyeṉ hai.
3 Háṉ, ahmaq jo hai, jab wuh
ráh chaltá hai, us kí 'aql játí
rahtí hai, aur wuh sab se kahtá
hai, ki Maiṉ ahmaq húṉ[a].
4 Agar hákim tujh par qahr
kare, to apní jagah mat chhoṛ[b];
kyúṉki bardásht baṛe gunáhoṉ
ko miṭá detí hai[c].
5 Ek zabúní hai, jo maiṉ ne
súraj ke níche dekhí, jo hákim
kí taraf se hotí, jis waqt wuh
k͟hatá kare:
6 Ahmaqí buland-nishín hotí hai[d],
aur daulatmand níche baiṭhte
haiṉ.
7 Maiṉ ne dekhá, ki naukar
ghoṛoṉ par sawár hoke phirte
haiṉ[e], aur sháhzáde naukaroṉ ke
mánind zamín par paidal chalte
haiṉ.
8 Wuh jo gaṛhá khodtá hai, so us
meṉ giregá[f]; aur jo díwár ko
toṛtá hai, use sámp ḍasegá.
9 Jo pattharoṉ ko ṭáldetá hai,
so un se dukh pátá hai; aur jo
lakṛí chírtá hai, so us se choṭ
lagne ke k͟hatre meṉ hotá hai.
10 Agar lohá kund hai, aur
ádmí dhárí tez na kare, to bahut
sá zor karná paṛtá hai; par fáida
uṭháne ke liye hikmat achchhí
rahbar hai.
11 Sámp bagair mantar ke
dastá hai[g], aur ||yáwa-go us se
bihtar nahíṉ.
12 Dánishmand ke muṉh kí
báteṉ latíf haiṉ[h]; par ahmaq ke
honṭh usí ko nigal játe haiṉ[i].
13 Us ke muṉh kí bátoṉ kí
ibtidá ahmaqí hai, aur us kí bátoṉ
kí intihá fásid ablahí hai.
14 Ahmaq bahutsí báteṉ banátá
hai[k]; ádmí nahíṉ batá saktá hai,
ki kyá hogá; aur jo kuchh us ke

[o] Yash. 7. 1, 11, 12.
[a] Ams. 13.16. aur 18. 2.
[b] Wá'iz 8. 3.
[c] 1 Sam. 25. 24, wag. Ams. 25.15.
[d] Ást. 3. 1.
[e] Ams. 19.10. aur 30. 22.
[f] Zab. 7. 15. Ams. 26. 27.
[g] Zab. 58.4,5. Yar. 8. 17.
|| 'Ibrání meṉ, *sáhib i lisán.*
[h] Ams. 10.32. aur 12. 13.
[i] Ams. 10.14. aur 18. 7.
[k] Ams. 15. 2.

ba'd hogá, use kaun kah saktá
hai[l]?
15 Ahmaq kí mihnat un meṉ se
har ek ko thakátí hai; kyúṉki
wuh shahr meṉ jáne ko nahíṉ
jántá.
16 ¶ Tujh par, ai mamlukat,
afsos hai, jab laṛká terá bádsháh
húá, aur tere sháhzáde subh ko
kháte haiṉ[m].
17 Nekbak͟ht hai tú, ai sarzamín,
jab amírzáda terá bádsháh húá, aur
tere sháhzáde bar-waqt kháweṉ,
is liye ki un kí tawánáí báqí rahe,
aur na ki badmast howeṉ[n].
18 ¶ Jab bahutsí kahálat hotí hai,
ballá ḍhaltá hai, aur ḍhíle háthoṉ
se ghar ṭapaktá hai.
19 ¶ Haṉsne ke liye log ziyáfat
karte haiṉ, aur mai ján ko k͟hush
kartí hai[o]; aur rúpiyoṉ se sab
kám nikaltá hai.
20 ¶ Tú apne dil meṉ bhí bád-
sháh par la'nat na kar[p], aur apní
k͟hwábgáh meṉ bhí máldár par
la'nat na kar; kyúṉki hawáí
chiṛiyá mazmún ko le uṛegí; aur
wuh jis ke par haiṉ us bát ko
kholdegá.

XI BAB.

1 K͟hairát karne ke taur kí bábat. 7 Zindagí ke darmiyán maut ko, 9 aur aiyám i jawání meṉ 'adálat ke din ko yád karná munásib hai.

PA'NI'OṈ kí sath par apní roṭí
phenk de[a]; kyúṉki tú ba-
hut dinoṉ ke píchhe use páwegá[b].
2 Sát ko, balki áṭh ko[c] hissa
de[d]: kyúṉki tú nahíṉ jántá hai,
ki zamín par kyá balá áwegí[e].
3 Jab bádal pání se bhare hote
haiṉ, to zamín par baraske apne
taíṉ k͟hálí karte haiṉ; aur agar
darak͟ht dakhin taraf yá uttar
taraf gire, to jaháṉ darak͟ht girtá
hai, waháṉ paṛá rahtá hai.
4 Jo hawá ko aṭkaltá hai, so
nahíṉ botá hai; aur jo bádaloṉ
ko dekhtá hai, so nahíṉ lautá
hai.
5 Jaisá tú nahíṉ jántá hai, ki
hawá kí kyá ráh hai[f], aur hámila
ke rihm meṉ haḍḍíáṉ kyúṉkar
baṛhtí haiṉ[g], waisá hí tú K͟hudá
ke kámoṉ ko, jo sab kuchh kartá
hai, nahíṉ jánegá.
6 Fajr ko apná bíj bo, aur
shám ko bhí apná háth mat rok;
kyúṉki tú nahíṉ jántá hai, ki un
meṉ se kaun ráhat-bak͟hsh hogá,

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

[l] Wá'iz 3.22. aur 6. 12. aur 8. 7.
[m] Yas. 3. 4, 5, 12. aur 5. 11.
[n] Ams. 31. 4.
[o] Zab. 104.15.
[p] K͟hur. 22. 28. A'am. 23. 5.
[a] Dekho Yas. 32. 20.
[b] Ist. 15. 10. Ams. 19.17. Mat. 10. 42. 2 Qur. 9. 8. Gal. 6. 9,10. 'Ibrán. 6.10.
[c] Mík. 5. 5.
[d] Zab. 112. 9. Lúq. 6. 30. 1 Tim. 6.18, 19.
[e] Afs. 5. 16.
[f] Yúh. 3. 8.
[g] Zab. 139. 14, 15.

Peshtar MASÍH se, 977 ke qaríb.

yih, yá wuh, yá donon ke donon
kám barábar bhale honge.
7 ¶ Núr to míthá hai, aur súraj
ká dekhná ánkhon ko achchhá
lagtá hai[h].
8 Hán, agar ádmí bahutse barson
tak jíwe, aur un sabhon men
khushí kare; tad bhí munásib hai
ki wuh táríkí ke dinon ko yád
rakhe; kyúnki we bahut honge.
Sab jo átá hai, so butlán hai.
9 ¶ Ai jawán, tú apní jawání
men khush ho, aur apní bulúgat
ke dinon men apná jí bahlá, aur
apne dil kí ráhon men aur apní
ánkhon kí manzúrí men chal[i];
par ján rakh, ki in sárí báton ke
liye Khudá tujh ko 'adálat men
láwegá[k].
10 Aur || gam apne dil se dúr
kar, aur badí apne jism se nikál
dál[l]; kyúnki larakpan aur jawání
donon hech hain[m].

XII BAB.

1 *Kháliq ko bar-waqt yád karná farz hai.* 8 *Bábat Wá'iz ke maqsad kí, ki us kí báton se logon kí taraqqí ho.* 13 *Sárí batálaton kí tásír mitáne ke liye Khudá ká khauf auwalan mufíd hai.*

APNI' jawání ke dinon men
apne Kháliq ko yád kar[a];
jab tak ki bure din nahín áe, aur
we baras nazdík na húe, jin men
tú kahegá ki In se mujhe kuchh
khushí nahín[b];
2 Jab tak ki súraj aur roshní
aur chánd aur sitáre andhere
nahín húe, aur badlíán bárish ke
ba'd phir jam'a nahín hotín;
3 Us se áge ki ghar ke rakh-
wál thartharáne lagen, aur zorá-
war log kubre hojáwen, aur pís-
newálíán be-káj rahen, is liye
ki we thorí sí hain, aur un ke
sámhne jo khirkíon se jhánktíán
hain andherí chhá jáwe,
4 Aur galí ke kiwáre band ho
jáen, jab chakkí kí áwáz dhímí
hotí, aur ádmí chiriyá kí áwáz
se chaunk uthe, aur nagma kí sárí
betíán zaíf hojáwen[c];
5 Aur log charháí se dar jáwen,
aur dahshaten ráh men hon, aur
bádám ká darakht phúlne lage,
aur ek tiddá ek bojh ma'lúm ho,
aur khwáhish ghat jáwe; kyúnki
insán apne abadí makán men cha-
legá[d], aur mátam-karnewále galí
galí phirenge[e]:
6 Peshtar us se ki chándí kí
dorí kholí jáe, aur sone kí katorí
phat jáe, aur ghará chashma par
torá jáe, aur hauz ká charkh tút
jáe.
7 Us waqt khák khák se já
milegí jis tarah áge milí húí thí[f],
aur rúh Khudá ke pás phir jáegí[g]
jis ne use diyá[h].
8 ¶ Butlánon kí butlán, Wá'iz
kahtá hai, sab butlán hai[i].
9 Garaz, azbaski Wá'iz dánish-
mand thá, us ne sab tarah kí
ágáhí logon ko bakhshí; hán, us
ne ba-khúbí dhyán kiyá, aur barí
talásh kí, aur bahutsí maslen
qaríne se bayán kiyán[k].
10 Wá'iz latíf báten páne kí
talásh men rahá, aur yih sachchí
báten rástí se likhí hain.
11 Dánishmand kí báten painon
ke mánind hain, aur un khúntíon
ke mánind, jo sáhibán i majlis se
gárí játí hain, aur we ek hí char-
wáhe kí taraf se milín.
12 So ab, mere bete, in se na-
síhat-pazír ho: bahut kitáben
banáne kí intihá nahín hai; aur
bahut parhná jism ko thakátá
hai[l].
13 ¶ Ab áo, ham tamám báton
ká khulása sunen: Khudá se dar,
aur us ke hukmon ko mán[m]; ki
insán ká farz i kullí yihí hai.
14 Kyúnki Khudá har ek fi'al
ko har ek poshída chíz ke sáth,
khwáh bhalí ho, khwáh burí,
'adálat men tahqíq karegá[n].

---

[h] Wá'iz 7.11.
[i] Gin.15. 39.
[k] Wá'iz 12. 14. Rúm. 2. 6,—11.
|| Yá, *qahr*.
[l] 2 Qur. 7. 1. 2 Tim. 2.22.
[m] Zab. 39. 5.
[a] Ams. 22. 6. Nau. 3. 27.
[b] Dekho 2 Sam. 19. 35.
[c] 2 Sam. 19. 35.
[d] Aiy. 17. 13.
[e] Yar. 9. 17.
[f] Paid. 3. 19. Aiy. 34. 15. Zab. 90. 3.
[g] Wá'iz 3. 21.
[h] Gin. 16. 22. aur 27. 16. Aiy. 34. 14. Yas. 57. 16. Zak. 12. 1.
[i] Zab. 62. 9. Wá'iz 1. 2.
[k] 1 Sal. 4. 32.
[l] Wá'iz 1.18.
[m] Ist. 6. 2. aur 10. 12.
[n] Wá'iz 11. 9. Mat. 12. 36. A'am. 17. 30, 31. Rúm. 2. 16. aur 14. 10, 12. 1 Qur. 4. 5. 2 Qur. 5. 10.

G̣AZAL-UL-G̣AZALAT.

> Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb qalam-band húá.

I BAB.

1 Kalísiye ke Masíh par 'áshiq hone kí bábat. 5 Wuh apní badsúratí mánletí, 7 aur minnat kartí ki Masíh ke galle men shámil hone ke liye rahnumáí páwe. 8 Masíh use gadariyon ke khaimon tak ráh batlátá; 9 aur apná piyár dikhláke, 11 ka,í ek latíf wa'de us se kartá. 12 Kalísiyá aur Masíh ek dúsre ko mubárakbádí dete.

SULAIMÁN kí gazal-ul-gaza-
lát[a].
> [a] 1 Sal. 4. 32.

2 Wuh apne munh ke chúmon
se mujhe chúme: ki terá 'ishq
mai se bihtar hai[b].
> [b] Gaz. 4. 10.

3 Jaisí tere latíf 'itron kí
khushbú, so terá nám hai; us
'itr kí mánind jo giráyá jáwe: is
wáste kunwárián tujh par 'áshiq
hain.
4 Mujhe khínch[c], ham tere
píchhe daurengí[d]: Bádsháh mu-
jhe apne káshánon men le áyá[e]:
ham tujh men shádmán aur
masrúr hongí; ham tere 'ishq
kí ta'ríf mai kí se ziyáda karengí;
||we jo sídhe log hain, tujh par
'áshiq hain.
> [c] Hús. 11. 4. Yúh. 6. 44. aur 12. 32.
> [d] Filip. 3. 12, 13, 14.
> [e] Zab. 45. 14, 15. Yúh. 14. 2. Afs. 2. 6.
> || Yá, *we sídhái se tujh par 'áshiq hain.*

5 Main kálí, par jamíla hún, ai
Yarúsalam kí betío, Qídár ke
khaimon kí mánind, Sulaimán ke
pardon kí mánind.
6 Mere záhir par nazar mat karo,
ki main kálí hún, is liye ki áftáb
kí nigáh mujh par parí; merí má
ke bete mujh se ná-khush the;
unhon ne mujhe tákistánon kí
nigáhbání dí; par main ne apne
tákistán kí nigahbání nahín kí.
7 Mujhe batlá, ai tú, jo mere dil
ká piyárá hai, ki kahán charátá
hai, tú apne galle ko do pahar
ke waqt kahán le já rakhtá hai?
káhe ko main tere rafíqon ke
gallon ke darmiyán ||be-táb kí
tarah phirún.
> || Yá, *burqa'-posh kí mánind phirún.*

8 ¶ Ai tú jo 'auraton ke dar-
miyán niháyat shakíl hai[f], agar tú
yih nahín jántí hai, to galle ke
naqsh i qadam par já, aur apne
halwán-charwáhon ke khaimon
ke pás pás chará.
9 Ai merí jání[g], main tujhe Fi-
ra'ún kí rath kí ghorion men ek
se[h] tashbíh detá hún.
> [f] Gaz. 5. 9. aur 6. 1.
> [g] Gaz. 2. 2, 10, 13. aur 4. 1, 7. aur 5. 2. aur 6. 4. Yúh. 15. 14, 15.
> [h] 2 Taw. 1. 16, 17.

> Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

10 Tere gál khush-numá hain, un
par motíon kí larián hain, aur
aisí hí terí gardan, us par sone
kí zanjíren[i].
> [i] Hiz. 16. 11, 12, 13.

11 Ham tere liye sone ke tauq
banáwenge, aur un men chándí
ke phúl jarenge.
12 ¶ Jab tak bádsháh nosh i ján
farmá rahte, mere sumbul kí
mahak urtí rahtí.
13 Merá mahbúb mere liye murr
ká ek bastá hai; wuh sárí rát
merí chhátíon ke darmiyán dhará
rahegá.
14 Merá ma'shúq saro e sahí ke
phúlon ká ek dasta hai, jo 'Ain i
Jadí ke angúrí bágon men se húá.
15 Dekh, tú khush-manzar hai,
ai merí jání; dekh, tú khush-rú
hai; tú kabútar-chashm hai[k].
> [k] Gaz. 4. 1. aur 5. 12.

16 Kyá hí khúbsúrat hai tú,
ai mere mahbúb, kyá dilpasand
tú hai! aur hamárá bistar sab-
zazár hai;
17 Hamáre ghar ke shahtír saro
hain, aur hamárí karián sanaubar.

II BAB.

1 Masíh aur Kalísiye kí ápas men kí ulfat. 8 Kalísiyá Masíh kí ráh dekhtí; 10 wuh buláyí játí. 14 Masíh kí mihrbání jo kalísiye par dikhlátá. 16 Kalísiye ká iqrár, aur ímán, aur us kí ummed.

MAIN Sarún kí nargis, aur
wádíon kí sosan hún.
2 Jaisí sosan kháron ke dar-
miyán, waisí merí jání || 'auraton
men hai.
> || 'Ibrání men, *beton men.*

3 Jaisá seb ká darakht ban ke
darakhton ke darmiyán, waisá
merá mahbúb beton ke darmiyán
hai: main barí khushwaqtí se
us ke sáye baithá hún, aur us ká
phal mere ||munh men míthá lagá[a].
> [a] Muk. 22. 1, 2.
> || 'Ibrání men, *tálú.*

4 Wuh mujh ko mai-kháne ke
andar láyá, aur us ká jhandá jo
mujh par thá, 'ishq hai.
5 Chapátíon se mujh ko qarár do,
sebon se mujh ko táza-dam karo;
kyúnki main 'ishq kí bímár hún.
6 Us ká báyán háth mere sir tale
hai, aur us ká dahná háth mujhe
gale se chimtáe húe hai[b].
> [b] Gaz. 8. 3.

7 Ai Yarúsalam kí betío, main

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

gazálon̲ aur maidán kí harníon̲ kí qasam tumhen̲ detá hún̲, ki tum merí piyárí ko gul macháke mat jagáo, jab tak ki wuh uṭhne na cháhe[c].

8 ¶ Wuh mere mahbúb kí áwáz! Dekh, wuh paháṛon̲ par se kúdtá, aur ṭílon̲ par se phándtá átá hai.

9 Merá mahbúb áhú yá jawán haran kí mánind hai[d]: dekh, wuh hamárí díwár ke pichhwáṛe khaṛá hai, wuh khiṛkíon̲ se jhánktá hai, jhanjhríon̲ se áp ko dikhátá hai.

10 Merá mahbúb farmátá hai, aur mujh ko kahtá, Uṭh, ai merí piyárí, ai merí náznín, chalí á[e].

11 Kyún̲ki jáṛá guzar gayá, menh baras chuká aur nikal gayá;

12 Zamín par phúlon̲ kí bahár hai; bulbul ke chahchaháne ká waqt á pahunchá, aur hamárí sarzamín men̲ qumríán̲ bol rahí hain̲:

13 Anjír ke darakhton̲ men̲ hare anjír pakne lage, aur tákon̲ ke phúlon̲ se khush-bú átí hai. So uṭh, ai merí 'azíza, ai merí jamíla, chalí á[f].

14 ¶ Ai merí kabútar, jo chaṭánon̲ ke daráron̲ men̲, aur kaṛáṛon̲ kí áṛ men̲ chhipí húí hai, apná chihra mujhe dikhá, apní áwáz mujhe suná[g]; ki terí áwáz shírín hai, aur terá chihra dil-pasand hai.

15 Hamáre liye lomṛíon̲ ko já pakṛo, un lomṛí-bachchon̲ ko, jo tákistán ko kharáb karte hain̲[h]; kyún̲ki hamárí tákon̲ men̲ phúl lage hain̲.

16 ¶ Merá mahbúb merá hai, aur main̲ us kí hún̲; wuh sosanon̲ ke darmiyán charátá hai[i].

17 Jab ki din ḍhale, aur sáya lambáwe[k], tab tú phir á; ai mere mahbúb, tú gazál yá kaṛáṛewále paháṛon̲ par ke jawán haran kí tarah[l] ho á.

c Gaz. 3. 5. aur 8. 4.
d 17 áyat.
e 13 áyat.
f 10 áyat.
g Gaz. 8. 13.
h Zab. 80. 13. Hiz. 13. 4. Lúq. 13. 32.
i Gaz. 6. 3. aur 7. 10.
k Gaz. 4. 6.
l 9 áyat. Gaz. 8. 14.

III BAB.

1 *Kalísiyá imtihán men̲ paṛke ján-fishání kartí aur fathyáb hotí hai.* 6 *Kalísiyá Masíh par fakhr kartí.*

APNE bistar par rát ko main̲ ne use ḍhúnḍhá[a], jise merá jí cháhtá hai; main̲ ne use ḍhúnḍhá, par wuh na milá.

2 Ab main̲ uṭhúngí, aur shahr ke bázáron̲ aur sháhráhon̲ men̲ phirúngí, aur us ko ḍhúnḍhúngí, jise merá jí cháhtá hai: main̲ ne use ḍhúnḍhá, par na páyá.

3 Chaukídár, jo shahr men̲ phirte hain̲, mujhe mile[b]: Kyá tum ne us ko dekhá, jis ko merá jí cháhtá hai?

4 Jab main̲ un se tanik áge baṛh gayí thí, to wuh, jis ko merá dil cháhtá hai, mujhe milá: main̲ ne use pakaṛ rakhá, aur use na chhoṛúngí, jab tak main̲ use apní má ke ghar men̲, aur us hí ke mahall men̲, jis ke peṭ men̲ main̲ paṛí, na le jáún̲.

5 Ai Yarúsalam kí beṭío, main̲ tumhen̲ gazálon̲ aur maidán kí haranon̲ kí qasam detá hún̲, ki tum gul mat macháo, aur merí jání ko mat jagáo, jab tak wuh uṭhne na cháhe[c].

6 ¶ Yih kaun hai, jo murr aur lubán ká 'itr male húe, aur saudágaron̲ kí sárí khushbúíán̲ liye húe, bayábán se ‖ dhún̲wán̲dhár chalí átí hai[d]?

7 Dekho us kí pálkí, jo Sulaimán kí hai; jis ke áspás Isráelí baháduron̲ men̲ se sáṭh sáwant hain̲.

8 Sab ke sab shamsher-dár aur jang ke qábil hain̲: har ek kí talwár us kí rán par laṭkái húí hai, rát ke khatre ke sabab se.

9 Sulaimán bádsháh ne Lubnán kí lakṛíon̲ kí ek pálkí banwáí.

10 Us ke ḍanḍe rúpe ke, aur us ke takiye sone ke, aur us kí gaddí argawání banwáí, aur us ke andar Yarúsalam kí beṭíon̲ ne 'ishq ká farsh kiyá.

11 Ai Saihún kí beṭío, báhar niklo, aur Sulaimán bádsháh ko dekho, jis ke sir par wuh táj hai, jo us kí má ne, us ke byáh ke din men̲, aur us ke dil kí shádí ke din men̲, us ke sir par rakhá.

a Yas. 26. 9.
b Gaz. 5. 7.
c Gaz. 2. 7. aur 8. 4.
‖ Yá, *dhunwán ke uṭhán kí mánind.*
d Gaz. 8. 5.

IV BAB.

1 *Masíh Kalísiye ke jamál ká tafsíl-wár bayán kartá.* 8 *Apní muhabbat us par záhir kartá.* 16 *Kalísiyá minnat kartí ki Masíh ke huzúr men̲ rahne ke liye áp kí sab tarah kí taiyárí hojáwe.*

DEKH, jání, merí jání, tú kyá hí shakíl hai! dekh, tú kyá hí khúbsúrat hai! terí ánkhen̲ ‖ terí chádar ke píchhe kabútaron̲ kí sí hain̲[a]; terá bál bakríon̲ ke galle kí mánind hai, jo koh i Jili'ád ke utár par ulartí hain̲[b].

2 Tere dánt bheríon̲ ke galle kí mánind hain̲, jin ke bál katre

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

‖ Yá, *terí zulfon̲ ke darmiyán.*
a Gaz. 1. 15. aur 5. 12.
b Gaz. 6. 5.

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

gaye, aur jo nahán se nikaltí
hain; un men se har ek do do
bachche jantí hai, aur un men ek
bhí bánjh na ho[c].
[c] Ģaz. 6. 6. 3 Tere lab jaise qirmizí ḍore
hain; terá munh khúb hai; tere
rukhsár terí chádar ke píchhe ádhe
[d] Ģaz. 6. 7. anár ke mánind hain[d].
4 Terí gardan aisí jaise Dáúd
[e] Naham. 3. 19. ke siláh-kháne[e] ká burj hai[f]: us
[f] Ģaz. 7. 4. par hazár pharíán laṭkái gayí
hain; we sab kí sab pahlawánon
kí siparen hain.
5 Terí do chhátíán áhú ke do
bachchon ke mánind hain, jo ek
[g] Dekho Ams. 5. 19. Ģaz. 7. 3. sáth paidá húe[g], jo sosanon ke
darmiyán charte hain.
6 Jab din ḍhale aur sáya lam-
[h] Ģaz. 2. 17. báwe[h], main murr ke paháṛ aur
lubán ke ṭíle ko jáúngá.
7 Ai merí piyárí, tú sar-á-sar
jamál hai, tujh men koí 'aib
[i] Afs. 5. 27. nahín[i].
8 ¶ Mere sáth Lubnán se, ai
dulhin, mere sáth Lubnán se tú
utar á, Amána kí choṭí par se,
[k] Ist. 3. 9. Sanír aur Harmún[k] kí choṭí par
se, sheron ke makánon se, aur chí-
ton ke paháṛon par se jhánk ták.
9 Ai merí búá, aur merí zauja,
tú ne merá dil chhínliyá, tú ne
apní ek ánkh se, apne gale kí ek
zanjír se, mere dil ko gárat kiyá
hai.
10 Merí bahin, aur merí zauja,
terá 'ishq kyá khúb hai! terí mu-
habbat mai se kitní ziyáda lazíz
[l] Ģaz. 1. 2. hai[l], aur tere raugan kí ríh sárí
khushbúíon se!
11 Tere honṭhon se shahd ke
qatre ṭapakte hain, ai merí zauja;
shahd o shír terí zubán ke tale
[m] Ams. 24. 13, 14. Gaz. 5. 1. hain[m], aur terí poshák kí ríh
[n] Paid. 27. 27. Hús. 14. 6, 7. Lubnán kí sí ríh hai[n].
12 Merí búá, merí zauja, ek
bágícha hai jis kí iháta bándhí
gayí; ḍhapí húí ek sot hai, aur
sar-ba-muhr ek chashma.
13 Tere bág ke darakht anáron
ká ek lakh-perá hain, jin men
[o] Ģaz. 1. 14. lazíz mewe hain; saro hain[o], aur
sumbul bhí hain,
14 Aur jaṭámásí, aur za'farán,
aur bed-mushk, aur dárchíní, aur
lubán ke sáre darakht, aur murr,
aur 'úd, aur har tarah ke khush-
búdár masálih;
15 Bágíchon men ek chashma,
[p] Yúh. 4. 10. aur 7. 38. aur áb i hayát ká[p] ek kúá, aur
Lubnán ke sailáb.

16 ¶ Uttar kí hawá, jág; aur
dakhin kí hawá, chal: mere bág
par bah, ki us kí bás mahake.
Merá mahbúb apne bágíche men
áwe, aur us ke lazíz mewe kháwe[q]. [q] Ģaz. 5. 1.

V BAB.

1 *Masíh Kalísiye ká nám leke use jagátá.* 2 *Kalísiyá Masíh kí muhabbat se lazzat uṭháke, 'ishq kí bímár hojátí.* 9 *Masíh kí khúbsúratí ká tafsíl-wár bayán hotá.*

MAIN apne bág men átá hún,
merí bahin, merí zauja[a]; [a] Ģaz. 4. 16.
main apná murr apne balsán
samet baṭortá hún; main apná
shahd us ke chhatte ke sáth
khátá hún[b]; main apní mai apne [b] Ģaz. 4. 11.
dúdh samet pítá hún. Ai dos-
to[c], khá lo; pí lo, ‖ ai 'azízo, [c] Lúq. 15. 7, 10. Yúh. 3. 29. aur 15. 14.
hán, wufúr se pí lo.
2 ¶ Main sotí hún, par merá ‖ Yá, *muhabbaton se mast ho.*
dil jágtá; mere mahbúb kí áwáz,
jo darwáze par khaṭkhaṭátá[d], [d] Muk. 3. 20.
átí hai, Mere liye khol, merí búá,
merí jání, merí kabútar, merí pák
pákíza, ki merá sir os se tar hai,
aur merí zulfen rát kí búndon
se bharí hain.
3 Main to apná sáya utár chukí
hún; main use kyúnkar pahinún?
main to apne pánw dho chukí
hún: main unhen kyúnkar mailá
karún?
4 Mere mahbúb ne apná háth
roshandán se ḍálá, aur mere dil
o jigar men us ke 'ishq ne jumbish
kí.
5 Main apne mahbúb ke liye
kholne ko uṭhí, aur mere háthon
se murr ṭapká; merí unglíon se
khushbú murr kí ṭapkí, qufl ke
qabzon par parí.
6 Main ne apne mahbúb ke liye
kholá: par merá mahbúb phirke
chalá gayá thá: main ba-khud na
thí, jab wuh mujh se bolá: main
ne use ḍhúnḍhá, par na páyá[e]; [e] Ģaz. 3. 1.
main ne use pukárá, par us ne
mujhe jawáb nahín diyá.
7 Chaukídár, jo shahr men
phirte, mujhe mile[f]; unhon ne [f] Ģaz. 3. 3.
mujhe márá aur gháyal kiyá:
hán, shahrpanáh ke chaukídár
merá du-shála le gaye.
8 Ai Yarúsalam kí beṭío, main
tumhen qasam detí hún, agar
tumhen merá jání mil jáe, tum
use kahiyo, ki main 'ishq kí bímár
hún.
9 ¶ Tere mahbúb ko dúsre
mahbúb se kyá fazílat hai, ai tú

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

jo 'auraton men jamíla hai[g]? tere mahbúb ko dúsre mahbúb se kyá fauqíyat hai, jo tú hamen aisí qasam detí hai?

10 Merá mahbúb surkh o safed hai, lákhon men hazáron men || ek hai.

11 Us ká sir aisá hai jaisá chokhá soná, us kí zulfen pech dar pech hain, aur kauwe kí sí kálí hain.

12 Us kí ánkhen un kabútaron kí mánind hain[h] jo lab i daryá dúdh men naháke † tamkanat se baiṭhí húín.

13 Us ke rukhsáre aise jaise phúlon kí kiyárí, aur || khushbú phúlon ká gul-dán: us ke lab sosan hain, jin se khushbú murr ká 'itr ṭapaktá hai.

14 Us ke háth aise hain jaise sone kí angúṭhíán, jin men fíroza ke nag jaṛe húe; us ká peṭ aisá jaisá tábán háthí-dánt, jis par níle yáqút ke gul bane hon.

15 Us kí ṭángen aisí jaise sang i marmar ke sutún, jo sone ke páyon par khaṛe kiye jáwen: us kí qámat Lubnán kí sí; wuh khúbí men rashk i saro hai.

16 Us ká † munh shírín hai; hán, wuh sar-á-pá náz hai. Ai Yarúsalam kí beṭío, yih merá piyárá, yih merá jání hai.

VI BÁB.

1 *Kalísiyá Masíh par ímán jo láí thí záhir kartí.* 4 *Masíh Kalísiye ke husn kí ta'ríf kartá,* 10 *aur apní muhabbat us par phir záhir kartá.*

TERÁ mahbúb kahán gayá, ai tú jo 'auraton men khúbtarín hai[a]? terá mahbúb kis taraf niklá, táki ham tere sáth us kí talásh men jáen?

2 Merá mahbúb apne bostán men balsán kí kiyáríon par gayá, ki bágíchon men charáwe, aur sosanon ke phúlon ko chune.

3 Main apne ma'shúq kí hún, aur merá ma'shúq merá hai[b]; wuh sosanon ke darmiyán charátá hai.

4 ¶ Ai merí jání, tú Tirzah kí mánind khúbsúrat hai, Yarúsalam kí mánind khush-manzar hai, aur haibatnák hai jaise lashkar jis men jhanḍe aur nishán hon[c].

5 Apní ánkhen merí taraf se pher; kyúnki we mujhe ghabrá detí hain: terá bál bakríon ke

g Gaz. 1. 8.
|| 'Ibrání men, *jhandá-bardár.*
h Gaz. 1. 15. aur 4. 1.
† 'Ibrání men, *ma'múrí men baiṭhí húín.*
|| 'Ibrání men, *khushbúon ke burj.*
† 'Ibrání men, *tálú.*
a Gaz. 1. 8.
b Gaz. 2. 16. aur 7. 10.
c 10 áyat.

galle kí mánind hai, jo koh i Jilí'ád ke utár par ulartá[d].

6 Tere dánt bheṛíon ke galle kí mánind hain, jo nahán se niklín, jin men se har ek do do bachche jantí hai, aur un men se ek bhí bánjh na ho[e].

7 Ádhe anár kí mánind tere rukhsáre terí chádar ke píchhe dikháí dete hain[f].

8 Sáṭh begamen, aur assí haramen, aur be-shumár kunwáríán to hain;

9 Par merí kabútarí, merí pák pákíza, be-nazír hai; wuh apní má kí eklautí hai, us hí kí, jis ke peṭ men paṛí, láṛlí hai. Beṭíon ne use dekhá, aur use mubárak kahá, aur begamon aur haramon ne use dekhkar us kí sitáish kí.

10 ¶ Yih kaun hai, ki subh kí mánind dikháí detí, jo chánd kí mánind hasína hai, aur súraj kí mánind jamíla, aur jhanḍe-dár fauj kí mánind haibatnák[g]?

11 Main chilgoza ke bág men gayá, ki wádí kí nabátát dekh lún, ki tákistán hará húá, aur anáron men kalíán lagín, ki nahín[h].

12 Kyún húá, mujhe nahín ma'lúm, lekin mere jí ne ek-á-ek mujh ko || 'Ammínádib kí gáṛíon par chaṛháyá.

13 Phir áiye, phir áiye, ai Salúmiyat; phir áiye, phir áiye, ki ham tujh par nazar karen.—Tum Salúmiyat men kyá dekhoge? Wuh aisí hai jaise || do lashkar jo miljáen.

VII BÁB.

1 *Kalísiye ke husn kí ta'ríf hotí játí.* 10 *Kalísiyá apná ímán aur apní cháh záhir kartí.*

G̣URGÁBÍ kí phaban tere pánwon men hai, ai sháhzádí[a]; we kyá khúb ma'lúm hote! terí ránon ke joṛ paiwandí jawáhir ke mánind hain jinhen kisí ustád kárígar ne banáke apní dastkárí dikhláí.

2 Terí náf gol piyála hai, jis men miláí húí mai kí kamtí nahín; terá peṭ gehún kí ek ḍherí hai, jis ke áspás sosan lagí hain.

3 Terí do chhátíán do áhú-barron ke mánind hain, jo ek sáth paidá húe the[b].

4 Terí gardan háthí-dánt ká burj hai[c]; terí ánkhen un machhlí-kunḍon kí mánind hain,

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.
d G̣az. 4. 1.
e G̣az. 4. 2.
f G̣az. 4. 3.
g 4 áyat.
h G̣az. 7 12.
|| Yá, *mere razámand logon kí.*
|| Yá, *Mahnain,* Paid. 32. 2.
a Zab. 45. 13.
b G̣az. 4. 5.
c G̣az. 4. 4.

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

jo Hasbún men Bat-Rabbím ke
pháṭak par hain; terí nák Lubnán
ke burj kí misál hai, jo Dimishq
ke rukh baná hai.
5 Terá sir tujh par Karmil kí
misl hai, aur tere sir ká bál
argawání kí mánind hai: bádsháh
terí kákulon se aṭká hai.
6 Ai mahbúba, tú kaisí jamíla
hai; 'aish ke liye tú kaisí ján-fazá
hai!
7 Yih terí qámat táṛ kí misál
hai, aur terí chhátíán angúron ke
guchchhon kí mánind hain.
8 Main ne kahá, ki, Main is táṛ
par chaṛhúngá, aur us kí shákhon
ko pakṛúngá: fi,l-hál terí donon
chhátíán angúr ke guchchhon ke
mánind hon, aur tere nathnon ká
ráiha seb sá hoe;
9 Aur terá tálú us mai kí mánind
jo bihtar se bihtar ho.—Jo mere
mahbúb kí taraf sídhí chaltí, aur
un hí ke labon par se jo sote hain
áhista áhista bah játí.
10 ¶ Main apne mahbúb kí
húṇ[d], aur wuh mujh par máil hai[e].
11 Ai mere mahbúb, chal, ham
maidán men sair karen, aur
gánwon men shab-básh howen.
12 Phir taṛke angúrí bág chalen;
chalke dekhen, ki tákistán lah-
lahá rahá, aur us ke phúl nikle
hain, aur anár kí kalíán khilí
hain[f]: wahán ‖ main tere qurbán
jáúngí.
13 Dúdíon kí[g] zor i mahak hai,
aur hamáre darwázon par har
qism ke tar o khushk mewe hain[h],
jo main ne tere liye zakhíra kiye
hain, ai mere mahbúb.

VIII BÁB.

1 *Kalísiye kí muhabbat jise wuh Masíh se rakhtí hai.* 6 *Us ke 'ishq kí shiddat jo húí.* 8 *Gair qaumon kí buláhat.* 14 *Kalísiyá du'á mángtí ki Masíh do bára áwe.*

KÁSH ki tú aisá hotá, jaisá
merá bhaiyá hai, jis ne merí
má kí chhátíon ko chúsá! main
tujhe jab báhar pátí, to terí mach-
chhíán letí, aur koí mujhe haqír
na jántá.
2 Main tujh ko apní má ke ghar
men le jáúngí, ki tú mujhe tarbiyat
kare; main apne anár ke ras se
tujhe bás kí mai piláúngí[a].
3 Us ká báyán háth mere sir ke
tale hai, aur us ká dahná mujhe
gale se chimṭá legá[b].
4 Ai Yarúsalam kí beṭío, main
tumhen qasam detá húṇ, ki tum
gul mat macháo, aur merí jání ko
mat jagáo, jab tak wuh áp uṭhne
na cháhe[c].
5 Yih kaun hai, jo bayábán se
apne mahbúb par takiya kiye húe
chalí átí hai[d]? Main ne tujhe seb
ke níche ragbat diláí; wahán terí
má tujhe janí; wahán wuh jis ke
peṭ men tú paṛá tujhe janí.
6 ¶ Nagín kí mánind mujhe
apne dil men jaṛ, aur khátim kí
mánind hirz-bázú kar[e]: kyúnki
'ishq maut kí mánind zabardast
hai; aur gairat gor sá be-murúwat
hai; us kí lauen ág kí lauen hain,
aur us kí ‖ ánch sakht tez hai.
7 Baṛá páni 'ishq ko bujhá
nahín saktá, aur na báṛhen use
ḍubá saktí hain: agar koí apne
ghar ká sárá mál 'ishq ke liye
detá, to wuh mutlaq kuchh bhí
na ṭhahartá[f].
8 ¶ Hamárí ek chhoṭí bahin
hai[g], jis kí chhátíán hanoz nahín
niklín: ham apní bahin ke liye
jis din us kí bát chale kyá karen?
9 Agar wuh díwár howe, to ham
us par chándí ká ek mahall
banáwenge; agar wuh darwáza
howe, to ham us ká háshiya saro
kí lauhon ká karenge.
10 Main áp ek díwár húṇ, aur
mere pistán do burj hain: tab
to main us kí manzúr i nazar húí.
11 Ba'al-Hámon men Sulaimán
ká tákistán thá: us ne us tákistán
ko bágbánon ke supurd kiyá[h], ki
har ek un men se mewa ke badle
hazár misqál rúpá láwe.
12 Merá tákistán, jo merá hí
hai, main us kí khud nigáhbání
kartí: ai Sulaimán, tú ek hazár
le, aur we jo us ke phal ke nigah-
bán hain do do sau.
13 Ai tú jo bostánon men rahtí
hai, ‖ khawáss terí sadá sunte
hain; mujh ko bhí suná[i].
14 ¶ Jald ho[k], ai mere mahbúb,
gazál yá áhú-barre kí mánind,
jo balsánon kí pahárion par ho[l],
chale á.

---

[d] Gaz. 2. 16. aur 6. 3.
[e] Zab. 45. 11.
[f] Gaz. 6. 11.
‖ 'Ibrání men, *apní muhabbaten tujhe dúngí.*
[g] Paid. 30. 14.
[h] Mat. 13. 52.
[a] Ams. 9. 2.

Peshtar MASÍH se, 1014 ke qaríb.

[b] Gaz. 2. 6.
[c] Gaz. 2. 7. aur 3. 5.
[d] Gaz. 3. 6.
[e] Yas. 49. 16. Yar. 22. 24. Haj. 2. 23.
‖ 'Ibrání men, *Yahowáh kí ánch hai.*
[f] Ams. 6. 35.
[g] Hiz. 23. 33.
[h] Mat. 21. 33.
‖ 'Ibrání men, *sunnewále.*
[i] Gaz. 2. 14.
[k] Dekho Muk. 22. 17, 20.
[l] Gaz. 2. 17.

YAS'AIYÁH NABÍ KÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

I BÁB.

1 Yas'aiyáh Yahúdáh kí bagáwat ke sabab us par shikáyat kartá. 5 Us kí áfaton ke sabab wuh nála kartá. 10 Un logon kí bilkull 'ibádat-guzárí par 'aib lagátá. 16 Chand wa'don aur dhamkíon ká mazkúr karke, unhen nasíhat detá ki tauba karen. 21 Un kí sharárat ke sabab afsos karke intiqám iláhí kí honewálá hai un par jatá detá. 25 Khudá ká ánewálá fazl un par záhir kartá, 28 aur sharíron kí yaksar halákat kí khabar detá.

ROYÁ[a] Yas'aiyáh bin Amús
ká, jo us ne Yahúdáh aur
Yarúsalam kí bábat Yahúdáh ke
bádsháhon 'Uzziyáh, aur Yútám,
aur Ákhaz, aur Hizqiyáh ke
dinon men dekhá.
2 Suno, ai ásmáno, aur kán lagá,
ai zamín, ki KHUDÁWAND ne yún
farmáyá hai[b], Larkon ko main
ne pálá aur posá[c], par unhon ne
mujh se sarkashí kí.
3 Bail apne málik ko pahchántá
hai, aur gadhá apne sáhib kí
charní ko[d]: baní Isráel nahín
jánte[e], mere log kuchh nahín
sochte hain[f].
4 Áh, khatákár guroh, ek qaum
jo gunáh se ladí húí hai, badkáron
kí nasl, kharáb aulád[g], ki unhon ne
KHUDÁWAND ko tark kiyá, Isráel
ke Quddús ko haqír jáná, ‖ us se
phir gaye.
5 ¶ Tum kahán aur már kháoge
agar tum ziyáda ná-farmání ka-
roge[h]? tamám sir bímár hai, aur
dil bilkull sust hai.
6 Talwe se leke chándí tak us
men kahín sihhat nahín, balki
zakhm, aur chot, aur sare húe
gháo hain; we na dabáe gaye, na
bándhe gaye, na tel se narm kiye
gaye hain[i].
7 Tumhárá mulk ujár hai, tum-
hárí bastíán jal gayín; pardesí log
tumhárí zamín ko tumháre sámhne
nigalte hain, wuh wírán hai, goyá
ki use ajnabí logon ne ujárá hai[k].
8 Aur Saihún kí betí báqí rahí,
jaisí jhomprí tákistán men, aur
chhappariyá kakrí ke khet men[l],
yá us shahr kí mánind jo gherá
gayá hai[m].
9 Agar RABB ul afwáj hamárá
baqíya báqí na chhortá[n], to ham
Sadúm kí misl aur 'Amúrah ke
mánind ho játe[o].
10 ¶ Ai Sadúm ke hákimo[p],
KHUDÁWAND ká kalám suno, ai
'Amúrah ke logo, hamáre Khudá
kí sharí'at par kán dharo.
11 KHUDÁWAND kahtá hai, Tum-
háre zabíhon kí kasrat mujhe kyá
darkár[q]? main mendhon ke char-
báwon se aur farbih bachhron kí
charbí se ser hún, aur bailon aur
bheron aur bakron ká lahú nahín
cháhtá hún.
12 Jab tum mere huzúr áke
apne taín dikhláte ho[r], to kaun
tum se yih cháhtá hai ki merí bár-
gáhon ko raundo?
13 Ab áge ko jhúthe hadye mat
láo[s]; lubán se mujhe nafrat hai;
naye chánd aur sabt aur 'ídí
jamá'at se bhí[t]; ki main 'íd aur
be-díní donon kí bardásht nahín
kar saktá hún.
14 Merá jí tumháre naye
chándon[u] aur tumhárí 'ídon se[x]
bezár hai; we mere liye taklíf
hain; main un ke bojh se thak
gayá[y].
15 Jab tum apne háth phailáoge[z],
to main chashmposhí karúngá;
hán, jab tum du'á par du'á mán-
goge, to main na sunúngá[a]:
tumháre háth to khún-álúd hain[b].
16 ¶ Apne taín dhoo[c], áp ko
pák karo; apne bure kámon ko
merí ánkhon ke sámhne se dúr
karo, badfi'alí se báz áo[d];
17 Nekokárí síkho, 'adálat ke pai-
rau ho, mazlúmon ká insáf karo,
yatímon kí faryád-rasí karo, bewa
'auraton ke hámí ho[e].
18 Ab áo, ki ham báham hujjat
karen[f], KHUDÁWAND kahtá hai:
agarchi tumháre gunáh qirmizí
howen, par barf ke mánind safed
ho jáwenge[g]; aur harchand we
argawání howen, par ún kí tarah
ujle honge.
19 Agar tum rází aur farmán-
bardár hoge, to tum zamín se
achchhá phal kháoge:
20 Par agar tum inkár karoge,
aur bágí hoge, to tum talwár

[a] Gin. 12. 6.
[b] Ist. 32. 1. Yar. 2. 12. aur 6. 19. aur 22. 29. Hiz. 36. 4. Mík. 1. 2. aur 6. 1, 2.
[c] Yas. 5. 1, 2.
[d] Yar. 8. 7.
[e] Yar. 9. 3, 6.
[f] Yas. 5. 12.
[g] Yas. 57. 3, 4. Mat. 3. 7.
‖ 'Ibrání men, begána húe. Zab. 58. 3.
[h] Yas. 9. 13. Yar. 2. 30. aur 5. 3.
[i] Yar. 8. 22.
[k] Ist. 28. 51, 52.
[l] Aiy. 27. 18. Nau. 2. 6.
[m] Yar. 4. 17.
[n] Nau. 3. 22. Rúm. 9. 29.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

[o] Paid. 19. 24.
[p] Ist. 32. 32. Hiz. 16. 46.
[q] 1 Sam. 15. 22. Zab. 50. 8, 9. aur 51. 16. Ams. 15. 8. aur 21. 27. Yas. 66. 3. Yar. 6. 20. aur 7. 21. 'Amús 5. 21, 22. Mík. 6. 7.
[r] Khur. 23. 17. aur 34. 23.
[s] Mat. 15. 9.
[t] Yúel 1. 14. aur 2. 15.
[u] Gin. 28. 11.
[x] Ahb. 23. 2, wag. Nau. 2. 6.
[y] Yas. 43. 24.
[z] Aiy. 27. 9. Zab. 134. 2. Ams. 1. 28. Yas. 59. 2. Yar. 14. 12. Mík. 3. 4.
[a] Zab. 66. 18. 1 Tim. 2. 8.
[b] Yas. 59. 3.
[c] Yar. 4. 14.
[d] Zab. 34. 14. aur 37. 27. 'Amús 5. 15. Rúm. 12. 9. 1 Pat. 3. 11.
[e] Yar. 22. 3, 16. Mík. 6. 8. Zak. 7. 9. aur 8. 16.
[f] Yas. 43. 26. Mík. 6. 2.
[g] Zab. 51. 7. Muk. 7. 14.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

ká luqma ho jáoge, kyúṉki KHU-
DÁWAND ne apne muṉh se far-
máyá hai[h].
21 ¶ Wuh bastí jo sar-á-sar
pák-dáman thí, kaisí chhinál ho
gayí! wuh to insáf se ma'múr thí;
rástbází us meṉ bastí thí, aur ab
ḳhúní rahte haiṉ[i].
22 Terí chándí mail hogayí[k]; terí
mai meṉ pání mil gayá.
23 Tere sardár gardan-kash[l]
aur choroṉ ke sharík haiṉ[m]; un
meṉ se har ek rishwat-dost aur
in'ám ká tálib hai[n]; we yatímoṉ
ká insáf nahíṉ karte, aur bewoṉ
kí faryád un tak nahíṉ pahunchtí[o].
24 Is liye Ḳhudáwand, RABB ul
afwáj, jo Isráel ká Qádir hai, yúṉ
farmátá hai, ki Háṉ, maiṉ apne
dushmanoṉ ko tamám karke árám
páúṉgá[p], aur apne bairíoṉ se
apná intiqám lúṉgá.
25 ¶ Maiṉ tujh par apná háth
baṛháúṉgá, aur terá mail goyá
naushádar se sáf karúṉgá, aur us
ráṉge ko jo tujh meṉ milá hai
judá karáúṉgá[q].
26 Aur maiṉ tere qázíoṉ ko áge
kí tarah, aur tere mushíroṉ ko
ibtidá ke dastúr ke mutábiq bahál
karúṉgá[r]: us ke ba'd tú rástbáz
bastí aur diyánatdár ábádí kah-
láegí[s].
27 Saihún 'adálat ke sabab, aur
we jo us meṉ Ḳhudá kí taraf
phire haiṉ, rástbází ke bá'is, naját
páweṉge.
28 ¶ Lekin gunahgár aur badkár
sab ek sáth halák hoṉge[t], aur jo
KHUDÁWAND se bágí húe, faná
kiye jáeṉge.
29 Ki we un balúṯoṉ se, jinheṉ tum
ne cháhá hai[u], sharminda hoṉge,
aur tum un bágon se, jinheṉ tum
ne pasand kiyá hai[x], ḳhajil hoge.
30 Aur tum us balúṯ ke mánind
ho jáoge, jis ke patte jhaṛ jáweṉ,
aur us bág kí misl, jo be-ábí se
súkh jáwe.
31 Waháṉ ká pahlawán[y] aisá
ho jáegá jaisá san[z], aur us ká
kám chingárí ho jáegá; we donoṉ
báham jal jáeṉge, aur koí un kí
ág na bujháwegá.

h Gin. 23. 19. Tít. 1. 2.
i Yar. 2. 20, 21.
k Yar. 6. 28, 30. Hiz. 22. 18, 19.
l Hús. 9. 15.
m Ams. 29. 24.
n Yar. 22. 17. Hiz. 22. 12. Hús. 4. 18. Mík. 3. 11. aur 7. 3.
o Yar. 5. 28. Zak, 7. 10.
p Ist. 28. 63. Hiz. 5. 13.
q Yar. 6. 29. aur 9. 7. Mal. 3. 3.
r Yar. 33. 7.
s Zak. 8. 3.
t Aiy. 31. 3. Zab. 1. 6. aur 5. 6. aur 73. 27. aur 92. 9. aur 104. 35.
u Yas. 57. 5.
x Yas. 65. 3. aur 66. 17.
y Hiz. 32. 21.
z Yas. 43. 17.

II BÁB.

1 *Yas'aiyáh ilhám se Masíhí bádsháhat ke áne kí ḳhabar detá.* 6 *Sharárat hí ke sabab Ḳhudá apne logoṉ ko bhí tark kartá.* 10 *Ḳhudá kí hashmat aur mahábat par liház karke, ki kaisí tásír un meṉ hotí, sab ko nasíhat detá ki we nit ḳhauf rakheṉ.*

WUH kalám jo Yas'aiyáh bin
Amús ne Yahúdáh aur
Yarúsalam kí bábat royá meṉ
dekh páyá.
2 Áḳhirí dinoṉ meṉ[a] aisá hogá[b],
ki KHUDÁWAND ke ghar ká paháṛ[c]
paháṛoṉ kí choṭí par qáim kiyá
jáegá, aur ṭíloṉ se úṉchá kiyá
jáegá, aur sárí qaumeṉ us kí
taraf rawána hoṉgí[d].
3 Aur bahut se log jáeṉge aur
kaheṉge, Áo, ham KHUDÁWAND
ke paháṛ par chaṛheṉ[e], aur Ya'qúb
ke Ḳhudá ke ghar meṉ; ki wuh
apní ráheṉ ham ko batláegá, aur
ham us ke rastoṉ par chaleṉge:
kyúṉki sharí'at Saihún se, aur
KHUDÁWAND ká kalám Yarúsalam
se niklegá[f].
4 Aur wuh ummatoṉ ke dar-
miyán 'adálat karegá, aur bahut
se logoṉ ko ḍánṭegá; aur we
apní talwároṉ ko toṛke pháleṉ,
aur apne bháloṉ ko haṉsúe baná
ḍáleṉge[g]: aur qaum qaum par
talwár na aregí, aur we phir
kabhí jang na síkheṉge[h].
5 Ai Ya'qúb ke gharáne, tum
áo, ki ham KHUDÁWAND kí roshní
meṉ chaleṉ[i].
6 ¶ Is liye tú ne apne logoṉ ko,
ya'ne Ya'qúb ke gharáne ko, tark
kiyá, ki we mashriqíoṉ se[k] ziyáda
málámál húe, aur Filistíoṉ ke
mánind shugúniye[l] haiṉ, aur gair
gurohoṉ kí auláḍ ‖ se mahzúz
haiṉ[m].
7 Phir un kí zamín sone rúpe
se málámál hai, aur un ke ḳha-
zánoṉ kí kuchh intihá nahíṉ, aur
un ká mulk ghoṛoṉ se bhará hai,
aur un kí rathoṉ ká kuchh shumár
nahíṉ[n].
8 Aur un kí zamín butoṉ se bhí
bharpúr hai[o]; we apne háthoṉ
ke kámoṉ ko aur apní unglíoṉ kí
kárígarí ko pújte haiṉ.
9 Is sabab se chhoṭá ádmí past
ho jáegá, aur baṛá ádmí zalíl
howegá, aur tú unheṉ hargiz
mu'áf na karegá.
10 ¶ Paháṛ ke níche ghus, aur
ḳhák meṉ chhip, KHUDÁWAND
ke ḍar ke sabab, aur us ke jalál
kí buzurgí ke bá'is[p].
11 Ádmí ke takabbur kí áṉkh
níche kí jáegí, aur insán kí sheḳhí
past kí jáegí, aur us din[q] KHU-
DÁWAND akelá sarbuland hogá[r].
12 Kyúṉki RABB ul afwáj ká din

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

a Paid. 49. 1. Yar. 23. 20.
b Mík. 4. 1, wag.
c Zab. 68. 15, 16.
d Zab. 72. 8. Yas. 27. 13.
e Yar. 31. 6. aur 50. 5. Zak. 8. 21, 23.
f Lúq. 24. 27.
g Zab. 46. 9. Hús. 2. 18. Zak. 9. 10.
h Zab. 72. 3, 7.
i Afs. 5. 8.
k Gin. 23. 7.
l Ist. 18. 14.
‖ Yá, *un ke darmiyán bahut haiṉ.*
m Zab. 106. 3, 5. Yar. 10. 2.
n Ist. 17. 16, 17.
o Yar. 2. 28.
p 19, 21 áyateṉ. Muk. 6. 15.
q Yas. 4. 1. aur 11. 10, 11. aur 12. 1, 4. aur 24. 21. aur 25. 9. aur 26. 1. aur 27. 1, 2, 12, 13. aur 28. 5. aur 29. 18. aur 30. 23. aur 52. 6. Yar. 30. 7, 8. Hiz. 38. 14, 19. aur 39. 11, 22. Hús. 2. 16, 18, 21. Yúel 3. 18. Ámús 9. 11. Ábad. 8. Mík. 4. 6. aur 5. 10. aur 7. 11, 12. Saf. 3. 11, 16. Zak. 9. 16.
r 17 áyat. Yas. 5. 15, 16. aur 13. 11.

har ek magrúr aur buland-nazar
aur ghamandí par áwegá, aur
wuh past kiyá jáegá;
13 Aur Lubnán ke sáre saroon
par[s], jo buland aur únche hain,
aur Basan ke sáre balúton par,
14 Aur sáre únche paháron par[t],
aur sáre buland kohon par;
15 Aur har ek únche burj par,
aur har ek mahfúz díwár par;
16 Aur Tarsís ke sáre jaházon
par[u], garaz, sárí khushnumá
taswíron par.
17 Aur ádmí kí magráí jhukáí
jáegí, aur logon kí akarbází past
kí jáegí, aur us din[x] KHUDÁWAND
akelá sarbuland hogá[y].
18 Aur but jo hain, we bilkull
faná ho jáenge.
19 Aur we paháron ke gáron
men, aur zamín ke súrákhon men
ghusenge[z], KHUDÁWAND ke khauf
se[a], aur us ke jalál kí shaukat
se, jis waqt wuh uthegá ki zamín
ko shiddat se jharjharáwe[b].
20 Us din ádmí apní rúpahlí
múraton aur sonahlí súraton ko,
jo unhon ne púјne ke liye banáín,
chhuchhúndaron aur chamgídaron
ke áge phenk denge[c];
21 Tá ki tílon ke shigáfon men,
aur chatánon ke rakhnon men
ghus jáwen[d], KHUDÁWAND ke
khauf se aur us ke jalál kí
shaukat se, jab wuh uthegá ki
zamín ko shiddat se jharjhará-
we[e].
22 Pas tum insán se, jis ká dam
us ke nathnon men hai[f], báz raho[g]
kyúnki us kí kyá qadr hai?

III BÁB.

1 *Gunáh se kaisí be-intizámí hotí.* 9 *Logon kí gustákhí.* 12 *Hákimon ká zulm aur lálach.* 16 *'Auraton ke takabbur ke sabab kaisí áfaten áwengí.*

KYUNKI, dekho, Khudáwand,
RABB ul afwáj, Yarúsalam
aur Yahúdáh men se tek aur ta-
kiya ko, rotí kí sárí tek aur pání
ká sárá takiya[a], uthá legá[b],
2 Bahádur aur sáhib i jang ko,
qází aur nabí ko, dánishmand o
kuhansál ko,
3 Pachás pachás ke jam'adáron
ko, aur 'izzatdáron aur saláhká-
ron ko, aur unhen jo kárígarí
men máhir, aur fasáhat men
báhir hain[c].
4 Aur main larkon ko un ká sar-

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.
s Yas. 14. 8. aur 37. 24. Hiz. 31. 3. Zak. 11. 1,2.
t Yas. 30. 25.
u 1 Sal. 10.22.
x 11 áyat.
y 11 áyat.
z 10 áyat. Hús. 10. 8. Lúq. 23. 30. Muk. 6. 16. aur 9. 6.
a 2 Tas. 1. 9.
b Yas. 30. 32. Haj. 2.16,21. 'Ibrán. 12. 26.
c Yas. 30. 22. aur 31. 7.
d 19 áyat.
e 10, 19 áyat-en.
f Aiy. 27. 3.
g Zab. 146. 3. Yar. 17. 5.
a Yar. 37. 21. aur 38. 9.
b Ahb. 26.26.
c Dekho 2 Sal. 24. 14.

dár banáúngá, aur nannhe bachche
un par hukmrání karenge[d].
5 Logon men har ek dúsre par,
aur har ek apne hamsáye par
sitam karegá, aur larká búrhe se,
aur pájí sharíf se ghamand karegá.
6 Ki ádmí apne báp ke gharáne
men se apne bhái ká dáman
pakarke kahegá, ki Tú to poshák-
wálá hai: so á, tú hamárá hákim
ho, aur yih khána i kharáb terá
mahkúm ho.
7 Us din wuh †qasam kháegá
aur kahegá, Main terá shifá-
bakhsh na hoúngá, ki mere ghar
men na rotí hai, na kaprá:
tú mujhe logon ká hákim mat
kar.
8 Ki Yarúsalam ujar gayí, aur
Yahúdáh gir gayá[e]; kyúnki un
kí bolchál aur chál-chalan KHU-
DÁWAND ke barkhiláf hai, ki us
ke jalál kí ánkhon ko gazab men
dále.
9 ¶ Un ká chihra un par gawáhí
detá hai; we apne gunáhon ko
Sadúm ke mánind[f] záhir karte
hain, aur chhipáte nahín. Un kí
jánon par wáwailá hai, kyúnki we
áp par balá utárte hain.
10 Rástbáz se kaho, ki tumhárá
bhalá hogá[g], ki wuh apne kámon
ká phal kháegá[h].
11 Sharír par wáwailá hai, ki
us ke háthon kí kamáí use milegí[i].
12 ¶ Merí ummat jo hai, larke
un par zulm karte hain, aur
'auraten un par hukmrání kartíán
hain[k]. Ai merí ummat, tere
peshwá tujh ko gumráh karte
hain, aur terí ráhon aur ravishon
ko bigárte hain[l].
13 KHUDÁWAND khará hai ki mu-
qaddama faisal kare[m], aur logon
ke hukm dene par musta'idd hai.
14 KHUDÁWAND apní ummat ke
buzurgon, aur us ke raíson kí
'adálat karne ko áwegá: ki tum
jo ho, so tákistán[n] chat kar gaye
ho, aur miskínon kí lút tumháre
gharon men hai.
15 Khudáwand RABB ul afwáj
farmátá hai, ki is ke kyá ma'ne
hai, ki tum mere bandon ke tukre
karte ho, aur miskínon ke sir
kuchalte ho[o]?
16 ¶ Aur KHUDÁWAND phir
farmátá hai, Azbas ki Saihún kí
betíán shokh hain, aur gardan-
kashí aur shokh-chashmí se

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.
d Wá'iz 10. 16.
† 'Ibrání men, *háth utháegá*, Paid. 14. 22.
e Mík. 3. 12.
f Paid. 13. 13. aur 18. 20, 21. aur 19. 5.
g Wá'iz 8. 12.
h Zab. 128. 2.
i Zab. 11. 6. Wá'iz 8.13.
k 4 áyat.
l Yas. 9. 16.
m Mík. 6. 2.
n Yas. 5. 7. Mat. 21. 33.
o Yas. 58. 4. Mík. 3. 2,3.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

khirám kartí húí chalí játián hain,
aur apne pánwon se thiraktí aur
ghunghrú bajátí húí jalwagar
hotián hain;
17 Is liye Khudáwand Saihún
kí beṭíon kí chándíon ko ganjí[p]
kar ḍálegá, aur KHUDÁWAND un
ke andám i nihání ko ughárẹgá[q].
18 Us din Khudáwand un ke
khalkhál kí khúbí, aur jálíán, aur
chánd dúr karáegá,
19 Aur áweze, aur kharúe, aur
bárík burqa',
20 Aur táj, aur paikaríán, aur
paṭke, aur 'itrdán, aur ta'wíz,
21 Aur angúṭhíán, aur nák kí
nathníán,
22 Aur zarbaft kí peshwázen,
aur kurtíán, aur do-paṭṭe, aur kíse,
23 Aur ársíán, aur kattání bárík
libás, aur dastáren, aur shálen.
24 Aur ákhir ko yún hogá, ki
khushbú ke 'iwaz badbú hogí, aur
pairáhan kí jagah chák, aur jád i
mushkín kí jagah chandlápan[r],
aur angiya ke 'iwaz ek ṭáṭ ká
ṭukṛá, aur husn ke badle sokhtagí.
25 Tere bahádur mard talwár
se, aur tere pahlawán jang men
gir jáenge.
26 Us ke darwáze roná píṭná
karenge[s], so wuh kharáb-khasta
hoke khák par baiṭhegí[t].

IV BAB.

1 Jab yih sab áfaten anjám páwen tab Masíh kí bádsháhat ek maqdis ma'lúm hojáegí.

US din[a] sát sát 'auraten ek ek
mard ke píchhe paṛengí,
aur kahengí ki Ham apní roṭí
kháengí[b], aur apne kapṛe pa-
hinengí: tú ham sab se sirf itná
kar ki ham tere nám kí kahlá-
wen, táki hamárí sharmindagí[c]
miṭe.
2 Us din KHUDÁWAND kí Shákh[d]
shaukat aur hashmat hogí, aur
zamín ká Phal un ke liye jo Baní
Isráel men se bhág nikle, lazíz
aur dilpazír hogá.
3 Aur aisá hogá, ki har ek jo
Saihún men chhúṭá hogá, aur
Yarúsalam men báqí hogá, balki
har ek jis ká nám Yarúsalam ke
zindon men likhá hogá[e], muqad-
das kahláegá[f].
4 Jis waqt ki Khudáwand Sai-
hún kí beṭí kí gandagí ko dho ḍá-
legá[g], aur Yarúsalam ká lahú us
ke darmiyán rúh i 'adl aur rúh i
sozán se sáf karegá:

p Ist. 28. 27.
q Yas. 47. 2, 3. Yar. 13. 22. Nahúm 3. 5.
r Yas. 22. 12. Mík. 1. 16.
s Yar. 14. 2. Nau. 1. 4.
t Nau. 2. 10.
a Yas. 2. 11, 17.
b 2 Tas. 3. 12.
c Lúq. 1, 25.
d Yar. 23. 5. Zak. 3. 8. aur 6. 12.
e Filip. 4. 3. Muk. 3. 5.
f Yas. 60. 21.
g Mal. 3. 2, 3.

5 Tab KHUDÁWAND phir koh i
Saihún ke har ek makán par,
aur wahán kí jamá'aton par, din
ko ek bádal aur dhuwán[h], aur
rát ko ek roshan shu'ala paidá
karegá[i]; kyúnki sab ke úpar jalál
ká sáya hogá.
6 Aur ek khaima hogá, jo din ko
garmí men sáyadár makán, aur
ándhí aur jhaṛí ke waqt árámgáh
aur panáh kí jagah hogá[k].

V BAB.

1 Angúrí bág kí tamsíl darmiyán láke Khudá apne intizám ká bayán kartá, ki us ne kyún aisí áfaten un par bhejí thín. 8 Áfaten jo áí thín so lálach ke sabab; 11 phir aubáshí ke sabab; 10 phir be-díní, 20 aur ná-insáfí ke bá'is thín. 26 Un kárindon ká zikr jo Khudá kí taraf se sazá dene par muqarrar húe.

AB main apne mahbúb ke liye
apne mahbúb ká gít us ke
tákistán kí bábat[a] gáúngá. Mere
mahbúb ká tákistán † buland aur
jaiyid paháṛ par lagá:
2 Aur us ne ‖ use khodá, aur
patthar nikál phenk diye, aur
achchhí se achchhí táken lagáín,
aur us ke bíchon bích burj ba-
náyá, aur ek kolhú bhí us men
taráshá, aur intizár kiyá, ki us
men achchhe angúr lagen, lekin
us men janglí angúr lage[b].
3 Ab, ai Yarúsalam ke báshindo,
aur Yahúdáh ke logo, mere aur
mere tákistán ke bích áp hí insáf
kíjiye[c].
4 Ki mujhe apne tákistán men
aur kaun sá taraddud karná thá,
jo main ne na kiyá? aur ab jo
main ne us ke angúron ká intizár
kiyá, to kis liye yih janglí angúr
láyá?
5 Ab lo, wuh jo main apne tá-
kistán se karúngá, so tumhen
batátá hún: ki main us kí báṛ
girá dúngá, aur wuh kháyá jáegá;
us kí iháta toṛ ḍálúngá[d], aur wuh
pámál kiyá jáegá.
6 Aur main use bilkull wírán
kar dúngá, wuh na chhánṭá jáegá,
na us ke thále khode jáenge; wa-
hán sadá-guláb aur kánṭe ugenge;
aur main badlíon ko hukm ka-
rúngá ki us par menh na barsáen.
7 So RABB ul afwáj ká tákistán
jo hai, baní Isráel ká gharáná hai,
aur baní Yahúdáh † us ká tuhfa
nihál hai: us ne insáf ká in-
tizár kiyá, par us ne zulm dekhá,
wuh rástbází ká muntazir rahá,
us ne nála dekhá.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

h Khur. 13. 21.
i Zak. 2. 5.
k Yas. 25. 4.
a Zab. 80. 8. Gaz. 8. 12. Yas. 27. 2. Yar. 2. 21. Mat. 21. 33. Marq. 12. 1. Lúq. 20. 9.
† 'Ibrání men, *raugan ke beṭe ke síng par.*
‖ Yá, *us ke gird báṛ banái.*
b Ist. 32. 6. Yas. 1, 2, 3.
c Rúm. 3. 4.
d Zab. 80. 12.
† 'Ibrání men, *us kí khushíon ká paudhá.*

8 ¶ Un par wáwailá hai, jo ghar se ghar aur khet se khet milá dete haiṉ, jab tak jagah na mile, táki † we akele zamín meṉ baseṉ[e]!

9 Rabb ul afwáj ne mere kán meṉ kahá[f], Sach to yúṉ hai, ki bahut se ghar ujaṛ jáeṉge, baṛe aur achchhe be-chirág hoṉge.

10 Ki pandrah bíghe tákistán se ek batt mai hásil hogá, aur ek homar bíj se ek aifah galla[g].

11 ¶ Un par wáwailá hai, jo subh sawere uṭhte haiṉ, táki pai dar pai pí píke mast howeṉ, aur shám tak paṛe raheṉ, yaháṉ tak ki mai unheṉ sozán kare[h]!

12 Aur un ke jashn kí mahfiloṉ meṉ barbat, aur bín, aur daf, aur báṉsrí hai, mai ke sáth[i]; lekin we Ḳhudáwand ke kám ká muláhaza nahíṉ karte, aur us ke háthoṉ kí kárígarí ko daryáft nahíṉ karte[k].

13 ¶ Is liye mere log asírí meṉ játe haiṉ, ki unheṉ shinákht nahíṉ[l]; un ke 'izzatwále bhúkhoṉ marte, aur un ke máldár piyás se ḳhushk hote[m].

14 So pátál apne taíṉ phailátá hai, aur apná muṉh be-intihá pasártá hai, aur un kí shaukat, aur un kí daulat, aur un kí hashmat, aur wuh jo ḳhushí kartá hai, sab ke sab us meṉ utreṉge.

15 Aur jo sifla hai níche utárá jáegá, aur jo zabardast hai past hogá, aur magrúroṉ kí áṉkheṉ níche ho jáeṉgí[n];

16 Aur Rabb ul afwáj 'adálat meṉ sarbuland hogá, aur Ḳhudá e quddús kí taqdís sadáqat se kí jáegí.

17 Tab barre waháṉ apne dastúr par chareṉge, aur un moṭe logoṉ[o] ke wírán khet pardesí kháeṉge.

18 Un par wáwailá hai, jo batálat kí tanáboṉ se badí ko khíṉchte haiṉ, aur ḳhatá ko gáṛí ke rasse se;

19 Aur jo kahte haiṉ, ki Wuh jaldí kare, aur phurtí se apná kám kare, ki ham dekheṉ, aur baní Isráel ke Quddús kí mashwarat nazdík ho, aur án pahuṉche, táki ham use jáneṉ[p]!

20 ¶ Un par wáwailá hai, jo bad ko nek aur nek ko bad kahte haiṉ, aur roshní kí jagah andherá, aur andhere kí jagah roshní karte haiṉ, aur míṭhái ke badle kaṛwái, aur kaṛwái ke badle míṭhái rakhte haiṉ!

21 Un par wáwailá hai, jo apní áṉkhoṉ meṉ áp ko dánishmand, aur apní nigáh meṉ áp ko dáná jánte haiṉ[q]!

22 Un par wáwailá hai, jo mai píne meṉ zoráwar, aur nashe kí chízeṉ miláne meṉ pahlawán haiṉ[r];

23 Jo sharír ko rishwat ke liye sádiq ṭhahráte haiṉ[s], aur sádiq kí sadáqat ko us se judá kar dete haiṉ!

24 So jis tarah ki ág bhúsíoṉ ko khátí hai[t], aur shu'ala puwál ko faná kartá hai, isí tarah un kí jaṛ bosída hogí[u], aur un kí nasl gard kí tarah uṛ jáegí; kyúṉki unhoṉ ne Rabb ul afwáj kí sharí'at ko náchíz, aur Isráel ke Quddús ke suḳhan ko zalíl jáná.

25 Is liye Ḳhudáwand ká qahr us ke logoṉ par bhaṛaká hai[x], aur us ne un par háth chaláyá hai, aur unheṉ márá hai; aur paháṛ kámp gaye[y], aur un kí lásheṉ bázároṉ meṉ gobar kí mánind paṛí haiṉ. Báwujúd is sab ke, us ká gussa dúr nahíṉ húá, balki us ká háth hanoz phailá húá hai[z].

26 ¶ Aur wuh qaumoṉ ke liye dúr se ek jhanḍá khaṛá kartá hai[a], aur unheṉ zamín kí intihá se[b] síṭí bajáke[c] bulátá hai; aur, dekh, we dauṛke jald áte haiṉ[d]:

27 Koí un meṉ na thak játá aur na phisal paṛtá hai, koí na úṉghtá na sotá, aur na kisí ká kamarband khultá hai[e], na kisí kí jútí ká tasma ṭúṭtá hai:

28 Un ke tír tez haiṉ, aur un kí sárí kamáneṉ kashída haiṉ[f], un ke ghoṛoṉ ke sum chaqmáq ke patthar ke mánind haiṉ, aur un ke pahiye girdbád ke mánind:

29 We sher ke mánind garajte haiṉ; háṉ, we jawán sheroṉ ke mánind garajte áte haiṉ; we gurráte, aur shikár pakaṛte, aur use alag le játe haiṉ, aur koí bachánewálá nahíṉ.

30 Aur us din un par aisá shor machegá jaisá samundar ká shor hotá hai; aur ye zamín kí taraf tákeṉge[g], aur kyá dekhte haiṉ? ki andherá aur tang-hálí hai; aur un ke liye aflák kí roshní táríkí ho játí hai.

Margin references:

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

† 'Ibrání meṉ, *tum.*
[e] Mík. 2. 2.
[f] Yas. 22. 14.
[g] Dekho Hiz. 45. 11.
[h] Ams. 23. 29, 30. Wá'iz 10. 16. 22 áyat.
[i] 'Amús 6. 5, 6.
[k] 'Aiy. 34. 27. Zab. 28. 5.
[l] Yas. 1. 3. Lúq. 19. 44.
[m] Hús. 4. 6.
[n] Yas. 2. 9, 11, 17.
[o] Yas. 10. 16.
[p] Yas 66. 5. Yar. 17. 15. 'Amús 5. 18. 2 Pat. 3. 3, 4.
[q] Ams. 3. 7. Rúm. 1. 22. aur 12. 16.
[r] 11 áyat.
[s] Ams. 17. 15. aur 24. 24.
[t] Ḳhur. 15. 7.
[u] 'Aiy. 18. 16. Hús. 9. 16. 'Amús 2. 9.
[x] 2 Sal. 22. 13, 17.
[y] Yar. 4. 24.
[z] Ahb. 26. 14, wag. Yas. 9. 12, 17, 21. aur 10. 4.
[a] Yas. 11. 12.
[b] Ist. 28. 49. Zab. 72. 8. Mal. 1. 11.
[c] Yas. 7. 18.
[d] Yúel 2. 7.
[e] Dán. 5. 6.
[f] Yar. 5. 16.
[g] Yas. 8. 22. Yar. 4. 23. Nau. 3. 2. Hiz. 32. 7, 8.

Peshtar MASÍH se, 758 ke qaríb.

VI BÁB.

1 *Yas'aiyáh royá men Yahowáh ká jalál dekhtá; 5 is se hirásan hotá; Khudá use is liház se khátir-jam'aí bakhshtá, ki wuh us ká paigambar hojáwe. 9 Wuh logon ká hál záhir kartá hai, ki sarkashí karte jáenge, jab tak we barbád na hojáwen. 13 Un men se thore log naját páwenge.*

758 ke qaríb.

JIS baras ki 'Uzziyáh bádsháh
mar gayá[a], main ne Khudá-
wand ko ek barí bulandí par únche
takht ke úpar baithe dekhá[b], aur
us ke libás ke dáman se haikal
ma'múr ho gayí.
2 Us ke úpar sarráfím khare
the, jin men se har ek ke chha
chha par the, aur har ek do pa-
ron se apná munh dhámpe thá,
aur do se apne pánw[c], aur do se
wuh urtá thá.
3 Aur ek ne dúsre ko pukárá
aur kahá, Quddús, Quddús, Qud-
dús[d], RABB ul afwáj hai: sárí za-
mín us ke jalál se ma'múr hai[e].
4 Aur pukárnewálon kí áwáz
ke zor se ástánon ke sutún hil
gaye, aur maskan dhuwán se bhar
gayá[f].
5 ¶ Tab main bol uthá, ki Háe
mujh par[g], main halák hotá hún!
ki main nápák honthwálá ádmí
hún, aur najis-lab logon ke dar-
miyán bastá hún, ki merí ánkhon
ne Bádsháh RABB ul afwáj ko
dekhá.
6 Us dam ek un sarráfím men
se ek sulgá húá koelá, jo us ne
dastpanáh se mazbah par se[h]
uthá liyá, apne háth men leke
merí taraf urá;
7 Aur us ne mere munh ko
chhúá[i], aur kahá, ki Dekh, is ne
tere labon ko chhúá, so terá
gunáh daf'a húá, aur terí khatá
ká kafára húá.
8 Us waqt main ne Khudáwand
kí áwáz suní jo bolá, ki Main kis
ko bhejún, aur hamárí[k] taraf se
kaun jáegá? Tab main bolá,
‖Main házir hún, mujhe bhej.
9 ¶ Us ne farmáyá, ki Já, aur
in logon ko kah, ki Tum sunoge
to, par samjhoge nahín, tum dek-
hoge to, par bújhoge nahín[l].
10 So tú un ke dilon ko charbá
de[m], aur un ke kánon ko bhárí
kar, aur un kí ánkhen múnd, tá
na ho ki we apní ánkhon se
dekhen, aur apne kánon se sunen,
aur apne dilon men ma'lúm ka-
ren[n], aur phiren, aur shifá pá-
wen.
11 Tab main ne kahá, Khudá-
wand, yih kab tak? Us ne jawáb
diyá, Yahán tak ki bastíán wírán
howen, aur koí basnewálá na
rahe, aur ghar be-chirág howen,
aur zamín ek lakht ujár ho jáwe[o],
12 Aur KHUDÁWAND ádmíon ko
dúr daf'a kare[p], aur sarzamín
men barí tabáhí ho.
13 ¶ Par hanoz us men daswán
hissa báqí hogá, jo phir halák
kiyá jáegá: lekin wuh balút aur
butm ke mánind hogá, ki bá-
wujúde ki we káte jáwen, taubhí
un kí qúwat un men báqí hotí hai:
so muqaddas tukhm[q] un ke jamne
ke liye qúwat hogá.

a 2 Sal. 15. 7.
b 1 Sal. 22.19. Yúh. 12. 41. Muk. 4. 2.
c Hiz. 1. 11.
d Muk. 4. 8.
e Zab. 72. 19.
f Khur. 40.34. 1 Sal. 8. 10.
g Khur. 4. 10. aur 6. 30. Qáz. 6. 22. aur 13. 22. Yar. 1. 6.
h Muk. 8. 3.
i Dekho Yar. 1. 9. Dán. 10. 16.
k Paid. 1. 26. aur 3. 22. aur 11. 7.
‖ 'Ibrání men, *Mujhe dekh.*
l Yas. 43. 8. Mat. 13. 14. Marq. 4. 12. Lúq. 8. 10. Yúh. 12. 40. A'am. 28.26. Rúm. 11. 8.
m Zab. 119.70. Yas. 63. 17.

Peshtar MASÍH se, 758 ke qaríb.

n Yar. 5. 21.
o Mík. 3. 12.
p 2 Sal. 25.21.
q Az. 9. 2. Mal. 2. 15. Rúm. 11. 5.

VII BÁB.

1 *Ákhaz Razín aur Fiqah ke sabab ghabrá játá, aur Yas'aiyáh use dilásá detá. 10 Ákhaz ko ek nishán chun lene kí ijázat miltí, par aisá karne par rází na hone se, use Masíh ká nishán dikháyá játá. 17 Us ko khabar dí játí ki Sháh i Asúr ke háth se tujhe sazá milegí.*

742 ke qaríb.

AUR sháh i Yahúdáh Ákhaz
bin Yútám bin 'Uzziyáh ke
'asr men[a] aisá húá, ki sháh i
Arám Razín aur sháh i Isráel
Fiqah bin Ramaliyáh Yarúsalam
par larne charhe, par fathyáb na
húe.
2 Us waqt Dáúd ke gharáne ko
yih khabar dí gayí, ki Arám ‖kí
Ifráím ke sáth sázish húí; so us
ká dil aur us ke logon ká dil yún
hilá, jis tarah ban ke darakht
ándhí se hilte hain.
3 Tab KHUDÁWAND ne Yas'aiyáh
ko hukm kiyá, ki Tú apne bete
‖Shiár-yáshúb ko leke[b] únche
táláb ke ábrez ke sire par jo ra-
fúgaron ke maidán ‖kí ráh men
hai[c], Ákhaz se já mil;
4 Aur use kah, Hoshyárí kar,
aur be-qarár mat ho; in lúktíon
ke do dhuwánwále tukron se mat
dar, aur is sabab terá dil na
ghabráwe, ki Arámí Razín aur
Ramaliyáh ke bete ká gussa bhar-
ká hai.
5 Azbaski Arám aur Ifráím aur
Ramaliyáh ká betá tere barkhiláf
púch mashwarat karke kahte hain,
6 Ki Áo, ham Yahúdáh par
charhen, aur use tang karen, aur
us men rakhna dálen, aur Tábial
ke bete ko us ke darmiyán takht-
nishín karen:

a 2 Sal. 16. 5. 2 Taw. 28. 5, 6.
‖ 'Ibrání men, *Ifráím par takiya kartá hai.*
‖ Ya'ne, *baqíya phiregá:* Dekho Yas. 6. 13. aur 10. 21.
b Yas. 10. 21.
‖ Yá, *ke kharanje men.*
c 2 Sal. 18.17. Yas. 36. 2.

Peshtar MASÍH se, 742 ke qaríb.

7 Is liye Khudáwand YAHOWÁH
yún kahtá hai, ki Us mansúbe ko
páedárí nahín[d], balki aisá kabhí
na hogá;
8 Kyúnki Arám ká dár-us-sal-
tanat Dimishq hai, aur Dimishq
ká sardár Razín hai[e]; aur pain-
sath baras ke andar Ifráím aisá
kat jáegá, ki qaum na rahegá.
9 Aur Ifráím ká dár-us-saltanat
Samrún hai, aur Samrún ká sar-
dár Ramaliyáh ká betá. Agar
tum ímán na láoge, to yaqínan
amn men na rahoge[f].
10 ¶ Phir KHUDÁWAND ne Ākhaz
se khitáb karke kahá, ki
11 KHUDÁWAND apne Khudá se
koí nishán máng[g], khwáh níche
zamín men, khwáh bulandí men
ásmán tak.
12 Par Ākhaz ne kahá, ki Main
nahín mángne ká, aur main KHU-
DÁWAND ko nahín ázmáne ká.
13 Tab nabí ne kahá, Ai Dáúd
ke khándán, ab tum suno: in-
sánon ko thakáná tumháre áge
kuchh chíz nahín; so kyá tum
mere Khudá ko bhí thakáoge?
14 Is wáste Khudáwand áp tum
ko ek nishán degá; Dekho, wuh
kunwárí pet se hogí[h], aur betá
janegí[i], aur us ká nám 'Im-
mánúel[k] rakhegí.
15 Wuh makkhan o shahd kháegá,
jab tak wuh burá tark karne ká
aur bhalá pasand karne ká im-
tiyáz na páwe.
16 Kyúnki us se áge ki yih
larká bad tark karne ká, aur nek
pasand karne ká imtiyáz páwe[l],
wuh sarzamín, jis ke do bád-
sháhon ke sabab tú ranj men hai,
wírán ho jáegí[m].
17 ¶ KHUDÁWAND tujh par aur
tere logon aur tere báp ke gha-
ráne par ‖ aisí áfat láwegá[n], ki
us din se, jab Ifráím Yahúdáh se
judá húá[o], áj tak kabhí na láyá,
ya'ne sháh i Asúr ko.
18 Aur us din aisá hogá ki KHU-
DÁWAND Misr kí nahron ke us
sire par se makkhíon ko, aur
Asúr kí sarzamín men se zambú-
ron ko, síṭí bajáke[p] buláwegá.
19 So we sab áwenge, aur wah-
shat kí wádíon men aur chatánon
ke daráron men[q], aur sab khár-
istánon men, aur sab karáron
men chhá jáenge.
20 Usí roz Khudáwand us us-
ture se, jo nahr ke pár kiráya kar
liyá, ya'ne Arám ke bádsháh se[r],
sir aur pánwon ke bál múndegá,
aur dárhí bhí ur jáegí.
21 Aur us din aisá hogá ki ek
ádmí ek bachhiyá aur do bheren
pálegá,
22 Aur aisá hogá ki wuh un
ke dúdh kí firáwání se makkhan
kháegá; kyúnki har ek, jo is sar-
zamín men bach rahegá, makkhan
aur shahd hí kháyá karegá.
23 Aur us din aisá hogá, ki
har ek jagah jahán ek hazár ták
hongín, jin men se ek ek hazár
rúpiyon kí qímat rakhtí hogí, un
kí jagah sadá-guláb aur kháristán
hogá[s].
24 Log tír aur kamánen leke
wahán áwenge; kyúnki wuh sárí
sarzamín sadá-guláb aur khár
hogí.
25 Aur un sárí paháríon par, jo
kudálí se khodí játí thín, sadá-
guláb aur kánṭon ke khauf se tú
phir na charhegá: so we gáe bail
kí charágáhen hongín, aur bher
bakrí unhen latárengín.

d Ams. 21. 30. Yas. 8. 10.
e 2 Sam. 8. 6.
f Dekho 2 Taw. 20. 20.
g Qáz. 6. 36, wag. Mat. 12. 38.
h Mat. 1. 23. Lúq. 1. 31, 34.
i Yas. 9. 6.
k Yas. 8. 8.
l Dekho Yas. 8, 4.
m 2 Sal. 15. 30. aur 16. 9.
‖ 'Ibrání men, *aise aiyám*.
n 2 Taw. 28. 19.
o 1 Sal. 12. 16.
p Yas. 5. 26.
q Yas. 2. 19. Yar. 16. 16.
r 2 Sal. 16. 7, 8. 2 Taw. 28. 20, 21. Dekho Hiz. 5. 1.
s Yas. 5. 6.

VIII BÁB.

1 Maher-shálál-hásh-baz ke nám ke mutábiq, nabí ki taraf se ilhámí paigám hotá, ki Arám aur Isráel donon Sháh i Asúr se maglúb honge. 5 Yahúdáh bhí be-ímání ke sabab us hí tarah se zer kiyá jáegá. 9 Iláhí áfaton ká dúr kar dená kisí ke maqdúr men nahín. 11 Khudátars log dilásá páwenge. 19 Butparast log sakht 'azáb men giriftár honge.

PHIR KHUDÁWAND ne mujhe
kahá, ki Ek barí takhtí
le, aur kárígar ke qalam se us
par likh[a], ki ‖ Maher-shálál-hásh-
baz.
2 Aur main ne diyánatdár ga-
wáhon ko, ya'ne 'Uriyáh káhin ko
aur Zakariyáh bin Ya-Barakiyáh
ko[b] muqarrar kiyá.
3 Aur main nabiya ke pás gayá;
so wuh pet se húí, aur ek betá
janí. Tab KHUDÁWAND ne mujhe
kahá, Us ká nám Maher-shálál-
hásh-baz rakh.
4 Ki us se peshtar, ki yih larká
Bábá Ammá bol sake[c], Dimishq
ká mál aur Samrún kí lút ko
uthwáke Sháh i Asúr ke huzúr
lejáenge[d].
5 ¶ Phir KHUDÁWAND ne mujhe
farmáyá,
6 Azbaski in logon ne Siloáh ke
nále ko[e], jo áhista bahtá hai,

Peshtar MASÍH se, 742 ke qaríb.

a Yas. 30. 8. Hab. 2. 2.
‖ Ya'ne, *Jaldí karní lút ke liye, jald ánd ganímat ke liye.*
b 2 Sal. 16. 10.
c Dekho Yas. 7. 16.
d 2 Sal. 15. 29. aur 16. 9. Yas. 17. 3.
741 ke qaríb.
e Naham. 3. 15. Yúh. 9. 7.

Peshtar MASÍH se, 741 ke qaríb.

ná-pasand kiyá, aur Razín aur Ramaliyáh ke beṭe par máil húe[f]:

7 So ab dekh, ki Khudáwand nahr ke sakht shadíd sailáb ko, ya'ne sháh i Asúr[g] aur us ke lashkar ko, un par chaṛhá láegá; aur wuh us ke sáre nálon ke pár áwegá, aur us ke sáre kanáron ke pár guzregá:

8 Aur wuh Yahúdáh ke darmiyán bahegá, aur us kí báṛh chalí jáegí; wuh gardan tak pahunch jáegí[h]; aur us ke paron ke phailáo se terí sárí sarzamín, ai 'Immánúel[i], ḍhap jáegí.

9 ¶ Are qaumo, ‖ dhúm macháo[k], par tum ṭukṛe ṭukṛe kiye jáoge; aur ai tum sab, jo zamín kí dúr atráf men ho, suno: apní kamaren bándho, par tumháre ṭukre ṭukre uṛáe jáenge; apní kamaren kaso, par tumháre purze purze honge.

10 Milke mansúbe bándho[l], par kuchh hásil na hogá; báten banáo, par unhen kuchh páedárí na hogí[m]: ki Khudá hamáre sáth hai[n].

11 ¶ Kyúnki KHUDÁWAND ne, jab us ká háth mujh par gálib húá, aur in logon kí ráh men chalne se mujhe man'a kiyá, mujh ko yún farmáyá, ki

12 Tum sab kuchh, jise ye log sázish kahte hain[o], sázish mat kaho, aur jis se we ḍarte hain, tum mat ḍaro, aur na ghabráo[p].

13 RABB ul afwáj jo hai, tum us kí taqdís karo[q]; aur us hí se ḍarte raho, aur us hí kí dahshat rakho[r].

14 Wuh tumháre liye ek maqdis hogá[s]; par Isráel ke donon gharánon ke liye ṭhokar ká patthar aur ṭhes kí chaṭán[t], aur Yarúsalam ke báshindon ke liye phandá aur dám howegá.

15 Bahut log un se ṭhokar kháenge[u], aur girenge, aur ṭúṭ jáenge, aur dám men phasenge, aur pakṛe jáenge.

16 'Ahd-náma band kar lo, aur mere shágirdon ke darmiyán sharí'at par muhr karo.

17 Par main KHUDÁWAND kí ráh dekhúngá, jo ab Ya'qúb ke gharáne se apná munh chhipátá hai[x]; main us ká intizár karúngá[y].

18 Dekh, main un laṛkon samet, jo KHUDÁWAND ne mujhe bakhshe[z], RABB ul afwáj kí taraf se, jo koh i Saihún men rahtá hai, baní Isráel ke darmiyán † 'ajáib o garáib ke liye hún[a].

19 ¶ Aur jab we tum ko kahen, Tum apne liye un kí talásh karo, jo dewon ke yár aur afsúngar hain[b], jo phusphusáte aur baṛbaṛáte hain[c]; to tum kaho, Kyá logon ko munásib nahín ki apne Khudá ko ḍhúnḍhen? kyá zindon kí bábat murdon se[d] suwál karen?

20 Sharí'at par aur 'ahdnáme par nazar karen[e]; agar we us sukhan ke mutábiq na bolen, to yih is liye hai ki un men ‖ roshní nahín[f].

21 Tab we kharáb-hál aur bhúkhe hoke sarzamín men guzrenge; aur aisá hogá, ki jab we bhúkhe honge, to we apní ján se bezár honge, aur apne Bádsháh aur apne Khudá par la'nat karenge[g]; aur we úpar tákenge,

22 Phir zamín kí taraf ghúrenge[h], aur kyá dekhte hain? ki tangí, aur táríkí, aur siyásat kí tíragí[i] hogí, aur we táríkí men ḍále jáenge.

f Yas. 7. 1, 2, 6. g Yas. 10. 12. h Yas. 30. 28. i Yas. 7. 14. ‖ Yá, *ápas men eká karo.* k Yúel 3. 9, 11. l Aiy. 5. 12. m Yas. 7. 7. n Yas. 7. 14. A'am. 5. 38, 39. Rúm. 8. 31. o Yas. 7. 2. p 1 Pat. 3. 14, 15. q Gin. 20. 12. r Zab. 76. 7. Lúq. 12. 5. s Hiz. 11. 16. t Yas. 28. 16. Lúq. 2. 34. Rúm. 9. 33. 1 Pat. 2. 8. u Mat. 21. 44. Lúq. 20. 18. Rúm. 9. 32. aur 11. 25. x Yas. 54. 8. y Hab. 2. 3. Lúq. 2. 25, 38. z 'Ibrán. 2. 13.

† 'Ibrání men, *nishánion ke liye.* a Zab. 71. 7. Zak. 3. 8. b 1 Sam. 28. 8. Yas. 19. 3. c Yas. 29. 4. d Zab. 106. 28. e Lúq. 16. 29. ‖ 'Ibrání men, *subh nahín.* f Mík. 3. 6. g Muk. 16. 11. h Yas. 5. 30. i Yas. 9. 1.

IX BAB.

1 *Masíh ke paidá hone o bádsháhí iqtidár páne se, un áfaton ke darmiyán kyá hí baṛí khushí hogí!* 8 *Tafsíl un áfaton kí jo Isráel par áwengí, un kí magrúrí ke sabab,* 13 *aur un kí riyákárí,* 18 *aur un kí sakhtdilí ke sabab.*

740 ke qaríb.

LEKIN wuh tíragí[a] na rahegí, jaisí us waqt húí ki jab us par bipat paṛí thí: ki us ne pahle Zabulún kí sarzamín ko, aur Naftálí kí sarzamín ko zillat dí[b], par ákhirí zamáne men gair qaumon ke Jalíl men daryá kí samt Yardan ke pár buzurgí degá.

2 Un logon ne, jo táríkí men chalte the, baṛí roshní dekhí; aur un par, jo maut ke sáye ke mulk men rahte the, núr chamká[c].

3 Tú ne ummat ko ziyáda kiyá, aur un kí khushí afzúd kí; we tere áge aise khush hote, jaise dirau ke waqt, aur ganímat kí taqsím ke waqt khush hote hain[d].

4 Kyúnki tú ne us ke bojh ke júe ko, aur us ke kándhe ke laṭh ko[e], jo us par zulm kartá thá, aisá toṛá hai, jaisá ki Midyán ke din men húá thá[f].

5 Ki jang men pahlawánon ke sab hathyár, aur kapṛe jo lahú se najis hon, jaláne ke liye ág ká índhan honge[g].

6 Ki hamáre liye ek laṛká ta-

a Yas. 8. 22. b 2 Sal. 15. 29. 2 Taw. 16. 4. 740 ke qaríb. c Mat. 4. 16. Afs. 5. 8, 14. d Qáz. 5. 30. e Yas. 10. 5. aur 14. 5. f Qáz. 7. 22. Zab. 83. 9. Yas. 10. 26. g Yas. 66. 15, 16.

Peshtar MASÍH se, 740 ke qaríb.

h Yas. 7. 14. Lúq. 2. 11.
i Yúh. 3. 16.
k Mat. 28. 18. 1 Qur. 15. 25.
l Qáz. 13. 18.
m Tít. 2. 13.
n Afs. 2. 14.
o Dán. 2. 44. Lúq. 1. 32, 33.
p 2 Sal. 19. 31. Yas. 37. 32.

738 ke qaríb.

‖ Yá, *faráham karegá.*
‖ Yá, *munh pasárke.*
q Yas. 5. 25. aur 10. 4. Yar. 4. 8.
r Yar. 5. 3. Hús. 7. 10.
s Yas. 10. 17. Muk. 18. 8.
‖ Yá, *we jo unhen mubárak kahte.*
t Yas. 3. 12.
‖ Yá, *we jo un se mubárakbádí páte.*
u Zab. 147. 10, 11.
x Mfk. 7. 2.
y 12, 21 áyaten̲. Yas. 5. 25. aur 10. 4.

wallud hotá[h], aur ham ko ek beṭá
bak̲hshá gayá[i]; aur saltanat us
ke kándhe par hogí[k]: aur wuh is
nám se kahlátá hai, 'Ajíb[l], Mushír,
K̲hudá e Qádir[m], Abadíyat ká
Báp, Ṣalámatí ká Sháhzáda[n]:
7 Us kí saltanat ke iqbál aur
salámatí kí kuchh intihá na hogí[o]:
wuh Dáúd ke tak̲ht par aur us kí
mamlukat par áj se leke abad tak
bandobast karegá, aur 'adálat
aur sadáqat se use qiyám bak̲h-
shegá. Rabb ul afwáj kí gayúrí
yih karegí[p].
8 ¶ K̲hudáwand ne Ya'qúb ke
úpar ek suk̲han bhejá, aur wuh
suk̲han Isráel par názil húá.
9 Aur sáre log, kyá baní Ifráím
aur kyá ahl i Samrún, ma'lúm
karen̲ge, jo takabbur aur sak̲ht-
dilí se kahte hain̲,
10 Ki ínṭen̲ gir gayín̲, par ham
taráshe húe pattharon̲ kí 'imárat
banáen̲ge; gúlar ke darak̲ht káṭe
gaye, par ham saro ke lagáen̲ge.
11 Is liye K̲hudáwand Razín ke
dushmanon̲ ko us par chaṛháegá,
aur us ke bairíon̲ ko ‖musallah
karegá;
12 Áge Arámí hon̲ge aur píchhe
Filistí, aur we Isráel ko ‖har
taraf se khá jáen̲ge. Báwujúd
us sab ke, us ká sárá gussa utar
nahín̲ gayá, balki us ká háth
hanoz phailá húá hai[q].
13 ¶ Par log us kí taraf, jo
unhen̲ mártá hai, nahín̲ phire[r],
aur we Rabb ul afwáj ko nahín̲
ḍhúnḍhte the.
14 So K̲hudáwand baní Isráel
ke sir o dum aur shák̲h o nai ko
ek hí din men̲[s] káṭ ḍálegá.
15 Wuh jo puráná hai aur
'izzatdár, wuhí sir hai, aur jo
nabí jhúṭhí báten̲ sikhlátá hai,
wuhí dum hai.
16 Kyún̲ki we, ‖jo in logon̲ ke
peshwá hain̲, un se k̲hatákárí
karwáte hain̲[t], aur we, ‖jo un kí
pairawí karte hain̲, nigle jáen̲ge.
17 So K̲hudáwand un ke ja-
wánon̲ se k̲hushnúd nahín̲[u], aur
wuh un ke yatímon̲ aur un kí
bewon̲ par kabhí rahm na karegá;
ki un men̲ har ek riyákár aur
badkirdár hai[x], aur har ek munh
harámzadagí kí bát boltá hai.
Báwujúd us sab ke, us ká sárá
gussa utar nahín̲ gayá, balki us
ká háth hanoz phailá húá hai[y].
18 ¶ Ki badzátí ág kí tarah
jalátí hai[z]; wuh sadá-guláb kí
báṛí aur k̲háristán ko faná kar
degí, aur jangal kí jháṛí men̲
shu'ala-angez hogí, ki we dhuwen̲
ke mánind uṛte phiren̲ge.
19 Rabb ul afwáj ke qahr se
yih sarzamín jaláí játí, aur log
ág ke kundon̲ ke mánind howen̲ge;
aur koí apne bháí kí ri'áyat na
karegá[a].
20 Aur wuh dahne háth se uchak
legá, aur bhúkhá hogá; aur wuh
báyen̲ háth jáke kháegá, aur we
ser na hon̲ge[b]; un men̲ se har ek
ádmí apne bázú ká gosht kháegá[c]:
21 Munassí Ifráím ká, aur Ifráím
Munassí ká: aur we milke Yahú-
dáh par chaṛháí karen̲ge. Báwu-
júd us sab ke, us ká sárá gussa
utar nahín̲ gayá, balki us ká háth
hanoz phailá húá hai[d].

X BÁB.

1 Zálimon̲ par wáwailá hai 5 Asúr, wuh ḍanḍá jis se riyákáron̲ ne már kháí thí, áp takabbur ke bá'is toṛá jáegá. 20 Isráel men̲ se thoṛe log bach jáen̲ge. 24 Isráel kí k̲hátir-jam'aí hotí is wa'de se, ki wuh Sháh i Asúr ke háth ke níche se nikal bachegá.

UN par wáwailá hai, jo be-
insáfí se fatwá dete hain̲[a],
aur un par, jo dard-angez qá-
núnon̲ ko jo unhon̲ ne ṭhahráe
hain̲ qalamband karte;
2 Táki miskínon̲ ko 'adálat se
ná-ummed karen̲, aur un ká haqq,
jo mere bandon̲ men̲ muhtáj hain̲,
chhín lewen̲, aur bewon̲ ko ganí-
mat karen̲, aur yatímon̲ ko lúṭen̲.
3 So tum mutálaba ke din aur
us k̲harábí ke din[b], jo dúr se
áwegí, kyá karoge[c]? tum kis se
kumak cháhoge, aur tum apní
hashmat kahán̲ rakhoge?
4 Mujh bagair we qaidíon̲ ke
níche latáṛe jáen̲ge, aur maq-
túlon̲ ke tale paṛe rahen̲ge. Bá-
wujúd us sab ke, us ká sárá gussa
utar nahín̲ gayá, balki us ká háth
hanoz phailá húá hai[d].
5 ¶ ‖Ai Asúr, mere gusse ká
ḍanḍá[e], aur jo láṭh us ke háth men̲
hai, so mere qahr ká hathyár hai.
6 Main̲ use bhejún̲gá, táki ek
riyákár qaum ko[f], aur un logon̲
ko, jin par merá qahr hai, sazá
dewe; aur main̲ use hukm i qáti'
dún̲gá, ki lúṭ ká mál le le, aur
unhen̲ asír kare, aur unhen̲ bá-
záron̲ kí kíchaṛ ke mánind latáṛe[g].
7 Lekin us ká yih iráda nahín̲

Peshtar MASÍH se, 738 ke qaríb.

z Yas. 10. 17. Mal. 4. 1.
a Mfk. 7. 2, 6.
b Ahb. 26. 26.
c Yas. 49. 26. Yar. 19. 9.
d 12, 17 áyaten̲. Yas. 5. 25. aur 10. 4.

713 ke qaríb.

a Zab. 58. 2. aur 94. 20.
b Hús. 9. 7. Lúq. 19. 44.
c Aiy. 31. 14.
d Yas. 5. 25. aur 9. 12, 17, 21.
‖ Yá, *Wáwailá Asúr par.*
e Yar. 51. 20.
f Yas. 9. 17.
g Yar. 34. 22.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

hai, aur us ká dil nahíṉ cháhtá
ki aisá kare; balki us ke dil meṉ
hai ki qatl kare, aur bahutsí
gurohoṉ ko káṭ ḍále[h].
8 Kyúṉki wuh kahtá hai, Kyá
mere umará sarásar bádsháh
nahíṉ[i]?
9 Kyá Kalno[k] Karkimís[l] ke
mánind, aur Hamát Arfád ke
mánind, aur Samrún Dimishq ke
mánind[m] nahíṉ hai?
10 Hargáh mere háth ne butoṉ kí
mamlukateṉ páíṉ, jin meṉ khodí
húí múrateṉ Yarúsalam aur Sam-
rún se kahíṉ ziyáda haiṉ:
11 To kyá jaisá maiṉ ne Samrún
se aur us ke butoṉ se kiyá, aisá
Yarúsalam se aur us ke butoṉ se
na karúṉgá?
12 So aisá hogá, ki jab Ḳhudá-
wand koh i Saihún par aur Yarú-
salam meṉ apná kám kar chu-
kegá[n], tab maiṉ sháh i Asúr ko
us ke gustáḳh dil ke ||ḳhiyáloṉ kí,
aur us kí buland-nigáhí aur gha-
manḍ kí sazá dúṉgá[o].
13 Ki wuh kahtá hai, Maiṉ ne
apne háth ke zor se, aur apní
dánish se yih kiyá hai, ki maiṉ
dánishmand húṉ; maiṉ ne qau-
moṉ kí hadden sarkáíṉ, aur un
ke ḳhazáne lúṭe, aur maiṉ ne
jangí mard ke mánind unheṉ jo
úṉche par baiṭhe the utárdiyá[p]:
14 Aur mere háth ne[q] logoṉ kí
daulat yúṉ le lí, jaise ek ghoṉslá
le lete haiṉ; aur jaise koí un
anḍoṉ ko, jo paṛe howeṉ, sameṭ
lewe, waise maiṉ sárí zamín par
qábiz húá; aur ek meṉ yih sakat
na húí, ki par pháiláwe, yá muṉh
khole, yá chahchaháwe.
15 Kyá kulháṛá us ke rú ba rú,
jo us se káṭtá hai, láfzaní karegá[r]?
aur árá árákash ke sámhne sheḳhí
karegá? yih aisá hai ki jaise
laṭh us ko, jo use uṭháe húe hai,
hiláwe, aur sonṭá us ko, jo lakṛí
nahíṉ hai, uṭháwe.
16 Is sabab se Ḳhudáwand,
Rabb ul afwáj, us ke moṭe mar-
doṉ par lágarí ko gálib karegá[s],
aur us kí shaukat ke níche ek
shu'ala ág ke mánind farozán
karegá;
17 Aur Isráel ká núr ág banegá,
aur us ká Quddús ek shu'ala
hogá; wuh us ke ḳháron ko aur
sadá-guláboṉ ko ek din meṉ jaláke
bhasam kar degá[t];

[h] Paid. 50. 20. Mík. 4. 12.
[i] 2 Sal. 18. 24, 33, wag. aur 19. 10, wag.
[k] 'Amús 6. 2.
[l] 2 Taw. 35. 20.
[m] 2 Sal. 16. 9.
[n] 2 Sal. 19. 31.
|| 'Ibrání meṉ, *phal kí.*
[o] Yar. 50. 18.
[p] Yas. 37. 24. Hiz. 28. 4, wag. Dán. 4. 30.
[q] Aiy. 31. 25.
[r] Yar. 51. 20.
[s] Yas. 5. 17.
[t] Yas. 9. 18. aur 27. 4.

18 Aur us ke ban aur jaiyid khe-
toṉ kí ḳhushnumáí ko, ján se gosht
tak, faná karegá, aur we aise ho já-
eṉge jaisá koí maríz jo mar rahe.
19 Aur us ke bág ke daraḳht
aise thoṛe báqí raheṉge, ki ek
laṛká bhí unheṉ ginke likh le.
20 ¶ Aur us din aisá hogá, ki
we, jo baní Isráel meṉ se báqí
rah jáeṉge, aur ahl i Ya'qúb meṉ
se bach raheṉge, us par jis ne
unheṉ márá phir takiya na ka-
reṉge[u], balki Ḳhudáwand Isráel
ke Quddús par sachche dil se
tawakkul kareṉge.
21 Aur báqí log, jo Ya'qúb se
báqí hoṉge, us Ḳhudá kí taraf, jo
qawí hai, phireṉge[x].
22 Ki agarchi tere log, ai Isráel,
daryá kí ret ke mánind hoṉ[y],
magar un meṉ se sirf we log, jo
báqí raheṉ, phireṉge[z], ki wuh
sazá kí takmíl[a], jis ká hukm kiyá
gayá hai, sadáqat se labrez hogí.
23 Kyúṉki Ḳhudáwand Rabb
ul afwáj, sazá kí wuh takmíl, jo
muqarrar kí gayí, sárí zamín ke
bích meṉ karegá[b].
24 ¶ So Ḳhudáwand Rabb ul
afwáj yih farmátá hai, ki Ai
mere logo, tum jo Saihún meṉ
baste ho, Asúr se mat ḍaro[c]:
wuh to tujh ko laṭh se máregá,
aur tujh par apná ḍanḍá uṭháwegá
Misr ke taur par[d]:
25 Lekin ek thoṛí hí der hai[e]
ki josh o ḳharosh mauqúf hogá,
aur merá qahr, us ke halák karne
se dhímá hojáegá[f].
26 Aur Rabb ul afwáj Midyán
kí ḳhúnrezí ke mutábiq, jo 'Oreb
kí paháṛí par húí[g], us par ek
koṛá uṭháwegá[h], aur jis tarah
'asá daryá par uṭháyá gayá, háṉ,
use Misr kí tarah hí uṭháwegá[i].
27 Aur us din aisá hogá ki us
ká bojh tere kándhe par se[k], aur
us ká júá terí gardan par se uṭhá
liyá jáegá, aur wuh júá † farbihí
ke bá'is se[l] toṛá jáegá.
28 Wuh 'Aiyat meṉ áyá hai, Mij-
rún meṉ hoke guzar gayá, Mikmás
meṉ apná asbáb rakh chhoṛá hai:
29 We ghátí se pár gaye[m]; we
Jib'a meṉ shab-básh húe; Rámah
hirásán hai; Jibi'ah-Sáúl bhág
nikaltá hai[n].
30 Ai Jallím kí beṭí[o], chíḳh már:
ai miskín 'Anatút[p], apní áwáz
Lais ko[q] suná.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

[u] Dekho 2 Sal. 16. 7. 2 Taw. 28. 20.
[x] Yas. 7. 3.
[y] Rúm. 9. 27.
[z] Yas. 6. 13.
[a] Yas. 28. 22.
[b] Yas. 28. 22. Dán. 9. 27. Rúm. 9. 28.
[c] Yas. 37. 6.
[d] Ḳhur. 14 Báb.
[e] Yas. 54. 7.
[f] Dán. 11. 36.
[g] Qáz. 7. 25. Yas. 9. 4.
[h] 2 Sal. 19. 35.
[i] Ḳhur. 14. 26, 27.
[k] Yas. 14. 25.
† Yá, *mamsúhí ke bá'is se.* 'Ibrání meṉ, *tel ke rú ba rú se.*
[l] Zab. 105. 15. Dán. 9. 24. 1 Yúh. 2. 20.
[m] 1 Sam. 13. 28.
[n] 1 Sam. 11. 4.
[o] 1 Sam. 25. 24.
[p] Yash. 21. 18.
[q] Qáz. 18. 7.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

31 Madmanah [r] chalá gayá;
Jebím ke rahnewále nikal bháge.
32 Phir áj ke din Núb men [s]
khaimazan hogá: tab wuh apná
háth Saihún kí betí [t] ke pahár,
Yarúsalam ke koh par, hiláwegá [u].
33 Dekho, Khudáwand Rabb ul
afwáj haibatnák waz'a se us shákh
ko chhánt dálegá, aur we jo lambe
lambe hain kát dále jáenge [x], aur
we jo ‖ únche hain past ho jáenge.
34 Aur wuh jangal kí jhárí ko
lohe se kát dálegá, aur Lubnán
ek zabardast ke háth se gir
jáegá.

XI BÁB.

1 *Yassí ke tane se ek shákh niklegí, aur us kí bádsháhat sulh-pazír hogí.* 10 *Isráel ke bahál hojáne kí khabar ki bare dabdaba ke sáth hogá, aur gair qaumon ke buláe jáne kí.*

TAB Yassí ke tane se [a] ek sontá
niklegá [b], aur us kí jaron se
ek phaldár shákh paidá hogí [c]:
2 Aur Khudáwand kí rúh us
par thahregí, hikmat aur khirad
kí rúh, maslahat aur qudrat kí
rúh, ma'rifat aur Khudáwand ke
khauf kí rúh [d]:
3 Aur wuh Khudáwand ke
khauf ‖ se tez-fahm hogá, wuh
apní ánkhon ke dekhne ke mu-
tábiq hukm na karegá, aur apne
kánon ke sunne ke muwáfiq
tambíh na degá;
4 Balki wuh rástí se miskínon
ká insáf karegá [e], aur insáf se
zamín ke ‖ khákséron ká haqq adá
karegá; aur wuh apne munh kí
láthí se zamín ko máregá, aur
apne labon ke dam se sharíron
ko faná kar dálegá [f].
5 Us kí kamar ká patká rástbází
hogí, aur us ke pahlú sacháí ke
patke se kase húe honge [g].
6 Us waqt bheriyá barre ke
sáth rahegá, aur chítá halwán ke
sáth baithegá, aur bachhiyá aur
sher-bachcha aur pálá húá bail
mile jule rahenge [h], aur nannhá
bachcha un kí peshrawí karegá.
7 Gáe aur ríchh milke charenge,
un ke bachche mile jule baithenge,
aur sher i babar bail kí tarah
ghás kháegá.
8 Aur dúdh-pítá bachcha sámp
ke súrákh pás khelegá, aur wuh
larká, jis ká dúdh chhuráyá gayá
hogá, kále kí bámbhní men háth
dálegá.

[r] Yash. 15. 31.
[s] 1 Sam. 21. 1. aur 22. 19. Naham. 11. 32.
[t] Yas. 37. 22.
[u] Yas. 13. 2.
[x] Dekho 'Amús 2. 9.
‖ Yá, *magrúr hain.*
[a] A'am. 13. 23. 10 áyat.
[b] Yas. 53. 2. Zak. 6. 12. Muk. 5. 5.
[c] Yas. 4. 2. Yar. 23. 5.
[d] Yas. 61. 1. Mat. 3. 16. Yúh. 1. 32, 33. aur 3. 34.
‖ Yá, *kí bás sunghegá.*
[e] Zab. 72. 2, 4. Muk. 19. 11.
‖ Yá, *khák-sáron ke liye bahs karegá.*
[f] Aiy. 4. 9. Mal. 4. 6. 2 Tas. 2. 8. Muk. 1. 16. aur 2. 16. aur 19. 15.
[g] Dekho Afs. 6. 14.
[h] Yas. 65. 25. Hiz. 34. 25. Hús. 2. 18.

9 We mere muqaddas koh kí
sab atráf men kisí ko dukh na
denge, aur tor na dálenge [i];
kyúnki jis tarah pání se samundar
bhará húá hai, usí tarah zamín
Khudáwand ke 'irfán se ma'múr
hogí [k].
10 ¶ Aur us din [l] aisá hogá ki
Yassí kí wuh jar qaumon ke
liye jhande kí tarah kharí hogí [m];
qaumen us kí tálib hongí [n]: aur
us kí árámgáh jalál banegí [o].
11 Aur us din [p] aisá hogá, ki
Khudáwand dúsre martaba apná
háth barháke un ko, jo us ke
logon men báqí howenge, aur
Asúr, aur Misr [q], aur Fatrús, aur
Kúsh, aur Ailám, aur Sin'ár, aur
Hamát, aur daryáí jazíron ke logon
men se bach rahe honge, pher
láwegá.
12 Aur wuh qaumon ke liye ek
jhandá khará karegá, aur un
Isráelíon ko, jo khárij kiye gaye
hain, jam'a karegá, aur sáre baní
Yahúdáh ko, jo parágandа ho-
wenge [r], zamín ke cháron konon
se faráham karegá.
13 Tab baní Ifráím men hasad
na rahegá, aur baní Yahúdáh
men ke kínawar kát dále já-
enge; baní Ifráím baní Yahúdáh
par hasad na karenge, aur baní
Yahúdáh baní Ifráím se kína na
rakhenge [s].
14 Aur we pachchhim kí taraf
Filistíon ke kándhon par jhap-
tenge, aur we sab ikatthe hoke
púrab ke basnewálon ko lútenge,
aur Adúm aur Moáb par háth dá-
lenge [t], aur baní 'Ammún un ke
tábi'dár honge [u].
15 Aur Khudáwand daryá e
Misr kí lisán ko bilkull khushk
kar degá [x], aur apní zoráwar ándhí
se nahr par apná háth hiláwegá,
aur us ko sát nahren kar degá,
aur aisá karegá ki log júte pahine
húe pár chale jáenge [y].
16 Aur wahán us ke báqí bandon
ke liye, jo Asúr men se bach
rahenge, aisá ek rasta hogá [z]
jaisá baní Isráel ke liye thá, jis
din ki we Misr kí zamín se nikle [a].

XII BÁB.

Ahl i ímán ká ek shukrána jo Khudá kí rahmaton ke sabab adá karte hain.

AUR us din [a] tú kahegá, ki Ai
Khudáwand, main ‖ terá
shukr karúngá; ki agarchi tú

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

[i] Aiy. 5. 23. Yas. 2. 4. aur 35. 9.
[k] Hab. 2. 14.
[l] Yas. 2. 11.
[m] 1 áyat. Rúm. 15. 12.
[n] Rúm. 15. 10.
[o] 'Ibrán. 4. 1, wag.
[p] Yas. 2. 11.
[q] Zak. 10. 10.
[r] Yúh. 7. 35. Ya'q. 1. 1.
[s] Yar. 3. 18. Hiz. 37. 16, 17, 22. Hús. 1. 11.
[t] Dán. 11. 41.
[u] Yas. 60. 14.
[x] Zak. 10. 11.
[y] Muk. 16. 12.
[z] Yas. 19. 23.
[a] Khur. 14. 29. Yas. 51. 10. aur 63. 12, 13.
[a] Yas. 2. 11.
‖ Yá, *terí sitáish karúngá.*

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

mujh se ná-khush thá, par terá
gussa utar gayá, aur tú ne mujhe
tasallí dí.
2 Dekho, Khudá merí naját hai:
main us par tawakkul karúngá,
aur na darúngá: ki YÁH YAH-
OWÁH[b] merá bútá[c] aur merá
sarod hai, aur wuh merí naját
húá hai.
3 So tum khush hoke naját ke
chashmon se pání bharoge[d].
4 Aur us din tum kahoge, ki
KHUDÁWAND kí sitáish karo, us
ká nám ‖lo[e], logon ke darmiyán
us kí qudraten bayán karo[f], aur
kaho, ki us ká nám 'álíshán hai[g].
5 KHUDÁWAND kí madh-saráí
karo, is liye ki us ne 'ajáib chízen
banáín[h]; sárí zamín ko yih ma'lúm
hai.
6 Ai Saihún kí basnewálí, tú
chillá aur lalkár[i], ki tere darmiyán
Isráel ká Quddús buzurg hai[k].

b Zab. 83. 18. c Khur. 15. 2. Zab. 118. 14. d Yúh. 4. 10, 14. aur 7. 37, 38. ‖ Yá, *mash-húr karo.* e 1 Taw. 16. 8. Zab. 105. 1. f Zab. 145. 4, 5, 6. g Zab. 34. 3. h Khur. 15. 1, 21. Zab. 68. 32. aur 98. 1. i Yas. 54. 1. Saf. 3. 14. k Zab. 71. 22. aur 89. 18. Yas. 41. 14, 16.

XIII BÁB.

1 *Khudá apní faujon ko jam'a kartá jo us ke qahr ko anjám dene ke liye muqarrar húí thín.* 6 *Wuh apná iráda záhir kartá ki Bábul ko Mádíon ke wasíle se barbád kare.* 19 *Bábul kí wíráni ká hál.*

712 ke qaríb.

BÁBUL ká bojh[a], jise Amús ke
beṭe Yas'aiyáh ne royá men
dekhá.
2 Tum ‖ únche pahár par[b] ek
jhandá khará karo[c], un ko buland
áwáz se pukáro, aur háth hiláo[d],
ki we amíron ke darwázon men
ghus jáwen.
3 Main ne apne muqaddason ko
hukm kiyá, main ne apne qahr
ke liye apne baháduron ko[e], jo
merí khudáwandí se masrúr hain[f],
buláyá hai.
4 Paháron men ek hujúm kí
áwáz hai, ek bare lashkar ká sá
shor; yih mamlukaton aur qau-
mon ke dange kí áwáz hai jo
faráham húín: RABB ul afwáj
jangí lashkar kí maujúdát letá hai.
5 We dúr mulk se, ásmán kí
intihá kí taraf se, áte hain, hán,
KHUDÁWAND aur us ke qahr ke
hathyár, táki sárí mamlukat ko
halák karen.
6 ¶ Ab tum wáwailá karo, ki
KHUDÁWAND ká din nazdík hai[g];
wuh Qádir kí taraf se halákat ke
mánind[h] áwegá.
7 So sáre háth ḍhíle howenge, aur
har ek ádmí ká dil pighal jáegá.
8 We hirásán honge: jánkaní

a Yas. 21. 1. aur 47. 1. Yar. 50, aur 51 Abwáb. ‖ Yá, *nange.* b Yar. 51. 25. c Yas. 5. 26. aur 18. 3. Yar. 50. 2. d Yas. 10. 32. e Yúel 3. 11. f Zab. 149. 2, 5, 6. g Saf. 1. 7. Muk. 6. 17. h Aiy. 31. 23. Yúel 1. 15.

aur gamgíní unhen á legí[l]: un
par aisí dushwárí hogí, jaisí us
'aurat par hotí jise dard lagte
hain; so we aise sarásíma honge,
ki ek dúsre ko pará tákegá, aur
un ke chihre shu'ale kí tarah
honge.
9 Dekho, KHUDÁWAND ká wuh
din átá hai, jo gazab men aur
qahr i shadíd men sakht durusht
hai, táki mulk ko wírán kare[k];
aur wuh gunahgáron ko us par
se nest nábúd karegá[l].
10 Ki ásmán ke sitáre aur ka-
wákib roshní na denge: aur
súraj tulú' hote hote andherá ho
jáegá, aur chánd apní roshní na
degá[m].
11 Aur main jahán ko us kí
buráí ke sabab se, aur sharíron
ko un kí badkárí ke bá'is se sazá
dúngá; aur main magrúron ká
fakhr kho dúngá[n], aur zálim
logon ká gurúr ḍhá dúngá.
12 Main aisá karúngá, ki ek
mard kundan se, hán, ek mard
Ofír ke sone se ziyáda besh-
qímat ṭhahregá.
13 So main ásmánon ko lar-
záúngá[o], aur zamín apní jagah
se ṭal jáegí, RABB ul afwáj ke
qahr ke máre, aur us ke sakht
gazab ke din men[p].
14 Aur un men se har ek us áhú
kí mánind, jo herá játá hai, yá us
bher kí tarah, jise koí na rakhe,
apní qaum kí taraf mutawajjih
hogá, aur har ek apne watan ko
bhágegá[q].
15 Har ek jo mil jáegá, khonchá
kháegá; aur har ek, jo un men
shámil húá hogá, talwár se márá
paregá.
16 Aur un ke bálbachche un kí
ánkhon ke sámhne paṭake já-
enge[r], un ke ghar lúṭe jáenge,
aur un kí jorúon kí hurmat lí
jáegí.
17 Dekho, main Mádíon ko un
par charháúngá[s]; we rúpe ko
khátir men na láwenge, aur sone
se khush na howenge.
18 Un kí kamánen jawán logon
ko ṭukre ṭukre kar ḍálengí, aur
we rihm ke phal par rahmat na
karenge, aur un kí ánkhen bach-
chon se be-murúwatí karengín.
19 ¶ Aur Bábul, jo mamlukaton
kí hashmat, aur Kasdíon kí bu-
zurgí kí raunaq hai[t], Sadúm aur

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

i Zab. 48. 6. Yas. 21. 3. k Mal. 4. 1. l Zab. 104. 35. Ams. 2. 22. m Yas. 24. 21, 23. Hiz. 32. 7. Yúel 2. 31. aur 3. 15. Mat. 24. 29. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 25. n Yas. 2. 17. o Haj. 2. 6. p Zab. 110. 5. Nau. 1. 12. q Yar. 50. 16. aur 51. 9. r Zab. 137. 9. Nahúm 3. 10. Zak. 14. 2. s Yas. 21. 2. Yar. 51. 11, 28. Dán. 5. 28, 31. t Yas. 14. 4, 22.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

'Amúrah kí mánind ho jáegí, jin ko Khudá ne ulaṭ diyá[u].

20 Wuh abad tak ábád na hogí[x], aur pusht dar pusht koí us men na basenge; wahán hargiz 'Arab log khaime istáda na karenge, aur wahán gaḍariye gallon ko na biṭháenge;

21 Par ban ke janglí darinde wahán baiṭhenge, aur un ke gharon men ‖ 'ajab tarah ke wuhúsh bhare húe honge[y]; wahán † ullú bolenge, aur ‡ bayábání gúl náchenge.

22 Aur gídaṛ un ke ujáṛ makánon men, aur azhdahe un ke rang-mahallon men báham bolenge: us ká waqt nazdík pahunchá hai, aur us ke din daráz na honge[z].

XIV BA'B.

1 *Khudá Isráel par rahm karke use bahál karegá.* 4 *We Bábul par shádiyána bajáenge.* 24 *Khudá ká iráda Asúr kí bábat.* 29 *Filistína ko dhamkí dí játí.*

KYUNKI KHUDA'WAND Ya'qúb par rahm farmáegá[a], aur Isráel ko hanoz barguzída rakhegá, aur unhen un kí zamín men phir biṭhláegá[b]; aur pardesí un ke sáth mel karenge, aur Ya'qúb ke gharáne se mil jáenge[c].

2 Aur qaumen unhen le áwengí, aur unhen un ke mulk men pahuncháwengí[d]; aur baní Isráel KHUDA'WAND kí sarzamín men un ke málik hoke unhen gulám aur laundíán karenge, aur we unhen, jinhon ne un ko asír kiyá thá, asír karenge, aur apne zulm karnewálon par hukúmat karenge[e].

3 Aur us roz aisá hogá, ki jab KHUDA'WAND terí mihnat o mashaqqat se, aur gulámí kí us sakht khidmat se, jo unhon ne tujh se karáí, ráhat bakhshegá,

4 ¶ Tab tú sháh i Bábul par masal máregá[f], aur kahegá, Kyúnkar zálim tabáh húá, aur sonahlá shahr[g] ujáṛá gayá!

5 KHUDA'WAND ne sharíron ká laṭh toṛá[h], aur hukúmat karnewálon ká 'asá.

6 Wuh jo logon ko qahr ke sáth márne se mauqúf na rahá, aur ummaton par gazab se hukmrání karne se báz na áyá, hánká játá, aur koí roktá nahín.

7 Sárí zamín khush aur ásúda hai; we bagalen bajá bajáke gáte hain.

8 Hán, sanaubar ke darakht aur Lubnán ke saro tere liye khush hain[i]; jab se tú níche giráyá gayá, tab se koí lakaṛhárá hamárí taraf na áyá.

9 ‖ Pátál ne níche se tere sabab jumbish kí hai, ki tere áte waqt terá istiqbál kare[k]; wuh tere sabab murdon ko aur zamín ke sab sardáron ko jagátá hai; us ne ummaton ke sáre bádsháhon ko un ke takhton par uṭhá khaṛá kiyá hai.

10 We sab bolenge, aur tujhe kahenge, Kyá tú bhí hamáre mánind ná-zor húá; tú aisá ho gayá jaise ham hain?

11 Terí shán o shaukat, aur tere sáz aur báj kí khush-áwází gor men utárí gayí; tere níche kíṛon ká farsh húá, aur kirm hí terá báláposh bane.

12 Ai subh ke shándár farzand, tú kyúnkar ásmán par se gir paṛá[l]! tú jo qaumon ko latáṛtá thá, kyúnkar zamín par paṭaká gayá!

13 Tú to apne dil men kahtá thá, Main ásmán par chaṛhúngá[m], main apne takht ko Khudá ke sitáron se úncha karúngá[n], aur main uttar kí atráf men[o] jamá'at ke pahár ke úpar chaṛhke baiṭhúngá.

14 Main badlíon kí únchái par chaṛhúngá, main Khudá Ta'álá kí mánind hoúngá[p].

15 Lekin tú pátál men, gaṛhe kí atráf men, utárá gayá[q].

16 We, jin kí nazar tujh par paṛegí, tujhe gaur karke dekhenge, Kyá yih wuhí shakhs hai, jis ne zamín ko larzáyá, aur mamlukaton ko hiládiyá,

17 Jis ne jahán ko wírán kiyá, aur us kí bastíán ujáṛín, jis ne apne asíron ko na chhuṛáyá ki ghar kí taraf jáwen.

18 Ummaton ke sáre bádsháh, sab ke sab, apne apne maskan men shaukat ke sáth áram karte hain;

19 Par tú apní gor se báhar nikál phenká gayá, nafratí shákh ke mánind, us libás kí tarah jo maqtúlon kí thí jo talwár se chhede gaye, aur jo gaṛhe ke pattharon par girte hain, us lásh ke mánind jo pánwon se latáṛá gayá.

[u] Paid. 19. 24, 25. Ist. 29. 23. Yar. 49. 18. aur 50. 40.
[x] Yar. 50. 3, 39. aur 51. 29, 62.
‖ Yá, *ullú.*
[y] Yas. 34. 11,—15. Muk. 18. 2.
† Yá, *shutrmurg.*
‡ Yá, *buz-kohí.*
[z] Yar. 51. 33.
[a] Zab. 102. 13.
[b] Zak. 1. 17. aur 2. 12.
[c] Yas. 60. 4, 5, 10. Afs. 2. 12, 13, wag.
[d] Yas. 49. 22. aur 60. 9. aur 66. 20.
[e] Yas. 60. 14.
[f] Yas. 13. 19. Hab. 2. 6.
[g] Muk. 18. 16.
[h] Zab. 125. 3.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[i] Yas. 55. 12. Hiz. 31. 16.
‖ Yá, *Gor ne.*
[k] Hiz. 32. 21.
[l] Yas. 34. 4.
[m] Mat. 11. 23.
[n] Dán. 8. 10.
[o] Zab. 48. 2.
[p] Yas. 47. 8. 2 Tas. 2. 4.
[q] Mat. 11. 23.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

20 Tú un ke sáth kabhí qabr men
dafan na kiyá jáegá; kyúnki tú
ne apní mamlukat ko wírán kiyá,
aur apní ra'aiyat ko qatl kiyá;
badkáron kí nasl abad tak kadhí
nám-áwar na hogí[r].
21 Us ke beṭon ke liye qatl ke
sámán taiyár karo, bápdádon ke
gunáhon ke sabab[s], táki we barpá
na howen, aur mulk ke málik na
hojáwen, aur shahr banáke dunyá
ko ábád na karen.
22 Aur Rabb ul afwáj farmátá
hai, ki Main un par charhúngá,
aur main Bábul men un ká nám
aur nishán na rakhúngá[t], aur
unhen jo báqí hain[u], beṭon aur
poton samet, káṭ ḍálúngá[x], Khu-
dáwand farmátá hai.
23 Rabb ul afwáj kahtá hai,
Main use khárpusht kí mírás kar
dúngá[y], aur ḍábar kí jhílon kí,
aur main use faná ke jháṛú se
jháṛ phenkúngá.
24 ¶ Rabb ul afwáj qasam
kháke farmátá hai, ki Yaqínan,
jaisá main ne cháhá hai, aisá hí
ho jáegá; aur jaisá main ne
iráda kiyá hai, aisá hí wáqi' hogá:
25 Main apne hí mulk men
Asúrí ko shikast dúngá, aur apne
paháron par use pánwon tale
latáṛúngá: tab us ká júá un par
se utregá[z], aur us ká bojh un ke
kándhon par se ṭalegá.
26 Yih wuh iráda hai jo sárí
dunyá kí bábat muqarrar kiyá
gayá, aur yih wuh háth hai, jo sárí
ummaton par baṛháyá gayá hai.
27 Ki Rabb ul afwáj ne iráda
kiyá hai, so kaun use bátil ka-
regá[a]? aur us ká háth lambá húá
hai, so kaun use phiráwegá?
28 Jis sál ki A'khaz bádsháh
mar gayá[b], usí sál yih bojh bayán
húá.
29 ¶ Ai sárí Filistína, tú is liye
khushí mat kar, ki us ká laṭh, jis
ne tujhe márá, ṭúṭá hai[c]; kyúnki
sámp kí asl se ek nág niklegá,
aur us ká phal ek átashí uṛnewálá
sámp hogá[d].
30 Tab miskínon ke palauṭhe
kháenge, aur muhtáj chain se
baiṭhenge; aur main terí jaṛ kál
se marwáúngá, aur wuh tere báqí
logon ko qatl karegá.
31 Are o darwáza, wáwailá kar;
are o shahr, chillá; ai Filistína
tú bilkull gudáz ho gayí; kyúnki

[r] Aiy. 18. 19. Zab. 21. 10. aur 37. 28. aur 109. 13.
[s] Khur. 20. 5. Mat. 23. 35.
[t] Ams. 10. 7. Yar. 51. 62.
[u] 1 Sal. 14. 10.
[x] Aiy. 18. 19.
[y] Yas. 34. 11. Saf. 2. 14.
[z] Yas. 10. 27.
[a] 2 Taw. 20. 6. Aiy. 9. 12. aur 23. 13. Zab. 33. 11. Ams. 19. 21. aur 21. 30. Yas. 43. 13. Dán. 4. 31, 35.
[b] 2 Sal. 16. 20.
726.
[c] 2 Taw. 26. 6.
[d] 2 Sal. 18. 8.

shimál se ek dhuwán uṭhegá, aur
koí us ke muqarrarí logon men
se parágandá na hogá.
32 Us waqt gurohon ke rasúlon
ko kyá jawáb koí degá? Ki Khudá-
wand ne Saihún ko biná kiyá
hai[e], aur us ke miskín bande us
kí panáh pakṛenge[f].

XV BA'B.

Moáb ká dard-angez hál.

MOA'B ká bojh[a]. Is liye ki
rát ko 'A'r i Moáb[b] kharáb
ho gayá, aur sunsán húá; hán,
isliye ki rát ko Qír i Moáb kharáb
ho gayá, aur sunsán húá;
2 Wuh Baitha aur Daibún ke
únche makánon par rone ke liye
chaṛh gayá[c]: Nabú aur Medibá
par ahl i Moáb wáwailá karenge;
un ke sáre sir munḍáe jáenge[d],
aur har ek kí ḍárhí nochí jáegí.
3 We apne raston men ṭáṭ ká
kamarband bándhenge, aur apne
gharon ke koṭhon par[e], aur bá-
záron men, har ek zár zár roegá.
4 Hashbún wáwailá karegá, aur
Alí'álíon[f] kí áwáz Yahaz tak suní
jáegí; is par Moáb ke hathyár-
band sipáhí chillá chilláke ro-
enge; us kí ján us men gha-
bráwegí.
5 Merá dil Moáb ke liye chil-
láegá[g], ki us ke bhágnewále tín
sál kí bachhiyá ke mánind[h] Zugr
tak pahunchenge; ki Lúhít kí
chaṛháí par[i] we rote húe chaṛh
jáenge, aur Horonaim ke raste
men halákat ká wáwailá karenge.
6 Nimrím[k] kí nahren kharáb
hojáengí; ki ghás kumhlá gayí,
aur sabza murjhá gayá, aur roí-
dagí faná húí.
7 Is liye we tuhfa mál jo unhon
ne hásil kiyá thá, aur zakhíra jo
unhon ne rakh chhoṛá thá, ‖ bed
kí nahr pár le jáenge.
8 Ki gulgula Moáb kí sarhad-
don tak húá, aur un ká nauha
Ajlaim tak, aur un ká mátam Biar
i Ailám tak pahunchá.
9 Aur Daimún kí nadíán lahú
se bharengí; ki main Daimún
par ziyáda musíbat ḍálúngá, aur
us par jo Moáb se bhágegá, aur us
sarzamín ke báqí logon par,
ek sher bhejúngá[l].

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[e] Zab. 87. 1, 5. aur 102. 16.
[f] Saf. 3. 12. Zak. 11. 11.

726 ke qaríb.

[a] Yar. 48. 1, wag. Hiz. 25. 8, —11. Ámús 2. 1.
[b] Gin. 21. 28.
[c] Yas. 16. 12.
[d] Dekho Abb. 21. 5. Yas. 3. 24. aur 22. 12. Yar. 47. 5. aur 48. 1, 37, 38. Hiz. 7. 18.
[e] Yar. 48. 38.
[f] Yas. 16. 9.
[g] Yas. 16. 11. Yar. 48. 31.
[h] Yas. 16. 14. Yar. 48. 34.
[i] Yar. 48. 5.
[k] Gin. 32. 36.
‖ Yá, *'Arabíon kí wádí men.*
[l] 2 Sal. 17. 25.

Peshtar MASÍH se, 726 ke qaríb.

XVI BÁB.

1 Nabí Moáb ko nasíhat kartá ki we Masíh bádsháh kí tábi'dárí karen. 6 Moáb kí shekhí ke sabab use dhamkí dí játí. 9 Nabí us par afsos kartá. 12 Bábat us áfat ki jo Moáb par áyá cháhtí thí.

TUM ‖ Sila' se bayábán kí ráh[a] Saihún kí beṭí ke koh par mulk ke hákim ke barra bhijwáo[b].

2 Aur aisá hogá, ki jis tarah bhaṭká húá parinda hai, jo ghonsle se nikálá gayá, usí tarah Moáb kí beṭíán Arnún[c] ke páyábon men hongí, aur kahengí,

3 Saláh de, insáf kar; apná sáya ṭhík do pahar ko rát ke mánind záhir kar; un ko, jo nikál diye gaye hain, chhipá le; unhen, jo bháge áe hain, záhir na kar.

4 Mere áwára, ai Moáb, tere sáth rahen; tú un ko gáratgaron ke sámhne se ḍhámp le; kyúnki sitamgar ká kám anjám ko pahunchegá, aur gáratgar tamám hogá; aur sáre páemál-karnewále zamín par se faná honge.

5 Aur takht rahmat se qáim hogá[d], aur ek insáf karnewálá Dáúd ke khaime men us par julús farmáke 'adl kí pairauí karegá[e], aur 'adálat karne par musta'idd rahegá.

6 ¶ Ham ne Moáb ke ghamand kí bát suní hai[f]; wuh baṛá láfzan hai; us men gustákhí aur takabbur aur tapish hai: par us kí jhúṭhí shekhíán kuchh chíz na hongí[g].

7 So Moáb wáwailá karegá Moáb ke liye, har ek wáwailá karegá[h]; Qír-Harásat[i] kí bunyádon ke liye tum mátam karoge, ki we bilkull márí paṛín.

8 Ki Hashbún ke khet[k] aur Sibmah ke tákistán[l] súkh gaye; gairqaumon ke sardáron ne un kí tuhfa nihálon ko toṛke ḍál diyá: we Ya'zír kí zamín men áe, we jangal men áwára húe; us kí ḍálíán ‖ phail gayín, we daryá pár guzrín.

9 ¶ So main Ya'zír ke rone ke mánind[m] Sibmah ke tákistán ke liye zárí karúngá; ai Hashbún, ai Ili'álí[n], main tujhe apne ánsúon se tar karúngá; kyúnki jo gaugá tere tákistání mewon ke liye, aur tera galla káṭne ke waqt hotá thá, so játá rahá.

10 Aur shádmání chhín lí gayí, aur khushí hare bhare kheton men na rahí; angúrí bágon men gáná nahín, aur lalkárná nahín[o]; latáṛnewále angúron ko kolhúon men phir na maslenge; main ne un ke gaugá ko mauqúf kar diyá.

11 So ‖ merá andar Moáb ke liye barbat ká sá figán kartá hai[p], aur merá dil Qír-Harásat ke liye.

12 ¶ Aur aisá hogá, ki jab yih dekhá jáegá, ki Moáb únche makán par[q] thaká, tab apne maqdis men áke du'á mángegá, par kuchh fáida na hogá.

13 Yih wuh sukhan hai, jo KHUDÁWAND ne Moáb ke haqq men muddat se farmáyá hai:

14 Par ab KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Ajúradár ke se tín baras ke andar[r] Moáb kí shaukat un sab baṛe baṛe lashkaron samet zalíl ho jáegí, aur báqí log thoṛe honge, aur kuchh zor na rakhenge.

‖ Yá, *Patra;* 'Ibrání men, *chatán.*
[a] 2 Sal. 14. 7.
[b] 2 Sal. 3. 4.
[c] Gin. 21. 13.
[d] Dán. 7. 14, 27. Mík. 4. 7. Lúq. 1. 33.
[e] Zab. 72. 2. aur 96. 13. aur 98. 9.
[f] Yar. 48. 29. Saf. 2. 10.
[g] Yas. 28. 15.
[h] Yar. 48. 20.
[i] 2 Sal. 3. 25.
[k] Yas. 24. 7.
[l] 9 áyat.
‖ Yá, *toṛí maroṛí gayín.*
[m] Yar. 48. 32.
[n] Yas. 15. 4.
[o] Yas. 24. 8. Yar. 48. 33.
‖ 'Ibrání men, *merí antríán.*
[p] Yas. 15. 5. aur 63. 15. Yar. 48. 36.
[q] Yas. 15. 2.
[r] Yas. 21. 16.

XVII BÁB.

1 Arám aur Isráel ko dhamkí dí játí. 6 Un men se thoṛe bahut but-parastí ko tark karenge. 9 Báqí log apní be-díní ke sabab se siyásat uṭháenge. 12 Ek wáwailá Isráel ke dushmanon par hotá hai.

DIMISHQ ká bojh[a]. Dekho, Dimishq yún kharáb hojáegá ki shahr na rahegá, aur wuh aisá ṭúṭ jáegá ki ḍher ḍher banegá.

2 'Aráir kí bastíán khálí hojáengí, we gallon kí charágáhen hongí, we wahán baiṭhenge, aur koí un ke ḍaráne ko bhí wahán na hogá[b].

3 Aur Ifráím ‖ ká hasín shahr nábúd hogá[c], Dimishq aur báqí Arám se saltanat játí rahegí; RABB ul afwáj farmátá hai, ki jo hál baní Isráel kí shaukat ká húá hai, wuhí un ká hál hogá.

4 Aur us roz aisá hogá ki Ya'qúb kí hashmat ‖ ghaṭ jáegí, aur us ká charbídár badan dublá hogá[d].

5 Yih aisá hogá jaisá koí dirau ke waqt galla jam'a kare[e], aur apne háth se khare khet káṭe; aur aisá bhí ho jáegá jaisá ki koí Rifáíon kí wádí men khosha-chíní kare.

6 ¶ Par us men chunne ke liye thoṛe phal báqí rahenge, zaitún ke darakht ke mánind jab wuh hiláyá jáwe[f], do tín dáne phungí par, chár pánch us kí phaldár phailí húí shákhon par, KHUDÁ-

741 ke qaríb.
[a] Yar. 49. 23. 'Amús 1. 3. Zak. 9. 1. Yih peshíngoí púrí húí 740 men, 2 Sal. 16. 9.
[b] Yar. 7. 33.
‖ Yá, *men koí hasín shahr na rahegá.*
[c] Yas. 7. 16. aur 8. 4.
‖ 'Ibrání men, *patlí hojáegí.*
[d] Yas. 10. 16.
[e] Yar. 51. 33.
[f] Yas. 24. 13.

Peshtar MASÍH se, 741 ke qaríb.

wand Isráel ká Ḳhudá farmátá hai.

7 Us roz insán apne ḳháliq par nazar karegá[g], aur us kí ánkhen̲ Isráel ke Quddús par tawajjuh karen̲gí.

8 Aur wuh mazbahon̲ par, apne háth ke kám par, nazar na karegá, use hargiz us par jise us kí unglíon̲ ne banáyá, kyá Yasírat aur kyá but, kisí par tawajjuh na hogí.

9 ¶ Aur us din us ke hasín shahr, us ḍálí kí mánind jis kí ḳhabar kisí ne na lí, aur us sháḳh kí mánind jo sab se úpar hai, Isráel ke liye chhoṛe jáen̲ge: aur wahán̲ wírání hogí.

10 Kyún̲ki tú ne apne naját-denewále Ḳhudá ko[h] farámosh kiyá, aur apní tawánáí kí chaṭán ko yád na kiyá, so tú ḳhúbsúrat paudhe lagáegá, aur ajnabí paneríán̲ us men̲ jamáwegá:

11 Us din tú apne paudhon̲ kí fikr karoge ki we baṛhen̲, aur subh ko apne tuḳhm kí bábat ki wuh úgke phúle, par jis din tú us ká hásil legá, wuh ‖ek ḍher hogá aur saḳht musíbat.

12 ¶ Háe, bahut qaumon̲ ká hangáma hotá, we samundar ke shor ke mánind[i] shor machátí hain̲; aur ummaton̲ ká gaugá hotá, we baṛe páníon̲ ke rele ke mánind gaugá kartí hain̲!

13 Ummaten̲ zor ke páníon̲ ke rele kí mánind shor karen̲gí: par Ḳhudá unhen̲ ḍánṭegá[k], aur we dúr bhág jáen̲gí, aur us kúṛe kí tarah jo ṭílon̲ ke úpar ándhí se uṛtá phire[l], yá us patte kí tarah jo bagúle men̲ ghúme, márí márí phiren̲gí.

14 Aur dekho, shám ke waqt to haibat hai: aur subh hote wuh nábúd hai. We, jo ham ko gárat karte hain̲, yih un ká hissa hai, aur we, jo ham ko lúṭte hain̲, yih un ká baḳhra hai.

XVIII BAB.

1 Ḳhudá apne logon̲ kí ḳhabar leke Kúshíon̲ ko halák karegá. 7 Is májare ke bá'is bahut log kalísiye men̲ shámil hojáen̲ge.

ARE o ‖sarzamín, jis ke pankh idhar udhar sáya ḍálte hain̲[a], jo Kúsh kí nadíon̲ ke pár hai:

2 Jo daryá par se bardí ke náon̲ men̲ páníon̲ par elchíon̲ ko bhejtí hai, aur kahtí, Ai tez-raftár elchío, us guroh kane jáo, jo ‖zoráwar aur himmatí hai, us qaum pás jo ibtidá se ab tak muhíb hai; aisí qaum jis kí zamín ḍorí se nápí játí, aur pán̲w se lataṛí játí, aur us ke úpar daryáon̲ kí báṛh chaṛh játí[b].

3 Ai jahán ke sáre báshindo, aur ai zamín ke rahnewálo, jis waqt ki paháṛon̲ par jhanḍá khaṛá kiyá jáe[c], tum dekho, aur jis waqt ki narsingá phúnká jáe, tum suno.

4 Ki Ḳhudáwand ne mujh se yún̲ farmáyá hai, ki Main̲ apne muqarrar maskan men̲ chup cháp baiṭhún̲gá, aur nigáh kartá rahún̲gá, us garmí kí mánind, jo bárish ke ba'd, jab ásmán khule, paṛtí hai, aur us shabnam-rez bádal kí tarah jo dirau kí garmí men̲ hotá hai.

5 Ki fasl se peshtar, jis waqt shugúfa kámil howe, aur phúl kí jagah khaṭṭe angúr lagen̲, us waqt wuh ṭahníon̲ ko hansúon̲ se káṭ ḍálegá, aur ḍálíon̲ ko uṭháke phenk degá.

6 Aur we paháṛ ke shikárí parindon̲ aur wahshí darindon̲ ke liye paṛe rahen̲ge, ki shikárí parinde un par garmí ke mausim men̲ baiṭhen̲ge, aur zamín ke sáre wahshí darinde jáṛe ke mausim men̲ un par leṭen̲ge.

7 ¶ Us waqt us qaum kí taraf se, jo ‖zoráwar aur himmatí hai, us guroh kí jo ibtidá se áj tak muhíb hai, us hí qaum kí jis kí zamín ḍorí se nápí játí, aur pán̲won̲ se lataṛí játí, aur us ke úpar daryáon̲ kí báṛh chaṛhtí, hadye, RABB ul afwáj ko, RABB ul afwáj ke nám ke makán par, jo koh i Saihún hai, pahuncháe jáen̲ge[d].

XIX BAB.

1 Harbaráhat jo Misríon̲ ke darmiyán hogí. 11 Un ke Wálíon̲ kí nádání. 18 Misrí buláe jáen̲ge ki kalísiye men̲ shámil howen̲. 23 Us 'ahd ká hál jo Misr aur Asúr aur Isráel ke darmiyán hojáegá.

MISR ká bojh[a]. Dekho, ḲHUDÁWAND ek tund-rau abr par sawár hokar[b] Misr men̲ áwegá, aur Misr ke but us ke huzúr men̲ larzán ho jáen̲ge[c], aur Misríon̲ ke dil un ke andar ‖pání howen̲ge.

2 Aur main̲ Misríon̲ ko ápas men̲ muḳhálif kar dún̲gá, un men̲ har ek apne bhái se, aur har ek

g Mík. 7. 7.
h Zab. 68.19.
‖ Yá, *játá rahegá, aur saḳht musíbat hogí.*
i Yar. 6. 23.
k Zab. 9. 5.
l Zab. 83. 13. Hús. 13. 3.

714 ke qaríb.
‖ Yá, *phar-pharáte húe pankhon̲ kí sarzamín.*
a Yas. 20. 4, 5. Hiz. 30. 4, 5, 9. Saf. 2. 12. aur 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 714 ke qaríb.
‖ Yá, *phailí húí aur mu,addab hai.*
b 7 áyat.
c Yas. 5. 26.
‖ Yá, *phailí húí aur mu,addab hai.*
d Dekho Zab. 68. 31. aur 72. 10. Yas. 16. 1. Saf. 3. 10. Mal. 1. 11.
a Yar. 46. 13. Hiz. 29, aur 30 Abwáb.
b Zab. 18. 10. aur 104. 3.
c Khur. 12. 12. Yar. 43. 12.
‖ 'Ibrání men̲, *pighal jáen̲ge.*

apne hamsáye se laregá[d], shahr
shahr se aur saltanat saltanat
se.
3 Aur Misr kí ján un ke bích
meṉ ḳhushk ho jáegí, aur maiṉ
us ke mansúbe ko †faná ka-
rúṉgá, aur we butoṉ aur afsúṉ-
garoṉ kí, aur un kí jin ke yár deo
haiṉ, aur jádúgaroṉ kí talásh ka-
reṉge[e].
4 Aur maiṉ Misríoṉ ko ek si-
tamgar hákim ke qábú meṉ kar
dúṉgá[f], aur Ḳhudáwand Rabb
ul afwáj farmátá hai, ki ek za-
bardast bádsháh un par saltanat
karegá.
5 Aur us daryá se pání súkh
jáeṉge, aur nahr ḳhushk aur
ḳhálí hojáegí[g];
6 Aur †nadíáṉ badbú ho jáeṉgí,
aur ||panáh ke nále[h] ḳhálí howeṉ-
ge, aur súkh jáweṉge, aur bed
aur nai kumhlá jáeṉgí.
7 Taráíáṉ jo náloṉ ke kinároṉ par
aur náloṉ ke muhánoṉ par haiṉ,
aur wuh sab chízeṉ jo náloṉ ke
áspás boí játí haiṉ, murjhá jáeṉgí,
faná howeṉgí, aur phir na hoṉgí.
8 Tab machhwe mátam kareṉge,
aur sab, jo nahroṉ meṉ bansí
ḍálte haiṉ, gam kareṉge, aur we
jo pánioṉ meṉ jál ḍálte haiṉ,
niháyat be-táb ho jáeṉge.
9 Aur we jo mihín kattán ká
kám karte[i], aur jo sufed jálíáṉ
banáte, ghabrá jáeṉge.
10 Háṉ, us ke arkán i daulat ne
shikast kháí, aur sáre ajúradároṉ
kí ás ṭúṭ gayí hai.
11 ¶ Yaqínan Zu'an[k] ke sháh-
záde ahmaq bane, Fira'ún ke
dánishmand mushíroṉ kí mash-
warat fásid ho gayí: so kyúṉkar
tum Fira'ún se kahte ho, ki Maiṉ
dánishmand ká beṭá, aur sháhán
i qadím kí nasl húṉ?
12 We tere dánishwar kaháṉ
haiṉ[l]? we tujhe ḳhabar deweṉ,
ki ma'lúm ho, ki Rabb ul afwáj
ne Misr ke haqq meṉ kyá iráda
kiyá hai.
13 Zu'an ke sháhzáde ahmaq
húe, Núf ke sháhzáde dagá khá
gaye[m], aur unhoṉ ne, háṉ, unhoṉ
ne, ||jin hí par us kí gurohoṉ ká
ásrá thá, Misr ko gumráh kiyá.
14 Ḳhudáwand ne ek kajrau
rúh un ke darmiyán miláí hai[n];
aur unhoṉ ne Misríoṉ ko un ke
sab kámoṉ meṉ us matwále kí

Peshtar MASÍH se, 714 ke qaríb.

d Qáz. 7. 22. 1 Sam. 14. 16, 20. 2 Taw. 20. 23.
† 'Ibrání meṉ, *nigal jáúṉgá.*
e Yas. 8. 19. aur 47. 12.
f Yas. 20. 4. Yar. 46. 26. Hiz. 29. 19.
g Yar. 51. 36. Hiz. 30. 12.
† Yá, *nadíáṉ dúr dúr bahá lejáeṉge.*
|| Yá, *Misr ke nále.*
h 2 Sal. 19. 24.
i 1 Sal. 10. 28. Ams. 7. 16.
k Gin. 13. 22.
l 1 Qur. 1. 20.
m Yar. 2. 16.
|| Yá, *jo us kí gurohoṉ ke sarguroh the.*
n 1 Sal. 22. 22. Yas. 29. 10.

tarah bhaṭkáyá jo qai karte húe
ḍagmagátá hai.
15 Aur Misr ká koí kám na
hogá, jo sir yá dum, sháḳh yá
nai kare[o].
16 Us din Misrí 'auratoṉ ke
mánind hojáweṉge[p], aur haibat-
zada aur hirásán hoṉge, Rabb ul
afwáj ke háth ke hiláne ke sabab,
jise wuh un par hiláwegá[q].
17 Tab Yahúdáh kí sarzamín
Misr ke liye dahshatwálí chíz
hogí; ki agar koí us sarzamín ká
zikr us ke áge kare, to wuh apne
dil meṉ haul kháegá, us iráde ke
sabab, jo Rabb ul afwáj ne us ke
haqq meṉ kiyá hai.
18 ¶ Us roz mulk i Misr meṉ
pánch shahr Kan'ání zubán bo-
leṉge[r], aur Rabb ul afwáj kí qa-
sam kháweṉge, aur ek ká nám ||
Qaryat ul Haris kahláwegá.
19 Us roz Misr kí mamlukat ke
bíchoṉ bích Ḳhudáwand ká ek
mazbah, aur us kí sarhadd meṉ
Ḳhudáwand ká ek sutún hogá[s].
20 Aur yih Misr kí sarzamín
meṉ Rabb ul afwáj ká ek nishán,
aur ek gawáh hogá[t], ki we sitam-
garoṉ ke zulm se Ḳhudáwand ko
pukáreṉge, aur wuh un ke liye
ek shafí' aur ek naját-denewálá
bhejegá, aur wuhí unheṉ naját
degá.
21 Us din Ḳhudáwand Misr
meṉ jáná jáegá, aur Misrí Ḳhu-
dáwand ko pahcháneṉge, aur za-
bíh aur hadya guzráneṉge[u], háṉ,
we Ḳhudáwand ke liye nazreṉ
máneṉge aur adá kareṉge.
22 Aur Ḳhudáwand Misr ko
máregá; wuhí máregá, aur wuhí
changá karegá; aur we Ḳhudá-
wand kí taraf rujú' hoṉge aur wuh
un kí du'á sunegá, aur unheṉ
sihhat baḳhshegá.
23 ¶ Us roz Misr se Asúr tak
ek sháh-ráh hogí[x], aur Asúrí Misr
meṉ áweṉge, aur Misrí Asúr ko
jáeṉge, aur Misrí Asúríoṉ ke
sáth milke 'ibádat kareṉge.
24 Us roz Isráel Misr aur Asúr
ká sális hogá, aur zamín ke dar-
miyán barakat ká bá'is ṭhah-
regá;
25 Ki Rabb ul afwáj use barakat
baḳhshegá, aur farmáwegá, Mu-
bárak ho Misr merí ummat, aur
Asúr mere háth kí san'at[y], aur
Isráel merí mírás.

Peshtar MASÍH se, 714 ke qaríb.

o Yas. 9. 14.
p Yar. 51. 30. Nahúm 3. 13.
q Yas. 11. 15.
r Saf. 3. 9.
|| Yá, *Súraj ká shahr.*
s Paid. 28. 18. Ḳhur. 24. 4. Yash. 22. 10, 26, 27.
t Dekho Yash. 4. 20. aur 22. 27.
u Mal. 1. 11.
x Yas. 11. 16.
y Zab. 100. 3. Yas. 29. 23. Hús. 2. 23. Afs. 2. 10.

Peshtar MASÍH se, 714 ke qaríb.

XX BÁB.

Nabí ek kám kartá jis se nishán ke taur par Misr aur Kúsh kí ḳhijálat-angez asírí ká hál áge se záhir kiyá játá.

JIS sál men ki Tartán[a] Ashdúd ko áyá, jab ki sháh i Asúr Sarjún kí taraf bhejá gayá thá, aur Ashdúd se laṛáí karke use le liyá;

2 Us waqt KHUDÁWAND ne Yas'aiyáh bin Amús † kí ma'rifat se yún kahá, ki Já, aur ṭáṭ ká libás[b] apní kamar se dúr kar, aur apne pánwon se jútá utár. Aur us ne aisá hí kiyá, ki wuh nangá[c] aur nange pánwon phirá kiyá.

3 Tab KHUDÁWAND ne farmáyá, Jis tarah ki merá banda Yas'aiyáh barahna aur nange pánwon tín baras tak phirá kiyá, táki Misríon aur Kúshíon ke liye nishán aur achambhá ho[d];

4 Isí tarah sháh i Asúr Misríon ko qaid karke, aur Kúshíon ko asír karke, un ke jawánon aur búṛhon ko, barahna aur nange pánwon, aur un kí surínon ko be-satr, Misríon kí ruswáí ke liye lejáegá[e].

5 Tab we hirásán honge, aur Kúsh se, jo un kí ummedgáh thí, aur Misr se, jo un ká faḳhr thá, sharminda honge[f].

6 Aur us din is mulk ke báshinde kahenge, ki Dekh, hamáre maljá ká yih hál húá, jis men ham madad ke liye bhága, táki Asúr ke bádsháh ke áge se bach niklen: pas ham kis tarah naját pá saken?

[a] 2 Sal. 18. 17.
† 'Ibrání men, *ke háth se.*
[b] Zak. 13. 4.
[c] 1 Sam. 19. 24. Mrk. 1. 8, 11.
[d] Yas. 8. 18.
[e] 2 Sam. 10. 4. Yas. 3. 17. Yar. 13. 22, 26. Mrk. 1. 11.
[f] 2 Sal. 18. 21. Yas. 30. 3, 5, 7. aur 36. 6.

XXI BÁB.

1 *Nabí apní qaum kí asírí par afsos karte húe royá men ḳhabar pátá ki Bábul Mádíon aur Fársíon kí muttahid fauj se gárat kiyá jáegá.* 11 *Adúm nabí ko haqír jántá, aur use nasíhat dí játí ki tauba kare.* 13 *'Arab par muqarrar waqt men ek áfat áwegí.*

DASHT i daryá ká bojh. Jis tarah se ki janúbí girdbád[a] zor se uṭhí chalí átí hai, usí tarah wuh dasht se aur muhíb sarzamín se nazdík átá hai.

2 Ek haulnák royá mujhe nazar áyá: luṭerá lúṭtá hai[b], aur gáratgar gárat kartá hai: ai Ailám[c], chaṛhái kar; ai Máda, muhásara kar; main sárá karáhná jo us ke sabab húá mauqúf kartá hún.

3 So merí kamar men ṭís hai[d], aur jis tarah us 'aurat par, jise dard lagte hain, shiddat hotí hai, usí tarah merí hálat bhí jánkaní kí sí hai[e]; main hirásán hún, ki sun nahín saktá, aur pareshán hún, ki dekh nahín saktá.

4 Merá dil ghabráyá, aur haul mujh par gálib áyá; us ne merí shám kí ḳhushí ko mere liye ḳhaufnák kar diyá[f].

5 Dastarḳhwán bichháyá gayá, nigahbán khaṛá kiyá gayá, we kháte hain, aur píte hain: uṭho, ai sháhzádo, sipar par tel malo[g].

6 Ki KHUDÁWAND ne mujhe yún farmáyá, Já, nigahbán biṭhlá; jo kuchh dekhe, so batláwe.

7 Us ne aswár dekhe[h], aur we jo ghoṛon par chaṛhe the do do áte the, aur báqí gadhon par aur únṭon par sawár the; aur us ne baṛí fikr se táká.

8 Tab us ne sher kí sí áwáz se pukárá, ki Ai ḳhudáwand, main apní dídgáh par[i] tamám din khaṛá rahá, aur main tamám rát apne makán par baiṭhá rahá:

9 Aur dekh, sipáhon ke gol, aur un men ke ghuṛ-chaṛhe do do áte. Aur us ne jawáb diyá aur kahá, Bábul gir paṛá, gir paṛá[k], aur us ke iláhon kí sárí putlíán zamín par toṛí gayín[l].

10 Ai mere dáone húe, aur mere khalíhán ke galla[m], jo kuchh main ne RABB ul afwáj Isráel ke Ḳhudá se suná, so tum se kah diyá.

11 ¶ Dúmah ká[n] bojh. Wuh mujh ko Sha'ír se pukártá, ki Ai nigahbán, rát kí kyá ḳhabar hai? ai nigahbán, rát kí kyá ḳhabar hai?

12 Nigahbán bolá, Subh hotí hai, aur rát bhí. Agar tum púchhoge, to púchho: phir áo, áo.

13 ¶ 'Arab ká bojh[o]. 'Arab ke sahrá men tum rát ko káṭoge, ai Dadáníon ke[p] qáfilo.

14 Taimá kí sarzamín ke báshinde pání leke piyáse ká istiqbál karte hain, we roṭí leke bhágnewále ke milne ko nikalte hain.

15 Kyúnki we talwár ke ḍar se, nangí talwár se, aur khínchí húí kamán se, aur jang kí shiddat se bháge hain.

16 Kyúnki KHUDÁWAND ne mujh ko yún farmáyá, Hanoz ek baras, hán, mazdúr ke se ek ṭhík baras ke andar[q], Qídár[r] kí sárí hashmat játí rahegí.

17 Aur tírandázon ke jo báqí rahe, Qídár ke bahádur log, ghaṭ

Peshtar MASÍH se, 714 ke qaríb.

[a] Zak. 9. 14.
[b] Yas. 33. 1.
[c] Yas. 13. 17. Yar. 49. 34.
[d] Yas. 15. 5. aur 16. 11.
[e] Yas. 13. 8.
[f] Ist. 28. 67.
[g] Dekho Dán. 5. 4, 5.
[h] 9 áyat.
[i] Hab. 2. 1.
[k] Yar. 51. 8. Muk. 14. 8. aur 18. 2.
[l] Yas. 46. 1. Yar. 50. 2. aur 51. 44.
[m] Yar. 51. 33.
[n] 1 Taw. 1. 30. Yar. 49. 7, 8. Hiz. 35. 2. 'Abad. 1.
[o] Yar. 49. 28.
[p] 1 Taw. 1. 9, 32.
[q] Yas. 16. 14.
[r] Zab. 120. 5. Yas. 60. 7.

Peshtar MASÍH se, 714 ke qaríb.

jáenge; ki KHUDÁWAND Isráel ke Khudá ne yún farmáyá.

XXII BAB.

1 Nabí Yahúdiya kí khabar páke ki Fársí us par charháí karenge, is bá'is nála kartá. 8 Wuh Yahúdion ko malámat kartá ki we insánwálí hikmat aur dunyáwí khushí barí chíz samajhte the. 15 Wuh ilhám se khabar detá ki Shabnah 'uhde se khárij kiyá jáegá; 20 aur ki Iliyáqím, jo Masíh ká nishán thá, us ká jánishín hogá.

712 ke qaríb.

ROYA kí wádí ká bojh. Ab tujhe kyá húá, jo tum sab chhaton par charh gaye?
2 Ai tú, jis men harbarí par gayí, jo gaugáí shahr hai, aur shádmán bastí[a]: tere maqtúl talwár se qatl nahín húe, aur laráí men máre nahín gaye.
3 Tere sab sardár ek sáth bhág gaye, we tírandázon se giriftár húe; jitne tujh men the, sab ke sab jo dúr tak bháge the, bándhe gaye.
4 Isí liye main ne kahá, Mujhe chhor do, ki main dárh márke roúngá; merí tasallí kí fikr mat karo, kyúnki merí qaum kí betí barbád hogayí[b].
5 Ki yih dukh ká din hai[c], jis men Khudáwand RABB ul afwáj ne royá kí wádí ko pámál kiyá aur ghabrá diyá hai[d], ki díwáren dhá diyán, aur un ká nála pahá-ron tak pahunch gayá.
6 Ailám tarkash uthá letá hai[e], rath ke sawáron samet ghur-charhe maujúd hain, aur Qír ne[f] sipar nikálí.
7 Aur aisá hogá, ki terí kháss wádíán gáríon se pur ho jáengí, aur sawár darwáze hí par pare bándhenge.
8 ¶ Wuh Yahúdáh ká parda utáregá, aur tú us din dasht-mahall ke siláh-kháne par[g] nigáh karegá.
9 Aur tum shahr i Dáúd ke rakhne dekhoge ki be-shumár hain, aur tum níche táláb ká pání ek já jam'a karoge.
10 Aur tum Yarúsalam ke ghar ginoge, aur tum ghar dhá doge, táki shahrpanáh ko mazbút karo[h];
11 Aur tum puráne kund ke páni ke liye donon díwáron ke darmiyán ek kháí banáoge[i]: lekin tum us ke bání par nigáh nahín karte, aur us kí taraf, jis ne qadím se use íjád kiyá[k], mutawajjih nahín hote.
12 Aur us din Khudáwand RABB ul afwáj ne rone ká hukm kiyá, aur mátam karne ká[l], aur sir mun-dáne ká[m], aur tát bándhne ká:
13 Lekin dekh, khushí aur shád-mání hai: aur gáe bail ko zabh karte, aur bher bakrí halál karte, aur gosht kháte, aur mai píte: ki áo, kháwen aur píwen, kyúnki kal to ham marenge[n].
14 So RABB ul afwáj ne mere kán men kahá[o], ki Tumhárí is badkárí ká kafára tumháre marne tak qabúl na hogá[p], Khudáwand RABB ul afwáj yihí farmátá hai.
15 ¶ KHUDÁWAND Rabb ul afwáj yih irshád kartá hai, ki Já, aur is khazánchí Shabnah pás[q], jo mahall par mu'aiyan hai[r], já aur kah,
16 Terá yahán kyá hai? aur terá yahán kaun hai? ki tú ne yahán apne liye qabr khodí hai, jis tarah koí únche par apní gor khode, aur chatán men apní ha-welí taráshe[s]?
17 Dekh, KHUDÁWAND tujh ko ek zabardast ke háth se phankwá-egá, aur yaqínan tujhe ‖top degá[t].
18 Wuh beshakk tujh ko gend kí mánind lapetke wasí' sarzamín men uchhál phenkegá; wahán tú maregá, aur wahán terí hashmat kí gáríán rahengí, ai tú jo apne muníb ke ghar kí ruswáí hai.
19 Aur main tujhe tere martabe se hánkúngá, aur wuh tujhe tere darje se girá degá.
20 ¶ Aur us din aisá hogá, ki main apne bande Iliyáqím bin Khilqiyáh ko[u] buláúngá,
21 Aur main terá khil'at use pahináúngá, aur tere patke se use mazbútí bakhshúngá, aur terí mamlukat us ke háth men supurd kar dúngá; aur wuh ahl i Yarúsalam ká aur bait i Yahú-dáh ká báp hogá.
22 Aur main Dáúd ke ghar kí kunjí us ke kándhe par dharúngá: so wuh kholegá, aur koí band na karegá, aur wuh band karegá, aur koí na kholegá[x].
23 Aur main us ko khúntí ke mánind[y] mazbút jagah men sábit karúngá, aur wuh apne báp ke gharáne ke liye ek jalálwálá takht hogá.
24 Aur us ke báp ke khándán kí sárí hashmat, aur nasl i sharíf o razíl, aur sáre chhote chhote

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

a Yas. 32. 13.
b Yar. 4. 19. aur 9. 1.
c Yas. 37. 3.
d Nau. 1. 5. aur 2. 2.
e Yar. 49. 35.
f Yas. 15. 1.
g 1 Sal. 7. 2. aur 10. 17.
h 2 Sal. 20. 20. 2 Taw. 32. 4, 5, 30.
i Naham. 3. 16.
k Dekho Yas. 37. 26.
l Yúel 1. 13.
m Dekho 'Az. 9. 3. Yas. 15. 2. Mík. 1. 16.
n Yas. 56. 12. 1 Qur. 15. 32.
o Yas. 5. 9.
p 1 Sam. 3. 14. Hiz. 24. 13.
q 2 Sal. 18. 37. Yas. 36. 3.
r 1 Sal. 4. 6.
s Dekho 2 Sam. 18. 18. Mat. 27. 60.
‖ Yá, *pakar rakhegá.*
t Ast. 7. 8.
u 2 Sal. 18. 18.
x Aiy. 12. 14. Muk. 3. 7.
y 'Az. 9. 8.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

bartan, piyálon se leke qarábon
tak, sab ko us par laṭkáwenge.
25 Us din, RABB ul afwáj far-
mátá hai, wuh khúnṭí, jo mazbút
jagah men ṭhonkí gayí thí, hiláyí
jáegí, aur wuh káṭí jáegí, aur gir
jáegí, aur us par ká bojh gir pa-
ṛegá, ki KHUDÁWAND ne yún far-
máyá.

XXIII BÁB.

1 *Súr kí haulnák gárat jo húá cháhtí thí.* 17 *Masíhí zamáne men us ke báshindon ke kalísiye kí taraf rujú' hone kí khabar.*

715 ke qaríb. SÚR ká bojh[a]. Ai Tarsís ke
jaházo, wáwailá karo, ki
wuh ujaṛ gayá; wahán koí ghar
aur koí dákhil hone kí jagah
nahín: Kittíon kí zamín se[b]
unhen yih khabar pahunchtí hai.
2 Ai ṭápú ke basnewálo, hairání
se chup raho; tujhe Saidání sau-
dágaron ne, jo samundar pár játe,
bhar diyá hai.
3 Baṛe páníon par se Saihúr ká
galla pahunchtá thá, aur Nahr ká
phal us ká hásil hotá thá; so
wuh qaumon kí tijáratgáh baná[c].
4 Ai Saidá, tú sharmá; ki sa-
mundar, samundar ke gaṛh ne
kahá hai, Mujhe dard i zih nahín
húá, aur main bachche nahín detí,
main jawánon ko nahín páltí aur
kunwáríon kí parwarish nahín
kartí hún.
5 ‖Jab yih khabar Misr ko
pahunchegí, to we Súr kí khabar
se shiddat ká dukh khínchenge.
6 Ai ṭápú ke basnewálo, tum
zár zár roke Tarsís men pár utar
jáo.
7 Kyá yih tumhárí shádmán
bastí[d] hai, jis kí purání neo qadím
se hai? us hí ke pánw use dúr
dúr lejáte, ki pardes men rahe.
8 Kis ne yih mansúba Súr ke
barkhiláf bándhá, jo táj-dár shahr
hai[e], jis ke saudágar sháhzáde,
aur jis ke baipárí dunyá ke
'izzatwále hain?
9 RABB ul afwáj ne mansúba
bándhá, ki sárí hashmat ke gurúr
ko najis kare, aur dunyá ke sáre
'izzatwálon ko zalíl kare.
10 Ai Tarsís kí beṭí, tú ab nahr
ke mánind apní sarzamín men
guzar kar, ki us men koí band
bándhá húá na rahá.
11 Us ne samundar par apná
háth chaláyá, us ne mamlukaton
ko hiláyá; KHUDÁWAND ne Ka-
n'án ke haqq men hukm kiyá hai,
ki us ke hasín makánon ko
ḍháwen.
12 Aur us ne kahá, Ai Saidá kí
kunwárí beṭí, jo be-hurmat húí hai,
tú phir kadhí fakhr na karegí[f]:
uṭh, Kittíon ke pás[g] pár já, ki
tujhe wahán bhí chain na milegá.
13 Kasdíon ke mulk ko dekh:
yih qaum maujúd na thí, jis waqt
Asúr ne is kí biná un ke liye, jo
bayábán men rahte the[h], ḍálí;
unhon ne burj uṭháe, aur unhon
ne us ke mahall gárat kiye, aur
use wírán kiyá.
14 Ai Tarsís ke jaházo, wáwailá
karo; kyúnki tumhárá hisn i
hasín ujáṛá gayá[i].
15 Aur us din aisá hogá ki Súr
ek bádsháh ke aiyám ke mutábiq
sattar baras tak farámosh ho
jáegí, aur sattar baras ke píchhe
Súr chhinál kí mánind gáegí.
16 O chhinál, barbat uṭhá le,
aur shahr men phirá kar, ki tú
farámosh ho gayí hai: sáz ko
khúb bajá, aur bahut sí gazalen
gá, táki tujhe yád karen.
17 ¶ Aur sattar baras ke ba'd
aisá hogá, ki KHUDÁWAND Súr
par nigáh karegá, aur wuh phir
kharchí ke liye jáegí, aur rú e
zamín par kí sárí mamlukaton se
zinákárí karegí[k].
18 Lekin us kí tijárat aur us
kí kharchí KHUDÁWAND ke liye
muqaddas hogí[l]: aur us ká mál
zakhíra na kiyá jáegá, aur na
rakh chhoṛá jáegá, balki us kí
tijárat ká hásil un ke liye hogá,
jo KHUDÁWAND ke huzúr rahte
hain, ki kháke ser howen, aur
nafís poshák pahinen.

XXIV BÁB.

1 *Bábat un áfaton kí, jo Khudá kí taraf se Isráel kí sarzamín par áyá cháhtí thín.* 13 *Logon men se thoṛe bahut khush hoke us kí sitáish karenge.* 16 *Aisí áfaton se Khudá apní bádsháhat kí taraqqí karáwegá.*

DEKHO, KHUDÁWAND zamín 712 ke qaríb.
ko khálí kartá hai, aur use
ujáṛtá, aur úpar ke tale kartá
hai, aur us ke báshindon ko tittar
bittar kar detá hai.
2 Aur aisá hogá ki jo ra'aiyat
ká hál hogá, so ‖káhin ká[a], jo
naukar ká, so us ke sáhib ká,
jo launḍí ká, so us kí bíbí ká,
jo mol-lenewále ká, so bechne-
wále ká[b], jo qarz-denewále ká, so

Peshtar MASÍH se, 715 ke qaríb.

[a] Yar. 25. 22. aur 47. 4. Hiz. 26, aur 27, aur 28 Abwáb. 'Amús 1. 9. Zak. 9. 2, 4.
[b] 12 áyat.
[c] Hiz. 27. 3.
‖ Yá, *Jis tarah Misr kí khabar se dilgír húe,* Yas. 19. 6.
[d] Yas. 22. 2.
[e] Dekho Hiz. 28. 2, 12.
[f] Muk. 18. 22.
[g] 1 áyat.
[h] Zab. 72. 9.
[i] 1 áyat. Hiz. 27. 25, 30.
[k] Muk. 17. 2.
[l] Zak. 14. 20, 21.
‖ Yá, *wálí.*
[a] Hús. 4. 9.
[b] Hiz. 7. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

qarz lenewále ká, jo súd denewále
ká, so súd lenewále ká.
3 Sarzamín bilkull khálí kí jáegí,
aur ba shiddat gárat hogí; ki
KHUDÁWAND ne yih sukhan far-
máyá hai.
4 Zamín gamgín hotí aur mur-
jhátí hai, jahán be-táb aur pazh-
murda hotá, aur zamín ke shekhí-
báz ná-tawán hote.
5 Zamín un ke níche jo us par
baste hain najis húí[c], ki unhon
ne sharí'aton ko 'udúl kiyá, qá-
núnon ko badlá, 'ahd i abadí ko
toṛá.
[c] Paid. 3. 17. Gin. 35. 33.
6 Is sabab se la'nat ne zamín ko
nigal liyá[d], aur us ke báshinde
khatákár gine gaye; is liye zamín
ke log bhasam húe, aur thoṛe
ádmí rah gaye.
[d] Mal. 4. 6.
7 Nayí mai udás rahtí[e], angúr
kumhlátá hai, aur sab jo dilshád
the áh bharte hain.
[e] Yas. 16. 8,9. Yúel 1. 10, 12.
8 Rabábon kí khushí band ho
gayí, un ke chahchahe jo khush
hote the ákhir húe, barbat kí
shádmání játí rahí[f].
[f] Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10. Hiz. 26. 13. Húś. 2. 11. Muk. 18.22.
9 We phir gít ke sáth mai na
píenge; sharáb un ko, jo use
píen, talkh ma'lúm hogí.
10 Shahr ṭúṭá hai, aur wírán
hogayá; har ek ghar band ho
gayá, ki koí andar já na sake.
11 Mai ke liye bázáron men
wáwailá paṛ rahá hai, sárí khushí
par táríkí chhá gayí, zamín kí
'ishrat chalí gayí.
12 Shahr men wírána ho rahtá
hai, aur darwáze sarásar ḍháe
gaye.
13 ¶ Jis waqt sarzamín ke bích
khilqat men yih ho, to aisá hál
hogá, jaisá zaitún ke darakht ká
jab jhaṛjhaṛáyá gayá, aur angúron
ká jab dirau ho chuká, aur kaí
ek dána já ba já rahjáwen[g].
[g] Yas. 17. 5,6.
14 We apní áwáz buland ka-
renge, we KHUDÁWAND ke jalál
ke gít gáwenge, we daryá par se
lalkárenge.
15 Is liye tum shu'alon kí sar-
zamín men KHUDÁWAND kí, aur
samundar ke jazíron men KHU-
DÁWAND ke nám kí[h], jo Isráel ká
Khudá hai, sitáish karo.
[h] Mal. 1. 11.
16 ¶ Intihá e zamín se nagmon kí
áwáz, jo us rástbáz kí madh-saráí
ke liye hai, sunáí detí hai. Par
main ne kahá, Merí lágarí, merí
lágarí par wáwailá hai; luṭere

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

lúṭte hain, hán, luṭere bahut lúṭ
lúṭte hain[i].
[i] Yar. 5. 11.
17 Ai zamín ke báshinda, khauf,
aur gaṛhá, aur dám tujh par
musallit hain.
18 Aur aisá hogá, ki jo khaufnák
áwáz sunke bhágе, so gaṛhe men
giregá, aur jo gaṛhe ke bích se
nikal áwe, so dám men phan-
segá[k]; kyúnki úpar ke daríche
khule hain[l], aur zamín kí newen
hiltí hain[m].
[k] Dekho 1 Sal. 19. 17. Yar. 48. 43, 44. 'Amús 5. 19.
[l] Paid. 7. 11.
[m] Zab. 18. 7.
19 Zamín ek lakht ujaṛ gayí[n],
zamín yaksar shikast húí, zamín
shiddat se hiláí gayí.
[n] Yar. 4. 23.
20 Zamín matwále kí mánind
ḍagmagáegí[o], aur jhompṛí ke
muwáfiq sarkáí jáegí, aur us ke
gunáh ká bojh us par bhárí hogá;
wuh giregí aur phir na uṭhegí.
[o] Yas. 19. 14.
21 Aur us din men aisá hogá, ki
KHUDÁWAND 'álíshánon ke lash-
kar ko jo bulandí par hain, aur
zamín par sháhán i zamín ko[p] sazá
degá.
[p] Zab. 76. 12.
22 Aur we un qaidíon ke mánind,
jo ‖ gaṛhe men ḍále jáwen, jam'a
kiye jáenge, aur qaidkháne men
qaid kiye jáenge, aur bahut dinon
ke ba'd un kí talásh hogí.
‖ Yá, *zindán.*
23 Aur chánd muztarib hogá,
aur súraj sharminda[q], ki RABB ul
afwáj koh i Saihún par[r] aur
Yarúsalam men saltanat karegá[s],
aur us ke buzurgon ke áge hash-
mat hogí.
[q] Yas. 13. 10. aur 60. 19. Hiz. 32. 7. Yúel 2. 31. aur 3. 15.
[r] 'Ibrán. 12. 22.
[s] Muk. 19. 4,6.

XXV BÁB.

1 *Nabí Khudá kí sitáish kartá us kí 'adálaton ke sabab se,* 6 *us kí ján-fazá ni'amaton se,* 9 *aur us kí naját ke bá'is jo har taraf se gálib hotí hai.*

712 ke qaríb.

AI KHUDÁWAND, tú merá Khudá
hai; main terí tamjíd ka-
rúngá[a], tere nám kí sitáish ka-
rúngá; ki tú ne 'ajáib kám kiye
hain[b]; terí maslahaten qadím se
rást aur sachchí hain[c].
[a] Khur. 15. 2. Zab. 118. 28.
[b] Zab. 98. 1.
[c] Gin. 23. 19.
2 Kyúnki tú ne ek shahr ko
khák ká ḍher kiyá[d], aur ek
muhkam bastí ko ek wírána; aur
pardesíon ke qasron ko aisá kiyá
ki shahr na rahá: wuh phir ábád
na hogá.
[d] Yas. 21. 9. aur 23. 13. Yar. 51. 37.
3 Is liye zabardast log terí
sitáish karenge[e], aur haibatnák
gurohon kí bastíán terá ḍar
mánengí.
[e] Muk. 11. 13.
4 Ki tú miskín ká zor húá, aur
muhtáj kí pareshání ke waqt us kí
qúwat, aur ándhí se ek panáhgáh[f],
[f] Yas. 4. 6.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

aur garmí se chháṉw, jis waqt
zálimoṉ kí sáṉs aisí ho, jaisá
túfán jo díwár par chaltá hai.
5 Tú pardesíoṉ ke shor ko yúṉ
nest karegá jaise garmí jo be-áb
makán meṉ ho; ki jis tarah abr
ke sáye se garmí nest hotí hai,
usí tarah magrúroṉ † ká shádi-
yána bajáná mauqúf hogá.
6 ¶ Aur RABB ul afwáj is paháṛ
par[g] sárí qaumoṉ ke liye[h] farbih
chízoṉ se ek ziyáfat taiyár kare-
gá[i], aur ek ziyáfat talchhaṭ par
se nithárí húí mai se, háṉ, farbih
chízoṉ se jo púr-magz hoṉ, aur mai
se jo talchhaṭ par se ḳhúb nithárí
húí ho.
7 Aur wuh is paháṛ meṉ us
parde ko, jo sárí qaumoṉ par
paṛá hai[k], aur us niqáb ko, jo sárí
gurohoṉ par laṭak rahá hai, † nest
kar degá.
8 Wuh zafarmandí se maut ko
nigal jáegá[l]; aur ḲHUDÁWAND
Ḳhudá sabhoṉ ke chihroṉ se áṉsú
ponchh ḍálegá[m], aur un sab chízoṉ
ko, jin se us ke logoṉ ko nang
hai, sárí zamín par se kho degá;
kyúṉki ḲHUDÁWAND ne yih far-
máyá hai.
9 ¶ Aur us roz yih kahá jáegá,
Lo, yih hamárá Ḳhudá hai, ham
us kí ráh takte the, usí ne hameṉ
bacháyá[n]; yih ḲHUDÁWAND hai,
ham us ke intizár meṉ the: ham
us kí naját se ḳhush o ḳhurram
howeṉge[o].
10 Kyúṉki is paháṛ par Ḳhudá ká
háth dhará rahegá, aur Moáb us
ke níche púál ke mánind, jo maz-
bale ká kúṛá bane, latáṛá jáegá.
11 Aur wuh un ke darmiyán us
ke mánind, jo pairte húe háth
phailátá hai, apne háth phailáegá;
par wuh us ke gurúr ko us ke
háthoṉ kí lúṭ samet past karegá.
12 Aur wuh terí díwároṉ ke
únche burjoṉ ko past karegá, aur
zamín par giráwegá, aur ḳhák hí
meṉ miláwegá[p].

† Yá, kí shákh níche jhukáí jáegí.

g Yas. 2. 2, 3. h Dán. 7. 14. Mat. 8. 11.
i Ams. 9. 2. Mat. 22. 4.
k 2 Qur. 3. 15. Afs. 4. 18. † 'Ibrání meṉ, *nigal jáegá.*
l Hús. 13. 14. 1 Qur. 15. 54. Muk. 20. 14. aur 21. 4.
m Muk. 7. 17. aur 21. 4.
n Paid. 49. 18. Tít. 2. 13.
o Zab. 20. 5.
p Yas. 26. 5.

XXVI BÁB.

1 *Nabí ek gít meṉ sab ko ubhártá ki Ḳhudá par tawakkul kareṉ;* 5 *us kí 'adálatoṉ ke sabab se,* 12 *aur us kí mihrbání ke bá'is jise apne logoṉ par záhir kiyá thá.* 20 *Nasíhat kí játí ki Ḳhudá ká intizár karná munásib hai.*

712 ke qaríb.

US din[a] Yahúdáh kí sarzamín
meṉ yih gít gáyá jáegá, Ek
hamárá hasín shahr hai; us kí
díwároṉ aur burjoṉ ke badle naját
hí muqarrar húí[b].
2 Tum darwáze kholo, táki rást-
báz qaum, jis ne sadáqat ko hifz
kar rakhá hai, andar áwe[c].
3 Jis ká dil tujh par i'atimád
rakhtá hai, tú ḳhúb salámatí se
us kí nigahbání karegá; kyúṉki
us ká tawakkul tujh par hai.
4 Abad tak ḲHUDÁWAND par
i'atimád rakho, ki YÁH YAHO-
WÁH meṉ † abadí tawánái hai[d].
5 ¶ Wuh un ko, jo únche par
baiṭhe haiṉ, níche utáregá, aur
buland shahr ko past karegá:
wuh use past karke ḳhák meṉ
miláegá, aur gard kar degá[e].
6 Wuh páṉw se pámál hogá,
háṉ, miskínoṉ ke páṉwoṉ, aur
muhtájoṉ ke qadamoṉ se.
7 Sádiq kí ráh rástí hai; tú, ai
Haqq Ta'álá, sádiq kí ráh ko
jánchtá hai[f].
8 Háṉ, terí 'adálatoṉ kí ráh meṉ,
ai ḲHUDÁWAND, ham tere munta-
zir rahe; hamárí ján tere nám kí
mushtáq hai, aur terí yád meṉ
ḳhush hai[g].
9 Rát ko merí ján terá shauq
rakhtí hai; maiṉ apne dil se har
subh terí talásh kartá húṉ[h]; ky-
úṉki jab zamín par terí 'adálateṉ
jári howeṉ, tab dunyá ke basne-
wále sadáqat síkheṉge.
10 Harchand sharír par mihr-
bání kí jáwe, par wuh rástí na
síkhegá[i]; rástí ke mulk meṉ[k]
ná-rástí ke kám karegá, aur
Ḳhudá kí 'azamat ko na dekhegá.
11 Ai Ḳhudá, terá háth buland
hai, par we nahíṉ dekhte[l]; lekin
we dekheṉge, aur pashemán hoṉ-
ge; wuh gairat, jo tú apne logoṉ
se rakhtá, aur ág tere dushmanoṉ
ko bhasam kar degí.
12 ¶ Ai ḲHUDÁWAND, tú hameṉ
salámatí 'ináyat karegá, kyúṉki
tú hí ne hamáre sáre kámoṉ ko
hamáre liye anjám diyá hai.
13 Ai ḲHUDÁWAND, hamáre Ḳhu-
dá, tere siwá aur ḳháwind ham
par ḳhudáwandí karte the[m], par
ham sirf terí hí taufíq se terá nám
liyá kareṉge.
14 We mar gaye, phir na jíeṉge;
we rihlat kar gaye, phir na uṭheṉ-
ge; ki tú ne un par nazar kí, aur
unheṉ nábúd kiyá, aur un ke zikr
ko bhí miṭá diyá hai.
15 Ai ḲHUDÁWAND, tú ne is

a Yas. 2. 11.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

b Yas. 60. 18. c Zab. 118. 19, 20.
† 'Ibrání meṉ, *zamánoṉ kí chaṭán,* Ist. 32. 4. d Yas. 45. 17.
e Yas. 25. 12. aur 32. 19.
f Ams. 5. 21.
g Yas. 64. 5.
h Zab. 63. 6. Ġaz. 3. 1.
i Wá'iz 8. 12. Rúm. 2. 4. k Zab. 143. 10.
l Aiy. 34. 27. Zab. 28. 5. Yas. 5. 12.
m 2 Taw. 12. 8.

qaum ko kasrat baḳhshí hai, tú
ne is qaum ko kasrat baḳhshí;
tú jalálí záhir húá; tú ne mulk
ke sáre siwánon̲ ko dúr tak baṛhá
diyá hai.
16 Ai ḲHUDÁWAND, saḳhtí men̲
we terí taraf rujú' húe[n], aur jis
waqt terí tádíb un par thí, unhon̲
ne tujh se ‖'ájizí ke sáth du'á
mángí.
17 Jis tarah ki peṭwálí 'aurat,
jis ke janne ke din nazdík hon̲,
dard khátí hai, aur us pír se jo
use lagá chíḳhen̲ mártí[o], ai ḲHU-
DÁWAND, ham terí nigáh men̲
waise hí hain̲.
18 Ham hámila húe, hamen̲ dard
i zih lagá, par goyá hawá jane;
ham ne dunyá men̲ naját hásil
nahín̲ kí, aur dunyá ke basne-
wále[p] halák nahín̲ húe hain̲.
19 Tere murde jí uṭhenge[q], merí
lásh samet we uṭh khaṛe honge.
Tum jo ḳhák men̲ já base ho, jágo
aur gáo[r]; kyún̲ki terí os us os kí
mánind hai jo sabzazár par paṛtí,
aur zamín murdon̲ ko ugal degí.
20 ¶ Ai merí qaum, apní andar
kí koṭhrí men̲ dáḳhil ho, aur apná
darwáza band kar le; aur apne
taín̲ thoṛí der[s] chhipá, jab tak ki
gussa utar jáe[t].
21 Kyún̲ki dekho, ḲHUDÁWAND
apne makán se chalá átá hai, táki
zamín ke báshindon̲ ko un kí sha-
rárat kí sazá de[u]; aur zamín us
ḳhún ko záhir karegí jo us men̲
hai, aur apne maqtúlon̲ ko phir na
chhipáwegí.

XXVII BÁB.

1 *Ḳhudá kyún̲kar apne angúrí bág kí ḳhabar letá. 7 Us kí tambíhen̲ siyásat kí áfaton̲ se farq rakhtí hain̲. 12 Bábat us kalísiye kí jis men̲ Yahúdí aur gair qaumwále shámil honge.*

US din ḲHUDÁWAND apní saḳht
aur lambí aur bhárí talwár
se lawiyatán us tez-rau sámp ko,
aur lawiyatán us pechída sámp
ko[a], sazá degá, aur daryáí azhdahe
ko[b] qatl karegá.
2 Us roz us ke liye tákistán kí
bábat[c] ek gít gáo[d].
3 Main̲ ḲHUDÁWAND us kí hifá-
zat kartá hún̲[e]; main̲ use har dam
pání detá hún̲; tá na ho ki use
kuchh sadma pahunche, main̲
rát aur din us kí ḳhabardárí kar-
tá hún̲.
4 Mujh men̲ qahr nahín̲: kaun

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.
n Hús. 5. 15.
‖ 'Ibrání men̲, *phusphusáwaṭ karke.*
o Yas. 13. 8. Yúh. 16. 21.
p Zab. 17. 14.
q Hiz. 37. 1, wag.
r Dán. 12. 2.
s Zab. 30. 5. Yas. 54. 7,8. 2 Qur. 4. 17.
t Ḳhur. 12.22, 23.
u Mrk. 1. 3. Yahúd. 14.
a Zab. 74. 13, 14.
b Yas. 51. 9. Hiz. 29. 3. aur 32. 2.
c Zab. 80. 8. Yar. 2. 21.
d Yas. 5. 1.
e Zab.121.4,5.

hai ki jang-gáh men̲ merá muḳhá-
lif hoke sadá-guláb aur kánṭe
lagáwe? main̲ ‖ un ke bích guzar
karún̲gá, aur unhen̲ ek laḳht jalá
dún̲gá[f].
5 Yá wuh merí tawánáí ká[g] dá-
man pakṛe, tá mujh se sulh kare[h];
hán, mujh se sulh kare.
6 Áyande men̲ Ya'qúb jaṛ pak-
ṛegá, aur Isráel phúlegá, aur pha-
legá[i], aur we zamín kí sath ko
mewon̲ se málámál karenge.
7 ¶ Kyá us ne use márá jis tarah
se us ne us ke márnewále ko
márá hai? áyá wuh qatl húá jis
tarah us ke qatl karnewále qatl
húe?
8 Tú ne andáza ke sáth us ke ni-
kále jáne ke waqt us se hujjat kí
hai[k]; wuh púrbí hawá ke din apní
saḳht ándhí ko thamá detá hai[l].
9 Pas, is tarah se Ya'qúb ke
gunáh ká kafára hogá, aur yih
wuh phal hai jis ke sabab wuh
apne gunáh se pák hogá, jis waqt
wuh mazbah ke sab pattharon̲ ko
ṭúṭe kankaron̲ ke barábar ṭukṛe
kare, ki Yasíraten̲ aur sutún qáim
na rahen̲.
10 Ki wuh hasín shahr wírán
hogá, aur wuh bastí ujaṛ jáegí,
aur bayábán ke mánind ḳhálí hogí;
wahán̲ bachhrá charegá, aur wahán̲
wuh leṭ rahegá[m], aur us kí ḍálíán̲
ḳharáb kar degá.
11 Jab us kí sháḳhen̲ murjhá
jáengí, tab toṛí jáengí; 'auraten̲
áengí, aur unhen̲ jaláengí; kyún̲ki
wuh ek guroh hai, jo dánish se
ḳhálí hai[n]: is liye un ká ḳháliq
un par rahm na karegá, aur un
ká banánewálá un par tars na
kháegá[o].
12 ¶ Aur aisá hogá ki ḲHUDÁ-
WAND us din nadí kí báṛh se leke
Misr kí dhár tak jhaṛjhaṛáegá,
aur tum, ai baní Isráel, ek ek
karke jam'a kiye jáoge.
13 Aur us din aisá hogá[p], ki
baṛá narsingá phúnká jáegá[q], aur
we, jo Asúr ke mulk men̲ hoke
marne par the, aur we jo Misr kí
mamlukat kí nawáhí men̲ jiláwa-
tan húe, áwenge, aur Yarúsalam
ke muqaddas pahár par ḲHUDÁ-
WAND kí parastish karenge.

XXVIII BÁB.

1 *Nabí Ifráím ko us kí magrúrí aur sharábḳhwárí ke sabab dhamkí detá. 5 Un men̲ se ek baqiya Masíh kí bádsháhat men̲ sar-*

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.
‖ Yá, *un par ḳhurúj karún̲gá.*
f 2 Sam. 23.6.
g Yas. 9. 18.
g Yas. 25. 4.
h Aiy. 22. 21.
i Yas. 37. 31. Hús. 14.5,6.
k Aiy. 23. 6. Zab. 6. 1. Yar. 10. 24. aur 30. 11. aur 46. 28. 1 Qur.10.13.
l Zab. 78. 38.
m Dekho Yas. 17. 2. aur 32. 14.
n Ist. 32. 28. Yas. 1. 3. Yar. 8. 7.
o Ist. 32. 18. Yas. 43. 1.7. aur 44. 2, 21, 24.
p Yas. 2. 11.
q Mat. 24. 31. Muk. 11.15.

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.

farází páwegá. 7 Wuh un kí gumráhí ke sabab un se malámat kartá. 9 Un kí ta'límpazírí mutlaq nahín hai, 14 taubhí be-fikrí men dúbe rahte. 16 Masíh jo qáim bunyád hai us ke dhare jáne ká wa'da hotá. 18 We jo be-fikr ho ráhe ázmáe jáenge. 23 Nabí un ko ubhártá ki Khudá ke intizám par lihúz karen, ki us men kámil imtiyáz dikhái detá.

725 ke qaríb.

WÁWAILÁ ghamand ke táj
par[a] jo Ifráím ke matwá-
lon ká hai, aur un kí shándár
shaukat par[b] jo kumhláyá húá
phúl hai, jo un logon kí shádáb
wádí ke sire par hai, jo mai se
‖maglúb hote!
2 Dekho Khudáwand ká ek za-
bardast aur zoráwar hai, jo us
ándhí ke mánind jis ke sáth ole
hain, aur bád i samúm ke mánind,
aur pánion ke sailáb i shadíd ke
mánind, use zamín par háth se
paṭak degá[c].
3 Ifráím ke matwálon ká gha-
mandí táj[d] páemál kiyá jáegá:
4 Aur us shándár shaukat ká
murjháyá húá phúl[e], jo us shádáb
wádí ke sire par hai, us phal ke
mánind hogá, jo tábistán se pesh-
tar lage, jis par kisí kí nigáh paṛe,
aur wuh use dekhte hí aur háth
men lete hí jhap khá játá.
5 ¶ Us din RABB ul afwáj apní
qaum ke báqí logon ke liye shau-
kat ká afsar aur husn ká táj
hogá;
6 Aur rúh i 'adálat us ke liye
jo 'adálat kí kursí par baiṭhegá,
aur qúwat un ke liye jo darwázon
par se laṛái ko phirá denge.
7 ¶ Par ye bhí mai ke sabab se
khatá karte hain[f]; we nashe se
ḍagmagáte hain; káhin aur nabí
nashe se khatá karte hain[g]; we
mai se maglúb hote, we nashe se
ḍagmagáte, rúyat men we khatá
karte, aur we 'adálat men lagzish
karte hain.
8 Ki sáre dastarkhwán uglí húí
chízon se aur gandagí se bhare
húe hain, ki ek koná bhí sáf
nahín.
9 ¶ Wuh kis ko dánish sikhá-
wegá? kis ko wa'z se ta'lím de-
gá[h]? un ko jin ká dúdh chhuṛáyá
gayá, jo chhátíon se judá kiye
gaye?
10 Kyúnki zarúr hai, ki sharí'at
par sharí'at, sharí'at par sharí'at,
khatt par khatt, khatt par khatt,
thoṛá yahán, thoṛá wahán howe.
11 Hán, luknat karte húe honṭ-
hon se aur ajnabí zubán se wuh
is guroh ke sáth báten karegá[i]:
12 Jin se us ne kahá, ki Yih wuh
árámgáh hai, jis ke sabab tum un
ko jo thake húe hain árám doge,
aur yih sustáne kí jagah hai; par
we shanawá na húe.
13 So KHUDÁWAND ká kalám un
se yih hogá, sharí'at par sharí'at,
sharí'at par sharí'at, khatt par
khatt, khatt par khatt, thoṛá
yahán, thoṛá wahán, táki we chale
jáwen, aur pichhárí giren, aur
shikast kháwen, aur dám men
phansen, aur giriftár howen.
14 ¶ Pas, ai ṭhaṭṭhebáz ádmío,
jo is guroh par, ki Yarúsalam
men hai, hukmrání karte ho, KHU-
DÁWAND ká kalám suno.
15 Azbaski tum kahá karte ho,
ki Ham ne maut se 'ahd bándhá,
aur qabr se paimán kiyá; jab
muhlik táziyána chalegá, ham par
na paṛegá, ki ham ne jhúṭh ko
apní panáh kiyá hai, aur darog-
goí ke níche apne taín chhipáyá
hai[k]:
16 ¶ Is liye Khudáwand YAHO-
WAH yún farmátá hai, Dekho,
main Saihún men bunyád ke liye
ek patthar rakhtá hún, ek ázmáyá
húá patthar, kone ke sire ká ek
mahang-molá, ek mazbút neo-wálá
patthar; us par jo ímán láyá,
‖gurez na karegá[l].
17 Aur main sút par 'adálat, aur
sahúl par sadáqat rakhúngá, aur
ole jhúṭhon kí panáh ko[m] nest
karenge, aur pání chhipne ke ma-
kán ke úpar já bahegá.
18 ¶ Aur tumhárá 'ahd, jo maut
se húá, ṭúṭegá, aur tumhárí mu-
wáfaqat, jo qabr se húí, qáim na
rahegí; jab wuh muhlik táziyána
chalegá, tab tum us ke níche páe-
mál hojáoge.
19 Wuh apne áte hí tum ko pa-
kaṛ legá; har ek subh ko chalegá,
aur din aur rát ko bhí chalegá;
balki us ká charchá sunná bhí
ghabráne ká sabab hogá.
20 Kyúnki palang chhoṭá hai,
ki koí us par lambá nahín ho
saktá hai; aur báláposh tang hai,
ki koí áp ko us men lapeṭ nahín
saktá.
21 Ki KHUDÁWAND uṭhegá, jaisá
koh i Parásím men[n], aur wuh
gazabnák hogá, jaisá Jiba'ún kí
wádí men[o], tá apná, balki apná

[a] 3 áyat. [b] 4 áyat. ‖ 'Ibrání men, *shikasta hain.* [c] Yas. 30. 30. Hiz. 13. 11. [d] 1 áyat. [e] 1 áyat. [f] Ams. 20. 1. Hús. 4. 11. [g] Yas. 56. 10, 12. [h] Yar. 6. 10.

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.

[i] 1 Qur. 14. 21. [k] 'Amús 2. 4. ‖ Yá, *sharminda na hogá,* [l] 1 Pat. 2. 6. Paid. 49. 24. Zab. 118. 22. Mat. 21. 42. A'am. 4. 11. Rúm. 9. 33. aur 10. 11. Afs. 2. 20. 1 Pat. 2. 6, 7, 8. [m] 15 áyat. [n] 2 Sam. 5. 20. 1 Taw. 14. 11. [o] Yash. 10. 10, 12. 2 Sam. 5. 25. 1 Taw. 14. 16.

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.

gair-ma'múlí kám kare[p], aur
apná 'amal kar guzre, háṉ, apná
anokhá 'amal.
22 So ab tum ṭhaṭṭhá karnewále
na bano, na ho ki tumhárí band-
heṉ saḳht ho jáweṉ; kyúṉki maiṉ
ne Ḳhudáwand RABB ul afwáj se
suná hai, ki us ne kámil aur
musammam iráda kiyá hai, ki sárí
zamín ko tabáh kare[q].
23 ¶ Kán dharke merí áwáz
suno; shanawá hokar merí bát
par dil lagáo.
24 Kyá kisán bone ke liye sáre
din hal chaláyá kartá? kyá wuh
apní zamín ko chásá kartá aur us
ke ḍhele phoṛá kartá hai?
25 Jab us ko hamwár kar chuká,
to kyá wuh ajwáyan kahíṉ aur
zírá kahíṉ nahíṉ bikhertá, aur
suthre gehúṉ, aur jau, aur deo-
gandum judá judá us ke mu'aiyan
makán meṉ nahíṉ khinḍátá?
26 Kyúṉki us ká Ḳhudá us ko
tarbiyat karke tamíz bakhshtá,
aur use sikhlátá hai.
27 Ki ajwáyan ko dáone kí chízoṉ
se nahíṉ dáotá, aur zíre ke úpar
gáṛí ke chakkar nahíṉ ghumátá,
balki láṭhí se ajwáyan ko jháṛtá
hai, aur zíre ko chhaṛí se.
28 Roṭí ke galla par dá,in cha-
látá hai; lekin wuh hamesha
kúṭtá nahíṉ rahtá; aur apní gáṛí
ke chakkar se use raundtá nahíṉ
rahtá, aur ghoṛe pherke use nahíṉ
kuchaltá rahtá.
29 Yih bhí RABB ul afwáj se
muqarrar húá hai, ki us kí mas-
lahateṉ 'ajíb, aur us ke kám afzal
haiṉ[r].

p Nau. 3. 33.
q Yas. 10. 22, 23. Dán. 9. 27.
r Zab. 92. 5. Yar. 32. 19.

XXIX BAB.

1 *Ek saḳht áfat ká hál jo Yarúsalam par Ḳhudá kí taraf se ánewálí thí;* 7 *taubhí us ke dushmanoṉ ká jí hargiz bhartá nahíṉ.* 9 *Yahúdíoṉ kí bad-hawássí,* 13 *aur un kí mahz riyákárí.* 18 *Díndároṉ ke bilkull muqaddas karne ká wa'da.*

712 ke qaríb.

‖ ARIEL par[a] afsos, Ariel us
shahr par, jaháṉ Dáúd bas-
tá thá[b]; sál par sál ziyáda karo;
† 'ídeṉ phir phir áweṉ.
2 Taubhí maiṉ Ariel ko dukh
dúṉgá, aur waháṉ nauha aur
gamḳhwárí hogí; par mere liye
Ariel hí ṭhahregá.
3 Maiṉ tere áspás ḳhaimazan
hoúṉgá, aur morcha-bandí karke
tujhe muhásara karúṉgá, aur tujh
par burj uṭháúṉgá.
4 Aur tú níche utárá jáegá, aur
zamín par se bolegá, aur ḳhák
par se terí áwáz dhímí áwegí, aur
terí sadá zamín ke andar se nikle-
gí, us shaḳhs kí áwáz ke mánind
jis par deo ká sáya ho, aur ḳhák
par se tere churugne kí áwáz
phailegí[c].
5 Lekin tere ‖ dushmanoṉ ká[d]
gol bárík gard kí mánind hogá,
aur un haibat-nákoṉ kí guroh us
bhúse kí mánind jo uṛ jáwe[e];
aur yih nágahán, ek dam meṉ, ho
jáegá[f].
6 RABB ul afwáj kí taraf se,
garajne aur zalzala ke sáth, aur
baṛí áwáz, aur ándhí, aur túfán,
aur ág ke muhlik shu'ale ke sáth,
tujh par sazá názil hogí[g].
7 ¶ Aur un sárí qaumoṉ ká gol
jo Ariel se laṛegá, ya'ne, we sab
jo us se, aur us ke morche se jang
kareṉge, aur use dukh deṉge,
rát ke ḳhwáb o ḳhiyál[h] ke mánind
ho jáeṉge[i].
8 Aur yih ṭhík is tarah hogá, jis
tarah bhúkhá ádmí ḳhwáb meṉ
ho, aur kyá dekhtá hai? ki khátá
hai; par jág uṭhá hai, aur us ká
peṭ ḳhálí hai[k]; aur jis tarah pi-
yásá ḳhwáb meṉ dekhe ki pítá
hai; par jágte hí be-táb hai, aur
piyáse ká piyásá ho: aisá hí hál
un sárí qaumoṉ ke gol ká hogá
jo koh i Saihún se jang kartá
hai.
9 ¶ Ṭhahar jáo, aur ta'ajjub
karo: hairání se idhar udhar táko,
aur chilláo: we mast haiṉ[l], par
mai se nahíṉ[m], we laṛkhaṛáte
haiṉ, par nashe se nahíṉ.
10 Ki KHUDAWAND ne tum par
sulánewálí rúh ko gálib kiyá
hai[n], aur tumhárí áṉkheṉ múṉdíṉ
haiṉ[o], aur tumháre nabíoṉ aur
sardároṉ aur gaib-dánoṉ par[p]
hijáb ḍálá.
11 Aur sárá royá tumháre naz-
dík aisá hogayá jaisá us ḳhatt ká
mazmún jo sar ba muhr ho[q], jise
log ek paṛhe-likhe ko deweṉ aur
kaheṉ, Ap use paṛhiye; aur wuh
kahe, Maiṉ paṛh nahíṉ saktá,
kyúṉki sar ba muhr hai[r]:
12 Aur phir wuh ḳhatt ek ná-
ḳhwánda ko deweṉ, aur kaheṉ,
Ap ise paṛhiye, aur wuh kahe,
Maiṉ ná-ḳhwánda húṉ, paṛh nahíṉ
saktá.
13 ¶ So KHUDAWAND farmátá
hai, Azbaski ye log apní zubán

‖ Yá, *Ai Ariel, ya'ne, Ḳhudá ke sher.*
a Hiz. 43. 15, 16.
b 2 Sam. 5. 9.
† Yá, *we qurbániyáṉ kareṉ.*

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

c Yas. 8. 19.
‖ Yá, *ajnabioṉ ká.*
d Yas. 25. 5.
e Aiy. 21. 18. Yas. 17. 13.
f Yas. 30. 13.
g Yas. 28. 2. aur 30. 30.
h Aiy. 20. 8.
i Yas. 37. 36.
k Zab. 73. 20.
l Dekho Yas. 28. 7, 8.
m Yas. 51. 21.
n Rúm. 11. 8.
o Zab. 69. 23. Yas. 6. 10.
p 1 Sam. 9. 9.
q Yas. 8. 16.
r Dán. 12. 4, 9. Muk. 5. 1,—5, 9. aur 6. 1.

se merí nazdíkí ḍhúnḍhte hain,
aur apne honṭhon se merí takrím
karte hain, lekin un ke dil mujh
se dúr hain[s], ki un kí díndárí
faqat ádmíon kí ta'límon ke sunne
se[t] hotí :
14 Is liye, dekho, main in logon
ke darmiyán ek hairat-afzá kám,
balki ek hairat-angez aur 'ajíb
kám karúngá[u]; ki un ke 'áqilon
kí 'aql zá,il ho jáegí, aur un ke
dánáon ke hosh-hawáss ṭhikáne
na rahenge[x].
15 Un par wáwailá hai, jo apní
mashwarat ko Khudá se khúb
chhipá karte hain[y], jin ká károbár
andhere men hotá hai, aur we
kahte hain, Kaun ham ko dekhtá
hai ? kaun hamen pahchántá[z]?
16 Háe, tumhárí kaisí kají hai !
kyá kumhár miṭṭí ke barábar giná
jáegá ? kyá wuh kám, jo us ne
kiyá hai, kahegá, ki Us ne mujhe
nahín kiyá[a]? kyá banáí húí chíz
banánewále ko kahegí, ki Tú
kuchh nahín jántá ?
17 Kuchh aisí der na hogí ki
Lubnán badal jáke ek shádáb
maidán hojáwegá, aur shádáb
maidán jangal giná jáegá[b].
18 ¶ Aur us din bahre kitáb kí
báten sunenge, aur andhon kí
ánkhen táríkí aur andhere men
se dekhengí[c].
19 Tab halím log KHUDÁWAND ke
haqq men ziyáda khushí karen-
ge[d], aur logon ke miskín[e] Isráel
ke Quddús se khushwaqt honge.
20 Ki zálim faná ho jáegá, aur
ṭhaṭṭhá-karnewálá nábúd hogá[f],
aur sab, jo badkárí karne ke liye
bedár rahte[g], káṭ ḍále jáenge :
21 Jo ádmí ko ek bát par mujrim
ṭhahráte, aur us ke liye jo dar-
wáze par bahs kartá phandá
lagáte[h], aur rástbáz ádmí ko
jhúṭh se dabá márte hain.
22 Is liye KHUDÁWAND, jo Abira-
hám ká naját-denewálá hai[i], Ya'-
qúb ke khándán ke haqq men
yún farmátá hai, ki Ya'qúb ab
pashemán na hogá, aur hargiz
wuh zard-rú na hogá.
23 Balki jab wuh apne farzan-
don par, jo mere háthon ke banáe
húe hain[k], apne bích men nigáh
karegá, tab we mere nám kí
taqdís karenge, aur Ya'qúb ke
muqaddas kí hamd karenge, aur
Isráel ke Khudá se ḍarenge.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[s] Hiz. 33. 31. Mat. 15. 8,9. Marq. 7. 6,7. [t] Qul. 2. 22. [u] Hab. 1. 5. [x] Yar. 49. 7. 'Abad. 8. 1 Qur. 1. 19. [y] Yas. 30. 1. [z] Zab. 94. 7. [a] Yas. 45. 9. Rúm. 9. 20. [b] Yas. 32. 15. [c] Yas. 35. 5. [d] Yas. 61. 1. [e] Ya'q. 2. 5. [f] Yas. 28. 14, 22. [g] Mík. 2. 1. [h] 'Amús 5. 10, 12. [i] Yash. 24. 3. [k] Yas. 19. 25. aur 45. 11. aur 60. 21. Afs. 2. 10.

24 Aur we bhí, jo rúh men gum-
ráh hain[l], fahm hásil karenge,
aur we jo kurkuráte the, ta'lím-
pazír honge.

XXX BÁB.

1 Nabí logon ko dhamkátá hai, is liye ki we Misr par bharosá rakhte the, 8 aur Khudá ke kalám ko haqír jánte the. 18 Bábat un rahmaton kí jinhen Khudá apní kalísiye par záhir kartá. 27 Khudá ká qahr Asúr par názil hotá, jis se wuh barbád hojátá, aur Yahúdí yih hál sunke khush hojáte.

KHUDÁWAND farmátá hai,
Un bágí laṛkon par afsos,
ki aisí maslahat karte hain, jo
merí taraf se nahín[a], aur 'ahd
o paimán karte hain, jo merí rúh
kí taraf se nahín, táki gunáh par
gunáh karen[b].
2 We rawána hote hain ki Misr
ko utar jáwen[c], (aur mere munh
se unhon ne púchh nahín liyá[d],) tá
ki Fira'ún kí mazbútí se apne taín
mazbút karen, aur Misr ke sáye
men panáh pakṛen.
3 Lekin Fira'ún kí mazbútí tum-
háre liye khijálat hogí[e], aur Misr
ke sáye men panáh lená tumháre
wáste ghabráhaṭ hogá.
4 Ki us ke sardár Zu'an men[f]
to the, aur us ke elchí Hanís men
pahunche.
5 We sab us qaum se, jo un ko
kuchh fáida na bakhsh sakí, khajil
honge[g]; wuh madad aur fáida ká
nahín, balki khijálat aur malámat
ká bá'is hogá.
6 Janúb ke Bahímát ká bojh[h].
Bipat aur musíbat kí zamín men,
jahán se singhiní aur singh, aur
sámp aur átashí uṛnewále nág
áte[i], we apní daulat gadhon ke
kándhon par, aur apne khazáne
únṭon ke kajáwon par dharke, us
qaum ke pás lejáte hain, ki jis se
un ko kuchh fáida na pahunchegá.
7 Kyúnki Misríon se jo kumak
mile, so bátil aur be-fáida hogí[k]:
is liye main ne us kí bábat kahá
hai, ki Wuh Rahab hai, jo sustí
karke baiṭhí hai.
8 ¶ Ab tú já, aur un ke áge
takhtí par likh, aur kitáb men
qalamband kar[l], ki yih pichhle
din ke liye, balki hamesha abad
tak, maujúd rahe.
9 Ki yih ek bágí guroh hai, aur
jhúṭhe laṛke, aise laṛke jo KHUDÁ-
WAND kí sharí'at ke sunne se
inkár karte hain[m].
10 Jo royá dekhnewálon ko

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[l] Yas. 28. 7.

713 ke qaríb.

[a] Yas. 29. 15. [b] Ist. 29. 19. [c] Yas. 31. 1. [d] Gin. 27. 21. Yash. 9. 14. 1 Sal. 22. 7. Yar. 21. 2. aur 42. 2,20. [e] Yas. 20. 5. Yar. 37. 5,7. [f] Yas. 19. 11. [g] Yar. 2. 36. [h] Yas. 57. 9. Hús. 8. 9. aur 12. 1. [i] Ist. 8. 15. [k] Yar. 37. 7. [l] Hab. 2. 2. [m] Ist. 32. 20. Yas. 1. 4. 1 áyat.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

kahte hain, ki Royá mat dekho,
aur nabíon ko, ki Ham ko sach
báton kí khabar mat do[n], ham se
muláim báten karo, aur jhúṭhí
khabar do[o].
11 Ráh se báhar jáo, raste se
bargashta hoo, aur Isráel ke
Quddús ko hamáre darmiyán se
mauqúf karo.
12 Is liye Isráel ká Quddús yún
farmátá hai, Azbaski tum ne is
sukhan ko radd kar diyá hai,
aur zulm aur kajrauí par bharosá
rakhá, aur us hí par ṭhahre rahe;
13 Is liye yih badkárí tumháre
haqq men aisí hogí jaisí ek jhukí
húí únchí díwár, jo girne ke naz-
dík ho[p], jo phaṭ jáwe aur nágahán
ek dam men gir paṛe[q].
14 Wuh aise ṭúṭegí jaise kumhár
ká bartan ṭúṭtá[r], jo chaknáchúr
hojátá hai: wuh us se dar na guz-
regá; chunánchi us ke ṭukṛon
men ek ṭhíkrá na milegá, jis men
gul-khan par se ág uṭhái jáwe, yá
kunḍ se pání liyá jáwe.
15 Ki Khudáwand YAHOWAH,
Isráel ká Quddús, yún farmátá
hai, ki Phir áne men, aur chupke
baiṭhne men, tumhárí salámatí
hai; khámoshí aur tawakkul men
tumhárí qúwat hai[s]; par tum ne
yih na cháhá[t].
16 Tum ne kahá, So nahín;
balki ham ghoṛon par chaṛhke
bhágenge: is wáste tum bhágoge:
aur ki Ham tezrauon par sawár
honge: so we jo tumhárá píchhá
karenge tezrau honge.
17 Ek kí ghurkí se ek hazár
bhágenge[u]; pánch kí ghurkí se
tum aisá bhágoge, ki tum us
'alámat ke mánind jo paháṛ kí
choṭí par, aur us nishán ke má-
nind jo koh par nasb kiyá jáwe, ho
jáoge.
18 ¶ Is sabab se KHUDÁWAND
tum par mihrbání dikhláne men
derí kartá hai, aur is sabab us ne
tum par rahm karná kuchh din
mauqúf rakhá hai; kyúnki KHU-
DÁWAND 'ádil Khudá hai: mu-
bárak we sab jo us kí ráh takte
hain[x].
19 Ki yaqínan Saihúní qaum
Yarúsalam men basegí[y]; tú áge
ko na roegí; wuh terí duhái kí
áwáz sunke yaqínan tujh par rahm
farmáwegá, wuh sunte hí tujhe
jawáb degá.

[n] Yar. 11. 21. 'Amús 2. 12. aur 7. 13. Mík. 2. 6.
[o] 1 Sal. 22. 13. Mík. 2. 11.
[p] Zab. 62. 3.
[q] Yas. 29. 5.
[r] Zab. 2. 9. Yar. 19. 11.
[s] 7 áyat. Yas. 7. 4.
[t] Mat. 23. 37.
[u] Ahb. 26. 8. Ist. 28. 25. aur 32. 30. Yash. 23. 10.
[x] Zab. 2. 12. aur 34. 8. Ams. 16. 20. Yar. 17. 7.
[y] Yas. 65. 9.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

20 Aur agarchi KHUDÁWAND
tum ko musíbat kí roṭí[z] aur dush-
wárí ká pání detá hai, par áge ko
tere sikhlánewále tujh se poshída
na rahenge[a]; par terí ánkhen
tere ta'lím-denewálon ko dekh-
engí.
21 Aur tere kán tere píchhe se
yih áwáz sunenge, ki Ráh yihí
hai, us par chalo, jab ki tum
dahne aur jab ki tum báen muṛo[b].
22 Tab tum apne rúpe kí khodí
húí múraton ká libás, aur sone ke
ḍhále húe putlon ke asbáb i zínat
ko nápák karoge;[c] tú use haiz ke
latte ke mánind phenk degá, tú
use kahegá, Chal, dúr ho[d].
23 Tab wuh tere bíj ke liye, jo
tú zamín men bowe, bárán degá[e],
aur zamín kí afzáish kí roṭí bakh-
shegá, aur mulk farbih, aur bara-
kat se ma'múr hogá; us din terí
mawáshí wasí' charágáhon men
charegí.
24 Aur bail aur gadhe, jo zamín
ko raundte hain, ‖ suthrá chára, jo
chalní men ḍálke aur pankhá
karke chháná gayá, kháenge.
25 Aur har ek únche paháṛ par,
aur har ek buland ṭíle par[f], baṛí
khúnrezí ke din, jis waqt ki burj
gir jáenge, chashme aur pání kí
nahren hongí.
26 Aur chánd kí chándní aisí
hogí jaise súraj kí roshní, aur
súraj kí roshní sát-guní, balki sát
din kí roshní ke barábar hogí[g],
jis din KHUDÁWAND apne bandon
ke zakhm ko bándhegá, aur un
ke dardnák gháo ko changá ka-
regá.
27 ¶ Dekho, KHUDÁWAND ká
nám dúr se chalá átá hai, us ká
gazab bhaṛká, us ká shu'ala
buland hai, us ke lab qahr-álúda,
aur us kí zubán bhasam karne-
wálí ág hai;
28 Us kí sáns[h] aisí hai jaisá
zor ká sailáb jo ádhí gardan tak
chaṛhe[i], táki gurohon ko batálat
ke chháj men phaṭke, aur qaumon
‖ ke munh men ek lagám howe táki
unhen gumráh kare[k].
29 Tab tum gít gáoge jaise us
rát gáte ho jab muqaddas 'íd
mánte ho[l], aur dil kí aisí khushí
hogí, jaisí us shakhs kí, jo bánsrí
liye húe rawána ho, ki KHUDÁ-
WAND ke paháṛ men[m] Isráel kí
Chaṭán ko jáwe.

[z] 1 Sal. 22. 27. Zab. 127. 2.
[a] Zab. 74. 9. 'Amús 8. 11.
[b] Yash. 1. 7.
[c] 2 Taw. 31. 1. Yas. 2. 20. aur 31. 7.
[d] Hús. 14. 8.
[e] Mat. 6. 33. 1 Tim. 4. 8.
‖ Yá, namkín.
[f] Yas. 2. 14, 15. aur 44. 3.
[g] Yas. 60. 19, 20.
[h] Yas. 11. 4. 2 Tas. 2. 8.
[i] Yas. 8. 8.
‖ Yá, ke jabhron men.
[k] Yas. 37. 29.
[l] Zab. 42. 4.
[m] Yas. 2. 3.

30 Aur KHUDAWAND apní jalálwálí áwáz sunáegá, aur apne qahr kí shiddat se, aur átash i sozán ke shu'ale aur ándhí aur olon ke sáth[n], apne háth ká utarná dikhláegá[o].

31 Hán, KHUDAWAND kí áwáz se Asúr tabáh hojáegá[p], aur us hí lath se[q] már kháegá.

32 Aur jis jis taraf us lath ká, jo KHUDAWAND us par taulegá, guzar hogá, us us taraf rabáb aur barbat sáth sáth hongín; ki wuh || sakht laráíon men[r] un se laregá.

33 Kyúnki Tufat[s] † muddat se árásta kiyá gayá, hán, wuh bádsháh ke liye taiyár hai; us ne use gahrá aur wasí' banáyá hai, us ká dher ág aur bahutsá índhan hai, aur KHUDAWAND kí sáns, gandhak ke sailáb ke mánind, us ko sulgátí hai.

XXXI BAB.

1 *Nabí un kí barí bewuqúfí fásh kartá jo Misr par tawakkul rakhte aur Khudá ko tark karte the.* 6 *Wuh unhen nasíhat kartá ki we tauba karen.* 8 *Asúr kí gárat kí khabar áge se detá.*

UN par wáwailá hai, jo madad ke liye Misr ko játe[a], aur ghoron par i'atimád karte hain, aur gáríon ká bharosá rakhte hain[b], ki bahutsí hain, aur ghurcharhon ká, ki shiddat se chálák hain; par Isráel ke Quddús par nigáh nahín karte, aur KHUDAWAND ke tálib nahín hote[c].

2 Aur Wuh bhí to siyána hai, aur balá názil karegá, aur apne sukhan ko talne na degá[d]; wuh sharíron ke gharáne par, aur un par, jo badkirdáron kí himáyat karte hain, charhái karegá.

3 Misrí to insán hain[e], Khudá nahín, aur un ke ghore gosht hain, rúhen nahín. So jab KHUDAWAND apná háth barháwegá, to himáyatí girjáegá, aur wuh jis kí himáyat kí gayí past hojáegá, aur we sab ke sab ek sáth halák ho jáenge.

4 Ki KHUDAWAND ne mujhe yún kahá hai, ki Jis tarah se bágh aur jawán singh, apne shikár ko daboche húe, un garariyon ke gol ke muqábil jo buláe jáke us par charhne ko áte hain, gargarátá hai[f], aur un kí lalkár se nahín dartá, aur un ke hujúm se dab nahín játá: us hí tarah se RABB

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

[n] Yas. 28. 2. aur 32. 19.
[o] Yas. 29. 6.
[p] Yas. 37. 36.
[q] Yas. 10. 5, 24.
|| 'Ibrání men, *hiláo kí laráion men.*
[r] Yas. 11. 15. aur 19. 16.
[s] Yar. 7. 31. aur 19. 6, wag.
† 'Ibrání men, *kal se.*
[a] Yas. 30. 2. aur 36. 6. Hiz. 17. 15.
[b] Zab. 20. 7. Yas. 36. 9.
[c] Dán. 9. 13. Hús. 7. 7.
[d] Gin. 23. 19.
[e] Zab. 146. 3, 5.
[f] Hús. 11. 10. 'Amús 3. 8.

ul afwáj koh i Saihún aur us ke tíle par larne ko utregá[g].

5 Jis súrat se chiriyáen urte átín[h], us hí tarah RABB ul afwáj Yarúsalam kí himáyat karegá; himáyat hí karegá, aur use naját bakhshegá; || us par rahm karegá, aur bach nikalne degá[i].

6 ¶ Ai baní Isráel, tum us kí taraf phiro, jis se tum ne niháyat bagáwat kí hai[k].

7 Kyúnki usí din har ek insán rúpe ke buton ko, aur sone ke putlon ko, jo tumháre háthon ne gunáh ke liye[l] banáe hain, dúr phenk degá[m].

8 ¶ Tab Asúrí gir jáenge us kí talwár se, jo insán nahín; hán, us kí talwár, jo ádmí nahín, use halák karegí[n]; wuh talwár ke dar se bhágegá, aur us ke jawán khiráj-guzár banenge.

9 Aur wuh khauf ke sabab apne hasín makán se dar guzregá[o], aur us ke sardár jhande ko dekhke laraz jáenge; yih KHUDAWAND farmátá hai, jis kí ág Saihún men, aur jis ká tanúr Yarúsalam men hai.

XXXII BAB.

1 *Bábat un barakaton kí jo Masíh kí taraf se milengí jab us kí bádsháhat áwe.* 9 *Age se khabar dí játí ki mulk wírán hogá;* 15 *lekin ba'd us ke wuh phir ábád hojáegá.*

DEKH, ek bádsháh rástí se saltanat karegá[a], aur sháhzáde 'adálat se hukmrání karenge.

2 Aur ek shakhs ándhí se panáh kí jagah kí mánind hogá[b], aur sailáb se chhipne kí jagah, aur pání kí nadíon ke mánind khushk zamín men, aur bhárí chatán ke sáye ke mánind mándagí kí sarzamín men.

3 Aur un kí ánkhen jo dekhte hain na dhundhláengí, aur un ke kán jo sunte hain sunenge[c].

4 Be-liház ká dil bhí ma'rifat samjhegá, aur luknatí kí zubán se fasíh kalám hogá.

5 Ná-ba-kár ádmí phir jawánmard na kahláegá, aur bakhíl ko koí sakhí na kahegá.

6 Kyúnki ná-ba-kár ádmí chandálpan kí báten karegá, aur us ke dil se badkirdárí hogí, ki riyákárí kare, aur KHUDAWAND ke barkhiláf daroggoí kare aur tá ki

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

[g] Yas. 42. 13.
[h] Ist. 32. 11. Zab. 91. 4.
|| Yá, *pár guzarke use bach,* wag.
[i] Zab. 37. 40.
[k] Hús. 9. 9.
[l] Yas. 2. 20. aur 30. 22.
[m] 1 Sal. 12. 30.
[n] Dekho 2 Sal. 19. 35, 36. Yas. 37. 36.
[o] Yas. 37. 37.
[a] Zab. 45. 1, wag. Yar. 23. 5. Hús. 3. 5. Zak. 9. 9.
[b] Yas. 4. 6. aur 25. 4.
[c] Yas. 29. 18. aur 35. 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

bhúkhe ke peṭ ko khálí kare, aur
piyáson se shurb ko báz rakhe.
7 Aur bakhíl ke hathyár zabún
hain, wuh bure mansúbe bándhá
kartá hai, táki jhúṭhí báton se
miskín ko, jis waqt bhí wuh haqq
bayán kartá ho, halák kare.
8 Lekin jawán-mard mardána
mansúbe bándhtá hai, aur wuh
mardána kámon ke sabab se qáim
rahtá hai.
9 ¶ Ai 'aurato, tum jo chain
[d] Ámús 6. 1. men ho[d], uṭho, merí áwáz suno;
ai gáfil beṭío, merí báton par kán
dharo.
10 Ai beparwá 'aurato, bahutse
dinon tak aur sálhá sál tum dukh
bharogí; kyúnki angúr ká mausim
játá rahegá, sameṭne kí naubat
na áegí.
11 Ai 'aurato, tum jo sukh men
ho, ghabráo; ai beparwáo, apne
taín barahna aur nangá karo, aur
ṭáṭ apní kamaron par bándho.
12 We thanon ke, aur dilpazír
maidánon ke, aur phaldár tákon
ke liye nála karengí.
13 Mere logon kí sarzamín men
[e] Yas. 34. 13. Hús. 9. 6. kánṭe aur sadá-guláb jamenge[e],
hán, sáre shádmán gharon men
[f] Yas. 22. 2. bhí, aur bág-o-bahár shahr men[f].
14 Kyúnki mahall chhoṛe já-
[g] Yas. 27. 10. enge[g], aur golon ká shahr khálí
hojáegá; gaṛh aur burj hamesha
ke liye mánd honge, gorkharon
kí jashn-gáhen aur gallon kí
charágáhen:
15 Jab tak 'álam i bálá se rúh
[h] Zab. 104. 30. Yúel 2. 28. ham par unḍelí na jáwe[h], aur
bayábán mewadár bárí ho jáe, aur
[i] Yas. 29. 17. aur 35. 2. mewadár bárí ek ban giní jáe[i].
16 Tab bayábán men 'adl basegá,
aur rástbází mewadár bárí men
maqám karegí.
17 Aur sadáqat ká kám sulh
[k] Ya'q. 3. 18. hogá[k], aur sadáqat ká phal abadí
sukh aur árám hogá.
18 Aur mere log chain ke ma-
kánon men, aur bekhatar gharon
men, aur ásúdagí aur ásáish ke
káshánon men rahenge;
[l] Yas. 30. 30. 19 Jis waqt ban men[l] dhaṛ dhaṛ
[m] Zak. 11. 2. ole paṛenge[m], aur shahr past
makán men past hojáegá.
20 Bakhtáwar tum ho, jo sab
nahron ke áspás bote ho, aur bail
aur gadhon ke pánw udhar cha-
[n] Yas. 30. 24. láte ho[n].

XXXIII BÁB.

1 Un iláhí áfaton kí bábat jo kalísiye ke dushmanon par paṛengí. 13 Bábat un ni'amaton kí jo dindáron ko milengí.

TUJH par wáwailá hai, ki tú
gárat kartá hai, aur gárat
na kiyá gayá thá! tú lúṭtá hai,
aur lúṭá nahín gayá thá[a]; jab tú [a] Yas. 21. 2. Hab. 2. 8.
gárat kar chukegá, to tú gárat
kiyá jáegá, aur jab tú lúṭ chukegá,
to tú lúṭá jáegá[b]. [b] Muk. 13. 10.
2 Ai KHUDÁWAND, ham par rahm
kar, ki ham terí ráh takte hain[c]; [c] Yas. 25. 9.
tú har subh un ká bázú ho, aur
bipat ke waqt hamárí salámatí.
3 Log kharbarí kí áwáz sunte
hí bháge, tere uṭhne hí se qau-
men tittar bittar ho gayín.
4 Terá mál jo lúṭá gayá is tarah
jam'a kiyá jáegá, jis tarah kíṛe
jam'a kar lete hain: wuh ṭiḍḍí ke
mánind, jo idhar udhar dauṛtí hai,
un par dauṛegá.
5 KHUDÁWAND sarbuland hai[d], [d] Zab. 97. 9.
kyúnki wuh bulandí par rahtá;
us ne 'adálat aur sadáqat se
Saihún ko ma'múr kar diyá hai.
6 Hikmat aur dánáí se tere daur
kí páedárí hogí, aur najáton se
ustuwárí; KHUDÁWAND ká khauf
us ká khazána hai.
7 Dekh, un ke sáre baháḍur
báhar khaṛe hoke chilláte, aur
sulh ke elchí phúṭ phúṭke rote
hain[e]. [e] 2 Sal. 18. 18, 37.
8 Sháh-ráhen sunsán hain[f], ki [f] Qáz. 5. 6.
chalnewálá na rahá; us ne 'ahd-
shikaní kí[g], shahron ko haqír [g] 2 Sal. 18. 14, 15, 16, 17.
jáná, aur insán ko hisáb men na
láyá hai.
9 Zamín kuṛhtí aur murjhátí
hai[h]: Lubnán sharm khátá, ki wuh [h] Yas. 24. 4.
kumhláyá gayá: Sarún bayábán
kí mánind hai, Basan aur Karmil
ke phal jhaṛ játe.
10 KHUDÁWAND farmátá hai, ki
Ab main uṭhúngá[i], ab main sar- [i] Zab. 12. 5.
faráz hoúngá, ab main apne taín
buland karúngá.
11 Tumháre peṭ hí men kúṛá
paṛegá, tum karkaṭ janoge[k], aur [k] Zab. 7. 14. Yas. 59. 4.
tumhárí sáns wuhí ág hai, jo tum-
hen bhasam karegí.
12 Aur log jalte húe chúne ke
mánind honge, we káṭe húe kán-
ṭon kí tarah ág men jaláe jáenge[l]. [l] Yas. 9. 18.
13 ¶ Tum jo dúr ho, suno[m], ki [m] Yas. 49. 1.
main ne kyá kiyá, aur tum jo
nazdík ho, merí qudrat ká iqrár
karo.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

14 We gunahgár jo Saihún men hain ḍar gaye; khauf ne riyákáron ko sarásíma kiyá hai. Kaun ham men se us muhlik ág men rahegá? aur kaun ham men se abadí shu'alon ke darmiyán basegá?

15 Wuh jo rástí se chaltá hai, aur sídhí báten kartá hai, jo us súd ko, jo jaur aur jafá se hásil ho, haqír jántá hai, jo rishwat ke 'iláqe se apná háth khínchtá hai[n], jo apne kán band kartá, táki khúnrezí ke mazmún na sune, aur ánkhen múndtá hai, táki badí na dekhe[o];

16 So wuh únche par rahegá: us kí panáhgáh pahár ká qil'a hogá; us ko roṭí dí jáegí, us ko pání bhí yaqínan milegá.

17 Terí ánkhen sháh ká jamál dekhengí: we us zamín par, jo bahut dúr hai, nazar karengí.

18 Terá dil us hirás ko ta,ammul se sochegá. Kahán hai wuh kátib[p], kahán hai wuh ‖muhassil, kahán hai wuh jo burjon ko gintá thá?

19 Tú phir us zabardast guroh ko na dekhegá[q], jis kí bolí aisí mushkil hai ki tú use samajh nahín saktá, aur jis kí zubán aisí luknatí hai, ki bújhí nahín játí[r].

20 Hamárí 'ídgáh Saihún par nazar kar[s]: terí ánkhen Yarúsalam ko dekhengí, ki ásúda shahr hai, aur aisá khaima hai jo hiláyá na jáegá[t], jis kí chobon men se ek bhí ukhárí na jáegí[u], aur us kí ḍoríon men se ek bhí toṛí na jáegí[x].

21 Balki wahán zu-l-jalál Khudáwand hamáre liye ek maqám hogá, jahán baṛí baṛí naddíán aur nahren hongí, jis men ḍánḍ kí kishtíán na jáengí, aur jin men namúd ke jaházon ká guzar na hogá.

22 Ki Khudáwand hamárá hákim hai, Khudáwand hamárá sharí'at-denewálá hai[y], Khudáwand hamárá bádsháh hai[z]: wuh ham ko bacháegá.

23 Terí rassíán ḍhílí hogayín; we apne mastúl ko mazbút na kar sake, we pál na uṛá sake: so lúṭ ká wáfir mál taqsím kiyá jáegá; langre bhí ganímat par qábiz honge.

24 Wahán ke báshindon men

n Zab. 15. 2. aur 24. 4.
o Zab. 119.37.
p 1 Qur. 1. 20.
‖ 'Ibrání men, *wazn karnewálá.*
q 2 Sal. 19.32.
r Ist. 28. 49, 50. Yar. 5. 15.
s Zab. 48. 12.
t Zab. 46. 5. aur 125. 1,2.
u Yas. 37. 33.
x Yas. 54. 2.
y Ya'q. 4. 12.
z Zab. 89. 18.

koí na kahegá, ki Main bímár hún: un logon ke gunáh, jo us men baste hain, bakhshe jáenge[a].

XXXIV BAB.

1 *Un áfaton kí bábat jo Khudá bhejegá, jis waqt wuh apní kalísiye kí taraf se hoke intiqám lene áwe.* 11 *Kalísiye ke dushmanon kí barbádí ke haqq men.* 16 *Yih peshíngoí yaqíní sábit hotí.*

AI qaumo, tum nazdík áke suno[a], aur ai logo, tum kán rakho: zamín aur us kí ma'múrí, dunyá aur sab chízen jo us se nikaltí hain, sunen[b].

2 Ki Khudáwand ká qahr sárí qaumon par, aur us ká gazab un kí sárí faujon par hai; us ne unhen haram kar diyá, us ne unhen somp diyá, ki zabh kiye jáwen.

3 Aur un ke maqtúl phenk diye jáenge, aur un kí láshon se saṛí bú áwegí[c], aur pahár un ke lahú se pighal jáenge.

4 Aur aflák ká sárá lashkar faná ho jáegá[d], aur ásmán kágaz ke táo ke mánind lapeṭe jáenge[e], aur un ká sárá jathá yún jhaṛ jáegá[f], jaise ták se pattá, aur anjír ke darakht se anjír jhaṛ játá hai[g].

5 Ki merí talwár ásmán men mast ho jáegí[h]: dekho, wuh Adúm par, un logon par, jin par merí la'nat hai, 'adálat karne ko utregí[i].

6 Khudáwand kí talwár lahú se bharí hai, wuh, charbí aur barron aur bakron ke lahú se, aur mendhon ke gurdon kí charbí se, chiknáí gayí: kyúnki Khudáwand ke liye Busrah men zabíha hai, aur Adúm ke mulk men baṛí khúnrezí[k].

7 Aur un ke sáth gainḍe aur sánṛ aur bail girenge; aur un kí sarzamín lahú se sharábor ho jáegí, aur un kí gard charbí se chiknáí jáegí.

8 Kyúnki yih Khudáwand ke intiqám lene ká din[l], aur badlá lene ká sál hai, ki Saihún ká insáf kare.

9 Aur us kí nadíán qír ho jáengí, aur us kí khák gandhak, aur us kí zamín rál i sozán hogí[m].

10 Yih rát din kabhí na bujhegí; us se dhunwán abad tak uṭhtá rahegá[n]; nasl dar nasl wuh ujáṛ rahegí[o], us samt se abad ul ábád tak kisí ká guzar na hogá.

11 ¶ Hawásil aur khárpusht us ke málik honge[p]; ullú aur janglí

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

a Yar. 50. 20.
a Zab. 49. 1.
b Ist. 32. 1.
c Yúel 2. 20.
d Zab. 102.26. Hiz. 32. 7, 8. Yúel 2. 31. aur 3. 15. Mat. 24. 29. 2 Pat. 3. 10.
e Muk. 6. 14.
f Yas. 14. 12.
g Muk. 6. 13.
h Yar. 46.10.
i Yar. 49. 7, wag. Mal. 1. 4.
k Yas. 63. 1. Yar. 49. 13. Saf. 1. 7.
l Yas. 63. 4.
m Dekho Ist. 29. 23.
n Muk. 14.11. aur 18. 18. aur 19. 3.
o Mal. 1. 4.
p Yas. 14. 23. Saf. 2. 14. Muk. 18. 2.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

q 2 Sal. 21. 13. Nau. 2. 8.

kauwe us men basenge; aur us
par wírání ká sút paregá, aur
sunsání ká sáhúl dálá jáegá[q].
12 Us ke ashráf ko we bulá-
wenge ki hukmráni karen, par
koí na hogá, aur us ke sab sháh-
záde kahín páe na jáenge.
13 Aur kánte us ke mahallon
men, aur úntkatáre aur gazna us
ke qil'aon men jamenge[r], aur
wuh azhdahon kí já e sukúnat aur
shutr-murgon kí 'imárat hogí.
14 Aur gídar aur janglí billíán
ek dúsre se muláqát karenge,
aur ||gúl i bayábán apne yár ko
pukáregá[s]; aur †murg i shab wa-
hán árám karegá, aur apne chain
ká maqám páwegá.
15 Wahán ‡bará ullú áshiyána
bándhegá, aur ande degá, aur apne
chhánw tale sewegá aur posegá;
wahán giddh jam'a honge, aur
har ek ke sáth us kí máda hogí.
16 ¶ Tum Khudáwand kí kitáb
men dhúndho aur parho[t]: un men
se ek bhí kam na hogá, aur koí
be-juft na hogá, kyúnki mere
munh ne yihí hukm kiyá hai, aur
us kí rúh hai jis ne unhen jam'a
kiyá hai.
17 Aur us ne un ke liye qur'a
dálá, aur us ke háth ne rassí
dálke unhen hissa bánt diyá: so we
abad tak us ke málik honge, aur
pusht dar pusht us men basenge.

r Yas. 32. 13. Hús. 9. 6.

|| Yá, *buz-kohí.*

s Yas. 13. 21, wag.

† 'Ibrání men, *lilit.*

‡ Yá, *qafázat.*

t Mal. 3. 16.

XXXV BÁB.

1 *Masíh kí bádsháhat kí iqbálmandí.* 3 *Kamzoron ko is liház se ki Injíl men barí tásír hai, aur us ke 'iláqe men bahut sí ni'amaten mil saktín, tasallí dí játí hai.*

713 ke qaríb.

a Yas. 55. 12.

b Yas. 32. 15.

c Aiy. 4. 3, 4. 'Ibrán. 12. 12.

BAYÁBÁN aur wírána shád-
mán hogá; aur dasht khushí
karegá[a], aur nargis kí mánind
shigufta hogá.
2 Wuh kasrat se kalíán láegá[b],
aur wuh shádmání aur khush-
ilháni se masrúr ho jáegá; Lub-
nán kí shaukat, aur Karmil aur
Sarún kí sharáfat use dí jáegí; we
Khudáwand ká jalál aur hamáre
Khudá ká kamál dekhenge.
3 ¶ Kamzor háthon ko zor do,
aur nátawán ghutnon ko páedárí
bakhsho[c].
4 Un ko, jo kach-dile hain, kaho,
Himmat bándho, mat daro, dekho,
tumhárá Khudá sazá aur jazá
sáth liye húe átá hai; hán, Khudá
hí áegá, aur tumhen bacháegá.
5 Us waqt andhon kí ánkhen
khulengí[d], aur bahron ke kán
sunenge[e].
6 Tab langre hiran ke mánind
chaukaríán bharenge[f], aur gúnge
kí zubán gáegí[g]; kyúnki bayábán
men páni, aur dasht men nadíán
phút niklengí[h].
7 Aur sahrá táláb ho jáegá, aur
piyásí zamín par pánion ke chash-
me honge; azhdahon ke maska-
non men[i], jahán har ek pará thá,
nai aur nal ke sáth ghás ja-
megí.
8 Aur wahán ek sháh-ráh hogí,
aur wuh ráh pákí kí ráh kahláegí;
wuh jo nápák hai us par guzar
na karegá[k]; wuh unhín ke liye
hai; musáfir, agarchi ná-wáqif ho-
wen, us men gumráh na honge.
9 Wahán sher na hogá, aur koí
darinda us men hargiz na jáegá;
wuh wahán na milegá[l]; magar
we jo ázád kiye gaye hain, wahán
sair karenge.
10 Aur we, jin ká fidiya Khudá-
wand ne liyá, phirenge[m], aur
Saihún men gáte húe áwenge, aur
abadí surúr un ke siron par hogá;
we khushí aur shádmání hásil
karenge, aur gam aur áh i sard
bhágegí[n].

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

d Yas. 29. 18. aur 32. 3, 4. aur 42. 7. Mat. 9. 27, wag. aur 11. 5. aur 12. 22. aur 20. 30, wag. aur 21. 14. Yúh. 9. 6, 7.

e Mat. 11. 5. Marq. 7. 32, wag.

f Mat. 11. 5. aur 15. 30. aur 21. 14. Yúh. 5. 8, 9. A'am. 3. 2, wag. aur 8. 7. aur 14. 8, wag.

g Yas. 32. 4. Mat. 9. 32, 33. aur 12. 22. aur 15. 30.

h Yas. 41. 18. aur 43. 19. Yúh. 7. 38, 39.

i Yas. 34. 13.

k Yas. 52. 1. Yúel 3. 17. Muk. 21. 27.

l Ahb. 26. 6. Yas. 11. 9. Hiz. 34. 25.

m Yas. 51. 11.

n Yas. 25. 8. aur 65. 19. Muk. 7. 17. aur 21. 4.

XXXVI BÁB.

1 *Sanherib Yahúdáh par charhái kartá.* 4 *Rab-Sáqí Sanherib kí taraf se áke bahut kufr kí báten baktá, aur logon ko targíb detá ki bagáwat karen.* 22 *Us kí báten Hizqiyáh ke huzúr duhráte.*

713.

a 2 Sal. 18. 13, 17. 2 Taw. 32. 1.

710.

b 2 Sal. 18. 19, wag.

AUR Hizqiyáh bádsháh kí sal-
tanat ke chaudahwen sál
yún húá, ki sháh i Asúr Sanherib
Yahúdáh ke hasín shahron par
charhá, aur unhen le liyá[a].
2 Aur sháh i Asúr ne Rab-Sáqí
ko ek bare lashkar ke sáth Lakís
se Hizqiyáh ke pás Yarúsalam ko
bhejá; aur wuh 'álí kund kí nahr
par, jo rafúgaron ke maidán kí
sarak men hai, khará rahá.
3 Tab Iliyáqím bin Khilqiyáh, jo
ghar ká mukhtár thá, aur Shab-
nah mutasaddí, aur muhásib Yú-
akh bin Ásaf nikalke us pás áe.
4 ¶ Aur Rab-Sáqí ne unhen
kahá, Tum jáke Hizqiyáh se kaho,
Bádsháh i 'Azím, Asúr ká bád-
sháh yún farmátá hai[b], Wuh kaun
sí ummed hai jis par tujhe gha-
mand hai?
5 Tú ne jo kahá, wuh munh kí
bát hai, ki Mujh men maslahat

Peshtar MASÍH se, 710.

aur jang kí qúwat maujúd hai:
so ab tú kis par i'atimád kartá
hai jo tú ne mere barkhiláf sar-
kashí kí?
6 Dekh, tujhe Misr ke nal kí
ṭúṭí húí láṭhí par bharosá hai[c];
us par to agar koí takiya kare, to
wuh us ke háth men baiṭh jáegí,
aur chubhegí; sháh i Misr Fira'ún
un sab ke sáth, jo us par bharosá
rakhte hain, aisá hí hai.
7 Aur agar tú mujhe kahtá hai,
ki Hamárá tawakkul KHUDÁWAND
hamáre Khudá par hai: kyá wuh
nahín ki jis ke únche makán aur
jis ke mazbah Hizqiyáh ne dúr
kar ḍále, aur Yahúdáh aur Yarú-
salam ko kahá, ki Tum is mazbah
ke áge parastish kiyá karo?
8 Ab mere khudáwand sháh i
Asúr ‖ko qaul díjiye, aur main
tujhe do hazár ghoṛe dúngá, agar
tujh men itní sakat ho, ki tú apne
log un par chaṛháwe.
9 Pas tujh men yih qudrat ka-
hán hai, ki tú mere khudáwand
ke mulázimon men se ek adná
sardár ká munh phiráwe, aur
Misr kí gáṛíon aur sawáron ká
bharosá rakhe?
10 Aur kyá main is sarzamín ke
halák karne ko KHUDÁWAND ke
be-hukm áyá hún? KHUDÁWAND
hí ne to mujhe farmáyá, ki Us
mulk par chaṛh já, aur use halák
kar.
11 ¶ Tab Iliyáqím aur Shabnah
aur Yúakh ne Rab-Sáqí se 'arz
kí, ki Arámí bolí men apne chá-
karon se kalám kíjiye, ki yih bolí
ham samajhte hain, aur shahrpa-
náh ke logon ke áge Yahúdí lugat
men ham se báten na kíjiye.
12 ¶ Tab Rab-Sáqí bolá, Kyá
mere khudáwand ne mujh ko tere
khudáwand pás yá tujh pás báten
kahne ko bhejá? aur kyá us ne
mujhe un logon par, jo shahrpa-
náh par baiṭhe hain, nahín bhejá,
ki we tumháre sáth apní gúh
kháen aur pesháb píwen?
13 Phir Rab-Sáqí áge baṛhke
khaṛá húá, aur Yahúdí bolí men
pukárke bolá, aur yún kahá, Are
tum, bádsháh i 'azím sháh i Asúr
ká kalám suno.
14 Sháh yún farmátá hai, ki
Hizqiyáh ke dam men na áo;
kyúnki wuh tumhen naját nahín
de saktá.
15 Aur us ká kahná na máno,
jo kahtá hai, ki Tum KHUDÁWAND
par tawakkul karo, ki KHUDÁ-
WAND yaqínan ham ko bacháegá,
aur yih shahr sháh i Asúr ke háth
na chaṛhegá.
16 Hizqiyáh kí na suno: ki sháh
i Asúr yún farmátá hai, ki ‖Naz-
rána deke mujh se mel karo, aur
nikalke mere pás áo, aur tum men
se har ek apní apní ták ká aur
apne apne anjír ke darakht ká
mewa kháwe[d], aur apne apne hauz
ká páni píwe;
17 Jab tak ki main áún, aur
tumhen yahán se ek sarzamín
men, jo tumháre mulk ke mánind
hai, le jáún; ki wuh galla aur
mai kí sarzamín hai, wuh roṭí aur
tákistánon ká mulk hai.
18 Hizqiyáh tumhen fareb dene
na páwe jo kahtá hai, ki KHUDÁ-
WAND ham ko naját degá: bhalá,
gurohon ke ma'búdon men se
kisí ne bhí apní sarzamín ko Asúr
ke bádsháh ke háth se bacháyá
hai?
19 Hamát aur Arfád ke ma'búd
kahán hain? Sifrwáim ke ma'búd
kahán hain? aur kyá we Sam-
rún ká mulk mere háth se bachá
sake?
20 Un sáre mulkon ke ma'búdon
ke darmiyán wuh kaun sá hai jis
ne apná mulk mere háth se bachá-
yá, jo KHUDÁWAND bhí Yarúsa-
lam ko mere háth se bacháwe-
gá?
21 Tab we chup ho rahe, aur us
ke jawáb men unhon ne ek bát
bhí na kahí; kyúnki bádsháh ká
hukm yún thá, ki Use jawáb mat
díjiyo.
22 ¶ Aur Iliyáqím bin Khilqiyáh
jo ghar ká názim thá, aur Shab-
nah mutasaddí, aur muhásib Yú-
akh bin Ásaf Hizqiyáh pás áe,
aur apne kapṛe chák kiye húe
Rab-Sáqí kí báten use duhráín.

XXXVII BÁB.

1 *Hizqiyáh udás hoke Yas'aiyáh ko kahlá bhejtá ki wuh un ke liye du'á mánge.* 6 *Yas'aiyáh un ko tasallí detá.* 8 *Sanherib jo Tirháqah ká muqábala karne játá thá, ráh hí men ek pur-kufr náma Hizqiyáh ke pás bhejtá.* 14 *Hizqiyáh kí du'á.* 21 *Yas'aiyáh Sanherib kí halákat aur Saihún kí salámatí kí khabar áge se detá.* 36 *Ek firishta Asúrion ko halák kartá.* 37 *Sanherib Nínawáh men apne hí beṭon se qatl kiyá játá.*

AUR aisá húá, ki Hizqiyáh
bádsháh ne yih sunke apne

[c] Hiz. 29. 6, 7.
‖ Yá, *girau díjiye.*
‖ 'Ibrání men, *ek barakat se.*
[d] Zak. 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 710.

kapre pháre, aur ṭáṭ orhá, aur
KHUDÁWAND ke ghar men gayá[a].
2 Aur us ne Iliyáqím ghar ke
názim, aur Shabnah mutasaddí,
aur káhinon ke buzurgon ko ṭáṭ
urháke Yas'aiyáh nabí bin Amús
ke pás bhejá.
3 Aur unhon ne use kahá, ki
Hizqiyáh yún kahtá hai, ki Áj ká
din dukh, aur taklíf, aur ‖takfír
ká din hai; kyúnki larke paidá
hone par hain, aur janne kí qúwat
nahín.
4 Sháyad ki KHUDÁWAND terá
Khudá Rab-Sáqí kí sab báten
sune, jise us ke sáhib sháh i Asúr
ne bhejá, ki Khudá e Haiy kí tah-
qír kare, aur un báton kí, jo KHU-
DÁWAND tere Khudá ne suní hain,
sazá dewe. Pas, tú un báqíon
ke wáste, jo maujúd hain, du'á
máng.
5 Pas sháh Hizqiyáh ke mulázim
Yas'aiyáh pás áe.
6 ¶ Yas'aiyáh ne unhen farmáyá,
Tum apne áqá se yún kaho, KHU-
DÁWAND yún farmátá hai, ki Tú
un báton se, jinhen sháh i Asúr
ke mulázimon ne kahke merí tak-
fír kí, hirásán mat ho:
7 Dekh, main ‖us par ek jhoká
bhejúngá, aur wuh ek †shor sunke
apní mamlukat ko phir jáegá, aur
main use us hí kí sarzamín men
talwár se marwá dálúngá.
8 ¶ So Rab-Sáqí phir gayá, aur
us ne Sháh i Asúr ko Libnah se
larte páyá; ki use khabar pa-
hunchí thí, ki wuh Lakís se kúch
kar gayá.
9 Ki wahán use khabar húí, ki
Kúsh ke bádsháh Tirháqah ne
tujh par lashkarkashí kí hai. So
us ne phir elchí bhejkar Hizqiyáh
se payám kiyá,
10 Aur unhen kahá, ki Sháh i
Yahúdáh Hizqiyáh se kaho, ki
Terá Khudá, jis par terá i'atimád
hai, us bát ká tujhe fareb na de,
ki Yarúsalam sháh i Asúr ke
qabze men na áwegá.
11 Dekh, tú ne suná hai, ki
Asúr ke bádsháhon ne kyá kyá
kiyá, aur sárí sarzamín tasar-
ruf men láke sab ko ek lakht
sáf kiyá: so tú naját pá saktá
hai?
12 Kyá un gurohon ke ma'búdon
ne, ki jinhen mere bápdádon ne
Jauzán aur Harrán, aur Rasaf,
aur baní 'Adan Tillasár men ha-
lák kiyá, unhen chhuráyá?
13 Hamát ká bádsháh, aur Ar-
fád ká bádsháh[b], aur Qarya-Sifr-
wáim, aur Hen'a, aur 'Iwáh ká
bádsháh kahán?
14 ¶ So Hizqiyáh ne elchíon se
náma leke parhá, aur uthke KHU-
DÁWAND ke ghar men dákhil húá,
aur KHUDÁWAND ke áge use khol-
diyá.
15 Aur Hizqiyáh ne KHUDÁWAND
ke áge du'á mángí, aur kahá,
16 Ai RABB ul afwáj, Isráel ke
Khudá, jis ká nisheman karúbíon
ke darmiyán hai, tú hí akelá
sárí mamlukaton ká Khudá hai;
tú hí ne ásmán aur zamín ko khalq
kiyá.
17 Ai KHUDÁWAND kán dhar aur
sun[c]; ai KHUDÁWAND, apní án-
khen khol, aur dekh, aur Sanhe-
rib kí un sab báton ko, jo us ne
mujhe kahlá bhejín, táki Khudá e
Haiy ko malámat kare, sun le.
18 Sach hai, ai KHUDÁWAND, ki
Asúr ke bádsháhon ne sab qau-
mon ko un ke mulkon samet kha-
ráb kiyá,
19 Aur un ke ma'búdon ko ág
men dálá, ki we Khudá na the,
balki ádmíon kí dastkárí the,
lakrí, aur patthar: so unhon ne
un ko faná kiyá.
20 Ab, ai KHUDÁWAND, hamáre
Khudá, tú ham ko us ke háth se
bachá le, táki zamín kí sárí mam-
lukaten yaqín jánen, ki KHUDÁ-
WAND tú hí akelá hai.
21 ¶ Tab Yas'aiyáh bin Amús
ne Hizqiyáh ko kahlá bhejá, ki
KHUDÁWAND Isráel ká Khudá yún
farmátá hai, ki Tú ne jo kuchh
Sanherib ke haqq men du'á men
gile kiye, main ne sune.
22 Wuh kalám, jo KHUDÁWAND
ne us ke haqq men farmáyá, so
yih hai, ki Saihún kí bákira betí
ne terí tahqír kí, aur tujh par
hansí, Yarúsalam kí betí ne tujh
par sir dhuná.
23 Tú ne kis ko malámat, aur
kis kí tú ne takfír kí? aur tú ne
kis par apní áwáz buland kí? tú
ne ánkhen úpar karke Isráel ke
Quddús par ghurkí kí.
24 Tú ne apne khádimon †kí
wasátat se KHUDÁWAND ko malá-
mat kí, aur kahá, ki Main apní
gáríon kí kasrat se paháron kí

a 2 Sal. 19. 1, wag.
‖ Yá, *chher ká.*
‖ Yá, *us men ek rúh dálúngá.*
† Yá, *afwáh.*
b Yar. 49. 23.
c Dán. 9. 18.
† 'Ibrání *men, ke háth se.*

Peshtar MASÍH se, 710.

úncháí par, aur Lubnán kí atráf par chaṛhá; waháṉ ke buland sarooṉ ke peṛoṉ, aur sanaubar ke k̲hásse darak̲htoṉ ko káṭúṉgá, aur maiṉ us ke jangaloṉ kí bulandíoṉ meṉ, jaháṉ tak us ke Karmil kí intihá hai, ghusá chalá jáúṉgá.

25 Maiṉ ne khodá, aur gairoṉ ká pání piyá, aur maiṉ ne apne páṉwoṉ ke talwoṉ se mahsúr shahroṉ ke chashme sukhá ḍále.

26 Kyá tere kánoṉ tak nahíṉ pahunchá, ki maiṉ ne qadím se yih kiyá, agle zamánoṉ meṉ yih banáyá? ab maiṉ hí ne, jo muqarrar kiyá thá, so púrá kiyá, ki tú ne mahsúr shahroṉ ko k̲haráb karke kandhar kar diyá.

27 So waháṉ ke basnewále kamzor húe, aur ghabrá gaye, aur sharminda húe; we aise the jaise maidán meṉ sabzí, aur jaise chhatoṉ par kí ghás jo puk̲hta hone se peshtar súkh játí hai.

28 Maiṉ terá ṭhikáná, aur terá báhar bhítar áná jáná, aur terá mujh par jhunjhláná jántá húṉ.

29 Maiṉ tere gusse ke sabab, jo tú ne mujh par kiyá, aur tere hangáme ke sabab, jo mere kánoṉ tak pahunchá, apná káṉṭá terí nák meṉ márúṉgá, aur apní lagám tere munh meṉ dúṉgá[d], aur tú jis ráh se áyá, maiṉ tujhe us hí ráh se phir pherúṉgá.

d Yas. 30. 28. Hiz. 38. 4.

30 Ab tere liye yihí nishán hai, ki tum is sál we chízeṉ, jo az k̲hud ugtí haiṉ, kháoge; aur dúsre sál bhí aisí hí chízeṉ; aur tísre sál tum booge, aur káṭoge, aur tákistán lagáoge, aur un ke mewe kháoge.

31 Aur wuh baqíya, jo Yahúdáh ke dúdmán se bach rahá, phirke jaṛ bándhegá, aur úpar phalegá.

32 Ki ek baqíya Yarúsalam se, aur we, jo bach rahe haiṉ koh i Saihún se, k̲hurúj kareṉge; RABB ul afwáj kí gayúrí yih kám karegí[e].

e 2 Sal. 19. 31. Yas. 9. 7.

33 So KHUDA'WAND sháh i Asúr ke haqq meṉ yúṉ farmátá hai, ki Wuh is shahr meṉ na áwegá, na yaháṉ tír chaláwegá, na sipar pakaṛke us ke barábar namúd hogá, aur na us ke muqábil damdama bándhegá;

34 Balki jis ráh se wuh áyá, us hí ráh se phir jáegá, aur is shahr meṉ á na sakegá, KHUDA'WAND farmátá hai.

35 Aur maiṉ apní k̲hátir, aur apne bande Dáúd kí k̲hátir, is shahr kí pushtí karke[f] use bacháúṉgá.

f 2 Sal. 20. 6. Yas. 38. 6.

36 So aisá húá ki KHUDA'WAND ke firishte ne jáke Asúr kí lashkargáh meṉ ek lákh pachásí hazár ádmí ján se máre[g]: jo we subh sawere uṭhe, to dekho, ki we sab máre paṛe the.

g 2 Sal. 19. 35.

37 ¶ Tab Sanherib sháh i Asúr ne kúch kiyá, aur chalá gayá, aur phir gayá, aur Nínawáh meṉ á rahá.

38 Aur aisá húá ki jis waqt wuh apne ma'búd Nisrúk ke ghar meṉ pújá kartá thá, Adrammalik aur Sárázar us ke beṭoṉ ne use talwár se qatl kiyá; aur we bhágke Arárát kí sarzamín ko gaye: aur Asar-Haddún us ká beṭá us kí jagah bádsháh húá.

XXXVIII BA'B.

1 *Hizqiyáh apní maut kí k̲habar páke kí nazdík hai du'á mángtá, aur K̲hudá us kí 'umr par pandrah baras baṛhátá.* 8 *Is wa'de ke subút meṉ súraj ká chháyá das darje haṭ játá.* 9 *Us kí shukr-guzárí ká gít.*

UNHI'N dinoṉ meṉ Hizqiyáh ko maut kí bímárí húí[a]. Tab Yas'aiyáh nabí Amús ká beṭá us pás áyá, aur use kahá, KHUDA'WAND yúṉ farmátá hai, Tú apne gharáne ko wasíyat kar[b], ki tú mar jáegá, aur na jíegá. 713.

a 2 Sal. 20. 1, wag. 2 Taw. 32. 24.

b 2 Sam. 17. 23.

2 Tab Hizqiyáh ne apná munh díwár kí taraf kiyá, aur KHUDA'WAND se du'á mángí,

3 Aur kahá, Ai KHUDA'WAND, maiṉ minnat kartá húṉ, ki tú yád farmá, ki maiṉ kis tarah tere huzúr sacháí aur dil ke kámil shauq se chalá, aur jo terí nazar meṉ bhalá thá, us par 'amal kiyá[c]. Aur Hizqiyáh zár zár royá.

c Naham. 13. 14.

4 ¶ Tab KHUDA'WAND ká yih kalám Yas'aiyáh par názil húá,

5 Ki Já, aur Hizqiyáh se kah, ki KHUDA'WAND tere báp Dáúd ká K̲hudá yúṉ farmátá hai, ki Maiṉ ne terí du'á suní, maiṉ ne tere áṉsú dekhe: so dekh, maiṉ terí 'umr par pandrah baras aur baṛhá detá húṉ.

6 Aur maiṉ tujh ko aur is shahr ko sháh i Asúr ke háth se bacháúṉgá; aur maiṉ is shahr kí pushtí karúṉgá[d].

d Yas. 37. 35.

Peshtar MASÍH se, 713.

7 Aur KHUDÁWAND kí taraf se
tere liye yih nishán hai, ki KHU-
DÁWAND apní us bát ko, jo us ne
kahí, púrá karegá:
8 Dekh, main áftáb ke ḍhale húe
sáya ke darjon men se, jo Ákhaz
kí dhúp-ghaṛí men andáz hote,
das darje phiráke chaṛhá láúngá.
Chunánchi áftáb, jin darjon se ki
ḍhal gayá thá, un men ke das darje
phir chaṛh gayá[e].
9 ¶ Sháh i Yahúdáh Hizqiyáh
kí tahrír, jab wuh bímár thá, aur
apní bímárí se changá húá;
10 Main ne kahá, ki Main apní
ádhí 'umr ke darmiyán pátál ke
pháṭakon men dákhil húngá; merí
zindagí ke báqí baras mujh se
chhín liye gaye.
11 Main ne kahá, Main KHUDÁ-
WAND ko, hán, KHUDÁWAND ko
zindon ke mulk men[f] phir na
dekhúngá; insán aur dunyá ke
basnewále mujhe phir dikháí na
denge.
12 Merá ‖ khaima toṛá játá hai,
aur gaḍariye ke pál ke mánind
mujh se le liyá játá: main ne ju-
láhe ke mánind apní zindagání
ko káṭ ḍálá[g]; wuh mujh ko tánt
se alag kar degá; subh se leke
shám tak tú mujh ko ákhir kar
ḍálegá.
13 Main ne subh tak tahammul
kiyá; tab wuh sher ke mánind
merí sárí haḍḍíán chúr kar ḍáltá:
subh se leke shám tak tú mujhe
tamám kar ḍálegá.
14 Main sáras aur abábíl kí ta-
rah kán kán chín chín kartá thá;
main kabútar kí tarah kuṛhtá
thá[h]; merí ánkhen úpar dekhte
dekhte faná ho gayín; ai KHUDÁ-
WAND, mujh par galba húá, merá
muqaddama apne zimme le.
15 Main kyá kahún? us ne to
mujh se wa'da kiyá, aur us hí ne
use púrá kiyá: main apní báqí
'umr apní ján kí talkhí ke sabab[i]
áhista áhista basar karúngá.
16 Ai KHUDÁWAND, inhín chízon
se insán kí zindagí hai, aur in sab
se merí rúh kí hayát hai: so tú
mujhe changá karegá, aur jítá
rakhegá.
17 Dekh, wuh dard, wuh sakht
dard merí salámatí ká bá'is húá,
aur tú ne mihrbání se merí ján ko
halákat ke gaṛhe se naját dí;
kyúnki tú ne mere sáre gunáhon
ko apní pusht ke píchhe phenk
diyá.
18 Ki gor terí sitáish nahín kar
saktí[k], aur maut terí hamd kyá
kare; we jo gor men utre hain,
terí sadáqat ke ummedwár nahín.
19 Zinda jo hai, zinda hí terí
shukrguzárí karegá, jaisá áj main
kartá hún; báp apní aulád ko
terí sadáqat kí khabar degá[l].
20 KHUDÁWAND merá bacháne-
wálá húá hai, isliye ham tár-dár
sáz uṭháke 'umr bhar KHUDÁWAND
ke ghar men apne gít gáte ra-
henge.
21 Kyúnki Yas'aiyáh ne kahá
thá, ki ek qurs anjír ká lekar
marham ke wáste dummal par
rakhen, tá ki shifá páwe[m].
22 Aur Hizqiyáh ne kahá thá, ki
KHUDÁWAND ke ghar men mere
jáne ká kyá nishán hai[n]?

XXXIX BÁB.

1 *Marúdak-Baladán us nishání ke sabab logon ko Hizqiyáh ke pás bhejtá, aur us waqt we bádsháh ká sárá mál o asbáb dekhne páte.* 3 *Yih ahwál sunke Yas'aiyáh áge se khabar detá ki Yahúdáh ko asír karke Bábul men lejáenge.*

712 ke qaríb.

US waqt Marúdak-Baladán bin
Baladán sháh i Bábul ne
Hizqiyáh ke liye náme aur taháif
bheje[a], kyúnki us ne suná thá,
ki wuh bímár thá, aur changá húá.
2 Aur Hizqiyáh un ke áne se
khush húá, aur apne zakhíre, ya'-
ne, chándí aur soná, aur balsán,
aur 'itr i girán-bahá, aur tamám
† siláhkhána, aur jo kuchh ki us
ke khazánon men maujúd thá, un
ko dikhláyá[b]: us ke ghar men
aur us kí mamlukat men koí chíz
na thí jo Hizqiyáh ne unhen na
dikhláí.
712.
3 ¶ Tab Yas'aiyáh nabí ne Hiz-
qiyáh bádsháh pás ákar púchhá,
ki In shakhson ne kyá kahá, aur
kahán se tere pás áe? Hizqiyáh
ne jawáb diyá, ki Ek dúr mulk,
Bábul hí se, mere pás áe.
4 Tab us ne púchhá, ki Unhon
ne tere ghar men kyá kyá dekhá?
Hizqiyáh ne jawáb diyá, Sab jo
kuchh ki mere ghar men hai un-
hon ne dekhá; mere khazánon
men ab kuchh nahín jo main ne
unhen nahín dikhláyá.
5 Tab Yas'aiyáh ne Hizqiyáh ko
kahá, ki RABB ul afwáj ká kalám
sun:

[e] 2 Sal. 20. 8, wag. Yas. 7. 11.
[f] Zab. 27. 13. aur 116. 9.
‖ Yá, *merí 'umr chalí gayí.*
[g] Aiy. 7. 6.
[h] Yas. 59. 11.
[i] Aiy. 7. 11. aur 10. 1.
[k] Zab. 6. 5. aur 30. 9. aur 88. 11. aur 115. 17. Wá'iz 9. 10.
[l] Ist. 4. 9. aur 6. 7. Zab. 78. 3, 4.
[m] 2 Sal. 20. 7.
[n] 2 Sal. 20. 8.
[a] 2 Sal. 20. 12, wag.
† Yá, *toshakhána.*
[b] 2 Taw. 32. 31.

Peshtar MASÍH se, 712.

6 Dekh, we din áte hain, ki sab
jo kuchh ki tere ghar men hai,
aur jo kuchh ki tere bápdádon ne
áj ke din tak zakhíra kar rakhá
hai, uṭháke Bábul ko lejáenge[c];
KHUDÁWAND farmátá hai, ki koí
chíz báqí na chhúṭegí.
7 Aur we tere beṭon men se, jo
terí nasl se honge, aur tujh se
paidá honge, le jáenge, ‖ aur we
sháh i Bábul ke qasr men khwá-
jasará honge.
8 Tab Hizqiyáh ne Yas'aiyáh se
kahá, Khúb hai KHUDÁWAND ká
kalám jo tú ne kahá[d]. Aur us
ne kahá, ki Mere aiyám men to
salámatí aur amn hogá.

c Yar. 20. 5.
‖ Yih peshín-goí púrí húí, Dán. 1. 2, 3, 7.
d 1 Sam. 3. 18.

XL BÁB.

1 *Injíl kí manádí karne kí bábat.* 3 *Yuhanná baptisma-denewále kí manádí.* 12 *Nabí Khudá kí sifaton ká bayán karke ki wuh qádir i mutlaq hai,* 18 *aur lá-sání,* 26 *logon ko dilásá detá.*

712 ke qaríb.

TUM tasallí do, mere logon ko
tum tasallí do, tumhárá
Khudá farmátá hai.
2 Yarúsalam ko dilásá do, aur
use pukárke kaho, ki us kí musí-
bat ke din, jo jang o jadal ke the,
guzar gaye, us ke gunáh ká ka-
fára húá, aur us ne KHUDÁWAND
ke háth se apne gunáhon ká badlá
do chand páyá[a].
3 ¶ Ek manádí karnewále kí
áwáz[b], Bayábán men KHUDÁWAND
kí ráh durust karo[c], jangal men
hamáre Khudá ke liye ek sídhí
sháh-ráh taiyár karo[d].
4 Har ek nasheb únchá kiyá jáe,
aur har ek koh aur ṭílá past kiyá
jáe; aur har ek ṭeṛhí chíz sídhí,
aur har ek ná-hamwár jagah ham-
wár kí jáe[e].
5 Aur KHUDÁWAND ká jalál ásh-
kárá hogá, aur sab bashar ek sáth
use dekhenge; ki KHUDÁWAND
ke munh ne yih farmáyá hai.
6 Ek áwáz húí, ki Pukár. Us ne
kahá, Main kyá pukárún? Sab
bashar ghás hai, aur un kí sárí
khúbsúratí maidán ke phúl kí
mánind hai[f]:
7 Ghás murjhátí hai, phúl kumh-
láte hain, kyúnki KHUDÁWAND kí
hawá us par bahtí hai[g]: yaqínan
log ghás hain.
8 Hán, ghás murjhátí hai, phúl
kumhláte hain, par hamáre Khu-
dá ká kalám abad tak qáim hai[h].
9 ¶ ‖ Ai Saihún, tú jo khush-

a Dekho Aiy. 42. 10. Yas. 61. 7.
b Mat. 3. 3. Marq. 1. 3. Lúq. 3. 4. Yúh. 1. 23.
c Mal. 3. 1.
d Zab. 68. 4. Yas. 49. 11.
e Yas. 45. 2.
f Aiy, 14. 2. Zab. 90. 5. aur 102. 11. aur 103. 15. Ya'q. 1. 10. 1 Pat. 1. 24.
g Zab. 103. 16.
h Yúh. 12. 34. 1 Pat. 1. 25.
‖ Yá, *Ai tú jo Saihún pás*, wag. Yas. 41. 27. aur 52. 7.

khabaríán látí hai, únche pahár
par chaṛh; ‖ ai Yarúsalam, jo
bashárat detí hai, zor se apní
áwáz buland kar; khúb pukár
aur mat ḍar, Yahúdáh kí bastíon
se kah, Dekho, tumhárá Khudá!
10 Dekho, KHUDÁWAND Khudá
‖ zabardastí ke sáth áwegá, aur us
ká bázú us ke liye saltanat kare-
gá[i]; dekho, us ká sila us ke sáth
hai, aur us ká ‖ kám us ke áge[k]!
11 Wuh chaupán ke mánind
apná galla charáwegá[l]; wuh bar-
ron ko apne háth se fáraham
karegá, aur apní god men uṭháke
le chalegá, aur un ko, ‖ jo bach-
chewálíán hain, muláyamat se le
jáegá.
12 ¶ Kis ne páníon ko apne
háth ke chullú se nápá, aur ás-
mán ko bálisht se paimáish kiyá,
aur zamín kí gard ko paimáne
men bhará, aur paháṛon ko palron
men ḍálke wazn kiyá, aur ṭílon
ko tarázú men taulá[m]?
13 Kis ne KHUDÁWAND kí rúh
ko tarbiyat kiyá hai, yá us ká
mushír hoke use sikhláyá[n]?
14 Us ne kis se mashwarat lí
hai, aur kis ne use ta'lím dí, aur
use 'adálat kí ráh sikhláí, aur use
ma'rifat kí bát batláí, aur hikmat
kí ráh use dikhláí?
15 Dekh, qaumen ḍol kí ek
búnd ke mánind hain, aur tarázú
ke dhúl ke mánind giní játín;
dekh, wuh jazíron ko ek chhoṭí
sí chíz ke mánind uṭhá letá hai.
16 Lubnán índhan ke liye káfí
nahín, aur us ke bahíme chaṛháwe
ke liye bas nahín.
17 Sárí qaumen us ke áge kuchh
chíz nahín[o]; balki we us ke naz-
dík batálat aur náchízí se bhí hisáb
men kamtar hain[p].
18 ¶ Pas tum Khudá ko kis se
tashbíh doge[q]? aur kaunsí chíz
us se mushábih ṭhahráoge?
19 Kárígar ḍhálke ek múrat
banátá hai, aur sunár us par soná
phertá hai, aur us ke liye chándí kí
zanjíren banátá hai[r].
20 Aur jo aisá tihídast hai, ki us
pás nazr dene ko kuchh nahín,
wuh aisí lakṛí chun letá hai jo na
saṛegí; wuh hoshyár kárígar kí
talásh kartá hai, jo aisí múrat
banáwe jo hil na sake[s].
21 Kyá tum ne nahín jáná? kyá
tum ne nahín suná? kyá yih bát

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

‖ Yá, *Ai tú jo Yarúsalam ko bashárat detí.*
‖ Yá, *zabardast ke muqábil*, wag.
i Yas. 59. 16.
‖ Yá, *ajr*, Yas. 49. 4.
k Yas. 62. 11. Muk. 22. 12.
l Yas. 49. 10. Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Yúh. 10. 11. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 4. Muk. 7. 17.
‖ Yá, *jo dúdh pilátián hain.*
m Ams. 30. 4.
n Aiy. 21. 22. aur 36. 22, 23. Rúm. 11. 34. 1 Qur. 2. 16.
o Dán. 4. 35.
p Zab. 62. 9.
q 25 áyat. Yas. 46. 5. A'am. 17. 29.
r Yas. 41. 6, 7. aur 44. 12, wag. Yar. 10. 3, wag.
s Yas. 41. 7. Yar. 10. 4.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

ibtidá se tumhen kahí nahín gayí?
kyá tum zamín kí bunyád ká hál
nahín samjhe[t]?
22 Yih hai wuh jo zamín ke kun-
dal ke úpar baithá hai, jis ke áge
us ke báshinde tiddon ke mánind
hain; jo ásmánon ko parde ke
mánind tántá hai[u], aur unhen
tambúon kí tarah sukúnat ke liye
phailátá hai,
23 Jo sháhzádon ko náchíz kar
dáltá, aur dunyá ke hákimon ko
behúda thahrátá hai[x];
24 We hanoz lagáe na gaye, we
hanoz boye na gaye, un ká tana
hanoz zamín men jar na pakar
chuká: to wuh un par phúnk
mártá, aur we khushk ho játe,
aur girdbád un ko bhúse kí tarah
urátí.
25 Tum mujhe kis ke sáth tash-
bíh doge? aur main kis chíz se
mushábih hoúngá, wuh Quddús
farmátá hai[y].
26 Apní ánkhen úpar utháo, aur
dekho, ki kis ne in sabhon ko
khalq kiyá? wuh un ke lashkar
ko shumár karke nikáltá hai, aur
un men se har ek ká nám leke
use bulátá[z], aur us kí qudrat ke
zor ke bá'is, aur is liye ki tawá-
náí men qawí hai, ek bhí gair
házir nahín rahtá.
27 So ai Ya'qúb, tú kyún kahtá
hai, aur ai Isráel, tú kis liye far-
mátá hai, ki Merí ráh KHUDÁ-
WAND se poshída hai, aur merí
'adálat mere Khudá se guzar
gayí?
28 ¶ Kyá tú ne nahín jáná? kyá
tú ne nahín suná? KHUDÁWAND,
jo abadí Khudá hai, zamín ke
kináron ká paidá karnewálá, wuh
thak nahín játá, aur mánda nahín
hotá; us ke fahm kí tháh nahín
miltí[a].
29 Wuh thake húon ko zor
bakhshtá hai, aur nátawánon kí
tawánáí ko ziyáda kartá hai.
30 Nau-jawán thak jáenge, aur
mánda ho jáenge, aur jawán gir
parenge;
31 Lekin we, jo KHUDÁWAND kí
ráh takte hain, sar i nau zor paidá
karenge, we 'uqábon ke mánind
bál o par se urenge[b]; we daur-
enge aur na thakenge, we cha-
lenge aur sust na ho jáenge.

[t] Zab. 19. 1. A'am. 14. 17. Rúm. 1. 19, 20.
[u] Aiy. 9. 8. Zab. 104. 2. Yas. 42. 5. aur 44. 24. aur 51. 13. Yar. 10. 12.
[x] Aiy. 12. 21. Zab. 107. 40.
[y] 18 áyat. Ist. 4. 15, wag.
[z] Zab. 147. 4.
[a] Zab. 147. 5. Rúm. 11. 33.
[b] Zab 103. 5.

XLI BÁB.

1 *Khudá apne logon se hujjat kartá apní rah-
maton kí bábat jo us ne kalísiye par záhir kí
thín,* 10 *phir apne wa'don kí bábat,* 21 *aur
nidán, buton kí behúdagí kí bábat.*

AI jazíro, mere áge chup ho
raho[a]; aur log jo hain so
we sar i nau zor paidá karen;
we nazdík áwen, tab 'arz karen:
áo, ham ek sáth mahkame men
dákhil howen.
2 Kis ne ‖us rástbáz ko púrab
kí taraf se barpá kiyá[b], aur apne
pánwon ke pás buláyá, aur um-
maton ko us ke áge dhar diyá,
aur use bádsháhon par musallit
kiyá[c]? kis ne unhen khák kí má-
nind us kí talwár ke, aur urtí
bhús kí mánind us kí kamán ke
hawále kiyá?
3 Wuh jis ráh par ki peshtar
qadam na márá thá, un ká píchhá
kartá, aur salámat guzar játá.
4 Kis ne yih kám kiyá hai aur
use anjám diyá[d]? Wuh, jo sárí
pushton ko ibtidá se talab kartá
hai; main, KHUDÁWAND, pahlá
hún, aur pichhlon ke sáth main
wuhí hún[e].
5 Jazíre yih dekhte aur dar játe
hain, zamín ke kináre hirásán
hote, we nazdík áte aur házir hote
hain.
6 Un men har ek apne parosí kí
kumak kartá[f], aur apne bháí se
kahtá hai, ki Khátir jam'a rakh.
7 Barhaí sunár ko, aur wuh, jo
hathaurí se sáf kartá hai, us ko,
jo niháí par mártá hai, dilásá
detá[g], aur kahtá hai, Joran to
achchhá hai; so we us ko kíl se
sábit karte hain, táki wuh na
hile[h].
8 Par tú, ai Isráel, mere bande,
ai Ya'qúb, jise main ne pasand
kiyá[i], jo mere dost Abiraham[k] kí
nasl se hai,
9 Jise main ne dunyá ke kaná-
ron men se le liyá, aur tujhe us
ke siwánon se talab kiyá, aur
tujh ko kahá, ki Tú merá banda
hai, main ne tujh ko pasand kiyá,
aur tujhe radd na kar diyá.
10 ¶ Tú mat dar;[l] ki main tere
sáth hún; hirásán mat ho; ki
main terá Khudá hún: main tujhe
zor bakhshúngá, main terí kumak
karúngá, main apní sadáqat ke
dahine háth se tujhe sambhálún-
gá[m].

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[a] Zak. 2. 13.
‖ 'Ibrání men, *rástbází.*
[b] Yas. 46. 11.
[c] Dekho Paid. 14. 14, wag. 25 áyat. Yas. 45. 1.
[d] 26 áyat. Yas. 44. 7. aur 46. 10.
[e] Yas. 43. 10. aur 44. 6. aur 48. 12. Muk. 1. 17. aur 22. 13.
[f] Yas. 40. 19. aur 44. 12.
[g] Yas. 40. 19.
[h] Yas. 40. 20.
[i] Ist. 7. 6. aur 10. 15. aur 14. 2. Zab. 135. 4. Yas. 43. 1. aur 44. 1.
[k] 2 Taw. 20. 7. Ya'q. 2. 23.
[l] 13, 14 áyat. Yas. 43. 5.
[m] Ist. 31. 6, 8.

Peshtar Masíh se, 712 ke qaríb.

11 Dekh, we sab, jo tujh par gusse se bhaṛakte the, pashemán aur ruswá howenge[n]; we náchíz honge; we jo tujh se jhagaṛte the, halák ho jáenge.

12 Tú unheṉ jo tujh se jhagṛá karte haiṉ, ḍhúṉḍhegá, aur na páegá; we jo tujh se laṛte haiṉ, náchíz aur nábúd ho jáenge.

13 Kyúṉki maiṉ Ḳhudáwand, terá Ḳhudá, terá dahná háth pakṛúṉgá, aur tujhe kahúṉgá, Mat ḍar[o], ki maiṉ terí pushtí karúṉgá.

14 Hirásán mat ho, ai kíṛe Ya'qúb, ai Isráel ke thoṛe log; Ḳhudáwand farmátá hai, ki Main terá madadgár húṉ, aur Isráel ká Quddús terá naját-denewálá húṉ.

15 Dekh, maiṉ tujhe dáone kí ek nayí gáṛí, ki jis ke bahut se tez dánt hoṉ, banáúṉgá[p]: tú paháṛoṉ ko dáwegá, aur chúr chár karegá, aur ṭíloṉ ko bhús ke mánind banáwegá.

16 Tú unheṉ pachhoregá[q], aur hawá unheṉ uṛá lejáegí, aur girdbád unheṉ tittar bittar karegí; par tú Ḳhudáwand se shádmán hogá, aur Isráel ke Quddús par faḳhr karegá[r].

17 Muhtáj aur miskín pání ḍhúṉḍhte phirte, par wuh na miltá; un kí zubán piyás se ḳhushk hai: maiṉ Ḳhudáwand un kí sunúṉgá, maiṉ Isráel ká Ḳhudá unheṉ na chhoṛúṉgá.

18 Maiṉ ṭíloṉ par nahreṉ, aur wádíoṉ meṉ chashme kholúṉgá[s]; maiṉ sahrá ko táláb, aur súkhí zamín ko páni kí nahreṉ karúṉgá[t].

19 Maiṉ bayábán meṉ saro, aur mugailán ke daraḳht, aur ás, aur balsán ke daraḳht ugwáúṉgá; maiṉ sahrá meṉ sanaubar, aur deodár, aur buqs ke daraḳht ikaṭṭhe lagáúṉgá:

20 Táki we sab dekheṉ, aur jáneṉ, aur samjheṉ, aur bújheṉ, ki Ḳhudáwand hí ke háth ne yih banáyá[u], aur Isráel ke Quddús ne yih paidá kiyá.

21 Apní hujjateṉ barpá karo, Ḳhudáwand farmátá hai, apní mazbút dalíleṉ láo, Ya'qúb ká bádsháh kahtá hai:

22 We unheṉ áshkára kareṉ, aur hameṉ ḳhabar deweṉ, ki kyá wáqi' hogá; we wuh wáqi'át jo pahle hí honge bayán kareṉ; táki ham unheṉ socheṉ, aur un ke anjám ko samjheṉ; háṉ, tum áyanda ká ahwál hameṉ kah sunáo[x].

23 Batáo ki áge ko kyá hogá[y], táki ham jáneṉ, ki tum Iláh ho: háṉ, bhalá yá burá kuchh to karo[z], táki ham ḍareṉ, aur milke dekheṉ.

24 Dekho, tum náchíz ho, aur tumhárá kám hech hai[a]; wuh jo tumheṉ pasand kartá hai, makrúh hai.

25 Maiṉ ne shimál se ek ko barpá kiyá hai; wuh jo merá nám letá hai[b], áftáb ke matla' se áwegá; aur wuh sháhzádoṉ ko gárá kí tarah latáṛegá[c], kumhár ke mánind jo mátí gúṉdhtá hai.

26 Kis ne yih ibtidá se bayán kiyá, ki ham jáneṉ? aur kis ne áge se ḳhabar dí[d], ki ham kaheṉ, ki Sach hai? koí bayán karnewálá nahíṉ, koí ḳhabar denewálá nahíṉ, koí nahíṉ jo tumhárí báteṉ sune.

27 Maiṉ hí, jo pahlá húṉ[e], Saihún ko aur Yarúsalam ko ek bashárat denewálá baḳhshúṉgá[f], jo kahegá, Dekh, unheṉ dekh.

28 Kyúṉki maiṉ ne dekhá, ki koí na thá[g]; un ke darmiyán koí mushír na thá, ki maiṉ us se púchhtá, to wuh ek bát boltá.

29 Dekho, we sab ke sab batálat haiṉ, un ke kám hech haiṉ[h], un kí ḍhálí húí múrateṉ hawá aur dhokhá haiṉ.

XLII BÁB.

1 Masíh ke 'uhde kí bábat aur us kí halímí aur wafádárí kí. 5 Bábat us wa'de kí jise Ḳhudá ne us ke sáth kiyá. 10 Nabí nasíhat detá ki Injíl ke sabab har ek Ḳhudá kí sitáish kare. 17 Logoṉ kí be-ímání ke sabab, un se malámat kartá.

712 ke qaríb.

DEKHO, merá banda[a], jise maiṉ sambháltá; merá barguzída, jis se merá jí rází hai[b]; maiṉ ne apní rúh us par rakhí[c], wuh qaumoṉ par 'adálat záhir karegá.

2 Wuh na chilláegá, aur apní sadá buland na karegá, aur apní áwáz bázároṉ meṉ na sunáwegá.

3 Wuh masle húe senṭhe ko na toṛegá, aur san ko, jis se dhuṉwáṉ uṭhtá hai, na bujháegá; jab tak ki insáf ko sadáqat ke sáth anjám na de.

---

n Ḳhur. 23. 22. Yas. 45. 24. aur 60. 12. Zak. 12. 3.
o 10 áyat.
p Mík. 4. 13. 2 Qur. 10. 4, 5.
q Yar. 51. 2.
r Yas. 45. 25.
s Yas. 35. 6, 7. aur 43. 19. aur 44. 3.
t Zab. 107. 35.
u Aiy. 12. 9.
x Yas. 45. 21.
y Yas. 42. 9. aur 44. 7, 8. aur 45. 3. Yúh. 13. 19.
z Yar. 10. 5.
a Zab. 115. 8. Yas. 44. 9. 1 Qur. 8. 4.
b Áz. 1. 2.
c 2 áyat.
d Yas. 43. 9.
e 4 áyat.
f Yas. 40. 9.
g Yas. 63. 5.
h 24 áyat.
a Yas. 43. 10. aur 49. 3, 6. aur 52. 13. aur 53. 11. Mat. 12. 18, 19, 20. Filip. 2. 7.
b Mat. 3. 17. aur 17. 5. Afs. 1. 6.
c Yas. 11. 2. Yúh. 3. 34.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

4 Wuh na ghaṭegá aur na tha-
kegá, jab tak ki rástí ko zamín
par qáim na kare; aur jazíre us
kí sharí'at kí ráh takeṉge[d].
5 ¶ KHUDÁWAND Khudá, jo ás-
mánoṉ ko ḳhalq kartá[e], aur
unheṉ tántá, jo zamín ko aur
unheṉ jo us meṉ se nikalte haiṉ
phailátá[f], aur un logoṉ ko jo us
par haiṉ sáṉs detá, aur un ko jo
us par chalte haiṉ rúh baḳhshtá[g],
yúṉ farmátá hai:
6 Main KHUDÁWAND ne tujhe
sadáqat ke liye buláyá[h]; maiṉ
terá háth pakṛúṉgá, aur terí
hifázat karúṉgá, aur logoṉ ke
'ahd[i] aur qaumoṉ ke núr ke liye[k]
tujhe dúṉgá;
7 Ki tú andhoṉ kí áṉkheṉ khole[l],
aur bandhúoṉ ko qaid se nikále[m],
aur un ko, jo andhere meṉ baiṭhe
haiṉ, qaidḳháne se chhuṛáwe[n].
8 KHUDÁWAND maiṉ húṉ, yih
merá nám hai, aur apní shaukat
dúsre ko na dúṉgá[o], aur wuh
sitáish jo mere liye hotí khodí
húí múratoṉ ke liye hone na dúṉgá.
9 Dekho, áyande kí báteṉ jo
thíṉ, so wuqú' meṉ áíṉ, aur maiṉ
nayí báteṉ batlátá húṉ; us se
peshtar ki wáqi' hoṉ, maiṉ tum se
bayán kartá húṉ.
10 KHUDÁWAND ke liye ek nayá
gít gáo[p], tum jo samundar par
guzarte ho[q], aur tum jo us meṉ
baste ho; ai jazíro, aur un ke
báshindo, tum zamín par sar tá
sar usí kí sitáish karo.
11 Bayábán aur us kí bastíáṉ,
Qídár ke ábád díhát, apní áwáz
buland kareṉ; chaṭánoṉ ke bas-
newále ek gít gáeṉ, paháṛoṉ kí
choṭíoṉ par se lalkáreṉ.
12 We KHUDÁWAND ká jalál
záhir kareṉ, aur jazíroṉ meṉ us
kí saná-ḳhwání kareṉ.
13 KHUDÁWAND ek bahádur ke
mánind niklegá, wuh jangí mard
ke mánind apní gairat ko uskáe-
gá; wuh chilláegá, háṉ, garga-
ráegá[r], wuh apne dushmanoṉ par
baháduri karegá.
14 Maiṉ bahut muddat se chup
rahá; maiṉ sustáyá, aur áp ko
rokke gayá; par ab maiṉ us 'aurat
kí tarah, jise dard i zih ho, chillá-
úṉgá, aur hámpúṉgá, aur zor zor
se ṭhanḍí sáṉs bhí lúṉgá.
15 Maiṉ paháṛoṉ aur ṭíloṉ ko
wírán kar ḍálúṉgá, aur un ke
sabza-záron ko ḳhushk karúṉgá,
aur un kí nahreṉ † ḳhushk zamín
banáúṉgá, aur tálábon ko sukhá
dúṉgá.
16 Aur andhoṉ ko us ráh se, ki
jise we nahíṉ jánte, lejáúṉgá;
maiṉ unheṉ un rastoṉ par, jin se
we ágáh nahíṉ, le chalúṉgá; maiṉ
un ke áge tárikí ko roshní, aur
ṭeṛhí chízoṉ ko sídhá kardúṉgá.
Maiṉ un se yih sulúk karúṉgá,
aur unheṉ tark na karúṉgá.
17 ¶ Tab we píchhe haṭeṉge,
aur niháyat pashemán hoṉge, jo
khodí húí múratoṉ ká bharosá
rakhte haiṉ[s], aur ḍhále húe
butoṉ ko kahte haiṉ, Tum hamáre
iláh ho.
18 Suno, ai bahiro, aur táko, ai
andho, táki tum dekho.
19 Andhá kaun hai siwá mere
bande? aur kaun aisá bahirá hai,
jaisá merá rasúl, jise maiṉ ne
bhejá[t]? andhá kaun hai jaisá
wuh jis ne sárá kamál páyá, aur
KHUDÁWAND ke ḳhádim ke má-
nind andhá kaun hai?
20 Tú bahut chízeṉ dekhtá hai,
par un par liház nahíṉ rakhtá[u];
aur kán to khule haiṉ, par wuh
suntá nahíṉ.
21 KHUDÁWAND apní sadáqat
ke sabab use cháhtá hai; wuh
sharí'at ko buzurgí degá, aur use
'izzat baḳhshegá.
22 Lekin yih ek guroh hai jo
lúṭí gayí, aur barbád kí gayí; we
sab ke sab gároṉ meṉ phaṉs gaye,
aur qaidḳhánoṉ meṉ band húe;
we shikár hote, aur koí nahíṉ
bachátá, we lúṭe játe, aur koí
nahíṉ kahtá, Phir do.
23 Kaun hai tumháre darmiyán
jo is par kán dhare? kaun hai
jo áyande meṉ sune aur ḳhátir
meṉ láwe?
24 Kis ne Ya'qúb ko gáratgaroṉ
ke aur Isráel ko luṭeroṉ ke ha-
wále kiyá? kyá KHUDÁWAND ne
nahíṉ, jis ke muḳhálif hoke ham ne
gunáh kiyá? kyúṉki unhoṉ ne na
cháhá, ki us kí ráhoṉ par chaleṉ,
aur us kí sharí'at ke shanawá
howeṉ.
25 Is liye us ne apne qahr ká
shu'ala aur jang ká gazab us par
ḍálá; so us par gird-á-gird ág
lagí[x], par wuh hoshyár nahíṉ
hotá[y]; wuh us se jal játá, par
wuh ḳhátir meṉ na látá.

d Paid. 49. 10. e Yas. 44. 24. Zak. 12. 1. f Zab. 136. 6. g A'am. 17. 25. h Yas. 43. 1. i Yas. 49. 8. k Yas. 49. 6. Lúq. 2. 32. A'am. 13. 47. l Yas. 35. 5. m Yas. 61. 1. Lúq. 4. 18. 2 Tim. 2. 26. 'Ibrán. 2. 14, 15. n Yas. 9. 2. o Yas. 48. 11. p Zab. 33. 3. aur 40. 3. aur 98. 1. q Zab. 107. 23. r Yas. 31. 4.

† 'Ibrání men, *tápú*. s Zab. 97. 7. Yas. 1. 29. aur 44. 11. aur 45. 16. t Yas. 43. 8. Hiz. 12. 2. Dekho Yúh. 9. 39, 41. u Rúm. 2. 21. x 2 Sal. 25. 9. y Hús. 7. 9.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

XLIII BÁB.

1 Khudáwand apne wa'don se apní kalísiye ko tasallí detá. 8 Logon par da'wá kartá ki we us kí qudrat i mutlaq kí bábat gawáhí dewen. 14 Un ko khabar detá ki Bábul barbád hojáegá, 18 aur ki Yahúdí 'ajab rihái páwenge. 22 Logon ko tambíh detá, is liye ki un kí chál aisí thí ki us kí 'uzr mutlaq na ho sakí.

SO ab KHUDÁWAND, ki jis ne,
ai Ya'qúb, tujh ko paidá
kiyá[a], aur jis ne, ai Isráel, tujh
ko banáyá[b], yún kahtá hai, Mat
ḍar, ki main ne tujhe naját dí[c];
main ne terá nám leke tujhe bu-
láyá[d]: tú merá hai.
2 Jab tú páníon men guzar
karegá[e], to main tere sáth hoún-
gá[f]; aur jab tú nahron ke pár játá
hogá, to we tujhe na ḍubáengí;
jab tú ág ke darmiyán chalegá, to
tujhe ánch na lagegí[g], aur shu'ala
tujhe na jaláwegá.
3 Ki main, KHUDÁWAND, terá
Khudá hún, Isráel ká Quddús,
terá bachánewálá main hún:
main ne tere fidiye men Misr ko,
aur tere badle Kúsh aur Sabá ko
diyá[h].
4 Azbaski tú merí nigáh men
beshqímat hai, tú ne 'izzat pái,
aur main ne tujhe piyár kiyá
hai: is liye main tere badle log,
aur terí ján ke 'iwaz men gu-
rohen dúngá.
5 Tú mat ḍar, ki main tere sáth
hún[i]; main terí nasl ko púrab se
le áúngá, aur pachchhim se unhen
faráham karúngá;
6 Main uttar se kahúngá, ki
De ḍál, aur dakkhin se, ki mat
chhipá; mere beṭon ko dúr se,
aur merí beṭíon ko zamín kí intihá
se láo;
7 Har ek ko, jo mere nám se
kahlátá[k], jise main ne apne jalál
ke liye khalq kiyá[l], jise main ne
banáyá[m], hán, jise main hí ne
taiyár kiyá.
8 ¶ Us andhí qaum ko, jo ánkhen
rakhtí hai, aur un bahiron ko, jin
ke kán hain, báhar láke házir
kar[n].
9 Sárí qaumen faráham kí
jáwen, aur sáre log jam'a howen:
un ke darmiyán kaun hai, jo use
bayán kare, aur ham ko aglí
báten batá dewe[o]? we apne ga-
wáhon ko láwen, táki we sachche
sábit howen; yá we áp sunen, aur
kahen ki Yih sach hai?
10 Tum mere gawáh ho[p], KHU-
DÁWAND farmátá hai, aur merá
banda bhí[q] jise main ne bargu-
zída kiyá, táki tum jáno, aur mujh
par ímán láo, aur samjho, ki main
wuhí hún: mujh se áge koí
Khudá na baná, aur mere ba'd
bhí koí na hogá[r].
11 Main, main hí, KHUDÁWAND
hún[s]; mere siwá koí bachánewalá
nahín.
12 Main ne bayán kiyá, aur main
ne bachá liyá, aur main hí ne
záhir kiyá, aur tum men koí
ajnabí ma'búd na thá[t]: so tum
mere gawáh ho[u], KHUDÁWAND
farmátá hai, ki main hí Khudá
hún.
13 ‖ Ibtidá se main hí hún[x],
aur koí nahín ki mere háth se
chhuṛá sake; main kám karúngá,
kaun hai jo mujhe rok de[y]?
14 ¶ KHUDÁWAND, tumhárá na-
ját-denewálá, Isráel ká Quddús,
yún farmátá hai, ki Tumhárí
khátir se main ne Bábul ko bhejá
hai, aur un ke sáre hurkon ko
tale utárá, aur Kasdíon ko jo
jaházon par khushíán kar rahe
hain.
15 Main KHUDÁWAND tumhárá
Quddús hún, Main, Isráel ká
kháliq, tumhárá bádsháh hún.
16 KHUDÁWAND yún farmátá
hai, wuh jo daryá men rasta[z],
aur baṛe pánion men guzargáh
banátá hai[a],
17 Jo gáṛíán, aur ghoṛe, aur
lashkar, aur bahádur ko nikáltá
hai[b], yún farmátá hai, We sab
ke sab gir gaye, we na uṭhenge;
we faná ho gaye, we san kí tarah
bujháe gaye.
18 ¶ Tum aglí chízon ko yád na
karo, aur qadím báton ko sochte
na raho[c].
19 Dekh, main ek nayí chíz ka-
rúngá; ab wuh namúd hogí; kyá
tum use na jánoge[d]? hán, main
bayábán men ek ráh, aur sahrá
men nahren banáúngá[e].
20 Dasht ke bahíme, ‖ gídaṛ aur
shutr-murg, merí ta'zím ka-
renge, ki main ne bayábán men
nále, aur sahrá men chashme
bakhshe, ki mere logon ko, mere
barguzídon ko pání dewen[f].
21 Main ne in logon ko apne
liye banáyá; we merí sitáish ka-
renge[g].
22 ¶ Lekin, ai Ya'qúb, tú ne

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[a] 7 áyat.
[b] 21 áyat. Yas. 44. 2, 21, 24.
[c] Yas. 44. 6.
[d] Yas. 42. 6. aur 45. 4.
[e] Zab. 66. 12. aur 91. 3, wag.
[f] Ist. 31. 6, 8.
[g] Dáni. 3. 25, 27.
[h] Ams. 11. 8. aur 21. 18.
[i] Yas. 41. 10, 14. aur 44. 2. Yar. 30. 10, 11. aur 46. 27, 28.
[k] Yas. 63. 19. Ya'q. 2. 7.
[l] Zab. 100. 3. Yas. 29. 23. Yúh. 3. 3, 5. 2 Qur. 5. 17. Afs. 2. 10.
[m] 1 áyat.
[n] Yas. 6. 9. aur 42. 19. Hiz. 12. 2.
[o] Yas. 41. 21, 22, 26.
[p] Yas. 44. 8.
[q] Yas. 42. 1. aur 55. 4.
[r] Yas. 41. 4. aur 44. 6.
[s] Yas. 45. 21. Hús. 13. 4.
[t] Ist. 32. 16. Zab. 81. 9.
[u] Yas. 44. 8. 10 áyat.
‖ 'Ibrání men, *Din ke hone se.*
[x] Zab. 90. 2. Yúh. 8. 58.
[y] Aiy. 9. 12. Yas. 14. 27.
[z] Khur. 14. 16, 22. Zab. 77. 19. Yas. 51. 10.
[a] Yash. 3. 13, 16.
[b] Khur. 14. 4,—9, 25.
[c] Yar. 16. 14. aur 23. 7.
[d] 2 Qur. 5. 17. Muk. 21. 5.
[e] Khur. 17. 6. Gin. 20. 11. Ist. 8. 15. Zab. 78. 16. Yas. 35. 6. aur 41. 18.
‖ 'Ibrání men, *tannim.*
[f] Yas. 48. 21.
[g] Zab. 102. 18. 1, 7 áyaten. Lúq. 1. 74, 75. Afs. 1. 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

merá nám nahín liyá, balki, ai
Isráel, tú mujh se thak gayá[h].
23 Tú bheṛ bakrí apne chaṛháwe
ke liye mere huzúr nahín láyá,
aur tú ne apne zabíhon se merí
ta'zím nahín kí[i]; main ne tujhe
hadye kí bábat taklíf na dí, aur
khushbúíon se tujhe na thakáyá.
24 Tú ne rúpe se mere liye khush-
búdár úkh nahín kharídí, aur tú
ne mujhe apne zabáih kí charbí
se ser na kiyá; lekin tú ne apne
gunáhon se mujh se mashaqqat
khinchwáí, aur apní khatáon se
mujhe thakáyá[k].
25 Main hí wuh hún, jo apne
nám kí khátir[l] tere gunáhon ko
miṭátá hún[m], aur terí khatáon ko
yád nahín rakhtá[n].
26 Mujhe yád dilá, ki ham milke
ápas men bahs karen; apná hál
bayán kar, táki tú sádiq ṭhahre.
27 Tere pahle báp ne gunáh
kiyá, aur tere mu'allimon ne merí
mukhálafat kí hai.
28 Is liye main ne maqdis ke
amíron ko nápák ṭhaháyá[o], aur
Ya'qúb ko haram kar diyá, aur
Isráel ko chhoṛá ki us par ta'na-
zaní ho[p].

h Mal. 1. 13.
i 'Amús 5. 25.
k Yas. 1. 14. Mal. 2. 17,
l Hiz. 36, 22, wag.
m Yas. 44. 22. aur 48. 9. Yar. 50. 20. A'am. 3. 19.
n Yas. 1. 18. Yar. 31. 34.
o Yas. 47. 6. Nau. 2. 2, 6, 7.
p Zab. 79. 4. Yar. 24. 9. Dán. 9. 11. Zak. 8. 13.

XLIV BAB.

1 Khudá wa'de sunáke apní kalísiye ko tasallí detá. 7 Bábat buton kí, ki we bátil hain, 9 aur but-tarásh ahmaq hain. 21 Nabí logon ko ubhártá ki we Khudá kí sitáish karen us ki naját aur be-intihá qudrat ke sabab se.

712 ke qaríb.

LEKIN ab, ai Ya'qúb, mere
bande[a], aur Isráel, tú jo
merá barguzída hai, sun:
2 Wuh KHUDAWAND jis ne tujhe
banáyá, aur rihm men tujhe tai-
yár kiyá, aur jo terí kumak ka-
regá[b], yún farmátá hai, Ai Ya'qúb,
mere bande, aur Yasúrún[c] mere
barguzíde, mat ḍar.
3 Ki main piyáse par pání un-
ḍelúngá, aur khushk zamín par
sailáb baháúngá; main apní rúh
terí nasl par, aur apní barakat
terí aulád par názil karúngá[d];
4 Aur we sabze ke mánind
ugenge, aur bed kí tarah, jo bahte
pání ke kanáre par ho.
5 Ek to kahegá, ki Main KHU-
DAWAND ká hún, aur dúsrá áp ko
Ya'qúb ke nám ká ṭhahráegá, aur
tísrá apne háth se likhegá, ki
Main KHUDAWAND ká hún, aur
áp ko Isráel ke nám se mulaqqab
karegá.

a 21 áyat. Yas. 41. 8. aur 43. 1. Yar. 30. 10. aur 46. 27, 28.
b Yas. 43. 1, 7.
c Ist. 32. 15.
d Yas. 35. 7. Yúel 2. 28. Yúh. 7. 38. A'am. 2. 18.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

6 KHUDAWAND, Isráel ká Bád-
sháh, aur us ká naját-denewálá[e]
RABB ul afwáj, yún farmátá hai,
ki Main auwal, aur main ákhir
hún[f], aur mere siwá koí Khudá
nahín.
7 Aur kaun mere mánind, jab se
main ne qadím logon kí biná ḍálí,
bulá saktá[g], aur yih kuchh bayán
kar saktá, aur mere liye durust
kar saktá hai? hán, ánewálí chízen
aur báten jo honewálí hain, we
unhen batláwen.
8 Tum na ḍaro, aur hirásán mat
ho; kyá main ne sábiq men tujhe
yih nahín batláyá, aur tere áge
záhir nahín kiyá[h]? tum to mere
gawáh ho[i]. Kyá mere siwá koí
Khudá hai? koí ‖ Khudá nahín[k];
main koí nahín jántá.
9 ¶ Khodí húí múraton ke ba-
nánewále sab ke sab bátil hain[l],
aur un kí nafís chízen be-naf'a;
we áp hí apne gawáh hain: we
dekhte nahín, aur bújhte nahín[m],
táki pashemán howen.
10 Kis ne ek Khudá banáyá, aur
ek múrat, jo be-naf'a hai[n], ḍhálí?
11 Dekh, us ke sab hamsáz
sharminda honge[o], ki banánewále
to áp hí insán hain; we sab ke sab
ikaṭṭhe áwen, aur ek sáth khaṛe
hon; we ḍar jáwenge, we sab ke
sab sharminda honge.
12 Lohár sanḍásí ko leke apná
kám angáron se kartá hai, aur
hathauṛon se banátá hai, aur
apne bázú kí qúwat se gaṛhtá
hai; hán, wuh bhúkhá hai, aur us
ká zor ghaṭ játá; wuh pání nahín
pítá, aur sust ho játá[p].
13 Baṛhaí gaz nikáltá hai, aur
nishán karke lakír khínchtá hai,
aur randon se sáf kartá hai, aur
parkár se us par naqsh kartá
hai; wuh use insán kí shakl, bal-
ki ádmí kí khúbsúrat shabíh
banátá hai, táki use ghar men
nasb kare.
14 Wuh saro ke darakhton ko
káṭtá hai, aur saro e sahí aur
balút ke peṛon par, jo ban men
hain, qabza karke apne liye ṭhah-
rátá hai; wuh ás ká darakht la-
gátá, aur menh use sínchtá hai.
15 Wuhí ádmí ke is kám átá hai
ki use jaláwe; kyúnki wuh use
letá hai, aur us se apne taín garm
kartá hai; hán, wuh use sulgátá,
aur roṭí pakátá hai; wuh us se

e 24 áyat. Yas. 43. 1, 14.
f Yas. 41. 4. aur 48. 12. Muk. 1. 8, 17. aur 22. 13.
g Yas. 41. 4, 22. aur 45. 21.
h Yas. 41. 22.
i Yas. 43. 10, 12.
‖ 'Ibrání men, *Chaṭán,* Ist. 32. 4.
k Ist. 4. 35, 39. aur 32. 39. 1 Sam. 2. 2. 2 Sam. 22. 32. Yas. 45. 5.
l Yas. 41. 24, 29.
m Zab. 115. 4, wag.
n Yar. 10. 5. Hab. 2. 18.
o Zab. 97. 7. Yas. 1. 29. aur 42. 17. aur 45. 16.
p Yas. 40. 19. aur 41. 6. Yar. 10. 3, wag.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

bhí ek Ḳhudá banátá, aur us ke
áge sijda kartá hai; wuh us kí ek
múrat banátá, aur us ke áge munh
ke bhal girtá.
16 Us ká ek ṭukṛá lekar ág men
jalátá hai; aur us ká ek ṭukṛá
jaláke gosht paká khátá hai; wuh
kabáb bhúntá, aur ser hotá hai;
phir wuh táptá aur kahtá hai,
Wáchhiṛe! main garmáyá, main
ne ág dekhí.
17 Aur us lakṛí ko jo bach rahtí
hai lekar ek Ḳhudá, ek múrat,
apne liye banátá hai; aur us ke
áge loṭ játá hai, aur use sijda
kartá, aur us se du'á mángkar
kahtá hai, Mujhe bachá, ki tú
merá Ḳhudá hai.
18 We nahín jánte aur nahín
samajhte[q]; ki us ne un kí án-
khen ‖ band kí hain, so we dekhte
nahín, aur un ke dil bhí[r], so we
samajhte nahín.
19 Aur koí apne dil men nahín
sochtá[s], aur na kisí kí ma'rifat
aur tamíz hai, ki itná kahe, Main
ne to us ká ek ṭukṛá ág men ja-
láyá, aur main ne us ke koelon
par roṭí bhí pakáí, aur main ne
gosht bhúná, aur kháyá: pas,
main kyúnkar us kí jo bach rahá
hai ek nafratí chíz banáún? kyá
main darakht ke kunde ko sijda
karún?
20 Wuh rákh chartá hai: fareb-
khurda dil ne us ko aisá bahkáyá
hai[t], ki wuh apní ján bachá nahín
saktá, aur nahín kahtá, Kyá mere
dahine háth men jhúṭh nahín?
21 ¶ In báton ko yád rakh, ai
Ya'qúb, aur ai Isráel, ki tú merá
banda hai[u]; main ne tujhe ba-
náyá, aur tú merá banda hai; ai
Isráel, main tujhe na bhúlúngá.
22 Main ne terí ḳhatáon ko gha-
ṭá ke mánind, aur tere gunáhon
ko bádal ke mánind miṭá ḍálá[x];
merí taraf phir á, ki main ne terá
fidiya diyá hai[y].
23 Are, ai ásmáno, gáo[z], ki
KHUDA'WAND ne yih kiyá: aur
lalkáro, ai zamín ke gahrápo:
phúlo na samáo, ai paháṛo, ai
jangal, aur us ke sab darakhto,
ki KHUDA'WAND ne Ya'qúb ko
naját dí, aur Isráel men áp ko
mahmúd kiyá.
24 KHUDA'WAND terá naját-dene-
wálá[a], jis ne tujhe rihm men baná
ḍálá[b], yún farmátá hai, ki Main

[q] Yas. 45. 20.
‖ 'Ibrání men, *lesí hain.*
[r] 2 Tas. 2. 11.
[s] Yas. 46. 8.
[t] Hús. 4. 12. Rúm. 1. 21. 2 Tas. 2. 11.
[u] 1, 2 áyaten.
[x] Yas. 43. 25.
[y] Yas. 43. 1. aur 48. 20. 1 Qur. 6. 20. 1 Pat. 1. 18, 19.
[z] Zab. 69. 34. aur 96. 11, 12. Yas. 42. 10. aur 49. 13. Yar. 51. 48. Muk. 18. 20.
[a] Yas. 43. 14. 6 áyat.
[b] Yas. 43. 1.

KHUDA'WAND sab ká banánewálá
hún; main akelá ásmánon ko
tántá[c], aur áp tanhá zamín ko
farsh kartá hún;
25 Darog-goon ke[d] nishánon ko
bátil ṭhahrátá, aur fálgíron ko dí-
wána banátá hún[e], aur hikmat-
wálon ko haṭátá, aur un kí hikmat
ko ahmaqí kar detá hún[f];
26 Jo apne bande ke kalám ko
sábit kartá, aur apne rasúlon kí
maslahat ko púrá kartá hún[g], jo
Yarúsalam ko kahtá hún, Tú ábád
kí jáegí, aur Yahúdáh ke shahron
ko, ki Tum banáye jáoge, aur
main us ke wírán makánon ko
ta'mír karúngá,
27 Jo samundar ko kahtá hún,
ki Súkh já, aur main terí nahren
sukhá ḍálúngá[h]:
28 Jo Ḳhoras ke haqq men kah-
tá hún, ki Wuh merá charwáhá
hai, aur merí sárí marzí púrí ka-
regá, aur Yarúsalam ko kahtá
hún, ki Tú banáí jáegí, aur haikal
ko, ki Terí bunyád ḍálí jáegí[i].

XLV BA'B.

1 *Ḳhudá Ḳhoras ko bulátá hai, ki kalísiye kí rihái kare.* 5 *Wuh apní lá-intihá qudrat ká zikr darmiyán láke logon par da'wá kartá ki us kí farmánbardárí karen.* 20 *Apní naját-denewálí qudrat pesh karke muqábala ke taur par buton ko bátil ṭhahrátá.*

KHUDA'WAND apne masíh
Ḳhoras ke haqq men yún
farmátá hai, ki main ne us ká dah-
ná háth[a] pakṛá, ki ummaton ko us
ke qábú men karún[b], aur main
bádsháhon kí kamaren khulwá
ḍálúngá, aur dohre darwáze us ke
liye khol dúngá, aur we darwáze
band na kiye jáenge;
2 Main tere áge chalúngá, aur
ṭeṛhí jagahon ko sídhá karúngá[c];
pítal ke darwázon ko ṭukṛe ṭukṛe
karúngá, aur lohe ke huṛkon ko
toṛ ḍálúngá[d].
3 Aur main tujhe ‖ gáṛe húe
ḳhazáne, aur chhipe húe ganj
jo poshída makánon men hain
dúngá, táki tú jáne[e], ki main, jo
tujhe terá nám leke bulátá hún[f],
KHUDA'WAND Isráel ká Ḳhudá hún.
4 Main ne apne bande Ya'qúb,
aur apne barguzída Isráel ke liye[g]
tujhe terá nám leke buláyá, main
ne tujhe tere nám hí se pukárá,
go ki tú mujh ko nahín jántá[h].
5 ¶ Main hí KHUDA'WAND hún[i],
aur koí nahín[k]; mere siwá koí
Ḳhudá nahín: main ne terí kamar

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.
[c] Aiy. 9, 8. Zab. 104. 2. Yas. 40. 22. aur 42. 5. aur 45. 12. aur 51. 13.
[d] Yar. 50. 36.
[e] Yas. 47. 13.
[f] 1 Qur. 1. 20.
[g] Zak. 1. 6.
[h] Dekho Yar. 50. 38. aur 51. 32, 36.
[i] 2 Taw. 36. 22, 23. 'Az. 1. 1, wag. Yas. 45. 13.
712 ke qaríb.
[a] Yas. 41. 13.
[b] Yas. 41. 2. Dán. 5. 30.
[c] Yas. 40. 4.
[d] Zab. 107. 16.
‖ 'Ibrání men, *táriki ke.*
[e] Yas. 41. 23.
[f] Khur. 33. 12, 17. Yas. 43. 1. aur 49. 1.
[g] Yas. 44. 1.
[h] 1 Tas. 4. 5.
[i] Ist. 4. 35, 39. aur 32. 39. Yas. 44. 8. aur 46. 9.
[k] 14, 18, 21, 22 áyaten.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

bándhí[l], agarchi tú ne mujhe na pahcháná:

6 Táki log súraj ke nikalne kí atráf se pachchhim tak jánen[m], ki mere siwá koí nahín; main hí KHUDA'WAND hún, aur mere siwá koí nahín.

7 Main hí roshní banátá hún, aur táríkí paidá kartá hún; main salámatí ko banátá hún, aur balá ko paidá kartá hún[n]; main hí KHUDA'WAND in sabhon ká banánewálá hún.

8 Ai ásmáno, úpar se ṭapak paṛo[o], aur badlíán rástbází ko barsáwen; zamín khil jáwe, aur naját se phale, aur sáth us ke sadáqat ko ugáwe; main KHUDA'WAND us ká banánewálá hún.

9 Wáwailá us par, jo apne kháliq[p] se jhagaṛtá hai! Ṭhíkrá to zamín ke ṭhíkron se jhagṛe. Kyá máṭí kumhár se kahe, ki Tú kyá banátá hai[q]? kyá terí dastkárí kahe, Us ke to háth nahín?

10 Us par wáwailá hai, jo apne wálid se kahtá, ki Tú kyún is ká báp húá? aur ‖ apní má se, ki Tú kyún jantí hai?

11 KHUDA'WAND, Isráel ká Quddús, aur us ká Kháliq, yún farmátá hai, A'newálí chízon kí haqíqat jo mere beṭon kí bábat[r] hain, tum mujh se púchhoge, aur mere háthon ke kámon kí bábat[s] kuchh mujhe farmáoge?

12 Main ne zamín banáí[t], aur us par insán paidá kiyá[u]; main hí ne, hán, mere háthon ne ásmán táne, aur un ke sab lashkaron par main ne hukm kiyá[x].

13 Main ne us ko sadáqat ke liye barpá kiyá hai[y], aur main us kí sárí ráhen árásta karúngá; wuh merá shahr banáegá, aur mere asíron ko bagair qímat[z] aur 'iwaz diye chhuṛáegá[a], RABB ul afwáj farmátá hai.

14 KHUDA'WAND yún farmátá hai, Misr ke mazdúr aur Kúsh ke aur Sabá ke saudágar, jo qaddáwar log hain, tujh pás áwenge, aur we tere howenge[b]; we terí pairauí karenge; we beṛíán pahine húe[c] apná mulk chhoṛke áwenge, aur tere áge sijda karenge, we tere áge minnat karenge, aur kahenge, KHUDA'WAND yaqínan tujh men hai[d], aur koí dúsrá nahín[e], aur us ke siwá koí Khudá nahín.

[l] Zab. 18. 32, 39.
[m] Zab. 102. 15. Yas. 37. 20. Mal. 1. 11.
[n] 'Amús 3. 6.
[o] Zab. 72. 3. aur 85. 11.
[p] Yas. 64. 8.
[q] Yas. 29. 16. Yar. 18. 6. Rúm. 9. 20.
‖ 'Ibrání men, *us 'aurat se.*
[r] Yar. 31. 9.
[s] Yas. 29. 23.
[t] Yas. 42. 5. Yar. 27. 5.
[u] Paid. 1. 26, 27.
[x] Paid. 2. 1.
[y] Yas. 41. 2.
[z] Yas. 52. 3. Dekho Rúm. 3. 24.
[a] 2 Taw. 36. 22, 23. 'Az. 1. 1, wag. Yas. 44. 28.
[b] Zab. 68. 31. aur 72. 10, 11. Yas. 49. 23. aur 60. 9, 10, 14, 16. Zak. 8. 22, 23.
[c] Zab. 149. 8.
[d] 1 Qur. 14. 25.
[e] 5 áyat.

15 Yaqínan tú ek Khudá hai, jo áp ko chhipátá hai[f], ai Isráel ke Khudá, ai naját-denewále.

16 We sab ke sab pashemán aur sarásíma bhí honge; we jo buttarásh hain[g], sab ke sab ghabrá jáenge.

17 Par Isráel KHUDA'WAND men hoke abadí naját ke sáth riháí páwegá[h]; tum abad ul ábád kadhí pashemán aur sarásíma na hooge.

18 Kyúnki KHUDA'WAND jis ne ásmán paidá kiye[i], aur Khudá, jis ne zamín banáí aur taiyár kí, jis ne use qáim kiyá, jis ne use 'abas paidá nahín kiyá, balki use ábádí ke liye árásta kiyá, yún farmátá hai, ki Main KHUDA'WAND hún[k], aur mere siwá aur koí nahín.

19 Main ne chhipe men[l], zamín ke kisí tárík makán men, to nahín farmáyá; main ne Ya'qúb kí nasl ko nahín kahá, ki Mujhe 'abas ḍhúnḍho; main KHUDA'WAND sach kahtá hún, aur rástí kí báten farmátá hún[m].

20 ¶ Ummaton men se tum jo bach nikle ho, gol bándho, aur jam'a hoke pás áo: we jo apní khodí húí múraton kí lakṛí nasb karte hain, aur us Khudá se, jo bachá nahín saktá, du'á mángte hain, dánish se khálí hain[n].

21 Tum un se kaho, aur unhen nazdík láo; hán, we báham mashwarat karen: kis ne qadím se yih záhir kiyá? kis ne us waqt áge hí se is kí khabar dí hai[o]? kyá main KHUDA'WAND hí ne yih khabar nahín dí? ki mere siwá koí Khudá nahín hai[p]; sádiq ul qaul, aur naját-denewálá Khudá, mere siwá koí nahín.

22 Merí taraf rujú' láo, aur naját páo, ai zamín ke kanáron ke sáre rahnewálo[q]; ki main Khudá hún, aur mere siwá koí nahín?

23 Main ne apní hayát kí qasam khái hai[r], kalám i sidq mere munh se niklá hai, aur na phiregá, ki Har ek ghuṭná mere áge jhukegá[s], aur har ek zubán merí qasam kháegí[t].

24 Mere haqq men koí kahegá, ki Yaqínan KHUDA'WAND men mere liye rástbází aur tawánáí hai[u]; us hí ke pás log áwenge, aur we sab, jo us se bezár the, pashemán howenge[x].

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[f] Zab. 44. 24. Yas. 8. 17. aur 57. 17.
[g] Yas. 44. 11.
[h] Yas. 26. 4. 25 áyat. Rúm. 11. 26.
[i] Yas. 42. 5.
[k] 5 áyat.
[l] Ist. 30. 11. Yas. 48. 16.
[m] Zab. 19. 8. aur 119. 137, 138.
[n] Yas. 44. 17, 18, 19. aur 46. 7. aur 48. 7. Rúm. 1. 22, 23.
[o] Yas. 41. 22. aur 43. 9. aur 44. 7. aur 46. 10. aur 48. 14.
[p] 5, 14, 18 áyaten. Yas. 44. 8. aur 46. 9. aur 48. 3, wag.
[q] Zab. 22. 27. aur 65. 5.
[r] Paid. 22. 16. 'Ibrán. 6. 13.
[s] Rúm. 14. 11. Filip. 2. 10.
[t] Paid. 31. 53. Ist. 6. 13. Zab. 63. 11. Yas. 65. 16.
[u] Yar. 23. 5. 1 Qur. 1. 30.
[x] Yas. 41. 11.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

y 17 áyat.
z 1 Qur. 1. 31.

25 Isráel kí sárí nasl KHUDÁWAND meṉ be-gunáh ṭhahregí[y], aur us par faḳhr karegí[z].

XLVI BA'B.

1 Bábul ke but áp ko bachá nahíṉ sakte. 3 Ḳhudá apne logoṉ ko áḳhir tak bacháyá kartá. 5 Ba liház qudrat ke múratoṉ ká Ḳhudá ke sáth kyá muqábala hosaktá; 12 aur ba liház us naját ke jo hál meṉ miltí, un se kyá fáida hosaktá?

712 ke qaríb.
a Yas. 21. 9. Yar. 50. 2. aur 51. 44.
b Yar. 10. 5.
c Yar. 48. 7.
d Ḳhur. 19. 4. Ist. 1. 31. aur 32. 11. Zab. 71. 6. Yas. 63. 9.
e Zab. 102. 27. Mal. 3. 6.
f Zab. 48. 14. aur 71. 18.
g Yas. 40. 18, 25.
h Yas. 40. 19. aur 41. 6. aur 44. 12, 19. Yar. 10. 3, 4.
i Yar. 10. 5.
k Yas. 45. 20.
l Yas. 44. 19. aur 47. 7.
m Ist. 32. 7.
n Yas. 45. 5, 21.

BEL jhuktá hai[a], Nabú nihuṛtá hai; un ke but bahímoṉ par, aur chaupáyoṉ par lade haiṉ; tumháre yih asbáb thake húe chaupáyoṉ par bár haiṉ[b].

2 We jhukte, we báham nihuṛte haiṉ, we us bár ko bachá na sake, aur we áp hí asír hogaye[c].

3 ¶ Ai Ya'qúb ke gharáne, aur ai Isráel ke ghar ke sab logo, jo báqí rahe ho, jo rihm se mujh par bár ho paṛe, aur jinheṉ peṭ se maiṉ ne god meṉ liyá[d], merí suno.

4 Maiṉ buṛhápe tak bhí wuhí húṉ[e], aur sir-safedí ke waqt tak[f] god meṉ liye rahúṉgá; maiṉ hí ne yih kiyá, aur maiṉ hí uṭhátá rahúṉgá; maiṉ hí god meṉ lúṉgá, aur maiṉ hí naját dúṉgá.

5 ¶ Tum mujhe kis se tashbíh doge[g], aur mujhe kis kí mánind kahoge, aur mujhe kis ke sáth tauloge, táki maiṉ aur wuh donoṉ ham-misl hoṉ?

6 We soná thailí se bá ifrát nikálte haiṉ, aur chándí ko tarázú meṉ taulte haiṉ, aur sunár ko mazdúrí dete haiṉ, táki wuh ek but banáwe[h]; phir we púјte haiṉ, háṉ, we sijda karte haiṉ.

7 We use kándhe par uṭháte haiṉ, we use le chalte[i], aur us kí jagah par nasb karte haiṉ, aur wuh khaṛá rahtá hai: wuh apní jagah se nahíṉ hiltá; háṉ, koí use pukáre[k] to pukáre, par wuh jawáb nahíṉ detá, na use musíbat se chhuṛátá hai.

8 Is ko yád karo, aur apne taíṉ mard kar dikhláo; ai ḳhatákáro, dil se us kí taraf phiro[l].

9 Aglí chízoṉ ko jo qadím se haiṉ yád karo[m]; ki maiṉ Ḳhudá húṉ, aur koí dúsrá nahíṉ[n]; maiṉ Ḳhudá húṉ, aur mujh sá koí nahíṉ,

10 Jo ibtidá se intihá tak ká ahwál, aur agle waqtoṉ kí báteṉ jo ab tak púrí nahíṉ húíṉ batátá húṉ[o], aur jo kahtá húṉ, Merí maslahat qáim rahegí[p], aur maiṉ apní sárí marzí ko púrá karúṉgá;

11 Jo 'uqáb ko púrab se[q], us shaḳhs ko, jo mere iráde ko tamám karegá[r], ek ba'íd mulk se bulátá húṉ; maiṉ hí ne yih kahá, aur maiṉ is ká anjám dúṉgá[s]; maiṉ ne is ká iráda kiyá, aur maiṉ hí use tamám karúṉgá.

12 ¶ Ai saḳht-dilo[t], jo sadáqat se dúr ho[u], merí suno:

13 Maiṉ apní sadáqat ko nazdík látá húṉ[x]; wuh dúr nahíṉ hogí, aur merí salámatí táḳhír na karegí[y]: aur maiṉ Saihúṉ meṉ ‖naját[z], aur Isráel ko apná jalál baḳhshúṉgá.

XLVII BA'B.

1 Bábat un áfatoṉ kí jo Bábul aur Kasdíoṉ par ánewálí thíṉ, 6 un kí be-rahmí ke sabab, 7 aur magrúrí, 10 aur ḍhíṭhái ke bá'is; 11 we aisí hoṉgí ki un ká haṭáná amr i mahál hogá.

UTAR á[a], aur ḳhák par baiṭh[b], ai Bábul kí kuṉwárí beṭí: tú zamín par bagair taḳht ke baiṭh, ai Kasdíoṉ kí duḳhtar; tú ab áge ko narm-andám aur náznín na kahláegí.

2 Chakkí le[c], aur áṭá pís; apne bál khol de, ṭáng 'uryán, aur rán nangí kar, aur nadíoṉ ke pár paidal já.

3 Terá badan nangá kiyá jáegá[d], balki terá satr bhí dekhá jáegá: maiṉ badlá lúṉgá[e], aur ‖kisí se mel na karúṉgá.

4 Hamárá naját-denewálá jo hai[f], RABB ul afwáj us ká nám hai, wuh Isráel ká Quddús hai.

5 Ai Kasdíoṉ kí beṭí, chup ho baiṭh[g], andhere meṉ dáḳhil ho; ki tú áge ko Mamlukatoṉ kí malika na kahláegí[h].

6 ¶ Maiṉ apne logoṉ se nipaṭ bezár húá[i], maiṉ ne apní mírás ko nápák kiyá[k], aur unheṉ tere háth meṉ somp diyá; tú un par rahm nahíṉ kartí, tú ne búṛhoṉ par bhí apná bhárí júá rakhá[l].

7 ¶ Aur tú kahtí hai, Maiṉ abad tak malika baní rahúṉgí[m], so tere dil meṉ un chízoṉ ká ḳhiyál nahíṉ[n], aur tú anjám ko yád nahíṉ kartí[o].

8 Pas ab yih bát sun, ai tú jo 'ishratoṉ meṉ ḍúbí hai, jo beparwá rahtí hai; jo apne dil meṉ kahtí hai, ki Maiṉ húṉ, aur mere

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.
o Yas. 45. 21.
p Zab. 33. 11. Ams. 19. 21. aur 21. 30. A'am. 5. 39. 'Ibrán. 6. 17.
q Yas. 41. 2, 25.
r Yas. 44. 28. aur 45. 13.
s Gin. 23. 19.
t Zab. 76. 5.
u Rúm. 10. 3.
x Yas. 51. 5. Rúm. 1. 17. aur 3. 21.
y Hab. 2. 3.
‖ Yá, *Isráel ke liye jo merí shaukat hai apní naját rakhúṉgá.*
z Yas. 62. 11.

712 ke qaríb.
a Yar. 48. 18.
b Yas. 3. 26.
c Ḳhur. 11. 5. Qáz. 16. 21. Mat. 24. 41.
d Yas. 3. 17. aur 20. 4. Yar. 13. 22, 26. Nahúm 3. 5.
e Rúm. 12. 19.
‖ Yá, *maiṉ kisí ádmí kí shafá'at qabúl na karúṉgá.*
f Yas. 43. 3, 14. Yar. 50. 34.
g 1 Sam. 2. 9.
h 7 áyat. Yas. 13. 19. Dán. 2. 37.
i Dekho 2 Sam. 24. 14. 2 Taw. 28. 9. Zak. 1. 15.
k Yas. 43. 28.
l Ist. 28. 50.
m 5 áyat. Muk. 18. 7.
n Yas. 46. 8.
o Ist. 32. 29.

siwá koí nahíṉ [p]; maiṉ bewa kí
tarah na baiṭhúṉgí [q], aur mere
laṛke mujh se kho na jáeṉge.
9 So nágahán [r] ek hí din meṉ ye
do musíbateṉ tujh par paṛeṉgí [s], ki
tere laṛke játe raheṉge, aur tú
bewa hojáegí; we, báwujúd tere
sáre jádú aur tere sab qawí sihroṉ
ke [t], kámil hoke tujh par chaṛheṉgí.
10 ¶ Kyúṉki tú ne apní ḳhiyá-
nat par bharosá kiyá [u]; tú ne kahá,
Koí mujh ko nahíṉ dekhtá hai [x].
Terí hikmat aur terí dánish ne
tujhe bahkáyá; ki tú ne apne dil
meṉ kahá, ki Maiṉ hí húṉ, aur
mere siwá aur koí nahíṉ [y].
11 ¶ Is liye tujh par musíbat á
paṛegí, aur tú na jánegí ki kahán
se ‖ uṭhí hai: aur aisí balá tujh
par názil hogí, jis ká kafára tú
kar na sakegí; terí ḳharábí ke din
nágahání áweṉge [z], aur tujh ko
kuchh ḳhabar na rahegí.
12 Ab khaṛá ho aur apná jádú aur
apná sárá sihr, jin kí tú ne laṛkái
se mashq kar rakhí hai, isti'amál
kar; sháyad ki tú un se naf'a
páwe, sháyad ki tú gálib áwe.
13 Tú apne mansúbe bándhte
bándhte thak gayí [a]: ab sitára-
shinás, aur munajjim, aur we, jo
har mahíne kí ḳhabar dete haiṉ
ki tujh par kyá áwegá, khaṛe
howeṉ [b], aur tujh ko naját deweṉ.
14 Dekho, we bádh ke mánind
hoṉge [c], ág unheṉ jaláegí; we áp
ko ág ke shu'ale kí shiddat se
bachá na sakeṉge; wahán to koe-
lá na hogá, ki jis pás áp ko garm
kareṉ, na ág hogí, ki us ke nazdík
baiṭheṉ.
15 We jin ke liye tú thak gayí,
tere liye yúṉ hoṉge; háṉ, tere
baipárí [d] jin ke sáth tú ne laṛkái
se kám kiyá hai, we har ek apní
ráh leṉge; terá naját-denewálá
koí na rahegá.

XLVIII BÁB.

1 *Ḳhudá ne apne logoṉ ke qáil karne ke liye, ki un kí honewálí magráí áge se us par khulí thí, honewále ahwál kí ḳhabar áge se dí thí.* 9 *Wuh apne nám kí ḳhátir un ko naját detá.* 12 *Wuh unheṉ nasíhat kartá ki us kí farmánbardárí kareṉ, is liház se ki qudrat us hí kí, aur 'álam ká sárá intizám us hí ke háth hai.* 16 *Is par afsos kartá ki we us kí ḳhidmat meṉ aise sust o gáfil the.* 20 *Wuh apne logoṉ ko qawí bázú se Bábul meṉ se nikálke le áwegá.*

YIH bát suno, ai ahl i Ya'qúb,
jo Isráel ke nám se kahláte
ho, aur Yahúdáh ke chashme se
ho [a], jo Ḳhudáwand ká nám leke
qasam kháte ho [b], aur Isráel ke
Ḳhudá ká iqrár karte ho, par
amánat aur sadáqat se nahíṉ [c].
2 Ki we shahr i Quds [d] ke log
kahláte haiṉ, aur Isráel ke Ḳhudá
par i'atimád rakhte haiṉ [e], jis ká
nám Rabb ul afwáj hai.
3 Maiṉ ne qadím se honewálí
bátoṉ kí ḳhabar dí hai [f]; we mere
muṉh se niklíṉ; maiṉ ne unheṉ
záhir kiyá; maiṉ ne nágahání
kiyá, aur we bar áíṉ [g].
4 Azbaski maiṉ jántá thá, ki tú
magrá hai, aur terí gardan ká
paṭṭhá [h] lohe ká hai, aur terí pe-
shání pítal kí hai:
5 Is liye maiṉ ne ibtidá se [i] us
ke wáqi' hone se peshtar yih tujhe
kah sunáyá, aur tujh par záhir
kiyá hai, tá na howe ki tú kahe,
Mere but ne yih kám kiyá, aur
mere khode húe sanam ne, aur
merí ḍhálí húí múrat ne ye báteṉ
farmáíṉ.
6 Tú ne suná, so yih sab dekh;
kyá tum us ká iqrár na karoge?
maiṉ ne ab se nayí chízeṉ aur
chhipí húí chízeṉ, jin se tú wáqif
na thá, tujhe dikhláíṉ.
7 We ab hí ḳhalq kí gayíṉ, aur
ibtidá se nahíṉ; aur is din se
pahle tú ne unheṉ nahíṉ suná,
tá na ho, ki tú kahe, Dekh, maiṉ
unheṉ jántá thá.
8 Háṉ, tú yih na suntá na jántá
thá, háṉ, qadím se tere kán khule
na the; ki maiṉ jántá thá, ki tú
bewafáí karegá, aur tú rihm hí se
ḳhatákár kahlátá thá [k].
9 ¶ Maiṉ apne nám kí ḳhátir [l],
apne gusse meṉ táḳhír karúṉgá [m],
aur apne jalál kí ḳhátir tere mu-
qábil áp ko rokúṉgá, ki tujhe káṭ
na ḍálúṉ.
10 Dekh, maiṉ ne tujhe táyá [n],
par na chándí ke mánind, maiṉ
ne tere liye musíbat ká tanúr pa-
sand kiyá.
11 Maiṉ apní ḳhátir [o], háṉ, apní
hí ḳhátir yih kartá húṉ; ki merá
nám kyúṉkar nápák kiyá jáwe? [p]
Maiṉ to apní shaukat dúsre ko
nahíṉ dene ká [q].
12 ¶ Ai Ya'qúb, aur ai Isráel,
jo merá buláyá húá hai, merí
sun; maiṉ wuhí húṉ [r], maiṉ hí
auwal, aur maiṉ hí áḳhir húṉ [s].
13 Mere háth ne zamín kí
bunyád ḍálí [t], aur mere dahine

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[p] 10 áyat. Saf. 2. 15.
[q] Muk. 18. 7.
[r] 1 Tas. 5. 3.
[s] Yas. 51. 19.
[t] Nahúm 3. 4.
[u] Zab. 52. 7.
[x] Yas. 29. 15. Hiz. 8. 12. aur 9. 9.
[y] 8 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, *us ká tulú' karná, yá, us ká sahar.*
[z] 1 Tas. 5. 3.
[a] Yas. 57. 10.
[b] Yas. 44. 25. Dán. 2. 2.
[c] Nahúm 1. 10. Mal. 4. 1.
[d] Muk. 18. 11.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[a] Zab. 68. 26.
[b] Ist. 6. 13. Yas. 65. 16. Saf. 1. 5.
[c] Yar. 4. 2. aur 5. 2.
[d] Yas. 52. 1.
[e] Mík. 3. 11. Rúm. 2. 17.
[f] Yas. 41. 22. aur 42. 9. aur 43. 9. aur 44. 7, 8. aur 45. 21. aur 46. 9, 10.
[g] Yash. 21. 45.
[h] Ḳhur. 32. 9. Ist. 31. 27.
[i] 3 áyat.
[k] Zab. 58. 3.
[l] Zab. 79. 9. aur 106. 8. Yas. 43. 25. 11 áyat. Hiz. 20. 9, 14, 22, 44.
[m] Zab. 78. 38.
[n] Zab. 66. 10.
[o] 9 áyat.
[p] Dekho Ist. 32. 26, 27. Hiz. 20. 9.
[q] Yas. 42. 8.
[r] Ist. 32. 39.
[s] Yas. 41. 4. aur 44. 6. Muk. 1. 17. aur 22. 13.
[t] Zab. 102. 25.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[u] Yas. 40. 26.
[x] Yas. 41. 22. aur 43. 9. aur 44. 7. aur 45. 20, 21.
[y] Yas. 45. 1.
[z] Yas. 44. 28.
[a] Yas. 45. 1, 2, wag.
[b] Yas. 45. 19.
[c] Yas. 61, 1. Zak. 2. 8, 9, 11.
[d] Yas. 43. 14. aur 44. 6, 24. 20 áyat.
[e] Zab. 32. 8.
[f] Ist. 32. 29. Zab. 81. 13.
[g] Zab. 119. 165.
[h] Paid. 22. 17. Hús. 1. 10.
[i] Yas. 52. 11. Yar. 50. 8. aur 51. 6, 45. Zak. 2. 6, 7. Muk. 18. 4.
[k] Khur. 19. 4, 5, 6. Yas. 44. 22, 23.
[l] Dekho Yas. 41. 17, 18.
[m] Khur. 17. 6. Gin. 20. 11. Zab. 105. 41.
[n] Yas. 57. 21.

háth kí hathelí ne ásmán bhí
phailáe; main unhen pukártá hún[u],
we sab ke sab khare ho játe hain.
14 Tum sab milke faráham hoo,
aur sun lo; un sabhon men se
wuh kaun hai, jis ne yih sab kuchh
bayán kiyá hai[x]? wuhí, jise
KHUDAWAND ne pasand kiyá hai[y],
us kí khushí jo hai so Bábul ko
karegá, aur us ká háth Kasdíon
par hogá[z].
15 Main, main hí ne kahá, hán,
main ne use buláyá[a]; main use
láyá hún, aur wuh apní ravish
men bakhtáwar hogá.
16 ¶ Tum mere nazdík áo, aur
yih suno; main ne shurú' hí se
poshídagí men kuchh nahín ka-
há[b]; jis waqt se ki wuh thá,
main wahín thá; aur ab Khudá-
wand YAHOWAH ne, aur us kí Rúh
ne mujh ko bhejá hai[c].
17 KHUDAWAND terá naját-dene-
wálá[d], Isráel ká Quddús, yún far-
mátá hai; Main hí KHUDAWAND
terá Khudá hún, jo tujhe fáida kí
báten sikhlátá hún, aur tujhe
wuh ráh dikhlátá hún jis men
tujhe jáná lázim hai[e].
18 Kásh ki tú mere ahkám ká
shanawá hotá[f]! to terí salámatí[g]
nahr kí mánind, aur terí sadáqat
samundar kí maujon kí mánind
hotí:
19 Terí nasl ret ke mánind[h],
aur tere sulbí farzand kankaron
ke mánind bahut hote: us ká
nám mere áge se kátá aur mitáyá
na játá.
20 ¶ Tum Bábul se niklo[i], Kas-
díon ke darmiyán se bhágo; ta-
rannum kí áwáz se bayán karo,
aur zamín par us ke kináron tak
sunáo; tum kahte jáo, ki KHUDA-
WAND ne apne bande Ya'qúb ko
rihái bakhshí[k].
21 Aur jin bayábánon men wuh
unhen legayá, we piyáse na húe[l],
ki us ne un ke liye chatán se
pání nikálá; us ne chatán ko
chírá, aur pání dhardhará niklá[m].
22 KHUDAWAND farmátá hai, ki
Badkáron ke liye salámatí nahín[n].

XLIX BAB.

1 *Masíh Yahúdíon ke pás bhejá játá, par un par shikáyat kartá.* 5 *Wuh gair qaumon pás bhejá játá, ki fazl ke wa'de unhen sunáwe.* 13 *Khudá kí muhabbat, jo kalísiye se rakhtá, dáimí hai.* 18 *Kalísiye ke phir bahál hojáne kí khabar.* 24 *Asírí men se un kí rihái barí tawánái se hogí.*

AI jazíro[a] merí suno, ai logo,
tum jo dúr ho, kán dharo:
KHUDAWAND ne mujhe rihm se
buláyá; main hanoz merí má ke
pet hí men thá, aur us ne mere
nám ko mazkúr kiyá[b].
2 Aur us ne mere munh ko tez
talwár ke mánind kiyá[c], aur mujh
ko apne háth ke sáye tale chhi-
páyá[d]; us ne mujhe tír i ábdár
kiyá[e], aur apne tarkash men
mujhe chhipá rakhá.
3 Aur us ne mujh se kahá, Ai
Isráel, tú merá banda hai[f], tujh
men main apná jalál záhir ka-
rúngá[g].
4 Aur main ne kahá, ki Main
ne 'abas mashaqqat khínchí, main
ne befáida aur batálat se apní
qúwat khoí; taubhí yaqínan merí
'adálat KHUDAWAND ke sáth hai.
aur merá ajr mere Khudá ke pás[h].
5 ¶ Aur KHUDAWAND ab yún
kahtá hai, jis ne mujhe rihm men
apná khádim banáyá[i], ki main
Ya'qúb ko us ke pás phirá láún,
aur Isráel ko us ke nazdík jam'a
karún[k]; is liye main KHUDAWAND
kí nazar men mukarram hoúngá,
aur merá Khudá merí tawánái
hogá.
6 Wuh farmátá hai, Yih to kam
hai, ki tú Ya'qúb ke firqon ke
barpá karne, aur Isráel ke bache
húon ke phirá láne ke liye merá
banda ho, balki main tujh ko
gair qaumon ke liye núr bakh-
shúngá[l], ki tujh se merí naját za-
mín ke sab kináron tak pahunche.
7 KHUDAWAND, Isráel ká naját-
bakhshnewálá, aur us ká Quddús,
use, jise insán haqír jántá hai[m],
aur use, jis se ummat ko nafrat
hai, aur use, jo amíron ká chákar
hai, yún farmátá hai, ki sháhán
tujhe dekhenge, aur uth khare
honge; sháhzáde bhí sijda ka-
renge[n], KHUDAWAND ke liye, jo
sádiq ul qaul hai aur Isráel ká
Quddús hai, jis ne tujhe bargu-
zída kiyá hai.
8 KHUDAWAND yún farmátá hai,
ki Main ne qabúliyat ke waqt
men terí suní[o], aur naját ke din
men terí madad kí; aur main
terí hifázat karúngá, aur ummat
ke liye tujhe ek 'ahd bakh-
shúngá[p], táki zamín ko barqarár
rakhe, aur wírán mírás wárison ko
dewe;

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

[a] Yas. 41. 1.
[b] 5 áyat. Yar. 1. 5. Mat. 1. 20, 21. Lúq. 1. 15, 31. Yúh. 10. 36. Gal. 1. 15.
[c] Yas. 11. 4. aur 51. 16. Hús. 6. 5. 'Ibrán. 4. 12. Muk. 1. 16.
[d] Yas. 51. 16.
[e] Zab. 45. 5.
[f] Yas. 42. 1. Zak. 3. 8.
[g] Yas. 44. 23. Yúh. 13. 31. aur 15. 8. Afs. 1. 6.
[h] Yas. 40. 10. aur 62. 11.
[i] 1 áyat.
[k] Mat. 23. 37.
[l] Yas. 42. 6. aur 60. 3. Lúq. 2. 32. A'am. 13. 47. aur 26. 18.
[m] Yas. 53. 3. Mat. 26. 67.
[n] Zab. 72. 10, 11. 23 áyat.
[o] Dekho Zab. 69. 13. 2 Qur. 6. 2.
[p] Yas. 42. 6.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

9 Tá ki tú qaidíon ko kahe, ki Nikal chalo[q], aur un ko, jo andhere men hain, ki A'p ko dikhláo. We ráhon men charenge, aur sárí únchí únchí jághen un kí charágáhen hongín.
10 We bhúkhe aur piyáse na howenge[r], garmí ká josh aur dhúp un ko na máregá[s]; kyúnki wuh, jis kí rahmat un par hai, unhen le chalegá, aur pání ke soton kí taraf un kí rahbarí karegá[t].
11 Aur main apne sáre kohistán ko ek ráhguzar kar dálúngá, aur merí sháh-ráhen únchí hongí[u].
12 Dekh, ye dúr se áwenge, aur ye uttar se aur pachchhim se[x], aur ye Sínín ke mulk se.
13 ¶ Ai ásmáno, gáo[y]; khush ho, ai zamín; áwáz i nagma utháo, ai paháro: ki KHUDA'WAND apne logon ko tasallí bakhshtá hai, aur apne ranjúron par rahm farmátá hai.
14 Lekin Saihún kahtí hai, YAHOWA'H ne mujhe tark kiyá hai, aur merá Khudáwand mujhe bhúl gayá hai[z].
15 Kyá ho saktá hai ki koí 'aurat apne dúdh-píte bachche ko bhúl jáwe, aur apne rihm ke farzand par tars na kháwe[a]? Hán, we sháyad bhúl jáwen, par main tujhe na bhúlúngá[b].
16 Dekh, main ne terí taswír apne háthon kí hathelíon par khodí hai[c], aur terí shahrpanáh hamesha tak mere sámhne hai.
17 Tere bete áne men jaldí karenge, aur we jo tujhe barbád aur ujár karte the tere bích se nikal jáenge[d].
18 ¶ Apní ánkhen úpar kar, aur cháron taraf nazar kar[e]; ye sab ke sab milkar ikatthe hote hain, aur tujh pás áte hain. KHUDA'WAND kahtá hai, Apní hayát kí qasam, ki tú in sabhon ko zewar ke mánind pahin legí[f], aur áp ko un se dulhin kí mánind árásta karegí.
19 Ki tere kharáb aur ujár makánon aur barbád kiye húe mulk men, ab basnewálon kí kasrat se gunjáish na rahegí[g], aur we jo tujh ko nigal gaye the dúr daf'a honge.
20 Balki tere we larke[h], jo tujh se kho gaye the[i], tere kánon men kahenge, ki Jagah basne ke liye tang hai, hamen jagah de, ki ham basen.
21 Tab tú apne dil men kahegí, Kaun mere liye in ká báp húá? ki main to apne bachche kho chukí, aur wírán aur asír hún, aur márí márí phirtí hún: so kis ne in ko pálá? Dekh, main to akelí rah gayí: phir ye kahán the?
22 Khudáwand YAHOWA'H yún farmátá hai, Dekh, main gair qaumon par apná háth utháúngá[k], aur ummaton par apná jhandá khará karúngá; aur we tere beton ko apní godon men liye áwenge, aur terí betíon ko apne kándhon par charháke pahuncháenge.
23 Aur sháhán tere pálnewále báp honge[l], aur un kí begamát terí pálnewálí máen; we tere áge aundhe munh zamín par jhukenge, aur tere pánwon kí khák cháṭenge[m]; aur tú jánegí, ki main hí KHUDA'WAND hún; kyúnki we jo merí ráh takte hain, pashemán na honge[n].
24 ¶ Kyá ho saktá hai, ki shikár zabardaston se chhín liyá jáwe[o], yá wuh jo shar'a ke hukm se asír húá, chhuráyá jáwe?
25 Hán, KHUDA'WAND yún farmátá hai, ki Zoráwar ke asír bhí leliye jáenge, aur muhíb ká shikár chhurá diyá jáegá; ki main us se jo tere sáth jhagartá hai jhagrá karúngá, aur tere farzandon ko naját dúngá.
26 Aur main un ko jo tum par zulm karte hain unhín ká gosht khiláúngá[p]; we ‖míthí mai ke mánind apná hí lahú píke badmast ho jáwenge[q]; aur sárá bashar jánegá, ki main KHUDA'WAND terá bachánewálá, main Ya'qúb ká Qádir, terá chhuránewálá hún[r].

L BA'B.

1 *Masíh is ká bayán kartá ki un Yahúdíon ká burá hál jo Khudá se matrúk húe the, us ke kisí qusúr se nahín húá, ki un ko bacháne saktá hai, 5 ki us kám par har waqt musta'idd rahtá hai, 7 aur apne báp kí madad par nit tawakkul rakhtá. 10 Khudá hí par bharosá rakhná aur na ki áp apne úpar, sab par farz ke taur se jatáyá játá.*

KHUDA'WAND yún farmátá hai, ki Terí má ká taláqnáma, jise likhke main ne use chhordiyá, kahán hai[a]? yá apne

[q] Yas. 42. 7. Zak. 9. 12.
[r] Muk. 7. 16.
[s] Zab. 121. 6.
[t] Zab. 23. 2.
[u] Yas. 40. 4.
[x] Yas. 43. 5, 6.
[y] Yas. 44. 23.
[z] Dekho Yas. 40. 27.
[a] Dekho Zab. 103. 13. Mal. 3. 17. Mat. 7. 11.
[b] Rúm. 11. 29.
[c] Dekho Khur. 13. 9. Gaz. 8. 6.
[d] 19 áyat.
[e] Yas. 60. 4.
[f] Ams. 17. 6.
[g] Dekho Yas. 54. 1, 2. Zak. 2. 4. aur 10. 10.
[h] Yas. 60. 4.
[i] Mat. 3. 9. Rúm. 11. 11, 12, wag.
[k] Yas. 60. 4. aur 66. 20.
[l] Zab. 72. 11. 7 áyat. Yas. 52. 15. aur 60. 16.
[m] Zab. 72. 9. Mík. 7. 17.
[n] Zab. 34. 22. Rúm. 5. 5. aur 9. 33. aur 10. 11.
[o] Mat. 12. 29. Lúq. 11. 21, 22.
[p] Yas. 9. 20. ‖ Yá, nayí mai.
[q] Muk. 14. 20. aur 16. 6.
[r] Zab. 9. 16. Yas. 60. 16.
[a] Ist. 24. 1. Yar. 3. 8. Hús. 2. 2.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

qarz-ḳhwáhon men se kis ke háth
men main ne tum ko bechá[b]?
Dekho, tum apní shararáton ke
sabab bik gaye ho[c], aur tumhárí
ḳhatáon ke bá'is tumhárí má ko
taláq dí gayí.
2 Kis liye húá, ki jab main áyá
koí ádmí na thá? kyún, jab main
ne pukárá koí jawáb denewálá na
húá[d]? Kyá merá háth aisá kotáh
ho gayá hai ki chhuṛá na saktá[e]?
yá naját dene ká merá zor nahín?
dekho, main apní ek ghurkí se[f]
daryá ko sukhá detá hún[g], main
nahron ko sahrá kar ḍáltá hún[h],
un men kí machhlíán pání ke na
hone se badbú hojátín aur piyás
se martí hain[i].
3 Main ásmánon ko || táríkí pa-
hinátá hún[k], aur un kí poshish
ṭáṭ kar detá hún[l].
4 Ḳhudáwand YAHOWÁH ne mujh
ko 'ulamá kí zubán baḳhshí[m],
táki jánún ki waqt par us ko, jo
thaká mánda hai, kyá kahá chá-
hiye[n]; wuh mujhe har subh jagátá
hai, aur merá kán ubhártá hai ki
'álimon kí tarah sunún.
5 Ḳhudáwand YAHOWÁH ne mere
kán khole hain[o], aur main bágí
na thá, aur na bargashta húá
thá[p].
6 Main ne apní píṭh márnewálon
ko dí[q], aur apne gál un ko jinhon
ne bál noche[r]: main ne apná
munh ruswáí aur thúk se na chhi-
páyá.
7 ¶ Par Ḳhudáwand YAHOWÁH
merí himáyat karegá, aur is liye
main sharminda na hoúngá, aur isí
liye main ne chaqmáq ke patthar
ke mánind apná munh rakh diyá[s],
aur mujhe yaqín hai, ki pashemán
na hoúngá.
8 Wuh jo mujhe rástbáz ṭhah-
rátá hai nazdík hai[t]; wuh kaun
hai jo mujh se jhagṛá karegá?
áo, ham ámhne sámhne khaṛe
howen: kaun hai jo mujh se
da'wá kare? wuh mujh pás áwe.
9 Dekho Ḳhudáwand YAHOWÁH
merí himáyat karegá: kaun mujhe
mujrim ṭhahráwe? dekh, we sab
kapṛe ke mánind puráne ho já-
enge[u]; kíṛe unhen kháenge[x].
10 ¶ Tumháre darmiyán kaun
hai jo ḲHUDÁWAND se ḍartá? wuh
us ke ḳhádim kí báten sune; kaun
hai jo andhere men chaltá[y], aur
roshní nahín pátá? wuh ḲHUDÁ-
WAND ke nám par i'atimád rakhe,
aur apne Ḳhudá par takiya kare[z].
11 Dekho, tum sab jo ág sulgáte
ho, aur apne taín chingáríon se
gher lete ho, chalo apní hí ág ke
shu'ale ke darmiyán aur un angá-
ron ke bích, jinhen tum ne sul-
gáyá. Tum mere háth se yihí
páoge[a], ki 'azáb men leṭ rahoge[b].

b Dekho 2 Sal. 4. 1. Mat. 18. 25.
c Yas. 52. 3.
d Ams. 1. 24. Yas. 65. 12. aur 66. 4. Yar. 7. 13. aur 35. 15.
e Gin. 11. 23. Yas. 59. 1.
f Zab. 106. 9. Nahúm 1. 4.
g Ḳhur. 14. 21.
h Yash. 3. 16.
i Ḳhur. 7. 18, 21.
|| 'Ibrání men, *kálak.*
k Ḳhur. 10. 21.
l Muk. 6. 12.
m Ḳhur. 4. 11.
n Mat. 11. 28.
o Zab. 40. 6, 7. 8.
p Mat. 26. 39. Yúh. 14. 31. Filip. 2. 8. 'Ibrán. 10. 5, wag.
q Mat. 26. 67. aur 27. 26. Yúh. 18. 22.
r Nau. 3. 30.
s Hiz. 3. 8, 9.
t Rúm. 8. 32, 33, 34.
u Aiy. 13. 28. Zab. 102. 26. Yas. 51. 6.
x Yas. 51. 8.
y Zab. 23. 4.
z 2 Taw. 20. 20. Zab. 20. 7.
a Yúh. 9. 39.
b Zab. 16. 4.

LI BÁB.

1 *Nabí logon ko nasíhat kartá, ki we Abira-
hám kí tarah Masíh par bharosá rakhen,*
3 *us ke tasallí-baḳhsh wa'don ke sabab,* 4 *aur
us kí naját ke sabab jo rástí se muta'alliq
hai,* 7 *aur insán kí zát ke liház se jo faná-
pazír hai.* 9 *Masíh apne pák bázú se apnon
kí himáyat kartá, ki we insán se na ḍaren.*
17 *Yarúsalam kí musíbaton par wuh nála
kartá,* 21 *aur use bacháne ká wa'da kartá.*

MERÍ suno[a], ai logo, tum jo
sadáqat kí pairauí karte
ho[b], aur ḲHUDÁWAND ke joyán
ho: us chaṭán par, jis men se tum
káṭe gaye ho, aur us gaṛhe ke
súráḳh par jahán se tum khode
gaye ho, nazar karo.
2 Apne báp Abirahám par, aur
Sarah par, jo tumhen janí, nigáh
karo[c]: ki main ne use akelá bu-
láyá[d], aur usí ko barakat dí, aur
us ko afzáish baḳhshí[e].
3 Ki ḲHUDÁWAND Saihún ko
tasallí degá[f]; wuh us ke sáre wí-
rán makánon kí dildárí karegá;
wuh us ká bayábán 'Adan ke má-
nind, aur us ká sahrá ḲHUDÁWAND
ká sá bág banáwegá[g]: ḳhushí aur
ḳhurramí us men páí jáegí, shukr-
guzárí aur gáne kí áwáz us men
hogí.
4 ¶ Merí suno, ai merí ummat,
merí taraf kán dhar, ai merí gu-
roh; ki ek sharí'at mujh se ráij
hogí[h], aur main apní 'adálat ko
qaumon kí roshní ke liye qáim
karúngá[i].
5 Merí rástbází nazdík hai[k],
merí naját chal niklí hai, aur
mere bázú qaumon par hukmrání
karenge[l]; jazíre merá intizár ka-
renge[m], aur mere bázú par un ká
tawakkul hogá[n].
6 Apní ánkhen ásmán kí taraf
karo[o], aur zamín par níche nigáh
karo: ki ásmán dhúnwen ke má-
nind || káfúr ho jáenge[p], aur zamín
kapṛe kí tarah purání hogí[q], aur
we jo us par baste hain usí tarah
mar jáenge; par merí naját abad
tak rahegí, aur merí sadáqat mau-
qúf na kí jáegí.

a 7 áyat.
b Rúm. 9. 30, 31, 32.
c Rúm. 4. 1, 16. 'Ibrán. 11. 11, 12.
d Paid. 12. 1, 2.
e Paid. 24. 1, 35.
f Zab. 102. 13. Yas. 40. 1. aur 52. 9. 12 áyat.
g Paid. 13. 10. Yúel 2. 3.
h Yas. 2. 3. aur 42. 4.
i Yas. 42. 6.
k Yas. 46. 13. aur 56. 1. Rúm. 1. 16, 17.
l Zab. 67. 4. aur 98. 9.
m Yas. 60. 9
n Rúm. 1. 16.
o Yas. 40. 26.
|| 'Ibrání men, *gáib ho-jáenge.*
p Zab. 102. 26. Mat. 24. 35. 2 Pat. 3. 10, 12.
q Yas. 50. 9.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

r 1 áyat. s Zab. 37. 31. t Mat. 10. 28. A'am. 5. 41. u Yas. 50. 9. x Zab. 44. 23. Yas. 52. 1. y Zab. 93. 1. Muk. 11. 17. z Zab. 44. 1. a Zab. 87. 4. aur 89. 10. b Aiy. 26. 12. c Zab. 74. 13, 14. Yas. 27. 1. Hiz. 29. 3. d Khur. 14. 21. Yas. 43. 16. e Yas. 35. 10. f 3 áyat. 2 Qur. 1. 3. g Zab. 118. 6. h Yas. 40. 6. 1 Pat. 1. 24. i Aiy. 9. 8. Zab. 104. 2. Yas. 40. 22. aur 42. 5. aur 44. 24. k Aiy. 20. 7. l Zak. 9. 11. ‖ Angrezí tarjuma, *jo samundar ko chírtá húṉ.* m Ist. 18. 18. Yas. 59. 21. Yúh. 3. 34. n Yas. 49. 2. o Yas. 65. 17. aur 66. 22. p Yas. 52. 1.

7 ¶ Merí suno[r], ai tum sab, jo
sadáqat-shinás ho, ai logo, jin ke
dil meṉ merí sharí'at hai[s]: insán
kí malámat se mat ḍaro, aur
un kí ta'nazaní se hirásán na
hoo[t].
8 Kyúṉki kírá un ko kapṛe kí
mánind kháegá[u], aur kirm unheṉ
pashmíne kí tarah khá jáegá;
par merí sadáqat abad tak ra-
hegí, aur merí naját pusht dar
pusht.
9 ¶ Jág, jág[x], tawánáí pahin le,
ai KHUDÁWAND ke bázú[y]; jág,
jaisá agle zamáne meṉ[z], aur salaf
kí pushtoṉ meṉ: kyá tú wuhí
nahíṉ, jis ne Rahab[a] ko káṭá[b],
aur azhdahe ko gháyal kiyá[c]?
10 Kyá tú wuhí nahíṉ, jis ne
samundar ko, aur baṛe gahrápoṉ
ká pání, sukhá ḍálá[d], jis ne daryá
kí tháh ko rasta baná ḍálá, táki
we jin ká fidiya liyá gayá pár guz-
reṉ?
11 So we jinheṉ KHUDÁWAND ne
kharídá hai phireṉge[e], aur gáte
húe Saihún meṉ áweṉge, aur
abadí khushí un ke sir par hogí;
we khushí aur khurramí hásil
kareṉge, aur gam aur alam bhág
jáeṉge.
12 Wuh, jo tumheṉ tasallí detá
hai, maiṉ hí húṉ[f]: tú kaun hai ki
ádmí se, jo mar játá hai[g], aur baní
Ádam se, jo ghás ke mánind ho
játá[h], ḍartá hai;
13 Aur KHUDÁWAND apne Khá-
liq ko bhúl játá hai, jis ne ásmán
phailáe[i], aur zamín kí bunyád
ḍálí; aur tú har roz zálim ke
josh o kharosh se, jis waqt ki wuh
halák karne ko taiyár ho, ḍartá
hai? par zálim ká josh o kharosh
kahán hai[k]?
14 Bandhúá jaldí kartá hai ki
wuh ázád kiyá jáwe; wuh gár
meṉ na maregá[l], aur us kí roṭí
kam na hogí.
15 Maiṉ KHUDÁWAND terá Khudá
húṉ, ‖jo samundar ko jumbish detá
húṉ, ki us kí lahreṉ josh máreṉ,
aur us ká nám RABB ul afwáj hai.
16 Aur maiṉ ne apní báteṉ tere
muṉh meṉ ḍálíṉ[m], aur tujhe apne
háth ke sáye tale leliyá[n], táki ás-
mánoṉ ko barpá karúṉ[o], aur zamín
kí bunyád ḍálúṉ, aur Saihún ko
kahúṉ, ki Tú merí guroh hai.
17 ¶ Jág, jág[p], uṭh khaṛí ho, ai
Yarúsalam, tú ne to KHUDÁWAND
ke háth se us ke gazab ká piyála
piyá[q], tú ne thartharáhaṭ ke jám
ká talchhaṭ nosh kiyá, aur ni-
choṛke pí liyá hai[r].
18 Un sáre beṭoṉ ke darmiyán,
jinheṉ wuh janí, koí nahíṉ, jo us
ká ráhnumá ho, aur un sab laṛkoṉ
ke bích, jinheṉ us ne pálá, ek
nahíṉ, jo us ká háth pakṛe.
19 Ye do hádise tujh par paṛe[s];
kaun tere liye gam-khwár ho?
wíráni aur halákat, aur mahangí
aur talwár: so maiṉ kyúṉkar
tujhe tasallí dúṉ[t]?
20 Tere beṭe gash khá gaye
haiṉ[u], we har ek kúche ke sire meṉ
paṛe haiṉ, jaisá ‖harin dám meṉ;
we KHUDÁWAND ke gazab se,
aur tere Khudá kí ghurkí se lab
á lab haiṉ.
21 ¶ Pas, ab tú, jo ázurda aur
mast hai, par mai se nahíṉ[x], yih
bát sun:
22 Terá Khudáwand YAHOWÁH,
aur terá Khudá, jo apne logoṉ ke
liye hujjat sábit kartá hai[y], yúṉ
farmátá hai, ki Dekh, maiṉ ne
thartharáhaṭ ká piyála aur apne
qahr ke jám ká talchhaṭ tere háth
se le liyá hai; tú use phir kabhí
na piegí:
23 Aur maiṉ use un ke háth meṉ
dúṉgá, jo tujhe dukh dete haiṉ[z],
aur jo kahte the, ki Jhuk já, táki
ham guzar jáeṉ[a]; aur jin ke áge
tú ne apne badan ko zamín ke
barábar rakh diyá, táki we us
par se, raste ke úpar ke mánind,
guzar jáweṉ.

LII BÁB.

1 *Masíh kalísiye ko nasíhat kartá, ki yih yaqín rakhe ki us hí se muft bagair rúpe ke naját mil saktí;* 7 *phir ki we us naját kí manádí karnewáloṉ ko qabúl kareṉ,* 2 *aur us kí kamál tásír ke sabab se khushí kareṉ,* 11 *aur apne taíṉ qaid meṉ se chhuráweṉ.* 13 *Masíh kí bádsháhat kí raunaq záhir hojáegí.*

JÁG, jág[a]; ai Saihún, apní ta-
wánáí pahin le; ai Yarúsa-
lam, muqaddas shahr[b], apná sa-
jíla libás oṛh le: kyúṉki áge ko
koí ná-makhtún ya nápák[c] tujh
meṉ kadhí dákhil na hogá[d].
2 Apní gard jháṛ de[e]; uṭh, julús
farmá, ai Yarúsalam; un band-
hanoṉ ko apne gale par se khol
phenk, ai Saihún kí asír beṭí[f].
3 Ki KHUDÁWAND yúṉ farmátá
hai, ki Tum muft beche gaye
ho[g], aur bagair rúpe ke tum ázád
kiye jáoge.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

q Aiy. 21. 20. Yar. 25. 15, 16. r Dekho Ist. 28. 28, 34. Zab. 60. 3. aur 75. 8. Hiz. 23. 32, 33, 34. Zak. 12. 2. Muk. 14. 10. s Yas. 47. 9. t Ámús 7. 2. u Nau. 2. 11, 12. ‖ Yá, *gáo-dashtí.* x Dekho 17 áyat. Nau. 3. 15. y Yar. 50. 34. z Yar. 25. 17, 26, 28. Zak. 12. 2. a Zab. 66. 11, 12. a Yas. 51. 9, 17. b Naham. 11. 1. Yas. 48. 2. Mat. 4. 5. Muk. 21. 2. c Muk. 21. 27. d Yas. 35. 8. aur 60. 21. Nahúm 1. 15. e Dekho Yas. 3. 26. aur 51. 23. f Zak. 2. 7. g Zab. 44. 12. Yas. 45. 13. Yar. 15. 13.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

4 Ḳhudáwand YAHOWA'H yún farmátá hai, ki Mere log ibtidá men Misr ko utar gaye, ki wahán musáfir hoke rahen[h], aur Asúríon ne be-sabab un par zulm kiyá.

5 Pas, ab ḲHUDA'WAND yún farmátá hai, Ab merá yahán kyá kám, ki merí guroh muft pakṛí gayí hai? we jo un par hukmrání karte hain ‖ un par ghurakte hain, ḲHUDA'WAND farmátá hai, aur har roz nit mere nám kí takfír kí játí hai[i].

6 So mere log merá nám jánenge; aur we us din samjhenge ki wuh jo kahtá hai main hí hún; dekho, main hí hún.

7 ¶ Paháṛon ke úpar kyá hí ḳhushnumá hain us ke pánw, jo basháraten detá hai, aur salámatí kí manádí kartá hai, aur ḳhúbí kí ḳhush-ḳhabaríán pahunchátá hai, aur naját ká ishtihár detá hai[k]; jo Saihún ko kahtá hai, ki Terá Ḳhudá saltanat kartá hai[l].

8 Tere nigahbán apní áwáz buland karte: we áwázen miláke gáenge: ki jab ḲHUDA'WAND Saihún ko bahál karegá, tab we ámhne sámhne dekhenge.

9 ¶ Ḳhushí se lalkáro, aur báham nagma karo, ai Yarúsalam ke wíráno; kyúnki ḲHUDA'WAND ne apní qaum ko dilásá diyá[m], us ne Yarúsalam ko ázád kiyá[n].

10 ḲHUDA'WAND ne apná pák bázú sárí qaumon kí ánkhon ke sámhne nangá kiyá hai[o], aur zamín sar-tá-sar hamáre Ḳhudá kí naját ko dekhegí[p].

11 ¶ Rawána ho, rawána ho, yahán se nikal jáo[q], koí nápák chíz mat chhúo; un ke darmiyán se saṭak jáo: aur pák hoo, are tum, jo ḲHUDA'WAND ke zurúf uṭháte ho[r].

12 Tum to jald na nikal jáoge, aur na bhágnewále ke taur par chaloge[s], kyúnki ḲHUDA'WAND tumháre áge áge chalegá[t], aur Isráel ká Ḳhudá tumhárá chanḍáwal hogá[u].

13 ¶ Dekho, merá banda dánáí se kámyáb hogá[x], wuh bálá aur sitúda hogá, aur niháyat buland hogá[y].

14 Jis tarah bahutere tujhe dekhke dang ho gaye, ki us ká chihra har ek bashar se záid[z], aur us kí paikar baní A'dam se ziyáda bigaṛ gayí:

h Paid. 46. 6. A'am. 7. 14.
‖ Yá, *un ko ruláte hain.*
i Hiz. 36. 20, 23. Rúm. 2. 24.
k Nahúm 1. 15. Rúm. 10. 15.
l Zab. 93. 1. aur 96. 10. aur 97. 1.
m Yas. 51. 3.
n Yas. 48. 20.
o Zab. 98. 2, 3.
p Lúq. 3. 6.
q Yas. 48. 20. Yar. 50. 8. aur 51. 6, 45. Zak. 2. 6, 7. 2 Qur. 6. 17. Muk. 18. 4.
r Ahb. 22. 2, wag.
s Dekho Ḳhur. 12. 33, 39.
t Mík. 2. 13.
u Gin. 10. 25. Yas. 58. 8. Dekho Ḳhur. 14. 19.
x Yas. 42. 1. Yas. 53. 10. Yar. 23. 5.
y Filip. 2. 9.
z Zab. 22. 6, 7. Yas. 53. 2, 3.

15 Usí tarah wuh bahut sí qaumon par chhiṛkegá[a], aur bádsháh us ke áge apná munh band karenge[b]; kyúnki we wuh kuchh dekhenge, jo kahá na gayá thá, aur jo kuchh unhon ne na suná thá, we daryáft karenge[c].

LIII BA'B.

1 *Nabí logon par un kí be-ímání ke sabab shikáyat kartá. Masíh kí zillat aur us ke dukhon ká zikr kartá, ki jo log is bá'is us se bezár howen,* 4 *so jab us ke dukhon ke hásil par,* 10 *aur use mashhúr karne ke nek anjám par gaur karen, ḳhátir-jam'a hojáwen.*

HAMA'RI' ḳhabar par kaun i'atiqád láyá[a]? aur ḲHUDA'WAND ká háth kis par záhir húá[b]?

2 Wuh us ke áge konpal kí tarah ugá hai[c], aur us jaṛ kí mánind jo ḳhushk zamín ‖ men ho: us men kuchh ḳhúbí nahín, aur kuchh bahár nahín, ki ham us par nigáh karen, aur koí ḳhúbsúratí nahín, ki ham us ke mushtáq howen[d].

3 Wuh ádmíon men be-niháyat zalíl aur haqír hai[e]; wuh mard i gamnák aur áshná e ranj hai[f]; ham us se goyá rúposh the; us kí tahqír kí gayí, aur ham use hisáb men na láe[g].

4 ¶ Yaqínan us ne hamárí mashaqqaten lelín, aur hamáre gamon ká bojh uṭhá liyá[h], aur ham ne us kí itní qadr jání ki wuh Ḳhudá ká mára kúṭá aur satáyá gayá hai.

5 Par wuh hamáre gunáhon ke liye gháyal kiyá gayá, aur hamárí badkáríon ke liye kuchlá gayá[i]; aur hamárí salámatí ke liye us par siyásat húí, aur us ke kofta hone se ham change húe[k].

6 Ham sab bheṛon ke mánind bhaṭak gaye;[l] ham men se har ek apní ráh ko phirá; aur ḲHUDA'WAND ne ham sabhon kí badkárí us par ládí.

7 Wuh mazlúm thá, aur gamzada, taubhí us ne apná munh na kholá[m]; wuh jaise barra jise zabh karne lejáte, aur jaise bheṛ apne bál-katarnewálon ke áge bezubán hai, us hí tarah wuh apná munh na kholtá[n].

8 I'zá deke, aur us par hukm karke, we use legaye: par kaun us ke dúdmán ká bayán karegá? ki wuh zindon kí zamín se káṭ ḍálá gayá[o]; merí guroh ke gunáhon ke sabab us par már paṛí.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

a Hiz. 36. 25. A'am. 2. 33. 'Ibrán. 9. 13, 14.
b Yas. 49. 7, 23.
c Yas. 55. 5. Rúm. 15. 21. aur 16. 25, 26. Afs. 3. 5, 9.
a Yúh. 12. 38. Rúm. 10. 16.
b Yas. 51. 9. Rúm. 1. 16. 1 Qur. 1. 18.
c Yas. 11. 1.
‖ 'Ibrání men, *se.*
d Yas. 52. 14. Marq. 9. 12.
e Zab. 22. 6. Yas. 49. 7.
f 'Ibrán. 4. 15.
g Yúh. 1. 10, 11.
h Mat. 8. 17. 'Ibrán. 9. 28. 1 Pat. 2. 24.
i Rúm. 4. 25. 1 Qur. 15. 3. 1 Pat. 3. 18.
k 1 Pat. 2. 24.
l Zab. 119. 176. 1 Pat. 2. 25.
m Mat. 26. 63. aur 27. 12, 14. Marq. 14. 61. aur 15. 5. 1 Pat. 2. 23.
n A'am. 8. 32.
o Dán. 9. 26.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

9 Us kí qabr bhí sharíron ke darmiyán ṭhahráí gayí thí, par us kí maut men daulatmandon ke sáth wuh húí[p]; kyúnki us ne kisí tarah ká zulm na kiyá, aur us ke munh men hargiz chhal na thá[q].

10 ¶ Lekin KHUDÁWAND ko pasand áyá, ki use kuchle; us ne use gamgín kiyá: jab us kí ján gunáh ke liye guzrání jáwe[r], to wuh apní nasl ko dekhegá, aur us kí 'umr daráz hogí[s], aur Khudá kí marzí us ke háth ke wasíle bar áwegí[t].

11 Wuh apní ján ke dardon ká hásil dekhke ser hogá; apní ma'rifat se[u] merá sádiq[x] banda[y] bahuton ko rástbáz ṭhahráegá[z], kyúnki wuh un kí badkárián apne úpar uṭhá legá[a].

12 Is liye main use buzurgon ke sáth ek hissa dúngá[b], aur wuh lúṭ ká mál zoráwaron ke sáth bánṭ legá[c], ki us ne apní ján maut ke liye supurd kí, aur wuh gunahgáron ke darmiyán shumár kiyá gayá[d], aur us ne bahuton ke gunáh uṭhá liye, aur gunahgáron kí shafá'at kí[e].

LIV BÁB.

1 *Nabí gair qaumon kí tasallí ke liye áge se khabar detá ki un kí kalísiyá niháyat firáwán hogí,* 4 *phir ki un kí kámil salámatí,* 6 *aur musibaton men se yaqíní riháí hogí,* 11 *ki un ke imán kí 'imárat khúbsúrat uṭhegí,* 15 *aur un kí hifázat hogí ki kisí balá men giriftár na hon.*

ARE, ai bánjh, tú jo nahín jantí thí, jí ján se khush ho; aur tú jo hámila na hotí thí wajd karke gá[a], aur apní áwáz buland kar; kyúnki KHUDÁWAND farmátá hai, ki Be-khasam kí auládh khasamwálí kí aulád se ziyáda hain[b].

2 Apne khaime ke maqám ko baṛhá de[c], aur apne maskanon ke parde phailá; dareg mat kar; apní ḍorián lambí, aur apní mekhen mazbút kar.

3 Is liye ki tú dahní aur báyín taraf baṛhegí, aur terí nasl qaumon kí wáris hogí[d], aur ujáṛ bastíon ko basáwegí.

4 Mat ḍar; ki tú phir pashemán na hogí; tú mat ghabrá, ki tú phir ruswá na hogí; ki tú apní jawání kí nang bhúl jáegí, aur apní bewagí ká 'ár phir yád na karegí.

5 Kyúnki terá Kháliq terá shauhar hai[e], us ká nám RABB ul afwáj hai, aur terá naját-denewálá Isráel ká Quddús hai[f]; wuh sárí zamín ká Khudá kahláegá[g].

6 Kyúnki terá Khudá kahtá hai, ki KHUDÁWAND ne tujhe, jo taláq kí húí aur dil-ázurda 'aurat sí hai[h], aur jawání kí 'aurat ke mánind jo radd kí gayí ho, phir buláyá hai.

7 Main ne ek dam ke liye tujhe taláq kiyá[i]; lekin ab main bahut sí mihrbáníon ke sáth tujhe samet lúngá.

8 Ázurdagí kí shiddat men main ne apná munh tujh se ek lahza chhipáyá; par ab main abadí 'ináyat se tujh par rahm karúngá[k], KHUDÁWAND, terá bachánewálá, yún farmátá hai.

9 Ki mere áge yih Núh ke pání ká sá mu'ámala hai; ki jis tarah main ne qasam kháí thí, ki phir zamín par Núh ká sá túfán kabhí na hogá, us tarah ab main ne qasam kháí, ki main tujh se phir kabhí ázurda na hoúngá, aur tujh ko na ghurkúngá[l].

10 Ki paháṛ játe rahenge, aur koh hil jáenge[m], par merí mihrbání men, jo tujh par hai, kuchh farq na paṛegá, aur merí sulh ká 'ahd jumbish na karegá[n], KHUDÁWAND, jo terá rahm karnewálá hai, yún farmátá hai.

11 ¶ Ai tú, jo satáí gayí hai, aur ándhí se ghumáí gayí hai, aur tasallí se mahrúm rahí hai, dekh, ki main tere pattharon ko surme men lagáúngá, aur terí ta'mír ke liye nílam kí neo ḍálúngá[o].

12 Main tere kangure sang i yashm se, aur tere pháṭak la'lon se, aur terí sárí iháta beshqímat pattharon se banáúngá.

13 Aur tere sab farzand KHUDÁWAND se ta'lím páwenge[p], aur tere farzandon kí salámatí kámil hogí[q].

14 Tú rástbází men ustuwár kí jáegí; tú zulm se dúr rahegí, ki tú na ḍaregí; aur halákat se, ki wuh tere qaríb na áwegí.

15 Dekh, we to ikaṭṭhe áwenge, par mere hukm se nahín; jo koí tere barkhiláf jam'a hon, tere pás girenge.

16 Dekh, main ne kárígar ko paidá kiyá, jo koele ág men ḍálke phúnktá hai, aur apne kám ke liye hathyár nikáltá hai; aur gá-

p Mat. 27. 57, 58, 60.
q 1 Pat. 2. 22. 1 Yúh. 3. 5.
r 2 Qur. 5. 21. 1 Pat. 2. 24.
s Rúm. 6. 9.
t Afs. 1. 5, 9. 2 Tas. 1. 11.
u Yúh. 17. 3. 2 Pat. 1. 3.
x 1 Yúh. 2. 1.
y Yas. 42. 1. aur 49. 3.
z Rúm. 5. 18, 19.
a 4, 5 áyaten.
b Zab. 2. 8. Filip. 2. 9.
c Qul. 2. 15.
d Marq. 15. 28. Lúq. 22. 37.
e Lúq. 23. 34. Rúm. 8. 34. 'Ibrán., 7. 25. aur 9. 24. 1 Yúh. 2. 1.
a Saf. 3. 14. Gal. 4. 27.
b 1 Sam. 2. 5.
c Yas. 49. 19, 20.
d Yas. 55. 5. aur 61. 9.
e Yar. 3. 14.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

f Lúq. 1. 32.
g Zak. 14. 9. Rúm. 3. 29.
h Yas. 62. 4.
i Zab. 30. 5. Yas. 26. 20. aur 60. 10. 2 Qur. 4. 17.
k Yas. 55. 3. Yar. 31. 3.
l Paid. 8. 21. aur 9. 11. Yas. 55. 11. Dekho Yar. 31. 35, 36.
m Zab. 46. 2. Yas. 51. 6. Mat. 5. 18.
n Zab. 89. 33, 34.
o Muk. 21. 18, wag.
p Yas. 11. 9. Yar. 31. 34. Yúh. 6. 45. 1 Qur. 2. 10. 1 Tas. 4. 9. 1 Yúh. 2. 20.
q Zab. 119. 165.

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

ratgar ko kharáb karne ke liye bhí paidá kiyá hai.

17 ¶ Koí hathyár, jo tere barkhiláf banáyá gayá, kám na áwegá; aur jo zubán 'adálat men tujh par chalegí, tú use mujrim karegí. Yih KHUDÁWAND ke bandon kí mírás hai, aur un kí rástbází mujh se hai, KHUDÁWAND farmátá hai[r].

LV BAB.

1 Masíh Khudá ke wa'de sunáke sab ko tákíd kartá ki we ímán láwen, 6 aur tauba karen. 8 Un kí kaisí kámyábí aur sa'ádatmandí jo ímán lánewále hon.

ÁRE, ai sab piyáso, pání pás áo[a], aur wuh bhí jis ke pás naqdí na ho; áo, mol lo[b], aur kháo; áo, mai aur dúdh be rúpá, aur be qímat kharído.

2 Tum kis liye apní chándí ko us chíz ke liye jo roṭí nahín, ||kharch karte ho? aur kyún us ke wáste jo ásúda nahín kartí, mashaqqat khínchte ho? tum merí suno, aur ni'amaten kháo, aur tumhárá jí charbí se lazzat lewe.

3 Kán jhukáo, aur mujh pás áo[c]; suno, aur tumhárí ján zinda hogí: main tum se abadí 'ahd bándhúngá[d], aur Dáúd kí sachchí ni'amaten tumhen dúngá[e].

4 Dekho, main use qaumon par gawáh banáúngá[f], aur logon ká ek peshwá aur farmánrawá[g].

5 Dekh, tú ek guroh, jise tú nahín jántá, buláwegá[h], aur wuh gurohen, jo tujhe nahín pahchántín[i], KHUDÁWAND tere Khudá, aur Isráel ke Quddús ke liye tere pás dauṛtí áwengí; kyúnki us ne tujhe jalál bakhshá hai[k].

6 ¶ Jab tak ki KHUDÁWAND mil saktá hai, tum use ḍhúnḍho[l]; jab tak ki wuh nazdík hai, tum us kí talab karo.

7 Wuh jo sharír hai, apní ráh ko tark kare[m], aur badkirdár apne khiyálon ko[n], aur KHUDÁWAND kí taraf phire, ki wuh us par rahmat karegá[o], aur hamáre Khudá kí taraf, ki wuh kasrat se 'afú karegá.

8 ¶ Ki KHUDÁWAND kahtá hai, mere khiyál tumháre se khiyál nahín, aur na tumhárí ráhen merí ráhen hain[p].

9 Ki jis qadr ásmán zamín se únche hain[q], usí qadr merí ráhen tumhárí ráhon se, aur mere khiyál tumháre khiyálon se.

10 Kyúnki jis tarah ásmán se bárish hotí aur barf paṛtá hai[r], aur phir wahán nahín játí, balki zamín ko bhigotí hai, aur use shádáb aur shigufta kartí hai, tá bonewále ko bíj, aur khánewále ko roṭí dewe:

11 Usí tarah merá kalám, jo mere munh se nikaltá hai, hogá[s]: wuh mujh pás khálí na phiregá, balki jo kuchh merí khwáhish hogí, wuh use púrá karegá, aur us kám men, jis ke liye main ne use bhejá, iqbálmand hogá.

12 Ki tum khushí se nikloge, aur salámatí se pahuncháe jáoge[t]; pahár aur koh tumháre áge phúlke gáenge[u], aur maidán ke sáre darakht tál denge[x].

13 Kánton[y] kí jagah sanaubar ke darakht, aur sadá-guláb ke badle ás ke darakht jamenge[z]; aur yih KHUDÁWAND ke nám ke liye abadí nishán hogá, jo kabhí káṭ ḍálá na jáegá[a].

LVI BAB.

1 Nabí logon ko nasíhat kartá ki we díndárí men taraqqí karen. 3 Wuh Khudá ká iráda un par záhir kartá ki baqair tarafdárí ke har ek khudá-tars us ko manzúr áwe. 9 Wuh andhe nigahbánon se malámat kartá.

KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Tum 'adl ho hifz karo, aur rástbází ko 'amal men láo; kyúnki merí naját áne par hai[a], aur merí rástbází áshkár hone par.

2 Mubárak wuh insán, jo yih kartá hai, aur wuh ádamzád, jo ise pakṛe rahtá; jo sabt ko mántá, aur use nápák nahín kartá[b], aur apná háth sárí badkárí se báz rakhtá hai.

3 ¶ Aur begáne ká farzand jo KHUDÁWAND se mil gayá, hargiz na kahe, ki KHUDÁWAND mujh ko apne logon se judá kar ḍáltá; aur khoja na kahe, ki Dekho, main ek súkhá darakht hún[c].

4 Kyúnki KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki We khoje, jo mere sabton ko mánte hain, aur un kámon ko, jo mere pasand hain, ikhtiyár karte hain, aur mere 'ahd pakṛe rahte hain,

5 Main unhín ko apne ghar men aur apní chárdíwárí ke bích[d] ek maqám aur ek nám, jo beṭon

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

r Yas. 45. 24, 25.
a Yúh. 4. 14. aur 7. 37. Muk. 21. 6. aur 22. 17.
b Mat. 13. 44, 46. Muk. 3. 18.
|| 'Ibrání men, taulte ho.
c Mat. 11. 28.
d Yas. 54. 8. aur 61. 8. Yar. 32. 40.
e 2 Sam. 7. 8, wag. Zab. 89. 28. A'am. 13. 34.
f Yúh. 18. 37. Muk. 1. 5.
g Yar. 30. 9. Hiz. 34. 23. Dán. 9. 25. Hús. 3. 5.
h Yas. 52. 15. Afs. 2. 11, 12.
i Yas. 60. 5.
k Yas. 60. 9. A'am. 3. 13.
l Zab. 32. 6. Mat. 5. 25. aur 25. 11. Yúh. 7. 34. aur 8. 21. 2 Qur. 6. 1, 2. 'Ibrán. 3. 13.
m Yas. 1. 16.
n Zak. 8. 17.
o Zab. 130. 7. Yar. 3. 12.
p 2 Sam. 7. 19.
q Zab. 103. 11.
r Ist. 32. 2.
s Yas. 54. 9.
t Yas. 35. 10. aur 65. 13, 14.
u Zab. 96. 12. aur 98. 8. Yas. 14. 8. aur 35. 1, 2. aur 42. 11.
x 1 Taw. 16. 33.
y Mík. 7. 4.
z Yas. 41. 19.
a Yar. 13. 11.
a Yas. 46. 13. Mat. 3. 2. aur 4. 17. Rúm. 13. 11, 12.
b Yas. 58. 13.
c Dekho Ist. 23. 1, 2, 3. A'am. 8. 27. aur 10. 1, 2, 34. aur 17. 4. aur 18. 7. 1 Pat. 1. 1.
d 1 Tim. 3. 15.

aur beṭíoṉ ke se bihtar hai, baḵhshúṉgá[e]; maiṉ unheṉ ek abadí nám dúṉgá, jo miṭáyá na jáegá.

6 Aur begáne kí auládbhí jinhoṉ ne apne taíṉ Ḵhudáwand se paiwasta kiyá hai, ki us kí bandagí kareṉ, aur Ḵhudáwand ke nám ko 'azíz rakheṉ, aur us ke bande howeṉ, we sab, jo sabt ko hifz karke use nápák na kareṉ, aur mere 'ahd ko liye raheṉ,

7 Maiṉ un ko bhí apne muqaddas paháṛ par láúṉgá, aur apní 'ibádatgáh meṉ unheṉ shádmán karúṉgá[f]; aur un ke chaṛháwe aur un ke zabáih mere mazbah par qabúl hoṉge[g]; ki merá ghar sárí qaumoṉ[h] kí 'ibádatgáh kahláegá[i].

8 Ḵhudáwand Ḵhudá, jo Isráel ke áwároṉ ká jam'a karnewálá hai, yúṉ farmátá hai[k], ki Maiṉ un ke siwá, jo us pás jam'a húe haiṉ, auroṉ ko bhí jam'a karúṉgá[l].

9 ¶ Ai dashtí haiwáno, tum sab ke sab áo; khá lo, ai jangal ke sáre darindo[m].

10 Us ke nigahbán andhe haiṉ[n]; we sab jáhil haiṉ, we sab gúṉge kutte haiṉ[o], jo bhaunk nahíṉ sakte; ‖ we nínd meṉ paṛe rahte haiṉ, aur úṉghná dost rakhte haiṉ.

11 Aur we ná-díde kutte haiṉ[p], jo kabhí ser nahíṉ hote[q]; we charwáhe haiṉ, jo ḵhabar nahíṉ rakhte; we sab apní apní ráh tákte haiṉ, har ek apná apná naf'a ḍhúṉḍhtá hai.

12 Har ek kahtá hai, Tum áo, mai láúṉgá, aur ham achchhí tarah píke mastí kareṉ, aur kal bhí áj hí kí tarah[r], balki us se ziyáda kareṉge.

LVII BAB.

1 *Rástbázoṉ kí wafát kí bábat ki árám ke sáth hotí.* 3 *Ḵhudá Yahúdíoṉ ko tambíh detá, is liye ki qahba kí tarah unhoṉ ne aur ma'búdoṉ kí parastish kí thí.* 13 *Táiboṉ ko ḵhush-ḵhabaríáṉ sunátá.*

RASTBAZ halák hotá hai, aur koí is bát ko apní ḵhátir meṉ nahíṉ látá hai; aur rahm-dil uṭhá liye játe haiṉ[a], aur koí nahíṉ sochtá, ki rástbáz uṭhá liyá gayá, ki ánewálí áfat se bache[b].

2 Wuh ‖ salámatí meṉ dáḵhil hogá; we apne bichhaunoṉ par chain kareṉge[c], jitne us ke áge sídhe chalte the.

3 ¶ Aur tum nazdík áo, are o jádúgarní ke beṭo, are zání o chhinál ke bachcho[d].

4 Tum kis shaḵhs par ṭhaṭṭhe márte ho? kis par apná muṉh pasárte ho, aur jíbh nikálte ho? kyá tum gunáh ke laṛke, aur jhúṭh kí nasl nahíṉ ho,

5 Jo ‖ butoṉ ke sáth har ek hare daraḵht ke tale apne taíṉ † mast karte ho[e], aur bachchoṉ ko nasheboṉ aur chaṭánoṉ ke shigáfoṉ meṉ zabh karte ho[f]?

6 Nále ke chikne pattharoṉ ke darmiyán terá baḵhra hai; we terá hissa haiṉ; tú ne unhíṉ ke liye tapáwan biṭáyá hai, aur hadya chaṛháyá hai. Kyá maiṉ aise kámoṉ se rází hojáúṉ?

7 Ek úṉche aur buland paháṛ par tú ne apná palang[g] rakhá hai[h], aur us hí par zabíha zabh karne ko chaṛhtá hai.

8 Aur tú ne darwázoṉ aur chaukhaṭoṉ ke pichhwáṛe apní yádgárí kí 'alámateṉ nasb kiyáṉ: aur tú ne mujh se judá hoke apne taíṉ dúsre par záhir kiyá, aur tú palang par chaṛhí hai, aur use tú ne baṛá bhí banáyá, aur un ke sáth 'ahd kiyá hai: tú ne un ká bistar dost rakhá hai[i], ‖ jaháṉ kahíṉ use dekh páyá.

9 Tú raugan malke bádsháh ke áge játí hai, aur apne taíṉ ḵhúb mu'attar kartí hai, aur apne elchí dúr dúr bhejtí hai[k], aur jahannam tak tú ne áp ko past kiyá hai.

10 Tú apní ráh kí lambái se thak gayí hai; taubhí tú ne nahíṉ kahá hai, ki Yih ná-ummedí kí bát hai[l]: tú ne us meṉ apne háth se zindagí pái, is liye tú gamgín nahíṉ hotí.

11 ¶ Aur kis se tú ḍarí, aur tarsán húí[m], ki tú jhúṭh bolí, aur tú ne mujhe yád nahíṉ kiyá, aur mujhe apní ḵhátir meṉ na rakhá; kyá maiṉ ek muddat se ḵhámosh nahíṉ rahá, aur tú mujh se na ḍarí[n]?

12 Maiṉ terí sadáqat ko bayán karúṉgá, aur tere kámoṉ ko, ki we tujhe kuchh naf'a na baḵhsheṉge.

13 ¶ Jis waqt tú faryád karegí, tere ham-nishín tujhe chhuṛáweṉ; par hawá un sabhoṉ ko uṛá lejáe-

---

Peshtar MASÍH se, 712 ke qaríb.

e Yúh. 1. 12. 1 Yúh. 3. 1.
f Yas. 2. 2. 1 Pat. 1. 1,2.
g Rúm. 12. 1. 'Ibrán. 13. 15. 1 Pat. 2. 5.
h Mal. 1. 11.
i Mat. 21. 13. Marq. 11. 17. Lúq. 19. 46.
k Zab. 147. 2. Yas. 11. 12.
l Yúh. 10. 16. Afs. 1. 10. aur 2. 14, 15, 16.
m Yar. 12. 9.
n Mat. 15. 14. aur 23. 16.
o Filip. 3. 2.
‖ Yá, *we ḵhwáb dekhte, aur paṛe rahte.*
p Mík. 3. 11.
q Hiz. 34. 2,3.
r Zab. 10. 6. Ams. 23. 35. Yas. 22. 13. Lúq. 12. 19. 1 Qur. 15. 32.

698 ke qaríb.

a Zab. 12. 1. Mík. 7. 2.
b 1 Sal. 14. 13. Dekho 2 Sal. 22. 20.
‖ Yá, *salámatí se ruḵhsat hogá.* Lúq. 2. 29.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

c 2 Taw. 16. 14.
d Mat. 16. 4.
‖ Yá, *balútoṉ ke darmiyán.* Yas. 1. 29.
† 'Ibrání meṉ, *garm karte ho.*
e 2 Sal. 16. 4. aur 17. 10. Yar. 2. 20.
f Ahb. 18. 21. aur 20. 2. 2 Sal. 16. 3. aur 23. 10. Yar. 7. 31. Hiz 16. 20. aur 20. 26.
g Hiz. 23. 41.
h Hiz. 16. 16, 25.
i Hiz. 16. 26, 28. aur 23. 2,—20.
‖ Yá, *aur tú ne un ke liye ek makán taiyár kiyá.*
k Yas. 30. 6. Hiz. 16. 33. aur 23. 16. Hús. 7. 11. aur 12. 1.
l Yar. 2. 25.
m Yas. 51. 12, 13.
n Zab. 50. 21.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

gí; batálat unhen le legí: lekin
wuh jis ká tawakkul mujh par
hai, zamín ká wáris hogá, aur
mere muqaddas paháṛ men mírás
páwegá:
14 Tab main kahúngá, Are tum,
ráh ko taiyár karo, taiyár karo[o],
khúb sáf karo, merí guroh ke
raste se us chíz ko, jo ṭhokar khi-
látí hai, uṭhá lejáo.
15 Kyúnki wuh, jo 'álí aur bu-
land hai, aur abad ul ábád sukúnat
kartá hai, jis ká nám Quddús
hai[p], yún farmátá hai, Main bu-
land aur muqaddas makán men
rahtá hún[q], aur us ke sáth bhí jo
shikasta-dil aur farotan hai[r]; ki
'ájizon kí rúh ko jiláún, aur
kháksáron ke dil ko zinda karún[s].
16 Kyúnki main hamesha na
jhagṛúngá, aur main sadá gazab-
nák na rahúngá[t]; ki yún hí rúhen
mere huzúr sahm jáengí, aur
jánen jo main ne banáín[u].
17 Ki main us ke lálach ke
gunáh se gazabnák húá[x], so main
ne use márá; main ne áp ko
chhipáyá[y], aur gusse húá; aur
wuh bhaṭakke, jidhar us ká jí
cháhá, us ráh gayí[z].
18 Main ne us kí rahen dekhín,
aur main hí use changá karúngá[a];
main us ká rahbar hoúngá, aur
us ko aur us ke gam-khwáron ko
phir dilásá dúngá[b].
19 KHUDÁWAND kahtá hai, ki
Main labon ká phal paidá kartá
hún[c]; Salámatí, salámatí us ko,
jo dúr hai[d], aur jo nazdík hai;
aur main hí use sihhat dúngá.
20 Lekin sharír jo hain, sa-
mundar ke mánind hain[e], jo nit
mauj mártá, aur qarár pakaṛ
nahín saktá, jis ká pání kíchaṛ
aur gandagí uchhále.
21 Merá Khudá farmátá hai, ki
Sharíron ke liye salámatí nahín[f].

o Yas. 40. 3. aur 62. 10.
p Aiy. 6. 10. Lúq. 1. 49.
q Zab. 68. 4. Zak. 2. 13.
r Zab. 34. 18. aur 51. 17. aur 138. 6. Yas. 66. 2.
s Zab. 147. 3. Yas. 61. 1.
t Zab. 85. 5. aur 103. 9. Mík. 7. 18.
u Gin. 16. 22. Aiy. 34. 14. 'Ibrán. 12. 9.
x Yar. 6. 13.
y Yas. 8. 17. aur 45. 15.
z Yas. 9. 13.
a Yar. 3. 22.
b Yas. 61. 2.
c 'Ibrán. 13. 15.
d A'am. 2. 39. Afs. 2. 17.
e Aiy. 15. 20, wag. Ams. 4. 16.
f Yas. 48. 22.

LVIII BÁB.

1 *Nabí hukm páke ki logon ko un kí riyákárí ke sabab malámat kare,* 3 *jhúṭhe roze ká sachche roze se muqábala kartá.* 8 *Wuh Khudá ke wa'don ko un par záhir kartá, jo díndárí ke shart par púre honge,* 13 *aur unhen bhí jo Sabt ke mánne par mauqúf hain.*

GALÁ pháṛke chillá, dareg na
kar, narsinge kí mánind
apní áwáz buland kar, aur mere
logon par un ke gunáhon ko, aur
Ya'qúb ke gharáne par un kí
khatáon ko záhir kar.
2 Ki we mere tálib hain, aur us
guroh ke mánind, jis ne sadáqat
ke kám kiye, aur apne Khudá kí
sunnaton ko tark na kiyá, merí
ráhon ká bhed daryáft karne
cháhte hain; we sadáqat kí sha-
rí'aten mujh se talab karte hain;
we Khudá kí nazdíkí cháhte hain.
3 ¶ We kahte hain, Ham ne kis
liye roze rakhe[a]? tú to dekhtá
nahín; aur ham ne kyún apní ján
ko dukh diyá hai[b]? tú us par
liház nahín rakhtá? Dekho, tum
apne roze ke din men khushí
karte ho, aur logon se sakht mih-
nat ká kám lete ho.
4 Dekho, tum utne liye roza
rakhte ho, ki jhagṛá ragṛá karo,
aur khabásat ke mukke máro[c]:
pas agar tum cháho, ki tumhárí
áwáz bulandí tak pahunche, to
tum us tarah roze na rakh sa-
koge, jis tarah áj ke din rakhte ho.
5 Kyá yih wuh roza hai, jo merá
pasand hai[d]? ki ádmí din bhar
apní ján ko dukh de[e], aur apne
sir ko jháú kí tarah jhukáwe, aur
ṭáṭ aur rákh bichháwe[f]? Kyá tum
yih roza, aur aisá din, KHUDÁ-
WAND ká manzúr i nazar kahoge?
6 Kyá wuh roza, jo main cháhtá
hún, yih nahín, ki zulm ke ban-
dhan khol ḍálen[g], aur bhárí bojh
utáren, aur mazlúmon ko ázád
karen, aur har ek júá ko toṛ
ḍálen[h]?
7 Kyá yih nahín, ki tú apní roṭí
bhúkhon ko khiláwe[i], aur mis-
kínon ko, jo áwára hain, apne
ghar men láwe, aur jab kisí ko
nangá dekhe, to use pahináwe[k],
aur tú apne ‖hamjins se rú-poshí
na kare[l]?
8 ¶ Tab terí roshní subh ke
mánind jagmagáwegí[m], aur terí
'áfiyat kí taraqqí jald záhir hogí;
terí rástbází tere áge áge chalegí,
aur KHUDÁWAND kí shaukat terá
chanḍáwal hogí[n].
9 Tab tú pukáregá, aur KHUDÁ-
WAND jawáb degá; tú chilláegá,
aur wuh bol uṭhegá, Main yahán
hún, agar tú us júe ko, aur un-
glíán hiláne ko, aur harzagoí ko[o]
apne darmiyán se dúr karegá:
10 Aur agar tú apne dil ko bhú-
khe kí taraf má,il kare, aur tú
ázurda dil ko ser kare, to terá núr
táríkí men tulú' karegá, aur terí
táríkí do pahar kí mánind hogí:

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

a Mal. 3. 14.
b Ahb. 16. 29, 31. aur 23. 27.
c 1 Sal. 21. 9, 12, 13.
d Zak. 7. 5.
e Ahb. 16. 29.
f Ást. 4. 3. Aiy. 2. 8. Dán. 9. 3. Yún. 3. 6.
g Naham. 5. 10, 11, 12.
h Yar. 34. 9.
i Hiz. 18. 7, 16. Mat. 25. 35.
k Aiy. 31. 19.
‖ 'Ibrání men, *apne gosht se.*
l Paid. 29. 14. Naham. 5. 5.
m Aiy. 11. 17.
n Khur. 14. 19. Yas. 52. 12.
o Zab. 12. 2.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

11 Aur KHUDÁWAND sadá terí
rahnumáí karegá, aur khushksálí
men terá jí bharegá, aur terí had-
ḍíon ko pur-magz karegá; so tú
seráb bág ke mánind hogá, aur
pání ke chashme ke mánind jis ká
pání na ghaṭe.
12 Aur we, jo tere honge, qadím
wíránon ko ábád karenge[p], aur — p Yas. 61. 4.
jo bináen pusht dar pusht ujáṛ
paṛín, tú unhen phir uṭháwegá,
aur tú Rakhna band karnewálá,
aur ábádí ke liye Ráh ká durust
karnewálá kahláegá.
13 ¶ Agar tú sabt se apná pánw
phiráe, aur mere muqaddas din
men apná kám na kare[q], aur sabt — q Yas. 56. 2.
ko nafís aur KHUDÁWAND ká mu-
qaddas aur 'izzatwálá kahe, aur
us kí buzurgí máne, ki apne kár
o bár na kare, aur apní khushí
ke kám mauqúf rakhe, aur apní
dunyádárí kí báten na kahe:
14 Tab tú KHUDÁWAND men
masrúr hogá[r], aur main aisá ka- — r Aiy. 22. 26.
rúngá, ki tú dunyá ke únche ma-
kánon par sawárí karegá[s], aur — s Ist. 32. 13. aur 33. 29.
main tujhe tere báp Ya'qúb kí
mírás se khiláúngá; ki KHUDÁ-
WAND hí ke munh se yih irshád
húá hai[t]. — t Yas. 1. 20. aur 40. 5. Mík. 4. 4.

LIX BÁB.

1 Gunáh kí bábat ki kaisí muhlik chíz hai. 3 Yahúdíon ke gunáhon kí bábat. 9 Áfaten jo paṛtín so gunáh ke sabab se átín. 16 Naját Khudá hí kí taraf se átí. 20 Masíh Bacháne-wále ká 'ahd.

DEKHO, KHUDÁWAND ká háth
chhoṭá nahín[a], ki bachá na — a Gin. 11. 23. Yas. 50. 2.
sake, aur us ká kán bhárí nahín,
ki sun na sake;
2 Balki tumhárí badkáríán tum-
háre aur tumháre Khudá ke dar-
miyán judáí kartí hain, aur tum-
háre gunáhon ne use tum se
rúposh kiyá, aisá ki wuh nahín
suntá.
3 Kyúnki tumháre háth lahú
se[b], aur tumhárí unglíán badkárí — b Yas. 1. 15.
se álúda hain; tumháre lab jhúṭh
bole, aur tumhárí jíbh zalálat kí
báten bakí.
4 Koí insáf ká nám nahín letá,
aur koí sacháí se hujjat sábit
nahín kartá: we batálat par tawak-
kul karte hain, aur jhúṭh bolte
hain; unhen ziyán ká peṭ hai, we
badkárí jante hain[c]. — c Aiy. 15. 35. Zab. 7. 14.
5 We nág ke ande seote hain,
aur makṛí kí tarah jálá binte hain:
wuh jo un ke anḍon men se kuchh
khátá hai, mar játá hai; aur wuh
jo ṭúṭ játá hai, us se afa'í nikaltá
hai.
6 Un ke jále kí posháк ban na-
hín saktí[d], we apní banáwaṭ se áp — d Aiy. 8. 14, 15.
ko ḍhámp nahín sakte; un ke
'amal badkárí ke 'amal hain, aur
zulm ká kám un ke háthon men
hai.
7 Un ke pánw badí par dauṛte
hain, aur we náhaqq kí khúnrezí
par tez hain[e]; un ke andeshe — e Ams. 1. 16. Rúm. 3. 15.
badkárí ke andeshe hain; tabáhí
aur kharábí un kí ráhon men
hain.
8 We salámatí ká rasta nahín
jánte, aur un kí ravishon men
insáf nahín; we apne liye ṭeṛhí
ráh banáte hain[f]; jo koí us men — f Zab. 125. 5. Ams. 2. 15
játá, salámatí ko na pahchánegá.
9 ¶ Is liye rástí ham se dúr hai,
aur insáf hamáre nazdík nahín
pahunchtá; ham roshní kí ráh
takte hain, par dekho, táríkí hai[g], — g Yar. 8. 15.
aur jagmagáhaṭ kí, par ham an-
dhere men chalte hain.
10 Ham díwár ko andhe kí tarah
ṭaṭolte hain, aur yún ṭaṭolte hain,
ki goyá hamárí ánkhen nahín[h]; — h Ist. 28. 29. Aiy. 5. 14. Ámús 8. 9.
ham do pahar ko yún ṭhokar
kháte hain, ki goyá rát hai; ham
tandruston ke darmiyán goyá
murde hain.
11 Ham ríchh ke mánind chilláte
hain, aur kabútaron kí tarah
kuṛhte hain[i]; ham insáf kí ráh — i Yas. 38. 14. Hiz. 7. 16.
takte hain, par wuh kahín nahín,
aur naját ke muntazir hain, par
wuh ham se dúr hai.
12 Ki hamárí khatáen tere áge
bahut hain, aur hamáre hí gunáh
ham par gawáhí dete hain; kyún-
ki hamárí khatáen hamáre sáth
hain, aur ham apní badkáríon ko
jánte hain;
13 Ki ham gunáh karte játe
hain, ham KHUDÁWAND par buh-
tán karte hain, aur apne Khudá
kí pairauí se kanáre ho játe hain;
ham zulm aur sarkashí kí báten
bolte hain, aur jhúṭhí báten dil
men tasauwur karte aur bolte
hain[k]. — k Mat. 12. 34.
14 'Adálat to haṭáí gayí, aur in-
sáf dúr khaṛá ho rahá; sadáqat
bázár men gir paṛí, aur rástí dá-
khil nahín ho saktí.
15 Hán, rástí mauqúf ho gayí, aur
wuh jo badí se bhágtá hai, shikár
hojátá hai: KHUDÁWAND ne yih

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

l Hiz. 22. 30.
‖ 'Ibrání men̲, *us kí nazar men̲ burá ma'lúm húá.*
m Marq. 6. 6.
n Zab. 98. 1. Yas. 63. 5.
o Afs. 6. 14, 17. 1 Tas. 5. 8.
p Yas. 63. 6.
q Zab. 113. 3. Mal. 1. 11.
r Muk. 12. 15.
s Rúm. 11.26.
t 'Ibrán. 8.10. aur 10. 16.
a Afs. 5. 14.
b Mal. 4. 2.
c Yas. 49. 6, 23. Muk. 21.24.
d Yas. 49. 18.
e Yas. 49. 20, 21, 22. aur 66. 12.

dekhá, aur bezár húá, ki 'adálat
nahín̲.
16 ¶ Aur us ne dekhá, ki koí
ádmí nahín̲[l], aur ‖ ta'ajjub kiyá
ki koí shafá'at karnewálá nahín̲[m]:
so us hí ke bázú ne use naját dí[n],
aur us kí rástbází hí ne use sam-
bhálá.
17 Aur us ne rástbází ko baktar
ke badle pahiná[o], aur naját ká
k̲hod apne sir par rakhá, aur us
ne libás kí jagah intiqám kí po-
shák pahiní, aur gairat ká jubba
oṛhá.
18 Jaise un ke a'amál hain̲, waisí
un ko jazá degá; apne bairíon̲
par qahr karegá, aur apne dush-
manon̲ ko sazá degá[p], aur jazíron̲
ko púrá badlá degá.
19 So we pachchhim men̲ K̲HU-
DÁWAND ke nám se, aur púrab
men̲ us ke jalál se tarsán hon̲ge[q].
Jab dushman báṛh ke mánind
chaṛh áwegá[r], to K̲HUDÁWAND kí
Rúh us ke muqábil ek nishán
khaṛá karegá.
20 ¶ Aur wuh bachánewálá Sai-
hún men̲ áwegá[s], hán̲, un hí ke
darmiyán jo Ya'qúb men̲ badí se
báz áte, K̲HUDÁWAND farmátá hai.
21 Aur K̲HUDÁWAND farmátá
hai, Main̲ jo hún̲, so un ke sáth
merá 'ahd yih hai, ki Merí rúh jo
tujh par hai, aur merí báten̲, jo
main̲ ne tere munh men̲ ḍálí
hain̲, tere munh se, aur terí nasl
ke munh se, aur terí nasl kí nasl
ke munh se, ab se leke abad tak,
játí na rahen̲gí[t]; K̲HUDÁWAND ká
yihí irshád hai.

LX BÁB.

1 *Gair qaumon̲ ke muríd hone ke sabab se Kalísiye kí shaukat i jalíl.* 15 *Wuh thoṛí musíbat sahne ke ba'd, baṛí baṛí ni'amaten̲ hásil kartí.*

UṬH, roshan ho, ki terí roshní
áí[a], aur K̲HUDÁWAND ke
jalál ne tujh par tulú' kiyá hai[b].
2 Ki dekh, táríkí zamín par
chhá jáegí, aur tíragí qaumon̲
par; lekin K̲HUDÁWAND tujh par
táli' hogá, aur us ká jalál tujh par
jalwagar hogá.
3 Aur qaumen̲ terí roshní men̲,
aur sháhán tere tulú' kí tajallí
men̲ chalen̲ge[c].
4 Apní ánkhen̲ uṭhákar cháron̲
taraf nigáh kar[d]; we sab ke sab
báham ikaṭṭhe hote hain̲, we tere
pás áte hain̲[e]; tere beṭe dúr se
áwen̲ge, aur terí beṭíán̲ terí god
men̲ pálí jáen̲gí.
5 Tab tú dekhegí, aur roshan
hogí, aur terá dil ghabráegá, aur
kusháda hogá; kyún̲ki samundar
kí firáwání terí taraf phiregí, aur
qaumon̲ kí ‖ faujen̲ tere pás fará-
ham hon̲gí[f].
6 Ún̲ṭon̲ kí qatáren̲, aur Midyán
aur 'Aifah[g] kí sánḍníán̲ áke tere
gird beshumár hon̲gí; we Sabá se
áwen̲ge[h], soná aur lubán láwen̲ge[i];
aur K̲HUDÁWAND kí ta'rífon̲ kí
basháraten̲ sunáwen̲ge.
7 Qídár[k] ke sáre galle tere pás
jam'a hon̲ge, Nabít ke menḍhe
terí k̲hidmat men̲ házir hon̲ge;
we merí manzúrí ke wáste mere
mazbah par chaṛháe jáen̲ge, aur
main̲ apní shaukat ke ghar ko
buzurgí dún̲gá[l].
8 Ye sab kaun hain̲, jo badlí kí
tarah rawán hain̲, aur kabútaron̲
ke mánind apne áshiyánon̲ ko uṛe
játe hain̲?
9 Yaqínan jazíre merí ráh taken̲-
ge[m], aur Tarsís ke jaház pahle
áwen̲ge, ki tere beṭon̲ ko un ke
rúpe aur sone samet[n] dúr se[o]
K̲HUDÁWAND tere K̲hudá, aur
Isráel ke Quddús ke nám ke liye[p]
láwen̲; kyún̲ki us ne tujhe bu-
zurgí dí hai[q].
10 Aur ajnabíon̲ ke beṭe terí
díwáren̲ uṭháwen̲ge[r], aur un ke
bádsháh terí k̲hidmatguzárí ka-
ren̲ge[s]; kyún̲ki main̲ ne apne
qahr se tujhe márá[t], par apní
mihrbání se main̲ tujh par rahm
karún̲gá[u].
11 Aur tere darwáze nit khule
rahen̲ge; we din rát kabhí band
na howen̲ge[x], táki qaumon̲ kí
‖ faujon̲ ko tere pás láwen̲, aur
un ke bádsháhon̲ ko hashmat ke
sáth.
12 Ki wuh qaum, aur wuh mam-
lukat, jo terí k̲hidmat-guzárí na
karegí, barbád ho jáwegí[y]; hán̲,
we qaumen̲ ek lak̲ht k̲haráb kí
jáen̲gí.
13 Lubnán ká jalál tujh pás
áwegá, sanaubar, aur deodár, aur
buqs, ikaṭṭhe tere pás áwen̲ge[z],
táki main̲ apne muqaddas makán
ko árásta karún̲, aur apne pán̲-
won̲ kí kursí ko raunaq bak̲h-
shún̲[a].
14 Aur logon̲ ke beṭe bhí, jinhon̲
ne tujh par zulm kiyá, tere áge

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

‖ Yá, *daulat,* 11 áyat. Yas. 61. 6.
f Rúm. 11.25.
g Paid. 25. 4.
h Zab. 72. 10.
i Yas. 61. 6. Mat. 2. 11.
k Paid. 25.13.
l Haj. 2. 7, 9.
m Zab. 72. 10. Yas. 42. 4. aur 51. 5.
n Zab. 68. 30. Zak. 14. 14.
o Gal. 4. 26.
p Yar. 3. 17.
q Yas. 55. 5.
r Zak. 6. 15.
s Yas. 49. 23. Muk. 21.24.
t Yas. 57. 17.
u Yas. 54. 7,8.
x Muk. 21.25.
‖ Yá, *daulat,* 5 áyat.
y Zak. 14. 17, 19. Mat. 21. 44.
z Yas. 35. 2. aur 41. 19.
a Dekho 1 Taw. 28. 2. Zab. 132. 7.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

nihure húe áweṉge, aur we sab,
jinhoṉ ne terí tahqír kí, terí
qadam-bosí kareṉge[b]; aur we
Ḵhudáwand ká shahr, Isráel ke
Quddús ká Saihún, terá nám ra-
kheṉge[c].
15 Us ke badle ki tú tark kí
gayí, aur mabgúz húí, aisá ki kisí
ádmí ne terí taraf guzar bhí na
kiyá, maiṉ tujhe sharáfat i dái-
mí, aur bahut sí pushtoṉ ká surúr
banáúṉgá.
16 Tú qaumoṉ ká dúdh chús
legí, aur bádsháhoṉ kí chhátí chú-
segí[d], aur tú jánegí, ki maiṉ
Ḵhudáwand terá bachánewálá,
aur maiṉ Ya'qúb ká Qádir, terá
chhuṛánewálá húṉ[e].
17 Maiṉ pítal ke badle soná
láúṉgá, aur lohe ke badle rúpá,
aur lakṛí ke badle pítal, aur pat-
tharoṉ ke badle lohá; aur maiṉ
tere hákimoṉ ko salámatí, aur
tere 'ámiloṉ ko sadáqat baná-
úṉgá.
18 Áge ko kabhí terí sarzamín
meṉ zulm kí áwáz suní na jáegí,
terí sarhaddoṉ meṉ ḵharábí aur
barbádí na hogí; tú apní díwároṉ
ká nám Naját[f], aur apne darwázoṉ
ká nám Sitúdagí rakhegí.
19 Áge terí roshní din ko súraj
se, aur rát ko terí chándní chánd
se na hogí[g], balki Ḵhudáwand
terá abadí núr, aur terá Ḵhudá
terá jalál hogá[h].
20 Terá súraj phir kabhí na ḍha-
legá, aur tere chánd ká zawál
na hogá[i], kyúṉki Ḵhudáwand
terá abadí núr hogá, aur tere má-
tam ke din áḵhir ho jáeṉge.
21 Aur tere log sab ke sab rást-
báz hoṉge[k]; we abad tak zamín
ke wáris[l], aur merí lagáí húí
ṭahní[m], aur mere háth kí kárígarí
ṭhahreṉge[n], táki merí buzurgí
záhir howe.
22 Ek chhoṭe se ek hazár hoṉge,
aur ek haqír se ek qawí guroh
hogí[o]; maiṉ Ḵhudáwand us ke
'ain waqt meṉ yih sab kuchh jald
karúṉgá.

[b] Yas. 49. 23. Muk. 3. 9.
[c] 'Ibrán. 12. 22. Muk. 14. 1.
[d] Yas. 49. 23. aur 61. 6. aur 66. 11, 12.
[e] Yas. 43. 3.
[f] Yas. 26. 1.
[g] Muk. 21.23. aur 22. 5.
[h] Zak. 2. 5.
[i] Dekho 'Amús 8.9.
[k] Yas. 52. 1. Muk. 21.27.
[l] Zab. 37. 11, 22. Mat. 5. 5.
[m] Yas. 61. 3. Mat. 15. 13. Yúh. 15. 2.
[n] Yas. 29. 23. aur 45. 11. Afs. 2. 10.
[o] Mat. 13. 31, 32.

LXI BÁB.

1 *Masíh ke 'uhde kí bábat.* 4 *Ahl i ímán kí cháláki,* 7 *aur un barakatoṉ kí bábat jo un par názil hotíṉ.*

Ḵhudáwand Ḵhudá kí rúh
mujh par hai[a]; kyúṉki
Ḵhudáwand ne mujhe masíh
kiyá[b], táki maiṉ halímoṉ ko
ḵhushḵhabaríáṉ dúṉ; us ne mu-
jhe bhejá hai, ki maiṉ ṭúṭe-diloṉ
ko durust karúṉ[c], aur qaidíoṉ ke
liye chhúṭne, aur bandhúoṉ ke liye
qaid-ḵháne se nikalne kí manádí
karúṉ[d];
2 Ki Ḵhudáwand ke sál i maq-
búl ká[e], aur hamáre Ḵhudá ke
intiqám ke roz ká ishtihár dúṉ[f],
táki we sab, jo gamzada haiṉ, ta-
sallí hásil kareṉ[g]:
3 Ki Saihún ke gamzadoṉ ko
dúṉ, ki un ko rákh ke badle pagṛí,
aur nauhe kí jagah ḵhushí ká
raugan, aur udásí ke badle sitáish
kí ḵhil'at baḵhshúṉ[h], táki we sa-
dáqat ke daraḵht, aur Ḵhudá-
wand ke lagáe húe, kahláweṉ[i],
ki us ká jalál záhir howe[k].
4 ¶ Aur we puráne ujáṛ maká-
noṉ kí ta'mír kareṉge, aur qadím
wíráníoṉ ko phir biná kareṉge,
aur un ujáṛe húe shahroṉ ko phir
banáweṉge[l], jo pusht dar pusht
ujáṛ paṛe the.
5 Pardesí á khaṛe hoṉge[m], aur
tumháre galloṉ ko charáweṉge,
aur pardesí ke beṭe tumháre liye
khetí kareṉge, aur tákistán ke
rakhwále hoṉge.
6 Aur tum Ḵhudáwand ke ká-
hin kahláoge; we tumheṉ hamáre
Ḵhudá ke ḵhádim kaheṉge[n]; tum
qaumoṉ ká mál kháoge, aur un
kí shaukat leke tum us par faḵhr
karoge[o].
7 ¶ Tumhárí ḵhijálat ke 'iwaz
dúná milegá[p]; we apní ruswáí ke
badle apní qismat se ḵhush ho-
weṉge: so we apní sarzamín meṉ
do chand ke málik hoṉge, aur
unheṉ dáimí shádmání hogí.
8 Kyúṉki maiṉ Ḵhudáwand
'adálat ko 'azíz jántá húṉ[q], aur
chorí aur zulm se nafrat rakhtá
húṉ: so maiṉ sacháí se un ke ká-
moṉ ká ajr dúṉgá, aur un ke sáth
ek abadí 'ahd bándhúṉgá[r].
9 Aur un kí nasl qaumoṉ ke
darmiyán námwar hogí, aur un
kí aulád ummatoṉ ke darmiyán;
sab, jo unheṉ dekheṉge, iqrár
kareṉge, ki yih wuh nasl hai,
jise Ḵhudáwand ne mubárak kiyá
hai[s].
10 Maiṉ Ḵhudáwand se nipaṭ
shádmán hoúṉgá[t], merí ján mere
Ḵhudá meṉ masrúr hogí; kyúṉki
us ne naját ke kapṛe mujhe pa-
hináe, us ne rástbází kí ḵhil'at se

[a] Yas. 11. 2. Lúq. 4. 18. Yúh. 1. 32. aur 3. 34.
[b] Zab. 45. 7.
[c] Zab. 147. 3. Yas. 57. 15.
[d] Yas. 42. 7. Dekho Yar. 34. 8.
[e] Dekho Ahb. 25. 9.
[f] Yas. 34. 8. aur 63. 4. aur 66. 14. Mal. 4. 1, 3. 2 Tas. 1. 7, 8, 9.
[g] Yas. 57. 18. Mat. 5. 4.
[h] Zab. 30. 11.
[i] Yas. 60. 21.
[k] Yúh. 15. 8.
[l] Yas. 49. 8. aur 58. 12. Hiz. 36. 33, —36.
[m] Afs. 2. 12.
[n] Ḵhur. 19. 6. Yas. 60. 17. aur 66. 21. 1 Pat. 2. 5, 9. Muk. 1. 6. aur 5. 10.
[o] Yas. 60. 5, 11, 16.
[p] Yas. 40. 2. Zak. 9. 12.
[q] Zab. 11. 7.
[r] Yas. 55. 3.
[s] Yas. 65. 23.
[t] Hab. 3. 18.

mujhe mulabbas kiyá[u], jis tarah
dulhá zínat kí chízoṉ se áp ko
saṉwártá hai[x], aur dulhin gahná
pahinke apná banáo kartí hai.
11 Kyúṉki jis tarah zamín apne
shigúfe nikáltí hai, aur jis tarah
bág un chízoṉ ko, jo us meṉ boí
gayí haiṉ, ugátá hai, usí tarah
Ḵhudáwand YAHOWA'H sadáqat[y]
aur sitúdagí ko sárí qaumoṉ ke
huzúr ugáwegá[z].

LXII BA'B.

1 *Nabí kí kamál árzú hai ki kalísiyá Ḵhudá ke wa'doṉ ke wasíle sab tarah ká qiyám pakṛe.* 5 *Masíhí ḵhádimoṉ ká 'uhda (jis kí bábat nabí un ko nasíhat kartá) is liye hai, ki Injíl ki manádí kí jáwe,* 10 *aur us ke sunne ke liye logoṉ ke dil taiyár kiye jáweṉ.*

SAIHUN kí ḵhátir maiṉ chup
na rahúṉgá, aur Yarúsalam
kí ḵhátir maiṉ dam na lúṉgá, jab
tak ki us kí rástbází núr ke má-
nind na chamke, aur us kí naját
roshan chirág kí tarah jalwagar
na ho.
2 Aur qaumeṉ terí rástbází, aur
sáre bádsháh terí shaukat de-
kheṉge[a]; aur terá ek nayá nám
hogá, jo ḴHUDA'WAND ká muṉh
ḵhud tujhe rakh degá[b].
3 Aur tú ḴHUDA'WAND ke háth
meṉ shahána táj hogá, aur apne
Ḵhudá kí hathelí meṉ ek shaukat
ká afsar[c].
4 Tú áge ko Matrúka[d] na kah-
láegí[e], aur terí sarzamín ká kabhí
phir Ḵharába[f] nám na hogá, balki
tú ‖Hifzibah kahláegí, aur terí sar-
zamín ‖Baúlah; kyúṉki ḴHUDA'-
WAND tujh se ḵhush hai, aur terí
zamín ḵháwindwálí hogí.
5 ¶ Ki jis tarah jawán mard ek
kuṉwárí 'aurat ko byáh látá hai,
us tarah ‖tere beṭe tujhe byáh le
jáeṉge; aur jis tarah dulhá dulhin
par ríjhtá hai, usí tarah terá
Ḵhudá tujh par ríjhegá[g].
6 Ai Yarúsalam, maiṉ ne terí
díwároṉ par nigahbán biṭhláe
haiṉ[h], we din rát kabhí chup na
raheṉge; tum, jo ḴHUDA'WAND ká
zikr karte ho, chupke na raho.
7 Aur jab tak wuh qáim na
kar le, aur Yarúsalam ko dunyá
meṉ sitúdagí na baḵhshe[i], use
chain na do.
8 ḴHUDA'WAND ne apne dahine
háth aur apne qawí bázú kí
qasam khái hai, ki Yaqínan maiṉ
áge ko terá galla tere dushmanoṉ

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.
[u] Zab. 132. 9, 16.
[x] Yas. 49. 18. Muk. 21. 2.
[y] Zab. 72. 3. aur 85. 11.
[z] Yas. 60. 18. aur 62. 7.
[a] Yas. 60. 3.
[b] Dekho 4, 12 áyateṉ. Yas. 65. 15.
[c] Zak. 9. 16.
[d] Yas. 49. 14. aur 54. 6, 7.
[e] Hús. 1. 10. 1 Pat. 2. 10.
[f] Yas. 54. 1.
‖ Ya'ne, *merí ḵhushí us meṉ.*
‖ Ya'ne, *ḵháwindwálí.*
‖ Yá, *we jo tujh ko ta'mír karte tujhe byáh,* wag.
[g] Yas. 65. 19.
[h] Hiz. 3. 17. aur 33. 7.
[i] Yas. 61. 11. Saf. 3. 20.

ko na dúṉgá ki kháeṉ[k], aur ajna-
bí-záda terí mai, jis ke liye tú
ne mihnat khíṉchí hai, phir na
píeṉge;
9 Balki we hí, jinhoṉ ne angúr
chune, unheṉ kháeṉge, aur ḴHU-
DA'WAND kí madh kareṉge; aur
we, jinhoṉ ne mai ká zaḵhíra
kiyá, merí muqaddas bárgáhoṉ
meṉ píeṉge[l].
10 ¶ Jáo, guzar karo, ástánoṉ
par se guzar karo, logoṉ kí ráh
durust karo, ráh banáo, sháh-ráh
banáo[m], patthar dúr karo, qau-
moṉ ke liye ek jhanḍá khaṛá
karo[n].
11 Dekh, ḴHUDA'WAND ne dunyá
kí sarhaddoṉ tak manádí kí hai,
ki Saihún kí beṭí ko kaho, Dekh,
terí naját átí hai[o]: dekh, us ká
ajr us ke sáth[p], aur us ká kám us
ke áge hai.
12 Aur un ká nám Muqaddas
qaum, aur ḴHUDA'WAND ke chhu-
ṛáe húe, rakhá jáwegá, aur tú
Matlúba kahláwegí, aur Ek bastí
jo tark kí na gayí[q].

LXIII BA'B.

1 *Masíh apná hál bayán kartá, ki maiṉ kaun húṉ,* 2 *aur apne dushmanoṉ par kis tarah fath pátá,* 7 *aur apní kalísiye par kis tarah se rahmat kartá húṉ.* 10 *Wuh apne wájibí qahr ke darmiyán apní baṛí rahmat ko yád kartá.* 15 *Kalísiyá apní minnatoṉ aur shi-káyatoṉ ke darmiyán apne ímán ká iqrár kartí.*

YIH kaun hai, jo Adúm se, aur
ḵhúb surḵh poshák pahine
Busrah se átá hai? yih, jis ká
libás daraḵhshán hai, aur apní
tawánáí kí buzurgí se ḵhirám
kartá? Yih maiṉ húṉ, jo rástbází
‖se boltá húṉ, aur naját dene par
qádir húṉ.
2 Kis liye terí poshák surḵh hai[a],
aur terá libás us shaḵhs ke má-
nind, jo kolhú meṉ angúr kuchal-
tá hai?
3 Maiṉ ne tan i tanhá angúroṉ
ko kolhú meṉ kuchlá[b], aur logoṉ
meṉ se mere sáth koí na thá; aur
maiṉ ne unheṉ apne gusse meṉ
latáṛá, aur apne josh meṉ unheṉ
raundhá, aur un ká lahú mere
libás par chhiṛká gayá, aur maiṉ
ne apne sáre kápṛoṉ ko najis
kiyá.
4 Ki intiqám ká din mere dil
meṉ hai[c], aur mere chhuṛáe húoṉ
ká sál á pahunchá hai.
5 Maiṉ ne nigáh kí, aur koí ma-

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.
[k] Ist. 28. 31, wag. Yar. 5. 17.
[l] Dekho Ist. 12. 12. aur 14. 23, 26. aur 16. 11, 14.
[m] Yas. 40. 3. aur 57. 14.
[n] Yas. 11. 12.
[o] Zak. 9. 9. Mat. 21. 5. Yúh. 12. 15.
[p] Yas. 40. 10. Muk. 22. 12.
[q] 4 áyat.
‖ Yá, *kí bábat.*
[a] Muk. 19. 13.
[b] Nau. 1. 15. Muk. 14. 19, 20. aur 19. 15.
[c] Yas. 34. 8. aur 61. 2.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

dadgár na thá[d]; aur main ne
ta'ajjub kiyá, ki koí sambhálne-
wálá na húá[e]; so merá hí bázú
naját ko mere liye láyá[f], aur mere
hí qahr ne mujhe sambhálá.
6 Aur main ne apne qahr se
qaumon ko latárá, aur apne gazab
se unhen kuchlá[g], aur un ke lahú
ko zamín par girá diyá.
7 ¶ Main KHUDAWAND kí sab
rahmaton ká zikr karúngá, aur
us kí sitáish karúngá, us sab ke
liye jo us ne hamen 'ináyat kí
hai, aur us barí mihrbání ke sabab
jo us ne Isráel ke gharáne par
apní kháss rahmaton aur firáwán
shafaqaton ke mutábiq záhir kí
hai.
8 Ki us ne kahá, Yaqínan we
mere log hain, aise larke jo jhúth
na bolenge; chunánchi wuh un ká
bachánewálá húá.
9 Un kí sárí tangíon men ‖wuh
un ká mukhálif na húá[h], par us
ke huzúr ke Firishta ne unhen
bacháyá[i]; us ne apní ulfat aur
apní muhabbat se unhen naját
dí[k]; us ne unhen utháyá, aur qa-
dím se hamesha unhen liye phirá[l].
10 ¶ Lekin we bágí húe[m], aur
unhon ne us kí Rúh i Quds ko
gamgín kiyá[n], is liye wuh un ká
dushman ho gayá, aur wuh un se
lará[o].
11 Phir us ne agle dinon ko, aur
Músá ko, aur us kí ummat ko
yád kiyá, aur farmáyá, Wuh ka-
hán hai jo un ko, apne galle ke
chaupán samet, daryá se báhar
láyá[p]? wuh kahán hai, jis ne
apní Rúh i Quds us ke andar
dálí[q]?
12 Jis ne apne qawí bázú se
Músá ke dahne háth ke wasíle un
kí rahnumáí kí[r], aur un ke áge
páníon ko chírá[s], táki apná aisá
nám kare, jo abad tak rahe?
13 Jis ne gahrápon men se un-
hen ghore kí tarah, jo maidán men
chale, rawán kiyá[t], ki we thokar
na kháwen?
14 Jis tarah chárpáya nasheb
men utre, usí tarah KHUDAWAND
kí Rúh unhen árámgáh men láí,
aur usí tarah tú ne apní qaum kí
rahnumáí kí, táki tú apne liye ek
jalíl nám paidá kare[u].
15 ¶ Asmán par se nigáh kar[x],
aur apne quds aur jalál ke mas-
kan se dekh[y]: terí gairat aur
qúwat kahán hain, terí barí máyá,
aur terí rahmaten mujh par[z]?
kyá mauqúf húín?
16 Yaqínan tú hamárá Báp hai[a],
agarchi Abiraham ham se ná-wá-
qif ho[b], aur Isráel hamen nahín
pahcháne: tú, ai KHUDAWAND,
hamárá Báp hai, aur tú hamárá
naját-bakhshnewálá hai, terá nám
abadí hai.
17 ¶ Ai KHUDAWAND, kyún tú
ne hamen apní ráhon se gumráh
kiyá[c], aur hamáre dil ko sakht
kiyá, ki tujh se na daren[d]? Apne
bandon kí khátir, apní mírás ke
firqon kí khátir phir á[e].
18 Terí qaum i muqaddas thorí
muddat tak us ká wáris rahí[f],
aur ab hamáre dushmanon ne tere
maqdis ko páemál kiyá[g].
19 Ham to un ke mánind húe,
ki jin par tú tasallut nahín rakh-
tá, aur jo tere nám ke nahín kah-
láte.

LXIV BAB.

1 *Kalísiyá minnat kartí ki Khudá kí qudrat záhir kí jáwe.* 5 *Khudá kí rahmat ko mán leke, wuh apní tabí'í kharábí ká iqrár kartí.* 9 *Wuh musíbat ke sabab se shikáyat kartí.*

KASH ki tú ásmán ko pháre,
aur utar áwe[a], ki tere hu-
zúr men pahár pighalke bah
jáwen[b],
2 Jis tarah ág lakrí ko bártí, aur
pání ág se josh mártá hai, táki
terá nám tere mukhálifon men
mashhúr howe, aur qaumen tere
huzur men larzán howen!
3 Jis waqt tú ne daraune kám
kiye, jin ke ham muntazir na the[c],
tú utar áyá, aur pahár tere huzúr
pighal gaye.
4 Kyúnki ibtidá se kisí ne na
suná, na kisí ke kánon tak pa-
hunchá, aur na kisí ne tere siwá,
ai Khudá, ánkhon se dekhá, jo
apne intizár khínchnewále ke sáth
wuh aisá kuchh kare[d].
5 Tú us se miltá hai, jo khushí
se sáth rástbází ke kám kartá
hai[e], aur un se, jo terí ráhon men
tujhe yád rakhte hain[f]: dekh, tú
gusse hai, kyúnki ham ne gunáh
kiye; ham muddat se yihí karte,
pas ham kis tarah naját páwen?
6 Aur ham to sab ke sab aise
hain jaise nápák chíz, aur hamárí
sárí rástbázíán gandí dhajjí kí sí
hain[g], aur ham sab patte kí tarah
kumhláte hain[h], aur hamárí bad-

d Yúh. 16. 32. e Yas. 41. 28. aur 59. 16. f Zab. 98. 1. Yas. 59. 16. g Muk. 16. 6.
‖ Yá, *wuh bhí malúl húá.*
h Qáz. 10. 16. Zak. 2. 8. A'am. 9. 4. i Khur. 14. 19. aur 23. 20, 21. aur 33. 14. Mal. 3. 1. A'am. 12. 11. k Ist. 7. 7, 8. l Khur. 19. 4. Ist. 1. 31. aur 32. 11, 12. Yas. 46. 3, 4. m Khur. 15. 24. Gin. 14. 11. Zab. 78. 56. aur 95. 9. n Zab. 78. 40. A'am. 7. 51. Afs. 4. 30. o Khur. 23. 21. p Khur. 14. 30. aur 32. 11, 12. Gin. 14. 13, 14, wag. Yar. 2. 6. q Gin. 11. 17, 25. Naham. 9. 20. Dán. 4. 8. H.j. 2 5. r Khur. 15. 6. s Khur. 14. 21. Yash. 3. 16. t Zab. 106. 9 u 2 Sam. 7. 23. x Ist. 26. 15. Zab 80. 14. y Zab. 33. 14.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

z Yar. 31. 20. Hús. 11. 8. a Ist. 32. 6. 1 Taw. 29. 10. Yas. 64. 8. b Aiy. 14. 21. Wá'iz 9. 5. c Zab. 119. 10. d Dekho Yas. 6. 10, ba muqábala Yúh. 12. 40 ke. Rúm. 9. 18. e Gin. 10. 36. Zab. 90. 13. f Ist. 7. 6. aur 26. 19. Yas. 62. 12. Dán. 8. 24. g Zab. 74. 7.
a Zab. 144. 5. b Qáz. 5. 5. Mík. 1. 4. c Khur. 34. 10. Qáz. 5. 4, 5. Zab. 68. 8. Hab. 3. 3, 6. d Zab. 31. 19. 1 Qur. 2. 9. e A'am. 10. 35. f Yas. 26. 8. g Filip. 3. 9. h Zab. 90. 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

káríán ándhí ke mánind hamen
urá le gayín.
7 Aur koí nahín, jo terá nám
lewe[i], jo áp ko ubhárke uṭhe aur
terá ásrá pakṛe; kyúnki hamárí
badkárion ke sabab tú ne apná
munh ham se chhipáyá, aur ham
ko pighlá ḍálá.
8 Lekin ab, ai KHUDÁWAND, tú
hamárá báp hai[k], ham máṭí hain,
aur tú hamárá kumhár hai[l], aur
ham sab ke sab tere háth ke
banáe húe hain[m].
9 ¶ Ai KHUDÁWAND, nipaṭ gusse
mat ho, aur hamárí badkáríán
sadá yád na rakh[n]: nigáh kar,
dekh, ham terí minnat karte hain,
ham sab tere bande hain[o].
10 Terí pák bastíán bayábán ban
gayín[p], Saihún sunsán húá, Ya-
rúsalam wírán hai.
11 Hamárá muqaddas aur khush-
numá ghar, jis men hamáre
bápdáde terí sitáish karte the,
ág se jaláyá gayá[q], aur hamárí
sárí pasandída chízen barbád ho
gayín[r].
12 Ai KHUDÁWAND, kyá tú in
chízon ke sabab se áp ko rokegá[s],
aur kyá khámosh rahegá[t], aur
ham ko nipaṭ satátá rahegá?

LXV BÁB.

1 Gair qaumon kí buláhat kí bábat. 2 Yahúdí un kí be-ímání aur butparastí aur riyákári ke sabab radd kiye játe hain. 8 Un men se ek baqiya naját páwegá. 11 Un áfaton kí bábat jo sharíron par partín aur un barakaton kí, jo rástbázon ko miltín. 17 Yarúsalam i jadíd ká mubárak hál.

1 MAIN ne un ko jawáb diyá jin-
hon ne mujh se na mángá;
unhon ne mujhe páyá, jinhon ne
mujhe na ḍhúnḍhá[a]: main ne
ek guroh ko, jo mere nám kí na-
hín kahláí thí[b], kahá, Mujhe dekh,
mujhe dekh.
2 Main ek sarkash guroh ke
liye, jo apní fikron kí pairauí
men aisí ráh chaltí hai ki achchhí
nahín, sáre din apne háth phailáe
rahá[c];
3 Us guroh ke liye, jo sadá mere
munh par mujhe khijáke gussa
dilátí hai[d], aur bágon men qurbá-
níán kartí hai, aur ínṭon par
khushbúí jalátí hai[e];
4 Jo qabron men rahtí, aur go-
ron men bastí hai[f]; jo súaron
ká gosht khátí[g], aur nafratí chí-
zon ká shorbá un ke básanon men
hai;
5 Aur kahtí hai, Udhar hí khaṛá
rah, mere nazdík mat á[h], kyúnki
main tujh se ziyáda pák hún.
Ye aise hain jaise dhunwán merí
nák ke liye, aur jaise ág, jo din
bhar jalá kartí hai.
6 Dekho, mere áge likhá húá
hai[i]: so main chup na rahúngá[k],
main badlá dúngá, balki un kí
god men bhí badlá dúngá[l],
7 Tumhárí badkárion ká, aur
tumháre bápdádon kí badkárion
ká badlá ek sáth[m], KHUDÁWAND
farmátá hai; kyúnki we pahároṇ
par khushbúíán jaláte[n], aur ṭílon
par merí takfír karte the[o]; un
agle kámon ká badlá main un kí
god men dúngá.
8 ¶ KHUDÁWAND yún farmátá
hai, Jis tarah se shíra angúron
ke khoshe men maujúd hai, aur
koí kahtá hai, Use kharáb na kar,
ki us men barakat hai[p]: us hí
tarah main apne bandon kí kháṭir
karúngá, aur un sabhon ko halák
na karúngá.
9 Aur main Ya'qúb men se ek
nasl nikálúngá, aur Yahúdáh men
se apne pahár ká wáris, aur mere
barguzíde us ke wáris honge[q],
aur mere bande wahán basenge.
10 Aur Sarún[r] gallon ká ghar
hogá, aur 'Akúr ká nasheb bailon
ke baiṭhne ká makán[s], mere
un logon ke liye, jo mere tálib
hain.
11 ¶ Lekin tum, jo KHUDÁWAND
ko tark karte ho, aur mere mu-
qaddas koh ko bhúl játe ho[t], aur
Jadd ke liye dastarkhwán taiyár
karte ho, aur Maní ke liye jám
bharte ho[u]:
12 Main tumhen gin ginke tal-
wár ke hawála karúngá, aur tum
sab zabh hone ke liye jhuk jáoge;
yihí hogá, is liye ki jab main ne
buláyá, tum ne jawáb nahín diyá,
jab main ne kahá, tum ne na
suná[x], balki merí ánkhon ke áge
badí kí, aur wuh chíz pasand kí,
ki jis se main ná-khush thá.
13 Is liye KHUDÁWAND Khudá
yún farmátá hai, ki Dekho, mere
bande kháwenge, par tum bhúkhe
rahoge; dekho, mere bande pí-
wenge, par tum piyáse rahoge;
aur dekho, mere bande shádmán
honge, par tum pashemán hoge;
14 Dekho, mere bande dil kí
khushí se gáenge, par tum dilgírí

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

[i] Hús. 7. 7.
[k] Yas. 63. 16.
[l] Yas. 29. 16. aur 45. 9. Yar. 18. 6. Rúm. 9. 20, 21.
[m] Afs. 2. 10.
[n] Zab. 74. 1, 2. aur 79. 8.
[o] Zab. 79. 13.
[p] Zab. 79. 1.
[q] 2 Sal. 25. 9. 2 Taw. 36. 19. Zab. 74. 7.
[r] Hiz. 24. 21, 25.
[s] Yas. 42. 14.
[t] Zab. 83. 1.
[a] Rúm. 9. 24, 25, 26, 30. aur 10. 20. Afs. 2. 12, 13.
[b] Yas. 63. 19.
[c] Rúm. 10. 21.
[d] Ist. 32. 21.
[e] Yas. 1. 29. aur 66. 17. Dekho Ahb. 17. 5.
[f] Ist. 18. 11.
[g] Yas. 66. 17. Dekho Ahb. 11. 7.
[h] Dekho Mat. 9. 11. Lúq. 5. 30. aur 18. 11. Yahúd. 19.
[i] Ist. 32. 34. Mal. 3. 16.
[k] Zab. 50. 3.
[l] Zab. 79. 12. Yar. 16. 18. Hiz. 11. 21.
[m] Khur. 20. 5.
[n] Hiz. 18. 6.
[o] Hiz. 20. 27, 28.
[p] Yúel 2. 14.
[q] 15, 22 áyaten. Mat. 24. 22. Rúm. 11. 5, 7.
[r] Yas. 33. 9. aur 35. 2.
[s] Yúh. 7. 24, 26. Hús. 2. 15.
[t] Yas. 56. 7. aur 57. 13. 25 áyat.
[u] Hiz. 23. 41. 1 Qur. 10. 21.
[x] 2 Taw. 36. 15, 16. Ams. 1. 24, wag. Yas. 66. 4. Yar. 7. 13. Zak. 7. 7. Mat. 21. 34,—43.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

ke sabab nála karoge, aur jánkáhí
se wáwailá karoge[y].
15 Aur tum apná nám ek la'nat
ke liye[z], jo mere barguzídon[a] par
hogí, taj doge, kyúnki Khudá-
wand Khudá tum ko qatl ka-
regá, aur apne bandon ko dúsre
nám se buláegá[b].
16 Jo koí zamín men apní du'á
e khair kare, sachche Khudá ke
nám se apní du'á e khair karegá[c];
aur jo koí zamín men qasam kháe,
sachche Khudá ke nám se qasam
kháegá[d]; kyúnki aglí musíbaten
farámosh ho gayín, aur we merí
ánkhon se poshída hain.
17 ¶ Ki dekho, main naye ás-
mán, aur nayí zamín ko paidá
kartá hún[e]; aur jo áge the, un
ká phir zikr na hogá, aur we khá-
tir men phir na áwenge.
18 Balki tum merí is nayí khil-
qat se abadí khushí aur shádmání
karo; kyúnki dekh, main Yarú-
salam ko khushí, aur us ke logon
ko khurramí banáúngá.
19 Aur main Yarúsalam se khush
hoúngá, aur apne logon se mas-
rúr[f]; us men rone kí sadá kabhí
phir suní na jáegí[g], aur na nála
karne kí áwáz.
20 So áge ko wahán aisá koí
larká na hogá, jo búrhá na ho,
aur na aisá koí búrhá, jo apní
'umr púrí na kare; kyúnki wuh
larká hogá jo sau baras ká hoke
mare, par gunahgár, jo sau sau
baras ke hoke marjáwen, we
mal'ún honge[h].
21 We ghar banáwenge, aur un
men basenge; we tákistán la-
gáenge, aur un ke mewe kháenge[i].
22 Aur aisá na hogá ki we ba-
náwen, aur dúsrá base; aur we
lagáwen, aur dúsrá kháwe: kyún-
ki mere bandon ke aiyám darakht
ke aiyám ke mánind honge[k], aur
mere barguzíde[l] apne háthon ke
kám se khud hamesha kámyáb
rahenge.
23 Un kí mashaqqat be-samara
na hogí, aur we larke na janenge
jo nágahán halák hon[m]; kyúnki we
apní aulád samet Khudáwand
ke mubárakon kí nasl thahrenge[n].
24 Aur aisá hogá, ki peshtar us
se, ki we pukáren, main jawáb
dúngá[o]; aur we hanoz kah na
chukenge, ki main sun lúngá.
25 Bheriyá aur bher ek sáth

y Mat. 8. 12. Lúq. 13. 28.
z Dekho Yar. 29. 22. Zak. 8. 13.
a 9, 22 áyaten.
b Yas. 62. 2. A'am. 11. 26.
c Zab. 72. 17. Yar. 4. 2.
d Ist. 6. 13. Zab. 63. 11. Yas. 19. 18. aur 45. 23. Saf. 1. 5.
e Yas. 51. 16. aur 66. 22. 2 Pat. 3. 13. Muk. 21. 1.
f Yas. 62. 5.
g Yas. 35. 10. aur 51. 11. Muk. 7. 17. aur 21. 4.
h Wá'iz 8. 12.
i Dekho Ahb. 26. 16. Ist. 28. 30. Yas. 62. 8. 'Amús 9. 14.
k Zab. 92. 12.
l 9, 15 áyaten.
m Ist. 28. 41. Húş. 9. 12.
n Yas. 61. 9.
o Zab. 32. 5. Dán. 9. 21.

charenge, aur sher bail ke má-
nind ghás kháegá[p], aur sámp
khák phánkegá[q]. We mere sáre
muqaddas pahár par dukh na
denge, aur halák na karenge,
Khudáwand farmátá hai.

LXVI BÁB.

1 *Khudá, jo zu-l-jalál hai, wuhí 'ibádat pasand
kartá jo khulús-dilí aur farotaní se kí jáwe.
5 Kalísiye ke farzandon kí 'ajíb paidáish
ká hál sunáke, 10 aur un barí ni'amaton kí
tafsíl karke jo ahl i ímán ko milengí, wuh
apne garíb logon ko dilásá detá. 15 Khudá
kí sakht áfaten jo sharíron par parengí.
19 Gair qaumon ke darmiyán ek muqaddas
kalísiyá hogí, 24 aur we hí bhí khabíson kí
halákat ko dekhengí.*

KHUDÁWAND yún farmátá
hai, ki Ásmán merá takht
hai, aur zamín mere pánw rakhne
kí chaukí[a]; wuh ghar kahán hai,
ki mere wáste banáte, aur merí
árámgáh kahán hai?
2 Ki ye sab chízen to mere háth
ne banáín, aur ye sab maujúd
hain, Khudáwand farmátá hai:
lekin main us shakhs par nigáh
karúngá[b], jo garíb aur shikasta-
dil hai[c], aur mere kalám se kámp
játá hai[d].
3 Wuh jo ek bail zabh kartá,
us ke mánind hai, jis ne ek ádmí
márá[e]; aur wuh jo ek barra qur-
bání kartá hai, us ke barábar hai,
jis ne ek kutte ká sir kátá hai[f];
jo hadya charhátá hai aisá hai,
jaise us ne súar ká lahú guzráná
hai; aur ‖ lubán jalánewálá us ke
mánind hai, jis ne but ko mubárak
kahá hai. Hán, unhon ne apní
apní ráhen pasand kín, aur un
ke jí un kí nafraton se masrúr
hain.
4 Main bhí un kí musíbaton ko
intikháb karúngá, aur jis se we
darte hain use un par dálúngá,
kyúnki jab main ne pukárá, to
kisí ne jawáb na diyá; jab main
ne kahá, to unhon ne na suná[g];
balki unhon ne merí ánkhon ke
áge sharárat kí, aur us bát ko
ikhtiyár kiyá, jis se main ná-khush
thá.
5 ¶ Khudáwand kí bát suno, ai
tum, jo us ke kalám se kámpte
ho[h]; Tumháre bháí jo tumhárá
kína rakhte, aur mere nám ke
wáste tumhen khárij kar dete
hain, kahte hain, Khudáwand kí
tamjíd kí jáegí[i]; par wuh tum-
hárí khushí ke liye dikhái degá,[k]
aur we pashemán honge.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

p Yas. 11. 6, 7, 9.
q Paid. 3. 14.
a 1 Sal. 8. 27. 2 Taw. 6. 18. Mat. 5. 34, 35. A'am. 7. 48, 49. aur 17. 24.
b Yas. 57. 15. aur 61. 1.
c Zab. 34. 18. aur 51. 17.
d 'Az. 9. 4. aur 10. 3. Ams. 28. 14. 5 áyat.
e Yas. 1. 11.
f Ist. 23. 18.
‖ 'Ibrání men, *azkár ke liye jo lubán guzrántá*, Ahb. 2. 2.
g Ams. 1. 24. Yas. 65. 12. Yar. 7. 13.
h 2 áyat.
i Yas. 5. 19.
k 2 Tas. 1. 10. Tít. 2. 13.

Peshtar MASÍH se, 698 ke qaríb.

6 Shahr ke gulgule kí áwáz, aur
haikal kí áwáz, yih ḲHUDÁWAND
kí áwáz hai, jo apne dushmanon̲
ko sazá detá hai.
7 Peshtar us se ki use dard
lagen̲, wuh jan parí; aur us se
áge ki wuh dard kháwe, us ká
farzand i narína paidá húá.
8 Aisí bát kis ne suní, aisí chíz
kis ne dekhí? Kyá ho saktá, ki
zamín ek din men̲ jane, yá ek-
bárgí ek guroh paidá howe? ky-
ún̲ki jon̲hín̲ Saihún ko dard
lage, won̲hín̲ wuh bachche jan
baiṭhí.
9 Kyá main̲ use janne par láún̲,
aur phir use na janáún̲? ḲHUDÁ-
WAND farmátá hai: kyá main̲ jo
janátá hún̲, rihm ko band karún̲?
terá Ḳhudá kahtá hai.
10 Tum Yarúsalam ke sáth ḳhu-
shí karo, aur us ke sáth shádmání
karo, tum sab jo us se muhabbat
rakhte ho; us ke sáth nihayat
ḳhush ho, tum sab jo us ke liye
mátam karte ho:
11 Táki tum chúso, aur us ke
tasallí-denewále pistánon̲ se ser
hoo; táki tum nichoṛo, aur us
kí shaukat kí firáwání se lazzat
páo.
12 Kyún̲ki ḲHUDÁWAND yún̲ far-
mátá hai, Dekh, main̲ salámatí
nahr ke mánind, aur qaumon̲ kí
shaukat sailáb ke mánind us pás
rawán karún̲gá[l]: tab tum chú-
soge[m], aur us kí god men̲ uṭháe
jáoge[n], aur us ke ghuṭnon̲ par
kudáe jáoge.
13 Jis tarah má apne beṭe ko
dilásá detí hai, usí tarah main̲
tumhen̲ dilásá dún̲gá; aur tum
Yarúsalam men̲ tasallí páoge.
14 Aur jab tum yih dekhoge, to
tumhárá dil ḳhush hogá, aur tum-
hárí haḍḍíán̲ sabze ke mánind
nash o namá karen̲gí[o]; aur ḲHU-
DÁWAND ká háth apne bandon̲
par záhir hogá, par us ká gussa
dushmanon̲ par bhaṛkegá.
15 Kyún̲ki dekho, ḲHUDÁWAND
ág liye húe áwegá, aur us kí gáṛíán̲
girdbád ke mánind chalen̲gí, táki
josh se apná gussa, aur átash ke
shu'ala ke sáth apná qahr un par
láwe[p].
16 Ki ág se aur apní talwár se[q]
ḲHUDÁWAND sáre bashar ká insáf
karegá: aur ḲHUDÁWAND ke
maqtúl bahut se hon̲ge.
17 We jo bágon̲ ke bích men̲
‖Akhad kí pairauí men̲ apne taín̲
pák aur táhir karte hain̲, jo súar
ká gosht aur makrúh chízen̲ aur
chúhá kháte hain̲[r], we sab ke sab
faná ho jáen̲ge, ḲHUDÁWAND far-
mátá hai.
18 Kyún̲ki main̲ un ke kámon̲
aur un ke andeshon̲ se ágáh hún̲;
aur aisá hogá, ki main̲ sárí um-
maton̲ ko, aur ‖gurohon̲ ko, jin kí
zubánen̲ muḳhtalif hain̲, faráham
karún̲gá, aur we sab áwen̲ge, aur
merá jalál dekhen̲ge.
19 Aur main̲ un ke darmiyán ek
nishán nasb karún̲gá[s], aur main̲
un ko, jo un men̲ se bach niklen̲,
qaumon̲ kí taraf bhejún̲gá, ya'ne
Tarsís aur Púl, aur Lúd ko jo
tírandáz hain̲, aur Túbal, aur
Yúnán ko, aur dúr ke jazíron̲ ko,
jinhon̲ ne merí ḳhabar nahín̲ suní,
aur merá jalál nahín̲ dekhá: we
qaumon̲ ke darmiyán merá jalál
bayán karen̲ge[t].
20 Aur ḲHUDÁWAND farmátá hai,
Ki we tumháre sáre bháíon̲ ko,
sárí qaumon̲ men̲ se, ghoṛon̲ par,
aur gáṛíon̲ par, aur miyánon̲ men̲,
aur ḳhachcharon̲ par, aur sánḍ-
níon̲ par biṭhláke, ḲHUDÁWAND ke
hadye ke liye[u], Yarúsalam men̲
mere koh i muqaddas ko láwen̲ge,
jis tarah se baní Isráel pák barta-
non̲ men̲ hadya ḲHUDÁWAND ke
ghar men̲ láte hain̲.
21 Aur ḲHUDÁWAND farmátá hai,
ki Main̲ un men̲ se káhin aur Láwí
hone ke liye lún̲gá[x].
22 Kyún̲ki jis tarah se naye
ásmán, aur nayí zamín, jo main̲
banáún̲gá[y], mere huzúr qáim ra-
hen̲ge, us hí tarah tumhárí nasl,
aur tumhárá nám báqí rahegá,
ḲHUDÁWAND farmátá hai.
23 Aur aisá hogá, ki ek naye
chánd se dúsre tak, aur ek sabt
se dúsre tak[z], sáre bashar 'ibádat
ke liye mere huzúr áwen̲ge, ḲHU-
DÁWAND farmátá hai[a].
24 Aur we nikal nikalke un
logon̲ kí láshon̲ par, jo mujh se
bágí húe, nazar karen̲ge[b]; kyún̲-
ki un ká kíṛá na maregá, aur un
kí ág na bujhegí[c], aur sáre bashar
ko un se nafrat áwegí.

[l] Yas. 48. 18. aur 60. 5.
[m] Yas. 60. 16.
[n] Yas. 49. 22. aur 60. 4.
[o] Dekho Hiz. 37. 1, wag.
[p] Yas. 9. 5. 2 Tas. 1. 8.
[q] Yas. 27. 1.
‖ Yá, *ek kí.*
[r] Yas. 65. 3, 4
‖ 'Ibrání men̲, *zubánon̲ ko faráham,* wag.
[s] Lúq. 2. 34.
[t] Mal. 1. 11.
[u] Rúm. 15. 16.
[x] Ḳhur. 19. 6. Yas. 61. 6. 1 Pat. 2. 9. Muk. 1. 6.
[y] Yas. 65. 17. 2 Pat. 3. 13. Muk. 21. 1.
[z] Zak. 14. 16.
[a] Zab. 65. 2.
[b] 16 áyat.
[c] Marq. 9. 44. 46, 48.

YARAMIYÁH NABÍ KÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 629 ke qaríb.

I BÁB.

1 Yaramiyáh ke 'asr kí bábat. 3 Us ká bu-láyá jáná, ki nabí ho. 11 Bádám kí ek ḍálí, aur ubaltí húí deg, royá meṉ use dikhái detíṉ. 15 Nabí Yahúdáh ko ánewálí áfat kí ḵhabar detá. 17 Ḵhudá nabí se madad ká wa'da karke use dilásá detá.

KHILQIYÁH ke beṭe Yara-
miyáh ká kalám, jo Bin-
yamín kí mamlukat meṉ 'Anatútí[a]
káhinoṉ meṉ se thá;
2 Jis par Ḵhudáwand ká kalám,
Amún ke beṭe Yahúdáh ke bád-
sháh Yúsiyáh ke dinoṉ meṉ, us
kí bádsháhat ke terahweṉ baras
meṉ[b], názil húá.
3 Yahúdáh ke bádsháh Yahúya-
qím bin Yúsiyáh ke dinoṉ meṉ
bhí, Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh
bin Yúsiyáh ke gyárahweṉ baras
ke tamám hone tak[c], Yarúsalam
ke logoṉ ke asír hojáne tak[d], jo
pánchweṉ mahíne meṉ thá[e], názil
hotá rahá.
4 Ḵhudáwand ká kalám mujh
ko pahunchá, aur us ne kahá,
5 Ki Peshtar us se ki maiṉ ne
tujhe peṭ meṉ ḵhalq kiyá[f] maiṉ
tujhe jántá thá[g], aur rihm meṉ se
tere nikalne ke pahle maiṉ ne tujhe
muqaddas kiyá[h], aur qaumoṉ ke
liye tujhe nabí ṭhahráyá.
6 Tab maiṉ ne kahá, Háe, Ḵhudá-
wand Yahowáh! dekh, maiṉ bol
nahíṉ saktá[i]; kyúṉki laṛká húṉ.
7 ¶ Par Ḵhudáwand ne mujh
ko kahá, Mat kah, ki Maiṉ laṛká
húṉ; kyúṉki jin sabhoṉ ke pás
maiṉ tujhe bhejúṉgá, tú jáegá;
aur sab kuchh jo maiṉ tujhe far-
máúṉgá, tú kahegá[k].
8 Tú un ke chihroṉ ko dekhke
mat ḍar[l]; kyúṉki Ḵhudáwand
kahtá hai, Maiṉ tujhe chhuṛáne
ko tere sáth húṉ[m].
9 Tab Ḵhudáwand ne apná
háth baṛháke merá muṉh chhúá[n].
Aur Ḵhudáwand ne mujhe far-
máyá, ki Dekh, maiṉ ne apná
kalám tere muṉh meṉ ḍál diyá[o].
10 Dekh, áj ke din maiṉ ne
tujhe qaumoṉ par aur bádsháhat-
oṉ par iḵhtiyár diyá[p], ki ukháṛe
aur ḍhá dewe, halák kare aur girá
dewe, banáwe aur lagáwe[q].
11 ¶ Phir Ḵhudáwand ká ka-
lám mujh ko pahunchá, aur us ne
kahá, ki Ai Yaramiyáh, tú kyá
dekhtá hai? maiṉ bolá, ki Bádám
kí ek ḍálí dekhtá húṉ.
12 Aur Ḵhudáwand ne mujhe
farmáyá, ki Tú ne ḵhúb dekhá;
kyúṉki maiṉ apne kalám ko jald
púr-lagáúṉgá.
13 Dúsrí bár Ḵhudáwand ká
kalám mujh par názil húá, aur us
ne kahá, ki Tú kyá dekhtá hai?
Maiṉ ne kahá, Ubaltí húí deg
dekhtá húṉ[r], jis ká muṉh uttar kí
taraf ko hai.
14 Tab Ḵhudáwand ne mujhe
farmáyá, ki Uttar kí taraf se is
sarzamín ke sáre báshindoṉ par
ek áfat áwegí[s].
15 Kyúṉki Ḵhudáwand farmátá
hai, ki Dekh, maiṉ uttar kí bád-
sháhatoṉ ke sáre ḵhándánoṉ ko
buláúṉgá[t]; aur we áweṉge, aur har
ek apná apná taḵht Yarúsalam ke
darwázoṉ kí dahlízoṉ par, aur us
kí chároṉ taraf kí díwároṉ ke gird
á gird, aur Yahúdáh ke tamám
shahroṉ ke muqábil qáim karegá[u].
16 Aur maiṉ un kí sárí sharárat
kí bábat, jinhoṉ ne mujhe chhoṛ-
kar[x] begáne iláhoṉ ke sámhne lu-
bán jaláyá, aur apne hí háthoṉ ke
kámoṉ ko sijda kiyá, apní 'adálat
záhir karke un par hukm dúṉgá.
17 ¶ Is liye tú apní kamar
bándhke uṭh[y], aur jo kuchh maiṉ
tujhe farmáúṉ, un se kah; un ke
chihroṉ ko dekhke mat dabak[z],
na ho ki maiṉ tujhe un ke sámhne
shikast dúṉ.
18 Kyúṉki dekh, maiṉ ne áj ke
din tujh ko sárí sarzamín ke mu-
qábil, aur Yahúdáh ke bádsháhoṉ
ke muqábil, aur us ke sardároṉ
ke muqábil, aur us ke káhinoṉ ke
muqábil, aur mulk ke logoṉ ke
muqábil, ek hasín shahr[a], aur
lohe ká sutún, aur pítal kí díwár
banáyá.
19 Aur we tere sáth laṛeṉge,

[a] Yash. 21. 18. 1 Taw. 6. 60. Yar. 32. 7, 8, 9.
629 ke qaríb.
[b] Yar. 25. 3.
[c] Yar. 39. 2.
[d] Yar. 52. 12, 15.
[e] 2 Sal. 25. 8.
[f] Yas. 49. 1, 5.
[g] Ḵhur. 32. 12, 17.
[h] Lúq. 1. 15, 41. Gal. 1. 15, 16.
[i] Ḵhur. 4. 10. aur 6. 12, 30. Yas. 6. 5.
[k] Gin. 22. 20, 38. Mat. 28. 20.
[l] Hiz. 2. 6. aur 3. 9. 17 áyat.
[m] Ḵhur. 3. 12. Ist. 31. 6, 8. Yash. 1. 5. Yar. 15. 20. A'am. 26. 17. 'Ibrán. 13. 6.
[n] Yas. 6. 7.
[o] Yas. 51. 16. Yar. 5. 14.
[p] 1 Sal. 19. 17.

Peshtar MASÍH se, 629 ke qaríb.

[q] Yar. 18. 7. 2 Qur. 10. 4, 5.
[r] Hiz. 11. 3, 7. aur 24. 3.
[s] Yar. 4. 6. aur 6. 1.
[t] Yar. 5. 15. aur 6. 22. aur 10. 22. aur 25. 9.
[u] Yar. 39. 3. aur 43. 10.
[x] Ist. 28. 20. Yar. 17. 13.
[y] 1 Sal. 18. 46. 2 Sal. 4. 29. aur 9. 1. Aiy. 38. 3. Lúq. 12. 35. 1 Pat. 1. 13.
[z] Ḵhur. 3. 12. 8 áyat. Hiz. 2. 6.
[a] Yas. 50. 7. Yar. 6. 27. aur 15. 20.

Peshtar MASÍH se, 629 ke qaríb.

lekin tujh par gálib na honge; kyúnki Ḳhudáwand farmátá hai, Main tere bacháne ko tere sáth hún[b].

II BÁB.

1 Ḳhudá apní aglí mihrbáníán záhir men láke Yahúdíon ko malámat kartá ki unhon ne us se be-sabab bagáwat kí thí; 9 chunánchi is sharárat men we sab logon se áge baṛh gaye the. 14 Áp hí apní sárí áfaten apne úpar láye the. 20 Yahúdáh ke gunáhon kí bábat. 31 Un ká i'atiqád jo apní be-gunáhí par rakhte the, be-bunyád sábit hotá.

PHIR Ḳhudáwand ká kalám mujh par názil húá, aur us ne kahá,

2 Ki Tú já, aur Yarúsalam ke kánon men pukárke kah, ki Ḳhudáwand yún farmátá hai, ki Main terí jawání kí mihrbání, aur tere byáh kí muhabbat ko yád kartá hún[a], jab ki tú bayábán men, aur us sarzamín men jahán khetí na thí, mere píchhe píchhe chalí[b].

3 Isráel Ḳhudáwand ká muqaddas[c], aur us kí afzáish ká pahlá phal thá[d]: sab jo use nigalte hain gunahgár ṭhahrenge; un par balá áwegí, Ḳhudáwand farmátá hai[e].

4 Ai ahl i Ya'qúb, aur ahl i Isráel ke sab ḳhándáno, Ḳhudáwand ká kalám suno.

5 ¶ Ḳhudáwand yún farmátá hai, ki Tumháre bápdádon ne mujh men kaunsí ḳhiyánat páí, jo we mujh se dúr bháge[f], aur butlán ke pairau húe, aur áp bátil ho gaye[g]?

6 Aur unhon ne nahín kahá, ki Ḳhudáwand kahán hai, jo hamen Misr kí sarzamín se nikál láyá[h], aur bayábán men, wíránon aur gaṛhon kí zamín men, ḳhushkí aur maut ke sáya kí sarzamín men[i], jahán koí nahín guzartá, aur koí ádmí búd o básh nahín kartá, hamen le chalá?

7 Aur main tum ko bág-wálí zamín men láyá, ki tum us ke mewe aur us ke achchhe phal kháo[k]; par tum ne dáḳhil hoke merí zamín nápák kí, aur merí mírás ko nafrat-angez kiyá[l].

8 Káhinon ne nahín kahá, ki Ḳhudáwand kahán hai? aur unhon ne jo sharí'at-wále the mujhe na jáná[m]; aur charwáhon ne mujh se sarkashí kí; aur nabíon ne Ba'al ká nám leke nubúwat kí[n], aur un chízon kí pairauí kí jo fáidamand nahín hain[o].

[b] 8 áyat.
[a] Hiz. 16. 8, 22, 60. aur 23. 3, 8, 19. Hús. 2. 15.
[b] Ist. 2. 7.
[c] Ḳhur. 19. 5, 6.
[d] Ya'q. 1. 18. Muk. 14. 4.
[e] Yar. 12. 14. Dekho Yar. 50. 7.
[f] Yas. 5. 4. Mík. 6. 3.
[g] 2 Sal. 17. 15. Yúh. 2. 8.
[h] Yas. 63. 9, 11, 13. Hús. 13. 4.
[i] Ist. 8. 15. aur 32. 10.
[k] Gin. 13. 27. aur 14. 7, 8. Ist. 8. 7, 8, 9.
[l] Aḥb. 18. 25, 27, 28. Gin. 35. 33, 34. Zab. 78. 58, 59. aur 106. 38. Yar. 3. 1. aur 10. 18.
[m] Mal. 2. 6, 7. Rúm. 2. 20.
[n] Yar. 23. 13.
[o] 11 áyat. Hab. 2. 18.

9 ¶ So Ḳhudáwand farmátá hai, Is liye main hanoz tum se mubáhasa karúngá[p], aur tumháre laṛkon ke laṛkon se mubáhasa karúngá[q].

10 Kyúnki pár guzarke Kittíon ke ṭápúon men dekho, aur Qídár men bhejke ḳhúb socho, aur dekho, ki aisí bát kahín húí?

11 Kyá kisí qaum ne apne iláhon ko, jo haqíqat men iláh nahín[r], badal ḍálá[s]? par merí qaum ne apne jalál ko us se jo be-naf'a hai[t] badlá[u].

12 Ai ásmáno, is se hairán hojáo, aur ba-shiddat hirásán ho[x]; niháyat sarásíma hoo, Ḳhudáwand farmátá hai.

13 Kyúnki mere logon ne do buráíán kín; unhon ne mujh jíte pání ke sote ko chhoṛ diyá[y], aur apne liye hauz khode hain, ṭúṭe húe hauz, jin men pání nahín ṭhahar saktá.

14 ¶ Kyá Isráel gulám hai[z]? kyá wuh ḳhánazád hai? wuh kis liye lúṭá gayá?

15 Jawán sher us par gargaráe; unhon ne ‖ chíḳhen márín, aur us ká mulk ujáṛ diyá; us ke shahr jal gaye, wahán koí basnewálá na rahá[a].

16 Baní Núf bhí aur baní Tahfanís[b] tere sir ke chánd ko phárte hain.

17 Kyá tú yih apne úpar nahín láyá hai, ki tú ne Ḳhudáwand apne Ḳhudá ko tark kiyá[c], jis waqt wuh tujh ko ráh men le chaltá thá[d]?

18 Aur ab Saihúr[e] ká pání píne ko tujhe Misr kí ráh men kyá kám hai[f]? aur nahr i Furát ká pání píne ko tujhe Asúr kí ráh men kyá kám hai?

19 Terí hí ḳhiyánat terí tádíb karegí[g], aur terí bagáwat tujh ko sazá degí: ján aur dekh, ki yih burá aur be-niháyat be-já hai, ki tú ne Ḳhudáwand apne Ḳhudá ko tark kiyá hai, aur ki merá ḳhauf tujh ko nahín, Ḳhudáwand Rabb ul afwáj farmátá hai.

20 Kyúnki muddat húí ki tú ne apná júá toṛ ḍálá, aur bandhanon ko phoṛ diyá, aur kahá, ki Main bandagí na karúngí[h]; hán, har ek únche paháṛ par, aur har ek hare daraḳht ke tale[i] tú ziná karne ko leṭí hai[k].

Peshtar MASÍH se, 629 ke qaríb.

[p] Hiz. 20. 35, 36. Mík. 6. 2.
[q] Ḳhur. 20. 5. Aḥb. 20. 5.
[r] Zab. 115. 4. Yas. 37. 19. Yar. 16. 20.
[s] Mík. 4. 5.
[t] 8 áyat.
[u] Zab. 106. 20. Rúm. 1. 23.
[x] Yas. 1. 2. Yar. 6. 19.
[y] Zab. 36. 9. Yar. 17. 13. aur 18. 14. Yúh. 4. 14.
[z] Dekho Ḳhur. 4. 22.
‖ 'Ibrání men, apní áwáz dí.
[a] Yas. 1. 7. Yar. 4. 7.
[b] Yar. 43. 7, 8, 9.
[c] Yar. 4. 18.
[d] Ist. 32. 10.
[e] Yash. 13. 3.
[f] Yas. 30. 1, 2.
[g] Yas. 3. 9. Hús. 5. 5.
[h] Ḳhur. 19. 8. Yash. 24. 18. Qáz. 10. 16. 1 Sam. 12. 10.
[i] Ist. 12. 2. Yas. 57. 5, 7. Yar. 3. 6.
[k] Ḳhur. 34. 15, 16.

Peshtar MASÍH se, 629.

21 Main ne tujhe ek suthrí ták
lagáyá, bilkull chokhá bihan[l], phir
tú kyúnkar úprí angúr kí kam-
qadr latá mere liye ho gayí[m]?
22 Kyúnki harchand tú apne ko
sajjí se dhowe, aur bahut sá sábun
lewe[n], tad bhí KHUDAWAND Khu-
dá kahtá hai, Terí shararat mere
huzúr jalwagar hai[o].
23 Tú kyúnkar kahtí hai, ki
Main nápák nahín hún[p]; main
Ba'alím kí pairau nahín húí?
dasht men apní ravish dekh, aur
ján jo kuchh tú ne kiyá hai[q]: tú
ek tez-rau úntní kí mánind hai, jo
mast hoke idhar udhar daurtí hai;
24 Máda gor-khar kí mánind,
jis kí 'ádat hai ki dasht men rahe,
aur hawas ke máre hawá súnghtí
hai[r]; apní khwáhish púrí karne
se kaun use báz rakh saktá hai?
us ke dhúndhnewále thak nahín
játe; us ke mahíne men we use
páwenge.
25 Tú apne pánwon ko rok ki
we be-jútí na howen, aur apne
gale ko, ki piyás na lage: lekin
tú ne kahá, ki Be-fáida[s]; aisá na-
hín, kyúnki main ne begánon se
muhabbat kí, aur un ke píchhe
chalúngí[t].
26 Jaisá chor jab pakrá játá hai
sharminda hotá hai, waisá hí Is-
ráel ká gharáná, we aur un ke
bádsháh, un ke sardár, aur un ke
káhin, aur un ke nabí sharminda
hote hain,
27 Jo darakht se kahte hain, ki
Tú merá báp; aur patthar ko, ki
Tú mujhe janí hai; kyúnki un-
hon ne merí taraf píth kí, aur
munh nahín; par apní musíbat
ke waqt kahenge, ki Uthke ham
ko bachá[u].
28 Lekin tere ma'búd kahán
hain, jinhen tú ne apne liye ba-
náyá[x]? we uthen, agar terí mu-
síbat ke waqt tujhe bachá saken[y];
kyúnki, ai Yahúdáh, jitne tere
shahr hain, utne tere ma'búd
hain[z].
29 Tum káhe ko mujh se huj-
jat karoge[a]? tum sab mujh se
phir gaye ho, KHUDAWAND kahtá
hai.
30 Main ne tumháre larkon ko
'abas pítná diyá; we tarbiyat-
pazír na húe[b]: tumhárí hí talwár,
pharnewále sher kí mánind, tum-
háre nabíon ko khá gayí hai[c].

[l] Khur. 15. 17. Zab. 44. 2. aur 80. 8. Yas. 5. 1, wag. aur 60. 21. Mat. 21. 33. Marq. 12. 1. Lúq. 20. 9.
[m] Ist. 32. 32. Yas. 1. 21. aur 5. 4.
[n] Aiy. 9. 30.
[o] Ist. 32. 34. Aiy. 14. 17. Hús. 13. 12.
[p] Ams. 30. 12.
[q] Yar. 7. 31.
[r] Aiy. 39. 5, wag. Yar. 14. 6.
[s] Yar. 18. 12.
[t] Ist. 32. 16. Yar. 3. 13.
[u] Qáz. 10. 10. Zab. 78. 34. Yas. 26. 16.
[x] Ist. 32. 37. Qáz. 10. 14.
[y] Yas. 45. 20.
[z] Yar. 11. 13.
[a] 23, 35 áyaten.
[b] Yas. 1. 5. aur 9. 13. Yar. 5. 3.
[c] 2 Taw. 36. 16. Naham. 9. 26. Mat. 23. 29, wag. A'am. 7. 52. 1 Tas. 2. 15.

31 ¶ Ai tum jo is pusht ke ho,
KHUDAWAND ke kalám ko liház
karo. Kyá main Isráel ko bayá-
bán yá táríkí kí zamín[d] húá?
mere logon ne kyún kahá, ki Ham
to hukúmat-wále hain[e], phir tere
pás na áwenge[f]?
32 Kyá kunwárí apne gahne, yá
dulhin apná jorá pahinná bhúl
játí hai? par mere log beshumár
dinon se mujh ko bhúl gaye[g].
33 Kyún tú apní ráh árásta
kartí hai ki ||'áshiqon ko dhúndhe?
yaqínan tú ne fáhishon ko bhí apní
ráhen sikhláín.
34 Tere dámanon men be-gunáh
miskínon ká khún bhí páyá játá
hai[h]; main ne use gahre tak
talásh karne se nahín páyá, balki
in sabhon men 'alániya dekhá.
35 Báwujúd is ke tú kahtá hai,
ki Is liye ki main be-qusúr hún,
us ká gazab yaqínan mujh par se
palat jáegá[i]. Dekh, main tujh
par hujjat sábit karúngá[k], is tere
kahne se, ki Main khatákár nahín
hún[l].
36 Tú apná taur badalne ko
kyún itná dáwándol phirtí hai[m]?
Misr se bhí tú sharminda hogí[n],
jaise Asúr se tú sharminda húí[o].
37 Yahán se bhí tú apne sir par
háth rakhe húe nikal jáegí[p]; ky-
únki KHUDAWAND ne unhen jin
par tú ne i'atimád kiyá haqír jáná,
aur tú un se kámyáb na hogí.

III BAB.

1 *Yahúdáh kí zinákárí aur Khudá kí barí rahmat kí bábat.* 6 *Yahúdáh Isráel se bhí badtar thahartá.* 12 *Tauba-karnewálon ko Injíl kí bashárateṉ dí játín.* 20 *Isráel malámat utháke Khudá se bulái játí, aur apne gunáhon ká iqrár kartí.*

KAHAWAT hai, ki agar koí
mard apní jorú ko nikále,
aur wuh us ke yahán se jáke
dúsre mard kí ho jáe, kyá wuh
pahlá us pás phir jáegá[a]? kyá
wuh zamín niháyat nápák na
hogí[b]? lekin tú ne bahut se yá-
ron ke sáth ziná kiyá[c]; tadbhí
merí taraf phir, KHUDAWAND far-
mátá hai[d].
2 Paháron kí taraf apní ánkhen
uthá, aur dekh, kaunsí jagah hai
jahán yár ke sáth hambistar na-
hín húí[e]. 'Arab kí mánind, jo
bayábán men hai, tú un ke liye
ráhon par baithí[f]; tú ne apní
zinákáríon aur badkáríon se za-
mín ko nápák kiyá[g].

Peshtar MASÍH se, 629.

[d] 5 áyat.
[e] Zab. 12. 4.
[f] Ist. 32. 15.
[g] Zab. 106. 21. Yar. 13. 25. Hús. 8. 14.
|| 'Ibrání men, *'ishq ko.*
[h] Zab. 106. 38. Yar. 19. 4.
[i] 23, 29 áyaten.
[k] 9 áyat.
[l] Ams. 28. 13. 1 Yúh. 1. 8, 10.
[m] 18 áyat. Yar. 31. 22. Hús. 5. 13. aur 12. 1.
[n] Yas. 30. 3. Yar. 37. 7.
[o] 2 Taw. 28. 16, 20, 21.
[p] 2 Sam. 13. 19.
[a] Ist. 24. 4.
[b] Yar. 2. 7.
[c] Yar. 2. 20. Hiz. 16. 26, 28, 29.
[d] Yar. 4. 1. Zak. 1. 3.
[e] Dekho Ist. 12. 2. Yar. 2. 20.
[f] Paid. 38. 14. Ams. 23. 28. Hiz. 16. 24, 25.
[g] Yar. 2. 7. 9 áyat.

3 Isliye bárish nahín̲ hotí, aur
áḳhirí barsát nahín̲ húí[h]; tere
pesháne par qahba-pan záhir hai,
aur tú sharm nahín̲ mántí hai[i].
4 Kyá ab tú pukárke mujhe na-
hín̲ kahegí, ki Ai mere báp, tú
merí jawání[k] ká rahbar hai[l]?
5 Kyá wuh sadá apná ġazab
rakhegá[m]? kyá wuh use hamesha
tak rakh chhoṛegá? Dekh, tú
aisí báten̲ to kah chukí, aur tú ne
jitná tujh se ho saká bure kám
kiye.
6 ¶ Yúsiyáh bádsháh ke dinon̲
men̲ Ḳhudáwand ne mujh se
kahá, Tú ne dekhá hai, ki bar-
gashta Isráel ne kyá kiyá hai[n]?
wuh har ek únche pahár par,
aur har ek hare daraḳht ke tale
gayí, aur wahán̲ zinákárí kí[o].
7 Aur jab wuh yih sab kuchh
kar chukí, to main̲ ne us se kahá,
ki Merí taraf phir á[p]. Par wuh
na phirí. Aur us kí be-wafá bahin[q]
Yahúdáh ne dekhá.
8 Aur main̲ ne dekhá, ki jab isí
bá'is se, ki us ne zinákárí kí thí,
main̲ ne bargashta Isráel ko ni-
kálá[r], aur use taláq-náma likh
diyá[s], báwujúd is ke us kí bewafá
bahin Yahúdáh na ḍarí, balki us
ne bhí jáke chhinálá kiyá[t].
9 Aur aisá húá ki us ne apne
chhinále kí buráí se zamín ko
nápák kiyá[u], aur patthar aur
lakṛí ke sáth zinákárí kí[x].
10 Aur báwajúd is sab ke, us kí
bewafá bahin Yahúdáh merí taraf
apne sáre dil se na phirí, magar
makr se, Ḳhudáwand kahtá hai[y].
11 Aur Ḳhudáwand ne mujh se
kahá, ki Bargashta Isráel ne be-
wafá Yahúdáh se apne ko sádiq
ṭhahráyá hai[z].
12 ¶ Já, aur uttar kí taraf pu-
kárke kah, Ḳhudáwand farmátá
hai[a], ki Ai bargashta Isráel, phir
áo; main̲ áge ko tum par na
ghurkún̲gá, kyún̲ki Ḳhudáwand
farmátá hai, Main̲ rahím hún̲;
main̲ sadá tak ġazab na rakh
chhoṛún̲gá[b].
13 Ḳhudáwand farmátá hai, Sirf
apní badkárí ká iqrár kar[c], aur
kah, ki Main̲ Ḳhudáwand apne
Ḳhudá se phir gayí hai, aur har ek
hare daraḳht ke tale[d] begánon̲ ke
sáth[e] apní ráh ravish ko ḳharáb
kar diyá hai[f], aur terí áwáz na-
hín̲ suní.

14 Ḳhudáwand farmátá hai, Ai
bargashta laṛko, phir áo; kyún̲ki
main̲ tumhárá ḳháwind hún̲[g]; aur
main̲ tum ko har ek shahr men̲
se ek ek, aur gharáne men̲ se do
do leke, tumhen̲ Saihún men̲
leáún̲gá[h].
15 Aur main̲ tum ko apne ḳhátir-
ḳhwáh charwáhe dún̲gá[i], aur we
tumhen̲ dánáí aur samajh chará-
wenge[k].
16 Aur Ḳhudáwand farmátá
hai, ki Aisá hogá, ki jab un dinon̲
men̲ tum zamín par baṛhoge, aur
bahut hooge, tab we phir na ka-
henge, ki Ḳhudáwand ke 'ahd-
náme ká sandúq; us ká ḳhiyál
kabhí un ke dil men̲ na áwegá[l];
we hargiz use yád na karenge,
aur us kí ziyárat na karenge, aur
wuh phir banáyá na jáegá.
17 Us waqt Yarúsalam ko Ḳhu-
dáwand ká taḳht kahenge: aur
wahán̲ sárí qaumen̲ Ḳhudáwand
ke nám se[m] Yarúsalam men̲ jam'a
hon̲gí: aur we phir apne bure dil kí
gumráhíon̲ kí pairauí na karenge[n].
18 Unhín̲ dinon̲ men̲ Yahúdáh
ká gharáná Isráel ke gharáne
ke sáth chalegá[o], aur we uttar
kí zamín men̲ se[p] is zamín men̲,
jise main̲ ne tumháre bápdádon̲ ko
mírás men̲ diyá, ek sáth áwenge[q].
19 Par main̲ ne kahá, ki Main̲
tujhe laṛkon̲ ke darmiyán kyún̲kar
shámil karún̲, aur zamín i dil-
chasp, qaumon̲ ke lashkaron̲ kí
nafís mírás[r], kyún̲kar tujhe dún̲?
phir main̲ ne kahá, ki Tú mujhe
apná báp kahke pukáregí; aur tú
phir mujh se bargashta na hogí[s].
20 Jis tarah se jorú be-wafáí se
apne ḳhasam ko chhoṛdetí hai,
us hí tarah se tum ne, ai Isráel
ke gharáne, mujh se bewafáí kí,
Ḳhudáwand kahtá hai[t].
21 Únchí jagahon̲ par ek áwáz
suní játí hai, baní Isráel ke rone
aur minnat karne kí[u]; kyún̲ki
unhon̲ ne apní ráh ṭeṛhí kí, aur
Ḳhudáwand apne Ḳhudá ko bhúl
gaye.
22 Ai bargashta laṛko, phir áo[x];
main̲ tumhárí bargashtagíán̲ chan-
gí karún̲gá[y]. Dekh, ham tere pás
áte hain̲, ki tú Ḳhudáwand ha-
márá Ḳhudá hai.
23 Filhaqíqat naját ká intizár
karná ki ṭílon̲ aur paháṛon̲ kí
kasrat se hogí, so 'abas hai[z]; ya-

Peshtar Masíh se, 629 ke qaríb.
[h] Ahb. 26. 19. Ist. 28. 23, 24. Yar. 9. 12. aur 14. 4.
[i] Yar. 5. 3. aur 6. 15. aur 8. 12. Hiz. 3. 7. Saf. 3. 5.
[k] Yar. 2. 2. Hús. 2. 15.
[l] Ams. 2. 17.
[m] Zab. 77. 7, wag. aur 103. 9. Yas. 57. 16. 12 áyat.
612 ke qaríb.
[n] 11, 14 áyaten. Yar. 7. 24.
[o] Yar. 2. 20.
[p] 2 Sal. 17. 13.
[q] Hiz. 16. 46. aur 23. 2, 4.
[r] Hiz. 23. 9.
[s] 2 Sal. 17. 6, 18.
[t] Hiz. 23. 11, wag.
[u] Yar. 2. 7. 2 áyat.
[x] Yar. 2. 27.
[y] 2 Taw. 34. 33. Hús. 7. 14.
[z] Hiz. 16. 51. aur 23. 11.
[a] 2 Sal. 17. 6.
[b] Zab. 86. 15. aur 103. 8, 9. 5 áyat.
[c] Ahb. 26. 40, wag. Ist. 30. 1, 2, wag. Ams. 28. 13.
[d] Ist. 12. 2.
[e] Yar. 2. 25.
[f] 2 áyat. Hiz. 16. 15, 24, 25.

Peshtar Masíh se, 612 ke qaríb.
[g] Yar. 31. 32. Hús. 2. 19, 20.
[h] Rúm. 11. 5.
[i] Yar. 23. 4. Hiz. 34. 23. Afs. 4. 11.
[k] A'am. 20. 28.
[l] Yas. 65. 17.
[m] Yas. 60. 9.
[n] Yar. 11. 8.
[o] Dekho Yas. 11. 13. Hiz. 37. 16, —22. Hús. 1. 11.
[p] 12 áyat. Yar. 31. 8.
[q] Amús 9. 15.
[r] Zab. 106. 24. Hiz. 20. 6. Dán. 8. 9. aur 11. 16, 41, 45.
[s] Yas. 63. 16.
[t] Yas. 48. 8. Yar. 5. 11.
[u] Yas. 15. 2.
[x] 14 áyat. Hús. 14. 1.
[y] Hús. 6. 1. aur 14. 4.
[z] Zab 121. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

qínan Isráel kí naját Ḳhudáwand hamáre Ḳhudá se hai[a].

24 Kyúṉki ruswáí, hamárí jawání ke waqt se, hamáre bápdádoṉ ke mál ko, aur un ke galloṉ aur ramoṉ ko, un ke beṭoṉ aur beṭioṉ ko nigal gayí[b].

25 Ham apne nang meṉ paṛe rahte, aur ruswáí ham ko ḍhámptí; is liye ki ham aur hamáre bápdáde jawání ke waqt se áj tak Ḳhudáwand apne Ḳhudá ke ḳhatákár haiṉ[c], aur ham ne Ḳhudáwand apne Ḳhudá kí farmánbardárí na kí[d].

IV BÁB.

1 Ḳhudá Isráel se wa'da karke use apne pás bulátá. 3 Wuh bahut haulnák áfatoṉ kí ḳhabar deke, jo áyá cháhtí thíṉ, Yahúdáh ko ubhártá ki tauba kare. 19 Yahúdáh kí pareshání par ek dard-angez nála hotá hai.

KHUDÁWAND farmátá hai, ki Ai Isráel, agar tú merí taraf phiregá, to tú phir á[a]: aur agar tú apní makrúhát ko merí nazar se dúr karegá, to tú áwára na hogá.

2 Aur agar tú sacháí aur 'adálat aur sadáqat se[b] zinda Ḳhudáwand kí qasam kháwegá[c], tab qaumeṉ us ke sabab apne taíṉ mubárak jáneṉgí[d], aur us par faḳhr kareṉgí[e].

3 ¶ Kyúṉki Ḳhudáwand Yahúdáh aur Yarúsalam ke logoṉ ko yúṉ farmátá hai, ki Apní banjar zamín ko sáf karo[f], aur káṉṭoṉ ke darmiyán mat boo[g].

4 Ai Yahúdáh ke logo, aur Yarúsalam ke báshindo, Ḳhudáwand ke liye apná ḳhatna karo[h], aur apne dil kí khalṛí utár phenko, tá na howe ki tumhárí badkirdárioṉ ke bá'is se merá qahr ág kí mánind shu'ala-zan ho, aur aisá bhaṛke ki koí use bujhá na sake.

5 Yahúdáh meṉ ishtihár do, aur Yarúsalam meṉ is kí manádí karo, aur kaho, ki Tum mamlukat meṉ narsingá phúnko; buland áwáz se pukáro, aur kaho, ki Jam'a ho, ki hasín shahroṉ meṉ chaleṉ[i].

6 Tum Saihún kí samt jhanḍá khaṛá karo: panáh lene ko bhágo, aur mat ṭhahro: kyúṉki maiṉ ek balá ko aur halákat i shadíd ko uttar kí taraf se látá húṉ[k].

7 Sher jháṛí se niklá[l], aur qaumoṉ ká halák-karnewálá ráh meṉ hai[m]; wuh apní jagah se niklá ki terí zamín ko wírán kare: tere shahr aise ujáṛ honge, ki wahán insán nám ko na rahe[n].

8 Is liye tum apní kamar par ṭáṭ bándho, roo, aur wáwailá karo[o]; kyúṉki Ḳhudáwand ká shadíd qahr ham par se palaṭ nahíṉ gayá.

9 Ḳhudáwand kahtá hai, ki Us din aisá hogá, ki bádsháh ká jí aur sardároṉ ke dil sust ho jáeṉge; aur sáre káhin hairat-zada, aur sáre nabí sarásíma honge.

10 Tab maiṉ ne kahá, Háe, ai Ḳhudáwand Ḳhudá, yaqínan tú ne is qaum ko aur Yarúsalam ko yih kahke dagá dí[p], ki Tum salámat rahoge, hálánki talwár ne ján márí hai[q].

11 Us waqt is qaum ko aur Yarúsalam ko yih kahá jáegá, ki Jangal kí únchí jagahoṉ par se ek sukhánewálí hawá merí qaum kí beṭí kí taraf chalegí[r], usáne aur sáf karne ke liye nahíṉ,

12 Balki ek hawá, jo us se shadíd hai, mere kám ke liye chalegí; abhí maiṉ un ká insáf karúṉgá[s].

13 Dekho, wuh yúṉ áwegá jaise badlíáṉ, aur us kí gáṛíáṉ jaise girdbád[t]; us ke ghoṛe 'uqáboṉ se tez-par haiṉ[u]. Wáwailá ham par! ki ham barbád hogaye.

14 Ai Yarúsalam, tú apne dil ko sharárat se pák kar[x], táki tú naját páwe. Kab tak tere bátil ḳhiyáleṉ tere dil meṉ raheṉge?

15 Kyúṉki Dán se ek áwáz átí hai[y], aur Ifráím ke pahár se taklíf kí manádí karte haiṉ.

16 Qaumoṉ ko ḳhabar do; dekho, Yarúsalam kí bábat manádí karo, ki muhásara karnewále dúr mulk se áte haiṉ[z], aur Yahúdáh ke shahroṉ ke muqábil lalkárte haiṉ.

17 Khet ke rakhwáloṉ ke mánind we use gherte haiṉ[a]; kyúṉki wuh mujh se phir gayí, Ḳhudáwand kahtá hai.

18 Terí chál aur tere kámoṉ ne tere liye yih hásil kiyá[b]; yih terí sharárat hai, yih azbaski talḳh hai, is ne tere dil ko pakaṛ liyá.

19 ¶ Merí antríáṉ! merí antríáṉ! mere dil meṉ dard hai[c]; mere dil ká ḳhafaqán hotá hai; maiṉ chup nahíṉ rah saktá, ky-

[a] Zab. 3. 8. [b] Yar. 11. 13. Hús. 9. 10. [c] 'Az. 9. 7. [d] Yar. 22. 21.

[a] Yar. 3. 1, 22. Yúel 2. 12. [b] Yas. 48. 1. Zak. 8. 8. [c] Ist. 10. 20. Yas. 45. 23. aur 65. 16. Dekho Yar. 5. 2. [d] Paid. 22. 18. Zab. 72. 17. Gal. 3. 8. [e] Yas. 45. 25. 1 Qur. 1. 31. [f] Hús. 10. 12. [g] Mat. 13. 7, 22. [h] Ist. 10. 16. aur 30. 6. Yar. 9. 26. Rúm. 2. 28, 29. Qul. 2. 11. [i] Yar. 8. 14. [k] Yar. 1. 13, 14, 15. aur 6. 1, 22. [l] 2 Sal. 24. 1. Yar. 5. 6. Dán. 7. 4.

[m] Yar. 25. 9. [n] Yas. 1. 7. Yar. 2. 15. [o] Yas. 22. 12. Yar. 6. 26. [p] Hiz. 14. 9. 2 Tas. 2. 11. [q] Yar. 5. 12. aur 14. 13. [r] Yar. 51. 1. Hiz. 17. 10. Hús. 13. 15. [s] Yar. 1. 16. [t] Yas. 5. 28. [u] Ist. 28. 49. Nau. 1. 19. Hús. 8. 1. Hab. 1. 8. [x] Yas. 1. 16. Ya'q. 4. 8. [y] Yar. 8. 16. [z] Yar. 5. 15. [a] 2 Sal. 25. 1, 4. [b] Zab. 107. 17. Yas. 50. 1. Yar. 2. 17, 19. [c] Yas. 15. 5. aur 16. 11. aur 21. 3. aur 22. 4. Yar. 9. 1, 10. Dekho Lúq. 19. 42.

Peshtar Masíh se, 612 ke qaríb.

úṉki, ai merí ján, tú ne narsinge kí áwáz, aur laṛái ká shor suná.

20 Halákat par halákat kí áwáz ho rahí hai[d]; kyúṉki tamám sarzamín luṭ gayí, mere ḵhaime achának, aur mere parde ek dam meṉ gárat kiye gaye[e].

21 Kab tak maiṉ yih jhaṇḍá dekhá karúṉ, aur narsinge kí áwáz sunúṉ?

22 Ki mere log nádán haiṉ, unhoṉ ne mujhe nahíṉ pahcháná; we be-hosh laṛke haiṉ, aur 'aql nahíṉ rakhte: bure kám karne meṉ chatur haiṉ[f], par nekokárí meṉ we dánish nahíṉ rakhte.

23 Maiṉ ne zamín ko dekhá[g], aur kyá dekhtá húṉ, ki wírán aur sunsán hai[h]; ásmán ko bhí, ki be-núr hai.

24 Maiṉ ne paháṛoṉ par nigáh kí, aur kyá dekhtá húṉ, ki we kámp gaye, aur sáre ṭíle zor se hile[i].

25 Maiṉ ne nazar kí, aur kyá dekhtá húṉ, ki koí ádmí nahíṉ; aur sab hawáí parinde uṛ bháge[k].

26 Maiṉ ne dekhá, aur kyá dekhtá húṉ, ki ‖Karmil dasht hogayá, aur Ḵhudáwand ke áge, us ke qahr i shadíd ke áge, us ke sáre shahr tabáh ho gaye.

27 Kyúṉki Ḵhudáwand yúṉ kahtá hai, ki Tamám zamín wírán hogí; par maiṉ hanoz use bilkull tabáh na karúṉgá[l].

28 Isí liye zamín mátam karegí[m], aur ásmán tárík hoṉge[n]; kyúṉki maiṉ kah chuká, maiṉ ne iráda kiyá hai, maiṉ us se na pachhtáúṉgá, aur us se dar guzar na karúṉgá[o].

29 Sawároṉ aur tírandázoṉ ke shor se har ek bastí bhág jáegí; we andhere jangaloṉ meṉ já raheṉge, aur chaṭánoṉ par chaṛh jáeṉge: har ek shahr tark kiyá jáegá, aur koí ádmí un meṉ na rahegá.

30 Aur jab tú lúṭí jáegí, tú kyá karegí? Agarchi tú lál joṛá pahine, agarchi tú sonahle zewaroṉ se apne ko sanwáre, agarchi apní ánkhoṉ meṉ surma lagáwe, to 'abas áp ko ḵhúbsúrat banáegí[p]; tere 'áshiq tujh ko haqír jáneṉge, we terí ján ke tálib hoṉge[q].

31 Kyúṉki maiṉ ne us 'aurat kí sí ek áwáz jise dard lage hoṉ, aur us kí sí dardnák áwáz jo apná pahlá bachcha jane, Saihún kí beṭí kí sadá suní, ki wuh hámptí hai, aur apne háth phailáke kahtí hai[r], Háe mujh par, ki ḵhúnioṉ se merí ján ba-lab húí.

d Zab. 42. 7. Hiz. 7. 26.
e Yar. 10. 20.
f Rúm. 16.19.
g Yas. 24. 19.
h Paid. 1. 2.
i Yas. 5. 25. Hiz. 38. 20.
k Saf. 1. 3.
‖ Yá, *seráb zamín.*
l Yar. 5. 10, 18. aur 30. 11. aur 46. 28.
m Hús. 4. 3.
n Yas. 5. 30. aur 50. 3.
o Gin. 23. 19. Yar. 7. 16.
p 2 Sal. 9. 30. Hiz. 23. 40.
q Yar. 22. 20, 22. Nau. 1.2,19.
r Yas. 1. 15. Nau. 1. 17.

V. BÁB.

1 *Bábat un iláhí áfatoṉ kí jo Yahúdioṉ par átí thíṉ, un kí kaj-rawí ke sabab,* 7 *aur un kí zinákárí,* 10 *aur be-díní,* 19 *aur Ḵhudá se un kí hiqárat karní,* 25 *aur un kí baṛí be-intizámí, mulkí,* 30 *aur díní ke bá'is.*

YARU'SALAM ke kúchoṉ meṉ idhar udhar dauṛo, aur ab dekho, aur jáno, aur us ke chaukoṉ meṉ ḍhúṇḍho, agar koí ádmí waháṉ mile[a], koí bhí ho jo insáf kartá, aur sachái ká tálib hotá[b]; aur maiṉ use mu'áf karúṉgá[c].

2 Aur agarchi we kaheṉ[d], ki Ḵhudáwand zinda hai[e], tad bhí yaqínan we jhúṭhí qasam kháte haiṉ[f].

3 Ai Ḵhudáwand, kyá terí ánkheṉ sachái par nahíṉ haiṉ[g]? tú ne unheṉ márá hai, par unhoṉ ne afsos nahíṉ kiyá[h]; tú ne unheṉ gárat kiyá, par we tarbiyat-pazír na húe[i]; unhoṉ ne apne muṉh ko chaṭán se sakht-tar banáyá; unhoṉ ne phirne se inkár kiyá hai.

4 Tab maiṉ ne kahá, ki Yaqínan ye 'awámm haiṉ; we jáhil haiṉ; kyúṉki we Ḵhudáwand kí ráh, aur apne Ḵhudá kí 'adálat se ágáh nahíṉ haiṉ[k].

5 Maiṉ ḵháss logoṉ ke pás jáúṉgá, aur unheṉ bolúṉgá, kyúṉki we Ḵhudáwand kí ráh, aur apne Ḵhudá kí 'adálat se wáqif hoṉge[l]: par unhoṉ ne sab ke sab júá toṛá, aur bandhanoṉ ko jhaṭká ḍálá[m].

6 Is liye jangal ká sher unheṉ pháṛegá[n], shám ká bheṛiyá unheṉ halák karegá[o], chítá un ke shahroṉ kí ghát meṉ baiṭhá rahegá[p]: jo koí un meṉ se nikle, pháṛá jáegá; kyúṉki un kí sarkashiáṉ bahut húíṉ, aur un kí bagáwateṉ baṛh gayíṉ.

7 ¶ Yih terá kám maiṉ kyúṉkar mu'áf karúṉ? tere farzandoṉ ne mujh ko chhoṛá, aur un kí qasam kháí[q] jo Iláh nahíṉ haiṉ[r]: agarchi maiṉ ne ‖un se qasam lí thí[s], tad bhí unhoṉ ne zinákárí kí, aur páre bándhke qahba-ḵhánoṉ meṉ ikaṭṭhe húe.

a Hiz. 22. 30.
b Paid. 18.23, wag. Zab. 12. 1.
c Paid. 18. 26.
d Tít. 1. 16.
e Yar. 4. 2.
f Yar. 7. 9.
g 2 Taw.16.9.
h Yas. 1. 5. aur 9. 13. Yar. 2. 30.
i Yar. 7. 28. Saf. 3. 2.
k Yar. 8. 7.
l Mík. 3. 1.
m Zab. 2. 3.
n Yar. 4. 7.
o Zab. 104.20. Hab. 1. 8. Saf. 3. 3.
p Hús. 13. 7.
q Yash. 23. 7. Saf. 1. 5.
r Ist. 32. 21. Gal. 4. 8.
‖ Yá, *unheṉ peṭ bhar khiláyá thá.*
s Ist. 32. 15.

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

8 We peṭ-bhare ghoṛon ke má-
nind hain[t]: we subh sawere uṭh-
ke har ek ne apne paṛosí kí jorú
par mastí se hinhiná kiyá hai[u].
9 KHUDÁWAND kahtá hai, ki In
báton ke liye kyá main badlá na
lúngá[x], aur aisí qaum se merá jí
intiqám na legá[y]?
10 ¶ Tum us kí díwáron par
chaṛho, aur unhen kharáb karo[z]:
par bilkull tabáh na karo[a]; us
kí ḍálíán toṛo, kyúnki we KHU-
DÁWAND kí nahín hain.
11 Kyúnki KHUDÁWAND kahtá
hai, ki Isráel ke gharáne aur Ya-
húdáh ke gharáne ne mujh se
niháyat be-wafáí kí[b].
12 Unhon ne KHUDÁWAND se
inkár kiyá hai[c], aur kahá, ki Wuh
nahín hai; ham par hargiz áfat
na áwegí[d], aur talwár aur kál ko
ham na dekhenge[e].
13 Aur nabí jo hain hawá ho
jáenge, aur kalám un men nahín
hai; un par aisá hí hogá.
14 Pas KHUDÁWAND Rabb ul
afwáj yún kahtá hai, Isliye ki tum
yih bát kahte ho, so dekho, main
apne kalám ko tere munh men ág[f],
aur is qaum ko lakṛí banáúngá,
aur wuh unhen bhasam kar degí.
15 Ai Isráel ke gharáne, dekho,
main tum par ek qaum dúr se[g]
chaṛhá láúngá[h], KHUDÁWAND
kahtá hai; wuh zabardast qaum
hai, wuh qadím qaum hai, wuh
qaum hai, jis kí zubán tú nahín
jántá, aur jo kuchh we kahte
hain tú nahín samajhtá.
16 Un kí tarkash khulí húí qabr
kí mánind hai; we sab bahádur
hain.
17 ‖ Terá anáj aur terí roṭí jo
tere beṭon aur beṭíon ke kháne kí
thí, we khá jáenge; terí gáe bheṛ
we chaṭ karenge[i]; tere angúr aur
terí anjír we kháenge; tere hasín
shahron ko, jin par terá ásrá hai,
we talwár se wírán kar denge.
18 Báwujúd is ke KHUDÁWAND
kahtá hai, ki Un hí dinon men
bhí main tumhen bilkull halák na
karúngá[k].
19 ¶ Aur yún hogá, ki jab tum
log kahoge, ki KHUDÁWAND ha-
máre Khudá ne yih sárá sulúk
ham se kyún kiyá[l], tab tú unhen
kahegá, ki Jis tarah se tum logon
ne mujhe chhoṛ diyá, aur apní
zamín men begáne ma'búdon kí

[t] Hiz. 22. 11. [u] Yar. 13. 27. [x] 29 áyat. Yar. 9. 9. [y] Yar. 44. 22. [z] Yar. 39. 8. [a] Yar. 4. 27. 18 áyat. [b] Yar. 3. 20. [c] 2 Taw. 36. 16. Yar. 4. 10. [d] Yas. 28. 15. [e] Yar. 14. 13. [f] Yar. 1. 9. [g] Yas. 39. 3. Yar. 4. 16. [h] Ist. 28. 49. Yas. 5. 26. Yar. 1. 15. aur 6. 22. ‖ 'Ibrání men, *Terí fasl.* [i] Abb. 26. 16. Ist. 28. 31, 33. [k] Yar. 4. 27. [l] Ist. 29. 24, wag. 1 Sal. 9. 8, 9. Yar. 13. 22. aur 16. 10.

bandagí kí[m], us hí tarah tum us
zamín men, jo tumhárí nahín hai,
begáne logon kí bandagí karoge[n].
20 Ya'qúb ke gharáne men ish-
tihár karo, aur Yahúdáh men
manádí karo, aur kaho,
21 Ab ise sun, ai nádán aur
be-'aql qaum, jo ánkhen rakhtí
hai, par dekhtí nahín, jo kán
rakhtí hai, par suntí nahín[o];
22 KHUDÁWAND kahtá hai, Kyá
tum mujh se nahín ḍarte[p]? kyá
tum mere huzúr nahín thartha-
ráte, jis ne ret ko samundar kí
hadd par ek aise qadím hukm se
qáim kiyá, ki wuh us se baṛh
nahín saktá: aur harchand us kí
lahren báham paṛí uchhaltí hain,
tad bhí we gálib nahín hotín; har-
chand we shor karen, tad bhí we
us se guzar nahín saktín[q]?
23 Lekin is qaum ká dil bágí
aur sarkash hai; unhon ne sar-
kashí kí, aur gaye guzre.
24 Unhon ne apne dil men nahín
kahá, ki Ham KHUDÁWAND apne
Khudá se ḍaren, jo mausim par[r]
aglí aur pichhlí bárishon ko detá
hai[s]: wuh hí fasl ke muqarrarí
hafton ko hamáre liye muqarrar
kar rakhtá hai[t].
25 ¶ Tumhárí badkáríon ne yih
chízen tum se phiráín[u], hán, tum-
hárí khatákáríon ne in achchhí
chízon ko tum se báz rakhá.
26 Kyúnki merí qaum ke dar-
miyán sharír log páe játe hain;
we un ke mánind jo phandá la-
gáte hain ghát men baiṭhte hain[x];
we jál phailáte, we ádmíon ko
pakaṛte hain.
27 Jaise pinjrá chiṛiyon se bhará
hai, taise un ká ghar makr se
bhará hai: isí liye we baṛe aur
máldár ho gaye.
28 We moṭe ho gaye[y], we chikne
hain: we bure kámon men sha-
ríron se sabqat le gaye: we
faryád ko, yatímon kí faryád ko
nahín sunte[z], taubhí we kámyáb
rahte[a]: aur garíbon ká insáf na-
hín karte.
29 KHUDÁWAND kahtá hai, Kyá
main in báton ká badlá na lún[b],
aur kyá merí rúh aisí qaum se
intiqám na legí?
30 ¶ Ek hairat-afzá aur haulnák
kám zamín par húá[c];
31 Ambiyá istiqbál kí jhúṭhí
khabaren dete hain[d], aur káhin

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

[m] Yar. 2. 13. [n] Ist. 23. 48. [o] Yas. 6. 9. Hiz. 12. 2. Mat. 13. 14. Yúh. 12. 40. A'am. 28. 26. Rúm. 11. 8. Hús 7. 11. [p] Muk. 15. 4. [q] Aiy. 26. 10. aur 38. 10, 11. Zab. 104. 9. Ams. 8. 29. [r] Zab. 147. 8. Yar. 14. 22. Mat. 5. 45. A'am. 14. 17. [s] Ist. 11. 14. Yúel 2. 23. [t] Paid. 8. 22. [u] Yar. 3. 3. [x] Ams. 1. 11, 17, 18. Hab. 1. 15. [y] Ist. 32. 15. [z] Yas. 1. 23. Zak. 7. 10. [a] Aiy. 12. 6. Zab. 73. 12. Yar. 12. 1. [b] 9 áyat. Mal. 3. 5. [c] Yar. 23. 14. Hús. 6. 10. [d] Yar. 14. 14. aur 23. 25, 26. Hiz. 13. 6.

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

un ke wasíle hukm-rání karte
hain, aur mere log aisí báton ko
dost rakhte hain[e]; ab, tum áḳhir
i kár kyá karoge?

VI BÁB.

1 Dushman jo rawána hote ki Yahúdáh par chaṛháí karen, 4 ápas men ek dúsre ki himmat baṛháte. 6 Ḳhudá un ká kám unhen batlátá Yahúdíon ke gunáhon ke sabab se. 9 Nabí un iláhí áfaton par jo gunáh ke sabab se áí thín nála kartá. 18 Qahr iláhí ke bhaṛke jáne kí ḳhabar detá. 26 Wuh logon ko nasíhat kartá ki in áfaton ke bá'is we mátam karne lagen.

612 ke qaríb.

AI baní Binyamín, tum sab
ikaṭṭhe hoke Yarúsalam ke
darmiyán se bhág niklo, aur
Taqú'a men narsingá phúnko,
aur Bait-Hakaram[a] men átash ká
ek nishán khaṛá karo: ki uttar
kí taraf se ek balá, aur baṛí ha-
lákat dikhái detí hai[b].
2 Main Saihún kí beṭí ko, jo sha-
kíl aur náznín hai, halák karúngá.
3 Charwáhe apne gallon ko liye
húe us pás áwenge, aur girdágird
us ke muqábil ḳhaime khaṛe
karenge[c]; har ek apní jagah men
charáwegá.
4 Tum us se laṛne kí taiyárí
karo[d]; uṭho, aur do pahar ke waqt
chaṛháí karen[e]. Ham par afsos
hai! ki din ḍhaltá hai, aur shám
ke sáye baṛh játe hain.
5 Uṭho, rát ko chaṛh chalen, aur
us ke mahallon ko ḍhá den.
6 ¶ Kyúnki Rabb ul afwáj yún
kahtá hai, ki Daraḳht káṭ ḍálo,
aur Yarúsalam ke muqábil dam-
dama bándho: yih wuh shahr hai,
jis ko sazá dí jáwe; us ke dar-
miyán har tarah ká zulm hai.
7 Jis tarah se sotá apná pání
uchháltá hai[f], us hí tarah wuh
apní ḳhabásat ko uchhál rahí hai;
zulm aur sitam kí sadá us men
suní játí hai[g]; har dam mere
sámhne gam aur zaḳhm hain.
8 Ai Yarúsalam, tarbiyat-pazír
ho, tá na howe, ki merá dil tujh se
ghaṭ jáe[h]; na ho, ki main tujhe wí-
rán karún aur súní zamín banáún.
9 ¶ Rabb ul afwáj yún kahtá
hai, ki Jo Isráel men se báqí
rahen, un ko we angúr kí mánind
bilkull toṛ lenge: tú apná háth,
un ke mánind jo angúr ko toṛte
hain, ṭokríon men phir dáḳhil kar.
10 Main kis se kahún aur kis ko
chitáún, táki we sunen? dekh,
un ke kán ná-maḳhtún hain, yahán
tak ki we sun nahín sakte[i]: dekh,
Ḳhudáwand ká kalám un ke liye
hiqárat ká bá'is hai[k], we us se
ḳhush nahín hote.
11 Chunánchi main Ḳhudáwand
ke qahr se labrez hún; us ke
sahne se main thak gayá hún[l];
main use báhar ke sáre laṛkon
par, aur jawánon kí jamá'at par
unḍelúngá[m]: kyúnki ḳhasam apní
jorú ke sáth, aur adheṛ, us samet
jo bahut búṛhá hai, pakṛá jáegá.
12 Aur un ke ghar, kheton aur
jorúon samet, auron ke ho já-
enge[n]: kyúnki Ḳhudáwand kahtá
hai, ki Main apná háth us sarzamín
ke báshindon par baṛháúngá.
13 Kyúnki chhoṭon se baṛon tak
sab ke sab lálchí hain; aur nabí
se káhin tak har ek jhúṭhá mu'á-
mala kartá hai[o].
14 Aur unhon ne merí qaum kí
beṭí ke gháo ko yih kahke záhiran
changá kiyá[p], ki Salámatí, salá-
matí, hálánki salámatí na thí[q].
15 Kyá we, jab unhon ne mak-
rúh kám kiye, sharminda húe[r]?
nahín, we zarra sharminda na
húe, aur na unhon ne ḳhijlat
uṭhái; is wáste we girnewálon
ke darmiyán girenge: Ḳhudá-
wand kahtá hai, ki Jis waqt main
un se badlá lúngá, we giráe jáenge.
16 Ḳhudáwand yún kahtá hai,
ki Ráhon par khaṛe ho, aur
dekho, aur puráne raston kí bábat
púchho[s], ki bhalí ráh kahán hai?
usí men chalo, ki tum apne jíon
men árám páoge[t]. Par unhon ne
kahá, ki Ham us men na chalenge.
17 Aur main ne tum par bhí
nigahbán ṭhahráe, aur kahá, ki
Narsinge kí áwáz suno. Par un-
hon ne kahá, ki Ham na sunenge[u].
18 ¶ Isí liye, ai qaumo, suno,
aur ai jamá'at, ján, ki un ke dar-
miyán kyá hai.
19 Ai zamín, sun[x]: dekh, main
is qaum par áfat láúngá, jo un ke
andeshon ká phal hai[y], is liye ki
unhon ne mere kalám aur merí
sharí'at ko na máná, balki use
radd kar diyá hai.
20 Kis fáide ke liye Sabá[z] se
lubán, aur us dúr mulk se ḳhush-
búdár úkh mujh tak áte hain[a]?
tere chaṛháwe mujhe pasand na-
hín hain, aur tere zabíhen ḳhush
nahín áte[b].
21 Isí liye Ḳhudáwand yún

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

e Mík. 2. 11.
a Naham. 3. 14.
b Yar. 1. 14. aur 4. 6.
c 2 Sal. 25. 1, 4. Yar. 4. 17.
d Yar. 51. 27. Yúel 3. 9.
e Yar. 15. 8.
f Yas. 57. 20.
g Zab. 55. 9, 10, 11. Yar. 20. 8. Hiz. 7. 11, 23.
h Hiz. 23. 18. Hús. 9. 12.
i Yar. 7. 26. A'am. 7. 51. Dekho Khur. 6. 12.
k Yar. 20. 8.
l Yar. 20. 9.
m Yar. 9. 21.
n Ist. 28. 30. Yar. 8. 10.
o Yas. 56. 11. Yar. 8. 10. aur 14. 18. aur 23. 11. Mík. 3. 5, 11.
p Yar. 8. 11. Hiz. 13. 10.
q Yar. 4. 10. aur 14. 13. aur 23. 17.
r Yar. 3. 3. aur 8. 12.
s Yas. 8. 20. Yar. 18. 15. Mal. 4. 4. Lúq. 16. 29.
t Mat. 11. 29.
u Yas. 21. 11. aur 58. 1. Yar. 25. 4. Hiz. 3. 17. Hab. 2. 1.
x Yas. 1. 2.
y Ams. 1. 31.
z Yas. 60. 6.
a Zab. 40. 6. aur 50. 7, 8, 9. Yas. 1. 11. aur 66. 3. Ámús 5. 21. Mík. 6. 6, wag.
b Yar. 7. 21.

Peshtar MASÍH se, 612 ke qaríb.

kahtá hai, ki Dekh, maiṉ ṭhokar-
khiláne-wále kunde is qaum ke
áge lá phenkúṉgá, aur báp aur
beṭe ikaṭṭhe ṭhokar kháke un par
gireṉge, paṛosí aur us ká dost
ek-sáth halák hoṉge.
22 Ḳhudáwand yúṉ kahtá hai,
ki Dekh, uttar kí mamlukat se ek
qaum átí hai, aur dunyá kí sar-
haddoṉ se ek baṛí guroh barpá kí
jáegí[c].
23 We kamán aur neza pakaṛ
leṉge; we sang-dil haiṉ, aur rahm
na kareṉge: un ke na'roṉ kí sadá
samundar kí mánind hai[d]; aur gho-
ṛoṉ par sawár hoṉge, aur jangí
mardoṉ ke mánind tere muqá-
bil, ai Saihún kí beṭí, we saff
bándheṉge.
24 Ham ne us ká shuhra suná hai:
hamáre háth sust hogaye: ham
musíbat meṉ aur dard meṉ, us
'aurat kí mánind jo jantí ho, girif-
tár haiṉ[e].
25 Maidán meṉ mat jáo, aur ráh
meṉ mat phiro; kyúṉki dushman
kí talwár aur ḳhauf har taraf hai.
26 ¶ Ai merí qaum kí beṭí, ka-
mar par ṭáṭ bándh[f], aur rákh meṉ
loṭ[g]; áp ko, us ke mánind jis ká
iklautá beṭá marjáwe[h], mátam
kí shakl baná, aur ‖ dil-ḳharásh
nauha kar; kyúṉki gáratgar ham
par achának áwegá.
27 Maiṉ ne tujhe apní qaum ká
naqqád aur parakhnewálá ṭhah-
ráyá, ki tú un kí ráhoṉ ko jáne
aur parakhe.
28 We sab ke sab niháyat sar-
kash haiṉ[i]; we gíbat karte húe
phirte[k]; we pítal aur lohá haiṉ[l];
we sab ke sab ḳharáb karnewále
haiṉ.
29 Dhaunkníáṉ jal gayíṉ, sísá ág
se bhasam ho gayá; kaserá be-
fáida gudáz kartá hai, kyúṉki
sharír alag nahíṉ hote.
30 Khoṭí chándí log un ká nám
rakheṉge[m], ki Ḳhudá ne unheṉ
radd kar diyá hai.

c Yar. 1. 15. aur 5. 15. aur 10. 22. aur 50. 41, 42, 43.
d Yas. 5. 30.
e Yar. 4 31. aur 13. 21. aur 49. 24. aur 50. 43.
f Yar. 4. 8.
g Yar. 25. 34. Mík. 1. 10.
h Zak. 12. 10.
‖ 'Ibrání meṉ, *talḳhíon. ká nauha.*
i Yar. 5. 23.
k Yar. 9. 4.
l Hiz. 22. 18.
m Yas. 1. 22.

VII BÁB.

1 Ḳhudá Yaramiyáh ko bhejtá tá ki Baní Yahúdáh us kí nasíhateṉ sunke tauba kareṉ, aur unheṉ asír karwáne aur ajnabíoṉ ke mulk meṉ bhejne kí zarúrat na howe. 8 Un ká i'atimád jo apne par rakhte the bátil ṭhahrátá, 12 aur apná iráda záhir kartá, ki unheṉ tark kare, jis tarah se Sailá ko tark kiyá thá. 17 Un kí butparastí ke sabab un ko dhamkíáṉ detá. 21 Ná-farmánoṉ kí qurbáníáṉ radd kar detá. 29 Unheṉ nasíhat kartá ki we gam-ḳhwár howeṉ un makrúh kámoṉ ke sabab se jo unhoṉ ne Tufat meṉ kiye the, 32 aur un áfatoṉ ke sabab jo un ke kámoṉ ke bá'is un par átí thíṉ.

YIH wuh kalám hai jo Ḳhudá-
wand kí taraf se Yaramiyáh
ko pahunchá, aur us ne kahá hai,
2 Tú Ḳhudáwand ke ghar ke
pháṭak par khaṛá ho[a], aur waháṉ
is kalám ká ishtihár de, aur kah,
ki Ai sáre Yahúdáh, jo Ḳhudá-
wand kí bandagí ke liye in phá-
ṭakoṉ se dákhil hote ho, Ḳhudá-
wand ká kalám suno.
3 Rabb ul afwáj, Isráel ká Ḳhudá,
yúṉ farmátá hai, ki Apní apní
ráh, aur apne apne kám sudháro,
tab maiṉ tumheṉ is makán meṉ
basne dúṉgá[b].
4 Tum yih kahte húe jhúṭhí
bátoṉ par ásrá mat rakho[c], ki
Ḳhudáwand kí haikal, Ḳhudá-
wand kí haikal, Ḳhudáwand kí
haikal ye haiṉ.
5 Kyúṉki agar tum apní apní ráh
aur apne apne kám sar-á-sar dur-
ust karo, agar tum insán aur us ke
hamsáye ke darmiyán insáf karo[d];
6 Agar tum pardesí aur yatím
aur bewa par zulm na karo, aur
is makán meṉ ná-haqq ḳhún na
baháo, aur begáne ma'búdoṉ kí
pairauí, jis meṉ tumhárá nuqsán
hai, na karo[e]:
7 To maiṉ tum ko is makán
meṉ[f], aur is zamín meṉ, jise maiṉ
ne tumháre bápdádoṉ ko diyá hai[g],
abad ul ábád tak basne dúṉgá.
8 ¶ Dekho, tum jhúṭhí bátoṉ
par[h], jo súdmand nahíṉ ho saktíṉ,
i'atimád karte ho[i].
9 Kyá tum chorí karoge, ḳhún
karoge, zinákárí karoge, jhúṭhí
qasam kháoge, aur Ba'al ke áge
lubán jaláoge[k], aur gair ma'bú-
doṉ kí, jinheṉ tum nahíṉ jánte
the, pairauí karoge[l];
10 Aur mere huzúr is ghar
meṉ[m], jo mere nám ká kahlátá
hai[n], áke khaṛe hoge, aur kahoge,
ki Ham ne ḳhalásí pái; táki ye
sab nafratí kám karo?
11 Kyá yih ghar, jo mere nám
ká kahátá hai[o], tumhárí ánkhoṉ
meṉ choroṉ ká khoh hai[p]? Dekh,
Ḳhudáwand kahtá hai, ki Maiṉ
hí ne yih dekhá hai.
12 Pas ab mere us makán meṉ,
jo Sailá[q] meṉ thá, jise maiṉ ne
pahle apne nám ká kiyá thá, jáo[r],
aur dekho, ki maiṉ ne apní guroh

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

a Yar. 26. 2.
b Yar. 18. 11, aur 26. 13.
c Mík. 3. 11.
d Yar. 22. 3.
e Ist. 6. 14, 15. aur 8. 19. aur 11. 28. Yar. 13. 10.
f Ist. 4. 40.
g Yar. 3. 18.
h 4 áyat.
i Yar. 5. 31 aur 14. 13, 14.
k 1 Sal. 18. 21. Hús. 4. 1, 2. Saf. 1. 5.
l Ḳhur. 20. 3. 6 áyat.
m Hiz. 23. 39.
n 11, 14, 30 áyatoṉ. Yar. 32. 34. aur 34. 15.
o Yas. 56. 7.
p Mat 21. 13. Marq. 11. 17. Lúq. 19. 46.
q Yash. 18. 1. Qáz. 18. 31.
r Ist. 12. 11.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

Isráel kí buráí ke sabab us se
kyá kiyá hai[s]?
13 Aur ab isí liye ki tum logoṉ
ne ye sab kám kiye, KHUDÁWAND
kahtá hai, aur maiṉ ne sawere
uṭhke uṭhke tum ko kahá, aur
kahtá hí rahá, par tum ne na
suná[t]; aur maiṉ ne tumheṉ bu-
láyá, par tum ne jawáb na diyá[u];
14 So maiṉ is ghar se, jo mere
nám ká mashhúr hai, jis par tum-
hárá i'atimád hai, aur is makán
se jise maiṉ ne tumheṉ aur tum-
háre bápdádoṉ ko diyá, wuhí ka-
rúṉgá jo maiṉ ne Sailá se kiyá
hai[x].
15 Maiṉ tumheṉ apne áge se
nikál dúṉgá[y], jis tarah se maiṉ ne
tumhárí birádarí, Ifráím kí sárí
nasl ko, nikál diyá hai[z].
16 Isí bá'is se tú is qaum ke liye
du'á mat máng, aur un ke wáste
áwáz buland na kar, aur na min-
nat kar[a], aur mujh se shafá'at na
kar; ki maiṉ terí na sunúṉgá[b].
17 ¶ Kyá tú nahíṉ dekhtá, jo
kuchh we Yahúdáh ke shahroṉ
meṉ, aur Yarúsalam ke kúchoṉ
meṉ karte haiṉ?
18 Ki laṛke lakṛíáṉ chunte haiṉ,
aur báp ág jaláte haiṉ, aur 'aurat-
eṉ áṭá gúndhtí haiṉ, táki ásmán
kí malika ke liye kulícha paká-
weṉ[c], aur begáne ma'búdoṉ ko
tapáwan tapáweṉ[d], ki mujhe gussa
diláweṉ.
19 KHUDÁWAND kahtá hai, ki
Kyá we mujhí ko gusse meṉ láte
haiṉ[e]? kyá we áp apní zardrúí
ke liye apne ko gusse meṉ nahíṉ
láte?
20 Isí wáste KHUDÁWAND Khudá
yúṉ kahtá hai, ki Dekh, merá
gazab aur merá qahr is makán
par, aur insán par, aur haiwán
par, aur maidán ke darakhtoṉ
par, aur zamín ke phaloṉ par,
ḍhálá jáegá; wuh bhaṛkegá, aur
bujhegá nahíṉ.
21 ¶ RABB ul afwáj, Isráel ká
Khudá, yúṉ farmátá hai, ki Apne
zabíhoṉ par apne chaṛháwe bhí
rakho[f], aur gosht kháo.
22 Kyúṉki jis din maiṉ tumháre
bápdádoṉ ko Misr kí zamín se
nikál láyá, unheṉ chaṛháwoṉ aur
zabíhoṉ kí bábat kuchh nahíṉ
kahá, aur hukm nahíṉ diyá[g]:
23 Balki unheṉ itná hí kahke
maiṉ ne hukm diyá, ki Merí áwáz

s 1 Sam. 4.10, 11. Zab. 78. 60. Yar. 26. 6.
t 2 Taw. 36. 15. 25 áyat. Yar. 11. 7.
u Ams. 1. 24. Yas. 65. 12. aur 66. 4.
x 1 Sam. 4.10, 11. Zab. 78. 60. Yar. 26. 6.
y 2 Sal. 17.23.
z Zab. 78. 67, 68.
a Khur.32.10. Yar. 11. 14. aur 14. 11.
b Yar. 15, 1.
c Yar. 44. 17, 19.
d Yar. 19. 13.
e Ist. 32. 16, 21.
f Yas. 1. 11. Yar. 6. 20. 'Amús 5. 21. Dekho Hús. 8. 13.
g 1 Sam. 15. 22. Zab. 51. 16, 17. Hús. 6. 6.

ke shanawá ho[h], aur maiṉ tum-
hárá Khudá hoúṉgá, aur tum
mere log hoge; aur sárí ráh meṉ
chalo, jo maiṉ tumheṉ farmáúṉ,
tá ki tumhárá bhalá howe[i].
24 Lekin unhoṉ ne na suná, na
kán lagáyá[k], balki apne bure dil
kí maslahatoṉ aur sharír andeshoṉ
ke muwáfiq chale[l], aur palaṭ gaye,
aur áge na baṛhe[m].
25 Jis din se tumháre bápdáde
Misr kí zamín se nikal áe, áj ke din
tak, maiṉ ne tumháre pás apne sáre
khidmat-guzár nabíoṉ ko[n] har roz
subh sawere uṭhke bhejá hai[o];
26 Lekin unhoṉ ne merí na suní,
aur apná kán na lagáyá[p], balki
apní gardan sakht kí[q]; we apne
bápdádoṉ se badtar húe[r].
27 Aur tú ye sárí báteṉ un se
kahegá, aur we terí na suneṉge[s];
aur tú unheṉ buláwegá, aur we
jawáb na deṉge.
28 So tú un ko kahegá, ki Yih
wuh qaum hai, jo KHUDÁWAND
apne Khudá kí áwáz nahíṉ suntí,
aur tambíh nahíṉ mántí[t]; amánat
girgayí[u], aur un ke muṉh se játí
rahí.
29 ¶ Ai Yarúsalam, apne bál
muṉḍá, aur phenk de, aur únchí
jagahoṉ par jáke nauha kar[x],
kyúṉki KHUDÁWAND ne us nasl
ko, jis par us ká qahr bhaṛká thá,
mardúd kiyá, aur tark kar diyá
hai.
30 Ki baní Yahúdáh ne merí
nazar meṉ buráí kí, KHUDÁWAND
kahtá hai: us ghar meṉ, jo mere
nám ká kahlátá hai, unhoṉ ne apní
makrúhát rakhíṉ, ki use nápák
kareṉ[y].
31 Aur unhoṉ ne Tufat ke únche
makán, jo Bin-Hinnúm kí wádí
meṉ haiṉ, banáe[z], ki apne beṭoṉ
aur beṭíoṉ ko ág meṉ jaláweṉ[a], jis
ká maiṉ ne hukm nahíṉ diyá, aur
mere dil meṉ bhí áyá na thá[b].
32 ¶ Is liye, dekh, we din áte
haiṉ, KHUDÁWAND kahtá hai, ki
áge ko yih Tufat nahíṉ kahláegí,
aur na Bin-Hinnúm kí wádí, balki
wádí ul qatl kaháegí[c]; aur we
Tufat meṉ yaháṉ tak gáṛeṉge, ki
jagah na rahegí[d].
33 Aur is qaum kí lásheṉ hawáí
parindoṉ aur dashtí charindoṉ kí
khurák hoṉgí[e]; aur koí unheṉ na
háṉkegá.
34 Tab maiṉ Yahúdáh ke shahr-

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

h Khur. 15. 26. Ist. 6. 3. Yar. 11. 4,7.
i Khur. 19. 5. Áhb. 26. 12.
k Zab. 81. 11. Yar. 11. 8.
l Ist. 29. 19. Zab. 81. 12.
m Yar. 2. 27. aur 32. 33, Hús. 4. 16.
n 2 Taw. 36. 15. Yar. 25. 4. aur 29. 19.
o 13 áyat.
p 24 áyat. Yar. 11. 8. aur 17. 23. aur 25. 3, 4.
q Naham. 9. 17, 29. Yar. 19. 15.
r Yar. 16. 12.
s Hiz. 2. 7.
t Yar. 5. 3. aur 32. 33.
u Yar. 9. 3.
x Aiy. 1. 20. Yas. 15. 2. Yar. 16. 6. aur 48. 37. Mík. 1. 16.
y 2 Sal. 21. 4, 7. 2 Taw. 33. 4, 5, 7. Yar. 23. 11. aur 32. 34. Hiz. 7. 20. aur 8. 5, 6, wag. Dán. 9. 27.
z 2 Sal. 23.10. Yar. 19. 5. aur 32. 35.
a Zab. 106.38.
b Dekho Ist. 17. 3.
c Yar. 19. 6.
d 2 Sal. 23.10. Yar. 19. 11. Hiz. 6. 5.
e Ist. 28. 26. Zab. 79. 2. Yar. 12. 9. aur 16. 4. aur 34. 20.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

on̲ men̲ aur Yarúsalam ke bázá-
ron̲ men̲, k̲h̲ushí kí áwáz, aur
shádí kí áwáz, dulhá kí áwáz, aur
dulhin kí áwáz, mauqúf karáún̲-
gá[f]; ki zamín wírán hogí[g].

VIII BÁB.

1 Yahúdíon̲ men̲ ke k̲h̲wáh zindon̲ k̲h̲wáh murdon̲ par áfaten̲ jo áwen̲gí. 4 Nabí un kí ahmaqána gusták̲h̲í aur sak̲h̲t-dilí ke sabab unhen̲ malámat kartá. 13 Un par wuh sak̲h̲t áfat jo áyá cháhtí thí záhir kartá, 18 aur un kí tabáh-hálí par nauha kartá.

KHUDÁWAND farmátá hai,
ki us waqt we Yahúdáh ke
bádsháhon̲ kí haḍḍíán̲, aur us ke
sardáron̲ kí haḍḍíán̲, aur káhinon̲
kí haḍḍíán̲, aur nabíon̲ kí haḍ-
ḍíán̲, aur Yarúsalam ke báshin-
don̲ kí haḍḍíán̲ un kí qabron̲
men̲ se nikálen̲ge:
2 Aur un ko súraj aur chánd aur
sáre ásmání lashkar ke áge jinhen̲
we dost rakhte the, aur jin kí
k̲h̲idmat karte the, aur jin ke we
pairau the, aur jin kí talásh karte
the, aur jin ke áge unhon̲ ne sijda
kiyá, bichháen̲ge[a]; we sameṭí na
jáen̲gí, aur na gáṛí jáen̲gí[b], balki
we rú e zamín par khád kí tarah
hon̲gí[c].
3 Aur we sáre log, jo is bure
gharáne men̲ se báqí rahen̲ge,
un sab makánon̲ men̲, jahán̲ jahán̲
main̲ ne unhen̲ hánk diyá hai,
maut ko zindagí se ziyáda chá-
hen̲ge, RABB ul afwáj farmátá
hai[d].
4 ¶ Is ke siwá tú unhen̲ kahegá,
ki KHUDÁWAND yún̲ kahtá hai,
Kyá we giren̲ge aur phir na uṭhen̲-
ge? kyá we bargashta hoke phir
na phiren̲ge?
5 Pas Yarúsalam ke ye log kyún̲
apní bargashtagí par hamesha
qáim hain̲[e]? we makr se lipṭe
húe hain̲[f], aur phir áne se inkár
karte[g].
6 Main̲ ne kán lagáyá aur suná[h];
koí sach na bolá; kisí ne apní
buráí se yih kahke tauba nahín̲ kí,
ki Main̲ ne kyá kiyá? har ek
apní ráh par kalol kartá chalá
gayá, jis tarah ghoṛá jang-gáh
men̲ dauṛtá hai.
7 Hán̲, hawáí laqlaq apne mu-
qarrar waqt jántí hai[i]; aur qumrí,
aur sáras, aur abábíl, apne áne ká
waqt áge se pahchánte hain̲[k]; par
merí qaum KHUDÁWAND kí 'adálat
ko nahín̲ pahchántí hai[l].
8 Tum kyún̲kar kahte ho, ki

[f] Yas. 24. 7, 8. Yar. 16. 9. aur 25. 10. aur 33. 11. Hiz. 26. 13. Hús. 2. 11. Muk. 18. 23.
[g] Ahb. 26. 33. Yas. 1. 7. aur 3. 26.
[a] 2 Sal. 23. 5. Hiz. 8. 16.
[b] Yar. 22. 19.
[c] 2 Sal. 9. 36. Zab. 83. 10. Yar. 9. 22. aur 16. 4.
[d] Aiy. 3. 21, 22. aur 7. 15, 16. Muk. 9. 6.
[e] Yar. 7. 24.
[f] Yar. 9. 6.
[g] Yar. 5. 3.
[h] 2 Pat. 3. 9.
[i] Yas. 1. 3.
[k] Ġaz. 2. 12.
[l] Yar. 5. 4, 5.

Ham to dánishmand, aur KHUDÁ-
WAND kí sharí'at hamáre pás
hai[m]? Dekh, haqíqat men̲ us ne
use 'abas baná rakhá hai: káti-
bon̲ ká qalam bátil hai.
9 Dánishmand sharminda húe[n],
hairán húe, aur pakṛe gaye: dekh,
unhon̲ ne KHUDÁWAND ke kalám
ko radd kiyá, aur un men̲ kyá
kuchh shu'úr hai?
10 Isí liye main̲ un kí jorúán̲
auron̲ ko, aur un ke khet unhen̲,
jo un ke wáris hon̲ge, dún̲gá[o];
kyún̲ki har ek chhoṭe se baṛe tak
lálchí hai[p], aur nabí se káhin
tak har ek chhal kartá hai.
11 Aur unhon̲ ne merí qaum kí
beṭí ke gháo ko yih kahke faqat
záhiran changá kiyá, ki Salámatí,
salámatí[q]; jab ki salámatí na
thí[r].
12 Kyá we, jis waqt unhon̲ ne
makrúh kám kiyá thá, sharminda
húe? nahín̲, we zarra sharminda
na húe[s]; we k̲h̲ijlat uṭháne ko
nahín̲ jánte; is wáste girnewálon̲
ke darmiyán we bhí giren̲ge:
KHUDÁWAND kahtá hai, Jis waqt
main̲ un se badlá lún̲gá, we giráe
jáen̲ge.
13 ¶ Main̲ unhen̲ sar-á-sar faná
karún̲gá, KHUDÁWAND kahtá hai;
ták men̲ angúr na hon̲ge[t], aur
anjír ke darak̲h̲ton̲ men̲ anjír na
hon̲ge[u], aur patte súkh jáen̲ge;
aur ‖ main̲ we log barpá karún̲gá,
jo inhen̲ dabáwen̲ge.
14 Ham kyún̲ chup cháp baiṭh
rahen̲? áo, ikaṭṭhe howen̲, aur
shahron̲ men̲ já ghusen̲[x], aur wa-
hán̲ chupke ho rahen̲; kyún̲ki
KHUDÁWAND hamáre K̲h̲udá ne
hamen̲ chup karáyá hai, aur
hamen̲ haláhal ká pání píne ko
diyá[y], is liye ki ham KHUDÁWAND
ke k̲h̲aták̲ár hain̲.
15 Ham salámatí ke muntazir
the, par kisí tarah kí bhaláí na
húí[z]; aur sihhat ke waqt ke, aur
dekh, musíbat.
16 Us ke ghoṛon̲ ke farráne kí
áwáz Dán se suní játí hai[a]: us ke
‖ samandon̲ ke hinhináne kí áwáz
se tamám zamín kámp gayí hai[b]:
ki we áe, aur zamín ko, aur sab
kuchh jo us men̲ hai, aur shahr
ko, us ke báshindon̲ samet, sab ko
nigal gaye.
17 Ki dekh, main̲ tum men̲
sámpon̲ ko aur nágon̲ ko bhej

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

[m] Rúm. 2. 17.
[n] Yar. 6. 15.
[o] Ist. 28. 30. Yar. 6. 12. 'Amús 5. 11. Saf. 1. 13.
[p] Yas. 56. 11. Yar. 6. 13.
[q] Yar. 6. 14.
[r] Hiz. 13. 10.
[s] Yar. 3. 3. aur 6. 15.
[t] Yas. 5. 1, wag. Yúel 1. 7.
[u] Mat. 21. 19. Lúq. 13. 6, wag.
‖ Yá, *wuh ni'amaten̲ jo main̲ ne unhen̲ bak̲h̲shín̲, un pás se játí rahen̲gí.*
[x] Yar. 4. 5.
[y] Yar. 9. 15. aur 23. 15.
[z] Yar. 14. 19
[a] Yar. 4. 15.
‖ 'Ibrání men̲, *zoráwaron̲ ke.*
[b] Qáz. 5. 22. Yar. 47. 3.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

dúṉgá, jin par mantar kárgar na hogá[c], aur we tumheṉ káṭeṉge, KHUDÁWAND kahtá hai.

18 ¶ Kásh ki is merí gamgíní meṉ tasallí hotí! merá dil mujh meṉ sust hogayá.

19 Dekh, merí qaum kí shikáyat kí áwáz dúr mulk se átí[d], Kyá KHUDÁWAND Saihún meṉ nahíṉ? kyá us ká bádsháh us ke darmiyán nahíṉ? We kyúṉ apní taráshí húí múratoṉ se aur begána butlánoṉ se mujh ko gusse meṉ láe[e]?

20 Dirau ká waqt guzrá, garmí kí fasl ákhir húí, aur ham ne naját nahíṉ páí.

21 Merí qaum kí beṭí kí shikastagí ke sabab maiṉ shikasta-dil húá[f]; maiṉ kuṛhtá húá phirtá húṉ; hairat se sarásíma hogayá húṉ.

22 Kyá Jili'ád meṉ raugan i balsán nahíṉ hai[g]? kyá waháṉ koí tabíb nahíṉ? merí qaum kí beṭí kyúṉ changí nahíṉ hotí?

IX BÁB.

1 Yaramiyáh Yahúdíoṉ par nauha kartá hai, is liye ki unhoṉ ne anek tarah kí khatáeṉ kí thíṉ, 9 aur is bá'is un par áfateṉ áí thíṉ. 12 Logoṉ kí yih shikasta-hálí ná-farmání ke sabab se húí. 17 Unheṉ nasíhat kartá ki we apní tabáhí kí bábat nála kareṉ, 23 aur apne par nahíṉ balki Khudá par i'atimád rakheṉ. 25 Wuh Yahúdíoṉ aur gair qaumoṉ donoṉ ko dhamká detá.

AI kásh ki merá sir pání hotá, aur merí ánkheṉ áṉsúoṉ ká sotá, táki apní qaum kí beṭí ke maqtúloṉ par din aur rát rotá[a]!

2 Kásh ki mere liye bayábán meṉ musáfiroṉ ke rahne ká makán hotá! to maiṉ apní qaum ko chhoṛ detá, aur un meṉ se nikal játá, kyúṉki we sab zinákár haiṉ[b], be-wafáoṉ kí jamá'at.

3 Aur we apní zubánoṉ ko kamán kí mánind jhúṭh bolne ke liye khíṉchte haiṉ[c], aur sacháí par zamín meṉ diler nahíṉ haiṉ, ki we buráí se buráí tak baṛh játe, aur mujh ko nahíṉ jánte, KHUDÁWAND kahtá hai[d].

4 Har ek apne sáthí se hushyár rahe, aur tum kisí bhái par i'atimád na karo[e]: kyúṉki har ek bhái dagá se sarká baiṭhegá, aur har ek hamsáya gíbat kartá húá phiregá[f].

5 Aur har ek apne paṛosí ko fareb degá, aur sach sach na bolegá; unhoṉ ne apní zubán ko jhúṭh bolná sikhláyá, aur buráí karne meṉ ján-fishán ho rahe.

6 Terí búd o básh fareb ke darmiyán hai; fareb se unhoṉ ne mujhe pahchánne ká inkár kiyá, KHUDÁWAND kahtá hai.

7 Is liye RABB ul afwáj yúṉ kahtá hai, Dekh, maiṉ un ko pighlá ḍálúṉgá aur unheṉ ázmáúṉgá[g]; apní qaum kí beṭí kí bábat kyá aur karúṉ[h]?

8 Un kí zubán tír i qátil kí mánind hai; wuh makr kí bát boltí hai[i]: we apne paṛosí ko muṉh se salám kahte, par bátin meṉ us kí ghát meṉ lage haiṉ[k].

9 ¶ KHUDÁWAND kahtá hai, ki Kyá maiṉ in kámoṉ par unheṉ sazá na dúṉgá[l]? kyá aisí qaum se merí rúh intiqám na lewe?

10 Maiṉ paháṛoṉ ke sabab roná píṭná karúṉgá, aur bayábán kí charágáhoṉ ke liye wáwailá[m], kyúṉki we yaháṉ tak jal gayíṉ, ki koí nahíṉ guzartá; chaupáyoṉ kí áwáz log nahíṉ sunte: hawáí parinde aur charinde bhág gaye[n]; we játe rahe.

11 Aur maiṉ Yarúsalam ko ḍher ḍher[o] aur ajgaroṉ ká gár kar dúṉgá[p]; aur maiṉ Yahúdáh ke shahroṉ ko yaháṉ tak wírán karúṉgá, ki koí báshinda na rahegá.

12 ¶ 'Aqlmand ádmí kaun hai, táki ise samjhe[q]? aur wuh kaun hai, jis se KHUDÁWAND ke muṉh ne kahá, ki wuh use záhir kare; zamín kis liye wírán húí, aur bayábán kí mánind jal gayí, ki koí nahíṉ guzartá?

13 KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, Isí liye ki unhoṉ ne merí sharí'at ko, jo maiṉ ne un ke áge rakhí thí, tark kar diyá hai, aur merí áwáz ko na suná, aur us ke muwáfiq na chale;

14 Balki unhoṉ ne apne magre diloṉ kí, aur Ba'alím kí pairauí kí[r], jis tarah se un ke bápdádoṉ ne unheṉ sikháyá thá[s].

15 Is liye RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yúṉ farmátá hai, ki Dekh, maiṉ is qaum ko afsantín khiláúṉgá[t], aur haláhal ká pání píne ko dúṉgá[u].

16 Aur maiṉ unheṉ gair qaumoṉ meṉ, jin ko na we na ún ke bápdáde jánte the, tittar bittar karúṉgá[x]; aur ek talwár bhejúṉgá[y] jo

[c] Zab. 58. 4, 5. Wá'iz 10. 11.
[d] Yas. 39. 3.
[e] Ist. 32. 21. Yas. 1. 4.
[f] Yar. 4. 19. aur 9. 1. aur 14. 17.
[g] Paid. 37. 25. aur 43. 11. Yar. 46. 11. aur 51. 8.
[a] Yas. 22. 4. Yar. 4. 19. aur 13. 17. aur 14. 17. Nau. 2. 11. aur 3. 48.
[b] Yar. 5. 7, 8.
[c] Zab. 64. 3. Yas. 59. 4, 13, 15.
[d] 1 Sam. 2. 12. Hús. 4. 1.
[e] Yar. 12. 6. Mík. 7. 5, 6.
[f] Yar. 6. 28.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

[g] Yas. 1. 25. Mal. 3. 3.
[h] Hús. 11. 8.
[i] Zab. 12. 2. aur 120. 3, 3 áyat.
[k] Zab. 28. 3. aur 55. 21.
[l] Yar. 5. 9, 29.
[m] Yar. 12. 4. aur 23. 10. Hús. 4. 3.
[n] Yar. 4. 25.
[o] Yas. 25. 2.
[p] Yas. 13. 22. aur 31. 13. Yar. 10. 22.
[q] Zab. 107. 43. Hús. 14. 9.
[r] Yar. 3. 17. aur 7. 24.
[s] Gal. 1. 14.
[t] Zab. 80. 5.
[u] Yar. 8. 14. aur 23. 15. Nau. 3. 15, 19.
[x] Ahb. 26. 33. Ist. 28. 64.
[y] Ahb. 26. 33. Yar. 44. 27. Hiz. 5. 2, 12.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

un ká píchhá karegí, yaháṉ tak ki
maiṉ unheṉ nábúd kar ḍálúṉgá.
17 ¶ Rabb ul afwáj yúṉ kahtá
hai, ki Socho, aur mátam karne-
wálí 'auratoṉ ko buláo, ki áweṉ[z]; — z 2 Taw. 35. 25. Aiy. 3. 8. Wá'iz 12. 5. 'Amús 5. 16. Mat. 9. 23.
aur 'aiyár 'auratoṉ ko bulwá
bhejo, ki we bhí áweṉ:
18 Aur we jaldí kareṉ, aur ha-
máre liye nauha-garí kareṉ, ki
hamárí áṉkhoṉ se áṉsú baheṉ[a], — a Yar. 14. 17.
aur hamárí palakoṉ se pání dhaṛ-
dhaṛá nikle.
19 Kyúṉki Saihún se nauha kí
áwáz suní játí hai, ki Kyá hí ham
g̱árat húe! ham shiddat se gha-
bráe húe haiṉ, ki ham watan se
áwára húe haiṉ, aur unhoṉ ne
hamáre maskanoṉ ko girádiyá
hai[b]. — b Ahb. 18. 28. aur 20. 22.
20 Is liye, ai 'aurato, Khudá-
wand ká kalám suno, aur tum-
hárá kán us ke muṉh kí bat
qabúl kare, aur tum apní beṭíoṉ
ko nauha-garí sikhláo, aur har ek
apne paṛosí ko nauha-angezí sik-
há de.
21 Kyúṉki maut hamárí khiṛ-
kíoṉ meṉ chaṛh áí hai, aur hamáre
mahalloṉ meṉ paiṭhí hai, ki laṛkoṉ
ko jo báhar hoṉ, aur jawánoṉ ko
jo bázároṉ meṉ hoṉ káṭ ḍále[c]. — c Yar. 6. 11.
22 Bolo, Khudáwand yúṉ kahtá
hai, ki Ádmíoṉ kí lásheṉ khád kí
mánind khet par gireṉgí[d], aur — d Yar. 8. 2. aur 16. 4.
muṭṭhí bhar dána kí mánind jo
galla káṭne ke ba'd rah jáwe, jise
koí jam'a nahíṉ kartá.
23 ¶ Khudáwand yúṉ kahtá
hai, Hakím apní hikmat par fak̲hr
na kare[e], aur qúwatwálá apní — e Wá'iz 9. 11.
qúwat par fak̲hr na kare, aur
máldár apne mál par fak̲hr na
kare:
24 Lekin jo fak̲hr kartá hai is
par fak̲hr kare, ki mujhe sa-
majhtá aur jántá[f] ki maiṉ Khu- — f 1 Qur. 1. 31. 2 Qur. 10. 17.
dáwand húṉ, jo dunyá meṉ
rahmat aur 'adálat aur rást-
bází se hukmrání kartá húṉ; ki
merí k̲hushnúdí in hí chízoṉ meṉ
hai, Khudáwand kahtá hai[g]. — g Mík. 6. 8. aur 7. 18.
25 ¶ Dekh, we din áte haiṉ,
Khudáwand kahtá, ki maiṉ un
sab ko jo mak̲htún haiṉ ná-mak̲h-
túnoṉ ke sáth sazá dúṉgá[h]; — h Rúm. 2. 8, 9.
26 Misr ko, aur Yahúdáh ko,
aur Adúm ko, aur baní 'Ammún
ko, aur Moáb ko, aur un sabhoṉ
ko jo ‖apne siroṉ ke goshoṉ ko — ‖ Yá, *zamín ke kinároṉ par rahte haiṉ.*
múṉḍte haiṉ[i], jo bayábán ke bá- — i Yar. 25. 23. aur 49. 32.
shinde haiṉ; kyúṉki yih sárí
qaumeṉ ná-mak̲htún haiṉ, aur
Isráel ke sáre g̱haráne ke dil
ná-mak̲htún haiṉ[k]. — k Ahb. 26. 41. Hiz. 44. 7. Rúm. 2. 28, 29.

X BÁB.

1 Nabí Khudá ko butoṉ se muqábala karke natíja nikáltá hai, ki un meṉ mutlaq mushábahat nahíṉ hai. 17 Wuh logoṉ ko nasíhat kartá ki ánewálí áfatoṉ se nikal bhágeṉ. 19 K̲haima kí barbádí par, jo be-wuqúf charwáhoṉ se húí thí, nauha-garí kartá. 23 Wuh baṛí 'ájizí se ek minnat kartá.

600 ke qaríb.

AI Isráel ke g̱haráne, wuh ka-
lám ki Khudáwand tum ko
kahtá hai, suno;
2 Khudáwand yúṉ kahtá hai,
ki Tum qaumoṉ kí chál na síkho[a], — a Ahb. 18. 3. aur 20. 23.
aur ásmání nishánoṉ se hairán na
hoo, harchand qaumeṉ un se hai-
rán haiṉ.
3 Kyúṉki qaumoṉ ke dastúr
batálat haiṉ: ki we us darak̲ht
kí mánind haiṉ, jo jangal meṉ
kulhárí se káṭá játá, jise kárígar
apne háthoṉ se banáwe[b]. — b Yas. 40. 19, 20. aur 44. 9, 10, wag. aur 45. 20.
4 We use chándí aur sone se
árásta karte; we us meṉ hathau-
ríoṉ se kíleṉ jaṛke use qáim karte
haiṉ, ki wuh na hile[c]. — c Yas. 41. 7. aur 46. 7.
5 We nak̲hl kí tarah sídhe haiṉ,
par bolte nahíṉ[d]; albatta zarúrat — d Zab. 115. 5. aur 135. 16. Hab. 2. 19. 1 Qur. 12. 2.
hai ki unheṉ uṭhá lejáweṉ, kyúṉki
we chal nahíṉ sakte[e]. Un se — e Zab. 115. 7. Yas. 46. 1, 7.
mat ḍaro, kyúṉki un meṉ zarar
pahuncháne kí sakat nahíṉ, aur
na un meṉ qúwat hai ki naf'a
bak̲hshe[f]. — f Yas. 41. 23.
6 Ai Khudáwand, terá koí nazír
nahíṉ hai: tú baṛá hai, aur qud-
rat ke sabab terá nám buzurg
hai[g]. — g Khur. 15. 11. Zab. 86. 8, 10.
7 Kaun hai, ai qaumoṉ ke Bád-
sháh, jo tujh se na ḍare[h]? ki — h Muk. 15. 4.
yih 'iláqa tujh se hai; kyúṉki
qaumoṉ ke sáre hakímoṉ ke dar-
miyán, aur un kí sárí mamlukat-
oṉ ke bích terá hamtá koí nahíṉ
hai[i]. — i Zab. 89. 6.
8 We sarásar be-k̲hirad aur
ahmaq haiṉ[k]; darak̲ht jo hai, so — k Zab. 115. 8. Yas. 41. 29. Hab. 2. 18. Zak. 10. 2. Rúm. 1. 21, 22.
sarápá batálatoṉ kí ek ta'lím hai.
9 Tarsís se píṭí húí chándí láí
játí hai, aur Úfáz se soná[l], kárí- — l Dán. 10. 5.
gar kí kárígarí aur ṭhaṭhere kí
dastkárí: nílá aur argawání un ká
libás hai; we sab ke sab hoshyár
ádmíoṉ kí kárígarí haiṉ[m]. — m Zab. 115. 4.
10 Lekin Khudáwand sachchá
Khudá hai, wuh zinda Khudá[n] — n Zab. 31. 5. 1 Tim. 6. 17.
aur abadí Bádsháh hai[o]: us ke — o Zab. 10. 16.
qahr se zamín tharthará-wegí, aur

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

qaumen̲ us kí jaljaláhaṭ kí bardásht na kar sakengí.

11 †Tum un se is tarah kaho, ki Jin ma'búdon̲ ne ásmán aur zamín ko nahín̲ banáyá[p], zamín par se aur is ásmán ke níche se nest hon̲ge[q].

12 Us hí ne apní qudrat se dunyá ko banáyá hai[r], us hí ne apní hikmat se jahán ko qáim kiyá hai[s], aur apní 'aqlmandí se ásmánon̲ ko phailáyá hai[t].

13 Jis waqt wuh apní áwáz nikáltá hai, ásmánon̲ men̲ páníon̲ kí ifrát hotí hai[u], aur wuh zamín kí sarhaddon̲ se bukhár uṭhátá hai[x]; wuh bárish láke bijlí bhí sáth chamkátá, aur hawá ko apne ḳhazánon̲ se nikáltá hai.

14 Har ek ádmí haiwán ke mánind[y] aur be-dánish hai[z]; har ek kárígar apní taráshí húí múrat se sharminda hogá[a]: kyún̲ki us kí ḍhálí húí súrat jhúṭhí hai, us men̲ dam nahín̲[b].

15 We bátil hain̲, aur bhúl chúk ke kám: badlá lene ke waqt we nábúd hon̲ge[c].

16 Ya'qúb ká baḳhra un ká sá nahín̲ hai[d], ki wuh sab ká ḳháliq hai; aur Isráel us kí mírás ká 'asá hai[e]: RABB ul afwáj us ká nám hai[f].

17 ¶ Ai qil'a ke báshinda, mulk men̲ se apná asbáb jam'a kar le[g].

18 Kyún̲ki ḲHUDÁWAND yún̲ kahtá hai, ki Main̲ sarzamín ke báshindon̲ ko ek bárgí, goyá falákhun se, nikál phenkún̲gá[h], aur unhen̲ tang karún̲gá, táki we daryáft karen̲[i].

19 ¶ Háe mujh par; merá kaisá sadma húá! ki merá gháo dard-angez hai[k]; par main̲ ne kahá, ki Yaqínan yih ek áfat hai[l], aur mujhe use uṭháná[m].

20 Merá ḳhaima luṭ gayá[n], aur merí sab tanáben̲ ṭúṭ gayín̲: mere laṛke mujhe chhoṛ gaye, aur nahín̲ hain̲: ab koí na rahá, jo merá ḳhaima táne, aur mere parde lagá de.

21 Kyún̲ki charwáhe haiwán kí mánind hogaye, aur unhon̲ ne ḲHUDÁWAND ko nahín̲ ḍhún̲ḍhá hai: is liye we kámyáb na hon̲ge, aur un ke sáre galle tittar bittar hon̲ge.

22 Dekh, gaugá kí áwáz, aur baṛe hangáme kí, uttar kí taraf se áí hai[o], táki Yahúdáh ke shahron̲ ko ujáṛe, aur unhen̲ azhdahon̲ kí bámbí karen̲[p].

23 ¶ Ai ḲHUDÁWAND, main̲ jántá hún̲, ki apní ráh nikální insán ke qábú men̲ nahín̲ hai[q]; insán jo chaltá hai us men̲ nahín̲ ki wuh apne qadam barábar rakhe.

24 Ai ḲHUDÁWAND, mujhe tambíh de, par andáze se[r]; apne qahr se nahín̲, na ho ki tú mujhe nábúd kar de.

25 Ai ḲHUDÁWAND, un qaumon̲ par jo tujhe nahín̲ jántín̲[s], aur un gharánon̲ par, jo terá nám nahín̲ lete, apná qahr unḍel de[t]: ki we Ya'qúb ko khá gaye, aur use nigal gaye, aur chaṭ kar gaye, aur us kí bud o básh ko ujáṛ diyá[u].

XI BÁB.

1 *Yaramiyáh Ḳhudá ke 'ahd kí manádí kartá.* 8 *Wuh Yahúdíon̲ ko is sabab se malámat kartá ki unhon̲ ne 'ahd-shikaní kí thí.* 11 *Wuh áge se un áfaton̲ kí ḳhabar detá jo un par áyá cháhtí thín̲,* 18 *aur un baláon̲ kí bhí jo Anatútíon par paṛá cháhtí thín̲, is liye ki unhon̲ ne Yaramiyáh ke qatl karne ke liye eká kiyá thá.*

ḲHUDÁWAND ká wuh kalám jo Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Tum is 'ahd kí báten̲ suno, aur Baní Yahúdáh aur Yarúsalam ke báshindon̲ se kaho:

3 Aur tú un se kah, ḲHUDÁWAND, Isráel ká Ḳhudá, farmátá hai, ki La'nat us insán par, jo is 'ahd kí báten̲ nahín̲ suntá[a],

4 Jo main̲ ne tumháre bápdádon̲ se us din farmáín̲ jab main̲ unhen̲ zamín i Misr se, lohe ke tanúr se, yih kahke báhar le áyá[b], ki Tum merí áwáz kí farmánbardárí karo, aur jo kuchh main̲ ne tum ko hukm diyá hai us par 'amal karo, so tum mere log hoge, aur main̲ tumhárá Ḳhudá hún̲gá[c];

5 Táki main̲ us qasam ko, jo main̲ ne tumháre bápdádon̲ se kiyá[d], ki main̲ unhen̲ ek mulk dún̲gá jis men̲ shír o shahd bahtá hai, púrá karún̲; chunánchi áj ke din aisá hai. So main̲ ne jawáb deke kahá, Ai ḲHUDÁWAND, Ámín.

6 ḲHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Ye sárí báten̲ Yahúdáh ke shahron̲ men̲ aur Yarúsalam ke kúchon̲ men̲ suná, aur kah, ki Is 'ahd kí báten̲ suno, aur un par 'amal karo[e].

---

† Yih Kasdíon̲ kí zubán men̲ hai.
p Dekho Zab. 96. 5.
q 15 áyat. Yas. 2. 18. Zak. 13. 2.
r Paid. 1. 1, 6, 9. Zab. 136. 5, 6. Yar. 51. 15, wag.
s Zab. 93. 1.
t Aiy. 9. 8. Zab. 104. 2. Yas. 40. 22.
u Aiy. 38. 34.
x Zab. 135. 7.
y Ams. 30. 2.
z Yar. 51. 17, 18.
a Yas. 42. 17. aur 44. 11. aur 45. 16.
b Hab. 2. 18.
c 11 áyat.
d Zab. 16. 5. aur 73. 26. aur 119. 57. Yar. 51. 19. Nau. 3. 24.
e Ist. 32. 9. Zab. 74. 2.
f Yas. 47. 4. aur 51. 15. aur 54. 5. Yar. 31. 35. aur 32. 18. aur 50. 34.
g Dekho Yar. 6. 1. Hiz. 12. 3, wag.
h 1 Sam. 25. 29. Yar. 16. 13.
i Hiz. 6. 10.
k Yar. 4. 19. aur 8. 21. aur 9. 1.
l Zab. 77. 10.
m Mík. 7. 9.
n Yar. 4. 20.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

o Yar. 1. 15. aur 4. 6. aur 5. 15. aur 6. 22.
p Yar. 9. 11.
q Ams. 16. 1. aur 20. 24.
r Zab. 6. 1. aur 38. 1. Yar. 30. 11.
s Aiy. 18. 21. 1 Tas. 4. 5. 2 Tas. 1. 8.
t Zab. 79. 6.
u Yar. 8. 16.

608 ke qaríb.

a Ist. 27. 26. Gal. 3. 10.
b Ist. 4. 20. 1 Sal. 8. 51.
c Abb. 26. 3, 12. Yar. 7. 23.
d Ist. 7. 12, 13. Zab. 105. 9, 10.
e Rúm. 2. 13. Ya'q. 1. 22.

Peshtar MASÍH se, 608 ke qaríb.

7 Kyúnki main tumháre bápdá-
don ko us din se, ki un ko zamín i
Misr se báhar nikál láyá, áj ke din
tak, tákíd se nasíhat detá rahá;
main subh sawere uṭhke unhen
nasíhat detá, aur un se kahtá rahá,
ki Merí suno[f].
8 Par unhon ne yih bát na máni[g],
na apne kán jhukáe, balki har ek
ne apne bure dil ke khiyál kí pai-
rauí kí[h]; is liye main is 'ahd kí
sárí báton ká wabál, jo main ne
unhen kahín ki un par 'amal
karen, aur unhon ne nahín kiyán,
un par ḍálúngá.
9 Aur KHUDÁWAND ne mujhe
kahá, ki Yahúdáh ke logon aur
Yarúsalam ke báshindon ke dar-
miyán fitna páyá játá hai[i].
10 We apne bápdádon kí kha-
rábíon kí taraf, jinhon ne merí
báton ke sunne se inkár kiyá, phir
gaye[k], aur begáne ma'búdon ke
pairau hoke un kí bandagí kí:
Isráel ke gharáne aur Yahúdáh
ke gharáne ne mere us 'ahd ko,
jo main ne un ke bápdádon se
bándhá thá, toṛ ḍálá hai.
11 ¶ Is liye KHUDÁWAND yún
kahtá hai, ki Dekh, main aisí balá
un par láúngá, jis se we bhág na
sakenge; aur harchand we mujhe
pukáren, par main unhen na
sunúngá[l].
12 Aur Yahúdáh ke shahr aur
Yarúsalam ke báshinde jáenge,
aur un ma'búdon ko, jin ke áge
we lubán jaláte hain, pukárenge[m],
par we musíbat ke waqt unhen
hargiz na bacháwenge.
13 Kyúnki, ai Yahúdáh, jitne
tere shahr hain utne tere ma'búd
hain[n]: aur jitne Yarúsalam ke
kúche hain, utne hí tum ne us
makrúh chíz ke liye mazbah
banáe, Ba'al ke mazbah, ki un
par us ke liye lubán jaláo.
14 Tú is qaum ke liye du'á mat
máng[o], aur na un ke wáste apní
áwáz buland kar, aur na minnat
kar; kyúnki jab we apní bipat
men mujhe pukárenge, main un kí
na sunúngá.
15 Mere ghar men merí piyárí
ko kyá kám[p]? ki bahuton ne us
se badí karke use álúda kiyá hai[q];
aur muqaddas gosht us se játá
rahá[r]; jab tú badkárí kartí tab
tú khush hotí hai[s].
16 KHUDÁWAND ne terá nám

[f] Yar. 7. 13, 25. aur 35. 15.
[g] Yar. 7. 26.
[h] Yar. 3. 17. aur 7. 24. aur 9. 14.
[i] Hiz. 22. 25. Hús. 6. 9.
[k] Hiz. 20. 18.
[l] Zab. 18. 41. Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Yar. 14. 12. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.
[m] Ist. 32. 37, 38.
[n] Yar. 2. 28. aur 3. 24. Hús. 9. 10.
[o] Khur. 32. 10. Yar. 7. 16. aur 14. 11. 1 Yúh. 5. 16.
[p] Zab. 50. 16. Yas. 1. 11, wag.
[q] Hiz. 16. 25, wag.
[r] Haj. 2. 12, 13, 14. Tít. 1. 15.
[s] Ams. 2. 14.

liyá, Ek hará zaitún ká darakht[t],
khushnumá, jis ká phal bahut hai;
us ne baṛe shor aur gul ke sáth
us par ág lagáí, aur us kí ḍálíán
ṭúṭ gayín.
17 RABB ul afwáj ne, jis ne tujhe
lagáyá[u], tujh par balá ká hukm
kiyá, us badkárí ke liye jo Isráel
ke gharáne aur Yahúdáh ke gha-
ráne ne apne haqq men kí, ki
Ba'al ke áge lubán jaláyá táki
mujhe gussa diláwe.
18 ¶ Aur KHUDÁWAND ne yih
mujh par záhir kiyá, aur main ne
jáná; tab tú ne mujhe un ke kám
dikhláe.
19 Main gharele barra kí mánind
thá, jo zabh hone ke liye láyá játá
hai; aur mujhe na ma'lúm thá, ki
unhon ne mere barkhiláf mansúbe
bándhe[x], ki Ham darakht ko phal
samet nest karen, aur ham use
zindagí ke mulk[y] se káṭ ḍálen[z],
táki us ká nám phir yád men na
áwe.
20 Par, ai RABB ul afwáj, jo
sadáqat se 'adálat kartá hai, jo
gurdon aur dil ko jánchtá hai[a],
mujhe dikháke un se intiqám le,
kyúnki main ne apná da'wá tere
áge záhir kiyá.
21 Is liye KHUDÁWAND yún
kahtá hai, ki 'Anatút ke ádmíon
kí bábat, jo yih kahke terí ján ke
khwáhán hain[b], ki KHUDÁWAND
ká nám leke nubúwat na kar[c],
na ho ki tú hamáre háth se márá
jáe:
22 Isí waste RABB ul afwáj yún
kahtá hai, ki Dekh, main un se
badlá lúngá: jawán talwár se
máre jáenge; un ke beṭe beṭíán
kál se marenge,
22 Aur un men se koí báqí na
rahegá; kyúnki main 'Anatút ke
ádmíon par, un kí siyásat ke baras
men, áfat láúngá[d].

XII BÁB.

1 *Yaramiyáh be-dínon kí iqbálmandí kí bábat shikáyat kartá, par ímán hí se un kí ákhirí tabáhí kí khabar pátá.* 5 *Khudá use us ke bháíon kí be-wafáí se khabardár karátá,* 7 *aur apní mírás ke bure hál ke sabab afsos kartá.* 14 *Un men ke taubakarnewále asíron se wa'da kartá, ki wuh unhen un ke mulk men phir le áwegá.*

AI KHUDÁWAND, jab main tujh
se mubáhasa kartá hún,
tujhe rástbáz pátá hún[a]; taubhí
mujhe parwánagí de, ki terí 'adá-
laton kí bábat tujh se guftogú

Peshtar MASÍH se, 608 ke qaríb.

[t] Zab. 52. 8. Rúm. 11. 17.
[u] Yas. 5. 2. Yar. 2. 21.
[x] Yar. 18. 18.
[y] Zab. 27. 13. aur 116. 9. aur 142. 5.
[z] Zab. 83. 4.
[a] 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Zab. 7. 9. Yar. 17. 10. aur 20. 12. Muk. 2. 23.
[b] Yar. 12. 5, 6.
[c] Yas. 30. 10. 'Amús 2. 12. aur 7. 13, 16. Mík. 2. 6.
[d] Yar. 23. 12. aur 46. 21. aur 48. 44. aur 50. 27. Lúq. 19. 44.
[a] Zab. 51. 4.

Peshtar MASÍH se, 608 ke qaríb.

karúṉ: Khabís log apní ráh meṉ
kyúṉ kámyáb hote haiṉ; we sab
kyúṉ chain se rahte, jo niháyat
bewafáí se chalte[b]?
2 Tú ne unheṉ lagáyá hai, aur
unhoṉ ne jaṛ bhí pakṛí hai; we
baṛh gaye, phal bhí láe: tú un
ke muṉhoṉ se nazdík hai, par un
ke gurdoṉ se dúr hai[c].
3 Lekin, tú, ai Ḳhudáwand,
mujhe jántá hai[d]; tú ne mujhe
dekhá, aur mere dil ko jo terí
taraf hai ázmáyá hai[e]; bheṛoṉ
kí mánind tú unheṉ maslaḵh kí
taraf khínch le já, aur zabh ke
din ke wáste unheṉ alag kar de[f].
4 Un kí ḳhabásat se jo zamín
par baste haiṉ kab tak zamín nála
kare[g], aur har ek khet kí sabzí
murjháwe[h]? charinde aur parinde
gárat húe[i]; kyúṉki unhoṉ ne
kahá, ki Wuh hamárá anjám na
dekhegá.
5 ¶ Agar tú paidal chalnewáloṉ
ke sáth dauṛá hai, aur unhoṉ ne
tujhe thaká diyá, phir tujh meṉ táb
kaháṉ hai ki ghoṛoṉ ke sáth bará-
barí kare? aur agar salámatí kí
zamín meṉ jaháṉ tú chain se hai
terá yih hál húá, to Yardan ‖ kí
báṛh meṉ tú kyá karegá[k].
6 Chunánchi tere bháíoṉ aur
tere báp ke gharáne ne bhí tere
sáth bewafáí kí hai[l]; háṉ, unhoṉ
ne baṛí áwáz se tere píchhe lal-
kárá: un par takiya na kar, agar-
chi we muláim báteṉ tujh se
kareṉ[m].
7 ¶ Maiṉ ne apná ghar tark
kiyá, maiṉ ne apní mírás chhoṛ dí;
maiṉ ne apní piyárí dil-dár ko us
ke dushmanoṉ ke hawála kiyá.
8 Merí mírás mere liye janglí
sher hai; wuh mujh par baṛí
áwáz se garajtí hai; isí liye maiṉ
us se nafrat rakhtá húṉ.
9 Merí mírás mere haqq meṉ
aisí hai jaisá janglí darinda lakaṛ-
baghá hai; janglí haiwán us kí
chároṉ taraf se us par chaṛh áte
haiṉ; áo, dashtí darindoṉ ko
jam'a karo, ki we khá jáweṉ[n].
10 Bahut se charwáhoṉ[o] ne mere
tákistán ko ḳharáb kiyá[p]; un-
hoṉ ne merá hissa pámál kiyá[q];
mere dil-pasand hissa ko ujáṛke
jangal kiyá hai.
11 Unhoṉ ne use wírán kiyá;
wuh wírán hoke mujh se faryád
kartá hai[r]; sárí zamín wírán ho

[b] Aiy. 12. 6. aur 21. 7. Zab. 37. 1, 35. aur 73. 3, wag. Yar. 5. 28. Hab. 1. 4. Mal. 3. 15.
[c] Yas. 29. 13. Mat. 15. 8. Marq. 7. 6.
[d] Zab. 17. 3. aur 139. 1.
[e] Yar. 11. 20.
[f] Ya'q. 5. 5.
[g] Yar. 23. 10. Hús. 4. 3.
[h] Zab. 107. 34.
[i] Yar. 4. 25. aur 7. 20. aur 9. 10. Hús. 4. 3.
‖ 'Ibrání meṉ, *ke gurúr meṉ.*
[k] Yash. 3. 15. 1 Taw. 12. 15. Yar. 49. 19. aur 50. 44.
[l] Yar. 9. 4. aur 11. 19, 21.
[m] Ams. 26. 25.
[n] Yas. 56. 9. Yar. 7. 33.
[o] Yar. 6. 3.
[p] Yas. 5. 1, 5.
[q] Yas. 63. 18.
[r] 4 áyat.

gayí, taubhí koí use sochtá na-
híṉ[s].
12 ¶ Bayábán kí sárí únchí jág-
hoṉ par gáratgar áe haiṉ: ky-
úṉki Ḳhudáwand kí talwár za-
mín ke us sire se is sire tak
nigal jáegí; aur salámatí kisí ko
na hogí.
13 Unhoṉ ne gehúṉ boyá, par
kánṭe leṉge[t]; unhoṉ ne mash-
aqqat khínchí, par fáida na uṭhá-
weṉge; we tumháre paidáwár se
sharminda hoṉge, is liye ki Ḳhu-
dáwand ká qahr i shadíd húá.
14 ¶ Mere sáre bure paṛosíoṉ
kí barḳhiláfí se, jinhoṉ ne us
mírás ko chhúá[u], jis ká maiṉ ne
apní qaum Isráel ko wáris kiyá,
Ḳhudáwand yúṉ kahtá hai,
Dekh, maiṉ unheṉ un kí mamlu-
kat se ukháṛ ḍálúṉgá, aur Yahú-
dáh ke gharáne ko un ke dar-
miyán se nikál phenkúṉgá[x].
15 Aur ba'd us ke ki maiṉ unheṉ
ukháṛ ḍálúṉgá, aisá hogá, ki maiṉ
phirúṉgá[y], aur un par rahm kar-
úṉgá, aur har ek ko us kí mírás
meṉ, aur har ek ko us kí zamín
meṉ pher láúṉgá[z].
16 Aur aisá hogá, ki agar we
sargarmí se mere logoṉ kí taríqeṉ
síkheṉge, ki mere nám kí qasam
kháeṉ ki Ḳhudáwand zinda hai[a],
jaisá unhoṉ ne mere logoṉ ko
sikhláyá ki Ba'al kí qasam khá-
weṉ, to we mere logoṉ ke dar-
miyán ban jáeṉge[b].
17 Lekin agar we na máneṉge,
to maiṉ us qaum ko ek laḳht
ukháṛ ḍálúṉgá, aur nest o nábúd
kar dúṉgá, Ḳhudáwand farmátá
hai[c].

XIII BÁB.

1 *Ḳhudá nabí se ek kamarband Furát ke tír par chhipwátá, aur us ke saṛ jáne par aisá bayán kartá ki isí taur par mere log barbád hoṉge.* 12 *Chand mashkoṉ ká zikr karke jo mai se bharí játí thíṉ, wuh áge se ḳhabar detá ki mere logoṉ kí tabáh-hálí ke darmiyán un kí mastí hogí.* 15 *Un ko nasíhat kartá ki we aisí chál chalne lageṉ ki ánewálí áfateṉ un par na paṛeṉ.* 22 *Wuh un par fásh kartá ki un ke makrúh kámoṉ ke sabab wuh áfateṉ átí thíṉ.*

KHUDÁWAND ne mujhe yúṉ
farmáyá, ki Tú jáke apne
liye ek kattání kamarband le, aur
apní kamar par bándh, aur use
pání meṉ mat bhigo.
2 So maiṉ ne Ḳhudáwand ke
kalám ke muwáfiq ek kamarband
liyá, aur apní kamar par ḍálá.

Peshtar MASÍH se, 608 ke qaríb.

[s] Yas. 42. 25.
[t] Ahb. 26. 16. Ist. 28. 38. Mík. 6. 15. Haj. 1. 6.
[u] Zak. 2. 8.
[x] Ist. 30. 3. Yar. 32. 37.
[y] Hiz. 28. 25.
[z] 'Amús 9. 14
[a] Yar. 4. 2.
[b] Afs. 2. 20, 21. 1 Pat. 2. 5.
[c] Yas. 60. 12.

602 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 602 ke qaríb.

3 Aur Khudáwand ká kalám do
bára mujh tak pahunchá, aur us
ne kahá,
4 Ki Is kamarband ko jo tú ne
kharídá aur terí kamar par hai,
leke uṭh, aur Furát ko já, aur
wahán chaṭán ke ek shigáf men
use chhipá de.
5 Chunánchi main gayá, aur use
Furát ke kináre use chhipá diyá,
jaisá Khudáwand ne mujhe far-
máyá thá.
6 Aur bahut dinon ke ba'd aisá
húá, ki Khudáwand ne mujhe
kahá, ki Uṭh, Furát kí taraf já,
aur us kamarband ko, jise tú ne
mere hukm se wahán chhipá rakhá
hai, nikál le.
7 Tab main Furát ko gayá, aur
khodá, aur kamarband ko us
jagah se jahán main ne use gáṛ
diyá thá, nikálá; aur dekh, ka-
marband aisá bigaṛ gayá, ki kám
ká na rahá.
8 Tab Khudáwand ká kalám
yih kahtá húá mujh ko pahunchá,
9 Ki Khudáwand yún kahtá
hai, ki Isí tarah main Yahúdáh
ká ghamanḍ aur Yarúsalam ká
baṛá gurúr ḍhá dúngá[a].
10 Ye bure log jo merá kalám
sunne se inkár karte hain, aur
apne hí dil kí sarkashí ke pairau
hote, aur begáne ma'búdon ká
píchhá karke un kí bandagí karte
aur unhen pújte hain[b], we is
kamarband kí mánind honge jo
kisí kám ká nahín.
11 Kyúnki jaisá kamarband in-
sán kí kamar se lagá rahtá hai,
waisá hí Khudáwand kahtá hai,
ki main ne cháhá thá, ki Isráel ká
sárá gharáná, aur Yahúdáh ká sárá
gharáná mujh se lipṭá rahe, ki we
merí guroh hon[c], aur un ke sabab
se merá nám ho[d], aur merí sitáish
kí jáwe, aur merá jalál howe, par
unhon ne na suná.
12 ¶ Tú un se yih kalám bhí
kah, ki Khudáwand, Isráel ká
Khudá, yún kahtá hai, ki Har ek
qarába men mai bharí jáegí; aur
we tujhe kahenge, ki Ham kyá
yaqínan yih nahín jánte, ki har
ek qarába men mai bharí jáegí?
13 Tab tú unhen kah, ki Khudá-
wand yún kahtá hai, Dekho, main
is sarzamín ke sáre rahnewálon
ko, un bádsháhon ko jo Dáúd ke
takht par baiṭhe, aur káhinon, aur

[a] Ahb. 26. 19.
[b] Yar. 9. 14. aur 11. 8. aur 16. 12.
[c] Khur. 19. 5.
[d] Yar. 33. 9.

nabíon, aur Yarúsalam ke sáre
báshindon ko, mastí se lab á lab
karúngá[e].
14 Aur main unhen ek ko ek
par, beṭon ko aur bápon ko, donon
ko márúngá[f], Khudáwand kahtá
hai; main mihrbání na karúngá,
aur dar guzar na karúngá, aur
rahm na dikháúngá, balki unhen
halák karúngá.
15 ¶ Are suno, aur kán lagáo:
ghamanḍ na karo; ki Khudá-
wand ne farmáyá hai.
16 Tum Khudáwand apne
Khudá kí sitáish karo[g], us se
pahle ki wuh táríkí láwe[h], aur
us se pahle ki tumháre pánw
andhere paháṛon par ṭhokar
kháen, aur jab tum roshní ká
intizár karte ho[i], tab wuh use
maut kí parchháin se badle[k], aur
use sakht táríkí banáwe.
17 Lekin agar tum na sunoge,
to merí rúh tumháre gurúr par
khalwat makánon men roegí;
hán, merí ánkhen phúṭke roengí,
aur ánsú baháwengí[l]; kyúnki
Khudáwand ká galla asír hogayá.
18 Bádsháh aur malika ko kaho,
ki Farotan ho[m]; utarke baiṭho;
ki tumhárí buzurgí ká táj tumháre
sir par se utárá jáegá.
19 Dakkhin ke shahr band ho
gaye, aur koí nahín kholtá: sáre
baní Yahúdáh asír hogaye, sab ko
asír karke legaye.
20 Apní ánkhen uṭháo, aur un-
hen jo uttar se áte hain dekho[n]:
terá wuh galla jo tujhe diyá gayá
kahán hai, terá khushnumá galla?
21 Jis waqt wuh tujhe sazá
degá, tab tú kyá kahegá? kyúnki
tú ne áp un ko sikháyá ki tujh
par hukm-rán hon: kyá us dam
tú us 'aurat ke mánind jise dard
lagen gamgín na hogá[o]?
22 ¶ Aur agar tú apne dil men
kahe, Ye hádise mujh par kyún
guzre[p]? Terí buráí kí shiddat
se tere dáman uṭháe gaye, aur
terí eṛián nangí kí gayín[q].
23 Kyá Kúshí ádmí apne chamṛe
ko, yá chítá apne dágon ko badal
saktá hai? Tab hí, tum nekí kar
sakoge, jin men badí karne kí ab
'ádat húí.
24 Is liye main un ko us kúṛe kí
mánind, jo bayábán kí hawá se uṛtá
phirtá hai, tittar bittar karúngá[r].
25 Khudáwand kahtá hai, ki

Peshtar MASÍH se, 602 ke qaríb.

[e] Yas. 51. 17, 21. aur 63. 6. Yar. 25. 27. aur 51. 7.
[f] Zab. 2. 9.
[g] Yash. 7. 19.
[h] Yas. 5. 30. aur 8. 22. Ámús 8. 9.
[i] Yas. 59. 9.
[k] Zab. 44. 19.
[l] Yar. 9. 1. aur 14. 17. Nau. 1. 2, 16. aur 2. 18.
[m] Dekho 2 Sal. 24. 12. Yar. 22. 26.
[n] Yar. 6. 22.
[o] Yar. 6. 24.
[p] Yar. 5. 19. aur 16. 10.
[q] Yas. 3. 17. aur 47. 2, 3. 26 áyat. Hiz. 16. 37, 38, 39. Naham. 3. 5.
[r] Zab. 1. 4. Hús. 13. 3.

Peshtar MASÍH se, 602 ke qaríb.

Merí taraf se yih terá hissa, terá
nápá húá baḵhra[s], ki tú ne mujhe
chhoṛ diyá hai, aur jhúṭh par
bharosá rakhá hai[t].
26 Maiṉ ḵhud bhí terá dáman
tere chihre par uṭhá pheṉkúṉgá,
ki terá satr dekhá jáwe[u].
27 Terí zinákáríáṉ, aur terá hin-
hináná[x], terí randíbází kí mastíáṉ,
aur tere nafrat-angez kám jo tú
ne paháṛoṉ par aur maidánoṉ
meṉ kiye[y], sab maiṉ ne dekhá
hai. Ai Yarúsalam, tujh par
wáwailá! kyá tú pák na hogí?
kitní aur der is meṉ karegí?

s Aiy. 20. 29. Zab. 11. 6.
t Yar. 10. 14.
u 22 áyat. Nau. 1. 8. Hiz. 16. 37. aur 23. 29. Hús. 2. 10.
x Yar. 5. 8.
y Yas. 65. 7. Yar. 2. 20. aur 3. 2, 6. Hiz. 6. 13.

XIV BÁB.

1 *Saḵht kál ke báʼis,* 7 *Yaramiyáh duʼá
mángtá.* 10 *Ḵhudáwand nabí kí shafáʼat
manzúr nahíṉ kartá.* 13 *Wuh baháná, ki
ham logoṉ ke darmiyán jhúṭhe nabí haiṉ,
kuchh kám na áwegá.* 17 *Yaramiyáh ubhá-
rá játá hai ki apne hamwataníoṉ kí taraf
se Ḵhudá ke huzúr faryád kare.*

601 ke qaríb.

KHUDÁWAND ká wuh ka-
lám, jo ḵhushk-sálí kí bábat
Yaramiyáh tak pahuṉchá.
2 Yahúdáh mátam kartá hai,
aur us ke darwáze udás hote
haiṉ[a]; we mátam kí poshák pa-
hinke zamín tak jhuke haiṉ[b]; aur
Yarúsalam ká nála úpar tak pa-
huṉchá[c].
3 Amíroṉ ne apne adne logoṉ
ko pání ke liye bhejá; we kuṉḍoṉ
tak gaye, par pání nahíṉ páyá;
ḵhálí ghaṛoṉ ko leke phir gaye:
we pashemán húe[d], aur ghabráe;
unhoṉ ne apne sir ḍhámpe[e].
4 Is liye zamín phaṭ gayí ky-
úṉki zamín par pání nahíṉ bar-
sá thá; kisán sharminda húe, un-
hoṉ ne apne sir ḍhámpe.
5 Chunánchi harní maidán meṉ
janí, aur apne bachcha ko chhoṛ
diyá, kyúṉki ghás na thí.
6 Aur gorkhar únchí jagahoṉ
par khaṛe rahe[f], unhoṉ ne nágoṉ
ke mánind hawá suṛukí; un kí
ánkheṉ baiṭh gayíṉ, ki ghás na
thí.
7 ¶ Agarchi hamárí buráíáṉ ham
par gawáhí detí haiṉ, tad bhí, ai
KHUDÁWAND, apne hí nám ke
liye ʼamal kar[g]: kyúṉki hamárí
bargashtagíáṉ bahut haiṉ; ham
tere ḵhatákár haiṉ.
8 Ai Isráel kí ummedgáh[h], bipat
ke waqt meṉ us ke bachánewále,
tú kyúṉ zamín par pardesí ke
mánind baná, aur us musáfir kí

a Yas. 3. 26.
b Yar. 8. 21.
c Dekho 1 Sam. 5. 12.
d Zab. 40. 14.
e 2 Sam. 15. 30.
f Yar. 2. 24.
g Zab. 25. 11.
h Yar. 17. 13.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

mánind jo ek taraf játá hai, ki rát
bhar rah jáwe?
9 Tú kyúṉ insán ke mánind
hakká-bakká hai, aur us bahádur
kí mánind, jo riháí nahíṉ de
saktá[i]? ba har hál, ai KHUDÁ-
WAND, tú to hamáre darmiyán hai,
aur ham tere nám ke kahláe
haiṉ; tú hameṉ tark na kar[k].
10 KHUDÁWAND is qaum se yúṉ
kahtá hai, ki Unhoṉ ne gumráhí
ko yúṉ dost rakhá hai, aur apne
páṉwoṉ ko nahíṉ roká[l], is liye
KHUDÁWAND unheṉ qabúl nahíṉ
kartá: ab wuh un kí badkárí yád
karegá, aur un kí ḵhatáoṉ kí
sazá degá[m].
11 Aur KHUDÁWAND ne mujhe
farmáyá, ki Is qaum ke liye duʼá
mat máng, ki un kí ḵhair ho[n].
12 Jab we roza rakheṉ, maiṉ un
ká nála na sunúṉgá[o]; aur jab we
chaṛháwá aur hadya chaṛháweṉ,
maiṉ qabúl na karúṉgá[p]: balki
talwár aur kál aur wabá se maiṉ
unheṉ halák karúṉgá[q].
13 ¶ Tab maiṉ ne kahá, Háe,
ai Ḵhudáwand YAHOWAH! dekh,
ambiyá un se kahte haiṉ, ki Tum
talwár na dekhoge[r], aur tum par
kál na áwegá; balki maiṉ is ma-
kán meṉ aisí salámatí dúṉgá, jis
meṉ kuchh khaṭká na ho;
14 Tab KHUDÁWAND ne mujhe
kahá, ki Ambiyá merá nám leke
jhúṭhí nubúwat karte haiṉ[s]: maiṉ
ne unheṉ nahíṉ bhejá, aur hukm
nahíṉ diyá, na unheṉ kahá[t]: we
jhúṭhe royá ká hál kahte, aur
jhúṭhe gáib-dán haiṉ, aur be-asl
báteṉ aur apne diloṉ kí mak-
káríáṉ záhir karte haiṉ.
15 Is liye KHUDÁWAND yúṉ kahtá
hai, un nabíoṉ kí bábat, jo merá
nám leke nubúwat karte haiṉ,
jinheṉ maiṉ ne nahíṉ bhejá, aur
jo áp se kahte haiṉ, ki Talwár
aur kál is zamín par na hogá[u];
ye nabí talwár aur kál se halák
kiye jáeṉge.
16 Aur jin logoṉ se we nubúwat
karte haiṉ, so we kál aur talwár ke
sabab se Yarúsalam ke kúchoṉ
meṉ pheṉk diye jáeṉge; aur un
ká gáṛnewálá koí na hogá[x], jo un
ko, aur un kí jorúoṉ ko, aur un
ke beṭoṉ aur beṭíoṉ ko gáṛe: ki
maiṉ un kí buráí un par ḍálúṉgá.
17 ¶ Aur tú yih kalám un se
kahegá, ki Merí ánkheṉ rát o din

i Yas. 59. 1.
k Ḵhur. 29. 45, 46. Ahb. 26. 11. 12. Dán. 9. 18, 19.
l Dekho Yar. 2. 23, 24, 25.
m Hús. 8. 13. aur 9. 9.
n Ḵhur. 32. 10. Yar. 7. 16. aur 11. 14.
o Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. aur 58. 3. Yar. 11. 11. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.
p Yar. 6. 20. aur 7. 21, 22.
q Yar. 9. 16.
r Yar. 4. 10.
s Yar. 27. 10.
t Yar. 23. 21. aur 27. 15. aur 29. 8, 9.
u Yar. 5. 12, 13.
x Zab. 79. 3.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

ánsú baháwen[y] aur hargiz na thambhen: kyúnki merí qaum kí kunwárí beṭí aisí ṭúṭí hai, ki bhárí zarb se us men baṛá daṛár paṛ gayá[z].

18 Agar main báhar maidán men jáún, to dekh wahán[a] talwár ke máre húe hain, aur agar main shahr men dáḳhil hoún, to dekh, kál ke adhmúe; hán, nabí aur káhin donon us mulk kí taraf jise we nahín jánte hain, chale jáenge.

19 Kyá tú ne Yahúdáh ko bilkull ná-manzúr kiyá[b]? kyá terí ján ne Saihún se bilkull nafrat rakhí hai? tú ne ham ko kyún márá, aur hamáre liye shifá nahín[c]? ham salámatí kí ráh tákte the, aur ḳhair kahín nahín húí: aur sihhat páne ke waqt kí, par dekh dahshat áí[d].

20 Ai ḲHUDÁWAND, ham apní buráí, aur apne bápdádon kí sarkashí ká iqrár karte hain[e], kyúnki ham ne terá gunáh kiyá hai.

21 Apne nám ke liye tú hamen radd na kar, aur apne jalálí taḳht ko be-'izzat na kar: yád farmá, aur ham se 'ahd-shikaní na kar[f].

22 Qaumon kí butlánon men koí hai[g], jo barsá saktí hai[h]? yá aflák pání de sakte hain[i]? ai ḲHUDÁWAND, hamáre Ḳhudá, kyá tú wuhí nahín hai? isí liye ham tere intizár men rahenge, kyúnki tú hí ne un sab kuchh ko banáyá.

y Yar. 9. 1. aur 13. 17. Nau. 1. 16. aur 2. 18.
z Yar. 8. 21.
a Hiz. 7. 15.
b Nau. 5. 22.
c Yar. 15. 18.
d Yar. 8. 15.
e Zab. 106. 6, Dán. 9. 8.
f Zab. 74. 2, 20. aur 106. 45.
g Ist. 32. 21.
h Zak. 10. 1, 2.
i Zab. 135. 7. aur 147. 8. Yas. 30. 23. Yar. 5. 24. aur 10. 13.

XV BÁB.

1 Bábat Yahúdíon ke radd hojáne kí aur gunágún áfaten uṭháne kí. 10 Yaramiyáh logon kí kínawarí ke sabab shikáyat kartá, aur us kí tasallí ke wáste us se ek wa'da kiyá jatá, 12 aur us ke dushmanon ko dhamkí dí játí. 15 Wuh du'á mángtá, aur fazl karke Ḳhudá us se ek aur wa'da kartá.

601 ke qaríb.

TAB ḲHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Agar Músá[a] aur Samúel[b] mere huzúr khaṛe howen[c], tad bhí merí ḳhátir is qaum kí taraf máil na hogí: un ko mere sámhne se nikál de, ki we chale jáen.

2 Aur yún hogá, ki jab we tujh se kahen, ki Ham kidhar ko jáen? to unhen kah, ki ḲHUDÁWAND yún farmátá hai, ki We jo maut ke liye hain, so maut ko jáen; aur jo talwár ke liye hain, so talwár ko; aur jo kál ke liye hain, so kál ko; aur jo asírí ke liye hain, so asírí ko[d].

3 Aur main un par chár gharánon ko musallit karúngá[e], ḲHUDÁWAND farmátá hai; talwár ko, ki qatl kare, aur kutton ko, ki pháṛ ḍálen, aur ásmání parindon ko, aur zamín ke darindon ko, ki niglen aur halák karen[f].

4 Aur main unhen, Yahúdáh ke bádsháh Munassí bin Hizqiyáh ke sabab[g], aur us kám ke liye jo us ne Yarúsalam men kiyá hai, chhoṛ dúngá, ki we zamín kí sárí mamlukaton men satáe jáwen[h].

5 Ab, ai Yarúsalam, kaun tujh par rahm karegá[i]? kaun terá gamgusár hogá? aur kaun terí taraf áke púchhegá, terí kyá ḳhair hai?

6 Tú ne mujhe tark kiyá hai[k], ḲHUDÁWAND kahtá hai, tú píchhe phir gayí[l]: is liye main apná háth tujh par chaláúngá, aur tujhe barbád karúngá; pachhtáte pachhtáte main thak gayá[m].

7 Aur main unhen mulk ke darwázon par súp se phaṭkúngá; main un ke bachche chhín lúngá, main apní qaum ko halák karúngá, kyúnki we apní ráhon se na phire[n].

8 Un kí bewáen mere áge samundar kí retí se ziyáda húín: main ne do pahar ke waqt má par ‖ aur jawánon par ek gáratgar musallit kiyá: main ne un par ek bárgí 'azáb o dahshat ḍálí hai.

9 Wuh jo sát janí hai, so sust ho gayí hai[o]; us ne ján dí hai; din rahte us ká súraj ḍúb gayá[p]; wuh pashemán aur sarásíma hogayí thí; ḲHUDÁWAND kahtá hai, ki Main un ke báqí logon ko un ke dushmanon ke áge talwár ke hawála karúngá.

10 ¶ Mujh par wáwailá, ai merí má, ki tú mujhe janí[q], ki main laṛáká ádmí hojáún, aur tamám sarzamín men ek qaziya-karnewálá ṭhahrún! main ne to na súd par qarz diyá aur na qarz liyá, tad bhí logon men se har ek mujh par la'nat kartá hai.

11 ḲHUDÁWAND ne kahá, ki Yaqínan main tujhe chhuṛáúngá, ki terí ḳhair ho; yaqínan main musíbat ke waqt aur tangí ke waqt dushmanon se terí dastgírí karáúngá[r].

12 Kyá koí ádmí lohe ko, uttar ke lohe ko, aur pítal ko toṛ saktá hai?

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

a Ḳhur 32. 11, 12. Zab. 99. 6.
b 1 Sam. 7. 9.
c Hiz. 14. 14, wag.
d Yar. 43. 11. Hiz. 5. 2, 12. Zak. 11. 9.
e Ahb. 26. 16, wag.
f Ist. 28. 26. Yar. 7. 33.
g 2 Sal. 21. 11, wag. aur 23. 26 aur 24. 3, 4.
h Ist. 28. 25. Yar. 24. 9. Hiz. 23. 46.
i Yas. 51. 19.
k Yar. 2. 13.
l Yar. 7. 24.
m Hús. 13. 14.
n Yas. 9. 13. Yar 5. 3. 'Amús 4. 10, 11.
‖ Yá, ek jawán gáratgar, wag.
o 1 Sam. 2. 5.
p 'Amús 8. 9.
q Aiy. 3. 1, wag. Yar. 20. 14.
r Yar 39. 11, 12. aur 40. 4, 5.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

13 Tere mál aur tere ḳhazánon
ko gárat karwáúngá, aur un kí
kuchh qímat na milegí[s]; tere sáre
gunáhon ke liye, terí sárí sarhad-
don men yih hogá.
14 Aur main tujhe tere dush-
manon ke sáth ek mulk men pa-
huncháúngá, jise tú nahín jántá
hai[t]: kyúnki ek ág mere qahr se
sulgí, jo tumhen jaládegí[u].
15 ¶ Ai KHUDÁWAND, tú jántá
hai[x]; mujhe yád kar, aur merí
ḳhabar le, aur mere satánewálon
se merá intiqám le[y]: tú bar-
dásht karke mujhe na le já: ján
rakh ki main ne tere liye malá-
mat uṭháí hai[z].
16 Terí báten páí gayín, aur main
ne unhen kháyá[a]; aur terí báten
mere dil kí ḳhushí o ḳhurramí
thín[b]: kyúnki, ai KHUDÁWAND,
Rabb ul afwáj, main tere nám se
pukárá játá hún.
17 Main ṭhaṭṭhe karnewálon kí
mahfil men nahín baiṭhá[c], na main
ne phúlke ḳhushí kí: tere háth
ke sabab main tanhá baiṭhá:
kyúnki tú ne mujhe apne qahr se
labrez kar diyá hai.
18 Merá gam kyún dáimí hai,
aur merá gháo lá-'iláj[d], jo changá
nahín hotá? tú mere liye dhokhe
kí nahr hai[e], us pání kí mánind
jo nahín ṭhahartá[f].
19 ¶ KHUDÁWAND yún kahtá
hai, ki Agar tú phire, main tujhe
pher láúngá[g], aur tú mere huzúr
khaṛá hogá[h]; aur agar tú 'azíz aur
ḳhwár men imtiyáz kare[i], to tú
mere munh kí mánind hogá: we
terí taraf phiren, lekin tú un kí
taraf na phirná.
20 Aur main tujhe is qaum ke
muqábil pítal kí mazbút díwár
ṭhahráúngá[k], aur we tujh se laṛ-
enge, par tujh par gálib na
honge[l]: kyúnki KHUDÁWAND kah-
tá hai, Main tere sáth hún, ki
tujhe bacháún, aur panáh dún.
21 Aur main tujhe badkáron ke
háth se riháí dúngá, aur zálimon
ke panje se tujhe chhuṛáúngá.

[s] Zab. 44. 12. Yar. 17. 3.
[t] Yar. 16. 13. aur 17. 4.
[u] Ist. 32. 22.
[x] Yar. 12. 3.
[y] Yar. 11. 20. aur 20. 12.
[z] Zab. 69. 7.
[a] Hiz. 3. 1, 3. Muk. 10. 9, 10.
[b] Aiy. 23. 12. Zab. 119. 72, 111.
[c] Zab. 1. 1. aur 26. 4, 5.
[d] Yar. 30. 15.
[e] Dekho Yar. 1. 18, 19.
[f] Aiy. 6. 15, wag.
[g] Zak. 3. 7.
[h] 1 áyat.
[i] Hiz. 22. 26. aur 44. 23.
[k] Yar. 1. 18. aur 6. 27.
[l] Yar. 20. 11, 12.

XVI BÁB.

1 *Nabí ko hukm diyá játá ki nikáh na kare
aur mátam-ḳhánon aur ziyáfat-ḳhánon men
hargiz dáḳhil na howe, is maqsad par ki is hí
taur se Yahúdíon kí bilkull tabáh-hálí jo
húá cháhtí thí un par jatáí jáwe.* 10 *Us 'asr
ke log un ke bápdádon se badtar the.* 14 *Un
kí riháí jo honewálí thí, Misr men se chhúṭne
kí banisbat ziyáda ta'ajjub ká bá'is hogí.* 16
*Khudá unhen un kí butparastí ke sabab
dúní sazá degá.*

KHUDÁWAND ká kalám
mujh par názil húá, aur
us ne kahá,
2 Tú apne liye jorú na kar, ki
na beṭe na beṭíán tere liye is
makán men howen.
3 Kyúnki KHUDÁWAND un beṭon
aur beṭíon kí bábat jo is makán men
paidá húe hain, aur un kí máon
kí bábat jo unhen janín, aur un
ke bápon kí bábat jin ke liye we
paidá húe, yún kahtá hai,
4 Ki We burí maut marenge[a];
un par koí mátam na karegá[b],
aur we gáṛe na jáenge; we khád
kí mánind zamín kí sath par paṛe
rahenge[c]: talwár se aur kál se
we halák kiye jáenge; aur un kí
láshen ásmání parindon aur zamín
ke darindon kí ḳhurák hongí[d].
5 Kyúnki KHUDÁWAND ne yún
kahá hai, ki Tú mátam ke ghar
men dáḳhil mat ho[e], aur na un
par rone ke liye já, na un se
mátam-pursí kar; ki KHUDÁ-
WAND kahtá hai, Main ne apní
salámatí ko, ya'ne, mihrbání aur
rahmat ko is qaum par se uṭhá
liyá hai.
6 Aur is mulk men baṛe aur
chhoṭe marenge; we gáṛe na
jáenge, aur log un par mátam na
karenge[f], aur koí un ke liye apne
ko chhed na karegá[g], aur na koí
apne bál munḍáwegá[h].
7 Aur log mátam karnewálon
ke liye roṭí na toṛenge, ki unhen
murdon kí bábat tasallí den:
aur we unhen dil-dárí ká piyála na
denge, ki we apne báp aur apní
má ke liye píen[i].
8 Aur tú ziyáfat ke ghar men
dáḳhil mat ho, aur un ke sáth
baiṭhke mat khá, mat pí.
9 Kyúnki RABB ul afwáj, Isráel
ká Khudá, yún kahtá hai, ki
Dekh, main is makán men tum-
háre dekhte húe aur tumháre
dinon men ḳhushí kí áwáz, aur
shádí kí áwáz, dulhá kí áwáz, aur
dulhin kí áwáz, mauqúf karáún-
gá[k].
10 ¶ Aur aisá hogá ki jab tú ye
sab báten is qaum par záhir ka-
regá, aur we tujh se kahen, ki
KHUDÁWAND ne kyún yih sab
burí báten hamáre barḳhiláf ka-

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

[a] Yar. 15. 2.
[b] Yar. 22. 18, 19. aur 25. 33.
[c] Zab. 83. 10. Yar. 8. 2. aur 9. 22.
[d] Zab. 79. 2. Yar. 7. 33. aur 34. 20.
[e] Hiz. 24. 17, 22, 23.
[f] Yar. 22. 18.
[g] Ahb. 19. 28. Ist. 14. 1. Yar. 41. 5. aur 47. 5.
[h] Yas. 22. 12. Yar. 7. 29.
[i] Hiz. 24. 17. Hús. 9. 4. Dekho Ist. 26. 14. Aiy. 42. 11. Ams. 31. 6, 7.
[k] Yas. 24. 7, 8. Yar. 7. 34. aur 25. 10. Hiz. 26. 13. Hús. 2. 11. Muk. 18. 23.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

lín[l]? hamárí sharárat kyá? aur
hamárí khatá kyá, jo ham ne
Khudáwand apne Khudá ke bar-
khiláf kí hai?
11 Tab tú unhen kahegá, Isí
liye hai, Khudáwand kahtá hai, ki
tumháre bápdádon ne mujhe chhor
diyá hai[m], aur begáne ma'búdon
kí pairauí kí, aur un kí bandagí
aur parastish kí, aur mujhe tark
kiyá, aur merí sharí'at par 'amal
nahín kiyá;
12 Aur tum ne apne bápdádon se
badtar kám kiyá[n]; kyúnki, dekho,
tum men se har ek apne bure dil kí
sarkashí ke muwáfiq chaltá hai,
ki merí na sune[o]:
13 Is liye main tumhen is zamín
se khárij karke[p] aise mulk men
áwára karúngá, jise na tum aur
na tumháre bápdáde jánte the[q];
aur wahán tum rát din begáne
ma'búdon kí bandagí karoge,
kyúnki main tum par rahm na
karúngá.
14 ¶ Is liye dekh, we din áte
hain, Khudáwand kahtá hai, jin
men log kabhí na kahenge ki
Khudáwand zinda hai, jo baní
Isráel ko Misr kí zamín se nikál
láyá[r];
15 Balki, Khudáwand zinda
hai, jo baní Isráel ko uttar kí
sarzamín se, aur un sárí mamlu-
katon se jahán jahán us ne unhen
hánk diyá thá, nikál láyá; kyúnki
main un ko us zamín men, jo
main ne un ke bápdádon ko dí
thí, phir láúngá[s].
16 ¶ Dekh, main bahut se
machhwon ko buláúngá[t], Khu-
dáwand kahtá hai, aur we unhen
said karenge; aur us ke ba'd
main bahutse shikárion ko bulwá
bhejúngá, aur we har pahár se,
aur har tíle se, aur chatánon ke
shigáfon se un ko shikár karenge.
17 Kyúnki merí ánkhen un kí
sárí ráhon par hain[u]; we mere
chihre se poshída nahín hain, aur
un kí sharárat merí ánkhon se
chhipí nahín hai.
18 Aur main pahle un kí shará-
rat aur khatá kí dúní sazá
dúngá[x]; kyúnki unhon ne merí
zamín ko nápák kiyá, unhon ne
apní makrúh aur ghinauní chízon
kí láshon se merí mírás ko bhar
diyá hai[y].
19 Ai Khudáwand, tú jo merí

l Ist. 29. 24. Yar. 5. 19. aur 13. 22. aur 22. 8.
m Ist. 29. 15. Yar. 22. 9.
n Yar. 7. 26.
o Yar. 13. 10.
p Ist. 4. 26, 27, 28. aur 28. 36, 63, 64, 65.
q Yar. 15. 14.
r Yas. 43. 18. Yar. 23. 7, 8.
s Yar. 24. 6. aur 30. 3. aur 32. 37.
t 'Amús 4. 2. Hab. 1. 15.
u Aiy. 34. 21. Ams. 5. 21. aur 15. 3. Yar. 32. 19.
x Yas. 40. 2. Yar. 17. 18.
y Hiz. 43. 7, 9.

qúwat, aur merá garh hai[z], aur
bipat ke din men merí panáhgáh[a],
dunyá ke kanáron se gair qaumen
tere pás áke kahengí, ki Filhaqí-
qat hamáre bápdádon ne jhúth
aur butlán aur we chízen jin men
kuchh fáida nahín mírás men lín[b].
20 Kyá insán apne liye iláhon
ko banáwe, aur we iláh nahín
hain[c]?
21 Is liye, dekh, main is mar-
taba unhen ágáh karúngá, main
apne háth aur apne zor ko unhen
ma'lúm karáúngá; aur we já-
nenge ki Khudáwand merá nám
hai[d].

XVII BÁB.

1 Gunáh ke sabab Yahúdáh kí asírí kí bábat. 5 La'nat us par bhejí játí jo insán par bharosá rakhe; 7 aur barakat us par kahí játí jo Khudá par i'atimád kare. 9 Híla-báz dil Khudá ko thag nahín saktá. 12 Khudá kí salámatí kí bábat. 15 Nabí un par shikáyat kartá jo us kí peshíngoíán sunke thatthá márte the. 19 Wuh bhejá játá ki Sabt ke pák karne kí bábat 'ahd ko phir járí karáwe.

YAHÚDÁH ká gunáh lohe ke
qalam aur híre kí nok se
likhá gayá hai[a]: un ke dil kí
takhtí par[b], aur un ke mazbahon
ke síngon par kanda hai:
2 Kyúnki un ke bete, hare da-
rakhton ke pás, aur únche paháron
par, un ke mazbahon ko aur Ya-
síraton ko yád karte hain[c].
3 Ai mere pahár, jo maidán men
hai, terá mál, aur tere sáre kha-
záne, aur tere únche makán, jin-
hen tú ne apní sárí sarhaddon par
gunáh ke liye banáyá, lutáúngá[d].
4 Aur tú az khud us mírás se,
jo main ne tujhe dí, apne qusúr
ke bá'is mahrúm hogá; aur main
us zamín men, jise tú nahín jántá[e],
tujh se tere dushmanon kí khid-
mat karáúngá; kyúnki tum ne
mere qahr kí ág bharkáí, jo ha-
mesha tak jaltí rahegí[f].
5 ¶ Khudáwand yún kahtá
hai, La'nat us insán par hai, jo
insán par bharosá rakhtá hai[g], aur
bashar ko apná bázú jántá hai[h],
aur jis ká dil Khudá se phir játá
hai.
6 Kyúnki wuh ratama ke mánind
hogá jo bayábán men hai[i], aur
nekí ko jis waqt wuh áwegí na
dekhegá[k], par dasht ke bhulase
húe makánon men, aur shora-zár
zamín men rahegá, jis men koí
basnewálá na ho[l].

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

z Zab. 18. 2.
a Yar. 17. 17.
b Yas. 44. 10. Yar. 2. 11. aur 10. 5.
c Yas. 37. 19. Yar. 2. 11. Gal. 4. 8.
d Khur. 15. 3. Yar. 33. 2. 'Amús 5. 8. Zab. 83. 18.
a Aiy. 19. 24.
b Ams. 3. 3. 2 Qur. 3. 3.
c Qáz. 3. 7. 2 Taw. 24. 18. aur 33. 3, 19. Yas. 1. 29. aur 17. 8. Yar. 2. 20.
d Yar. 15. 13.
e Yar. 16. 13.
f Yar. 15. 14.
g Yas. 30. 1, 2. aur 31. 1.
h Dekho Yas. 31. 3.
i Yar. 48. 6.
k Aiy. 20. 17.
l Ist. 29. 23.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

7 Mubárak hai wuh ádmí jo Khudáwand par tawakkul kartá hai, aur jis kí ummedgáh Khudáwand hai[m]:

8 Kyúnki wuh us darakht kí mánind hogá, jo páníon ke kináre lagáyá jáwe[n], aur apní jar daryá kí taraf phailáwe, aur jab garmí áwe wuh kuchh na jáne, balki us ke patte hare rahen: aur khushksálí se wuh andeshamand na ho, aur phal láne se báz na áe.

9 ¶ Dil sab chízon se ziyáda hílabáz hai; wuh niháyat fásid hai: us kí haqíqat kaun daryáft kar saktá hai?

10 Main Khudáwand dil ko jánchtá hún, aur gurdon ko ázmátá[o], táki main har ek ádmí ko us kí chál ke muwáfiq, aur us ke kámon ke phal ke mutábiq, badlá dún[p].

11 Jis tarah títar aise andon par baiṭhe jo áp ne na diye hon, us hí tarah wuh hai jo be-insáfí se daulat hásil kartá hai, so apní 'umr ke bích o bích use gum karegá[q], aur ákhir ko bhakúá rahegá[r].

12 ¶ Ek jalálí takht, ibtidá se muqarrar kiyá húá, hamáre maqdis ká makán hai.

13 Ai Khudáwand, Isráel kí ummedgáh[s], we jo tujh ko tark karte hain, sab sharminda honge[t]; aur we jo mujhe chhor játe hain we dunyá men likhe jáenge[u], kyúnki unhon ne Khudáwand ko, jo áb i hayát ká sotá hai, tark kiyá hai[x].

14 Ai Khudáwand, mujhe changá kar, tab main changá hoúngá, mujhe bachá, tab main bachúngá; kyúnki tú merí tahsín hai[y].

15 ¶ Dekh we mujhe kahte hain, ki Khudáwand ká kalám kahán hai? wuh ab hí áwe[z].

16 Main jo hún, main ne to, isliye ki terí pairaví karún, garariyá banne men jaldí na kí[a], aur sog ke din kí árzú na rakhí; tú khud jántá hai: ki jo kuchh mere labon se niklá tere áge thá.

17 Tú mere liye haul mat ho; tú bipat ke din men merí panáh hai[b].

18 We jo mujh par sitam karte hain khwár howen[c], par main khwár na hoún[d]; we hirásán howen, par main hirásán na hoún: musíbat ká din un par lá, aur dúní halákat se unhen halák kar[e].

19 ¶ Khudáwand ne mujh se yún farmáyá hai, ki Já, aur merí qaum ke larkon ke phátak par, jis ke andar sháhán i Yahúdáh áte hain aur jis se báhar játe hain, aur Yarúsalam ke sab phátakon par khará ho;

20 Aur un se kah, ki Ai sháhán i Yahúdáh[f], aur ai sab baní Yahúdáh, aur Yarúsalam ke sáre báshindo, jo in phátakon men áte játe ho, Khudáwand ká kalám suno.

21 Khudáwand yún kahtá hai, ki Tum áp se chaukas raho, aur sabt ke din bojh na uṭháo, aur Yarúsalam ke phátakon ke andar mat láo[g];

22 Aur tum sabt ke din bojh apne gharon se uṭháke báhar mat le jáo, aur kisí tarah ká kám na karo, balki sabt ke din ko muqaddas jáno, jaisá main ne tumháre bápdádon ko farmáyá[h].

23 Lekin unhon ne na suná, na kán lagáyá[i], balki apní gardan ko sakht kiyá, ki na shanawá hon, aur tarbiyat-pazír na hon.

24 Aur aisá hogá, ki agar tum dil deke merí sunoge, Khudáwand kahtá hai, aur sabt ke din men tum is shahr ke phátakon ke andar bojh na láoge, balki sabt ke din ko muqaddas jánoge, yahán tak ki us men kuchh kám na karoge;

25 To is shahr ke phátakon men bádsháh aur sardár dákhil honge, ki Dáúd ke takht par julús karen; we, aur un ke umará, Yahúdáh ke log, aur Yarúsalam ke báshinde gárion aur ghoron par sawár honge[k]; aur yih shahr hamesha tak ábád rahegá.

26 Aur Yahúdáh ke shahron se, aur Yarúsalam kí nawáhí se, aur Binyamín kí sarzamín se[l], aur maidán se[m], aur kohistán se, aur dakkhin se[n], charháwe aur zabíhen, aur hadye, aur lubán aur shukráne ke hadye liye húe Khudáwand ke ghar men áwenge[o].

27 Lekin agar tum merí na sunoge, ki sabt ke din ko muqaddas jáno, aur bojh uṭháe húe sabt ke din Yarúsalam ke phátakon men dákhil hone se báz na raho, tab

[m] Zab. 2. 12. aur 34. 8. aur 125. 1. aur 146. 5. Ams. 16. 20. Yas. 30. 18.
[n] Aiy. 8. 16. Zab. 1. 3.
[o] 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Zab. 7. 9. aur 139. 23, 24. Ams. 17. 3. Yar. 11. 20. aur 20. 12. Rúm. 8. 27. Muk. 2. 23.
[p] Zab. 62. 12. Yar. 32. 19. Rúm. 2. 6.
[q] Zab. 55. 23.
[r] Lúq. 12. 20.
[s] Yar. 14. 8.
[t] Zab. 73. 27. Yas. 1. 28.
[u] Dekho Lúq. 10. 20.
[x] Yar. 2. 13.
[y] Ist. 10. 21. Zab. 109. 1. aur 148. 14.
[z] Yas. 5. 19. Hiz. 12. 22. Ámús 5. 18. 2 Pat. 3. 4.
[a] Yar. 1. 4, wag.
[b] Yar. 16. 19.
[c] Zab. 35. 4. aur 40. 14. aur 70. 2.
[d] Zab. 25. 2.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

[e] Yar. 11. 20.
[f] Yar. 19. 3. aur 22. 2.
[g] Gin. 15. 32, wag. Naham. 13. 19.
[h] Khur. 20. 8. aur 23. 12. aur 31. 13. Hiz. 20. 12.
[i] Yar. 7. 24, 26. aur 11. 10.
[k] Yar. 22. 4.
[l] Yar. 32. 44. aur 33. 13.
[m] Zak. 7. 7.
[n] Zak. 7. 7.
[o] Zab. 107. 22. aur 116. 17.

Peshtar MASÍH se, 601 ke qaríb.

maiṉ us ke pháṭakoṉ meṉ ág lagá dúṉgá [p], jo Yarúsalam ke mahalloṉ ko bhasam kar degí, aur hargiz na bujhegí [q].

p Yar. 21. 14. aur 49. 27. Nau. 4. 11. 'Amús 1. 4, 7, 10, 12. aur 2. 2, 5.
q 2 Sal. 25. 9. Yar. 52. 13.

XVIII BÁB.

1 *Kumhár ká zikr darmiyán láke Ḳhudá yih záhir kartá ki sab qaumoṉ ká maiṉ hí kull málik húṉ.* 11 *Yahúdáh ko ḳhabar dí játí ki us kí be-mauq'a bagáwat ke sabab bahutsí áfateṉ us par pareṉgí.* 18 *Yaramiyáh un logoṉ kí bábat jinhoṉ ne us par eká kiyá thá du'á mángtá hai.*

605 ke qaríb.

KHUDÁWAND ká wuh kalám jo Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Uṭh, aur kumhár ke ghar já, aur maiṉ wahán apní báteṉ tujhe sunáúṉgá.

3 Tab maiṉ kumhár ke ghar ko utar gayá; aur kyá dekhtá húṉ, ki wuh chák par kuchh kám kartá hai.

4 Us waqt wuh miṭṭí ká bartan, jo us ne banáyá thá, so kumhár ke háth meṉ bigaṛ gayá; tab us ne phirke us ká ek básan banáyá, jaisá kumhár ko bhalá ma'lúm húá.

5 Tab KHUDÁWAND ká yih kalám mujh par názil húá,

6 Ki Ai Isráel ke gharáne, kyá maiṉ is kumhár kí tarah tum se nahíṉ kar saktá húṉ [a]? KHUDÁWAND kahtá hai. Dekho, jis tarah miṭṭí kumhár ke háth meṉ, us hí tarah tum, ai Isráel ke gharáne, mere háth meṉ [b] ho.

a Yas. 45. 9. Rúm. 9. 20, 21.
b Yas. 64. 8.

7 Jis dam meṉ maiṉ kisí qaum, aur kisí bádsháhat ke haqq meṉ kahúṉ, ki use ukháṛúṉ, aur giráúṉ, aur wírán karúṉ [c];

c Yar. 1. 10.

8 Agar wuh qaum, jis ke haqq meṉ maiṉ ne yih kahá, apní buráí se báz áwe [d], to maiṉ bhí us badí se pachhtáúṉgá jo us ke liye ṭhahráí thí [e].

d Hiz. 18. 21. aur 33. 11.
e Yar. 26. 3. Yún. 3. 10.

9 Aur jis waqt maiṉ kisí qaum aur kisí bádsháhat kí bábat kahúṉ, ki use banáúṉ aur lagáúṉ;

10 Aur wuh merí nazar meṉ buráí kare, aur merí na sune, to maiṉ bhí us nekí se pachhtáúṉgá, jo us ke sáth karne ko kahá thá.

11 ¶ Ab maiṉ tujhe hukm detá, ki tú Yahúdáh ke logoṉ aur Yarúsalam ke báshindoṉ se kah, ki KHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, Dekh, maiṉ tumháre liye musíbat tajwíz kartá húṉ, aur tumháre haqq meṉ mansúba bándhtá húṉ: so ab tum meṉ se har ek apní apní buráí se báz áwe, aur apní apní ráhoṉ aur kámoṉ ko árásta kare [f].

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

f 2 Sal. 17. 13. Yar. 7. 3. aur 25. 5. aur 26. 13. aur 35. 15.

12 Par unhoṉ ne kahá, ki Honá nahíṉ [g]; kyúṉki ham apne íjádoṉ kí pairauí kareṉge, aur har ek apne apne bure dil kí kajrauí par 'amal karegá.

g Yar. 2. 25.

13 Is liye KHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Ab púchho, kis ne qaumoṉ ke darmiyán aisí báteṉ kadhí suní haiṉ [h]? Isráel kí kuṉwárí ne niháyat haulnák kám kiyá [i].

h Yar. 2. 10. 1 Qur. 5. 1.
i Yar. 5. 30.

14 Kyá Lubnán ká barf ‖ us saḥráí paháṛ par se kadhí gáib hogá? kyá ṭhanḍá bahtá pání, jo us se nikaltá hai, súkh jáegá?

‖ Yá, *jo us ke paháṛoṉ par hai mere khetoṉ ko tark karegá?*

15 Tad bhí merí qaum mujh ko bhúl gayí [k], aur bátil ke wáste lubán jalátí [l], aur we unheṉ un kí ráhoṉ meṉ, qadím ráhoṉ meṉ, ṭhokar khiláte [m], tá ki we pagḍanḍíoṉ meṉ jáweṉ, aur aisí ráh meṉ jo banáí na gayí.

k Yar. 2. 13, 32. aur 3. 21. aur 13. 25. aur 17. 13.
l Yar. 10. 15. aur 16. 19.
m Yar. 6. 16.

16 Ki we apní zamín ko wíráni [n] aur hamesha kí síṭí ká bá'is kareṉ; har ek jo udhar se guzre, dang hogá, aur apne sir ko hiláwegá [o].

n Yar. 19. 8. aur 49. 13. aur 50. 13.
o 1 Sal. 9. 8. Nau. 2. 15. Mík. 6. 16.

17 Maiṉ unheṉ dushman ke sámhne goyá púrabí hawá se [p] tittar bittar kar dúṉgá [q]; un kí bipat ke din meṉ maiṉ unheṉ píṭh dikhláúṉgá [r], muṉh na dikhláúṉgá.

p Zab. 48. 7.
q Yar. 13. 24.
r Dekho Yar. 2. 27.

18 ¶ Tab unhoṉ ne kahá, ki Áo, ham Yaramiyáh kí mukhálafat meṉ mansúbe bándheṉ [s]; kyúṉki sharí'at káhin se játí na rahegí [t], aur na saláh hakím se, aur na kalám nabí se. Áo, ham use zubán se máreṉ, aur us kí kisí bát par tawajjuh na kareṉ.

s Yar. 11. 19.
t Ahb. 10. 11. Mal. 2. 7. Yúh. 7. 48, 49.

19 Ai KHUDÁWAND, tú mujh par tawajjuh kar, aur un kí áwáz jo mujh se jhagaṛte haiṉ sun.

20 Kyá nekí ke badle badí ho-saktí hai [u]? kyúṉki unhoṉ ne merí ján ke liye gaṛhá khodá [x]. Yád kar, ki maiṉ tere huzúr khaṛá húá, ki un kí sifárish karúṉ, aur terá qahr un par se palaṭ dúṉ.

u Zab. 109. 4, 5.
x Zab. 35. 7. aur 57. 6. 22 áyat.

21 Is liye un ke laṛkoṉ ko kál ke hawála kar [y], aur unheṉ talwár kí dhár ko supurd kar; un kí joruoṉ se un ke bachche chhíne jáweṉ, aur we ḳhud ránḍeṉ hoṉ; aur un ke mard máre paṛeṉ; un ke jawán jang-gáh meṉ talwár se qatl howeṉ.

y Zab. 109. 9, 10.

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

22 Jab tú achának un par fauj
charhá láwegá, un ke gharon se
mátam kí sadá nikle; kyúnki
unhon ne merí giriftárí ke liye
garhá khodá[z], aur mere pánwon
ke liye phande chhipáe.
23 Par, ai KHUDÁWAND, tú un
kí sárí mashwaraton ko, jo unhon
ne mukhálafat se mere qatl par
kiyá, jántá hai; un kí sharárat
ko mu'áf na kar[a], aur un ke
gunáh ko apní nazar se dho na
dál, balki we tere huzúr giráe
jáen; apne qahr ke waqt men tú
un se aisá sulúk kar.

z 20 áyat.
a Zab. 35. 4. aur 109. 14. Yar. 11. 20. aur 15. 15.

XIX BÁB.

Kumhár ke yahán ek suráhí ke torí jáne par peshíngoí kí játí ki is hí tarah se sáre baní Yahúdáh un ke gunáhon ke sabab se tabáh hojáenge.

605 ke qaríb.

KHUDÁWAND yún farmátá
hai, ki Tú jáke kumhár se
mittí kí suráhí mol le, aur qaum
ke buzurgon aur káhinon ke sar-
dáron men se ba'zon ko sáth
le:
2 Aur bin Hinnúm kí wádí men
nikal já[a], jo kumháron ke phátak
ke nikás ke áge hai, aur jo báten
main tujh se kahúngá tú wahán
suná:
3 Aur bol, Ai Yahúdáh ke bád-
sháho, aur Yarúsalam ke bá-
shindo, KHUDÁWAND ká kalám
suno[b]; RABB ul afwáj, Isráel ká
Khudá, yún farmátá hai, Dekho,
main is makán par aisí balá názil
karúngá, ki jo koí is ká charchá
sune, to us ke kán jhanjhaná
jáenge[c].
4 Kyúnki unhon ne mujhe tark
kiyá[d], aur is makán ko gairon
ke hawála kiyá, aur us men be-
gáne iláhon ke liye lubán jaláyá,
jinhen, na we, na un ke báp-
dáde, na Yahúdáh ke báshinde
jánte the, aur is makán ko be-gu-
náhon ke lahú se bhar diyá[e]:
5 Aur unhon ne Ba'al ke liye
únche únche makán banáe[f], táki
apne beton ko Ba'al ke liye
charháwon ke badle ág men jalá-
wen, jo main ne na farmáyá, aur
na kahá, aur na yih mere khiyál
men bhí thá[g]:
6 Is liye dekh, we din áte hain,
KHUDÁWAND kahtá hai, ki yih
maqám Tufat na kaháwegá, na
bin Hinnúm kí wádí[h], balki Wádí
ul qatl kahláegá.

a Yash. 15. 8. 2 Sal. 23.10. Yar. 7. 31.
b Yar. 17.20.
c 1 Sam. 3.11. 2 Sal. 21.12.
d Ist. 28. 20. Yas. 65. 11. Yar. 2. 13, 17, 19. aur 15. 6. aur 17. 13.
e 2 Sal 21.16. Yar. 2. 34.
f Yar. 7.31,32. aur 32. 35.
g Ahb. 18.21.
h Yash. 15. 8.

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

7 Aur is maqám hí men main
Yahúdáh aur Yarúsalam kí saláh
bátil karúngá; aur main aisá kar-
úngá ki we apne dushmanon ke
áge, aur un ke háthon se jo un
kí ján ke khwáhán hain, gir jáen-
ge[i]; aur main un kí láshen ha-
wái parindon ko aur zamín ke
darindon ko dúngá, ki we khá-
wen[k].
8 Aur main yih shahr wírán
karúngá, aur wuh sítí ká bá'is
hogá[l]; har ek jo guzregá, dang
hogá, aur us kí sab áfaton ke
sabab sítí bajáwegá.
9 Aur main unhen un ke beton
ká gosht, aur un kí betíon ká
gosht khiláúngá[m], aur har ek apne
apne yár ká gosht kháegá, muhá-
sara ke waqt, us tangí men, jis se
un ke dushman aur un kí ján ke
khwáhán unhen tang karenge.
10 Tab tú us suráhí ko un logon
ke sámhne jo tere sáth jáenge tor
dáliyo[n],
11 Aur un ko kah, RABB ul af-
wáj yún kahtá hai, ki Main is
qaum ko aur is shahr ko us tarah
se tordálúngá, jis tarah se koí
kumhár ke bartan ko tore[o], jo phir
sábút na ho sake, aur log Tufat
men gárenge[p], jab tak gárne ká
maqám na rahe.
12 Main is makán se aur us ke
báshindon se aisá karúngá, KHU-
DÁWAND kahtá hai; chunánchi
main is shahr ko Tufat kí mánind
kar dúngá:
13 Aur Yarúsalam ke ghar, aur
Yahúdáh ke bádsháhon ke ghar
Tufat kí mánind nápák hojá-
wenge[q], un gharon ke sabab, jin
kí chhaton par unhon ne ásmán
ke sáre lashkar ke liye lubán
jaláyá[r], aur begáne iláhon ke
liye tapáwan tapáe[s].
14 Tab Yaramiyáh Tufat se,
jahán KHUDÁWAND ne use nu-
búwat karne ko bhejá thá, phir
áyá, aur KHUDÁWAND ke ghar ke
sahn men khará hoke[t] sáre logon
se kahne lagá,
15 Ki RABB ul afwáj, Isráel ká
Khudá, yún farmátá hai, ki
Dekho, main is shahr par aur us
kí sárí bastíon par sárí baláen, jo
main ne us ke barkhiláf kahín,
láúngá, is liye ki unhon ne nihá-
yat gardan-kashí kí, táki merí
báton ko na sunen[u].

i Ahb. 26.17. Ist. 28. 25.
k Zab. 79. 2. aur 7. 33. aur 16. 4. aur 34. 20.
l Yar. 18. 16. aur 49. 13. aur 50. 13.
m Ahb. 26.29. Ist. 28. 53. Yas. 9. 20. Nau. 4. 10.
n Yún, Yar. 51. 63, 64.
o Zab. 2. 9. Yas. 30. 14. Nau. 4. 2.
p Yar. 7. 32.
q 2 Sal. 23.10.
r 2 Sal. 23.12. Yar. 32. 29. Saf. 1. 5.
s Yar. 7. 18.
t Dekho 2 Taw. 20. 5.
u Yar. 7. 26. aur 17. 23.

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

XX BÁB.

1 Fashúr Yaramiyáh ko mártá hai, aur is bá'is ek nayá ḳhitáb pátá, aur us ke sáth ḳhabar miltí ki haulnák sazá tujh ko dí jáegí. 7 Yaramiyáh shikáyat kartá ki log use haqír jánte, 10 aur us se dagábází karte. 14 Wuh apní paidáish ke sabab afsos kartá.

605 ke qaríb.

JAB Fashúr bin Amír[a] káhin
ne, jo Ḳhudáwand ke ghar
men̲ sardár názim thá, suná, ki
Yaramiyáh ne in chízon̲ kí ḳhab-
ar dí thí,
2 To Fashúr ne Yaramiyáh nabí
ko márá, aur use us káṭh men̲
ḍálá, jo Binyamín ke baṛe pháṭak
men̲ Ḳhudáwand ke ghar se naz-
dík thá.
3 Aur dúsre din yún̲ húá, ki
Fashúr ne Yaramiyáh ko káṭh se
nikálá. Tab Yaramiyáh ne use
kahá, ki Ḳhudáwand ne terá
nám Fashúr nahín̲, balki || Majúr-
Misabbib rakhá.
4 Kyún̲ki Ḳhudáwand yún̲ kahtá
hai, ki Dekh, main̲ aisá kar dún̲gá
ki tú áp apne liye, aur apne sab
doston̲ ke liye, ḳhauf ká bá'is
hogá; aur we apne dushmanon̲
kí talwár se máre paṛenge, aur
terí ánkhen̲ yih hál dekhen̲gí:
aur main̲ sáre Yahúdáh ko Bábul
ke bádsháh ke háth men̲ hawála
karún̲gá, aur wuh un ko asír
karke Bábul men̲ lejáegá, aur
talwár se qatl karegá.
5 Aur main̲ is shahr ká sárá bal,
aur us ke sáre mahásil, aur us kí
sárí nafís chízon̲ ko, aur Yahúdáh
ke bádsháhon̲ ke sab ḳhazánon̲
ko de ḍálún̲gá; hán̲, un ke dush-
manon̲ ko de ḍálún̲gá, jo unhen̲
lúṭenge, aur unhen̲ pakṛenge, aur
Bábul men̲ le jáenge[b].
6 Aur ai Fashúr, tú aur sab jo
tere ghar men̲ rahte hain̲, asír
hoke jáenge: aur tú Bábul men̲
pahunchegá, aur wahán̲ tú mare-
gá, aur wahán̲ gáṛá jáegá, tú aur
tere sáre dost jin se tú ne jhúṭhí
nubúwat kí[c].
7 ¶ Ai Ḳhudáwand, tú ne mu-
jhe targíb dí hai, aur main̲ ne
targíb páí; tú mujh se tawáná-
tar hai, aur tú gálib áyá[d]: main̲
roz roz masḳhara bantá hún̲,
har ek mujhe ṭhaṭṭhe men̲ uṛátá
hai[e].
8 Kyún̲ki main̲ ne mun̲h kholte
húe shor macháyá, aur be-insáfí
aur zulm kí shikáyat kí[f]; ki Ḳhu-
dáwand ká kalám har roz merí
malámat aur han̲sí ká bá'is hotá
hai.
9 Tab main̲ ne kahá, Main̲ us
ká zikr na karún̲gá, na áge kabhí
us ká nám leke bolún̲gá: lekin
us ká kalám mere dil men̲ jaltí
ág kí mánind thá[g], jo merí had-
díon̲ men̲ chhipí húí thí, aur main̲
áp ke zabt karne se thak gayá,
aur sah na saká[h].
10 ¶ Kyún̲ki main̲ ne bahuton̲ ká
'aib-lagáná suná[i], cháron̲ taraf
ḳhauf thá. Ittilá' karo, we kahte
hain̲, aur ham ittilá' karenge.
Mere sáre yár mere ṭhokar kháne
ke muntazir hain̲, aur kahte hain̲,
Sháyad wuh uskáyá jáegá, aur
ham us par gálib áwenge, aur us
se badlá lenge[k].
11 Lekin Ḳhudáwand ek mu-
híb bahádur kí mánind merí taraf
hai[l]: is liye mere satánewále ṭho-
kar kháenge, aur gálib na áwen-
ge[m], aur niháyat sharminda hon̲-
ge; kyún̲ki we apná maqsad na
páwenge: un kí sharmindagí ha-
mesha tak hogí, kabhí bhúl na
jáegí[n].
12 Pas, ai Rabb ul afwáj, jo sá-
diqon̲ ko ázmátá hai, aur gurdon̲
aur dil ko dekhtá hai[o], jo badlá
ki tú un se legá, main̲ use dekh-
ún̲[p]; is liye ki main̲ ne tere áge
faryád kí hai.
13 Ḳhudáwand kí saná gáo,
Ḳhudáwand kí sitáish karo;
kyún̲ki us ne miskín kí ján ko
badkáron̲ ke háth se chhuṛáyá
hai[q].
14 ¶ La'nat us din par, jis men̲
main̲ paidá húá[r]: wuh din mubá-
rak na howe, jis men̲ merí má
mujh ko janí.
15 La'nat us ádmí par, jis ne
mere báp ko ḳhabar dí, aur yih
kahke ki Tere liye ek beṭá paidá
húá, use baṛá ḳhush kiyá.
16 Aur wuh ádmí un shahron̲
kí mánind howe, jinhen̲ Ḳhudá-
wand ne ulaṭ diyá[s], aur pachhtáyá
nahín̲: aur wuh subh ko shor aur
do pahar ke waqt lalkár sune[t];
17 Is liye ki us ne mujhe rihm
men̲ qatl na kiyá[u]; yá merí má
merí qabr hotí, aur us ká rihm
hamesha tak phúlá rahtá.
18 Kis wáste main̲ rihm se nik-
lá[x], ki mashaqqat aur ranj de-
khún̲[y], aur mere din sharm men̲
kaṭen̲?

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

[a] 1 Taw. 24. 14.
|| Ya'ne, *dahshat girdá-gird.* Zab. 31. 13. 10 áyat. Yar. 6. 25. aur 46. 5. aur 49. 29.
[b] 2 Sal. 20. 17. aur 24. 12, —16. aur 25. 13, wag. Yar. 3. 24.
[c] Yar. 14. 13, 14. aur 28. 15. aur 29. 21.
[d] Yar. 1. 6, 7.
[e] Nau. 3. 14.
[f] Yar. 6. 7.
[g] Aiy. 32. 18, 19. Zab. 39. 3.
[h] Aiy. 32. 18. A'am. 18. 5.
[i] Zab. 31. 13.
[k] Aiy. 19. 19. Zab. 41. 9. aur 55. 13, 14. Lúq. 11. 53, 54.
[l] Yar. 1. 8, 19.
[m] Yar. 15. 20. aur 17. 18.
[n] Yar. 23. 40.
[o] Yar. 11. 20. aur 17. 10.
[p] Zab. 54. 7. aur 59. 10.
[q] Zab. 35. 9, 10. aur 109. 30, 31.
[r] Aiy. 3. 3. Yar. 15. 10.
[s] Paid. 19. 25.
[t] Yar. 18. 22.
[u] Aiy. 3. 10, 11.
[x] Aiy. 3. 20.
[y] Nau. 3. 1.

Peshtar MASÍH se, 589 ke qaríb.

XXI BÁB.

1 Sidqiyáh logoṉ ko Yaramiyáh pás bhejtá ki daryáft kareṉ ki Nabúkadrazar ki chaṛháí ká kyá anjám hogá. 3 Yaramiyáh unheṉ k̲habar detá ki shahr ká sak̲ht muhásara hogá, aur logoṉ kí dard-angez asírí hojáegí. 8 Kasdíoṉ ki panáh lení un ke liye bihtar tadbír ṭhahrátí. 11 Wuh bádsháhí k̲handán ko malámat kartá.

WUH kalám jo K̲HUDÁWAND
kí taraf se Yaramiyáh ko
pahunchá, jab Sidqiyáh bádsháh
[a] Yar. 38. 1. ne Fashúr[a] bin Malkiyáh, aur
[b] 2 Sál. 25. 18. Yar. 29. 25. aur 37. 3. Safaniyáh[b] bin Ma'asiyáh káhin
ko us ke pás yih kahne ko bhe-
já,
2 Ki, Hamárí k̲hátir K̲HUDÁ-
[c] Yar. 37. 3, 7. WAND se púchhiyo[c], kyúṉki Bá-
bul ká bádsháh Nabúkadrazar
hamáre sáth laṛáí kartá hai, shá-
yad ki K̲HUDÁWAND ham se apne
sáre 'ajíb kámoṉ ke muwáfiq aisá
sulúk kare, ki wuh ham logoṉ ke
yaháṉ se chalá jáwe.
3 ¶ Tab Yaramiyáh ne un se
kahá, ki tum Sidqiyáh ko aisá
kaho;
4 Ki K̲HUDÁWAND Isráel ká K̲hu-
dá yúṉ farmátá hai, ki Dekh,
maiṉ laṛáí ke hathyároṉ ko, jo
tumháre háth meṉ haiṉ, jin se tum
Bábul ke bádsháh aur Kasdíoṉ
ke sáth, jo chár díwároṉ ke báhar
tumheṉ ghere húe haiṉ, laṛte ho,
pherúṉgá, aur maiṉ unheṉ is
shahr ke bích meṉ ikaṭṭhe ka-
[d] Yas. 13. 4. rúṉgá[d].
5 Aur maiṉ áp apná háth lambá
[e] K̲hur. 6. 6. karke[e] qúwat i bázú se tumháre
sáth laṛúṉgá; háṉ, gusse se aur
gazab se, aur baṛe qahr se.
6 Aur maiṉ is shahr ke basne-
wáloṉ ko, insán o haiwán ko,
márúṉgá; we baṛí wabá se faná
hojáeṉge.
7 Aur is ke ba'd, K̲HUDÁWAND
kahtá hai, Yahúdáh ke bádsháh
Sidqiyáh ko, aur us ke mulázimoṉ
ko, aur qaum ko, aur un ko jo is
shahr meṉ wabá aur talwár aur
kál se bach nikleṉge, Bábul ke
bádsháh Nabúkadrazar ke qabze
meṉ, aur un ke dushmanoṉ ke
qabze meṉ, aur un ke háth meṉ jo
un kí ján ke k̲hwáhán haiṉ, maiṉ
[f] Yar. 37. 17. aur 39. 5. aur 52. 9. hawála karúṉgá[f]: aur wuh unheṉ
talwár kí dhár se máregá; wuh
unheṉ na chhoṛegá, aur na un par
[g] Ist. 28. 50. 2 Taw. 36. 17. mihr na rahmat karegá[g].
8 ¶ Aur is qaum se tú kahegá,
ki K̲HUDÁWAND yúṉ kahtá hai,
ki Dekho, maiṉ tumheṉ hayát
kí ráh aur maut kí ráh dikhátá
[h] Ist. 30. 19. húṉ[h].
9 Jo is shahr meṉ rahegá, so
talwár aur kál aur wabá se mare-
[i] Yar. 38. 2, 17, 18. gá[i]: lekin jo niklegá, aur Kas-
díoṉ kí, jo tumheṉ ghere húe haiṉ,
panáh legá, so jíegá, aur us kí ján
[k] Yar. 39. 18. aur 45. 5. us ke liye ganímat hogí[k].
10 Kyúṉki maiṉ ne is shahr ká
sámhná kiyá hai, ki us se burái
[l] Yar. 44. 11. 'Amús 9. 4. karúṉ[l], aur us se bhaláí na karúṉ,
K̲HUDÁWAND kahtá hai; Bábul ke
bádsháh ke qábú meṉ wuh kar
[m] Yar. 38. 3. diyá jáegá[m], aur wuh use ág se
[n] Yar. 34. 2, 22. aur 37. 10. aur 38. 18, 23. aur 52. 13. jaláwegá[n].
11 ¶ Aur Yahúdáh ke bádsháh
ke gharáne kí bábat K̲HUDÁWAND
ká kalám suno;
609 ke qaríb. 12 Ai Dáúd ke gharáne, K̲HUDÁ-
WAND yúṉ kahtá hai, Tum subh
[o] Zab. 101. 8. [p] Yar. 22. 3. Zak. 7. 9. uṭhke[o] insáf karo[p], aur lúṭe húe
ko zálim ke háth se chhuṛáo, na
ho ki tumháre kámoṉ kí buráí
ke sabab merá qahr ág kí tarah
bhaṛke, aur is tarah jale ki koí
use bujhá na sake.
13 Ai wádí ke aur maidán ke
pahár ke báshinda, jo kahtá hai,
[q] Yar. 49. 4. ki Kaun ham par hamla karegá[q]?
yá, hamáre maskanoṉ meṉ kaun
ghusegá? K̲HUDÁWAND kahtá hai,
[r] Hiz. 13. 8. maiṉ terá muk̲hálif húṉ[r].
14 Aur tumháre kámoṉ ke phal
ke muwáfiq maiṉ tumheṉ sazá
[s] Ams. 1. 31. Yas. 3. 10, 11. dúṉgá[s], K̲HUDÁWAND farmátá hai;
aur maiṉ us ke jangal meṉ ág
lagáúṉgá, jo us ke girdágird sab
[t] 2 Taw. 36. 19. Yar. 52. 13. kuchh bhasam karegí[t].

XXII BÁB.

1 Wa'de sunáke aur sharíroṉ ko jatáke bhí ki sazá milegí wuh unheṉ nasíhat kartá, ki we tauba kareṉ. 10 Bábat un áfatoṉ ki jo Salúm par, 13 aur Yahúyaqím par, 20 aur Kúniyáh par paṛá cháhtí thíṉ.

609 ke qaríb.

KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai,
ki Yahúdáh ke bádsháh ke
ghar ko já, aur waháṉ yih bát
bol,
2 Aur kah, Ai Yahúdáh ke bád-
sháh, jo Dáúd ke tak̲ht par bai-
ṭhá hai, K̲HUDÁWAND ká kalám
[a] Yar. 17. 20. suno[a], tú, aur tere mulázim, aur
tere log jo in darwázoṉ se andar
áte haiṉ:
3 K̲HUDÁWAND yúṉ kahtá hai,
ki 'Adálat aur sadáqat ke kám
[b] Yar. 21. 12. karo[b], aur zálim ke háth se lúṭe
húe ko chhuṛáo: aur kisí se bad-
sulúkí na karo, aur musáfir, ya-
tím, aur bewa par zulm na karo,

Peshtar MASÍH se, 609 ke qaríb.

aur is makán men ná-haqq khún
mat baháo[c].
4 Kyúnki agar tum yihí kám
karoge, to Dáúd ke jánishín bád-
sháh, rathon par aur ghoron par
sawár hoke, is ghar ke darwázon
men dákhil honge[d], har ek aur
us ke mulázim, aur us ke log.
5 Par agar tum in báton ko na
sunoge, to main apní zát kí qasam
khátá hún, KHUDÁWAND kahtá
hai[e], ki yih ghar ek wírána hogá.
6 Kyúnki Yahúdáh ke bádsháh
ke gharáne kí bábat KHUDÁWAND
yún kahtá hai, ki Tú merá Ji-
li'ád hai, aur Lubnán ká sirá:
tad bhí main yaqínan tujhe ujár
dúngá ki bayábán ho, aur aise
shahr jin men koí nahín bastá.
7 Aur main tere barkhiláf gárat-
garon ko muqarrar karúngá, har
ek ke sáth hathyár howen; aur
we tere kháss saroon ko kát-
enge[f], aur unhen ág men dá-
lenge[g].
8 Aur bahut qaumen is shahr
kí samt se guzrengí, aur un men
se har ek apne parosí se kahegá,
ki KHUDÁWAND ne is bare shahr
se aisá kyún kiyá hai[h]?
9 Tab we jawáb denge, Is liye
ki unhon ne KHUDÁWAND apne
Khudá ke 'ahd ko tark kiyá hai,
aur begáne iláhon ko pújá, aur un
kí bandagí kí[i].
10 Murde ke liye na roo[k], na
nauha karo; áwára ke liye zár
zár roo[l]: kyúnki wuh phir na
áwegá, na apne watan ko de-
khegá.
11 Kyúnki Yahúdáh ke bádsháh
Yúsiyáh ke bete Salúm[m] kí bábat,
jo apne báp Yúsiyáh ká jánishín
hai, aur is makán se nikal gayá[n],
KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki
Wuh idhar phir na áwegá:
12 Balki wuh us makán men
jahán we use asír karke legaye
hain, maregá, aur is sarzamín ko
phir na dekhegá.
13 ¶ Us par wáwailá, jo apne
ghar ko be-insáfí se, aur apne bá-
lákhánon ko zulm se banátá hai[o];
jo apne parosí ko begár pakartá
hai, aur us kí mazdúrí use nahín
detá[p];
14 Jo kahtá hai, ki Main apne
liye ek bará ghar aur hawá-dár
makán banáúngá; aur wuh apne
liye jhanjhríán taráshtá hai; aur

c Dekho 17 áyat.
d Yar. 17. 25.
e 'Ibrán. 6.13, 17.
f Yas. 37. 24.
g Yar. 21. 14.
h Ist. 29. 24, 25. 1 Sal. 9. 8,9.
i 2 Sal. 22.17. 2 Taw. 34. 25.
k 2 Sal. 22.20.
l 11 áyat.
m Dekho 1 Taw. 3. 15, ba muqábala 2 Sal. 23. 30 ke.
n 2 Sal. 23.34.
o 2 Sal. 23.35. 18 áyat.
p Ahb 19.13. Ist. 24. 14, 15. Mrk. 3. 10. Hab. 2. 9. Ya'q 5. 4.

saro kí lakrí kí chhat lagátá hai,
aur use shanjarfí kartá hai.
15 Kyá tú isí liye saltanat ka-
regá, ki saro ke kám men auron
ke sáth barábarí kare? kyá tere
báp ne nahín kháyá piyá, aur 'adá-
lat o sadáqat nahín kí[q], tab us ká
bhalá húá[r]?
16 Us ne miskín aur muhtáj ká
da'wá sunke us ká insáf kiyá;
tab us ká bhalá húá; kyá yih
merí pahchán na thí? KHUDÁ-
WAND kahtá hai.
17 Par terí ánkhen aur terá dil
kisí chíz par nahín hain, magar
lálach par, aur ná-haqq khún par
ki use baháwe, aur sitam aur
zulm par ki use kare[s].
18 Isí liye KHUDÁWAND Yahúdáh
ke bádsháh Yúsiyáh ke bete Ya-
húyaqím kí bábat yún kahtá hai,
ki We us par na roenge[t], ki Háe,
mere bháí[u]! aur Háe, bahin! We
us ke liye yih nauha na karenge,
Háe, khudáwand! yá Háe, us kí
shaukat!
19 Us ká dafan gadhe ká sá
dafan hogá[x]; Yarúsalam ke dar-
wázon ke báhar ghasítá aur phenk
diyá jáegá.
20 ¶ Tú Lubnán par charh já,
aur chillá; aur Basan men apní
áwáz buland kar, aur ghátíon par
se ro, ki tere sab chálnewále
máre gaye.
21 Main ne terí iqbálmandí ke
din men tujhe kahá; par tú bolí,
Main na sunúngí; terí jawání se
yihí terí 'ádat hai ki tú merí áwáz
ko nahín mántí[y].
22 Hawá tere sab charwáhon ko
‖ urá le jáegí[z], aur tere 'áshiq
asír hoke jáenge[a]; us waqt tú
apní sárí sharárat ke liye sharm
kháegí, aur pashemán hogí.
23 Ai Lubnán kí basnewálí, jo
apná áshiyána saroon par banátí
hai, tú kaisí 'ájiz hogí jab tujh
par shiddaten hongí, aur us 'au-
rat ke se dard jo janne par ho
tujhe lagen[b].
24 Mujhe apní hayát kí qasam,
KHUDÁWAND farmátá hai, ki agar-
chi Yahúdáh ke bádsháh Yahúya-
qím ká betá Kúniyáh[c] mere dahne
háth kí angúthí hotá[d], tad bhí
main use wahán se nikál phenktá;
25 Aur un ke qabze men jo terí
ján ke khwáhán hain, aur un ke
háth men, jin ke chihra se tú

Peshtar MASÍH se, 609 ke qaríb.

q 2 Sal. 23.25.
r Zab. 128. 2. Yas. 3. 10.
s Hiz. 19. 6.
t Yar. 16. 4,6.
u Dekho 1 Sal. 13. 30. Púrí húí, 599.
x 2 Taw. 36.6. Yar. 36. 30.
599.
y Yar. 3. 25. aur 7. 23, wag.
‖ 'Ibrání men, *charáegí.*
z Yar. 23 1.
a 20 áyat.
b Yar. 6. 24.
c Dekho 2 Sal. 24. 6, 8. 1 Taw. 3.16. Yar. 37. 1.
d Gaz. 8. 6. Haj. 2. 23.

Peshtar MASÍH se, 599.

ḍartá hai, ya'ne, Bábul ke bád-
sháh Nabúkadrazar ke háth meṉ,
aur Kasdíoṉ ke háth meṉ maiṉ
tujhe dúṉgá [e].
26 Aur maiṉ tujhe, aur terí má
ko jo tujhe janí, ḳhárij karke
gair mulk meṉ ḍál dúṉgá, jahán
tum paidá nahíṉ húe [f]; aur waháṉ
tum maroge.
27 Par us mulk meṉ jis meṉ
tum cháhte ho ki phir áo, to har-
giz kabhí na á sakoge.
28 Kyá yih shaḳhs Kúniyáh na-
frat-angez ṭúṭá húá but hai? yá
raddí bartan hai jo manzúr nahíṉ
hotá [g]? we kis wáste nikále játe,
wuh aur us kí aulád, aur aisí za-
mín meṉ ḍále játe, jise we nahíṉ
jánte haiṉ.
29 Ai zamín, zamín, zamín, Ḳhu-
dáwand ká kalám sun [h].
30 Ḳhudáwand yúṉ farmátá
hai, Is ádmí ko be-aulád likho [i];
yih ádmí apne 'asr meṉ iqbálman-
dí ká muṉh na dekhegá; kyúṉki
koí us kí aulád meṉ se bhí iqbál-
mand na hogá, ki kadhí Dáúd ke
taḳht par baiṭhe, aur Yahúdáh
par saltanat kare [k].

e Yar. 34. 20.
f 2 Sal. 24. 15. 2 Taw. 36. 10.
g Zab. 31. 12. Yar. 48. 38. Hús. 8. 8.
h Ist. 32. 1. Yas. 1. 2. aur 34. 1. Mík. 1. 2.
i Dekho 1 Taw. 3. 16, 17. Mat. 1. 12.
k Yar. 36. 30.

XXIII BÁB.

1 Nabí ḳhabar detá ki galla jo parágand húá thá phir jam'a kiyá jáegá. 5 Masíh us par hukm-rán hogá, aur use bacháegá. 9 Jhúṭhe nabíoṉ ko malámat kartá, 33 aur un ko bhí jo sachche nabíoṉ ko masḳhara banáte the.

UN charwáhoṉ par wáwailá
hai, jo merí charágáh ke
bheṛoṉ ko halák o pareshán karte
haiṉ [a]! Ḳhudáwand kahtá hai.
2 Is liye Ḳhudáwand Isráel ká
Ḳhudá, un charwáhoṉ kí bábat,
jo merí qaum ko charáte haiṉ,
yúṉ jhuṉjhláke kahtá hai, ki Tum
ne mere galla ko parágand kiyá,
aur hánk diyá, aur nigahbání
nahíṉ kí: dekho, maiṉ tumháre
kámoṉ kí buráí tum par ḍálúṉgá [b],
Ḳhudáwand kahtá hai.
3 Aur maiṉ un ko jo mere galle
se bach rahe haiṉ sárí zamínoṉ se
jam'a karúṉgá [c], jaháṉ jaháṉ maiṉ
ne unheṉ hánk diyá thá, aur un-
heṉ un ke bheṛkháne meṉ phir
láúṉgá; aur we phaleṉge, aur
baṛheṉge.
4 Aur maiṉ un par charwáhe
muqarrar karúṉgá, jo unheṉ char-
áweṉge [d]; aur we phir na ḍa-
reṉge, na ghabráeṉge, na gair-
házir hoṉge, Ḳhudáwand kahtá
hai.

a Yar. 10. 21. aur 22. 22. Hiz. 34. 2.
b Ḳhur. 32. 34.
c Yar. 32. 37. Hiz. 34. 13, wag.
d Yar. 3. 15. Hiz. 34. 23, wag.

Peshtar MASÍH se, 599.

5 ¶ Dekh, we din áte haiṉ, Ḳhu-
dáwand kahtá hai, ki maiṉ Dáúd
ke liye sadáqat kí ek Shákh ni-
kálúṉgá, aur ek Bádsháh bádsháhí
karegá [e], aur iqbálmand hogá, aur
'adálat o sadáqat zamín par ka-
regá [f].
6 Us ke dinoṉ meṉ Yahúdáh na-
ját páwegá [g], aur Isráel salámatí
meṉ sukúnat karegá [h]; aur us ká
nám yih rakhá jáegá, ‖ḲHUDÁ-
WAND HAMÁRÍ SADÁQAT [i].
7 Isí liye, dekh, we din áte haiṉ,
Ḳhudáwand kahtá hai, ki we phir
na kaheṉge, Zinda Ḳhudáwand
kí qasam, jo baní Isráel ko mulk
i Misr se nikál láyá [k];
8 Balki Zinda Ḳhudáwand kí
qasam, jo Isráel ke gharáne kí
aulád ko uttar kí mamlukat se
aur sáre mulkoṉ se jaháṉ maiṉ
ne unheṉ hánk diyá thá, khíṉch
láyá [l], aur un kí rahnumáí kí, ki
we apní zamín meṉ baseṉ.
9 ¶ Merá dil nabíoṉ ke bá'is se
mere andar ṭúṭ gayá; merí sárí
haḍḍíáṉ kámptí haiṉ [m]: Ḳhudá-
wand ke sabab aur us kí muqad-
das bátoṉ ke sabab maiṉ matwálá
sá húṉ, aur us shaḳhs kí mánind
‖jo mai se mast hogayá.
10 Kyúṉki zamín zinákároṉ se
bhar gayí [n]; ‖jhúṭhí qasamoṉ ke
sabab zamín mátam kartí hai [o];
maidán kí charágáheṉ súkh
gayíṉ [p]: kyúṉki un kí 'ádat burí
hai, aur un ká zor ná-haqq hai.
11 Ki nabí aur káhin donoṉ ná-
pák haiṉ [q]; háṉ, maiṉ ne apne
ghar ke bích un kí buráí páí,
Ḳhudáwand kahtá hai [r].
12 Is liye un kí ráh un ke haqq
meṉ aisí hogí jaise phisalní ga-
líáṉ táríkí meṉ [s]: we hánke jáeṉge,
aur waháṉ gireṉge: ki maiṉ un
par buráí ḍálúṉgá, ki yih un se
intiqám lene ká baras hai [t], Ḳhu-
dáwand kahtá hai.
13 Aur maiṉ ne Samrún ke na-
bíoṉ meṉ nádání dekhí hai; un-
hoṉ ne Ba'al ke liye nubúwat kí [u],
aur mere log Isráel ko bhaṭkáyá
hai [x].
14 Maiṉ ne Yarúsalam ke nabíoṉ
meṉ bhí ek haulnák chíz dekhí;
we zinákárí karte [y], aur jhúṭh
bolte játe [z]: we badkároṉ ke háth-
oṉ ko bhí zor bakhshte haiṉ [a],
yaháṉ tak ki koí apní buráí se na-
híṉ phirtá: we sab mere liye aise

e Yas. 4. 2. aur 11. 1. aur 40. 10, 11. Yar. 33. 14, 15, 16. Dán. 9. 24. Zak. 3. 8. aur 6. 12. Yúh. 1. 45.
f Zab. 72. 2. Yas. 9. 7. aur 32. 1, 18.
g Ist. 33. 28. Zak. 14. 11.
h Yar. 32. 37.
‖ 'Ibrání meṉ, *Yahowáh-sidqínú.*
i Yar. 33. 16. 1 Qur. 1. 30.
k Yar. 16. 14, 15.
l Yas. 43. 5, 6. 3 áyat.
m Dekho Hab. 3. 16.
‖ 'Ibrání meṉ, *jis par mai gálib húí.*
n Yar. 5. 7, 8. aur 9. 2.
‖ Yá, *la'nat ke sabab.*
o Hús. 4. 2, 3.
p Yar. 9. 10. aur 12. 4.
q Yar. 6. 13. aur 8. 10. Saf. 3. 4.
r Yar. 7. 30. aur 11. 15. aur 32. 34. Hiz. 8. 11. aur 23. 39.
s Zab. 35. 6. Ams. 4. 19. Yar. 13. 16.
t Yar. 11. 23.
u Yar. 2. 8.
x Yas. 9. 16.
y Yar. 29. 23.
z 26 áyat.
a Hiz. 13. 22.

Peshtar Masíh se, 599.

hain jaise Sadúm, aur us ke bá-
shinde 'Amúrah kí mánind hain[b].
15 Isí liye Rabb ul afwáj nabíon
kí bábat yún kahtá hai, ki Dekh,
main unhen nágdauná khiláúngá,
aur haláhal ká pání piláúngá[c];
kyúnki Yarúsalam ke nabíon se
sárí zamín men be-díní phailí hai.
16 Rabb ul afwáj yún kahtá hai,
ki Un nabíon kí báten mat suno,
jo tumháre áge nubúwat karte
hain; we tum ko batálat kí taraf
máil karte; we apne dilon ke khi-
yálon ko kahte hain[d], na Khudá-
wand ke munh kí báton ko.
17 We un ko, jo mujhe haqír
jánte hain, kahte rahte hain, Khu-
dáwand ne kahá, ki Tumhárí
salámatí hogí[e]; aur har ek ko, jo
apne dil kí sharárat par chaltá,
we kahte hain, ki Tum par koí
buráí na áwegí[f].
18 Par un men kaun Khudá-
wand kí maslahat sunne ke liye
házir hotá[g], aur us ká sukhan dar-
yáft kartá, aur suntá? us ká ka-
lám kaun sochá, aur kis ne suná?
19 Dekh, Khudáwand ke qahr
se ek ándhí us kí taraf chalí[h], ek
shiddat kí ándhí, jo sharíron ke
sir par paṛegí.
20 Khudáwand ká gazab phir
dhímá na hogá[i], jab tak wuh khatm
na karegá, aur apne dil ke iráde
púre na karegá; tum ákhirí dinon
men[k] use bakhúbí ma'lúm karoge.
21 Main ne in nabíon ko nahín
bhejá[l], par we dauṛe hain; main
ne un se nahín kahá, par unhon
ne nubúwat kí.
22 Pas agar we merí maslahat
sunne ke liye házir hote[m], aur
merí báten mere logon ko sunáte,
to we un ko un kí burí ráh se,
aur un ke kámon kí buráí se phir-
áte[n].
23 Kyá main nazdík hí ká Khudá
hún, Khudáwand kahtá hai, aur
dúr ká Khudá nahín?
24 Kyá koí chhipí jagahon men
apne ko chhipá saktá hai, ki main
use na dekhún[o]? Khudáwand
kahtá hai. Kyá ásmán aur zamín
mujh se bhare nahín hain[p]? Khu-
dáwand kahtá hai.
25 Main ne suná, jo nabíon ne
kahá, jo merá nám leke jhúṭhí
nubúwat karte, aur kahte hain, ki
Main ne khwáb dekhá, khwáb
dekhá.

[b] Ist. 32. 32. Yás. 1. 9, 10.
[c] Yar. 8. 14. aur 9. 15.
[d] Yar. 14. 14. 21 áyat.
[e] Yar. 6. 14. aur 8. 11. Hiz. 13. 10. Zak. 10. 2.
[f] Mík. 3. 11.
[g] Aiy. 15. 8. 1 Qur. 2. 16.
[h] Yar. 25. 32. aur 30. 23.
[i] Yar. 30. 24.
[k] Paid. 49. 1.
[l] Yar. 14. 14. aur 27. 15. aur 29. 9.
[m] 18 áyat.
[n] Yar. 25. 5.
[o] Zab. 139. 7, wag. 'Amús 9. 2, 3.
[p] 1 Sal. 8. 27. Zab. 139. 7.

26 Kab tak yih nabíon ke dil
men rahegá, ki jhúṭhí nubúwat
karen? hán, we apne dil kí fareb-
kárí ke nabí hain:
27 Jo gumán rakhte hain, ki
apne khwábon se, jo un men se
har ek apne paṛosí se bayán kartá,
merí qaum ko merá nám bhulá
den, jis tarah un ke bápdáde Ba'al
ke liye merá nám bhúl gaye[q].
28 Jis nabí ke pás khwáb hai, so
khwáb bayán kare; aur jis ke pás
merá kalám hai, so mere kalám
ko diyánatdárí se kahe. Gehún
ko bhúse se kyá nisbat? Khudá-
wand kahtá hai.
29 Kyá merá kalám ág kí má-
nind nahín hai? Khudáwand kah-
tá hai; aur hathauṛe kí mánind, jo
chaṭán ko chúr chár kartá hai?
30 Is liye, dekh, main un nabíon
ká mukhálif hún[r], Khudáwand
kahtá hai, jo har ek apne paṛosí
se merí báten churá rakhte hain.
31 Dekh, main un nabíon ká
mukhálif hún, Khudáwand kahtá
hai, jo muláim zubán se bolte, aur
kahte hain, ki Us ne to kahá hai.
32 Dekh, main un ká mukhálif
hún, Khudáwand kahtá hai, jo
jhúṭhe khwábon kí khabar dete
hain, aur unhen bayán karte, aur
apne jhúṭh se o halkápan se mere
logon ko bhaṭkáte hain[s]; lekin
main ne unhen nahín bhejá, na
unhen hukm diyá: is liye is qaum
ko un se hargiz fáida na hogá,
Khudáwand kahtá hai.
33 ¶ Aur jab yih qaum, yá nabí,
yá káhin tujh se púchhe aur kahe,
ki Khudáwand ká bojh kyá hai[t]?
tab tú unhen kahegá, Kyá hí
bojh! ki main ne tum ko tark
kiyá hai[u], Khudáwand kahtá hai.
34 Aur nabí, aur káhin, aur
qaum, jo koí kahe, Khudáwand
ká bojh, main us shakhs ko aur
us ke gharáne ko sazá dúngá.
35 Har ek apne paṛosí se, aur har
ek apne bhái se yún kahe, ki Khu-
dáwand ne kyá jawáb diyá hai?
aur Khudáwand ne kyá kahá hai?
36 Aur tum Khudáwand ke bojh
ká zikr kabhí na karoge, ki har
ek insán ká sukhan us ká bojh
hogá; kyúnki tum ne zinda Khudá,
Rabb ul afwáj, hamáre Khudá kí
báton ko bigáṛ ḍálá hai.
37 Tú nabí se yún kahegá, ki
Khudáwand ne tujhe kyá jawáb

Peshtar Masíh se, 599.

[q] Qáz. 3. 7. aur 8. 33, 34.
[r] Ist. 18. 20. Yar. 14. 14, 15.
[s] Saf. 3. 4.
[t] Mal. 1. 1.
[u] 39 áyat.

Peshtar MASÍH se, 599.

diyá? aur KHUDÁWAND ne kyá
kahá hai?
38 Lekin jab ki tum kahte ho,
KHUDÁWAND ká bojh; is liye KHU-
DÁWAND yún kahtá hai, Azbaski
tum kahte ho, KHUDÁWAND ká
bojh, aur main ne tum ko kahlá
bhejá, ki Mat kaho, KHUDÁWAND
ká bojh:
39 Is liye dekh, main, hán, main
hí tumhen bilkull farámosh ka-
rúngá[x], aur tum ko aur is shahr
ko, jo main ne tum ko aur tum-
háre bápdádon ko diyá, tark ka-
rúngá[y], aur tumhen apne sámhne
se dúr kar dúngá:
40 Aur main hamesha ke liye
tumhen ek kalank lagáúngá, aur
abadí khijálat dúngá, jo kabhí
farámosh na hogí[z].

x Hús. 4. 6.
y 33 áyat.
z Yar. 20. 11.

XXIV BÁB.

1 *Khudá royá men achchhe aur bure anjír nabí ko dikháke,* 4 *bayán kartá, ki logon men se ba'ze achchhe gulámí se rihái páwenge,* 8 *par Sidqiyáh aur báqí log, jo bure the, nest kiye jáenge.*

598 ke qaríb.

BA'D us ke, ki Bábul ke bád-
sháh Nabúkadrazar ne Ya-
húdáh ke bádsháh Yakúniyáh[a]
bin Yahúyaqím ko, aur Yahúdáh
ke amíron ko, barhaíon aur lo-
háron ke sáth, Yarúsalam se asír
karke Bábul men legayá thá[b],
KHUDÁWAND ne mujh par numá-
yán kiyá[c], aur dekh, do ṭokríán
anjíron kí KHUDÁWAND kí haikal
ke sámhne dharí thín;
2 Ek ṭokrí men achchhe se ach-
chhe anjír the, pahle pakke húe an-
jíron kí mánind; aur dúsrí ṭokrí
men bure se bure anjír, jo burái
ke máre kháe nahín já sakte the.
3 Aur KHUDÁWAND ne mujh se
kahá, ki Ai Yaramiyáh, tú kyá
dekhtá hai? Aur main ne kahá,
Anjíron ko; achchhe anjír, bahut
achchhe; aur bure, bahut bure,
jo kháe nahín já sakte hain, aise
bure hain.
4 ¶ Phir KHUDÁWAND ká kalám
yih kahtá húá mujh ko pahunchá,
ki,
5 KHUDÁWAND Isráel ká Khudá
yún kahtá hai, ki In achchhe an-
jíron kí mánind, main Yahúdáh
ke un asíron ko mánúngá jinhen
main ne is makán se Kasdíon ke
mulk men bhejá hai, ki wahán un
ká bhalá ho.
6 Ki main un par nek nazar
karúngá, aur unhen is mulk men

a Dekho Yar. 22. 24, wag. aur 29. 2.
b 2 Sal. 24. 12, wag. 2 Taw. 36. 10.
c 'Amús 7. 1, 4. aur 8. 1.

phir láúngá[d], aur main unhen ba-
náúngá, aur na ḍháúngá[e]: main
unhen lagáúngá, aur na ukhá-
ṛúngá.
7 Aur main unhen aisá dil dúngá,
ki mujhe pahchánen[f], ki main
KHUDÁWAND hún: aur we mere
log honge, aur main un ká Khudá
húngá[g]; kyúnki we merí taraf
apne sáre dil se phirenge[h].
8 ¶ Par bure anjíron kí bábat[i],
jo burái ke máre kháe nahín já
sakte hain, KHUDÁWAND yaqínan
yún kahtá hai, ki Main Yahúdáh
ke bádsháh Sidqiyáh ko, aur us
ke amíron ko, aur Yarúsalam ke
báqí logon ko, jo is mulk men
bach rahe hain, aur jo Misr kí
sarzamín men baste hain, waise
hí mánúngá[k]:
9 Aur main unhen pakarwá
dúngá ki we zamín ke sáre iqlí-
mon men khínche khínche phiren,
jis men un ká nuqsán ho[l], aur
we har ek makán men jahán
jahán main unhen hánkúngá, wa-
hán we malámat, aur masal[m], aur
ta'na, aur la'nat howen[n].
10 Aur main un ke darmiyán
talwár, aur kál, aur wabá bhej-
úngá, jab tak we us sarzamín se,
jo main ne unhen aur un ke báp-
dádon ko dí, miṭ na jáen.

Peshtar MASÍH se, 598 ke qaríb.

d Yar. 12. 15. aur 29. 10.
e Yar. 32. 41. aur 33. 7. aur 42. 10.
f Ist. 30. 6. Yar. 32. 39. Hiz. 11. 19. aur 36. 26, 27.
g Yar. 30. 22. aur 31. 33. aur 32. 38.
h Yar. 29. 13.
i Yar. 29. 17.
k Dekho Yar. 43, aur 44 Abwáb.
l Ist. 28. 25, 37. 1 Sal. 9. 7. 2 Taw. 7. 20. Yar. 15. 4. aur 29. 18. aur 34. 17.
m Zab. 44. 13, 14.
n Yar. 29. 18, 22.

XXV BÁB.

1 *Yaramiyáh Yahúdíon par ilzám deke is liye ki unhon ne nabíon kí báten na mání thín,* 8 *un kí asírí kí peshíngoí kartá ki sattar baras tak rahegí,* 12 *aur ba'd us ke Bábul gárat kiyá jáegá.* 15 *Khudá nabí ko mai ká jám dikháke aur us se misál leke yih záhir kartá ki sárí qaumen qahr iláhí kí mai píke halák kí jáengí.* 34 *Us waqt sáre charwáhe bará nauha karenge.*

607 ke ákhir men, aur 606 ke shurú' men.

WUH kalám jo Yahúdáh ke
sáre logon kí bábat Ya-
ramiyáh ko pahunchá, Yahúdáh ke
bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh
ke chauthe baras men[a], jo Bábul
ke bádsháh Nabúkadrazar ká
pahlá baras thá;
2 Jise Yaramiyáh nabí ne Ya-
húdáh ke sáre logon, aur Yarú-
salam ke sáre báshindon ko su-
náyá, aur yún kahá,
3 Ki Yahúdáh ke bádsháh Yú-
siyáh bin 'Amún ke terahwen
baras se[b] áj tak, jo teís baras
hote hain, KHUDÁWAND ká kalám
mujh ko áyá kiyá, aur main tum
se kahtá rahá, subh sawere uṭhke
kahá, par tum ne na suná[c].

a Yar. 36. 1.
b Yar. 1. 2.
629 se leke 606 tak.
c Yar. 7. 13. aur 11. 7, 8, 10. aur 13. 10, 11. aur 16. 12. aur 17. 23. aur 18. 12. aur 19. 15. aur 22. 21.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

4 Aur Ḳhudáwand ne apne sáre
ḳhidmat-guzár nabíon̲ ko tumháre
pás bhejá, subh sawere uṭhke
bhejá[d]; par tum ne na suná, na
sunne ko apná kán lagáyá.
5 Unhon̲ ne kahá, ki Har ek
apní burí ráh se, aur apne kámon̲
kí buráí se báz áo[e], aur us zamín
men̲ jise Ḳhudáwand ne tum ko
aur tumháre bápdádon̲ ko diyá,
hamesha baste raho.
6 Aur tum begáne iláhon̲ ká
píchhá na karo, ki un kí bandagí
aur sijda karo, aur apne háthon̲
ke kámon̲ se mujhe gussa na
diláo; aur main̲ tum par kuchh
zarar na pahuncháún̲gá.
7 Par tum ne merí na suní,
Ḳhudáwand kahtá hai; tá ki apne
háthon̲ ke kámon̲ se apne ziyán
ke liye mujhe gussa diláo[f].
8 ¶ Is liye Rabb ul afwáj yún̲
kahtá hai, ki Liháza ki tum ne
merí báten̲ na suníṉ,
9 Dekh, main̲ uttar kí sárí
qaumen̲[g], aur apne ḳhidmat-gu-
zár[h] sháh i Bábul Nabúkadrazar
ko bulá bhejún̲gá, Ḳhudáwand
kahtá hai, aur main̲ unhen̲ is sar-
zamín, aur us ke báshindon̲ par,
aur in sárí qaumon̲ par, jo chau-
gird hain̲, chaṛhá láún̲gá, aur un-
hen̲ bilkull halák karún̲gá, aur
unhen̲ já e hairat aur síṭí bajáne
ká bá'is karún̲gá, aur we abad
tak wírána rahen̲ge[i].
10 Balki main̲ aisá karún̲gá, ki
un ke darmiyán ḳhushí kí áwáz,
aur ḳhurramí kí áwáz, dulhá kí
áwáz, aur dulhin kí áwáz[k], chakkí
kí áwáz[l], aur chirág kí roshní báqí
na rahe.
11 Aur yih sárí sarzamín wírána
aur já e 'ibrat hojáegí; aur yih
qaumen̲ sattar baras tak Bábul ke
bádsháh kí gulámí karen̲gí.
12 ¶ Aur aisá hogá, Ḳhudá-
wand kahtá hai, ki jab sattar
baras púre hon̲ge[m], main̲ Bábul
ke bádsháh ko, aur us qaum ko,
aur Kasdíon̲ kí sarzamín ko, un
kí badkárí ke sabab, sazá dún̲gá,
aur main̲ use aisá ujáṛún̲gá ki
hamesha tak wírána rahe[n].
13 Aur main̲ us sarzamín par
apní sárí báten̲, jo main̲ ne us kí
bábat kahín̲, ya'ne, we sab jo
is kitáb men̲ likhí hain̲, jo Yara-
miyáh ne nubúwat karke sárí qau-
mon̲ ko kah sunáín̲, púrí karún̲gá.

[d] Yar. 7. 13, 25. aur 26. 5. aur 29. 19.
[e] 2 Sal. 17. 13. Yar. 18. 11. aur 35. 15. Yún. 3. 8.
[f] Ist. 32. 21. Yar. 7. 19. aur 32. 30.
[g] Yar. 1. 15.
[h] Yar. 27. 6. aur 43. 10. Dekho Yas. 44. 28. aur 45. 1. Yar. 40. 2.
[i] Yar. 18. 16.
[k] Yas. 24. 7. Yar. 7. 34. aur 16. 9. Hiz. 26. 13. Hús. 2. 11. Muk. 18, 23.
[l] Wá'iz 12. 4.
[m] 2 Taw. 36. 21, 22. 'Az. 1. 1. Yar. 29. 10. Dán. 9. 2.
606 ke qaríb se shurú' karke, 2 Sal. 24. 1. aur 536 ke qaríb men̲ ḳhatm páke. 'Az. 1. 1.
[n] Yas. 13. 19. aur 14. 23. aur 21, 1, wag. aur 47. 1. Yar. 50. 3, 13, 23, 39, 40, 45. aur 51. 25, 26.

14 Ki bahut qaumen̲[o] aur baṛe
bádsháh[p] un se saḳht ḳhidmat
karwáen̲ge[q]; aur main̲ un se un
ke a'amál ke muwáfiq, aur un ke
háthon̲ ke kámon̲ ke mutábiq,
badlá lún̲gá[r].
15 ¶ Ki Ḳhudáwand Isráel ke
Ḳhudá ne mujh ko yún̲ kahá hai,
ki Ġazab kí mai ká yih piyála
mere háth se le[s], aur sárí guroh-
on̲ ko, jin ke pás main̲ tujhe bhejtá
hún̲, pilá,
16 Ki we píen̲, aur laṛbaṛáwen̲,
aur siṛí howen̲[t], us talwár ke sa-
bab se jo main̲ un ke darmiyán
chaláún̲gá.
17 Tab main̲ ne Ḳhudáwand
ke háth se wuh piyála liyá, aur
un sárí gurohon̲ ko, jin ke pás
Ḳhudáwand ne mujhe bhejá thá,
piláyá;
18 Ya'ne, Yarúsalam, aur Ya-
húdáh ke shahron̲ ko, aur us ke
bádsháhon̲, aur us ke amíron̲ ko,
ki we barbád howen̲, aur já e
hairání, aur síṭí[u] aur la'nat ke
sabab ṭhahren̲[x]; jaisá áj ke din
hai;
19 Misr ke bádsháh Fira'ún
ko[y], aur us ke mulázimon̲, aur us
ke amíron̲, aur us kí sárí qaum
ko;
20 Aur un sab logon̲ ko jo mile
jule hain̲[z], aur 'U'z kí zamín[a] ke
sáre bádsháhon̲ ko, aur Filistíon̲
kí zamín ke sáre bádsháhon̲ ko[b],
aur 'Asqalún, aur 'Azah, aur
'Aqrún ko, aur Ashdúd ke báqí
logon̲ ko[c],
21 Adúm[d], aur Moáb[e], aur baní
'Ammún ko[f],
22 Aur Súr ke sáre bádsháhon̲
ko[g], aur Saidá ke sáre bádsháhon̲
ko, aur samundar pár ke ‖jazíron̲
ke bádsháhon̲ ko[h],
23 Didán, aur Taimá, aur Búz
ko, aur un sabhon̲ ko, jo † ḍáṛhí
ke goshe mun̲ḍáte[i],
24 Aur 'Arab ke sáre bádsháhon̲
ko[k], aur mile jule logon̲ ke sáre
bádsháhon̲ ko[l], jo bayábán men̲
baste hain̲,
25 Aur Zimrí ke sáre bádshá-
hon̲ ko, aur 'Ailám ke sáre bád-
sháhon̲ ko[m], aur Mádíon̲ ke sáre
bádsháhon̲ ko,
26 Aur uttar ke sáre bádsháhon̲
ko[n], jo nazdík aur jo dúr hain̲,
ek dúsre ke sáth, aur dunyá kí
sárí bádsháhaton̲ ko, jo rú e za-

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

[o] Yar. 50. 9. aur 51. 27, 28.
[p] Yar. 50. 41. aur 51. 27.
[q] Yar. 27. 7.
[r] Yar. 50. 29. aur 51. 6, 24.
[s] Aiy. 21. 20. Zab. 75. 8. Yas. 51. 17. Muk. 14. 10.
[t] Yar. 51. 7. Hiz. 23. 34. Nahúm 3. 11.
[u] 9, 11 áyaten̲.
[x] Yar. 24. 9.
[y] Yar. 46. 2, 25.
[z] 24 áyat.
[a] Aiy. 1. 1.
[b] Yar. 47. 1, 5, 7.
[c] Dekho Yas. 20. 1.
[d] Yar. 49. 7, wag.
[e] Yar. 48. 1.
[f] Yar. 49. 1.
[g] Yar. 47. 4.
‖ Yá, *sáhil ke.*
[h] Yar. 49. 23.
† Yá, *nawáhí ke konon men̲ hain̲.*
[i] Yar. 49. 8. aur 9. 26. aur 49. 32.
[k] 2 Taw. 9. 14.
[l] Dekho 20 áyat. Yar. 49. 31. aur 50. 37. Hiz. 30. 5.
[m] Yar. 49. 34.
[n] Yar. 50. 9.

Peshtar Masíh se, 606 ke qaríb.

[o] Yar. 51. 41.
[p] Hab. 2. 16
[q] Yas. 51. 21. aur 63. 6.
[r] Dán. 9. 18, 19.
[s] Ams. 11. 31. Yar. 49. 12. Hiz. 9. 6. 'Abad. 16. Lúq. 23. 31. 1 Pat. 4. 17.
[t] Hiz. 38. 21.
[u] Yas. 42. 13. Yúel 3. 16. 'Amús 1. 2.
[x] Zab. 11. 4. Yar. 17. 12.
[y] 1 Sal. 9. 3. Zab. 132. 14.
[z] Yas. 16. 9. Yar. 48. 33.
[a] Hús. 4. 1. Mík. 6. 2.
[b] Yas. 66. 16. Yúel 3. 2.
[c] Yar 23. 19. aur 30. 23.
[d] Yas. 66. 16.
[e] Yar. 16. 4, 6.
[f] Zab. 79. 3. Yar. 8. 2. Muk. 11. 9.
[g] Yar. 4. 8. aur 6. 26.

mín par haiṉ: aur ba'd un ke
Sheshak ká bádsháh use píegá[o],
27 Aur tú unheṉ kahegá, ki
Isráel ká Ḳhudá Rabb ul afwáj
yúṉ farmátá hai, ki Tum pío[p], aur
mast ho, aur qai karo[q], aur gir-
paṛo, aur phir na uṭho, us talwár
ke áge, jo maiṉ tumháre darmiyán
chaláúṉgá.
28 Aur aisá hogá, ki agar we
píne ko tere háth se piyála lene
ká inkár kareṉ, tú un se kahegá,
ki Rabb ul afwáj yúṉ kahtá hai,
Tum yaqínan píoge.
29 Kyúṉki dekh, maiṉ us shahr
par, jo mere nám ká kahlátá hai[r],
áfateṉ láne ká shurú' kartá húṉ,
aur kyá tum sáf bin sazá páe ni-
kal jáoge[s]? Tum be sazá páe na
chhúṭoge: ki maiṉ talwár ko talab
kartá húṉ[t], ki zamín ke sáre bá-
shindoṉ par musallit howe, Rabb
ul afwáj farmátá hai.
30 Aur tú un se in sab bátoṉ kí
ḳhabar deke nubúwat karegá, aur
un se kahegá, ki Ḳhudáwand
bulandí par se garjegá[u], aur apne
muqaddas makán se áwáz suná-
wegá[x]; wuh baṛe zor shor se apne
makán[y] par garjegá; angúr la-
táṛnewáloṉ ke mánind wuh zamín
ke sáre báshindoṉ par lalkáregá[z].
31 Ek gaugá zamín kí sarhad-
doṉ tak pahunchegá: ki Ḳhudá-
wand qaumoṉ se jhagṛegá[a]: wuh
sáre bashar se mubáhasa karegá[b];
wuh sharíroṉ ko talwár ke hawála
karegá, Ḳhudáwand kahtá hai.
32 Rabb ul afwáj yúṉ kahtá
hai, ki Dekh, guroh guroh par
balá názil hogí, aur ek baṛí ándhí
zamín kí sarhaddoṉ se uṭhái
jáegí[c],
33 Aur Ḳhudáwand ke maqtúl[d]
us roz zamín ke ek sire se dúsre
sire tak paṛe hoṉge; un par
koí nauha na karegá[e], we sameṭe
na jáeṉge, na gáṛe jáeṉge[f];
ḳhád kí tarah we zamín par paṛe
raheṉge.
34 ¶ Ai charwáho, wáwailá karo,
aur chilláo[g]; aur ai galle ke sar-
dáro, tum ḳhud rákh meṉ loṭ
jáo: ki tumháre qatl ke din, aur
parágandagí ke din án pahunche
haiṉ; tum ek dil-pasand básan kí
tarah gir jáoge.
35 Aur charwáhoṉ ko bhágne
kí koí ráh na milegí, aur galle ke
sardár gurez na kar sakeṉge.
36 Charwáhoṉ ke nála kí ek
áwáz, aur galle ke sardároṉ ká ek
nauha hai, ki Ḳhudáwand ne un
kí charágáh ko barbád kiyá hai.
37 Háṉ, we sulh-pazír charágá-
heṉ Ḳhudáwand ke shadíd qahr
se raundí játí haiṉ.
38 Us ne sher kí tarah apná
poshída makán[h] tajá, kyúṉki si-
tamgar ke zulm se, aur us ke
qahr kí shiddat se, un ká mulk
wírán hogayá.

Peshtar Masíh se, 606 ke qaríb.

[h] Zab. 76. 2.
610 ke áḳhir meṉ, aur 609 ke shurú' meṉ.
[a] Yar. 19. 14.
[b] Hiz. 3. 10. Mat. 28. 20.
[c] A'am. 20. 27.
[d] Yar. 36. 3.
[e] Yar. 18. 8. Yún. 3. 8, 9.
[f] Ahb. 26. 14, wag. Ist. 28. 15.
[g] Yar. 7. 13, 25. aur 11. 7. aur 25. 3, 4.
[h] 1 Sam. 4. 10, 11. Zab. 78. 60. Yar. 7. 12, 14.
[i] Yas. 65. 15. Yar. 24. 9.

XXVI BÁB.

1 Yaramiyáh wa'de sunáke aur dhamkíáṉ deke unheṉ nasíhat kartá ki tauba kareṉ. 8 Is bá'is wuh pakṛá játá, 10 aur hákim ke rúbarú kiyá játá. 12 Us ká 'uzr. 16 Míkáh nabí ká ahwál jo us waqt zikr húá, 20 aur Uríyáh ká hál sunke hákim use chhoṛdete. 24 Aḳhíqám us kí ḳhairḳhwáhí kartá.

YAHUDÁH ke bádsháh Yúsi-
yáh ke beṭe Yahúyaqím kí
bádsháhí ke shurú' meṉ, yih kalám
Ḳhudáwand kí taraf se názil húá,
aur us ne kahá,
2 Ki Ḳhudáwand yúṉ kahtá hai,
Tú Ḳhudáwand ke ghar ke sahn
meṉ khaṛá ho[a], aur Yahúdáh ke
sáre shahr ke logoṉ se, jo Ḳhu-
dáwand ke ghar meṉ sijda karne
ko áte haiṉ, sárí báteṉ, jo maiṉ
ne tujhe hukm diyá hai ki un se
kahe, kah[b]; ek bát kam na kar[c]:
3 Sháyad ki we shanawá howeṉ[d],
aur har ek apní burí ráh se báz
áwe, ki maiṉ pachhtáke us badí
se, jo un kí badkirdárioṉ ke bá'is
un se kiyá cháhtá húṉ, báz áúṉ[e].
4 Aur tú un se kahegá, ki Ḳhu-
dáwand yúṉ kahtá hai, Agar tum
merí na sunoge[f], ki merí sharí'at
par, jo maiṉ ne tumháre áge mu-
qarrar kí, 'amal karo,
5 Aur mere ḳhidmat-guzár na-
bíoṉ kí báteṉ suno, jinheṉ maiṉ
ne tumháre pás bhejá, háṉ, sawere
uṭhke bhejá[g], par tum ne na suná;
6 To maiṉ is ghar ko Sailá kí
mánind kar ḍálúṉgá[h], aur is
shahr ko aisá karúṉgá, ki zamín
kí sárí qaumeṉ use la'natí já-
neṉgí[i].
7 Chunánchi káhinoṉ, aur na-
bíoṉ, aur sárí qaum ne Ḳhudá-
wand ke ghar meṉ Yaramiyáh ke
muṉh se ye báteṉ suníṉ.
8 ¶ Aur aisá húá, ki jab Yara-
miyáh sárí báteṉ kah chuká, jo
Ḳhudáwand ne use hukm diyá
thá ki sárí qaum se kahe, tab ká-
hinoṉ, aur nabíoṉ, aur sárí qaum

Peshtar MASÍH se, 609 ke qaríb.

ne use pakṛá, aur kahá, ki Tú
yaqínan qatl kiyá jáegá.
9 Tú ne KHUDÁWAND ká nám
leke kyún nubúwat kí hai, aur
kahá, ki Yih ghar Sailá kí mánind
hogá, aur yih shahr wírán hojáegá,
jis men ek basnewálá na hogá?
Aur sáre log Yaramiyáh kí mu-
ḳhálafat par KHUDÁWAND ke ghar
men jam’a húe.
10 ¶ Jab Yahúdáh ke sardáron
ne ye báten sunín, tab we bád-
sháh ke ghar se KHUDÁWAND ke
ghar men áe, aur KHUDÁWAND
ke ghar ke naye darwáze kí
dahlíz par baiṭhe.
11 Aur káhinon aur nabíon ne
sardáron se aur sárí qaum se
ḳhitáb karke kahá, ki Yih shaḳhs
qatl ke láiq hai; kyúnki us ne
is shahr ke barḳhiláf nubúwat
kí, jaisá tum ne apne kán se
suná [k].
12 ¶ Tab Yaramiyáh ne sáre
sardáron aur sárí qaum se ḳhitáb
karke kahá, ki KHUDÁWAND ne
mujhe bhejá, ki is ghar aur is shahr
kí bábat wuh sárí báten jo tum
ne mere muṇh se sunín, main
kahún, aur nubúwat karún.
13 So ab tum apní ráhon aur apne
kámon ko árásta karo [l], aur KHU-
DÁWAND apne Khudá kí áwáz ke
shanawá ho; aur KHUDÁWAND us
badí se, jo us ne tumháre liye
muqarrar kí, pachhtáke báz
áwegá [m].
14 Aur dekho, main tumháre
qábú men hún [n]; jo tumhen bhalá
lage, aur tum use bihtar jáno,
mujh se karo.
15 Par yaqín jáno, ki agar tum
mujhe qatl karoge, to náhaqq
ḳhún apne par, aur is shahr par,
aur us ke báshindon par, sábit
karoge: kyúnki sach-much KHU-
DÁWAND ne mujhe tumháre pás
bhejá hai, ki tumháre kánon men
ye sárí báten kahún.
16 ¶ Tab sardáron aur sárí
qaum ne káhinon aur nabíon se
kahá, ki yih shaḳhs qatl ke láiq
nahín hai: kyúnki us ne KHUDÁ-
WAND hamáre Khudá ke nám se
hamen yih báten kahí hain.
17 Tab us mulk ke kitne bu-
zurgon ne uṭhke kahá, aur qaum
kí sárí jamá’at se bole [o],
18 Ki Míkáh Morastí ne Yahú-
dáh ke bádsháh Hizqiyáh ke dinon

[k] Yar. 38. 4.
[l] Yar. 7. 3.
[m] 3, 19 áyaten.
[n] Yar. 38. 5.
[o] Dekho A’am. 5. 34, wag.

710 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 710 ke qaríb.

men nubúwat kí [p], aur Yahúdáh
kí sárí qaum se kahá, aur yún
bolá, ki RABB ul afwáj yún kahtá
hai, ki Saihún khet hojáegá, aur
waháṇ hal chalegá [q], aur Yarú-
salam ḍher ḍher hogá, aur is ghar
ká paháṛ jangal kí únchí jagahon
kí mánind hogá.
19 Kyá Yahúdáh ke bádsháh
Hizqiyáh ne, aur sáre Yahúdáh
ne us ko qatl kiyá? kyá wuh
KHUDÁWAND se na ḍará, aur
KHUDÁWAND se minnat na kí [r]?
chunánchi KHUDÁWAND us badí
se, jo kahá thá ki main tum se
karúngá, pachhtáke báz áyá [s]. So
us taur par aisá ho, ki ham apní
jánon par balá e ’azím láwenge [t].
20 Aur bhí ek ádmí thá, jis ne
KHUDÁWAND ke nám se peshíngoí
kí, Úriyáh bin Sam’aiyáh, Qaryat
ul Ya’arím ká, jis ne is shahr kí,
aur is zamín kí, Yaramiyáh kí
sárí báton ke muwáfiq, ḳhabar dí:
21 Aur jab Yahúyaqím bádsháh,
aur us ke sab baháduron ne, aur
sáre sardáron ne us kí báten
sunín, to bádsháh ne use qatl
karne ko cháhá; par Úriyáh
sunte hí ḍar gayá, aur bhágke
Misr men chalá gayá;
22 Aur Yahúyaqím bádsháh ne
kaí ádmíon ko, Ilnátan bin ’Akbúr
aur us ke sáth kitne ádmíon ko
Misr men bhejá,
23 Aur we Úriyáh ko Misr se
nikál láe, aur use Yahúyaqím
bádsháh ke pás pahuncháyá; aur
us ne us ko talwár se már ḍálá,
aur us kí lásh ko ’ámmí logon kí
qabristán men phankwádiyá.
24 Par Aḳhiqám bin Sáfan Ya-
ramiyáh kí kumak par thá [u], ki
we use qatl karne ke liye qaum
ke háth men hawála na karen.

[p] Mík. 1. 1.
[q] Mík. 3. 12.
[r] 2 Taw. 32. 26.
[s] Khur. 32. 14. 2 Sam. 24. 16.
[t] A’am. 5. 39.

609 ke qaríb.

[u] 2 Sal. 22. 12, 14. Yar. 39. 14.

XXVII BÁB.

1 *Nabí band aur júe banáke unhen dikhlá detá, aur peshíngoí kartá ki áspás ke bádsháh Nabúkadnazar ke júe tale áwenge.* 8 *Wuh unhen nasíhat kartá ki Sháh i Bábul kí ḳhidmat karen, aur jhúṭhe nabíon ká kalám na mánen.* 12 *Wuhí nasíhat Sidqiyáh ko kartá.* 19 *Nabí ḳhabar detá ki log báqí zurúf Bábul ko lejáenge, aur we waháṇ paṛe rahenge jab tak Ḳhudá un kí ḳhabar lene ko na áwe.*

598 ke qaríb.

YAHÚDÁH ke bádsháh [a] Ya-
húyaqím bin Yúsiyáh kí salta-
nat ke shurú’ men, KHUDÁWAND
kí taraf se yih kalám Yaramiyáh
par názil húá, aur us ne kahá,

[a] Dekho 3, 12, 20 áyaten. Yar. 28. 1.

Peshtar Masíh se, 598 ke qaríb.

2 Ki Ḳhudáwand ne mujhe yúṉ kahá, ki Bandoṉ aur júoṉ ko apne liye baná, aur unheṉ apní gardan par ḍál[b],

3 Aur unheṉ Adúm ke bádsháh, aur Moáb ke bádsháh, aur Baní 'Ammún ke bádsháh, aur Súr ke bádsháh, aur Saidá ke bádsháh ke pás, un qásidoṉ ke háth bhej, jo Yarúsalam meṉ Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ke pás áe haiṉ;

4 Aur tú un ko hukm kar, ki we apne áqáoṉ se já kaheṉ, ki Rabb ul afwáj, Isráel ká Ḳhudá, yúṉ kahtá hai, ki Tum apne málikoṉ se isí tarah kahná;

5 Ki Maiṉ ne zamín ko, aur insán o haiwán ko, jo rú e zamín par haiṉ[c], apní baṛí qúwat se aur baṛháe húe bázú se paidá kiyá, aur jinheṉ maiṉ ne munásib jáná unheṉ baḳhshá[d].

6 Aur ab maiṉ ne yih sárí mamlukateṉ apne ḳhidmat-guzár[e] Bábul ke bádsháh Nabúkadnazar ke qabze meṉ kar dí haiṉ[f], aur maidán ke jánwaroṉ ko bhí use diyá, ki us ke kám áweṉ[g].

7 Aur sárí qaumeṉ us kí, aur us ke beṭe kí, aur us ke pote kí ḳhidmat kareṉgí[h], jab tak us kí mamlukat ká waqt kámil na ho[i]; tab, bahut qaumeṉ aur baṛe bádsháh us se ḳhidmat karwáeṉge[k].

8 Aur aisá hogá, ki jo qaum aur jo bádsháhat Bábul ke bádsháh Nabúkadnazar kí ḳhidmat na karegí, aur apní gardan Bábul ke bádsháh ke júe tale na jhukáegí, us qaum ko, Ḳhudáwand kahtá hai, maiṉ talwár se aur kál se aur wabá se már ḍálúṉgá, yaháṉ tak ki maiṉ us ke háth se unheṉ nábúd kar ḍálúṉgá.

9 Is liye tum apne nabíoṉ kí, aur apne gaib-dánoṉ kí, aur apne ḳhwáb-bínoṉ kí, aur apne shugúniyoṉ kí, aur apne jádúgaroṉ kí na suno, jo tum se kahte haiṉ, ki Tum Bábul ke bádsháh kí ḳhidmat-guzárí na karoge.

10 Kyúṉki we tum se jhúṭhí nubúwat karte haiṉ[l], ki tum ko tumháre mulk se áwára kareṉ, aur táki maiṉ tumheṉ hánk dúṉ, ki tum halák hojáo.

11 Par jo qaumeṉ apní gardan ko Bábul ke bádsháh ke júe tale rakh deṉgí, aur us kí ḳhidmat kareṉgí, maiṉ un ko un kí mamlukat meṉ chain se rahne dúṉgá, Ḳhudáwand kahtá hai, aur we us kí khetí kareṉgí, aur us meṉ baseṉgí.

12 ¶ Aur in sárí bátoṉ ke muwáfiq maiṉ ne Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh se kahá, aur bolá, ki Apní gardan ko Bábul ke bádsháh ke júe tale dharo, aur us kí aur us kí qaum kí ḳhidmat karo, aur jíte raho[m].

13 Tum talwár aur kál aur wabá se kyúṉ maroge[n], tú aur tere log, jaisá Ḳhudáwand ne us qaum kí bábat kahá hai, jo Bábul ke bádsháh kí ḳhidmat na karegí?

14 Aur un nabíoṉ kí báteṉ na suno, jo tum se kahte aur bolte haiṉ, ki Tum Bábul ke bádsháh kí ḳhidmat na karoge: kyúṉki we tum ko jhúṭhí ḳhabar dete haiṉ[o].

15 Ki maiṉ ne unheṉ nahíṉ bhejá, Ḳhudáwand kahtá hai, par we mere nám se jhúṭhí nubúwat karte haiṉ; táki maiṉ tum ko hánkke ḳhárij kar dúṉ, aur tum, un nabíoṉ ke sáth jo tum se nubúwat karte haiṉ, halák hojáo.

16 Maiṉ ne káhinoṉ se bhí aur sáre logoṉ se ḳhitáb karke kahá, ki Ḳhudáwand yúṉ farmátá hai, Apne nabíoṉ kí báteṉ na suno, jo tum se nubúwat karte, aur kahte haiṉ, ki Dekho, Ḳhudáwand ke ghar ke bartan Bábul se thoṛe din ba'd pher láe jáeṉge[p]: kyúṉki we tum se jhúṭhí nubúwat karte haiṉ.

17 Un kí na suno; Bábul ke bádsháh kí ḳhidmat-guzárí karo, aur jíte raho: yih shahr kyúṉ wírána bane?

18 Par agar we nabí hoṉ, aur Ḳhudáwand ká kalám un par názil húá ho, to we Rabb ul afwáj se shafá'at kareṉ, ki jo bartan Ḳhudáwand ke ghar meṉ, aur Yahúdáh ke bádsháh ke ghar meṉ, aur Yarúsalam meṉ báqí haiṉ, Bábul na pahuncheṉ.

19 ¶ Kyúṉki sutúnoṉ kí bábat Rabb ul afwáj yúṉ kahtá hai, aur bahr kí bábat, aur kursíoṉ kí bábat, aur báqí bartanoṉ kí bábat jo is shahr meṉ rah gaye haiṉ[q],

20 Jinheṉ Bábul ká bádsháh Nabúkadnazar na le gayá, jab

[b] Yar. 28. 10, 12. Yúṉ, Hiz. 4. 1. aur 12. 3. aur 24. 3, wag.
[c] Zab. 115. 15. aur 146. 6. Yas. 45. 12.
[d] Zab. 115. 16. Dán. 4. 17, 25, 32.
[e] Yar. 25. 9. aur 43. 10. Hiz. 29. 18, 20.
[f] Yar. 28. 14.
[g] Yar. 28. 14. Dán. 2. 38.
[h] 2 Taw. 36. 20.
[i] Yar. 25. 12. aur 50. 27. Dán. 5. 26.
[k] Yar. 25. 14.
[l] 14 áyat.
[m] Yar. 28. 1. aur 38. 17.
[n] Hiz. 18. 31.
[o] Yar. 14. 14. aur 23. 21. aur 29. 8, 9.
[p] 2 Taw. 36. 7, 10. Yar. 28. 3. Dán. 1. 2.
[q] 2 Sal. 25. 13, wag. Yar. 52. 17, 20, 21.

Peshtar Masíh se, 598 ke qaríb. 598.

Peshtar MASÍH se, 598.

wuh Yahúdáh ke bádsháh Yakú-
niyáh bin Yahúyaqím ko, aur
Yahúdáh aur Yarúsalam ke sáre
umará ko Yarúsalam se Bábul
[r] 2 Sal. 24. 14, 15. Yar. 24. 1. meṉ asír le játá thá[r];
21 Háṉ, Rabb ul afwáj, Isráel
ká Ḳhudá, un bartanoṉ kí bábat,
jo Ḳhudáwand ke ghar meṉ, aur
Yahúdáh ke bádsháh ke mahall
meṉ, aur Yarúsalam meṉ rah
gaye haiṉ, yúṉ kahtá hai,
[s] 2 Sal. 25. 13. 2 Taw. 36. 18. 22 Ki We Bábul ko uṭh jáeṉge[s],
aur waháṉ, us din tak ki maiṉ un
[t] 2 Taw. 36. 21. Yar. 29. 10. aur 32. 5. kí taraf mutawajjih húṉgá[t], dhare
raheṉge, Ḳhudáwand kahtá hai:
us waqt maiṉ unheṉ uṭhá lúṉgá,
[u] 'Az. 1. 7. aur 7. 19. aur is makán meṉ le áúṉgá[u].

XXVIII BÁB.

1 Hananiyáh jhúṭhí peshíngoí kartá ki log zurúf phir liye áweṉge, aur Yakúniyáh bhí lauṭegá. 5 Yaramiyáh yih bát sunke, Ámín kahtá, par un par jatá detá ki wuqú' hí se ma'lúm hojáegá, ki kaun nabí sachchá hai aur kaun jhúṭhá. 10 Hananiyáh Yaramiyáh ke júe ko toṛ ḍáltá. 12 Yaramiyáh ek lohe ke júe kí, 15 aur Hananiyáh kí nágahání maut kí ḳhabar detá.

596 ke qaríb. AUR usí sál meṉ, Yahúdáh ke
bádsháh Sidqiyáh kí salta-
[a] Yar. 27. 1. nat ke shurú' meṉ[a], chauthe
baras ke pánchweṉ mahíne meṉ,
aisá húá, ki Jiba'úní 'Azúr ká
beṭá Hananiyáh nabí ne Ḳhudá-
wand ke ghar meṉ káhinoṉ aur
sáre logoṉ ke sámhne mujh se
ḳhitáb karke kahá,
2 Ki Rabb ul afwáj, Isráel ká
Ḳhudá, yúṉ kahtá hai, Maiṉ ne
Bábul ke bádsháh ká júá toṛá
[b] Yar. 27. 12. hai[b].
[c] Yar. 27. 16. 3 Púre do baras ke andar[c] maiṉ
Ḳhudáwand ke ghar ke sab
bartanoṉ ko, jo Bábul ke bád-
sháh Nabúkadnazar is makán se
le jáke Bábul meṉ pahuncháyá, is
makán meṉ phir le áúṉgá:
4 Aur maiṉ Yahúdáh ke bád-
sháh Yakúniyáh bin Yahúyaqím
ko, aur Yahúdáh ke sáre asíroṉ
ko, jo Bábul meṉ gaye, is makán
meṉ phir láúṉgá, Ḳhudáwand
kahtá hai; kyúṉki maiṉ Bábul
ke bádsháh ke júe ko toṛ ḍá-
lúṉgá.
5 ¶ Tab Yaramiyáh nabí ne
káhinoṉ aur sáre logoṉ ke
sámhne, jo Ḳhudáwand ke ghar
meṉ khaṛe the, Hananiyáh nabí
se kahá,
6 Háṉ, Yaramiyáh nabí ne kahá,
ki Ámín; Ḳhudáwand aisá kare:
Ḳhudáwand terí bátoṉ ko jin kí
tú ne nubúwat se ḳhabar dí, púrí
kare, ki Ḳhudáwand ke ghar ke
bartanoṉ ko, aur sab ko jo we le
gaye, Bábul se is makán meṉ
phir lete áweṉ.
7 Tis par bhí ab yih bát sun, jo
maiṉ tujh ko aur sáre logoṉ ko
sunáke kahtá húṉ;
8 Un nabíoṉ ne jo mujh se aur
tujh se áge agle zamána meṉ the,
bahut se mulkoṉ aur baṛí bád-
sháhatoṉ kí bábat nubúwat kí
hai, ki jang hogí, aur áfateṉ aur
wabá áweṉgí.
9 Wuh nabí jo salámatí kí
ḳhabar detá hai, jab us nabí ká
kalám púrá hojáegá, tab jáná
jáegá, ki filhaqíqat Ḳhudáwand
ne use bhejá hai[d]. [d] Ist. 18. 22.
10 ¶ Tab Hananiyáh nabí ne
Yaramiyáh nabí kí gardan par se
júá utárá, aur use toṛ ḍálá[e]. [e] Yar. 27. 2.
11 Aur Hananiyáh ne sáre logoṉ
ke sámhne yih kahá, aur bolá, ki
Ḳhudáwand yúṉ kahtá hai, ki
Maiṉ isí tarah Bábul ke bádsháh
Nabúkadnazar ká júá sárí qau-
moṉ kí gardan par se púre do
baras ke andar toṛ ḍálúṉgá[f]. Tab [f] Yar. 27. 7.
Yaramiyáh nabí apní ráh chalá
gayá.
12 ¶ Aur Ḳhudáwand ká kalám
Yaramiyáh par názil húá, aur
kahá, us ke ba'd ki Hananiyáh
nabí ne Yaramiyáh nabí kí gardan
par se júá toṛá thá,
13 Ki Já, aur Hananiyáh se kah,
ki Ḳhudáwand yúṉ kahtá hai,
Lakṛí ke júoṉ ko tú ne toṛá; par
tú lohe ke júoṉ ko un ke 'iwaz
banáwegá.
14 Kyúṉki Rabb ul afwáj, Isráel
ká Ḳhudá, yúṉ kahtá hai, Maiṉ
ne in sárí qaumoṉ kí gardan
par lohe ká júá ḍál diyá, ki use
sháh i Bábul Nabúkadnazar kí
ḳhidmat kareṉ[g]; so we us kí [g] Ist. 28. 48. Yar. 27. 7.
ḳhidmat-guzárí kareṉgí: aur
maiṉ ne dashtí haiwán bhí use
diye[h]. [h] Yar. 27. 6.
15 ¶ Tab Yaramiyáh nabí ne
Hananiyáh nabí se kahá, Ai
Hananiyáh, ab sun; Ḳhudáwand
ne tujhe nahíṉ bhejá hai; par tú
is qaum ko jhúṭh kah kahke um-
medwár kartá hai[i]. [i] Yar. 29. 31. Hiz. 13. 22.
16 Is liye Ḳhudáwand yúṉ
kahtá hai, ki Dekh, maiṉ tujhe
rú e zamín par se ḳhárij karúṉgá;

Peshtar MASÍH se, 596 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 595 ke qaríb.

tú isí sál meṉ maregá, kyúṉki tú
ne wuh ta'lím dí, ki we Ḳhudá-
wand se phir jáweṉ [k].
17 Chunánchi usí sál sátweṉ
mahíne Hananiyáh nabí mar gayá.

[k] Ist. 13. 5. Yar. 29. 32.

XXIX BÁB.

1 *Yaramiyáh un asíroṉ ke nám par jo Bábul meṉ the ḳhatt likh bhejtá, is mazmún ká, ki sabr karke waháṉ raheṉ,* 8 *aur apne nabíoṉ ke ḳhwáb ḳhiyál ko yaqín na kareṉ;* 10 *unheṉ ḳhabar detá ki sattar baras ba'd we apne mulk meṉ phir áweṉge.* 15 *Wuh peshíngoí kartá ki náfarmání ke sabab báqí Yahúdí halák kiye jáeṉge.* 20 *Aḳhiab aur Sidqiyáh náme do jhúṭhe nabíoṉ ká hál bayán kartá ki un ke anjám niháyat bad hoṉge.* 24 *Sam'aiyáh 'adáwat se Yaramiyáh kí bábat ḳhatt likhtá.* 30 *Yaramiyáh az ráh i ḳhatt ilhám se Sam'aiyáh ká hál záhir kartá ki us ká anjám haulnák hogá.*

599 ke qaríb.

AB ye us ḳhatt kí báteṉ haiṉ,
jo Yaramiyáh nabí ne Ya-
rúsalam se báqí buzurgoṉ ko jo
asír hogaye the, aur káhinoṉ ko,
aur nabíoṉ ko, aur un sáre logoṉ
ko, jinheṉ Nabúkadnazar Yarú-
salam se asír karke Bábul legayá
thá,
2 Us ke ba'd, ki Yakúniyáh bád-
sháh, aur us kí malika, aur ḳhoje,
aur Yahúdáh aur Yarúsalam ke
umará, aur baṛhaí, aur lohár, Ya-
rúsalam se chale gaye the [a],
3 Ilí'ásah bin Sáfan aur Jama-
riyáh bin Ḳhilqiyáh ke háth, (jin-
heṉ Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh
ne Bábul meṉ Sháh i Bábul Na-
búkadnazar ke pás rawána kiyá ;)
likh bhejá, aur us ne kahá,
4 Rabb ul afwáj, Isráel ká
Ḳhudá, un sab asíroṉ ko, jinheṉ
maiṉ ne Yarúsalam se asír kar-
wáke Bábul bhejá hai, yúṉ farmá-
tá hai;
5 Tum ghar banáo, aur baso;
aur bág lagáo, aur un ke mewa
ḳháo [b];
6 Jorúáṉ karo, ki tum se beṭe
beṭíáṉ hoṉ; aur apne beṭoṉ ke
liye jorúáṉ lo, aur apní beṭíáṉ
ḳhasamoṉ ko do, ki we beṭe be-
ṭíáṉ janeṉ; ki waháṉ tum baṛho,
aur tum ghaṭ na jáo.
7 Aur us shahr kí ḳhair manáo,
jis meṉ maiṉ ne tum ko asír kar-
wáke bhejá, aur us ke liye Ḳhu-
dáwand se du'á mángo [c]: ki us kí
salámatí meṉ tumhárí salámatí
hogí.
8 ¶ Kyúṉki Rabb ul afwáj,
Isráel ká Ḳhudá, yúṉ kahtá hai,
ki Tum apne nabíoṉ aur apne
gaib-gooṉ se, jo tumháre dar-

[a] 2 Sal. 24. 12, wag. Yar. 22. 26. aur 28. 4.

[b] 28 áyat.

[c] 'Az. 6. 10. 1 Tím. 2. 2.

Peshtar MASÍH se, 599 ke qaríb.

miyán haiṉ, ṭhage na jáo, aur
apne ḳhwáb-bínoṉ ko na máno,
jo tumháre hí kahne se ḳhwáb
dekhte haiṉ [d].
9 Ki we merá nám leke tumheṉ
jhúṭhí ḳhabareṉ dete haiṉ: maiṉ
ne unheṉ nahíṉ bhejá, Ḳhudá-
wand kahtá hai [e].
10 ¶ Kyúṉki Ḳhudáwand yúṉ
kahtá hai, ki jab tum Bábul meṉ
sattar baras púre kar chukoge [f],
maiṉ tumhárí taraf mutawajjih
húṉgá, aur apní bhalí báteṉ jo
maiṉ ne tumháre haqq meṉ kahíṉ
púrí karúṉgá, aur tumheṉ is ma-
kán meṉ phir láúṉgá.
11 Kyúṉki we andesha, jo maiṉ
tumhárí bábat kartá húṉ, mere
dhyán meṉ haiṉ, Ḳhudáwand
kahtá hai, we bhale andesha haiṉ,
bure nahíṉ, ki maiṉ tumheṉ
anjám dikháúṉ, aur ummed dúṉ.
12 Tab tum merá nám loge, aur
jáke mujh se du'á mángoge [g], aur
maiṉ tumhárí sunúṉgá.
13 Aur tum mujhe ḍhúṉḍhoge [h],
aur páoge, jab apne sáre dil se [i]
merá suráḡ loge.
14 Aur maiṉ tumheṉ miljáúṉgá [k],
Ḳhudáwand kahtá hai: aur maiṉ
tumheṉ asírí se chhuṛáúṉgá, aur
tumheṉ sárí qaumoṉ meṉ se, aur
sab makánoṉ meṉ se, jin meṉ
maiṉ ne tumheṉ hánkke pará-
ganda kiyá hai, jam'a karúṉgá,
Ḳhudáwand kahtá hai [l]; aur maiṉ
tumheṉ us makán meṉ, jaháṉ se
maiṉ ne tumheṉ asír karwáke
bhejá, phir le áúṉgá.
15 ¶ Is liye ki tum ne kahá, ki
Ḳhudáwand ne Bábul meṉ ha-
máre liye nabí barpá kiye;
16 Is liye Ḳhudáwand us bád-
sháh kí bábat, jo Dáúd ke taḳht
par baiṭhá hai, aur sáre logoṉ kí
bábat jo is shahr meṉ baste haiṉ,
aur tumháre bháíoṉ kí bábat jo
tumháre sáth asír hoke nahíṉ
gaye, yúṉ kahtá hai;
17 Rabb ul afwáj yúṉ kahtá hai,
Dekho, maiṉ talwár aur kál aur
wabá un par musallit karúṉgá [m],
aur unheṉ nikamme anjíroṉ kí
mánind [n] banáúṉgá, jo aise bure
haiṉ, ki kháe nahíṉ já sakte
haiṉ.
18 Aur maiṉ talwár aur kál aur
wabá leke un ke píchhe paṛúṉgá,
aur maiṉ aisá karúṉgá ki we za-
mín kí sárí mamlukatoṉ meṉ pa-

[d] Yar. 14. 14. aur 23. 21. aur 27. 14, 15. Afs. 5. 6.

[e] 31 áyat.

606 ke qaríb.

[f] 2 Taw. 36. 21, 22. 'Az. 1. 1. Yar. 25. 12. aur 27. 22. Dán. 9. 2.

[g] Dán. 9. 3, wag.

[h] Ahb. 26. 39, 40, wag. Ist. 30. 1, wag.

[i] Yar. 24. 7.

[k] Ist. 4. 7. Zab. 32. 6. aur 46. 1. Yas. 55. 6.

[l] Yar. 23. 3, 8. aur 30. 3. aur 32. 37.

[m] Yar. 24. 10.

[n] Yar. 24. 8.

Peshtar Masíh se, 606 ke qaríb.

ráganda hoke satáe jáenge[o], aur
sárí qaumon ke darmiyán, jin men
main ne unhen hánká hai, já e
la'nat aur hairat, aur síṭí bajáne
aur malámat uṭháne ká bá'is
honge[p].
19 Is liye ki unhon ne merí bá-
ten nahín suním, Ḳhudáwand
kahtá hai, jis waqt main ne apne
ḳhidmat-guzár nabíon ko un ke
pás bhejá, hán, sawere uṭhke bhe-
já; par tum ne na suná, Ḳhudá-
wand kahtá hai[q].
20 ¶ Pas tum ai asírí ke sáre
logo, jinhen main ne Yarúsalam
se Bábul ko bhejá hai, Ḳhudá-
wand ká kalám suno;
21 Rabb ul afwáj, Isráel ká
Ḳhudá, Akhiab bin Qauláyáh kí
bábat, aur Sidqiyáh bin Ma'asiyáh
kí bábat, jo merá nám leke tum-
hen jhúṭhí peshíngoíán sunáte
hain, yún farmátá hai, ki Dekho,
main unhen Bábul ke bádsháh
Nabúkadrazar ke háth men ha-
wála karúngá, aur wuh unhen
tumhárí ánkhon ke sámhne qatl
karegá:
22 Aur Yahúdáh ke sáre asír, jo
Bábul men hain, un kí ek la'natí
masal banáwenge[r], aur kahenge,
ki Ḳhudáwand tujhe Sidqiyáh
aur Akhiab kí mánind kare, jin
ko Bábul ke bádsháh ne ág par
bhúná[s];
23 Kyúnki unhon ne Isráel men
badzátí kí[t], aur apne paṛosíon kí
jorúon ke sáth zinákárí kí, aur
merá nám leke jhúṭhí báten ka-
hín, jo main ne unhen nahín far-
máín; main ḳhúb jántá hún, aur
gawáh hún, Ḳhudáwand kahtá
hai.
598.
24 ¶ Tú ‖ Nakhalámí Sam'aiyáh
ko bhí kah, aur yih suná,
25 Ki Rabb ul afwáj, Isráel ká
Ḳhudá, yún farmátá hai, Isí liye
ki tú ne apne nám ke ḳhatt Yarú-
salam ke sáre logon ko, aur Safa-
niyáh[u] bin Ma'asiyáh káhin aur
sáre káhinon ko is taur par likh
bheje,
26 Ki Ḳhudáwand ne Yahúya-
da' káhin kí jagah tujh ko káhin
kiyá, ki tum Ḳhudáwand ke ghar
ká názim ho[x], aur ki tú har ek
siṛí ko[y], aur use jo apne ko nabí
banátá hai, qaid kare, aur káṭh
men ḍále[z].
27 Pas tú ne 'Anatútí Yaramiyáh
ko, jo kahtá hai, ki main tum-
hárá nabí hún, kyún goshmálí
nahín dí?
28 Kyúnki us ne Bábul men
hamáre pás yih kahlá bhejá hai,
ki Is asírí kí muddat daráz hai;
tum ghar banáo, aur baso[a]; aur
bág lagáo, aur un ke mewe kháo.
29 Aur Safaniyáh káhin ne is
ḳhatt ko Yaramiyáh nabí ke áge
paṛhá.
30 ¶ Tab Ḳhudáwand ká yih
kalám Yaramiyáh ko pahunchá,
aur kahá,
31 Asírí ke sáre logon ko yih
kahlá bhej, ki Ḳhudáwand Na-
khalámí Sam'aiyáh kí bábat yún
kahtá hai, Is liye ki Sam'aiyáh ne
tum se nubúwat kí, aur main ne
use nahín bhejá[b], par us ne ek
jhúṭhí bát kahke tumhen ummed-
wár kiyá;
32 Isí liye Ḳhudáwand yún
kahtá hai, ki Dekho, main Nakha-
lámí Sam'aiyáh ko aur us kí nasl
ko sazá dúngá: us ká koí ádmí
na rahegá, jo is qaum ke darmiyán
base; aur wuh hargiz un nekíon
ko, jo main apní qaum se karún-
gá, na dekhegá, Ḳhudáwand
kahtá hai; kyúnki us ne Ḳhudá-
wand se bágí hone kí bát sikh-
láí[c].

XXX BÁB.

1 Ḳhudá Yaramiyáh par yih záhir kartá ki Yahúdí phir áwenge. 4 Azíyat uṭháne ke ba'd we riháí páwenge. 10 Wuh Ya'qúb ko dilásá detá. 18 We shádmání se lauṭenge. 20 Qahr iláhí ḳhabíson par názil hogá.

WUH kalám jo Ḳhudáwand
kí taraf se Yaramiyáh ko
pahunchá, aur us ne kahá,
2 Ki Ḳhudáwand Isráel ká
Ḳhudá yún farmátá hai, Sárí bá-
ten jo main ne tujh se kahín, tú
kitáb men likh.
3 Ki dekh, we din áte hain, Ḳhu-
dáwand kahtá hai, ki main apní
qaum Isráel aur Yahúdáh ke así-
ron ko phir láúngá[a], Ḳhudáwand
kahtá hai; aur main aisá karúngá,
ki we us zamín men, jise main ne
un ke bápdádon ko diyá, phir
áwen, aur us ke málik howen[b].
4 ¶ Aur ye we báten hain, jo
Ḳhudáwand ne Isráel aur Yahú-
dáh kí bábat kahín,
5 Ki Ḳhudáwand yún kahtá hai,
Ham ne harbaṛí kí áwáz suní,
ḳhauf hotá, aur salámatí hai nahín.
6 Ab púchho, aur dekho, kyá

o Ist. 28. 25. 2 Taw. 29. 8. Yar. 15. 4. aur 24. 9. aur 34. 17.
p Yar. 26. 6. Yar. 42. 18.
q Yar. 25. 4. aur 32. 33.
r Dekho Paid. 48. 20. Yas. 65. 15.
s Dán. 3. 6.
t Yar. 23. 14.
‖ Yá, ḳhwáb dekhne-wálá.
u 2 Sal. 25. 18. Yar. 21. 1.
x Yar. 20. 1.
y 2 Sal. 9. 11. A'am. 26. 24.
z Yar. 20. 2.

Peshtar Masíh se, 606 ke qaríb.
a 5 áyat.
b Yar. 28. 15
c Yar. 28. 16.
a 18 áyat. Yar. 32. 44. Hiz. 39. 25. 'Amús 9. 14, 15.
b Yar. 16. 15.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

kisí mard ko dard i zih lagá?
kyá sabab hai, ki main har ek
mard ko, jannewálí 'aurat kí má-
nind[c], apne háth kamar par rakhe
húe dekhtá hún, aur sab ke chihra
zard húe?
7 Háe! ki wuh din bará hai[d], ya-
hán tak ki us kí mánind koí na-
hín[e]: wuh Ya'qúb kí musíbat ká
waqt hai; par wuh us se rihái
páwegá.
8 Aur us din aisá hogá, Rabb ul
afwáj kahtá hai, ki main us ká
júá us kí gardan par se torúngá,
aur us ke bandon ko khol dálún-
gá, aur begáne phir us se khid-
mat-guzárí na karáwenge;
9 Par we Khudáwand apne
Khudá kí aur apne bádsháh Dáúd[f]
kí, jise main un ke liye barpá ka-
rúngá[g], khidmat karenge.
10 ¶ Is liye, ai mere banda Ya'-
qúb, mat dar, Khudáwand kahtá
hai, aur ai Isráel, mat ghabrá[h],
ki dekh, main tujhe dúr se aur
terí aulád ko asírí kí sarzamín se
naját dúngá[i]; aur Ya'qúb phire-
gá, aur wuh chain karegá, aur
wuh ásúda hogá, aur koí use na
daráwegá.
11 Kyúnki main tere sáth hún,
Khudáwand kahtá hai, ki tujhe
bacháún; agarchi main sab qau-
mon ko, jin men main ne tujhe tit-
tar bittar kiyá, tamám kar dálún-
gá[k], tad bhí tujhe ek lakht barbád
na karúngá[l]; par main tujhe an-
dáza se tambíh dúngá[m], aur tujhe
bin sazá diye na rahúngá.
12 Ki Khudáwand yún kahtá
hai, ki Terí chot lá-'iláj hai, aur
terá gháo sakht dard-nák hai[n].
13 Koí nahín hai, jo tujhe dawá
kare, ki tú changá hojáwe; mar-
ham tujh par lagáyá nahín játá[o].
14 Tere sab dostdár tujhe bhúl
gaye[p]; we tere tálib nahín hain;
kyúnki main ne tujhe dushman
ke mánind gháyal kiyá[q], aur aisá
zakhm márá, jaise koí sang-dil kisí
ko gháyal karke sazá dewe[r], is
liye ki terí badkáríán bahut húín,
aur tere gunáh ziyáda húe[s].
15 Apní chot ke sabab tú kyún
chillátí hai? terá dard lá-dawá
hai: is liye ki terí badkáríán túda
túda hain[t], aur terí khatáen bahut
húín, main ne tujh se aisá kiyá.
16 Tis par bhí sab, jo tujhe
nigalte hain, nigale jáenge, aur
tere sab dushman asír ho jáenge[u];
aur jo tujhe gárat karte hain,
gárat kiye jáenge; aur main aisá
karúngá, ki we sab jo tujh ko lútte
hain áp lúte jáenge.
17 Kyúnki main tujhe phir sih-
hat bakhshúngá[x], aur tere gháo
change karúngá, Khudáwand
kahtá hai; ki unhon ne terá nám
Mardúda rakhá, ki Yih Saihún
hai, jis ká koí talabgár nahín.
18 ¶ Khudáwand yún kahtá
hai, ki Dekh, main Ya'qúb ke
khaimon ko, jo asírí men hain, pher
láúngá[y], aur us ke maskanon par
rahmat karúngá[z]; aur shahr apne
tíle par banáyá jáegá, aur qasr
apne hí maqám par ábád hojáegá.
19 Aur un men se shukrguzárí
aur khushí karnewálon kí áwáz
niklegí[a]: aur main unhen afzáish
bakhshúngá, aur we ghatáe na
jáenge[b]; aur main unhen shau-
kat bakhshúngá, aur we haqír na
honge.
20 Aur un kí aulád hongí jaise
agle waqt thín, aur un kí jamá'at
mere huzúr kharí hogí[c]; aur
main un sab ko, jo un par zulm
karen, sazá dúngá.
21 Aur un ká názim un hí men
ke hogá, aur un ká farmán-rawá
un ke darmiyán se paidá hogá[d];
aur main use nazdík buláúngá,
aur wuh mere nazdík áwegá[e];
kyúnki kaun hai jis ne apná dil
lagáyá hai ki mere pás áwe?
Khudáwand kahtá hai.
22 Aur tum mere log hoge, aur
main tumhárá Khudá húngá[f].
23 Dekh, Khudáwand kí ándhí
shiddat se chaltí hai[g]; aisí ándhí
bauchhár ke sáth jo sharíron ke
sir par paregí.
24 Khudáwand ká qahr i shadíd,
jab tak yih sab kuchh na ho le,
aur wuh apne dil ke maqsad
púre na kare, dhímá na hogá;
tum ákhirí dinon men ise sam-
jhoge[h].

XXXI BAB.

1 *Isráel phir bahál hojáegá.* 10 *Is khush-khabarí kí manádí hotí.* 15 *Rákhil mátam kartí, par tasallí pátí.* 22 *Masíh ke bhejne ká wa'da hotá.* 27 *Wuh apní kalísiye kí kyúnkar khabar legá.* 31 *Us ká nayá 'ahd.* 35 *Kalísiye kí páedárí,* 38 *aur us ke logon kí firáwání kí khabar dí játí.*

US waqt men[a], Khudáwand
kahtá hai, Main Isráel kí

c Yar. 4. 31. aur 6. 24.
d Yúel 2. 11, 31. 'Amús 5. 18. Saf. 1. 14, wag.
e Dán. 12. 1.
f Yas. 55. 3, 4. Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Hús. 3. 5.
g Lúq. 1. 69. A'am. 2. 30. aur 13. 23.
h Yas. 41. 13. aur 43. 5. aur 44. 2. Yar. 46. 27, 28.
i Yar. 3. 18.
k 'Amús 9. 8.
l Yar. 4. 27.
m Zab. 6. 1. Yas. 27. 8. Yar. 10. 24. aur 46. 28.
n 2 Taw. 36. 16. Yar. 15. 18.
o Yar. 8. 22.
p Nau. 1. 2.
q Aiy. 13. 24. aur 16. 9. aur 19. 11.
r Aiy. 30. 21.
s Yar. 5. 6.
t Yar. 15. 18.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

u Khur. 23. 22. Yas. 33. 1. aur 41. 11. Yar. 10. 25.
x Yar. 33. 6.
y 3 áyat. Yar. 33. 7, 11.
z Zab. 102. 13.
a Yas. 35. 10. aur 51. 11. Yar. 31. 4, 12, 13. aur 33. 10, 11.
b Zak. 10. 8.
c Yas. 1. 26.
d Paid. 49. 10.
e Gin. 16. 5.
f Yar. 24. 7. aur 31. 1, 33. aur 32. 38. Hiz. 11. 20. aur 36. 28. aur 37. 27.
g Yar. 23. 19, 20. aur 25. 32.
h Paid. 49. 1.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

sáre gharánon ká Khudá húngá,
aur we mere log honge [b].
2 KHUDÁWAND yún kahtá hai,
ki Un logon ne, jo talwár se bach
nikle hain, bayábán men fazl
páyá; ya'ne Isráel, jab ki main
use árám dene gayá [c].
3 KHUDÁWAND ek muddat se
mujh par záhir húá, aur kahá, ki
Main ne ‖abadí 'ishq se [d] tujhe
piyár kiyá [e], is liye main ne barí
cháh se tujhe khínchá hai [f].
4 Main phir tujhe biná karúngá [g],
aur tú biná kí jáegí, ai Isráel kí
kunwárí: tú phir daf uthákе [h] apne
taín sanwáregí, aur khushí-karne-
wálon kí nách men dákhil hogí.
5 Tú phir Samrún ke paháron
par tákistán lagáwegí; lagáne-
wále lagáwenge, aur un ke mewe
kháwenge [i].
6 Kyúnki ek din áwegá, ki Ifráím
ke pahár par nigahbán pukárenge,
Utho, ki ham Saihún par KHUDÁ-
WAND apne Khudá ke huzúr já-
wen [k].
7 Kyúnki KHUDÁWAND yún kah-
tá hai, ki Ya'qúb ke liye khushí
se gáo, aur qaumon ke sardár ke
liye lalkáro [l]; manádí karo, hamd
karo, aur kaho, Ai KHUDÁWAND,
apní qaum ko, Isráel ke báqí lo-
gon ko bachá.
8 Dekho, main uttar kí sarza-
mín se unhen láúngá [m], aur zamín
kí sarhaddon se unhen jam'a ka-
rúngá [n], aur un men andhe aur
langre, aur wuh jo hámila hai,
aur wuh jise janne ke dard lage
hon, sab honge: barí jamá'at ya-
hán phir áwegí.
9 We rote húe áwenge [o], aur
barí mihrbánagí ke sáth main un
ká rahbar hoúngá; main páníon
kí nahron ke kanáron par ek
barábar ráh se, jis men we tho-
kar na kháenge, unhen le chalún-
gá [p]; kyúnki main Isráel ká báp
hún, aur Ifráím merá palauthá
hai [q].
10 ¶ Ai qaumo, KHUDÁWAND ká
kalám suno, aur dúr ke tápúon
men manádí karo, aur kaho, ki
Wuh, jis ne Isráel ko tittar bittar
kiyá, wuhí use jam'a karegá, aur
jaise charwáhá apne galle kí,
waise wuh us kí nigahbání ka-
regá [r].
11 Kyúnki KHUDÁWAND ne Ya'-
qúb ko fidiya men liyá hai [s], aur
use us ke háth se, jo us se zorá-
war thá, rihái dí hai [t].
12 Is liye we áwenge, aur Saihún
kí choṭí par gáwenge [u], aur KHU-
DÁWAND kí ni'amaton, ya'ne, anáj,
aur mai, aur tel, aur galle ke aur
jhund ke bachchon kí taraf ek
sáth rawán honge [x]; aur un kí
ján seráb bág kí mánind hogí [y],
aur we kabhí phir gamzada na
honge [z].
13 Us waqt kunwárí, jawán aur
búrhe logon samet, khushí se ná-
chegí, ki main un ke gam ko
khushí se badlúngá, aur un ko
tasallí dúngá, aur un kí gamgíní
ko daf'a karke unhen shádmán
karúngá.
14 Aur main káhinon kí ján ko
farbihí se ser karúngá, aur mere
log merí ni'amaton se ásúda
honge, KHUDÁWAND kahtá hai.
15 ¶ KHUDÁWAND yún kahtá
hai, ki Rámah [a] men ek áwáz suní
gayí hai, nauha aur zár zár rone
kí [b]; Rákhil apne larkon par rotí
hai, aur apne larkon kí bábat
tasallí nahín cháhtí, kyúnki we
nahín hain [c].
16 KHUDÁWAND yún kahtá hai,
ki ‖Apne taín nála karne se rok,
aur apní ánkhon ko ánsúon se
báz rakh; ki terí mihnat ká sa-
mara tujhe diyá jáegá, KHUDÁ-
WAND kahtá hai; aur we dush-
manon kí zamín se phir áwenge [d].
17 Aur terí 'áqibat kí bábat
ummed hai, KHUDÁWAND kahtá
hai, ki tere larke apní sarhadd
men phir dákhil honge.
18 ¶ Filhaqíqat main ne Ifráím
ko apne liye mátam karte suná:
Tú ne mujhe tambíh dí, aur main
ne, us bachhre kí mánind jo sa-
dháyá nahín gayá, tambíh pái; tú
mujhe pher, to main phirúngá [e];
kyúnki tú KHUDÁWAND merá
Khudá hai.
19 Ki jab main pherá gayá, to
main ne tauba kí [f]; aur jab main
ne tarbiyat pái, to háth apní rán
par márá; main sharminda balki
pareshán i khátir húá, kyúnki
main ne apní jawání kí malámat
utháí.
20 Kyá Ifráím merá piyárá betá
hai? kyá wuh pasandída farzand
hai? ki yaqínan báwujúde ki us
par 'aib lagáyá, taubhí main use
sargarmí se yád kartá hún: is

[b] Yar. 30. 22.
[c] Gin. 10. 33. Ist. 1. 33. Zab. 95. 11. Yas. 63. 14.
‖ Yá, *barí rahmat tujh par barháí.*
[d] Rúm. 11. 28, 29.
[e] Mal. 1. 2.
[f] Hús. 11. 4.
[g] Yar. 33. 7.
[h] Khur. 15. 20. Qáz. 11. 34. Zab. 149. 3.
[i] Yas. 65. 21. Amús 9. 14. Ist. 20. 6. aur 28. 30.
[k] Yas. 2. 3. Mík. 4. 2.
[l] Yas. 12. 5, 6.
[m] Yar. 3. 12, 18. aur 23. 8.
[n] Hiz. 20. 34, 41. aur 34. 13.
[o] Zab. 126. 5, 6. Yar. 50. 4. Zak. 12. 10.
[p] Yas. 35. 8. aur 43. 19. aur 49. 10, 11.
[q] Khur. 4. 22.
[r] Yas. 40. 11. Hiz. 34. 12, 13, 14.
[s] Yas. 44. 23. aur 48. 20.
[t] Yas. 49. 24, 25.
[u] Hiz. 17. 23. aur 20. 40.
[x] Hús. 3. 5.
[y] Yas. 58. 11.
[z] Yas. 35. 10. aur 65. 19. Muk. 21. 4.
[a] Yash. 18. 25.
[b] Mat. 2. 17, 18.
[c] Paid. 42. 13.
‖ 'Ibrání men, *apní áwáz.*
[d] 4, 5 áyaten. 'Az. 1. 5. Hús. 1. 11.
[e] Nau. 5. 21.
[f] Ist. 30. 2.

liye merí antríán us ke liye ma-
roṛí játí hain[g]; main yaqínan us
par rahmat karúngá, ḲHUDAWAND
kahtá hai[h].
21 Ráh men apne liye nishán
khaṛe kar, apne liye sutún baná:
us sháh-ráh se, hán, us ráh se
jis men tú gayá, apná dil lagá[i];
phir palaṭ, ai Isráel kí kunwárí,
apne in shahron men phir chalí á.
22 ¶ Ai bágí kunwárí[k], tú kab
tak do-dila rahegí[l]? kyúnki ḲHU-
DAWAND ne zamín par ek nayí
shai paidá kí, ki 'Aurat mard ko
gheregí.
23 RABB ul afwáj, Isráel ká
Ḳhudá, yún kahtá hai, ki Jab
main un ke asíron ko phir le
áúngá, to we hanoz Yahúdáh kí
mamlukat aur us ke shahron men
is bát ká charchá karte honge, ki
Ai sadáqat ke maskan, ai Quddúsí
ke paháṛ[m], ḲHUDAWAND tujhe
mubárak kahe[n].
24 Aur Yahúdáh men, aur us ke
sáre shahron men kisán, aur we
jo galle liye húe phirte, ek sáth
basenge[o].
25 Kyúnki main ne thakí húí
ján ko ásúda kiyá, aur har gam-
gín rúh ko ser kiyá.
26 Is par main jágá, aur nigáh
kí, aur merí nínd mujhe míṭhí
ma'lúm húí.
27 ¶ Dekho, we din áte hain,
ḲHUDAWAND kahtá hai, ki main
Isráel ke ghar men, aur Yahúdáh
ke ghar men, insán ká bíj aur
haiwán ká bíj boúngá[p].
28 Aur aisá hogá, ki jis tarah
main ne un kí ghát men baiṭhke[q]
unhen ukháṛá, aur ḍháyá, aur
ulaṭá, aur barbád kiyá, aur dukh
diyá[r], usí tarah main chaukí deke
unhen banáúngá aur lagáúngá,
ḲHUDAWAND kahtá hai[s].
29 Un dinon men we phir na
kahenge, ki Bápdádon ne kachche
angúr kháe, aur laṛkon ke dánt
khaṭṭe ho gaye[t].
30 Lekin har ek apní badkárí
ke sabab maregá[u]: har ek jo
kachche angúr khátá, us ke dánt
khaṭṭe honge.
31 ¶ Dekh, we din áte hain,
ḲHUDAWAND kahtá hai, ki Main
Isráel ke gharáne aur Yahúdáh
ke gharáne ke sáth nayá 'ahd
bándhúngá[x]:
32 Us 'ahd ke muwáfiq nahín, jo

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

g Ist. 32. 36. Yas. 63. 15. Hús. 11. 8.
h Yas. 57. 18. Hús. 14. 4.
i Yar. 50. 5.
k Yar. 3. 6, 8, 11, 12, 14, 22.
l Yar. 2. 18, 23, 36.
m Zak. 8. 3.
n Zab. 122. 5, 6, 7, 8. Yas. 1. 26.
o Yar. 33. 12, 13.
p Hiz. 36. 9, 10, 11. Hús. 2. 23. Zak. 10. 9.
q Yar. 44. 27.
r Yar. 1. 10. aur 18. 7.
s Yar. 24. 6.
t Hiz. 18. 2, 3.
u Gal. 6. 5, 7.
x Yar. 32. 40. aur 33. 14. Hiz. 37. 26. 'Ibrán. 8. 8,—12. aur 10. 16, 17.

main ne un ke bápdádon se
kiyá, jis din main ne un kí
dastgírí kí[y], ki zamín i Misr se
unhen nikál láún, aur unhon ne
mere us 'ahd ko toṛá, báwujúde
ki main un ká shauhar thá, ḲHU-
DAWAND kahtá hai.
33 Balki yih wuh 'ahd hai, jo
main Isráel ke gharáne se ka-
rúngá[z]; un dinon ke ba'd, ḲHU-
DAWAND farmátá hai, main apní
sharí'at ko un ke andar rakhúngá,
aur un ke dil par use likhúngá[a];
aur main un ká Ḳhudá húngá,
aur we mere log honge[b].
34 Aur we phir apne apne paṛosí
aur apne apne bhái ko yih kahke
na sikháwenge, ki ḲHUDAWAND
ko pahcháno; kyúnki chhoṭe se
baṛe tak we sab mujhe jánenge[c],
ḲHUDAWAND kahtá hai: ki main
un ke gunáh bakhsh dúngá, aur
un kí ḳhatáon ko yád na ka-
rúngá[d].
35 ¶ ḲHUDAWAND yún kahtá
hai, wuh jo din ko súraj kí rosh-
ní detá hai, aur jis ne rát kí
roshní ke liye chánd aur sitáron
ká nizám kar diyá hai[e], jo sa-
mundar ko ḍánṭtá hai, jis waqt
us kí lahren shor kartí hon[f], us
ká nám RABB ul afwáj hai[g]:
36 Agar yih nizám mere áge se
mauqúf hojáegá, ḲHUDAWAND
kahtá hai, to Isráel kí nasl bhí
mere áge se játí rahegí, ki ha-
mesha tak qaum phir na ho[h].
37 ḲHUDAWAND yún kahtá hai,
ki Agar ho sake, ki úpar ásmán
nápá jáe, yá níche zamín kí newon
kí paimáish ho, to main bhí un ke
sáre kámon ke sabab se Isráel kí
nasl ko radd kar dúngá, ḲHUDA-
WAND kahtá hai[i].
38 ¶ Dekh, we din áte hain,
ḲHUDAWAND kahtá hai, ki yih
shahr Hananiel ke burj se[k] kone
ke darwáze tak ḲHUDAWAND ke
liye biná kiyá jáegá.
39 Aur phir paimáish kí rassí[l]
us ke muqábil Jaríb paháṛ tak
hoke Jo'átah ko gher legí.
40 Aur murdon kí láshon kí aur
rákh kí sárí wádí, aur sáre khet
Kidrún ke nále tak, aur Ghuṛ-
Pháṭak ke kone tak[m], púrab kí
taraf, ḲHUDAWAND ke liye mu-
qaddas honge[n]; wuh phir hamesha
tak na ukháṛá na giráyá jáegá.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

y Ist. 1. 31.
z Yar. 32. 40.
a Zab. 40. 8. Hiz. 11. 19, 20. aur 36. 26, 27. 2 Qur. 3. 3.
b Yar. 24. 7. aur 30. 22. aur 32. 38.
c Yas. 54. 13. Yúh. 6. 45. 1 Qur. 2. 10. 1 Yúh. 2. 20.
d Yar. 33. 8. aur 50. 20. Mík. 7. 18. A'am. 10. 43. aur 13. 39. Rúm. 11. 27.
e Paid. 1. 16. Zab. 72. 5, 17. aur 89. 2, 36, 37. aur 119. 91.
f Yas. 51. 15.
g Yar. 10. 16.
h Zab. 148. 6. Yas. 54. 9, 10. Yar. 33. 20.
i Yar. 33. 22.
k Naham. 3. 1. Zak. 14. 10.
l Hiz. 40. 8. Zak. 2. 1.
m 2 Taw. 23. 15. Naham. 3. 28.
n Yúel 3. 17.

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

XXXII BÁB.

1 Yaramiyáh, jise Sidqiyáh ne qaid kiyá thá us ki peshíngoí ke sabab, 6 Hanamiel ká khet mol letá. 13 Qabála Barúk ko supurd kiye játe ki unhen hifázat se rakhke sab logon par yih jatáwe ki áyande men log Bábul se phirenge. 16 Yaramiyáh du'á mángtá aur Khudá se faryád kartá. 26 Logon ke gunáhon ke sabab Khudá unhen asírí men chhoṛ detá, 36 par wa'da kartá, ki waqt i muqarrar shádmání ke sáth phir áwenge.

590 ke qaríb. WUH kalám jo Yahúdáh ke
bádsháh Sidqiyáh ke das-
a 2 Sal.25.1,2. Yar. 39. 1. wen baras men[a], jo Nabúkad-
razar ke julús ke aṭhárahwen
baras ke mutábiq thá, KHUDA-
WAND kí taraf se Yaramiyáh ko
pahunchá.
2 Aur us waqt Bábul ke bád-
sháh kí fauj Yarúsalam ká mu-
hásara kartí thí; aur Yaramiyáh
nabí us qaidkháne ke sahn men,
jo Yahúdáh ke bádsháh ke ghar
b Naham. 3. 25. Yar. 33. 1. aur 37. 21. aur 38. 6. aur 39. 14. men thá, band thá[b].
3 Ki Yahúdáh ke bádsháh Sid-
qiyáh ne use yih kahke qaid kiyá,
ki Tú kyún nubúwat kartá aur
kahtá hai, ki KHUDAWAND yún
kahtá hai, Dekh, main is shahr
ko Bábul ke bádsháh ke háth
men kar dúngá, aur wuh use le
c Yar. 34. 2. legá[c];
4 Aur Yahúdáh ká bádsháh
Sidqiyáh Kasdíon ke háth se
d Yar. 34. 3. aur 38. 18, 23. aur 39. 5. aur 52. 9. bhágke bach na sakegá[d], lekin
Bábul ke bádsháh ke háth men
zarúr hawála kiyá jáegá, aur us
se rúbarú báten karegá, aur
donon kí ánkhen muqábil hongí;
5 Aur wuh Sidqiyáh ko Bábul
men le jáegá, aur jab tak main us
e Yar. 27. 22. kí khabar lene na áún[e], wahán
wuh rahegá, KHUDAWAND kahtá
hai; har chand tum Kasdíon ke
sáth jang karoge, par fath na
f Yar. 21. 4. aur 33. 5. páoge[f].
6 ¶ Aur Yaramiyáh ne kahá, ki
KHUDAWAND ká kalám mujh par
názil húá, aur us ne kahá,
7 Dekh, tere chachá Salúm ká
beṭá Hanamiel tere pás áke ka-
hegá, ki Merá khet, jo 'Anatút
men hai, apne liye mol líjiye;
kyúnki us ká fidiya dená terá haqq
g Ahb. 25.24, 25, 32. Rút 4. 4. hai[g].
8 Tab mere chachá ká beṭá
Hanamiel qaidkháne ke sahn men
mere pás áyá, aur jaisá KHUDA-
WAND ne farmáyá thá, mujh se
kahá, ki Merá khet, jo 'Anatút
Binyamín kí sarzamín men hai,
tú mol líjiyo: kyúnki yih terá
maurúsí haqq hai, aur is ká
fidiya dená tere zimme men hai;
apne liye mol le. Tab main ne
jáná ki yih KHUDAWAND ká kalám
hai.
9 Aur main ne us khet ko, jo
'Anatút men thá, apne chachá ke
beṭe Hanamiel se mol liyá, aur
satrah misqál rúpá taulke use
diyá[h]. h Paid. 23.16. Zak. 11. 12.
10 Aur main ne ek qabála likhá,
aur us par muhr kí, aur gawáh
kar rakhe, aur naqdí tarázú men
taulke use dí.
11 So main ne us qabála ko
liyá, jis par áín aur dastúr ke
muwáfiq muhr kí gayí thí, aur use
bhí jo be-muhr thá.
12 Aur main ne us qabála ko,
apne chachá ke beṭe Hanamiel
ke sámhne aur un gawáhon ke
huzúr[i], jinhon ne apne nám qa- i Dekho Yas. 8. 2.
bála par likhe the, sáre Yahúdíon
ke rú ba rú jo qaidkháne ke sahn
men baiṭhe the, Barúk bin Naiyi-
riyáh bin Mahassiyáh ko sompá[k]. k Yar. 36. 4.
13 ¶ Aur main ne un ke áge
Barúk ko hukm diyá, aur kahá,
14 Ki RABB ul afwáj, Isráel ká
Khudá, yún kahtá hai, ki Ye
kágazát le, yih qabála jis par
muhr kí gayí, aur yih qabála jo
be-muhr hai, aur unhen miṭṭí ke
bartan men rakh, ki bahut dinon
tak ṭhahren:
15 Kyúnki RABB ul afwáj, Isráel
ká Khudá, yún farmátá hai, ki
Ghar, aur khet, aur tákistán phir
is zamín men mol liye jáenge[l]. l 37, 43 áyaten.
16 ¶ Us ke ba'd ki main ne
qabála Barúk bin Naiyiriyáh ko
sompá, main ne yih kahke KHU-
DAWAND se du'á mángí,
17 Ai KHUDAWAND Khudá, dekh,
tú ne apní baṛí qudrat se, aur
apne baṛháe húe bázú se ásmán
aur zamín ko paidá kiyá[m], aur m 2 Sal.19.15.
tere áge koí kám mushkil nahín
hai[n]: n Paid. 18.14. 27 áyat. Lúq. 1. 37.
18 Tú hazáron par mihrbání
kartá hai, aur bápdádon kí bad-
káríon ká badlá un ke ba'd un
ke farzandon kí god men rakh
detá hai[o]; zabardast aur qádir o Khur. 20. 6. aur 34. 7. Ist. 5. 9, 10.
Khudá[p], RABB ul afwáj us ká nám p Yas. 9. 6
hai[q]; q Yar. 10. 16.
19 Mashwarat men buzurg[r] aur r Yas. 28. 29.
kám karne men qudrat-wálá hai:
baní Ádam kí sárí ráhen terí zer
i nazar hain[s], aur tú har ek ko s Aiy. 34. 21. Zab. 33. 13. Ams. 5. 21. Yar. 16. 17.

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

us kí ráhon ke muwáfiq, aur us
ke kámon ke phal ke mutábiq
detá [t].
20 Jis ne zamín i Misr men áj
tak, aur Isráel men, aur sáre
ádmíon men nishán aur hairat-
afzá qudraten dikhláín, aur apne
liye ek nám paidá kiyá, jaise áj
ke din hai [u];
21 Aur apní qaum Isráel ko
zamín i Misr se nishánon, aur
qudraton ke sáth, aur qawí háth
aur barháe húe bázú se, aur barí
dhák se nikál láyá [x];
22 Aur yih mulk unhen diyá, jis
kí bábat tú ne un ke bápdádon se
qasam karke kahá thá, ki main
dúngá: aisí sarzamín jahán shír
o shahd bahtá hai [y];
23 Aur we us men dákhil húe,
aur us ke málik hogaye; par
unhon ne terí nahín suní, na terí
sharí'at par chale [z]: in sab huk-
mon men se jo tú ne unhen far-
máe, ek par bhí 'amal nahín kiyá;
is liye tú ne un par yih baláen
názil kín.
24 Dekh, shahr tak us ke le lene
ke liye damdama bándhte játe
hain; aur wuh Kasdíon ke háth
men, jo us par charhe hain, talwár,
aur kál, aur wabá ke sabab [a]
hawála kiyá játá [b]: aur jo kuchh
tú ne kahá, so húá; aur dekh, tú
áp dekhtá hai.
25 Aur, ai KHUDÁWAND Khudá,
tú ne mujh se kahá, ki Wuh khet
apne liye naqdí deke mol le, aur
gawáhon kí gawáhí karwá, agar-
chi yih shahr Kasdíon ke qabze
men diyá gayá [c].
26 ¶ Tab KHUDÁWAND ká ka-
lám Yaramiyáh ko pahunchá, aur
us ne kahá,
27 Ki Dekh, main KHUDÁWAND
hún, aur sáre bashar ká Khudá [d]:
kyá mere áge koí kám dushwár
hai [e]?
28 Is liye KHUDÁWAND yún
kahtá hai, ki Dekh, main is shahr
ko Kasdíon ke háth men aur
Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar
ke háth men kar dúngá, aur wuh
use le legá [f]:
29 Aur Kasdí, jo is shahr par
charháí karte hain, us men dákhil
honge, aur is shahr men ág lagá-
wenge, aur use jaláwenge [g], un
gharon samet jin kí chhaton par
unhon ne Ba'al ke liye lubán

[t] Yar. 17. 10.
[u] Khur. 9. 16. 1 Taw. 17. 21. Yas. 63. 12. Dán. 9. 15.
[x] Khur. 6. 6. 2 Sam. 7. 23. 1 Taw. 17. 21. Zab. 136. 11, 12.
[y] Khur. 3. 8, 17. Yar. 11. 5.
[z] Naham. 9. 26. Yar. 11. 8. Dán. 9. 10, —14.
[a] Yar. 14. 12.
[b] Yar. 33. 4. 25, 36 áyaten.
[c] 24 áyat.
[d] Gin. 16. 22.
[e] 17 áyat.
[f] 3 áyat.
[g] Yar. 21. 10. aur 37. 8, 10. aur 52. 13.

jaláyá [h], aur begáne Iláhon ke
liye tapáwan tapáe, ki mujhe
gussa diláwen.
30 Kyúnki baní Isráel aur baní
Yahúdáh ne apní jawání se leke
ab tak mere huzúr men sirf buráí
kí; baní Isráel ne apne háthon
ke kám se mujhe sirf gussa diláyá,
KHUDÁWAND kahtá hai [i].
31 Ki yih shahr mere liye ek
chirh hai, aur jis din se unhon ne
use biná kiyá áj ke din tak, mere
gussa aur qahr ká bá'is hai: main
cháhtá hún ki use apne sámhne
se daf'a karún [k],
32 Baní Isráel aur baní Yahú-
dáh kí sárí badkárí ke liye, jo
unhon ne, aur un ke bádsháhon
ne, aur un ke sardáron ne, aur
un ke káhinon ne, aur un ke
nabíon ne, aur Yahúdáh ke logon
ne, aur Yarúsalam ke báshindon
ne kí, ki mujhe ranjída karen [l].
33 Kyúnki unhon ne merí taraf
píth kí, aur munh na kiyá [m]; har-
chand main ne unhen sikhláyá,
sawere uthke sikhláyá [n], tad bhí
unhon ne kán na lagáyá, ki ta'lím
páwen.
34 Aur us ghar men, jo mere
nám ká kahátá hai, unhon ne apní
makrúhát rakhín, ki use nápák
karen [o].
35 Aur unhon ne Ba'al kí únchí
jagahon ko, jo bin Hinnúm kí wádí
men hain, banáyá, ki apne beton
aur betíon ko Málik [p] ke liye ág
men guzránen [q], jo main ne unhen
na farmáyá, na mere wahm men
bhí yih mazmún guzrá [r], ki we
aisá makrúh kám karke Yahúdáh
ko khatákár karáwen.
36 ¶ Tis par bhí is shahr kí
bábat, jis ke haqq men tum kahte
ho, ki Talwár, aur kál, aur wabá
ke sabab wuh Bábul ke bádsháh
ke háth men sompá jáegá, KHU-
DÁWAND Isráel ká Khudá yún
kahtá hai [s];
37 Dekh, main unhen sárí za-
mínon se, jahán main ne un ko
apne gusse aur gazab aur qahr
i shadíd se hánk diyá hai, jam'a
karúngá [t], aur is makán men phir
láúngá, aur amán se ábád kar-
úngá [u]:
38 Aur we mere log honge, aur
main un ká Khudá húngá [x]:
39 Aur main aisí taufíq bakh-
shúngá, ki we ek dil hojáwenge [y],

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

[h] Yar. 19. 13.
[i] Yar. 2. 7. aur 3. 25. aur 7. 22.—26. aur 22. 21. Hiz. 20. 28.
[k] 2 Sal. 23. 27. aur 24. 3.
[l] Yas. 1. 4, 6. Dán. 9. 8.
[m] Yar. 2. 27. aur 7. 24.
[n] Yar. 7. 13.
[o] Yar. 7. 30, 31. aur 23. 11. Hiz. 8. 5, 6.
[p] Ahb. 18. 21. 1 Sal. 11. 33.
[q] Yar. 7. 31. aur 19. 5.
[r] Yar. 7. 31.
[s] 24 áyat.
[t] Ist. 30. 3. Yar. 23. 3. aur 29. 14. aur 31. 10. Hiz. 37. 21.
[u] Yar. 23. 6. aur 33. 16.
[x] Yar. 24. 7. aur 30. 22. aur 31. 33.
[y] Yar. 24. 7. Hiz. 11. 19, 20.

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

aur ek hí ráh par chalenge, aur mujh se hamesha darenge, tá ki un ká aur ba'd un ke un ke farzandon ká bhalá howe:

40 Aur main un ke sáth 'ahd i abadí bándhúngá[z], jis se main kabhí phir na jáúngá, aur main sadá un se neki karúngá; aur main apná khauf un ke dil men dálúngá[a], ki we mujh se phir bargashta na howen.

41 Hán, main un se khush hoke un kí khairkhwáhí karúngá[b], aur apne sáre dil se aur apní sárí ján se yaqínan unhen is sarzamín men lagáúngá[c].

42 Kyúnki KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Jis tarah main ne is qaum par yih sárí 'azím baláen názil kín[d], usí tarah main un se bahutsí nekíán, jin kí bábat main ne un se wa'da kiyá hai, karúngá.

43 Aur is zamín men, jis kí bábat tum kahte ho, ki Wuh wírán hai, ki wahán na insán hai na haiwán[e], kyúnki wuh Kasdíon ke háth men sompí gayí, khet phir mol liye jáenge[f].

44 Binyamín kí zamín men[g], aur Yarúsalam kí nawáhí men, aur Yahúdáh ke shahron men, aur kohistán ke shahron men, aur wádí ke shahron men, aur dakkhin ke shahron men, log kheton ko naqdí deke mol lenge, aur qabále likháenge, aur un par muhr karwáenge, aur gawáhon kí gawáhí karwáenge; kyúnki main un ke asíron ko pher láúngá, KHUDÁWAND kahtá hai[h].

XXXIII BÁB.

1 *Khudá asíron se wa'da kartá ki we khush hoke phirenge,* 9 *aur apne mulk men chain se rahenge,* 12 *aur un ká khúb intizám hogá.* 15 *Masíh, jo rástbází kí Shákh hai, un hí ká hogá,* 17 *bádsháhat aur kahánat donon járí rahengí,* 20 *aur muqarrar un kí mubárak nasl hogí.*

KHUDÁWAND ká kalám phir do bára Yaramiyáh par názil húá, jis waqt wuh qaidkháne ke sahn men qaid thá[a], aur us ne kahá,

2 KHUDÁWAND jo yih kartá hai, KHUDÁWAND jo us ká bání aur qáim karnewálá hai, yún kahtá[b]; KHUDÁWAND us ká nám hai[c].

3 Ki mujh se minnat kar, aur main tujhe jawáb dúngá, aur barí aur chhipí húí chízon ko, jinhen tú nahín jántá, main tujh par záhir karúngá[d].

z Yas. 55. 3. Yar. 31. 31.
a Yar. 31. 33.
b Ist. 30. 9. Saf. 3. 17.
c Yar. 24. 6. aur 31. 28. 'Amús 9. 15.
d Yar. 31. 28.
e Yar. 33. 10.
f 15 áyat.
g Yar. 17. 26.
h Yar. 33. 7, 11, 26.

590 ke qaríb.

a Yar. 32. 2, 3.
b Yas. 37. 26.
c Khur. 15. 3. 'Amús 5. 8. aur 9. 6.
d Zab. 91. 15. Yar. 29. 12. Yas. 48. 6.

4 Kyúnki KHUDÁWAND Isráel ká Khudá, is shahr ke gharon kí bábat, aur Yahúdáh ke bádsháhon ke gharon kí bábat, jo damdamon[e] aur talwár ke bá'is se dháe gaye hain, yún kahtá hai,

5 We Kasdíon se larne áe hain[f], aur un ko ádmíon kí láshon se bharne ko áe, jinhen main ne apne gazab o qahr se qatl kiyá hai, aur jin kí sárí khabásat ke liye main ne is shahr se apná munh chhipáyá hai.

6 Dekh, main use sihhat aur shifá bakhshúngá[g]; main unhen changá karúngá, aur amán aur rástí kí kasrat un par záhir karúngá.

7 Aur main Yahúdáh ke asíron ko aur Isráel ke asíron ko phir láúngá[h], aur us tarah biná karúngá jaise ki we pahle the[i].

8 Aur main unhen, un kí sárí sharárat se jo unhon ne mere barkhiláf kí hai, pák karúngá[k]; aur main un kí sárí badkáríán, jinhen we karke gunahgár húe, aur jin se unhon ne mujh se bagáwat kí hai, mu'áf karúngá[l].

9 ¶ Aur un se merá ek farkhunda nám hogá[m], jo zamín kí sárí qaumon ke áge sitáish aur 'izzat ká bá'is hogá, jis waqt we us nekí ko, jo main un se kartá hún, sunengí: aur un sárí nekíon, aur sárí bhaláíon ke sabab, jo main un se karúngá, we darengí aur kámpengí[n].

10 KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki Is makán men, jis kí bábat tum kahte ho ki wírán hai, wahán na insán hai na haiwán hai[o], aur Yahúdáh ke shahron men, aur Yarúsalam ke bázáron men, jo wírán hain, jahán insán nahín aur báshinda nahín aur haiwán nahín hai,

11 Khushí kí áwáz aur khurramí kí áwáz suní jáegí[p]; dulhá kí áwáz aur dulhin kí áwáz; un kí áwáz jo kahte hain, RABB ul afwáj kí sitáish karo, kyúnki wuh khúb hai, aur us kí rahmat abadí hai[q]; aur un kí áwáz jo KHUDÁWAND ke ghar men shukrguzárí kí qurbání láenge[r]. Kyúnki main is zamín ke asíron ko is men, jis tarah we pahle baste the, phir láke basáúngá[s], KHUDÁWAND kahtá hai.

12 RABB ul afwáj yún kahtá hai, ki Is makán men, jo be-insán aur be-haiwán wírán hai, aur us ke

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

e Yar. 32. 24.
f Yar. 32. 5.
g Yar. 30. 17.
h Yar. 30. 3. aur 32. 44. 11 áyat.
i Yas. 1. 26. Yar. 24. 6. aur 30. 20. aur 31. 4, 28. aur 42. 10.
k Hiz. 36. 25. Zak. 13. 1. 'Ibrán. 9. 13, 14.
l Yar. 31. 34. Mík. 7. 18.
m Yas. 62. 7. Yar. 13. 11.
n Yas. 60. 5.
o Yar. 32. 43.
p Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10. Muk. 18. 23.
q 1 Taw. 16. 8, 34. 2 Taw. 5. 13. aur 7. 3. 'Az. 3. 11. Zab. 136 1. Yas. 12. 4.
r Abb. 7. 12. Zab. 107. 22. aur 116. 17.
s 7 áyat.

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

sáre shahroṉ meṉ charwáhe ba-
seṉge, jo apne galloṉ ko árám
deṉge[t].
13 Paháṛoṉ ke shahroṉ meṉ,
aur wádí ke shahroṉ meṉ, aur
dakkhin ke shahroṉ meṉ, aur
Binyamín kí zamín meṉ[u], aur
Yarúsalam kí nawáhí meṉ, aur
Yahúdáh ke shahroṉ meṉ, galle
ginnewále ke háth ke níche phir
guzreṉge[x], ḲHUDÁWAND kahtá
hai.
14 Dekh, we din áte haiṉ, ḲHU-
DÁWAND kahtá hai[y], ki maiṉ wuh
achchhí bát, jo maiṉ ne Isráel ke
gharáne aur Yahúdáh ke gharáne
se kahí hai, púrí karúṉgá[z].
15 ¶ Un dinoṉ meṉ aur us waqt
meṉ, maiṉ Dáúd ke liye sadáqat
kí Sháḳh baṛháúṉgá[a], aur wuh
zamín meṉ 'adálat o sadáqat se
'amal karegá.
16 Un dinoṉ meṉ Yahúdáh naját
páwegá[b], aur Yarúsalam chain se
sukúnat karegá, aur yihí nám
hai, jo we use kaheṉge, ‖ ḲHUDÁ-
WAND hamárí sadáqat.
17 ¶ Ki ḲHUDÁWAND yúṉ kahtá
hai, ki aisá na hogá, ki Isráel ke
gharáne ke taḳht par baiṭhne ke
liye Dáúd kisí shaḳhs ká muhtáj
ho[c];
18 Aur Láwí aur káhin bhí
kadhí kisí shaḳhs ke muhtáj na
hoṉge, jo mere áge chaṛháwe guz-
ráneṉ[d], aur hadye jaláweṉ, aur
hamesha kí qurbání kareṉ.
19 ¶ Phir ḲHUDÁWAND ká kalám
Yaramiyáh ko pahunchá, aur us
ne kahá,
20 ḲHUDÁWAND yúṉ kahtá hai,
ki Agar tum merá wuh 'ahd jo
maiṉ ne din ko kiyá, aur merá
wuh 'ahd jo rát ko kiyá, toṛ sakte[e],
ki din apne waqt par aur rát
apne hí waqt par na ho,
21 To sháyad aisá howe, ki maiṉ
bhí apne banda Dáúd se 'ahd-
shikaní karúṉ[f], ki us ke taḳht par
bádsháhí karne ko beṭá na howe;
aur Láwí káhinoṉ se bhí, jo merí
ḳhidmat karte haiṉ, merá 'ahd
toṛá jáe.
22 Jaisá ásmán ká lashkar ginne
meṉ nahíṉ átá, aur samundar kí
ret nápí nahíṉ játí[g], waisá hí
maiṉ apne bande Dáúd kí nasl
ko, aur Láwíoṉ ko, jo merí ḳhid-
mat karte haiṉ, firáwání baḳh-
shúṉgá.

[t] Yas. 65. 10. Yar. 31. 24. aur 50. 19.
[u] Yar. 17. 26. aur 32. 44.
[x] Ahb. 27. 32.
[y] Yar. 23. 5. aur 31. 27, 31.
[z] Yar. 29. 10.
[a] Yas. 4. 2. aur 11. 1. Yar. 23. 5.
[b] Yar. 23. 6.
‖ 'Ibrání meṉ, *Yahowáh-sidqinú.*
[c] 2 Sam. 7. 16. 1 Sal. 2. 4. Zab. 89. 29, 36. Lúq. 1. 32, 33.
[d] Rúm. 12. 1. aur 15. 16. 1 Pat. 2. 5, 9. Muk. 1. 6.
[e] Zab. 89. 37. Yas. 54. 9. Yar. 31. 36. 25 áyat.
[f] Zab. 89. 34.
[g] Paid. 13. 16. aur 15. 5. aur 22. 17. Yar. 31. 37.

23 Phir ḲHUDÁWAND ká kalám
Yaramiyáh ko pahunchá, aur us
ne kahá,
24 Kyá tú daryáft nahíṉ kartá,
ki ye log kyá kahte haiṉ, ki Jin
do gharánoṉ ko[h] ḲHUDÁWAND ne
chuná, us ne unheṉ radd kar diyá?
isí tarah we merí ummat ko
haqír jánte haiṉ, ki goyá un ke
nazdík we qaum rahe nahíṉ.
25 ḲHUDÁWAND yúṉ kahtá hai,
ki Agar din rát ke sáth merá 'ahd
na ho[i], aur agar maiṉ ne ásmán
aur zamín ká nizám muqarrar
nahíṉ kiyá ho[k],
26 To maiṉ Ya'qúb kí nasl ko,
aur apne banda Dáúd ko radd
kar dúṉgá[l], yaháṉ tak ki maiṉ
Abirahám aur Iz,hák aur Ya'qúb
kí nasl par hukúmat karne ke liye
us ke farzandoṉ meṉ se kisí ko
na lúṉ; kyúṉki maiṉ un ke asíroṉ
ko pher le áúṉgá[m], aur un par
rahmat karúṉgá.

[h] 21, 22 áyateṉ.
[i] 20 áyat. Paid. 8. 22.
[k] Zab. 74. 16, 17. aur 104. 19. Yar. 31. 35, 36.
[l] Yar. 31. 37.
[m] 7, 11 áyateṉ. Az. 2. 1.

XXXIV BÁB.

1 *Yaramiyáh Sidqiyáh aur shahr ke logoṉ ko un ke asír hojáne kí ḳhabar áge se detá hai.* 8 *Raúsá aur ri'áyá apne gulám laundí ázád karte, aur phir 'ahd-shikaní karke un ko pakaṛke rakhte.* 12 *Is náfarmání ke sabab Yaramiyáh un ko paigám kartá ki Sidqiyáh aur ri'áyá dushmanoṉ ke qabze meṉ giriftár hoṉge.*

591 ke qaríb.

WUH kalám jo ḲHUDÁWAND
kí taraf se Yaramiyáh par
názil húá, jis waqt Bábul ká bád-
sháh Nabúkadnazar, aur us kí
sárí fauj[a], aur us kí sarzamín kí
sárí bádsháhateṉ[b], jo us kí tábi'
thíṉ, aur sárí qaumeṉ Yarúsalam
se aur us ke sáre shahroṉ se laṛtí
thíṉ, aur us ne kahá,
2 Ki ḲHUDÁWAND Isráel ká
Ḳhudá yúṉ kahtá hai, ki Já, aur
Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh se
bol, aur us se kah, ki ḲHUDÁ-
WAND yúṉ kahtá hai, Dekh,
maiṉ is shahr ko Bábul ke bád-
sháh ke qabze meṉ kar dúṉgá[c],
aur wuh use ág se jaláwegá[d]:
3 Aur tú us ke háth se na nikal
bhágegá[e], balki yaqínan pakṛá
jáegá, aur us ke háth meṉ giriftár
hogá; aur terí ánkheṉ Bábul ke
bádsháh kí ánkhoṉ ko dekheṉgí,
aur wuh rúbarú tujh se báteṉ
karegá, aur tú Bábul meṉ jáegá.
4 Tis par bhí, ai Yahúdáh ke
bádsháh Sidqiyáh, ḲHUDÁWAND
ká kalám sun; ḲHUDÁWAND ne

[a] 2 Sal. 25. 1, wag. Yar. 39. 1. aur 52. 4.
[b] Yar. 1. 15.
[c] Yar. 21. 10. aur 32. 3, 28.
[d] Yar. 32. 29. 22 áyat.
[e] Yar. 32. 4.

Peshtar Masíh se, 591 ke qaríb.

terí bábat yúṉ kahá hai, ki Tú
talwár se na maregá;
5 Tú amn kí hálat meṉ maregá,
aur jis tarah tere bápdádoṉ ke
liye, un bádsháhoṉ ke wáste jo
tujh se áge the, ḵhushbúíáṉ jaláte
the[f], tere liye bhí jaláweṉge[g];
aur tujh par nauha kareṉge, aur
kaheṉge, Háe, ḵhudáwand[h]! ky-
úṉki maiṉ ne yih bát kahí, Ḵhu-
dáwand kahtá hai.
6 Tab Yaramiyáh nabí ne yih
sárí báteṉ Yahúdáh ke bádsháh
Sidqiyáh se Yarúsalam meṉ kahíṉ,
7 Jis waqt Bábul ke bádsháh kí
fauj Yarúsalam se aur Yahúdáh
ke sáre shahroṉ se jo bach rahe
the, aur Lakís aur 'Azíqah se
laṛtí thí; kyúṉki ye hasín shahr[i]
Yahúdáh ke shahroṉ meṉ se bach
rahe the.
8 ¶ Wuh kalám jo Ḵhudáwand
kí taraf se Yaramiyáh ko pa-
huṉchá, ba'd us ke ki Sidqiyáh
bádsháh ne, Yarúsalam ke sáre
logoṉ ke sáth qaul qarár karke,
un kí ázádí kí manádí kí thí[k];
9 Ki har ek apne gulám ko, aur
har ek apní launḍí ko, 'Ibrání
mard yá 'Ibrání 'aurat ko ázád
kar de[l]; ki koí apne Yahúdí bháí
se ḵhidmat na karáwe[m].
10 Aur jab sáre sardároṉ ne,
aur sáre logoṉ ne, jo is 'ahd
meṉ dáḵhil the, suná, ki har ek
ko lázim hai, ki apne gulám aur
apní launḍí ko ázád kare, aur
phir un se ḵhidmat na karáwe, to
unhoṉ ne máná, aur unheṉ ázád
kar diyá.
11 Par ba'd us ke we phir gaye[n],
aur un gulámoṉ aur launḍíoṉ ko,
jinheṉ unhoṉ ne ázád kiyá thá,
pakaṛke phir le áe, aur unheṉ
tábi' karáyá, ki gulám aur laun-
ḍíáṉ howeṉ.
12 ¶ So Ḵhudáwand ká kalám
Ḵhudáwand kí taraf se Yarami-
yáh par názil húá, aur us ne kahá,
13 Ḵhudáwand Isráel ká Ḵhudá
yúṉ kahtá hai, ki Maiṉ ne tum-
háre bápdádoṉ ke sáth, jis din
maiṉ unheṉ zamín i Misr se, aur
gulámoṉ ke ghar se nikál láyá,
yih kahke 'ahd bándhá,
14 Ki sát sát baras[o] ke ba'd har
ek apne bháí 'Ibrání mard ko, jo
tere háth bechá gayá ho, ázád
kar de; aur jab us ne chha baras
tak terí ḵhidmat kí, tú use apne

f Dekho 2 Taw. 16. 14. aur 21. 19.
g Dán. 2. 46.
h Dekho Yar. 22. 18.
i 2 Sal. 18. 13. aur 19. 8. 2 Taw. 11. 5, 9.
591 ke qaríb.
k Ḵhur. 21. 2. Áhb. 25. 10. 14 áyat.
l Naham. 5. 11.
m Áhb. 25. 39,—46.
590 ke qaríb.
n Dekho 21 áyat. Yar. 37. 5.
o Ḵhur. 21. 2. aur 23. 10. Ist. 15. 12.

Peshtar Masíh se, 590 ke qaríb.

pás se chhuṛá de: par tumháre
bápdádoṉ ne merí na suní, na
apná kán lagáyá.
15 Aur ab tum phirke aur hí
hogaye the, aur tum ne merí na-
zar meṉ nekokárí kí thí, ki har
ek ne apne paṛosí ko ázádí ká
muzhda diyá; aur tum ne us ghar
meṉ, jo mere nám ká kahlátá hai[p],
mere huzúr 'ahd bándhá thá[q]:
16 Par tum ne phir bargashta
hoke mere nám ko nápák kiyá[r], aur
har ek ne apne gulám ko, aur har
ek ne apní launḍí ko, jinheṉ us ne
un kí marzí ke muwáfiq ázád kiyá
thá, phir pakaṛ liyá, aur unheṉ
phir tábi' meṉ láe, ki we tumháre
liye gulám aur launḍíáṉ baneṉ.
17 Is liye Ḵhudáwand yúṉ
kahtá hai, ki Tum ne merí na suní,
ki har ek apne bháí ko, aur har
ek apne paṛosí ko us kí ázádí ká
muzhda dewe: dekh, Ḵhudá-
wand kahtá hai, Maiṉ tumheṉ
talwár aur wabá aur kál[s] kí ázádí
ká muzhda detá húṉ[t]; aur maiṉ
tumheṉ zamín kí sárí bádsháh-
atoṉ meṉ tittar bittar karúṉgá[u].
18 Aur maiṉ un ádmíoṉ ko,
jinhoṉ ne mujh se 'ahd-shikaní
kí, aur us 'ahd kí báteṉ jise unhoṉ
ne mere huzúr bándhá púrí nahíṉ
kíṉ, jab bachhṛe ko do ṭukṛe
kiye[x] aur un ke bích meṉ se hoke
guzre,
19 Ya'ne, Yahúdáh ke sardár,
aur Yarúsalam ke sardár, aur
ḵhoje, aur káhin, aur zamín kí
sárí qaum, jo bachhṛe ke ṭukṛoṉ
ke darmiyán guzrí,
20 Háṉ, maiṉ unheṉ un ke
dushmanoṉ ke háth meṉ, aur un
ke háth meṉ jo un kí ján ke
ḵhwáhán haiṉ, asír karwáúṉgá:
aur un kí lásheṉ hawáí parindoṉ
aur zamín ke darindoṉ kí ḵhurák
hoṉgí[y].
21 Aur maiṉ Yahúdáh ke bád-
sháh Sidqiyáh ko, aur us ke
sardároṉ ko, un ke dushmanoṉ
ke háth meṉ, aur un ke háth meṉ
jo un kí ján ke ḵhwáhán haiṉ,
aur Bábul ke bádsháh kí fauj ke
háth meṉ, jo tum ko chhoṛke
chalá gayá[z], kar dúṉgá.
22 Dekh, maiṉ hukm karúṉgá,
Ḵhudáwand kahtá hai, aur un-
heṉ phir is shahr par chaṛhá
láúṉgá[a]; aur we us se laṛeṉge,
aur use le leṉge, aur use ág se

p Yar. 7. 10.
q Yúṉ, 2 Sal. 23. 3. Naham. 10. 29.
r Ḵhur. 20. 7. Áhb. 19. 12.
s Yar. 32. 24, 36.
t Mat. 7. 2. Gal. 6. 7. Ya'q. 2. 13.
u Ist. 28. 25, 64. Yar. 29. 18.
x Dekho Paid. 15. 10, 17.
y Yar. 7. 33. aur 16. 4. aur 19. 7.
z Dekho Yar. 37. 5, 11.
a Yar. 37. 8, 10.

Peshtar MASÍH se, 590 ke qaríb.

[b] Yar. 38. 3. aur 39. 1, 2, 8. aur 52. 7, 13.
[c] Yar. 9. 11. aur 44. 2, 6.

607 ke qaríb.

jaláwenge[b]: aur main Yahúdáh
ke shahron ko wírán kar dúngá,
ki un men ek basnewálá na ho[c].

XXXV BÁB.

1 *Raikábíon kí farmánbardárí kí ta'ríf kí játí,* 12 *aur bar'aks us ke Yahúdíon kí náfarmání bá'is malámat ká ṭhahráyí játí.* 18 *Khudá Raikábíon ko, un kí farmánbardárí ke sabab, barakat detá hai.*

WUH kalám, jo Yahúdáh ke
bádsháh Yahúyaqím bin
Yúsiyáh ke dinon men KHUDÁ-
WAND kí taraf se Yaramiyáh ko
pahunchá, aur us ne kahá,
2 Ki Tú Raikábíon[a] ke ghar já,
aur un se kah, aur unhen KHU-
DÁWAND ke ghar men lá, aur us
kí koṭhríon men se[b] ek ke bích
men unhen ikaṭṭhe kar, aur un-
hen mai pilá.
3 Tab main ne Yazaniyáh bin
Yaramiyáh bin Habaziniyáh, aur
us ke bháíon, aur us ke sáre
beṭon, aur Raikábíon ke sáre
gharáne ko jam'a kiyá;
4 Aur main unhen KHUDÁWAND
ke ghar men, mard i Khudá Yaj-
daliyáh ke beṭe Hanán ke beṭon
kí koṭhrí men láyá, jo sardáron
kí koṭhrí ke nazdík thí, jo Salúm
ke beṭe Ma'asiyáh darbán[c] kí
koṭhrí ke úpar thí.
5 Aur main ne mai bhare húe
qadah aur piyále Raikábíon ke
gharáne ke beṭon ke áge rakh
diye, aur un se kahá, ki Mai pío.
6 Par unhon ne kahá, ki Ham
mai na píenge: kyúnki hamáre
báp Yúnadab[d] bin Raikáb ne
ham ko yih kahke hukm diyá, ki
Tum mai na píná, na tum, na
tumháre beṭe, hamesha tak:
7 Aur na ghar banáná, na bíj
boná, na tákistán lagáná, na un
ká málik honá: lekin 'umr bhar
khaimon men rahná; táki jis za-
mín men tum musáfir ho, bahut
dinon tak jíte raho[e].
8 Chunánchi ham ne apne báp
Yúnadab bin Raikáb kí áwáz
suní, jo kuchh us ne hamen hukm
diyá, ki ham, aur hamárí jorúán,
aur hamáre beṭe, aur hamárí be-
ṭíán, 'umr bhar mai na píwen;
9 Aur ham apne rahne ke liye
ghar na banáwen; aur ham tá-
kistán aur khet aur bíj nahín
rakhte hain:
10 Par ham khaimon men base
hain, aur ham ne farmánbardárí

[a] 2 Sal. 10. 15. 1 Taw. 2. 55.
[b] 1 Sal. 6. 5.
[c] 2 Sal. 12. 9. aur 25. 18. 1 Taw. 9. 18, 19.
[d] 2 Sal. 10. 15.
[e] Khur. 20. 12. Afs. 6. 2, 3.

kí, aur jo kuchh hamáre báp Yú-
nadab ne hamen hukm diyá ham
ne kiyá hai.
11 Lekin yún húá, ki jab Bábul
ká bádsháh Nabúkadrazar is sar-
zamín par chaṛh áyá, to ham ne
kahá, ki Áo, ham Kasdíon kí fauj
ke ḍar se aur Arámíon kí fauj ke
ḍar se Yarúsalam ko chale jáwen:
tab hí se ham Yarúsalam men
baste hain.
12 ¶ Tab KHUDÁWAND ká ka-
lám Yaramiyáh par názil húá, aur
us ne kahá,
13 Ki RABB ul afwáj Isráel ká
Khudá yún kahtá hai, ki Já, aur
Yahúdáh ke ádmíon aur Yarú-
salam ke báshindon ko yún kah,
Kyá tum nasíhat qabúl na ka-
roge[f], ki merí báten suno, KHU-
DÁWAND kahtá hai?
14 Jo báten Yúnadab bin Raikáb
ne apne beṭon ko farmáín, ki
Mai na pío, so we bajá láe; ki we
áj ke din tak mai nahín píte hain,
balki unhon ne apne báp ke hukm
ko máná hai: lekin main ne tum
se kahá hai[g], subh sawere uṭhke
kahá[h], aur tum ne merí na suní.
15 Aur main ne apne sáre khid-
mat-guzár nabíon ko tumháre pás
bhejá hai[i], aur sawere uṭhke yih
kahlá bhejá, ki Tum har ek apní
burí ráh se phiro[k], aur apne kámon
ko sudháro, aur begáne iláhon ke
píchhe na jáo, ki un kí bandagí
karo, aur jo zamín main ne tum-
hen aur tumháre bápdádon ko dí
hai, tum us men basoge: par tum
ne na kán lagáyá, na merí suní.
16 Is sabab se ki Yúnadab bin
Raikáb ke beṭe apne báp ke hukm
ko, jo us ne unhen diyá thá, bajá
láe; par is qaum ne merí na
suní:
17 Is liye KHUDÁWAND, Rabb ul
afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá
hai, Dekh, main Yahúdáh par, aur
Yarúsalam ke sáre báshindon par
wuh sárí baláen, jo main ne un
se kahí hain, názil karúngá;
kyúnki main ne unhen kahá hai,
par unhon ne na suná[l]; aur main
ne unhen buláyá hai, par unhon
ne jawáb na diyá.
18 ¶ Aur Yaramiyáh ne Rai-
kábíon ke gharáne se kahá, ki
RABB ul afwáj Isráel ká Khudá
yún kahtá hai, Azbaski tum ne
apne báp Yúnadab ke hukm ko

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

[f] Yar. 32. 33.
[g] 2 Taw. 36. 15.
[h] Yar. 7. 13. aur 25. 3.
[i] Yar. 7. 25. aur 25. 4.
[k] Yar 18. 11. aur 25. 5, 6.
[l] Ams. 1. 24. Yas. 65. 12. aur 66. 4. Yar. 7. 13.

máná hai, aur us kí sárí wasíya-
toṉ par 'amal kiyá hai, aur jo
kuchh us ne tumheṉ farmáyá, so
tum ne kiyá hai:
19 Is liye Rabb ul afwáj Isráel
ká Ḵhudá yúṉ kahtá hai, ki Yú-
nadab bin Raikáb ke yaháṉ kadhí
hamesha tak aisá nahíṉ hosaktá,
ki ek ádmí na ho jo mere huzúr
meṉ khaṛá howe[m].

XXXVI BÁB.

1 Yaramiyáh Barúk ke háth se apní peshíngoí qalamband kartá; 5 aur wuhí ádmí hukm páke, us nusḳhe ko jamá'at ke darmiyán paṛh letá. 11 Sardárán is kí ḳhabar Míkáyáh ke wasíle se páke Yihúdí ko bhejte ki túmár ko lete áwe aur use un ke rúbarú paṛhe. 19 We Barúk ko chitáte ki wuh aur Yaramiyáh donoṉ áp ko chhipáweṉ. 20 Sháh Yahúyaqím is hál se ágáh hojáke, túmár kí kai ek báteṉ suntá, tab use káṭke jalá ḍáltá. 27 Yaramiyáh un áfatoṉ kí ḳhabar detá jo us par paṛeṉgíṉ. 32 Barúk us túmár kí naql kartá, aur nabí kí aur báteṉ us meṉ shámil kar detá.

AUR yúṉ húá, ki Yahúdáh ke
bádsháh Yahúyaqím bin Yú-
siyáh ke chauthe baras meṉ yih
kalám Ḵhudáwand kí taraf se
Yaramiyáh ko pahunchá, aur us
ne kahá,
2 Ki Ek túmár[a] apne liye le, aur
sárí báteṉ jo maiṉ ne Isráel kí
bábat, aur Yahúdáh kí bábat[b],
aur sárí qaumoṉ kí bábat kahíṉ[c],
us din se leke ki maiṉ tujh se
kahne lagá, háṉ, Yúsiyáh ke dinoṉ
se[d] áj ke din tak, us meṉ likh.
3 Sháyad ki Yahúdáh ká gha-
rána wuh sárí baláeṉ, jo maiṉ un
par názil karne ká iráda rakhtá
húṉ, sune[e], ki we har ek apní bad-
ráhí se báz áwe[f], aur maiṉ un kí
sharárat aur ḳhatá ko mu'áf ka-
rúṉ.
4 Tab Yaramiyáh ne Barúk bin
Naiyiriyáh[g] ko buláyá: aur Barúk
ne Ḵhudáwand kí sárí báteṉ
Yaramiyáh ke munh se, jo us ne
use kahí thíṉ, us túmár meṉ
likhíṉ[h].
5 Aur Yaramiyáh ne Barúk ko
hukm diyá, aur kahá, ki Maiṉ to
qaid húṉ; maiṉ Ḵhudáwand ke
ghar meṉ nahíṉ já saktá húṉ:
6 Par tú já, aur Ḵhudáwand kí
we báteṉ, jo tú ne mere kahe se
us túmár meṉ likhí haiṉ, Ḵhudá-
wand ke ghar meṉ, roza ke din[i],
logoṉ ke kánoṉ meṉ paṛh suná;
aur sáre Yahúdáh ke kánoṉ meṉ
bhí, jo apne shahroṉ se áe hoṉ,
tú wuhí báteṉ paṛhke suná.

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.
m Yar. 15. 19.
a Yas. 8. 1. Hiz. 2. 9. Zak. 5. 1.
b Yar. 30. 2.
c Yar. 25. 15, wag.
d Yar. 25. 3.
e 7 áyat. Yar. 26. 3.
f Yar. 18. 8. Yún. 3. 8.
g Yar. 32. 12.
h Dekho Yar. 45. 1.
i Ahb. 16. 29. aur 23. 27, —32. A'am. 27. 9.

7 Sháyad aisá howe, ki we 'ájiz
hoke apne Ḵhudáwand se min-
nat kareṉge[k], aur we har ek apní
badráhí se báz áweṉge: kyúṉki is
qaum par Ḵhudáwand ká gazab
o qahr, jis kí ḳhabar us ne dí hai,
shadíd hai.
8 Aur Barúk bin Naiyiriyáh ne
sab kuchh, jo Yaramiyáh nabí ne
us ko farmáyá thá, kiyá, aur
Ḵhudáwand ke ghar meṉ Ḵhu-
dáwand kí wuh báteṉ, jo daftar
meṉ likhí thíṉ, paṛh sunáíṉ.
9 Aur Yahúdáh ke bádsháh Ya-
húyaqím bin Yúsiyáh ke pánch-
weṉ baras ke nauweṉ mahíne meṉ
aisá húá, ki Yarúsalam ke sáre
logoṉ ne, aur un sáre logoṉ ne,
jo Yahúdáh ke shahroṉ se Ya-
rúsalam meṉ áe the, Ḵhudáwand
ke áge roza kí manádí kí.
10 Tab Barúk ne Yaramiyáh kí
bátoṉ ká túmár Ḵhudáwand ke
ghar ke bích, sáfir Jamariyáh bin
Sáfan kí koṭhrí meṉ, úpar ke sahn
ke darmiyán, Ḵhudáwand ke ghar
ke naye darwáze ke ástána par[l],
sáre logoṉ ke kánoṉ meṉ paṛhke
sunáyá.
11 ¶ Jab Míkáyáh bin Jamariyáh
bin Sáfan ne, Ḵhudáwand kí sárí
bátoṉ ko, jo us kitáb meṉ thíṉ,
suná thá,
12 Tab wuh utarke bádsháh ke
ghar, sáfir kí koṭhrí meṉ gayá:
aur dekh, sab sardár, ya'ne Ilí-
sam'a sáfir, aur Diláyáh bin Sam'-
aiyáh, aur Ilnátan bin 'Akbúr, aur
Jamariyáh bin Sáfan, aur Sid-
qiyáh bin Hananiyáh, aur sáre
sardár waháṉ baiṭhe the.
13 Tab Míkáyáh ne we sárí bá-
teṉ jo us ne suní thíṉ, jab Barúk
kitáb logoṉ ke áge paṛhtá thá,
un se kahíṉ.
14 Aur sáre sardároṉ ne Yihúdí
bin Nataniyáh bin Salamiyáh bin
Kúshí ko Barúk ke pás bhejá, aur
paigám kiyá, ki Wuh túmár, jo tú
ne logoṉ ke áge paṛhá hai, apne
háth meṉ le, aur chalá á. So Ba-
rúk bin Naiyiriyáh túmár ko apne
háth meṉ leke un ke pás áyá.
15 Aur unhoṉ ne use kahá, ki
Ab baiṭh já, aur hamáre kánoṉ
meṉ yih paṛhke suná. Tab Barúk
ne use un ke kánoṉ meṉ paṛhke
sunáyá.
16 Aur aisá húá, ki jab unhoṉ
ne we sárí báteṉ sunín, to hirásán

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.
k 3 áyat.
606 ke qaríb.
l Yar. 26. 10.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

hoke we ek dúsre ko dekhne lage, aur Barúk se kahá, ki Ye sárí báteṉ ham yaqínan bádsháh se kaheṉge.
17 Aur unhoṉ ne yih kahke Barúk se púchhá, ki Ham se kah, tú ne ye sárí báteṉ us ke kahe se kyúṉkar likhíṉ?
18 Tab Barúk ne un se kahá, ki Wuh ye sárí báteṉ mujhe apne muṉh se kahtá gayá, aur maiṉ siyáhí se kitáb meṉ likhtá gayá.
19 Tab sardároṉ ne Barúk ko kahá, ki Já, apne taíṉ chhipá, tú aur Yaramiyáh; aur koí na jáne ki tum kaháṉ ho.
20 ¶ Aur we bádsháh ke pás sahn meṉ gaye, par unhoṉ ne us túmár ko Ilisam'a sáfir kí koṭhrí meṉ rakh chhoṛá, aur sárá mazmún bádsháh ko kah sunáyá.
21 Tab bádsháh ne Yihúdí ko bhejá, ki túmár láwe, aur wuh use Ilisam'a sáfir kí koṭhrí meṉ se le áyá: aur Yihúdí ne bádsháh aur sáre sardároṉ ke kánoṉ meṉ, jo bádsháh ke huzúr khaṛe the, use paṛhke sunáyá.
22 Aur bádsháh jáṛe-wále aiwán meṉ[m] baiṭhá thá, ki nauwáṉ mahíná thá; waháṉ angeṭhí meṉ us ke huzúr ág roshan thí.
23 Aur aisá húá, ki jab Yihúdí ne tín chár warq paṛhe the, to us ne use sáfir kí chhurí se káṭá, aur angeṭhí kí ág meṉ ḍálá, yaháṉ tak ki tamám túmár angeṭhí kí ág se bhasam húá.
24 So we na ḍare, na unhoṉ ne apne kapṛe pháṛe[n], na to bádsháh ne, na us ke mulázimoṉ meṉ se kisí ne, jinhoṉ ne yih sab báteṉ suníṉ.
25 Lekin Ilnátan, aur Diláyáh, aur Jamariyáh ne bádsháh se 'arz kí thí, ki Túmár ko na jaláiye; par us ne un kí na suní.
26 Aur bádsháh ne Yarahmiel ‖ bin Hammalik, aur Shiráyáh bin 'Azariel, aur Salamiyáh bin 'Abadiel ko hukm diyá, ki Barúk sáfir aur Yaramiyáh nabí ko pakṛo: par KHUDÁWAND ne unheṉ chhipáyá.
605 ke qaríb.
27 ¶ Aur us ke ba'd ki bádsháh ne túmár aur un bátoṉ ko, jo Barúk ne Yaramiyáh ke kahe se likhá thá, jaláyá thá, KHUDÁWAND ká yih kalám Yaramiyáh ko pahunchá, aur us ne kahá,
28 Ki Tú dúsrá túmár apne liye le, aur us meṉ we sárí báteṉ, jo agle túmár meṉ thíṉ, jise Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím ne jalá diyá hai likh.
29 Aur Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím se kah, ki KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, ki Tú ne túmár ko jalá diyá, aur kahá hai, ki Tú ne us meṉ aisá kyúṉ likhá hai, ki sháh i Bábul yaqínan áwegá, aur is sarzamín ko aisá gárat karegá, aur aisá wírán kar degá, ki na to insán na haiwán us meṉ báqí rahegá?
30 Is liye Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím kí bábat KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, ki Us kí nasl meṉ se koí na rahegá jo Dáúd ke takht par baiṭhe[o], aur us kí lásh phenkí jáegí[p], ki din ko garmí meṉ, aur rát ko pále meṉ paṛí rahe.
31 Aur maiṉ us ko, aur us kí nasl ke, aur us ke mulázimoṉ ko, un kí sharárat ke sabab sazá dúṉgá; aur maiṉ un par, aur Yarúsalam ke báshindoṉ par, aur Yahúdáh ke logoṉ par, wuh sárí baláeṉ jo maiṉ ne kahí haiṉ, názil karúṉgá; par unhoṉ ne na suná.
32 ¶ Tab Yaramiyáh ne dúsrá túmár leke Barúk bin Naiyiriyáh sáfir ko diyá; aur us ne us kitáb kí sárí báteṉ, jise Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím ne ág meṉ jaláyá thá, Yaramiyáh ke kahe se us meṉ likhíṉ: aur un ke siwá, waisí hí bahut sí báteṉ us meṉ likhí gayíṉ.

XXXVII BÁB.

1 Fira'ún kí fauj ke nikalne ke bá'is Kasdí Yarúsalam ká muhásara chhoṛ dete aur chale játe, aur us waqt Sidqiyáh Yaramiyáh ko kahlá bhejtá ki wuh un ke liye du'á mánge. 6 Yaramiyáh ilhám se khabar detá ki Kasdí zarúr phir áweṉge, aur shahr ko le leṉge. 11 Nabí ko bhagoṛá jánke we use pakaṛ lete, aur píṭte haiṉ, aur qaid karte. 16 Nabí Sidqiyáh ko khabar detá ki wuh aur us ke log asír hojáeṉge. 18 Apní bábat 'arz kartá ki wuh ázád kiyá jáwe; chunánchi bádsháh us par kuchh mihrbání záhir kartá.

599 ke qaríb.

AUR Sidqiyáh bin Yúsiyáh, jise Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ne Yahúdáh kí sarzamín meṉ bádsháh kiyá thá, Kúniyáh bin Yahúyaqím kí jagah par bádsháhí kartá thá[a].
2 Lekin na us ne, na us ke mulázimoṉ ne, na mulk ke logoṉ ne, KHUDÁWAND kí wuh báteṉ suníṉ[b], jo us ne Yaramiyáh nabí kí ma'rifat kahí thíṉ.

---
[m] Dekho 'Amús 3. 15.
[n] 2 Sal. 22. 11. Yas. 36. 22. aur 37. 1.
‖ Yá, Bádsháh ká beṭá.
[o] Yar. 22. 30.
[p] Yar. 22. 19.
[a] 2 Sal. 24. 17. 2 Taw. 36. 10. Yar. 22. 24.
[b] 2 Taw. 36. 12, 14.

Peshtar MASÍH se, 605 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 599 ke qaríb.

3 Aur Sidqiyáh bádsháh ne Ya-
húkal bin Salamiyáh, aur Safa-
niyáh bin Ma'asiyáh[c] káhin se
Yaramiyáh nabí ko kahlá bhejá,
ki Ab hamáre liye KHUDÁWAND
hamáre Khudá se du'á máng.
4 Ki Yaramiyáh logon ke dar-
miyán áyá jáyá kartá thá; ky-
únki unhon ne use qaidkháne men
nahín dálá thá:
5 Us waqt Fira'ún kí fauj Misr
se niklí thí[d], aur jab Kasdíon ne,
jo Yarúsalam ká muhásara karte
the[e], un ká shuhra suná, we Ya-
rúsalam se rawána hogaye.
6 ¶ Tab KHUDÁWAND ká yih
kalám Yaramiyáh nabí ko pahun-
chá, aur us ne kahá,
7 Ki KHUDÁWAND Isráel ká
Khudá yún kahtá hai, ki Tum
Yahúdáh ke bádsháh se, jis ne
tumhen merí taraf bhejá, ki mujh
se suwál karo[f], yún kaho, Dekh,
Fira'ún kí fauj, jo tumhárí madad
karne ko niklí hai, apní zamín i
Misr ko phir jáegí.
8 Aur Kasdí phir áke is shahr
se larenge, aur use le lenge, aur
use ág se jaláwenge[g].
9 KHUDÁWAND yún kahtá hai,
ki Tum apne taín yih kahke mat
bhuláo, ki Kasdí zarúr ham se
phirenge: kyúnki we na phirenge.
10 Aur agarchi tum Kasdíon kí
sárí fauj ko, jo tum se lartí hai,
márte, aur un men se sirf zakhmí
log báqí rahte, tad bhí we har ek
apne khaima se uthte, aur is shahr
ko phúnk dete[h].
11 ¶ Aur aisá húá, ki jab Kas-
díon kí fauj Fira'ún kí fauj ke
sabab[i] Yarúsalam ke sámhne se
kúch kar gayí thí,
12 Tab Yaramiyáh Binyamín kí
zamín men jáne ko Yarúsalam se
nikal gayá, ki apná hissa qaum
ke darmiyán wahán se lewe.
13 Aur jab wuh Binyamín ke
darwáza par pahunchá, wahán ni-
gahbánon ká ek jam'adár thá, jis
ká nám Iriyáh bin Salamiyáh bin
Hananiyáh thá; aur us ne yih
kahke Yaramiyáh nabí ko pakrá, ki
Tú Kasdíon kí taraf hoke játá.
14 Tab Yaramiyáh ne kahá, ki
Jhúth; main Kasdíon kí taraf
hoke nahín játá hún. Par us ne
us kí na suní: so Iriyáh Yara-
miyáh ko pakarke sardáron ke
pás láyá.

[c] Yar. 21. 1, 2. aur 29. 25. aur 52. 24.
590.
[d] Dekho 2 Sal. 24. 7. Hiz. 17. 15.
[e] 11 áyat. Yar. 34. 21.
[f] Yar. 21. 2.
[g] Yar. 34. 22.
[h] Yar. 21. 4, 5.
[i] 5 áyat.

Peshtar MASÍH se, 590

15 Aur sardár Yaramiyáh par
gusse húe, aur use márá, aur Yú-
natan sáfir ke ghar men[k] use qaid
kiyá; kyúnki unhon ne us ghar
ko qaidkhána muqarrar kiyá thá.
16 ¶ Jab Yaramiyáh qaidkháne
men[l] dákhil húá thá, aur huj-
ron men utrá, aur Yaramiyáh
wahán bahut dinon tak rahá thá,
17 Tab Sidqiyáh bádsháh ne
ádmí bhejke use nikalwáyá: aur
bádsháh ne apne ghar men us se
yih kahke khufiyatan púchhá, ki
Kyá KHUDÁWAND kí taraf se koí
kalám hai? Aur Yaramiyáh ne
kahá, ki Hai; kyúnki us ne kahá,
ki tú Bábul ke bádsháh ke háth
men asír hojáegá.
18 Aur Yaramiyáh ne Sidqiyáh
bádsháh se kahá, ki Main ne terá,
aur tere mulázimon ká, aur is
qaum ká kyá qusúr kiyá hai, ki
tum ne mujhe qaidkháne men
dálá hai?
19 Ab tumháre nabí kahán hain,
jo yih kahke tum se nubúwat
karte the, ki Bábul ká bádsháh
tum par aur is zamín par na
charh áwegá?
20 Ai mere khudáwand bádsháh,
ab merí suniye: merí darkhwást
áp ke sámhne qabúl ho, ki mujhe
Yúnatan sáfir ke ghar men na
phirwá díjiye, na ho ki main wa-
hán mar jáún.
21 Tab Sidqiyáh bádsháh ne
hukm kiyá, ki Yaramiyáh ko
qaidkháne ke sahn men rakhen[m],
aur har roz rotí ká ek girda
nánbáíon ke mahalla se leke use
diyá karen, jab tak sáre shahr kí
rotíán kharch na hon[n]. Aur Ya-
ramiyáh qaidkháne ke sahn men
rahá.

XXXVIII BÁB.

1 *Sardár Yaramiyáh ke ek paigám se bezár hoke nabí ko Milkiyáh ke yahán qaid karáte.* 7
7 *'Abd i Malik Sháh se 'arz karke nabí ko kuchh árám pahunchátá.* 14 *Nabí bádsháh se poshída muláqát karke use saláh detá, ki apní ján bacháne ke liye Kasdíon se mel kare.* 24 *Bádsháh se hukm páke us mashwarat ká sárá hál sardáron se poshída rakh detá.*

US waqt Safatiyáh bin Matán,
aur Jidaliyáh bin Fashúr,
aur Yúkal bin Salamiyáh[a], aur
Fashúr bin Milkiyáh[b] ne we bá-
ten[c], jo Yaramiyáh sáre logon se
kahtá rahá, suním; ki wuh kahtá
thá,
2 KHUDÁWAND yún kahtá hai, ki

[k] Yar. 38. 26.
[l] Yar. 38. 6.
589.
[m] Yar. 32. 2. aur 38. 13, 28.
[n] Yar. 38. 9. aur 52. 6.
[a] Yar. 37. 3.
[b] Yar. 21. 1.
[c] Yar. 21. 8.

Peshtar MASÍH se, 589.

Jo is shahr men̲ rahegá, so talwár aur kál aur wabá se mar jáegá: aur jo Kasdíon̲ men̲ já milegá, so jíegá; aur us kí ján us ke liye ganímat hogí, aur wuh jítá rahegá[d].

3 K̲HUDÁWAND yún̲ kahtá hai, ki Yih shahr Bábul ke bádsháh kí fauj ke qabze men̲ yaqínan kar diyá jáegá, aur wuh use le legá[e].

4 Tab sardáron̲ ne bádsháh se kahá, ki Ham terí minnat karte hain̲, ki is mard ko márḍál[f]; kyún̲ki wuh jangí logon̲ ke háthon̲ ko, jo is shahr men̲ báqí rahe hain̲, aur sáre logon̲ ke háthon̲ ko aisí báten̲ kahke sust kartá hai: ki yih shak̲hs is qaum ká k̲hair-k̲hwáh nahín̲ hai, balki bad-k̲hwáh hai.

5 Tab Sidqiyáh bádsháh ne kahá, Dekho, wuh tumháre qábú men̲ hai: kyún̲ki bádsháh aisá nahín̲ jo tumhárí muk̲hálafat kare.

6 Tab unhon̲ ne Yaramiyáh ko pakaṛke Milkiyáh || bin Hammalik kí chúán men̲, jo qaidk̲háne ke sahn men̲ thí[g], ḍál diyá; aur unhon̲ ne Yaramiyáh ko rassí bándke laṭká diyá. Aur chúán men̲ kuchh pání na thá, kíchaṛ thí; aur Yaramiyáh kíchaṛ men̲ dhas gayá.

7 ¶ Aur jab 'Abd i Malik[h] Kúshí ne, jo bádsháhí ghar ke k̲hwája-saráon̲ men̲ se ek thá, suná, ki unhon̲ ne Yaramiyáh ko chúán men̲ ḍál diyá hai, aur bádsháh Binyamín ke darwáze men̲ baiṭhá thá,

8 Tab 'Abd i Malik bádsháh ke ghar se niklá, aur bádsháh se yih 'arz kí, aur kahá,

9 Ki Ai mere k̲hudáwand bádsháh, in logon̲ ne jo kuchh Yaramiyáh nabí se kiyá so burá kiyá, ki unhon̲ ne use chúán men̲ ḍál diyá hai, aur jahán̲ wuh hai bhúkh se maregá: kyún̲ki shahr men̲ roṭí nahín̲ hai.

10 Tab bádsháh ne 'Abd i Malik Kúshí ko yih kahke hukm diyá, ki Tú yahán̲ se tís ádmí || apne sáth le, aur Yaramiyáh nabí ko, peshtar us se ki wuh mar jáe, chúán men̲ se nikál.

11 Aur 'Abd i Malik un ádmíon̲ ko apne sáth leke bádsháh ke ghar men̲ k̲hazáne ke níche gayá, aur puráne nikamme chithṛe aur ná-kára gudṛíán̲ wahán̲ se lín̲,

d Yar. 21. 9.
e Yar. 21. 10. aur 32. 3.
f Dekho Yar. 26. 11.
|| Yá, *Bádsháh ká beṭá.*
g Yar. 37. 21.
h Yar. 39. 16.
|| 'Ibrání men̲, *apne háth men̲ le.*

aur unhen̲ rassíon̲ se chúán men̲ Yaramiyáh ke pás laṭkáyá.

12 Aur 'Abd i Malik Kúshí ne Yaramiyáh se kahá, ki In puráne chithṛon̲ aur ná-kára gudṛíon̲ ko rassí ke níche apní bagal tale rakh. Aur Yaramiyáh ne waisá hí kiyá.

13 Aur unhon̲ ne rassíon̲ se Yaramiyáh ko khín̲chá[i], aur chúán se nikálá: aur Yaramiyáh qaidk̲háne ke sahn men̲ rahá[k].

14 ¶ Tab Sidqiyáh bádsháh ne Yaramiyáh nabí ko bulá bhejá, aur K̲HUDÁWAND ke ghar kí || tísrí koṭhrí ke andar use legayá: aur bádsháh ne Yaramiyáh se kahá, Main̲ tujh se ek bát púchhtá hún̲; tú mujh se kuchh na chhipá.

15 Aur Yaramiyáh ne Sidqiyáh se kahá, ki Agar main̲ tujh se kholke kahún̲, kyá tú mujhe yaqínan qatl na karegá? aur agar main̲ tujhe saláh dún̲, kyá tú merí sunegá?

16 Tab Sidqiyáh bádsháh ne Yaramiyáh ke áge poshída qasam kháke kahá, Zinda K̲HUDÁWAND kí qasam, jis ne mujhe ján bakhshí hai[l], main̲ tujhe qatl na karún̲gá, aur tujhe un ke háth men̲, jo terí ján ke k̲hwáhán hain̲, hawála na karún̲gá.

17 Aur Yaramiyáh ne Sidqiyáh se kahá, ki K̲HUDÁWAND Rabb ul afwáj, Isráel ká K̲hudá, yún̲ kahtá hai, Yaqínan agar tú nikalke Bábul ke bádsháh ke sardáron̲[m] men̲ já milegá[n], to terí ján bachegí, aur yih shahr ág se jaláyá na jáegá; aur tú aur terá gharáná jíegá:

18 Par agar tú Bábul ke bádsháh ke sardáron̲ se já na milegá, to yih shahr Kasdíon̲ ke háth men̲ diyá jáegá, aur we use phúnk den̲ge, aur tú un ke háth se rihái na páwegá[o].

19 Aur Sidqiyáh bádsháh ne Yaramiyáh se kahá, ki Main̲ un Yahúdíon̲ se ḍartá hún̲, jo Kasdíon̲ se mile húe hain̲, na ho ki we mujhe un ke háth men̲ hawála karen̲, aur we mujh par ta'na máren̲[p].

20 Aur Yaramiyáh ne kahá, We tujhe hawála na karen̲ge. Main̲ terí minnat kartá hún̲, ki tú K̲HUDÁWAND || ká suk̲han, jo main̲ tujh

Peshtar MASÍH se, 589.

i 6 áyat.
k Yar. 37. 21.
|| 'Ibrání men̲, *tísre madk̲hal men̲.*
l Yas. 57. 16.
m Yar. 39. 3.
n 2 Sal. 24. 12.
o Yar. 32. 4. aur 34. 3. 23 áyat.
p 1 Sam. 31. 4.
|| 'Ibrání men̲, *ki áwáz.*

Peshtar MASÍH se, 589.

se kahtá hún, sun, to terá bhalá
hogá, aur terí ján bachegí.
21 Par agar tú nikal jáne ká
inkár kare, to yihí kalám hai, jo
KHUDÁWAND ne mujh par záhir
kiyá:
22 Ki Dekh, sab 'auraten jo
Yahúdáh ke bádsháh ke mahall
men rah gayí hain, Bábul ke bád-
sháh ke sardáron ke pás pahun-
cháí jáengí, aur we tujh se ka-
hengí, || Tere yáron ne tujhe ubhá-
rá hai, aur tujh par gálib húe;
tere pánw chihle men phans gaye,
aur we log phirke chale gaye.

|| 'Ibrání men, *Terí salámati ke mardon ne.*

23 Aur we terí sárí jorúon aur
larkon ko [q] Kasdíon ke pás nikál
le jáenge; aur tú bhí un ke háth
se rihái na páwegá [r], balki Bábul
ke bádsháh ke háth men giriftár
hogá; aur || tú is shahr ke jaláe
jáne ká bá'is hogá.

[q] Yar. 39. 6. aur 41. 10.
[r] 18 áyat.
|| 'Ibrání men, *tú is shahr ko jaláegá.*

24 ¶ Tab Sidqiyáh ne Yarami-
yáh se kahá, Yih báten kisí par
záhir na hon, to tú márá na jáegá.
25 Par agar sardár sunen, ki
main ne tujh se bátchít kí, aur we
tere pás áke kahen, ki Jo kuchh
tú ne bádsháh se kahá, ab ham
par záhir kar, ham se na chhipá,
aur wuh bhí jo kuchh bádsháh ne
tujh se kahá; aur ham tujhe qatl
na karenge:
26 Tab tú un se kah, ki Main ne
bádsháh se 'arz kí [s], ki wuh mujhe
Yúnatan ke ghar men phir na
bheje [t], ki main wahán mar jáún-
gá.

[s] Yar. 37. 20.
[t] Yar. 37. 15.

27 Aur sáre sardár Yaramiyáh
ke pás áe, aur us se púchhá; aur
us ne in sárí báton ke muwáfiq,
jo bádsháh ne farmáín, un se
kahá. So we chupke ho rahe,
kyúnki bhed ma'lúm na húá.
28 Aur jis din tak Yarúsalam
le liyá gayá, Yaramiyáh qaid-
kháne ke sahn men rahá [u]: aur
jab Yarúsalam le liyá gayá, wuh
wahán thá.

[u] Yar. 37. 21. aur 39. 14.

XXXIX BÁB.

1 *Yarúsalam leliyá játá.* 4 *Sidqiyáh kí ánkhen nikálí játín aur wuh Bábul ko bhejá játá.* 8 *Shahr gárat kiyá játá,* 9 *aur us ke báshindagán asír kiye játe.* 11 *Sháh i Bábul apne logon ko hukm detá ki Yaramiyáh ke sáth khush-sulúkí karen.* 15 *Khudá 'Abd i Malik ke sáth kháss wa'da kartá.*

590.

YAHÚDÁH ke bádsháh Sidqi-
yáh ke nauwen baras ke
daswen mahíne men Bábul ká
bádsháh Nabúkadrazar apní sárí
fauj samet Yarúsalam par charh
áyá, aur us ká muhásara kiyá [a].
2 Sidqiyáh ke gyárahwen baras
ke chauthe mahíne men, aur us
mahíne kí nauwín táríkh, shahr ne
shikast páí.

Peshtar MASÍH se, 590.

[a] 2 Sal. 25. 1,—4. Yar. 52. 4,—7.

588.

3 Aur Bábul ke bádsháh ke sáre
sardár, ya'ne Naiyirgul-Sarázar,
Samjar-Nabú, Sarsikím, || Rab-
Sáris, Naiyirgul-Sarázar, || Rab-
Mág, aur Bábul ke bádsháh ke
báqí sardár dákhil húe [b], aur bích
ke darwáze par baithe.

|| Yá, *Khojon ká sardár.*
|| Yá, *Majúsion ká sardár.*
[b] Yar. 38. 17.

4 ¶ Aur aisá húá, ki Yahúdáh
ká bádsháh Sidqiyáh aur sáre
jangí mard unhen dekhke bháge [c],
aur rát ko bádsháhí bág kí ráh us
darwáze se, jo do díwáron ke dar-
miyán hai, shahr se nikal gaye,
aur bayábán kí ráh lí.

[c] 2 Sal. 25. 4, wag. Yar. 52. 7, wag.

5 Par Kasdíon kí fauj ne un ká
píchhá kiyá, aur Yaríhú ke maidá-
non men Sidqiyáh ko já pakrá [d]:
aur use leke Riblah [e] men Hamát
kí zamín ke bích Bábul ke bádsháh
Nabúkadnazar ke huzúr láe, ja-
hán us ne us par fatwá diyá.

[d] Yar. 32. 4. aur 38. 18, 23.
[e] 2 Sal. 23. 33.

6 Aur Bábul ke bádsháh ne Sid-
qiyáh ke beton ko Riblah men us
kí ánkhon ke áge qatl kiyá: aur
Bábul ke bádsháh ne Yahúdáh
ke sáre amíron ko bhí qatl kiyá.
7 Aur us ne Sidqiyáh kí ánkhen
nikalwá dálín [f], aur use pítal kí
zanjíron se jakrá ki Bábul ko le
jáe.

[f] Hiz. 12. 13. bá muqábala Yar. 32. 4. ke.

8 ¶ Aur Kasdíon ne bádsháhí
mahall ko aur logon ke gharon
ko ág se jalá diyá [g], aur Yarúsa-
lam kí díwáron ko tor dálá.

[g] 2 Sal. 25. 9. Yar. 38. 18. aur 52. 13.

9 Ba'd us ke jilaudáron ká sar-
dár Nabúsaradán báqí logon ko,
jo shahr men rah gaye the, aur
un ko jo un kí taraf hoke us pás
bhág áe the, ya'ne, qaum ke sáre
báqí logon ko asír karke Bábul
ko legayá [h].

[h] 2 Sal. 25. 11, wag. Yar. 52. 15, wag.

10 Par qaum ke miskínon ko jo
mál na rakhte the, jilaudáron ke
sardár Nabúsaradán ne Yahúdáh
kí zamín men chhorá, aur tákis-
tán aur khet us hí waqt us ne un-
hen bakhshe.
11 ¶ Aur Bábul ke bádsháh Na-
búkadrazar ne Yaramiyáh kí bá-
bat jilaudáron ke sardár Nabúsa-
radán || ko yih kahke farmáyá,
12 Ki use leke us par nigáh i
nek kar, aur use kuchh dukh na

|| 'Ibrání men, *ke háth se tákíd kí, aur kahá.*

Peshtar MASÍH se, 588.

de; balki tú us se wuh kar jo
wuh tujhe kahe.
13 So jilaudároṉ ke sardár Na-
búsaradán, Nabúshashbán, Rab-
Sáris, aur Naiyirgul-Sarázar, Rab-
Mág, aur Bábul ke sáre sardá-
roṉ ne bhejke,
14 Yaramiyáh ko qaidḵháne ke
[i] Yar. 38. 28. sahn se liyá[i], aur Jidaliyáh[k] bin
[k] Yar. 40. 5. [l] Yar. 26. 24. Aḵhiqám[l] bin Sáfan ke supurd
kiyá, ki use ghar le jáwe: aur
wuh apne logoṉ ke darmiyán
rahá.
15 ¶ Aur jis waqt Yaramiyáh
qaidḵháne ke sahn meṉ qaid thá,
ḴHUDÁWAND ká yih kalám us ko
pahunchá, aur us ne kahá,
16 Ki Já, 'Abd i Malik Kúshí se
[m] Yar. 38. 7, 12. kah[m], ki RABB ul afwáj Isráel ká
Ḵhudá yúṉ kahtá hai, Dekh, maiṉ
apní báteṉ, jo maiṉ ne is shahr
kí ḵharábí kí bábat, aur na ki us
kí bhaláí kí bábat kahíṉ, púrí
[n] Dán. 9. 12. karúṉgá[n], aur sab kuchh us din
tere hí áge púrá hogá.
17 Par us din maiṉ tujhe rihái
dúṉgá, ḴHUDÁWAND kahtá hai;
aur tú un logoṉ ke háth meṉ, jin
se tú ḍartá hai, giriftár na hogá.
18 Kyúṉki maiṉ tujhe zarúr
bacháúṉgá, aur tú talwár se márá
na jáegá, balki terí ján tere liye
[o] Yar. 21. 9. aur 45. 5. ganímat hogí[o], is liye ki tú ne
mujh par bharosá rakhá, ḴHUDÁ-
[p] 1 Taw. 5. 20. Zab. 37. 40. WAND kahtá hai[p].

XL BÁB.

1 *Nabúsaradán Yaramiyáh ko ázád kartá, aur wuh fauran Jidaliyáh ke pás játá.* 7 *Báqí Yahúdí jo tittar bittar húe the us hí jagah ikaṭṭhe hote.* 13 *Yúhanán Isma'el ká fasád fásh kartá, par hákim us kí bát yaqín nahíṉ kartá.*

588. WUH kalám jo ḴHUDÁWAND
kí taraf se Yaramiyáh ko
pahunchá, ba'd us ke ki jilaudá-
roṉ ke sardár Nabúsaradán ne use
hathkaṛíoṉ se jakṛá húá páyá, un
sab asíroṉ samet, jo Yarúsalam
aur Yahúdáh ke the jinheṉ asír
karke Bábul ko legaye, aur us ko
Rámah se nikal jáne kí parwánagí
[a] Yar. 39. 14. dí[a].
2 Aur jilaudároṉ ke sardár ne
Yaramiyáh ko leke use kahá, ki
ḴHUDÁWAND tere Ḵhudá ne is
balá kí, jo is makán par áí, ḵhabar
[b] Yar. 50. 7. dí thí[b].
3 So ḴHUDÁWAND ne balá názil
kí, aur us ne apne kahe ke mu-
wáfiq kiyá; is sabab ki tum logoṉ
ne ḴHUDÁWAND kí ḵhatá kí, aur us
kí nahíṉ suní[c], is wáste yih tum
par áí hai.
4 Aur dekh, áj ke din maiṉ ne
tujhe un hathkaṛíoṉ se, jo tere
háthoṉ meṉ hain, rihái dí hai. [c] Ist. 29. 24, 25. Dán. 9. 11.
Agar mere sáth Bábul chalná
tujhe achchhá lage, to tú chal[d], [d] Yar. 39. 12.
aur maiṉ tujh par nigáh i nek
karúṉgá; aur agar mere sáth
Bábul chalná tujhe burá lage, to
rah já: dekh, sárí sarzamín tere
áge hai[e]: jidhar terá jí cháhe, aur [e] Paid. 20. 15.
tú munásib jáne, tidhar já.
5 Us ne hanoz jawáb na diyá
thá, ki us ne phir kahá, Tú Jida-
liyáh bin Aḵhiqám bin Sáfan ke
pás, jise Bábul ke bádsháh ne
Yahúdáh ke shahroṉ ká hákim
kiyá hai[f], já, aur qaum ke dar- [f] 2 Sal. 25. 22, wag.
miyán us ke sáth rah; nahíṉ to,
jidhar tú apne liye munásib jáne
tidhar já. Aur jilaudároṉ ke sar-
dár ne use ḵhurák dí, aur in'ám
diyá, aur use ruḵhsat kiyá.
6 Tab Yaramiyáh Jidaliyáh bin
Aḵhiqám ke pás[g] Misfáh[h] meṉ [g] Yar. 39. 14. [h] Qáz. 20. 1.
gayá, aur us ke sáth un logoṉ
ke darmiyán, jo zamín meṉ báqí
rah gaye the, rahá.
7 ¶ Jab lashkaroṉ ke sáre sar-
dároṉ ne, aur un ke ádmíoṉ ne,
jo maidán meṉ rah gaye the, suná,
ki Bábul ke bádsháh ne Jidaliyáh
bin Aḵhiqám ko zamín ká hákim
kiyá hai[i], aur ki us ne mardoṉ [i] 2 Sal. 25. 23, wag.
aur 'auratoṉ aur laṛkoṉ ko aur
mamlukat ke miskínoṉ ko[k] jo [k] Yar. 39. 10.
asír hoke Bábul ko bheje na gaye
the, us ke supurd kiyá thá;
8 Tab Isma'el[l] bin Nataniyáh, [l] Yar. 41. 1.
aur Yúhanán, aur Yúnatan, baní
Qaríh, aur Siráyáh bin Tanhú-
mat, aur baní 'Ufí Natúfátí, aur
Yazaniyáh bin Ma'akátí, apne ád-
míoṉ ke sáth Jidaliyáh ke pás
Misfáh meṉ áe.
9 Aur Jidaliyáh bin Aḵhiqám bin
Sáfan ne un se aur un ke ádmíoṉ
se qasam kháke kahá, ki Tum
Kasdíoṉ kí ḵhidmat-guzárí karne
se na ḍaro: zamín meṉ baso, aur
Bábul ke bádsháh ke tábi'dár
raho, aur isí meṉ tumhárá bhalá
hogá.
10 Maiṉ jo húṉ, dekho, jo Kasdí
hamáre pás áwenge, ‖ un kí ḵhid- ‖ 'Ibrání meṉ, *un ke áge khaṛá hone ke liye;* yúṉ 10 áyat. Ist. i. 38.
mat karne ke liye maiṉ Misfáh meṉ
rahúṉgá; par tum mai, aur tábis-
tání mewe, aur tel jam'a karke,
apne bartanoṉ meṉ zaḵhíra karo,

Peshtar MASÍH se, 588.

aur apne shahron men, jo tum ne ikhtiyár kiyá hai, baso.

11 Aur jab sáre Yahúdíon ne, jo Moáb aur baní 'Ammún, aur Adúm, aur un sárí nawáhíon men the, suná, ki Bábul ke bádsháh ne Yahúdáh ke chand logon ko chhoṛá hai, aur un par Jidaliyáh bin Akhiqám bin Sáfan ko hákim kiyá hai:

12 Tab sáre Yahúdí har jagah se, jahán we parágandá the, phire, aur Yahúdáh kí sarzamín Misfáh men Jidaliyáh ke pás áe, aur mai aur tábistání mewe wufúr se jam'a kiye.

13 ¶ Aur Yúhanán bin Qaríh, aur lashkaron ke sáre sardár, jo maidánon men the, Misfáh men Jidaliyáh pás áe,

14 Aur use kahne lage, Kyá tú is se ágáh hai, ki baní 'Ammún ke bádsháh Ba'alís[m] ne Ismá'el bin Nataniyáh ko bhejá hai, ki terí ján máre? Par Jidaliyáh bin Akhiqám ne un kí bát sach na jání.

[m] Dekho Yar. 41. 10.

15 Aur Yúhanán bin Qaríh ne Misfáh men Jidaliyáh se khufiyatan kahá, Mujhe jáne díjiye, ki main Ismá'el bin Nataniyáh ko qatl karún, aur koí na jánegá; wuh kyúnkar tujhe qatl kare, aur sáre Yahúdí, jo tujh pás jam'a húe hain, bithráe jáen, aur Yahúdáh men se we log, jo báqí rahe hain, halák hon?

16 Par Jidaliyáh bin Akhiqám ne Yúhanán bin Qaríh se kahá, Tú aisá kám na kar, ki tú Ismá'el kí bábat jhúṭh kahtá hai.

XLI BÁB.

1 *Ismá'el Jidaliyáh wagairon ko dagá deke unhen qatl kartá, aur iráda rakhtá ki báqí logon ko sáth leke 'Ammúníon kí samt bhágé.* 11 *Yúhanán us ká píchhá karke asíron ko us ke qabze se chhuṛátá, aur khud Misr ko jáne ká iráda kartá.*

AUR sátwen mahíne aisá húá, ki Ismá'el bin Nataniyáh bin Ilisam'a jo sháhí nasl se thá, aur bádsháh ke amíron men se das ádmí us ke sáth, Jidaliyáh bin Akhiqám ke pás Misfáh men áe[a], aur unhon ne wahán Misfáh men ek sáth roṭí khái.

[a] 2 Sal. 25. 25. Yar. 40. 6, 8.

2 Tab Ismá'el bin Nataniyáh, un das ádmíon samet jo us ke sáth the, uṭhá, aur Jidaliyáh bin Akhiqám bin Sáfan ko, jise Bábul ke bádsháh ne mulk ká hákim kiyá thá, talwár se márá[b], aur use qatl kiyá.

Peshtar MASÍH se, 588.

[b] 2 Sal. 25. 25.

3 Aur sáre Yahúdíon ko, jo us ke sáth, ya'ne Jidaliyáh ke sáth, Misfáh men the, aur Kasdíon ko, jo wahán házir the, aur jangí mardon ko Ismá'el ne qatl kiyá.

4 Aur jab wuh Jidaliyáh ko már chuká, aur kisí ko khabar na húí, us ke dúsre din aisá húá,

5 Ki Sikm, aur Sailá, aur Samrún se, kaí ek shakhs, jo sab ke sab assí ádmí the, ḍáṛhí munḍáe[c], aur kapṛe pháṛe, aur apne ko gháyal kiye húe, aur hadye aur lubán apne háth men liye húe wahán áe, tá ki KHUDÁWAND ke ghar men guzránen[d].

[c] Ahb. 19. 27, 28. Ist. 14. 1. Yas. 15. 2.

[d] Dekho 1 Sam. 1. 7. 2 Sal. 25. 9.

6 Aur Ismá'el bin Nataniyáh Misfáh se un ke istiqbál ko niklá, aur rotá húá chalá: aur aisá húá, ki jab wuh un se milá, to un se kahne lagá, ki Jidaliyáh bin Akhiqám ke pás chalo.

7 Aur aisá húá, ki jab we shahr ke bíchon bích pahunche, tab Ismá'el bin Nataniyáh ne, aur us ke sáthíon ne, unhen qatl kiyá, aur unhen chúán men ḍálá.

8 Par un men das ádmí maujúd the, jinhon ne Ismá'el se kahá, ki Hamen qatl na kar; kyúnki maidánon men hamáre gehún, aur jau, aur tel, aur shahd ke zakhíre hain. So wuh báz rahá, aur unhen un ke bháíon ke sáth qatl na kiyá.

9 Aur jis chúán men Ismá'el ne un logon kí láshon ko ḍálá thá, jinhen us ne Jidaliyáh ke sáth qatl kiyá, so wuhí hai jise Asá bádsháh ne Isráel ke bádsháh Ba'ashá ke sabab banáyá thá[e]; aur Ismá'el bin Nataniyáh ne us ko maqtúlon kí láshon se bhar diyá.

[e] 1 Sal. 15. 22. 2 Taw. 16. 6.

10 Aur Ismá'el sáre bache húe logon ko, jo Misfáh men the, ya'ne, bádsháh kí beṭíon[f], aur un sab logon ko, jo Misfáh men rahte the, jinhen jilaudáron ke sardár Nabúsaradán ne Jidaliyáh bin Akhiqám ke supurd kiyá thá[g], asír karke legayá; unhín ko Ismá'el bin Nataniyáh asír karke legayá, aur baní 'Ammún kí samt[h] rawána húá.

[f] Yar. 43. 6.

[g] Yar. 40. 7.

[h] Yar. 40. 14.

11 ¶ Par jab Yúhanán bin Qaríh ne, aur lashkaron ke sáre sardáron ne, jo us ke sáth the[i],

[i] Yar. 40. 7, 8, 13.

Peshtar MASÍH se, 588.

Ismá'el bin Nataniyáh kí sárí
sharárat suní jo us ne kí thí,
12 Tab we sab logoṉ ko leke Is-
má'el bin Nataniyáh se laṛne ko
k 2 Sam. 2. 13. gaye, aur Jiba'ún ke baṛe pánío ṉ[k]
ke kanáre par use já liyá.
13 Aur aisá húá ki jab un sab
logoṉ ne, jo Ismá'el ke sáth the,
Yúhanán bin Qaríh ko, aur us ke
sáth lashkaroṉ ke sáre sardároṉ
ko dekhá, to we ḳhush húe.
14 Tab sáre log, jinheṉ Is-
má'el Misfáh se pakaṛ le gayá
thá, palaṭe aur phire, aur Yúha-
nán bin Qaríh ke pás áe.
15 Par Ismá'el bin Nataniyáh
áṭh ádmíoṉ ke sáth Yúhanán ke
sámhne se bhág niklá, aur baní
'Ammún kí taraf gayá.
16 Tab Yúhanán bin Qaríh ne,
aur un sar-lashkaroṉ ne jo us ke
hamráh the, qaum ke sáre bache
húoṉ ko liyá, jinheṉ us ne Jida-
liyáh bin Aḳhiqám ke qatl hone
ke ba'd Misfáh se Ismá'el bin
Nataniyáh ke háth se chhuṛáyá
thá, ya'ne, bahádur jangí mar-
doṉ, aur 'auratoṉ, aur laṛkoṉ,
aur ḳhojoṉ ko, jinheṉ wuh Jiba'ún
se phir láyá thá;
17 Aur we rawána húe, aur
l 2 Sam. 19. 37, 38. Kimhám[l] kí saráe meṉ, jo Baitla-
ham ke nazdík hai, á rahe, tá ki
Misr ko jáeṉ,
18 Kasdíoṉ ke sabab se; kyúṉki
we un se is bá'is ḍare, ki Is-
má'el bin Nataniyáh ne Jidaliyáh
bin Aḳhiqám ko, jise Bábul ke
bádsháh ne us sarzamín ká hákim
m Yar. 40. 5. kiyá thá[m], qatl kiyá.

XLII BÁB.

1 *Yúhanán Yaramiyáh se 'arz kartá ki wuh Ḳhudá kí marzí hamárí bábat daryáft kare, aur iqrár kartá ki maiṉ us kí farmánbardárí karúṉgá.* 7 *Yaramiyáh us ko yaqín dilátá ki agar Yahúdiya meṉ raho salámat rahoge,* 13 *par agar Misr meṉ jáoge halák hoge.* 19 *Un ko malámat kartá ki unhoṉ ne makr se wuh suwál kiyá thá.*

a Yar. 40. 8, 13. aur 41. 11. TAB lashkaroṉ ke sáre sardár,
aur Yúhanán bin Qaríh[a], aur
Yazaniyáh bin Hús'aiyáh, aur sáre
log, chhoṭe se baṛe tak, pás áe,
2 Aur Yaramiyáh nabí se kahá,
ki Hamárí 'arz qabúl kíjiye, aur
apne ḲHUDÁWAND Ḳhudá se ha-
máre liye aur in sab báqí logoṉ
b 1 Sam. 7. 8. aur 12. 19. Yas. 37. 4. Ya'q. 5. 16. ke liye du'á mángiye[b], ki ham
bahutoṉ meṉ se thoṛe[c], jaisá ki
c Ahb. 26. 22. terí ánkheṉ ham ko dekhtí haiṉ,
bach rahe haiṉ,

3 Ki ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá,
wuh ráh jis meṉ ham chaleṉ[d],
aur wuh kám jo ham kareṉ, bat-
lá de. d 'Az. 8. 21.
4 Tab Yaramiyáh nabí ne un se
kahá, ki Main ne || tumhárí 'arz || 'Ibrání meṉ, suní.
qabúl kí; dekh, maiṉ ḲHUDÁWAND
tumháre Ḳhudá se tumhárí bátoṉ
ke muwáfiq du'á mángúṉgá; aur
jo jawáb ḲHUDÁWAND tum ko
degá, maiṉ tumheṉ sunáúṉgá[e]; e 1 Sal. 22. 14.
maiṉ tum se kuchh na chhipá-
úṉgá[f]. f 1 Sam. 3. 18. A'am. 20. 20.
5 Aur unhoṉ ne Yaramiyáh se
kahá, ki ḲHUDÁWAND sachchá
aur wafádár gawáh hamáre dar-
miyán hai[g], agar ham un sárí g Paid. 31. 50.
bátoṉ ke muwáfiq na kareṉ, jin
ke liye ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá
tujhe hamáre pás bhejegá.
6 Ḳhwáh bhalá howe, ḳhwáh
burá, ham ḲHUDÁWAND apne
Ḳhudá ká hukm jis pás ham tujhe
bhejte haiṉ, mánenge; táki jab
ham ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá
kí bát máneṉ, to hamárá bhalá
howe[h]. h Ist. 6. 3. Yar. 7. 23.
7 ¶ Ab das din ke ba'd yúṉ húá,
ki ḲHUDÁWAND ká kalám Yara-
miyáh ko pahunchá.
8 Tab us ne Yúhanán bin Qaríh
ko, aur lashkaroṉ ke sáre sar-
dároṉ ko, jo us ke sáth the, aur
sáre logoṉ ko chhoṭe se baṛe tak
buláyá,
9 Aur un se kahá, ki ḲHUDÁ-
WAND, Isráel ká Ḳhudá, jis ke pás
tum ne mujhe bhejá, ki maiṉ us
ke huzúr tumhárá ahwál 'arz ka-
rúṉ, yúṉ farmátá hai;
10 Agar tum is sarzamín meṉ
yaqínan ṭhahre rahoge, to maiṉ
tumheṉ banáúṉgá, aur na ḍhá-
úṉgá[i]; aur maiṉ tumheṉ la- i Yar. 24. 6. aur 31. 28. aur 33. 7.
gáúṉgá, aur na ukháṛúṉgá;
kyúṉki maiṉ us badí se pachh-
tátá húṉ, jo maiṉ ne tum se kí
hai[k]. k Ist. 32. 36. Yar. 18. 8.
11 Bábul ke bádsháh se jis se
tum ḍarte ho, mat ḍaro; us
se mat ḍaro, ḲHUDÁWAND kahtá
hai: kyúṉki maiṉ tumháre sáth
húṉ[l], ki tum ko naját dúṉ, aur l Yas. 43. 5. Rúm. 8. 31.
tumheṉ us ke háth se chhuṛáúṉ.
12 Aur maiṉ tum par rahm ka-
rúṉgá, tá ki wuh tum par rahm
kare, aur tum ko tumhárí zamín
meṉ phir jáne ke liye ruḳhsat
dewe[m]. m Zab. 106. 45, 46.
13 ¶ Lekin agar tum kaho, ki

Peshtar MASÍH se, 588.

Ham is sarzamín men na rahenge,
na KHUDÁWAND apne Khudá kí
bát mánenge[n],
14 Aur kaho, ki Nahín; ham
zamín i Misr men jáenge, jahán
ham laṛáí na dekhenge, na turhí
kí áwáz sunenge, na roṭí ke liye
tarsenge, aur ham wahán ba-
senge:
15 So, ai Yahúdáh ke báqí logo,
KHUDÁWAND ká kalám suno;
RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá,
yún kahtá hai, ki Agar tum
mazbúṭ iráda rakho[o] ki Misr
men jáo[p], aur wahán basne ke
liye rawána ho,
16 To aisá hogá, ki wuh talwár,
jis se tum ḍarte ho[q], wahán Misr
men tum ko já legí; aur wuh kál
jis se tum hirásán ho, wahán
Misr tak tumhárá píchhá karegá;
aur tum wahán maroge.
17 Aur yún hogá, ki we sáre log,
jo Misr men rahne ke liye wahán
jáne ká iráda rakhte hain, talwár,
aur kál, aur wabá se marenge[r];
un men se koí báqí na rahegá, na
koí us balá se, jo main un par ná-
zil karúngá, bhág sakegá[s].
18 Kyúnki RABB ul afwáj, Is-
ráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki
Jis tarah merá gazab o qahr Ya-
rúsalam ke báshindon par un-
ḍelá gayá hai[t], usí tarah merá
qahr tum par bhí, jab tum Misr
men dákhil hoge, unḍelá jáegá:
aur tum la'nat, aur hairání, aur
nafrat, aur malámat ke bá'is
hoge[u]; aur is makán ko tum
phir na dekhoge.
19 ¶ Ai Yahúdáh ke bache húo,
KHUDÁWAND ne tumhárí bábat
farmáyá hai, ki Misr men mat
jáo[x]: yaqín jáno, ki main ne áj
ke din tum ko nasíhat kí.
20 Filhaqíqat tum ne apne dilon
men makr kiyá; kyúnki tum
ne yih kahke KHUDÁWAND apne
Khudá ke huzúr mujhe bhejá, ki
Tú KHUDÁWAND hamáre Khudá
se hamáre liye du'á máng[y]; aur
jo kuchh KHUDÁWAND hamárá
Khudá kahe, ham se kah, aur
ham karenge.
21 Aur main ne áj ke din tum
se kahá hai; par tum ne KHU-
DÁWAND apne Khudá kí áwáz, aur
us bát ko jis ke liye us ne mujhe
tumháre pás bhejá hai, nahín
máná hai.
22 Ab tum yaqín jáno, ki tum
us makán men, jahán tum jáne
aur rahne cháhte ho, talwár, aur
kál, aur wabá se maroge[z].

XLIII BÁB.

1 *Yúhanán Yaramiyáh kí peshíngoí ko báwar na karke nabí wagairon ko Misr men lejátá.* 8 *Yaramiyáh ek nishán dikhláke us ke 'iláqa men yih khabar detá ki Misr ke log Bábulwálon se maglúb honge.*

AUR yún húá, ki jab Yarami-
yáh KHUDÁWAND un ke
Khudá kí sárí báten, jin ke liye
KHUDÁWAND un ke Khudá ne use
bhejá thá, ya'ne, ye sab báten sáre
logon ko kah chuká thá,
2 Tab Azariyáh bin Hús'aiyáh[a],
aur Yúhanán bin Qaríh, aur sáre
magrúr logon ne Yaramiyáh se
yún kahá, ki Tú jhúṭh kahtá hai;
KHUDÁWAND hamáre Khudá ne
tujhe yih kahne ko nahín bhejá,
ki Misr men guzrán karne ke
liye mat jáo;
3 Par Barúk bin Naiyiriyáh ne
tujhe hamárá mukhálif kar diyá
hai, tá ki ham Kasdíon ke háth
men giriftár howen, aur we ham
ko qatl karen, aur hamen asír
karke Bábul le jáen.
4 So Yúhanán bin Qaríh, aur
lashkaron ke sáre sardáron ne,
aur sáre logon ne KHUDÁWAND
ká hukm ki we Yahúdáh kí sar-
zamín men rahen na máná.
5 Par Yúhanán bin Qaríh aur
lashkaron ke sáre sardáron ne
Yahúdáh ke sáre báqí logon ko,
jo sárí qaumon men se, jahán we
hánke gaye the, Yahúdáh kí sar-
zamín men basne ke liye phir áe
the[b], sáth liyá;
6 Ya'ne, mardon, aur 'aurat-
on, aur laṛkon, aur bádsháh kí
beṭíon[c], aur har kisí ko, jise jilau-
dáron ke sardár Nabúsaradán ne
Jidaliyáh bin Akhiqám bin Sáfan
ke sáth chhoṛá thá[d], aur Yara-
miyáh nabí ko, aur Barúk bin
Naiyiriyáh ko sáth liyá.
7 So we Misr kí sarzamín men
áe: kyúnki unhon ne KHUDÁWAND
ká hukm na máná thá: chunán-
chi we Tahfanhís[e] men pahunche.
8 ¶ Tab KHUDÁWAND ká kalám
Tahfanhís men Yaramiyáh par
názil húá, aur us ne kahá,
9 Ki Baṛe patthar apne háth
men le, aur unhen ínṭ ke bhaṭṭhe
ke gilláwe men jo Tahfanhís men

n Yar. 44. 16.
o Lúq. 9. 51.
p Ist. 17. 16. Yar. 44. 12, 13, 14.
q Hiz. 11. 8.
r Yar. 24. 10. 22 áyat.
s Dekho Yar. 44. 14, 28.
t Yar. 7. 20.
u Yar. 18. 16. aur 24. 9. aur 26. 6. aur 29. 18, 22. aur 44. 12. Zak. 8. 13.
x Ist. 17. 16.
y 2 áyat.
z 17 áyat. Hiz. 6. 11.
a Yar. 42. 1.
b Yar. 40. 11, 12.
c Yar. 41. 10.
d Yar. 39. 10. aur 40. 7.
e Yar. 2. 16. aur 44. 1.

Yas. 30. 4. men Hanís kahláyá. 588, ke ákhir men.

Peshtar MASÍH se, 588.

Fira'ún ke qasr kí dahlíz par hai,
Baní Yahúdáh ko dikháke chhipá;
10 Aur un se kah, ki RABB ul
afwáj, Isráel ká Ḳhudá, yúṉ kah-
tá hai, ki Dekh, maiṉ apne ḳhid-
f Yar. 25. 9. aur 27. 6. Dekho Hiz. 29. 18, 20. mat-guzár[f] sháh i Bábul Nabú-
kadrazar ko buláúṉgá, aur un
pattharoṉ par, jinheṉ maiṉ ne
chhipáyá hai, us ká taḳht rakhúṉ-
gá; aur wuh apná sháhána ḳhaima
un par khaṛá karegá.
11 Aur wuh áke zamín i Misr
g Yar. 44. 13. aur 46. 13. ko máregá[g], aur jo maut ke liye
haiṉ maut ko, aur jo asírí ke liye
haiṉ asírí ko, aur jo talwár ke
h Yar. 15. 2. Zak. 11. 9. liye haiṉ talwár ko[h] sompegá.
i Yar. 46. 25. 12 Aur maiṉ Misr ke ma'búdoṉ[i]
ke gharoṉ meṉ ág bhaṛkáúṉgá;
aur wuh unheṉ jaláwegá, aur asír
karke le jáegá: aur jaise char-
wáhá apná kapṛá pahintá hai,
taise wuh zamín i Misr ko pa-
hinegá; aur waháṉ se salámat
chalá jáegá.
‖ Yá, *Súraj ká ghar.* 13 Aur wuh ‖ Bait-Shams kí mú-
ratoṉ ko, jo zamín i Misr meṉ hai,
toṛegá; aur Misríoṉ ke ma'búdoṉ
ke gharoṉ ko ág se jalá degá.

XLIV BÁB.

1 Yaramiyáh Yahúdáh kí us tabáh-hálí ká bayán kartá jo un kí butparastí ke sabab se húí thí. 11 Un logoṉ ke anjám kí jo Misr meṉ butparastí kareṉ, ḳhabar detá ki we halák kiye jáeṉge. 15 Yahúdíoṉ kí saḳht-dilí. 20 Nabí is liház se un ko samjhátá ki tum par áfateṉ áweṉgí, 29 aur nishán ke taur par batlá detá ki Misr gárat hojáegá.

587. WUH kalám sáre Yahúdíoṉ
kí bábat, jo zamín i Misr
a Khur. 14. 2. Yar. 46. 14. meṉ, aur Mijdál[a] meṉ, aur Tah-
b Yar. 43. 7. c Yas. 19. 13. fanhís[b] meṉ, aur Núf[c] meṉ, aur
zamín i Fatrús meṉ baste the,
Yaramiyáh ko pahunchá, aur us
ne kahá,
2 Ki RABB ul afwáj, Isráel ká
Ḳhudá, yúṉ kahtá hai, ki Tum ne
yih sárí baláeṉ, jo maiṉ ne Yarú-
salam par, aur Yahúdáh ke sáre
shahroṉ par názil kiyáṉ, dekhíṉ;
aur dekh, we áj ke din wírána
haiṉ, aur un meṉ ek basnewálá
d Yar. 9. 11. aur 34. 22. bhí nahíṉ[d],
3 Us sharárat ke sabab jo unhoṉ
ne kí, táki mujhe gussa diláweṉ:
aur we begáne ma'búdoṉ ke áge lu-
e Yar. 19. 4. bán jaláte[e], aur un kí bandagí
f Ist. 13. 6. aur 32. 17. karte the, jinheṉ na we jánte the[f],
na tum na tumháre bápdáde.
4 Báwujúd us ke maiṉ ne apne
sáre ḳhidmat-guzár nabíoṉ ko
tumháre pás bhejá, subh sawere
uṭhke bhejá[g], aur kahá, ki Tum g 2 Taw. 36. 15. Yar. 7. 25. aur 25. 4. aur 26. 5. aur 29. 19.
wuh nafratí kám, jis se maiṉ na-
frat rakhtá húṉ, na karo.
5 Par unhoṉ ne na suná, na kán
lagáyá, ki apní buráí se báz áweṉ,
aur begáne ma'búdoṉ ke áge
lubán na jaláweṉ.
6 Is liye merá gazab o qahr
unḍelá gayá[h], aur Yahúdáh ke h Yar. 42. 18.
shahroṉ aur Yarúsalam ke bázá-
roṉ par bhaṛká: aur we ḳharáb aur
wírán húe, jaise áj ke din haiṉ.
7 Aur ab ḲHUDÁWAND Rabb ul
afwáj, Isráel ká Ḳhudá, yúṉ kahtá
hai: ki Tum kyúṉ apní jánoṉ se[i] i Gin. 16. 38. Yar. 7. 19.
yih baṛí dushmaní karte ho, ki
Yahúdáh meṉ se mard aur 'aurat,
laṛká aur dúdh-pítá bachcha káṭá
jáe, aur tum meṉ se koí báqí na
rahe?
8 Ki tum zamín i Misr meṉ,
jaháṉ tum basne ke liye gaye ho,
apne háthoṉ ke kámoṉ se, aur
begáne ma'búdoṉ ke áge lubán
jaláne se mujh ko gussa diláte
ho[k], ki tum apne taíṉ nest karo, k Yar. 25. 6, 7.
aur zamín kí sárí qaumoṉ ke dar-
miyán la'natí aur malámatí ho[l]? l Yar. 42. 18. 12 áyat.
9 Kyá tum apne bápdádoṉ kí
buráí, aur Yahúdáh ke bádsháh-
oṉ kí buráí, aur un kí jorúoṉ
kí buráí, aur apní hí buráí, aur
apní jorúoṉ kí buráí, jo tum ne
Misr kí sarzamín meṉ, aur Ya-
rúsalam ke bázároṉ meṉ kí hai,
bhúl gaye ho?
10 We áj ke din tak dil-shikasta
na húe, aur na ḍare[m], aur merí m Zab. 51. 17. Ams. 28. 14.
sharí'at aur huqúq par, jo maiṉ ne
tumháre aur tumháre bápdádoṉ ke
áge rakhe haiṉ, we na chale.
11 ¶ Is liye RABB ul afwáj, Isráel
ká Ḳhudá, yúṉ kahtá hai, ki Dekh,
maiṉ mutawajjih hoke tum par
balá názil karúṉgá[n], ki sáre n Ahb. 17. 10. aur 20. 5, 6. Yar. 21. 10. 'Amús 9. 4.
Yahúdáh ko nest karúṉ.
12 Aur maiṉ Yahúdáh ke báqí
logoṉ ko, jinhoṉ ne zamín i Misr
meṉ jáne ká iráda kiyá hai, ki
waháṉ baseṉ, pakṛúṉgá, aur we
zamín i Misr meṉ nábúd hoṉge;
we talwár aur kál se máre pa-
ṛeṉge[o]; we chhoṭe se baṛe tak o Yar. 42. 15, 16, 17, 22.
nábúd hoṉge; we talwár aur kál
se faná hojáeṉge; aur we la'nat,
aur hairání, aur nafrat, aur malá-
mat ke bá'is hoṉge[p]. p Yar. 42. 18.
13 Aur maiṉ un ko, jo zamín i
Misr meṉ baste haiṉ, us hí tarah

Peshtar MASÍH se, 587.

Peshtar MASÍH se, 587.

sazá dúngá, jis tarah main ne Yarúsalam ko talwár, aur kál, aur wabá se sazá dí hai[q].

14 Aur Yahúdáh ke báqí logon men se, jo zamín i Misr men gaye ki wahán rahen, koí nikal na sakegá, aur na bachegá[r], ki phirke zamín i Yahúdáh men áwe, jis ke we mushtáq hain ki phirke áwen aur us men basen: kyúnki koí na phiregá, siwá un ke jo nikal bhágen.

15 ¶ Tab sáre mardon ne, jo jánte the ki un kí jorúon ne begáne ma'búdon ke áge lubán jaláyá hai, aur sab 'auraton ne, jo pás kharí thín, ek barí jamá'at ne, ya'ne, sáre logon ne, jo zamín i Misr men, Fatrús men baste the, Yaramiyáh ko yih kahke jawáb diyá,

16 Ki Yih bát, jo tú ne KHUDÁWAND ká nám leke ham se kahí, ham kadhí na mánenge[s],

17 Balki ham to wuh bát karenge, jo hamáre munh se nikaltí hai[t]: ham to ásmán kí malika[u] ke liye lubán jaláwenge, aur us ko tapáwan tapáwenge jis tarah ham áp, aur hamáre bápdáde, hamáre bádsháh, aur hamáre sardár, Yahúdáh ke shahron men, aur Yarúsalam ke bázáron men karte the, ki us waqt ham bahut roṭí rakhte the, aur bhale change the, aur badí nahín dekhte the.

18 Par jab se ham ne ásmán kí malika ke liye lubán jaláná, aur tapáwan tapáná chhoṛ diyá, tab se ham har chíz ke muhtáj húe, aur talwár aur kál se faná húe.

19 Aur jab ásmán kí malika ke nám ham lubán jaláte, aur tapáwan tapáte the[x], kyá ham ne apne mardon bagair us kí bandagí ke liye kulíche pakáe, aur us ko tapáwan tapáe?

20 ¶ Tab Yaramiyáh ne sárí guroh se, mardon aur 'auraton se, aur un sáre logon se, jinhon ne use jawáb diyá thá, kahá,

21 Kyá wuh lubán jo tum ne, aur tumháre bápdádon ne, tumháre bádsháhon ne, aur tumháre sardáron ne, ra'aiyat ke sáth, Yahúdáh ke shahron men aur Yarúsalam ke bázáron men jaláyá hai, KHUDÁWAND ne kuchh yád nahín kiyá? kyá wuh ḳhátir men na láyá?

22 So KHUDÁWAND us se áge bardásht nahín kar saktá thá, ki tumháre 'amal bure húe, aur tum ne nafratí kám bahut kiye; is liye tumhárí zamín wírán hai, aur hairání aur la'nat ká bá'is, jis men koí basnewálá na rahá[y], chunánchi áj ke din hai[z].

23 Azbaski tum ne lubán jaláyá, aur KHUDÁWAND kí ḳhatá kí, aur KHUDÁWAND ká hukm nahín máná, na us kí sharí'at na us ke huqúq na us kí shahádaton par chale; is liye yih baláen tum par paṛí hain, chunánchi áj ke din hain[a].

24 Aur Yaramiyáh ne sáre logon, aur sab 'auraton se yún kahá, ki Ai sáre Yahúdáh, jo zamín i Misr men ho[b], KHUDÁWAND ká kalám suno;

25 RABB ul afwáj, Isráel ká Ḳhudá, yún kahtá hai, ki Tum ne aur tumhárí jorúon ne apní zubán se kahá hai[c], aur yih kahke apne háth se bhí kámil kiyá, ki Ham un nazron ko, jo ham ne ásmán kí malika ke nám lubán jaláne kí bábat, aur us ke áge tapáwan tapáne kí bábat máná hai, zarúr adá karenge: yaqínan tum apní nazron ko adá karoge, aur tum yaqínan apní nazron par wafá karoge.

26 Is liye, ai sáre Baní Yahúdáh, jo zamín i Misr men baste ho, KHUDÁWAND ká kalám suno: Dekho, KHUDÁWAND kahtá hai, main ne apne buzurg nám kí qasam kháí hai[d], ki merá nám Yahúdáh ke logon ke bích kisí ke munh se sárí zamín i Misr men phir na niklegá[e], koí na kahegá, Ḳhudáwand YAHOWÁH zinda hai.

27 Dekho, main un kí ghát men lagá rahúngá, aur badí karúngá, nekí na karúngá[f]: aur Yahúdáh ke sáre log, jo zamín i Misr men hain, talwár aur kál se nábúd honge[g], jab tak tamám na hon.

28 Aur we jo talwár se bach rahenge, aur zamín i Misr se zamín i Yahúdáh men phir áwenge, thoṛe honge[h]; aur Yahúdáh ke sáre bache húe, jo zamín i Misr men gaye, ki wahán basen, jánenge, ki kis ká kalám qáim rahegá, merá, yá un ká[i].

29 ¶ Aur tumháre liye yih nishán hai, KHUDÁWAND kahtá hai, ki main is hí makán men tum

Side notes:
q Yar. 43. 11.
r 28 áyat.
s Yún, Yar. 6. 16.
t Gin. 30. 12. Ist. 23. 23. Qáz. 11. 36. Dekho 25 áyat.
u Yar. 7. 18.
x Yar. 7. 18.
y Yar. 25. 11, 18. 38.
z 6 áyat.
a Dán. 9. 11, 12.
b Yar. 43. 7. 15 áyat.
c 15 áyat, wag.
d Paid. 22. 16.
e Hiz. 22. 39.
f Yar. 1. 10. aur 31. 28. Hiz. 7. 6.
g 12 áyat.
h 14 áyat. Yas. 27. 13.
i 17, 25. 26, áyaten.

589.

ko sazá dún̲gá, táki tum jáno, ki merí báten̲ ki tum par balá názil hogí yaqínan qáim hain̲[k];

30 Ḳhudáwand yún̲ kahtá hai, Dekh, main̲ Misr ke bádsháh Fira'ún-Hufr'a ko us ke dushmanon̲ ke qabze men̲, aur un ke qabze men̲ jo us kí ján ke ḳhwáhán hain̲, kar dún̲gá[l], jis tarah main̲ ne Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh ko Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ke qabze men̲ kar diyá hai[m], jo us ká dushman, aur us kí ján ká tálib thá.

XLV BÁB.

1 *Barúk ghabrá játá,* 4 *aur Yaramiyáh us ke sáth kalám karke use tasallí detá.*

WUH kalám jo Yaramiyáh nabí ne Barúk bin Naiyiriyáh se us waqt kahá[a], jis waqt wuh un báton̲ ko Yaramiyáh ke kahe ke mutábiq, Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh ke chauthe baras, daftar men̲ likhá thá;

2 Ki Ḳhudáwand, Isráel ká Ḳhudá, tujh se, ai Barúk, yún̲ kahtá hai;

3 Tú ne kahá, ki Mujh par afsos hai, ki Ḳhudáwand ne mujh par musíbat par musíbat ḍálí: main̲ áh márte márte thak gayá, aur mujhe chain na milá.

4 ¶ Tú us se yún̲ kahegá, ki Ḳhudáwand yún̲ kahtá hai, Dekh, wuh jo main̲ ne banáyá, main̲ ḍhá dún̲gá[b], aur wuh jo main̲ ne lagáyá, main̲ ukháṛ phenkún̲gá, ya'ne, is sárí zamín ko.

5 Aur kyá tú apne liye 'umda chízen̲ ḍhúnḍhtá hai? mat ḍhúnḍh; ki dekh, main̲ sáre jándáron̲ par ek balá názil karún̲gá[c], Ḳhudáwand kahtá hai: par main̲ terí ján ko un sáre makánon̲ men̲, jahán̲ jahán̲ tú jáegá, tujhe ganímat[d] ke taur par baḳhshún̲gá.

XLVI BÁB.

1 *Yaramiyáh ilhám se ḳhabar detá ki Fira'ún kí fauj Furát ke kanáre par shikast kháegí,* 13 *aur ki Nabúkadrazar mulk i Misr ko apne taht men̲ láwegá.* 27 *Wuh Ya'qúb ko, jis ne tambíh pái thí, dilásá detá.*

KHUDÁWAND ká kalám, jo Yaramiyáh nabí ko gairqaumon̲ kí bábat[a] pahuncha; ya'ne,

2 Misr kí bábat, Misr ke bádsháh Fira'ún-Nikoh kí fauj kí bábat[b], jo daryá e Furát ke kanáre par Karkimís men̲ thí, jis ko Bábul ke bádsháh Nabúkadnazar ne Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím bin Yúsiyáh ke chauthe baras men̲ shikast dí thí.

3 Sipar aur ḍhál ko taiyár karo[c], aur laṛáí ko chalo.

4 Ghoṛon̲ kí sawárí ká saranjám karo; aur ai sawáro, sawár ho, aur ḳhod sir par rakhke niklo; nezon̲ ko jilá do; baktaron̲ ko pahino.

5 Kyá sabab hai jo main̲ dekhtá hún̲, ki we ghabráe húe hain̲, aur palaṭ gaye hain̲? un ke baháduron̲ ne shikast kháí, we ek bárgí bhág gaye, aur píchhe phirke nahín̲ dekhte; yih is liye húá, Ḳhudáwand kahtá hai, ki cháron̲ taraf ḍar hai[d].

6 Aisá kar, ki subuk-pá na bhágen̲, aur bahádur nikal na bachen̲; we ṭhokar kháen̲ge[e], aur daryá e Furát ke kanáre uttar kí taraf giren̲ge.

7 Yih kaun hai, jo báṛh kí mánind[f] átá hai, jis ke ḍheú sailábon̲ kí mánind uṭhte hain̲?

8 Misr daryá kí tarah uṭhtá hai, aur us kí maujen̲ báṛh kí mánind áín̲; aur wuh kahtá hai, ki Main̲ chaṛhún̲gá, aur zamín ko chhipá lún̲gá; main̲ shahr aur us ke báshindon̲ ko nest karún̲gá.

9 ‖Ai ghoṛo, tum chaṛháí karo; ai ratho, tum khaṛakte áo; aur bahádur niklen̲; Kúsh aur Fút, jo sipar liye phirte, aur Lúdí jo kamán-kashí men̲ máhir hain̲[g].

10 Kyún̲ki yih Ḳhudáwand Rabb ul afwáj ká din hai[h], aur intiqám ká din, tá ki wuh apne dushmanon̲ se intiqám le: aur talwár khá jáegí[i], aur un ká lahú píke ser aur mast hogí; kyún̲ki Ḳhudáwand Rabb ul afwáj ke liye uttar kí zamín men̲ daryá e Furát ke kanáre zabíha[k] muqarrar hai.

11 Ai Misr kí kun̲wárí beṭí[l], Jili'ád ko já, aur balsán le[m]; tú be-fáida bahut dawáen̲ isti'amál kartí hai, tú changí na hogí[n].

12 Qaumon̲ ne terí sharmindagí kí bát suní, aur tere nála se zamín bhar gayí: kyún̲ki bahádur log bahádur logon̲ par gire, we donon̲ khet rahe.

13 ¶ Wuh kalám, jo Ḳhudáwand ne Yaramiyáh nabí ko kahá, ki Sháh i Bábul Nabúkadrazar

Peshtar MASÍH se, 589.

[k] Zab. 33. 11.
[l] Yar. 46. 25, 26. Hiz. 29. 3, wag. aur 30. 21, wag.
[m] Yar. 39. 5.

607 ke qaríb.

[a] Yar. 36. 1, 4, 32.
[b] Yas. 5. 5.
[c] Yar. 25. 26.
[d] Yar. 21. 9. aur 38. 2. aur 39. 18.

607 ke qaríb.

[a] Yar. 25. 15, wag.

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

[b] 2 Sal. 23. 29. 2 Taw. 35. 20. Yih peshíngoí thoṛí der men̲ púrí húí.
[c] Yún̲, Yar. 51. 11, 12. Nahúm 2. 1. aur 3. 14.
[d] Yar. 6. 25. aur 49. 29.
[e] Dán. 11. 19.
[f] Dekho Yas. 8. 7, 8. Yar. 47. 2. Dán. 11. 22.
‖ Yá, *Ai tum, ghoṛon̲ par chaṛho.*
[g] Yas. 66. 19.
[h] Yas. 13. 6. Yúel 1. 15. aur 2. 1.
[i] Ist. 32. 42. Yas. 34. 6.
[k] Yas. 34. 6. Saf. 1. 7. Dekho Hiz. 39. 17.
[l] Yas. 47. 1.
[m] Yar. 8. 22. aur 51. 8.
[n] Hiz. 30. 21.

Peshtar Masíh se, 607 ke qaríb.

kyúnkar áwegá, aur Misr kí mam-
lukat ko máregá[o].
14 Misr men taqrír karo, Mijdál
men ishtihár do, aur Núf aur
Tahfanhís men yih kahke manádí
karo, ki Khará ho, aur áp ko
taiyár kar[p]; kyúnki talwár terí
cháron taraf khá jáegí[q].
15 Kyá sabab hai ki tere bahá-
dur giráe gaye? we khare rah na
sake, kyúnki Khudáwand ne un
ko aundhá kar diyá.
16 Us ne bahuton ko girá diyá,
hán, ek dúsre par girá[r]; aur un-
hon ne kahá, ki Utho, aur áo,
ham apne logon men aur apne
watan men talwár ke zulm ke
sabab se ulte phir jáwen.
17 We wahán chilláe, ki Misr ká
bádsháh Fira'ún barbád húá; us
ne apne muqarrar waqt ko guzar-
ne diyá.
18 Wuh Bádsháh, jis ká nám
Rabb ul afwáj hai[s], yún kahtá hai,
ki Mujhe apní hayát kí qasam,
jaisá Tabúr paháron men, aur
jaisá Karmil samundar ke kanáre
men hai, taisá wuh áwegá.
19 Ai betí, Misr kí báshinda[t],
tú asírí ke liye apne asbáb taiyár
kar[u]; ki Núf wírán aur ujár hogá,
jis men ek basnewálá na rahe.
20 Misr niháyat khúbsúrat ba-
chhiyá hai[x]; lekin kharábí átí
hai, uttar kí zamín se átí hai[y].
21 Us ke ajúradár bhí us ke
darmiyán mote bachhron kí má-
nind hain; par we bhí rúgardán
húe, we ikatthe bháge: we khare
na rahe, kyúnki un kí áfat ká
din un par áyá hai[z], un se inti-
qám lene ká waqt pahunchá.
22 Wuh sámp ke mánind chil-
chiláegí[a]; kyúnki we fauj leke
kúch karenge, aur kulháríán leke,
un kí mánind jo lakrí kátte hain,
us par áwenge.
23 We us ká jangal kátenge[b],
Khudáwand kahtá hai, agarchi
wuh aisá ghaní hai, ki koí us men
hoke na jáwe: kyúnki we tiddíon[c]
se ziyáda, balki beshumár hain.
24 Misr kí betí sarásíma hogí,
uttar kí qaum[d] ke háth men mub-
talá hogí.
25 Rabb ul afwáj, Isráel ká
Khudá, kahtá hai, Dekh, main
Ámún i Nú ko[e], aur Fira'ún, aur
Misr, aur us ke ma'búdon[f], aur us
ke bádsháhon ko, ya'ne, Fira'ún
aur un ko jo us par bharosá
rakhte hain, sazá dúngá;
26 Aur main un ko un ke qábú
men jo un kí ján ke khwáhán
hain, ya'ne, Bábul ke bádsháh
Nabúkadrazar ke[g], aur us ke
mulázimon ke qábú men kar
dúngá; par ba'd us ke, wuh aisí
ábád hogí jaise agle dinon men
thí[h], Khudáwand kahtá hai.
27 ¶ Par tú, ai mere banda
Ya'qúb, mat dar[i], aur tú, ai
Isráel, mat ghabrá; kyúnki, dekh,
main tujhe dúr se, aur terí aulád
ko un kí asírí kí zamín se naját
dúngá, aur Ya'qúb phiregá, aur
árám aur chain karegá, aur koí
use na daráwegá.
28 Ai mere banda Ya'qúb, hirá-
sán mat ho, Khudáwand kahtá
hai, kyúnki main tere sáth hún;
agarchi main sab qaumon ko, jin
men main ne tujhe hánk diyá,
nest o nábúd karún, tad bhí tujhe
nest o nábúd na karúngá[k]; par
main andáza se terí tádíb karúngá,
aur tujhe bin sazá diye na ra-
húngá.

XLVII BÁB.

Filistíon kí honewálí halákat kí bábat.

600 ke qaríb.

KHUDÁWAND ká kalám, jo
Yaramiyáh nabí ko Filis-
tíon kí sazá kí bábat[a] pahun-
chá, peshtar us se ki Fira'ún ne
'Azah ko márá[b].
2 Khudáwand yún kahtá hai;
Dekh, uttar se[c] pání charhe hain[d],
aur ek bárh hogí, aur zamín
par, aur sab par, jo us men hai,
shahr par, aur us ke báshindon
par bah jáegí: us dam log chil-
láwenge, aur zamín ke sáre bá-
shinda nála karenge.
3 Us ke qúwatwar ghoron ke su-
mon ke parne kí áwáz[e] se, us kí gá-
ríon ke rele se, aur us ke pahiyon
kí gargaráhat se, báp apne larkon
kí taraf na dekhenge, un ke háth
is qadr kamzor honge;
4 Yih us din ke sabab se hogá,
jo átá hai ki sáre Filistíon ko
gárat kare, aur Súr aur Saidá se[f]
har madadgár ko, jo báqí rah
gayá hai, nest kare; kyúnki
Khudáwand Filistíon ko, Kaf-
túr[g] ke bache húe logon ko, gárat
karegá[h].
5 'Azah[i] par chandlápan áí hai;
'Asqalún[k] apní wádí ke baqíya

o Yas. 19. 1. Yar. 43. 10, 11. Hiz. 29, aur 30, aur 32.
Párí húí 571 ke qaríb.
p 3, 4 áyaten.
q 10 áyat.
r Ahb. 26. 37.
s Yas. 47. 4. aur 48. 2. Yar. 48. 15.
t Dekho Yar. 48. 18.
u Yas. 20. 4.
x Yún Hús. 10. 11.
y Yar. 1. 14. aur 47. 2. 6, 10 áyaten.
z Zab. 37. 13. Yar. 50. 27.
a Dekho Yas. 29. 4.
b Yas. 10. 34.
c Qáz. 6. 5.
d Yar. 1. 15.
e Hiz. 30. 14, 15, 16. Nahúm 3. 8.
f Yar. 43. 12, 13. Hiz. 30. 13.
g Yar. 44. 30. Hiz. 32. 11.
h Hiz. 29. 11, 13, 14.
i Yas. 41. 13, 14. aur 43. 5. aur 44. 2. Yar. 30. 10, 11.
k Yar. 10. 24. aur 30. 11.
a Yar. 25. 20. Hiz. 25. 15, 16. Saf. 2. 4, 5.
b 'Amús 1. 6, 7, 8.
c Yar. 1. 14. aur 46. 20.
d Yas. 8. 7. Yar. 46. 7, 8.
e Yar. 8. 16. Nahúm 3. 2.
f Yar. 25. 22.
g Paid. 10. 14.
h Hiz. 25. 16. 'Amús 1. 8. aur 9. 7.
i 'Amus 1. 7. Mík. 1. 16. Saf. 2. 4, 7. Zak. 9. 5.
k Yar. 25. 20.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

[l] Yar. 16. 6. aur 41. 5. aur 48. 37.
[m] Ist. 32. 41. Hiz. 21. 3, 4, 5.
[n] Hiz. 14. 17.
[o] Mík. 6. 9.

samet káṭá gayá: tú kab tak apne
taín káṭtá jáegá[l]?
6 Ai Khudáwand kí talwár, tú
kab tak na ṭhalregí[m]? tú chal apne
giláf men, árám le, aur chain kar.
7 Wuh kis tarah ṭhahar saktí
hai, kyúnki Khudáwand ne 'As-
qalún aur samundar ke sáhil kí
barbádí ká hukm use kiyá hai[n]?
us ne use wahán muqarrar kiyá
hai[o].

XLVIII BÁB.

1 Bábat un áfaton kí jo Moáb par pará cháhtí thín, 7 un kí magrúrí ke sabab, 11 aur un kí árám-talabí ke bá'is, 14 aur is liye ki we apne par aur dunyá par takiya karte the, 26 aur ki unhon ne Khudá aur us ke logon ko haqír jáná thá. 47 Ákhirí zamána men Moáb ke phir bahál hojáne kí khabar hotí.

600 ke qaríb.

[a] Yas. 15, aur 16 Abwáb.
[c] Yar. 25. 21. aur 27. 3. Hiz. 25. 9. 'Amús 2. 1, 2.
[b] Gin. 32. 38. aur 33. 47. Yas. 15. 2.
[c] Gin. 32. 37.
|| Yá, *wuh ünchá makán.*
[d] Yas. 16. 14.
[e] Yas. 15. 4.
[f] 5 áyat.
[g] Yas. 15. 5.
[h] Yar. 51. 6.
[i] Yar. 17. 6.
[k] Gin. 21. 29. Qáz. 11. 24. Dekho Yas. 46. 1, 2. Yar. 43. 12.
[l] Yar. 49. 3.
[m] Yar. 6. 26. 18 áyat.
[n] Zab. 55. 6. 28 áyat.

MOÁB kí bábat[a], Rabb ul
afwáj, Isráel ká Khudá
yún kahtá hai, Háe Nabú[b] par!
ki wuh wírán hai: Qaryataim[c]
ruswá húá, aur le liyá gayá:
|| Misjáb khajil hogayá, aur hairán
húá hai.
2 Áge ko Moáb kí ta'ríf kí
na jáegí[d]; Hashbún[e] men unhon
ne yih kahke us par bure man-
súbe bándhe, ki Áo, ham use nest
karen, ki wuh qaum na kahláwe.
Tú bhí, ai Madmen, káṭ ḍálá
jáegá; ek talwár terá píchhá
karegí.
3 Horonaim men rone kí áwáz
hogí[f], wíráni aur baṛí halákat.
4 Moáb barbád húá; us ke
bachche apne nauha kí áwáz
sunáte hain.
5 Kyúnki Lúhít kí charháí par
ánsú bahá baháke charhte hain[g];
ki Horonaim kí utár par sáre
dushman halákat kí áwáz sunte
hain.
6 Bhágo, apní ján bacháo[h], aur
bayábán men ratama ke darakht
kí mánind ho[i].
7 ¶ Aur isliye ki tú ne apne
kámon aur khazánon par takiya
kiyá, tú pakṛá jáegá, aur Kamús[k]
apne káhinon aur sardáron samet[l]
asír hoke jáegá.
8 Aur gáratgar har ek shahr par
áwegá[m], aur koí shahr na bache-
gá: wádí bhí wírán hogí, aur
maidán ujáṛ hogá, jaisá Khudá-
wand ne kahá hai.
9 Moáb ko par lagá do[n], táki
wuh parwáz kare, aur chal de:
ki us ke shahr ujáṛ honge, aur un
men koí báshinda na rahegá.

10 La'natí wuh howe, jo Khu-
dáwand ká kám sustí se kare[o],
aur la'natí wuh howe, jo apní
talwár ko khúnrezí se báz rakhe.
11 ¶ Moáb apní laṛkái se bá
árám hai, aur us kí talchhaṭ tah-
nishín rahí[p], aur wuh ek piyála
se dúsre piyála men unḍelá nahín
gayá, na asír ho gayá; is liye us
ká maza us men rahá hai, aur us
kí bú na badlí.
12 So, dekh, we din áte hain,
Khudáwand kahtá hai, ki main
inqiláb karnewálon ko us ke pás
bhejúngá, ki we use ulṭáwen, aur
us ke piyálon ko khálí karen, aur
un ke qarábon ko toṛ ḍálen.
13 Aur Moáb Kamús se[q] sharm-
inda hogá, jis tarah Isráel ká
gharáná Baitel se jo un ká bha-
rosá thá[r] khajil húá[s].
14 ¶ Tum kyúnkar kahte ho, ki
Ham pahlawán hain, aur jang
ke liye zoráwar log hain[t]?
15 Moáb gárat húá[u], us ke
shahron ká dhúnwá uṭh rahá
hai, aur us ke chune húe jawán
qatl-gáh ko gaye[x], wuh Bádsháh
kahtá hai, jis ká nám Rabb ul
afwáj hai[y].
16 Nazdík hai ki Moáb par áfat
áwe, aur us kí idbár dauṛí átí
hai.
17 Ai sab, jo us ke ird á gird
hain, us par afsos karo; aur tum
sab jo us ke nám se wáqif ho,
kaho, ki Yih moṭá 'asá, aur khúb-
súrat ḍanḍá kyúnkar ṭúṭ gayá[z]!
18 Ai beṭí, Daibún[a] kí báshinda,
apní shaukat se tale utar[b], aur
piyásí baiṭh; kyúnki Moáb ká
gáratgar tujh par áwegá[c], aur
tere qil'on ko toṛegá.
19 Ai 'Ará'ir[d] kí báshinda, tú
ráh par khaṛí ho, aur ták[e]; bhág-
newále aur us se jo nikal bachí
púchh aur kah, ki Kyá májará hai?
20 Moáb ruswá húá, kyúnki
wuh ḍhá diyá gayá; tum wáwailá
macháo, aur chilláo[f]; Arnún[g] men
ishtihár do, ki Moáb gárat húá
hai,
21 Aur ki sahrá kí atráf par[h],
Haulán par, aur Jahazáh par, aur
Maufa'at par,
22 Aur Daibún par, aur Nabú
par, aur Bait i Diblataim par,
23 Aur Qaryataim par, aur Bait-
Jamúl par, aur Bait-Ma'ún par,
24 Aur Qaryút par[i], aur Busrah

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

[o] Dekho Qáz. 5. 23. 1 Sam. 15. 3, 9. 1 Sal. 20. 42.
[p] Saf. 1. 12.
[q] Qáz. 11. 24. 1 Sal. 11. 7.
[r] 1 Sal. 12. 29.
[s] Hús. 10. 6.
[t] Yas. 16. 6.
[u] 8, 9, 18 áyaten.
[x] Yar. 50. 27.
[y] Yar. 46. 18. aur 51. 57.
[z] Dekho Yas. 9. 4. aur 14. 4, 5.
[a] Gin. 21. 30. Yas. 15. 2.
[b] Yas. 47. 1. Yar. 46. 19.
[c] 8 áyat.
[d] Ist. 2. 36.
[e] 1 Sam. 4. 13, 16.
[f] Yas. 16. 7.
[g] Dekho Gin. 21. 13.
[h] 8 áyat.
[i] 41 áyat. 'Amús 2. 2.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

aur zamín i Moáb ke sáre shahron
par, jo dúr hain yá nazdík hain,
sab par 'azáb áyá.
25 Moáb ká síng káṭá gayá hai [k],
aur us ká bázú toṛá gayá [l], KHU-
DAWAND kahtá hai.
26 ¶ Tum us ko madhúsh karo [m];
kyúnki us ne áp ko KHUDAWAND
ke muqábil buland kiyá: Moáb
apní qai men loṭegá, aur ek mas-
khara banegá.
27 Kyá Isráel tere áge maskhara
na thá [n]? kyá wuh choron ke
darmiyán páyá gayá [o]? ki jab jab
tú us ká nám letá thá, tú apná sir
dhuntá thá.
28 Ai Moáb ke báshindo, shah-
ron ko chhoṛ do, aur chaṭán par já
baso [p], aur kabútar kí mánind
ho [q], jo gár ke munh ke kanáron
men áshiyána banátí hai.
29 Hamen Moáb ká gurúr
ma'lúm hai [r], (wuh niháyat magrúr
hai) us kí gustákhí bhí, aur us kí
shekhí, aur us ká ghamanḍ, aur
us ke dil ká takabbur.
30 Main us ká gussa jántá hún,
KHUDAWAND kahtá hai, aur us kí
jhúṭhí shekhíán, jin se kuchh na
ban paṛegá [s], kyúnki wuh jhúṭhí
shekhíán kartá hai.
31 Is liye main Moáb ke liye
wáwailá karúngá [t], sáre Moáb ke
liye main zár zár roúngá; Qír-
Haris ke logon ke liye main gam
karúngá.
32 Ai Sibmah ke angúr [u], main
Ya'zír kí tarah tere liye nála
karúngá; terí shákhen samundar
tak phail gayí hain, we Ya'zír ke
samundar tak pahunch gayín;
tere pakke mewon par, aur tere
angúr ke guchchhon par gáratgar
á paṛá hai.
33 Khushí aur shádmání hare
bhare kheton se aur Moáb kí
sarzamín se uṭhái gayí [x]; aur main
ne aisá kiyá ki angúr ke kolhú men
mai báqí na rahí; ab koí lalkárke
na latáṛegá; un ká lalkárná lal-
kárná nahín.
34 Hashbún ke rone se we apní
áwáz ko Ili'álí aur Jaház tak [y],
aur Zugr se Horonaim tak, ‖tín
baras ke bachhiye kí mánind [z]
buland karte hain; kyúnki Nim-
rím kí nahren bhí kharáb hojáen-
gín.
35 Is ke siwá main aisá ka-
rúngá, KHUDAWAND kahtá hai, ki
wuh jo únche makánon par qur-
báni chaṛhátá hai [a], aur wuh jo
buton ke áge khushbúí jalátá hai,
Moáb men na páyá jáegá.
36 So mere dil se Moáb ke liye
bánsrí kí sí áwáz niklegí [b], aur
mere dil Qír-Haris ke logon ke
liye shahnáon kí sí áwáz hogí:
kyúnki jo kuchh unhon ne zak-
híra kiyá thá, talaf ho gayá [c].
37 Filhaqíqat har ek sir chandlá
hogá [d], aur har ek kí dáṛhí munḍáí
jáegí: har ek ke háth par gháo
hogá, aur har ek kí kamar par
ṭáṭ [e].
38 Moáb ke sáre gharon kí
chhaton par aur us ke bázáron
men baṛá mátam hogá; kyúnki
main ne Moáb ko, us bartan kí
tarah jo pasand na áwe, toṛá hai [f],
KHUDAWAND kahtá hai.
39 We wáwailá karenge, aur ka-
henge, ki Us ne kaisí shikast
kháí! Moáb kí gardan sharm ke
máre kyúnkar phir gayí! usí
tarah Moáb un sabhon ke liye, jo
us ke chaugird hain, hansí aur
khauf ká bá'is hogá.
40 Kyúnki KHUDAWAND yún
kahtá hai, ki Dekh, wuh 'uqáb kí
mánind uṛegá [g], aur apne paron
ko Moáb ke úpar phailáwegá [h].
41 Qaryút le liyá játá [i], aur
wahán ke qil'aját ekáek qabze
men áte hain, aur us din Moáb
ke baháduron ke dil jannewálí
'aurat ke dil kí tarah honge [k]:
42 Aur Moáb halák kiyá jáegá,
aur wuh qaum na kahláegá [l], is
liye ki us ne KHUDAWAND ke
muqábil áp ko buland kiyá.
43 Dahshat, aur gaṛhá, aur jál
tujh par musallit honge [m], ai Moáb
ke báshinda, KHUDAWAND kahtá
hai.
44 Wuh jo dahshat se bháge,
gaṛhe men giregá; aur jo gaṛhe
se nikle, jál men phansegá; kyúnki
main un par, hán, Moáb par un
kí siyásat ká baras láúngá [n], KHU-
DAWAND kahtá hai.
45 We jo bháge Hashbún ke
sáya ke tale be-táb hoke khaṛe
húe; par Hashbún se ág [o], aur
Saihún men se ek shu'ala nik-
legá, aur Moáb kí nawáhí ko [p] aur
har ek fasádí ke chánd ko nigal
jáegá.
46 Háe tujh par, ai Moáb [q]!
Kamús ke log halák húe; ki tere

k Zab. 75. 10.
l Dekho Hiz. 30. 21.
600 ke qaríb.
m Yar. 25. 15, 27.
n Saf. 2. 8.
o Dekho Yar. 2. 26.
p Zab. 55. 6, 7. 9 áyat.
q Gaz. 2. 14.
r Yas. 16. 6, wag.
s Yas. 16. 6. Yar. 50. 36.
t Yas. 15. 5. aur 16. 7, 11.
u Yas. 16. 8, 9.
x Yas. 16. 10. Yúel 1. 12.
y Yas. 15. 4, 5, 6.
‖ Yá, *Iglát-Shalishi-yáh tak, buland,* wag.
z Yas. 15. 5, 6. 5 áyat.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

a Yas. 15. 2. aur 16. 12.
b Yas. 15. 5. aur 16. 11.
c Yas. 15. 7.
d Yas. 15. 2, 3. Yar. 47. 5.
e Paid. 37. 34.
f Yar. 22. 28.
g Ist. 28. 49. Yar. 49. 22. Dán. 7. 4. Hús. 8. 1. Hab. 1. 8.
h Yas. 8. 8.
i 24 áyat.
k Yas. 13. 8. aur 21. 3. Yar. 30. 6. aur 49. 22, 24. aur 50. 43. aur 51. 30. Mík. 4. 9.
l Zab. 83. 4. Yas. 7. 8.
m Yas. 24. 17, 18.
n Dekho Yar. 11. 23.
o Gin. 21. 28.
p Gin. 24. 17.
q Gin. 21. 29.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

beṭon ko asír karke legaye, aur
terí beṭián bhí asír húín.
47 ¶ Báwujúd is ke main ákhirí
dinon men Moáb ke asíron ko
pher láúngá[r], KHUDÁWAND kahtá
hai. Moáb kí 'adálat yahán tak
húí.

XLIX BÁB.

1 Bábat un áfaton kí jo Baní 'Ammún par áwengí. 6 We log bhí phir bahál hojáenge. 7 Adúm par áfat jo áwegí; 23 phir we jo Dimishq par, 28 aur Qídár par, 30 aur Hasúr par, 34 aur Ailám par áwengí. 39 Ailám bahál kiyá jáegá.

BANI' 'Ammún kí bábat[a] KHU-
DÁWAND yún kahtá hai,
Kyá Isráel ke beṭe nahín hain?
kyá us ká koí wáris nahín? phir
kyún un ke bádsháh ne Jadd[b] ko
mírás men liyá hai, aur us ke log
us ke shahron men base hain?
2 Is liye, dekh, we din áte hain,
KHUDÁWAND kahtá hai, ki main
aisá karúngá, ki 'Ammúníon ke
Rabbah[c] men laṛáí ká hullaṛ suná
jáegá, aur wuh ek khanḍar ho-
jáegá, aur us kí beṭián ág se
jaláí jáengí: tab Isráel un ká, jo
un ke wáris the, wáris hogá, KHU-
DÁWAND kahtá hai.
3 Ai Hashbún, wáwailá kar, ki
'Ai lúṭí gayí: ai Rabbah kí beṭío,
chilláo, aur apní kamar par ṭáṭ
bándho[d], mátam karo, aur báṛon
ke bhítar idhar udhar dauṛo:
kyúnki Milkúm asír hoke jáegá,
aur us ke káhin aur us ke sardár
bhí[e] sáth jáenge.
4 Tú kyún wádíon par fakhr
kartí hai? terí wádí bah játí hai,
ai bagí beṭí[f], jo yih kahke apne
khazánon par takiya kartí hai,
ki Kaun mujh tak á saktá hai[g]?
5 Khudáwand RABB ul afwáj
kahtá hai, ki Dekh, main tujh
par un sab ká, jo tere gird o pesh
hain, khauf gálib karúngá, aur
tum men se har ek us ke sámhne
se hánká jáegá; aur koí na hogá
jo áwáron ko jam'a kare.
6 Magar us ke ba'd main 'Am-
múníon ke asíron ko pher láúngá,
KHUDÁWAND kahtá hai[h].
7 ¶ 'Adúm kí bábat[i] RABB ul
afwáj yún kahtá hai, ki Kyá
Taiman men khirad na rahí[k]?
kyá 'áqilon kí maslahat játí rahí[l]?
kyá un kí 'aql uṛ gayí?
8 Ai Didán[m] ke báshindo, tum
palaṭke bhágo[n], aur nashebon
men já baso: kyúnki main us
par 'Esau kí áfat, jis waqt us se
intiqám lún, názil karúngá.
9 Agar angúr-toṛnewále tere
pás áwen, to kyá koí dána na
chhoṛenge[o]? yá, agar chor áwen,
to we lúṭ lewen faqat yahán tak
ki we chhak jáwen.
10 Par main ne 'Esau ko bilkull
nangá kiyá[p], us ke chhipe húe
makánon ko be-satr kiyá, ki wuh
apne taín chhipá na sake: us kí
nasl, aur us ke bhái, aur us ke
paṛosí sab lúṭe gaye, aur wuh
nahín hai[q].
11 Tú apne yatím farzandon ko
chhoṛ, main unhen jítá rakhúngá;
aur terí bewáen mujh par ta-
wakkul karen.
12 Ki KHUDÁWAND yún kahtá
hai, Dekh, jin ko sazáwár na thá
ki piyála píen, unhon ne khúb
piyá[r]; kyá tú bin sazá páe nikal
jáegá? tú bin sazá páe na jáegá,
par yaqínan us men se píegá.
13 Kyúnki main ne apní zát kí
qasam khái hai[s], KHUDÁWAND
kahtá hai, ki Busrah[t] kharáb hogá,
aur malámatí hogá, aur wírán ho-
gá, aur la'natí hogá, aur us ke sáre
shahr sadá wírání rahenge.
14 Main ne KHUDÁWAND se ek
afwáh suní hai[u], balki ek elchí yih
kahne ko qaumon ke pás bhejá
gayá hai, ki Tum jam'a ho, aur
us par já paṛo, aur laṛáí par
chaṛho.
15 Ki dekh, main tujhe qaumon
ke darmiyán haqír karúngá, aur
ádmíon ke darmiyán zalíl karúngá.
16 Tere ru'ab ne, tere dil ke
gurúr ne, tujhe fareb diyá hai, ai
tú jo pahár ke un rakhnon men
rahtí hai, aur koh kí únchái pakaṛ-
tí hai; báwujúde ki tú apná áshi-
yána 'uqáb kí mánind[x] únchá
bándhe[y], tad bhí main wahán se
tujhe níche utárúngá[z], KHUDÁ-
WAND kahtá hai.
17 Adúm bhí wírání hogá; har
ek, jo us taraf se guzregá, hairán
hogá[a]; aur us kí sárí áfaton ke
sabab síṭí bajáwegá.
18 Ki jis tarah Sadúm aur 'Amú-
rah, aur un kí nawáhí ká hál thá[b],
jab we gárat hogaye the, so us men
ádmí na basegá, na ádamzád us
men rahegá, KHUDÁWAND kahtá
hai.
19 Dekh, wuh babar kí tarah[c]
Yardan ‖ ke ban men[d] se nikalke

r Yar. 49. 6, 39.
a Hiz. 21. 28. aur 25. 2. 'Amús 1. 13. Saf. 2. 8, 9.
b 'Amús 1. 13.
c Hiz. 25. 5. 'Amús 1. 14.
d Yas. 32. 11. Yar. 4. 8. aur 6. 26. 1 Sal. 11. 5, 33.
e Yar. 48. 7. 'Amús 1. 15.
f Yar. 3. 14. aur 7. 24.
g Yar. 21. 13.
h Yún, 39 áyat men, aur Yar. 48. 47.
i Hiz. 25. 12. 'Amús 1. 11.
k 'Abad. 8.
l Dekho Yas. 19. 11.
m Yar. 25. 23.
n 30 áyat.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

o 'Abad. 5.
p Mal. 1. 3.
q Yas. 17. 14.
r Yar. 25. 29. 'Abad. 16.
s Paid. 22. 16. Yas. 45. 23. 'Amús 6. 8.
t Yas. 34. 6. aur 63. 1.
u 'Abad. 1, 2, 3.
x Aiy. 39. 27.
y 'Abad. 4.
z 'Amús 9. 2.
a Yar. 18. 16. aur 50. 13.
b Paid. 19. 25. Ist. 29. 23. Yar. 50. 40. 'Amús 4. 11.
c Yar. 50. 44, wag.
‖ 'Ibrání men, *ke gurúr.*
d Yar. 12. 5.

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

muhkam bastí par chaṛhegá; par maiṉ us ko us ke áge se ekbárgí bhagáúṉgá: par kaun wuh barguzída hai, jise maiṉ muqarrar karúṉ ki us ká mukhálif ho? kyúṉki mujh sá kaun hai[e]? kaun hai, jo mere liye waqt muqarrar kare? aur wuh charwáhá kaun hai, jo mere huzúr khaṛá rah sakegá[f]?

20 Is liye Ḳhudáwand kí maslahat ko, jo us ne Adúm kí ḳharábí par kiyá hai, aur us ke mansúboṉ ko, jo us ne Taiman ke báshindoṉ kí barbádí par bándhá hai, suno[g]: Yaqínan we jo galle meṉ chhoṭe haiṉ, unheṉ ghasíṭ lejáeṉge; yaqínan wuh un ke maskan ko un ke sáth wírán karegá.

21 Un ke girne kí áwáz se zamín kámp gayí[h]; un ke chilláne ká shor daryá e Qulzum par suná játá hai.

22 Dekh, wuh chaṛhegá, aur 'uqáb kí tarah uṛegá[i], aur Busrah ke úpar apne paroṉ ko phailáwegá; aur us din Adúm ke baháduroṉ ká dil us 'aurat ke dil kí mánind hogá, jise dard i zih húá.

23 ¶ Dimishq kí bábat[k]. Hamát aur Arfád dang hogaye haiṉ, kyúṉki unhoṉ ne ek burí ḳhabar suní: we pighal játe haiṉ; daryá ne jumbish khái[l], wuh ṭhahar nahíṉ saktá.

24 Dimishq ká zor ṭúṭá hai, us ne bhágne ke liye muṉh pherá, aur haul haul ne use liyá hai; dard aur ranj ne, us 'aurat kí mánind jise janne ke dard lage hoṉ[m], use pakṛá hai.

25 Kyúṉkar hai, ki wuh ta'ríf shahr[n], merí ḳhushí ká shahr, nahíṉ bachá!

26 So us ke jawán us ke bázároṉ meṉ gir jáeṉge[o], aur sáre jangí mard us din káṭ ḍále jáeṉge, Rabb ul afwáj kahtá hai.

27 Aur maiṉ Dimishq kí shahrpanáh meṉ ág lagáúṉgá[p], ki wuh Bin-Hadad ke mahalloṉ ko bhasm kare.

28 ¶ Qídár kí bábat[q], aur Hasúr kí bádsháhatoṉ kí bábat, jinheṉ Bábul ká bádsháh Nabúkadrazar máregá, Ḳhudáwand yúṉ kahtá hai, ki Uṭho, Qídár par chaṛho, aur púrab ke logoṉ[r] ko lúṭo.

29 Un ke ḳhaimoṉ aur un ke galloṉ ko we le jáeṉge[s]: un ke pardoṉ, aur un ke sáre bartanoṉ, aur un ke úṉṭoṉ ko we apne liye leṉge, aur we un ke sabab se chilláeṉge, ki chároṉ taraf ḳhauf hai[t].

30 ¶ Bhágo, dúr nikal jáo[u], nasheboṉ meṉ já raho, ai Hasúr ke báshindo, Ḳhudáwand farmátá hai; kyúṉki Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar ne tumhárí ḳharábí par maslahat kí, aur tumhárí barbádí par iráda bándhá hai.

31 Uṭho, us ásúda qaum par, jo be-fikr rahá kartí hai[x], chaṛho, Ḳhudáwand kahtá hai, ki us ke na kiwáṛe, na aṛbange, aur akelí[y] sukúnat kartí hai.

32 Aur un ke úṉṭ ganímat ke liye hoṉge, aur un ke chaupáyoṉ kí kasrat lúṭ ke liye; aur maiṉ un logoṉ ko, ‖ jin kí dáṛhíoṉ ke gosha muṉḍe haiṉ[z], chároṉ hawáoṉ kí taraf[a] parágaṉda karúṉgá; aur maiṉ un kí áfat chároṉ taraf se un par barpá karúṉgá, Ḳhudáwand kahtá hai.

33 Aur Hasúr ajgaroṉ ká maqám, hamesha ká wírána hogá[b]; waháṉ koí ádmí na basegá, aur na koí ádamzád us meṉ rahegá[c].

34 ¶ Ḳhudáwand ká kalám, Yahúdáh ke bádsháh Sidqiyáh kí saltanat ke shurú' meṉ, 'Ailám kí barbádí kí bábat[d] Yaramiyáh nabí ko pahuṉchá, aur us ne kahá;

35 Rabb ul afwáj yúṉ kahtá hai, Dekh, maiṉ 'Ailám kí kamán[e], un kí ‖ baṛí tawánáí ko, toṛ ḍálúṉgá.

36 Aur maiṉ chároṉ hawáoṉ ko ásmán ke chároṉ konoṉ se 'Ailám par musallit karúṉgá, aur in chároṉ hawáoṉ kí taraf maiṉ unheṉ parágaṉda karúṉgá[f]; aur koí aisí qaum na hogí, jis tak 'Ailám ke áwáragán na pahuṉcheṉge.

37 Ki maiṉ 'Ailám ko un ke dushmanoṉ ke áge, aur un ke áge, jo un kí ján ke ḳhwáháṉ haiṉ, hirásán karúṉgá, aur maiṉ un par, ek balá, ya'ne, apne qahr i shadíd ko názil karúṉgá, Ḳhudáwand kahtá hai; aur talwár ko un ke píchhe lagá dúṉgá, yaháṉ tak ki unheṉ nábúd kar ḍálúṉ[g].

38 Aur maiṉ apná taḳht 'Ailám meṉ rakhúṉgá[h], aur waháṉ se

Peshtar MASÍH se, 600 ke qaríb.

e Ḳhur. 15. 11.
f Aiy. 41. 10.
g Yar. 50. 45.
h Yar. 50. 46.
i Yar. 4. 13. aur 48. 40, 41.
600 ke qaríb.
k Yas. 17. 1. aur 37. 13. Ámús 1. 3. Zak. 9. 1, 2.
l Yas. 57. 20.
m Yas. 13. 8. Yar. 4. 31. aur 6. 24. aur 30. 6. aur 48. 41. 22 áyat.
n Yar. 33. 9. aur 51. 41.
o Yar. 50. 30. aur 51. 4.
p Ámús 1. 4.
600 ke qaríb.
q Yas. 21. 13.
r Qáz. 6. 3. Aiy. 1. 3.
s Zab. 120. 5.
t Yar. 6. 25. aur 46. 5.
u 8 áyat.
x Hiz. 38. 11.
y Gin. 23. 9. Ist. 33. 28. Mík. 7. 14.
‖ Yá, *jo dúr dúr kí nawáhí meṉ haiṉ.*
z Yar. 9. 26. aur 25. 23.
a 36 áyat. Hiz. 5. 10.
b Yar. 9. 11. aur 10. 22. Mal. 1. 3.
c 18 áyat.
598.
d Yar. 25. 25.
e Dekho Yas. 22. 6.
‖ 'Ibrání meṉ, *tawánáí ke sar ko.*
f 32 áyat.
g Yar. 9. 16. aur 48. 2.
h Dekho Yar. 43. 10.

bádsháh aur sardáron ko nábúd karúngá, KHUDAWAND kahtá hai.

39 ¶ Par ákhirí dinon men[i] aisá hogá, ki main 'Ailám ke asíron ko phir láúngá, KHUDAWAND kahtá hai.

L BAB.

1, 9, 21, 35, *Us áfat kí bábat jo Bábul par pará cháhtí thí.* 4, 17, 33, *Isráel ke chhuráe jáne kí bábat.*

WUH kalám, jo KHUDAWAND ne Bábul kí bábat[a], aur sarzamín i Kasdíon kí bábat, Yaramiyáh nabí ‖ kí ma'rifat farmáyá.

2 Tum qaumon ke darmiyán bayán karo, aur ishtihár do, aur jhandá khará karo: manádí karo, mat chhipáo: kaho, ki Bábul leliyá gayá, Bel ruswá húá[b], Marúdak torá gayá hai; us ke but khajil húe[c], us kí múraten chúr kí gayín.

3 Kyúnki uttar se[d] ek qaum us par charhtí hai, jo us kí sarzamín ko ujár karegí, yahán tak ki koí us men na rahegá[e]: we bhágenge, we rawána honge, kyá insán, aur kyá haiwán.

4 ¶ Un dinon men, aur us hí waqt men, KHUDAWAND kahtá hai, baní Isráel áwenge[f], we aur baní Yahúdáh mile jule; we chalte jáenge aur rote jáenge[g]: we jáenge, aur KHUDAWAND apne Khudá ko dhúndhenge[h].

5 We us taraf mutawajjih hoke, Saihún kí ráh púchhenge, ki Ao, ham báham hoke KHUDAWAND ke sáth ek abadí 'ahd karen jo kabhí farámosh na ho[i].

6 Mere log bhatkí húí bheron kí mánind húe[k]: un ke charwáhon ne unhen gumráh kar diyá hai, unhon ne unhen paháron par lejáke chhor diyá hai[l]; we paháron se tílon par gaye, aur apne chain ká makán bhúl gaye.

7 Jinhon ne un ko páyá, unhen nigal gaye[m]: aur un ke dushmanon ne kahá[n], Ham bejá nahín karte hain[o], kyúnki unhon ne KHUDAWAND ká gunáh kiyá hai, wuh KHUDAWAND jo 'adálat ká ghar hai[p]; hán, wuh KHUDAWAND jo un ke bápdádon kí ummedgáh hai[q].

8 Bábul men se bhágo[r], aur Kasdíon kí sarzamín se niklo, aur un bakron kí mánind ho, jo gallon ke áge áge játe hain.

Peshtar MASÍH se, 598.
[i] Yar. 48. 47. 6 áyat.
595.
[a] Yas. 13. 1. aur 21. 1. aur 47. 1.
‖ 'Ibrání men, *ke háth se.*
[b] Yas. 46. 1. Yar. 51. 44.
[c] Dekho Yar. 43. 12, 13.
[d] Yar. 51. 48.
[e] Yas. 13. 17, 18, 20. 39, 40 áyaten.
[f] Hús. 1. 11.
[g] 'Az. 3. 12, 13. Zab. 126. 5, 6. Yar. 31. 9. Zak. 12. 10.
[h] Hús. 3. 5.
[i] Yar. 31. 31, wag. aur 32. 40.
[k] Yar. 53. 6. 17 áyat. 1 Pat. 2. 25.
[l] Yar. 2. 20. aur 3. 6, 23.
[m] Zab. 79. 7.
[n] Yar. 40. 2, 3. Zak. 11. 5.
[o] Dekho Yar. 2. 3. Dán. 9. 16.
[p] Zab. 90. 1. aur 91. 1.
[q] Zab. 22. 4.
[r] Yas. 48. 20. Yar. 51. 6, 45. Zak. 2. 6, 7. Muk. 18. 4.

9 ¶ Ki dekh, main uttar kí zamín se barí qaumon kí guroh ko charhá láúngá, aur Bábul par le áúngá[s]; aur we us ke muqábil pare bándhengí[t]; we jo use le lengín us rukh se áwengín; un ke tír kár-ázmúda bahádur ke tíron kí mánind honge; un men se ek khatá na karegá[u].

10 Kasdistán lútá jáegá; sab, jo use lútenge, ásúda honge[x], KHUDAWAND kahtá hai.

11 Azbaski tum shádmán the[y], aur tum ne khushí kí, ai merí mírás ke lútnewálo, aur is liye ki tum mote húe, jaise bachhiyá ghás kháke motí hotí hai[z], aur tum ‖ ghoron ke mánind hinhiná rahe:

12 Is liye tumhárí má sharminda húí, wuh jo tumhen janí khijlat khátí; dekh, wuh jo qaumon men kí pichhlí qaum hai bayábán húí, súkhí zamín húí, aur wírána hai.

13 KHUDAWAND ke qahr ke sabab se wuh ábád na hogá, balki bilkull ujár hogá[a]; jo koí Bábul se guzregá, hairán hogá[b], aur us kí sárí áfaton ke bá'is sítí bajáwegá.

14 Tum Bábul ko gherke us kí barbádí par pare bándho[c], ai sab kamán-kasho[d], us par tír tír lagáo, tíron kí kifáyat na karo; kyúnki wuh KHUDAWAND kí khatákár húí hai.

15 Use gherke tum us par lalkáro; † wuh maglúb húí[e]: us kí díwáren dhái gayín[f]; kyúnki KHUDAWAND ká intiqám lená yihí hai[g]; tum us se intiqám lo, aur jaisá us ne kiyá, taisá tum us se karo[h].

16 Bábul men har ek bonewále ko, aur use, jo dirau ke waqt daránti pakre, kát dálo; talwár i burrán kí haibat se har ek apne logon men já milegá[i], aur har ek apní sarzamín ko bhágegá.

17 ¶ Isráel paráganda bher hai[k]; sheron ne use ragedá hai[l]; pahle, Asúr ke bádsháh ne use khá liyá hai[m], aur ákhir men Bábul ke is bádsháh Nabúkadrazar ne us kí haddíon ko tor dálá hai[n].

18 Is liye RABB ul afwáj, Isráel ká Khudá, yún kahtá hai, ki Dekh, main Bábul ke bádsháh aur us kí sarzamín ko sazá dúngá, jis tarah

Peshtar MASÍH se, 595.
[s] Yar. 15. 14. aur 51. 27. 3, 41 áyaten.
[t] 14, 29 áyaten.
[u] 2 Sam. 1. 22.
[x] Muk. 17. 16.
[y] Yas. 47. 6.
[z] Hús. 10. 11.
‖ Yá, *sánron ke mánind dakár rahe.*
[a] Yar. 25. 12.
[b] Yar. 49. 17.
[c] 9 áyat. Yar. 51. 2.
[d] Yar. 49. 35. 29 áyat.
† 'Ibrání men, *us ne apná háth diyá.*
[e] 1 Taw. 29. 24. 2 Taw. 30. 8. Nau. 5. 6. Hiz. 17. 18.
[f] Yar. 51. 58.
[g] Yar. 51. 6, 11.
[h] Zab. 137. 8. 29 áyat. Muk. 18. 6.
[i] Yas. 13. 14. Yar. 51. 9.
[k] 6 áyat.
[l] Yar. 2. 15.
[m] 2 Sal. 17. 6.
[n] 2 Sal. 24. 10, 14.

Peshtar MASÍH se, 595.

se main ne Asúr ke bádsháh ko
sazá dí hai.
19 Lekin main Isráel ko us ke
maskan men phir láúngá, aur wuh
Karmil aur Basan men charegá[o],
aur Ifráím aur Jili'ád ke paháṛ
par us kí ján ásúda hogí.
20 Un dinon men, aur usí waqt,
KHUDÁWAND kahtá hai, Isráel kí
sharárat tahqíq kí jáegí, par
kuchh na hogí[p]; aur Yahúdáh kí
khatáen, aur pái na jáengí: ky-
únki jinhen main bachá rakhúngá[q]
unhen mu'áf karúngá.
21 ¶ ‖Maratáim kí sarzamín par,
aur †Fikod[r] ke báshindon par
chaṛháí kar: use wírán kar, aur
píchhe paṛke unhen nábúd kar,
KHUDÁWAND kahtá hai, aur sab
jo kuchh main ne tujhe farmáyá[s],
so tú us ke mutábiq kar.
22 Laṛáí aur baṛí halákat kí
áwáz zamín men hai[t].
23 Tamám dunyá ká hathauṛá[u]
kyúnkar káṭá gayá, aur toṛá gayá!
Bábul qaumon ke darmiyán kyún-
kar wírán húí!
24 Main ne tere liye phandá
lagáyá, aur ai Bábul, tú pakṛí
gayí, aur tujhe khabar na rahí[x];
terá patá milá, aur tú pakṛí gayí,
is liye ki tú ne KHUDÁWAND se
mukhálafat kí hai.
25 KHUDÁWAND ne apná siláh-
khána kholá hai, aur apne qahr
ke hathyáron[y] ko báhar láyá;
kyúnki yih kám, jo Kasdíon kí
zamín men hotá hai, Khudáwand
RABB ul afwáj ká hai.
26 Atráf i ba'íd se us par chaṛho,
aur us ke ambárkhánon ko kholo,
us ko kandhar kar ḍálo, aur us
ko nest karo, us kí koí chíz báqí
na raho.
27 Us ke sáre bailon ko halál
karo[z], we unhen maslakh men le-
jáwen: háe un par! ki un ká din
áyá, un se intiqám lene ká waqt[a].
28 We jo sarzamín i Bábul se
bhág játe aur bach nikalte hain, un
kí yih áwáz hai, ki KHUDÁWAND
hamáre Khudá ká intiqám, hán,
apní haikal ke sabab se us ká in-
tiqám[b], Saihún men záhir karen.
29 Tírandázon ko buláke ikaṭṭhe
karo[c], ki Bábul par jáwen; ai sáre
kamán-kasho, har taraf se us ke
muqábil khaima khaṛá karo; un
men ká ek bhí na bache; us ke
kám ke muwáfiq us ko badlá do[d];

o Yas. 65. 10. Yar. 33. 12. Hiz. 34. 13, 14.
p Yar. 31. 34.
q Yas. 1. 9.
‖ Yá, *Bagáwat karnewálon kí.*
† Yá, *Sazá uṭháne ke láiq.*
r Hiz. 23. 23.
s Dekho 2 Sam. 16. 11. 2 Sal. 18. 25. 2 Taw. 36. 23. Yas. 10. 6. aur 44. 28. aur 48. 14. Yar. 34. 22.
t Yar. 51. 54.
u Yas. 14. 6. Yar. 51. 20.
x Yar. 51. 8, 31, 39, 57. Dán. 5. 30, 31.
y Yas. 13. 5.
z Zab. 22. 12. Yas. 34. 7. Yar. 46. 21.
a Yar. 48. 44. 31 áyat.
b Yar. 51. 10, 11.
c 14 áyat.
d 15 áyat. Yar. 51. 56. Muk. 18. 6.

sab kuchh jo us ne kiyá, us se
karo: kyúnki wuh KHUDÁWAND
Isráel ke Quddús ke áge magrúr
húá[e].
30 Is liye us ke jawán bázáron
men girjáenge[f], aur sáre jangí
mard us din káṭ ḍále jáenge,
KHUDÁWAND kahtá hai.
31 Dekh, ai tú, jo baṛá ghamanḍí
hai, main terá mukhálif hún, Khu-
dáwand RABB ul afwáj kahtá hai;
filhaqíqat terá din, aur wuh waqt,
ki main tujhe sazá dún, á pahun-
chá[g].
32 Aur wuh ghamanḍí ṭhokar
kháegá, aur wuh giregá, aur koí
use na uṭháwegá, aur main us ke
shahron men ág bhaṛkáúngá[h], aur
wuh us ke áspás jo kuchh hogá
bhasam karegí.
33 ¶ RABB ul afwáj yún kahtá
hai, ki Baní Isráel aur baní Ya-
húdáh donon mazlúm húe; aur
un ke sáre asír karnewálon ne
un par qaid i shadíd kí, aur un-
hen chhoṛne se inkár kiyá.
34 Un ká chhuṛánewálá zoráwar
hai[i]; RABB ul afwáj us ká nám
hai[k]: wuh sarásar un kí hujjat
sábit karegá, ki mamlukat ko
ráhat bakhshe, aur Bábul ke bá-
shindon ko kampáwe.
35 ¶ KHUDÁWAND kahtá hai, ki
Talwár Kasdíon par, aur Bábul
ke báshindon par, aur us ke sar-
dáron par[l], aur us ke hakímon
par hai[m].
36 Láfzanon par ek talwár hai[n],
aur we be-wuqúf hojáenge; ba-
háduron par ek talwár hai, aur we
haul kháenge.
37 Un ke ghoṛon par, aur un kí
rathon par, aur sáre mile jule lo-
gon[o] par, jo us ke darmiyán hain,
ek talwár hai, aur we 'auraton kí
mánind honge[p]: us ke khazánon
par ek talwár hai, aur we lúṭe
jáenge.
38 Us kí nahron par khushk-
sálí hai, we súkh jáengí[q]; kyúnki
wuh tarashí húí múraton kí mam-
lukat hai[r], aur we buton par dí-
wáne hain.
39 Is liye dashtí darinde gídaṛon
ke sáth wahán basenge, aur shutr-
murg us men baserá lenge[s], aur
wuh abad tak ábád na hogí[t], pusht
dar pusht koí us men sukúnat na
karegá.
40 Jis tarah Khudá ne Sadúm

Peshtar MASÍH se, 595.

e Yas. 47. 10.
f Yar. 49. 26. aur 51. 4.
g 27 áyat.
h Yar. 21. 14.
i Muk. 18. 8.
k Yas. 47. 4.
l Dán. 5. 30.
m Yas. 47. 13.
n Yas. 44. 25. Yar. 48. 30.
o Yar. 25. 20, 24. Hiz. 30. 5.
p Yar. 51. 30. Nahúm 3. 13.
q Yas. 44. 27. Yar. 51. 32, 36. Muk. 16. 12.
r 2 áyat. Yar. 51. 44, 47, 52.
s Yas. 13. 21, 22. aur 34. 14. Yar. 51. 37. Muk. 18. 2.
t Yas. 13. 20. Yar. 25. 12.

Peshtar MASÍH se, 595.

aur 'Amúrah aur us kí nawáhí ke
shahroṉ ko ulaṭ diyá[u], ḲHUDÁ-
WAND kahtá hai, usí tarah koí
ádmí waháṉ na basegá, ná ádam-
zád us meṉ rahegá.
41 Dekh, ek qaum, ek baṛí guroh
uttar se áwegí, aur bahutere bád-
sháh zamín kí sarhaddoṉ se barpá
kiye jáeṉge[x].
42 We kamán aur neza pak-
ṛeṉge[y]; we kaṭar haiṉ, aur rahm
na kareṉge[z]; un kí áwáz daryá
ke josh kí mánind[a] haulnák hai,
aur we ghoṛoṉ par chaṛheṉge, aur
jangí mardoṉ kí tarah tere mu-
qábil, ai Bábul kí beṭí, saff-áráí
kareṉge.
43 Bábul ke bádsháh ne un kí
ḳhabar suní hai, aur us ke háth
sust paṛ gaye haiṉ; gam ne aur
jannewálí 'aurat ke se dardoṉ ne
use á liyá[b].
44 Dekh, wuh babar kí tarah[c]
Yardan ke ‖ban meṉ se nikalke
muhkam bastí par chaṛhegá; par
maiṉ unheṉ us ke áge se ek-
bárgí bhagáúṉgá: par chuná
húá kaun hai, ki jise maiṉ mu-
qarrar karúṉ, ki us ká sámhná
kare? kyúṉki mujh sá kaun hai?
aur kaun hai, jo mere liye waqt
muqarrar kare? aur wuh char-
wáhá kaun hai, jo mere huzúr
khaṛá rah sakegá[d]?
45 Is liye ḲHUDÁWAND kí mas-
lahat, jo us ne Bábul kí ḳharábí
par kí hai, suno[e]; aur us ke iráde
ko, jo us ne Kasdíoṉ kí zamín kí
barbádí par bándhá hai; yaqínan
galle galle meṉ we jo chhoṭe haiṉ
unheṉ ghasíṭ lejáeṉge, yaqínan
un ke maskan ko un ke sáth wírán
karegá.
46 Us áwáz se ki Bábul le lí
gayí zamín kámptí hai[f], aur wuh
na'ara qaumoṉ ne suná hai.

LI BÁB.

1 *Us saḳht áfat kí bábat jise Ḳhudá Isráel ká intiqám lete waqt Bábul par názil karegá.* 59 *Yaramiyáh wuh daftar jis meṉ yih pesh-ingoí likhí thí Siráyáh ke háth meṉ supurd kartá, tá ki wuh use leke Furát ke bích phenk dewe, is maqsad par ki aise 'amal se Bábul kí barbádí, ki wuh hamesha tak ḍúbí rahegí, sab dekhnewáloṉ par jatáí jáwe.*

KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai,
Dekh, maiṉ Bábul par, aur
un par, jo un ke darmiyán jo
mere muḳhálif haiṉ baste haiṉ, ek
halák karnewálí hawá chaláúṉ-
gá[a];

[u] Paid. 19. 25. Yas. 13. 19. Yar. 49. 18. aur 51. 26.
[x] 9 áyat. Yar. 6. 22. aur 25. 14. aur 51. 27. Muk. 17.16.
[y] Yar. 6. 23.
[z] Yas. 13. 18.
[a] Yas. 5. 30.
[b] Yar. 49. 24.
[c] Yar. 49. 19, wag.
‖ 'Ibrání meṉ, *gurúr se.*
[d] Aiy. 41. 10. Yar. 49. 19.
[e] Yas. 14. 24, wag. Yar. 51. 11.
[f] Muk. 18. 9.
[a] 2 Sal. 19. 7. Yar. 4. 11.

2 Aur maiṉ usánewáloṉ ko Bá-
bul meṉ bhejúṉgá[b], ki use usá-
weṉ, aur us kí zamín ko ‖ sáf
kareṉ; yaqínan us kí musíbat ke
din meṉ we us ke bairí hoke use
chároṉ taraf gher leṉge[c].
3 Us par jo kamán khíṉchtá, aur
us par jo apne baktar par faḳhr
karke uṭhtá, tírandáz apní kamán
khíṉche[d]: tum us ke jawánoṉ par
rahm mat karo; us ke sáre lash-
kar ko ek laḳht halák karo[e].
4 We jo qatl húe haiṉ yúṉ Kas-
díoṉ kí sarzamín meṉ gir jáeṉge,
aur we jo chhede húe haiṉ us ke
bázároṉ meṉ paṛe raheṉge[f].
5 Kyúṉki Isráel aur Yahúdáh
apne Ḳhudá se, RABB ul afwáj se,
tark nahíṉ kiye gaye; harchand
ki un kí wiláyat Isráel ke Quddús
kí ná-farmánbardárí se lab á lab
thí.
6 Bábul meṉ se nikal bhágo[g],
aur har ek apní ján bacháo, us kí
sazá meṉ sharík hoke halák mat
hojáo; kyúṉki yih ḲHUDÁWAND
ke intiqám ká waqt hai[h]; wuh
use badlá degá[i].
7 Bábul ḲHUDÁWAND ke háth
meṉ sone ká piyála thá[k], jis ne
sárí dunyá ko matwálá kiyá[l];
qaumoṉ ne us kí mai pí, is liye
qaumoṉ ko junún hogayá[m].
8 Bábul ekáek gir gayí, aur
gárat húí[n]; us par wáwailá ka-
ro[o]; us ke zaḳhm ke liye balsán
lo, sháyad ki wuh changí kí jáwe[p].
9 Ham to use changá karne
cháhte the, par wuh shifá na cháhtí
thí; tum us ko chhoṛo; áo, ham
har ek apne watan ko chale já-
weṉ[q]; kyúṉki ‖us kí sazá ásmán
tak pahunchí, aur aflák tak bu-
land húí[r].
10 ḲHUDÁWAND ne hamárí rást-
bází ko áshkára kiyá[s]; áo, ham
Saihún meṉ ḲHUDÁWAND apne
Ḳhudá ke kám ká bayán kareṉ[t].
11 Tíroṉ ko saiqal karo, ‖sipa-
roṉ ko †faráham karo[u], ḲHUDÁ-
WAND ne Mádíoṉ ke bádsháhoṉ
kí rúhoṉ ko targíb kiyá[x]; ky-
úṉki us ká iráda Bábul kí bá-
bat hai, ki use nest kare[y]; filha-
qíqat ḲHUDÁWAND ká intiqám aur
us kí haikal ká intiqám yih hai[z].
12 Bábul kí díwároṉ par jhanḍá
khaṛá karo, chaukíáṉ mazbút
karo, pahra-dároṉ ko biṭháo, ka-
mín-gáheṉ taiyár karo[a]; kyúṉki

Peshtar MASÍH se, 595.

[b] Yar. 15. 7.
‖ 'Ibrání meṉ, *ḳhálí kareṉ.*
[c] Yar. 50. 14.
[d] Yar. 50. 14.
[e] Yar. 50. 21.
[f] Yar. 49. 26. aur 50. 30, 37.
[g] Yar. 50. 8. Muk. 18. 4.
[h] Yar. 50. 15, 28.
[i] Yar. 25. 14.
[k] Muk. 17. 4.
[l] Muk. 14. 8.
[m] Yar. 25. 16.
[n] Yas. 21. 9. Muk. 14. 8. aur 18. 2.
[o] Yar. 48. 20. Muk. 18. 9, 11, 19.
[p] Yar. 46. 11.
[q] Yas. 13. 14. Yar. 50. 16.
‖ Yá, *us ká gunáh.* Hiz. 7. 23.
[r] Muk. 18. 5.
[s] Zab. 37. 6.
[t] Yar. 50, 28.
‖ Yá, *tarkashon ko bharo.*
† 'Ibrání meṉ, *bharo.*
[u] Yar. 46. 4.
[x] Yas. 13. 17. 28 áyat.
[y] Yar. 50. 45.
[z] Yar. 50. 28.
[a] Nahúm 2.1. aur 3. 14.

KHUDAWAND ne jo iráda us ne
bándhá thá, aur jo kuchh us ne
Bábul ke báshindon kí bábat far-
máyá thá, so púrá kiyá.
13 Ai tú, jo baṛe páníon[b] par
sukúnat kartí hai, jis ke ganj
firáwán hain, terí tamámí ká waqt
á pahunchá, aur tere lálach ká
paimána pur húá.
14 RABB ul afwáj ne apní zát kí
qasam kháí hai[c], ki Filhaqíqat
main tujh men log is tarah se bha-
rúngá, jis tarah se ṭiḍḍíán[d], aur
we tujh par lalkárenge[e].
15 Us ne zamín ko apní qudrat
se banáyá hai[f], aur jahán ko apní
hikmat se qáim kiyá, aur ásmán
ko apní 'aql se phailáyá hai[g].
16 Jab wuh apní áwáz nikáltá
hai, ásmánon par bahutse pání
josh men áte hain[h], aur wuh aisá
kartá hai, ki zamín kí sarhaddon
se sáre bukhárát uṭhte hain[i]; wuh
bijlíán pání ke sáth paidá kartá
hai, aur hawá ko apne makhzanon
se nikáltá hai.
17 Har ek ádmí dánáí kí nisbat
se haiwán hai[k]; har ek kárígar
taráshí húí múrat ke sabab khajil
hotá hai; kyúnki us kí ḍhálí húí
múrat jhúṭhí hai, aur un men
sáns nahín[l].
18 We butlán hain[m], gumráhíon
kí kárígarí: jis waqt un ká muhá-
saba hogá, we nest o nábúd honge.
19 Ya'qúb ká bakhra un kí má-
nind nahín hai[n]; kyúnki wuh sárí
chízon ká kháliq hai, aur Isráel
apní mírás ká 'asá hai; us ká nám
RABB ul afwáj hai.
20 Tú merá jangí tabar hai, aur
laṛáí ke hathyár[o], aur tujh se
main qaumon ko toṛúngá, aur tujh
se bádsháhaton ko nest karúngá.
21 Aur tujh se main ghoṛe aur
sawár ko toṛúngá; aur tujh se
rath aur us ke sawár ko toṛúngá.
22 Tujh se mard o 'aurat ko
toṛúngá; aur tujh se búṛhe aur
jawán[p] ko toṛúngá; aur tujh se
chhokre aur chhokrí ko toṛúngá;
23 Aur tujh se charwáhe aur us
ke galle ko toṛúngá; aur tujh se
kisán aur us ke joṛe bail ko to-
ṛúngá; aur tujh se sardáron aur
hákimon ko toṛúngá.
24 Aur main Bábul ko, aur Kas-
distán ke sáre báshindon ko, us
sárí sharárat ká, jo unhon ne
Saihún men tumháre áge kí hai,

Peshtar MASÍH se, 595.

b Muk. 17. 1, 15.
c Yar. 49. 13. 'Amús 6. 8.
d Nahúm 3. 15.
e Yar. 50. 15.
f Paid. 1. 1, 6. Yar. 10. 12, wag.
g Aiy. 9. 8. Zab. 104. 2. Yas. 40. 22.
h Yar. 10. 13.
i Zab. 135. 7.
k Yar. 10. 14.
l Yar. 50. 2.
m Yar. 10. 15.
n Yar. 10. 16.
o Yas. 10. 5, 15. Yar. 50. 23.
p Yún 2 Taw. 36. 17.

'iwaz dúngá[q], KHUDAWAND kahtá
hai.
25 Dekh, KHUDAWAND kahtá hai,
ai halák karnewále pahár[r], jo sárí
zamín ko halák kartá hai, main
terá mukhálif hún, aur main apná
háth tujh par dauṛáúngá, aur cha-
ṭánon par se tujhe luṛhkáúngá,
aur tujhe koh i sozán kar dúngá[s].
26 Aur we na ek patthar kone
ke liye, na ek patthar neo ke liye
tujh se lenge; balki tú hamesha
tak wírán rahegá[t], KHUDAWAND
kahtá hai.
27 Zamín par tum jhanḍá khaṛá
karo[u], ummaton ke darmiyán tum
narsingá phúnko, qaumon ko us
ká mukhálif karo[x], Arárát, Minní,
aur Askanáz kí mamlukaton ko
us par chaṛhá láo[y]; sipahsálár ko
us ke muqábil muqarrar karo,
aisá karo, ki ghuṛ-chaṛhe us par
us shiddat se chaṛháí karen jaise
roen-dár ṭiḍḍíán chaṛhtín.
28 Qaumon ko, Mádíon ke bád-
sháhon ko[z], aur us ke sipahsálá-
ron ko, aur us ke sáre amíron, aur
us kí saltanat kí sárí sarzamín ko
taiyár karo, ki us par chaṛhen.
29 Aur zamín kámpegí, aur gam
karegí; kyúnki KHUDAWAND ke
iráda Bábul kí kharábí par púre
honge, ki Bábul kí zamín ko wí-
rán kar de, jis men ek basnewálá
na rahe[a].
30 Bábul ke bahádur laṛáí se
mahrúm hain, qil'aon men baiṭhe,
un ká zor ghaṭ gayá; we 'auraton
kí mánind húe[b]; us ke maskan ja-
láe gaye, us ke aṛbange toṛe gaye[c].
31 Harkára harkáre kí muláqát
ko, aur qásid qásid ke istiqbál ko
dauṛegá, ki Bábul ke bádsháh ko
ittilá' dewe, ki Terá shahr sar-
tásar le liyá gayá[d],
32 Aur ‖ghát band húe[e], aur
unhon ne naistán ko ág se jaláyá,
aur jangí mard ḍar gaye.
33 Kyúnki RABB ul afwáj Isráel
ká Khudá yún kahtá hai, ki Bá-
bul kí beṭí khalíhán kí mánind
hai[f], jab raundne ká waqt áyá[g];
thoṛí der hai, ki us ke dirau ká
waqt á pahunchá[h].
34 Bábul ke bádsháh Nabúkad-
razar ne mujhe khá liyá[i], us ne
mujhe kuchal ḍálá hai, us ne
mujhe khálí bartan kar diyá,
sámp kí mánind wuh mujhe nigal
gayá hai, us ne apne peṭ ko merí

Peshtar MASÍH se, 595.

q Yar. 50. 15, 29.
r Yas. 13. 2. Zak. 4. 7.
s Muk. 8. 8.
t Yar. 50. 40.
u Yas. 13. 2.
x Yar. 25. 14.
y Yar. 50. 41.
z 11 áyat.
a Yar. 50. 13, 39, 40. 43 áyat.
b Yas. 19. 16. Yar. 48. 41. aur 50. 37.
c Nau. 2. 9. 'Amús 1. 5. Nahúm 3. 13.
d Yar. 50. 24.
‖ Yá, *ráhguzaren band húín.*
e Yar. 50. 38.
f Yas. 21. 10. 'Amús 1. 3. Mík. 4. 13.
g Yas. 41. 15. Hab. 3. 12.
h Yas. 17. 5, wag. Hús. 6. 11. Yúel 3. 13. Muk. 14. 15, 18.
i Yar. 50. 17.

Peshtar MASÍH se, 595.

ni'amaton se bhar liyá, us ne mujhe nikál diyá.

35 Saihún kí bashinda kahegí, ki Jo sitam mujh par aur mere tan par húá, Bábul par howe; aur Yarúsalam kahegí, ki Kasdistán ke báshindon par merá lahú howe.

36 Is liye KHUDAWAND yún kahtá hai, Dekh, main terí hujjat sábit karúngá[k], aur terá intiqám lúngá, aur us ke samundar ko sukháúngá[l], aur us ke soton ko khushk kar dúngá.

37 Aur Bábul khandar hojáegá, aur ajgaron ká maqám[m], aur hairání aur síṭí ká bá'is hogá, aur us men koí na basegá[n].

38 We sheron kí mánind ikaṭṭhe garjenge, sher-bachchon kí tarah we kaṭkaṭáenge.

39 Un kí taish men main un kí mihmání karúngá, aur un ko mast karúngá[o], ki we khush howen, aur khwáb i 'adam men játe rahen, aur na jágen, KHUDAWAND kahtá hai.

40 Main unhen barron kí tarah, aur mendhon kí tarah, bakron samet, maslakh par utár láúngá.

41 Shíshak[p] kyúnkar le lí gayí hai, hán, sárí zamín kí sitúda[q] ek bárgí lí gayí! Bábul qaumon ke darmiyán kaisí hairání ká bá'is húí!

42 Samundar Bábul par charh gayá hai[r], aur us kí lahron kí kasrat se wuh chhip gayí.

43 Us kí bastíán ujar gayín[s], we ek khushk zamín aur jangal hain, aisí zamín, jis men koí nahín bastá, na wahán ádamzád ká guzar hotá hai.

44 Aur main Bábul men Bel ko sazá dúngá[t], aur jo kuchh wuh nigal gayá hai, main us ke munh se nikálúngá, aur qaumen us ke pás phir na daurengín; chunánchi Bábul kí díwár gir gayí hai[u].

45 Ai merí qaum, us men se nikal á[x], aur tum har ek apní ján ko KHUDAWAND ke qahr i shadíd se bachá lo.

46 Na ho, ki tumhárá dil afsurda howe, aur tum us afwáh se ḍaro[y], jo zamín men suní jáegí; ek afwáh ek sál áwegí, aur phir dúsrí afwáh dúsre sál men, aur mulk men zulm hogá, aur hákim hákim se laregá.

47 Is liye dekh, we din áte hain, ki main Bábul kí taráshí húí múraton se intiqám lúngá[z], aur us kí sárí zamín ghabrá jáegí, aur us ke sáre maqtúl us ke darmiyán pare húe honge.

48 Us waqt ásmán aur zamín aur sab kuchh, jo un men hai, Bábul kí bábat gáwenge[a]; kyúnki gáratgar uttar se us men áwenge[b], KHUDAWAND kahtá hai.

49 Bábul bhí giregí, ai Israél ke maqtúlo; jitne Bábul men hain, ai sárí zamín ke maqtúlo, sab khet rahenge.

50 Ai talwár ke bache húo, chal do, mat khare ho[c]; dúr jáke KHUDAWAND ko yád karo, aur Yarúsalam ká khiyál karo.

51 Ham ghabráe húe hain, kyúnki ham ne malámat suní[d]; sharm ne hamáre chihron ko ḍhámpá; kyúnki begáne KHUDAWAND ke ghar ke maqdison men ghus áe.

52 Is liye dekh, we din áte hain, KHUDAWAND kahtá hai, ki main Bábul kí taráshí húí múraton ko sazá dúngá[e], aur us kí sárí wiláyat men gháyal karáhenge.

53 Harchand Bábul ásmán par charhe[f], aur agarchi wuh apne zor kí shiddat ko kámil kare, tad bhí gáratgar merí taraf se us men dákhil honge, KHUDAWAND kahtá hai.

54 Bábul se rone kí áwáz[g], aur barí halákat kí sadá Kasdíon kí zamín se átí hai;

55 Kyúnki KHUDAWAND ne Bábul ko gárat kiyá hai, aur us ke darmiyán us bare shor kí áwáz mauqúf kar dí hai; us kí lahren bare pánion kí tarah shor machátí thín, un ke shor kí áwáz nikal átí thí.

56 Is liye ki gáratgar us men, hán, Bábul hí men áe, aur us ke zoráwar log pakre gaye; un kí har kamán ṭúṭ gayí; ki KHUDAWAND badlá denewálá Khudá hai, wuh zurúr intiqám legá[h].

57 Aur main us ke sardáron ko, aur us ke 'álimon ko, aur us ke nauwábon ko, aur us ke hákimon ko, aur us ke zoráwaron ko mast karúngá[i], aur we hamesha tak soyá karenge, aur na jágenge, wuh Bádsháh kahtá hai, jis ká nám RABB ul afwáj hai[k].

58 RABB ul afwáj yún kahtá hai, ki Bábul kí chaklí díwáren sarásar ḍháí jáengí[l], aur us ke buland

k Yar. 50. 34. l Yar. 50. 33. m Yas. 13. 22. Yar. 50. 39. Muk. 18. 2. n Yar. 25. 9, 18. o 57 áyat. p Yar. 25. 26. q Yas. 13. 19. Yar. 49. 25. Dán. 4. 30. r Dekho Yas. 8. 7, 8. s Yar. 50. 39, 40. 29 áyat. t Yas. 46. 1. Yar. 50. 2. u 58 áyat. x 6 áyat. Yar. 50. 8. Muk. 18. 4. y 2 Sal. 19. 7.

z Yar. 50. 2. 52 áyat. a Yas. 44. 23. aur 49. 13. Muk. 18. 20. b Yar. 50. 3, 41. c Yar. 44. 28. d Zab. 44. 15, 16. aur 79. 4. e 47 áyat. f Yar. 49. 16. 'Amús 9. 2. 'Abad. 4. g Yar. 50. 22. h Zab. 94. 1. Yar. 50. 29. 24 áyat. i 39 áyat. k Yar. 46. 18. aur 48. 15. l 44 áyat.

Peshtar MASÍH se, 595.

phátak ág se jalá diye jáenge;
yún, 'awámm kí mihnat befáida
thahregí[m], aur qaumon ká kám
jo unhon ne kiyá, aur us se thak
[m] Hab. 2. 13. gaye, faqat ág ke wáste hogá.
595. 59 ¶ Yih wuh kalám hai, jo
Yaramiyáh nabí ne Sidqiyáh bin
Naiyiriyáh bin Mahasiyáh se kahá,
jab wuh Yahúdáh ke bádsháh Sid-
† Yá, *ki taraf se.* qiyáh †ke sáth, us ke julús ke
chauthe baras, Bábul men gayá.
|| 'Ibrání men, *Sar manúká;* Dekho 1 Taw. 22. 9. Aur yih Siráyáh ||sardár salím
ut taba' thá.
60 Isí tarah Yaramiyáh ne in
sab áfaton ko, jo Bábul par ánewálí
thín, kitáb men qalamband kiyá,
ya'ne, in sárí báton ko, jo Bábul
kí bábat likhí gayí hain.
61 Aur Yaramiyáh ne Siráyáh
se kahá, ki Jab tú Bábul men
áegá, aur dekhegá, aur in sab
báton ko parhegá,
62 Tab tú kahegá, ki Ai KHUDÁ-
WAND, tú ne makán kí barbádí kí
bábat farmáyá hai, ki main us ko
nest karúngá, aisá ki koí us men
[n] Yar. 50. 3, 39. 29 áyat. na base[n], na insán na haiwán, par
hamesha tak sunsán rahe.
63 Aur aisá hogá, ki jab tú is
kitáb ko parh chukegá, to ek pat-
thar us se bándhegá, aur Furát ke
[o] Dekho Muk. 18. 21. bích phenk degá[o]:
64 Aur tú kahegá, ki Bábul isí
tarah dúb jáegí, aur us musíbat
se, jo main us par dál dúngá, ján-
[p] 58 áyat. bar na hogí: aur we thak jáenge[p].
Yaramiyáh kí báten yahán tak
hain.

LII BÁB.

1 *Sidqiyáh bagáwat kartá.* 4 *Yarúsalam gherá játá aur leliyá játá.* 8 *Sidqiyáh ke bete qatl kiye játe, aur nij us kí ánkhen nikálí játín.* 12 *Nabúsaradán shahr ko gárat kartá, aur use phúnk detá.* 24 *Wuh logon ko asír karke apne sáth Bábul lejátá.* 31 *Awíl-Marúdak Yahúyakín ko sarfaráz kar detá.*

599. SIDQIYÁH, jab bádsháh húá,
[a] 2 Sal. 24. 18. to ekkís baras ká thá[a]; aur
us ne gyárah baras Yarúsalam
men saltanat kí; aur us kí má ká
nám Hamútal thá, jo Libnahí Ya-
ramiyáh kí betí thí.
2 Aur us ne us sab kí mánind,
jo Yahúyaqím ne kiyá thá, KHU-
DÁWAND ke áge badkárí kí.
3 Aur KHUDÁWAND ke gazab se
Yarúsalam aur Yahúdáh ká yih
hál húá, yahán tak, ki us ne un-
hen apne áge se dúr kar diyá,
aur Sidqiyáh ne Bábul ke bád-
sháh se bagáwat kí.

Peshtar MASÍH se, 590.

4 ¶ Us kí saltanat ke nauwen
baras[b] ke daswen mahíne ke das- [b] 2 Sal. 25. 1,—27. Yar. 39. 1. Zak. 8. 19.
wen din yún húá, ki Bábul ká
bádsháh Nabúkadrazar Yarúsa-
lam par lashkar-kashí karke, us
ke muqábil khaimazan húá, aur
us ke girdágird burj banáe.
5 Aur shahr Sidqiyáh bádsháh
ke gyárahwen baras tak gherá húá
rahá.
6 Aur chauthe mahíne ke nau- 588.
wen din shahr par shiddat ká kál
pará, aisá, ki sarzamín ke logon
ko rotí na miltí thí.
7 Tab shahr torá gayá, aur sáre
jangí mard bhága, aur we rát ke
waqt us darwáze kí ráh se, jo do
díwáron ke darmiyán bádsháhí
bág ke nazdík thí, shahr se nikle;
(aur Kasdí shahr ke girdágird
the;) lekin unhon ne maidán kí
ráh lí.
8 ¶ Tab Kasdíon ke lashkar ne
bádsháh ká píchhá kiyá, aur Sid-
qiyáh ko Yaríhú ke maidánon
men já liyá: aur us ká sárá lash-
kar us se tittar bittar ho gayá.
9 So we bádsháh ko pakarke
Riblah tak Hamát kí sarzamín
men Bábul ke bádsháh pás láe[c], [c] Yar. 32. 4.
aur us ne us kí 'adálat kí.
10 Aur Bábul ke bádsháh ne
Sidqiyáh ke beton ko us kí án-
khon ke sámhne qatl kiyá[d]; Ya- [d] Hiz. 12. 13.
húdáh ke sáre sardáron ko bhí
Riblah men qatl kiyá.
11 Aur us ne Sidqiyáh kí ánkhen
nikalwá dálín, aur Bábul ke bád-
sháh ne us ko pítal kí zanjíron se
jakrá, aur use Bábul le gayá, aur
us ke marne ke din tak use qaid
men rakhá.
12 ¶ Pánchwen mahíne[e] ke das- [e] Zak. 7. 5. aur 8. 19.
wen din, jo Bábul ke bádsháh
Nabúkadrazar ká uníswán baras
thá[f], jilaudáron ká sardár, Nabú- [f] Dekho 29 áyat.
saradán, jo Bábul ke bádsháh kí
khidmat-guzárí kartá thá, Yarú-
salam men áyá[g]. [g] Yar. 39. 9.
13 Us ne KHUDÁWAND ká ghar,
aur bádsháh ká qasr jalá diyá;
aur Yarúsalam ke sáre ghar, aur
bare ádmíon ke sáre ghar, ág se
bhasam kar diye.
14 Aur Kasdíon ke sáre lashkar
ne, jo jilaudáron ke sardár ke
sáth the, Yarúsalam kí sárí dí-
wáron ko har taraf se tor dálá.
15 Aur jilaudáron ká sardár
Nabúsaradán[h], ba'ze muhtájon [h] Yar. 39. 9.

Peshtar Masíh se, 588.

ko, aur báqí logoṉ ko, jo shahr
meṉ rah gaye the, aur un bhago-
ṛoṉ ko, jo Bábul ke bádsháh ke
pás rujú' húe the, aur jamá'at ke
báqí logoṉ ko asír karke le
gayá.
16 Aur jilaudároṉ ká sardár Na-
búsaradán zamín ke ba'ze kan-
gáloṉ ko chhoṛ gayá, ki tákistá-
noṉ kí bágbání kareṉ, aur khetí
kareṉ.
[i] Dekho 1 Sal. 7. 15, 23, 27, 50. 17 Aur pítal ke un sutúnoṉ ko[i],
jo Ḵhudáwand ke ghar meṉ the,
aur kursíoṉ ko, aur pítal ke bahr
ko, jo Ḵhudáwand ke ghar meṉ
thá, unhoṉ ne toṛá, aur wuh sab
[k] Yar. 27. 19. pítal Bábul meṉ le gaye[k].
18 Aur degeṉ, aur belcha, aur
gulgíreṉ, aur laganeṉ, aur cham-
[l] Khur. 27. 3. 2 Sal. 25. 14, 15, 16. cha, aur pítal ke sáre bartan[l],
jo waháṉ kám áte the, we le
gaye.
19 Aur básanoṉ, aur angeṭhíoṉ,
aur lagnoṉ, aur degoṉ, aur sha-
m'adánoṉ, aur chamchoṉ, aur
piyáloṉ ko, sab ko, jo sone ke
the, un ká soná, aur sab ko jo
rúpe ke the, un ká rúpá, jilaudá-
roṉ ká sardár le gayá.
20 Do sutún, ek bahr, aur birinjí
bárah bail, jo kursíoṉ ke níche
the, jinheṉ Sulaimán bádsháh ne
Ḵhudáwand ke ghar ke liye ba-
náyá thá, in sab bartanoṉ ká pítal
[m] 1 Sal. 7. 47. be-taul thá[m].
21 Yih sutún jo the, un meṉ ká
[n] 1 Sal. 7. 15. 2 Sal. 25. 17. 2 Taw. 3. 15. ek sutún aṭhárah háth úṉchá[n],
aur bárah háth kí rassí us ke
girdágird thí, aur chár ungul moṭá
thá; yih khokhlá thá.
22 Aur us ke úpar pítal ká ek jháṛ
thá, aur wuh jháṛ pánch háth úṉ-
chá thá; us jháṛ par girdágird
pítal kí jálíáṉ, aur anár kí kalíáṉ
baní húí thíṉ. Aur dúsre sutún
meṉ usí tarah kalíoṉ ká kám thá.
23 Aur har taraf se chhiyánauwe
anár the, aur sab anár jálíoṉ par
[o] Dekho 1 Sal. 7. 20. us ke girdágird ek sau the[o].
24 ¶ Aur jilaudároṉ ká sardár
[p] 2 Sal. 25. 18. Siráyáh sardár káhin ko[p], aur
[q] Yar. 21. 1. aur 29. 25. Safaniyáh[q] dúsre káhin aur tín
darbánoṉ ko le gayá.

Peshtar Masíh se, 588.

25 Aur ek ḵhoja ko, jo sipah-
sálár thá, aur bádsháh ke musáhi-
boṉ meṉ se sát shaḵhs ko, jo
shahr meṉ maujúd the, aur lash-
kar ke baṛe muharrir ko, jo
mamlukat kí maujúdát ko dekhtá
thá, aur us bádsháhat ke sáth ád-
míoṉ ko, jo shahr meṉ the, wuh
shahr se le gayá.
26 Aur jilaudároṉ ke sardár Na-
búsaradán un ko pakaṛke Rib-
lah meṉ, Bábul ke bádsháh ke
huzúr, legayá.
27 Aur Bábul ke bádsháh ne
unheṉ Hamát kí sarzamín ke
Riblah meṉ márke qatl kiyá. Isí
tarah Baní Yahúdáh asír hoke
apní sarzamín se ḵhárij húe.
28 Ye we log haiṉ, jin ko Nabú- 600.
kadrazar asír karke le gayá[r]: [r] 2 Sal. 24. 2.
sátweṉ baras meṉ[s] tín hazár teís [s] Dekho 2 Sal. 24. 12.
Yahúdí[t]: [t] Dekho 2 Sal. 24. 14.
29 Nabúkadrazar ke aṭhárah- 590.
weṉ baras meṉ wuh áṭh sau battís
ádmí asír karke le gayá[u]: [u] Dekho 12 áyat. Yar. 39. 9.
30 Nabúkadrazar ke teísweṉ 585.
baras meṉ, jilaudároṉ ká sardár
Nabúsaradán sát sau paintálís
ádmí Yahúdíoṉ meṉ se pakaṛke
le gayá: sab ádmí chár hazár
chha sau the.
31 ¶ Yahúdáh ke bádsháh Ya- 562.
húyakín kí asírí ke saintísweṉ
baras ke bárahweṉ mahíne ke
pachísweṉ din yúṉ húá[x], ki Bábul [x] 2 Sal. 25. 27, 28, 29, 30.
ke bádsháh Awíl-Marúdak ne ap-
ne julús ke pahle baras Yahúdáh
ke bádsháh Yahúyakín ko sarfa-
ráz kiyá[y], aur qaidḵháne se ni- [y] Paid. 40. 13, 20.
kálá,
32 Aur us ne us se ‖muhabbat ‖ 'Ibrání meṉ, *achchhí báteṉ.*
kí báteṉ kahíṉ, aur us kí kursí
un bádsháhoṉ kí kursíoṉ se, jo
Bábul meṉ us ke sáth the, buland
kí,
33 Aur us ne us ke qaidḵháne
ke libásoṉ ko badalwáyá, aur wuh
sárí 'umr bhar har roz us ke hu-
zúr kháná khátá thá[z]. [z] 2 Sam. 9. 13.
34 Aur us ke rozmarra ká ḵharch,
roz roz, us ke marne ke din tak,
sárí 'umr bhar, Bábul ke bádsháh
kí taraf se use diyá játá thá.

YARAMIYÁH NABÍ KÁ NAUHA.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

I BÁB.

*1 Yarúsalam ke gunáhon̲ ke sabab us kí past-
háli kí bábat. 12 Wuh apne dukh dard ke
bá'is nála kartí, 18 aur iqrár kartí ki merí
'adálat jo Ḳhudá ne kí hai, so haqq o wájibí
hai.*

WUH bastí, kyún̲kar akelí
baiṭhí hai jo ḳhaláiq se
lab á lab thí! wuh bewa kí má-
nind ho gayí[a]; wuh jo qaumon̲ — [a] Yas. 47. 7, 8.
ke darmiyán buzurg, aur súbon̲
ke bích malika thí[b], so ḳhirájgu- — [b] 'Az. 4. 20.
zár húí.
2 Wuh rát ko[c] zár zár rotí hai[d], — [c] Aiy. 7. 3. Zab. 6. 6. [d] Yar. 13. 17.
aur us ke ánsú us ke rukhsáron̲
par bahte hain̲: us ke yáron̲ men̲
se[e] koí nahín̲ jo us ko tasallí de[f]: — [e] Yar. 4. 30. aur 30. 14. 19 áyat.
us ke sáre doston̲ ne us se be-wa- — [f] 9, 16, 17, 21 áyaten̲.
fáí kí, we us ke dushman ho gaye.
3 Zulm aur saḳht ḳhidmat ke
sabab jo us ne lí thí, Yahúdáh asír
hoke gayí[g]; wuh qaumon̲ ke dar- — [g] Yar. 52. 27.
miyán bastí hai[h], wuh árám nahín̲ — [h] Ist. 28. 64, 65. Nau. 2. 9.
pátí; un sabhon̲ ne jo us ke
píchhe paṛe the tang galíon̲ ke
bích use já liyá.
4 Saihún kí ráhen̲ mátam kartí
hain̲, ki koí muqaddas 'ídon̲ ko
nahín̲ átá: us ke sáre pháṭak sun-
sán hain̲: us ke káhin ṭhanḍí sáns
bharte hain̲, us kí kunwáríán̲
gamgín, aur wuh talḳh-kám hai.
5 Us ke muḳhálif gálib húe[i], us — [i] Ist. 28. 43, 44.
ke dushman kámyáb; kyún̲ki
ḲHUDÁWAND ne us ke gunáhon̲
kí kasrat ke sabab[k] use ranj men̲ — [k] Yar. 30. 14, 15. Dán. 9. 7, 16.
ḍálá hai; us kí aulád dushman ke
áge áge asír hoke gayí[l]. — [l] Yar. 52. 28.
6 Aur us kí sárí raunaq Saihún
kí beṭí se játí rahí; us ke umará
un harinon̲ kí mánind hain̲, jo
charágáh nahín̲ páte, aur we ná-
tawán hoke apne píchhá-karnewá-
lon̲ ke áge gaye.
7 Yarúsalam ne apne ranj aur
musíbaton̲ ke dinon̲ men̲, jab us
ke log dushman ke qabza men̲
paṛe the, aur koí madadgár na
thá, agle dinon̲ kí sárí dil-pazír
chízon̲ ko yád kiyá; dushmanon̲
ne use dekhkar us ke sabton̲ par
ṭhaṭṭhá márá.
8 Yarúsalam niháyat gunahgár
húí[m], is liye wuh ‖nápák ṭhahrí; — [m] 1 Sal. 8. 46. ‖ Yá, ḳhárij húí.
we sab jo use buzurgí dete the
us kí hiqárat karte, is liye ki
we us ká nangepan dekhte hain̲[n]; — [n] Yar. 13. 22, 26. Hiz. 16. 37. aur 23. 29. Hús. 2. 10.
hán, wuh áh bhartí, aur mun̲h
phertí hai.
9 Us kí gandagí us ke dáman
men̲ hai: wuh apní 'áqibat par
dhyán nahín̲ kartí[o]; is liye 'ajíb — [o] Ist. 32. 29. Yas. 47. 7.
tarah se wuh past kí gayí; us ká
koí tasallí-denewálá na rahá[p]. Ai — [p] 2, 17, 21 áyaten̲.
ḲHUDÁWAND, merí musíbat par
nazar kar, kyún̲ki dushman ne
sir uṭháyá hai.
10 Badḳhwáh ne us kí sárí nafís
chízon̲[q] par apná háth chaláyá — [q] 7 áyat.
hai, kyún̲ki us ne dekhá hai ki
gair qaumen̲, jin kí bábat tú ne
farmáyá, ki We terí jamá'at men̲
shámil na howen̲[r], so we us ke — [r] Ist. 23. 3. Naham. 13. 1.
maqdis men̲ dáḳhil húín̲[s]. — [s] Yar. 51. 51.
11 Us ke sáre log áh karte, aur
roṭí ḍhúnḍhte hain̲[t]; unhon̲ ne — [t] Yar. 38. 9. aur 52. 6. Nau. 2. 12. aur 4. 4.
apní suthrí chízen̲ de ḍálín̲, tá ki
apní ján ke sambhálne ke liye
ḳhurák mile: ai ḲHUDÁWAND,
dekh, aur gaur kar, ki main̲ zalíl
ho gayí.
12 ¶ Ai sáre ráh-chalnewálo,
kyá tumháre áge yih kuchh nahín̲
hai? dekho, aur nigáh rakho, kyá
koí musíbat merí musíbat ke
barábar hai[u], jo mujh par paṛí — [u] Dán. 9. 12.
hai, jise ḲHUDÁWAND ne apne tez
qahr ke din mujh par ḍálá.
13 Us ne úpar se merí haḍḍíon̲
men̲ ág ‖ dauṛáí, aur wuh un men̲ — ‖ 'Ibrání men̲, bhejí.
asar karke gálib húí: us ne mere
pán̲won̲ ke liye dám bichháyá[x], — [x] Hiz. 12. 13. aur 17. 20.
us ne mujhe ulṭá pherá: us ne din
bhar men̲ mujhe udás aur nir-bal
kar diyá.
14 Mere gunáhon̲ ká júá usí ke
háth se bándhá gayá[y]: us ke — [y] Ist. 28. 48.
halqon̲ ne pech kháí, we merí
gardan par ubhre húe hain̲; us
ne merá zor ghaṭá diyá hai; ḲHU-
DÁWAND ne mujhe un ke háthon̲
men̲ kar diyá, jin ke áge main̲
uṭh nahín̲ saktí hún̲.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

15 Khudáwand ne mere pahla-
wánon ko mere darmiyán latárá,
us ne mujh par ek dangal buláyá,
ki mere jawánon ko dabá dále;
Khudáwand ne Yahúdáh kí kun-
wárí betí ko kolhú men latárá[z].
16 Inhín sababon se main rotí
hún; merí ánkh, merí ánkh pání
baháti hai[a], is liye ki tasallí-
denewálá[b], mere jí ko sambhál
lená jis ká kám hai, mujh se dúr
hai; mere larke-bále udás hain, is
liye ki dushman gálib hai.
17 Saihún ne apne donon háth
phailáe[c], us ká dilásá denewálá
koí nahín[d]; Ya'qúb ke haqq
men Khudáwand ne hukm kiyá
hai, ki Us ke dushman us ke
chaugird hon: Yarúsalam un ke
darmiyán háiz 'aurat kí sí hai.
18 ¶ Khudáwand sádiq hai[e],
kyúnki main ne us ke hukm se
sarkashí kí[f]; ai sab logo, suno,
main tumhárí minnat kartá hún,
aur mere gam par nigáh karo:
merí kunwárián aur mere jawán
asír hoke gaye.
19 Main ne apne 'áshiqon ko
buláyá, unhon ne mujhe bhuláwá
diyá[g]; mere káhinon aur mere
buzurgon ne, apní rúh ko táza
karne ke liye kháná dhúndhte
dhúndhte[h], shahr hí men ján dí.
20 Dekh, Ai Khudáwand, ki
main tang-hál hún: merí antrián
ubaltí hain[i]; merá dil mujh men
chakr mártá hai, kyúnki main
ne shiddat se sarkashí kí hai;
báhar talwár chhín letí, aur ghar
men maut hai[k].
21 Unhon ne merá áh márná
suná; merá tasallí-denewálá koí
nahín[l]; mere sáre dushmanon ne
merí musíbat suní; we khush hain
ki tú ne aisá kiyá; tú wuh din,
jis kí manádí kí hai[m], láwegá,
aur we merí mánind ho jáenge.
22 Un kí sárí khabásaten apne
huzúr mangwá[n], aur jaisá tú ne
mere sáre gunáhon ke sabab mujh
se kiyá hai, waisá hí un se kar;
kyúnki merí áh áh bahut hain,
aur merá dil sust hai[o].

II BÁB.

1 Yaramiyáh Yarúsalam kí shikasta-hálí par nauha kartá. 20 Wuh is kí bábat Khudá se faryád kartá.

KYUNKAR Khudáwand ne
Saihún kí betí ko apne
qahr ke abr ke tale chhipá diyá!
us ne Isráel ke jamál ko ásmán
par se zamín par patak diyá[a], aur
qahr ke din apne pánwon rakhne
kí kursí[b] ko yád na kiyá.
2 Khudáwand ne Ya'qúb ke
sáre makánon ko gárat kiyá, aur
rahm na kiyá[c]; us ne apne qahr
men Yahúdáh kí betí ke qil'on
ko dhá diyá, us ne unhen khák se
barábar kiyá: us ne bádsháhat
aur us ke amíron ko nápák kiyá[d].
3 Us ne apne qahr i shadíd men
Isráel ká har ek síng bilkull kát
dálá: us ne dushman ke áge se
apná dahná háth khínch liyá[e];
wuh shu'aladár ág kí mánind, jo
cháron taraf sab kuchh khá játí
hai, Ya'qúb par bharká[f].
4 Us ne dushman kí tarah[g] apní
kamán khínchí: wuh apne dahne
háth se rokke bairí ke mánind
khará húá, aur Saihún kí betí ke
khaima men sab jo khushnumá
the un ko már dálá[h]: us ne apne
qahr ko ág kí tarah undelá.
5 Khudáwand dushman kí má-
nind ho gayá[i]: us ne Isráel ko
ujárá, us ke sáre mahallon ko kha-
ráb kiyá[k], us ke qil'on ko dhá
diyá, aur Yahúdáh kí betí ||ke ma-
tam aur nauha ko bahut kar diyá.
6 Us ne us kí iháta ko[l] jaise bág
kí iháta ko[m] tor dálá hai: us ne
us kí jamá'at ke makánon ko dhá
diyá hai; Khudáwand ne Saihún
men muqaddas 'ídon aur sabton
ko farámosh karwáyá[n], aur apne
qahr ke josh men bádsháh aur
káhin ko mardúd kar dálá.
7 Khudáwand ne apne mazbah
ko radd kiyá, us ne apne maqdis
se nafrat kí; un ke mahallon kí
díwáron ko dushman ke háth
men hawála kiyá; unhon ne Khu-
dáwand ke ghar men aisá shor
macháyá, jaisá muqaddas 'ídon
ke din men hotá thá[o].
8 Khudáwand ne Saihún kí
betí kí díwár ke giráne ká qasd
kiyá: us ne ek rassí khínchí[p], aur
kharáb karne se apná háth na
khínchá; is liye us ne us kí fasíl
aur díwár ko gamkhwár kiyá;
we ek sáth mátam karte.
9 Us ke darwáza zamín men
dhas gaye: us ne us ke arbangon
ko bigár dálá[q], aur tor tár kiyá:
us ke bádsháh aur umará gair
qaumon ke darmiyán hain[r];
sharí'at na rahí[s], us ke nabíon ko

[z] Yas. 63. 3. Muk. 14. 19, 20. aur 19. 15.
[a] Yar. 13. 17. aur 14. 17. Nau. 2. 18.
[b] 2, 9 áyaten.
[c] Yar. 4. 31.
[d] 2, 9 áyaten.
[e] Naham. 9. 33. Dán. 9. 7, 14.
[f] 1 Sam. 12. 14, 15.
[g] 2 áyat. Yar. 30. 14.
[h] 11 áyat.
[i] Aiy. 30. 27. Yas. 16. 11. Yar. 4. 19. aur 48. 36. Nau. 2. 11. Hús. 11. 8.
[k] Ist. 32. 25. Hiz. 7. 15.
[l] 2 áyat.
[m] Yas. 13, wag. Yar. 46, wag.
[n] Zab. 109. 15.
[o] Nau. 5. 17.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

[a] Mat. 11. 23.
[b] 1 Taw. 28. 2. Zab. 99. 5. aur 132. 7.
[c] 17, 21 áyaten. Nau. 3. 43.
[d] Zab. 89. 39.
[e] Zab. 74. 11.
[f] Zab. 89. 46.
[g] Yas. 63. 10. 5 áyat.
[h] Hiz. 24. 25.
[i] 4 áyat. Yar. 30. 14.
[k] 2 Sal. 25. 9. Yar. 52. 13.
|| 'Ibrání men, *men.*
[l] Zab. 80. 12. aur 89. 40. Yas. 5. 5.
[m] Yas. 1. 8.
[n] Nau. 1. 4. Saf. 3. 18.
[o] Zab. 74. 4.
[p] 2 Sal. 21. 13. Yas. 34. 11.
[q] Yar. 51. 30.
[r] Ist. 28. 36. 2 Sal. 24. 15. aur 25. 7. Nau. 1. 3. aur 4. 20.
[s] 2 Taw. 15. 3.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

bhí KHUDÁWAND kí taraf se royá nazar nahíṉ átá [t].

10 Saihún kí beṭí ke buzurgán zamín par baiṭhe haiṉ, we chup rahte haiṉ [u]; unhoṉ ne apne siroṉ par ḳhák uṛáí [x], apní kamaroṉ par ṭáṭ bándhá [y]: Yarúsalam kí kuṉwáríáṉ apne siroṉ ko zamín tak jhukátíáṉ haiṉ.

11 Merí qaum kí beṭí kí halákat ke sabab merí ánkhoṉ kí bínáí ashk-bárí se ghaṭ chalí [z], merí antríoṉ meṉ maroṛá hai [a], merá kaleja bahke zamín par girá [b]; is liye ki laṛke aur dúdh-píte bachche shahr ke kúchoṉ meṉ gash kháte haiṉ [c].

12 We apní máoṉ ko, jis waqt unheṉ zaḳhmíoṉ kí mánind shahr kí galíoṉ ke bích gash átá thá, aur jis waqt un kí jáneṉ un kí máoṉ kí godoṉ meṉ uṇḍelí játí thíṉ, kahne lage, ki galla aur mai kaháṉ?

13 Kis ko tujh par gawáh láúṉ? maiṉ tujh ko kis se tashbíh dúṉ [d], ai Yarúsalam kí beṭí? kis se tujhe barábar karúṉ, táki tujhe tasallí baḳhshúṉ, ai Saihún kí kuṉwárí beṭí? kyúṉki terá raḳhna samundar kí mánind baṛá hai: kaun terí dawá kar saktá hai?

14 Tere nabíoṉ ne terí bábat púch aur bátil mazmún dekhe [e], aur terí sharárat ko tujh par záhir nahíṉ kiyá [f], táki terí asírí ko badal ḍáleṉ, balki ‖ jhúṭhí báteṉ aur terí áwáragí ke jhúṭhe sabab tere liye musháhada kiye.

15 Sáre ráh-chalnewále [g] tujh par táliáṉ bajáte haiṉ [h], we sansaná játe haiṉ, aur yih kahte húe Yarúsalam kí beṭí par sir hiláte haiṉ [i], ki Yih wuhí hai, jis ká husn i kámil thá [k], aur tamám zamín kí ḳhushí kahlátí thí.

16 Tere sáre dushmanoṉ ne terí 'adáwat par muṉh kholá [l], we chilchiláte haiṉ, aur dánt píste, aur kahte haiṉ ki Ham use nigal gaye [m]; beshakk yih wuhí din hai, ki jis ke ham muntazir the; ham ne páyá, ham ne dekhá [n].

17 KHUDÁWAND ne jaisá mansúba dauṛáyá thá, waisá kiyá [o]: us ne apne kalám ko, jise agle dinoṉ meṉ farmáyá thá, púrá kiyá; us ne ḍháyá, aur rahm na kiyá [p]: us ne tere dushmanoṉ ko tujh par gálib karke ḳhush kiyá [q]: us ne tere muḳhálifoṉ ke síng buland kiye.

18 Un ká dil KHUDÁWAND se faryád kartá hai, Ai Saihún kí beṭí kí díwár [r], daryá kí tarah rát din áṉsú bahá [s], tú árám na kar, aur terí ánkh kí putlí sustáne na páe.

19 Uṭh, aur rát ko chillá [t]; pahroṉ ke ibtidá meṉ apná dil KHUDÁWAND ke huzúr pání kí tarah uṇḍel [u]; tú apne bachchoṉ kí ján ke liye, jo har galí ke sire par [x] máre bhúkh ke gash kháte haiṉ [y], us kí taraf háth uṭhá.

20 ¶ Ai KHUDÁWAND, dekh, aur gaur kar, ki yih tú ne kis se kiyá. Kyá 'auraten apná phal, apní god ke pále húe bachchoṉ ko kháwengí [z]? kyá káhin aur nabí KHUDÁWAND ke maqdis meṉ máre jáenge [a]?

21 Jawán aur búṛhe galíoṉ meṉ ḳhák par paṛe haiṉ [b]; merí kuṉwáríáṉ aur mere jawán talwár se káṭ ḍále gaye: tú ne apne qahr ke din un ko már ḍálá, tú ne qatl kiyá aur rahm na kiyá [c].

22 Tú ne haulon ko mere ás pás yúṉ jam'a kiya [d], jaise 'íd ke din bhíṛ hotí hai, yaháṉ tak, ki KHUDÁWAND ke qahr ke din koí na bachá, na báqí rahá; jin ko maiṉ ne apní god meṉ pálá posá, un ko mere dushman ne faná kiyá [e].

III BÁB.

1 *Ḳhudá-tars log apní musíbatoṉ ke sabab wáwailá karte.* 22 *Ḳhudá kí rahmatoṉ ko gaur karke we apní ummed ko baṛhá dete.* 37 *Ḳhudá kí 'adálateṉ mán lete ki wájibí haiṉ.* 55 *We du'á mángte ki we áp rihái páweṉ,* 64 *aur ki dushmanoṉ ko sazá dí jáwe.*

MAIṈ wuhí shaḳhs húṉ, jis ne us ke qahr ke ḍaṇḍe se dukh dekhá.

2 Wuh mujhe le chalá, aur táríkí meṉ le áyá, roshní meṉ nahíṉ.

3 Yaqínan wuh merá muḳhálif húá; tamám din mujh par dastandáz hotá hai.

4 Us ne merá gosht aur chamṛá sukhlá ḍálá [a]; merí haḍḍíoṉ ko chúr kiyá [b].

5 Us ne merí barbádí par ta'mír kí, us ne ‖ mere sir par márá aur wuh dukhtá hai.

6 Us ne mujhe un murdoṉ kí mánind, jo muddat se margaye, tárík makánoṉ meṉ rakh chhoṛá [c].

7 Us ne mere gird aisí iháta bándhí jis se maiṉ nikal nahíṉ

[t] Zab. 74. 9. Hiz. 7. 26. [u] Aiy. 2. 13. Yas. 3. 26. Nau. 3. 28. [x] Aiy. 2. 12. [y] Yas. 15. 3. Hiz. 7. 18. aur 27. 31. [z] Zab. 6. 7. Nau. 3. 48, wag. [a] Nau. 1. 20. [b] Aiy. 16. 13. Zab. 22. 14. [c] 19 áyat. Nau. 4. 4. [d] Nau. 1. 12. Dán. 9. 12. [e] Yar. 2. 8. aur 5. 31. aur 14. 14. aur 23. 16. aur 27. 14. aur 29. 8, 9. Hiz. 13. 2. [f] Yas. 58. 1. ‖ 'Ibrání meṉ *jhúṭhe bojh.* [g] 1 Sal. 9. 8. Yar. 18. 16. Nahúm 3. 19. [h] Hiz. 25. 6. [i] 2 Sal. 19. 21. Zab. 44. 14. [k] Zab. 48. 2. aur 50. 2. [l] Aiy. 16. 9, 10. Zab. 22. 13. Nau. 3. 46. [m] Zab. 56. 2. [n] Zab. 35. 21. [o] Ahb. 26. 16, wag. Ist. 28. 15, wag. [p] 2 áyat. [q] Zab. 38. 16. aur 89. 42.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

[r] 8 áyat. [s] Yar. 14. 17. Nau. 1. 16. [t] Zab. 119. 147. [u] Zab. 62. 8. [x] Yas. 51. 20. Nau. 4. 1. Nahúm 3. 10. [y] 11 áyat. [z] Ahb. 26. 29. Ist. 28. 53. Yar. 19. 9. Nau. 4. 10. Hiz. 5. 10. [a] Nau. 4. 13, 16. [b] 2 Taw. 36. 17. [c] Nau. 3. 43. [d] Zab. 31. 13. Yar. 6. 25. aur 46. 5. [e] Hús. 9. 12, 13.

[a] Aiy. 16. 8. [b] Zab. 51. 8. Yas. 38. 13. Yar. 50. 17. ‖ Yá, *mere gird talḳhí aur mashaqqat ki iháta bándhí.* [c] Zab. 88. 5, 6. aur 143. 3.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

saktá húṉ[d]; us ne merí zanjír
bhárí banái.
8 Aur jab maiṉ chillátá aur
pukártá húṉ[e], to wuh merí du'á
ko radd kartá hai.
9 Us ne taráshe húe pattharoṉ
se merí ráhoṉ ko band kiyá, us
ne merí ráhguzaroṉ ko pechdár
kiyá.
10 Wuh mere liye aisá húá,
jaise bhálú jo ghát meṉ baiṭhá
ho, aur jaise sher i babar jo
chhipke kamíngáh meṉ lagá ho[f].
11 Us ne merí ráhoṉ ko kaj
kiyá, aur mujhe reza reza phárá[g];
mujhe be-kas chhoṛá.
12 Us ne kamán khíṉchí, aur
mujhe apne tír ká hadaf lagáyá[h].
13 Us ne apne tarkash-zádoṉ ko
mere gurdoṉ meṉ dákhil kiyá[i].
14 Maiṉ apne logoṉ ke áge
maz,haka húá[k], aur tamám din
un ká rág húṉ[l].
15 Us ne mujh meṉ talkhíáṉ
bhar dín, aur nágdaune se mast
kiyá[m].
16 Sangrezoṉ se mere dántoṉ
ko toṛá[n], mujhe khákistar meṉ
loṭáyá.
17 Tú ne merí ján ko salámatí
se baṛe palle par ṭál diyá: maiṉ
bihbúdí ko bhúl gayá.
18 Aur maiṉ ne kahá, ki Merí
ummed aur merí ás KHUDÁWAND
se ṭúṭ gayí[o].
19 Tú mere ranj aur dukh ko,
yih nágdauná, aur yih pitt, yád
kar[p].
20 Merí ján hanoz un ko yád
kartí, aur mujh meṉ jhuk játí hai.
21 Is ko apne dil meṉ phertá
húṉ, is liye mujhe ummed hai.
22 ¶ Yih KHUDÁWAND kí rah-
matoṉ se hai, ki ham nest na
húe[q]; kyúṉki us kí shafqateṉ
be-intihá haiṉ.
23 We har subh ko nau ba nau
haiṉ[r]: terí wafádárí 'azím hai.
24 Merí ján kahtí hai, ki KHU-
DÁWAND merá hissa hai[s], is liye
maiṉ us par bharosá rakhúṉgá.
25 KHUDÁWAND un par mihrbán
hai, jo us ke muntazir haiṉ[t], us
ján par, jo use ḍhúṉḍhtí hai.
26 Bhalá hai, ki insán KHUDÁ-
WAND kí naját ká ummedwár rahe,
aur sabr se us kí intizárí kare[u].
27 Insán ká is meṉ bhalá hai,
ki wuh apní jawání ke dinoṉ meṉ
júá uṭháwe[x],

[d] Aiy. 3. 23. aur 19. 8. Hús. 2. 6.
[e] Aiy. 30. 20. Zab. 22. 2.
[f] Aiy. 10. 16. Yas. 38. 13. Hús. 5. 14. aur 13. 7, 8.
[g] Hús. 6. 1.
[h] Aiy. 7. 20. aur 16. 12. Zab. 38. 2.
[i] Aiy. 6. 4.
[k] Yar. 20. 7.
[l] Aiy. 30. 9. Zab. 69. 12. 63 áyat.
[m] Yar. 9. 15.
[n] Ams. 20. 17.
[o] Zab. 31. 22.
[p] Yar. 9. 15.
[q] Mal. 3. 6.
[r] Yas. 33. 2.
[s] Zab. 16. 5. aur 73. 26. aur 119. 57. Yar. 10. 16.
[t] Zab. 130. 6. Yas. 30. 18. Mík. 7. 7.
[u] Zab. 37. 7.
[x] Zab. 94. 12. aur 119. 71.

28 Ki wuh akelá baiṭhe, aur
chupká rahe[y], kyúṉki us hí ne use
us par rakhá hai;
29 Ki wuh apná muṉh khák par
rakhe[z], ki sháyad kuchh ummed
hai;
30 Ki wuh apná gál us ko dewe
jo use tamáncha mártá hai[a]; wuh
sarásar nang o 'ár rahe.
31 Kyúṉki KHUDÁWAND abad ul
ábád tak mardúd na rakhegá[b].
32 Agarchi wuh dukh detá hai,
tis par bhí apní rahmatoṉ kí firá-
wání ke mutábiq shafaqat karegá.
33 Kyúṉki wuh ‖ cháhkar baní
Ádam ko na satátá, na dukh detá
hai[c].
34 Agar we zamín ke sáre
qaidíoṉ ko páemál kareṉ,
35 Agar Alláh Ta'álá ke huzúr
kisí ká haqq bátil kareṉ,
36 Agar kisí ke muqaddama ko
bigáṛ ḍáleṉ, to KHUDÁWAND
‖ manzúr nahíṉ kartá hai[d].
37 ¶ Kaun hai, jo kahtá hai,
aur kyá aisá wáqi' hotá hai, jab
tak KHUDÁWAND nahíṉ cháhtá[e]?
38 Kyá KHUDÁWAND ke muṉh
se bhalá aur burá nahíṉ nikaltá[f]?
39 Kis liye jándár ádmí kuṛku-
ṛátá hai[g]? Insán apne gunáhoṉ
kí sazá se kuṛkuṛáwe[h].
40 Ham khojeṉ aur apní ráhoṉ
ko jáncheṉ, aur KHUDÁWAND kí
taraf phireṉ.
41 Ham apne dil ko háthoṉ
samet ásmán kí taraf KHUDÁ-
WAND ke áge uṭháweṉ[i].
42 Ham gunahgár aur bagí húe
haiṉ[k], tú ne mu'áf nahíṉ kiyá.
43 Tú ne ham ko qahr tale
ḍhámp diyá, aur hameṉ ragedá;
tú ne hameṉ qatl kiyá, aur rahm
na kiyá[l].
44 Tú ne apne ko bádal meṉ
chhipáyá, ki hamárí du'á ká guzar
tujh tak na ho[m].
45 Tú ne hameṉ gurohoṉ ke
darmiyán kúṛá aur jháṛan kí
mánind kiyá[n].
46 Hamáre sáre dushmanoṉ ne
ham par apne muṉh phailáe haiṉ[o].
47 Haul aur phande meṉ ham
paṛe[p], wíráni aur tabáhí hai[q].
48 Merí qaum kí beṭí kí halákat
ke sabab merí ánkh pání kí
nahroṉ kí mánind bah rahí hai[r].
49 Merí ánkh ṭapká kartí hai,
aur thamtí nahíṉ[s]; kyúṉki fursat
lene ke auqát nahíṉ hote,

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

[y] Yar. 15. 17. Nau. 2. 10.
[z] Aiy. 42. 6.
[a] Yas. 50. 6. Mat. 5. 39.
[b] Zab. 94. 14.
‖ 'Ibrání meṉ, *apne dil se.*
[c] Hiz. 33. 11. 'Ibrán. 12. 10.
‖ 'Ibrání meṉ, *nahíṉ dekhtá hai,* Hab. 1. 13.
[d] Hab. 1. 13.
[e] Zab. 33. 9.
[f] Aiy. 2. 10. Yas. 45. 7. Ámús 3. 6.
[g] Ams. 19. 3.
[h] Mík. 7. 9.
[i] Zab. 86. 4.
[k] Dán. 9. 5.
[l] Nau. 2. 2, 17, 21.
[m] 8 áyat.
[n] 1 Qur. 4. 13.
[o] Nau. 2. 16.
[p] Yas. 24. 17. Yar. 48. 43.
[q] Yas. 51. 19.
[r] Yar. 4. 19. aur 9. 1. aur 14. 17. Nau. 2. 11.
[s] Zab. 77. 2. Nau. 1. 16.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

50 Jab tak ki KHUDÁWAND nigáh kare, aur ásmán par se dekhe [t].

51 Merí ánkh mere shahr kí sárí beṭíon ke liye merí ján márti hai.

52 Mere dushmanon ne mujhe chiṛiyon kí tarah be-sabab [u] shiddat se ragedá:

53 Unhon ne merí ján ko andhere chúán men márá [x], aur mujh par ek patthar ḍálá [y].

54 Pání mere sir par se guzar gaye [z]; main ne kahá, ki Main mar chalá [a].

55 ¶ Gahre chúán men se, ai KHUDÁWAND, main ne terá nám liyá [b].

56 Tú ne merí suní [c]; merí faryád se aur nafs-shumárí se apná kán band na kar.

57 Tú us din men, jis din main ne tujhe pukárá, nazdík áyá [d], aur kahá, ki Mat ḍar.

58 Ai KHUDÁWAND, tú ne mere dil kí hujjaten sábit kiyán [e], aur merí ján ko naját bakhshí [f].

59 Ai KHUDÁWAND, tú ne merí be-insáfí dekhí: tú merá qaziya chuká [g].

60 Tú ne un ká sárá bugz, aur un ke sáre andeshon ko, jo unhon ne merí barbádí par kiye, dekhá hai [h].

61 Ai KHUDÁWAND, un kí malámaten, aur un kí sárí fikren, jo unhon ne merí kharábí par kín, tú ne sunín,

62 Aur un ke honṭh jo mujh par chaṛhe, aur un ke mansúba jo we sáre din mujh par bándhte hain.

63 Un ká baiṭh jáná, aur un ká uṭh khaṛá honá dekh [i]; main un ká rág rang húá [k].

64 ¶ Ai KHUDÁWAND, un ke háthon ke kám ke mutábiq un ko badlá de [l].

65 Un ko dil kí sakhtí de, terí la'nat un par áwe.

66 Qahr se un ko raged, aur KHUDÁWAND ke ásmánon [m] ke tale se [n] un ko nábúd kar.

IV BÁB.

1 *Saihún apní dardnák hálat par afsos kartí.* 13 *Wuh apne gunáhon ká iqrár kartí.* 21 *Adúm ko khabar dí játí ki use sazá milegí.* 22 *Saihún ko dilásá diyá játá.*

SONÁ kyúnkar pílá ho gayá! khális kundan ká soná kyúnkar badlá gayá! maqdis ke patthar har ek galí ke sire par [a] phenke gaye hain.

2 Saihún ke mahangmole beṭe, jo kundan se mushábih the, so we kaise kumhár ke háthon ke banáe húe kúzon kí mánind [b] ṭhahre.

3 Tinnín bhí chhátíán nikáltí hain, we apne bachchon ko dúdh chusátí hain; merí qaum kí beṭí bayábán ke shutr-murgon kí mánind be-rahm hai [c].

4 Dúdh-píte bachcha kí zubán piyás ke máre tálú se já lagí hai [d]; bachcha roṭí mángte hain, un ke liye koí toṛtá nahín [e].

5 We jo maza-dár khháná kháte the, so galíon men be-táb paṛe hain; we jo qirmizí poshák pahine húe pale the, so mazbala se hamágoshí [f] karte hain.

6 Merí qaum kí beṭí kí badkárí kí sazá Sadúm kí sazá se, jo ek lamha men ma'dúm ho gayí [g], aur insán ke háth us par daráz na húe, badtar hai.

7 Us ke sáre Nazír barf se bhí sáf aur dúdh se sufed the, un ke badan múnge se bhí ziyáda surkh the, un kí shaffáfí nílam kí sí thí.

8 Ab un ká chihra ||koele se bhí kálá hai [h], we galíon men pahcháne nahín játe; un ká chamṛá un kí haḍḍíon se saṭṭá hai [i], wuh súkh gayá, lakṛí kí mánind ho gayá.

9 We jo talwár se qatl kiye játe hain in se bihtar hain jo bhúkh se marte hain; ki ye khet ke phal ke na páne se chhede játe, aur mar rahte hain.

10 Rahmdil 'auraton [k] ke háthon ne apne bachchon ko pakáyá [l]; merí qaum kí beṭí kí halákat men we hí un kí khurák húe [m].

11 KHUDÁWAND ne apne gazab ko kámil kiyá, apne qahr i shadíd ko unḍelá [n]; us ne Saihún men ek ág bhaṛkáí [o], aur wuh us kí bunyádon ko khá gayí.

12 Zamín ke bádsháh aur dunyá ke sáre báshinda báwar nahín karte the, ki bairí aur dushman Yarúsalam ke pháṭakon men ghus áwenge.

13 ¶ Us ke nabíon ke gunáh, aur us ke káhinon kí khatá ke sabab [p], jinhon ne us ke darmiyán sádiqon ká khún baháyá [q], yih húá.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

[t] Yas. 63. 15.
[u] Zab. 35. 7, 19. aur 69. 4. aur 109. 3. aur 119. 161.
[x] Yar. 37. 16. aur 38. 6, 9, 10.
[y] Dán. 6. 17.
[z] Zab. 69. 2. aur 124. 4, 5.
[a] Zab. 31. 22. Yas. 38. 10, 11. 18 áyat.
[b] Zab. 130. 1. Yún. 2. 2.
[c] Zab. 3. 4. aur 6. 8. aur 18. 6. aur 66. 19. aur 116. 1.
[d] Ya'q. 4. 8.
[e] Zab. 35. 1. Yar. 51. 36.
[f] Zab. 71. 23.
[g] Zab. 9. 4. aur 35. 23.
[h] Yar. 11. 19.
[i] Zab. 139. 2.
[k] 14 áyat.
[l] Zab. 28. 4. Dekho Yar. 11. 20. 2 Tim. 4. 14.
[m] Zab. 8. 3.
[n] Ist. 25. 19. Yar. 10. 11.

[a] Nau. 2. 19.
[b] Yas. 30. 14. Yar. 19. 11. 2 Qur. 4. 7.
[c] Aiy. 39. 14, 16.
[d] Zab. 22. 15.
[e] Dekho Nau. 2. 11, 12.
[f] Aiy. 24. 8.
[g] Paid. 19. 25.
|| 'Ibrání men, *kálak se.*
[h] Nau. 5. 10. Yúel 2. 6. Nahúm 2. 10.
[i] Zab. 102. 5.
[k] Yas. 49. 15.
[l] Nau. 2. 20.
[m] Ist. 28. 57. 2 Sal. 6. 29.
[n] Yar. 7. 20.
[o] Ist. 32. 22. Yar. 21. 14.
[p] Yar. 5. 31. aur 6. 13. aur 14. 14. aur 23. 11, 21. Hiz. 22. 26, 28. Saf. 3. 4.
[q] Mat. 23. 31, 37.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

14 We andhoṉ kí tarah galíoṉ meṉ bhaṭakte the, unhoṉ ne apne taíṉ ḳhún se álúda kiyá[r], aisá ki log un ke kapṛe chhú na sake[s].

15 We unheṉ pukárte rahe, ki Dúr ho, ai nápáko[t], dúr ho, dúr ho, chhúo mat: we bhága, we áwára phirte; qaumoṉ ke darmiyán kahá játá hai, ki We phir rahne ká ṭhikáná na páweṉge.

16 KHUDÁWAND ke chihra ne un meṉ tafriqa ḍálá hai; wuh phir un par shafaqat na karegá; unhoṉ ne káhinoṉ kí shaḳhsíyat par nigáh na kí, aur buzurgoṉ par mihrbání na kí[u].

17 Ham jo haiṉ, so hamárí áṉkheṉ madad ke intizár se, jo behúda thí[x], faná húíṉ; ham apní dídgáhoṉ par se us qaum ke muntazir rahe, jo hameṉ bachá na sakí.

18 We ham ko har qadam par ragedte haiṉ[y], yaháṉ tak, ki ham apne bázároṉ meṉ já nahíṉ sakte haiṉ; hamárá ḳhátima nazdík hai, hamáre din púre húe, kyúṉki hamárí ajal á pahunchí[z].

19 Hamáre píchhá-karnewále ásmán ke 'uqáboṉ se bhí tez-par haiṉ[a]: unhoṉ ne hameṉ paháṛoṉ par ragedá, we bayábánoṉ meṉ hamárí ghát meṉ lage.

20 Hamáre nathnoṉ ká dam, KHUDÁWAND ká masíh[b], jis kí bábat ham ne kahá, ki Ham gair-qaumoṉ ke darmiyán us ke sáya tale zindagání basar kareṉge, so un ke gaṛhoṉ meṉ giriftár húá[c].

21 ¶ Ai Adúm kí beṭí, tú jo 'Úz kí sarzamín meṉ bastí hai, ḳhush o ḳhurram ho[d]; piyála tujh tak bhí pahunchegá[e]; tú mast hogí, aur áp ko nangá karegí.

22 ¶ Ai Saihún kí beṭí, terí badkárí kí sazá tamám húí[f]; wuh tujhe asír karke phir nahíṉ le jáegá; ai Adúm kí beṭí, wuh terí badkárí kí fikr karegá[g], aur tere gunáh ko áshkárá karegá.

V BÁB.

Ek dard-angez faryád jo Saihún Ḳhudá ke huzúr kartí hai.

AI KHUDÁWAND, jo kuchh ham par húá, us ko yád rakh[a]: soch, aur hamárí ruswáí par nigáh kar[b].

r Yar. 2. 34. s Gin. 19. 16. t Ahb. 13. 45. u Nau. 5. 12. x 2 Sal. 24. 7. Yas. 20. 5. aur 30. 6, 7. Yar. 37. 7. Hiz. 29. 16. y 2 Sal. 25. 4, 5. z Hiz. 7. 2, 3, 6. Amús 8. 2. a Ist. 28. 49. Yar. 4. 13. b Paid. 2. 7. Nau. 2. 9. c Yar. 52. 9. Hiz. 12. 13. aur 19. 4, 8. d Wá'iz 11. 9. e Yar. 25. 15, 16, 21. Abad. 10. f Yas. 40. 2. g Zab. 137. 7. a Zab. 89. 50, 51. b Zab. 79. 4. Nau. 2. 15.

2 Hamárí mírás ajnabíoṉ kí húí[c], hamáre ghar beganoṉ ne liye.

3 Ham yatím húe, aur hamáre báp nahíṉ haiṉ; hamárí máeṉ bewoṉ kí mánind ho gayíṉ.

4 Ham ne apná páni bhí mol le le piyá, aur lakṛí hamáre háth meṉ bechí gayí.

5 Hamárí gardanoṉ par júá ḍálke ham ko dukh dete[d]: ham mashaqqat khíṉchte, aur árám nahíṉ páte haiṉ.

6 Ham ne Misríoṉ aur Asúríoṉ[e] ko háth diye[f], táki ham roṭí se ásúda hoṉ.

7 Hamáre bápdádoṉ ne gunáh kiyá[g], aur we nahíṉ haiṉ[h]; aur ham un kí badkáríoṉ ke bárbardár húe.

8 Gulámoṉ ne ham par hukmrání kí[i]; koí nahíṉ, jo hameṉ un ke háth se chhuṛáwe.

9 Ham ne, us talwár ke ḳhauf se jo bayábán meṉ hai, ján-bázíáṉ karke apní roṭí hásil kí.

10 Kál ke haulnák sadma se hamárá post tanúr kí mánind siyáh ho gayá[k].

11 Unhoṉ ne Saihún meṉ 'auratoṉ ko, aur Yahúdáh ke shahroṉ meṉ kuṉwárí chhokríoṉ ko, jabran behurmat kiyá hai[l];

12 Umará ko un ke ek háth se laṭká diyá hai: aur mashá,iḳh kí rúdárí kí na gayí[m].

13 Unhoṉ ne jawánoṉ ko pakaṛke un se chakkí piswáí[n]; aur laṛke lakṛí ke bojh ke máre gir paṛte haiṉ.

14 Buzurg logoṉ ká pháṭakoṉ par jam'a honá mauqúf húá, aur jawán apní nagma-pardází se báz áe.

15 Hamáre dil kí ḳhushnúdí játí rahí: hamárá náchná mátam se mubaddal húá.

16 Táj hamáre sir se gir paṛá[o]: ham par afsos, ki ham ne gunáh kiyá.

17 Is liye merá dil ná-tawán húá[p], merí áṉkheṉ dhundhlá gayíṉ[q].

18 Koh i Saihún kí wírání ke sabab lomṛíáṉ us meṉ chaltí phirtí haiṉ.

19 Par tú, ai KHUDÁWAND, abad tak báqí rahegá[r], aur terá taḳht pusht dar pusht hai[s].

20 Tú hameṉ hamesha ke liye kyúṉ bhúltá hai[t], aur itní muddat tak ham ko tark kar detá hai?

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

c Zab. 79. 1. d Ist. 28. 48. Yar. 28. 14. e Hús. 12. 1. f Paid. 24. 2. Yar. 50. 15. g Yar. 31. 29. Hiz. 18. 2. h Paid. 42. 13. Zak. 1. 5. i Naham. 5. 15. k Aiy. 30. 30. Zab. 119. 83. Nau. 4. 8. l Yas. 13. 16. Zak. 14. 2. m Yas. 47. 6. Nau. 4. 16. n Qáz. 16. 21. o Aiy. 19. 9. Zab. 89. 39. p Nau. 1. 22. q Zab. 6. 7. Nau. 2. 11. r Zab. 9. 7. aur 10. 16. aur 29. 10. aur 90. 2. aur 102. 12, 26, 27. aur 145. 13. Hab. 1. 12. s Zab. 45. 6. t Zab. 13. 1.

Peshtar MASÍH se, 588 ke qaríb.

21 Ai ḲHUDÁWAND, ham ko apní taraf phirá, aur ham phiráe jáenge [u]; sar i nau jaise hamáre agle din pher.

22 ‖Par tú ne ham ko ek lakht radd kar diyá, tú ham se nipaṭ bezár hai.

[u] Zab. 80. 3, 7, 19. Yar. 31. 18.

‖ Yá, *Ki kyá tú ham ko ek lakht radd kar degá?*

HIZQIEL NABÍ KÍ KITÁB.

I BÁB.

1 Bábat us waqt kí jis men Hizqiel ne Kibár naddí ke sáhil par pahle nubúwat hásil kí. 4 Chár karúbíon kí royá jo use nazar áí. 15 Chár pahiyon kí royá, 26 aur Ḳhudá ke jalál kí jalwagarí ká.

595 ke qaríb.

AUR tíswen baras ke chauthe mahíne kí pánchwín táríkh men aisá húá, ki jab main nahr i Kibár [a] ke sáhil par asíron ke darmiyán thá, to ásmán khul gayá [b], aur main ne Ḳhudá kí royaten dekhín [c].

2 Aur us mahíne ke pánchwen din, ya'ne, Yahúyakín bádsháh kí asírí [d] ke pánchwen baras men,

3 Aisá húá, ki ḲHUDÁWAND ká kalám Búzí káhin ke beṭe Hizqiel ko, jo Kasdíon ke mulk men nahr i Kibár ke sáhil par thá, pahunchá, aur wahán ḲHUDÁWAND ká háth us par thá [e].

4 ¶ Aur main ne nazar kí; to kyá dekhtá hún, ki uttar se [f] ek girdbád uṭhí [g], ek baṛí ghaṭá, aur ek ág ‖jis kí lau us hí kí taraf jhuktí thí, aur us ke gird roshní chamaktí thí, aur us ke bích men se, ya'ne, us ág men se kahrubá sá rang jalwagar húá.

5 Aur us ke bích se chár jándáron kí ek súrat nazar áí [h]; aur un kí shakl yih thí [i], ki we insán se mushábih the [k].

6 Aur har ek ke chár chár munh, aur chár chár par the.

7 Aur un ke pánw jo the, so sídhe pánw the; aur un ke pánwon ke talwe bachhrú ke pánwon ke talwe the, aur we mánje húe pítal kí mánind jhalakte the [l].

8 Aur un kí cháron taraf paron ke níche insán ke háth the [m]; aur munh aur par un cháron ke the.

9 Un ke par ek dúsre se báham paiwasta the [n]; aur we chalte húe muṛte na the [o], balki we sab barábar sídhe áge ko chale játe the.

10 Rahí un ke chihron kí mushábahat, so un cháron ká ek chihra insán ká, aur ek chihra sher ká un kí dahní taraf: aur un cháron ká ek chihra bail ká un kí báyín taraf: aur un cháron ká ek chihra 'uqáb ká thá [p].

11 Un ke chihra yúnhín; aur un ke par úpar se phailáe húe the: har ek ke do par dúsre ke do paron se juṭe húe the, aur do do se un ká sárá badan ḍhapá húá thá [q].

12 Un men se har ek sídhá áge ko chalá játá thá [r]; jidhar rúh játí thí, we játe the [s]; we chalte húe ghúmte na the [t].

13 Rahí un jándáron kí súrat, so un kí shakl sulge húe koelon kí sí aur chirágon kí mánind thí [u]: wuh un jándáron ke darmiyán idhar udhar átí játí thí, aur wuh ág núrání thí; aur us ág men se bijlián nikaltí thín.

14 Aur we jándár dauṛ játe the, aur palaṭ áte the [x], jis tarah se bijlí kaundh játí hai [y].

15 ¶ So jab main un jándáron ko dekh rahá, to kyá dekhtá hún, ki un jándáron ke pás ek ek pahiyá [z] un ke chár munhon ke barábar zamín par hai.

16 Rahí un pahiyon kí súrat, aur un kí banáwaṭ [a], so wuh zabarjad kí sí dikhái detí thí [b]; aur un cháron ká ek hí ḍaul thá; aur un kí shakl aur un kí banáwaṭ aisí thí, goyá ki pahiyá pahiye ke bích men hai.

17 Jab we chalte the we chársú ḍhalte the, aur ḍhalte húe we píchhe phirte na the [c].

18 Aur un ke halqe jo the, so aise únche the, ki ḍar lagtá thá, aur un cháron ke halqon men girdágird ánkhen bharí húí thín [d].

[a] 3 áyat. Hiz. 3. 15, 23. aur 10. 15, 20, 22. aur 43. 3.
[b] Yún Mat. 3. 16. A'am. 7. 56. aur 10. 11. Muk. 19. 11.
[c] Hiz. 8. 3.
[d] 2 Sal. 24. 12, 15.
[e] 1 Sal. 18. 46. 2 Sal. 3. 15. Hiz. 3. 14, 22. aur 8. 1. aur 40. 1.
[f] Yar. 1. 14. aur 4. 6. aur 6. 1.
[g] Yar. 23. 19. aur 25. 32.
‖ 'Ibrání men, *jo áp ko pakaṛtí thí.*
[h] Muk. 4. 6, wag.
[i] Hiz. 10. 8, wag.
[k] 10 áyat. Hiz. 10. 14, 21.
[l] Dán. 10. 6. Muk. 1. 15.
[m] Hiz. 10. 8, 21.
[n] 11 áyat.
[o] 12 áyat. Hiz. 10. 11.
[p] Dekho Muk. 4. 7.
[q] Yas. 6. 2.
[r] 9 áyat. Hiz. 10. 22.
[s] 20 áyat.
[t] 9, 17 áyaten.
[u] Muk. 4. 5.
[x] Zak. 4. 10.
[y] Mat. 24. 27.
[z] Hiz. 10. 9.
[a] Hiz. 10. 9, 10.
[b] Dán. 10. 6.
[c] 12 áyat.
[d] Hiz. 10. 12. Zak. 4. 10.

Peshtar MASÍH se, 595 ke qaríb.

19 Jab we jándár chalte the, pahiye un ke sáth chalte the, aur jab we jándár zamín par se uṭháe játe the, pahiye bhí uṭháe játe the[e].

20 Jaháṉ kahíṉ rúh jánewálí thí, we játe the[f], jidhar rúh játí thí: aur pahiye un ke sáth uṭháe játe the, kyúṉki ‖ jándár kí rúh pahiyoṉ meṉ thí[g].

21 Jab we chalte the, ye chalte the, aur jab we ṭhaharte the, ye ṭhaharte the, aur jab we zamín se uṭháe játe the, pahiye un ke sáth uṭháe játe the, kyúṉki pahiyoṉ meṉ ‖ jándár kí rúh thí[h].

22 Aur us falak kí súrat jo un jándároṉ ke siroṉ ke úpar thá[i], aisí thí, jaisá dahshat-angez billaur ká jalwa hotá; wuh un ke siroṉ ke úpar phailá thá.

23 Aur us falak ke níche barábar un ke par the, ek dúsre kí samt ko thá: har ek ke do do the, jin se un ke badanoṉ ká ek pahlú, aur do do the, jin se dúsrá pahlú ḍhapá thá.

24 Aur jab we chalte the, maiṉ ne un ke paroṉ kí áwáz suní[k], goyá ki bahut pánioṉ kí áwáz[l], yá Qádir i mutlaq kí áwáz hai[m]; aise shor kí áwáz jaise lashkar kí áwáz hai; we jab ṭhaharte the, apne paroṉ ko laṭká dete the.

25 Aur jis waqt we ṭhaharte the, aur apne paroṉ ko laṭká dete the, us falak se, jo un ke siroṉ ke úpar thá, ek áwáz hotí thí.

26 ¶ Aur us falak ke úpar, jo un ke siroṉ ke úpar thá, taḳht kí súrat thí[n], aur us kí namúd nílam ke patthar kí sí thí[o], aur us taḳht-numá súrat par koí insán ke mánind jalwagar thá.

27 Aur maiṉ ne us kí kamar se leke úpar bulandí tak kahrubá sá rang, aur shu'ala sá jalwa, us ke darmiyán aur girdágird dekhá[p], aur us kí kamar se leke níche nasheb tak maiṉ ne shu'ala kí sí tajallí aur chársú ek jagmagáhaṭ dekhí.

28 Jaisí us kamán kí súrat hai, jo bárish ke dinoṉ meṉ bádal meṉ dikhláí detí hai[q], waisá hí áspás us jagmagáhaṭ ká jalwa kuchh thá. KHUDÁWAND ke jalál kí súrat ká yih jalwa thá[r]. Aur dekhte hí maiṉ auṉdhe muṉh girá[s] aur maiṉ ne ek áwáz suní jaise kisí ne kahá.

e Hiz. 10. 16, 17.
f 12 áyat.
‖ Yá, *ek jití rúh.*
g Hiz. 10. 17.
‖ Yá, *ek jití rúh.*
h 19, 20 áyaten. Hiz. 10. 17.
i Hiz. 10. 1.
k Hiz. 10. 5.
l Hiz. 43. 2. Dán. 10. 6. Muk. 1. 15.
m Aiy. 37. 4, 5. Zab. 29. 3, 4. aur 68. 33.
n Hiz. 10. 1.
o Ḳhur. 24. 10.
p Hiz. 8. 2.
q Muk. 4. 3. aur 10. 1.
r Hiz. 3. 23. aur 8. 4.
s Hiz. 3. 23. Dán. 8. 17. A'am. 9. 4. Muk. 1. 17.

II BÁB.

1 Hizqiel ká nabí ke 'uhda par muqarrar honá. 6 Us kám kí bábat hukm jo use milá. 9 Us kí mátam-angez peshingoioṉ ká túmár.

AUR us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, apne páṉwoṉ par khaṛá ho[a], ki maiṉ to tujh se kuchh kahúṉgá.

2 Jab us ne mujhe yúṉ kahá, Rúh mujh meṉ dáḳhil húí, aur mujhe páṉwoṉ par khaṛá kiyá[b]; aur maiṉ ne us kí suní jo mujh se báteṉ kartá thá.

3 So us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, maiṉ tujhe baní Isráel, un bágí gurohoṉ ke pás, jo mujh se phir gayí haiṉ, bhejtá húṉ: we aur un ke bápdáde áj ke din tak mujh se bagáwat karte haiṉ[c].

4 Kyúṉki we ‖ be-hayá laṛke haiṉ aur saḳht-dil[d], jin ke pás maiṉ tujh ko bhejtá húṉ. Aur tú un se kah, ki Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ farmátá hai.

5 So we ḳhwáh suneṉ yá sunne se inkár kareṉ, (ki we to sarkash ḳhándán haiṉ[e]) tad bhí itná to hogá ki we jáneṉge ki ek nabí un meṉ hai[f].

6 ¶ Aur tú, ai ádamzád, un se hirásán mat ho[g], na un kí bátoṉ se ḍar, harchand sadá-guláb aur ḳhár tere sáth haiṉ[h], aur bichchhúoṉ ke pás tú rahtá hai; un kí bátoṉ se tarsán mat ho[i] aur un ke chihroṉ se mat ghabrá, ki we bágí ḳhándán haiṉ[k].

7 So tú merí báteṉ un se kah[l], ḳhwáh we suneṉ ḳhwáh we sunne ke liye máil na hoṉ[m], ki we bágí haiṉ.

8 Par tú, ai ádamzád, tú merá kalám sun; tú us sarkash ḳhándán kí mánind sarkashí mat kar: apná muṉh khol, aur jo kuchh maiṉ tujhe detá húṉ, khá le[n].

9 ¶ Aur maiṉ ne nigáh kí, to dekho, ek háth merí taraf baṛháyá húá hai[o], aur dekho, us meṉ kitáb ká túmár hai[p];

10 Aur us ne use kholke mere sámhne rakh diyá; us meṉ báhar bhítar likhá húá thá: aur us par yib qalamband thá, Nauha, aur mátam, aur wáwailá.

Peshtar MASÍH se, 595 ke qaríb.

a Dán. 10. 11.
b Hiz. 3. 24.
c Yar. 3. 25. Hiz. 20. 18, 21, 30.
‖ 'Ibrání meṉ, *Saḳht-rú.*
d Hiz. 3. 7.
e Hiz. 3. 11, 26, 27.
f Hiz. 33. 33.
g Yar. 1. 8, 17. Lúq. 12. 4.
h Yas. 9. 18. Yar. 6. 28. Mík. 7. 4.
i Hiz. 3. 9. 1 Pat. 3. 14.
k Hiz. 3. 9, 26, 27.
l Yar. 1. 7, 17.
m 5 áyat.
n Muk. 10. 9.
o Hiz. 8. 3. Yar. 1. 9.
p Hiz. 3. 1.

Peshtar
MASÍH
se,
595
ke qaríb.

III BÁB.

1 Hizqiel us túmár ko khá letá. 4 Khudá use dilásá detá. 15 Khudá us se bayán kartá ki nubúwat kí ni'amat kin kin sharton kí qaid men bakhshí játí. 22 Khudá hí hai jo nabí ká munh band kartá aur phir khol bhí detá.

PHIR us ne mujhe kahá, ki Ai
ádamzád, jo kuchh tú ne
páyá, so khá; is túmár ko nigal
já[a] aur jáke ahl i Isráel ko kah.
2 Tab main ne munh kholá, aur
us ne wuh túmár mujhe khiláyá.
3 Phir us ne mujhe kahá, ki Ai
ádamzád, aisá kar, ki terá peṭ is
túmár ko jo main tujhe detá hún,
kháwe aur tú us se apní antrián
bhar de. Tab main ne kháyá[b],
aur wuh mere munh men shahd
kí mánind míṭhá thá[c].
4 ¶ Phir us ne mujhe kahá, ki
Ai ádamzád, tú ahl i Isráel pás já,
aur merí báten unhen kah.
5 Kyúnki tú us guroh men, jis
kí lugat ajnabí hai aur jis kí bolí
sakht mushkil hai, nahín bhejá
játá hai, balki ahl i Isráel ke dar-
miyán;
6 Aur na ki bahutsí qaumon ke
pás jin kí bolí ajnabí aur un kí
zubán sakht hai, ki un kí bát tú
samajh nahín saktá: yaqínan agar
main tujhe un ke pás bhejtá, we
terí sunte[d].
7 Lekin ahl i Isráel terí bát na
sunenge, kyúnki we merí taraf
kán lagáne ko nahín cháhte[e]:
kyúnki sáre ahl i Isráel be-hayá
aur sang-dil hain[f].
8 Dekh, main ne un ke chihron
ke muqábil tere munh ko durusht
kiyá hai, aur terí pesháni ko un
kí pesháni ke muqábil sakht kiyá
hai.
9 Dekh, main ne terí pesháni
ko híre kí mánind chaqmaq ke
patthar se bhí ziyáda kaṛá kiyá
hai[g]: un se mat ḍar, aur un ke
munh se mat ghabrá[h], ki we bágí
khándán hain.
10 Phir us ne mujhe kahá, ki
Ai ádamzád, merí sárí báton ko,
jo main tujhe kahúngá, apne dil
se qabúl kar, aur apne kánon se
sun.
11 Ab uṭh, asíron pás, ya'ne,
apní qaum ke logon pás já, aur
un se báten kar, aur unhen kah:
Khudáwand YAHOWAH yún far-
mátá hai: khwáh we sunen, khwáh
we na sunen[i].

a Hiz. 2. 8, 9.
b Muk. 10. 9. Dekho Yar. 15. 16.
c Zab. 19. 10. aur 119.103.
d Mat. 11. 21, 23.
e Yúh. 15. 20.
f Hiz. 2. 4.
g Yas. 50. 7. Yar. 1. 18. aur 15. 20. Mík. 3. 8.
h Yar. 1. 8, 17. Hiz. 2. 6.
i Hiz. 2. 5, 7. áyat.

12 Aur Rúh ne mujhe uṭhá liyá[k],
aur main ne apne píchhe ek baṛí
áwáz jhapaṭke dauṛne kí sí suní,
jo kahtí thí, ki KHUDÁWAND ká
jalál jo us ke makán se namúd húá
mubárak.
13 Aur jándáron ke paron kí
áwáz, ki un men ek ne ek ko
chhúá, aur un ke muqábil pa-
hiyon kí áwáz, aur jhápaṭke
dauṛne kí sí baṛí áwáz mere
sunne men áí.
14 Aur Rúh mujhe uṭháke le
gayí[l]: so main apní rúh kí garmí
men talkhí se rawána húá, ki
KHUDÁWAND ká háth[m] mujh par
gálib ho rahá.
15 ¶ Aur main Tall i Abíb men
asíron ke pás jo Kibár kí nadí
ke sáhil par rahte the, pahunchá,
aur jahán we baiṭhe the wahán
main baiṭh gayá[n], aur un men
sát din tak ghabráyá húá ṭhahrá.
16 Sát dinon ke ba'd yún húá,
ki KHUDÁWAND ká kalám mujh
ko pahunchá, aur wuh bolá,
17 Ai ádamzád[o], main ne tujhe
ahl i Isráel ká nigahbán[p] muqar-
rar kiyá, so tú mere munh ká
kalám sun, aur merí taraf se
unhen jatá.
18 Jab main sharír se kahún,
ki Tú maregá, aur tú use hoshyár
na kare, aur sharír ko na chitáwe,
aur us kí bad-ráhí kí khabar na
de, tá ki wuh us se phirke apní ján
bacháwe, to wuh sharír apní sha-
rárat men maregá[q]; par main
us ke khún kí báz-purs tujh se
karúngá.
19 Lekin agar tú ne sharír ko
jatáyá hai, aur wuh apní sharárat
aur apní burí ráh se na phirá
hai: to wuh apní badkárí men
maregá; par tú ne apní ján ko
bacháyá hai[r].
20 Aur agar rástbáz apní rást-
bázíán chhoṛdewe, aur gunáh
kare, aur main us ke áge ṭhokar
khilánewálá patthar rakhún, wuh
mar jáegá[s]: isliye ki tú ne use
nahín jatáyá, to wuh apne gunáh
men maregá, aur us kí sadáqat
ká kám jo us ne kiyá yád na kiyá
jáegá; par main us ke khún kí
báz-purs tujh se karúngá.
21 Lekin agar tú us rástbáz ko
chitá dewe ki gunáh na kare, aur
wuh gunáh na kare, to wuh jíegá,
is liye ki nasíhat-pazír húá hai,

Peshtar
MASÍH
se,
595.

k 14 áyat. Hiz. 8. 3. Dekho 1 Sal. 18. 12. 2 Sal. 2. 16. A'am. 8. 39.
l 12 áyat. Hiz. 8. 3.
m 2 Sal. 3. 15. Hiz. 1. 3. aur 8. 1. aur 37. 1.
n Aiy. 2. 13. Zab. 137. 1.
o Hiz. 33. 7, 8, 9.
p Yas. 52. 8. aur 56. 10. aur 62. 6. Yar. 6. 17.
q Hiz. 33. 6. Yúh. 8. 21, 24.
r Yas. 49. 4, 5. A'am. 20. 26.
s Hiz. 18. 24. aur 33. 12, 13.

Peshtar MASÍH se, 595.

aur tú ne apní ján ko bacháyá
hai.
22 ¶ Aur wahán KHUDÁWAND
ká háth mujh par thá[t], aur us ne
mujhe kahá, ki Uṭh, maidán men[u]
nikal já, aur wahán main tujh se
báten karúngá.
23 Tab main uṭhke maidán men
gayá, aur kyá dekhtá hún, ki
KHUDÁWAND ká jalál[x], us shaukat
kí mánind jo main ne Kibár kí
nadí ke sáhil par dekhí thí[y],
khaṛá hai; aur main munh ke
bhal girá[z].
24 Tab rúh mujh men dákhil
húí[a], aur us ne mujhe pánwon par
khaṛá kiyá, aur mujh se báten
karke kahá, ki Apne ghar já, aur
darwáza band karke chhip rah.
25 Aur, ai ádamzád, dekh, we
tujh par bandhan ḍálenge[b], aur
un se tujhe bándhenge, so tú un
ke darmiyán phir báhar na jáegá.
26 Aur main aisá karúngá ki
terí jíbh tere tálú se lagjáegí[c], ki
tú gúngá rah jáe, aur tú un ke
liye nasíhat-go na hogá, kyúnki
we bagí khándán hain[d].
27 Par jab main tujh se báten
karún, main terá munh kholún-
gá[e], tab tú un se kahiyo, ki Khu-
dáwand YAHOWAH yún farmátá
hai[f]; Jo suntá hai so sune, aur jo
sunne se báz rahtá, so báz rahe,
kyúnki we bagí khándán hain[g].

[t] 14 áyat. Hiz. 1. 3.
[u] Hiz. 8. 4.
[x] Hiz. 1. 28.
[y] Hiz. 1. 1.
[z] Hiz. 1. 28.
[a] Hiz. 2. 2.
[b] Hiz. 4. 8.
[c] Hiz. 24. 27. Lúq. 1. 20, 22.
[d] Hiz. 2.5,6,7.
[e] Hiz. 24. 27. aur 33. 22.
[f] 11 áyat.
[g] 9, 26 áyaten. Hiz. 12. 2, 3.

IV BÁB.

1 *Nabí shahr ke muhásara ká nishán dikhláke, Yarúsalam ke ahwál ká, Yarubi'ám kí bargashtagí ke 'ahd se leke shahrwálon ke asír hojáne ke waqt tak, bayán kartá.* 9 *Us muhásara men thoṛe asbáb i ma'ásh jo logon ko milenge kál kí sakhtí par dalálat karne ke liye mazkúr hain.*

AUR, ai ádamzád, tú ‖ ek khaprá
uṭhá le, aur apne áge rakh
de, aur us par Yarúsalam shahr
kí táswír khínch:
2 Aur us ká muhásara kar, aur
us ke muqábil burj baná, aur us ke
sámhne ek damdama bándh, aur
us ke gird khaime khaṛá kar,
aur us ke ghere men manjaníq
lagá.
3 Phir apne liye lohe ká ek
tawá le, aur apne aur shahr ke
darmiyán use nasb kar, ki wuh
lohe kí díwár ṭhahre, aur tú apná
munh us ke muqábil kar, aur
wuh ghere jáne kí hálat men ho,
aur tú us ká ghernewálá hogá.
Yih ahl i Isráel ke liye nishán ho[a].
4 Phir tú báyín karwaṭ leṭ rah,
aur ahl i Isráel kí badkárí us par
rakh de; jitne dinon tak tú leṭtá
rahegá, tú un kí badkárí ká hámil
rahegá.
5 Par main ne un kí badkárí ke
barson ko un dinon ke shumár ke
mutábiq jo tín sau nauwe din
hain, tujh par rakhá: so tú ahl
i Isráel ká gunáh uṭhá legá[b].
6 Aur jab tú unhen púrá kar
chuke, phir dahní karwaṭ leṭ rah,
aur chálís din tak ahl i Yahúdáh
kí badkárí ká hámil ho; main ne
tere liye ek ek sál ke badle ek ek
din muqarrar kiyá.
7 Phir Yarúsalam kí taraf, jis
ká muhásara ho rahá, apná munh
kar, aur apná bázú nangá kar,
aur us kí barbádí kí bábat nubú-
wat kar.
8 Aur dekh, main tujh par ban-
dhan ḍálúngá[c], ki tú karwaṭ se
karwaṭ par na phire, jab tak apne
muhásara ke dinon ko púrá na
kare.
9 ¶ Aur tú apne liye gehún,
aur jau, aur báqilá, aur masúr,
aur chená, aur bájrá le, aur
unhen ek bartan men rakh, aur
un kí itní roṭián paká ki jitne
dinon tak tú karwaṭ leṭtá rahe:
tú tín sau nauwe din tak unhen
kháyá kar.
10 Aur terá khána ki tú kháegá,
so ek ek din ke liye bís bís siql
ko wazn karke khá; tú waqt ba
waqt use kháyá kar.
11 Tú pání bhí andáza se, ek hín
ká chhaṭwán hissa, píegá; tú waqt
ba waqt use piyá kar.
12 Aur tú jau ke phulke kháyá
karegá, aur tú un kí ánkhon ke
sámhne insán kí gúh se unhen
pakáegá.
13 Aur KHUDÁWAND ne kahá ki
Is hí tarah se baní Isráel apní
nápák roṭíon ko un qaumon ke
darmiyán, jahán main unhen
áwára karúngá, kháyá karenge[d].
14 Tab main ne kahá, ki Háe,
Khudáwand YAHOWAH, dekh merí
ján kabhí nápák nahín húí[e], aur
apní jawání se ab tak koí murdár
chíz, jo áp se marjáe yá pháṛí
jáwe, main ne hargiz nahín khái[f],
aur harám gosht[g] mere munh
men kabhí nahín áyá.
15 Tab us ne mujhe kahá, ki
Dekh, main insán kí gúh ke 'iwaz

‖ Yá, ek ínt.
[a] Hiz. 12. 6, 11. aur 24. 24, 27.

Peshtar MASÍH se, 595.
975 ke qaríb se shurú' karke, 1 Sal. 12.23. aur 585 ke qaríb men tamám hoke.
[b] Gin. 14. 34.
[c] Hiz. 3. 25.
[d] Hús. 9. 3.
[e] A'am.10.14.
[f] Khur.22.31. Áhb. 11. 40. aur 17. 15.
[g] Ist. 14. 3. Yas. 65. 4.

tujhe gobar detá hún, so tú apní
roṭí us se paká.
16 Aur us ne mujhe kahá, ki Ai
ádamzád, dekh, main Yarúsalam
men roṭí kí ṭek toṛ ḍálúngá[h],
aur we roṭí taulke fikrmandí se
kháenge[i], aur pání mápke hairat
se píenge[k],
17 Táki we roṭí pání ke muhtáj
howen, aur báham sarásíma ho-
wen, aur apní badkárí ke sabab
se mar rahen[l].

V BÁB.

1 *Nabí bál ká nishán dikhláke,* 5 *wuh sakhtí záhir kartá jo Khudá Yarúsalam se us kí bagáwat ke sabab karne par thá;* 12 *ya'ne, ki us par kál bhejegá, aur talwár chaláegá, aur us ke logon ko tittar bittar karegá.*

AI ádamzád, tú ek tez chhurí
le, hajjám ká ustura le, aur
‖us se apná sir aur apní ḍáṛhí
mundá[a]; aur tarázú le aur bálon
ko taulke bánṭ de.
2 Tab tú shahr ke bích[b] men
un ká tísrá hissa leke ág se jalá
de[c], jis waqt muhásara ke din púre
howen[d], aur tísrá hissa leke chhurí
se idhar udhar már, aur tísrá hissa
hawá men uṛá, aur main talwár
khínchke un ká píchhá karúngá.
3 Aur un men se thoṛe bál ginke
le, aur unhen apne dáman men
bándh[e].
4 Phir in men se kaí ek le, aur
unhen ág men ḍál, aur ág se un-
hen jalá: ki us men se ek ág nik-
legí jo Isráel ke sáre gharáne par
paṛegí[f].
5 ¶ Khudáwand Yahowáh yún
kahtá hai: Yihí Yarúsalam hai;
main ne use qaumon aur mamlu-
katon ke darmiyán, jo us ke áspás
hain, rakhá hai.
6 Lekin us ne merí sharí'aton
ko sharáraton se qaumon kí ba
nisbat záid, aur merí sunnaton ko
áspás kí mamlukaton kí banisbat
ziyáda badal ḍálá; ki unhon ne
mere hukmon ko haqír jáná, aur
merí sunnaton par 'amal nahín
kiyá.
7 So Khudáwand Yahowáh yún
kahtá hai: Azbaski tum ne un
qaumon kí nisbat se jo tumháre
gird o pesh hain ziyáda bagáwat
kí, aur merí sunnaton par na
chale, aur mere hukmon par 'amal
nahín kiyá, aur na un gurohon
kí sharí'aton ko jo tumháre áspás
hain hifz kiyá[g]:

Peshtar MASÍH se, 595.
h Ahb. 26.26, Zab. 105.16. Yas. 3. 1. Hiz. 5. 16.[i] aur 14. 13.
i 10 áyat. Hiz. 12. 19.
k 11 áyat.
l Ahb. 26.39. Hiz. 24. 23.
594.
‖ 'Ibrání men, *use chalá sir par,* wag.
a Dekho Ahb. 21.5. Yas. 7. 20. Hiz. 44. 20.
b Hiz. 4. 1.
c 12 áyat.
d Hiz. 4. 8, 9.
e Yar. 40. 6. aur 52. 16.
f Yar. 41.1,2, wag. aur 44. 14.
g Yar. 2. 10, 11. Hiz. 16. 47.

8 So Khudáwand Yahowáh yún
kahtá hai, ki Dekh, main bhí
terá mukhálif hún, aur tere dar-
miyán sab qaumon ko dikhláke
tujhe sazá dúngá.
9 Aur main tujh men wuhí ka-
rúngá, jo main ne hargiz nahín
kiyá hai[h], aur jo main phir kabhí
na karúngá, kyúnki tere 'amal
nipaṭ nafrat-angez húe.
10 So tere darmiyán báp beṭon ko
kháenge[i], aur beṭe apne bápon ko
kháenge: aur main tujh se badlá
lúngá, aur tere sáre báqí logon ko
sárí atráf men parágandá ka-
rúngá[k].
11 Is liye Khudáwand Yahowáh
kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí
qasam, ki is sabab se ki tú ne apní
sárí makrúh chízon aur nafratí
kámon se[l] mere maqdis ko nápák
kiyá hai[m], is liye main bhí tum-
hen ghaṭá ḍálúngá, merí ánkhen
ri'áyat na karengí, main hargiz
rahm na karúngá[n].
12 ¶ Terá tísrá hissa wabá se
marjáegá, aur kál se tere bích
men halák ho jáegá; aur tísrá
hissa talwár se terí cháron taraf
márá paṛegá[o]; aur tísrá hissa
main sárí atráf men parágandá
karúngá[p], aur talwár khínchke
un ke píchhe paṛúngá[q].
13 Merá qahr yún kámil hogá[r],
aur main apná gazab un par
názil karúngá[s], aur ‖apná jí un
se ṭhanḍá karúngá[t]. Aur jab
main un par apná púrá qahr ka-
rúngá, tab we jánenge ki mujh
Khudáwand ne apní gairat se[u]
yih sab kuchh kahá thá.
14 Is ke siwá, main tujh ko un
qaumon ke darmiyán jo tere ás
pás hain, aur un sab kí nigáhon
men, jo udhar se guzar karenge,
ek kharába aur maurid i malá-
mat karúngá[x].
15 So wuh já e malámat, aur já
e ihánat, maqám i 'ibrat aur já e
hairat un qaumon ke darmiyán,
jo us ke áspás hain[y], hogí, jab ki
main gussa o gazab aur tundí se
malámat karúngá[z]. Main hí Khu-
dáwand boltá hún.
16 Jab main kál ke bure tír, jo
un kí halákat ke liye hain, un kí
taraf rawána karúngá[a], jin ko
main tumháre halák karne ke
liye chaláúngá; aur main tum
men mahangí ziyáda karúngá,

Peshtar MASÍH se, 594.
h Nau. 4. 6. Dán. 9. 12. 'Amús 3. 2.
i Ahb. 26. 29. Ist. 28. 53. 2 Sal. 6. 29. Yar. 19. 9. Nau. 2. 20. aur 4. 10.
k Ahb. 26. 33. Ist. 28. 64. 12 áyat. Hiz. 12. 14. Zak. 2. 6.
l Hiz. 11. 21.
m 2 Taw. 36. 14. Hiz. 7. 20. aur 8. 5, wag. aur 23. 38.
n Hiz. 7. 4, 9. aur 8. 18. aur 9. 10.
o Dekho 2 áyat. Yar. 15. 2. aur 21. 9. Hiz. 6. 12.
p Yar. 9. 16. 2, 10 áyaten. Hiz. 6. 8.
q Ahb. 26.33. 2 áyat. Hiz. 12.14.
r Nau. 4. 11. Hiz. 6. 12. aur 7. 8.
s Hiz. 21. 17.
‖ Yá, *tasallí-pazír húngá.*
t Ist. 32. 36. Yas. 1. 24.
u Hiz. 36. 6. aur 38. 19.
x Ahb. 26. 31, 32. Naham. 2. 17.
y Ist. 28. 37. 1 Sal. 9. 7. Zab. 79. 4. Yar. 24. 9. Nau. 2. 15.
z Hiz. 25. 17.
a Ist. 32. 23, 24.

Peshtar MASÍH se, 594.

aur tumhárí roṭí kí ṭek toṛ ḍálúṉ-
gá[b].
17 Aur maiṉ tum meṉ kál aur bure
darinde[c] bhejúṉgá, aur we tujhe
lá-walad kareṉge; aur marí aur
ḳhúnrezí tere darmiyán guzregí[d];
aur maiṉ talwár tujh par láúṉgá.
Maiṉ hí KHUDÁWAND ne kahá
hai.

[b] Ahb. 26.26. Hiz. 4. 16. aur 14. 13.
[c] Ahb. 26. 22. Ist. 32. 24. Hiz. 14. 21. aur 33. 27. aur 34. 25.
[d] Hiz. 38. 22.

VI BÁB.

1 Áfateṉ jo Isráel par us kí butparastí ke sabab áyá cháhtí thíṉ. 8 Thoṛe se log bacheṉge, jo mubárak hoṉge. 11 Nabí díndár logoṉ ko nasíhat kartá ki we in áfatoṉ ke sabab nauhagarí kareṉ.

594.

AUR KHUDÁWAND ká kalám
mujh par názil húá, aur us
ne kahá,
2 Ai ádamzád, Isráel ke paháṛoṉ
kí taraf[a] apná muṉh kar[b], aur un
kí ḳharábí kí bábat nubúwat kar,
3 Aur bol, ki Ai Isráel ke pa-
háṛo, Ḳhudáwand YAHOWÁH ká
kalám suno. Ḳhudáwand YAHO-
WÁH paháṛoṉ ko, aur ṭíloṉ ko, aur
wádíoṉ ko, aur taráíoṉ ko yúṉ
kahtá hai, ki Dekho, maiṉ tum
par talwár chaláúṉgá, aur tumháre
únche makánoṉ ko káṭ ḍálúṉgá[c],
4 Aur tumháre mazbah ujaṛ
jáeṉge, aur tumháre but toṛ ḍále
jáeṉge, aur maiṉ tumháre maq-
túloṉ ko tumhárí múratoṉ ke
áge ḍál dúṉgá[d].
5 Aur baní Isráel kí lásheṉ un
ke butoṉ ke áge phenk dúṉgá,
aur maiṉ tumhárí haḍḍíoṉ ko
tumhárí qurbángáhoṉ ke áspás
bikhráúṉgá.
6 Tumhárí búd o básh ke sáre
makánoṉ meṉ shahr wírán ho-
weṉge, aur únche makán ujáṛe
jáeṉge, ki tumháre mazbah ḳha-
ráb aur be-chirág howeṉ, aur
tumháre but toṛe jáeṉ, aur na
raheṉ, aur tumhárí múrateṉ káṭ
ḍálí jáeṉ, aur tumhárí dastkáríáṉ
nábúd hojáweṉ.
7 Aur maqtúl tumháre darmiyán
gireṉge, aur tum jánoge ki maiṉ
KHUDÁWAND húṉ[e].
8 ¶ Lekin maiṉ thoṛe se chhoṛ
dúṉgá[f], táki tumháre chand log
hoṉ jo ummatoṉ ke darmiyán tal-
wár se bach nikleṉge, jis waqt
mamlukatoṉ meṉ tum parágandа
ho jáoge.
9 Aur we jo tum meṉ se bach
raheṉge un qaumoṉ ke darmiyán,
jaháṉ jaháṉ we asír hoke jáeṉge,
mujh ko yád kareṉge, jab maiṉ

[a] Hiz. 36. 1.
[b] Hiz. 20. 46. aur 21. 2. aur 25. 2.
[c] Ahb. 26. 30.
[d] Ahb. 26. 30.
[e] 13 áyat. Hiz. 7. 4, 9. aur 11. 10, 12. aur 12. 15.
[f] Yar. 44. 28. Hiz. 5. 2, 12. aur 12. 16. aur 14. 22.

Peshtar MASÍH se, 594.

un ke zinákár diloṉ ko[g], jo mujh
se dúr húe, aur un kí zinákár
ánkhoṉ ko[h] jo butoṉ kí pairauí
meṉ húíṉ, shikasta karúṉgá, aur
we áp apní sárí badkárioṉ ke
sabab jo unhoṉ ne apne sáre
ghinaune kám karke kíṉ, apne se
nafrat kháweṉge[i].
10 Tab we jáneṉge, ki maiṉ
KHUDÁWAND húṉ; maiṉ ne jo
kahá ki un par yih buráí láúṉgá,
so 'abas na kahá.
11 ¶ Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ
kahtá hai, ki Háth se háth már[k],
aur páṉw se píṭ, aur kah, ki Ahl i
Isráel ke sáre ghinaune kámoṉ
par afsos! ki we talwár se, aur
kál se, aur marí se gireṉge[l].
12 Jo dúr hai, so marí se ma-
regá, aur jo nazdík hai, to talwár
se giregá, aur jo báqí rahe aur
ghir jáwe, so kál se maregá; aur
maiṉ un par apne qahr ko yúṉ
kámil karúṉgá[m].
13 Aur jab un ke maqtúl har
únche ṭíle par[n], aur paháṛoṉ kí
sárí choṭioṉ par[o], aur har ek hare
daraḳht tale[p], aur har ek ghane
balút ke níche, har jagah jaháṉ
we apne sáre butoṉ ke liye ḳhush-
búí jaláte the, un kí múratoṉ ke
pás un kí qurbángáhoṉ kí chároṉ
taraf paṛe húe hoṉge, tab we
pahcháneṉge ki KHUDÁWAND
maiṉ húṉ[q].
14 Aur maiṉ un par apná háth
chaláúṉgá[r], aur maiṉ un kí za-
mín ko un kí búd o básh ke sab
makánoṉ meṉ Diblatah[s] ke ba-
yábán se ziyáda wírán aur sunsán
karúṉgá: tab we pahcháneṉge ki
maiṉ KHUDÁWAND húṉ.

[g] Zab. 78. 40. Yas. 7. 13. aur 43. 24. aur 63. 10.
[h] Gin. 15. 39. Hiz. 20. 7, 24.
[i] Ahb. 26. 39. Aiy. 42. 6. Hiz. 20. 43. aur 36. 31.
[k] Hiz. 21. 14.
[l] Hiz. 5. 12.
[m] Hiz. 5. 13.
[n] Yar. 2. 20.
[o] Hús. 4. 13.
[p] Yas. 57. 5.
[q] 7 áyat.
[r] Yas. 5. 25.
[s] Gin. 33. 46. Yar. 48. 22.

VII BÁB.

1 Isráel áḳhir meṉ kaisá wírán hogá. 16 Un meṉ se jo bach jáeṉge kyúṉkar ro roke tauba kareṉge. 20 Isráelioṉ ke nafratí kámoṉ ke sabab maqdis dushmanoṉ se nápák kiyá játá. 23 Nabí ek zanjír ká nishán dikhlátá, aur us meṉ se bahut sá mazmún jo logoṉ kí dardnák asírí se ta'alluq rakhtá thá nikáltá.

AUR KHUDÁWAND ká kalám
mujhe áyá, aur us ne kahá,
2 Ai ádamzád, Ḳhudáwand YA-
HOWÁH yúṉ farmátá hai, ki Isráel
kí sarzamín ká áḳhir húá[a]: us
sarzamín kí chároṉ hadd par áḳhir
án pahunchá hai.
3 Ab terí ajal áí, aur maiṉ apná
gazab tujh par názil karúṉgá,
aur terí ravishoṉ ke mutábiq
terí 'adálat karúṉgá[b], aur tujhe un

[a] 3, 6 áyat. 'Amús 8. 2. Mat. 24. 6, 13, 14.
[b] 8, 9 áyateṉ.

Peshtar MASÍH se, 594.

sáre ghinaune kámon ká, jo tú
ne kiye hain, 'iwaz dúngá.
4 Merí ánkh terí ri'áyat na ka-
regí, aur main tujh par rahm na
karúngá[c], balki main terí ravishon
ká badlá tujhe dúngá, aur tere ghi-
naune kám tere darmiyán honge,
táki tum jáno ki main ḲHUDÁ-
WAND hún[d].
5 Ḳhudáwand YAHOWÁH yún
kahtá hai, Ek balá, iklí balá, dekh,
wuh átí hai.
6 Áḳhir áyá, áḳhir áyá hai, wuh
terí ghát men lagá hai: dekh, wuh
á pahunchá.
7 Ai tú, jo zamín par bastá hai,
tujh par subh hogayí[e]; waqt á
pahunchá[f], bipat ká din muttasil
áyá, wuh paháṛon par ke gít kí
gúnj nahín.
8 Ab se thoṛí der men main
apná qahr tujh par unḍelúngá[g],
aur apná gazab jo tujh par hai
kámil karúngá, aur terí ravishon
ke mutábiq terí 'adálat karúngá[h],
aur tere sáre ghinaune kámon ká
badlá tujhe dúngá.
9 Merí ánkh terí ri'áyat na ka-
regí, aur main hargiz tujh par
rahm na karúngá[i]: main terí ráh
ká badlá tujhe dúngá, aur tere ghi-
naune kám tere darmiyán honge,
táki tum jáno ki main márnewálá
ḲHUDÁWAND hún[k].
10 Dekh wuh din, dekh wuh án
pahunchá hai: tujh par subh ho-
gayí[l]: chhaṛí men kalíán lagín,
gurúr men konpal phúṭe.
11 Sitamgarí niklí, jo sharárat
‖ke liye chhaṛí ho[m]: koí un men
se na rahegá, un ke amboh men
se koí nahín, aur na un ke mál
men se kuchh; aur un par mátam
kiyá na jáegá[n].
12 Waqt áyá[o], din pahunchá:
ḳharídnewálá ḳhush na ho, na
bechnewálá udás, kyúnki un ke
sáre amboh par gazab názil hogá.
13 Kyúnki bechnewálá us tak jo
bechá gayá phir na pahunchegá,
agarchi hanoz zindon ke dar-
miyán us kí zindagí howe; ky-
únki royá un kí sárí jamá'at kí
bábat hai; ek bhí na lauṭegá, aur
na koí, jo apní badkárí men jítá
rahtá hai, ṭhahar sakegá.
14 We turhí phúnkte tá ki sab
taiyár hojáwen, lekin koí jang
men nahín játá hai, kyúnki merá
qahr un kí sárí bhíṛ par hai.

c 9 áyat. Hiz. 5. 11. aur 8. 18. aur 9. 10.
d 27 áyat. Hiz. 6. 7. aur 12. 20.
e 10 áyat.
f 12 áyat. Saf. 1. 14, 15.
g Hiz. 20. 8, 21.
h 3 áyat.
i 4 áyat.
k 4 áyat.
l 7 áyat.
‖ 'Ibrání men, *kí*.
m Yar. 6. 7.
n Yar. 16. 5, 6. Hiz. 24. 16, 22.
o 7 áyat.

15 Talwár báhar, aur marí aur
kál bhítar hai[p]: jo khet men hai,
talwár se márá paṛegá, aur jo
shahr men hai, kál aur marí use
nigal jáenge.
16 ¶ We jo un men se bach
niklenge, bach niklenge[q], aur wá-
díon ke kabútaron kí mánind pa-
háṛon par rahenge, aur sab ke
sab nála karenge, har ek apní
badkárí ke liye.
17 Sáre háth ḍhíle honge[r], aur
sáre ghuṭne páni ho jáenge.
18 We ṭáṭ se kamar kasenge[s], aur
haul unhen ḍhámpegá[t]; aur sab-
hon ke munh par sharm hogí, aur
sabhon ke siron par chandlápan.
19 We apní chándí saṛakon men
phenk denge, aur un ká soná ná-
pák chíz kí mánind hogá: ḲHU-
DÁWAND ke qahr ke din men un
ká soná chándí unhen na bachá
sakegá[u]; we apne jí ko ser na ka-
renge, na apne peṭ bharenge:
kyúnki unhon ne us hí se ṭhokar
khákar badkárí kí thí[x].
20 ¶ Aur un ká ḳhushnumá ze-
war jo hai, so shaukat ke liye
rakhá gayá, par unhon ne apní
nafratí múraten aur makrúh sú-
raten us men nasb kiyán[y]; is liye
main ne use un ke liye harám
chíz kí mánind kar diyá.
21 Aur main use ganímat ke
liye pardesíon ke háth men, aur
lúṭ ke liye zamín ke gáratga-
ron ke háth men somp dúngá,
aur we use nápák karenge.
22 Aur main apná munh un se
pherúngá,‖táki we merí haram-sará
ko nápák karen: us men gáratgar
áwenge, aur use nápák karenge.
23 ¶ Berí baná: kyúnki mulk
ḳhúnrezí ke gunáhon se bharpúr
hai[z], aur shahr zulm se bhará hai.
24 Is liye main gair qaumon
men se un ko jo bure se bure
hain le áúngá, aur we un ke gha-
ron ke málik honge, aur main za-
bardaston ká ghamanḍ miṭáúngá,
aur we un ke maqdison ko nápák
karenge.
25 Halákat átí hai, aur we sa-
lámatí ko ḍhúnḍhte phirenge, par
wuh na milegí.
26 Ziyán par ziyán áwegá[a], aur
afwáh par afwáh hogí: tab we
nabí kí royá kí talásh karenge[b]:
par sharí'at káhin se, aur saláh
buzurgon se játí rahegí.

Peshtar MASÍH se, 594.

p Ist. 32. 25. Nau. 1. 20. Hiz. 5. 12.
q Hiz. 6. 8.
r Yas. 13. 7. Yar. 6. 24. Híz. 21. 7.
s Yas. 3. 24. aur 15. 2, 3. Yar. 48. 37. 'Amús 8. 10.
t Zab. 55. 5.
u Ams. 11. 4. Saf. 1. 18.
x Hiz. 14. 3, 4. aur 44. 12.
y Yar. 7. 30.
z 2 Sal. 21. 16. Hiz. 9. 9. aur 11. 6.
a Ist. 32. 23. Yar. 4. 20.
b Zab. 74. 9. Nau. 2. 9. Hiz. 20. 1, 3.

Peshtar MASÍH se, 594.

27 Bádsháh mátam karegá, aur
sardár hairání ká libás pahinegá,
aur ra'aiyat ke háth kámpenge:
main un kí ravishon ke muwáfiq
un se sulúk karúngá, aur jis tarah
se unhon ne hukm kiyá, us tarah
main un par hukm karúngá, táki we
c 4 áyat. jánen ki KHUDAWAND main hún [c].

VIII BAB.

1 *Hizqiel royá men Yarúsalam ko játá;* 5 *wahán ek rashk-angez but ko,* 7 *aur butkháne ke munaqqash káshánon ko,* 13 *aur Támmúz par mátam-karnewálíon ko,* 15 *aur áftáb-paraston ko dekhtá.* 18 *Is butparastí ke sabab qahr iláhí kí khabar dí játí ki názil hogá.*

594. AUR chhatwen baras ke
chhatwen mahíne kí pánch-
wín táríkh men aisá húá, ki main
apne ghar men baithá húá thá,
aur Yahúdáh ke masháikh mere
|| 'Ibrání men, *áge.* || sáth baithe the [a], ki Khudáwand
a Hiz. 14. 1. aur 20. 1. aur 33. 31. YAHOWAH ká háth mujh par wahán
pará [b].
b Hiz. 1. 3. aur 3. 22. 2 Tab main ne nigáh kí, aur
c Hiz. 1. 26, 27. kyá dekhtá hún, ki ek súrat, ág
kí mánind, nazar átí hai [c]: us kí
kamar se jo ma'lúm húí níche tak
ág, aur us kí kamar se úpar tak
jalwa i núr záhir húá, jis ká rang
d Hiz. 1. 4. kahrubá sá thá [d].
e Dán. 5. 5. 3 Aur us ne ek háth sá nikálá [e],
aur mere sir ke ek kákul ko pa-
karke mujhe khínchá; aur Rúh
ne mujhe ásmán aur zamín ke
f Hiz. 3. 14. darmiyán buland kiyá [f], aur mujhe
g Hiz. 11. 1, 24. aur 40. 2. Khudá kí royaton men [g], Yarú-
salam ke bích, uttar taraf ke bhí-
tarí darwáze par, jahán rashk kí
h Yar. 7. 30. aur 32. 34. Hiz. 5. 11. múrat kí nisheman thí [h], jo rashk
i Ist. 32. 16, 21. ko chirátí hai [i], le áí.
4 Aur kyá dekhtá hún, ki wa-
hán baní Isráel ke Khudá ká jalál,
us royá ke mutábiq jo main ne us
maidán men dekhá thá maujúd
k Hiz. 1. 28. aur 3. 22, 23. hai [k].
5 ¶ Tab us ne mujhe kahá, ki
Ai ádamzád, apní ánkhen uttar
kí taraf uthá. So main ne uttar
kí taraf ánkhen utháín, aur kyá
dekhtá hún, ki uttar kí taraf, maz-
bah ke darwáze par, rashk kí
wuhí múrat ráste men hai.
6 Aur us ne mujhe kahá, ki Ai
ádamzád, tú un ke kám dekhtá
hai? yih barí gandagíán hain, jo
ahl i Isráel yahán karte hain,
tá ki main apne maqdis se dúr
jáún: par hanoz tú phir, aur tú
is se ziyáda gandagíán dekhegá.
7 ¶ Tab wuh mujhe sahn ke
darwáza par láyá; aur main ne
nazar kí, aur kyá dekhtá hún, ki
díwár men ek rakhna hai.
8 Tab us ne mujhe kahá, ki Ai
ádamzád, díwár khod: so main ne
díwár ko khodá, aur ek darwáza
dekhá.
9 Phir us ne mujhe kahá, ki
Bhítar já, aur jo jo nafratí kám
we yahán karte hain, unhen dekh.
10 Tab main ne andar jáke
dekhá; aur kyá dekhtá hún, ki
har nau' ke kíre jo rengte phirte
hain, aur karíh jánwaron kí sab
súraten, aur ahl i Isráel kí sab
múraten, girdágird díwár par mu-
naqqash hain.
11 Aur ahl i Isráel ke buzurgon
men se sattar shakhs un ke áge
khare hain, aur Uzniyáh bin Sá-
fan un ke bíchon bích khará hai,
aur har mard ke háth men ek ek
'údsoz thá, aur dhúp ká andherá
bádal uth rahá hai.
12 Tab us ne mujhe kahá, ki
Ai ádamzád, tú ne dekhá hai, jo
ahl i Isráel ke buzurg andhere
men, har shakhs apne butkháne
ke káshánon men, kyá karte hain?
kyúnki we kahte hain, ki KHUDA-
WAND hamen nahín dekhtá hai;
KHUDAWAND ne sarzamín ko chhor
diyá hai [l]. l Hiz. 9. 9.
13 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki
Tú phir, aur in se ziyáda makrúh
kám jo we karte hain, dekhegá.
14 Aur wuh mujhe KHUDAWAND
ke ghar ke uttar ástána ke dar-
wáze par láyá, aur kyá dekhtá
hún, ki wahán 'auraten baithí húí
Támmúz par nauha kartíán thín.
15 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki
Ai ádamzád, kyá tú ne yih dekhá
hai? tú phirke aisí nafratí chízen
dekhegá jo in se bhí badtar
hain.
16 Aur wuh mujhe KHUDAWAND
ke ghar ke sahn ke bhítar le
gayá, aur kyá dekhtá hún, ki
KHUDAWAND ke ghar ke dálán
men, dahlíz aur mazbah ke dar-
miyán [m], pachís ek shakhs hain [n] m Yúel 2. 17.
jin kí píth KHUDAWAND kí haikal n Hiz. 11. 1.
kí taraf hai [o], aur un ke munh o Yar. 2. 27. aur 32. 33.
púrab kí jánib hain, aur púrab kí
jánib áftáb kí parastish karte
hain [p]. p Ist. 4. 19. 2 Sal. 23. 5, 11. Aiy. 31. 26. Yar. 44. 17.
17 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki
Ai ádamzád, tú ne yih dekhá hai?
Kyá ahl i Yahúdáh ke nazdík

yih chhoṭí bát hai, ki we yih
ghinaune kám karen, jo yahán
karte hain, ki unhon ne to mulk
ko zulm se lab á lab kiyá hai[q],
aur phirke mujhe gussa diláyá
hai: aur dekh, we apní nák par
ḍálí lagáte hain.
18 Lekin main bhí qahr se bad-
sulúkí karúngá[r]: merí ánkh ri-
'áyat na karegí, aur main hargiz
rahm na karúngá[s]: aur agarchi
we chillá chilláke apne nála kí sa-
dá mere kánon tak pahunchá den,
tau bhí main un kí na sunúngá[t].

IX BÁB.

1 Ek royá ká hál jis se záhir húá, ki un men se ba'ze nikal bachenge, 5 aur báqí sab halák kiye jáenge. 8 Khudá un ke liye kisí kí shafá'at manzúr nahín kar saktá.

AUR us ne buland áwáz se pu-
kárke mere kánon men kahá,
ki Unhen, jo shahr ke hawála-dár
hain, nazdík bulá, har ek shakhs
apná jang ká hathyár apne háth
men le áwe.
2 Aur dekho, chha mard buland
darwáza kí ráh se, jo uttar taraf
ká muqábil hai, chale áe, aur har
ek mard ke háth men us ká
khúnrez hathyár thá, aur un ke
darmiyán ek ádmí kattání libás
pahine thá[a], aur us kí kamar par
likhne ká qalamdán thá: so we
pahunche, aur pítal ke mazbah
ke pás khaṛe húe.
3 Aur Isráel ke Khudá ká jalál[b]
Karúbí par se, jis par wuh thá,
uṭhke ghar ke ástána par gayá.
Aur us ne us mard ko, jo kat-
tání libás pahine thá, aur jis ke
pás likhne ká qalamdán thá, pu-
kárá;
4 Aur KHUDÁWAND ne use kahá,
ki Shahr ke darmiyán se aur
Yarúsalam ke bích se guzar kar,
aur un logon kí peshání par, jo
un sáre nafratí kámon ke sabab
se, jo us ke darmiyán kiye játe
hain, áhen márte aur rote hain[c],
nishán kar de[d].
5 ¶ Aur us ne auron se mujhe
sunáke kahá, ki Tum log us ke
píchhe píchhe shahr men wárpár
jáo, aur máro, tumhárí ánkhen
ri'áyat na karen, aur tum kisí
par rahm na karo[e].
6 Tum búṛhon, aur jawánon,
aur chhokríon, aur nannhe bach-
chon, aur 'auraton ko[f] ek lakht

Peshtar MASÍH se, 594.
q Hiz. 9. 9.
r Hiz. 5. 13. aur 16. 42. aur 24. 13.
s Hiz. 5. 11. aur 7. 4, 9. aur 9. 5, 10.
t Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.
594 ke qaríb.
a Ahb. 16. 4. Hiz. 10. 2, 6, 7. Muk. 15. 6.
b Dekho Hiz. 3. 23. aur 8. 4. aur 10. 4, 18. aur 11. 22, 23.
c Zab. 119. 53, 136. Yar. 13. 17. 2 Qur. 12. 21. 2 Pat. 2. 8.
d Khur. 12. 7. Muk. 7. 3. aur 9. 4. aur 13. 16, 17. aur 20. 4.
e 10 áyat. Hiz. 5. 11.
f 2 Taw. 36. 17.

már ḍálo, aur halák karo: lekin jin
par nishán hai, un men se kisí ko
mat chhúo[g]: aur mere maqdis se
shurú' karo[h]. Tab unhon ne un
puráne logon se jo haikal ke áge
the[i], shurú' kiyá.
7 Aur us ne unhen kahá, ki
Ghar ko nápák karo, aur maq-
túlon se sahnon ko bhar do:
chalo, báhar niklo. So we nikal
gaye, aur shahr men qatl karne
lage.
8 ¶ Aur jab we unhen qatl kar
rahe, aur main bach rahá thá, to
yún húá, ki main munh ke bhal
girá[k], aur chilláke kahá, ki Háe,
Khudáwand YAHOWÁH! kyá tú
apná qahr Yarúsalam par názil
karke Isráel ke báqí logon ko
halák karegá[l]?
9 Us ne mujhe kahá, ki Isráel
aur Yahúdáh ke khándán kí bad-
kárí niháyat 'azím hai, ki zamín
khún se bharí hai[m], aur shahr
be-insáfí se bhará hai; kyúnki we
kahte hain, ki KHUDÁWAND ne
zamín ko tark kiyá hai[n], aur
KHUDÁWAND nahín dekhtá[o].
10 So main jo hún, merí ánkh
ri'áyat na karegí, aur main har-
giz rahm na karúngá[p]; main un
kí ravish ko un ke siron par ḍá-
lúngá[q].
11 Aur, dekho, ki wuh ádmí jo
kattání libás pahine, aur jis ke
pás likhne ká qalamdán thá, jawáb
deke bolá, ki Jaisá tú ne mujhe
hukm diyá, main ne kiyá.

X BÁB.

1 Ág ke angáron kí royá jis ke sáth hukm húá ki we shahr ke úpar bakhere jáwen. 8 Karúbíon kí royá.

AUR main ne nigáh kí, aur
kyá dekhtá hún, ki us falak
par[a] jo Karúbíon ke sir ke úpar
thá, ek chíz aisí dikhái dí jaisá
nílam ká patthar hotá hai, aur us
kí waz'a takht kí sí thí.
2 Aur KHUDÁWAND ne us ádmí
ko, jo kattání libás pahine thá[b],
farmáyá aur kahá, ki Un pahiyon
ke andar já jo Karúb ke tale
hain, aur ág ke angáre, jo Karú-
bíon ke darmiyán hain[c], mutthí
bharke uṭhá, aur shahr ke úpar
bakher de[d]. Aur wuh gayá, aur
main dekhtá thá.
3 Jab wuh shakhs andar gayá,
tab Karúbí ghar kí dahní taraf

Peshtar MASÍH se, 594 ke qaríb.
g Muk. 9. 4.
h Yar. 25. 29. 1 Pat. 4. 17.
i Hiz. 8. 11, 12, 16.
k Gin. 14. 5. aur 16. 4, 22, 45. Yash. 7. 6.
l Hiz. 11. 13.
m 2 Sal. 21. 16. Hiz. 8. 17.
n Hiz. 8. 12.
o Zab. 10. 11. Yas. 29. 15.
p Hiz. 5. 11. aur 7. 4. aur 8. 18.
q Hiz. 11. 21.
594.
a Hiz. 1. 22, 26.
b Hiz. 9. 2, 3.
c Hiz. 1. 13.
d Dekho Muk. 8. 5.

Peshtar MASÍH se, 594.

khaṛe húe, aur andarúní sahn bádal se bhar gayá.

4 Aur KHUDÁWAND ká jalál[e] Karúb par se uṭh gayá, aur ghar ke ástána par áyá, aur ghar bádal se ma'múr húá[f], aur sahn KHUDÁWAND ke jalál kí chamak se lab á lab thá.

5 Aur Karúbíon ke paron kí sadá[g] báhar ke sahn tak pahunchke Ḳhudá Qádir i mutlaq kí áwáz kí sí[h] us ke farmáte waqt suní játí thí.

6 Aur yún húá ki jab us ne us shaḳhs ko, jo kattání libás oṛhe thá, hukm kiyá, aur kahá, ki wuh pahiyon ke darmiyán se aur Karúbíon ke bích se ág le, tab wuh andar gayá aur pahiyon ke pás khaṛá húá.

7 Un Karúbíon men se ek Karúb ne apná háth us átash kí taraf jo Karúbíon ke darmiyán thí, baṛháyá, aur ág leke us shaḳhs ke háth par, jo kattání libás pahine thá, rakhí; us ne le lí, aur báhar niklá.

8 ¶ Aur Karúbíon ke darmiyán un ke paron ke níche insán ke háth ká sá ḍaul[i] nazar áyá.

9 Phir jo main ne nigáh kí, to kyá dekhtá hún, ki chár pahiye cháron Karúbíon se mile húe hain[k], ek Karúb se ek pahiyá, aur dúsre Karúb se dúsrá pahiyá milá húá thá, aur un pahiyon ká jalwa dekhne men zabarjad ká sá thá[l].

10 Aur un kí shaklen jo thín, so we cháron ek tarah thín, jaise pahiyá pahiye ke andar ho.

11 Jab we chalte the, we apní cháron taraf par chalte the[m], we chalte húe phirte na the; jidhar sir dekhtá thá, udhar we us ke píchhe píchhe játe the: chalte húe we phirte na the.

12 Aur un ke sáre badanon, aur píṭhon, aur háthon, aur paron, aur un pahiyon men, girdágird ánkhen ánkhen thín[n], ya'ne, un cháron men, aur un ke pahiyon men.

13 Yih pahiye jo the, so main ne suná ki unhen kisí ne pukárá aur kahá, Ai pahiye.

14 Aur har ek ke chár munh the[o]; pahle ká munh Karúb ká munh, aur dúsre ká munh insán ká munh, aur tísre ká munh sher ká munh, aur chauthe ká munh 'uqáb ká munh.

15 Aur Karúbí buland hogaye. Yih wuh jándár thá[p], jo main ne Kibár kí nadí ke pás dekhá thá.

16 Aur jab Karúbí chalte the, pahiye bhí un ke sáth sáth chalte the[q], aur jab Karúbíon ne apne pankh buland kiye, tá ki zamín se úpar chaṛhen, to we pahiye un ke pás se judá na húe.

17 Jab we ṭhaharte the, ye ṭhaharte the, aur jab we buland hote the, ye un ke sáth the[r], kyúnki ‖ jándár kí rúh un men thí.

18 Aur KHUDÁWAND ká jalál[s] ghar ke ástána par se uṭh chalá[t], aur Karúbíon ke úpar ṭhahar gayá.

19 Tab Karúbíon ne apne pankh únche kiye[u], aur merí nazar ke sámhne zamín se buland húe, ki we nikal gaye, aur pahiye un ke sáth chale. Aur we KHUDÁWAND ke ghar ke púrabí darwáze ke dálán men khaṛe húe, aur Isráel ke Ḳhudá ká jalál un ke úpar jalwagar thá.

20 Yih wuh jándár hai[x], jo main ne Isráel ke Ḳhudá ke níche Kibár kí nadí[y] ke sáhil par dekhá thá, aur mujhe yaqín hai, ki ye Karúbí hain.

21 Har ek ke chár munh the[z], aur har ek ke chár pankh, aur un ke pankhon tale insán ká sá háth thá[a].

22 Aur un ke chihron kí súrat jo thí, so we hí chihra the[b], jo main ne Kibár kí nadí ke kináre par dekhe the; wuhí numáishen, aur wuhí chihra. We sab ke sab sídhe áge hí ko chale játe the[c].

XI BÁB.

1 *Sardáron kí gustáḳhí.* 4 *Un ke gunáh ká badlá jo húá.* 13 *Hizqiel shikáyat kartá, aur us kí ḳhátir-jam'aí ke wáste Ḳhudá us par apne maqsad ká bhed jis se ba'zon ko bachá liyá thá,* 21 *aur sharíron ko sazá dí thí, záhir kartá.* 22 *Ḳhudá ká jalál shahr ke darmiyán se uṭhke us se judá hojátá.* 24 *Hizqiel royá men asíron ke darmiyán phir pahunchtá.*

AUR rúh mujh ko uṭháke[a] KHUDÁWAND ke ghar ke púrabí darwáza par[b], jis ká ruḳh púrab kí taraf hai, le gayí, aur kyá dekhtá hún, ki us darwáze ke dálán men pachís shaḳhs hain[c]; aur main ne un ke darmiyán Uzniyáh bin 'Azúr, aur Falatiyáh bin Bináyáh, logon ke sardáron ko, dekhá.

2 Aur KHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, yih we log

Peshtar MASÍH se, 594.

e Dekho 18 áyat. Hiz. 1. 28. aur 9. 3.
f 1 Sal. 8. 10, 11. Hiz. 43. 5.
g Hiz. 1. 24.
h Zab. 29. 3, wag.
i Hiz. 1. 8. 21 áyat.
k Hiz. 1. 15.
l Hiz. 1. 16.
m Hiz. 1. 17.
n Hiz. 1. 18.
o Hiz. 1. 6, 10.
p Hiz. 1. 5.
q Hiz. 1. 19.
r Hiz. 1. 12, 20, 21.
‖ Yá, *játí ján.*
s 4 áyat.
t Hús. 9. 12.
u Hiz. 11. 22.
x Hiz. 1. 22. 15 áyat.
y Hiz. 1. 1.
z Hiz. 1. 6. 14 áyat.
a Hiz. 1. 8. 8 áyat.
b Hiz. 1. 10.
c Hiz. 1. 12.
a Hiz. 3. 12, 14. aur 8. 3. 24 áyat.
b Hiz. 10. 19.
c Dekho Hiz. 8. 16.

Peshtar MASÍH se, 594.

hain jo is shahr men badí ká
mansúba bándhte hain, aur burí
mashwarat karte hain,
3 Ki we kahte hain, ki Wuh
nazdík nahín[d]; áo, ghar baná-
wen: shahr deg[e], aur ham gosht.
4 ¶ Is liye, tú un ká muḳhálif
hoke un se nubúwat kar; ai
ádamzád, nubúwat kar.
5 Aur ḲHUDÁWAND kí Rúh mujh
par paṛí[f], aur us ne mujhe kahá,
ki Yih kah: ḲHUDÁWAND yún
kahtá hai, ki Ai ahl i Isráel, tum
ne yún yún kahá hai: main tum-
háre dil ke ḳhiyálon men se ek
ek jántá hún.
6 Tum ne is shahr men bahuton
ko qatl kiyá[g], aur us kí saṛakon
ko maqtúlon se páṭ diyá hai.
7 Is liye Ḳhudáwand YAHOWÁH
yún kahtá hai, ki Tumháre maq-
túl, jin kí láshen tum ne shahr ke
bích dhar chhoṛí hain, ye wuhí
gosht, aur yih shahr wuhí deg
hai[h]; par main tum ko us ke
bích men se báhar nikálúngá[i].
8 Tum talwár se ḍare ho, aur
Ḳhudáwand YAHOWÁH kahtá hai,
ki Main talwár tum par láúngá.
9 Aur main tumhen us ke bích
men se báhar nikálúngá, aur
tumhen pardesíon ke háthon men
kar dúngá, aur tum se badlá
lúngá[k].
10 Tum talwár se máre paṛoge[l];
Isráel kí sarhaddon par[m] main
tumhárí 'adálat karúngá; aur tum
jánoge ki main ḲHUDÁWAND hún[n].
11 Yih shahr tumhárá deg na
hogá[o], na tum us men ká gosht
hoge, balki main baní Isráel kí
sarhaddon par tumhen shámil
nyáw karúngá.
12 Aur tum jánoge ki main
ḲHUDÁWAND hún[p], jis ke hukmon
par tum nahín chale, aur jis ke
dastúron par tum ne 'amal nahín
kiyá, balki un gair qaumon ke
dastúron par jo tumháre áspás
hain tum ne 'amal kiyá hai[q].
13 ¶ Aur jab main nubúwat
kartá thá, to yún húá, ki Falati-
yáh bin Bináyáh[r] mar gayá. Tab
main munh ke bhal girá[s], aur
buland áwáz se chilláke kahá, ki
Háe, Ḳhudáwand YAHOWÁH! kyá
tú baní Isráel ke baqíya ko bil-
kull miṭá ḍálegá?
14 Phir ḲHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

[d] Hiz. 12. 22, 27. 2 Pat. 3. 4.
[e] Dekho Yar. 1. 13. Hiz. 24. 3, wag.
[f] Hiz. 2. 2. aur 3. 24.
[g] Hiz. 7. 23. aur 22. 3, 4.
[h] Hiz. 24. 3, 6, 10, 11. Mík. 3. 3.
[i] 9 áyat.
[k] Hiz. 5. 8.
[l] 2 Sal. 25. 19, 20, 21. Yar. 39. 6. aur 52. 10.
[m] 1 Sal. 8. 65. 2 Sal. 14. 25.
[n] Zab. 9. 16. Hiz. 6. 7. aur 13. 9, 14, 21, 23.
[o] Dekho 3 áyat.
[p] 10 áyat.
[q] Ahb. 18. 3, 24, wag. Ist. 12. 30, 31. Hiz. 8. 10, 14, 16.
[r] 1 áyat. A'am. 5. 5.
[s] Hiz. 9. 8.

15 Ki Ai ádamzád, tere bháí,
tere bháí, tere qarábatí, aur sáre
ahl i Isráel, sab ke sab jo hain,
we hí hain, jinhen Yarúsalam
ke báshinde kahte hain, ki ḲHU-
DÁWAND se pare raho: yih zamín
ham ko mírás men dí gayí hai.
16 Is liye tú kah, ki Ḳhudáwand
YAHOWÁH yún kahtá hai, ki
Harchand main ne unhen qaumon
ke darmiyán dúr rakhá hai, aur
unhen mulkon men parágauda
kiyá, lekin main un ke liye thoṛí
der tak, un mulkon men jahán
jahán main ne unhen parágauda
kiyá, ek maqdis húngá[t].
17 Is liye tú kah, ki Ḳhudáwand
YAHOWÁH yún kahtá hai, ki Main
tumhen logon men se jam'a kar
lúngá, aur mulkon men se, jin
men tum parágauda húe, tumhen
sameṭ lúngá, aur Isráel ká mulk
tumhen dúngá[u].
18 Aur we wahán áwenge, aur
us kí sárí nafratí aur karíh chízen
us se nikál phenkenge[x].
19 Aur main unhen ek hí dil
dúngá[y], aur nayí rúh tumháre
andar men ḍálúngá[z], aur sangín
dil[a] un ke gosht men se dúr ka-
rúngá, aur unhen ek goshtín dil
'ináyat karúngá.
20 Táki we mere haqqon par
chalen, aur mere hukmon ko hifz
karen[b], aur un par 'amal karen;
aur we mere log honge, aur main
un ká Ḳhudá húngá[c].
21 Rahe we jin ká dil un kí nafratí
aur karíh chízon || kí pairauí men
hai, so ḲHUDÁWAND kahtá hai, ki
Main un kí ravish ko un ke sir
par ḍálúngá[d].
22 Tab Karúbíon ne apne apne
pankh buland kiye, aur pahiye
un ke sáth sáth chale[e], aur Isráel
ke Ḳhudá ká jalál un ke úpar
jalwagar thá.
23 Aur ḲHUDÁWAND ká jalál[f]
shahr ke bích men se uṭh gayá,
aur shahr kí púrab taraf[g] ke
paháṛ[h] par khaṛá húá.
24 ¶ Anjám i kár, Rúh ne mujhe
uṭháyá[i], aur Ḳhudá kí Rúh ne
royá men mujhe phir Kasdíon ke
mulk men asíron pás pahunchá
diyá. So wuh royá, jo main ne
dekhí, mujh se úpar uṭh gayí.
25 Aur main ne asíron ko ḲHU-
DÁWAND kí sárí báten kahín, jo us
ne mujh par záhir kí thín.

Peshtar MASÍH se, 594.

[t] Zab. 90. 1. aur 91. 9. Yas. 8. 14.
[u] Yar. 24. 5. Hiz. 28. 25. aur 34. 13. aur 36. 24.
[x] Hiz. 37. 23.
[y] Yar. 32. 39. Hiz. 36. 26, 27. Dekho Saf. 3. 9.
[z] Zab. 51. 10. Yar. 31. 33. aur 32. 39. Hiz. 18. 31.
[a] Zak. 7. 12.
[b] Zab. 105. 45.
[c] Yar. 24. 7. Hiz. 14. 11. aur 36. 28. aur 37. 27.
|| 'Ibrání men, *ke dil kí pairauí*, wag.
[d] Hiz. 9. 10. aur 22. 31.
[e] Hiz. 1. 19. aur 10. 19.
[f] Hiz. 8. 4. aur 9. 3. aur 10. 4, 18. aur 43. 4.
[g] Hiz. 43. 2.
[h] Dekho Zak. 14. 4.
[i] Hiz. 8. 3.

Peshtar MASÍH se, 594.

XII BÁB.

1 Hizqiel nishán ke wáste safar kí taiyárí kartá; 8 phir us nishán ke mutábiq peshingoí kartá ki Sidqiyáh safar karke Bábul men pahunchegá. 17 Hizqiel thartharáhat ká nishán dikhlátá, táki log use dekhke Yahúdíon kí honewálí ghabráhat ma'lúm karen. 21 Yahúdíon ko malámat kartá un kí ek bejá kaháwat ke sabab. 26 Wuh anjám jo royá se záhir húá jald hone par thá.

594. AUR KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá,
2 Ki Ai ádamzád, tú ek sarkash
gharáne ke darmiyán rahtá hai[a],
jin kí ánkhen hain ki dekhen,
par we nahín dekhte[b], aur un ke
kán hain ki sunen, par we nahín
sunte, kyúnki we bágí khándán
hain[c].
3 Is liye, ai ádamzád, safar ká
asbáb taiyár kar, aur din ko un
ke dekhte hí apne makán se ra-
wána ho: tú un kí nazar ke
sámhne apne makán se dúsre
makán ko já: mumkin hai, ki we
sochen, harchand we bágí khán-
dán hain.
4 Aur tú din men un kí ánkhon
ke sámhne apne asbáb ko nikál,
jis tarah naql i makán ke liye
asbáb nikálte hain, aur shám ko
un kí nazar ke áge, un kí mánind
jo asír hoke nikal játe hain, nikal
já.
5 Un kí ánkhon ke áge díwár ke
wárpár súrákh kar, aur us ráh se
asbáb nikál.
6 Unhen dikháke tú use apne
kándhe par uthá, aur shám ko
jab do waqt milte hain, use nikál
le já; tú apne munh ko dhámp,
táki terí nazar zamín par na pare,
kyúnki main ne tujhe ahl i Isráel
ke liye ek nishán[d] baná rakhá hai.
7 Chunánchi jaisá mujhe hukm
húá thá, waisá main ne kiyá:
main ne din ko apná asbáb, asíron
ke asbáb kí mánind, nikálá; aur
shám ko main ne apne háth se
díwár sendhí; main ne godhúlí
ke waqt use nikálá, aur un kí
nazar ke áge kándhe par uthá liyá.
8 ¶ Aur subh ko KHUDÁWAND
ká kalám mujhe pahunchá, aur us
ne kahá,
9 Ki Ai ádamzád, kyá ahl i
Isráel ne, jo bágí khándán hain[e],
tujhe nahín kahá, ki Tú kyá
kartá hai[f]?
10 Un se kah, Khudáwand YA-
HOWÁH yún farmátá hai, ki Yih
bojh[g] Yarúsalam ke sardár ke
liye, aur sáre ahl i Isráel ke liye
jo un ke darmiyán hain, ek dil-
gírí hai.
11 Kah, ki Main tumháre liye
nishán hún[h]; jaisá main ne kiyá,
waisá un se sulúk kiyá jáegá: we
naql i makán karenge, aur asír
hoke jáenge[i].
12 Aur jo un men sardár hai, so
munh andhere uthke, apne kándhe
par utháe húe nikal jáegá[k]: we
díwár khodenge ki us ráh se ni-
kál lejáwen: wuh apná munh
dhámpegá, táki apní ánkhon se
zamín na dekhe.
13 Aur main apná jál us par
bichháúngá, ki wuh mere phande
men phans jáe[l]; aur main use
Kasdíon ke mulk men Bábul ke
bích láúngá; lekin wuh use na
dekhegá, agarchi wahán maregá[m].
14 Aur main us ke áspás ke
sáre himáyat-karnewálon ko, aur
us ke sab golon ko, sárí atráf
men parágand karúngá[n], aur
main talwár khínchke un ká
píchhá karúngá[o].
15 Aur jab main unhen qaumon
men parágand karúngá, aur
mamlukaton men unhen khindá
dúngá, tab we jánenge, ki main
KHUDÁWAND hún[p].
16 Lekin main un men se gintí
ke thore se talwár se, aur kál se,
aur marí se bachá rakhúngá[q],
táki we qaumon ke darmiyán
jahán kahín áwen, apne sáre
nafratí kámon ko bayán karen;
ki we ma'lúm karen, ki main KHU-
DÁWAND hún.
17 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne kahá,
18 Ki Ai ádamzád, tú thartha-
ráke apní roṭí khá, aur kámp
kámpke aur soch sochke apná
pání pí le[r].
19 Aur is mulk ke logon se kah,
ki Khudáwand YAHOWÁH, Yarú-
salam, aur Isráel kí wiláyat ke
báshindon ke haqq men yún
kahtá hai, ki We fikrmandí se
apní roṭí kháenge, aur hairání se
apná pání píenge, táki us ke bá-
shindon kí sitamgarí ke bá'is[s],
us kí zamín, un sab se jo us men
hain, khálí hojáwe[t];
20 Aur wuh bastíán jo ábád hain
ujár hojáengín, aur zamín wírán

Peshtar MASÍH se, 594.

[a] Hiz. 2. 3, 6, 7, 8. aur 3. 26, 27.
[b] Yas. 6. 9. aur 42. 20. Yar. 5. 21. Mat. 13. 13, 14.
[c] Hiz. 2. 5.
[d] Yas. 8. 18. Hiz. 4. 3. aur 24. 24. 11 áyat.
[e] Hiz. 2. 5.
[f] Hiz. 17. 12. aur 24. 19.
[g] Mal. 1. 1.
[h] 6 áyat.
[i] 2 Sal. 25. 4, 5, 7.
[k] Yar. 39. 4.
[l] Aiy. 19. 6. Yar. 52. 9. Nau. 1. 13. Hiz. 17. 20.
[m] 2 Sal. 25. 7. Yar. 52. 11. Hiz. 17. 16.
[n] 2 Sal. 25. 4, 5. Hiz. 5. 10.
[o] Hiz. 5. 2, 12.
[p] Zab. 9. 16. Hiz. 6. 7, 14. aur 11. 10. 16, 20 áyaten.
[q] Hiz. 6. 8, 9, 10.
[r] Hiz. 4. 16.
[s] Zab. 107. 34.
[t] Zak. 7. 14.

Peshtar MASÍH se, 594.

howegí, táki tum jáno, ki ḲHUDÁWAND maiṉ húṉ.

21 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

22 Ki Ai ádamzád, wuh kyá kaháwat hai, jo tum Isráel kí zamín meṉ kahte ho, ki 'Arsa ke din bahut hote haiṉ[u], aur sárí royá játí rahí hai.

[u] 27 áyat. Hiz. 11. 3. 'Amús 6. 3. 2 Pat. 3. 4.

23 Is liye unheṉ kah, ki Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ farmátá hai, ki Maiṉ aisá karúṉgá, ki yih kaháwat mauqúf hojáwe, aur we Isráel meṉ use phir kaháwat ke taur par na boleṉge; balki tú unheṉ kah, ki Din nazdík áyá[x], aur sáre royá ká anjám hotá hai.

[x] Yúel 2. 1. Saf. 1. 14.

24 Kyúṉki áge ko ahl i Isráel ke darmiyán royá e bátil[y], aur khushámad kí gaibdání na hogí[z].

[y] Hiz. 13. 23. [z] Nau. 2. 14.

25 Kyúṉki maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ, maiṉ hí boltá húṉ: jo bát maiṉ kahúṉgá, so hojáegá[a]; us ke hone meṉ derí na lagegí; balki Ḳhudáwand YAHOWÁH kahtá, ki Ai bágí khándán, maiṉ tumháre dinoṉ meṉ kalám kahúṉgá, aur use púrá karúṉgá.

[a] Yas. 55. 11. 28 áyat. Dán. 9. 12. Lúq. 21. 33.

26 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

27 Ki ai ádamzád, dekh, ahl i Isráel kahte haiṉ, ki Jo royá meṉ us ne dekhá hai[b], so bahut muddat meṉ záhir hogá[c], aur wuh zamánoṉ kí khabar detá jo bahut dúr haiṉ;

[b] 22 áyat. [c] 2 Pat. 3. 4.

28 Is liye unheṉ kah, ki Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Áge ko mere sukhanoṉ meṉ se koí sukhan muddat píchhe záhir na hogá, balki Ḳhudáwand YAHOWÁH kahtá hai, wuh sukhan jo maiṉ ne kahá hai, púrá hojáegá[d].

[d] 23, 25 áyateṉ.

XIII BÁB.

1 Nabí jhúṭhe nabíoṉ ko, 10 un kí kachchí kahgil ke sabab malámat kartá. 17 Nabiya jo húíṉ, un kí aur un ke takiyoṉ kí bábat.

AUR ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki Ai ádamzád, Isráel ke nabíoṉ se jo nubúwat karte haiṉ, un ká mukhálif hoke nubúwat kar, aur un se jo apne apne dil se[a] nubúwat karte haiṉ[b], un se kah, ki ḲHUDÁWAND ká kalám suno.

[a] Yar. 14. 14. aur 23. 16, 26. [b] 17 áyat.

3 Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Behúda nabíoṉ par wáwailá hai, jo apní hí rúh kí pairauí karte haiṉ, aur unhoṉ ne kuchh nahíṉ dekhá.

4 Ai Isráel, tere nabí un lomṛíoṉ ke mánind haiṉ[c] jo ujáṛ makánoṉ meṉ rahtíṉ.

5 Tum rakhnoṉ ke úpar na gaye[d], aur na Isráel ke ghar ke liye iháta bándhí hai, táki we ḲHUDÁWAND ke din jang-gáh meṉ khaṛe howeṉ.

[c] Gaz. 2. 15. [d] Zab. 106. 23, 30. Hiz. 22. 30.

6 We dhokhá aur jhúṭhá shugún dekhke kahte haiṉ, ki ḲHUDÁWAND kahtá hai, agarchi ḲHUDÁWAND ne unheṉ nahíṉ bhejá hai[e]: aur auroṉ ko muqarrar karte is ummaid se, ki we sukhan ko sábit kareṉ.

[e] 23 áyat. Hiz. 12. 24. aur 22. 28.

7 Kyá tum ne bátil royá nahíṉ dekhí, kyá tum ne jhúṭhí gaibdání nahíṉ kí, aur bolte ho, ki ḲHUDÁWAND ne kahá hai, agarchi maiṉ ne nahíṉ kahá?

8 Is liye Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Tum jhúṭh kahte ho, aur dhokhá dekhte ho, is liye dekho, Ḳhudáwand YAHOWÁH kahtá hai, ki Maiṉ tumhárá mukhálif húṉ.

9 Aur merá háth un nabíoṉ par, jo dhokhá dekhte haiṉ, aur jhúṭhí gáibdání karte haiṉ, chalegá: we mere logoṉ ke majma' meṉ shámil na hoṉge, na we Isráel ke khándán ke daftar meṉ likhe jáeṉge[f], aur na we Isráel ke mulk meṉ dákhil hoṉge[g]: so tum jánoge, ki maiṉ Ḳhudáwand YAHOWÁH húṉ[h].

[f] 'Az. 2. 59, 62. Naham. 7. 5. Zab. 69. 28. [g] Hiz. 20. 38. [h] Hiz. 11. 10, 12.

10 ¶ Is sabab, háṉ, is sabab se, ki unhoṉ ne mere logoṉ ko yih kahke wargaláná hai, ki Salámatí hai[i], aur salámatí na thí, aur ek ne díwár uṭhái, aur, dekho, dúsroṉ ne us par kachchí kahgil kí[k]:

[i] Yar. 6. 14. aur 8. 11. [k] Hiz. 22. 28.

11 Tú un se jo us par kachchá rekhta karte haiṉ, kah, ki wuh Giregí; ki barsát kí jhaṛí lagegí[l], aur tum, ai baṛe baṛe olo, paṛoge, aur shiddat kí ek ándhí use ḍháegí.

[l] Hiz. 38. 22.

12 Aur dekh, wuh díwár giregí; kyá log tum se na púchheṉge, ki Wuh kahgil kaháṉ hai jo tum ne us par kí thí?

13 Is liye Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Maiṉ apne gazab ke túfán se use toṛ dúṉgá, aur mere qahr se jhamá-jham meṉh barsegá, aur mere khashm ke patthar paṛeṉge, tá ki use nábúd kareṉ.

14 So maiṉ us díwár ko, jis par tum ne kachchí kahgil kí hai, toṛ

Peshtar MASÍH se, 594.

ḍálúngá, aur zamín par giráúngá, yahán tak ki us kí neo záhir ho jáegí; wuh giregí, aur tum us ke bích men halák hooge, aur jánoge, ki main KHUDÁWAND hún[m].

15 Main apná qahr us díwár par aur un par, jinhon ne us par kachchí kahgil kí hai, názil karúngá; aur tab main tum se kahúngá, ki Díwár na rahí, aur na we jinhon ne kahgil kí:

16 Ya'ne, Isráel ke nabí, jo Yarúsalam kí bábat nubúwat karte hain, aur us kí salámatí kí royá dekhte hain[n], aur salámatí to hai nahín, Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai.

17 ¶ Aur ai ádamzád, tú apní qaum kí 'auraton kí taraf, jo apne apne dil se nubúwat kartíán hain[o], mukhálif kí tarah mutawajjih ho[p], aur un ke barkhiláf nubúwat kar,

18 Aur tú kah, ki Khudáwand YAHOWÁH yún kahtá hai, ki Afsos tum par, jo sab kí kuhníon ke níche ke takiya sítí ho, aur har ek ke andám ke liye sar-pech banátí ho, ki jánon ko shikár karo! Kyá tum mere logon kí jánon ko shikár karogí[q], aur apní jánon ko bacháogí?

19 Kyá tum muṭṭhí bhar jau ke liye, aur roṭí ke ṭukṛon ke liye[r], mujhe mere logon men nápák karoge, ki tum un jánon ko már ḍálo jo márne ke láiq nahín, aur un jánon ko chhoṛ do jo marne ke sazáwár hain, ki tum mere logon se, jo jhúṭh sunte hain, jhúṭh boltí ho.

20 Is liye Khudáwand YAHOWÁH yún kahtá hai, ki Dekho, main tumháre takiyon ká, jin se tum jánon ko shikár kartí ho ki unhen uṛá do, dushman hún, aur main unhen tumhárí kuhníon ke níche se pháṛ ḍálúngá, aur un jánon ko, jinhen tum pakaṛ rakhtí ho ki unhen uṛá do, chhuṛáúngá.

21 Aur main tumháre sar-pechon ko pháṛúngá, aur apne logon ko tumháre háth se chhuṛáúngá, aur phir kabhí tumhárá qábú na hogá ki unhen shikár karo, aur tum jánogí, ki main KHUDÁWAND hún[s].

22 Is liye ki tum ne jhúṭh bol bolke sádiq ke dil ko udás kar diyá, jo main ne gamgín nahín kiyá, aur sharíron ke háthon ko

m 9, 21, 23 áyaten. Hiz. 14. 8.
n Yar. 6. 14. aur 28. 9.
o 2 áyat.
p Hiz. 20. 46. aur 21. 2.
q 2 Pat. 2. 14.
r Dekho Ams. 28. 21. Mík. 3. 5.
s 9 áyat.

zor bakhshá hai[t], tá ki wuh apní ján bacháne ke liye apní burí ráh se báz na áwe:

23 Is sabab tum áge batálat na dekhogí, aur phir jhúṭhí gáibdání karne na páoge[u]; kyúnki main apne logon ko tumháre háth se chhuṛáúngá: aur tum jánogí ki KHUDÁWAND main hún[x].

XIV BÁB.

1 Khudá jab butparaston ko jawáb detá un ke dilon kí hálat par liház karke detá. 6 Nabí un ko nasíhat kartá ki we, un áfaton ke sabab jo bargashta nabíon ke bá'is un par áyá cháhtí thín, dahshat kháke tauba karen. 12 Khudá ke hukm kí bábat jo gair-tabdíl hai ki un par kál kí áfat áwe, 15 phir ki darinda jánwar un par lapak paren, 17 phir ki talwár chale, 19 aur nidán ki un men wabá phaile. 22 'Ibrat ke wáste un men se thoṛe bachke báqí rahenge.

AUR Isráel ke buzurgon men se kaí shakhs mujh pás áe, aur mere sámhne baiṭhe[a].

2 Tab KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

3 Ki Ai ádamzád, in mardon ne apne buton ko apne dilon men nasb kiyá hai, aur apní badkárí ke ṭhokar khilánewale lakaṛ ko[b] ‖apne sámhne rakhá hai: kyá aise mujh se suwál karen[c]?

4 Is liye tú un se báten kar, aur unhen kah, ki Khudáwand YAHOWÁH yún farmátá hai, ki Ahl i Isráel men se har ek, jo apne but ko apne dil men nasb kartá hai, aur apní badkárí ke ṭhokar khilánewále lakaṛ ko apne sámhne dhartá hai, aur nabí pás átá hai, main KHUDÁWAND us ke buton kí kasrat ke mutábiq use jawáb dúngá,

5 Táki main ahl i Isráel se jaise un ke dil hain waisá sulúk karún, kyúnki we apne sab buton ke sabab mujh se phir gaye hain.

6 ¶ Is liye tú ahl i Isráel se kah, ki Khudáwand YAHOWÁH yún farmátá hai, ki Tauba karo, aur apne buton ko chhoṛ do, aur apne sáre makrúhát se apná munh phero.

7 Kyúnki har ek ahl i Isráel men se, aur un gairon men se, jo baní Isráel men rahte hain, jo mujh se judá ho játá hai, aur apne dil men apne but ko nasb kartá hai, aur apní badkárí ke ṭhokar khilánewále lakaṛ ko apne áge dhartá hai, aur nabí pás átá hai, ki us kí ma'rifat mujh se suwál

Peshtar MASÍH se, 594.

t Yar. 23. 14.
u 6 áyat, wag. Hiz. 12. 24. Mík. 3. 6.
x 9 áyat. Hiz. 14. 8. aur 15. 7.

594 ke qaríb.

a Hiz. 8. 1. aur 20. 1. aur 33. 31.
b Hiz. 7. 19. 4, 7 áyaten.
‖ 'Ibrání men, *apne chihra ke sámhne.*
c 2 Sal. 3. 13.

Peshtar MASÍH se, 594 ke qaríb.

kare, us ko main hí KHUDÁWAND áp jawáb dúngá.

8 Aur main us shakhs kí taraf se apná munh pher lúngá[d], aur use angusht-numá aur zarb-ul-masal banáúngá[e], aur main use apne logon men se nikálúngá, aur tum jánoge, ki main KHUDÁWAND hún[f].

9 Aur agar wuh nabí, us waqt jab wuh kuchh kahe, dagá khá jáwe, to main KHUDÁWAND ne us nabí ko dagá dí hai[g], aur main apná háth us par chaláúngá, aur use apne Isráelí logon men se nábúd kar dúngá.

10 Aur we apní badkárí kí sazá kí bardásht karenge; jaisí púchhnewále ke gunáh kí sazá hotí, thík nabí ke gunáh kí aisí sazá hogí.

11 Táki ahl i Isráel phir ‖ merí ráh se bhatak na jáen[h], aur apní sárí badkáríon se phir nápák na howen, balki Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai, We mere log howen, aur main un ká Khudá hoún[i].

12 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

13 Ki Ai ádamzád, jab ki koí sarzamín khatá e shadíd karke merí gunahgár hotí hai, aur main apná háth us par chaláún, aur us kí rotí kí tek torún[k], aur us par kál bhejún, aur us ke ádmíon ko aur haiwánon ko halák karún;

14 Harchand ye tín shakhs, Núh, aur Dániel, aur Aiyúb, us men maujúd hote[l], to Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai, ki We apní sadáqat se[m] apní hí jánon ko bacháte.

15 ¶ Agar main kisí zamín men bure darinde bhejún[n], ki us men phirke use tabáh karen, aur wuh yahán tak wírán ho jáe ki darindon ke dar ke máre koí us se guzar na kare:

16 To Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, agar ye tín shakhs us ke darmiyán hote[o], to beton ko na bacháte na betíon ko, faqat we hí bach játe, par mulk be-chirág hotá.

17 ¶ Yá agar main us mulk par talwár bhejún[p], aur kahún, ki Ai talwár, mulk le, aur us ke insán aur haiwán ko kát dál[q]:

18 To Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki agar ye tín shakhs us men hote[r], to na beton ko chhurá sakte na betíon ko, balki we akele bach játe.

19 ¶ Yá agar main us mulk men wabá bhejún[s], aur khúnrezí ká apná gazab us par názil karún[t], ki wahán ke insán aur haiwán ko kát dálún;

20 Aur Núh, aur Dániel, aur Aiyúb, us ke darmiyán hote[u], to Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki we na bete na betí ko chhuráte, we apní hí sadáqat se apní hí jánon ko chhuráte.

21 Pas Khudáwand YAHOWÁH yún kahtá hai, ki Agarchi main apní chár barí baláen, ya'ne, talwár, aur kál, aur bure darinde, aur wabá[x] Yarúsalam par bhejún, ki us ke insán aur haiwán ko kát dálún:

22 ¶ Taubhí dekh, ki wahán thore bachke báqí rahenge[y], jo báhar nikále jáenge; un men bete honge, aur betíán: dekh, we nikalke tum pás áwenge, aur tum un kí ravish aur un ke kám dekhoge[z]; aur us kí bábat jo main ne Yarúsalam par bhejí, aur un sab áfaton kí bábat jo main us par láyá hún, tum khátirjam'a hojáoge.

23 Aur we bhí, jab tum un kí ráhon ko aur un ke kámon ko dekhoge, tumhen tasallí ke bá'is honge, aur tum jánoge, ki jo main ne us sarzamín se kiyá, so besabab nahín kiyá[a], Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai.

XV BÁB.

1 *Nabí is ká zikr karke ki angúr ke darakht kí lakrí bilkull nákára hai,* 6 *us se barhke bayán kartá ki Yarúsalam is liye radd hogayá ki kuchh kám ká nahín thá.*

594 ke qaríb.

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá aur us ne kahá,

2 Ki Ai ádamzád, kyá ták kí lakrí aur darakhton kí lakrí se, yá us kí shákh kisí darakht kí se jo ban men hai kuchh bihtar hai?

3 Kyá us kí lakrí koí letá hai, ki us ká koí kám us se nikle? yá log us kí khúntíán baná lete hain, ki bartan us par latkáwen?

4 Dekh, wuh ág men índhan ke liye dálí játí hai[a]; jab ág us ke donon siron ko khá gayí, aur us

[d] Ahb. 17. 10. aur 20. 3, 5, 6. Yar. 44. 11. Hiz. 15. 7.
[e] Gin. 26. 10. Ist. 28. 37. Hiz. 5. 15.
[f] Hiz. 6. 7.
[g] 1 Sal. 22. 23. Aiy. 12. 16. Yar. 4. 10. 2 Tas. 2. 11.
‖ 'Ibrání men, *mujh se.*
[h] 2 Pat. 2. 15.
[i] Hiz. 11. 20. aur 37. 27.
[k] Ahb. 26. 26. Yas. 3. 1. Hiz. 4. 16. aur 5. 16.
[l] Yar. 15. 1. aur 16, 18, 20 áyaten. Dekho Yar. 7. 16. aur 11. 14. aur 14. 11.
[m] Ams. 11. 4.
[n] Ahb. 26. 22. Hiz. 5. 17.
[o] 14, 18, 20, áyaten.
[p] Ahb. 26. 25. Hiz. 5. 12. aur 21. 3, 4. aur 29. 8. aur 38. 21.
[q] Hiz. 25. 13. Saf. 1. 3.
[r] 14 áyat.
[s] 2 Sam. 24. 15. Hiz. 38. 22.
[t] Hiz. 7. 8.
[u] 14 áyat.
[x] Hiz 5. 17. aur 33. 27.
[y] Hiz. 6. 8.
[z] Hiz. 20. 43.
[a] Yar. 22. 8, 9.
[a] Yúh. 15. 6.

Peshtar MASÍH se, 594 ke qaríb.

ke bích ko bhasam kar chukí, kyá
wuh kisí kám kí hai?
5 Dekh, jab wuh sábút thí, wuh
kisí kám kí láiq na thí: aur jab
ki ág us par lagí, aur wuh jal gayí,
phir wuh ba taríq i aulá kisí kám
kí nahín.
6 ¶ Is liye Ḳhudáwand YAHOWÁH
yún kahtá hai, ki Jis tarah main
ne ták kí lakṛí ko ban ke un
darakhton men, jinhen main ne
jaláne ko diyá, shámil kiyá, us hí
tarah se main Yarúsalam ke bá-
shindon ko jaláúngá.
7 Aur main apná munh un kí
taraf se pher lúngá[b]; we to ek
ág se nikal bhágenge, aur dúsrí
ág unhen bhasam karegí[c]; aur
jab main un kí taraf se apná
munh pher lúngá, to tum jánoge,
ki ḲHUDÁWAND main hún[d].
8 Aur main us zamín ko ujáṛ
ḍálúngá, is liye ki unhon ne baṛí
ḳhatákárí kí hai, Ḳhudáwand YA-
HOWÁH farmátá hai.

b Ahb. 17. 10. Hiz. 14. 8.
c Yas. 24. 18.
d Hiz. 6. 7. aur 7. 4. aur 11. 10. aur 20. 38, 42, 44.

XVI BÁB.

1 *Nabí ek be-chára tifl kí tamsíl láke usí misál se Yarúsalam ká aslí hál bayán kar dikhlátá.* 6 *Ḳhudá kí nádir shafaqat jo us ne us par kí thí.* 15 *Bábat un nafrat-angez ziná-káríon kí jo us laṛkí ne kí thín.* 35 *Bábat un saḳht áfaton kí jo us par áín.* 44 *Us kí bad-kárí jis men wuh apní má kí barábarí kartí thí, aur apní do bahin Sadúm aur Samrún se sabqat legayí thí, so aisí haulnák húí ki baṛí sazá kí láiq ṭhahrí.* 6 *Phir ek wa'da hotá, ki áḳhir men us par rahmat kí jáegí.*

594.

AUR ḲHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá,
2 Ki Ai ádamzád, Yarúsalam ko
us ke nafratí kámon se ágáh kar[a],
3 Aur kah, ki Ḳhudáwand YAHO-
WÁH Yarúsalam se yún kahtá
hai, ki Terí wiládat aur terí paid-
áish Kan'án kí sarzamín se hai[b];
terá báp Amúrí thá, aur terí má
Hittí[c].
4 Aur terí wiládat jo hai, so jis din
ki tú paidá húí[d], terí náf káṭí na
gayí, aur tú safáí ke liye pání se
nahláí na gayí, aur tujh par namak
lagáyá na gayá, aur tú kapṛe men
lapeṭí na gayí.
5 Kisí kí ánkh ne tujh par rahm
na kiyá, ki tere liye aisá kuchh
kare, aur tujh par mihrbání dikh-
láwe, balki tú apne janam-din
men báhar khet men phenkí gayí,
ki tujh se nafrat rakhte the.
6 ¶ Tab main ne terí taraf gu-
zar kiyá, aur tujhe tere hí lahú

a Hiz. 20. 4. aur 22. 2. aur 33. 7, 8, 9.
b Hiz. 21. 30.
c 45 áyat.
d Hús. 2. 3.

men loṭtá húá dekhá, aur main ne
tujhe, jab tú lahú luhán thí, kahá,
ki Jítí rah, hán, main ne tujhe,
jab tú ḳhún-álúda thí, kahá, Jítí
rah.
7 Main ne tujhe, un konpalon ke
mánind jo maidán men hain, baṛh-
áyá[e], so tú baṛhí, aur baṛí húí,
aur tú ne zínat par zínat páí, ki
terí donon chhátíán tarah-dár
húín, aur tere bál lambe húe, par
áge tú nangí aur barahna thí.
8 Phir main ne terí taraf guzar
kiyá, aur tujh par nazar kí, aur
kyá dekhtá hún, ki terá wuh waqt
thá ki tujh par 'áshiq hújiye: tab
main ne apná dáman tujh par
phailáyá[f], aur terí barahnagí
ḍhámpí, aur main ne tujh se qa-
sam kháke 'ahd bándhá, Ḳhudá-
wand YAHOWÁH farmátá hai, aur
tú merí hogayí[g].
9 Phir main ne tujhe pání se
gusl diyá, aur terá lahú, jo tujhe
lagá húá thá, dho ḍálá, aur tujh
par raugan malá.
10 Aur main ne tujhe búṭedár
kapṛe, aur tukhs ke chám kí jútí
pahináí, aur main ne suthrí kat-
tán se terí kamar kasí, aur tujhe
reshamí oṛhní uṛháí.
11 Main ne tujhe zewar pahiná-
ke sanwárá, aur tere háthon par
kaṛe[h], aur tere gale par tauq
ḍálí[i].
12 Aur main ne terí nák men
nath, aur tere kánon men bálíán
pahináín, aur ek sajílá táj tere
sir par rakhá.
13 So tú soná chándí se árásta
húí, aur terí poshák kattání, aur
reshamí, aur chikandozí kí thí;
aur tú mihín maida, aur shahd,
aur chiknáí ká khání kháyá kartí
thí[k]: aur tú kamál ḳhúbsúrat
húí[l], aur tú iqbálmand thí yahán
tak ki terí bádsháhí hogayí.
14 Aur terí ḳhúbsúratí ká shuh-
ra qaumon ke darmiyán húá[m];
kyúnki Ḳhudáwand YAHOWÁH
kahtá hai, ki wuh us saj dhaj se
jo main ne tujhe bakhshí, kámil
hogayí thí.
15 ¶ Lekin tú apní ḳhúbsúratí
par magrúr húí[n], aur apná shuhra
sunke ziná karne lagí[o], aur har
ek se, jis ká terí taraf guzar húá,
harámkáríán karke khul khelí;
wuh us hí kí húí.
16 Aur tú ne apní poshákon

Peshtar MASÍH se, 594.

e Ḳhur. 1. 7.
f Rút 3. 9.
g Ḳhur. 19. 5. Yar. 2. 2.
h Paid. 24. 22, 47.
i Ams. 1. 9.
k Ist. 32. 13, 14.
l Zab. 48. 2.
m Nau. 2. 15.
n Dekho Ist. 32. 15. Yar. 7. 4. Mík. 3. 11.
o Yas. 1. 21. aur 57. 8. Yar. 2. 20. aur 3. 2, 6, 20. Hiz. 23. 3, 8, 11, 12. Hús. 1. 2.

Peshtar MASÍH se, 594.

men̲ se leke apne liye únche rang
ba rang makán banáe[p], aur un
par aisí ziná kí, jaisí na húí, na
phir hogí:
17 Aur tú ne apne suthre ze-
war mere sone chándí ke, jo main̲
ne tujhe bak̲hshe, leke apne liye
mardon̲ kí súraten̲ banáín̲, aur
un se ziná kí.
18 Aur apne búṭe káṛhí húí
posháken̲ leke unhen̲ pahináín̲,
aur merá raugan aur lubán un ke
áge dhará.
19 Aur merá khána, jo main̲ ne
tujhe diyá, ya'ne, mihín maida,
aur chiknáí, aur shahd jo main̲
tujhe khilátá thá, tú ne un kí
mazadárí ke liye un ke áge
rakhá[q]; K̲hudáwand Yahowáh
kahtá hai, ki yún̲hí húá.
20 Aur tú ne apne beṭon̲ ko aur
apní beṭíon̲ ko, jinhen̲ tú mere
liye janí, liyá, aur tú ne unhen̲ un
ke áge qurbání kiyá[r], tá ki we un-
hen̲ chaṭ karen̲. Kyá terí ziná-
káríán̲ chhoṭí bát thín̲,
21 Ki tú ne mere beṭon̲ ko bhí
qatl kiyá, aur unhen̲ hawála kiyá
ki we un ke liye ág men̲ se guzar
karen̲?
22 Aur apne sáre ghinaune ká-
mon̲, aur zinákáríon̲ ke karte hí,
tú ne apní laṛkái ke dinon̲ ko[s],
jab ki tú nangí aur barahna thí,
aur apne lahú men̲ loṭtí poṭtí
thí[t], kabhí yád na kiyá.
23 Aur aisá húá, ki apní us sárí
badkárí ke siwá (wáwailá, wá-
wailá tujh par! K̲hudáwand Ya-
howáh kahtá;)
24 Tú ne apne liye ek k̲harábat-
k̲hána banáyá[u], aur har ek bázár
men̲ únchá makán taiyár kiyá[x]:
25 Tú ne raste ke har kone par
apná únchá makán ta'mír kiyá[y],
aur apní k̲húbsúratí ko nafrat-
angez kiyá, aur har ek rahguzar
ke liye apne pánw pasáre, aur
harámkáríán̲ firáwání se kiyán̲.
26 Aur tú ne ahl i Misr apne
paṛosíon̲ se, jo baṛe jism-wále
hain̲, ziná kí[z], aur chhinálá ifrát
se kar karke mujhe gussa diláyá.
27 Aur dekh, main̲ ne apná háth
tujh par chaláyá hai, aur terí ma'-
múlí roṭí ko kam kar diyá, aur
tujhe terí bad-k̲hwáh Filistíon̲ kí
beṭíon̲ ke qábú men̲, jo terí k̲haráb
ravish se sharminda hotí thín̲[a],
kar diyá.

p 2 Sal. 23. 7. Hiz. 7. 20. Hús. 2. 8.
q Hús. 2. 8.
r 2 Sal. 16. 3. Zab. 106. 37, 38. Yas. 57. 5. Yar. 7. 31. aur 32. 35. Hiz. 20. 26. aur 23. 37.
s Yar. 2. 2. 43, 60 áyat-en̲. Hús. 11. 1.
t 4, 5, 6 áyat-en̲.
u 31 áyat.
x Yas. 57. 5, 7. Yar. 2. 20. aur 3. 2.
y Ams. 9. 14.
z Hiz. 8. 10, 14. aur 20. 7, 8. aur 23. 19, 20, 21.
a 2 Taw. 28. 18, 19. 57 áyat.

28 Tab tú ne ahl i Asúr se ha-
rámkárí kí[b], is liye ki tú ser na
ho saktí thí; hán̲, tú ne un se ziná
kí, par un se bhí ásúda na húí.
29 Aur tú ne mulk i Kan'án se
Kasdíon̲ talak[c], apní zinákáríán̲
firáwán kiyán̲, par un se bhí ser
na húí.
30 K̲hudáwand Yahowáh kahtá
hai, ki Terá dil kaisá halká hai,
ki tú yih sab kuchh kartí hai, jo
magrúr fáhisha 'aurat ká kám hai;
31 Ki tú har ek saṛak ke sire
par apne k̲harábat-k̲hána banátí
hai[d], aur har ek bázár men̲ apne
únche makán taiyár kartí hai;
aur tú kasbí kí mánind nahín̲, ki
k̲harchí lene se parhez kartí thí;
32 Balki biyáhí chhinál kí má-
nind hai, jo apne shauhar ke
'iwaz gair logon̲ ko qabúl kartí
hai.
33 Log sárí kasbíon̲ ko bháṛá
dete hain̲[e], par tú apne dhagṛon̲
ko hadye detí hai, aur unhen̲
k̲harchí detí hai, táki we cháron̲
taraf se tere pás áwen̲, aur tere
sáth ziná karen̲.
34 Aur tú gair 'auraton̲ kí ba-
nisbat k̲hiláf taur par zinákárí
kartí, is liye ki zinákárí ke liye
tere píchhe koí áp se nahín̲ játá,
balki tú k̲harchí detí hai, aur áp
bháṛá nahín̲ letí; is tarah tú un se
k̲hiláf chaltí.
35 ¶ So tú, are záníya, K̲hudá-
wand kí bát sun:
36 K̲hudáwand Yahowáh kahtá
hai, Is liye ki ‖ tere paise uṛáe
gaye, aur terí barahnagí záhir kí
gayí, terí zinákárí ke bá'is jo tú
ne apne yáron̲ se aur apne sáre
nafratí buton̲ se kí hai, aur tere
beṭon̲ ke k̲hún ke sabab[f] jo tú ne
unhen̲ guzráná:
37 Is liye dekh, main̲ tere sáre
yáron̲ ko jinhen̲ tú achchhí lagí,
aur sabhon̲ ko, jinhen̲ tú cháhtí
thí, un sab samet jin ká tú kína
rakhtí hai, jam'a karún̲gá; main̲
unhen̲ cháron̲ taraf se terí mukhá-
lafat par faráham karún̲gá, aur
un ke áge terí nangái ko ughá-
rún̲gá, táki we terí sárí barahnagí
dekhen̲[g].
38 Aur main̲ terá insáf aisá ka-
rún̲gá, jaisá zinákár jorúon̲[h] aur
k̲húnrezon̲[i] ká insáf karte hain̲,
aur main̲ gazab aur gairat men̲
tujh se k̲hún ká sá badlá lún̲gá.

Peshtar MASÍH se, 594.

b 2 Sal. 16. 7, 10. 2 Taw. 28. 23. Yar. 2. 18, 36. Hiz. 23. 12, wag.
c Hiz. 23. 14, wag.
d 24, 39 áyat-en̲.
e Yas. 30. 6. Hús. 8. 9.
‖ 'Ibrání men̲, *terá támbá undelá gayá.*
f 20 áyat. Yar. 2. 34.
g Yar. 13. 22, 26. Nau. 1. 8. Hiz. 23. 9, 10, 22, 29. Hús. 2. 10. aur 8. 10. Nahúm 3. 5.
h Ahb. 20. 10. Ist. 22. 22. Hiz. 23. 45.
i Paid. 9. 6. Khur. 21. 12. Dekho 20, 36 áyaten̲.

Peshtar MASÍH se, 594.

39 Aur maiṉ tujhe un ke háth
meṉ kar dúṉgá, aur we tere
ḳharábat-ḳhána ko ḍháeṉge[k], aur
tere únche makánoṉ ko toṛ deṉge,
aur tere kapṛe utáreṉge, aur tere
ḳhushnumá zewarát chhín leṉge[l],
aur tujhe 'uryán aur nangí karke
chhoṛ deṉge.
40 Aur we tujh par ek gol
chaṛhá láweṉge[m], aur tujhe sang-
sár kareṉge[n], aur apní talwároṉ
se tujhe ṭukṛe ṭukṛe kar ḍáleṉge.
41 Aur we tere ghar jaláweṉge[o],
aur bahut sí 'auratoṉ kí nazar ke
áge tujhe sazá deṉge[p]: so maiṉ
aisá kar dúṉgá ki tujh meṉ chhi-
nálá karne kí bát na rahegí[q], aur
tú phir ḳharchí na degí.
42 So maiṉ apná qahr jo tere
sabab se bhaṛká thá bujhá dúṉgá[r],
aur merí badgumání jo tujh se
hai játí rahegí, aur maiṉ be-
waswás hojáúṉgá, aur phir gusse
na hoúṉgá.
43 Is liye ki tú ne apní laṛkáí ke
dinoṉ ko yád na kiyá[s], aur yih sab
kuchh karke mujh ko diqq kiyá, is
liye Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá
hai, ki Dekh maiṉ terí bad-ráhí
ká natíja tere sir par ḍálúṉgá[t]:
ki tú áge ko apne sáre ghinaune
kámoṉ ke úpar aisí badzátí kar
na sakegí.
44 ¶ Dekh, har ek shaḳhs jo
kaháwat kahá kartá hai, terí bá-
bat yih masal kahegá, ki Jaisí
má, waisí beṭí.
45 Tú beṭí apní us má kí hai, jo
apne shauhar aur apní aulád se
ghin khátí thí; tú sagí bahin apní
un bahinoṉ kí hai, jo apne ḳha-
samoṉ aur apne laṛkoṉ se nafrat
rakhtí thíṉ: tumhárí má Hittí,
aur tumhárá báp Amúrí thá[u].
46 Aur terí baṛí bahin Samrún
hai, wuh aur us kí beṭíáṉ, jo tere
báyeṉ háth ko rahtí haiṉ, aur terí
chhoṭí bahin, jo tere dahne háth
ko rahtí hai, so Sadúm aur us kí
beṭíáṉ haiṉ[x].
47 Lekin tú faqat un kí ráh par
chalí, so nahíṉ; aur sirf un ke ghi-
naune kámoṉ ke mutábiq kiyá, so
nahíṉ; ki yih tere nazdík chhoṭí
bát thí; balki tú apní sárí ravishoṉ
kí bábat un se ziyáda bigaṛ
gayí[y].
48 Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá
hai, ki Mujhe apní hayát kí qa-
sam, ki terí bahin Sadúm ne aisá
nahíṉ kiyá, na us ne, na us kí
beṭíoṉ ne[z], jaisá tú ne kiyá, tú ne,
aur terí beṭíoṉ ne.
49 Dekh, terí bahin Sadúm kí
ḳhabásat yih thí, gurúr, aur roṭí
kí serí[a], aur bahutsí kahálat us
meṉ aur us kí beṭíoṉ meṉ thí; aur
wuh garíb aur muhtáj ke háth ko
na sambháltí thí;
50 Aur we magrí thíṉ, aur un-
hoṉ ne mere huzúr ghinaune kám
kiye[b]; is liye jab maiṉ ne dekhá,
unheṉ uṭhá ḍálá[c].
51 Aur Samrún ne tere ádhe
gunáh bhí nahíṉ kiye, aur tú ne
us kí banisbat makrúh kám kas-
rat se kiye, aur terí bahin terí ba-
nisbat be-gunáh haiṉ[d], is qadr
nafratí kám tujh se húe.
52 Pas tú áp, jo apní bahinoṉ ko
mujrim ṭhahrátí hai, un gunáhoṉ
ke sabab se jo tú ne kiye, jo un
ke gunáhoṉ kí banisbat ziyáda
nafrat-angez haiṉ, malámat uṭhá:
we tujh se ziyáda sádiq ma'lúm
hotí haiṉ: pas tú bhí ruswá ho,
aur sharm khá, ki tú ne apní
bahinoṉ ko be-gunáh ṭhahráyá
hai.
53 Aur maiṉ unheṉ asírí se
chhuṛá láúṉgá[e], ya'ne, Sadúm aur
us kí beṭíoṉ ko[f], aur Samrún aur
us kí beṭíoṉ ko, aur maiṉ tere
asíroṉ ko un ke darmiyán asírí se
chhuṛáke pher láúṉgá,
54 Táki tú apní ruswáí sahe,
aur apne sáre kám se pashemán
howe, ki tú un kí tasallí ká bá'is
húí hai[g].
55 Aur terí bahin Sadúm aur us
kí beṭíáṉ phir bahál hojáweṉgí,
aur Samrún aur us kí beṭíáṉ phir
bahál hojáweṉgí, aur tú aur terí
beṭíáṉ phir bahál hojáoge.
56 Tú apne ghamand ke dinoṉ
meṉ apní bahin Sadúm ká nám
zubán par bhí nahíṉ letí thí,
57 Us se peshtar, ki terí badkárí
záhir húí; chunánchi yih us waqt
thí, jab ki Arám kí beṭíoṉ ne aur
un sabhoṉ ne jo un ke áspás thíṉ
tujhe malámat kí[h], aur Filistíoṉ
kí beṭíoṉ ne chároṉ taraf se terí
tahqír kí[i].
58 ḲHUDÁWAND kahtá hai, ki
Tú ab apní badzátí aur ghinaune
kámoṉ ká phal khátí hai[k].
59 Ki Ḳhudáwand YAHOWAH
kahtá hai, ki Maiṉ tujh se jaisá
tú ne kiyá, waisá sulúk karúṉgá,

[k] 24, 31 áyaten.
[l] Hiz. 23. 26. Hús. 2. 3.
[m] Hiz. 23. 46, 47.
[n] Yúh. 8. 5, 7.
[o] Ist. 13. 16. 2 Sal. 25. 9. Yar. 39. 8. aur 52. 13.
[p] Hiz. 5. 8. aur 23. 10, 48.
[q] Hiz. 23. 27.
[r] Hiz. 5. 13.
[s] Zab. 78. 42. 22 áyat.
[t] Hiz. 9. 10. aur 11. 21. aur 22. 31.
[u] 3 áyat.
[x] Ist. 32. 32. Yas. 1. 10.
[y] 2 Sal. 21. 9. Hiz. 5. 6, 7. 48, 51 áyateṉ.
[z] Mat. 10. 15. aur 11. 24.
[a] Paid. 13. 10.
[b] Paid. 13. 13. aur 18. 20. aur 19. 5.
[c] Paid. 19. 24.
[d] Yar. 3. 11. Mat. 12. 41, 42.
[e] Dekho Yas. 1. 9. aur 60, 61 áyaten.
[f] Yar. 20. 16.
[g] Hiz. 14. 22, 23.
[h] 2 Sal. 16. 5. 2 Taw. 28. 18. Yas. 7. 1. aur 14. 28.
[i] 27 áyat.
[k] Hiz. 23. 49.

Peshtar Masíh se, 594.

ki tú ne qasam ko zalíl kiyá[l], aur 'ahdshikaní kí[m].

60 ¶ Tis par bhí main apne us 'ahd ko, jo main ne terí jawání ke dinon men tere sáth bándhá, yád karúngá[n], aur hamesha ká 'ahd[o] tere sáth qáim karúngá.

61 Aur jab tú apní barí aur chhotí bahinon ko qabúl karegí, tab tú apní ráhon ko yád karke pashemán hogí[p]; aur main unhen tujhe dúngá, ki terí betíán howen[q], lekin yih tere 'ahd ke sabab se nahín[r].

62 Aur main apná 'ahd tere sáth qáim karúngá[s], aur tú jánegí ki Khudáwand main hún:

63 Táki tú yád kare[t], aur pashemán howe, aur sharm ke máre apná munh phir kadhí na khole[u], jab ki main sab kuchh jo tú ne kiyá hai mu'áf kartá hún, Khudáwand Yahowah kahtá hai.

[l] Hiz. 17. 13, 16. [m] Ist. 29. 12, 14. [n] Zab. 106. 45. [o] Yar. 32. 40. aur 50. 5. [p] Hiz. 20. 43. aur 36. 31. [q] Yas. 54. 1. aur 60. 4. Gal. 4. 26, wag. [r] Yar. 31. 31, wag. [s] Hús. 2. 19, 20. [t] 61 áyat. [u] Rúm. 3. 19.

XVII BAB.

1 *Do 'uqábon aur angúr ke ek darakht kí tamsíl hotí,* 11 *aur us misál se Khudá kí áfaton kí khabar dí játí jo Yarúsalam par is sabab átí thín ki us ke logon ne Sháh i Bábul se bagáwat karke Misr kí panáh lí thí.* 22 *Khudá wa'da kartá ki main Injíl ká saro áp lagáúngá.*

594 ke qaríb.

Aur Khudáwand ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, ek pahelí nikál, aur ahl i Isráel se ek tamsíl kah,

3 Aur bol, ki Khudáwand Yahowah yún kahtá hai, ki Ek bará 'uqáb[a], jis ke pankh bare aur lambe lambe the, apne bál o par men chhipá húá, jis par rang á rang naqsh o nigár thá, Lubnán men áyá, aur us ne saro kí phungí tor lí[b].

4 Wuh sab se únchí dálí torke tujjáron ke mulk men le gayá, aur saudágaron ke shahr men use lagáyá.

5 Aur wuh us sarzamín men se ek bíj le gayá, aur use qábil i zirá'at khet men boyá[c]; us ne use nahron ke kináre par, jis tarah bed ká darakht[d] lagáte hain, boyá.

6 Aur wuh ugá, aur angúr ká ek past-qadd[e] darakht húá jo idhar udhar phailá thá, aur us kí dálíán us kí taraf jhukí thín, aur us kí jaren us ke níche thín; chunánchi wuh angúr ká ek darakht húá, us kí shákhen niklín, aur us kí phungíán barhín.

[a] Dekho 12 áyat, wag. [b] 2 Sal. 24. 12. [c] Ist. 8. 7, 8, 9. [d] Yas. 44. 4. [e] 14 áyat.

Peshtar Masíh se, 594 ke qaríb.

7 Aur ek aur 'uqáb thá jis ke bare bare pankh aur bahut se par o bál the. Aur dekho, ki is ták ne apní jaren us kí taraf jhukáín[f], aur us kí taraf apní dálíán barháín, táki wuh apne nakhlistán kí kiyáríon men se use pání dewe.

8 Wuh bare nahron ke kináre par jaiyid khet men lagáí gayí thí, ki us kí dálíán niklen, aur us men mewa lagen, aur wuh nafís angúr ká darakht howe.

9 So tú kah, ki Khudáwand Yahowah yún kahtá hai, Kyá wuh lahlaháwegá? kyá wuh us kí jar na ukháregá, aur us ká phal na tor dálegá[g], ki wuh khushk hojáwe? us ke sáre patte us ke 'ain bahár men, bagair us ke ki koí us par zor kare, yá bahut se log use jar se khod dálen, murjháenge.

10 Dekh, wuh lagáyá to gayá, par kyá barhegá? kyá wuh, jab púrabí hawá us par chalegí, súkh na jáegá[h]? wuh apní kiyárí men jahán lagá thá bilkull pazhmurda hogá.

11 ¶ Aur Khudáwand ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

12 Tú us bágí khándán se kah[i], Kyá tum in báton ke ma'ne nahín jánte? un se kah, Dekho, ki Bábul ká bádsháh Yarúsalam ko áyá, aur us ke bádsháh ko, aur us ke sardáron ko pakarke unhen apne sáth Bábul ko le gayá[k].

13 Aur us ne bádsháhí nasl men se ek ko liyá, aur us ke sáth 'ahd bándhá[l], aur us se qasam lí[m]; aur mulk ke pahlawánon ko bhí le gayá,

14 Táki wuh haqír[n] mamlukat howe, aisí ki wuh phir panap na sake, magar yih, ki jab wuh us ke 'ahd par rahe to wuh qáim rahe.

15 Lekin us ne, elchíon ko Misr men bhejkar ki use ghore aur bahut log dewen[o], us se sarkashí kí[p]. Kyá wuh kámyáb hogá[q]? kyá wuh shakhs bach jáegá, jo aisá kuchh kartá hai? us ne 'ahdshikaní kí, aur kyá aisá bach niklegá?

16 Khudáwand Yahowah kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki us hí makán men jo us bádsháh ká maskan hai jis ne use bádsháh kiyá, aur jis kí qasam ko us ne haqír jáná, aur jis ká 'ahd us

[f] 15 áyat. [g] 2 Sal. 25. 7. [h] Hiz. 19. 12. Hús. 13. 15. [i] Hiz. 2. 5. aur 12. 9 [k] 3 áyat. 2 Sal. 24. 11,—16. [l] 2 Sal. 24. 17. [m] 2 Taw. 36. 13. [n] 6 áyat. Hiz. 29. 14. [o] Ist. 17. 16. Yas. 31. 1, 3. aur 36. 6, 9. [p] 2 Sal. 24. 20. 2 Taw. 36. 13. [q] 9 áyat.

Peshtar MASÍH se, 594 ke qaríb.

ne toṛá, us ke sáth wuh Bábul
men maregá [r].
17 Aur Fira'ún apne baṛe lash-
kar, aur bahut logon ko leke,
laṛáí men us kí sharákat na
karegá [s], jis waqt ki damdama
bándhte howen [t], aur burj banáte
hon, ki bahut jánon ko halák ka-
ren.
18 Hálánki us ne qasam ko ha-
qír jáná, aur us 'ahd ko toṛá, aur
jab ki, dekh, us ne to apná háth
diyá thá [u], us ne yih sab kuchh
kiyá, so wuh na bachegá.
19 Is liye Khudáwand YAHOWAH
kahtá hai, ki Mujhe apní hayát
kí qasam, ki wuh merí hí qasam
hai jo us ne haqír jání, aur wuh
merá hí 'ahd hai jo us ne toṛá,
usí ká badlá main usí ke sir par
dúngá.
20 Main apná jál us par phail-
áúngá, aur wuh mere phande
men pakṛá jáegá [x], aur main use
Bábul ko le áúngá, aur merá gu-
náh jo us ne kiyá hai, us gu-
náh kí bábat main wahán us se
jhagṛúngá [y].
21 Aur us ke sáre firárí, us kí sárí
gurohon samet, talwár se máre
paṛenge, aur jo bache rahenge
so cháron taraf parágunda ho
jáenge [z], aur tum jánoge ki mujh
KHUDÁWAND ne yih kahá hai.
22 ¶ Khudáwand YAHOWAH
kahtá hai, ki Main buland saro kí
sab se únchí ḍálí kí phungí lúngá [a],
aur use lagáúngá; phir us kí
narm shakhon men se ek phungí
toṛ ḍálúngá [b], aur use ek únche
aur buland paháṛ par lagáúngá [c].
23 Isráel ke únche paháṛ par
main use lagáúngá [d], so wuh
shákhen nikálegá, aur us men
mewa lagenge, aur wuh ek tuhfa
saro hogá, aur sárí chiṛiyen aur
sab parinde us ke tale basenge [e],
we us kí ḍálíon ke sáya men ba-
será karenge.
24 Aur maidán ke sáre darakht
jánenge, ki mujh KHUDÁWAND ne
baṛe darakht ko past kiyá [f], aur
chhoṭe darakht ko buland kiyá:
hare darakht ko sukhá diyá, aur
súkhe darakht ko hará kiyá: mujh
KHUDÁWAND ne kahá, aur kiyá [g].

r Yar. 32. 5. aur 34. 3. aur 52. 11. Hiz. 12. 13.
s Yar. 37. 7.
t Yar. 52. 4. Hiz. 4. 2.
u 1 Taw. 29. 24. Nau. 5. 6.
x Hiz. 12. 13. aur 32. 3.
y Hiz. 20. 36.
z Hiz. 12. 14.
a Yas. 11. 1. Yar. 23. 5. Zak. 3. 8.
b Yas. 53. 2.
c Zab. 2. 6.
d Yas. 2. 2, 3. Hiz. 20. 40. Mík. 4. 1.
e Dekho Hiz. 31. 6. Dán. 4. 12.
f Lúq. 1. 52.
g Hiz. 22. 14. aur 24. 14.

XVIII BÁB.

1 *Khaṭṭe angúron kí tamsíl ko jo logon men járí thí Khudá bejá ṭhahrátá. 5 Wuh apne intizám ká bayán kartá ki wuh kyúnkar kisí 'ádil báp ká mu'ámala faisal kartá; 10 phir ki kyún aise 'ádil báp ke sharír beṭe ke sáth sulúk kartá; 14 phir ki sharír báp ká nek beṭá us ke háth se kyá pátá; 19 aur phir jab sharír ádmí tauba kare, 24 aur jab sádiq ádmí bargashta hoke gunáh kare, in donon ke sáth kyá kyá sulúk kartá. 25 Wuh apná insáf sab par záhir kartá, 31 aur logon ko tákíd kartá ki tauba karen.*

Peshtar MASÍH se, 594.

AUR KHUDÁWAND ká kalám 594.
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá, ki
2 Us kí kyá ma'ní hai, ki tum
Isráel ke mulk ke haqq men yih
kaháwat kahte ho, ki Bápdádon
ne khaṭṭe angúr kháe, aur beṭon
ke dánt kund hogaye [a].
3 Khudáwand YAHOWAH kahtá
hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam,
ki tum phir Isráel men yih masal
na kahoge.
4 Dekh, sárí jánen merí hain;
dekh, jis tarah báp kí ján, us hí
tarah beṭe kí ján, donon merí
hain; wuh ján, jo gunáh kartí hai,
so hí maregí [b].
5 ¶ Wuh insán jo 'ádil hai, aur
us ke kám sharí'at aur sadáqat
ke mutábiq hon,
6 Jis ne paháṛon par chaṛhke na-
hín kháyá [c], aur ahl i Isráel ke
buton par apní ánkhen uṭháke
nigáh nahín kí, aur apne hamsáya
kí jorú ko nápák na kiyá [d], aur
háiz ranḍí ke pás nahín gayá [e],
7 Aur kisí par sitam na kiyá [f],
aur qarazdár ká girau pher diyá [g],
aur zulm se kuchh chhín nahín liyá
hai, bhúkhon ko apní roṭí khiláí
hai [h], nange ko kapṛá pahináyá hai,
8 Súd par nahín diyá liyá [i], aur
badí se apná háth khínchá hai, aur
ádmí ádmí ke darmiyán sachchá
insáf kiyá hai [k],
9 Merí ráhon par chalá, aur
mere hukmon ko hifz kiyá ki
sacháí par 'amal kare; wuh sádiq
hai, Khudáwand YAHOWAH kahtá
hai, wuh beshubha jíegá [l].
10 ¶ Par agar us se ek beṭá
paidá howe, jo ráh máre, yá khún-
rezí [m] kare, aur un gunáhon men
se koí ek gunáh kare,
11 Aur un sáre nek kámon
ko na kare, balki paháṛon par
chaṛhke kháe, aur apne paṛosí kí
jorú ko nápák kare,
12 Garíb aur muhtáj par sitam
kare, zulm karke chhín lewe,
girau pher na dewe, aur buton
par apní ánkhen uṭháke nazar
kare, aur ghinaune kám kare [n],

a Yar. 31. 29. Nau. 5. 7.
b 20 áyat. Rúm. 6. 23.
c Hiz. 22. 9.
d Ahb. 18. 20. aur 20. 10.
e Ahb. 18. 19. aur 20. 18.
f Khur. 22. 21. Ahb. 19. 15. aur 25. 14.
g Khur. 22. 26. Ist. 24. 12, 13.
h Ist. 15. 7, 8. Yas. 58. 7. Mat. 25. 35, 36.
i Khur. 22. 25. Ahb. 25. 36, 37. Ist. 23. 19. Naham. 5. 7. Zab. 15. 5.
k Ist. 1. 16. Zak. 8. 16.
l Hiz. 20. 11. Amús 5. 4.
m Paid. 9. 6. Khur. 21. 12. Gin. 35. 31.
n Hiz. 8. 6, 17.

Peshtar MASÍH se, 594.

13 Súd par dewe, aur súd kháwe: to kyá wuh jíegá? wuh na jíegá; us ne ye sáre nafratí kám kiye; wuh yaqínan marjáegá; us ká lahú us par hogá[o].

14 ¶ Phir agar us se ek beṭá paidá howe, jo un sáre gunáhon ko, jo us ká báp kartá hai, dekhe, aur sochke us ke se kám na kare,

15 Aur paháṛon par chaṛhke na kháwe[p], aur ahl i Isráel kí múraton kí taraf apní ánkhen na uṭháwe, aur apne paṛosí kí jorú ko nápák na kare,

16 Aur kisí par sitam na kare, girau na báz rakhe, aur zulm karke kuchh chhín na lewe, bhúkhe ko apní roṭí khiláwe, aur nange ko kapṛe pahináwe,

17 Ġaríb se dast-bardár howe, aur byáj na lewe, na súdkhor howe, par mere hukmon par 'amal kare, aur merí ráhon par chale: wuh apne báp ke gunáhon ke liye na maregá; wuh yaqínan jítá rahegá.

18 Us ká báp jo hai, azbas ki us ne be-rahmí se sitam kiyá, aur apne bhái ko zulm se lúṭá, aur apne logon ke darmiyán aisá kám kiyá, jo achchhá nahín; dekh, wuh apní hí badkárí men marjáegá[q].

19 ¶ Par tum kahte ho, ki Kyún? kyá beṭá báp ke gunáh ká bojh nahín uṭhátá hai[r]? So jab ki beṭe ne wuh jo shar'a men durust aur rawá hai kiyá, aur us ne mere hukmon ko hifz kiyá, aur un par 'amal kiyá, so wuh yaqínan jíegá.

20 Wuh ján jo gunáh kartí hai, so hí maregí[s]. Beṭá báp kí badkárí men pakṛá na jáegá, aur na báp beṭe kí badkárí men giriftár hogá[t]; sádiq kí sadáqat usí par hogí[u], aur sharír kí sharárat usí par paṛegí[x].

21 Lekin agar sharír apní sárí khatáon se, jo us ne kí hain, báz áwe, aur mere sáre hukmon ko hifz kare, aur jo kuchh shar'a men durust aur rawá hai kare, to wuh yaqínan jíegá, wuh na maregá[y].

22 Us ke sáre gunáh jo us ne kiye us par ‖dhare na jáenge[z]: apní rástbází men jo us ne kí wuh jíegá.

23 Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Kyá mujhe us se kuchh shádmání hai, ki sharír marjáwe,

[o] Ahb. 20. 9, 11, 12, 13, 16, 27. Hiz. 3. 18. aur 33. 4. A'am. 18. 6.
[p] 6 áyat, wag.
[q] Hiz. 3. 18.
[r] Khur. 20. 5. Ist. 5. 9. 2 Sal. 23. 26. aur 24. 3, 4.
[s] 4 áyat.
[t] Ist. 24. 16. 2 Sal. 14. 6. 2 Taw. 25. 4. Yar. 31. 29, 30.
[u] Yas. 3. 10, 11.
[x] Rúm. 2. 9.
[y] 27 áyat. Hiz. 33. 12, 19.
‖ 'Ibrání men, *yád na honge.*
[z] Hiz. 33. 16.

aur is se nahín ki wuh apní ráhon se báz áwe aur jíwe[a]?

24 ¶ Phir agar sádiq apní sadáqat se báz áwe, aur gunáh kare, aur un sáre ghinaune kámon ke mutábiq jo sharír kartá hai, kare: to kyá wuh jíegá[b]? Us kí sárí sadáqat jo us ne kí, yád na hogí: wuh apne gunáhon men jo us ne kiye, aur us kí khatáon men jo us ne kiyán, un hí men wuh maregá[c].

25 ¶ Tis par bhí tum kahte ho ki KHUDAWAND ká dastúr eksán nahín[d]. Ai ahl i Isráel, suno to: Kyá merá dastúr eksán nahín? kyá tumháre dastúr báham mukhtalif nahín?

26 Jab sádiq apní sadáqat se báz áwe, aur badkárí kare, aur us men mare[e], to wuh apní badkárí ke sabab jo us ne kí, mar jáegá.

27 Aur agar sharír apní sharárat se jo kartá hai, báz áwe, aur wuh kám kare jo shar'a men durust aur jáiz hai, to wuh apní ján jítí rakhegá[f].

28 Kyúnki us ne sochá[g], aur apne sáre gunáhon se jo kartá thá báz áyá: so wuh yaqínan jíegá, wuh na maregá.

29 Tad bhí ahl i Isráel kahte hain, ki KHUDAWAND ká dastúr eksán nahín[h]. Ai ahl i Isráel, kyá mere dastúr eksán nahín? kyá tumháre dastúr báham mukhtalif nahín?

30 Pas Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Ai ahl i Isráel, main har ek kí ravish ke mutábiq tumharí 'adálat karúngá[i]. So tauba karo, aur apní sárí badkárion se báz áo[k]; is tarah se badkárí tumhárí halákat ká bá'is na hogí.

31 ¶ Sáre bure kám, jinhen karke tum gunahgár húe áp se judá karke phenk do[l], aur apne liye ek nayá dil, aur nayí rúh paidá karo[m]; káhe ko tum, jo ahl i Isráel ho, maroge?

32 Ki Khudáwand YAHOWAH kahtá hai, ki Mujhe us ke marne se jo martá hai shádmání nahín[n]: is liye phiro, aur jíte raho.

XIX BAB.

1 *Sherní ke bachchon kí aur un ke ek gaṛhe men giriftár hojáne kí tamsíl hotí, aur us misál se Isráel ke sháhzádon ká dardnák hál dikhláyá játá, aur us par nauha hotá.* 10 *Phir kumhláí húí ták kí misál se Yarúsalam ká hál záhir kiyá játá, aur us par bhí mátam hotá.*

Peshtar MASÍH se, 594.

[a] 32 áyat. Hiz. 33. 11. 1 Tim. 2. 4. 2 Pat. 3. 9.
[b] Hiz. 3. 20. aur 33. 12, 13, 18.
[c] 2 Pat. 2. 20.
[d] 29 áyat. Hiz. 33. 17, 20.
[e] 24 áyat.
[f] 21 áyat.
[g] 14 áyat.
[h] 25 áyat.
[i] Hiz. 7. 3. aur 33. 20.
[k] Mat. 3. 2. Muk. 2. 5.
[l] Afs. 4. 22, 23.
[m] Yar. 32. 39. Hiz. 11. 19. aur 36. 26.
[n] Nau. 3. 33. 23 áyat. Hiz. 33. 11. 2 Pat. 3. 9.

Peshtar MASÍH se, 594.

AB tú Isráel ke sardároṉ par nauha kar[a],

2 Aur kah, ki Terí má kaun hai? Ek sherní hai; wuh sheroṉ ke darmiyán leṭí thí, aur jawán sheroṉ ke bích meṉ us ne apne bachchoṉ ko pálá.

3 Aur us ne apne bachchoṉ meṉ se ek ko posá, so wuh jawán sher húá[b], aur shikár pakaṛne síkhá, aur ádmíoṉ ko nigalne lagá.

4 Aur qaumoṉ ke darmiyán us ká charchá húá, to wuh un ke gaṛhe meṉ pakṛá gayá, aur we use zanjíroṉ se jakaṛke zamín i Misr meṉ láe[c].

5 Aur jab sherní ne dekhá, ki wuh áp intizár kar rahí thí aur ab us kí ummed játí rahí, tab us ne apne bachchoṉ meṉ se dúsre ko liyá[d], aur use pálke jawán kiyá.

6 Aur wuh sheroṉ ke darmiyán sair kartá phirá, aur jawán sher húá[e], aur shikár pakaṛne síkhá, aur ádmíoṉ ko bhakhne lagá[f].

7 Aur us ne ‖un ke mahalloṉ ko †ták rakhá, aur un ke shahroṉ ko wírán kiyá; us ke garajne kí áwáz se sarzamín ujaṛ gayí, aur us kí ábádí na rahí.

8 Tab bahutsí qaumeṉ súboṉ kí chároṉ taraf se us kí ghát meṉ baiṭhíṉ, aur unhoṉ ne us par apná jál phailáyá[g]; wuh un ke gaṛhe meṉ pakṛá gayá[h].

9 Aur we use qaid karke aur zanjíroṉ se jakaṛke Bábul ke bádsháh pás le áe[i]: unhoṉ ne use qil'a meṉ ḍálá, táki us kí áwáz Isráel ke paháṛoṉ par phir suní na jáe[k].

10 ¶ Terí má us ták kí mánind hai[l] jo ‖terí tarah pání ke pás lagáí gayí; wuh bahut sí tará-wat ke bá'is phaldár húí[m], aur us kí bahutsí ḍálíáṉ hogayíṉ.

11 Aur us kí shákheṉ aisí moṭí ho gayíṉ, ki bádsháhoṉ ke 'asá un se banáe jáweṉ, aur ghaní shákh-oṉ ke bích meṉ us ká qadd buland húá[n], aur wuh apní ghaní shákhoṉ samet únchí dikhláí detí thí.

12 Lekin wuh gazab se ukháṛí gayí, zamín par giráí gayí, aur púrabí hawá ne us ke mewe khushk kar ḍále[o]: aur us kí mazbút ḍá-líáṉ toṛí gayíṉ, aur súkh gayíṉ, aur ág se bhasam húíṉ.

13 Aur ab wuh bayábán ke bích ek súkhí aur piyásí zamín meṉ lagáí gayí hai.

14 Aur ek chhaṛí se, jo us kí ḍálíoṉ kí baní thí, ág nikalke us ká phal khá gayí hai[p]; aur us kí koí aisí moṭí ḍálí na rahí, ki sal-tanat ká 'asá ho. Yih nauha hai, aur nauha ke liye rahegá[q].

[a] Hiz. 26. 17. aur 27. 2.
[b] 6 áyat. 2 Sal. 23. 31, 32.
[c] 2 Sal. 23. 33. 2 Taw. 36. 4. Yar. 22. 11, 12.
[d] 2 Taw. 23. 34.
[e] 3 áyat.
[f] Yar. 22. 13,—17.
‖ Yá, *un ki 'bewáoṉ ko.*
† 'Ibrání meṉ, *jáná.*
[g] 2 Sal. 24. 2.
[h] 4 áyat.
[i] 2 Taw. 36. 6. Yar. 22. 18.
[k] Hiz. 6. 2.
[l] Hiz. 17. 6.
‖ Yá, *tere lahú meṉ, yá, terí ásáish meṉ.*
[m] Ist. 8. 7, 8, 9.
[n] Yún Hiz. 31. 3. Dán. 4. 11.
[o] Hiz. 17. 10. Hús. 13. 15.
[p] Qáz. 9. 15. 2 Sal. 24. 20. Hiz. 17. 18.
[q] Nau. 4. 20.

XX BÁB.

1 *Isráel ke masháikh Khudá se kuchh púchhne áte aur un ko paigám diyá játá ki aisá kám karne kí ijázat mil nahíṉ saktí.* 5 *Khudá un ke bápdádoṉ ká ahwál un ko yád dilátá, ki unhoṉ ne kyúṉkar Misr meṉ,* 10 *aur bayábán meṉ,* 27 *aur Kan'án kí sarzamín meṉ bagá-waten kí thíṉ.* 33 *Wuh un se wa'da kartá ki ákhirí zamána meṉ Injíl ke wasíla se main tumheṉ jam'a karúṉgá.* 45 *Ek ban kí tamsíl hotí aur us misál se bayán hotá ki Yarúsalam bilkull barbád hojáegá.*

593 ke qaríb.

AUR sátweṉ baras ke pánch-weṉ mahíne kí daswíṉ tá-ríkh meṉ yúṉ húá, ki Isráel ke kaí buzurg KHUDÁWAND se kuchh púchhne áe, aur mere sámhne baiṭhe[a].

2 Tab KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

3 Ai ádamzád, Isráel ke buzur-goṉ se báteṉ kar, aur unheṉ kah, ki KHUDÁWAND yúṉ kahtá hai, Kyá tum mujh se púchhne áe ho? Khudáwand YAHOWÁH kahtá hai, ki Mujhe apní hayát kí qa-sam, tum mujh se kuchh púchh na sakoge[b].

4 Kyá tú un par hujjat sábit ka-regá, ai ádamzád, kyá tú un par hujjat sábit karegá[c]? un ke báp-dádoṉ ke nafratí kámoṉ se unheṉ ágáh kar[d]:

5 ¶ Aur unheṉ kah, ki Khudá-wand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Jis din main ne baní Isráel ko barguzída kiyá[e], aur ahl i Ya'qúb kí nasl par ‖háth uṭháyá, aur Misr kí zamín meṉ apne taíṉ un par záhir kiyá[f], main ne un par háth uṭháyá, aur unheṉ kahá, Main KHUDÁWAND tumhárá Khu-dá húṉ[g];

6 Jis din main ne un par apná háth uṭháyá, ki unheṉ Misr kí za-mín se us zamín meṉ láúṉ, jo main ne un ke liye tákí thí, jahán shahd aur dúdh bahte haiṉ[h], aur wuh sáre mulkoṉ kí shaukat hai[i]:

7 Aur main ne unheṉ kahá, ki Tum meṉ se har ek shakhs un nafratí chízoṉ ko, jo us ke manzúr i nazar haiṉ[k], phenk dewe[l], aur

[a] Hiz. 8. 1. aur 14. 1.
[b] 31 áyat. Hiz. 14. 3.
[c] Hiz. 22. 2. aur 23. 36.
[d] Hiz. 16. 2.
[e] Khur. 6. 7. Ist. 7. 6.
‖ Yá, *qasam kháí:* aur yún 6 áyat, wag. Khur. 6. 8.
[f] Khur. 3. 8. aur 4. 31. Ist. 4. 34.
[g] Khur. 20. 2.
[h] Khur. 3. 8, 17. Ist. 8. 7, 8, 9. Yar. 32. 22.
[i] Zab. 48. 2. 15 áyat. Dán. 8. 9. aur 11. 16, 41. Zak. 7. 14.
[k] 2 Taw. 15. 8.
[l] Hiz. 18. 31.

Peshtar MASÍH se, 593 ke qaríb.

[m] Ahb. 17. 7. aur 18. 3. Ist. 29. 16, 17, 18. Yash. 24. 14.
[n] Hiz. 7. 8. 13, 21 áyateṉ.
[o] Dekho Ḳhur. 32. 12. Gin. 14. 13, wag. Ist. 9. 28. 14, 22 áyateṉ. Hiz. 36. 21, 22.
[p] Ḳhur. 13. 18.
[q] Ist. 4. 8. Naham. 9. 13, 14. Zab. 147. 19, 20.
[r] Ahb. 18. 5. 13, 21 áyateṉ. Rúm. 10. 5. Gal. 3. 12.
[s] Ḳhur. 20. 8. aur 31. 13, wag. aur 35. 2. Ist. 5. 12. Naham. 9. 14.
[t] Gin. 14. 22. Zab. 78. 40. aur 95. 8, 9, 10.
[u] Ams. 1. 25. 16, 24 áyateṉ.
[x] Ḳhur. 16. 27.
[y] Gin. 14. 29. aur 26. 65. Zab. 106. 23.
[z] 9, 22 áyateṉ.
[a] Gin. 14. 28. Zab. 95. 11. aur 106. 26.
[b] 6 áyat.
[c] 13, 24 áyateṉ.
[d] Gin. 15. 39. Zab. 78. 37. 'Amús 5. 25, 26. A'am. 7. 42, 43.

tum apne taíṉ Misr ke butoṉ se
nápák mat karo[m]: maiṉ ḲHUDÁ-
WAND tumhárá Ḳhudá húṉ.
8 Lekin we mujh se bágí húe,
aur na cháhá ki merí suneṉ: un
meṉ se kisí ne un nafratí chízoṉ
ko jo us ke manzúr i nazar thíṉ
tark na kiyá, aur Misr ke butoṉ ko
chhoṛ na diyá: tab maiṉ ne kahá,
ki Maiṉ apná qahr un par uṇḍe-
lúṉgá[n], aur apná gazab Misr kí za-
mín meṉ un par kámil karúṉgá.
9 Lekin maiṉ ne apne nám ke
liye yúṉ kiyá, táki merá nám un
qaumoṉ kí ánkhoṉ ke sámhne jin
ke darmiyán we rahte the, aur
jin kí nigáhoṉ meṉ maiṉ un par
záhir húá jis waqt unheṉ Misr kí
zamín se nikál láyá, nápák kiyá
na jáwe[o].
10 ¶ So maiṉ ne unheṉ Misr kí
zamín se nikálá[p], aur unheṉ bayá-
bán meṉ láyá.
11 Aur maiṉ ne apne ahkám un-
heṉ diye, aur apní 'adálateṉ unheṉ
dikhláíṉ[q], jin par ádmí agar 'amal
kare, to un hí se jíegá[r].
12 Aur maiṉ ne apne sabt bhí
unheṉ diye[s], ki we mere aur un
ke darmiyán nishán howeṉ, táki
we jáneṉ, ki maiṉ ḲHUDÁWAND
un ká muqaddas karnewálá húṉ.
13 Lekin ahl i Isráel bayábán
meṉ mujh se bágí húe[t]; we mere
ahkám par na chalte, aur merí
'adálatoṉ ko, jin par agar insán
'amal kare to un hí se jíegá, haqír
jánte the[u], aur we mere sabtoṉ
ko niháyat nápák karte the[x]: tab
maiṉ ne kahá, ki Maiṉ bayábán
meṉ[y] apná qahr un par názil kar-
úṉgá, ki unheṉ faná karúṉ.
14 Lekin maiṉ ne apne nám ke
liye[z] aisá kiyá, táki wuh un qau-
moṉ ke huzúr, jin ke ánkhoṉ ke
sámhne maiṉ unheṉ báhar láyá,
nápák na kiyá jáwe.
15 Aur maiṉ ne bhí bayábán
meṉ un par apná háth uṭháyá[a],
ki maiṉ unheṉ us zamín meṉ na
láúṉgá, jo maiṉ ne unheṉ dí, jis
meṉ dúdh aur shahd bahte haiṉ,
aur jo sárí zamínoṉ kí shaukat
hai[b];
16 Kyúṉki we merí sharí'at ko
haqír jánte the[c], aur mere hukm-
oṉ par na chalte the, aur mere
sabtoṉ ko nápák karte the, ki un
ká jí un ke butoṉ ke píchhe chaltá
thá[d].
17 Tis par bhí merí ánkhoṉ ne
ri'áyat karke unheṉ halák na
kiyá[e], aur bayábán meṉ ek lakht
áḳhir kar na ḍálá.
18 Aur maiṉ ne bayábán meṉ
un ke beṭoṉ se kahá, ki Tum
apne bápdádoṉ kí ráhoṉ par mat
chalo, aur un ke dastúroṉ ko mat
máno, aur un ke butoṉ se áp ko
nápák mat karo:
19 Maiṉ ḲHUDÁWAND tumhárá
Ḳhudá húṉ: merí ráhoṉ par chalo,
aur mere hukmoṉ ko máno, aur
un par 'amal karo[f];
20 Aur mere sabtoṉ ko muqad-
das jáno[g], ki we mere aur tum-
háre darmiyán nishán howeṉ, táki
tum jáno ki maiṉ ḲHUDÁWAND
tumhárá Ḳhudá húṉ.
21 Lekin un ke farzandoṉ ne
mujh se bagáwat kí[h]; we mere
ahkám par na chalte the, aur mere
qánúnoṉ ko na mánte the, ki un
par 'amal kareṉ, jin par agar insán
'amal kare to un se jíegá[i], aur we
mere sabtoṉ ko nápák karte the:
tab maiṉ ne kahá, ki maiṉ apná
qahr un par uṇḍelúṉgá, aur bayá-
bán meṉ apná gazab un par ká-
mil kar dúṉgá[k].
22 Báwujúd us ke maiṉ ne apná
háth khíṉchá[l], aur apne nám ke
liye aisá kiyá[m], táki wuh un qau-
moṉ ke huzúr, jin kí nazar ke áge
maiṉ unheṉ báhar láyá thá, nápák
na kiyá jáwe.
23 Phir maiṉ ne bayábán meṉ
un par apná háth uṭháyá, ki maiṉ
unheṉ qaumoṉ meṉ áwára karúṉ-
gá, aur mulkoṉ meṉ unheṉ pará-
ganda karúṉgá[n];
24 Is liye ki we mere hukmoṉ
ko na mánte the, aur mere qánún-
oṉ ko haqír jánte the[o], aur mere
sabtoṉ ko nápák karte the, aur
un kí ánkheṉ un ke bápdádoṉ ke
butoṉ par thíṉ[p].
25 Aur maiṉ ne unheṉ wuh sun-
nateṉ díṉ jo bhalí na thíṉ, aur
wuh qánún jin se we jíte na ra-
heṉ[q];
26 Aur maiṉ ne unheṉ un hí ke
hadyoṉ se, ki we sab palauṭhoṉ
ko áte the ki ág meṉ se guzar já-
weṉ[r], nápák kiyá, táki maiṉ un-
heṉ ḳharáb karúṉ, aur we jáneṉ
ki ḲHUDÁWAND maiṉ húṉ[s].
27 ¶ Is liye, ai ádamzád, tú ahl
i Isráel se báteṉ kar, aur unheṉ
kah, ki Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ

Peshtar MASÍH se, 593 ke qaríb.

[e] Zab. 78. 38.
[f] Ist. 5. 32, 33. aur 6, aur 7, aur 8, aur 10, aur 11, aur 12 Abwáb.
[g] Yar. 17. 22. 12 áyat.
[h] Gin. 25. 1, 2. Ist. 9. 23, 24. aur 31. 27.
[i] 11, 13 áyateṉ.
[k] 8, 13 áyateṉ.
[l] Zab. 78. 38. 17 áyat.
[m] 9, 14 áyateṉ.
[n] Ahb. 26. 33. Ist. 28. 64. Zab. 106. 27. Yar. 15. 4.
[o] 13, 16 áyateṉ.
[p] Dekho Hiz. 6. 9.
[q] Dekho Zab. 81. 12. 39 áyat. Rúm. 1. 24. 2 Tas. 2. 11.
[r] 2 Sal. 17. 17. aur 21. 6. 2 Taw. 28. 3. aur 33. 6. Yar 32. 35. Hiz. 16. 20, 21.
[s] Hiz. 6. 7.

Peshtar MASÍH se, 593 ke qaríb.

kahtá hai, ki Siwá is ke, tumháre
bápdádon ne aise kám karke merí
takfír kí[t], aur merá gunáh karke
khatákár húe.
28 Ki jab main unhen us mulk
men láyá, jise unhen dene ko
main ne apná háth utháyá thá,
tab unhon ne har ek únche pahár
ko[u], aur sáre ghane darakhton
ko dekhá, aur wahán apne zabí-
hon ko zabh kiyá, aur wahán apní
gazab-angez nazron ko guzráná,
aur wahán apní khushbúí[x] charh-
áí, aur wahán apne tapáwan tapáe.
29 Tab main ne unhen kahá, ki
Yih kaisá únchá makán hai jahán
tum játe ho? Tis par bhí us ká
nám únchá makán áj ke din tak
hai.
30 Is liye tú ahl i Isráel se kah, ki
Khudáwand YAHOWAH yún kahtá
hai, Kyá tum bhí apne bápdádon
ke taur par nápák húe ho? aur un
ke nafrat-angez kámon kí mánind
tum bhí zinákárí karte ho?
31 Kyúnki jab apne hadya char-
háte[y], aur apne beton ko nazr karte
ki we ág men hoke guzar karen,
tum apne sáre buton se apne taín
áj ke din tak nápák karte ho: so
ai ahl i Isráel, kyá main tumhen
ijázat dún ki mujh se kuchh púch-
ho[z]? Khudáwand YAHOWAH kahtá
hai, Mujhe apní hayát kí qasam,
mujh se púchhne kí ijázat tumhen
na milegí.
32 Aur wuh jo tumháre jí men
átá hai[a], ki tum kahte ho, ki Ham
gair qaumon kí mánind honge,
aur mulkon kí gurohon kí mánind
ham lakrí aur patthar ko pújenge,
so kabhí na hogá.
33 ¶ Khudáwand YAHOWAH kah-
tá hai, ki Mujhe apní hayát kí
qasam, ki main zoráwar háth se
aur qawí bázú se[b], gazab názil
karke, tum par saltanat karúngá:
34 Aur main zoráwar háth se
aur lambe bázú se, qahr názil
karke, tumhen qaumon men se
báhar nikál láúngá, aur un mul-
kon men se jin men tum pará-
ganda húe ho, jam'a karúngá,
35 Aur main tumhen qaumon
ke bayábán men láúngá, aur rúba-
rú tum se mubáhasa karúngá[c].
36 Jis taráh se main ne tumháre
bápdádon ke sáth Misr ke mulk
ke bayábán men mubáhasa kiyá,
Khudáwand YAHOWAH kahtá hai,

[t] Rúm. 2. 24.
[u] Yas. 57. 5, wag. Hiz. 6. 13.
[x] Hiz. 16. 19.
[y] 26 áyat.
[z] 3 áyat.
[a] Hiz. 11. 5.
[b] Yar. 21. 5.
[c] Yar. 2. 9, 35. Hiz. 17. 20.

us hí tarah main tum se bhí mu-
báhasa karúngá[d].
37 Aur main tumhen chharí ke
níche se chaláúngá[e], aur tumhen
'ahd ke band men láúngá.
38 Aur main tum se un logon
ko, jo sarkash aur mujh se bágí
hain, judá karúngá[f]: main unhen
us mulk se jis men we safar karke
gaye nikál dúngá, par we Isráel
ke mulk men na áne páwenge[g],
táki tum jáno ki main KHUDA-
WAND hún[h].
39 Aur tum se jo ahl i Isráel ho,
Khudáwand YAHOWAH yún kahtá
hai, ki Agar merí na sunoge, to
jáo, aur ba'd is ke bhí har ek
apne apne but kí 'ibádat karo[i],
par apní qurbáníon se, aur apní
múraton se merá muqaddas nám
phir nápák mat karo[k].
40 Kyúnki Khudáwand YAHO-
WAH yún kahtá hai, ki Mere
muqaddas pahár par, Isráel ke
únche pahár par, tamám ahl i
Isráel, sab jo mulk men hain,
merí bandagí karenge[l]; wahán
main unhen qabúl karúngá, aur
wahán main tumháre charháwe
aur tumháre nazron ke pahle
phal ko, aur tumhárí muqaddas
chízen pasand karúngá[m].
41 Jab main tumhen qaumon
men se nikál láúngá, aur un mul-
kon men se, jin men tum pará-
ganda húe ho, jam'a karúngá,
tab main tumhen khushbúí kí má-
nind[n] qabúl karúngá, aur gair
qaumon kí nazar ke áge tum se
merí taqdís kí jáegí.
42 Aur jab main tumhen Isráel
ke mulk men, us zamín men, jis kí
bábat main ne tumháre bápdádon
par háth utháyá ki tumhen dúngá,
láyá[o], tab tum jánoge ki main
KHUDAWAND hún[p].
43 Aur wahán tum apne dastúr-
on ko, aur apne kámon ko, jin
se tum nápák húe ho, yád kar-
oge[q], aur tum apní sárí badká-
ríon ke sabab apní nazar men
ghinaune hoge[r].
44 Khudáwand YAHOWAH kahtá,
ki Ai ahl i Isráel, jab main tum-
háre bure dastúron aur kharáb
kámon ke mutábiq nahín, balki
apne nám kí khátir[s] tum se sulúk
karúngá, tab tum jánoge, ki main
KHUDAWAND hún[t].
45 ¶ Aur KHUDAWAND ká ka-

Peshtar MASÍH se, 593 ke qaríb.

[d] Dekho Gin. 14. 21, 22, 23, 28, 29.
[e] Ahb. 27. 32. Yar. 33. 13.
[f] Hiz. 34. 17, 20. Mat. 25. 32, 33.
[g] Yar. 44. 14.
[h] Hiz. 6. 7. aur 15. 7. aur 23. 49.
[i] Qáz. 10. 14. Zab. 81. 12. 'Amús 4. 4.
[k] Yas. 1. 13. Hiz. 23. 38, 39.
[l] Yas. 2. 2, 3. Hiz. 17. 23. Mík. 4. 1.
[m] Yas. 56. 7. aur 60. 7. Zak. 8. 20, wag. Mal. 3. 4. Rúm. 12. 1.
[n] Afs. 5. 2. Filip. 4. 18.
[o] Hiz. 11. 17. aur 34. 13. aur 36. 24.
[p] 38, 44 áyaten. Hiz. 36. 23. aur 38. 23.
[q] Hiz. 16. 61.
[r] Ahb. 26. 39. Hiz. 6. 9. Hús. 5. 15.
[s] Hiz. 36. 22.
[t] 38 áyat. Hiz. 24. 24.

Peshtar MASÍH se, 593 ke qaríb.

lám mujhe áyá, aur us ne kahá, ki

46 Ai ádamzád, janúb kí samt mutawajjih ho[u], aur dakhin kí taraf báteṉ kar, aur janúb ke maidán ke jangal kí jánib nubúwat kar;

47 Aur janúb ke jangal se kah, ki ḲHUDÁWAND ká kalám sun; Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ farmátá, ki Dekh, maiṉ tujh meṉ ek ág bhaṛkáúṉgá[x], aur wuh har ek hará daraḳht[y] aur har ek súkhá daraḳht jo tujh meṉ hai, khá legí; us dhadhaktí ág ká shu'ala na bujhegá, aur janúb se shimál tak[z] sab ke muṉh us se jal jáeṉge.

48 Aur sáre bashar dekheṉge, ki maiṉ ḲHUDÁWAND ne use sulgáyá; wuh na bujhegí.

49 Tab maiṉ ne kahá, ki Háe! Ḳhudáwand YAHOWÁH, we to merí bábat kahte haiṉ, Kyá wuh tamsíleṉ nahíṉ kahtá?

[u] Hiz. 6. 2. aur 21. 2.
[x] Yar. 21. 14.
[y] Lúq. 23. 31.
[z] Hiz. 21. 4.

XXI BÁB.

1 *Hizqiel áheṉ márke áp ko logoṉ ke sámhne ek nishán dikhlátá, aur is par Yarúsalam kí honewálí barbádí kí ḳhabar detá.* 8 *Ek tez aur chamkáí húí talwár,* 18 *Yarúsalam par,* 25 *aur sárí mamlukat par,* 28 *aur Baní 'Ammún par chaláí játí hai.*

593.

TAB ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, tú Yarúsalam kí taraf mutawajjih ho[a], aur muqaddas makánoṉ kí samt apná kalám ḍál, aur Isráel kí zamín kí barbádí kí peshíngoí kar[b],

3 Aur Isráel kí zamín se kah, ki ḲHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Dekh, maiṉ terá muḳhálif húṉ, aur apní talwár ko miyán se nikálúṉgá, aur tere sádiqoṉ aur tere badkároṉ ko tere darmiyán káṭ ḍálúṉgá[c].

4 So is liye ki maiṉ tere darmiyán ke sádiqoṉ aur badkároṉ ko káṭ ḍálúṉgá, is liye merí talwár apní miyán se nikalke, janúb se shimál tak[d], sáre jándároṉ par chalegí:

5 Aur sáre bashar jáneṉge, ki maiṉ ḲHUDÁWAND ne apní talwár miyán se khíṉchí hai; wuh phir us meṉ na jáegí.

6 So ai ádamzád, kamar kí shikastagí se áheṉ már, aur talḳhkámí se un kí áṉkhoṉ ke sámhne ṭhanḍí sáṉs bhar[e].

7 Aur aisá hogá, ki jab we tujhe púchheṉ, ki Tú kyúṉ háe háe kartá hai, to jawáb de, ki us áwáza ke liye, kyúṉki wuh átá hai; aur sáre dil pighal jáeṉge, aur sáre háth ḍhíle hoṉge, aur sáre jí ḍúb jáeṉge, aur sáre ghuṭne pání ho jáeṉge[f]: Ḳhudáwand YAHOWÁH kahtá hai, ki Dekh, wuh átá hai, aur wáqi' hojáegá.

8 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

9 Ai ádamzád, nubúwat kar, aur kah, ki ḲHUDÁWAND yúṉ farmátá hai, ki Tú kah, Ek talwár, ek talwár hai, wuh tez kí gayí, aur saiqal bhí gayí hai[g].

10 Us par báṛ kí gayí, táki us se baṛí ḳhúnrezí kí jáwe; wuh saiqal kí gayí táki wuh chamke: phir kyá ham ḳhush howeṉ? mere beṭe ká 'asá sab lakṛí ko haqír jántá.

11 Aur us ne use saiqal karne ko diyá, tá ki wuh háth meṉ chaláí jáwe; wuh tez aur saiqal kí gayí tá ki qatl karnewále ke háth meṉ dí jáwe[h].

12 Ai ádamzád, tú ro roke chillá, ki wuh mere logoṉ par chalegí, wuh Isráel ke sab sardároṉ par hogí, we mere logoṉ samet talwár ko sompe gaye haiṉ: is liye tú rán par háth már[i].

13 Yaqínan wuh ázmáí gayí[k], aur agar 'asá use haqír jáne, to kyá? wuh nábúd hogá[l], Ḳhudáwand YAHOWÁH farmátá hai.

14 Aur ai ádamzád, tú nubúwat kar, aur tálí már[m], aur talwár tísre martaba do-dastí kar, wuh talwár jo || ḳhúnrezí kí hai; wuh ek talwár hai, jo buzurgoṉ ko már ḍáltí hai, jo ḳhalwat-ḳhánoṉ meṉ paiṭhtí hai[n].

15 Maiṉ ne yih ḍarání talwár un ke sáre darwázoṉ ke muqábil rakhí hai, táki un ke dil pighal jáweṉ, aur bahut máre paṛeṉ. Háe, yih chamkáí gayí, unheṉ qatl karne ko tez kí gayí[o]!

16 Us ráh já, yá is ráh, dahne yá báeṉ[p], jidhar terá muṉh paṛe.

17 Aur maiṉ bhí tálí márúṉgá[q], aur apne qahr ko taskíṉ dúṉgá[r]: maiṉ ḲHUDÁWAND ne farmáyá hai.

18 ¶ Aur ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

19 Ai ádamzád, tú apne liye do

[a] Hiz. 20. 46.
[b] Ist. 32. 2. 'Amús 7. 16. Mík. 2. 6, 11.
[c] Aiy. 9. 22.
[d] Hiz. 20. 47.
[e] Yas. 22. 4.

Peshtar MASÍH se, 593.

[f] Hiz. 7. 17.
[g] Ist. 32. 41. 15, 28 áyateṉ.
[h] 19 áyat.
[i] Yar. 31. 19.
[k] Aiy. 9. 23. 2 Qur. 8. 2.
[l] 27 áyat.
[m] Gin. 24. 10. 17 áyat. Hiz. 6. 11.
|| 'Ibrání meṉ, *maqtúloṉ kí.*
[n] 1 Sal. 20. 30. aur 22. 25.
[o] 10, 28 áyateṉ.
[p] Hiz. 14. 17.
[q] 14 áyat. Hiz. 22. 13.
[r] Hiz. 5. 13.

Peshtar Masíh se, 593.

ráheṉ nikál, jin meṉ Bábul ke
bádsháh kí talwár áwe: ek hí
mulk se we donoṉ ráheṉ nikleṉ:
aur ek nishán baná, shahr kí ráh
ke sire meṉ use baná.
20 Ek ráh nikál, ki us meṉ tal-
wár baní 'Ammún kí Rabbat[s] par
áwe, aur ek ráh Yahúdáh ke
mahsúr shahr Yarúsalam par ni-
kál.
21 Ki Bábul ká bádsháh waháṉ
jaháṉ se †ráh kaṭṭí hai, doráhe ke
sire par, khaṛá hogá, ki rammálí
kare, aur tíroṉ se qur'a ḍále, aur
‖putloṉ se suwál kare, aur jigar
par nazar kare.
22 Us ke dahne háth Yarúsalam
ká qur'a paṛegá, ki manjaníq la-
gáwe, ki jang ká na'ra márne ke
liye muṉh khole, ki lalkár lalkárke
apní áwáz buland kare[t], ki man-
janíq pháṭakoṉ par lagáwe[u], ki
damdama bándhe, ki burj ba-
náwe.
23 Aur un kí nazar meṉ yih
aisá hogá jaisá jhúṭhá shugún,
ya'ne, un ke liye jo qasam kháte
the[x], par wuh us badkárí ko yád
karegá ki we pakṛe jáweṉ.
24 Is liye Ḳhudáwand Yahowah
yúṉ kahtá hai, ki Azbaski tum ne
apní badkárí ko yád diláyá, ky-
úṉki tumháre gunáh 'aláníya haiṉ,
yaháṉ tak, ki tumháre sáre ká-
moṉ meṉ tumhárí ḳhatáeṉ dekh
paṛtí haiṉ, háṉ, is liye ki tum ne
wuh yád diláyá, tum háth meṉ
giriftár ho jáoge.
25 ¶ Are tú bedín sharír Isráel
ke bádsháh[y], terá din áyá[z], jis
waqt terí badkárí anjám ko pa-
hunchegí;
26 Ḳhudáwand Yahowah yúṉ
farmátá hai, ki Kaláh utár, aur táj
dúr kar de; yih aisá na rahegá:
past ko buland kar, aur buland
ko past kar[a].
27 Maiṉ hí use ulaṭ, ulaṭ, ulaṭ
dúṉgá: yih phir na hogá, aur jab
ki wuh, jis ká haqq hai, áwegá,
maiṉ wuh use dúṉgá[b].
28 ¶ Aur tú, ai ádamzád, nubú-
wat kar, aur kah, ki Ḳhudáwand
Yahowah baní 'Ammún kí, aur
un kí malámat kí bábat[c] yúṉ far-
mátá hai, ki tú kah, ki Talwár,
khíṉchí húí talwár, wuh ḳhúnrezí
ke liye saiqal kí gayí, tá ki cha-
mak ke sabab se faná kare[d]:
29 Jab tak we tere liye dhokhá

[s] Yar. 49. 2. Hiz. 25. 5. 'Amús 1. 14.
† 'Ibrání meṉ, *saṛak ki má.*
‖ 'Ibrání meṉ, *Tiráfím.*
[t] Yar. 51. 14.
[u] Hiz. 4. 2.
[x] Hiz. 17. 13, 15, 16, 18.
[y] 2 Taw. 36. 13. Yar. 52. 2. Hiz. 17. 19.
[z] 29 áyat. Hiz. 35. 5.
[a] Hiz. 17. 24. Lúq. 1. 52.
[b] Paid. 49. 10. 13 áyat. Lúq. 1. 32, 33. Yúh. 1. 49.
[c] Yar. 49. 1. Hiz. 25. 2, 3, 6. Saf. 2. 8, 9, 10.
[d] 9, 10 áyateṉ.

dekhte haiṉ[e], aur we tujh ko
jhúṭhá raml kahte haiṉ, ki tujh
ko un kí gardanoṉ par láweṉ jo
badkároṉ meṉ se máre gaye, jin
ká din, ki jis meṉ un kí badkárí
ke anjám honge, á pahunchá[f].
30 Kyá maiṉ use miyán meṉ
phir karáúṉgá[g]? maiṉ terí paid-
áish ke makán meṉ aur tere ja-
nam kí zamín meṉ[h] terá insáf
karúṉgá[i],
31 Aur maiṉ apná qahr tujh par
unḍelúṉgá[k], aur apne gazab kí
ág tujh par phúnkúṉgá[l], aur tujh
ko haiwání ádmíoṉ ke háth meṉ,
jo ujáṛne meṉ chatur haiṉ, kar
dúṉgá.
32 Tú ág ke liye índhan hogá,
aur terá lahú zamín ke bích
paṛegá, aur terá zikr pher kiyá
na jáegá[m], kyúṉki maiṉ Ḳhudá-
wand ne kahá hai.

XXII BÁB.

1 *Jo gunáh log Yarúsalam hí meṉ karte the un kí fihrist.* 13 *Jis tarah se dhát kí mail tanúr meṉ jal játí us hí tarah Ḳhudá un logoṉ ko bhasam kar degá.* 23 *Mahz bediní jo húí nabioṉ, aur káhinoṉ, aur amíroṉ, aur 'ámm logoṉ kí bhí.*

AUR Ḳhudáwand ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá, ki
2 Ai ádamzád, kyá tú mubáhasa
karegá[a], kyá tú is ḳhúní shahr[b]
se mubáhasa karegá? tú us ke
sáre nafratí kám us ko dikhlá;
3 Aur kah, ki Ḳhudáwand Yaho-
wah yúṉ farmátá hai, ki Ai shahr,
tú apne bích meṉ ḳhúnrezí kartá
hai, táki terá waqt áwe, aur tú
apne wáste butoṉ ko nápákí ke
liye banátá hai.
4 Tú us ḳhún ke sabab se, jo tú
ne baháyá, mujrim ṭhahrá[c]; aur tú
butoṉ ko banáke nápák húá; tú
ne apne dinoṉ ko nazdík karwáyá,
aur apne barasoṉ tak pahunchá
hai: is liye maiṉ ne tujhe qau-
moṉ kí já e malámat aur mulkoṉ
ká ṭhaṭṭhá kiyá[d].
5 Jo log tujh se nazdík yá dúr
haiṉ tujhe ṭhaṭṭhá máreṉge, ki
terá nám bad, aur tú fasádí mash-
húr hai.
6 Dekh, Isráel ke sardár[e], sab
ke sab jo tujh meṉ haiṉ apne
maqdúr bhar ḳhúnrezí par mus-
ta'idd the.
7 Tere bích unhoṉ ne má báp
ko haqír jáná hai[f]: unhoṉ ne tere

Peshtar Masíh se, 593.
[e] Hiz. 12. 24. aur 22. 28.
[f] 25 áyat. Aiy. 18. 20. Zab. 37. 13.
[g] Yar. 47. 6, 7.
[h] Hiz. 16. 3.
[i] Paid. 15. 14. Hiz. 16. 38.
[k] Hiz. 7. 8. aur 14. 19. aur 22. 22.
[l] Hiz. 22. 20, 21.
[m] Hiz. 25. 10.
[a] Hiz. 20. 4. aur 23. 36.
[b] Hiz. 24. 6, 9. Nahúm 3. 1.
[c] 2 Sal. 21. 16.
[d] Ist. 28. 37. 1 Sal. 9. 7. Hiz. 5. 14. Dán. 9. 16.
[e] Yas. 1. 23. Mík. 3. 1, 2, 3. Saf. 3. 3.
[f] Ist. 27. 16.

Peshtar MASÍH se, 593.

darmiyán pardesíoṉ par zulm kiyá
hai: unhoṉ ne tujh meṉ yatímoṉ
aur bewoṉ ko dukh diyá hai[g].
8 Tú ne mere maqdisoṉ ko ná-
chíz jáná hai[h], aur mere sabtoṉ
ko zalíl kiyá hai[i].
9 Tere bích meṉ we log haiṉ jo
chugul-ḳhorí karke ḳhún karwáte
haiṉ[k]: aur tere darmiyán we haiṉ
jo paháṛoṉ par chaṛhke kháte
haiṉ[l]: tere bích meṉ we haiṉ jo
mastíáṉ karte haiṉ.
10 Tere bích unhoṉ ne apne má
báp ko be-satr kiyá[m]: tere bích
unhoṉ ne us 'aurat se, jo haiz ke
sabab ḳhárij kí gayí thí[n], mubá-
sharat kí hai.
11 Har ek ne dúsre kí jorú se
burá kám kiyá hai[o]; aur har ek
ne badzátí se apní bahú ko rakh
ḍálá hai[p]; aur kisí ne apní bahin,
apne báp kí beṭí ko, tere darmiyán
ḳharáb kiyá hai[q].
12 Tere bích meṉ unhoṉ ne
rishwat leke[r] ḳhún kiyá; tú ne
byáj aur súd liyá hai[s], aur zulm
karke apne paṛosí ko lúṭá hai, aur
mujhe farámosh kiyá[t], Ḳhudá-
wand YAHOWAH kahtá hai.
13 ¶ Dekh, maiṉ tere ná-rawá
naf'a ke sabab jo tú ne kiyá, aur
terí ḳhúnrezí ke bá'is jo tere
bích meṉ húí hai, maiṉ ne apne
háth par háth márá hai[u].
14 Kyá terá dil sambhalegá, aur
tere háthoṉ meṉ zor rahegá, us din
meṉ jab maiṉ terá mu'ámala chu-
káúṉgá[x]? maiṉ ḲHUDAWAND ne
kahá hai, aur maiṉ hí karúṉgá[y].
15 Maiṉ tujh ko qaumoṉ meṉ
khinḍá dúṉgá, aur tujhe mulkoṉ
meṉ parágandá karúṉgá[z], aur
terí gandagí, jo tujh meṉ hai, ná-
búd kar dúṉgá[a];
16 Aur tú qaumoṉ kí nazar ke
áge áp apne taíṉ nápák jánegá,
aur ma'lúm karegá, ki maiṉ ḲHU-
DAWAND húṉ[b].
17 Aur ḲHUDAWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne kahá,
ki
18 Ai ádamzád, ahl i Isráel mere
liye mail ho gaye haiṉ[c]: we sab
pítal, aur rángá, aur lohá, aur
sísá haiṉ, jo ghaṛiye meṉ jhonk
diye jáweṉ: we aise haiṉ jaisá
rúpe ká mail hotá hai.
19 Is liye Ḳhudáwand YAHOWAH
yúṉ kahtá hai, ki Is wáste ki tum
sab mail hogaye ho, so ab dekho,

g Ḳhur. 22. 21, 22.
h 26 áyat.
i Ahb. 19. 30. Hiz. 23. 38.
k Ḳhur. 23. 1. Ahb. 19. 16.
l Hiz. 18. 6, 11.
m Ahb. 18. 7, 8. aur 20. 11. 1 Qur. 5. 1.
n Ahb. 18. 19. aur 20. 18. Hiz. 18. 6.
o Ahb. 18. 20. aur 20. 10. Ist. 22. 22. Yar. 5. 8. Hiz. 18. 11.
p Ahb. 18. 15. aur 20. 12.
q Ahb. 18. 9. aur 20. 17.
r Ḳhur. 23. 8. Ist. 16. 19. aur 27. 25.
s Ḳhur. 22. 25. Ahb. 25. 36. Ist. 23. 19. Hiz. 18. 13.
t Ist. 32. 18. Yar. 3. 21. Hiz. 23. 35.
u Hiz. 21. 17.
x Dekho Hiz. 21. 7.
y Hiz. 17. 24.
z Ist. 4. 27. aur 28. 25, 64. Hiz. 12. 14, 15.
a Hiz. 23. 27, 48.
b Zab. 9. 16. Hiz. 6. 7.
c Yas. 1. 22. Yar. 6. 28, wag. Dekho Zab. 119. 119.

maiṉ tumheṉ Yarúsalam ke bích
meṉ jam'a karúṉgá.
20 Jis tarah log rúpá, aur pítal,
aur lohá, aur sísá, aur rángá ko
ghaṛiye meṉ jam'a karte haiṉ,
aur un par ág bhaṛkáte tá ki un-
heṉ pighlá ḍáleṉ, isí tarah maiṉ
apne qahr meṉ, aur apne gazab
meṉ tumheṉ jam'a karúṉgá, aur
tumheṉ waháṉ chhoṛ dúṉgá, aur
tumheṉ pighláúṉgá.
21 Háṉ, maiṉ tumheṉ ikaṭṭhe
karúṉgá, aur apne gazab kí ág
tum par bhaṛkáúṉgá, aur tum us
ke bích meṉ pighláe jáoge[d].
22 Jis tarah rúpá ghaṛiye meṉ
galáyá játá hai, us hí tarah tum
us ke bích meṉ galáe jáoge, aur
tum jánoge ki mujh ḲHUDAWAND
ne apná gazab tum par unḍelá hai[e].
23 ¶ Aur ḲHUDAWAND ká ka-
lám mujhe pahunchá, aur us ne
kahá, ki
24 Ai ádamzád, us se kah, ki
Tú wuh zamín hai, jo sáf nahíṉ
kí gayí hai, jis par qahr ke din
meṉ páni kí bárish na húí.
25 Us ke darmiyán us ke nabíoṉ
ne eká kiyá hai[f]; we us sher ke
mánind haiṉ, jo garajtá aur shikár
ko pháṛ ḍáltá hai: we jánoṉ ko
khá gaye haiṉ[g]; unhoṉ ne mál
aur tuhfa chízoṉ ko chhín liyá[h];
unhoṉ ne us ke bích us kí bahute-
ríoṉ ko ránḍeṉ kar diyá.
26 Us ke káhinoṉ ne merí sha-
rí'at ko bigáṛá[i], aur mere maq-
disoṉ ko zalíl kiyá hai[k]; unhoṉ
ne pák aur nápák meṉ kuchh
farq na rakhá, unhoṉ ne najis
aur táhir ká imtiyáz nahíṉ kiyá
hai[l]: unhoṉ ne apní áṉkheṉ mere
sabtoṉ se churáíṉ, aur maiṉ un
meṉ be-'izzat húá.
27 Us ke sardár us ke andar
meṉ pháṛnewále bheṛiyoṉ ke má-
nind haiṉ[m], ki ḳhúnrezí karte,
aur jánoṉ ko halák karte haiṉ,
táki naf'a páweṉ.
28 Us ke nabí un par nikamma
kahgil karte haiṉ[n], dhokhá dekhte
aur jhúṭhí ḳhabareṉ dete haiṉ[o],
aur bolte haiṉ, ki Ḳhudáwand YA-
HOWAH yúṉ farmátá hai, hálánki
ḲHUDAWAND ne nahíṉ kahá hai.
29 Us mulk ke log sitamgarí
karte haiṉ, aur ḍakaití karte, aur
garíb aur muhtáj ko satáte[p], aur
pardesíoṉ par náhaqq saḳhtí karte
haiṉ[q].

Peshtar MASÍH se, 593.

d Hiz. 22. 20, 21, 22.
e Hiz. 20. 8, 33. 31 áyat.
f Hús. 6. 9.
g Mat. 23. 14.
h Mrk. 3. 11. Saf. 3. 3, 4.
i Mal. 2. 8.
k Ahb. 22. 2, wag. 1 Sam. 2. 29.
l Ahb. 10. 10. Yar. 15. 19. Hiz. 44. 23.
m Yas. 1. 23. Hiz. 22. 6. Mrk. 3. 2, 3, 9, 10, 11. Saf. 3. 3.
n Hiz. 13. 10.
o Hiz. 13. 6, 7. aur 21. 29.
p Yar. 5. 26, 27, 28. Hiz. 18. 12.
q Ḳhur. 22. 21. aur 23. 9. Ahb. 19. 33. Hiz. 22. 7.

Peshtar MASÍH se, 593.

r Yar. 5. 1.
s Hiz. 13. 5.
t Zab. 106. 23.
u 22 áyat.
x Hiz. 9. 10. aur 11. 21. aur 16. 43.

30 Main ne un ke darmiyán ek
shakhs dhúndhá[r], jo iháta bándhe[s],
aur us sarzamín ke liye us ke da-
rár men mere sámhne khará ho[t],
táki main use wírán na karún,
par koí na milá.
31 Is sabab main apná qahr un
par undelúngá[u], aur apne gazab
kí ág se unhen faná karúngá, aur
main un ke kámon ko un ke siron
par dálúngá, Khudáwand YAHO-
WAH kahtá hai[x].

XXIII BAB.

1 *Bábat un zinákárion kí jo Aholah aur Aho-
libah ne kí thín. 22 Áfaten jo Aholibah
ke 'áshiqon ke wasíla se us par áwengí. 36
Nabí donon bahinon ko un kí zinákárion ke
sabab se sakht malámat kartá, 45 aur unhen
ánewálí baláon kí khabar detá.*

593.

AUR KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá, ki
2 Ai ádamzád, do 'auraten[a] thín,
jo ek hí má ke pet se paidá húín.
3 Unhon ne Misr men zinákárí
kí[b]; we apní jawání men[c] yár-
báz húín; wahán un kí chhátíán
malí gayín, aur wahán un kí bikr
ke pistán chhúe gaye.
4 Un men kí barí ká nám Aho-
lah, aur us kí bahin Aholibah:
aur we merí jorúán húín, aur bete
betíán janín[d]. Un ke ye nám;
|| Aholah, Samrún hai; aur || Aholi-
bah, Yarúsalam.
5 Aur Aholah ne, jin dinon men
wuh merí thí, chhinálá karne lagí:
aur apne yáron par, ya'ne, Asú-
ríon[e] par, jo hamsáya the, marne
lagí,
6 Ki we sar-lashkar, aur háki-
mán the, aur sab ke sab dil-pasand
jawán mard, aur sawár the jo
ghoron par charhe the, aur arga-
wání poshák pahine húe the.
7 Is tarah us ne un sab ke sáth
jo Asúr ke barguzída mard the,
aur un sab ke sáth, jin par wuh
martí thí, chhinálá kiyá: us ne áp
ko sáre buton se nápák kiyá.
8 Us ne hargiz us zinákárí ko,
jis kí us ko Misr men 'ádat ho-
gayí thí, na chhorá[f]; kyúnki unhon
ne us kí jawání men us se khal-
wat kí thí, unhon ne us kí bikr ke
pistánon ko malá thá, aur apní
ziná us par undelí thí.
9 Is liye main ne use us ke yá-
ron ke háth men, hán, Asúríon ke
háth men, jin par wuh martí thí,
kar diyá[g].

a Yar. 3. 7, 8, 10. Hiz. 16. 46.
b Ahb. 17. 7. Yash. 24. 14. Hiz. 20. 8.
c Hiz. 16. 22.
d Hiz. 16. 8, 20.
|| Ya'ne, *Us ká khaima.*
|| Ya'ne, *Merá khaima us men hai.* 1 Sal. 8. 29.
e 2 Sal. 15. 19. aur 16. 7. aur 17. 3. Hús. 8. 9.
f 3 áyat.
g 2 Sal. 17. 3, 4, 5, 6, 23. aur 18. 9, 10, 11.

10 Unhon ne us ko be-satr kiyá[h],
us ke beton aur betíon ko chhín
liyá, aur use talwár se már dálá:
so wuh 'auraton ke darmiyán an-
gusht-numá húí, kyúnki unhon
use 'adálat se sazá dí.
11 Aur us kí bahin Aholibah ne
yih sab kuchh dekhá[i], par wuh
shahwat-parastí men us se badtar
húí[k], aur us ne apní bahin kí ziná-
kárí kí nisbat se ziyáda zinákárí kí.
12 Wuh baní Asúr[l], ya'ne, un sar-
lashkáron aur hákimon par, jo us
ke hamsáya the, jo bharkílí po-
shák pahinte the, aur ghoron par
charhte the[m], aur sab ke sab dil-
pasand jawán mard the, marne
lagí.
13 Aur main ne dekhá, ki wuh
nápák hogayí; un donon kí ek hí
ráh rasm thí.
14 Balki us ne zinákárí ziyáda
kí: kyúnki jab us ne díwár par
mardon kí súraten dekhín, jo
Kasdíon kí taswíren shangarf se
khínchí húí thín,
15 Aur ki un ke kamaron par
patke kase húe the, aur un ke
siron par achchhí rangín pagríán
thín, aur ki sab ke sab dekhne
men sar-lashkar hain, Bábul ke
beton se mushábih, jin ká watan
Kasdistán hai;
16 Tab dekhte hí wuh un par
marne lagí[n], aur qásidon ko Kas-
díon ke mulk men un pás bhejá:
17 So Bábul ke bete us pás áke
'ishq ke bistar par charhe, aur
unhon ne us se ziná karke use
álúda kiyá, aur jab wuh un se
nápák húí, to us ká jí un se phir
gayá[o].
18 Aur jab us kí zinákárí 'alá-
niya húí, aur us kí barahnagí be-
satr húí, tab jaisá merá jí us kí
bahin se hat gayá thá, waisá merá
dil us se bhí hatá[p].
19 Tis par bhí us ne, apní jawání
ke dinon ko yád karke, jab wuh
Misr kí zamín men chhinálá kartí
thí[q], zinákárí par zinákárí kí.
20 So wuh phir apne un yáron
par marne lagí, jin ká badan[r]
gadhon ká sá badan, aur jin ká
inzál ghoron ká sá inzál thá.
21 Is tarah se tú ne apní jawání
kí shahwat-parastí, ki jis waqt
Misrí terí jawání ke pistánon ke
sabab terí chhátíán malte the,
phir yád diláí.

Peshtar MASÍH se, 593.

h Hiz. 16. 37, 41.
i Yar. 3. 8.
k Yar. 3. 11. Hiz. 16. 47, 51.
l 2 Sal. 16. 7, 10. 2 Taw. 28. 16,—23. Hiz. 16. 28.
m 6, 23 áyaten.
n 2 Sal. 24. 1. Hiz. 16. 29.
o 22, 28 áyaten.
p Yar. 6. 8.
q 3 áyat.
r Hiz. 16. 26.

Peshtar MASÍH se, 593.

22 ¶ Is liye, ai Aholibah, Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Dekh, main un yáron ko jin se terá jí phir gayá hai, ubhárúngá ki tujh se mukhálafat karen, aur unhen bulá láúngá ki we tujhe cháron taraf se gher lewen[s].

23 Bábul ke beton ko aur sáre Kasdíon ko, Fikod[t], aur Sho'a, aur Qo'a, aur un ke sáth Asúr ke sáre beton ko, sab dilpasand jawán mardon ko, sarlashkaron aur hákimon ko, aur bare bare amíron aur námí logon ko, jo sab ke sab ghoron par sawár hote hain[u], tujh par charhá láúngá.

24 So we, rathon, aur chhakron, aur gurohon kí barí amboh ke sabab zoráwar hoke, tujh par hamla karenge; aur dhál aur pharí pakarke aur khod pahinke cháron taraf se tujhe gher lenge: main 'adálat ká kám unhen supurd karúngá, aur we apne áín ke mutábiq tujh par hukm karenge.

25 Aur main apní gairat ko terí barbádí par qáim karúngá, aur we bahutsí burí tarah tujh se pesh áwenge, aur we terí nák aur tere kán kát dálenge, aur tere báqí log talwár se máre jáenge: we tere beton aur betíon ko le lenge, aur jo kuchh terá báqí rahegá, ág se bhasam hogá.

26 Aur we terí poshák tujh se utárenge, aur tere latíf zewarát lút lenge[x].

27 Aur main terí shahwat-parastí aur terí zinákárí kí 'ádat, jo tú Misr kí zamín se[y] sáth le áí, mauqúf karáúngá[z], yahán tak ki tú ánkh utháke unhen phir na dekhegí, aur phir Misr ko yád na karegí.

28 Kyúnki Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Dekh, main tujhe un ke háth men, jin se tú be-zár hai[a], hán, un hí ke háth men jin se terá jí phir gayá hai[b], kar dúngá.

29 Aur we dushmanána sulúk tujh se karenge, aur terá sárá mál jo tú ne mihnat se paidá kiyá chhín lenge, aur tujhe nang dharang chhordenge[c], yahán tak ki terí shahwat-parastí, aur terí khabásat, aur terí zinákárí ká bhed terí ruswáí ke liye fásh hojáwegá.

30 Main is liye yih tujh se karúngá, ki tú ne zinákárí ke liye gair qaumon ká píchhá kiyá[d], aur un ke buton se nápák húí hai.

31 Tú apní bahin kí ráh par chalí hai, is liye main us ká piyála tere háth men dúngá[e].

32 Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, ki Tú apní bahin ke piyála se, jo gahrá aur bará hai, píegá; tú hansí jáegí, aur thatthon men uráí jáegí[f]; kyúnki us men bahutsí samáí hai.

33 Tú mastí aur ghabráhat se bhar jáegí; hairat aur wírání ká piyála terí bahin Samrún ká piyála hai.

34 Tú use píegí aur nichoregí[g], aur us kí thíkríán cháțegí, aur apní chhátíán nochegí; kyúnki main hí ne kahá hai, Khudáwand YAHOWAH farmátá hai.

35 Pas Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Azbaski tú mujhe bhúl gayí[h], aur mujhe apní píth ke píchhe phenk chalí[i], so tú bhí apní badzátí aur zinákárí ká bojh uthá le.

36 ¶ Phir KHUDAWAND ne mujhe kahá, Ai ádamzád, kyá tú Aholah aur Aholibah par hujjat sábit karegá[k]? hán, un ke ghinaune kám un par záhir kar[l]:

37 Ki unhon ne ziná kí, aur khún un ke háthon par lagá hai[m], aur unhon ne apne buton se ziná kí, aur un beton ko bhí, jinhen we mere liye janín, ág men guzráná[n], táki un ke liye kháná hon.

38 Us ke siwá, unhon ne mujh se yih kiyá hai, ki usí din unhon ne mere maqdis ko nápák kiyá, aur mere sabton ko hurmat na dí[o].

39 Kyúnki jab we apní aulád ko buton ke liye zabh kar chukín, tab we usí din mere maqdis men dákhil húín, tá ki use nápák karen; aur dekh, unhon ne mere ghar ke andar men aisá kám kiyá hai[p].

40 Balki tum ne dúr se mard buláe, aur un ke pás elchí bheje[q], aur dekh, we áe: tú un ke liye naháí[r], aur ánkhon men kájil lagáyá[s], aur banáo singár kiyá.

41 Aur tú nafís palang[t] par baithí, aur sámhne mez árásta kí, aur us par tú ne merá bakhúr aur merá 'itr dhará[u].

42 Aur logon ke ek hujúm kí áwáz thí, jo us ke sáth chahchahe karte the, aur 'awámm logon ke

[s] Hiz. 16. 37. 28 áyat.
[t] Yar. 50. 21.
[u] 12 áyat.
[x] Hiz. 16. 39.
[y] 3, 19 áyaten.
[z] Hiz. 16. 41. aur 22. 15.
[a] Hiz. 16. 37.
[b] 17 áyat.
[c] Hiz. 16. 39. 26 áyat.
[d] Hiz. 6. 9.
[e] Yar. 25. 15, wag.
[f] Hiz. 22. 4, 5.
[g] Zab. 75. 8. Yas. 51. 17.
[h] Yar. 2. 32. aur 3. 21. aur 13. 25. Hiz. 22. 12.
[i] 1 Sal. 14. 9. Naham. 9. 26.
[k] Hiz. 20. 4. aur 22. 2.
[l] Yas. 58. 1.
[m] Hiz. 16. 38. 45 áyat.
[n] Hiz. 16. 20, 21, 36, 45. aur 20. 26, 31.
[o] Hiz. 22. 8.
[p] 2 Sal. 21. 4.
[q] Yas. 57. 9.
[r] Rút 3. 3.
[s] 2 Sal. 9. 30. Yar. 4. 30.
[t] Ást. 1. 6. Yas. 57. 7. Ámús 2. 8. aur 6. 4.
[u] Ams. 7. 17. Hiz. 16. 18, 19. Hús. 2. 8.

Peshtar MASÍH se, 593.

siwá bayábán se || Sabáíoṉ ko láe ;
unhoṉ ne háthoṉ par kangan
pahine aur siroṉ par ḵhushnumá
táj rakhe the.
43 Tab maiṉ ne us kí bábat jo
zinákarí karke buṛhiyá hogayí thí,
kahá, Kyá yih log ab us se ziná
kareṉge, aur wuh un se karegí ?
44 Tad bhí we us pás gaye ; jis
tarah kisí chhinál ke pás játe
haiṉ, us hí tarah we un badzát
'auratoṉ Aholah aur Aholibah ke
pás gaye.
45 ¶ Lekin sádiq mard un ko
wuh sazá deṉge[x], jo ziná-karne-
wálíoṉ ko aur ḵhúní 'auratoṉ ko dí
játí hai ; ki we ziná-karnewálíáṉ
haiṉ, aur ḵhún un ke háthoṉ meṉ
lagá[y].
46 Kyúṉki Ḵhudáwand YAHO-
WÁH yúṉ farmátá hai, ki Maiṉ un
par ek guroh chaṛhá láúṉgá[z], aur
unheṉ chhoṛ dúṉgá, ki we zulm
uṭháweṉ, aur lúṭe jáweṉ.
47 Aur wuh guroh un par sang-
sár karegí[a], aur apní talwároṉ se
unheṉ már ḍálegí, un ke beṭoṉ
aur beṭíoṉ ko qatl karegí, aur un
ke gharoṉ ko ág se jalá degí[b].
48 Is tarah se maiṉ badzátí ko
zamín se kho dúṉgá[c], táki sárí
'auraten 'ibrat-pazír howeṉ, aur
tumhárí badzátí ke mutábiq na
kareṉ[d].
49 Aur we tumháre fisq o fajúr
ká badlá tum se leṉge, aur tum
apne butoṉ ke gunáhoṉ kí sazá
kí bardásht karoge[e], táki tum
jano, ki Ḵhudáwand YAHOWÁH
maiṉ hí húṉ[f].

|| *Yá, sharábioṉ ko.*
x Hiz. 16. 38.
y 37 áyat.
z Hiz. 16. 40.
a Hiz. 16. 40.
b 2 Taw. 36. 17, 19. Hiz. 24. 21.
c Hiz. 22. 15. 27 áyat.
d Ist. 13. 11. 2 Pat. 2. 6.
e 35 áyat.
f Hiz. 20. 38, 42, 44. aur 25. 5.

XXIV BÁB.

1 *Nabí ek ubaltí húí deg kí tamsíl látá,* 6 *aur us ke bayán meṉ yih záhir kartá ki Yarúsalam zarúratan gárat kiyá jáegá.* 15 *Nabí hukm pátá ki apní jorú kí lásh par nauha na kare,* 19 *tá ki logoṉ par yih áshkára ho, ki we áfateṉ jo Yahúdíoṉ par áyá cháhtí thíṉ to aisí baṛí hongí, ki un par nauha bhí karná námumkin hogá.*

590. PHIR nauweṉ baras ke dasweṉ
mahíne kí daswíṉ táríḵh
meṉ, ḴHUDÁWAND ká kalám mujh
tak pahunchá, aur us ne kahá, ki,
2 Ai ádamzád, áj ke din, háṉ,
áj hí ke din[a] ká nám likh rakh :
Sháh i Bábul ne 'ain isí din Yarú-
salam par ḵhurúj kiyá.
3 Aur us bágí ḵhándán ke haqq
meṉ ek tamsíl bol[b], aur unheṉ
kah, ki Ḵhudáwand YAHOWÁH yúṉ
farmátá hai, ki Ek degcha chaṛhá,
háṉ, use chaṛhá de, aur us meṉ
pání bhí ḍál[c].
4 Us ke muchche us meṉ
chhoṛ de, achchhe achchhe much-
che, ráneṉ, aur sháne, aur suthrí
suthrí haḍḍíáṉ us meṉ bhar de.
5 Aur galla meṉ se chun chunke
le, aur us ke tale haḍḍíáṉ jalá,
aur use ḵhúb josh de ; aur aisí
ánch kar ki haḍḍíáṉ us meṉ ḵhúb
pakeṉ.
6 ¶ Is liye Ḵhudáwand YAHOWÁH
yúṉ farmátá hai, Us ḵhúní shahr
par wáwailá hai[d], aur us deg par,
jis meṉ zangár lagá hai, aur us
ká zangár us par se utárá nahíṉ
gayá ! ek ek ṭukrá karke us meṉ
se nikál, aur us par qur'a na paṛe[e].
7 Kyúṉki us ká ḵhún us ke
darmiyán hai ; us ne nangí chaṭán
par use biṭáyá ; zamín par use
nahíṉ giráyá ki ḵhák meṉ chhip
jáe[f] :
8 Tá ki us ke bá'is se gazab
názil ho, aur intiqám liyá jáwe,
maiṉ ne us ká ḵhún nangí chaṭán
par lagá diyá, táki wuh ḍhámpá
na jáe[g].
9 Is liye Ḵhudáwand YAHOWÁH
yúṉ farmátá hai, Wáwailá us
ḵhúní shahr par[h] ! maiṉ índhan
ká baṛá ḍher lagáúṉgá.
10 Lakṛíoṉ ká ambár karo, ág
sulgáo, gosht pakáo, aur loṉ mirch
lagáo, aur haḍḍíáṉ bhí jalá do.
11 Tab ḵhálí use angároṉ par
dharo, ki us ká pítal garmáwe aur
jale, aur us meṉ kí nápákí gal
jáe[i], aur us ká zangár faná howe.
12 Saḵht mihnat se wuh thakátí,
ki us ká baṛá zangár us meṉ se
nikal nahíṉ játá, ág meṉ bhí us
ká zangár baná rahtá hai.
13 Terí nápákí meṉ ḵhabásat
hai ; kyúṉki maiṉ tujhe pák kiyá
cháhtá húṉ, par tú pák nahíṉ
hotí hai : tú apní nápákí se phir
pák na hogí, jab tak maiṉ apná
qahr tujh par názil na kar
chukúṉ[k].
14 Mujh ḴHUDÁWAND ne yih
kahá hai[l] ; yih hojáegá, aur maiṉ
use karúṉgá ; maiṉ na haṭúṉgá,
na chhoṛúṉgá, na pachhtáúṉgá[m] :
terí ráh aur tere kámoṉ ke mutá-
biq terá insáf kiyá jáegá, Ḵhudá-
wand YAHOWÁH farmátá hai.
15 ¶ Phir ḴHUDÁWAND ká ka-
lám mujhe pahunchá, aur us ne
kahá,

a 2 Sal. 25. 1. Yar 39. 1. aur 52. 4.
b Hiz. 17. 2.

Peshtar MASÍH se, 590.

c Dekho Yar. 1. 13. Hiz. 11. 3.
d Hiz. 22. 3. aur 23. 37. 9 áyat.
e Dekho 2 Sam. 8. 2. Yúel 3. 3. 'Abad. 11. Nahúm 3. 10.
f Ahb. 17. 13. Ist. 12. 16, 24.
g Mat. 7. 2.
h 6 áyat. Nahúm 3. 1. Hab. 2. 12.
i Hiz. 22. 15.
k Hiz. 5. 13. aur 8. 18. aur 16. 42.
l 1 Sam. 15. 29.
m Hiz. 5. 11.

Peshtar MASÍH se, 590.

16 Ai ádamzád, dekh, main̲ terí
ánkh kí piyárí ko marí se le
lún̲gá, par tú mátam na kar, na
royá kar, aur tere ánsú na bahen̲.
17 Chupke ṭhanḍí sánsen̲ bhar,
murda par nauha mat kar[n], sir
par apní pagṛí bándh[o], aur pán̲won̲
men̲ jútá pahin[p], aur apne honṭh-
on̲ ko mat ḍhámp[q], aur 'awámm
kí roṭí mat khá.
18 So main̲ ne subh ko logon̲ se
kalám kiyá, aur shám ko merí
jorú mar gayí: aur main̲ ne subh
ko aisá kiyá, jaisá main̲ ne hukm
páyá thá.
19 ¶ Tab logon̲ ne mujhe kahá,
ki Kyá tú hamen̲ na batáwegá,
ki ham par kyá honewálá hai jo
tú yún̲ kartá hai[r]?
20 So main̲ ne unhen̲ kahá, ki
KHUDÁWAND ká kalám mujhe
pahunchá, aur us ne kahá,
21 Isráel ke gharáne ko kah, ki
Ḵhudáwand YAHOWÁH yún̲ far-
mátá hai, ki Dekho, main̲ apne
maqdis ko, jo tumháre zor ká
faḵhr, aur tumhárí ánkh kí piyárí[s],
aur dil kí mahbúb hai, nápák ka-
rún̲gá[t], aur tumháre ; beṭe aur
tumhárí beṭíán̲, jinhen̲ tum chhoṛ
gaye, talwár se máre paṛenge[u].
22 Aur tum aisá karoge jaisá
main̲ ne kiyá ; tum apne honṭhon̲
ko na ḍhámpoge, aur ádmíon̲ kí
roṭí na kháoge[x].
23 Aur tumhárí pagṛíán̲ tum-
háre siron̲ par, aur tumhárí jútíán̲
tumháre pán̲won̲ men̲ hon̲gí ; aur
tum nauha aur zárí na karoge[y],
par apní sharárat ke sabab se
ghuloge[z], aur ek dúsre ko dekh
dekhke ṭhanḍí sán̲sen̲ bharoge.
24 Chunánchi Hizqiel tumháre
liye nishán hai[a]: jaisá us ne
kiyá, tum karoge: aur jab yih
hojáegá[b], tum jánoge ki Ḵhudá-
wand YAHOWÁH main̲ hún̲[c].
25 Aur tú, ai ádamzád, dekh, ki
jis din main̲ un se un ká zor[d],
aur un kí shán o shaukat, aur un
ke manzúr i nazar aur un ke dil
ke margúb, ya'ne, un ke beṭe
aur un kí beṭíán̲ un se le lún̲gá ;
26 Us din wuh, jo bhág nikle,
tujh pás áwegá, ki tere kánon̲
men̲ yih sunáwe[e].
27 Us din terá munh us par jo
bach niklá hai khul jáegá, aur tú
bolegá, aur phir gún̲gá na ra-
hegá[f]: so tú un ke liye ek nishán

n Yar. 16. 5, 6, 7.
o Dekho Ahb. 10. 6. aur 21. 10.
p 2 Sam. 15. 30.
q Mík. 3. 7.
r Hiz. 12. 9. aur 37. 18.
s Zab. 27. 4.
t Yar. 7. 14. Hiz. 7. 20, 21, 22.
u Hiz. 23. 47.
x Yar. 16. 6, 7. 17 áyat.
y Aiy. 27. 15. Zab. 78. 64.
z Ahb. 26. 39. Hiz. 33. 10.
a Yas. 20. 3. Hiz. 4. 3. aur 12. 6, 11.
b Yar. 17. 15. Yúh. 13. 19. aur 14. 29.
c Hiz. 6. 7. aur 25. 5.
d 21 áyat.
e Hiz. 33. 21, 22.
f Hiz. 3. 26, 27. aur 29. 21. aur 33. 22.

hogá[g], aur we jánenge, ki KHU-
DÁWAND main̲ hún̲.

XXV BÁB.

*1 Bábat us intiqám kí jo Ḵhudá Baní 'Ammún
se, 8 aur Moáb aur Sha'ír se, 12 aur Adúm
se, 15 aur Filistíon̲ se is bá'is lene par thá,
ki unhon̲ ne sheḵhíbáz hoke Yahúdíon̲ se
bad-sulúkí kí thí.*

AUR KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá,
2 Ai ádamzád, baní 'Ammún kí
taraf[a] mutawajjih ho[b]; aur un
‖ kí barbádí kí peshíngoí kar.
3 Aur baní 'Ammún se kah,
Ḵhudáwand YAHOWÁH ká kalám
suno. Ḵhudáwand YAHOWÁH yún̲
farmátá hai, Azbaski tú ne mere
maqdis kí bábat jis waqt wuh
nápák kiyá gayá, aur Isráel kí
zamín kí bábat jis waqt wuh
ujáṛí gayí, aur ahl i Yahúdáh kí
bábat jis waqt asír hoke gaye,
Ahá kahá[c];
4 Is liye dekh, main̲ tujhe púrab
ke logon̲ ke qabza men̲ kar dún̲gá,
aur tú un kí milkíyat hogí, aur we
tujh men̲ apne liye gánw basá-
wenge, aur apne makán tere dar-
miyán biná karenge, aur tere
mewa kháenge, aur terá dúdh
píenge.
5 Aur main̲ Rabbah[d] ko úntsálá,
aur baní 'Ammún kí zamín ko
bheṛsálá karún̲gá[e], aur tum já-
noge, ki main̲ KHUDÁWAND hún̲[f].
6 Kyún̲ki Ḵhudáwand YAHOWÁH
yún̲ kahtá hai, Azbaski tú ne
tálíán̲ bajáín̲[g], aur pánw máre,
aur Isráel kí mamlukat kí bar-
bádí par apní kamál 'adáwat se
baṛí shádmání kí[h]:
7 Is liye, dekh, main̲ apná háth
tujh par chaláún̲gá[i], aur tujhe
gair qaumon̲ ke hawála karún̲gá,
táki we tujh ko lúṭ lewen̲; aur
main̲ tujhe logon̲ men̲ se káṭ
ḍálún̲gá, aur mulkon̲ men̲ se
tujhe nest o nábúd karún̲gá:
main̲ tujhe halák karún̲gá, aur tú
jánegá ki KHUDÁWAND main̲ hún̲.
8 ¶ Ḵhudáwand YAHOWÁH yún̲
farmátá hai, Azbaski Moáb[k] aur
Sha'ír[l] kahte hain̲, ki Yahúdáh
ká gharáná gair gurohon̲ kí má-
nind hai:
9 Is liye, dekh, main̲ Moáb ke
pahlú ko, us ke shahron̲ se, us kí
sarhadd ke shahron̲ se, jo zamín
kí shaukat hain̲, Bait-Yasímot,

Peshtar MASÍH se, 590.

g 24 áyat.

590.

a Yar. 49. 1, wag. Hiz. 21. 28. 'Amús 1. 13. Saf. 2. 9.
b Hiz. 6. 2. aur 35. 2.
‖ 'Ibrání men̲, *un ke bar-ḵhiláf.*
c Ams. 17. 5. Hiz. 26. 2.
d Hiz. 21. 20.
e Yas. 17. 2. aur 32. 14. Saf. 2. 14, 15.
f Hiz. 24. 24. aur 26. 6. aur 35. 9.
g Aiy. 27. 23. Nau. 2. 15. Saf. 2. 15.
h Hiz. 36. 5. Saf. 2. 8, 10.
i Hiz. 35. 3.
k Yas. 15, aur 16 Abwáb. Yar. 48. 1, wag. 'Amús 2. 1.
l Hiz. 35. 2, 5, 12.

Peshtar MASÍH se, 590.

aur Ba'al-Ma'ún aur Qaryataim,
khol dúngá;
10 Aur main púrab ke logon ko[m]
baní 'Ammún kí mukhálafat men
m 4 áyat. un ká mamlúk karúngá, táki
qaumon ke darmiyán baní 'Am-
n Hiz. 21. 32. mún ká zikr na rahe[n].
11 Aur main Moáb par 'adálat
karúngá, aur we jánenge ki KHU-
DÁWAND main hún.
12 ¶ Khudáwand YAHOWÁH yún
farmátá hai, Azbaski Adúm ne
o 2 Taw. 28. 17. ahl i Yahúdáh se kínakashí kí[o],
Zab. 137. 7. aur un se apná intiqám leke bará
Yar. 49. 7, 8, wag. gunáh kiyá,
Hiz. 35. 2, wag. 13 Is liye Khudáwand YAHOWÁH
'Amús 1. 11. yún farmátá hai, ki Main apná
'Abad. 10, wag. háth Adúm par chaláúngá, aur us
590. men ke insán aur haiwán ko
nábúd karúngá, aur Taiman se
leke use wírán karúngá, aur we
Dadán tak talwár se máre par-
enge.
14 Aur main apní guroh Isráel
ke háth se Adúm par apná qahr
p Dekho Yas. 11. 14. názil karúngá[p], aur we mere
Yar. 49. 2. gazab aur khashm ke mutábiq
Adúm se sulúk karenge; so we
wuh intiqám jo main letá ma'lúm
karenge, Khudáwand YAHOWÁH
farmátá hai.
590. 15 ¶ Khudáwand YAHOWÁH far-
q 2 Taw. 28. 18. mátá hai, Azbaski Filistíon ne[q]
apná intiqám khínchá, aur dil kí
r Yar. 25. 20. kínawarí se badlá liyá[r], tá ki
aur 47. 1, wag. qadím 'adáwat ke sabab use halák
Yúel 3. 4, wag. karen;
'Amús 1. 6. 16 Is liye Khudáwand YAHOWÁH
yún farmátá hai, Dekh, main
Filistíon par apná háth cha-
s Saf. 2. 4, wag. láúngá[s], aur Karetíon[t] ko kát
t 1 Sam. 30. 14. dálúngá, aur samundar ke sáhil
u Yar. 47. 4. ke báqí logon ko halák karúngá[u].
17 Aur main qahr kí ghurkíon
x Hiz. 5. 15. ke sáth un se bará intiqám lúngá[x],
aur jab main un se badlá le
chuká, to we jánenge ki KHUDÁ-
y Zab. 9. 16. WAND main hún[y].

XXVI BÁB.

1 *Khudá Súr shahr ko dhamkátá hai is liye ki us ne Yarúsalam kí hiqárat kí thí.* 7 *Bábal us ikhtiyár kí jo Nabúkadrazar ko milá thá, ki use le lewe.* 15 *Daryái musáfiron aur rahnewálon kí hairání jo húí jis waqt us shahr kí gárat kí khabar unhen milí thí, aur nauha-garí jo unhon ne us ke úpar kí.*

588. AUR gyárahwen baras ke pahle
din yún húá, ki KHUDÁ-
a Yas. 23. WAND ká kalám mujhe pahunchá,
Yar. 25. 22. aur 47. 4. aur us ne kahá,
'Amús 1. 9. Zak. 9. 2. 2 Ai ádamzád, azbaski Súr[a] ne

Peshtar MASÍH se, 588.

Yarúsalam par ta'nazaní kí, aur
kahá, ki Ahá[b], wuh jo qaumon ke b Hiz. 25. 3. aur 36. 2.
darwáza thí torí gayí hai; ab wuh
mujh par máil hotí; main bhar
jáúngí, ki wuh ujar gayí hai:
3 Is liye Khudáwand YAHOWÁH
farmátá hai, Dekh, ai Súr, main
terá mukhálif hún, aur bahutsí
qaumon ko tujh par charhá
láúngá, jis tarah se samundar
apní maujon ko charhá látá hai.
4 Aur we Súr kí shahrpanáh ko
tor dálenge, aur us ke burjon ko
dhá denge, aur main us kí mittí
us par se jhár phenkúngá, aur use
nangí chatán kar dúngá[c]. c 14 áyat.
5 Wuh samundar ke darmiyán[d] d Hiz. 27. 32.
jál bichháne ká maqám hogí,
kyúnki main hí ne kahá, Khudá-
wand YAHOWÁH farmátá hai; aur
wuh qaumon ke liye ek lút hogí.
6 Aur us kí betíán jo sáhil par
hain talwár se márí parengí, aur
we jánengí ki main KHUDÁWAND
hún[e]. e Hiz. 25. 5.
7 ¶ Kyúnki Khudáwand YAHO-
WÁH yún farmátá hai, Dekh, main
Bábul ke bádsháh Nabúkadrazar
ko, jo sháhansháh hai[f], ghoron f 'Az. 7. 12. Dán. 2. 37.
aur rathon aur ghurcharhon, aur
faujon, aur bahutse logon ke sáth
shimál se charhá láúngá.
8 Wuh terí betíon ko, jo sáhil
par hain, talwár se qatl karegá,
aur tere muqábil burj banáwegá[g], g Hiz. 21. 22.
aur tere barábar ek damdama
bándhegá, aur terí barbádí par
siparen pakregá.
9 Wuh apne manjaníq terí shahr-
panáh ke sámhne lagáwegá, aur
apne tabaron se tere burjon ko
dhá degá.
10 Us ke ghoron kí kasrat ke
sabab dhúl jo uregí tujhe dhámp
degí: us ke ghur-charhon aur
gáríon aur un ke pahiyon kí gar-
garáhat kí áwáz se terí díwáren
kámp jáengí, jab wuh tere phá-
takon men ghus jáegá, jis tarah
kisí shahr men ghus játe hain,
jab us men rakhna hogayá.
11 Wuh apne ghoron ke sumon
tale terí sárí sarakon ko kuchal
dálegá, aur wuh talwár se tere
logon ko qatl karegá, aur terí
tawánái ke sutún zamín se bará-
bar hojáenge.
12 Aur we terí daulat lút lenge,
aur tere asbáb i tijárat ko gárat
karenge, aur we terí díwáren tor

Peshtar MASÍH se, 588.

ḍálenge, aur tere rang-mahallon
ko ḍhá denge, aur tere patthar
aur lakṛe aur terí miṭṭí samundar
ke darmiyán ḍál denge.
13 Aur main tere gáne kí áwáz
band kar dúngá[h], aur terí barba-
ton kí sadá phir suní na jáegí[i].
14 Aur main tujhe nangí chaṭán
karúngá: tú jál phailáne kí jagah
hogí[k]; tú phir banáí na jáegí;
kyúnki main KHUDÁWAND ne yih
kahá hai, Khudáwand YAHOWÁH
farmátá hai.
15 ¶ Khudáwand YAHOWÁH Súr
se yún kahtá hai, ki Jazáir tere
gir parne ke shor se, jis waqt
tere zakhmí karáhte hain, aur tú
qatl-gáh hojátí, kyún na tharthar-
áwenge[l]?
16 Tab samundar ke sáre sardár[m]
apne takhton par se utrenge[n], aur
apní sháhána posháken utár ḍá-
lenge, aur apne búṭedár pairáhan
utár phenkenge; we thartharí
kí poshák pahinke khák par
baiṭhenge[o]; we har dam kámp-
enge[p], aur tujhe dekh dekhke
hairat-zada honge[q].
17 Aur we tujh par yih nauha
karenge[r], aur tujhe kahenge,
Háe, tú kaisí nábúd húí, jo dar-
yái musáfiron se ábád thí, wuh
bastí jo sitúda thí, jo samundar
men zoráwar thí[s], wuh aur us ke
báshindagán, ki jin se we sab jo us
men ámad o shud karte the haul
kháte the!
18 Ab jazíra tere girne ke din
kámpte hain[t]; hán, samundar ke
ṭápú tere anjám se ghabráte hain.
19 Kyúnki Khudáwand YAHOWÁH
yún farmátá hai, Jab main tujhe,
un shahron ke mánind jo be-chi-
rág hain, wírán kar dúngá, jab
main tujh par daryá bahá dúngá,
aur tú baṛe baṛe pání tale chhip
jáegí:
20 Tab main tujhe un samet, jo
gaṛhe men utar játe[u], puráne
waqt ke logon ke darmiyán tale
utárúngá, utárúngá, aur zamín kí
un nasheb jághon par, jo qadím se
ujáṛ hain, un ke sáth, jo gaṛhe
men utar játe, tujhe biṭháúngá,
táki tú phir ábád na howe; par
main zindon ke mulk[x] ko shaukat
dúngá.
21 Main tujhe já e 'ibrat kar-
úngá[y], aur tú nábúd hogí; har-
chand terí talásh kí jáwe, tú kahín

[h] Yas. 14. 11. aur 24. 8. Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10.
[i] Yas. 23. 16. Hiz. 28. 13. Muk. 18. 22.
[k] 4, 5 áyaten.
[l] Yar. 49. 21. 18 áyat. Hiz. 27. 28. aur 31. 16.
[m] Yas. 23. 8.
[n] Yún. 3. 6.
[o] Aiy. 2. 13.
[p] Hiz. 32. 10.
[q] Hiz. 27. 35.
[r] Hiz. 27. 32. Muk. 18. 9.
[s] Yas. 23. 4.
[t] 15 áyat.
[u] Hiz. 32. 18, 24.
[x] Hiz. 32. 23, 26, 27, 32.
[y] Hiz. 27. 36. aur 28. 19.

abad tak páí na jáwe[z], Khudá-
wand YAHOWÁH farmátá hai.

XXVII BÁB.

1 *Súr ke bázáron kí bábat, ki un men sab tarah kí ajnás i tijárat maujúd hain.* 26 *Shahr kí barí tabáhí jo húí, jis ko kisí tadbír se shahrwále dúr na kar sake.*

PHIR KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá,
2 Ai ádamzád, tú Súr par nauha
ká shurú' kar[a];
3 Aur Súr se kah, Ai tú, jis ne
samundar ke 'ain madkhal men
jagah páí[b], aur bahutse ṭápúon ke
logon ke liye ek tijárat-karnewálí
hai[c], Khudáwand YAHOWÁH yún
farmátá hai, ki Ai Súr, tú kahtí
hai, ki Merá kamál husn hai[d].
4 Terí sarhadden samundar ke
darmiyán hain: tere mi'máron
ne terí khushnumáí ko kámil kiyá
hai.
5 We Sanír[e] ke sanaubaron se
tere jaházon kí takhtíán banáte
the: we Lubnán ke saro káṭke
tere liye mastúl banáte the.
6 We Basan ke balút leke tere
ḍánḍon ko banáte the; tere níshe-
manon ko buqs kí lakṛí se jise we
Kittíon ke jazíron se[f] láte the, aur
háthí-dánt se jise we us men jaṛte
the, taiyár karte the.
7 Tú apne pál ke liye Misr ke
búṭedár katán phailátí thí; ka-
búdí aur argawání se, jo Ilísah ke
ṭápúon se láe gaye, terá sham-
iyána thá.
8 Saidá aur Arwád ke rahnewále
tere ḍánḍí the; aur ai Súr, tere
dánishmand log, jo tere darmi-
yán the, we tere nákhudá the.
9 Jabal[g] ke puráne aur dánish-
mand log tere darmiyán the, ki ‖ja-
ház ke rakhna band karen: sa-
mundar ke sáre jaház, aur un ke
malláh tujh men házir the, ki
tere liye tijárat ká kám karen.
10 Fárs aur Lúd aur Fút[h] ke
log tere lashkar men the, aur
tere bahádur the: we sipar aur
khod tere bích men laṭkáte, aur
we tujhe raunaq bakhshte the.
11 Arwád ke mard, terí hí fauj
ke sáth, cháron taraf terí shahr-
panáh par khaṛe the, aur Jam-
madí log tere burjon par házir
the: unhon ne apní siparen cháron
taraf terí díwáron par laṭkáín aur
tere jamál ko kámil kiyá[i].

Peshtar MASÍH se, 588.

[z] Zab. 37. 36.
[a] Hiz. 19. 1. aur 26. 17. aur 28. 12. aur 32. 2.
[b] Hiz. 28. 2.
[c] Yas. 23. 3.
[d] Hiz. 28. 12.
[e] Ist. 3. 9.
[f] Yar. 2. 10.
[g] 1 Sal. 5. 18. Zab. 83. 7.
‖ Yá, *kálápatti karen.*
[h] Yar. 46. 9. Hiz. 30. 5. aur 38. 5.
[i] 3 áyat.

Peshtar MASÍH se, 588.

[k] Paid. 10. 4. 2 Taw. 20. 36.
[l] Paid. 10. 2.
[m] Muk. 18. 13.
[n] Paid. 10. 3. Hiz. 38. 6.
[o] Paid. 10. 7.
[p] Qáz. 11. 33.
[q] Yar. 8. 22.
[r] 1 Sal. 5. 9, 11. Az. 3. 7. A'am. 12. 20.
[s] Paid. 25. 3.
[t] Paid. 25. 13. Yas. 60. 7.
[u] Paid. 10. 7. 1 Sal. 10. 1, 2. Zab. 72. 10, 15. Yas. 60. 6.
[x] Paid. 11. 31. 2 Sal. 19. 12.
[y] Paid. 25. 3.
|| 'Ibrání men, kamálát.

12 Tarsís[k] sáre mál kí kasrat ke
sabab tere sáth tijárat kartá thá;
we rúpá, aur lohá, aur rángá, aur
sísá láke tere bázár men baipár
karte the.
13 Yúnán, Túbal, aur Masak[l]
tere tujjár the; we tere bázár
men ádmíon[m] aur pítal ke bar-
tanon kí saudágarí karte the.
14 Ahl i Tujarmah[n] ne terí háṭon
men ghoṛon aur chábuk-sawáron
aur khachcharon kí tijárat kí.
15 Baní Dadán[o] tere saudágar
the; bahut se jazáir ke log tere
háth kí banáí húí chízen mol lete
the: we 'iwaz men háthí ke
kham-dár dánt aur abnús ke
hadya láte the.
16 Arámí terí kárígaríon kí
kasrat ke sabab tere sáth tijárat
karte the; we shab-chiràg, aur
argawání, aur chikandozí, aur
kattán, aur múngá, aur la'l láke
tere bázár men len den karte the.
17 Yahúdáh aur Isráel ká mulk
tere saudágar the; we Minyat[p]
aur Pannag ká gehún, aur shahd,
aur raugan, aur balsán[q] láke tere
bázár men tijárat karte the[r].
18 Ahl i Dimishq terí dastkáríon
kí kasrat ke sabab, aur qism qism
ke mál kí bahutáyat ke bá'is,
Halbún kí mai aur safed ún kí
tijárat tere yahán karte the.
19 Wadán aur Yáwán Uzál se
tere bázár men áte the; áb-dár
fúlád, aur tejpát, aur bach tere
bázár men we bechte the.
20 Dadán[s] terá saudágar thá,
ki sawárí ke sáz o saranjám tere
háth bechtá thá.
21 'Arab aur Qídár[t] ke sab amír
tijárat kí ráh se tere 'iláqa-mand
the; we barra, aur menḍhe, aur
bakrí leke tere sáth tijárat karte
the.
22 Sabá[u] aur Ra'amah ke sau-
dágar tere sáth saudágarí karte
the; we har raqam ke khushbúdár
masálih, aur har tarah ke qímatí
patthar, aur soná, tere bázár men
láke len den karte the.
23 Harrán[x], aur Kannah, aur
'Adan, aur Sabá[y] ke saudágar,
aur Asúr, aur Kilmad ke, tere sáth
saudágarí karte the.
24 Ye hí tere tujjár the; jo
||kimkhwáb, aur argawání, aur
munaqqash shál-báb, aur saro ke
sandúq ḍorí se kase húe jin men
sab tarah ke búṭedár nafís kapṛe
ke párcha the, terí tijáratgáh men
bechne ke liye láte the.
25 Tarsís ke jaház[z] tere bázáron
men terí ta'ríf gáte the: tú to
ma'múr thí, aur samundar ke
darmiyán[a] niháyat shán o shaukat
rakhtí thí.
26 ¶ Tere ḍánḍí tujhe baṛe pání
men láe; púrab kí hawá ne tujh
ko daryá ke bích men toṛá hai[b].
27 Terá mál o asbáb, aur terá
bázár, aur terí ajnás i tijárat, tere
ahl i jaház, aur tere nákhudá, tere
rakhnon ke marammat karnewále,
aur tere kár o bár ke gumáshta,
aur sáre jangí mard jo tujh men
hain, us sáre amboh samet jo tere
darmiyán faráham húá, terí tabáhí
ke din samundar ke bích men
girenge[c].
28 Tere nákhudáon ke chilláne
ke shor se sárí nawáhí laraz
jáengí[d].
29 Aur sáre ḍánḍí, aur ahl i
jaház, aur samundar ke sáre
nákhudá apne jaházon par se utar
áenge; we khushkí par khaṛe
honge[e],
30 Aur apní áwáz buland karke
tere sabab se chilláwenge, aur
zár zár roenge, aur apne siron
par khák uṛáwenge[f], aur rákh
men loṭenge[g].
31 We tere liye apne sab bál ko
munḍáwenge[h], aur ṭáṭ ke paṭke
bándhenge, aur we tere liye dil kí
talkh-kámí se roenge, aur ján-
gudáz nauha karenge.
32 Aur nauha[i] karte húe terá
marsiya paṛhenge, aur tujh par
yún roke kahenge, Kaun Súr kí
mánind hai[k], jo samundar ke dar-
miyán men tabáh húí?
33 Jab terá saudá samundar par
se játá thá, tab tú bahut qaumon
ko málámál kar detí thí[l]; tú apní
daulat aur ajnás i tijárat kí kasrat
se zamín ke bádsháhon ko daulat-
mand kartí thí.
34 Lekin jis waqt tú páníon ke
gahrápon men samundar ke zor
se ṭúṭ jáegí[m], to terí tijárat aur
tere bích ká sárá amboh ek sáth
gir jáegá[n].
35 Tápúon ke sáre rahnewále
terí bábat hairat-zada honge[o],
aur un ke bádsháh nipaṭ tarsán
honge, aur un ká chihra zard ho
jáegá.

Peshtar MASÍH se; 588.

[z] Zab. 48. 7. Yas. 2. 16. aur 23. 14.
[a] 4 áyat.
[b] Zab. 48. 7.
[c] Ams. 11. 4. 34 áyat. Muk. 18. 9, wag.
[d] Hiz. 26. 15, 18.
[e] Muk. 18. 17, wag.
[f] Aiy. 2. 12. Muk. 18. 19.
[g] Ast. 4. 1, 3. Yar. 6. 26.
[h] Yar. 16. 6. aur 47. 5. Mík. 1. 16.
[i] Hiz. 26. 17. 2 áyat.
[k] Muk. 18. 18.
[l] Muk. 18. 19.
[m] Hiz. 26. 19.
[n] 27 áyat.
[o] Hiz. 26. 15, 16.

Peshtar MASÍH se, 588.

36 Qaumon ke tujjár terá zikr sunke sansaná jáenge[p]; tú já e 'ibrat hogí, aur phir kadhí na hogí[q].

[p] Yar. 18. 16.
[q] Hiz. 26. 21.

XXVIII BÁB.

1 Bábat us iláhí áfat kí jo Wálí i Súr par is sabab se áí thí, ki us ne Khudá hí ke huzúr men bhí haulnák gustákhí kí thí. 11 Ek marsiya hai, jis men us kí qadím shaukat ká bayán hai ki kyúnkar gunáh se ghatái gayí. 20 Bábat us áfat kí jo Saidá par áyá cháhtí thí. 24 Isráel ke ba-hál hojáne kí bábat.

588.

AUR KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ai ádamzád, Wálí i Súr se kah, ki Khudáwand YAHOWÁH yún farmátá hai, Azbaski tere dil men ghamand samáyá, aur tú kahtá hai, ki Main ek Iláh hún[a], aur Iláhon ke takht par samundar ke bích men baithá hún[b], aur tú ne apná dil Iláh ká sá dil banáyá hai: agarchi tú Iláh nahín, balki insán hai[c]:

3 Dekh, tú Dániel se ziyáda dánishmand hai[d]; aisá koí bhed nahín jo we tujh se chhipá saken:

4 Tú ne apní hikmat aur khirad se mál hásil kiyá, soná aur rúpá apne khazánon men jam'a kar diyá:

5 Tú ne apní barí hikmat se, aur apní saudágarí se apní daulat bahut barháí[e], aur terá dil terí daulat ke bá'is phúlá hai:

6 Is liye Khudáwand YAHOWÁH farmátá hai, Azbaski tú ne apná dil Iláh ká sá dil banáyá;

7 Is liye, dekh, main tujh par pardesíon ko jo gurohon men haibatnák hain[f] charhá láúngá: we apní talwáren khínchke terí dánish kí khúbí kho denge, aur tere jamál ko nápák karenge.

8 We tujhe garhe men utárenge, aur tú un kí maut maregá jo samundar ke darmiyán maqtúl hote.

9 Kyá tú us ke áge jo tujhe qatl karegá kahegá, ki Main Iláh hún[g]? Tú apne qatl-karnewále ke háth men Iláh nahín, balki insán thahregá.

10 Jaise námakhtún marte hain[h], waise hí tú ajnabí ke háth se márá paregá, ki main hí ne kahá hai, Khudáwand YAHOWÁH farmátá hai.

11 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

12 Ai ádamzád, Súr ke bádsháh par yih nauha kar[i], aur us se kah, Khudáwand YAHOWÁH yún farmátá hai, Tú khátim ul kamál húá, tú dánish se ma'múr, aur 'asl jamál hai[k].

[a] 9 áyat.
[b] Yas. 31. 3.
[c] Hiz. 27. 3, 4.
[d] Zak. 9. 2.
[e] Zab. 62. 10. Zak. 9. 3.
[f] Hiz. 30. 11. aur 31. 12. aur 32. 12.
[g] 2 áyat.
[h] Hiz. 31. 18. aur 32. 19, 21, 25, 27.

13 Tú 'Adan men, bág Ulláh men[l], rahá kartá thá; har ek qímatí patthar terí poshák thá, yáqút i surkh, aur pukhráj, aur almás, aur azraq, aur sang i Sulaimání, aur zabarjad, aur nílam, aur zumurrud, aur gauhar i shab chirág, aur soná: terí dholkíon[m] aur bánsríon ke banáne ká kám tere yahán hotá rahá: jis din tú khalq kiyá gayá, we taiyár húín.

14 Tú ek masah kiyá húá Karúb thá, jo sáya bakhshtá thá[n], aur main ne tujhe Khudá ke muqaddas pahár par[o] rakhá thá; aur tú átashí pattharon ke darmiyán chaltá phirtá thá.

15 Tú apní paidáish ke din se apní ráh rasm men kámil thá, jab tak ki tujh men badkárí pái gayí.

16 Terí saudágarí kí firáwání ke sabab se unhon ne tujh men zulm bhí bhar diyá, aur tú khatákár thahrá: so main tujh ko Khudá ke pahár par se gandagí kí tarah phenk dúngá, aur tujh sáya bakhshnewále Karúb ko[p] átashí pattharon ke darmiyán se faná kar dúngá.

17 Terá dil apne husn par ghamand kartá thá[q]; tú ne apne jamál ke sabab se apní hikmat kho dí; main tujhe zamín par dál dúngá, bádsháhon ke áge tujhe dharúngá, tá ki we tujhe dekh len.

18 Tú ne apní shararáton kí kasrat se, aur apní saudágarí kí nárástí se, apne maqdison ko nápák kiyá: is liye main tere andar men se ek ág nikálúngá, jo tujhe bhasam karegí, aur main tere sáre dekhnewálon kí ánkhon ke áge tujhe zamín par rákh kar dúngá.

19 Sab jo qaumon ke darmiyán tere jánnewále hain tujhe dekhke hairán honge: tú já e 'ibrat hogá, aur phir na hogá[r].

20 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá,

21 Ai ádamzád, Saidá[s] kí taraf mutawajjih ho[t], aur us kí barbádí kí khabar de, aur kah,

Peshtar MASÍH se, 588.

[i] Hiz. 27. 2.
[k] Hiz. 27. 3. 3 áyat.
[l] Hiz. 31. 8, 9.
[m] Hiz. 26. 13.
[n] Dekho Khur. 25. 20. 16 áyat.
[o] Hiz. 20. 40.
[p] 14 áyat.
[q] 2, 5 áyaten.
[r] Hiz. 26. 21. aur 27. 36.
[s] Yas. 23. 4, 12. Yar. 25. 22. aur 27. 3. Hiz. 32. 30.
[t] Hiz. 6. 2. aur 25. 2. aur 29. 2.

Peshtar Masíh se, 588.

22 Ḵhudáwand Yahowáh yúṉ farmátá hai, Dekh, maiṉ terá muḵhálif húṉ, ai Saidá, aur maiṉ tere darmiyán apne liye jalál páúṉgá[u], táki we ma'lúm kareṉ, ki maiṉ Ḵhudáwand húṉ, jab maiṉ us meṉ 'adálat karúṉ[x], aur us meṉ muqaddas ṭhahráyá jáúṉ[y].

23 Maiṉ us meṉ wabá bhejúṉgá, aur us kí galíoṉ meṉ ḵhún-afshání karúṉgá[z], aur maqtúl us ke darmiyán us talwár se, jo chároṉ taraf se us par chalegí, gireṉge; aur we ma'lúm kareṉge, ki maiṉ Ḵhudáwand húṉ.

24 ¶ Tab ahl i Isráel ke liye un kí chároṉ taraf ke logoṉ meṉ se jo unheṉ haqír jánte haiṉ, koí chubhnewálá káṉṭá, aur dukhánewálá ḵhár na rahegá[a], aur we jáneṉge, ki Ḵhudáwand Yahowáh maiṉ húṉ.

25 Ḵhudáwand Yahowáh yúṉ farmátá hai, Jab maiṉ ahl i Isráel ko qaumoṉ meṉ se, jin meṉ we parágandа ho gaye, jam'a karúṉgá[b], tab maiṉ qaumoṉ kí áṉkhoṉ ke sámhne un se apní taqdís karáúṉgá[c], aur we us zamín meṉ, jise maiṉ ne apne banda Ya'qúb ko diyá, baseṉge.

26 Aur we us meṉ be-ḵhatar sukúnat kareṉge[d], aur makán banáweṉge[e], aur angúristán lagáweṉge[f], aur ba salámat búd o básh kareṉge, jab maiṉ un sabhoṉ ko, jo chároṉ taraf se un kí hiqárat karte haiṉ, sazá dúṉgá: aur we jáneṉge, ki maiṉ Ḵhudáwand un ká Ḵhudá húṉ.

u Ḵhur. 14. 4, 17. Hiz. 39. 13.
x Zab. 9. 16.
y Hiz. 20. 41. aur 36. 23. 25 áyat.
z Hiz. 38. 22.
a Gin. 33. 55. Yash. 23. 13.
b Yas. 11. 12. Hiz. 11. 17. aur 20. 41. aur 34. 13. aur 37. 21.
c 22 áyat.
d Yar. 23. 6. Hiz. 36. 28.
e Yas. 65. 21. 'Amús 9. 14.
f Yar. 31. 5.

XXIX BÁB.

1 *Bábat us áfat kí jo Fira'ún par áí thí is liye ki us ne Isráel ke sáth daġábází kí thí.* 8 *Misr kí honewálí tabáhí ke haqq meṉ.* 13 *Ḵhabar dí játí ki chálís baras ke ba'd Misr phir ba-hál kiyá jáegá.* 17 *Az ráh i darmáha Misr kí sarzamín Nabúkadrazar ko de dí játí.* 21 *Nubúwat se ma'lúm hojátá ki Isráel phir ek qaum hojáegá.*

589. DASWEṈ baras ke dasweṉ mahíne kí bárahwíṉ tárikh ko Ḵhudáwand ká kalám mujhe pahuṉchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, tú Misr ke bádsháh Fira'ún[a] kí taraf mutawajjih ho[b], aur us kí aur sáre mulk i Misr kí honewálí ḵharábí kí ḵhabar de:

3 Báteṉ kar, aur kah, ki Ḵhudáwand yúṉ farmátá hai, ki Dekh, ai Misr ke bádsháh Fira'ún, maiṉ terá muḵhálif húṉ[c]; wuh baṛá ghaṛiyál[d], jo apní nadíoṉ ke bích leṭ rahtá hai, aur kahtá hai, ki Merí nadí merí hí hai, aur maiṉ ne use apne liye paidá kiyá[e].

4 Lekin maiṉ tere jabṛoṉ meṉ káṉṭe aṭkáúṉgá[f], aur maiṉ aisá karúṉgá ki terí naddíoṉ kí machhlíáṉ tere chhilkoṉ par chimṭeṉgí, aur maiṉ tujhe terí nadíoṉ ke darmiyán meṉ se báhar khíṉch nikálúṉgá, aur terí nadíoṉ kí machhlíáṉ tere chhilkoṉ par chimṭeṉgí.

5 Aur maiṉ tujhe, háṉ, tujhe aur terí nadíoṉ kí machhlíoṉ ko bayábán meṉ chhoṛ dúṉgá; tú khule húe maidán meṉ paṛá rahegá; tú baṭorá na jáegá, aur na jam'a kiyá jáegá[g]; maiṉ ne tujhe maidán ke darindoṉ aur ásmán ke parindoṉ kí ḵhurák kar diyá hai[h].

6 Aur Misr ke sáre báshindagán jáneṉge, ki maiṉ Ḵhudáwand húṉ, is liye ki we Isráel ke gharáne ke liye faqat sarkaṇḍe kí láṭhí the[i].

7 Jab unhoṉ ne terá háth pakṛá, tú ṭúṭ gayá[k], aur un ká sárá káṉdhá phár ḍálá; phir jab unhoṉ ne tujh par takiya kiyá, tú ṭukṛá ṭukṛá ho gayá, aur un kí sárí kamaroṉ ko band se ukhaṛwá ḍálá.

8 ¶ Is liye Ḵhudáwand Yahowáh yúṉ farmátá hai, ki Dekh, ek talwár tujh par láúṉgá[l], aur tere insán aur haiwán ko káṭ ḍálúṉgá.

9 Aur Misr kí zamín ujáṛ aur wírán ho jáegí, aur we jáneṉge ki maiṉ Ḵhudáwand húṉ; is liye ki us ne kahá hai, ki Nadí merí hí hai, aur maiṉ ne use paidá kiyá hai.

10 Dekh, is liye maiṉ terá aur terí nadíoṉ ká muḵhálif húṉ, aur Misr kí zamín, ‖ Sawíneh ke burj se[m] Kúsh kí sarhadd tak, ek laḵht wírán aur ujáṛ kar dúṉgá[n].

11 Insán ká páṉw udhar na paṛegá, aur na haiwán ke páṉw ká nishán us meṉ hogá[o], kyúṉki wuh chálís baras tak ábád na howegí.

12 Aur wírán mulkoṉ ke darmiyán Misr kí zamín ko wírán karúṉgá[p], aur ujáṛe húe shahroṉ ke darmiyán us ke shahr chálís baras tak ujáṛ raheṉge, aur maiṉ Misríoṉ ko qaumoṉ meṉ parágandа karúṉgá, aur unheṉ mulkoṉ ke bích áwára karúṉgá.

a Yas. 19. 1. Yar. 25. 19. aur 46. 2, 25.
b Hiz. 28. 21.

Peshtar Masíh se, 589.

c Yar. 44. 30. Hiz. 28. 22. 10 áyat.
d Zab. 74. 13, 14. Yas. 27. 1. aur 51. 9. Hiz. 32. 2.
e Dekho Hiz. 28. 2.
f Yas. 37. 29. Hiz. 38. 4.
g Yar. 8. 2. aur 16. 4. aur 25. 33.
h Yar. 7. 33. aur 34. 20.
i 2 Sal. 18. 21. Yas. 36. 6.
k Yar. 37. 5, 7, 11. Hiz. 17. 17.
l Hiz. 14. 17. aur 32. 11, 12, 13.
‖ Yá, *Mijdál se Sawíneh tak,* Ḵhur. 14. 2. Yar. 44. 1.
m Hiz. 30. 6.
n Hiz. 30. 12.
o Hiz. 32. 13.
p Hiz. 30. 7, 26.

Peshtar MASÍH se, 589.

13 ¶ Lekin KHUDÁWAND yún
farmátá hai, ki Chális baras ke
ákhir ákhir main Misríon ko un
qaumon ke darmiyán se jahán we
parágandа hogaye sameṭke ikaṭ-
[q] Yas. 19. 23. Yar. 46. 26. ṭhe karúngá[q];
14 Aur main Misr ke asíron ko
pher láúngá, aur unhen Fatrús
kí zamín un ke watan men lauṭ-
[r] Hiz. 17. 6, 14. áúngá, aur we wahán haqír mam-
lukat[r] honge.
15 Un kí mamlukat sárí mam-
lukaton se ziyáda haqír hogí, aur
phir qaumon par apne taín bu-
land na karegí; kyúnki main un-
hen ghaṭáúngá, ki phir qaumon
par hukm-rání na karen.
16 Aur wuh phir Isráel ke gha-
[s] Yas. 30. 2, 3. aur 36. 4, 6. ráne ke liye ásrá nahín hogí[s], ki
we, jab un ke píchhe dekhne la-
gen, to un kí sharárat yád dilá-
wenge; lekin jánenge, ki main
Khudáwand YAHOWAH hún.
572. 17 ¶ Satáíswen baras ke pahle
mahíne kí pahlí táríkh KHUDÁ-
WAND ká kalám mujhe pahunchá,
aur us ne kahá,
18 Ki Ai ádamzád, Bábul ke
bádsháh Nabúkadrazar ne apní
fauj se Súr kí kharábí par sakht
[t] Yar. 27. 6. Hiz. 26. 7, 8. khidmat karwáí hai[t]; har sir
ganjá húá, aur har kandhá chhil
gayá, par na us ne, aur na us ke
lashkar ne, Súr ke liye aur us
khidmat ke wáste jo us ne us kí
kharábí men kí thí, kuchh dar-
máha páyá.
19 Is liye Khudáwand YAHOWAH
yún farmátá hai, ki Dekh, main
Misr kí zamín ko Bábul ke bád-
sháh Nabúkadrazar ke háth men
kar dúngá; wuh us kí guroh ko
asír karegá, aur us kí lúṭ ko lúṭ
legá, aur us kí ganímat ko le
legá, aur wuh us ke lashkar ká
darmáha hogí.
20 Main ne Misr kí zamín us ke
mihnatána men, us mihnat ke
bá'is jo us ne us ke muqábil kí,
use dí: kyúnki unhon ne mere
[u] Yar. 25. 9. liye mashaqqat khínchí thí[u], Khu-
dáwand YAHOWAH kahtá hai.
21 ¶ Us din main aisá karúngá
ki Isráel ke khándán ke síng men
[x] Zab. 132. 17. konpal phúṭe[x], aur tujhe un ke
[y] Hiz. 24. 27. darmiyán munh kí kusládagí[y]
'atá karúngá, aur we jánenge, ki
main Khudáwand YAHOWAH hún.

XXX BÁB.

1 Misr aur us ke kumakíon kí tabáh-hálí jo húá cháhtí thí. 20 Bábul ká bázú nayá zor pakṛegá, tá ki Misr ke bázú ko toṛ ḍál sake.

Peshtar MASÍH se, 572.

AUR KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá, ki
2 Ai ádamzád, nubúwat kar, aur
kah, ki Khudáwand YAHOWAH yún
kahtá hai, Chilláke kaho, Afsos
us din par[a]! [a] Yas. 13. 6.
3 Kyúnki wuh din qaríb hai,
hán, KHUDÁWAND ká din[b], bad- [b] Hiz. 7. 7, 12. Yúel 2. 1. Saf. 1. 7.
líon ká din qaríb hai; wuh gair
qaumon ká khāss waqt hogá.
4 Aur talwár Misr par áwegí,
aur jab Misr men maqtúl girenge,
aur we us kí guroh ko asír karke
lejáenge[c], aur us kí bunyáden [c] Hiz. 29. 19.
ḍhái jáengí[d], Kúsh ke logon ko [d] Yar. 50. 15.
shiddat ká dard lagegá.
5 Kúsh, aur Fút, aur Lúd, aur
sáre mile jule log[e], aur Kúb, aur us [e] Yar. 25. 20, 24.
sarzamín ke rahnewále jo 'ahd-
náma rakhte, un ke sáth talwár
se girenge.
6 KHUDÁWAND yún kahtá hai,
ki Misr ke pushta gir jáenge, aur
us ke zor ká ghamand utárá
jáegá; Mijdál se Sawínch tak[f] we [f] Hiz. 29. 10.
us men talwár se gir jáenge, Khu-
dáwand YAHOWAH farmátá hai.
7 Aur we wírán mulkon ke dar-
miyán wírán honge[g], aur ujáṛ [g] Hiz. 29. 12.
shahron ke darmiyán us ke shahr
ujáṛ rahenge.
8 Aur jab main Misr men ág
bhaṛkáúngá, aur us ke sáre
madadgár halák kiye jáenge, to
we ma'lúm karenge, ki KHUDÁ-
WAND main hún.
9 Us din bahutse elchí jaházon
par baiṭhe húe[h] merí taraf se [h] Yas. 18. 1, 2.
rawána honge, ki gáfil Kúshíon
ko ḍaráwen; aur jaise Misr ke
din men, waise hí un ko bhí shid-
dat ká dukh hogá: dekh, wuh átá
hai.
10 Khudáwand YAHOWAH yún
kahtá hai, ki Main Misr kí bhíṛ
ko Bábul ke bádsháh Nabúkad-
razar ke háth se miṭáúngá[i]. [i] Hiz. 29. 19.
11 Wuh aur us kí guroh us ke
sáth, jo qaumon ke darmiyán hai-
batnák hain[k], zamín ke ujáṛne ko [k] Hiz. 28. 7.
láe jáenge, aur we Misr par apní
talwár khínchke chaláenge, aur
zamín ko maqtúlon se ma'múr
karenge.
12 Aur main nadíon ko sukhá

Peshtar MASÍH se, 572.

dúngá[l], aur zamín ko sharíron ke
háth bechúngá[m], aur main zamín
aur us kí sárí ma'múrí ko ajna-
bíon ke háth se wírán karúngá;
[l] Yas. 19. 5, 6. [m] Yas. 19. 4. main KHUDÁWAND ne kahá hai.
13 Khudáwand YAHOWÁH yún
farmátá hai, ki Main buton ko bhí
torwáúngá, aur Núf men se mú-
[n] Yas. 19. 1. Yar. 43. 12. aur 46. 25. Zak. 13. 2. raton ko mitá dálúngá[n], aur áge
ko Misr kí zamín ká koí bádsháh
[o] Zak. 10. 11. na hogá[o], aur Misr kí zamín men
[p] Yas. 19. 16. ek dahshat rakhúngá[p].
[q] Hiz. 29. 14. 14 Aur Fatrús[q] ko wírán kar-
‖ Yá, *Tánis.* [r] Zab. 78. 12, 43. úngá, aur ‖ Zu'an[r] men ág bhar-
káúngá, aur No ká insáf karún-
[s] Nahúm 3. 8, 9, 10. gá[s].
‖ Yá, *Pelúsium.* 15 Aur main ‖ Sín par, jo Misr
kí qúwat hai, apná qahr unde-
lúngá, aur No kí guroh ko kát
[t] Yar. 46. 25. dálúngá[t].
16 Aur main Misr men ek ág
[u] 8 áyat. lagá dúngá[u]: Sín niháyat dukhegí,
aur No do tukre kí jáegí, aur
Núf par har roz musíbat hogí.
‖ Yá, *Heliopulis.* ‖ Yá, *Púbástum.* 17 ‖ On aur ‖ Fí-Basat ke jawán
talwár se máre jáenge, aur ye asír
hoke jáenge.
[x] Yar. 2. 16. 18 Aur Tihafnihís[x] men bhí din
andherá hogá, jis waqt wahán
Misr ke júon ko torúngá, aur us
kí qúwat kí shaukat mit jáegí;
aur wuh jo hai, us par badlí chhá
jáegí, aur us kí betíán asír hoke
jáengí.
19 Isí tarah se Misr kí 'adálat
karke use sazá dúngá, aur we
jánenge ki KHUDÁWAND main
hún.
588. 20 ¶ Gyárahwen baras ke pahle
mahíne kí sátwín táríkh ko yún
húá, ki KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne kahá,
ki
21 Ai ádamzád, main ne Misr
[y] Yar. 48. 25. ke bádsháh Fira'ún ká bázú torá[y];
aur dekh, wuh bándhá nahín jáe-
[z] Yar. 46. 11. gá ki changá ho[z], us par pattíán
kasí na jáengí, ki talwár pakarne
ke liye mazbút ho.
22 Is liye Khudáwand YAHOWÁH
yún farmátá hai, Dekh, main Misr
ke bádsháh Fira'ún ká mukhálif
hún, aur us ke bázúon ko, wuh
jo pur-zor hai, aur wuh jo túta
[a] Zab. 37. 17. thá, torúngá[a], aur us ke háth se
talwár giráúngá.
23 Aur Misríon ko qaumon ke
[b] 26 áyat. Hiz. 29. 12. darmiyán tittar bittar karúngá[b],
aur mulkon men bithráúngá.
24 Aur main Bábul ke bádsháh
ke bázú ko qúwat bakhshúngá,
aur apní talwár us ke háth men
dúngá, lekin Fira'ún ke bázúon
ko torúngá, aur wuh us ke áge,
us gháyal kí mánind jo marne par
ho, áh máregá.
25 Hán, sháh i Bábul ke bázúon
ko qúwat bakhshúngá, aur Fira'ún
ke bázú gir jáenge, aur jab apní
talwár sháh i Bábul ke háth men
dún, aur wuh un ko zamín i Misr
par chaláwe, to we jánenge ki
main KHUDÁWAND hún[c]. [c] Zab. 9. 16.
26 Aur main Misríon ko qau-
mon men parágandа karúngá[d], [d] 23 áyat. Hiz. 29. 12.
aur mulkon men áwára kar dún-
gá, aur we jánenge, ki main KHU-
DÁWAND hún.

Peshtar MASÍH se, 588.

XXXI BÁB.

1 *Nabí Fira'ún se kaifíyat kartá, 3 ki Asúr kí shán o shaukat barí thí, par gurúr ke sabab wuh past-hál hogayá. 18 Áge se khabar detá ki Misr kí waisí past-hálí hojáegí.*

AUR gyárahwen baras ke tísre
mahíne kí pahlí táríkh ko
yún húá, ki KHUDÁWAND ká ka-
lám mujhe pahunchá, aur us ne
kahá, ki
2 Ai ádamzád, sháh i Misr Fi-
ra'ún, aur us kí guroh se kah, ki
Tú apní buzurgí men kis kí má-
nind hai[a]? [a] 18 áyat.
3 ¶ Dekh, Asúr Lubnán ká ek
saro thá[b], jis kí dálíán khúbsúrat [b] Dán. 4. 10.
thín, aur pattíon kí kasrat se
wuh khúb sáyadár thá, aur us ká
qadd buland thá, aur us kí phun-
gí ghaní shákhon ke darmiyán thí.
4 Páníon ne use bará kiyá[c], [c] Yar. 51. 36.
gahráo ne apní nahron se, jo us
ke thále ke áspás járí ho rahí
thín, use sarbuland kiyá, aur
apne ábrezon ko maidán ke sáre
darakhton par dauráyá.
5 Is liye jab wuh lahlaháyá, to
páníon kí kasrat se us ká qadd
maidán ke sáre darakhton se bu-
land húá[d], aur us kí shákhen [d] Dán. 4. 11.
bahut, aur us kí dálíán daráz
húín.
6 Hawá ke sáre parinda us kí
shákhon par apne ghonsle banáte
the[e], aur us kí dálíon ke níche [e] Hiz. 17. 23. Dán. 4. 12.
sáre dashtí haiwán bachche jante
the, aur sab barí barí qaumen us
ke sáya tale bastí thín.
7 Yún hí wuh apní buzurgí men
apní dálíon kí darází ke sabab
khushnumá thá, ki us kí jar bare
páníon ke kanáre thí.

Peshtar MASÍH se, 588.

8 Khudá ke bág[f] ke saro use chhipá na sake, sanaubar us kí shákhon, aur sháh i balút us kí dálíon ke barábar na the, aur Khudá ke bág ká koí darakht us kí aisí bahár rakhtá na thá.

9 Main ne use us kí dálíon kí firáwání se husn bakhshá, yahán tak ki 'Adan ke sáre darakhton ko, jo bág i Khudá men the, us par rashk átá thá.

10 ¶ Is liye Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, Is sabab se ki tú ne apne taín sarbuland kiyá, aur us ne apní phungí ko ghaní shákhon ke darmiyán únchá kiyá, aur us ke dil men us kí bulandí par gurúr samáyá[g];

11 Is liye main ne use gair qaumon men se ek zabardast ke qábú men kar diyá; yaqínan wuh us se sulúk karegá; main ne use us kí sharárat ke sabab nikál diyá.

12 Aur ajnabíon ne, aur unhon ne, jo qaumon men haibat-nák hain[h], use kát dálá, aur phenk diyá; paháron aur sárí wádíon par us kí shákhen gir parín[i], aur zamín kí sárí nahron ke áspás us kí dálíán torí gayín, aur zamín ke sáre log us ke sáya ke tale se nikal gaye, aur use chhor diyá.

13 Us ke kharába par hawá ke sáre parinda baithenge[k], aur us kí shákhon par maidán ke sáre charinda rahenge,

14 Táki sáre darakhton men se, jo pánion ke kanáre par hain, koí darakht apní bulandí se magrúr na ho, aur apní phungí ghaní shákhon ke darmiyán únchí na kare, aur un darakhton men se jo pání ko jazb karte hain, koí apní bulandí men un ke áspás na rahe; kyúnki we sab ke sab maut[l] ke qábú men kar diye gaye, aur zamín kí níchí jagahon men[m], baní Ádam ke darmiyán, un samet hain jo garhe men utre hain.

15 Khudáwand YAHOWAH yún kahtá hai, ki Jis din wuh gor men utrá, main ne mátam karwáyá, main ne us ke liye gahráo ko dhámpá, aur us kí nahron ko rok diyá, aur barí sailáben thahar gayín, aur main ne Lubnán ko us ke liye siyáhposh karwáyá, us ke liye maidán ke sáre darakht gashí men áe.

[f] Paid. 2. 8. aur 13. 10. Hiz. 28. 13.
[g] Dán. 5. 20.
[h] Hiz. 28. 7.
[i] Hiz. 32. 5. aur 35. 8.
[k] Yas. 18. 6. Hiz. 32. 4.
[l] Zab. 82. 7.
[m] Hiz. 32. 18.

16 Jis waqt main ne use, un samet jo garhe men girte hain, pátál men dálá[n], main ne aisá kiyá ki us ke girne ke shor se sab qaumen thartharáín[o], aur 'Adan ke sáre darakht, Lubnán ke chune húe aur achchhe[p], sab ne, jo pání ko jazb karte hain, zamín ke asfal ke darja men tasallí páí[q].

17 We bhí us ke sáth un tak jo talwár se máre gaye pátál men utar gaye, aur we bhí jo us ke bázú the, aur gair qaumon ke darmiyán us ke sáya tale baste the[r], wahín gaye.

18 ¶ Tú shán o shaukat men 'Adan ke darakhton men se kis kí mánind hai[s]? lekin tú 'Adan ke darakhton ke sáth zamín kí níchí jagahon men dálá jáegá: tú un samet jo talwár se máre gaye hain námakhtúnon ke darmiyán pará rahegá[t]. Yihí Fira'ún aur us kí sárí guroh hai, Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.

XXXII BÁB.

1 Nabí Misr par ek nauha kartá, ki use khabar milí thí ki wuh ek lakht haulnák waz'a se tabáh hojáegá. 11 Bábul kí talwár se us kí kharábí hojáegí. 17 Sab ná-makhtún guroh-on ke darmiyán Misr-wálí guroh bhí pátál men dálí jáegí.

587.

BÁRAHWEN baras ke bárahwen mahíne kí pahlí tárikh ko yún húá, ki KHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, Misr ke bádsháh Fira'ún par nauha uthá[a], aur use kah, ki Tú qaumon ke darmiyán jawán sher kí mánind hai[b], aur tú daryáon ke ghariyál ká sá hai[c]; tú apní nahron men se nágáh nikal átá thá, aur tú ne apne pánwon se pánion ko tah o bálá kiyá, aur un kí nahron ko gadlá kar diyá[d].

3 Khudáwand YAHOWAH yún farmátá hai, Is liye main bahuterí qaumon ká amboh leke tujh par apná jál márúngá[e], aur we tujhe mere hí jál men báhar nikálenge.

4 Tab main tujhe khushkí men chhor dúngá[f], aur khule húe maidán par tujhe phenkúngá, aur hawá ke sáre parindon ko tujh par bitháúngá[g], aur tujh se sárí zamín ke darindon ko ser karúngá.

Peshtar MASÍH se, 588.

[n] Yas. 14. 15.
[o] Hiz. 26. 15.
[p] Yas. 14. 8.
[q] Hiz. 32. 31.
[r] Nau. 4. 20.
[s] 2 áyat. Hiz. 32. 19.
[t] Hiz. 28. 10. aur 32. 19, 21, 24, wag.
[a] Hiz. 27. 2. 16 áyat.
[b] Hiz. 19. 3, 6. aur 38. 13.
[c] Hiz. 29. 3.
[d] Hiz. 31. 18.
[e] Hiz. 12. 13. aur 17. 20. Hús. 7. 12.
[f] Hiz. 29. 5.
[g] Hiz. 31. 13.

Peshtar MASÍH se, 587.

5 Aur terá gosht paháṛoṉ par
ḍálúṉgá[h], aur wádíoṉ ko terí bu-
landí se bhar dúṉgá.
6 Aur maiṉ us zamín ko jis meṉ
tú pairtá thá paháṛoṉ tak tere
lahú se tar karúṉgá, aur nahreṉ
tujh se labrez hoṉgí.
7 Aur jab maiṉ tujhe bujháúṉgá,
to ásmán ko ḍhámpúṉgá, aur us
ke sitároṉ ko be-núr karúṉgá,
súraj ko badlí tale chhipáúṉgá,
aur chánd apní roshní nahíṉ de-
gá[i].
8 Aur maiṉ ásmán ke sáre ro-
shan sitároṉ ko tujh par tárík
karúṉgá, aur merí taraf se terí
zamín par táríkí chhá jáegí, Ḳhu-
dáwand YAHOWAH kahtá hai.
9 Aur jab maiṉ terí shikasta-
hálí ko, qaumoṉ ke darmiyán, un
mulkoṉ meṉ jin se tú náwáqif
hai, mashhúr karúṉgá, to bahut-
erí qaumoṉ ko dil-ázurda kar-
úṉgá.
10 Balki bahuterí qaumoṉ ko
tere hál se hairán karúṉgá[k], aur
un ke bádsháh tere liye bahut
ḍarenge, jab maiṉ un ke áge apní
talwár chamkáúṉgá, aur un meṉ
se har koí apní ján ke liye tere
girne ke din har dam tharthar-
áenge[l].
11 ¶ Kyúṉki Ḳhudáwand YAHO-
WAH yúṉ farmátá hai, ki Bábul ke
bádsháh kí talwár tujh par nikle-
gí[m].
12 Zabardastoṉ kí talwár se, jo
sab ke sab qaumoṉ ke bích hai-
bat-nák haiṉ[n], maiṉ terí guroh
ko márke ḍál dúṉgá; aur we
Misr kí shaukat ko bigáṛenge,
aur us kí sárí bhíṛ nest kí jáegí[o].
13 Aur maiṉ us ke sáre jánwar-
oṉ ko baṛe pánioṉ ke áspás se
nábúd karúṉgá, aur áge ko na
insán ke páṉw unheṉ gadlá ka-
renge, na haiwán ke sum unheṉ
tah o bálá karenge[p].
14 Tab maiṉ un ke pánioṉ ko
gahrá kar dúṉgá, aur aisá karúṉ-
gá ki un kí nadíáṉ raugan kí
tarah baheṉ, Ḳhudáwand YAHO-
WAH kahtá hai.
15 Jab maiṉ Misr kí zamín ko
wírán karúṉgá, aur wuh mulk
un se, jin se ma'múr thá, ḳhálí ho-
jáegá, jab maiṉ un ke sáre bá-
shindoṉ ko már ḍálúṉgá, tab we
jánenge ki ḲHUDÁWAND maiṉ
húṉ[q].

[h] Hiz. 31. 12.
[i] Yas. 13. 10. Yúel 2. 31. aur 3. 15. 'Amús 8. 9. Mat. 24. 29. Muk. 6. 12, 13.
[k] Hiz. 27. 35.
[l] Hiz. 26. 16.
[m] Yar. 46. 26. Hiz. 30. 4.
[n] Hiz. 28. 7.
[o] Hiz. 29. 19.
[p] Hiz. 29. 11.
[q] Ḳhur. 7. 5. aur 14. 4, 18. Zab. 9. 16. Hiz. 6. 7.

16 Yih wuh marsiya hai[r] jise
paṛhke we us par nauha karenge;
qaumoṉ kí beṭíáṉ us ke liye
nauha karengí; us ke liye, háṉ,
Misr par, aur us kí sárí bhíṛ par
nauha karengí, Ḳhudáwand YA-
HOWAH kahtá hai.
17 ¶ Báraheweṉ baras ke us ma-
híne ke pandrahweṉ din yúṉ húá,
ki ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe
pahunchá, aur us ne kahá, ki
18 Ai ádamzád, Misr kí bhíṛ
par wáwailá kar, aur us ko aur
námdár qaumoṉ kí beṭíoṉ ko, un
ke sáth jo gaṛhe meṉ girte haiṉ,
zamín kí níchí jagahoṉ meṉ girá
de[s].
19 Husn meṉ kaun tujh se afzal
thá[t]? utar, aur ná-maḳhtúnoṉ ke
sáth paṛá rah[u].
20 We un ke darmiyán girenge
jo talwár se máre paṛe haiṉ: wuh
talwár ke hawála kí gayí hai;
use aur us kí sárí gurohoṉ ko
báhar khíṉch.
21 We jo zoráwaroṉ ke dar-
miyán sab se zoráwar haiṉ, pátál
ke bích, use aur un ko jo us ke
kumakí haiṉ kahenge[x]; we utre
haiṉ, we ná-maḳhtún paṛe haiṉ,
talwár ke maqtúl[y].
22 Asúr aur us kí sárí guroh
waháṉ hai; us kí chároṉ taraf un
kí qabreṉ haiṉ; sab ke sab maq-
túl, talwár ke giráe húe[z].
23 Us kí qabreṉ gaṛhe ke andar
us ke kinároṉ meṉ lagíṉ[a], aur us
kí sárí guroh us kí qabr ke girdá-
gird hai; sab ke sab maqtúl, tal-
wár ke giráe húe, jo zindoṉ kí
zamín meṉ haibat ke bá'is the[b].
24 Ailám[c] aur us kí sárí guroh,
jo us kí qabr ke girdágird haiṉ,
waháṉ haiṉ; sab ke sab máre
gaye, talwár se káṭe gaye, we
zamín kí níchí jagahoṉ meṉ ná-
maḳhtún utar gaye[d], jo zindoṉ kí
zamín meṉ haibat ke bá'is the[e],
lekin unhoṉ ne un ke sáth jo
gaṛhe meṉ girte haiṉ ḳhijálat
pái.
25 Unhoṉ ne us ke liye aur us
kí sárí guroh ke liye maqtúloṉ ke
darmiyán ek bistar lagáyá hai:
us kí qabreṉ us ke girdágird haiṉ;
sab ke sab ná-maḳhtún, talwár ke
máre paṛe: we zindoṉ kí zamín
meṉ haibat ke bá'is the, lekin
unhoṉ ne un ke sáth jo gaṛhe
meṉ girte haiṉ ruswáí uṭháí;

Peshtar MASÍH se, 587.

[r] 2 Sam. 1. 17. 2 Taw. 35. 25. Hiz. 26. 17. 2 áyat.
587.
[s] Hiz. 26. 20. aur 31. 14.
[t] Hiz. 31. 2, 18.
[u] 21, 24 áyateṉ, wag. Hiz. 28. 10.
[x] Yas. 1. 31. aur 14. 9, 10. 27 áyat.
[y] 19, 25 áyateṉ, wag.
[z] 24, 26, 29, 30 áyateṉ.
[a] Yas. 14. 15.
[b] Hiz. 26. 17. 24, 25, 26, 27, 32. áyateṉ.
[c] Yar. 49. 34, wag.
[d] 21 áyat.
[e] 23 áyat.

Peshtar MASÍH se, 587.

wuh maqtúloṉ ke darmiyán dhará
gayá.
26 Masak, aur Túbal[f], aur us kí
sárí guroh waháṉ hai; us kí qa-
[f] Paid. 10. 2. Hiz. 27. 13. aur 38. 2. breṉ us ke girdágird haiṉ; sab
ke sab ná-maḳhtún, talwár ke
[g] 19, 20 áyateṉ, wag. maqtúl[g], agarchi we zindoṉ kí
zamín meṉ haibat ke bá'is the.
27 Kyá we un baháduroṉ ke
[h] 21 áyat. Yas. 14. 18, 19. sáth[h] jo ná-maḳhtúnoṉ meṉ se gir
gaye, jo apne jang ke hathyároṉ
samet pátál meṉ utar gaye, paṛe
na rahenge? un kí talwáreṉ un
ke siroṉ tale rakhí gayí thíṉ, aur
un ke gunáh un kí haḍḍíoṉ par
haiṉ, ki we zindoṉ kí zamín meṉ
haibat ke bá'is the?
28 Aur tú ná-maḳhtúnoṉ ke dar-
miyán toṛí jáegí, aur talwár ke
maqtúloṉ ke sáth leṭegí.
[i] Hiz. 25. 12, wag. 29 Waháṉ Adúm[i] bhí hai, us ke
bádsháh, aur us ke sáre amír, ki
báwujúde ki un kí qúwat thí, tau-
bhí talwár ke maqtúloṉ ke pás
dhare haiṉ; we ná-maḳhtúnoṉ ke
sáth, aur un ke sáth jo gaṛhe meṉ
girte haiṉ rahenge.
[k] Hiz. 38. 6, 15. aur 39. 2. 30 Shimál[k] ke hákimán sab ke
[l] Hiz. 28. 21. sab, aur sáre Saidání[l] jo maqtú-
loṉ ke sáth utar gaye, waháṉ haiṉ;
we apne ru'ab samet apní zorá-
warí kí bábat sharminda húe, we
talwár ke maqtúloṉ ke sáth ná-
maḳhtún paṛe haiṉ, aur un ke
sáth jo gaṛhe meṉ utre áp apní
ruswáí uṭháte haiṉ.
31 Fira'ún unheṉ dekhegá, aur
use apní sárí guroh kí bábat ta-
[m] Hiz. 31. 16. sallí áwegí[m], háṉ, Fira'ún aur us
ke sáre lashkar kí bábat, jo tal-
wár se maqtúl haiṉ, Ḳhudáwand
YAHOWAH kahtá hai.
32 Kyúṉki maiṉ ne zindoṉ kí
zamín meṉ apní haibat ḍálí: aur
wuh talwár ke maqtúloṉ ke sáth
ná-maḳhtúnoṉ ke darmiyán dhará
jáegá, háṉ, Fira'ún aur us kí
sárí guroh, Ḳhudáwand YAHOWAH
farmátá hai.

XXXIII BÁB.

1 *Nigahbán ke kám ká zikr hotá, ki logoṉ ko har ek ḳhatra se hoshyár karná use farz hai; 7 is liház se Hizkiel ko hukm diyá játá ki us tarah kí ágáhí logoṉ ko baḳhshe. 10 Ḳhudá apná intizám táiboṉ kí aur ba-gáwat karnewáloṉ kí bábat haqq o wájib ṭhahrátá. 17 Wuh apná insáf do bára logoṉ par jatátá. 21 Nabí, is kí ḳhabar páne par ki Yarúsalam márá paṛá, tamám mulk kí honewálí wírání kí peshíngoí kartá. 30 Bábat us iláhí áfat kí jo un logoṉ par jo nabíoṉ se haṉsí ṭhaṭṭhá karte the áyá cháhtí thí.*

AUR KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá, ki
2 Ai ádamzád, tú apní qaum ke
logoṉ se[a] yih kahkar bol, ki Jis [a] Hiz. 3. 11.
waqt maiṉ kisí zamín par talwár
chaláúṉ[b], aur us zamín ke log apní [b] Hiz. 14. 17.
sarhaddoṉ ke mardoṉ meṉ se ek
ko leṉ, aur use apná nigahbán[c] [c] 2 Sam. 18. 24, 25. 2 Sal. 9. 17. 7 áyat. Hús. 9. 8.
ṭhahráweṉ,
3 Aur wuh, jab talwár ko apní
sarzamín par áte dekhe, turhí
phúnke, aur logoṉ ko hoshyár
kare;
4 Tab jo koí turhí kí áwáz sune
aur hoshyár na howe, aur talwár
áwe, aur use már ḍále, to us ká
ḳhún usí ke sir par hogá[d]: [d] Hiz. 18. 13.
5 Us ne turhí kí áwáz suní, aur
hoshyár na húá: us ká ḳhún usí
par hogá. Par wuh jo hoshyár
hotá, to apní ján bachátá.
6 Par agar nigahbán talwár ko
áte dekhe, aur turhí na phúnke,
aur log hoshyár kiye na jáweṉ,
aur talwár áí, aur un ke darmiyán
se kisí ko lejáwe, wuh to apní
badkárí meṉ márá paṛá[e]; lekin [e] 8 áyat.
maiṉ nigahbán ke háth se us ke
ḳhún kí báz-purs karúṉgá.
7 ¶ So tú, ai ádamzád, ki maiṉ
ne tujhe ahl i Isráel ká nigahbán
muqarrar kiyá[f], mere muṉh ká [f] Hiz. 3. 17, wag.
kalám sun rakh, aur merí taraf se
unheṉ hoshyár kar.
8 Jab maiṉ sharír se kahúṉ, ki
Ai sharír, tú yaqínan maregá, aur
us waqt agar tú sharír se na kahe,
aur use us kí bad-ráhí se ágáh na
kare, wuh sharír to apní badkárí
meṉ maregá, par maiṉ tere háth
se us ke ḳhún kí báz-purs kar-
úṉgá.
9 Lekin agar tú us sharír ko
chitáwe ki wuh apní burí ráh se
báz áwe, agar us waqt wuh apní
ráh se báz na áwe, to wuh apní
badkárí meṉ maregá, lekin tú ne
apní ján bachái hai.
10 Is liye, ai ádamzád, tú ahl i
Isráel se kah, ki Tum yih kahte
húe bolte ho, ki Agar hamárí
ḳhatáeṉ, aur hamáre gunáh ham
par haiṉ, aur ham un meṉ ghulte
rahte[g], to ham jíte kyúṉkar haiṉ[h]? [g] Hiz. 24. 23. [h] Yúṉ Yas. 49. 14. Hiz. 37. 11.
11 Tú un se kah, ki Ḳhudá-
wand YAHOWAH farmátá hai, ki
Mujhe apní hayát kí qasam hai, [i] 2 Sam. 14. 14. Hiz. 18. 23, 32. 2 Pat. 3. 9.
ki sharír ke marne meṉ mujhe
kuchh ḳhushí nahíṉ[i], balki us meṉ

Peshtar Masíh se, 587.

hai, ki sharír apní ráh se báz áwe,
aur jíe: báz áo, tum apní burí
ráhoṉ se báz áo; tum káhe ko
maroge, ai ahl i Isráel[k]?
12 Is liye, ai ádamzád, apní
ummat ke farzandoṉ se yúṉ kah,
ki Sádiq kí sadáqat us ke gunáh
ke din use na bacháwegí[l], aur
sharír kí sharárat jo hai, so jis din
meṉ us se báz áwegá, wuh apní
sharárat ke sabab nahíṉ giregá[m],
aur sádiq apní sadáqat ke sabab
jis din ki wuh gunáh kare bach
nahíṉ sakegá.
13 Jab maiṉ sádiq se kahúṉ, ki
Tú yaqínan jíegá; agar wuh apní
sadáqat par takiya kare, aur ná-
rástí kare, to us kí sárí sadáqa-
teṉ yád na hoṉgí[n]; lekin us gunáh
ke sabab se, jo us ne kiyá hai,
marjáegá.
14 Phir jab sharír se kahúṉ, ki
Tú yaqínan maregá: agar wuh
apní ḵhatáoṉ se báz áwe, aur
'adálat o sadáqat kare[o],
15 Agar wuh sharír girau jo us
ke pás ho málik ko pher de[p], aur
jo us ne lúṭ liyá hai wápas kare[q],
aur zindagání ke qánúnoṉ[r] par
chale, aur nárástí na kare: to
wuh yaqínan jíegá, wuh nahíṉ
maregá.
16 Us kí ḵhatáoṉ meṉ se jo us
ne kíṉ, ek bhí us ke muṉh par
dharí na jáegí[s]; us ne 'adálat o
sadáqat kí hai, wuh yaqínan jíegá.
17 ¶ Par terí ummat ke far-
zand kahte haiṉ, ki Ḵhudáwand
kí ráh barábar nahíṉ[t]: lekin we
jo haiṉ, unhíṉ kí ráh hamwár na-
híṉ.
18 Agar sádiq apní sadáqat
chhoṛke badkárí kare, to wuh
yaqínan us badkárí ke sabab se
maregá[u].
19 Phir agar sharír apní shará-
rat se báz áwe, aur 'adálat o
sadáqat kare, to unhíṉ ke sabab
se jíegá.
20 ¶ Tis par bhí tum kahte ho,
ki Ḵhudáwand kí ráh barábar
nahíṉ hai[x]. Ai ahl i Isráel, maiṉ
tum meṉ se har ek kí us kí ráh
ke mutábiq 'adálat karúṉgá.
21 ¶ Hamárí asírí[y] ke bárahweṉ
baras ke dasweṉ mahíne kí pánch-
wíṉ táríḵh ko yúṉ húá, ki ek
shaḵhs jo Yarúsalam se bhág
niklá thá mujh pás áyá[z], aur bolá,
ki Shahr márá paṛá[a].

k Hiz. 18. 31.
l Hiz. 3. 20. aur 18. 24, 26, 27.
m 2 Taw. 7. 14.
n Hiz. 3. 20. aur 18. 24.
o Hiz. 3. 18, 19. aur 18. 27.
p Hiz. 18. 7.
q Ḵhur. 22. 1, 4. Ahb. 6. 2, 4, 5. Gin. 5. 6, 7. Lúq. 19. 8.
r Ahb. 18. 5. Hiz. 20. 11, 13, 21.
s Hiz. 18. 22.
t 20 áyat. Hiz. 18. 25, 29.
u Hiz. 18. 26, 27.
x 17 áyat. Hiz. 18. 25, 29.
y Hiz. 1. 2.
z Hiz. 24. 26.
a 2 Sal. 25. 4.

22 Aur shám ke waqt us bhág-
newále ke pahuṉchne se peshtar
Ḵhudáwand ká háth mujh par
thá[b], aur us ne merá muṉh khul-
wá diyá, us waqt tak ki wuh ádmí
fajr ko mere pás áyá: háṉ, us hí
ne merá muṉh khulwá diyá, aur
maiṉ phir gúngá na rahá[c].
23 Tab Ḵhudáwand ká kalám
mujhe pahuṉchá, aur us ne kahá,
24 Ai ádamzád[d], Isráel kí zamín
ke wíránoṉ[e] ke báshinda yih kahte
húe bolte haiṉ, ki Abirahám ek
hí thá, aur wuh zamín ká wáris
húá[f], par ham bahut haiṉ, zamín
hameṉ mírás meṉ dí jáegí[g].
25 Is liye tú un se kah de, ki
Ḵhudáwand Yahowah yúṉ kahtá
hai, ki Tum lahú samet kháte ho[h],
tum apne butoṉ kí taraf ánkh
uṭháke dekhte ho[i], aur ḵhún-rezí
karte ho[k]: kyá tum zamín ko
mírás meṉ páoge?
26 Tum apní talwár par takiya
karte ho, tum makrúh kám karte
ho, aur tum meṉ se har koí apne
hamsáya kí jorú ko nápák kartá
hai[l]: kyá tum zamín ko mírás
meṉ páoge?
27 Tú unhoṉ se yúṉ kah, ki Ḵhu-
dáwand Yahowah yúṉ farmátá
hai, ki Mujhe apní hayát kí qa-
sam, we jo wíránoṉ meṉ[m] haiṉ
talwár se máre paṛeṉge, aur use
jo khule maidán meṉ hai, darin-
doṉ ko dúṉgá ki nigal jáeṉ[n], aur
we jo qil'oṉ aur gároṉ[o] meṉ haiṉ,
marí se mareṉge.
28 Kyúṉki maiṉ zamín ko ek
laḵht ujáṛ dúṉgá[p], aur us kí qúwat
ká ghamaṉḍ[q] játá rahegá, aur
Isráel ke pahár wírán hoṉge[r], ya-
háṉ tak ki koí guzregá nahíṉ.
29 Aur jab maiṉ un ke sáre
makrúh kámoṉ ke sabab, jo
unhoṉ ne kiye haiṉ, zamín ko
wírán kar dúṉgá, to we jáneṉge ki
maiṉ Ḵhudáwand húṉ.
30 ¶ Aur ai ádamzád, hanoz
terí qaum ke log díwároṉ ke pás,
aur gharoṉ ke ástánoṉ par, terí
bábat guftogú karte haiṉ, aur ek
dúsre se, háṉ, har koí apne bhái se
yih kahke boltá hai, ki Á, aur us
bát ko, jo Ḵhudáwand se nikal
átí hai, suṉ[s].
31 Aur we tujh pás áte haiṉ, jis
taraḥ se log áte[t], aur merí guroh
ke mánind tere áge baiṭhe haiṉ[u],
aur terí báteṉ suṉte haiṉ, par un

Peshtar Masíh se, 587.

b Hiz. 1. 3.
c Hiz. 24. 27.
d Hiz. 34. 2.
e 27 áyat. Hiz. 36. 4.
f Yas. 51. 2. A'am. 7. 5.
g Dekho Mík. 3. 11. Mat. 3. 9. Yúh. 8. 39.
h Paid. 9. 4. Ahb. 3. 17. aur 7. 26. aur 17. 10. aur 19. 26. Ist. 12. 16.
i Hiz. 18. 6.
k Hiz. 22. 6, 9.
l Hiz. 18. 6. aur 22. 11.
m 24 áyat.
n Hiz. 39. 4.
o Qáz. 6. 2. 1 Sam. 13. 6.
p Yar. 44. 2, 6, 22. Hiz. 36. 34, 35.
q Hiz. 7. 24. aur 24. 21. aur 30. 6, 7.
r Hiz. 6. 2, 3, 6.
s Yas. 29. 13.
t Hiz. 14. 1. aur 20. 1, wag.
u Hiz. 8. 1.

Peshtar MASÍH se, 587.

x Zab. 78. 36, 37. Yas. 29. 13.
y Mat. 13. 22.
z 1 Sam. 3. 20.
a Hiz. 2. 5.
a Yar. 10. 21.
b Yar. 23. 1. Zak. 11. 17.
‖ Yá, *dúdh.*
c Yas. 56. 11. Zak. 11. 16.
d Hiz. 33. 25, 26. Mík. 3. 1, 2, 3. Zak. 11. 5.
e 16 áyat. Zak. 11. 16.
f Lúq. 15. 4.
g 1 Pat. 5. 3.
h Hiz. 33. 21, 28.
i 1 Sal. 22. 17. Mat. 9. 36.
k Yas. 56. 9. Yar. 12. 9. 8 áyat.

par 'amal nahíṉ kareṉge; kyúṉki
we apne muṉh se bahutsí ulfat
záhir karte[x], par un ká dil lálach
par dauṛtá hai[y].
32 Aur dekh, tú un ke áge aisá
hai jaise ek shaḵhs ká dil-chasp
rág jo ḵhush-ilhán ho, aur bájá
ḵhúb bajá sake; kyúṉki we terí
báteṉ sunte haiṉ, par un par
'amal nahíṉ karte.
33 Aur jab yih wáqi' hogá[z]
(dekh, ki aisá wáqi' hogá,) tab we
jáneṉge ki hamáre darmiyán ek
nabí thá[a].

XXXIV BÁB.

1 *Nabí charwáhoṉ ko malámat kartá.* 7 *Hukm, jo Ḵhudá ne un par kiyá.* 11 *Kyúṉkar Ḵhudá apne galla kí ḵhabar letá.* 20 *Masíh kí bádsháhat kí bábat.*

AUR KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne
kahá,
2 Ki Ai ádamzád, Isráel ke char-
wáhoṉ ká muḵhálif hoke[a] un se
nubúwat kar, aur un se kah, ki
Ḵhudáwand YAHOWÁH charwáhoṉ
ko yúṉ farmátá hai, ki Isráel ke
charwáhoṉ par, jo áp kháyá karte
haiṉ, wáwailá hai[b]! kyá, chau-
pánoṉ ko yih bát láiq na thí ki
galloṉ ko charáweṉ?
3 Tum ‖charbí kháte ho[c], aur
pashmína pahinte ho, aur unheṉ
jo moṭe hogaye zabh karte[d]; par
galla nahíṉ charáte.
4 Tum ne kamzoroṉ ko tawánáí
nahíṉ baḵhshí, aur bímároṉ ko
changá nahíṉ kiyá[e], aur ṭúṭe húe
ko nahíṉ bándhá, aur we jo hánke
gaye haiṉ unheṉ phir nahíṉ láe,
aur jo khoe húe the[f] un ko nahíṉ
ḍhúṉḍhá, balki be-murúwatí se aur
be-rahmí se un par hukúmat kí[g].
5 Aur we titar bitar ho gaye[h] ki
un ká gaṛariyá na thá[i], aur jab
we paráganda the, to maidán ke
darindoṉ kí ḵhurák húe[k].
6 Merí bheṛeṉ sáre paháṛoṉ par,
aur har úṉche ṭíle par bhaṭaktí
phirtí thíṉ; háṉ, merá galla ta-
mám rú e zamín par titar bitar
ho gayá, aur kisí ne un ko na
ḍhúṉḍhá, na un kí talásh kí.
7 ¶ Is liye, ai charwáho, tum
KHUDÁWAND ká kalám suno;
8 Ḵhudáwand YAHOWÁH farmátá
hai, ki Mujhe apní hayát kí
qasam; azbaski merá galla shi-
kár hogayá, aur merá galla har
ek dashtí darinda kí ḵhurák húá,
is liye ki koí gaṛariyá na thá,
aur mere chaupánoṉ ne mere
galla kí talásh na kí[l], balki char-
wáhoṉ ne apná peṭ bhará[m], aur
mere galle ko na charáyá;
9 Is liye, ai charwáho, KHUDÁ-
WAND ká kalám suno;
10 Ḵhudáwand YAHOWÁH yúṉ
farmátá hai, ki Dekho, maiṉ char-
wáhoṉ ká muḵhálif húṉ, aur apná
galla un ke háth se talab ka-
rúṉgá[n], aur unheṉ gallabání kí
ḵhidmat se ma'zúl karúṉgá, aur
charwáhe bhí khá na sakeṉge[o];
kyúṉki maiṉ apná galla un ke
muṉh se chhuṛá lúṉgá, ki we un
kí ḵhurák na hoṉ.
11 ¶ Kyúṉki Ḵhudáwand YA-
HOWÁH farmátá hai, Dekh, maiṉ,
maiṉ hí apní bheṛoṉ kí talásh
karúṉgá, aur unheṉ ḍhúṉḍh niká-
lúṉgá.
12 Jis tarah se gaṛariyá, jis din
ki wuh bheṛoṉ ke darmiyán ho jo
parágauda hogayí haiṉ, apne galla
ko ḍhúṉḍhtá hai, us hí tarah
maiṉ apní bheṛoṉ ko ḍhúṉḍhúṉgá,
aur unheṉ har kahíṉ se jaháṉ we
abr aur táríkí ke din[p] titar bitar
ho gayí haiṉ, bachá láúṉgá;
13 Aur maiṉ unheṉ sárí qaumoṉ
ke darmiyán se pher láúṉgá, aur
sáre mulkoṉ meṉ se faráham kar-
úṉgá[q], aur unhíṉ kí zamín meṉ
pahuṉcháúṉgá, aur Isráel ke pa-
háṛoṉ par, nahroṉ ke kanáre, aur
zamín ke sáre ábád makánoṉ
meṉ charáúṉgá.
14 Aur maiṉ un ko achchhí
charágáh meṉ charáúṉgá[r], aur
un ká bheṛsálá Isráel ke úṉche
paháṛoṉ par hogá; waháṉ we
achchhe bheṛsále meṉ leṭeṉge[s],
aur ‖harí charágáh meṉ Isráel
ke paháṛoṉ par chareṉge.
15 Maiṉ hí apne galle ko cha-
ráúṉgá, aur unheṉ liṭáúṉgá, Ḵhu-
dáwand YAHOWÁH farmátá hai.
16 Maiṉ us ko jo khoyá gayá
ḍhúṉḍhúṉgá[t], aur use jo hánká
gayá hai pher láúṉgá, aur us
kí haḍḍí ko jo ṭúṭ gayí hai
bándhúṉgá, aur bímároṉ ko taq-
wiyat dúṉgá; par moṭoṉ aur
zabardastoṉ ko halák karúṉgá[u],
maiṉ unheṉ siyásat ká kháná
khiláúṉgá[x].
17 Aur, ai mere galla, tumháre
haqq meṉ Ḵhudáwand YAHOWÁH
yúṉ farmátá hai, ki Dekh, maiṉ

Peshtar MASÍH se, 587.

l 5, 6 áyaten.
m 2, 10 áyaten.
n Hiz. 3. 18. 'Ibrán. 13. 17.
o 2, 8 áyaten.
p Hiz. 30. 3. Yúel 2. 2.
q Yas. 65. 9, 10. Yar. 23. 3. Hiz. 28. 25. aur 36. 24. aur 37. 21, 22.
r Zab. 23. 2.
s Yar. 33. 12.
‖ 'Ibrání meṉ, *chikní.*
t Dekho 4 áyat. Yas. 40. 11. Mík. 4. 6. Mat. 18. 11. Marq. 2. 17. Lúq. 5. 32.
u Yas. 10. 16. 'Amús 4. 1.
x Yar. 10. 21.

Peshtar MASÍH se, 587.

mawáshí aur mawáshí ke darmiyán, mendhoṉ aur bakroṉ ke darmiyán, imtiyáz karke insáf karúṉgá[y].

18 Kyá tumheṉ chhoṭí bát ma'lúm húí, ki tum achchhá sabzazár khá jáo, aur is bá'is tum ne us sabza ko jo bach rahá apne páṉwoṉ se latáṛ diyá? aur ki gahre daryáoṉ meṉ pání pío, aur is sabab tum ne báqí ko apne páṉwoṉ se gadlá kiyá?

19 Aur merá galla jo hai, we use jo tum ne apne páṉwoṉ se latáṛá hai kháte haiṉ, aur use jo tum ne apne páṉwoṉ se gadlá kiyá píte haiṉ.

20 ¶ Is liye Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Dekh maiṉ, háṉ, maiṉ moṭe aur duble mawáshí ke bích insáf karúṉgá[z].

21 Azbaski tum ne pahlú aur kándhe se ḍhakelá hai, aur sáre bímároṉ ko apne síngoṉ se relá hai, yaháṉ tak ki we titar bitar húe:

22 Is liye maiṉ apne galla ko bacháúṉgá, we phir kabhí shikár na hoṉge; aur maiṉ mawáshí aur mawáshí ke darmiyán imtiyáz karúṉgá[a].

23 Aur maiṉ un ke liye ek chaupán muqarrar karúṉgá[b], aur wuh un ko charáwegá, ya'ne, merá banda Dáúd[c]; wuh un ko charáwegá, aur wuhí un ká chaupán hogá.

24 Aur maiṉ ḲHUDÁWAND un ká Ḳhudá húṉgá[d], aur merá banda Dáúd un ke darmiyán sardár hogá[e]; mujh ḲHUDÁWAND ne yúṉ kahá hai.

25 Aur maiṉ un ke sáth sulh ká 'ahd bándhúṉgá[f], aur sáre bure darindoṉ ko zamín par se nábúd karúṉgá[g], aur we bayábán meṉ salámatí se rahá kareṉge[h], aur jangaloṉ meṉ soweṉge.

26 Aur maiṉ unheṉ, aur un makánoṉ ko jo mere paháṛ[i] ke áspás haiṉ barakat ká bá'is karúṉgá[k], aur maiṉ meṉh ko us ke waqt meṉ barsáúṉgá[l]; barakat ke meṉh barsá kareṉge[m].

27 Aur maidán ká daraḳht apne mewa degá[n], aur zamín apná hásil degí, aur we salámatí ke sáth apní zamín meṉ raheṉge, aur jáneṉge ki maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ, jab maiṉ un ke júe ká bandhan toṛúṉgá[o], aur un ke

y Hiz. 20. 37, 38. 20, 22 áyateṉ. Zak. 10. 3. Mat. 25. 32, 33.
z 17 áyat.
a 17 áyat.
b Yas. 40. 11. Yar. 23. 4, 5. Yúh. 10. 11. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 4.
c Yar. 30. 9. Hiz. 37. 24, 25. Hús. 3. 5.
d Ḳhur. 29. 45. 30 áyat. Hiz. 37. 27.
e Hiz. 37. 22. Lúq. 1. 32, 33.
f Hiz. 37. 26.
g Ahb. 26. 6. Yas. 11. 6,—9. aur 35. 9. Hús. 2. 18.
h Yar. 23. 6. 28 áyat.
i Yas. 56. 7. Hiz. 20. 40.
k Paid. 12. 2. Yas. 19. 24. Zak. 8. 13.
l Ahb. 26. 4.
m Zab. 68. 9. Mal. 3. 10.
n Ahb. 26. 4. Zab. 85. 12. Yas. 4. 2.
o Ahb. 26. 13. Yar. 2. 20.

háth se, jo un se apní ḳhidmat karwáte haiṉ[p], chhuṛáúṉgá.

28 Aur we áge ko gair qaumoṉ ke liye shikár na howeṉge[q], aur zamín ke darinde unheṉ nigal na sakeṉge; par we amán se baseṉge, aur unheṉ kisí ká ḳhauf na hogá[r].

29 Aur maiṉ un ke liye ek námwar paudhá barpá karúṉgá[s], aur we phir kabhí apní zamín meṉ máre bhúkh ke halák na howeṉge, aur áge ko gair qaumoṉ ká ta'na na uṭháweṉge[t].

30 Isí tarah we jáneṉge, ki maiṉ Ḳhudáwand YAHOWÁH un ke sáth húṉ, aur ki we, háṉ, ahl i Isráel, mere log haiṉ[u], Ḳhudáwand YAHOWÁH farmátá hai.

31 Aur tum, ai mere galla, merí charágáh ke galla[x], insán ho, aur maiṉ tumhárá Ḳhudá húṉ, Ḳhudáwand YAHOWÁH farmátá hai.

XXXV BÁB.

Bábat us hukm ki jo Koh i Sha'ír par is liház se kiyá gayá ki us ke báshindoṉ ne náhaqq Isráel se 'adáwat kí thí.

587.

AUR ḲHUDÁWAND ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Ai ádamzád, tú Sha'ír ke paháṛ[a] kí taraf muṉh kar[b], aur us kí ḳharábí kí ḳhabar de[c].

3 Aur us se kah, ki Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Dekh, ai Sha'ír ke paháṛ, maiṉ terá muḳhálif húṉ, aur tujh par apná háth chaláúṉgá[d], aur tujhe wírán aur be-chirág karúṉgá.

4 Maiṉ tere shahroṉ ko ujáṛúṉgá[e], aur tú wírán hogá, aur jánegá, ki ḲHUDÁWAND maiṉ húṉ.

5 Isliye ki tú qadím se 'adáwat rakhtá hai[f], aur tú ne zulm kí ráh se baní Isráel ko, un kí musíbat ke din, un ke aḳhír kí sharárat ke waqt[g], talwár kí dhár se qatl kiyá hai:

6 Is liye Ḳhudáwand YAHOWÁH farmátá hai, ki Mujhe apní hayát kí qasam, ki maiṉ tujhe ḳhún ke liye taiyár karúṉgá, aur ḳhún tujhe ragedegá; is liye ki tú ne ḳhúnrezí se nafrat na rakhí, so ḳhún terá píchhá karegá[h].

7 Isí tarah maiṉ Sha'ír ke paháṛ ko wírán aur be-chirág karúṉgá, aur us meṉ se us ko jo

Peshtar MASÍH se, 587.

p Yar. 25. 14.
q Dekho 8 áyat. Hiz. 36. 4.
r Yar. 30. 10. aur 46. 27. 25 áyat.
s Yas. 11. 1. Yar. 23. 5.
t Hiz. 36. 3, 6, 15.
u 24 áyat. Hiz. 37. 27.
x Zab. 100. 3. Yúh. 10. 11.
a Ist. 2. 5.
b Hiz. 6. 2.
c Yar. 49. 7, 8. Hiz. 25. 12. 'Amús 1. 11. 'Abad. 10, wag.
d Hiz. 6. 14.
e 9 áyat.
f Hiz. 25. 12. 'Abad. 10.
g Zab. 137. 7. Hiz. 21. 25, 29. Dán. 9. 24. 'Abad. 11.
h Zab. 109. 17.

Peshtaṛ MASÍH se, 587.

wahán se chalá jáe, aur us ko jo
us meṉ phir áwe, nábúd karúṉgá[i].
8 Aur us ke paháṛoṉ ko us ke
maqtúloṉ ‖ ke tale chhipá ḍá-
lúṉgá[k]; talwár ke maqtúl tere
ṭíloṉ, aur terí wádíoṉ, aur terí sárí
nahroṉ meṉ gireṉge.
9 Maiṉ tujhe abad tak wírán
rakhúṉgá[l], aur terí bastíáṉ phir
na baseṉgí, aur tum jánoge, ki
maiṉ ḲHUDÁWAND húṉ[m].
10 Us sabab se ki tú ne kahá,
ki Yih do qaum aur yih do mulk
mere hoṉge, aur ham un ke málik
hoṉge[n], báwujúde ki ḲHUDÁWAND
wahán thá[o];
11 Is liye Ḳhudáwand YAHOWÁH
farmátá hai, ki Mujhe apní hayát
kí qasam, ki maiṉ tere gussa ke
mutábiq[p], aur tere rashk ke mu-
wáfiq, jaisí tú ne apní kínawarí
se un ke sáth bad-sulúkí kí, maiṉ
bhí tujh se karúṉgá, aur jab maiṉ
tujhe sazá dúṉgá, maiṉ un ke
darmiyán mashhúr hoúṉgá.
12 Aur tú jánegá, ki maiṉ ḲHU-
DÁWAND húṉ[q], aur ki maiṉ ne
tere sáre kufr kí báteṉ jo tú ne
Isráel ke paháṛoṉ kí ḳharábí kí
bábat kahíṉ, ki We wírán húe, we
hamáre qabza meṉ diye gaye ki
ham unheṉ ḳharáb kareṉ, suníṉ.
13 Isí tarah tum ne mere bar-
ḳhiláf apní zubán se láfzaní kí[r],
aur mere muqábil bahutsí báteṉ
kahíṉ, so maiṉ sun chuká húṉ.
14 Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ
kahtá hai, ki Jis waqt sárí dunyá
ḳhushí karegí, tab maiṉ tujhe
wírán karúṉgá[s].
15 Jis tarah tú ne Isráel ke
gharáne kí mírás par, is liye ki
wuh wírán thí, shádmání kí, us
tarah maiṉ bhí tujh se karúṉgá[t];
ai Sha'ír ke paháṛ, tú aur sárá
Adúm bilkull wírán hogá[u]; aur
we jáneṉge, ki maiṉ ḲHUDÁWAND
húṉ.

XXXVI BÁB.

1 Be-dín qaumeṉ jinhoṉ ne kínawarí se Isráel ke sáth bad-sulúkí kí thí, us bá'is halák kí játíṉ; is ahwál se Isráel ko ek taur par tasallí miltí, 8 aur phir Ḳhudá ke wa'doṉ se, jo us ne us se kiye the, aur bhí dilásá hotá. 16 Isráel gunáh ke sabab se mardúd húá thá, 21 aur phir bahál hojáegá, par us kí ke sawáb ke sabab se nahíṉ. 25 Bábat un barakatoṉ kí jo Masíh kí bádsháhat se miltíṉ.

AUR tú, ai ádamzád, Isráel ke
paháṛoṉ se[a] nubúwat kar,
aur kah, ki Ai Isráel ke paháṛo,
tum ḲHUDÁWAND ká kalám suno.
2 Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ
kahtá hai, Us sabab se ki dush-
man ne tum se muḳhálafat karke
kahá hai, ki Ahá[b], un únche únche
qadím makánoṉ[c] ke bhí ham
málik húe[d];
3 Is liye nubúwat kar, aur kah,
ki Ḳhudáwand YAHOWÁH yúṉ far-
mátá hai, Is sabab se ki unhoṉ
ne tum ko wírán kiyá, aur tumheṉ
har taraf se nigal gaye, táki we
jo gair qaumoṉ meṉ se báqí haiṉ
tumháre málik howeṉ, aur tum-
háre haqq meṉ bad-gooṉ ne
zubán kholí hai[e], aur tum logoṉ
ke áge angusht-numá húe ho:
4 Is liye, ai Isráel ke paháṛo, tum
Ḳhudáwand YAHOWÁH ká kalám
suno: Ḳhudáwand YAHOWÁH pah-
áṛoṉ, aur ṭíloṉ, aur nasheboṉ, aur
wádíoṉ, aur ujáṛ wíránoṉ se, aur un
shahroṉ se jo tark kiye gaye haiṉ,
jo áspás kí qaumoṉ ke báqí logoṉ
ke liye shikár[f] aur já e tamasḳhur
húe haiṉ[g], yúṉ farmátá hai,
5 Háṉ, isí liye Ḳhudáwand YA-
HOWÁH yúṉ kahtá hai, ki Yaqínan
maiṉ ne apní átashí gairat meṉ[h],
qaumoṉ ke báqí logoṉ ká aur
sáre Adúm ká muḳhálif hoke,
jinhoṉ ne apne dil kí ḳhushí se
aur qalbí 'adáwat se apne taíṉ
merí sarzamín ke málik muqarrar
kiye[i], táki use táráj karke barbád
kareṉ, kalám kahá hai.
6 Is liye tú Isráel kí zamín kí
bábat nubúwat kar, aur paháṛoṉ,
aur ṭíloṉ, nasheboṉ, aur wádíoṉ
se kah, ki Ḳhudáwand YAHOWÁH
yúṉ kahtá hai, Maiṉ apní gairatoṉ
aur qahr meṉ bolá, is liye ki tum
ne qaumoṉ kí malámat uṭháí hai[k]:
7 So Ḳhudáwand YAHOWÁH kahtá
hai, ki Maiṉ ne apná háth uṭháyá[l],
ki yaqínan tumháre áspás kí qau-
meṉ áp hí malámat uṭháweṉgí.
8 ¶ Par tum, ai Isráel ke paháṛo,
apní sháḳheṉ nikáloge, aur mere
log Isráel ke liye apná phal doge,
kyúṉki we á pahuṉchne par haiṉ.
9 Dekho, maiṉ ‖ tumhárí kumak
par húṉ, aur tumhárí taraf muta-
wajjih húṉgá, aur tum jote aur
boe jáoge:
10 Aur maiṉ ádmíoṉ ko, háṉ,
Isráel ke sáre gharáne ko tum
par bahut baṛháúṉgá, aur shahr
ábád hoṉge, aur ḳharába ta'mír
kiye jáeṉge[m].
11 Aur maiṉ insán o haiwán kí

---

[i] Qáz. 5. 6. Hiz. 29. 11.
‖ 'Ibrání meṉ, *se bhar dúṉgá.*
[k] Hiz. 31. 12. aur 32. 5.
[l] Yar. 49. 17, 18. 4 áyat. Hiz. 25. 13. Mal. 1. 3, 4.
[m] Hiz. 6. 7. aur 7. 4, 9. aur 36. 11.
[n] Zab. 83. 4, 12. Hiz. 36. 5. 'Abad. 13.
[o] Zab. 48. 1, 3. aur 132. 13, 14. Hiz. 48. 35.
[p] Mat. 7. 2. Ya'q. 2. 13.
[q] Zab. 9. 16. Hiz. 6. 7.
[r] 1 Sam. 2. 3. Muk. 13. 6.
[s] Yas. 65. 13, 14.
[t] 'Abad. 12, 15.
[u] 3, 4 áyateṉ.
[a] Hiz. 6. 2, 3.

Peshtar MASÍH se, 587.

[b] Hiz. 25. 3. aur 26. 2.
[c] Ist. 32. 13.
[d] Hiz. 35. 10.
[e] Ist. 28. 37. 1 Sal. 9. 7. Nau. 2. 15. Dán. 9. 16.
[f] Hiz. 34. 28.
[g] Zab. 79. 4.
[h] Ist. 4. 24. Hiz. 38. 19.
[i] Hiz. 35. 10, 12.
[k] Zab. 123. 3, 4. Hiz. 34. 29. 15 áyat.
[l] Hiz. 20. 5.
‖ 'Ibrání meṉ, *tumháre liye húṉ.*
[m] Yas. 58. 12. aur 61. 4. 33 áyat. 'Amús 9. 14.

Peshtar MASÍH se, 587.

tum par afzáish karúngá[n], aur we
bahut honge, aur phalenge; aur
main tumhen qáim karúngá jaise
tum agle waqt men the, aur tum
par, pahle kí nisbat se, ziyáda
ihsán karúngá, aur tum jánoge ki
main KHUDÁWAND hún[o].
12 Hán, main aisá karúngá ki
ádmí, ya'ne, mere Isráelí log tum
par phir chalenge, aur we tere
málik honge, aur tú un kí mírás
hogí[p], aur áge ko unhen be-aulád
na karegí[q].
13 Khudáwand YAHOWAH yún
kahtá hai, Us sabab se ki tujhe
kahte hain, ki Tú, ai zamín, insán
ko nigaltí hai[r], aur tú ne apní
qaumon ko be-aulád kiyá:
14 Is liye na tú áge ko insán ko
niglegí, na áge ko apní qaumon
ko be-aulád karegí, KHUDÁWAND
Khudá kahtá hai.
15 Aur main aisá karúngá, ki
log tujh par kabhí gair qaumon ká
ta'na na sunenge[s], aur áge ko tú
qaumon kí malámat na uthámegí,
aur áyanda men apne logon ko
na giráwegí, Khudáwand YAHO-
WAH kahtá hai.
16 ¶ Aur KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne kahá,
17 Ai ádamzád, jab ahl i Isráel
apní zamín men baste the, tab
unhon ne apní ráhon aur apne
kámon se us ko nápák kiyá[t]; un
kí ráh mere áge háiz 'aurat kí
nápákí sí thí[u].
18 Is liye, main ne un par, us
khúnrezí ke sabab[x] jo unhon ne
zamín men kí thí, aur un buton
ke sabab, jin se unhon ne use
nápák kiyá thá, apná qahr undelá.
19 Aur main ne un ko qaumon
men parágaanda kiyá[y], aur we
mulkon men titar bitar ho gaye,
aur un kí ráhon, aur un ke ká-
mon ke muwáfiq[z] main ne un kí
'adálat kí.
20 Aur jab we gair qaumon ke
darmiyán, jahán jahán we rawána
húe, áe the, tab un logon ne mere
muqaddas nám ko nápák kiyá[a],
jab in kí bábat kahte the, ki Ye
KHUDÁWAND ke log hain, aur us
kí zamín se nikal áe hain.
21 ¶ Lekin mujhe apne pák
nám ke sabab[b] afsos áyá, jise ahl
i Isráel ne gair qaumon ke dar-
miyán, jahán we rawána húe,
nápák kiyá thá.

[n] Yar. 31. 27. aur 33. 12.
[o] Hiz. 35. 9. aur 37. 6, 13.
[p] 'Abad. 17, wag.
[q] Dekho Yar. 15. 7.
[r] Gin. 13. 32.
[s] Hiz. 34. 29.
[t] Ahb. 18. 25, 27, 28. Yar. 2. 7.
[u] Ahb. 15. 19, wag.
[x] Hiz. 16. 36, 38. aur 23. 37.
[y] Hiz. 22. 15.
[z] Hiz. 7. 3. aur 18. 30. aur 39. 24.
[a] Yas. 52. 5. Rúm. 2. 24.
[b] Hiz. 20. 9, 14.

22 Is liye tú ahl i Isráel se kah,
ki Khudáwand YAHOWAH yún
kahtá hai, ki Ai ahl i Isráel, tum-
hárí khátir se nahín, balki apne
muqaddas nám kí khátir[c], jise
tum ne gair qaumon ke darmiyán,
jahán tum rawána húe the, nápák
kiyá, yih kartá hún.
23 Main apne buzurg nám kí,
jo gair qaumon ke darmiyán ná-
pák kiyá gayá thá, jise tum ne un
ke darmiyán nápák kiyá thá,
taqdís karúngá; aur jab un kí
ánkhon ke áge tum se merí taqdís
hogí[d], tab gair qaumen jánengí
ki main KHUDÁWAND hún, Khudá-
wand YAHOWAH farmátá hai.
24 Kyúnki main tumhen gair
qaumon men se nikál lúngá[e],
aur sáre mulkon men se faráham
karúngá, aur tumhen tumháre
watan men le áúngá.
25 ¶ Tab tum par sáf pání
chhirkúngá[f], aur tum pák sáf
hoge: aur main tum ko tumhárí
sárí gandagí se aur tumháre sáre
buton se pák karúngá[g].
26 Aur main tumhen ek nayá
dil bakhshúngá, aur ek nayí rúh
tumháre andar men dálúngá[h], aur
tumháre gosht men se sangín dil
ko nikál dálúngá, aur gosht ká
dil tumhen 'ináyat karúngá.
27 Aur main apní rúh tum men
dálúngá[i], aur main aisá karúngá,
ki tum merí sunnaton par 'amal
karoge, aur tum mere hukmon ko
hifz karoge, aur unhen bajá láoge.
28 Aur tum us zamín men, jise
main ne tumháre bápdádon ko
diyá hai, basoge[k], aur tum mere
log hoge, aur main tumhárá
Khudá húngá[l].
29 Aur main tumhen tumhárí
sárí nápákíon se mahfúz rakh-
úngá[m], aur main anáj mang-
wáúngá[n], aur 'ifrát bakhshúngá,
aur tum par kál nahín dálúngá[o].
30 Aur main darakht ke phalon
men aur khet ke hásil men afzáish
bakhshúngá[p], yahán tak ki tum
áge ko gair qaumon ke darmiyán
kál ke sabab se malámat na
utháoge.
31 Tab tum apní bad-ráhíon aur
dagá ke kámon ko, jo bhale na
the, yád karoge[q], aur tum apní
badkáríon, aur nafrat-angez ká-
mon ke sabab, apní nazaron se
gir jáoge[r].

Peshtar MASÍH se, 587.

[c] Zab. 106. 8.
[d] Hiz. 20. 41. aur 28. 22.
[e] Hiz. 34. 13. aur 37. 21.
[f] Yas. 52. 15. 'Ibrán. 10. 22.
[g] Yar. 33. 8.
[h] Yar. 32. 39. Hiz. 11. 19.
[i] Hiz. 11. 19. aur 37. 14.
[k] Hiz. 28. 25. aur 37. 25.
[l] Yar. 30. 22. Hiz. 11. 20. aur 37. 27.
[m] Mat. 1. 21. Rúm. 11. 26.
[n] Dekho Zab. 105. 16.
[o] Hiz. 34. 29.
[p] Hiz. 34. 27.
[q] Hiz. 16. 61, 63.
[r] Ahb. 26. 39. Hiz. 6. 9. aur 20. 43.

Peshtar Masíh se, 587.

32 Maiṉ tumhárí ḳhátir yih nahíṉ kartá húṉ[s], Ḳhudáwand Yahowáh farmátá hai, yih tumheṉ daryáft rahe: tum apní ráhoṉ ke sabab sharminda ho, aur sarásíma hoo, ai ahl i Isráel.

33 Ḳhudáwand Yahowáh yúṉ kahtá hai, ki Jis din maiṉ tumheṉ tumhárí sárí badkáríoṉ se sáf karúṉgá, usí din tum ko tumháre shahroṉ meṉ basáúṉgá, aur sáre wírán makán banáe jáeṉge[t].

34 Aur wuh wírán zamín, jo sáre ráhguzaroṉ kí nazaroṉ meṉ wírán paṛí thí, jotí jáegí.

35 Aur we kaheṉge ki Yih zamín, jo ḳharáb paṛí thí, bág i 'Adan kí mánind[u] hogayí, aur ujáṛ aur wírán aur ḳharáb shahr mahsúr aur ábád húe.

36 Tab gair qaumeṉ, jo tumháre áspás báqí rahí haiṉ, jáneṉgí, ki maiṉ Ḳhudáwand ujáṛ makánoṉ ko ta'mír kartá húṉ, aur wírána ko bág banátá húṉ; mujh Ḳhudáwand ne kahá hai, aur maiṉ hí karúṉgá[x].

37 Ḳhudáwand Yahowáh yúṉ kahtá hai, ki Tadbhí ahl i Isráel mujh se is kí bábat suwál kareṉ[y], táki maiṉ un ke liye aisá karúṉ: maiṉ un ke logoṉ ko galla kí tarah firáwán karúṉgá[z].

38 Jaisá muqaddas galla thá, aur jis tarah Yarúsalam ká galla us kí maqaddas 'ídoṉ meṉ thá, us hí tarah ujáṛ shahr ádmíoṉ ke goloṉ se ma'múr hoṉge, aur we jáneṉge ki Maiṉ Ḳhudáwand húṉ.

s Ist. 9. 5. 22 áyat.
t 10 áyat.
u Yas. 51. 3. Hiz. 28. 13. Yúel 2. 3.
x Hiz. 17. 24. aur 22. 14. aur 37. 14.
y Dekho Hiz. 14. 3. aur 20. 3, 31.
z 10 áyat.

XXXVII BÁB.

1 Súkhí haḍḍíoṉ ke jí uṭhne se, 11 já e ummed hotí ki Isráel do bára zindagí páwegá. 15 Do chharíoṉ ke ápas meṉ wasl hojáne se, 18 Isráel ká Yahúdáh meṉ mil jáná ki we donoṉ ek hí qaum hojáweṉ sáf záhir kiyá játá. 20 Masíh kí bádsháhat ke wa'da.

587 ke qaríb.

KHUDÁWAND ká háth mujh par thá[a], aur us ne mujhe Ḳhudáwand kí rúh meṉ uṭhá liyá[b], aur us wádí meṉ, jo haḍḍíoṉ se bharpúr thí, mujhe utár diyá,

2 Aur mujhe un ke áspás chaugird phiráyá; aur dekh, we khulí húí wádí meṉ bahut thíṉ, aur dekh, we niháyat súkhí thíṉ.

3 Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, kyá ye haḍḍíáṉ jí saktí haiṉ? Maiṉ ne jawáb meṉ kahá, ki Ai Ḳhudáwand Yahowáh, tú hí jántá hai[c].

a Hiz. 1. 3.
b Hiz. 3. 14. aur 8. 3. aur 11. 24. Lúq. 4. 1.
c Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 6. Yúh. 5. 21. Rúm. 4. 17. 2 Qur. 1. 9.

4 Phir us ne mujhe kahá, ki Tú in haḍḍíoṉ ke úpar nubúwat kar, aur un se kah, ki Ai súkhí haḍḍío, tum Ḳhudáwand ká kalám suno.

5 Ḳhudáwand Yahowáh in haḍḍíoṉ ko yúṉ farmátá hai, ki Dekho, maiṉ tumháre andar meṉ jí dáḳhil karúṉgá[d], aur tum jíoge.

6 Aur tum par naseṉ biṭhláúṉgá, aur gosht chaṛháúṉgá, aur tumheṉ chamṛe se maṛhúṉgá, aur tum meṉ sáṉs ḍálúṉgá, aur tum jíoge, aur jánoge ki maiṉ Ḳhudáwand húṉ[e].

7 So maiṉ ne hukm ke bamújib nubúwát kí: aur jab maiṉ nubúwat kartá thá, to ek shor húá, aur, dekh, ek jumbish, aur haḍḍíáṉ un ke ápas meṉ mil gayíṉ, har ek haḍḍí apní haḍḍí se.

8 Aur jo maiṉ ne nigáh kí, to dekh, naseṉ aur gosht un par chaṛh áe, aur chamṛe kí un par poshish hogayí, par un meṉ dam na thá.

9 Tab us ne mujhe kahá, ki Nubúwat kar, tú hawá se nubúwat kar, ai ádamzád, aur hawá se kah, ki Ḳhudáwand Yahowáh yúṉ kahtá hai, ki Ai sáṉs[f], tú cháron hawáoṉ meṉ se á, aur in maqtúloṉ par phúṉk, ki we jíeṉ.

10 So maiṉ ne hukm ke bamújib nubúwat kí, aur un meṉ dam áyá[g], aur we jí uṭhe, aur páṉwoṉ par khaṛe húe, ek niháyat baṛá lashkar.

11 ¶ Tab us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, ye haḍḍíáṉ sáre ahl i Isráel haiṉ. Dekh, ye kahte haiṉ, ki Hamárí haḍḍíáṉ súkh gayíṉ, aur hamárí ummed játí rahí[h]; ham to bilkull faná hogaye.

12 Is liye tú nubúwat kar, aur un se kah, ki Ḳhudáwand Yahowáh yúṉ kahtá hai, ki Dekh, ai mere log, maiṉ tumhárí qabroṉ ko kholúṉgá[i], aur tumheṉ tumhárí qabroṉ se báhar nikálúṉgá, aur Isráel kí zamín meṉ láúṉgá[k].

13 Aur, ai mere log, jab maiṉ tumhárí qabroṉ ko kholúṉgá, aur tum ko tumhárí qabroṉ se báhar nikálúṉgá, tab jánoge, ki Ḳhudáwand maiṉ húṉ.

14 Aur jab maiṉ apní rúh tum meṉ ḍálúṉgá[l], aur tum jíoge, aur maiṉ tum ko tumhárí zamín

Peshtar Masíh se, 587 ke qaríb.

d Zab. 104. 30. 9 áyat.
e Hiz. 6. 7. aur 35. 12. Yúel 2. 27. aur 3. 17.
f Zab. 104. 30. 5 áyat.
g Muk. 11. 11.
h Zab. 141. 7. Yas. 49. 14.
i Yas. 26. 19. Húś. 13. 14.
k Hiz. 36. 24. 25 áyat.
l Hiz. 36. 27.

Peshtar Masíh se, 587 ke qaríb.

men basáúngá, tab tum jánoge
ki mujh Khudáwand ne kahá,
aur púrá kiyá, Khudáwand far-
mátá hai.
15 ¶ Phir Khudáwand ká ka-
lám mujhe pahunchá, aur us ne
kahá, ki
16 Ai ádamzád, tú ek lakṛí le,
aur us par likh[m], Yahúdáh ke
liye, aur baní Isráel us ke rafíqon
ke liye[n]: phir dúsrí lakṛí le, aur
us par yih likh, Yúsuf ke liye,
jo Ifráím ká 'asá thá, aur sáre
ahl i Isráel us ke rafíqon ke liye:
17 Aur un donon ko joṛkar ek
lakṛí baná[o], aur we tere háth
men ek hongí.
18 ¶ Aur jab terí qaum ke log
tujh se púchhen, aur kahen, ki
In kámon se terá matlab jo hai,
kyá tú hamen nahín batáwegá[p]?
19 To tú unhen kah, ki Khudá-
wand Yahowah yún kahtá hai[q],
ki Dekh, main Yúsuf kí lakṛí ko,
jo Ifráím ke háth men hai[r], aur
us ke rafíqon ko jo Isráel ke
gharáne hain, lúngá, aur us ke
sáth, hán, Yahúdáh kí lakṛí ke
sáth milá dúngá, aur un ko ek
'asá kar ḍálúngá, aur we mere
háth men ek hongí.
20 ¶ Aur we lakṛíán, jin par tú
likhtá hai, un kí ánkhon ke áge[s]
tere háth men hongí.
21 Aur tú unhen kah, ki Khu-
dáwand Yahowah yún kahtá hai,
ki Dekh, main ahl i Isráel ko
gair qaumon ke darmiyán se,
jahán jahán we gaye, lúngá[t], aur
har taraf se unhen fáráham ka-
rúngá, aur unhen un kí mamlukat
men láúngá.
22 Aur main unhen us mamlu-
kat men Isráel ke paháṛon par
ek qaum karúngá[u]; aur ek bád-
sháh in sabhon ká bádsháh hogá[x]:
aur we áge ko do qaumen na
hongí, aur phir kabhí taqsím
hokar do mamlukaten na hongí.
23 Aur we kabhí áp ko apne
buton se, aur apní nafrat-angez
chízon se, aur apní khatákárion
kí kisí khatákárí se nápák na ka-
renge[y]; par main unhen un ke
sáre makánon se, jahán unhon ne
gunáh kiyá hai, chhuṛáúngá, aur
unhen pák karúngá[z]; so we mere
log honge, aur main un ká Khudá
húngá.
34 Aur merá banda Dáúd un ká

m Dekho Gin. 17. 2.
n 2 Taw. 11. 12, 13, 16. aur 15. 9. aur 30. 11, 18.
o Dekho 22, 24 áyaten.
p Hiz. 12. 9. aur 24. 19.
q Zak. 10. 6.
r 16, 17 áyaten.
s Hiz. 12. 3.
t Hiz. 36. 24.
u Yas. 11. 13. Yar. 3. 18. aur 50. 4. Hús. 1. 11.
x Hiz. 34. 23, 24. Yúh. 10. 16.
y Hiz. 36. 25.
z Hiz. 36. 28, 29.

bádsháh hogá[a]; aur un ká ek hí
charwáhá hogá[b]; aur we mere
hukmon par chalenge, aur merí
sunnaton ko hifz karenge, aur un
par 'amal karenge[c].
25 Aur we us zamín men, jise
main ne apne banda Ya'qúb ko
diyá hai, jahán tumháre bápdáde
baste the, basenge[d], aur we, hán,
we aur un kí aulád, aur un kí
aulád kí aulád, abad tak[e] us men
sukúnat karengí; aur merá ban-
da Dáúd tá abad un ká sardár
hogá[f].
26 Aur main un ke sáth salá-
matí ká 'ahd bándhúngá[g]; so
wuh un ke sáth abadí 'ahd hogá:
aur main unhen basáúngá, aur
unhen afzáish bakhshúngá[h], aur
un ke darmiyán apne maqdis ko
tá abad qáim rakhúngá[i].
27 Merá khaima bhí un ke sáth
hogá[k]; hán, main un ká Khudá
húngá, aur we mere log honge[l].
28 Aur jab merá maqdis abad
tak un ke darmiyán rahegá, to
gair qaumen jánengí[m], ki main
Khudáwand Isráel ko muqaddas
kartá hún[n].

XXXVIII BÁB.

1 Júj kí fauj. 8 Us kí kínawarí. 14 Bábat us hukm kí jo Khudá ne us par kiyá.

AUR Khudáwand ká kalám
mujh ko pahunchá, aur us
ne kahá, ki
2 Ai ádamzád[a], tú Júj[b] ke mu-
qábil, jo Májúj kí sarzamín ká
hai, aur Rúss aur Masak aur
Túbál[c] ká sardár hai, munh kar[d],
aur us ke barkhiláf nubúwat kar,
3 Aur kah, ki Khudáwand Ya-
howah yún kahtá hai, ki Dekh,
ai Júj, Rúss aur Masak aur
Túbál ke sardár, main terá mu-
khálif hún:
4 Aur main tujhe phirá dúngá,
aur tere jabṛon men bansíán
márúngá[e], aur tujhe, aur tere
sáre lashkar, aur ghoṛon aur
sawáron ko, jo sab ke sab har
tarah ke hathyár lagáe húe[f],
ek baṛá amboh, jo phaṛíán aur
siparen liye húe hain, aur sab ke
sab talwár pakaṛnewále hain,
unhen khínch nikálúngá:
5 Aur un ke sáth Fárs aur
Kúsh aur Fút, jo sab ke sab
siparen liye húe, aur khod pahine
húe hain:

Peshtar Masíh se, 587 ke qaríb.

a Yas. 40. 11. Yar. 23. 5. aur 30. 9. Hiz. 34. 23, 24. Hús. 3. 5. Lúq. 1. 32.
b 22 áyat. Yúh. 10. 16.
c Hiz. 36. 27.
d Hiz. 36. 28.
e Yas. 60. 21. Yúel 3. 20. Amús 9. 15.
f 24 áyat. Yúh. 12. 34.
g Zab. 89. 3. Yas. 55. 3. Yar. 32. 40. Hiz. 34. 25.
h Hiz. 36. 10, 37.
i 2 Qur. 6. 16.
k Ahb. 26. 11, 12. Hiz. 43. 7. Yúh. 1. 14.
l Hiz. 11. 20. aur 14. 11. aur 36. 28.
m Hiz. 36. 23.
n Hiz. 20. 12.

a Hiz. 39. 1.
b Muk. 20. 8.
c Hiz. 32. 26.
d Hiz. 35. 2, 3.
e 2 Sal. 19. 28. Hiz. 29. 4. aur 39. 2.
f Hiz. 23. 12.

Peshtar MASÍH se, 587 ke qaríb.

[g] Paid. 10. 2.
[h] Hiz. 27. 14.
[i] Us tarah se Yas. 8. 9, 10. Yar. 46. 3, 4, 14. aur 51. 12.
[k] Paid. 49. 1. Ist. 4. 30. 16 áyat.
‖ Yá, *tujh ko sazá dí jáegí.*
[l] Yas. 29. 6.
[m] 12 áyat. Hiz. 34. 13.
[n] Hiz. 36. 1, 4, 8.
[o] Yar. 23. 6. Hiz. 28. 26. aur 34. 25, 28. 11 áyat.
[p] Yas. 28. 2.
[q] Yar. 4. 13. 16 áyat.
[r] Yar. 49. 31.
[s] 8 áyat.
[t] Hiz. 36. 34, 35.
[u] 8 áyat.
‖ 'Ibrání men, *kí náf par.* Us hí tarah se hai Qáz. 9. 37.
[x] Hiz. 27. 22, 23.
[y] Hiz. 27. 15, 20.
[z] Hiz. 27. 12.
[a] Dekho Hiz. 19. 3, 5.
[b] Yas. 4. 1.
[c] 8 áyat.

6 Jumr [g], aur us ká sárá lashkar,
aur uttar kí atráf ke ahl i Tu-
jarmah [h], aur us ká sárá lashkar,
bahutere log jo tere sáth hain.
7 Tú taiyár ho, aur apne liye
taiyárí kar [i], tú áp aur terí sárí
jamá'at jo tujh pás faráham húí
hai, aur tú un ká pesh-rau ho.
8 ¶ Aur bahut dinon [k] ke ba'd
‖ tujh par nigáh hogí [l], aur tú akhír
ke barson men us zamín men,
jo talwár ke galba se chhuráí
húí hai, aur jis ke log bahuterí
qaumon ke darmiyán se faráham
kiye gaye hain [m], Isráel ke pa-
háron par [n], jo qadím se wírán
the, áwegá; par wuh sárí qaumon
men se nikál lí gayí hai, aur we
sab ke sab amn o amán se
sukúnat karenge [o].
9 Tú charhegá, aur ándhí kí
tarah áwegá [p], tú bádal kí mánind
zamín ko chhipáwegá [q], tú, aur
terá sárá lashkar, aur bahutere
log tere sáth.
10 Khudáwand YAHOWAH yún
kahtá hai, ki Aisá bhí hogá, ki un
dinon men bahut se mazmún tere
dil men áwenge, aur tú ek burá
andesha karegá,
11 Aur tú kahegá, ki Main us
sarzamín par, jis kí bastián shahr-
panáhen nahín rakhtín, charhún-
gá; main un par jáúngá jo chain
men hain [r], aur árám se baste
hain [s], jo bagair díwáron aur
arbangon aur phátakon ke rahte
hain,
12 Táki tú lúte, aur mál ko
chhín lewe, aur tú apná háth un
wíránon par jo ab base hain [t], aur
un logon par, jo sárí qaumon men
se faráham húe hain [u], jinhon ne
mawáshí aur mál hásil kiye, aur
zamín ‖ ke bích o bích baste hain,
chaláwe.
13 Sabá [x] aur Dadán [y] aur Tarsís
ke saudágar [z], aur un ke sáre
jawán sher [a] tujhe kahenge, Kyá
tú gárat karne áyá? kyá tú ne
apná gol isliye jam'a kiyá hai, ki
mál chhín le, aur chándí aur soná
le lewe, aur mawáshí aur mál le
jáwe aur barí sí lút kare?
14 ¶ Is liye, ai ádamzád, nubú-
wat kar, aur Júj se kah, ki Khu-
dáwand YAHOWAH yún kahtá hai,
ki Jis din [b] mere Isráelí log chain
se basenge [c], kyá tujhe khabar na
hogí?

Peshtar MASÍH se, 587 ke qaríb.

[d] Hiz. 39. 2.
[e] 6 áyat.
[f] 9 áyat.
[g] 8 áyat.
[h] Khur. 14. 4. Hiz. 36. 23. aur 39. 21.
[i] Hiz. 36. 5, 6. aur 39. 25.
[k] Zab. 89. 46.
[l] Haj. 2. 6, 7. Muk. 16. 18.
[m] Hús. 4. 3.
[n] Yar. 4. 24. Nahúm 1. 5, 6.
[o] Hiz. 14. 17.
[p] Zab. 105. 16.
[q] Qáz. 7. 22. 1 Sam. 14. 20. 2 Taw. 20. 23.
[r] Hiz. 5. 17.
[s] Yas. 66. 16. Yar. 25. 31.
[t] Hiz. 13. 11. Múk. 16. 21.
[u] Zab. 11. 6. Yas. 29. 6. aur 30. 30.
[x] Hiz. 36. 23.
[y] Zab. 9. 16. Hiz. 37. 28. aur 39. 7. 16 áyat.

15 Aur tú apní jagah se, uttar
kí atráf se [d] áwegá, tú, aur ba-
hutere log tere sáth [e] jo sab ke
sab ghoron par sawár honge, ek
barí fauj, aur zabardast lashkar.
16 Tú mere Isráelí logon ká
sámhná karne áwegá, aur zamín
ko bádal kí tarah [f] chhipá legá: yih
ákhirí dinon men [g] hogá, aur main
tujhe apní sarzamín par charhá
láúngá, táki gair qaumen mujhe
jánen [h], jis waqt main, ai Júj, un
kí ánkhon ke áge tujh hí se apní
taqdís karwáún.
17 Khudáwand YAHOWAH yún
kahtá hai, Kyá tú wuhí hai, ki jis
kí bábat main agle zamána men
apne khidmat-guzár Isráelí nabíon
kí ma'rifat, jo guzre barson men
aur dinon men nubúwat karte
the, bolá, ki Main tujhe un par
charhá láúngá?
18 Aur yún hogá, ki unhín
dinon men jab Júj Isráel kí
mamlukat par charhegá, to merá
qahr mere chihra par jalwagar
hogá, Khudáwand YAHOWAH kah-
tá hai.
19 Kyúnki main ne apní gairat
se [i], aur qahr kí átash se [k] kahá,
Yaqínan usí din Isráel kí zamín
men ek bará zalzala hogá [l];
20 Yahán tak ki samundar kí
machhlíán [m], aur ásmán ke pa-
rinda, aur zamín ke haiwán, aur
sáre kíre makore jo zamín par
rengte phirte hain, aur sáre in-
sán jo rú e zamín par hain, mere
sámhne tharthará jáenge, aur pa-
hár ultáe jáenge [n], aur karáre gir
jáenge, aur har ek díwár zamín
par gir paregí.
21 Aur main apne sáre paháron
se us par ek talwár [o] bulá láúngá [p],
Khudáwand YAHOWAH farmátá
hai, aur har ek insán kí talwár
us ke bhái par chalegí [q].
22 Aur main wabá bhejke aur
khúnrezí karke [r] use sazá dúngá [s],
aur us par, aur us ke lashkaron
par, aur un bahut se logon par
jo us ke sáth hain, ek shiddat ká
menh, aur bare bare ole [t], aur ág,
aur gandhak barsáúngá [u].
23 Isí tarah main apní buzurgí,
aur apní taqdís karwáúngá [x], aur
bahuterí qaumon kí nazaron men
pahcháná jáúngá [y], aur we jánenge
ki KHUDÁWAND main hún.

Peshtar MASÍH se, 587 ke qaríb.

XXXIX BÁB.

1 Bábat us iláhí áfat kí jo Júj par paṛegí. 8 Fath jo Isráel páwegá. 17 Baṛá khána jo sab par-dár murgoṉ ke liye taiyár kiyá gayá. 23 Isráel ko, ba'd us ke ki wuh apne gunáhoṉ ke sabab siyásat uṭháwe, Ḳhudá phir faráham karegá aur use tá abad mihrbání dikhláegá.

IS liye tú, ai ádamzád, Júj ke
barḳhiláf nubúwat kar[a], aur
bol, ki Ḳhudáwand YAHOWAH yúṉ
kahtá hai, ki Maiṉ terá mukhálif
húṉ, ai Júj, Rúss aur Masak aur
Túbál ke sardár:
2 Aur maiṉ tujhe palaṭ dúṉgá,
aur || sirf terá chhaṭhá hissa chhor-
úṉgá, aur aisá karúṉgá ki tú
uttar kí atráf se chaṛh áwe[b], aur
tujhe Isráel ke paháṛoṉ par lá-
úṉgá:
3 Aur terí kamán jo tere báyeṉ
háth meṉ hai girá dúṉgá, aur aisá
karúṉgá ki tere tír tere dahine
háth se gir paṛeṉge.
4 Tú Isráel ke paháṛoṉ par gir
jáegá[c], tú, aur terá sárá lashkar,
us guroh samet jo tere sáth hai;
aur maiṉ tujhe har qism ke shi-
kárí parindoṉ, aur maidán ke
darindoṉ ko ḳhurák ke liye dúṉ-
gá[d].
5 Tú khule húe maidán meṉ gir
paṛegá: kyúṉki maiṉ hí ne kahá,
Ḳhudáwand YAHOWAH farmátá
hai.
6 Aur maiṉ Májúj par, aur un
par jo jazíroṉ meṉ[e] beparwái se
sukúnat karte haiṉ, ek ág bhej-
úṉgá[f], aur we jáneṉge ki maiṉ
ḲHUDAWAND húṉ.
7 Isí tarah maiṉ apne muqaddas
nám ko apní guroh Isráel ke bích
záhir karúṉgá[g]; aur áge ko maiṉ
hone na dúṉgá, ki we mere pák
nám ko be-hurmat kareṉ[h]; aur
gair qaumeṉ jáneṉgí[i], ki maiṉ
ḲHUDAWAND aur Isráel ká Qud-
dús húṉ.
8 ¶ Dekh, wuh pahunchá, aur
wuqú' meṉ áyá[k], Ḳhudáwand YA-
HOWAH kahtá hai: yih wuhí din
hai, ki jis kí bábat maiṉ ne
kahá[l].
9 Tab we jo Isráel ke shahroṉ
meṉ baste haiṉ nikleṉge, aur ág
lagákar hathyároṉ ko jaláweṉge,
ya'ne, siparoṉ aur ḍháloṉ ko,
kamánoṉ aur tíroṉ ko, aur bhá-
loṉ aur barchhíoṉ ko, aur we sát
baras tak jaláte raheṉge;
10 Yaháṉ tak ki we maidán se

[a] Hiz. 38. 2, 3.
|| Yá, *maiṉ tujhe gumráh kar dúṉgá.*
[b] Hiz. 38. 15.
[c] Hiz. 38. 21. 17 áyat.
[d] Hiz. 33. 27.
[e] Zab. 72. 10.
[f] Hiz. 38. 22. 'Amús 1. 4.
[g] 22 áyat.
[h] Ahb. 18. 21. Hiz. 20. 39.
[i] Hiz. 38. 16, 23.
[k] Muk. 16. 17. aur 21. 6.
[l] Hiz. 38. 17.

lakṛí na láweṉge, aur na jangaloṉ
se káṭeṉge, kyúṉki we hathyár
jaláweṉge; aur we un ko jinhoṉ
ne un ko lúṭá hai lúṭeṉge[m], aur
unheṉ jinhoṉ ne un ko gárat kiyá
hai gárat kareṉge, Ḳhudáwand
YAHOWAH kahtá hai.
11 ¶ Aur usí din yúṉ hogá, ki
Maiṉ waháṉ Isráel meṉ Júj ko ek
goristán dúṉgá, ya'ne, ráhguza-
roṉ kí wádí, jo samundar ke pú-
rab hai: us se ráhguzaroṉ kí ráh
band hogí; aur we waháṉ Júj ko,
aur us kí sárí jamá'at ko dafan
kareṉge, aur use || Hámún-Júj
kí wádí ká nám rakheṉge.
12 Aur sát mahíne tak ahl i Is-
ráel unheṉ dafan karte raheṉge,
táki zamín ko sáf kareṉ[n];
13 Háṉ, us zamín ke sáre log
unheṉ gáreṉge, aur yih un ke liye
námwarí ká sabab hogá, jis din
ki maiṉ buzurgí páúṉgá[o], Ḳhu-
dáwand YAHOWAH farmátá hai.
14 Aur we chand ádmíoṉ ko
chun leṉge, jo is kám meṉ sadá
mashgúl raheṉge, aur we zamín
par guzarte húe ráhguzaroṉ kí
madad se unheṉ jo rú e zamín par
paṛe rah gaye haiṉ, dafan kareṉ-
ge, táki we use sáf kareṉ[p]; kámil
sát mahínoṉ ke ba'd we taláshí
leṉge.
15 Aur we pardesí jo us sarza-
mín se guzar kareṉge, jab un
meṉ se koí kisí ádmí kí haḍḍí
dekhe, to us ke pás ek nishán
khaṛá karegá, yaháṉ tak ki dafan
karnewále Hámún-Júj kí wádí
meṉ use gáreṉ.
16 Aur shahr bhí || Hámúna kah-
láegá. We isí tarah se zamín ko
pák kareṉge[q].
17 ¶ Aur, ai ádamzád, Ḳhudá-
wand YAHOWAH kahtá hai, ki Tú
har ek par-dár murg, aur maidán
ke har ek darinda se kah[r], ki
Tum jam'a hokar áo, mere us
zabíha par, jise maiṉ tumháre
liye zabh kartá húṉ[s], háṉ, Isráel
ke paháṛoṉ par[t], ek baṛe zabíh
par jam'a hoo, táki tum gosht
kháo aur lahú pío.
18 Tum baháduroṉ ká gosht
kháoge[u], aur zamín ke sardároṉ
ká khún píoge, háṉ, meṉḍhoṉ ká,
aur barroṉ, aur bakroṉ, aur bailoṉ
ká; we sab ke sab Basan ke far-
bih haiṉ[x].
19 Aur tum mere zabíha kí jise

Peshtar MASÍH se, 587 ke qaríb.

[m] Yas. 14. 2.
|| Ya'ne, *Júj ká wuh amboh.*
[n] Ist. 21. 23. 14, 16 áyateṉ.
[o] Hiz. 28. 22.
|| Ya'ne, *Wuh amboh.*
[p] 12 áyat.
[q] 12 áyat.
[r] Muk. 19. 17.
[s] Yas. 18. 6. aur 34. 6. Yar. 12. 9. Saf. 1. 7.
[t] 4 áyat.
[u] Muk. 19. 18.
[x] Ist. 32. 14. Zab. 22. 12.

Peshtar Masíh se, 587 ke qaríb.

[y] Zab. 76. 6. Hiz. 38. 4.
[z] Muk. 19. 18.
[a] Hiz. 38. 16, 23.
[b] Khur. 7. 4.
[c] 7, 28 áyaten.
[d] Hiz. 36. 18, 19, 20, 23.
[e] Ist. 31. 17. Yas. 59. 2.
[f] Abb. 26. 25.
[g] Hiz. 36. 19.
[h] Yar. 30. 3, 18. Hiz. 34. 13. aur 36. 24.
[i] Hiz. 20. 40. Hús. 1. 11.
[k] Dán. 9. 16.
[l] Abb. 26. 5, 6.
[m] Hiz. 28. 25, 26.
[n] Hiz. 36. 23, 24, aur 38. 16.
[o] Hiz. 34. 30. 22 áyat.
[p] Yas. 54. 8.
[q] Yúel 2. 28. Zak. 12. 10. A'am. 2. 17.

main ne tumháre liye zabh kiyá,
yahán tak charbí kháoge ki chhak
jáoge, aur itná lahú píoge ki mast
hojáoge.
20 Isí tarah tum mere dastar-
khwán par ghoron aur rathon se[y],
aur baháduron aur sáre jangí
mardon se ser hoge[z], Khudáwand
Yahowah kahtá hai.
21 Aur main gair qaumon ke
darmiyán apní buzurgí záhir kar-
úngá[a], aur sárí gair qaumen merí
us 'adálat ko jise main ne púrá
kiyá, aur mere us háth ko jise
chalákar un par rakhá[b], dekhengí.
22 So ahl i Isráel jánenge ki us
din se leke áge ko main Khudá-
wand un ká Khudá húngá[c].
23 ¶ Aur gair qaumen jánengí,
ki ahl i Isráel apní badkáríon ke
sabab asír hoke gaye[d]; chúnki we
mujh se bágí húe, is liye main ne
un se apná munh chhipáyá[e], aur
un ko un ke dushmanon ke háth
men kar diyá[f], so we sab ke sab
talwár se gir gaye.
24 Un kí nápákí aur un ke guná-
hon ke mutábiq main ne un se
kiyá[g], aur un se apná munh chhip-
áyá.
25 Báwujúd us ke Khudáwand
Yahowah yún kahtá hai, ki Ab
main Ya'qúb ke asíron ko phir
láúngá[h], aur sáre ahl i Isráel[i] par
rahm karúngá, aur apne muqad-
das nám ke liye gayúr húngá;
26 Ba'd us ke, ki we apní rus-
wáí ká bojh uṭháwen[k], aur un sárí
badkáríon ká bhí jo unhon ne
merí kín, jis waqt ki apní zamín
men ba árám rahte the[l], aur kisí
ne unhen na ḍaráyá.
27 Jab main un ko logon men
se pher láúngá, aur unhen un ke
dushmanon kí sarzamínon men se
faráham karúngá[m], aur bahuterí
qaumon kí nazaron men un ke
darmiyán taqdís páúngá[n];
28 Tab we jánenge, ki main
Khudáwand un ká Khudá hún[o],
ki main ne unhen gair qaumon
ká asír karwáyá thá, aur ki main
ne unhen un hí ke mulk men
láke jam'a kiyá, aur un men se
ek ko bhí wahán na chhoṛá.
29 Aur main phir kabhí un kí
taraf se apná munh nahín pher-
úngá[p]; kyúnki main apní rúh ahl
i Isráel par undelúngá[q], Khudá-
wand Yahowah kahtá hai.

XL BÁB.

1 Bayán royá ke ahwál ká, ki kis waqt men, aur kis waz'a se, aur kis maqsad se bhejí gayí. 6 Bayán púrabí pháṭak ká, 20 phir uttar ke pháṭak ká, 27 phir dakkhin ke pháṭak ká, 32 phir púrabí pháṭak ká, 35 phir uttar ke pháṭak ká. 39 Bábat áṭh mezon kí. 44 Koṭhríon ke haqq men. 48 Ghar ke barámada kí bábat.

HAMARI' asírí ke pachíswen
baras men, aur us baras
ke shurú' men, aur us mahíne kí
daswín táríkh men, jo shahr kí
barbádí[a] ká chaudahwán sál thá,
usí din Khudáwand ká háth mujh
par thá[b], aur wuh mujhe wahán
le gayá.
2 Wuh mujhe Khudá ke 'álam i
khiyálí men Isráel ke mulk ke bích
le gayá[c], aur us ne mujhe ek ni-
háyat buland paháṛ par[d] biṭháyá;
us kí dakkhin taraf ek shahr ká
sá naqsha thá.
3 Aur wuh mujhe wahán legayá,
to kyá dekhtá hún, ki ek shakhs
thá, jis kí rangat pítal kí rangat
sí thí[e], aur us ke háth men san
kí ek ḍorí[f] aur paimáish ká ek
sarkanḍá thá[g]; aur wuh pháṭak
par khaṛá thá.
4 Aur us shakhs ne mujhe kahá,
ki Ai ádamzád, apní ánkhon se
dekh, aur kánon se sun[h], aur jo
main tujhe dikhláún, us sab par
apne dil se dhyán kar; kyúnki
tú isliye yahán á pahunchá, tá ki
main wuh sab chízen tujhe dik-
háún: so tú jo kuchh dekhtá hai,
Isráel ke gharáne ko batá[i].
5 Aur kyá dekhtá hún, ki us
ghar ke báharwár áspás ek dí-
wár hai[k]: aur us shakhs ke háth
men paimáish ká ek sarkanḍá
hai, chha háth lambá, aur un men
ká ek ek háth púre háth se chár
ungal baṛá thá: so us ne us 'imá-
rat kí chauṛáí nápí, ek sarkanḍá
húí, aur únchái ek sarkanḍá.
6 ¶ Tab wuh us pháṭak par jo
púrab taraf thá áyá, aur us kí
síṛhí par chaṛhá, aur us pháṭak
ke ástána ko nápá jo ek sarkanḍá
chauṛá thá: aur dúsre ástána ká
'arz sarkanḍá bhar thá.
7 Har ek koṭhrí ek sarkanḍá
lambí, aur ek sarkanḍá chauṛí
thí; aur koṭhríon ke bích pánch
pánch háth ká mufásala thá, aur
pháṭak ke sáyabán ke pás bhítar
kí taraf pháṭak ká ástána ek sar-
kanḍá thá.

Peshtar Masíh se, 574.

574.

[a] Hiz. 33. 21.
[b] Hiz. 1. 3.
[c] Hiz. 8. 3.
[d] Muk. 21. 10.
[e] Hiz. 1. 7. Dán. 10. 6.
[f] Hiz. 47. 3.
[g] Muk. 11. 1. aur 21. 15.
[h] Hiz. 44. 5.
[i] Hiz. 43. 10.
[k] Hiz. 42. 20.

Peshtar MASÍH se, 574.

8 Aur us ne pháṭak ká sáyabán
bhítar se ek sarkanḍá nápá.
9 Tab us ne pháṭak ká sáyabán
áṭh háth nápá, aur us ke sutún
do háth: aur pháṭak ká sáyabán
bhítar kí taraf thá.
10 Aur púrab taraf ke pháṭak
kí koṭhríáṉ tín idhar tín udhar
thíṉ; ye tínoṉ paimáish meṉ
barábar thíṉ; aur idhar udhar
ke sutúnoṉ ká ek hí náp thá.
11 Aur us ne pháṭak ke darwáza
kí chauṛái das háth, aur lambái
terah háth nápí;
12 Aur koṭhríoṉ ke áge kí hadd,
háth bhar idhar, aur háth bhar
udhar thí, aur koṭhríáṉ chha háth
idhar, aur chha háth udhar thíṉ.
13 Tab us ne pháṭak ko koṭhrí kí
chhat se dúsrí kí chhat tak pachís
háth chauṛá nápá, darwáza ke
muqábil darwáza.
14 Aur us ne sáṭh háth ke sutún
banáe, aur sutúnoṉ par pháṭak
ká sahn girdágird thá.
15 Aur pháṭak kí dahlíz ke
sámhne se leke bhítarwár pháṭak
ke sáyabán tak pachás háth ká
farq thá.
16 Aur koṭhríoṉ meṉ aur un ke
sutúnoṉ meṉ pháṭak ke bhítar
gird ba gird jharokhe the[l]; waise-
hí dálán ke bhítar gird ba gird
bhí jharokhe the, aur sutúnoṉ par
nak͟hloṉ kí súrateṉ thíṉ.
17 Phir wuh mujhe báhar ke
sahn[m] meṉ legayá, aur kyá dekh-
tá húṉ, ki koṭhríáṉ hain[n], aur chá-
roṉ taraf sahn ká gach baná, aur
us gach par tís koṭhríáṉ thíṉ[o].
18 Aur wuh gach pháṭakoṉ ke
pás un pháṭakoṉ ke barábar lagá,
ya'ne, níche ká gach.
19 Tab us ne us kí chauṛái
níche ke pháṭak ke sire se, bhítar
ke sahn ke sire tak, púrab taraf,
aur uttar taraf, báhar báhar, sau
háth nápí.
20 ¶ Phir us ne uttar taraf ke
báharwár sahn ke pháṭak kí lam-
bái aur chauṛái nápí.
21 Aur us kí koṭhríáṉ, tín is
taraf, tín us taraf thíṉ: aur us ke
sutún, aur us ke dálán, pahle
pháṭak ke náp ke mutábiq the:
us kí lambái pachás háth, aur
chauṛái pachís háth thí.
22 Aur us kí jhanjhríáṉ, aur us
ke dálán, aur us ke nak͟hl, us
pháṭak ke andáza se the, jis ká
ruk͟h púrab kí taraf thá; aur
úpar tak sát síṛhíoṉ kí chaṛhái
thí; us ke dálán un ke áge the.
23 Aur bhítar ke sahn ká phá-
ṭak púrab taraf, aur uttar taraf
ke sámhne thá: aur us ne pháṭak
se pháṭak tak sau háth nápe.
24 ¶ Aur wuh mujhe dakkhin kí
taraf legayá, aur kyá dekhtá húṉ,
ki dakkhin kí taraf ek pháṭak
hai; aur us ne us ke sutúnoṉ ko
aur us ke dálán ko un nápoṉ ke
mutábiq nápá.
25 Aur us meṉ aur us ke dálán
meṉ, chároṉ taraf, un jhanjhríoṉ
kí sí jhanjhríáṉ thíṉ; lambái
pachás háth, aur chauṛái pachís
háth.
26 Aur us ke úpar jáne tak sát
síṛhíáṉ thíṉ, aur us ke dálán un
ke áge the, aur us ke sutúnoṉ par
nak͟hloṉ kí súrateṉ thíṉ, ek is
taraf, aur ek us taraf.
27 Aur dakkhin kí taraf bhítar
ke sahn ká pháṭak thá; aur us ne
dakkhin kí taraf pháṭak se pháṭak
tak sau háth nápe.
28 Aur wuh dakkhin pháṭak kí
ráh se mujhe bhítar ke sahn meṉ
láyá; aur un nápoṉ ke mutábiq
us ne dakkhin pháṭak ko nápá;
29 Aur us kí koṭhríoṉ, aur us
ke sutúnoṉ, aur us ke dálánoṉ ko
un nápoṉ ke mutábiq: aur us
meṉ aur us ke dálánoṉ meṉ chároṉ
taraf jhanjhríáṉ thíṉ; lambái pa-
chás háth, chauṛái pachís háth.
30 Aur dálán chároṉ taraf pa-
chás háth lambe[p], aur pánch háth
chauṛe the.
31 Us ke dálán báharwár sahn
kí taraf the, aur us ke sutúnoṉ
par nak͟hloṉ kí súrateṉ, aur us ke
úpar chaṛhne ko áṭh síṛhíáṉ thíṉ.
32 ¶ Aur wuh mujhe púrab ta-
raf bhítarwár sahn meṉ láyá, aur
un nápoṉ ke mutábiq pháṭak
nápá.
33 Aur us kí koṭhríoṉ, aur us ke
sutúnoṉ, aur us ke dálánoṉ ko un
nápoṉ ke mutábiq: aur us meṉ
aur us ke dálánoṉ meṉ chároṉ
taraf jhanjhríáṉ thíṉ; lambái un
kí pachás háth thí, aur chauṛái
pachís háth.
34 Aur us ke dálán báharwár
sahn kí taraf the, aur us ke sutú-
noṉ par idhar udhar nak͟hloṉ kí
súrateṉ thíṉ, aur us ke úpar
chaṛhne ke liye áṭh síṛhíáṉ thíṉ.

[l] 1 Sal. 6. 4.
[m] Muk. 11. 2.
[n] 1 Sal. 6. 5.
[o] Hiz. 45. 5.
[p] Dekho 21, aur 25, aur 33, aur 36, áyateṉ.

Peshtar MASÍH se, 574.

35 ¶ Aur wuh mujhe uttar ke
pháṭak kí taraf le gayá, aur un
nápoṉ ke mutábiq use nápá;
36 Us kí koṭhríoṉ, aur us ke
sutúnoṉ, aur us ke dálánoṉ ko;
aur us kí cháron taraf jhanjhríáṉ
thíṉ; lambáí pachás háth, aur
chauṛáí pachís háth thí.
37 Aur us ke sutún báharwár
sahn kí taraf the, aur us ke sutú-
noṉ par, idhar udhar, nak̲hloṉ kí
súrateṉ thíṉ, aur us ke úpar
chaṛhne ke liye áṭh síṛhíáṉ thíṉ.
38 Aur koṭhríáṉ aur un ke dar-
wáza un pháṭakoṉ ke sutúnoṉ ke
áspás the, jaháṉ we chaṛháwe
dhoweṉ.
39 ¶ Aur pháṭak ke dálán meṉ
do mezeṉ is taraf, aur do mezeṉ
us taraf thíṉ, ki un par chaṛháwá
[q] Ahb. 4. 2, 3. [r] Ahb. 5. 6. aur 6. 6. aur 7. 1. aur k̲hatiyat[q] aur asám[r] zabh
kareṉ.
40 Aur us taraf báharwár uttar
ke pháṭak ke madk̲hal ke chaṛháo
ke pás do mezeṉ thíṉ, aur phá-
ṭak ke dálán kí dúsrí taraf do
mezeṉ.
41 Pháṭak kí díwár pás chár
mezeṉ is taraf, aur chár mezeṉ
us taraf thíṉ, áṭh mezeṉ, jin par
we zabh kareṉ.
42 Chaṛháwe ke liye taráshe húe
pattharoṉ kí chár mezeṉ thíṉ, jo
ḍeṛh háth lambí, aur ḍeṛh háth
chauṛí, aur háth bhar únchí thíṉ,
jin par we chaṛháwe aur zabíh
ke zabh karne ke hathyár dhar-
eṉ.
43 Aur ghar meṉ cháron taraf
chár ungal chauṛí ankṛíáṉ lagí
thíṉ, aur qurbáníoṉ ká gosht me-
zoṉ ke úpar dhará húá thá.
44 Aur andarúní pháṭak ke bá-
harwár andarúní sahn meṉ, jo
shimálí pháṭak kí jánib meṉ thí,
[s] 1 Taw. 6. 31. gánewáloṉ[s] kí koṭhríáṉ thíṉ, aur
un ká rukh dakhin kí taraf thá:
aur ek púrab pháṭak kí jánib meṉ
thá, jis ká rukh uttar kí taraf
thá.
45 Aur us ne mujhe kahá, ki
Yih koṭhrí jis ká manzar dakhin
[t] Ahb. 8. 35. Gin. 3. 27, 28, 32, 38. aur 18. 5. 1 Taw. 9. 23. 2 Taw. 13. 11. Zab. 134. 1. kí taraf hai, un káhinoṉ ke liye
hai, jo ghar ke k̲hidmat-guzár
haiṉ[t].
46 Aur wuh koṭhrí jis ká manzar
[u] Gin. 18. 5. Hiz. 44. 15. uttar kí taraf hai, un káhinoṉ ke
liye, jo mazbah kí k̲hidmat meṉ
[x] 1 Sal. 2. 35. Hiz. 43. 19. aur 44. 15, 16. házir haiṉ[u]: ye baní Sadúq[x] haiṉ,
jo baní Láwí meṉ se KHUDAWAND
ke pás áte haiṉ, ki us kí k̲hidmat
kareṉ.
47 Aur us ne sahn ko sau háth
lambá, aur sau háth chauṛá, chau-
kor nápá: aur mazbah ghar ke
áge thá.
48 Phir wuh mujhe ghar ke
dálán meṉ láyá, aur dálán ke
sutúnoṉ ko nápá, pánch háth
idhar, aur pánch háth udhar: aur
pháṭak kí chauṛáí tín háth is taraf
thí, aur tín háth us taraf.
49 Dálán kí lambáí bís háth[y], [y] 1 Sal. 6. 3.
aur chauṛáí gyárah háth thí; aur
síṛhíáṉ lagí thíṉ, ki jin se we us
ke úpar chaṛh játe the: aur su-
túnoṉ ke muttasil fíl-páya[z] the, [z] 1 Sal. 7. 21.
ek is taraf, aur ek us taraf.

XLI BAB.

Haikal ke andázoṉ, aur us ke judá judá ma-kánoṉ, aur koṭhríoṉ, aur us ke gúnágún áráishoṉ kí bábat.

AUR wuh mujhe haikal meṉ
láyá, aur sutúnoṉ ko nápá,
chauṛáí is taraf chha háth, aur
chauṛáí us taraf chha háth, yih
k̲haima kí chauṛáí hai.
2 Aur ‖darwáza kí chauṛáí das ‖ Yá, *mad-k̲hal.*
háth, aur un díwároṉ kí jo darwáza
ke pás thíṉ pánch háth is taraf, aur
pánch háth us taraf thí: aur us
ne us kí lambáí ko chálís háth
nápá, aur us kí chauṛáí bís háth.
3 Tab wuh andar gayá, aur dar-
wázoṉ ke sutúnoṉ ko do háth
nápá, aur darwáza chha háth,
aur darwáza kí chauṛáí sát háth
thí.
4 Aur us ne haikal ke áge lam-
báí ko bís háth, aur chauṛáí ko
bís háth nápá, aur mujhe kahá ki
Yihí Quds ul Aqdas hai[a]. [a] 1 Sal. 6. 20. 2 Taw. 3. 8.
5 Aur us ne ghar kí díwár chha
háth nápí, aur jánib kí koṭhríoṉ
kí chauṛáí ghar ke gird ba gird
chár háth thí.
6 Aur jánib kí koṭhríáṉ[b] tín [b] 1 Sal. 6. 5, 6.
thíṉ, koṭhrí ke úpar koṭhrí, qatár
meṉ tís, aur we us díwár meṉ, jo
ghar ke áspás kí jánib kí koṭh-
ríoṉ ke liye thí, dák̲hil kí gayí
thíṉ, táki we mazbút howeṉ, par
ghar kí díwár se we milí húí na
thíṉ.
7 Aur wuh un baglí koṭhríoṉ se
úpar tak, cháron taraf, ziyáda
chauṛá hotá játá thá; ki ghar ká
chaugird ghar ke girdágird únchá
únchá chalá játá hai[c], is sabab se [c] 1 Sal. 6. 8.
ghar kí chauṛáí úpar ziyáda thí,

Peshtar MASÍH se, 574.

aur níche se leke bích tak, aur us
se úpar tak baṛh gayí.
8 Aur main ne ghar kí cháron
taraf kí únchái bhí dekhí; jánib
kí koṭhríon kí newen chha baṛe
baṛe háth ke púre sarkande kí
d Hiz. 40. 5. thín[d].
9 Aur jánib kí koṭhríon ke báhar
kí díwár kí chauṛái pánch háth;
aur jo ḳhálí rahá, so ghar kí jánib
kí koṭhríon ke darmiyán thá.
10 Aur hujron ke darmiyán,
ghar kí cháron taraf gird ba gird
bís háth chauṛá fásila thá.
11 Aur jánib kí koṭhríon ke dar-
wáza us ḳhálí jagah kí taraf the,
ek darwáza uttar taraf, aur ek
darwáza dakkhin taraf: aur ḳhálí
jagah kí chauṛái cháron taraf
pánch háth kí thí.
12 Aur wuh 'imárat, jo 'aláhida
jagah ke áge us kí pachchhim
taraf thí, so us kí chauṛái sattar
háth thí, aur us 'imárat kí díwár
cháron taraf pánch háth moṭí, aur
us kí lambái nauwe háth thí.
13 So us ne ghar ko sau háth
lambá nápá, aur wuh 'aláhida
jagah aur 'imárat us kí díwáron
samet sau háth lambí thí,
14 Aur ghar ká ágá aur us 'alá-
hida jagah ká sámhná jo púrab
taraf thá, so us kí chauṛái sau
háth thí.
15 Aur 'aláhida jagah ke áge
'imárat kí lambái jo pichháṛí thí,
aur us kí jánib ke hujra is taraf
se aur us taraf se, bhítar kí haikal
aur báhar ke dálánon ke sáth, us
ne sau háth nápe.
16 Aur darwáza ke sutún, aur
e Hiz. 40. 16. 26 áyat. jhanjhríán[e], aur gird á gird kí
jánibí koṭhríán, jo darwáza ke su-
túnon ke muqábil tín taraf thín,
lakṛí se cháron taraf maṛhí húí
thín: aur zamín se jhanjhríon
tak aur jhanjhríán bhí maṛhí húí
thín.
17 Darwáza ke úpar tak, aur
ghar ke bhítar aur báhar tak,
cháron taraf kí sárí díwáron par,
báhar bhítar, súraten munaqqash
thín.
f 1 Sal. 6. 29. 18 Aur Karúbí[f] aur naḳhl bane
|| 'Ibrání men, ek Karúbí aur dúsre ke bích. the, is tarah, ki ek naḳhl || do Ka-
rúbíon ke bích men thá, aur har
ek Karúbí ke do do munh the:
19 Chunánchi ek samt naḳhl kí
g Dekho Hiz. 1. 10. taraf insán ká munh thá[g], aur
dúsrí samt naḳhl kí taraf sher ká
munh: ghar kí cháron taraf is
tarah ká kám thá.
20 Zamín se darwáza ke úpar
tak, aur haikal kí díwár par Ka-
rúbí aur naḳhl bane the.
21 Aur haikal ke sutún chau-
kor the, aur we bhí jo muqaddas
makán ke sámhne the: jaisí súrat
is kí, waisí hí us kí thí.
22 Lakṛí ká mazbah[h] tín háth h Ḳhur. 30. 1.
únchá thá, aur us kí lambái do háth
thí, aur us ke kone, aur us kí kursí,
aur us kí díwáren, lakṛí kí thín.
Aur us ne mujhe kahá, ki Yih
wuh mez hai[i], jo ḲHUDÁWAND ke i Hiz. 44. 16. Mal. 1. 7, 12.
áge hai[k]. k Ḳhur. 30. 8.
23 Aur haikal aur muqaddas
makán ke do kiwáṛe the[l]; l 1 Sal. 6. 31,—35.
24 Aur kiwáṛon ke do palle the,
do ek kiwáṛe ke liye, aur do palle
dúsre ke liye.
25 Aur un par, ya'ne, haikal ke
kiwáṛon par, Karúbí aur naḳhl
bane the, jaise díwáron par bane
the; aur báhar ke dálán ke rukh
par moṭe moṭe taḳhta the.
26 Aur dálán kí jánibí díwáron
par, aur ghar kí jánibí koṭhríon
par, aur moṭe moṭe taḳhton par
is taraf, aur us taraf, jhanjhríán[m] m Hiz. 40. 16. 16 áyat.
aur naḳhl the.

XLII BÁB.

1 *Káhinon ke liye koṭhríán jo húín.* 13 *Un men kyá kyá kám karen.* 19 *Báharwár sahn ke andáza.*

PHIR wuh mujhe báharwár
sahn men uttar taraf kí ráh
se le gayá, aur us koṭhrí men, jo
'aláhida jagah[a] aur 'imárat ke a Hiz. 41. 12, 15.
áge uttar kí taraf thí, le áyá.
2 Sau háth kí lambái kí jagah ke
muqábil, uttar taraf ká darwáza
thá, aur us kí chauṛái pachás háth
thí;
3 Bís háth ke muqábil jo bhítar-
wár sahn ke liye the, aur báharwár
sahn ke gach ke muqábil, jánibí
koṭhríán tín darja kí ek dúsrí ke
muqábil thín[b]. b Hiz. 41. 16.
4 Aur koṭhríon ke sámhne bhí-
tar bhítar das háth chauṛá thá,
aur ek rastá ek háth ká, aur un
ke darwáza uttar taraf the.
5 Úparwálí koṭhríán níchewálíon
aur bíchwálíon se kam thín, kyún-
ki jánibí koṭhríon ke sabab un kí
gunjáish kam thí.
6 Kyúnki we tín darja kí thín,
par sahnon ke sutúnon kí mánind
un ke sutún na the: is liye we

Peshtar MASÍH se, 574.

zamín par kí níchewálíon se, aur bíchwálíon se saket thín.

7 Aur wuh díwár, jo báhar koṭhríon ke muqábil aur báharwár sahn kí taraf koṭhríon ke áge thí, so pachás háth lambí thí.

8 Kyúnki báharwár sahn kí koṭhríon kí lambáí pachás háth thí: aur dekho, ki haikal ke sámhne sau háth the.

9 Aur in koṭhríon ke níche púrab kí taraf wuh madḳhal thá, jahán we báharwár sahn se dáḳhil hote the.

10 Dakkhin taraf ke sahn kí chauṛí díwár men, aur 'aláhida jagah, aur us 'imárat ke áge, koṭhríán thín.

11 Aur un ke áge ek aisá rástá thá[c], jaisá uttar taraf kí koṭhríon ke áge thá: un kí lambáí aur chauṛáí ke, aur un ke sáre maḳhrajon, un hí kí tartíbon, aur darwázon ke mutábiq.

12 Aur dakkhin taraf kí koṭhríon ke darwázon ke mutábiq, ek darwáza ráh ke sire men thá, ya'ne, sídhí díwár kí ráh, púrab taraf, jahán dáḳhil hote the.

13 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki uttar kí koṭhríán aur dakhin kí koṭhríán jo 'aláhida jagah ke muqábil hain, muqaddas koṭhríán hain, jahán káhin, jo KHUDAWAND ke pás játe hain, aqdas chízen kháenge[d]: we wahán aqdas chízen, ya'ne, hadya aur ḳhatiyat aur asám dharenge; kyúnki wuh makán muqaddas hai[e].

14 Jab káhin dáḳhil howen, to we maqdis se báharwár sahn men na jáwen, balki apní ḳhidmat ke pairáhan wahán rakhen[f]; kyúnki we muqaddas hain, aur we dúsre kapṛe pahinke 'ámm makán men jáwen.

15 So jab wuh bhítar ke ghar ko náp chuká, to mujhe us pháṭak kí ráh láyá, jis ká manzar púrab taraf hai, aur ghar ko cháron taraf se nápá.

16 Us ne paimáish ke sarkande se púrab taraf pánch sau sarkande cháron taraf nápe.

17 Us ne paimáish ke sarkande se uttar taraf pánch sau sarkande cháron taraf nápe.

18 Us ne paimáish ke sarkande se dakkhin taraf bhí pánch sau sarkande nápe.

19 ¶ Us ne pachchhim taraf lauṭke paimáish ke sarkande se pánch sau sarkande nápe.

20 Us ne us kí cháron taraf nápín: us kí cháron taraf ek díwár[g] pánch sau sarkande lambí, aur pánch sau chauṛí thí[h], táki pák ko nápák se judá kare.

c 4 áyat.

d Ahb. 6. 16, 26. aur 24. 9.

e Ahb. 2. 3, 10. aur 6. 14, 17, 25, 29. aur 7. 1. aur 10. 13, 14. Gin. 18. 9, 10.

f Hiz. 44. 19.

g Hiz. 40. 5.

h Hiz. 45. 2.

XLIII BÁB.

1 *Ḳhudá ká jalál haikal ke darmiyán phir jalwagar hotá.* 7 *Isráel ke gunáh ke sabab Ḳhudá apne makán men tashríf lá na saktá thá.* 10 *Nabí logon ko nasíhat kartá, ki we tauba karen, aur haikal ke dastúron par nit liház rakhá karen.* 13 *Mazbah ke andáza,* 18 *aur we qánún jo us kí bábat muqarrar húe the.*

BA'D us ke wuh mujhe pháṭak par le áyá, us pháṭak par jis ká manzar púrab taraf hai[a].

2 Aur dekh, ki Isráel ke Ḳhudá ká jalál púrab taraf se áyá[b], aur us kí áwáz bahutere pánion ke shor[c] kí sí thí, aur zamín us ke kibriyá se roshan ho gayí[d].

3 Aur wuh us royá kí numáish ke mutábiq, jise main ne dekhá[e], hán, us royá ke mutábiq thá, jise main ne dekhá, jab ‖ main shahr ko barbád karne áyá thá[f]; aur ye royaten us royá kí mánind thín, jo main ne Kibár kí nadí[g] ke sáhil par dekhí; aur main munh ke bhal girá.

4 Aur KHUDAWAND ká jalál us pháṭak kí ráh se jis ká manzar púrab taraf hai, ghar men dáḳhil húá[h].

5 Aur rúh ne mujhe uṭhá liyá[i], aur andarúní sahn men mujhe láyá, aur dekh, KHUDAWAND ke jalál ne ghar ko bhar diyá[k].

6 Aur main ne us kí suní, jo ghar men se mere sáth báten kartá thá; aur wuh shaḳhs mere pás khaṛá húá[l].

7 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, yih merí taḳhtgáh[m], aur mere pánwon kí kursí[n], jahán main baní Isráel ke darmiyán abad tak rahúngá[o], aur ahl i Isráel, we aur un ke bádsháh, áge ko mere muqaddas nám ko apní zinákárí se, aur apne bádsháhon kí láshon se[p], apne únche makánon men nápák na karenge[q];

8 Ki we apne ástán mere ástánon ke pás, aur apne sutún mere sutúnon ke pás lagáte the, is tarah ki mere aur un ke darmiyán sirf ek díwár húí[r]: isí tarah we apne

Peshtar MASÍH se, 574.

a Hiz. 10. 19. aur 44. 1. aur 46. 1.

b Hiz. 11. 23.

c Hiz. 1. 24. Muk. 1. 15. aur 14. 2. aur 19. 1, 6.

d Hiz. 10. 4. Muk. 18. 1.

e Hiz. 1. 4, 28. aur 8. 4.

‖ Yá, *main* peshíngoí karne *áyá, ki shahr barbád hogá.* Dekho Hiz. 9. 1, 5.

f Yún Yar. 1. 10.

g Hiz. 1. 3. aur 3. 23.

h Dekho Hiz. 10. 19. aur 44. 2.

i Hiz. 3. 12, 14. aur 8. 3.

k 1 Sal. 8. 10, 11. Hiz. 44. 4.

l Hiz. 40. 3.

m Zab. 99. 1.

n 1 Taw. 28. 2. Zab. 99. 5.

o Khur. 29. 45. Zab. 68. 16. aur 132. 14. Yúel 3. 17. Yúh. 1. 14. 2 Qur. 6. 16.

p Ahb. 26. 30. Yar. 16. 18.

q Hiz. 39. 7.

r Dekho 2 Sal. 16. 14. aur 21. 4, 5, 7. Hiz. 8. 3. aur 23. 39. aur 44. 7.

Peshtar MASÍH se, 574.

un ghinaune kámoṉ se, jo unhoṉ ne kiye, mere muqaddas nám ko nápák karte the; is liye maiṉ ne apne qahr meṉ unheṉ halák kiyá.

9 Pas ab we apní zinákáríáṉ aur apne bádsháhoṉ kí lásheṉ[s] mujh se dúr kar deṉ, tab maiṉ un ke darmiyán abad tak rahúṉgá[t].

10 ¶ Tú, ai ádamzád, ahl i Isráel ko yih ghar dikhlá[u], táki we apne gunáhoṉ ke sabab sharminda hojáweṉ; aur we is namúna ko nápeṉ.

11 Aur agar we apne sáre kámoṉ se pashemán hoṉ, to us ghar ká naqsha, aur us kí tartíb, aur us ke maḳhárij o madáḳhil, aur un ke sáre naqsha, aur us ke sáre qawánín, aur us ke sáre naqsha, aur sáre áín ko unheṉ dikhlá, aur un kí nazar ke áge likh, táki we us ke sáre naqshe aur us ke sáre qawánín ko hifz kareṉ, aur un par 'amal kareṉ.

12 Yih is ghar ká áín hai; Us kí tamám sarhaddeṉ pahár kí choṭí par[x] aur us ke girdágird niháyat muqaddas hoṉgí. Dekh, yih is ghar ká áín hai.

13 ¶ Aur háth se nápke qurbángáh ke ye náp haiṉ: Aur yih háth jo hai, so ek háth chár ungal hai[y]; bunyád ek háth gahrí, aur ek háth chaurí, aur gird ba gird us ke dáman ká kanára bálisht bhar chauṛá; aur yih mazbah kí kursí hai.

14 Aur zamín se níche kí kangní tak do háth, aur us kí chauṛáí ek háth, aur chhoṭí kangní se baṛí kangní tak chár háth, aur chauṛáí ek háth.

15 Aur ‖ qurbángáh chár háth hogí, aur † qurbángáh ke úpar chár síng hoṉge.

16 Aur qurbángáh bárah háth lambí, aur bárah chauṛí, chaukor hogí.

17 Aur kangní chaudah háth lambí, aur chaudah háth chauṛí, chaukor; aur girdágird us ká kanára ádhá háth; aur us kí angeṭhí girdágird ek háth, aur us kí síṛhí[z] púrab taraf hogí.

18 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki Ai ádamzád, Ḳhudáwand YAHOWAH yúṉ farmátá hai, ki Yih qurbángáh ke qawánín járí hoṉge,

[s] 7 áyat.
[t] 7 áyat.
[u] Hiz. 40. 4.
[x] Hiz. 40. 2.
[y] Hiz. 40. 5. aur 41. 8.
‖ 'Ibrání meṉ, *Harel,* ya'ne, *Ḳhudá ká pahár.*
† 'Ibrání meṉ, *Ariel,* ya'ne, *Sher i Ḳhudá.* Yas. 29. 1.
[z] Dekho Ḳhur. 20. 26.

jis din meṉ we use banáweṉ, tá ki us par chaṛháwá chaṛháweṉ, aur lahú chhiṛkeṉ[a].

19 Aur tú káhinoṉ baní Láwí ko, jo Sadúq kí nasl se haiṉ[b], jo merí ḳhidmat ke liye mere nazdík áte haiṉ, ḳhatiyat ke liye unheṉ ek jawán bail de[c], Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá hai.

20 Aur tú us ke ḳhún meṉ se le, aur mazbah ke cháron síngoṉ par, us kí kangní ke cháron konoṉ par, aur us ke chaugird lagá: isí tarah use pák o sáf kar.

21 Aur ḳhatiyat ke liye wuh bachhṛá le, aur wuh ghar kí muqarrar jagah meṉ[d] maqdis ke báhar[e] jaláyá jáegá.

22 Aur tú dúsre din bakrí ká ek be-'aib bachcha ḳhatiyat ke liye chaṛhá, aur we mazbah ko pák kareṉge, jis tarah se we use bachhṛe se pák karte the.

23 Aur jab tú use pák kar chuká, to ek be-'aib bachhṛá aur galla ká ek be-'aib menḍhá chaṛhá.

24 Aur tú unheṉ ḲHUDÁWAND ke áge chaṛhá, aur káhin un par namak chhiṛkeṉ[f], aur unheṉ chaṛháwe ke liye ḲHUDÁWAND ke áge chaṛháweṉ.

25 Aur tú sát din tak[g] har roz ek bakrá ḳhatiyat ke liye taiyár kar rakh; we ek bachhṛá aur galla ká ek menḍhá bhí jo be-'aib hoṉ, maujúd kareṉ.

26 Sát din tak we qurbángáh ko pák o sáf kareṉge, aur ‖ apne taíṉ maḳhsús kareṉge.

27 Aur jab ye din púre hoṉge[h], to yúṉ hogá, ki áṭhweṉ din aur us ke ba'd bhí, káhin log tumháre chaṛháwoṉ ko, aur tumhárí salámíoṉ ko mazbah par guzráneṉge, aur maiṉ tumheṉ qabúl karúṉgá[i], Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá hai.

XLIV BÁB.

1 *Púrabí pháṭak faqat sardár hí ke liye hai.* 4 *Ḳhudá káhinoṉ ko malámat kartá hai is liye ki unhoṉ ne haikal ko nápák kiyá thá.* 9 *We jo butparastí kareṉ kahánat na páweṉ.* 15 *Sadúq ke beṭe manzúr hote ki káhin muqarrar kiye jáweṉ.* 17 *Qawánín káhinoṉ ke liye.*

TAB wuh mujhe báharwár maqdis ke pháṭak kí ráh se jis ká manzar púrab taraf hai[a], phirá láyá, aur wuh band thá.

2 ḲHUDÁWAND ne mujhe kahá, ki Yih pháṭak band rahegá, aur kholá nahíṉ jáegá, aur koí insán us se dáḳhil na hogá; chúnki

Peshtar MASÍH se, 574.

[a] Ahb. 1. 5.
[b] Hiz. 44. 15.
[c] Ḳhur. 29. 10, 12. Ahb. 8. 14, 15. Hiz. 45. 18, 19.
[d] Ḳhur. 29. 14.
[e] 'Ibrán. 13. 11.
[f] Ahb. 2. 13.
[g] Ḳhur. 29. 35, 36. Ahb. 8. 33.
‖ 'Ibrání meṉ, *apní hathelíoṉ ko bhareṉge,* Ḳhur. 29. 24, 35.
[h] Ahb. 9. 1.
[i] Aiy. 42. 8. Hiz. 20. 40, 41. Rúm. 12. 1. 1 Pat. 2. 5.
[a] Hiz. 43. 1.

Peshtar MASÍH se, 574.

KHUDÁWAND, Isráel ká Khudá,
us se dákhil húá hai[b], is liye wuh
band rahegá.
3 Magar sardár, is liye ki sardár
hai, KHUDÁWAND ke áge roṭí
kháne ko[c] us men baiṭhegá: wuh
us pháṭak ke usáre kí ráh se andar
áwegá, aur usí ráh se báhar jáegá[d].
4 ¶ Phir wuh mujhe ghar ke
uttar pháṭak kí ráh se ghar ke
áge láyá; aur main ne dekhá, aur
dekh, KHUDÁWAND ke jalál ne
KHUDÁWAND ke ghar ko bhar
diyá[e], aur main munh ke bhal girá[f].
5 Aur KHUDÁWAND ne mujhe
kahá, ki Ai ádamzád, tú dil lagá,
aur apní ánkhon se dekh, aur jo
kuchh ki KHUDÁWAND ke ghar ke
qawánín o áín kí bábat tujh se
kahtá hún, apne kánon se sun[g],
aur maqdis ke har ek madkhal o
makhraj ko liház kar.
6 Aur tú ahl i Isráel ke bágí
logon[h] se kah, ki Khudáwand
YAHOWAH yún farmátá hai, ki Ai
ahl i Isráel, tum bas samjho, ki
tum ne yih sáre ghinaune kám
kiye hain[i],
7 Chunánchi, jis waqt tum merí
roṭí[k] aur charbí aur lahú[l] guz-
ránte the, tab dil ke ná-makhtún[m]
aur jism ke ná-makhtún ‖ begánon
ko[n] mere maqdis men láe[o], táki
we mere maqdis men áwen, aur
mere ghar ko nápák karen, aur
unhon ne tumháre sáre nafrat-
angez kámon ke sabab mere 'ahd
ko toṛá.
8 Aur tum ne merí muqaddas
chízon kí hifázat na kí[p], balki
tum ne gairon ko apní taraf se
mere maqdis men muqarrar kiyá
hai, táki merí chízon kí amánat-
dárí karen.
9 ¶ Khudáwand YAHOWAH yún
kahtá hai, ki Un begánon men se,
jo baní Isráel ke darmiyán hain,
koí dil ká ná-makhtún yá jism ká
ná-makhtún mere maqdis men
dákhil na hogá[q].
10 Balki baní Láwí bhí jo mujh
se bargashta húe, jis waqt ki Isráel
gumráh hogayá[r], kyúnki we apne
buton kí pairauí karke mujh se
gumráh húe, so we bhí apní sha-
rárat kí sazá páwenge.
11 Taubhí we mere maqdis
men khádim honge, aur mere
ghar kí nigahbání karenge[s], aur
mere ghar men khidmat-guzárí

[b] Hiz. 43. 4.
[c] Paid. 31. 54. 1 Qur. 10. 18.
[d] Hiz. 46. 2, 8.
[e] Hiz. 3. 23. aur 43. 5.
[f] Hiz. 1. 28.
[g] Hiz. 40. 4.
[h] Hiz. 2. 5.
[i] Hiz. 45. 9. 1 Pat. 4. 3.
[k] Ahb. 21. 6, 8, 17, 21.
[l] Ahb. 3. 16. aur 17. 11.
[m] Ahb. 26. 41. Ist. 10. 16. A'am. 7. 51.
‖ 'Ibrání men, *ajnabí-zádon ko.*
[n] Ahb. 22. 25.
[o] Hiz. 43. 8. 9 áyat. A'am. 21. 28.
[p] Ahb. 22. 2, wag.
[q] 7 áyat.
[r] Dekho 2 Sal. 23. 8, wag. 2 Taw. 29. 4, 5. Hiz. 48. 11.
[s] 1 Taw. 26. 1.

karenge, we logon ká charháwá
aur zabíha zabh karenge[t], aur
logon ke áge un kí khidmat ke
liye khaṛe rahenge[u].
12 Chúnki unhon ne un ke liye
buton ke áge khidmat kí thí, aur
we ahl i Isráel ko badkárí ká
ṭhokar khilánewálá lakaṛ húe[x];
is liye main un par apná háth
baṛhátá hún[y], aur we apní sha-
rárat kí sazá páwenge, Khudá-
wand YAHOWAH farmátá hai.
13 Aur we mere huzúr á nahín
sakenge, ki mere áge kahánat
karen, yá quds ul aqdas men
merí muqaddas chízon ke pás
áwen[z]; balki we apní ruswáí
uṭháwenge[a], aur apne ghinaune
kámon kí, jo unhon ne kiye hain,
sazá páwenge.
14 Taubhí main unhen ghar kí
hifázat ke liye, aur us kí sárí
khidmat ke liye, aur us ke kámon
ko anjám dene ke liye nigahbán
muqarrar karúngá[b].
15 ¶ Par káhin, baní Láwí[c],
Sadúq ke beṭe[d], jo mere maqdis
kí hifázat karte the, jis waqt ki
baní Isráel mujh se gumráh
hogaye[e], so we merí khidmat ke
liye mere nazdík áwenge, aur mere
huzúr khaṛe rahenge[f], ki mere
áge charbí aur lahú guzránen[g],
Khudáwand YAHOWAH kahtá hai.
16 Aur we mere maqdis men dák-
hil honge, aur khidmat ke liye merí
mez[h] ke qaríb áwenge, aur merí
chízon kí amánatdárí karenge.
17 ¶ Aur yún hogá, ki jis waqt
we andarwár sahn ke pháṭakon
se dákhil honge, to we kattání
poshák[i] pahine húe áwenge, aur
jab tak ki andarwár sahn ke
pháṭakon ke darmiyán aur andar
hí men khidmat karte rahenge,
ún un se oṛhá na jáegá.
18 We apne siron par kattání
ṭopí, aur kamaron par kattání
páejáma pahinenge[k], aur jo kuchh
pasíne ká bá'is ho, use apní ka-
mar par na bándhen.
19 Aur jis waqt we báharwár
sahn men, ya'ne, 'awámm ke bá-
harwár sahn men nikal jáwen, to
apní khidmat kí poshák utár
dálenge[l], aur muqaddas koṭhrí
men rakhenge, aur dúsrí poshák
pahinenge: magar we un kapṛon
ko pahine húe 'awámm kí taqdís
na karenge[m].

Peshtar MASÍH se, 574.

[t] 2 Taw. 29. 34.
[u] Gin. 16. 9.
[x] Yas. 9. 16. Hiz. 14. 3, 4. Mal. 2. 8.
[y] Zab. 106. 26.
[z] Gin. 18. 3. 2 Sal. 23. 9.
[a] Hiz. 32. 30. aur 36. 7.
[b] Gin. 18. 4. 1 Taw. 23. 28, 32.
[c] Hiz. 40. 46. aur 43. 19.
[d] 1 Sam. 2. 35.
[e] 10 áyat.
[f] Ist. 10. 8.
[g] 7 áyat.
[h] Hiz. 41. 22.
[i] Khur. 28. 39, 40, 43. aur 39. 27, 28.
[k] Khur. 28. 40, 42. aur 39. 28.
[l] Hiz. 42. 14.
[m] Hiz. 46. 20. Dekho Khur. 29. 37. aur 30. 29. Ahb. 6. 27. Mat. 23. 17, 19.

Peshtar MASÍH se, 574.

20 Aur we apná sir na muṉḍá-
weṉge[n], aur na bál ko lambá
hone deṉge, we sirf apne siroṉ
ke bál katarwáeṉge.
21 Aur jab andarwár sahn meṉ
dáḵhil hoṉ, to koí káhin mai na
píe[o].
22 Aur we bewá, yá mutlaqa ko
jorú na kareṉge[p], balki ahl i
Isráel kí nasl kí kuṉwárí, yá wuh
bewa, jo káhin bewa chhoṛ gayá
ho, apne liye leṉge.
23 Aur we mere logoṉ ko pák
aur nápák ká farq batáweṉge,
aur unheṉ sikháeṉge ki we najis
aur táhir meṉ imtiyáz kareṉ[q].
24 Aur we mu'ámala meṉ 'adá-
lat ke liye khaṛe hoṉge: we mere
hukmoṉ ke bamújib 'adálat ka-
reṉge[r]; aur we merí sárí ja-
má'atoṉ meṉ merí sharí'atoṉ aur
mere qawánín ko hifz kareṉge,
aur mere sabtoṉ ko muqaddas
kareṉge[s].
25 Aur we apne ko nápák karne
ke liye kisí murda ke pás na
áweṉge[t], magar faqat báp, yá
má, yá beṭá beṭí, yá bháí, yá kuṉ-
wárí bahin ke liye we apne ko
nápák kar sakte haiṉ.
26 Aur we us ke pák hone ke
ba'd, us ke aur sát din shumár
kareṉge[u].
27 Aur jis din ki wuh maqdis
ke andar, andarúní sahn ke dar-
miyán jáwe, táki maqdis meṉ
ḵhidmat-guzárí kare[x], to wuh
apne liye ḵhatiyat guzránegá[y]
Ḵhudáwand YAHOWAH kahtá hai.
28 Aur yih un kí mírás hogí:
maiṉ un kí mírás húṉ[z], aur tum
Isráel meṉ unheṉ hissa nahíṉ
doge: maiṉ un ká hissa húṉ.
29 Aur we hadya aur ḵhatiyat
aur asám kháeṉge[a], aur har ek
chíz, jo Isráel meṉ haram kí jáwe,
unhíṉ kí hogí[b].
30 Aur sáre pahle phaloṉ ká
pahlá[c], aur tumhárí sárí qurbá-
níoṉ kí har ek chíz kí, har ek
qurbání káhin kí hogí; aur tum
apne gúṉde húe áṭe ká pahlá[d]
káhin ko díjiyo, táki barakat tere
ghar par názil hoke rahe[e].
31 Par wuh jo áp se mará, yá
darindoṉ ká phaṛá húá, kyá pa-
rind, kyá charind, cháhiye ki
káhin use na kháweṉ[f].

n Ahb. 21. 5.
o Ahb. 10. 9.
p Ahb. 21. 7, 13, 14.
q Ahb. 10. 10, 11. Hiz. 22. 26. Mal. 2. 7.
r Ist. 17. 8, wag. 2 Taw. 19. 8, 10.
s Dekho Hiz. 22. 26.
t Ahb. 21. 1, wag.
u Gin. 6. 10. aur 19. 11, wag.
x 17 áyat.
y Ahb. 4. 3.
z Gin. 18. 20. Ist. 10. 9. aur 18. 1, 2. Yash. 13. 14, 33.
a Ahb. 6. 18, 29. aur 7. 6.
b Ahb. 27. 21, 28, ba muqábala Gin. 18. 14, ke.
c Ḵhur. 13. 2. aur 22. 29, 30. aur 23. 19. Gin. 3. 13. aur 18. 12, 13.
d Gin. 15. 20. Naham. 10. 37.
e Ams. 3. 9, 10. Mal. 3. 10.
f Ḵhur. 22. 31. Ahb. 22. 8.

XLV BÁB.

1 *Zamín ká qut'a jo maqdis ke liye húá,* 6 *phir wuh jo húá shahr ke liye,* 7 *aur wuh jo sardár ke liye ṯhahrá.* 9 *Qawánín jo sardár ke liye muqarrar húe.*

AUR jab tum zamín ko qur'a
se taqsím karoge[a] ki ek ek
ko mírás mile, to tum zamín ká
ek muqaddas hissa KHUDÁWAND
ke áge hadya ke taur par guzrá-
noge[b]; us kí lambáí pachís hazár
kí, aur chauṛáí das hazár kí hogí,
aur yih us ke chaugird kí sárí
sarhaddoṉ ke darmiyán muqaddas
hogí.
2 Us meṉ se ek qut'a jis kí
lambáí pánch sau, aur chauṛáí
pánch sau[c], jo chároṉ taraf ba-
rábar hai, KHUDÁWAND ke maqdis
ke liye hogí, aur us kí iháta ke
liye chároṉ taraf pachás pachás
háth kí zamín hogí.
3 Aur tú us paimáish kí pachís
hazár kí lambáí aur das hazár kí
chauṛáí nápegá, aur us meṉ
maqdis aur quds ul aqdas hogá[d].
4 Zamín ká muqaddas hissa un
káhinoṉ ká hogá jo maqdis ke
ḵhádim haiṉ[e], aur jo KHUDÁWAND
ke huzúr ḵhidmat karne ko
áweṉge, aur wuh maqám un ke
gharoṉ ke liye hogá, aur wuh
maqdis ke liye muqaddas jagah
hogí.
5 Aur wuh, jis kí lambáí pachís
hazár aur chauṛáí das hazár, ghar
ke ḵhádim, baní Láwí, apne liye
rakheṉge[f], táki bís koṭhríoṉ[g] kí
jagah ho.
6 ¶ Aur tum shahr ká hissa
pánch hazár chauṛáí meṉ, aur
lambáí meṉ pachís hazár, maqdis
ke hissa ke barábar muqarrar
karo[h]: so wuh sáre ahl i Isráel
ke liye hogá.
7 ¶ Aur muqaddas hadya-wále
hissa kí aur shahr ke hissa kí ek
taraf, aur dúsrí taraf muqaddas
hadya-wále hissa ke muqábil aur
shahr ke hissa ke muqábil, pach-
chhim se pachchhim, aur púrab
se púrab, ek hissa sardár ke liye
hogá[i]; aur lambáí us kí pach-
chhimí sarhadd se púrabí sarhadd
tak un hissoṉ meṉ se ek ke
muqábil ho.
8 Isráel ke darmiyán, zamín meṉ
se us ká yihí hissa hogá, aur
mere sardár phir mere logoṉ par
sitam na kareṉge[k], aur we báqí

Peshtar MASÍH se, 574.

a Hiz. 47. 22.
b Hiz. 48. 8.
c Hiz. 42. 20.
d Hiz. 48. 10.
e 1 áyat. Hiz. 48. 10, wag.
f Hiz. 48. 13.
g Dekho Hiz. 40. 17.
h Hiz. 48. 15.
i Hiz. 48. 21.
k Dekho Yar. 22. 17. Hiz. 22. 27. aur 46. 18.

Peshtar Masíh se, 574.

zamín ahl i Isráel ko un ke firqoṉ ke mutábiq taqsím kareṉge.

9 ¶ Ḵhudáwand Yahowáh yúṉ kahtá hai, ki Ai Isráel ke sardáro, itná tumháre liye bas ho[l], zulm aur lúṭ páṭ ko apne se dúr karo[m], 'adálat o sadáqat karo, aur mere logoṉ par sab tarah kí ziyádatí jo tum ne kí hai mauqúf karo, Ḵhudáwand Yahowáh farmátá hai.

10 Aur tum púrí tarázú aur púrá aifah aur púrá batt rakhá karo[n].

11 Aifah aur batt ek hí wazn ká ho, ki batt meṉ ‖ gumr ká daswáṉ hissa ho, aur aifah bhí gumr ká daswáṉ hissa ho: us ká andáza gumr ke mutábiq ho.

12 Aur bís jírah misqál[o], aur bís misqál, pachís misqál, pandrah misqál, tumhárá mánah hogá.

13 Aur qurbání jo tum doge, so yih hai: gehúṉ ke gumr ke aifah ká chhaṭhá hissa, aur jau ke gumr ke aifah ká chhaṭhá hissa guzránoge.

14 Aur tel, ya'ne, tel ke batt kí bábat yih hukm hai, ki tum karr meṉ se jo das batt ká gumr hai, ek batt ká daswáṉ hissa díjiyo; kyúṉki gumr meṉ das batt haiṉ.

15 Aur galla meṉ se har do sai ke píchhe Isráel kí ‖ suthrí charágáh ká ek barra hadya ke liye, aur chaṛháwe ke liye, aur salámí ke liye, táki un ke liye kafára ho[p], Ḵhudáwand Yahowáh kahtá hai.

16 Mulk ke sáre log us sardár ke liye, jo Isráel meṉ hai, yihí hadya deṉge.

17 Aur sardár chaṛháwe, aur hadya, aur tapáwan, 'ídoṉ aur naye chánd ke waqtoṉ, aur sabtoṉ, aur ahl i Isráel ke sáre muqaddas dinoṉ meṉ dewegá; wuh ḵhatiyat, aur hadya, aur chaṛháwá, aur salámí, ahl i Isráel ke kafára ke liye taiyár karegá.

18 Ḵhudáwand Yahowáh yúṉ kahtá hai, ki Pahle mahíne kí pahlí táríḵh ko tú ek be-'aib jawán bail le, aur maqdis ko pák kar[q].

19 Aur káhin ḵhatiyat ke bachhṛe ká lahú lewegá, aur use ghar ke sutúnoṉ par, aur mazbah kí kangní ke chároṉ konoṉ par[r],

[l] Hiz. 44. 6.
[m] Yar. 22. 3.
[n] Ahb. 19. 35, 36. Ams. 11. 1.
‖ 'Ibrání meṉ, *homar.*
[o] Khur. 30. 13. Ahb. 27. 25. Gin. 3. 47.
‖ 'Ibrání meṉ, *chikní.*
[p] Ahb. 1. 4.
[q] Ahb. 16. 16.
[r] Hiz. 43. 20.

aur andarwár sahn ke darwáza ke sutúnoṉ par lagáwegá.

20 Aur tú mahíne kí sátwíṉ táríḵh ko har ek ke liye jo saho kare, aur us ke liye bhí jo nádán hai[s], aisáhí karegá; isí tarah tum ghar ká kafára kiyá karoge.

21 Tum pahle mahíne kí chaudahwíṉ táríḵh fasah ko, jo sát din kí 'íd hai, mánoge[t], aur fatírí roṭí kháí jáegí.

22 Aur usí din sardár apne liye, aur sáre ahl i mamlukat ke liye, ḵhatiyat ká ek bachhṛá[u] taiyár kar rakhegá.

23 Aur 'íd ke sátoṉ din meṉ[x], wuh har roz sát din tak sát be-'aib bachhṛe, aur sát meṉḍhe muhaiyá karegá, tá ki Ḵhudáwand ke áge ek chaṛháwá hoṉ, aur har roz bakroṉ meṉ se ek bachcha[y] tá ki wuh ek ḵhatiyat ho.

24 Aur wuh har ek bachhṛe ke liye ek aifah bhar ḵhurdaní hadya, aur har ek meṉḍhe ke liye ek aifah, aur har ek aifah ke liye ek hín tel taiyár karegá[z].

25 Sátweṉ mahíne kí pandrahwíṉ táríḵh ko bhí wuh 'íd ke liye, jis tarah se us ne in sát dinoṉ meṉ[a] kiyá thá, taiyárí karegá, ḵhatiyat ke mutábiq, chaṛháwe ke mutábiq, aur hadya ke mutábiq, aur tel ke mutábiq.

XLVI BÁB.

8 'Ibádat kí bábat qawánín jo sardár ke liye muqarrar húe; 9 phir we jo logoṉ ke liye járí kiye gaye. 16 Sardár kí mírás ke haqq meṉ ek qánún. 19 Bábat un sahnoṉ kí jaháṉ chand zabíḥoṉ ko josh deke aur chand ko tanúr meṉ táo deke pakáte the.

KHUDÁWAND Yahowáh yúṉ farmátá hai, ki Andarwár sahn ká pháṭak jis ká manzar púrab kí taraf hai, un chha dinoṉ tak jin meṉ kám karná rawá hai band rahegá, par sabt ke din kholá jáegá, aur naye chánd ke din bhí kholá jáegá.

2 Aur sardár báhar pháṭak ke usáre kí ráh se dáḵhil hogá[a], aur pháṭak ke sutún pás khaṛá rahegá, aur káhin us ká chaṛháwá aur us kí salámíáṉ guzránegá, aur wuh pháṭak ke ástán par sijda karegá; tab niklegá, par pháṭak shám tak band na hogá.

3 Aur mulk ke log usí pháṭak ke darwáza par sabtoṉ aur naye chánd ke waqtoṉ meṉ Ḵhudá-

Peshtar Masíh se, 574.

[s] Ahb. 4. 27.
[t] Khur. 12. 18. Ahb. 23. 5, 6. Gin. 9. 2, 3. aur 28. 16, 17. Ist. 16. 1, wag.
[u] Ahb. 4. 14.
[x] Ahb. 23. 8.
[y] Dekho Gin. 28. 15, 22, 30. aur 29. 5, 11, 16, 19, wag.
[z] Hiz. 46. 5, 7.
[a] Ahb. 23. 34. Gin. 29. 12. Ist. 16. 13.
[a] Hiz. 44. 3. 8 áyat.

Peshtar MASÍH se, 574.

WAND ke huzúr sijda kiyá karenge.

4 Aur charháwá, jo sardár sabt ke din KHUDÁWAND ke áge guzránegá[b], so yih hai: chha be-'aib barra, aur ek be-'aib mendhá;

5 Aur khurdaní hadya ek mendhe ke liye ek aifah, aur khurdaní hadya barron ke liye ‖us ke maqdúr ke mutábiq, aur ek aifah ke liye ek hín tel[c].

6 Aur naye chánd ke roz yih hogá: ek be-'aib jawán bail aur chha barra, aur ek mendhá, sab ke sab be-'aib honge.

7 Aur wuh khurdaní hadya taiyár karegá, ya'ne, har ek bachhre ke liye ek aifah, aur mendhe ke liye ek aifah, aur barron ke liye us ke maqdúr ke mutábiq, aur har ek aifah ke liye ek hín tel.

8 Aur jab sardár áwe ki dákhil ho, to phátak ke usáre kí ráh se dákhil hogá[d], aur usí kí ráh se niklegá.

9 ¶ Par jab mulk ke log muqaddas 'ídon ke waqt KHUDÁWAND ke huzúr házir honge[e], to wuh jo uttar ke phátak kí ráh se sijda karne ko bhítar átá hai, so dakkhin ke phátak kí ráh báhar jáegá; aur wuh jo dakkhin ke phátak kí ráh se andar átá hai, so uttar ke phátak kí ráh se nikál jáegá; jis phátak kí ráh se wuh andar áyá, us se báhar na jáegá, par us ke sámhne ke phátak kí ráh se nikal jáegá.

10 Aur jab we andar jáenge, to sardár bhí un ke darmiyán hoke jáegá, aur jab we báhar niklenge, to wuh bhí nikal áwegá.

11 Aur 'ídon men, aur muqaddas dinon men khurdaní hadya ek ek bachhre ke liye ek aifah, aur mendhe ke liye ek aifah hogá; aur barron ke liye us ke maqdúr ke muwáfiq, aur har ek aifah ke liye ek hín tel[f].

12 Aur jab sardár khushí ká charháwá yá khushí kí salámíán KHUDÁWAND ke áge guzránne áwe, tab wuh phátak jis ká manzar púrab taraf hai us ke liye kholá jáegá[g], aur wuh jis taur par sabt ke din kiyá thá, us hí taur par apná charháwá aur apní salámíán guzránegá: tab wuh báhar nikal áwegá, aur us ke nikalne ke ba'd phátak band kiyá jáegá.

b Hiz. 45. 17.

‖ 'Ibrání men, *jitná us ká dastras ho*, Dekho Gin. 6. 21.

c Hiz. 45. 24. 7, 11 áyaten.

d 2 áyat.

e Khur. 23. 14,—17. Ist. 16. 16.

f 5 áyat.

g Hiz. 44. 3. 2 áyat.

13 Tú har roz KHUDÁWAND ke áge ‖pahle sál ká ek be-'aib barra ká charháwá charháwegá[h], tú use har subh charháwegá.

14 Aur tú us ke liye har subh ko ek khurdaní hadya guzránegá, ya'ne, aifah ká chhaṭhá hissa, aur mihín maida ke sáth miláne ko tel ke hín kí ek tiháí: dáimí hukm ke mutábiq hamesha ke liye KHUDÁWAND ke áge yih khurdaní hadya hogá.

15 Isí tarah we barra aur hadya aur tel har subh hamesha ke charháwe ke liye charháwen.

16 ¶ Khudáwand YAHOWÁH yún farmátá hai, ki Agar sardár apne beṭon men se kisí ko hiba kare, to us kí mírás us ke beṭon kí hogí; wuh wirásatá un kí mírás ho jáegí.

17 Par agar wuh apne gulámon men se kisí ko apní mírás men se hiba kare, to wuh khalásí ke sál[i] tak us ká hogá, ba'd us ke, sardár ká hogá; magar us kí mírás us ke beṭon ke liye hogí.

18 Aur sardár logon kí mírás men se zulm karke nahín legá[k], ki unhen un kí mírás se be-dakhl kare; par wuh apní mírás men se apne beṭon ko mírás degá, táki mere log har ek apní mírás se tittar bittar na hon.

19 ¶ Phir wuh mujhe us madkhal men se, jo phátak ke bagal men thá, káhinon kí muqaddas koṭhríon men jin ká manzar uttar taraf thá láyá, aur dekh, pachchhim taraf ke donon kanáron par ek jagah thí.

20 Tab us ne mujhe kahá, ki Dekh, wuh jagah hai, jis men káhin log asám aur khatiyat ko josh karenge[l], aur khurdaní hadya tanúr men pakáwenge[m], táki unhen báharwár sahn men logon kí taqdís karne ke liye na le jáen[n].

21 Phir wuh mujhe báharwár sahn men láyá, aur sahn ke cháron konon kí taraf mujhe le gayá, aur dekh, sahn ke har ek kone men ek aur sahn thá.

22 Sahn ke cháron konon men chális chális háth lambe, aur tís tís háth chauṛe sahn the, ek dúsre ke muttasil; ye cháron kone-wále ek hí náp ke the.

23 Aur un ke girdágird, un

Peshtar MASÍH se, 574.

‖ 'Ibrání men, *apne sál ká beṭá.*

h Khur. 29. 38. Gin. 28. 3.

i Ahb. 25. 10.

k Hiz. 45. 8.

l 2 Taw. 35. 13.

m Ahb. 2. 4, 5, 7.

n Hiz. 44. 19.

Peshtar MASÍH se, 574.

cháron ke girdágird, ek díwár thí,
aur cháron taraf díwár ke níche
ubálne kí jagah taiyár húí.
24 Tab us ne mujhe kahá, ki
Yih ubálnewálon kí jagah hai,
jahán ghar ke khádim logon ke
zabíha ubálen[o].

[o] Dekho 20 áyat.

XLVII BÁB.

1 *Muqaddas pánion kí royá.* 6 *Sihhat-bakhsh asar jo un men hai.* 13 *Isráelí sarzamín kí sarhadden.* 22 *Qur'a dálke us kí taqsím jo unhon ne kí.*

PHIR wuh mujhe ghar ke dar-
wáza par láyá, aur dekh,
pání[a] ghar ke ástán ke níche se
púrab taraf ko nikle, ki ghar ká
sámhná púrab rukh thá, aur pání
ghar kí dahní taraf ke níche se
aur mazbah kí dakkhin taraf áe.
2 Tab wuh mujhe uttar ke
phátak kí ráh se báhar láyá, aur
mujhe us ráh men jis ká manzar
púrab kí taraf hai, báharwár phá-
tak par phiráke le áyá, aur dekh,
dahní taraf pání nikal áe the.
3 Aur wuh mard, jis ke háth
men paimáish kí dorí thí[b], púrab
taraf niklá, aur hazár háth nápá,
aur mujhe pánion men hoke láyá,
aur ‖ pání takhnon tak the.
4 Phir wuh hazár háth nápá aur
mujhe pánion ke darmiyán le áyá,
aur pání ghuṭnon tak the; phir
aur ek hazár nápá, aur us men
hoke mujhe láyá, aur pání kamar
tak the.
5 Ba'd us ke aur ek hazár háth
nápá, aur wuh aisá daryá thá, ki
main us ke pár guzar nahín saktá
thá; kyúnki pání bahut ziyáda
húe, tairáo ke pání, ek daryá, jis
ke pár paidal jáná mumkin na
thá.
6 ¶ Aur us ne mujhe kahá, ki
Ai ádamzád, kyá tú ne yih dekhá?
Tab wuh mujhe legayá, aur daryá
ke ‖ kináre par phir pahuncháyá.
7 Aur jab main phir áyá, to dekh,
daryá ke kináre kí is taraf aur
us taraf bahutere darakht the[c].
8 Tab us ne mujhe kahá, ki Yih
pání púrab des kí taraf bah játe
hain, aur maidán men nikal áte,
aur samundar men já milte hain,
aur samundar men milte hí us ke
pání shifá páwenge.
9 Aur yún hogá, ki har ek shai
jo jítí, aur chaltí phirtí hai, jahán
kahín ‖ ye daryá áwenge, jíegí,
aur machhlíon kí baṛí kasrat
hogí; is liye ki ye pání wahán
áwenge; kyúnki we shifá pá-
wenge, aur har ek shai, jahán
kahín yih daryá átá hai, jíegí.
10 Aur yún hogá, ki 'Ain i Jadí
se leke 'Ain i 'Ijlaim tak, us par
machhwe khaṛe rahenge; we jál
bichháne kí jagah honge; un kí
machhlíán apní apní jins ke mu-
tábiq baṛe samundar[d] kí machh-
líon kí sí niháyat kasír hongí.
11 Par us kí kíchaṛ kí jagahen
aur us kí taráíán shifá nahín pá-
wengí; we shoristán hongí.
12 Aur daryá ke qaríb us ke
kináre par is taraf aur us taraf
har ek qism ‖ ke mewadár da-
rakht[e] ugenge, jin ke patte kabhí
nahín murjháenge[f], aur jin ke
mewa kabhí chuk na jáenge; we
apne apne mahíne men naye
mewa láwenge, is liye ki un ke
pání maqdis men se nikal áe
hain; aur un ke mewa kháne ke
liye, aur un ke patte dawá ke liye
honge[g].
13 ¶ Khudáwand YAHOWAH yún
kahtá hai, ki Yih wuh sarhadd
hai, jis ke bamújib tum zamín ko
taqsím karoge, ki Isráel ke bárah
firqon kí mírás howe. Yúsuf ke
liye do hissa honge[h].
14 Aur tum ek dúsre ke sáth
use mírás men láoge, jis kí bábat
main ne ‖ apná háth uṭháyá ki tum-
háre bápdádon ko dúngá[i], aur
yih zamín tumhárí mírás men
paṛegí[k].
15 And uttar taraf zamín kí
yihí sarhadd hogí: baṛe samun-
dar se leke Khatlún[l] kí ráh
Sidád[m] ke madkhal tak:
16 Hamát[n], Bírútah[o], Sibraim,
jo Dimishq kí sarhadd aur Hamát
kí sarhadd ke darmiyán hai; aur
‖ Hasar-hattikún, jo Haurán ke
kanáre par hai.
17 Aur samundar se sarhadd
yih hogí, ya'ne, Hasar-'Ainán[p],
Dimishq kí sarhadd, aur uttar ko
uttar atráf, aur Hamát kí sarhadd.
Aur yih uttar kí sarhadd hai.
18 Aur púrabí sarhadd Haurán,
aur Dimishq aur Jili'ád ke dar-
miyán se, aur Isráel kí sarzamín
ke darmiyán se jo Yardan par
hai, hogí; us sarhadd se jo púrab
ke samundar par ke áspás hai
tum paimáish karoge. Aur yih
púrab kí sarhadd hai.

[a] Yúel 3. 18. Zak. 13. 1. aur 14. 8. Muk. 22. 1.
[b] Hiz. 40. 3.
‖ 'Ibrání men, *we takhnon ke pání the.*
‖ 'Ibrání men, *lab par.*
[c] 12 áyat. Muk. 22. 2.
‖ Yá, *yih daryá áwegá.*

Peshtar MASÍH se, 574.

[d] Gin. 34. 6. Yash. 23. 4. Hiz. 48. 28.
‖ 'Ibrání men, *kí khurish ke liye.*
[e] 7 áyat.
[f] Aiy. 8. 16. Zab. 1. 3. Yar. 17. 8.
[g] Muk. 22. 2.
[h] Paid. 48. 5. 1 Taw. 5. 1. Hiz. 48. 4, 5.
‖ Yá, *qasam khái.*
[i] Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 7. aur 17. 8. aur 26. 3. aur 28. 13. Hiz. 20. 5, 6, 28, 42.
[k] Hiz. 48. 29.
[l] Hiz. 48. 1.
[m] Gin. 34. 8.
[n] Gin. 34. 8.
[o] 2 Sam. 8. 8.
‖ Yá, *bích-wálí gánw.*
[p] Num. 34. 9. Hiz. 48. 1.

Peshtar MASÍH se, 574.

19 Aur dakkhin kí sarhadd dakkhin taraf yih hai, ya'ne, Tamar se, Maríbah ke páníoṉ tak, jo Qádis meṉ haiṉ[q], us wádí se baṛe samundar tak. Yihí dakkhin kí sarhadd dakkhin taraf hai.

20 Aur usí sarhadd se Hamát ke muqábil baṛá samundar pachchhim kí sarhadd hogá. Yihí pachchhim kí sarhadd hai.

21 Isí tarah tum Isráel ke firqoṉ ke mutábiq zamín ko ápas meṉ taqsím karoge.

22 ¶ Aur yúṉ hogá ki tum apne ko aur un begánoṉ ko, jo tumháre darmiyán baste haiṉ[r], aur un kí aulád tumháre darmiyán paidá hotí haiṉ, so unheṉ mírás ke liye qur'a se taqsím karoge; aur we tumháre nazdík baní Isráel ke darmiyán ham-watanoṉ ke barábar hoṉge[s], aur tumháre sáth Isráel ke firqoṉ ke darmiyán mírás páweṉge.

23 Aur yúṉ hogá ki jis firqa meṉ koí begána bastá hai, waháṉ use mírás doge, Ḳhudáwand YAHOWAH kahtá hai.

XLVIII BÁB.

1 Judá judá qismateṉ jo bárah firqoṉ ne páíṉ; 8 phir wuh qismat jo maqdis ke liye thí; 15 phir wuh jo shahr aur us kí nawáhí ke liye thí; aur wuh jo sardár ko milí. 30 Shahr ke túl o 'arz aur us ke pháṭakoṉ kí bábat.

AUR ye firqoṉ ke nám haiṉ. Uttar ke kanáre se, Ḳhatlún kí ráh kí sarhadd tak, Hamát jáne kí ráh, Hasar-'Ainán, Dimishq kí sarhadd uttar kí taraf, Hamát kí sarhadd tak[a], ki ye us kí púrabí aur pachchhimí sarhaddeṉ haiṉ: Dán ke liye, ek hissa.

2 Aur Dán kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Yasar ke liye ek hissa.

3 Aur Yasar kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Naftálí ke liye ek hissa.

4 Aur Naftálí kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Munassí ke liye ek hissa.

5 Aur Munassí kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Ifráím ke liye ek hissa.

6 Aur Ifráím kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Rúbin ke liya ek hissa.

q Gin. 20. 13. Ist. 32. 51. Zab. 81. 7. Hiz. 48. 28.
r Dekho Afs. 3. 6. Muk. 7. 9, 10.
s Rúm. 10. 12. Gal. 3. 28. Qul. 3. 11.
a Hiz. 47. 15, wag.

7 Aur Rúbin kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, Yahúdáh ke liye ek hissa.

8 ¶ Aur Yahúdáh kí sarhadd ke muttasil, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, wuh hadya-wálá hissa hogá jo tum guzránoge, pachís hazár us kí chauṛán[b], aur us kí lambán báqí hissoṉ meṉ se ek ke barábar, púrabí sarhadd se pachchhimí sarhadd tak, aur maqdis us ke darmiyán hogá.

9 Wuh hadya-wálá hissa jo tum log ḲHUDÁWAND ke áge guzránoge, so pachís hazár lambá hogá, aur das hazár chauṛá hogá.

10 Aur yih muqaddas hadya-wálá hissa un ke liye, háṉ, káhinoṉ ke liye hogá; uttar taraf pachís hazár us kí lambáí hogí, aur das hazár us kí chauṛáí pachchhim taraf, aur das hazár us kí chauṛáí púrab taraf, aur pachís hazár us kí lambáí dakkhin taraf; aur ḲHUDÁWAND ká maqdis us ke darmiyán hogá.

11 Yih un káhinoṉ ke liye hogá, jo Sadúq ke beṭoṉ meṉ se muqaddas kiye gaye haiṉ[c], jinhoṉ ne mere hukm ko hifz kiyá, aur jo gumráh na húe, jab Isráel gumráh húe, jis tarah se baní Láwí gumráh húe[d].

12 Aur zamín ká yih hadya-wálá hissa jo guzráná játá hai, baní Láwí kí sarhadd ke muttasil un ke liye niháyat muqaddas chíz ṭhahregá.

13 Aur káhinoṉ kí sarhadd ke muqábil baní Láwí ke liye ek hissa hogá pachís hazár lambá, aur das hazár chauṛá; filjumla us kí lambáí pachís hazár, aur chauṛáí das hazár hogí.

14 Aur we us meṉ se koí hissa na becheṉ, aur na zamín ká pahlá hásil badaleṉ[e], aur na apne qabza se ḳhárij kareṉ; kyúṉki wuh ḲHUDÁWAND ká muqaddas hai.

15 ¶ Aur wuh pánch hazár ká hissa jo chauṛán meṉ se bach rahá[f], us pachís hazár ke muqábil, bastí aur us kí nawáhí ke liye nápák jagah hogí[g], aur shahr us ke darmiyán hogá.

16 Aur us kí paimáisheṉ ye

b Hiz. 45. 1,—6.
c Hiz. 44. 15.
d Hiz. 44. 10.
e Ḳhur. 22. 29. Áhb. 27. 10, 28, 33.
f Hiz. 45. 6.
g Hiz. 42. 20.

Peshtar MASÍH se, 574.

hoṉgí : uttar taraf chár hazár
pán sai, aur dakkhin taraf chár
hazár pán sai, aur púrab taraf
chár hazár pán sai, aur pachchhim
taraf chár hazár pán sai.
17 Aur shahr kí nawáhí uttar
taraf do sau pachás, aur dakkhin
taraf do sai pachás, aur púrab
taraf do sai pachás, aur pach-
chhim taraf do sai pachás.
18 Aur lambán kí bachtí jo
muqaddas hadya-wále hissa ke
muqábil hai, púrab taraf das
hazár, aur pachchhim taraf das
hazár hogí, aur wuh muqaddas
hadya-wále hissa ke muqábil hogí,
aur us ká hásil un kí ḳhurák ke
liye hogá jo shahr meṉ ḳhidmat-
guzárí karte.
19 Aur shahr kí ḳhidmat karne-
wále Isráel ke sáre firqoṉ meṉ se
h Hiz. 45. 6. hoke us kí ḳhidmat kareṉge[h].
20 Sáre hadya-wále hissa kí
lambáí pachís hazár hogí, aur us
kí chauṛáí pachís hazár hogí ; tum
muqaddas hadya-wále hissa ko,
chaukhúṇṭá karke, shahr kí mil-
kíyat ke sáth guzránoge.
21 ¶ Aur bachtí jo muqaddas
hadya-wále hissa kí, aur shahr kí
milkíyat kí donoṉ taraf, jo hadya-
wále hissa ke pachís hazár ke
muqábil púrab taraf, aur pachís
hazár ke muqábil pachchhim ta-
raf, sardár ke hissoṉ ke muqábil
i Hiz. 45. 7. hai, so sardár ke liye hogí[i] : aur
wuh muqaddas hadya-wálá hissa
hogá ; aur ghar ká maqdis us ke
k 8, 10 áyateṉ. darmiyán hogá[k].
22 Aur baní Láwí kí milkíyat se
aur shahr kí milkíyat se leke jo
sardár kí milkíyat ke darmiyán
hai, Yahúdáh kí sarhadd aur Bin-
yamín kí sarhadd ke bích sardár
ke liye hogí.
23 Aur báqí firqoṉ ká aisá hí
hogá : so púrabí sarhadd se pach-
chhimí sarhadd tak, Binyamín ke
liye ek hissa.
24 Aur Binyamín kí sarhadd ke
muttasil, púrabí sarhadd se pach-
chhimí sarhadd tak, Sama'ún ke
liye ek hissa.
25 Aur Sama'ún kí sarhadd ke
muttasil, púrabí sarhadd se pach-
chhimí sarhadd tak, Ishakár ke
liye ek hissa.
26 Aur Ishakár kí sarhadd ke
muttasil, púrabí sarhadd se pach-
chhimí sarhadd tak, Zabulún ke
liye ek hissa.
27 Aur Zabulún kí sarhadd ke
muttasil, púrabí sarhadd se pach-
chhimí sarhadd tak, Jadd ke liye
ek hissa.
28 Aur Jadd kí sarhadd ke mut-
tasil, dakkhin taraf dakkhin kin-
áre kí sarhadd, jo Tamar se leke
Maríbah ke pání tak jo Qádis
meṉ hai[l], aur daryá tak, baṛe sa- l Hiz. 47. 19.
mundar kí taraf hogí.
29 Yih wuh zamín hai, jise tum
mírás ke liye Isráel ke firqoṉ ko
qur'a se taqsím karoge[m], aur ye m Hiz. 47. 14, 21, 22.
un ke hissa haiṉ, Ḳhudáwand
YAHOWAH kahtá hai.
30 ¶ Aur ye uttar taraf ko
shahr ke maḳhárij haiṉ, chár
hazár pán sai us ká andáza thá.
31 Aur shahr ke pháṭak Isráel
ke firqoṉ se námzad hoṉge[n] ; tín n Muk. 21. 12, wag.
pháṭak uttar taraf ; ek pháṭak
Rúbin ká, ek pháṭak Yahúdáh
ká, ek pháṭak Láwí ká.
32 Aur púrab taraf chár hazár
pán sai, aur tín pháṭak, ek
pháṭak Yúsuf ká, ek pháṭak Bin-
yamín ká, ek pháṭak Dán ká.
33 Aur dakkhin taraf chár hazár
pán sai us ká andáza thá, aur
tín pháṭak : ek pháṭak Sama'ún
ká, ek pháṭak Ishakár ká, ek
pháṭak Zabulún ká.
34 Aur pachchhim taraf chár o Yar. 33. 16. || 'Ibrání meṉ, *Yahowáh-Shammah.* Dekho Ḳhur. 17. 15. Qáz. 6. 24.
hazár pán sai, aur tín pháṭak ;
ek pháṭak Jadd ká, ek pháṭak
Yasar ká, ek pháṭak Naftálí ká.
35 Chaugird us ke aṭhárah
hazár haiṉ, aur shahr ká nám
usí din se yih hogá[o], ki || KHUDÁ-
WAND waháṉ[p]. p Yar. 3. 17. Yúel 3. 21. Zak. 2. 10. Muk. 21. 3. aur 22. 3.

DÁNIEL NABÍ KÍ KITÁB.

Peshtar MASÍH se, 607 ke qaríb.

I BÁB.

1 Yahúyaqím asír hoke játá. 3 Aspináz Dániel aur Hananiyáh aur Mísáel aur 'Azariyáh ko apne yahán lejátá. 8 We bádsháh ká diyá húá bakhra ná-manzúr karke phalíán kháte aur pání píte, aur bahut táza aur khush-rú hote. 17 Dánish aur 'ilm men mahárat jo we rakhte the.

YAHUDÁH ke bádsháh Yahúyaqím kí saltanat ke tísre sál men Bábul ká bádsháh Nabúkadnazar Yarúsalam men áyá[a], aur use gherá.

[a] 2 Sal. 24. 1. 2 Taw. 36. 6.

606 ke qaríb.

2 Aur KHUDÁWAND ne Yahúdáh ke bádsháh Yahúyaqím ko, Bait ul muqaddas ke ba'ze[b] zurúf samet, us ke qábú men kar diyá: us ne unhen Sin'ár[c] kí zamín men apne ma'búd ke ghar men le já rakhá; aur us ne zurúf ko apne ma'búd ke khazána men dákhil kiyá[d].

[b] Yar. 27. 19, 20.
[c] Paid. 10. 10. aur 11. 2. Yas. 11. 11. Zak. 5. 11.
[d] 2 Taw. 36. 7.

3 ¶ Aur bádsháh ne apne khwájasaráon ke sardár Aspináz ko hukm kiyá, ki baní Isráel men se, aur *bádsháh kí nasl men se, aur amíron men se kai ek ko házir kare;

* Is májare kí khabar áge se dí gayí 2 Sal. 20. 17, 18. Yas. 39. 7.

4 We aise jawán hon jin men 'aib na ho[e], balki khúbsúrat, aur har báb men dánishwar, aur fahmíd men durust, aur 'ilm men máhir, aur jin men yih liyáqat ho ki sháhí qasr men khaṛe rahen, aur Kasdíon ke 'ilm aur zubán síkhne ke qábil hon[f].

[e] Dekho Ahb. 24. 19, 20.
[f] A'am. 7. 22.

5 Aur bádsháh ne un ke liye bádsháhí khurák men se, aur apne píne kí mai men se, rozína ká hissa muqarrar kiyá; is tarah se unhen tín baras tak pálá, ki we ákhir ko bádsháh ke huzúr khaṛe rahen[g].

[g] Paid. 41. 46. 1 Sal. 10. 8. 19 áyat.

6 Un ke darmiyán baní Yahúdáh men se Dániel, aur Hananiyáh, aur Mísáel, aur 'Azariyáh the;

7 Aur khwájasaráon ke sardár ne un men se har ek ká nám rakhá[h]: ya'ne, Dániel ko Beltasházar[i], aur Hananiyáh ko Sadrak, aur Mísáel ko Mísak, aur 'Azariyáh ko 'Abad-najú kahá.

[h] Paid. 41. 45. 2 Sal. 24. 17.
[i] Dán. 4. 8. aur 5. 12.

8 ¶ Lekin Dániel ne apne dil men iráda kiyá, ki apne táin bádsháhí khurák ke rozína hissa se, aur us kí mai se jo wuh pítá thá, nápák na kare[k]; aur us ne khwájasaráon ke sardár se darkhwást kí, ki Main cháhtá hún ki apne ko nápák na karún.

Peshtar MASÍH se, 606 ke qaríb.

[k] Ist. 32. 38. Hiz. 4. 13. Hús. 9. 3.

9 Aur Khudá ne Dániel ko khwájasaráon ke sardár kí nazar men mu'azzaz o mahbúb karwáyá thá[l].

[l] Dekho Paid. 39. 21. Zab. 106. 46. Ams. 16. 7.

10 Aur khojon ke sardár ne Dániel se kahá, ki Main apne khudáwand bádsháh se, jis ne tumhárá kháná píná muqarrar kiyá hai, ḍartá hún; kyá zarúr hai, ki tumháre chihra us ke huzúr tumháre rafíqon ke chihron se udás nazar áwen, to tum mere sir ko isí tarah se khatra men ḍáloge.

11 Tab Dániel ne ‖Malzar ko, jise khojon ke sardár ne Dániel, aur Hananiyáh, aur Mísáel, aur 'Azariyáh ká dároga kiyá thá, kahá, ki

‖ Yá, us khánsámán ko.

12 Main terí minnat kartá hún, ki tú das roz tak apne fidwíon ko imtihán kar le, aur hamen kháne ko phalíán aur píne ko pání de.

13 Ba'd us ke, hamáre chihra aur un jawánon ke, jo bádsháh ká diyá húá bakhra kháte hain, dekhe jáen; tab jaisá tú dekhe, waisá apne chákaron se kar.

14 Chunánchi us ne un kí yih bát qabúl kí, aur das roz tak unhen ázmátá rahá.

15 Aur ba'd das roz ke, un ke chihron kí un sab jawánon ke chihron kí nisbat, jo bádsháh ká diyá húá bakhra kháte the, ziyáda raunaq aur tázagí nazar áí.

16 Tab Malzar ne un kí khurák aur mai ko, jo un ke liye muqarrar thá, mauqúf kiyá, aur unhen phalíán kháne ko dín.

17 ¶ Tab Khudá ne un cháron jawánon ko ma'rifat[m], aur har tarah kí hikmat aur 'ilm men mahárat bakhshí[n]; aur Dániel ko har tarah kí royá aur khwáb men sáhib i fahm kiyá[o].

[m] 1 Sal. 3. 12. Ya'q. 1. 5, 17.
[n] A'am. 7. 22.
[o] Gin. 12. 6. 2 Taw. 26. 5. Dán. 5. 11, 12, 14. aur 10. 1.

603.

18 Aur jab we din bít gaye jin kí bábat bádsháh ne kahá thá ki un ke ba'd we unhen sámhne

Peshtar MASÍH se, 603.

láwen, khojon ke sardár ne unhen
Nabúkadnazar ke huzúr le gayá.
19 Aur bádsháh ne un se ka-
lám kiyá, aur un men se Dániel,
aur Hananiyáh, aur Mísáel aur
'Azariyáh kí mánind koí na thá;
is liye we bádsháh ke huzúr khaṛe
rahne lage [p].
20 Aur har tarah kí ḳhirad-
mandí aur dánishwarí ke báb
men, jo bádsháh ne un se púchhá [q],
un sáre fálgíron aur nujúmíon se,
jo us ke tamám mulk men the,
unhen das darja bihtar páyá.
21 Aur Dániel Ḳhoras bádsháh [r]
ke pahle sál tak ẓinda rahá.

II BÁB.

1 *Nabúkadnazar apná ḳhwáb bhúl játá, aur Kasdíon ko buláke unhen hukm detá ki we wuh use yád diláwen, is shart par ki in'ám páwen aur nahín to, siyásat uṭháwen.* 10 *Un par jis waqt we apní ná-maqdúrí záhir karte fatwá diyá jatá.* 14 *Dániel muhlat páke ḳhwáb kí ágáhí hásil kartá.* 19 *Ḳhudá ká shukr kartá.* 24 *Us ke kahe ke mutábiq jallád apná háth khínchke use bádsháh ke huzúr lejátá.* 31 *Ḳhwáb batátá.* 36 *Us kí ta'bír kartá.* 46 *Dániel sarfaráz kiyá játá.*

AUR Nabúkadnazar kí salta-
nat ke dúsre sál men Nabú-
kadnazar ne aise ḳhwáb dekhe,
ki jin se us ká dil ghabrá gayá [a],
aur us kí nínd játí rahí [b].
2 Tab bádsháh ne farmáyá, ki
fálgíron, aur nujúmíon, aur jádú-
garon [c] aur Kasdíon ko buláwen,
ki bádsháh ke ḳhwáb use batáwen.
Chunánchi we áe, aur bádsháh ke
huzúr khaṛe húe.
3 Aur bádsháh ne un se kahá, ki
Main ne ek ḳhwáb dekhá hai, aur
us ḳhwáb ká bhed daryáft karne
kí fikr se merá dil ghabrátá hai.
4 Tab Kasdíon ne bádsháh ke
áge Kasdí zubán men 'arz kí, ki
Bádsháh abad tak jítá rah [d]: apne
chákaron ko ḳhwáb batláiye, to
ham us kí ta'bír karenge.
5 Bádsháh ne jawáb men Kas-
díon se kahá, Yih bát mujh se
játí rahí hai: agar tum ḳhwáb
yád na diláo, aur us kí ta'bír na
karo, to tum ṭukṛe ṭukṛe kiye
jáoge, aur tumháre ghar ghúrá
ban jáenge [e].
6 Aur agar ḳhwáb ko yád diláo,
aur us kí ta'bír batáo, to main
tumhen in'ám aur ajúra dúngá,
aur baṛí 'izzat baḳhshúngá [f]: is
liye ḳhwáb ko yád diláo, aur us kí
ta'bír mujh se bayán karo.
7 Unhon ne phir jawáb men
kahá, Bádsháh apne chákaron ko
ḳhwáb batláiye, to ham us kí
ta'bír karenge.
8 Bádsháh ne jawáb men kahá,
ki Yaqínan main jántá hún, ki
† tum derí karke fáida uṭháne
cháhte ho, is liye ki dekhte ho,
ki || bát mujh se játí rahí hai.
9 Lekin agar tum ḳhwáb ko
mujhe na batáoge, to tumháre
liye ek hí hukm hai [g]; ki tum ne
jhúṭh aur híla kí báten árásta
kín, táki mere áge kaho, jab tak
waqt ṭal jáe: pas, ḳhwáb ko batláo,
to main jánún, ki us kí ta'bír bhí
bayán kar sakte ho.
10 ¶ Kasdíon ne bádsháh se
'arz kí, ki Sárí dunyá men aisá
to koí ek shaḳhs bhí nahín, jo
bádsháh kí bát ko batá sake; aur
na koí bádsháh, yá amír, yá hákim
aisá ho, jis ne aisá suwál kisí
fálgír, yá nujúmí, yá Kasdí se kiyá
ho.
11 Aur yih bát, jo bádsháh
púchhtá hai, mushkil bát hai; aur
siwá Iláhon ke [h], jin kí sukúnat
insán ke sáth nahín, koí nahín
hai, ki bádsháh ke áge use batá
sake.
12 Is liye bádsháh gusse húá,
aur us ká qahr be-niháyat bhaṛká,
aur us ne hukm kiyá, ki Bábul ke
sáre hakímon ko halák karen.
13 So yih hukm já ba já pahun-
chá, ki hukamá maqtúl hon; tab
Dániel aur us ke rafíqon ko
ḍhúnḍhne lage, ki unhen qatl
karen.
14 ¶ Tab Dániel ne bádsháh ke
jilaudáron ke sardár Aryúk ko,
jo Bábul ke hakímon ke qatl
karne ko niklá thá, ḳhiradmandí
aur dánishwarí se jawáb diyá.
15 Us ne bádsháh ke jilaudáron
ke sardár Aryúk ke jawáb men
kahá, ki Yih hukm bádsháh se
aisá jald kyún niklá hai? Tab
Aryúk ne Dániel se us kí haqíqat
kahí.
16 Aur Dániel ne bhítar jáke
bádsháh se 'arz kí, ki Mujhe
muhlat mile, to main bádsháh ke
huzúr us kí ta'bír bayán karúngá.
17 Tab Dániel ne apne ghar
jáke Hananiyáh, aur Mísáel, aur
'Azariyáh, apne rafíqon ko ittilá'
dí,
18 Táki we is ráz ke báb men
ásmán ke Ḳhudá se rahmaton ko

p Paid. 41. 46. 5 áyat.
q 1 Sal. 10. 1.
r Dán. 6. 28. aur 10. 1. Wuh us waqt tak rahá jab us kí qaum riháí páke apne mulk men phir gayí, par 'ain us hí waqt na mará. *Tak* lafz, is hí tarah isti-'amál kiyá gayá, Zab. 110. 1, aur 112. 8.
a Paid. 41. 8. Dán. 4. 5.
b Ást. 6. 1. Dán. 6. 18.
c Paid. 41. 8. Khur. 7. 11. Dán. 5. 7.
d 1 Sal. 1. 31. Dán. 3. 9. aur 5. 10. aur 6. 6, 21.
e 2 Sal. 10. 27. 'Az. 6. 11. Dán. 3. 29.
f Dán. 5. 16.

Peshtar MASÍH se, 603.

† Kasdí men, *tum waqt ko ḳharídne cháhte ho,* Dekho Afs. 5. 16.
|| Yá, *hukm mujh se niklá hai.*
g Ást. 4. 11.
h 28 áyat. Dán. 5. 11.

talab kareṉ[i]; na ho, ki Dániel
aur us ke rafíq, Bábul ke báqí
hakímoṉ ke sáth, maqtúl hoṉ.
19 ¶ Tab Dániel par rát ke
ḳhwáb meṉ[k] wuh ráz khulá. Tab
Dániel ne ásmán ke Ḳhudá ká
shukr kiyá.
20 Dániel bolá aur kahá, ki
Ḳhudá ká nám tá abad* mubárak
ho[l], ki hikmat aur qudrat us hí
kí hai[m].
21 Kyúṉki wuh mausimoṉ aur
waqtoṉ[n] ko tabdíl kartá hai;
wuh bádsháhoṉ ko ma'zúl kartá,
aur bádsháhoṉ ko qáim kartá
hai[o]; wuh hakímoṉ ko hikmat,
aur dánishmandoṉ & ko dánish
'ináyat kartá hai[p].
22 Wuh gahrí aur poshída
chízoṉ ko záhir kartá hai[q]; aur
jo kuchh andhere meṉ hai, use
jántá hai[r]; aur núr usí ke sáth
rahtá hai[s].
23 Maiṉ terá shukr kartá húṉ,
aur terí sitáish kartá húṉ, ai
mere bápdádoṉ ke Ḳhudá, jis ne
mujhe hikmat aur qúwat baḳhshí,
aur jo chíz ham ne tujh se mángí[t]
tú ne mujh par záhir kí; kyúṉki
tú ne bádsháh ká ahwál ham par
záhir kiyá hai.
24 ¶ Ba'd us ke, Dániel Aryúk
pás gayá, jo bádsháh kí taraf se
Bábul ke hakímoṉ ke qatl ke liye
muqarrar húá thá, aur us se yúṉ
kahá, ki Bábul ke hakímoṉ ko
halák mat kar; mujhe bádsháh
ke huzúr le chal; maiṉ bádsháh
ko ta'bír batá dúṉgá.
25 Tab Aryúk ne Dániel ko
shitábí se bádsháh ke huzúr le
gayá, aur 'arz kí, ki Maiṉ ne Ya-
húdáh ‖ke asíroṉ meṉ se ek shaḳhs
ko páyá hai, jo bádsháh ko ta'bír
batá degá.
26 Bádsháh ne Dániel se, jis ká
laqab Beltasházar thá, jawáb meṉ
kahá, Kyá tú us ḳhwáb ko, jo
maiṉ ne dekhá, aur us kí ta'bír ko
mujh se bayán kar saktá hai?
27 Dániel ne bádsháh ke huzúr
jawáb diyá, aur kahá, Wuh bhed jo
bádsháh ne púchhá, hukamá, aur
nujúmí, aur jádúgar, aur fálgír
bádsháh ko batá nahíṉ sakte;
28 Lekin ásmán par ek Ḳhudá hai,
jo sab bhed áshkárá kartá hai[u];
aur wuh Nabúkadnazar bádsháh
ko wuh bát batátá hai, jo áḳhirí
aiyám meṉ[x] hogí. Terá ḳhwáb

Peshtar MASÍH se, 603.

i Mat. 18. 19.
k Gin. 12. 6. Aiy. 33. 15, 16.
l Zab. 113. 2. aur 115. 18.
m Yar. 32. 19.
n 1 Taw. 29. 30. Ást. 1. 13. Dán. 7. 25. aur 11. 6.
o Aiy. 12. 18. Zab. 75. 6, 7. Yar. 27. 5. Dán. 4. 17.
p Ya'q. 1. 5.
q Aiy. 12. 22. Zab. 25. 14. 28, 29 áyateṉ.
r Zab. 139. 11, 12. 'Ibrán. 4. 13.
s Dán. 5. 11, 14. Ya'q. 1. 17.
t 18 áyat.
‖ Kasdí meṉ, *kí asírí ke farzandoṉ meṉ.*
u Paid. 40. 8. aur 41. 16. 18, 47 áyateṉ. Amús 4. 13.
x Paid. 49. 1.

aur tere dimágí ḳhiyáleṉ jo tú ne
apne palang par dekhe, so ye
haiṉ;
29 Tú, ai bádsháh, apne palang
par leṭá húá ḳhiyál karne lagá, ki
áḳhirí zamána meṉ kyá hogá; so
us ne, jo rázoṉ ká kholnewálá
hai[y], tujh par záhir kiyá hai, ki
kyá kuchh hogá.
30 Lekin yih ráz mujh par ásh-
kárá kiyá gayá, is liye nahíṉ ki
mujh meṉ aur jándároṉ kí nisbat
se ziyáda hikmat hai[z], balki is
liye ki maiṉ bádsháh ko ta'bír
bayán karúṉ, aur táki tú apne
dil ke tasauwuroṉ ko pahcháne[a].
31 ¶ Tú ne, ai bádsháh, nazar
kí thí, aur dekh ek baṛí múrat
thí. Wuh baṛí múrat, jis kí rau-
naq be-niháyat thí, tere sámhne
khaṛí húí, aur us kí súrat haibat-
nák thí.
32 Us múrat ká sir ḳhális sone
ká thá[b], us ká sína aur us ke bázú
chándí ká, us ká shikam aur
ráneṉ támbe kí thíṉ;
33 Us kí táṉgeṉ lohe kí, aur us
ke páṉw kuchh lohe ke aur kuchh
miṭṭí ke the.
34 Aur tú use dekhtá rahá yaháṉ
tak ki ek patthar, bagair us ke
ki koí háth se káṭke[c] nikále, áp
se niklá, jo us shakl ke páṉwoṉ
par, jo lohe aur miṭṭí ke the, lagá,
aur unheṉ ṭukṛe ṭukṛe kiyá.
35 Tab lohá, aur miṭṭí, aur
támbá, aur chándí, aur soná,
ṭukṛe ṭukṛe kiye gaye, aur tábis-
táni khalihán kí bhúsí ke mánind
húe[d], aur hawá unheṉ uṛá le gayí,
yaháṉ tak ki un ká patá na milá[e];
aur wuh patthar, jis ne us múrat
ko márá, ek baṛá pahár ban
gayá[f], aur tamám zamín ko bhar
diyá[g].
36 ¶ Wuh ḳhwáb yih hai, aur
us kí ta'bír bádsháh ke huzúr
bayán kartá húṉ.
37 Tú, ai bádsháh, bádsháhoṉ
ká bádsháh hai[h]; is liye ki ásmán
ke Ḳhudá ne tujhe ek bádsháhat[i],
aur tawánáí, aur qúwat, aur shau-
kat baḳhshí hai.
38 Aur jaháṉ kahíṉ baní Ádam
sukúnat karte haiṉ, us ne maidán
ke chaupáya aur hawá ke parinda
tere qábú meṉ kar diye, aur
tujhe un sabhoṉ ká hákim kiyá[k]:
tú hí wuh sone ká sir hai[l].
39 Aur tere ba'd ek aur saltanat[m]

Peshtar MASÍH se, 603.

y 22, 28 áyateṉ.
z Yúṉ Paid. 41. 16. A'am. 3. 12.
a 47 áyat.
b Dekho 38 áyat, w.ag.
c Dán. 8. 25. Zak. 4. 6. 2 Qur. 5. 1. 'Ibrán. 9. 24.
d Zab. 1. 4. Hús. 13. 3.
e Zab. 37. 10, 36.
f Yas. 2. 2, 3.
g Zab. 80. 9.
h 'Az. 7. 12. Yas. 47. 5. Yar. 27. 6, 7. Hiz. 26. 7. Hús. 8. 10.
i 'Az. 1. 2.
k Dán. 4. 21, 22. Yar. 27. 6.
l 32 áyat.
m Dán. 5. 28, 31.

Peshtar MASÍH se, 603.

barpá hogí jo tujh se chhoṭí hogí[n], aur us ke ba'd ek aur saltanat támbe kí, jo tamám zamín par hukúmat karegí;

40 Aur chauthí saltanat lohe kí mánind mazbút hogí[o], aur jis tarah ki lohá toṛ ḍáltá hai, aur sab chízon par gálib hotá hai, hán, lohe kí tarah se jo sab chízon ko ṭukṛe ṭukṛe kartá hai, us hí tarah wuh ṭukṛe ṭukṛe karegí, aur kuchal ḍálegí.

41 Aur jo ki tú ne dekhá, ki us ke pánw aur unglíán kuchh to kumhár kí máṭí kí aur kuchh lohe kí thín[p], so us saltanat men tafriqa hogá; magar jaisá ki tú ne dekhá ki us men lohá gilláwe se milá húá thá, so lohe kí tawánáí us men hogí.

42 Aur jaisá ki pánw kí unglíán kuchh lohe kí aur kuchh máṭí kí thín, so wuh saltanat kuchh qawí, kuchh za'íf hogí.

43 Aur jaisá tú ne dekhá ki lohá gilláwe se milá húá hai, we apne ko insán kí nasl se miláwenge; lekin jaisá lohá miṭṭí se mel nahín khátá, taisá we ||báham mel na kháenge.

44 Aur un bádsháhon ke aiyám men ásmán ká K̤hudá[q] ek saltanat barpá karegá, jo tá abad nest na howegí[r]; aur wuh saltanat dúsrí qaum ke qabza men na paṛegí; wuh un sab mamlukaton ko ṭukṛe ṭukṛe aur nest karegí[s], aur wuhí tá abad qáim rahegí.

45 Jaisá ki tú ne dekhá, ki ek patthar, bagair us ke ki koí háth se us ko paháṛ se káṭ nikále, áp se áp niklá, aur us ne lohe, aur támbe, aur miṭṭí, aur chándí, aur sone ko ṭukṛe ṭukṛe kiyá[t]; K̤hudá Ta'álá ne bádsháh ko wuh kuchh dikháyá jo áge ko honewálá hai; aur yih k̤hwáb yaqíní hai, aur us kí ta'bír yaqíní.

46 ¶ Tab sháh i Nabúkadnazar aundhe munh girá, aur Dáníel ko sijda kiyá[u], aur hukm diyá ki use in'ám aur 'itr dewen[x].

47 Bádsháh ne Dáníel se kahá, ki Haqíqat men terá K̤hudá Iláhon ká Iláh, aur bádsháhon ká K̤hudáwand hai, jo bhedon ká fásh karnewálá hai[y], jis hál ki tú is ráz ko khol saká.

48 Tab bádsháh ne Dáníel ko sarfaráz kiyá, aur use bahutse tuhfa 'atá kiye, aur use Bábul ke sáre súba par farmán-rawáí bakhshí[z], aur Bábul ke hakímon ke sardáron par hukmráni 'ináyat kí[a].

49 Tab Dáníel ne bádsháh se darkhwást kí, aur us ne Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú ko Bábul ke súba kí kár-pardází par muqarrar kiyá[b]; lekin Dáníel bádsháh ke ástána par muqím húá[c].

III BAB.

1 *Nabúkadnazar ek tiláí múrat Dúrá men nasb karke us kí taqdís kartá.* 8 *Log Sadrak, Mísak aur 'Abad-najú par nálish karte ki unhon ne múrat kí parastish na kí thí.* 13 *We dhamkáe játe, par apne ímán ká sáf iqrár karte.* 19 *K̤hudá unhen bhaṭṭhí men se chhuṛátá.* 26 *Nabúkadnazar us mu'ajiza ko dekhke K̤hudá Ta'álá kí sitáish kartá.*

580 ke qaríb.

AUR Nabúkadnazar bádsháh ne ek sone kí múrat banwáí, jis kí lambáí sáṭh háth, aur chauṛáí chha háth kí thí, aur use, Dúrá ke maidán, súba i Bábul men, nasb kiyá.

2 Tab Nabúkadnazar bádsháh ne logon ko bhejá, ki amíron, aur hákimon aur sar-lashkaron, aur munsifon, aur k̤hazánchíon, aur mushíron, aur mujtahidon, aur sáre súbon ke mansabdáron ko jam'a karen, táki we us múrat kí, jise Nabúkadnazar bádsháh ne nasb kiyá thá, taqdís karne ko áwen.

3 Tab amír, aur hákim, aur sar-lashkar, aur munsif, aur k̤hazánchí aur mushír, aur mujtahid, aur súbon ke sáre mansabdár, us múrat kí taqdís ke liye, jise Nabúkadnazar bádsháh ne nasb kiyá thá, jam'a húe; aur we us múrat ke áge, jise Nabúkadnazar ne nasb kiyá thá, khaṛe húe.

4 Tab ek munádí ne buland áwáz se pukárá, ki Ai qaumo, ai guroho, aur ai ||mukhtalif lugaten-bolnewálo[a], tumháre liye yih hukm hai, ki,

5 Jis waqt qarnáí, aur nai, aur sitár, aur rabáb, aur barbat, aur chagána, aur har tarah ke báje kí áwáz suno, to us sone kí múrat ke áge, jise Nabúkadnazar bádsháh ne nasb kiyá hai, aundhe munh giro, aur sijda karo:

6 Aur jo koí aundhá munh na gire, aur sijda na kare, to usí ghaṛí jaltí bhaṭṭhí ke bích men ḍálá jáegá[b].

7 So usí dam jis waqt sárí

---

n 32 áyat.
o Dán. 7. 7, 23.
p 33 áyat.
|| Kasdí men, *yih us se.*
q 28 áyat.
r Dán. 4. 3, 34. aur 6. 26. aur 7. 14, 27. Mík. 4. 7. Lúq. 1. 32, 33.
s Zab. 2. 9. Yas. 60. 12. 1 Qur. 15. 24.
t Yas. 28. 16. 35 áyat.
u Dekho A'am. 10. 25. aur 14. 13. aur 28. 6.
x 'Az. 6. 10.
y 28 áyat.

Peshtar MASÍH se, 603.

z 6 áyat.
a Dán. 4. 9. aur 5. 11.
b Dán. 3. 12.
c Ast. 2. 19, 21 aur 3. 2.
|| 'Ibrání men, *zubáno.*
a Dán. 4. 1. aur 6. 25.
b Yar. 29. 22. Muk. 13. 15.

Peshtar MASÍH se, 580 ke qaríb.

qaumoṉ ne qarnáí, aur nai, aur sitár, aur rabáb, aur barbat, aur har tarah ke báje kí áwaz suní, usí waqt sárí qaumeṉ, aur gurohen, aur zubán-wále us múrat ke áge, jise Nabúkadnazar bádsháh ne nasb kiyá thá, aundhe muṉh gire, aur unhoṉ ne sijda kiyá.

8 ¶ So us waqt kaí ek Kasdí nazdík áe, aur Yahúdíoṉ par nálish kí[c].

9 Unhoṉ ne Nabúkadnazar bádsháh ke áge 'arz kí, Ai bádsháh, tá abad jítá rah[d].

10 Ai bádsháh, tú ne hukm kiyá hai, ki jo koí qarnáí, aur nai, aur sitár, aur rabáb, aur barbat, aur chagána, aur har tarah ke báje kí áwáz sune, so us sone kí múrat ke áge zamín tak jhuke aur sijda kare;

11 Aur jo koí zamín tak na jhuke aur sijda na kare, so ek jaltí bhaṭṭhí ke bích meṉ ḍálá jáegá.

12 Ab chand Yahúdí haiṉ, jinheṉ tú ne Bábul ke súba kí kár-pardází par mu'aiyan kiyá hai, ya'ne, Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú[e], in ádmíoṉ ne terí ta'zím nahíṉ kí hai; we tere ma'búdoṉ kí 'ibádat nahíṉ karte haiṉ, aur us sone kí múrat ko, jise tú ne nasb kiyá, sijda nahíṉ karte.

13 ¶ Tab Nabúkadnazar ne qahr aur gazab se hukm kiyá, ki Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú ko házir kareṉ. So unhoṉ ne un ádmíoṉ ko bádsháh ke huzúr házir kiyá.

14 Nabúkadnazar ne irshád kiyá, aur unheṉ kahá, Ai Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú, kyá yih sach hai, ki tum log mere ma'búdoṉ kí 'ibádat nahíṉ karte ho, aur us sone kí múrat ko, jise maiṉ ne nasb kiyá, sijda nahíṉ karte?

15 Tis par bhí agar musta'idd raho, ki jis dam qarnáí, aur nai, aur sitár, aur rabáb, aur barbat, aur chagána, aur har tarah ke báje kí áwaz suno, to usí dam us múrat ke áge, jise maiṉ ne khaṛá kiyá, aundhe muṉh gir paṛo, aur sijda karo, to bihtar[f]; par agar sijda na karoge, to usí ghaṛí ek ág kí jaltí bhaṭṭhí ke bích ḍále jáoge; aur wuh Ḳhudá kaun hai, jo tumheṉ mere háth se chhuṛáwegá[g]?

16 Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú ne jawáb meṉ bádsháh se kahá, ki Ai Nabúkadnazar, is muqaddama meṉ tujhe jawáb dene kí ‖bábat ham fikr nahíṉ karte[h].

17 Yaqínan hamárá Ḳhudá, jis kí 'ibádat ham karte haiṉ, hameṉ ág kí jaltí bhaṭṭhí se chhuṛáne kí qudrat rakhtá hai; aur wuh, ai bádsháh, tere háth se ham ko chhuṛáwegá.

18 Aur nahíṉ to, ai bádsháh, tujhe ma'lúm ho, ki ham tere ma'búdoṉ kí 'ibádat nahíṉ karenge, aur us sone kí múrat ko, jise tú ne nasb kiyá hai, sijda na karenge.

19 ¶ Tab Nabúkadnazar gussa se bhar gayá, aur us ke chihra ká rang, Sadrak, aur Mísak, aur 'Abad-najú par mubaddal húá, aur us ne hukm diyá, ki bhaṭṭhí kí ánch us ma'múl se jo us ká thá, haft-chand ziyáda kareṉ.

20 Aur lashkar ke zoráwar pahlawánoṉ ko hukm kiyá, ki Sadrak, aur Mísak, aur 'Abad-najú ko bándheṉ, aur jaltí bhaṭṭhí meṉ ḍál deṉ.

21 Tab we ashḳhás apní qabá, aur zerjáma, aur ṭopí, aur poshák samet bándhe gaye, aur jaltí bhaṭṭhí ke bích o bích meṉ ḍále gaye.

22 Is liye ki bádsháh ká ‖hukm takídí thá, aur bhaṭṭhe kí ánch niháyat ziyáda húí, ág kí lau ne un logoṉ ko, jinhoṉ ne Sadrak, aur Mísak, aur 'Abad-najú ko uṭháyá thá, halák kiyá.

23 Aur ye tín shaḳhs, ya'ne, Sadrak, aur Mísak aur 'Abad-najú, bándhe húe jaltí bhaṭṭhí ke darmiyán gir paṛe.

24 Us waqt Nabúkadnazar bádsháh sarásíma húá, aur us ne jald uṭhkar arkán i daulat se kahá, Kyá ham ne tín shaḳhsoṉ ko bandhwákar jaltí bhaṭṭhí meṉ nahíṉ ḍalwáyá? Unhoṉ ne jawáb meṉ kahá, Ai bádsháh, sach hai.

25 Us ne jawáb meṉ kahá, Dekho, maiṉ chár shaḳhs khule húe ág ke bích phirte dekhtá húṉ, aur unheṉ kuchh zarar na húá[i]; aur chauthe kí súrat Ḳhudá ke Beṭe[k] kí sí hai.

26 ¶ Tab Nabúkadnazar ne ág kí jaltí bhaṭṭhí ke darwáza par ákar

[c] Dán. 6. 12.
[d] Dán. 2. 4. aur 5. 10. aur 6. 6, 21.
[e] Dán. 2. 49.
[f] Jaise Ḳhur. 32. 32. Lúq. 13. 9.
[g] Ḳhur. 5. 2. 2 Sal. 18. 35.
‖ Yá, *hameṉ zarúrat nahíṉ hai.*
[h] Mat. 10. 19.
‖ Kasdí meṉ, *kalám.*
[i] Yas. 43. 2.
[k] Aiy. 1. 6. aur 38. 7. Zab. 34. 7. 28 áyat.

Peshtar MASÍH se, 580 ke qaríb.

pukárá, ki Ai Sadrak, aur Mísak
aur 'Abad-najú, Ḳhudá Ta'álá
ke bando, báhar niklo, aur idhar
áo. Tab Sadrak, aur Mísak aur
'Abad-najú ág ke darmiyán se nikal
áe.
27 Aur sáre amíron̲, aur hákim-
on̲, aur sar-lashkaron̲, aur bád-
sháh ke mushíron̲ ne, jo sab ke
sab házir the, un shaḳhson̲ par
nazar kí, ki ág kí un ke badanon̲
par tásír na húí thí[l], aur na un
ke sir ká ek bál jhulas gayá, aur
na un kí posháḳ men̲ mutlaq
kuchh farq húá, aur na ág se jalá
hone kí bú un par se ma'lúm hotí
thí.
28 Tab Nabúkadnazar ne pu-
kárke kahá, ki Sadrak, aur Mísak
aur 'Abad-najú ká Ḳhudá mubárak
ho, jis ne apne firishta ko bhejá,
aur apne bandon̲ ko, jinhon̲ ne
us par tawakkul karke[m] bádsháh
ke hukm ko ||ṭál diyá hai, aur
apne badanon̲ ko nisár kiyá, ki
siwá apne Ḳhudá ke dúsre ma'-
búd kí 'ibádat aur bandagí na
karen̲, chhuṛáyá hai.
29 Is liye main̲ hukm kartá
hún̲[n], ki jo qaum, yá guroh, yá
ahl i lugat, Sadrak, aur Mísak aur
'Abad-najú ke Ḳhudá ke haqq men̲
koí ná-láiq suḳhan bolenge, un
ke ṭukṛe ṭukṛe kiye jáenge, aur
un ke ghar ghúre ban jáenge[o];
kyúnki koí dúsrá Ḳhudá nahín̲,
jo is tarah chhuṛá sake[p].
30 Tab bádsháh ne Sadrak, aur
Mísak, aur 'Abad-najú ko súba i
Bábul men̲ sarfaráz kiyá.

[l] 'Ibrán. 11. 34.
[m] Zab. 34. 7, 8. Yar. 17. 7. Dán. 6. 22, 23.
|| 'Ibrání men̲, *tabdíl kiyá.*
[n] Dán. 6. 26.
[o] Dán. 2. 5.
[p] Dán. 6. 27.

IV BAB.

1 *Nabúkadnazar iqrár kartá ki Ḳhudá kí abadí bádsháh hai.* 4 *Wuh apne ek ḳhwáb ká bayán kartá jis kí ta'bír kisí majúsí se na ho sakí.* 8 *Dániel us ḳhwáb ká bayán sunke,* 19 *us kí ta'bír kartá.* 28 *Mutábiq us ta'bír ke wáqi''át jo húín̲.*

570 ke qaríb.

NABÚKADNAZAR bádsháh
kí taraf se sárí qaumon̲,
aur gurohon̲, aur ahl i lugat ke
liye, jo tamám rú e zamín par
sukúnat karte hain̲[a], Salámatí
tumhárí ziyáda ho.
2 Main̲ ne munásib jáná, ki un
qudraton̲ kí, aur 'ajíb kámon̲ kí, jo
Ḳhudá Ta'álá[b] ne mujh se kiye,
tumhen̲ ittilá' dún̲.
3 Us kí qudraten̲ kyá hí nádir
hain̲, aur us ke hairat-afzá kám
kaise 'azím hain̲[c]! us kí mam-

[a] Dán. 3. 4. aur 6. 25.
[b] Dán. 3. 26.
[c] Dán. 6. 27.

Peshtar MASÍH se, 570 ke qaríb.

lukat ek abadí mamlukat hai[d],
aur us kí saltanat pusht dar
pusht.
4 ¶ Main̲ Nabúkadnazar apne
ghar men̲ ḳhush thá, aur apne
qasr men̲ kámrán húá:
5 Tab main̲ ne ek ḳhwáb dekhí,
jis se main̲ hirásán hogayá, aur
un andeshon̲ se jo main̲ ne pa-
lang par kiye[e], aur un ḳhiyálon̲
se jo mere dimág men̲ band the,
main̲ ghabráyá[f].
6 Is liye main̲ ne hukm kiyá, ki
Bábul ke sáre hukamá házir hon̲,
táki us ḳhwáb kí ta'bír bayán
karen̲.
7 Chunánchi majúsí, aur nujúmí,
aur Kasdí, aur fálgír házir húe[g];
aur main̲ ne un se apná ḳhwáb
bayán kiyá; par unhon̲ ne mujh
se us kí ta'bír na kí.
8 ¶ Áḳhir ko, Dániel mere
sámhne áyá, jis ká nám Beltashá-
zar[h] jo mere Iláh ká bhí nám hai;
us men̲ muqaddas Iláhon̲ kí rúh
hai[i]; so main̲ ne us ke áge ḳhwáb
ko bayán kiyá, ki
9 Ai Beltasházar, majúsíon̲ ke
sardár[k], is liye ki main̲ jántá
hún̲, ki quddús Iláhon̲ kí rúh
tujh men̲ hai, aur koí bhed ||tujh
se chhipá nahín̲, us ḳhwáb ke ḳhi-
yálát, jo main̲ ne dekhí, aur us
kí ta'bír bayán kar.
10 Mere palang par leṭe húe
mere dimág ke ḳhiyálen̲ ye the;
main̲ ne nigáh kí, aur, dekho, ki
zamín ke bích o bích ek daraḳht
hai, jo niháyat buland[l];
11 So wuh daraḳht baṛhá, aur
us ne mazbútí paidá kí, aur us kí
phunang ásmán tak pahunchí,
aur wuh zamín kí intihá tak dik-
háí detá thá.
12 Us ke patte ḳhushnumá the,
aur us ká mewa firáwán thá, aur
us men̲ sab kí ḳhurák thí; maidán
ke charinda us ke sáye tale ráhat
páte the, aur hawá ke parinda us
kí shákhon̲ par baserá karte the[m],
aur sáre jándáron̲ ne us se par-
warish páí.
13 Main̲ ne apne palang par apne
dimágí ḳhiyálát men̲ dekhá, to
kyá dekhtá hún̲, ki ek nigáhbán[n],
hán̲, ek qudsí[o] ásmán par se utar
áyá.
14 Us ne baṛí áwáz se lalkárke
kahá, Daraḳht ko káṭo[p], us kí
sháḳhen̲ tarásho, aur us ke patte

[d] 34 áyat. Dán. 2. 44. aur 6. 26.
[e] Dán. 2. 28, 29.
[f] Dán. 2. 1.
[g] Dán. 2. 2.
[h] Dán. 1. 7.
[i] Yas. 63. 11. 18 áyat. Dán. 2. 11. aur 5. 11, 14.
[k] Dán. 2. 48. aur 5. 11.
|| 'Ibrání men̲, *tujh ko diqq ká bá'is nahín̲.*
[l] Hiz. 31. 3, wag. 20 áyat.
[m] Hiz. 17. 23. aur 31. 6. Dekho Nau. 4. 20.
[n] Zab. 103. 20. 17, 23 áyat-en.
[o] Ist. 33. 2. Dán. 8. 13. Zak. 14. 5. Yahúd. 14.
[p] Mat. 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 570 ke qaríb. jháṛo, aur us ká mewa khindá do ;
charinda us ke tale se játe rahen,
aur parinda us kí shákhon par se
uṛ jáwen[q].
q Hiz. 31. 12. 15 Tis par us kí jaṛon ká kunda
zamín men chhoṛo ; hán, lohe aur
támbe ke halqe se bándhá húá
maidán kí harí ghás men rahne
do ; aur wuh ásmán ke shabnam
se tar ho, aur zamín kí ghás ke
sáth haiwánon ke hissa men paṛe.
16 Us ká dil ádmí ká sá dil na
rahe, par use haiwán ká sá dil diyá
r Dán. 11. 13. aur 12. 7. jáwe ; aur sát daur[r] us par guzar
jáenge.
17 Yih hukm nigahbánon ke
faisala se hai, aur yih hál qudsíon
ke kahne ke mutábiq hai, táki
s Zab. 9. 16. zinda log pahchánen[s], ki Khudá
Ta'álá ádmíon kí mamlukat men
t Dán. 2. 21. aur 5. 21. 25, 32 áyaten. hukm-ráni kartá hai[t], aur jise
cháhe use detá hai, balki ádmíon
men se adná ádmí ko us par qáim
kartá hai.
18 Mujh Nabúkadnazar bádsháh
ne yih khwáb dekhá hai ; par tú,
ai Beltasházar, us kí ta'bír bayán
kar ; kyúnki merí mamlukat ke
sáre hukamá táqat nahín rakhte
ki mere áge us kí ta'bír bayán
u Paid. 41. 8, 15. Dán. 5. 8, 15. karen[u], magar tujh men yih sakat
hai, is liye ki quddús Iláhon kí
x 8 áyat. rúh tujh menh ai[x].
19 ¶ Tab Dániel, jis ká laqab
y 8 áyat. Beltasházar hai[y], ek sá'at tak
sarásíma rahá, aur us ke ande-
shon ne use ghabráyá. Bádsháh
ne jawáb men kahá, ki Ai Belta-
sházar, khwáb aur us kí ta'bír se
tú mat ghabrá. Beltasházar ne
jawáb men kahá, Ai mere khudá-
wand, yih khwáb un ke liye ho,
jo terá kína rakhte hain, aur us
kí ta'bír tere dushmanon ke
z Dekho 2 Sam. 18. 32. Yar. 29. 7. liye[z].
20 Wuh daraḳht, jo tú ne dekhá,
ki baṛhá, aur us ne mazbútí paidá
kí, aur us kí phunang ásmán tak
pahunchí, aur zamín kí intihá tak
a 10, 11, 12 áyaten. dikhái detá thá[a],
21 Jis ke patte khushnumá the,
aur us ká mewa firáwán thá, aur
us men sabhon kí khurák thí ; jis
ke sáye tale maidán ke haiwán
sukúnat karte the, aur shákhon
par hawá ke parinda baserá lete
the ;
22 Ai bádsháh, so tú hí hai ; ki
b Dán. 2. 38. tú baṛhá, aur mazbút húá[b] ; ky-
únki terí buzurgí baṛí aur ásmán

tak pahunchí hai, aur terí saltanat Peshtar MASÍH se, 570 ke qaríb.
zamín kí intihá tak[c].
23 Aur chúnki bádsháh ne dekhá,
ki ek nigahbán, hán, ek qudsí ás-
mán par se utrá[d], aur bolá, ki c Yar. 27. 6, 7, 8.
Daraḳht ko káṭo, aur ḍál do ; tis d 13 áyat.
par us kí jaṛon ká kunda zamín
par chhoṛo ; hán, use lohe aur
támbe ke halqe se bándhke mai-
dán kí harí ghás men rahne do,
ki wuh ásmán ke shabnam se tar
ho, aur jab tak us par sát daur
guzar jáwen, us ká baḳhra zamín
ke haiwánon ke sáth ho[e] : e Dán. 5. 21.
24 Ai bádsháh, us kí ta'bír, aur
Haqq Ta'álá ká wuh hukm, jo
bádsháh mere khudáwand ke haqq
men húá hai, so yih hai :
25 Ki tujhe ádmíon men se khá-
rij kar denge, aur maidán ke hai-
wánon ke sáth tú já basegá[f], aur f 32 áyat. Dán. 5. 21, wag.
aisá karenge ki tú bailon kí tarah
ghás kháegá[g], aur ásmán ke g Zab. 106. 20.
shabnam se tú tar hogá, yahán
tak ki tujh par sát daur guzar
jáenge ; táki tú jáne ki Khudá
Ta'álá insán kí mamlukat men
hukm-ráni kartá hai[h], aur jise h Zab. 83. 18. 17, 32 áyaten.
cháhe, usí ko detá hai[i]. i Yar. 27. 5.
26 Aur yih jo unhon ne hukm
kiyá, ki daraḳht kí jaṛon ke kunda
ko chhoṛ de, so yih hai, ki, ba'd
us ke ki tú jánegá, ki bádsháhat
ásmán kí táraf se hai[k], to tú apní k Mat. 21. 25. Lúq. 15. 18, 21.
saltanat par phir qáim hogá.
27 Is liye, ai bádsháh, áp ke áge
merí nasíhat qabúl ho, aur tú
apní khatáon ko sadáqat se, aur
apní badkáríon ko miskínon par
rahm karke toṛ de[l] ; agar aisá l 1 Pat. 4. 8.
hogá[m], to terí rifáhiyat ek mud- m Zab. 41. 1, wag.
dat tak rahegí[n]. n 1 Sal. 21. 29.
28 ¶ Yih sárá hádisa bádsháh
Nabúkadnazar par paṛá.
29 Jab ek baras guzar gayá, to
wuh Bábul kí mamlukat ke qasr
men ṭahaltá thá.
30 Bádsháh ne farmáyá, aur
kahá, Kyá yih wuh baṛí Bábul
nahín, jise main ne apní tawánáí
kí shiddat se banáyá, tá ki wuh
dár-us-saltanat ho, aur us se
merí shán o shaukat jalwagar
howe[o] ? o Ams. 16. 18. Dán. 5. 20.
31 Bádsháh ke munh se jyún
yih kalám niklá[p], ásmán se ek p Dán. 5. 5. Lúq. 12. 20.
áwáz áí[q], ki Ai Bádsháh Nabú- q 24 áyat.
kadnazar, tujhe kahá játá hai,
Saltanat tujh se játí rahí ;
32 Aur tujhe ádmíon men se 569 ke qaríb.

Peshtar MASÍH se, 569 ke qaríb.

[r] 25 áyat.

hánkke nikál denge, aur maidán
ke haiwánon ke sáth terí sukúnat
hogí[r], aur tujhe bail kí tarah
ghás khiláwenge, aur sát daur
tujh par guzrenge, táki tú jáne,
ki Khudá Ta'álá ádmíon kí mam-
lukat men hukm-rání kartá hai,
aur jise cháhe use bakhshtá hai.
33 Usí dam Nabúkadnazar bád-
sháh par yih hádisa pará; aur
wuh ádmíon men se nikálá gayá,
aur bailon kí tarah ghás khátá
rahá, aur us ká badan ásmán ke
shabnam se tar húá, yahán tak
ki us ke bál 'uqábon ke paron kí
mánind, aur us ke nákhun pa-
rindon ke changul ke se barhe.
34 Aur un aiyám ke guzarne ke
ba'd, main Nabúkadnazar ne
ásmán kí taraf apní ánkhen
utháín[s], aur merí 'aql mujh men
phir áí, aur main ne Haqq Ta'álá
ká shukr kiyá, aur us kí hamd o
saná kí, jis kí hayát abadí hai[t],
aur us kí saltanat abadí saltanat
hai[u], aur us kí mamlukat pusht
dar pusht:
35 Aur zamín ke sáre báshinda-
gán náchíz gine játe hain[x]; aur wuh
jaisá cháhtá hai, waisá ásmán ke
lashkaron aur zamín ke báshin-
don ke darmiyán kám kartá hai[y]:
aur koí nahín, jo us ke háth ko
‖pakar sake[z], aur us se kahe, ki
Tú kyá kartá hai[a]?
36 Usí waqt merí 'aql mujh men
phir áí, aur merí saltanat kí
shaukat ke liye merá ru'ab aur
dabdaba mujh men phir áe[b], aur
mere mushíron aur amíron ne
mujhe phir yád kiyá; aur main
apní mamlukat men qáim húá,
aur merá jalál aur raunaq nihá-
yat afzúd húí[c].
37 Ab main Nabúkadnazar ás-
mán ke bádsháh kí shukrguzárí,
aur sitáish, aur takrím kartá hún;
ki us ke sáre kám sadáqat hain,
aur us kí sárí ráhen 'adálat[d];
aur wuh unhen, jo magrúrí se
chalte hain, zalíl kar saktá hai[e].

563 ke qaríb.

[s] 26 áyat.

[t] Dán. 12. 7. Muk. 4. 10.

[u] Zab. 10. 16. Dán. 2. 44. aur 7. 14. Mík. 4. 7. Lúq. 1. 33.

[x] Yas. 40. 15. 17.

[y] Zab. 115. 3. aur 135. 6.

‖ 'Ibrání men, *rok sake.*

[z] Aiy. 34. 29.

[a] Aiy. 9. 12. Yas. 45. 9. Rúm. 9. 20.

[b] 26 áyat.

[c] Aiy. 42. 12. Ams. 22. 4. Mat. 6. 33.

[d] Zab. 33. 4. Muk. 15. 3. aur 16. 7.

[e] Khur. 18. 11. Dán. 5. 20.

V BA'B.

1 *Belsházar ká káfiráná jashn.* 5 *Chand satren diwár par likhí húí, jinhen majúsí parh na sake, bádsháh ko ghabrá detín.* 10 *Malika kí sifárish ke bá'is Dániel házir kiyá játá.* 17 *Wuh bádsháh ko us ke gurúr aur butparastí ke sabab malámat karke,* 25 *un satron ko parhtá aur un ká mazmún bayán kartá.* 30 *Bábulí bádsháhat Mádíon ke háth men kar dí játí.*

Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb.

BELSHA'ZAR bádsháh ne apne
ek hazár amíron kí mih-
mání barí dhúm se kí[a], aur un
hazáron ke áge mai-noshí kí.
2 Belsházar ne, jab mai chakhe,
hukm kiyá, ki sone aur chándí ke
zurúf, jinhen Nabúkadnazar us
ká ‖báp Yarúsalam kí haikal se
nikál láyá thá[b], le áwen; táki
bádsháh aur us ke umará, aur
us kí jorúán, aur suraiten un
men mai píen.
3 Tab sone ke zurúf ko, jo
haikal se, ya'ne, Yarúsalam ke
bait ul muqaddas se, nikále gaye
the, láe, aur bádsháh aur umará,
aur us kí jorúán, aur us kí su-
raiten un men píne lagín.
4 Unhon ne mai pí, aur sone,
aur chándí, aur pítal, aur lohe,
aur lakrí, aur patthar ke ma'bú-
don kí sitáish kí[c].
5 ¶ Usí sá'at[d] ek ádmí ke háth
kí unglíán záhir húín, aur unhon
ne sham'adán ke muqábil bád-
sháhí mahall kí díwár ke gach par
likhá; aur bádsháh ne háth ká
wuh sirá, jo likhtá thá, dekhá.
6 Tab bádsháh ká chihra muta-
gaiyir húá, aur us ke andeshon
ne use ghabrá diyá, yahán tak ki
us ‖kí kamar kí jor khul gayí, aur
us ke ghutne ek dúsre se takráne
lage[e].
7 Bádsháh ne barí áwáz se
chillákar farmáyá[f], ki nujúmíon,
aur Kasdíon, aur fálgíron ko házir
karen[g]. Bádsháh ne Bábul ke
hukamá ko yih kahkar farmáyá,
ki Jo koí us likhe ko parhe, aur
us ká mazmún mujh se bayán
kare, so argawání khil'at páwegá,
aur us kí gardan men sone kí
zanjír dálí jáegí, aur wuh mam-
lukat men tísre darja ká hákim
hogá[h].
8 Tab bádsháh ke sáre hukamá
házir húe, par us likhe ko parh
na sake, aur na bádsháh ko us
ká mazmún záhir kar sake[i].
9 Tab Belsházar nipat ghab-
ráyá[k], aur us ká chihra mubaddal
húá, aur us ke umará sarásíma húe.
10 ¶ Tab malika, bádsháh aur
us ke umará ke kahe se, jashn-
gáh men áí; malika yún kahkar
bolí, Ai bádsháh, tú abad jítá
rah[l]: tere khiyálát tujh ko na
daráwen, aur terá chihra mu-
baddal na ho:

[a] Ast. 1. 3.

‖ Yá, *dádá;* jaise Yar. 27. 7. 2 Sam. 9. 7. 2 Taw. 15. 16. 11, 13 áyaten.

[b] Dán. 1. 2. Yar. 52. 19.

[c] Muk. 9. 20.

[d] Dán. 4. 31.

‖ Yá, *ke kamarband,* Yas. 5. 27.

[e] Nahúm 2. 10.

[f] Dán. 2. 2. aur 4. 6.

[g] Yas. 47. 13.

[h] Dán. 6. 2.

[i] Dán. 2. 27. aur 4. 7.

[k] Dán. 2. 1.

[l] Dán. 2. 4. aur 3. 9.

Peshtar MASI'H se, 538 ke qaríb.

11 Terí mamlukat meṉ ek
shaḳhs hai, jis meṉ quddús
ma'búdoṉ kí rúh hai[m], aur ‖ tere
báp ke aiyám meṉ núr, aur dánish,
aur hikmat, ma'búdoṉ kí hikmat
kí mánind, us meṉ páí játí thí, jise
Nabúkadnazar bádsháh ‖ tere báp
ne, ai bádsháh, tere hí báp ne
majúsíoṉ, aur nujúmíoṉ, aur Kas-
díoṉ, aur jádúgaroṉ ká sardár
kiyá thá[n];
12 Kyúṉki us meṉ ek fázil rúh[o],
aur dánish, aur 'aql, aur ḳhwáboṉ
kí ta'bír karne, aur rázoṉ ke
kholne, aur mushkiloṉ ke hall
karne kí qúwat, us hí Dániel meṉ,
jise bádsháh ne Beltasházar nám
rakhá[p], páí gayí: pas tú Dániel ko
talab kar, ki wuh us ke ma'ne
tujhe batáwegá.
13 Tab Dániel bádsháh ke huzúr
házir húá. Bádsháh Dániel se
yúṉ kahkar bolá, Kyá tú wuhí
Dániel hai, jo Yahúdáh ke ahl i
jilá meṉ se hai, jinheṉ bádsháh
merá báp Yahúdáh se láyá?
14 Maiṉ ne terá shuhra suná
hai, ki Iláhoṉ kí rúh tujh meṉ
hai[q], aur núr, aur 'aql, aur ḳhirad
i báríq tujh meṉ maujúd haiṉ.
15 Pas hukamá aur nujúmí mere
huzúr házir kiye gaye, táki us
nawishta ko paṛheṉ, aur us ká
mazmún mujh par záhir kareṉ;
lekin we sab us ká mazmún mujh
par záhir na kar sake[r].
16 Aur maiṉ ne terá tazkira
suná hai, ki tú ma'ne kah saktá
hai, aur shubha záil kartá hai:
pas, agar tú us nawishta ko
paṛhe, aur us ká mazmún mujh
se bayán kare, to argawání
ḳhil'at páwegá, aur terí gardan
meṉ sone kí zanjír ḍálí jáegí,
aur tú mamlukat meṉ tísre darja
ká hákim hogá[s].
17 ¶ Tab Dániel ne jawáb meṉ
bádsháh ke huzúr kahá, Terá
in'ám tere pás rahe, aur apná sila
dúsre ko de; par maiṉ bádsháh
ke liye is likhe ko paṛhúṉgá, aur
us kí ma'ní use batlá dúṉgá.
18 Ai tú bádsháh, Ḳhudá Ta'álá
ne Nabúkadnazar tere báp ko
saltanat, aur hashmat, aur shau-
kat, aur 'izzat baḳhshí[t];
19 Aur us hashmat ke sabab, jo
us ne use dí, sárí qaumeṉ, aur
ummateṉ, aur ahl i lugat us ke
huzúr tarsán aur larzán húe[u];

m Dán. 2. 48. aur 4. 8, 9, 18.
‖ Yá, *tere dádá ke*, 2 áyat.
‖ Yá, *tere dádá ne*, 2 áyat.
n Dán. 4. 9.
o Dán. 6. 3.
p Dán. 1. 7.
q 11, 12 áyateṉ.
r 7, 8 áyateṉ.
s 7 áyat.
t Dán. 2. 37, 38. aur 4. 17, 22, 25.
u Yar. 27. 7. Dán. 3. 4.

jis ko cháhá us ne halák kiyá, aur
jise cháhá us ne jítá chhoṛá; jis ko
cháhá sarfaráz kiyá, aur jise
cháhá zalíl kiyá.
20 Lekin jab us ke dil meṉ
ghamanḍ samáyá[x], aur us ká dil
gurúr se saḳht húá, wuh apne
taḳht i saltanat par baiṭhne se
ma'zúl húá, aur us kí hashmat
chhíní gayí:
21 Aur wuh baní A'dam ke dar-
miyán se hánká gayá[y], aur us ká
dil haiwánoṉ sá baná, aur gor-
ḳharoṉ ke sáth rahtá thá, aur use
bailoṉ kí tarah ghás khiláte the,
aur us ká badan ásmán ke shab-
nam se tar húá, yaháṉ tak ki us
ne ma'lúm kiyá, ki Haqq Ta'álá
insán kí mamlukat par tasallut
rakhtá hai, aur jise cháhe us par
qáim kartá hai[z].
22 Lekin tú, ai Belsházar, jo us
ká beṭá hai, báwujúde ki tú us
sab se wáqif thá, tis par bhí tú
ne apne dil ko narm na kiyá[a];
23 Balki ásmánoṉ ke Ḳhudá-
wand ke áge apne ko sarbuland
kiyá; aur we us ke ghar ke zurúf
tere áge láe, aur tú ne apne
umará aur apní jorúoṉ aur su-
raitoṉ ke sáth un meṉ mai pí[b],
aur tú ne chándí, aur sone, aur
pítal, aur lohe, aur lakṛí, aur
patthar ke ma'búdoṉ kí, jo na
dekhte, aur na sunte, aur na jánte
haiṉ[c], un kí hamd kí, aur us
Ḳhudá kí, jis ke háth meṉ terá
dam hai, aur jis ke qábú meṉ terí
sárí ráheṉ haiṉ[d], us kí ta'zím na
kí.
24 So us kí taraf se us háth
ká sirá bhejá gayá, aur yih na-
wishta likhá gayá.
25 ¶ Aur nawishta, jo likhá
gayá, so yih hai, MANE, MANE,
TIQEL, U' PHARSI'N.
26 Aur lafz i MANE kí yih
ma'ní hai, ki Ḳhudá ne terí mam-
lukat ke aiyám shumár kiye, aur
use tamám kiyá.
27 TIQEL kí yih ma'ní hai, ki
tú tarázú meṉ taulá gayá, aur
kam nikla[e].
28 PARES kí yih ma'ní hai,
ki terí mamlukat bánṭí gayí,
aur Mádíoṉ[f] aur Fársíoṉ[g] ko dí
gayí.
29 Tab Belsházar ne hukm kiyá,
aur unhoṉ ne Dániel ko argawání
ḳhil'at pahináyá, aur sone ká

Peshtar MASI'H se, 538 ke qaríb.

x Dán. 4. 30, 37.
y Dán. 4. 32, wag.
z Dán. 4. 17, 25.
a 2 Taw. 33. 23. aur 36. 12.
b 3, 4 áyateṉ.
c Zab. 115. 5, 6.
d Yar. 10. 23.
e Aiy. 31. 6. Zab. 62. 9. Yar. 6. 30.
f Nabí ne is kí ḳhabar áge se dí thí, Yas. 21. 2. 31 áyat. Dán. 9. 1.
g Dán. 6. 28.

Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb.

kanthá us kí gardan men dálá, aur us ke liye manádí karwáí, ki wuh mamlukat men tísre darja ká hákim húá[h].

30 ¶ Usí rát ko[i], Belshàzar, jo Kasdíon ká bádsháh thá, qatl húá.

31 Aur Dárá[k] Mádí ne básath baras kí 'umr men hoke mamlukat le lí.

h 7 áyat.
i Yar. 51. 31, 39, 57.
k Dán. 9. 1.

VI BÁB.

1 *Dániel peshwáon ká sardár muqarrar hotá.* 4 *We us ke muqábil eká karke bádsháh se darkhwást karte, ki aisá áín muqarrar kare jo khudátarsí se sáf khiláf thá.* 10 *Us áín ke 'udúl ke bá'is Dániel sheron kí mánd men dálá játá.* 18 *Dániel sheron ke darmiyán salámat rahtá.* 24 *Us ke dushman nigle játe,* 25 *aur ba zarí'a ek farmán ke Khudá Ta'álá kí takrím hotí.*

538 ke qaríb.

DÁRÁ ko pasand áyá, ki mamlukat par ek sau bís sardár muqarrar kare, jo sáre mulkon par hukúmat karen[a];

a Ást. 1. 1.

2 Aur un par tín peshwá, jin ká auwal Dániel thá, táki sardár unhen hisáb den, ki bádsháh khisárat na khínche.

3 Aur is liye ki ek fázil rúh[b] Dániel men thí, wuh un peshwáon aur sardáron se sabqat le gayá, aur bádsháh ne cháhá, ki use tamám mulk par ikhtiyár bakhshe.

b Dán. 5. 12.

537 ke qaríb.

4 ¶ Tab un peshwáon aur sardáron ne cháhá, ki mulkdárí kí bábat Dániel par qusúr sábit karen[c], lekin we koí dánw, yá koí qusúr pá na sake; kyúnki wuh diyánatdár thá, aur us men koí khatá yá gunáh páyá na gayá.

c Wá'iz. 4. 4.

5 Tab un shakhson ne kahá, ki Is Dániel ko us ke Khudá kí sharí'at ke muqaddama ke siwá aur bát men qusúrwár na páwenge.

6 Pas, sab peshwá aur sardár bádsháh ke huzúr hujúm húe; aur unhon ne us se 'arz kí, ki Ai Dárá bádsháh, tá abad jítá rah[d].

d Naham. 2. 3. 21 áyat. Dán. 2. 4.

7 Mamlukat ke sáre peshwáon, aur názimon, aur amíron, aur mushíron, aur sar-lashkaron ne báham mashwarat kí hai, ki ek khusrawána áín muqarrar karen, aur ek hukm i qawí dewen, ki jo koí tís din tak siwá terí taraf, ai bádsháh, kisí ma'búd se yá ádmí se darkhwást kare, so sher i babar kí mánd men dálá jáe.

8 Ab, ai bádsháh, is hukm ko barpá kar, aur nawishta par dastkhatt kar, tá ki tabdíl na howe, Mádíon aur Fársíon ke áín ke mutábiq jo tabdíl nahín hotá[e].

Peshtar MASÍH se, 537 ke qaríb.

e Ást. 1. 19. aur 8. 8. 12, 15 áyaten.

9 So Dárá bádsháh ne us nawishta par dastkhatt kiyá.

10 ¶ Aur jab Dániel ne daryáft kiyá, ki us nawishta par dastkhatt hogayá hai, to wuh apne ghar men áyá, aur apní kothrí ká darícha, jo Yarúsalam kí taraf thá[f], kholkar, aur din bhar tín martaba[g] ghutne tekkar, Khudá ke huzúr, jis tarah se áge kartá thá, namáz aur shukrguzárí kartá rahá.

f 1 Sal. 8. 44, 48. Zab. 5. 7. Yún. 2. 4.
g Zab. 55. 17. A'am. 2. 1, 2, 15. aur 3. 1. aur 10. 9.

11 Tab ye log jam'a húe, aur Dániel ko apne Khudá ke huzúr du'á aur iltimás karte húe páyá.

12 Tab we nazdík áe, aur bádsháh ke huzúr bádsháh ke hukm ká mazkúr kiyá[h], ki Ai bádsháh, kyá tú ne us hukm par dastkhatt nahín kiyá, ki jo koí tís roz tak siwá tere kisí ma'búd se yá ádmí se darkhwást kare, so sher i babar kí mánd men dálá jáegá? Bádsháh ne jawáb men kahá, ki Yih bát sach hai, Mádíon aur Fársíon ke áín ke mutábiq jis men badalná rawá nahín[i].

h Dán. 3. 8.
i 8 áyat.

13 Tab unhon ne jawáb diyá, aur bádsháh ke huzúr men 'arz kí, ki Ai bádsháh, wuh Dániel, jo Yahúdáh ke ahl i jilá men se hai[k], so tujh ko nahín mántá[l], aur na us hukm ko jis par tú ne dastkhatt kiyá hai, par har roz tín bár du'á mángtá hai.

k Dán. 1. 6. aur 5. 13.
l Dán. 3. 12.

14 Jab bádsháh ne yih báten sunín, to apne se niháyat ná-khush húá[m], aur us ne dil men cháhá ki Dániel ko chhuráwe, aur súraj dúbne tak us ke chhuráne men koshish kartá rahá.

m Yún Marq. 6. 26.

15 Phir, we ashkhás bádsháh ke huzúr faráham húe, aur bádsháh se kahne lage, ki Ai bádsháh, tú samajh le, ki Mádíon aur Fársíon ká áín yún hai, ki Jo hukm aur qánún ki bádsháh muqarrar kare so nahín badaltá[n].

n 8 áyat.

16 Tab bádsháh ne hukm diyá, aur we Dániel ko láe, aur sher i babar kí mánd men dál diyá. Par bádsháh ne Dániel se kahá thá, aur farmáyá, ki Terá Khudá, jis kí tú sadá bandagí kartá hai, so tujhe chhuráwe.

17 Aur ek patthar láyá gáyá, aur us mánd ke munh par rakhá

Peshtar MASÍH se, 537 ke qaríb.

gayá[o], aur bádsháh ne apní aur
apne amíron kí muhr us par kar
dí[p], táki wuh hukm, jo Dániel ke
haqq men húá, mubaddal na ho.
18 ¶ Tab bádsháh apne qasr
men dákhil húá, aur us ne sárí
rát fáqa kiyá, aur || musíqí ke sáz
aur báje koí us ke áge nahín láyá,
aur us kí nínd játí rahí[q].
19 Aur subh ko pau phatte húe
bádsháh uthá, aur jaldí se sheron
kí mánd kí taraf chalá.
20 Aur jab mánd tak pahunchá,
to gamnák áwáz se Dániel ko
pukárá; bádsháh ne Dániel ko
khitáb karke kahá, Ai Dániel,
zinda Khudá ke banda, kyá terá
Khudá, jis kí bandagí tú sadá
kartá hai, qádir húá ki tujhe
sheron se chhuráwe[r]?
21 Tab Dániel ne bádsháh se ka-
há, Ai bádsháh, tá abad zinda rah[s].
22 Mere Khudá ne apne firishta
ko bhejá hai[t], aur sheron ke
munh ko band kar rakhá hai[u], ki
mujhe zarar na pahuncháwen, is
liye ki us ke áge merí be-gunáhí
sábit hai, aur tere áge, ai bád-
sháh, main ne khatá nahín kí.
23 Pas, bádsháh us ke sabab
niháyat shádmán húá, aur hukm
diyá, ki Dániel ko us mánd se
nikálen. So Dániel us mánd se
nikálá gayá, aur ma'lúm húá ki
use kuchh zarar na pahunchá thá,
is liye ki us ne apne Khudá par
tawakkul kiyá thá[x].
24 ¶ Aur bádsháh ne hukm
diyá, aur we un shakhson ko
jinhon ne Dániel par nálish kí
thí láe[y], aur unhen, un ke larke-
bálon[z] aur jorúon samet, sheron
kí mánd men dál diyá, aur sher
un par gálib húe, aur us se
peshtar ki mánd kí tháh tak
pahunchen, sheron ne un kí sárí
haddián tor dálín.
25 ¶ Tab Dárá bádsháh ne sárí
qaumon, aur gurohon, aur ahl i
lugat ko, jo rú e zamín par baste
the[a], náma likhá; Tumhárí salá-
matí afzúd ho.
26 Main yih hukm kartá hún,
ki merí mamlukat ke har ek súba
ke log[b] Dániel ke Khudá ke áge
tarsán o larzán hon[c]; kyúnki
wuhí zinda Khudá hai, aur ha-
mesha qáim hai[d], aur us kí sal-
tanat lá-zawál hai, aur us kí
mamlukat ákhir tak rahegí[e].

[o] Nau. 3. 53.
[p] Yún Mat. 27. 66.
|| Yá, *mez*, yá, *khushbúián*.
[q] Dán. 2. 1.
[r] Dán. 3. 15.
[s] Dán. 2. 4.
[t] Dán. 3. 28.
[u] 'Ibrán. 11. 33.
[x] 'Ibrán. 11. 33.
[y] Ist. 19. 19.
[z] Ást. 9. 10. Dekho Ist. 24. 16. 2 Sal. 14. 6.
[a] Dán. 4. 1.
[b] Dán. 3. 29.
[c] Zab. 99. 1.
[d] Dán. 4. 34.
[e] Dán. 2. 44. aur 4. 3, 34. aur 7. 14, 27. Lúq. 1. 33.

27 Wuh chhurátá aur bachátá
hai, aur ásmán aur zamín men
'ajáib o garáib kartá hai[f]; usí ne
Dániel ko sheron ke changulon
se chhuráyá hai.
28 Pas, yih Dániel Dárá kí sal-
tanat, aur Khoras[g] Fársí kí sal-
tanat men kámyáb rahá[h].

VII BAB.

1 *Chár haiwánon kí royá jo Dániel ne dekhí.*
9 *Khudá kí bádsháhat kí bábat.* 15 *Us royá*
ke mazmún ká bayán.

SHAH i Bábul Belsházar ke
pahle sál men Dániel ne
apne bistar par ek khwáb[a], aur
apne sir kí chand royaten dekhín[b];
tab us ne us khwáb ko likhá, aur
us ahwál ká mufassal bayán kiyá.
2 Dániel bolá, aur kahá, ki Main
ne rát ko ek royá dekhí, aur kyá
dekhtá hún, ki ásmán kí chár
hawáen bare samundar par báham
zor se uthín.
3 Aur samundar se[c] chár bare
haiwán, jo ek dúsre se muta-
farriq the, nikle.
4 Pahlá sher kí mánind thá, aur
'uqáb ke se par rakhtá thá[d]; aur
main dekhtá rahá, jab tak us ke
par ukháre gaye, aur wuh zamín
se utháyá gayá, aur ádmí kí tarah
pánwon par khará kiyá gayá, aur
ádmí ká dil use diyá gayá.
5 Aur kyá dekhtá hún, ki ek
dúsrá haiwán[e] ríchh kí mánind
thá, aur wuh ek taraf sídhá khará
húá, aur us ke munh men us ke
dánton ke darmiyán tín paslián
thín: aur unhon ne use kahá, ki
Uth, aur bahut gosht khá.
6 Ba'd us ke main ne nazar kí,
aur kyá dekhtá hún, ki ek aur
haiwán tendúá kí mánind uthá, jis
kí píth par parinde ke se chár par
the; aur us haiwán ke chár sir[f]
the, aur saltanat use dí gayí.
7 Is ke píchhe main ne rát kí
royaton ke wasíla se dekhá, aur
kyá dekhtá hún, ki chauthá hai-
wán[g] haulnák aur haibatnák, aur
niháyat zabardast, aur us ke dánt
lohe ke the, aur bare bare the;
wuh nigal játá, aur tukre tukre kar
detá, aur bachtí ko apne pánwon
se latártá thá; aur yih un sab
haiwánon se, jo us ke áge the,
mutafarriq thá, aur us ke das
síng the[h].
8 Main ne un síngon par gaur se
nazar kí, aur kyá dekhtá hún, ki

Peshtar MASÍH se, 537 ke qaríb.

[f] Dán. 4. 3.
[g] 'Az. 1. 1, 2.
[h] Dán. 1. 21.

555 ke qaríb.

[a] Gin. 12. 6. 'Amús 3. 7.
[b] Dán. 2. 28.
[c] Muk. 13. 1.
[d] Ist. 28. 49. 2 Sam. 1. 23. Yar. 4. 7, 13. aur 48. 40. Hiz. 17. 3. Hab. 1. 8.
[e] Dán. 2. 39.
[f] Dán. 8. 8, 22.
[g] Dán. 2. 40. 19, 23 áyaten.
[h] Dán. 2. 41. Muk. 13. 1.

Peshtar MASÍH se, 555 ke qaríb.

un ke bích men̲ se ek aur chhoṭá
sá síng niklá[i]. jis ke áge pahle tín
síng jaṛ se ukháṛe gaye; aur kyá
dekhtá hún̲, ki us síng men̲ insán
kí sí ánkhen̲ thín[k], aur ek munh,
jo baṛí baṛí báten̲ bol rahá hai[l].
9 ¶ Main̲ yahán̲ tak dekhtá
rahá, ki kursíán̲[m] ‖ rakhí gayín̲,
aur Qadím ul Aiyám[n] baiṭh gayá;
us ká libás barf sá safed thá, aur
us ke sir ká bál sáf suthre ún kí
mánind[o]; us ká tak̲ht ág ke
shu'ala kí mánind thá, aur us ke
pahiye[p] jaltí ág kí misl the.
10 Ek átash ká sailáb joshán
húá, aur us ke áge se chalá[q];
hazáron̲ hazár us ke k̲hidmat-
guzár rahte, aur lákhon̲ lákh us
ke áge khaṛe the[r]; 'adálat ho rahí
thí, aur kitáben̲ khulí húí thín̲[s].
11 Main̲ ne dekhá kiyá, yahán̲
tak, ki us síng kí áwáz ke sabab,
jo baṛe ghamanḍ kí báten̲ boltá
rahá, wuh haiwán márá gayá,
aur us ká badan halák kiyá gayá,
aur shu'alazan ág men̲ ḍálá gayá[t].
12 Aur báqí haiwánon̲ kí salta-
nat bhí un se le lí gayí; par un kí
zindagí qáim rahí, aur we ek
muddat aur ek sá'at tak jiye.
13 Main̲ ne rát kí royaton̲ ke
wasíla dekhá, aur kyá dekhtá
hún̲, ki ek shak̲hs ádam-zád kí
mánind ásmán ke bádalon̲ ke
sáth áyá[u], aur Qadím ul Aiyám[x]
tak pahunchá; we use us ke áge
láe.
14 Aur tasallut, aur hashmat,
aur saltanat use dí gayí[y], ki sab
qaumen̲, aur ummaten̲, aur ahl i
lugat[z] us kí k̲hidmat-guzárí ka-
ren̲; us kí saltanat abadí salta-
nat hai[a], jo játí na rahegí, aur us
kí mamlukat ká zawál na hogá.
15 ¶ Mujh Dániel kí ruh mere
badan men̲ malúl húí, aur mere
sir kí royaton̲ ne mujhe ghabrá
diyá[b].
16 Main̲ un men̲ se jo nazdík
khaṛe the ek shak̲hs ke pás gayá,
aur us se sab haqíqat púchhí.
Us ne mujh se kahá, aur sárí
haqíqat mujhe batláí.
17 Ye chár baṛe haiwán[c] chár
bádsháh hain̲, jo dunyá men̲
barpá honge.
18 Lekin Haqq Ta'álá ke mu-
qaddas log saltanat le lenge[d],
aur abad tak, hán̲, abad ul ábád
tak us ke málik rahenge.
19 Tab main̲ ne cháhá, ki chau-
the haiwán[e] kí haqíqat jánún̲, jo
un sabhon̲ se mutafarriq thá, ki
niháyat haibatnak thá, jis ke dánt
lohe ke, aur nák̲hun pítal ke the,
jo nigaltá, aur ṭukṛe ṭukṛe kartá,
aur bachtí ko apne pán̲won̲ se
latáṛtá thá;
20 Aur das síngon̲ kí, jo us ke
sir par the, aur us ek kí, jo niklá,
aur jis ke áge tín gir gaye, hán̲,
us síng kí, jis kí ánkhen̲ thín̲, aur
ek munh, jo baṛe ghamanḍ kí bá-
ten̲ boltá thá, aur us ká chihra us
ke sáthíon̲ kí nisbat se ziyáda
ru'ab-dár thá.
21 Main̲ ne dekhá, ki wuhí síng
muqaddason̲ se jang kartá, aur
un par gálib hotá rahá[f],
22 Jab tak ki Qadím ul Aiyám[g]
áyá, aur Haqq Ta'álá ke muqad-
dason̲ ko 'adálat dí gayí[h], aur
waqt á pahunchá, ki muqaddas
log saltanat ke málik howen̲.
23 Wuh yún̲ bolá, ki Chauthá
haiwán chauthí saltanat hai[i] jo
dunyá men̲ hogí; wuh sárí salta-
naton̲ se mutafarriq hogí, aur
sárí zamín ko niglegí, aur use
latáṛegí, aur use ṭukṛe ṭukṛe ka-
regí.
24 We das síng jo hain̲, so das
bádsháh hain̲ jo us saltanat men̲
se uṭhenge[k]; aur un ke ba'd ek aur
uṭhegá, aur wuh pahlon̲ se muta-
farriq hogá, aur tín bádsháhon̲
par gálib hogá.
25 Aur wuh Haqq Ta'álá ká
muk̲hálif hoke báten̲ karegá[l], aur
Haqq Ta'álá ke muqaddason̲ ko
tasdí'a degá[m], aur cháhegá ki
'ídon̲ aur sharí'aton̲ ko badal
ḍále[n]; aur we us ke qabza men̲
diye jáenge[o], yahán̲ tak ki ek
muddat, aur muddaten̲, aur ádhí
muddat[p] guzar jáegí.
26 Par 'adálat barpá hogí[q], aur
we us kí saltanat us se le lenge,
ki use hamesha ke liye nest o
nábúd karen̲.
27 Aur tamám ásmán tale ke
sáre mulkon̲ kí saltanat aur mam-
lukat[r] aur saltanat kí hashmat
Haqq Ta'álá ke muqaddas logon̲
ko bak̲hshí jáegí; us kí saltanat
abadí saltanat hai[s], aur sárí mam-
lukaten̲ us kí bandagí karengí,
aur farmánbardár howengí[t].
28 Wuh bát yahán̲ tak tamám
húí. Main̲ jo Dániel hún̲, mere

i 20, 21, 24 áyaten̲. Dán. 8. 9.
k Muk. 9. 7.
l Zab. 12. 3. 25 áyat. Muk. 13. 5.
m Muk. 20. 4.
‖ Yá, *girái gayín̲*.
n Zab. 90. 2. 13, 22 áyaten̲.
o Zab. 104. 2. Muk. 1. 14.
p Hiz. 1. 15, 16.
q Zab. 50. 3. aur 97. 3. Yas. 30. 33. aur 66. 15.
r 1 Sal. 22. 19. Zab. 68. 17. 'Ibrán. 12. 22. Muk. 5. 11.
s Muk. 20. 4, 12.
t Muk. 19. 20.
u Hiz. 1. 26. Mat. 24. 30. aur 26. 64. Muk. 1. 7, 13. aur 14. 14.
x 9 áyat.
y Zab. 2. 6, 7, 8. aur 8. 6. aur 110. 1, 2. Mat. 11. 27. aur 28. 18. Yúh. 3. 35. 1 Qur. 15. 27. Afs. 1. 22.
z Dán. 3. 4.
a Zab. 145. 13. Dán. 2. 44. 27 áyat. Mík. 4. 7. Lúq. 1. 33. Yúh. 12. 34. 'Ibrán. 12. 28.
b 28 áyat.
c 3 áyat.
d Yas. 60. 12, 13, 14. 22, 27 áyaten̲. 2 Tim. 2. 11, 12. Muk. 2. 26, 27. aur 3. 21. aur 20. 4.

Peshtar MASIH se, 555 ke qaríb.

e 7 áyat.
f Dán. 8. 12, 24. aur 11. 31. Muk. 11. 7. aur 13. 7. aur 17. 14. aur 19. 19.
g 9 áyat.
h 18 áyat. 1 Qur. 6. 2. Muk. 1. 6. aur 5. 10. aur 20. 4.
i Dán. 2. 40.
k 7, 8, 20 áyaten̲. Muk. 17. 12.
l Yas. 37. 23. Dán. 8. 24, 25. aur 11. 28, 30, 31, 36. Muk. 13. 5, 6.
m Muk. 17. 6. aur 18. 24.
n Dán. 2. 21.
o Muk. 13. 7.
p Dán. 12. 7. Muk. 12. 14.
q 10, 22 áyaten̲.
r 14, 18, 22 áyaten̲.
s Dán. 2. 44. Lúq. 1. 33. Yúh. 12. 34. Muk. 11. 15.
t Yas. 60. 12.

Peshtar MASÍH se, 555 ke qaríb.

andeshon ne mujhe niháyat ghabráyá, aur merá chihra mubaddal húá[u]; par main ne yih bát apne dil men rakhí[x].

VIII BÁB.

1 *Ek mendhe aur ek bakre kí royá jo Dániel ne dekhí.* 13 *Maqdis kí kharábí kí bábat, ki do hazár tín sau din rát tak rahegí.* 15 *Jabríel Dániel ko tasallí detá, aur royá ke mazmún ká bayán kartá.*

BELSHAZAR bádsháh kí saltanat ke tísre sál men mujh Dániel ko ek royá nazar áí, ba'd us ke, jo shurú' men[a] mujhe nazar áí thí.

2 Aur main ne 'álam i royat men dekhá, aur jis waqt main ne dekhá, aisá húá, ki main Sosan ke qasr[b] men thá, jo súba i 'Ailám men hai; phir main ne royat ke 'álam men dekhá, ki main nahr i Ulái ke kanáre par hún.

3 Tab main ne apní ánkhen uṭháke nazar kí, aur kyá dekhtá hún, ki nahr ke áge ek mendhá khaṛá hai, jis ke do síng the; aur we do síng únche the; lekin ek dúsre se baṛá thá, aur baṛá dúsre ke píchhe uṭhá.

4 Main ne us mendhe ko dekhá, ki pachchhim, uttar, dakkhin taraf dauṛ dhapáṛ kartá thá, yahán tak ki koí jánwar us ke sámhne khaṛá na ho saká, na koí us ke háth se chhuṛá saká; par wuh jo cháhtá thá so kartá thá[c], yahán tak ki wuh bahut baṛá hogayá.

5 Aur main is soch men thá, ki dekh, ek bakrá pachchhim kí taraf se áke tamám rú e zamín par phirá, aur us ne zamín ko na chhúá, aur us bakre kí donon ánkhon ke bích o bích ek 'ajíb tarah ká síng[d] thá.

6 Aur wuh us do síngwále mendhe ke pás, jise main ne nahr ke sámhne khaṛá dekhá, áyá, aur apne zor ke qahr se us par lapká.

7 Aur main ne dekhá, ki mendhe ke qaríb pahunchá, aur us ká gazab us par bhaṛká, aur mendhe ko márá, aur us ke donon síng toṛ ḍále; aur mendhe ko qúwat na thí, ki us ká sámhná kare; so us ne use zamín par paṭak diyá, aur use latáṛá; aur koí na thá, ki mendhe ko us ke háth se chhuṛá sake.

8 Aur wuh bakrá niháyat buzurg

[u] 15 áyat. Dán. 8. 27. aur 10. 8,16.
[x] Lúq. 2. 19, 51.

553 ke qaríb.

[a] Dán. 7. 1.
[b] Ást. 1. 2.
[c] Dán. 5. 19. aur 11. 3,16.
[d] 21 áyat.

húá: aur jab wuh pur-zor húá, tab us ká baṛá síng ṭúṭ gayá, aur us kí jagah nádir chár síng[e] ásmán kí cháron hawáon kí taraf nikle.

9 Aur un men ke ek se ek chhoṭá síng[f] niklá, jo dakhin[g] aur púrab aur dil-pasand sarzamín[h] kí taraf be-niháyat baṛh gayá.

10 Aur wuh ásmán ke lashkar tak[i] pahunchá[k], aur us lashkar men se aur sitáron men se ba'zon ko zamín par girá diyá[l], aur unhen latáṛá;

11 Balki us ne us lashkar ke sardár[m] tak apne ko buland kiyá[n]; aur us se dáimí qurbání[o] uṭhái gayí[p], aur maqdis ká makán giráyá gayá.

12 So wuh lashkar[q], dáimí qurbání ke báb men khatá karne ke sabab, use hawála kiyá gayá, aur us ne rástí ko[r] zamín par ḍálá; wuh yih kartá, aur kámyáb hotá rahá[s].

13 ¶ Aur main ne ek qudsí ko bolte suná, aur dúsre qudsí ne us qudsí se jo kalám kartá thá púchhá[t], ki Wuh royat dáimí qurbání kí bábat, aur us ná-farmání kí jis ke sabab yih kharábí húí ki maqdis aur lashkar donon diye gaye ki pámál howen, kab tak rahegí?

14 Us ne mujhe kahá, ki Do hazár tín sau din tak hai; phir maqdis pák kiyá jáegá.

15 ¶ Aur aisá húá, ki jab main Dániel ne yih royat dekhí thí, aur us kí ta'bír kí talásh kartá thá[u], to dekh, mere sámhne koí khaṛá thá jis kí súrat ádmí kí sí thí[x].

16 Aur main ne ek ádmí kí áwáz suní, ki Ulái ke kaṛáron ke darmiyán[y] pukárke kahá, ki Ai Jabriel[z], is shakhs ko is royat kí ma'ní samjhá.

17 Chunánchi wuh jidhar main khaṛá thá nazdík áyá, aur jab pahunchá, main ḍar gayá, aur aundhe munh girá[a]; par us ne mujhe kahá, Ai ádamzád, samajh; kyúnki yih royat ákhirí zamána men anjám hogí.

18 Aur jab wuh mujh se kah rahá thá, main aundhe munh bhárí nínd men[b] zamín par paṛá thá; tab us ne mujhe chhúá, aur sídhá khaṛá kiyá[c];

19 Aur kahá, ki Dekh, main tujhe samjháúngá, ki qahr ke

Peshtar MASÍH se, 553 ke qaríb.

[e] Dán. 7. 6. aur 11. 4. 22 áyat.
[f] Dán. 7. 8. aur 11. 21.
[g] Dán. 11. 25.
[h] Zab. 48. 2. Hiz. 20. 6,15. Dán. 11. 16, 41, 45.
[i] Yún Yas. 14. 13.
[k] Dán. 11. 28.
[l] Muk. 12. 4.
[m] Yash. 5. 14.
[n] Yar. 48. 26, 42. Dán. 11. 36. 25 áyat.
[o] Khur. 29. 38. Gin. 28. 3. Hiz. 46. 13.
[p] Dán. 11. 31. aur 12. 11.
[q] Dán. 11. 31.
[r] Zab. 119. 43, 142. Yas. 59. 14.
[s] 4 áyat. Dán. 11. 28, 36.
[t] Dán. 4. 13. aur 12. 6. 1 Pat. 1. 12.
[u] Dekho Dán. 12. 8. 1 Pat. 1. 10, 11.
[x] Hiz. 1. 26.
[y] Dán. 12. 6,7.
[z] Dán. 9. 21. Lúq. 1. 19, 26.
[a] Hiz. 1. 28. Muk. 1. 17.
[b] Dán. 10. 9, 10. Lúq. 9. 32.
[c] Hiz. 2. 2.

Peshtar MASÍH se, 553 ke qaríb.

áḳhir men kyá hogá; kyúnki mu-
qarrarí waqt par tamámí hogí[d].
20 Wuh mendhá[e], jise tú ne
dekhá ki us ke do síng hain, so
Máda aur Fárs ke bádsháh hain.
21 Aur wuh bál-wálá bakrá[f] Yú-
nán ká bádsháh; aur wuh bará
síng, jo us kí ánkhon ke darmi-
yán hai, so us ká pahlá bádsháh
hai[g].
22 Aur chúnki us ke ṭúṭ jáne ke
ba'd us kí jagah men chár aur
nikle[h], so ye chár salátín hain, jo
us qaum ke darmiyán barpá honge,
lekin un ká iqtidár us ká sá na
hogá.
23 Aur un kí saltanat ke zamán
i áḳhir men, jis waqt ḳhatákár
log hadd tak pahunchenge, to ek
bádsháh tursh-rú[i] aur sáhib i fit-
rat barpá hogá[k].
24 Yih bará zabardast hogá, par
us kí qúwat us kí isti'adád se na
hogí[l]; aur wuh 'ajíb tarah se
qatl karegá, aur baḳhtáwar hogá[m],
aur kám bajá láwegá, aur zorá-
waron ko aur muqaddas logon ko
halák karegá[n],
25 Aur apne salíqa se aisá 'amal
karegá, ki us kí fitrat ke mansúba
us ke háth ke tale ḳhúb anjám
páwenge[o]; aur dil men bará gha-
mand karegá[p]; aur sulh ke waqt
men bahuteron ko halák karegá;
wuh Bádsháhon ke Bádsháh se
bhí muqábala karne ke liye uṭh
khará hogá[q]; par bagair wasíla
háth ke[r] shikast páwegá.
26 Aur yih shám o subh kí royá,
jo kahí gayí, so sach hai[s]; par
tú royat ko band kar rakh; ky-
únki wuh bahut dinon par záhir
hogí[t].
27 Aur mujh Dániel ko gash
áyá, aur main chand roz tak bí-
már pará rahá[u]: ba'd us ke main
uṭhá, aur bádsháh ká kár o bár
karne lagá[x]; aur royat se ghabrá
rahá, par koí use na samjhá[y].

d Dán. 9. 27. aur 11. 27, 35, 36. aur 12. 7. Hab. 2. 3.
e 3 áyat.
f 5 áyat.
g Dán. 11. 3.
h 8 áyat. Dán. 11. 4.
i Ist. 28. 50.
k 6 áyat.
l Muk. 17. 13, 17.
m 12 áyat. Dán. 11. 36.
n 10 áyat. Dán. 7. 25.
o Dán. 11. 21, 23, 24.
p 11 áyat. Dán. 11. 36.
q 11 áyat. Dán. 11. 36.
r Aiy. 34. 20. Nau. 4. 6. Dán. 2. 34, 45.
s Dán. 10. 1.
t Hiz. 12. 27. Dán. 10. 14. aur 12. 4, 9. Muk. 22. 10.
u Dán. 7. 28. aur 10. 8, 16.
x Dán. 6. 2, 3.
y Dekho 16 áyat.

IX BÁB.

1 Dániel asírí ke waqt ko tahqíq karke, ki kitná 'arsa báqí hai, 3 gunáhon ká iqrár kartá, 16 aur du'á mángtá ki Yarúsalam phir basáyá jáwe. 20 Jabríel use sattar hafton kí mí'ád kí ḳhabar detá.

538 ke qaríb.

AKHASUERUS ke beṭe Dárá[a]
ke pahle sál men, jo Má-
díon kí nasl se thá, aur Kasdíon
kí mamlukat par bádsháh mu-
qarrar húá thá,
2 Us kí saltanat ke pahle sál men
main Dániel kitáben dekh dekhke
un barason ká hisáb samjhá, jin
kí bábat KHUDÁWAND ká kalám
Yaramiyáh nabí ko pahunchá thá,
ki wuh Yarúsalam kí wírání ke
sattar baras púre kare[b].
3 ¶ Aur main Khudáwand Khudá
kí taraf mutawajjih húá, aur
du'á aur namáz karke, aur roza
rakhke, aur ṭáṭ pahinke, aur rákh
malke us kí talásh kí[c].
4 Aur main ne KHUDÁWAND apne
Khudá se du'á mángí, aur main
ne iqrár kiyá, aur kahá, ki Ai
Khudáwand, jo 'azím aur muhíb
Khudá hai, aur us 'ahd ko jo apne
'áshiqon ke aur un ke sáth jo
terí farmánbardárí karte hain yád
rakhtá hai, aur un par rahm kar-
tá hai[d]:
5 Ham ne ḳhatá kí, ham ne
badkárí kí, ham ne sharárat kí,
ham ne bagáwat kí, ham ne tere
hukmon aur terí sunnaton se
'udúl kiyá hai[e]:
6 Aur ham tere ḳhidmat-guzár
nabíon ke shanawá na húe[f], jin-
hon ne terá nám leke hamáre
bádsháhon, hamáre amíron, aur
hamáre bápdádon, aur hamáre
mulk ke sáre logon ko wa'z kiyá.
7 Ai Khudáwand, sadáqat terí
hai[g], aur zardrúí hamáre liye,
jaisá áj ke din hai; hán, Yahúdáh
ke logon ke aur Yarúsalam ke
báshindon ke, aur sáre Isráelíon
ke liye jo nazdík hain aur jo dúr
hain, un sab mulkon men, jahán
jahán tú ne un ke gunáh ke sa-
bab, jo unhon ne tere barḳhiláf
hoke kiyá, unhen parágaṇda kiyá.
8 Ai Khudáwand, zardrúí hamáre
liye hai[h], hamáre bádsháhon, ha-
máre amíron, aur hamáre báp-
dádon ke liye; ki ham tere gu-
nahgár húe.
9 Khudáwand hamáre Khudá kí
rahmat aur ámurzish hai[i]: har-
chand ki ham ne us se bagáwat kí
hai;
10 Ham hargiz KHUDÁWAND apne
Khudá kí áwáz ke shanawá na
húe, ki us kí sharí'aton par, jin-
hen us ne apne ḳhidmat-guzár
nabíon kí ma'rifat hamáre áge
záhir kiyá[k], chalen.
11 Hán, sáre baní Isráel ne terí
sharí'at se 'udúl kiyá, aur bar-
gashta húe hain, tá ki terí áwáz

a Dán. 1. 21. aur 5. 31. aur 6. 28.

Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb.

b 2 Taw. 36. 21. Yar. 25. 11, 12. aur 29. 10.
c Naham. 1. 4. Yar. 29. 12, 13. Dán. 6. 10. Ya'q. 4. 8, 9, 10.
d Khur. 20. 6. Ist. 7. 9. Naham. 1. 5. aur 9. 32.
e 1 Sal. 8. 47, 48. Naham. 1. 6, 7. aur 9. 33, 34. Zab. 106. 6. Yas. 64. 5, 6, 7. Yar. 14. 7. 15 áyat.
f 2 Taw. 36. 15, 16. 10 áyat.
g Naham. 9, 33.
h 7 áyat.
i Naham. 9. 17. Zab. 130. 4, 7.
k 6 áyat.

Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb.

[l] Yas. 1. 4, 5, 6. Yar. 8. 5, 10.
[m] Ahb. 26. 14, wag. Ist. 27. 15, wag. aur 28. 15, wag. aur 29. 20, wag. aur 30. 17, 18. aur 31. 17, wag. aur 32. 19, wag. Nau. 2. 17.
[n] Zak. 1. 6.
[o] Nau. 1. 12. aur 2. 13. Hiz. 5. 9. 'Amús 3. 2.
[p] Ahb. 26. 14, wag. Ist. 28. 15. Nau. 2. 17.
[q] Yas. 9. 13. Yar. 2. 30. aur 5. 3. Hús. 7. 7, 10.
[r] Yar. 31. 28. aur 44. 27.
[s] Naham. 9. 33. 7 áyat.
[t] 10 áyat.
[u] Ḳhur. 6. 1, 6. aur 32. 11. 1 Sal. 8. 51. Naham. 1. 10. Yar. 32. 21.
[x] Ḳhur. 14. 18. Naham. 9. 10. Yar. 32. 20.
[y] 5 áyat.
[z] 1 Sam. 12. 7. Zab. 31. 1. aur 71. 2. Mík. 6. 4, 5.
[a] 20 áyat. Zak. 8. 3.
[b] Ḳhur. 20. 5.
[c] Nau. 2. 15, 16.
[d] Zab. 44. 13, 14. aur 79. 4.
[e] Gin. 6. 25. Zab. 67. 1. aur 80. 3, 7, 19.
[f] 19 áyat. Yúh. 16. 24.
[g] Nau. 5. 18.
[h] Yas. 37. 17.
[i] Ḳhur. 3. 7. Zab. 80. 14, wag.
[k] Yar. 25. 29.

ko na mánen[l]: so wuh la'nat ham
par á paṛí, aur us qasam ká wa-
bál jo Ḳhudá ke banda Músá kí
tauret meṉ likhá hai[m]; is liye ki
ham us ke gunáhgár ṭhahre.
12 Aur us ne apní wuh bát, jo
us ne ham logoṉ ke aur hamáre
hákimoṉ ke, jo ham par hukúmat
karte the, barḳhiláf kahí, so sábit
kí[n], ki wuh ham par baṛí áfat
láyá; kyúṉki sáre ásmán tale aisá
wáqi'a nahíṉ húá, jaisá Yarúsalam
par wáqi' húá[o].
13 Chunánchi we sárí baláeṉ jo
Músá kí tauret meṉ likhí haiṉ[p],
ham par názil húíṉ: taubhí ham
ne KHUDÁWAND apne Ḳhudá ke
áge du'á na mángí[q], táki ham
apní badkáríoṉ se báz áwen, aur
terí sachái meṉ ḳhabardár howeṉ.
14 Is liye KHUDÁWAND hamárí
ghát meṉ lagá rahá[r], ki balá láwe,
aur use ham par názil bhí kiyá, ki
KHUDÁWAND hamárá Ḳhudá apne
sáre kámoṉ meṉ, jo kartá hai,
sádiq hai[s]; par ham us kí áwáz
ke shanawá na húe[t].
15 Aur ab, ai Ḳhudáwand, ha-
máre Ḳhudá, jo zoráwar bázú se
apne logoṉ ko zamín i Misr se
báhar nikál láyá[u], aur tú ne apná
nám kiyá[x], jaisá áj ke din hai,
ham ne gunáh kiyá, ham ne sha-
rárat kí[y].
16 ¶ Ai Ḳhudáwand, maiṉ terí
minnat kartá húṉ, ki tú apní rást-
bází ke muwáfiq[z], apne qahr aur
apne ḳhashm se, jo tere hí shahr
Yarúsalam par hai jo koh i muqad-
das[a] hai, dastbardár ho: kyúṉki
hamáre gunáhoṉ ke, aur hamáre
bápdádoṉ kí sharáratoṉ ke sa-
bab se[b] Yarúsalam[c] aur tere log
un sárí qaumoṉ ke huzúr jo áspás
haiṉ maurid i malámat húe[d].
17 Ab, ai hamáre Ḳhudá, apne
banda kí du'á aur iltimás sun, aur
apne chihra kí roshní[e] ko Ḳhudá-
wand kí ḳhátir[f] apne maqdis par,
jo wírán hai[g], chamká.
18 Ai mere Ḳhudá, apná kán
idhar kar, aur sun; apní ánkheṉ
khol[h], aur hamáre wíránoṉ ko[i],
aur us shahr ko, jo tere nám ká
kahlátá hai[k], dekh; ki ham tere
huzúr apní rástbázíoṉ par nahíṉ,
balki terí be-niháyat rahmatoṉ
par takiya karke apní munáját
karte haiṉ.
19 Ai Ḳhudáwand, sun; ai Ḳhu-
dáwand, mu'áf kar; ai Ḳhudá-
wand, sun le, aur 'amal kar; ai
mere Ḳhudá, apní hí ḳhátir[l] derí
na kar; is liye ki terá shahr aur terí
guroh tere hí nám kí kahlátí hai.
20 ¶ Maiṉ yih kahtá hí thá, aur
du'á mángtá[m], aur apne aur apní
qaum Isráel ke gunáhoṉ ká iqrár
kartá thá, aur KHUDÁWAND apne
Ḳhudá ke huzúr, apne Ḳhudá ke
pák paháṛ ke liye, apní munáját
kartá hí thá;
21 Háṉ, maiṉ du'á mángte hí
hanoz mere muṉh se báteṉ ho
rahíṉ, ki wuhí shaḳhs, ya'ne, Ja-
briel[n], jise maiṉ ne shurú' meṉ
royat meṉ dekhá thá, tez-paṛí
kartá húá áyá, aur mujhe chhúá[o];
yih shám kí qurbání guzránne ká
waqt thá[p].
22 Aur us ne mujhe ḳhabar dí,
aur mujh se báteṉ kíṉ, aur kahá,
Ai Dániel, maiṉ is liye nikal áyá
húṉ, ki tujhe dánish baḳhshúṉ ki
tú in bátoṉ ká bhed samjhe.
23 Jyúṉ tú ne du'á mángní shu-
rú' kí, wúṉ yih hukm niklá, aur
maiṉ áyá ki tujhe dikhláúṉ[q]; ky-
úṉki tú bahut 'azíz hai[r]; so is bát
ko bújh[s], aur is royat ko samajh.
24 Sattar hafta tere logoṉ aur
tere shahr i muqaddas ke liye
muqarrar kiye gaye haiṉ, tá ki us
muddat meṉ gunáh tamám hoṉ,
aur ḳhatákáríáṉ ho chukeṉ, aur
badkárí kí bábat kafára kiyá
jáwe[t], aur abadí rástbází láí jáwe[u],
aur us royat par aur nubúwat
par muhr howe, aur us par jo
sab se ziyáda quddús hai ma-
sah kiyá jáwe[x].
25 So tú bújh aur samajh[y], ki
jis waqt se Yarúsalam kí do bára
ta'mír karne ká hukm niklá[z],
Masíh[a] Bádsháh-záda[b] tak sát
hafta haiṉ, aur básaṭh hafta; us
waqt bázár phir árásta kiye já-
eṉge, aur díwár banáí jáegí, magar
ranj ke dinoṉ meṉ[c].
26 Aur básaṭh haftoṉ ke ba'd
Masíh qatl kiyá jáegá[d], ‖ par na
apne liye[e]; aur bádsháh jo áwegá,
so us ke log[f] shahr[g] aur maqdis
ko gárat kareṉge[h], aur us ká
áḳhir áwegá[i] goyá túfán ke zor
se[k], aur laṛái ke áḳhir tak wuh
ḳharábíáṉ raheṉgí jo muqarrar
húí haiṉ.
27 Aur wuh us 'ahd ko[l] bahutoṉ
ke sáth[m] ek hafta meṉ qáim ka-

Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb.

[l] Zab. 79. 9, 10. aur 102. 15, 16.
[m] Zab. 32. 5. Yas. 65. 24.
[n] Dán. 8. 16.
[o] Dán. 8. 18. aur 10. 10, 16.
[p] 1 Sal. 18. 36.
[q] Dán. 10. 12.
[r] Dán. 10. 11, 19.
[s] Mat. 24. 15. Dekho Gin. 14. 34. Hiz. 4. 6.
[t] Yas. 53. 10.
[u] Yas. 53. 11. Yar. 23. 5, 6. 'Ibrán. 9. 12. Muk. 14. 6.
[x] Zab. 45. 7. Lúq. 1. 35. Yúh. 1. 41. 'Ibrán. 9. 11.
[y] 23 áyat. Mat. 24. 15.
[z] 'Az. 4. 24. aur 6. 1, 15. aur 7. 1, wag. Naham. 2. 1, 3, 5, 6, 8.
[a] Yúh. 1. 41. aur 4. 25.
[b] Yas. 55. 4.
[c] Naham. 4. 8, 16, 17, 18. aur 6. 15.
[d] Yas. 53. 8. Marq. 9. 12. Lúq. 24. 26, 46.
‖ Yá, *aur us kí koi chíz nahíṉ,* Yúh. 14. 30
[e] 1 Pat. 2. 21. aur 3. 18.
[f] Mat. 22. 7.
[g] Lúq. 19. 44
[h] Mat. 24. 2.
[i] Mat. 24. 6, 14.
[k] Yas. 8. 7, 8. Dán. 11. 10, 22. Nahúm 1. 8.
[l] Yas. 42. 6. aur 55. 3. Yar. 31. 31. Hiz. 16. 60, 61, 62.
[m] Yas. 53. 11. Mat. 26. 28. Rúm. 5. 15, 19. 'Ibrán. 9. 28.

Peshtar MASÍH se, 538 ke qaríb.

regá : aur hafta ke bích zabíha aur
hadya mauqúf karegá, aur ‖ wuh
makrúh kámoṉ[n] ke baṛh jáne ke
bá'is use wírán karegá, jab tak ki
wuh tamám na ho[o], aur wuh balá
jo muqarrar kí gayí hai us ujáṛ-
newále par wáqi' na ho.

‖ Yá, *makrúh par-dár nishán ke sabab wírán hojáegá.* [n] Mat. 24. 15. Marq. 13. 14. Lúq. 21. 20. [o] Dekho Yas. 10. 22, 23. aur 28. 22. Dán. 11. 36. Lúq. 21. 24. Rúm. 11. 26.

X BA'B.

1 *Dániel 'ájizí karne ke ba'd ek royá dekhtá,* 10 *Ḍar ke máre ghabrá játá, par ek firishta áke use tasallí detá.*

534 ke qaríb.

FA'RS ke bádsháh Ḳhoras ke
tísre baras meṉ Dániel par,
jis ká nám Beltasházar[a] rakhá
gayá, ek bát záhir kí gayí ; aur
wuh bát sach thí[b], par ‖ waqt mu-
qarrarí daráz thá[c] : aur us ne us
bát par gaur kiyá aur us royá ká
bhed samjhá[d].
2 Maiṉ Dániel un dinoṉ meṉ tín
haftoṉ tak gam khátá rahá.
3 Maiṉ ne marzí kí roṭí na
kháí, aur mere muṉh meṉ boṭí
aur mai na paṛí, aur maiṉ ne apne
par tel na malá[e], yaháṉ tak ki tín
hafta púre guzar gaye.
4 Aur pahle mahíne kí chau-
bíswíṉ táríḳh meṉ maiṉ baṛí nahr
Dajla[f] ke sáhil par thá.
5 Aur maiṉ ne ánkh uṭháke na-
zar kí[g] ; aur kyá dekhtá húṉ, ki
ek shaḳhs kattání pairáhan pahine
húe[h], jis kí kamar par[i] U'fáz ke
ḳhális sone[k] ká paṭká bandhá
thá, khaṛá hai.
6 Us ká badan zabarjad[l] kí má-
nind, aur us ká muṉh bijlí ká sá
thá[m], aur us kí ánkheṉ do roshan
chirágoṉ[n] kí mánind thíṉ ; us ke
bázú aur us ke páṉw rangat meṉ
chamakte húe pítal ke se the[o],
aur us kí báteṉ karne kí áwáz ek
aisí thí, jaisí guroh kí áwáz[p] jab
hotí.
7 Mujh Dániel ne tan tanhá[q] yih
royá dekhí, ki un shaḳhsoṉ ne,
jo mere sáth the, royá na dekhí ;
lekin un par aisá larza chaṛhá, ki
we áp áp ko chhipáne bhághe.
8 So maiṉ akelá rah gayá, aur
yih baṛí royá dekhí, aur mujh
meṉ táb na rahí[r] ; kyúṉki merá
rúp jo mujh meṉ thá sab játá
rahá[s], so mujh meṉ táqat na rahí.
9 Par maiṉ ne us kí áwáz aur
báteṉ suníṉ : aur maiṉ us kí áwáz
aur báteṉ sunte sunte muṉh ke
bhal bhárí nínd meṉ paṛá[t], aur
merá muṉh zamín kí taraf thá.
10 ¶ Aur dekh, ek háth ne mujhe
chhúá[u], aur mujhe ghuṭnoṉ aur
hathelíoṉ par biṭhláyá.
11 Aur us ne mujhe kahá, Ai
Dániel, 'azíz mard[x], un bátoṉ ko,
jo maiṉ tujhe kahtá húṉ, samajh
le, aur sídhá khaṛá ho já ; kyúṉki
maiṉ tere pás bhejá gayá húṉ.
Aur jab us ne mujhe yih bát kahí,
maiṉ kámptá húá khaṛá ho gayá.
12 Tab us ne mujhe kahá, ki Ai
Dániel, mat ḍar[y], ki pahle hí
din se jab tú ne apná dil lagáyá
ki samjhe, aur apne Ḳhudá ke
áge 'ájizí kare, terí báteṉ suní
gayíṉ[z], aur terí bátoṉ ke liye maiṉ
áyá húṉ.
13 Par Fárs kí mamlukat ká sar-
dár[a] ekís din tak mere muqábala
meṉ khaṛá rahá ; aur dekh, Mí-
káel[b], jo sardároṉ meṉ se ek hai,
merí madad ko pahunchá : so maiṉ
waháṉ Fárs ke bádsháhoṉ ke sáth
ṭhahrá.
14 Ab jo kuchh tere logoṉ par
pichhle dinoṉ meṉ[c] guzregá, maiṉ
tujhe batláne ko áyá húṉ ; kyúṉki
hanoz yih royá bahut dinoṉ tak
rahegí[d].
15 Aur jab us ne yih báteṉ mujh
se kahíṉ, maiṉ ne apná muṉh
zamín kí taraf kiyá[e], aur maiṉ
gúngá ho gayá.
16 Aur, dekho, kisí ne, jo Baní
A'dam kí mánind thá[f], mere honṭh-
oṉ ko chhúá hai[g] : tab maiṉ ne
apná muṉh kholá, aur bolá, aur us
ko jo mere sámhne khaṛá thá kahá,
Ai mere ḳhudáwand, us royá ke
bá'is mere gamoṉ ne mujh par
hujúm kiyá hai, aur mujh meṉ
kuchh qúwat na rahí[h].
17 Aur yih kyúṉkar ho saktá
hai, ki mere aise ḳhudáwand ká
yih banda mere aise ḳhudáwand
se báteṉ kare ? maiṉ jo húṉ, so
mujh meṉ táb o táqat na rahí, aur
mujh meṉ to dam báqí nahíṉ.
18 Tab aur ek ne, jis kí súrat
ádmí kí sí thí, áke mujhe chhúá,
aur us ne mujhe zor baḳhshá.
19 Aur wuh bolá, ki Ai 'azíz
mard[i], mat ḍar[k] ; salámat rah,
zor pakaṛ, háṉ, tawáná ho. Aur
jab us ne mujhe yih kahá, maiṉ
ne tawánáí páí, aur bolá, Ai mere
ḳhudáwand, ab farmáiye ; kyúṉki
tú hí ne mujhe qúwat baḳhshí hai.

[a] Dán. 1. 7. [b] Dán. 8. 26. Múk. 19. 9. ‖ Yá, *baṛí lashkar-kashí kí taqrír thí.* [c] 14 áyat. [d] Dán. 1. 17. aur 8. 16. [e] Mat. 6. 17. [f] Paid. 2. 14. [g] Yash. 5. 13. [h] Dán. 12. 6, 7. [i] Múk. 1. 13, 14, 15. aur 15. 6. [k] Yar. 10. 9. [l] Hiz. 1. 16. [m] Hiz. 1. 14. [n] Muk. 1. 14. aur 19. 12. [o] Hiz. 1. 7. Muk. 1. 15. [p] Hiz. 1. 24. Muk. 1. 15. [q] 2 Sal. 6. 17. A'am. 9. 7. [r] Dán. 8. 27. [s] Dán. 7. 28.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

[t] Dán. 8. 18. [u] Yar. 1. 9. Dán. 9. 21. Muk. 1. 17. [x] Dán. 9. 23. [y] Muk. 1. 17. [z] Dán. 9. 3, 4, 22, 23. A'am. 10. 4. [a] 20 áyat. [b] 21 áyat. Dán. 12. 1. Yahúd. 9. Muk. 12. 7. [c] Paid. 49. 1. Dán. 2. 28. [d] Dán. 8. 26. 1 áyat. Hab. 2. 3. [e] 9 áyat. Dán. 8. 18. [f] Dán. 8. 15. [g] 10 áyat. Yar. 1. 9. [h] 8 áyat. [i] 11 áyat. [k] Qáz. 6. 23.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

20 Tab wuh bolá, A'yá, tú jántá
hai, ki main tujh pás kis liye áyá
hún? aur ab main Fárs ke
sardár[1] se laṛne ko phir jáúngá:
aur jab main chalá jáúngá, tab,
dekh, Yúnán ká sardár áwegá.
21 Par main tujhe batá dúngá
jo kuchh ki sachái kí kitáb men
likhá hai; aur koí nahín hai, jo
in ke muqábala men merí kumak
karne ke liye kamar bándhegá,
magar Míkáel[m] jo tumhárá sardár
hai.

XI BA'B.

1 *Bábat Sháh i Fárs kí jo Sháh i Yúnán ke háth se shikast pátá.* 5 *Uttar aur dakhin ke bádsháhon ke darmiyán 'ahd jo bándhe gaye aur laráíán jo húín.* 30 *Rúmwále kí chaṛháí kí bábat, aur us galaba kí jo wuh karegá.*

AUR Dárá Mádí[a] kí saltanat
ke pahle baras men[b], main
hí thá, jo khaṛá húá, táki use qáim
karún aur qúwat dún.
2 Aur ab main tujh ko wuh jo
sahíh hai batláúngá. Dekh, Fárs
men aur bhí tín bádsháh barpá
honge, aur chauthá sabhon se
ziyáda daulatmand hogá; aur jab
wuh apní daulat ke bá'is zoráwar
hojáwegá, tab wuh sab ko ubh-
áregá ki Yúnán kí sarzamín ke
mukhálif howen.
3 Lekin ek zabardast bádsháh[c]
barpá hogá, aur baṛe tasallut se
saltanat karegá, aur jo cháhegá
so karegá[d].
4 Aur jab wuh barpá hogá, to us
kí saltanat ṭúṭegí[e], aur ásmán kí
cháron hawáon kí atráf par taqsím
hojáegí, par us kí nasl ko na
pahunchegí, aur na us ke tasallut
se muwáfiq hogí[f], kyúnki us kí bád-
sháhat jaṛ se ukhaṛ jáegí, aur wuh
un ke liye jo un ke siwá hain hogí.
5 ¶ Aur sháh i janúb zor pak-
ṛegá, aur ek us ke sardáron men
se zor men us se ziyáda hogá,
aur tasallut páwegá, aur us kí
saltanat baṛí saltanat hogí.
6 Aur barson ke ba'd we ápas
men mel karenge; kyúnki sháh
i janúb kí beṭí sháh i shimál ke pás
áwegí táki ittihád howe; par wuh
us bázú kí qúwat ko na rakhegí;
aur wuh khaṛá na hogá, aur na us
ká bázú; balki wuh un samet jo use
láe the, aur us ke báp samet, aur
us samet, jis ne use us aiyám men
zor diyá thá, pakṛí jáegí.
7 Lekin us kí nasl se, konpal kí
tarah jo jaṛ se nikle, ek us kí
jagah barpá hogá; wuh ek lashkar
ke sáth áwegá, aur sháh i shimál
ke qil'a men dákhil hogá, aur un
par hamla karegá, aur gálib hogá:
8 Aur wuh un ke ma'búdon ko
un ke sardáron samet asír karke
Misr ko le jáegá, aur un ke
qímatí bartan sone chándí ke bhí
le jáegá; aur wuh uttar ke bád-
sháh kí nisbat se bahut barson
tak zoráwar rahegá.
9 Phir wuh sháh i janúb kí
mamlukat men dákhil hogá, par
apní sarzamín men phir jáegá.
10 Lekin us ke beṭe áp ko
uksáenge, aur ek baṛá lashkar
jam'a karenge; aur ek yaqínan
chaṛhegá, aur umḍegá[g], aur guz-
regá; aur laṛáí do bára us ke
qil'a tak pahunchegí[h].
11 Aur sháh i janúb ká gazab
bhaṛkegá, aur wuh nikalkar us se,
hán, sháh i shimal se jang karegá,
aur baṛá lashkar leke áwegá; par
wuh baṛá lashkar us ke qábú men
diyá jáegá.
12 Aur jab wuh lashkar ko qábú
men karegá, tab us ke dil men
ghamanḍ samáegá, aur wuh ha-
záron, das hazáron ko giráwegá;
par wuh gálib na rahegá.
13 Kyúnki sháh i shimál phiregá,
aur ek lashkar ko jo pahle se
ziyáda hogá jam'a karegá, aur
chand baras ke ba'd, apná wuh
baṛá lashkar aur bahut mál sáth
leke áwegá.
14 Aur un dinon men bahutere
sháh i janúb par chaṛháí karenge,
aur terí qaum ke qazzák bhí
uṭhenge, ki us royá ko púrá
karen: par we gir jáenge.
15 Chunánchi sháh i shimál áwe-
gá, aur damdama bándhegá, aur
hasín shahr le legá; aur janúb ke
‖ bázú use aur us ke chune húe
logon ko rok na sakenge, aur un
men rokne kí táqat na hogí.
16 Aur wuh jo us par chaṛhne
áwegá apní marzí ke mutábiq
'amal karegá[i], aur koí us ká
muqábala na kar sakegá[k]; wuh
us sarzamín i jalíl men ‖ qiyám
pakṛegá; wuh sarzamín † us ke
háth se barbád hogí.
17 Aur wuh us kí taraf muta-
wajjih hogá[l] tá ki apní sárí mam-
lukat ke zor se us men dákhil
howe, aur sádiq qaum ke log us
ke sáth honge: wuh yún hí 'amal

[1] 13 áyat.
[m] 13 áyat. Yahúd. 9. Múk. 12. 7.
[a] Dán. 5. 31.
[b] Dán. 9. 1.
[c] Dán. 7. 6. aur 8. 5.
[d] Dán. 8. 4. 16, 36 áyaten.
[e] Dán. 8. 8.
[f] Dán. 8. 22.
[g] Yas. 8. 8. Dán. 9. 26.
[h] 7 áyat.
‖ Ya'ne, *lashkar.*
[i] Dán. 8. 4, 7. 3, 36 áyaten.
[k] Yash. 1. 5.
‖ 'Ibrání men, *khaṛá hogá.*
† Yá, *us ke háth ke tale áwegí.*
[l] 2 Taw. 20. 3.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

karegá; aur wuh use 'auraton̲
kí beṭí degá ki wuh us kí halákat
ká bá'is howe, par wuh us kí
taraf-dárí na karegí, aur na us kí
jánib máil rahegí[m].
18 Ba'd us ke, wuh jazíron̲ kí
taraf mutawajjih hogá, aur bahut-
se le legá; lekin ek sipahsálár us
malámat ko, jo us ne us kí taraf
se uṭhái thí, pher degá, aur us hí
par ḍálegá.
19 Tab wuh apní sarzamín ke
qil'on̲ kí taraf mutawajjih hogá,
par wuh ṭhokar kháegá, aur gir-
paṛegá, aur phir páyá na jáegá[n].
20 Aur us kí jagah par ek aur
barpá hogá, jo us ḵhúbsúrat
mamlukat ke darmiyán ḵhiráj-
lenewálon̲ ko bhejegá; lekin wuh
thoṛe roz men̲ halák hogá, par
na gazab se, aur na jang se.
21 Phir us kí jagah par ek pájí
barpá hogá[o], jise we saltanat kí
'izzat na den̲ge, par wuh sulh o
safá se áwegá, aur cháplúsí karke
mamlukat par qábiz hogá.
22 Aur wuh ‖ lashkar jo báṛh kí
tarah chaṛh áwe[p], us ke sámhne se
bah jáegá, aur shikast kháegá,
aur amír i 'ahd bhí[q].
23 Aur jab us ke sáth qaul o qa-
rár hojáegá, wuh hílabází karegá[r];
kyún̲ki wuh chaṛhái karegá, aur
thoṛe logon̲ kí madad se zafaryáb
hogá.
24 Aur wuh súba ke un makánon̲
men̲, jo jaiyid aur ábád hain̲, aur
un ke log ásúda-hál hain̲, dáḵhil
hogá: aur wuh aisá kuchh karegá,
jo na us ke bápdádon̲ ne, na us
ke dádon̲ ke pardádon̲ ne kiyá;
wuh ganímat, aur lúṭ, aur mál
unhen̲ bánṭegá, aur mazbút qil'on̲
ke le lene par apne mansúba dau-
ŕáwegá; yih thoṛe din tak hogá.
25 Aur wuh áp ko apne zor kí
bábat ubhárke, aur apní himmat
baṛháke, ek baṛe lashkar ko sháh
i janúb par chaṛhá láwegá; aur
sháh i janúb ubhárá jáegá, ki baṛá
aur niháyat zoráwar lashkar leke
jang karne ko nikle; par wuh
muqábil na ṭhahregá; kyún̲ki we
us kí muḵhálafat men̲ mansúba
bándhen̲ge;
26 Hán̲, we, jo us kí ḵhurák
men̲ se hissa páte hain̲, use már
len̲ge, aur us kí fauj báṛh kí tarah
chaṛhegí[s], aur bahutere máre paṛ-
en̲ge.

[m] Dán. 9. 26.
[n] Aiy. 20. 8. Zab. 37. 36. Hiz. 26. 21.
[o] Dán. 7. 8. aur 8. 9, 23, 25.
‖ 'Ibrání men̲, *báṛh ke bázú.*
[p] 10 áyat.
[q] Dán. 8. 10, 11, 25.
Púrí húí 171 ke qaríb.
[r] Dán. 8. 25.
Púrí húí 170 ke qaríb.
[s] 10, 22 áyat-en̲.

27 Aur un donon̲ bádsháhon̲ ká
dil badkárí par máil hogá, aur we
ek hí mez par baiṭhe húe jhúṭh
bolen̲ge; par kámyábí na hogí,
kyún̲ki tamámí muqarrarí waqt
par hogí[t].
28 Tab wuh baṛí daulat ke sáth
apní sarzamín men̲ phir áwegá;
aur us ká dil 'ahd i muqaddas ke
barḵhiláf hogá[u], aur us ke mutá-
biq 'amal karegá; aur wuh apní
sarzamín men̲ murája'at karegá.
29 Mu'aiyan waqt par wuh
dakhhin kí taraf phir áwegá, par
yih agle taur[x] aur pichhle taur[y]
par na hogá.
30 ¶ Ki Kittíon̲ ke jaház[z] us se
muqábala karen̲ge, so wuh ázurda
hogá, aur phir 'ahd i muqaddas
ke sabab[a] us ká gazab bhaṛkegá,
aur wuh us ke mutábiq 'amal
karegá, aur un logon̲ ke sáth
jinhon̲ ne 'ahd ko tark kar diyá
hai ittifáq karegá.
31 Aur ek fauj us kí taraf hoke
istádagí karegí, aur we muhkam
maqdis ko nápák karen̲ge, aur
dáimí qurbání ko mauqúf ka-
ren̲ge[b], aur ḵharáb-karnewálí
makrúh chíz ko us men̲ khaṛá
karen̲ge.
32 Aur wuh unhen̲, jo 'ahd ke
muqábil ḵhabásat ke kám karte
hain̲, ḵhushámad karke ḵharáb
karegá, par we jo apne Ḵhudá
ko pahchánte hain̲ mazbút hon̲ge,
aur muhimm par chaṛhen̲ge.
33 Aur we, jo qaum ke dar-
miyán ahl i dánish hain̲, bahuton̲
ko tarbiyat karen̲ge[c], lekin we
talwár se, aur átash se, asír hoke
aur gárat hoke aur lúṭe jáke
bahut dinon̲ tak tabáh rahen̲ge[d].
34 Aur jab we tabáhí men̲ pa-
ṛen̲ge, unhen̲ thoṛí sí kumak
pahunchegí, lekin bahutere ḵhush-
ámad-goí se un men̲ shámil ho
jáen̲ge.
35 Aur ba'ze ahl i fahm gir-
jáen̲ge, táki un ká imtihán ho[e],
aur we sáf o sufed howen̲, yahán̲
tak ki waqt i áḵhír áwe[f], kyún̲ki
yih muqarrarí waqt par mauqúf
hai[g].
36 Aur bádsháh apní marzí ke
mutábiq 'amal karegá[h], aur áp ko
buland karegá, aur apne taín̲
sáre ma'búdon̲ se baṛá jánegá[i],
aur Iláhon̲ ke Iláh ke muqábil
hoke bahutsí hairat-afzá báten̲

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

[t] 29, 35, 40 áyaten̲. Dán. 8. 19.
[u] 22 áyat.
Púrí húí 169 ke qaríb.
[x] 23 áyat.
[y] 25 áyat.
Púrí húí 168 ke qaríb.
[z] Gin. 24. 24. r. 2. 10.
[a] 28 áyat.
[b] Dán. 8. 11. aur 12. 11.
[c] Mal. 2. 7.
[d] 'Ibrán. 11. 35, wag.
[e] Dán. 12. 10. 1 Pat. 1. 7.
[f] Dán. 8. 17, 19. 40 áyat.
[g] 29 áyat.
[h] 16 áyat.
[i] Dán. 7. 8, 25. aur 8. 25. 2 Tas. 2. 4. Muk. 13. 5, 6.

kahegá[k], aur iqbálmand hogá,
yahán̲ tak ki qahr ke din púre
hon̲[l]; kyún̲ki wuh jo ṭhahráyá
gayá hai so wáqi' hogá.
37 Wuh apne bápdádon̲ ke
Iláh kí taraf mutawajjih na hogá,
aur ‖ na 'auraton̲ kí murád degá[m],
aur na kisí Iláh ko mánegá[n],
balki áp ko sab se bálá jánegá.
38 Magar us kí jagah ‖ † hisáron̲
ke ma'búd ko 'izzat degá; aur
us ma'búd kí, jise us ke bápdáde
na jánte the, soná, aur chándí,
aur qímatí patthar, aur nafís
hadya deke ta'zím karegá.
39 Wuh muhkam qil'on̲ men̲
ajnabí ma'búd ke sáth aisá kuchh
karegá: jo use qabúl kartá hai,
wuh use baṛí 'izzat bak̲hshegá,
aur unhen̲ bahuton̲ ká sálár ka-
regá, aur naf'a ke liye zamín ko
taqsím karegá.
40 Aur ák̲hir ke waqt men̲[o]
janúb ká bádsháh use ḍhakelegá,
aur sháh i shimál rath, aur sawár[p],
aur bahut jaház leke girdbád kí
mánind[q] us par chaṛh áwegá, aur
un sarzamínon̲ men̲ dák̲hil hogá,
aur umḍegá[r], aur guzregá.
41 Aur sarzamín i jalíl men̲ bhí
dák̲hil hogá, aur bahut mamlu-
katon̲ ko ulaṭ degá: magar Adúm,
aur Moáb, aur baní 'Ammún[s] ke
k̲háss log, us ke háth men̲ se
bachen̲ge.
42 Aur wuh apná háth mulkon̲
par chaláwegá, aur mulk i Misr
bhí rihái na páwegá.
43 Aur wuh soná chándí ke
k̲hazánon̲, aur Misr kí sárí nafís
chízon̲ par qábiz hogá, aur Lúbí
aur Kúshí us kí pairauí karen̲ge[t].
44 Lekin púrab aur uttar kí atráf
se afwáhen̲ use hairán karen̲gí,
aur wuh baṛe gazab se niklegá,
ki bahuton̲ ko nest o nábúd kare.
45 Aur wuh shándár muqaddas
pahaṛ[u] par apní gulál-báṛí ko
samundaron̲ ke darmiyán barpá
karegá, par wuh ak̲hír ko ák̲hir
hojáegá[x], aur us ká koí madadgár
na hogá.

XII BÁB.

1 *Míkáel kí k̲habar hotí ki wuh Baní Isráel ko un ke dukhon̲ men̲ se chhuṛáwegá.* 5 *Dániel un muddaton̲ kí k̲habar pátá jo muqarrar kí gayí thín̲.*

AUR us waqt Míkáel[a], wuh baṛá
sardár, jo terí qaum ke lo-
gon̲ kí himáyat ke liye khaṛá hai,
uṭhegá; aur aisí taklíf hogí, jo
ummat kí ibtidá se leke us waqt
tak kabhí na húí thí[b]; aur us
waqt tere logon̲ men̲ se har ek
jis ká nám kitáb men̲ likhá hogá[c]
naját páwegá[d].
2 Aur un men̲ se bahutere, jo
zamín par k̲hák men̲ so rahe hain̲,
jág uṭhen̲ge, ba'ze hayát i abadí
ke liye[e], aur ba'ze ruswáí aur
zillat i abadí ke liye[f].
3 Par ‖ ahl i dánish[g] falak kí cha-
mak ke mánind chamken̲ge[h], aur
we, jin kí koshish se bahutere sá-
diq hogaye[i], sitáron̲ kí mánind[k],
abad ul ábád tak.
4 Lekin tú, ai Dániel, in báton̲
ko band kar rakh[l], aur kitáb par
ák̲hir ke waqt tak[m] muhr kar
rakh[n]: bahutere idhar udhar dauṛ-
en̲ge, aur dánish ziyáda hogí.
5 ¶ Aur main̲ Dániel ne nazar kí,
aur kyá dekhtá hún̲, ki do aur
khaṛe the, ek, nahr ke kanáre kí
is taraf, dúsrá, nahr ke[o] kanáre
kí us taraf.
6 Aur ek ne us shak̲hs se, jo
kattán ká libás pahine thá[p], aur
nahr ke páníon̲ par thá, púchhá,
ki Ye 'ajáib chízen̲ kitní mud-
dat ke ba'd tamám hon̲gí[q]?
7 Aur main̲ ne suná, ki us shak̲hs
ne jo kattání poshák pahine thá,
jo daryá ke páníon̲ par thá, apná
dahná aur apná báyán̲ háth ásmán
kí taraf uṭhákar[r] us kí jo ha-
mesha jítá hai qasam kháí[s], aur
kahá, ki Ek muddat, aur mud-
daton̲, aur ádhí muddat[t] tak ra-
hen̲gí: aur jab wuh púrá kar chu-
kegá[u], aur muqaddas logon̲[x] ká
zor kho degá, ye sab chízen̲ púrí
hon̲gí.
8 Aur main̲ ne to suná, par na-
hín̲ samjhá; tab main̲ ne kahá,
Ai mere k̲hudáwand, in chízon̲ ká
anjám kyá hogá?
9 Us ne kahá, Ai Dániel, tú apní
ráh chalá já, ki ye báten̲ ák̲hir ke
waqt tak[y] band o sar ba muhr ra-
hen̲gí.
10 Aur bahut log pák kiye
jáen̲ge, aur sufed kiye jáen̲ge, aur
ázmáe jáen̲ge[z]; lekin sharír sha-
rárat karte rahen̲ge[a], aur sharír-
on̲ men̲ se koí na samjhegá, par
dánishwar samjhen̲ge[b].
11 Aur jis waqt se dáimí qurbání
le lí jáegí[c], aur wuh makrúh chíz
jo k̲haráb kartí hai barpá hogí,

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

[k] Dán. 8. 11, 24, 25.
[l] Dán. 9. 27.
‖ Yá, *na wuh jise 'auraten cháhtín mánegá.*
[m] 1 Tim. 4. 3.
[n] Yas. 14. 13. 2 Tas. 2. 4.
‖ 'Ibrání men, *Má'uzzím.*
† Yá, *muháfiz Iláhon ko.*
[o] 35 áyat.
[p] Hiz. 38. 4, 15. Muk. 9. 16.
[q] Yas. 21. 1. Zak. 9. 14.
[r] 10, 22 áyaten.
[s] Yas. 11. 14.
[t] Khur. 11. 8. Qáz. 4. 10.
[u] Zab. 48. 2. 16, 41 áyaten. 2 Tas. 2. 4.
[x] 2 Tas. 2. 8. Muk. 19. 20.
[a] Dán. 10. 13, 21.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

[b] Yas. 26. 20, 21. Yar. 30. 7. Mat. 24. 21. Muk. 16. 18.
[c] Khur. 32. 32. Zab. 56. 8. aur 69. 28. Hiz. 13. 9. Lúq. 10. 20. Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 13. 8.
[d] Rúm. 11. 26.
[e] Mat. 25. 46. Yúh. 5. 28, 29. A'am. 24. 15.
[f] Yas. 66. 24. Rúm. 9. 21.
‖ Yá, *we jo mu'allim hain.*
[g] Dán. 11. 33, 35.
[h] Ams. 4. 18. Mat. 13. 43.
[i] Ya'q. 5. 20.
[k] 1 Qur. 15. 41, 42.
[l] Dán. 8. 26. 9 áyat.
[m] Dán. 10. 1. 9 áyat.
[n] Muk. 10. 4. aur 22. 10.
[o] Dán. 10. 4.
[p] Dán. 10. 5.
[q] Dán. 8. 13.
[r] Ist. 32. 40. Muk. 10. 5, 6.
[s] Dán. 4. 34.
[t] Dán. 7. 25. aur 11. 13. Muk. 12. 14.
[u] Lúq. 21. 24. Muk. 10. 7.
[x] Dán. 8. 24.
[y] 4 áyat.
[z] Dán. 11. 35. Zak. 13. 9.
[a] Hús. 14. 9. Muk. 9. 20. aur 22. 11.
[b] Dán. 11. 33, 35. Yúh. 7. 17. aur 8. 47. aur 18. 37.
[c] Dán. 8. 11. aur 11. 31.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

ek hazár do sau nauwe din hon̲-
ge.
12 Mubárak wuh jo intizár kartá
hai, aur ek hazár tín sau paintís
roz tak átá hai.

13 Par tú apní ráh chalá já jab
tak ki waqt i ak̲hír[d] áwe: ki tú
chain karegá[e], aur apne hissa par
qáim rahegá[f] yahán̲ tak ki dinon̲
ká waqt ak̲hír áwe.

Peshtar MASÍH se, 534 ke qaríb.

[d] 9 áyat.
[e] Yas. 57. 2. Muk. 14. 13.
[f] Zab. 1. 5.

HU'SI'A NABI' KI' KITA'B.

785 ke qaríb.

I BA'B.

1 *Húsí'a qahr iláhí kí khabar deke jo díní aur rúhání zinákárí ke sabab se bhaṛká thá, Júmar ko jorú kartá, 4 aur us se Yazra'el, 6 aur Lo-ruhámah, 8 aur Lo-'ammí paidá hote. 10 Yahúdáh aur Isráel kí khabar hai ki apne mulk ko phiren̲ge.*

YAHU'DA'H ke bádsháh 'Uzzi-
yáh, aur Yútám, aur A'khaz,
aur Hizqiyáh ke aiyám men̲, aur
Isráel ke bádsháh Yúás ke beṭe
Yarubi'ám ke 'ahd men̲, KHU-
DA'WAND ká kalám Biarí ke beṭe
Húsí'a ko pahunchá.
2 KHUDA'WAND ke kalám ká shu-
rú', jo Húsí'a ke wasíle se áyá.
KHUDA'WAND ne Húsí'a ko far-
máyá, ki Já, aur ek zinákár 'aurat
aur ziná ke laṛke apne liye le[a];
kyún̲ki mulk ne baṛí zinákárí kí,
aur KHUDA'WAND ko chhoṛ diyá
hai[b].
3 Pas, us ne jákar Diblaim kí
beṭí Júmar ko liyá; wuh hámila
húí, aur beṭá janí.
4 Aur KHUDA'WAND ne use kahá,
ki Us ká nám ‖Yazra'el rakh; is
liye ki thoṛí muddat hai, aur main̲
Yáhú ke gharáne se Yazra'el ke
k̲hún ká badlá lún̲gá[c], aur Isráel
ke gharáne kí saltanat ko kho
dún̲gá[d].
5 Aur usí din aisá májará hogá,
ki main̲ Yazra'el kí wádí men̲
Isráel kí kamán toṛún̲gá[e].
6 ¶ Aur wuh phir hámila húí,
aur ek beṭí janí. Aur Ḳhudá ne
use farmáyá, ki Us ká nám ‖Lo-
ruhámah rakh; kyún̲ki main̲ Isráel
ke gharáne par phir rahm na ka-
rún̲gá[f], ‖par unhen̲ bilkull uṭhá
lejáún̲gá.
7 Lekin Yahúdáh ke gharáne
par rahm karún̲gá, aur unhen̲
KHUDA'WAND un ke Ḳhudá ke
wasíle se naját dún̲gá[g]; aur ka-
mán, aur talwár, aur laṛáí, aur

[a] Yún̲ Hús. 3. 1.
[b] Ist. 31. 16. Zab. 73. 27. Yar. 2. 13. Hiz. 23. 3, wag.
‖ Ya'ne, *Ḳhudá paráganda karegá.*
[c] 2 Sal. 10. 11.
[d] 2 Sal. 15. 10, 12.
[e] 2 Sal. 15. 29.
‖ Ya'ne, *Jis par rahm na húí.*
[f] 2 Sal. 17. 6, 23.
‖ Yá, *ki main̲ un ko bilkull mu'áf karún̲.*
[g] 2 Sal. 19. 35.

ghoṛon̲, aur sawáron̲ ke zor se un
ko naját nahín̲ dún̲gá[h].
8 ¶ Aur Lo-ruhámah ke dúdh ke
chhuṛáne ke ba'd wuh phir hámila
húí, aur ek beṭá janí.
9 Aur Ḳhudá ne farmáyá, ki Us
ká nám †Lo-'ammí rakh; kyún̲ki
tum mere log nahín̲ ho, aur main̲
tumhárá Ḳhudá nahín̲ hún̲gá.
10 ¶ Taubhí baní Isráel shumár
men̲ daryá kí ret ke dánon̲ kí
mánind hon̲ge[i], jo mápe nahín̲
játe, aur gine nahín̲ játe; aur
aisá wáqi'a hogá ki us jagah jahán̲
unhen̲ kahá gayá hai[k], ki Tum
mere log nahín̲ ho[l], us ke 'iwaz
men̲ kahá jáegá, Tum zinda
Ḳhudá ke farzand ho[m].
11 Aur baní Yahúdáh, aur baní
Isráel báham faráham hon̲ge, aur
apne liye ek sardár ṭhahráwen̲ge[n],
aur us sarzamín se nikal áen̲ge;
ki Yazra'el ká din 'azím hogá.

II BA'B.

1 *Logon̲ kí butparastí kí bábat. 6 Iláhí áfaten̲ jo us bá'is un par áwen̲gí. 14 Ḳhudá wa'da kartá ki main̲ un se phir mel karún̲gá.*

APNE bháíon̲ ko kaho, ‖'Ammí,
aur apní bahinon̲ ko, †Ru-
hámah.
2 Tum apní má se bahs karo,
bahs karo, kyún̲ki wuh merí jorú
nahín̲ hai[a], aur main̲ us ká k̲has-
am nahín̲ hún̲: wuh apní harám-
kárián̲ apní ánkhon̲ ke sámhne
se dúr kare[b], aur apní zinákárián̲
apní chhátíon̲ ke darmiyán se
nikále:
3 Na ho ki main̲ use nangá kar-
ún̲[c], aur us tarah biṭhláún̲ jis
tarah wuh us din jis din paidá húí
thí paṛí thí[d], aur us ko bayábán kí
tarah banáún̲[e], aur súkhí zamín
kí mánind karún̲, aur piyás se[f]
már ḍálún̲.
4 Aur us kí auládl par rahm na

[h] Zak. 4. 6. aur 9. 10.
† Ya'ne, *Merí qaum nahín̲.*
[i] Paid. 32. 12. Rúm. 9. 27, 28.
[k] Rúm. 9. 25, 26. 1 Pat. 2. 10.
[l] Hús. 2. 23.
[m] Yúh. 1. 12. 1 Yúh. 3. 1.
[n] Yas. 11. 12, 13. Yar. 3. 18. Hiz. 34. 23. aur 37. 16, —24.
‖ Ya'ne, *Merí qaum.*
† Ya'ne, *Jis ne rahm páyá.*
[a] Yas. 50. 1.
[b] Hiz. 16. 25.
[c] Yar. 13. 22, 26. Hiz. 16. 37, 39.
[d] Hiz. 16. 4.
[e] Hiz. 19. 13.
[f] 'Amús 8. 11, 13.

karúngá, is liye ki we ziná-záda
hain[g].
5 Kyúnki un kí má ne chhinálá
kiyá hai: [h] wuh jo unhen janí, us
ne zinákárí kí hai: is liye ki us
ne kahá hai, ki main apne dhagṛon
ká, jo mujh ko roṭí, aur pání, aur
ún, aur san, aur tel, aur sharbat
dete hain[i], píchhá karúngí.
6 ¶ Dekh, is sabab main terí
ráh ko kánṭon se band karúngá,
aur díwár bhí uṭháúngá[k], ki wuh
apne rasta na páwe.
7 Aur wuh apne dhagṛon ke
píchhe píchhe jáegí, par un ke ba-
rábar nahín pahunchegí; aur un
ko ḍhúnḍhegí, par nahín páwegí;
tab wuh kahegí, ki Main apne
pahle ḳhasam[l] pás phir jáúngí[m];
kyúnki merí wuh hálat is se jo ab
hai bihtar thí.
8 Kyúnki us ne na jáná[n], ki
main hí ne us ke taín anáj, aur
mai, aur tel diyá, aur us ke sone
aur rúpe ko, jis se unhon ne
Ba'al kí múraten banáín, afzúd
kiyá[o].
9 Is liye main phirkar áúngá,
aur waqt par apne anáj ko, aur
mausim par apní mai ko lúngá,
aur apní ún aur san, jo main ne
use diyá ki wuh us se apne nange-
pan ko chhipáwe, so pher lúngá[p].
10 Phir us kí shahwat-parastí ko
us ke dhagṛon ke áge fásh karún-
gá[q], aur koí us ko mere háth se
nahín chhuṛáwegá.
11 Aur us kí sárí ḳhushíon ko[r],
aur 'ídon ko, aur naye chánd ke
dinon, aur sabt ke dinon ko[s], aur
us kí sárí mu'aiyan majlison ko
mauqúf karúngá.
12 Aur main us ke angúr aur an-
jír ke un daraḳhton ko, jin kí bá-
bat us ne kahá hai, Mere 'áshiqon
ne mujhe in ihsánon ko baḳhshá
hai[t], barbád karúngá, aur jangal
banáúngá, aur janglí jánwar un
ko kháenge[u].
13 Aur main Ba'alím ke dinon
ká badlá, jin men us ne un ke liye
lubán jaláyá, aur wuh apne taín
kán kí bálíon se aur zewaron se
sajákar[x] apne 'áshiqon ke píchhe
gayí, aur mujhe bhúl gayí, lúngá,
ḲHUDAWAND farmátá hai.
14 ¶ Dekh, báwujúd us ke main
us ko moh lúngá, aur harchand
ki use bayábán men láún[y] tau-
bhí us se tasallí kí báten kahúngá.

Peshtar MASÍH se, 785 ke qaríb.

g Yúh. 8. 41.
h Yas. 1. 21. Yar. 3. 1, 6, 8, 9. Hiz. 16. 15, 16, wag.
i Yar. 44. 17. 8, 12 áyaten.
k Aiy. 3. 23. aur 19. 8. Nau. 3. 7, 9.
l Hiz. 16. 8.
m Hús. 5. 15. Lúq. 15. 18.
n Yas. 1. 3.
o Hiz. 16. 17, 18, 19.
p 3 áyat.
q Hiz. 16. 37. aur 23. 29.
r 'Amús 8. 10.
s 1 Sal. 12. 32. 'Amús 8. 5.
t 5 áyat.
u Zab. 80. 12, 13. Yas. 5. 5.
x Hiz. 23. 40, 42.
y Hiz. 20. 35.

15 Aur wahán se us ke tákistán
use dúngá, aur 'Akúr kí wádí[z]
bhí, táki wuh ummed ká darwáza
ho; aur wuh wahán gáyá karegí, jis
tarah jawání ke aiyám men kartí
thí[a], aur us din kí mánind, jis men
wuh Misr kí zamín se nikal áí[b].
16 Aur us din aisá hogá, ḲHU-
DAWAND farmátá hai, ki tú mujhe
‖ Íshí kahegí, aur phir ‖ Ba'alí na
kahegí.
17 Kyúnki Ba'alím ke nám ko us
ke munh se nikálúngá, aur we
phir kabhí un ke nám se mazkúr
na honge[c].
18 Aur main us din un ke liye
maidán ke wahshíon, aur hawá
ke parindon, aur zamín kí reng-
newálí chízon se ek 'ahd karún-
gá[d]; aur kamán, aur talwár, aur
laṛáí ko zamín men toṛ ḍálúngá[e],
aur aisá karúngá ki we amn o
amán ke sáth árám men leṭ já-
wen[f].
19 Aur tujhe apní abadí mange-
tar karúngá; hán, tujhe sadáqat
aur 'adálat, aur mihrbání, aur rah-
mat se apní mangetar karúngá.
20 Main tujhe wafádárí se apní
mangetar karúngá, aur tú ḲHU-
DAWAND ko pahchánegí[g].
21 Aur usí din aisá hogá, ki
main sunúngá, ḲHUDAWAND far-
mátá hai, main ásmán kí sunún-
gá, aur ásmán zamín kí sunegá[h];
22 Aur zamín anáj, aur mai, aur
tel kí sunegí, aur we Yazra'el kí
sunenge[i].
23 Aur main us ko zamín men
apne liye boúngá[k]; aur Lo-ruhá-
mah par rahm karúngá[l], aur Lo-
'ammí ko kahúngá, ki Tú merí
qaum hai[m]; aur we kahenge, Ai
mere Ḳhudá.

III BAB.

1 *Ek zániya alag baiṭhke takfír kartí hai,* 4 *aur us se mushábahat rakhtí húí Isráel kí hálat záhir kí játí, ki un ke bahál hojáne ke waqt tak we yún alag wírán rahenge.*

ḲHUDAWAND ne mujhe far-
máyá, ki Phir já, aur ek
'aurat se, jo us ke dost kí pi-
yárí hai[a], par ziná kartí hai[b],
muhabbat rakh, jis tarah se ki
ḲHUDAWAND baní Isráel se, jo
gair ma'búdon par nigáh karte
hain, aur kishmish kí chapátíán
cháhte hain, muhabbat rakhtá
hai.
2 So main ne us ko pandrah

Peshtar MASÍH se, 785 ke qaríb.

z Yash. 7. 26. Yas. 65. 10.
a Yar. 2. 2. Hiz. 16. 8, 22, 60.
b Ḳhur. 15. 1.
‖ Ya'ne, *Apná ḳhasam.*
‖ Ya'ne, *Apná Ḳhudáwand.*
c Ḳhur. 23. 13. Yash. 23. 7. Zab. 16. 4. Zak. 13. 2.
d Aiy. 5. 23. Yas. 11. 6, —9. Hiz. 34. 25.
e Zab. 46. 9. Yas. 2. 4. Hiz. 39. 9, 10. Zak. 9. 10.
f Ahb. 26. 5. Yar. 23. 6.
g Yar. 31. 33, 34. Yúh. 17. 3.
h Zak. 8. 12.
i Hús. 1. 4.
k Yar. 31. 27. Zak. 10. 9.
l Hús. 1. 6.
m Hús. 1. 10. Zak. 13. 9. Rúm. 9. 26. 1 Pat. 2. 10.
a Yar. 3. 20.
b Hús. 1. 2.

Peshtar MASÍH se, 785 ke qaríb.

rúpiye aur derh || gumr jau se apne liye mol liyá:
3 Aur us ko kahá, Tú mere liye bahut din tak baiṭhí rahegí[c]; tú harámkárí na karegí, na kisí mard kí hogí, aur main bhí tere liye yún hí rahúngá.
4 Kyúnki baní Isráel bahut din tak bagair bádsháh[d], aur bagair hákim, aur bagair qurbání, aur bagair but, aur bagair afúd[e], aur bagair tiráfím ke rahenge[f]:
5 Ba'd us ke baní Isráel phirenge, aur KHUDÁWAND apne Khudá ko[g], aur Dáúd apne bádsháh ko ḍhúnḍhenge[h]; aur ákhirí zamána men[i] we ḍarte húe KHUDÁWAND kí aur us kí mihrbání kí panáh lenge.

|| 'Ibrání men, homar.
c Isi. 21. 13.
d Hús. 10. 3.
e Khur. 28. 6.
f Qáz. 17. 5.
g Yar. 50. 4, 5. Hús. 5. 6.
h Yar. 30. 9. Hiz. 34. 23, 24. aur 37. 22, 24.
i Yas. 2. 2. Yar. 30. 24. Hiz. 38. 8, 16. Dán. 2. 28. Mík. 4. 1.

IV BÁB.

1 *Iláhí áfaten jo logon par áwengí un ke gunáhon ke sabab, 6 aur káhinon kí badkárí, 12 aur khász karke, un kí butparastí ke bá'is. 15 Nabí Yahúdáh ko nasíhat kartá, ki we Isráel kí baláen dekhke 'ibrat-pazír howen.*

780 ke qaríb.

AI baní Isráel, KHUDÁWAND ká kalám suno: kyúnki is sarzamín ke rahnewálon se KHUDÁWAND ká ek jhagrá hai[a], kyúnki mulk men na rástí, na rahmat, na Khudá-shinásí hai[b].
2 La'nat karne, aur jhúṭh bolne, aur khún, aur chorí, aur harámkárí karne ke siwá kuchh nahín hotá; we be-qaid húe, aur khún par khún hotá hai.
3 Is liye zamín mátam karegí[c], aur jo koí ki us men rahtá hai, aur maidán ke mawáshí aur hawá ke parinda, sab samet ná-tawán ho jáenge[d]; balki daryá kí machhliyán bhí nest ho jáengí.
4 Tis par bhí koí dúsre ke sáth bahs nahín kare, aur na koí use ilzám de, kyúnki tere log un ke mánind hain, jo káhinon se bahs karte hain[e].
5 Is liye tú din ko[f] gir paṛegá, aur tere sáth nabí bhí rát ko giregá, aur main terí má ko tabáh karúngá.
6 ¶ Mere log halák húe hain, is liye ki dánáí rakhte na the[g]; is wáste ki tú ne dánish se nafrat kí hai, main bhí tujh se nafrat karúngá, ki tú mere áge káhin nahín hogá: aur is liye ki tú ne apne KHUDÁWAND ke shar'a ko bhúlá hai, main bhí terí auláad ko bhúl jáúngá.

a Yas. 1. 18. aur 3. 13, 14. Yar. 25. 31. Hús. 12. 2. Mík 6. 2.
b Yar. 4. 22. aur 5. 4.
c Yar. 4. 28. aur 12. 4. Ámús 5. 16. aur 8. 8.
d Saf. 1. 3.
e Ist. 17. 12.
f Dekho Yar. 6. 4, 5. aur 15. 8.
g Yas. 5. 13.

7 Jaise we baṛhe waise unhon ne mere gunáh kiye[h]; is liye un kí hashmat ko ruswáí se badal ḍálúngá[i].
8 We mere logon kí khatiyat kháte hain, aur un kí badkárí se apná dil lagáte hain.
9 Pas jaisá logon ká hál, waisá káhinon ká hál hogá[k]: main un ke chalan kí sazá unhen dúngá, aur un ke kámon ká badlá un se lúngá.
10 We kháwenge, par ásúda nahín honge[l]; we ziná karenge, par auláad nahín baṛhegí; ki KHUDÁWAND kí farmánbardárí karne se báz áe hain.
11 Harámkárí aur mai aur nayí mai || dil kí dánish khotí hain[m].
12 ¶ Mere log apní lakṛí kí múrat se suwál karte hain[n]; un kí láṭhí un ko batá detí hai; kyúnki harámkárí kí rúh ne unhen gumráh kiyá hai[o], aur apne Khudá kí itá'at ko chhoṛke harámkárí karte hain.
13 Paháṛon kí choṭíon par we qurbáníán guzránte hain[p], aur ṭílon par lubán jaláte hain; aur balút, aur chinár, aur sháh-balút ke peṛ tale bhí; kyúnki un ke chhánw suháne hain: is sabab tumhárí beṭíán chhinálá karengí, aur tumhárí bahú zinákárí karengí[q].
14 Jab tumhárí beṭíán chhinálá karengí, aur tumhárí bahú zinákárí karengí, to main un ko sazá nahín dúngá; kyúnki we áp bhí qahbon ke sáth kináre játe hain, aur kasbíon ke sáth qurbáníán guzránte hain: is liye ye log, jo nádán hain, sazá páwenge[r].
15 ¶ Ai Isráel, harchand tú shahwat-parastí kare, taubhí aisá na howe ki Yahúdáh bhí gunahgár ho; tum Jiljál[s] men na áo, aur Bait-Awan[t] men na jáo, aur qasam na kháo, ki KHUDÁWAND jítá hai[u].
16 Kyúnki Isráel píchhe haṭ játá hai[x], us bachhiyá kí mánind jo píchhe haṭtí hai: ab KHUDÁWAND un ko kusháda jagah men barra kí tarah charáwegá.
17 Ifráím buton se mil gayá hai: use akelá chhoṛ do[y].
18 Jab we sharáb-khorí kar chuke, tab we bár bár ziná karte hain; us || ke sardár cháhte, ki un kí rú-siyáhí ho.

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.

h Hús. 13. 6.
i 1 Sam. 2. 30. Mal. 2. 9. Filip. 3. 19.
k Yas. 24. 2. Yar. 5. 31.
l Ahb. 26. 26. Mík. 6. 14. Haj. 1. 6.
|| 'Ibrání men, dil ko chhín lete hain.
m Yas. 28. 7. Dekho Wá'iz. 7. 7.
n Yar. 2. 27. Hab. 2. 19.
o Yas. 44. 20. Hús. 5. 4.
p Yas. 1. 29. aur 57. 5, 7. Hiz. 6. 13. aur 20. 28.
q Ámús 7. 17 Rúm. 1. 28.
r 1, 6 áyaten.
s Hús. 9. 15. aur 12. 11. Ámús 4. 4. aur 5. 5.
t 1 Sal. 12. 29. Hús. 10. 5.
u Ámús 8. 14. Saf. 1. 5.
x Yar. 3. 6. aur 7. 24. aur 8. 5. Zak. 7. 11.
y Mat. 15. 14.
|| 'Ibrání men, kí phariáṇ, Zab. 47. 9.

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.

19 Hawá ne use apne pankhon
se jakṛá[z], aur we apní qurbáníon
se sharminda honge[a].

V BAB.

1 *Bábat un iláhí baláon kí jo káhinon par aur logon par aur amíron par un ke gunáhon ke sabab se nit áwengí, 15 jab tak ki we tauba na karen.*

AI káhino, yih bát suno, aur
ai Isráel ke khándán, kán
dharo; aur ai bádsháh ke gha-
ráne, suno; kyúnki 'adálat tum-
hárí taraf mutawajjih hai, isliye
ki tum Misfáh par ek dám húe[a],
aur ek jál bhí jo Tabúr par bich-
háyá húá hai.
2 We jo bargashta húe zabíhon
ká ḍher lagáte hain[b]; par main
un sabhon ko tambíh dúngá.
3 Main Ifráím ko jántá hún[c],
aur Isráel bhí mujh se chhipá
nahín; kyúnki tú, ai Ifráím, ziná-
kárí kartá hai[d], aur Isráel álúda
hai.
4 Un ke kám unhen un ke Khu-
dá kí taraf rujú' hone nahín dete
hain; kyúnki zinákárí kí rúh un
ke andar hai[e], aur we Khuda-
wand kí parwá nahín rakhte.
5 Aur Isráel ká gurúr[f] us ke
munh par gawáhí detá hai; aur
Isráel aur Ifráím apní apní bad-
káríon men girenge; aur Yahú-
dáh bhí un ke sáth giregá.
6 We gallon aur bheṛon ko leke
Khudawand ko ḍhúnḍhte jáenge,
lekin nahín páwenge[g]; us ne áp
ko un se chhipáyá hai.
7 Unhon ne Khudawand ke
sáth be-wafáí kí[h]; kyúnki harám
bachcha un se paidá húe: ab, ek
mahíná bhar[i] unhen un ke bakh-
ron samet khá jáegá.
8 Jibi'ah men qarnáe bajáo, aur
Rámah men turhí[k]; Bait-Awan[l]
men pukáro[m], ki Ai Binyamín,
wuh terá píchhá kartá hai[n].
9 Tambíh ke din Ifráím wírán
hogá; Isráel ke firqon ke darmi-
yán, jo kuchh ki yaqínan howegá,
main ne záhir kiyá hai.
10 Yahúdáh ke sardár un ke
mánind húe, jo sarhadd ko sar-
káte hain[o]; main un par apná
qahr pání kí tarah unḍelúngá.
11 Ifráím mazlúm hotá hai, aur
balá se písá játá hai[p], is liye ki wuh
apní cháh se us hukm par chalá[q].
12 Is liye main Ifráím ká pa-

[z] Yar. 4. 11, 12. aur 51. 1.
[a] Yas. 1. 29. Yar. 2. 26.
[a] Hús. 6. 9.
[b] Yas. 29. 15.
[c] 'Amús 3. 2.
[d] Hiz. 23. 5, wag. Hús. 4. 17.
[e] Hús. 4. 12.
[f] Hús. 7. 10.
[g] Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Yúh. 7. 34.
[h] Yas. 48. 8. Yar. 3. 20. aur 5. 11. Hús. 6. 7. Mal. 2. 11.
[i] Zak. 11. 8.
[k] Hús. 8. 1. Yúel 2. 1.
[l] Yash. 7. 2. Hús. 4. 15.
[m] Yas. 10. 30.
[n] Qáz. 5. 14.
[o] Ist. 19. 14. aur 27. 17.
[p] Ist. 28. 33.
[q] 1 Sal. 12. 28. Mík. 6. 16.

ṭangá húngá, aur Yahúdáh ke
gharáne ke liye ghun húngá[r].
13 Aur Ifráím ne apní yih ran-
júrí dekhí, aur Yahúdáh ne apná
zakhm[s], tab Ifráím Asúr ko gayá
hai[t], aur ‖ Yárab bádsháh ko bulá
bhejá hai[u]; lekin wuh tum ko
sihhat de na saká, aur tumhárá
zakhm changá na kar saká.
14 Main Ifráím ke liye sher i
babar kí mánind[x], aur Yahúdáh
ke gharáne ke liye jawán sher kí
mánind húngá; main áp hí use
pháṛúngá, aur chalá jáúngá[y];
main use uṭhá le jáúngá, aur koí
na chhuṛáwegá.
15 ¶ Main rawána húngá, main
apne makán men phir jáke ra-
húngá, jab tak ki we ‖ apne ko gu-
nahgár na jánen[z], aur mere munh
ko na ḍhúnḍhen; we apní musíbat
men sawere mere tálib honge[a].

VI BAB.

1 *Nabí unhen nasíhat kartá ki we tauba karen.* 4 *Un kí kaj-dilí aur badkárí ke sabab wuh shikáyat kartá hai.*

AO, ham Khudawand kí taraf
phiren; kyúnki us ne pháṛá
hai[a], aur wuhí hamen changá ka-
regá[b]; us ne márá hai, aur wuhí
hamárá zakhm bándhegá.
2 Wuh do din ba'd hamen hayát
i táza bakhshegá[c], aur tísre din
men ham ko uṭhá khaṛá karegá,
aur ham us ke huzúr men zinda
rahenge.
3 Tab ham jánenge, agar Khu-
dawand ke pahchánne ke liye
ham pairauí karen[d]: subh kí má-
nind[e] us ke khurúj kí taiyárí hai,
aur barsát kí mánind[f] hamáre liye
us kí ámad hogí[g], pichhle menh kí
mánind, jo zamín ko tar kartá hai.
4 ¶ Ai Ifráím, main tujh se kyá
karún[h]? ai Yahúdáh, main tujh
se kyá karún? kyúnki tumhárí
nekí subh ke bádal kí mánind
hai[i], aur sahar ke os kí mánind
wuh játí rahtí hai.
5 Is liye main ne unhen nabíon
ke wasíle se tarásh ḍálá hai[k], aur
apne munh ke kalám se unhen
kushta kiyá hai[l]; terí baláen jo
áín, so bijlí kí mánind chalín.
6 Kyúnki main ne rahm cháhá[m],
aur qurbání na cháhí[n]; aur Khu-
dá-shinásí charháwon kí nisbat se
ziyáda talab kí[o].
7 Lekin unhon ne ‖ jaisá ádmíon
ká dastúr hai 'ahd se 'udúl kiyá

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.

[r] Ams. 12. 4.
[s] Yar. 30. 12.
[t] 2 Sal. 15. 19. Hús. 7. 11. aur 12. 1.
‖ Yá, *us mukhálif bádsháh ke pás.*
[u] Hús. 10. 6.
[x] Nau. 3. 10. Hús. 13. 7, 8.
[y] Zab. 50. 22.
‖ Yá, *siyásat na uṭháwen.*
[z] Ahb. 26. 40, 41. Yar. 29. 12, 13. Hiz. 6. 9. aur 20. 43. aur 36. 31.
[a] Zab. 78. 34.

780 ke qaríb.

[a] Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 6. Aiy. 5. 18. Hús. 5. 14.
[b] Yar. 30. 17.
[c] 1 Qur. 15. 4.
[d] Yas. 54. 13.
[e] 2 Sam. 23. 4.
[f] Aiy. 29. 23.
[g] Zab. 72. 6.
[h] Hús. 11. 8.
[i] Hús. 13. 3.
[k] Yar. 1. 10. aur 5. 14.
[l] Yar. 23. 29. 'Ibrán. 4. 12.
[m] 1 Sam. 15. 22. Wá'iz. 5. 1. Mík. 6. 8. Mat. 9. 13. aur 12. 7.
[n] Zab. 50. 8, 9. Ams. 21. 3. Yas. 1. 11.
[o] Yar. 22. 16. Yúh. 17. 3.
‖ Yá, *A'dam kí tarah.*

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.

hai[p]; unhon ne wahán mujh se
be-wafáí kí hai[q].
8 Jili'ád[r] jo hai, so badkáron kí
bastí hai, aur khúnrezí se álúda.
9 Jis tarah se ḍakaiton ke gol
kisí ádmí kí ghát men lagte hain,
us hí tarah káhinon kí jamá'at[s]
Sikm kí ráh men qatl kartí játí
hai; hán, we ján bújhke badkárí
karte hain.
10 Main ne ek haulnák chíz Isráel
ke gharáne men dekhí[t]: wahán
Ifráím kí zinákárí hai[u], aur Isráel
álúda húí.
11 Ai Yahúdáh, tere bhí dirau
karne ká waqt muqarrar húá[x]. Jis
waqt main ne apne logon ke asíron
ko phir pherá[y],

p Hús. 8. 1. q Hús. 5. 7. r Hús. 12. 11. s Yar. 11. 9. Hiz. 22. 25. Hús. 5. 1, 2. t Yar. 5. 30. u Hús. 4. 12, 13, 17. x Yar. 51. 33. Yúel 3. 13. Muk. 14. 15. y Zab. 126. 1.

VII BAB.

1 *Nabí un kí bahut tarah ke gunáhon ke sabab unhen malámat kartá.* 11 *Bábat qahr iláhí kí jo un par un kí riyákárí ke bá'is názil húá thá.*

780 ke qaríb.

JAB main Isráel ko changá
karne par thá, to Ifráím kí
badkárí aur Samrún kí sharárat
záhir húí: kyúnki we dagá karte
hain[a]; chor ghustá hai, aur ḍak-
aiton ká gol báhar lúṭtá hai.
2 We apne dil men nahín sochte,
ki mujhe un kí sárí sharáraten
yád hain[b]; ab un ke 'amalon ne
unhen áspás se gher liyá hai[c];
we mere munh ke sámhne hain[d].
3 We bádsháh ko apní badkárí
se, aur amíron ko apní darog-goí
se khush karte hain[e].
4 We sab ke sab zinákár hain[f],
aur us tanúr kí mánind hain, jise
nánbáí garm kartá hai, aur áṭá
gúndhke sustátá hai, aur ág phir
nahín bhaṛkátá jab tak ki khamír
uṭh na jáe.
5 Hamáre bádsháh ke din men
umará mai-noshí karke harárat
ke bá'is be-árám hain; wuh ṭhaṭ-
ṭhebázon ke sáth apná háth lambá
kartá hai.
6 Unhon ne apne dilon ko tanúr
kí mánind taiyár kiyá, aur we
ghát men lage húe hain: un ká
nánbáí sárí rát soyá kartá hai;
wuh subh ke waqt shu'aladár ág
kí mánind jaltá hai.
7 We sab ke sab tanúr kí má-
nind garm hain, aur apne qázíon
ko khá játe hain; un ke sáre
bádsháh[g] máre paṛe hain[h]; un
ke darmiyán koí na rahá jo merá
nám le[i].

a Hús. 5. 1. aur 6. 10. b Yar. 17. 1. c Zab. 9. 16. Ams. 5. 22. d Zab. 90. 8. e Rúm. 1. 32. f Yar. 9. 2.

Púrí húí 773 ke qaríb.

g Hús. 8. 4. h 2 Sal. 15. 10, 14, 25, 30. i Yas. 64. 7.

Peshtar MASÍH se, 780 ke qaríb.

8 Ifráím jo hai, gair qaumon
men shámil ho gayá[k]; Ifráím ek
chapátí hai, jo ulṭái na gayí.
9 Pardesí us kí tawánáí ko nigal
gaye[l], aur us ko khabar nahín;
aur jahán tahán us par sufed bál
bhí hogaye, par wuh nahín jántá.
10 Aur Isráel ká gurúr us ke
munh par gawáhí detá hai[m]: tis
par bhí we KHUDAWAND apne
Khudá kí taraf nahín phirte hain[n],
aur báwujúd is sáre hál ke us ko
nahín ḍhúnḍhte.
11 ¶ Ifráím us kabútar kí má-
nind hai[o] jo phúlá aur kach-dila
ho: we Misr ko pukárte hain,
Asúr ko játe hain[p].
12 Jab we jáenge, main un par
apná jál márúngá[q]; un ko hawá
ke parindon kí mánind níche utár-
úngá, aur main un ko tambíh
karúngá, chunánchi un kí jamá'at
ne suná hai[r].
13 Un par wáwailá hai! kyúnki
we mujh se bhág gaye; halákat un
par! ki we mujh se bágí húe:
harchand main hí ne unhen na-
ját dí[s], we mere haqq men jhúṭh
bole.
14 We apne apne bichhaune par
chilláte hain, par mujh ko dil se
nahín pukárte[t]; we anáj aur mai
ke liye to jam'a hote, par mujh se
bágí rahte hain.
15 Báwujúde ki main ne un ko
tarbiyat kiyá, aur un ke bázúon
ko zor bakhshá, taubhí we mere
haqq men bad-andeshí karte hain.
16 We phirte hain, par Haqq
Ta'álá kí taraf nahín[u]; we ṭeṛhí
kamán kí mánind hain[x]; un ke
amír un kí zubán kí gustákhí ke
sabab[y] talwár se giráe jáenge:
is se we Misr kí sarzamín men[z]
maskhara banenge.

k Zab. 106. 35. l Hús. 8. 7. m Hús. 5. 5. n Yas. 9. 13. o Hús. 11. 11. p Dekho 2 Sal. 15. 19. aur 17. 4. Hús. 5. 13. aur 9. 3. aur 12. 1. q Hiz. 12. 13. r Ahb. 26. 14, wag. Ist. 28. 15, wag. 2 Sal. 17. 13, 18. s Mík. 6. 4. t Aiy. 35. 9, 10. Zab. 78. 36. Yar. 3. 10. Zak. 7. 5. u Hús. 11. 7. x Zab. 78. 57. y Zab. 73. 9. z Hús. 9. 3, 6.

VIII BAB.

1, 12 *Logon ko khabar dí játí ki un kí be-díní ke sabab,* 5 *aur kháss karke butparastí ke sabab un par halákat áwegí.*

760 ke qaríb.

APNE ‖ munh se qarnáe lagá[a].
Wuh 'uqáb kí tarah[b] KHU-
DAWAND ke gharáne par ṭúṭtá
hai, kyúnki unhon ne mere 'ahd
se 'udúl kiyá, aur merí sharí'at
ke barkhiláf bagáwat kí[c].
2 We mujhe pukárenge[d], Ai mere
Khudá, ham baní Isráel tujhe pah-
chánte hain[e].
3 Isráel ne wuh chíz jo achchhí

‖ 'Ibrání men, *tálú.* a Hús. 5. 8. b Ist. 28. 49. Yar. 4. 13. Hab. 1. 8. c Hús. 6. 7. d Zab. 78. 34. Hús. 5. 15. e Tít. 1. 16.

hai phenk dí: dushman us ke
píchhe píchhe daurenge.
4 Unhon ne bádsháh muqarrar
kiye[f], par †merí taraf se nahín;
unhon ne sardáron ko ṭhahráyá
hai, aur main wáqif na thá: un-
hon ne apne rúpe aur apne sone
ke ma'búd banáe hain[g], tá ki we
nest kiye jáwen.
5 ¶ Ai Samrún, terá bachhṛá na-
frat-angez hai: merá gussa un
par bharká hai: kab tak yih pesh
jáegá, ki we pákíza na hojáenge[h]?
6 Kyúnki yih bhí Isráel hí se
thá: kárígar ne us ko banáyá
hai, is liye wuh Khudá nahín:
filhaqíqat Samrún ká bachhṛá
ṭukṛá ṭukṛá kiyá jáegá.
7 Isliye ki unhon ne hawá boí,
we girdbád lauenge[i]: un ká an-
kúrá na niklegá; na un kí bálon
ke lagne se dána paidá hogá; aur
agar paidá ho, to begáne log use
chaṭ kar jáenge[k].
8 Isráel niglá gayá[l]: ab we qau-
mon ke darmiyán us bartan kí
mánind honge, jo manzúr nahín
hotá[m].
9 Ki we Asúr ko uṭh gaye hain[n],
us gor-khar kí mánind[o] jo tanhá
rahtá hai; Ifráím ne 'áshiqon ko
kharchí dí hai[p].
10 So main bhí, agarchi unhon
ne qaumon ke darmiyán kharchí
dí hai, ab unhen jam'a karúngá[q],
aur we thoṛí sí muddat ba'd sar-
dáron ke bádsháh[r] ke bojh ke
sabab se gamgíní karenge.
11 Kyúnki Ifráím ne badkárí ke
liye bahut se mazbah banáe[s];
we mazbah bá'is the, jin se us kí
badkárí húí.
12 Main ne apní sharí'at ke
baṛe baṛe mazmún[t] us ke liye
likhe; par we ajnabí gine jate
hain.
13 We mere hadyon kí qurbá-
níon ke liye gosht chaṛháte hain,
aur kháte hain[u]; KHUDÁWAND un
ko qabúl nahín kartá[x]; ab wuh
un kí burái yád rakhegá, aur un
ke gunáhon kí unhen sazá degá[y]:
we Misr ko phir jáenge[z].
14 Isliye ki Isráel ne apne khá-
liq[a] ko farámosh kiyá hai[b], aur
butkhána banáe hain[c], aur Yahú-
dáh ne bahutse hasín shahr ábád
kiye, is sabab main un shahron
par ág bhejúngá, aur wuh un ke
mahallon ko khá jáegí[d].

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.
[f] 2 Sal. 15. 13, 17, 25, Salúm, Manáhim, Fiqahiyáh.
† 'Ibrání men, *mujh se.*
[g] Hús. 2. 8. aur 13. 2.
[h] Yar. 13. 27.
[i] Ams. 22. 8. Hús. 10. 12, 13.
[k] Hús. 7. 9.
[l] 2 Sal. 17. 6.
[m] Yar. 22. 28. aur 48. 38.
771 ke qaríb.
[n] 2 Sal. 15. 19.
[o] Yar. 2. 24.
[p] Yas. 30. 6. Hiz. 16. 33, 34.
[q] Hiz. 16. 37. Hús. 10. 10.
[r] Yas. 10. 8. Hiz. 26. 7. Dán. 2. 37.
[s] Hús. 12. 11.
[t] Ist. 4. 6, 8. Zab. 119. 18. aur 147. 19, 20.
[u] Yar. 7. 21. Zak. 7. 6.
[x] Yar. 14. 10, 12. Hús. 5. 6. aur 9. 4. 'Amús 5. 22.
[y] Hús. 9. 9. 'Amús 8. 7.
[z] Ist. 28. 68. Hús. 9. 3, 6. aur 11. 5.
[a] Yas. 29. 23. Afs. 2. 10.
[b] Ist. 32. 18.
[c] 1 Sal. 12. 31.
[d] Yar. 17. 27. 'Amús 2. 5.

IX BA'B.

Bábat Isráel kí shikasta-hálí aur un kí asírí kí, jo gunáh ke aur nij karke butparastí ke sabab húí thí.

AI Isráel, qaumon kí tarah
máre khushí ke mat phúl;
kyúnki tú ne ziná karke apne
Khudá ko chhoṛá hai[a], tujhe to
har ek khalíhán men kharchí pání
bhalí lagí[b].
2 Khalíhán aur kolhú un ko ser
nahín karenge[c], aur nayí mai us
men ghaṭ jáegí.
3 We KHUDÁWAND kí sarzamín
men[d] na basenge; lekin Ifráím
Misr ko phir jáegá[e], aur we Asúr[f]
men nápák chízen kháenge[g].
4 We mai ke hadya KHUDÁWAND
ke huzúr na guzránenge[h], aur un
ke zabíhen use pasand nahín áwen-
ge[i]; we un ke liye nauha-garon
kí roṭí ke mánind honge[k]; jitne
use kháenge, álúda honge; ky-
únki un kí roṭíán un kí ján ke
'iwaz[l] KHUDÁWAND ke ghar men
dákhil nahín hongí.
5 Tum jamá'at ke din[m], aur KHU-
DÁWAND kí 'íd ke din kyá karoge?
6 Dekh, we tabáhí ke bá'is chale
játe hain; Misr un ko sameṭegá[n],
Mamf un ko gáṛegá, gazna[o] un
kí chándí ke achchhe khazánon
ke wáris honge, khár un ke ḍeron
men ugenge.
7 Sazá ke din áe hain, intiqám ke
din áe hain; Isráel ma'lúm karegá;
nabí be-wuqúf hai, rúhání ádmí
díwána hai[p], terí baṛí badkárí aur
niháyat 'adáwat ke sabab se.
8 Ifráím mere Khudá kí taraf se
madad ká intizár kartá hai; nabí
apne sáre kaṭkanon men chiṛimár
ká jál hai; wuh apne Khudá ke
ghar men ek chiṛh hai.
9 Unhon ne áp ko Jibi'ah ke
aiyám[q] ke logon ke mánind nihá-
yat kharáb kiyá hai[r]; wuh un kí
sharárat yád karegá[s]; wuh un ke
gunáhon kí sazá degá.
10 Main ne Isráel ko angúron
kí mánind jo bayábán men hon
páyá; jaisá ki anjír ká pahlá paká
húá phal[t] jo pahle martaba lage[u],
waisá tumháre bápdádon ko dek-
há; lekin we Ba'al-Fagúr pás
gaye[x], aur us be-hayá ke liye[y] un-
hon ne áp ko alag kar diyá[z]; we
apne ma'shúq ke mánind makrúh
húe[a].
11 Ahl i Ifráím, so un kí shaukat

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.
[a] Hús. 4. 12. aur 5. 4, 7.
[b] Yar. 44. 17. Hús. 2. 12.
[c] Hús. 2. 9, 12.
[d] Ahb. 25. 23. Yar. 2. 7. aur 16. 18.
[e] Hús. 8. 13. aur 11. 5. Misr hí ko, so nahín, par aise mulk ko jo Misr ká sá burá bogá.
[f] 2 Sal. 17. 6. Hús. 11. 11.
[g] Hiz. 4. 13. Dán. 1. 8.
[h] Hús. 3. 4.
[i] Yar. 6. 20. Hús. 8. 13.
[k] Ist. 26. 14.
[l] Ahb. 17. 11.
[m] Hús. 2. 11.
[n] Hús. 7. 16 3 áyat.
[o] Yas. 5. 6. aur 32. 13. aur 34. 13. Hús. 10. 8.
[p] Hiz. 13. 3, wag. Mík. 2. 11. Saf. 3. 4.
[q] Qáz. 19. 22.
[r] Yas. 31. 6. Hús. 10. 9.
[s] Hús. 8. 13.
[t] Yas. 28. 4. Mík. 7. 1.
[u] Dekho Hús. 2. 15.
[x] Gin. 25. 3. Zab. 106. 28.
[y] Yar. 11. 13. Dekho Qáz. 6. 32.
[z] Hús. 4. 14.
[a] Zab. 81. 12. Hiz. 20. 8. 'Amús 4. 5.

Peshtar MASÍH se, 760 ke qaríb.

chiṛiyá kí mánind uṛ jáegí, yahán tak ki na janam, aur na rihm, aur na hámilagí hogí.

12 Agarchi we apne bachchon ko pálte[b], taubhí main un ko chhín lúngá, ki koí ádmíon ke darmiyán na rahe[c]: filhaqíqat un par wáwailá hogá[d], jis waqt main un ke pás se chalá jáún[e].

13 Ifráím ko main dekhtá hún ki wuh Súr kí tarah[f] nafís taráí men lagáyá húá hai; lekin Ifráím ká yih hál hogá, ki wuh apne bachchon ko jallád ke áge le jáegá[g].

14 Ai KHUDÁWAND, un ko de: tú unhen kyá degá?—unhen wuh peṭ de jo gir paṛe, aur we chhátíán jo khushk rahen[h].

15 Un kí sárí sharárat Jiljál[i] men hai; hán, wahán main un ká dushman húá; un kí badkáríon ke sabab se, main un ko apne ghar se nikál dúngá[k], aur phir un se muhabbat na rakhúngá: un ke sáre sardár gardankash hain[l].

16 Ifráím márá húá hai, un kí jaṛ súkh gayí, unhen phal na lagegá; aur agar un kí jorúán un se hámila hon, to main un ke peṭ ke 'azíz phal ko már ḍálúngá[m].

17 Merá Khudá un ko radd kar degá, is liye ki we us ke shanawá nahín húe: aur we qaumon ke bích áwára phirenge[n].

b Aiy. 27. 14.
c Ist. 28. 41, 62.
d Ist. 31. 17. 2 Sal. 17. 18. Hús. 5. 6.
e Dekho 1 Sam. 28. 15, 16.
f Dekho Hiz. 26, aur 27, aur 28 Abwáb.
g 16 áyat. Hús. 13. 16.
h Lúq. 23. 29.
i Hús. 4. 15. aur 12. 11.
k Hús. 1. 6.
l Yas. 1. 23.
m 13 áyat.
n Ist. 28. 64, 65.

X BÁB.

Nabí Isráel ko un kí bedíní aur butparastí ke sabab malámat kartá aur un ko dhamkátá bhí.

740 ke qaríb.

ISRÁEL ek achchhí phailí húí ták hai[a], jis men phal lagá; jaise us ke phal ziyáda hain waise hí us ne bahutse mazbah ta'mír kiye[b]: us kí zamín kí jaisí khúbí thí, unhon ne waisí hí achchhí múraten[c] banáín.

2 ‖ We do-dila hogaye[d]; ab un ke gunáh záhir honge: wuh un ke mazbáhon ko ḍháegá, aur un ke buton ko toṛegá.

3 Kyúnki ab we kahenge, ki Hamárá koí bádsháh nahín[e]; is sabab se ki ham KHUDÁWAND se nahín ḍare, to bádsháh hamáre liye kyá haregá?

4 We púch báten bolte hain, aur 'ahd bándhte hí jhúṭhí qasam kháte hain: is liye jaisá khashkhásh khet kí reghárion men[f], waisí balá ugtí hai.

5 Bait-Awan[g] kí bachhiyon[h] ke sabab se Samrún ke rahnewále ḍarenge; ki wahán ke log us par roenge, aur wahán ke ‖ káhin us ke bá'is kúdenge phirenge, hán, us kí shaukat[i] ke sabab, ki us men se játí rahí.

6 Use bhí Asúr men lejáke ‖ Yárab bádsháh[k] kí nazr karenge: Ifráím nidámat uṭháegá, aur Isráel apní mashwarat se khajil hogá[l].

7 Samrún jo hai, so us ká bádsháh us kaff ke mánind jo pání kí sath par ho phaṭ gayá[m].

8 Aur Awan ke únche makán[n], jo Isráel ká mujassim gunáh hain, ḍháe jáenge[o], aur un ke mazbahon par kánṭe aur úntkaṭáre úgenge[p]; aur we paháṛon ko kahenge, ki Hamen ḍhámpo, aur ṭílon ko, ki Ham par giro[q].

9 Ai ahl i Isráel, tum Jibi'ah ke dinon se[r] gunah karte áe: wahán we báqí rahe; kyá wuh laṛáí jo Jibi'ah men un shaitánbachchon se húí, un par na á paṛe[s]?

10 Merí murád hai ki main unhen sazá dún[t]; aur qaumen un par faráham hongí[u], jab main unhen un ke do gunáh ke liye sazá dúngá.

11 So Ifráím ek bachhiyá hai[x], jo sadhái gayí hai, aur galla ká kuchalná cháhtí hai; par main us kí achchhí gardan kí taraf guzar jáúngá: main Ifráím par sawár biṭháúngá; Yahúdáh hal jotegá, aur Ya'qúb us ke ḍhelon ko toṛ ḍálegá.

12 Apne hí liye rástbází men boo[y], aur rahmat karke lauo; banjar ko apne liye joto[z]; kyúnki yih wuh waqt hai ki KHUDÁWAND ko ḍhúnḍho jab tak ki wuh áwe, aur rástí ko tum par barsáwe.

13 Tum ne sharárat ká hal jotá, tum ne badkárí káṭí[a]; tum ne jhúṭh ke phal kháe; kyúnki tú ne apní ráh par, apne baháduron ke amboh par takiya kiyá.

14 Is sabab se tere logon men ek shor o shár barpá hogá, aur tere sáre qil'a ḍháe jáenge[b], jis tarah se Salman ne laṛáí ke din Bait-Arbel[c] ko ḍhá diyá; má apne bachchon par aisí kuchlí gayí ki wuh ṭukṛe hogayí[d].

15 Yún wuh tum se Baitel men

a Yar. 2. 21.
b Hús. 8. 11. aur 12. 11.
c Hús. 8. 4.
‖ 'Ibrání men, *Un ká dil baṭ gayá.*
d 1 Sal. 18. 21. Mat. 6. 24.
e Hús. 3. 4. aur 11. 5. Mík. 4. 9. 7 áyat.
f Dekho Ist. 29. 18. 'Amús 5. 7. aur 6. 12. A'am. 8. 23. 'Ibrán. 12. 15.
g Hús. 4. 15.
h 1 Sal. 12. 28, 29. Hús. 8. 5, 6.

Peshtar MASÍH se, 740 ke qaríb.

‖ 'Ibrání men, *Kamárim.* 2 Sal. 23. 5. Saf. 1. 4.
i 1 Sam. 4. 21, 22. Hús. 9. 11.
‖ Yá, *us mukhálif bádsháh.*
k Hús. 5. 13.
l Hús. 11. 6.
m 3, 15 áyaten.
n Hús. 4. 15.
o Ist. 9. 21. 1 Sal. 12. 30.
p Hús. 9. 6.
q Yas. 2. 19. Lúq. 23. 30. Muk. 6. 16. aur 9. 6.
r Hús. 9. 9.
s Dekho Qáz. 20.
t Ist. 28. 63.
u Yar. 16. 16. Hiz. 23. 46, 47. Hús. 8. 10.
x Yar. 50. 11. Mík. 4. 13.
y Ams. 11. 18.
z Yar. 4. 3.
a Aiy. 4. 8. Ams. 22. 8. Hús. 8. 7. Gal. 6. 7, 8.
b Hús. 13. 16.
c 2 Sal. 18. 34. aur 19. 13.
d Hús. 13. 16.

Peshtar MASÍH se, 740 ke qaríb.

tumhárí be-niháyat sharárat ke
sabab se kuchh karegá: sháh i
Isráel ek subh ko bilkull faná ho-
jáegá[e].

e 7 áyat.

XI BÁB.

1 *Bábat us ná-shukrí kí jo Isráel ne Khudá kí ni'amaton ke badle men us se kí thí.* 5 *Hukm iláhí se áfat jo us par áí.* 8 *Khudá kí rahmat jo un par húí.*

740 ke qaríb.
a Hús. 2. 15.
b Mat. 2. 15.
c Khur. 4. 22, 23.

JAB Isráel laṛká thá, main ne
us ko 'azíz rakhá[a], aur apne
beṭe ko [b] Misr se [c] buláyá.
2 Jab jab unhon ne un ko buláyá,
tabhí we un ke sámhne se bhágé;
unhon ne Ba'alím ke áge qurbá-
níán guzránín, aur taráshí húí

d 2 Sal. 17. 16. Hús. 2. 13. aur 13. 2.

múraton ke áge lubán jaláyá[d].
3 Main ne Ifráím ke háth pa-
kaṛke unhen pánw pánw chalná

e Ist. 1. 31. aur 32. 10, 11, 12. Yas. 46. 3.
f Khur. 15. 26.

sikhláyá[e]; lekin unhon ne na jáná
ki main hí ne unhen changá kiyá[f].
4 Main ne unhen insán kí ras-
síon se, aur muhabbat kí ḍoríon
se khínchá; main un ke haqq men
un kí mánind thá jo un kí gardan

g Ahb. 26. 13.
h Zab. 78. 25. Hús. 2. 8.

par se júá utárte[g], aur main ne
unhen khurák deke khiláí[h].
5 ¶ Wuh zamín i Misr men phir

i Dekho Hús. 8. 13. aur 9. 3.
k 2 Sal. 17. 13, 14.

nahín jáegá[i], par Asúr jo hai, us
ká bádsháh hogá, is liye ki we
phirne se inkár karte hain[k].

728 ke qaríb. Salmanasar ke khiráj-guzár hogaye.
l Hús. 10. 6.
m Yar. 3. 6, wag. aur 8. 5. Hús. 4. 16.

6 Talwár un ke shahron par
chaltí rahegí, aur un ke arbangon
ko káṭegí, aur un ko un kí mash-
waraton ke sabab nigal jáegí[l].
7 Aur mere log máil hain[m] ki
mujh se bargashtagí karen; bá-
wujúde ki unhon ne un ko buláyá
ki Haqq Ta'álá kí taraf phiren,
par kisí ne na cháhá ki use bu-

n Hús. 7. 16.

zurgí dewe[n].
8 Ai Ifráím, main tujh se ky-

o Yar. 9. 7. Hús. 6. 4.

únkar dast-bardár hoún[o]? ai Is-
ráel, main tujhe kyúnkar hawála
karke chhoṛ dún? main kyúnkar

p Paid. 14. 8. aur 19. 24, 25. Ist. 29. 23. Ámús 4. 11.

tujhe Adamah[p] kí mánind karún,
aur tujhe Zibíán kí mánind ba-
náún? dil merá mujh men pech
khátá hai; merí shafaqaten hara-

q Ist. 32. 36. Yas. 63. 15. Yar. 31. 20.

kat men áín[q].
9 Main apne qahr kí shiddat ke
mutábiq 'amal nahín karúngá;
main phir kadhí Ifráím ko halák
na karúngá; kyúnki main Khudá

r Gin. 23. 19. Yas. 55. 8, 9. Mal. 3. 6.

hún, aur insán nahín[r]; main tere
darmiyán ek wahíd quddús hún;
aur main qahr ke sáth nahín
áúngá.
10 We KHUDÁWAND kí pairauí
karenge, ki wuh sher i babar kí
tarah garjegá[s]; jab wuh garjegá,
tab wuh aulád pachchhim se[t] jald
áwegí;
11 We Misr se gauriyá kí tarah,
aur Asúr kí zamín se kabútar kí
mánind[u] jald áwenge, aur main
un ko un hí ke gharon men basá-
úngá[x], KHUDÁWAND farmátá hai.
12 Ifráím ne darog-goí se[y] aur
Isráel ke gharáne ne makkárí se
mujh ko gherá hai; par Yahúdáh
ab tak Khudá ke sáth chaltá hai,
aur ‖us Quddús ke pás wafádár
hai.

Peshtar MASÍH se, 740 ke qaríb.
s Yas. 31. 4. Yúel 3. 16. Ámús 1. 2.
t Zak. 8. 7.
u Yas. 60. 8. Hús. 7. 11.
x Khur. 28. 25, 26. aur 37. 21, 25.
y Hús. 12. 1.
‖ Yá, *pák logon ke sáth.*

XII BÁB.

1 *Nabí Ifráím, aur Yahúdáh, aur Ya'qúb ko tambíh detá.* 3 *Aglí ni'amaton ko yád diláke wuh unhen nasíhat kartá ki tauba karen.* 7 *Ifráím kí badkáríán gazab iláhí bhaṛkátí hain.*

IFRAI'M hawá par chartá hai[a],
aur púrabí hawá ke píchhe
dauṛtá hai: wuh roz roz ziyáda
jhúṭh boltá, aur zulm kartá hai:
we Asúríon se 'ahd o paimán
karte hain[b], aur tel Misr men
pahuncháyá játá hai[c].

725 ke qaríb.
a Hús. 8. 7.
b 2 Sal. 17. 4. Hús. 5. 13. aur 7. 11.
c Yas. 30. 6. aur 57. 9.

2 KHUDÁWAND ká Yahúdáh ke
sáth ek jhagṛá bhí hai[d], aur
Ya'qúb ko jaise us ke kám hain
waisí sazá de degá; us ke fi'alon
ke muwáfiq us ko siyásat karegá.
3 ¶ Us ne rihm men apne bháí
kí eṛí pakṛí[e], aur wuh apne zor se
Khudá ke sáth kushtí laṛá[f];
4 Hán, wuh Firishta ke sáth
kushtí laṛá, aur gálib áyá; wuh
royá, aur us ne us se minnat kí;
us ne use Baitel[g] men páyá, aur
wahán wuh hamáre sáth ham-ka-
lám húá;

d Hús. 4. 1. Mík. 6. 2.
e Paid. 25. 26.
f Paid. 32. 24, wag.
g Paid. 28. 12, 19. aur 35. 9, 10, 15.

5 Ya'ne, KHUDÁWAND, Rabb ul
afwáj; YAHOWÁH us ká yádgár
hai[h].
6 Pas, tú apne Khudá kí taraf
phir[i]; nekí aur rástí ko hifz kar,
aur hamesha apne Khudá ká
ummedwár rah[k].
7 ¶ ‖Kan'án jo hai, so us ke
háth men dagá kí tarázú hai[l];
wuh chhal ko dost rakhtá hai.
8 Ifráím to kahtá hai, ki Hán,
main daulatmand hún, aur main
ne bahutsá mál páyá[m]: merí sárí
mashaqqaton men we koí zabúní
jo gunáh ho mujh men nahín pá-
wenge.
9 Tis par bhí main zamín i Misr
se KHUDÁWAND terá Khudá hún[n];
hanoz main tujh ko khaimon men

h Khur. 3. 15.
i Hús. 14. 1. Mík. 6. 8.
k Zab. 37. 7.
‖ Yá, *Wuh ek saudágar hai.*
l Ams. 11. 1. Ámús 8. 5.
m Zak. 11. 5. Muk. 3. 17.
n Hús. 13. 4.

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.

’ídí aiyám ke dastúr par ba-
sáúngá [o].
10 Main ne to nabíon kí ma’ri-
fat se kahá hai [p], aur bahutse
ilhám kiye hain, aur main ne
nabíon ‖ ko darmiyán deke bahut-
sí tashbíhen dikháín.
11 Yaqínan Jili’ád men badkárí
hai [q]: we yaqínan barí batálat
hain: hán, we Jiljál [r] men bailon
ko qurbání karte hain; un ke
mazbah bhí khet kí regháríon ke
túdon ke mánind bahut hain [s].
12 Aur Ya’qúb Arám kí sarza-
mín men bhág gayá [t]; hán, Isráel
jorú kí khátir naukar baná; wuh
zauja ke liye garariyá húá [u].
13 Ek paigambar kí ma’rifat
se [x] KHUDÁWAND ne Isráel ko Misr
se báhar nikálá, aur paigambar
se wuh mahfúz rahá.
14 Ifráím ne bare sakht gazab-
angez kám kiye [y]: is liye us ká
KHUDÁWAND us ká khún us ke
úpar chhoregá, aur us kí malá-
mat [z] ko us par phir dálegá [a].

o Ahb. 23. 42, 43. Naham. 8. 17. Zak. 14. 16.
p 2 Sal. 17. 13.
‖ ’Ibrání men, *ke hath se.*
q Hús. 5. 1. aur 6. 8.
r Hús. 4. 15. aur 9. 15. ’Amús 4. 4. aur 5. 5.
s Hús. 8. 11. aur 10. 1.
t Paid. 28. 5. Ist. 26. 5.
u Paid. 29. 20, 28.
x Khur. 12. 50, 51. aur 13. 3. Zab. 77. 20. Yas. 63. 11. Mík. 6. 4.
y 2 Sal. 17. 11,—18.
z Dán. 11. 18.
a Ist. 28. 37.

XIII BÁB.

1 *Ifráím kí shaukat butparastí ke sabab se miṭ játí.* 5 *Un kí be-murúwatí ke sabab qahr iláhí un par partá.* 9 *Khudá ká ek wa'da hotá ki wuh un par rahm karegá.* 15 *Bagáwat ke sabab áfaten jo un par áti thín.*

725 ke qaríb.

JIS waqt Ifráím kámp kámpkar
bolá, wuh Isráel ke darmi-
yán sarfaráz húá: par jab Ba’al
hí se gunahgár húá, wuh mar
gayá [a].
2 Aur ab we gunáh par gunáh
karte játe hain; unhon ne apní
chándí kí dhálí húí múraten apne
liye banáín [b], aur apní fahmíd ke
mutábiq but taiyár kiye, jo sab
ke sab kárígaron ke kám hain:
we un ke haqq men kahte hain,
ki Jo koí qurbání guzráne, so
bachhron kí machchhían lewe [c].
3 Is liye we sahar ke abr kí má-
nind honge, aur subh ke os kí
mánind [d], jo jald játí rahtí hai;
aur bhúsí kí tarah [e], jo bagúle ke
sáth khalíhán par se uṛái játí hai;
aur us dhúnwen kí mánind honge
jo dúd-kash se niklá chalá játá
hai.
4 Lekin main Misr kí zamín se
KHUDÁWAND terá Khudá hún [f];
tú mere siwá kisí ma’búd ko mat
ján: is liye ki mere siwá koí aur
naját denewálá nahín hai [g].
5 ¶ Main ne bayábán men [h], us

a 2 Sal. 17. 16, 18. Hús. 11. 2.
b Hús. 2. 8. aur 8. 4.
c 1 Sal. 19. 18.
d Hús. 6. 4.
e Dán. 2. 35.
f Yas. 43. 11. Hús. 12. 9.
g Yas. 43. 11. aur 45. 21.
h Ist. 2. 7. aur 32. 10.

sarzamín men jahán barí khushk-
sálí húí [i], terí khabar lí.
6 Jaise un kí khurish thí waise
we ser húe [k]: we ser húe, aur un
ke dil men ghamand samáyá; is
sabab we mujhe bhúl gaye [l].
7 Is liye main un ke liye sher i
babar kí mánind húngá [m]; us
tendúá ke mánind jo ráh men
baiṭhá ho, main un kí ghát men
lagá rahúngá [n].
8 Main us ríchh ke mánind jis
ke bachcha chhín liye gaye hon
un se do-chár húngá [o], aur un ke
dil ke parde ko pháṛúngá, aur
sherní kí tarah un ko wahán nigal
jáúngá; dashtí darinda un ko
pháṛenge.
9 ¶ Ai Isráel, tú ne apne taín
barbád kiyá hai [p]; par mujh hí se
terí kumak ho saktí hai [q].
10 Ab terá bádsháh kahán,*
táki wuh tujhe tere sáre shahron
men bacháwe [r]? aur tere qází
kahán? jin kí bábat tú kahtá thá,
ki Ek bádsháh aur umará mujhe
de [s].
11 Main ne apne gussa men
tujhe bádsháh diyá, aur apne
qahr se use uṭhá liyá [t].
12 Ifráím kí badkárí bándh
rakhí gayí, us ká gunáh zakhíra
hai [u].
13 Jannewálí ’aurat kí píren us
par áwengí [x]; wuh be-dánish far-
zand hai [y]; kyúnki us ko cháhiye
na thá, ki us jagah jahán se laṛke
nikalte hain der tak rahe [z].
14 Main unhen pátál ke qábú
se fidiya men lúngá [a]: main unhen
maut se chhuṛáúngá; ai maut,
main tere liye janjál húngá: ai
gor, main terí halákat hoúngá [b]:
pachhtáná merí ánkhon ke sámhne
se chhip jáegá [c].
15 ¶ Agarchi wuh apne bháíon
ke darmiyán farkhunda to hai [d],
par púrabí hawá áwegí [e]; KHU-
DÁWAND kí hawá bayábán se
uṭhegí, aur us ká sotá súkh jáegá,
aur us ká chashma khushk ho
jáegá: wuh sáre dil-chasp bartan-
on ká khazána lúṭ legá.
16 ‖ Samrún ujaṛ jáegí; kyúnki
us ne apne Khudá se bagáwat kí
hai [f]: we talwár se gir jáenge;
un ke laṛke dhakke kháte kháte
chaknáchúr hojáenge, aur un
kí peṭwálí ’auraten chírí pháṛí
jáengí [g].

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.

i Ist. 8. 15. aur 32. 10.
k Ist. 8. 12, 14. aur 32. 15.
l Hús. 8. 14.
m Nau. 3. 10. Hús. 5. 14.
n Yar. 5. 6.
o 2 Sam. 17. 8. Ams. 17. 12.
p Ams. 6. 32. Hús. 14. 1. Mal. 1. 9.
q 4 áyat.
* Sháh i Isráel Húsí’a us waqt qaid-khána men thá.
r Ist. 32. 38. Hús. 10. 3. 4 áyat.
s 1 Sam. 8. 5, 19.
t 1 Sam. 8. 7. aur 10. 19. aur 15. 22, 23. aur 16. 1. Hús. 10. 3.
u Ist. 32. 34. Aiy. 14. 17.
x Yas. 13. 8. Yar. 30. 6.
y Ams. 22. 3.
z 2 Sal. 19. 3.
a Yas. 25. 8. Hiz. 37. 12.
b 1 Qur. 15. 54, 55.
c Yar. 15. 6. Rúm. 11. 29.
d Dekho Paid. 41. 52. aur 48. 19.
e Yar. 4. 11. Hiz. 17. 10. aur 19. 12. Hús. 4. 19.
‖ Púrí húí, 721 ke qaríb.
2 Sal. 17. 6.
f 2 Sal. 18. 12.
g 2 Sal. 8. 12. aur 15. 16. Yas. 13. 16. Hús. 10. 14, 15. ’Amús 1. 13. Nahúm 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 725 ke qaríb.

XIV BAB.

1 *Nabí un̲hen̲ nasíhat kartá ki we tauba karen̲.*
4 *Ḳhudá un se waʼda kartá ki main̲ tumhen̲ ek barakat dún̲gá.*

AI Isráel, tú ḲHUDAWAND apne
Ḳhudá kí taraf phir[a]; ky-
ún̲ki tú apní badkárí ke sabab
gir gayá[b].
2 Tum kalima sáth leke ḲHUDA-
WAND kí taraf phiro, aur use
kaho, ki Sárí badkárí ko dúr kar,
aur hamen̲ ʼináyat se qabúl kar:
aur ham apne hon̲ṭhon̲ ke bachhṛe
nazr guzránen̲ge[c].
3 Asúr to hamen̲ naját nahín̲
degá[d]; ham ghoṛon̲ par sawár
nahín̲ hon̲ge[e]; apne háthon̲ ke
kámon̲ ko kabhí nahín̲ kahen̲ge,
ki Tum hamáre maʼbúd ho[f]; is
liye ki tujhí se yatím shafaqat
pátá hai[g].
4 ¶ Main̲ un kí bagáwaton̲ ko
mubaddal karún̲gá[h]: main̲ ku-
sháda-dilí se un ko piyár ka-
rún̲gá[i]; kyún̲ki merá gussa us
par se uṭh gayá hai.
5 Main̲ Isráel ke liye os kí
mánind hún̲gá[k]; wuh sosan kí
tarah phúlegá, aur Lubnán kí
tarah apní jaṛen̲ dauṛáegá.
6 Us kí ḍálíán̲ phailen̲gí, zaitún
ke daraḳht kí mánind[l] wuh
ḳhushnumá, aur Lubnán kí má-
nind ḳhushbú hogá[m].
7 Jo log ki us ke zer i sáya
rahte hain̲[n], we bahál hojáen̲ge,
we gehún̲ kí tarah hare bhare
hon̲ge, aur ták kí tarah phúṭ phúṭ
niklen̲ge; us kí ‖ ḳhushbú Lubnán
kí mai kí sí hogí.
8 Ifráím kahegá, ki Mujhe
buton̲ se phir kyá kám hai[o]?
main ne us kí suní hai[p], aur us
par nigáh karún̲gá; main̲ saro
ká hará daraḳht hún̲. Mere sabab
se tú baromand húá[q].
9 Dáná kaun hai, ki wuh yih
báten̲ samjhe[r]; aur ahl i dil
kaun hai, jo inhen̲ jáne? kyún̲ki
ḲHUDAWAND kí rahen̲ sídhí hain̲,
aur nek log un men̲ chalen̲ge;
par gunahgár un men̲ gir paṛ-
en̲ge[s].

[a] Hús. 12. 6. Yúel 2. 13.
[b] Hús. 13. 9.
[c] ʼIbrán. 13. 15.
[d] Yar. 31. 18, wag. Hús. 5. 13. aur 12. 1.
[e] Ist. 17. 16. Zab. 33. 17. Yas. 30. 2, 16. aur 31. 1.
[f] Hús. 2. 17. 8 áyat.
[g] Zab. 10. 14. aur 68. 5.
[h] Yar. 5. 6. aur 14. 7. Hús. 11. 7.
[i] Afs. 1. 6.
[k] Aiy. 29. 19. Ams. 19. 12.
[l] Zab. 52. 8. aur 128. 3.
[m] Paid. 27. 27. Gaz. 4. 11.
[n] Zab. 91. 1.
‖ Yá, *shuhrat.*
[o] 3 áyat.
[p] Yar. 31. 18.
[q] Yaʼq. 1. 17.
[r] Zab. 107. 43. Yar. 9. 12. Dán. 12. 10. Yúh. 8. 47. aur 18. 37.
[s] Ams. 10. 29. Lúq. 2. 34. 2 Qur. 2. 16. 1 Pat. 2. 7, 8.

YUʼEL NABIʼ KIʼ KITAʼB.

800 ke qaríb.

I BAB.

1 *Yúel chand iláhí áfaton̲ ká zikr karke logon̲ ko nasíhat kartá ki we un par liház rakhen̲,* 8 *aur mátam karen̲.* 14 *Un ko ubhártá ki nála karne ke waqt roza bhí rakhen̲.*

ḲHUDAWAND ká kalám, jo
Yúel bin Fatúel ko pa-
hun̲chá.
2 Ai búṛho, yih suno, aur zamín
ke sáre rahnewálo, kán dharo.
Kyá aisá kuchh tumháre aiyám
men̲, yá tumháre bápdádon̲ ke ʼahd
men̲ kabhí húá thá[a]?
3 Tum apní aulád se is ká taz-
kira karo[b], aur tumhárí aulád
apní aulád se, aur un kí aulád
apní nasl se tazkira karen̲.
4 Ki jo kuchh kamale se bachá,
use ṭiḍḍí ne kháyá hai[c]; aur jo
kuchh ṭiḍḍí se bachá, use ghun ne
kháyá; aur jo kuchh ki ghun se
bachá use kíṛe ne kháyá.
5 Ai matwálo, jágo, aur roo; ai
tum sab jo mai-noshí karte ho,
nayí mai ke liye chilláo, kyún̲ki
wuh tumháre mun̲h se chhín lí
gayí hai[d].
6 Is liye ki ek guroh merí sarza-
mín par chaṛh áí; we zoráwar aur
beshumár hain̲[e], aur un ke dánt
sher i babar ke dánt hain̲[f], aur
un kí ḍáṛhen̲ baṛe sher i babar kí
sí hain̲.
7 Us ne merí ták ko wírán kiyá
hai[g], mere anjír ke daraḳht ko
chhíl chhál kiyá; us ne use bilkull
noch khúṭke ḍál diyá; us kí
ḍálíán̲ sufed ho gayín̲.
8 ¶ Tum mátam karo[h], jis tarah
kunwárí apní jawání ke ḳhasam[i]
ke liye ṭáṭ pahine mátam kartí
hai.
9 Hadya aur tapáwan[k] ḲHUDA-
WAND ke ghar men̲ láná mauqúf
hogayá; káhin log, ḲHUDAWAND
ke ḳhidmat-guzár, rote hain̲.
10 Khet sunsán hogayá, zamín
rotí hai[l], ki galla ḳharáb hogayá;

[a] Yúel 2. 2.
[b] Zab. 78. 4.
[c] Ist. 28. 38. Yúel 2. 25.
[d] Yas. 32. 10.
[e] Yún̲ Ams. 30. 25, 26, 27. Yúel 2. 2, 11, 25.
[f] Muk. 9. 8.
[g] Yas. 5. 6.
[h] Yas. 22. 12.
[i] Ams. 2. 17. Yar. 3. 4.
[k] 13 áyat. Yúel 2. 14.
[l] Yar. 12. 11. aur 14. 2.

Peshtar MASÍH se, 800 ke qaríb.

nayí mai sharminda húí[m], raugan
murjhá gayá.
11 Ai khetí karnewálo, tum
ḳhijálat uṭháo[n]; ai tákistán ke
bágbáno, chilláo; gehúṉ aur jau
ke sabab se, kyúṉki maidán ke
taiyár khet máre paṛe.
12 Ták ḳhushk hogayí[o], anjír
ká daraḳht murjhá gayá; anár,
aur ḳhurma, aur seb ke daraḳht,
háṉ, maidán ke sáre daraḳht jhúrá
gaye, háṉ, baní Ádam ke dar-
miyán se ḳhushí murjhá gayí[p].
13 Ai káhino, apní kamareṉ
kaske mátam karo[q]; ai mazbah
kí ḳhidmat karnewálo, tum wá-
wailá karo; ai mere Ḳhudá ke
ḳhádimo, tum sárí rát ṭáṭ pahine
húe paṛe raho; kyúṉki hadya aur
tapáwan tumháre Ḳhudá ke ghar
se báz rakhe gaye[r].
14 ¶ Tum roza ke liye ek din
ko muqaddas karo[s], ‖ ta'tíl ke din
kí manádí karo[t]; buzurgoṉ ko,
aur zamín ke sáre rahnewáloṉ ko[u],
ḲHUDÁWAND apne Ḳhudá ke ghar
meṉ jam'a karo, aur ḲHUDÁWAND
ke áge nála karo,
15 Afsos is din ke bá'is[x]! ky-
úṉki ḲHUDÁWAND ká din nazdík
pahunchá[y], aur Qádir i mutlaq
kí taraf se halákat jo hotí, so us
kí mánind wuh áwegá.
16 Kyá hamárí ánkhoṉ ke
sámhne aisá nahíṉ ki ḳhurák na
rahí? háṉ, hamáre Ḳhudá ke ghar
meṉ farhat aur shádmání ká nám
na rahá[z]?
17 Bíj ḍheloṉ ke níche saṛ gaye,
khaliyán kí jágheṉ sunsán paṛí
haiṉ, khatte toṛ ḍále gaye; ky-
úṉki galla murjhá gayá.
18 Chaupáya kaisí áh márte
haiṉ[a], aur mawáshí ke galla gha-
bráe húe haiṉ; kyúṉki un ke
liye charágáh nahíṉ hai; háṉ,
bheṛoṉ ke galle bhí ḳharáb haiṉ.
19 Ai ḲHUDÁWAND, maiṉ tere
áge nála kartá húṉ[b]; kyúṉki ág
ne maidán kí charágáhoṉ ko jalá
diyá hai[c], aur shu'ala ne khet ke
sáre daraḳhtoṉ ko bhasam kar
diyá hai.
20 Dasht ke baháim bhí terí
taraf úpar tákte haiṉ[d]; kyúṉki
pání kí nadíáṉ súkh gayíṉ[e], aur ág
maidán kí charágáhoṉ ko khá
gayí.

m Yas. 24. 7. 12 áyat.
n Yar. 14. 3, 4.
o 10 áyat.
p Yas. 24. 11. Yar. 48. 33. Dekho Zab. 4. 7. Yas. 9. 3.
q Yar. 4. 8. 8 áyat.
r 9 áyat.
s 2 Taw. 20. 3, 4. Yúel 2. 15, 16.
‖ Yá, *báz rakhne ke din.*
t Ahb. 23. 36.
u 2 Taw. 20. 13.
x Yar. 30. 7.
y Yas. 13. 6, 9. Yúel 2. 1.
z Dekho Ist. 12. 6, 7. aur 16. 11, 14, 15.
a Hús. 4. 3.
b Zab. 50. 15.
c Yar. 9. 10. Yúel 2. 3.
d Aiy. 38. 41. Zab. 104. 21. aur 145. 15.
e 1 Sal. 17. 7. aur 18. 5.

II BÁB.

1 Nabí Saihún par yih jatátá ki Ḳhudá kí
'adálateṉ dahshatnák haiṉ. 12 Un ko chitá
detá ki we tauba kareṉ. 15 Wuh hukm
detá ki ek roza rakhá jáwe, 18 aur unheṉ
yaqín dilátá ki aisá karke tum barakat páoge.
21 Wuh Saihún ko dilásá detá hai, is yaqín
par ki use hál meṉ barakateṉ milengí aur
áyanda meṉ bhí.

SAIHUN meṉ turhí phúnko[a],
mere muqaddas paháṛ par
chhoṭí baṛí áwáz se phúnko[b]; sar-
zamín ke sáre rahnewále kámpeṉ;
kyúṉki ḲHUDÁWAND ká din chalá
átá hai, háṉ, á hí pahunchá hai[c];
2 Andherí aur táríkí ká din[d],
abr i siyáh aur ghan-ghor ká din,
jis tarah se ki subh kí roshní pa-
háṛoṉ par paṛtí hai, ek qaum baṛí
aur zoráwar[e], ki waisí áge bhí
kabhí nahíṉ húí[f], aur barsoṉ tak
pusht dar pusht hargiz nahíṉ hogí.
3 Un ke áge áge ek ág hai jo
khá letí hai[g], aur un ke píchhe
píchhe ek shu'ala hai jo jalátá
játá hai; un ke áge zamín bág i
'Adan kí mánind hai[h], aur un ke
píchhe ek wírán bayábán hai[i];
háṉ, un se kuchh nahíṉ bachtá.
4 Un kí namúd ghoṛoṉ kí kí
sí namúd hai[k], aur sawároṉ kí
mánind dauṛte haiṉ.
5 Paháṛoṉ kí choṭíoṉ par rath-
oṉ ke haṛhaṛáne ke mánind we
phándte haiṉ[l]; ág i sozán kí
mánind jo dhaṛ dhaṛ jaltí, aur
bádh ko khá letí hai; we ek zorá-
war qaum kí tarah[m], jo laṛáí ke
liye saff bándhe, musta'idd haiṉ.
6 Un ke rú ba rú log tharthará-
wenge; háṉ, sab ká munh kálá
hogá[n].
7 We pahlawánoṉ kí mánind
dauṛenge, jangí jawánoṉ kí tarah
díwár par chaṛh jáenge; aur har
ek apní apní ráh chalá jáegá, aur
we apne saff ko na toṛenge.
8 We ek dúsre ko nahíṉ ṭhe-
lenge; har koí apní apní ráh chalá
jáegá; aur agar talwár par gireṉ,
taubhí zaḳhmí na honge.
9 We shahr ke darmiyán idhar
udhar dauṛenge, díwár par phánd-
enge, gharoṉ par chaṛh jáenge,
choroṉ kí tarah[o] khiṛkíoṉ se
ghusenge[p].
10 Un ke áge zamín kámpegí[q],
ásmán thartharáenge, súraj aur
chánd tárík ho jáenge, sáre si-
tára apní roshní dene se báz
áwenge[r].

Peshtar MASÍH se, 800 ke qaríb.

a Yar. 4. 5. 15 áyat.
b Gin. 10. 5, 9.
c Yúel 1. 15. 'Abad. 15. Saf. 1. 14, 15.
d 'Amús 5. 18, 20.
e Yúel 1. 6. 5, 11, 25 áyaten.
f Khur. 10. 14.
g Yúel 1. 19, 20.
h Paid. 2. 8. aur 13. 10. Yas. 51. 3.
i Zak. 7. 14.
k Muk. 9. 7.
l Muk. 9. 9.
m 2 áyat.
n Yar. 8. 21. Nau. 4. 8. Nahúm 2. 10.
o Yúh. 10. 1.
p Yar. 9. 21.
q Zab. 18. 7.
r Yas. 13. 10. Hiz. 32. 7. 31 áyat. Yúel 3. 15. Mat. 24. 29.

11 Aur Ḳhudáwand apne lash-
kar ke áge[s] apní áwáz sunáegá[t],
ki us kí lashkargáh bahut baṛí
hai; kyúṉki wuh zoráwar hai[u], jo
us ke hukm ko anjám kartá hai;
kyúṉki Ḳhudáwand ká din ba-
hut baṛá aur niháyat ḳhaufnák
hai[x]: kaun us kí bardásht kar
saktá hai[y]?
12 ¶ So ab bhí, Ḳhudáwand
farmátá hai, tum apne sáre dil se
roza rakh rakhke aur mátam aur
zárí kar karke merí taraf phiro[z]:
13 Aur apne dil ko pháṛo[a] na
ki apne kapṛoṉ ko[b], aur Ḳhu-
dáwand apne Ḳhudá kí taraf mu-
tawajjih hoo; kyúṉki wuh mihrbán
aur rahím hai[c], qahr karne meṉ
dhímá hai, aur fazl meṉ baṛá hai;
14 Kaun jántá hai, ki wuh báz
áwegá, aur pachhtáwegá[d], aur
apne píchhe ek barakat[e] chhoṛ
jáegá, Ḳhudáwand apne Ḳhudá
ke liye ek ḳhurdaní hadya aur ek
tapáwan[f] jo ho.
15 ¶ Saihún meṉ turhí phúnko[g],
aur ek din ko roza ke liye mu-
qaddas ṭhahráo, aur muqaddas
jamá'at kí manádí karo[h].
16 Tum logoṉ ko jam'a karo,
jamá'at ko muqaddas karo[i]; búṛh-
oṉ ko ikaṭṭhe karo[k], laṛkoṉ ko aur
shírḳhwároṉ ko faráham karo[l];
dulhá apní koṭhrí se, aur dulhin
apne ḳhalwatḳháne se nikal jáe[m].
17 Káhin log, Ḳhudáwand ke
ḳhádim, sáyabán aur qurbángáh
ke darmiyán royá kareṉ[n], aur ka-
heṉ, ki Ai Ḳhudáwand, apne logoṉ
kí ri'áyat kar, aur apní mírás kí
ihánat rawá na rakh[o]; aisá na
ho, ki gair qaumeṉ un par hu-
kúmat kareṉ; we qaumoṉ ke
darmiyán káhe ko kaheṉ, ki Un
ká Ḳhudá kahán hai[p]?
18 ¶ Us waqt Ḳhudáwand ko
apní zamín par gairat áwegí[q],
aur wuh apne logoṉ par shafaqat
karegá[r].
19 Balki Ḳhudáwand apne lo-
goṉ ko jawáb degá, aur un se
kahegá, ki Dekho, maiṉ tumháre
liye anáj, aur mai, aur tel bhej-
úṉgá[s], ki tum log us se ser hoge;
aur maiṉ phir tum ko gair qau-
moṉ meṉ ruswá na karúṉgá:
20 Lekin uttar ke lashkar[t] ko
tum se dúr karúṉgá[u], aur use
súkhí wírán zamín meṉ hánk
dúṉgá; us kí agáṛí púrab ke sa-

Peshtar Masíh se, 800 ke qaríb.

s 25 áyat.
t Yar. 25. 30. Yúel 3. 16. 'Amús 1. 2.
u Yar. 50. 34. Muk. 18. 8.
x Yar. 30. 7. 'Amús 5. 18. Saf. 1. 15.
y Gin. 24. 23. Mal. 3. 2.
z Yar. 4. 1. Hús. 12. 6. aur 14. 1.
a Zab. 34. 18. aur 51. 17.
b Paid. 37. 34. 2 Sam. 1. 11. Aiy. 1. 20.
c Ḳhur. 34. 6. Zab. 86. 5, 15. Yún. 4. 2.
d Yash. 14. 12. 2 Sam. 12. 22. 2 Sal. 19. 4. 'Amús 5. 15. Yún. 3. 9. Saf. 2. 3.
e Yas. 65. 8. Haj. 2. 19.
f Yúel 1. 9, 13.
g Gin. 10. 3. 1 áyat.
h Yúel 1. 14.
i Ḳhur. 19. 10, 22.
k Yúel 1. 14.
l 2 Taw. 20. 13.
m 1 Qur. 7. 5.
n Hiz. 8. 16. Mat. 23. 35.
o Ḳhur. 32. 11, 12. Ist. 9. 26,—29.
p Zab. 42. 10. aur 79. 10. aur 115. 2. Mík. 7. 10.
q Zab. 1. 14. aur 8. 2.
r Ist. 32. 36. Yas. 60. 10.
s Dekho Yúel 1. 10. Mal. 3. 10, 11, 12.
t Yar. 1. 14.
u Dekho Ḳhur. 10. 19.

mundar meṉ hogí[x], aur us kí
pichháṛí pachchhim ke samundar
meṉ[y], aur us kí badbú uṭhegí,
aur us kí gandagí chaṛhegí, ki us
ne baṛe baṛe kám kiye.
21 ¶ Ai zamín, mat ḍar; ḳhush
o ḳhurram rah; kyúṉki Ḳhudá-
wand baṛe baṛe kám karegá.
22 Ai dashtí bahímo, hirásán
mat ho[z]; kyúṉki maidán kí cha-
rágáh sabz hotí hai, aur daraḳht
apná phal detá hai[a], anjír aur ták
‖ apní ḳhúbí namúd karte haiṉ.
23 Pas, ai Saihún kí aulád, tum
ḳhush hoo, aur Ḳhudáwand apne
Ḳhudá meṉ ḳhurramí karo[b]; ky-
úṉki us ne aglí barsát i'atidál se
tumheṉ baḳhshí, aur wuh tum-
háre liye bárish bhejegá[c], wuhí
aglí aur pichhlí barsát[d] jaise sá-
biq meṉ hotí thí.
24 Aur khalíhán gehúṉ se bhar
jáeṉge, aur sáre kolhú mai aur
tel se labrez hoṉge.
25 Aur un barasoṉ ke hásilát
ko, jinheṉ ṭiḍḍí[e], aur ghun, aur
kíṛe aur kamale ne, ya'ne, us baṛí
fauj ne[f], jis ko maiṉ ne tumháre
darmiyán bhejá thá, kháyá hai, so
tumheṉ pher dúṉgá.
26 Aur tum firáwání se kháoge,
aur ser hoge[g], aur Ḳhudáwand
apne Ḳhudá ke nám kí, jis ne tum
se 'ajáib sulúk kiye, sitáish ka-
roge; aur mere log hargiz sharm-
inda nahíṉ hoṉge.
27 Aur tum jánoge[h], ki maiṉ
Isráel ke darmiyán húṉ[i], aur maiṉ
Ḳhudáwand tumhárá Ḳhudá húṉ,
aur ki dúsrá koí nahíṉ[k]; aur mere
log kabhí sharminda nahíṉ hoṉge.
28 ¶ Aur is ke ba'd aisá hogá[l],
ki maiṉ apní Rúh ko sáre bashar
par ḍhálúṉgá[m], aur tumháre beṭe
beṭíáṉ[n] nubúwat kareṉge[o], aur
tumháre búṛhe ḳhwáb dekheṉge,
aur tumháre jawán royateṉ.
29 Balki maiṉ unhíṉ dinoṉ meṉ
apní Rúh ko gulámoṉ aur laun-
ḍíoṉ par ḍhálúṉgá[p].
30 Aur maiṉ ásmánoṉ aur zamín
par 'ajáib qudrateṉ záhir ka-
rúṉgá[q], ya'ne, lahú, aur ág, aur
dhúṉweṉ ke sutún.
31 Súraj andherá, aur chánd lahú
hojáegá[r], peshtar us ke ki Ḳhudá-
wand ká baṛá aur ḳhaufnák din
á pahunche[s].
32 Aur aisá hogá, ki jo koí
Ḳhudáwand ká nám legá, so na-

Peshtar Masíh se, 800 ke qaríb.

x Hiz. 47. 18. Zak. 14. 8.
y Ist. 11. 24.
z Yúel 1. 18, 20.
a Zak. 8. 12. Dekho Yúel 1. 19.
‖ 'Ibrání meṉ, *apná zor.*
b Yas. 41. 16. aur 61. 10. Hab. 3. 18. Zak. 10. 7.
c Ahb. 26. 4. Ist. 11. 14. aur 28. 12.
d Ya'q. 5. 7.
e Yúel 1. 4.
f 11 áyat.
g Ahb. 26. 5. Zab. 22. 26. Dekho Ahb. 26. 26. Mík. 6. 14.
h Yúel 3. 17.
i Ahb. 26. 11, 12. Hiz. 37. 26, 27, 28.
k Yas. 45. 5, 21, 22. Hiz. 39. 22, 28.
l Yas. 44. 3. Hiz. 39. 29. A'am. 2. 17.
m Zak. 12. 10. Yúh. 7. 39.
n A'am. 21. 9.
o Yas. 54. 13.
p 1 Qur. 12. 13. Gal. 3. 28. Qul. 3. 11.
q Mat. 24. 29. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 11, 25.
r Yas. 13. 9, 10. Yúel 3. 1, 15. 10 áyat. Mat. 24. 29. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 25. Muk. 6. 12.
s Mal. 4. 5.

Peshtar MASÍH se, 800 ke qaríb.

ját páwegá[t]; ki Saihún ke pahár
par[u], aur Yarúsalam men, jaisá ki
KHUDÁWAND ne farmáyá hai, un
báqí logon ke sáth[x] jinhen KHU-
DÁWAND buláwegá, we, jo chhuṛáe
húe hain, honge.

III BÁB.

1 *Un áfaton kí bábat jo Khudá kí taraf se us ke logon ke dushmanon par partí hain.* 9 *Khudá kí marzí hai ki aisí áfaton ke wasíle se us ká háth pahcháná jáwe.* 19 *Us barakat kí bábat jise wuh apní kalísiye ko detá.*

AUR dekh, unhín dinon men,
aur usí waqt men, ki jab
Yahúdáh aur Yarúsalam ke así-
ron ko phir láúngá[a],
2 Tab sárí qaumon ko bhí ikaṭ-
ṭhá karúngá[b], aur unhen Yahú-
safat kí wádí[c] men le áúngá, aur
wahán un par, merí guroh aur merí
mírás Isráel ke liye, jinhen unhon
ne qaumon ke darmiyán pará-
ganda kiyá, aur merí zamín ko
ápas men bánṭ liyá, hujjat sábit
karúngá[d].
3 Hán, unhon ne mere logon par
qur'a ḍálá[e], aur ek kasbí ke badle
ek laṛká diyá, aur mai ke liye ek
laṛkí bechí, tá ki we píwen.
4 Phir tumhen mujh se kyá kám
hai, ai Súr o Saidá, aur Filistíon
kí sárí nawáhí[f]? kyá tum mujh
ko badlá doge[g]? aur agar doge,
to main wuhín fauran tumhárá
badlá tumháre sir par phir phenk
márúngá.
5 Kyúnki tum ne merá rúpá aur
merá soná le liyá hai, aur merí
latíf aur nafís chízen lejáke apní
haikalon men rakhín;
6 Aur tum ne Yahúdáh aur Ya-
rúsalam kí auláḍ ko Yúnáníon ke
háth bechá hai, táki unhen un ke
des se áwára karo.
7 Dekho, main un ko us jagah
se, jahán tum ne bechá hai, uṭhá
láúngá[h], aur tumhárá badlá tum-
háre sir par ḍálúngá;
8 Aur tumháre beṭon aur tum-
hárí beṭíon ko bhí baní Yahúdáh
ke háth bechúngá, aur we un ko
Sabáíon[i] ke háth, jo dúr mulk men
rahte hain[k], bechenge; kyúnki
KHUDÁWAND ne yih farmáyá hai.
9 ¶ Is bát kí gair qaumon ke
darmiyán manádí karo; Laṛáí kí
taiyárí karo, pahlawánon ko be-
dár karo, sáre jangí jawán házir
hon, aur chaṛhne áwen[l]:
10 Apne hal kí phálon ko pítke

t Rúm. 10. 13.
u Yas. 46. 13. aur 59. 20. 'Abad. 17. Rúm. 11. 26.
x Yas. 11. 11, 16. Yar. 31. 7. Mík. 4. 7. aur 5. 3, 7, 8. Rúm. 9. 27. aur 11. 5, 7.
a Yar. 30. 3. Hiz. 38. 14.
b Zak. 14. 2, 3, 4.
c 2 Taw. 20. 26. 12 áyat.
d Yas 66. 16. Hiz. 38. 22.
e 'Abad. 11. Nahúm 3. 10.
f 'Amús 1. 6, 9.
g Hiz. 25. 15, 16, 17.
h Yas. 43 5, 6. aur 49. 12. Yar. 23. 8.
i Hiz. 23. 42.
k Yar. 6. 20.
l Dekho Yas. 8. 9, 10. Yar. 46. 3, 4. Hiz. 38. 7.

talwáren banáo, aur hansúon ko
pítke bhále[m]: ná-tawán insán
kahe, ki Main zoráwar hún[n].
11 Ai gair qaumo, tum apne ko
jam'a karo, aur chale áo[o]; aur
cháron taraf se apne taín ikaṭṭhá
karo: ai KHUDÁWAND, aisá kar ki
tere pahlawán[p] wahán utar jáwen.
12 Gair qaumen jágen, aur Ya-
húsafat kí wádí[q] men áwen; ky-
únki main wahán julús karúngá,
táki cháron taraf kí gair qaumon
kí 'adálat karún[r].
13 Hansúá lagáo[s], kyúnki khet
pak gayá hai[t]: áo, tale utro, ki
kolhú lab á lab húá hai[u], aur sáre
hauz labrez hain; kyúnki un kí
sharárat 'azím hai.
14 Guroh par guroh faisala kí
wádí[x] men hai: kyúnki KHUDÁ-
WAND ká din faisala kí wádí men
án pahunchá[y].
15 Súraj aur chánd andhere ho
jáenge[z], aur sitára apní roshní
bakhshne se báz áwenge.
16 Aur KHUDÁWAND Saihún men
se na'ra máregá[a], aur Yarúsalam
men se apní áwáz buland haregá,
aur ásmán o zamín kámpenge[b]:
lekin KHUDÁWAND apne logon kí
panáhgáh[c], aur baní Isráel ká
muhkam qil'a hogá.
17 So tum jánoge, ki main KHU-
DÁWAND tumhárá Khudá hún[d], jo
Saihún ke apne muqaddas pahár[e]
par rahtá hún; so us waqt Yarú-
salam bhí muqaddas hogá, aur
begáne log kabhí us ke darmiyán
nahín guzrenge[f].
18 ¶ Aur usí din aisá hogá, ki
pahároṇ par se nayí mai ṭapkegí,
aur ṭílon par se dúdh kí ek naddí
bahegí[g], aur Yahúdáh kí sárí
nahren bahte pání se bhar jáengí[h];
aur KHUDÁWAND ke ghar se ek
chashma járí hogá[i], aur Sittim kí
wádí[k] ko seráb karegá.
19 Misr ek wírána hogá[l], aur
Adúm ek sunsán bayábán bane-
gá[m], us zulm ke sabab, jo unhon
ne baní Yahúdáh par kiyá; ki un-
hon ne un ke mulk men be-guná-
hon ko khún kiyá.
20 Lekin Yahúdáh sadá rahe-
gá[n], aur Yarúsalam bhí pusht dar
pusht.
21 Kyúnki main un ká khún,
jinhen main ne pák na kiyá thá,
so pák karúngá[o]; ki KHUDÁWAND
Saihún men bastá hai[p].

Peshtar MASÍH se, 800 ke qaríb.

m Dekho Yas. 2. 4. Mík. 4. 3.
n Zak. 12. 8.
o 2 áyat.
p Zab. 103. 20. Yas. 13. 3.
q 2 áyat.
r Zab. 96. 13. aur 98. 9. aur 110. 6. Yas. 2. 4. aur 3. 13. Mík. 4. 3.
s Mat. 13. 39. Muk. 14. 15, 18.
t Yar. 51. 33. Hús. 6. 11.
u Yas. 63. 3. Nau. 1. 15. Muk. 14. 19, 20.
x 2 áyat.
y Yúel 2. 1.
z Yúel 2. 10, 31.
a Yar. 25. 30. Yúel 2. 11. 'Amús 1. 2.
b Haj. 2. 6.
c Yas. 51. 5, 6.
d Yúel 2. 27.
e Dán. 11. 45. 'Abad. 16. Zak. 8. 3.
f Yas. 35. 8. aur 52. 1. Nahúm 1. 15. Zak. 14. 21. Muk. 21. 27.
g 'Amús 9. 13.
h Yas. 30. 25.
i Zab. 46. 4. Hiz. 47. 1. Zak. 14. 8. Muk. 22. 1.
k Gin. 25. 1.
l Yas. 19. 1, wag.
m Yar. 49. 17. Hiz. 25. 12, 13. 'Amús 1. 11. 'Abad. 10.
n 'Amús 9. 15.
o Yas. 4. 4.
p Hiz. 48. 35. 17 áyat. Muk. 21. 3.

'AMU'S NABI' KI' KITA'B.

Peshtar MASÍH se, 787.

I BA'B.

1 *'Amús un iláhí áfatoṉ kí ḵhabar detá jo Arám par,* 6 *aur Filistíoṉ par,* 9 *aur Súr par,* 11 *aur Adúm par,* 13 *aur 'Ammún par áyá cháhtí thíṉ.*

TAQU'A[a] ke charwáhoṉ meṉ[b]
se 'Amús kí ilhámí báteṉ, jo
us ne Yahúdáh ke bádsháh 'Uzzi-
yáh ke aiyám meṉ[c], aur Isráel ke
bádsháh Yarubi'ám[d] bin Yúás ke
'asr meṉ, Isráel kí bábat, bhauṉ-
chál ke áne se[e] do baras áge,
dekhíṉ.
2 Aur us ne kahá, ki Ḵhudá-
wand Saihún meṉ na'ra má-
regá[f], aur Yarúsalam meṉ se
apní áwáz buland karegá; aur
gaḍariyoṉ kí bastíáṉ roeṉgí, aur
Karmil kí choṭí[g] súkh jáegí.
3 Ḵhudáwand yúṉ farmátá hai,
ki Dimishq[h] ke tín gunáhoṉ ke
liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ us
ko bin sazá diye na rahúṉgá;
kyúṉki unhoṉ ne Jili'ád ko goyá
khalíhán meṉ lohe ke hathyároṉ
se kúṭ ḍálá hai[i]:
4 Pas, maiṉ Hazáel ke ghar
meṉ ek ág bhejúṉgá, wuh Bin-
hadad ke mahalloṉ ko khá jáegí[k].
5 Aur maiṉ Dimishq ke aṛbange
ko toṛúṉgá[l], aur ‖Buq'at i Awan
ke rahnewáloṉ ko, aur us ko,
jo Bait-'Adan ke ghar ká 'asá
liye húe hai, káṭ ḍálúṉgá; aur
Arám ke log asír hoke Qír ko[m] já-
eṉge[n], Ḵhudáwand farmátá hai.
6 ¶ Ḵhudáwand yúṉ farmátá
hai, ki 'Azah[o] ke tín gunáhoṉ ke
liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ
use bin sazá diye na rahúṉgá;
kyúṉki we sáre asíroṉ ko pakaṛke
le gaye haiṉ, ki unheṉ Adúm ke
hawála kareṉ[p]:
7 Pas, maiṉ 'Azah kí shahr-
panáh par ek ág bhejúṉgá[q], jo us
ke mahalloṉ ko khá jáegí:
8 Aur Ashdúd ke ‖ rahnewáloṉ
ko, aur us ko, jo Asqalún ká
'asá liye húe hai, káṭ ḍálúṉgá[r];
aur apne háth ko 'Aqrún par
pherke chaláúṉgá[s], aur Filistíoṉ
ke báqí log nest ho jáeṉge[t], Ḵhu-
dáwand Yahowah farmátá hai.

[a] 2 Sam. 14. 2. 2 Taw. 20. 20.
[b] 'Amús 7. 14.
[c] Hús. 1. 1.
[d] 'Amús 7. 10.
[e] Zak. 14. 5.
[f] Yar. 25. 30. Yúel 3. 16.
[g] 1 Sam. 25. 2. Yas. 33. 9.
[h] Yas. 8. 4. aur 17. 1. Yar. 49. 23. Zak. 9. 1.
[i] 2 Sal. 10. 33. aur 13. 7.
[k] Yar. 17. 27. aur 49. 27. 7, 10, 12 áyateṉ. 'Amús 2. 2, 5.
[l] Yar. 51. 30. Nau. 2. 9.
‖ Yá, *Awan kí wádí meṉ.*
[m] 'Amús 9. 7.
[n] Púrí húí, 2 Sal. 16. 9.
[o] 2 Taw. 28. 18. Yas. 14. 29. Yar. 47. 4, 5. Hiz. 25. 15. Saf. 2. 4.
[p] 2 Taw. 21. 16, 17. Yúel 3. 6. 9 áyat.
[q] Yar. 47. 1.
‖ 'Ibrání meṉ, *rahnewále ko.*
[r] Saf. 2. 4. Zak. 9. 5, 6.
[s] Zab. 81. 14.
[t] Yar. 47. 4. Hiz. 25. 16.

9 ¶ Ḵhudáwand yúṉ farmátá
hai, ki Súr[u] ke tín gunáhoṉ ke
liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ use
bin sazá diye na rahúṉgá; ky-
úṉki unhoṉ ne sáre asíroṉ ko
Adúm ke hawála kiyá[x], aur birá-
darí ke 'ahd ko yád nahíṉ kiyá:
10 Pas, maiṉ Súr kí shahr-panáh
par ek ág bhejúṉgá, jo us ke ma-
halloṉ ko khá jáegí[y].
11 ¶ Ḵhudáwand yúṉ farmátá
hai, ki Adúm[z] ke tín gunáhoṉ ke
liye, háṉ, chár ke sabab maiṉ
use bin sazá diye na rahúṉgá;
kyúṉki us ne talwár pakaṛke[a]
apne bhái[b] ko ragedá, aur sárí
rahm-dilí ko chhoṛ diyá; aur us
ká gussa hamesha pháṛtá rahá[c],
aur wuh apne gussa ko sadá rakh
chhoṛtá thá:
12 Pas, maiṉ Taiman par ek ág
bhejúṉgá[d], aur wuh Busrah ke
mahalloṉ ko khá jáegí.
13 ¶ Ḵhudáwand yúṉ farmátá
hai, ki Baní 'Ammún[e] ke tín gu-
náhoṉ ke liye, háṉ, chár ke sabab
maiṉ use bin sazá diye na ra-
húṉgá; is liye ki unhoṉ ne Jili'ád
kí hámila 'auratoṉ ká peṭ chák
kiyá[f], táki apní sarhaddeṉ baṛ-
háweṉ[g]:
14 Pas, maiṉ Rabbah[h] kí shahr-
panáh par ek ág bhaṛkáúṉgá, jo
us ke mahalloṉ ko khá jáegí, aur
us jang ke din na'ra hogá[i], aur
us ándhí ke din girdbád uṭhegí:
15 Aur un ká bádsháh, balki
wuh apne amíroṉ ke sáth asír
hoke jáegá[k], Ḵhudáwand far-
mátá hai.

II BA'B.

1 *Bábat Ḵhudá ke qahr kí jo Moáb par,* 4 *aur Yahúdáh par,* 6 *aur Isráel par bharká thá.* 9 *Ḵhudá un par shikáyat kartá hai ki unhoṉ ne ná-shukrí kí thí.*

KHUDA'WAND yúṉ farmátá
hai, ki Moáb[a] ke tín gu-
náhoṉ ke liye, háṉ, chár ke sabab
maiṉ use bin sazá diye na ra-
húṉgá; kyúṉki us ne Adúm ke
bádsháh kí haḍḍíoṉ ko jalákar
chúná banáyá hai[b]:
2 Pas, maiṉ Moáb par ek ág

Peshtar MASÍH se, 787.

[u] Yas. 23. 1. Yar. 47. 4. Hiz. 26, aur 27, aur 28, Abwáb. Yúel 3. 4, 5.
[x] 2 Sam. 5. 11. 1 Sal. 5. 1. aur 9. 11,—14.
6 áyat.
[y] 4, 7 áyateṉ, wag.
[z] Yas. 21. 11. aur 34. 5. Yar. 49. 8, wag. Hiz. 25. 12, 13, 14. aur 35. 2, wag. Yúel 3. 19. 'Abad. 1, wag. Mal. 1. 4.
[a] 2 Taw. 28. 17.
[b] Paid. 27. 41. Ist. 23. 7. Mal. 1. 2.
[c] Hiz. 35. 5.
[d] 'Abad. 9, 10.
[e] Yar. 49. 1, 2. Hiz. 25. 2. Saf. 2. 9.
[f] Hús. 13. 16.
[g] Yar. 49. 1.
[h] Ist. 3. 11. 2 Sam. 12. 26. Yar. 49. 2. Hiz. 25. 5.
[i] 'Amús 2. 2.
[k] Yar. 49. 3.
[a] Yas. 15, aur 16, Abwáb. Yar. 48, Báb. Hiz. 25. 8. Saf. 2. 8.
[b] 2 Sal. 3. 27.

Peshtar MASÍH se, 787.

bhejúngá, aur wuh Qaryút[c] ke
mahallon ko khá jáegí; aur Moáb
us shor-shár ke darmiyán na'ra
márte[d] aur turhí phúnkte hí
mar jáegá:
3 Aur main qází ko us ke dar-
miyán hí káṭ ḍálúngá, aur us ke
sáre amíron ko us ke sáth qatl
karúngá[e], KHUDÁWAND farmátá
hai.
4 ¶ KHUDÁWAND yún farmátá
hai, ki Yahúdáh ke tín gunáhon
ke liye, hán, chár ke sabab main
use bin sazá diye na rahúngá;
is liye ki unhon ne KHUDÁWAND
kí sharí'at ko haqír jáná, aur us
ke hukmon ko hifz nahín kiyá[f],
aur un ke un ‖ butlánon[g] ne, jin
kí pairauí un ke bápdádon ne kí[h],
un ko gumráh kiyá hai:
5 So main Yahúdáh par ek ág
bhejúngá, aur wuh Yarúsalam ke
mahallon ko khá jáegí[i].
6 ¶ KHUDÁWAND farmátá hai,
ki Isráel ke tín gunáhon ke liye,
hán, chár ke sabab main use bin
sazá diye na rahúngá; is liye
ki unhon ne chándí leke sádiq ko
bechá, aur ek jorá júte par ek
miskín ko bech ḍálá hai[k];
7 We us gard kí bhí jo miskínon
ke sir par howe lálach rakhte
hain, aur garíbon ko un kí ráh se
phiráte hain[l]; aur ek mard aur
us ká báp donon ek hí chhokrí se
hambistar hote hain[m], ki mere
muqaddas nám ko nápák karen[n]:
8 Aur we har mazbah ke pás[o] un
kapron par jo girwí hain[p] leṭte
hain; aur apne buton ke gharon
men us mai ko, jo jarímána
lagáke unhon ne pái, píte hain.
9 ¶ Main ne to un ke áge
Amúríon ko nest kiyá hai[q], jin kí
bulandí saro kí bulandí ke bará-
bar thí, aur we balút ke darakht kí
misl mazbút the[r]; aur main ne
úpar se us ká mewa barbád kiyá,
aur tale se us kí jaren kátín[s].
10 Aur main tum ko Misr kí
zamín se nikál láyá[t], aur chális
baras tak bayábán men liye
phirá[u], táki tum Amúríon kí
zamín ko apní mírás men leo.
11 Aur main ne tumháre beṭon
men se nabí, aur tumháre jawá-
non men se nazír[x] barpá kiye.
Kyá yih sach nahín, ai baní Isráel?
KHUDÁWAND farmátá hai.
12 Lekin tum ne nazíron ko
mai piláí, aur nabíon ko tákíd se
kahá, ki Nubúwat mat karo[y].
13 Dekho, main tum ko tumhárí
jagah men is tarah dabáúngá, jis
tarah gárí dabátí hai jis ke úpar
bahutsí púlián ládí gayín.
14 Tab tez-raftár se bhágne kí
táqat játí rahegí, aur zoráwar apne
zor ko thámbh na sakegá[z], aur
bahádur apní ján ko nahín bachá-
wegá[a].
15 Aur kamán-khínchnewálá
khaṛá na rahegá, aur tez-qadam
apne ko na bacháwegá, aur wuh
jo ghoṛe par sawár ho apne taín
na chhuṛáwegá[b].
16 Aur usí din aisá hogá, ki
pahlawánon men se jo koí diláwar
hai, nangá nikal bhágegá, KHU-
DÁWAND farmátá hai.

III BÁB.

1 *Bábat us zarúrat kí jo paṛí thí ki Khudá Isráel par áfaten bheje.* 9 *Un ká ishtihár kiyá játá aur un ke sababon ká bhí bayán hotá.*

AI baní Isráel, yih bát suno, jo
KHUDÁWAND tumhárí bar-
bádí kí bábat farmátá hai, aur us
sárí qaum kí kharábí kí bábat,
jise main Misr kí zamín se nikal
láyá hún.
2 Us ne kahá, ki Zamín ke sáre
gharánon men se main ne sirf
tum se áshnái rakhí hai[a]: phir is
liye main tumhen tumhárí sárí
badkáríon kí sazá dúngá[b].
3 Agar do shakhs muttafiq-ur-
ráe na hon, to kyá ek sáth chal
sakenge?
4 Kyá sher i babar jangal men
garjegá, jab us ko shikár nahín
hai? aur agar jawán sher ne
kuchh nahín pakṛá ho, to kyá
wuh gár men se apní áwáz ko
buland karegá?
5 Kyá koí chiṛiyá zamín par
dám men phans saktí hai, jab us
ke liye dám nahín lagá ho? kyá
ádmí jab tak ki kuchh na kuchh
us ke háth charhe zamín par se
dám uṭhá letá hai?
6 Kyá shahr men turhí phúnkí
jáe, aur log ‖ na ḍaren? kyá koí
balá shahr par áwe, aur KHUDÁ-
WAND ne use na bhejá ho[c]?
7 Yaqínan Khudáwand YAHO-
WAH kuchh kám nahín karegá,
lekin wuh apná bhed apne khid-
mat-guzár nabíon par áshkárá
kartá hai[d].

Peshtar MASÍH se, 787.

[c] Yar. 48. 41.
[d] 'Amús 1. 14.
[e] Gin. 21. 17. Yar. 48. 7.
[f] Ahb. 26. 14, 15. Naham. 1. 7. Dán. 9. 11.
‖ 'Ibrání men, *jhúthon*.
[g] Yas. 28. 15. Yar. 16. 19, 20. Rúm. 1. 25.
[h] Hiz. 20. 13, 16, 18, 24, 30.
[i] Yar. 17. 27. Hús. 8. 14.
[k] Yas. 29. 21. 'Amús 8. 6.
[l] Yas. 10. 2. 'Amús 5. 12.
[m] Hiz. 22. 11.
[n] Ahb. 20. 3. Hiz. 36. 20. Rúm. 2. 24.
[o] Hiz. 23. 41. 1 Qur. 8. 10. aur 10. 21.
[p] Khur. 22. 26.
[q] Gin. 21. 24. Ist. 2. 31. Yash. 24. 8.
[r] Gin. 13. 28, 32, 33.
[s] Yas. 5. 24. Mal. 4. 1.
[t] Khur. 12. 51. Mík. 6. 4.
[u] Ist. 2. 7. aur 8. 2.
[x] Gin. 6. 2. Qáz. 13. 5.
[y] Yas. 30. 10. Yar. 11. 21. 'Amús 7. 12, 13. Mík. 2. 6.
[z] Yar. 9. 23. 'Amús 9. 1, wag.
[a] Zab. 33. 16.
[b] Zab. 33. 17.
[a] Ist. 7. 6. aur 10. 15. Zab. 147. 19, 20.
[b] Dekho Dán. 9. 12. Mat. 11. 22. Lúq. 12. 47. Rúm. 2. 9. 1 Pat. 4. 17.
‖ Yá, *ek sáth na dauren*.
[c] Yas. 45. 7.
[d] Paid. 6. 13. aur 18. 17. Zab. 25. 14. Yúh. 15. 15.

Peshtar MASÍH se, 787.

8 Sher i babar garajá hai[e]: kaun
hai jo na ḍaregá? Khudáwand
YAHOWAH ne farmáyá hai: kaun
hai, jo nubúwat nahín karegá[f]?
9 ¶ Tum Ashdúd ke mahallon
men, aur zamín i Misr ke ma-
hallon men manádí karo, aur
kaho, ki Samrún ke paháṛon par
apne ko jam'a karo, aur us baṛe
hangáma ko jo us ke bích hotá
hai, aur jaur o jafá ko jo us ke
darmiyán hain dekho.
10 Kyúnki, we nekí kar nahín
jánte[g], KHUDAWAND farmátá hai,
jo apne mahallon men zulm aur
ḍakaití ká ambár karte hain.
11 Is liye Khudáwand YAHOWAH
yún farmátá hai, ki Ek dushman
us sarzamín ko gher legá[h], aur
terí qúwat ko ḍhá degá ki tujh
men na rahe, aur tere mahall lúṭe
jáenge.
12 KHUDAWAND yún farmátá
hai, ki Jis tarah se gaṛariyá do
ṭangríán, yá kán ká ek ṭukṛá, sher
ke munh se ‖ chhín letá hai, wai-
sá hí baní Isráel, jo Samrún men
palang ke gosha men, aur Dimishq
men chárpáí par rahte hain, nikál
liye jáenge.
13 Tum log suno, aur Ya'qúb
ke gharáne ke áge gawáhí do,
Khudáwand YAHOWAH Rabb ul
afwáj farmátá hai.
14 Ki main jis din men Isráel
ke gunáhon kí sazá dúngá, usí
din men Baitel ke mazbahon ko
bhí dekh lúngá, aur mazbah ke
síng káṭe jáenge, aur zamín par
girenge.
15 Aur main us ghar ko jis men
járá káṭte[i], us ghar samet jahán
garmí men rahá karte[k] barbád
kar dúngá, aur we mahall jo 'ájí
hain[l], ḍháe jáenge, aur baṛe baṛe
makán ákhir honge, KHUDAWAND
farmátá hai.

e 'Amús 1. 2. f A'am. 4. 20. aur 5. 20, 29. 1 Qur. 9. 16.
g Yar. 4. 22.
h 2 Sal. 17. 3, 6. aur 18. 9, 10, 11.
‖ Yá, *chhuṛátá hai.*
i Yar. 36. 22.
k Qáz. 3. 20.
l 1 Sal. 22. 39.

IV BAB.

1 *Khudá Isráel ko is liye malámat kartá ki unhon ne bará zulm kiyá thá,* 4 *aur butparastí kí thí,* 6 *aur mutlaq isláh-pazír na húe.*

AI Basan kí gáeo[a], jo Samrún
ke kohistán men rahtí ho,
aur garíbon ko satátí ho, aur
miskínon ko kuchaltí ho, aur
apne málikon ko kahtí ho, ki Láo,
ham píen, so tum yih bát suno.
2 Khudáwand YAHOWAH ne apní
pákízagí kí qasam khái hai[b], ki
Dekho, we din tum par áwenge,
jin men wuh tum ko ánkṛíon se,
aur tumhárí aulád ko bansíon se
khínch le jáegá[c].
3 Aur tum men se har ek us
rakhna se jo us ke sámhne hogá
nikal bhágegá[d]; hán, tum qasr
men se nikál ḍále jáoge, KHU-
DAWAND farmátá hai.
4 ¶ Baitel men áo, aur sarkashí
karo[e], aur Jiljál men[f] bagáwat
firáwání se karo; hán, subh ko
apní qurbáníán láo[g], aur har ek
tísre sál apní dahyakíán guz-
ráno[h]:
5 Aur shukrána ke hadya kha-
mírí ke sáth[i] ág par chaṛháo, aur
‖ ikhtiyárí hadyon[k] kí manádí
karo, aur mashhúr karo, is liye
ki ye sab kám tumhen pasand
hain[l], ai baní Isráel, Khudáwand
YAHOWAH farmátá hai.
6 ¶ Lekin main ne bhí tumhen
tumháre har shahr men dánt kí
safáí, aur tumháre har makán
men roṭí kí kamí dí hai; tis par
bhí tum merí taraf nahín phire[m],
KHUDAWAND farmátá hai.
7 Aur main ne bhí, jab ki zirá'at
ke pukhta hone men tín mahíne
báqí the, menh ko rok liyá hai ki
tum par na áwe; aur main ne ek
shahr par barsáyá, aur dúsre par
nahín barsáyá; ek qit'a zamín
par menh áyá, aur dúsre kí, jahán
menh na áyá, taráwat játí rahí.
8 Aur do tín bastíán áwára hoke
ek bastí men áín, ki we log pání
píen, par ser na húe; tis par bhí
tum merí taraf nahín phire, KHU-
DAWAND farmátá hai[n].
9 Aur main ne bád i samúm aur
lendhe se tum ko márá[o]; jab ki
tumháre bág, aur tákistán, aur
anjíron ke darakht, aur zaitúní
peṛ baṛhte the, tab kamalá ne
unhen khá liyá[p]; tis par bhí tum
merí taraf nahín phire, KHUDA-
WAND farmátá hai.
10 Main ne jaisá ki Misr men
hotá wabá ko tumháre darmiyán
bhejá[q]; tumháre jawánon ko tal-
wár se már ḍálá, aur tumháre
ghoṛon ko le liyá, aur main ne
aisá kiyá ki tumhárí lashkargáh
kí badbú tumhárí nák men á gayí
hai; tis par bhí tum merí taraf
nahín phire, KHUDAWAND farmátá
hai[r].
11 Main ne tum men se ba'zon

a Zab. 22. 12. Hiz. 39. 18.
b Zab. 89. 35.

Peshtar MASÍH se, 787.
c Yar. 16. 16. Hab. 1. 15.
d Hiz. 12. 5, 12.
e Hiz. 20. 39. f Hús. 4. 15. aur 12. 11. 'Amús 5. 5. g Gin. 28. 3, 4.
h Ist. 14. 28.
i Ahb. 7. 13. aur 23. 17. ‖ Yá, *waqf ke hadyon kí.* k Ahb. 22. 18, 21. Ist. 12. 6. l Zab. 81. 12.
m Yas. 26. 11. Yar. 5. 3. 8, 9 áyaten. Haj. 2. 17.
n 6, 10, 11 áyaten.
o Ist. 28. 22. Haj. 2. 17.
p Yúel 1. 4. aur 2. 25.
q Khur. 9. 3, 6. aur 12. 29. Ist. 28. 27, 60. Zab. 78. 50. 2 Sal. 13. 7.
r 6 áyat.

Peshtar MASÍH se, 787.

ko tabáh kiyá, jis tarah Ḳhudá
ne Sadúm aur 'Amúrah ko ulaṭ
diyá[s]; aur tum us lúkṭí kí má-
nind húe jo ág se nikál lí jáe[t]:
tis par bhí tum merí taraf nahíṉ
phire, KHUDÁWAND farmátá hai[u].
12 Is liye, ai Isráel, maiṉ tujh
se yúṉ hí karúṉgá: aur is liye ki
maiṉ tujh se yúṉ karúṉgá, ai
Isráel, tú apne Ḳhudá kí muláqát
kí taiyárí kar[x].
13 Kyúṉki dekh, wuh hí jis ne
paháṛoṉ ko banáyá hai, aur rúh
ko paidá kiyá hai, aur jo ádmí
ke dil kí bát use batátá hai[y], aur
subh ko táríkí kartá hai[z], aur
zamín ke únche makánoṉ par
chaltá hai[a], us ká nám KHUDÁ-
WAND, Rabb ul afwáj, hai[b].

V BÁB.

1 *Isráel par ek nauha hotá.* 4 *Nabí un ko nasíhat detá ki we tauba kareṉ.* 21 *Ḳhudá un ki makr-ámez bandagí ko ná-manzúr kartá.*

AI Isráel ke ḳhándán, is suḳhan
ko, jo maiṉ tumhárí ḳha-
rábí kí bábat kahtá húṉ, ya'ne, is
nauha ko[a] suno.
2 Isráel kí kuṉwárí gir paṛí; wuh
phir na uṭhegí: wuh apní zamín
par aundhí paṛí hai, koí nahíṉ jo
phir use uṭháke khaṛá kare.
3 Kyúṉki Ḳhudáwand YAHOWAH
yúṉ farmátá hai, Wuh shahr, jis
meṉ se hazár nikalte the, so us
meṉ Isráel ke liye ek sau rah
jáeṉge; aur jis shahr meṉ se sau
nikalte the, us meṉ das rah
jáeṉge.
4 ¶ Kyúṉki KHUDÁWAND Isráel
ke gharáne ko yúṉ kahtá hai, ki
Tum merí talásh karo[b], to tum
zinda rahoge[c]:
5 Lekin Baitel kí talásh na karo[d],
aur Jiljál meṉ dáḳhil mat ho, aur
Biar-sab'a ko mat jáo[e]; kyúṉki
Jiljál to asír hoke jáegá, aur
Baitel[f] ná-chíz ho jáegá.
6 Tum KHUDÁWAND ke tálib ho,
tab to zinda rahoge[g]; aisá na ho,
ki wuh Yúsuf ke gharáne meṉ ág
kí mánind lag jáwe, aur use khá
jáwe, aur Baitel meṉ us ká bu-
jhánewálá koí na howe;
7 Ki tum 'adálat ko mubaddal
karke nágdauná kar dete ho[h],
aur rástí ko zamín par ḍál dete
ho.
8 Us kí talásh karo jis ne ‖ Plía-
dís aur Oríon[i] sitároṉ ko banáyá,

[s] Paid. 19. 24, 25. Yas. 13. 19. Yar. 49. 18.
[t] Zak. 3. 2. Yahúd 23.
[u] 6 áyat.
[x] Dekho Hiz. 13. 5. aur 22. 30. Lúq. 14. 31, 32.
[y] Zab. 139. 2. Dán. 2. 28.
[z] 'Amús 5. 8. aur 8. 9.
[a] Ist. 32. 13. aur 33. 29. Mík. 1. 3.
[b] Yas. 47. 4. Yar. 10. 16. 'Amús 5. 8. aur 9. 6.
[a] Yar. 7. 29. Hiz. 19. 1. aur 27. 2.
[b] 2 Taw. 15. 2. Yar. 29. 13. 6 áyat.
[c] Yas. 55. 3.
[d] 'Amús 4. 4.
[e] 'Amús 8. 14.
[f] Hús. 4. 15. aur 10. 8.
[g] 4 áyat.
[h] 'Amús 6. 12.
‖ Yá, *Suraiyá aur Jabbár ko.*
[i] Aiy. 9. 9. aur 38. 31.

jo maut kí parchháíṉ ko subh kar
detá, aur din ko andherí rát kartá
hai[k], aur samundar ke pánion ko
bulátá hai, aur unheṉ zamín par
unḍeltá hai[l]: us ká nám KHUDÁ-
WAND hai[m];
9 Wuh jo zabardastoṉ par ek
nagahání halákat látá hai, aur
mazbút gaṛh par ḳharábí ṭúṭtí hai.
10 We us ká kína rakhte haiṉ
jo darwáza par sarzanish kartá
hai[n], aur we us se nafrat rakhte
haiṉ jo haqq bát kahtá hai[o].
11 Pas, is liye ki tum miskínoṉ
ko páemál karte ho, aur un se
gehúṉ ke bojheṉ chhín lete ho,
tum ne makánoṉ ko taráshe húe
pattharoṉ se banáyá hai, par un
meṉ nahíṉ basoge[p], aur tum ne
nafís tákistán lagáe haiṉ, par un
kí mai píne na páoge.
12 Kyúṉki maiṉ tumhárí bahut-
erí buráíoṉ aur baṛe baṛe guná-
hoṉ se ágáh húṉ; ki tum sádiqoṉ
ko satáte ho[q], tum rishwat lete
ho, aur miskín ko darwáza par se
kinára kar dete ho[r].
13 Is liye un dinoṉ meṉ we jo
dáná haiṉ ḳhámosh ho raheṉge[s],
kyúṉki wuh burá waqt hai.
14 Tum nekí ke tálib ho aur
badí ke nahíṉ, táki tum zinda raho;
aur yúṉ hí KHUDÁWAND, Rabb ul
afwáj, tumháre sáth rahegá, jaisá
ki tum kahte ho[t].
15 Badí ká kína rakho, aur nekí
ko cháho[u], aur darwáza par 'adá-
lat ko qáim karo: sháyad ki KHU-
DÁWAND, lashkaroṉ ká Ḳhudá,
Yúsuf ke báqí logoṉ par rahm
kare[x].
16 Is liye YAHOWAH Ḳhudá,
Rabb ul afwáj, Ḳhudáwand yúṉ
farmátá hai, ki Sab galíoṉ meṉ
nauha howegá, aur we sab rast-
oṉ meṉ afsos! afsos! kaheṉge;
aur kisánoṉ ko mátam ke liye,
aur un ko, jo nauhagarí meṉ ma-
hárat rakhte haiṉ[y], nauha ke liye
buláweṉge.
17 Aur sáre angúrí bágoṉ meṉ
zárí hogí; is liye ki maiṉ tujh
meṉ se guzar karúṉgá[z], KHUDÁ-
WAND farmátá hai.
18 Tum par afsos, jo KHUDÁ-
WAND ke din kí tamanná rakhte
ho[a]! us se tumhárá kyá fáida?
KHUDÁWAND ká din táríkí hai,
roshní nahíṉ[b].
19 Jaisá koí sher se bhágé, aur

[k] Zab. 104. 20.
[l] Aiy. 38. 34. 'Amús 9. 6.
[m] 'Amús 4. 13.
[n] Yas. 29. 21.
[o] 1 Sal. 22. 8.
[p] Ist. 28. 30, 38, 39. Mík. 6. 15. Saf. 1. 13. Haj. 1. 6.
[q] 'Amús 2. 6.
[r] Yas. 29. 21. 'Amús 2. 7.
[s] 'Amús 6. 10.
[t] Mík. 3. 11.
[u] Zab. 34. 14. aur 97. 10. Rúm. 12. 9.
[x] Ḳhur. 32. 30. 2 Sal. 19. 4. Yúel 2. 14.
[y] Yar. 9. 17.
[z] Ḳhur. 12. 12. Nahúm 1. 12.
[a] Yas. 5. 19. Yar. 17. 15. Hiz. 12. 22, 27. 2 Pat. 3. 4.
[b] Yar. 30. 7. Yúel 2. 2. Saf. 1. 15.

Peshtar MASÍH se, 787.

ríchh use mile[c]; yá ghar men
jákar apná háth díwár par rakhe,
aur us ko sámp káṭe.
20 Kyá KHUDÁWAND ká din
tárík na hogá, aur roshní nahín?
balki niháyat andherá hogá, jis
men kuchh safáí na ho.
21 ¶ Main tumhárí 'ídon ko
makrúh jántá hún, hán, un se na-
frat rakhtá hún[d], aur main tum-
hárí muqaddas jamá'aton men
bú ko nahín súnghúngá[e].
22 Aur tum harchand chaṛhá-
won aur hadyon ko mere áge
guzránoge, taubhí main unhen
qabúl nahín karúngá[f]; aur tum-
háre moṭe bailon ke shukrána ke
hadyon kí taraf mutawajjih nahín
húngá.
23 Ai tú, apne rágon kí áwáz
ko mere áge se dúr kar; kyúnki
main tere rabábon kí áwáz ko
nahín sunúngá.
24 Lekin tú aisá kar ki 'adálat
pání kí tarah bahtí rahe, aur rástí
baṛí nahr kí mánind[g].
25 Ai ahl i Isráel, kyá tum log
chálís baras tak bayábán men
mere áge zabáih aur hadya guz-
ránte rahe[h]?
26 Tum ne to apne Malik[i] ke
khaima ko, aur apne buton ke
Kiún ko, apne ma'búd ke táre
ko, jo tum ne apne liye banáyá,
uṭháyá kiye:
27 Is liye main tumhen asír
karke Dimishq ke pár[k] bhejúngá,
KHUDÁWAND, jis ká nám Rabb ul
afwáj hai[l], farmátá hai.

VI BÁB.

1 *Isráel kí 'aiyáshí ke sabab,* 7 *we kharáb khasta hojáenge.* 12 *We isláh-pazír nahín hain.*

UN par afsos, jo Saihún men
chain se rahte hain[a], aur
Samrún ke paháṛ par bharosá
rakhte hain, aur us guroh ke
kháss log hain jo auron kí nisbat
se auwal ṭhahartí[b], jin ke pás
Isráel ke gharáne áte hain.
2 Tum Kalnah[c] ko pár utarke[d]
jáo, aur dekho; aur wahán se
baṛí Hamát[e] tak sair karo; tab
Filistíon ke Ját[f] ko utar jáo: kyá
we in mamlukaton se bihtar hain[g]?
aur un ka siwána tumháre siwána
se baṛá hai?
3 Ai logo, tum jo burá din[h]
apne se dúr karte ho[i], aur zulm

[c] Yar. 48. 44.
[d] Ams. 21. 27. Yas. 1. 11, —16. Yar. 6. 20. Hús. 8. 13.
[e] Ahb. 26. 31.
[f] Yas. 66. 3. Mík. 6. 6, 7.
[g] Hús. 6. 6. Mík. 6. 8.
[h] Ist. 32. 17. Yash. 24. 14. Hiz. 20. 8, 16, 24. A'am. 7. 42, 43. Dekho Yas. 43. 23.
[i] 1 Sal. 11. 33.
[k] 2 Sal. 17. 6.
[l] 'Amús 4. 13.
[a] Lúq. 6. 24.
[b] Khur. 19. 5.
[c] Yas. 10. 9. Le liyá gayá 794 ke qaríb men.
[d] Yar. 2. 10.
[e] 2 Sal. 18. 34.
[f] 2 Taw. 26. 6.
[g] Nahúm 3. 8.
[h] 'Amús 5. 18. aur 9. 10.
[i] Hiz. 12. 27.

kí chaukí[k] ko apne pás khínchte
ho[l];
4 We, jo háthí-dánt ke palang
par loṭte hain, aur apní chárpáíon
par phail phail leṭte hain, aur
galle men ke barron ko, aur thán
men se bachhṛon ko nikálke kháte
hain;
5 Aur rabáb kí áwáz ke sáth
‖ gáte hain[m], aur Dáúd kí tarah[n]
músíqí ke sázon ko apne liye íjád
karte hain;
6 Aur piyálon men se mai píte
hain, aur apne badan par kháss
'itr malte hain; lekin Yúsuf ‖ kí
shikasta-hálí ke liye gam nahín
kháte[o]:
7 ¶ Is liye we pahle asíron ke
sáth asír hoke jáenge, aur un kí
na'ra-kash mahfil jo árám se paṛe
hain uṭh jáegí.
8 Khudáwand YAHOWÁH ne
apní zát kí qasam kháí hai[p], KHU-
DÁWAND Rabb ul afwáj farmátá
hai, ki Main Ya'qúb kí hashmat
se[q] nafrat rakhtá hún, aur us ke
mahallon se kína; is liye main
us shahr ko, ‖ un sab samet jo us
men hai, de ḍálúngá.
9 Aur yún hogá, ki agar ek
ghar men das ádmí báqí rahenge,
to we marenge.
10 Ádmí ká rishtadár, wuh jo
use jalátá hai, use uṭháwegá táki
us kí haḍḍíon ko ghar se nikále,
aur us se, jo ghar ke andar hai,
kahegá, ki Ab tak tere sáth aur
koí hai? Wuh kahegá, Koí nahín.
Tab wuh bolegá, ki Chup rah[r],
ki KHUDÁWAND ká nám hamárí
zubán par na áwe[s].
11 Kyúnki dekh, KHUDÁWAND
hukm kartá hai[t], aur wuh baṛe
ghar men rakhna ḍálegá, aur
chhoṭe ghar ko daráron se náqis
karegá[u].
12 ¶ Kyá chaṭán par ghoṛe
dauṛenge? yá kyá koí bail leke
wahán hal jotegá? tad bhí tum ne
'adálat ko haláhal se, aur neko-
kárí ke phalon ko nágdaune se
mubaddal kiyá[x]:
13 Tum log jo nikammí chíz par
fakhr karte ho, aur kahte ho, Kyá
ham ne apne liye apní táqat se
síng nahín nikále?
14 Lekin, ai Isráel ke khándán,
KHUDÁWAND Rabb ul afwáj far-
mátá hai, Dekh, main tum par ek
guroh ko chaṛhá láúngá[y], aur we

Peshtar MASÍH se, 787.

[k] Zab. 94. 20.
[l] 'Amús 5. 12. 12 áyat.
‖ Yá, *gitkári karte hain.*
[m] Yas. 5. 12.
[n] 1 Taw. 23. 5.
‖ 'Ibrání men, *ke rakhna.*
[o] Paid. 37. 25.
[p] Yar. 51. 14. 'Ibrán. 6. 13, 17.
[q] Zab. 47. 4. Hiz. 24. 21. 'Amús 8. 7.
‖ 'Ibrání men, *us kí ma'múri ke sáth.*
[r] 'Amús 5. 13.
[s] 'Amús 8. 3.
[t] Yas. 55. 11.
[u] 'Amús 3. 15.
[x] Hús. 10. 4. 'Amús 5. 7.
[y] Yar. 5. 15.

Peshtar MASÍH se, 787.

tum ko Hamát ke madk̲hal[z] se leke bayábán ‖ kí wádí tak satáen̲ge.

VII BA'B.

1 *Ṭiḍḍíon̲ kí áfat,* 4 *aur ág kí áfat jo áyá cháhtí thín̲, 'Amús kí du'á se dúr kí játín̲.* 7 *Díwár kí taraf ek sáhúl laṭkáyá játá, jis se yih murád thí ki Isráel radd kiyá jáegá.* 10 *'Amasiyáh 'Amús par shikáyat kartá.* 14 *'Amús apní buláhaṭ ká ahwál,* 16 *aur us áfat ká jo 'Amasiyáh par ánewálí thí bayán kartá.*

KHUDA'WAND YAHOWA'H ne mujhe yún̲ dikhláyá, aur kyá dekhtá hún̲, ki us ne zirá'at kí ák̲hirí roídagí kí ibtidá men̲, ṭiḍḍíán̲ paidá kín̲; aur, dekho, wuhí ák̲hirí hásil thá, jo bádsháhí zirá'at ke kaṭ chukne ke ba'd húá[a].

2 Aur yún̲ húá, ki jab we zamín kí ghás ko bilkull khá chukín̲, tab main̲ ne kahá, ki Ai K̲hudáwand YAHOWA'H, main̲ terí minnat kartá hún̲, ki tú mu'áf kare: ‖ Ya'qúb kis kí i'ánat se uṭhke khaṛá hogá? kyún̲ki wuh chhoṭá hai[a].

3 Is se KHUDA'WAND pachhtáke báz áyá: aur KHUDA'WAND ne kahá, ki Yih na hogá[b].

4 ¶ Phir K̲hudáwand YAHOWA'H ne mujhe yún̲ dikhláyá, aur kyá dekhtá hún̲, ki K̲hudáwand YAHOWA'H ne ág ko buláyá ki muqábala kare; aur wuh baṛí gahrái ko faná kar gayí, aur zamín ke ek qit'a ko khá gayí.

5 Tab main̲ ne kahá, ki Ai K̲hudáwand YAHOWA'H, main̲ terí minnat kartá hún̲, ki báz á: Ya'qúb kis kí i'ánat se uṭh khaṛá hogá? kyún̲ki wuh chhoṭá hai[c].

6 Is se bhí KHUDA'WAND pachhtáke báz áyá; Yih nahín̲ hogá, K̲hudáwand YAHOWA'H ne kahá.

7 ¶ Phir mujhe yún̲ dikhláyá, aur kyá dekhtá hún̲, ki KHUDA'WAND ek díwár par, jo kisí ne sáhúl se mápke banáí thí, khaṛá thá; aur sáhúl us ke háth men̲ thá.

8 Aur KHUDA'WAND ne mujhe farmáyá, ki Ai 'Amús, tú kyá dekhtá hai? Main̲ ne kahá, Ek sáhúl ko. KHUDA'WAND ne kahá, ki Dekh, main̲ ek sáhúl ko apní guroh Isráel ke bích o bích laṭkáún̲gá[d], aur main̲ phir kabhí un se dar-guzar na karún̲gá[e].

9 Aur Iz,hák ke únche únche makán[f] ujáṛ hon̲ge, aur Isráel ke maqdis wírán ho jáen̲ge; aur main̲ talwár lekar Yarubi'ám ke gharáne par chaṛhún̲gá[g].

10 ¶ Tab Baitel ke káhin[h] 'Amasiyáh ne Isráel ke bádsháh Yarubi'ám[i] ko kahlá bhejá, ki 'Amús ne Isráel ke gharáne ke darmiyán tujh par bandish bándhí hai, aur sarzamín us kí sárí báten̲ sunne kí táb nahín̲ rakhtí.

11 Kyún̲ki 'Amús yún̲ kahtá hai, ki Yarubi'ám talwár se márá jáegá, aur Baní Isráel apne watan se yaqínan asír hoke jáen̲ge.

12 Aur 'Amasiyáh ne 'Amús se kahá, ki Ai gaibgo, tú yahán̲ se bhágke Yahúdáh kí sarzamín men̲ já, aur wahán̲ roṭí khá, aur wahán̲ nubúwat kar:

13 Par Baitel men̲ phir kabhí nubúwat na kar[k]; is liye ki yih bádsháh ká maqdis[l], aur bádsháh ká dár-us-saltanat hai.

14 ¶ Tab 'Amús ne 'Amasiyáh ko jawáb men̲ kahá, ki Main̲ to nabí nahín̲ thá, aur na nabí ká beṭá hún̲[m]; balki charwáhá thá[n], aur gúlar ke phalon̲ ká baṭornewálá:

15 Aur KHUDA'WAND ne mujhe le liyá jab main̲ galla ke píchhe píchhe játá thá, aur KHUDA'WAND ne mujhe farmáyá, ki Já, aur merí guroh Isráel se nubúwat kar.

16 ¶ So ab tú KHUDA'WAND ká kalám sun: Tú kahtá hai, ki Isráel ke k̲hiláf nubúwat mat kar, aur Iz,hák ke gharáne ke bark̲hiláf bát mat ḍál[o]:

17 Is liye KHUDA'WAND yún̲ farmátá hai[p], Terí jorú shahr men̲ chhinálá karegí[q], aur tere beṭe aur terí beṭíán̲ talwár se máre jáen̲ge, aur terí zamín jaríb se taqsím kí jáegí, aur tú ek nápák zamín men̲ marjáegá, aur Baní Isráel apne watan se yaqínan asír hoke jáen̲ge.

VIII BA'B.

1 *Tábistání phalon̲ kí ek ṭokrí royá men̲ nazar átí, jis se yih murád hai ki Isráel ká ák̲hir á pahunchá hai.* 4 *We apne zulm ke sabab malámat uṭháte.* 11 *Kalám ká kál un par paṛegá, agar tauba na karen̲.*

KHUDA'WAND YAHOWA'H ne mujhe yún̲ dikhláyá, aur kyá dekhtá hún̲, ki Ek ṭokrí jis men̲ pakke mewa hain̲.

2 Aur us ne kahá, ki Ai 'Amús, tú kyá dekhtá hai? Main̲ ne kahá, ki Pakke mewon̲ kí ek ṭokrí. Tab

[z] Gin. 34. 8. 1 Sal. 8. 65.
‖ Yá, *ke nahr tak.*
‖ Yá, *Ya'qúb men̲ se kaun.*
[a] Yas. 51. 19. 5 áyat.
[b] Ist. 32. 36. 6 áyat. Yún. 3. 10. Ya'q. 5. 16.
[c] 2, 3 áyaten̲.
[d] Dekho 2 Sal. 21. 13. Yas. 28. 17. aur 34. 11. Nau. 2. 8.
[e] 'Amús 8. 2. Mík. 7. 18.
[f] Biar-sab'a, Gen. 26. 23. aur 46. 1. 'Amús 5. 5. aur 8. 14.
[g] Púrí húí, 2 Sal. 15. 10.
[h] 1 Sal. 12. 32.
[i] 2 Sal. 14. 23.
[k] 'Amús 2. 12.
[l] 1 Sal. 12. 32. aur 13. 1.
[m] 1 Sal. 20. 35. 2 Sal. 2. 5. aur 4. 38. aur 6. 1.
[n] 'Amús 1. 1. Zak. 13. 5.
[o] Hiz. 21. 2. Mík. 2. 6.
[p] Dekho Yar. 28. 12. aur 29. 21, 25, 31, 32.
[q] Yas. 13. 16. Nau. 5. 11. Hús. 4. 13. Zak. 14. 2.

Khudáwand ne mujhe kahá, ki
Merí guroh Isráel kí ajal á pa-
hunchí[a]; main phir un se dar-
guzar na karúngá[b].
3 Aur us din men haikal ká
nagma nauha ho jáegá[c], Khudá-
wand Yahowah farmátá hai; já ba
já bahutsí láshen parí hongí; we
chupke unhen nikál phenkenge[d].
4 ¶ Is bát ko suno, are tum jo
muhtájon ko nigalte ho[e], aur
mulk ke miskínon ko ghatáte ho;
5 Aur tum kahte ho, ki Yih
nayá chánd kab guzar jáegá, ki
ham galla bechen? aur sabt ká
din[f], táki gehún ke khatte kholen?
aur aifah ko chhotá aur misqál ko
bará karte, aur dagá se jhúthí
tarázú banáte[g].
6 Táki ham rúpe par miskín ko,
aur ek jorá jútí par kangál ko
mol len[h], aur gehún ká phatkan
bechen.
7 Khudáwand ne Ya'qúb kí
hashmat kí qasam khái hai[i], ki
Yaqínan main un ke kámon men
se ek ko bhí nahín bhúlúngá[k].
8 Kyá zamín us sabab se na-
hín kámpegí[l], aur har ek jo za-
mín par bastá hai mátam nahín
karegá? aur wuh bárh kí mánind
sar tá sar charhegí, aur Misr kí
nadí kí mánind ubhregí[m], aur
utar jáegí.
9 Aur usí din yún hogá, Khudá-
wand Yahowah farmátá hai, ki
Main aisá karúngá, ki súraj do
pahar ke waqt gurúb hojáegá,
aur main roz i roshan men zamín
ko andherá kar dúngá[n]:
10 Aur main tumhárí 'ídon ko
mátam se, aur tumháre gíton ko
nauha se mubaddal karúngá: aur
har ek kí kamar par tát bandh-
wáúngá[o], aur har ek ke sir ko
mundwáúngá; aur main aisá má-
tam karwáúngá, jaisá iklaute bete
par hotá hai[p], aur us ká anjám
talkh din hogá.
11 ¶ Dekho, we din áte hain,
Khudáwand Yahowah farmátá
hai, ki main us mulk men kál
dálúngá; so wuh na rotí ká, aur
na pání kí piyás ká kál, balki us
kál men Khudáwand kí báten
suní na jáengí[q]:
12 Tab we is samundar se us
samundar ko, aur uttar se púrab
ko bhatakte phirenge, aur Khu-
dáwand ke kalám dhúndhne ke

Peshtar MASÍH se, 787.
a Hiz. 7. 2.
b 'Amús 7. 8.
c 'Amús 5. 23.
d 'Amús 6. 9, 10.
e Zab. 14. 4. Ams. 30. 14.
f Naham. 13. 15, 16.
g Mík. 6. 10, 11. Hús. 12. 7.
h 'Amús 2. 6.
i 'Amús 6. 8.
k Hús. 8. 13. aur 9. 9.
l Hús. 4. 3.
m 'Amús 9. 5.
791.
n Aiy. 5. 14. Yas. 13. 10. aur 59. 9, 10. Yar. 15. 9. Mík. 3. 6.
o Yas. 15. 2, 3. Yar. 48. 37. Hiz. 7. 18. aur 27. 31.
p Yar. 6. 26. Zak. 12. 10.
q 1 Sam. 3. 1. Zab. 74. 9. Hiz. 7. 26.

liye idhar udhar daurenge; par
nahín páwenge.
13 Aur us din shakíl kunwáríán,
aur jawán mard máre piyás ke
gash khá jáenge;
14 We log, jo Samrún ke gunáh[r]
kí qasam kháte hain[s], aur kahte
hain, ki Ai Dán, tere ma'búd kí
hayát kí qasam, aur Biar-sab'a[t]
kí taríq[u] kí hayát kí: so we gir
jáenge, aur phir hargiz nahín
uthenge.

IX BAB.

1 *Wíráni jo yaqínan hogí.* 11 *Dáúd ká khaima marammat hoke phir khará kiyá jáegá.*

MAIN ne Khudáwand ko us
mazbah par khare hote
dekhá, aur us ne farmáyá, Sutú-
non ke siron ko már, ki bunyáden
hilen, hán, unhen tor dál, ki sab-
hon ke sir par lag jáwen[a]: aur
main un kí aulád ko talwár se már
dálúngá: un men se wuh jo bhá-
gegá bhág niklegá nahín[b], aur jo
un men se nikal bhágé rihái na
páwegá.
2 Agar we pátál men sendhen,
to merá háth wahán se unhen
khínch nikálegá[c]: agar ásmán
par charh jáen, to main wahán se
unhen utár láúngá[d].
3 Agar we áp ko Karmil kí
chotí par já chhipáwen, main
khojke unhen wahán se nikál-
úngá; aur agar samundar kí
tháh men merí nazar se chhip
jáen, to main wahán sámp ko
hukm karúngá, aur wuh un ko
kátegá.
4 Aur agar we asír hoke apne
dushmanon ke áge jáwen, to
wahán talwár ko hukm karúngá,
aur wuh un ko már dálegí[e]; aur
main un par nigáh i bad ka-
rúngá[f], aur nazar i nek na kar-
úngá.
5 Khudáwand Rabb ul afwáj
wuh hai, ki agar apne háth se
zamín ko chhúe, wuh gudáz ho
jáegí[g], aur us ke sáre báshinda-
gán sab mátam karenge[h]; aur wuh
bárh kí mánind sartásar charhegí,
aur Misr kí nadí kí mánind phir
utar jáegí.
6 Yih wuh hai, jo ásmán par
apne bálákhánon ko biná kartá
hai[i], aur zamín par apne gardún
ko qáim kartá hai; wuh, jo sa-
mundar ke pánion ko bulátá hai,

Peshtar MASÍH se, 787.
r Ist. 9. 21.
s Hús. 4. 15.
t 'Amús 5. 5.
u Dekho A'am. 9. 2. aur 18. 25. aur 19. 9, 23. aur 24. 14.
a Zab. 68. 21. Hab. 3. 13.
b 'Amús 2. 14.
c Zab. 139. 8, wag.
d Aiy. 20. 6. Yar. 51. 53. 'Abad. 4.
e Ahb. 26. 33. Ist. 28. 65. Hiz. 5. 12.
f Ahb. 17. 10. Yar. 44. 11.
g Mík. 1. 4.
h 'Amús 8. 8.
i Zab. 104. 3, 13.

Peshtar MASÍH se, 787.

aur unhen zamín kí satḥ par unḍeltá hai[k]: us ká nám ḲHUDÁWAND hai[l].

7 Ai baní Isráel, kyá tum log mere áge Kúsh kí aulád kí mánind nahín ho? ḲHUDÁWAND farmátá hai. Kyá main Isráel ko Misr kí zamín se, aur Filistíon[m] ko Kaftúr[n] se, aur Arámíon ko Qír[o] se nahín nikál láyá hún?

8 Dekho, Ḳhudáwand YAHOWÁH kí ánkhen is gunahgár zamín par hain[p], aur main un ko miṭá ḍálúngá, ki zamín kí satḥ par na rahen; magar Ya'qúb ke gharáne ko main bilkull nahín miṭáúngá[q], ḲHUDÁWAND farmátá hai.

9 Ki dekho, main hukm karúngá, aur Isráel ke gharáne ko sárí qaumon ke darmiyán, jis tarah se chhalní men chhánte hain, chhánúngá; aur sab se chhoṭá dána bhí zamín par girne na páwegá.

10 Mere guroh men ke sáre gunahgár, jo kahte hain, ki Áfat na to píchhe se ham tak áwegí, aur na áge se ham par paṛegí[r], so talwár se máre jáenge.

11 ¶ Main usí din men Dáúd ke gire húe ḳhaima ko khaṛá karúngá, aur us ke chíron ko band karúngá; aur main us ke ṭúṭe phúṭe makán kí marammat karúngá, aur use, jaisá agle dinon men thá, waisá ta'mír karúngá[s];

12 Táki we Adúm[t] ke báqí logon ko, aur sárí qaumon ko, jin par merá nám kahá játá hai, apní mírás men le lewen[u], ḲHUDÁWAND, jo is kám ká karnewálá hai, farmátá hai.

13 Dekho, we din áte hain, ḲHUDÁWAND farmátá hai, ki jotnewálá káṭnewále ká, aur angúr ká kuchalnewálá bonewále ká píchhá karke us ke barábar áwegá[x], aur sáre paháṛon se mai ṭapkegí[y], aur sáre ṭíle gudáz honge.

14 Aur main apní guroh Isráel ke asíron ko phir láúngá[z], aur we wírán shahron ko ábád karenge, aur un men búd o básh karenge; aur we tákistánon ko lagáwenge, aur un kí mai píenge; we bágon ko lagáenge, aur un ke phalon ko kháenge[a].

15 Aur main un ko un kí sarzamín par lagáúngá; aur we apní sarzamín se, jis ko main ne unhen diyá hai, hargiz ukháṛe na jáenge[b], ḲHUDÁWAND terá Ḳhudá farmátá hai.

[k] 'Amús 5. 8. [l] 'Amús 4. 13. [m] Yar. 47. 4. [n] Ist. 2. 23. Yar. 47. 4. [o] 'Amús 1. 5. [p] 4 áyat. [q] Yar. 30. 11. aur 31. 35, 36. 'Abad. 16, 17. [r] 'Amús 6. 3.

Peshtar MASÍH se, 787.

[s] A'am. 15. 16, 17. [t] Gin. 24. 18. [u] 'Abad. 19. [x] Ahb. 26. 5. [y] Yúel 3. 18. [z] Yar. 30. 3. [a] Yas. 61. 4. aur 65. 21. Hiz. 36, 33, —36. [b] Yas. 60. 21. Yar. 32. 41. Hiz. 34. 28. Yúel 3. 20.

'ABADIYÁH NABÍ KÍ KITÁB.

587 ke qaríb.

1 Adúm kí halákat jo honewálí thí, 3 un kí magrúrí ke sabab, 10 aur us ná-insáfí ke bá'is jo unhon ne Ya'qúb ke sáth kí thí. 17 Bábat us naját aur fatḥ kí jo Ya'qúb hásil karegá.

ABADIYÁH kí royá. Ḳhudáwand YAHOWÁH Adúm ke haqq men[a] yún farmátá hai: Ham ne ḲHUDÁWAND se ek ḳhabar suní hai, aur gairqaumon ke darmiyán ek elchí bhejá gayá hai[b], Uṭho tum, aur áo, ham jang ke liye us par chaṛhen.

2 Dekh, main ne tujhe qaumon ke darmiyán haqír kar diyá hai: tú niháyat zalíl hai.

3 ¶ Tere dil ke ghamanḍ ne tujh ko ṭhagá hai, ai tú, jo chaṭán ke daráron men rahtá hai[c]; terá to makán buland hai, aur tú apne dil men kahtá hai, Aisá kaun hai, jo mujhe zamín par utáregá[d]?

4 Agarchi tú apne ko 'uqáb kí mánind sarbuland kare[e], aur sitáron ke darmiyán apná ghonslá banáwe[f], taubhí main tujhe wahán se níche utárúngá, ḲHUDÁWAND farmátá hai.

5 Agar chor tere yahán áe hon, yá rát ko ḍákait, (terí kaisí barbádí hai!) to kyá we apne matlab ke mutábiq nahín churáte[g]? agar angúr toṛnewále tujh pás áe hon, to kyá we chand angúr nahín chhoṛte[h]?

6 'Esau ká mál kyúnkar ḍhúnḍh

[a] Yas. 21. 11. aur 34. 5. Hiz. 25. 12, 13, 14. Yúel 3. 19. Mal. 1. 3. [b] Yar. 49. 14, wag. [c] 2 Sal. 14. 7.

[d] Yas. 14. 13, 14, 15. Muk. 18. 7. [e] Aiy. 20. 6. Yar. 49. 16. aur 51. 53. 'Amús 9. 2. [f] Hab. 2. 9. [g] Yar. 49. 9. [h] Ist. 24. 21. Yas. 17. 6. aur 24. 13.

Peshtar MASÍH se, 587.

nikálá gayá, aur us kí chhipí húí
chízen kis tarah khojí gayín !
7 Tere sáre ham-'ahdon ne tujhe
sarhadd tak hánk diyá hai: aur
un logon ne, jo tujh se mel rakhte
the[i], tujhe fareb diyá, aur tujhe
maglúb kiyá: aur unhon ne jo terí
roṭí kháte the, tere níche jál bichhá-
yá; us men zarra dánáí nahín[k].
8 Khudáwand farmátá hai, Kyá
main us din men, dánáon ko jo
Adúm men hain, aur 'aql ko jo
'Esau ke paháṛ men hai, nábúd
na karúngá[l]?
9 Are o Taiman[m], tere pahlawán
ghabrá jáenge[n], yahán tak ki koh
i 'Esau ke báshindon men se har
ek kát ḍálá jáegá.
10 ¶ Us zulm ke sabab, jo tú
ne apne bháí Ya'qúb par kiyá
hai[o], tú khijálat men ḍúb jáegá,
aur tú abad ul ábád tak nest ra-
hegá[p].
11 Jis din ki tú us ke muqábil
khaṛá thá, jis din ki gairqaumen
us ke lashkaron ko asír karke
le gayín, aur begána logon ne us
ke pháṭakon se dákhil hokar Ya-
rúsalam par qur'a ḍálá[q], tú bhí
un men se ek kí mánind thá.
12 Tujhe lázim na thá, ki tú
us din[r] apne bháí par, jis waqt
wuh jiláwatan húá, nazar kar-
tá[s], aur Baní Yahúdáh kí halá-
kat par khushwaqt hotá[t], aur
musíbat ke din ghamanḍ kí báten
kahtá.
13 Tujhe munásib na thá, ki tú
mere logon ke pháṭakon se un
kí musíbat ke din men ghustá;
hán, tujh ko lázim na thá, ki un
kí musíbat ke din un kí bipat
par nazar kartá, aur un kí musí-
bat ke din un ke asbáb par háth
baṛhátá:
14 Tujhe lázim na thá ki chau-
ráhe men khaṛe hokar us ke
logon ko jo bháge játe the qatl
kare, aur na us dukh ke din men
us ke bache húon ko pakaṛke
hawála kare.
15 Kyúnki sárí qaumon par
Khudáwand ká din á pahunchá
hai[u]; jaisá tú ne kiyá hai, waisá
tujh se kiyá jáegá[x]; terí sazá
tere sir par paṛegí.
16 Kyúnki jis tarah tum ne mere
muqaddas paháṛ par piyá, usí
tarah sárí qaumen sadá píengí[y];
hán, píengí, aur suṛukengí; aur
we aisí hongí ki goyá we thín hí
nahín.
17 ¶ Lekin Saihún ke paháṛ
par[z] ‖ naját hogí[a], aur † wuh mu-
qaddas hogá; aur Ya'qúb ká
gharáná apní mírás par qábiz
hogá.
18 Tab Ya'qúb ká gharáná ek
ág hogá, aur Yúsuf ká gharáná
shu'ala[b], aur 'Esau ká gharáná
púál; aur we un ke darmiyán
bhaṛkenge, aur un ko khá jáenge;
aur 'Esau ke gharáne se koí
nahín bachegá, kyúnki Khudá-
wand ne yih farmáyá.
19 Dakkhin ke rahnewále 'Esau
ke kohistán ke[c], aur maidán ke
báshindagán Filistíon ke málik
honge[d], aur we Ifráím ke khet aur
Samrún ke khet le lenge; aur
Binyamín Jilí'ád ká wáris hogá.
20 Aur baní Isráel ke lashkar
ke sáre asír Kan'ánion ke málik
honge, aur Sárapat[e] tak le lenge,
aur Yarúsalam ke asír, jo Sifárád
men hain, dakkhin ke shahron
par qábiz hojáenge[f].
21 Aur naját denewále[g] Saihún
ke paháṛ par chaṛhenge, táki
'Esau ke kohistán kí 'adálat
karen; aur saltanat Khudáwand
kí hogí[h].

i Yar. 38. 22.
k Yas. 19. 11, 12.
l Aiy. 5. 12, 13. Yas. 29. 14. Yar. 49. 7.
m Yar. 49. 7.
n Zab. 76. 5. 'Amús 2. 16.
o Paid. 27. 41. Zab. 137. 7. Hiz. 25. 12. aur 35. 5. 'Amús 1. 11.
p Hiz. 35. 9. Mal. 1. 4.
q Yúel 3. 3. Nahúm 3. 10.
r Zab. 37. 13. aur 137. 7.
s Zab. 22. 17. aur 54. 7. aur 59. 10. Mík. 4. 11. aur 7. 10.
t Aiy. 31. 29. Ams. 17. 5. aur 24. 17, 18. Mík. 7. 8.

Peshtar MASÍH se, 587.

585 ke qaríb.

u Hiz. 30. 3. Yúel 3. 14.
x Hiz. 35. 15. Hab. 2. 8.
y Yar. 25. 28, 29. aur 49. 12. Yúel 3. 17. 1 Pat. 4. 17.
z Yúel 2. 32.
‖ Yá, *we honge, jo nikal bachen.*
a 'Amús 9. 8.
† Yá, *wahán taqaddus hogá.*
b Yas. 10. 17. Zak. 12. 6.
c 'Amús 9. 12
d Saf. 2. 7.
e 1 Sal. 17. 9, 10.
f Yar. 32. 44.
g 1 Tim. 4. 16. Ya'q. 5. 20.
h Zab. 22. 28. Dán. 2. 44. aur 7. 14, 27. Zak. 14. 9. Lúq. 1. 33. Muk. 11. 15. aur 19. 6.

YU'NAH NABI' KI' KITA'B.

Peshtar MASÍH se, 862 ke qaríb.

I BA'B.

1 Yúnah Nínawah ko jáne ká hukm páke Tarsís ko bhág játá. 7 Ek ándhí se wuh roká játá; 11 ba'd us ke wuh samundar men ḍálá játá, 17 jahán ek machhlí us ko nigal játí.

AUR KHUDA'WAND ká kalám ‖Yúnah[a] bin Amittai ko pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 Uṭh, us baṛe shahr Nínawah[b] ko já, aur ‖us kí barbádí kí manádí kar; kyúnki us kí sharárat mere sámhne úpar áí[c].

3 Lekin Yúnah KHUDA'WAND ke huzúr se Tarsís ko bhágne[d] ke liye uṭhá: aur wuh Yáfá[e] men utar gayá, aur wahán ek jaház ko, jo Tarsís ko jáne par thá, páyá; tab us ká kiráya dekar us par chaṛhá, táki KHUDA'WAND ke huzúr se[f] Tarsís ko un ke sáth jáwe.

4 ¶ Lekin KHUDA'WAND ne samundar par ek baṛí ándhí bhejí[g], aur samundar ke darmiyán túfán ne shiddat kí, aisí ki ‖nazdík thá ki jaház tabáh hojáwe.

5 Tab malláh hirásán húe, aur har ek ne apne apne ma'búd ko pukárá, aur wuh bojh jo jaház par thá samundar men ḍál diyá[h], tá ki yún use halká karen. Par Yúnah jaház ke ‖andar[i] utarkar paṛá thá, aur so gayá.

6 Tab nákhudá us ke pás gayá, aur use kahá, ki Ai sonewále, terá kyá matlab hai? uṭh, apne Khudá ko pukár[k]; agar aisá hogá, ki Khudá hamen yád kare[l], to ham halák na honge.

7 Aur un men ek ne dúsre se kahá, ki A'o, ham log qur'a ḍálkar[m] daryáft karen, ki kis ke sabab se ham par yih balá áí. Chunánchi unhon ne qur'a ḍálá, aur qur'a men Yúnah ká nám niklá.

8 Tab unhon ne use kahá, Tú ham ko batláiye, kis ke sabab se yih balá ham par áí hai[n]: Terá kyá pesha hai? aur tú kahán se áyá? terá watan kahán? aur tú kis qaum men ká hai?

9 Us ne un se kahá, ki Main

‖ Mat. 12. 39, men *Yúnas* kahláyá.
a 2 Sal. 14. 25.
b Paid. 10. 11, 12. Yún. 3. 2, 3. aur 4. 11.
‖ 'Ibrání men, *us ke barkhiláf pukár.*
c Paid. 18. 20, 21. 'Az. 9. 6. Ya'q. 5. 4. Muk. 18. 5.
d Yún. 4. 2.
e Yash. 19. 46. 2 Taw. 2. 16. A'am. 9. 36.
f Paid. 4. 16. Aiy. 1. 12. aur 2. 7.
g Zab. 107. 25.
‖ Yá, *gumán thá.*
h Yún, A'am. 27. 18, 19, 38.
‖ 'Ibrání men, *us ke kanáron men.*
i 1 Sam. 24. 3.
k Zab. 107. 28.
l Yúel 2. 14.
m Yash. 7. 14, 16. 1 Sam. 10. 20, 21. aur 14. 41, 42. Ams. 16. 33. A'am. 1. 26.
n Yash. 7. 19. 1 Sam. 14. 43.

'Ibrání hún, aur ‖KHUDA'WAND, ásmán ke Khudá se, jis ne samundar aur khushkí ko paidá kiyá hai[o], tarsán hún.

10 Tab we log niháyat ḍare, aur use kahne lage, ki Tú ne aisá kyún kiyá? Kyúnki unhon ne daryáft kiyá thá, ki wuh KHUDA'WAND ke huzúr se bhágá hai; is liye ki us ne áp unhen kahá thá.

11 ¶ Tab unhon ne us se púchhá, ki Ham tujh se kyá karen, tá ki samundar hamáre liye sákin hojáe? ki samundar ziyáda túfání hotá chalá játá thá.

12 Tab us ne unhen kahá, ki Tum log mujh ko uṭhákar samundar men ḍál do[p], to tumháre wáste samundar ká talátum játá rahegá: kyúnki main jántá hún, ki yih baṛí ándhí mere hí sabab se tum par názil húí.

13 Tis par bhí malláhon ne ḍánd márne men baṛí mihnat kí, táki kanára pakṛen, lekin we kar na sake[q]; is liye ki daryá un kí mukhálafat men mauj mártá thá.

14 Tab we KHUDA'WAND ke huzúr chilláe aur bole, ki Ai KHUDA'WAND, ham terí minnat karte hain, ki ham log is ádmí kí ján ke sabab se halák na howen, aur khún i náhaqq ko hamárí gardan par mat ḍál[r]: kyúnki, ai KHUDA'WAND, tú ne jo cháhá hai, so hí kiyá hai[s].

15 Aur unhon ne Yúnah ko uṭhákar samundar men ḍál diyá, aur samundar ká talátum mauqúf hogayá[t].

16 Tab we log KHUDA'WAND se nipaṭ ḍare[u], aur unhon ne KHUDA'WAND ke huzúr ek qurbání guzrání, aur nazren mánín.

17 ¶ Par KHUDA'WAND ne ek baṛí machhlí muqarrar kar rakhí thí, ki Yúnah ko nigal jáwe. Aur Yúnah tín din rát machhlí ke peṭ men rahá[x].

II BA'B.

1 Yúnah kí du'á. 10 Wuh machhlí ke peṭ se bach nikaltá.

Peshtar MASÍH se, 862 ke qaríb.

‖ Yá, *YAHOWAH.*
o Zab. 146. 6. A'am. 17. 24.
p Yúh. 11. 50.
q Ams. 21. 30.
r Ist. 21. 8.
s Zab. 115. 3.
t Zab. 89. 9. Lúq. 8. 24.
u Marq. 4. 41. A'am. 5. 11.
x Mat. 12. 40. aur 16. 4. Lúq. 11. 30.

TAB Yúnah ne machhlí ke peṭ
men KHUDÁWAND apne Ḳhu-
dá se du'á mángí;
2 Aur kahá, ki Main ne apní
bipat men KHUDÁWAND ko puká-
rá[a], aur us ne merí suní[b]; hán,
main pátál ke || batún men se chil-
láyá, aur tú ne merí áwáz suní.
3 Kyúnki tú ne mujhe gahráo
men samundar ke † darmiyán
ḍálá[c], aur pání ke dháron ne mujhe
gher liyá, aur terí sárí maujen aur
dheú mujh par se guzar gaye[d].
4 Aur main ne kahá, ki Main
terí nazar se dúr phenká gayá[e];
taubhí terí muqaddas haikal kí
taraf phir nazar karúngá[f].
5 Pánion ne mujh ko merí ján
tak gher liyá[g], aur gahráo ne
cháron taraf se mujhe band kar
rakhá hai, aur samundar ke siwár
mere sir par lapeṭe gaye.
6 Aur main paháron kí jaṛon
tak utar játá; zamín ke aṛbange
mujh par hamesha ke liye band
rahte; magar, ai KHUDÁWAND
mere Ḳhudá, tú merí ján ko gor
men se riháí degá[h].
7 Jis waqt merá jí mujh men
ḍúb gayá, tab main ne KHUDÁ-
WAND ko yád kiyá, aur merí du'á
terí muqaddas haikal men tujh
tak pahunchí[i].
8 Jo log ki jhúṭhí batálaton[k]
ko mánte hain, we apne Rahm-
karnewále ko chhoṛte hain.
9 Par main shukrguzárí || karke
tere áge qurbání guzránúngá[l];
main apní nazron ko adá karúngá.
Naját KHUDÁWAND se hai[m].
10 ¶ Aur KHUDÁWAND ne machh-
lí ko kahá, aur us ne Yúnah ko
ḳhushkí par ugal diyá.

Peshtar MASÍH se, 862 ke qaríb.

a Zab. 120. 1. aur 130. 1. aur 142. 1. Nau. 3. 55, 56.
b Zab. 65. 2. Yas. 14. 9.
|| 'Ibrání men, *peṭ.*
† 'Ibrání men, *dil men.*
c Zab. 88. 6.
d Zab. 42. 7.
e Zab. 31. 22.
f 1 Sal. 8. 38.
g Zab. 69. 1. Nau. 3. 54.
h Zab. 16. 10.
i Zab. 18. 6.
k 2 Sal. 17. 15. Zab. 31. 6. Yar. 10. 8. aur 16. 19.
|| 'Ibrání men, *kí áwáz ke sáth.*
l Zab. 50. 14, 23. aur 116. 17, 18. Hús. 14. 2. 'Ibrán. 13. 15.
m Zab. 3. 8.

III BAB.

1 *Yúnah, do bára bhejá jáke, Nínawíon ke darmiyán manádí kartá.* 5 *Un ke tauba karne par,* 10 *Ḳhudá pachhtáke apne iráda se báz átá.*

AUR KHUDÁWAND ká kalám
dúsrí bár Yúnah ko pahun-
chá, aur us ne kahá, ki
2 Uṭh, us baṛe shahr Nínawah
ko já, aur wahán we nasíhaten
kar jo main ne tujhe kahín.
3 Tab Yúnah KHUDÁWAND ke
kalám ke mutábiq uṭhkar Nína-
wah ko gayá. Aur Nínawah
† Ḳhudá ke sámhne ek baṛá
shahr thá, ki us kí íháta tín din kí
ráh thí.
4 Aur Yúnah ne shahr men ek
din kí ráh jáke manádí kí, aur
kahá[a], Chálís aur din honge, tab
Nínawah ulaṭ diyá jáegá.
5 ¶ Tab Nínawah ke báshindon
ne Ḳhudá par i'atiqád kiyá[b], aur
roza kí manádí kí, aur sab ne
chhoṭe se baṛe tak ṭáṭ pahiná.
6 Aur yih ḳhabar Nínawah ke
bádsháh ko pahunchí; aur wuh
apne taḳht par se uṭhá, aur bád-
sháhí libás ko utár ḍálá, aur ṭáṭ
oṛhkar rákh par baiṭh gayá[c].
7 Aur bádsháh aur || amíron ke
farmán se ek ishtihár Nínawah
men kiyá gayá, aur is bát kí ma-
nádí húí, ki Koí insán, aur hai-
wán, galla, aur rama, koí chíz na
chakhe, aur na kháwe, aur na
pání píwe[d];
8 Lekin insán aur haiwán ṭáṭ
pahinen, aur Ḳhudá ke huzúr
shiddat se nála karen; balki har
koí apní apní burí ráh se[e], aur
apne apne zulm se, jo un ke
háthon men hai[f], báz áwen.
9 Kaun kah saktá hai, ki Ḳhudá
báz áwegá, aur pachhtáegá, aur
apne qahr i shadíd se dast-bardár
howegá, táki ham log halák na
hon[g]?
10 ¶ Aur Ḳhudá ne un ke kám-
on ko dekhá, ki we apní apní
burí ráh se báz áe: tab Ḳhudá
us badí se, jo us ne kahí thí ki
main un se karúngá, pachhtáke
báz áyá[h], aur us ne un se badí
na kí.

† Paid. 10. 9. Yá, *Ḳhudá ká.* Yún. Zab. 36. 6. aur 80. 10.

IV BAB.

1 *Yúnah Ḳhudá kí rahmat se bezár hoke kuṛhtá hai,* 4 *aur ek rendí ke daraḳht kí ma'rifat se tambíh pátá.*

AUR Yúnah us se niháyat ná-
ḳhush húá, aur nipaṭ ran-
jída ho gayá.
2 Aur us ne KHUDÁWAND ke áge
du'á mángí, aur kahá, ki Ai KHU-
DÁWAND, main tujh se 'arz kartá
hún, kyá yih merá maqúla na
thá, jis waqt main hanoz apne
watan men thá? is liye main áge
se Tarsís ko bhágá[a]; kyúnki
main jántá thá, ki tú karím aur
rahím Ḳhudá hai[b], jo gussa karne
men dhímá hai, aur niháyat mihr-
bán hai, aur pachhtáke áp ko
badí se báz rakhtá hai.
3 Ab, ai KHUDÁWAND, main terí
minnat kartá hún; ki merí ján ko

Peshtar MASÍH se, 862 ke qaríb.

a Dekho Ist. 18. 22.
b Mat. 12. 41. Lúq. 11. 32.
c Aiy. 2. 8.
|| 'Ibrání men, *bare ádmíon ke.*
d 2 Taw. 20. 3. Yúel 2. 15.
e Yas. 58. 6.
f Yas. 59. 6.
g 2 Sam. 12. 22. Yúel 2. 14.
h Yar. 18. 8. 'Amús 7. 3, 6.
a Yún. 1. 3.
b Khur. 34. 6. Zab. 86. 5. Yúel 2. 13.

Peshtar MASÍH se, 862 ke qaríb.

[c] 1 Sal. 19. 4.
[d] 8 áyat.

mujh se le le[c]; kyúṉki mere liye
marná jíne se bihtar hai[d]?
4 ¶ Tab K͟HUDÁWAND ne far-
máyá, Kyá tú shiddat se ranjída
hotá hai?
5 Aur Yúnah shahr se báhar
jáke shahr kí púrab taraf baiṭhá,
aur waháṉ apne liye ek chhappar
banáyá; aur us ke níche chháṉw
meṉ baiṭh rahá, ki dekhe us shahr
ká hál kyá hotá hai.
6 Tab K͟HUDÁWAND Ḳhudá ne
‖ rendí ká ek darak͟ht ugáyá, aur
use Yúnah ke úpar dauṛáyá, táki
wuh us ke sir par sáya kare, aur
use taklíf se chhuṛáwe. Aur Yú-
nah us rendí ke peṛ ke sabab se
† niháyat ḳhush húá.
7 Lekin dúsre din subh ke waqt
Ḳhudá ne ek kíṛe ko taiyár kiyá,
aur us ne us rendí ke darak͟ht ko
káṭá, aisá ki wuh súkh gayá.
8 Aur jab áftáb chaṛhá, tab aisá
húá, ki Ḳhudá ne púrab kí taraf
se lúh chaláí; aur áftáb kí garmí

‖ 'Ibrání meṉ, *Qiqáyon.*

† 'Ibrání meṉ, *baṛí ḳhushí se ḳhush húá.*

ne Yúnah ke sir meṉ asar kiyá;
wuh gash meṉ áyá, aur apní ján
ke liye maut cháhí, aur kahá, ki
Is jíne se mere liye marná bihtar
hai[e].
9 Aur Ḳhudá ne Yúnah ko kahá,
Kyá tú us rendí ke darak͟ht ke
sabab shiddat se ranjída hai? Us
ne kahá, Maiṉ yaháṉ tak ranjída
húṉ, ki mujhe marná ḳhush átá
hai.
10 Tab K͟HUDÁWAND ne farmáyá,
ki Tujhe us rendí ke darak͟ht par
rahm áyá, jis ke liye tú ne kuchh
mihnat na kí, aur na tú ne use
ugáyá, jo † ek hí rát meṉ ugá, aur
ek hí rát meṉ súkh gayá:
11 Aur kyá mujhe lázim na thá
ki maiṉ itne baṛe shahr Nína-
wah[f] par, jis meṉ ek lákh bís
hazár ádmíoṉ se ziyáda haiṉ, jo
apne dahne báyeṉ háth ke dar-
miyán imtiyáz nahíṉ kar sakte[g],
aur mawáshí bhí bahut haiṉ[h],
shafaqat na karúṉ?

Peshtar MASÍH se, 862 ke qaríb.

[e] 3 áyat.

† 'Ibrání meṉ, *ek rát ká farzand thá.*

[f] Yún. 1. 2. aur 3. 2, 3.

[g] Ist. 1. 39.

[h] Zab. 36. 6. aur 145. 9.

MI'KAH NABI' KI' KITA'B.

---

750 ke qaríb.

I BA'B.

1 *Míkah is ká bayán kartá ki qahr iláhí jo Ya'qúb par paṛá thá, so us kí butparastí ke sabab se áyá.* 10 *Unheṉ chitá detá ki nauha kareṉ.*

K͟HUDÁWAND ká kalám, jo
Yahúdáh ke sháhán Yútám,
aur Ákhaz, aur Hizqiyáh ke dinoṉ
meṉ Morastí Míkah[a] ko pahunchá,
jo us ne Samrún aur Yarúsalam
kí bábat dekhá[b].
2 Suno, ai sáre logo; aur kán
dhar, ai zamín[c], tú aur sab samet
jo tujh par haiṉ: aur Ḳhudáwand
YAHOWÁH, háṉ, K͟HUDÁWAND apní
muqaddas haikal se[d] tum par ga-
wáhí dewe[e].
3 Kyúṉki, dekh, K͟HUDÁWAND ap-
ne makán se[f] báhar nikaltá hai[g],
aur wuh utregá, aur zamín ke ún-
che makánoṉ ko pámál karegá[h].
4 Aur sáre paháṛ us ke tale
pighal jáeṉge[i], aur wádíáṉ phaṭ-
eṉgí, jaisá ki mom ág ke sámhne
pighal játá, aur jaisá pání jo ka-
ṛáṛe par se bah játá hai.

[a] Yar. 26. 18.
[b] 'Amús 1. 1.
[c] Ist. 32. 1. Yas. 1. 2.
[d] Zab. 11. 4. Yún. 2. 7. Hab. 2. 20.
[e] Zab. 50. 7. Mal. 3. 5.
[f] Zab. 115. 3.
[g] Yas. 26. 21.
[h] Ist. 32. 13. aur 33. 29. 'Amús 4. 13.
[i] Qáz. 5. 5. Zab. 97. 5. Yas. 64. 1, 2, 3. 'Amús 9. 5. Hab. 3. 6, 10.

5 Yih sab Ya'qúb kí ḳhatá aur
Isráel ke gunáhoṉ ke sabab se
hai. Ya'qúb kí ḳhatá kyá hai?
kyá Samrún nahíṉ? aur Yahú-
dáh ke únche makán kyá haiṉ?
kyá Yarúsalam nahíṉ?
6 Is liye maiṉ Samrún ko khet
ke túda kí mánind[k], aur an-
gúrí bág lagáne kí jagah ke má-
nind banáúṉgá; aur maiṉ us ke
pattharoṉ ko wádí meṉ ḍhalkáúṉ-
gá, aur us kí newoṉ ko záhir kar
dúṉgá[l].
7 Aur us kí sárí khodí húí mú-
rateṉ chúr chúr kí jáeṉgí, aur us
ke sab asbáb, jo ḳharchí ke taur
par mile the[m], ág se jaláe jáeṉge;
aur maiṉ us ke sáre butoṉ ko
ḳharáb karúṉgá: kyúṉki us ne
yih sab kuchh ek kasbí kí ḳharchí
se paidá kiyá hai, aur wuh phir ek
kasbí kí ḳharchí hojáegá.
8 Is liye maiṉ kuṛhúṉgá, aur
mátam karúṉgá[n], maiṉ nangá aur
barahna hoke phirúṉgá[o]: maiṉ
‖ gídaṛoṉ kí tarah chilláúṉgá, aur

[k] 2 Sal. 19. 25. Mík. 3. 12.
[l] Hiz. 13. 14.
[m] Hús. 2. 5, 12.
[n] Yas. 21. 3. aur 22. 4. Yar. 4. 19.
[o] Yas. 20. 2, 3, 4.
‖ Yá, *azhdahoṉ kí.*

Peshtar MASÍH se, 750 ke qaríb.

† shutr-murgoṉ kí mánind shor
karúṉgá[p].
9 Kyúṉki us ká zaḳhm lá-'iláj
hai; so wuh Yahúdáh tak bhí áyá[q],
wuh mere logoṉ ke pháṭak tak,
háṉ, Yarúsalam tak pahunchá.
10 ¶ Tum Ját meṉ us kí ḳhabar
mat do[r], aur mutlaq na roo; || Bait-
'Afrah meṉ, ḳhák par loṭá kar[s].
11 Ai Safír kí rahnewálí, apná
satr kholke tú chalí já[t]: wuh
jo Za,anán meṉ bastá hai nikal
nahíṉ játá; Bait-Ezal || mátam
ke sabab tum pás khaṛá rah nahíṉ
saktá.
12 Marot kí rahnewálí apne am-
wál ke liye kuṛhtí hai; kyúṉki
KHUDÁWAND kí taraf se[u] balá ná-
zil húí, jo Yarúsalam ke pháṭak
tak pahunchí.
13 Ai Lakís[x] kí rahnewálí, bád-pá
jánwar ko gáṛí meṉ jot: wuh
Saihún kí beṭí ke liye pahlá gu-
náh húí; kyúṉki Isráel kí ḳha-
táeṉ tujh meṉ páí gayíṉ.
14 Is liye tú Morasat-Ját ko ta-
láq kar degá: || Akzíb[y] ke gharáne
Isráel ke bádsháhoṉ se dagá ka-
reṉge.
15 Balki, ai Marísah[z] kí báshin-
da, terá ek wáris maiṉ tere dar-
miyán láúṉgá; wuh us Adúlám[a]
meṉ, jo Isráel kí shaukat hai,
áwegá.
16 Áp ko chandlá baná[b], apne
piyáre laṛkoṉ ke liye[c] apne sir
muṉḍá; 'uqáb kí mánind apne
chandlápan ko ziyáda kar; kyúṉ-
ki we tujh pás se asír hoke
gaye.

† Yá, *ullúoṉ kí.*
[p] Aiy. 30. 29. Zab. 102. 6.
[q] 2 Sal. 18. 13. Yas. 8. 7, 8.
[r] 2 Sam. 1. 20.
|| Ya'ne, *Ḳhák ke ghar meṉ.*
[s] Yar. 6. 26.
[t] Yas. 20. 4. aur 47. 2, 3. Yar. 13. 22. Nahúm 3. 5.
|| 'Ibrání meṉ, *ká mátam us ká khaṛá honá tum se letá.*
[u] 'Amús 3. 6.
[x] 2 Sal. 18. 14, 17.
|| Ya'ne, *ek jhúṭh.*
[y] Yash. 15. 44.
[z] Yash. 15. 44.
[a] 2 Taw. 11. 7.
[b] Aiy. 1. 20. Yas. 15. 2. aur 22. 12. Yar. 7. 29. aur 16. 6. aur 47. 5. aur 48. 37.
[c] Nau. 4. 5.

II BÁB.

1 *Zulm kí bábat.* 4 *Ek nauha jo hogá.* 7 *Be-insáfí aur butparastí ke sabab se nabí unheṉ malámat kartá.* 12 *Wa'da hotá ki Ya'qúb phir bahál kiyá jáegá.*

730 ke qaríb.

UN par wáwailá hai, jo burái
ke mansúba bándhte haiṉ[a],
aur apne bistar par sharárat kí
tadbíreṉ íjád karte[b]! jab subh
roshan hotí, we yih karte haiṉ,
kyúṉki wuh un ke dast i qudrat
meṉ hai[c].
2 We khetoṉ ká lálach karte
haiṉ[d], aur zulm karke unheṉ
le lete haiṉ; aur gharoṉ ká tama'
karte haiṉ, aur un ko chhín lete
haiṉ: isí tarah ádmí par aur us
ke ghar par, háṉ, mard par aur
us kí mírás par zulm karte haiṉ.
3 Is liye KHUDÁWAND yúṉ far-

[a] Hús. 7. 6.
[b] Zab. 36. 4.
[c] Paid. 31. 29.
[d] Yas. 5. 8.

Peshtar MASÍH se, 730 ke qaríb.

mátá hai, Dekh, maiṉ is gharáne[e]
kí barbádí ke liye ek mansúba
bándhtá húṉ, ki jis se tum log
apní gardan bachá nahíṉ sakoge;
aur tum sarkashoṉ kí tarah
na chaloge; kyúṉki yih ek burá
waqt hai[f].
4 ¶ Usí din koí shaḳhs tum par
ek masal láegá[g], aur phúṭke roe-
gá, aur mátam karegá[h], aur ka-
hegá, ki Ham bilkull gárat húe;
us ne mere logoṉ ká baḳhra ba-
dal ḍálá[i]; us ne kyúṉkar use
mujh se judá kar diyá! us ne
hamáre khet kisí bágí ko bánṭ
diye haiṉ.
5 Is liye tum meṉ se koí nahíṉ
rahegá, jis ke nám par KHUDÁ-
WAND kí jamá'at meṉ qur'a paṛe,
tá ki wuh paimáish kí rassí ḍále[k].
6 We un ko, jo peshíngoí karte,
kahte haiṉ, ki Peshíngoí mat ka-
ro[l]; so we un ke áge peshíngoí
na kareṉge: aise logoṉ se rus-
wáí judá na hogí.
7 ¶ Ai logo, tum jo Ya'qúb ká
gharáná kahláte ho, kyá KHUDÁ-
WAND kí rúh || tang kí gayí hai?
kyá us ke ye hí kám haiṉ? kyá
merí báteṉ us ke liye, jo sídhá
chaltá, achchhí nahíṉ haiṉ?
8 Áj kal mere log dushman kí
tarah uṭhe haiṉ; tum un par se jo
be-fikr hoke ráste par chalte haiṉ,
goyá ki we laṛáí se phir áte haiṉ,
qabá ko chádar samet utár lete
ho.
9 Tum mere logoṉ kí jorúoṉ ko
un ke suthre gharoṉ se nikál
dete ho: aur tum ne un kí aulád
se hamesha ke liye merí shaukat
judá kar lí.
10 Tum log uṭho, aur jáo, ky-
úṉki yih tumhárí árámgáh nahíṉ[m];
ki yih nápákí ke sabab tumheṉ
halák karegí[n], háṉ, saḳht halákat
hogí.
11 Agar koí shaḳhs hawá aur
jhúṭh kí pairauí karke darog-goí
kare[o], aur kahe, ki Maiṉ tujh se
mai aur nasha kí bábat nubúwat
karúṉgá, to wuhí shaḳhs is qaum
ká nabí hogá.
12 ¶ Ai Ya'qúb, maiṉ yaqínan
tere sab ke sab ko faráham ka-
rúṉgá; maiṉ Isráel ke báqí logoṉ
ko jam'a karúṉgá[p]; maiṉ unheṉ
un bheṛoṉ kí mánind[q] jo Busrah
meṉ hoṉ, aur us galla kí mánind
jo bheṛsále meṉ ho, ikaṭṭhá ka-

[e] Yar. 8. 3.
[f] 'Amús 5. 13. Afs. 5. 16.
[g] Hab. 2. 6.
[h] 2 Sam. 1. 17.
[i] Mík. 1. 15.
[k] Ist. 32. 8, 9.
[l] Yas. 30. 10. 'Amús 2. 12. aur 7. 16.
|| Yá, *kotáh kí gayí.*
[m] Ist. 12. 9.
[n] Ahb. 18. 25, 28. Yar. 3. 2.
[o] Hiz. 13. 3.
[p] Mík. 4. 6, 7.
[q] Yar. 31. 10.

rúngá ; ádmíon kí kasrat ke sa-
bab we gul shor karenge[r].
13 Toṛnewálá un ke áge áge
gayá hai ; we toṛte húe pháṭak
tak guzar játe, aur us men se
nikal játe, aur un ká bádsháh[s] un
ke áge áge chalegá, aur KHUDÁ-
WAND un ká sardár hogá[t].

III BÁB.

1 Amíron kí be-rahmí. 5 Nabíon kí darog-goí. 8 Donon kí be-fikrí.

AB main ne kahá, ki Ai Ya'qúb
ke sardáro, aur Isráel ke
gharáne ke qázío, main tumhárí
minnat kartá hún, so merí 'arz
suno ; Kyá tumháre liye 'adálat
ká jánná munásib nahín hai[a] ?
2 Jo nekí ká kína rakhte hain,
aur badí ko piyár karte hain ; jo
logon ká post un par se khínchte
hain, aur un kí haḍḍíon par se
gosht nochte hain ;
3 Aur jo mere logon ká gosht
kháte hain[b], aur un kí khál un par
se khínchte hain ; aur un kí haḍ-
ḍíon ko toṛte hain, aur unhen
ṭukṛá ṭukṛá karte hain, goyá ki we
hánḍí ke liye, aur goyá ki we gosht
hain jo deg men ḍálá jáwe[c].
4 Tab we KHUDÁWAND ko puká-
renge, par wuh un kí nahín sune-
gá[d] ; hán, wuh us waqt un se apná
munh poshída karegá, is liye ki
unhon ne bure 'amal kiye hain.
5 ¶ KHUDÁWAND un nabíon ke
haqq men, jo mere logon ko gum-
ráh kar dete hain[e], aur jo apne
dánton se chabáí karte hain[f], aur
Salámatí pukárte hain, aur wuh
jo un ke munh men luqma na-
hín ḍáltá hai[g], us se laṛne par
musta'idd hote hain, yún farmátá
hai :
6 Is liye tum par rát hojáegí
jis men tum royá nahín dekh-
oge[h] ; aur tum par táríkí chhá
jáegí jis ke bá'is tum gaibdání
na kar sakoge : aur nabíon par
áftáb gurúb hogá, aur un ke liye
din andherá ban jáegá[i].
7 Aur gaibdán pashemán honge,
aur rammálí karnewále sharm khá-
enge ; hán, sáre log apne honṭhon
ko ḍhámpenge ; kyúnki Khudá kí
taraf se kuchh jawáb nahín hai[k].
8 Lekin main, KHUDÁWAND kí
rúh ke sabab se, qúwat aur rástí
aur diláwarí se lab á lab hún, táki
Ya'qúb ko us ká gunáh, aur Isráel
ko us kí khatá jatáún[l].

Peshtar MASÍH se, 730 ke qaríb.
r Hiz. 36. 37. s Hús. 3. 5.
t Yas. 52. 12.
710.
a Yar. 5. 4, 5.
b Zab. 14. 4.
c Hiz. 11. 3, 7.
d Zab. 18. 41. Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Hiz. 8. 18. Zak. 7. 13.
e Yas. 56. 10, 11. Hiz. 13. 10. aur 22. 25. f Mík. 2. 11. Mat. 7. 15.
g Hiz. 13. 18, 19.
h Yas. 8. 20, 22. Hiz. 13. 23. Zak. 13. 4.
i 'Amús 8. 9.
k Zab. 74. 9. 'Amús 8. 11.
l Yas. 58. 1.

9 Ai Ya'qúb ke gharáne ke sar-
dáro, aur ai Isráel ke gharáne ke
qázío, main tumhárí minnat kartá
hún, tum jo 'adálat se 'adáwat
rakhte ho, aur sárí rástí ko ulṭá
dete ho, is bát ko suno.
10 We Saihún ko khúnrezí se[m],
aur Yarúsalam ko be-insáfí se
biná karte hain[n].
11 Us ke sardár rishwat leke
'adálat karte hain[o] ; aur us ke
káhin ujrat leke ta'lím dete hain[p] ;
aur us ke gaibdán naqdí ke liye
rammálí karte hain ; tis par bhí
we KHUDÁWAND par takiya karte
hain, aur kahte hain, Kyá KHU-
DÁWAND hamáre darmiyán nahín[q] ?
koí balá ham par nahín áwegí.
12 Is liye Saihún tumháre sabab
khet kí tarah jotá jáegá[r] ; aur
Yarúsalam túda túda ban jáegá[s] ;
aur haikal ká paháṛ[t] jangal ke
únche makánon kí tarah ho jáe-
gá.

IV BÁB.

1 Bábat us hashmat kí, 3 aur salámatí kí, 8 aur bádsháhat kí, 11 aur fathyábí kí jo kalísiye ki honewálí thí.

LEKIN ákhirí dinon men aisá
hogá, ki KHUDÁWAND ke
ghar ká paháṛ paháṛon kí choṭí
par nasb kiyá jáegá[a], aur sáre
ṭílon se únchá kiyá jáegá, aur
ummaten us kí taraf ‖ rawána
hongí.
2 ¶ Aur bahuterí qaumen áwen-
gí, aur kahengí, ki Chalo, ki ham
log KHUDÁWAND ke paháṛ, aur
Ya'qúb ke Khudá ke ghar ko
chaṛh jáen, aur wuh hamen apní
ráhen sikhláwegá, aur ham us ke
ráston par chalenge : kyúnki sha-
rí'at Saihún se, aur KHUDÁWAND
ká kalám Yarúsalam se niklegá.
3 Aur wuh bahuterí qaumon ke
darmiyán 'adálat karegá, aur ba-
huterí zoráwar gurohon ko jo dúr
rahtí hon malámat karegá : we
apní talwáron ko toṛkar phálen
banáwenge, aur apní barchhíon
ko hansúe[b] ; ek qaum dúsrí qaum
par talwár nahín chaláegí, aur we
phir jang kí ta'lím na lenge[c].
4 Tab we har koí apní apní ták
ke níche aur anjír ke darakht tale
baiṭhenge[d], aur unhen koí nahín
ḍaráwegá : kyúnki RABB ul afwáj
kí zubán ne is bát ko farmáyá
hai.
5 Kyúnki sárí qaumon men se

Peshtar MASÍH se, 710.
m Hiz. 22. 27. Hab. 2. 12. Saf. 3. 3.
n Yar. 22. 13.
o Yas. 1. 23. Hiz. 22. 12. Hús. 4. 18. Mík. 7. 3. p Yar. 6. 13.
q Yas. 48. 2. Yar. 7. 4. Rúm. 2. 17.
r Yar. 26. 18. Mík. 1. 6. s Zab. 79. 1.
t Mík. 4. 2.
a Yas. 2. 2, wag. Hiz. 17. 22, 23.
‖ 'Ibrání men, *bah jáengí.*
b Yas. 2. 4. Yúel 3. 10.
c Zab. 72. 7.
d 1 Sal. 4. 25. Zak. 3. 10.

Peshtar MASÍH se, 710.

har ek apne apne ma'búd ká nám
leke chalegí[e]; aur ham log Khudá-
wand apne Khudá ká nám leke
hamesha ke liye aur abad tak
chalá karenge[f].
6 Khudáwand farmátá hai, ki
Main usí din men un ko jo lang-
ṛáte hain faráham karúngá[g], aur
un ko jo nikál diye gaye hain,
aur un ko, jinhen main ne dukh
diyá thá, sameṭ lúngá[h].
7 Aur main un ko jo langṛáte
hain ek baqíya karúngá[i], aur
unhen jo dúr tak áwára kiye gaye
the ek zoráwar qaum banáúngá;
aur Khudáwand Saihún ke paháṛ
par ab se abad ul ábád tak un
par saltanat karegá[k].
8 ¶ Aur tú, ‖ ai galla ke burj aur
Saihún kí beṭí ke hasín gaṛh,
tujh par yih áwegá, ya'ne, aglí
saltanat áwegí, aur bádsháhat
Yarúsalam kí beṭí tak pahun-
chegí.
9 Ab tú kyún zor se chillátí hai?
kyá tujh men koí bádsháh nahín
hai[l]? kyá terá saláhkár nest húá
hai? kyúnki tujhe jannewálí 'aurat
kí sí píṛen lagí hain[m].
10 Dard khá, aur jannewálí
'aurat kí tarah janne kí mihnat
uṭhá, ai Saihún kí beṭí; kyúnki
tú ab shahr se báhar niklegí, aur
maidán men rahegí, aur Bábul tak
jáegí; wahán hí tú naját páegí;
wahán Khudáwand tujh ko dush-
manon ke qabza se chhuṛáwegá.
11 ¶ Aur ab bahuterí qaumen
tere muqábil jam'a húí hain[n], aur
kahtí hain, ki Us ko ganda hone
do, ham apní ánkhon se Saihún
ko dekhen[o].
12 Par we log Khudáwand ke
andeshon se ágáh nahín hain[p],
aur us kí maslahat ko nahín jánte;
kyúnki wuh unhen, un gaṭṭhon kí
tarah jo khalíhán men hon, jam'a
karegá[q].
13 Ai Saihún kí beṭí, uṭh, aur dáen
chalá[r]; kyúnki main tere síng ko
lohá, aur tere khuron ko pítal
banáúngá, aur tú bahuterí qaumon
ke ṭukṛe ṭukṛe karegí[s]; aur tú
un ke zakhíra ko Khudáwand kí
nazr karegí[t], aur un ke mál ko
use degí jo sárí zamín ká Khudá-
wand hai[u].

e Yar. 2. 11.
f Zak. 10. 12.
g Hiz. 34. 16. Saf. 3. 19.
h Zab. 147. 2. Hiz. 34. 13. aur 37. 21.
i Mík. 2. 12. aur 5. 3, 7, 8. aur 7. 18.
k Yas. 9. 6. aur 24. 23. Dán. 7. 14, 27. Lúq. 1. 33. Muk. 11. 15.
‖ 'Ibrání men, *Mijdal 'Adr,* Paid. 35. 21.
l Yar. 8. 19.
m Yas. 13. 8. aur 21. 3. Yar. 30. 6. aur 50. 43.
n Nau. 2. 16.
o 'Abad. 12. Mík. 7. 10.
p Yas. 55. 8. Rúm. 11. 33.
q Yas. 21. 10.
r Yas. 41. 15, 16. Yar. 51. 33.
s Dán. 2. 44.
t Yas. 18. 7. aur 23. 18. aur 60. 6, 9.
u Zak. 4. 14. aur 6. 5.

V BAB.

1 *Masíh kí paidáish.* 4 *Us kí bádsháhat.* 8 *Us kí zafaryábí.*

AI faujon kí beṭí, tú apne taín
faujon men jam'a kar: us
ne hamen gher liyá hai; unhon
ne Isráel ke hákim ke gál par
chhaṛí márí hai[a].
2 Par, ai Baitlaham[b] Ifrátah,
harchand ki tú Yahúdáh ke ha-
záron[c] men[d] chhoṭá hai, taubhí
tujh men se wuh shakhs nikalke
mujh pás áwegá, jo Isráel men
hukúmat karegá[e]; aur us ká
nikalná qadím se, aiyám ul azal
se hai[f].
3 So wuh unhen chhoṛ degá,
yahán tak ki wuh waqt hogá, ki
wuh jo janne ká dard khátí hai
jan chuke[g]: tab us ke báqí bháí[h]
baní Isráel ke pás phir áwenge.
4 ¶ Aur wuh khaṛá hogá, aur
Khudáwand kí qudrat se, aur
Khudáwand apne Khudá ke nám
kí buzurgí se, ri'áyat karegá[i];
aur we qáim rahenge; kyúnki
ab wuh zamín ke siwánon tak
buzurg hogá[k].
5 Aur yihí sulh ká bá'is hogá[l].
Aur jab Asúr hamárí sarzamín
men áwegá, aur hamáre mahallon
men pánw rakhegá, tab ham sát
charwáhe, aur áṭh sarguroh barpá
karke, us par chaṛhenge.
6 Aur we talwár se Asúr kí
zamín ko, aur Namrúd kí sarza-
mín ko[m], us ke madkhalon men,
wírán karenge; aur jab Asúr ha-
márí sarzamín men áwegá, aur
hamárí sarhaddon men qadam
rakhegá, tab wuh ham ko us se
bacháwegá[n].
7 Aur Ya'qúb ke báqí log[o] ba-
huterí qaumon ke darmiyán aise
honge, jaisá os Khudáwand se,
aur jaisá menh ghás par[p], jo
ádmí ke liye nahín ṭhahartá, aur
na Baní Ádam kí khátir rah játá
hai.
8 ¶ Aur Ya'qúb ke báqí log
gair qaumon ke darmiyán bahut-
erí gurohon ke bích aise honge,
jaisá sher i babar jangal ke ján-
waron ke bích, aur jaisá jawán
sher bheṛon ke galla men hotá
hai; ki jab wuh un ke darmiyán
guzar kartá hai, wuh latáṛtá bhí
hai, aur phár ḍáltá, aur koí chhu-
ṛánewálá nahín.
9 Terá háth tere dushmanon
par buland kiyá jáegá, aur tere
sáre mukhálif nest ho jáenge.
10 Aur usí din men yún hogá,

Peshtar MASÍH se, 710.

a Nau. 3. 30. Mat. 5. 39. aur 27. 30.
b Mat. 2. 6. Yúh. 7. 42.
c Khur. 18. 25.
d 1 Sam. 23. 23.
e Paid. 49. 10. Yas. 9. 6.
f Zab. 90. 2. Ams. 8. 22, 23. Yúh. 1. 1.
g Mík. 4. 10.
h Mík. 4. 7.
i Yas. 40. 11. aur 49. 10. Hiz. 34. 23. Mík. 7. 14.
k Zab. 72. 8. Yas. 52. 13. Zak. 9. 10. Lúq. 1. 32.
l Zab. 72. 7. Yas. 9. 6. Zak. 9. 10. Lúq. 2. 14. Afs. 2. 14.
m Paid. 10. 8, 10, 11.
n Lúq. 1. 71.
o 3 áyat.
p Ist. 32. 2. Zab. 72. 6. aur 110. 3.

Khudáwand farmátá hai, ki main
tere ghoron ko, jo tere darmiyán
hain, káṭ ḍálúngá, aur terí gáríon
ko nest karúngá[q];
11 Aur terí sarzamín ke shahr-
on ko miṭá ḍálúngá, aur tere
sáre qil'on ko ḍhá dúngá:
12 Aur main tere háth kí jádú-
garíán munqat'a karúngá, aur
tere jádúgar phir na honge[r],
13 Aur terí khodí húí múraten,
aur wuh múraten jo nasb kí gayí
hain, tere darmiyán se nikál ḍá-
lúngá[s], aur tú áge apne háth kí
banáí húí chíz ko[t] nahín pújegá:
14 Aur main terí Yasíraton ko
tere darmiyán se ukhár ḍálúngá,
aur tere shahron ko tabáh ka-
rúngá;
15 Aur main gussa aur qahr ke
sáth gair qaumon se, jo shanawá
na húín, intiqám lúngá[u].

Peshtar Masíh se, 710.
[q] Zak. 9. 10.
[r] Yas. 2. 6.
[s] Zak. 13. 2.
[t] Yas. 2. 8.
[u] Zab. 149. 7. 8 áyat. 2 Tas. 1. 8.

VI BÁB.

1 *Ḳhudá ká jhagṛá jo logon ke sáth hai un kí ná-murúwatí ke bá'is,* 6 *aur un kí jahálat,* 10 *aur un kí be-insáfí,* 16 *aur un kí but-parastí ke sabab.*

AB tum yih suno jo Khudá-
wand kahtá hai; Uṭh,
paháṛon se mubáhasa kar, aur
sáre ṭíle terí áwáz ko sunen.
2 Ai sáre paháṛo, aur zamín kí
mazbút bunyádo[a], Khudáwand
ká jhagṛá suno[b]; kyúnki Khudá-
wand ko apne logon ke sáth
jhagṛá hai, aur wuh Isráel par
hujjat sábit karegá[c].
3 Ai mere log, main ne tum se
kyá kiyá hai[d]? aur tumhen kis
bát men taklíf dí hai? so tum
mujh par gawáhí do.
4 Kyúnki main tum ko Misr kí
zamín se nikál láyá[e], aur gulá-
mon ke ghar se fidiya dekar chhu-
ṛá láyá; aur tere áge Músá, aur
Hárún, aur Miryam ko bhí bhejá
hai.
5 Ai mere log, yád karo, ki
Moáb ke bádsháh Balaq ne kyá
mashwarat kí, aur Ba'úr ke beṭe
Bala'ám ne use kyá jawáb diyá
hai[f]; aur kyá húá Sittim se Jiljál
tak[g]; táki tum Khudáwand kí
rástí se wáqif hojáo[h].
6 ¶ Main kyá leke Khudáwand
ke huzúr men áún, aur Ḳhudá
Ta'álá ke áge kyúnkar sijda
karún? kyá chaṛháwon aur yak-
sála bachhron ko lekar us ke áge
áúngá?

[a] Ist. 32. 1. Zab. 50. 1, 4. Yas. 1. 2.
[b] Hús. 12. 2.
[c] Yas. 1. 18. aur 5. 3, 4. aur 43. 26. Hús. 4. 1.
[d] Yar. 2. 5, 31.
[e] Ḳhur. 12. 51. aur 14. 30. aur 20. 2. Ist. 4. 20. 'Amús 2. 10.
[f] Gin. 22. 5. aur 23. 7. aur 24. 10, 11. Ist. 23. 4, 5. Yash. 24. 9, 10. Muk. 2. 14.
[g] Gin. 25. 1. aur 33. 49. Yash. 4. 19. aur 5. 10.
[h] Qáz. 5. 11.

7 Kyá Khudáwand hazár mendh-
on se[i], yá tel ke das hazár
nahron[k] se khush hogá? kyá
main apne palauṭhe ko apne
gunáh ke 'iwaz[l], apne peṭ ke phal
ko de ḍálúngá, ki merí ján ke liye
ḳhatiyat ho.
8 Ai insán, us ne tujhe wuh
dikháyá hai jo kuchh ki bhalá
hai[m]; aur Khudáwand tujh se
aur kyá cháhtá hai magar yih ki
tú insáf kare, aur rahm-dilí ko
piyár kare[n], aur apne Ḳhudá ke
sáth farotaní se chale.
9 Khudáwand kí áwáz shahr ko
pukártí hai, aur jo 'aqlmand hai,
tere nám par lihaz karegá; tum
us sonṭe kí suno, aur us kí bhí jis
ne use muqarrar kiyá hai.
10 ¶ Kyá hanoz sharír ke ghar
men sharárat ke ḳhazána hain,
aur chhoṭá ‖paimána jo la'natí
hai[o]?
11 Kyá main, jo dagá kí tarázú[p]
aur jhúṭhe báṭon ká thailá rakhtá
hún, be-gunáh ṭhahrún?
12 Is liye ki wahán ke daulat-
mand zulm se labrez hain, aur us
ke báshindagán jhúṭh bolte hain,
aur un ke munh men un kí zubán
dagá denewálí hai[q].
13 Is liye main tujhe márte húe,
aur tere gunáhon ke sabab tujh
ko wírán karte húe, tujhe bímár
ḍálúngá[r].
14 Tú kháegá, par ásúda nahín
hogá[s], ki tere andar men udásí
hogí; tú pakaṛ legá, par nahín
chhuṛá legá; aur jo kuchh ki tú
chhuṛá legá main use talwár ke
hawála karúngá.
15 Tú boegá, par káṭegá nahín;
zaitún ko kolhú men peregá, par
apne par tel nahín malegá; aur
tú nayí mai ko taiyár karegá, par
nahín piegá[t].
16 ¶ Kyúnki 'Umrí[u] ke qawánín
hifz kiye gaye[x], aur Akhiab ke
gharáne ke a'amál yád hain[y], aur
tum log un kí mashwaraton par
chalte ho, táki main tum ko wírán
kar dún, aur us ke rahnewálon
ko síṭí ká bá'is banáún[z]; so tum
merí guroh kí ruswáí uṭháoge[a].

VII BÁB.

1 *Kalísiyá is sabab shikáyat karke ki us ke log thore hain,* 3 *aur ki aksar be-díní men bah gaye,* 5 *Ḳhudá hí ká bharosá rakhtí, aur insán ká nahín.* 8 *Wuh apne dushmanon par gálib átí.* 14 *Ḳhudá us se wa'da karke,*

Peshtar Masíh se, 710.
[i] Zab. 50. 9. aur 51. 16. Yas. 1. 11.
[k] Aiy. 29. 6.
[l] 2 Sal. 16. 3. aur 21. 6. aur 23. 10. Yar. 7. 31. aur 19. 5. Hiz. 23. 37.
[m] Ist. 10. 12. 1 Sam. 15. 22. Hús. 6. 6. aur 12. 6.
[n] Paid. 18. 19. Yas. 1. 17. 'Amús 8. 5.
‖ 'Ibrání men, *ai-fah.*
[o] Ist. 25. 13, —16. Ams. 11. 1. aur 20. 10, 23.
[p] Hús. 12. 7.
[q] Yar. 9. 3, 5, 6, 8.
[r] Ahb. 26. 16. Zab. 107. 17, 18.
[s] Ahb. 26. 26. Hús. 4. 10.
[t] Ist. 28. 38, 39, 40. 'Amús 5. 11. Saf. 1. 13. Haj. 1. 6.
[u] 1 Sal. 16. 25, 26.
[x] Hús. 5. 11.
[y] 1 Sal. 16. 30, wag. aur 21. 25, 26. 2 Sal. 21. 3.
[z] 1 Sal. 9. 8. Yar. 19. 8.
[a] Yas. 25. 8. Yar. 51. 51. Nau. 5. 1.

Peshtar MASÍH se, 710.

16 aur us ke dushmanoṉ kí ghabráhaṭ kí ḳhabar deke, 18 aur ḳháss rahmatoṉ ká zikr karke use dilásá detá hai.

AFSOS mujh par! kyúṉki merá
aisá hál hai, jaisá ki tábis-
tání mewa jam'a karne ke ba'd,
aur angúroṉ ke ḳhosha toṛne ke
píchhe hotá hai[a]: koí guchchha
na milá jo kháne meṉ áwe; anjír
ká koí pahle paká húá phal nahíṉ,
jis ká merá jí mushtáq hai[b].
2 Díndár ádmí zamín par se
játá rahá[c], aur koí Baní A'dam
meṉ rástbáz nahíṉ: we sab ke
sab ghát meṉ baiṭhe haiṉ ki ḳhún
kareṉ: har koí jál bichhákar
apne bháí ko phaṉsátá hai[d].
3 ¶ Badí karne ke liye we háth-
chálák haiṉ; sardár ujrat mángtá
hai[e], aur qází bhí wuhí cháhtá
hai[f], aur baṛe ádmí apne dil kí
bad-ḳhwáhí záhir karte haiṉ; aur
isí tarah buráí ke liye bandish
bándhte haiṉ.
4 Wuh jo un meṉ bihtar se
bihtar hai, so sadá-guláb kí má-
nind hai[g]; aur jo baṛá hí rástbáz
hai, so káṉṭoṉ kí ṭaṭṭí se tez hai:
tere nigahbánoṉ ká din, háṉ, tere
intiqám ká din átá hai; ab un kí
ghabráhaṭ hogí.
5 ¶ Tum kisí dost par i'atimád
na karo[h]: ham-ráz ká bharosá
na rakho; háṉ, tú apne muṉh ke
darwáza apní hamkinár jorú hí
ke sámhne band kar rakh.
6 Kyúṉki beṭá apne báp ko
be-'izzat kartá hai; aur beṭí apní
má ke, aur bahú sás ke muṉh par
chaṛhtí hai[i]; aur ádmí ke dush-
man us ke ghar hí ke log haiṉ.
7 Lekin maiṉ KHUDA'WAND kí
ráh dekhúṉgá[k], aur apne naját-
denewále Ḳhudá ká intizár kar-
úṉgá; merá Ḳhudá merí sunegá.
8 ¶ Ai mere dushmano, tum
merí ḳharábí par shádmání mat
karo[l]: kyúṉki jab maiṉ girúṉgá,
to uṭhúṉgá[m]; jab aṉdhere meṉ
baiṭhúṉgá, to KHUDA'WAND mere
liye núr hogá[n].
9 Maiṉ KHUDA'WAND ke qahr kí
bardásht karúṉgá[o], kyúṉki maiṉ
ne us ká gunáh kiyá hai, yaháṉ
tak ki wuh mere liye hujjat sábit
kare, aur mere liye infisál kare;
wuh mujhe ujále meṉ láwegá[p],
aur maiṉ us kí rástbází ko dekh-
úṉgá.
10 Tab merá dushman us hálat
ko dekhegá, aur wuh jo mujhe
kahtí thí, ki KHUDA'WAND terá
Ḳhudá kaháṉ hai[q], use sharmin-
dagí gher legí[r]; merí áṉkheṉ use
dekheṉgí[s]; ab wuh galíoṉ ke chihle
kí mánind latáṛí jáegí[t].
11 Jis din ki terí díwáreṉ uṭháí
jáeṉgí[u], us din wuh hukm dúr tak
járí kiyá jáegá.
12 Usí din meṉ we Asúr se
Misr tak, aur Misr se nahr tak,
aur samundar se samundar tak,
aur kohistán se kohistán tak,
tujh pás áwenge[x].
13 Báwujúd us ke yih sarzamín
un ke sabab se jo us meṉ baste
haiṉ wírán hogí, ki un ke kámoṉ
ke phal[y] bure haiṉ.
14 ¶ Apní qaum ko, soṉṭá pa-
kaṛke, apne galla ko, jo terí
mírás hai, aur ban meṉ[z] alag
Karmil ke bích rahá kartá hai,
‖ chará: unheṉ Basan aur Jili'ád
meṉ ba dastúr i qadím charne
de.
15 Jaisá un dinoṉ meṉ ki tú
Misr kí sarzamín se niklá húá
thá, maiṉ us ke mutábiq unheṉ
apní 'ajáib qudrateṉ dikhláúṉgá[a].
16 ¶ Gair qaumeṉ use dekheṉgí,
aur báwujúde apní sárí tawáṉáí
kí ḳhijálat uṭháeṉgí[b]; we apne
muṉh par háth rakheṉge[c], aur un
ke kán bahre hojáeṉge.
17 We sámp kí tarah ḳhák cháṭ-
eṉge[d], aur zamín ke reṉgnewá-
loṉ kí tarah we apne biloṉ meṉ
thartharáweṉge[e]; we KHUDA'-
WAND hamáre Ḳhudá ke pás
ḍarte áweṉge, háṉ, we tere sabab
se hirásán hoṉge[f].
18 Tujh sá Ḳhudá kaun hai[g], jo
badkárí ko mu'áf kartá hai[h], aur
apní mírás ke báqí logoṉ[i] ke gu-
náhoṉ se guzartá hai? wuh apná
gussa hamesha tak nahíṉ rakh
chhoṛtá hai[k], kyúṉki wuh rahm
karne se bahut ḳhush hai.
19 Wuh phiregá; wuh ham par
shafaqat karegá; wuhí hamáre
gunáhoṉ ko dabá degá; háṉ, tú
un kí sárí ḳhatáoṉ ko samundar
ke gahrápúe meṉ ḍál degá.
20 Tú us sidq ko jis ká tú ne
Ya'qúb se wa'da kiyá púrá ka-
regá, aur Abirahám ko wuh mihr-
bání dikhláegá[l], jis kí bábat tú
ne qadím zamána meṉ hamáre
bápdádoṉ se qasam kháí thí[m].

[a] Yas. 17. 6. aur 24. 13.
[b] Yas. 28. 4. Hús. 9. 10.
[c] Zab. 12. 1. aur 14. 1, 3. Yas. 57. 1.
[d] Hab. 1. 15.
[e] Hús. 4. 18.
[f] Yas. 1. 23. Mík. 3. 11.
[g] 2 Sam. 23. 6, 7. Hiz. 2. 6. Dekho Yas. 55. 13.
[h] Yar. 9. 4.
[i] Hiz. 22. 7. Mat. 10. 21, 35, 36. Lúq. 12. 53. aur 21. 16. 2 Tim. 3. 2, 3.
[k] Yas. 8. 17.
[l] Ams. 24. 17. Nau. 4. 21.
[m] Zab. 37. 24. Ams. 24. 16.
[n] Zab. 27. 1.
[o] Nau. 3. 39.
[p] Zab. 37. 6.

Peshtar MASÍH se, 710.

[q] Zab. 42. 3, 10. aur 79. 10. aur 115. 2. Yúel 2. 17.
[r] Zab. 35. 26.
[s] Mík. 4. 11.
[t] 2 Sam. 22. 43. Zak. 10. 5.
[u] 'Amús 9. 11, wag.
[x] Yas. 11. 16. aur 19. 23, wag. aur 27. 13. Hús. 11. 11.
[y] Yar. 21. 14. Mík. 3. 12.
[z] Yas. 37. 24.
‖ Yá, *un kí ri'áyat kar,* Zab. 28. 9. Mík. 5. 4.
[a] Zab. 68. 22. aur 78. 12.
[b] Yas. 26. 11.
[c] Aiy. 21. 5. aur 29. 9.
[d] Zab. 72. 9. Yas. 49. 23.
[e] Zab. 18. 45.
[f] Yar. 33. 9.
[g] Ḳhur. 15. 11.
[h] Ḳhur. 34. 6, 7. Yar. 50. 20.
[i] Mík. 4. 7. aur 5. 3, 7, 8.
[k] Zab. 103. 9. Yas. 57. 16. Yar. 3. 5.
[l] Lúq. 1. 72, 73.
[m] Zab. 105. 9, 10.

NAHU'M NABI' KI' KITA'B.

Peshtar MASI'H se, 713 ke qaríb.

I BA'B.

Ḵhudá kí hashmat kí bábat jaisí ki us mihrbání men̲ jo apne logon̲ par kartá, aur us saḵhtí men̲ bhí jo apne muḵhálifon̲ par kar dikhlátá hai, záhir húí.

NI'NAWAH[a] ká bojh. Ilqúshí Nahúm kí royá kí kitáb.

2 ḴHUDA'WAND gayúr[b] aur intiqám-kash Ḵhudá hai[c]; hán̲, ḴHUDA'WAND intiqám letá hai, aur qáhir hai; ḴHUDA'WAND apne dushmanon̲ se intiqám letá hai, aur apne dushmanon̲ ke líye qahr ko rakh chhoṛtá hai.

3 ḴHUDA'WAND gusse men̲ dhímá[d], aur zor men̲ tawáná hai[e], aur gunahgáron̲ ko begunáh nahín̲ ṭhahráwegá; ḴHUDA'WAND kí ráh girdbád men̲ aur ándhí men̲ hai[f], aur badlíán̲ us ke pánwon̲ kí dhúl hain̲.

4 Wuhí daryá ko ḍánṭtá hai, aur use sukhá detá hai[g], aur sárí nahron̲ ko ḵhushk kar ḍáltá hai; Basan[h] aur Karmil kumhláte hain̲, aur Lubnán ke phúl murjháte hain̲.

5 Us ke ḵhauf se pahár kámpte hain̲[i], aur ṭíle pighal játe hain̲[k], aur zamín ‖us ke áge jalke ḵhák hogayí[l]; hán̲, dunyá, aur sab jo kuchh ki us men̲ hai.

6 Us ke qahr ke áge kaun khaṛá rah sake? aur us ke qahr i shadíd ke barábar kaun ṭhahar sake[m]? us ká qahr ág kí mánind ḍhálá játá hai[n], aur chaṭán us se ḍháí játí hain̲.

7 ḴHUDA'WAND ḵhúb hai[o], aur bipat ke din ‖ek hasín qil'a hai: wuh un ko jo us ká bharosá rakhte hain̲ pahchántá hai[p].

8 Lekin ab wuh us ke makán ko ek baṛí báṛh se nest o nábúd karegá[q], aur táríkí us ke dushmanon̲ ko ragedegí.

9 Tum ḴHUDA'WAND ke barḵhiláf hoke kaun mansúba bándhte ho[r]? wuh sáf nábúd kar ḍálegá[s]: bipat do bár nahín̲ uṭhegí.

10 Harchand we kánṭon̲ kí mánind[t] toṛe maroṛe gaye, aur apne nasha se mast hain̲[u], lekin we súkhe púál kí tarah bilkull jaláe jáen̲ge[x].

11 ‖ Ek sharír saláhkár tujh men̲ se niklá hai, jo ḴHUDA'WAND ke barḵhiláf hoke bure mansúba bándhtá hai[y].

12 ḴHUDA'WAND yún̲ farmátá hai, Agarchi we ásúda hon̲, aur bahutere aise hon̲, tis par bhí we káṭe jáen̲ge[z], aur wuh játá rahegá[a]. Báwujúde ki main̲ ne tujh ko dukh diyá, phir kabhí tujhe dukh na dún̲gá.

13 Aur ab main̲ us ká júá terí gardan par se toṛ ḍálún̲gá[b], aur tere bandhanon̲ ko phoṛ ḍálún̲gá.

14 Lekin ḴHUDA'WAND tere haqq men̲ farmátá hai, ki tere nám ká aur koí boyá na jáegá; main̲ tere butḵhána ke darmiyán khodí húí aur ḍhálí húí múraton̲ ko nest karún̲gá; main̲ use terí qabr karún̲gá[c], kyún̲ki tú nikammá hai.

15 Us ke pánw paháṛon̲ par dekh le jo ḵhushḵhabarí látá hai[d], aur salámatí kí manádí kartá hai! ai Yahúdáh, tú apní muqaddas 'ídon̲ ko kiyá kar, apní nazren̲ jo tú ne máni hain̲ adá kar; kyún̲ki is ke ba'd ‖sharír tere darmiyán se nahín̲ guzregá[e]; wuh sáf káṭ ḍálá gayá[f].

II BA'B.

Haulnák aur zafar-yáb faujen̲ jo Ḵhudá kí taraf se bhejí jáke Ninawah par chaṛhái kartín̲.

PARA'GANDA karnewálá[a] tere rúbarú chaṛh áyá hai: tú qil'a ko liye rah, ráh kí ḵhabardárí kar, apní kamar bándh, aur áp ko sáre zor se mazbút kar[b].

2 Kyún̲ki ḴHUDA'WAND Ya'qúb kí buzurgí ko Isráel kí buzurgí kí mánind phir bahál karegá, agarchi ḵhálí karnewálon̲ ne unhen̲ ḵhálí kiyá hai, aur us kí angúrí ḍálíán̲ toṛ ḍálí hain̲[c].

3 Us ke pahlawánon̲ kí sipar surḵh kí gayí hai[d], jangí mard qirmizí se mulabbas húe hain̲; gáṛíán̲ us kí taiyárí ke din men̲ ‖jaltí mash'alon̲ se árásta hain̲, aur sanaubar ke bhále hiláe játe hain̲.

---

a Saf. 2. 13.
b Ḵhur. 20. 5. aur 34. 14. Ist. 4. 24. Yash. 24. 19.
c Ist. 32. 35. Zab. 94. 1. Yas. 59. 18.
d Ḵhur. 34. 6, 7. Naham. 9. 17. Zab. 103. 8. Yún. 4. 2.
e Aiy. 9. 4.
f Zab. 18. 7, wag. aur 97. 2. Hab. 3. 5, 11, 12.
g Zab. 106. 9. Yas. 50. 2. Mat. 8. 26.
h Yas. 33. 9.
i Zab. 68. 8.
k Qáz. 5. 5. Zab. 97. 5. Mík. 1. 4.
‖ Yá, *us ke huzúr men̲ uṭhtí hai.*
l 2 Pat. 3. 10.
m Mal. 3. 2.
n Muk. 16. 1.
o 1 Taw. 16. 34. Zab. 100. 5. Yar. 33. 11. Nau. 3. 25.
‖ Yá, *tawánáí hai.*
p Zab. 1. 6. 2 Tim. 2. 19.
q Dán. 9. 26. aur 11. 10, 22, 40.
r Zab. 2. 1.
s 1 Sam. 3. 12.
t 2 Sam. 23. 6, 7.
u Nahúm 3. 11.
x Mal. 4. 1.
‖ 'Ibrání men̲, *Bali'ál ká ek saláhkár.*
y 2 Sal. 19. 22, 23.
z 2 Sal. 19. 35, 37.
a Yas. 8. 8. Dán. 11. 10
b Yar. 2. 20. aur 30. 8.
c 2 Sal. 19. 37.
d Yas. 52. 7. Rúm. 10. 15.
‖ 'Ibrání men̲, *Bali'ál.*
e 11, 12 áyaten̲.
f 14 áyat.
a Yar. 50. 23.
b Yar. 51. 11, 12. Nahúm 3. 14.
c Zab. 80. 12. Hús. 10. 1.
d Yas. 63. 2, 3.
‖ Yá, *ág kí sí jhalakti fúlád se.*

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

4 Bázáron men gáríon ká hujúm
hogá, sháh-ráhon ke darmiyán
we dhakkam dhakká dengí; we
mash'alon kí sí nazar áwengí, we
bijlí kí sí daurengí.
5 Wuh apne pahlawánon ko yád
farmáwegá; we chalte húe ṭak-
kar kháenge; we us kí díwár par
charhte húe jaldí karenge, aur
‖ artalá taiyár kiyá jáegá.
6 Nahron ke darwáza khul jáen-
ge, aur qasr gudáz hojáegá.
7 Aur muqarrar hai, ki wuh
nangí kí jáegí, hán, use lejá-
enge; aur us kí laundíán ka-
bútaron kí mánind[e] guṭaktí húí
mátam karengí, aur chátí píṭ-
engí.
8 Nínawah to qadím ul aiyám
se táláb ke mánind hai, taubhí
we bhágе chale játe hain. We
pukárenge, ki Khará ho, kha-
rá ho; par koí munh nahín phe-
regá.
9 Chándí ko lúṭo, aur sone ko
lúṭo; kyúnki us ke sáre nafís as-
báb kí kasrat aur zínat kí kuchh
intihá nahín hai.
10 Wuh khálí, aur súná, aur wí-
rán húá hai; aur dil pighaltá
hai[f], aur ghuṭne tharthuráte hain[g],
aur har ek kí kamar men shiddat
se dard hai[h], aur in sabhon ká
chihra siyáh hotá hai[i].
11 Sher i babaron ká gár, aur
sher i babaron ke bachchon kí
khurák páne kí jagah kahán hai[k],
ki jis men sher i babar, aur sherní,
aur sher i babar ke bachcha phirte
the, aur un ko kisí ne nahín
ḍaráyá?
12 Sher i babar apne bachchon
kí khurák ke muwáfiq phárṭá thá,
aur apní sherníon ke liye galá
ghonṭtá thá, aur apní mándon ko
shikár se, aur gáron ko pháre
húon se bhartá thá.
13 RABB ul afwáj farmátá hai,
ki Dekh, main terá mukhálif
hún[l], aur main us kí gáríon ko
jalá dúngá, ki dhunwán hoke
uren, aur talwár tere jawán sher
i babaron ko khá jáegí, aur main
terá nakhchír zamín par se miṭá
ḍálúngá, aur tere elchíon kí áwáz
phir suní na jáegí[m].

‖ Yá, fasíl.
e Yas. 38. 14. aur 59. 11.
f Yas. 13. 7, 8.
g Dán. 5. 6.
h Yar. 30. 6.
i Yúel 2. 6.
k Aiy. 4. 10, 11. Hiz. 19. 2, —7.
l Hiz. 29. 3. aur 38. 3. aur 39. 1. Nahúm 3. 5.
m 2 Sal. 18. 17, 19. aur 19. 9, 23.

III BAB.

Nínawah kí haulnák tabáhí.

KHUNREZ shahr[a] par wá-
wailá! wuh jhúṭh aur lúṭ
se bilkull bhará hai; lúṭ ká mál
us se judá nahín kiyá játá.
2 Kore kí áwáz, aur pahiyon kí
kharkharáhaṭ, aur ghoron kí lam-
bíon ká shor, aur daurnewálí gá-
ríon kí sadá hai[b].
3 Ghur-charhon ká sawár ho-
jáná, aur talwáron kí chamak, aur
bhálon kí jhalak hotí, aur maqtú-
lon ká ḍher, aur láshon ká túda
hai; un kí láshon kí intihá nahín;
we láshon par chalne men ṭhokar
kháte hain.
4 Us khúbsúrat jádú-angez fá-
hisha kí zinákáríon kí kasrat
se yih hotá hai[c], ki wuh qaumon
ko apní zinákáríon se, aur gha-
ránon ko apní jádúgaríon se bech
ḍáltí thí.
5 RABB ul afwáj farmátá hai, ki
Dekh, main terá mukhálif hún[d],
aur tere dámanon ko uṭháke tere
munh par phenk ḍálúngá[e], aur
qaumon ko terí barahnagí[f], aur
mamlukaton ko terí ruswáí dikh-
láúngá.
6 Aur main makrúh gandagíán
tujh par ḍálúngá, aur tujhe zalíl
kar dúngá[g], hán, tujhe angusht-
numá karúngá[h].
7 Aur aisá hogá, ki har ek jo
tujh par nigáh karegá, tujh se
bhágegá[i], aur kahegá, ki Nína-
wah wírán húí hai; us par kaun
roegá[k]? main tere liye tasallí
denewále kahán se ḍhúnḍh láún?
8 Kyá tú No-Amún[l] se bhalá
hai[m], jo nadíon ke darmiyán basá
thá, aur páni us kí cháron taraf
thá, jis kí shahrpanáh samundar
thí, aur jis kí díwár daryá húí?
9 Kúsh aur Misr apní apní be-
shumár faujon ke sáth us ká zor
the; Fút aur Lúbim tere madad-
karnewále the.
10 Tis par bhí wuh giriftár húí,
aur asír hoke gayí; us ke bachcha
us ke sab galíon ke síre par[n] pa-
ṭak ḍále gaye[o]: aur unhon ne us
ke 'izzatdáron ke qur'a ḍále[p],
aur us ke sáre buzurg zanjíron
se jakre gaye.
11 Tú bhí matwálí hogí[q]: tú áp
ko chhipáegí, tú bhí dushman ke
áge se panáh ḍhúnḍhegí.
12 Tere sáre qil'a aise honge
jaise anjír ke darakht jin par pahle
pake húe phal lage hain[r]; ki agar

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.
a Hiz. 22. 2, 3. aur 24. 6, 9. Hab. 2. 12.
b Yar. 47. 3.
c Yas. 47. 9, 12. Muk. 18. 2, 3.
d Nahúm 2. 13.
e Yas. 47. 2, 3. Yar. 13. 22, 26. Hiz. 16. 37. Mík. 1. 11.
f Hab. 2. 16.
g Mal. 2. 9.
h 'Ibrán. 10. 33.
i Muk. 18. 10.
k Yar. 15. 5.
l Yar. 46. 25, 26. Hiz. 30. 14, —16.
m 'Amús 6. 2.
n Nau. 2. 19.
o Zab. 137. 9. Yas. 13. 16. Hús. 13. 16.
p Yúel 3. 3. 'Abad. 11.
q Yar. 25. 17, 27. Nahúm 1. 10.
r Muk. 6. 13.

Peshtar MASÍH se, 713 ke qaríb.

we hiláe jáen, to we kháneuwále ke munh men gir paṛenge.
13 Dekh, tere log, jo tere darmiyán hain, so 'auraten hain[s]; terí mamlukat ke darwáza tere dushmanon ke munh par khule paṛe rahenge; ág tere aṛbangon ko khá jáegí[t].
14 Tú us waqt ke liye jab tú gherí jáwe pání bhar, aur apne qil'on ko mazbút kar[u]; chihle men utar, aur gáre ko sán, aur pajáwa ko durust kar.
15 Wahán ág tujhe khá jáegí; talwár tujhe káṭ ḍálegí; ṭiḍḍí kí tarah tujhe khá jáegí[x]; agarchi tú apne taín kamalá kí mánind firáwán kare, aur ṭiḍḍí kí tarah áp ko bahut kare.
16 Tú ne apne saudágaron ko firáwán kiyá ki we ásmán ke sitáron se ziyáda húe; ṭiḍḍíán ||ḳharáb kar detín, aur uṛ játí hain.
17 Tere tájdár ṭiḍḍíon ke se hain[y], aur tere sardár baṛe phangon ke se, jo sardí ke waqt báṛon ke andar rahte hain, aur jab áftáb nikaltá hai, to bhág játe, aur un ká makán ma'lúm nahín hotá ki kahán hai.
18 Ai Asúr ke bádsháh[z], tere gaṛariye sote hain[a]; tere jawán mard leṭ gaye hain; tere ri'áyá paháṛon par parágandá húe hain[b], aur koí nahín hai, jo un ko ikaṭṭhe kare.
19 Terí shikastagí ká darmán nahín hai, terá zaḳhm kárí hai[c]: sab jo terí shuhrat sunenge tujh par tálí bajáwenge[d]; kyúnki kaun hai jise tú ne apní sharárat se bár bár nahín satáyá?

s Yar. 50. 37. aur 51. 30.
t Zab. 147. 13. Yar. 51. 30.
u Nahúm 2. 1.
x Yúel 1. 4.
|| Yá, *phail játí hain.*
y Muk. 9. 7.
z Yar. 50. 18. Hiz. 31. 3, wag.
a Khur. 15. 16. Zab. 76. 6.
b 1 Sal. 22. 17.
c Mík. 1. 9.
d Nau. 2. 15. Saf. 2. 15. Dekho Yas. 14. 8, wag.

HABAQQU'Q NABI' KI' KITA'B.

626 ke qaríb.

I BAB.

1 *Habaqqúq par, jis waqt us badkárí ke sabab jo tamám sarzamín men phailí thí nála kartá thá,* 5 *yih záhir kiyá játá hai, ki Kasdí áke haulnák waz'a se intiqám lenge.* 12 *Is par nabí shikáyat kartá ki intiqám-lenewále Isráelíon se bhí badtar hain.*

WUH bojh jo Habaqqúq Nabí ne dekhá.
2 Ai KHUDÁWAND, main kab tak nála karún, aur tú na sunegá[a]? zulm ke sabab main tere áge chilláún, aur tú na bacháwegá?
3 Tú kyún mujhe badkáríán dikhátá, aur zor zulm ko mere áge numáyán kartá hai? kyúnki zulm aur sitam mere áge hain: we log maujúd hain, jo fitna-angezí aur fasád karte hain.
4 Is liye sharí'at ḍhílí hogayí, aur 'adálat kabhí pesh nahín játí: kyúnki sharír rástkáron ko gher lete hain[b]; is sabab jhúṭhí 'adálat ho rahí hai.
5 ¶ Ġair qaumon ke darmiyán dekho, aur ġaur karo, aur nihayat ta'ajjub karo: is liye ki main tumháre aiyám men ek kám kartá hún, jis ká bayán harchand ki main tum se karún, tum hargiz báwar na karoge[c].
6 Kyúnki dekho, main ||Kasdíon ko chaṛhá láúngá; we talḳh-rú aur tez-mizáj qaum hain[d], jo zamín ke wasí' mulkon men ghuske guzar játe, tá ki un ábád makánon ko jo un ke nahín hain chhín lewen.
7 We ḍaráne aur haibatnák hain; un kí 'adálat aur un kí shaukat un hí se záhir hai.
8 Un ke ghoṛe chíton se bhí tezqadam hain, aur we un bheṛiyon se bhí jo shám ko nikalte[e] ziyáda qahrnák hain: aur un ke sawár phaile húe áwenge, hán, un ke we sawár jo dúr se chale áte hain; we 'uqáb ke mánind[f], jo apní ḳhurák par jhapaṭtá hai, parwáz karenge.
9 We lúṭne ko sab ke sab áwenge; un ke chihra púrab kí hawá ke mánind surukenge, aur we asíron ko ret ke dánon kí mánind jam'a karenge.
10 We bádsháhon ko ṭhaṭṭhon men uṛáenge, aur sháhzáda un ke áge masḳhara honge; aur we har ek qil'a ko dekhke hansí karenge; we dhúl se damdama bándhkar use le lenge.
11 Tab us kí tabí'at aur hí ho-

a Nau. 3. 8.
b Aiy. 21. 7. Zab. 94. 3, wag. Yar. 12. 1.
c Yas. 29. 14. A'am. 13. 41.
|| Púrí húí, 2 Taw. 36. 6.
d Ist. 28. 49, 50. Yar. 5. 15.
e Yar. 5. 6. Saf. 3. 3.
f Yar. 4. 13.

Peshtar MASÍH se, 626 ke qaríb.

jáegí; aur wuh guzar jáegá, aur gunáh karegá, aisá gumán karke ki yih merí qúwat mere ma'búd kí taraf se hai[g].

12 ¶ Ai mere KHUDÁWAND Khudá, ai mere Quddús, kyá tú azal se nahín hai[h]? ham nahín marenge. Ai KHUDÁWAND, tú ne unhen 'adálat ke liye ṭhahráyá hai[i]; aur ‖ ai Khudá e Qádir, tú ne un ko sarzanish ke liye muqarrar kiyá hai.

13 Terí ánkhen aisí pák hain, ki tú badí ko dekh nahín saktá[k], aur tú sharárat par nigáh kar nahín saktá hai: phir káhe ko in gáratgaron par nazar kartá hai[l], aur jis waqt sharír us ádmí ko jo us se rástbáz hai nigal játá hai tab tú kis liye chupká rahtá hai?

14 Aur baní Ádam ko samundar kí machhlíán banátá hai, aur zamín ke kíṛe makoṛon kí mánind kartá hai, jin ká koí insáf karnewálá nahín.

15 We un sabhon ko bansí se uṭhá lete hain, aur apne jál men phansáte hain[m], aur mahá-jál men jam'a karte hain: is liye we shádmán aur khushwaqt hain.

16 Is liye we apne jál ke áge qurbáníán guzránte hain, aur apne mahá-jál par lubán jaláte hain[n]; kyúnki un ke wasíle se un ká bakhra lazíz hai, aur un kí ‖ khurák firáwán hai.

17 Kyá is liye we apne jál ko khálí karenge, aur qaumon ko har waqt qatl karte húe báz na áwenge?

II BÁB.

1 Nabí, jawáb iláhí kí ráh dekhte hí, yih ilhám pátá, ki intizár karnewále ko farz hai ki ímán láke muntazir rahe. 5 Áfaten jo Kasdíon par áwengí un kí hausilamandí, 9 aur lálach, 12 aur be-rahmí, 15 aur mastí, 18 aur butparastí ke sabab.

MAIN apní dídgáh par khaṛá húngá[a], aur burj par apne liye jagah ṭhahráúngá, aur muntazir rahúngá, ki dekhún wuh mujhe kyá kahegá[b], aur main kyá jawáb dúngá jis waqt mujh par hujjat sábit howe.

2 Tab KHUDÁWAND ne mujhe jawáb diyá, aur kahá, ki Mukáshafa ko likh[c], aur lauhon par sáf tahrír kar, ki wuh jo use paṛhe so dauṛe.

3 Kyúnki yih mukáshafa hanoz ek muqarrarí waqt ke liye hai[d], magar ákhir ko yih bolegá, aur jhúṭh na kahegá: agarchi wuh derí kare, taubhí us ká muntazir rah, ki wuh yaqínan áegá, yih dirang na karegá[e].

4 Dekh magrúr ko! us ká dil us men rást nahín hai: par sádiq apne ímán se jíegá[f].

5 ¶ Hán, azbaski wuh mai píke gunahgár hotá, wuh mutakabbir hai; wuh apne ghar men nahín rahtá; wuh pátál aur maut kí mánind apní tamanná baṛhátá hai[g]; balki sárí qaumon ko apne pás jam'a kartá hai, aur sárí khilqat ko apne nazdík faráham kartá hai.

6 Kyá sab ke sab us kí bábat masal na láwenge[h], aur tahqír se ta'nazaní na karenge, aur na kahenge, ki Us par wáwailá hai jo us mál se, jo ki us ká nahín hai, taraqqí kartá hai! kab tak? aur us par, jo apne úpar bahutse girau ládtá hai!

7 Kyá we jo tujhe káṭenge achának na uṭhenge, aur we jo tujhe satáwenge bedár na honge, aur tú un ke liye lúṭ hogá?

8 Isliye ki tú ne bahut sí qaumon ko lúṭ liyá hai, logon ke sáre bache húe tujhe lúṭ lenge[i]: kyúnki tú ne logon ká khún kiyá, aur sarzamín, aur shahr, aur us ke sáre báshindon par zulm kiyá[k].

9 ¶ Us par wáwailá, jo apne ghar ke liye ná-haqq fáida uṭhátá hai[l], táki apne áshiyána ko bulandí par banáwe[m], aur musíbat ke galaba se rihái páwe.

10 Tú ne bahutere logon ko káṭke apne gharáne ke liye sharm hásil kiyá, aur apní ján ká gunahgár húá.

11 Kyúnki patthar jo díwár men hai chilláegá, aur ínṭ shahtír ke darmiyán us ko jawáb degí.

12 ¶ Us par wáwailá, jo khúnrezí se gánw ko biná kartá hai[n], aur sharárat se shahr ko ta'mír kartá hai.

13 Dekho, kyá yih hál RABB ul afwáj KHUDÁWAND kí taraf se nahín hai, ki log ág hí ke liye mihnat mashaqqat karen, aur qaumen batálat ke liye apne taín thakáwen[o].

14 Kyúnki jis tarah pání se samundar bhará húá hai, usí tarah

---

g Dán. 5. 4.
h Zab. 90. 2. aur 93. 2. Nau. 5. 19.
i 2 Sal. 19. 25. Zab. 17. 13. Yas. 10. 5, 6, 7. Hiz. 30. 25.
‖ 'Ibrání men, *Ai Chaṭán.* Ist. 32. 4.
k Zab. 5. 5.
l Yar. 12. 1.
m Yar. 16. 16. Ámús 4. 2.
n Ist. 8. 17. Yas. 10. 13. aur 37. 24, 25.
‖ Yá, *gizá charb hai.*
a Yas. 21. 8, 11.
b Yas. 85. 8.
c Yas. 8. 1. aur 30. 8.
d Dán. 10. 14. aur 11. 27, 35.
e 'Ibrán. 10. 37.
f Yúh. 3. 36. Rúm. 1. 17. Gal. 3. 11. 'Ibrán. 10. 38.
g Ams. 27. 20. aur 30. 16.
h Mík. 2. 4.
i Yas. 33. 1.
k 17 áyat.
l Yar. 22. 13.
m Yar. 49. 16. 'Abad. 4.
n Yar. 22. 13. Hiz. 24. 9. Mík. 3. 10. Nahúm 3. 1.
o Yar. 51. 58.

Peshtar MASÍH se, 626 ke qaríb.

[p] Yas. 11. 9.
[q] Hús. 7. 5.
[r] Paid. 9. 22.
[s] Yar. 25. 26, 27. aur 51. 57.
[t] 8 áyat.
[u] Yas. 44. 9, 10. aur 46. 2.
[x] Yar. 10. 8, 14. Zak. 10. 2.
[y] Zab. 115. 5. 1 Qur. 12. 2.
[z] Zab. 135.17.
[a] Zab. 11. 4.
[b] Saf. 1. 7. Zak. 2. 13.

zamín KHUDÁWAND ke jalál kí
shinásáí se ma'múr hogí[p].
15 ¶ Us par wáwailá hai jo apne
hamsáya ko mai pilátá hai, aur
us ke munh men̲ apná mashkíza
lagákar use matwálá kartá hai[q],
táki tú us ká satr dekhe[r].
16 Tú 'izzat ke 'iwaz ruswáí se
bhar gayá hai; tú bhí pí[s], aur
terí khalṛí beparda ho jáe: KHU-
DÁWAND ke dahne háth ká piyála
chau-pher jáke tujh tak pahunche-
gá, aur terí shaukat par sharmin-
dagí kí qai paṛegí.
17 Kyún̲ki wuh zor zulm jo Lub-
nán par húe tujhe gher len̲ge, jis
tarah se darindon̲ ká shikár karná
unhen̲ ḍarátá hai; kyún̲ki tú ne
ádmíon̲ kí ḳhúnrezí kí, aur sarza-
mín, aur shahr, aur us ke sáre
báshindon̲ par zulm kiyá[t].
18 ¶ Taráshí húí múrat se kyá
hásil[u], ki us ke banánewále ne
use khodke banáyá hai? ḍhálí húí
múrat, aur jhúṭhon̲ ke sikhláne-
wále[x] se kyá fáida, jo kám ká
banánewálá us par bharosá rakhtá
hai; ki gúnge buton̲[y] ko banátá
hai?
19 Us par wáwailá hai, jo lakṛí
se kahe, ki Jág; aur be-zubán
patthar se, ki Uṭh, wuh sikhláwe!
Dekho, us par sone rúpe ká mu-
lamma' hai, aur us ke bích men̲
mutlaqan dam nahín̲[z].
20 Magar KHUDÁWAND apne
muqaddas haikal men̲ hai[a]: sárí
zamín us ke áge ḳhámosh ho
rahe[b].

III BÁB.

1 *Habaqqúq du'á mángte waqt Ḳhudá kí hash-
mat ke sabab kámptá hai.* 17 *I'atiqád jo
us ke ímán men̲ ámez thá.*

|| 'Ibrání men̲, *Shijjionút par.*
[a] Zab. 7, ká sarnáma.
[b] Zab. 85. 6.
|| Yá, *dakkhin se.*
[c] Ist. 33. 2. Qáz. 5. 4. Zab. 68. 7.

HABAQQU'Q nabí kí du'á,
|| nauha ke sur par[a].
2 Ai KHUDÁWAND, main̲ ne terí
shuhrat suní, aur ḍar gayá: ai
KHUDÁWAND, tú barson̲ ke dar-
miyán apne kám ko jilá[b], bar-
son̲ ke darmiyán use ma'lúm
kará; qahr men̲ rahm ko yád kar.
3 Ḳhudá || Taiman se, aur Qud-
dús i Wáhid koh i Fárán se áyá[c].
Siláh. Us kí shaukat se ásmán
chhip gayá, aur zamín us kí hamd
se ma'múr húí.
4 Us kí jagmagáhaṭ núr kí má-
nind thí; us ke háth se kiranen̲
niklín̲: par wahán̲ bhí us kí qudrat
dar-parda thí.

5 Marí us ke áge chalí[d]; aur
us ke qadamon̲ par átashín wabá
rawána húí[e].
6 Wuh khaṛá húá, aur us ne
zamín ko || larzá diyá; us ne nigáh
kí, aur qaumon̲ ko parágarda kar
diyá; aur qadím pahár[f] reza reza
hogaye, aur purání pahaṛíán̲ us
ke áge dhas gayín̲[g]: us kí qadím
ráhen̲ yihí hain̲.
7 Main̲ ne dekhá ki Kúshán ke
ḳhaimon̲ par bipat thí, aur zamín
i Midyán ke parda kámp játe the.
8 Kyá tú nadíon̲ se bezár thá, ai
KHUDÁWAND? kyá daryáon̲ par
terá qahr thá? kyá samundar par
terá gazab thá, ki tú apne ghoṛon̲
par, aur naját kí gáṛíon̲ par sawár
húá[h]?
9 Kamán terí bilkull nangí kí
gayí, jaisá ki tú ne farmáyá; hán̲,
qaumon̲ ke sáth qasam kí. Siláh.
Tú ne zamín ko chírke use nadíán̲
kar diyá[i].
10 Pahár̤on̲ ne tujhe dekhá, aur
kámp gaye[k]; pání kí báṛh bahke
guzar gayí; gahráo ne apní áwáz
buland kí, aur apne háth úpar ko
uṭháe[l].
11 Súraj aur chánd apne apne
makán men̲ ṭhahar gaye[m], tere
tíron̲ kí roshní ke bá'is jo uṛe,
aur tere bhále kí chamkáhaṭ ke
sabab[n].
12 Tú qahr ke sáth zamín par sair
kar gayá; tú ne niháyat gusse
hoke qaumon̲ ko raund ḍálá hai[o].
13 Tú apne logon̲ ko naját dene
ke liye, hán̲, apne masíh ko naját
dene ke liye nikal chalá; tú bun-
yád ko gardan tak nangá kar
deke, sharír ke ghar ke sir ko
kuchal ḍáltá hai[p]. Siláh.
14 Tú ne us ke gánwon̲ ke sar-
dár ko usí kí láṭhíon̲ se már ḍálá;
we mujhe parágarda karne ko
girdbád kí tarah nikal áe; un ká
faḳhr yih thá, ki miskínon̲ ko ham
chupke nigal jáwen̲.
15 Tú apne ghoṛon̲ ke sáth sa-
mundar se, hán̲, baṛe pání ke
ḍheu ke darmiyán se guzar gayá[q].
16 Is ke sunte hí merá peṭ kámp-
á[r]; us áwáz se mere honṭh hilne
lage: saṛáhaṭ merí haḍḍíon̲ men̲
paiṭh gayí; main̲ apne men̲ kámp-
ne lagá, táki main̲ musíbat ke din
árám páún̲, jab wuh logon̲ par
hamla karne áwegá; wuh apní
faujon̲ ke sáth un par chaṛh áwegá.

Peshtar MASÍH se, 626 ke qaríb.

[d] Nahúm 1. 3.
[e] Ist. 32. 24. Zab. 18. 8.
|| Yá, *nápá.*
[f] Paid. 49. 26.
[g] Nahúm 1. 5.
[h] Ist. 33. 26, 27. Zab. 68. 4. aur 104. 3. 15 áyat.
[i] Zab. 78. 15, 16. aur 105. 41.
[k] Ḳhur. 19. 16, 18. Qáz. 5. 4, 5. Zab. 68. 8. aur 77. 18. aur 114. 4.
[l] Ḳhur. 14. 22. Yash. 3. 16.
[m] Yash. 10. 12, 13.
[n] Yash. 10. 11. Zab. 18. 14. aur 77. 17, 18.
[o] Yar. 51. 33. Ámús 1. 3. Mík. 4. 13.
[p] Yash. 10. 24. aur 11. 8, 12. Zab. 68. 21.
[q] Zab. 77. 19. 8 áyat.
[r] Zab. 119. 120. Yar. 23. 9.

Peshtar MASÍH se, 626 ke qaríb.

17 ¶ Harchand ki anjír ká darakht na phúle, aur tákon men mewa na lagen, aur zaitúnon ke liye jo mihnat húí lá-hásil ho, aur kheton men kuchh anáj paidá na ho, aur galla bhersále men kát dálá jáwe, aur gáe bail thán men na rahen;

18 Tis par bhí[s] main KHUDÁWAND kí yád men khushí karúngá[t]; main apní naját ke Khudá ke sabab khushwaqt hoúngá.

19 KHUDÁWAND Khudá merí qúwat hai[u], aur wuh mujhe hirní ke se pánw degá[x], aur mujhe mere únche makánon par[y] sair karwáegá. Sardár muganní ke liye ‖ merí bínon ke sáth.

s Aiy. 13. 15.
t Yas. 41. 16. aur 61. 10.
u Zab. 27. 1.
x 2 Sam. 22. 34. Zab. 18. 33.
y Ist. 32. 13. aur 33. 29.
‖ 'Ibrání men, Najínút: Dekho Zab. 4, ká sarnáma.

SAFANIYÁH NABÍ KÍ KITÁB.

630 ke qaríb.

I BÁB.

Bábat ek barí áfat kí jise Khudá ne Yahúdáh ke chand gunáhon ke sabab se us par bhejí thí.

YAHÚDÁH ke bádsháh Yúsiyáh bin Amún ke aiyám men, KHUDÁWAND ká kalám, jo Safaniyáh bin Kúshí, bin Jadaliyáh, bin Amariyáh, bin Hizqiyáh ko pahunchá.

2 Main zamín kí sath par se sab ke sab ko bilkull nest karúngá, KHUDÁWAND farmátá hai.

3 Main insán ko aur haiwán ko nest karúngá[a]; hawá ke parindon ko, aur samundar kí machhlíon ko, aur sharíron ke sáth thokar khilánewále[b] buton ko nest karúngá, aur insán ko zamín par se kát dálúngá, KHUDÁWAND farmátá hai.

4 Main Yahúdáh par, aur Yarúsalam ke sáre báshindon par apná háth chaláúngá, aur is makán men se Ba'al ke báqí logon ko[c], aur Kamárim ke nám ko káhinon ke sáth nest karúngá[d];

5 Aur un ko bhí, jo kothon par charhke ásmán ke lashkar ko pújte hain[e]; aur un ko, jo sijda karke[f] KHUDÁWAND kí qasam kháte hain[g], aur Malkám kí saugand karte hain[h];

6 Aur un ko bhí, jo KHUDÁWAND se bargashta húe hain[i]; aur unhen, jo KHUDÁWAND ko nahín dhúndhte[k], aur us ke tálib nahín hote.

7 Tum Khudáwand YAHOWÁH ke huzúr chupke raho[l]; kyúnki KHUDÁWAND ká din nazdík hai[m]; is liye ki KHUDÁWAND ne zabíha kí taiyárí kí hai[n], aur jinhen us ne buláyá unhen makhsús kiyá hai.

8 Aur KHUDÁWAND ke zabíha ke din men aisá hogá, ki main amíron ko[o], aur bádsháh-zádon ko, aur un sabhon ko, jitne ki ajnabí poshák pahinte hain, sazá dúngá.

9 Main usí din men un sabhon ko, ki jitne ástána par uchhalte hain, aur apne áqá ke gharon ko lút aur makr se bharte hain, sazá dúngá.

10 Aur usí din men aisá hogá, KHUDÁWAND farmátá hai, ki Machhlí-phátak[p] se nála kí áwáz, aur dúsre phátak se mátam kí, aur tílon par se barí kharkharáhat kí sadá uthegí.

11 Ai Maktís ke rahnewálo, tum mátam karo[q]; kyúnki ‖ sáre baipárí máre gaye; we jo chándí ke uthánewále hain, so káte gaye.

12 Aur us waqt yún hogá, ki main chirág leke Yarúsalam men talásh karúngá, aur jitne apne talchhat par jam gaye hain[r], aur apne dil men kahte hain, ki KHUDÁWAND na bhalá karegá, na burá karegá[s], un ko sazá dúngá.

13 Tab un ke mál o asbáb lúte jáenge, aur un ke ghar ujar jáenge; we gharon ko banáwenge, par un men búd o básh nahín karenge[t]; aur tákistán lagáwenge, aur un kí mai nahín píenge[u].

14 KHUDÁWAND ká bará din qaríb hai, hán, nazdík hai[x], aur barí jaldí kartá: hán, KHUDÁWAND ke din kí áwáz hotí hai: wahán zabardast ádmí phútke roegá.

a Hús. 4. 3.
b Hiz. 7. 19. aur 14. 3, 4, 7. Mat. 13. 41.
c Púrí húí, 624 ke qaríb. 2 Sal. 23. 4, 5.
d Hús. 10. 5.
e 2 Sal. 23. 12. Yar. 19. 13.
f 1 Sal. 18. 21. 2 Sal. 17. 33, 41.
g Yas. 48. 1. Hús. 4. 15.
h Yash. 23. 7. 1 Sal. 11. 33.
i Yas. 1. 4. Yar. 2. 13, 17. aur 15. 6.
k Hús. 7. 7.
l Hab. 2. 20. Zak. 2. 13.
m Yas. 13. 6.
n Yas. 34. 6. Yar. 46. 10. Hiz. 39. 17. Muk. 19. 17.
o Yar. 39. 6.
p 2 Taw. 33. 14.
q Ya'q. 5. 1.
‖ Yá, *Kan'án ke sab log.*
r Yar. 48. 11. 'Amús 6. 1.
s Zab. 94. 7.
t Ist. 28. 30, 39. 'Amús 5. 11.
u Mík. 6. 15.
x Yúel 2. 1, 11.

Peshtar MASÍH se, 630 ke qaríb.

15 Wuh din qahr ká din hai[y],
dukh aur ranj ká din, wíráni aur
kharábí ká din, táríkí aur tabáhí
ká din, abr aur tíragí ká din,
16 Hasín shahron kí barbádí par
aur únche burjon kí kharábí par
narsinge aur naqqáre ká din[z].
17 Main insán par musíbat dá-
lúngá, yahán tak, ki we andhon
ke mánind chalenge[a], is liye ki
we KHUDÁWAND ke gunahgár
húe; un ká khún dhúl kí tarah
undelá jáegá[b], aur un ká gosht
gúh kí mánind[c].
18 KHUDÁWAND ke qahr ke din
men na un kí chándí na un ká
soná un ko bachá sakegá[d]; par
sárí zamín ko us kí gairat kí ág
khá jáegí[e]; kyúnki wuh ek lakht
zamín ke sáre báshindon ko tamám
kar dálegá[f].

II BÁB.

1 Nabí logon ko nasíhat kartá ki we tauba karen. 4 Bábat us áfat kí jo Filistíon par, 8 aur Moáb aur 'Ammún par, 12 aur Kúsh aur Asúr par áyá cháhtí thí.

TU' apne taín ‖jhuká, aur áp
jhuk já, ai ná-pasand qaum,
2 Us se áge ki taqdír iláhí jane,
us se peshtar ki wuh din bhus kí
mánind[a] játá rahe, us se áge ki
KHUDÁWAND ká qahr i shadíd[b]
tujh par názil howe, us se pesh-
tar ki KHUDÁWAND ke gazab ká
din tujh par á pahunche.
3 Ai zamín ke sáre halím logo[c],
jo us ke hukm ke mutábiq chalte
ho, tum KHUDÁWAND ko dhún-
dho[d]; rástbází ko dhúndho, faro-
taní kí talásh karo; sháyad ki
tum KHUDÁWAND ke gazab ke din
chhipáe jáo[e].
4 ¶ Kyúnki 'Azah tark kí gayí,
aur Asqalún ek wíráni hogí[f]: aur
Ashdúd jo hai we din ke do pa-
har[g] ko use nikál denge, aur
'Aqrún jar se ukhárí jáegí.
5 Samundar ke sáhil ke rahne-
wálon par[h], Karetíon kí qaum par,
wáwailá hai! KHUDÁWAND ká ka-
lám tumháre barkhiláf hai, ai
Kan'án[i], Filistíon kí sarzamín;
main tujhe nest o nábúd karún-
gá, yahán tak ki koí basnewálá
na rahe.
6 Aur samundar ke sáhil chará-
gáhon, aur garariyon ke jhompron,
aur gallon ke khánon ke liye
honge[k].
7 Aur wuhí nawálí Yahúdáh ke
gharáne ke báqí logon[l] ke liye
hogí; we us men charáyá karen-
ge; we shám ke waqt Asqalún
ke makánon men let rahenge;
kyúnki KHUDÁWAND un ká Khudá
un par nazar karegá[m], aur un
kí asírí ko mubaddal karegá[n].
8 ¶ Main ne Moáb kí malámat[o]
aur baní 'Ammún kí gálíán suníu[p],
ki unhon ne merí qaum ko mal-
ámat kí, aur un kí sarhaddon par
apne ko sarfaráz kiyá hai[q].
9 Is liye RABB ul afwáj Isráel
ke Khudá ne apní hayát kí qasam
khákar farmáyá hai, Yaqínan
Moáb[r] Sadúm kí mánind hogá,
aur baní 'Ammún[s] 'Amúrah kí má-
nind, balki aisí sarzamín honge
jahán bichháte ugte, aur namak-
sár hain, aur hamesha kí wíráni
baní rahtí[t]; mere logon ke bache
húe[u] unhen lútenge, aur merí
qaum ke báqí log un ke málik
honge.
10 Yih un kí magrúrí ká badlá
hogá[x]; kyúnki unhon ne RABB
ul afwáj ke logon kí malámat kí
hai, aur un ke barkhiláf apne ko
buland kiyá hai.
11 KHUDÁWAND un ke liye hai-
batnák hogá, aur zamín ke sáre
ma'búdon ko ‖aisá karegá, ki we
ghul jáenge, aur har koí apní apní
jagah men, hán, qaumon ke sáre
jazáir[y] us kí parastish karenge[z].
12 ¶ Tum bhí, ai Kúsh ke rah-
newálo[a], merí talwár[b] se máre
jáoge.
13 Aur wuh uttar par apná háth
chaláegá, aur Asúr ko kharáb
karegá[c], aur Nínawah ko wírán
aur jangal kí mánind khushk kar
degá.
14 Aur galla us ke darmiyán
letenge[d], hán, gurohon ke sáre
mawáshí[e]; hawásil aur baglá us
ke sútunon ke siron par maqám
karenge[f]; chahchaháne kí áwáz
un ke jharokhon men hogí; un
kí dahlízon men wíráni hogí, jab
saro ká kám[g] jo baná hai wuh
ughárke dikhláwe.
15 Yih wuh shádmán shahr hai jo
be-fikr hoke rahtá thá[h], jis ne apne
dil men kahá, ki Main hún, aur
mere siwá koí dúsrá nahín[i]; so
wuh kaisí wíráni húá, haiwánon ke
lotne kí jagah; har ek jo udhar
se guzar karegá, so phuphkáre-
gá[k], aur háth hiláwegá[l].

y Yas. 22. 5. Yar. 30. 7. Yúel 2. 2, 11. 'Amús 5. 18. 18 áyat.
z Yar. 4. 19.
a Ist. 28. 29. Yas. 59. 10.
b Zab. 79. 3.
c Zab. 83. 10. Yar. 9. 22. aur 16. 4.
d Ams. 11. 4. Hiz. 7. 19.
e Saf. 3. 8.
f 2, 3 áyaten.
‖ Yá, *jam'a kar, aur áp jam'a ho.*
a Aiy. 21. 18. Zab. 1. 4. Yas. 17. 13. Hús. 13. 3.
b 2 Sal. 23. 26.
c Zab. 76. 9.
d Zab. 105. 4. 'Amús 5. 6.
e Yúel 2. 14. 'Amús 5. 15. Yún. 3. 9.
f Yar. 47. 4, 5. Hiz. 25. 15. 'Amús 1. 6, 7, 8. Zak. 9. 5, 6.
g Yar. 6. 4. aur 15. 8.
h Hiz. 25. 16.
i Yash. 13. 3.
k Dekho Yas. 17. 2. 11 áyat.

Peshtar MASÍH se, 630 ke qaríb.

l Yas. 11. 11. Mík. 4. 7. aur 5. 7, 8. Haj. 1. 12. aur 2. 2. 9 áyat.
m Khur. 4. 31. Lúq. 1. 68.
n Zab. 126. 1. Yar. 29. 14. Saf. 3. 20.
o Yar. 48. 27. Hiz. 25. 8.
p Hiz. 25. 3, 6.
q Yar. 49. 1.
r Yas. 15 Báb. Yar. 48 Báb. Hiz. 25. 9. 'Amús 2. 1.
s 'Amús 1. 13.
t Paid. 19. 25. Ist. 29. 23. Yas. 13. 19. aur 34. 13. Yar. 49. 18. aur 50. 40.
u 7 áyat.
x Yas. 16. 6. Yar. 48. 29.
‖ 'Ibrání *men, lágar karegá.*
y Paid. 10. 5.
z Mal. 1. 11. Yúh. 4. 21.
a Yas. 18. 1. aur 20. 4. Yar. 46. 9. Hiz. 30. 9.
b Zab. 17. 13.
c Yas. 10. 12. Hiz. 31. 3. Nahúm 1. 1. aur 2. 10. aur 3. 15, 18.
d 6 áyat.
e Yas. 13. 21, 22.
f Yas. 34. 11, 14.
g Yar. 22. 14.
h Yas. 47. 8.
i Muk. 18. 7.
k Aiy. 27. 23. Nah. 2. 15. Hiz. 27. 36.
l Nahúm 3. 19.

Peshtar MASÍH se, 630 ke qaríb.

III BÁB.

1 *Nabí Yarúsalam ko us ke ba'z gunáhoṉ ke sabab saḵht malámat kartá hai. 8 Logoṉ ko nasíhat kartá ki us din kí ráh dekhá kareṉ jis waqt Isráel phir bahál kiyá jáegá, 14 aur we naját iláhí ke sabab shádmání kareṉ.*

US par wáwailá hai, jo sarkash
aur álúda hai, us bastí par
jo zulm karnewálí hai!
2 Us ne kalám ko nahíṉ suná[a];
wuh tarbiyat-pazír na húí[b]; ḲHU-
DÁWAND par bharosá na rakhá; aur
wuh apne Ḵhudá ke nazdík na áí.
3 Us ke ḍarmiyán us ke sardár
garajnewále babar haiṉ[c]; us ke
qází bheṛiye haiṉ, jo shám ko
nikalte[d], aur subh tak haḍḍíoṉ ko
bhí nahíṉ chhoṛte.
4 Us ke nabí láfzan aur be-ímán
haiṉ[e]; us ke káhinoṉ ne maqdis
ko nápák kiyá hai; unhoṉ ne
sharí'at se 'udúl kiyá hai[f].
5 'Ádil ḲHUDÁWAND[g] us ke dar-
miyán hai[h], wuh kuchh be-insáfí
nahíṉ karegá; wuh har subh ko
apní 'adálat roshan kartá hai, aur
ḵhatá nahíṉ kartá; magar zálim
sharm ko nahíṉ jántá hai[i].
6 Main ne qaumoṉ ko káṭ ḍálá:
un ke ‖ burj wírán húe; main ne
un ke kúchoṉ ko ḵharáb kiyá, ki
un meṉ koí nahíṉ chaltá; un ke
shahr ujáṛ húe, aisá ki koí insán
nahíṉ, koí basnewálá nahíṉ.
7 Maiṉ ne kahá, ki Faqat mujh
se ḍartí rah; tú nasíhat qabúl
kar[k]; aisá ki un kí bastí káṭí na
jáwe, jaisá ki maiṉ ne tere haqq
meṉ farmáyá; par unhoṉ ne sa-
were uṭhkar apní taríqoṉ ko bi-
gáṛá[l].
8 ¶ Is liye tum mere muntazir
raho[m], ḲHUDÁWAND farmátá hai,
us din tak ki maiṉ shikár karne
uṭhúṉ; kyúṉki merá iráda hai,
ki qaumoṉ ko jam'a karúṉ[n], aur
mamlukatoṉ ko ikaṭṭhá karúṉ,
táki maiṉ apne gazab ko, háṉ,
sáre qahr i shadíd ko un par ná-
zil karúṉ; kyúṉki merí gairat
kí ág sárí zamín ko nigal jáegí[o].
9 Kyúṉki maiṉ phir us waqt
logoṉ ko ek pák ‖ zubán[p] dúṉgá,
táki we sab ke sab ḲHUDÁWAND
ká nám leweṉ, aur ‖ ek dil hokar
us kí bandagí kareṉ.
10 Kúsh kí nahroṉ ke pár se[q]
mere niyázmand, háṉ, mere pará-
ganda logoṉ kí beṭí, mere liye
hadya láwegí.
11 Usí din tú apne sáre kámoṉ

[a] Yar. 22. 21.
[b] Yar. 5. 3.
[c] Hiz. 22. 27. Mík. 3. 9, 10, 11.
[d] Hab. 1. 8.
[e] Yar. 23. 11, 32. Nau. 2. 14. Hús. 9. 7.
[f] Hiz. 22. 26.
[g] Ist. 32. 4.
[h] 15, 17 áyateṉ. Dekho Mík. 3. 11.
[i] Yar. 3. 3. aur 6. 15. aur 8. 12.
‖ Yá, *kone.*
[k] Yúṉ, Yar. 8. 6.
[l] Paid. 6. 12.
[m] Zab. 27. 14. aur 37. 34. Ams. 20. 22.
[n] Yúel 3. 2.
[o] Saf. 1. 18.
‖ 'Ibrání meṉ, *honṭh.*
[p] Yas. 19. 18.
‖ 'Ibrání meṉ, *ek hí kándhe se.*
[q] Zab. 68. 31. Yas. 18. 1, 7. aur 60. 4, wag. Mal. 1. 11. A'am. 8. 27.

ke sabab, jin se tú merá gunahgár
húí hai, ḵhijlat na uṭháwegí; ky-
úṉki maiṉ us waqt tere darmiyán
se un ko jo magrúr[r] aur faḵhrbáz
haiṉ nikál lúṉgá, aur tú mere
muqaddas paháṛ par phir takab-
bur na karegí.
12 Aur maiṉ ek garíb aur mis-
kín qaum[s] ko tere darmiyán chhoṛ
dúṉgá, aur we ḲHUDÁWAND ke
nám par bharosá rakhenge.
13 Isráelíoṉ ke báqí log[t] badká-
ríáṉ nahíṉ karenge[u], aur jhúṭh
nahíṉ bolenge[x], aur un ke muṉh
meṉ makr-ámez zubán nahíṉ pái
jáegí; balki we kháenge, aur leṭ
rahenge, aur koí un ko nahíṉ
ḍaráwegá[y].
14 ¶ Ai Saihún kí beṭí, tú gá;
ai Isráel, tú lalkár[z]; ai Yarúsa-
lam kí beṭí, tú apne tamám dil se
ḵhushí aur ḵhurramí kar.
15 ḲHUDÁWAND terí áfatoṉ ko
uṭhá le gayá hai, us ne tere dush-
manoṉ ko nikál diyá hai; ḲHU-
DÁWAND Isráel ká bádsháh[a] tere
darmiyán hai[b]; tú phir musíbat
ko nahíṉ dekhegí.
16 Us din meṉ Yarúsalam ko kahá
jáegá, ki Tú mat ḍar[c]; aur Saihún
ko, ki Tere háth ḍhíle na hoṉ[d].
17 ḲHUDÁWAND terá Ḵhudá, jo
tere darmiyán hai[e], so qádir hai;
wuhí naját degá, wuh tere sabab
se shádmán hoke ḵhushí karegá[f];
apní muhabbat ke bá'is wuh ḵhá-
mosh rahegá; wuh gáte húe tere
liye shádmání karegá.
18 Maiṉ un ko, jo muqaddas
jamá'at ke liye gamgín haiṉ[g], jo
tum meṉ se haiṉ, jin par us ke
sabab malámat ká bojh thá, fará-
ham karúṉgá.
19 Dekh, maiṉ usí waqt un sab-
hoṉ ko, jo tujhe satáte haiṉ, már-
úṉgá, aur wuh jo langṛátí hai
use naját dúṉgá[h], aur parágandoṉ
ko ikaṭṭhá karúṉgá; aur har ek
mamlukat meṉ jaháṉ we ruswá
kiye gaye maiṉ unheṉ sitúda ka-
rúṉgá, aur un ká nám hogá.
20 Jis waqt ki maiṉ tumheṉ
jam'a karúṉgá, usí waqt tum ko
pher láúṉgá[i]; kyúṉki jis waqt
tumhárí ánkhoṉ ke áge tumhárí
asírí ko mubaddal karúṉgá, tum
ko zamín kí sárí qaumoṉ ke dar-
miyán námáwar karúṉgá, aur tum-
heṉ sitúdagí baḵhshúṉgá, ḲHUDÁ-
WAND farmátá hai.

Peshtar MASÍH se, 630 ke qaríb.

[r] Yar. 7. 4. Mík. 3. 11. Mat. 3. 9.
[s] Yas. 14. 32. Zak. 11. 11. Mat. 5. 3. 1 Qur. 1. 27, 28. Ya'q. 2. 5.
[t] Mík. 4. 7. Saf. 2. 7.
[u] Yas. 60. 21.
[x] Yas. 63. 8. Muk. 14. 5.
[y] Hiz. 34. 28. Mík. 4. 4. aur 7. 14.
[z] Yas. 12. 6. aur 54. 1. Zak. 2. 10. aur 9. 9.
[a] Yúh. 1. 49.
[b] Hiz. 48. 35. 5, 17 áyateṉ. Muk. 7. 15. aur 21. 3, 4.
[c] Yas. 35. 3, 4.
[d] 'Ibrán. 12. 12.
[e] 15 áyat.
[f] Ist. 30. 9. Yas. 62. 5. aur 65. 19. Yar. 32. 41.
[g] Nau. 2. 6.
[h] Hiz. 34. 16. Mík. 4. 6, 7.
[i] Yas. 11. 12. aur 27. 12. aur 56. 8. Hiz. 28. 25. aur 34. 13. aur 37. 21. Ámús 9. 14.

HAJJI' NABI' KI' KITA'B.

Peshtar MASÍH se, 520 ke qaríb.

I BA'B.

1 Hajjí logon ko un kí gaflat ke sabab ki unhon ne haikal ko nahín ta'mír kiyá thá malámat kartá hai. 7 Un ko targíb detá ki abhí kám men háth lagáwen. 12 Basharte ki we dil o ján se rází hon un ko ek wa'da iláhí sunátá ki Khudá tumháre sáth hogá.

DA'RA' bádsháh kí saltanat ke dúsre baras[a], aur us ke chhaṭhe mahíne, aur us mahíne kí pahlí táríkh, KHUDA'WAND ká kalám Siyáltiel ke beṭe Zarúbábul[b] ko, jo Yahúdáh ká názim thá, aur Yahúsadaq[c] ke beṭe Yahúsú'a[d] ko, jo sardár káhin thá, Hajjí nabí † kí ma'rifat pahunchá, aur us ne kahá,

2 Ki RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Yih log kahte hain, ki Wuh waqt, jis waqt ki KHUDA'WAND ká ghar banáyá jáwe, abhí nahín pahunchá.

3 Tab KHUDA'WAND ká kalám Hajjí nabí par názil húá[e], aur us ne kahá, ki

4 Are tum, kyá tumhárá waqt hai, ki áp kangní-dár gharon men raho[f], aur yih ghar wírán rahe?

5 Aur ab RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum ‖ apní ráhon par gaur karo[g].

6 Tum ne bahut sá boyá, par thorá hásil karte ho; tum kháte ho, par ásúda nahín hote[h]: tum píte ho, par píne se ser nahín hote; tum kapre pahinte ho, par koí garm nahín hotá; aur wuh jo mazdúrí kartá hai so mihnatána jam'a kartá táki use ek phaṭí thailí men rakhe[i].

7 ¶ RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum sab apní ráhon par gaur karo.

8 Paháṛ par chaṛhkar lakṛí láo, aur ghar ko banáo; main us se rází húngá, aur merí buzurgí kí jáegí, KHUDA'WAND farmátá hai.

9 Tum muntazir bahut ke rahe, aur dekho, thoṛá milá[k]; aur jab tum use ghar men láe, to main ne us par ‖phúnká[l]. Kyún? RABB ul afwáj farmátá hai. Sabab yih hai, ki merá ghar wírán hai, aur tum men se har koí apne ghar ko dauṛá chalá játá hai.

10 Is liye ásmán tumháre úpar band hai ki os nahín girtí[m], aur zamín apne hásil dene se báz áí.

11 Aur main ne kál ko talab kiyá[n] ki wuh zamín par, aur paháṛon par, aur anáj par, aur nayí mai par, aur tel par, aur sab par, jo zamín se hásil hotá hai, aur insán par, aur baháim par, aur háth kí sárí mihnat par[o] áwe.

12 ¶ Tab Zarúbábul bin Siyáltiel, aur Yahúsú'a bin Yahúsadaq sardár káhin, aur qaum ke sáre báqí log KHUDA'WAND apne Khudá ke kalám ke, aur Hajjí nabí kí báton ke, jin ke liye KHUDA'WAND un ke Khudá ne use bhejá thá, shanawá húe[p]; aur log KHUDA'WAND ke huzúr ḍar gaye.

13 Tab KHUDA'WAND ke paigambar Hajjí ne, KHUDA'WAND ká paigám páke, us qaum ko kahá, ki KHUDA'WAND farmátá hai, Main tumháre sáth hún[q].

14 Phir KHUDA'WAND ne Zarúbábul bin Siyáltiel Yahúdáh ke názim[r] kí rúh ko, aur Yahúsú'a bin Yahúsadaq sardár káhin kí rúh ko, aur qaum ke báqí logon kí rúh ko ragbat diláí[s]: so we áe, aur RABB ul afwáj apne Khudá ke ghar ke banáne men mashgúl húe[t].

15 Aur yih wáqi'a Dárá bádsháh kí saltanat ke dúsre baras ke chhaṭhe mahíne kí chaubíswín táríkh men húá.

II BA'B.

1 Nabí logon ko ta'mír ke kám kí bábat is paigám se taqwiyat detá, ki dúsrí haikal kí raunaq pahlí kí nisbat se bahut ziyáda hogí. 10 Pák aur ná-pák chízon kí misál se un par yih záhir kartá ki un ke gunáh bá'is húe the ki wuh kám ruk gayá thá. 20 Bábat us wa'da kí jo Khudá ne Zarúbábul se kiyá hai.

SA'TWEN mahíne, aur us mahíne kí ikkíswín táríkh KHUDA'WAND ká kalám Hajjí nabí ‖kí ma'rifat á pahunchá, aur us ne kahá, ki,

2 Ab Zarúbábul bin Siyáltiel Yahúdáh ke názim ko, aur Yahúsú'a bin Yahúsadaq sardár káhin ko, aur qaum ke báqí logon ko kah, ki,

[a] 'Az. 4. 24. aur 5. 1. Zak. 1. 1.
[b] 1 Taw. 3. 17, 19. 'Az. 3. 2. Mat. 1. 12. Lúq. 3. 27.
[c] 1 Taw. 6. 15.
[d] 'Az. 3. 2. aur 5. 2.
† 'Ibrání men, *ke háth se.*
[e] 'Az. 5. 1.
[f] 2 Sam. 7. 2. Zab. 132. 3, wag.
‖ 'Ibrání men, *apní ráhon par apná dil lagáo.*
[g] Nau. 3. 40. 7 áyat.
[h] Ist. 28. 38. Hús. 4. 10. Mík. 6. 14, 15. Haj. 2. 16.
[i] Zak. 8. 10.
[k] Haj. 2. 16.
‖ Yá, *phúnkke use urádiyá.*
[l] Haj. 2. 17.
[m] Ahb. 26. 19. Ist. 28. 23. 1 Sal. 8. 35.
[n] 1 Sal. 17. 1. 2 Sal. 8. 1.
[o] Haj. 2. 17.
[p] 'Az. 5. 2.
[q] Mat. 28. 20. Rúm. 8. 31.
[r] Haj. 2. 21.
[s] 2 Taw. 36. 22. 'Az. 1. 1.
[t] 'Az. 5. 2, 8.
‖ 'Ibrání men, *ke háth se.*

Peshtar MASÍH se, 520 ke qaríb.

3 Tum men̠ se kaun rahá hai jis
ne is haikal ko us kí pahlí raunaq
par dekhá[a]? aur ab yih kaisí hai
jo ab dekhte ho? kyá yih us kí
nisbat se tumhárí nazron̠ men̠
náchíz nahín̠ dikhláí detí hai[b]?
4 Lekin, ai Zarúbábul, mazbút
rah[c], K̠hudáwand farmátá hai;
aur ai Yahúsú'a bin Yahúsadaq
sardár káhin, mazbút rah; aur
ai sarzamín ke sáre logo, mazbút
raho, K̠hudáwand farmátá hai,
aur kám karo; kyún̠ki main̠
tumháre sáth hún̠, Rabb ul afwáj
farmátá hai:
5 Kalám us 'ahd ká, jo Misr se
nikalte waqt main̠ ne tum se bán-
dhá[d], so qáim hai, aur merí wuh
Rúh tumháre darmiyán rahtí hai[e]:
mat ḍaro.
6 Kyún̠ki Rabb ul afwáj yún̠
farmátá hai, ki Hanoz ek mar-
taba, thoṛí sí muddat, hai[f], aur
main̠ ásmán, aur zamín, aur tarí,
aur k̠hushkí ko hilá dún̠gá[g]:
7 Aur main̠ sárí qaumon̠ ko
hilá dún̠gá, aur sárí qaumon̠ ká
matlab bar áegá[h], aur main̠ is
ghar ko jalál se bhar dún̠gá, Rabb
ul afwáj farmátá hai,
8 Chándí merí hai, aur soná
merá hai, Rabb ul afwáj farmátá
hai.
9 Is pichhle ghar kí buzurgí
pahle ghar kí buzurgí se ziyáda
hogí[i], Rabb ul afwáj farmátá hai;
aur main̠ is makán men̠ salámatí
bak̠hshún̠gá[k], Rabb ul afwáj far-
mátá hai.
10 ¶ Aur Dárá bádsháh kí sal-
tanat ke dúsre sál, aur us ke
nauwen̠ mahíne kí chaubíswín̠
tárík̠h, K̠hudáwand ká kalám
Hajjí nabí kí ma'rifat á pahunchá,
aur us ne kahá,
11 Ki Rabb ul afwáj yún̠ far-
mátá hai, Sharí'at kí bábat káhin-
on̠ se daryáft kar[l],
12 Ki agar koí ádmí pák gosht
ko apne libás ke dáman men̠ liye
ho, aur apne dáman se roṭí, yá
lapsí, yá mai, yá tel, yá kisí
tarah kí k̠hurák ko chhúe, to
kyá wuh chíz pák hogí? Tab ká-
hinon̠ ne jawáb diyá, aur kahá, ki
Nahín̠.
13 Phir Hajjí ne kahá, ki Agar
koí murda ke chhúne ke sabab
se nápák húá ho[m], aur in men̠ se
kisí ek ko chhúe, to kyá nápák
hogá? Káhinon̠ ne jawáb men̠
kahá, Hán̠, nápák hogá.
14 Phir Hajjí ne jawáb diyá, aur
kahá, ki K̠hudáwand farmátá
hai, ki is qaum ká aur is guroh ká
merí nazar men̠ aisá hí hál hai[n],
aur un ke háthon̠ ká har ek kám
aisá hí hai; aur jo kuchh ki us
jagah par guzránte hain̠, nápák
hai.
15 Aur ab main̠ tum se minnat
kartá hún̠, ki tum áj se aur is se
áge ke waqt ko, us din se ki
K̠hudáwand kí haikal men̠ pat-
thar par patthar na rakhá gayá
thá, andesha karo[o];
16 Us aiyám se aisá húá ki jab
koí shak̠hs bís púlíon̠ ke ambár
pás gayá, to faqat das páín̠[p]; aur
jab kolhú ke pás gayá, ki pachás
bartan bhar lewe, to faqat bís páe.
17 Aur main̠ ne tum ko bád i
samúm, aur gerúí, aur olon̠ se[q]
tumháre háthon̠ ke sáre kámon̠
men̠[r] márá, par tum merí taraf na
phire[s], K̠hudáwand farmátá hai.
18 Áj se aur is ke áge ke waqt
ko andesha karo, nauwen̠ mahíne
kí chaubíswín̠ tárík̠h se, ya'ne,
jis din se ki K̠hudáwand kí haikal
kí neo ḍálí gayí[t], andesha karo.
19 Kyá bíj hanoz k̠haliyán men̠
hai? hán̠, hanoz ták aur anjír ke
darak̠hton̠, aur anár aur zaitún ke
darak̠hton̠ par mewa nahín̠ húá;
lekin áj se main̠ tum par barakat
názil karún̠gá[u].
20 ¶ Phir usí mahíne kí chau-
bíswín̠ tárík̠h K̠hudáwand ká
kalám Hajjí nabí ko pahunchá,
aur us ne kahá,
21 Ki Yahúdáh ke názim[x] Za-
rúbábul se kah de, ki Main̠ ásmán
aur zamín ko hiláún̠gá[y];
22 Aur saltanaton̠ ke tak̠ht ulaṭ
dún̠gá[z], aur gairqaumon̠ kí sal-
tanaton̠ kí tawánáí kho dún̠gá,
aur rathon̠ ko un ke sawáron̠
samet ulaṭ dún̠gá[a], aur ghoṛe aur
we jo un par chaṛhe hain̠ ek sáth
gir jáen̠ge, har ek ádmí apne
bháí kí talwár se.
23 Rabb ul afwáj farmátá hai,
ki Ai mere banda Zarúbábul bin
Siyáltiel, usí din main̠ tujhe lún̠gá,
K̠hudáwand farmátá hai, aur
nagín kí tarah tujhe jaṛún̠gá[b], is
liye ki main̠ ne tujhe barguzída
kiyá[c], main̠ Rabb ul afwáj far-
mátá hún̠.

Peshtar MASÍH se, 520 ke qaríb.

[a] 'Az. 3. 12.
[b] Zak. 4. 10.
[c] Zak. 8. 9.
[d] K̠hur. 29. 45, 46.
[e] Naham. 9. 20. Yas. 63. 11.
[f] 21 áyat. 'Ibrán. 12. 26.
[g] Yúel 3. 16.
[h] Paid. 49. 10. Mal. 3. 1.
[i] Yúh. 1. 14.
[k] Zab. 85. 8, 9. Lúq. 2. 14. Afs. 2. 14.
[l] Ahb. 10. 10, 11. Ist. 33. 10. Mal. 2. 7.
[m] Gin. 19. 11.
[n] Tít. 1. 15.
[o] Haj. 1. 5.
[p] Haj. 1. 6, 9. Zak. 8. 10.
[q] Ist. 28. 22. 1 Sal. 8. 37. 'Amús 4. 9.
Haj. 1. 9.
[r] Haj. 1. 11.
[s] Yar. 5. 3. 'Amús 4. 6, 8, 9, 10, 11.
[t] Zak. 8. 9.
[u] Zak. 8. 12.
[x] Haj. 1. 14.
[y] 6, 7 áyaten̠. 'Ibrán. 12. 26.
[z] Dán. 2. 44. Mat. 24. 7.
[a] Mrk. 5. 10. Zak. 4. 6. aur 9. 10.
[b] Gaz. 8. 6. Yar. 22. 24.
[c] Yas. 42. 1. aur 43. 10.

ZAKARIYA'H NABI' KI' KITA'B.

Peshtar MASÍH se, 520 ke qaríb.

I BA'B.

1 Zakariyáh unhen nasíhat kartá ki we tauba karen. 7 Ghoron ki royá jo us ne dekhí. 12 Firishta ki minnat ke mutábiq tasallí-bakhsh wa'da Yarúsalam se kiye játe. 18 Chár singon aur chár barhaion ki royá jo nazar áí.

DA'RA' ke dúsre baras[a] ke
áthwen mahíne men KHU-
DA'WAND ká kalám Zakariyáh bin
Barakiyáh[b] bin 'I'dú nabí ko pa-
hunchá, aur us ne kahá,
2 KHUDA'WAND tumháre bápdá-
don se ‖ bará náráz húá.
3 Isliye tú un se kah, ki RABB
ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum
merí taraf phiro[c], RABB ul afwáj
farmátá hai; to main tumhárí
taraf phirúngá, RABB ul afwáj
farmátá hai.
4 Tum apne bápdádon kí mánind
mat hoo, jinhen agle nabíon ne
pukárke kahá hai[d], ki RABB ul
afwáj yún farmátá hai, ki Tum
apní bad-ráhíon aur badkáríon se
báz áo[e]; par unhon ne merí bát
ko na suná, aur use na máná,
KHUDA'WAND farmátá hai.
5 Tumháre bápdáde jo the, so
kahán? aur ambiyá, kyá we sadá
jíte hain.
6 Par merí we báten[f] aur mere
we ahkám jo main ne apne khid-
mat-guzár nabíon ko farmáe the,
kyá we tumháre bápdádon tak
nahín pahunche the? chunánchi we
phire, aur unhon ne kahá, ki Rabb
ul afwáj jaisá us ne cháhá thá ki
ham se kare, so hamárí 'ádaton
aur hamáre fi'alon ke mutábiq
waisá hí us ne ham se kiyá hai[g].
7 ¶ Dárá ke dúsre baras, aur
gyárahwen mahíne kí chaubíswín
tárikh, jo Sabát ká mahíná hai,
KHUDA'WAND ká kalám Zakariyáh
bin Barakiyáh bin 'I'dú nabí ko
pahunchá, aur us ne kahá,
8 Main rát ko dekhtá thá, aur
dekho, ki ek shakhs ek surang
ghore par sawár hokar[h] ás ke
darakhton ke darmiyán, jo nasheb
men the, khará thá, aur us ke
píchhe surang, aur ‖ kumait, aur
nuqre ghore the[i].
9 Tab main ne kahá, ki Ai mere
KHUDA'WAND, ye kyá hain? Phir
Firishta ne, jo mujh se guftogú
kartá thá, kahá, ki Main tujhe
dikháúngá, ki ye kyá hain.
10 Aur jo shakhs ás ke darakht-
on ke darmiyán khará thá, us ne
jawáb men kahá, ki Ye we hain,
jinhen KHUDA'WAND ne bhejá hai,
ki sárí dunyá men phiren[k].
11 Aur unhon ne KHUDA'WAND
ke us firishta ko, jo ás ke da-
rakhton ke darmiyán khará thá,
jawáb men kahá, ki Ham ne sárí
dunyá kí sair kí hai[l], aur dekho,
sárí zamín chup cháp baithí hai,
aur árám se hai.
12 ¶ Phir KHUDA'WAND ke fi-
rishta ne jawáb dekar kahá, ki
Ai RABB ul afwáj, tú Yarúsalam
par aur Yahúdáh ke shahron par,
jin par tú ne sattar baras[m] se
gazab názil kiyá hai, kab tak
rahm na karegá[n]?
13 Aur KHUDA'WAND ne us
firishta ke jawáb men, jo mujh se
guftogú kartá thá, muláim aur
dil-pazír báten kahín[o].
14 Tab us firishta ne, jo mujh se
guftogú kartá thá, mujhe kahá,
ki Tú chilláke kah, ki RABB ul
afwáj yún farmátá hai, ki Mujhe
Yarúsalam aur Saihún ke liye
gairat átí hai[p], balki barí gairat.
15 Aur main un gair qaumon se,
jo ab bare chain se hain, niháyat
ná-khush hún; ki main thorá sá
bezár thá[q], aur unhon ne us áfat
ko ziyáda kar diyá.
16 Is liye KHUDA'WAND yún far-
mátá hai, ki Main rahm karne ke
liye[r] Yarúsalam men phir áyá
hún; us men merá ghar biná kiyá
jáegá, RABB ul afwáj farmátá
hai; aur ek rassí Yarúsalam par
khínchí jáegí[s].
17 Phir chilláke kah, ki Rabb
ul afwáj yún farmátá hai, ki Mere
shahr iqbálmandí se phir labrez

[a] 'Az. 4. 24. Haj. 1. 1.
[b] 'Az. 5. 1. Mat. 23. 35.
‖ 'Ibrání men, *náràzí se náráz húá.*
[c] Yar. 25. 5. aur 35. 15. Mík. 7. 19. Mal. 3. 7. Lúq. 15. 20. Ya'q. 4. 8.
[d] 2 Taw. 36. 15, 16.
[e] Yas. 31. 6. Yar. 3. 12. aur 18. 11. Hiz. 18. 30. Hús. 14. 1.
[f] Yas. 55. 1.
[g] Nau. 1. 18. aur 2. 17.
519 ke qaríb.
[h] Yash. 5. 13. Muk. 6. 4.

Peshtar MASÍH se, 519 ke qaríb.

‖ Yá, *ablaq.*
[i] Zak. 6. 2, —7.
[k] 'Ibrán. 1. 14.
[l] Zab. 103. 20, 21.
[m] Yar. 25. 11, 12. Dán. 9. 2. Zak. 7. 5.
[n] Zab. 102. 13. Muk. 6. 10.
[o] Yar. 29. 10.
[p] Yúel 2. 18. Zak. 8. 2.
[q] Yas. 47. 6.
[r] Yas. 12. 1. aur 54. 8. Zak. 2. 10. aur 8. 3.
[s] Zak. 2. 1, 2.

Peshtar MASÍH se, 519 ke qaríb.

[t] Yas. 51. 3.
[u] Yas. 14. 1. Zak. 2. 12. aur 3. 2.

honge, aur KHUDÁWAND phir
Saihún ko tasallí bakhshegá[t],
aur phir Yarúsalam ko maqbúl
karegá[u].
18 ¶ Phir main ne apní ánkhen
uṭháín, aur nigáh kí, aur dekho,
ki chár síng the.
19 Aur main ne us firishta se,
jo mujh se guftogú kartá thá,
púchhá, ki Ye kyá hain? Us ne
mujhe jawáb diyá, Ye we síng
hain, jinhon ne Yahúdáh, aur
Isráel, aur Yarúsalam ko pará-
ganda kiyá hai[x].
20 Phir KHUDÁWAND ne mujhe
chár baṛhaí dikhláe.
21 Tab main ne kahá, ki Ye log
kyá karne áe hain? Us ne jawáb
diyá, ki Ye we síng hain, ki jinhon
ne Yahúdáh ko parágauda kiyá
hai, aisá ki ek ádmí bhí sir uṭhá
na saká; lekin ye is liye áe hain,
ki unhen ḍaráwen, aur gair
qaumon ke síngon ko, jinhon ne
Yahúdáh kí mamlukat par us ke
pareshán karne ko apná síng
uṭháyá hai[y], girá dewen.

[x] 'Az. 4. 1, 4, 7. aur 5. 3.
[y] Zab. 75. 4, 5.

II BÁB.

1 *Khudá Yarúsalam kí khabardárí karke kisí ko bhejtá ki use mápe.* 6 *Saihún ke chhuṛáe jáne kí khabar.* 10 *Wa'da hotá ki Khudá us ke darmiyán sukúnat karegá.*

519.

PHIR main ne apní ánkhen
uṭháín, aur nigáh kí, aur
dekho, ek shakhs nápne kí rassí
háth men liye húe hai[a].
2 Aur main ne kahá, ki Tú
kahán játá hai? Us ne mujhe
kahá, ki Yarúsalam ke nápne
ko[b], tá ki dekhún ki us kí chauṛáí
kitní, aur us kí lambáí kitní.
3 Aur dekho, wuh firishta jo
mujh se guftogú kartá thá, so
nikal chalá, aur dúsrá firishta us
ke istiqbál ko áyá.
4 Aur use kahá, ki Dauṛ, aur us
jawán se mukhátib hoke kah, ki
Yarúsalam un shahron kí mánind
ábád hogá, jin kí shahr-panáh na
ho insán aur haiwán kí kasrat ke
sabab[c] jo us men ho jáwe.
5 Kyúnki KHUDÁWAND farmátá
hai, ki Main us ke liye cháron
taraf se átashí díwár hoúngá[d],
aur us ke bích o bích shaukat
banúngá[e].
6 ¶ Ahá, há, niklo, aur uttar kí
sarzamín se bhágo[f], KHUDÁWAND
farmátá hai; kyúnki main ne
tum ko ásmán kí cháron hawáon

[a] Hiz. 40. 3.
[b] Muk. 11. 1. aur 21. 15, 16.
[c] Yar. 31. 27. Hiz. 36. 10, 11.
[d] Yas. 26. 1. Zak. 9. 8.
[e] Yas. 60. 19. Muk. 21. 23.
[f] Yas. 48. 20. aur 52. 11. Yar. 1. 14. aur 50. 8. aur 51. 6, 45.

kí mánind parágauda kiyá[g], KHU-
DÁWAND farmátá hai.
7 Ai Saihún, tú, jo Bábul kí
beṭí ke sáth rahá kartí hai, apne
ko chhuṛá[h].
8 Kyúnki RABB ul afwáj yún
farmátá hai, ki Us shaukat ‖ke
liye us ne mujhe un qaumon ke
pás bhejá, ki jinhon ne tum ko
gárat kiyá; kyúnki jo koí tumhen
chhútá hai, so us kí ánkh kí putlí
ko chhútá hai[i].
9 Kyúnki, dekh, main un par
apná háth hiláúngá[k], aur we apne
gulámon ke liye lúṭ honge: tab
tum jánoge ki RABB ul afwáj
ne mujhe bhejá hai[l].
10 ¶ Ai Saihún kí beṭí, tú gá,
aur khushí kar[m]; kyúnki, dekh,
main áúngá, aur tere darmiyán
sukúnat karúngá[n], KHUDÁWAND
farmátá hai.
11 Aur usí din[o] bahuterí qaumen
KHUDÁWAND se mel karengí[p],
aur we mere log hongí[q], aur
main tere bích men rahúngá, aur
tú jánegá, ki RABB ul afwáj ne
mujhe tujh pás bhejá hai[r].
12 Aur KHUDÁWAND Yahúdáh
ko zamín i muqaddas men apná
bakhra jánegá[s], aur Yarúsalam
phir us ká manzúr i nazar hogá[t].
13 Ai sárí khilqat, KHUDÁWAND
ke áge chupkí ho rah[u]; kyúnki
wuh apne ‖ muqaddas makán[x] ke
darmiyán se uṭhá hai.

III BÁB.

1 *Yahúsú'a ke namúna par, ki wuh ek nishání hai, kalísiye ke bahál hojáne kí, aur Masíh jo Shákh hai us ke záhir hone kí khabar dí játí.*

AUR us ne mujhe yih dikhláyá,
ki sardár káhin Yahúsú'a[a]
KHUDÁWAND ke firishta ke áge
khaṛá thá, aur ‖ Shaitán us ke
dahne háth istáda thá[b], táki us se
mukhálafat kare.
2 Aur KHUDÁWAND ne Shaitán
ko kahá, ki Ai Shaitán, KHUDÁ-
WAND tujhe malámat kare[c]; hán,
wuh KHUDÁWAND, jis ne Yarúsa-
lam ko barguzída kiyá hai[d], so
tujhe malámat kare: kyá yih
lúkṭí nahín jo ág se nikálí gayí
hai[e]?
3 Aur Yahúsú'a maile kapṛe
pahine[f] firishta ke áge khaṛá thá.
4 Wuh bolá, aur us ne unhen
jo us ke áge khaṛe the kahá, ki
Us kí mailí poshák utár lo. Tab
us ne use kahá, ki Dekh, main ne

Peshtar MASÍH se, 519.

[g] Ist. 28. 64. Hiz. 17. 21.
[h] Muk. 18. 4.
‖ 'Ibrání men, *ke píchhe.*
[i] Ist. 32. 10. Zab. 17. 8. 2 Tas. 1. 6.
[k] Yas. 11. 15. aur 19. 16.
[l] Zak. 4. 9.
[m] Yas. 12. 6. aur 54. 1. Saf. 3. 14.
[n] Ahb. 26. 12. Hiz. 37. 27. Zak. 8. 3. Yúh. 1. 14. 2 Qur. 6. 16.
[o] Zak. 3. 10.
[p] Yas. 2. 2, 3. aur 49. 22. aur 60. 3, wag. Zak. 8. 22, 23.
[q] Khur. 12. 49.
[r] Hiz. 33. 33. 9 áyat.
[s] Ist. 32. 9.
[t] Zak. 1. 17.
[u] Hab. 2. 20. Saf. 1. 7.
‖ 'Ibrání men, *taqaddus ke maskan.*
[x] Ist. 26. 15. Yas. 63. 15.
[x] Zab. 68. 5. Yas. 57. 15.
[a] Haj. 1. 1.
‖ Ya'ne, *ek mukhálif.*
[b] Zab. 109. 6. Muk. 12. 10.
[c] Yahúd. 9.
[d] Zak. 1. 17. Rúm. 8. 33.
[e] 'Amús 4. 11. Rúm. 11. 5. Yahúd. 23.
[f] Yas. 64. 6.

terí badkárí tujh se dúr kí, aur maiṉ
tujhe nafís poshák pahináúṉgá[g].
5 Aur maiṉ ne kahá, ki Us ke
sir par ek sáf 'amáma rakheṉ[h].
Tab unhoṉ ne us ke sir par sáf
'amáma rakhá, aur use poshák
pahináí. Aur Ḵhudáwand ká
firishta us ke pás khaṛá húá.
6 Aur Ḵhudáwand ke firishta ne
Yahúsú'a se tákíd karke kahá, ki
7 Rabb ul afwáj yúṉ farmátá hai,
ki Agar tú merí ráhoṉ par chalegá,
aur merí ‖ sharíat ko hifz karegá[i],
to tú mere ghar ká hákim hogá[k],
aur mere sahnoṉ kí nigahbání
karegá, aur maiṉ tujhe in meṉ se
jo yaháṉ pás khaṛe haiṉ[l] koí
dúṉgá ki terí rahnumáí kareṉ.
8 Ab, ai Yahúsú'a sardár káhin,
sun, tú aur tere rafíq, jo tere áge
baiṭhe haiṉ; kyúṉki ye ashḵhás
ek nishání haiṉ[m]; ki dekh, maiṉ
apne banda[n] ‖ SHÁKH[o] ko na-
múd karúṉgá.
9 Kyúṉki us patthar ko, jo maiṉ
ne Yahúsú'a ke áge dhará hai,
dekh: us ek hí patthar[p] par sát
ánkheṉ[q] dekhtí raheṉgí; dekh,
maiṉ us par jo kuchh khodná hai
so maiṉ khodúṉgá, Rabb ul afwáj
farmátá hai; aur maiṉ is sarzamín
ke gunáhoṉ ko ek hí din meṉ dúr
karúṉgá[r].
10 Usí din[s] Rabb ul afwáj far-
mátá hai, tum meṉ se har ek ták
ke chháṉw aur anjír ke tale[t]
apne hamsáya ko buláwegá.

IV BÁB.

1 *Sonahle sham'adán kí misál se yih záhir kiyá játá ki Zarúbábul kí koshisheṉ haikal kí ta'mír karne meṉ ba anjám i nek hoṉgí.* 11 *Zaitún ke do daraḵht jo nazar áe the do masíhoṉ se murád rakhte.*

AUR wuh firishta, jo mujh se
báteṉ kartá thá[a], phir áyá,
aur jaisá koí nínd se jagáyá játá
hai, waisá us ne mujhe jagáyá[b].
2 Aur mujh ko kahá, Tú kyá
dekhtá hai? Aur maiṉ ne kahá,
ki maiṉ dekhtá húṉ, aur dekho,
Ek sham'adán[c] bilkull sone ká,
aur us ke sir par ek kaṭorá hai,
aur us ke úpar sát chirág[d], aur
un sátoṉ chirágoṉ ke liye, jo us
ke úpar haiṉ, sát nalíáṉ.
3 Aur us ke nazdík do daraḵht
zaitún ke[e], ek jo hai kaṭore kí
dahní taraf, aur dúsrá us kí báyíṉ
taraf.
4 Aur maiṉ ne us firishta ko, jo
mujh se kalám kartá thá, jawáb
dekar kahá, ki Ai mere sáhib, ye
kyá haiṉ?
5 Tab us firishta ne, jo mujh se
kalám kartá thá, jawáb dekar
kahá, Kyá tú nahíṉ jántá, ki ye kyá
haiṉ? Maiṉ ne kahá, Nahíṉ, ai
mere ḵhudáwand.
6 Tab us ne mujhe jawáb dekar
kahá, ki Yih Zarúbábul ke liye
Ḵhudáwand ká kalám hai, ki
Na to ‖ zor se, aur na to tawánáí
se[f], balki merí Rúh se, Rabb ul
afwáj farmátá hai.
7 Ai baṛe paháṛ[g], tú kyá hai?
tú Zarúbábul ke áge ek maidán
hojáegá: aur wuhí sire ká pat-
thar[h] nikálegá, aur pukárke[i] ka-
hegá, Us par fazl, us par fazl howe.
8 Phir Ḵhudáwand ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne kahá,
ki
9 Zarúbábul ke háth ne is ghar
kí neo ḍálí[k], aur usí ke háth use
tamám bhí kareṉge[l]; tab tú
jánegá[m], ki Rabb ul afwáj ne
mujhe tum pás bhejá hai[n].
10 Kyúṉki kaun hai jis ne in
chhoṭí chízoṉ[o] ke din kí tahqír
kí hai? kyúṉki Ḵhudáwand kí
we sát ánkheṉ, jo sárí zamín kí
sair kartí haiṉ[p], khushí se us sá-
húl ko dekhtí haiṉ, jo Zarúbábul
ke háth meṉ hai.
11 ¶ Tab maiṉ ne use jawáb
meṉ kahá, ki Ye donoṉ zaitún
ke daraḵht[q], jo sham'adán ke
dahne báyeṉ haiṉ, kyá haiṉ?
12 Aur maiṉ ne dúsrí bár ḵhitáb
karke use kahá, ki Zaitún kí ye
do sháḵheṉ, jo sone kí do nalíoṉ
ke muttasil haiṉ, jin kí ráh se
‖ sunahlá tel niklá chalá játá hai,
so kyá haiṉ?
13 Us ne mujhe jawáb dekar
kahá, Kyá tú nahíṉ jántá hai, ki ye
kyá haiṉ? Maiṉ ne kahá, Nahíṉ,
ai mere ḵhudáwand.
14 Us ne mujhe kahá, ki Ye we
do ‖ masíhá haiṉ[r], jo sárí zamín
ke Ḵhudáwand[s] ke huzúr khaṛe
rahte haiṉ[t].

V BÁB.

1 *Urte túmár kí misál se choroṉ aur jhúṭhí qasam khánewáloṉ ká la'natí hál jatáyá játá hai.* 5 *'Aurat kí misál se jise ek aifah meṉ qaid karke Bábul legaye, záhir kí játí, kí Baní Isráel kí butparastí wahíṉ rahegí, aur phir namúd na karegí.*

TAB maiṉ phirá, aur maiṉ ne
apní ánkheṉ úpar kíṉ, aur

Peshtar MASÍH se, 519.

[g] Yas. 61. 10. Lúq. 15. 22. Muk. 19. 8. [h] Khur. 29. 6. Zak. 6. 11.
‖ 'Ibrání meṉ, *amánat ho.*
[i] Ahb. 8. 35. 1 Sal. 2. 3. Hiz. 44. 16. [k] Ist. 17. 9. Mal. 2. 7. [l] Zak. 4. 14. aur 6. 5.
[m] Zab. 71. 7. Yas. 8. 18. aur 20. 3. Hiz. 12. 11. aur 24. 24. [n] Yas. 42. 1. aur 49. 3, 5. aur 52. 13. aur 53. 11. Hiz. 34. 23, 24.
‖ 'Ibrání meṉ, *Zamakh.*
[o] Yas. 4. 2. aur 11. 1. Yar. 23. 5. aur 33. 15. Zak. 6. 12. Lúq. 1. 78. [p] Zab. 118. 22. Yas. 28. 16. [q] Zak. 4. 10. Muk. 5. 6. [r] Yar. 31. 34. aur 50. 20. Mík. 7. 18, 19. Zak. 13. 1. [s] Zak. 2. 11. [t] 1 Sal. 4. 25. Yas. 36. 16. Mík. 4. 4.
[a] Zak. 2. 3. [b] Dán. 8. 18. [c] Khur. 25. 31. Muk. 1. 12. [d] Khur. 25. 37. Muk. 4. 5. [e] 11, 12 áyat-eṉ. Muk. 11. 4.

Peshtar MASÍH se, 519.

‖ Yá, *lashkar.*
[f] Hús. 1. 7. [g] Yar. 51. 25. Mat. 21. 21. [h] Zab. 118. 22. [i] 'Az. 3. 11, 13. [k] 'Az. 3. 10. [l] 'Az. 6. 15. [m] Zak. 2. 9, 11. aur 6. 15. [n] Yas. 48. 16. Zak. 2. 8. [o] Haj. 2. 3. [p] 2 Taw. 16. 9. Ams. 15. 3. Zak. 3. 9. [q] 3 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, *wuh soná niklá*, wag.
‖ 'Ibrání meṉ, *tel ke farzand.*
[r] Muk. 11. 4. [s] Dekho Yash. 3. 11, 13. Zak. 6. 5. [t] Zak. 3. 7. Lúq. 1. 19.

Peshtar MASÍH se, 519.

nazar kí, aur, dekho, ek uṛtá húá
túmár[a].
2 Us ne mujhe kahá, ki Tú kyá
dekhtá hai? Main ne jawáb diyá,
ki ek uṛtá húá túmár dekhtá hún,
jis kí lambáí bís háth, aur chauṛáí
das háth.
3 Phir us ne mujhe kahá, Yih
wuh la'nat hai[b], jo tamám rú e
zamín par názil hotí hai; aur har
ek jo chorí kartá hai, is taraf ko
us ke mutábiq káṭ ḍálá jáegá;
aur har ek jo bejá qasam khátá
hai us taraf ko us ke mutábiq káṭ
ḍálá jáegá.
4 Main use nikálúngá, RABB ul
afwáj farmátá hai, aur wuh chor
ke ghar men, aur us ke ghar men,
jo mere nám kí jhúṭhí qasam khátá
hai[c], ghusegá, aur us ke ghar ke
bích o bích rahegá, aur use us kí
lakṛí aur us ke patthar samet
barbád karegá[d].
5 ¶ Aur wuh firishta, jo mujh
se kalám kartá thá, niklá, aur us
ne mujhe kahá, ki Ab tú apní
ánkhen uṭhá, aur dekh, ki yih jo
nikal játá hai kyá hai.
6 Main ne kahá, ki Yih kyá hai?
Wuh bolá, ki Yih jo nikaltá hai,
ek aifah hai. Aur us ne kahá, ki
Sárí zamín men yihí un ká mu-
shábih hai.
7 Aur dekho, ek síse ká ‖ qintár
uṭháyá húá thá; aur yih ek 'aurat
hai jo aifah ke bíchon bích baiṭhí
hai.
8 Aur us ne kahá, ki Yih sha-
rárat hai. Aur us ne us ko aifah
ke bích men girá diyá, aur us síse
ke báṭ ko us ke munh par dhar
diyá.
9 Phir main ne apní ánkhen
úpar kiyán, aur nigáh kí, aur,
dekho, do 'auraten nikal áín, aur
hawá un ke pankhon men bharí
thí; kyúnki un ke pankh laglag
ke pankhon kí mánind the; aur
we aifah ko ásmán zamín ke
adhar men uṭhá le gayín.
10 Tab main ne us firishta ko,
jo mujh se kalám kartá thá, kahá,
ki Ye aifah ko kidhar le játí hain?
11 Us ne mujhe kahá, Is wáste
liye játí hain ki Sin'ár kí sarzamín
men[e] us ká ek ghar banáwen[f]:
ki wuh qáim kiyá jáegá, aur apní
neo par rakhá jáegá.

[a] Hiz. 2. 9.
[b] Mal. 4. 6.
[c] Ahb. 19. 12. Zak. 8. 17. Mal. 3. 5.
[d] Dekho Ahb. 14. 45.
‖ 'Ibrání men, *kikár.*
[e] Paid. 10. 10.
[f] Yar. 29. 5, 28.

VI BÁB.

1 Chár gáríon kí royá. 9 Yahúsú'a ke do tájon kí misál se Masíh kí, jo Sháḳh hai, us kí haikal aur us kí bádsháhí záhir kí játí hai.

TAB main ne phir apní ánkhen
úpar kín, aur nigáh kí; to
dekho, Un do paháṛon ke bích
men se chár gáṛíán nikal áín;
aur we paháṛ pítal ke paháṛ the.
2 Pahlí gáṛí men surang ghoṛe[a],
aur dúsrí gáṛí men mushkí ghoṛe
the[b];
3 Aur tísrí gáṛí men nuqre
ghoṛe[c], aur chauthí gáṛí men
chitle aur surḳhe ghoṛe the.
4 Tab main ne us firishta ko, jo
mujh se kalám kartá thá[d], ḳhitáb
karke kahá, ki Ai mere sáhib, ye
kyá hain?
5 Aur firishta ne mujhe jawáb
dekar kahá, ki Ye ásmán kí chár
rúhen hain[e], jo sárí zamín ke
Ḳhudáwand ke huzúr men kharí
thín, aur ab[f] nikalkar játí hain.
6 Aur mushkí ghoṛe, jo us men
hain, so uttar[g] mulk men játe
hain, aur nuqre un ke píchhe
píchhe játe hain, aur chitle dakhin
ke mulk ko játe hain.
7 Aur surḳhe nikalkar cháhte
the, ki sárí zamín par guzar
karen[h]: aur us ne kahá, ki Chalo,
aur zamín par guzar karo; aur
we zamín par guzre.
8 Tab us ne mujh ko pukárá, aur
us ne kahá, ki Un ko dekh jo
uttar mulk ko gaye hain; unhon
ne mere jí ko uttar ke mulk men
ṭhanḍá kiyá hai[i].
9 ¶ Phir KHUDÁWAND ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne kahá,
ki
10 Tú asíron se, ya'ne, Ḳhuldí,
aur Túbiyáh, aur Yad'aiyáh se jo
Bábul se áe hain, le, aur tú usí
din já, hán, Yúsiyáh bin Safaniyáh
ke ghar men dáḳhil ho;
11 Un se chándí aur soná le,
aur táj baná[k], aur unhen Yahú-
sú'a bin Yahúsadaq sardár káhin
ke sir par rakh;
12 Aur us se yún kah, ki RABB
ul afwáj yún farmátá hai, ki Dekh,
wuh shaḳhs[l], jis ká nám SHÁḲH[m]
hai; aur wuh apní jagah se ugegá,
aur wuh KHUDÁWAND kí haikal
ko biná karegá[n]:
13 Hán, wuhí KHUDÁWAND kí
haikal ko banáegá; aur wuh
sáhib i shaukat hogá[o], aur apne

Peshtar MASÍH se, 519.

[a] Zak. 1. 8. Muk. 6. 4.
[b] Muk. 6. 5.
[c] Muk. 6. 2.
[d] Zak. 5. 10.
[e] Zab. 104. 4. 'Ibrán. 1. 7, 14.
[f] 1 Sal. 22. 19. Dán. 7. 10. Zak. 4. 14. Lúq. 1. 19.
[g] Yar. 1. 14.
[h] Paid. 13. 17. Zak. 1. 10.
[i] Qáz. 8. 3.
[k] Ḳhur. 28. 36. aur 29. 6. Ahb. 8. 9. Zak. 3. 5.
[l] Dekho Lúq. 1. 78. Yúh. 1. 45.
[m] Zak. 3. 8.
[n] Zak. 4. 9. Mat. 16. 18. Afs. 2. 20, 21, 22. 'Ibrán. 3. 3.
[o] Yas. 22. 24.

Peshtar MASÍH se, 519.

[p] Zab. 110. 4. 'Ibrán. 3. 1.

takht par baiṭhke hukúmat karegá; aur wuh apne takht par julús karke káhin bhí hogá[p]; aur sulh kí mashwarat donon ke darmiyán hogí.

14 Aur we táj Halam, aur Túbiyáh, aur Yad'aiyáh, aur Hann bin Safaniyáh kí taraf se honge, táki KHUDÁWAND kí haikal men ek yádgárí[q] howen.

[q] Khur. 12. 14. Marq. 14. 9. [r] Yas. 57. 19. aur 60. 10. Afs. 2. 13, 19.

15 Aur we, jo dúr dúr hain[r], so áwenge, aur KHUDÁWAND kí haikal men ta'mír karenge; aur tum jánoge, ki RABB ul afwáj ne mujhe tum pás bhejá hai[s]. Aur agar tum KHUDÁWAND apne Khudá kí farmánbardárí karoge, to yún hogá.

[s] Zak. 2. 9. aur 4. 9.

VII BÁB.

1 Asíron ká suwál bábat roza rakhne kí. 4 Nabí roza ke muqaddama men un ko malámat kartá. 8 Asírí jo húí so gunáh ke sabab se húí.

518.

|| 'Ibrání men, *bádsháh.*

DARÁ ||kí saltanat ke chauthe baras yún húá, ki KHUDÁWAND ká kalám nauwen mahíne kí chauthí táríkh, ya'ne, Kislev mahíne men, Zakariyáh ko pahunchá;

2 Yih us waqt húá jis waqt Baitel ne Sarázur, aur Rajam-Malik, aur un ke logon ko bhejá thá, tá ki we KHUDÁWAND ke ||huzúr du'á mángen,

|| 'Ibrání men, *chihra ko manáwen.*

3 Aur ki RABB ul afwáj ke ghar ke káhinon se aur nabíon se kahen[a], Kyá zarúr hai, ki main pánchwen mahíne men[b] roún aur áp ko alag kar rakhún, jaisá ki main ne sálhá sál se kiyá hai?

[a] Ist. 17. 9, 10, 11. aur 33. 10. Mal. 2. 7. [b] Yar. 52. 12. Zak. 8. 19.

4 ¶ Tab RABB ul afwáj ká kalám mujhe pahunchá, aur us ne kahá, ki

5 Tú mamlukat ke sáre logon se aur káhinon se kah, ki Jab tum logon ne pánchwen aur sátwen[c] mahíne men un sattar baras[d] tak roza rakhá[e], aur mátam kiyá, to kyá kabhí mere liye, hán, mere liye roza rakhá thá[f]?

[c] Yar. 41. 1. Zak. 8. 19. [d] Zak. 1. 12. [e] Yas. 58. 5.

[f] Dekho Rúm. 14. 6.

6 Aur jab tum ne kháyá aur piyá, to kyá tum ne apne liye na kháyá aur piyá?

7 Kyá ye we báten nahín hain, jo KHUDÁWAND ne agle nabíon kí ma'rifat se pukár pukárke kahín, jis waqt ki Yarúsalam ábád aur ásúda-hál thá, aur us kí cháron taraf kí nawáhí kí bastíán waisí hí thín, jis waqt log dakkhin kí zamín[g] aur nasheb men sukúnat karte the?

Peshtar MASÍH se, 518.

[g] Yar. 17. 26.

8 ¶ Phir KHUDÁWAND ká kalám Zakariyáh ko pahunchá; aur us ne kahá, ki

9 RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Tum sachchí 'adálat karo, aur har koí apne apne bháí par karam aur rahm kiyá kare[h].

[h] Yas. 58. 6, 7. Yar. 7. 23. Mík. 6. 8. Zak. 8. 16. Mat. 23. 23.

10 Aur bewa, aur yatím, aur musáfir, aur miskín par zulm na karo[i]: aur koí tum men se apne dil men wuh tasauwur na kare jis se us ke bháí ká ziyán ho[k].

[i] Khur. 22. 21, 22. Ist. 24. 17. Yas. 1. 17. Yar. 5. 28. [k] Zab. 36. 4. Mík. 2. 1. Zak. 8. 17.

11 Lekin we shanawá na húe, balki unhon ne gardan-kashí kí[l], aur apne kánon ko band kiyá[m], táki na sunen.

[l] Naham. 9. 29. Yar. 7. 24. Hús. 4. 16. [m] A'am. 7. 57.

12 Balki unhon ne apne dilon ko sang i khárá banáyá[n], táki sharí'at ko, aur un paigámon ko, jinhen RABB ul afwáj ne agle nabíon ||kí ma'rifat ba waz'a rúhání bhejá thá, na sunen[o]; is liye RABB ul afwáj kí taraf se baṛá qahr názil húá[p].

[n] Hiz. 11. 19. aur 36. 26.

|| 'Ibrání men, *ke háth se.* [o] Naham. 9. 29, 30. [p] 2 Taw. 36. 16. Dán. 9. 11.

13 Is liye yún húá, ki jis tarah main chilláyá, aur we shanawá na húe, usí tarah we chilláe, aur main ne nahín suná[q], RABB ul afwáj farmátá hai:

[q] Ams. 1. 24, —28. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. Mík. 3. 4.

14 Balki main ne girdbád se unhen un sárí qaumon men, jin se we náwáqif the[r], parágauda kiyá[s]. Is tarah un ke píchhe sarzamín wírán húí[t], aisá ki kisí ne us men ámad o raft na kiyá; kyúnki unhon ne us dilchasp zamín[u] ko wírán karáyá hai.

[r] Ist. 28. 33. [s] Ist. 4. 27. aur 28. 64. Hiz. 36. 19. Zak. 2. 6. [t] Ahb. 26. 22.

[u] Dán. 8. 9.

VIII BÁB.

1 Yarúsalam ke bahál hojáne ke haqq men. 9 Ta'mír karne kí bábat nabí un ko targíb detá is liház se ki Khudá ne un par baṛí mihrbání kí thí. 16 Nek kám karne ká farz un par jatáyá játá. 18 Wa'da hai ki ákhir men un kí khushí aur taraqqí donon hongí.

PHIR KHUDÁWAND ká kalám mujh ko pahunchá, aur us ne kahá, ki

2 RABB ul afwáj yún farmátá hai, ki Mujhe Saihún ke liye baṛí se baṛí gairat húí hai[a]; balki baṛe qahr ke sáth mujhe us ke liye gairat húí.

[a] Nahúm 1. 2. Zak. 1. 14.

3 KHUDÁWAND yún farmátá hai, ki Main Saihún men phir áyá[b], aur Yarúsalam ke darmiyán sukúnat karúngá[c]; aur Yarúsalam ká nám Sachái kí bastí[d] hogá,

[b] Zak. 1. 16.

[c] Zak. 2. 10. [d] Yas. 1. 21, 26.

aur Rabb ul afwáj ká pahár[e] Mu-
qaddas pahár[f] kahláegá.
4 Rabb ul afwáj yún farmátá
hai, ki Phir búrhe mard aur
búrhí 'auraten[g] Yarúsalam ke
kúchon men baithí húí hongí,
aur har ek shakhs ke háth men
us ke burhápe ke sabab us ká
'asá hogá.
5 Aur shahr ke kúcha larkon
aur larkíon se ma'múr honge, jo
já-ba-já galíon men kheltí hongí.
6 Aur Rabb ul afwáj yún far-
mátá hai, ki Agar yih in dinon
men is qaum ke báqí logon kí
nazar men hairat-afzá hai, to kyá
merí nazar men bhí hairat-afzá
hogá[h], Rabb ul afwáj farmátá
hai?
7 Rabb ul afwáj yún farmátá
hai, ki Dekh, main apne logon ko
mashriq aur ‖magrib ke mulk se
chhurá dúngá[i];
8 Aur main unhen láúngá, aur
we Yarúsalam ke darmiyán sukú-
nat karenge; aur we mere log
honge[k], aur main sacháí o sadá-
qat[l] se un ká Khudá húngá.
9 ¶ Rabb ul afwáj yún farmátá
hai, ki Ai logo, tum jo in dinon
men ye báten nabíon[m] kí zubán
se sunte ho, jo us din kahí thín,
jab Rabb ul afwáj ke maskan,
ya'ne, haikal kí neo dálí játí thí[n],
táki wuh biná kiyá jáwe, apne
háth mazbút karo[o].
10 Kyúnki un dinon se áge na
insán ke liye mazdúrí thí, aur na
haiwán ke liye kiráya thá[p]; aur
dushmanon ke sabab se jánewále
aur ánewále kí salámatí na thí[q];
kyúnki main ne har ek ko us
ke parosí ká dushman kar diyá
thá.
11 Lekin ab main is qaum ke
báqí logon ke liye nahín hoúngá
jis tarah main agle aiyám men
thá, Rabb ul afwáj farmátá hai;
12 Balki zirá'at ká khúb paidá-
wár hogá[r]: ki ták apná phal ni-
kálegí, aur zamín apná hásil degí[s],
aur ásmán apní os bakhshenge[t];
aur main is qaum ke báqí logon
ko in sab barakaton ká málik
karúngá.
13 Aur yún hogá, ai Yahúdáh
ke gharáne, aur ai Isráel ke gha-
ráne, ki jis tarah tum gair qau-
mon ke darmiyán ek la'nat the[u],
us hí tarah se main tum ko naját

Peshtar Masíh se, 518.
e Yas. 2. 2, 3.
f Yar. 31. 23.
g Dekho 1 Sam. 2. 31. Yas. 65. 20, 22. Nau. 2. 20, wag. aur 5. 11, —14.
h Paid. 18. 14. Lúq. 1. 37. aur 18. 27. Rúm. 4. 21.
‖ 'Ibrání men, *súraj ke gurúb hone ke mulk.* Dekho Zab. 50. 1. Mal. 1. 11.
i Yas. 11. 11, 12. aur 43. 5, 6. Hiz. 37. 21. 'Amús 9. 14, 15.
k Yar. 30. 22. aur 31. 1, 33. Zak. 13. 9.
l Yar. 4. 2.
m 'Az. 5. 1, 2.
n Haj. 2. 18.
o Haj. 2. 4. 13 áyat.
p Haj. 1. 6, 9, 10. aur 2. 16.
q 2 Taw. 15. 5.
r Hús. 2. 21, 22. Yúel 2. 22. Haj. 2. 19.
s Zab. 67. 6.
t Dekho Haj. 1. 10.
u Yar. 42. 18.

dúngá, aur tum ek barakat hoge[x]:
mat daro, balki tumháre háth maz-
bút hon[y].
14 Kyúnki Rabb ul afwáj yún
farmátá hai, ki Jis tarah se main
ne qasd kiyá thá[z] ki tum ko sazá
dún, jis waqt tumháre bápdádon
ne mujhe ranjída kiyá, Rabb
ul afwáj farmátá hai, aur main
apne iráda se pachhtáke báz na
áyá[a];
15 Usí tarah se main ne in dinon
men 'azm kiyá hai, ki Yarúsalam
aur Yahúdáh ke gharáne se nekí
karún; pas, tum mat daro.
16 ¶ Par lázim hai ki tum in
báton par 'amal karo; Cháhiye, ki
har ek ádmí apne parosí se sach
kahe[b], aur tum apne phátakon
men sachchí aur sahíh 'adálat
karo.
17 Aur tum men se koí apne
dil men apne hamsáya kí bad-
khwáhí na kare[c], aur jhúthí qasam
ko manzúr na kare[d]; kyúnki
main in sab chízon se nafrat
rakhtá hún, Rabb ul afwáj far-
mátá hai.
18 ¶ Phir Khudáwand ká kalám
mujhe pahunchá, aur us ne kahá,
ki
19 Rabb ul afwáj yún farmátá
hai, ki chauthe mahíne ká roza[e],
aur pánchwen ká roza[f], aur sát-
wen ká roza[g], aur daswen ká
roza[h], ahl i Yahúdáh ke liye khu-
shí aur khurramí ke din[i] aur
tarab-angez 'íden honge; is liye
tum sacháí aur salámatí ko 'azíz
rakho[k].
20 Rabb ul afwáj yún farmátá
hai, ki Áge ko aisá hogá, ki
bahuterí qaumen aur bahutere
shahron ke rahnewále áwenge;
21 Aur ek shahr ke báshindagán
dúsre shahr men jákar kahenge,
Áo jaldí se, tá ki ham Khudáwand
ke ‖ áge du'á mángen[l], aur Rabb
ul afwáj ko dhúndhen; main bhí
jáúngá.
22 Aur bahuterí ummaten aur
zoráwar qaumen Rabb ul afwáj
ke dhúndhne ko[m], aur Khudá-
wand ke áge du'á mángne ko,
Yarúsalam men áwengí.
23 Rabb ul afwáj yún farmátá
hai, ki Un dinon men aisá hogá,
ki qaumon ke das mard jin kí
judá judá lugat ho háth barhá-
enge, hán, ek Yahúdí shakhs ke

Peshtar Masíh se, 518.
x Paid. 12. 2. Rút 4. 11, 12. Yas. 19. 24, 25. Saf. 3. 20. Haj. 2. 19.
y 9 áyat.
z Yar. 31. 28.
a 2 Taw. 36. 16. Zak. 1. 6.
b Zak. 7. 9. 19 áyat. Afs. 4. 25.
c Ams. 3. 29. Zak. 7. 10.
d Zak. 5. 3, 4.
e Yar. 52. 6, 7.
f Yar. 52. 12, 13. Zak. 7. 3, 5.
g 2 Sal. 25. 25. Yar. 41. 1, 2.
h Yar. 52. 4.
i Ást. 8. 17. Yas. 35. 10.
k 16 áyat.
‖ 'Ibrání men, *chihra ko manáwen,* Zak. 7. 2.
l Yas. 2. 3. Mík. 4. 1, 2.
m Yas. 60. 3, wag. aur 66. 23.

Peshtar MASÍH se, 518.

dáman ko pakṛenge[n], aur ka-
henge, ki Ham tumháre sáth
jáenge; kyúnki ham ne suná hai,
ki Ḳhudá tumháre sáth hai[o].

n Yas. 3. 6. aur 4. 1.
o 1 Qur. 14. 25.

IX BA'B.

1 *Ḳhudá apní kalísiye kí himáyat kartá.*
9 *Nabí Saihún ko nasíhat kartá, ki Masíh*
ke áne ke sabab se aur us kí sulh-pazír bád-
sháhat ke áne ke bá'is ḳhushí kare. 12 *Ḳhudá*
ká wa'da ki main fath dúngá aur himáyat bhí
karúngá.

487 ke qaríb.

KHUDA'WAND ke kalám ká
bojh[a] jo Hadrak kí sar-
zamín par hai, aur wuh Dimishq[b]
tak pahunchke wahán ṭhahar jáe-
gá: yih us waqt hogá, jab Baní
A'dam aur Isráel ke sáre firqon
kí ánkhen KHUDA'WAND kí taraf
hongí[c].
2 Aur wuh Hamát[d] par bhí, jo
us ke muttasil hai; Súr[e] o Saidá[f]
par bhí, harchand ki wuh baṛí
'aqlmand hai[g].
3 Hán, agarchi Súr ne apne liye
ek mazbút qil'a banáyá, aur dhúl
kí tarah chándí ká túda kiyá[h], aur
chokhe soná ká galíon kí kíchaṛ kí
mánind;
4 Dekho, KHUDA'WAND use ḳhárij
kar degá[i], aur wuh us ke mál o
asbáb ko daryá men ḍál degá[k]:
aur ág us hí ko khá legí.
5 Asqalún dekhegí aur ḍaregí,
aur 'Azah bhí dekhegí aur bahut
dard kháegí[l]; 'Aqrún bhí, ki us
ke intizár ke sabab se sharminda
húí: aur 'Azah se bádsháh játá
rahegá, aur Asqalún be-chirág
hogí.
6 Aur ek ajnabí-záda Ashdúd
men taḳht-nishín hogá[m]; aur
main Filistíon ká faḳhr miṭáún-
gá.
7 Aur main us ke ḳhún ko us
ke munh men se, aur nafraton ko
us ke dánton se nikál ḍálúngá,
aur wuh bhí hamáre Ḳhudá ke
liye bach rahegá, aur wuh us
názim kí mánind hogá, jo Yahú-
dáh men hai, aur 'Aqrún Yabúsí
kí mánind hogá.
8 Aur main apne ghar ke áspás
ḳhaima khaṛá karúngá[n], us fauj
ke sabab se jo chaṛhke guzar játí,
aur us ke sabab se bhí jo phir átí
hai; tis píchhe koí zálim un ke
darmiyán nahín guzregá[o]; kyún-
ki ab main apní ánkhon se dekhtá
hún[p].
9 ¶ Ai Saihún kí beṭí, tú niháyat

a Yar. 23. 33.
b 'Amús 1. 3.
c 2 Taw. 20. 12. Zab. 145. 15.
d Yar. 49. 23.
e Yas. 23 Báb. Hiz. 26 Báb. aur 27 Báb. aur 28 Báb. 'Amús 1. 9.
f 1 Sal. 17. 9. Hiz. 28. 21. 'Abad. 20.
g Hiz. 28. 3, wag.
h Aiy. 27. 16. Hiz. 28. 4, 5.
i Yas. 23. 1.
k Hiz. 26. 17.
l Yar. 47. 1, 5. Saf. 2. 4.
m 'Amús 1. 8.
n Zab. 34. 7. Zak. 2. 5.
o Yas. 60. 18. Hiz. 28. 24.
p Ḳhur. 3. 7.

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

ḳhushí kar; ai Yarúsalam kí beṭí,
tú ḳhúb lalkár[q]; ki dekh, terá
bádsháh tujh pás átá hai[r]; wuh
sádiq hai, aur naját dene par
qádir hai; wuh farotan hai, aur
gadhe par, balki jawán gadhe par,
hán, gadhí ke bachcha par sawár
hai.
10 Aur main Ifráím kí gáṛíán,
aur Yarúsalam ke ghoṛe káṭ ḍá-
lúngá[s], aur jangí kamán toṛ ḍálí
jáegí: aur wuh qaumon ko sulh
ká muzhda degá[t]: aur us kí
saltanat samundar se samundar
tak[u], aur daryá se zamín kí intihá
tak hogí.
11 Aur tú jo hai, jis ká 'ahd
lahú se hai, main tere asíron ko
us chúán men se jahán pání nahín
hai nikálke báhar karúngá[x].
12 ¶ Tum us mazbút qil'a ko
phir áo, ai ummedwár asíro[y]; main
áj ke din kahtá hún, ki Main tujhe
do guná dúngá[z];
13 Kyúnki main ne Yahúdáh ko
apne liye ḳham kiyá, aur kamán
Ifráím se ma'múr húí; aur main
ne tere farzandon ko, ai Saihún,
tere hí beṭon par, ai Yúnán, barpá
kiyá hai, aur main ne tujhe pah-
lawán kí talwár kí mánind ban-
áyá.
14 Aur KHUDA'WAND un kí ma-
dad ke liye dikhláí degá, aur us
ke tír bijlí kí tarah niklenge[a];
hán, Ḳhudáwand YAHOWAH turhí
phúnkegá, aur wuh dakkhin ke
bagúlon[b] ke sáth ḳhurúj kare-
gá.
15 Aur RABB ul afwáj un kí
dastgírí karegá, aur we dushman-
on ko niglenge, aur falákhun ke
pattharon ko giráke unhen páe-
mál karenge, ‖ aur un ká lahú
píenge, aur matwálon kí mánind
shor macháenge; aur kaṭoron ke
mánind, aur mazbah ke konon
ke mánind[c] we ma'múr honge.
16 Aur KHUDA'WAND un ká Ḳhu-
dá usí din apní qaum ko naját
degá, jis tarah galle ko naját dete
hain; kyúnki we táj ke jawáhir
ke mánind honge[d], jo us kí zamín
ke úpar bulandí pakṛenge[e].
17 Kyúnki us ká ihsán kyá hí
'azím hai[f], aur us ká husn kyá hí
ḳhúb! nau-jawán galla se baṛ-
henge, aur laṛkíán nayí mai se[g].

q Yas. 62. 11. Zak. 2. 10. Mat. 21. 5. Yúh. 12. 15.
r Yar. 23. 5. aur 30. 9. Lúq. 19. 38. Yúh. 1. 49.
s Hús. 1. 7. aur 2. 18. Mík. 5. 10. Haj. 2. 22.
t Afs. 2. 14, 17.
u Zab. 72. 8.
x Ḳhur. 24. 8. Yas. 42. 7. aur 51. 14. aur 61. 1. 'Ibrán. 10. 29. aur 13. 20.
y Yas. 49. 9.
z Yas. 61. 7.
a Zab. 18. 14. aur 77. 17. aur 144. 6.
b Yas. 21. 1.
‖ 'Ibrání men, *aur we píenge.*
c Ahb. 4. 18, 25. Ist. 12. 27.
d Yas. 62. 3. Mal. 3. 17.
e Yas. 11. 12.
f Zab. 31. 19.
g Yúel 3. 18. 'Amús 9. 14.

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

X BÁB.

1 Khudá kí aur na ki buton kí panáh ḍhúnḍhná hai. 5 Jis tarah se Khudá ne apne galla se muláqát kí thí ki unhen sazá de, so wuh un se do-chár hogá ki unhen bacháwe aur bahál kare.

a Yar. 14. 22. TUM KHUDÁWAND se mángo[a],
b Aiy. 29. 23. Yúel 2. 23. ki wuh akhír barsát men[b]
c Ist. 11. 14. Yar. 10. 13. menh barsáwe[c]; to KHUDÁWAND
bijlíon ko maujúd karegá, aur
menh shiddat se barsáwegá, aur
har ek ke khet men ghás ugegí.
2 Kyúnki Tiráfím ne batálat kí
d Qaz. 17. 5. Yar. 10. 8. Hab. 2. 18. báten kahí hain[d], aur gaib-bínon
ne dhokhá dekhá hai, aur jhúṭhe
khwábon ká bayán kiyá hai; we
e Aiy. 13. 4. 'abas tasallí dete hain[e]: is liye
we galla kí mánind bhaṭakte hain;
unhon ne dukh páyá, is liye ki
f Hiz. 34. 5. un ká koí charwáhá na thá[f].
3 Merá gazab charwáhon par
bhaṛká hai, aur main ne bakron
g Hiz. 34. 17. ko sazá dí hai[g]; tad bhí RABB ul
afwáj ne apne galla ya'ne ahl i
h Lúq. 1. 68. Yahúdáh par nazar kí hai[h], aur
un ko jang-gáh ká apná khúb-
i Gaz. 1. 9. súrat ghoṛá banáyá[i].
4 Us hí kí taraf se kone ká pat-
k Gin. 24. 17. l Yas. 22. 23. thar[k], us hí se khúnṭí[l], usí se jangí
kamán, usí se har ek hákim nikle-
gá.
5 ¶ Aur we pahlawánon ke má-
nind honge, aur laṛáí men dush-
manon ko galíon ke kíchaṛ kí
m Zab. 18. 42. tarah latáṛenge[m]; aur we laṛen-
ge, is liye ki KHUDÁWAND un ke
sáth hai, aur we jo ghoṛon par
sawár hain un ke áge khajil
honge.
6 Aur main Yahúdáh ke gha-
ráne ko qúwat dúngá, aur Yúsuf
ke gharáne ko naját bakhshúngá;
aur main unhen láke phir biṭh-
n Yar. 3. 18. Hiz. 37. 21. láúngá[n], is liye ki main ne un par
o Hús. 1. 7. rahm kiyá hai[o]; aur we aise hon-
ge, goyá ki main ne unhen kabhí
dúr nahín kiyá thá; kyúnki main
p Zak. 13. 9. KHUDÁWAND un ká Khudá hún,
aur un kí sunúngá[p].
7 Aur Ifráím pahlawán sá hogá,
aur un ká dil, jaisá ki mai se,
q Zab. 104. 15. Zak. 9. 15. waisá masrúr hogá[q]; balki un kí
aulád bhí dekhegí aur shádmání
karegí; un ká dil KHUDÁWAND
men khush hogá.
r Yas. 5. 26. 8 Main un ke liye sítí bajáúngá[r],
aur unhen faráham karúngá;
kyúnki main ne un ke liye fidiya
diyá hai, aur we bahut hojáenge,
s Yas. 49. 19. Hiz. 36. 37. jis tarah áge bahut hote the[s].
9 Harchand main ne un ko qau-
mon ke darmiyán parágandá kiyá[t], t Hús. 2. 23.
taubhí we un dúr dúr mulkon men
mujhe yád karenge[u], aur we apne u Ist. 30. 1.
bál-bachchon samet jíenge, aur
phir áwenge.
10 Main un ko Misr kí zamín se
phir láúngá[x], aur unhen Asúr se x Yas. 11. 11, 16. Hús. 11. 11.
samet lúngá, aur Jili'ád aur Lub-
nán kí zamín men phir láúngá,
yahán tak ki un ke liye gunjáish
na hogí[y]. y Yas. 49. 20.
11 Aur wuh samundar par se
guzar jáegá; aur wuh samundar
ko chíregá, aur us kí lahron ko
máregá, aur daryá kí sárí gah-
ráíán súkh jáengí[z]; aur Asúr ká z Yas. 11. 15, 16.
gurúr tale utárá jáegá[a], aur Misr a Yas. 14. 25.
ká ‖ chhattar faná hojáegá[b]. ‖ 'Ibrání men, *'asá.* b Hiz. 30. 13.
12 Aur main un ko KHUDÁWAND
men taqwiyat dúngá, aur we us
ká nám leke idhar udhar cha-
lenge[c], KHUDÁWAND farmátá hai. c Mík. 4. 5.

XI BÁB.

1 Yarúsalam ke barbád hojáne kí bábat. 3 Barguzídon kí khabar lí játí, aur báqí log mardúd hote. 10 Masíh ke inkár karne ke sabab Ni'am aur Habl donon láṭhíán toṛí játín. 15 Ek bewuqúf chaupán ká zikr hai ki wuh barpá hogá aur la'natí hojáegá.

AI Lubnán[a], tú apne darwázon a Zak. 10. 10.
ko khol de, táki ág tere
saro ke darakhton ko khá jáe.
2 Ai sanaubar ke darakhto, tum
nauha karo; is liye ki saro gir
gayá; kyúnki shándár gárat húe
hain; ai Basaní balút ke darakh-
to, figán karo, kyúnki muháfaz
ban girá hai[b]. b Yas. 32. 19.
3 ¶ Charwáhon ke nála kí áwáz
suní játí hai, kyúnki un kí hash-
mat gárat húí; sher i babaron ke
garajne kí áwáz hai, kyúnki Yar-
dan ká gurúr ḍháyá gayá.
4 KHUDÁWAND merá Khudá yún
farmátá hai, ki Us galla ke ján-
waron ko jo zabh ke liye hain
chará[c]; c 7 áyat.
5 Jin ke málik unhen zabh karte
hain, aur gunahgár nahín ṭhahráe
játe[d]; aur we jo unhen bechte d Yar. 2. 3. aur 50. 7.
hain kahte hain, ki KHUDÁWAND
mubárak ho, ki main máldár húá[e]; e Ist. 29. 19. Hús. 12. 8.
aur un ke charwáhe un par rahm
nahín karte hain.
6 Kyúnki main mulk ke rahne-
wálon par áge ko rahm nahín
karúngá, KHUDÁWAND farmátá
hai; par dekh, main un ádmíon
ko, har ek shakhs ko us ke ham-
sáya, aur us ke bádsháh ke qábú
men kar dúngá; aur we zamín ko

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

f 4 áyat.
g Saf. 3. 12. Mat. 11. 5.
h Hús. 5. 7.
i Yar. 15. 2. aur 43. 11.
k Saf. 3. 12. 7 áyat.
‖ 'Ibrání meṉ, *chándí ke tís.*
l Mat. 26. 15. Dekho Ḳhur. 21. 32.
m Mat. 27. 9, 10.
n Hiz. 34. 2, 3, 4.
o Yar. 23. 1. Hiz. 34. 2. Yúh. 10. 12, 13.

tabáh kareṉge, aur maiṉ unheṉ un ke háth se nahíṉ chhuṛáúṉgá.

7 Pas, maiṉ ne un bheṛoṉ ko jo zabh ke liye thíṉ[f], háṉ, galla ke miskínoṉ[g] ko charáyá; aur maiṉ ne do láṭhiáṉ líṉ; ek ko maiṉ ne Ni'am kahá, aur dúsrí ko Habl; aur galla ko charáyá.

8 Aur maiṉ ne tín charwáhoṉ ko ek mahíne meṉ[h] halák kar diyá, aur merí ján ne un se nafrat rakhí, aur un ká jí bhí mujh se bezár húá.

9 Tab maiṉ ne kahá, ki Maiṉ tumheṉ phir nahíṉ charáúṉgá; wuh jo martá hai use marne do[i]: aur jo káṭ ḍálne ke láiq hai, káṭá jáwe; aur jo báqí raheṉge, so un meṉ se har ek dúsre ká gosht kháe.

10 ¶ Aur maiṉ ne apní láṭhí Ni'am ko liyá, aur use toṛ ḍálá; ki apne 'ahd ko, jo maiṉ ne sárí qaumoṉ se bándhá thá, toṛúṉ.

11 So wuh usí din meṉ toṛá gayá; aur jhunḍ ke miskínoṉ ne[k] jo merí ráh takte the jáná, ki yih Ḳhudáwand kí bát hai.

12 Aur maiṉ ne unheṉ kahá, ki Agar tum munásib jáno, to merá mol mujhe do; nahíṉ to, mat do; aur unhoṉ ne mere mol kí bábat ‖tís rúpiye taulke diye[l].

13 Aur Ḳhudáwand ne mujhe hukm diyá, ki Use kumhár pás phenk de[m], achchhí qímat hai jo unhoṉ ne merí dí; aur maiṉ ne un tís rúpiyoṉ ko liyá, aur Ḳhudáwand ke ghar meṉ us kumhár ke liye phenk diyá.

14 Phir maiṉ ne apní dúsrí láṭhí Habl ko toṛ ḍálá, táki us birádarí ko jo Yahúdáh aur Isráel meṉ hai toṛ ḍálúṉ.

15 ¶ Aur Ḳhudáwand ne mujhe kahá, ki Tú phir nádán charwáhe ke hathyár apne liye le[n].

16 Kyúṉki dekh, maiṉ mulk meṉ ek chaupán ko barpá karúṉgá, jo un kí jo halák hone par haiṉ ḳhabar nahíṉ legá, aur us ko jo gumráh húá nahíṉ ḍhúṉḍhegá, aur us ko jo zaḳhmí húá changá nahíṉ karegá, aur use jo ghar meṉ khaṛá rahtá nahíṉ charáegá, par moṭoṉ ká gosht kháegá, aur un ke khuroṉ ko toṛ ḍálegá.

17 Us badzát gaṛariye par wáwailá hai[o], jo galla ko chhoṛ játá hai! talwár us ke bázú par, aur us kí dahiní ánkh par hogí; us ká bázú bilkull súkh jáegá, aur us kí dahiní ánkh phúṭ jáegí.

XII BAB.

1 Yarúsalam ek piyála hai jis ke sabab wuh áp kámptí, 3 aur ek patthar hai jis se us ke dushman dab játe. 6 Yahúdáh kí bábat ki kyúṉkar fathyábí ke sáth wuh bahál hojáegá. 9 Yarúsalam kí tauba kí bábat.

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

a Yas. 42. 5. aur 44. 24. aur 45. 12, 18. aur 48. 13.
b Gin. 16. 22. Wá'iz. 12. 7. Yas. 57. 16. 'Ibrán. 12. 9.
‖ Yá, *nashe ká piyála.*
c Yas. 51. 17, 22, 23.
d 4, 6, 8, 9, 11 áyateṉ. Zak. 13. 1. aur 14. 4, 6, 8, 9, 13.
e Mat. 21. 44.
f Zab. 76. 6. Hiz. 38. 4.
g 'Abad. 18.

KHUDÁWAND ke sukhan ká bojh jo Isráel ke liye hai, wuh Ḳhudáwand farmátá hai, jo ásmánoṉ ko phailátá hai[a], aur zamín kí neo ḍáltá hai, aur insán ke bích us kí rúh paidá kartá hai[b];

2 Dekho, maiṉ aisá karúṉgá, ki Yarúsalam áspás kí sárí qaumoṉ ke liye ‖thartharáhaṭ ká piyála hogá[c], aur Yahúdáh ke liye bhí aisá hogá, jis waqt ki Yarúsalam gherá jáwe.

3 ¶ Aur maiṉ us din[d] Yarúsalam ko sárí qaumoṉ ke liye ek bhárí patthar kar dúṉgá[e], aur sab jo use uṭháeṉge, ṭukṛe ṭukṛe kiye jáeṉge, agarchi zamín kí sárí qaumeṉ us ke muqábil jam'a hoṉgí.

4 Usí din, Ḳhudáwand farmátá hai, maiṉ har ek ghoṛe ko aisá márúṉgá[f], ki sab hairán rah jáweṉ, aur us ke sawár ko díwána kar dúṉgá; magar apní ánkh kholke Yahúdáh ke gharáne par nazar karúṉgá, par qaumoṉ ke sab ghoṛoṉ ko márúṉgá ki we andhe hojáweṉ.

5 Tab Yahúdáh ke sáre farmánrawá apne dil meṉ kaheṉge, ki Yarúsalam ke báshindagán, Rabb ul afwáj un ke Ḳhudá ke fazl se, hamárí tawánáí hoṉge.

6 ¶ Maiṉ us din Yahúdáh ke farmán-rawáoṉ ko us átashdán kí mánind jo lakṛioṉ ke bích ho, aur us jaltí mash'al kí mánind jo púloṉ ke darmiyán howe, karúṉgá[g]; aur we dahne báyeṉ par áspás kí sárí qaumoṉ ko nigleṉge; aur Yarúsalam phir apne maqám Yarúsalam par nishast karegí.

7 Aur Ḳhudáwand Yahúdáh ke ḳhaimoṉ ko pahle naját degá, táki Dáúd ká gharáná, aur Yarúsalam ke báshindagán Yahúdáh ke muqábil apní baṛáí na kareṉ.

8 Usí din Ḳhudáwand Yarúsalam ke báshindoṉ kí himáyat karegá; aur wuh jo us din un ke darmiyán uftáda hogá, so Dáúd

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

kí mánind hogá[h], aur Dáúd ká
gharáná Khudá kí mánind hogá,
balki KHUDAWAND ke firishta kí
mánind jo un ke áge áge ho.
9 ¶ Aur usí din yún hogá, ki
main un sárí qaumon kí, jo Yarú-
salam par charháí karne átí hain,
surág lúngá, ki main unhen halák
karún[i].
10 Aur main Dáúd ke gharáne
par, aur Yarúsalam ke báshindon
par, fazl aur munáját kí rúh bar-
sáúngá[k]; aur we mujh par, jise
unhon ne chhedá hai, nazar ka-
renge[l]; aur we us ke liye mátam
karenge, jaisá koí apne iklaute
ke liye mátam kartá hai[m]; aur
we us ke liye talkh-kám honge,
jis tarah se koí apne palauthe
ke liye talkh-kámí men partá
hai.
11 Aur us din Yarúsalam ke
darmiyán bará mátam hogá[n],
Hadad-Rimmon ke mátam kí
mánind, Majiddon kí wádí men[o].
12 Aur sárí mamlukat mátam
karegí[p], har ek gharáná 'aláhida;
Dáúd ká gharáná 'aláhida, aur
un kí jorúán 'aláhida; Nátan[q]
ká gharáná 'aláhida, aur un kí
jorúán 'aláhida;
13 Láwí ká gharáná 'aláhida,
aur un kí jorúán 'aláhida; ‖Sama'í
ká gharáná 'aláhida, aur un kí
jorúán 'aláhida;
14 Sáre gharáne jo báqí ra-
henge, ek ek gharáná 'aláhida,
aur un kí jorúán 'aláhida.

XIII BAB.

1 *Bábat us chashma kí, 2 jis se Yarúsalam kí nápákí, jo butparastí aur jhúthí nubúwat ke sabab húí, dúr kí jáegí. 7 Masíh ke máre jáne kí bábat, aur tísre hissa ke ázmáe jáne ke haqq men.*

US din[a] gunáh aur nápákíon ke
wáste Dáúd ke gharáne ke
liye, aur Yarúsalam ke báshindon
ke liye, ek sotá phút niklegá[b].
2 ¶ Aur usí din yún hogá, RABB
ul afwáj farmátá hai, ki main
buton ke námon ko zamín par se
mitá dálúngá[c], aur unhen phir
koí yád na karegá: aur main
nabíon ko[d], aur nápák rúh ko
dunyá se khárij kar dúngá.
3 Aur aisá hogá, ki jab koí nu-
búwat karegá, to us ke má báp,
jin se wuh paidá húá, use kahenge,
ki Tú na jíegá, kyúnki tú KHUDA-
WAND ká nám leke jhúth boltá

[h] Yúel 3. 10.
[i] Haj. 2. 22. 3 áyat.
[k] Yar. 31. 9. aur 50. 4. Hiz. 39. 29. Yúel 2. 28.
[l] Yúh. 19. 34, 37. Muk. 1. 7.
[m] Yar. 6. 26. Ámús 8. 10.
[n] A'am. 2. 37.
[o] 2 Sal. 23. 29. 2 Taw. 35. 24.
[p] Mat. 24. 30. Muk. 1. 7.
[q] 2 Sam. 5. 14. Lúq. 3. 31.
‖ Yá, *Sama'ún ka;* Chunánchi Sattar mutarjimon ke tarjuma men yihí páyá játá.
[a] Zak. 12. 3.
[b] 'Ibrán. 9. 14. 1 Pat. 1. 19. Muk. 1. 5.
[c] Khur. 23. 13. Yash. 23. 7. Zab. 16. 4. Hiz. 30. 13. Hús. 2. 17. Mík. 5. 12, 13.
[d] 2 Pat. 2. 1.

hai; aur us ke báp aur má, jin se
wuh paidá húá, jis waqt wuh
peshíngoí karegá, use húl má-
renge[e].
4 Aur us din aisá hogá, ki na-
bíon men se har ek jis waqt wuh
nubúwat kare, apní royá se sharm-
inda hogá[f]; aur we kabhí ‖du-
rusht libás[g] na pahinenge, táki
fareb den.
5 Balki ek ek kahegá, ki Main
nabí nahín; main kisán hún[h];
kyúnki merí ibtidáí jawání se
kisí ne mujhe gulám kar rakhá
thá.
6 Aur ek us se púchhegá, ki
Tere háthon par ye kyá zakhm
hain? to jawáb degá, We zakhm
hain, jo mujhe apne doston ke
ghar men lage.
7 ¶ Ai talwár, tú mere char-
wáhe par[i], us insán par, jo merá
hamtá hai[k], bedár ho, RABB ul
afwáj farmátá hai; us charwáhe
ko már, aur galla parágánda ho
jáe[l]; par main apná háth chhoton
par[m] chaláúngá.
8 Aur aisá hogá, KHUDAWAND
farmátá hai, ki sárí sarzamín men
do hissa káte jáenge, aur mar-
enge; lekin tísrá hissa us men
báqí rahegá[n].
9 Aur main tísre hissa ko ág ke
darmiyán[o] men se láúngá, aur
main unhen yún sáf karúngá jis
tarah se rúpe ko sáf karte hain[p]:
aur yún táúngá jis tarah sone ko
táte hain: we merá nám lenge,
aur main un kí sunúngá[q]; main
kahúngá, ki Ye mere log hain,
aur we bolenge, ki KHUDAWAND
merá Khudá[r].

XIV BAB.

1 *Yarúsalam ke gárat karnewále áp gárat kiye játe. 4 Masíh ke áne kí bábat, aur un ni'amaton ke haqq men jo us kí bádsháhat ke wasíle se miltín. 12 Yarúsalam ke dushmanon par marí jo hogí. 16 Báqí log Khudáwand kí taraf rujú' láwenge, 20 aur un ke lút ká mál bhí muqaddas hojáegá.*

DEKHO, KHUDAWAND ká din
átá hai[a], aur tere lút ká
mál tere darmiyán taqsím kiyá
jáegá.
2 Aur main sárí qaumon ko
faráham karúngá[b] ki Yarúsalam
par charhen aur laren; aur
shahr le liyá jáegá, aur ghar ke
ghar lúte jáenge[c], aur 'auraten
jabr se be-hurmat kí jáengí; aur
ádhá shahr asír ho jáegá; aur we

Peshtar MASÍH se, 487 ke qaríb.

[e] Ist. 13. 6, 8. aur 18. 20.
[f] Mík. 3. 6, 7.
‖ 'Ibrání men, *bálon kí libás.*
[g] 2 Sal. 1. 8. Yas. 20. 2. Mat. 3. 4.
[h] Ámús 7. 14.
[i] Yas. 40. 11. Hiz. 34. 23.
[k] Yúh. 10. 30. aur 14. 10, 11. Filím. 2. 6.
[l] Mat. 26. 31. Marq. 14. 27.
[m] Mat. 18. 10, 14. Lúq. 12. 32.
[n] Rúm. 11. 5.
[o] Yas. 48. 10.
[p] 1 Pat. 1. 6, 7.
[q] Zab. 50. 15. aur 91. 15. Zak. 10. 6.
[r] Zab. 144. 15. Yar. 30. 22. Hiz. 11. 20. Hús. 2. 23. Zak. 8. 8.
[a] Yas. 13. 9. Yúel 2. 31. A'am. 2. 20.
[b] Yúel 3. 2.
[c] Yas. 13. 16.

jo báqí rah jáenge, shahr meṉ ||chhoṛe jáenge.

3 Tab Ḳhudáwand ḳhurúj karegá, aur un qaumoṉ ke sáth, jis tarah sábiq meṉ jang ke din laṛá thá, laṛáí karegá.

4 ¶ Aur us ke páṉw usí din Zaitún ke paháṛ par[d], jo Yarúsalam ke sámhne púrab ko hai, jame rahenge; aur Zaitún ká paháṛ bíchoṉ bích se pachchhim aur púrab ko phaṭ jáegá, aur niháyat baṛí wádí záhir hogí[e]; aur ádhá paháṛ uttar kí taraf chal niklegá, aur ádhá us ká dakkhin kí taraf.

5 Aur tum paháṛ kí wádí ko bhágoge; kyúṉki paháṛ kí wádí Áẓal se já milegí; háṉ, jis tarah se tum sháh i Yahúdáh 'Uzziyáh ke aiyám meṉ zalzala ke áge[f] bháge the, us hí tarah se bhágoge; kyúṉki Ḳhudáwand merá Ḳhudá áwegá[g], aur sáre qudsí jo ||tere sáth haiṉ[h].

6 Aur usí din aisá hogá, ki nafís ajrám i falak kí roshní na hogí; par jamáí húí táríkí hogí.

7 Par ek din hogá[i] jo Ḳhudáwand ko ma'lúm hai[k]; us ká din rát na hogá; balki yúṉ hogá, ki shám ke waqt roshan hogá[l].

8 Aur usí din yúṉ hogá, ki jítá pání Yarúsalam meṉ se járí hogá[m]; us ká ádhá púrabí samundar kí taraf, aur us ká ádhá pachchhimí samundar kí taraf; garmí meṉ aur jáṛe meṉ hogá.

9 Aur Ḳhudáwand sárí dunyá ká bádsháh ho jáegá[n]; us din ek Ḳhudáwand hogá, aur us ká nám ek hogá[o].

10 Aur sárí sarzamín, Jib'a se leke Rimmon tak, jo Yarúsalam kí dakkhin taraf hai, tabdíl hoke ||'Arábah kí mánind hojáegí[p]: par wuh buland hogí, aur Binyamín ke pháṭak se pahle pháṭak ke maqám tak, aur kone ke pháṭak tak, aur Hananiel ke burj[q] se bádsháh ke angúrí kolhúoṉ tak, apne hí mauqa' par ábád kí jáegí[r].

11 Aur log us meṉ sukúnat karenge, aur phir koí haram na kiyá jáegá[s]; balki Yarúsalam amn o ámán se ma'múr rahegí[t].

12 ¶ Aur wuh marí, jis se Ḳhudáwand sárí qaumoṉ ko, jo laṛne ko Yarúsalam par chaṛh áiṉ, máregá, so yih hai: ki un ká gosht jis waqt we apne páṉwoṉ par khaṛe honge faná hojáegá; aur un kí ánkheṉ un ke chashmḳhánoṉ meṉ gal jáengí, aur un kí zubán un ke muṉh meṉ saṛ jáegí.

13 Aur usí din yúṉ hogá, ki Ḳhudáwand kí taraf se un ke darmiyán baṛí gaṛbaṛáhaṭ á paṛegí[u], aur un meṉ se har ek apne hamsáya ká háth pakṛegá, aur us ká háth us ke hamsáya ke háth ke muqábil uṭháyá jáegá[x].

14 Aur Yahúdáh bhí Yarúsalam meṉ laṛegá, aur sárí gair qaumoṉ ká mál jo áspás haiṉ, kyá soná, kyá rúpá, kyá libás baṛí kasrat se faráham kiyá jáegá[y].

15 Aur ghoṛoṉ, aur ḳhachcharoṉ, aur úṉṭoṉ, aur gadhoṉ, aur sab haiwánoṉ ko jo un lashkargáhoṉ meṉ honge, us hí tarah kí marí[z] jaisí yih hai máregí.

16 ¶ Aur yúṉ hogá, ki har ek jo un sab qaumoṉ meṉ se, jo Yarúsalam par chaṛh áweṉ, bach rahegá, sál ba sál Bádsháh Rabb ul afwáj ko sijda karne[a], aur 'íd i ḳhaima[b] mánne ko jáegá.

17 Aur yúṉ hogá, ki zamín ke sáre gharánoṉ meṉ se, jo Bádsháh Rabb ul afwáj ke áge sijda karne ko Yarúsalam meṉ na áwe, un par meṉh nahíṉ barsegá[c].

18 Aur agar Misr ká gharáná na nikle, aur na áwe, || to un par bhí nahíṉ paṛegá[d]; balki un par wuh marí hogí, jis se Ḳhudáwand un gair qaumoṉ ko, jo nahíṉ játí haiṉ ki ḳhaimoṉ kí 'íd máneṉ, máregá.

19 Yihí Misr kí sazá hogí, aur sárí qaumoṉ kí sazá, jo nahíṉ játí haiṉ ki ḳhaimoṉ kí 'íd máneṉ.

20 ¶ Usí din ghoṛoṉ kí || ghanṭíoṉ par yih raqam hogá, QUDS YAHOWÁH KO[e], aur Ḳhudáwand ke ghar kí deg un piyáloṉ ke jo mazbah ke áge dhare gaye barábar hongí.

21 Balki Yarúsalam aur Yahúdáh meṉ kí sab deg Rabb ul afwáj ke liye quds hongí; aur we sab, jo qurbání karte haiṉ, áwenge, aur un meṉ se kisí ko lenge, aur un meṉ pakáwenge; aur us din meṉ phir koí Kan'ání[f] Rabb ul afwáj ke ghar meṉ na hogá[g].

Peshtar Masíh se, 487 ke qaríb.

|| 'Ibrání meṉ, *káṭe na jáenge.*
d Dekho Hiz. 11. 23.
e Yúel 3. 12, 14.

787 ke qaríb.

f 'Amús 1. 1.
g Mat. 16. 27. aur 24. 30, 31. aur 25. 31. Yahúd. 14.
|| Yá *us ke sáth.*
h Yúel 3. 11.
i Muk. 22. 5.
k Mat. 24. 36.
l Yas. 30. 26. aur 60. 19, 20. Muk. 21. 23.
m Hiz. 47. 1. Yúel 3. 18. Muk. 22. 1.
n Dán. 2. 44. Muk. 11. 15.
o Afs. 4. 5, 6.
|| Ya'ne, *Yardan ká maidán.*
p Yas. 40. 4.
q Naham. 3. 1. aur 12. 39. Yar. 31. 38.
r Zak. 12. 6.
s Yar. 31. 40.
t Yar. 23. 6.

Peshtar Masíh se, 487 ke qaríb.

u 1 Sam. 14. 15, 20.
x Qáz. 7. 22. 2 Taw. 20. 23. Hiz. 38. 21.
y Hiz. 39. 10, 17, wag.
z 12 áyat.
a Yas. 60. 6, 7, 9. aur 66. 23.
b Ahb. 23. 34, 43. Naham. 8. 14. Hús. 12. 9. Yúh. 7. 2.
c Yas. 60. 12.
|| Yá, *jis par wuh nahíṉ paṛtá, to un par,* wag.
d Ist. 11. 10.
|| Yá, *lagámoṉ par.* Ḳhur. 28. 36.
e Yas. 23. 18.
f Yas. 35. 8. Yúel 3. 17. Muk. 21. 27. aur 22. 15.
g Afs. 2. 19, 20, 21, 22.

MALA'KI' NABI' KI' KITA'B.

I BA'B.

1 *Maláki Israel par shikáyat kartá, ki un men piyár na thá: 6 ki un ki sáf be-díní thí; 12 aur Khudá kí be-'izzatí karte the.*

KHUDA'WAND ke sukhan ká
bojh jo Maláki ||kí ma'rifat
se Isráel ke liye hai.
2 KHUDA'WAND farmátá hai, ki
Main ne tumhen piyár kiyá hai[a].
Tad bhí tum kahte ho, ki Tú ne
hamen kyúnkar piyár kiyá? Kyá
'Esau Ya'qúb ká bhái na thá?
KHUDA'WAND farmátá hai; lekin
main ne Ya'qúb ko piyár kiyá[b];
3 Aur main ne 'Esau se dush-
maní rakhí, aur us ke paháron
aur us kí mírás ko wírán karke
dashtí sámpon ke nasíb kiyá[c].
4 Chúnki Adúm kahtá hai, ki
Hamárá tahas-nahas húá; magar
ham phirenge, aur wírán makán-
on ko ta'mír karenge: RABB ul
afwáj farmátá hai, ki We ta'mír
to karenge, par main dháúngá;
aur log un ko yih nám rakhenge
Sharárat || kí mamlukat, aur Wuh
qaum, jis par hamesha KHUDA'-
WAND ká qahr rahá.
5 Aur tumhárí ánkhen dekhengí,
aur tum kahoge, ki KHUDA'WAND
Isráel † kí mamlukat se 'azamat
páwegá[d].
6 ¶ Betá apne báp kí[e], aur
naukar apne áqá kí ta'zím kartá
hai: pas, agar main báp hún, to
merí 'izzat kahán[f]? aur agar áqá
hún, to merá khauf kahán? RABB
ul afwáj tumhen kahtá hai, ai
káhino, jo mere nám ko haqír
jánte ho. Aur tum kahte ho, ki
Kis bát men ham ne tere nám ko
zalíl kiyá[g]?
7 Tum mere mazbah par nápák
rotíán[h] charháte ho, aur kahte
ho, ki Kyúnkar ham ne tujhe
nápák kiyá? Is men, ki kahte
ho, KHUDA'WAND kí mez haqír
hai[i].
8 Ki jab tum andhe ko qurbání
ke liye guzránte ho, to kyá burá
nahín hai[k]? aur agar langre ko
aur bímár ko guzráno, to kyá burá
nahín? ab to wuh chíz apne há-

Peshtar MASI'H se, 397 ke qaríb.
|| 'Ibrání men, *ke háth se.*
[a] Ist. 7. 8. aur 10. 15.
[b] Rúm. 9. 13.
[c] Yar. 49. 18. Hiz. 35. 3, 4, 7, 9, 14, 15. 'Abad. 10, wag.
|| 'Ibrání men, *ká siwána.*
† 'Ibrání men, *ke siwána.*
[d] Zab. 35. 27.
[e] Khur. 20. 12.
[f] Lúq. 6. 46.
[g] Mal. 2. 14, 17. aur 3. 7, 8, 13.
[h] Ist. 15. 21.
[i] Hiz. 41. 22. 12 áyat.
[k] Ahb. 22. 22. Ist. 15. 21. 14 áyat.

kim kí nazr kar; to kyá wuh tujh
se rází hogá, aur tú us ke áge
manzúr i nazar hogá[l]? RABB ul
afwáj farmátá hai.
9 Ab tum Khudá ||se du'á mán-
giye; táki wuh ham par rahm far-
máwe: tumháre || sabab se yih
húá hai[m]; kyá wuh tumhen apná
manzúr i nazar karegá? RABB
ul afwáj farmátá hai.
10 Tumháre darmiyán aisá kaun
hai jo muft darwáza band kare?
tum mere mazbah par ráegán ág
sulgáne par rází nahín ho[n]. Main
tum se rází nahín hún, RABB ul
afwáj farmátá hai; aur tumháre
háth ká hadya hargiz qabúl na
karúngá[o].
11 Kyúnki áftáb ke tulú' se us
ke gurúb tak[p] merá nám qau-
mon ke darmiyán[q] buzurg hogá;
aur har makán men[r] mere nám
par lubán[s] aur pák hadya guz-
ráne jáenge: kyúnki merá nám
qaumon ke darmiyán buzurg
hogá[t], RABB ul afwáj farmátá hai.
12 ¶ Lekin tum ne use nápák
kiyá; chúnki kahte ho, ki KHU-
DA'WAND kí mez najis hai[u], aur
us ká phal, aur us kí khurák,
zalíl hai.
13 Aur tum ne kahá, ki Dekho,
kyá barí taklíf hai! aur use
tahqír kiyá, RABB ul afwáj far-
mátá hai; phir tum pháre húe,
aur langre, aur bímár ko láe, aur
is hí tarah ká hadya guzráná;
kyá main us ko tumháre háth se
qabúl karún[x]? RABB ul afwáj
farmátá hai.
14 Par wuh jo fareb-kár hai us
par la'nat, ki us ke galla men nar
hai, par ma'yúb chíz KHUDA'WAND
kí nazr charhátá hai[y]; kyúnki
main bará Bádsháh hún[z], RABB
ul afwáj farmátá hai, aur merá
nám qaumon ke darmiyán haul-
nák hai.

II BA'B.

1 *Wuh káhinon ko sakht malámat kartá, is liye ki unhon ne 'ahd se gaflat kí thí, 11 aur logon ko bhí dántá hai is liye ki unhon ne butparastí, 14 aur zinákárí, 17 aur be-ímání í thí.*

Peshtar MASI'H se, 397 ke qaríb.
[l] Aiy. 42. 8.
|| 'Ibrání men, *ke chihra se.*
|| 'Ibrání men, *háth se.*
[m] Hús. 13. 9.
[n] 1 Qur. 9. 13.
[o] Yas. 1. 11. Yar. 6. 20. 'Amús 5. 21.
[p] Zab. 113. 3. Yas. 59. 19.
[q] Yas. 60. 3, 5.
[r] Yúh. 4. 21, 23. 1 Tim. 2. 8.
[s] Muk. 8. 3.
[t] Yas. 66. 19, 20.
[u] 7 áyat.
[x] Ahb. 22. 20, wag.
[y] 8 áyat.
[z] Zab. 47. 2. 1 Tim. 6. 15.

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

AUR ab tum jo ho, ai káhino, tumháre liye yih hukm hai.

2 Agar tum shanawá na hooge, aur dil men yih na rakhoge ki mere nám ko buzurgí do, RABB ul afwáj farmátá hai[a], to main ek la'nat ko tum par bhejúngá, aur main tumhárí barakaton par la'nat karúngá; hán, un men ke ek ek par main la'nat karúngá, is liye ki tum us bát par dil nahín lagáte ho.

3 Dekho, main tumháre tukhm ko ‖kharáb karúngá; aur najas jo hai, hán, tumhárí muqaddas 'ídon men najas jo hotá, tumháre munh par phenk dúngá, aur koí tum ko us samet le jáegá[b].

4 Aur tum jánoge, ki main ne tum ko yih hukm bhejá hai, táki merá 'ahd Láwí ke sáth rahe, RABB ul afwáj farmátá hai.

5 Merá 'ahd us ke sáth thá[c], zindagí aur salámatí kí bábat jo main ne use dín, kyúnki wuh mujh se dartá rahá, aur mere nám ke huzúr tarsán ráhá[d].

6 Sacháí kí sharí'at us ke munh men thí[e], aur us ke labon men koí sharárat páí na gayí; wuh mere sáth salámatí aur rástí se chaltá rahá, aur us ne bahuton ko badí kí ráh se pherá[f].

7 Kyúnki káhinon ke honthon men, cháhiye ki ma'rifat hifázat se rahe, aur lázim hai ki we us ke munh kí sharí'at kí talásh karen[g]; is liye ki wuh RABB ul afwáj ká rasúl hai[h].

8 Par tum ráh se kináre hogaye; tum ne bahuton ko sharí'at men thokar khiláí[i]; tum ne Láwí ke 'ahd ko kharáb kiyá[k], RABB ul afwáj farmátá hai.

9 Aur is liye main ne tumhen sárí qaumon ke áge zalíl aur haqír kiyá[l], ki tum ne merí ráhon ko hifz nahín kiyá, balki tum sharí'at men tarafdár húe.

10 Kyá ham sabhon ká ek hí Báp nahín[m]? kyá ek hí Khudá ne ham sabhon ko paidá na kiyá[n]? pas, ham kis liye apne bápdádon ke 'ahd ko nápák karte, aur ápas men ek dúsre se be-wafáí karte?

11 ¶ Yahúdáh ne be-wafáí kí hai; Isráel aur Yarúsalam men ek makrúh kám húá hai: Yahúdáh ne KHUDA'WAND ke maqdis ko, jise us ne 'azíz jáná, nápák kiyá, aur ajnabí Iláh kí betí byáh láyá[o].

12 KHUDA'WAND us shakhs ko jo aisá kartá hai, kyá ‖ustád, kyá shágird, aur use jo RABB ul afwáj ke áge hadya guzrántá hai[p], nábúd kar dálegá, ki wuh Ya'qúb ke khaimon men na rahe.

13 Aur yih tum ne do bára kiyá, ki KHUDA'WAND ke mazbah ko ánsúon, aur nálon, aur faryádon tale chhipá diyá, yahán tak ki wuh phir kabhí hadya qabúl na kare, aur tumháre háth kí nazr khushí se kabhí na le.

14 ¶ Tis par bhí tum kahte ho, ki Sabab kyá hai? Sabab yih hai, ki KHUDA'WAND tere aur terí jawání kí jorú[q] ke darmiyán gawáh húá, ki tú ne us se be-wafáí kí hai; tad bhí wuh terí jání, aur tere 'ahd kí jorú hai[r].

15 Aur kyá us ne ek hí ko na banáyá[s], báwujúde ki Rúh ká baqiya us hí ká rahá. Aur káhe ko ek? Táki ‖díndár nasl páwe[t]. Is liye tum apní tabí'at se khabardár raho, aur koí apní jawání kí jorú se be-wafáí na kare.

16 Kyúnki KHUDA'WAND Isráel ká Khudá farmátá hai, ki Main taláq se be-zár hún[u], aur us se bhí, jo zulm tale apní ‖libás ko chhipá dáltá hai, RABB ul afwáj farmátá hai: is liye tum apní tabí'at kí nigahbání karo, táki be-wafáí na karo.

17 ¶ Tum ne apní báton se KHUDA'WAND ko be-zár kar diyá hai[x]. Tad bhí tum kahte ho, ki Kis bát men ham ne use be-zár kiyá? Is men, jo kahte ho, ki Har koí jo buráí kartá hai, so KHUDA'WAND kí nazar men nek hai, aur wuh un se khush hai; aur yih, ki 'Adálat ká Khudá kahán hai?

III BA'B.

1 *Masíh ke rasúl kí bábat, aur Masíh kí hashmat aur fazl ke haqq men.* 7 *Logon kí bagáwat kí bábat.* 8 *Phir ki kyúnkar unhon ne Khudá se chorí kí thí.* 13 *Phir ki unhon ne be-díní kí thí.* 16 *Barakaton ke wa'da jo khudátarson se kiye gaye.*

DEKHO, main apne rasúl ko bhejúngá[a], aur wuh mere áge merí ráh ko durust karegá[b]; aur wuh KHUDA'WAND, jis kí talásh men tum ho, hán, 'ahd ká rasúl[c], jis se tum khush ho, wuh

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

[a] Ahb. 26. 14, wag. Ist. 28. 15, wag.
‖ Yá, *malámat karúngá.*
[b] 1 Sal. 14. 10.
[c] Gin. 25. 12. Hiz. 34. 25. aur 37. 26.
[d] Ist. 33. 8, 9.
[e] Ist. 33. 10.
[f] Yar. 23. 22. Ya'q. 5. 20.
[g] Ahb. 10. 11. Ist. 17. 9, 10. aur 24. 8. 'Az. 7. 10. Yar. 18. 18. Haj. 2. 11, 12.
[h] Gal. 4. 14.
[i] 1 Sam. 2. 17. Yar. 18. 15.
[k] Naham. 13. 29.
[l] 1 Sam. 2. 30.
[m] 1 Qur. 8. 6. Afs. 4. 6.
[n] Aiy. 31. 15.
[o] 'Az. 9. 1. aur 10. 2. Naham. 13. 23.
‖ Yá, *wuh jo pahrá detá, aur wuh jo jawáb detá.*
[p] Naham. 13. 28, 29.
[q] Ams. 5. 18.
[r] Ams. 2. 17.
[s] Mat. 19. 4, 5.
‖ 'Ibrání men, *Khudá kí.*
[t] 'Az. 9. 2. 1 Qur. 7. 14.
[u] Ist. 24. 1. Mat. 5. 32. aur 19. 8.
‖ Yá, *jorú.*
[x] Yas. 43. 24. Mal. 3. 13, 14, 15.
[a] Mat. 11. 10. Marq. 1. 2. Lúq. 1. 76. aur 7. 27.
[b] Yas. 40. 3.
[c] Yas. 63. 9.

apní haikal ko áwegá; dekho,
wuh yaqínan áwegá[d], Rabb ul
afwáj farmátá hai.
2 Par us ke áne ke din[e] men
kaun ṭhahar sakegá, aur jab wuh
namúd hogá, kaun hai jo khaṛá
rahegá[f]? kyúnki wuh † sunár kí
ág aur dhobí ke sábun kí mánind
hai[g]:
3 Aur wuh rúpe ká mail káṭtá
húá, aur use khális kartá húá
baiṭhegá[h]; aur wuh baní Láwí
ko pák karegá; wuh unhen rúpe
aur sone kí mánind sáf karegá,
táki we rástbází se Khudáwand
ke áge hadiya guzránen[i].
4 Tab Yahúdáh aur Yarúsalam
ká hadya Khudáwand ko pasand
áwegá[k], jaisá agle dinon men aur
guzre húe barson men thá.
5 Aur main 'adálat ke liye tum-
háre nazdík áúngá, aur jádúgar-
on par, aur zinákáron par, aur
jhúṭhí qasam khánewálon par[l],
aur un par, jo mazdúron ko zulm
se mazdúrí nahín dete, aur bewon
aur yatímon par sitam karte, aur
musáfir ko us ká haqq adá nahín
karte, aur mujh se nahín ḍarte,
mukhálif kí tarah gawáhí dúngá,
Rabb ul afwáj farmátá hai.
6 Kyúnki main Khudáwand
hún; main badaltá nahín[m], isí
liye, ai baní Ya'qúb, tum nest
nahín húe[n].
7 ¶ Tum apne bápdádon ke
aiyám se[o] mere qánúnon se nikal
gaye, aur unhen tum ne hifz
nahín kiyá. Tum merí taraf phiro,
to main tumhárí taraf phirúngá[p],
Rabb ul afwáj farmátá hai. Lekin
tum kahte ho, ki Ham kis bát
men phiren[q]?
8 ¶ Kyá ádmí Khudá ko lúṭ-
egá? Par tum ne mujh ko lúṭá.
Aur tum kahte ho, ki Ham ne kis
bát men tujhe lúṭá? Dahyakíon
aur qurbáníon men[r].
9 So tum us la'nat se la'natí
húe: kyúnki tum ne, hán, is ta-
mám qaum ne mujhe lúṭá.
10 Tum sárí dahyakíon ko[s]
ganjíne men láo[t], táki mere ghar
men khurák ho; aur is hí se merá
imtihán karo, Rabb ul afwáj far-
mátá hai, agar main tum par
ásmán ke daríchon[u] ko na kho-
lún, aur tum par barakat na
barsáún[x], aisá ki tum pás us ke
liye jagah na rahe.

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

d Haj. 2. 7. e Mal. 4. 1. f Muk. 6. 17. † 'Ibrání men, sáf karnewále kí. g Dekho Yas. 4. 4. Mat. 3. 10, 11, 12. h Yas. 1. 25. Zak. 13. 9. i 1 Pat. 2. 5. k Mal. 1. 11. l Zak. 5. 4. Ya'q. 5. 4, 12. m Gin. 23. 19. Rúm. 11. 29. Ya'q. 1. 17. n Nau. 3. 22. o A'am. 7. 51. p Zak. 1. 3. q Mal. 1. 6. r Naham. 13. 10, 12. s Ams. 3. 9, 10. t 1 Taw. 26. 20. 2 Taw. 31. 11. Naham. 10. 38. aur 13. 12. u Paid. 7. 11. 2 Sal. 7. 2. x 2 Taw. 31. 10.

11 Aur main nigalnewále[y] ko
tumhárí khátir se ḍánṭúngá, aur
wuh tumhárí zamín ke hásil ko
barbád na karegá; aur tumhárá
tákistán apne mewon ko be-waqt
na giráwegá, Rabb ul afwáj far-
mátá hai.
12 Aur sab qaumen tumhen
mubárak kahengí; ki tum ek
dil-kushá sarzamín[z] hoge, Rabb ul
afwáj farmátá hai.
13 ¶ Tumhárí báten mere haqq
men shiddat se sakht húín[a], Khu-
dáwand farmátá hai. Tis par
tum kahte ho, ki Ham ne terí
mukhálif aisí kaunsí bát kahí hai?
14 Tum ne to kahá, ki Khudá
kí bandagí karní 'abas hai[b]; aur
Kyá fáida hogá, agar ham us ke
hukmon ko mánen, aur Rabb ul
afwáj ke áge gamgíní se chalen?
15 Aur ab ham magrúron ko
nekbakht kahte hain[c], hán, we jo
sharárat karte hain, so sarfaráz
hain; we jo Khudá ko ázmáte
hain[d], un ko riháí milí.
16 ¶ Tab un logon ne jo Khu-
dáwand se ḍarte the[e] ápas men
guftogú kí[f], aur Khudáwand ne
kán dharke suná, aur un ke liye,
jo Khudáwand se ḍarte, aur us
ke nám ko yád rakhte the, us ke
áge yádgárí ká daftar likhá gayá[g].
17 Aur we merá kháss khazána
honge[h], us din men jise main ne
muqarrar kiyá hai, Rabb ul afwáj
farmátá hai; aur jis tarah koí
apne beṭe par jo us ká farmánbar-
dár hai shafaqat kartá hai[i], main
un par shafaqat karúngá.
18 Tab tum phiroge, aur sádiq
aur sharír ke darmiyán, us ke
darmiyán, jo Khudáwand kí ban-
dagí kartá, aur jo us kí bandagí
nahín kartá, imtiyáz karoge[k].

IV BÁB.

1 *Iláhí áfaten jo sharíron par paṛengí, 2 aur iláhí barakaten jo nekon par názil hongí. 4 Nabí un ko nasíhat kartá ki sharí'at ko khúb gaur karen, 5 aur unhen Iliyáh ke áne kí khabar detá, aur us ká 'uhda bayán kartá.*

KYUNKI dekho, wuh din átá
hai[a], jo tanúr ke mánind
sozán hogá: tab sáre magrúr aur
har ek jo badkárí kartá hai[b] bhus
ke mánind[c] honge; aur wuh din,
jo átá hai, un ko jaláwegá, Rabb
ul afwáj farmátá hai, aisá ki wuh
un kí na jaṛ chhoṛegá na ḍálí[d].
2 ¶ Lekin tum par, jo mere nám

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

y 'Amús 4. 9. z Dán. 8. 9. a Mal. 2. 17. b Aiy. 21. 14, 15. aur 22. 17. Zab. 73. 13. Saf. 1. 12. c Zab. 73. 12. Mal. 2. 17. d Zab. 95. 9. e Zab. 66. 16. Mal. 4. 2. f 'Ibrán. 3. 13. g Zab. 56. 8. Yas. 65. 6. Muk. 20. 12. h Khur. 19. 5. Ist. 7. 6. Zab. 135. 4. Yas. 62. 3. Tít. 2. 14. 1 Pat. 2. 9. i Zab. 103. 13. k Zab. 58. 11. a Yúel 2. 31. Mal. 3. 2. 2 Pat. 3. 7. b Mal. 3. 18. c 'Abad. 18. d 'Amús 2. 9.

Peshtar MASÍH se, 397 ke qaríb.

se darte ho[e], Aftáb i sadáqat táli' hogá[f], aur us ke pankhon men shifá hogí: aur tum nikloge, aur gáo-khána ke bachhron kí tarah kúdoge, phándoge.
3 Aur tum sharíron ko páemál karoge[g]; kyúnki jis din ki main yih karúngá, we tumháre pánwon tale kí rákh honge, RABB ul afwáj farmátá hai.
4 ¶ Tum mere banda Músá kí sharí'at ko[h] yád rakho, jise main ne sáre baní Isráel ke liye Hurib[i] men apne qawánín aur ahkám[k] samet farmá diyá.
5 ¶ Dekho, KHUDAWAND ke buzurg aur haulnák din ke áne se peshtar[l] main Iliyáh nabí ko tumháre pás bhejúngá[m]:
6 Aur wuh bápdádon ke dilon ko beton kí taraf, aur beton ke dilon ko un ke bápdádon kí taraf máil karegá; tá aisá na ho, ki main áún, aur zamín ko la'nat[n] se márún[o].

e Mal. 3. 16.
f Lúq. 1. 78. Afs. 5. 14. 2 Pat. 1. 19. Muk. 2. 28.
g 2 Sam. 22. 43. Mík. 7. 10. Zak. 10. 5.
h Khur. 20. 3, wag.
i Ist. 4. 10.
k Zab. 147. 19.
l Yúel 2. 31.
m Mat. 11. 14. aur 17. 11. Marq. 9. 11. Lúq. 1. 17.
n Zak. 5. 3.
o Zak. 14. 12.

PURÁNE 'AHD-NÁMA KÁ KHÁTIMA HÚÁ.

INJI'L I MUQADDAS,

YA'NE,

HAMA'RE KHUDA'WAND AUR NAJA'T-DENEWA'LE

YISU' MASI'H

KA' NAYA' 'AHD-NA'MA:

IS KA' TARJUMA YU'NA'NI' ZUBA'N SE ZUBA'N I URDU' MEN BANA'RAS TRANSLATION COMMITTEE SE KIYA' GAYA', JISE TAS,HI'H KARKE, AUR HAR BA'B KE MAZA'MI'N AUR HA'SHIYA KE FAWA'ID MUNDARAJ KARKE, AB TI'SRI' BA'R CHHAPWA'TE.

LONDON:
PRINTED BY WILLIAM CLOWES AND SONS, STAMFORD STREET,
FOR THE
BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1804.
MDCCCLX.

MATÍ KÍ INJÍL.

I BÁB.

1 Yisú' Masíh ká nasabnáma Abirahám se leke Yúsuf tak. 18 Rúh ul Quds ke sáya parne se Mariyam hámila hotí, aur us se Yisú' paidá hotá jis waqt wuh Yúsuf kí mangetar thí. 19 Ek firishta áke Yúsuf kí badgumání ko dúr kar detá, aur Masíh ke námon kí ma'ní bayán kartá.

YISU' Masíh, ibn i Dáúd[a], ibn
i Abirahám[b] ká nasabnáma[c].
2 Abirahám se Izhák paidá húá[d];
aur Izhák se Ya'qúb paidá húá[e];
aur Ya'qúb se Yahúdáh aur us
ke bháí paidá húe[f]:
3 Aur Yahúdáh se Pháras aur
Zárah Tamar ke peṭ se paidá
húe[g]; aur Pháras se Hasrom
paidá húá, aur Hasrom se Arám
paidá húá[h];
4 Aur Arám se 'Amínadáb paidá
húá; aur 'Amínadáb se Nahsún
paidá húá; aur Nahsún se Sal-
mon paidá húá;
5 Aur Salmon se Bo'az Ráhab
ke peṭ se paidá húá; aur Bo'az
se 'Obed, Rút ke peṭ se paidá
húá; aur 'Obed se Yassí paidá húá;
6 Aur Yassí se Dáúd bádsháh
paidá húá[i]; aur Dáúd bádsháh se
Sulaimán, us se jo Úriyáh kí jorú
thí, paidá húá[k];
7 Aur Sulaimán se Rahabi'ám
paidá húá[l]; aur Rahabi'ám se
Abiyáh paidá húá, aur Abiyáh se
Asá paidá húá;
8 Aur Asá se Yahúsafat paidá
húá; aur Yahúsafat se Yúrám
paidá húá; aur Yúrám se 'Uzziyáh
paidá huá;
9 Aur 'Uzziyáh se Yútám paidá
húá; aur Yútám se Ákhaz paidá
húá; aur Ákhaz se Hizqiyáh paidá
húá;
10 Aur Hizqiyáh se Munassí
paidá húá[m]; aur Munassí se Amún
paidá húá; aur Amún se Yúsiyáh
paidá húá;
11 Aur ‖ Yúsiyáh se Yakúniyáh
aur us ke bháí[n], jis waqt Bábul
ko uṭh jáne paṛá[o], paidá húe;

[a] Zab. 132. 11. Yas. 11. 1. Yar. 23. 5. Mat. 22. 42. Yúh. 7. 42. A'am. 2. 30. aur 13. 23. Rúm. 1. 3.
[b] Paid. 12. 3. aur 22. 18. Gal. 3. 16.
[c] Lúq. 3. 23.
[d] Paid. 21. 2, 3.
[e] Paid. 25. 26.
[f] Paid. 29. 35.
[g] Paid. 38. 27, wag.
[h] Rút 4. 18, wag. 1 Taw. 2. 5, 9, wag.
[i] 1 Sam. 16. 1. aur 17. 12.
[k] 2 Sam. 12. 24.
[l] 1 Taw. 3. 10, wag.
[m] 2 Sal. 20. 21. 1 Taw. 3. 13.
‖ Ba'ze nuskhon men yún hai, *Yúsiyáh se Yahúyaqím, aur Yahúyaqím se Yakúniyáh*, wag.
[n] Dekho 1 Taw. 3. 15, 16.
[o] 2 Sal. 24. 14, 15, 16. aur 25. 11. 2 Taw. 36. 10, 20. Yar. 27. 20. aur 39. 9. aur 52. 11, 15, 28, 29, 30. Dán. 1. 2.

12 Aur Bábul ko uṭh jáne ke
ba'd, Yakúniyáh se Salatiel paidá
húá[p], aur Salatiel se Zarúbábul
paidá húá[q];
13 Aur Zarúbábul se Abiúd paidá
húá; aur Abiúd se Eliyáqím paidá
húá; aur Eliyáqím se 'Ázúr paidá
húá;
14 Aur 'Ázúr se Sadúq paidá
húá; aur Sadúq se Akhím paidá
húá; aur Akhím se Eliúd paidá
húá;
15 Aur Eliúd se Ele'ázar paidá
húá; aur Ele'ázar se Mattán paidá
húá; aur Mattán se Ya'qúb paidá
húá;
16 Aur Ya'qúb se Yúsuf, jo Ma-
riyam ká shauhar thá, jis se Yisú',
jo Masíh kahlátá hai, paidá húá.
17 Pas, sab pushten Abirahám se
Dáúd tak chaudah pushten hain;
aur Dáúd se Bábul ko uṭh jáne
tak chaudah pushten; aur Bábul
ko uṭh jáne se Masíh tak chaudah
pushten hain.
18 ¶ Ab Yisú' Masíh kí paidáish
yún húí[r]; ki jab us kí má Mari-
yam kí mangní Yúsuf sáth húí, un
ke ikaṭṭhe áne se pahle, wuh Rúh
ul Quds se hámila páí gayí[s].
19 Tab us ke shauhar Yúsuf ne,
jo rástbáz thá, aur na cháhá ki
use tashhír kare[t], iráda kiyá, ki
use chupke se chhoṛ de.
20 Wuh in báton ke soch hí men
thá, ki dekho, Khudáwand ke
firishta ne us par khwáb men
záhir hoke kahá, Ai Yúsuf, Ibn i
Dáúd, apní jorú Mariyam ko apne
yahán le áne se mat ḍar; kyúnki
jo us ke rihm men hai, so Rúh ul
Quds se hai[u].
21 Aur wuh betá janegí, aur
tú us ká nám ‖ YISU' rakhegá[x];
kyúnki wuh apne logon ko un ke
gunáhon se bacháegá[y].
22 Yih sab kuchh húá, ki jo Khu-
dáwand ne nabí kí ma'rifat kahá
thá, púrá ho; ki,

[p] 1 Taw. 3. 17, 19.
[q] 'Az. 3. 2. aur 5. 2. Naham. 12. 1. Haj. 1. 1.
San 'Ísawí se peshtar pánchwen baras men.
[r] Lúq. 1. 27.
[s] Lúq. 1. 35.
[t] Ist. 24. 1.
[u] Lúq. 1. 35.
‖ Ya'ne, *Naját-denewálá.*
[x] Lúq. 1. 31.
[y] A'am. 4. 12. aur 5. 31. aur 13. 23, 38.

San 'Ísawí se peshtar pánchwen baras men.

‖ Yá, *rakhá jáegá.*
z Yas. 7. 14.

23 Dekho, ek kunwárí hámila hogí, aur betá janegí, aur us ká nám 'Immánúel ‖ rakhenge[z], jis ká tarjuma yih hai, Khudá hamáre sáth.

24 Tab Yúsuf ne, sote se uthkar, jaisá Khudáwand ke firishta ne use farmáyá thá, kiyá, aur apní jorú ko apne yahán le áyá:

a Khur. 13. 2. Lúq. 2. 7, 21.

25 Par us ko na jáná, jab tak ki wuh apná palauthá betá[a] na janí, aur us ká nám YISU' rakhá.

II BAB.

1 *Majúsí púrab se áke ba zarí'a sitára ke Masíh ká thikáná páte hain.* 11 *Us kí parastish karte, aur us ke áge nazren guzránte.* 14 *Yúsuf Yisú' aur us kí má ko sáth leke Misr ko bhág játá.* 16 *Herodís atfál ko qatl karátá:* 20 *wuh áp mar játá.* 23 *Yisú' ko pher láte, aur Jalíl ke Násarat ko jáke wahán rahte.*

San 'Ísawí se peshtar chauthe baras men.

a Lúq. 2. 4, 6, 7.
b Paid. 10. 30. aur 25. 6. 1 Sal. 4. 30.
c Lúq. 2. 11.

AUR jab Yisú', Herodís bádsháh ke waqt, Yahúdiya ke Baitlaham men paidá húá[a], to dekho, kaí majúsíon ne púrab se[b] Yarúsalam men áke kahá, ki

2 Yahúdíon ká bádsháh jo paidá húá so kahán hai[c]? ki ham ne púrab men us ká sitára dekhá, aur use sijda karne ko áe hain[d].

d Gin. 24. 17. Yas. 60. 3.

3 Jab Herodís bádsháh ne yih suná, tab wuh aur us ke sáth tamám Yarúsalam ghabráyá.

e 2 Taw. 36. 14.
f 2 Taw. 34. 13.
g Mal. 2. 7.

4 Tab us ne, sab sardár káhinon[e] aur qaum ke faqíhon ko jam'a karke[f], un se púchhá, ki Masíh kahán paidá hogá[g]?

5 Unhon ne us se kahá, Yahúdiya ke Baitlaham men; kyúnki nabí kí ma'rifat yún likhá hai; ki,

h Mík. 5. 2. Yúh. 7. 42.
i Muk. 2. 27.

6 Ai Yahúdiya ke Baitlaham, tú Yahúdáh ke sardáron men hargiz kamtarín nahín hai[h]; kyúnki tujh men se ek sardár niklegá, jo merí qaum Isráel kí ri'áyat karegá[i].

7 Tab Herodís ne majúsíon ko chupke se bulákar un se tahqíq kí, ki wuh sitára kab dikhláí diyá.

8 Aur unhen yih kahke Baitlaham men bhejá, ki Jákar us larke kí bábat khúb daryáft karo; aur jab use páo, mujhe khabar do, ki main bhí jáke use sijda karún.

9 We bádsháh se yih sunke rawána húe, aur dekho, wuh sitára, jo unhon ne púrab men dekhá thá, un ke áge áge chal rahá, aur us jagah ke úpar, jahán wuh larká thá, jáke thahrá.

10 We us sitára ko dekhke bahut hí khush húe.

San 'Ísawí se peshtar chauthe baras men.

k Zab. 72. 10. Yas. 60. 6.
l Mat. 1. 20.

11 ¶ Aur us ghar men pahunchkar us larke ko us kí má Mariyam ke sáth páyá, aur us ke áge jhukke use sijda kiyá; aur apní jholíán kholke soná, aur lubán, aur murr, use nazr guzráná[k].

12 Aur khwáb men ágáhí pákar[l] ki Herodís ke pás na jáwen, we dúsrí ráh se apne mulk ko phire.

13 Jab we rawána húe, to dekho, Khudáwand ke firishta ne Yúsuf ko khwáb men dikháí deke, kahá, Uth, us larke aur us kí má ko sáth lekar Misr ko bhág já, aur wahán rah, jab tak main tujhe khabar na dún; kyúnki Herodís is larke ko dhúndhegá, ki már dále.

14 Tab wuh uthke, rát hí ko, larke aur us kí má ko sáth lekar, Misr ko rawána húá:

m Hús. 11. 1.

15 Aur Herodís ke marne tak wahán rahá, ki jo Khudáwand ne nabí kí ma'rifat kahá thá, púrá ho, ki, Main ne apne bete ko Misr se buláyá[m].

16 ¶ Jab Herodís ne dekhá, ki us ne majúsíon se fareb kháyá thá, to niháyat gussa húá, aur logon ko bhejkar Baitlaham aur us kí sárí sarhaddon ke sab larkon ko, jo do baras ke aur us se chhote the, us waqt ke muwáfiq ki us ne majúsíon se tahqíq kí thí, qatl karwáyá.

n Yar. 31. 15.

17 Tab wuh jo Yaramiyáh nabí ne kahá thá, púrá huá[n]; ki,

18 Rámah men ek áwáz sunne men áí hai, nála, aur rone, aur bare mátam kí, ki Rákhil apne larkon par rotí, aur tasallí nahín cháhtí, is liye ki we nahín hain.

San 'Ísawí se peshtar tísre baras men.

19 ¶ Jab Herodís mar gayá, to dekho, Khudáwand ke firishta ne Misr men Yúsuf ko khwáb men dikhláí deke kahá,

20 Uth, aur us larke aur us kí má ko sáth lekar Isráel ke mulk men já; kyúnki jo us larke kí ján ke khwáhán the, mar gaye.

21 Tab wuh uthá, aur us larke aur us kí má ko sáth leke Isráel ke mulk men áyá.

o Mat. 3. 13. Lúq. 2. 39.

22 Magar jab suná, ki Arkhiláus, apne báp Herodís kí jagah, Yahúdiya men bádsháhat kartá hai, to wahán jáne se dará; aur khwáb men ágáhí pákar Jalíl kí taraf rawána húá[o].

San 'Ísawí se peshtar tísre baras men̲.

23 Aur ek shahr men̲, jis ká nám Násarat thá[p], jáke rahá, ki wuh jo nabíon̲ ne kahá thá púrá ho, ki Wuh Násarí kahláegá[q].

p Yúh. 1. 45.
q Qáz. 13. 5. 1 Sam. 1. 11.

III BÁB.

1 *Yúhanná wá'iz ká kám shurú' kartá: us ke khāss uhda, aur guzrán ke taur, aur baptisma dene ká ahwál.* 7 *Wuh Farísíon̲ ko malámat kartá,* 13 *aur Yisú' ko Nahr i Yardan men̲ baptisma detá.*

San 'ÍSAWÍ 26.

UN dinon̲ men̲ Yúhanná baptisma denewálá[a], Yahúdiya ke bayábán[b] men̲ záhir hoke, manádí karne lagá, ki,

2 Tauba karo; kyún̲ki ásmán kí bádsháhat nazdík hai[c].

3 Ki yih wuhí hai, jis ká zikr Yas'aiyáh nabí ne kiyá, ki Jangal men̲ ek pukárnewále kí áwáz hai[d], ki Khudáwand kí ráh ko durust karo, aur us ke ráston̲ ko sídhá banáo[e].

4 Yih Yúhanná[f] únṭ ke bálon̲ kí poshák pahintá, aur chamṛe ká kamarband apní kamar men̲ bándhtá thá[g]; aur ṭiḍḍí[h] aur janglí shahd us kí khurák thí[i].

5 Tab Yarúsalam aur sáre Yahúdiya aur Yardan ke sab áspás ke rahnewále us pás chale áe[k].

6 Aur unhon̲ ne apne gunáhon̲ ká iqrár karke Yardan men̲ us se baptisma páyá[l].

7 ¶ Par jab us ne dekhá, ki bahut-se Farísí aur Sadúqí baptisma páne ko us pás áe hain̲, to unhen̲ kahá, ki Ai sámpon̲ ke bachcho[m], tumhen̲ ánewále gazab se bhágná kis ne sikhláyá[n]?

8 Pas tauba ke láiq phal láo:

9 Aur apne dil men̲ gumán mat karo, ki Abirahám hamárá báp hai[o]; kyún̲ki main̲ tum se kahtá hún̲, ki Khudá inhín̲ pattharon̲ se Abirahám ke liye aulád paidá kar saktá hai.

10 Aur darakhton̲ kí jaṛ par ab kulháṛá rakhá hai, pas har ek darakht jo achchhá phal nahín̲ látá, káṭá aur ág men̲ ḍálá játá hai[p].

11 Main̲ to tumhen̲ tauba ke liye pání se baptisma detá hún̲; lekin wuh jo mere ba'd átá hai, mujh se qawítar hai, ki main̲ us kí jútíán̲ uṭháne ke láiq nahín̲[q], wuh tumhen̲ Rúh i Quds aur ág se baptisma degá[r]:

12 Us ke háth men̲ ek súp hai, aur wuh apne khalíhán ko khúb

a Marq. 1. 4, 15. Lúq. 3. 2, 3. Yúh. 1. 28.
b Yash. 14. 10.
c Dán. 2. 44. Mat. 4. 17. aur 10. 7.
d Yas. 40. 3. Marq. 1. 3. Lúq. 3. 4. Yúh. 1. 23.
e Lúq. 1. 76.
f Marq. 1. 6.
g 2 Sal. 1. 8. Zak. 13. 4.
h Ahb. 11. 22.
i 1 Sam. 14. 25, 26.
k Marq. 1. 5. Lúq. 3. 7.
l A'am. 19. 4, 18.
m Mat. 12. 34. aur 23. 33. Lúq. 3. 7, 8, 9.
n Rúm. 5. 9. 1 Tas. 1. 10.
o Yúh. 8. 33, 39. A'am. 13. 26. Rúm. 4. 1, 11, 16.
p Mat. 7. 19. Lúq. 13. 7, 9. Yúh. 15. 6.
q Marq. 1. 8. Lúq. 3. 16. Yúh. 1. 15, 26, 33. A'am. 1. 5. aur 11. 16. aur 19. 4.
r Yas. 4. 4. aur 44. 3. Mal. 3. 2. A'am. 2. 3, 4. 1 Qur. 12. 13.

San 'ÍSAWÍ 26.

sáf karegá[s], aur apne gehún̲ ko khatte men̲ jam'a karegá, par bhúse ko us ág men̲ jo hargiz nahín̲ bujhtí jaláwegá[t].

San 'Ísawí 27.

13 ¶ Tab Yisú' Jalíl se[u] Yardan ke kináre Yúhanná ke pás áyá, táki us se baptisma páwe[x].

14 Par Yúhanná ne use man'a karke kahá, ki Main̲ tujh se baptisma páne ká muhtáj hún̲, aur tú mere pás áyá hai.

15 Yisú' ne jawáb men̲ us se kahá, Ab hone de; kyún̲ki hamen̲ munásib hai, ki yún̲hín̲ sab rástbází púrí karen̲. Tab us ne hone diyá.

16 Aur Yisú' baptisma páke wunhín̲ pání se nikalke úpar áyá[y], aur dekho, ki us ke liye ásmán khul gayá, aur us ne Khudá kí Rúh ko kabútar kí mánind utarte, aur apne úpar áte dekhá[z].

17 Aur dekho, ki ásmán se ek áwáz áí[a], ki Yih merá piyárá Beṭá hai, jis se main̲ khush hún̲[b].

s Mal. 3. 3.
t Mal. 4. 1. Mat. 13. 30.
u Mat. 2. 22.
x Marq. 1. 9. Lúq. 3. 21.
y Marq. 1. 10.
z Yas. 11. 2. aur 42. 1. Lúq. 3. 22. Yúh. 1. 32, 33.
a Yúh. 12. 28.
b Zab. 2. 7. Yas. 42. 1. Mat. 12. 18. aur 17. 5. Marq. 1. 11. Lúq. 9. 35. Afs. 1. 6. Qul. 1. 13. 2 Pat. 1. 17.

IV BÁB.

1 *Masíh roza rakhtá, aur ázmáyá játá.* 11 *Firishta us kí khidmat-guzárí karte.* 13 *Wuh Kafarnáhum men̲ jáke rahtá.* 17 *Wá'iz ká kám shurú' kartá.* 18 *Wuh Patrus aur Andryás,* 21 *aur Ya'qúb aur Yúhanná ko bulátá,* 23 *aur sab tarah ke bímáron̲ ko changá kartá.*

TAB Yisú' Rúh kí hidáyat se[a] bayábán men̲ gayá, táki Shaitán use ázmáe[b].

2 Aur jab chálís din rát roza rakh chuká, ákhir ko bhúkhá húá.

3 Tab ázmáish karnewále ne us pás áke kahá, Agar Tú Khudá ká beṭá hai, to kah, ki ye patthar roṭí ban jáen̲.

4 Us ne jawáb men̲ kahá, Likhá hai, ki Insán sirf roṭí se nahín̲, balki har ek bát se jo Khudá ke munh se nikaltí, jítá hai[c].

5 Tab Shaitán use muqaddas shahr men̲[d] sáth le gayá, aur haikal kí munḍer par khaṛá karke, us se kahá, ki

6 Agar tú Khudá ká beṭá hai, to apne taín̲ níche girá de; kyún̲ki likhá hai, Wuh tere liye apne firishton̲ ko farmáegá, ki tujhe háthon̲ par uṭhá len̲, aisá na ho, ki tere pán̲w ko patthar se ṭhes lage[e].

7 Yisú' ne us se kahá, Yih bhí likhá hai, ki Tú Khudáwand ko jo terá Khudá hai, mat ázmá[f].

8 Phir Shaitán use ek baṛe únche

a Dekho 1 Sal. 18. 12. Hiz. 3. 14. aur 8. 3. aur 11. 1, 24. aur 40. 2. aur 43. 5. A'am. 8. 39.
b Marq. 1. 12, wag. Lúq. 4. 1, wag.
c Ist. 8. 3.
d Naham. 11. 1, 18. Yas. 48. 2. aur 52. 1. Mat. 27. 53. Muk. 11. 2.
e Zab. 91. 11, 12.
f Ist. 6. 16.

San 'ÍSAWÍ 26.

paháṛ par le gayá, aur dunyá kí sárí bádsháhateṉ, aur un kí shán o shaukat use dikháíṉ;

9 Aur us se kahá, Agar tú jhukke mujhe sijda kare, to yih sab kuchh tujhe dúṉgá.

10 Tab Yisú' ne use kahá, Ai Shaitán, dúr ho; kyúṉki likhá hai, ki Tú Ḳhudáwand ko jo terá Ḳhudá hai sijda kar, aur us akele kí bandagí kar[g].

11 Tab Shaitán use chhoṛ gayá, aur dekho, firishtoṉ ne áke us kí ḳhidmat kí[h].

12 ¶ Jab Yisú' ne suná, ki Yúhanná giriftár húá, tab Jalíl ko chalá[i].

13 Aur Násarat ko chhoṛkar, Kafarnáhum meṉ, jo daryá ke kináre Zabúlún aur Naftálí kí sarhaddon meṉ hai, já rahá: ki,

14 Jo Yas'aiyáh nabí ne kahá thá, púrá ho;

15 Zabúlún aur Naftálí ká mulk, ya'ne, gair qaumoṉ ká Jalíl, jo daryá kí ráh Yardan kí taraf hai[k];

16 Waháṉ ke logoṉ ne, jo andhere meṉ baiṭhe the, baṛí roshní dekhí[l], aur un par, jo maut ke mulk aur sáya meṉ baiṭhe the, núr chamká.

17 ¶ Usí waqt se Yisú' ne manádí karní, aur yih kahná shurú' kiyá, ki Tauba karo[m]; kyúṉki ásmán kí bádsháhat nazdík áí[n].

18 ¶ Aur jab Yisú' Jalíl ke daryá ke kináre chalá játá thá, to us ne do bháí[o], ya'ne, Shama'ún ko, jo Patrus kahlátá hai[p], aur us ke bháí Andryás ko, daryá meṉ jál ḍálte dekhá, ki we machhwe the.

19 Aur unheṉ kahá, ki Mere píchhe chale áo, ki maiṉ tumheṉ ádmíoṉ ke machhwe banáúṉgá[q].

20 We, usí waqt jáloṉ ko chhoṛkar, us ke píchhe ho liye[r].

21 Waháṉ se baṛhke, us ne aur do bháí, ya'ne, Zabadí ke beṭe Ya'qúb, aur us ke bháí Yúhanná ko, apne báp Zabadí ke sáth náw par apne jáloṉ kí marammat karte dekhá, aur unheṉ buláyá[s].

22 Wuṉhíṉ náw aur apne báp ko chhoṛkar, we us ke píchhe ho liye.

23 ¶ Aur Yisú' tamám Jalíl meṉ phirtá húá, un ke 'ibádatḳhánoṉ meṉ ta'lím detá[t], aur bádsháhat kí ḳhush-ḳhabarí kí manádí kartá[u], aur logoṉ ke sáre dukh aur bímárí daf'a kartá thá[x].

24 Aur tamám Suriya meṉ us kí shuhrat húí, aur sab bímároṉ ko, jo tarah tarah kí bímárí aur 'azáb meṉ giriftár the, aur díwánoṉ, aur mirgíhoṉ, aur jhole ke máre húoṉ ko us pás láe, aur us ne unheṉ changá kiyá.

25 Aur bahut bhíṛ Jalíl, aur Dikápulis, aur Yarúsalam, aur Yahúdiya, aur Yardan ke pár se us ke píchhe ho lí[y].

San 'ÍSAWÍ 31.

V BAB.

1 *Wa'z jo Masíh ne paháṛ par kahá, us ká shurú':* 3 *jis se záhir hojátá, ki mubárak kaun haiṉ;* 13 *aur kaun we jo zamín ke nimak haiṉ,* 14 *aur dunyá kí roshní, aur wuh shahr kaun haiṉ jo paháṛ par basá ho,* 15 *aur kaun chirág haiṉ:* 17 *aur ki Masíh sharí'at ko púrá karne áyá hai.* 21 *Wuh bayán kartá ki qatl karne meṉ,* 27 *aur ziná karne meṉ,* 33 *aur qasam kháne meṉ kitní aur báteṉ mundaraj haiṉ.* 38 *Wuh nasíhat kartá ki ná-haqq kí bardásht kareṉ,* 44 *dushmanoṉ se bhí muhabbat rakheṉ,* 48 *aur kamál tak baṛhjáne meṉ har tarah kí sa'í aur koshish kareṉ.*

WUH bhíṛ ko dekhkar ek paháṛ par chaṛh gayá[a]; aur jab baiṭhá, us ke shágird us pás áe:

2 Tab apní zubán kholke, unheṉ sikhláne lagá, ki,

3 Mubárak we jo dil ke garíb haiṉ[b]; kyúṉki ásmán kí bádsháhat unhíṉ kí hai.

4 Mubárak we jo gamgín haiṉ; kyúṉki we tasallí páweṉge[c].

5 Mubárak we jo halím haiṉ[d]; kyúṉki we zamín ke wáris hoṉge[e].

6 Mubárak we jo rástbází ke bhúkhe aur piyáse haiṉ; kyúṉki we ásúda hoṉge[f].

7 Mubárak we jo rahmdil haiṉ; kyúṉki un par rahm kiyá jáegá[g].

8 Mubárak we jo pákdil haiṉ[h]; kyúṉki we Ḳhudá ko dekheṉge[i].

9 Mubárak we jo sulh karnewále haiṉ; kyúṉki we Ḳhudá ke farzand kahláeṉge.

10 Mubárak we jo rástbází ke sabab satáe játe haiṉ[k]; kyúṉki ásmán kí bádsháhat unhíṉ kí hai.

11 Mubárak ho tum, jab mere wáste tumheṉ la'n ta'n kareṉ, aur satáweṉ[l], aur har tarah kí burí báteṉ jhúṭh se tumháre haqq meṉ kaheṉ[m].

12 Ḳhush ho aur ḳhushí karo; kyúṉki ásmán par tumháre liye

---

g Ist. 6. 13. aur 10. 20. Yash. 24. 14. 1 Sam. 7. 3.
h 'Ibrán. 1. 14.
San 'Ísawí 30.
i Marq. 1. 14. Lúq. 3. 20. aur 4. 14, 31. Yúh. 4. 43.
San 'Ísawí 31.
k Yas. 9. 1, 2.
l Yas. 42. 7. Lúq. 2. 32.
m Marq. 1. 14, 15.
n Mat. 3. 2. aur 10. 7.
o Marq. 1. 16, 17, 18. Lúq. 5. 2.
p Yúh. 1. 42.
q Lúq. 5. 10, 11.
r Marq. 10. 28. Lúq. 18. 28.
s Marq. 1. 19, 20. Lúq. 5. 10.
t Mat. 9. 35. Marq. 1. 21, 39. Lúq. 4. 15, 44.
u Mat. 24. 14. Marq. 1. 14.
x Marq. 1. 34.
y Marq. 3. 7.
a Marq. 3. 13.
b Lúq. 6. 20. Dekho Zab. 51. 17. Ams. 16. 19. aur 29. 23. Yas. 57. 15. aur 66. 2.
c Yas. 61. 2, 3. Lúq. 6. 21. Yúh. 16. 20. 2 Qur. 1. 7. Muk. 21. 4.
d Zab. 37. 11.
e Dekho Rúm. 4. 13.
f Yas. 55. 1. aur 65. 13.
g Zab. 41. 1. Mat. 6. 14. Marq. 11. 25. 2 Tim. 1. 16. 'Ibrán. 6. 10. Ya'q. 2. 13.
h Zab. 15. 2. aur 24. 4. 'Ibrán. 12. 14.
i 1 Qur. 13. 12. 1 Yúh. 3. 2, 3.
k 2 Qur. 4. 17. 2 Tim. 2. 12. 1 Pat. 3. 14.
l Lúq. 6. 22.
m 1 Pat. 4. 14.

baṛá badlá hai[n]; is liye ki unhon̲
ne un nabíon̲ ko jo tum se áge
the, isí tarah satáyá hai[o].
13 ¶ Tum zamín ke namak ho:
par agar namak bigaṛ jáe, to wuh
kis chíz se mazadár kiyá jáe? wuh
kisí kám ká nahín̲, siwá us ke ki
báhar phenká jáe, aur ádmíon̲ ke
pánwon̲ tale raundá jáe[p].
14 Tum dunyá ke núr ho[q]; jo
shahr, ki paháṛ par basá hai,
chhip nahín̲ saktá.
15 Aur chirág bálke, ‖paimána ke
tale nahín̲ rakhte, balki chirágdán
par rakhte hain̲; tab un sab ko
jo ghar men̲ hon̲ roshní detá[r].
16 Isí tarah tumhárí roshní ád-
míon̲ ke sámhne chamke, táki we
tumháre nek kámon̲ ko dekhen̲[s],
aur tumháre báp kí, jo ásmán par
hai, sitáish karen̲[t].
17 ¶ Yih k̲hiyál mat karo, ki
main̲ tauret yá nabíon̲ kí kitáb
mansúk̲h karne ko áyá[u]; main̲
mansúk̲h karne ko nahín̲, balki
púrí karne ko áyá hún̲.
18 Kyún̲ki main̲ tum se sach
kahtá hún̲, ki Jab tak ásmán aur
zamín ṭal na jáen̲, ek nuqta yá
ek shosha tauret ká hargiz na
miṭegá, jab tak sab kuchh púrá
na ho[x].
19 Pas jo koí in hukmon̲ men̲
se sab se chhoṭe ko ṭál dewe[y],
aur waisá hí ádmíon̲ ko sikháwe,
ásmán kí bádsháhat men̲ sab se
chhoṭá kahláegá; par jo ki 'amal
kare, aur sikhláwe, wuhí ásmán
kí bádsháhat men̲ baṛá kahláegá.
20 Kyún̲ki main̲ tumhen̲ kahtá
hún̲, ki Agar tumhárí rástbází
faqíhon̲ aur Farísíon̲ kí se ziyáda
na ho[z], tum ásmán kí bádsháhat
men̲ kisí tarah dák̲hil na hoge.
21 ¶ Tum sun chuke ho, ki ag-
lon̲ se kahá gayá, Tú k̲hún mat
kar[a]; aur jo koí k̲hún kare, 'adá-
lat men̲ sazá ke láiq hogá:
22 Par main̲ tumhen̲ kahtá hún̲,
ki Jo koí apne bhái par be sabab
gussa ho, 'adálat men̲ sazá ke
qábil hogá[b]; aur jo koí apne bhái
ko báolá kahe[c], majlis men̲ sazá
ke láiq hogá; aur jo us ko ah-
maq kahe, jahannam kí ág ká
sazáwár hogá.
23 Pas agar tú qurbángáh men̲
apní nazr le jáwe[d], aur wahán̲
tujhe yád áwe, ki terá bhái tujh
se kuchh muk̲hálafat rakhtá hai;
24 To wahán̲ apní nazr qurbán-
gáh ke sámhne chhoṛke chalá já;
pahle apne bhái se mel kar, tab
áke apní nazr guzrán[e].
25 Jab tak tú apne mudda'í ke
sáth ráh men̲ hai[f], jald us se mil
já[g]; na ho, ki mudda'í tujhe qází
ke hawála kare, aur qází tujhe
piyáda ke supurd kare, aur tú
qaid men̲ paṛe.
26 Main̲ tujh se sach kahtá hún̲,
ki Jab tak kauṛí kauṛí adá na
kare, tú wahán̲ se kisí tarah na
chhúṭegá.
27 ¶ Tum sun chuke ho, ki
aglon̲ se kahá gayá, Tú ziná na
kar[h]:
28 Par main̲ tumhen̲ kahtá hún̲,
ki Jo koí shahwat se kisí 'aurat
par nigáh kare[i], wuh apne dil men̲
us ke sáth ziná kar chuká.
29 So agar terí dahiní ánkh tere
ṭhokar kháne ká bá'is ho[k], use
nikál ḍál, aur phenk de[l]; kyún̲ki
tere angon̲ men̲ se ek ká na
rahná tere liye us se bihtar hai,
ki terá sárá badan jahannam men̲
ḍálá jáwe.
30 Yá agar terá dahiná háth
tere liye ṭhokar kháne ká bá'is
ho, us ko káṭ ḍál aur phenk de;
kyún̲ki tere angon̲ men̲ se ek ká
na rahná tere liye us se bihtar
hai, ki terá sárá badan jahannam
men̲ ḍálá jáe.
31 Yih bhí likhá gayá, ki, Jo
koí apní jorú ko chhoṛ de, use
taláq-náma likh de[m]:
32 Par main̲ tumhen̲ kahtá hún̲,
ki Jo koí apní jorú ko, ziná ke
siwá, kisí aur sabab se chhoṛ
dewe, us se ziná karwátá hai; aur
jo koí us 'aurat se, jo chhoṛí gayí
hai, byáh kare, ziná kartá hai[n].
33 ¶ Phir tum sun chuke ho, ki
aglon̲ se kahá gayá[o], ki Tú jhúṭhí
qasam na khá[p]; balki apní qa-
samen̲ K̲hudáwand ke liye púrí
kar[q]:
34 Par main̲ tumhen̲ kahtá hún̲,
Hargiz qasam na khána[r]; na to
ásmán kí, kyún̲ki wuh K̲hudá ká
tak̲ht hai[s];
35 Na zamín kí, kyún̲ki wuh
us ke pánw kí chaukí hai; aur na
Yarúsalam kí, kyún̲ki wuh bu-
zurg bádsháh ká shahr hai[t];
36 Aur na apne sir kí qasam khá,
kyún̲ki tú ek bál ko sufed yá kálá
nahín̲ kar saktá.

San 'ÍSAWÍ 31.

n Lúq. 6. 23. A'am. 5. 41. Rúm 5. 3. Ya'q. 1. 2. 1 Pat. 4. 13.
o 2 Taw. 36. 16. Naham. 9. 26. Mat. 23. 34, 37. A'am. 7. 52. 1 Tas. 2. 15.
p Marq. 9. 50. Lúq. 14. 34, 35.
q Ams. 4. 18. Filip. 2. 15.
‖ Yúnání men̲, *mudiun*, jo *sarhe sát ser* kí gunjáish rakhtá thá.
r Marq. 4. 21. Lúq. 8. 16. aur 11. 33.
s 1 Pat. 2. 12.
t Yúh. 15. 8. 1 Qur. 14. 25.
u Rúm. 3. 31. aur 10. 4. Gal. 3. 24.
x Lúq. 16. 17.
y Ya'q. 2. 10.
z Rúm. 9. 31. aur 10. 3.
a K̲hur. 20. 13. Ist. 5. 17.
b 1 Yúh. 3. 15.
c Ya'q. 2. 20.
d Mat. 8. 4. aur 23. 19.

San 'ÍSAWÍ 31.

e Dekho Aiy. 42. 8. Mat. 18. 19. 1 Tim. 2. 8. 1 Pat. 3. 7.
f Dekho Zab. 32. 6. Yas. 55. 6.
g Ams. 25. 8. Lúq. 12. 58, 59.
h K̲hur. 20. 14. Ist. 5. 18.
i Aiy. 31. 1. Ams. 6. 25. Dekho Paid. 34. 2. 2 Sam. 11. 2.
k Mat. 18. 8, 9. Marq. 9. 43, —47.
l Dekho Mat. 19. 12. Rúm. 8. 13. 1 Qur. 9. 27. Qul. 3. 5.
m Ist. 24. 1. Yar. 3. 1. Dekho Mat. 19. 3, wag. Marq. 10. 2, wag.
n Mat. 19. 9. Lúq. 16. 18. Rúm. 7. 3. 1 Qur. 7. 10, 11.
o Mat. 23. 16.
p K̲hur. 20. 7. Áhb. 19. 12. Gin. 30. 2. Ist. 5. 11.
q Ist. 23. 23.
r Mat. 23. 16, 18, 22. Ya'q. 5. 12.
s Yas. 66. 1.
t Zab. 48. 2. aur 87. 3.

37 Par tumhárí guftogú men,
hán ki hán, aur nahín ki nahín
ho[u]; kyúnki jo is se ziyáda hai,
so buráí se hotá hai.
38 ¶ Tum sun chuke ho, ki kahá
gayá, A'nkh ke badle ánkh, aur
dánt ke badle dánt[x]:
39 Par main tumhen kahtá hún,
ki Zálim ká muqábala na karná[y];
balki jo tere dahine gál par tamán-
cha máre, dúsrá bhí us kí taraf
pher de[z].
40 Aur agar koí cháhe, ki 'adá-
lat men tujh par nálish karke
terí qabá le, kurte ko bhí use lene
de.
41 Agar koí tujhe ek kos begár[a]
le jáwe, us ke sáth do kos chalá
já.
42 Jo tujh se kuchh mánge, use
'ináyat kar; aur jo tujh se qarz
mánge, us se munh na mor[b].
43 ¶ Tum sun chuke ho, ki
kahá gayá, Apne parosí se dostí
rakh[c], aur apne dushman se 'adá-
wat[d]:
44 Par main tumhen kahtá hún,
ki Apne dushmanon ko piyár
karo; aur jo tum par la'nat karen,
un ke liye barakat cháho; jo tum
se kína rakhen, un ká bhalá
karo[e]; aur jo tumhen dukh den,
aur satáwen, un ke liye du'á
karo[f]:
45 Táki tum apne Báp ke, jo
ásmán par hai, farzand ho; ky-
únki wuh apne súraj ko badon
aur nekon par ugátá hai[g], aur
ráston aur nárásṭon par menh
barsátá hai.
46 Agar tum unhín ko piyár
karo, jo tumhen piyár karte hain,
to tumháre liye kyá ajr hai[h]? kyá
mahsúl-lenewále bhí aisá nahín
karte?
47 Aur agar tum faqat apne
bháíon ko salám karo, to kyá
ziyáda kiyá? kyá mahsúl-lene-
wále bhí aisá nahín karte?
48 Pas tum kámil ho[i], jaisá
tumhárá Báp, jo ásmán par hai,
kámil hai[k].

San 'ÍSAWÍ 31.

[u] Qul. 4. 6. Ya'q. 5. 12.
[x] Khur. 21. 24. Ahb. 24. 20. Ist. 19. 21.
[y] Ams. 20. 22. aur 24. 29. Lúq. 6. 29. Rúm. 12. 17, 19. 1 Qur. 6. 7. 1 Tas. 5. 15. 1 Pat. 3. 9.
[z] Yas. 50. 6. Nau. 3. 30.
[a] Mat. 27. 32. Marq. 15. 21.
[b] Ist. 15. 8, 10. Lúq. 6. 30, 35.
[c] Ahb. 19. 18.
[d] Ist. 23. 6. Zab. 41. 10.
[e] Lúq. 6. 27, 35. Rúm. 12. 14, 20.
[f] Lúq. 23. 34. A'am. 7. 60. 1 Qur. 4. 12, 13. 1 Pat. 2. 23. aur 3. 9.
[g] Aiy. 25. 3.
[h] Lúq. 6. 32.
[i] Paid. 17. 1. Ahb. 11. 44. aur 19. 2. Lúq. 6. 36. Qul. 1. 28. aur 4. 12. Ya'q. 1. 4. 1 Pat. 1. 15, 16.
[k] Afs. 5. 1.

VI BA'B.

1 *Masíh pahár par wa'z kartá játá: us men khairát karne ká zikr hai, 5 phir du'á mángne ká, 14 phir bháíon ke qusúron ke mu'áf karne ká, 16 phir roza rakhne ká, 19 phir us jagah ká zikr hai, jahán zakhíra karná farz hai, 24 phir Khudá kí khidmat karne ká, aur bar-'aks us ke daulat kí khidmat karne ká zikr hai: 25 phir Masíh shágirdon ko nasíhat kartá ki dunyáwí chízon kí bábat fikrmand na howen, 33 par Khudá kí bádsháhat aur us kí rástí ko dhúndhen.*

KHABARDA'R, tum || apne nek
kámon ko logon ke sámhne
dikhláne ke liye na karo[a], nahín
to, tumháre Báp se, jo ásmán par
hai, ajr na milegá.
2 Is liye jab ki tú khairát kare,
apne sámhne turhí mat bajá, jaise
riyákár 'ibádatkhánon aur ráston
men karte hain, táki log un kí
ta'ríf karen. Main tum se sach
kahtá hún, ki We apná ajr pá
chuke.
3 Par jab tú khairát kare, to
cháhiye ki terá báyán háth na
jáne, jo terá dahiná háth kartá
hai.
4 Táki terí khairát poshída rahe,
aur terá Báp jo poshída dekhtá
hai, khud záhir men tujhe badlá
dewe[b].
5 ¶ Aur jab tú du'á mánge,
riyákáron kí mánind mat ho; ky-
únki we 'ibádatkhánon men aur
raston ke konon par khare hoke,
du'á mángne ko dost rakhte hain,
táki log unhen dekhen. Main tum
se sach kahtá hún, ki We apná
badlá pá chuke.
6 Lekin jab tú du'á mánge, apní
kothrí men já, aur darwáza band
karke[c], apne Báp se jo poshídagí
men hai du'á máng; aur terá
Báp jo poshída dekhtá hai, záhir
men tujhe badlá degá.
7 Aur jab du'á mángte ho, gair
qaumon kí mánind be-fáida bak
bak mat karo[d]; kyúnki we sa-
majhte hain, ki un kí ziyádagoí
se un kí suní jáegí[e].
8 Par un kí mánind na ho,
kyúnki tumhárá Báp, tumháre
mángne ke pahle, jántá hai, ki
tumhen kin kin chízon kí zarúrat
hai.
9 Is wáste tum isí tarah du'á
mángo, ki Ai hamáre Báp[f], jo ás-
mán par hai, Tere nám kí taqdís ho.
10 Terí bádsháhat áwe. Terí
marzí, jaisí ásmán par hai[g], za-
mín par bhí bar áwe[h].
11 Hamárí rozína kí rotí[i] áj ham
ko bakhsh.
12 Aur jis tarah ham apne qarz-
dáron ko bakhshte hain, tú apne
dain ham ko bakhsh de[k].
13 Aur hamen ázmáish men na
dál[l], balki buráí se bachá[m]: Ky-

San 'ÍSAWÍ 31.

|| Yá, apní khairát.
[a] Ist. 24. 13. Zab. 112. 9. Dán. 4. 27. Rúm. 12. 8. 2 Qur. 9. 9, 10.
[b] Lúq. 14. 14.
[c] 2 Sal. 4. 33.
[d] Wá'iz. 5. 2.
[e] 1 Sal. 18. 26, 29.
[f] Lúq. 11. 2, wag.
[g] Zab. 103. 20, 21.
[h] Mat. 26. 39, 42. A'am. 21. 14.
[i] Dekho Aiy. 23. 12. Ams. 30. 8.
[k] Mat. 18. 21, wag.
[l] Mat. 26. 41. Lúq. 22. 40, 46. 1 Qur. 10. 13. 2 Pat. 2. 9. Muk. 3. 10.
[m] Yúh. 17. 15.

San 'ISAWÍ 31.

únki bádsháhat aur qudrat aur jalál hamesha tere hí hain[n]. Ámín.

14 Is liye ki agar tum ádmíon ke gunáh bakhshoge, to tumhárá Báp bhí, jo ásmán par hai, tumhen bhí bakhshegá[o].

15 Par agar tum ádmíon ke gunáh na bakhshoge, to tumhárá Báp bhí tumháre gunáh na bakhshegá[p].

16 ¶ Phir jab tum roza rakho, makkáron kí mánind apná chihra udás na banáo[q]: kyúnki we apná munh bigárte hain, ki log unhen rozadár jánen. Main tum se sach kahtá hún, ki We apná badlá pá chuke.

17 Par jab tú roza rakhe, apne sir par chikná lagá, aur munh dho[r];

18 Táki ádmí nahín, balki terá Báp jo poshída hai, tujhe rozadár jáne: aur terá Báp jo poshídagí men dekhtá hai, záhir men tujhe badlá de.

19 ¶ Mál apne wáste zamín par jam'a na karo[s], jahán kírá aur morcha kharáb karte hain, aur jahán chor sendh deke churáte hain:

20 Balki mál apne liye ásmán par jam'a karo, jahán na kírá na morcha kharáb karte, aur na chor sendh deke churáte hain[t]:

21 Kyúnki jahán tumhárá khazána hai, wahín tumhárá dil bhí lagá rahegá.

22 Badan ká chirág ánkh hai[u]; pas agar terí ánkh sáf ho, to terá sárá badan roshan hogá.

23 Par agar terí ánkh sáf nahín, to terá sárá badan andherá hogá. Is liye agar wuh núr, jo tujh men hai, táríkí ho, to kaisí táríkí thahregí!

24 ¶ Koí ádmí do kháwindon kí khidmat nahín kar saktá[x]: is liye ki yá ek se dushmaní rakhegá, aur dúsre se dostí; yá ek ko mánegá, aur dúsre ko náchíz jánegá. Tum Khudá aur daulat donon kí khidmat nahín kar sakte[y].

25 Is liye main tum se kahtá hún, Apní zindagí ke liye fikr na karo, ki ham kyá kháenge, aur kyá píenge, na apne badan ke, ki kyá pahinenge[z]. Kyá zindagí khurák se bihtar nahín, aur badan poshák se?

[n] 1 Taw. 29. 11.
[o] Marq. 11. 25, 26. Afs. 4. 32. Qul. 3. 13.
[p] Mat. 18. 35. Ya'q. 2. 13.
[q] Yas. 58. 5.
[r] Rút 3. 3. Dán. 10. 3.
[s] Ams. 23. 4. 1 Tim. 6. 17. 'Ibrán. 13. 5. Ya'q. 5. 1, wag.
[t] Mat. 19. 21. Lúq. 12. 33, 34. aur 18. 22. 1 Tim. 6. 19. 1 Pat. 1. 4.
[u] Lúq. 11. 34, 36.
[x] Lúq. 16. 13.
[y] Gal. 1. 10. 1 Tim. 6. 17. Ya'q. 4. 4. 1 Yúh. 2. 15.
[z] Zab. 55. 22. Lúq. 12. 22, 23. Filip. 4. 6. 1 Pat. 5. 7.

26 Hawá ke parindon ko dekho; we na bote, na laute, na kothí men jam'a karte hain[a], taubhí tumhárá Báp, jo ásmán par hai, un kí parwarish kartá hai. Kyá tum un se bahut bihtar nahín ho?

27 Tum men se kaun hai jo fikr karke apní 'umr men ek gharí barhá saktá hai?

28 Aur poshák kí kyún fikr karte ho? Janglí sosanon ko dekho, ki we kis tarah se barhtí hain; we na mihnat kartí, na káttí hain:

29 Par main tumhen kahtá hún, ki Sulaimán bhí, apní sárí shán o shaukat men, un men se ek kí mánind pahine na the.

30 Pas jab Khudá maidán kí ghás ko, jo áj hai, aur kal tanúr men jhonkí játí, yún pahinátá hai, to kyá tum ko, ai kam-i'atiqádo, ziyáda na pahináegá?

31 Is liye yih kahke fikr mat karo, ki Ham kyá kháenge? yá Kyá píenge? yá Kyá pahinenge?

32 Kyúnki in sab chízon kí talásh men gair qaumen rahtí hain, aur tumhárá Báp, jo ásmán par hai, jántá hai, ki tum un sab chízon ke muhtáj ho.

33 Par tum pahle Khudá kí bádsháhat, aur us kí rástbází ko dhúndho, to un ke siwá, yih sab chízen bhí tumhen milengí[b].

34 Pas kal kí fikr na karo, kyúnki kal apní chízon kí áp hí fikr kar legá. Áj ká dukh áj hí ke liye bas hai.

VII BÁB.

1 *Masíh apná wa'z khatm karte hí un ko tambíh detá jo 'aib-gírí karte,* 6 *phir hukm detá ki we pák chízen kutton ko na dewen,* 7 *unhen nasíhat kartá ki du'á mángen,* 13 *phir ki tang darwáza se dákhil howen,* 15 *phir ki jhúthe nabíon se khabardár rahen,* 21 *phir ki na faqat kalám ke sunnewále par us par 'amal-karnewále howen:* 24 *aur yún un hawelíon se mushábih hon jin kí bunyád chatán par hai,* 26 *aur na ki bálú par.*

AIB na lagáo, ki tum par 'aib na lagáyá jáwe[a].

2 Kyúnki jis tarah tum 'aib lagáte ho, usí tarah tum par bhí 'aib lagáyá jáegá; aur jis paimána se tum nápte ho us hí se tumháre wáste nápá jáegá[b].

3 Aur us tinke ko, jo tere bhái kí ánkh men hai, kyún dekhtá hai, par us kárí par, jo terí ánkh men hai, nazar nahín kartá[c]?

4 Yá kyúnkar tú apne bhái ko

San 'ÍSAWÍ 31.

[a] Aiy. 38. 41. Zab. 147. 9. Lúq. 12. 24, wag.
[b] Dekho 1 Sal. 3. 13. Zab. 37. 25. Marq. 10. 30. Lúq. 12. 31. 1 Tim. 4. 8.
[a] Lúq. 6. 37. Rúm. 2. 1. aur 14. 3, 4, 10, 13. 1 Qur. 4. 3, 5. Ya'q. 4. 11, 12.
[b] Marq. 4. 24. Lúq. 6. 38.
[c] Lúq. 6. 41, 42.

San 'ÍSAWÍ 31.

kahtá, Us tinke ko, jo terí ánkh
meṉ hai, lá nikál dúṉ; aur dekh,
ḵhud terí ánkh meṉ káṉrí hai.
5 Ai riyákár, pahle káṉrí ko
apní ánkh se nikál, tab us tinke
ko apne bháí kí ánkh se achchhí
tarah dekhke nikál sakegá.
6 ¶ Pák chíz kuttoṉ ko mat do[d],
aur apne motí súaroṉ ke áge na
phenko; aisá na ho, ki we unheṉ
pámál kareṉ, aur phirkar tumheṉ
pháṛeṉ.
7 ¶ Mángo, ki tumheṉ diyá
jáegá[e]; ḍhúṉḍho, ki tum páoge;
khaṭkhaṭáo, to tumháre wáste
kholá jáegá:
8 Kyúṉki jo koí mángtá hai,
use miltá; aur jo koí ḍhúṉḍhtá,
so pátá hai[f]; aur jo koí khaṭ-
khaṭátá, us ke wáste kholá jáegá.
9 Tum meṉ se kaun hai, ki agar
us ká beṭá us se roṭí mánge, wuh
use patthar dewe[g]?
10 Yá agar machhlí mánge, use
sámp de?
11 Pas jab ki tum jo bure ho[h],
apne laṛkoṉ ko achchhí chízeṉ
dene jánte ho, to kitná ziyáda
tumhárá Báp, jo ásmán par hai,
unheṉ jo us se mángte haiṉ, ach-
chhí chízeṉ degá?
12 Pas jo kuchh tum cháhte ho,
ki log tumháre sáth kareṉ, waisá
tum bhí un ke sáth karo[i]; kyúṉki
tauret aur ambiyá ká ḵhulása yihí
hai[k].
13 ¶ Tang darwáza se dáḵhil
ho[l]; kyúṉki chauṛá hai wuh dar-
wáza, aur kusháda hai wuh rásta,
jo halákat ko pahunchátá hai,
aur bahut haiṉ, jo us se dáḵhil
hote:
14 Kyá hí tang hai wuh darwáza,
aur sakrí hai wuh ráh, jo zindagí
ko pahunchátí, aur thoṛe haiṉ jo
use páte!
15 ¶ Jhúṭhe nabíoṉ se ḵhabardár
raho[m], jo tumháre pás bheṛoṉ ke
bhes meṉ áte[n], par haqíqat meṉ
pháṛnewále bheṛiye haiṉ[o].
16 Tum unheṉ un ke phaloṉ se
pahchánoge[p]. Kyá káṉṭoṉ se
angúr, yá úṉtkaṭároṉ se anjír
toṛte haiṉ[q]?
17 Usí tarah har ek achchhá da-
raḵht achchhe phal látá[r], aur
burá daraḵht bure phal látá hai.
18 Achchhá daraḵht bure phal
nahíṉ lá saktá, na burá daraḵht
achchhe phal lá saktá.

[d] Ams. 9. 7, 8. aur 23. 9. A'am. 13. 45, 46.
[e] Mat. 21. 22. Marq. 11. 24. Lúq. 11. 9, 10. aur 18. 1. Yúh. 14. 13. aur 15. 7. aur 16. 23, 24. Ya'q. 1. 5, 6. 1 Yúh. 3. 22. aur 5. 14, 15.
[f] Ams. 8. 17. Yar. 29. 12, 13.
[g] Lúq. 11. 11, 12, 13.
[h] Paid. 6. 5. aur 8. 21.
[i] Lúq. 6. 31.
[k] Ahb. 19. 18. Mat. 22. 40. Rúm. 13. 8, 9, 10. Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.
[l] Lúq. 13. 24.
[m] Ist. 13. 3. Yar. 23. 16. Mat. 24. 4, 5, 11, 24. Marq. 13. 22. Rúm. 16. 17, 18. Afs. 5. 6. Qul. 2. 8. 2 Pat. 2. 1, 2, 3. 1 Yúh. 4. 1.
[n] Mík. 3. 5. 2 Tim. 3. 5.
[o] A'am. 20. 29, 30.
[p] 20 áyat. Mat. 12. 33.
[q] Lúq. 6. 43, 44.
[r] Yar. 11. 19. Mat. 12. 33.

19 Jo daraḵht achchhe phal na-
híṉ látá, káṭá aur ág meṉ ḍálá
játá hai[s],
20 Pas un ke phaloṉ se tum
unheṉ pahchánoge.
21 ¶ Na har ek, jo mujhe Ḵhu-
dáwand, Ḵhudáwand, kahtá hai,
ásmán kí bádsháhat meṉ dáḵhil
hogá, magar wuhí, jo mere ásmání
Báp kí marzí par chaltá hai[t].
22 Us din bahutere mujhe ka-
heṉge, Ai Ḵhudáwand, ai Ḵhudá-
wand, kyá ham ne tere nám se
nubúwat nahíṉ kí[u], aur tere nám
se deoṉ ko nahíṉ nikálá, aur
tere nám se bahut sí karámát
záhir nahíṉ kíṉ?
23 Us waqt maiṉ un se sáf kah-
úṉgá, ki Maiṉ kabhí tum se
wáqif na thá[x]; ai badkáro, mere
pás se dúr ho[y].
24 ¶ Pas, jo koí merí ye báteṉ
suntá, aur unheṉ 'amal meṉ látá
hai, maiṉ use us 'aqlmand kí
mánind ṭhahrátá húṉ, jis ne cha-
ṭán par apná ghar banáyá[z]:
25 Aur meṉh barsá, aur báṛheṉ
áíṉ, aur ándhíáṉ chalíṉ, aur us
ghar par sadma pahuncháyá; par
wuh na girá, kyúṉki us kí new
chaṭán par ḍálí gayí thí.
26 Par jo koí merí ye báteṉ
suntá, aur 'amal meṉ nahíṉ látá,
wuh us bewuqúf kí mánind ṭhah-
regá, jis ne apná ghar retí par
banáyá:
27 Aur meṉh barsá, aur báṛheṉ
áíṉ, aur ándhíáṉ chalíṉ, aur us
ghar ko sadma pahuncháyá, aur
wuh gir paṛá, aur us ká girná
‖haulnák wáqi'a húá.
28 Aur aisá húá, ki jab Yisú'
yih báteṉ kah chuká, to wuh bhíṛ
us kí ta'lím se dang húí[a].
29 Kyúṉki wuh faqíhoṉ kí má-
nind nahíṉ, balki iḵhtiyárwále ke
taur par sikhlátá thá[b].

VIII BÁB.

2 *Masíh ek koṛhí ko sáf kartá.* 5 *ek súbadár ká naukar changá kartá,* 14 *phir Patrus kí sás ko,* 16 *aur bahutere bímároṉ ko shifá detá:* 18 *phir áp kí pairauí karne ká taur bayán kartá:* 23 *daryá par kí ándhí ko thamá detá,* 28 *do díwánoṉ meṉ se deo jo un meṉ ghuse the nikál detá,* 31 *aur unheṉ ijázat detá ki súaroṉ meṉ paiṭheṉ.*

JAB wuh us paháṛ se utrá,
bahut sí bhíṛ us ke píchhe
ho lí.
2 Aur, dekho, ek koṛhí ne áke
use sijda kiyá[a] aur kahá, Ai Ḵhu-

San 'ÍSAWÍ 31.

[s] Mat. 3. 10. Lúq. 3. 9. Yúh. 15. 2, 6.
[t] Hús. 8. 2. Mat. 25. 11, 12. Lúq. 6. 46. aur 13. 25. A'am. 19. 13. Rúm. 2. 13. Ya'q. 1. 22.
[u] Gin. 24. 4. Yúh. 11. 51. 1 Qur. 13. 2.
[x] Mat. 25. 12 Lúq. 13. 25, 27. 2 Tim. 2. 19.
[y] Zab. 5. 5. aur 6. 8. Mat. 25. 41.
[z] Lúq. 6. 47, wag.
‖ Yúnání meṉ, *baṛá húá.*
[a] Mat. 13. 54. Marq. 1. 22. aur 6. 2. Lúq. 4. 32.
[b] Yúh. 7. 46.
[a] Marq. 1. 40, wag. Lúq. 5. 12, wag.

San 'ÍSAWÍ 31.

dáwand, agar tú cháhe, to mujhe pák sáf kar saktá hai.

3 Yisú' ne háth baṛháke use chhúá aur kahá, Main̲ cháhtá hún̲, tú pák sáf ho. Wun̲hín̲ us ká koṛh játá rahá.

4 Tab Yisú' ne use kahá, Dekh, kisí se na kahiyo[b]; par jáke apne taín̲ káhin ko dikhá, aur jo nazr Músá ne muqarrar kí guzrán, táki un ke liye gawáhí ko[c].

5 ¶ Aur jab Yisú' Kafarnáhum men̲ dákh̲il húá[d], ek súbadár us pás áyá, aur us se minnat karke kahá, ki,

6 Ai Ḳhudáwand, merá chhokrá jhole ká márá ghar men̲ paṛá, aur niháyat dukh men̲ hai.

7 Yisú' ne us se kahá, Main̲ áke use changá karún̲gá.

8 Súbadár ne jawáb men̲ kahá, Ai Ḳhudáwand, main̲ is láiq nahín̲[e], ki tú merí chhat tale áwe; balki, sirf ek bát kah, to merá chhokrá changá ho jáegá[f].

9 Kyún̲ki main̲ bhí, jo dúsre ke ikh̲tiyár men̲ hún̲, aur sipáhí mere hukm men̲ hain̲, jab ek ko kahtá hún̲, Já, wuh játá hai; aur dúsre ko, ki Á, wuh átá hai; aur apne gulám ko, ki Yih kar, wuh kartá hai.

10 Yisú' ne yih sunkar ta'ajjub kiyá, aur un ko jo píchhe áge the kahá, Main̲ tum se sach kahtá hún̲, ki main̲ ne aisá ímán Isráel men̲ bhí nahín̲ páyá.

11 Aur main̲ tum se kahtá hún̲, ki Bahutere púrab aur pachchhim se áwen̲ge, aur Abirahám o Iz,hák aur Ya'qúb ke sáth ásmán kí bádsháhat men̲ baiṭhen̲ge[g].

12 Par bádsháhat ke farzand[h] báhar andhere men̲ ḍále jáen̲ge; wahán̲ roná aur dánt písná hogá[i].

13 Tab Yisú' ne us sardár ko kahá, Já, aur jaisá tú ímán láyá, tere liye waisá hí ho; aur usí gharí us ká chhokrá changá ho gayá.

14 ¶ Aur Yisú' ne Patrus ke ghar men̲ áke dekhá[k], ki us kí sás[l] paṛí, aur us par tap chaṛhí hai.

15 Aur us ká háth chhúá; tab tap us par se utar gayí, aur wuh uṭhí, aur un kí ḳhidmat karne lagí.

16 ¶ Jab shám húí, us ke pás bahut se díwánon̲ ko láe[m], aur us ne rúhon̲ ko nikál diyá, aur sab ko jo bímár the changá kiyá.

17 Aisá, ki jo Yas'aiyáh nabí ne kahá thá púrá húá, ki, Us ne áp hamárí mándagíán̲ le lín̲, aur hamárí bímáríán̲ uṭhá lín̲[n].

18 ¶ Jab Yisú' ne bahut sí bhíṛ apne áspás dekhí, us ne hukm kiyá, ki pár jáwen̲.

19 Aur ek faqíh ne áke us se kahá, Ai Ustád, jahán̲ kahín̲ tú jáe, main̲ tere píchhe chalún̲gá[o].

20 Yisú' ne us se kahá, ki Lomṛíon̲ ke liye mánden̲, aur hawá ke parindon̲ ke wáste basere hain̲, par Ibn i Ádam ke liye jagah nahín̲, jahán̲ apná sir dhare.

21 Us ke shágirdon̲ men̲ se dúsre ne us se kahá[p], Ai Ḳhudáwand, mujhe rukhsat de, ki pahle jákar apne báp ko gáṛún̲[q].

22 Par Yisú' ne us se kahá, Tú mere píchhe á, aur murdon̲ ko apne murda gáṛne de.

23 ¶ Aur jab wuh náw par chaṛhá, us ke shágird us ke píchhe áe.

24 Aur, dekho, daryá men̲ aisí baṛí ándhí áí, ki náw lahron̲ men̲ chhip gayí: par wuh sotá thá[r].

25 Tab us ke shágirdon̲ ne áke use jagáyá, aur kahá, Ai Ḳhudáwand, hamen̲ bachá, ki ham ḍúbe.

26 Us ne unhen̲ kahá, Ai kam-i'atiqádo, kyún̲ ḍarte ho? Tab us ne uṭhke hawá aur daryá ko ḍánṭá, to baṛá níwá ho gayá[s].

27 Aur log ta'ajjub karke kahne lage, ki Yih kis tarah ká ádmí hai, ki hawá aur daryá bhí us kí mánte hain̲.

28 ¶ Jab us pár Gargasínon̲ ke mulk men̲ pahunchá, do díwána qabron̲ se nikalkar use mile[t]; we aise tund the, ki koí us ráste se chal na saktá thá.

29 Aur, dekho, unhon̲ ne chilláke kahá, Ai Yisú', Ḳhudá ke Beṭe, hamen̲ tujh se kyá kám? tú yahán̲ áyá, ki waqt se pahle hamen̲ dukh de?

30 Aur un se kuchh dúr súaron̲ ká ek baṛá gol chartá thá.

31 So deon̲ ne us kí minnat karke kahá, Agar tú ham ko nikáltá hai, to hamen̲ un súaron̲ ke gol men̲ jáne de.

32 Tab us ne unhen̲ kahá, Jáo. Aur we nikalke un súaron̲ ke gol men̲ gaye; aur dekho, súaron̲ ká sárá gol kaṛáṛe par se daryá men̲ kúdá, aur pání men̲ ḍúb mará.

33 Tab charánewále bháge, aur

San 'ÍSAWÍ 31.

b Mat. 9. 30. Marq. 5. 43.
c Ahb. 14. 3, 4, 10. Lúq. 5. 14.
d Lúq. 7. 1, wag.
e Lúq. 15. 19, 21.
f Zab. 107. 20.
g Paid. 12. 3. Yas. 2. 2, 3, aur 11. 10. Mal. 1. 11. Lúq. 13. 29. A'am. 10. 45. aur 11. 18. aur 14. 27. Rúm. 15. 9, wag. Afs. 3. 6.
h Mat. 21. 43.
i Mat. 13. 42, 50. aur 22. 13. aur 24. 51. aur 25. 30. Lúq. 13. 28. 2 Pat. 2. 17. Yahúd. 13.
k Marq. 1. 29, 30, 31. Lúq. 4. 38, 39.
l 1 Qur. 9. 5.
m Marq. 1. 32, wag. Lúq. 4. 40, 41.
n Yas. 53. 4. 1 Pat. 2. 24.
o Lúq. 9. 57, 58.
p Lúq. 9. 59, 60.
q Dekho 1 Sal. 19. 20.
r Marq. 4. 37, wag. Lúq. 8. 23, wag.
s Zab. 65. 7. aur 89. 9. aur 107. 29.
t Marq. 5. 1, wag. Lúq. 8. 26, wag.

San 'ÍSAWI 31.

shahr meṉ jákar, sab májará, aur un díwánoṉ ká ahwál bayán kiyá.

34 Aur, dekho, sárá shahr Yisú' kí muláqát ko niklá, aur use dekhke, us kí minnat kí, ki un kí sarhadd se báhar jáwe[u].

[u] Dekho Ist. 5. 25. 1 Sal. 17. 18. Lúq. 5. 8. A'am. 16. 39.

IX BAB.

2 Masíh ek jhole ke máre ko changá kartá, 9 aur Matí ko jo mahsúl kí chaukí par thá bulátá; 10 Masíh mahsúl-lenewáloṉ aur gunahgároṉ ke sáth khána khátá, 14 apne shágirdoṉ ke bacháo meṉ jo aksar roza nahíṉ rakhte the 'uzr kartá; 20 ek 'aurat ko jis ká lahú jári thá sihhat bakhshtá; 23 phir Jáirus kí beṭí ko jilátá, 27 phir do andhoṉ kí áṉkheṉ khol detá, 32 phir ek gúnge díwána ko changá kartá, 36 aur logoṉ ke sáre dangal par rahm dikhlátá.

PHIR náw par chaṛhke pár utrá, aur apne shahr meṉ áyá[a].

[a] Mat. 4. 13.

2 Aur dekho, ek jhole ke máre ko, jo chárpáí par paṛá thá, us pás láe[b]. Yisú' ne, un ká ímán dekhke[c], us jhole ke máre se kahá, Ai beṭe, ḳhátir jam'a rakh; tere gunáh mu'áf húe.

[b] Marq. 2. 3. Lúq. 5. 18. [c] Mat. 8. 10.

3 Tab ba'ze faqíhoṉ ne apne dil meṉ kahá, ki Yih kufr baktá hai.

4 Yisú' ne un ke ḳhiyál daryáft karke[d] kahá, Tum kyúṉ apne diloṉ meṉ badgumání karte ho?

[d] Zab. 139. 2. Mat. 12. 25. Marq. 12. 15. Lúq. 5. 22. aur 6. 8. aur 9. 47. aur 11. 17.

5 Kyá kahná ásán hai, yih, ki Tere gunáh mu'áf húe, yá yih, ki Uṭh, aur chal?

6 Lekin táki tum jáno, ki Ibn i A'dam ko zamín par gunáh mu'áf karne ká iḳhtiyár hai, us ne us jhole ke máre se kahá, Uṭh, apní chárpáí uṭhá le, aur apne ghar chalá já.

7 Wuh uṭhkar apne ghar chalá gayá.

8 Tab logoṉ ne yih dekhkar ta'ajjub kiyá, aur Ḳhudá kí ta'ríf karne lage, ki aisí qudrat insán ko baḳhshí.

9 ¶ Phir jab Yisú' waháṉ se áge baṛhá, to Matí náme ek shaḳhs ko mahsúl kí chaukí par baiṭhe dekhá, aur use kahá, Mere píchhe á. Wuh uṭhke us ke píchhe chalá[e].

[e] Marq. 2. 14. Lúq. 5. 27.

10 ¶ Aur yúṉ húá, ki jab Yisú' ghar meṉ kháne baiṭhá, dekho, bahut se mahsúl-lenewále aur gunahgár áke us ke shágirdoṉ ke sáth kháne baiṭhe[f].

[f] Marq. 2. 15, wag. Lúq. 5. 29, wag.

11 Jab Farísíoṉ ne yih dekhá, us ke shágirdoṉ se kahá, Tumhárá ustád mahsúl-lenewáloṉ[g] aur gunahgároṉ[h] ke sáth kyúṉ khátá hai?

[g] Mat. 11. 19. Lúq. 5. 30. aur 15. 2. [h] Gal. 2. 15.

12 Yisú' ne yih sunkar unheṉ kahá, Bhale changoṉ ko hakím darkár nahíṉ, balki bímároṉ ko.

13 Par tum jáke us ke ma'ne daryáft karo, ki Maiṉ qurbání ko nahíṉ, balki rahm ko cháhtá húṉ[i]; kyúṉki maiṉ rástbázoṉ ko nahíṉ, balki gunahgároṉ ko tauba ke liye buláne ko áyá húṉ[k].

[i] Hús. 6. 6. Mík. 6. 6, 7, 8. Mat. 12. 7. [k] 1 Tim. 1. 15.

14 ¶ Us waqt Yúhanná ke shágirdoṉ ne us pás áke kahá, ki Ham aur Farísí kyúṉ aksar roza rakhte haiṉ[l]; par tere shágird roza nahíṉ rakhte?

[l] Marq. 2. 18, wag. Lúq. 5. 33, wag. aur 18. 12.

15 Yisú' ne unheṉ kahá, Kyá barátí, jab tak dulhá un ke sáth hai, udás ho sakte haiṉ[m]? lekin, we din áweṉge, ki dulhá un se judá kiyá jáegá; tab we roza rakheṉge[n].

[m] Yúh. 3. 29. [n] A'am. 13. 2, 3. aur 14. 23. 1 Qur. 7. 5.

16 Koí purání qabá par kore kapṛe ká paiwand nahíṉ lagátá, kyúṉki wuh paiwand qabá se kuchh khainch letá hai, aur us ká chír baṛh játá.

17 Aur nayí mai purání mashkoṉ meṉ nahíṉ bharte: nahíṉ to mashkeṉ phaṭ játíṉ, aur mai bah játí, aur mashkeṉ ḳharáb ho játíṉ: balki nayí mai nayí mashkoṉ meṉ bharte haiṉ, to donoṉ bachí rahtí haiṉ.

18 ¶ Jab wuh yih báteṉ un se kah rahá thá, dekho, ek sardár ne ákar use sijda kiyá aur kahá, Merí beṭí ab tamám húí, par tú chal, aur apná háth us par rakh, ki wuh jí uṭhegí[o].

[o] Marq. 5. 22, wag. Lúq. 8. 41, wag.

19 Tab Yisú' uṭhke apne shágirdoṉ ke sáth us ke píchhe chalá.

20 ¶ Aur, dekho, ek 'aurat ne, jis ká bárah baras se lahú járí thá, us ke píchhe áke us ke kurte ká dáman chhúá[p].

[p] Marq. 5. 25. Lúq. 8. 43.

21 Wuh apne jí meṉ kahtí thí, Agar maiṉ sirf us ká kurtá chhúúṉgí, bhalí changí ho jáúṉgí.

22 Tab Yisú' ne píchhe phirke use dekhá, aur kahá, Ai beṭí, ḳhátir jam'a rakh, ki tere ímán ne tujhe changá kiyá[q]. Pas, wuh 'aurat usí ghaṛí se changí ho gayí.

[q] Lúq. 7. 50. aur 8. 48. aur 17. 19. aur 18. 42.

23 Aur jab Yisú' us sardár ke ghar pahunchá[r], aur us ne báṉslí bajánewáloṉ aur jamá'at ko gul macháte dekhá[s],

[r] Marq. 5. 38. Lúq. 8. 51. [s] Dekho 2 Taw. 35. 25.

24 To unheṉ kahá, Kináre ho[t], ki laṛkí marí nahíṉ, balki sotí hai. We us par haṉse.

[t] A'am. 20. 10.

25 Jab we log báhar nikále gaye,

San 'ÍSAWÍ 31.

us ne andar jáke us ká háth pakṛá,
aur wuh laṛkí uṭhí.
26 Tab us kí shuhrat us tamám
mulk men phailí.
27 ¶ Aur jab Yisú' wahán se
rawána húá, do andhe us ke píchhe
pukárte áe, ki Ai Ibn i Dáúd, ham
par rahm kar[u].
28 Aur jab wuh ghar men pa-
hunchá, we andhe us pás áe; Yi-
sú' ne unhen kahá, Kyá tumhen
i'atiqád hai, ki main yih kar saktá
hún? We bole, Hán, ai Khudá-
wand.
29 Tab us ne un kí ánkhon ko
chhúke kahá, ki Jaisá tumhárá
i'atiqád hai, waisá tumháre liye
ho.
30 To un kí ánkhen khul gayín,
aur Yisú' ne unhen tákíd karke
kahá, Khabardár, koí na jáne[x].
31 Par unhon ne jáke us tamám
mulk men us kí shuhrat kí[y].
32 ¶ Jis waqt we báhar nikle,
dekho, log ek gúngá díwána us
pás láe[z].
33 Aur jab deo nikálá gayá, wuh
gúngá bolá. Aur logon ne ta'aj-
jub karke kahá, Aisá kabhí Isráel
men na dekhá thá.
34 Par Farísíon ne kahá, ki Wuh
deon ke sardár kí madad se de-
on ko nikáltá hai[a].
35 Aur Yisú' un sab shahron
aur bastíon men jáke[b], un ke 'ibá-
datkhánon men ta'lím detá, aur
bádsháhat kí khushkhabarí kí
manádí, aur logon kí har ek bí-
márí aur dukh dard dúr kartá thá[c].
36 ¶ Aur jab us ne jamá'aton ko
dekhá, us ko un par rahm áyá[d];
kyúnki, we, un bheṛon kí mánind,
jin ká charwáhá na ho, 'ájiz aur
pareshán thín[e].
37 Tab us ne apne shágirdon se
kahá, ki Pakke khet to bahut
hain, par mazdúr thoṛe[f];
38 Is liye tum khet ke málik kí
minnat karo[g], ki wuh apne khet
káṭne ke liye mazdúron ko bhej
dewe.

u Mat. 15. 22. aur 20. 30, 31. Marq. 10. 47, 48. Lúq. 18. 38, 39.
x Mat. 8. 4. aur 12. 16. aur 17. 9. Lúq. 5. 14.
y Marq. 7. 36.
z Dekho Mat. 12. 22. Lúq. 11. 14.
a Mat. 12. 24. Marq. 3. 22. Lúq. 11. 15.
b Marq. 6. 6. Lúq. 13. 22.
c Mat. 4. 23.
d Marq. 6. 34.
e Gin. 27. 17. 1 Sal. 22. 17. Hiz. 34. 5. Zak. 10. 2.
f Lúq. 10. 2. Yúh. 4. 35.
g 2 Tas. 3. 1.

X BÁB.

1 *Masíh apne bárah rasúlon ko kám par bhej detá, aur unhen iqtidár bakhshtá ki mu'ajiza dikhláwen:* 5 *wuh unhen tákíd kartá, aur ta'lím detá,* 16 *aur tasallí bhí detá ki mukhálifon ki 'adáwat se ziyáda ranjída na hon:* 40 *aur wa'da bhí kartá ki un logon ko jo tumhen qabúl karen ek barakat milegí.*

PHIR us ne apne bárah shá-
girdon ko pás buláke unhen
||qudrat bakhshí, ki nápák rúhon
ko nikálen, aur har tarah kí bí-
márí aur dukh dard ko dúr
karen[a].
2 Aur bárah rasúlon ke yih nám
hain, Pahlá, Shama'ún, jo Patrus
kahlátá[b], aur us ká bháí Andryás;
Zabadí ká beṭá Ya'qúb, aur us ká
bháí Yúhanná;
3 Failbús aur Barthúlamá; Thú-
má aur mahsúl-lenewálá Matí;
Halfá ká beṭá Ya'qúb, aur Labbí,
jo Thaddí bhí kahlátá;
4 Shama'ún i Kan'ání[c], aur Ya-
húdáh Iskariyútí[d], jis ne use pa-
kaṛwá bhí diyá.
5 Un bárahon ko Yisú' ne far-
máke bhejá, ki Ġair qaumon kí
taraf na jáná[e], aur Sámaríon ke
kisí shahr men dákhil na honá[f]:
6 Balki, pahle, Isráel ke ghar
kí khoí húí bheṛon[g] ke pás jáo[h].
7 Aur chalte húe manádí karo[i],
ki Ásmán kí bádsháhat nazdík áí[k].
8 Bímáron ko changá karo, koṛh-
íon ko pák sáf karo, murdon ko
jiláo, deon ko nikálo; tum ne
muft páyá, muft do[l].
9 Na soná, na rúpá, na támbá[m]
apní kamar men rakho[n].
10 Ráste ke liye na jholí, na do
kurte, na jútíán, na láṭhí lo;
kyúnki khurák mazdúr ká haqq
hai[o].
11 Aur jis shahr yá bastí men
dákhil ho, daryáft karo, ki láiq
wahán kaun hai, aur jab tak
wahán se na niklo, wahín raho[p].
12 Aur jab tum kisí ghar men
jáo, use salám karo.
13 Agar wuh ghar láiq hai, to
tumhárá salám use pahunchegá[q];
aur agar láiq nahín, to tumhárá
salám tum par phir áwegá[r].
14 Aur jo koí tumhen qabúl na
kare, aur tumhárí báten na sune[s],
us ghar yá us shahr se nikalke
apne pánwon kí gard jhár do[t].
15 Main tum se sach kahtá hún,
ki 'Adálat ke din Sadúm aur 'A-
múrah kí zamín ke liye us shahr
kí nisbat ziyáda ásání hogí[u].
16 ¶ Dekho, main tumhen bheṛon
kí mánind bheṛiyon ke bích men
bhejtá hún[x]; pas tum sámp kí
tarah hoshyár[y], aur kabútar kí
mánind be-bad ho[z].
17 Magar ádmíon se khabardár
raho, ki we tumhen apní kachah-
ríon men pakaṛwáenge[a], aur apne

San 'ÍSAWÍ 31.

|| Yá, *iqtidár bakhshá.*
a Marq. 3. 13, 14. aur 6. 7. Lúq. 6. 13. aur 9. 1.
b Yúh. 1. 42.
c Lúq. 6. 15. A'am. 1. 13.
d Yúh. 13. 26.
e Mat. 4. 15.
f Dekho 2 Sal. 17. 24. Yúh. 4. 9, 20.
g Yas. 53. 6. Yar. 50. 6, 17. Hiz. 34. 5, 6, 16. 1 Pat. 2. 25.
h Mat. 15. 24. A'am. 13. 46.
i Lúq. 9. 2.
k Mat. 3. 2. aur 4. 17. Lúq. 10. 9.
l A'am. 8. 18, 20.
m Dekho Marq. 6. 8.
n 1 Sam. 9. 7. Marq. 6. 8. Lúq. 9. 3. aur 10. 4. aur 22. 35.
o Lúq. 10. 7. 1 Qur. 9. 7, wag. 1 Tim. 5. 18.
p Lúq. 10. 8.
q Lúq. 10. 5.
r Zab. 35. 13.
s Marq. 6. 11. Lúq. 9. 5. aur 10. 10, 11.
t Naham. 5. 13. A'am. 13. 51. aur 18. 6.
u Mat. 11. 22, 24.
x Lúq. 10. 3.
y Rúm. 16. 19. Afs. 5. 15.
z 1 Qur. 14. 20. Filip. 2. 15.
a Mat. 24. 9. Marq. 13. 9. Lúq. 12. 11.

San 'ÍSAWÍ 31.

'ibádatkhánoṉ meṉ koṛe máreṉge[b];
18 Aur tum mere wáste hákimoṉ aur bádsháhoṉ ke sámhne házir kiye jáoge[c], ki un par aur gair qaumoṉ par gawáhí ho.
19 Lekin jab we tumheṉ pakaṛwáeṉ, fikr na karo, ki ham kis tarah, yá kyá kaheṉge[d], kyúṉki jo kuchh tumheṉ kahne hogá, so usí ghaṛí tumheṉ ‖us kí ágáhí hogí[e].
20 Kyúṉki kahnewále tum nahíṉ, balki tumháre Báp kí Rúh jo tum meṉ bolegí[f].
21 Bháí bháí ko, aur báp beṭe ko, qatl ke liye pakaṛwáegá, aur laṛke apne má báp kí mukhálafat meṉ uṭheṉge, aur unheṉ marwá ḍáleṉge[g].
22 Aur mere nám ke bá'is sab tum se dushmaní kareṉge[h]; par wuh jo ákhir tak bardásht karegá, so hí naját páwegá[i].
23 Jab we tumheṉ ek shahr meṉ satáweṉ, to dúsre meṉ bhág jáo[k]; maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Tum Isráel ke sab shahroṉ meṉ na phir chukoge, jab tak ki Ibn i Ádam na á le[l].
24 Shágird apne ustád se baṛá nahíṉ, na naukar apne kháwind se[m].
25 Bas hai, ki shágird apne ustád kí, aur naukar apne kháwind kí mánind ho. Jab unhoṉ ne ghar ke málik ko Ba'al-zabúl kahá hai, to kitná ziyáda us ke logoṉ ko na kaheṉge[n]?
26 Pas un se na ḍaro; kyúṉki koí chíz ḍhapí nahíṉ, jo khul na jáe, aur na chhipí, jo jání na jáe[o].
27 Jo kuchh maiṉ tumheṉ andhere meṉ kahtá húṉ, ujále meṉ kaho; aur jo kuchh tumháre kánoṉ meṉ kahá jáe, koṭhoṉ par manádí karo.
28 Aur un se, jo badan ko qatl karte, par ján ko qatl nahíṉ kar sakte, mat ḍaro[p], balki usí se ḍaro, jo ján aur badan, donoṉ ko, jahannam meṉ halák kar saktá hai.
29 Kyá ‖ ek paise ko do gauré nahíṉ bikte? aur un meṉ se, ek bhí, tumháre Báp kí be marzí, zamín par nahíṉ girtá.
30 Balki tumháre sir ke bál bhí sab gine haiṉ[q].

[b] A'am. 5. 40.
[c] A'am. 12. 1. aur 24. 10. aur 25. 7, 23. 2 Tim. 4. 16.
[d] Marq. 13. 11, 12, 13. Lúq. 12. 11. aur 21. 14, 15.
‖ Yúnání meṉ, *diyá jáegá.*
[e] Khur. 4. 12. Yar. 1. 7.
[f] 2 Sam. 23. 2. A'am. 4. 8. aur 6. 10. 2 Tim. 4. 17.
[g] Mík. 7. 6. 35, 36 áyateṉ. Lúq. 21. 16.
[h] Lúq. 21. 17.
[i] Dán. 12. 12, 13. Mat. 24. 13. Marq. 13. 13.
[k] Mat. 2. 13. aur 4. 12. aur 12. 15. A'am. 8. 1. aur 9. 25. aur 14. 6.
[l] Mat. 16. 28.
[m] Lúq. 6. 40. Yúh. 13. 16. aur 15. 20.
[n] Mat. 12. 24. Marq. 3. 22. Lúq. 11. 15. Yúh. 8. 48, 52.
[o] Marq. 4. 22. Lúq. 8. 17. aur 12. 2, 3.
[p] Yas. 8. 12, 13. Lúq. 12. 4. 1 Pat. 3. 14.
‖ Yúnání meṉ, *assárium*, jo Rúmí dínár ká daswáṉ hissa thá; Dekho Mat 18. 28.
[q] 1 Sam. 14. 45. 2 Sam. 14. 11. Lúq. 21. 18. A'am. 27. 34.

31 Pas mat ḍaro, tum bahut gauroṉ se bihtar ho.
32 Is liye jo koí ádmíoṉ ke áge merá iqrár karegá[r], maiṉ bhí apne Báp ke áge, jo ásmán par hai, us ká iqrár karúṉgá[s].
33 Par jo koí ádmíoṉ ke áge merá inkár karegá, maiṉ bhí apne Báp ke áge, jo ásmán par hai, us ká inkár karúṉgá[t].
34 Yih mat samjho, ki maiṉ zamín par sulh ‖karwáne áyá; sulh karwáne nahíṉ, balki talwár chaláne ko áyá húṉ[u].
35 Kyúṉki maiṉ áyá húṉ, ki mard ko us ke báp, aur beṭí ko us kí má, aur bahú ko us kí sás se judá karúṉ[x].
36 Aur ádmí ke dushman us ke ghar hí ke log hoṉge[y].
37 Jo koí má báp ko mujh se ziyáda cháhtá hai, mere láiq nahíṉ hai, aur jo koí beṭá yá beṭí ko mujh se ziyáda piyár kartá, mere láiq nahíṉ hai[z].
38 Aur jo koí apní salíb uṭháke mere píchhe nahíṉ átá, mere láiq nahíṉ hai[a].
39 Jo koí apní ján bachátá hai, use khoegá; par jo koí mere wáste apní ján khoegá, use páegá[b].
40 ¶ Jo tumheṉ qabúl kartá, mujhe qabúl kartá hai; aur jo mujhe qabúl kartá hai, use, jis ne mujhe bhejá, qabúl kartá hai[c].
41 Jo koí nabí ke nám se nabí ko qabúl kartá hai, nabí ká ajr páegá[d]; aur jo rástbáz ke nám se rástbáz ko qabúl kartá, rástbáz ká ajr páegá.
42 Aur jo koí in chhoṭoṉ meṉ se ek ko, shágird ke nám se, faqat ek piyála ṭhanḍá pání piláegá, maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki wuh apná badlá be páe na rahegá[e].

XI BÁB.

2 *Yúhanná apne shágirdoṉ meṉ se do ko Masíh pás bhejtá.* 7 *Yúhanná kí qadr jo Masíh ne ṭhahrái, aur us ke darja ká bayán jo kiyá.* 18 *'Awámm kí ráe Yúhanná aur Masíh kí bábat.* 20 *Masíh Kurázín aur Bait-Saidá aur Kafarnáhum ke logoṉ ko un kí ná-shukrí aur sakht-dilí kí bábat malámat kartá:* 25 *aur apne Báp kí sitáish kartá, ki us ne Injíl ko sáda-diloṉ par záhir kiyá thá;* 28 *ákhir ko, un sab ko jo apne gunáhoṉ ko ek baṛá bojh jánte the apne pás bulátá, ki we rihái páweṉ.*

AUR aisá húá, ki jab Yisú' apne bárah shágirdoṉ ko hukm de chuká, to waháṉ se ra-

San 'ÍSAWÍ 31.

[r] Lúq. 12. 8. Rúm. 10. 9, 10.
[s] Muk. 3. 5
[t] Marq. 8. 38. Lúq. 9. 26. 2 Tim. 2. 12.
‖ Yúnání meṉ, *dálne áyá.*
[u] Lúq. 12. 49, 51, 52, 53.
[x] Mík. 7. 6.
[y] Zab. 41. 9. aur 55. 13. Mík. 7. 6. Yúh. 13. 18.
[z] Lúq. 14. 26.
[a] Mat. 16. 24. Marq. 8. 34. Lúq. 9. 23. aur 14. 27.
[b] Mat. 16. 25. Lúq. 17. 33. Yúh. 12. 25.
[c] Mat. 18. 5. Lúq. 9. 48. aur 10. 16. Yúh. 12. 44. aur 13. 20. Gal. 4. 14.
[d] 1 Sal. 17. 10. aur 18. 4. 2 Sal. 4. 8.
[e] Mat. 18. 5, 6. aur 25. 40. Marq. 9. 41. 'Ibrán 6. 10.

San 'ÍSAWÍ 31.

wána húá, ki un ke shahroṉ meṉ
ta'lím aur manádí kare.
2 Tab Yúhanná ne qaidkhána
meṉ[a] Masíh ká bayán sunkar
apne shágirdoṉ meṉ se do ko
bhejke us se puchhwáyá[b], ki
3 Kyá, jo ánewálá thá, tú hí
hai[c], yá ham dúsre kí ráh takeṉ?
4 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ
kahá, ki Jo kuchh tum sunte aur
dekhte ho, jáke Yúhanná se bayán
karo; ki
5 Andhe dekhte, aur langṛe
chalte, koṛhí pák sáf hote, aur
bahre sunte, aur murde jí uṭhte
haiṉ[d], aur garíboṉ ko khush-kha-
barí sunáí játí hai[e].
6 Aur mubárak wuh hai, jo
mere sabab ṭhokar na kháe[f].
7 ¶ Jab we rawána húe, Yisú'
Yúhanná kí bábat jamá'atoṉ se
kahne lagá, ki Tum jangal meṉ
kyá dekhne ko gaye[g]? Kyá, ek
sarkanḍá jo hawá se hiltá hai[h]?
8 Phir tum kyá dekhne ko gaye?
Kyá, ek mard ko, jo mihín kapṛá
pahine hai? dekho, jo ‖mihín po-
shák pahinte bádsháhoṉ ke ma-
halloṉ meṉ haiṉ.
9 Phir tum kyá dekhne ko gaye?
Kyá, ek nabí? háṉ, maiṉ tum se
kahtá húṉ, balki nabí se baṛá[i].
10 Kyúṉki yih wuh hai, jis kí
bábat likhá hai, ki, Dekho, maiṉ
apná rasúl tere áge bhejtá húṉ, jo
tere áge terí ráh durust karegá[k].
11 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ,
ki Un meṉ se jo 'auratoṉ se paidá
húe, Yúhanná baptisma-denewále
se koí baṛá záhir nahíṉ húá;
lekin jo ásmán kí bádsháhat meṉ
chhoṭá hai, so us se baṛá hai.
12 Yúhanná baptisma-denewále
ke waqt se ab tak, ásmán kí
bádsháhat par zabardastí hotí
hai, aur zabardast log use chhín
lete haiṉ[l].
13 Kyúṉki sab nabí aur tauret
ne Yúhanná ke waqt tak nubú-
wat kí[m].
14 Aur Iliyás jo ánewálá thá,
yihí hai[n]; cháho, to qabúl karo.
15 Jis kisí ke kán sunne ke
hoṉ, sune[o].
16 ¶ Lekin is zamána ke logoṉ
ko maiṉ kis se tamsíl dúṉ[p]? We
un laṛkoṉ kí mánind haiṉ, jo bá-
zároṉ meṉ baiṭhke apne yároṉ
ko pukárke kahte haiṉ, ki
17 Ham ne tumháre wáste báṉslí
bajáí, par tum na náche; ham ne
tumháre liye mátam kiyá, par
tum ne chhátí na píṭí.
18 Kyúṉki Yúhanná khátá pítá
nahíṉ áyá, aur we kahte haiṉ, ki
Us par ek deo hai.
19 Ibn i Ádam khátá pítá áyá,
aur we kahte haiṉ, ki Dekho,
ek kháú, aur sharábí, aur mahsúl-
lenewáloṉ aur gunahgároṉ ká
yár[q]. Par hikmat apne farzand-
oṉ ke áge rást ṭhahrí[r].
20 ¶ Tab un shahroṉ ko, jin
meṉ us ke bahut se mu'ajiza zá-
hir húe, malámat karne lagá, ky-
úṉki unhoṉ ne tauba na kí thí[s]:
ki
21 Ai Kurázín, tujh par afsos!
ai Bait-Saidá, tujh par afsos!
kyúṉki yih mu'ajiza jo tumheṉ
dikháe gaye, agar Súr aur Saidá
meṉ dikháe játe, to we ṭáṭ oṛhke,
aur khák meṉ baiṭhke, kab ke
tauba kar chukte[t].
22 Pas maiṉ tum se kahtá húṉ,
ki Súr o Saidá ke liye 'adálat ke
din tum se ziyáda ásání hogí[u].
23 Aur ai Kafarnáhum, jo ásmán
tak pahuncháyá gayá[x], tú dozakh
meṉ giráyá jáegá; kyúṉki yih
mu'ajiza jo tujh meṉ dikháe gaye,
agar Sadúm meṉ dikháe játe, to
áj tak qáim rahtá.
24 Par maiṉ tum se kahtá húṉ,
ki 'Adálat ke din Sadúm ke mulk
par tujh se ziyáda ásání hogí[y].
25 ¶ Usí waqt Yisú' phir kahne
lagá, ki, Ai báp, ásmán aur zamín
ke Khudáwand[z], maiṉ ‖terí ta'ríf
kartá húṉ, ki tú ne in chízoṉ
ko dánáoṉ aur 'aqlmandoṉ se
chhipáyá[a], aur bachchoṉ par khol
diyá[b].
26 Háṉ, ai Báp, ki yúṉhíṉ tujhe
pasand áyá.
27 Mere Báp ne sab kuchh mujhe
sompá, aur koí Beṭe ko nahíṉ
jántá, magar Báp[c]; aur koí Báp
ko nahíṉ jántá, magar Beṭá, aur
wuh, jis par Beṭá use záhir kiyá
cháhtá[d].
28 ¶ Ai tum logo, jo thake aur
baṛe bojh se dabe ho, sab mere
pás áo; ki maiṉ tumheṉ árám
dúṉgá.
29 Merá júá apne úpar le lo,
aur mujh se síkho[e]; kyúṉki
maiṉ halím, aur dil se khâksár
húṉ[f], to tum apne jíoṉ meṉ árám
páoge[g].

San 'ÍSAWÍ 31.

a Mat. 14. 3.
b Lúq. 7. 18, 19, wag.
c Paid. 49. 10. Gin. 24. 17. Dán. 9. 24. Yúh. 6. 14.
d Yas. 29. 18. aur 35. 4, 5, 6. aur 42. 7. Yúh. 2. 23. aur 3. 2. aur 5. 36. aur 10. 25, 38. aur 14. 11.
e Zab. 22. 26. Yas. 61. 1. Lúq. 4. 18. Ya'q. 2. 5.
f Yas. 8. 14, 15. Mat. 13. 57. aur 24. 10. aur 26. 31. Rúm. 9. 32, 33. 1 Qur. 1. 23. aur 2. 14. Gal. 5. 11. 1 Pat. 2. 8.
g Lúq. 7. 24.
h Afs. 4. 14.
‖ Yúnání men, *muláim.*
i Mat. 14. 5. aur 21. 26. Lúq. 1. 76. aur 7. 26.
k Mal. 3. 1. Marq. 1. 2. Lúq. 1. 76. aur 7. 27.
l Lúq. 16. 16.
m Mal. 4. 6.
n Mal. 4. 5. Mat. 17. 12. Lúq. 1. 17.
o Mat. 13. 9. Lúq. 8. 8. Múk. 2. 7, 11, 17, 29. aur 3. 6, 13, 22.
p Lúq. 7. 31.
q Mat. 9. 10.
r Lúq. 7. 35.
s Lúq. 10. 13, wag.
t Yún. 3. 7, 8.
u Mat. 10. 15. 24 áyat.
x Dekho Yas. 14. 13. Nau. 2. 1.
y Mat. 10. 15.
z Lúq. 10. 21.
‖ Yá, *terá shukr,* wag.
a Dekho Zab. 8. 2. 1 Qur. 1. 19, 27. aur 2. 8. 2 Qur. 3. 14.
b Mat. 16. 17.
c Mat. 28. 18. Lúq. 10. 22. Yúh. 3. 35. aur 13. 3. aur 17. 2. 1 Qur. 15. 27.
d Yúh. 1. 18. aur 6. 46. aur 10. 15.
e Yúh. 13. 15. Filip. 2. 5. 1 Pat. 2. 21. 1 Yúh. 2. 6.
f Zak. 9. 9. Filip. 2. 7, 8.
g Yar. 6. 16.

San
'ÍSAWÍ
31.

30 Kyúnki merá júá muláim,
aur merá bojh halká hai[h].

[h] 1 Yúh. 5. 3.

XII BÁB.

1 Masíh Farísíon ko sabt ke 'udúl ke muqaddama men be-imtiyáz aur nádán ṭhahrátá, 3 aur us ráe ke subút men dalílen látá pák kitábon se, 9 aur 'aql se bhí, 13 aur ek mu'ajiza bhí dikhá detá. 22 Ek díwána ko jo andhá aur gúngá thá changá kar detá. 31 Rúh i Quds ke haqq men burá kahná kadhí mu'áf na ho sakegá. 36 Behúda báton ká bhí hisáb liyá jáegá. 38 Masíh ehand be-ímánon ko jo nishán ḍhúnḍhte the tambíh detá hai, 49 aur logon par jatá detá hai ki kaun merá bhái aur bahin aur má hai.

US waqt Yisú' sabt ke din
kheton men se játá thá[a],
aur us ke shágird bhúkhe the, aur
we bálen toṛ toṛ kháne lage.
2 Tab Farísíon ne dekhke, us
se kahá, Dekh, tere shágird wuh
kám karte hain, jo sabt ke din
karná rawá nahín.
3 Us ne unhen kahá, Kyá tum
ne nahín paṛhá jo Dáúd ne kiyá,
jab wuh aur us ke sáthí bhúkhe
the[b]?
4 Wuh kyúnkar Khudá ke ghar
men gayá, aur nazar kí roṭíán
kháín[c], jo us ko aur us ke sáthíon
ko kháná rawá na thá, magar
faqat káhinon ko rawá thá[d]?
5 Aur kyá tum ne tauret men
nahín paṛhá, ki káhin sabt ke din
haikal men sabt kí hurmat na-
hín karte, taubhí be-gunáh hain[e]?
6 Aur main tumhen kahtá hún,
ki Yahán ek shakhs hai, jo haikal
se bhí buzurg hai[f].
7 Par agar tum us kí ma'ní
jánte, ki Main qurbání ko nahín,
balki rahm ko cháhtá hún[g], to
tum be-gunáhon ko gunahgár na
ṭhahráte.
8 Kyúnki Ibn i Ádam sabt ká
bhí Khudáwand hai.
9 Phir wahán se rawána hoke,
un ke 'ibádatkhána men gayá[h]:
10 ¶ Aur dekho, wahán ek shakhs
thá, jis ká háth súkh gayá thá.
Tab unhon ne, is iráda se ki us
par nálish karen, us se púchhá, ki
Kyá sabt ke din changá karná
rawá hai[i]?
11 Us ne unhen kahá, ki Tum
men se aisá kaun hai, ki jis ke pás
ek bheṛ ho, agar wuh sabt ke din
gaṛhe men gire, wuh use pakaṛke
na nikále[k]?
12 Pas ádmí bheṛ se kitná bihtar
hai? Is liye sabt ke din nekí karní
rawá hai.

[a] Ist. 23. 25. Marq. 2. 23. Lúq. 6. 1.
[b] 1 Sam. 21. 6.
[c] Khur. 25. 30. Ahb. 24. 5.
[d] Khur. 29. 32, 33. Ahb. 8. 31. aur 24. 9.
[e] Gin. 28. 9. Yúh. 7. 22.
[f] 2 Taw. 6. 18. Mal. 3. 1.
[g] Hús. 6. 6. Mík. 6. 6, 7, 8. Mat. 9. 13.
[h] Marq. 3. 1. Lúq. 6. 6.
[i] Lúq. 13. 14. aur 14. 3. Yúh. 9. 16.
[k] Dekho Khur. 23. 4, 5. Ist. 22. 4.

13 Tab us ne us shakhs ko kahá,
ki Apná háth lambá kar. Aur us
ne use lambá kiyá, aur wuh dúsre
kí mánind changá ho gayá.
14 ¶ Tab Farísíon ne báhar jáke
saláh kí, ki use már ḍálen[l].
15 Yisú' yih jánke wahán se
chalá[m], aur bahut sí jamá'aten us
ke píchhe ho lín, aur us ne un sab
ko changá kiyá[n];
16 Aur unhen tákíd kí, ki mujhe
záhir na karná[o]:
17 Táki wuh, jo Yas'aiyáh nabí
ne kahá thá, púrá ho, ki
18 Dekho merá khádim, jise
main ne chuná[p], aur merá piyárá,
jis se merá dil khush hai[q], main
apní rúh us par ḍhálúngá, aur wuh
gair qaumon se shar'a bayán ka-
regá.
19 Wuh jhagṛá aur shor na ka-
regá, aur bázáron men koí us kí
áwáz na sunegá.
20 Wuh masle húe sarkanḍe ko
na toṛegá, aur dhúnwán uṭhte húe
san ko na bujháwegá, jab tak insáf
ko gálib na karáwe.
21 Aur us ke nám par gair qaum-
en ásrá rakhengí.
22 ¶ Tab us pás ek andhe gúnge
díwána ko láe, aur us ne use
changá kiyá[r]; chunánchi wuh
andhá gúngá dekhne bolne lagá.
23 Aur sárí bhíṛ dang ho gayí,
aur kahne lagí, Kyá yih Dáúd ká
beṭá nahín?
24 Par Farísíon ne sunke kahá,
ki Yih deon ko nahín nikáltá,
magar deon ke sardár Ba'al-zabúl
kí madad se[s].
25 Yisú' ne un ke khiyálon ko
daryáft karke[t] unhen kahá, Jo jo
bádsháhat ápas men barkhiláf ho,
wírán ho játí; aur jis jis shahr
yá ghar men mukhálafat ho, ábád
na rahegá:
26 Aur agar Shaitán Shaitán ko
dúr kare, to wuh apná hí mukhá-
lif húá; phir us kí bádsháhat ky-
únkar qáim rahegí?
27 Aur agar main Ba'al-zabúl kí
madad se deon ko nikáltá hún,
to tumháre beṭe kis kí madad se
nikálte hain? is liye we hí tumhárí
'adálat karenge.
28 Par agar main Khudá kí rúh
se deon ko nikáltá hún, to albatta
Khudá kí bádsháhat tum pás á
pahunchí[u].
29 Nahín to, kyúnkar ho saktá

San
'ÍSAWÍ
31.

[l] Mat. 27. 1. Marq. 3. 6. Lúq. 6. 11. Yúh. 5. 18. aur 10. 39. aur 11. 53.
[m] Dekho Mat. 10. 23. Marq. 3. 7.
[n] Mat. 19. 2.
[o] Mat. 9. 30.
[p] Yas. 42. 1.
[q] Mat. 3. 17. aur 17. 5.
[r] Dekho Mat. 9. 32. Marq. 3. 11. Lúq. 11. 14.
[s] Mat. 9. 34. Marq. 3. 22. Lúq. 11. 15.
[t] Mat. 9. 4. Yúh. 2. 25. Muk. 2. 23.
[u] Dán. 2. 44. aur 7. 14. Lúq. 1. 33. aur 11. 20. aur 17. 20, 21.

San ISAWÍ 31.

hai, ki koí kisí zoráwar ke ghar men jákar us ke asbáb lúṭ le[x]; magar yih, ki pahle us zoráwar ko bándhe, tab us ká ghar lúṭe.

30 Jo mere sáth nahín, merá mukhálif hai, aur jo mere sáth jam'a nahín kartá, bithrátá hai.

31 ¶ Is liye main tum se kahtá hún, ki logon ká har tarah ká gunáh aur kufr mu'áf ho sakegá[y]; magar wuh kufr jo Rúh ke haqq men ho, logon ko mu'áf na hogá[z].

32 Jo koí Ibn i A'dam ke haqq men burá kahe[a], use mu'áf ho sakegá[b]; par jo Rúh i Quds ke haqq men burá kahe, use hargiz mu'áf na hogá, na is jahán men, na us jahán men.

33 Yá to darakht ko achchhá ‖ kaho, aur us ke phal ko achchhá, yá darakht ko burá kaho, aur us ká phal burá; kyúnki darakht phal hí se pahcháná játá hai[c].

34 Ai sámpon ke bachcho[d], tum bure hoke kyúnkar achchhí bát kah sakte ho? kyúnki jo dil men bhará hai, so hí munh par átá hai[e].

35 Achchhá ádmí dil ke achchhe khazána se achchhí chízen nikáltá hai, aur burá ádmí bure khazána se burí chízen báhar látá.

36 Par main tum se kahtá hún, ki Har ek behúda bát jo ki log kahen, 'adálat ke din us ká hisáb denge.

37 Kyúnki tú apní báton hí se rástkár giná jáegá, aur apní báton hí se gunahgár ṭhahregá.

38 ¶ Tab ba'ze faqíhon aur Farísíon ne jawáb men kahá, ki Ai Ustád, ham tujh se ek nishán dekhá cháhte hain[f].

39 Us ne unhen jawáb diyá, ki Is zamána ke bad aur harámkár log nishán ḍhúnḍhte hain[g]; par Yúnas nabí ke nishán ke siwá, koí nishán unhen dikháyá na jáegá.

40 Kyúnki jaisá Yúnas tín rát din machhlí ke peṭ men rahá[h], waisá hí Ibn i A'dam tín rát din zamín ke andar rahegá.

41 Nínawah ke log is zamána ke logon ke sáth 'adálat ke din uṭhenge[i], aur unhen gunahgár ṭhahráenge[k]; kyúnki unhon ne Yúnas kí manádí par tauba kí[l], aur dekho, yahán ek hai jo Yúnas se buzurg hai.

[x] Yas. 49. 24. Lúq. 11. 21, 22, 23.
[y] Marq. 3. 28. Lúq. 12. 10. 'Ibrán. 6. 4, wag. aur 10. 26, 29. 1 Yúh. 5. 16.
[z] A'am. 7. 51.
[a] Mat. 11. 19. aur 13. 55. Yúh. 7. 12, 52.
[b] 1 Tim. 1. 13.
‖ Yúnání men, *karo.*
[c] Mat. 7. 17. Lúq. 6. 43, 44.
[d] Mat. 3. 7. aur 23. 33.
[e] Lúq. 6. 45.
[f] Mat. 16. 1. Marq. 8. 11. Lúq. 11. 16, 29. Yúh. 2. 18. 1 Qur. 1. 22.
[g] Yas. 57. 3. Mat. 16. 4. Marq. 8. 38. Yúh. 4. 48.
[h] Yún. 1. 17.
[i] Lúq. 11. 32.
[k] Dekho Yar. 3. 11. Hiz. 16. 51, 52. Rúm. 2. 27.
[l] Yún. 3. 5.

42 Dakkhin kí Begam is zamána ke logon ke sáth 'adálat ke din uṭhegí, aur unhen gunahgár ṭhahráegí[m]; kyúnki wuh zamín ke kanáre se Sulaimán kí hikmat sunne ko áí; aur dekho, yahán ek Sulaimán se buzurg hai.

43 Jab nápák rúh ádmí se báhar nikaltí[n], to súkhí jagahon men árám ḍhúnḍhtí phirtí[o], aur jab nahín pátí, to kahtí, ki

44 Main apne ghar men jis se niklí hún, phir jáúngí; aur áke use khálí aur jhárá aur lais pátí hai.

45 Tab wuh jáke aur sát rúhen, jo us se badtar hain, apne sáth látí; aur we dákhil hoke wahán bastí hain; so us ádmí ká pichhlá hál agle se burá hotá hai[p]. Is zamána ke logon ká hál bhí aisá hí hogá.

46 ¶ Jab wuh jamá'aton se yih kah rahá thá, dekho, us kí má aur bhái[q] báhar khare us se bát kiyá cháhte the[r].

47 Tab kisí ne us se kahá, ki Dekh, terí má aur tere bhái báhar khare tujh se bát kiyá cháhte hain.

48 Par us ne jawáb men khabardenewále se kahá, Kaun hai merí má? aur kaun mere bhái?

49 Aur apná háth apne shágirdon kí taraf barháke kahá, ki Dekh merí má aur mere bhái!

50 Kyúnki jo koí mere Báp kí, jo ásmán par hai, marzí par chaltá hai, merá bhái, aur bahin, aur má, wuhí hai[s].

XIII BA'B.

3 *Bonewále aur bíj kí tamsíl:* 18 *us kí tafsír jo Masíh ne kí.* 24 *Karwe dánon kí tamsíl,* 31 *khardal ke bíj kí,* 33 *khamír kí,* 44 *ganj nihání kí,* 45 *beshqímat motí kí,* 47 *jál kí jo daryá men ḍálá gayá;* 53 *aur is ká bayán ki kyúnkar Masíh ke ham-watanion ne use haqír jáná.*

USI' roz, Yisú' ghar se nikalke daryá ke kináre já baiṭhá[a].

2 Aur aisí barí bhír us pás jam'a húí[b], ki wuh ek náw par charh baiṭhá[c], aur sárí bhír kináre par kharí rahí.

3 Aur wuh unhen bahut sí báten tamsílon men kahne lagá, ki Dekho, ek kisán bíj bone gayá[d];

4 Aur bote waqt kuchh ráh ke kináre girá, aur chiriyon ne ákar use chug liyá:

San 'ÍSAWÍ 31.

[m] 1 Sal. 10. 1. 2 Taw. 9. 1. Lúq. 11. 31.
[n] Lúq. 11. 24.
[o] Aiy. 1. 7. 1 Pat. 5. 8.
[p] 'Ibrán. 6. 4. aur 10. 26. 2 Pat. 2. 20, 21, 22.
[q] Mat. 13. 55. Marq. 6. 3. Yúh. 2. 12. aur 7. 3, 5. A'am. 1. 14. 1 Qur. 9. 5. Gal. 1. 19.
[r] Marq. 3. 31. Lúq. 8. 19, 20, 21.
[s] Dekho Yúh. 15. 14. Gal. 5. 6. aur 6. 15. Qul. 3. 11. 'Ibrán. 2. 11.
[a] Marq. 4. 1.
[b] Lúq. 8. 4.
[c] Lúq. 5. 3.
[d] Lúq. 8. 5.

San 'ÍSAWÍ 31.

5 Aur kuchh patthrílí zamín par
girá, jahán̲ bahut miṭṭí na milí:
aur is sabab ki bahut miṭṭí na
páí, jald ugá:
6 Par jab dhúp húí, jal gayá,
aur is liye ki jaṛ na pakṛí thí,
súkh gayá.
7 Aur kuchh kánṭon̲ men̲ girá;
kánṭon̲ ne baṛhke use dabá liyá.
8 Aur kuchh achchhí zamín men̲
girá, aur phal láyá, kuchh sau
guná[e], kuchh sáṭh guná, kuchh tís
guná.
9 Jis ke kán sunne ke liye hon̲,
to sune[f].
10 Tab shágirdon̲ ne pás áke us
se kahá, Tú un se tamsílon̲ men̲
kyún̲ kalám kartá hai?
11 Us ne jawáb men̲ unhen̲ ka-
há, ki Tumhen̲ 'ináyat húí, ki ás-
mán kí bádsháhat ke bhed jáno[g],
par unhen̲ 'ináyat nahín̲ húí.
12 Kyún̲ki jis pás kuchh hai,
use diyá jáegá, aur us kí bahut
baṛhtí hogí; par jis pás kuchh
nahín̲, us se, jo kuchh ki us pás
hai, so bhí le liyá jáegá[h].
13 Is liye main̲ un se tamsílon̲
men̲ bát kartá hún̲: ki we dekhte
húe nahín̲ dekhte, aur sunte húe
nahín̲ sunte, aur nahín̲ samajhte
hain̲.
14 Aur un ke haqq men̲ Yas-
'aiyáh kí nubúwat púrí húí: ki,
Tum kánon̲ se to sunoge, magar
samjhoge nahín̲, aur ánkhon̲ se
dekhoge, par daryáft na karoge[i]:
15 Kyún̲ki is qaum ká dil moṭá
húá, aur we apne kánon̲ se únchá
sunte hain̲[k], aur unhon̲ ne apní
ánkhen̲ múnd lín̲, tá aisá na ho,
ki we ánkhon̲ se dekhen̲, aur kán-
on̲ se sunen̲, aur dil se samjhen̲,
aur rujú' láwen̲, aur main̲ unhen̲
changá karún̲.
16 Par mubárak tumhárí ánkhen̲,
kyún̲ki we dekhtín̲, aur mubá-
rak tumháre kán, ki we sunte
hain̲[l].
17 Kyún̲ki main̲ tum se sach
kahtá hún̲, ki Bahut se nabí aur
rástbázon̲ ne árzú kí, ki jo tum
dekhte ho dekhen̲, par na dekhá,
aur jo tum sunte ho sunen̲, par
na suná[m].
18 ¶ Ab tum kisán kí tamsíl
suno[n].
19 Jab koí us bádsháhat kí bát
suntá[o], aur nahín̲ samajhtá, to wuh
sharír átá, aur jo kuchh us ke dil

e Paid. 26. 12.
f Mat. 11. 15. Marq. 4. 9.
g Mat. 11. 25. aur 16. 17. Marq. 4. 11. 1 Qur. 2. 10. 1 Yúh. 2. 27.
h Mat. 25. 29. Marq. 4. 25. Lúq. 8. 18. aur 19. 26.
i Yas. 6. 9. Hiz. 12. 2. Marq. 4. 12. Lúq. 8. 10. Yúh. 12. 40. A'am. 28. 26, 27. Rúm. 11. 8. 2 Qur. 3. 14, 15.
k 'Ibrán. 5. 11.
l Mat. 16. 17. Lúq. 10. 23, 24. Yúh. 20. 29.
m 'Ibrán. 11. 13. 1 Pat. 1. 10, 11.
n Marq. 4. 14. Lúq. 8. 11.
o Mat. 4. 23.

men̲ boyá gayá le játá hai; yih
wuh hai, jo ráh ke kináre boyá
gayá.
20 Jo patthrílí zamín men̲ boyá
gayá, wuh hai, jo kalám suntá, aur
jald k͟hushí se mán letá hai[p];
21 Lekin is sabab ki jaṛ nahín̲
pakṛí, chand-roza hai; ki jab wuh
kalám ke sabab musíbat men̲
paṛtá, yá satáyá játá hai, to jald
ṭhokar khátá hai[q].
22 Jo kánṭon̲ men̲[r] boyá gayá,
wuh hai, jo kalám ko suntá, par
is dunyá kí fikr, aur daulat ká
fareb, kalám ko dabá dete, aur
wuh be-phal hotá hai[s].
23 Par jo achchhí zamín men̲
boyá gayá, wuh hai, jo kalám ko
suntá, aur samajhtá, aur phal látá,
aur taiyár bhí hotá, ba'ze men̲
sau guná, ba'ze men̲ sáṭh guná,
ba'ze men̲ tís guná.
24 ¶ Phir us ne ek aur tamsíl
láke unhen̲ kahá, ki Ásmán kí
bádsháhat us ádmí kí mánind hai,
jis ne achchhá bíj apne khet men̲
boyá.
25 Par jab log so gaye, us ká
dushman áyá, aur us ke kheton̲
men̲ kaṛwá dána bo gayá.
26 Jis waqt ankúrá niklá, aur
bálen̲ lagín̲, tab kaṛwá dána bhí
záhir húá.
27 Tab us gharwále ke nauka-
ron̲ ne áke kahá, Ai Sáhib, kyá
tú ne khet men̲ achchhe bíj na
boe the? phir kaṛwe dána kahán̲
se áe?
28 Us ne unhen̲ kahá, Kisú dush-
man ne yih kiyá. Tab naukaron̲
ne kahá, Agar marzí ho, to ham
jáke unhen̲ jam'a karen̲.
29 Us ne kahá, Nahín̲: aisá
na ho, ki jab tum kaṛwe dánon̲
ko jam'a karo, to un ke sáth gehún̲
bhí ukháṛ lo.
30 Kátne ke din tak donon̲ ko
ikaṭṭhe baṛhne do; ki main̲ kátne
ke waqt kátnewálon̲ ko kahúngá,
ki pahle kaṛwe dána jam'a karo,
aur jaláne ke wáste un ke gaṭṭhe
bándho; par gehún̲ mere khatte
men̲ jam'a karo[t].
31 ¶ Wuh un ke wáste ek aur
tamsíl láyá, ki Ásmán kí bádsháh-
at k͟hardal ke dána kí mánind hai,
jise ek shak͟hs ne leke apne khet
men̲ boyá[u].
32 Wuh sab bíjon̲ men̲ chhoṭá;
par jab ugá, to sab tarkáríon̲ se

San 'ÍSAWÍ 31.

p Yas. 58. 2. Hiz. 33. 31, 32. Yúh. 5. 35.
q Mat. 11. 6. 2 Tim. 1. 15.
r Yar. 4. 3.
s Mat. 19. 23. Marq. 10. 23. Lúq. 18. 24. 1 Tim. 6. 9. 2 Tim. 4. 10.
t Mat. 3. 12.
u Yas. 2. 2, 3. Mík. 4. 1. Marq. 4. 30, wag. Lúq. 13. 18, 19.

San 'ÍSAWÍ 31.

baṛá hotá, aur aisá per hotá, ki
chiṛiyáen áke us kí ḍálíon par
baserá kartín.
33 ¶ Us ne un se ek aur tamsíl
kahí, ki Ásmán kí bádsháhat
khamír kí mánind hai, jise ek
'aurat ne lekar áṭe ke tín ||paimán-
on men miláyá, yahán tak ki
wuh sab khamíra ho gayá[x].

|| Yúnání men, *satun*, jo *sáṛhe gyárah ser* kí gunjáish rakhtá thá.
x Lúq. 13. 20, wag.

34 Yih sab báten Yisú' ne un
jamá'aton ko tamsílon men kah-
ín: aur be tamsíl un se na boltá
thá[y]:

y Marq. 4. 33, 34.

35 Táki jo nabí ne kahá thá púrá
ho, ki, Main tamsílen lákar kalám
karúngá[z]; main un báton ko, jo
dunyá ke shurú' se poshída hain,
záhir karúngá[a].

z Zab. 78. 2.
a Rúm. 16. 25, 26. 1 Qur. 2. 7. Afs. 3. 9. Qul. 1. 26.

36 Tab Yisú' un jamá'aton ko
rukhsat karke ghar ko gayá; aur
us ke shágirdon ne us pás áke
kahá, Khet ke karwe dána kí
tamsíl hamen batá.
37 Us ne unhen jawáb men kahá,
Achchhe bíj ká bonewálá Ibn i
Ádam hai;
38 Khet, dunyá húá[b]; achchhe
bíj, is bádsháhat ke laṛke hain;
aur karwe dána, sharír ke far-
zand[c];

b Mat. 24. 14. aur 28. 19. Marq. 16. 15, 20. Lúq. 24. 47. Rúm. 10. 18. Qul. 1. 6.
c Paid. 3. 15. Yúh. 8. 44. A'am. 13. 10. 1 Yúh. 3. 8.

39 Wuh dushman jis ne unhen
boyá, Shaitán hai; káṭne ká waqt
is dunyá ká ákhir; aur káṭnewále
firishtagán hain[d].

d Yúel 3. 13. Muk. 14. 15.

40 Pas jis tarah karwe dána
jam'a kiye játe, aur ág men jaláe
játe hain, is jahán ke ákhir men
aisá hí hogá.
41 Ibn i Ádam apne firishton ko
bhejegá, aur we sab ṭhokar khilá-
newálí chízon[e], aur badkáron ko,
us kí bádsháhat men se chunkar,

e Mat. 18. 7. 2 Pat. 2. 1, 2.

42 Unhen ||jalte tanúr men ḍál
denge[f], aur wahán roná aur dánt
písná hogá[g].

|| Yá, *jaltí bhaṭhí men.*
f Mat. 3. 12. Muk. 19. 20. aur 20. 10.
g Mat. 8. 12. 50 áyat.

43 Tab rástbáz apne Báp kí
bádsháhat men áftáb kí mánind
núrání honge[h]. Jise kán sunne
ke liye hon, to sune[i].

h Dán. 12. 3. 1 Qur. 15. 42, 43, 58.
i 9 áyat.

44 ¶ Phir, ásmán kí bádsháhat
us khazána kí mánind hai, jo khet
men gaṛá hai, jise ek shakhs páke
chhipá detá hai, aur khushí ke
máre jáke apná sab kuchh bech-
tá[k], aur us khet ko mol letá
hai[l].

k Filip. 3. 7, 8.
l Yas. 55. 1. Muk. 3. 18.

45 ¶ Phir, ásmán kí bádsháhat
us saudágar kí mánind hai, jo
qímatí motíon kí talásh men hai.
46 Jab us ne ek beshqímat motí
páyá[m], to jáke jo kuchh us ká
thá sab bech ḍálá, aur use mol
liyá.

San 'ÍSAWÍ 31.

m Ams. 2. 4. aur 3. 14, 15. aur 8. 10, 19.

47 ¶ Phir, ásmán kí bádsháhat
us jál kí mánind hai, jo daryá
men ḍálá gayá, aur har tarah kí
machhlí sameṭ láyá[n].

n Mat. 22. 10.

48 Jab wuh bhar gayá, use
kináre khainch láe, aur baiṭhke
achchhí machhlíán bartanon men
jam'a kín, par burí phenk dín.
49 Is jahán ke ákhir men aisá
hí hogá; firishtagán áwenge, aur
rástbázon men se sharíron ko
alag karenge[o],

o Mat. 25. 32.

50 Aur unhen jalte tanúr men
ḍál denge; wahán roná aur dánt
písná hogá[p].

p 42 áyat.

51 Yisú' ne unhen kahá, Tum
yih sab samjhe? Unhon ne kahá,
Hán, Khudáwand.
52 Tab us ne unhen kahá, Har
ek faqíh, jo ásmán kí bádsháhat
kí ta'lím pá chuká, us gharwále
kí mánind hai, jo apne khazána
se nayí aur purání chízen nikáltá
hai[q].

q Gaz. 7. 13.

53 ¶ Aur aisá húá, ki jab Yisú'
yih tamsílen kah chuká, to wahán
se rawána húá.
54 Aur apne watan men áke[r],
us ne un ke 'ibádatkhána men
unhen aisí ta'lím dí, ki we hairán
húe, aur kahne lage, ki Aisí hik-
mat, aur mu'ajiza, us ne kahán se
páe?

r Mat. 2. 23. Marq. 6. 1. Lúq. 4. 16, 23.

55 Kyá yih baṛhai ká beṭá na-
hín[s]? aur us kí má Mariyam
nahín kahlátí? aur us ke bháí[t]
Ya'qúb, aur Yoses[u], aur Sha-
ma'ún, aur Yahúdáh?

s Yas. 49. 7. Marq. 6. 3. Lúq. 3. 23. Yúh. 6. 42.
t Mat. 12. 46.
u Marq. 15. 40.

56 Aur us kí sab bahinen ha-
máre sáth nahín hain? Pas us
ne yih sab kuchh kahán se páyá?
57 Unhon ne us se ṭhokar kháí[x];
par Yisú' ne unhen kahá, ki Nabí
apne watan aur ghar ke siwá, aur
kahín be-'izzat nahín hai[y].

x Mat. 11. 6. Marq. 6. 3, 4.
y Lúq. 4. 24. Yúh. 4. 44.

58 Aur us ne un kí be-i'atiqádí
ke sabab wahán bahut mu'ajiza
nahín dikháe[z].

z Marq. 6. 5, 6.

XIV BAB.

1 *Masíh kí bábat Herodís kí ráe jo thí.* 3 *Yúhanná baptisma-denewále ká hál, ki kyúnkar us ká sir káṭ ḍálá gayá.* 13 *Yisú' ek wírán jagah játá:* 15 *aur wahán pánch roṭí aur do machhlí leke pánch hazár ádmíon ko kháná khilátá:* 22 *daryá ke úpar paidal chalke wuh apne shágirdon pás játá:* 34 *pár utarke Gannesarat mulk men pahunchtá, aur wahán bímáron ko jo us kí poshák ká faqat dáman chhúte the changá kartá.*

San 'Ísawí 32 ke shurú' men.

US waqt, mulk kí chauthái ke hákim Herodís ne Yisú' kí shuhrat suní[a],

2 Aur apne naukaron se kahá, ki Yih Yúhanná baptisma-denewálá hai, jo murdon men se jí uthá; is liye is se mu'ajiza záhir hote hain.

San 'Ísawí 30.

3 ¶ Ki Herodís ne Yúhanná ko Herodiyás ke sabab, jo us ke bháí Failbús kí jorú thí, giriftár kiyá[b], aur bándhke qaidkhána men dál diyá thá.

4 Is liye ki Yúhanná ne us se kahá thá, ki Tujhe us ko rakhná rawá nahín[c].

5 Aur Herodís ne cháhá, ki use már dále, par 'awámm se dará; kyúnki we use nabí jánte the[d].

6 Par jab Herodís kí sálgirih lagí, Herodiyás kí betí un ke darmiyán náchí, aur Herodís ko khush kiyá.

7 Chunánchi us ne qasam kháke wa'da kiyá, ki jo kuchh tú mángegí, main tujhe dúngá.

8 Tab wuh, jaisá us kí má ne use sikhá rakhá thá, bolí, ki Yúhanná baptisma-denewále ká sir thálí men yahín mujhe mangwá de.

9 Bádsháh dilgír húá: par us qasam ke, aur un ke sabab jo us ke sáth kháne baithe the, us ne hukm kiyá, ki use lá dewen.

10 Aur us ne logon ko bhejkar qaidkhána men us ká sir katwáyá;

11 Aur us ká sir thálí men láke us larkí ko diyá: wuh apní má ke pás le áí.

12 Tab us ke shágirdon ne áke lásh utháí, aur use gárá, aur jáke Yisú' ko khabar dí.

San 'Ísawí 32.

13 ¶ Jab Yisú' ne suná, to wahán se kishtí par baithke alag ek wírána men gayá[e]: log yih sunke, shahron se nikle, aur khushkí kí ráh se us ke píchhe ho liye.

14 Aur Yisú' ne nikalkar ek barí bhír dekhí; un par use rahm áyá, aur jo un men bímár the, unhen changá kiyá[f].

15 ¶ Aur jab shám húí, us ke shágirdon ne us pás áke kahá, ki Jagah wírána hai, aur shám ho gayí, logon ko rukhsat kar, ki we bastíon men jáke apne wáste kháne ko mol len[g].

16 Yisú' ne un se kahá, Un ká jáná kuchh zarúr nahín; tum unhen kháne ko do.

17 Unhon ne us se kahá, ki Yahán hamáre pás pánch rotí aur do machhlíon ke siwá kuchh nahín hai.

18 Wuh bolá, ki Unhen yahán mere pás láo.

19 Phir us ne hukm kiyá, ki log ghás par baithen; tab un pánch rotí aur do machhlíon ko liyá, aur ásmán kí taraf dekhkar barakat dí[h], aur rotí torke shágirdon ko, aur shágirdon ne logon ko dín.

20 Aur we sab kháke ásúda húe; aur unhon ne tukron kí, jo bach rahe the, bárah tokríán bharí utháín.

21 Aur we, jinhon ne kháyá thá, siwá 'aurat aur larkon ke, qaríb pánch hazár ke mard the.

22 ¶ Aur us dam Yisú' ne apne shágirdon ko tákíd se farmáyá, ki kishtí par charhke mere áge pár jáo, jab tak main logon ko rukhsat karún.

23 Phir áp logon ko rukhsat karke, du'á ke liye pahár par akelá charh gayá[i]: aur jab shám húí, wahín akelá rahá[k].

24 Par wuh kishtí, us waqt, daryá ke bích pahunchkar, lahron se dagmagátí thí: kyúnki hawá mukhálif thí.

25 Aur rát ke pichhle pahar, Yisú' daryá par chaltá húá un pás áyá.

26 Jab shágirdon ne use daryá par chalte dekhá[l], we ghabráke kahne lage, Yih bhút hai; aur darke chilláe.

27 Wunhín Yisú' ne unhen kahá, ki Khátir jam'a rakho; main hí hún; mat daro.

28 Patrus ne us se jawáb men kahá, Ai Khudáwand, agar tú hí hai, to mujhe farmá, ki main pání par chalke tere pás áún.

29 Us ne kahá, Á. Tab Patrus kishtí par se utarke pání par chalne lagá, ki Yisú' ke pás jáe.

30 Par jab dekhá ki hawá tez hai, to dará; aur jab dúbne lagá, chilláke kahá, Ai Khudáwand, mujhe bachá.

31 Wunhín Yisú' ne háth barháke use pakar liyá, aur us ne kahá, Ai kam-i'atiqád, tú kyún shakk láyá?

San 'Ísawí 32.

a Marq. 6. 14. Lúq. 9. 7.
b Marq. 6. 17. Lúq. 3. 19, 20.
c Ahb. 18. 16. aur 20. 21.
d Mat. 21. 26. Lúq. 20. 6.
e Mat. 10. 23. aur 12. 15. Marq. 6. 32. Lúq. 9. 10. Yúh. 6. 1, 2.
f Mat. 9. 36. Marq. 6. 34.
g Marq. 6. 35. Lúq. 9. 12. Yúh. 6. 5.
h Mat. 15. 36.
i Marq. 6. 46.
k Yúh. 6. 16.
l Aiy. 9. 8.

San 'ÍSAWÍ 32.

32 Aur jab we kishtí par áe, hawá tham gayí.

33 Aur unhon ne, jo kishtí par the, áke use sijda karke kahá, Tú sach much Khudá ká Beṭá hai[m].

34 ¶ Phir pár utarke Gannesarat ke mulk men pahunche[n].

35 Aur wahán ke logon ne use pahchánke us tamám girdnawáh men shuhrat dí, aur sab bímáron ko us pás láe;

36 Aur us kí minnat kí, ki faqat us kí poshák ká dáman chhúen: aur jitnon ne chhúá, bilkull change ho gaye[o].

XV BÁB.

3 Masíh faqíhon aur Farísíon ko malámat kartá, ki unhon ne apní riwáyaten jári karke Khudá ke hukmon se 'udúl kiyá thá: 11 wuh batlá detá ki kyúnkar us chíz se jo munh men játí insán ná-pák nahín kiyá játá. 21 Wuh Kan'ání 'aurat kí beṭí ko, 30 aur bahutere aur logon ko changá kartá: 32 aur sát roṭí aur thoṛí sí chhoṭí machhlí leke wuh 'auraton aur laṛke-bálon ke siwá chár hazár mardon ko kháná khilátá.

TAB Yarúsalam ke faqíhon aur Farísíon ne Yisú' pás áke, kahá[a],

2 Tere shágird kyún buzurgon kí riwáyaton ko[b] ṭál dete hain[c]? ki roṭí kháne ke waqt apne háth nahín dhote.

3 Us ne unhen jawáb men kahá, ki Tum kis wáste apní riwáyaton ke sabab Khudá ká hukm ṭál dete ho?

4 Kyúnki Khudá ne farmáyá hai, ki Apne má báp kí 'izzat kar[d]; aur jo má yá báp par la'nat kare, ján se márá jáe[e].

5 Par tum kahte ho, ki Jo koí apní má yá báp ko kahe, ki Jo kuchh mujhe tujh ko dená wájib thá, so Khudá kí nazr húá[f];

6 Aur apní má yá báp kí 'izzat na kare, to kuchh muzáyaqa nahín. Pas tum ne apní riwáyat se Khudá ke hukm ko bátil kiyá.

7 Ai riyákáro, Yas'aiyáh ne kyá khúb tumháre haqq men nubúwat kí[g], ki

8 Yih log apní zubán se merí nazdíkí ḍhúnḍhte, aur munh se merí 'izzat karte hain, par un ke dil mujh se dúr hain[h].

9 Lekin we 'abas merí parastish karte hain; kyúnki ta'lím karne men insán hí ke hukm sunáte hain[i].

10 ¶ Phir us ne jamá'at ko bulákar, un se kahá, Suno aur samjho[k]:

11 Jo chíz munh men játí hai, ádmí ko nápák nahín kartí[l], balki wuh jo munh se nikaltí hai, wuhí ádmí ko nápák kartí hai.

12 Tab us ke shágirdon ne us pás áke us se kahá, Kyá tú jántá hai, ki Farísí yih bát sunkar náráz húe?

13 Us ne un se jawáb men kahá, Jo paudhá mere Báp ne, ki ásmán par hai, nahín lagáyá, jaṛ se ukhárá jáegá[m].

14 Unhen jáne do: we andhe andhon ke ráh-dikhánewále hain[n]. Phir agar andhá andhe ko ráh dikháwe, to donon gaṛhe men girenge.

15 Patrus ne unhen jawáb men kahá, Wuh tamsíl hamen samjhá[o].

16 Yisú' ne kahá, Kyá tum bhí ab tak be-samajh ho[p]?

17 Ab tak tum nahín samajhte, ki jo kuchh munh men játá, peṭ men paṛtá hai, aur gaṛhe men phenká játá[q]?

18 Par wuh báten jo munh se nikaltín, dil se átí hain; we ádmí ko nápák kartí hain[r].

19 Kyúnki bure khiyál, khún, ziná, harámkárí, chorí, jhúṭhí gawáhí, kufr, dil hí se nikalte hain[s].

20 Yihí báten ádmí kí nápák karnewálí hain: par bin dhoe háth kháná kháná ádmí ko nápák nahín kartá.

21 ¶ Tab Yisú' wahán se rawána hoke, Súr aur Saidá kí sarhaddon men gayá[t].

22 Aur, dekho, ek Kan'ání 'aurat wahán kí sarhadd se nikalke pukártí húí chalí áí, ki Ai Khudáwand, Dáúd ke beṭe, mujh par rahm kar, ki merí beṭí sakht díwána hai.

23 Us ne kuchh jawáb na diyá. Tab us ke shágirdon ne pás ákar us kí minnat kí, ki Use rukhsat kar, kyúnki wuh hamáre píchhe chillátí hai.

24 Us ne jawáb men kahá, Main Isráel ke ghar kí khoí húí bheṛon ke siwá, aur kisí pás nahín bhejá gayá[u].

25 Par wuh áí, aur use sijda karke kahá, Ai Khudáwand, merí madad kar.

26 Us ne jawáb diyá, Munásib

San 'ÍSAWÍ 32.

m Zab. 2. 7. Mat. 16. 16. aur 26. 63. Marq. 1. 1. Lúq. 4. 41. Yúh. 1. 49. aur 6. 69. aur 11. 27. A'am. 8. 37. Rúm. 1. 4.
n Marq. 6. 53.
o Mat. 9. 20. Marq. 3. 10. Lúq. 6. 19. A'am. 19. 12.
a Marq. 7. 1.
b Qul. 2. 8.
c Marq. 7. 5.
d Khur. 20. 12. Ahb. 19. 3. Ist. 5. 16. Ams. 23. 22. Afs. 6. 2.
e Khur. 21. 17. Ahb. 20. 9. Ist. 27. 16. Ams. 20. 20. aur 30. 17.
f Marq. 7. 11, 12.
g Marq. 7. 6.
h Yas. 29. 13. Hiz. 33. 31.
i Yas. 29. 13. Qul. 2. 18, —22. Tít. 1. 14.
k Marq. 7. 14.
l A'am. 10. 15. Rúm. 14. 14, 17, 20. 1 Tím. 4. 4. Tít. 1. 15.
m Yúh. 15. 2. 1 Qur. 3. 12, wag.
n Yas. 9. 16. Mal. 2. 8. Mat. 23. 16. Lúq. 6. 39.
o Marq. 7. 17.
p Mat. 16. 9. Marq. 7. 18.
q 1 Qur. 6. 13.
r Ya'q. 3. 6.
s Paid. 6. 5. aur 8. 21. Ams. 6. 14. Yar. 17. 9. Marq. 7. 21.
t Marq. 7. 24.
u Mat. 10. 5, 6. A'am. 3. 25, 26. aur 13. 46. Rúm. 15. 8.

San 'ÍSAWÍ 32.

nahín, ki larkon kí roṭí lekar kutton ko phenk dewen[x].

[x] Mat. 7. 6. Filip. 3. 2.

27 Us ne kahá, Sach, ai Khudáwand, magar kutte bhí, jo ṭukre un ke khudáwand kí mez se girte, kháte hain.

28 Tab Yisú' ne jawáb men use kahá, Ai 'aurat, terá i'atiqád bará hai: jo cháhtí hai, tere liye ho. Aur usí dam us kí beṭí changí ho gayí.

29 Phir Yisú' wahán se rawána hoke[y], Jalíl ke daryá ke nazdík áyá[z]; aur ek pahár par charhkar wahán baiṭhá.

[y] Marq. 7. 31.
[z] Mat. 4. 18.

30 Aur bahut jamá'aten, langron, andhon, gúngon, aur ṭundon, aur un ke siwá bahuteron ko sáth lekar, us pás áín[a], aur unhen Yisú' ke pánwon par dálá, aur us ne unhen changá kiyá:

[a] Yas. 35. 5, 6. Mat. 11. 5. Lúq. 7. 22.

31 Aisá, ki jab un jamá'aton ne dekhá, ki gúnge bolte, ṭunde tandurust hote, langre chalte, aur andhe dekhte hain, to ta'ajjub kiyá, aur Isráel ke Khudáwand kí sitáish kí.

32 ¶ Tab Yisú' ne apne shágirdon ko buláke kahá, ki Mujhe is jamá'at par rahm átá hai, ki tín din mere sáth rahí, aur un ke pás kuchh kháne ko nahín; aur main nahín cháhtá, ki unhen fáqa se rukhsat karún, aisá na ho, ki ráh men kahín ná-táqat ho jáen[b].

[b] Marq. 8. 1.

33 Us ke shágirdon ne us se kahá, ki Is wírána men ham itní roṭíán kahán se páwen, ki aisí jamá'at ko ásúda karen[c]?

[c] 2 Sal. 4. 43.

34 Tab Yisú' ne unhen kahá, ki Tumháre pás kitní roṭíán hain? We bole, Sát, aur kaí ek chhoṭí machhlí.

35 Tab us ne jamá'aton ko hukm kiyá, ki zamín par baiṭh jáwen.

36 Phir un sát roṭíon aur machhlíon ko lekar[d] shukr kiyá[e], aur torkar apne shágirdon ko diyá, aur shágirdon ne logon ko.

[d] Mat. 14. 19.
[e] 1 Sam. 9. 13. Lúq. 22. 19.

37 Aur sab kháke ásúda húe: aur ṭukron se jo bach rahe the, unhon ne sát ṭokrían bharkar uṭháín.

38 Aur khánewále, siwá 'auraton aur larkon ke, chár hazár mard the.

39 Aur jamá'aton ko rukhsat karke, kishtí par charhá[f], aur Magdalá kí sarhadd men áyá.

[f] Marq. 8. 10.

XVI BÁB.

1 Farísí ek nishán mángte. 6 Yisú' apne shágirdon ko Farísíon aur Sadúqíon ke khamír se khabardár karátá. 13 Masíh kí bábat logon kí ráe jo thí, 16 aur Masíh ká iqrár jo Patrus ne kiyá. 21 Yisú' apne máre jáne kí khabar áge se detá, 23 aur Patrus ko is liye malámat kartá ki us ne use targíb dí thí ki aise anjám ko khiyál na kare: 24 aur un ko jo us ká píchhá karne cháhte the chitá detá ki salíb uṭháke us kí pairauí karen.

FARÍSÍON aur Sadúqíon ne áke, ázmáish ke liye us se cháhá, ki Ek ásmání nishán hamen dikhá[a].

[a] Mat. 12. 38. Marq. 8. 11. Lúq. 11. 16. aur 12. 54, —56. 1 Qur. 1. 22.

2 Us ne jawáb men un se kahá, ki Jab shám hotí, tum kahte ho, ki Kal pharchhá hogá, kyúnki ásmán lál hai.

3 Aur subh ko kahte, ki Áj ándhí chalegí, kyúnki ásmán lál aur dhundhlá hai. Ai riyákáro, tum ásmán kí súrat ko imtiyáz kar sakte ho, par waqton kí nisháníán nahín daryáft kar sakte?

4 Is zamána ke bad aur harámkár log nishán ḍhúnḍhte hain[b]; par Yúnas nabí ke nishán ke siwá, koí nishán unhen dikháyá na jáegá. Aur wuh unhen chhorke chalá gayá.

[b] Mat. 12. 39.

5 Aur us ke shágird pár pahunche, aur roṭí sáth lene bhúl gaye the[c].

[c] Marq. 8. 14.

6 ¶ Yisú' ne unhen kahá, Farísíon aur Sadúqíon ke khamír se khabardár aur chaukas raho[d].

[d] Lúq. 12. 1.

7 Aur we sochkar ápas men kahne lage, Us ká yih sabab hai, ki ham roṭí na láe.

8 Lekin Yisú' ne yih daryáft karke kahá, ki Ai kam-i'atiqádo, tum apne dil men kyún sochte ho, ki yih roṭí na láne ke sabab se hai?

9 Ab tak nahín samajhte ho? un pánch hazár kí pánch roṭíán nahín yád rakhte[e], aur ki kitní ṭokríán bharí uṭháín?

[e] Mat. 14. 17. Yúh. 6. 9.

10 Aur na un chár hazár kí sát roṭíán[f], aur ki tum ne kitní tokríán bharkar uṭháín?

[f] Mat. 15. 34.

11 Yih tum kyún nahín samajhte ho, ki main ne tum se roṭí kí bábat nahín kahá, ki tum Farísíon aur Sadúqíon ke khamír se chaukas raho?

12 Tab unhon ne ma'lúm kiyá, ki us ne roṭí ke khamír se nahín, balki Farísíon aur Sadúqíon kí ta'lím se chaukas rahne ko kahá thá.

San 'ÍSAWÍ 32.

13 ¶ Aur Yisú' ne Qaisaríya Fi-
lippí kí sarhadd meṉ ákar, apne
shágirdoṉ se púchhá, ki Log kyá
kahte haiṉ, ki maiṉ jo Ibn i Ádam
húṉ, kaun húṉ [g]?
14 Unhoṉ ne kahá, ki Ba'ze kah-
te haiṉ, ki Tú Yúhanná baptisma
denewálá hai; ba'ze, Iliyás [h]; aur
ba'ze, Yaramiyáh, yá nabíoṉ meṉ
se koí.
15 Us ne unheṉ kahá, Par tum
kyá kahte ho, ki maiṉ kaun húṉ?
16 Shama'ún Patrus ne jawáb
meṉ kahá, Tú Masíh zinda Ḵhu-
dá ká Beṭá hai [i].
17 Yisú' ne jawáb meṉ use ka-
há, Ai Shama'ún Bar-Yúnas, mu-
bárak tú; kyúṉki jism aur ḵhún
ne nahíṉ [k], balki mere Báp ne, jo
ásmán par hai, tujh par yih záhir
kiyá [l].
18 Maiṉ yih bhí tujh se kahtá
húṉ, ki Tú Patrus hai [m], aur maiṉ
is patthar par apní kalísiyá ba-
náúṉgá [n]: aur dozaḵh ke darwáza
us par fath na páeṉge [o].
19 Aur maiṉ ásmán kí bádsháhat
kí kunjíáṉ tujhe dúṉgá: jo kuchh
tú zamín par ‖ band karegá, ásmán
par band kiyá jáegá; aur jo
kuchh tú zamín par kholegá,
ásmán par kholá jáegá [p].
20 Tab us ne apne shágirdoṉ ko
hukm kiyá, ki kisú se na kahná,
ki maiṉ Yisú' Masíh húṉ [q].
21 ¶ Us waqt se Yisú' apne shá-
girdoṉ ko ḵhabar dene lagá, ki
zarúr hai, ki maiṉ Yarúsalam ko
jáúṉ, aur buzurgoṉ, aur sardár
káhinoṉ, aur faqíhoṉ se, bahut
dukh uṭháúṉ, aur márá jáúṉ, aur
tísre din jí uṭhúṉ [r].
22 Tab Patrus use kináre le gayá,
aur jhuṉjhlákar kahne lagá, ki Ai
Ḵhudáwand, terí salámatí ho: yih
tujh par kabhí na hogá.
23 Par us ne phirke Patrus se
kahá, Ai Shaitán [s], mere sámhne
se dúr ho; tú mere liye ṭhokar
khilánewálá patthar hai [t]; kyúṉki
tú Ḵhudá kí bátoṉ ká nahíṉ, balki
insán kí bátoṉ ká ḵhiyál rakhtá
hai.
24 ¶ Tab Yisú' ne apne shá-
girdoṉ se kahá, Agar koí cháhe,
ki mere píchhe áwe, to apná inkár
kare, aur apní salíb uṭháke merí
pairauí kare [u].
25 Kyúṉki jo koí apní ján ba-
cháyá cháhe, use khoegá; par jo

[g] Marq. 8. 27. Lúq. 9. 18.
[h] Mat. 14. 2. Lúq. 9. 7, 8, 9.
[i] Mat. 14. 33. Marq. 8. 29. Lúq. 9. 20. Yúh. 6. 69. aur 11. 27. A'am. 8. 37. aur 9. 20. 'Ibrán. 1. 2, 5. 1 Yúh. 4. 15. aur 5. 5.
[k] Afs. 2. 8.
[l] 1 Qur. 2. 10. Gal. 1. 16.
[m] Yúh. 1. 42.
[n] Afs. 2. 20. Muk. 21. 14.
[o] Aiy. 38. 17. Zab. 9. 13. aur 107. 18. Yas. 38. 10.
‖ Yúnání meṉ, *bándhegá, ásmán par bándhá jáegá.*
[p] Mat. 18. 18. Yúh. 20. 23.
[q] Mat. 17. 9. Marq. 8. 30. Lúq. 9. 21.
[r] Mat. 20. 17. Marq. 8. 31. aur 9. 31. aur 10. 33. Lúq. 9. 22. aur 18. 31. aur 24. 6, 7.
[s] Dekho 2 Sam. 19. 22.
[t] Rúm. 8. 7.
[u] Mat. 10. 38. Marq. 8. 34. Lúq. 9. 23. aur 14. 27. A'am. 14. 22. 1 Tas. 3. 3. 2 Tim. 3. 12.

koí mere liye ján khoegá, use
páegá [x].
26 Kyúṉki ádmí ko kyá fáida
hai, agar tamám jahán ko hásil
kare, aur apní ján khowe? phir
ádmí apní ján ke badle kyá de
saktá hai [y]?
27 Kyúṉki Ibn i Ádam apne
Báp ke jalál meṉ [z] apne firishtoṉ
ke sáth áwegá [a]; tab har ek ko
us ke a'amál ke muwáfiq badlá
degá [b].
28 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ,
ki Un meṉ se jo yaháṉ khaṛe haiṉ,
ba'ze haiṉ, ki jab tak Ibn i Ádam
ko apní bádsháhat meṉ áte dekh
na leṉ, maut ká maza na chakh-
eṉge [c].

XVII BÁB.

1 *Masíh kí súrat ke badal jáne ká ahwál.*
14 *Yisú' ek sirí ko changá kartá hai,* 22 *wuh
ápne máre jáne kí ḵhabar áge se detá,* 24 *aur
ním-misqál ká ḵhiráj adá kartá.*

AUR chha din ba'd, Yisú'
Patrus, aur Ya'qúb, aur us
ke bháí Yúhanná ko, alag ek
únche paháṛ par le gayá [a],
2 Aur un ke sámhne us kí súrat
badal gayí: aur us ká chihra áftáb
sá chamká, aur us kí posh
ák núr
kí mánind sufed ho gayí.
3 Aur dekho, Músá aur Iliyás
us se báteṉ karte unheṉ dikháí
diye.
4 Tab Patrus ne Yisú' se kahá,
Ai Ḵhudáwand, hamáre liye ya-
háṉ rahná achchhá hai: agar
marzí ho, to ham yaháṉ tín ḍere
banáweṉ, ek tere, aur ek Músá,
aur ek Iliyás ke liye.
5 Wuh yih kahtá hí thá, ki
dekho, ek núrání badlí ne un par
sáya kiyá [b]; aur dekho, us bádal
se ek áwáz áí, ki Yih merá pi-
yárá Beṭá hai [c], jis se maiṉ ḵhush
húṉ [d]; tum us kí suno [e].
6 Shágird yih sunke [f] muṉh ke
bal gire, aur niháyat ḍar gaye.
7 Tab Yisú' ne áke unheṉ
chhúá [g], aur kahá, ki Uṭho, aur
mat ḍaro.
8 Aur unhoṉ ne apní ánkh
uṭháke, Yisú' ke siwá, aur kisí ko
na dekhá.
9 Jab we paháṛ se utarte the,
Yisú' ne unheṉ tákíd se farmáyá,
ki Jab tak Ibn i Ádam murdoṉ
meṉ se jí na uṭhe, is royá ká zikr
kisú se na karo [h].
10 Aur us ke shágirdoṉ ne us se

San 'ÍSAWÍ 32.

[x] Lúq. 17. 33. Yúh. 12. 25.
[y] Zab. 49. 7, 8.
[z] Mat. 26. 64. Marq. 8. 38. Lúq. 9. 26.
[a] Dán. 7. 10. Zak. 14. 5. Mat. 25. 31. Yahúd. 14.
[b] Aiy. 34. 11. Zab. 62. 12. Ams. 24. 12. Yar. 17. 10. aur 32. 19. Rúm. 2. 6. 1 Qur. 3. 8. 2 Qur. 5. 10. 1 Pat. 1. 17. Muk. 2. 23. aur 22. 12.
[c] Marq. 9. 1. Lúq. 9. 27.
[a] Marq. 9. 2. Lúq. 9. 28.
[b] 2 Pat. 1. 17.
[c] Mat. 3. 17. Marq. 1. 11. Lúq. 3. 22.
[d] Yas. 42. 1.
[e] Ist. 18. 15, 19. A'am. 3. 22, 23.
[f] 2 Pat. 1. 18.
[g] Dán. 8. 18. aur 9. 21. aur 10. 10, 18.

San 'ÍSAWÍ 32.

púchhá, Phir faqíh kyúṉ kahte
haiṉ, ki pahle Iliyás ká áná zarúr
hai[i]?
11 Yisú' ne unheṉ jawáb diyá,
ki Iliyás albatta pahle áwegá,
aur sab chízoṉ ká bandobast kar-
egá[k].
12 Par maiṉ tum se kahtá húṉ,
ki Iliyás to á chuká, lekin unhoṉ
ne us ko nahíṉ pahcháná[l], balki
jo cháhá us ke sáth kiyá[m]. Isí
tarah Ibn i A'dam bhí un se dukh
uṭháwegá[n].
13 Tab shágirdoṉ ne samjhá, ki
us ne un se Yúhanná baptisma-
denewále kí bábat kahá[o].
14 ¶ Jab we jamá'at ke pás pa-
hunche, ek shaḵhs us pás áyá, aur
ghuṭne ṭekke us se kahá[p],
15 Ai Ḵhudáwand, mere beṭe
par rahm kar; kyúṉki wuh siṛí
hai, aur bahut dukh uṭhátá hai;
ki aksar ág meṉ girtá, aur aksar
pání meṉ.
16 Aur maiṉ us ko tere shágirdoṉ
ke pás láyá thá, par we use changá
na kar sake.
17 Yisú' ne jawáb meṉ kahá, Ai
be-i'atiqád aur ṭeṛhí qaum, maiṉ
kab tak tumháre sáth rahúṉgá?
kab tak tumhárí bardásht ka-
rúṉgá? use yaháṉ mere pás lá.
18 Tab Yisú' ne deo ko dham-
káyá; wuh us se nikal gayá; aur
wuh chhokrá usí ghaṛí changá ho
gayá.
19 Tab shágirdoṉ ne alag Yisú'
pás áke kahá, Ham kyúṉ us ko
nikál na sake?
20 Yisú' ne unheṉ kahá, Apní
be-ímání ke sabab; kyúṉki maiṉ
tum se sach kahtá húṉ, ki Agar
tumheṉ ráí ke dáne ke barábar
ímán hotá, to agar tum is paháṛ se
kahte, ki Yaháṉ se waháṉ chalá
já, to wuh chalá játá: aur koí bát
tumhárí námumkin na hotí[q].
21 Magar is tarah ke deo, bagair
namáz o roza ke, nahíṉ nikále
játe.
22 ¶ Jab we Jalíl meṉ phirá
karte the, Yisú' ne unheṉ kahá,
ki Ibn i A'dam logoṉ ke háth meṉ
hawála kiyá jáegá[r],
23 Aur we use qatl kareṉge;
phir wuh tísre din jí uṭhegá.
Tab we niháyat gamgín húe.
24 ¶ Jab we Kafarnáhum meṉ
áe, ním-misqál ke lenewáloṉ ne
pás áke Patrus se kahá[s], ki Kyá

[i] Mal. 4. 5. Mat. 11. 14. Marq. 9. 11.
[k] Mal. 4. 6. Lúq. 1. 16, 17. A'am. 3. 21.
[l] Mat. 11. 14. Marq. 9. 12, 13.
[m] Mat. 14. 3, 10.
[n] Mat. 16. 21.
[o] Mat. 11. 14.
[p] Marq. 9. 14. Lúq. 9. 37.
[q] Mat. 21. 21. Marq. 11. 23. Lúq. 17. 6. 1 Qur. 12. 9. aur 13. 2.
[r] Mat. 16. 21. aur 20. 17. Marq. 8. 31. aur 9. 30, 31. aur 10. 33. Lúq. 9. 22, 44. aur 18. 31. aur 24. 6, 7.
[s] Marq. 9. 33.

tumhárá ustád ‖ ním-misqál nahíṉ
detá? Us ne kahá, Háṉ, detá.
25 Jab wuh ghar meṉ áyá, tab
Yisú' ne us ke bolne ke peshtar
us se kahá, ki Ai Shama'ún, tú
kyá samajhtá hai? dunyá ke bád-
sháh ḵhiráj yá jizya kis se lete
haiṉ? apne laṛkoṉ se, yá gairoṉ
se?
26 Patrus ne us se kahá, Gairoṉ
se. Yisú' ne us se kahá, Pas to
laṛke us se ázád haiṉ.
27 Lekin táki ham unheṉ ṭhokar
na khiláweṉ, tú jáke daryá meṉ
bansí ḍál, aur jo machhlí ki pahle
nikle, use leke, us ká muṉh khol,
to ‖ ek sikka páwegá: use leke,
mere aur apne wáste unheṉ de.

‖ Yúnání meṉ, *di-drákhma*, jis kí qímat das áná thí: Dekho Ḵhur. 30. 13. aur 38. 26.

‖ Yúnání meṉ, *stater*; us ká wazn ek tolá ke barábar thá, aur us kí qímat ek rúpiya chár áná thí.

XVIII BAB.

1 *Masíh apne shágirdoṉ ko chitá detá ki we farotan howeṉ, aur bad-ḵhwáh na howeṉ: 7 ki we kisí ko ṭhokar na khiláweṉ, aur chhoṭoṉ ko haqír na jáneṉ: 15 wuh un ko sikhlátá ki bháioṉ ke sáth kyá sulúk karná munásib hai, jis waqt we ham ko be-zár kareṉ: 21 aur kitní bár un ko mu'áf kareṉ: 23 is kí tafsíl meṉ kisí bádsháh kí ek tamsíl pesh látá, jis ne apne mulázimoṉ se hisáb liyá, 32 aur use jis ne apne ham-ḵhidmat par rahm na kiyá, sazá dí.*

US waqt shágirdoṉ ne Yisú'
pás áke us se púchhá, ki
A'smán kí bádsháhat meṉ sab se
baṛá kaun hai[a]?
2 Yisú' ne ek chhoṭá laṛká bu-
láke, un ke bích meṉ khaṛá kiyá,
3 Aur kahá, Maiṉ tum se sach
kahtá húṉ, Agar tum log tauba
na karo, aur chhoṭe laṛkoṉ kí
mánind na bano, to ásmán kí
bádsháhat meṉ hargiz dáḵhil na
hoge[b].
4 Pas, jo koí áp ko is bachcha kí
mánind chhoṭá jáne, wuhí ásmán
kí bádsháhat meṉ sab se baṛá
hai[c].
5 Aur jo koí mere nám par,
aise bachcha kí ḵhátirdárí kare,
merí ḵhátirdárí kartá hai[d].
6 Par jo koí in chhoṭoṉ meṉ se,
jo mujh par ímán láte haiṉ, ek
ko ṭhokar khiláwe, to us ke liye
yih bihtar hai, ki chakkí ká páṭ
us ke gale meṉ bándhá jáwe, aur
wuh bích samundar meṉ ḍubáyá
jáe[e].
7 ¶ Ṭhokar khilánewálí chízoṉ
ke sabab dunyá par afsos hai: ki
ṭhokar khilánewálí chízoṉ ká áná
zarúr[f]; par afsos us shaḵhs par,
jis ke sabab ṭhokar lage[g]!
8 Agar terá hath, yá terá páṉw

[a] Marq. 9. 33. Lúq. 9. 46. aur 22. 24.
[b] Zab. 131. 2. Mat. 19. 14. Marq. 10. 14. Lúq. 18. 16. 1 Qur. 14. 20. 1 Pat. 2. 2.
[c] Mat. 20. 27. aur 23. 11.
[d] Mat. 10. 42. Lúq. 9. 48.
[e] Marq. 9. 42. Lúq. 17. 1, 2.
[f] Lúq. 17. 1. 1 Qur. 11. 19.
[g] Mat. 26. 24.

San ʿÍSAWÍ 32.

tujhe ṭhokar khiláwe, use káṭ ḍál,
aur apne pás se phenk de [h]: ki
langṛá yá ṭunḍá hokar zindagí
meṉ dáḳhil honá tere liye us se
bihtar hai, ki do háth yá do páṉw
hote hamesha kí ág meṉ ḍálá jáwe.
9 Aur agar terí ánkh tujhe ṭhokar
khiláwe, use nikál ḍál, aur phenk
de: kyúṉki káná hokar zindagí
meṉ dáḳhil honá tere liye us se
bihtar hai, ki terí do ánkh hoṉ,
aur tú jahannam kí ág meṉ ḍálá
jáwe.
10 Ḳhabardár, in chhoṭoṉ meṉ
se kisí ko náchíz na jáno; kyúṉki
maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Ásmán
par un ke firishtagán [i] mere ásmání
Báp ká muṉh hamesha dekhte
haiṉ [k].
11 Kyúṉki Ibn i Ádam áyá hai,
ki khoe húoṉ ko ḍhúṉḍhke ba-
cháwe [l].
12 Tum kyá samajhte ho? Agar
kisí shaḳhs ke pás sau bheṛ hoṉ,
aur un meṉ se ek kho jáe, kyá
wuh ninnánave ko na chhoṛegá,
aur paháṛoṉ par jáke, us khoí húí
ko na ḍhúṉḍhegá [m]?
13 Aur agar aisá ho, ki use
páwe, maiṉ tum se sach kahtá
húṉ, ki wuh us ke sabab un nin-
nánave se jo kho na gayí thíṉ,
ziyáda ḳhush hogá.
14 Isí tarah tumháre Báp kí, jo
ásmán par hai, marzí nahíṉ, ki in
chhoṭoṉ meṉ se koí halák howe.
15 ¶ Phir agar terá bháí terá
gunáh kare, já, aur use akele
meṉ samjhá [n]; agar wuh terí
sune, tú ne apne bháí ko páyá [o].
16 Agar wuh na sune, to ek yá
do shaḳhs apne sáth le, táki har
ek bát do yá tín gawáhoṉ ke
muṉh se sábit ho [p].
17 Agar wuh un kí na máne,
to kalísiye se kah; agar wuh kalí-
siye ko bhí na máne, to us ko gair
qaumwále kí mánind be-dín, aur
mahsúl-lenewále ke barábar ján [q].
18 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ,
Jo kuchh tum zamín par bándh-
oge, ásmán par bándhá jáegá [r]:
aur jo kuchh tum zamín par khol-
oge, ásmán par kholá jáegá.
19 Phir maiṉ tum se kahtá húṉ,
Agar tum meṉ se do shaḳhs
zamín par kisí bát ke liye mel
karke du'á máṉgeṉ [s], wuh mere
Báp kí taraf se, jo ásmán par hai,
un ke liye hogí [t].
20 Kyúṉki jaháṉ do yá tín mere
nám par ikaṭṭhe hoṉ, waháṉ maiṉ
un ke bích húṉ.
21 ¶ Tab Patrus ne us pás áke
kahá, Ai Ḳhudáwand, agar merá
bháí merá gunáh kare, to maiṉ
use kitní martaba mu'áf karúṉ?
sát martaba tak [u]?
22 Yisú' ne use kahá, Maiṉ
tujhe Sát martaba tak nahíṉ
kahtá, balki Sattar ke sát mar-
taba tak [x].
23 ¶ Is liye ki ásmán kí bádshá-
hat ek bádsháh kí mánind hai,
jis ne apne logoṉ se hisáb lene
cháhá.
24 Jab hisáb lene lagá, ek ko
us pás láe, jis se us ko das hazár
‖ toṛe páne the.
25 Par is wáste ki us pás kuchh
adá karne ko na thá, us ke ḳhu-
dáwand ne hukm kiyá, ki wuh
aur us kí jorú, aur us ke bál
bachcha, aur jo kuchh us ká ho
bechá jáwe, aur qarz bhar liyá
jáwe [y].
26 Tab us naukar ne girke use
sijda karke kahá, Ai ḳhudáwand,
sabr kar, ki maiṉ terá sárá qarz
adá karúṉgá.
27 Us naukar ke sáhib ko rahm
áyá, aur use chhoṛkar qarz use
baḳhsh diyá.
28 Us naukar ne nikalke apne
sáthí naukaroṉ meṉ se ek ko
páyá, jis par us ke sau ‖ dínár áte
the; us ne us ko pakaṛkar, us ká
galá ghonṭá aur kahá, Jo merá
átá hai, mujhe de.
29 Tab us ká sáthí naukar us
ke páṉwoṉ par girá, aur us kí min-
nat karke kahá, Sabr kar, ki maiṉ
sab adá karúṉgá.
30 Par us ne na máná, balki
jáke use qaidḳhána meṉ ḍálá, ki
jab tak qarz adá na kare, qaid
rahe.
31 Us ke sáthí naukar yih májará
dekhke niháyat gamgín húe, aur
jákar apne ḳháwind se tamám
ahwál bayán kiyá.
32 Tab us ke ḳháwind ne use
bulákar us se kahá, ki Ai sharír
chákar, maiṉ ne wuh sab qarz
tujhe baḳhsh diyá, kyúṉki tú ne
merí minnat kí:
33 To kyá lázim na thá, ki jaisá
maiṉ ne tujh par rahm kiyá, tú
bhí apne ham-ḳhidmat par rahm
kartá?

h Mat. 5. 29, 30. Marq. 9. 43, 45.
i Zab. 34. 7. Zak. 13. 7. 'Ibrán. 1. 14.
k Ást. 1. 14. Lúq. 1. 19.
l Lúq. 9. 56. aur 19. 10. Yúh. 3. 17. aur 12. 47.
m Lúq. 15. 4.
n Ahb. 19. 17. Lúq. 17. 3.
o Ya'q. 5. 20. 1 Pat. 3. 1.
p Ist. 17. 6. aur 19. 15. Yúh. 8. 17. 2 Qur. 13. 1. 'Ibrán. 10. 28.
q Rúm. 16. 17. 1 Qur. 5. 9. 2 Tas. 3. 6, 14. 2 Yúh. 10.
r Mat. 16. 19. Yúh. 20. 23. 1 Qur. 5. 4.
s Mat. 5. 24.
t 1 Yúh. 3. 22. aur 5. 14.

San ʿÍSAWÍ 32.

u Lúq. 17. 4.
x Mat. 6. 14. Marq. 11. 25. Qul. 3. 13.
‖ Yúnání meṉ, *talantun*. Ek *talantun* ká wazn pandrah sau tolá ke barábar thá, aur us kí qímat aṭhárah sau pachhattar rúpiya thí.
y 2 Sal. 4. 1. Naham. 5. 8.
‖ Ek *dínár* ká wazn tín másha thá, aur us kí qímat pánch áná thí. Dekho Mat. 20. 2.

San 'Ísawí 32.

34 So us ke kháwind ne gussa
hoke us ko dároga ke hawála kiyá,
ki jab tak tamám qarz adá na
kare, qaid rahe.
35 Isí tarah merá ásmání Báp
bhí tum se karegá, agar har ek
tum men se apne bháíon ke qusúr
dil se mu'áf na karegá[z].

[z] Ams. 21. 13. Mat. 6. 12. Marq. 11. 26. Ya'q. 2. 13.

XIX BÁB.

2 Masíh bímáron ko changá kartá; 3 taláq dene kí bábat Farísíon ko jawáb detá: 10 un ko wuh hál batlá detá jis men byáh karná zarúr hai: 13 wuh chhoṭe laṛkon ko qabúl kartá; 16 ek jawán ki hidáyat kartá ki kyúnkar hamesha kí zindagí páwe, 20 aur kyúnkar kamál tak pahunche; 23 apne shágirdon se bayán kartá ki ásmán kí bádsháhat men shámil honá daulatmand ke liye kaisá mushkil hai, 27 aur un se ek baṛe ajr ká wa'da kartá ki un ko milegá jo kisí chíz ko tark kar dete táki us kí pairauí karen.

San 'Ísawí 33.

AUR yún húá, ki Yisú', jab us
kalám ko tamám kar chuká,
Jalíl se rawána húá, aur Yardan
ke pár Yahúdiya kí sarhadd men
áyá[a];
2 Aur baṛí bhíṛ us ke píchhe ho
lí; aur us ne unhen wahán changá
kiyá[b].
3 ¶ Aur Farísí us kí ázmáish ke
liye us pás áe, aur us se kahá,
Kyá rawá hai, ki mard har ek
sabab se apní jorú ko chhoṛ dewe?
4 Us ne jawáb men un se kahá,
Kyá tum ne nahín paṛhá, ki Khá-
liq ne shurú' men unhen ek hí
mard aur ek hí 'aurat banáí[c],
5 Aur farmáyá, ki Is liye mard
apne má báp ko chhoṛegá, aur
apní jorú se milá rahegá[d]: aur
we donon ek tan honge[e]?
6 Is liye ab we do nahín, balki
ek tan hain. Pas, jise Khudá ne
joṛá, use insán na toṛe.
7 Unhon ne us se kahá, Phir
Músá ne kyún hukm diyá, ki taláq-
náma use deke use chhoṛ de[f]?
8 Us ne un se kahá, Músá ne
tumhárí sakhtdilí ke sabab tum
ko apní jorúon ko chhoṛ dene
kí ijázat dí, par shurú' se aisá na
thá.
9 Aur main tum se kahtá hún,
ki Jo koí apní jorú ko, siwá ziná
ke, aur sabab se chhoṛ de, aur
dúsrí se byáh kare, ziná kartá
hai[g]: aur jo koí us chhoṛí húí
'aurat ko byáhe, ziná kartá hai.
10 ¶ Us ke shágirdon ne us se
kahá, Agar mard ká hál jorú ke
sáth yih hai, to jorú karná ach-
chhá nahín[h].

[a] Marq. 10. 1. Yúh. 10. 40.
[b] Mat. 12. 15.
[c] Paid. 1. 27. aur 5. 2. Mal. 2. 15.
[d] Paid. 2. 24. Marq. 10. 5,—9. Afs. 5. 31.
[e] 1 Qur. 6. 16. aur 7. 2.
[f] Ist. 24. 1. Mat. 5. 31.
[g] Mat. 5. 32. Marq. 10. 11. Lúq. 16. 18. 1 Qur. 7. 10, 11.
[h] Ams. 21. 19.

San 'Ísawí 33.

11 Us ne un se kahá, ki Sab
is bát ko qabúl nahín karte hain,
magar we jinhen diyá gayá[i].
12 Kyúnki ba'ze khoja hain, jo
má ke peṭ hí se aise paidá húe;
aur ba'ze khoja hain, jinhen logon
ne khoja banáyá; aur ba'ze khoja
hain, jinhon ne ásmán kí bádshá-
hat ke liye áp ko khoja banáyá[k].
Jo us ko qabúl kar saktá hai, so
kare.
13 ¶ Tab log chhoṭe laṛkon ko
us pás láe, ki wuh un par háth
rakhe[l], aur du'á kare: par shá-
girdon ne unhen ḍánṭá.
14 Yisú' ne un se kahá, ki Laṛ-
kon ko chhoṛ do, aur unhen mere
pás áne se man'a na karo; kyúnki
ásmán kí bádsháhat aison hí kí
hai[m].
15 Aur us ne apne háth un par
rakhe, aur wahán se rawána húá.
16 ¶ Aur, dekho, ek ne áke us
se kahá[n], Ai nek Ustád, main
kaun sá nek kám karún, ki hame-
sha kí zindagí páún[o]?
17 Us ne use kahá, Tú kyún
mujhe nek kahtá hai? nek to koí
nahín, magar ek, ya'ne, Khudá;
par agar tú zindagí men dákhil
húá cháhe, to hukmon par 'amal
kar.
18 Us ne use kahá, Kaunse
hukm? Yisú' ne use kahá, Yih,
ki Tú khún na kar[p], Ziná na kar,
Chorí na kar, Jhúṭhí gawáhí na
de,
19 Apne má báp kí 'izzat kar[q]:
aur Apne paṛosí ko aisá piyár kar,
jaisá áp ko[r].
20 Us jawán ne us se kahá, Yih
sab main laṛakpan hí se mántá
áyá: ab mujhe kyá báqí hai?
21 Yisú' ne kahá, Agar tú kámil
húá cháhe, to jáke sab kuchh jo
terá hai, bech ḍál, aur muhtájon
ko de, ki tujhe ásmán par kha-
zána milegá[s]: tab mere píchhe ho
le.
22 Wuh jawán yih sunkar gam-
gín chalá gayá: kyúnki baṛá mál-
dár thá.
23 ¶ Tab Yisú' ne apne shágird-
on se kahá, Main tum se sach
kahtá hún, ki Daulatmand ká
ásmán kí bádsháhat men dákhil
honá mushkil hai[t].
24 Balki main tum se kahtá hún,
ki Únṭ ká súí ke náke se guzar
jáná, us se ásán hai, ki ek dau-

[i] 1 Qur. 7. 2, 7, 9, 17.
[k] 1 Qur. 7. 32, 34. aur 9. 5, 15.
[l] Marq. 10. 13. Lúq. 18. 15.
[m] Mat. 18. 3.
[n] Marq. 10. 17. Lúq. 18. 18.
[o] Lúq. 10. 25.
[p] Khur. 20. 13. Ist. 5. 17.
[q] Mat. 15. 4
[r] Ahb. 19. 18. Mat. 22. 39. Rúm. 13. 9. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8.
[s] Mat. 6. 20. Lúq. 12. 33. aur 16. 9. A'am. 2. 45. aur 4. 34, 35. 1 Tim. 6. 18, 19.
[t] Mat. 13. 22. Marq. 10. 24. 1 Qur. 1. 26. 1 Tim. 6. 9, 10.

San 'ÍSAWÍ 33.

latmand K̲hudá kí bádsháhat men̲
dák̲hil ho.
25 Jab us ke shágirdon̲ ne yih
suná, to niháyat hairán hoke bole,
Phir kaun naját pá saktá hai?
26 Yisú' ne un par nazar karke
kahá, Yih insán se nahín̲ ho saktá,
par K̲hudá se sab kuchh ho saktá
hai[u].
27 ¶ Tab Patrus ne jawáb men̲
use kahá[x], Dekh, ham ne sab
kuchh chhoṛá, aur tere píchhe ho
liye[y]; pas ham ko kyá milegá?
28 Yisú' ne kahá, Main̲ tum se
sach kahtá hún̲, ki Tum jo mere
píchhe ho liye, jab nayí k̲hilqat
men̲ Ibn i Ádam apne jalál ke
tak̲ht par baiṭhegá, tum bhí bá-
rah tak̲hton̲ par baiṭhoge[z], aur
Isráel kí bárah gurohon̲ kí 'adálat
karoge.
29 Aur jis ne ghar, yá bhái, yá
bahin, yá má báp, yá jorú, yá
bál bachchon̲, yá zamín ko, mere
nám par chhoṛá, sau guná páwegá,
aur hamesha kí zindagí ká wáris
hogá[a].
30 Par bahut se jo pahle hain̲,
pichhle ho jáen̲ge[b]; aur jo pichhle
hain̲, pahle hon̲ge.

[u] Paid. 18. 14. Aiy. 42. 2. Yar. 32. 17. Zak. 8. 6. Lúq. 1. 37. aur 18. 27.
[x] Marq. 10. 28. Lúq. 18. 28.
[y] Ist. 33. 9. Mat. 4. 20. Lúq. 5. 11.
[z] Mat. 20. 21. Lúq. 22. 28, 29, 30. 1 Qur. 6. 2, 3. Muk. 2. 26.
[a] Marq. 10. 29, 30. Lúq. 18. 29, 30.
[b] Mat. 20. 16. aur 21. 31, 32. Marq. 10. 31. Lúq. 13. 30.

XX BÁB.

1 Masíh tákistán ke mazdúron̲ kí tamsíl láke yih bát jatá detá, ki K̲hudá kisí insán ká qarz-dár nahín̲ hai: 17 wuh apní maut kí k̲habar áge se detá: 20 Zabadí ke beṭon̲ kí má ko jawáb dete hí apne shágirdon̲ ko sikhlátá ki farotaní karní tumhen̲ farz hai: 30 aur do andhon̲ kí ánkhen̲ khol detá.

KYUN̲KI ásmán kí bádsháhat
us sáhib i k̲hána kí má-
nind hai, jo taṛke báhar niklá,
táki apne angúristán men̲ mazdúr
lagáwe.
2 Aur us ne mazdúron̲ ká ek ek
‖ dínár rozína muqarrar karke, un-
hen̲ apne angúristán men̲ bhejá.
3 Aur us ne phir, din chaṛhe,
báhar jáke, auron̲ ko bázár men̲
be-kár khaṛe dekhá,
4 Aur un se kahá, Tum bhí
angúristán men̲ jáo, aur jo kuchh
wájibí hai, tumhen̲ dún̲gá. So we
gaye.
5 Phir us ne, do pahar, aur tísre
pahar ko, báhar jáke, waisá hí
kiyá.
6 Ek ghanṭá din rahte, phir
báhar jáke, auron̲ ko be-kár khaṛe
páyá, aur un se kahá, Tum kyún̲
yahán̲ tamám din be-kár khaṛe
rahte ho?

‖ Ek *dínár* ká wazn tín másha thá, aur us kí qímat pánch áná thí. Dekho Mat. 18. 28.

7 Unhon̲ ne us se kahá, Is liye
ki kisí ne ham ko mazdúrí par
nahín̲ rakhá. Us ne unhen̲ kahá,
Tum bhí angúristán men̲ jáo, aur
jo kuchh wájibí hai páoge.
8 Jab shám húí, angúristán ke
málik ne apne kárinda se kahá,
Mazdúron̲ ko bulá, aur pichhlon̲
se leke pahlon̲ tak un kí mazdúrí
de.
9 Jab we, jinhon̲ ne ghanṭe bhar
kám kiyá thá, áe, to ek ek dínár
páyá.
10 Jab agle áe, unhen̲ yih gu-
mán thá, ki ham ziyáda páwen̲ge;
par unhon̲ ne bhí ek ek dínár
páyá.
11 Jab unhon̲ ne yih páyá, to
ghar ke málik par kurkuṛáe,
12 Aur kahá, Pichhlon̲ ne ek hí
ghanṭe ká kám kiyá, aur tú ne
unhen̲ hamáre barábar kar diyá,
jinhon̲ ne tamám din kí mihnat
aur dhúp sahí.
13 Us ne un men̲ se ek ko jawáb
men̲ kahá, Ai miyán̲, main̲ terí
be-insáfí nahín̲ kartá; kyá tú ne
ek dínár par mujh se iqrár nahín̲
kiyá?
14 Tú apná le, aur chalá já: par
main̲ jitná tujhe detá hún̲, pichhle
ko bhí dún̲gá.
15 Kyá rawá nahín̲, ki apne mál
se jo cháhún̲ so karún̲[a]? Kyá tú
is liye burí nazar se dekhtá hai[b],
ki main̲ nek hún̲?
16 Isí tarah pichhle pahle hon̲ge,
aur pahle pichhle[c]: kyún̲ki bahut
se buláe gaye, par barguzída
thoṛe hain̲[d].
17 ¶ Aur jab Yisú' Yarúsalam ko
játá thá, ráh men̲ bárah shágirdon̲
ko alag lejáke un se kahá[e],
18 Dekho, ham Yarúsalam ko
játe hain̲; aur Ibn i Ádam sardár
káhinon̲ aur faqíhon̲ ke hawála
kiyá jáegá, aur we us par qatl
ká hukm den̲ge[f],
19 Aur use gair qaumon̲ ke
hawála karen̲ge[g], ki ṭhaṭṭhon̲ men̲
uṛáwen̲, aur koṛe máren̲, aur salíb
par khín̲chen̲: par wuh tísre din
phir jí uṭhegá.
20 ¶ Tab Zabadí ke beṭon̲[h] kí
má apne beṭon̲ ko leke us pás
áí[i], aur use sijda karke cháhá,
ki us se kuchh 'arz kare.
21 Us ne us se kahá, Tú kyá
cháhtí hai? Wuh bolí, Farmá, ki
mere donon̲ beṭe, terí bádsháhat

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Rúm. 9. 21.
[b] Ist. 15. 9. Ams. 23. 6. Mat. 6. 23.
[c] Mat. 19. 30.
[d] Mat. 22. 14.
[e] Marq. 10. 32. Lúq. 18. 31. Yúh. 12. 12.
[f] Mat. 16. 21.
[g] Mat. 27. 2. Marq. 15. 1, 16, wag. Lúq. 23. 1. Yúh. 18. 28, wag. A'am. 3. 13.
[h] Mat. 4. 21.
[i] Marq. 10. 35.

San
'ÍSAWÍ
33.

meṉ, ek terí dahiní, aur dúsrá terí
báíṉ taraf baiṭheṉ[k].
22 Yisú' ne jawáb meṉ kahá,
Tum nahíṉ jánte, ki kyá mángte
ho. Kyá wuh piyála[l], jo maiṉ
píne par húṉ, pí sakte ho? aur
wuh baptisma[m], jo maiṉ pátá húṉ,
tum pá sakte? We bole, Ham
sakte haiṉ.
23 Us ne un se kahá, Tum al-
batta merá piyála píoge, aur wuh
baptisma, jo maiṉ pátá húṉ, páo-
ge[n]; lekin merí dahiní aur merí
báíṉ taraf baiṭhná, mere iḳhtiyár
meṉ nahíṉ ki kisí ko dúṉ, magar
un ko, jin ke liye mere Báp ne
muqarrar kiyá[o].
24 Aur jab un dasoṉ ne yih suná,
un do bháíoṉ par gussa húe[p].
25 Tab Yisú' ne unheṉ buláke
kahá, ki Tum jánte ho, ki gair
qaumoṉ ke hákim un par hukúmat
jatáte, aur iḳhtiyárwále un par
apná iḳhtiyár dikháte haiṉ;
26 Par tum logoṉ meṉ aisá na
hogá[q]: balki jo tum meṉ baṛá húá
cháhe, tumhárá ḳhádim ho[r];
27 Aur jo tum meṉ sardár baná
cháhe[s], tumhárá banda ho:
28 Chunánchi Ibn i Ádam[t] bhí
is liye nahíṉ áyá, ki ḳhidmat
le[u], balki ḳhidmat kare[x], aur apní
ján bahuteroṉ ke liye[y] fidiya meṉ
de[z].
29 Jab we Iríhá se rawána hone
lage[a], baṛí bhíṛ us ke píchhe ho
lí.
30 ¶ Aur, dekho, do andhe[b], jo
ráh ke kináre baiṭhe the, jab suná,
ki Yisú' chalá játá hai, pukárne
lage, ki Ai Ḳhudáwand, Ibn i
Dáúd, ham par rahm kar.
31 Par jamá'at ne unheṉ ḍánṭá,
ki chup raheṉ: lekin we aur bhí
chilláe, ki Ai Ḳhudáwand, Ibn
i Dáúd, ham par rahm kar.
32 Tab Yisú' khaṛá rahá, aur
unheṉ buláke kahá, Tum kyá
cháhte ho, ki maiṉ tumháre liye
karúṉ?
33 Unhoṉ ne use kahá, ki Ai
Ḳhudáwand, hamárí ánkheṉ khul
jáeṉ.
34 Yisú' ko rahm áyá, aur un kí
ánkhoṉ ko chhúá: aur usí dam
un kí ánkheṉ bíná húíṉ, aur we
us ke píchhe ho liye.

k Mat. 19. 28.
l Mat. 26. 39, 42. Marq. 14. 36. Lúq. 22. 42. Yúh. 18. 11.
m Lúq. 12. 50.
n A'am. 12. 2. Rúm. 8. 17. 2 Qur. 1. 7. Muk. 1. 9.
o Mat. 25. 34.
p Marq. 10. 41. Lúq. 22. 24, 25.
q 1 Pat. 5. 3.
r Mat. 23. 11. Marq. 9. 35. aur 10. 43.
s Mat. 18. 4.
t Yúh. 13. 4.
u Filip. 2. 7.
x Lúq. 22. 27. Yúh. 13. 14.
y Mat. 26. 28. Rúm. 5. 15, 19. 'Ibrán. 9. 28
z Yas. 53. 10, 11. Dán. 9. 24, 26. Yúh. 11. 51, 52. 1 Tim. 2. 6. Títt. 2. 14. 1 Pat. 1. 19.
a Marq. 10. 46. Lúq. 18. 35.
b Mat. 9. 27.

XXI BAB.

1 *Masíh gadhe par sawár ho Yarúsalam meṉ dáḳhil hotá, 12 ḳharíd farokht karnewáloṉ ko haikal meṉ se nikál detá, 17 anjír ke daraḳht par la'nat kartá, 23 káhinoṉ aur qaum ke buzurgoṉ ko chup karátá, 28 aur do beṭoṉ kí tamsíl láke, 33 aur bágbánoṉ kí jinhoṉ ne un sab ko jo un ke pás bheje gaye the qatl kiyá, unheṉ malámat kartá.*

AUR jab we Yarúsalam ke
nazdík pahunchke Baitfagá
meṉ[a] Zaitún ke pahár pás áe[b],
tab Yisú' ne do shágirdoṉ ko yih
kahke bhejá, ki,
2 Sámhne kí bastí meṉ jáo, aur
wahán ek gadhí bandhí, aur us ke
sáth ek bachcha páoge: kholke
mere pás láo.
3 Aur agar koí tum ko kuchh
kahe, to kahiyo, ki Ḳhudáwand
ko yih darkár haiṉ; ki wuh usí
dam unheṉ bhej degá.
4 Yih sab kuchh húá, táki jo
nabí ne kahá thá, púrá ho, ki:
5 Saihún kí beṭí se kaho, Dekh,
terá Bádsháh farotaní se, gadhí
par balki gadhí ke bachcha par
sawár hoke, tujh pás átá hai[c].
6 So shágirdoṉ ne jáke, jaisá
Yisú' ne unheṉ farmáyá thá, bajá
láe[d],
7 Aur us gadhí ko bachcha samet
le áe, aur apne kapṛe un par
ḍále[e], aur use un par biṭhláyá.
8 Aur ek baṛí jamá'at ne apne
kapṛe ráste meṉ bichháe; aur
kitnoṉ ne daraḳhtoṉ kí ḍálíáṉ
kāṭke ráh meṉ chhitráíṉ[f].
9 Aur bhíṛ jo us ke áge píchhe
chalí játí, pukárke kahtí thí, Ibn
i Dáúd ko Hosh'anná[g]: Mubárak
wuh jo Ḳhudáwand ke nám par
átá hai[h]: Use ásmán par Hosh-
'anná.
10 Aur jab wuh Yarúsalam meṉ
dáḳhil húá[i], sáre shahr meṉ gul
machá, aur kahne lage, ki Yih
kaun hai?
11 Tab bhíṛ ne kahá, ki Yih
Jalíl ke Násarat ká Yisú' nabí
hai[k].
12 ¶ Aur Yisú' Ḳhudá kí haikal
meṉ gayá, aur un sab ko jo haikal
meṉ ḳharíd farokht kar rahe the,
nikál diyá[l], aur sarráfoṉ ke taḳh-
ta[m], aur kabútar-faroshoṉ kí
chaukíáṉ ulaṭ díṉ,
13 Aur un se kahá, Yih likhá
hai, ki Merá ghar 'ibádat ká
ghar kahláegá[n]; par tum ne use
choroṉ ká khoh banáyá[o].

San
'ÍSAWÍ
33.

a Marq. 11. 1. Lúq. 19. 29.
b Zak. 14. 4.
c Yas. 62. 11. Zak. 9. 9. Yúh. 12. 15.
d Marq. 11. 4.
e 2 Sal. 9. 13.
f Dekho Ahb. 23. 40. Yúh. 12. 13.
g Ya'ne, *naját bakhshiye*, Zab. 118. 25.
h Zab. 118. 26. Mat. 23. 39.
i Marq. 11. 15. Lúq. 19. 45. Yúh. 2. 13, 15.
k Mat. 2. 23. Lúq. 7. 16. Yúh. 6. 14. aur 7. 40. aur 9. 17.
l Marq. 11. 11. Lúq. 19. 45. Yúh. 2. 15.
m Ist. 14. 25.
n Yas. 56. 7.
o Yar. 7. 11. Marq. 11. 17. Lúq. 19. 46.

San 'ÍSAWÍ 33.

14 Aur andhe aur langṛe haikal
men̲ us pás áe; us ne unhen̲
changá kiyá.
15 Jab sardár káhinon̲, aur fa-
qíhon̲ ne un karámaton̲ ko, jo us ne
dikháín̲, aur laṛkon̲ ko haikal men̲
pukárte, aur Ibn i Dáúd ko
Hosh'anná kahte dekhá, to gussa
húe,
16 Aur us se kahá, Tú suntá
hai, ki ye kyá kahte hain̲? Yisú'
ne unhen̲ kahá, Hán̲; kyá tum ne
kabhí nahín̲ paṛhá, ki Bachchon̲
aur shír-ḳhwáron̲ ke mun̲h se tú
ne kámil ta'ríf karwáí [p]?
17 ¶ Phir wuh unhen̲ chhoṛke
shahr ke báhar Bait'aniyá men̲
gayá [q]; aur wahán̲ rát bitáí.
18 Aur jab subh ko shahr men̲
jáne lagá, use bhúkh lagí [r].
19 Tab anjír ká ek daraḳht ráh
ke kináre dekhkar, us pás gayá,
aur jab patton̲ ke siwá us men̲
kuchh na páyá [s], to kahá, Ab se
tujh men̲ kabhú phal na lage.
Wun̲hín̲ anjír ká daraḳht súkh
gayá.
20 Aur shágirdon̲ ne yih dekh-
kar ta'ajjub kiyá, aur kahá, ki Yih
anjír ká daraḳht kyá hí jald súkh
gayá [t]!
21 Yisú' ne jawáb men̲ unhen̲
kahá, Main̲ tum se sach kahtá
hún̲, ki Agar tum yaqín karo [u], aur
shakk na láo [x], to na sirf yihí kar
sakoge, jo anjír ke daraḳht par
húá, balki agar is paháṛ se kahoge,
Tú ṭalkar daryá men̲ já gir, to
waisá hí hogá [y].
22 Aur jo kuchh du'á men̲ ímán
se mángoge, so páoge [z].
23 ¶ Jab wuh haikal men̲ ta'lím
detá thá, sardár káhinon̲ aur
qaum ke buzurgon̲ ne us pás áke
kahá [a], Tú kis iḳhtiyár se yih
kartá hai? aur kis ne tujhe yih
iḳhtiyár diyá [b]?
24 Tab Yisú' ne jawáb men̲
unhen̲ kahá, Main̲ bhí tum se ek
bát púchhún̲; agar batáo, to
main̲ bhí tumhen̲ batáún̲, ki yih
kis iḳhtiyár se kartá hún̲.
25 Yúhanná ká baptisma kahán̲
se thá? ásmán se, yá insán se?
We apne dil men̲ sochne lage, ki
agar ham kahen̲, Ásmán se, to
wuh ham se kahegá, Phir tum ne
use kyún̲ na máná?
26 Aur agar ham kahen̲, ki Insán
se, to 'awámm se ḍarte hain̲; ky-

p Zab. 8. 2.
q Marq. 11. 11. Yúh. 11. 18.
r Marq. 11. 12.
s Marq. 11. 13.
t Marq. 11. 20.
u Mat. 17. 20. Lúq. 17. 6.
x Ya'q. 1. 6.
y 1 Qur. 13. 2.
z Mat. 7. 7. Marq. 11. 24. Lúq. 11. 9. Ya'q. 5. 16. 1 Yúh. 3. 22. aur 5. 14.
a Marq. 11. 27. Lúq. 20. 1.
b Khur. 2. 14. A'am. 4. 7. aur 7. 27.

ún̲ki sab Yúhanná ko nabí jánte
hain̲ [c].
27 Tab unhon̲ ne jawáb men̲
Yisú' se kahá, Ham nahín̲ jánte.
Us ne un se kahá, Main̲ bhí tum-
hen̲ nahín̲ batátá, ki kis iḳhtiyár
se yih kartá hún̲.
28 ¶ Kyún̲, tum kyá samajhte
ho? Ek ádmí ke do beṭe the; us
ne baṛe pás jáke kahá, Ai beṭe, já,
áj mere angúristán men̲ kám kar.
29 Us ne jawáb men̲ kahá, Main̲
nahín̲ jáún̲gá; magar píchhe
pachhtáke gayá.
30 Phir chhoṭe pás jákar wuhí
kahá. Us ne jawáb men̲ kahá,
Achchhá, ai Ḳhudáwand; par na
gayá.
31 Un donon̲ men̲ se kaun apne
báp kí marzí par chalá? We bole,
Baṛá. Yisú' ne un se kahá, Main̲
tum se sach kahtá hún̲, ki Mahsúl-
lenewále aur kasbíán̲ tum se
pahle Ḳhudá kí bádsháhat men̲
dáḳhil hote hain̲ [d].
32 Kyún̲ki Yúhanná rástí kí ráh
se tum pás áyá [e], aur tum ne us kí
na máná, par mahsúl-lenewálon̲
aur kasbíon̲ ne us kí máná [f]; tum
yih dekhkar píchhe bhí na pachh-
táe ki us kí máno.
33 ¶ Ek aur tamsíl suno: Ek
ghar ká málik thá, jis ne angú-
ristán lagáyá [g], aur us kí cháron̲
taraf rúndhá; aur us ke bích
men̲ khodke kolhú gáṛá, aur burj
banáyá, aur bágbánon̲ ko sompke
áp dúr mulk men̲ safar karne ko
gayá [h]:
34 Aur jab mewa ká mausim
qaríb áyá, us ne apne naukaron̲
ko bágbánon̲ pás bhejá, ki us ká
phal láwen̲ [i].
35 Par un bágbánon̲ ne us ke
naukaron̲ ko pakaṛke ek ko píṭá,
aur ek ko már ḍálá, aur ek ko
patthráo kiyá [k].
36 Phir us ne aur naukaron̲ ko,
jo pahlon̲ se baṛhkar the, bhejá;
unhon̲ ne un ke sáth bhí waisá hí
kiyá.
37 Áḳhir, us ne apne beṭe ko un
pás yih kahkar bhejá, ki We mere
beṭe se dabenge.
38 Lekin jab bágbánon̲ ne us ke
beṭe ko dekhá, ápas men̲ kahne
lage, Wáris yihí hai [l]; áo, ise már
ḍálen̲ [m], ki mírás hamárí ho jáe.
39 Aur use pakaṛke, aur angúr-
istán ke báhar le jákar, qatl kiyá [n].

San 'ÍSAWÍ 33.

c Mat. 14. 5. Marq. 6. 20. Lúq. 20. 6.
d Lúq. 7. 29, 50.
e Mat. 3. 1, wag.
f Lúq. 3. 12, 13.
g Zab. 80. 9. Gaz. 8. 11. Yas. 5. 1. Yar. 2. 21. Marq. 12. 1. Lúq. 20. 9.
h Mat. 25. 14, 15.
i Gaz. 8. 11, 12.
k 2 Taw. 24. 21. aur 36. 16. Naham. 9. 26. Mat. 5. 12. aur 23. 34, 37. A'am. 7. 52. 1 Tas. 2. 15. 'Ibráu. 11. 36, 37.
l Zab. 2. 8. 'Ibrán. 1. 2.
m Zab. 2. 2. Mat. 26. 3. aur 27. 1. Yúh. 11. 53. A'am. 4. 27.
n Mat. 26. 50, wag. Marq. 14. 46, wag. Lúq. 22. 54, wag. Yúh. 18. 12, wag. A'am. 2. 23.

San 'ÍSAWÍ 33.

[o] Dekho Lúq. 20. 16.
[p] Lúq. 21. 24. 'Ibrán. 2. 3.
[q] A'am. 13. 46. aur 15. 7. aur 18. 6. aur 28. 28. Rúm. 9, aur 10, aur 11 Abwáb.
[r] Zab. 118. 22. Yas. 28. 16. Marq. 12. 10. Lúq. 20. 17. A'am. 4. 11. Afs. 2. 20. 1 Pat. 2. 6, 7.
[s] Mat. 8. 12.
[t] Yas. 8. 14, 15. Zak. 12. 3. Lúq. 20. 18. Rúm. 9. 33. 1 Pat. 2. 8.
[u] Yas. 60. 12. Dán. 2. 44.
[x] 11 áyat. Lúq. 7. 16. Yúh. 7. 40.
[a] Lúq. 14. 16. Múk. 19. 7, 9.
[b] Ams. 9. 2.

40 Jab angúristán ká málik áwegá, to in bágbánon̲ ke sáth kyá karegá?

41 We bole[o], In badon̲ ko burí tarah már ḍálegá[p], aur angúristán ko aur bágbánon̲ ko sompegá[q], jo use mausim par mewa pahuncháwen̲.

42 Yisú' ne unhen kahá, Kyá tum ne nawishton̲ men̲ kabhí nahín̲ paṛhá, ki Jis patthar ko rájgíron̲ ne nápasand kiyá, wuhí kone ká sirá húá[r]; yih Ḳhudáwand kí taraf se hai, aur hamárí nazaron̲ men̲ 'ajíb?

43 Is liye main̲ tum se kahtá hún̲, ki Ḳhudá kí bádsháhat tum se le lí jáegí[s], aur ek qaum ko, jo us ke mewa láwe, dí jáegí.

44 Jo is patthar par giregá, chúr ho jáegá[t]; par jis par wuh gire, use pís ḍálegá[u].

45 Jab sardár káhinon̲ aur Farísíon̲ ne us kí yih tamsíl suní, to samajh gaye, ki hamáre hí haqq men̲ kahtá hai.

46 Aur unhon̲ ne cháhá, ki use pakaṛ len̲, par 'awámm se ḍare, kyún̲ki we use nabí jánte the[x].

XXII BAB.

1 Bádsháh-záda ke byáh kí tamsíl. 9 Gair qaumon̲ kí buláhat. 12 Sazá jo us ko dí gayí jo shádí ká libás pahine na thá. 15 Qaisar ko jizya dená munásib hai ki nahín̲. 23 Qiyámat kí bábat Masíh Sadúqíon̲ kí dalílen̲ radd kar detá: 34 ek shar'a-dán ke suwál ká ki pahlá aur baṛá hukm kaun hai jawáb detá: 41 aur Masíh ke muqaddama ke haqq men̲ Farísíon̲ ká mun̲h band kar detá.

YISU' phir unhen̲ tamsílon̲ men̲ kahne lagá[a], ki

2 Ásmán kí bádsháhat us bádsháh kí mánind hai, jis ne apne beṭe ká byáh kiyá;

3 Aur us ne apne naukaron̲ ko bhejá, ki mihmánon̲ ko byáh men̲ buláwen̲; par unhon̲ ne na cháhá, ki áwen̲.

4 Phir us ne aur naukaron̲ ko yih kahke bhejá, ki Mihmánon̲ se kaho, ki Dekho, main̲ ne kháná taiyár kiyá: mere bail, aur moṭe moṭe jánwar zabh húe[b], aur sab kuchh taiyár hai: byáh men̲ áo.

5 Par we kuchh ḳhiyál men̲ na lákar chale gaye, ek apne khet, aur dúsrá apní saudágarí ko;

6 Aur báqíon̲ ne, us ke naukaron̲ ko pakaṛke, be-'izzat kiyá, aur már ḍálá.

7 Tab bádsháh sunkar gussa húá; aur apní fauj bhejke, un ḳhúníon̲ ko már ḍálá[c], aur un ká shahr phúnk diyá.

8 Phir us ne apne chákaron̲ se kahá, Byáh kí taiyárí to húí, par we, jin ko buláyá, náláiq the[d].

9 Pas tum saṛakon̲ par jáo, aur jitne tumhen̲ milen̲ byáh men̲ buláo.

10 So un naukaron̲ ne, rástoṉ par jáke, bhale bure jo unhen̲ mile, sab ko jam'a kiyá[e], aur byáh ká ghar mihmánon̲ se bhar gayá.

11 ¶ Jab bádsháh mihmánon̲ ko dekhne andar áyá, us ne wahán̲ ek ádmí dekhá, jo shádí ká libás pahine na thá[f]:

12 Aur us se kahá, Ai miyán̲, tú shádí ke kapṛe pahine bagair yahán̲ kyún̲ áyá? Us kí zubán band ho gayí.

13 Tab bádsháh ne naukaron̲ ko kahá, Us ke háth pair bándhke use le jáo, aur báhar andhere men̲ ḍál do[g]; wahán̲ roná, aur dánt písná hogá.

14 Kyún̲ki we jo buláe gaye bahut hain̲, par barguzída thoṛe[h].

15 ¶ Tab Farísíon̲ ne jáke saláh kí, ki use kyún̲kar us kí báton̲ men̲ phansáwen̲[i].

16 So unhon̲ ne apne shágirdon̲ ko Herodíon̲ ke sáth us pás bhejá, ki us se kahen̲, Ai Ustád, ham jánte hain̲, ki tú sachchá hai, aur sacháí se Ḳhudá kí ráh batátá, aur kisí kí kuchh parwá nahín̲ rakhtá; kyún̲ki tú ádmíon̲ ke záhir hál par nazar nahín̲ kartá hai.

17 Pas, ham se kah, Tú kyá ḳhiyál kartá hai? Qaisar ko jizya dená rawá hai, yá nahín̲?

18 Par Yisú' ne un kí sharárat samajhke, kahá, Ai riyákáro, mujhe kyún̲ ázmáte ho?

19 Jizya ká sikka mujhe dikhláo. We ek dínár us pás láe.

20 Tab us ne un se kahá, Yih súrat aur sikka kis ká hai?

21 Unhon̲ ne kahá, Qaisar ká. Phir us ne kahá, Pas, jo chízen̲ Qaisar kí hain̲, Qaisar ko[k]; aur jo Ḳhudá kí hain̲, Ḳhudá ko do.

22 Unhon̲ ne yih sunkar ta'ajjub kiyá, aur use chhoṛkar chale gaye.

23 ¶ Usí din Sadúqí[l], jo qiyámat ke munkir hain̲[m], us pás áe, aur us se suwál kiyá, ki

San 'ÍSAWÍ 33.

[c] Dán. 9. 26. Lúq. 19. 27.
[d] Mat. 10. 11, 13. A'am. 13. 46.
[e] Mat. 13. 38, 47.
[f] 2 Qur. 5. 3. Afs. 4. 24. Qul. 3. 10, 12. Muk. 3. 4. aur 16. 15. aur 19. 8.
[g] Mat. 8. 12.
[h] Mat. 20. 16.
[i] Marq. 12. 13. Lúq. 20. 20.
[k] Mat. 17. 25. Rúm. 13. 7.
[l] Marq. 12. 18. Lúq. 20. 27.
[m] A'am. 23. 8.

San 'ÍSAWÍ 33.

24 Ai Ustád, Músá ne kahá hai,
Jab koí be-aulád mar jáe, to us
ká bhái us kí jorú ko byáh le,
táki apne bhái ke liye nasl jári
kare[n].
n Ist. 25. 5.
25 So hamáre darmiyán sát bhái
the; pahlá byáh karke mar gayá,
aur is sabab, ki us kí aulád na
thí, apní jorú apne bhái ke wáste
chhoṛ gayá.
26 Yúṉhíṉ dúsrá, aur tísrá bhí,
sátweṉ tak.
27 Sab ke ba'd, wuh 'aurat bhí
mar gayí.
28 Pas wuh, qiyámat meṉ, un
sátoṉ meṉ se kis kí jorú hogí?
kyúṉki sabhoṉ ne us se byáh
kiyá thá.
29 Yisú' ne jawáb meṉ un se
kahá, Tum nawishtoṉ[o] aur Ḳhudá
o Yúh. 20. 9.
kí qudrat ko na jánkar galatí
karte ho.
30 Kyúṉki qiyámat meṉ log na
byáh karte, na byáhe játe haiṉ,
balki ásmán par Ḳhudá ke firish-
toṉ kí mánind haiṉ[p].
p 1 Yúh. 3. 2.
31 Aur murdoṉ ke jí uṭhne kí
bábat Ḳhudá ne, jo tumheṉ far-
máyá, wuh tum ne nahíṉ paṛhá,
ki,
32 Maiṉ Abirahám ká Ḳhudá,
aur Iz,hák ká Ḳhudá, aur Ya'qúb
ká Ḳhudá húṉ[q]? Ḳhudá murdoṉ
q Ḳhur. 3. 6, 16. Marq.12.26. Lúq. 20. 37. A'am. 7. 32. 'Ibrán. 11. 16.
ká nahíṉ, balki zindoṉ ká Ḳhudá
hai.
33 Jamá'ateṉ yih sunkar us kí
ta'lím se dang húíṉ[r].
r Mat. 7. 28.
34 ¶ Jab Farísíoṉ ne suná, ki us
ne Sadúqíoṉ ká muṉh band kiyá
hai, we jam'a húe[s].
s Marq.12.28.
35 Aur un meṉ se sharí'at ke
ek sikhlánewale[t] ne us se, ázmáne
t Lúq. 10. 25.
ke liye, yih púchhá, ki
36 Ai Ustád, shar'a meṉ baṛá
hukm kaun hai?
37 Yisú' ne us se kahá, Ḳhudá-
wand ko jo terá Ḳhudá hai, apne
sáre dil, aur apní sárí ján, aur
apní sárí samajh se piyár kar[u].
u Ist. 6. 5. aur 10. 12. aur 30. 6. Lúq. 10. 27.
38 Pahlá aur baṛá hukm yihí hai.
39 Aur dúsrá us kí mánind hai,
ki Tú apne paṛosí ko aisá piyár
kar, jaisá áp ko[x].
x Ahb. 19. 18. Mat. 19. 19. Marq.12.31. Lúq. 10. 27. Rúm. 13. 9. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8.
40 Yih hí do ahkám sáre shar'a
aur sab ambiyá kí bunyád haiṉ[y].
y Mat. 7. 12. 1 Tim. 1. 5.
41 ¶ Jab Farísí jam'a the, Yisú'
ne un se púchhá[z], ki
z Marq.12.35. Lúq. 20. 41.
42 Masíh ke haqq meṉ tumhárá
kyá gumán hai? Wuh kis ká beṭá
hai? We bole, Dáúd ká.

San 'ÍSAWÍ 33.

43 Us ne un se kahá, Phir Dáúd,
rúh ke batáne se, kyúṉkar use
Ḳhudáwand kahtá hai, ki
44 Ḳhudáwand ne mere Ḳhudá-
wand ko kahá, ki Jab tak maiṉ
tere dushmanoṉ ko tere páṉwoṉ kí
chaukí na karúṉ, tú mere dahine
baiṭh[a]?
a Zab. 110. 1. A'am. 2. 34. 1 Qur. 15. 25. 'Ibrán. 1. 13. aur 10. 12, 13.
45 Pas, jab Dáúd us ko Ḳhudá-
wand kahtá hai, to wuh us ká
beṭá kyúṉkar ṭhahrá?
46 Par koí us ke jawáb meṉ ek
bát na bol saká[b], aur us din se
b Lúq. 14. 6.
kisí ká hiwáo na paṛá, ki us se
phir kuchh sawál kare[c].
c Marq.12.34. Lúq. 20. 40.

XXIII BAB.

1 Masíh logoṉ ko chitá detá ki faqíhoṉ aur
Farísíoṉ kí achchhí ta'lím par chaleṉ, par na
ki un kí burí chál par. 5 Cháhiye ki Ma-
síhí shágird un kí hausilamandí se ḳhabar-
dár raheṉ. 13 Un kí riyákárí aur ná-
bínái ke sabab un par áṭh afsos kahtá; 34
aur Yarúsalam kí gárat kí ḳhabar áge se
detá.

TAB Yisú' logoṉ aur apne shá-
girdoṉ se kahne lagá, ki
2 Faqíh aur Farísí Músá kí
gaddí par baiṭhe haiṉ[a]:
a Naham. 8. 4, 8. Mal. 2. 7. Marq.12.38. Lúq. 20. 45.
3 Is liye jo kuchh we tumheṉ
mánne ko kaheṉ, máno, aur 'amal
meṉ láo, lekin un ke se kám na
karo: kyúṉki we kahte haiṉ[b],
b Rúm. 2. 19, wag.
par karte nahíṉ.
4 Ki we bhárí bojheṉ, jin ká
uṭháná mushkil hai, bándhte, aur
logoṉ ke kándhoṉ par rakhte
haiṉ[c]; par áp unheṉ apní ek uṉ-
c Lúq. 11. 46. A'am.15.10. Gal. 6. 13.
glí se sarkáne par rází nahíṉ haiṉ.
5 We apne sab kám logoṉ ko
dikháne ke wáste[d] karte haiṉ;
d Mat. 6. 1, 2, 5, 16.
apne ta'wíz chauṛe[e], aur apne
e Gin. 15. 38. Ist. 6. 8. aur 22. 12. Ams. 3. 3.
jubboṉ ke dáman lambe banáte
haiṉ,
6 Aur mihmáníoṉ meṉ sadr
jagah, aur 'ibádatḳhánoṉ meṉ au-
wal kursí[f],
f Marq.12.38, 39. Lúq. 11. 43. aur 20. 46. 3 Yúh. 9.
7 Aur bázároṉ meṉ salám, aur
yih, ki log unheṉ Rabbí, Rabbí,
kaheṉ, cháhte haiṉ.
8 Par tum Rabbí na kahláo[g]:
g Ya'q. 3. 1. Dekho 2 Qur.1.24. 1 Pat. 5. 3.
kyúṉki tumhárá Hádí ek hai,
ya'ne, Masíh, aur tum sab bháí ho.
9 Aur zamín par kisú ko apná
báp mat kaho: kyúṉki tumhárá
ek hí Báp hai, jo ásmán par hai[h].
h Mal. 1. 6.
10 Aur na tum hádí kahláo:
kyúṉki tumhárá Hádí ek hai,
ya'ne, Masíh.
11 Balki, jo tum meṉ baṛá hai,
tumhárá ḳhádim hogá[i];
i Mat. 20. 26, 27.
12 Aur jo áp ko baṛá jánegá,

San 'ISAWÍ 33.

chhoṭá kiyá jáegá, aur jo áp ko
chhoṭá samjhegá, so baṛá kiyá
jáegá[k].
13 ¶ Ai riyákár faqího aur Fa-
rísío, tum par afsos! is liye ki
ásmán kí bádsháhat ko logon̲ ke
áge band karte ho: na tum áp
us men̲ játe, aur na jánewálon̲ ko
jáne dete[l].
14 Ai riyákár faqího aur Farí-
sío, tum par afsos! ki bewáon̲
ke ghar nigal játe, aur makr se
lambí chauṛí namáz paṛhte ho[m]:
is sabab tum ziyádatar sazá páoge.
15 Ai riyákár faqího aur Fa-
rísío, tum par afsos! ki tum tarí
aur ḳhushkí ká daura is liye
karte ho, ki ek ko apne dín men̲
láo, aur jab wuh á chuká, to apne
se dúná use jahannam ká farzand
banáte ho.
16 Ai andhe ráh-dikhánewálo[n],
tum par afsos, ki kahte ho, Agar
koí haikal kí qasam kháwe, to
kuchh muzáyaqa nahín̲[o]; par
agar haikal ke sone kí qasam
kháwe, to us ko púrá karná za-
rúr hai!
17 Ai nádáno aur ai andho,
kaun baṛá hai, soná, yá haikal,
jo sone ko pák kartí[p]?
18 Phir tum kahte ho, Agar koí
qurbángáh kí qasam kháwe, to
kuchh muzáyaqa nahín̲; par agar
nazr kí, jo us par chaṛhtí, qasam
kháwe, to us ko púrá karná farz
hai.
19 Ai nádáno aur ai andho,
baṛá kaun hai, nazr, yá qurbán-
gáh, jo nazr ko pák kartí[q]?
20 Pas jo qurbángáh kí qasam
khátá hai, us kí aur un sab chízon̲
kí, jo us par chaṛhín̲, qasam khátá.
21 Aur jo haikal kí qasam khátá
hai, us kí aur jo us men̲ rahne-
wálá hai[r], us kí bhí qasam khátá
hai.
22 Aur jo ásmán kí qasam khátá
hai, Ḳhudá ke taḳht[s] aur us par
jo baiṭhnewálá hai, us kí bhí qas-
am khátá hai.
23 Ai riyákár faqího aur Fa-
rísío, tum par afsos! kyún̲ki po-
dína, aur anísún, aur zíra kí, dah-
yakí dete ho[t], par sharí'at kí
bhárí báton̲, ya'ne, insáf, aur rahm,
aur ímán ko chhoṛ diyá[u]; lázim
thá, ki tum unhen̲ iḳhtiyár karte,
aur inhen̲ bhí na chhoṛte.
24 Ai andhe ráh-dikhánewálo,

[k] Aiy. 22. 29. Ams. 15. 33. aur 29. 23. Lúq. 14. 11. aur 18. 14. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5.
[l] Lúq. 11. 52.
[m] Marq. 12. 40. Lúq. 20. 47. 2 Tim. 3. 6. Tít. 1. 11.
[n] Mat. 15. 14. 24 áyat.
[o] Mat. 5. 33, 34.
[p] Ḳhur. 30. 29.
[q] Ḳhur. 29. 37.
[r] 1 Sal. 8. 13. 2 Taw. 6. 2. Zab. 26. 8. aur 132. 14.
[s] Zab. 11. 4. Mat. 5. 34. A'am. 7. 49.
[t] Lúq. 11. 42.
[u] 1 Sam. 15. 22. Hús. 6. 6. Mík. 6. 8. Mat. 9. 13. aur 12. 7.

ki machchhar chhánṭte, aur únṭ
ko nigal játe ho.
25 Ai riyákár faqího aur Fa-
rísío, tum par afsos! ki tum piyála
aur rikábí ko úpar se sáf karte[x],
par we andar lúṭ aur buráí se
bhare hain̲.
26 Ai andhe Farísí, tú pahle
piyála aur rikábí andar se sáf
kar, ki we báhar se bhí sáf hon̲.
27 Ai riyákár faqího aur Farí-
sío, tum par afsos! ki tum sufedí
phirí húí qabron̲[y] kí mánind ho,
jo báhar se bahut achchhí ma'lúm
hotí hain̲, par bhítar murdon̲ kí
haḍḍíon̲ aur har tarah kí nápákí
se bharí hain̲.
28 Isí tarah tum bhí záhir men̲
logon̲ ko rástbáz dikháí dete, par
bátin men̲ riyákár, aur sharárat
se bhare ho.
29 Ai riyákár faqího aur Fa-
rísío, tum par afsos! kyún̲ki nab-
íon̲ kí qabren̲ banáte[z], aur rást-
bázon̲ kí goren̲ san̲wárte ho,
30 Aur kahte, Agar ham apne
bápdádon̲ ke dinon̲ men̲ hote, to
nabíon̲ ke ḳhún men̲ un ke sha-
rík na hote.
31 Isí tarah tum apne par ga-
wáhí dete ho, ki tum nabíon̲ ke
qátilon̲ ke farzand ho[a].
32 Pas apne bápdádon̲ ká pai-
mána bharo[b].
33 Ai sámpo aur ai sámp ke
bachcho[c], tum jahannam ke 'azáb
se kyún̲kar bhágoge?
34 ¶ Is liye, dekho, main̲ nabíon̲,
aur dánáon̲, aur faqíhon̲ ko tum-
háre pás bhejtá hún̲[d]; tum un
men̲ se ba'zon̲ ko már ḍáloge[e],
aur salíb par khín̲choge, aur
ba'zon̲ ko apne 'ibádatḳhánon̲
men̲ koṛe mároge[f], aur shahr ba
shahr satáoge:
35 Táki sab rástbázon̲ ká ḳhún[g]
jo zamín par baháyá gayá tum
par áwe, Hábil rástbáz ke ḳhún
se[h] Baraḳhiyáh ke beṭe Zakariyáh
ke ḳhún tak[i], jise tum ne haikal
aur qurbángáh ke darmiyán qatl
kiyá.
36 Main̲ tum se sach kahtá hún̲,
ki Yih sab kuchh is zamána ke
logon̲ par áwegá.
37 Ai Yarúsalam, ai Yarúsalam,
jo nabíon̲ ko már ḍáltí[k], aur un-
hen̲, jo tujh pás bheje gaye, pat-
thráo kartí hai[l], main̲ ne kitní
bár cháhá, ki tere laṛkon̲ ko, jis

San 'ÍSAWÍ 33.

[x] Marq. 7. 4. Lúq. 11. 39.
[y] Lúq. 11. 44. A'am. 23. 3.
[z] Lúq. 11. 47.
[a] A'am. 7. 51, 52. 1 Tas. 2. 15.
[b] Paid. 15. 16. 1 Tas. 2. 16.
[c] Mat. 3. 7. aur 12. 34.
[d] Mat. 21. 34, 35. Lúq. 11. 49.
[e] A'am. 5. 40. aur 7. 58, 59. aur 22. 19.
[f] Mat. 10. 17. 2 Qur. 11. 24, 25.
[g] Muk. 18. 24.
[h] Paid. 4. 8. 1 Yúh. 3. 12.
[i] 2 Taw. 24. 20, 21.
[k] Lúq. 13. 34.
[l] 2 Taw. 24. 21.

San 'ÍSAWÍ 33.

tarah murgí apne bachchoṉ ko[m]
paroṉ tale[n] ikaṭṭhe kartí hai,
jam'a karúṉ, par tum ne na chá-
há!
38 Dekho, tumhárá ghar tum-
háre liye wírán chhoṛá játá hai.
39 Kyúṉki maiṉ tum se kahtá
húṉ, ki Ab se tum mujhe phir na
dekhoge, jab tak ki kahoge, Mu-
bárak hai wuh, jo Ḵhudáwand ke
nám par átá hai[o].

XXIV BAB.

1 *Masíh nubúwat se haikal kí gárat kí ḵhabar detá; 3 phir záhir kartá ki us ke wáqi' hone se peshtar kitní aur kaisí áfateṉ paṛeṉgí; 29 nishániáṉ jo hoṉgí jin se ma'lúm ho ki Masíh áne par hai ki 'adálat kare. 36 Ba liház is ke ki wuh din aur wuh ghaṛí ma'lúm nahíṉ, 24 cháhiye ki ham achchhe naukaroṉ ke mánind intizár meṉ raheṉ, har dam yih ummaid rakhke ki hamárá ḵháwind abhí án pahunchegá.*

AUR Yisú' haikal se nikalke
chalá gayá, aur us ke shá-
gird us pás áe, ki use haikal kí
'imárateṉ dikháweṉ[a].
2 Yisú' ne un se kahá, Tum yih
sab chízeṉ dekhte ho? maiṉ tum
se sach kahtá húṉ, ki Yaháṉ ek
patthar patthar par na chhúṭegá,
jo giráyá na jáegá[b].
3 ¶ Aur jab wuh Zaitún ke
paháṛ par baiṭhá thá, us ke shá-
girdoṉ ne ḵhalwat meṉ[c] us pás
áke kahá, Ham se kah, ki yih kab
hogá[d]? aur tere áne ká aur za-
mána ke áḵhir hone ká nishán
kyá hai?
4 Tab Yisú' ne jawáb meṉ un se
kahá, Ḵhabardár, koí tumheṉ
gumráh na kare[e].
5 Kyúṉki bahutere mere nám
par áweṉge[f], aur kaheṉge, ki
Maiṉ Masíh húṉ; aur bahutoṉ
ko gumráh kareṉge[g].
6 Aur tum laṛáíoṉ aur laṛáíoṉ
kí afwáh kí ḵhabar sunoge; ḵhab-
ardár, mat ghabráiyo: kyúṉki
un sab bátoṉ ká honá zarúr hai,
par ab tak áḵhir nahíṉ hai.
7 Ki qaum qaum par, aur bád-
sháhat bádsháhat par chaṛh áwe-
gí[h], aur kál aur marí paṛegí, aur
jagah jagah bhúṉchál áweṉge.
8 Yih sab kuchh musíbatoṉ ká
shurú' hai.
9 Tab we tumheṉ azíyat meṉ
ḍál deṉge, aur tumheṉ már ḍál-
eṉge[i]; aur mere nám ke sabab
sab qaum tum se kína rakheṉgí.
10 Us waqt bahutere ṭhokar
kháeṉge[k], aur ek dúsre ko pa-
kaṛwáegá, aur ek dúsre se kína
rakhegá.
11 Aur bahut jhúṭhe nabí
uṭheṉge[l], jo bahutoṉ ko gumráh
kareṉge[m].
12 Aur be-díní ke baṛh jáne se
bahutoṉ kí muhabbat ghaṭ jáegí.
13 Par jo áḵhir tak sahegá,
wuhí naját páwegá[n].
14 Aur bádsháhat kí ḵhushḵhab-
arí[o] kí manádí tamám dunyá meṉ
hogí[p], táki sab qaumoṉ par ga-
wáhí ho; tab áḵhir hogá.
15 Pas, jab tum us wírán karne-
wálí makrúh chíz ko[q], jis kí ḵhab-
ar Dáníel nabí ne dí[r], pák jagah
meṉ khaṛe dekhoge, (jo paṛhe, so
samajh le[s]:)
16 Tab jo Yahúdiya meṉ ho,
paháṛoṉ par bhág jáe:
17 Aur jo koṭhe par ho, na utre
ki apne ghar se kuchh nikále:
18 Aur jo khet meṉ ho, píchhe
na phire, ki apne kapṛe le.
19 Par un par afsos, jo un dinoṉ
peṭwáliáṉ, aur dúdh-piláne wáliáṉ
hoṉ[t]!
20 So tum du'á máṉgo, ki tum-
hárá bhágná jáṛe meṉ, yá sabt ke
din na ho:
21 Kyúṉki us waqt aisí baṛí mu-
síbat hogí[u], ki dunyá ke shurú'
se ab tak na kabhí húí, na hogí.
22 Aur agar we din ghaṭáe na
játe, to ek tan naját na pátá, par
barguzídoṉ kí ḵhátir[x] we din
ghaṭáe jáeṉge.
23 Tab agar koí tum se kahe, ki
Dekho, Masíh wahán, yá yaháṉ
hai; to na mánná[y].
24 Kyúṉki jhúṭhe Masíh aur
jhúṭhe nabí uṭheṉge, aur aise
baṛe nishán, aur karámateṉ dik-
háweṉge[z], ki agar ho saktá[a], to
we barguzídoṉ ko bhí gumráh
karte.
25 Dekho, maiṉ tumheṉ áge hí
kah chuká.
26 Pas, agar we tumheṉ kaheṉ,
ki Dekho, wuh jangal meṉ hai, to
báhar na jáiyo; yá ki, dekho,
wuh koṭhrí meṉ hai, to na má-
niyo.
27 Kyúṉki jaisí bijlí púrab se
kaundhke pachchhim tak cha-
maktí, waisá bhí Ibn i Ádam ká
áná bhí hogá[b].
28 Kyúṉki jaháṉ murdár ho,
waháṉ giddh bhí jam'a hoṉge[c].
29 ¶ Un dinoṉ kí musíbat ke

m Ist. 32. 11, 12. n Zab. 17. 8. aur 91. 4. o Zab. 118. 26. Mat. 21. 9. a Marq. 13. 1. Lúq. 21. 5. b 1 Sal. 9. 7. Yar. 26. 18. Mík. 3. 12. Lúq. 19. 44. c Marq. 13. 3. d 1 Tas. 5. 1. e Afs. 5. 6. Qul. 2. 8, 18. 2 Tas. 2. 3. 1 Yúh. 4. 1. f Yar. 14. 14. aur 23. 21, 25. 24 áyat. Yúh. 5. 43. g 11 áyat. h 2 Taw. 15. 6. Yas. 19. 2. Haj. 2. 22. Zak. 14. 13. i Mat. 10. 17. Marq. 13. 9. Lúq. 21. 12. Yúh. 15. 20. aur 16. 2. A'am. 4. 2, 3. aur 7. 59. aur 12. 1, wag. 1 Pat. 4. 16. Muk. 2. 10, 13. k Mat. 11. 6. aur 13. 57. 2 Tim. 1. 15. aur 4. 10, 16.

San 'ÍSAWÍ 33.

l Mat. 7. 15. A'am. 20. 29. 2 Pat. 2. 1. m 1 Tim. 4. 1. 5, 24 áyateṉ. n Mat. 10. 22. Marq. 13. 13. 'Ibrán. 3. 6, 14. Muk. 2. 10. o Mat. 4. 23. aur 9. 35. p Rúm. 10. 18. Qul. 1. 6, 23. q Marq. 13. 14. Lúq. 21. 20. r Dán. 9. 27. aur 12. 11. s Dán. 9. 23, 25. t Lúq. 23. 29. u Dán. 9. 26. aur 12. 1. Yúel 2. 2. x Yas. 65. 8, 9. Zak. 14. 2, 3. y Marq. 13. 21. Lúq. 17. 23. aur 21. 8. z Ist. 13. 1. 5, 11 áyateṉ. 2 Tas. 2. 9, 10, 11. Muk. 13. 13. a Yúh. 6. 37. aur 10. 28, 29. Rúm. 8. 28, 29, 30. 2 Tim. 2. 19. b Lúq. 17. 24. c Aiy. 39. 30. Lúq. 17. 37.

San 'ÍSAWÍ 33.

ba'd[d], turt, súraj andherá ho
jáegá, aur chánd apní roshní na
degá, aur sitára ásmán se gir
jáenge, aur ásmán kí qúwaten
hil jáengí[e]:
30 Tab Ibn i A'dam ká nishán
ásmán par záhir hogá[f]; aur us
waqt zamín ke sáre gharáne
chhátí píṭenge[g], aur Ibn i A'dam
ko baṛí qudrat aur jalál ke sáth
ásmán kí badlíon par áte dekh-
enge[h].
31 Aur wuh narsinge ke baṛe
shor ke sáth apne firishton ko
bhejegá[i], aur we us ke bargu-
zídon ko, cháron taraf se, ásmán
kí is hadd se, us hadd tak, jam'a
karenge.
32 Ab anjír ke darakht se ek
tamsíl síkho[k], ki Jab us kí ḍálí
narm hotí, aur patte nikle, tum
jánte ho, ki garmí nazdík hai:
33 Isí tarah jab yih sab dekho,
to jáno, ki wuh nazdík, balki dar-
wáza hí par hai[l].
34 Main tum se sach kahtá hún,
ki Jab tak yih sab kuchh ho na
le, is zamána ke log guzar na
jáenge[m].
35 A'smán aur zamín ṭal jáenge,
par merí báten hargiz na ṭalengí[n].
36 ¶ Lekin us din aur us ghaṛí
ko, mere Báp ke siwá[o], ásmán ke
firishton tak koí nahín jántá[p].
37 Jaisá Núh ke dinon men húá,
waisá hí Ibn i A'dam ká áná bhí
hogá.
38 Kyúnki jis tarah un dinon
men túfán ke áge, kháte, píte,
byáh karte, byáhe játe the, us din
tak ki Núh kishtí par chaṛhá[q],
39 Aur na jánte the, jab tak ki
túfán áyá, aur un sab ko le gayá;
isí tarah Ibn i A'dam ká áná bhí
hogá.
40 Do ádmí khet men honge;
ek pakṛá, dúsrá chhoṛá jáegá[r].
41 Do 'auraten chakkí pístíán
hongí; ek pakṛí, dúsrí chhoṛí
jáegí.
42 ¶ Is liye jágte raho[s]: kyún-
ki tumhen ma'lúm nahín, ki
kis ghaṛí tumhárá Khudáwand
áwegá.
43 Par yih tum jánte ho, ki
agar ghar ke málik ko ma'lúm
hotá, ki chor kis ghaṛí áwegá, to
wuh jágtá rahtá[t], aur apne ghar
men sendh márne na detá.
44 Is liye tum bhí taiyár raho[u]:

[d] Dán. 7. 11, 12.
[e] Yas. 13. 10. Hiz. 32. 7. Yúel 2. 10, 31. aur 3. 15. 'Amús 5. 20. aur 8. 9. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 25. A'am. 2. 20. Muk. 6. 12.
[f] Dán. 7. 13.
[g] Zak. 12. 12.
[h] Mat. 16. 27. Marq. 13. 26. Muk. 1. 7.
[i] Mat. 13. 41. 1 Qur. 15. 52. 1 Tas. 4. 16.
[k] Lúq. 21. 29.
[l] Ya'q. 5. 9.
[m] Mat. 16. 28. aur 23. 36. Marq. 13. 30. Lúq. 21. 32.
[n] Zab. 102. 26. Yas. 51. 6. Yar. 31. 35, 36. Mat. 5. 18. Marq. 13. 31. Lúq. 21. 33. 'Ibrán. 1. 11.
[o] Zak. 14. 7.
[p] Marq. 13. 32. A'am. 1. 7. 1 Tas. 5. 2. 2 Pat. 3. 10.
[q] Paid. 6. 3, 4, 5. aur 7. 5. Lúq. 17. 26. 1 Pat. 3. 20.
[r] Lúq. 17. 34, wag.
[s] Mat. 25. 13. Marq. 13. 33, wag. Lúq. 21. 36.
[t] Lúq. 12. 39. 1 Tas. 5. 2. 2 Pat. 3. 10. Muk. 3. 3. aur 16. 15.
[u] Mat. 25. 13. 1 Tas. 5. 6.

kyúnki jis ghaṛí tumhen gumán
na ho, Ibn i A'dam áwegá.
45 Pas kaun hai wuh diyánatdár
aur hoshyár khádim, jise us ke
kháwind ne apne naukar chákaron
par muqarrar kiyá[x], ki waqt par
unhen khána de?
46 Mubárak hai wuh khádim,
jise us ká kháwind ákar aisá hí
karte páwe[y].
47 Main tum se sach kahtá hún,
ki Wuh use apne sab mál par
mukhtár karegá[z].
48 Par agar wuh bad khádim
apne dil men kahe, ki Merá
kháwind áne men der kartá
hai;
49 Aur apne ham-khidmaton
ko márne, aur matwálon ke sáth
kháne píne lage;
50 Us naukar ká kháwind usí
din áwegá, ki wuh ráh na take,
aur usí ghaṛí, ki wuh na jáne,
51 Aur use do ṭukṛe karke, us
ká hissa riyákáron ke sáth mu-
qarrar karegá: wahán roná aur
dánt písná hogá[a].

XXV BA'B.

1 *Das kunwáríon kí tamsíl,* 14 *aur toṛon kí tamsíl.* 31 *A'khirí 'adálat ke ahwál ká bayán.*

US waqt ásmán kí bádsháhat
das kunwáríon kí mánind
hogí, jo apne mash'ala lekar
dulhá[a] ke istiqbál ke wáste niklín.
2 Un men pánch hoshyár, aur
pánch nádán thín[b].
3 Jo nádán thín, unhon ne apne
mash'ala liye, magar tel sáth na
liyá:
4 Par hoshyáron ne apne mash-
'alon ke sáth bartanon men tel
liyá.
5 Jab dulhá ne der kí, sab
únghne lagín, aur so gayín[c].
6 A'dhí rát ko dhúm machí[d], ki
Dekho, dulhá átá hai; us ke istiq-
bál ke wáste niklo.
7 Tab un sab kunwáríon ne uṭh-
kar apní mash'alen durust kín[e].
8 Aur nádánon ne hoshyáron se
kahá, Apne tel men se hamen bhí
do, ki hamárí mash'alen bujhí
játí hain.
9 Par hoshyáron ne jawáb men
kahá, Aisá na ho, ki hamáre aur
tumháre wáste kifáyat na kare:
bihtar hai, ki bechnewálon ke pás
jáo, aur apne wáste mol lo.
10 Jab we kharídne gayín, dulhá

San 'ÍSAWÍ 33.

[x] Lúq. 12. 42. A'am. 20. 28. 1 Qur. 4. 2. 'Ibrán. 3. 5.
[y] Muk. 16. 15.
[z] Mat. 25. 21, 23. Lúq. 22. 29.
[a] Mat. 8. 12. aur 25. 30.
[a] Afs. 5. 29, 30. Muk. 19. 7. aur 21. 2, 9.
[b] Mat. 13. 47. aur 22. 10.
[c] 1 Tas. 5. 6.
[d] Mat. 24. 31. 1 Tas. 4. 16.
[e] Lúq. 12. 35.

San 'ÍSAWÍ 33.

á pahunchá, aur we jo taiyár thín̲,
us ke sáth shádí ke ghar men̲
gayín̲: aur darwáza band húá[f].
11 Píchhe we dúsrí kun̲wáríán̲
bhí áín̲, aur kahne lagín̲, Ai
k̲hudáwand, ai k̲hudáwand[g], ha-
máre liye darwáza khol.
12 Tab us ne jawáb men̲ kahá,
Main̲ tum se sach kahtá hún̲, ki
tumhen̲ nahín̲ pahchántá[h].
13 Is liye jágte raho, kyún̲ki
tum nahín̲ jánte, ki kaun se din,
yá kaun sí ghaṛí, Ibn i Ádam
áwegá[i].
14 ¶ Ki wuh us ádmí kí mánind
hai[k], jis ne dúr mulk men̲ safar
karte waqt[l] apne naukaron̲ ko bu-
lákar unhen̲ apná mál supurd
kiyá:
15 Ek ko pánch toṛe, dúsre ko
do, tísre ko ek; har ek ko, us kí
liyáqat ke muwáfiq[m] diyá; aur
turt safar kiyá.
16 Tab jis ne pánch toṛe páe
the, jákar aur len den karke,
pánch toṛe aur paidá kiye.
17 Yún̲hín̲ us ne bhí, jise do
mile the, do aur kamáe.
18 Par jis ne ek páyá, gayá, aur
zamín khodkar apne k̲hudáwand
ke rúpiya gáṛ diye.
19 Muddat ba'd, un naukaron̲
ká k̲háwind áyá, aur un se hisáb
lene lagá.
20 So jis ne pánch toṛe páe the,
pánch toṛe aur bhí lekar áyá, aur
kahá, Ai k̲hudáwand, tú ne mujhe
pánch toṛe sompe: dekh, main̲ ne
un ke siwá pánch toṛe aur bhí
kamáe.
21 Us ke k̲háwind ne us se kahá,
Ai achchhe diyánatdár naukar,
shábásh! tú thoṛe men̲ diyánatdár
niklá, main̲ tujhe bahut chízon̲
par ik̲htiyár dún̲gá[n]: tú apne
k̲háwind kí k̲hushí[o] men̲ ‖ shámil
ho.
22 Aur jis ne do toṛe páe the,
wuh bhí ákar kahne lagá, Ai
k̲hudáwand, tú ne mujhe do toṛe
sompe: dekh, un ke siwá main̲
ne do aur bhí paidá kiye.
23 Us ke k̲háwind ne us se kahá,
Ai achchhe diyánatdár naukar,
shábásh[p]! tú thoṛe men̲ diyánat-
dár niklá, main̲ tujhe bahut chízon̲
par muk̲htár karún̲gá: apne k̲há-
wind kí k̲hushí men̲ shámil ho.
24 Tab wuh bhí, jis ne ek toṛá
páyá thá, áke, kahne lagá, Ai
k̲hudáwand, main̲ tujhe ek sak̲ht
mizáj ádmí jántá thá, ki jahán̲
nahín̲ boyá, wahán̲ tú káṭtá, aur
jahán̲ nahín̲ chhitráyá, wahán̲
jam'a kartá hai;
25 So main̲ ne ḍarke terá toṛá
zamín men̲ chhipáyá; dekh, terá
jo hai maujúd hai.
26 Us ke málik ne jawáb men̲
kahá, Ai bad aur sust naukar, tú
ne jáná, ki main̲ wahán̲ káṭtá hún̲,
jahán̲ nahín̲ boyá, aur wahán̲
jam'a kartá, jahán̲ nahín̲ chhínṭá:
27 Pas tujhe munásib thá, ki
mere rúpiya sarráfon̲ ko detá, ki
main̲ áke apná mál súd samet pátá.
28 So is se yih toṛá chhínkar,
jis pás das toṛe hain̲ use do.
29 Kyún̲ki jis pás kuchh hai, use
diyá jáegá, aur us kí baṛhtí hogí;
aur jis pás kuchh nahín̲, us se,
wuh bhí jo rakhtá ho, le liyá
jáegá[q].
30 Aur is nikamme naukar ko
báhar andhere men̲ ḍál do; wahán̲
roná aur dánt písná hogá[r].
31 ¶ Jab Ibn i Ádam apne jalál
se áwegá, aur sab pák firishta us
ke sáth, tab wuh apne jalál ke
tak̲ht par baiṭhegá[s]:
32 Aur sab qaum us ke áge
házir kí jáen̲gí[t]: aur jis tarah
gaṛariyá bheṛon̲ ko bakríon̲ se
judá kartá hai, wuh ek ko dúsre
se judá karegá[u].
33 Aur bheṛon̲ ko dahine, aur
bakṛíon̲ ko báen̲ khaṛá karegá.
34 Bádsháh unhen̲ jo us ke da-
hine hain̲, kahegá, Ai mere Báp
ke mubárak logo, us bádsháhat
ko[x], jo dunyá kí paidáish se tum-
háre liye taiyár kí gayí[y], mírás
men̲ lo:
35 Kyún̲ki main̲ bhúkhá thá,
tum ne mujhe kháná khiláyá[z]:
main̲ piyásá thá, tum ne mujhe
pání piláyá; main̲ pardesí thá,
tum ne merí k̲hátirdárí kí[a]:
36 Nangá thá, tum ne mujhe
kapṛá pahináyá[b]; bímár thá, tum
ne merí k̲habar lí: qaid men̲ thá,
tum mere pás áe[c].
37 Us waqt rástbáz use jawáb
men̲ kahen̲ge, Ai K̲hudáwand,
kab ham ne tujhe bhúkhá dekhá,
aur kháná khiláyá? yá piyásá,
aur pání piláyá?
38 Kab ham ne tujhe pardesí
dekhá, aur k̲hátirdárí kí? yá
nangá, aur kapṛá pahináyá?

[f] Lúq. 13. 25.
[g] Mat. 7. 21, 22, 23.
[h] Zab. 5. 5. Hab. 1. 13. Yúh. 9. 31.
[i] Mat. 24. 42, 44. Marq. 13. 33, 35. Lúq. 21. 36. 1 Qur. 16. 13. 1 Tas. 5. 6. 1 Pat. 5. 8. Muk. 16. 15.
[k] Lúq. 19. 12.
[l] Mat. 21. 33.
[m] Rúm. 12. 6. 1 Qur. 12. 7, 11, 29. Afs. 4. 11.
[n] Mat. 24. 47. 34, 46 áyaten. Lúq. 12. 44. aur 22. 29, 30.
[o] 2 Tim. 2. 12. 'Ibrán. 12. 2. 1 Pat. 1. 8.
‖ Yúnání men, *dák̲hil ho.*
[p] 21 áyat.
[q] Mat. 13. 12. Marq. 4. 25. Lúq. 8. 18. aur 19. 26 Yúh. 15. 2.
[r] Mat. 8. 12. aur 24. 51.
[s] Zak. 14. 5. Mat. 16. 27. aur 19. 28. Marq. 8. 38. A'am. 1. 11. 1 Tas. 4. 16. 2 Tas. 1. 7. Yahúd. 14. Muk. 1. 7.
[t] Rúm. 14. 10. 2 Qur. 5. 10. Muk. 20. 12.
[u] Hiz. 20. 38. aur 34. 17, 20. Mat. 13. 49.
[x] Rúm. 8. 17. 1 Pat. 1. 4, 9. aur 3. 9. Muk. 21. 7.
[y] Mat. 20. 23. Marq. 10. 40. 1 Qur. 2. 9. 'Ibrán. 11. 16.
[z] Yas. 58. 7. Hiz. 18. 7. Ya'q. 1. 27.
[a] 'Ibrán. 13. 2. 3 Yúh. 5.
[b] Ya'q. 2. 15, 16.
[c] 2 Tim. 1. 16.

San 'ÍSAWÍ 33.

39 Ham kab tujhe bímár yá qaid
men dekhkar tujh pás áe?
40 Tab Bádsháh un se jawáb
men kahegá, Main tum se sach
kahtá hún, ki Jab tum ne mere
un sab se chhoṭe bháíon men se
ek ke sáth kiyá, to mere sáth
kiyá [d].
41 Tab wuh báín tarafwálon se
kahegá, Ai mal'úno, mere sámhne
se [e] us hamesha kí ág [f] men jáo, jo
Shaitán aur us ke firishton ke liye
taiyár kí gayí hai [g]:
42 Kyúnki main bhúkhá thá,
par tum ne mujhe kháne ko na
diyá; piyásá thá, tum ne mujhe
pání na piláyá:
43 Pardesí thá, tum ne merí
ḳhátirdárí na kí: nangá thá, tum
ne mujhe kapṛá na pahináyá: bí-
már aur qaid men thá, tum ne
merí ḳhabar na lí.
44 Tab we bhí jawáb men kah-
enge, Ai Ḳhudáwand, kab ham
ne tujhe bhúkhá, yá piyásá, yá
pardesí, yá nangá, yá bímár, yá
qaidí dekhá, aur terí ḳhidmat na
kí?
45 Tab wuh unhen jawáb men
kahegá, Main tum se sach kahtá
hún, ki Jab tum ne mere in sab se
chhoṭe bháíon men se ek ke sáth
na kiyá, to mere sáth bhí na kiyá [h].
46 Aur we hamesha ke 'azáb
men jáenge: par rástbáz ha-
mesha kí zindagí men [i].

[d] Ams. 14. 31. aur 19. 17. Mat. 10. 42. Marq. 9. 41. 'Ibrán. 6. 10.
[e] Zab. 6. 8. Mat. 7. 23. Lúq. 13. 27.
[f] Mat. 13. 40, 42.
[g] 2 Pat. 2. 4. Yahúd. 6.
[h] Ams. 14. 31. aur 17. 5. Zak. 2. 8. A'am. 9. 5.
[i] Dán. 12. 2. Yúh. 5. 29. Rúm. 2. 7, wag.

XXVI BÁB.

1 Yahúdíon ke buzurgán Masíh par eká karte. 6 Ek 'aurat us ke sir ke úpar 'itr ḍháltí. 14 Yahúdáh apne ustád ko bech ḍáliá. 17 Masíh fasah ká kháná khátá hai: 26 'ashá e Masíhí ká dastúr jári kartá: 36 bág men du'á mángtá hai: 47 Yahúdáh us ko chúmke pakaṛwá detá, 57 aur phir we use Qayáfá pás lejáte, 69 aur wahán Patrus us ká inkár kartá.

AUR yún húá, ki jab Yisú'
yih sab báten kar chuká, to
us ne apne shágirdon se kahá,
2 Tum jánte ho, ki do roz ba'd
'íd i fasah hogí [a], jab Ibn i Ádam
hawála kiyá jáegá, ki salíb par
khínchá jáwe.
3 Tab sardár káhin, aur faqíh,
aur qaum ke buzurg, Qayáfá
náme sardár káhin ke ghar men
ikaṭṭhe húe [b],
4 Aur saláh kí, ki Yisú' ko
fareb se pakaṛke már ḍálen.
5 Tab unhon ne kahá, 'Íd ko
nahín, na ho ki logon men fasád
mache.

[a] Marq. 14. 1. Lúq. 22. 1. Yúh. 13. 1.
[b] Zab. 2. 2. Yúh. 11. 47. A'am. 4. 25, wag.

San 'ÍSAWÍ 33.

6 ¶ Jis waqt Yisú' Bait'aniyá [c]
men Shama'ún koṛhí ke ghar men
thá [d],
7 Ek 'aurat sang i marmar ke
'itrdán men qímatí 'itr us pás láí,
aur jab wuh kháne baiṭhá, us ke
sir par ḍhálá.
8 Us ke shágird yih dekhkar,
ḳhafá hoke kahne lage, Káhe ko
yih be-fáida ḳharch húá [e]?
9 Kyúnki yih 'itr baṛe dám par
biktá, aur wuh muhtájon ko diyá
játá.
10 Yisú' ne yih jánkar unhen
kahá, Kyún is 'aurat ko taklíf dete
ho? us ne to mere sáth nekí kí.
11 Kyúnki muhtáj hamesha tum-
háre sáth hain [f]; par main ha-
mesha tumháre sáth na rahúngá [g].
12 Ki us ne jo mere badan par
'itr ḍhálá, to yih mere kafan ke
liye kiyá hai.
13 Main tum se sach kahtá hún,
ki Tamám dunyá men, jahán ka-
hín is Injíl kí manádí hogí, yih
bhí jo us ne kiyá, is kí yádgárí ke
liye kahá jáegá.
14 ¶ Tab un bárah men se, ek
ne [h], jis ká nám Yahúdáh Iskari-
yútí [i] thá, sardár káhinon ke pás
jákar kahá,
15 Jo main use tumhen pakaṛwá
dún, to mujhe kyá doge? Tab
unhon ne us se tís rúpiya ká iqrár
kiyá [k].
16 Aur wuh us waqt se us ke
pakaṛwáne ke liye qábú ḍhúnḍh-
tá thá.
17 ¶ So, 'íd i fasah ke pahle din,
shágirdon ne Yisú' pás ákar, us se
kahá, Tú kahán cháhtá hai, ki
ham tere liye fasah taiyár karen [l],
ki tú use kháe?
18 Us ne kahá, Shahr men fulána
shaḳhs pás jákar, us se kaho, ki
Ustád farmátá hai, Merá waqt
nazdík pahunchá; main apne shá-
girdon samet tere yahán 'íd i
fasah karúngá.
19 So jaisá Yisú' ne shágirdon
ko hukm kiyá thá, we ba já láe,
aur fasah taiyár kiyá.
20 Jab shám húí, wuh un bárah-
on ke sáth kháne baiṭhá [m].
21 Jab we khá rahe the, us ne
kahá, Main tum se sach kahtá
hún, ki Tum men se ek mujhe
pakaṛwá degá.
22 Tab we niháyat dilgír húe,
aur har ek un men se púchhne

[c] Mat. 21. 17.
[d] Marq. 14. 3. Yúh. 11. 1, 2. aur 12. 3.
[e] Yúh. 12. 4.
[f] Ist. 15. 11. Yúh. 12. 8.
[g] Dekho Mat. 18. 20. aur 28. 20. Yúh. 13. 33 aur 14. 19. aur 16. 5, 28. aur 17. 11.
[h] Marq. 14. 10. Lúq. 22. 3. Yúh. 13. 2, 30.
[i] Mat. 10. 4.
[k] Zak. 11. 12. Mat. 27. 3.
[l] Ḳhur. 12. 6, 18. Marq. 14. 12. Lúq. 22. 7.
[m] Marq. 14. 17,—21. Lúq. 22. 14. Yúh. 13. 21.

San 'ÍSAWÍ 33.

[n] Zab. 41. 9. Lúq. 22. 21. Yúh. 13. 18.
[o] Zab. 22. Yas. 53. Dán. 9. 26. Marq. 9. 12. Lúq. 24. 25, 26, 46. A'am. 17. 2, 3. aur 26. 22, 23. 1 Qur. 15. 3.
[p] Yúh. 17. 12.
[q] Marq. 14. 22. Lúq. 22. 19.
[r] 1 Qur. 11. 23, 24, 25.
|| Kaí ek nusḳhoṉ meṉ *shukr karke* mundaraj hai: Dekho Marq. 6. 41.
[s] 1 Qur. 10. 16.
[t] Marq. 14. 23.
[u] Dekho Khur. 24. 8. Ahb. 17. 11.
[x] Yar. 31. 31.
[y] Mat. 20. 28. Rúm. 5. 15. 'Ibrán. 9. 22.
[z] Marq. 14. 25. Lúq. 22. 18.
[a] A'am. 10. 41.
|| Yá, *zabúr*.
[b] Marq. 14. 26.
[c] Marq. 14. 27. Yúh. 16. 32.
[d] Mat. 11. 6.
[e] Zak. 13. 7.
[f] Mat. 28. 7, 10, 16. Marq. 14. 28. aur 16. 7.
[g] Marq. 14. 30. Lúq. 22. 34. Yúh. 13. 38.
[h] Marq. 14. 32,—35. Lúq. 22. 39. Yúh. 18. 1.

lagá, Ai Ḳhudáwand, kyá maiṉ
húṉ?
23 Us ne jawáb meṉ kahá, Jo
mere sáth tabáq meṉ háth ḍáltá
hai, wuhí mujhe pakaṛwá degá[n].
24 Ibn i Ádam, jis tarah us ke
haqq meṉ likhá hai[o], rawána
hotá; lekin, us shaḳhs par afsos,
jis ke háthoṉ se Ibn i Ádam
giriftár karwáyá játá hai[p]; agar
wuh shaḳhs paidá na hotá, us ke
liye bihtar thá.
25 Tab Yahúdáh ne, jo us ká
pakaṛwánewálá thá, jawáb meṉ
kahá, Ai Ustád, kyá maiṉ húṉ?
Us ne kahá, Tú ne áp hí kahá.
26 ¶ Un ke kháte waqt[q], Yisú' ne
roṭí lí[r], aur || barakat mángke toṛí,
phir shágirdoṉ ko dekar kahá,
Lo, kháo; yih merá badan hai[s].
27 Phir piyála lekar, shukr kiyá,
aur unheṉ dekar kahá, Tum sab
is meṉ se pío[t];
28 Kyúṉki yih merá lahú hai[u];
ya'ne, naye qaul ká lahú[x], jo
bahutoṉ ke gunáhoṉ kí mu'áfí ke
liye baháyá játá[y].
29 Maiṉ tum se kahtá húṉ, ki
Angúr ká shíra phir na píúṉgá[z]
us din tak ki tumháre sáth apne
Báp kí bádsháhat meṉ nayá na
píúṉ[a].
30 Phir we || gít gáke Zaitún ke
paháṛ ko gaye[b].
31 Tab Yisú' ne un se kahá,
Tum sab[c] isí rát mere sabab
ṭhokar kháoge[d]; kyúṉki likhá
hai, ki Maiṉ gaḍariye ko már-
úṉgá, aur galla kí bheṛeṉ titar
bitar hojáeṉgí[e].
32 Lekin maiṉ apne jí uṭhne ke
ba'd tum se áge Jalíl ko jáúṉgá[f].
33 Patrus ne jawáb meṉ us se
kahá, Agarchi sab terí bábat ṭho-
kar kháeṉ, par maiṉ kabhí ṭho-
kar na kháúṉgá.
34 Yisú' ne us se kahá, Maiṉ
tujh se sach kahtá húṉ, ki Tú isí
rát, murg ke báng dene ke pahle,
tín bár merá inkár karegá[g].
35 Patrus ne us se kahá, Agar
tere sáth mujhe marná bhí zarúr
ho, tau bhí terá inkár na karúṉgá.
Aur sab shágirdoṉ ne bhí yih
kahá.
36 ¶ Phir Yisú' un ke sáth Gat-
samaní náme ek maqám meṉ áyá[h],
aur shágirdoṉ se kahá, Yaháṉ
baiṭho, jab tak maiṉ waháṉ jákar
du'á máṉgúṉ.

37 Tab us ne Patrus aur Zabadí
ke do beṭe[i] sáth liye, aur gamgín
aur niháyat dilgír hone lagá.
38 Tab us ne un se kahá, ki
Merá dil niháyat gamgín hai[k],
balki merí maut kí sí hálat hai:
tum yaháṉ ṭhahro, aur mere sáth
jágte raho.
39 Aur kuchh áge baṛhke muṉh
ke bal girá, aur du'á mángí[l], ki
Ai mere Báp, agar ho sake[m], to
yih piyála[n] mujh se guzar jáe:
taubhí merí ḳhwáhish nahíṉ, balki
terí ḳhwáhish ke mutábiq ho[o].
40 Tab shágirdoṉ ke pás áyá,
aur unheṉ sote pákar Patrus se
kahá, Kyá tum mere sáth ek
ghanṭá nahíṉ jág sake?
41 Jágo, aur du'á mángo, táki
imtihán meṉ na paṛo[p]: rúh to
musta'idd, par jism sust hai.
42 Phir us ne do bára du'á mángí,
ki Ai mere Báp, agar mere píne
ke bagair yih piyála mujh se na-
híṉ guzar saktá, to terí marzí ho.
43 Us ne áke phir unheṉ sote
páyá: kyúṉki un kí áṉkheṉ nínd
se bharí thíṉ.
44 Aur unheṉ chhoṛkar phir
gayá, aur wuhí bát kahkar tísrí
bár du'á mángí.
45 Tab apne shágirdoṉ ke pás
ákar un se kahá, Ab sote raho,
aur árám karo: dekho wuh ghaṛí
á pahunchí, ki Ibn i Ádam gunah-
gároṉ ke háth hawála kiyá játá
hai.
46 Uṭho, chaleṉ: dekho, jo
mujhe pakaṛwátá hai, nazdík hai.
47 ¶ Wuh yih kah hí rahá thá,
ki dekho, Yahúdáh, jo un bárah-
oṉ meṉ se ek thá, áyá[q], aur us
ke sáth ek baṛí bhíṛ talwáreṉ aur
láṭhíáṉ liye, sardár káhinoṉ aur
qaum ke buzurgoṉ kí taraf se á
pahunchí.
48 Us ke pakaṛwánewále ne un-
heṉ yih kahke patá diyá thá, ki
Jise maiṉ chúmúṉ, wuhí hai; use
pakaṛ lená.
49 Us ne wuṉhíṉ Yisú' pás ákar
kahá, Ai Ustád, salám: aur chúm
liyá[r].
50 Yisú' ne use kahá, Ai miyáṉ[s],
tú káhe ko áyá? Tab unhoṉ ne
pás ákar Yisú' par háth ḍále, aur
use pakaṛ liyá.
51 Aur, dekho, Yisú' ke sáthíoṉ
meṉ se ek ne[t] háth baṛhákar apní
talwár khíṉchí, aur sardár káhin

San 'ÍSAWÍ 33.

[i] Mat. 4. 21.
[k] Yúh. 12. 27.
[l] Marq. 14. 36. Lúq. 22. 42. 'Ibrán. 5. 7.
[m] Yúh. 12. 27.
[n] Mat. 20. 22.
[o] Yúh. 5. 30. aur 6. 38. Filip. 2. 8.
[p] Marq. 13. 33. aur 14. 38. Lúq. 22. 40, 46. Afs. 6. 18.
[q] Marq. 14. 43. Lúq. 22. 47. Yúh. 18. 3 A'am. 1. 16.
[r] 2 Sam. 20. 9.
[s] Zab. 41. 9. aur 55. 13.
[t] Yúh. 18. 10.

San 'ÍSAWÍ 33.

[u] Paid. 9. 6. Muk. 13. 10.
[x] 2 Sal. 6. 17. Dán. 7. 10.
[y] Yas. 53. 7, wag. 24 áyat. Lúq. 24. 25, 44, 46.
[z] Nau. 4. 20. 54 áyat.
[a] Dekho Yúh. 18. 15.
[b] Marq. 14. 53. Lúq. 22. 54. Yúh. 18. 12, 13, 24.
[c] Zab. 27. 12. aur 35. 11. Marq. 14. 55. Yún A'am. 6. 13.
[d] Ist. 19. 15.
[e] Mat. 27. 40. Yúh. 2. 19.
[f] Marq. 14. 60.
[g] Yas. 53. 7. Mat. 27. 12, 14.
[h] Ahb. 5. 1. 1 Sam. 14. 24, 26.
[i] Dán. 7. 13. Mat. 16. 27. aur 24. 30. aur 25. 31. Lúq. 21. 27. Yúh. 1. 51. Rúm. 14. 10. 1 Tas. 4. 16. Muk. 1. 7.

ke naukar par chalákar us ká kán
uṛá diyá.
52 Tab Yisú' ne us se kahá, Apní
talwár miyán men̲ kar, kyún̲ki jo
talwár khín̲chte hain̲, talwár hí
se máre jáenge[u].
53 Kyá tú nahín̲ jántá, ki main̲
abhí apne Báp se máng saktá
hún̲, aur wuh firishton̲ ke bárah
tuman se ziyáda mere liye házir
kar degá[x]?
54 Par nawishton̲ kí bát, ki
yún̲hín̲ honá zarúr hai[y], tab kyún̲-
kar púrí hogí?
55 Us waqt Yisú' logon̲ se kahne
lagá, ki Tum, jaise chor ke liye,
talwáren̲ aur láṭhíán̲ lekar, mere
pakaṛne ko nikle ho? main̲ har
roz haikal men̲ tumháre sáth
baiṭhke ta'lím detá thá, par tum
ne mujhe na pakṛá.
56 Lekin yih sab is liye húá, táki
nabíon̲ ke nawishta púre hon̲[z].
Tab sab shágird use chhoṛke bhág
gaye[a].
57 ¶ So jinhon̲ ne Yisú' ko
pakṛá, we use Qayáfá nám sardár
káhin pás le gaye[b], jahán̲ faqíh
aur buzurg jam'a the.
58 Patrus dúr dúr us ke píchhe
sardár káhin ke ghar tak chalá
gayá, aur andar jáke naukaron̲
ke sáth baiṭhá, ki dekhe, ki áḵhir
kyá hotá hai.
59 Tab sardár káhin aur bu-
zurg aur sárí majlis Yisú' par
jhúṭhí gawáhí ḍhúnḍhne lage, táki
use már ḍálen̲;
60 Par na pái; aur agarchi ba-
hut jhúṭhe gawáh áe[c], par koí
bát na ṭhahrí. Áḵhir, do[d] jhúṭhe
gawáhon̲ ne ákar,
61 Kahá, ki Is ne kahá hai, ki
Main̲ Ḵhudá kí haikal ko ḍhá
saktá, aur phir tín din men̲ use
baná saktá hún̲[e].
62 Tab sardár káhin ne uṭhkar
us se kahá, Tú kuchh jawáb na-
hín̲ detá[f]? ye tujh par kyá ga-
wáhí dete hain̲?
63 Par Yisú' chup rahá[g]. Tab
sardár káhin ne us se kahá,
Main̲ tujhe zinda Ḵhudá kí qasam
detá hún̲[h], ki agar tú Masíh,
Ḵhudá ká Beṭá, hai, to ham se
kah.
64 Yisú' ne us se kahá, Hán̲,
wuhí jo tú kahtá hai: balki,
main̲ tum se kahtá hún̲, ki Is ke
ba'd, tum Ibn i Ádam ko[1] Qádir i
mutlaq kí dahiní taraf baiṭhe[k],
aur ásmán ke bádalon̲ par áte
dekhoge.
65 Tab sardár káhin ne apne
kapṛe pháṛkar[1] kahá, ki Yih kufr
kah chuká hai; ab hamen̲ aur
gawáh kyá zarúr? tum ne áp us
ká kufr suná.
66 Ab tumhárí kyá saláh? Un-
hon̲ ne jawáb men̲ kahá, Wuh qatl
ke láiq hai[m].
67 Tab unhon̲ ne us ke munh
par thúká[n], aur use ghún̲sá márá,
aur dúsron̲ ne use tamáncha
márke[o] kahá, ki
68 Ai Masíh, hamen̲ nubúwat se
batá, ki kis ne tujhe márá[p]?
69 ¶ Jab Patrus báhar dálán
men̲ baiṭhá thá[q], ek laundí ne us
pás áke kahá Tú bhí Yisú' Jalílí
ke sáth thá.
70 Par us ne sab ke sámhne
inkár karke kahá, Main̲ nahín̲
jántá, ki tú kyá kahtí hai.
71 Phir jab wuh darwáza kí taraf
báhar chalá, ek dúsrí ne use
dekhkar, un se jo wahán̲ the
kahá, ki Yih bhí Yisú' Násarí ke
sáth thá.
72 Tab us ne qasam kháke phir
inkár kiyá, ki Main̲ us shaḵhs ko
nahín̲ jántá.
73 Thoṛí der ba'd, unhon̲ ne jo
wahán̲ khaṛe the Patrus pás áke
kahá, Beshakk tú bhí un men̲ se
hai, ki terí bolí tujhe záhir kartí
hai[r].
74 Tab us ne la'nat bhejkar aur
qasam khákar kahá, Main̲ is
shaḵhs ko nahín̲ jántá[s]. Wun̲hín̲
murg ne báng dí.
75 Tab Patrus ko Yisú' kí bát
yád áí, jo us ne us se kahí thí, ki
Murg ke báng dene se pahle, tú
tín bár merá inkár karegá[t]. Wuh
báhar jáke zár zár royá.

XXVII BAB.

1 *Masíh ko bándhke Pilátus ke hawála karte.* 3 *Yahúdáh áp ko phánsí detá.* 19 *Pilátus apní jorú kí báton ke sabab chet karke,* 24 *apne háth dhotá hai:* 26 *phir Barabbás ko chhuṛátá.* 29 *Masíh kánṭon ká táj pátá,* 34 *phir salíb par khínchá játá,* 40 *malámat uṭhátá,* 50 *phir ján detá, aur dafan kiyá játá:* 66 *us kí qabr par muhr kí játí, aur pahre biṭháe játe.*

JAB subh húí, sab sardár ká-
hinon̲, aur qaum ke buzur-
gon̲ ne Yisú' kí bábat saláh kí[a],
ki use kyún̲kar qatl karen̲:
2 Phir use bándhkar báhar le

San 'ÍSAWÍ 33.

[k] Zab. 110. 1. A'am. 7. 55.
[l] 2 Sal. 18. 37. aur 19. 1.
[m] Ahb. 24. 16. Yúh. 19. 7.
[n] Yas. 50. 6. aur 53. 3. Mat. 27. 30.
[o] Lúq. 22. 63. Yúh. 19. 3.
[p] Marq. 14. 65. Lúq. 22. 64.
[q] Marq. 14. 66. Lúq. 22. 55. Yúh. 18. 16, 17, 25.
[r] Lúq. 22. 59.
[s] Marq. 14. 71.
[t] 34 áyat. Marq. 14. 30. Lúq. 22. 61, 62. Yúh. 13. 38.
[a] Zab. 2. 2. Marq. 15. 1. Lúq. 22. 66. aur 23. 1. Yúh. 18. 28.

San 'ÍSAWÍ 33.

gaye, aur Puntius Pilátus hákim
ke hawála kiyá [b].
3 ¶ Tab Yahúdáh, jis ne use
pakaṛwá diyá thá, dekhkar, ki us
ke qatl ká hukm húá, pachhtáyá,
aur wuh tís rúpiya sardár káhinoṉ
aur buzurgoṉ pás pher láyá [c],
4 Aur kahá, Maiṉ ne gunáh
kiyá, ki be-gunáh ko pakaṛwáyá.
We bole, Hameṉ kyá? tú ján.
5 Tad wuh rúpiya haikal meṉ
phenkkar chalá gayá, aur jáke áp
ko pháṉsí dí [d].
6 Par sardár káhinoṉ ne rúpiya
lekar kahá, Inheṉ ḳhazána meṉ
ḍálná rawá nahíṉ, ki yih ḳhún ká
dám hai.
7 Tab unhoṉ ne saláh karke un
rúpiyoṉ se kumhár ká khet par-
desíoṉ ke gáṛne ke liye ḳharídá.
8 Is sabab áj tak wuh khet,
Ḳhún ká khet, kahlátá hai [e].
9 Tab wuh jo Yaramiyáh nabí
kí ma'rifat kahá gayá thá, púrá
húá, ki Unhoṉ ne wuh tís rúpiya
liye, us kí ṭhahráí húí qímat, jis
kí qímat Baní Isráel meṉ se
ba'zoṉ ne ṭhahráí [f];
10 Aur unhoṉ ne wuh rúpiya
kumhár ke khet ke wáste diye,
jaisá Ḳhudáwand ne mujhe farm-
áyá.
11 Phir Yisú' hákim ke rúbarú
khaṛá thá: aur hákim ne us se
púchhá, kyá Tú Yahúdíoṉ ká
Bádsháh hai [g]? Yisú' ne us se
kahá, Háṉ, tú ṭhík kahtá hai [h].
12 Aur us waqt sardár káhin
aur buzurg us par faryád kar rahe
the, par wuh kuchh jawáb na
detá thá [i].
13 Tab Pilátus ne us se kahá,
Kyá tú nahíṉ suntá, ki ye tujh
par kitní gawáhíáṉ dete haiṉ [k]?
14 Par us ne us kí ek bát ká
bhí jawáb na diyá; chunánchi
hákim ne bahut ta'ajjub kiyá.
15 Hákim ká dastúr thá, ki har
'íd ko logoṉ kí ḳhátir ek bandh-
úá, jise we cháhte, chhoṛ detá
thá [l].
16 Us waqt un ká Barabbás
náme ek mashhúr bandhúá thá.
17 So jab we ikaṭṭhe húe, Pilá-
tus ne un se kahá, Tum kise
cháhte ho, ki maiṉ tumháre liye
chhoṛ dúṉ? Barabbás, yá Yisú'
ko, jo Masíh kahlátá hai?
18 Kyúṉki wuh samajh gayá, ki
unhoṉ ne use ḍáh se hawála kiyá.

[b] Mat. 20. 19. A'am. 3. 13.
[c] Mat. 26. 14, 15.
[d] 2 Sam. 17. 23. A'am. 1. 18.
[e] A'am. 1. 19.
[f] Zak. 11. 12, 13.
[g] Marq. 15. 2. Lúq. 23. 3. Yúh. 18. 33.
[h] Yúh. 18. 37. 1 Tim. 6. 13.
[i] Mat. 26. 63. Yúh. 19. 9.
[k] Mat. 26. 62. Yúh. 19. 10.
[l] Marq. 15. 6. Lúq. 23. 17. Yúh. 18. 39.

19 ¶ Aur jab wuh masnad par
baiṭhá, us kí jorú ne kahlá bhejá,
ki Tú is rástbáz se kuchh kám na
rakh, kyúṉki maiṉ ne áj ḳhwáb
meṉ us ke sabab bahut tasdí'a pái.
20 Lekin sardár káhinoṉ, aur
buzurgoṉ ne logoṉ ko ubhárá, ki
Barabbás ko máng leṉ [m], aur
Yisú' ko qatl kareṉ.
21 Hákim ne phir un se kahá,
Tum in donoṉ meṉ se kise cháhte
ho, ki maiṉ tumháre liye chhoṛ
dúṉ? We bole, Barabbás ko.
22 Pilátus ne un se kahá, Phir
Yisú' ko, jo Masíh kahlátá hai,
maiṉ kyá karúṉ? Un sabhoṉ ne
us se kahá, Use salíb de.
23 Hákim ne kahá, Kyúṉ? us
ne kyá badí kí? Par we aur bhí
chilláe, ki Use salíb de.
24 ¶ Jab Pilátus ne dekhá, ki
kuchh ban nahíṉ paṛtá, balki aur
bhí hullaṛ hotá hai, to pání leke [n]
bhíṛ ke áge apne háth dhoe, aur
kahá, Maiṉ is rástbáz ke ḳhún se
pák húṉ; tum jáno.
25 Tab logoṉ ne jawáb meṉ
kahá, Us ká ḳhún ham par [o], aur
hamárí aulád par ho.
26 ¶ Tab us ne Barabbás ko un
ke liye chhoṛ diyá, aur Yisú' ko
koṛe márkar hawála kiyá, ki salíb
par khíṉchá jáwe [p].
27 Tab hákim ke sipáhíoṉ ne
Yisú' ko díwánḳhána meṉ le
jákar [q] apní tamám guroh us ke
gird jam'a kí.
28 Aur us ke kapṛe utárkar use
qirmizí pairáhan pahináyá [r].
29 ¶ Aur káṉṭoṉ ká táj banákar
us ke sir par rakhá, aur ek sar-
kaṇḍá us ke háth meṉ diyá [s], aur
us ke áge ghuṭne ṭekkar, us par
ṭhaṭṭhá márke kahá, Ai Yahúdíoṉ
ke bádsháh, Salám!
30 Aur us par thúká, aur wuh
sarkaṇḍá lekar us ke sir par
márá [t].
31 Aur jab we ṭhaṭṭhá kar
chuke, to us pairáhan ko utárkar
phir usí ke kapṛe use pahináe,
aur salíb par khíṉchne ko le
chale [u].
32 Jab báhar játe the [x], unhoṉ ne
ek Qúríní ádmí Shama'ún náme
ko begár pakṛá, ki us kí salíb le
chale [y].
33 Aur ek maqám Gálgatá náme,
ya'ne, khoprí kí jagah par, pa-
hunchke [z],

San 'ÍSAWÍ 33.

[m] Marq. 15. 11. Lúq. 23. 18. Yúh. 18. 40. A'am. 3. 14.
[n] Ist. 21. 6.
[o] Ist. 19. 10. Yas. 2. 19. 2 Sam. 1. 16. 1 Sal. 2. 32. A'am. 5. 28.
[p] Yas. 53. 5. Marq. 15. 15. Lúq. 23. 16, 24, 25. Yúh. 19. 1, 16.
[q] Marq. 15. 16. Yúh. 19. 2.
[r] Lúq. 23. 11.
[s] Zab. 69. 19. Yas. 53. 3.
[t] Yas. 50. 6. Mat. 26. 67.
[u] Yas. 53. 7.
[x] Gin. 15. 35. 1 Sal. 21. 13. A'am. 7. 58. 'Ibrán. 13. 12.
[y] Marq. 15. 21. Lúq. 23. 26.
[z] Marq. 15. 22. Lúq. 23. 33. Yúh. 19. 17.

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Zab. 69. 21. Dekho 48 áyat.
[b] Marq. 15. 24. Lúq. 23. 34. Yúh. 19. 24.
[c] Zab. 22. 18.
[d] 54 áyat.
[e] Marq. 15. 26. Lúq. 23. 38. Yúh. 19. 19.
[f] Yas. 53. 12. Marq. 15. 27. Lúq. 23. 32, 33. Yúh. 19. 18.
[g] Zab. 22. 7. aur 109. 25. Marq. 15. 29. Lúq. 23. 35.
[h] Mat. 26. 61. Yúh. 2. 19.
[i] Mat. 26. 63.
[k] Zab. 22. 8.
[l] Marq. 15. 32. Lúq. 23. 39.
[m] 'Amús 8. 9. Marq. 15. 33. Lúq. 23. 44.
[n] 'Ibrán. 5. 7.
[o] Zab. 22. 1.
[p] Zab. 69. 21. Marq. 15. 36. Lúq. 23. 36. Yúh. 19. 29.

34 ¶ Pitt milá húá sirká use píne ko diyá[a]: us ne chakhke, na cháhá ki píe.

35 Aur use salíb par khíṉchkar, us ke kapṛoṉ par chiṭṭhí ḍálke unheṉ bánṭ liyá[b], táki jo nabí ne kahá thá, púrá ho, ki Unhoṉ ne mere kapṛe ápas meṉ bánṭ liye, aur mere kurte par chiṭṭhí ḍálí[c].

36 Phir waháṉ baiṭhke us kí nigáhbání karne lage[d];

37 Aur us ke qatl ká sabab likhkar us ke sir se úṉchá ṭáṉg diyá, ki YIH YISU' YAHUDI'OṈ KA' BA'DSHA'H HAI[e].

38 Aur us ke sáth do chor bhí salíb par khíṉche gaye, ek dahine, dúsrá báeṉ[f].

39 ¶ Aur jo idhar udhar se játe, sir hilákar us par kufr bakte the[g],

40 Aur kahte the, Wáh! Tú jo haikal ká ḍhánewálá, aur tín din meṉ banánewálá hai[h], áp ko bachá. Agar tú Ḵhudá ká Beṭá hai[i], salíb par se utar á.

41 Yúṉhíṉ sardár káhinoṉ ne bhí faqíhoṉ aur buzurgoṉ ke sáth ṭhaṭṭhá márke kahá,

42 Is ne auroṉ ko bacháyá, áp ko nahíṉ bachá saktá; agar Isráel ká bádsháh hai, to ab salíb par se utar áwe, to ham us par ímán láweṉge.

43 Us ne Ḵhudá par bharosá rakhá[k]; agar wuh us ká piyárá hai, to wuh ab us ko chhuṛáwe; kyúṉki wuh kahtá thá, ki Maiṉ Ḵhudá ká Beṭá húṉ.

44 Isí tarah we chor bhí, jo us ke sáth salíb par khíṉche gaye the, use burá kahte the[l].

45 Do pahar se leke tísre pahar tak, sárí zamín par andherá chhá gayá[m].

46 Tísre pahar ke qaríb, Yisú' ne baṛe shor se chillákar kahá[n], Elí, Elí, lamá sabaqtaní? ya'ne, Ai mere Ḵhudá, ai mere Ḵhudá, tú ne kyúṉ mujhe akelá chhoṛá[o]?

47 Un meṉ se ba'zoṉ ne jo waháṉ khaṛe the sunkar kahá, ki wuh Iliyás ko pukártá hai.

48 Wuṉhíṉ un meṉ se ek ne dauṛkar bádal liyá, aur sirke meṉ bhigoyá[p], aur narkaṭ par rakhkar, use chusáyá.

49 Auroṉ ne kahá, Rah já, ham dekheṉ, Iliyás use chhuṛáne átá hai, ki nahíṉ.

San 'ÍSAWÍ 33.

[q] Marq. 15. 37. Lúq. 23. 46.
[r] Khur. 26. 31. 2 Taw. 3. 14. Marq. 15. 38. Lúq. 23. 45.
[s] 36 áyat. Marq. 15. 39. Lúq. 23. 47.
[t] Lúq. 8. 2, 3.
[u] Marq. 15. 40.
[x] Marq. 15. 42. Lúq. 23. 50. Yúh. 19. 38.
[y] Yas. 53. 9.
[z] Mat. 16. 21. aur 17. 23. aur 20. 19. aur 26. 61. Marq. 8. 31. aur 10. 34. Lúq. 9. 22. aur 18. 33. aur 24. 6, 7. Yúh. 2. 19.

50 ¶ Aur Yisú' ne phir baṛe shor se chillákar[q] ján dí.

51 Aur dekho, haikal ká parda úpar se níche tak phaṭ gayá[r]; aur zamín kámpí, aur patthar taṛak gaye;

52 Aur qabreṉ khul gayíṉ; aur bahut lásheṉ pák logoṉ kí, jo árám meṉ the, uṭhíṉ,

53 Aur us ke uṭhne ke ba'd, qabroṉ se nikalkar, aur muqaddas shahr meṉ jákar, bahutoṉ ko nazar áíṉ.

54 Jab Súbadár ne aur jo us ke sáth Yisú' kí nigáhbání karte the, bhúṉchál aur sárá májará dekhá, to niháyat ḍar gaye, aur kahne lage, Yih beshakk Ḵhudá ká Beṭá thá[s].

55 Aur waháṉ bahut sí 'auraten, jo Jalíl se Yisú' ke píchhe píchhe us kí ḵhidmat kartí áí thíṉ[t], dúr se tak rahíṉ:

56 Un meṉ Mariyam Magdalíní, aur Ya'qúb aur Yúses kí má Mariyam, aur Zabadí ke beṭoṉ kí má thíṉ[u].

57 Jab shám húí, Yúsuf náme Aramatíyá ká ek daulatmand[x], jo Yisú' ká shágird bhí thá, áyá;

58 Us ne Pilátus pás jáke Yisú' kí lásh mángí. Tab Pilátus ne hukm diyá, ki lásh use deṉ.

59 Yúsuf ne, lásh lekar, sútí sáf chádar meṉ lapeṭí,

60 Aur apní nayí qabr meṉ, jo chaṭán meṉ khudí thí, rakhí[y]: aur ek bhárí patthar qabr ke muṉh par ḍhalkáke chalá gayá.

61 Aur Mariyam Magdalíní aur dúsrí Mariyam waháṉ qabr ke sámhne baiṭhí thíṉ.

62 ¶ Dúsre roz, jo taiyárí ke din ke ba'd hai, sardár káhinoṉ, aur Farísíoṉ ne milkar Pilátus ke pás jam'a hoke kahá, ki,

63 Ai ḵhudáwand, hameṉ yád hai, ki Wuh dagábáz apne jíte jí kahtá thá, ki Maiṉ tín din ba'd jí uṭhúṉgá[z].

64 Is liye hukm kar, ki tín din tak qabr kí nigáhbání kareṉ, na ho, ki us ke shágird rát ko ákar use churá le jáeṉ, aur logoṉ se kaheṉ, ki Wuh murdoṉ meṉ se jí uṭhá; to yih pichhlá fareb pahle se badtar hogá.

65 Pilátus ne un se kahá, Tumháre pás pahrewále haiṉ; jáke maqdúr bhar us kí nigáhbání karo.

San 'ÍSAWÍ 33.

66 Unhoṉ ne jákar us patthar
par muhr kar dí[a], aur pahre
biṭhákar, qabr kí nigáhbání kí.

XXVIII BÁB.

1 Ek firishta 'auratoṉ par záhir kartá ki Masíh murdoṉ meṉ se jí uṭhá hai. 9 Masíh ḳhud un hí ko dikhái detá. 11 Sardár káhin sipáhíoṉ ko rúpiya dete is shart par ki we yih mashhúr kareṉ ki kisí ne Yisú' kí lásh churái thí. 16 Masíh ap ko shágirdoṉ par záhir kartá, 19 aur unheṉ hukm detá, ki jáke sab qaumoṉ ko sikhláweṉ, aur baptisma deweṉ.

SABT ke ba'd, jab hafta ke
pahle din pau phaṭne lagí[a],
Mariyam Magdalíní aur dúsrí Ma-
riyam[b] qabr ko dekhne áíṉ.
2 Aur, dekho, ek baṛá bhúṉchál
áyá thá: kyúṉki Ḳhudáwand ká
firishta[c] ásmán se utarke áyá, aur
us patthar ko qabr se ḍhalkáke,
us par baiṭh gayá.
3 Us ká chihra bijlí ká sá[d], aur
us kí poshák sufed barf kí sí thí;
4 Aur us ke ḍar se nigahbán
kámp uṭhe, aur murda se hogaye.
5 Par firishta ne ‖mukháṭib ho-
kar un 'auratoṉ se kahá, Tum
mat ḍaro: maiṉ jántá húṉ, ki tum
Yisú' ko, jo salíb par khíṉchá
gayá, ḍhúṉḍhtí ho.
6 Wuh yahán nahíṉ hai; kyúṉki
jaisá us ne kahá thá[e], wuh uṭhá
hai. Áo, yih jagah, jahán Ḳhudá-
wand paṛá thá, dekho.
7 Aur jald jáke, us ke shágirdoṉ
se kaho, ki wuh murdoṉ meṉ se
jí uṭhá hai; aur, dekho, wuh tum-
háre áge Jalíl ko játá hai[f]; wahán
tum use dekhoge: dekho, maiṉ
ne tumheṉ jatá diyá.
8 We jald qabr par se baṛe
ḳhauf aur baṛí ḳhushí ke sáth
rawána hokar, us ke shágirdoṉ
ko ḳhabar dene dauṛíṉ.
9 ¶ Jab we us ke shágirdoṉ ko
ḳhabar dene játí thíṉ, dekho,
Yisú' unheṉ milá[g], aur kahá,
Salám. Unhoṉ ne pás ákar us
ke qadam pakṛe, aur use sijda
kiyá.
10 Tab Yisú' ne unheṉ kahá,
Mat ḍaro; par jáke mere bháíoṉ[h]
se kaho, ki Jalíl ko jáweṉ; wa-
háṉ mujhe dekheṉge.
11 ¶ Jab we chalí játí thíṉ, dekho,
pahrewáloṉ meṉ se kitnoṉ ne
shahr meṉ ákar, jo kuchh húá
thá, sardár káhinoṉ se bayán
kiyá.
12 Tab unhoṉ ne buzurgoṉ ke
sáth ikaṭṭhe hokar saláh kí, aur
un pahrewáloṉ ko bahut rúpiya
diye,
13 Aur kahá, Tum kaho, ki Rát
ko jab ham sote the, us ke shá-
gird áke use churá le gaye.
14 Aur agar yih hákim ke kán
tak pahuṉche, ham use samjhákar
tumheṉ ḳhatra se bachá leṉge.
15 Chunánchi unhoṉ ne rúpiya
lekar sikhláne ke muwáfiq kiyá:
aur yih bát áj tak Yahúdíoṉ meṉ
mashhúr hai.
16 ¶ Phir we gyárah shágird,
Jalíl ke us pahár ko, jahán Yisú'
ne unheṉ farmáyá thá[i], gaye.
17 Aur use dekhkar, unhoṉ ne
us ko sijda kiyá; par ba'ze dub-
dhe meṉ rahe.
18 Aur Yisú' ne pás ákar un se
kahá, ki Ásmán aur zamín ká
sárá iḳhtiyár mujhe diyá gayá[k];
19 ¶ Is liye tum jákar[l] sab qau-
moṉ ko Báp aur Beṭe aur Rúh i
Quds ke nám se baptisma deke
‖ shágird karo[m]:
20 Aur unheṉ sikhláo, ki un
sab bátoṉ par 'amal kareṉ, jin ká
maiṉ ne tum ko hukm diyá hai[n];
aur dekho, maiṉ zamána ke ta-
mám hone tak har roz tumháre
sáth húṉ. Ámín.

---

[a] Dán. 6. 17.
[a] Marq. 16. 1. Lúq. 24. 1. Yúh. 20. 1.
[b] Mat. 27. 56.
[c] Dekho Marq. 16. 5. Lúq. 24. 4. Yúh. 20. 12.
[d] Dán. 10. 6.
‖ Yúnání meṉ, *jawáb deke.*
[e] Mat. 12. 40. aur 16. 21. aur 17. 23. aur 20. 19.
[f] Mat. 26. 32. Marq. 16. 7.
[g] Dekho Marq. 16. 9. Yúh. 20. 14.
[h] Dekho Yúh. 20. 17. Rúm. 8. 29. 'Ibrán. 2. 11.
[i] Mat. 26. 32. 7 áyat.
[k] Dán. 7. 13, 14. Mat. 11. 27. aur 16. 28. Lúq. 1. 32. aur 10. 22. Yúh. 3. 35. aur 5. 22. aur 13. 3. aur 17. 2. A'am. 2. 36. Rúm. 14. 9. 1 Qur. 15. 27. Afs. 1. 10, 21. Filip. 2. 9, 10. 'Ibrán. 1. 2. aur 2. 8. 1 Pat. 3. 22. Muk. 17. 14.
[l] Marq. 16. 15.
‖ Yá, *sikhláo.*
[m] Yas. 52. 10. Lúq. 24. 47. A'am. 2. 38, 39. Rúm. 10. 18. Qul. 1. 23.
[n] A'am. 2. 42.

MARQUS KÍ INJÍL.

I BÁB.

1 *Yúhanná baptisma-denewále ká 'uhda.* 9 *Yisú' baptisma pátá,* 12 *aur ázmáyá játá:* 14 *wuh wa'z kartá:* 16 *wuh Patrus aur Andryás, aur Ya'qúb aur Yúhanná ko bulátá ki us ke shágird hoṉ:* 23 *kisí díwána ko changá kartá,* 29 *aur Patrus kí sás ko,* 32 *aur bahutere aur marízoṉ ko shifá detá,* 41 *aur ek koṛhí ko sáf kartá.*

KHUDÁ ke Beṭe[a] Yisú' Ma-
síh kí Injíl ká shurú' ;
2 Jaisá nabíoṉ kí kitáboṉ meṉ
likhá hai, ki Dekh, maiṉ apne
rasúl ko tere áge bhejtá húṉ[b] ;
wuh terí ráh ko tere sámhne taiyár
karegá.
3 Bayábán meṉ ek pukárnewále
kí áwáz hai, ki Ḳhudáwand kí
ráh ko banáo, aur us ke rástoṉ ko
sídhá karo[c].
4 Waisá Yúhanná bayábán meṉ
baptisma detá thá[d], aur gunáhoṉ
kí mu'áfí ke liye tauba ke bap-
tisma kí manádí kartá thá.
5 Aur sárí sarzamín i Yahúdiya
ke aur Yarúsalam ke rahnewále
us pás nikal áe[e], aur sabhoṉ ne
apne gunáhoṉ ká iqrár karke Yar-
dan ke daryá meṉ us se baptisma
páyá.
6 Aur Yúhanná úṉṭ ke báloṉ
kí poshák pahine[f], aur chamṛe ká
kamarband apní kamar meṉ bánd-
he thá, aur ṭiḍḍí[g] aur janglí shahd
khátá thá ;
7 Aur manádí kartá thá, ki
Mere píchhe ek mujh se zoráwar
átá hai, aur maiṉ is láiq nahíṉ,
ki jhukke us kí jútíoṉ ká tasma
kholúṉ[h].
8 Maiṉ ne to tumheṉ pání se
baptisma diyá[i], par wuh tumheṉ
Rúh i Quds se[k] baptisma degá.
9 Aur unhíṉ dinoṉ meṉ aisá húá,
ki Yisú' ne Násarat i Jalíl se ákar,
Yardan meṉ Yúhanná ke háth se
baptisma páyá[l].
10 Aur jyúṉhíṉ wuh pání se
báhar áyá, us ne ásmán ko khulá,
aur Rúh ko kabútar kí mánind
apne úpar utarte dekhá[m] ;
11 Aur ásmán se ek áwáz áí, ki
Tú merá 'azíz Beṭá hai[n], jis se
maiṉ rází húṉ.

San 'ÍSAWÍ 26 ke áḳhir meṉ.
[a] Mat. 14. 33. Lúq. 1. 35. Yúh. 1. 34.
[b] Mal. 3. 1. Mat. 11. 10. Lúq. 7. 27.
[c] Yas. 40. 3. Mat. 3. 3. Lúq. 3. 4. Yúh. 1. 15, 23.
[d] Mat. 3. 1. Lúq. 3. 3. Yúh. 3. 23.
[e] Mat. 3. 5.
[f] Mat. 3. 4.
[g] Ahb. 11. 22.
[h] Mat. 3. 11. Yúh. 1. 27. A'am. 13. 25.
[i] A'am. 1. 5. aur 11. 16. aur 19. 4.
[k] Yas. 44. 3. Yúel 2. 28. A'am. 2. 4. aur 10. 45. aur 11. 15, 16. 1 Qur. 12. 13.
San 'Ísawí 27.
[l] Mat. 3. 13. Lúq. 3. 21.
[m] Mat. 3. 16. Yúh. 1. 32.
[n] Zab. 2. 7. Mat. 3. 17. Marq. 9. 7.

12 Aur Rúh use filfaur bayábán
meṉ le gayí[o].
13 Aur wuh waháṉ bayábán
meṉ chálís din tak rahke Shai-
tán se ázmáyá gayá ; aur jangal
ke jánwaroṉ ke sáth rahtá thá ;
aur firishtagán us kí ḳhidmat karte
the[p].
14 Phir Yúhanná kí giriftárí ke
ba'd Yisú' ne Jalíl meṉ áke[q],
Ḳhudá kí bádsháhat kí ḳhush-
ḳhabarí kí manádí kí[r],
15 Aur kahá, ki Waqt púrá
húá[s], aur Ḳhudá kí bádsháhat
nazdík áí[t] ; tauba karo, aur Injíl
par ímán láo.
16 Aur Jalíl ke daryá ke kináre
phirte húe, us ne Shama'ún, aur
us ke bhái Andryás ko, daryá meṉ
jál ḍálte dekhá[u] : ki we machhwe
the.
17 Yisú' ne unheṉ kahá, Tum
mere píchhe chale áo, aur maiṉ
tumheṉ ádmíoṉ ke machhwe ba-
náúṉgá.
18 Aur we wuṉhíṉ apne jáloṉ ko
chhoṛkar us ke píchhe ho liye[x].
19 Aur waháṉ se thoṛí dúr
baṛhke us ne Zabadí ke beṭe
Ya'qúb, aur us ke bhái Yúhanná
ko bhí, kishtí par apne jáloṉ kí
marammat karte dekhá[y].
20 Aur filfaur unheṉ buláyá, aur
we apne báp Zabadí ko kishtí meṉ
mazdúroṉ ke sáth chhoṛke us ke
píchhe ho liye.
21 Tab we Kafarnáhum meṉ
dáḳhil húe[z], aur wuh filfaur 'ibá-
datḳhána meṉ jáke ta'lím dene
lagá.
22 Aur we us kí ta'lím se
hairán húe[a], ki wuh un ko, iḳhti-
yárwále kí tarah, na faqíhoṉ kí
mánind, ta'lím detá thá.
23 Waháṉ un ke 'ibádatḳhána
meṉ ek shaḳhs thá, jis meṉ ek ná-
pák rúh thí[b] ; wuh yúṉ kahke chil-
láyá, ki,
24 Ai Yisú' Násarí, ‖ chhoṛ de ;
hameṉ tujh se kyá kám[c]? tú
hameṉ halák karne áyá hai ?
maiṉ tujhe jántá húṉ, ki tú kaun
hai, Ḳhudá ká Quddús.

San 'ÍSAWÍ 27.
[o] Mat. 4. 1. Lúq. 4. 1.
[p] Mat. 4. 11.
San 'Ísawí 30 ke áḳhir meṉ.
[q] Mat. 4. 12.
[r] Mat. 4. 23.
[s] Dán. 9. 25. Gal. 4. 4. Afs. 1. 10.
[t] Mat. 3. 2. aur 4. 17.
[u] Mat. 4. 18. Lúq. 5. 4.
[x] Mat. 19. 27. Lúq. 5. 11.
[y] Mat. 4. 21.
San 'Ísawí 31.
[z] Mat. 4. 13. Lúq. 4. 31.
[a] Mat. 7. 28.
[b] Lúq. 4. 33.
‖ Yá, *háe, háe.*
[c] Mat. 8. 29.

San 'ÍSAWÍ 31.

25 Yisú' ne use ḍánṭá aur kahá,
ki Chup[d], aur us par se játí rah.
26 Tab nápák rúh use maroṛke[e]
aur baṛí áwáz se chilláke us par
se utar gayí.
27 Aur we sab hairán hoke ápas
men yih kahte húe bahs karte
the, ki Yih kyá hai? yih kaisí nayí
ta'lím hai? ki wuh nápák rúhon
ko bhí iqtidár se hukm kartá hai,
aur we us ko mántí hain.
28 Wunhín us kí shuhrat Jalíl
kí cháron taraf phail gayí.
29 Aur we filfaur 'ibádatkhána
se nikalke Ya'qúb aur Yúhanná
ke sáth Shama'ún aur Andryás
ke ghar men gaye[f].
30 Aur Shama'ún kí sás tap se
paṛí thí; tab unhon ne filfaur use
khabar dí.
31 Us ne áke, aur us ká háth pak-
aṛke use uṭháyá; aur filfaur us kí
tap játí rahí, aur us ne un kí khid-
mat kí.
32 Shám ko, jab súraj ḍúb gayá,
sáre bímáron aur díwánon ko us
pás láe[g].
33 Aur sárá shahr darwáza par
jam'a húá thá.
34 Us ne bahuton ko, jo tarah
tarah kí bímárion men giriftár
the, changá kiyá, aur bahut se
deon ko nikálá; aur deon ko
bolne na diyá[h], kyúnki unhon ne
use pahcháná thá.
35 Aur baṛe taṛke, kuchh rát
rahte, wuh uṭhke niklá, aur ek
wírán jagah men jáke[i], wahán
du'á mángí.
36 Aur Shama'ún aur us ke
sáthí us ke píchhe chale.
37 Jab unhon ne use páyá, to
kahá, ki Tujhe sab ḍhúnḍhte hain.
38 Us ne unhen kahá, Áo, ás-
pás ke shahron men jáwen, táki
main wahán bhí manádí karún[k];
kyúnki main isí liye niklá hún[l].
39 Aur wuh sárí Jalíl ke 'ibá-
datkhánon men manádí kartá, aur
deon ko dúr kartá thá[m].
40 Tab ek koṛhí ne áke us kí
minnat kí[n], aur ghuṭne ṭekkar us
se bolá, ki Agar tú cháhe, to
mujhe pák kar saktá hai.
41 Yisú' ne us par rahm karke
háth baṛháyá, aur use chhúke
kahá, ki Main cháhtá hún; tú pák
ho.
42 Yih bát kahte hí us ká koṛh
játá rahá, aur wuh pák húá.

d 34 áyat.
e Marq. 9. 20.
f Mat. 8. 14. Lúq. 4. 38.
g Mat. 8. 16. Lúq. 4. 40.
h Marq. 3. 12. Lúq. 4. 41. Dekho A'am. 16. 17, 18.
i Lúq. 4. 42.
k Lúq. 4. 43.
l Yas. 61. 1. Yúh. 16. 28. aur 17. 4.
m Mat. 4. 23. Lúq. 4. 44.
n Mat. 8. 2. Lúq. 5. 12.

43 Aur us ne tákíd se use yih
hukm karke jald rukhsat kiyá,
ki,
44 Dekh, kisí se kuchh mat kah,
balki já, aur apne taín káhin ko
dikhá, aur apne pák hone kí bá-
bat un chízon ko, jin ká hukm
Músá ne diyá, guzrán[o], táki we
un par gawáhí hon.
45 Par us ne báhar jáke bahut
báten kahín[p], aur kháss karke is
bát ko aisá mashhúr kiyá, ki Yisú'
záhirá shahr men dákhil na ho
saká, par báhar wírán jagahon
men rahá: aur log cháron taraf
se us pás áyá kiye[q].

o Ahb. 14. 3, 4, 10. Lúq. 5. 14.
p Lúq. 5. 15.
q Marq. 2. 13.

II BÁB.

1 *Masíh ek maflúj ko changá kartá,* 14 *Matí ko mahsúl kí chaukí par se pás bulátá,* 15 *mahsúl-lenewálon aur gunahgáron ke sáth khána khátá,* 18 *apne shágirdon ke bacháo men, jo roza nahín rakhte the,* 23 *aur sabt ke din bálen toṛte the, 'uzr kartá.*

AUR kaí din ba'd, wuh Ka-
farnáhum men phir áyá,
aur ‖ záhir ho gayá, ki wuh ghar
men hai[a].
2 Tab filfaur wahán itne ádmí
jam'a húe, ki darwáza kí dahlíz
tak bhí un kí samáí na húí, aur
us ne unhen kalám kah sunáyá.
3 Aur ek maflúj ko chár ád-
míon se uṭhwáke us pás le áe.
4 Jab we bhíṛ ke sabab us ke
nazdík na á sake, to unhon ne us
chhat ko, jahán wuh thá, khol
diyá, aur kholke us khaṭole ko,
jis par maflúj leṭá thá, laṭká diyá.
5 Yisú' ne un ká i'atiqád dekh-
kar, us maflúj ko kahá, Ai Beṭe,
tere gunáh mu'áf húe.
6 Par ba'ze faqíh, jo wahán
baiṭhe the, apne dilon men khiyál
karne lage, ki,
7 Yih kyún aisá kufr baktá hai?
Khudá ke siwá, kaun gunáh
mu'áf kar saktá hai[b]?
8 Aur filfaur Yisú' ne apní rúh
se ma'lúm karke, ki we apne dilon
men aise khiyál karte hain, unhen
kahá, ki Tum kyún apne dilon
men aise khiyál karte ho[c]?
9 Us maflúj ko kyá kahná ásán-
tar hai, yih, ki Tere gunáh mu'áf
húe, yá yih, ki Uṭh aur apná khaṭ-
olá le chal[d]?
10 Lekin táki tum jáno, ki Ibn
i Ádam zamín par gunáhon ke
mu'áf karne ká ikhtiyár rakhtá
hai, us ne us maflúj ko kahá,

San 'ÍSAWÍ 31.

‖ Yúnání men, *sunne men áyá.*
a Mat. 9. 1. Lúq. 5. 18.
b Aiy. 14. 4. Yas. 43. 25.
c Mat. 9. 4.
d Mat. 9. 5.

San 'ÍSAWÍ 31.

11 Maiṉ tujhe kahtá húṉ, Uṭh, aur apná khaṭolá uṭháke apne ghar ko já.

12 Aur wuh filfaur uṭhá, aur apná khaṭolá uṭhákar un sab ke sámhne nikal gayá; aur sab dang ho gaye, aur Ḵhudá kí ta'ríf karke bole, ki Ham ne is tarah ká kabhí na dekhá thá.

13 Aur wuh phir daryá kí taraf gayá[e], aur sárí bhíṛ us pás áí, aur us ne unheṉ nasíhat kí.

[e] Mat. 9. 9.

14 Aur játe húe Halfá ke beṭe Lewí ko mahsúl kí chaukí par baiṭhe dekhá, aur us se kahá, Mere píchhe ho le[f]. Wuh uṭhke us ke píchhe ho liyá.

[f] Mat. 9. 9. Lúq. 5. 27.

15 Aur jab Yisú' us ke ghar meṉ kháne baiṭhá thá, yúṉ húá, ki bahut se mahsúl-lenewále aur gunahgár us ke aur us ke shágird-oṉ ke sáth baiṭhe[g]; kyúṉki we bahut the, aur us ke píchhe chale áe the.

[g] Mat. 9. 10.

16 Aur jab faqíhoṉ aur Farísíoṉ ne use mahsúl-lenewáloṉ aur gunahgároṉ ke sáth kháte dekhá, tab us ke shágirdoṉ se kahá, Yih kyá hai, ki wuh mahsúl-lenewáloṉ aur gunahgároṉ ke sáth khátá pítá hai?

17 Yisú' ne sunkar unheṉ kahá, Un ke liye jo tandurust haiṉ, hakím kuchh zarúr nahíṉ, balki un ke liye jo bímár haiṉ[h]: maiṉ rástbázoṉ ko nahíṉ, balki gunahgároṉ ko buláne áyá húṉ, ki we tauba kareṉ.

[h] Mat. 9. 12, 13. aur 18. 11. Lúq. 5. 31, 32. aur 19. 10. 1 Tim. 1. 15.

18 Aur Yúhanná aur Farísíoṉ ke shágird roza rakhá karte the: unhoṉ ne áke us se kahá, ki Yúhanná aur Farísíoṉ ke shágird kyúṉ roza rakhte haiṉ, aur tere shágird roza nahíṉ rakhte[i]?

[i] Mat. 9. 14. Lúq. 5. 33.

19 Yisú' ne unheṉ kahá, ki Kyá barátí, jab tak ki dulhá un ke sáth hai, roza rakh sakte haiṉ? we, jab tak ki dulhá ke sáth haiṉ, roza rakh nahíṉ sakte.

20 Lekin we din áweṉge, jab dulhá un se judá kiyá jáegá, tab unhíṉ dinoṉ meṉ we roza rakheṉge.

21 Kore thán ke ṭukṛe se purání poshák meṉ koí paiwand nahíṉ kartá; nahíṉ to, wuh nayá ṭukṛá jo us meṉ lagáyá gayá hai puráne ko khíṉchtá hai, aur wuh ziyáda phaṭ játí hai.

22 Aur nayí mai ko purání mashkoṉ meṉ koí nahíṉ bhartá hai; nahíṉ to mashkeṉ nayí mai se phaṭ játí haiṉ, aur mai bah játí hai, aur mashkeṉ barbád hotí haiṉ; balki nayí mai ko nayí mashkoṉ meṉ rakhá cháhiye.

23 Aur yúṉ húá, ki wuh sabt ke din khetoṉ se játá thá[k], aur us ke shágird ráh meṉ chalte húe báleṉ toṛne lage[l].

[k] Mat. 12. 1. Lúq. 6. 1.

[l] Ist. 23. 25.

24 Aur Farísíoṉ ne us se kahá, Dekh, kis liye tere shágird sabt ke din wuh kám karte, jo rawá nahíṉ hai?

25 Us ne unheṉ kahá, Kyá tum ne kabhí nahíṉ paṛhá, ki Dáúd ne, jab wuh aur us ke sáthí muhtáj aur bhúkhe the, kyá kiyá[m]?

[m] 1 Sam. 21. 6.

26 Wuh kyúṉkar sardár káhin Abiyátar ke waqt meṉ Ḵhudá ke ghar meṉ gayá, aur nazar kí roṭíáṉ, jin ká khána káhinoṉ ke siwá kisí ko rawá na thá[n], kháíṉ, aur apne sáthíoṉ ko bhí díṉ?

[n] Ḵhur. 29. 32, 33. Ahb. 24. 9.

27 Us ne unheṉ kahá, Sabt ká din insán ke wáste húá, na insán sabt ke din ke wáste.

28 Pas Ibn i Ádam sabt ke din ká bhí Ḵhudáwand hai[o].

[o] Mat. 12. 8.

III BÁB.

1 Masíh ek ádmí ká háth jo súkh gayá thá changá kartá, 10 aur bahutse aur bímároṉ ko shifá detá: 11 wuh ná-pák rúhoṉ ko ḍáṉṭtá hai: 13 apne bárah rasúloṉ ko chuntá: 22 un ká kufr fásh kartá jo Ba'al-zabúl ká nám leke dewoṉ ko nikálte the: 31 aur sáf bayán kartá, ki merá bháí, aur bahin, aur má kaun haiṉ.

WUH 'ibádatkhána meṉ phir dáḵhil húá; waháṉ ek shaḵhs thá, jis ká ek háth súkh gayá thá[a].

[a] Mat. 12. 9. Lúq. 6. 6.

2 Aur we us kí ghát meṉ lage, ki agar wuh use sabt ke din changá kare, to us par nálish kareṉ.

3 Us ne us shaḵhs ko, jis ká háth súkh gayá thá, kahá, ki Bích meṉ khaṛá ho.

4 Aur us ne unheṉ kahá, ki Sabt ke din nekí karní rawá hai, yá badí karní? ján bacháná yá ján se márná? We chup ho rahe.

5 Tab us ne, un kí saḵhtdilí ke sabab gamgín hoke, gusse se un sab kí taraf dekhá, aur us shaḵhs ko kahá, ki Apná háth baṛhá. Us ne baṛháyá, aur us ká háth, jaisá dúsrá thá, waisá changá ho gayá.

6 Tab Farísíoṉ ne filfaur báhar jáke Herodíoṉ ke sáth[b] us kí zidd

[b] Mat. 22. 16.

San 'ÍSAWÍ 31.

meṉ mashwarat kí, ki use kyúṉ-
kar qatl kareṉ[c].
7 Aur Yisú' apne shágirdoṉ ke
c Mat. 12. 14. sáth daryá kí taraf phirá, aur ek
d Lúq. 6. 17. baṛí bhíṛ Jalíl, aur Yahúdiya[d],
8 Aur Yarúsalam, aur Adúm, aur
Yardan ke pár se, us ke píchhe
ho lí; Súr aur Saidá ke áspás se
bhí ek baṛí bhíṛ us ke kámoṉ kí
ḵhabar sunke us pás áí.
9 Us ne apne shágirdoṉ ko
kahá, ki bhíṛ ke sabab ek chhoṭí
sí kishtí taiyár kar rakheṉ, ki we
use dabá na ḍáleṉ.
10 Kyúṉki us ne bahutoṉ ko
changá kiyá thá, yaháṉ tak, ki
we, jo bímáríoṉ meṉ giriftár the,
us par gire paṛte the, ki use chhú
leṉ.
11 Aur nápák rúheṉ, jab use
e Marq. 1. 23, 24. Lúq. 4. 41. dekhtíṉ, us ke áge gir paṛtí thíṉ[e],
aur pukárke kahtíṉ, ki Tú Ḵhudá
f Mat. 14. 33. Marq. 1. 1. ká Beṭá hai[f].
12 Tab us ne unheṉ bahut
dhamkáyá, ki use mashhúr na
g Mat. 12. 16. Marq. 1. 25, 34. kareṉ[g].
13 Phir ek paháṛ par gayá, aur
jin ko áp cháhtá thá, unheṉ bu-
h Mat. 10. 1. Lúq. 6. 12. aur 9. 1. láyá[h]; aur we us pás áe.
14 Aur us ne bárah ko muqarrar
kiyá, ki we us ke sáth raheṉ, aur ki
wuh un ko manádí karne ko bheje;
15 Aur ki we sab bímáríoṉ ko
changá karne, aur deoṉ ko nikálne
kí qudrat rakheṉ:
16 Ya'ne, Shama'ún ko, jis ká
i Yúh. 1. 42. nám Patrus rakhá[i];
17 Aur Zabadí ke beṭe Ya'qúb
ko, aur Ya'qúb ke bháí Yúhanná
ko, jinheṉ Boanarjes nám rakhá,
ya'ne, Baní Ra'ad:
18 Aur Andryás, aur Failbús,
aur Barthúlamá, aur Matí ko,
aur Thúmá, aur Halfá ke beṭe
Ya'qúb ko, aur Thaddí, aur Sham-
a'ún Kan'ání ko,
19 Aur Yahúdáh Iskariyútí ko,
jo us ká pakaṛwánewálá bhí thá:
aur we ghar meṉ áe.
20 Aur itne log phir jam'a húe,
k Marq. 6. 31. ki we roṭí bhí na khá sake[k].
21 Jab us ke nátídároṉ ne yih
suná, to we use pakaṛne ko chale;
kyúṉki unhoṉ ne kahá, Wuh be-
l Yúh. 7. 5. aur 10. 20. ḵhud hai[l].
22 ¶ Tab faqíhoṉ ne, jo Yarúsa-
m Mat. 9. 34. aur 10. 25. Lúq. 11. 15. Yúh. 7. 20. aur 8. 48, 52. aur 10. 20. lam se áe the, kahá, ki Ba'al-za-
búl us ke sáth hai, aur wuh deoṉ
ke sardár kí madad se deoṉ ko
nikáltá hai[m].

San 'ÍSAWÍ 31.

23 Tab us ne unheṉ bulákar
tamsíloṉ meṉ kahá, Kyúṉkar ho
saktá hai, ki Shaitán Shaitán ko
nikále[n]? n Mat. 12. 25.
24 Aur agar kisí bádsháhat meṉ
phúṭ paṛe, to wuh bádsháhat qáim
rah nahíṉ saktí.
25 Aur agar kisí gharáne meṉ
phúṭ paṛe, to wuh gharáná qáim
rah nahíṉ saktá.
26 Aur agar Shaitán apná hí
muḵhálif hoke áp se phúṭ kare, to
wuh qáim rah nahíṉ saktá, balki
us ká áḵhir ho jáwegá.
27 Kisí zoráwar ke ghar meṉ
ghuske us ke asbáb ko koí lúṭ
nahíṉ saktá, jab tak ki wuh pahle
us zoráwar ko na bándhe, tab us
ke ghar ko lúṭegá[o]. o Yas. 49. 24. Mat. 12. 29.
28 Main tum se sach kahtá húṉ,
ki Baní Ádam ke sab gunáh aur
kufr jo we bakte haiṉ, mu'áf kiye
jáeṉge[p]: p Mat. 12. 31. Lúq. 12. 10. 1 Yúh. 5. 16.
29 Lekin wuh jo Rúh i Quds ke
haqq meṉ kufr bake, us kí mu'áfí
hargiz nahíṉ hotí, balki wuh ha-
mesha ke 'azáb ká sazáwár ho
chuká:
30 Kyúṉki unhoṉ ne kahá thá,
ki Us ke sáth ek nápák rúh hai.
31 ¶ Us waqt us ke bháí aur us
kí má áí[q], aur báhar khaṛe rahke, q Mat. 12. 46. Lúq. 8. 19.
use bulwá bhejá.
32 Aur jamá'at us ke áspás
baiṭhí thí, aur unhoṉ ne us se
kahá, ki Dekh, terí má aur tere
bháí báhar tujhe talab karte haiṉ.
33 Us ne unheṉ jawáb diyá,
Kaun hai merí má, yá mere
bháí?
34 Aur un par jo us ke áspás
baiṭhe the, nigáh karke kahá,
Dekho merí má aur mere bháí!
35 Is liye ki jo koí Ḵhudá kí
marzí par chaltá hai, merá bháí,
aur merí bahin, aur má, wuhí hai.

IV BÁB.

1 *Bíj-bonewále kí tamsíl,* 14 *aur us kí tafsír jo Masíh ne kí.* 21 *Dánish kí roshní jo ham pás hai cháhiye ki auroṉ par chamkáweṉ ki we bhí fáida hásil kareṉ.* 26 *Us bíj kí tamsíl jo poshída meṉ jamtá hai,* 30 *aur ḵhurdal ke bíj kí tamsíl.* 35 *Masíh ándhí ko jo samundar par paṛí thí thamá detá hai.*

WUH phir daryá ke kináre
par ta'lím karne lagá[a]: a Mat. 13. 1. Lúq. 8. 4.
aur ek baṛí bhíṛ us pás jam'a húí,
aisí ki wuh daryá meṉ ek kishtí
par chaṛh baiṭhá; aur sárí bhíṛ
ḵhushkí meṉ daryá ke kináre par
rahí.

San 'ÍSAWÍ 31.

2 Tab us ne unhen tamsílon men
bahut kuchh sikhláyá, aur apní
ta'lím men[b] un se kahá,
3 Suno ; Dekhiye, ek kisán bone
ko gayá :
4 Aur bote waqt yún húá, ki
kuchh ráh ke kináre girá, aur
hawá ke parinda áke use chug
gaye.
5 Aur kuchh sangín zamín par
girá, jahán use bahut miṭṭí na
milí ; aur wuh jald ugá, kyúnki
us ne daldár zamín na páí :
6 Aur jab súraj niklá, wuh jal
gayá, aur jaṛ na rakhne ke sabab
súkh gayá.
7 Aur kuchh kánṭon men girá,
aur kánṭon ne baṛhke use dabá
diyá, aur wuh phal na láyá.
8 Aur kuchh achchhí zamín men
girá ; wuh ugá, aur baṛhke phalá[c],
ba'ze tís guná, ba'ze sáṭh, aur ba'ze
sau guná.
9 Phir us ne unhen kahá, ki Jis
ko sunne ke kán hon, sune.
10 Aur jab wuh akelá húá, un-
hon ne, jo us ke sáth the, un
bárah se milke us se us tamsíl ke
ma'ne púchhe[d].
11 Us ne unhen kahá, ki Khudá
kí bádsháhat ke bhed ko jánná
tumhen diyá gayá hai, par un ke
liye jo báhar hain[e], sab báten
tamsílon men hotí hain :
12 Táki we dekhne men dekhen,
magar bújhen nahín ; aur kán se
sunen, par samjhen nahín[f] ; na
howe ki we kabhí phiren, aur un
ke gunáh bakhshe jáen.
13 Phir us ne unhen kahá, Kyá
tum yih tamsíl nahín samajhte ?
to sab tamsílon ko kyúnkar samjh-
oge ?
14 ¶ Kisán kalám botá hai[g].
15 Aur wuh jo us ráh ke kináre
paṛá, jahán kalám boyá játá hai,
we hain, ki jab unhon ne suná, to
Shaitán filfaur áke us kalám ko,
jo un ke dilon men boyá gayá
thá, le játá hai.
16 Aur usí tarah jo sangín zamín
men boyá gayá, we hain, jo kalám
ko sunke filfaur khushí se qabúl
kar lete hain ;
17 Aur áp men jaṛ nahín rakhte,
balki thoṛí muddat ke hain :
ákhir, jab us kalám ke wáste
taklíf páte, yá satáe játe, to jald
ṭhokar kháte hain.
18 Aur jo kánṭon ke darmiyán

b Marq. 12. 38.
c Yúh. 15. 5. Qul. 1. 6.
d Mat. 13. 10. Lúq. 8. 9, wag.
e 1 Qur. 5. 12. Qul. 4. 5. 1 Tas. 4. 12. 1 Tim. 3. 7.
f Yas. 6. 9. Mat. 13. 14. Lúq. 8. 10. Yúh. 12. 40. A'am. 28. 26. Rúm. 11. 8.
g Mat. 13. 19.

San 'ÍSAWÍ 31.

boyá gayá, we hain, jo kalám sunte
hain,
19 Aur dunyá kí fikren, aur
daulat kí dagábází[h], wa aur chízon
ká lálach, dákhil hoke kalám ko
dabá dete hain, aur wuh be-phal
hotá hai.
20 Aur jo achchhí zamín men
boyá gayá, we hain, jo kalám ko
sunte hain, aur qabúl karke phal
láte hain, ba'ze tís guná, ba'ze
sáṭh, aur ba'ze sau guná.
21 ¶ Aur us ne unhen kahá,
Kyá chirág is liye hai, ki paimána
yá palang ke tale rakhen[i], aur
chirágdán par na rakhen ?
22 Koí chíz poshída nahín, jo
záhir na ho, aur na chhipí hai,
magar is liye ki zuhúr men áwe[k].
23 Jis ko sunne ke kán hon,
sune[l].
24 Phir us ne unhen kahá, ki
Ghaur karo ki tum kyá sunte ho ;
jis paimána se tum nápte ho, usí
se tumháre liye nápá jáegá[m] ;
aur tumhen jo sunte ho, ziyáda
diyá jáegá.
25 Is liye ki jis ke pás kuchh
hai, use diyá jáegá : aur jis ke
pás kuchh nahín, us se wuh bhí
jo us ke pás hai, le liyá jáegá[n].
26 ¶ Aur us ne kahá, Khudá kí
bádsháhat aisí hai, jaisá ek shakhs
jo zamín men bíj bowe[o] ;
27 Aur rát o din wuh sowe,
uṭhe, aur wuh bíj is tarah uge
aur baṛhe, ki wuh na jáne.
28 Is liye ki zamín áp se áp
phal látí hai, pahle sabzí, phir
bál, ba'd us ke bál men taiyár
dána.
29 Aur jab dána pak chuká, to
wuh filfaur hansúá bhijwátá hai[p],
kyúnki káṭne ká waqt pahunchá
hai.
30 ¶ Phir us ne kahá, ki Ham
Khudá kí bádsháhat ko kis se
nisbat karen, aur us ke liye kaun
sí misál láwen[q] ?
31 Wuh khardal ke dána kí má-
nind hai, ki jab zamín men boyá
játá hai, zamín ke sab bíjon se
chhoṭá hai :
32 Par jab boyá gayá, to ugtá
hai, aur sab tarkárion se baṛh
játá, aur baṛí ḍálián nikáltá,
yahán tak ki hawá ke parinda us
ke sáya men baserá kar sakte
hain.
33 Aur wuh un se aisí bahuterí

h 1 Tim. 6. 9, 17.
i Mat. 5. 15. Lúq. 8. 16. aur 11. 33.
k Mat. 10. 26. Lúq. 12. 2.
l Mat. 11. 15. 9 áyat.
m Mat. 7. 2. Lúq. 6. 38.
n Mat. 13. 12. aur 25. 29. Lúq. 8. 18. aur 19. 26.
o Mat. 13. 24.
p Muk. 14. 15.
q Mat. 13. 31. Lúq. 13. 18. A'am. 2. 41. aur 4. 4. aur 5. 14. aur 19. 20.

San 'ÍSAWÍ 31.

tamsílon̲ men̲ un kí samajh ke muwáfiq kalám kahtá thá[r].

34 Aur be tamsíl un se báten̲ na kartá; lekin ḳhalwat men̲ apne shágirdon̲ ko sab báton̲ ke ma'ne batlátá thá.

35 Usí din, jab shám húí, us ne unhen̲ kahá, ki Áo, ham pár jáwen̲[s].

36 Aur we us jamá'at ko ruḳhsat karke use, jis tarah se ki kishtí par thá, le chale. Aur us ke sáth aur bhí chhoṭí kishtíán̲ thín̲.

37 Tab baṛí ándhí chalí, aur lahren̲ kishtí par yahán̲ tak lagín̲, ki wuh pání se bhar chalí thí.

38 Aur wuh patwár kí taraf sir tale takiya rakhke so rahá thá; tab unhon̲ ne use jagáke kahá, Ai Ustád, tujhe fikr nahín̲, ki ham sab halák hote hain̲?

39 Tab us ne uṭhke hawá ko ḍánṭá, aur daryá ko kahá, Ṭhahar já; thamá rah. To hawá ṭhahar gayí, aur baṛá níwá ho gayá.

40 Phir unhen̲ kahá, Tum kyún̲ aise ḳhaufnák húe, aur káhe ko i'atiqád nahín̲ rakhte?

41 We niháyat ḍare, aur ápas men̲ kahne lage, Yih kis tarah ká hai, ki hawá aur daryá bhí us ke farmánbardár hain̲?

V BÁB.

1 Masíh ek be-chára ko, jis men̲ shayátín ká ek tuman ghusá thá, chhuṛáke, 13 we súaron̲ men̲ paiṭh játe hain̲. 25 Ek 'aurat ko jis ke lahú ká jiryán thá shifá detá, 35 aur Jáirus kí beṭí ko phir jilátá.

AUR we daryá ke pár Gadaríníon̲ ke mulk men̲ pahunche[a].

2 Aur jyún̲ wuh kishtí se utrá, wunhín̲ ek ádmí, jis men̲ ek nápák rúh thí, qabristán se nikalte húe use milá:

3 Wuh qabron̲ ke darmiyán rahá kartá thá, aur koí use zanjíron̲ se bhí jakaṛ na saktá thá:

4 Ki wuh bár bár beṛíon̲ aur zanjíron̲ se jakṛá gayá thá, aur us ne zanjíron̲ ko toṛá aur beṛíon̲ ke ṭukre ṭukre kiye, aur koí use tábi' men̲ lá na saká.

5 Wuh hamesha rát din paháṛon̲ aur qabron̲ ke bích chilláyá kartá, aur apne taín̲ pattharon̲ se káṭtá thá.

6 Par jyún̲ us ne Yisú' ko dúr se dekhá, dauṛá, aur use sijda kiyá,

7 Aur baṛí áwáz se chilláke kahá, Ai Ḳhudá Ta'álá ke Beṭe Yisú', mujhe tujh se kyá kám? tujhe Ḳhudá kí qasam detá hún̲, mujhe na satá.

8 Kyún̲ki us ne use kahá thá, ki Ai nápák rúh, us shaḳhs par se dúr ho.

9 Phir us ne us se púchhá, Terá kyá nám hai? Tab us ne jawáb diyá, ki Merá nám Tuman hai, is liye ki ham bahut hain̲.

10 Phir us ne us kí bahut minnat kí, ki hamen̲ is sarzamín se mat nikál.

11 Aur wahán̲ paháṛon̲ ke nazdík súaron̲ ká ek baṛá gol chartá thá.

12 So sab deon̲ ne us kí minnat karke kahá, ki Ham ko un súaron̲ ke darmiyán bhej, táki ham un men̲ paiṭhen̲.

13 Yisú' ne filfaur unhen̲ ijázat dí, aur we nápák rúhen̲ nikalke súaron̲ men̲ paiṭh gayín̲, aur wuh gol kaṛáṛe par se daryá men̲ kúdá; aur we qaríb do hazár ke the, jo daryá men̲ ḍúbke mar gaye.

14 Aur we jo súaron̲ ko charáte the bháge, aur shahr aur díhát men̲ ḳhabar pahuncháí. Tad we us májare ke dekhne ko nikle.

15 Aur Yisú' pás áe, aur us díwána ko, jis men̲ deon̲ ká tuman thá, baiṭhe, aur kapṛe pahine, aur hoshyár dekhá: aur ḍar gaye.

16 Aur jinhon̲ ne yih dekhá thá, díwána ká sárá ahwál, aur súaron̲ ká tamám májará, un se bayán kiyá.

17 Tab we us kí minnat karne lage, ki un kí sarhadd se nikal jáe[b].

18 Jyún̲ wuh kishtí par áyá, us ne, jo díwána thá, us se minnat kí, ki us ke sáth rahe[c].

19 Lekin Yisú' ne use ijázat na dí, balki use kahá, ki Apne ghar já, apne logon̲ pás, aur unhen̲ ḳhabar de, ki Ḳhudáwand ne tujh par rahm karke tujh se kyá kám kiyá.

20 Tab wuh gayá, aur Dikápulis ke mulk men̲, un kámon̲ kí, jo Yisú' ne us ke liye kiye the, manádí karne lagá; aur sabhon̲ ne ta'ajjub kiyá.

21 Aur jab Yisú' kishtí par phir pár áyá[d], baṛí bhíṛ us pás jam'a húí; aur wuh daryá ke nazdík thá.

[r] Mat. 13. 34. Yúh. 16. 12.
[s] Mat. 8. 18, 23. Lúq. 8. 22.
[a] Mat. 8. 28. Lúq. 8. 26.
[b] Mat. 8. 34. A'am. 16. 39.
[c] Lúq. 8. 38.
[d] Mat. 9. 1. Lúq. 8. 40.

San 'ÍSAWÍ 31.

San 'ÍSAWÍ 31.

22 Aur dekho, ki 'ibádatkhána ke sardáron men se ek shakhs, jis ká nám Jáirus thá, áyá[e], aur use dekhkar us ke qadamon par girá;

23 Aur yih kahke ki Merí chhoṭí beṭí marne par hai, us kí bahut minnat kí, ki wuh áwe, aur apne háth us par rakhe, ki wuh changí ho: to wuh jíegí.

24 Tab wuh us ke sáth gayá; aur baṛí bhíṛ us ke píchhe chalí, aur use dabá liyá.

25 Aur ek 'aurat jis ká bárah baras se lahú járí thá[f],

26 Jis ne bahut se hakímon kí dawáen kháí thín, aur apná sab mál kharch karke kuchh fáida na páyá thá, balki us kí bímárí aur bhí baṛh gayí thí,

27 Yisú' kí khabar sunke, us bhíṛ men us ke píchhe se áí, aur us ke kapṛe ko chhú liyá.

28 Kyúnki us ne kahá, ki Agar main sirf us ke kapṛon ko chhú lún, to changí ho jáúngí.

29 Aur filfaur us ke lahú ká sotá band húá; aur us ne apne badan ke ahwál se jáná, ki main us áfat se changí húí.

30 Tab Yisú' ne filfaur apne men jáná, ki mujh men se qúwat niklí[g]; us bhíṛ kí taraf mutawajjih hokar kahá, ki Mere kapṛe ko kis ne chhúá?

31 Us ke shágirdon ne us se kahá, Tú dekhtá hai, ki log tujh par gire paṛte hain, phir tú kahtá hai, Mujhe kis ne chhúá?

32 Tab us ne cháron taraf nigáh kí, táki use, jis ne yih kám kiyá thá, dekhe.

33 Aur wuh 'aurat sab kuchh jánkar jo us par wáqi' húá thá, ḍartí aur kámptí áí, aur us ke áge gir paṛí, aur sab sach sach us se kahá.

34 Tab us ne use kahá, Ai Beṭí, tere ímán ne tujhe bacháyá[h]; salámat já, aur apní áfat se bachí rah.

35 Jab wuh yihí kahtá thá, 'ibádatkhána ke sardár ke yahán se logon ne áke kahá, ki Terí beṭí mar gayí[i], ab kyún Ustád ko ziyáda taklíf detá hai?

36 Yisú' ne us bát ko, jo we kah rahe the, sunte hí, 'ibádatkhána ke sardár ko kahá, Mat ḍar, faqat i'atiqád rakh.

37 Aur us ne, siwá Patrus, aur Ya'qúb, aur Ya'qúb ke bháí Yúhanná ke, kisí ko apne sáth jáne na diyá.

38 Aur 'ibádatkhána ke sardár ke ghar men áke shor o gul, aur logon ko bahut rote píṭṭe dekhá.

39 Aur bhítar jáke, unhen kahá, Tum káhe ko gul karte, aur rote ho? laṛkí mar nahín gayí, balki sotí hai[k].

40 We us par hanse; lekin wuh sab ko báhar karke[l], laṛkí ke má báp ko, aur apne sáthíon ko leke, jahán wuh laṛkí paṛí thí, andar áyá.

41 Aur us laṛkí ká háth pakaṛkar use kahá, Talítá qúmí, jis ká tarjuma yih hai, ki Ai laṛkí, main tujhe kahtá hún, Uṭh.

42 Wunhín wuh laṛkí uṭhke chalne lagí; kyúnki wuh bárah baras kí thí. Tab we ||bahut hairán húe.

43 Phir us ne unhen bahut tákíd se hukm kiyá, ki Yih koí na jáne[m], aur farmáyá, ki use kuchh kháne ko den.

VI BAB.

1 Masíh ke ham-wataní use haqír jánte. 7 Wuh apne bárah rasúlon ko sab ná-pák rúhon par iqtidár bakhshtá. 14 Masíh kí bábat logon kí mutafarriq ráe. 27 Yúhanná baptisma-denewále ká sir káṭá játá, 29 aur us kí lásh dafan kí játí. 30 Rasúl manádí kar karke phir áte. 34 Pánch roṭíon aur do machhlíon ká mu'ajiza. 48 Masíh daryá par paidal chaltá: 53 aur un sab ko jo use chhúte the changá kartá.

PHIR wahán se rawána húá, aur apne watan men áyá[a]; aur us ke shágird us ke píchhe ho liye.

2 Jab sabt ká din húá, wuh 'ibádatkhána men wa'z karne lagá: aur bahuton ne sunke hairán hokar kahá, ki Yih báten us ne kahán se páín[b]? aur yih kyá hikmat hai, jo use milí hai, ki aisí karámát us ke háth se záhir hotí hain?

3 Kyá yih Mariyam ká Beṭá baṛhaí nahín? aur Ya'qúb, aur Yúses, aur Yahúdáh, o Shama'ún ká bháí nahín[c]? aur kyá us kí bahinen hamáre pás yahán nahín hain? Aur unhon ne us se ṭhokar kháí[d].

4 Tab Yisú' ne unhen kahá, Nabí be-'izzat nahín hai, magar apne watan men[e], aur apne kumbe, aur apne ghar men.

5 Aur wuh koí mu'ajiza wahán

[e] Mat. 9. 18. Lúq. 8. 41.
[f] Ahb. 15. 25. Mat. 9. 20.
[g] Lúq. 6. 19. aur 8. 46.
[h] Mat. 9. 22. Marq. 10. 52. A'am. 14. 9.
[i] Lúq. 8. 49.

San 'ÍSAWÍ 31.

[k] Yúh. 11. 11.
[l] A'am. 9. 40.
|| Yúnání men, *baṛí hairání se hairán húe.*
[m] Mat. 8. 4. aur 9. 30. aur 12. 16. aur 17. 9. Marq. 3. 12. Lúq. 5. 14.
[a] Mat. 13. 54. Lúq. 4. 16.
[b] Yúh. 6. 42.
[c] Dekho Mat. 12. 46. Gal. 1. 19.
[d] Mat. 11. 6.
[e] Mat. 13. 57. Yúh. 4. 44.

San 'ÍSAWÍ 31.

na dikhlá saká[f], siwá is ke, ki
thoṛe se bímároṉ par háth rakhke
unheṉ changá kiyá.

[f] Dekho Paid. 19. 22. aur 32. 25. Mat. 13. 58. Marq. 9. 23.

6 Aur us ne un kí be-ímání se
ta'ajjub kiyá[g]. Aur áspás ke
gáṉwoṉ meṉ wa'z kartá phirá[h].

[g] Yas. 59. 16.
[h] Mat. 9. 35. Lúq. 13. 22.

7 ¶ Aur un bárah ko buláyá, aur
un ko do do karke bhejná shurú'
kiyá, aur unheṉ nápák rúhoṉ par
iḳhtiyár diyá[i];

[i] Mat. 10. 1. Marq. 3. 13, 14. Lúq. 9. 1.

8 Aur hukm kiyá, ki safar ke
liye, siwá láṭhí ke, kuchh na lo,
na jholí, na roṭí, na apne kamar-
band meṉ paisá:

[k] A'am. 12. 8.

9 Magar jútiáṉ pahino[k]; par do
kurte mat pahino.
10 Aur unheṉ kahá, Jaháṉ tum
kisí ghar meṉ dáḳhil ho, to jab
tak tum us jagah se jáo, wahíṉ
raho[l].

[l] Mat. 10. 11. Lúq. 9. 4. aur 10. 7, 8.

11 Aur jitne tumheṉ qabúl na
kareṉ, aur tumhárí na suneṉ[m], to
jab tum waháṉ se niklo, apne
páṉwoṉ kí gard jháṛ dená[n], táki un
par gawáhí ho. Main tum se
sach kahtá húṉ, ki 'Adálat ke din,
Sadúm ‖ aur 'Amúrah ke liye, us
shahr kí banisbat, bardásht karní
sahaj hogí.

[m] Mat. 10. 14. Lúq. 10. 10.
[n] A'am. 13. 51. aur 18. 6.
‖ Yá, *yá.*

12 Aur unhoṉ ne jáke manádí
kí, ki Tauba karo.
13 Aur bahut se deoṉ ko dúr
kiyá, aur bahutoṉ ko, jo bímár
the, un par tel ḍhálke[o] changá
kiyá.

[o] Ya'q. 5. 14.

14 Aur jab Herodís bádsháh ne
suná[p], (kyúṉki us ká nám mashhúr
húá thá;) tab us ne kahá, ki Yú-
hanná baptisma-denewálá murdoṉ
meṉ se jí uṭhá, is liye mu'ajiza us
se záhir hote haiṉ.

[p] Mat. 14. 1. Lúq. 9. 7.

15 Auroṉ ne kahá, ki Wuh Ili-
yás hai[q]. Phir auroṉ ne kahá,
Yih ek nabí hai, yá nabíoṉ meṉ
se kisí kí mánind hai.

[q] Mat. 16. 14. Marq. 8. 28.

16 Par Herodís ne sunkar kahá,
ki Yih to Yúhanná hai, jis ká sir
maiṉ ne kaṭwáyá hai[r]; wuh mur-
doṉ meṉ se jí uṭhá hai.

[r] Mat. 14. 2. Lúq. 3. 19.

San 'Ísawí 30.

17 Kyúṉki Herodís ne áp Hero-
diyás ke wáste, jo us ke bhái Fail-
bús kí jorú thí, log bhejkar Yú-
hanná ko pakaṛwáke, qaidḳhána
meṉ band kiyá, kyúṉki us ne us
se byáh kiyá thá.
18 Aur Yúhanná ne Herodís ko
kahá thá, ki Apne bhái kí jorú
rakhná tujh par rawá nahíṉ[s].

[s] Abb. 18. 16. aur 20. 21.

19 Is liye Herodiyás us ká kína
rakhtí, aur cháhtí thí, ki use ján
se máre; par us ká háth na paṛtá
thá:

San 'ÍSAWÍ 30.

20 Is wáste ki Herodís, Yú-
hanná ko mard i rástbáz aur mu-
qaddas jánkar, us se ḍartá[t], aur
us kí pásdárí kartá, aur us kí
sunkar bahut sí bátoṉ par 'amal
kartá, aur us kí báteṉ ḳhushí se
suntá thá.

[t] Mat. 14. 5. aur 21. 26.

San 'Ísawí 32.

21 Áḳhir, qábú ká din áyá[u], ki
Herodís ne apní sálgirih meṉ[x]
apne buzurgoṉ, aur risáladároṉ,
aur Jalíl ke amíroṉ kí ziyáfat kí;

[u] Mat. 14. 6.
[x] Paid. 40. 20.

22 Tab Herodiyás kí beṭí áí,
aur náchke Herodís, aur us ke
mihmánoṉ ko ḳhush kiyá; tab
bádsháh ne us laṛkí ko kahá, Jo
tú cháhe, so máng, ki maiṉ tujhe
dúṉgá.
23 Aur us se qasam kháí, ki
Merí ádhí bádsháhat tak, jo kuchh
tú mujh se mánge, maiṉ tujhe
dúṉgá[y].

[y] Ást. 5. 3, 6. aur 7. 2.

24 Aur wuh chalí gayí, aur apní
má se púchhá, ki Maiṉ kyá
máṉgúṉ? Wuh bolí, ki Yúhanná
baptisma-denewále ká sir.
25 Tab wuh filfaur bádsháh ke
pás chálákí se áí, aur us se 'arz
karke kahá, Maiṉ cháhtí húṉ, ki
tú Yúhanná baptisma-denewále
ká sir ek ‖ básan meṉ abhí mujhe
de.

‖ Yá, *thálí meṉ.*

26 Bádsháh bahut gamgín húá[z],
par apní qasam, aur sáth baiṭhne-
wáloṉ ke sabab na cháhá, ki us
se inkár kare.

[z] Mat. 14. 9.

27 Tab bádsháh ne filfaur jal-
lád ko hukm karke bhejá, ki us
ká sir láwe. Us ne jáke us ká sir
qaidḳhána meṉ káṭá,
28 Aur ek ‖ básan meṉ rakhke
láyá, aur us kí laṛkí ko diyá, aur us
laṛkí ne apní má ko diyá.

‖ Yá, *thálí meṉ.*

29 Tab us ke shágird sunkar
áe, aur us kí lásh ko uṭháke qabr
meṉ rakhá.
30 Aur rasúl Yisú' ke pás jam'a
húe, aur jo kuchh unhoṉ ne kiyá,
aur jo kuchh sikhláyá thá, sab us
se bayán kiyá[a].

[a] Lúq. 9. 10.

31 Tab us ne unheṉ kahá, Alag
wírána meṉ chalo[b], aur zarra
sustáo, is liye ki waháṉ bahut
log áte játe the, aur unheṉ kháná
kháne kí bhí fursat na thí[c].

[b] Mat. 14. 13.
[c] Marq. 3. 20.

32 Tab we alag kishtí par chaṛh-
ke ek wírána meṉ gaye[d].

[d] Mat. 14. 13.

33 Par logoṉ ne unheṉ játe dekhá,
aur bahutoṉ ne use pahcháná,

San
'ÍSAWÍ
32.

aur sáre shahron se khushkí khu-
shkí udhar dauṛe, aur un se áge
já pahunche, aur ikaṭṭhe hoke us
pás áe.
34 Aur Yisú' ne nikalke baṛí
bhíṛ ko dekhá; use un par rahm
áyá[e], kyúnki we un bheṛon kí
mánind the, ki jin ká gaṛariyá
nahín; aur wuh unhen bahut sí
báten sikhláne lagá[f].
35 Jab din bahut ḍhalá, us ke
shágirdon ne us pás áke kahá,
Yih jagah wírán hai, aur bahut
der húí[g]:
36 Unhen rukhsat kar, táki we
cháron taraf ke gánwon, aur bas-
tíon men jáke roṭí mol len, ki
kháne ko un pás kuchh nahín.
37 Us ne unhen jawáb men
kahá, Tum unhen kháne ko do.
Tab we bole, Kyá ham jáke do
sau || dínár kí roṭíán mol len, aur
unhen khiláwen[h]?
38 Us ne unhen kahá, Tumháre
pás kitní roṭíán hain? jáke dekho.
Unhon ne daryáft karke kahá,
Pánch roṭíán, aur do machhlíán[i].
39 Tab us ne unhen hukm kiyá,
ki un sab ko harí ghás par pánt
pánt karke biṭhláo.
40 We sau sau, aur pachás pa-
chás, pánt men baiṭhe.
41 Tab us ne wuh pánch roṭíán,
aur do machhlíán leke, ásmán kí
taraf dekhke barakat cháhí[k], aur
roṭíán toṛín, aur apne shágirdon
ko dín, ki un ke áge rakhen; aur
us ne we do machhlíán un sab
men bánṭín.
42 We sab kháke ser húe.
43 Aur unhon ne ṭukṛon se bá-
rah ṭokríán bharín, aur kuchh
machhlíon se bhí uṭháín.
44 Aur we, jinhon ne roṭíán
kháín, pánch hazár mard ke qaríb
the.
45 Aur filfaur us ne apne shá-
girdon ko tákíd se hukm kiyá, ki
jab tak main logon ko rukhsat
karún, tum kishtí par chaṛho[l] aur
us pár Baitsaidá ko áge jáo.
46 Aur áp unhen rukhsat karke
ek paháṛ par du'á mángne ko
gayá.
47 Aur jab shám húí, kishtí bích
daryá men thí[m], aur wuh akelá
khushkí par thá.
48 Us ne dekhá, ki we khewne
se bahut tang hain, kyúnki hawá
un ke mukhálif thí; tab pichhle

[e] Mat. 9. 36. aur 14. 14.
[f] Lúq. 9. 11.
[g] Mat. 14. 15. Lúq. 9. 12.
|| Rúmí dínár kí qímat pánch áná thí. Dekho Mat. 18. 28.
[h] Gin. 11. 13, 22. 2 Sal. 4. 43.
[i] Mat. 14. 17. Lúq. 9. 13. Yúh. 6. 9. Dekho Mat. 15. 34. Marq. 8. 5.
[k] 1 Sam. 9. 13. Mat. 26. 26.
[l] Mat. 14. 22. Yúh. 6. 17.
[m] Mat. 14. 23. Yúh. 6. 16, 17.

San
'ÍSAWÍ
32.

pahar rát ko, Yisú' daryá par
chaltá húá un ke pás áyá, aur
cháhá ki un se áge baṛhe[n].
49 Jab unhon ne use daryá par
chalte dekhá, khiyál kiyá, ki
||kuchh dhokhá hai, aur chillá uṭhe:
50 Kyúnki sab ne use dekhá,
aur ghabráe. Par wuh filfaur un
se kalám karke unhen kahne lagá,
Khátir jam'a rakho; main hún;
mat ḍaro.
51 Phir wuh kishtí par un pás
chaṛhá, aur hawá tham gayí; tab
unhon ne apne dilon men niháyat
hairán hoke ta'ajjub kiyá.
52 Is liye ki unhon ne roṭíon ke
mu'ajiza ko na samjhá thá[o]; ky-
únki un ke dil sakht the[p].
53 Aur we pár guzarke Ganne-
sarat ke mulk men áe[q], aur gháṭ
par lagáyá.
54 Jab we kishtí par se utre,
filfaur log use pahchánke, us mulk
kí har taraf se dauṛe,
55 Aur bímáron ko chárpáíon
par rakhke, jahán unhon ne suná
thá ki wuh hai, le jáne lage.
56 Aur wuh jahán kahín bastí,
yá shahr, yá gánw men gayá,
unhon ne bímáron ko bázáron
men rakhá, aur us kí minnat kí,
ki sirf us kí poshák ke dáman ko
chhú len[r]; aur jitnon ne use chhúá,
achchhe hogaye.

VII BÁB.

1 *Farísí Masíhí shágirdon ko qusúrwár ṭhahráte ki we bin dhoe háthon se kháná kháte the.* 8 *We áp insání riwáyaton ke sabab Khudá ke ahkám ko ṭál dete the.* 14 *Kháná kháne se insán ná-pák nahín hotá.* 24 *Súrufíníkí 'aurat kí beṭí men se ná-pák rúh nikálke use sihhat bakhshtá,* 31 *aur ek bahire ko jis kí zubán men luknat thí changá kartá.*

TAB Farísí aur ba'ze faqíh
Yarúsalam se áke us pás
jam'a húe[a].
2 Jab unhon ne us ke ba'ze shá-
girdon ko nápák, ya'ne, bin dhoe
háthon se roṭí kháte dekhá, to
'aib lagáyá.
3 Is liye ki Farísí aur sab Ya-
húdí, buzurgon kí riwáyat par
'amal karke, jab tak ki apne háth
kuhní tak na dho len, na kháte.
4 Aur bázár se áke jab tak gusl
na kar len, nahín kháte. Aur
bahut sí báten hain, jin ko we
mánte hain, jaise piyálon aur ||lo-
ṭon aur támbe ke bartanon aur
chárpáíon ká dhoná.
5 Tab Farísíon aur faqíhon ne

[n] Dekho Lúq. 24. 28.
|| Yá, *bhút hai.*
[o] Marq. 8. 17, 18.
[p] Marq. 3. 5. aur 16. 14.
[q] Mat. 14. 34.
[r] Mat. 9. 20. Marq. 5. 27, 28. A'am. 19. 12.
[a] Mat. 15. 1.
|| Latíní men, *Sakstárius;* us men ser ke tín páo samáte the.

San 'ÍSAWÍ 32.

us se púchhá, ki Tere shágird bu-
zurgon̲ ke hukmon̲ par kyún̲ na-
hín̲ chalte, par roṭí bin dhoe háth
se kháte hain̲[b]?
[b] Mat. 15. 2.
6 Us ne unhen̲ jawáb men̲ kahá,
ki Yas'aiyáh ne tum riyákáron̲ ke
haqq men̲ kyá ḳhúb nubúwat kí
hai, ki Ye log honṭhon̲ se merí
buzurgí karte hain̲, par un ke dil
mujh se dúr hain̲[c].
[c] Yas. 29. 13. Mat. 15. 8.
7 Aur we befáida merí parastish
karte hain̲, kyún̲ki jo ta'lím we
sikhláte hain̲, insán ke ahkám hain̲.
8 Is liye tum Ḳhudá ke hukm
ko tark karke insán kí riwáyat,
jaise piyálon̲ aur loṭon̲ ká dhoná,
mánte ho; aur aise bahutere kám
hain̲, jo tum karte ho.
9 Aur us ne unhen̲ kahá, Tum
Ḳhudá ke hukm ko baḳhúbí bátil
karte ho, táki apne dastúron̲ ko
sábit rakho.
10 Kyún̲ki Músá ne kahá, ki
Apne má báp kí ta'zím kar[d], aur
[d] Khur. 20. 12. Ist. 5. 16. Mat. 15. 4.
Jo koí má báp ko kose, wuh ján
se márá jáe[e].
[e] Khur. 21. 17. Áhb. 20. 9. Ams. 20. 20.
11 Par tum kahte ho, Agar koí
apne báp yá má ko kahe, ki jo
fáida mujhe tujh ko pahuncháná
thá, so qurbán[f], ya'ne, hadya húá;
[f] Mat. 15. 5. aur 23. 18.
12 So tum use us ke báp yá us
kí má kí kuchh madad karne na-
hín̲ dete;
13 Yún̲ tum Ḳhudá ke kalám ko
apní riwáyat se, jo tum ne járí kí
hai, bátil karte ho; aur aisá bahut
kuchh karte ho.
14 ¶ Phir us ne sab logon̲ ko pás
buláke kahá, ki Tum sab ke sab
merí suno, aur samjho[g]:
[g] Mat. 15. 10.
15 Aisí koí chíz ádmí ke báhar
nahín̲ hai, jo us men̲ dáḳhil hoke
use nápák kar sake; par wuh
chízen̲ jo us men̲ se nikaltí hain̲
we hí ádmí ko nápák kartí hain̲.
16 Agar kisí ke kán sunne ke
hon̲, to sune[h].
[h] Mat. 11. 15.
17 Jab wuh bhíṛ ke pás se ghar
men̲ gayá, us ke shágirdon̲ ne us
se us tamsíl ke ma'ne púchhe[i].
[i] Mat. 15. 15.
18 Tab us ne unhen̲ kahá, Kyá
tum bhí aise nádán ho? Kyá
tum nahín̲ jánte ho, ki jo chíz
báhar se ádmí ke bhítar játí hai,
use nápák nahín̲ kar saktí;
19 Is liye ki wuh us ke dil men̲
nahín̲, balki peṭ men̲ játí hai, aur
wahán̲ se ḳhurák kí sárí nápákí
páeḳhána men̲ girtí hai, aur yún̲
hí sab kháná pák ho játá?
20 Phir us ne kahá, Jo ádmí
men̲ se nikaltá hai, wuhí ádmí ko
nápák kartá hai.
21 Kyún̲ki andar, ya'ne, ádmí ke
dil hí se, bure andesha, ziná-ká-
ríán̲, harámkáríán̲, qatl[k],
[k] Paid. 6. 5. aur 8. 21. Mat. 15. 19.
22 Choríán̲, lálach, badí, makr,
mastí, bad-nazarí, kufr, sheḳhí,
nádání, nikaltí hain̲:
23 Yih sab burí chízen̲ andar se
nikaltí hain̲, aur ádmí ko nápák
kartí hain̲.
24 ¶ Phir wahán̲ se uṭhke Súr
aur Saidá kí sarhaddon̲ men̲ gayá[l],
[l] Mat. 15. 21.
aur ek ghar men̲ dáḳhil hoke
cháhá, ki koí na jáne; lekin po-
shída na rah saká.
25 Kyún̲ki ek 'aurat, jis kí beṭí
men̲ nápák rúh thí, us kí ḳhabar
sunke áí, aur us ke pán̲won̲ par
girí:
26 Yih 'aurat Yúnání aur qaum
kí Súrufíníkí thí; us ne minnat
kí, ki wuh us deo ko us kí beṭí
par se utáre.
27 Par Yisú' ne use kahá, ki
Pahle farzandon̲ ko ser hone de:
kyún̲ki farzandon̲ kí roṭí leke
kutton̲ ke áge ḍálná láiq nahín̲.
28 Us ne jawáb men̲ kahá, Hán̲,
ai Ḳhudáwand, lekin kutte mez
ke tale farzandon̲ kí roṭí ke ṭu-
kṛon̲ men̲ se kháte hain̲.
29 Tab us ne use kahá, Is bát
ke sabab se chalí já; wuh deo terí
beṭí par se utar gayá.
30 Jab wuh ghar men̲ pahunchí,
to kyá dekhá, ki deo dúr ho
gayá, aur beṭí bichhaune par paṛí
hai.
31 ¶ Aur wuh Súr aur Saidá kí
sarhaddon̲ se nikalkar Jalíl ke
daryá ke pás[m] Dikápulis kí sar-
[m] Mat. 15. 29.
haddon̲ men̲ áyá.
32 Aur unhon̲ ne, ek bahire ‖ ko
[‖] Yá, *gúnge ko.*
jis kí zubán men̲ luknat thí us
pás láke[n], us kí minnat kí, ki apná
[n] Mat. 9. 32. Lúq. 11. 14.
háth us par rakhe.
33 Wuh us ko bhíṛ men̲ se ki-
náre le gayá, aur apní unglíán̲ us
ke kánon̲ men̲ ḍálín̲, aur apná
thúk leke[o] us kí zubán par la-
[o] Marq. 8. 23. Yúh. 9. 6.
gáyá;
34 Aur ásmán kí taraf nazar
karke[p] ek áh kí[q], aur use kahá,
[p] Marq. 6. 41. Yúh. 11. 41. aur 17. 1.
Effatá, ya'ne, Khul jáo.
[q] Yúh. 11. 33, 38.
35 Wunhín̲ us ke kán khul gaye,
aur us kí zubán kí girih bhí khul
gayí, aur wuh ḳhúb bolne lagá[r].
[r] Yas. 35. 5, 6. Mat. 11. 5.
36 Aur us ne unhen̲ hukm

San 'ÍSAWÍ 32.

diyá, ki kisí se na kahen[s]; lekin jitná us ne man'a kiyá thá, we utná ziyáda mashhúr karte the;

37 Aur unhon ne niháyat hairán hoke kahá, Us ne sab kuchh achchhá kiyá: ki bahiron ko sunne kí, aur gúngon ko bolne kí táqat dí.

VIII BÁB.

1 *Masíh logon ko mu'ajizána taur par kháná khilátá:* 10 *wuh Farísíon ko ek nishán dikháne se inkár kartá:* 14 *apne shágirdon ko chitá detá ki we Farísíon ke khamír se aur Herodís ke khamír se khabardár rahen:* 22 *wuh ek andhe kí ánkhen khol detá:* 27 *aur áp ko wuh Masíh záhir kartá jo márá jáegá aur phir jí uṭhegá:* 34 *aur unhen nasíhat kartá ki jab Injíl ke sabab satáe jáwen we sabr o bardásht karen.*

UN dinon men jab baṛí bhíṛ jam'a thí, aur un pás kuchh kháne ko na thá, Yisú' ne apne shágirdon ko buláke unhen kahá[a],

2 Mujhe is bhíṛ par rahm átá hai, ki ab tín din guzre ki ye log mere sáth hain, aur un ke pás kuchh kháne ko nahín:

3 Agar main unhen bhúkhe ghar jáne ko rukhsat karún, to we ráh men mánda paṛenge: kyúnki ba'ze un men hain, jo dúr se áe hain.

4 Us ke shágirdon ne use jawáb diyá, ki Is wírána men kahán se koí ádmí roṭí páwe, ki inhen ser kare?

5 Tab us ne un se púchhá, ki Tumháre pás kitní roṭíán hain? We bole, Sát[b].

6 Phir us ne bhíṛ ko hukm kiyá, ki zamín par baiṭh jáen, aur us ne wuhí sát roṭíán lín, aur shukr karke toṛín, aur apne shágirdon ko dín, ki un ke áge rakhen; aur unhon ne logon ke áge rakh dín.

7 Aur un ke pás kaí ek chhoṭí machhlíán thín, so us ne barakat mángke[c] hukm kiyá, ki unhen bhí un ke áge dharen.

8 Chunánchi unhon ne kháyá aur ser húe: aur un ṭukṛon kí, jo bach rahe the, sát ṭokríán uṭháín.

9 Aur khánewále chár hazár ke qaríb the. Phir us ne unhen rukhsat kiyá.

10 ¶ Aur wuh apne shágirdon ke sáth fauran kishtí par chaṛhke[d] Dalmanúta ke mulk men áyá.

11 Tab Farísí nikle, aur us se hujjat karke us ke imtihán ke liye ásmán se koí nishán cháhá[e].

12 Us ne apne dil se áh khínchke kahá, Is zamána ke log kyún nishán cháhte hain? main tum se sach kahtá hún, ki Is zamána ke logon ko koí nishán diyá na jáegá.

13 Aur wuh un se judá hoke phir kishtí par chaṛhke pár gayá.

14 ¶ Aur we roṭí lene ko bhúl gaye the[f], aur kishtí par, siwá ek roṭí ke, un pás kuchh na thá.

15 Aur us ne unhen yún farmáyá, Khabardár, Farísíon ke khamír, aur Herodís ke khamír se parhez karo[g].

16 Tab we ápas men guftogú karke kahne lage, Yih is liye hai, ki hamáre sáth roṭí nahín[h].

17 Yisú' ne yih daryáft karke unhen farmáyá, Tum kyún khiyál karte ho, ki yih is liye hai, ki hamáre sáth roṭí nahín? kyá tum ab tak nahín jánte, aur nahín samajhte? kyá tumhárá dil ab tak sakht hai[i]?

18 Ánkhen hote húe, tum nahín dekhte? aur kán hote húe, nahín sunte? aur kyá tumhen yád nahín?

19 Jis waqt main ne pánch roṭíán pánch hazár ke liye toṛín, tum ne ṭukṛon se kitní ṭokríán bharí uṭháín? Unhon ne us se kahá, Bárah[k].

20 Aur jis waqt sát chár hazár ke liye toṛín, tum ne ṭukṛon se kitní ṭokríán bharí uṭháín? Unhon ne kahá, Sát[l].

21 Tab us ne unhen kahá, Phir tum kyún nahín samajhte[m]?

22 ¶ Phir wuh Baitsaidá men áyá, aur we ek andhe ko us pás láe, aur us kí minnat kí, ki wuh use chhúe.

23 Wuh us andhe ká háth pakaṛke use bastí se báhar le gayá, aur us kí ánkhon men thúkke[n], apne háth us par rakhe, aur us se púchhá, Kyá tú kuchh dekhtá hai?

24 Us ne nazar úpar uṭháke kahá, Main darakhton se ádmíon ko chalte dekhtá hún.

25 Tab us ne phir us kí ánkhon par háth rakhe, aur phir úpar dekhne ko farmáyá; aur wuh changá húá, aur sab ko achchhí tarah dekhá.

26 Aur us ne use yih kahke ghar bhejá, ki Bastí men na já, aur bastí men kisí se mat kah[o].

27 ¶ Tab Yisú' aur us ke shágird Qaisaríya Filippí kí bastíon men

[s] Marq. 5. 43.
[a] Mat. 15. 32.
[b] Mat. 15. 34. Dekho Marq. 6. 38.
[c] Mat. 14. 19. Marq. 6. 41.
[d] Mat. 15. 39.
[e] Mat. 12. 38. aur 16. 1. Yúh. 6. 30.
[f] Mat. 16. 5.
[g] Mat. 16. 6. Lúq. 12. 1.
[h] Mat. 16. 7.
[i] Marq. 6. 52.
[k] Mat. 14. 20. Marq. 6. 43. Lúq. 9. 17. Yúh. 6. 13.
[l] Mat. 15. 37. 8 áyat.
[m] Marq. 6. 52. 17 áyat.
[n] Marq. 7. 33.
[o] Mat. 8. 4. Marq. 5. 43.

San 'ÍSAWÍ 32.

gaye, aur ráh men̲ us ne apne shá-
girdon̲ se púchhá, ki Log kyá
kahte hain̲, ki main̲ kaun hún̲[p]!
28 Unhon̲ ne jawáb diyá, ki Yú-
hanná baptisma-denewálá[q], aur
ba'ze Iliyás, aur ba'ze nabíon̲ men̲
se ek.
29 Phir us ne unhen̲ kahá, Tum
kyá kahte ho, ki main̲ kaun hún̲?
Patrus ne jawáb men̲ us se kahá,
Tú to Masíh hai[r].
30 Tab us ne unhen̲ tákíd kí,
ki merí bábat kisí se yih mat
kaho[s].
31 Phir wuh unhen̲ sikhláne
lagá, ki zarúr hai, ki Ibn i A'dam
bahut sá dukh uṭháwe, aur wuh
buzurgon̲ aur sardár káhinon̲
aur faqíhon̲ se radd kiyá jáe, aur
márá jáe, aur tín roz ke píchhe jí
uṭhe[t].
32 Aur us ne yih bát sáf kahí.
Tab Patrus use alag le jáke us
par jhunjhláne lagá.
33 Par us ne phirke, aur apne
shágirdon̲ par nigáh karke, Patrus
par jhunjhláyá, aur kahá, Ai Shai-
tán, mere sámhne se dúr ho:
kyún̲ki tú K̲h̲udá kí chízon̲ kí
nahín̲, balki insán kí chízon̲ kí fikr
kartá hai.
34 ¶ Tab us ne un logon̲ ko apne
shágirdon̲ ke sáth buláke un se
kahá, Jo koí mere píchhe áyá chá-
he, cháhiye ki wuh apne se inkár
kare, aur salíb ko uṭháke merí
pairauí kare[u].
35 Is liye ki jo koí cháhtá ki
apní ján bacháwe, use gan̲wáegá[x];
par jo koí mere aur Injíl ke liye
apní ján ko gan̲wáegá, wuhí use
bacháwegá.
36 Kyún̲ki agar koí ádmí sárí
dunyá ko hásil kare, aur apní ján
ká nuqsán uṭháwe, to use kyá fái-
da hogá?
37 Aur ádmí apní ján ke badle
men̲ kyá degá?
38 Kyún̲ki jo koí is zinákár aur
k̲h̲atákár zamána men̲ mujh se
aur merí báton̲ se sharmáegá[y].
Ibn i A'dam bhí, jab apne Báp kí
hashmat se pák firishton̲ ke sáth
áwegá, us se sharmáegá[z].

p Mat. 16. 13. Lúq. 9. 18.
q Mat. 14. 2.
r Mat. 16. 16. Yúh. 6. 69. aur 11. 27.
s Mat. 16. 20.
t Mat. 16. 21. aur 17. 22. Lúq. 9. 22.
u Mat. 10. 38. aur 16. 24. Lúq. 9. 23. aur 14. 27.
x Yúh. 12. 25.
y Dekho Rúm. 1. 16. 2 Tim. 1. 8. aur 2. 12.
z Mat. 10. 33. Lúq. 9. 26. aur 12. 9.

IX BA'B.

2 Masíh kí súrat badal jáke jalálí dikhái detí. 11 Iliyáh kí ámad kí bábat wuh apne shágirdon̲ se wázih bayán kartá: 14 ek gúngí bahirí rúh ko nikál detá: 30 apne máre jáne aur jí uṭhne kí k̲h̲abar áge se detá: 33 apne shágirdon̲ ko nasíhat kartá ki we 'ájizí karen̲: 38 aur hukm detá ki we un logon̲ ko jo un ke muk̲h̲álif na hon̲ kám men̲ na roken̲, na ahl i ímán men̲ se kisí ko ṭhokar k̲h̲iláwen̲.

US ne unhen̲ kahá, Main̲ tum
se sach kahtá hún̲, ki Un
men̲ se jo yahán̲ házir hain̲, ba'ze
hain̲[a], ki jab tak K̲h̲udá kí bád-
sháhat qudrat se átí na dekhen̲[b],
maut ká maza na chakhen̲ge.
2 ¶ Aur chha din ba'd, Yisú' ne
Patrus, aur Ya'qúb, aur Yúhanná
ko sáth liyá, aur unhen̲ ek únche
paháṛ par alag le gayá[c]: aur un
ke áge us kí súrat badal gayí.
3 Aur us kí poshák chamaktí,
aur bahut sufed, barf kí tarah[d]
ho gayí, ki waisí dunyá men̲ koí
dhobí sufed na kar sake.
4 Tab Iliyás Músá ke sáth un-
hen̲ dikhláí diyá; aur we Yisú' se
guftogú karte the.
5 Patrus ne ‖ muk̲h̲átib hokar
Yisú' se kahá, ki Ai Ustád, ham-
áre liye bihtar hai, ki yahán̲ ra-
hen̲, aur tín ḍere banáwen̲, ek tere,
aur ek Músá ke, aur ek Iliyás ke
liye.
6 Kyún̲ki wuh na jántá thá, ki
kyá kahtá; is liye ki we bahut ḍar
gaye the.
7 Tab ek bádal ne un par sáya
kiyá, aur us bádal men̲ se ek áwáz
áí, aur yih kahtí thí, ki Yih merá
piyárá Beṭá hai: us kí suno.
8 Aur ekáek unhon̲ ne nazar
karke Yisú' ke siwá kisí ko apne
sáth na dekhá.
9 Jab we paháṛ se utarte the, us
ne unhen̲ hukm kiyá, ki jo kuchh
tum ne dekhá hai, jab tak ki Ibn
i A'dam murdon̲ men̲ se jí na uṭhe,
kisí se na kahná[e].
10 Aur we us kalám ko ápas hí
men̲ rakhke charchá karte the, ki
murdon̲ men̲ se jí uṭhne ke kyá
ma'ne hain̲.
11 ¶ Phir unhon̲ ne us se kahá,
aur púchhá, ki Faqíh kyún̲ kahte
hain̲, ki pahle Iliyás ká áná zarúr
hai[f]?
12 Us ne jawáb men̲ unhen̲ ka-
há, ki Iliyás to pahle átá hai, aur
sab kuchh bahál kartá hai; aur
Ibn i A'dam ke haqq men̲ bhí
kyún̲kar likhá hai, ki wuh bahut
sá ranj uṭháwegá[g], aur haqír kiyá
jáegá[h].
13 Lekin main̲ tum se kahtá hún̲,
ki Iliyás, jaisá us ke haqq men̲
likhá gayá thá, á chuká hai[i], aur

San 'ÍSAWÍ 32.

a Mat. 16. 28. Lúq. 9. 27.
b Mat. 24. 30. aur 25. 31. Lúq. 22. 18.
c Mat. 17. 1. Lúq. 9. 28.
d Dán. 7. 9. Mat. 28. 3.
‖ Yúnání men̲, jawáb deke.
e Mat. 17. 9.
f Mal. 4. 5. Mat. 17. 10.
g Zab. 22. 6. Yas. 53. 2, wag. Dán. 9. 26.
h Lúq. 23. 11. Filip. 2. 7.
i Mat. 11. 14. aur 17. 12. Lúq. 1. 17.

San 'ÍSAWÍ 32.

unhon ne jo kuchh ki cháhá, us
ke sáth kiyá.
14 ¶ Aur jab wuh apne shá-
girdon ke pás áyá, un kí cháron
taraf baṛí bhíṛ, aur faqíhon ko, un
se bahs karte dekhá[k].
15 Aur filfaur sárí bhíṛ use dekh-
kar niháyat hairán húí, aur us pás
dauṛke use salám kiyá.
16 Tab us ne faqíhon se púchhá,
Tum un se kyá bahs karte ho?
17 Ek us bhíṛ men se bol uṭhá,
Ai Ustád, main apne beṭe ko, jis
men gúngí rúh hai, tere pás láyá
hún[l].
18 Wuh jahán kahín us par
qábú pátí, paṭak detí hai, aur wuh
kaf bhar látá hai, aur dánt pístá
hai, aur wuh súkh játá hai: main
ne tere shágirdon se kahá thá, ki
we use báhar kar den, par we na
kar sake.
19 Us ne us ke jawáb men kahá,
Ai be-ímán qaum, main kab tak
tumháre sáth rahún? main kab
tak tumhárí bardásht karún? use
mere pás láo.
20 We use us pás láe, aur jab
us ne use dekhá, filfaur rúh ne
use ainṭháyá[m], aur wuh zamín
par girá, aur kaf bhar láke loṭne
lagá.
21 Tab us ne us ke báp se
púchhá, Kitní muddat se yih is ko
húá? Wuh bolá, Bachpan se.
22 Aur bahut bár use ág men
aur pání men ḍáltí thí táki use
ján se máre; par agar tú kuchh
kar saktá hai, to ham par rahm
karke hamárí madad kar.
23 Yisú' ne use kahá, Agar tú
ímán lá sake, to ímándár ke liye
sab kuchh ho saktá hai[n].
24 Tab filfaur us laṛke ká báp
chilláyá, aur roke kahá, Ai Khu-
dáwand, main ímán látá hún; tú
merí be-ímání ká chára kar.
25 Jab Yisú' ne dekhá, ki log
dauṛke jam'a hote hain, to us ná-
pák rúh ko malámat karke kahá,
Ai gúngí bahirí rúh, main tujhe
hukm kartá hún, is se báhar ni-
kal, aur is men phir kabhí mat
dákhil ho.
26 Wuh chillákar, aur use bahut
ainṭhákar, us se nikal gayí; aur
wuh murda sá ho gayá, aisá ki
bahuton ne kahá, ki Wuh mar
gayá.
27 Tab Yisú' ne us ká háth pa-

k Mat. 17. 14. Lúq. 9. 37.
l Mat. 17. 14. Lúq. 9. 38.
m Marq. 1. 26. Lúq. 9. 42.
n Mat. 17. 20. Marq. 11. 23. Lúq. 17. 6. Yúh. 11. 40.

San 'ÍSAWÍ 32.

kaṛke use uṭháyá, aur wuh uṭhkar
khaṛá húá.
28 Aur jab wuh ghar men áyá,
us ke shágirdon ne khalwat men
us se púchhá, ki Ham use kyún
dúr na kar sake[o]?
29 Us ne unhen kahá, ki Yih
jins, siwá du'á aur roza ke, kisí
aur tarah se dúr ho nahín saktí.
30 ¶ Phir we wahán se rawána
húe, aur Jalíl men hoke guzar
gaye, aur us ne cháhá, ki koí na
jáne.
31 Is liye ki us ne apne shágird-
on ko sikhláyá, aur unhen kahá,
ki Ibn i Ádam logon ke háth men
giriftár karwáyá játá hai, aur we
use qatl karenge[p]; aur wuh márá
jáke tísre din phir jí uṭhegá.
32 Lekin unhon ne yih bát na
samjhí, aur us se púchhne men
ḍare.
33 ¶ Phir wuh Kafarnáhum men
áyá, aur ghar men pahunchke un
se púchhá, ki Tum ráste men bá-
ham kyá bahs karte the[q]?
34 Par we chup rahe, is liye ki
we ráh men ek dúsre se bahs
karte the, ki ham men se baṛá
kaun hai?
35 Phir us ne baiṭhke un bárah
ko buláyá, aur unhen kahá, Agar
koí cháhe, ki pahle darja ká ho,
wuh sab men pichhlá, aur sab ká
khádim hogá[r].
36 Aur ek chhoṭe laṛke ko leke
un ke bích men khaṛá kiyá, aur
jab use godí men liyá thá[s], un se
kahá,
37 Jo koí mere nám ke liye aise
laṛkon men se ek ko qabúl kare,
mujhe qabúl kartá hai: aur jo
koí mujhe qabúl kartá hai, na
mujhe, balki use, jis ne mujhe
bhejá hai, qabúl kartá hai[t].
38 ¶ Tab Yúhanná kahne lagá,
Ai Ustád, ham ne ek ko tere nám
se deon ko nikálte dekhá, aur wuh
hamárá pairau nahín: aur ham
ne use man'a kiyá, kyúnki wuh
hamárí pairauí nahín kartá[u].
39 Tab Yisú' ne kahá, Use man'a
na karo, kyúnki aisá koí nahín,
jo merá nám leke koí karámát
kare, aur mujhe filfaur burá kah
sake[x].
40 Wuh jo hamárá mukhálif na-
hín, hamárí taraf hai[y].
41 Is liye ki jo koí mere nám
par ek piyála pání tumhen, is

o Mat. 17. 19.
p Mat. 17. 22. Lúq. 9. 44.
q Mat. 18. 1. Lúq. 9. 46. aur 22. 24.
r Mat. 20. 26, 27. Marq. 10. 43.
s Mat. 18. 2. Marq. 10. 16.
t Mat. 10. 40. Lúq. 9. 48.
u Gin. 11. 28. Lúq. 9. 49.
x 1 Qur. 12. 3.
y Dekho Mat. 12. 30.

San 'ÍSAWÍ 32.

wáste ki tum Masíh ke ho, píne
ko de, main tum se sach kahtá
hún, ki wuh apná ajr kabhí na
khoegá[z].
42 Aur jo koí in chhoṭon men
se, jo mujh par ímán láte hain, ek
ko ṭhokar khiláwe, us ke liye yih
bihtar thá, ki chakkí ká páṭ us ke
gale men bándhá jáwe, aur wuh
daryá men ḍubáyá jáwe[a].
43 Aur agar terá háth tujhe ṭho-
kar khiláwe, to use káṭ ḍál; ki
zindagí men ṭunḍá dák̤hil honá
tere liye us se bihtar hai, ki do
háth rakhke jahannam ke bích,
us ág men jo kabhí nahín bujhtí
hai, ḍálá jáe[b]:
44 Jahán un ká kíṛá nahín mar-
tá, aur ág nahín bujhtí[c].
45 Aur agar terá pánw tujhe
ṭhokar khiláwe, use káṭ ḍál; kyún-
ki zindagí men langṛá dák̤hil honá
tere liye us se bihtar hai, ki do
pánw rakhke jahannam ke bích,
us ág men jo kabhí nahín bujhtí,
ḍálá jáwe:
46 Jahán un ká kíṛá nahín mar-
tá, aur ág nahín bujhtí.
47 Aur agar terí ánkh tujhe ṭho-
kar khiláwe, use nikál ḍál: ki
K̤hudá kí bádsháhat men káná
dák̤hil honá tere liye us se bihtar
hai, ki do ánkhen rakhke jahan-
nam kí ág men ḍálá jáwe:
48 Jahán un ká kíṛá nahín martá,
aur ág nahín bujhtí.
49 Kyúnki har ek shak̤hs ág se
namkín kiyá jáegá, aur har ek
qurbání namak se namkín kí já-
egí[d].
50 Namak achchhí chíz hai:
lekin agar namak be-maza ho
jáwe, to kis se use mazadár karo-
ge[e]? Pas áp men namak rakho[f],
aur ápas men miláp karo[g].

X BÁB.

2 Masíh Farísíon se taláq dene kí bábat bahs kartá: 13 wuh un laṛkon ko jinhen us pás láe the barakat detá: 17 ek daulatmand kí ek mushkil ko hall kartá ki kyúnkar hamesha kí zindagí mil saktí: 23 apne shágirdon par wuh khatra jatá detá jo daulat rakhne se hotá hai: 28 un logon se jo Injíl ke sabab koí chíz tark kar dete wa'da kartá ki unhen ajr milegá: 32 apne máre jáne aur jí uṭhne kí peshíngoí kartá: 35 do hausilamand ummedwáron ko chitá detá, ki us ke sáth azíyat uṭháne par apná dil dauṛáná bihtar jánen: 46 aur Bartimai kí ánkhen khol detá.

San 'Ísawí 33.

PHIR wuh wahán se uṭhkar
Yardan ke pár Yahúdiya kí
sarhaddon men áyá[a], aur log us

z Mat. 10. 42.
a Mat. 18. 6. Lúq. 17. 1.
b Ist. 13. 6. Mat. 5. 29. aur 18. 8. 45, 47 áyaten.
c Yas. 66. 24.
d Ahb. 2. 13. Hiz. 43. 24.
e Mat. 5. 13. Lúq. 14. 34.
f Afs. 4. 29. Qul. 4. 6.
g Rúm. 12. 18. aur 14. 19. 2 Qur. 13. 11. 'Ibrán. 12. 14.
a Mat. 19. 1. Yúh. 10. 40. aur 11. 7.

San 'ÍSAWÍ 33.

pás phir jam'a húe, aur wuh apne
dastúr ke muwáfiq phir unhen
ta'lím karne lagá.
2 ¶ Aur Farísíon ne us pás áke
imtihán kí ráh se us se púchhá,
Kyá rawá hai, ki mard jorú ko
taláq de[b]?
3 Us ne unhen jawáb men kahá,
ki Músá ne tumhen kyá hukm
diyá?
4 We bole, Músá ne to ijázat dí
hai, ki taláq-náma likhke taláq
den[c].
5 Tab Yisú' ne jawáb diyá, aur
unhen kahá, Us ne tumhárí sak̤ht-
dilí ke sabab se tumháre liye yih
hukm likhá.
6 Lekin k̤hilqat kí ibtidá se to
K̤hudá ne unhen ek nar aur ek
máda banáyá[d].
7 Is sabab se mard apne má báp
ko chhoṛegá, aur apní jorú se milá
rahegá[e];
8 Aur we donon ek tan honge;
so we ab do tan nahín, balki ek
tan hain.
9 Pas jise K̤hudá ne joṛá hai,
ádmí judá na kare.
10 Aur ghar men hoke, us ke
shágirdon ne us se is bát kí bábat
púchhá.
11 Us ne unhen kahá, Jo koí
jorú ko chhoṛe, aur dúsrí se byáh
kare, to us kí nisbat ziná kartá
hai[f].
12 Aur agar jorú apne shauhar
ko chhoṛ de, aur dúsre se byáh
kare, to wuh bhí ziná kartí hai.
13 ¶ Phir we laṛkon ko us pás
láe, táki wuh unhen chhúe[g]; par
shágirdon ne un lánewálon ko
ḍánṭá.
14 Yisú' yih dekhke ná-k̤hush
húá, aur unhen kahá, Laṛkon ko
mere pás áne do, aur unhen man'a
na karo; kyúnki K̤hudá kí bád-
sháhat aison kí hai[h].
15 Main tum se sach kahtá hún,
Jo koí K̤hudá kí bádsháhat ko
chhoṭe laṛke kí tarah qabúl na
kare, wuh us men dák̤hil na hogá[i].
16 Phir us ne unhen apní god
men liyá, aur un par háth rakhke
unhen barakat dí.
17 ¶ Aur jab wuh ráh men chalá
játá thá, ek shak̤hs us pás dauṛtá
áyá, aur us ke áge ghuṭne ṭekke
us se púchhá, Ai nek Ustád, main
kyá karún, táki hamesha kí zin-
dagí ká wáris hún[k]?

b Mat. 19. 3.
c Ist. 24. 1. Mat. 5. 31. aur 19. 7.
d Paid. 1. 27. aur 5. 2.
e Paid. 2. 24. 1 Qur. 6. 16. Afs. 5. 31.
f Mat. 5. 32. aur 19. 9. Lúq. 16. 18. Rúm. 7. 3. 1 Qur. 7. 10, 11.
g Mat. 19. 13. Lúq. 18. 15.
h 1 Qur. 14. 20. 1 Pat. 2. 2.
i Mat. 18. 3.
k Mat. 19. 16. Lúq. 18. 18.

San 'ÍSAWÍ 33.

18 Yisú' ne us se kahá, Tú mujhe nek kyúṉ kahtá hai? ki nek koí nahíṉ, magar ek, ya'ne, Ḳhudá.

19 Tú hukmoṉ ko jántá hai, Ziná na kar, Ḳhún na kar, Chorí na kar, Jhúṭhí gawáhí na de, Fareb na de, Apne má báp kí 'izzat kar[l].

20 Us ne jawáb meṉ kahá, Ai Ustád, maiṉ ne jawání se in sab ko máná hai.

21 Tab Yisú' ne us par piyár kí nigáh karke us se kahá, Ek chíz tujh meṉ báqí hai; já, aur jo kuchh terá ho, bech ḍál, aur garíboṉ ko de, to tú ásmán par ḳhazána páwegá[m]; aur idhar á, aur salíb uṭháke mere píchhe ho le.

22 Wuh us bát se udás húá, aur gam khátá húá chalá gayá, kyúṉki baṛá máldár thá.

23 ¶ Tab Yisú' ne, cháron taraf nazar karke, apne shágirdoṉ se kahá, Ḳhudá kí bádsháhat meṉ daulatmand ká dáḳhil honá kyá hí mushkil hai[n]!

24 Shágird us kí bátoṉ se hairán húe. Tab Yisú' ne phir jawáb meṉ unheṉ kahá, Laṛko, jo log daulat par bharosá rakhte haiṉ[o], un ke liye Ḳhudá kí bádsháhat meṉ dáḳhil honá kyá hí mushkil hai!

25 Ki súí ke náke se úṉṭ ká jáná, Ḳhudá kí bádsháhat meṉ daulatmand ke dáḳhil hone se, ásán hai.

26 We bahut hí hairán hoke ápas meṉ kahne lage, Phir kaun naját pá saktá hai?

27 Yisú' ne un kí taraf nigáh karke kahá, ki Insán ke nazdík ná-mumkin hai, par Ḳhudá ke nazdík nahíṉ; kyúṉki Ḳhudá ke nazdík sab kuchh ho saktá hai[p].

28 ¶ Tab Patrus us se kahne lagá, Dekh, ham ne sab kuchh chhoṛá, aur tere píchhe ho liye[q].

29 Yisú' ne jawáb meṉ kahá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, Aisá koí nahíṉ, jis ne ghar, yá bháíoṉ, yá bahinoṉ, yá má báp, yá jorú, yá laṛke báloṉ, yá khetoṉ ko mere aur Injíl ke liye chhoṛ diyá hai,

30 Jo bilfi'al is zamána meṉ sau guná na páwe[r], ghar, aur bháí, aur bahin, aur má, aur laṛke, aur khet, tasdí'oṉ ke sáth; aur ánewále zamána meṉ hamesha kí zindagí páwegá.

[l] Ḳhur. 20. 12,—17. Rúm. 13. 9.
[m] Mat. 6. 19, 20. aur 19. 21. Lúq. 12. 33. aur 16. 9.
[n] Mat. 19. 23. Lúq. 18. 24.
[o] Aiy. 31. 24. Zab. 52. 7. aur 62. 10. 1 Tim. 6. 17.
[p] Yar. 32. 17. Mat. 19. 26. Lúq. 1. 37.
[q] Mat. 19. 27. Lúq. 18. 28.
[r] 2 Taw. 25. 9. Lúq. 18. 30.

31 Lekin bahutere, jo agle haiṉ, pichhle, aur jo pichhle, agle hoṉge[s].

32 ¶ Aur jab we ráh meṉ hoke Yarúsalam ko játe the[t], Yisú' un se áge baṛhá; tab we hairán húe, aur ḍarte ḍarte us ke píchhe chale. Aur phir bárahoṉ ko leke, jo kuchh us par honewálá thá un se kahne lagá[u]: ki,

33 Dekho, ham Yarúsalam ko játe haiṉ, aur Ibn i Ádam sardár káhinoṉ, aur faqíhoṉ ke hawála kiyá jáegá, aur we us ke qatl ká hukm deṉge, aur use gair qaumoṉ ke hawála kareṉge:

34 Aur we us se hansí karke koṛe máreṉge, aur us par thúkke qatl kareṉge, aur wuh tísre din jí uṭhegá.

35 ¶ Tab Zabadí ke beṭoṉ Ya'qúb aur Yúhanná ne us pás áke kahá, Ai Ustád, ham cháhte haiṉ, ki jo kuchh ham máṉgeṉ, tú hamáre liye kare[x].

36 Us ne un se kahá, Tum kyá cháhte ho, ki maiṉ tumháre liye karúṉ?

37 Unhoṉ ne us se kahá, Ham ko baḳhsh, ki tere jalál meṉ, ham, ek tere dahine háth, aur dúsrá tere báeṉ háth, baiṭheṉ.

38 Tab Yisú' ne unheṉ kahá, Tum nahíṉ jánte, ki kyá máṉgte ho: kyá wuh piyála jo maiṉ píne par húṉ, tum pí sakte ho? aur wuh baptisma, jo maiṉ páne par húṉ, tum pá sakte ho?

39 Unhoṉ ne us se kahá, ki Ham sakte haiṉ. Yisú' ne unheṉ kahá, Tum to wuh piyála, jo maiṉ pítá húṉ, píoge, aur wuh baptisma, jo maiṉ páne par húṉ, páoge:

40 Lekin mere dahine aur báeṉ háth baiṭhná, mere dene meṉ nahíṉ, magar un ko, jin ke liye yih taiyár kiyá gayá hai.

41 Jab un dasoṉ ne suná, to we Ya'qúb aur Yúhanná par ḳhafá hone lage[y].

42 Tab Yisú' ne unheṉ apne pás bulákar kahá, Tum jánte ho, ki we jo gair qaumoṉ ke sardár ‖kahláte haiṉ, un par ḳháwindí karte haiṉ[z], aur un ke buzurg un par hukúmat karte haiṉ.

43 Par tum meṉ aisá na hogá: balki jo tum meṉ baṛá húá cháhe, tumhárá ḳhádim hogá[a]:

44 Aur tum meṉ se jo koí sardár

San 'ÍSAWÍ 33.

[s] Mat. 19. 30. aur 20. 16. Lúq. 13. 30.
[t] Mat. 20. 17. Lúq. 18. 31.
[u] Marq. 8. 31. aur 9. 31. Lúq. 9. 22. aur 18. 31.
[x] Mat. 20. 20.
[y] Mat. 20. 24.
‖ Yá, *ma'lúm hote.*
[z] Lúq. 22. 25.
[a] Mat. 20. 26, 28. Marq. 9. 35. Lúq. 9. 48.

San 'ÍSAWÍ 33.

húá cháhe, wuh sab ká banda
hogá.
45 Kyún̲ki Ibn i A'dam bhí na-
hín̲ áyá, ki us kí k̲hidmat kí jáwe,
balki áp k̲hidmat kare[b], aur apní
ján bahuton̲ ke liye kafára men̲
dewe[c].
46 ¶ Phir we Iríhá men̲ áe, aur
jab wuh aur us ke shágird aur ek
baṛí bhíṛ Iríhá se nikaltí thí[d], Ti-
mai ká beṭá Bartimai, jo andhá
thá, ráh ke kináre baiṭhá húá
bhíkh mángtá thá:
47 Aur yih sunkar, ki wuh Yisú'
Násarí hai, chilláne aur kahne
lagá, Ai Dáúd ke beṭe Yisú',
mujh par rahm kar.
48 Aur harchand bahuton̲ ne
use ḍánṭá, ki chup rahe, par wuh
aur bhí ziyáda chilláyá, ki Ai
Dáúd ke beṭe, mujh par rahm
kar.
49 Tab Yisú' ne khaṛe hoke
hukm kiyá, ki use buláo. Unhon̲
ne us andhe ko yih kahke buláyá,
ki K̲hátir jam'a rakh, uṭh; wuh
tujhe bulátá hai.
50 Wuh apná kapṛá phenkke
uṭhá, aur Yisú' pás áyá.
51 Yisú' ne us se púchhá, Tú
kyá cháhtá hai, ki Main̲ tere liye
karún̲. Us andhe ne us se kahá,
Ai ‖Rabbí, yih, ki main̲ apní
ánkhen̲ páún̲.
52 Yisú' ne us se kahá, Já, tere
ímán ne tujhe bacháyá[e]. Wunhín̲
us ne ánkhen̲ páín̲, aur ráh men̲
Yisú' ke píchhe chalá.

[b] Yúh. 13. 14. Filip. 2. 7.
[c] Mat. 20. 28. 1 Tim. 2. 6. Tít. 2. 14.
[d] Mat. 20. 29. Lúq. 18. 35.
‖ Yúnání men̲, *Rabbuni.*
[e] Mat. 9. 22. Marq. 5. 34.

XI BA'B.

1 *Masíh sawár hoke shahána taur par Yarúsalam men̲ dák̲hil hotá:* 12 *ek barg-dár darak̲ht par jis men̲ phal na thá la'nat kahtá:* 15 *haikal men̲ se sab len den karnewálon̲ ko nikál detá:* 20 *apne shágirdon̲ ko nasíhat kartá, ki i'atiqád i kámil rakhen̲, aur apne dushmanon̲ ko mu'áf karen̲:* 27 *apne ikhtiyár ke subút men̲ Yúhanná baptisma-denewále kí gawáhí pesh látá jo saríhan mard i K̲hudá thá.*

JAB we Yarúsalam ke nazdík
Zaitún ke paháṛ ke pás
Baitfagá aur Bait'aniyá men̲ áe,
us ne apne shágirdon̲ men̲ se do
ko bhejá, aur un se kahá[a], ki
2 Us bástí men̲, jo tumháre
sámhne hai, jáo, aur jab tum us
men̲ dák̲hil hoge, ek gadhí ke
bandhe húe bachhere ko páoge,
jis par koí sawár nahín̲ húá; use
kholke le áo.
3 Aur agar koí shak̲hs tumhen̲
kahe, ki Tum yih kyún̲ karte ho?
tum kahiyo, K̲hudáwand ko us
ká darkár hai, to wuh filfaur use
yahán̲ bhej degá.
4 We gaye, aur us bachhere ko
darwáza ke nazdík báhar bándhá
húá, jahán̲ do-ráhá thá, páyá, aur
use kholá.
5 Ba'zon̲ ne un men̲ se jo wa-
hán̲ khaṛe the, unhen̲ kahá, Yih
kyá karte ho, ki bachhere ko
kholte ho?
6 Unhon̲ ne, jaisá Yisú' ne far-
máyá thá, kahá; tab unhon̲ ne un
ko jáne diyá.
7 We us bachhere ko Yisú' pás
láe, aur apne kapṛe us par ḍál
diye, aur wuh us par sawár húá.
8 Aur bahuton̲ ne apní poshák
ko ráh men̲ bichháyá[b], aur auron̲
ne darak̲hton̲ kí ḍálíán̲ káṭke ráh
men̲ bithráín̲.
9 Aur we jo áge píchhe játe the,
pukárke kahte the, ki ‖ Hosh'-
anná! Mubárak wuh, jo K̲hudá-
wand ke nám par átá hai[c]:
10 Hamáre báp Dáúd kí bádsháh-
at, jo K̲hudáwand ke nám se átí
hai, Mubárak! 'A'lam i bálá men̲
Hosh'anná[d]!
11 Yisú' Yarúsalam men̲ dák̲hil
húá, aur haikal men̲ áyá[e]: aur
jab cháron̲ taraf sab chízon̲ par
muláhaza kiyá, wuh un bárahon̲
ke sáth Bait'aniyá ko gayá, ky-
ún̲ki shám ká waqt thá.
12 ¶ Subh ko, jab we Bait'aniyá
se báhar áe, us ko bhúkh lagí[f]:
13 Aur dúr se anjír ká ek dar-
ak̲ht patton̲ se ladá húá dekhke,
wuh gayá, ki sháyad us men̲
kuchh páwe; jab wuh us pás áyá,
to patton̲ ke siwá kuchh na páyá[g];
kyún̲ki anjír ká mausim na thá.
14 Tab Yisú' ne kahá, Koí tujh
se phal kabhí na kháwe; aur us
ke shágirdon̲ ne yih suná.
15 ¶ We Yarúsalam men̲ áe,
aur Yisú' haikal men̲ dák̲hil hoke,
unhen̲, jo haikal men̲ bechte aur
mol lete the, báhar nikálne lagá[h],
aur sarráfon̲ ke tak̲hta, aur kabú-
tar-bechnewálon̲ kí chaukíán̲ ulaṭ
dín̲;
16 Aur kisí ko haikal men̲ hoke
bartan le jáne na diyá.
17 Aur unhen̲ yih kahke sam-
jháyá, Kyá yih nahín̲ likhá hai, ki
Merá ghar sab qaumon̲ ke liye
'ibádatk̲hána kahláegá[i]? lekin

[a] Mat. 21. 1. Lúq. 19. 29. Yúh. 12. 14.
[b] Mat. 21. 8.
‖ Ya'ne, *naját bak̲hshiye.*
[c] Zab. 118. 26.
[d] Zab. 148. 1.
[e] Mat. 21. 12.
[f] Mat. 21. 18.
[g] Mat. 21. 19.
[h] Mat. 21. 12. Lúq. 19. 45. Yúh. 2. 14.
[i] Yas. 56. 7.

San 'ÍSAWÍ 33.

tum ne use choroṉ ká gár ba-
náyá hai[k].
18 Faqíhoṉ aur sardár káhinoṉ
ne yih suná, aur fikr meṉ the, ki use
kisí tarah ján se máreṉ[l]; kyúṉ-
ki us se ḍarte the, is liye ki sab
log us kí ta'lím se dang hogaye
the[m].
19 Aur jab shám húí, wuh shahr
se báhar gayá.
20 ¶ Aur subh ko, jab we udhar
se guzre, to dekhá, ki wuh anjír
ká daraḳht jaṛ se súkh gayá[n].
21 Tab Patrus ne yád karke us
se kahá, Ai Rabbí, dekh, anjír ká
yih daraḳht, jis par tú ne la'nat
kí thí, súkh gayá hai.
22 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ
kahá, Ḳhudá par i'atiqád rakho;
ki
23 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ,
Jo koí is paháṛ ko kahe, Uṭh, aur
daryá meṉ gir paṛ, aur apne dil
meṉ shakk na láwe, balki yaqín
láwe, ki yih báteṉ, jo wuh kahtá
hai, hojáeṉgí, to jo kuchh wuh
kahegá, so hogá[o].
24 Is liye maiṉ tum se kahtá
húṉ, ki Du'á meṉ jo kuchh tum
mángte ho, yaqín láo, ki milegá,
to tum páoge[p].
25 Aur jab ki tum du'á ke liye
khaṛe hote ho, agar koí tumhárá
muḳhálif ho, to use mu'áf karo[q],
táki tumhárá Báp bhí, jo ásmán
par hai, tumháre qusúroṉ ko
mu'áf kare.
26 Aur agar tum mu'áf na kar-
oge, to tumhárá Báp, jo ásmán
par hai, tumháre qusúr bhí mu'áf
na karegá[r].
27 ¶ We phir Yarúsalam meṉ
áe. Jab wuh haikal meṉ phirtá
thá, sardár káhin aur faqíh aur
buzurg us ke pás áe[s],
28 Aur us se kahá, ki Tú kis
iḳhtiyár se yih kám kartá hai? aur
kis ne tujhe iḳhtiyár diyá, ki yih
kám kare?
29 Tab Yisú' ne jawáb meṉ un-
heṉ kahá, ki Maiṉ bhí tum se ‖ ek
suwál kartá húṉ, tum jawáb do,
to maiṉ tumheṉ bataúṉgá, ki
maiṉ kis iḳhtiyár se yih kám
kartá húṉ.
30 Yúhanná ká baptisma ásmán
se thá, yá insán se? mujhe jawáb
do.
31 Tab we ápas meṉ sochke
kahne lage, ki Agar ham kaheṉ,

[k] Yar. 7. 11.
[l] Mat. 21. 45, 46. Lúq. 19. 47.
[m] Mat. 7. 28. Marq. 1. 22. Lúq. 4. 32.
[n] Mat. 21. 19.
[o] Mat. 17. 20. aur 21. 21. Lúq. 17. 6.
[p] Mat. 7. 7. Lúq. 11. 9. Yúh. 14. 13. aur 15. 7. aur 16. 24. Ya'q. 1. 5, 6.
[q] Mat. 6. 14. Qul. 3. 13.
[r] Mat. 18. 35.
[s] Mat. 21. 23. Lúq. 20. 1.
‖ Yúnání meṉ, *ek bát púchhtá húṉ.*

Ásmán se, to wuh kahegá, Phir
tum kyúṉ us par ímán nahíṉ láe.
32 Aur agar ham kaheṉ, Insán
se, to logoṉ se ḍarte, is liye ki
sab Yúhanná ko nabí barhaqq
jánte the[t].
33 Tab unhoṉ ne Yisú' se jawáb
meṉ kahá, Ham nahíṉ jánte.
Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ kahá,
Maiṉ bhí tum se nahíṉ kahtá, ki
maiṉ kis iḳhtiyár se yih kám kartá
húṉ.

XII BÁB.

1 *Masíh ek tákistán kí tamsíl láke, jo ná-shukr*
bágbánoṉ ko kiráya par dí gayí thí, Yahúdíoṉ
ká hál áge se záhir kartá, ki we mardúd
hoṉge, aur ki gair qaumeṉ bulái jáeṉgí: 13
Masíh áp ko ek phande se jise Qaisar ko
jizya dene kí bábat Farísíoṉ aur Herodíoṉ
ne us ke liye ḍálá thá chhuṛátá hai: 18 *Sa-*
dúqíoṉ ko qáil kartá ki qiyámat ká inkár jo
unhoṉ ne kiyá so haqq se ḳhiláf thá: 28 *ek*
faqíh ke suwál ká ki pahlá aur baṛá hukm
kaun hai jawáb detá: 35 *faqíhoṉ ke ḳhiyál*
Masíh kí bábat radd kar detá: 38 *aur logoṉ*
ko tákíd kartá ki un kí hausilamandí aur
riyákárí se ḳhabardár raheṉ: 41 *aur ek*
garíb bewá kí ta'ríf kartá ki do chhadám
deke saḳháwat meṉ sab se sabqat legayí thí.

PHIR wuh unheṉ tamsíloṉ
meṉ kahne lagá, ki Ek
shaḳhs ne angúr ká bág lagáyá,
aur us kí cháron taraf gherá, aur
khodke kolhú gáṛá, aur ek burj
banáyá, aur use bágbánoṉ ko su-
purd karke pardes gayá[a].
2 Phir mausim meṉ us ne ek
naukar ko bágbánoṉ pás bhejá,
táki wuh bágbánoṉ se ‖ angúr ká
phal le.
3 Unhoṉ ne use pakaṛke márá,
aur ḳhálí háth bhejá.
4 Us ne dobára ek aur naukar
ko un pás bhejá; unhoṉ ne use
patthráo karke us ká sir phoṛá,
aur be-hurmat karke pher bhejá.
5 Phir us ne ek aur ko bhejá;
unhoṉ ne use qatl kiyá; phir aur
bahuteroṉ ko; un meṉ se ba'zoṉ
ko márá, aur ba'zoṉ ko már ḍálá.
6 Ab us ká ek hí beṭá thá jo us
ká piyárá thá, áḳhir ko us ne use
bhí un pás yih kahke bhejá, ki
We mere beṭe se dabeṉge.
7 Lekin un bágbánoṉ ne ápas
meṉ kahá, Yih wáris hai; áo, ham
use már ḍáleṉ, to mírás hamárí
hogí.
8 Aur unhoṉ ne use pakṛá, aur
qatl karke angúr ke bág ke bá-
har phenk diyá.
9 Pas bág ká málik kyá karegá?
wuh áwegá, aur un bágbánoṉ ko

San 'ÍSAWÍ 33.
[t] Mat. 3. 5. aur 14. 5. Marq. 6. 20.
[a] Mat. 21. 33. Lúq. 20. 9.
‖ Yá, *angúristán ká.*

San 'ÍSAWÍ 33.

halák karke, angúr ká bág auron
ko degá.
10 Kyá tum ne yih nawishta na-
hín parhá, ki Wuh patthar jise
mi'amáron ne ná-pasand kiyá,
wuhí kone ká sirá húá[b]:
11 Yih Khudáwand kí taraf se
húá, aur hamárí nazaron men 'ajíb
hai?
12 Tab unhon ne cháhá, ki use
pakar len, par logon se darte
the; kyúnki we samajh gaye the,
ki us ne yih tamsíl un par kahí[c];
aur we use chhorke chale gaye.
13 ¶ Phir unhon ne ba'ze Farí-
síon aur Herodíon ko us pás
bhejá, ki use us kí báton se
phande men dálen[d].
14 Aur jab we áe, to us se kahá,
Ai Ustád, ham jánte hain, ki tú
sachchá hai, aur tujh ko kisí kí
parwá nahín, kyúnki tú logon kí
tarafdárí nahín kartá, balki Khudá
kí ráh rástí se batátá hai; Qaisar
ko jizya dená rawá hai, yá nahín?
15 Ham dewen yá na dewen?
Us ne un ká makr samajhke un-
hen kahá, Tum mujhe kyún áz-
máte ho? ‖ ek dínár mujh pás láo,
ki main dekhún.
16 We láe; tab us ne un se
púchhá, ki Yih kis kí súrat, aur
kis ká sikka hai? Unhon ne ka-
há, Qaisar ká.
17 Yisú' ne jawáb men unhen
kahá, Jo chízen Qaisar kí hain,
Qaisar ko, aur jo chízen Khudá
kí hain, Khudá ko do. Tab we
us se hairán húe.
18 ¶ Phir Sadúqí[e], jo qiyámat
ká inkár karte hain[f], us pás áe,
aur unhon ne us se suwál kiyá, ki
19 Ai Ustád, hamáre liye Músá
ne likhá hai, ki Agar kisí ká bháí
mar jáe, aur us kí jorú rahe, aur
farzand na ho, to us ká bháí us
kí jorú ko lewe, táki apne bháí ke
liye aulád paidá kare[g].
20 Ab sát bháí the; pahle ne
jorú kí, aur be-aulád mar gayá.
21 Tab dúsre ne use liyá, aur
mar gayá, us ká bhí koí farzand
na rahá; aur usí tarah se tísre
ne.
22 Yúnhín sáton ne use liyá, aur
be-aulád mar gaye; sab ke píchhe
wuh 'aurat bhí mar gayí.
23 Qiyámat men jab we uthenge,
wuh un men se kis kí jorú hogí?
kyúnki wuh sáton kí jorú húí thí.

b Zab. 118. 22.
c Mat. 21. 45, 46. Marq. 11. 18. Yúh. 7. 25, 30, 44.
d Mat. 22. 15. Lúq. 20. 20.
‖ Is kí qímat páñch áná thí: Dekho Mat. 18. 28.
e Mat. 22. 23. Lúq. 20. 27.
f A'am. 23. 8.
g Ist. 25. 5.

24 Yisú' ne jawáb men unhen
kahá, ki Kyá tum is sabab se
bhúl men nahín pare ho, ki tum
na nawishton ko, na Khudá kí
qudrat ko jánte ho?
25 Kyúnki jab murda uthenge,
to we na byáh karenge, na byáhe
jáenge, balki jaise firishta jo ás-
mán par hain, waise honge[h].
26 Aur murdon ke jí uthne kí bá-
bat kyá tum ne Músá kí kitáb men
nahín parhá, ki Khudá ne jhárí
men se us se kyúnkar kahá, ki
Main Abirahám ká Khudá, aur
Iz,hák ká Khudá, aur Ya'qúb ká
Khudá hún[i]?
27 Wuh murdon ká Khudá na-
hín, balki zindon ká Khudá hai;
pas tum barí galatí karte ho.
28 ¶ Tab faqíhon men se ek
jis ne un ká suwál o jawáb sunke
samjhá, ki us ne unhen khúb
jawáb diyá, pás áyá, aur us se
púchhá, ki Sab hukmon men auwal
kaun hai[k]?
29 Yisú' ne us se jawáb men
kahá, ki Sab hukmon men auwal
yih hai, ki Ai Isráel sun; Wuh
Khudáwand, jo hamárá Khudá
hai, ek hí Khudáwand hai[l]:
30 Aur tú Khudáwand ko, jo
terá Khudá hai, apne sáre dil se,
aur apní sárí ján se, aur apní sárí
'aql se, aur apne sáre zor se piyár
kar; auwal hukm yihí hai.
31 Aur dúsrá jo us kí mánind
hai, yih hai, ki Tú apne parosí ko
apne barábar piyár kar[m]. In se
bará aur koí hukm nahín hai.
32 Tab us faqíh ne us se kahá,
Kyá khúb! Ai Ustád, tú ne sach
kahá, kyúnki Khudá ek hai; us
ke siwá aur koí nahín[n]:
33 Aur us ko sáre dil se, aur
sárí 'aql se, aur sárí ján se, aur
sáre zor se piyár karná, aur apne
parosí se apne barábar muhabbat
rakhná, sab sokhtaní qurbáníon
aur zabíhon se bihtar hai[o].
34 Jab Yisú' ne dekhá, ki us ne
dánáí se jawáb diyá, to us se
kahá, Tú Khudá kí bádsháhat se
dúr nahín. Aur ba'd us ke kisí
ne jur,at na kí, ki us se suwál
kare[p].
35 ¶ Phir Yisú' haikal men wa'z
karte húe kahne lagá, ki Faqíh
kyúnkar kahte hain, ki Masíh
Dáúd ká betá hai[q]?
36 Kyúnki Dáúd áp hí Rúh i

San 'ÍSAWÍ 33.

h 1 Qur. 15. 42, 49, 52.
i Khur. 3. 6.
k Mat. 22. 35.
l Ist. 6. 4. Lúq. 10. 27.
m Ahb. 19. 18. Mat. 22. 39. Rúm. 13. 9. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8.
n Ist. 4. 39. Yas. 45. 6, 14. aur 46. 9.
o 1 Sam. 15. 22. Hús. 6. 6. Mík. 6. 6, 7, 8.
p Mat. 22. 46.
q Mat. 22. 41. Lúq. 20. 41.

San 'ÍSAWÍ 33.

Quds ke batáne se[r] kahtá hai, ki
Ḳhudáwand ne mere Ḳhudáwand
ko kahá, Tú mere dahine háth
r 2 Sam. 23. 2. baiṭh, jab tak maiṉ tere dushman-
oṉ ko tere páṉwoṉ rakhne kí
s Zab. 110. 1. chaukí karúṉ[s].
37 Dáúd to use Ḳhudáwand
kahtá hai; phir wuh us ká beṭá
kyúṉkar hai? Aur 'awámm ḳhushí
se us kí sunte the.
t Marq. 4. 2. 38 ¶ Us ne apní ta'lím meṉ[t]
unheṉ kahá, Faqíhoṉ se hoshyár
u Mat. 23. 1, wag. Lúq. 20. 46. raho[u], jo lambe jáme pahinke sair
karná, aur bázároṉ meṉ salámoṉ
x Lúq. 11. 43. ko[x],
39 Aur 'ibádatḳhánoṉ meṉ sadr
kursíoṉ ko, aur ziyáfatoṉ meṉ
únchí jagahoṉ ko cháhte haiṉ:
40 We bewoṉ ke gharoṉ ko ni-
galte haiṉ, aur makr se namáz ko
túl dete haiṉ; unheṉ ziyáda sazá
y Mat. 23. 14. hogí[y].
41 ¶ Phir Yisú' bait ul mál ke
z Lúq. 21. 1. sámhne baiṭhkar dekh rahá thá[z],
a 2 Sal. 12. 9. ki log bait ul mál[a] meṉ paise kis
tarah ḍálte haiṉ, aur bahut dau-
latmandoṉ ne bahut kuchh ḍálá.
42 Aur ek garíb bewa ne áke do
chhadám, ya'ne, ek adhelá us meṉ
ḍálá.
43 Tab us ne apne shágirdoṉ ko
buláke unheṉ kahá, Maiṉ tum se
sach kahtá húṉ, ki Is kangál be-
wa ne un sab se, jinhoṉ ne bait ul
b 2 Qur. 8. 12. mál meṉ ḍálá, ziyáda ḍálá hai[b].
44 Kyúṉki sabhoṉ ne apne ba-
hut mál meṉ se kuchh ḍálá, par
us ne apní garíbí se, jo kuchh ki
c 1 Yúh. 3. 17. us ká thá, apní sárí púṉjí ḍálí[c].

XIII BAB.

1 *Masíh áge se khabar detá ki haikal barbád kí jáegí:* 9 *phir, ki Injíl ke sabab shágird bahut satáe jáenge:* 10 *phir, ki Injíl kí sab qaumoṉ ke darmiyán manádí kí jáegí:* 14 *phir, ki Yahúdíoṉ par saḳht áfateṉ áwengí:* 24 *phir záhir kartá ki wuh áp kyúṉkar 'adálat karne áwegá:* 32 *aur ba liház is ke ki us ke áne ká waqt kisí par raushan nahíṉ hai, sab ká farz un par jatátá ki jágte raheṉ aur du'á mángte raheṉ tá ki jab ek ek ke marte dam Masíh us ke pás áwe koí gair-musta'idd na páyá jáwe.*

JAB wuh haikal se báhar játá
thá, us ke shágirdoṉ meṉ se
ek ne us se kahá, Ai Ustád, dekh,
yih kis tarah ke patthar, aur kaisí
a Mat. 24. 1. Lúq. 21. 5. 'imárateṉ haiṉ[a]!
2 Yisú' ne jawáb meṉ us se
kahá, ki Tú in baṛí 'imáratoṉ par
nigáh kartá hai? yaháṉ patthar
par patthar na chhúṭegá, jo gir-
b Lúq. 19. 44. áyá na jáegá[b].

San 'ÍSAWÍ 33.

3 Jab wuh Zaitún ke paháṛ par
haikal ke sámhne baiṭhá thá, Pat-
rus, aur Ya'qúb, aur Yúhanná,
aur Andryás ne nirále meṉ us se
púchhá,
4 Ham se kah, ki yih kab hogá,
aur us waqt ká, jab yih sab kuchh
púrá howegá, kyá nishán hai[c]? c Mat. 24. 3. Lúq. 21. 7.
5 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ
kahná shurú' kiyá, Hoshyár raho,
ki tumheṉ koí fareb na de[d]: d Yar. 29. 8. Afs. 5. 6. 1 Tas. 2. 3.
6 Ki bahutere merá nám leke
áweṉge, aur kaheṉge, ki Maiṉ
wuhí húṉ, aur bahutoṉ ko gum-
ráh kareṉge.
7 Aur jab tum laṛáíáṉ aur laṛ-
áíoṉ kí afwáheṉ suno, mat ghab-
ráiyo, kyúṉki un chízoṉ ká wáqi'
honá zarúr hai, lekin áḳhir abhí
nahíṉ.
8 Kyúṉki qaum qaum par, aur
bádsháhat bádsháhat par chaṛhe-
gí, aur kitní jagahoṉ meṉ zalzala
áweṉge, aur kál paṛeṉge, aur
fasád hoṉge; yih ‖ musíbatoṉ ká ‖ Is Yúnání lafz kí aslí ma'ní *dard i zih* hai.
shurú' hai[e]. e Mat. 24. 8.
9 ¶ Par tum áp hoshyár raho;
kyúṉki we tumheṉ majlisoṉ ke ha-
wála kareṉge, aur 'ibádatḳhánoṉ
meṉ tum már kháoge, aur hákim-
oṉ aur bádsháhoṉ ke áge mere
wáste házir kiye jáoge[f], táki un f Mat. 10. 17, 18. aur 24. 9. Muk. 2. 10.
par gawáhí ho.
10 Lekin zarúr hai, ki pahle sab
qaumoṉ ke áge Injíl kí manádí
ho[g]. g Mat. 24. 14.
11 Par jab tumheṉ le jáke hawá-
la kareṉ, áge se fikr na karo, ki
ham kyá kaheṉge, aur na socho[h]: h Mat. 10. 19. Lúq. 12. 11. aur 21. 14.
balki jo kuchh us gharí tumheṉ
batáyá jáwe, wuhí kahiyo; kyúṉ-
ki kahnewále tum nahíṉ ho,
balki Rúh i Quds hai[i]. i A'am. 2. 4. aur 4. 8, 31.
12 Bháí bháí ko, aur báp beṭe ko
qatl ke wáste pakaṛwáegá[k]; aur k Mík. 7. 6. Mat. 10. 21. aur 24. 10. Lúq. 21. 16.
laṛke má báp ká sámhná karke
unheṉ marwá ḍáleṉge.
13 Aur mere nám ke sabab se,
sab tumháre dushman hoṉge[l]; l Mat. 24. 9. Lúq. 21. 17.
par jo koí áḳhir tak sabr karegá,
wuhí naját páwegá[m]. m Dán. 12. 12. Mat. 10. 22. aur 24. 13. Muk. 2. 10.
14 ¶ Jis waqt tum us ḳharáb
karnewálí makrúh chíz ko[n], jis n Mat. 24. 15.
ká bayán Dániel nabí ne kiyá[o], us o Dán. 9. 27.
jagah meṉ, jaháṉ us ká khaṛá
honá rawá nahíṉ, dekho, (jo
paṛhtá hai, samajh le,) tab we jo
Yahúdiya meṉ hoṉ, paháṛoṉ par
bhágeṉ[p]: p Lúq. 21. 21.
15 Aur wuh jo koṭhe par ho,

San 'ÍSAWÍ 33.

ghar men na utre, aur apne ghar se koí chíz nikálne ke liye na jáe:

16 Aur jo khet men hai, apní poshák uṭháne ke liye píchhe na phire.

17 Aur un par jo un dinon men hámila hon, aur un par jo dúdh pilátíán hon, afsos hai[q]!

[q] Lúq. 21. 23. aur 23. 29.

18 Aur du'á mángo, ki tumhárá bhágná jáṛe men na ho.

19 Kyúnki un dinon men aisí taklíf hogí, ki ibtidá e khilqat se, jise Khudá ne khalq kiyá, ab tak, na húí, aur na hogí[r].

[r] Dán. 9. 26. aur 12. 1. Yúel 2. 2. Mat. 24. 21.

20 Aur agar Khudáwand un dinon ko na ghaṭátá, to ek ádmí na bachtá; par un barguzídon ke wáste, jin ko us ne chuná hai, un dinon ko ghaṭáyá.

21 Us waqt agar koí tumhen kahe, Dekho, Masíh yahán, yá dekho, wahán hai, yaqín na láiyo[s]:

[s] Mat. 24. 23. Lúq. 17. 23. aur 21. 8.

22 Kyúnki jhúṭhe Masíh, aur jhúṭhe nabí záhir honge, aur nishánen aur karámát dikhláenge, ki agar ho saktá, to barguzídon ko bhí gumráh karte.

23 Par tum khabardár raho; dekho, main ne tumhen sab kuchh pahle hí kah diyá hai[t].

[t] 2 Pat. 3. 17.

24 ¶ Aur un dinon men, us taklíf ke ba'd, súraj andherá hogá, aur chánd apní roshní na degá[u];

[u] Dán. 7. 10. Saf. 1. 15. Mat. 24. 29, wag.

25 Aur ásmán se sitára girenge, aur ásmán kí qúwaten hil jáengí.

Lúq. 21. 25.

26 Aur us waqt Ibn i Ádam ko bádalon par baṛí qudrat aur jalál ke sáth áte dekhenge[x].

[x] Dán. 7. 13, 14. Mat. 16. 27. aur 24. 30. Marq. 14. 62. A'am. 1. 11. 1 Tas. 4. 16. 2 Tas. 1. 7, 10.

27 Aur us waqt wuh apne firishton ko bhejegá, aur apne barguzídon ko, zamín kí hadd se ásmán kí hadd tak, cháron taraf se, ikaṭṭhe karegá.

Muk. 1. 7.

28 Ab anjír ke darakht se tamsíl síkho[y]; Jab us kí narm ḍálí hotí, aur patte nikalte hain, tum jánte ho, ki garmí nazdík hai:

[y] Mat. 24. 32. Lúq. 21. 29, wag.

29 Usí tarah bhí, jab tum dekho, ki yih ahwál hone lage, to jáno, ki wuh nazdík, balki darwáza par hai.

30 Main tum se sach kahtá hún, ki Is zamána ke log guzar na jáenge, jab tak yih sab kuchh wáqi' na howe.

31 Ásmán aur zamín ṭal jáenge, par merí báten na ṭalengí[z].

[z] Yas. 40. 8.

32 ¶ Magar us din, aur us ghaṛí kí bábat, siwá Báp ke, na to firishta jo ásmán par hain, aur na Beṭá, koí nahín jántá hai.

33 Tum hoshyárí karo, jágte raho, aur du'á mángo[a]: kyúnki tum nahín jánte, ki waqt kab hai.

[a] Mat. 24. 42. aur 25. 13. Lúq. 12. 40. aur 21. 34. Rúm. 13. 11. 1 Tas. 5. 6.

34 Yih aisá hai, jaisá ek shakhs jo apná ghar chhoṛke pardes gayá, aur apne naukaron ko ikhtiyár dekar, har ek ko us ká kám diyá[b], aur darbán ko hukm kiyá, ki jágtá rahe.

[b] Mat. 24. 45. aur 25. 14.

35 Is liye tum jágte raho[c], kyúnki tum nahín jánte, ki ghar ká málik kab áwegá, shám ko, yá ádhí rát ko, yá murg ke báng dete waqt, yá subh ko;

[c] Mat. 24. 42, 44.

36 Tá aisá na ho, ki achának áke wuh tum ko sote páwe.

37 Aur jo kuchh main tum se kahtá hún, sab se kahtá hún, Jágte raho.

XIV BÁB.

1 *Masíh par ek bandish bándhí játí.* 3 *Ek 'aurat us ke sir par beshqímat 'itr ḍháltí.* 10 *Yahúdáh rúpiya leke apne ustád ko bech ḍáltá.* 12 *Masíh peshtar khabar detá ki mere shágirdon men se ek mujhe pakaṛwáegá:* 22 *fasah kháne ke ba'd Masíh ashá e ákhirí ká dastúr muqarrar kartá:* 26 *áge se záhir kartá ki sab shágird mujhe chhoṛke bhág jáenge, aur ki Patrus merá inkár karegá.* 43 *Yahúdáh use chúmke pakaṛwátá.* 46 *Wuh bagícha men giriftár hotá;* 53 *us par Yahúdíon kí sadr majlis jhúṭhí nálish kartí aur kamál be-díní ke sáth us par fatwá detí:* 65 *us se baṛí bad-sulúkí karte;* 66 *aur Patrus tín bár us ká inkár kartá.*

DO din ke ba'd fasah aur fatírí roṭí kí 'íd thí[a], aur sardár káhin aur faqíh tadbír kar rahe the, ki use kyúnkar makr se pakaṛke ján se máren.

[a] Mat. 26. 2. Lúq. 22. 1. Yúh. 11. 55. aur 13. 1.

2 Par unhon ne kahá, ki 'Íd ke din nahín, aisá na ho, ki 'awámm men fasád howe.

3 ¶ Aur jab wuh Bait'aniyá men Shama'ún koṛhí ke ghar kháne baiṭhá[b], ek 'aurat jaṭámásí ká beshqímat khális 'itr marmar ke 'itrdán men láí, aur ḍibiyá ko toṛke, 'itr ko us ke sir par ḍhálá.

[b] Mat. 26. 6. Yúh. 12. 1, 3. Dekho Lúq. 7. 37.

4 Tab ba'ze apne dil men ázurda hoke kahne lage, 'Itr kí yih kharábí kis liye húí?

5 Kyúnki yih 'itr tín sau dínár ko bik saktá, aur garíbon ko diyá játá. Aur we use malámat karne lage.

6 Tab Yisú' ne kahá, Use chhoṛ do; kyún use satáte ho? us ne mere sáth achchhá sulúk kiyá hai.

7 Is wáste ki garíb gurbá hame-

San 'ÍSAWÍ 33.

sha tumháre sáth hain̲[c], aur jab tum cháho, un se nekí kar sakte ho: par main̲ hamesha tumháre sáth na hún̲gá.

8 Jo kuchh wuh kar sakí, so kar chukí; us ne sabqat karke mere badan ko kafan ke liye mu'attar kiyá.

9 Main̲ tum se sach kahtá hún̲, ki Tamám dunyá men̲, jahán̲ kahín̲ yih Injíl manádí kí jáegí, yih bhí jo is ne kiyá hai, is kí yádgárí ke liye bayán kiyá jáegá.

10 ¶ Tab Yahúdáh Iskariyútí, jo un bárah men̲ se thá, sardár káhinon̲ pás gayá, táki use un ke háth pakaṛwá dewe[d].

11 We yih sunke ḳhush húe, aur us ko rúpiya dene ká iqrár kiyá; tab wuh fikr men̲ lagá, ki kis tarah qábú páke use pakaṛwá de.

12 ¶ Aur 'íd i fatír ke pahle din, jab we fasah ke liye qurbání karte the[e], us ke shágirdon̲ ne use kahá, Tú kahán̲ cháhtá hai, ki ham jáen̲ aur taiyárí karen̲, ki tú fasah ká kháná kháwe?

13 Us ne apne shágirdon̲ men̲ se do ko bhejá, aur unhen̲ kahá, Shahr men̲ jáo; wahán̲ ek shaḳhs pání ká ghará uṭháe húe tumhen̲ milegá; us ke píchhe chale jáo.

14 Jab wuh kisí ghar men̲ dáḳhil howe, tum us ghar ke málik se kaho, Ustád kahtá hai, ki Wuh jagah, jahán̲ main̲ apne shágirdon̲ ke sáth fasah kháún̲, kahán̲ hai?

15 Wuh ek baṛá báláḳhána farsh bichhá aur árásta tumhen̲ dikháwegá; wahán̲ hamáre liye taiyárí karo.

16 Tab us ke shágird chale gaye, aur shahr men̲ áke, jaisá us ne unhen̲ kahá thá, waisá hí páyá, aur fasah taiyár kiyá.

17 Jab shám húí, wuh un bárahon̲ ke sáth áyá[f].

18 Jab we baiṭhke kháne lage, Yisú' ne kahá, Main̲ tum se sach kahtá hún̲, ki Ek tum men̲ se, jo mere sáth khátá hai, mujhe pakaṛwáegá.

19 Tab we gamgín hone lage, aur un men̲ se ek us se kahne lagá, Kyá main̲ hún̲? aur dúsrá bolá, Kyá main̲ hún̲?

20 Us ne jawáb men̲ kahá, Bárahon̲ men̲ se ek, jo mere sáth básan men̲ háth ḍáltá hai, wuhí hai.

21 Ibn i Ádam to, jaisá us ke haqq men̲ likhá hai, játá hai; lekin afsos us shaḳhs par, jis ke háth se Ibn i Ádam pakaṛwáyá játá hai[g]! us ke liye bihtar thá, ki wuh paidá na hotá.

22 ¶ Jab we kháte the, Yisú' ne roṭí uṭháí, aur ‖shukr karke toṛí, aur unhen̲ dekar kahá, Lo, kháo; yih merá badan hai[h].

23 Phir us ne piyála lekar, shukr kiyá, aur unhen̲ diyá; aur un sabhon̲ ne us se piyá.

24 Aur us ne kahá, ki Yih merá naye 'ahd ká lahú hai, jo bahuton̲ ke liye baháyá játá hai.

25 Main̲ tum se sach kahtá hún̲, ki Main̲ angúr ká ras, jis din tak Ḳhudá kí bádsháhat men̲ use nayá na píún̲, phir na píún̲gá.

26 ¶ Tab we ek ‖zabúr gáke Zaitún ke pahár par gaye[i].

27 Aur Yisú' ne un se kahá, Tum sab áj kí rát mere haqq men̲ ṭhokar kháoge[k], is liye ki yih likhá hai, Main̲ gaṛariye ko márún̲gá, aur bheṛen̲ parágánda ho jáen̲gí[l].

28 Par main̲ apne uṭhne ke ba'd tum se áge Jalíl ko jáún̲gá[m].

29 Tab Patrus ne us se kahá, Agarchi sab ṭhokar kháwen̲, tau bhí main̲ na kháún̲gá[n].

30 Yisú' ne us se kahá, Main̲ tujh se sach kahtá hún̲, ki Áj hí kí rát, murg ke do bár báng dene ke áge, tú tín bár merá inkár karegá.

31 Tab us ne bár bár kahá, Agar tere sáth merá marná zarúr ho, tau bhí hargiz terá inkár na karún̲gá. Aur un sabhon̲ ne bhí waisá hí kahá.

32 Phir we ek jagah men̲, jis ká nám Gatsemane thá, áe[o], aur us ne apne shágirdon̲ ko kahá, Jab tak main̲ du'á mángún̲, tum yahán̲ baiṭho.

33 Aur Patrus, aur Ya'qúb, aur Yúhanná ko, apne sáth liyá, aur wuh ghabráne aur bahut dilgír hone lagá;

34 Aur un se kahá, Merí ján ká gam maut ká sá hai[p]; tum yahán̲ ṭhahro, aur jágte raho.

35 Aur wuh thoṛá áge jákar zamín par girá, aur du'á mángí, ki agar ho sake, to yih ghaṛí mujh se ṭal jáe.

36 Aur kahá, Ai Abbá[q], ai Báp,

San 'ÍSAWÍ 33.

c Ist. 15. 11.
d Mat. 26. 14. Lúq. 22. 3, 4.
e Mat. 26. 17. Lúq. 22. 7.
f Mat. 26. 20, wag.
g Mat. 26. 24. Lúq. 22. 22.
‖ Yá, *barakat mángke.*
h Mat. 26. 26. Lúq. 22. 19. 1 Qur. 11. 23.
‖ Yá, *gít.*
i Mat. 26. 30.
k Mat. 26. 31.
l Zak. 13. 7.
m Marq. 16. 7.
n Mat. 26. 33, 34. Lúq. 22. 33, 34. Yúh. 13. 37, 38.
o Mat. 26. 36. Lúq. 22. 39. Yúh. 18. 1.
p Yúh. 12. 27.
q Rúm. 8. 15. Gal. 4. 6.

San 'ÍSAWÍ 33.

sab kuchh tujh se ho saktá hai[r]; is piyála ko mujh se ṭál de; lekin na wuh jo main̲ cháhtá hún̲, balki jo tú cháhtá hai[s].
37 Phir wuh áyá, aur unhen̲ sote páyá, aur Patrus ko kahá, Ai Shama'ún, tú sotá hai? kyá tú ek gharí ják na saká?
38 Jágte raho, aur du'á mángo, tá aisá na ho, ki tum imtihán men̲ paṛo: rúh to musta'idd, par jism kamzor hai[t].
39 Wuh phir gayá, aur wuhí bát du'á men̲ mángí.
40 Aur phir áke unhen̲ sote páyá, kyún̲ki un kí ánkhen̲ nínd se bharí thín̲, aur we nahín̲ jánte the, ki use kyá jawáb dewen̲.
41 Phir tísrí bár áke unhen̲ kahá, ki Ab sote raho, aur árám karo; bas, waqt á pahunchá[u]; dekho, Ibn i Ádam gunáhgáron̲ ke háthon̲ men̲ hawála kiyá játá hai.
42 Uṭho, ham chalen̲; dekho, wuh jo mujhe pakaṛwátá hai, nazdík hai[x].
43 ¶ Wuh yih kahtá hí thá, ki filfaur un bárah men̲ se ek Yahúdáh náme, aur us ke sáth sardár káhinon̲ aur faqíhon̲ aur buzurgon̲ kí taraf se ek baṛí bhíṛ, talwáren̲ aur láṭhíán̲ leke, á pahunchí[y].
44 Aur pakaṛwánewále ne unhen̲ yih patá diyá thá, ki Jis ká main̲ bosa lún̲, wuhí hai; use tum pakaṛke hifázat se le jáo.
45 Wuh áke filfaur us pás gayá, aur kahá, Ai Rabbí, ai Rabbí, aur use chúmá.
46 ¶ Aur unhon̲ ne us par háth ḍálke use pakaṛ liyá.
47 Ek ne un men̲ se jo wahán̲ házir the, talwár khínchkar sardár káhin ke naukar ko lagáí, aur us ká kán uṛá diyá.
48 Tab Yisú' unhen̲ kahne lagá, Kyá tum talwáren̲ aur láṭhíán̲ leke mujhe chor kí mánind pakaṛne ko áe ho[z]?
49 Main̲ to har roz tumháre pás haikal men̲ wa'z kartá thá, aur tum ne mujhe nahín̲ pakṛá; lekin nawishton̲ ká púrá honá zarúr hai[a].
50 Tab we sab use chhoṛke bhág gaye[b].
51 Magar ek jawán, jo súṭí chádar apne badan par oṛhe thá, us

[r] 'Ibrán. 5. 7. [s] Yúh. 5. 30. aur 6. 38. [t] Rúm. 7. 23. Gal. 5. 17. [u] Yúh. 13. 1. [x] Mat. 26. 46. Yúh. 18. 1, 2. [y] Mat. 26. 47. Lúq. 22. 47. Yúh. 18. 3. [z] Mat. 26. 55. Lúq. 22. 52. [a] Zab. 22. 6. Yas. 53. 7, wag. Lúq. 22. 37. aur 24. 44. [b] Zab. 88. 8. 27 áyat.

ke píchhe ho liyá, aur jawánon̲ ne use pakṛá:
52 Par wuh súṭí chádar un ke háthon̲ men̲ chhoṛkar nangá bhágá.
53 ¶ Tab we Yisú' ko sardár káhin kane[c], jis pás sab sardár káhin aur buzurg aur faqíh jam'a húe the, le gaye.
54 Aur Patrus dúr se us ke píchhe sardár káhin ke dálán tak ho liyá, aur naukaron̲ ke sáth baiṭhkar ág tápne lagá.
55 Tab sardár káhinon̲ aur sárí majlis ne Yisú' par gawáhí ḍhúnḍhí, ki use ján se máren̲[d]; par na páí.
56 Agarchi bahuton̲ ne us par jhúṭhí gawáhí dí, par un kí gawáhíán̲ muwáfiq na thín̲.
57 Tab ba'zon̲ ne uṭhke us par yih jhúṭhí gawáhí dí, ki
58 Ham ne use kahte suná hai, ki Main̲ is haikal ko, jo háth se baní hai, ḍhá dúngá[e], aur tín din men̲ ek dúsrí ko, jo háth se na bane, banáúngá.
59 Tis par bhí un kí gawáhí muwáfiq na thí.
60 Tab sardár káhin ne bích men̲ khaṛe ho, Yisú' se púchhá, Kyá tú kuchh jawáb nahín̲ detá? ye tujh par kyá gawáhí dete hain̲[f]?
61 Par wuh chup rahá[g], aur kuchh jawáb na diyá. Phir sardár káhin ne us se púchhá, aur kahá, Kyá tú Masíh, us Mubárak ká Beṭá, hai[h]?
62 Yisú' ne us se kahá, Main̲ wuhí hún̲; aur tum Ibn i Ádam ko Alqádir ke dahine háth baiṭhe, aur ásmán ke bádalon̲ par áte dekhoge[i].
63 Tab sardár káhin ne apne kapṛe pháṛke kahá, Ab hamen̲ aur gawáh kyá darkár hain̲?
64 Tum ne yih kufr suná; tum ko kyá ma'lúm hotá hai? Un sabhon̲ ne fatwá diyá, ki wuh qatl ke láiq hai.
65 Tab kitne us par thúkne, aur us ká munh ḍhámpne, aur use ghún̲se márne, aur kahne lage, Nubúwat se khabar de: aur naukaron̲ ne háth se use thapeṛe máre.
66 ¶ Jab Patrus níche dálán men̲ thá[k], sardár káhin kí laundíon̲ men̲ se ek wahán̲ áí;
67 Aur Patrus ko ág tápte dekh-

San 'ISAWÍ 33.

[c] Mat. 26. 57. Lúq. 22. 54. Yúh. 18. 13. [d] Mat. 26. 59. [e] Marq. 15. 29. Yúh. 2. 19. [f] Mat. 26. 62. [g] Yas. 53. 7. [h] Mat. 26. 63. [i] Mat. 24. 30. aur 26. 64. Lúq. 22. 69. [k] Mat. 26. 58, 69. Lúq. 22. 55. Yúh. 18. 16.

San 'ÍSAWÍ 33.

kar, us kí taraf nazar karke,
kahne lagí, Tú bhí Yisú' Násarí
ke sáth thá.
68 Us ne yih kahke inkár kiyá,
ki Main nahín jántá, aur nahín
samajhtá, ki tú kyá kahtí hai. Aur
báhar sahn men gayá; aur murg
ne báng dí.
69 Phir ek laundí use dekhkar,
un se jo wahán khaṛe the kahne
[l] Mat. 26. 71. Lúq. 22. 58. Yúh. 18. 25. lagí, Yih unhín men se ek hai[l].
70 Us ne phir inkár kiyá. Aur
thoṛí der píchhe, phir unhon ne
jo wahán khaṛe the, Patrus ko
[m] Mat. 26. 73. Lúq. 22. 59. Yúh. 18. 26. kahá, Sach tú unhín men se hai[m],
kyúnki tú Jalílí, aur terí bolí
[n] A'am. 2. 7. waisí hí hai[n].
71 Par wuh la'nat karne, aur
qasam kháne lagá, ki main us
shakhs ko, jis ká tum zikr karte
ho, nahín jántá.
72 Dúsrí bár murg ne báng dí.
Tab Patrus ko wuhí bát, jo Yisú'
ne us se kahí thí, yád áí, ki Pesh-
tar us se, ki murg do bár báng
de, tú tín bár merá inkár karegá.
[o] Mat. 26. 75. Tab wuh phúṭke rone lagá[o].

XV BÁB.

1 *Yisú' ko bándhke use Pilátus ke huzúr lejáte, aur wahán us par nálish karte.* 15 *'Awámm ke kahne se ek khúní Barabbás chhuṛáyá játá, aur Yisú' hawála kiyá játá ki salíb par khínchá jáwe.* 17 *Kánṭon ká ek táj us ke sir par rakhá játá;* 19 *phir us par thúkte, aur us se hansí karte:* 21 *salíb ke uṭhá lejáte hí wuh gash khátá:* 27 *do choron ke bích laṭkáyá játá:* 29 *Yahúdí sardáron kí malámaton ko uṭhátá:* 39 *magar Rúmí súbadár us ke Ibn Ulláh hone ká iqrár kartá:* 43 *aur Yúsuf baṛí 'izzat ke sáth us ká dafan kartá.*

JON subh húí, sardár káhin ne
buzurgon aur faqíhon aur
sárí majlis ke sáth mashwarat
karke, Yisú' ko bándhá, aur use
[a] Zab. 2. 2. Mat. 27. 1. Lúq. 22. 66. aur 23. 1. Yúh. 18. 28. A'am. 3. 13. aur 4. 26. lejákar Pilátus ke hawála kiyá[a].
2 Pilátus ne us se púchhá, Kyá
tú Yahúdíon ká bádsháh hai? Us
ne jawáb men us se kahá, Tú sach
[b] Mat. 27. 11. kahtá hai[b].
3 Aur sardár káhinon ne us par
bahut sí faryáden kín: par us ne
kuchh jawáb na diyá.
4 Tab Pilátus ne us se phir
púchhá, Kyún tú kuchh jawáb
nahín detá? dekh, we terí mukh-
álafat men kyá kyá gawáhián dete
[c] Mat. 27. 13. hain[c].
5 Taubhí Yisú' ne kuchh jawáb
[d] Yas. 53. 7. Yúh. 19. 9. na diyá[d], yahán tak ki Pilátus ne
ta'ajjub kiyá.
6 Aur wuh us 'íd men ek qaidí
ko, jise we cháhte the, un kí khá-
tir chhoṛ detá thá[e]. San 'ÍSAWÍ 33. [e] Mat. 27. 15. Lúq. 23. 17. Yúh. 18. 39.
7 Aur ek shakhs Barabbás nám,
un fasádíon ke sáth, ki jinhon ne
fasád men khún kiyá thá, qaid
thá.
8 Tab bhíṛ chilláke us se 'arz
karne lagí, ki jaisá terá dastúr
hai, waisá hí hamáre wáste kar.
9 Pilátus ne unhen jawáb diyá,
Kyá tum cháhte ho, ki main
tumháre liye Yahúdíon ke Bád-
sháh ko chhoṛ dún?
10 Kyúnki wuh jántá thá, ki
sardár káhinon ne hasad se us
ko hawála kiyá thá.
11 Par sardár káhinon ne bhíṛ
ko ubhárá, ki wuh un ke liye
Barabbás ko chhoṛ de[f]. [f] Mat. 27. 20. A'am. 3. 14.
12 Tab Pilátus ne phir un se
kahá, Ab tum kyá cháhte ho?
main us ko, jise tum Yahúdíon ká
Bádsháh kahte ho, kyá karún?
13 We phir chilláe, ki Use salíb
de.
14 Pilátus ne phir un se kahá,
Kyún, is ne kyá buráí kí hai?
Tab we aur bhí ziyáda chilláe, ki
Use salíb de.
15 ¶ Tab Pilátus ne, bhíṛ kí
razámandí cháhkar, un ke liye
Barabbás ko chhoṛ diyá, aur Yisú'
ko koṛe márke hawála kiyá, ki
salíb par khínchá jáe[g]. [g] Mat. 27. 26. Yúh. 19. 1, 16.
16 Aur sipáhí us ko us dálán
men, jahán hákim ká mahkama
thá, le gaye, aur sáre risála ko
ikaṭṭhá kiyá[h]. [h] Mat. 27. 27.
17 Unhon ne use argawání kapṛe
pahináe, aur kánṭon ká táj sajke
us ke sir par rakhá.
18 Aur use salám karne lage, ki
Ai Yahúdíon ke Bádsháh, Salám!
19 Aur we us ke sir par narkaṭ
se márte the, aur us par thúkte,
aur ghuṭne ṭekke use sijda karte
the.
20 Aur jab us se hansí kar chuke,
to us ke badan se argawání kapṛe
utáre, aur us ká kapṛá use pahin-
áke, salíb dene ko le chale.
21 Aur ek shakhs Qúríní Sha-
ma'ún nám, jo Sikandar aur Rú-
fus ká báp thá, díhát se áte húe,
udhar se guzrá; unhon ne use
begár pakṛá, ki us kí salíb uṭhá
le chale[i]. [i] Mat. 27. 32. Lúq. 23. 26.
22 Aur we use maqám i Gálgatá
men, jis ká tarjuma Khoprí kí
jagah hai, láe[k]. [k] Mat. 27. 33. Lúq. 23. 33. Yúh. 19. 17.

San 'ÍSAWÍ 33.

23 Aur mai men murr miláke
use píne ko diyá, par us ne na
piyá [l].
24 Aur unhon ne use salíb par
khínchke us ke kapre bánte, aur
un par qur'a dálá, ki har ek shakhs
kyá kyá le [m].
25 Aur tísrá ghantá thá [n], jab
unhon ne us ko salíb dí.
26 Aur us par nálish ká yih
mazmún likhá thá, ki YIH YA-
HUDI'ON KA' BA'DSHA'H HAI [o].
27 Aur unhon ne us ke sáth do
choron ko, ek ko dahine háth,
aur dúsre ko báen, salíb par
khínchá [p].
28 Tab wuh nawishta, ki Wuh
badkáron men giná gayá, púrá
húá [q].
29 Aur we jo udhar se játe the,
sir hiláte the [r], aur yih kahke use
malámat karte the, ki Wáh, tú jo
haikal ko dhátá, aur tín din men
banátá thá [s],
30 Apne taín bachá, aur salíb
par se utar á.
31 Isí tarah sardár káhinon ne
bhí ápas men faqíhon ke sáth
thatthe karte húe kahá, Us ne
auron ko bacháyá; apne taín ba-
cháne nahín saktá.
32 Baní Isráel ká Bádsháh,
Masíh, ab salíb par se utar áwe,
ki ham dekhen, aur ímán láwen.
Aur we jo us ke sáth salíb par
khínche gaye, use malámat karte
the [t].
33 Aur jab chhathá ghantá púrá
húá, us sárí sarzamín par andherá
chhá gayá, aur nawen ghante tak
rahá [u].
34 Aur nawen ghante, Yisú' barí
áwáz se chilláke bolá, Elí, Elí,
lamá sabaqtaní, jis ká tarjuma yih
hai; Ai mere Khudá, mere Khudá,
tú ne mujhe kyún chhorá [x]?
35 Ba'ze un men, jo wahán khare
the, yih sunke bole, Dekho, wuh
Iliyás ko bulátá hai.
36 Aur ek ne daurke isfanj ko
sirke se tar karke, aur ek narkat
par rakhke [y], use chusáyá [z], aur
kahá, Bhalá, ham dekhen to, ki
Iliyás use utárne áwe.
37 Tab Yisú' ne barí áwáz se
chillákar ján dí [a].
38 Aur haikal ká parda úpar se
níche tak phat gayá [b].
39 ¶ Aur us súbadár ne, jo us
ke sámhne khará thá, use yún

[l] Mat. 27. 34.
[m] Zab. 22. 18. Lúq. 23. 34. Yúh. 19. 23.
[n] Dekho Mat. 27. 45. Lúq. 23. 44. Yúh. 19. 14.
[o] Mat. 27. 37. Yúh. 19. 19.
[p] Mat. 27. 38.
[q] Yas. 53. 12. Lúq. 22. 37.
[r] Zab. 22. 7.
[s] Marq. 14. 58. Yúh. 2. 19.
[t] Mat. 27. 44. Lúq. 23. 39.
[u] Mat. 27. 45. Lúq. 23. 44.
[x] Zab. 22. 1. Mat. 27. 46.
[y] Mat. 27. 48. Yúh. 19. 29.
[z] Zab. 69. 21.
[a] Mat. 27. 50. Lúq. 23. 46. Yúh. 19. 30.
[b] Mat. 27. 51. Lúq. 23. 45.

chilláte aur ján dete dekhke, kahá,
ki Yih shakhs sach much Khudá
ká Betá thá [c].
40 Wahán kaí 'auraten dúr se [d]
dekh rahí thín [e]; un men Mari-
yam Magdalíní, aur Mariyam
chhote Ya'qúb aur Yúses kí má,
aur Salome thín.
41 Unhon ne jab wuh Jalíl men
thá, us kí pairauí aur khidmat
bhí kí thí [f]; phir aur bhí bahut
sí 'auraten thín, jo us ke sáth
Yarúsalam men áí thín.
42 ¶ Aur shám ko [g], ki taiyárí
ká waqt thá, jo sabt se pahle hotá,
43 Yúsuf Arimatíyá, jo námwar
mushír aur wuh khud Khudá kí
bádsháhat ká muntazir thá [h], áyá,
aur dilerí se Pilátus pás jáke,
Yisú' kí lásh mángí.
44 Aur Pilátus ne ta'ajjub kiyá,
ki wuh aisá jald mar gayá, aur
súbadár ko buláke us se púchhá,
kyá der húí, ki wuh mar gayá?
45 Aur jab súbadár se aisá ma'-
lúm kiyá thá, to lásh Yúsuf ko
dilá dí.
46 Aur us ne mihín kaprá mol
liyá thá, aur use utárke us kapre
se kafnáyá, aur ek qabr men, jo
chatán ke bích khodí gayí thí, use
rakhá [i], aur us qabr ke darwáza
par ek patthar dhalká diyá.
47 Mariyam Magdalíní, aur
Yúses kí má Mariyam, us jagah
ko, jahán wuh rakhá gayá, dekh
rahí thín.

XVI BA'B.

1 Ek firishta tín 'auraton par yih záhir kartá, ki Masíh jí uthá hai. 9 Masíh khud Mariyam Magdalíní ko dikhái detá: 12 phir áp ko do aur ádmíon par záhir kartá jis waqt we díhát kí taraf játe the: 14 tab rasúlon par záhir hotá, 15 aur inhen hukm detá ki har kahín jáke Injíl kí manádí karen: 19 ba'd us ke wuh ásmán par charh játá.

JAB sabt ká din guzar gayá [a]
Mariyam Magdalíní aur Ya'-
qúb kí má Mariyam, aur Salome
ne khushbú chízen mol lín [b], táki
wahán jáke us par malen.
2 Aur hafta ke pahle din bahut
sawere [c] súraj nikalte húe qabr
par áín.
3 Aur ápas men kahne lagín, ki
Hamáre liye is patthar ko qabr
ke darwáza par se kaun dhal-
káegá.
4 Jab unhon ne nigáh kí, to us
patthar ko dhalkáyá húá dekhá,
aur wuh bahut bhárí thá.

San 'ÍSAWÍ 33.

[c] Mat. 27. 54. Lúq. 23. 47.
[d] Zab. 38. 11.
[e] Mat. 27. 55. Lúq. 23. 49.
[f] Lúq. 8. 2, 3.
[g] Mat. 27. 57. Lúq. 23. 50. Yúh. 19. 38.
[h] Lúq. 2. 25, 38.
[i] Mat. 27. 59, 60. Lúq. 23. 53. Yúh. 19. 40.
[a] Mat. 28. 1. Lúq. 24. 1. Yúh. 20. 1.
[b] Lúq. 23. 56.
[c] Lúq. 24. 1. Yúh. 20. 1.

San 'ÍSAWÍ 33.

5 Qabr men̲ jákar, unhon̲ ne ek
jawán ko sufed poshák pahine da-
hiní taraf baiṭhe húe dekhá, aur
hairán húín̲[d].
6 Us ne unhen̲ kahá, Mat gha-
bráo: Tum Yisú' Násarí ko, jo sa-
líb par khínchá gayá, ḍhúnḍhtián̲
ho; wuh jí uṭhá hai; wuh yahán̲
nahín̲; dekho yih jagah, jis men̲
unhon̲ ne use rakhá thá[e].
7 Ab tum jáo, aur us ke shágird-
on̲ ko aur Patrus ko kaho, ki
wuh tum se áge Jalíl ko játá hai,
aur jaisá us ne tumhen̲ kahá thá[f],
tum use wahán̲ dekhoge.
8 We jald nikalke qabr se bhág-
ín̲, aur kámptí aur ghabrátí húí,
máre ḍar ke, kisí se kuchh na
bolín̲[g].
9 ¶ Hafta ke pahle roz, wuh,
sawere uṭhkar, pahle Mariyam
Magdalíní ko, jis men̲ se us ne
sát deo nikále the[h], dikhái diyá[i].
10 Us ne jáke, us ke sáthíon̲ ko,
jo us ke liye gamgín aur rote the,
k̲habar dí[k].
11 We yih sunke, ki wuh jítá
hai, aur use dikhái diyá, yaqín na
láe[l].
12 ¶ Us ke ba'd, wuh dúsrí
súrat men̲, un men̲ se do ko, jis
waqt ki we paidal chalte the, aur
díhát kí taraf játe the, dikhái
diyá[m].
13 Unhon̲ ne jáke báqí logon̲ ko
k̲habar dí, magar unhon̲ ne un
kí báton̲ ko bhí yaqín na kiyá.
14 ¶ Ák̲hir, wuh un gyárahon̲
ko[n], jab we kháne baiṭhe the,
dikhái diyá, aur un kí be-ímání
aur sak̲htdilí par malámat kí, ky-
ún̲ki we un kí báton̲ par, jinhon̲
ne us ke jí uṭhne ke ba'd use
dekhá thá, yaqín na láe the.
15 Aur us ne unhen̲ kahá, ki
Tum tamám dunyá men̲ jáke[o]
har ek mak̲hlúq ke sámhne Injíl kí
manádí karo[p].
16 Jo ki ímán látá, aur bap-
tisma pátá hai, naját páegá[q]: aur
jo ímán nahín̲ látá, us par sazá
ká hukm kiyá jáegá[r].
17 Aur we jo ímán láen̲ge, un
ke sáth yih 'alámaten̲ hon̲gí; ki
we mere nám se deon̲ ko nikál-
en̲ge[s]; aur nayí zubánen̲ bolen̲ge[t];
18 Sámpon̲ ko uṭhá len̲ge[u]; aur
agar koí halák karnewálí chíz
píen̲ge, unhen̲ kuchh nuqsán na
hogá; we bímáron̲ par háth rakh-
en̲ge, to change ho jáen̲ge[x].
19 ¶ K̲hudáwand unhen̲ yih far-
máke[y] ásmán par játá rahá[z], aur
K̲hudá ke dahine háth baiṭhá[a].
20 Phir unhon̲ ne har jagah já-
kar manádí kí, aur K̲hudáwand
un kí madad kartá thá, aur kalám
ko, un mu'ajizon̲ ke wasíle se jo
us ke sáth sáth hote the, sábit
kartá rahá[b]. Ámín.

[d] Lúq. 24. 3. Yúh. 20. 11, 12.
[e] Mat. 28. 5, 6, 7.
[f] Mat. 26. 32. Marq. 14. 28.
[g] Dekho Mat. 28. 8. Lúq. 24. 9.
[h] Lúq. 8. 2.
[i] Yúh. 20. 14.
[k] Lúq. 24. 10. Yúh. 20. 18.
[l] Lúq. 24. 11.
[m] Lúq. 24. 13.

San 'ÍSAWÍ 33.

[n] Lúq. 24. 36. Yúh. 20. 19. 1 Qur. 15. 5.
[o] Mat. 28. 19. Yúh. 15. 16.
[p] Qul. 1. 23.
[q] Yúh. 3. 18, 36. A'am. 2. 38. aur 16. 30, 31, 32. Rúm. 10. 9. 1 Pat. 3. 21.
[r] Yúh. 12. 48.
[s] Lúq. 10. 17. A'am. 5. 16. aur 8. 7. aur 16. 18. aur 19. 12.
[t] A'am. 2. 4. aur 10. 46. aur 19. 6. 1 Qur. 12. 10, 28.
[u] Lúq. 10. 19. A'am. 28. 5.
[x] A'am. 5. 15, 16. aur 9. 17. aur 28. 8. Ya'q. 5. 14, 15.
[y] A'am. 1. 2, 3.
[z] Lúq. 24. 51.
[a] Zab. 110. 1. A'am. 7. 55.
[b] A'am. 5. 12. aur 14. 3. 1 Qur. 2. 4, 5. 'Ibrán. 2. 4

LU'QA' KI' INJI'L.

I BA'B.

1 *Díbácha tamám Injíl ká, jise Lúqá ne tasníf kiyá.* 5 *Yúhanná ká hál, ki apní má ke peṭ men̲ kyún̲ pará,* 26 *aur Masíh ká wuhí hál.* 39 *Nubúwat kí báten̲ jo Ilísabát aur Mariyam ne Masíh ke haqq men̲ kahín̲.* 57 *Yúhanná ká tawallud, aur us ká k̲hatna jo húá.* 67 *Zakariyáh kí peshíngoí Masíh kí bábat,* 76 *aur Yúhanná kí bábat.*

CHUNKI bahuton̲ ne kamar
bándhí, ki un kámon̲ ká jo
filwáqi' hamáre darmiyán anjám
húe, bayán karen̲,
2 Jis tarah se unhon̲ ne, jo
shurú' se[a] k̲hud dekhnewále, aur
kalám kí k̲hidmat karnewále the,
ham se riwáyat kí[b];
3 Main̲ ne bhí munásib jáná[c], ki
sab ko sire se sahíh tarah daryáft
karke, tere liye, ai buzurg Theo-
filus[d], ba tartíb[e] likhún̲,
4 Táki tú un báton̲ kí haqíqat
ko, jin kí tú ne ta'lím pái, jáne[f].
5 ¶ YAHUDIYA ke bádsháh
Herodís ke dinon̲ men̲[g],
Abiyáh ke párídáron̲[h] men̲ se Za-
kariyáh náme ek káhin thá: us
kí jorú Hárún kí beṭíon̲ men̲ se
thí, aur us ká nám Ilísabát thá.
6 We donon̲ K̲hudá ke huzúr
rástbáz, aur K̲hudáwand ke sáre
hukmon̲ aur qánúnon̲ par be-'aib
chalnewále the[i].

[a] Marq. 1. 1. Yúh. 15. 27.
[b] 'Ibrán. 2. 3. 1 Pat. 5. 1. 2 Pat. 1. 16. 1 Yúh. 1. 1.
[c] A'am. 15. 19, 25, 28. 1 Qur. 7. 40.
[d] A'am. 1. 1.
[e] A'am. 11. 4.
[f] Yúh. 20. 31.

San 'Ísawí se peshtar chhaṭhe baras men̲.

[g] Mat. 2. 1.
[h] 1 Taw. 24. 10, 19. Naham. 12. 4, 17.
[i] Paid. 7. 1. aur 17. 1. 1 Sal. 9. 4. 2 Sal. 20. 3. Aiy. 1. 1. A'am. 23. 1. aur 24. 16. Filip. 3. 6.

San 'Ísawí se peshtar chhaṭhe baras meṉ.

7 Aur un ke laṛká na thá, kyúṉ-
ki Ilísabát bánjh thí, aur donoṉ
búṛhe the.
8 Aur aisá húá, ki jab wuh
Khudá ke huzúr, apne firqa kí bárí
par[k], káhin ká károbár kartá thá,
9 Káhiní ke dastúr par us kí
chiṭṭhí niklí, ki Khudáwand kí
haikal meṉ jáke khushbúí jaláwe[l].
10 Aur logoṉ kí sárí jamá'at,
khushbúí jaláte waqt, báhar du'á
máṉg rahí thí[m].
11 Tab us ko Khudáwand ká
firishta, khushbúí jaláne ke maz-
bah[n] kí dahní taraf khaṛá húá,
dikhái diyá.
12 Zakariyáh dekhkar ghabráyá,
aur bahut ḍará[o].
13 Par firishta ne us se kahá, ki
Ai Zakariyáh, mat ḍar, ki terí
du'á suní gayí, aur terí jorú Ilísa-
bát tere liye ek beṭá janegí; tú
us ká nám Yúhanná rakhná[p].
14 Aur tujhe khushí o khur-
ramí hogí; aur bahutere us kí
paidáish se khush hoṉge[q].
15 Kyúṉki wuh Khudáwand ke
huzúr buzurg hogá, aur na mai,
aur na koí nasha píegá[r]; aur
apní má ke peṭ hí[s] se Rúh i Quds
se bhar jáegá.
16 Aur baní Isráel meṉ se bahut-
oṉ ko un ke Khudáwand Khudá
kí taraf pheregá[t].
17 Aur wuh us ke áge Iliyás kí
tabí'at aur qúwat ke sáth[u] chal-
egá, ki báp ke diloṉ ko laṛkoṉ kí
taraf, aur ná-farmánbardároṉ ko
rástbázoṉ kí danái kí taraf pherke,
Khudáwand ke liye ek musta'idd
qaum taiyár kare.
18 Tab Zakariyáh ne firishta ko
kahá, Maiṉ is ko kyúṉkar sach
jánúṉ? kyúṉki maiṉ búṛhá húṉ,
aur merí jorú kí baṛí 'umr húí[x],
19 Firishta ne jawáb meṉ us se
kahá, Maiṉ Jabriel húṉ[y], jo
Khudá ke huzúr házir rahtá húṉ;
aur bhejá gayá, ki tujhe kahúṉ,
aur yih khushkhabarí tujhe dúṉ.
20 Aur dekh, tú gúṉgá ho jáegá,
aur jis din tak ki yih na ho, bol
na sakegá[z], is liye ki tú ne merí
bátoṉ ko, jo apne waqt par púrí
hoṉgí, yaqín na kiyá.
21 Aur log Zakariyáh kí ráh
dekhte the, aur haikal meṉ us ke
der karne se ta'ajjub karte the.
22 Jab wuh báhar áke un se bol
na saká, unhoṉ ne daryáft kiyá,
ki us ne haikal meṉ koí royá
dekhí thí: aur wuh un se ishára
kartá thá, aur gúṉgá rah gayá.
23 Aur aisá húá, ki jab us kí
khidmat ke din púre húe[a], wuh
apne ghar gayá.
24 Aur un dinoṉ ke ba'd, us kí
jorú Ilísabát hámila húí, aur us
ne pánch mahíne tak apne taíṉ
yih kahke chhipáyá, ki,
25 Jin dinoṉ meṉ Khudáwand
ne mujh par nazar kí, mere sáth
aisá kiyá, táki logoṉ meṉ se merí
sharmindagí dúr kare[b].
26 Aur chhaṭhe mahíne Jabriel
firishta Khudá kí taraf se Jalíl ke
ek shahr meṉ, jis ká nám Násarat
thá, bhejá gayá,
27 Ek kuṉwárí ke pás, jis kí
Yúsuf náme ek mard se, jo Dáúd
ke gharáne se thá, mangní húí
thí; aur us kuṉwárí ká nám Ma-
riyam thá[c].
28 Us firishta ne us pás áke
kahá, ki Ai pasandída, salám[d]!
Khudáwand tere sáth[e]: tú 'aurat-
oṉ meṉ mubárak hai.
29 Par wuh use dekhkar, us kí
bát se ghabráí[f], aur sochne lagí,
ki yih kaisá salám hai.
30 Tab firishta ne us se kahá, ki
Ai Mariyam, mat ḍar; ki tú ne
Khudá ká fazl páyá.
31 Aur dekh, tú hámila hogí,
aur beṭá janegí[g], aur us ká nám
YISU" rakhná[h].
32 Wuh buzurg hogá, aur Khu-
dá Ta'álá ká Beṭá kahláegá[i]: aur
Khudáwand Khudá us ke báp
Dáúd ká takht use degá[k]:
33 Aur wuh sadá Ya'qúb ke
gharáne kí bádsháhat karegá;
aur us kí bádsháhat ákhir na
hogí[l].
34 Tab Mariyam ne firishta se
kahá, Yih kyúṉkar hogá, jis hál
meṉ maiṉ mard ko nahíṉ jánti?
35 Firishta ne jawáb meṉ us se
kahá, ki Rúh i Quds tujh par
utregí[m], aur Khudá Ta'álá kí qud-
rat ká sáya tujh par hogá: is sab-
ab se wuh pák laṛká Khudá ká
Beṭá kahláegá[n].
36 Aur dekh, terí rishtadár Ilí-
sabát ko bhí buṛhápe meṉ beṭá
honewálá hai; aur yih us ká, jo
bánjh kahlátí thí, chhaṭhá ma-
híná hai.
37 Kyúṉki Khudá ke áge koí
bát anhoní nahíṉ[o].

[k] 1 Taw. 24. 19. 2 Taw. 8. 14. aur 31. 2.
[l] Khur. 30. 7, 8. 1 Sam. 2. 28. 1 Taw. 23. 13. 2 Taw. 29. 11.
[m] Ahb. 16. 17. Muk. 8. 3, 4.
[n] Khur. 30. 1.
[o] Qáz. 6. 22. aur 13. 22. Dán. 10. 8. 29 áyat. Lúq. 2. 9. A'am. 10. 4. Muk. 1. 17.
[p] 60, 63 áyat-eṉ.
[q] 58 áyat.
[r] Gin. 6. 3. Qáz. 13. 4. Lúq. 7. 33.
[s] Yar. 1. 5. Gal. 1. 15.
[t] Mal. 4. 5, 6.
[u] Mal. 4. 5. Mat. 11. 14. Marq. 9. 12.
[x] Paid. 17. 17.
[y] Dán. 8. 16. aur 9. 21, 22, 23. Mat. 18. 10. 'Ibrán. 1. 14.
[z] Hiz. 3. 26. aur 24. 27.

[a] Dekho 2 Sal. 11. 5. 1 Taw. 9. 25.
[b] Paid. 30. 23. Yas. 4. 1. aur 54. 1, 4.
[c] Mat. 1. 18. Lúq. 2. 4, 5.
[d] Dán. 9. 23. aur 10. 19. Dekho 30 áyat.
[e] Qáz. 6. 12.
[f] 12 áyat.
[g] Yas. 7. 14. Mat. 1. 21.
[h] Lúq. 2. 21.
[i] Marq. 5. 7.
[k] 2 Sam. 7. 11, 12. Zab. 132. 11. Yas. 9. 6, 7. aur 16. 5. Yar. 23. 5. Muk. 3. 7.
[l] Dán. 2. 44. aur 7. 14, 27. 'Abad. 21. Mík. 4. 7. Yúh. 12. 34. 'Ibrán. 1. 8.
[m] Mat. 1. 20.
[n] Mat. 14. 33. aur 26. 63, 64. Marq. 1. 1. Yúh. 1. 34. aur 20. 31. A'am. 8. 37. Rúm. 1. 4.
[o] Paid. 18. 14. Yar. 32. 17. Zak. 8. 6. Mat. 19. 26. Marq. 10. 27. Lúq. 18. 27. Rúm. 4. 21.

San 'Ísawí se peshtar chhaṭhe baras meṉ.

38 Aur Mariyam ne kahá, Dekh Ḳhudáwand kí bándí; mujh par tere kahne ke muwáfiq howe. Tab firishta us ke pás se chalá gayá.

39 Aur unhíṉ dinoṉ meṉ, Mariyam uṭhkar jaldí se paháṛoṉ par Yahúdiya ke ek shahr ko gayí[p];

[p] Yash. 21. 9, 10, 11.

40 Aur Zakariyáh ke ghar pahunchke Ilísabát ko salám kiyá.

41 Aur aisá húá, ki jonhíṉ Ilísabát ne Mariyam ká salám suná, laṛká us ke peṭ meṉ uchhal paṛá; aur Ilísabát Rúh i Quds se bhar gayí:

42 Aur zor se pukárke kahá, ki Tú 'auratoṉ meṉ mubárak hai[q], aur tere peṭ ká phal mubárak hai.

[q] Qáz. 5. 24. 28 áyat.

43 Mere liye yih kyúṉkar húá, ki mere Ḳhudáwand kí má mujh pás áí? ki,

44 Dekh, tere salám kí áwáz jonhíṉ mere kán tak pahunchí, laṛká mere peṭ meṉ ḳhushí se uchhal paṛá.

45 Aur mubárak hai wuh jo ímán láí, ki yih báteṉ, jo Ḳhudáwand kí taraf se kahí gayíṉ, púrí hoṉgí.

46 Mariyam ne kahá, ki Merí ján Ḳhudáwand kí baṛáí kartí hai[r],

[r] 1 Sam. 2. 1. Zab. 34. 2, 3. aur 35. 9. Hab. 3. 18.

47 Aur merí rúh mere naját denewále Ḳhudá se ḳhush húí.

48 Ki us ne apní bándí kí garíbí par nazar kí[s]: is liye, dekh, ab se har zamána ke log mujh ko mubárak kahenge[t].

[s] 1 Sam. 1. 11. Zab. 138. 6.
[t] Mal. 3. 12. Lúq. 11. 27.

49 Kyúṉki us ne, jo qudratwálá hai, mujh par baṛá ihsán kiyá hai[u]; aur us ká nám pák hai[x].

[u] Zab. 71. 19. aur 126. 2, 3.
[x] Zab. 111. 9.

50 Aur us ká rahm un par, jo us se ḍarte haiṉ, pusht dar pusht hai[y].

[y] Paid. 17. 7. Ḳhur. 20. 6. Zab. 103. 17, 18.

51 Us ne apne bázú ká zor dikháyá[z]; aur un ko, jo apne dil ke ḳhiyál meṉ apne taíṉ baṛá samajhte haiṉ, pareshán kiyá[a].

[z] Zab. 98. 1. aur 118. 15. Yas. 40. 10. aur 51. 9. aur 52. 10.
[a] Zab. 33. 10. 1 Pat. 5. 5.

52 Qudratwáloṉ ko taḳht se girá diyá[b], aur garíboṉ ko buland kiyá.

[b] 1 Sam. 2. 6, wag. Aiy. 5. 11. Zab. 113. 6.

53 Us ne bhúkhoṉ ko achchhí chízoṉ se ásúda kiyá[c]; aur daulatmandoṉ ko ḳhálí háth bhejá.

[c] 1 Sam. 2. 5. Zab. 34. 10.

54 Us ne apne banda Isráel ko sambhál liyá, un rahmatoṉ ko yád karke[d],

[d] Zab. 98. 3. Yar. 31. 3, 20.

55 Jo Abirahám aur us kí aulád par sadá ko thíṉ[e], jaisá us ne hamáre bápdádoṉ se farmáyá thá.

[e] Paid. 17. 19. Zab. 132. 11. Rúm. 11. 28. Gal. 3. 16.

56 Aur Mariyam, tín mahíne ke qaríb us ke sáth rahke, apne ghar ko phirí.

57 Ab Ilísabát ke janne ká waqt pahunchá; aur beṭá janí.

58 Aur us ke paṛosíoṉ aur rishtadároṉ ne suná, ki Ḳhudáwand ne us par baṛí rahmat kí; aur unhoṉ ne us ke sáth ḳhushí kí[f].

[f] 14 áyat.

59 Aur yúṉ húá, ki we áṭhweṉ din[g] laṛke ká ḳhatna karne áe; aur us ká nám Zakariyáh, jo us ke báp ká thá, rakhne lage.

[g] Paid. 17. 12. Ahb. 12. 3.

60 Par us kí má ne jawáb meṉ kahá, ki Nahíṉ; balki us ká nám Yúhanná rakhá jáwe[h].

[h] 13 áyat.

61 Unhoṉ ne us se kahá, ki Tere gharáne meṉ kisú ká yih nám nahíṉ.

62 Tab unhoṉ ne us ke báp kí taraf ishára kiyá, ki wuh us ká kyá nám rakhá cháhtá hai.

63 Us ne taḳhtí mangáke likhá, ki Yúhanná us ká nám hai[i]. Aur sabhoṉ ne ta'ajjub kiyá.

[i] 13 áyat.

64 Aur usí dam us ká munh aur zubán khul gayí[k], aur wuh bolne lagá, aur Ḳhudá kí ta'ríf kí.

[k] 20 áyat.

65 Tab sáre áspás ke rahnewále ḍar gaye: aur Yahúdiya ke tamám kohistán meṉ[l] in sab bátoṉ ká charchá phailá.

[l] 39 áyat.

66 Aur sabhoṉ ne, jo sunte the, apne dil meṉ sochkar[m] kahá, ki, Yih kaisá laṛká hogá! Aur Ḳhudáwand ká háth us par thá[n].

[m] Lúq. 2. 19, 51.
[n] Paid. 39. 2. Zab. 80. 17. aur 89. 21. A'am. 11. 21.

67 Aur us ká báp Zakariyáh Rúh i Quds se bhar gayá[o], aur nubúwat kí ráh se kahne lagá, ki,

[o] Yúel 2. 28.

68 Hamd Ḳhudáwand kí[p], jo Isráel ká Ḳhudá hai; kyúṉki us ne apne logoṉ par nazar kí, aur unheṉ chhuṭkárá diyá[q],

[p] 1 Sal. 1. 48. Zab. 41. 13. aur 72. 18. aur 106. 48.
[q] Ḳhur. 3. 16. aur 4. 31. Zab. 111. 9. Lúq. 7. 16.

69 Aur hamáre liye naját ká síng apne banda Dáúd ke ghar meṉ se nikálá[r];

[r] Zab. 132. 17.

70 Jaisá us ne apne pák nabíoṉ kí ma'rifat[s], jo dunyá ke shurú' se hote áe, kahá:

[s] Yar. 23. 5, 6. aur 30. 10. Dán. 9. 24. A'am. 3. 21. Rúm. 1. 2.

71 Ham ko hamáre dushmanoṉ se, aur un ke háth se jo ham se kína rakhte haiṉ, naját baḳhshí;

72 Táki wuh rahm, jis ká hamáre bápdádoṉ ke sáth qarár kiyá, kare, aur apne pák 'ahd ko yád rakhe[t];

[t] Ahb. 26. 42. Zab. 98. 3. aur 105. 8, 9. aur 106. 45. Hiz. 16. 60. 54 áyat.

73 Us hí qasam ko, jo us ne hamáre báp Abirahám se kí[u], ki

[u] Paid. 12. 3. aur 17. 4. aur 22. 16, 17. 'Ibrán. 6. 13, 17.

74 Wuh hameṉ yih degá, ki apne

dushmanoṉ ke háth se chhuṭkárá
páke,
75 'Umr bhar us ke áge, pákí-
zagí aur sachái se[x], be ḵhauf us kí
bandagí kareṉ[y].
76 Aur ai laṛke, tú Ḵhudá Ta'álá
ká nabí kahláegá: kyúṉki tú
Ḵhudáwand ke áge us kí ráhoṉ
ko durust kartá jáegá[z]; ki
77 Us ke logoṉ ko naját kí ráh
batáwe, jis meṉ un ke gunáhoṉ kí
mu'áfí howe[a],
78 Jo hamáre Ḵhudá kí ḵháss
rahmat se hai; jis ke sabab subh
kí roshní úpar se ham tak pahun-
chí,
79 Táki un ko jo andhere aur
maut ke sáya meṉ baiṭhe haiṉ,
roshní baḵhshe[b], aur hameṉ salá-
matí kí ráh par le chale.
80 Aur wuh laṛká baṛhtá, aur
rúh meṉ qúwat pátá gayá[c], aur
apne taíṉ Isráel par záhir karne
ke din tak bayábán meṉ rahá[d].

San 'Ísawí se peshtar chhathe baras meṉ.

x Yar. 32. 39, 40. Afs. 4. 24. 2 Tas. 2. 13. 2 Tim. 1. 9. Tít. 2. 12. 1 Pat. 1. 15. 2 Pat. 1. 4. y Rúm. 6. 18, 22. 'Ibrán. 9. 14. z Yas. 40. 3. Mal. 3. 1. aur 4. 5. Mat. 11. 10, 17 áyat. a Marq. 1. 4. Lúq. 3. 3.

b Yas. 9. 2. aur 42. 7. aur 49. 9. Mat. 4. 16. A'am. 26. 18. c Lúq. 2. 40. d Mat. 3. 1. aur 11. 7.

II BA'B.

1 *Augústus hukm detá ki tamám mamlukat ke logoṉ ke nám likhe jáweṉ. 6 Masíh ká tawallud. 8 Ek firishta is wáqi'a kí ḵhabar garariyoṉ ko detá; 13 tis par bahut firisht-agán Ḵhudá kí saná gáte. 21 Masíh ḵhatna pátá. 22 Mariyam áp ko pák karne ke liye sharí'at par 'amal kartí. 28 Shama'ún aur Anná Masíh kí bábat nubúwat karte: 40 wuh hikmat meṉ taraqqí kartá, 46 haikal kí meṉ mu'allimoṉ se suwál kartá, 51 aur apne má báp ká farmánbardár rahtá.*

AUR un dinoṉ meṉ yúṉ húá,
ki Qaisar Augústus ká hukm
niklá, ki har bastí ke logoṉ ke
nám likhe jáeṉ.
2 (Aur yih pahlí ismnawísí thí[a],
jo Suriya ke hákim Qurenius ke
waqt meṉ húí.)
3 Tab har ek apne apne shahr
ko nám likháne chalá.
4 Aur Yúsuf bhí Jalíl ke shahr
Násarat se, Yahúdiya meṉ Dáúd
ke shahr ko, jo Baitlaham kah-
látá hai[b], gayá; is liye ki wuh
Dáúd ke gharáne aur aulád se
thá[c]; ki
5 Apní mangetar[d] Mariyam ke
sáth, jo hámila thí, nám likháwe.
6 Aur aisá húá, ki jab we waháṉ
the, us ke janne ke din púre húe.
7 Aur apná palauṭhá beṭá janí[e],
aur us ko kapṛe meṉ lapeṭke
charní meṉ rakhá; kyúṉki un ko
sará meṉ jagah na milí.
8 Us mulk meṉ gaṛariye the, jo
maidán meṉ rahte, aur rát ko bárí

San 'Ísawí se peshtar páṉchweṉ baras meṉ.

a A'am. 5. 37.

b 1 Sam. 16. 1, 4. Yúh. 7. 42. c Mat. 1. 16. Lúq. 1. 27. d Mat. 1. 18. Lúq. 1. 27.

e Mat. 1. 25.

bárí apne jhunḍ kí chaukí karte
the.
9 Aur, dekho, ki Ḵhudáwand ká
firishta un par záhir húá, aur
Ḵhudáwand ká núr un ke chau-
gird chamká: aur we niháyat ḍar
gaye[f].
10 Tab firishta ne unheṉ kahá,
Mat ḍaro: kyúṉki, dekho, maiṉ
tumheṉ baṛí ḵhushḵhabarí sunátá
húṉ, jo sab logoṉ ke wáste hai[g], ki
11 Dáúd ke shahr meṉ áj tum-
háre liye ek naját-denewálá[h]
paidá húá[i]; wuh Masíh Ḵhudá-
wand hai[k].
12 Aur tumháre liye yihí patá
hai; ki tum us laṛke ko kapṛe
meṉ lapeṭá aur charní meṉ rakhá
húá páoge.
13 Aur ekbárgí, us firishta ke
sáth ásmání lashkar kí ek jamá'at
Ḵhudá kí ta'ríf kartí[l], aur yih
kahtí záhir húí, ki
14 Ḵhudá ko ásmán par ta'ríf[m],
aur zamín par salámatí[n], aur ád-
míoṉ se razámandí howe[o].
15 Aur aisá húá, ki jab firishtagaṉ
un ke pás se ásmán par gaye, ga-
ṛariyoṉ ne ápas meṉ kahá, ki A'o,
ham Baitlaham ko jáeṉ, aur is bát
ko jo húí hai, jis kí Ḵhudáwand
ne hameṉ ḵhabar dí hai, dekheṉ.
16 Tab unhoṉ ne jaldí jáke,
Mariyam, aur Yúsuf ko, aur us
laṛke ko charní meṉ rakhá húá
páyá.
17 Aur dekhke, us bát ko, jo is
laṛke ke haqq meṉ un se kahí gayí
thí, phailáyá.
18 Aur sab sunnewáloṉ ne in
bátoṉ se, jo gaṛariyoṉ ne unheṉ
kahíṉ, ta'ajjub kiyá.
19 Par Mariyam ne in sab bátoṉ
ko, apne dil meṉ gaur karke[p],
yád rakhá.
20 Aur gaṛariye in sab bátoṉ ko
sunke, aur jaisí un se kahí gayí
thíṉ, dekhke, Ḵhudá kí ta'ríf aur
baṛái karte húe phire.
21 Aur jab áṭh din púre húe, ki
laṛke ká ḵhatna ho[q], us ká nám
YISU" [r] rakhá gayá, jo us ke peṭ
meṉ paṛne ke áge, firishta ne
rakhá thá.
22 Aur jab Músá kí sharí'at ke
muwáfiq us ke pák hone ke din
púre húe[s], we us laṛke ko Yarúsa-
lam meṉ láe, táki Ḵhudáwand ke
áge házir kareṉ;
23 (Jaisá ki Ḵhudáwand kí shar-

San 'Ísawí se peshtar páṉchweṉ baras meṉ.

f Lúq. 1. 12.

g Paid. 12. 3. Mat. 28. 19. Marq. 1. 15. 31, 32 áyateṉ. Lúq. 24. 47. Qul. 1. 23. h Mat. 1. 21. i Yas. 9. 6. k Mat. 1. 16. aur 16. 16. Lúq. 1. 43. A'am. 2. 36. aur 10. 36. Filip. 2. 11.

l Paid. 28. 12. aur 32. 1, 2. Zab. 103. 20, 21. aur 148. 2. Dan. 7. 10. 'Ibrán. 1. 14. Muk. 5. 11. m Lúq. 19. 38. Afs. 1. 6. aur 3. 10, 21. Muk. 5. 13. n Yas. 57. 19. Lúq. 1. 79. Rúm. 5. 1. Afs. 2. 17. Qul. 1. 20. o Yúh. 3. 16. Afs. 2. 4, 7. 2 Tas. 2. 16. 1 Yúh. 4. 9, 10.

p Paid. 37. 11. Lúq. 1. 66. 51 áyat.

San 'Ísawí se peshtar chauthe baras meṉ.

q Paid. 17. 12. Ahb. 12. 3. Lúq. 1. 59. r Mat. 1. 21, 25. Lúq. 1. 31. s Ahb. 12. 2, 3, 4, 6.

San 'Ísawí se peshtar chauthe baras men.

'at men likhá hai, ki har ek
palauṭhá laṛká Ḳhudáwand ko
nazr kiyá jáegá[t];)
24 Aur Ḳhudáwand kí sharí'at
ke hukm ke muwáfiq[u], Qumríon
ká ek joṛá, yá kabútar ke do
bachcha qurbán karen.
25 Aur, dekho, ki Yarúsalam
men Shama'ún nám ek shaḳhs
thá, jo rástbáz, aur díndár, aur
Isráel kí tasallí kí ráh dekhtá thá[x],
aur Rúh i Quds us par thí.
26 Us ko Rúh i Quds ne ḳhab-
ar dí thí, ki jab tak Ḳhudáwand
ke Masíh ko na dekh le, wuh na
maregá[y].
27 Wuh Rúh ke batáne se[z]
haikal men áyá: aur jis waqt má
báp us laṛke Yisú' ko andar láte
the, táki us ke liye shar'a ke das-
túr par 'amal karen,
28 Us ne use apne háthon par
uṭhá liyá, aur Ḳhudá kí ta'ríf
karke kahá; ki
29 Ai Ḳhudáwand, ab tú apne
banda ko apne kalám ke muwáfiq
salámatí se ruḳhsat detá hai[a]:
30 Kyúnki merí ánkhon ne terí
naját dekhí[b],
31 Jo tú ne sab logon ke áge
taiyár kí hai;
32 Qaumon ko roshan karne ke
liye ek núr[c], aur apne log Isráel
ke liye jalál.
33 Tab Yúsuf aur Yisú' kí má
ne un báton se, jo us ke haqq
men kahí gayín, ta'ajjub kiyá.
34 Aur Shama'ún ne unhen du'á
dí, aur us kí má Mariyam ko
kahá, Dekh, yih Isráel men bahut-
on ke girne aur uṭhne ke liye[d],
aur ḳhiláf kahne ke nishán[e] ke
wáste, rakhá húá hai;
35 (Aur talwár terí ján ke bhítar
guzar jáegí[f],) táki bahuton ke
dilon ke ḳhiyál khul jáen.
36 Aur Asír ke gharáne se Anná
nám Fánúel kí beṭí ek nabiya
thí, jo bahut búṛhí thí: aur us ne
apne kunwáripan se sát baras ek
ḳhasam ke sáth nibáh kiyá thá;
37 Aur wuh bewá qaríb chaurásí
baras kí thí, ki haikal se judá na
hoke roza rakhtí, aur du'á mángne
men rát din[g] bandagí kartí rahí.
38 Us ne usí ghaṛí ákar, Ḳhu-
dáwand ká shukr kiyá, aur un sab
ko, jo Yarúsalam men chhuṭkáre
kí ráh dekhte the[h], us kí bábat
kahá.

[t] Ḳhur. 13. 2. aur 22. 29. aur 34. 19. Gin. 3. 13. aur 8. 17. aur 18. 15.
[u] Abb. 12. 2, 6, 8.
[x] Yas. 40. 1. Marq. 15. 43. 38 áyat.
[y] Zab. 89. 48. 'Ibrán. 11. 5.
[z] Mat. 4. 1.
[a] Paid. 46. 30. Filip. 1. 23.
[b] Yas. 52. 10. Lúq. 3. 6.
[c] Yas. 9. 2. aur 42. 6. aur 49. 6. aur 60. 1, 2, 3. Mat. 4. 16. A'am. 13. 47. aur 28. 28.
[d] Yas. 8. 14. Hús. 14. 9. Mat. 21. 44. Rúm. 9. 32, 33. 1 Qur. 1. 23, 24. 2 Qur. 2. 16. 1 Pat. 2. 7, 8.
[e] A'am. 28. 22.
[f] Zab. 42. 10. Yúh. 19. 25.
[g] A'am. 26. 7. 1 Tim. 5. 5.
[h] Marq. 15. 43. 25 áyat. Lúq. 24. 21.

39 Aur jab we Ḳhudáwand kí
sharí'at ke muwáfiq sab kuchh
kar chuke, to Jalíl men apne
shahr Násarat ko phir gaye.
40 Aur laṛká baṛhtá[i], aur hik-
mat se bharke rúh men qúwat
pátá rahá: aur Ḳhudáwand ká
fazl us par thá.
41 Us ke má báp har baras 'íd i
fasah men[k] Yarúsalam ko játe the.
42 Aur jab wuh bárah baras ká
húá, we 'íd ke dastúr par Yarúsa-
lam ko gaye.
43 Aur un dinon ko púrá karke,
jad phirne lage, wuh laṛká Yisú'
Yarúsalam men rah gayá; par
Yúsuf aur us kí má ne na jáná.
44 Balki yih samajhke, ki wuh
qáfila men hai, ek manzil gaye;
aur use rishtadáron aur jánpah-
chánon men ḍhúnḍhá.
45 Aur na pákar, us kí talásh
men Yarúsalam ko phire.
46 Aur aisá húá, ki unhon ne
tín roz píchhe use haikal men
ustádon ke bích baiṭhe húe, un
kí sunte, aur un se púchhte páyá.
47 Aur sab jo us kí sunte the,
us kí samajh aur us ke jawábon
se dang the[l].
48 Tab we use dekhkar hairán
húe: aur us kí má ne us se kahá,
Ai Beṭe, kis liye tú ne ham se
aisá kiyá? dekh, terá báp aur
main kuṛhte húe tujhe ḍhúnḍhte
the.
49 Us ne unhen kahá, Kyún
tum mujhe ḍhúnḍhte the? kyá
tum ne na jáná, ki mujhe ‖ apne
báp ke yahán[m] rahná zarúr hai?
50 Par we is bát ko, jo us ne
unhen kahí, na samjhe[n].
51 Aur wuh un ke sáth rawána
hokar, Násarat men áyá, aur un
ke tábi' rahá. Aur us kí má ne
yih sab báten apne dil men
rakhín[o].
52 Aur Yisú', hikmat, aur ‖ qadd,
aur Ḳhudá ke aur insán ke piyár
men, baṛhá[p].

III BÁB.

1 *Yúhanná wa'z kartá, aur baptisma detá.* 15 *Masíh kí bábat gawáhí detá.* 20 *Herodís Yúhanná ko qaid karátá.* 21 *Masíh baptisma pátá, aur us kí waqt ásmán kí taraf se ek áwáz hotí jo us kí bábat gawáhí detí.* 23 *Masíh kí 'umr, aur us ká nasab-náma Yúsuf se leke Ádam tak.*

AB Tiberius Qaisar kí bádsháh-
at ke pandrahwen baras,
jab Puntius Pilátus Yahúdiya ká

San 'Ísawí se peshtar chauthe baras men.
[i] Lúq. 1. 80. 52 áyat.
[k] Ḳhur. 23. 15, 17. aur 34. 23. Ist. 16. 1, 16.
San 'Ísawí 8.
[l] Mat. 7. 28. Marq. 1. 22. Lúq. 4. 22, 32. Yúh. 7. 15, 46.
‖ Yá, *apne báp ká kám karná zarúr hai?*
[m] Yúh. 2. 16.
[n] Lúq. 9. 45. aur 18. 34.
[o] Dán. 7. 28. 19 áyat.
‖ Yá, *'umr.*
[p] 1 Sam. 2. 26. 40 áyat.
San 'Ísawí 26.

San 'ÍSAWÍ 26.

hákim, aur Herodís Jalíl kí chau-
tháí ká, aur us ká bháí Failbús
Itúríya kí chautháí aur Trákhoní-
tis ke mulk ká, aur Lisániyas
Abilene kí chautháí ká hákim thá,
2 Jis waqt Annás aur Qayáfá
sardár káhin the[a], Khudá ká ka-
lám bayábán men Zakariyáh ke
beṭe Yúhanná ko pahunchá.
3 Aur wuh Yardan ke sáre ás-
pás ke mulk men áke[b], gunáhon
kí mu'áfí ke liye[c] tauba ke bap-
tisma kí manádí kartá rahá;
4 Chunánchi Yas'aiyáh nabí kí
kitáb men likhá hai, ki Bayábán
men ek pukárnewále kí áwáz hai,
ki Tum Khudáwand kí ráh ko
durust karo, aur us ke ráston ko
sídhá karo[d].
5 Har ek gaṛhá bhará jáegá,
aur sab paháṛ aur ṭíle níche kiye
jáenge; aur ṭeṛhí jághen sídhí,
aur bihaṛ ráhen barábar banen-
gí:
6 Aur har ek shakhs Khudá kí
naját dekhegá[e].
7 Tab us ne un logon ko, jo us
se baptisma páne ko nikle the,
kahá, Ai sámpon kí nasl[f], tumhen
kis ne batáyá ki ánewále gazab
se bhágo?
8 Pas tauba ke láiq mewa láo,
aur apne dilon men khiyál na
karo, ki Abirahám hamárá báp
hai; kyúnki main tumhen kahtá
hún, ki Khudá Abirahám ke liye
in pattharon se laṛke paidá kar
saktá hai.
9 Aur darakhton kí jaṛ par
kulhárí rakhí hai: so jo darakht
achchhe phal nahín látá, káṭá aur
ág men ḍálá játá hai[g].
10 Tab logon ne us se púchhá,
ki Phir ham kyá karen[h]?
11 Us ne un se jawáb men kahá,
ki Jis ke do kurte hon, us ko, jis
ke pás nahín hai, bánṭ de[i]; aur
jis ke pás kháne ko ho, wuh bhí
aisá hí kare.
12 Tab mahsúl lenewále bhí
baptisma páne ko áe[k], aur us se
kahá, ki Ai ustád, ham kyá karen?
13 Us ne un se kahá, ki Tumháre
liye jo muqarrar hai, us se ziyáda
na lo[l].
14 Sipáhíon ne bhí us se púchhá,
ki Ham kyá karen? Us ne unhen
kahá, ki Na kisí par zulm karo,
na tuhmat lagáo[m]; aur apne rozína
par rází raho.

[a] Yúh. 11. 49, 51. aur 18. 13. A'am. 4. 6.
[b] Mat. 3. 1. Marq. 1. 4.
[c] Lúq. 1. 77.
[d] Yas. 40. 3. Mat. 3. 3. Marq. 1. 3. Yúh. 1. 23.
[e] Zab. 98. 2. Yas. 52. 10. Lúq. 2. 10.
[f] Mat. 3. 7.
[g] Mat. 7. 19.
[h] A'am. 2. 37.
[i] Lúq. 11. 41. 2 Qur. 8. 14. Ya'q. 2. 15, 16. 1 Yúh. 3. 17. aur 4. 20.
[k] Mat. 21. 32. Lúq. 7. 29.
[l] Lúq. 19. 8.
[m] Khur. 23. 1. Ahb. 19. 11.

San 'ÍSAWÍ 26.

15 Aur jab log ||sochte, aur sab
apne dil men Yúhanná kí bábat
khiyál karte the, ki kyá wuh
Masíh hai;
16 Yúhanná ne un sab ke jawáb
men kahá, ki Main to tumhen
pání se baptisma detá hún[n]; par
mujh se ek qawítar átá hai, jis kí
jútí ke band kholne ke main láiq
nahín hún: wuh tumhen Rúh
i Quds aur ág se baptisma degá.
17 Us ke háth men súp hai, aur
wuh apne khalíhán ko khúb sáf
karegá, aur gehún ko apní koṭhí
men jam'a karegá[o]; par bhúsí
ko us ág men, jo nahín bujhtí,
jaláwegá.
18 Aur wuh logon ko nasíhat kí
bahut aur báten kartá, aur khush-
khabarí detá rahá.
19 Par Herodís chautháí ke
hákim ne, apne bháí Failbús kí
jorú Herodiyás ke sabab[p], aur
un sab badíon ke liye, jo us ne
kín, Yúhanná se malámat uṭháke,
20 Sab par yih ziyáda kiyá, ki
us ko qaid rakhá.
21 Aur aisá húá, ki jab sab log
baptisma pá chuke the, aur Yisú'
bhí baptisma pákar du'á máng
rahá thá, ásmán khul gayá[q],
22 Aur Rúh i Quds jism kí súrat
men, kabútar kí tarah, us par utrí,
aur ásmán se yih áwáz áí, ki Tú
merá piyárá Beṭá hai; tujh se
main rází hún.
23 Aur Yisú' baras tís ek[r] ká
hone lagá, aur (jaisá ki samjhá
játá thá) wuh Yúsuf ká beṭá thá[s];
Yúsuf Helí ká,
24 Helí Matthát ká, Matthát
Lewí ká, Lewí Malkhí ká, Malkhí
Yanná ká, Yanná Yúsuf ká,
25 Yúsuf Mattáthiyás ká, Mat-
táthiyás 'Amús ká, 'Amús Náúm
ká, Náúm Aslí ká, Aslí Naggai ká,
26 Naggai Ma'ath ká, Ma'ath
Mattáthiyás ká, Mattáthiyás Si-
ma'í ká, Sima'í Yúsuf ká, Yúsuf
Yahúdáh ká,
27 Yahúdáh Yúhanná ká, Yú-
hanná Resá ká, Resá Zarúbábul
ká, Zarúbábul Salatiel ká, Salatiel
Nerí ká,
28 Nerí Malkhí ká, Malkhí Addí
ká, Addí Kosám ká, Kosám Al-
modám ká, Almodám Er ká,
29 Er Yúses ká, Yúses Ili'azar
ká, Ili'azar Yorím ká, Yorím
Matthát ká, Matthát Lewí ká,

|| Yá, *muntazir the.*
[n] Mat. 3. 11.
[o] Mík. 4. 12. Mat. 13. 30.
San 'Ísawí 30.
[p] Mat. 14. 3. Marq. 6. 17.
San 'Ísawí 27.
[q] Mat. 3. 13. Yúh. 1. 32.
[r] Dekho Gin. 4. 3, 35, 39, 43, 47.
[s] Mat. 13. 55. Yúh. 6. 42.

San 'ÍSAWÍ 27.

30 Lewí Shama'ún ká, Shama'ún
Yahúdáh ká, Yahúdáh Yúsuf ká,
Yúsuf Yúnán ká, Yúnán Iliyá-
qím ká,
31 Iliyáqím Maliyá ká, Maliyá
Mainán ká, Mainán Mattáthá ká,
t Zak. 12. 12. Mattáthá Nátan[t] ká, Nátan Dáúd
u 2 Sam. 5. 14. 1 Taw. 3. 5. ká[u],
x Rút 4. 18, wag. 1 Taw. 2. 10, wag. 32 Dáúd Yassí ká[x], Yassí 'Obed
ká, 'Obed Bo'az ká, Bo'az Sal-
mon ká, Salmon Nahsún ká,
33 Nahsún 'Aminadáb ká, 'Ami-
|| *Hasrún,* Rút 4. 18. nadáb Arám ká, Arám ||Hasrom
ká, Hasrom Pháras ká, Pháras
Yahúdáh ká,
34 Yahúdáh Ya'qúb ká, Ya'qúb
Izhák ká, Izhák Abirahám ká,
y Paid. 11. 24, 26. Abirahám Tárah ká[y], Tárah Na-
húr ká,
35 Nahúr Sárukh ká, Sárukh
Ra'ú ká, Ra'ú Fálik ká, Fálik
'I'br ká, 'I'br Silah ká,
z Dekho Paid. 11. 12. 36 Silah Qínán ká[z], Qínán Ar-
a Paid. 5. 6, wag. aur 11. 10, wag. faksad ká, Arfaksad Sim ká[a],
Sim Núh ká, Núh Lamak ká,
37 Lamak Matúsilá ká, Matú-
silá Hanúk ká, Hanúk Yárid ká,
Yárid Malaliel ká, Malaliel Qínán
ká,
38 Qínán Anús ká, Anús Set ká,
Set A'dam ká, A'dam Ḳhudá ká
b Paid. 5. 1, 2. thá[b].

IV BA'B.

1 *Masíh ke ázmáe jáne, aur roza rakhne kí bábat.* 13 *Wuh Shaitán par gálib átá:* 14 *wá'iz ká kám shurú' kartá.* 16 *Násarat ke log uskí 'umda báten̲ sunke ta'ajjub karte.* 33 *Wuh ek ádmí ko, jis men̲ Shaitán kí ek nápák rúh thí sihhat baḳhshtá;* 38 *Patrus kí sás ko bhí,* 40 *aur chand aur marízon̲ ko changá kartá.* 41 *Shayátín Masíh ká iqrár karte, aur us bá'is malámat uṭháte.* 43 *Masíh wahán̲ ke shahron̲ men̲ manádí kartá.*

AUR Yisú' Rúh i Quds se
a Mat. 4. 1. Marq. 1. 12. bhará húá[a], Yardan se
b Lúq. 2. 27. 14 áyat. phirá, aur Rúh kí rahnumáí se[b]
bayábán men̲ gayá,
2 Aur chális din tak Shaitán se
ázmáyá gayá. Aur un dinon̲ men̲
c Khur. 34. 28. 1 Sal. 19. 8. kuchh na kháyá[c]: jab wuh din
púre húe, áḳhir ko bhúkhá húá.
3 Tab Shaitán ne us se kahá, ki
Agar tú Ḳhudá ká Beṭá hai, to is
patthar ko kah, ki Roṭí ho jáe.
4 Yisú' ne jawáb men̲ use kahá,
Likhá hai, ki Insán sirf roṭí se
nahín̲, balki Ḳhudá kí har ek bát
d Ist. 8. 3. se jítá hai[d].
5 Aur Shaitán ne use ek únche
pahár par le jáke dunyá kí sárí
bádsháhaten̲ ek dam men̲ dikháín̲.

6 Aur Shaitán ne us se kahá, ki
Main̲ yih sárá iḳhtiyár, aur un kí
shán o shaukat, tujhe dún̲gá:
kyún̲ki yih mujh ko sompá gayá
hai[e]; aur jis ko cháhtá hún̲, detá e Yúh. 12. 31. aur 14. 30. Muk. 13. 2, 7.
hún̲.
7 Pas agar tú mujhe sijda kare,
sab terá hogá.
8 Yisú' ne use jawáb men̲ kahá,
ki Ai Shaitán, mere sámhne se já:
kyún̲ki likhá hai, ki Tú Ḳhudá-
wand ko, jo terá Ḳhudá hai, sijda
kar[f], aur sirf us hí kí bandagí f Ist. 6. 13. aur 10. 20.
kar.
9 Wuh use Yarúsalam men̲ láyá,
aur haikal kí munḍer par khaṛá
karke, us se kahá[g], Agar tú Ḳhudá g Mat. 4. 5.
ká Beṭá hai, to apne taín̲ yahán̲
se girá de:
10 Kyún̲ki likhá hai, ki Wuh
tere liye apne firishton̲ ko farmá-
wegá, ki terí ḳhabardárí karen̲[h]: h Zab. 91. 11.
11 Aur tujhe háthon̲ par uṭhá
len̲, tá na ho ki tere pán̲won̲ ko
patthar se ṭhes lage.
12 Yisú' ne jawáb men̲ use far-
máyá, ki kahá gayá hai, Tú Ḳhu-
dáwand ko, jo terá Ḳhudá hai,
mat ázmá[i]. i Ist. 6. 16.
13 Aur Shaitán jab tamám áz-
máish kar chuká, muddat tak[k] us k Yúh. 14. 30. 'Ibrán. 4. 15.
se dúr rahá.
14 ¶ Aur Yisú' Rúh kí qúwat San 'Ísawí 30.
se[l] Jalíl[m] ko phirá[n]: aur sáre ás- l 1 áyat. m A'am. 10. 37.
pás ke mulk men̲ us kí shuhrat n Mat. 4. 12. Yúh. 4. 43.
húí.
15 Aur wuh un ke 'ibádatḳhánon̲
men̲ ta'lím detá rahá, aur sab us
kí ta'ríf karte the.
16 ¶ Phir wuh Násarat ko, jahán̲ San 'Ísawí 31.
parwarish páí thí, áyá[o], aur apne o Mat. 2. 23. aur 13. 54. Marq. 6. 1.
dastúr par[p] sabt ke din 'ibádat- p A'am. 13. 14. aur 17. 2.
ḳhána men̲ gayá, aur paṛhne ko
khaṛá húá.
17 Aur Yas'aiyáh nabí kí kitáb
us ko dí gayí. Aur kitáb kholkar,
wuh maqám páyá, jahán̲ yih likhá
thá, ki,
18 Ḳhudá kí Rúh mujh men̲
hai[q]; us ne is liye mujhe Masíh q Yas. 61. 1.
kiyá, ki garíbon̲ ko ḳhushḳhabarí
dún̲; mujh ko bhejá, ki ṭúṭe
dilon̲ ko durust karún̲, qaidíon̲ ko
chhúṭne, aur andhon̲ ko dekhne
kí ḳhabar sunáún̲, aur jo beṛíon̲
se ghával hain̲ unhen̲ chhuṛáún̲,
19 Aur Ḳhudáwand ke sál i maq-
búl kí manádí karún̲.
20 Aur kitáb band karke, aur
ḳhidmat-karnewále ko deke, wuh

San 'ÍSAWÍ 31.

baiṭh gayá. Aur sabhoṉ kí ánkheṉ, jo 'ibádatḵhána meṉ the, us par lagí thíṉ.

21 Tab wuh unheṉ kahne lagá, ki Áj yih nawishta, jo tum ne suná, púrá húá.

22 Aur sab ne us par gawáhí dí, aur un 'umda bátoṉ se, jo us ke muṉh se nikaltí thíṉ, ta'ajjub karke[r] kahá, Kyá yih Yúsuf ká beṭá nahíṉ[s]?

23 Us ne unheṉ kahá, ki Tum be-shakk yih masal mujh par kahoge, ki Ai hakím, apne taíṉ changá kar: jo jo ham ne suná, ki tujh se Kafarnáhum[t] meṉ húá, yaháṉ apne mulk meṉ[u] bhí kar.

24 Par us ne kahá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Koí nabí apne mulk meṉ maqbúl nahíṉ hotá[x].

25 Lekin maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Iliyás ke dinoṉ meṉ, jab sáṛhe tín baras ásmán band rahá, yaháṉ tak ki sárí zamín meṉ baṛá kál paṛá, bahut sí bewáeṉ Isráel meṉ thíṉ[y];

26 Par Iliyás un meṉ se kisí ke pás na bhejá gayá, magar Saidá ke Saraptá meṉ ek bewá ke pás.

27 Aur Ilíshá nabí ke waqt Isráel meṉ bahutse koṛhí the; par un meṉ se koí Na'amán Suriyání ke siwá changá na húá[z].

28 Tab we jo 'ibádatḵhána meṉ the, un bátoṉ ko sunte hí, gussa se bhar gaye,

29 Aur uṭhe, aur use shahr ke báhar nikálke, us paháṛ kí choṭí par, jis par un ká shahr baná thá, le chale, ki use ḍhakel deṉ.

30 Lekin wuh un ke bích se nikalke rawána húá[a],

31 Aur Kafarnáhum meṉ, jo Jalíl ká ek shahr hai, áyá[b], aur sabt ke din unheṉ ta'lím diyá kiyá.

32 Aur we us kí ta'lím se dang húe: kyúṉki us ká kalám qudrat ke sáth thá[c].

33 ¶ Aur 'ibádatḵhána meṉ ek shaḵhs thá, jis meṉ Shaitán kí nápák rúh thí[d]; wuh baṛí áwáz se yih kahkar chilláyá, ki

34 Ai Yisú' Násarí, ‖chhoṛ de; hameṉ tujh se kyá kám? tú hameṉ halák karne áyá hai? maiṉ jántá húṉ, ki tú kaun hai[e]; Ḵhudá ká Quddús[f].

35 Yisú' ne use dhamkáke kahá, Chup rah, aur us meṉ se nikal já. Aur wuh shaitán use bích meṉ paṭakke, be nuqsán pahuncháe ke, us se nikal gayá.

36 Aur sab niháyat hairán húe, aur ápas meṉ kahne lage, ki Yih kaisá kalám hai! ki wuh iḵhtiyár aur qudrat se nápák rúhoṉ par hukm kartá hai, aur we nikal játí haiṉ.

37 Aur áspás ke mulk kí har jagah us kí shuhrat phailí.

38 ¶ Phir wuh 'ibádatḵhána se uṭhkar Shama'ún ke ghar gayá[g]. Shama'ún kí sás ko baṛí tap chaṛhí thí; aur unhoṉ ne us ke liye us se 'arz kí.

39 Tab us ne us ke pás khaṛá hoke, tap ko dhamkáyá, to utar gayí: aur us ne jhaṭ uṭhke un kí ḵhidmat kí.

40 ¶ Aur jab súraj ḍúbtá thá, we sab, jin ke yaháṉ maríz the, jo tarah tarah kí bímárioṉ meṉ giriftár the, un ko us pás láe[h]; us ne un meṉ se har ek par háth rakhkar unheṉ changá kiyá.

41 Aur bahutoṉ meṉ se shayátín chillákar yih kahke nikal gaye[i], ki Tú Masíh Ḵhudá ká Beṭá hai. Par us ne dhamkákar un ko ‖bolne na diyá[k]: ki unhoṉ ne use pahcháná, ki wuh Masíh hai.

42 Aur jab din húá, wuh nikalkar ek wírána meṉ gayá[l]: aur log use ḍhúṉḍhte húe us pás áe, aur use roká, ki un ke pás se na jáe.

43 Par us ne unheṉ kahá, Mujhe zarúr hai, ki aur shahroṉ meṉ bhí Ḵhudá kí bádsháhat kí ḵhushḵhabarí dúṉ; kyúṉki maiṉ is hí liye bhejá gayá húṉ.

44 Aur wuh Jalíl ke 'ibádatḵhánoṉ meṉ manádí kartá rahá[m].

V BAB.

1 *Masíh Patrus kí kishtí par baiṭhke logoṉ ko sikhlátá:* 4 *shágird mu'ajizána taur par bahutsí machhlí pakaṛte; us hálat meṉ Masíh apní marzí un par záhir kartá ki tabhí se tum ádmíoṉ ke shikár-karnewále hojáoge:* 12 *Masíh ek koṛhí ko pák sáf kartá:* 18 *ek majlúj ko changá kartá:* 27 *mahsúl-lenewále Matí ko bulátá:* 22 *unheṉ maríz aur áp ko rúhání hakím jánke gunahgároṉ ke sáth kháná khátá:* 34 *rasúloṉ ke jitne fáqa aur azíyateṉ Masíh ke ásmán par chaṛhjáne ke ba'd hongí, un kí ḵhabar wuh áge se detá:* 36 *aur sust-dil aur kamzor shágirdoṉ ká zikr karke, unheṉ puráni mashkoṉ aur puráne kapṛoṉ se tashbíh detá.*

AISÁ húá, ki jab Ḵhudá ke kalám sunne ko log us par

San 'ÍSAWÍ 31.

[r] Zab. 45. 2. Mat. 13. 54. Marq. 6. 2. Lúq. 2. 47.
[s] Yúh. 6. 42.
[t] Mat. 4. 13. aur 11. 23.
[u] Mat. 13. 54. Marq. 6. 1.
[x] Mat. 13. 57. Marq. 6. 4. Yúh. 4. 44.
[y] 1 Sal. 17. 9. aur 18. 1. Ya'q. 5. 17.
[z] 2 Sal. 5. 14.
[a] Yúh. 8. 59. aur 10. 39.
[b] Mat. 4. 13. Marq. 1. 21.
[c] Mat. 7. 28, 29. Tít. 2. 15.
[d] Marq. 1. 23.
‖ Yá, *háe, háe.*
[e] 41 áyat.
[f] Zab. 16. 10. Dán. 9. 24. Lúq. 1. 35.
[g] Mat. 8. 14. Marq. 1. 29.
[h] Mat. 8. 16. Marq. 1. 32.
[i] Marq. 1. 34. aur 3. 11.
‖ Yá, *kahne na diyá ki ham use pahchánte ki wuh Masíh hai.*
[k] Marq. 1. 25, 34. 34, 35 áyat-eṉ.
[l] Marq. 1. 35.
[m] Marq. 1. 39.

San 'ÍSAWÍ 31.

giṛe paṛte the, wuh Gannesarat kí jhíl ke kináre khaṛá thá [a],

2 Aur us ne jhíl ke kináre do kishtí lagí dekhí: par machhwe un par se utarke, apne jál dho rahe the.

3 Us ne un kishtíoṉ meṉ se ek par, jo Shama'ún kí thí, chaṛhke, us se darḵhwást kí, ki kanáre se thoṛá haṭá le chale. Aur wuh baiṭhke logoṉ ko kishtí par se ta'lím dene lagá.

4 Aur jab kalám kar chuká, to Shama'ún se kahá, ki Gahre meṉ le chal, aur tum shikár ke liye apne jál ḍálo [b].

5 Shama'ún ne jawáb meṉ us se kahá, ki Ai Sáhib, ham ne sárí rát mihnat kí, par kuchh na pakṛá: magar tere kahne se jál ḍáltá húṉ.

6 Aur jab unhoṉ ne yih kiyá, to machhlíoṉ ká baṛá gol gher áyá: aisá ki un ká jál phaṭne lagá.

7 Tab unhoṉ ne apne sáthíoṉ ko, jo dúsrí kishtí par the, ishára kiyá, ki áke madad kareṉ. We áe, aur donoṉ kishtíáṉ aisí bhar diyáṉ, ki ḍúbne lagíṉ.

8 Shama'ún Patrus ne yih dekhkar, Yisú' ke páṉwoṉ par girke kahá, ki Ai Ḵhudáwand, mere pás se já; ki maiṉ ||gunahgár húṉ [c].

9 Kyúṉki un machhlíoṉ ke háth lagne se Shama'ún, aur us ke sab sáthí, hairán the:

10 Aur us ke sharík Zabadí ke beṭe Ya'qúb aur Yúhanná bhí hairán the. Tab Yisú' ne Shama'ún ko kahá, Mat ḍar; is dam se tú ádmíoṉ ká shikár karegá [d].

11 We kishtíoṉ ko kanáre par khíṉch láe, aur sab kuchh chhoṛke, us ke píchhe chale [e].

12 ¶ Aur aisá húá, ki wuh ek shahr meṉ thá, aur dekho, ki ek mard ne, jo koṛh se bhará thá, Yisú' ko dekhá [f], aur muṉh ke bal girke us kí minnat karke kahá, ki Ai Ḵhudáwand, agar tú cháhe, mujhe changá kar saktá hai.

13 Us ne háth baṛháyá, aur yih kahkar use chhúá, Maiṉ cháhtá húṉ: tú changá ho. Aur woṉhíṉ us ká koṛh játá rahá.

14 Aur us ne use tákíd kí, ki Kisú se mat kah [g]: balki jákar apne taíṉ káhin ko dikhlá, aur jaisá Músá ne hukm kiyá hai, apne change hone kí qurbání kar [h], táki un par gawáhí ho.

15 Lekin us ká ziyáda charchá phailá: aur bahut se log jam'a húe [i], ki us kí suneṉ, aur us ke háth se apní bímáríoṉ se change hoṉ.

16 ¶ Aur wuh bayábán meṉ alag jáke, du'á mángtá thá [k].

17 Ek din aisá húá, ki jab wuh ta'lím de rahá thá, kaí Farísí aur sharí'at ke sikhlánewále Jalíl kí har ek bastí aur Yahúdiya aur Yarúsalam se áke baiṭhe the: aur Ḵhudáwand kí qúwat changá karne ko maujúd thí.

18 ¶ Aur dekho, ki kaí mard ek shaḵhs ko, jise jhole ne mára thá, chárpáí par láe [l]: aur cháhte the, ki use andar láke, us ke áge rakheṉ,

19 Par bhíṛ ke sabab se andar le jáne kí ráh na páí; tab koṭhe par chaṛh gaye, aur khaprail káṭke use chárpáí samet bích meṉ Yisú' ke áge laṭká diyá.

20 Us ne un ká ímán dekhkar, use kahá, ki Ai mard, tere gunáh mu'áf húe.

21 Tab faqíh aur Farísí sochne lage, ki yih kaun hai, jo kufr boltá hai [m]? Ḵhudá ke siwá, kaun gunáhoṉ ko mu'áf kar saktá hai [n]?

22 Tab Yisú' ne un ke ḵhiyál daryáft karke, jawáb meṉ un se kahá, ki Tum apne diloṉ meṉ kyá sochte ho?

23 Kaun ziyáda ásán hai, yih kahná, ki Tere gunáh mu'áf húe; yá yih kahná, ki Uṭh, aur chal?

24 Lekin táki tum jáno, ki Ibn i Ádam ko zamín par gunáh mu'áf karne ká iḵhtiyár hai, (us ne us jhole ke máre húe ko kahá,) maiṉ tujhe kahtá húṉ, Uṭh, aur apní chárpáí lekar apne ghar já.

25 Aur wuh jhaṭ un ke áge uṭhá, aur jis par paṛá thá, use lekar, Ḵhudá kí ta'ríf kartá húá, apne ghar chalá gayá.

26 Tab un sab ke hosh játe rahe, aur Ḵhudá kí ta'ríf karne lage, aur bahut ḍarke bole, Áj ham ne baṛá achambhá dekhá.

27 ¶ Aur us ke ba'd wuh báhar gayá, aur Lewí nám ek mahsúllenewále ko chaukí par baiṭhe dekhá [o]: aur use kahá, Mere píchhe á.

a Mat. 4. 18. Marq. 1. 16.
b Yúh. 21. 6.
|| Yúnání meṉ, *gunáh karnewálá ádmí.*
c 2 Sam. 6. 9. 1 Sal. 17. 18.
d Mat. 4. 19. Marq. 1. 17.
e Mat. 4. 20. aur 19. 27. Marq. 1. 18. Lúq. 18. 28.
f Mat. 8. 2. Marq. 1. 40.
g Mat. 8. 4.

San 'ÍSAWÍ 31.

h Ahb. 14. 4, 10, 21, 22.
i Mat. 4. 25. Marq. 3. 7. Yúh. 6. 2.
k Mat. 14. 23. Marq. 6. 46.
l Mat. 9. 2. Marq. 2. 3.
m Mat. 9. 3. Marq. 2. 6, 7.
n Zab. 32. 5. Yas. 43. 25.
o Mat. 9. 9. Marq. 2. 13, 14.

San 'ÍSAWÍ 31.

28 Wuh sab kuchh chhoṛkar uṭhá, aur us ke píchhe chalá.

29 Aur Lewí ne apne ghar men̲ us kí baṛí ziyáfat kí[p]: aur wahán̲ mahsúl-lenewálon̲ aur auron̲ kí, jo us ke sáth kháne baiṭhe the, baṛí bhíṛ thí[q].

p Mat. 9. 10. Marq. 2. 15.
q Lúq. 15. 1.

30 Tab wahán̲ ke faqíhon̲ aur Farísíon̲ ne us ke shágirdon̲ se takrár karke kahá, ki Tum kyún̲ mahsúl-lenewálon̲, aur gunahgáron̲ ke sáth kháte píte ho?

31 Yisú' ne jawáb men̲ unhen̲ kahá, Bhale-changon̲ ko hakím darkár nahín̲; balki bímáron̲ ko.

32 Main̲ rástbázon̲ ko tauba ke liye buláne nahín̲ áyá, balki gunahgáron̲ ko[r].

r Mat. 9. 13. 1 Tim. 1. 15.

33 ¶ Aur unhon̲ ne us se kahá, ki Yúhanná ke shágird kyún̲ aksar roza rakhte[s] aur du'á mángte hain̲, aur isí tarah Farísíon̲ ke bhí; par tere kháte píte hain̲?

s Mat. 9. 14. Marq. 2. 18.

34 Us ne un se kahá, Kyá tum barátíon̲ ko, jab tak dulhá un ke sáth hai, roza rakhwá sakte ho?

35 Par we din áwenge, ki dulhá un se judá kiyá jáegá; un dinon̲ men̲ we albatta roza rakhenge.

36 ¶ Aur us ne un se ek masal bhí kahí; ki Koí puráne kapṛe par naye kapṛe ká paiwand nahín̲ lagátá; nahín̲ to, nayá us ko pháṛtá hai, aur naye kapṛe ká paiwand puráne se mel bhí nahín̲ khátá[t].

t Mat. 9. 16, 17. Marq. 2. 21, 22.

37 Aur nayí mai purání mashkon̲ men̲ koí nahín̲ bhartá; nahín̲ to, nayí mai mashkon̲ ko pháṛke bah jáegí, aur mashken̲ bhí barbád hongí.

38 Balki nayí mai nayí mashkon̲ men̲ rakhní cháhiye; ki donon̲ bachí rahengí.

39 Aur purání píke, koí usí dam nayí nahín̲ cháhtá: kyún̲ki kahtá hai, ki Purání bihtar hai.

VI BA'B.

1 *Farísí sabt ke mánne kí bábat be-tamízí aur nádání karte the, is bá'is Masíh pák nawishton̲ aur 'aql se dalílen̲ lá láke, aur ek mu'ajiza dikháke unhen̲ malámat kartá hai:* 13 *wuh bárah rasúlon̲ ko chun letá: kaí bímáron̲ ko changá kartá:* 20 *apne shágirdon̲ se logon̲ ke áge wa'z karke barakaton̲ aur la'naton̲ kí khabar detá:* 27 *phir batátá, ki dushmanon̲ ko bhí piyár karná hai:* 46 *phir ki kalám sunne ke siwá cháhiye ki us par 'amal bhí karen̲, táki ázmáish ke din men̲ us hawelí se mushábih na hon̲, jis kí bunyád na thí, par faqat zamín hí ke úpar banáí gayí thí.*

AUR dúsre baṛe sabt ko yún̲ húá, ki jad wuh kheton̲ ke bích se játá thá, us ke shágird bálen̲ toṛkar, aur háthon̲ se malkar, kháne lage[a].

a Mat. 12. 1. Marq. 2. 23.

2 Tab ba'ze Farísíon̲ ne unhen̲ kahá, Tum kyún̲ wuh karte ho, jo sabt ko[b] karná rawá nahín̲?

b Khur. 20. 10.

3 Yisú' ne unhen̲ jawáb men̲ kahá, Kyá tum ne yih nahín̲ paṛhá, jo Dáúd ne kiyá, jab wuh aur us ke sáthí bhúkhe the[c];

c 1 Sam. 21. 6.

4 Wuh kyún̲kar Khudá ke ghar men̲ gayá, aur nazar kí roṭíán̲, jo káhinon̲ ke siwá dúsre ko kháná rawá na thá[d], lekar kháín̲, aur apne sáthíon̲ ko bhí dín̲?

d Ahb. 24. 9.

5 Phir us ne unhen̲ kahá, ki Ibn i A'dam sabt ká bhí Khudáwand hai.

6 Aur dúsre sabt ko bhí yún̲ húá, ki wuh 'ibádatkhána men̲ jáke ta'lím dene lagá: aur wahán̲ ek ádmí thá, jis ká dahiná háth súkh gayá thá[e].

e Mat. 12. 9. Marq. 3. 1. Dekho Lúq. 13, 14. aur 14. 3. Yúh. 9. 16.

7 Tab faqíh o Farísí us kí ták men̲ lage, ki sháyad wuh sabt ke din changá kare, to us par faryád karen̲.

8 Par us ne un ke khiyálon̲ ko jánkar, us ádmí se, jis ká háth súkhá thá, kahá, ki Uṭh, aur bích men̲ khaṛá ho. Wuh uṭh khaṛá húá.

9 Tab Yisú' ne unhen̲ kahá, Main̲ tum se ek bát púchhtá hún̲; ki Sabt ke din kyá karná rawá hai? bhalá karná, ki burá? ján bachána, ki ján márná?

10 Aur un sab kí taraf dekhke us ádmí se kahá, Apná háth phailá. Us ne aisá kiyá: aur us ká háth dúsre kí mánind changá ho gayá.

11 Tab we sab díwánon̲ kí mánind hoke, ápas men̲ kahne lage, ki Ham Yisú' ke sáth kyá karen̲?

12 Aur un dinon̲ men̲ aisá húá, ki wuh paháṛ par du'á mángne ko gayá[f]; aur Khudá se du'á mángne men̲ rát bitáí.

f Mat. 14. 23.

13 ¶ Aur jab din húá, us ne apne shágirdon̲ ko buláke[g], un men̲ se bárah ko chuná, aur un ká nám rasúl rakhá;

g Mat. 10. 1.

14 Ya'ne, Shama'ún, (jis ká nám Patrus bhí rakhá[h],) aur us ke bhái Andryás, Ya'qúb aur Yúhanná, Failbús aur Barthúlamá,

h Yúh. 1. 42.

15 Matí o Thúmá, Halfá ke beṭe

San 'ÍSAWÍ 31.

Ya'qúb, aur Shama'ún jo Zelotes kahlátá thá,

16 Ya'qúb ke bhái Yahúdáh[i], aur Yahúdáh Iskaryútí ko, jo us ká pakaṛwánewálá húá.

17 ¶ Aur un ke sáth utarke maidán meṉ khaṛá húá; waháṉ us ke shágirdoṉ kí jamá'at thí, aur logoṉ kí baṛí bhíṛ[k], jo sáre Yahúdiya aur Yarúsalam, aur Súr o Saidá ke samundar ke kináre se us pás áí thí, ki us kí suneṉ, aur apní bímárioṉ se change hoṉ;

18 Aur we bhí, jo nápák rúhoṉ se dukh páte the, áe, aur change húe.

19 Aur sab log cháhte the, ki use chhúweṉ[l]: kyúṉki qúwat us se nikaltí[m], aur sab ko changá kartí thí.

20 ¶ Phir us ne apne shágirdoṉ par nazar karke kahá, ki Mubárak ho tum, jo garíb ho[n]: kyúṉki Ḳhudá kí bádsháhat tumhárí hai.

21 Mubárak ho tum, jo ab bhúkhe ho[o]: kyúṉki ásúda hoge. Mubárak ho tum, jo ab rote ho[p]: kyúṉki haṉsoge.

22 Mubárak ho tum, jab Ibn i Ádam ke liye, log tum se kína rakheṉ[q], aur tumheṉ nikál deṉ[r], aur ruswá kareṉ, aur tumhárá nám badí meṉ nikáleṉ.

23 Us din ḳhush raho, aur ḳhushí se uchhalo[s]: is liye ki dekho, ásmán par tumhárá baṛá badlá hai: kyúṉki un ke bápdádoṉ ne nabíoṉ ke sáth aisá hí kiyá[t].

24 Magar afsos tum par[u], jo daulatmand ho[x]! kyúṉki tum apní tasallí pá chuke[y].

25 Afsos tum par, jo ásúda ho! kyúṉki bhúkhe hoge[z]. Afsos tum par, jo ab haṉste ho! kyúṉki gam karoge, aur rooge[a].

26 Afsos tum par, jab log tumheṉ bhalá kaheṉ[b]! kyúṉki un ke bápdáde jhúṭhe nabíoṉ se aisá hí sulúk karte the.

27 ¶ Par tumheṉ jo sunte ho, maiṉ kahtá húṉ, ki Apne dushmanoṉ ko piyár karo[c]; jo tum se kína rakheṉ, un ká bhalá karo;

28 Jo tumheṉ la'nat kareṉ, un ke liye barakat cháho: jo tumheṉ satáweṉ, un ke liye du'á mángo[d].

29 Jo tere ek gál par máre,

[i] Yahúd. 1.
[k] Mat. 4. 25. Marq. 3. 7.
[l] Mat. 14. 36.
[m] Marq. 5. 30. Lúq. 8. 46.
[n] Mat. 5. 3. aur 11. 5. Ya'q. 2. 5.
[o] Yas. 55. 1. aur 65. 13. Mat. 5. 6.
[p] Yas. 61. 3. Mat. 5. 4.
[q] Mat. 5. 11. 1 Pat. 2. 19. aur 3. 14. aur 4. 14.
[r] Yúh. 16. 2.
[s] Mat. 5. 12. A'am. 5. 41. Qul. 1. 24. Ya'q. 1. 2.
[t] A'am. 7. 51.
[u] 'Amús 6. 1. Ya'q 5. 1.
[x] Lúq. 12. 21.
[y] Mat. 6. 2, 5, 16. Lúq. 16. 25.
[z] Yas. 65. 13.
[a] Ams. 14. 13.
[b] Yúh. 15. 19. 1 Yúh. 4. 5.
[c] Ḳhur. 23. 4. Ams. 25. 21. Mat. 5. 44. 35 áyat. Rúm. 12. 20.
[d] Lúq. 23. 34. A'am. 7. 60.

us ko dúsrá bhí pher de[e]; aur jo koí terí qabá lewe, kurtá lene se bhí man'a na kar[f].

30 Jo koí tujh se kuchh mánge, use de[g]; aur us se, jo terá mál le, phir mat máng.

31 Aur jaisá tum cháhte ho, ki log tum se kareṉ, tum bhí un se waisá hí karo[h].

32 Aur agar tum unheṉ, jo tumheṉ piyár karte haiṉ, piyár karo, to tumhárá kyá ihsán hai[i]? kyúṉki gunahgár bhí apne piyár-karnewáloṉ ko piyár karte haiṉ.

33 Aur agar tum un ká, jo tumhárá bhalá kareṉ, bhalá karo, to tumhárá kyá ihsán hai? ki gunahgár bhí yih karte haiṉ.

34 Aur agar tum unheṉ, jin se phir páne kí ummed hai, qarz do[k], to tumhárá kyá ihsán hai? kyúṉki gunahgár bhí gunahgároṉ ko qarz dete haiṉ, táki us ká badlá páweṉ.

35 Pas apne dushmanoṉ ko piyár karo[l], aur bhalá karo, aur phir páne kí ummed na rakhke qarz do[m], to tumhárá badlá baṛá hogá, aur tum Ḳhudá Ta'álá ke farzand hoge[n]: kyúṉki wuh náshukroṉ aur sharíroṉ par bhí mihrbán hai.

36 Pas, jaisá tumhárá Báp rahím hai, tum rahím ho[o].

37 'Aib na lagáo, to tum par bhí 'aib lagáyá na jáegá[p]: aur mujrim na ṭhahráo, to tum mujrim na ṭhahráe jáoge: mu'áf karo, to tum bhí mu'áf kiye jáoge:

38 Do, to tumheṉ bhí diyá jáegá[q]; achchhá napúá dáb dáb, aur hilá hiláke, muṉh-á-muṉh girtá húá bharke, tumhárí god meṉ[r] denge. Kyúṉki jis paimána se tum nápte ho, usí se tumháre liye bhí nápá jáegá[s].

39 Phir us ne un se ek tamsíl kahí, ki Kyá andhá andhe ko ráh dikhá saktá hai[t]? kyá we donoṉ gaṛhe meṉ na girenge?

40 Shágird apne ustád se baṛá nahíṉ[u]: balki jab taiyár húá, apne ustád sá hogá.

41 Aur us tinke ko, jo tere bhái kí ánkh meṉ hai, kyúṉ dekhtá hai[x], par us kándí par, jo terí ánkh meṉ hai, nahíṉ ḳhiyál kartá?

42 Yá tú kyúṉkar apne bhái ko kah saktá, ki Ai bhái, rah, yih

San 'ÍSAWÍ 31.

[e] Mat. 5. 39.
[f] 1 Qur. 6. 7.
[g] Ist. 15. 7, 8, 10. Ams. 21. 26. Mat. 5. 42.
[h] Mat. 7. 12.
[i] Mat. 5. 46.
[k] Mat. 5. 42.
[l] 27 áyat.
[m] Zab. 37. 26. 30 áyat.
[n] Mat. 5. 45.
[o] Mat. 5. 48.
[p] Mat. 7. 1.
[q] Ams. 19. 17.
[r] Zab. 79. 12.
[s] Mat. 7. 2. Marq. 4. 24. Ya'q. 2. 13.
[t] Mat. 15. 14.
[u] Mat. 10. 24. Yúh. 13. 16. aur 15. 20.
[x] Mat. 7. 3.

San 'ÍSAWÍ 31.

tinká, jo terí ánkh meṉ hai, nikál dúṉ, par us káṉḍí ko, jo terí ánkh meṉ hai, nahíṉ dekhtá? Ai riyákár, pahle us káṉḍí ko apní ánkh meṉ se nikál[y], tab tú us tinke ko, jo tere bháí kí ánkh meṉ hai, achchhí tarah dekhke nikál sakegá.

[y] Dekho Ams. 18. 17.

43 Kyúṉki achchhe daraḳht meṉ burá phal nahíṉ lagtá[z]; aur na bure daraḳht meṉ achchhá phal lagtá.

[z] Mat. 7. 16, 17.

44 Pas har ek daraḳht apne phal se pahcháná játá hai[a]. Is liye ki log káṉṭoṉ se anjír nahíṉ toṛte, aur na bhaṭkaṭaiyá se angúr.

[a] Mat. 12. 33.

45 Achchhá ádmí apne dil ke achchhe ḳhazána se achchhí chízeṉ nikáltá hai[b]; aur burá ádmí apne dil ke bure ḳhazána se burí chízeṉ báhar látá: kyúṉki jo dil meṉ bhará hai, so hí muṉh par átá hai[c].

[b] Mat. 12. 35.
[c] Mat. 12. 34.

46 ¶ Aur tum kyúṉ mujhe Ḳhudáwand, Ḳhudáwand, kahte ho, aur jo maiṉ kahtá húṉ, nahíṉ karte[d]?

[d] Mal. 1. 6. Mat. 7. 21. aur 25. 11. Lúq. 13. 25.

47 Jo koí mere pás átá hai, aur merí báteṉ sunkar, un par 'amal kartá hai, maiṉ tumheṉ batátá húṉ, ki wuh kis kí mánind hai[e]:

[e] Mat. 7. 24.

48 Wuh us shaḳhs kí mánind hai, jis ne ghar banáte húe, gahrá khodke, patthar par new ḍálí: jab báṛh áí, to dhár us ghar par zor se girí, par use hilá na sakí: kyúṉki us kí new chaṭán par thí.

49 Aur wuh, jo sunkar 'amal meṉ nahíṉ látá, us shaḳhs kí mánind hai, jis ne zamín par be new ghar banáyá; aur dhár us par zor se girí, aur wuh jhaṭ gir paṛá; aur wuh ghar baṛá ḳharába húá.

VII BA'B.

1 *Masíh ek Rúmí súbadár meṉ aisá ímán pátá ki waisá kisí Isráelí meṉ nahíṉ páyá thá:* 10 *wuh us ke gulám ko changá kartá báwujúde ki gair házir thá:* 11 *Náin shahr meṉ ek bewá ke iklaute beṭe ko jilátá:* 19 *Yúhanná kí taraf se do shágird jo áe unheṉ apne mu'ajizoṉ ke ahwál izhár karne hí se jawáb detá:* 24 *Yúhanná kí bábat apní ráe logoṉ par záhir kartá:* 30 *wuh Yahúdíoṉ ko is liye malámat kartá ki we na to Yúhanná kí riyázat se na to Masíh kí ḳhush-ḳhurí se fárefta húe:* 36 *aur bábat ek 'aurat kí jo gunahgár thí, wuh yih áshkárá kartá, ki Masíh gunahgároṉ ká ḳhairḳhwáh hai, is liház se ki us kí mihrbání ke bá'is we tauba kareṉ aur ímán láweṉ aur gunáhoṉ kí baḳhshish páweṉ, aur na is wáste ki we gunáh kiyá kareṉ.*

AUR jab wuh logoṉ ko apní sárí báteṉ suná chuká, to Kafarnáhum meṉ áyá[a].

[a] Mat. 8. 5.

2 Aur ek súbadár ká gulám, jo us ká bahut piyárá thá, bímárí se marne par thá.

3 Us ne Yisú' kí ḳhabar sunke, Yahúdíoṉ ke kaí ek buzurgoṉ ko us pás bhejkar, us kí minnat kí, ki ákar us ke gulám ko changá kare.

4 Aur unhoṉ ne Yisú' ke pás áke, us kí baṛí minnat karke kahá, ki Wuh is láiq hai, ki tú us par yih ihsán kare:

5 Kyúṉki wuh hamárí qaum ko piyár kartá hai, aur hamáre liye ek 'ibádatḳhána banáyá hai.

6 Tab Yisú' un ke sáth chalá. Aur jab wuh us ke ghar se dúr na thá, súbadár ne dostoṉ se us pás kahlá bhejá, ki Ai Ḳhudáwand, taklíf na kar: kyúṉki maiṉ is láiq nahíṉ, ki tú merí chhat tale áwe:

7 Isí sabab maiṉ ne apne taíṉ bhí is láiq na jáná, ki tere pás áúṉ; sirf kah de, to merá chhokrá changá hogá.

8 Kyúṉki maiṉ bhí dúsre ke iḳhtiyár meṉ húṉ, aur sipáhí mere hukm meṉ haiṉ: jab ek ko kahtá húṉ, Já, wuh játá hai; aur dúsre ko, A', wuh átá hai; aur apne gulám ko, ki Yih kar, wuh kartá hai.

9 Yisú' ne yih sunkar, ta'ajjub kiyá, aur phirke, un logoṉ se, jo us ke píchhe áte the, kahá, Maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Aisá baṛá ímán Isráel meṉ bhí na páyá.

10 Aur we, jo bheje gaye the, jab ghar meṉ phir áe, to us bímár gulám ko changá páyá.

11 ¶ Aur dúsre din aisá húá, ki wuh Náin nám shahr ko rawána húá; aur us ke bahut se shágird aur baṛí bhíṛ us ke sáth thí.

12 Jab wuh us shahr ke pháṭak ke nazdík pahunchá, to dekho, ek murda ko báhar le játe the, jo apní má ká, ki bewa thí, iklautá beṭá thá: aur shahr ke bahut se log us ke sáth the.

13 Aur us ko dekhke, Ḳhudáwand ko us par rahm áyá, aur use kahá, Mat ro.

14 Aur pás áke, tábút ko chhúá, aur uṭhánewále ṭhahar gaye. Tab us ne kahá, Ai jawán, maiṉ tujh se kahtá húṉ, Uṭh[b].

[b] Lúq. 8. 54. Yúh. 11. 43. A'am. 9. 40. Rúm. 4. 17.

San 'ÍSAWÍ 31.

15 Aur wuh murda uṭh baiṭhá, aur bolne lagá. Aur us ne use us kí má ko sompá.

16 Aur sab ḍar gaye[c], aur Ḳhudá kí ta'ríf karke bole, ki Baṛá nabí[d] ham meṉ uṭhá; aur Ḳhudá ne apne logoṉ par nazar kí[e].

17 Aur us kí yih bát sáre Yahúdiya, aur tamám áspás ke mulk meṉ phailí.

18 Aur Yúhanná ke shágirdoṉ ne use in sab bátoṉ kí ḳhabar dí[f].

19 ¶ Aur Yúhanná ne apne shágirdoṉ meṉ se do ko bulákar, Yisú' ke pás kahlá bhejá, ki Kyá jo ánewálá thá, tú hí hai? yá ham dúsre kí ráh takeṉ?

20 Un mardoṉ ne us pás jáke kahá, ki Yúhanná baptisma-denewále ne ham se tere pás kahlá bhejá, ki Wuh, jo ánewálá thá, tú hí hai? yá ham dúsre kí ráh takeṉ?

21 Us ne usí ghaṛí bahutoṉ ko bímáríoṉ, aur baláoṉ, aur bad rúhoṉ se, changá kiyá; aur bahut se andhoṉ ko ánkh dí.

22 Aur Yisú' ne jawáb meṉ un se kahá, ki Jáke, jo tum ne dekhá aur suná Yúhanná se kaho[g], ki Andhe dekhte haiṉ[h], langṛe chalte haiṉ, koṛhí change hote haiṉ, bahire sunte haiṉ, murda jiláe játe haiṉ, garíboṉ ko ḳhushḳhabarí sunáí játí hai[i].

23 Aur mubárak wuh hai, jo mujh se ṭhokar na kháe.

24 ¶ Jab we, jinheṉ Yúhanná ne bhejá thá, gaye, tab Yisú' Yúhanná kí bábat logoṉ se kahne lagá, ki Tum jangal meṉ kyá dekhne gaye? kyá Ek sarkanḍá, jo hawá se hiltá hai[k]?

25 Phir tum kyá dekhne gaye? kyá Ek mard, jo muláim kapṛe pahine hai? Dekho, we, jo 'umda poshák pahinte, aur 'aish meṉ guzrán karte, bádsháhoṉ ke mahalloṉ meṉ haiṉ.

26 Phir tum kyá dekhne gaye? kyá Ek nabí? Háṉ, main tum se kahtá húṉ, balki nabí se baṛá.

27 Yih wuhí hai, jis kí bábat likhá hai, ki Dekh, maiṉ apne rasúl ko tere áge bhejtá húṉ, jo terí ráh ko tere áge durust karegá[l].

28 Kyúṉki maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Un meṉ se jo 'auratoṉ se paidá húe, Yúhanná baptisma-denewále se koí nabí baṛá nahíṉ: lekin jo Ḳhudá kí bádsháhat meṉ chhoṭá hai, us se baṛá hai.

29 Aur sab logoṉ ne sunke, aur mahsúl-lenewáloṉ ne Ḳhudá ko sach mánke, Yúhanná se baptisma liyá[m].

30 Par Farísíoṉ, aur sharí'at-sikhlánewáloṉ ne, apní nisbat Ḳhudá ke iráda ko[n] || náchíz jánke, us se baptisma na liyá.

31 ¶ Aur Ḳhudáwand ne kahá, Pas is zamána ke logoṉ ko kis se nisbat dúṉ, aur kis kí mánind kahúṉ[o]?

32 We un laṛkoṉ kí mánind haiṉ, jo bázár meṉ baiṭhke, ek dúsre ko pukárkar kahte, ki Ham ne tumháre liye bánslí bajáí, aur tum na náche; aur ham ne tumháre liye mátam kiyá, par tum na roe.

33 Kyúṉki Yúhanná baptisma-denewálá áyá, jo na roṭí khátá, aur na mai pítá thá[p]: aur tum kahte ho, Us par ek shaitán hai.

34 Ibn i A'dam áyá, jo khátá pítá hai; aur tum kahte ho, ki Dekho, ek baṛá kháú aur maiḳhor, aur mahsúl-lenewáloṉ aur gunahgároṉ ká dost.

35 Par hikmat apne sab laṛkoṉ se tasdíq pátí[q].

36 ¶ Phir ek Farísí ne us se 'arz kí, ki Mere sáth khá[r]. Aur wuh Farísí ke ghar jáke, kháne baiṭhá.

37 Aur dekho, us shahr meṉ ek 'aurat ne, jo gunahgár thí, jab jáná ki wuh Farísí ke ghar kháne baiṭhá hai, sang i marmar ke 'itrdán meṉ 'itr láí,

38 Aur wuh píchhe páṉwoṉ ke pás khaṛí thí, aur ro roke, áṉsú se us ke páṉw dhone lagí, aur apne sir ke báloṉ se ponchhke, us ke páṉwoṉ ko chúmá, aur 'itr malá.

39 Aur us Farísí ne, jis ne us kí da'wat kí thí, yih dekhkar, dil meṉ kahá, ki Agar yih nabí hotá[s], to jántá, ki yih 'aurat, jo use chhútí hai, kaun aur kaisí hai: kyúṉki gunahgár hai.

40 Yisú' ne use jawáb meṉ kahá, ki Ai Shama'ún, maiṉ tujh se kuchh kahá cháhtá húṉ. Us ne kahá, Ai Ustád, kah.

41 Ek shaḳhs ke do qarzdár the: ek pán sau || dínár ká, dúsrá pachás ká.

[c] Lúq. 1. 65.
[d] Lúq. 24. 19. Yúh. 4. 19. aur 6. 14. aur 9. 17.
[e] Lúq. 1. 68.
[f] Mat. 11. 2.
[g] Mat. 11. 4.
[h] Yas. 35. 5.
[i] Lúq. 4. 18.
[k] Mat. 11. 7.
[l] Mal. 3. 1.
[m] Mat. 3. 5. Lúq. 3. 12.
[n] A'am. 20. 27.
|| Yá, *radd karke.*
[o] Mat. 11. 16.
[p] Mat. 3. 4. Marq. 1. 6. Lúq. 1. 15.
[q] Mat. 11. 19.
[r] Mat. 26. 6. Marq. 14. 3. Yúh. 11. 2.
[s] Lúq. 15. 2.
|| Dekho Mat. 18. 28.

San 'ÍSAWÍ 31.

42 Par jab un ko adá karne ká
maqdúr na thá, donoṉ ko baḳhsh
diyá. So kah, un meṉ se kaun
us ko ziyáda piyár karegá?
43 Shama'úṉ ne jawáb meṉ
kahá, Merí dánist meṉ wuh, jise
us ne ziyáda baḳhshá. Tab us ne
use kahá, Tú ne ṭhík kahá.
44 Aur us 'aurat kí taraf muta-
wajjih hoke, Shama'ún se kahá,
Tú is 'aurat ko dekhtá hai? main
tere ghar áyá, tú ne mujhe páṉw
dhone ko pání na diyá: par is ne
mere páṉw áṉsúoṉ se dhoe, aur
apne sir ke báloṉ se ponchhe:
45 Tú ne mujh ko na chúmá:
par is ne, jab se maiṉ áyá, mere
páṉw chúmná na chhoṛá:
46 Tú ne mere sir par tel na
[t] Zab. 23. 5. malá[t]: par is ne mere páṉwoṉ par
'itr malá.
47 Is liye maiṉ kahtá húṉ, ki
Us ke gunáh jo bahut haiṉ, mu'áf
[u] 1 Tim. 1. 14. húe[u]; kyúṉki us ne bahut piyár
kiyá; par jis ke thoṛe mu'áf húe,
wuh thoṛá piyár kartá.
48 Aur us 'aurat se kahá, Tere
[x] Mat. 9. 2. Marq. 2. 5. gunáh mu'áf húe[x].
49 Tad we, jo us ke sáth kháne
baiṭhe the, dil meṉ kahne lage,
ki Yih kaun hai, jo gunáh bhí
[y] Mat. 9. 3. Marq. 2. 7. mu'áf kartá hai[y]?
50 Par us ne 'aurat ko kahá,
[z] Mat. 9. 22. Marq. 5. 34. aur 10. 52. Lúq. 8. 48. aur 18. 42. Tere ímán ne tujhe bacháyá[z];
salámat chalí já.

VIII BA'B.

3 Chand 'auraten apná mál ḳharch karke Masíh kí ḳhidmat kartíṉ. 4 Masíh rasúloṉ ko apne sáth leke já bajá wa'z kartá, aur ba'd us ke bíj bonewále kí tamsíl, 16 aur chirág kí tamsíl ká bayán kartá: 21 wuh izhár kartá ki kaun log haiṉ merí má aur mere bháí: 22 wuh hawá ko ḍánṭtá; 26 wuh ek ádmí se shayátín ká ek tuman nikál detá, aur unheṉ súaroṉ meṉ paiṭhne detá: 37 Gadaríní use námanzúr karte: 43 ek 'aurat ko changá kartá jis ká lahú jári thá: 49 aur Jáirus kí beṭí ko jo mar gayí thí phir jilátá.

AUR us ke ba'd yúṉ húá, ki
wuh shahr shahr aur gáṉw
gáṉw jáke manádí kartá, aur Ḳhu-
dá kí bádsháhat kí ḳhushḳhabarí
detá thá: aur we bárah us ke sáth
the,
2 Aur kitní 'auraten, jo bad
rúhoṉ aur bímárioṉ se changí húí
thíṉ, Mariyam, jo Magdalíní kah-
[a] Mat. 27. 55, 56. látí thí[a], jis se sát deo nikal gaye
[b] Marq. 16. 9. the[b],
3 Aur Yúhanná, Herodís ke dí-
wán Ḳhúzá kí joṛú, aur Súsanna,
aur bahuterí aur, jo apne mál se
us kí ḳhidmat kartí thíṉ.
4 ¶ Aur jab baṛí bhír húí, aur
har shahr ke log us ke pás áte
the, us ne tamsíl meṉ kahá[c]: ki [c] Mat. 13. 2. Marq. 4. 1.
5 Ek kisán bíj bone gayá; aur
bote waqt kuchh ráh ke kináre
girá; aur wuh raundá gayá, aur
chiṛiyoṉ ne use chug liyá.
6 Aur kuchh chaṭán par girá;
aur ugke súkh gayá, kyúṉki use
tarí na pahunchí.
7 Aur kuchh kánṭoṉ meṉ girá;
kánṭoṉ ne sáth baṛhke use dabá
liyá.
8 Aur kuchh achchhí zamín
meṉ girá, aur ugke sau guná
phalá. Yih kahke, us ne pukárá,
ki Jise sunne ke kán hoṉ, sune.
9 Us ke shágirdoṉ ne us se
púchhá[d], ki Yih tamsíl kyá hai? [d] Mat. 13. 10. Marq. 4. 10.
10 Us ne kahá, ki Ḳhudá kí
bádsháhat ká bhed jánná tumheṉ
diyá gayá hai: par auroṉ ko
tamsíl meṉ; ki we dekhte húe na
dekheṉ, aur sunte húe na sam-
jheṉ[e]. [e] Yas. 6. 9. Marq. 4. 12.
11 Tamsíl yih hai[f]: bíj Ḳhudá [f] Mat. 13. 18. Marq. 4. 14.
ká kalám hai.
12 Jo ráh ke kináre haiṉ, we
haiṉ, ki sunte haiṉ: tab Shaitán
áke, is kalám ko un ke dil se
nikál le játá hai, táki aisá na ho,
ki ímán láke naját páweṉ.
13 Aur chaṭán par ke we haiṉ,
ki jab kalám ko sunte haiṉ, to
ḳhushí se qabúl kar lete haiṉ,
lekin jaṛ nahíṉ rakhte; kuchh din
ímán láke, ázmáish ke waqt phir
játe.
14 Aur jo kánṭoṉ meṉ gire, we
haiṉ, ki sunte, aur chal nikalte,
aur fikr, aur daulat, aur zindagání
kí 'aish, unheṉ dabá detí haiṉ, aur
phal ke pakne kí naubat nahíṉ
pahunchtí.
15 Par jo achchhí zamín par
gire, we haiṉ, jo achchhe aur nek
dil se kalám ko sunke, yád rakhte,
aur sabr karke phalte.
16 ¶ Koí, chirág jaláke, bartan
se nahíṉ chhipátá, na palang tale
rakhtá, balki chirágdán par rakhtá
hai[g], táki andar ánewále unjálá [g] Mat. 5. 15. Marq. 4. 21. Lúq. 11. 33.
dekheṉ.
17 Kyúṉki kuchh poshída nahíṉ,
jo záhir na hogá[h]; aur na koí [h] Mat. 10. 26. Lúq. 12. 2.
chhipá, jo ma'lúm na hogá, aur
khul na jáegá.
18 Pas dekho, ki tum kis tarah

San 'ÍSAWÍ 31.

sunte ho: kyúnki jo rakhtá hai,
use diyá jáegá; aur jo nahín
rakhtá, us se, jo apní dánist men
rakhtá hai, liyá jáegá [i].
i Mat. 13. 12. aur 25. 29. Lúq. 19. 26.
19 ¶ Tab us kí má aur us ke
bháí us pás áe [k], aur bhíṛ ke sabab
k Mat. 12. 46. Marq. 3. 31.
us se muláqát na kar sake.
20 Aur use khabar húí, ki terí
má, aur tere bháí, báhar khaṛe
tujhe dekhá cháhte hain.
21 Us ne jawáb men unhen ka-
há, ki Merí má, aur mere bháí, we
hain ki Khudá ká kalám sunte,
aur us par 'amal karte hain.
22 ¶ Aur ek din aisá húá, ki wuh
aur us ke shágird náw par chaṛhe,
aur us ne un se kahá, ki Áo, jhíl
l Mat. 8. 23. Marq. 4. 35.
ke pár chalen. Tab we le chale [l].
23 Par jab náw chalí játí thí,
wuh so gayá; aur jhíl par baṛí
ándhí áí, aur náw pání se bharne
lagí, aur we khatra men paṛe.
24 Tab we us pás áe, aur use
jagáke kahá, ki Sáhib, ai sáhib,
ham halák hote. Tab us ne
uṭhke, hawá aur pání kí lahron ko
dhamkáyá, to tham gayín, aur
níwá húá.
25 Aur un se kahá, Tumhárá
ímán kahán hai? We ḍar gaye,
aur ta'ajjub karke ápas men kahne
lage, ki Yih kaun hai? ki hawá
aur pání par hukm kartá hai, aur
we us kí mánte hain.
26 ¶ Aur we Gadaríníon ke mulk
m Mat. 8. 28. Marq. 5. 1.
men [m], jo us pár Jalíl ke sámhne
hai, pahunche.
27 Aur jab wuh kináre par utrá,
to us shahr ká ek mard jis par
muddat se deo the, aur na kapṛe
pahintá, aur na ghar men, balki
qabristán men rahtá thá, use milá.
28 Jab us ne Yisú' ko dekhá, chil-
láke us ke pánwon par girá, aur
baṛí áwáz se kahá, ki Ai Yisú',
Khudá Ta'álá ke Beṭe, mujh ko
tujh se kyá kám? terí minnat
kartá hún, ki mujhe dukh na de.
29 (Is liye ki us ne us nápák
rúh ko hukm kiyá thá, ki is ádmí
se nikal já. Kyúnki aksar use
pakaṛtí thí, aur harchand use
zanjíron aur beṛíon se jakaṛke
khabardárí karte the, par wuh
zanjíron ko toṛtá thá, aur deo use
jangal men dauṛátá thá.)
30 Tab Yisú' ne us se púchhá,
ki Tera kyá nám hai? Wuh bolá,
Tuman: kyúnki bahut deo us par
the.
31 Unhon ne us kí minnat kí,
ki hamen gahre men [n] jáne ká
hukm na kar.
n Muk. 20. 3.
32 Wahán súaron ká baṛá gol
pahár par chartá thá: unhon ne
us kí minnat kí, ki hamen un men
jáne de. Us ne jáne diyá.
33 Aur deo us ádmí se nikalke,
súaron par chaṛhe: aur gol ka-
ṛáṛe par se jhíl men kúdkar ḍúb
gayá.
34 Charánewále, us hál ko
dekhke, bháge, aur jáke shahr aur
gánw men khabar dí.
35 Tab we us hál ke dekhne ko
nikle; aur Yisú' ke pás áe, aur us
ádmí ko, jis se deo nikal gaye the,
kapṛe pahine, aur hoshyár Yisú'
ke pánwon ke pás baiṭhá páyá, aur
ḍar gaye.
36 Tab dekhnewálon ne un ko
khabar dí, ki wuh díwána kis
tarah changá húá.
37 ¶ Aur Gadaríníon ke áspás ke
mulk ke sab logon ne us se dar-
khwást kí [o], ki hamáre pás se chalá
o Mat. 8. 34.
já [p]; kyúnki un men baṛá ḍar
p A'am. 16. 39.
paiṭh gayá thá; aur wuh náw par
chaṛhke phirá.
38 Aur us mard ne, jis par se
shayátín utar gaye the, us kí min-
nat kí, ki mujhe apne sáth rahne
de [q]: par Yisú' ne use rukhsat
q Marq. 5. 18.
karke kahá, ki,
39 Apne ghar ko phir, aur jo
kuchh Khudá ne tere sáth kiyá
hai bayán kar. Wuh gayá, aur
jo kuchh Yisú' ne us ke sáth kiyá
thá tamám shahr men sunáyá.
40 Aur aisá húá, ki jab Yisú'
phirá, logon ne us ká istiqbál kiyá,
kyúnki us kí ráh takte the.
41 ¶ Aur dekho, ki Jáirus nám ek
shakhs, jo 'ibádatkhána ká sardár
thá, áyá, aur Yisú' ke qadamon
par girke, us kí minnat kí, ki
mere ghar chal [r]:
r Mat. 9. 18. Marq. 5. 22.
42 Kyúnki us kí iklautí beṭí, jo
baras bárah ek kí thí, marne par
thí. Aur jab wuh jáne lagá, log
us par gire parte the.
43 ¶ Aur ek 'aurat ne, jis ko bá-
rah baras se lahú jári thá [s], aur
s Mat. 9. 20.
apná sárá mál hakímon par kharch
kiyá, par kisú se changí na ho
sakí,
44 Us ke píchhe áke, us kí poshák
ká dáman chhúá; aur usí dam us
ká lahú bahná band ho gayá.
45 Tab Yisú' ne kahá, Kis ne

San 'ÍSAWÍ 31.

mujhe chhúá? Jab sab inkár
karne lage, Patrus aur us ke
sáthíoṉ ne kahá, ki Ai sáhib, log
tujh par gire parte haiṉ, aur dabáe
lete, aur tú kahtá hai, ki Kis ne
mujhe chhúá?
46 Par Yisú' ne kahá, ki Kisú
ne mujhe chhúá; kyúṉki maiṉ
jántá húṉ, ki qúwat mujh meṉ se
niklí[t].
47 Jab us 'aurat ne dekhá, ki
chhiptí nahíṉ, kámptí húí áí, aur
us ke páṉwoṉ par girke, sab logoṉ
ke sámhne use bayán kiyá, ki kis
liye chhúá, aur kis tarah se usí
dam changí ho gayí.
48 Tab us ne use kahá, ki Ai
beṭí, khátir jam'a rakh, ki tere
ímán ne tujhe bacháyá; salámat
chalí já.
49 ¶ Aur wuh yih kah rahá thá,
ki 'ibádatkhána ke sardár ke ghar
se ek ne ákar use kahá, ki Terí
beṭí mar gayí[u]; Ustád ko taklíf na
de.
50 Yisú' ne sunke, jawáb meṉ
use kahá, ki Mat ḍar: sirf ímán
lá, wuh bach jáegí.
51 Aur jab wuh us ke ghar áyá,
to Patrus, aur Ya'qúb, aur Yúhan-
ná, aur us laṛkí ke má báp ke
siwá kisí ko andar jáne na diyá.
52 Aur sab us ke liye rote píṭte
the; par us ne kahá, Mat roo;
wuh mar nahíṉ gayí, balki sotí hai[x].
53 We us par haṉse, kyúṉki
jánte the, ki mar gayí hai.
54 Magar us ne sab ko nikálke,
us ká háth pakṛá, aur pukárke
kahá, ki Ai laṛkí, uṭh[y].
55 Aur us kí rúh phir áí, aur
wuh usí dam uṭhí; aur Yisú' ne
hukm kiyá, ki Use kháne ko do.
56 Tab us ke má báp hairán
húe: par us ne unheṉ farmáyá,
ki yih jo húá, kisí se na kaho[z].

[t] Marq. 5. 30. Lúq. 6. 19.
[u] Marq. 5. 35.
[x] Yúh. 11. 11, 13.
[y] Lúq. 7. 14. Yúh. 11. 43.
[z] Mat. 8. 4. aur 9. 30. Marq. 5. 43.

IX BAB.

1 Masíh apne rasúloṉ ko rawána kartá ki mu'ajiza dikhláweṉ, aur wa'z kareṉ. 7 Herodís ne ehálá ki Masíh ko dekhe. 17 Masíh pánch hazár ko khánú khilátá: 18 tahqíq kartá, ki dunyá ke log merí bábat kyá ráe rakhte: wuh apne máre jáne kí khabar áge se detá: 23 sab ko nasíhat kartá ki us hí ke sabr ke namúna par liház rakheṉ: 28 us kí súrat aur hí hojátí: 37 wuh ek siṛí ko changá kartá: 43 phir apne máre jáne ká hál ki hogá apne shágirdoṉ par jatá detá: 46 phir ta'lím detá, ki we farotaní kareṉ: 51 aur hukm detá ki we sab ko muláyamat dikhláweṉ, aur intiqám lene kí khwáhish na rakheṉ. 57 Ba'ze ádmí chand sharton par us kí pairauí karne par rází the.

US ne apne báraḥ shágirdoṉ
ko ikaṭṭhá karke, unheṉ
sab shaitánoṉ par aur bímáríoṉ
ko daf'a karne ke liye qudrat o
ikhtiyár bakhshá[a].
2 Aur unheṉ bhejá, ki Khudá kí
bádsháhat kí manádí kareṉ, aur
bímároṉ ko changá kareṉ[b].
3 Aur un se kahá, ki Ráh ke liye
kuchh na lo[c], na chhaṛíáṉ, na
jholí, na roṭí, na rúpiya; na ádmí
píchhe do kurte.
4 Aur jab kisí ghar meṉ dákhil
ho, wahíṉ raho[d], aur wahíṉ se
rawána ho.
5 Aur jab log tumheṉ qabúl na
kareṉ[e], to us shahr se báhar jáke
apne páṉwoṉ kí khák un par ga-
wáhí ke liye jháṛo[f].
6 We rawána hoke, har bastí
meṉ guzarte, aur har jagah khush-
khabarí sunáte[g], aur changá karte
the.
7 ¶ Aur chauthái ke hákim He-
rodís ne, jo kuchh Yisú' ne kiyá
thá, suná[h]: aur ghabráyá, is liye
ki ba'ze kahte the, ki Yúhanná
murdoṉ meṉ se uṭhá hai;
8 Aur ba'ze, ki Iliyás záhir húá
hai; aur dúsre, ki ek agle nabíoṉ
meṉ se uṭhá hai.
9 Par Herodís ne kahá, ki Maiṉ
ne Yúhanná ká sir káṭá: magar
yih, jis kí bábat aisí báteṉ suntá
húṉ, kaun hai? Aur cháhá ki use
dekhe[i].
10 ¶ Aur rasúloṉ ne phirke, jo
kuchh kiyá thá us se bayán kiyá[k].
Aur wuh un ko leke alag Bait-
saidá náme shahr ke ek wírána
meṉ gayá[l].
11 Aur log jánke us ke píchhe
chale: wuh un se Khudá kí bád-
sháhat kí báteṉ karne lagá, aur jo
change hone ke muhtáj the, unheṉ
changá kiyá.
12 Aur jab din ákhir hone lagá,
un báraḥoṉ ne áke use kahá, ki
Logoṉ ko rukhsat de[m], ki áspás
kí bastíoṉ aur gáṉwoṉ meṉ jáke
ṭikeṉ, aur kháne kí tadbír kareṉ:
kyúṉki ham yaháṉ wírána meṉ
haiṉ.
13 Us ne un se kahá, ki Tum hí
un ko kháná do. Unhoṉ ne kahá,
ki Hamáre pás, siwá pánch roṭí
aur do machhlí ke, kuchh nahíṉ
hai; magar háṉ, ham jáke in sab
logoṉ ke liye kháná mol leṉ.
14 Kyúṉki we pánch hazár mard

San 'ÍSAWÍ 31.

[a] Mat. 10. 1. Marq. 3. 13. aur 6. 7.
[b] Mat. 10. 7, 8. Marq. 6. 12. Lúq. 10. 1, 9.
[c] Mat. 10. 9. Marq. 6. 8. Lúq. 10. 4. aur 22. 35.
[d] Mat. 10. 11. Marq. 6. 10.
[e] Mat. 10. 14.
[f] A'am. 13. 51.
[g] Marq. 6. 12.

San 'Isawí 32.

[h] Mat. 14. 1. Marq. 6. 14.
[i] Lúq. 23. 8.
[k] Marq. 6. 30.
[l] Mat. 14. 13.
[m] Mat. 14. 15. Marq. 6. 35. Yúh. 6. 1, 5.

San 'ÍSAWÍ 32.

ke qaríb the. Tab us ne apne shágirdon se kahá, ki Un ko pachás pachás kí pánt karke biṭháo.

15 Unhon ne usí tarah kiyá, aur sab ko biṭháyá.

16 Tab us ne un pánch roṭíon aur do machhlíon ko leke aur ásmán kí taraf dekhke, un ko barakat dí, aur toṛke apne shágirdon ko diyá, ki logon ke áge rakhen.

17 Aur unhon ne kháyá, aur sab ásúda húe: aur un ṭukṛon kí, jo un se bach rahe, bárah ṭokríán uṭháín.

18 ¶ Aur yún húá, ki jab wuh nirále men du'á mángtá thá, shágird us ke sáth the: us ne un se púchhá, ki Log mujh ko kyá kahte hain, ki main kaun hún[n]?

[n] Mat. 16. 13. Marq. 8. 27.

19 Unhon ne jawáb men kahá, ki Yúhanná baptisma-denewálá[o]; aur ba'ze, Iliyás; aur dúsre, ki ek agle nabíon se phir uṭhá hai.

[o] Mat. 14. 2. 7, 8 áyaten.

20 Tab us ne un se kahá, Tum kyá kahte ho, ki main kaun hún? Patrus ne jawáb men kahá, ki Khudá ká Masíh[p].

[p] Mat. 16. 16. Yúh. 6. 69.

21 Us ne un se tákíd kí, aur farmáyá, ki wuh kisú se na kahiyo[q];

[q] Mat. 16. 20.

22 Aur kahá, ki Zarúr hai, ki Ibn i Ádam bahut dukh sahe[r], aur buzurgon aur sardár káhinon aur faqíhon se radd kiyá jáe, aur márá jáe, aur tísre din jí uṭhe.

[r] Mat. 16. 21. aur 17. 22.

23 ¶ Aur us ne sab se kahá, ki Agar koí cháhe ki mere píchhe áwe, to apná inkár kare, aur apní salíb har roz uṭháke merí pairauí kare[s].

[s] Mat. 10. 38. aur 16. 24. Marq. 8. 34. Lúq. 14. 27.

24 Is liye jo koí cháhe, ki apní ján bacháwe, use khoegá: par jo koí mere liye apní ján khoegá, wuhí use bacháwegá.

25 Kyúnki ádmí ko kyá fáida, agar tamám dunyá hásil kare, par apní ján kho de[t], yá wuh barbád howe?

[t] Mat. 16. 26. Marq. 8. 36.

26 Kyúnki jo mujh se aur merí báton se sharmáegá, Ibn i Ádam bhí, jab apne aur apne Báp aur pák firishton ke jalál ke sáth áwegá, us se sharmáegá[u].

[u] Mat. 10. 33. Marq. 8. 38. 2 Tim. 2. 12.

27 Aur main tum se sach kahtá hún, ki Ba'ze un men se yahán khaṛe hain, jo na marenge, jab tak Khudá kí bádsháhat na dekhen[x].

[x] Mat. 16. 28. Marq. 9. 1.

28 ¶ Aur in báton ke roz áṭh ek ba'd, aisá húá, ki wuh, Patrus aur Yúhanná aur Ya'qúb ko leke, ek paháṛ par du'á mángne gayá[y].

[y] Mat. 17. 1. Marq. 9. 2.

29 Aur du'á mángte hí aisá húá, ki us ke chihra kí súrat badal gayí, aur us kí poshák sufed barráq ho gayí.

30 Aur dekho, do mard, jo Músá aur Iliyás the, us se guftogú karte the;

31 Yih jalál men dikháí diye, aur us ke marne ká jo Yarúsalam men púrá hone par thá zikr karte the.

32 Aur Patrus aur us ke sáthí nínd se bhare the[z]: jab jáge, to us ke jalál ko, aur un do mardon ko jo us ke sáth khaṛe the, dekhá.

[z] Dán. 8. 18. aur 10. 9.

33 Aur aisá húá, ki jad we us se judá hone lage, Patrus ne Yisú' se kahá, ki Ai sáhib, hamárá yahán rahná achchhá hai: tín ḍerá banáwen; ek tere, aur ek Músá, aur ek Iliyás ke liye: aur nahín jántá thá, ki kyá kahtá hai.

34 Wuh yih kahtá hí thá, ki bádal áyá, aur un par sáya kiyá: aur bádal men jáne se we ḍar gaye.

35 Aur bádal se ek áwáz niklí, ki Yih merá piyárá Beṭá hai[a]: us kí suno[b].

[a] Mat. 3. 17.
[b] A'am. 3. 22.

36 Aur áwáz áte hí, Yisú' ko akelá páyá. Aur we chup rahe, aur unhon ne, jo kuchh dekhá thá, un dinon men kisú se na kahá[c].

[c] Mat. 17. 9.

37 ¶ Aur aisá húá, ki jab we dúsre din paháṛ se utre, ek baṛí bhíṛ use á milí[d].

[d] Mat. 17. 14. Marq. 9. 14, 17.

38 Aur dekho, ki ek mard ne bhíṛ men se chilláke kahá, ki Ai ustád, main terí minnat kartá hún, ki mere beṭe par nazar kar: ki wuh merá iklautá hai.

39 Aur dekh, ek rúh use pakaṛtí hai, aur wuh ekáek chillátá hai; aur us ko aisá ainṭhátí, ki wuh kaf bhar látá hai, aur us ko kuchalke us par se mushkil se utartí hai.

40 Aur main ne tere shágirdon kí minnat kí, ki use nikálen; lekin we na sake.

41 Tab Yisú' ne jawáb men kahá, ki Ai be-ímán o ṭeṛhí qaum, main kab tak tumháre sáth rahúngá, aur tumhárí bardásht karúngá? Apne beṭe ko yahán lá.

42 Jab wuh átá thá, Shaitán ne use paṭakke ainṭháyá. Par Yisú' ne us nápák rúh ko dhamkáyá,

San 'ÍSAWÍ 32.

aur laṛke ko changá kiyá, aur use
us ke má báp ko sompá.
43 ¶ Aur sab Ḵhudá kí buzurgí
dekhke hairán húe. Jab sab, un
chízoṉ ke sabab jo Yisú' ne kiyá,
ta'ajjub karte the, us ne apne
shágirdoṉ se kahá, ki,
44 Tum in bátoṉ ko apne kánoṉ
meṉ rakho; kyúṉki Ibn i A'dam
logoṉ ke háth meṉ hawála kiyá
jáegá[e].
45 Par we is bát ko na samjhe[f],
balki wuh un se chhipí thí, ki
we na samjheṉ: aur is bát ke
púchhne meṉ us se ḍarte the.
46 ¶ Phir un ko yih ḵhiyál áyá,
ki ham meṉ sab se baṛá kaun hai[g]?
47 Yisú' ne un ke diloṉ ká ḵhiyál
jánke, ek laṛke ko liyá, aur apne
pás khaṛá kiyá,
48 Aur un se kahá, ki Jo is
laṛke ko mere nám par qabúl
kare, mujhe qabúl kartá hai; aur
jo mujhe qabúl kare, us ko, jis ne
mujhe bhejá, qabúl kartá hai[h];
kyúṉki jo tum meṉ sab se chhoṭá
hai, wuhí baṛá hai[i].
49 ¶ Yúhanná ne jawáb meṉ
kahá, Ai sáhib, ham ne ek shaḵhs
ko tere nám se shayátín nikálte
dekhá; aur us ko man'a kiyá[k],
kyúṉki wuh hamáre sáth terí
pairauí nahíṉ kartá.
50 Yisú' ne us se kahá, ki Man'a
na karo, kyúṉki jo hamáre bar-
ḵhiláf nahíṉ, hamárí taraf hai[l].
51 ¶ Aur aisá húá, ki jab us ke
uṭh jáne ke din[m] nazdík áe, us ne
mazbút iráda kiyá, ki Yarúsalam
ko jáe.
52 Aur us ne apne áge rasúl bhe-
je: we jáke Sámaríoṉ kí ek bastí
meṉ dáḵhil húe, ki us ke liye tai-
yárí kareṉ.
53 Lekin unhoṉ ne us ko qabúl
na kiyá, kyúṉki wuh Yarúsalam
jáne ko thá[n].
54 Us ke shágird Ya'qúb aur
Yúhanná ne yih dekhke kahá, ki
Ai Ḵhudáwand, kyá tú cháhtá
hai, ki jaisá Iliyás ne kiyá[o], ham
hukm kareṉ, ki ásmán se ág barse,
aur unheṉ jaláwe?
55 Tab us ne phirke unheṉ
dhamkáyá aur kahá, Tum nahíṉ
jánte, ki tum meṉ kaisí rúh hai.
56 Kyúṉki Ibn i A'dam logoṉ kí
ján barbád karne nahíṉ, balki ba-
cháne áyá[p]. Tad we dúsrí bastí
ko chale.

[e] Mat. 17. 22.
[f] Marq. 9. 32. Lúq. 2. 50. aur 18. 34.
[g] Mat. 18. 1. Marq. 9. 34.
[h] Mat. 10. 40. aur 18. 5. Marq. 9. 37. Yúh. 12. 44. aur 13. 20.
[i] Mat. 23. 11, 12.
[k] Marq. 9. 38. Dekho Gin. 11. 28.
[l] Dekho Mat. 12. 30. Lúq. 11. 23.
[m] Marq. 16. 19. A'am. 1. 2.
[n] Yúh. 4. 4, 9.
[o] 2 Sal. 1. 10, 12.
[p] Yúh. 3. 17. aur 12. 47.

57 ¶ Aur aisá húá, ki jad we ráh
meṉ chale játe the, kisú ne use
kahá, Ai Ḵhudáwand, jaháṉ tú
játá hai, maiṉ tere píchhe chal-
úṉgá[q].
58 Yisú' ne use kahá, ki Lom-
ríoṉ ke liye mándeṉ haiṉ, aur chiṛ-
iyoṉ ke liye basere; par Ibn i
A'dam ko itní jagah nahíṉ, ki ap-
ná sir rakhe.
59 Phir us ne dúsre se kahá,
Mere píchhe chal. Us ne kahá, Ai
Ḵhudáwand, mujhe ruḵhsat de,
ki pahle jáke apne báp ko gáṛúṉ[r].
60 Yisú' ne use kahá, Jáne de,
ki murda apne murdoṉ ko gáṛeṉ:
par tú jáke Ḵhudá kí bádsháhat
kí ḵhabar de.
61 Dúsre ne bhí kahá, ki Ai
Ḵhudáwand, maiṉ tere píchhe
chalúṉgá; lekin pahle mujhe jáne
de, ki apne ghar ke logoṉ se
ruḵhsat ho áúṉ[s].
62 Yisú' ne use kahá, ki Jo apná
háth hal par rakhke píchhe dekhtá
hai, wuh Ḵhudá kí bádsháhat ke
láiq nahíṉ.

X BA'B.

1 *Masíh ek lakht sattar shágirdoṉ ko rawána kartá ki we mu'ajiza dikhláweṉ, aur wa'z kareṉ:* 17 *wuh un ko chitá detá ki farotaní kareṉ, aur apne iqtidár par nahíṉ, par apní barguzídagí par ḵhushí kareṉ:* 21 *wuh apne báp ká shukr kartá us ke fazl o karam ke sabab:* 23 *wuh apní kalísiye par us kí ḵhush-hálí ke bá'is faḵhr kartá:* 25 *ek sharí'at-sikhlánewále ko sikhlátá, ki kyúṉkar hamesha kí zindagí páwe, aur ki har ek ádmí ko jo us kí rahmat ká muhtáj ho apná paṛosí jáne:* 41 *wuh Marthá ko tambíh detá, aur us kí bahin Mariyam kí ta'ríf kartá.*

US ke ba'd Ḵhudáwand ne
sattar aur muqarrar kiye,
aur apne sámhne har shahr aur har
jagah meṉ, jaháṉ áp jáyá cháhtá
thá, unheṉ do do karke bhejá[a].
2 Aur un se kahá, ki Fasl to ba-
hut hai[b], par mazdúr thoṛe: is liye
khet ke málik kí minnat karo[c], ki
mazdúr apne khet meṉ bheje.
3 Tum jáo: dekho, maiṉ tumheṉ
bheṛoṉ kí mánind bheṛiyoṉ meṉ
bhejtá húṉ[d].
4 Na baṭúá le jáo, na jholí, na
jútí[e]: aur ráh meṉ kisí ko salám
na kíjiyo[f].
5 Aur jis ghar meṉ dáḵhil ho,
pahle kaho, ki Is ghar ko salám[g].
6 Agar salámatí ká beṭá waháṉ
hogá, tumhárá salám us par ṭhah-
regá: nahíṉ to tumhárí taraf phir
áwegá.

San 'ÍSAWÍ 32.

[q] Mat. 8. 19.
[r] Mat. 8. 21.
[s] Dekho 1 Sal. 19. 20.
[a] Mat. 10. 1. Marq. 6. 7.
[b] Mat. 9. 37, 38. Yúh. 4. 35.
[c] 2 Tas. 3. 1.
[d] Mat. 10. 16.
[e] Mat. 10. 9, 10. Marq. 6. 8. Lúq. 9. 3.
[f] 2 Sal. 4. 29.
[g] Mat. 10. 12.

San 'ÍSAWÍ 32.

7 Aur usí ghar meṉ raho [h], aur
jo kuchh un ke pás ho, kháo pío [i]:
kyúṉki mazdúrí mazdúr ká haqq
hai [k]. Ghar ghar na phiro.
8 Aur jis shahr meṉ dák͟hil ho,
aur we tumheṉ qabúl kareṉ, jo
kuchh tumháre sámhne rakhá jáe,
kháo:
9 Waháṉ ke bímároṉ ko changá
karo [l], aur un se kaho, ki K͟hudá
kí bádsháhat tumháre nazdík áí [m].
10 Aur jis shahr meṉ ki dák͟hil
ho, aur we tumheṉ qabúl na kar-
eṉ, waháṉ kí saṛakoṉ par jáke
kaho, ki
11 Is gard tak, jo tumháre shahr
se ham par paṛí, jháṛ dete haiṉ [n]:
magar yih jáno, ki K͟hudá kí bád-
sháhat tumháre nazdík áí hai.
12 Maiṉ tum se kahtá húṉ, ki
Us din, Sadúm ká hál, us shahr
kí banisbat, ziyáda qábil bardásht
ke hogá [o].
13 Háe Korázín [p], tujh par afsos!
háe Baitsaidá, tujh par afsos! ky-
úṉki yih karámateṉ, jo tumháre
darmiyán dikháí gayíṉ, agar Súr o
Saidá meṉ dikháí játíṉ, to unhoṉ
ne ṭáṭ oṛhke aur k͟hák meṉ
baiṭhke kab ká tauba kiyá hotá [q].
14 Magar Súr o Saidá ke liye,
tumhárí nisbat, 'adálat ke din,
bardásht karná ásán hogá.
15 Aur ai Kafarnáhum [r], tú jo
ásmán tak pahuncháyá gayá hai [s],
dozak͟h meṉ giráyá jáegá [t].
16 Jo tumhárí suntá, merí suntá
hai [u]; aur jo tumheṉ náchíz jántá
hai, mujhe náchíz jántá hai [x]; aur
jo mujhe náchíz jántá hai, use jis
ne mujh ko bhejá hai, náchíz
jántá hai [y].
17 ¶ We sattar [z], k͟hushí se phir
áke, kahne lage, ai K͟hudáwand,
tere nám se shayátín bhí hamárá
hukm mánte haiṉ.
18 Tab us ne un se kahá, Maiṉ
ne Shaitán ko bijlí kí mánind ás-
mán se girte dekhá [a].
19 Dekho, maiṉ tum ko sámp
aur bichchhú ke raundne par [b],
aur dushman kí sárí qudrat par
ik͟htiyár detá húṉ; aur koí kisú
tarah tumheṉ nuqsán na pahun-
cháwegá.
20 Magar isí par k͟hush na ho,
ki rúheṉ tumháre hukm meṉ
haiṉ; balki is liye k͟hushí karo,
ki tumháre nám ásmán par likhe
haiṉ [c].

[h] Mat. 10. 11.
[i] 1 Qur. 10. 27.
[k] Mat. 10. 10. 1 Qur. 9. 4, wag. 1 Tim. 5. 18.
[l] Lúq. 9. 2.
[m] Mat. 3. 2. aur 4. 17. aur 10. 7. 11 áyat.
[n] Mat. 10. 14. Lúq. 9. 5. A'am. 13. 51. aur 18. 6.
[o] Mat. 10. 15. Marq. 6. 11.
[p] Mat. 11. 21.
[q] Hiz. 3. 6.
[r] Mat. 11. 23.
[s] Dekho Paid. 11. 4. Ist. 1. 28. Yas. 14. 13. Yar. 51. 53.
[t] Dekho Hiz. 26. 20. aur 32. 18.
[u] Mat. 10. 40. Marq. 9. 37. Yúh. 13. 20.
[x] 1 Tas. 4. 8.
[y] Yúh. 5. 23.
[z] 1 áyat.
[a] Yúh. 12. 31. aur 16. 11. Muk. 9. 1. aur 12. 8, 9.
[b] Marq. 16. 18. A'am. 28. 5.
[c] K͟hur. 32. 32. Zab. 69. 28. Yas. 4. 3. Dán. 12. 1. Filip. 4. 3. 'Ibrán. 12. 23. Muk. 13. 8. aur 20. 12. aur 21. 27.

21 ¶ Us waqt Yisú' ne jí meṉ
k͟hush hoke kahá [d], Ai Báp, ásmán
aur zamín ke K͟hudáwand, maiṉ
‖terí ta'ríf kartá húṉ, ki tú ne in
chízoṉ ko dánáoṉ aur 'aqlmandoṉ
se chhipáyá, par bachchoṉ par
záhir kiyá: háṉ, ai Báp, ki yúṉ
hí tujhe pasand áyá.
22 Aur †mere Báp ne sab kuchh
mujhe sompá hai [e]: aur koí nahíṉ
jántá, ki Beṭá kaun hai, magar
Báp [f]; aur Báp kaun hai, magar
Beṭá, aur wuh jis par Beṭá záhir
kiyá cháhe.
23 ¶ Aur shágirdoṉ kí taraf mu-
tawajjih hoke, un se nirále meṉ
kahá, Mubárak we ánkheṉ, jo
yih chízeṉ dekhtíṉ, ki tum dekhte
ho [g].
24 Kyúṉki maiṉ tum se kahtá
húṉ, ki Bahut se nabíoṉ aur bád-
sháhoṉ ne cháhá, ki jo tum dekhte
ho, dekheṉ [h], par na dekhá; aur
jo kuchh sunte ho, suneṉ, par na
suná.
25 ¶ Aur dekho, ek sharí'at-
sikhlánewálá uṭhá, aur yih kahke
us kí ázmáish kí, ki Ai ustád,
maiṉ kyá karúṉ, ki hamesha kí
zindagí ká wáris hoúṉ [i]?
26 Us ne use kahá, ki Sharí'at
meṉ kyá likhá hai? tú kis tarah
paṛhtá hai?
27 Us ne jawáb meṉ kahá, Tú
K͟hudáwand ko, jo terá K͟hudá
hai, apne sáre dil, aur apní sárí
ján, aur apne sáre zor, aur apní
sárí samajh se piyár kar [k]; aur
jaisá áp ko, waisá hí apne paṛosí
ko [l].
28 Us ne use kahá, Tú ne ṭhík
jawáb diyá: yihí kar, to jíegá [m].
29 Par us ne yih cháhke, ki apne
taíṉ rástbáz ṭhahráwe [n], Yisú' se
kahá, ki Merá paṛosí kaun hai?
30 Yisú' ne jawáb meṉ kahá, ki
Ek shak͟hs Yarúsalam se Iríhá
ko játá thá, aur ḍákúoṉ meṉ já
paṛá; we use nangá aur gháyal
karke adh-múá chhoṛ gaye.
31 Ittifáqan ek káhin us ráh se
já niklá: aur us ko dekhke kináre
se chalá gayá [o].
32 Isí tarah ek Lewí bhí us
jagah áke, use dekhkar kináre se
chalá gayá.
33 Par ek musáfir Sámarí [p] wa-
háṉ áyá: aur us ko dekhke rahm
kiyá,
34 Aur us ke pás áke, us ke

San 'ÍSAWÍ 32.

[d] Mat. 11. 25.
‖ Yá, *terá shukr.*
† Kaí ek puráne nusk͟hoṉ meṉ ye alfáz páe játe, ya'ne, *apne shágirdoṉ kí taraf mutawajjih hoke us ne kahá, Mere Báp,* wag.
[e] Mat. 28. 18. Yúh. 3. 35. aur 5. 27. aur 17. 2.
[f] Yúh. 1. 18. aur 6. 44, 46.
[g] Mat. 13. 16
[h] 1 Pat. 1. 10.
[i] Mat. 19. 16. aur 22. 35.
[k] Ist. 6. 5.
[l] Ahb. 19. 18.
[m] Ahb. 18. 5. Naham. 9. 29. Hiz. 20. 11, 13, 21. Rúm. 10. 5.
[n] Lúq. 16. 15.
[o] Zab. 38. 11.
[p] Yúh. 4. 9.

San 'ÍSAWÍ 32.

zakhmon ko tel aur mai dálke bándhá, aur apne jánwar par dálke sará men le gayá, aur us kí khabardárí kí.
35 Aur dúsre din jab jáne lagá, ||do dínár nikálkar bhathiyáre ko diyá, aur kahá, ki Is kí khabardárí kar: aur jo kuchh is se ziyáda kharch hogá, main phir áke tujhe dúngá.
36 Ab in tínon men se, us ká jo dákúon men já pará thá, tú kis ko parosí jántá hai?
37 Us ne kahá, Us ko, jis ne us par rahm kiyá. Tab Yisú' ne use kahá, Já, tú bhí aisá hí kar.
38 ¶ Aur aisá húá, ki jab játe the, wuh ek bastí men pahunchá: aur Marthá[q] náme ek 'aurat ne use apne ghar men utárá.
39 Aur Mariyam náme us kí ek bahin thí, jo Yisú' ke pánwon pás baithke[r], us ká kalám suntí thí[s].
40 Par Marthá ne bahut khidmat se ghabráí húí us ke pás áke kahá, ki Ai Khudáwand, tú khabar nahín letá, ki merí bahin ne mujhe akelá khidmat men chhorá hai? ab use kah, ki merí madad kare.
41 Tab Yisú' ne jawáb men use kahá, Marthá, ai Marthá, tú bahut chízon ke wáste fikr o ghabráhat men hai:
42 Par ek chíz zarúr hai[t]: so Mariyam ne achchhá hissa chuná hai, jo us se pher liyá na jáegá.

|| Dekho Mat. 20. 2.
q Yúh. 11. 1. aur 12. 2, 3.
r Lúq. 8. 35. A'am. 22. 3.
s 1 Qur. 7. 32, wag.
t Zab. 27. 4.

XI BA'B.

1 Masíh du'á mángne ká taur batlá detá, aur yih záhir kartá ki us kám men musta'idd rahná zarúr hai: 11 aur yaqín dilátá ki aise mángnewálon ko Khudá achchhí chízen degá. 14 Wuh ek gúngá deo nikálte waqt Farísíon ko is liye malámat kartá ki we kufr bakte the: 28 us waqt izhár kartá ki we jo nekbakht hain so kaun hain: 29 wuh logon se wa'z kartá, 37 aur Farísíon aur faqíhon aur sharí'at-dánon ko malámat kartá is liye ki un kí pákizagi faqat záhirí thí.

San 'Ísawí 33.

AUR aisá húá, ki wuh ek jagah du'á mángtá thá; jad máng chuká, ek ne us ke shágirdon men se us ko kahá, Ai Khudáwand, ham ko du'á mángne sikhá, jaisá ki Yúhanná ne apne shágirdon ko sikháyá.
2 Us ne un se kahá, Jab tum du'á mángo, to kaho, Ai hamáre Báp[a], jo ásmán par hai, Tere nám kí taqdís ho. Terí bádsháhat áwe. Terí murád jaisí ásmán par, zamín par bhí bar áwe.
3 Hamárí roz kí rotí har roz hamen de.
4 Aur hamáre gunáhon ko bakhsh; kyúnki ham bhí har ek ko, jo hamárá qarzdár hai, bakhshte hain. Aur hamen ázmáish men na dál; balki ham ko burái se chhurá.
5 Us ne un se kahá, Tum men se kaun hai, jis ká ek dost ho, aur ádhí rát ko us ke pás áke kahe, ki Ai dost, mujhe tín rotí udhár de;
6 Kyúnki merá dost safar se mere pás áyá hai, aur mere pás kuchh nahín, ki us ke áge rakhún;
7 Aur wuh andar se jawáb men kahe, ki Mujhe taklíf na de: ki ab darwáza band hai, aur mere larke mere sáth bichhaune par hain; main uthkar tujhe de nahín saktá.
8 Main tum se kahtá hún, Agarchi wuh is sabab, ki wuh us ká dost hai, uthkar use na degá, magar us kí be-hayáí ke sabab[b] uthegá, aur jitní darkár hai, use degá.
9 So main bhí tumhen kahtá hún, Mángo, to tumhen diyá jáegá[c]; dhúndho, to páoge; khatkhatáo, to tumháre liye kholá jáegá.
10 Kyúnki har ek, jo mángtá hai, letá hai; aur jo dhúndhtá hai, pátá hai; aur jo khatkhatátá hai, us ke liye kholá jáegá.
11 Tum men se kaun aisá báp hai, ki jab us ká betá rotí mánge, use patthar de[d]? yá machhlí mánge, machhlí ke badle use sámp de?
12 Yá agar andá mánge, us ko bichchhú de?
13 Pas jab tum bure hokar, apne larkon ko achchhí chízen dene jánte ho, to wuh Báp, jo ásmán par hai, kitná ziyáda, un ko jo us se mángte hain, Rúh i Quds degá?
14 ¶ Aur wuh ek deo ko, jo gúngá thá, nikáltá thá[e]. Aur aisá húá, ki jab deo nikal gayá, wuh gúngá bolá; aur logon ne ta'ajjub kiyá.
15 Par ba'zon ne un men se kahá, ki Wuh deon ke sardár Ba'al-zabúl kí madad se deon ko nikáltá hai[f].

a Mat. 6. 9.
San 'ÍSAWÍ 33.
b Lúq. 18. 1, wag.
c Mat. 7. 7. aur 21. 22. Marq. 11. 24. Yúh. 15. 7. Ya'q. 1. 6. 1 Yúh. 3. 22.
d Mat. 7. 9.
e Mat. 9. 32. aur 12. 22.
f Mat. 9. 34. aur 12. 24.

San 'ÍSAWÍ 33.

16 Auron ne ázmáish ke liye us se ek ásmání nishán mángá[g].
17 Par us ne un ke khiyálon ko jánke[h] un se kahá, ki Jo jo bádsháhat ápas men barkhiláf hotí, wírán ho játí hai[i]; aur aisá har ek ghar bhí ujar játá hai.
18 Pas agar Shaitán apne se khiláf ho jáe, to us kí bádsháhat kyúnkar qáim rahegí? kyúnki tum kahte ho, Main deon ko Ba'al-zabúl kí madad se nikáltá hún.
19 Bhalá, agar main deon ko Ba'al-zabúl kí madad se nikáltá hún, to tumháre bete kis kí madad se nikálte hain? is liye we hí tumhárá insáf karenge.
20 Par agar main Khudá kí unglí se[k] deon ko nikáltá hún, to be-shakk Khudá kí bádsháhat tumháre pás á pahunchí.
21 Jab zoráwar ádmí hathyár bándhke apne ghar kí chaukí de[l], us ká mál bachá rahtá hai:
22 Par agar koí us se zoráwar áke use jíte[m], to sab hathyár, jis par us ká bharosá hai, chhín letá hai, aur us ke mál ko bánt detá hai.
23 Jo mere sáth nahín, merá mukhálif hai: aur jo mere sáth jam'a nahín kartá, so bithrátá hai[n].
24 Jab nápák rúh ádmí se báhar nikaltí, to súkhí jagahon men árám dhúndhtí phirtí[o]; aur jab nahín pátí, kahtí hai, ki Main apne ghar ko jis se niklí hún, phir jáúngí;
25 Aur áke use jhárá aur lais pátí hai.
26 Tab jáke aur sát rúhen, jo us se badtar hain, apne sáth látí hai, aur we áke us men bastí hain: aur us ádmí ká pichhlá hál pahle se burá hotá hai[p].
27 ¶ Aur aisá húá, ki jab wuh yih kahtá thá, ek 'aurat ne bhír men se pukárke use kahá, Mubárak hai wuh pet, jis men tú rahá[q], aur wuh chhátíán jo tú ne pín.
28 Us ne kahá, Hán, mubárak we hain, jo Khudá ká kalám sunte, aur mánte hain[r].
29 ¶ Aur jab barí bhír hone lagí, us ne kahná shurú' kiyá, ki Is zamána ke log bure hain: we nishán dhúndhte hain[s]; par koí nishán un ko diyá na jáegá, magar Yúnas nabí ká nishán.
30 Kyúnki jaisá Yúnas Nínawah ke logon ke liye nishán húá[t], usí tarah Ibn i A'dam bhí is zamána ke logon ke liye hogá.
31 'Adálat ke din dakkhin kí malika is zamána ke logon ke sáth uthegí[u], aur unhen gunahgár thahráwegí: kyúnki wuh zamín ke kanáre se Sulaimán kí hikmat sunne áí; aur dekho, yahán ek hai jo Sulaimán se bará hai.
32 Nínawah ke log 'adálat ke din is zamána ke logon ke sáth uthenge, aur unhen gunahgár thahráwenge: kyúnki unhon ne Yúnas kí manádí se tauba kí[x]; aur dekho, yahán Yúnas se bará hai.
33 Koí chirág jaláke chhipe makán men[y], yá paimána tale nahín rakhtá, balki chirágdán par, táki andar jánewále roshní dekhen.
34 Badan ká chirág ánkh hai[z]: is liye jab terí ánkh achchhí hai, to terá sárá badan roshan hai; aur jad burí hai, to terá badan bhí andherá hai.
35 Pas khabardár, aisá na ho, ki wuh núr, jo tujh men hai, táríkí ho jáe.
36 So agar terá tamám badan roshan ho, aur koí 'azú andherá na rahe, to tamám roshan hogá, aisá ki jaise chirág apní chamak se tujhe roshan kare.
37 ¶ Aur jab wuh bát kartá thá, ek Farísí ne us se darkhwást kí, ki mere sáth kháná kháiye; tad wuh andar jáke kháne baithá.
38 Aur Farísí ne yih dekhke, ki us ne kháne ke áge nahín naháyá, ta'ajjub kiyá[a].
39 Par Khudáwand ne us ko kahá, ki Ai Farísío, tum piyála aur rikábí ko úpar se sáf karte ho[b]; par tumhárá andar lút aur burái se bhará hai[c].
40 Ai nádáno, kyá jis ne báhar ko banáyá, andar ko bhí na banáyá?
41 Pas jo chízen maujúd hain, un men se khairát karo[d]; aur dekho, sab kuchh tumháre liye pák hogá.
42 Par ai Farísío, tum par afsos! ki tum podína, aur sudáb, aur har ek tarkárí kí dahyakí dete ho[e], aur insáf aur Khudá kí muhabbat ko tarah dete: cháhiye thá, ki in ko karte, aur un ko bhí na chhorte.
43 Ai Farísío, tum par afsos! ki

g Mat. 12. 38. aur 16. 1.
h Yúh. 2. 25.
i Mat. 12. 25. Marq. 3. 24.
k Khur. 8. 19.
l Mat. 12. 29. Marq. 3. 27.
m Yas. 53. 12. Qul. 2. 15.
n Mat. 12. 30.
o Mat. 12. 43.
p Yúh. 5. 14. 'Ibrán. 6. 4. aur 10. 26. 2 Pat. 2. 20.
q Lúq. 1. 28, 48.
r Mat. 7. 21. Lúq. 8. 21. Ya'q. 1. 25.
s Mat. 12. 38, 39.
t Yún. 1. 17. aur 2. 10.
u 1 Sal. 10. 1.
x Yún. 3. 5.
y Mat. 5. 15. Marq. 4. 21. Lúq. 8. 16.
z Mat. 6. 22.
a Marq. 7. 3.
b Mat. 23. 25.
c Tít. 1. 15.
d Yas. 58. 7. Dán. 4. 27. Lúq. 12. 33.
e Mat. 23. 23.

San 'ÍSAWÍ 33.

tum 'ibádatḳháṉoṉ meṉ ṣadr ja-
gah[f], aur bázároṉ meṉ salám ko
cháhte ho.
[f] Mat. 23. 6. Marq. 12. 38, 39. 44 Ai riyákár Faqího, aur Fa-
rísío, tum par afsos[g]! ki tum
[g] Mat. 23. 27. chhipí goroṉ kí mánind ho[h], ki
[h] Zab. 5. 9. ádmí jo un par chalte haiṉ nahíṉ
jánte.
45 ¶ Tab sharí'at ke sikhláne-
wáloṉ meṉ se ek ne us ke jawáb
meṉ kahá, ki Ai Ustád, in bátoṉ
ke kahne se tú hameṉ bhí malá-
mat kartá hai.
46 Us ne kahá, Ai sharí'at ke
sikhlánewálo, tum par afsos! ki
tum aise bojh, jin ká uṭháná
mushkil hai, ádmíoṉ par ládte
[i] Mat. 23. 4. ho[i], aur áp ek unglí se un bojhoṉ
ko nahíṉ chhúte.
47 Tum par afsos! ki tum nabí-
[k] Mat. 23. 29. oṉ kí qabroṉ ko banáte ho[k], aur
tumháre bápdádoṉ ne un ko qatl
kiyá.
48 Pas tum apne bápdádoṉ ke
kám par gawáhí dete, aur us se
rází rahte; kyúṉki unhoṉ ne un
ko qatl kiyá, aur tum un kí qabreṉ
banáte ho.
49 Is liye Ḳhudá kí hikmat ne
bhí kahá hai, ki Maiṉ nabíoṉ aur
[l] Mat. 23. 34. rasúloṉ ko un ke pás bhejúṉgá[l];
we un meṉ se ba'zoṉ ko qatl
kareṉge, aur satáweṉge:
50 Táki sab nabíoṉ ká ḳhún, jo
dunyá ke shurú' se baháyá gayá,
is zamána ke logoṉ se liyá jáe:
[m] Paid. 4. 8. 51 Hábil ke ḳhún se[m] Zakari-
[n] 2 Taw. 24. 20, 21. yáh ke ḳhún tak[n], jo qurbángáh
aur haikal ke bích meṉ márá
gayá: háṉ, maiṉ tum se kahtá
húṉ, ki Is hí zamána ke logoṉ se
liyá jáegá.
52 Ai sharí'at ke sikhlánewálo,
tum par afsos! ki tum ne ma'rifat
[o] Mat. 23. 13. kí kunjí le lí[o]: tum áp dáḳhil na
húe, aur dáḳhil honewáloṉ ko bhí
rok rakhá.
53 Jad wuh yih báteṉ un se
kah rahá thá, faqíh aur Farísí use
be-tarah chimaṭne aur chheṛne
lage, ki wuh bahut báteṉ kare:
54 Aur gh́át lagáke, talásh meṉ
the, ki us ke muṉh se koí bát
[p] Marq. 12. 13. pakaṛ páweṉ[p], táki us par nálish
kareṉ.

XII BA'B.

1 *Masíh apne shágirdoṉ ko sikhlátá ki riyákárí se chaukas raheṉ, aur Injíl kí manádí karne meṉ buz-dilí na dikhláweṉ: 13 wuh logoṉ ko chitá detá ki lálach na kareṉ, aur is par daulatmand kí tamsíl látá jis ne aur bhí baṛí koṭhiáṉ banwáíṉ. 22 Cháhiye ki dunyáwí chízoṉ kí fikr na kareṉ, 31 par Ḳhudá kí bádsháhat ko ḍhúṉḍheṉ, 33 aur ḳhairát kareṉ, 36 aur jis waqt hamárá Ḳhudáwand áke khaṭkhaṭáweṉ to darwáza kholne ke liye taiyár raheṉ. 41 Masíhí ḳhádimoṉ ko farz hai ki jo un ko supurd húe un kí ḳhabar nit leṉ, 49 yih yaqín karke ki ham satáe jáeṉge. 54 Cháhiye ki sab log ab ká waqt ek dáṉw samjheṉ jis meṉ miláp kar sakeṉ, 58 kyúṉki bagair mel kiye húe maut ke panja meṉ giriftár honá ek haulnák wáqi'a hai.*

San 'ÍSAWÍ 33.

ITNE meṉ, hazároṉ ádmí jam'a
húe: is tarah, ki ek dúsre par
girá paṛtá thá; us ne apne shá-
girdoṉ se kahná shurú' kiyá[a], ki [a] Mat. 16. 6. Marq. 8. 15.
Sab se pahle Farísíoṉ ke ḳhamír
se, jo riyá hai, chaukas raho[b]. [b] Mat. 16. 12.
2 Kyúṉki koí chíz ḍhapí nahíṉ,
jo khul na jáe[c]; aur na chhipí, jo [c] Mat. 10. 26. Marq. 4. 22. Lúq. 8. 17.
jání na jáe.
3 Is liye ki jo kuchh tum an-
dhere meṉ kahte, unjále meṉ su-
náyá jáegá; aur jo kuchh tum ne
koṭhríoṉ meṉ kánoṉ kán kahá,
koṭhoṉ par manádí kiyá jáegá.
4 Magar maiṉ tum se, jo mere
dost ho[d], kahtá húṉ, ki Un se, jo [d] Yúh. 15. 14, 15.
badan ko qatl karte haiṉ, aur
ba'd us ke kuchh aur kar nahíṉ
sakte, mat ḍaro[e]. [e] Yas. 51. 7, 8, 12, 13. Yar. 1. 8. Mat. 10. 28.
5 Lekin maiṉ tumheṉ batátá
húṉ, ki kis se ḍaro: Us se ḍaro,
jis ko qatl karne ke ba'd iḳhtiyár
hai, ki jahannam meṉ ḍále; háṉ,
maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, ki Us se
ḍaro.
6 Kyá do paise par pánch gau-
riyá nahíṉ biktíṉ? par kisí ko
un meṉ se Ḳhudá bhúlá nahíṉ.
7 Balki tumháre sir ke sab bál
bhí gine haiṉ. Pas mat ḍaro:
tum bahut gauriyoṉ se bihtar ho.
8 Aur maiṉ tumheṉ kahtá húṉ,
ki Jo koí ádmíoṉ ke áge merá
iqrár kare, Ibn i A'dam bhí Ḳhudá
ke firishtoṉ ke áge us ká iqrár
karegá[f]: [f] Mat. 10. 32. Marq. 8. 38. 2 Tim. 2. 12. 1 Yúh. 2. 23.
9 Par jo ádmíoṉ ke áge merá
inkár kare, Ḳhudá ke firishtoṉ ke
áge us ká inkár hogá.
10 Aur jo koí Ibn i A'dam ke
haqq meṉ burí bát kahe, us ko
mu'áf hogá: par jo Rúh i Quds
ke haqq meṉ kufr kahe, us ko
mu'áf na hogá[g]. [g] Mat. 12. 31, 32. Marq. 3. 28. 1 Yúh. 5. 16.
11 Aur jab we tum ko 'ibá-
datḳháṉoṉ meṉ, aur hákimoṉ aur
iḳhtiyárwáloṉ ke pás le jáeṉ, to
fikr na karo, ki kaisá yá kyá
jawáb doge, yá kyá kahoge[h]? [h] Mat. 10. 19. Marq. 13. 11. Lúq. 21. 14.
12 Kyúṉki Rúh i Quds usí ghaṛí

San 'ÍSAWÍ 33.

tumhen sikháwegí, ki kyá kahná
cháhiye.
13 ¶ Aur bhír men se ek ne use
kahá, ki Ai Ustád, mere bháí se
kah, ki Mujhe mírás bánt de.
14 Par us ne use kahá, ki Ai
ádmí, Kis ne mujhe tum par qází
[i] Yúh. 18. 36.
yá bántnewálá muqarrar kiyá[i]?
15 Aur us ne un se kahá, ki
Khabardár raho, aur lálach se
kanára karo: kyúnki kisú kí
zindagí us ke mál kí ziyádatí se
[k] 1 Tim. 6. 7, wag.
nahín[k].
16 Aur us ne un se ek tamsíl
kahí, ki Ek daulatmand kí khetí
bahut lagí:
17 Wuh apne dil men sochke
kahne lagá, ki main kyá karún,
ki mere yahán jagah nahín, jahán
apná hásil jam'a karún?
18 Tab us ne kahá, Main yih
karúngá, ki apní kothíán dháúngá,
aur barí banáúngá; aur wahán
apná tamám hásil aur mál jam'a
karúngá;
19 Aur apní ján se kahúngá,
ki Ai ján, tere pás bahut sá mál
barson ke liye jam'a hai; chain
[l] Wá'iz. 11. 9. 1 Qur. 15. 32. Ya'q. 5. 5.
kar, khá, pí, khush rah[l].
20 Magar Khudá ne use kahá,
Ai nádán, isí rát terí ján tujh se
[m] Aiy. 20. 22. aur 27. 8. Zab. 52. 7. Ya'q. 4. 14.
mángenge[m]: pas jo tú ne taiyár
kiyá, kis ká hogá[n]?
[n] Zab. 39. 6. Yar. 17. 11.
21 Aisá hí wuh hai, jo apne liye
khazána jam'a kartá hai, aur
Khudá ke pás daulat nahín jam'a
[o] Mat. 6. 20. 33 áyat. 1 Tim. 6. 18, 19. Ya'q. 2. 5.
kartá[o].
22 ¶ Phir us ne apne shágirdon
se kahá, Is liye main tum se kahtá
hún, ki Apní ján ke wáste fikr na
[p] Mat. 6. 25.
karo[p], ki ham kyá kháenge; aur
na badan ke liye, ki kyá pahin-
enge.
23 Ki ján khurák se besh hai,
aur badan poshák se.
24 Kauwon ko dekho, ki na bote,
na kátte hain; aur na un ke
khattá, na kothí hai; taubhí
[q] Aiy. 38. 41. Zab. 147. 9.
Khudá unhen khilátá hai[q]; tum
to chiriyon se kahín bihtar ho?
25 Tum men se kaun hai, ki
fikr karke apne qadd ko ek háth
barhá sake?
26 Pas jab itní chhotí bát nahín
kar sakte, to kis liye báqí chízon
kí fikr karte ho?
27 Sosanon ko dekho, ki kis tarah
barhtí hain: we na mihnat kartí,
na káttí hain: par main tumhen
kahtá hún, ki Sulaimán ne apní

San 'ÍSAWÍ 33.

sárí shán o shaukat men un men
se ek kí mánind na pahiná.
28 Jab Khudá ghás ko, jo áj
maidán men hai, aur kal tanúr
men jhonkí játí, aisá pahinátá, to
ai kam-i'atiqádo, kitná ziyáda
wuh tumhen pahináwegá?
29 Aur tum fikr na karo, ki
ham kyá kháenge, yá kyá píenge,
aur na ghabráo.
30 Kyúnki in sab chízon kí
dunyá ke log fikr karte hain:
par tumhárá Báp jántá hai, ki
tum un ke muhtáj ho.
31 ¶ Balki Khudá kí bádshähat
dhúndho[r]; ki tumhen ye sab [r] Mat. 6. 33.
chízen bhí milengí.
32 Ai chhote jhund, mat dar;
kyúnki tumhäre Báp ko pasand
áyá, ki bádsháhat tumhen de[s]. [s] Mat. 11. 25, 26.
33 Jo kuchh tumhárá hai, becho,
aur khairát karo[t]; apne liye thai- [t] Mat. 19. 21. A'am. 2. 45. aur 4. 34.
lián jo puráni nahín hotín, aur
khazána jo nahín ghattá, ásmán
par, jahán chor nazdík nahín átá,
aur kírá nahín khátá, jam'a karo[u]. [u] Mat. 6. 20. Lúq. 16. 9. 1 Tim. 6. 19.
34 Kyúnki jahán tumhárá kha-
zána hai, wahín tumhárá dil bhí
rahegá.
35 Cháhiye ki tumhárí kamar
bandhí rahe[x], aur tumhárá diyá [x] Afs. 6. 14. 1 Pat. 1. 13.
jaltá rahe[y], [y] Mat. 25. 1, wag.
36 Aur tum un ádmíon kí mánind
ho, jo apne kháwind kí ráh dekhte
hon, ki kab wuh shádí men se
áwe; táki jab áwe, aur khatkhat-
áwe, jhat us ke wáste darwáza
khol den.
37 Mubárak hain we naukar, jin
ko kháwind áke jágtá páwe[z]: [z] Mat. 24. 46.
main tumhen sach kahtá hún, ki
Wuh áp kamar bándhke unhen
kháne ko bitháwegá, aur pás áke
un kí khidmat karegá.
38 Aur agar wuh dúsre pahar,
yá tísre pahar áwe, aur aisá páwe,
to mubárak hain we naukar.
39 Yih tum ko ma'lúm hai, ki
agar ghar ká málik jántá, ki chor
kis gharí áwegá, to jágtá rahtá[a], [a] Mat. 24. 43. 1 Tas. 5. 2. 2 Pat. 3. 10. Muk. 3. 3. aur 16. 15.
aur apne ghar men sendh márne
na detá.
40 Pas tum bhí taiyár raho[b]: ki [b] Mat. 24. 44. aur 25. 13. Marq. 13. 33. Lúq. 21. 34, 36. 1 Tas. 5. 6. 2 Pat. 3. 12.
jis gharí tum khiyál nahín karte,
Ibn i Ádam áwegá.
41 ¶ Tab Patrus ne use kahá,
ki Ai Khudáwand, tú yih tamsíl
ham hí se kahtá hai, yá sab se?
42 Khudáwand ne kahá, Kaun
hai wuh diyánatdár aur dáná

khánsámán[c], jis ko khâwind apne
naukaron par muqarrar kare, ki
un ke hissa kí roṭí waqt par diyá
kare?
43 Mubárak hai wuh naukar,
jise us ká khâwind áke aisá hí
karte páwe.
44 Main tum se sach kahtá hún,
ki Wuh use apne sáre mál par
mukhtár karegá[d].
45 Par agar wuh naukar apne
dil men kahe, ki Merá khâwind
áne men der kartá hai[e], aur gulám
laundíon ko márná, aur kháná
píná, aur mast honá shurú' kare;
46 To us naukar ká khâwind
aise din, ki wuh ráh na take, aur
aisí gharí, ki wuh na jáne, áwegá,
aur us ko do ṭukre karke, us ká
hissa be-ímánon ke sáth muqarrar
karegá.
47 Par wuh naukar, jis ne apne
khâwind kí marzí jání, par apne
taín taiyár na rakhá, aur us kí
marzí ke muwáfiq na kiyá, bahut
már kháegá[f].
48 Par jis ne na jáná, aur már
kháne ká kám kiyá, thoṛí már
kháegá[g]. So jise bahut diyá
gayá, us se bahut hisáb lenge:
aur jise bahut ziyáda sompá gayá,
us se ziyáda mángenge.
49 ¶ Main zamín par ág lagáne
áyá hún[h]; aur main kyá hí cháhtá
hún, ki lag chukí hotí!
50 Par mujhe ek baptisma páná
hai[i]; aur main kaisá tang hún,
jab tak ki púrá na ho!
51 Kyá tum gumán karte ho, ki
main zamín par mel karwáne áyá
hún[k]? Nahín, main tumhen kahtá
hún, balki judáí[l].
52 Kyúnki ab se ek ghar ke
pánch ádmí, tín do ke barkhiláf
honge, aur do tín ke[m].
53 Aur báp beṭe se, aur beṭá
báp se, aur má beṭí se, aur beṭí
má se, aur sás bahú se, aur bahú
sás se barkhiláf hogí.
54 ¶ Us ne logon se yih bhí
kahá, ki Jab tum badlí pachchhim
se uṭhtí dekhte ho, to jhaṭ kahte,
ki Menh átá hai; aur aisá hí
hotá[n].
55 Aur jab dakhiná chaltí hai,
to kahte ho, ki Garmí hogí; aur
aisá hí hotá.
56 Ai riyákáro, tum zamín aur
ásmán kí súrat pahchán sakte ho;
is zamána ko kyún nahín ázmáte?

San 'ÍSAWÍ 33.
[c] Mat. 24. 45. aur 25. 21. 1 Qur. 4. 2.
[d] Mat. 24. 47.
[e] Mat. 24. 48.
[f] Gin. 15. 30. Ist. 25. 2. Yúh. 9. 41. aur 15. 22. A'am.17.30. Ya'q. 4. 17.
[g] Ahb. 5. 17. 1 Tim. 1. 13.
[h] 51 áyat.
[i] Mat. 20. 22. Marq. 10. 38.
[k] Mat. 10. 34. 49 áyat.
[l] Mrk. 7. 6. Yúh. 7. 43. aur 9. 16. aur 10. 19.
[m] Mat. 10. 35.
[n] Mat. 16. 2.

57 Aur tum áp hí kyún imtiyáz
nahín karte, ki sach kyá hai?
58 ¶ Aur jab tú apne mudda'í
ke sáth hákim kane játá hai[o], ráh
men koshish kar, ki us se mu'á-
mala ho jáe[p]; aisá na ho, ki wuh
tujh ko hákim pás khínch le jáe,
aur hákim tujh ko piyáda ko
sompe, aur piyáda tujh ko qaid
men ḍále.
59 Main tujh se kahtá hún, ki
Jab tak kauṛí kauṛí adá na kare,
wahán se na chhúṭegá.

XIII BA'B.

1 *Chand Jalílíon ne siyásat uṭhái thí, is par Masíh logon ko nasíhat kartá ki we tauba karen. 6 Ho nahín saktá ki be-bar anjír ká darakht qáim rahe. 11 Wuh ek kubṛí 'aurat ko changá kartá: 18 phir khardal ke dána aur khamír ki misál deke wuh apne kalám ká asar jo shágirdon ke dilon par hotá thá záhir kar detá: 24 phir unhen nasíhat kartá ki tang darwáza se dákhil hon, 31 aur Herodís aur Yarúsalam ko malámat kartá.*

US waqt ba'ze házir the, jo
use un Jalílíon kí khabar
dete the, jin ká khún Pilátus ne un
kí qurbáníon ke sáth miláyá thá.
2 Yisú' ne unhen jawáb men
kahá, Kyá tum samajhte ho, ki
ye Jalílí sab Jalílíon se ziyáda
gunahgár the, ki aisá dukh páyá?
3 Main tum se kahtá hún, Na-
hín: par agar tum tauba na karo,
sab isí tarah halák hoge.
4 Yá we aṭhárah, jin par Siloám
men burj girá, aur dab mare, kyá
samajhte ho, ki we Yarúsalam ke
sab rahnewálon se ziyáda gunah-
gár the?
5 Main tum se kahtá hún, Na-
hín: par agar tauba na karo, tum
sab isí tarah halák hoge.
6 ¶ Aur us ne yih tamsíl kahí;
ki Kisí ke angúr ke bág men ek
anjír ká darakht lagá thá[a]: us ne
áke us ká mewa ḍhúnḍhá, par na
páyá.
7 Tab us ne bágbán se kahá,
Dekh, tín baras se main áke, is
anjír ká phal ḍhúnḍhtá hún, par
nahín pátá: use káṭ ḍál; káhe ko
zamín roke hai?
8 Us ne jawáb men use kahá, Ai
Khudáwand, is sál aur use rahne
de, ki us ke gird thálá khodún,
aur khád ḍálún:
9 Sháyad ki phale: nahín to,
ba'd us ke, káṭ ḍáliyo.
10 Aur sabt ke din wuh ek
'ibádatkhána men ta'lím detá thá.

San 'ÍSAWÍ 33.
[o] Ams. 25. 8. Mat. 5. 25.
[p] Dekho Zab. 32. 6. Yas. 55. 6.
[a] Yas. 5. 2. Mat. 21. 19.

San 'ÍSAWÍ 33.

11 ¶ Aur, dekho, ek 'aurat thí, jo aṭhárah baras se kisí rúh se kamzor aur kubṛí ho gayí thí, aur apne taín bilkull sídhí na kar saktí thí.
12 Yisú' ne use dekhke, buláyá, aur kahá, Ai 'aurat, tú apní kamzorí se chhúṭí.
13 Aur us ne apne háth us par rakhe[b]: wunhín sídhí ho gayí, aur Khudá kí ta'ríf karne lagí.
14 Tab 'ibádatkhána ká sardár, is liye ki Yisú' ne sabt ke din changá kiyá, khafá hoke logon ko kahne lagá, Chha din hain jin men kám karná rawá hai[c]: pas un men áke change ho, na ki sabt ke din[d].
15 Tab Khudáwand ne use jawáb men kahá, ki Ai riyákár, kyá har ek tum men se sabt ke din apne bail aur gadhe ko thán se nahín kholtá[e], aur pání piláne nahín le játá?
16 Pas kyá rawá na thá, ki yih jo Abirahám kí beṭí hai[f], jis ko Shaitán ne, dekho, aṭhárah baras se bándh rakhá thá, sabt ke din us band se chhuṛái jáe?
17 Aur jad wuh yih báten kah chuká, us ke sab mukhálif sharminda húe: aur sárí bhíṛ un jalíl kámon se, jo us se húe, khush húí.
18 ¶ Phir us ne kahá, Khudá kí bádsháhat kis kí mánind hai? main use kis se nisbat dún[g]?
19 Khardal ke dána kí mánind hai, jis ko ek ádmí ne leke, apne bág men boyá; wuh ugá, aur baṛá peṛ húá; aur chiṛiyon ne us kí ḍálíon par baserá kiyá.
20 Aur phir us ne kahá, Main Khudá kí bádsháhat ko kis se nisbat dún?
21 Wuh khamír kí mánind hai, jise ek 'aurat ne leke, tín paimána áṭe men miláyá, yahán tak ki wuh sab khamírí ho gayá.
22 Aur wuh Yarúsalam ko játe húe, shahr shahr, gánw gánw, phirke ta'lím detá thá[h].
23 Tab ek ne use kahá, Ai Khudáwand, kyá thoṛe hain, jo naját páte? Us ne un se kahá, ki
24 ¶ Ján se koshish karo, ki tum tang darwáza se dákhil ho[i]: kyúnki main tum se kahtá hún, ki Bahutere cháhenge ki us se dákhil hon, par na sakenge[k].
25 Jab ghar ke málik ne uṭhke[l] darwáza band kiyá ho[m], aur tum báhar khaṛe hoke, darwáza khaṭkhaṭáná aur kahná shurú' karo, ki Ai Khudáwand, ai Khudáwand[n], hamáre liye khol; wuh andar se jawáb men tum se kahegá, ki Main tum ko nahín pahchántá[o], ki kahán ke ho:
26 Tab tum kahne lagoge, ki Ham ne tere huzúr kháyá piyá hai, aur tú ne hamáre bázáron men ta'lím dí hai.
27 Par wuh jawáb degá, Main tum se kahtá hún, ki tum ko nahín pahchántá, ki kahán ke ho[p]; ai badkáro, tum sab mujh se dúr ho[q].
28 Wahán roná aur dánt písná hogá[r], jab Abirahám, aur Izhák, aur Ya'qúb, aur sab nabíon ko Khudá kí bádsháhat men shámil[s], aur áp ko báhar nikálá dekhoge.
29 Aur log púrab, pachchhim, uttar, dakkhin se áwenge, aur Khudá kí bádsháhat men baiṭhenge.
30 Aur dekho, jo pichhle hain, so pahle honge, aur jo pahle hain, so pichhle honge[t].
31 ¶ Usí din ba'ze Farísíon ne áke use kahá, ki Nikal já, aur yahán se rawána ho: kyúnki Herodís tujhe qatl kiyá cháhtá hai.
32 Us ne un se kahá, ki Jáke us lomṛí se kaho, ki Dekh, main shaitánon ko nikáltá hún, aur áj o kal changá kar rahá hún, aur parson apná kám púrá karúngá[u].
33 Pas mujhe zarúr hai, ki áj o kal aur parson sair karún: kyúnki nahín ho saktá, ki nabí Yarúsalam ke báhar halák ho.
34 Ai Yarúsalam, ai Yarúsalam, jo nabíon ko qatl kartí hai, aur un ko, jo tere pás bheje gaye, patthráo kartí hai[x]; kaí bár main ne cháhá, ki tere laṛkon ko jam'a karún, jis tarah murgí apne bachchon ko apne paron tale jam'a kartí hai, par tum ne na cháhá!
35 Dekho, tumhárá ghar tumháre liye ujáṛ chhoṛá játá hai[y]: aur main tumhen sach kahtá hún, ki Mujh ko na dekhoge us waqt tak, ki tum kahoge, Mubárak hai wuh, jo Khudáwand ke nám par átá hai[z].

[b] Marq. 16. 18. A'am. 9. 17.
[c] Khur. 20. 9.
[d] Mat. 12. 10. Marq. 3. 2. Lúq. 6. 7. aur 14. 3.
[e] Lúq. 14. 5.
[f] Lúq. 19. 9.
[g] Mat. 13. 31. Marq. 4. 30.
[h] Mat. 9. 35. Marq. 6. 6.
[i] Mat. 7. 13.
[k] Dekho Yúh. 7. 34. aur 8. 21. aur 13. 33. Rúm. 9. 31.
[l] Zab. 32. 6. Yas. 55. 6.
[m] Mat. 25. 10.
[n] Lúq. 6. 46.
[o] Mat. 7. 23. aur 25. 12.
[p] Mat. 7. 23. aur 25. 41. 25 áyat.
[q] Zab. 6. 8. Mat. 25. 41.
[r] Mat. 8. 12. aur 13. 42. aur 24. 51.
[s] Mat. 8. 11.
[t] Mat. 19. 30. aur 20. 16. Marq. 10. 31.
[u] 'Ibrán. 2. 10.
[x] Mat. 23. 37.
[y] Ahb. 26. 31, 32. Zab. 69. 25. Yas. 1. 7. Dán. 9. 27. Mík. 3. 12.
[z] Zab. 118. 26. Mat. 21. 9. Marq. 11. 10. Lúq. 19. 38. Yúh. 12. 13.

San 'ÍSAWI 33.

XIV BAB.

2 Masíh sabt ke din ek ádmí ko jise jalandhar thá changá kartá. 7 Logon ko sikhlátá ki farotaní karen: 12 aur muhtájon kí ziyáfat karen: 15 bare kháne kí tamsíl láke Masíh yih bát jatá detá ki dunyádár log jo Khudá ke kalám ko haqír jánte ásmán men hargiz dákhil na honge. 25 We jo cháhte ki Masíh kí pairauí karen, pahle hí se salíb utháne ká khiyál karen, aur musta'idd rahen ki píchhe na haten 34 aur ákhir ko bilkull nikamme hojáen, us nimak kí mánind jo bigar gayá, aur maza-dár na rahá.

AISA' húá, ki wuh sabt ke din buzurg Farísíon men se ek ke ghar kháne gayá, aur we us kí ták men the.

2 Aur, dekho, ki ek shakhs us ke sámhne thá, jise jalandhar thá.

3 Yisú' ne jawáb men sharí'at ke sikhlánewálon aur Farísíon se kahá, ki Sabt ke din changá karná rawá hai, yá nahín[a]?

[a] Mat. 12. 10.

4 We chup rahe. Tab us ne use pakarke changá kiyá, aur chhor diyá:

5 Aur jawáb men un se kahá, ki Tum men se kaun hai, ki agar us ká gadhá, yá bail sabt ke din kúe men gire, wuh turt us ko na nikále[b]?

[b] Khur. 23. 5. Ist. 22. 4. Lúq. 13. 15.

6 We us kí in báton ká jawáb na de sake.

7 ¶ Aur mihmánon ko jab dekhá, ki we kyúnkar sadr jagahen pasand karte hain, un se ek tamsíl kahí, ki

8 Jab koí tujhe shádí men buláwe, sab se únche mat baith; ki sháyad tujh se bhí kisí bare ko buláyá ho;

9 Aur jis ne terí aur us kí mihmání kí hai, áke, tujh se kahe, ki Yih us ko de; aur sharminda hoke tujh ko sab se níche baithná pare.

10 Balki jab terí mihmání ho, sab se níchí jagah baith; táki jad wuh, jis ne tujh ko buláyá hai, áwe, tujh ko kahe, ki Ai dost, á, únchí jagah baith[c]; tab un ke sámhne, jo tere sáth kháne baithe hain, terí 'izzat hogí.

[c] Ams. 25. 6, 7.

11 Kyúnki jo koí áp ko bará jántá hai, chhotá kiyá jáegá; aur jo apne taín chhotá jántá hai, bará kiyá jáegá[d].

[d] Aiy. 22. 29. Zab. 18. 27. Ams. 29. 23. Mat. 23. 12. Lúq. 18. 14. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5.

12 ¶ Aur us ne apne mihmándár se kahá, ki Jab tú din yá shám ká kháná taiyár kare, to apne doston, yá bháíon, yá rishtadáron, yá daulatmand parosíon ko mat bulá; tá na ho ki we bhí tujhe buláwen, aur terá badlá ho jáe.

13 Balki jab tú ziyáfat kiyá cháhe, to garíbon[e], lunjon, langron, andhon ko bulá:

[e] Naham. 8. 10, 12.

14 Tab tú mubárak hogá; kyúnki un ke pás kuchh nahín, ki terá badlá den: par tujhe rástbázon kí qiyámat men badlá diyá jáegá.

15 ¶ Ek ne un men se, jo kháne baithe the, yih sunke us se kahá, Mubárak wuh, jo Khudá kí bádsháhat men rotí kháegá[f].

[f] Muk. 19. 9.

16 Is ne use kahá, ki Ek shakhs ne bará khána karke bahuton ko buláyá[g].

[g] Mat. 22. 2.

17 Aur kháne ke waqt apne naukar ko bhejá, ki mihmánon ko kahe, ki A'o: ab sab kuchh taiyár hai[h].

[h] Ams. 9. 2, 5.

18 Is par sabhon ne milkar 'uzr karná shurú' kiyá. Pahle ne use kahá, ki Main ne ek khet kharídá hai; zarúr hai, ki jáke use dekhún: main terí minnat kartá hún, ki merí taraf se 'uzr kar.

19 Dúsre ne kahá, Main ne pánch jorí bail kharíde hain; játá hún, ki un ko ázmáún; main terí minnat kartá hún, ki mere liye 'uzr kar.

20 Tísre ne kahá, Main ne byáh kiyá hai, is sabab se nahín á saktá.

21 Pas us naukar ne áke apne khudáwand ko in báton kí khabar dí. Tab ghar ke málik ne gussa hoke, apne naukar se kahá, Jald shahr ke bázáron aur galíon men já, aur garíbon, aur lunjon, aur langron, aur andhon ko yahán lá.

22 Naukar ne kahá, ki Ai khudáwand, jaisá tú ne farmáyá, húá; taubhí jagah hai.

23 Khudáwand ne naukar se kahá, Ráhon aur khet ke dándon kí taraf já, aur jis tarah bane, logon ko lá, ki merá ghar bhar jáe.

24 Kyúnki main tum se kahtá hún, ki Koí shakhs un men se, jo buláe gaye, merá kháná na chakhegá[i].

[i] Mat. 21. 43. aur 22. 8. A'am. 13. 46.

25 ¶ Aur bahut log us ke sáth chale: us ne phirke un se kahá, ki

26 Agar koí mere pás áwe[k], aur apne má báp, aur jorú larke, aur bháí bahin, balki apní ján[l] kí dushmaní[m] na kare, merá shágird ho nahín saktá.

[k] Ist. 13. 6. aur 33. 9. Mat. 10. 37.
[l] Muk. 12. 11.
[m] Rúm. 9. 13.

San 'ÍSAWÍ 33.

27 Aur jo apní salíb uṭháke mere
píchhe nahín átá, merá shágird
nahín ho saktá[n].
28 Kyúnki tum men kaun hai,
ki jad ek burj banáyá cháhe,
pahle baiṭhke kharch ká hisáb
na kare, ki main use taiyár kar
sakúngá[o]?
29 Aisá na ho, ki jad new ḍálí,
aur taiyár na kar saká, to jo log
dekhen, us par hansne lagen,
30 Aur kahen, ki Is shakhs ne
banáná shurú' kiyá, par taiyár na
kar saká.
31 Yá kaun bádsháh dúsre se
laṛáí karne jáe, jo baiṭhke pahle
saláh na kare, ki main das hazár
ádmí ke sáth, us se ki bís hazár
ádmí leke átá hai, muqábala kar
sakúngá?
32 Nahín to, jad wuh hanoz dúr
hai, paigám bhejke sulh ke liye
minnat karegá.
33 So isí tarah jo koí tum men
se apne sáre mál se kanára na
kare, merá shágird nahín ho
saktá.
34 ¶ Namak achchhá hai: lekin
agar namak bigaṛ jáe, to kis chíz
se maza-dár hogá[p]?
35 Na zamín ke, na khád ke kám
ká hai; balki use báhar phenk
dete hain. Jis ko kán sunne ke
hon, sune.

XV BÁB.

1 *Khoí húí bheṛ kí tamsíl:* 9 *khoe húe dirham kí:* 11 *musrif beṭe kí.*

TAB sab mahsúl lenewále aur
gunahgár us ke nazdík áte
the, ki us kí sunen[a].
2 Aur Farísí aur faqíh kuṛku-
ṛáke kahte the, ki Yih shakhs gu-
nahgáron ko qabúl kartá hai, aur
un ke sáth khátá hai[b].
3 ¶ Tab us ne un se yih tamsíl
kahí, ki
4 Tum men se kaun hai, jis ke
pás sau bheṛ hon, agar un men
se ek kho jáe, un ninánawe ko
jangal men na chhoṛe, aur us khoí
húí ko, jab tak na páwe, ḍhúṇḍhá
na kare[c]?
5 Aur páke khushí se apne
kándhe par uṭhá na le?
6 Aur ghar men jáke, doston
aur paṛosíon ko buláke na kahe,
ki Mere sáth khushí karo; kyúnki
main ne apní khoí húí bheṛ páí[d]?
7 Main tum se kahtá hún, ki Is
hí taur ásmán men ek gunahgár
ke wáste, jo tauba kartá hai,
ninánawe rástbázon se jo tauba
kí hájat nahín rakhte[e], ziyáda
khushí hogí.
8 ¶ Yá kaun 'aurat hai, jis pás
das ‖dirham hon, agar ek kho jáe,
chirág bálke ghar ko na jháṛe,
aur jab tak na páwe, koshish se
ḍhúṇḍhá na kare?
9 Aur jab páwe, doston aur
paṛosíon ko buláke na kahe, ki
Mere sáth khushí karo; ki main
ne apná khoyá húá dirham páyá?
10 Main tumhen kahtá hún, ki
Khudá ke firishton ke áge ek
gunahgár ke liye, jo tauba kartá
hai, aisí hí khushí hogí.
11 ¶ Phir us ne kahá, Ek shakhs
ke do beṭe the.
12 Un men se chhoṭe ne báp se
kahá, ki Ai báp, mál ká hissa jo
mujhe pahunchtá hai, mujhe de.
Us ne mál[f] unhen bánṭ diyá.
13 Aur thoṛe din ba'd chhoṭe
beṭe ne, sab kuchh jam'a karke,
ek dúr ke mulk ká safar kiyá,
aur wahán apná mál badchálí men
uṛáyá.
14 Aur jab sab kharch kar
chuká, us mulk men baṛá kál
paṛá; aur wuh muhtáj hone lagá.
15 Tab us mulk ke ek rahne-
wále ke yahán já lagá; us ne use
apne kheton men súar charáne
bhejá.
16 Aur use árzú thí, ki un
chhilkon se, jo súar kháte hain,
apná peṭ bhare: par koí na detá
thá.
17 Tad hosh men áke kahá,
Mere báp ke kitne mazdúron ko
bahut roṭí hai, aur main bhúkhon
martá hún!
18 Main uṭhke apne báp pás
jáúngá, aur use kahúngá, ki Ai
báp, main ne ásmán ká aur tere
huzúr gunáh kiyá hai,
19 Aur ab is láiq nahín ki phir
terá beṭá kahláún: mujhe apne
mazdúron men se ek kí mánind
baná.
20 Tab uṭhke apne báp pás
chalá. Aur wuh abhí dúr thá[g],
ki us ko dekhke us ke báp ko
baṛá rahm áyá, aur dauṛke us ko
gale lagá liyá, aur chúmá.
21 Beṭe ne us ko kahá, ki Ai
báp, main ne ásmán ká aur tere
huzúr gunáh kiyá[h], aur ab is

[n] Mat. 16. 24. Marq. 8. 34. Lúq. 9. 23. 2 Tim. 3. 12.
[o] Ams. 24. 27.
[p] Mat. 5. 13. Marq. 9. 50.
[a] Mat. 9. 10.
[b] A'am. 11. 3. Gal. 2. 12.
[c] Mat. 18. 12.
[d] 1 Pat. 2. 10, 25.
[e] Lúq. 5. 32.
‖ Ek *dirham* Rúmí dínár ke barábar thá; us ká wazn tín másha, aur us kí qímat pánch áná thí. Mat. 18. 28.
[f] Marq. 12. 44.
[g] A'am. 2. 39. Afs. 2. 13, 17.
[h] Zab. 51. 4.

San ÍSAWÍ 33.

qábil nahíṉ, ki phir terá beṭá kahláúṉ.

22 Báp ne apne naukaroṉ ko kahá, ki Achchhí se achchhí poshák nikál láo, aur use pahináo; aur us ke háth meṉ angúṭhí aur páṉwoṉ meṉ jútí:

23 Aur pale húe bachhṛe ko láke zabh karo, ki kháeṉ, aur ḵhushí manáeṉ:

24 Kyúṉki yih merá beṭá múá thá[i], ab jiyá hai; kho gayá thá, ab milá hai. Tab we ḵhushí karne lage.

25 Aur us ká baṛá beṭá khet meṉ thá: jab ghar ke nazdík áyá, gáne aur náchne kí áwáz suní.

26 Tab ek naukar ko buláke, púchhá, ki Yih kyá hai?

27 Us ne use kahá, ki Terá bháí áyá hai; aur tere báp ne palá bachhṛá zabh kiyá hai, is liye ki use bhalá changá páyá.

28 Us ne ḵhafá hoke na cháhá, ki andar jáe: tab us ke báp ne báhar áke use manáyá.

29 Us ne báp se jawáb meṉ kahá, Dekh, itne baras se maiṉ terí ḵhidmat kartá húṉ, aur kabhí tere hukm ke barḵhiláf na chalá: par tú ne kabhú ek bakrí ká bachcha mujhe na diyá, ki apne dostoṉ ke sáth ḵhushí manáúṉ:

30 Aur jab terá yih beṭá áyá, jis ne terá mál kasbíoṉ meṉ uṛáyá, tú ne us ke liye moṭá bachhṛá zabh kiyá.

31 Us ne us ko kahá, Ai beṭe, tú sadá mere pás hai, aur jo kuchh merá hai, so terá hai.

32 Par ḵhushí manáná aur ḵhush honá lázim thá: kyúṉki terá yih bháí múá thá, so jiyá hai; aur kho gayá thá, ab milá hai[k].

i 32 áyat. Afs. 2. 1. aur 5. 14. Muk. 3. 1.

k 24 áyat.

XVI BÁB.

1 *Be-ímán muḵhtár kí tamsíl.* 14 *Masíh Farísíoṉ ko un ke lálach aur riyákárí ke sabab malámat kartá.* 19 *Ek mál-dár kháú aur La'azar bhikhárí ká ahwál.*

AUR us ne apne shágirdoṉ se bhí kahá, ki Kisú daulatmand ká ek muḵhtár thá; jis ká logoṉ ne us se gila kiyá, ki yih terá mál uṛátá hai.

2 Tab us ne us ko buláke púchhá, ki Yih kyá hai, jo tere haqq meṉ suntá húṉ? Apní muḵhtárí ká hisáb de; ki ab se tú muḵhtár nahíṉ rah saktá.

3 Us muḵhtár ne apne jí meṉ kahá, ki Kyá karúṉ? kyúṉki merá málik muḵhtárí mujh se leletá hai: maiṉ khod nahíṉ saktá, aur bhík mángne se mujhe sharm átí hai.

4 Ab ján gayá, ki kyá karúṉ, táki jad muḵhtárí se chhuṭ jáúṉ, mujhe log apne gharoṉ meṉ rakheṉ.

5 Tab apne ḵhudáwand ke har ek qarzdár ko buláke, pahle se púchhá, ki Tú kitná mere málik ká dharátá hai?

6 Us ne kahá, Sau ‖ paimána tel. Tab us ko kahá, ki Apní dastáwez le, aur baiṭhke jald pachás likh de.

7 Phir dúsre se kahá, Tú kitná dharátá hai? Us ne kahá, Sau † paimána gehúṉ. Use kahá, ki Apní dastáwez le, aur assí likh de.

8 Tab málik ne be-ímán muḵhtár kí ta'ríf kí, is liye ki us ne hoshyárí kí: ‖ isí tarah dunyá ke log apne waqt meṉ núr ke farzandoṉ[a] se hoshyár haiṉ.

9 So maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Jhúṭhí daulat se apne liye dost paidá karo[b]; ki jad tum játe raho, hamesha ke makánoṉ meṉ jagah deṉ.

10 Jo thoṛe meṉ ímándár hai, so bahut meṉ bhí ímándár hai[c]: aur jo thoṛe meṉ be-ímán hai, so bahut meṉ bhí be-ímán hai.

11 Jab tum jhúṭhí daulat meṉ ímándár na rahe, to sachchí tumheṉ kaun supurd karegá?

12 Aur jab tum begána mál meṉ ímándár na rahe, to kaun kuchh degá ki tumheṉ púnjí ho.

13 ¶ Koí naukar do ḵháwindoṉ kí ḵhidmat nahíṉ kar saktá[d]: is liye ki yá ek kí dushmaní karegá, aur dúsre kí dostí; yá ek ko mánegá, aur dúsre ko náchíz jánegá. Tum Ḵhudá aur daulat donoṉ kí ḵhidmat nahíṉ kar sakte.

14 Aur Farísí, jo daulat ko piyár karte the[e], in sab bátoṉ ko sunke, ṭhaṭṭhe meṉ uṛáne lage.

15 Tab us ne un ko kahá, ki Tum we ho, jo ádmíoṉ ke áge áp ko rástbáz[f] záhir karte haiṉ; lekin Ḵhudá tumháre dil kí jántá hai[g]: kyúṉki jis kí ádmí ke nazdík baṛáí hotí, us se Ḵhudá nafrat rakhtá hai[h].

San ÍSAWÍ 33.

‖ Yúnání meṉ, *batus*, jis meṉ untális ser samáte the: Dekho Hiz. 45. 10, 11, 14.

† Yúnání meṉ, *kurus*, jis meṉ gyárah man aur das ser ke qaríb samáte the.

‖ Yá, *kyúṉki*.

a Yúh. 12. 36. Afs. 5. 8. 1 Tas. 5. 5.

b Dán. 4. 27. Mat. 6. 19. aur 19. 21. Lúq. 11. 41. 1 Tim. 6. 17, 18, 19.

c Mat. 25. 21. Lúq. 19. 17.

d Mat. 6. 24.

e Mat. 23. 14.

f Lúq. 10. 29.

g Zab. 7. 9.

h 1 Sam. 16. 7.

San 'I'SAWI' 33.

16 Sharí'at aur ambiyá Yúhanná tak the; tab se Khudá kí bádsháhat kí khushkhabarí dí játí hai, aur har ek zor márke us men dákhil hotá hai[i].

17 Par ásmán aur zamín ká ṭal jáná sharí'at ke ek nuqta ke miṭ jáne se bahut ásán hai[k].

18 Jo shakhs apní jorú ko chhoṛ de, aur dúsrí se byáh kare, ziná kartá hai[l]: aur jo koí us 'aurat ko, ki chhoṛ dí gayí, byáhe, ziná kartá hai.

[i] Mat. 4. 17. aur 11. 12, 13. Lúq. 7. 29.
[k] Zab. 102. 26, 27. Yas. 40. 8. aur 51. 6. Mat. 5. 18. 1 Pat. 1. 25.
[l] Mat. 5. 32. aur 19. 9. Marq. 10. 11. 1 Qur. 7. 10, 11.

19 ¶ Ek daulatmand thá, jo lál aur mihín kapṛe pahintá, aur roz roz shán o shaukat se 'aish kartá thá.

20 Aur La'azar náme ek garíb ádmí, jo násúr se bhará thá, jise us kí ḍewṛhí par ḍál játe the;

21 Aur wuh árzú rakhtá thá, ki un ṭukṛon se, jo daulatmand kí mez se girte the, apná peṭ bhare: balki kutte áke us ke gháo cháṭte the.

22 Aur aisá húá, ki wuh garíb mar gayá, aur firishton ne use Abiraham kí god men rakhá: aur daulatmand bhí múá, aur gáṛá gayá;

23 Us ne dozakh men apní ankh uṭháke 'azáb men hoke Abirahám ko dúr se dekhá, aur us kí god men La'azar ko.

24 Aur us ne pukárke kahá, ki Ai báp Abirahám, mujh par rahm kar, aur La'azar ko bhej, ki apní unglí ká sirá pání se bhigoke, merí zubán ṭhanḍí kare[m]; kyúnki main is lau men taṛaptá hún[n].

25 Tab Abirahám ne kahá, ki Ai beṭe, yád kar, ki tú apní zindagí men achchhí chízen le chuká[o], aur La'azar burí chízen: so ab wuh tasallí pátá hai, aur tú taṛaptá hai.

[m] Zak. 14. 12.
[n] Yas. 66. 24. Marq. 9. 44, wag.
[o] Aiy. 21. 13. Lúq. 6. 24.

26 Aur in sab ke siwá, hamáre tumháre darmiyán ek baṛá gaṛhá hai: aisá ki we jo yahán se tumháre pás jáyá cháhen, na sake; aur na we log jo wahán hain, is pár hamáre pás á sakte.

27 Tab us ne kahá, Pas ai báp, terí minnat kartá hún, ki tú is ko mere báp ke ghar bhej:

28 Kyúnki mere pánch bháí hain; táki un par gawáhí den, aisá na ho, ki we bhí is dukh kí jagah men áwen.

29 Abirahám ne use kahá, ki Un ke pás Músá aur ambiyá hain; cháhiye ki we un kí sunen[p].

30 Us ne kahá, Nahín, ai báp Abirahám, par agar koí murdon men se un ke pás jáe, we tauba karenge.

31 Us ne use kahá, ki Jab we Músá, aur nabíon kí na sunte, to agar murdon men se koí uṭhe, to us kí na mánenge[q].

[p] Yas. 8. 20. aur 34. 16. Yúh. 5. 39, 45. A'am. 15. 21. aur 17. 11.
[q] Yúh. 12. 10, 11.

XVII BA'B.

1 Masíh un ko sikhlátá, ki kisí ko ṭhokar na khiláwen. 3 Cháhiye ki ek dúsre ko bakhshá kare. 6 I'mán láne hí se iqtidár jo hásil hotá. 7 Us ke bayán men ki kyúnkar ham log Khudá ke mamnún to hote, par wuh hamárá mamnún nahín hosaktá. 11 Masíh das koṛhíon ko changá kartá. 22 Khudá kí bádsháhat, aur Masíh ke áne kí bábat.

PHIR us ne shágirdon se kahá, Yih nahín ho saktá, ki ṭhokar khilánewálí chízen na áwen[a]: par afsos us par, jis ke sabab áwen!

2 Agar chakkí ká páṭ us ke gale men bándhke daryá men phenkte, yih us ke liye us se bihtar hotá, ki wuh ek ko in chhoṭon men se ṭhokar khiláwe.

[a] Mat. 18. 6, 7. Marq. 9. 42. 1 Qur. 11. 19.

3 ¶ Khabardár raho: agar terá bháí terá gunáh kare[b], use ḍánṭ[c]; agar tauba kare, use mu'áf kar.

4 Aur agar ek din men sát bár terá gunáh kare, aur ek din men sát bár áke kahe, ki Tauba kartá hún; use mu'áf kar.

[b] Mat. 18. 15, 21.
[c] Ahb. 19. 17. Ams. 17. 10. Ya'q. 5. 19.

5 Tab rasúlon ne Khudáwand se kahá, Hamárá ímán ziyáda kar.

6 Khudáwand ne kahá, ki Agar tum men khardal ke dána ke barábar ímán ho, to jab tum is gúlar ko kaho, ki Jaṛ se ukhaṛke daryá men lag já, to tumhárí mánegá[d].

[d] Mat. 17. 20. aur 21. 21. Marq. 9. 23. aur 11. 23.

7 Aur tum men se kaun hai, jis ká ek naukar hal jote, yá charwáhí kare, jab khet se áwe, use kahe, ki Jald á, aur kháne baiṭh?

8 Aur use na kahe, ki Merá shám ká kháná taiyár kar, aur jab tak kháún píún, kamar bándhke merí khidmat kar[e]; ba'd us ke tú áp khá pí?

[e] Mat. 12. 37.

9 Kyá wuh us naukar ká ihsán mántá hai, ki jo kám us ne farmáe the, kiye? main jántá hún, nahín.

10 Isí tarah tum bhí, jab sab kuchh, jo tumháre liye farmáyá gayá, kar chuke, to kaho, ki Ham ná-láiq banda hain[f]; kyúnki jo ham par karná wájib thá, wuhí kiyá.

[f] Aiy. 22. 3. aur 35. 7. Zab. 16. 2. Mat. 25. 30. Rúm. 3. 12. aur 11. 35. 1 Qur. 9. 16, 17. Filím. 11.

San 'ÍSAWÍ 33.

11 ¶ Aur aisá húá, ki jab Ya-
rúsalam ko játá thá, Sámariya
aur Jalíl ke bích se guzrá[g].
12 Aur ek bastí meṉ játe húe
das koṛhí use mile, jo dúr khaṛe
the[h];
13 Unhoṉ ne chilláke kahá, ki
Ai Yisú', ai sáhib, ham par rahm
kar.
14 Us ne dekhke, unheṉ kahá,
ki Jáke apne taíṉ káhinoṉ ko
dikháo[i]. Aur aisá húá, ki we játe
húe change ho gaye.
15 Aur ek ne un meṉ se jab
dekhá, ki changá húá, baṛí áwáz
se Ḳhudá kí ta'ríf kartá húá
phirá,
16 Aur muṉh ke bhal Yisú' ke
páṉwoṉ pás girke, us ká shukr
kiyá: aur wuh Sámarí thá.
17 Tab Yisú' ne jawáb meṉ
kahá, ki Kyá dasoṉ sáf na húe?
phir we nau kaháṉ haiṉ?
18 Kyá siwá is pardesí ke koí
na milá, ki phirke Ḳhudá kí ta'ríf
kare.
19 Aur use kahá, Uṭhke rawána
ho: tere ímán ne tujhe bacháyá[k].
20 ¶ Aur jab Farísíoṉ ne us se
púchhá, ki Ḳhudá kí bádsháhat
kab áwegí? us ne jawáb meṉ un
se kahá, ki Ḳhudá kí bádsháhat
namúd ke sáth nahíṉ átí:
21 Aur we na kaheṉge, ki dekho
yaháṉ! yá dekho waháṉ hai[l]!
kyúṉki dekho, Ḳhudá kí bádshá-
hat tum meṉ hai[m].
22 Aur shágirdoṉ se kahá, We
din áweṉge, jab árzú karoge, ki
Ibn i A'dam ke dinoṉ meṉ se ek
ko dekho[n], aur na dekhoge.
23 Aur we tum se kaheṉge ki De-
kho yaháṉ, yá dekho waháṉ hai:
tum mat nikliyo, aur píchhe na
jáiyo[o].
24 Kyúṉki jaisá bijlí, jo ásmán
kí ek taraf se kaundhke dúsrí
taraf chamaktí hai[p], waisá hí Ibn
i A'dam bhí apne din meṉ hogá.
25 Lekin pahle zarúr hai, ki
wuh bahut dukh uṭháwe[q], aur is
zamána ke logoṉ se radd kiyá
jáwe.
26 Aur jaisá ki Núh ke dinoṉ
meṉ húá, isí tarah Ibn i A'dam ke
dinoṉ meṉ bhí hogá[r].
27 Ki log kháte, píte, byáh
karte, byáhe játe the, us din tak,
ki Núh náw par chaṛhá, aur túfán
ne áke sab ko barbád kiyá;

g Lúq. 9. 51, 52. Yúh. 4. 4.
h Ahb. 13. 46.
i Ahb. 13. 2. aur 14. 2. Mat. 8. 4. Lúq. 5. 14.
k Mat. 9. 22. Marq. 5. 34. aur 10. 52. Lúq. 7. 50. aur 8. 48. aur 18. 42.
l 23 áyat.
m Rúm. 14. 17.
n Dekho Mat. 9. 15. Yúh. 17. 12.
o Mat. 24. 23. Marq. 13. 21. Lúq. 21. 8.
p Mat. 24. 27.
q Marq. 8. 31. aur 9. 31. aur 10. 33. Lúq. 9. 22.
r Paid. 7. Mat. 24. 37.

28 Aur jaisá ki Lút ke dinoṉ
meṉ húá[s], ki log kháte, píte, aur
kharíd faroḳht karte, aur ‖bote o
banáte the;
29 Par jis din ki Lút Sadúm
se niklá, ág aur gandhak ne ás-
mán se baraske sab ko barbád
kiyá[t];
30 So isí tarah hogá, jis din ki
Ibn i A'dam záhir hogá[u].
31 Us din, wuh jo koṭhe par ho,
aur us ká asbáb ghar meṉ, us ke
lene ke wáste níche na áwe[x]; aur
jo khet meṉ ho, waisá hí píchhe
na phire.
32 Lút kí jorú ko yád karo[y].
33 Jo shaḳhs cháhe, ki apní
ján bacháwe, use khoegá; aur jo
shaḳhs apní ján khowe, use ba-
cháwegá[z].
34 Aur maiṉ tum se kahtá húṉ,
ki Us rát, do ádmí, jo ek palang
par hoṉge, ek pakṛá, dúsrá chhoṛá
jáegá[a].
35 Aur do 'auratеṉ, jo ek sáth
chakkí pístí hoṉgí, ek pakṛí, dúsrí
chhoṛí jáegí.
36 Aur do ádmí, jo khet meṉ
hoṉge, ek pakṛá, dúsrá chhoṛá
jáegá.
37 Unhoṉ ne jawáb meṉ use
kahá, ki Ai Ḳhudáwand, kaháṉ?
Us ne un se kahá, Jaháṉ ki murda
hai, ‖giddh wahíṉ jam'a hoṉge[b].

XVIII BA'B.

1 *Mutaqází bewa kí bábat.* 9 *Ek Farísí aur ek mahsúl-lenewále kí bábat.* 15 *Atfál ko Masíh pás láte.* 18 *Bábat ek amír kí jo Masíh kí pairauí karne cháhtá thá, par apní daulat ke sabab aṭká rahá.* 28 *Un logoṉ ká ajr jo sab kuchh chhoṛke Masíh kí pairauí karte.* 31 *Wuh apne máre jáne kí ḳhabar áge se detá,* 35 *aur ek andhe ko ánkh detá.*

PHIR us ne, is liye ki un ko
hamesha du'á meṉ lage
rahná[a], aur sustí na karní zarúr
hai, ek tamsíl kahí, ki,
2 Kisú shahr meṉ ek qází thá,
jo na Ḳhudá se ḍartá, aur na
ádmí kí kuchh parwá rakhtá:
3 Aur usí shahr meṉ ek bewa
thí, jo us ke pás átí aur use yih
kahtí thí, ki Mere dushman ke
háth se merá ‖insáf kar.
4 Us ne kuchh din na cháhá:
lekin píchhe apne jí meṉ kahá,
ki Harchand maiṉ na Ḳhudá se
ḍartá, aur na ádmí kí kuchh
parwá rakhtá;
5 Lekin is liye ki yih bewa

San 'ÍSAWÍ 33.

s Paid. 19.
‖ Yá, *lagáte.*
t Paid. 19. 16, 24.
u 2 Tas. 1. 7.
x Mat. 24. 17. Marq. 13. 15.
y Paid. 19. 26.
z Mat. 10. 39. aur 16. 25. Marq. 8. 35. Lúq. 9. 24. Yúh. 12. 25.
a Mat. 24. 40, 41. 1 Tas. 4. 17.
‖ Yá, *'uqáb.*
b Aiy. 39. 30. Mat. 24. 28.
a Lúq. 11. 5. aur 21. 36. Rúm. 12. 12. Afs. 6. 18. Qul. 4. 2. 1 Tas. 5. 17.
‖ Yá, *badlá le.*

San 'ÍSAWÍ 33.

mujhe bahut satátí hai[b], us ká
insáf karúṉgá ; aisá na ho, ki
wuh bahut áne se áḳhir ko merá
dimáġ ḳhálí kare.
6 Ḳhudáwand ne farmáyá, ki
Suno, jo kuchh is be-insáf qází ne
kahá.
7 Pas kyá Ḳhudá apne bar-
guzída logoṉ ká, jo rát din us se
faryád karte, insáf na karegá[c]?
kyá un ke wáste der karegá?
8 Maiṉ tum se kahtá húṉ, ki
Wuh jald un ká insáf karegá[d];
magar kyá Ibn i Ádam áke zamín
par ímán páwegá?
9 ¶ Phir us ne un se, jo apne
úpar bharosá rakhte the, ki rást-
báz haiṉ[e], lekin auroṉ ko náchíz
jánte the, yih tamsíl kahí, ki
10 Do shaḳhs haikal meṉ du'á
máṉgne gaye; ek Farísí, dúsrá
mahsúl-lenewálá.
11 Farísí alag khaṛá hoke[f] yúṉ
du'á máṉgtá thá, ki Ai Ḳhudá,
maiṉ terá shukr kartá, ki auroṉ
kí mánind luṭerá, zálim, zinákár,
yá jaisá yih mahsúl-lenewálá hai,
nahíṉ húṉ[g].
12 Maiṉ hafta meṉ do bár roza
rakhtá, aur maiṉ apne sáre mál
kí dahyakí detá húṉ.
13 Par us mahsúl-lenewále ne
dúr se khaṛá hoke itná bhí na
cháhá, ki ásmán kí taraf ánkh
uṭháwe, balki chhátí píṭtá aur
kahtá thá, ki Ai Ḳhudá, mujh
gunahgár par rahm kar.
14 Maiṉ tum se kahtá húṉ, Yih
shaḳhs dúsre se rástbáz ṭhaharke
apne ghar gayá: kyúṉki jo áp
ko baṛá jántá hai, chhoṭá kiyá
jáegá; aur jo apne taíṉ chhoṭá
jántá hai, baṛá kiyá jáegá[h].
15 Phir we chhoṭe laṛkoṉ ko
us ke pás láe, ki un ko chhúe[i]:
par shágirdoṉ ne dekhke un ko
ḍánṭá.
16 Magar Yisú' ne bachchoṉ ko
buláke shágirdoṉ se kahá, ki Laṛ-
koṉ ko mere pás áne do, aur
unheṉ man'a na karo: kyúṉki
Ḳhudá kí bádsháhat aisoṉ hí kí
hai[k].
17 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ,
ki Jo koí Ḳhudá kí bádsháhat ko
chhoṭe laṛke kí mánind qabúl
nahíṉ kartá, us meṉ kabhú dáḳhil
na hogá[l].
18 Aur ek sardár ne us se púchhá,
Ai nek ustád, maiṉ kyá karúṉ,
ki hamesha kí zindagí ká wáris
hoúṉ[m]?
19 Yisú' ne us ko kahá, Tú
kyúṉ mujh ko nek kahtá hai?
koí nek nahíṉ, magar ek, ya'ne,
Ḳhudá.
20 Tú hukmoṉ ko jántá hai, ki
Ziná na kar, Qatl na kar, Chorí
na kar, Jhúṭhí gawáhí na de[n],
Apne má báp kí 'izzat kar[o].
21 Us ne kahá, Yih sab laṛakpan
se maiṉ mántá áyá.
22 Yisú' ne yih sunkar, use kahá,
Taubhí tujh ko ek chíz báqí hai:
sab kuchh jo terá hai bech, aur
garíboṉ ko bánṭ de[p], to ásmán
meṉ tere liye ḳhazána hogá: aur
ákar merí pairauí kar.
23 Wuh yih sunke bahut gam-
gín húá, kyúṉki baṛá daulatmand
thá.
24 Yisú' ne us ko bahut gamgín
dekhkar kahá, ki Un ko, jo mál
rakhte haiṉ, Ḳhudá kí bádsháhat
meṉ dáḳhil honá kaisá mushkil
hai[q]!
25 Kyúṉki úṉṭ ká súí ke náke
meṉ se guzar jáná us se ásán hai,
ki koí daulatmand Ḳhudá kí bád-
sháhat meṉ dáḳhil ho.
26 Aur jinhoṉ ne suná, kahá,
Pas kaun naját pá saktá hai?
27 Us ne kahá, Jo ádmí ke
nazdík ná-mumkin hai, Ḳhudá ke
nazdík mumkin hai[r].
28 Tab Patrus ne kahá, Dekh,
ham ne sab kuchh chhoṛá, aur
terí pairauí kí[s].
29 Us ne un se kahá, Maiṉ tum
se sach kahtá húṉ, ki Koí nahíṉ,
jis ne ghar, yá má báp, yá bháíoṉ,
yá jorú, yá laṛkoṉ ko Ḳhudá kí
bádsháhat ke wáste chhoṛ diyá hai[t],
30 Ki is jahán meṉ us se kahíṉ
ziyáda na páwe[u], aur us jahán
meṉ hamesha kí zindagí.
31 ¶ Aur us ne bárahoṉ ko sáth
leke, un se kahá, ki Dekho, ham
Yarúsalam ko játe haiṉ[x], aur sab,
jo nabíoṉ kí ma'rifat Ibn i Ádam
ke haqq meṉ likhá hai, púrá
hogá[y].
32 Kyúṉki wuh gair qaumoṉ ke
hawála kiyá jáegá[z], aur we us ko
ṭhaṭṭhe meṉ uṛáweṉge, aur be-'iz-
zat kareṉge, aur us ke muṉh par
thúkeṉge:
33 Aur us ko koṛe márke qatl
kareṉge; aur wuh tísre din jí
uṭhegá.

b Lúq. 11. 8.
c Muk. 6. 10.
d 'Ibrán. 10. 37. 2 Pat. 3. 8, 9.
e Lúq. 10. 29. aur 16. 15.
f Zab. 135. 2.
g Yas. 1. 15. aur 58. 2. Muk. 3. 17.
h Aiy. 22. 29. Mat. 23. 12. Lúq. 14. 11. Ya'q. 4. 6. 1 Pat. 5. 5, 6.
i Mat. 19. 13. Marq. 10. 13.
k 1 Qur. 14. 20. 1 Pat. 2. 2.
l Marq. 10. 15.
m Mat. 19. 16. Marq. 10. 17.
n Ḳhur. 20. 12, 16. Ist. 5. 16,—20. Rúm. 13. 9.
o Afs. 6. 2. Qul. 3. 20.
p Mat. 6. 19, 20. aur 19. 21. 1 Tim. 6. 19.
q Ams. 11. 28. Mat. 19. 23. Marq. 10. 23.
r Yar. 32. 17. Zak. 8. 6. Mat. 19. 26. Lúq. 1. 37.
s Mat. 19. 27.
t Ist. 33. 9.
u Aiy. 42. 10.
x Mat. 16. 21. aur 17. 22. aur 20. 17. Marq. 10. 32.
y Zab. 22. Yas. 53.
z Mat. 27. 2. Lúq. 23. 1. Yúh. 18. 28. A'am. 3. 13.

San 'ÍSAWÍ 33.

34 Lekin unhon̲ ne un men̲ se
koí bát na samjhí[a]: aur yih ka-
lám un par chhipá rahá, aur in
báton̲ ká matlab zarra un kí sa-
majh men̲ na áyá.
35 ¶ Phir aisá húá, ki jab wuh
Iríhá ke nazdík áyá, ek andhá
ráh par baiṭhá bhíkh mángtá thá[b]:
36 Us ne jánewálon̲ ká shor
sunke púchhá, ki kyá hai?
37 Tab unhon̲ ne use kahá, ki
Yisú' Násarí játá hai.
38 Us ne pukárke kahá, Ai
Yisú', Ibn i Dáúd, mujh par rahm
kar.
39 Unhon̲ ne, jo áge játe the, us
ko ḍánṭá, ki chup rah: par wuh
aur bhí chilláyá, ki Ai Ibn i Dáúd,
mujh par rahm kar.
40 Tab Yisú' ne ṭhaharke far-
máyá, ki us ko mere pás láo. Jab
nazdík áyá, us ne us se púchhá,
41 Tú kyá cháhtá hai, ki main̲
tere wáste karún̲? Us ne kahá,
Ai Ḳhudáwand, yih, ki mujhe
ánkhen̲ milen̲.
42 Yisú' ne us se kahá, ki Phir
bíná ho: tere ímán ne tujhe
changá kiyá[c].
43 Wuh usí dam dekhne lagá,
aur Ḳhudá kí ta'ríf kartá húá[d],
us ke píchhe chalá. Aur sab
logon̲ ne dekhke Ḳhudá kí ta'ríf
kí.

XIX BA'B.

1 *Zakkí ḳhiráj-gír ká ahwál.* 11 *Das minon̲ kí bábat.* 28 *Masíh sawár hoke sháhána taur par Yarúsalam men̲ dáḳhil hotá:* 41 *us par rotá;* 45 *ḳharíd faroḳht karnewálon̲ ko haikal men̲ se nikál detá:* 47 *aur us men̲ roz roz ta'lím diyá kartá: Sardár us ko halák karte agar 'awámm se na ḍarte.*

AUR wuh Iríhá men̲ hoke játá
thá.
2 Aur dekho, Zakkí náme ek
mard ne, jo mahsúl-lenewálon̲ ká
sardár aur daulatmand thá,
3 Cháhá, ki Yisú' ko dekhe, ki
kaun hai; lekin bhíṛ ke sabab
dekh na saká, kyún̲ki náṭá thá.
4 Tab áge dauṛke ek gúlar ke
peṛ par chaṛh gayá, ki use dekhe:
kyún̲ki wuh usí ráh se jáne ko
thá.
5 Jab Yisú' us jagah pahunchá,
úpar nigáh kí, aur use dekhke us
se kahá, Ai Zakkí, jald utar á;
kyún̲ki áj mujhe tere ghar rahná
zarúr hai.
6 Tab wuh jald utarke ḳhushí
se us ko le gayá.

[a] Marq. 9. 32. Lúq. 2. 50. aur 9. 45. Yúh. 10. 6. aur 12. 16.
[b] Mat. 20. 29. Marq. 10. 46.
[c] Lúq. 17. 19.
[d] Lúq. 5. 26. A'am. 4. 21. aur 11. 18.

7 Jab sabhon̲ ne yih dekhá, kuṛ-
kuṛáke kahá, ki Wuh ek gunah-
gár ke yahán̲ já utrá hai[a].
8 Zakkí ne khaṛá hoke Ḳhudá-
wand se kahá, Dekh, ai Ḳhudá-
wand, main̲ apná ádhá mál garíb-
on̲ ko detá hún̲, aur agar kisí ká
mál dagábází se[b] liyá hai, us ká
chauguná detá hún̲[c].
9 Tab Yisú' ne us ke haqq men̲
kahá, ki A'j is ghar men̲ naját ái,
is liye ki yih bhí[d] Abiraham ká
beṭá hai[e].
10 Kyún̲ki Ibn i A'dam áyá hai,
ki khoe húe ko ḍhúnḍhe aur
bacháwe[f].
11 ¶ Aur jab we yih sun rahe
the, us ne, is liye ki Yarúsalam
ke nazdík thá, aur we ḳhiyál
karte the, ki Ḳhudá kí badsháhat
abhí[g] záhir húá cháhtí hai, ek
tamsíl bhí kahí;
12 Aur yún̲ kahá, ki Ek amír
dúr ke mulk ko chalá, táki apne
liye bádsháhí leke phir áwe[h].
13 Us ne apne naukaron̲ men̲ se
das ko buláke, das ‖ miná un ko
dín̲, aur un se kahá, ki Mere phir
áne tak byohár karo.
14 Lekin us ke shahr ke ádmí
us se dushmaní rakhte the[i]; aur
us ke píchhe payám bhejke kahá,
ki Ham nahín̲ cháhte, ki yih ham
par bádsháhat kare.
15 Aur yún̲ húá, ki jad wuh
bádsháhí leke phir áyá, in naukar-
on̲ ko, jinhen̲ rúpiya sompe the,
bulá bhejá, ki jáne, ki har ek ne
kaisá byohár kiyá.
16 Tab pahle ne áke kahá, Ai
ḳhudáwand, terí miná ne das paidá
kí.
17 Us ne use kahá, Shábásh, ai
achchhe naukar: is liye ki bahut
thoṛe men̲[k] tú ímándár niklá, ab
tú das shahr par iḳhtiyár rakh.
18 Aur dúsre ne áke kahá, Ai
ḳhudáwand, terí miná ne pánch
miná paidá kí.
19 Us ne use bhí kahá, Tú pánch
shahr ká sardár ho.
20 Tísre ne áke kahá, Ai ḳhu-
dáwand, dekh apní miná, jis ko
main̲ ne rúmál men̲ bándh rakhá
hai:
21 Kyún̲ki main̲ tujh se ḍartá
thá, ki tú saḳht ádmí hai; ki tú
letá hai jo nahín̲ rakhá, aur káṭtá
hai, jo nahín̲ boyá[l].
22 Us ne use kahá, Ai namak-

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Mat. 9. 11. Lúq. 5. 30.
[b] Lúq. 3. 14.
[c] Ḳhur. 22. 1. 1 Sam. 12. 3. 2 Sam. 12. 6.
[d] Rúm. 4. 11, 12, 16. Gal. 3. 7.
[e] Lúq. 13. 16.
[f] Mat. 18. 11. Dekho Mat. 10. 6. aur 15. 24.
[g] A'am. 1. 6.
[h] Mat. 25. 14. Marq. 13. 34.
‖ Ek *miná* ká wazn pachís tolá thá, aur us kí qímat ektís rúpiya chár áná thí.
[i] Yúh. 1. 11.
[k] Mat. 25. 21. Lúq. 16. 10.
[l] Mat. 25. 24.

San
'ÍSAWÍ
33.

m 2 Sam. 1. 16. Aiy. 15. 6. Mat. 12. 37.
n Mat. 25. 26.

harám, maiṉ tujh ko tere hí muṉh
se qáil kartá húṉ[m]. Jab tú ne
jáná, ki maiṉ saḵht ádmí húṉ,
aur jo nahíṉ rakhá, letá, aur jo
nahíṉ boyá, káṭṭá húṉ[n]:
[r]23 To mere rúpiyoṉ ko sarráf
kí koṭhí meṉ kyúṉ na rakhá, ki
maiṉ áke use súd samet letá?
24 Tab us ne un se, jo házir the,
kahá, ki Wuh miná us se lo, aur
das miná-wále ko do.
25 (Tad unhoṉ ne use kahá, Ai
Ḵhudáwand, us ke pás das miná
to haiṉ.)
26 Is liye maiṉ tum se kahtá
húṉ, ki Jis ke pás hai, us ko diyá
jáegá; aur jis ke nahíṉ, us se wuh
bhí, jo us ke pás hai, le liyá jáegá[o].
27 Par mere un dushmanoṉ ko,
jinhoṉ ne na cháhá ki maiṉ un
par bádsháhí karúṉ, yaháṉ láo,
aur mere sámhne qatl karo.
28 ¶ Aur jab yih báteṉ kah
chuká, logoṉ ke áge baṛhke[p] Ya-
rúsalam kí taraf chalá.
29 Aur aisá húá, ki jab Baitfagá
aur Bait'aniyá ke nazdík us pahár
ke pás, jo Zaitúní kahlátá hai,
áyá, apne shágirdoṉ meṉ se do ko
yih kahke bhejá, ki[q],
30 Sámhne kí bastí meṉ jáo;
aur us meṉ dáḵhil hote húe ek
gadhí ká bachcha bandhá páoge,
jis par kabhí koí sawár nahíṉ húá:
use kholke láo.
31 Aur agar koí tum se púchhe,
ki Kyúṉ kholte ho? use yúṉ
kaho, ki Yih Ḵhudáwand ko dar-
kár hai.
32 Bheje húoṉ ne jáke, jaisá us
ne un se kahá, waisá hí páyá.
33 Aur jab gadhe ká bachcha
kholne lage, us ke málikoṉ ne un
se kahá, ki Is bachcha ko kyúṉ
kholte ho?
34 Unhoṉ ne kahá, ki Ḵhudá-
wand ko darkár hai.
35 Aur we us ko Yisú' ke pás
láe: aur apne kapṛe us bachcha
par bichháke, Yisú' ko sawár
kiyá[r].
36 Jab játá thá, unhoṉ ne apne
kapṛe ráh meṉ bichháe[s].
37 Aur jab wuh Zaitún ke pahár
kí utár par pahunchá, us ke shá-
girdoṉ kí sárí jamá'at sab kará-
matoṉ ke sabab, jo dekhí thíṉ,
ḵhush hoke, buland áwáz se Ḵhu-
dá kí ta'ríf karne lagí; ki
38 Mubárak hai wuh bádsháh,

o Mat. 13. 12. aur 25. 29. Marq. 4. 25. Lúq. 8. 18.
p Marq. 10. 32.
q Mat. 21. 1. Marq. 11. 1.
r 2 Sal. 9. 13. Mat. 21. 7. Marq. 11. 7. Yúh. 12. 14.
s Mat. 21. 8.

jo Ḵhudáwand ke nám par átá
hai[t]: ásmán par sulh[u], aur 'álam
i bálá meṉ jalál.
39 Aur us bhíṛ meṉ se ba'ze
Farísíoṉ ne use kahá, ki Ai ustád,
apne shágirdoṉ ko ḍánṭ.
40 Us ne jawáb meṉ un se kahá
Maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Agar
ye chup raheṉ, to patthar chil-
láeṉge[x].
41 ¶ Aur jab nazdík áke shahr
ko dekhá, us par royá[y],
42 Aur kahá, Kásh ki tú apne
usí din un bátoṉ ko, jo terí salá-
matí kí haiṉ, jántá! par ab we
terí áṉkhoṉ se chhipí haiṉ.
43 Kyúṉki we din tujh par
áweṉge, ki tere dushman tere
gird morcha bándhke, aur chároṉ
or gherke, tujhe sab taraf se tang
kareṉge[z],
44 Aur tujh ko, aur tere laṛkoṉ
ko, jo tujh meṉ haiṉ, ḵhák meṉ
miláweṉge[a]; aur we tujh meṉ pat-
thar par patthar na chhoṛeṉge[b];
is liye ki tú ne us waqt ko, ki tujh
par nigáh thí[c], na pahcháná.
45 ¶ Tab haikal meṉ jáke, un-
heṉ, jo us meṉ bechte aur ḵhar-
ídte the, nikálne lagá[d];
46 Aur un se kahá, Likhá hai,
ki Merá ghar 'ibádat ká ghar
hai[e]; par tum ne us ko choroṉ
ká khoh banáyá[f].
47 Aur har roz haikal meṉ
ta'lím detá thá. Aur sardár káhin,
aur faqíh, aur qaum ke sardár
cháhte the, ki us ko qatl kareṉ[g],
48 Par yih karne kí koí tadbír
na páte the; kyúṉki sab log us kí
sunne ke liye us se || lage rahe.

XX BA'B.

1 *Masíh Yúhanná ke baptisma kí bábat ek suwál kartá aur us hí se apná iqtidár jatá detá.* 9 *Tákístán kí tamsíl.* 19 *Qaisar ko jizya dene kí bábat.* 27 *Wuh Sadúqíoṉ ko jo qiyámat ke munkir the qáil kartá.* 14 *Is ke bayán meṉ ki kyúṉkar Masíh Dáúd ká beṭá hai.* 45 *Wuh apne shágirdoṉ ko faqíhoṉ se ḵhabardár karátá.*

AUR unhíṉ dinoṉ meṉ ek
din, jab wuh haikal meṉ
logoṉ ko ta'lím aur ḵhushḵhabarí
detá thá, aisá húá, ki sardár káhin
aur faqíh, buzurgoṉ ke sáth, us
ke pás áe[a],
2 Aur kahne lage, ki Ham se
kah, tú kis iḵhtiyár se yih kartá
hai[b]? aur kaun hai, jis ne tujh ko
yih iḵhtiyár diyá?

San
'ÍSAWÍ
33.

t Zab. 118. 26. Lúq. 13. 35.
u Lúq. 2. 14. Afs. 2. 14.
x Hab. 2. 11.
y Yúh. 11. 35.
z Yas. 29. 3, 4. Yar. 6. 3, 6. Lúq. 21. 20.
a 1 Sal. 9. 7, 8. Mík. 3. 12.
b Mat. 24. 2. Marq. 13. 2. Lúq. 21. 6.
c Dán. 9. 24. Lúq. 1. 68, 78. 1 Pat. 2. 12.
d Mat. 21. 12. Marq. 11. 11, 15. Yúh. 2. 14, 15.
e Yas. 56. 7.
f Yar. 7. 11.
g Marq. 11. 18. Yúh. 7. 19. aur 8. 37.
|| Yúnání meṉ, *laṭak rahe.* A'am. 16. 14.
a Mat. 21. 23.
b A'am. 4. 7. aur 7. 27.

San 'ÍSAWÍ 33.

3 Us ne unhen jawáb men kahá, ki Main bhí tum se ek bát púchhtá hún; mujh se kaho:

4 Yúhanná ká baptisma ásmán se thá, yá ádmíon se?

5 Unhon ne ápas men saláh kí, ki Agar ham kahen, A'smán se; to wuh kahegá, Phir tum ne use kyún na máná?

6 Aur agar ham kahen, ki A'dmíon se; to sab log ham par patthráo karenge: kyúnki unhen yaqín hai, ki Yúhanná nabí thá[c].

7 Tab unhon ne jawáb diyá, ki ham nahín jánte, ki kahán se thá.

8 Yisú' ne un ko kahá, Main bhí tum se nahín kahtá, ki yih kis ikhtiyár se kartá hún.

9 ¶ Phir wuh logon se yih tamsíl kahne lagá; ki Kisí shakhs ne ek angúr ká bág lagáke, use bágbánon ke supurd kiyá, aur muddat tak pardes men já rahá[d].

10 Aur mausim par ek naukar ko bágbánon ke pás bhejá, táki us angúr ke bág ká phal us ko den; lekin bágbánon ne us ko píṭke khálí háth pherá.

11 Phir us ne dúsre naukar ko bhejá; unhon ne us ko bhí píṭke, aur be-'izzat karke, khálí háth pherá.

12 Phir us ne tísre ko bhejá; unhon ne gháyal karke us ko bhí nikál diyá.

13 Tab us bág ke málik ne kahá, ki Kyá karún? main apne piyáre beṭe ko bhejúngá: sháyad use dekhkar, dab jáen.

14 Jab bágbánon ne use dekhá, ápas men saláh kí aur kahá, ki Yih wáris hai: áo, us ko márḍálen, ki mírás hamárí hojáe.

15 Tab us ko bág ke báhar nikálke márḍálá. Ab bág ká málik un ke sáth kyá karegá?

16 Wuh áwegá, aur un bágbánon ko qatl karegá, aur bág auron ko sompegá. Unhon ne yih sunke kahá, Aisá na howe.

17 Tab us ne un kí taraf dekhke kahá, Phir wuh kyá hai, jo likhá hai, ki Wuh patthar jise rájgíron ne radd kiyá, wuhí kone ká sirá húá[e]?

18 Har ek jo us patthar par gire, chúr hogá; aur jis par wuh gire, use pís ḍálegá[f].

19 ¶ Tab sardár káhinon aur faqíhon ne cháhá, ki usí waqt us par háth ḍálen; kyúnki jáná, ki yih tamsíl unhín ke haqq men kahí; par logon se ḍare.

20 Aur us kí ták men the, aur unhon ne kaí jásúson ko bhejá, ki rástbázon ká bhes ikhtiyár karke us kí koí bát pakaṛ páwen[g], táki us ko hákim ke qabza o ikhtiyár men hawála karen.

21 Tab unhon ne us se púchhá, ki Ai Ustád, ham jánte hain, ki tú durust kahtá aur sikhátá hai, aur záhir par nazar nahín kartá, balki sachái se Khudá kí ráh batátá hai[h]:

22 Hamen Qaisar ko jizya dená rawá hai, ki nahín?

23 Par us ne un kí dagábází daryáft karke un se kahá, ki Mujh ko kyún ázmáte ho?

24 Ek ‖dínár mujhe dikháo. Us par kis kí súrat aur sikka hai? Unhon ne us ke jawáb men kahá, Qaisar ká.

25 Tab us ne un se kahá, Pas jo Qaisar ká hai, Qaisar ko do, aur jo Khudá ká hai, Khudá ko.

26 Aur we logon ke áge us kí bát pakaṛ na sake: aur us ke jawáb se ta'ajjub karke chup ho rahe.

27 ¶ Tab Sadúqíon men se, jo qiyámat ká inkár karte[i], ba'zon ne pás áke us se yih kahke púchhá[k], ki

28 Ai Ustád, Músá ne hamáre liye likhá hai, ki Agar kisú ká bhái jorú chhoṛke mar jáe, aur wuh be-aulád mar jáe, to us ká bhái us kí jorú ko lewe, aur apne bhái ke liye nasl qáim kare[l].

29 Ab sát bhái the: pahlá, jorú karke, be-aulád mar gayá.

30 Tab dúsre ne us 'aurat ko liyá, aur wuh bhí be-aulád múá.

31 Tísre ne us ko liyá; isí tarah un sáton ne; aur sab be-aulád múe.

32 Aur sab ke ba'd wuh 'aurat bhí múí.

33 Pas qiyámat men un men se, wuh kis kí jorú hogí? kyúnki wuh sáton kí jorú thí.

34 Yisú' ne jawáb men un se kahá, ki Is jahán ke log byáh karte, aur byáhe játe hain;

35 Lekin jo log us jahán ke aur qiyámat ke sharík hone ke láiq ṭhaharte, na byáh karte hain, aur na byáhe játe;

[c] Mat. 14. 5. aur 21. 26. Lúq. 7. 29.
[d] Mat. 21. 33. Marq. 12. 1.
[e] Zab. 118. 22. Mat. 21. 42.
[f] Dán. 2. 34, 35. Mat. 21. 44.
[g] Mat. 22. 15.
[h] Mat. 22. 16. Marq. 12. 14.
‖ Dekho Mat. 18. 28.
[i] A'am. 23. 6, 8.
[k] Mat. 22. 23. Marq. 12. 18.
[l] Ist. 25. 5.

San 'ÍSAWÍ 33.

36 Phir nahíṉ marne ke: ky-
úṉki we firishtoṉ kí mánind haiṉ[m];
aur qiyámat ke beṭe hoke[n], Ḳhudá
ke beṭe haiṉ.
37 Aur murdoṉ ke jí uṭhne par
Músá ne bhí jháṛí ke maqám par
ishára kiyá; chunánchi Ḳhudá-
wand ko Abirahám ká Ḳhudá,
aur Izhák ká Ḳhudá, aur Ya'qúb
ká Ḳhudá kahtá hai[o].
38 Ḳhudá murdoṉ ká Ḳhudá
nahíṉ, balki zindoṉ ká hai: ki
sab ‖ us ke nazdík zinda haiṉ[p].
39 ¶ Tab ba'ze faqíhoṉ ne jawáb
meṉ use kahá, ki Ai Ustád, tú ne
ḳhúb farmáyá.
40 Ba'd us ke, kisú ká hiwáo na
paṛá, ki us se kuchh púchhe.
41 Aur us ne un se kahá, Kis
tarah kahte haiṉ, ki Masíh Dáúd
ká Beṭá hai[q]?
42 Aur Dáúd Zabúr kí kitáb
meṉ áp kahtá hai, ki Ḳhudáwand
ne mere Ḳhudáwand se kahá, ki
Mere dahine háth par baiṭh[r],
43 Jab tak main tere dushmanoṉ
ko tere páṉwoṉ kí chaukí karúṉ.
44 Pas Dáúd to use Ḳhudáwand
kahtá hai, phir wuh us ká beṭá
kis tarah húá?
45 ¶ Jab sab log sun rahe the,
us ne apne shágirdoṉ se kahá[s], ki
46 Faqíhoṉ se ḳhabardár raho,
jo lambí poshák pahine phirná
cháhte[t], aur bázároṉ meṉ salám
ko, aur 'ibádatḳhánoṉ meṉ sadr
kursíoṉ ko[u], aur mihmáníoṉ meṉ
úpar kí jagahoṉ ke mushtáq haiṉ;
47 We bewoṉ ke gharoṉ ko khá
játe[x], aur dikháne ke liye lambí
chauṛí namáz karte haiṉ; pas
unhíṉ ko ziyáda sazá milegí.

m 1 Qur. 15. 42, 49, 52. 1 Yúh. 3. 2.
n Rúm. 8. 23.
o Ḳhur. 3. 6.
‖ Yá, *us se.*
p Rúm. 6. 10, 11.
q Mat. 22. 42. Marq. 12. 35.
r Zab. 110. 1. A'am. 2. 34.
s Mat. 23. 1. Marq. 12. 38.
t Mat. 23. 5.
u Lúq. 11. 43.
x Mat. 23. 14.

XXI BÁB.

1 Masíh ek ġaríb bewa kí ta'ríf kartá. 5 Wuh haikal aur shahr i Yarúsalam kí ġárat kí ḳhabar áge se detá: 25 bábat un nishánion kí jo pichhle din se áge záhir hongí. 34 Un ko nasíhat kartá ki we jágte rahen.

US ne ánkh uṭháke daulat-
mandoṉ ko apní nazr haikal
ke ḳhazána meṉ ḍálte dekhá[a].
2 Aur ek kangál bewa ko bhí do
chhadám ḍálte dekhá.
3 Tab us ne kahá, Main tum se
sach kahtá húṉ, ki is kangál bewa
ne sab se ziyáda ḍálá[b]:
4 Kyúṉki un sabhoṉ ne apne
ziyáda mál se Ḳhudá kí nazroṉ
meṉ ḍálá: par us ne apní ġaríbí
kí sárí púṉjí ḍálí.

a Marq. 12. 41.
b 2 Qur. 8. 12.

5 ¶ Aur jab ba'ze haikal ke
haqq meṉ kahte the, ki wuh nafís
pattharoṉ aur nazroṉ se árásta
hai[c], us ne kahá,
6 We din áweṉge, ki un meṉ
se jo tum dekhte ho, patthar par
patthar na chhúṭegá, ki giráyá ná
jáe[d].
7 Tab unhoṉ ne us se púchhá,
ki Ai Ustád, yih kab hogá? aur
us ke hone ká kyá nishán hai?
8 Us ne kahá, Dekho, koí tum
ko gumráh na kare[e]: kyúṉki ba-
hutere mere nám par áweṉge, aur
kaheṉge, ki Main húṉ: aur ‖ waqt
nazdík hai: par un ke píchhe na
jáiyo.
9 Aur jab laṛáíoṉ aur fasádoṉ
kí ḳhabar suno, to na ghabráiyo:
kyúṉki pahle un ká wáqi' honá
zarúr hai; par ab tak áḳhir na-
híṉ.
10 Phir us ne un se kahá, ki
Qaum qaum par, aur bádsháhí
bádsháhí par chaṛh áwegí[f].
11 Aur bahut jagahoṉ meṉ baṛe
baṛe bhúṉchál áweṉge, aur maṛí
aur kál paṛegá: aur bhayának
chízeṉ aur baṛe baṛe nishán ásmán
se záhir hoṉge.
12 Lekin sab se pahle mere nám
ke sabab[g] tum par háth ḍáleṉge,
aur satáweṉge[h], aur 'ibádatḳhán-
oṉ aur qaidḳhánoṉ[i] meṉ hawála
kareṉge, aur bádsháhoṉ aur há-
kimoṉ ke pás khíṉcheṉge[k].
13 Aur yih tumháre liye gawáhí
ṭhahregí[l].
14 Pas apne dil meṉ ṭhahrá
rakho, ki ham pahle se fikr na
kareṉ, ki kyá jawáb deṉge[m].
15 Is liye ki main tumheṉ aisí
zubán aur hikmat dúṉgá, ki tum-
háre sab mudda'í ḳhiláf kahne
aur sámhná karne ká maqdúr na
rakheṉge[n].
16 Má báp, aur bháí, aur rishta-
dár, aur dost bhí tum ko giriftár
karáweṉge[o]; aur tum meṉ se
ba'zoṉ ko qatl kareṉge[p].
17 Aur mere nám ke sabab sab
log tum se kína rakheṉge[q].
18 Lekin tumháre sir ká ek bál
bíká na hogá[r].
19 Tum sabr se apní ján bacháe
rakho.
20 Aur jab tum Yarúsalam ko
faujoṉ se ghirá dekho, to ján lo,
ki us ká ujáṛ honá nazdík hai[s].
21 Tab we, jo Yahúdiya meṉ

San 'ÍSAWÍ 33.

c Mat. 24. 1. Marq. 13. 1.
d Lúq. 19. 44.
e Mat. 24. 4. Marq. 13. 5. A'fs. 5. 6. 2 Tas. 2. 3.
‖ Yá, *Wuh waqt*, wag. Mat. 3. 2. aur 4. 17.
f Mat. 24. 7.
g 1 Pat. 2. 13.
h Marq. 13. 9. Muk. 2. 10.
i A'am. 4. 3. aur 5. 18. aur 12. 4. aur 16. 24.
k A'am. 25. 23.
l Filip. 1. 28. 2 Tas. 1. 5.
m Mat. 10. 19. Marq. 13. 11. Lúq. 12. 11.
n A'am. 6. 10.
o Mík. 7. 6. Marq. 13. 12.
p A'am. 7. 59. aur 12. 2.
q Mat. 10. 22.
r Mat. 10. 30.
s Mat. 24. 15. Marq. 13. 14.

San 'ÍSAWÍ 33.

hoṉ, paháṛoṉ par bhág jáeṉ, aur
we, jo shahr meṉ hoṉ, báhar nikal
jáeṉ; aur we, jo us ke báhar hoṉ,
bhítar na áweṉ.
22 Kyúṉki we din intiqám ke
haiṉ, ki sab, jo likhá hai, púrá
hogá[t].
23 Par un dinoṉ meṉ peṭwálíoṉ,
aur dúdh-pilánewálíoṉ par afsos[u]!
kyúṉki mulk meṉ baṛí tangí aur
qaum par gazab hogá.
24 Aur we talwár kí dhár se gir
jáeṉge, aur log unheṉ bandhwáke
sab qaumoṉ meṉ le jáeṉge: aur
jab tak qaumoṉ ká waqt púrá na
ho[x], Yarúsalam qaumoṉ se raundí
jáegí.
25 ¶ Aur súraj o chánd aur
tároṉ meṉ nisháníáṉ hoṉgí[y]; aur
zamín par qaumoṉ kí musíbat
ghabráhaṭ ke sáth hogí; aur
samundar aur us kí lahroṉ ká
shor hogá;
26 Aur logoṉ kí, ḍar ke máre,
aur un chízoṉ kí jo zamín par átí
haiṉ ráh dekhne se, ján meṉ ján
na rahegí; is liye ki ásmán kí
qúwateṉ hil jáeṉgí[z].
27 Aur tab log Ibn i A'dam ko
badlí meṉ[a] baṛí qudrat aur jalál
ke sáth áte dekheṉge.
28 Aur jab yih chízeṉ hone
lageṉ, sídhe hoke sir úpar uṭháo;
is liye ki tumhárá chhuṭkárá naz-
dík hai[b].
29 Aur us ne un se ek tamsíl
kahí; ki Anjír ke daraḵht[c] aur
sab daraḵhtoṉ ko dekho;
30 Jab un meṉ koṉpaleṉ nikaltí
haiṉ, tum áp hí jánte ho, ki ab
garmí nazdík áí.
31 So isí tarah tum bhí, jab in
chízoṉ ko hote dekho, to jáno ki
Ḵhudá kí bádsháhat nazdík áí.
32 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ,
ki Jab tak yih sab ho na lewe,
yih pusht kabhí na guzregí.
33 A'smán o zamín ṭal jáeṉge:
par merí báteṉ kabhí na ṭaleṉgí[d].
34 ¶ Ḵhabardár, aisá na ho ki
tumhárá dil bahut kháne, aur
matwálá hone, aur zindagí kí
fikroṉ se bhárí ho[e], aur wuh din
tum par achának á paṛe.
35 Is liye ki wuh, jál kí tarah[f],
zamín ke sab rahnewáloṉ ko gher
legá.
36 Pas jágte raho[g], aur har waqt
du'á mángo[h], táki tum in sab
chízoṉ se, jo honewálí haiṉ, bach

[t] Dán. 9. 26, 27. Zak. 11. 1.
[u] Mat. 24. 19.
[x] Dán. 9. 27. aur 12. 7. Rúm. 11. 25.
[y] Mat. 24. 29. Marq. 13. 24. 2 Pat. 3. 10, 12.
[z] Mat. 24. 29.
[a] Mat. 24. 30. Muk. 1. 7. aur 14. 14.
[b] Rúm. 8. 19, 23.
[c] Mat. 24. 32. Marq. 13. 28.
[d] Mat. 24. 35.
[e] Rúm. 13. 13. 1 Tas. 5. 6. 1 Pat. 4. 7.
[f] 1 Tas. 5. 2. 2 Pat. 3. 10. Muk. 3. 3. aur 16. 15.
[g] Mat. 24. 42. aur 25. 13. Marq. 13. 33.
[h] Lúq. 18. 1.

San 'ÍSAWÍ 33.

jáne ke aur Ibn i A'dam ke sámhne
khaṛe hone ke láiq ṭhahro[i].
37 Aur wuh, din ko, haikal meṉ
ta'lím detá[k], aur rát ko, báhar
jáke, Zaitúní náme paháṛ par
rahtá thá[l].
38 Aur subh ko sab log us kí
báteṉ sunne ko haikal meṉ áte
the.

XXII BA'B.

1 Yahúdí Masíh par eká karte. 3 Shaitán Yahúdáh ko ubhártá ki Masíh ko pakaṛwá dewe. 7 Rasúl fasah ká khána taiyár karte. 19 Masíh 'ashá e áḵhirí ká dastúr muqarrar kartá, 21 poshídagí meṉ pakaṛwánewále ke fi'al kí ḵhabar áge se detá, 24 báqí rasúloṉ ko nasíhat kartá ki apní baṛái na cháheṉ, 31 Patrus ko yaqín dilátá ki terá ímán játá na rahegá, 34 bawujúde ki tú tín bár merá inkár karegá. 39 Wuh paháṛ par jáke du'á mángtá, aur lahú sá pasína us se girtá: 47 wuh ek bosa se pakaṛwáyá játá: 50 wuh Malkhus ke kán ko changá kartá. 54 Patrus tín bár us ká inkár kartá. 63 Masíh bahut be-'izzat kiyá játá, 66 magar sáf iqrár kartá ki maiṉ Ḵhudá ká Beṭá húṉ.

AB 'íd i fatír, jis ko 'íd i fasah
kahte haiṉ, nazdík áí[a].
2 Aur sardár káhin aur faqíh
tadbír meṉ the, ki us ko kis tarah
már ḍáleṉ[b]; kyúṉki logoṉ se ḍarte
the.
3 ¶ Tab Shaitán Yahúdáh meṉ,
jo Iskariyútí kahlátá, aur bárahoṉ
kí gintí meṉ thá, samáyá[c].
4 Us ne jáke sardár káhinoṉ aur
sipáhíoṉ ke sardár se saláh kí, ki
us ko kis tarah un ke hawála
kare.
5 We ḵhush húe, aur use rúpiya
dene ká iqrár kiyá[d].
6 Us ne qabúl kiyá, aur qábú
ḍhúṉḍhtá thá, ki bagair hangáma
ke use un ke hawála kare.
7 ¶ Tab fatír ká din, jis meṉ
fasah zabh karná farz thá, áyá[e].
8 Yisú' ne Patrus aur Yúhanná
ko bhejá, ki Tum jáo, hamáre liye
fasah taiyár karo, táki kháeṉ.
9 Unhoṉ ne use kahá, Tú kaháṉ
cháhtá hai, ki ham taiyár kar-
eṉ?
10 Us ne un se kahá, Dekho,
jab shahr meṉ dáḵhil hoge, ek
ádmí pání ká ghaṛá liye tumheṉ
milegá; jis ghar meṉ wuh jáe us
ke píchhe chale jáo.
11 Aur ghar ke málik se kaho,
ki Ustád kahtá hai, ki Wuh mih-
mán-ḵhána kaháṉ hai, jis meṉ
maiṉ apne shágirdoṉ ke sáth
fasah kháúṉ?
12 Wuh tumheṉ ek baṛá bálá-

[i] Zab. 1. 5. Afs. 6. 13.
[k] Yúh. 8. 1, 2.
[l] Lúq. 22. 39.
[a] Mat. 26. 2. Marq. 14. 1.
[b] Zab. 2. 2. Yúh. 11. 47. A'am. 4. 27.
[c] Mat. 26. 14. Marq. 14. 10. Yúh. 13. 2, 27.
[d] Zak. 11. 12.
[e] Mat. 26. 17. Marq. 14. 12.

San 'ÍSAWÍ 33.

khána farsh bichhá dikháwegá:
wahín taiyár karo.
13 Unhon ne jáke, jaisá us ne un
se kahá thá, páyá, aur fasah taiyár
kiyá.
14 Aur jab waqt áyá, wuh apne
bárah rasúlon ke sáth kháne
baiṭhá[f].
15 Aur un se kahá, Mujhe baṛí
ḳhwáhish thí, ki dukh sahne ke
áge, yih fasah tumháre sáth kháún:
16 Kyúnki main tum se kahtá
hún, ki Use phir kabhú na kháún-
gá, jab tak Ḳhudá kí bádsháhat
men púrá na ho[g].
17 Aur piyála ko leke shukr
kiyá, aur kahá, ki Is ko leke ápas
men bánṭ lo:
18 Kyúnki main tum se kahtá
hún, ki Angúr ká ras phir na
píúngá, jab tak Ḳhudá kí bádsháh-
at na áwe[h].
19 ¶ Phir roṭí lí, aur shukr
karke toṛí, aur yih kahke un ko
dí, ki Yih merá badan hai[i], jo
tumháre wáste diyá játá hai: yih
merí yádgárí ke wáste kiyá karo[k].
20 Aur isí tarah kháne ke ba'd
us piyála ko lekar kahá, ki Yih
piyála, mere lahú se, jo tumháre
wáste baháyá játá hai, ek nayá
'ahd hai[l].
21 ¶ Par dekho, us ká háth, jo
mujhe giriftár karwátá hai, mere
sáth mez par hai[m].
22 So Ibn i A'dam to, jaisá us
ke wáste muqarrar hai[n], játá hai[o]:
magar us shaḳhs par afsos, jo use
giriftár karwátá hai!
23 Tab we ápas men púchhne
lage, ki wuh kaun hai, jo yih
karegá[p]?
24 ¶ Aur un men takrár thí, ki
ham men se kaun sab se baṛá
ṭhahre[q]?
25 Us ne un se kahá, ki Qaumon
ke bádsháh un par hukúmat karte
hain[r]; aur jo log un par iḳhtiyár
rakhte hain, ḳhudáwand i ni'amat
kahláte.
26 Par tum aise na ho[s]; balki jo
tum men baṛá hai, chhoṭe kí[t], aur
ḳháwind ḳhidmat-karnewále kí
mánind ho.
27 Kyúnki kaun baṛá hai? jo
kháne baiṭhá, yá wuh jo ḳhidmat
kartá hai? kyá wuh nahín, jo
kháne baiṭhá hai[u]? lekin main
tumháre darmiyán ḳhidmat-kar-
newále kí mánind hún[x].

f Mat. 26. 20. Marq.14.17.
g Lúq. 14. 15. A'am.10.41. Muk. 19. 9.
h Mat. 26. 29. Marq.14.25.
i Mat. 26. 26. Marq.14.22.
k 1 Qur.11.24.
l 1 Qur.10.16.
m Zab. 41. 9. Mat. 26. 21, 23. Marq.14.18. Yúh. 13. 21, 26.
n A'am. 2. 23. aur 4. 28.
o Mat. 26. 24.
p Mat. 26. 22. Yúh. 13. 22, 25.
q Marq. 9. 34. Lúq. 9. 46.
r Mat. 20. 25. Marq.10.42.
s Mat. 20. 26. 1 Pat. 5. 3.
t Lúq. 9. 48.
u Lúq. 12. 37.
x Mat. 20. 28. Yúh. 13. 13, 14. Filip. 2. 7.

28 Tum we hí ho, jo merí ázmá-
ishon men[y] sadá mere sáth rahe.
29 Aur jaisá mere Báp ne mere
liye ek bádsháhat muqarrar kí,
main bhí tumháre liye muqarrar
kartá hún[z];
30 Táki merí bádsháhat men
merí mez par kháo, pío[a], aur
taḳhton par baiṭhkar[b] Isráel ke
bárah gharánon kí 'adálat karo.
31 ¶ Phir Ḳhudáwand ne kahá,
Shama'ún, ai Shama'ún, dekh,
Shaitán[c] ne cháhá, ki tumhen
gehún kí tarah phaṭke[d];
32 Lekin main ne tere liye du'á
mángí[e], ki terá ímán játá na rahe:
aur jab tú phire, to apne bháíon
ko mazbút kar[f].
33 Tab us ne use kahá, ki Ai
Ḳhudáwand, main tere sáth qaid
hone, balki marne ko taiyár hún.
34 Tad us ne kahá, Ai Patrus,
main tujh se kahtá hún, ki A'j
murg báng na degá, jab tak tú tín
martaba merá inkár na kare[g], ki
main use nahín jántá.
35 Aur us ne un se kahá, ki Jab
main ne tumhen be baṭúe, aur be
jholí, aur be júton ke bhejá[h], kyá
kisú chíz kí hájat húí? Unhon
ne kahá, Kisú kí nahín.
36 Us ne unhen kahá, Par ab
jis ke pás baṭúá ho, lewe, aur isí
tarah jholí bhí; aur jis pás nahín,
apne kapṛe bechke talwár ḳhar-
íde.
37 Kyúnki main tum se kahtá
hún, ki yih nawishta, ki Wuh
badon men giná gayá[i], zarúr hai,
ki mere haqq men púrá ho: is
liye ki yih báten, jo merí bábat
hain, anjám tak pahunchtín.
38 Unhon ne kahá, ki Dekh,
Ai Ḳhudáwand, yahán do talwár
hain. Us ne un se kahá, Bahut
hai.
39 ¶ Aur wuh nikalke, apne
dastúr par[k], Zaitún ke paháṛ kí
taraf chalá[l]: aur us ke shágird us
ke píchhe ho liye.
40 Aur us jagah pahunchke, us
ne un se kahá, Du'á mángo, táki
ázmáish men na paṛo[m].
41 Aur us ne un se tír ke ek
ṭappe par baṛhke[n], ghuṭne ṭekkar
du'á mángí, aur kahá, ki
42 Ai Báp, agar tú cháhe, to
yih piyála mujh se dúr kare;
lekin merí marzí nahín, balki terí
marzí ke muwáfiq ho[o].

San 'ÍSAWÍ 33.

y 'Ibrán.4.15.
z Mat. 24. 47. Lúq. 12. 32. 2 Qur. 1. 7. 2 Tim. 2. 12.
a Mat. 8. 11. Lúq. 14. 15. Muk. 19. 9.
b Zab. 49. 14. Mat. 19. 28. 1 Qur. 6. 2. Muk. 3. 21.
c 1 Pat. 5. 8.
d 'Amús 9. 9.
e Yúh. 17. 9, 11, 15.
f Zab. 51. 13. Yúh. 21. 15, 16, 17.
g Mat. 26. 34. Marq.14.30. Yúh. 13. 38.
h Mat. 10. 9. Lúq. 9. 3. aur 10. 4.
i Yas. 53. 12. Marq.15.28.
k Lúq.21.37.
l Mat. 26. 36. Marq.14.32. Yúh. 18. 1.
m Mat. 6. 13. aur 26. 41. Marq.14.38. 46 áyat.
n Mat. 26. 39. Marq.14.35.
o Yúh. 5. 30. aur 6. 38.

San 'ÍSAWÍ 33.

43 Aur ásmán se ek firishta [p] us
ko dikhái diyá, jo use qúwat detá
thá.
44 Aur wuh jánkaní men phan-
ske, bahut girgiráke du'á mángtá
thá [q]; aur us ká pasína lahú kí
búnd ke mánind hokar zamín par
girtá thá.
45 Aur du'á se uṭhkar apne
shágirdon ke pás áyá, aur unhen
gam se sote páyá;
46 Aur un se kahá, ki Tum
kyún sote ho? uṭhkar du'á mángo,
táki ázmáish men na paṛo [r].
47 ¶ Wuh yih kah rahá thá, ki
dekho, ek bhíṛ dikhái dí [s], aur ek
un bárahon men se, jo Yahúdáh
kahlátá thá, un ke áge áge hokar
Yisú' pás áyá, ki us ko chúme.
48 Tab Yisú' ne use kahá, ki Ai
Yahúdáh, kyá tú Ibn i A'dam ko
bosa se pakaṛwátá hai?
49 Jab unhon ne, jo us ke ird
gird the, wuh hál jo honewálá thá
dekhá, to use kahá, Ai Khudá-
wand, kyá ham talwár chaláwen?
50 ¶ Un men se ek ne sardár
káhin ke naukar ko lagái, aur us
ká dahiná kán uṛá diyá [t].
51 Tab Yisú' ne jawáb men
kahá, Itne hí par rahne do. Aur
us ke kán ko chhúkar us ko
changá kiyá.
52 Phir Yisú' ne sardár káhinon
aur haikal ke sardáron, aur bu-
zurgon se, jo us par chaṛh áe
the, kahá, ki Tum jaise chor
pakaṛne ko talwáren aur láṭhián
lekar nikle ho [u]?
53 Main har roz haikal men
tumháre sáth thá, aur tum ne
mujh par háth na ḍálá; lekin yih
tumhárí gharí [x], aur zulmat ká
ikhtiyár hai.
54 ¶ Tab we use pakaṛke le
chale, aur sardár káhin ke ghar
men le gaye [y]. Aur Patrus dúr dúr
us ke píchhe chalá játá thá [z].
55 Aur jab unhon ne dálán ke
bích men ág jalái, aur milkar
baiṭhe the, Patrus un ke bích
men baiṭhá [a].
56 Ek laundí ne use ág ke pás
baiṭhá dekhkar, us par khúb
nigáh karke kahá, Yih bhí us ke
sáth thá.
57 Par us ne us ká inkár karke
kahá, Ai 'aurat, main use nahín
jántá.
58 Thoṛí der ba'd ek aur kisí
ne use dekhkar kahá, ki Tú bhí
un men se hai. Patrus ne kahá,
ki Ai ádmí, main nahín hún [b].
59 Ghanṭe ek ba'd aur kisú
ne takíd se kahá, ki Yih ádmí
be-shakk us ke sáth thá: kyúnki
Jalílí hai [c].
60 Patrus ne kahá, Ai shakhs,
main nahín samajhtá, ki tú kyá
kahtá hai. Yih kah hí rahá thá,
ki jhaṭ murg ne báng dí.
61 Tab Khudáwand ne phirke,
Patrus par nigáh kí. Aur Patrus
ko Khudáwand kí bát jo use kahí [d],
ki Murg kí báng dene ke áge tú
merá tín bár inkár karegá [e], yád áí.
62 Aur Patrus báhar jáke zár zár
royá.
63 ¶ Aur we mard, jin kí ha-
wálát men Yisú' thá, us ko koṛe
márke ṭhaṭṭhe men uṛáne lage [f].
64 Aur us kí ánkh múndke us
ke munh par tamáncha máre, aur
us se yih kahke púchhá, ki Nu-
búwat se kah, ki kis ne tujh ko
márá?
65 Aur us ke haqq men aur bhí
bahut kufr baká.
66 ¶ Aur jab din húá [g], logon ke
buzurg, aur sardár káhin, aur
faqíh jam'a húe [h], aur use apní
'adálatgáh men láe, aur kahá,
67 Agar tú Masíh hai, to ham se
kah [i]. Us ne un se kahá, Agar
main tum se kahún, to tum yaqín
na karoge:
68 Aur agar púchhún bhí, to
mujhe jawáb na doge, aur na
chhoṛoge.
69 Ab se Ibn i A'dam Khudá kí
qudrat ke dahine háth baiṭhá
rahegá [k].
70 Tab sabhon ne kahá, Pas
kyá tú Khudá ká Beṭá hai? Us
ne un se kahá, Jo tum kahte ho
wuh hí main hún [l].
71 Tab unhon ne kahá, Ab ha-
men aur gawáhí kyá darkár? kyún-
ki ham ne us hí ke munh se suná [m].

p Mat. 4. 11.
q Yúh. 12. 27. 'Ibrán. 5. 7.
r 40 áyat.
s Mat. 26. 47. Marq. 14. 43. Yúh. 18. 3.
t Mat. 26. 51. Marq. 14. 47. Yúh. 18. 10.
u Mat. 26. 55. Marq. 14. 48.
x Yúh. 12. 27.
y Mat. 26. 57.
z Mat. 26. 58. Yúh. 18. 15.
a Mat. 26. 69. Marq. 14. 66. Yúh. 18. 17, 18.
b Mat. 26. 71. Marq. 14. 69. Yúh. 18. 25.
c Mat. 26. 73. Marq. 14. 70. Yúh. 18. 26.
d Mat. 26. 75. Marq. 14. 72.
e Mat. 26. 3, 75. Yúh. 13. 38.
f Mat. 26. 67, 68. Marq. 14. 65.
g Mat. 27. 1.
h A'am. 4. 26. Dekho A'am. 22. 5.
i Mat. 26. 63. Marq. 14. 61.
k Mat. 26. 64. Marq. 14. 62. 'Ibrán. 1. 3. aur 8. 1.
l Mat. 26. 64. Marq. 14. 62.
m Mat. 26. 65. Marq. 14. 63.

XXIII BAB.

1 *Yisú' par Pilátus ke sámhne nálish karte, aur wuh use Herodís pás bhejtá.* 8 *Herodís us se hansí ṭhaṭṭhá kartá.* 12 *Us hí din Herodís aur Pilátus dost hogaye.* 13 *Log Barabbás ko cháhte, aur Pilátus use chhuṛátá, par Yisú' ko hawála kartá ki salíb par khínchá jáwe.* 27 *Un 'auraton par jo us par rotí thín wuh yih hál záhir kartá ki Yarúsalam gárat hojáegá:* 34 *wuh apne dushmanon ke liye du'á mángtá.* 39 *Do badkár us ke sáth maslúb hote.* 46 *Wuh apní ján detá.* 50 *Us ká dafan hotá.*

San 'ÍSAWÍ 33.

AUR sárí jamá'at uṭhke use
Pilátus pás le gayí[a].
2 Aur us par nálish karní shurú'
kí, ki Ise ham ne qaum ko bah-
káte[b], aur Qaisar ko mahsúl dene
se man'a karte[c], aur apne taín
Masíh bádsháh kahte páyá[d].
3 Tab Pilátus ne us se púchhá,
Kyá tú Yahúdíon ká bádsháh
hai? Us ne us ke jawáb men
kahá, Wuhí hai jo tú kahtá[e].
4 Tab Pilátus ne sardár káhin-
on aur logon se kahá, ki Main is
shakhs ká kuchh qusúr nahín
pátá[f].
5 Par unhon ne aur bhí tundí
se kahá, ki Yih Jalíl se lekar,
sáre Yahúdiya men yahán tak
ta'lím de de logon ko ubhártá
hai.
6 Pilátus ne Jalíl ká nám sunkar
púchhá, ki kyá yih ádmí Jalílí
hai?
7 Jad jáná ki Herodís ke 'amal
ká hai[g], use Herodís pás, jo un
dinon Yarúsalam men thá, bhejá.
8 ¶ Aur Herodís Yisú' ko dekhke
bahut khush húá: kyúnki muddat
se cháhtá thá, ki use dekhe[h], is
liye ki us kí bábat bahut kuchh
suná thá[i], aur us kí koí karámát
dekhne kí ummed thí.
9 Aur us ne us se bahuterí báten
púchhín, par us ne use kuchh
jawáb na diyá.
10 Aur sardár káhinon aur fa-
qíhon ne uṭhke us par shiddat se
nálish kí.
11 Tab Herodís ne apní fauj
samet use náchíz ṭhahráyá[k], aur
use chamchamátí poshák pahináke
us ká tamaskhur kiyá, aur phir
Pilátus kane bhejá.
12 ¶ Aur usí din Pilátus aur
Herodís ápas men dost ho gaye[l],
kyúnki áge un men dushmaní thí.
13 ¶ Aur Pilátus ne sardár ká-
hinon, aur sardáron, aur logon ko
pás buláke un se kahá[m], ki
14 Tum is shakhs ko mere pás
yih kahte láe, ki Yih logon ko
bahkátá hai[n]: dekho, main ne
tumháre áge tahqíq kí, par un
qusúron men se, jin ko tum us par
ṭhahráte ho, main ne is shakhs
men kuchh na páyá[o]:
15 Aur na Herodís ne: kyúnki
main ne tumhen us ke pás bhejá;
aur dekho, us ká koí aisá kám
na ṭhahrá, jo qatl ke láiq ho.

[a] Mat. 27. 2. Marq. 15. 1. Yúh. 18. 28.
[b] A'am. 17. 7.
[c] Dekho Mat. 17. 27. aur 22. 21. Marq. 12. 17.
[d] Yúh. 19. 12.
[e] Mat. 27. 11. 1 Tim. 6. 13.
[f] 1 Pat. 2. 22.
[g] Lúq. 3. 1.
[h] Lúq. 9. 9.
[i] Mat. 14. 1. Marq. 6. 14.
[k] Yas. 53. 3.
[l] A'am. 4. 27.
[m] Mat. 27. 23. Marq. 15. 14. Yúh. 18. 38. aur 19. 4.
[n] 1, 2 áyaten.
[o] 4 áyat.

16 Is liye us ko tambíh karke
chhoṛ dúngá[p].
17 (Use har 'íd men zarúr thá,
ki kisú ko un ke wáste chhoṛ de[q]).
18 Tab sab milke chilláe, ki
Use le já, aur Barabbás ko hamáre
liye chhoṛ[r].
19 (Wuh kisú fasád, jo shahr
men húá thá, o khún ke sabab,
qaid thá.)
20 Pilátus ne yih cháhke, ki
Yisú' ko chhoṛ de, phir unhen
samjháyá.
21 Par unhon ne chilláke kahá,
ki Us ko salíb de, salíb de.
22 Tísrí bár us ne un se kahá,
Kyún? us ne kyá badí kí hai?
main ne us men qatl ke láiq koí
qusúr na páyá: is liye main use
tambíh karke chhoṛ dúngá.
23 Par unhon ne shor macháke,
use tang kiyá, aur cháhá, ki use
salíb dí jáe. Aur un kí, aur sardár
káhinon kí áwázen gálib húín.
24 Tab Pilátus ne hukm kiyá,
ki un kí khwáhish ke muwáfiq
ho[s].
25 Aur un ke wáste us shakhs
ko, jo fasád aur khún ke sabab
qaid thá, jise unhon ne cháhá
thá, chhoṛ diyá; aur Yisú' ko un
kí marzí par somp diyá.
26 Aur jab us ko le játe the,
Shama'ún nám Qurení ko, jo
shahr ke báhar se átá thá, pakaṛke,
salíb us par rakh dí[t], ki Yisú' ke
píchhe píchhe chale.
27 ¶ Aur logon kí baṛí bhíṛ, aur
'auraten, jo us ke wáste chhátí
píṭtí aur ro rahí thín, us ke
píchhe píchhe chalín.
28 Yisú' ne phirke, un se kahá,
ki Ai Yarúsalam kí beṭío, mujh
par na roo, balki áp par, aur apne
laṛkon par roo.
29 Kyúnki, dekho, we din áte
hain, jin men kahenge, Mubárak
hain bánjhen, aur wuh peṭ, jo na
jane, aur we chhátíán, jinhon ne
dúdh na piláyá[u].
30 Tab paháṛon se kahná shurú'
karenge, ki Ham par gir paṛo;
aur paháṛíon se, ki Hamen chhip-
áo[x].
31 Kyúnki jab hare darakht ke
sáth aisá karte hain, to súkhe ke
sáth kyá na kiyá jáegá[y].
32 Aur we do aur ádmíon ko,
jo badkár the, le chale, ki us ke
sáth máre jáen[z].

San 'ÍSAWÍ 33.

[p] Mat. 27. 26. Yúh. 19. 1.
[q] Mat. 27. 15. Marq. 15. 6. Yúh. 18. 39.
[r] A'am. 3. 14.
[s] Khur. 23. 2. Mat. 27. 26. Marq. 15. 15. Yúh. 19. 16.
[t] Mat. 27. 32. Marq. 15. 21. Dekho Yúh. 19. 17.
[u] Mat. 24. 19. Lúq. 21. 23.
[x] Yas. 2. 19. Hús. 10. 8. Muk. 6. 16. aur 9. 6.
[y] Ams. 11. 31. Yar. 25. 29. Hiz. 20. 47. aur 21. 3, 4. 1 Pat. 4. 17.
[z] Yas. 53. 12. Mat. 27. 38.

San 'ÍSAWÍ 33.

33 Aur jab we us jagah par jise
K̲h̲oprí nám rakhte, pahunche, to
wahán̲ use salíb dí[a], aur badkár-
on̲ ko bhí, ek dahine aur dúsrá
báen̲.
34 ¶ Aur Yisú' ne kahá, ki Ai
Báp, un ko mu'áf kar[b]; kyún̲ki
we nahín̲ jánte, ki kyá karte hain̲[c].
Aur unhon̲ ne chiṭṭhí ḍálke us kí
poshák bánṭ lí[d].
35 Aur log khaṛe dekh rahe the[e].
Aur sardár un ke sáth ṭhaṭṭhá
karke[f] kahte the, ki Auron̲ ko
bacháyá; agar yih Masíh K̲h̲udá
ká barguzída hai, to áp ko ba-
cháwe.
36 Aur sipáhíon̲ ne bhí us par
han̲sí kí, aur pás jákar aur use
sirka dekar kahá,
37 Agar tú Yahúdíon̲ ká bád-
sháh hai, to apne taín̲ bachá.
38 Aur us ke úpar Yúnání, Rúmí,
aur 'Ibrání men̲ yih nawishta
likhá thá, ki YIH YAHU'DI'ON̲
KA' BA'DSHA'H HAI[g].
39 ¶ Aur ek un badkáron̲ men̲
se, jo salíb par laṭkáe gaye the,
use ta'na márke kahtá thá, ki
Agar tú Masíh hai, áp ko aur
ham ko bachá[h].
40 Dúsre ne use malámat karke
jawáb diyá, Kyá tú bhí K̲h̲udá se
nahín̲ ḍartá, jis hál ki is hí sazá
men̲ giriftár hai?
41 Aur ham to wájibí, kyún̲ki
apne kámon̲ ká phal páte hain̲:
par us ne to koí bejá kám na
kiyá.
42 Aur us ne Yisú' se kahá, Ai
K̲h̲udáwand, jab tú apní bád-
sháhat men̲ áwe, mujhe yád kí-
jiyo.
43 Yisú' ne use kahá, Main̲ tujh
se sach kahtá hún̲, ki A'j tú mere
sáth bihisht men̲ hogá.
44 Aur chhaṭwen̲ ghanṭe ke qaríb
thá, ki sárí zamín par andherá
chhá gayá, aur nawen̲ ghanṭe tak
rahá[i]:
45 Aur súraj tárík ho gayá, aur
haikal ká parda bích se phaṭ
gayá[k].
46 ¶ Aur Yisú' ne baṛí áwáz se
pukárke kahá, ki Ai Báp, main̲
apní rúh tere háthon̲ men̲ sompta
hún̲[l]: yih kahke ján dí[m].
47 Aur súbadár ne yih hál
dekhke, K̲h̲udá kí ta'ríf kí, aur
kahá, Be-shakk, yih ádmí rástbáz
thá[n].

a Mat. 27. 38. Marq. 15. 22. Yúh. 19. 17, 18.
b Mat. 5. 44. A'am. 7. 60. 1 Qur. 4. 12.
c A'am. 3. 17.
d Mat. 27. 35. Marq. 15. 24. Yúh. 19. 23.
e Zab. 22. 17. Zak. 12. 10.
f Mat. 27. 39. Marq. 15. 29.
g Mat. 27. 37. Marq. 15. 26. Yúh 19. 19.
h Mat. 27. 44. Marq. 15. 32.
i Mat. 27. 45. Marq. 15. 33.
k Mat. 27. 51. Marq. 15. 38.
l Zab. 31. 5. 1 Pat. 2. 23.
m Mat. 27. 50. Marq. 15. 37. Yúh. 19. 30.
n Mat. 27. 54. Marq. 15. 39.

48 Aur sab log, jo yih tamáshá
dekhne áe the, jad yih wáqi'át
dekhín̲, chhátí píṭte phire.
49 Aur us ke sab jánpahchán,
aur we 'auraten̲, jo Jalíl se us ke
sáth áí thín̲, dúr khaṛí hoke yih
hál dekh rahí thín̲[o].
50 ¶ Aur dekho, ek shak̲h̲s Yú-
suf náme mushír, jo nek aur
rástbáz thá[p];
51 Aur wuh un kí saláh aur
kám men̲ sharík na húá: yih
Yahúdíon̲ ke shahr Aramatíyá ká
thá, aur wuh k̲h̲ud K̲h̲udá kí
bádsháhat ká intizár kartá thá[q]:
52 Us ne Pilátus ke pás jáke
Yisú' kí lásh mángí.
53 Aur us ko utárke kattán men̲
lapeṭá[r], aur ek qabr men̲, jo pat-
thar men̲ khudí thí, jahán̲ koí
kabhú rakhá na gayá thá, rakhá.
54 Aur wuh taiyárí ká din thá[s],
aur sabt shurú' hone lagá.
55 Aur we 'auraten̲ bhí, jo us
ke sáth Jalíl se áí thín̲[t], píchhe
píchhe chalín̲, aur qabr ko aur us
kí lásh ko, ki kis tarah rakhí gayí,
dekhtí thín̲[u].
56 Aur phirke k̲h̲ushbúíán̲, aur
murr taiyár kiyá[x]; lekin hukm ke
muwáfiq[y] sabt ke din árám kiyá.

XXIV BA'B.

1 *Un 'auraton̲ ko jo qabr par gayí thín̲ do
firishta k̲h̲abar dete ki Masíh jí uṭhá hai.*
9 *Is ká ahwál shágirdon̲ se kahne játín̲.* 13
*Masíh k̲h̲ud apne taín̲ do shágirdon̲ par jo
Ammáús ko játe the záhir kar detá:* 36 *ba'd
us ke rasúlon̲ par wuh záhir hotá, aur un kí
be-i'atiqádí ke sabab un ko malámat kartá:*
47 *un ko ek k̲h̲áss hukm detá:* 49 *un se
Rúh ul Quds ká wa'da kartá:* 51 *aur ba'd
us ke ásmán par chaṛh játá.*

AUR we itwár ke din baṛe
taṛke[a], un k̲h̲ushbúíon̲ ko,
jo taiyár kí thín̲[b], leke qabr par
áín̲, aur un ke sáth kaí aur bhí
thín̲.
2 Aur unhon̲ ne patthar ko qabr
par se ḍhalkáyá húá páyá[c].
3 Aur andar jáke K̲h̲udáwand
Yisú' kí lásh na páí[d].
4 Aur aisá húá, ki jad we us bát
se hairán thín̲, dekho, do shak̲h̲s
chamchamátí poshák pahine un
ke pás khaṛe the[e]:
5 Jab we ḍartí, aur apne sir
zamín par jhukátí thín̲, unhon̲ ne
un se kahá, Tum kyún̲ || zinda ko
murdon̲ men̲ ḍhúnḍhtíán̲ ho?
6 Wuh yahán̲ nahín̲ hai, balki
uṭhá hai; yád karo, ki hanoz jab

San 'ÍSAWÍ 33.

o Zab. 38. 11. Mat. 27. 55. Marq. 15. 40. Dekho Yúh. 19. 25.
p Mat. 27. 57. Marq. 15. 42. Yúh. 19. 38.
q Marq. 15. 43. Lúq. 2. 25, 38.
r Mat. 27. 59. Marq. 15. 46.
s Mat. 27. 62.
t Lúq. 8. 2.
u Marq. 15. 47.
x Marq. 16. 1.
y K̲h̲ur. 20. 10.
a Mat. 28. 1. Marq. 16. 1. Yúh. 20. 1.
b Lúq. 23. 56.
c Mat. 28. 2. Marq. 16. 4.
d Marq. 16. 5. 23 áyat.
e Yúh. 20. 12. A'am. 1. 10.
|| *Yá, use jo zinda hai.*

San 'ÍSAWÍ 33.

Jalíl men̲ thá, tum se kyá kahá thá[f], ki
7 Zarúr hai, ki Ibn i A'dam gunahgáron̲ ke háth men̲ hawála kiyá jáe, aur salíb diyá jáe, aur tísre din uṭhe.
8 Tab us kí báten̲ unhen̲ yád áín̲[g].
9 Aur qabr par se phirke un gyárahon̲ aur sab báqí logon̲ ko in sab báton̲ kí khabar dí[h].
10 Aur Mariyam Magdalíní, aur Yúhanná[i] aur Mariyam Ya'qúb kí má, aur dúsrí 'auraten̲, jo sáth thín̲, inhon̲ ne rasúlon̲ se yih báten̲ kahín̲.
11 Par in kí báten̲ unhen̲ kahání sí samajh paṛín̲, aur un ká i'atibár na kiyá[k].
12 Tab Patrus uṭhke qabr kí taraf dauṛá; aur jhukkar dekhá, ki sirf kafan paṛá hai[l], aur is májare se apne jí men̲ ta'ajjub kartá húá chalá gayá.
13 ¶ Aur dekho, usí din un men̲ se do ádmí us bastí kí taraf[m], jis ká nám Ammáús, aur Yarúsalam se ‖ paune chár kos ke fásila par hai, játe the:
14 Aur un sab májaron̲ kí bábat ápas men̲ bát-chít karte the.
15 Aur aisá húá, ki jab we bát-chít aur púchh-páchh kar rahe the, Yisú' áp nazdík áke un ke sáth chalá[n];
16 Lekin un kí ánkhen̲ band ho gayí thín̲, ki us ko na pahcháná[o].
17 Us ne un se kahá, Yih kyá báten̲ hain̲, jo tum ráh men̲ ápas men̲ karte játe ho, aur udás hote?
18 Tab ek ne jis ká nám Kliupas[p] thá, jawáb men̲ use kahá; ki Kyá akelá tú hí Yarúsalam men̲ pardesí hai, ki jo kuchh in dinon̲ us men̲ húá hai, nahín̲ jántá?
19 Us ne un se kahá, Kyá? Unhon̲ ne use kahá, Yisú' Násarí ke májare, jo nabí thá[q], aur Khudá aur sárí qaum ke sámhne kám aur kalám men̲ qudratwálá[r]:
20 Aur kyún̲kar sardár káhin, aur hamáre sardáron̲ ne us ko qatl ke liye hawála kiyá, aur salíb dí[s].
21 Par ham ummed rakhte the, ki yihí Isráel ko makhlasí dene ko thá[t]: aur in sab ke siwá, áj tísrá roz hai, ki yih wáqi' húe.
22 Aur ham men̲ se kaí 'auraton̲ ne bhí ham ko ghabrá rakhá hai, ki taṛke us kí qabr par gayín̲[u]:

f Mat. 16. 21. aur 17. 23. Marq. 8. 31. aur 9. 31. Lúq. 9. 22.
g Yúh. 2. 22.
h Mat. 28. 8. Marq. 16. 10.
i Lúq. 8. 3.
k Marq. 16. 11. 25 áyat.
l Yúh. 20. 3, 6.
m Marq. 16. 12.
‖ Yúnání men̲, *sáṭh stádius*; aur ek *stádius* chár sau háth ke barábar thá. Dekho Yúh. 6. 19. aur 11. 18.
n Mat. 18. 20. 36 áyat.
o Yúh. 20. 14. aur 21. 4.
p Yúh. 19. 25.
q Mat. 21. 11. Lúq. 7. 16. Yúh. 3. 2. aur 4. 19. aur 6. 14. A'am. 2. 22.
r A'am. 7. 22.
s Lúq. 23. 1. A'am. 13. 27, 28.
t Lúq. 1. 68. aur 2. 38. A'am. 1. 6.
u Mat. 28. 8. Marq. 16. 10. 9, 10 áyaten̲. Yúh. 20. 18.

23 Aur us kí lásh ko na pákar, áín̲ aur bolín̲, ki Ham ne firishton̲ kí royat dekhí, jinhon̲ ne kahá, ki Wuh zinda hai.
24 Aur ba'zon̲ ne hamáre sáthíon̲ men̲ se[x] qabr par jáke, jaisá ki un 'auraton̲ ne kahá, páyá, par us ko na dekhá.
25 Tab us ne un se kahá, ki Ai ná-dáno, aur nabíon̲ kí sárí báton̲ ke mánne men̲ sust-mizájo;
26 Kyá zarúr na thá, ki Masíh yih dukh uṭháwe[y], aur apne jalál men̲ dákhil ho?
27 Aur Músá[z] se shurú' karke sab nabíon̲[a] kí wuh báten̲, jo sab kitábon̲ men̲ us ke haqq men̲ hain̲, un ke liye tafsír kín̲[b].
28 Aur we us bastí ke, jahán̲ játe the, nazdík pahunche: aur aisá ma'lúm paṛá, ki wuh áge baṛhá cháhtá hai[c].
29 Tab unhon̲ ne use yih kahke roká[d], ki Hamáre sáth rah: kyún̲ki shám húá cháhtí hai, aur din ḍhalá. Tab wuh bhítar jáke un ke sáth rahá.
30 Aur aisá húá, ki jab wuh un ke sáth kháne baiṭhá thá, roṭí lekar use mutabarrak kiyá, aur toṛke un ko dí[e].
31 Tab un kí ánkhen̲ khul gayín̲, aur us ko pahcháná, aur wuh un ke pás se gáib ho gayá.
32 Tab unhon̲ ne ápas men̲ kahá, Jab ráh men̲ ham se báten̲ kartá, aur hamáre liye kitábon̲ ká bhed kholtá thá, to kyá ham logon̲ ke dil ‖ men̲ josh na húá?
33 Aur usí ghaṛí uṭhkar, we Yarúsalam ko phire; aur gyárahon̲ aur un ke sáthíon̲ ko ikaṭṭhe páyá,
34 Jo kahte the, ki Khudáwand sach much uṭhá, aur Shama'ún ko dikhái diyá hai[f].
35 Tad unhon̲ ne ráh ká hál bayán kiyá, aur yih ki kyún̲kar unhon̲ ne roṭí toṛne men̲ use pahcháná.
36 ¶ Aur we yih báten̲ kar rahe the, ki Yisú' áp un ke bích men̲ khaṛá húá, aur un se kahá, Tumhen̲ salám[g].
37 Par unhon̲ ne ghabráke, aur ḍarke khiyál kiyá, ki kisí rúh ko dekhte hain̲[h].
38 Magar us ne un se kahá, ki Tum kyún̲ ghabráhaṭ men̲ ho? aur káhe ko tumháre dilon̲ men̲ andesha paidá hote?

San 'ÍSAWÍ 33.

x 12 áyat.
y 46 áyat. A'am. 17. 3. 1 Pat. 1. 11.
z Pald. 3. 15. aur 22. 18. aur 26. 4. aur 49. 10. Gin. 21. 9. Ist. 18. 15.
a Zab. 16. 9, 10. aur 22. aur 132. 11. Yas. 7. 14. aur 9. 6. aur 40. 10, 11. aur 50. 6. aur 53. Yar. 23. 5. aur 33. 14, 15. Hiz. 34. 23. aur 37. 25. Dán. 9. 24. Mík. 7. 20. Mal. 3. 1. aur 4. 2. Dekho Yúh. 1. 45.
b 45 áyat.
c Dekho Paid. 32. 26. aur 42. 7. Marq. 6. 48.
d Paid. 19. 3. A'am. 16. 15.
e Mat. 14. 19.
‖ Yúnání men̲ *ham men̲ jalte na the.*
f 1 Qur. 15. 5.
g Marq. 16. 14. Yúh. 20. 19. 1 Qur. 15. 5.
h Marq. 6. 49.

San 'ÍSAWÍ 33.

39 Mere háth páṉwoṉ ko dekho,
ki maiṉ hí húṉ, aur mujhe chhúo[i],
aur dekho, kyúṉki rúh ko jism
aur haḍḍí nahíṉ, jaisá mujh meṉ
dekhte ho.
40 Aur yih kahke unheṉ apne
háth aur páṉw dikháe.
41 Aur jab we máre ḳhushí ke[k]
i'atibár na karte, aur muta'ajjib
the, us ne un se kahá, ki Kyá
yaháṉ tumháre pás kuchh kháne
ko hai[l]?
42 Tab unhoṉ ne bhúní húí
machhlí ká ek ṭukṛá aur shahd
ká ek chhattá us ko diyá.
43 Us ne leke un ke sámhne
kháyá[m].
44 Aur un se kahá, ki Yih we hí
báteṉ haiṉ, jinheṉ maiṉ ne jab ki
tumháre sáth thá, tum se kahá[n],
ki Zarúr hai, ki sab kuchh jo
Músá kí tauret, aur nabíoṉ ke
nawishtoṉ aur zabúroṉ meṉ merí
bábat likhá hai, púrá ho.
45 Tab un ke zihnoṉ ko kholá[o],
ki kitáboṉ ko samjheṉ;
46 Aur un se kahá, ki Yúṉ likhá
hai, aur yúṉ hí zarúr thá, ki Masíh
dukh uṭháwe, aur tísre din murd-
oṉ meṉ se jí uṭhe[p].
47 Aur Yarúsalam se leke sárí
qaumoṉ meṉ[q] tauba aur gunáhoṉ
kí mu'áfí[r] kí manádí us ke nám se
kí jáe.
48 Aur tum in bátoṉ ke gawáh
ho[s].
49 ¶ Aur, dekho, maiṉ apne
Báp ke mau'úd ko tum par bhejtá
húṉ[t]: lekin tum, jab tak 'álam i
bálá se qúwat na páo, Yarúsalam
shahr meṉ ṭhahro.
50 ¶ Tab wuh unheṉ waháṉ se
báhar Bait'aniyá tak le gayá[u];
aur apne háth uṭháke unheṉ bar-
akat dí.
51 Aur aisá húá, ki jab wuh
unheṉ barakat de rahá thá, un se
judá húá, aur ásmán par uṭháyá
gayá[x].
52 Aur unhoṉ ne us ko sijda
kiyá[y], aur baṛí ḳhushí se Yarú-
salam ko phire:
53 Aur hamesha haikal meṉ[z]
Ḳhudá kí ta'ríf aur shukr karte
rahe. Ámín.

[i] Yúh. 20. 20, 27.
[k] Paid. 45. 26.
[l] Yúh. 21. 5.
[m] A'am. 10. 41.
[n] Mat. 16. 21. aur 17. 22. aur 20. 18. Marq. 8. 31. Lúq. 9. 22. aur 18. 31. 6 áyat.
[o] A'am. 16. 14.
[p] 26 áyat. Zab. 22. Yas. 50. 6. aur 53. 2, wag. A'am. 17. 3
[q] Paid. 12. 3. Zab. 22. 27. Yas. 49. 6, 22. Yar. 31. 34. Hús. 2. 23. Mík. 4. 2. Mal. 1. 11.
[r] Dán. 9. 24. A'am. 13. 38, 46. 1 Yúh. 2. 12.
[s] Yúh. 15 27. A'am. 1. 8, 22. aur 2. 32. aur 3. 15.
[t] Yas. 44. 3. Yúel 2. 28. Yúh. 14. 16, 26. aur 15. 26. aur 16. 7. A'am. 1. 4. aur 2. 1, wag.
[u] A'am. 1. 12.
[x] 2 Sal. 2. 11. Marq. 16. 19. Yúh. 20. 17. A'am. 1. 9. Afs. 4. 8.
[y] Mat. 28. 9, 17.
[z] A'am. 2. 46. aur 5. 42.

YUHANNÁ KÍ INJÍL.

San 'ÍSAWÍ 26.

I BÁB.

1 *Yisú' Masíh kí ulúhíyat, aur insáníyat, aur 'uhda kí bábat.* 15 *Yúhanná kí gawáhí.* 39 *Andryás, Patrus, wa gairoṉ ká buláyá jáná.*

IBTIDÁ meṉ Kalám[a] thá, aur
Kalám Ḳhudá ke sáth[b] thá,
aur Kalám Ḳhudá[c] thá.
2 Yihí ibtidá meṉ Ḳhudá ke
sáth thá[d].
3 Sab chízeṉ us se maujúd
húíṉ[e]; aur koí chíz maujúd na
thí jo bagair us ke húí.
4 Zindagí us meṉ thí[f]; aur wuh
zindagí insán ká núr thí[g].
5 Aur núr táríkí meṉ chamaktá
hai[h]: aur táríkí ne use daryáft na
kiyá.
6 ¶ Ek shaḳhs Ḳhudá kí taraf
se bhejá gayá thá, jis ká nám
Yúhanná thá[i].
7 Yih gawáhí ke liye áyá, ki
Núr par gawáhí de[k], táki sab us
ke bá'is se ímán láweṉ.
8 Wuh Núr na thá, par Núr par
gawáhí dene ko áyá thá.
9 Haqíqí Núr wuh thá, jo dunyá
meṉ áke har ek ádmí ko roshan
kartá hai[l].
10 Wuh jahán meṉ thá, aur
jahán us hí se maujúd húá[m], aur
jahán ne use na jáná.
11 Wuh apnoṉ pás áyá, aur
apnoṉ ne use qabúl na kiyá[n].
12 Lekin jitnoṉ ne use qabúl
kiyá, us ne unheṉ iqtidár baḳhshá,
ki Ḳhudá ke farzand hoṉ[o], ya'ne,
unheṉ jo us ke nám par ímán láte
haiṉ.
13 We na lahú se, na jism kí
ḳhwáhish se, na mard kí ḳhwáh-
ish se, magar Ḳhudá se paidá
húe haiṉ[p].
14 Aur Kalám[q] mujassam húá[r],

[a] Ams. 8. 22, 23, wag. Qul. 1. 17. 1 Yúh. 1. 1. Muk. 1. 2. aur 19. 13.
[b] Ams. 8. 30. Yúh. 17. 5. 1 Yúh. 1. 2.
[c] Filip. 2. 6. 1 Yúh. 5. 7.
[d] Paid. 1. 1.
[e] Zab. 33. 6. 10 áyat. Afs. 3. 9. Qul. 1. 16. 'Ibrán. 1. 2. Muk. 4. 11.
[f] Yúh. 5. 26. 1 Yúh. 5. 11.
[g] Yúh. 8. 12. aur 9. 5. aur 12. 35, 46.
[h] Yúh. 3. 19.

San 'Ísawí 26.

[i] Mal. 3. 1. Mat. 3. 1. Lúq. 3. 2. 33 áyat.
[k] A'am. 19. 4.
[l] 4 áyat. Yas. 49. 6. 1 Yúh. 2. 8.
[m] 3 áyat. 'Ibrán. 1. 2. aur 11. 3.
[n] Lúq. 19. 14. A'am. 3. 26. aur 13. 46.
[o] Yas. 56. 5. Rúm. 8. 15. Gal. 3. 26. 2 Pat. 1. 4. 1 Yúh. 3. 1.
[p] Yúh. 3. 5. Ya'q. 1. 18. 1 Pat. 1. 23.
[q] Mat. 1. 16, 20. Lúq. 1. 31, 35. aur 2. 7. 1 Tim. 3. 16.
[r] Rúm. 1. 3. Gal. 4. 4.

aur wuh fazl aur rástí se bharpúr
hoke[s] hamáre darmiyán rahá[t],
aur ham ne us ká aisá jalál dekhá,
jaisá Báp ke eklaute ká jalál[u].
15 ¶ Yúhanná ne us kí bábat
gawáhí dí[w], aur pukárke kahá,
Yih wuhí hai jis ká zikr main
kartá thá, ki wuh jo mere píchhe
ánewálá hai mujh se muqaddam
hai[x]; kyúnki wuh mujh se pahle
thá[y].
16 Aur us kí bharpúrí se ham
sab ne páyá, balki fazl par fazl[z].
17 Kyúnki sharí'at Músá kí
ma'rifat se dí gayí[a], magar fazl[b]
aur sacháí[c] Yisú' Masíh se pa-
hunchí.
18 Khudá ko kisí ne kabhí na
dekhá[d]; eklautá Betá[e], jo Báp kí
god men hai, usí ne batlá diyá.
19 ¶ Aur Yúhanná kí gawáhí
yih thí[f], jab ki Yahúdíon ne Ya-
rúsalam se káhinon, aur Láwíon
ko bhejá, ki us se púchhen, ki
Tú kaun hai?
20 Aur us ne iqrár kiyá, aur
inkár na kiyá; balki iqrár kiyá,
ki Main Masíh nahín hún[g].
21 Tab unhon ne us se púchhá,
To aur kaun? Kyá tú Iliyás
hai[h]? Us ne kahá, Main nahín
hún. Pas, áyá tú wuh nabí hai[i]?
Us ne jawáb diyá, Nahín.
22 Tab unhon ne us se kahá, ki
Tú kaun hai? táki ham unhen
jinhon ne ham ko bhejá, koí jawáb
den. Tú apne haqq men kyá
kahtá hai?
23 Us ne kahá ki Main, jaisá
Yas'aiyáh nabí ne kahá[k], bayábán
men ek pukárnewále kí áwáz hún,
ki Tum Khudáwand kí ráh ko
durust karo[l].
24 Aur ye jo bheje gaye the,
Farísíon men se the.
25 Aur unhon ne us se suwál
kiyá, aur kahá, ki Agar tú na
Masíh hai, na Iliyás, aur na wuh
nabí, pas kyún baptisma detá
hai?
26 Yúhanná ne jawáb men unhen
kahá, ki Main pání se baptisma
detá hún[m]: par tumháre darmi-
yán ek khaṛá hai, jise tum nahín
jánte[n];
27 Yih wuhí hai, jo mere píchhe
ánewálá thá, aur mujh se muqad-
dam thá[o], jis kí jútí ká tasma
main kholne ke láiq nahín hún.
28 Yih báten Bait-'abara men

San 'ÍSAWÍ 26.

s Qul. 1. 19. aur 2. 3, 9.
t 'Ibrán. 2. 11, 14, 16, 17.
u Yas. 40. 5. Mat. 17. 2. Yúh. 2. 11. aur 11. 40. 2 Pat. 1. 17.
w 32 áyat. Yúh. 3. 32. aur 5. 33.
x Mat. 3. 11. Marq. 1. 7. Lúq. 3. 16. 27, 30 áyaten. Yúh. 3. 31.
y Yúh. 8. 58. Qul. 1. 17.
z Yúh. 3. 34. Afs. 1. 6, 7, 8. Qul. 1. 19. aur 2. 9, 10.
a Khur. 20. 1, wag. Ist. 4. 44. aur 5. 1. aur 33. 4.
b Rúm. 3. 24. aur 5. 21. aur 6. 14.
c Yúh. 8. 32. aur 14. 6.
d Khur. 33. 20. Ist. 4. 12. Mat. 11. 27. Lúq. 10. 22. Yúh. 6. 46. 1 Tim. 1. 17. aur 6. 16. 1 Yúh. 4. 12, 20.
e 14 áyat. Yúh. 3. 16, 18. 1 Yúh. 4. 9.

San 'Ísawí 30.

f Yúh. 5. 33.
g Lúq. 3. 15. Yúh. 3. 28. A'am. 13. 25.
h Mal. 4. 5. Mat. 17. 10.
i Ist. 18. 15, 18.
k Yas. 40. 3.
l Mat. 3. 3. Marq. 1. 3. Lúq. 3. 4. Yúh. 3. 28.
m Mat. 3. 11.
n Mal. 3. 1.
o 15, 30 áyaten. A'am. 19. 4.

Yardan ke pár[p], jahán Yúhanná
baptisma detá thá, wáqi' húín.
29 ¶ Dúsre din Yúhanná ne
Yisú' ko apne pás áte dekhá, aur
kahá, Dekho, Khudá ká Barra[q],
jo jahán ká gunáh uṭhá le játá
hai[r].
30 Yih wuhí hai, jis ke haqq
men main ne kahá, ki Ek mard
mere píchhe átá hai, jo mujh se
muqaddam thá, kyúnki wuh mujh
se pahle thá[s].
31 Aur main to use na jántá
thá: par is liye main pání se bap-
tisma detá áyá, táki wuh Isráel
par záhir ho[t].
32 Aur Yúhanná ne yih kahke
gawáhí dí, ki Main ne Rúh ko
kabútar kí tarah ásmán se utarte
dekhá, aur wuh us par ṭhahrí[u].
33 Aur main use na jántá thá:
par jis ne mujhe bhejá, ki pání
se baptisma dún, us ne mujhe
kahá, ki Jis par tú Rúh ko utarte
aur ṭhaharte dekhe, wuhí hai,
jo Rúh i Quds se baptisma detá
hai[x].
34 So main ne dekhá, aur gawáhí
dí, ki yihí Khudá ká Betá hai.
35 ¶ Phir dúsre din Yúhanná
aur do us ke shágirdon men se
khaṛe the;
36 Tab Yúhanná ne Yisú' ko
chalte dekhkar kahá, Dekho,
Khudá ká Barra[y]!
37 Aur un do shágirdon ne us
ká kalám suná, aur Yisú' ke
píchhe ho liye.
38 Tab Yisú' ne munh pherke
aur unhen píchhe áte dekhkar un
ko kahá, Tum kyá ḍhúndhte ho?
Unhon ne us se kahá, Ai Rabbí,
(jis ká tarjuma yih hai, ai Ustád),
tú kahán rahtá hai?
39 Us ne unhen kahá, Chalo,
dekho. Pas we áe, aur jahán
wuh rahtá thá dekhá, aur us roz
us ke sáth rahe; aur ‖ yih daswín
sá'at ke qaríb thá.
40 Ek un donon men se jinhon
ne Yúhanná kí suní, aur us ke
píchhe ho liye, Shama'ún Patrus
ká bháí Andryás[z] thá.
41 Us ne pahle apne bháí Sha-
ma'ún ko páyá; aur us se kahá,
ki Ham ne Masíh ko, jis ká tar-
juma ‖ Kristus hai, páyá.
42 Tab wuh use Yisú' pás láyá,
aur Yisú' ne us par nigáh karke
kahá, ki Tú Yúnas ká beṭá Sham-

San 'ÍSAWÍ 30.

p Qáz. 7. 24. Yúh. 10. 40.
q Khur. 12. 3. Yas. 53. 7. 36 áyat. A'am. 8. 32. 1 Pat. 1. 19. Muk. 5. 6, wag.
r Yas. 53. 11. 1 Qur. 15. 3. Gal. 1. 4. 'Ibrán. 1. 3. aur 2. 17. aur 9. 28. 1 Pat. 2. 24. aur 3. 18. 1 Yúh. 2. 2. aur 3. 5. aur 4. 10. Muk. 1. 5.
s 15, 27 áyaten.
t Mal. 3. 1. Mat. 3. 6. Lúq. 1. 17, 76, 77. aur 3. 3, 4.
u Mat. 3. 16. Marq. 1. 10. Lúq. 3. 22. Yúh. 5. 32.
x Mat. 3. 11. A'am. 1. 5. aur 2. 4. aur 10. 44. aur 19. 6.
y 29 áyat.
‖ Ya'ne, *din kí do ghaṛí báqí rahín.*
z Mat. 4. 18.
‖ Ya'ne, Yúnání men.

San 'ÍSAWÍ 30.

a'ún hai: tú Kefás kahláwegá, jis ká tarjuma ‖ Patthar hai[a].

43 ¶ Dúsre din Yisú' ne cháhá, ki Jalíl men̲ jáwe; par Failbús ko páke kahá, Mere píchhe chal.

44 Aur Failbús Baitsaidá ká[b], jo Andryás aur Patrus ká shahr hai, báshinda thá.

45 Failbús ne Nathaniel[c] ko páyá, aur kahá, ki Jis ká zikr Músá ne tauret men̲[d] aur nabíon̲[e] ne kiyá hai, ham ne use páyá, wuh Yúsuf ká beṭá Yisú' Násarí[f] hai.

46 Nathaniel ne us se kahá, Kyá Násarat se koí achchhí chíz nikal saktí hai[g]? Failbús ne kahá, Á, dekh.

47 Yisú' ne Nathaniel ko apní taraf áte dekhkar us ke haqq men̲ kahá, Dekho ek sachchá Isráelí[h], jis men̲ makr nahín̲ hai!

48 Nathaniel ne us se kahá, Tú mujhe kahán̲ se jántá hai? Yisú' ne jawáb diyá, aur use kahá, Us se pahle ki Failbús ne tujhe buláyá, jab tú anjír ke darak̲ht tale thá, main̲ ne tujhe dekhá.

49 Nathaniel ne jawáb men̲ us se kahá, Ai Rabbí, tú K̲hudá ká Beṭá[i], tú Isráel ká bádsháh hai[k].

50 Yisú' ne jawáb diyá, Kyá tú is liye ímán látá hai, ki main̲ ne tujh se kahá, ki Main̲ ne tujh ko anjír ke darak̲ht tale dekhá? tú in se baṛe májare dekhegá.

51 Phir us ne kahá, Main̲ tum se sach sach kahtá hún̲, ki Ab se tum ásmán ko khulá, aur K̲hudá ke firishton̲ ko úpar játe aur Ibn i Ádam par utarte dekhoge[l].

‖ Yá, *Patrus.*
[a] Mat. 16. 18.
[b] Yúh. 12. 21.
[c] Yúh. 21. 2.
[d] Paid. 3. 15. aur 49. 10. Ist. 18. 18. Dekho Lúq. 24. 27.
[e] Yas. 4. 2. aur 7. 14. aur 9. 6. aur 53. 2. Mík. 5. 2. Zak. 6. 12. aur 9. 9. Dekho aur áyát Lúq. 24. 27, ke maqám par.
[f] Mat. 2. 23. Luq. 2. 4.
[g] Yúh. 7. 41, 42, 52.
[h] Zab. 32. 2. aur 73. 1. Yúh. 8. 39. Rúm. 2. 28, 29. aur 9. 6.
[i] Mat. 14. 33.
[k] Mat. 21. 5. aur 27. 11, 42. Yúh. 18. 37. aur 19. 3.
[l] Paid. 28. 12. Mat. 4. 11. Lúq. 2. 9, 13. aur 22. 43. aur 24. 4. A'am. 1. 10.

II BÁB.

1 *Masíh pání ko mai banátá,* 12 *Kafarnáhum ko rawána hotá, aur phir Yarúsalam ko játá,* 14 *jahán̲ kí haikal se sab k̲haríd farok̲ht karnewálon̲ ko nikál detá.* 19 *Wuh apne máre jáne aur jí uṭhne kí khabar áge se detá.* 23 *Us ke mu'ajiza dekhke bahut ímán láe, par us ne apne taín̲ un par na chhoṛá.*

AUR tísre din Káná[a] e Jalíl men̲ kisí ká byáh húá; aur Yisú' kí má wahán̲ thí:

2 Aur Yisú' aur us ke shágirdon̲ kí bhí us byáh men̲ da'wat thí.

3 Aur jab mai ghaṭ gayí Yisú' kí má ne us se kahá, ki Un ke pás mai na rahí.

4 Yisú' ne us se kahá, ki Ai mastúra[b], mujhe tujh se kyá kám[c]? merá waqt hanoz nahín̲ áyá[d].

5 Us kí má ne k̲hádimon̲ ko kahá, Jo kuchh wuh tumhen̲ kahe, karo.

6 Aur wahán̲ patthar ke chha maṭke tahárat ke liye Yahúdíon̲ ke dastúr ke muwáfiq[e] dhare the, aur har ek men̲ do yá tín man kí samáí thí.

7 Yisú' ne unhen̲ kahá, Maṭkon̲ men̲ pání bharo. So unhon̲ ne un ko lab á lab bhará.

8 Phir us ne unhen̲ kahá, ki Ab nikálo, aur majlis ke sardár pás le jáo. Aur we le gaye.

9 Jab mír i majlis ne wuh pání, jo mai ban gayá thá[f], chakhá, aur nahín̲ jáná, ki yih kahán̲ se thá, magar chákar, ki jinhon̲ ne wuh pání nikálá thá, jánte the, to mír i majlís ne dulhá ko buláyá, aur kahá, ki

10 Har shak̲hs pahle achchhí mai k̲harch kartá hai, aur náqis, us waqt ki jab píke chhak gaye: par tú ne achchhí mai ab tak rakh chhoṛí hai.

11 Yih pahlá mu'ajiza Yisú' ne Káná e Jalíl men̲ dikháyá, aur apná jalál záhir kiyá[g], aur us ke shágird us par ímán láe.

12 ¶ Ba'd us ke, wuh, aur us kí má, aur us ke bháí[h], aur shágird Kafarnáhum men̲ gaye; par unhon̲ ne wahán̲ bahut dinon̲ tak maqám na kiyá.

13 ¶ Tab Yahúdíon̲ kí 'íd i fasah nazdík thí[i], aur Yisú' Yarúsalam ko gayá.

14 Aur haikal men̲, bail aur bheṛ aur kabútar faroshon̲ ko, aur sarráfon̲ ko baiṭhe húe páyá[k]:

15 Tab us ne rassí ká koṛá banáke, un sab ko, bheṛon̲ aur bailon̲ samet, haikal se nikál diyá, aur sarráfon̲ ke ṭake bikhrá diye, aur tak̲hta ulaṭ diye;

16 Aur kabútar-faroshon̲ ko kahá, In chízon̲ ko yahán̲ se le já: mere Báp ke ghar[l] ko byopár ká ghar mat banáo.

17 Aur us ke shágirdon̲ ko yád áyá, ki yún̲ likhá hai, ki Tere ghar kí gairat mujhe khá gayí[m].

18 ¶ Tab Yahúdíon̲ ne jawáb men̲ use kahá, Kyá nishán tú hamen̲ dikhátá hai[n], jo yih kám kartá hai?

19 Yisú' ne jawáb dekar unhen̲ kahá, ki Is haikal ko ḍhá do, aur main̲ use tín din men̲ khaṛá karún̲gá[o].

[a] Dekho Yash. 19. 28.
[b] Yúh. 19. 26.
[c] Yún̲ 2 Sam. 16. 10. aur 19. 22.
[d] Yúh. 7. 6.
[e] Marq. 7. 3.
[f] Yúh. 4. 46.
[g] Yúh. 1. 14.
[h] Mat. 12. 46.
[i] Khur. 12. 14. Ist. 16. 1, 16. 23 áyat. Yúh. 5. 1. aur 6. 4. aur 11. 55.
[k] Mat. 21. 12. Marq. 11. 15. Lúq. 19. 45.
[l] Lúq. 2. 49.
[m] Zab. 69. 9.
[n] Mat. 12. 38. Yúh. 6. 30.
[o] Mat. 26. 61. aur 27. 40. Marq. 14. 58. aur 15. 29.

San 'ÍSAWÍ 30.

20 Yahúdíon ne kahá, Chhiyálís baras se yih haikal ban rahí hai, aur tú use tín din men khaṛá karegá?

21 Par us ne apne badan kí haikal[p] kí bábat kahá thá.

22 Is liye, jab wuh murdon men se jí uṭhá, to us ke shágirdon ko yád áyá, ki us ne yih kahá thá[q]: aur we kitáb aur Yisú' ke kalám par ímán láe.

23 ¶ Aur jab ki wuh Yarúsalam ke bích 'íd i fasah men thá, to bahutere, un mu'ajizon ko jo us ne dikháe dekhke, us ke nám par ímán láe.

24 Lekin Yisú' ne apne taín un par na chhoṛá, is liye ki wuh sab ko jántá thá.

25 Aur muhtáj na thá, ki koí insán ke haqq men gawáhí de: kyúnki wuh áp, jo kuchh ki insán men thá, jántá thá[r].

p Qul. 2. 9. 'Ibrán. 8. 2. Yúh 1 Qur. 3. 16. aur 6. 19. 2 Qur. 6. 16.
q Lúq. 24. 8.
r 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. Mat. 9. 4. Marq. 2. 8. Yúh. 6. 64. aur 16. 30. A'am. 1. 24. Muk. 2. 23.

III BA'B.

1 Masíh Niqudemus ko sikhlátá ki naye sir se paidá honá zarúr hai. 14 Masíh kí maut par ímán láne kí bábat. 16 Khudá kí baṛí muhabbat jo us ne dunyá se rakhí hai. 18 Ímán na láne ke sabab Baní A'dam gunahgár ṭhahráe játe. 23 Yúhanná ká baptisma jo wuh detá thá, aur us kí gawáhí aur ta'lím jo us ne Masíh kí bábat dí.

FARI'SI'ON men se ek shakhs Niqudemus nám Yahúdíon ká ek sardár thá:

2 Us ne rát ko Yisú' pás ákar[a] kahá, ki Ai Rabbí, ham jánte hain ki tú Khudá kí taraf se ustád hoke áyá: kyúnki koí ye mu'ajiza jo tú dikhátá hai[b], jab tak ki Khudá us ke sáth na ho[c], nahín dikhá saktá.

3 Yisú' ne jawáb dekar us se kahá, Main tujh se sach sach kahtá hún, Agar koí ‖ sar i nau paidá na ho[d], to wuh Khudá kí bádsháhat ko dekh nahín saktá.

4 Niqudemus ne us se kahá, A'dmí jab búṛhá ho gayá, to kyúnkar paidá ho saktá hai? kyá us men yih táqat hai, ki do-bára apní má ke peṭ men dar áe, aur paidá howe?

5 Yisú' ne jawáb diyá, ki Main tujhe sach sach kahtá hún, Agar ádmí pání aur Rúh se paidá na howe[e], to wuh Khudá kí bádsháhat men dákhil ho nahín saktá.

6 Jo jism se paidá húá hai, jism hai, aur jo Rúh se paidá húá hai, Rúh hai.

a Yúh. 7. 50. aur 19. 39.
b Yúh. 9. 16, 33. A'am. 2. 22.
c A'am. 10. 38.
‖ Yá, úpar kí taraf se.
d Yúh. 1. 13. Gal. 6. 15. Tít. 3. 5. Ya'q. 1. 18. 1 Pat. 1. 23. 1 Yúh. 3. 9.
e Marq. 16. 16. A'am. 2. 38.

San 'ÍSAWÍ 30.

7 Ta'ajjub na kar, ki Main ne tujhe kahá, ki Tumhen sar i nau paidá honá zarúr hai.

8 Hawá jidhar cháhtí hai, chaltí hai, aur tú us kí áwáz suntá hai, par nahín jántá, ki wuh kahán se átí, aur kahán ko játí hai: har ek jo Rúh se paidá húá aisá hí hai[f].

9 Niqudemus ne jawáb men us se kahá, Yih báten kyúnkar ho saktí hain[g]?

10 Yisú' ne jawáb diyá, aur us se kahá, Kyá tú Baní Isráel ká ustád hai, aur yih báten nahín jántá?

11 Main tujhe sach sach kahtá hún, ki Jo ham jánte hain, kahte hain, aur jise ham ne dekhá hai, us par gawáhí dete hain[h]: aur tum hamárí gawáhí qabúl nahín karte[i].

12 Jab main ne tumhen zamín kí báten kahín, aur tum yaqín nahín karte, phir agar main tumhen ásmán kí báten kahún, to tum kyúnkar yaqín karoge?

13 Koí ásmán par nahín gayá, siwá us shakhs ke jo ásmán par se utrá[k], ya'ne, Ibn i A'dam, jo ásmán par hai.

14 ¶ Aur jis tarah Músá ne sámp ko bayábán men bulandí par rakhá[l], usí tarah se zarúr hai, ki Ibn i A'dam bhí uṭháyá jáe[m];

15 Táki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hamesha kí zindagí páwe[n].

16 ¶ Kyúnki Khudá ne jahán ko aisá piyár kiyá hai, ki us ne apná iklautá Beṭá bakhshá, táki jo koí us par ímán láwe, halák na howe, balki hamesha kí zindagí páwe[o].

17 Kyúnki Khudá ne apne Beṭe ko jahán men is liye nahín bhejá, ki jahán par sazá ká hukm kare, balki is liye, ki jahán us ke sabab naját páwe[p].

18 ¶ Jo us par ímán látá, us ke liye sazá ká hukm nahín[q]: lekin jo us par ímán nahín látá, us ke wáste sazá ká hukm ho chuká; kyúnki wuh Khudá ke iklaute Beṭe ke nám par ímán na láyá.

19 Aur sazá ke hukm ká sabab yih hai, ki núr jahán men áyá, aur insán ne táríkí ko núr se ziyáda piyár kiyá[r]; kyúnki un ke kám bure the.

f Wa'iz. 11. 5. 1 Qur. 2. 11.
g Yúh. 6. 52, 60.
h Mat. 11. 27. Yúh. 1. 18. aur 7. 16. aur 8. 28. aur 12. 49. aur 14. 24.
i 32 áyat.
k Ams. 30. 4. Yúh. 6. 33, 38, 51, 62. aur 16. 28. Ams. 2. 34. 1 Qur. 15. 47. Afs. 4. 9, 10.
l Gin. 21. 9.
m Yúh. 8. 28. aur 12. 32.
n 36 áyat. Yúh. 6. 47.
o Rúm. 5. 8. 1 Yúh. 4. 9.
p Lúq. 9. 56. Yúh. 5. 45. aur 3. 15. aur 12. 47. 1 Yúh. 4. 14.
q Yúh. 5. 24. aur 6. 40, 47. aur 20. 31.
r Yúh. 1. 4, 9. 10, 11. aur 8. 12.

San 'ÍSAWÍ 30.

20 Kyúnki jo koí buráí kartá hai, wuh núr se dushmaní rakhtá hai[s], aur núr ke pás nahín átá, tá aisá na ho, ki us ke kám záhir howen.

21 Par wuh jo haqq kartá hai, núr ke pás átá hai, táki us ke kám záhir howen, ki we Khudá kí marzí se hain.

22 ¶ Ba'd un báton ke, Yisú' aur us ke shágird Yahúdiya kí sarzamín men áe; aur wuh waháṉ chande un ke sáth rahá, aur baptisma detá thá[t].

23 ¶ Aur Yúhanná bhí Sálim[u] ke qaríb 'Ainon men baptisma detá thá, kyúnki wahán páni bahut thá, aur log áe aur baptisma páyá[x].

24 Ki Yúhanná hanoz qaidkhána men dálá na gayá thá[y].

25 ¶ Tab Yúhanná ke shágirdon aur Yahúdíon ke darmiyán, tahárat kí bábat, bahs húí.

26 Aur we Yúhanná pás áe, aur us se kahá, ki Ai Rabbí, wuh jo Yardan ke pár tere sáth thá, jis par tú ne gawáhí dí[z], dekh, ki wuh baptisma detá hai, aur sab us ke pás áte hain.

27 Yúhanná ne jawáb diyá, aur kahá, ki Koí insán kisí chíz ko magar jis hál ki wuh use ásmán se dí jáwe, ‖ pá nahín saktá[a].

28 Tum khud mere gawáh ho, ki main ne kahá, ki Main Masíh nahín[b], magar us se áge bhejá húá hún[c].

29 Jis kí dulhin hai, wuh dulhá hai[d], par dulhá ká dost jo khaṛá hai, aur us kí suntá hai, dulhá kí áwáz se bahut khush hotá hai[e]: pas merí yih khushí púrí húí.

30 Zarúr hai, ki wuh baṛhe, par main ghaṭún.

31 Wuh jo úpar se átá hai[f], sab ke úpar hai[g]: wuh jo zamín se hai, zamíní hai[h], aur zamín kí kahtá hai: wuh jo ásmán se átá hai, sab ke úpar hai[i].

32 Aur jo kuchh us ne dekhá aur suná hai, us kí gawáhí detá hai, aur koí shakhs us kí gawáhí qabúl nahín kartá[k].

33 Jis ne us kí gawáhí qabúl kí hai, muhr kí hai, ki Khudá sachchá hai[l].

34 Kyúnki jise Khudá ne bhejá hai, wuh Khudá kí báten kahtá hai[m], kyúnki Khudá paimáish karke[n] Rúh nahín detá.

s Aiy. 24. 13, 17. Afs. 5. 13.
t Yúh. 4. 2.
u 1 Sam. 9. 4.
x Mat. 3. 5, 6.
y Mat. 14. 3.
z Yúh. 1. 7, 15, 27, 34.
‖ Yá, *lenahín saktá.*
a 1 Qur. 4. 7. 'Ibrán. 5. 4. Ya'q. 1. 17.
b Yúh. 1. 20, 27.
c Mal. 3. 1. Marq. 1. 2. Lúq. 1. 17.
d Mat. 22. 2. 2 Qur. 11. 2. Afs. 5. 25, 27. Muk. 21. 9.
e Gaz. 5. 1.
f 13 áyat. Yúh. 8. 23.
g Mat. 28. 18. Yúh. 1. 15, 27. Rúm. 9. 5.
h 1 Qur. 15. 47.
i Yúh. 6. 33. 1 Qur. 15. 47. Afs. 1. 21. Filip. 2. 9.
k 11 áyat. Yúh. 8. 26. aur 15. 15.
l Rúm. 3. 4. 1 Yúh. 5. 10.
m Yúh. 7. 16.
n Yúh. 1. 16.

35 Báp Beṭe ko piyár kartá hai, aur sab chízen us ke háth men dí hain[o].

36 Jo ki Beṭe par ímán látá hai, hamesha kí zindagí us kí hai[p]: aur jo Beṭe par ímán nahín látá, hayát ko na dekhegá, balki Khudá ká qahr us par rahtá hai.

IV BA'B.

1 *Masíh ek Sámarí 'aurat se guftogú kartá, aur áp ko us par záhir kartá ki main Masíh hún.* 27 *Us ke shágird is wáqi'a par ta'ajjub karte.* 31 *Khudá ke jalál záhir karne ká wuh apná dilí ishtiyáq un par záhir kartá.* 39 *Bahutse Sámarí us par ímán láte.* 43 *Wuh Jalíl ko rawána hotá, aur ek sardár ke beṭe ko jo Kafarnáhum men bímár paṛá thá changá kartá.*

AUR jab Khudáwand ne jáná, ki Farísíon ne suná, ki Yisú' Yúhanná se ziyáda shágird kartá hai, aur baptisma detá hai[a],

2 Hálánki Yisú' áp nahín, balki us ke shágird baptisma dete the,

3 Tab wuh Yahúdiya ko chhoṛke Jalíl ko phir gayá.

4 Aur zarúr thá ki wuh Sámariya se hoke jáwe.

5 Tab wuh Sámariya ke ek shahr men, jo Súkár kahlátá hai, us milkíyat ke nazdík, jo Ya'qúb ne apne beṭe Yúsuf ko dí thí[b], áyá.

6 Aur Ya'qúb ká kúá wahín thá. Chunánchi Yisú' safar se mánda hoke us kúe par yún hí baiṭhá. Yih chhaṭhí ghaṛí ke qaríb thá.

7 Tab Sámariya kí ek 'aurat páni bharne áí. Yisú' ne us se kahá, Mujhe píne ko de.

8 Kyúnki us ke shágird shahr men gaye the, ki kuchh kháne ko mol len.

9 Sámariya kí us 'aurat ne use kahá, ki Kyúnkar tú, jo Yahúdí hai, mujh se, jo Sámariya kí 'aurat hún, páni píne ko mángtá hai? kyúnki Yahúdí Sámaríon se suhbat nahín rakhte the[c].

10 Yisú' ne jawáb men us se kahá, Agar tú Khudá kí bakhshish ko, aur us ko jo tujh se kahtá hai, Mujhe ‖ páni de, pahchántí, ki wuh kaun hai, to tú us se mángtí, aur wuh tujhe jítá páni[d] detá.

11 'Aurat ne us se kahá, Ai Khudáwand, tujh pás páni khínchne ko kuchh nahín, aur kúá gahrá hai: phir tú ne wuh jítá páni kahán se páyá?

San 'ÍSAWÍ 30.

o Mat. 11. 27. aur 28. 18. Lúq. 10. 22. Yúh. 5. 20, 22. aur 13. 3. aur 17. 2. 'Ibrán. 2. 8.
p Hab. 2. 4. Yúh 1. 12. aur 6. 47. 15, 16 áyaten. Rúm. 1. 17. 1 Yúh. 5. 10.
a Yúh. 3. 22, 26.
b Paid. 33. 19. aur 48. 22. Yash. 24. 32.
c 2 Sal. 17. 24. Lúq. 9. 52, 53. A'am. 10. 28.
‖ Yúnání men, *píne ko de.*
d Yas. 12. 3. aur 44. 3. Yar. 2. 13. Zak. 13. 1. aur 14. 8.

San 'ÍSAWÍ 30.

12 Kyá tú hamáre báp Ya'qúb se jis ne ham ko yih kúá diyá, aur ḳhud us ne, aur us ke laṛkoṉ ne aur us ke chárpáyoṉ ne us se piyá, baṛá hai?

13 Yisú' ne jawáb diyá, aur us se kahá, Jo koí yih páni píe, phir piyásá hogá:

14 Par jo koí wuh páni, jo maiṉ use dúṉgá, píe, wuh kabhí piyásá na hogá[e]: balki jo páni maiṉ use detá húṉ, us meṉ páni ká sotá ho jáegá[f], jo hamesha kí zindagí tak járí rahegá.

15 'Aurat ne us se kahá, Ai Ḳhudáwand, yih páni mujh ko de[g], ki maiṉ piyásí na húṉ, aur na bharne ko yaháṉ áúṉ.

16 Yisú' ne us se kahá, Jáke apne shauhar ko bulá, aur yaháṉ á.

17 'Aurat ne jawáb diyá, aur kahá, ki Maiṉ be-shauhar húṉ. Yisú' ne us se kahá, ki Tú ne durust kahá, ki Maiṉ be-shauhar húṉ:

18 Kyúṉki tú pánch ḳhasam kar chukí hai, aur wuh jo ab tú rakhtí hai, terá ḳhasam nahíṉ; tú ne yih sach kahá.

19 'Aurat ne us se kahá, Ai Ḳhudáwand, mujhe ma'lúm hotá hai, ki áp nabí haiṉ[h].

20 Hamáre bápdádoṉ ne is paháṛ[i] par parastish kí; aur tum kahte ho, ki wuh jagah jaháṉ parastish karní cháhiye, Yarúsalam meṉ hai[k].

21 Yisú' ne us se kahá, ki Ai 'aurat, merí bát ko yaqín rakh, ki wuh waqt átá hai, ki tum na to is paháṛ par aur na Yarúsalam meṉ Báp kí parastish karoge[l].

22 Tum us kí, jise nahíṉ jánte ho[m], parastish karte ho: ham us kí, jise jánte haiṉ, parastish karte haiṉ: kyúṉki naját Yahúdíoṉ meṉ se hai[n].

23 Par waqt átá hai, balki abhí hai, ki sachche parastár rúh[o] aur rástí[p] se Báp kí parastish kareṉge, kyúṉki Báp aise parastároṉ ko cháhtá hai.

24 Ḳhudá rúh hai[q], aur us ke parastároṉ ko farz hai, ki rúh aur rástí se us kí parastish kareṉ.

25 'Aurat ne us se kahá, Maiṉ jántí húṉ, ki Masíh (jis ká tarjuma Kristus hai,) átá hai; jab wuh áwegá, to hameṉ sab bátoṉ kí ḳhabar degá[r].

[e] Yúh. 6. 35, 58.
[f] Yúh. 7. 38.
[g] Dekho Yúh. 6. 34. aur 17. 2, 3. Rúm. 6. 23. 1 Yúh. 5. 20.
[h] Lúq. 7. 16. aur 24. 19. Yúh. 6. 14. aur 7. 40.
[i] Qáz. 9. 7.
[k] Ist. 12. 5, 11. 1 Sal. 9. 3. 2 Taw. 7. 12.
[l] Mal. 1. 11. 1 Tim. 2. 8.
[m] 2 Sal. 17. 29.
[n] Yas. 2. 3. Lúq. 24. 47. Rúm. 9. 4, 5.
[o] Filip. 3. 3.
[p] Yúh. 1. 17.
[q] 2 Qur. 3. 17.
[r] 29, 39 áyateṉ.

26 Yisú' ne us se kahá, Maiṉ, jo tujh se boltá húṉ, wuhí húṉ[s].

27 ¶ Itne meṉ us ke shágird áe, aur ta'ajjub kiyá, ki wuh 'aurat se báteṉ kartá thá; par kisí ne na kahá, ki Tú kyá cháhtá hai, yá Us se kis liye báteṉ kartá hai?

28 Tab 'aurat ne apná ghaṛá chhoṛá, aur shahr meṉ jáke logoṉ se kahá,

29 Áo, ek mard ko dekho, jis ne sab kám jo maiṉ ne kiye mujhe kahe[t]: kyá yih Masíh nahíṉ?

30 We shahr se nikle, aur us pás áe.

31 ¶ Is 'arsa meṉ, us ke shágirdoṉ ne us se darḳhwást karke kahá, ki Ai Rabbí, kuchh kháiye.

32 Lekin us ne kahá, Mere pás kháne ke liye ḳhurák hai jise tum nahíṉ jánte.

33 Is liye shágirdoṉ ne ápas meṉ kahá, ki Kyá koí us ke liye khána láyá hai?

34 Yisú' ne unheṉ kahá, Merá kháná yih hai, ki apne bhejnewále kí marzí bajá láúṉ, aur us ká kám púrá karúṉ[u].

35 Kyá tum nahíṉ kahte, ki Chár mahíne ke ba'd fasl átí? dekho, maiṉ tum se kahtá húṉ, Apní ánkheṉ uṭháo, aur khetoṉ ko dekho, ki we káṭne ke liye pak chuke haiṉ[x].

36 Aur káṭnewálá mazdúrí pátá hai, aur hamesha kí zindagí ke liye mewa jam'a kartá hai[y], táki wuh jo botá hai, aur wuh jo káṭtá hai, donoṉ báham ḳhush howeṉ.

37 Aur us par yih masal ṭhík átí hai, ki Ek botá hai, aur dúsrá káṭtá hai.

38 Maiṉ ne tumheṉ bhejá hai, táki use jis meṉ tum ne mihnat nahíṉ kí, káṭo: ġair logoṉ ne mihnat kí, aur tum un kí mihnat meṉ dáḳhil húe.

39 ¶ Aur us shahr ke bahut se Sámarí us 'aurat ke kahne se, jis ne gawáhí dí, ki Us ne sab kuchh jo maiṉ ne kiyá hai, mujhe kahá[z], us par ímán láe.

40 Aur un Sámaríoṉ ne us pás áke us kí minnat kí, ki hamáre sáth rah: chunánchi wuh do roz waháṉ rahá.

41 Aur un ke siwá aur bahutere usí ke kalám ke sabab ímán láe;

42 Aur us 'aurat ko kahá, Ab ham faqat tere kahne se ímán

San 'ÍSAWÍ 30.

[s] Mat. 26. 63, 64. Marq. 14. 61, 62. Yúh. 9. 37.
[t] 25 áyat.
[u] Aiy. 23. 12. Yúh. 6. 38. aur 17. 4. aur 19. 30.
[x] Mat. 9. 37. Lúq. 10. 2.
[y] Dán. 12. 3.
[z] 29 áyat.

San 'ÍSAWÍ 30.

nahín láte; kyúnki ham ne khud suná, aur jánte hain, ki yih filhaqíqat jahán ká naját denewálá Masíh hai[a].

[a] Yúh. 17. 8. 1 Yúh. 4. 14.

43 ¶ Aur wuh do roz ba'd wahán se rawána hokar Jalíl ko gayá.

44 Kyúnki Yisú' ne khud gawáhí dí, ki nabí apne watan men 'izzat nahín pátá[b].

[b] Mat. 13. 57. Marq. 6. 4. Lúq. 4. 24.

45 Aur jab wuh Jalíl men áyá, to Jalílíon ne us kí khátirdárí kí, ki sab kámon ko, jo us ne Yarúsálam ke bích 'íd men kiye the, dekhá thá[c]; kyúnki we bhí 'íd men gaye the[d].

[c] Yúh. 2. 23. aur 3. 2.
[d] Ist. 16. 16.

46 Aur Yisú' phir Káná e Jalíl men, jahán us ne pání ko mai banáyá thá[e], áyá. Aur bádsháh ká ek mulázim thá jis ká beṭá Kafarnáhum men bímár thá.

[e] Yúh. 2. 1, 11.

47 Jab suná, ki Yisú' Yahúdiya se Jalíl men áyá, us pás gayá, aur us kí minnat kí, ki áwe, aur us ke beṭe ko changá kare: kyúnki wuh marne par thá.

48 Tab Yisú' ne use kahá, Agar tum nisháníán aur karámaten na dekhoge, to ímán na láoge[f].

[f] 1 Qur. 1. 22.

49 Bádsháh ke mulázim ne us se kahá, Ai Khudáwand, peshtar us se ki merá beṭá mar jáwe, utar á.

50 Yisú' ne use kahá, Já, terá beṭá jítá hai. Aur us mard ne us bát ká, jo Yisú' ne use kahí, i'atiqád kiyá, aur chalá gayá.

51 Aur wuh ráh hí men thá, ki us ke naukar use mile, aur khabar pahunchái ki Terá beṭá jítá hai.

52 Tab us ne un se púchhá, ki Use kis waqt se árám hone lagá? Unhon ne kahá, ki Kal sátwín gharí us kí tap játí rahí.

53 Tab báp ne jáná, ki wuhí gharí thí, jab Yisú' ne us se kahá thá, ki Terá beṭá jítá hai. Aur wuh khud, aur us ká sárá ghar ímán láyá.

54 Yih dúsrá mu'ajiza hai, jo Yisú' ne Yahúdiya se Jalíl men áke dikhláyá.

V BAB.

1 *Yisú' sabt ke din ek ádmí ko jo aṭhtís baras se bímár thá changá kartá.* 10 *Yahúdí is kám ke sabab befáida hujjat karte, aur Masíh ko dukh dete.* 17 *Wuh apne bacháo men un ko jawáb detá, aur unhen malámat kartá, aur apne Báp kí gawáhí,* 32 *aur Yúhanná kí,* 36 *aur apní karámát kí,* 39 *aur pák nawishton kí láke un par jatá detá ki main kaun hún.*

San 'ÍSAWÍ 31.

BA'D us ke Yahúdíon kí ek 'íd thí, aur Yisú' Yarúsalam ko gayá[a].

[a] Ahb. 23. 2. Ist. 16. 1. Yúh. 2. 13.

2 Aur Yarúsalam men ‖ bheṛdarwáza[b] ke pás ek hauz hai, jo 'Ibrání men Bait-Hasdá kahlátá hai; us ke pánch usáre hain.

‖ Yúnání men, *bheṛwále ke pás.*
[b] Naham. 3. 1. aur 12. 39.

3 Un men ná-tawánon, aur andhon, aur langṛon, aur pazhmurdon kí ek baṛí bhíṛ paṛí thí, jo pání ke hilne kí muntazir thí.

4 Kyúnki ek firishta ba'ze waqt us hauz men utarke pání ko hilátá thá, aur pání ke hilne ba'd jo koí ki pahle us men utartá, kaisí hí bímárí men giriftár húá ho, us se changá ho játá thá.

5 Aur wahán ek shakhs thá, jo aṭhtís baras se bímár thá.

6 Yisú' ne jab use paṛe húe dekhá, aur jáná, ki wuh baṛí muddat se us hálat men hai, to us se kahá, ki Kyá tú cháhtá hai ki changá hojáe?

7 Bímár ne use jawáb diyá, ki Ai Khudáwand, mujh pás ádmí nahín, ki jab yih pání hile, to mujhe hauz men ḍál de: aur jab tak main áp se áún, dúsrá mujh se pahle utar paṛtá hai.

8 Yisú' ne use kahá, Uṭh, aur apná khaṭolá uṭhákar chalá já[c].

[c] Mat. 9. 6. Marq. 2. 11. Lúq. 5. 24.

9 Wonhín wuh shakhs changá ho gayá, aur apná khaṭolá uṭhá liyá, aur chalá gayá: aur wuh sabt ká din thá[d].

[d] Yúh. 9. 14.

10 ¶ Is liye Yahúdíon ne use, jo changá húá thá, kahá, ki Yih sabt ká roz hai; tujhe rawá nahín, ki khaṭole ko uṭhá le jáwe[e].

[e] Khur. 20. 10. Naham. 13. 19. Yar. 17. 21, wag. Mat. 12. 2. Marq. 2. 24. aur 3. 4. Lúq. 6. 2. aur 13. 14.

11 Us ne unhen jawáb diyá, ki jis ne mujhe changá kiyá, usí ne mujhe farmáyá, ki apná khaṭolá uṭháke chalá já.

12 Tab unhon ne us se púchhá, ki wuh kaun shakhs hai jis ne tujhe kahá, Apná khaṭolá uṭháke chalá já?

13 Us ne, jo changá húá thá, na jáná, ki wuh kaun hai, is liye ki Yisú' ‖ wahán se ṭal gayá thá, kyúnki us jagah men bhíṛ thí.

‖ Yá, *us bhíṛ se jo us jagah men thí ṭal gayá thá.*

14 Ba'd us ke, Yisú' ne use haikal men páyá, aur us se kahá, ki Dekh, tú changá ho gayá, phir gunáh na karná, na howe ki tú us se badtar balá men paṛe[f].

[f] Mat. 12. 45. Yúh. 8. 11.

15 Wuh shakhs rawána húá, aur Yahúdíon ko ittilá' dí, ki jis ne mujhe changá kiyá, Yisú' hai.

San 'ÍSAWI 31.

16 Is liye Yahúdíon ne Yisú' ko satáyá, aur us ke qatl kí ghát men lage: kyúnki us ne yih kám sabt ke roz kiyá thá.

17 ¶ Lekin Yisú' ne unhen jawáb diyá, ki Merá Báp ab tak kám kiyá kartá hai, aur main bhí kám kiyá kartá hún[g].

18 Tab Yahúdíon ne aur bhí ziyáda us ko qatl karne cháhá[h]; kyúnki us ne na faqat sabt hí ko na máná, balki Khudá ko apná Báp kahke apne taín Khudá ke barábar kiyá[i].

19 Tab Yisú' ne jawáb diyá, aur kahá, Main tum se sach sach kahtá hún, ki Betá áp se kuchh nahín kar saktá, magar wuh, jise Báp ko karte dekhe[k]; kyúnki jo kuchh ki wuh kartá hai, Betá bhí usí tarah se kartá hai.

20 Is liye ki Báp Bete ko piyár kartá hai[l], aur jo kám ki khud kartá hai, use dikhátá hai: aur wuh un se bare kám use dikháegá, ki tum ta'ajjub karoge.

21 Is liye ki jis tarah Báp murdon ko uthátá hai, aur jilátá hai, Betá bhí jinhen cháhtá hai jilátá hai[m].

22 Kyúnki Báp kisí shakhs kí 'adálat nahín kartá, balki us ne sárí 'adálat Bete ko somp dí hai[n]:

23 Táki sab Bete kí 'izzat karen, jis tarah se ki Báp kí 'izzat karte hain. Jo Bete kí 'izzat nahín kartá, Báp kí, jis ne use bhejá hai, 'izzat nahín kartá[o].

24 Main tum se sach sach kahtá hún, Wuh jo merá kalám suntá hai, aur us par, jis ne mujhe bhejá hai, ímán látá hai, hamesha kí zindagí us kí hai[p], aur us par sazá ká hukm nahín, balki maut se guzarke wuh zindagí men pahunchá hai[q].

25 Main tum se sach sach kahtá hún, ki Wuh waqt átá hai, aur ab hai, ki murda Khudá ke Bete kí áwáz sunenge, aur we jo sunen jíenge[r].

26 Kyúnki jis tarah Báp áp men zindagí rakhtá hai, usí tarah us ne Bete ko bhí diyá hai, ki apne men zindagí rakhe;

27 Balki use ikhtiyár diyá hai, ki 'adálat kare[s], is liye ki wuh Ibn i Ádam hai[t].

28 Is se ta'ajjub na karo, kyúnki wuh waqt átá hai, jis men we sab, jo qabron men hain, us kí áwáz sunenge,

29 Aur niklenge[u]; jinhon ne nekí kí hai, zindagí kí qiyámat ke wáste, aur jinhon ne badí kí hai, sazá kí qiyámat ke liye[x].

30 Main áp se kuchh kar nahín saktá[y]: jaisá main suntá hún, hukm kartá hún: aur merí 'adálat durust hai; kyúnki apní marzí ko nahín, par Báp kí marzí ko, jis ne mujhe bhejá, cháhtá hún[z].

31 Agar main apne liye gawáhí dún, to merí gawáhí haqq nahín[a].

32 ¶ Dúsrá hai, jo mere liye gawáhí detá hai, aur main jántá hún, ki wuh gawáhí, jo mere liye detá hai, haqq hai[b].

33 Tum ne Yúhanná ke pás payám bhejá, aur us ne haqq par gawáhí dí[c].

34 Lekin main insán kí gawáhí nahín cháhtá, par main yih báten kahtá hún, táki tum naját páo.

35 Wuh jaltá aur chamaktá chirág thá[d], aur tum cháhte the, ki thorí der tak us ke núr se khush raho[e].

36 ¶ Lekin mujh pás Yúhanná kí gawáhí se ek barí gawáhí hai[f]: is liye ki ye kám jo Báp ne mujhe sompe hain, táki púre karún, ya'ne, ye kám jo main kartá hún, mere liye gawáhí dete hain[g], ki Báp ne mujhe bhejá hai.

37 Aur Báp, jis ne mujhe bhejá hai, us ne áp mere liye gawáhí dí hai[h]. Tum ne kabhí us kí áwáz nahín suní, aur na us kí súrat dekhí[i].

38 Aur tum us ká kalám apne dilon men nahín rakhte; kyúnki tum us par, jise us ne bhejá, ímán nahín láte.

39 ¶ Nawishton men dhúndho[k]: kyúnki tum gumán karte ho, ki un men tumháre liye hamesha kí zindagí hai; aur yih we hí hain, jo mere liye gawáhí dete hain[l].

40 Aur tum nahín cháhte, ki mujh pás áo[m], táki zindagí páo.

41 Main us buzurgí ko, jo insán kí taraf se hotí, manzúr nahín kartá[n].

42 Main tumhen jántá hún, ki tum men Khudá kí muhabbat nahín.

43 Main apne Báp ke nám se áyá hún, aur tum mujhe qabúl nahín karte; agar koí dúsrá apne

g Yúh. 9. 4. aur 14. 10.
h Yúh. 7. 19.
i Yúh. 10. 30, 33. Filip. 2. 6.
k 30 áyat. Yúh. 8. 28. aur 9. 4. aur 12. 49. aur 14. 10.
l Mat. 3. 17. Yúh. 3. 35. 2 Pat. 1. 17.
m Lúq. 7. 14. aur 8. 54. Yúh. 11. 25, 43.
n Mat. 11. 27. aur 28. 18. 27 áyat. Yúh. 3. 35. aur 17. 2. A'am. 17. 31. 1 Pat. 4. 5.
o 1 Yúh. 2. 23.
p Yúh. 3. 16, 18. aur 6. 40, 47. aur 8. 51. aur 20. 31.
q 1 Yúh. 3. 14.
r 28 áyat. Afs. 2. 1, 5. aur 5. 14. Qul. 2. 13.
s 22 áyat. A'am. 10. 42. aur 17. 31.
t Dán. 7. 13, 14.

San 'ÍSAWÍ 31.

u Yas. 26. 19. 1 Qur. 15. 52. 1 Tas. 4. 16.
x Dán. 12. 2. Mat. 25. 32, 33, 46.
y 19 áyat.
z Mat. 26. 39. Yúh. 4. 34. aur 6. 38.
a Dekho Yúh. 8. 14. Muk. 3. 14.
b Mat. 3. 17. aur 17. 5. Yúh. 8. 18. 1 Yúh. 5. 6, 7, 9.
c Yúh. 1. 15, 19, 27, 32.
d 2 Pat. 1. 19.
e Dekho Mat. 13. 20. aur 21. 26. Marq. 6. 20.
f 1 Yúh. 5. 9.
g Yúh. 3. 2. aur 10. 25. aur 15. 24.
h Mat. 3. 17. aur 17. 5. Yúh. 6. 27. aur 8. 18.
i Ist. 4. 12. Yúh. 1. 18. 1 Tim. 1. 17. 1 Yúh. 4. 12.
k Yas. 4. 20. aur 34. 16. Lúq. 16. 29. 46 áyat. A'am. 17. 11.
l Ist. 18. 15, 18. Lúq. 24. 27. Yúh. 1. 45.
m Yúh. 1. 11. aur 3. 19.
n 34 áyat. 1 Tas. 2. 6.

San 'ÍSAWÍ 31.

nám se áwe, to tum use qabúl karoge.

44 Tum jo ápas men ek dúsre kí 'izzat cháhte ho[o], aur wuh 'izzat, jo sirf Khudá se hai[p], nahín dhúndhte, kyúnkar ímán lá sakte ho?

45 Gumán mat karo, ki main Báp ke pás tumhárí faryád karúngá: ek to hai tumhárí faryád karnewálá, ya'ne, Músá[q], jis par tumhárá bharosá hai.

46 Kyúnki agar tum Músá par ímán láte, to mujh par bhí ímán láte, is liye ki us ne mere haqq men likhá hai[r].

47 Lekin jis hál ki tum us ke nawishton ko yaqín na karoge, to merí báton ko kyúnkar yaqín karoge?

o Yúh. 12. 43.
p Rúm. 2. 29.
q Rúm. 2. 12.
r Paid. 3. 15. aur 12. 3. aur 18. 18. aur 22. 18. aur 49. 10. Ist. 18. 15, 18. Yúh. 1. 45. A'am. 26. 22.

VI BAB.

1 *Masíh pánch roṭí aur do machhlí leke pánch hazár ádmí ko kháná khilátá aur unhen ásúda kartá.* 15 *Is par log cháhte ki use bádsháh muqarrar karen.* 16 *Par wuh un se judá hotá, aur samundar par paidal chalke apne shágirdon ke pás játá:* 26 *wuh logon ko jo bhír karke us ke píchhe áte the, aur kalám ke un sab sunnewálon ko jo faqat dunyáwí the, malámat kartá:* 32 *aur un par záhir kartá ki main áp ímándáron ke liye zindagí kí roṭí hún.* 66 *Kaí ek shágird us ko tark kar dete.* 68 *Patrus us ká iqrár kartá.* 70 *Yahúdáh ká zikr ki wuh ek shaitán hai.*

San 'Ísawí 32.

YISU' un báton ke ba'd Jalíl ke daryá ke pár, jo daryá e Tibariyás hai, gayá[a].

2 Aur ek barí bhír us ke píchhe ho lí, kyúnki unhon ne us ke mu'ajiza, jo us ne bímáron par dikháe, dekhe the.

3 Phir Yisú' pahár par gayá, aur wahán apne shágirdon ke sáth baiṭhá.

4 Aur Yahúdíon kí 'íd i fasah nazdík thí[b].

5 ¶ Phir jab Yisú' ne ánkhen uṭháin, aur dekhá, ki barí bhír mere pás átí hai[c], to Failbús se kahá, ki Ham kahán se in ke liye roṭíán kharíden?

6 Par us ne yih imtihán kí ráh se kahá thá, kyúnki wuh áp jántá thá jo kiyá cháhtá thá.

7 Failbús ne use jawáb diyá, ki do sau dínár kí roṭíán un ke liye bas na hongí, ki un men se har ek thorá sá páwe[d].

8 Ek ne us ke shágirdon men se, jo Shama'ún Patrus ká bhái Andryás thá, us se kahá,

9 Yahán ek chhokre ke pás jau kí pánch roṭíán, aur do chhoṭí machhlíán hain, par yih itne logon men kyá hain[e]?

a Mat. 14. 15. Marq. 6. 35. Lúq. 9. 10, 12.
b Ahb. 23. 5, 7. Ist. 16. 1. Yúh. 2. 13. aur 5. 1.
c Mat. 14. 14. Marq. 6. 35. Lúq. 9. 12.
d Dekho Gin. 11. 21, 22.

San 'ÍSAWÍ 32.

10 Tab Yisú' ne kahá, ki Logon ko biṭháo. Aur us jagah bahut ghás thí. So gintí men takhmínan pánch hazár mard baiṭhe.

11 Aur Yisú' ne roṭíán uṭhá lín, aur shukr karke, shágirdon ko dín, aur shágirdon ne unhen jo baiṭhe the bánṭín; aur is tarah machhlíon men se, jis qadr ki we cháhte the.

12 Aur jab we ser ho chuke, to us ne apne shágirdon se kahá, ki Un ṭukron ko jo bach rahe hain jam'a karo, táki kuchh kharáb na howe.

13 Chunánchi unhon ne jam'a kiye, aur jau kí pánch roṭíon ke ṭukron se, jo un khánewálon se bach rahe the, bárah ṭokríán bharín.

14 Tab un logon ne yih mu'ajiza, jo Yisú' ne dikháyá, dekhkar kahá, Filhaqíqat wuh nabí jo jahán men ánewálá thá yihí hai[f].

15 ¶ Pas Yisú' ne ma'lúm karke, ki we cháhte hain ki áwen, aur use zabardastí pakarke bádsháh karen, áp akelá pahár ko phir gayá.

16 Aur jab shám húí, to us ke shágird daryá pás gaye[g];

17 Aur kishtí par charhke daryá pár Kafarnáhum ko chale. Us waqt andherá ho chalá thá, aur Yisú' un pás na áyá thá.

18 Aur ándhí ke sabab daryá lahráne lagá.

19 Aur jab we qaríb pachís yá tís || tír partáb ke nikal gaye the, unhon ne Yisú' ko daryá par chalte, aur kishtí ke qaríb áte dekhá, aur dar gaye.

20 Tab us ne unhen kahá, ki Main hún, daro mat.

21 Phir unhon ne khushí se use kishtí par le liyá, aur kishtí filfaur us jagah par, jahán we játe the, já pahunchí.

22 ¶ Dúsre din, jab bhír ne, jo daryá ke us pár kharí thí, yih dekhá, ki wahán siwá us ek ke, jis par us ke shágird charh baiṭhe the, koí dúsrí kishtí na thí, aur yih ki Yisú' apne shágirdon ke sáth us kishtí par na gayá thá, balki sirf us ke shágird gaye the;

23 (Par aur kishtíán Tibariyás

e 1 Sal. 4. 43.
f Paid. 49. 10. Ist. 18. 15, 18. Mat. 11. 3. Yúh. 1. 21. aur 4. 19, 25. aur 7. 40.
g Mat. 14. 23. Marq. 6. 47.
|| Yúnání men, *stádius;* aur ek *stádius* char sau háth ke barábar thá. Dekho Lúq. 24. 13. Yúh. 11. 18.

San 'ÍSAWÍ 32.

se us jagah ke nazdík, jaháṉ
unhoṉ ne Khudáwand ke shukr
ke ba'd roṭí kháí thí, áíṉ :)
24 Pas jab us bhíṛ ne yih dekhá
hai, ki waháṉ na Yisú', aur na us
ke shágird haiṉ, to we kishtíoṉ
par chaṛhe, aur Yisú' kí talásh
meṉ Kafarnáhum ko áe.
25 Aur unhoṉ ne use daryá pár
páke us se kahá, ki Ai Rabbí, tú
yaháṉ kab áyá?
26 Yisú' ne unheṉ jawáb diyá,
ki Maiṉ tum se sach sach kahtá
húṉ, ki Tum mujhe ḍhúṉḍhte ho,
is liye ki tum ne mu'ajiza dekhe,
so nahíṉ, balki is liye ki tum
roṭíáṉ kháke ser húe.
27 Fání k͟hurák ke liye nahíṉ,
balki us kháne ke liye mihnat
karo, jo hamesha kí zindagí tak
ṭhahartá hai[h], ki Ibn i A'dam wuh
tumheṉ degá; kyúṉki Báp ne jo
Khudá hai, us par muhr kar dí
hai[i].
28 Tab unhoṉ ne us se kahá, ki
Ham kyá kareṉ, táki Khudá ke
kám bajá láweṉ?
29 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ
kahá, Khudá ká kám yih hai, ki
tum us par jise us ne bhejá ímán
láo[k].
30 Tab unhoṉ ne us se kahá,
Pas tú kaun sá nishán dikhátá
hai[l], táki ham dekhke tujh par
ímán láweṉ? tú kyá kartá hai?
31 Hamáre bápdádoṉ ne bayá-
bán meṉ mann kháyá[m]; chunánchi
likhá hai, ki Us ne unheṉ ásmán
se roṭí kháne ko dí[n].
32 Tab Yisú' ne unheṉ kahá,
Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ,
ki Músá ne tumheṉ ásmání roṭí
nahíṉ dí, balki merá Báp tumheṉ
sachchí ásmání roṭí detá hai.
33 Is liye ki Khudá kí roṭí wuh
hai, jo ásmán se utartí, aur jahán
ko zindagí bak͟hshtí hai.
34 Tab unhoṉ ne us se kahá,
Ai Khudáwand, ham ko hamesha
yih roṭí diyá kar[o].
35 Yisú' ne unheṉ kahá, Maiṉ
zindagí kí roṭí húṉ[p]: jo mujh pás
átá hai, hargiz bhúkhá na hogá:
aur jo mujh par ímán látá hai,
kabhí piyásá na hogá[q].
36 Lekin maiṉ ne tumheṉ kahá
hai, ki Tum ne to mujhe dekhá,
par ímán nahíṉ láe[r].
37 Har ek, jise Báp ne mujhe
diyá hai, mujh pás áwegá[s], aur use
jo mujh pás átá hai, maiṉ hargiz
nikál na dúṉgá[t].
38 Kyúṉki maiṉ ásmán par se is
liye nahíṉ utrá, ki apní marzí par[u],
balki us kí marzí par chalúṉ, jis
ne mujhe bhejá hai[x].
39 Aur Báp jis ne mujhe bhejá
hai, yih cháhtá hai, ki maiṉ un
meṉ se jo us ne mujhe diye haiṉ,
kisí ko na khoúṉ[y], balki use
ák͟hirí din phir uṭháúṉ.
40 Aur jis ne mujhe bhejá hai,
us kí marzí yih hai, ki har ek jo
Beṭe ko dekhe, aur us par ímán
láwe, hamesha kí zindagí páwe[z];
aur maiṉ use ák͟hirí din meṉ
uṭháúṉgá.
41 Tab Yahúdí us par kuṛkuṛáe,
is liye ki us ne kahá, Wuh roṭí jo
ásmán se utrí, maiṉ húṉ.
42 Aur unhoṉ ne kahá, Kyá yih
Yisú' Yúsuf ká beṭá nahíṉ[a], jis
ke má báp ko ham jánte haiṉ?
phir wuh kyúṉkar kahtá hai, ki
Maiṉ ásmán se utrá húṉ.
43 Tab Yisú' ne jawáb meṉ un
ko kahá, ki A'pas meṉ mat kuṛ-
kuṛáo.
44 Koí shak͟hs mujh pás á nahíṉ
saktá, magar jis hál ki Báp, jis
ne mujhe bhejá hai, use khíṉch
láwe[b]; aur maiṉ use ák͟hirí din
meṉ uṭháúṉgá.
45 Nabíoṉ ne yih likhá hai, ki
We sab Khudá se ta'lím páweṉge[c].
Is liye har ek shak͟hs jis ne Báp
se suná, aur síkhá hai, mujh pás
átá hai[d].
46 Yih nahíṉ hai ki kisí shak͟hs
ne Báp ko dekhá hai[e], magar wuh
jo Khudá kí taraf se hai, usí ne
Báp ko dekhá hai[f].
47 Maiṉ tum se sach sach kahtá
húṉ, Jo mujh par ímán látá hai
hamesha kí zindagí usí kí hai[g].
48 Zindagí kí roṭí maiṉ hí húṉ[h].
49 Tumháre bápdádoṉ ne ba-
yábán meṉ mann kháyá[i], aur mar
gaye.
50 Roṭí jo ásmán se utartí hai
wuh hai, ki koí ádmí use kháke
na mare[k].
51 Maiṉ húṉ wuh jítí roṭí, jo
ásmán se utrí[l]: agar koí shak͟hs
is roṭí ko kháe, to abad tak jítá
rahegá; aur roṭí jo maiṉ dúṉgá,
merá gosht hai, jo maiṉ jahán kí
zindagí ke liye dúṉgá[m].
52 Tab Yahúdí ápas meṉ bahs
karne lage[n], ki Yih mard apná

San 'ÍSAWÍ 32.

h 54 áyat. Yúh. 4. 14.
i Mat. 3. 17. aur 17. 5. Marq. 1. 11. aur 9. 7. Lúq. 3. 22. aur 9. 35. Yúh. 1. 33. aur 5. 37. aur 8. 18. A'am. 2. 22. 2 Pat. 1. 17.
k 1 Yúh. 3. 23.
l Mat. 12. 38. aur 16. 1. Marq. 8. 11. 1 Qur. 1. 22.
m Khur. 16. 15. Gin. 11. 7. Naham. 9. 15. 1 Qur. 10. 3.
n Zab. 78. 24, 25.
o Dekho Yúh. 4. 15.
p 48, 58 áyat-eṉ.
q Yúh. 4. 14. aur 7. 37.
r 26, 64 áyat-eṉ.
s 45 áyat.

t Mat. 24. 24. Yúh. 10. 28, 29. 2 Tim. 2. 19. 1 Yúh. 2. 19.
u Mat. 26. 39. Yúh. 5. 30.
x Yúh. 4. 34.
y Yúh. 10. 28. aur 17. 12. aur 18. 9.
z 27, 47, 54 áyateṉ. Yúh. 3. 15, 16. aur 4. 14.
a Mat. 13. 55. Marq. 6. 3. Lúq. 4. 22.
b Gaz. 1. 4. 65 áyat.
c Yas. 54. 13. Yar. 31. 34. Mík. 4. 2. 'Ibrán. 8. 10. aur 10. 16.
d 37 áyat.
e Yúh. 1. 18. aur 5. 37.
f Mat. 11. 27. Lúq. 10. 22. Yúh. 1. 18. aur 7. 29. aur 8. 19.
g Yúh. 3. 16, 18, 36. 40 áyat.
h 33, 35 áyat-eṉ.
i 31 áyat.
k 51, 58 áyat-eṉ.
l Yúh. 3. 13.
m 'Ibrán. 10. 5, 10.
n Yúh. 7. 43. aur 9. 16. aur 10. 19.

San 'ÍSAWÍ 32.

gosht kyúṉkar hameṉ de saktá
hai, ki kháeṉ[o]?
53 Tab Yisú' ne unheṉ kahá,
Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ,
Agar tum Ibn i Ádam ká gosht
na kháo, aur us ká lahú na pío, to
tum meṉ zindagí nahíṉ[p].
54 Jo koí merá gosht khátá hai,
aur merá lahú pítá hai, hamesha
kí zindagí usí kí hai[q], aur maiṉ
use ákhirí din uṭháúṉgá.
55 Kyúṉki merá gosht filhaqí-
qat kháne, aur merá lahú filhaqí-
qat píne kí chíz hai.
56 Wuh jo merá gosht khátá,
aur merá lahú pítá hai, mujh meṉ
rahtá hai, aur maiṉ us meṉ[r].
57 Jis tarah se ki zinda Báp ne
mujhe bhejá, aur maiṉ Báp se
zinda húṉ, isí tarah wuh bhí jo
mujhe khátá hai, mujh se zinda
hogá.
58 Wuh roṭí jo ásmán se utrí,
yih hai, na jaisá ki tumháre báp-
dáde mann kháke mar gaye; wuh
jo yih roṭí khátá hai, abad tak
jítá rahegá[s].
59 Us ne Kafarnáhum meṉ ta'lím
dete húe 'ibádatḵhána meṉ yih
báteṉ kahíṉ.
60 Tab us ke shágirdoṉ meṉ
se bahutoṉ ne sunke kahá, ki Yih
saḵht kalám hai; use kaun sun
saktá hai[t]?
61 Yisú' ne az ḵhud jánkar ki
us ke shágird ápas meṉ is bát par
kuṛkuṛáte haiṉ, unheṉ kahá, Kyá
yih tum ko ṭhokar ká bá'is hai?
62 Pas agar tum Ibn i Ádam ko
úpar játe, jahán wuh áge thá,
dekhoge[u], to kyá hogá?
63 Rúh hai wuh, jo jilátí hai[x];
jism se kuchh fáida nahíṉ: yih
báteṉ jo maiṉ tumheṉ kahtá húṉ,
rúh haiṉ, aur zindagí haiṉ.
64 Par tum meṉ ba'ze haiṉ, jo
ímán nahíṉ láte[y]. Kyúṉki Yisú'
ibtidá se jántá thá, ki we jo ímán
na láwenge, kaun haiṉ, aur kaun
use pakaṛwáegá[z].
65 Phir us ne kahá, Is liye maiṉ
ne tumheṉ kahá, ki koí shaḵhs,
siwá us ke, jise mere Báp kí taraf
se 'ináyat húá, mujh pás nahíṉ á
saktá[a].
66 ¶ Us waqt se us ke shágird-
oṉ meṉ se bahutere ulṭe phir
gaye[b], aur ba'd us ke, us ke sáth
na chale.
67 Tab Yisú' ne bárahoṉ ko
kahá, Kyá tum bhí cháhte ho, ki
chale jáo?
68 Shama'ún Patrus ne use ja-
wáb diyá, ki Ai Ḵhudáwand, ham
kis ke pás jáeṉ? hamesha kí zin-
dagí kí báteṉ[c] to tere pás haiṉ.
69 Aur ham to ímán láe haiṉ,
aur ján gaye haiṉ, ki tú zinda
Ḵhudá ká Beṭá Masíh hai[d].
70 Yisú' ne unheṉ jawáb diyá,
Kyá maiṉ ne tum bárahoṉ ko
nahíṉ chuná[e], aur ek tum meṉ se
shaitán hai[f]?
71 Us ne Shama'ún ke beṭe Ya-
húdáh Iskariyútí kí bábat kahá:
kyúṉki wuhí us ko pakaṛwáne
cháhtá, aur un bárahoṉ meṉ se
thá.

VII BÁB.

1 *Yisú' apne qarábatíoṉ ko malámat kartá ki we ḍhíṭh aur hausilamand the:* 10 *wuh Jalíl se rawána hoke 'íd i ḵhiyám ko karne játá:* 14 *wuh haikal hí meṉ wa'z kartá.* 40 *Us kí bábat logoṉ kí mutafarriq ráe jo húí.* 45 *Farísí bahut náráz haiṉ ki un ke piyádoṉ ne use giriftár na kiyá thá, aur Niqudemus par 'aib lagáte ki tú us kí tarafdárí kartá hai.*

BA'D us ke Yisú' Jalíl meṉ
sair kar rahá, ki Yahúdiya
meṉ sair karná na cháhá, is liye
ki Yahúdí us ke qatl kí fikr meṉ
the[a].
2 Aur Yahúdíoṉ kí 'íd i ḵhíma[b]
nazdík áí.
3 Tab us ke bháíoṉ[c] ne us se
kahá, Yaháṉ se rawána ho, aur
Yahúdiya meṉ já, ki un kámoṉ
ko, jo tú kartá hai, tere shágird
bhí dekheṉ.
4 Kyúṉki aisá koí nahíṉ jo kuchh
kám chhipke kare, aur cháhe ki
áp mashhúr ho. Agar tú yih kám
kartá hai, to apne taíṉ jahán ko
dikhá.
5 Kyúṉki us ke bháí bhí us par
ímán na láe[d].
6 Tab Yisú' ne unheṉ farmáyá,
ki Merá waqt hanoz nahíṉ áyá[e]:
par tumhárá waqt har dam baná
hai.
7 Dunyá tum se 'adáwat nahíṉ
rakh saktí[f]; par mujh se 'adáwat
rakhtí, kyúṉki maiṉ us par ga-
wáhí detá húṉ, ki us ke kám bure
haiṉ[g].
8 Tum is 'íd meṉ jáo: maiṉ
abhí is 'íd meṉ nahíṉ játá, ki
merá waqt hanoz púrá nahíṉ húá[h].
9 So wuh yih báteṉ unheṉ
kahke Jalíl meṉ rahá.
10 ¶ Lekin jab us ke bháí ra-

[o] Yúh. 3. 9.
[p] Mat. 26. 26, 28.
[q] 27, 40, 63 áyateṉ. Yúh. 4. 14.
[r] 1 Yúh. 3. 24. aur 4. 15, 16.
[s] 49, 50, 51 áyateṉ.
[t] Mat. 11. 6. 66 áyat.
[u] Marq. 16. 19. Yúh. 3. 13. A'am. 1. 9. Afs. 4. 8.
[x] 2 Qur. 3. 6.
[y] 36 áyat.
[z] Yúh. 2. 24, 25. aur 13. 11.
[a] 44, 45 áyateṉ.
[b] 60 áyat.

San 'ÍSAWÍ 32.

[c] A'am. 5. 20.
[d] Mat. 16. 16. Marq. 8. 29. Lúq. 9. 20. Yúh. 1. 49. aur 11. 27.
[e] Lúq. 6. 13.
[f] Yúh. 13. 27.
[a] Yúh. 5. 16, 18.
[b] Ahb. 23. 34.
[c] Mat. 12. 46. Marq. 3. 31. A'am. 1. 14.
[d] Marq. 3. 21.
[e] Yúh. 2. 4. aur 8. 20. 8, 30 áyateṉ.
[f] Yúh. 15. 19.
[g] Yúh. 3. 19.
[h] Yúh. 8. 20. 6 áyat.

San 'ÍSAWÍ 32.

wána húe the, wuh bhí us 'íd meṉ gayá, záhirá nahíṉ, balki chhipke.

11 Tab Yahúdí 'íd meṉ use ḍhúṉḍhne lage[i] aur kahá, ki Wuh kaháṉ hai?

12 Aur logoṉ meṉ us kí bábat baṛí takrár thí[k]: ba'ze kahte the, ki Wuh nek ádmí hai[l]: aur kitne kahte the, ki Nahíṉ, balki wuh logoṉ ko gumráh kartá.

13 Lekin Yahúdíoṉ ke ḍar se[m] koí shaḵhs záhirá us kí bábat na kahtá thá.

14 ¶ Aur jab 'íd ádhí guzar gayí, Yisú' ne haikal meṉ jáke ta'lím dí.

15 Tab Yahúdí ta'ajjub se bole, ki Is mard ko bagair paṛhe kyúṉkar kitáboṉ ká 'ilm hai[n]?

16 Yisú' ne unheṉ jawáb meṉ kahá, ki Merí ta'lím merí nahíṉ, balki us kí hai, jis ne mujhe bhejá[o].

17 Wuh shaḵhs jo us kí marzí par chalá cháhe[p], jánegá, ki yih ta'lím Ḵhudá kí hai, yá ki maiṉ áp se detá húṉ.

18 Wuh jo apní taraf se kuchh kahtá hai, apní buzurgí cháhtá hai[q]: lekin wuh jo us kí buzurgí cháhtá hai, jis ne use bhejá, so wuhí sachchá hai, aur us meṉ ná-rástí nahíṉ.

19 Kyá Músá ne tumheṉ sharí'at na dí[r], lekin koí tum meṉ se sharí'at par 'amal nahíṉ kartá? Tum kyúṉ mere qatl kí fikr meṉ ho[s]?

20 Logoṉ ne jawáb diyá, aur kahá, Tujh par ek deo hai[t]; kaun tujhe qatl kiyá cháhtá hai?

21 Yisú' ne jawáb meṉ unheṉ kahá, Maiṉ ne ek kám kiyá, aur tum sab us ke bá'is ta'ajjub karte ho.

22 Músá ne tumheṉ ḵhatna ká hukm diyá[u], háláṉki wuh Músá se nahíṉ, balki bápdádoṉ se hai[x]; so tum sabt ke din ádmí ká ḵhatna karte ho.

23 Pas agar sabt ke roz ádmí ká ḵhatna kiyá játá hai, ‖ táki Músá ke shar'a se 'udúl na ho, to kyá tum is liye mujh par gussa ho, ki maiṉ ne sabt ke din ek mard ko bilkull changá kiyá[y]?

24 Záhir ke muwáfiq 'adálat na karo, balki wájibí 'adálat karo[z].

25 Tab ba'ze Yarúsalamíoṉ ne kahá, Kyá yih wuh nahíṉ, ki jise qatl kiyá cháhte haiṉ?

26 Lekin dekho, wuh to bedhaṛak boltá hai, aur we use kuchh nahíṉ kahte; pas kyá sardároṉ ne bhí yaqín kiyá, ki filhaqíqat yihí Masíh hai[a]?

27 Lekin hameṉ ma'lúm hai, ki yih kaháṉ ká hai[b]; par Masíh jab áwegá, to koí na jánegá, ki wuh kaháṉ ká hai.

28 Tab Yisú' haikal meṉ ta'lím dete húe yúṉ pukárá, ki Tum mujhe pahchánte, aur jánte ho, ki maiṉ kaháṉ ká húṉ[c]: aur maiṉ áp se nahíṉ áyá húṉ[d]: magar merá bhejnewálá sachchá hai[e], jis se tum wáqif nahíṉ ho[f].

29 Maiṉ use jántá húṉ; is liye ki maiṉ us kí taraf se húṉ[g], aur us ne mujhe bhejá hai.

30 Tab unhoṉ ne cháhá, ki use pakaṛ leṉ[h]: par is liye ki us ká waqt hanoz na pahunchá thá, kisí ne us par háth na ḍálá[i].

31 Aur un logoṉ meṉ se bahutere us par ímán láe[k], aur bole ki Jab Masíh áwegá, to kyá in se, jo is ne dikháe haiṉ, ziyáda mu'ajiza dikháwegá?

32 ¶ Farísíoṉ ne jamá'at kí takrár, jo us kí bábat ho rahí thí, suní; tab Farísíoṉ aur sardár káhinoṉ ne piyáda bheje, ki use pakaṛ leṉ.

33 Us waqt Yisú' ne unheṉ kahá, Ab thoṛí der tak maiṉ tumháre sáth húṉ, tab us pás, jis ne mujhe bhejá, játá húṉ[l].

34 Tum mujhe ḍhúṉḍhoge, aur na páoge[m], aur jaháṉ maiṉ húṉ, tum á na sakoge.

35 Us waqt Yahúdíoṉ ne ápas meṉ kahá, ki Wuh kaháṉ jáegá, jo use ham na páweṉge? kyá wuh un logoṉ ke pás, jo Yúnáníoṉ meṉ parágánda húe[n], jáegá, aur Yúnáníoṉ ko ta'lím degá?

36 Yih kyá bát hai, jo us ne kahí, ki Tum mujhe ḍhúṉḍhoge, aur na páoge: aur jaháṉ maiṉ húṉ, tum na á sakoge?

37 Phir 'íd ke pichhle din, jo baṛá din hai[o], Yisú' khaṛá húá, aur pukárke kahá, Agar koí piyásá ho, mujh pás áwe, aur píe[p]

38 Jo mujh par ímán látá hai[q], us ke badan se, jaisá kitáb kahtí hai, jíte pání kí nadíáṉ járí hoṉgí[r].

---

i Yúh. 11. 56.
k Yúh. 9. 16. aur 10. 19.
l Mat. 21. 46. Lúq. 7. 16. Yúh. 6. 14. 40 áyat.
m Yúh. 9. 22. aur 12. 42. aur 19. 38.
n Mat. 13. 54. Marq. 6. 2. Lúq. 4. 22. A'am. 2. 7.
o Yúh. 3. 11. aur 8. 28. aur 12. 49. aur 14. 10, 24.
p Yúh. 8. 43.
q Yúh. 5. 41. aur 8. 50.
r Khur. 24. 3. Ist. 33. 4. Yúh. 1. 17. A'am. 7. 38.
s Mat. 12. 14. Marq. 3. 6. Yúh. 5. 16, 18. aur 10. 31, 39. aur 11. 53.
t Yúh. 8. 48, 52. aur 10. 20.
u Ahb. 12. 3.
x Paid. 17. 10.
‖ Yá, *aur Músá ke shar'a se 'udúl nahíṉ hotá.*
y Yúh. 5. 8, 9, 16.
z Ist. 1. 16, 17. Ams. 24. 23. Yúh. 8. 15. Ya'q. 2. 1.

San 'ÍSAWÍ 32.

a 48 áyat.
b Mat. 13. 55. Marq. 6. 3. Lúq. 4. 22.
c Dekho Yúh. 8. 14.
d Yúh. 5. 43. aur 8. 42.
e Yúh. 5. 32. aur 8. 26. Rúm. 3. 4.
f Yúh. 1. 18. aur 8. 55.
g Mat. 11. 27. Yúh. 10. 15.
h Marq. 11. 18. Lúq. 19. 47. aur 20. 19. 19 áyat. Yúh. 8. 37.
i 44 áyat. Yúh. 8. 20.
k Mat. 12. 23. Yúh. 3. 2. aur 8. 30.
l Yúh. 13. 33. aur 16. 16.
m Hús. 5. 6. Yúh. 8. 21. aur 13. 33.
n Yas. 11. 12. Ya'q. 1. 1. 1 Pat. 1. 1.
o Ahb. 23. 36.
p Yas. 55. 1. Yúh. 6. 35. Muk. 22. 17.
q Ist. 18. 15.
r Ams. 18. 4. Yas. 12. 3. aur 44. 3. Yúh. 4. 14.

San 'ÍSAWÍ 32.

39 Us ne yih Rúh kí bábat kahí,
jise we, jo us par ímán láe, páne
par the[s]; kyúnki Rúh i Quds ab
tak na utrí thí, is liye ki Yisú' hanoz
apne jalál ko na pahunchá thá[t].
40 ¶ Tab un logon men se ba-
huteron ne yih sunkar kahá, Fil-
haqíqat, yihí wuh Nabí hai[u].
41 Auron ne kahá, Yih Masíh
hai[x]. Par ba'zon ne kahá, Kyá
Masíh Jalíl se átá hai[y]?
42 Kyá kitábon men yih bát
nahín, ki Masíh Dáúd kí nasl se,
aur Baitlaham kí bastí se[z], jahán
Dáúd thá[a], átá hai?
43 So logon men us kí bábat
ikhtiláf húá[b].
44 Aur ba'zon ne cháhá thá, ki
use pakaṛ len, par kisí ne us par
háth na dále[c].
45 ¶ Tab piyáda sardár ká-
hinon aur Farísíon ke pás áe, aur
unhon ne un se kahá, Tum use
kyún na láe?
46 Piyádon ne jawáb diyá, ki
Hargiz kisí shakhs ne is ádmí kí
mánind kalám nahín kahá[d].
47 Tab Farísíon ne unhen jawáb
diyá, Kyá tum bhí gumráh kiye
gaye ho?
48 Kyá koí sardáron yá Farí-
síon men se us par ímán láyá[e]?
49 Par yih log, jo sharí'at se
wáqif nahín, la'natí hain.
50 Niqudemus ne, jo rát ko
Yisú' pás áyá thá[f], aur un men se
ek thá, unhen kahá,
51 Kyá hamárí sharí'at kisí ko,
peshtar us se ki us kí sune, aur
jáne ki wuh kyá kartá hai, gunah-
gár ṭhahrátí hai[g]?
52 Unhon ne us ke jawáb men
kahá, Kyá tú bhí Jalílí hai?
Ḍhúndh, aur dekh: ki Jalíl se
koí nabí záhir nahín húá[h].
53 Phir har ek apne ghar ko
gayá.

s Yas. 44. 3. Yúel 2. 28. Yúh. 16. 7. A'am. 2. 17, 33, 38.
t Yúh. 12. 16. aur 16. 7.
u Ist. 18. 15, 18. Yúh. 1. 21. aur 6. 14.
x Yúh. 4. 42. aur 6. 69.
y Yúh. 1. 46. 52 áyat.
z Zab. 132. 11. Yar. 23. 5. Mík. 5. 2. Mat. 2. 5. Lúq. 2. 4.
a 1 Sam. 16. 1, 4.
b 12 áyat. Yúh. 9. 16. aur 10. 19.
c 30 áyat.
d Mat. 7. 29.
e Yúh. 12. 42. A'am. 6. 7. 1 Qur. 1. 20, 26. aur 2. 8.
f Yúh. 3. 2.
g Ist. 1. 17. aur 17. 8, wag. aur 19. 15.
h Yas. 9. 1, 2. Mat. 4. 15. Yúh. 1. 46. 41 áyat.

VIII BAB.

1 *Masíh ek 'aurat ko jo ziná men pakṛí gayí chhuṛátá.* 12 *Wuh manádí kartá ki main dunyá ká núr hún, aur apní ta'lím ko sachchá aur bar-haqq ṭhahrátá:* 33 *wuh chand Yahúdíon ko jo Abiraham par fakhr karte the jawáb detá,* 59 *phir us ne apne taín poshída kiyá ki un ke gazab se salámat rahe.*

PAR Yisú' koh i Zaitún ko
gayá.
2 Aur subh sawere haikal men
phir dákhil húá, aur sab log us
ke pás áe; aur us ne baiṭhkar
unhen ta'lím dí.
3 Tab faqíh aur Farísí ek 'aurat
ko, jo ziná men pakṛí gayí thí, us
pás láe, aur use bích men khaṛá
karke us se kahá, ki
4 Ai Ustád, yih 'aurat ziná men
'ain fi'al ke waqt pakṛí gayí.
5 Músá ne to Tauret men ham
ko hukm diyá hai, ki aisíon ko
sangsár karen[a]; par tú kyá kahtá
hai?
6 Unhon ne ázmáish ke liye yih
kahá, táki us par nálish kí wajh
páwen. Par Yisú' jhukke unglí
se zamín par likhne lagá.
7 Aur jab we us se suwál karte
gaye, to us ne sídhe hokar unhen
kahá, Jo ki tum men be-gunáh
hai, pahle wuhí use patthar
máre[b].
8 Aur phir jhukke zamín par
likhá.
9 Aur we yih sunkar dil hí dil
men áp ko gunahgár samajhke[c]
baṛon se leke chhoṭon tak ek ek
karke chale gaye: aur Yisú' akelá
rah gayá, aur 'aurat bích men
khaṛí rahí.
10 Tab Yisú' ne sídhe hokar
'aurat ke siwá kisí ko na dekhá,
aur us se kahá, Ai 'aurat, we tere
nálish-karnewále kahán hain?
kyá kisí ne tujh par hukm na
kiyá?
11 Wuh bolí, Ai Khudáwand,
kisí ne nahín. Yisú' ne us se
kahá, Main bhí tujh par hukm
nahín kartá[d]; já, aur phir gunáh
na kar[e].
12 ¶ Tab Yisú' ne phir unhen
kahá, Jahán ká núr main hún[f];
jo merí pairauí kartá hai, andhere
men na chalegá, balki zindagí ká
núr páwegá.
13 Tab Farísíon ne us se kahá,
Tú apne haqq men gawáhí detá
hai[g]; terí gawáhí sach nahín.
14 Yisú' ne jawáb diyá, aur
unhen kahá, Agarchi main apní
bábat gawáhí detá hún, taubhí
merí gawáhí sach hai: kyúnki
main jántá hún, ki main kahán
se áyá hún, aur main kahán ko
játá hún; par tum nahín jánte, ki
main kahán se áyá hún[h], aur
kahán ko játá hún.
15 Tum jism ke mutábiq hukm
karte ho[i]; main kisí par hukm
nahín kartá[k].
16 Aur agar main hukm karún,
to merá hukm haqq hai, kyúnki

San 'ÍSAWÍ 32.

a Ahb. 20. 10. Ist. 22. 22.
b Ist. 17. 7. Rúm. 2. 1.
c Rúm. 2. 22.
d Lúq. 9. 56. aur 12. 14. Yúh. 3. 17.
e Yúh. 5. 14.
f Yúh. 1. 4, 5, 9. aur 3. 19. aur 9. 5. aur 12. 35, 36, 46.
g Yúh. 5. 31.
h Dekho Yúh. 7. 28. aur 9. 29.
i Yúh. 7. 24.
k Yúh. 3. 17. aur 12. 47. aur 18. 36.

San 'ÍSAWÍ 32.

maiṉ akelá nahíṉ[l], par maiṉ aur
Báp jis ne mujhe bhejá.
17 Tumhárí sharí'at meṉ yih
bhí likhá hai, ki do ádmíoṉ kí
gawáhí sach hai[m].
18 Ek to maiṉ húṉ, jo apní
bábat gawáhí detá húṉ, aur ek
Báp jis ne mujhe bhejá hai, mere
liye gawáhí detá hai[n].
19 Tab unhoṉ ne us se kahá,
Terá Báp kaháṉ hai? Yisú' ne
jawáb diyá, Tum na mujhe jánte,
aur na mere Báp ko[o]; agar tum
mujhe jánte, to mere Báp ko bhí
jánte[p].
20 Yisú' ne yih báteṉ haikal ke
andar bait ul mál meṉ[q] ta'lím
dete húe kahíṉ, aur kisí ne us
par háth na ḍále[r], ki us ká waqt
hanoz na áyá thá[s].
21 Tab Yisú' ne phir unheṉ
kahá, Maiṉ játá húṉ, aur tum
mujhe ḍhúṉḍhoge[t], aur apne
gunáh meṉ maroge[u]; jaháṉ maiṉ
játá húṉ, tum á nahíṉ sakte ho.
22 Tab Yahúdíoṉ ne kahá, Kyá
wuh apne taíṉ már ḍálegá? jo
kahtá hai, Jaháṉ maiṉ játá húṉ,
tum á nahíṉ sakte ho.
23 Us ne unheṉ kahá, Tum
níche se ho; maiṉ úpar se húṉ[x];
tum is jahán ke ho; maiṉ is jahán
ká nahíṉ húṉ[y].
24 Is liye maiṉ ne tumheṉ kahá,
ki tum apne gunáhoṉ meṉ maro-
ge[z]: kyúṉki agar tum ímán nahíṉ
láte, ki maiṉ hí húṉ, to tum apne
gunáhoṉ meṉ maroge[a].
25 Tab unhoṉ ne us se kahá,
Tú kaun hai? Yisú' ne unheṉ
kahá, Wuhí jo maiṉ ne tumheṉ
pahle hí se kahá.
26 Mujh pás bahut báteṉ haiṉ,
ki tumháre haqq meṉ kahúṉ, aur
hukm karúṉ: par jis ne mujhe
bhejá hai, sachchá hai[b]: aur maiṉ
bhí, wuh báteṉ, jo maiṉ ne us se
suní haiṉ, jahán ko kahtá húṉ[c].
27 We na samjhe, ki wuh un se
Báp kí bábat kahtá thá.
28 Phir Yisú' ne unheṉ kahá,
Jab tum Ibn i Ádam ko charh-
áoge[d], tab tum jánoge, ki maiṉ
húṉ[e], aur maiṉ áp se kuchh nahíṉ
kartá[f]; magar jo mere Báp ne
mujhe sikhláyá, maiṉ wuh báteṉ
kahtá húṉ[g].
29 Aur jis ne mujhe bhejá hai,
mere sáth hai[h]; Báp ne mujhe
akelá nahíṉ chhoṛá[i], kyúṉki maiṉ
hamesha aise kám kartá húṉ, jo
use khush áte haiṉ[k].
30 Jab wuh ye báteṉ kahtá thá,
to bahutere us par ímán láe[l].
31 Tab Yisú' ne un Yahúdíoṉ
ko, jo us par ímán láe the, kahá,
Agar tum merí bát par sábit
rahoge, to tum tahqíq mere shá-
gird hoge;
32 Aur sachái ko jánoge, aur
sachái tum ko ázád karegí[m].
33 ¶ Unhoṉ ne use jawáb diyá,
Ham Abirahám kí nasl haiṉ, aur
kisí ke gulám kabhú na the[n]: tú
kyúṉkar kahtá hai, ki Tum ázád
kiye jáoge?
34 Yisú' ne unheṉ jawáb diyá,
Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ,
ki Jo koí gunáh kartá hai, gunáh
ká gulám hai[o].
35 Aur gulám abad tak ghar
meṉ nahíṉ rahtá[p]; Beṭá abad tak
rahtá hai.
36 Pas agar Beṭá tum ko ázád
karegá, to tum tahqíq ázád hoge[q].
37 Maiṉ jántá húṉ, ki tum Abi-
rahám kí nasl ho; lekin tum
mere qatl kí fikr meṉ ho[r], kyúṉki
tum meṉ mere kalám kí jagah
nahíṉ.
38 Maiṉ ne jo kuchh apne Báp
ke pás dekhá hai, wuhí kahtá
húṉ[s]: aur tum, wuh jo tum ne
apne báp ke pás dekhá hai, karte
ho.
39 Unhoṉ ne jawáb meṉ us se
kahá, Hamárá Báp Abirahám hai[t].
Yisú' ne unheṉ kahá, Agar tum
Abirahám ke farzand hote, to
tum Abirahám ke kám karte[u].
40 Par tum mujhe qatl kiyá
cháhte ho[x], jo aisá shakhs hai, ki
haqq bát, jo maiṉ ne Khudá se
suní, tumheṉ kahí[y]; yih Abira-
hám ne nahíṉ kiyá.
41 Tum apne báp ke kám karte
ho. Tab unhoṉ ne us se kahá,
Ham harám se paidá nahíṉ húe;
hamárá báp ek hai, ya'ne, Khudá[z].
42 Yisú' ne unheṉ kahá, Agar
Khudá tumhárá báp hotá, to tum
mujhe 'azíz jánte[a]; kyúṉki maiṉ
Khudá se niklá, aur áyá húṉ[b];
kyúṉki maiṉ áp se nahíṉ áyá, par
us ne mujhe bhejá[c].
43 Tum merí 'ibárat kyúṉ nahíṉ
samajhte[d]? is liye ki merá kalám
sun nahíṉ sakte.
44 Tum apne báp Shaitán se ho[e],
aur cháhte ho, ki apne báp kí

[l] 29 áyat. Yúh. 16. 32.
[m] Ist. 17. 6. aur 19. 15. Mat. 18. 16. 2 Qur. 13. 1. 'Ibrán. 10. 28.
[n] Yúh. 5. 37.
[o] 55 áyat. Yúh. 16. 3.
[p] Yúh. 14. 7.
[q] Marq. 12. 41.
[r] Yúh. 7. 30.
[s] Yúh. 7. 8.
[t] Yúh. 7. 34. aur 13. 33.
[u] 24 áyat.
[x] Yúh. 3. 31.
[y] Yúh. 15. 19. aur 17. 16. 1 Yúh. 4. 5.
[z] 21 áyat.
[a] Marq. 16. 16.
[b] Yúh. 7. 28.
[c] Yúh. 3. 32. aur 15. 15.
[d] Yúh. 3. 14. aur 12. 32.
[e] Rúm. 1. 4.
[f] Yúh. 5. 19, 30.
[g] Yúh. 3. 11.
[h] Yúh. 14. 10, 11.
[i] 16 áyat.

San 'ÍSAWÍ 32.

[k] Yúh. 4. 34. aur 5. 30. aur 6. 38.
[l] Yúh. 7. 31. aur 10. 42. aur 11. 45.
[m] Rúm. 6. 14, 18, 22. aur 8. 2. Ya'q. 1. 25. aur 2. 12.
[n] Ahb. 25. 42. Mat. 3. 9. 39 áyat.
[o] Rúm. 6. 16, 20. 2 Pat. 2. 19.
[p] Gal. 4. 30.
[q] Rúm. 8. 2. Gal. 5. 1.
[r] Yúh. 7. 19. 40 áyat.
[s] Yúh. 3. 32. aur 5. 19, 30. aur 14. 10, 24.
[t] Mat. 3. 9. 33 áyat.
[u] Rúm. 2. 28. aur 9. 7. Gal. 3. 7, 29.
[x] 37 áyat.
[y] 26 áyat.
[z] Yas. 63. 16. aur 64. 8. Mal. 1. 6.
[a] 1 Yúh. 5. 1.
[b] Yúh. 16. 27. aur 17. 8, 25.
[c] Yúh. 5. 43. aur 7. 28, 29.
[d] Yúh. 7. 17.
[e] Mat. 13. 38. 1 Yúh. 3. 8.

khwáhish ke muwáfiq karo. Wuh
to shurú' se qátil thá, aur sachái
par sábit na rahá[f]; kyúnki us
men sachái nahín. Jab wuh jhúṭh
kahtá hai, to apne hí se kahtá
hai; kyúnki wuh jhúṭhá hai, aur
jhúṭh ká báni hai.
45 Par tum is sabab se, ki main
sach kahtá hún, mujh par ímán
nahín láte.
46 Kaun tum men se mujh par
gunáh sábit kartá hai? Agar
main sach kahtá hún, tum mujh
par ímán kyún nahín láte?
47 Jo Ḳhudá ká hai, Ḳhudá kí
báten suntá hai: tum is liye nahín
sunte ho, ki tum Ḳhudá ke nahín
ho[g].
48 Tab Yahúdíon ne jawáb men
us se kahá, Kyá ham achchhá
nahín kahte, ki tú Sámarí hai,
aur tere sáth ek deo hai[h]?
49 Yisú' ne jawáb diyá, Mere
sáth deo nahín, par main apne
Báp kí 'izzat kartá hún, aur tum
merí be-'izzatí karte ho.
50 Aur main apní buzurgí nahín
ḍhúnḍhtá[i]: ek hai, jo ḍhúnḍhtá
hai, aur hukm kartá hai.
51 Main tum se sach sach kahtá
hún, Agar koí shaḳhs mere ka-
lám par 'amal kare, to wuh abad
tak maut ko hargiz na dekhe-
gá[k].
52 Tab Yahúdíon ne us se kahá,
Ab ham ne jáná, ki tere sáth ek
deo hai. Abirahám aur ambiyá
mar gaye[l], aur tú kahtá hai, Agar
koí shaḳhs mere kalám par 'amal
kare, to abad tak maut ká maza
na chakhegá.
53 Kyá tú hamáre báp Abira-
hám se buzurgtar hai, aur wuh
mar gayá? ambiyá bhí mar gaye;
tú apne taín kyá ṭhahrátá hai?
54 Yisú' ne jawáb diyá, Agar
main apní buzurgí kartá hún, to
merí buzurgí kuchh nahín[m]: par
merá Báp hai jise tum kahte ho,
ki hamárá Ḳhudá hai, wuh merí
buzurgí kartá hai[n].
55 Tum ne use nahín jáná;
lekin main use jántá hún[o]; aur
agar main kahún, ki main use
nahín jántá, to main tumhárí
tarah jhúṭhá húngá: par main
use jántá hún, aur us ke kalám
par 'amal kartá hún.
56 Tumhárá báp Abirahám bahut
mushtáq thá, ki mere din dekhe[p]:

f Yahúd. 6.
g Yúh. 10. 26, 27. 1 Yúh. 4. 6.
h Yúh. 7. 20. aur 10. 20. 52 áyat.
i Yúh. 5. 41. aur 7. 18.
k Yúh. 5. 24. aur 11. 26.
l Zak. 1. 5. 'Ibrán. 11. 13.
m Yúh. 5. 31.
n Yúh. 5. 41. aur 16. 14. aur 17. 1. A'am. 3. 13.
o Yúh. 7. 28, 29.
p Lúq. 10. 24.

chunánchi us ne dekhá, aur ḳhush
húá[q].
57 Tab Yahúdíon ne us se kahá,
Terí 'umr to pachás baras kí
nahín, aur kyá tú ne Abirahám
ko dekhá hai?
58 Yisú' ne unhen kahá, Main
tum se sach sach kahtá hún,
Peshtar us se ki Abirahám ho,
main hún[r].
59 Tab unhon ne patthar uṭháe,
ki use máren[s]; par Yisú' ne apne
taín poshída kiyá, aur un ke bích
se guzarkar[t] haikal se niklá, aur
yún chalá gayá.

IX BÁB.

1 Ek ádmí jo janam ká andhá thá apní ánkh pátá. 8 Wuh Farísíon ke áge házir kiyá játá. 13 We us mu'ajiza ke sabab náráz hote, aur us be-chára ko ḳhárij kar dete: 35 par Yisú' us par mihrbání kartá, aur wuh us ká iqrár kartá. 39 We kaun hain jinhen Masíh roshan kartá.

PHIR us ne játe húe ek shaḳhs
ko, jo janam ká andhá thá,
dekhá.
2 Aur us ke shágirdon ne us se
púchhá, ki Ai Rabbí, gunáh kis
ne kiyá[a], is shaḳhs ne, yá us ke
má báp ne, ki yih andhá paidá
húá?
3 Yisú' ne jawáb diyá, Na to is
shaḳhs ne gunáh kiyá, na us ke
má báp ne; lekin yún húá, táki
Ḳhudá ke kám us men záhir
howen[b].
4 Zarúr hai, ki jis ne mujhe
bhejá, main us ke kámon ko, jab
tak ki din hai, karún[c]; rát átí
hai, aur koí us waqt kám nahín
kar saktá.
5 Jab tak main jahán men hún,
jahán ká núr hún[d].
6 Yih kahke, us ne zamín par
thúká[e], aur thúk se miṭṭí gúndhí,
aur wuh miṭṭí us andhe kí ánkhon
par lep kí,
7 Aur us se kahá, Já, aur Si-
loám ke hauz[f] men, (jis ká tarjuma
Bhejá húá hai), nahá. Tab wuh
jáke naháyá[g], aur bíná hoke áyá.
8 ¶ Tab hamsáyon ne, aur jinhon
ne áge use andhá dekhá thá, kahá,
Kyá yih wuh nahín, jo baiṭhá
húá bhíkh mángtá thá?
9 Ba'zon ne kahá, Yih wuhí
hai: auron ne kahá, Yih us kí
mánind hai: us ne kahá, Main
wuhí hún.
10 Phir unhon ne us se kahá,
Terí ánkhen kyúnkar khul gayín?

q 'Ibrán. 11. 13.
r Khur. 3. 14. Yas. 43. 13. Yúh. 17. 5, 24. Qul. 1. 17. Muk. 1. 8.
s Yúh. 10. 31, 39. aur 11. 8.
t Lúq. 4. 30.
a 34 áyat.
b Yúh. 11. 4.
c Yúh. 4. 34. aur 5. 19, 36. aur 11. 9. aur 12. 35. aur 17. 4.
d Yúh. 1. 5, 9. aur 3. 19. aur 8. 12. aur 12. 35, 46.
e Marq. 7. 33. aur 8. 23.
f Naham. 3. 15.
g Dekho 2 Sal. 5. 14.

San 'ÍSAWÍ 32.

11 Us ne jawáb diyá, aur kahá, ki Ek mard ne, jis ká nám Yisú' hai, miṭṭí gúndhí, aur merí ánkhon̲ par lagáí, aur mujhe kahá, ki Siloám ke hauz men̲ já, aur naháh[h]. So main̲ jáke naháyá, aur bíná húá.

[h] 6, 7 áyaten̲.

12 Tab unhon̲ ne us se kahá, ki Wuh kahán̲ hai? Us ne kahá, Main̲ nahín̲ jántá.

13 ¶ We use, jo pahle andhá thá, Farísíon̲ pás le gaye.

14 Aur jab ki Yisú' ne miṭṭí gúndhke us kí ánkhen̲ kholí thín̲, sabt ká din thá.

15 Phir Farísíon̲ ne bhí us se púchhá, ki Tú ne apní ánkhen̲ kyún̲kar páín̲? Us ne unhen̲ kahá, ki Us ne merí ánkhon̲ par gílí miṭṭí lagáí, aur main̲ naháyá, aur bíná húá.

16 Tab Farísíon̲ men̲ se ba'zon̲ ne kahá, Yih mard K̲hudá kí taraf se nahín̲, kyún̲ki sabt ke din ko nahín̲ mántá. Auron̲ ne kahá, Kyún̲kar ho saktá hai, ki gunahgár insán aise mu'ajiza dikháe[i]? So un men̲ ikhtiláf thá[k].

[i] 33 áyat. Yúh. 3. 2.
[k] Yúh. 7. 12, 43. aur 10. 19.

17 Unhon̲ ne us andhe shak̲hs ko phir kahá, Tú us ke haqq men̲, jis ne terí ánkhen̲ kholín̲, kyá kahtá hai? Wuh bolá, ki Wuh ek nabí hai[l].

[l] Yúh. 4. 19. aur 6. 14.

18 Par Yahúdíon̲ ne yih bát yaqín na kí, ki wuh andhá thá, aur bíná húá, jab tak ki unhon̲ ne us shak̲hs ke má báp ko, jo bíná húá thá, buláyá,

19 Aur un se púchhá, ki Kyá yih tumhárá beṭá hai, jise tum kahte ho, andhá paidá húá? phir wuh ab kyún̲kar dekhtá hai?

20 Us ke má báp ne jawáb men̲ unhen̲ kahá, Ham jánte hain̲, ki yih hamárá beṭá hai, aur yih, ki wuh andhá paidá húá:

21 Lekin yih ham nahín̲ jánte, ki wuh ab kyún̲kar dekhtá hai; yá kis ne us kí ánkhen̲ kholí hon̲, ham nahín̲ jánte; wuh jawán hai, us se púchho, to wuh apní áp kahegá.

22 Us ke má báp Yahúdíon̲ se ḍarte the[m], aur is liye unhon̲ ne yih kahá; kyún̲ki Yahúdíon̲ ne eká kiyá thá, ki agar koí iqrár kare, ki wuh Masíh hai, to 'ibádatk̲hána se k̲hárij ho jáwe[n].

[m] Yúh. 7. 13. aur 12. 42. aur 19. 38. A'am. 5. 13.
[n] 34 áyat. Yúh. 16. 2.

23 Is wáste us ke má báp ne kahá, ki Wuh jawán hai; us se púchho.

24 Tab unhon̲ ne us shak̲hs ko, jo andhá thá, phir bulákar kahá, ki K̲hudá kí buzurgí kar[o]; ham jánte hain̲, ki yih mard gunahgár hai[p].

[o] Yash. 7. 19. 1 Sam. 6. 5.
[p] 16 áyat.

25 Us ne jawáb diyá, aur kahá, ki Main̲ nahín̲ jántá, ki wuh gunahgár hai, ki nahín̲: main̲ ek bát jántá hún̲, ki main̲ andhá thá, ab bíná hún̲.

26 Tab unhon̲ ne us se phir púchhá, ki Us ne tujh se kyá kiyá? kyún̲kar us ne terí ánkhen̲ kholín̲?

27 Us ne jawáb diyá, Main̲ ne to tumhen̲ abhí kahá, aur tum ne na suná: kyá tum phir suná cháhte ho? kyá tum bhí us ke shágird hoge?

28 Tab unhon̲ ne us se malámat kí, aur kahá, Tú us ká shágird hai; ham Músá ke shágird hain̲.

29 Ham jánte hain̲, ki K̲hudá ne Músá ke sáth kalám kiyá, par ham nahín̲ jánte, ki yih kahán̲ ká hai[q].

[q] Yúh. 8. 14.

30 Us shak̲hs ne jawáb men̲ unhen̲ kahá, Is men̲ ta'ajjub hai, ki tum nahín̲ jánte, ki yih kahán̲ ká hai[r], aur us ne merí ánkhen̲ kholí hain̲.

[r] Yúh. 3. 10.

31 Ham jánte hain̲, ki K̲hudá gunahgáron̲ kí nahín̲ suntá: par agar koí K̲hudá-parast ho, aur us kí marzí par chale, to us kí wuh suntá hai[s].

[s] Aiy. 27. 9. aur 35. 12. Zab. 18. 41. aur 34. 15. aur 66. 18. Ams. 1. 28. aur 15. 29. aur 28. 9. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. aur 14. 12. Hiz. 8. 18. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13.

32 Dunyá ke shurú' se sunne men̲ nahín̲ áyá, ki kisí ne janam ke andhe kí ánkhen̲ kholí hon̲.

33 Agar yih mard K̲hudá kí taraf se na hotá, to kuchh na kar saktá[t].

[t] 16 áyat.

34 Unhon̲ ne jawáb men̲ us se kahá, Tú to bilkull gunáhon̲ men̲ paidá húá[u], aur kyá ham ko sikhlátá hai? Tab unhon̲ ne use || báhar nikál diyá.

[u] 2 áyat.
|| Yá, *k̲hárij kar diyá:* 22 áyat.

35 Yisú' ne suná, ki unhon̲ ne use báhar nikál diyá, tab us ne use pákar kahá, Kyá tú K̲hudá ke Beṭe par ímán látá hai[x]?

[x] Mat. 14. 33. aur 16. 16. Marq. 1. 1. Yúh. 10. 36. 1 Yúh. 5. 13.

36 Us ne jawáb men̲ kahá, Ai K̲hudáwand, wuh kaun hai, ki main̲ us par ímán láún̲?

37 Yisú' ne us se kahá, Tú ne to use dekhá hai, aur jo tujh se boltá hai, wuhí hai[y].

[y] Yúh. 4. 26.

38 Us ne kahá, Ai K̲hudáwand,

San 'ÍSAWÍ 32.

main ímán látá hún. Aur us ne
use sijda kiyá.
39 ¶ Tab Yisú' ne kahá, ki Main
'adálat ke liye is dunyá men áyá
hún[z], táki we jo nahín dekhte
hain, dekhen, aur jo dekhte hain,
andhe ho jáwen[a].
40 Aur Farísíon ne, jo us ke
sáth the, yih báten sunke us se
kahá, Kyá ham bhí andhe hain[b]?
41 Yisú' ne unhen kahá, Agar
tum andhe hote, to gunahgár na
hote: par ab tum to kahte ho, ki
Ham dekhte hain; is liye tum-
hárá gunáh rahtá hai[c].

X BÁB.

1 Masíh darwáza hai, aur nek chaupán hai.
19 Us kí bábat mutafarriq ráe jo húín. 24
Wuh apne kámon se yih sábit kartá ki main
Masíh Khudá ká betá hún: 39 Wuh Yahú-
díon ke háthon se nikal játá, 40 aur Yardan
ke pár játá, jahán bahut log us par ímán
láte.

MAIN tum se sach sach
kahtá hún, Jo ki darwáza
se bher-khána men dákhil nahín
hotá, balki aur taraf se úpar
charhtá hai, wuh chor aur batmár
hai.
2 Lekin wuh jo darwáza se dá-
khil hotá hai, bheron ká garariyá
hai.
3 Us ke liye darbán kholtá hai;
aur bheren us kí áwáz suntí hain;
aur wuh apní bheron ko nám leke
bulátá hai, aur unhen báhar le
játá hai.
4 Aur jab wuh apní bheron ko
báhar nikáltá hai, to un ke áge
áge chaltá hai, aur bheren us ke
píchhe ho letí hain; kyúnki we
us kí áwáz pahchántí hain.
5 Aur we begána ke píchhe
nahín játín, balki us se bhágtí
hain; is liye ki begánon kí áwáz
nahín pahchántín.
6 Yisú' ne yih tamsíl unhen
kahí; lekin we na samjhe, ki yih
kyá báten thín, jo wuh un se
kahtá thá.
7 Tab Yisú' ne unhen phir kahá,
Main tum se sach sach kahtá hún,
ki Bheron ká darwáza main hún.
8 Sab jitne mujh se áge áe,
chor aur batmár hain: par bheron
ne un kí na suní.
9 Darwáza main hún: agar koí
shakhs mujh se dákhil ho, to
naját páwegá[a], aur andar báhar
áe jáegá, aur charágáh páegá.
10 Chor nahín átá, magar churá-

[z] Yúh. 5. 22, 27. Dekho Yúh. 3. 17. aur 12. 47.
[a] Mat. 13. 13.
[b] Rúm. 2. 19.
[c] Yúh. 15. 22, 24.
[a] Yúh. 14. 6. Afs. 2. 18.

ne, aur qatl karne, aur halák
karne ko: main áyá hún, táki
we zindagí páwen, aur ziyáda
hásil karen.
11 Achchhá garariyá main hún[b]:
achchhá garariyá bheron ke liye
apní ján detá hai.
12 Par mazdúr, aur wuh jo
garariyá nahín, aur bheron ká
málik nahín, bheriyá áte dekhkar
bheron ko chhor detá hai, aur
bhág játá hai[c], aur bheriyá unhen
pakartá hai, aur bheron ko pa-
rágandá kartá hai.
13 Mazdúr bhágtá hai, kyúnki
wuh mazdúr hai, aur bheron ke
liye fikr nahín kartá.
14 Achchhá garariyá main hún,
aur apníon ko pahchántá hún[d],
aur merí mujhe jántí hain.
15 Jis tarah se Báp mujhe jántá
hai, us tarah main Báp ko jántá
hún[e]: aur main bheron ke liye
apní ján detá hún[f],
16 Aur merí aur bhí bheren
hain, jo is bher-khána kí nahín[g];
zarúr hai, ki main unhen bhí
láún, aur we merí áwáz sunengí,
aur ek hí galla, aur ek hí garariyá
hogá[h].
17 Báp mujhe is liye piyár kartá
hai, ki main apní ján detá hún,
táki main use phir lún[i].
18 Koí shakhs use mujh se
nahín letá, par main use áp se
detá hún; merá ikhtiyár hai, ki
use dún, aur merá ikhtiyár hai,
ki use phir lún[k]. Yih hukm main
ne apne Báp se páyá[l].
19 ¶ Tab Yahúdíon ke bích, in
báton ke sabab, phir ikhtiláf húá[m].
20 Aur bahuton ne un men se
kahá, ki Us ke sáth ek deo hai[n],
aur wuh sirí hai; tum us kí kyún
sunte ho?
21 Auron ne kahá, Yih báten
díwána kí nahín. Kyá deo[o] andhe
kí ánkhen khol saktá hai[p]?
22 ¶ Yarúsalam men tajdíd kí
'íd húí, aur járe ká mausim thá.
23 Aur Yisú' haikal ke andár
Sulaimání usáre men[q] phirtá thá.
24 Tab Yahúdíon ne use á gherá
aur us se kahá, ki Tú kab tak
hamáre dil ko adhar men rakhe-
gá? Agar tú Masíh hai, to ham
ko sáf kah de.
25 Yisú' ne unhen jawáb diyá,
ki Main ne to tumhen kahá, aur
tum ne yaqín na kiyá: jo kám

San 'ÍSAWÍ 32.

[b] Yas. 40. 11. Hiz. 34. 12. 23. aur 37. 24. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 4.
[c] Zak. 11. 16, 17.
[d] 2 Tim. 2. 19.
[e] Mat. 11. 27.
[f] Yúh. 15. 13.
[g] Yas. 56. 8.
[h] Hiz. 37. 22. Afs. 2. 14. 1 Pat. 2. 25.
[i] Yas. 53. 7, 8, 12. 'Ibrán. 2. 9.
[k] Yúh. 2. 19.
[l] Yúh. 6. 38. aur 15. 10. A'am. 2. 24, 32.
[m] Yúh. 7. 43. aur 9. 16.
[n] Yúh. 7. 20. aur 8. 48, 52.
[o] Khur. 4. 11. Zab. 94. 9. aur 146. 8.
[p] Yúh. 9. 6, 7, 32, 33.
San 'Ísawí 33.
[q] A'am. 3. 11. aur 5. 12.

San 'ÍSAWÍ 33.

r Yúh. 3. 2. aur 5. 36. 38 áyat.
s Yúh. 8. 47. 1 Yúh. 4. 6.
t 4, 14 áyaten.
u Yúh. 6. 37. aur 17. 11, 12. aur 18. 9.
x Yúh. 17. 2, 6, wag.
y Yúh. 14. 28.
z Yúh. 17. 11, 22.
a Yúh. 8. 59.
b Yúh. 5. 18.
c Zab. 82. 6.
d Rúm. 13. 1.
e Yúh. 6. 27.
f Yúh. 3. 17. aur 5. 36, 37. aur 8. 42.
g Yúh. 5. 17, 18. 30 áyat.
h Lúq. 1. 35. Yúh. 9. 35, 37.
i Yúh. 15. 24.
k Yúh. 5. 36. aur 14. 10, 11.
l Yúh. 14. 10, 11. aur 17. 21.
m Yúh. 7. 30, 44. aur 8. 59.

main apne Báp ke nám se kartá
hún [r], yih mere gawáh hain.
26 Lekin tum ímán nahín láte,
kyúnki jaisá main ne tumhen
kahá, tum merí bheron men se
nahín [s].
27 Merí bheren merí áwáz suntí
hain [t], aur main unhen jántá hún,
aur we mere píchhe chaltí hain.
28 Aur main unhen hamesha kí
zindagí bakhshtá hún, aur we
kabhí halák na hongí [u]: aur koí
unhen mere háth se chhín na
legá.
29 Merá Báp, jis ne unhen mujhe
diyá hai [x], sab se bará hai [y]; aur
koí unhen mere Báp ke háth se
chhín nahín le saktá.
30 Main aur Báp ek hain [z].
31 Tab Yahúdíon ne phir pat-
thar uṭháe [a], ki us par patthráo
karen.
32 Yisú' ne unhen jawáb diyá,
ki Main ne apne Báp ke bahutse
achchhe kám tumhen dikháe hain;
un men se kis kám ke liye tum
mujhe patthráo karte ho?
33 Yahúdíon ne use jawáb diyá,
aur kahá, ki Ham tujhe achchhe
kám ke liye nahín, balki is liye
tujhe patthráo karte hain, ki tú
kufr kahtá hai, aur insán hoke
apne taín Khudá banátá hai [b].
34 Yisú' ne unhen jawáb diyá,
Kyá tumhárí sharí'at men yih
nahín likhá hai, ki Main ne kahá,
Tum Khudá ho [c]?
35 Jab ki us ne unhen, jin ke
pás Khudá ká kalám áyá, Khudá
kahá [d], aur mumkin nahín ki kitáb
bátil ho;
36 Tum use, jise Khudá ne
makhsús kiyá [e], aur jahán men
bhejá [f], kahte ho, ki Tú kufr baktá
hai, ki main ne kahá [g], Main
Khudá ká Beṭá hún [h].
37 Agar main apne Báp ke kám
nahín kartá [i], to mujh par ímán
mat láo.
38 Lekin agar main kartá hún,
to agarchi mujh par ímán na láo,
taubhí kámon par ímán láo [k], táki
tum jáno, aur yaqín karo, ki Báp
mujh men hai, aur main us men
hún [l].
39 Tab unhon ne phir cháhá,
ki use pakar len; par wuh un ke
háthon se nikal gayá [m],
40 Aur Yardan ke pár, us jagah,
jahán Yúhanná pahle baptisma
diyá kartá thá [n], phir gayá; aur
wahán rahá.
41 Aur bahuton ne us pás jáke
kahá, ki Yúhanná ne to koí
mu'ajiza nahín dikháyá, par sab
báten jo Yúhanná ne is ke haqq
men kahín, sachchí thín [o].
42 Aur wahán bahutse us par
ímán láe [p].

XI BÁB.

1 Masíh La'azar ko, jo qabr men chár din rahá thá, phir jilátá. 45 Bahutere Yahúdí us par ímán láte. 47 Sardár káhin aur Farísí Sadr majlis jam'a karte ki Masíh kí ján márne kí bábat mashwarat lewen. 49 Qayáfá ilhám se ek mazmún farmátá. 54 Masíh áp ko un se chhipátá. 55 'Íd i fasah men we use ḍhúnḍhte, aur us kí ghát men lage rahte.

AUR La'azar náme ek shakhs,
Bait'aniyá ká rahnewálá, jo
Mariyam aur us kí bahin Marthá
ke gánw ká thá [a], bímár thá.
2 (Wuhí Mariyam, jis ne Khudá-
wand ko 'itr malá, aur apne bálon
se us ke pánwon ko ponchhá thá [b],
usí ká bhái La'azar bímár thá.)
3 So us kí bahinon ne us ko yih
kahlá bhejá, ki Ai Khudáwand,
dekh, jise tú piyár kartá hai,
bímár hai.
4 Yisú' ne sunke kahá, ki, Yih
maut kí bímárí nahín, lekin Khu-
dá kí buzurgí ke liye hai [c], táki
us ke sabab se Khudá ke Beṭe kí
buzurgí kí jáwe.
5 Aur Yisú' Marthá ko, aur us
kí bahin, aur La'azar ko, piyár
kartá thá.
6 So jab us ne suná, ki wuh
bímár hai, do aur roz us jagah,
jahán wuh thá [d], rahá.
7 Phir ba'd us ke shágirdon se
kahá, Áo, ham phir Yahúdiya
men jáen.
8 Shágirdon ne us se kahá, Ai
Rabbí, abhí Yahúdíon ne cháhá
thá, ki tujhe patthráo karen [e]; aur
tú wahán phir játá hai?
9 Yisú' ne jawáb diyá, ki Kyá
din ke bárah ghanṭe nahín? Agar
koí, din ke waqt, chale, to wuh
ṭhokar nahín khátá; kyúnki wuh
is jahán kí roshní dekhtá hai [f].
10 Par agar koí rát ke waqt
chale, to wuh ṭhokar khátá hai [g],
kyúnki us men roshní nahín.
11 Us ne yih báten kahín; aur
ba'd us ke un se kahá, ki Hamárá
dost La'azar so gayá hai [h]; par
main játá hún, ki use jagáún.

San 'ÍSAWÍ 33.

n Yúh. 1. 28.
o Yúh. 3. 30.
p Yúh. 8. 30. aur 11. 45.
a Lúq. 10. 38, 39.
b Mat. 26. 7. Marq. 14. 3. Yúh. 12. 3.
c Yúh. 9. 3. 40 áyat.
d Yúh. 10. 40.
e Yúh. 10. 31.
f Yúh. 9. 4.
g Yúh. 12. 35.
h Yúh Ist. 31. 16. Dán. 12. 2. Mat. 9. 24. A'am. 7. 60. 1 Qur. 15. 18, 51.

San 'ÍSAWÍ 33.

12 Tab us ke shágirdon ne kahá,
Ai Khudáwand, agar wuh sotá
hai, to changá ho jáegá.
13 Yisú' ne to us kí maut kí
bábat kahá, par unhon ne khiyál
kiyá, ki us ne nínd ke árám kí
farmáí.
14 Tab Yisú' ne unhen sáf kahá,
ki La'azar mar gayá.
15 Aur main tumháre liye is par
khush hún, ki main wahán na
thá, táki tum ímán láo; par áo,
aur us pás jáen.
16 Tab Thúmá ne, jise Didumus
kahte hain, apne ham-shágirdon
se kahá, Áo, ham bhí chalen, táki
us ke sáth maren.
17 Pas Yisú' ne áke, daryáft kiyá
ki chár din húe, ki use qabr men
rakhá.
18 Aur Bait'aniyá Yarúsalam se
nazdík, takhmínan ‖ ek pakká kos
ke qaríb, thá.
19 Aur bahut se Yahúdí Mar-
thá aur Mariyam ke pás áe the,
ki un ke bháí kí bábat un se
mátam-pursí karen,
20 So Marthá ne jon suná ki
Yisú' átá hai, us ká istiqbál kiyá;
par Mariyam ghar men baithí
rahí.
21 Tab Marthá ne Yisú' ko
kahá, Ai Khudáwand, agar tú
yahán hotá, to merá bháí na
martá.
22 Lekin main jántí hún, ki ab
bhí, jo kuchh tú Khudá se mánge,
Khudá tujhe degá[i].
23 Yisú' ne us se kahá, Terá
bháí phir uthegá.
24 Marthá ne kahá, Main jántí
hún, ki qiyámat men pichhle din
phir uthegá[k].
25 Yisú' ne us se kahá, Qiyámat[l]
aur zindagí[m] main hí hún; jo mujh
par ímán láwe, agarchi wuh mar
jáe, jíegá[n]:
26 Aur jo koí jítá hai, aur mujh
par ímán látá hai, kabhí na ma-
regá. Kyá tú yih yaqín rakhtí hai?
27 Us ne us se kahá, Hán, ai
Khudáwand, mujhe yaqín hai, ki
Khudá ká Betá Masíh, jo dunyá
men ánewálá thá, tú hí hai[o].
28 Wuh yih kahke chalí gayí,
aur chupke apní bahin Mariyam
ko buláke kahá, ki Ustád áyá hai,
aur tujhe bulátá hai.
29 Wuh yih bát sunte hí jald
uthí, aur us pás áí.

‖ Yúnání men, *pandrah stádius*; aur ek *stádius* yá *stádiun* chár sau báth, yá ek sau paintális qadam ke barábar thá. Dekho Lúq. 24. 13. Yúh. 6. 19.

[i] Yúh. 9. 31.

[k] Lúq. 14. 14. Yúh. 5. 29.

[l] Yúh. 5. 21. aur 6. 39, 40, 44.

[m] Yúh. 1. 4. aur 6. 35. aur 14. 6. Qul. 3. 4. 1 Yúh. 1. 1, 2. aur 5. 11.

[n] Yúh. 3. 36. 1 Yúh. 5. 10, wag.

[o] Mat. 16. 16. Yúh. 4. 42. aur 6. 14, 69.

30 Aur Yisú' hanoz bastí men
na pahunchá thá, balki usí jagah
thá, jahán Marthá use milí thí.
31 Tab Yahúdí jo us ke sáth
ghar men the, aur use tasallí dete
the[p], yih dekhke ki Mariyam jald
uthí, aur báhar gayí, yún kahte
húe us ke píchhe ho liye, ki Wuh
qabr par rone játí hai.
32 Aur jab Mariyam wahán
jahán Yisú' thá áí, aur use dekhá,
to us ke qadamon par girke kahá,
Ai Khudáwand, agar tú yahán
hotá, to merá bháí mar na játá[q].
33 Jab Yisú' ne us ko dekhá,
ki rotí hai, aur Yahúdíon ko bhí,
jo us ke sáth áe the, ki rote hain,
to dil se áh márí, aur ‖ mátam
kiyá,
34 Aur kahá, Tum ne use kahán
rakhá? Unhon ne kahá, Ai Khu-
dáwand, á, aur dekh.
35 Yisú' royá[r].
36 Tab Yahúdí bole, ki Dekho,
use kitná piyár kartá thá!
37 Ba'zon ne un men se kahá,
Kyá yih mard, jis ne andhe kí
ánkhen kholín[s], na kar saká, ki
yih shakhs bhí na martá.
38 Tab Yisú' apne dil se phir
áh kartá húá qabr par áyá. Wuh
ek gár thá, aur us par ek patiyá
dharí thí.
39 Yisú' ne kahá, ki Patthar
utháo? Us murda kí bahin Mar-
thá ne us se kahá, Ai Khudáwand,
us se to ab badbú átí hai, kyúnki
use chár din húe.
40 Yisú' ne us se kahá, Kyá
main ne tujhe nahín kahá, ki
Agar tú ímán láwe, to Khudá ká
jalál dekhegí[t]?
41 Tab unhon ne patiye ko
wahán se, jahán wuh murda gará
thá, utháyá. Yisú' ne apní ánkh-
en utháín, aur kahá, Ai Báp,
main terá shukr kartá hún, ki tú
ne merí suní hai:
42 Aur main ne jáná ki tú merí
nit suntá hai: par in logon ke
bá'is, jo áspás khare hain, main
ne yih kahá[u], táki we ímán láwen,
ki tú ne mujhe bhejá hai.
43 Aur yih kahke buland áwáz
se chilláyá, ki Ai La'azar, báhar
nikal á.
44 Tab wuh jo mar gayá thá,
kafan se háth o pánw bandhe
húe nikal áyá: aur us ká chihra
girdágird rúmál se lapetá húá

San 'ÍSAWÍ 33.

[p] 19 áyat.

[q] 21 áyat.

‖ Yúnání men, *áp ko muztarib kiyá.*

[r] Lúq. 19. 41.

[s] Yúh. 9. 6.

[t] 4, 23 áyaten.

[u] Yúh. 12. 30.

thá[x]. Yisú' ne unheṉ kahá, Use
khol do, aur jáne do.
45 Tab Yahúdíoṉ meṉ se ba-
hutere jo Mariyam kane áe the,
aur Yisú' ká yih kám dekhá thá,
us par ímán láe[y].
46 Par un meṉ se ba'zoṉ ne
Farísíoṉ ke pás jáke wuh kám, jo
Yisú' ne kiyá thá, bayán kiyá.
47 ¶ Tab sardár káhinoṉ aur
Farísíoṉ ne Sadr majlis jam'a kí[z],
aur kahá, ki Ham kyá karte
haiṉ[a]? ki yih mard bahut mu'ajiza
dikhátá hai.
48 Agar ham use yúṉhí chhoṛeṉ,
to sab us par ímán láweṉge; aur
Rúmí áke hamáre mulk aur qau-
míyat ko bhí le leṉge.
49 Aur un meṉ se ek ne, Qayáfá
nám, jo us sál sardár káhin thá[b],
un se kahá, Tum kuchh nahíṉ
jánte,
50 Aur na andesha karte ho,
ki hamáre liye yih bihtar hai,
ki ek ádmí qaum ke badle mare,
na ki sárí qaum halák howe[c].
51 Us ne yih apní taraf se na
kahá; lekin us sabab se ki us
baras sardár káhin thá, pesh-
ḳhabarí kí, ki Yisú' us qaum ke
wáste maregá;
52 Aur na sirf us qaum ke wáste[d],
balki is wáste bhí, ki wuh Ḳhudá
ke farzandoṉ ko, jo paráganda
húe, báham jam'a kare[e].
53 So we usí roz se ápas meṉ
mashwarat karne lage, ki us ko
ján se máreṉ.
54 Is waqt se Yisú' ne Yahúdíoṉ
meṉ záhirá phirná chhoṛá[f], balki
waháṉ se bayábán kí nawáhí ke
Ifráím[g] nám ek shahr meṉ gayá,
aur apne shágirdoṉ ke sáth waháṉ
guzrán karne lagá.
55 ¶ Aur Yahúdíoṉ kí 'íd i fasah
nazdík thí[h], aur bahutere 'íd ke
pahle us nawáhí se Yarúsalam ko
gaye, táki apne taíṉ pák kareṉ.
56 Tab unhoṉ ne Yisú' kí talásh
kí[i], aur haikal meṉ khaṛe hoke
ápas meṉ kahá, ki Tum kyá gu-
mán karte ho, ki wuh 'íd meṉ na
áwegá?
57 Aur sardár káhinoṉ aur Farí-
síoṉ ne bhí hukm diyá thá, ki agar
koí jántá ho, ki wuh kaháṉ hai, to
dikhláwe, táki use pakaṛ leṉ.

San 'ÍSAWÍ 33.

[x] Yúh. 20. 7.
[y] Yúh. 2. 23. aur 10. 42. aur 12. 11, 18.
[z] Zab. 2. 2. Mat. 26. 3. Marq. 14. 1. Lúq. 22. 2.
[a] Yúh. 12. 19. A'am. 4. 16.
[b] Lúq. 3. 2. Yúh. 18. 14. A'am. 4. 6.
[c] Yúh. 18. 14.
[d] Yas. 49. 6. 1 Yúh. 2. 2.
[e] Yúh. 10. 16. Afs. 2. 14, 15, 16, 17.
[f] Yúh. 4. 1, 3. aur 7. 1.
[g] Dekho 2 Taw. 13. 19.
[h] Yúh. 2. 13. aur 5. 1. aur 6. 4.
[i] Yúh. 7. 11.

XII BÁB.

1 Mariyam Yisú' ke páṉwoṉ par 'itr maltí aur Masíh us kám ko sawáb ṭhahrátá. 9 Bahutse log La'azar ko dekhne áte. 10 Sardár káhin us kí ján bhí márne ká mansúba bándhte. 12 Masíh sawár hoke Yarúsalam meṉ dákhil hotá. 20 Chand Yúnání Masíh se muláqát karne cháhte. 23 Wuh apne máre jáne kí ḳhabar áge se detá. 37 Aksar Yahúdí andhoṉ ke mánind rahte: 42 taubhí ba'ze sardár Masíh par ímán láte, par us ká iqrár nahíṉ karte: 44 isliye Yisú' un par yih jatá detá ki iqrár bhí karná pur zarúr hai.

PHIR Yisú', fasah se chhah roz
áge, Bait'aniyá meṉ, jaháṉ
La'azar thá[a], jise us ne murdoṉ
meṉ se uṭháyá thá, áyá.
2 Waháṉ unhoṉ ne us ke liye
ziyáfat kí[b], aur Marthá ḳhidmat
kartí thí, par La'azar ek un meṉ
se thá, jo us ke sáth kháne baiṭhe
the.
3 Tab Mariyam[c] ne ádh ser
ḳhális aur qímatí jaṭámásí ká 'itr
lekar Yisú' ke páṉwoṉ par malá,
aur apne báloṉ se us ke páṉw
ponchhe; aur ghar 'itr kí bú se
bhar gayá thá.
4 Tab Yahúdáh Iskariyútí ne, jo
Shama'ún ká beṭá, aur us ke
shágirdoṉ meṉ se ek thá, jo use
pakaṛwáyá cháhtá thá, kahá, ki
5 Yih 'itr tín sau dínár ko kyúṉ
na bechá gayá, aur muhtájoṉ ko
na diyá gayá?
6 Us ne yih na is liye kahá, ki
muhtájoṉ kí kuchh fikr kartá thá,
par is liye ki wuh chor thá, aur
thailá sáth rakhtá thá[d], aur jo
kuchh us meṉ paṛtá thá, uṭhá
letá thá.
7 Tab Yisú' ne kahá, ki Use
chhoṛ de, ki us ne yih mere roz i
kafan ke liye rakhá thá.
8 Kyúṉki muhtáj hamesha tum-
háre sáth hoṉge, par maiṉ ha-
mesha tumháre sáth nahíṉ[e].
9 Aur Yahúdíoṉ ke bahut log
ján gaye, ki wuh waháṉ hai, aur
we áe, na sirf Yisú' ke sabab,
balki is liye bhí, ki La'azar ko,
jise us ne jiláyá thá[f], dekheṉ.
10 ¶ Tab sardár káhinoṉ ne
mashwarat kí, ki La'azar ko bhí
ján se máreṉ[g];
11 Kyúṉki us ke sabab se bahut
Yahúdí phir gaye, aur Yisú' par
ímán láe the[h].
12 ¶ Dúsre roz, bahut log, jo 'íd
meṉ áe the, yih sunke, ki Yisú'
Yarúsalam meṉ átá hai[i],
13 Khajúr ke daraḳhtoṉ kí dá-

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Yúh. 11. 1, 43.
[b] Mat. 26. 6. Marq. 14. 3.
[c] Lúq. 10. 38, 39. Yúh. 11. 2.
[d] Yúh. 13. 29.
[e] Mat. 26. 11. Marq. 14. 7.
[f] Yúh. 11. 43, 44.
[g] Lúq. 16. 31.
[h] Yúh. 11. 45. 18 áyat.
[i] Mat. 21. 8. Marq. 11. 8. Lúq. 19. 35, 36, wag.

San 'ÍSAWÍ 33.

líán liyán, aur us ke istiqbál
ko nikle, aur pukáre, Hosh'anná:
Mubárak wuh jo Khudáwand ke
nám se átá hai[k], Isráel ká Bád-
sháh.
14 Aur Yisú', ek gadhí ká bach-
cha pákar, us par sawár húá[l];
jaisá ki likhá hai,
15 Ai Saihún kí beṭí, mat ḍar;
dekh, terá Bádsháh gadhí ke
bachcha par sawár hoke átá hai[m].
16 Us ke shágird pahle yih
báten na samjhe[n], lekin jab Yisú'
apne jalál ko pahunchá[o], tab un-
hon ne yád kiyá[p], ki yih báten us
ke haqq men likhí thín, aur yih,
ki unhon ne usí se yih sulúk kiyá.
17 Tab un logon ne, jo us ke
sáth the, jis waqt us ne La'azar ko
qabr se báhar buláyá, aur mur-
don men se uṭháyá thá, gawáhí dí.
18 Is bá'is wuh bhíṛ us ke istiq-
bál ko niklí, kyúnki unhon ne
suná, ki us ne yih mu'ajiza dikh-
láyá[q].
19 Tab Farísíon ne ápas men
kahá, Tum dekhte ho, ki tum se
kuchh ban nahín paṛtá[r]? Dekho,
ki ek 'álam us ká pairau ho chalá.
20 ¶ Aur un ke darmiyán, jo
'íd men parastish karne áe the[s],
ba'ze Yúnání the[t].
21 We Failbús ke pás, jo Bait-
saidá[u] e Jalíl ká thá, áe, aur us se
'arz kí, aur kahá, ki Ai sáhib,
ham cháhte hain, ki Yisú' ko
dekhen.
22 Failbús ne áke Andryás se
kahá: aur phir Andryás aur
Failbús ne Yisú' ko khabar dí.
23 ¶ Yisú' ne unhen yih jawáb
diyá, aur kahá, ki Waqt áyá, ki
Ibn i Ádam jalál páwe[x].
24 Main tum se sach sach kahtá
hún, ki Gehún ká dána, agar zamín
men girke mar na jáwe, to akelá
rahtá hai; par agar wuh mare, to
bahut sá phal látá hai[y].
25 Jo apní ján ko 'azíz rakhtá
hai, use khoegá; aur wuh, jo is
jahán men apní ján se 'adáwat
rakhtá hai, use hamesha kí zin-
dagí ke liye mahfúz rakhegá[z].
26 Agar koí merí khidmat kare,
to cháhiye ki wuh merí pairauí
kare; aur jis jagah main hún,
merá khádim bhí wahín hogá[a]:
agar koí merí khidmat kare, to
Báp us kí 'izzat karegá.
27 Ab merí ján ghabrátí hai[b];

[k] Zab. 118. 25, 26.
[l] Mat. 21. 7.
[m] Zak. 9. 9.
[n] Lúq. 18. 34.
[o] Yúh. 7. 39.
[p] Yúh. 14. 26.
[q] 11 áyat.
[r] Yúh. 11. 47, 48.
[s] 1 Sal. 8. 41, 42. A'am. 8. 27.
[t] A'am. 17. 4.
[u] Yúh. 1. 44.
[x] Yúh. 13. 32. aur 17. 1.
[y] 1 Qur. 15. 36.
[z] Mat. 10. 39. aur 16. 25. Marq. 8. 35. Lúq. 9. 24. aur 17. 33.
[a] Yúh. 14. 3. aur 17. 24. 1 Tas. 4. 17.
[b] Mat. 26. 38, 39. Lúq. 12. 50. Yúh. 13. 21.

aur main kyá kahún? ki Ai Báp,
mujhe is gharí se bachá? lekin
main to isí gharí ke liye áyá hún[c].
28 Ai Báp, apne nám ko jalál
bakhsh. Wunhín ásmán se áwáz
áí[d], ki Main ne jalál bakhshá hai,
aur phir jalál bakhshúngá.
29 Tab logon ne, jo házir the,
yih sunke kahá, ki Bádal garjá:
auron ne kahá, ki Firishta us se
bolá.
30 Yisú' ne jawáb diyá, aur
kahá, ki Yih áwáz mere wáste
nahín, balki tumháre liye áí[e].
31 Ab is dunyá par hukm hotá
hai: ab is dunyá ká sardár nikál
diyá jáegá[f].
32 Aur main jo hún, agar zamín
se úpar uṭháyá jáún[g], to sab ko
apne pás khínchúngá[h].
33 Us ne yih kahke patá diyá, ki
Wuh kis maut se marne par hai[i].
34 Logon ne jawáb men kahá,
Ham ne sharí'at se suná hai, ki
Masíh abad tak rahegá[k]: phir tú
kyúnkar kahtá hai, ki Zarúr hai,
ki Ibn i Ádam uṭháyá jáe? yih Ibn
i Ádam kaun hai?
35 Yisú' ne unhen kahá, ki
Núr aur thoṛí der tak tumháre
darmiyán hai[l]. Jab tak ki núr
tumháre pás hai, chalo, na ho ki
tárík tumhen já pakṛe[m]; aur wuh
jo andhere men chaltá hai, nahín
jántá, ki kidhar játá hai[n].
36 Jab tak núr tumháre pás
hai, núr par ímán láo, táki tum
núr ke farzand ho[o]. Yisú' ne yih
báten kahín, aur jáke apne taín
un se chhipáyá[p].
37 ¶ Aur agarchi us ne un ke rú
ba rú itne mu'ajiza dikháe, par
we ímán na láe:
38 Táki Yas'aiyáh nabí ká kalám,
jo us ne kahá, púrá howe, ki Ai
Khudáwand, hamáre paigám ko
kis ne yaqín kiyá hai? aur Khu-
dáwand ká háth kis par záhir húá
hai[q]?
39 Is liye we ímán na lá sake,
ki Yas'aiyáh ne phir kahá,
40 Us ne un kí ánkhen andhí
kiyán, aur un ke dil sakht kiye
hain, tá na ho ki we ánkhon se
dekhen, aur dil se samjhen, aur
rujú' láwen, aur main unhen
changá karún[r].
41 Yas'aiyáh ne yih farmáyá
thá, jab us ke jalál ko dekhá[s],
aur us kí bábat báten kín.

San 'ÍSAWÍ 33.

[c] Lúq. 22. 53. Yúh. 18. 37.
[d] Mat. 3. 17.
[e] Yúh. 11. 42.
[f] Mat. 12. 29. Lúq. 10. 18. Yúh. 14. 30. aur 16. 11. A'am. 26. 18. 2 Qur. 4. 4. Afs. 2. 2. aur 6. 12.
[g] Yúh. 3. 14. aur 8. 28.
[h] Rúm. 5. 18. 'Ibrán. 2. 9.
[i] Yúh. 18. 32.
[k] Zab. 89. 36, 37. aur 110. 4. Yas. 9. 7. aur 53. 8. Hiz. 37. 25. Dán. 2. 44. aur 7. 14, 27. Mík. 4. 7.
[l] Yúh. 1. 9. aur 8. 12. aur 9. 5. 46 áyat.
[m] Yar. 13. 16. Afs. 5. 8.
[n] Yúh. 11. 10. 1 Yúh. 2. 11.
[o] Lúq. 16. 8. Afs. 5. 8. 1 Tas. 5. 5. 1 Yúh. 2. 9, 10, 11.
[p] Yúh. 8. 59. aur 11. 54.
[q] Yas. 53. 1. Rúm. 10. 16.
[r] Yas. 6. 9, 10. Mat. 13. 14.
[s] Yas. 6. 1.

San 'ÍSAWÍ 33.

42 ¶ Báwujúd us ke, sardáron̲
men̲ se bhí bahut us par ímán
láe, magar Farísíon̲ ke bá'is un-
hon̲ ne iqrár na kiyá[t], na ho ki
'ibádatk̲hána se k̲hárij kiye jáen̲.
43 Kyún̲ki we insán kí ta'ríf ko
K̲hudá kí ta'ríf se ziyáda 'azíz
jánte the[u].
44 ¶ Yisú' ne pukárke kahá, Wuh
jo mujh par ímán látá hai, mujh
par nahín̲, balki us par, jis ne
mujhe bhejá, ímán látá hai[x].
45 Aur wuh, jo mujhe dekhtá
hai, mere bhejnewále ko dekhtá
hai[y].
46 Main̲ jahán men̲ núr hoke
áyá hún̲, táki jo koí mujh par
ímán láwe, andhere men̲ na rahe[z].
47 Aur agar koí shak̲hs merí
báten̲ sune, aur ímán na láwe, to
main̲ us par hukm nahín̲ kartá[a];
kyún̲ki main̲ is liye nahín̲ áyá, ki
jahán par hukm karún̲, balki is
liye ki jahán ko bacháún̲[b].
48 Wuh jo mujhe haqír jántá,
aur merí báton̲ ko qabúl nahín̲
kartá, us ke liye ek hukm kar-
newálá hai[c]: kalám, jo main̲ ne
kahá hai, wuhí us ko pichhle din
gunahgár ṭhahráegá[d].
49 Kyún̲ki main̲ ne to áp se
nahín̲ kahá[e], balki Báp ne jis ne
mujhe bhejá mujhe farmán diyá,
ki main̲ kyá bolún̲, aur main̲ kyá
kahún̲[f].
50 Aur main̲ jántá hún̲, ki us ká
farmán hamesha kí zindagí hai:
pas jo kuchh ki main̲ kahtá hún̲,
jis tarah Báp ne mujhe kahá, usí
tarah kahtá hún̲.

XIII BÁB.

1 *Yisú' apne shágirdon̲ ke pánw dhotá hai; aur unhen̲ nasíhat detá ki farotaní aur milansárí karen̲.* 18 *Wuh ishára deke Yúhanná par záhir kartá ki Yahúdáh wuhí hai jo mujhe pakarwá degá.* 31 *Un ko hukm detá ki we ek dúsre se muhabbat rakhen̲, aur Patrus ko chitá detá ki tú merá inkár karegá.*

ÍD i fasah se pahle[a], jab ki
Yisú' ne jáná, ki merá waqt
á pahunchá hai[b], ki is jahán se
Báp pás jáún̲, so jaisá wuh áge
apnon̲ ko jo dunyá men̲ the piyár
kartá thá, waisá hí ák̲hir tak piyár
kartá rahá.
2 Aur jab shám ká kháná khá-
chuke, Shaitán ne Shama'ún ke
beṭe Yahúdáh Iskariyútí ke dil
men̲ ḍálá[c], ki use pakaṛwáe;
3 Yisú', yih jánkar, ki Báp ne
sab chízen̲ mere háthon̲ men̲ dín̲[d],
aur main̲ K̲hudá ke pás se áyá,
aur K̲hudá ke pás játá hún̲[e];
4 Kháne se uṭhá, aur apne kapṛe
utár rakhe, aur rúmál lekar apní
kamar men̲ bándhá[f].
5 Ba'd us ke ek básan men̲ páni
ḍhálá, aur shágirdon̲ ke pán̲w
dhone, aur us rúmál se, jo kam-
ar men̲ bandhá thá, ponchhne
lagá.
6 Phir wuh Shama'ún Patrus
tak áyá: tab us ne us se kahá,
Ai K̲hudáwand, tú mere pán̲w
dhotá hai[g]?
7 Yisú' ne jawáb men̲ us se kahá,
Jo ki main̲ kartá hún̲, ab tú nahín̲
jántá, par ba'd us ke jánegá[h].
8 Patrus ne us se kahá, ki Áp
mere pán̲w kabhí na dhowen̲.
Yisú' ne use jawáb diyá, Agar
main̲ tujhe na dhoún̲, to mere sáth
terá hissa na hogá[i].
9 Shama'ún Patrus ne us se
kahá, ki Ai K̲hudáwand, sirf mere
pán̲w nahín̲, balki mere háth aur
sir bhí.
10 Yisú' ne us se kahá, Wuh jo
dhoyá gayá hai, siwá pán̲w dhone
ke muhtáj nahín̲, balki sarásar
pák hai; aur tum pák ho[k], lekin
sab nahín̲.
11 Kyún̲ki wuh to apne pakaṛ-
wánewále ko jántá thá[l], is liye
us ne kahá, Tum sab pák nahín̲
ho.
12 Jab wuh un ke pán̲w dho-
chuká thá, aur apne kapṛe liye the,
phir baiṭhkar unhen̲ kahá, Áyá
tum jánte ho, ki main̲ ne tum se
kyá kiyá?
13 Tum mujhe Ustád, aur K̲hu-
dáwand kahá karte ho[m]: tum
k̲húb kahte ho, kyún̲ki main̲ hún̲.
14 Pas jab ki mujh K̲hudáwand
aur Ustád ne tumháre pán̲w dhoe[n],
to tumhen̲ bhí lázim hai, ki ek
dúsre ke pán̲w dhoo[o].
15 Is liye main̲ ne tumhen̲ ek
namúna diyá hai[p], táki jaisá main̲
ne tum se kiyá, tum bhí karo.
16 Main̲ tum se sach sach kahtá
hún̲, ki Naukar apne áqá se baṛá
nahín̲[q], aur na wuh jo bhejá gayá
hai, apne bhejnewále se.
17 Agar tum yih báten̲ samajhte,
aur un par 'amal karte ho[r], to
mubárak ho.
18 ¶ Main̲ tum sab kí bábat
nahín̲ kahtá; main̲ jántá hún̲,

t Yúh. 7. 13. aur 9. 22.
u Yúh. 5. 44.
x Marq. 9. 37. 1 Pat. 1. 21.
y Yúh. 14. 9.
z Yúh. 3. 19. aur 8. 12. aur 9. 5, 39. 35, 36 áyaten.
a Yúh. 5. 45. aur 8. 15, 26.
b Yúh. 3. 17.
c Lúq. 10. 16.
d Ist. 18. 19. Marq. 16. 16.
e Yúh. 8. 38. aur 14. 10.
f Ist. 18. 18.
a Mat. 26. 2.
b Yúh. 12. 23. aur 17. 1, 11.
c Lúq. 22 3. 27 áyat.

San 'ÍSAWÍ 33.

d Mat. 11. 27. aur 28. 18. Yúh. 3. 35. aur 17. 2. A'am. 2. 36. 1 Qur. 15. 27. 'Ibrán. 2. 8.
e Yúh. 8. 42. aur 16. 28.
f Lúq. 22. 27. Filip. 2. 7, 8.
g Dekho Mat. 3. 14.
h 12 áyat.
i Yúh. 3. 5. 1 Qur. 6. 11. Afs. 5. 26. Tít. 3. 5. 'Ibrán. 10. 22.
k Yúh. 15. 3.
l Yúh. 6. 64.
m Mat. 23. 8, 10. Lúq. 6. 46. 1 Qur. 8. 6. aur 12. 3. Filip. 2. 11.
n Lúq. 22. 27.
o Rúm. 12. 10. Gal. 6. 1, 2. 1 Pat. 5. 5.
p Mat. 11. 29. Filip. 2. 5. 1 Pat. 2. 21. 1 Yúh. 2. 6.
q Mat. 10. 24. Lúq. 6. 40. Yúh. 15. 20.
r Ya'q. 1. 25.

San 'ÍSAWÍ 33.

jinheṉ maiṉ ne chuná hai: lekin
yih hotá táki nawishta púrá howe,
Us ne, jo mere sáth roṭí khátá
hai, mujh par lát uṭháí hai[s]. — [s] Zab. 41. 9. Mat. 26. 23. 21 áyat.
19 Ab maiṉ tum se is ke wáqi'
hone se pahle kahtá húṉ, ki jab
wuh wuqú' meṉ áwe, to tum ímán
láo, ki maiṉ hí húṉ[t]. — [t] Yúh. 14. 29. aur 16. 4.
20 Maiṉ tum se sach sach kahtá
húṉ, Wuh, jo us ko jise maiṉ
bhejtá húṉ qabúl kartá hai, mujhe
qabúl kartá hai; aur wuh jo mu-
jhe qabúl kartá hai, use, jis ne
mujhe bhejá, qabúl kartá hai[u]. — [u] Mat. 10. 40. aur 25. 40. Lúq. 10. 16.
21 Yisú' yúṉ kahke[x] dil meṉ — [x] Mat. 26. 21. Marq. 14. 18. Lúq. 22. 21.
ghabráyá[y], aur gawáhí deke bolá, — [y] Yúh. 12. 27.
Maiṉ tum se sach sach kahtá húṉ,
ki Ek tum meṉ se[z] mujhe pakaṛ- — [z] A'am. 1. 17. 1 Yúh. 2. 19.
wáegá.
22 Tab shágird shubha meṉ
hoke, ki us ne kis kí bábat kahá,
ek dúsre ko dekhne lagá.
23 Aur us ke shágirdoṉ meṉ se
ek, jise Yisú' piyár kartá thá[a], — [a] Yúh. 19. 26. aur 20. 2. aur 21. 7, 20, 24.
Yisú' kí chhátí kí taraf jhuká húá
baiṭhá thá.
24 Tab Shama'ún Patrus ne use
ishára kiyá, ki daryáft kare, ki wuh,
jis kí bábat us ne kahá, kaun hai.
25 Tab us ne Yisú' ke sína par
takiya karke kahá, Ai Ḳhudá-
wand, wuh kaun hai?
26 Yisú' ne jawáb diyá, Jise maiṉ
niwála ko tar karke detá húṉ,
wuhí hai. Phir us ne niwála tar
karke, Shama'ún ke beṭe Yahúdáh
Iskariyútí ko diyá.
27 Aur ba'd us niwála ke, Shai-
tán us meṉ samáyá[b]. Tab Yisú' — [b] Lúq. 22. 3. Yúh. 6. 70.
ne use kahá, Jo kuchh ki tú kartá
hai, jald kar.
28 Par un meṉ se, jo kháne
baiṭhe the, kisí ne na jáná, ki yih
us ne use kis liye kahá.
29 Kyúṉki ba'zoṉ ne gumán
kiyá ki is liye ki Yahúdáh ke pás
thailí thí[c], ki Yisú' use yih kahtá — [c] Yúh. 12. 6.
thá, ki Jo ham ko 'íd ke liye dar-
kár hai, mol le; yá yih, ki muhtáj-
oṉ ko kuchh de.
30 Pas wuh niwála leke r filfaur
niklá; aur rát thí.
31 ¶ Jab wuh chalá gayá, Yisú'
ne kahá, ki Ab Ibn i A'dam ne
jalál páyá[d], aur Ḳhudá ne us ke — [d] Yúh. 12. 23.
bá'is jalál páyá[e]. — [e] Yúh. 14. 13. 1 Pat. 4. 11.
32 Agar Ḳhudá ne us se jalál
páyá ho, to Ḳhudá use bhí apne
se jalál degá[f], aur use filfaur jalál — [f] Yúh. 17. 1, 4, 5, 6.
degá[g]. — [g] Yúh. 12. 23.

San 'ÍSAWÍ 33.

33 Ai bachcho, Maiṉ thoṛí der
tak tumháre sáth húṉ. Tum
mujhe ḍhúṉḍhoge, aur jaisá ki
maiṉ ne Yahúdíoṉ se kahá, ki
Jaháṉ maiṉ játá húṉ, tum nahíṉ
á sakte[h], waisá ab maiṉ tumheṉ — [h] Yúh. 7. 34. aur 8. 21.
bhí kahtá húṉ.
34 Maiṉ tumheṉ ek nayá hukm
detá húṉ, ki Tum ek dúsre se mu-
habbat rakho[i]; jaisá maiṉ ne tum — [i] Aḥb. 19. 18. Yúh. 15. 12, 17. Afs. 5. 2. 1 Tas. 4. 9. Ya'q. 2. 8. 1 Pat. 1. 22. 1 Yúh. 2. 7, 8. aur 3. 11, 23. aur 4. 21.
se muhabbat rakhí, aise hí tum
bhí ek dúsre se muhabbat rakho.
35 Is se sab jáneṉge, ki tum
mere shágird ho, agar tum ápas
meṉ muhabbat rakho[k]. — [k] 1 Yúh. 2. 5. aur 4. 20.
36 ¶ Shama'ún Patrus ne us se
kahá, Ai Ḳhudáwand, tú kaháṉ
játá hai? Yisú' ne jawáb diyá,
Jaháṉ maiṉ játá húṉ, tú ab mere
píchhe á nahíṉ saktá, par áge ko
mere píchhe áwegá[l]. — [l] Yúh. 21. 18. 2 Pat. 1. 14.
37 Patrus ne use kahá, Ai Ḳhu-
dáwand, maiṉ tere píchhe kyúṉ
ab nahíṉ á saktá? maiṉ tere liye
apní ján dúṉgá[m]. — [m] Mat. 26. 33, 34, 35. Marq. 14, 29, 30, 31. Lúq. 22. 33, 34.
38 Yisú' ne use jawáb diyá, Kyá
tú mere liye apní ján degá? Maiṉ
tum se sach sach kahtá húṉ, ki
Murg báng na degá, jab tak ki tú
tín martaba merá inkár na kare.

XIV BA'B.

1 *Masíh apne shágirdoṉ par yih jatáke ki ásmán par tumháre liye jágheṉ haiṉ, unheṉ tasallí detá: 6 wuh izhár kartá ki maiṉ ráh, aur sacháí, aur zindagí húṉ, aur ki Báp aur maiṉ ek hí haiṉ: 13 wuh unheṉ yaqín dilátá, ki jo kuchh us ke nám se máṉgeṉ, to un ko milegá: 15 wuh un se yih cháhtá ki we muhabbat rakhke us kí farmán-bardárí bhí kareṉ: 16 wuh un se wa'da kartá ki tasallí-denewálí Rúh ul Quds ko tumháre pás bhejúṉgá: 27 aur un ke liye apná salám chhoṛke játá.*

TUMHA'RA' dil na ghabráwe[a]: — [a] 27 áyat. Yúh. 16. 22, 23.
tum Ḳhudá par ímán láte
ho, mujh par bhí ímán láo.
2 Mere Báp ke ghar meṉ bahut
makán haiṉ; nahíṉ to, maiṉ tum-
heṉ kahtá. Maiṉ játá húṉ[b], táki — [b] Yúh. 13. 33, 36.
tumháre liye jagah taiyár karúṉ.
3 Aur jis hál ki maiṉ játá, aur
tumháre liye jagah taiyár kartá,
to phir áúṉgá[c], aur tumheṉ apne — [c] 18, 28 áyateṉ. A'am. 1. 11.
sáth lúṉgá, táki jaháṉ maiṉ húṉ,
tum bhí hoo[d]. — [d] Yúh. 12. 26. aur 17. 24. 1 Tas. 4. 17.
4 Aur jaháṉ maiṉ játá húṉ, tum
jánte ho, aur ráh bhí jánte ho.
5 Thúmá ne use kahá, Ai Ḳhu-
dáwand, ham nahíṉ jánte, ki tú
kaháṉ játá hai, aur ham kyúṉkar
us ráh ko ján sakeṉ?
6 Yisú' ne use kahá, Ráh[e], aur — [e] 'Ibrán. 9. 8.

San 'ÍSAWÍ 33.

haqq[f], aur zindagí[g] maiṉ húṉ; koí
bagair mere wasíla Báp ke pás á
nahíṉ saktá hai[h].
7 Agar tum mujhe jánte, to
mere Báp ko bhí jánte[i]; aur ab
tum use jánte ho, aur use dekhá
hai.
8 Failbús ne use kahá, Ai Ḵhu-
dáwand, Báp ko hameṉ dikhlá, ki
hameṉ káfí hai.
9 Yisú' ne use kahá, Ai Failbús,
maiṉ itní muddat se tumháre sáth
húṉ, aur tú ne mujhe na jáná?
jis ne mujhe dekhá hai, us ne Báp
ko dekhá hai[k]; aur tú kyúṉkar
kahtá hai, ki Báp ko hameṉ
dikhlá?
10 Kyá tú yaqín nahíṉ kartá, ki
maiṉ Báp meṉ húṉ, aur Báp mujh
meṉ hai[l]? yih báteṉ jo maiṉ
tumheṉ kahtá húṉ, maiṉ áp se
nahíṉ kahtá; lekin Báp, jo mujh
meṉ rahtá hai, wuh yih kám kartá
hai[m].
11 Merí bát yaqín karo, ki maiṉ
Báp meṉ húṉ, aur Báp mujh meṉ
hai; aur nahíṉ to, in kámoṉ ke
sabab mujh par ímán láo[n].
12 Maiṉ tum se sach sach kahtá
húṉ, ki Jo mujh par ímán látá hai,
ye kám, jo maiṉ kartá húṉ, wuh
bhí karegá[o], aur in se bhí baṛe
kám karegá; kyúṉki maiṉ apne
Báp pás játá húṉ.
13 Aur jo kuchh tum mere nám
se mángoge, maiṉ wuhí karúṉgá[p],
táki Báp Beṯe meṉ jalál páwe.
14 Agar tum mere nám se kuchh
mángoge, to maiṉ wuhí karúṉgá.
15 ¶ Agar tum mujhe piyár
karte ho, to mere hukmoṉ par
'amal karo[q].
16 Aur maiṉ apne Báp se dar-
ḵhwást karúṉgá, aur wuh tumheṉ
dúsrá Tasallí-denewálá baḵhsh-
egá[r], ki hamesha tumháre sáth
rahe;
17 Ya'ne, Rúh i Haqq[s], jise dunyá
hásil nahíṉ kar saktí, kyúṉki use
na dekhtí hai, aur na use jántí
hai[t]; lekin tum use jánte ho,
kyúṉki wuh tumháre sáth rahtí
hai, aur tum meṉ howegí[u].
18 Maiṉ tumheṉ yatím na chhoṛ-
úṉgá[x]: maiṉ tumháre pás áúṉ-
gá[y].
19 Ab thoṛí der hai, ki dunyá
mujhe phir na dekhegí; par tum
mujhe dekhte ho[z], aur is liye ki
maiṉ jítá húṉ, tum bhí jíoge[a].

f Yúh. 1. 17. aur 8. 32.
g Yúh. 1. 4. aur 11. 25.
h Yúh. 10. 9.
i Yúh. 8. 19.
k Yúh. 12. 45. Qul. 1. 15. 'Ibrán. 1. 3.
l Yúh. 10. 38. aur 17. 21, 23. 20 áyat.
m Yúh. 5. 19. aur 7. 16. aur 8. 28. aur 12. 49.
n Yúh. 5. 36. aur 10. 38.
o Mat. 21. 21. Marq. 16. 17. Lúq. 10. 17.
p Mat. 7. 7. aur 21. 22. Marq. 11. 24. Lúq. 11. 9. Yúh. 15. 7, 16. aur 16. 23, 24. Ya'q. 1. 5. 1 Yúh. 3. 22. aur 5. 14.
q 21, 23 áyat-eṉ. Yúh. 15. 10, 14. 1 Yúh. 5. 3.
r Yúh. 15. 26. aur 16. 7. Rúm. 8. 15, 26.
s Yúh. 15. 26. aur 16. 13. 1 Yúh. 4. 6.
t 1 Qur. 2. 14.
u 1 Yúh. 2. 27.
x Mat. 28. 20.
y 3, 28 áyat-eṉ.
z Yúh. 16. 16.
a 1 Qur. 15. 20.

20 Us roz tum jánoge, ki maiṉ
Báp meṉ[b], aur tum mujh meṉ,
aur maiṉ tum meṉ húṉ.
21 Jis pás mere hukm haiṉ, aur
wuh un par 'amal kartá hai, wuhí
mujh se muhabbat rakhtá hai[c];
aur wuh jo mujh se muhabbat
rakhtá hai, mere Báp ká piyárá
hogá, aur maiṉ use piyár karúṉgá,
aur apne taíṉ us par záhir kar-
úṉgá.
22 Yahúdáh[d] ne, na wuh jo Iska-
riyútí thá, use kahá, Ai Ḵhudá-
wand, yih kyúṉkar hai, ki tú áp
ko ham par záhir kiyá cháhtá, aur
dunyá par nahíṉ?
23 Yisú' ne jawáb meṉ use kahá,
Agar koí mujhe piyár kartá hai,
wuh mere kalám par 'amal kar-
egá[e], aur merá Báp use piyár
karegá, aur ham us pás áweṉge,
aur us ke sáth raheṉge[f].
24 Jo mujhe piyár nahíṉ kartá,
mere kalám par 'amal nahíṉ kartá,
aur yih kalám jo tum sunte ho,
merá nahíṉ, balki Báp ká hai, jis
ne mujhe bhejá hai[g].
25 Maiṉ ne yih báteṉ, tumháre
sáth hote húe, tum se kahíṉ.
26 Lekin wuh Tasallí-denewálá,
jo Rúh i Quds hai, jise Báp mere
nám se bhejegá[h], wuhí tumheṉ sab
chízeṉ sikhláwegá, aur sab báteṉ,
jo kuchh ki maiṉ ne tumheṉ kahí
haiṉ, tumheṉ yád diláwegá[i].
27 Salám tum logoṉ ke liye
chhoṛke játá húṉ[k]; apní salámatí
maiṉ tumheṉ detá húṉ; na jis
tarah se ki dunyá detí hai, maiṉ
tumheṉ detá húṉ. Tumhárá dil
na ghabráe[l], aur na ḏare.
28 Tum sun chuke ho, ki maiṉ
ne tum ko kahá, ki Maiṉ játá húṉ,
aur tum pás phir átá húṉ[m]. Agar
tum mujhe piyár karte, to tum
mere is kahne se, ki Maiṉ Báp pás
játá húṉ[n], ḵhush hote; kyúṉki
merá Báp mujh se baṛá hai[o].
29 Aur ab maiṉ ne tumheṉ, us
ke wáqi' hone se peshtar kahá,
táki jab ho jáwe, to tum ímán
láo[p].
30 Ba'd is ke maiṉ tum se ba-
hut kalám na karúṉgá; is liye
ki is jahán ká sardár átá hai[q],
aur mujh meṉ us kí koí chíz
nahíṉ.
31 Lekin is liház se ki dunyá
jáne, ki maiṉ Báp se muhabbat
rakhtá húṉ, jis tarah Báp ne

San 'ÍSAWÍ 33.

b Yúh. 10. 38. aur 17. 21, 23, 26. 10 áyat.
c 15, 23 áyat-eṉ. 1 Yúh. 2. 5. aur 5. 3.
d Lúq. 6. 16.
e 15 áyat.
f 1 Yúh. 2. 24. Muk. 3. 20.
g Yúh. 5. 19, 38. aur 7. 16. aur 8. 28. aur 12. 49. 10 áyat.
h Lúq. 24. 49. 16 áyat. Yúh. 15. 26. aur 16. 7.
i Yúh. 2. 22. aur 12. 16. aur 16. 13. 1 Yúh. 2. 20, 27.
k Filip. 4. 7. Qul. 3. 15.
l 1 áyat.
m 3, 18 áyat-eṉ.
n 12 áyat. Yúh. 16. 16. aur 20. 17.
o Dekho Yúh. 5. 18. aur 10. 30. Filip. 2. 6.
p Yúh. 13. 19. aur 16. 4.
q Yúh. 12. 31. aur 16. 11.

San 'ÍSAWÍ 33.

[r] Yúh. 10. 18. Filip. 2. 8. 'Ibrán. 5. 8.

mujhe farmá diyá, main waisá hí kartá hún[r]. Uṭho, yahán se chalen.

XV BÁB.

1 *Masíh ták kí tamsíl láke wuh ḳhátir-jam'aí aur muhabbat jo us ke aur us ke shágirdon ke darmiyán hain bayán kartá.* 18 *Us tasallí kí bábat jo miltí jis waqt dunyá kí 'adáwat aur us ke zulm ke sabab ghabráte hon.* 26 *Rúh ul Quds ká ḳháss kám jo húá, aur rasúlon ko bhí kám jo milá.*

MAIN sachche angúr ká daraḳht hún, aur merá Báp bágbán hai.
2 Jo ḍálí mujh men mewa nahín
látí, wuh use toṛ ḍáltá hai[a]: aur
har ek jo mewa látí, wuh use sáf
kartá hai, táki wuh ziyáda mewa
láwe.
3 Ab tum us kalám ke sabab,
jo main ne tumhen kahá, pák
húe[b].
4 Mujh men qáim ho[c], aur main
tum men. Jis tarah ki ḍálí áp
se mewa nahín lá saktí, magar
jab ki wuh daraḳht men qáim ho,
usí tarah tum bhí nahín, magar
jab ki mujh men qáim ho.
5 Angúr ká daraḳht main hún,
tum ḍálián ho: Wuh, jo mujh
men qáim hotá hai, aur main us
men, wuhí bahut mewa látá hai[d];
kyúnki mujh se judá tum kuchh
nahín kar sakte.
6 Agar koí mujh men qáim na
ho, to wuh ḍálí kí tarah phenk
diyá játá, aur súkh játá hai, aur
log unhen baṭorte hain, aur ág
men jhonkte hain, aur we jaláí
játí hain[e].
7 Agar tum mujh men qáim,
aur merí báten tum men qáim
howen, to jo cháhoge, mángoge,
aur tumháre liye wuhí hogá[f].
8 Mere Báp ká jalál isí se hai,
ki tum bahut mewa láo[g], so tum
mere shágird hoge[h].
9 Jaisá Báp ne mujhe piyár kiyá,
waisá hí main ne tumhen piyár
kiyá; tum merí muhabbat men
sábit raho.
10 Agar tum mere hukmon par
'amal karo, to tum merí muhabbat
men qáim hoge[i], jaisá ki main ne
apne Báp ke hukmon par 'amal
kiyá, aur us kí muhabbat men
qáim hún.
11 Main ne yih báten tumhen
kahín, táki merí ḳhushí tum men
baní rahe, aur tumhárí ḳhushí
kámil ho[k].

[a] Mat. 15. 13.
[b] Yúh. 13. 10. aur 17. 17. Afs. 5. 26. 1 Pat. 1. 22.
[c] Qul. 1. 23. 1 Yúh. 2. 6.
[d] Hús. 14. 8. Filip. 1. 11. aur 4. 13.
[e] Mat. 3. 10. aur 7. 19.
[f] Yúh. 14. 13, 14. aur 16. 23. 16 áyat.
[g] Mat. 5. 16. Filip. 1. 11.
[h] Yúh. 8. 31. aur 13. 35.
[i] Yúh. 14. 15, 21, 23.
[k] Yúh. 16. 24. aur 17. 13. 1 Yúh. 1. 4.

12 Merá hukm yih hai, ki Jaise
main ne tumhen piyár kiyá hai,
tum bhí ek dúsre ko piyár karo[l].
13 Koí shaḳhs us se ziyáda
muhabbat nahín kartá, ki apní
ján apne doston ke liye de[m].
14 Jo kuchh ki main ne tumhen
farmáyá, agar tum karo, to mere
dost ho[n].
15 Ba'd is ke main tumhen
ḳhádim na kahúngá, kyúnki ḳhá-
dim nahín jántá, ki us ká ḳhudá-
wand kyá kartá hai: balki main
ne tumhen dost kahá hai, ki sab
báten, jo main ne apne Báp se
suní hain, main ne tumhen bat-
láín[o].
16 Tum ne mujhe nahín chuná
hai, balki main ne tumhen chuná
hai[p], aur tumhen muqarrar kiyá
hai, ki tum jáo aur mewa láo[q],
aur tumhárá mewa báqí rahe;
táki tum merá nám leke, jo kuchh
Báp se mángo, wuh tumhen
dewe[r].
17 Main tumhen yih báten far-
mátá hún, ki Tum ek dúsre ko
piyár karo[s].
18 Agar dunyá tum se dushmaní
kartí hai, to tum jánte ho, ki us
ne tum se áge mujh se dushmaní
kí[t].
19 Agar tum dunyá ke hote, to
dunyá apnon ko piyár kartí[u]:
lekin is liye, ki tum dunyá ke
nahín, balki main ne tumhen
dunyá se chunke judá kiyá hai,
is wáste dunyá tum se dushmaní
kartí hai[x].
20 Us bát ko jo main ne tum se
kahí, yád karo, ki Naukar apne
ḳháwind se baṛá nahín[y]. Jab
unhon ne mujhe satáyá, to we
tumhen bhí satáwenge; agar un-
hon ne mere kalám ko máná hai,
to we tumhárá bhí mánenge[z].
21 Lekin yih sab kuchh mere
nám ke sabab tum se karenge[a],
kyúnki we use, jis ne mujhe
bhejá hai, nahín jánte.
22 Agar main na áyá hotá, aur
unhen na kahtá, to un ká gunáh
na hotá[b]: lekin ab un pás un ke
gunáh ká 'uzr nahín[c].
23 Wuh jo mujh se 'adáwat
kartá hai, mere Báp se bhí 'adá-
wat kartá hai[d].
24 Agar main ne un ke bích
men ye kám, jo kisí dúsre ne
nahín kiye[e], na kiye hote, to un

San 'ÍSAWÍ 33.

[l] Yúh. 13. 34. 1 Tas. 4. 9. 1 Pat. 4. 8. 1 Yúh. 3. 11. aur 4. 21.
[m] Yúh. 10. 11, 15. Rúm. 5. 7, 8. Afs. 5. 2. 1 Yúh. 3. 16.
[n] Dekho Mat. 12. 50. Yúh. 14. 15, 23.
[o] Dekho Paid. 18. 17. Yúh. 17. 26. A'am. 20. 27.
[p] Yúh. 6. 70. aur 13. 18. 1 Yúh. 4. 10, 19.
[q] Mat. 28. 19. Marq. 16. 15. Qul. 1. 6.
[r] Yúh. 14. 13. 7 áyat.
[s] 12 áyat.
[t] 1 Yúh. 3. 1, 13.
[u] 1 Yúh. 4. 5.
[x] Yúh. 17. 14.
[y] Mat. 10. 24. Lúq. 6. 40. Yúh. 13. 16.
[z] Hiz. 3. 7.
[a] Mat. 10. 22. aur 24. 9. Yúh. 16. 3.
[b] Yúh. 9. 41.
[c] Rúm. 1. 20. Ya'q. 4. 17.
[d] 1 Yúh. 2. 23.
[e] Yúh. 3. 2. aur 7. 31. aur 9. 32.

San 'ÍSAWÍ 33.

ká gunáh na hotá; par ab to unhon ne dekhá, aur mujh se aur mere Báp se dushmaní kí.

25 Lekin yih húá, táki wuh kalám jo un kí sharí'at men likhá hai, ki Unhon ne mujh se be-sabab dushmaní kí[f], púrá ho.

26 Par jab ki wuh Tasallí-denewálá, jise main tumháre liye Báp kí taraf se bhejúngá, ya'ne, Rúh i Haqq, jo Báp se nikaltí hai[g], áwe, to wuh mere liye gawáhí degá[h].

27 Aur tum bhí gawáhí doge[i], kyúnki tum shurú' se mere sáth ho[k].

XVI BÁB.

1 Masíh apne shágirdon se wa'da karke ki azíyat uṭháne ke waqt Rúh ul Quds tumhen dí jáegí, aur ki main khud jí uṭhúngá, aur ásmán par chaṛh jáúngá, un ko tasallí detá: 23 wuh un ko yaqín dilátá ki un kí du'áen jo us ke nám se mángí jáwen Báp ko manzúr hongí. 33 Masíh men to itmínán páwenge, par dunyá men azíyaten uṭháne hogá.

MAIN ne ye báten tumhen kahín, táki tum ṭhokar na kháo[a].

2 We tum ko 'ibádatkhánon se nikál denge[b]: balki wuh ghaṛí átí hai, ki jo koí tumhen qatl kare, gumán karegá, ki main Khudá kí bandagí bajá látá hún[c].

3 Aur tum se aisá sulúk is liye karenge, ki unhon ne na Báp ko jáná, aur na mujhe[d].

4 Aur main ne yih báten tum se kahín, táki jab wuh waqt áwe, to tum yád karo, ki main ne tum se kahín[e]; aur main ne shurú' men ye báten tumhen na kahín, kyúnki main tumháre sáth thá[f].

5 Lekin ab main us pás, jis ne mujhe bhejá, játá hún[g], aur tum men se koí mujh se nahín púchhtá, ki Tú kahán játá hai.

6 Balki is liye ki main ne ye báten tum se kahín, tumhárá dil gam se bhar gayá[h].

7 Lekin main tumhen sach kahtá hún, ki Tumháre liye merá jáná hí fáida hai; kyúnki agar main na jáún, to Tasallí-denewálá tum pás na áwegá[i]; par agar main jáún, to main use tum pás bhej dúngá[k].

8 Aur wuh ánkar dunyá ko gunáh se, aur rástí se, aur 'adálat se taqsírwár ṭhahráegá:

9 Gunáh se, is liye, ki we mujh par ímán nahín láe[l];

f Zab. 35. 19. aur 69. 4.
g Lúq. 24. 49. Yúh. 14. 17, 26. aur 16. 7, 13. A'am. 2. 33.
h 1 Yúh. 5. 6.
i Lúq. 24. 48. A'am. 1. 8, 21, 22. aur 2. 32. aur 3. 15. aur 4. 20, 33. aur 5. 32. aur 10. 39. aur 13. 31. 1 Pat. 5. 1. 2 Pat. 1. 16.
k Lúq. 1. 2. 1 Yúh. 1. 1, 2.
a Mat. 11. 6. aur 24. 10. aur 26. 31.
b Yúh. 9. 22, 34. aur 12. 42.
c A'am. 8. 1. aur 9. 1. aur 26. 9, 10, 11.
d Yúh. 15. 21. Rúm. 10. 2. 1 Qur. 2. 8. 1 Tim. 1. 13.
e Yúh. 13. 19. aur 14. 29.
f Dekho Mat. 9. 15.
g Yúh. 7. 33. aur 13. 3. aur 14. 28. 10, 16 áyaten.
h Yúh. 14. 1. 22 áyat.
i Yúh. 7. 39. aur 14. 16, 26. aur 15. 26.
k A'am. 2. 33. Afs. 4. 8.
l A'am. 2. 22, —37.

San 'ÍSAWÍ 33.

10 Rástí se[m], is liye, ki main apne Báp pás játá hún, aur tum mujhe phir na dekhoge[n];

11 'Adálat se[o], is liye, ki is jahán ke sardár par hukm kiyá gayá hai[p].

12 Merí aur bahutsí báten hain, ki main tumhen kahún, par ab tum un kí bardásht nahín kar sakte[q].

13 Lekin jab wuh, ya'ne, Rúh i Haqq[r] áwe, to wuh tumhen sárí sacháí kí ráh batáwegí[s]; is liye ki wuh apní na kahegí, lekin jo kuchh wuh sunegí, so kahegí, aur tumhen áyanda kí khabaren degí.

14 Wuh merí buzurgí karegí, is liye ki wuh merí chízon se páwegí, aur tumhen dikháwegí.

15 Sab chízen, jo Báp kí hain, merí hain[t]: is liye main ne kahá, ki wuh merí chízon se legí, aur tumhen dikháwegí.

16 Thoṛí der, aur mujhe na dekhoge[u]; aur phir thoṛí der, aur mujhe dekhoge: kyúnki main Báp ke pás játá hún[x].

17 Tab us ke ba'ze shágirdon ne ápas men kahá, Yih kyá hai, jo wuh hamen kahtá hai, ki Thoṛí der, aur tum mujhe na dekhoge; aur phir thoṛí der, aur tum mujhe dekhoge; aur yih, Is liye ki main Báp pás játá hún?

18 Phir unhon ne kahá, Yih kyá hai, jo wuh kahtá hai: ki Thoṛí der? ham nahín jánte, ki wuh kyá kahtá hai.

19 So Yisú' ne jáná, ki we cháhte hain, ki mujh se suwál karen, tab unhen kahá, Tum ápas men us kí bábat púchhte ho, jo main ne kahá, ki Thoṛí der, aur tum mujhe na dekhoge, aur phir thoṛí der, aur tum mujhe dekhoge?

20 Main tum se sach sach kahtá hún, ki Tum rooge, aur nála karoge, par dunyá khush hogí; aur tum gamgín hoge, lekin tumhárá gam khushí ho jáegá.

21 Jab 'aurat janne lagtí hai, to gamgín hotí hai, is liye ki us kí ghaṛí á pahunchí[y]: lekin jab laṛká jání, to is khushí se, ki dunyá men ek ádmí paidá húá, us dard ko phir yád nahín kartí.

22 Pas tum ab gamgín ho[z], par main tumhen phir dekhúngá, aur tumhárá dil khush hogá[a], aur

m A'am. 2. 32.
n Yúh. 3. 14. aur 5. 32.
o A'am. 26. 18.
p Lúq. 10. 18. Yúh. 12. 31. Afs. 2. 2. Qul. 2. 15. 'Ibrán. 2. 14.
q Marq. 4. 33. 1 Qur. 3. 2. 'Ibrán. 5. 12.
r Yúh. 14. 17. aur 15. 26.
s Yúh. 14. 26. 1 Yúh. 2. 20, 27.
t Mat. 11. 27. Yúh. 3. 35. aur 13. 3. aur 17. 10.
u Yúh. 7. 33. aur 13. 33. aur 14. 19. 10 áyat.
x Yúh. 13. 3. 28 áyat.
y Yas. 26. 17.
z 6 áyat.
a Lúq. 24. 41, 52. Yúh. 14. 1, 27. aur 20. 20. A'am. 2. 46. aur 13. 52. 1 Pat. 1. 8.

San 'ÍSAWÍ 33.

tumhárí ḳhushí koí tum se chhín
na legá.
23 Aur tum us din mujh se
kuchh suwál na karoge. Maiṉ
tum se sach sach kahtá húṉ, Jo
kuchh tum merá nám leke, Báp
se máṉgoge, wuh tum ko degá[b].
24 Ab tak tum ne mere nám se
kuchh nahíṉ máṉgá; máṉgo, ki
tum páoge, táki tumhárí ḳhushí
kámil ho[c].
25 Maiṉ ne ye báteṉ tamsíloṉ
meṉ tumheṉ kahíṉ; par wuh
waqt átá hai, ki maiṉ tumheṉ
tamsíloṉ meṉ phir na kahúṉgá,
balki Báp kí sáf ḳhabar tumheṉ
dúṉgá.
26 Us din tum mere nám se
máṉgoge[d], aur maiṉ tumheṉ nahíṉ
kahtá, ki maiṉ Báp se tumháre
liye darḳhwást karúṉgá;
27 Is liye ki Báp to áp hí tum-
heṉ piyár kartá hai[e], kyúṉki tum
ne mujhe piyár kiyá, aur ímán
láe ho, ki maiṉ Ḳhudá se niklá
húṉ[f].
28 Maiṉ Báp se niklá aur dunyá
meṉ áyá húṉ; phir dunyá se
ruḳhsat hotá, aur Báp pás játá
húṉ[g].
29 Us ke shágirdoṉ ne use kahá,
Dekh, ab tú sáf kahtá hai, aur
tamsíl meṉ nahíṉ kahtá.
30 Ab ham jánte haiṉ, ki tú
sab kuchh jántá hai[h], aur muhtáj
nahíṉ, ki koí tujh se suwál kare;
is se ham ímán láe, ki tú Ḳhudá
se niklá hai[i].
31 Yisú' ne unheṉ jawáb diyá,
Kyá ab tum ímán láe ho?
32 Dekho, ghaṛí átí hai, balki á
chukí, ki tum meṉ se har ek pa-
ráganda hoke[k] apní ráh legá[l], aur
tum mujhe akelá chhoṛ doge:
taubhí maiṉ akelá nahíṉ, kyúṉki
Báp mere sáth hai[m].
33 Maiṉ ne tumheṉ ye báteṉ
kahíṉ, táki tum mujh meṉ it-
mínán páo[n]. Tum dunyá meṉ
musíbat uṭháoge[o]; lekin ḳhátir-
jam'a rakho[p], ki maiṉ ne dunyá
ko jítá hai[q].

b Mat. 7. 7. Yúh. 14. 13. aur 15. 16.
c Yúh. 15. 11.
d 23 áyat.
e Yúh. 14. 21, 23.
f Yúh. 3. 13. Yúh. 17. 8. 30 áyat.
g Yúh. 13. 3.
h Yúh. 21. 17.
i 27 áyat. Yúh. 17. 8.
k Mat. 26. 31. Marq. 14. 27.
l Yúh. 20. 10.
m Yúh. 8. 29. aur 14. 10, 11.
n Yas. 9. 6. Yúh. 14. 27. Rúm. 5. 1. Afs. 2. 14. Qul. 1. 20.
o Yúh. 15. 19, 20, 21. 2 Tim. 3. 12.
p Yúh. 14. 1.
q Rúm. 8. 37. 1 Yúh. 4. 4. aur 5. 4.

XVII BAB.

1 Masíh apne Báp se minnat kartá, ki wuh apne Beṭe ko buzurgí dewe, 6 aur us ke rasúloṉ kí hifázat kare, 11 ki we yak-dil, 17 aur sachái-pazír raheṉ: 20 aur ki wuh un ko bhí, aur sab ahl i ímán ko ásmán par us kí sharákat meṉ buzurgí dewe.

YISU' ne ye báteṉ farmáíṉ,
aur apní áṉkheṉ ásmán kí
taraf uṭháíṉ, aur kahá, Ai Báp,
waqt pahuṉchá hai[a]; apne Beṭe
ko jalál baḳhsh, táki terá Beṭá
bhí tujhe jalál baḳhshe:
2 Chunánchi tú ne use sab jism-
oṉ par iḳhtiyár diyá hai[b], táki
wuh un sab ko, jinheṉ tú ne use
baḳhshá[c], hamesha kí zindagí
dewe.
3 Aur hamesha kí zindagí yih
hai, ki we tujh ko akelá sachchá
Ḳhudá[d], aur Yisú' Masíh ko jise
tú ne bhejá hai[e], jáneṉ[f].
4 Maiṉ ne zamín par terá jalál
záhir kiyá hai[g]: maiṉ us kám ko,
jo tú ne mujhe karne ko diyá
hai[h], tamám kar chuká[i].
5 Aur ai Báp, ab tú mujhe apne
sáth us jalál se, jo maiṉ dunyá
kí paidáish se peshtar tere sáth
rakhtá thá[k], buzurgí de.
6 Maiṉ ne tere nám ko un ád-
míoṉ par, jinheṉ tú ne dunyá
meṉ se mujhe diyá[l], záhir kiyá
hai[m]: we tere the, aur tú ne un-
heṉ mujhe diyá hai, aur unhoṉ ne
tere kalám par 'amal kiyá hai.
7 Ab unhoṉ ne jáná hai, ki sab
chízeṉ jo tú ne mujhe diyáṉ, terí
taraf se haiṉ.
8 Is liye ki maiṉ ne we hukm,
jo tú ne mujhe diye[n], unheṉ diye
haiṉ; aur unhoṉ ne unheṉ qabúl
kiyá, aur yaqín jáná, ki maiṉ tujh
se niklá húṉ[o], aur we ímán láe
haiṉ, ki tú ne mujhe bhejá hai.
9 Maiṉ un ke liye 'arz kartá
húṉ; maiṉ dunyá ke liye nahíṉ[p],
magar un ke liye, jinheṉ tú ne
mujhe diyá hai, 'arz kartá húṉ,
ki we tere haiṉ.
10 Aur sab mere tere haiṉ, aur
tere mere haiṉ[q]; aur maiṉ un se
buzurgí pátá húṉ.
11 Maiṉ dunyá meṉ áge na ra-
húṉgá[r], par ye dunyá meṉ haiṉ,
aur maiṉ tujh pás átá húṉ. Ai
quddús Báp, apne hí nám se, un-
heṉ, jinheṉ tú ne mujhe baḳhshá,
hifázat se rakh[s], táki we hamárí
tarah[t] ek hojáweṉ[u].
12 Jab tak ki maiṉ un ke sáth
dunyá meṉ thá, tab tak maiṉ ne
tere nám se un kí hifázat kí[x],
balki jinheṉ mujhe diyá hai, maiṉ
ne un kí nigahbání kí: aur koí un
meṉ se, siwá halákat ke farzand[y]
ke, halák nahíṉ húá[z], táki na-
wishta púrá ho[a].
13 Aur ab maiṉ tujh pás átá

San 'ÍSAWÍ 33.

a Yúh. 12. 23. aur 13. 32.
b Dán. 7. 14. Mat. 11. 27. aur 28. 18. Yúh. 3. 35. aur 5. 27. 1 Qur. 15. 25, 27. Filip. 2. 10. 'Ibrán. 2. 8.
c Yúh. 6. 37. 6, 9, 24 áyat-eṉ.
d 1 Qur. 8. 4. 1 Tas. 1. 9.
e Yúh. 3. 34. aur 5. 36, 37. aur 6. 29, 57. aur 7. 29. aur 10. 36. aur 11. 42.
f Yas. 53. 11. Yar. 9. 24.
g Yúh. 13. 31. aur 14. 13.
h Yúh. 14. 31. aur 15. 10.
i Yúh. 4. 34. aur 5. 36. aur 9. 3. aur 19. 30.
k Yúh. 1. 1, 2. aur 10. 30. aur 14. 9. Filip. 2. 6. Qul. 1. 15, 17. 'Ibrán. 1. 3, 10.
l 2, 9, 11 áyat-eṉ. Yúh. 6. 37, 39. aur 10. 29. aur 15. 19.
m Zab. 22. 22. 26 áyat.
n Yúh. 8. 28. aur 12. 49. aur 14. 10.
o Yúh. 16. 27, 30. 25 áyat.
p 1 Yúh. 5. 19.
q Yúh. 16. 15.
r Yúh. 13. 1. aur 16. 28.
s 1 Pat. 1. 5. Yahúd. 1.
t Yúh. 10. 30.
u 21 áyat, wag.
x Yúh. 6. 39. aur 10. 28. 'Ibrán. 2. 13.
y Yúh. 6. 70. aur 13. 18.
z Yúh. 18. 9. 1 Yúh. 2. 19.
a Zab. 109. 8. A'am. 1. 20.

San 'ÍSAWÍ 33.

hún, aur main yih báten dunyá
men kahtá hún, táki merí khushí
un men kámil ho rahe.
14 Main ne terá kalám unhen
diyá[b], aur dunyá ne un se dush-
maní kí[c], is liye ki jaisá main
dunyá ká nahín hún[d], we bhí
dunyá ke nahín hain.
15 Main yih 'arz nahín kartá, ki
tú unhen dunyá men se uṭhá le;
par yih, ki tú unhen buráí se
bacháe[e].
16 Jaisá ki main dunyá ká nahín
hún, we bhí dunyá ke nahín hain[f].
17 Unhen apní sacháí se ‖pák
kar[g]: terá kalám sacháí hai[h].
18 Jis tarah tú ne mujhe dunyá
men bhejá, main ne bhí unhen
dunyá men bhejá hai[i].
19 Aur un ke wáste main †apní
taqdís kartá hún, táki we bhí
sacháí se muqaddas hon[k].
20 Main sirf unhín ke liye nahín,
balki un ke liye bhí, jo un ke
kalám se mujh par ímán láwenge,
'arz kartá hún;
21 Táki we sab ek howen[l], jaisá
ki tú, Ai Báp, mujh men, aur
main tujh men[m], ki we bhí ham
men ek hon; táki dunyá ímán
láwe, ki tú ne mujhe bhejá hai.
22 Aur wuh jalál jo tú ne mujhe
diyá hai, main ne unhen diyá
hai; táki we ek hon, jis tarah se
ki ham ek hain[n].
23 Main un men, aur tú mujh
men, táki we ek hoke kámil
howen[o], aur ki dunyá jáne, ki tú
ne mujhe bhejá hai, aur jis tarah
ki tú ne mujhe piyár kiyá, tú ne
unhen bhí piyár kiyá hai.
24 Ai Báp, main cháhtá hún, ki
we bhí jinhen tú ne mujhe bakh-
shá hai, jahán main hún, mere
sáth howen[p]: táki we mere jalál
ko, jo tú ne mujhe bakhshá hai,
dekhen: kyúnki tú ne mujhe
dunyá kí paidáish se áge piyár
kiyá hai[q].
25 Ai 'ádil Báp, dunyá ne tujhe
nahín jáná[r], magar main ne tujhe
jáná hai[s], aur inhon ne jáná hai,
ki tú ne mujhe bhejá[t].
26 Aur main ne terá nám un
par záhir kiyá[u], aur záhir ka-
rúngá: táki wuh piyár, jis se tú
ne mujhe piyár kiyá hai[x], un men
ho, aur main un men hún.

[b] 8 áyat.
[c] Yúh. 15. 18, 19. 1 Yúh. 3. 13.
[d] Yúh. 8. 23. 16 áyat.
[e] Mat. 6. 13. Gal. 1. 4. 2 Tas. 3. 3. 1 Yúh. 5. 18.
[f] 14 áyat.
‖ Yá, *makhsús kar.*
[g] Yúh. 15. 3. A'am. 15. 9. Afs. 5. 26. 1 Pat. 1. 22.
[h] 2 Sam. 7. 28. Zab. 119. 142, 151. Yúh. 8. 40.
[i] Yúh. 20. 21.
† Yá, *apne tain makhsús kartá.*
[k] 1 Qur. 1. 2, 30. 1 Tas. 4. 7. 'Ibrán. 10. 10.
[l] Yúh. 10. 16. 11, 22, 23 áyaten. Rúm. 12. 5. Gal. 3. 28.
[m] Yúh. 10. 38. aur 14. 11.
[n] Yúh. 14. 20. 1 Yúh. 1. 3. aur 3. 24.
[o] Qul. 3. 14.
[p] Yúh. 12. 26. aur 14. 3. 1 Tas. 4. 17.
[q] 5 áyat.
[r] Yúh. 15. 21. aur 16. 3.
[s] Yúh. 7. 29. aur 8. 55. aur 10. 15.
[t] Yúh. 16. 27. 8 áyat.
[u] Yúh. 15. 15. 6 áyat.
[x] Yúh. 15. 9.

XVIII BAB.

1 Yahúdáh Yisú' ko pakaṛwá detá. 6 Piyáda zamín par gir paṛte. 10 Patrus Malkhus ke kán ko uṛá detá. 12 Yisú' giriftár hotá, aur we use Annás aur Qayáfá ke yahán lejáte. 15 Patrus us ká inkár kartá. 19 Qayáfá ke rú ba rú Yisú' ká hál tahqíq karte. 28 Use Pilátus ke huzúr lejáke us par nálish karte. 36 Masíh kí bádsháhat kí bábat. 40 Yahúdí 'arz karte ki Barabbás un ke liye chhuṛáyá jáwe.

YISU' yih báten kahke apne
shágirdon ke sáth[a] Kidrún
ke nále[b] ke pár gayá, jahán ek
bágcha thá; us men wuh aur us
ke shágird dákhil húe.
2 Aur Yahúdáh bhí, jis ne use
pakaṛwá diyá, wuh jagah jántá
thá, ki Yisú' aksar apne shágirdon
ke sáth wahán jáyá kartá thá[c].
3 Tab Yahúdáh sipáhíon ká ek
gol, aur sardár káhinon aur Farí-
síon se piyáda leke, mash'alon aur
chirágon aur hathyáron ke sáth,
wahán áyá[d].
4 Aur Yisú' ne sab kuchh, jo us
par honewálá thá, jánke, áge
baṛhá, aur un se kahá, ki Tum
kise ḍhúnḍhte ho?
5 Unhon ne use jawáb diyá,
Yisú' Násarí ko. Yisú' ne unhen
kahá, ki Main hún. Us waqt
Yahúdáh bhí, jis ne use pakaṛ-
wáyá, un ke sáth khaṛá thá.
6 Aur jonhín us ne unhen kahá,
ki Main hún, we píchhe haṭe, aur
zamín par gir paṛe.
7 Tab us ne un se phir púchhá,
ki Tum kise ḍhúnḍhte ho? We
bole, Yisú' Násarí ko.
8 Yisú' ne jawáb diyá, Main ne
tumhen kahá, ki Main hún; pas
agar tum mujhe ḍhúnḍhte ho, to
inhen jáne do.
9 Yih is liye húá, táki wuh
kalám, jo us ne kahá, púrá ho, ki
Jinhen tú ne mujhe diyá, main
ne un men se ek ko bhí gum na
kiyá[e].
10 Tab Shama'ún Patrus ne
talwár, jo us pás thí, khínchí, aur
sardár káhin ke naukar par chal-
áí, aur us ká dahiná kán uṛá diyá[f].
Us naukar ká nám Malkhus thá.
11 Tab Yisú' ne Patrus se kahá,
Apní talwár miyán men kar; kyá
wuh piyála jo mere Báp ne mujh
ko diyá, main na píún[g]?
12 Tab sipáhí, aur súbadár, aur
Yahúdíon ke piyádon ne, milke
Yisú' ko pakṛá, aur bándhá,
13 Aur pahle use Annás[h] pás le

San 'ÍSAWÍ 33.

[a] Mat. 26. 36. Marq. 14. 32. Lúq. 22. 39.
[b] 2 Sam. 15. 23.
[c] Lúq. 21. 37. aur 22. 39.
[d] Mat. 26. 47. Marq. 14. 43. Lúq. 22. 47. A'am. 1. 16.
[e] Yúh. 17. 12.
[f] Mat. 26. 51. Marq. 14. 47. Lúq. 22. 49, 50.
[g] Mat. 20. 22. aur 26. 39, 42.
[h] Lúq. 3. 2. 24 áyat.

San 'ÍSAWÍ 33.

gaye[i], kyúnki wuh Qayáfá nám us
baras ke sardár káhin ká sasurá
thá ||.
14 Yih wuhí Qayáfá thá, jis ne
Yahúdíon ko saláh dí, ki unmat
ke badle ek ká marná bihtar hai[k].
15 ¶ Par Shama'ún Patrus aur
dúsrá shágird Yisú' ke píchhe ho
liye[l], kyúnki us shágird aur sardár
káhin men kuchh ján-pahchán thí,
aur wuh Yisú' ke sáth sardár
káhin ke dálán men gayá.
16 Lekin Patrus darwáza par bá-
har khará rahá[m]. Tab wuh dúsrá
shágird, jo sardár káhin se kuchh
ján-pahchán rakhtá thá, báhar
niklá, aur darbán se kahke Patrus
ko andar le áyá.
17 Tab us chhokrí ne jo darbán
thí Patrus se kahá, Kyá tú bhí is
shakhs ke shágirdon men se na-
hín? Wuh bolá, ki Main nahín
hún.
18 Par naukar aur piyáda koe-
lon kí ág sulgákar jáṛe ke sabab
se khaṛe húe tápte the, aur Patrus
un ke sáth khaṛá táp rahá thá.
19 ¶ Tab sardár káhin ne Yisú'
se us ke shágirdon aur us kí ta'lím
kí bábat suwál kiyá.
20 Yisú' ne use jawáb diyá, ki
Main ne áshkárá 'álam se báten
kín; main ne hamesha 'ibádat-
khánon, aur haikal men[n], jahán
Yahúdí jam'a hote hain, ta'lím dí,
aur poshída kuchh nahín kahá.
21 Tú mujh se kyún púchhtá
hai? un se púchh, jinhon ne
mujh se suná, ki main ne unhen
kyá kahá; dekh, ki we jánte
hain, jo main ne kahá.
22 Jab us ne yih báten kahín,
tab piyádon men se ek ne, jo pás
khaṛá thá, Yisú' ko ||tamáncha
márke[o] kahá, Kyún tú sardár
káhin ko aisá jawáb detá hai?
23 Yisú' ne use jawáb diyá,
Agar main ne burá kahá, to burái
kí gawáhí de; par agar achchhá
kahá, to tú mujhe kyún mártá
hai.
24 Aur Annás ne use bandhá
húá Qayáfá sardár káhin ke pás
bhejá thá[p].
25 Aur Shama'ún Patrus khaṛá
húá táp rahá. So unhon ne use
kahá, Kyá tú us ke shágirdon
men se nahín hai? Us ne inkár
kiyá, aur kahá, ki Main nahín
hún[q].

26 Phir sardár káhin ke nau-
karon men se ek ne, jo us shakhs
ká, ki jis ká kán Patrus ne káṭ
ḍálá thá, rishtadár thá, kahá,
Kyá main ne tujhe us ke sáth
bágcha men nahín dekhá?
27 Tab Patrus ne phir inkár
kiyá, aur wunhín murg ne báng
dí[r].
28 ¶ Tab Yisú' ko Qayáfá pás
se || díwán-kháná men láe[s], aur yih
subh ká waqt thá, aur we khud
díwán-khána men na gaye, táki
nápák na howen[t], balki fasah
kháwen.
29 Tab Pilátus un pás nikal áyá,
aur kahá, Tum is mard par kyá
faryád karte ho?
30 Unhon ne jawáb men kahá,
ki Agar yih bad-kirdár na hotá, to
ham use tere hawála na karte.
31 Pilátus ne unhen kahá, Tum
use le jáo, aur apní sharí'at ke
mutábiq us kí 'adálat karo. Ya-
húdíon ne use kahá, Ham ko rawá
nahín, ki kisí ko ján se máren.
32 Yih is liye húá, táki Yisú' kí
bát, jo us ne apní maut kí tarah
se ishára karke kahí thí[u], púrí
howe.
33 Tab Pilátus phir díwánkhána
men dákhil húá, aur Yisú' ko
buláke kahá, Kyá tú Yahúdíon
ká Bádsháh hai[x]?
34 Yisú' ne use jawáb diyá, Tú
yih bát áp se kahtá hai, yá ki
auron ne mere haqq men tujh se
kahá hai?
35 Pilátus ne jawáb diyá, Kyá
main Yahúdí hún? Terí hí qaum
ne, aur sardár káhinon ne tujh
ko mere hawála kiyá; tú ne kyá
kiyá hai?
36 Yisú' ne jawáb diyá[y], ki Merí
bádsháhat is jahán kí nahín[z]:
agar merí bádsháhat is jahán kí
hotí, to mere naukar laṛái karte,
táki main Yahúdíon ke hawála na
kiyá játá; par merí bádsháhat
yahán kí nahín hai.
37 Tab Pilátus ne use kahá, So
kyá tú bádsháh hai? Yisú' ne
jawáb diyá, ki Jaisá áp farmáte,
main bádsháh hún. Main is liye
paidá húá, aur is wáste dunyá
men áyá, ki haqq par gawáhí dún.
So jo koí, ki haqq se hai, merí
áwáz suntá hai[a].
38 Pilátus ne use kahá, ki Haqq
kyá hai? Yih kahke phir Yahú-

San 'ÍSAWÍ 33.

i Dekho Mat. 26. 57.
|| *Aur Annás ne Masíh ko bandhá húá Qayáfá sardár káhin ke pás bhejá.* 24 áyat.
k Yúh. 11. 50.
l Mat. 26. 58. Marq. 14. 54. Lúq. 22. 54.
m Mat. 26. 69. Marq. 14. 66. Lúq. 22. 54.
n Mat. 26. 55. Lúq. 4. 15. Yúh. 7. 14, 26, 28. aur 8. 2.
|| Yá, *chhaṛí márke.*
o Yar. 20. 2. A'am. 23. 2.
p Mat. 26. 57.
q Mat. 26. 69, 71. Marq. 14. 69. Lúq. 22. 58.
r Mat. 26. 74. Marq. 14. 72. Lúq. 22. 60. Yúh. 13. 38.
|| Yúnání men, *Praitorium,* ya'ne, Praitor, yá Rúmí Hákim ká mahall.
s Mat. 27. 2. Marq. 15. 1. Lúq. 23. 1. A'am. 3. 13.
t A'am. 10. 28. aur 11. 3.
u Mat. 20. 19. Yúh. 12. 32, 33.
x Mat. 27. 11.
y 1 Tim. 6. 13.
z Dán. 2. 44. aur 7. 14. Lúq. 12. 14. Yúh. 6. 15. aur 8. 15.
a Yúh. 8. 47. 1 Yúh. 3. 19. aur 4. 6.

San 'ÍSAWÍ 33.

díon pás báhar gayá, aur unhen
kahá, Main us ká kuchh qusúr
nahín pátá [b].
39 So tumhárá dastúr hai, ki
main fasah men tumháre liye ek
ko chhoṛ dún [c]; kyá tum cháhte
ho, ki main tumháre liye Yahúdíon
ke Bádsháh ko chhoṛ dún?
40 Tab un sabhon ne phir chil-
láke kahá, ki Is ko nahín, balki
Barabbás ko [d]. Par Barabbás
baṭmár thá [e].

XIX BA'B.

1 *Masíh ko koṛe márte, phir us par kánṭon ká táj rakhte, phir use tamáncha márte.* 4 *Pilátus use chhuṛáne cháhtá, par Yahúdíon kí zidd se dabke use un ke háth men chhoṛ detá ki salíb par khínchá jáe.* 23 *Sipáhí us ke kapṛon par chiṭṭhí ḍálte.* 26 *Wuh apní má ko Yúhanná ke supurd kartá.* 28 *Wuh apní ján detá.* 31 *Us kí paslí chhedí játí.* 38 *Yúsuf aur Niqudemus us ká dafan karte.*

TAB Pilátus ne Yisú' ko pak-
aṛke koṛe máre [a].
2 Aur sipáhíon ne kánṭon ká
táj sajke us ke sir par rakhá, aur
use argawání poshák pahináke
kahá,
3 Ai Yahúdíon ke Bádsháh, Sa-
lám! aur unhon ne use tamáncha
máre.
4 Tab Pilátus ne phir báhar
jáke unhen kahá, ki Dekho, main
use tum pás báhar le áyá hún,
táki tum jáno, ki main us ká
kuchh qusúr nahín pátá [b].
5 Tab Yisú' kánṭon ká táj rakhe,
aur argawání poshák pahine húe
báhar áyá. Aur Pilátus ne un se
kahá, Dekho is shaḳhs ko!
6 So jab sardár káhin, aur piyá-
don ne use dekhá, to chilláke
kahá, ki Salíb de, salíb de [c].
Pilátus ne unhen kahá, Tumhín
use lo, aur salíb do, kyúnki main
us men kuchh qusúr nahín pátá.
7 Yahúdíon ne use jawáb diyá,
ki Ham sharí'atwále hain, aur
hamári sharí'at ke mutábiq wuh
qatl ke láiq hai [d], is liye ki us ne
apne taín Ḳhudá ká Beṭá ṭhah-
ráyá [e].
8 ¶ Jab Pilátus ne yih bát suní,
to ziyáda ḍará;
9 Aur díwánḳhána men phir
andar áke Yisú' se kahá, Tú
kahán ká hai? Par Yisú' ne
use kuchh jawáb na diyá [f].
10 Tab Pilátus ne use kahá, ki
Tú mujh se nahín boltá? kyá tú
nahín jántá, ki mujhe iḳhtiyár

b Mat. 27. 24. Lúq. 23. 4. Yúh. 19. 4, 6.
c Mat. 27. 15. Marq. 15. 6. Lúq. 23. 17.
d A'am. 3. 14.
e Lúq. 23. 19.
a Mat. 20. 19. aur 27. 26. Marq. 15. 15. Lúq. 18. 33.
b Yúh. 18. 38. 6 áyat.
c A'am. 3. 13.
d Ahb. 24. 16.
e Mat. 26. 65. Yúh. 5. 18. aur 10. 33.
f Yas. 53. 7. Mat. 27. 12, 14.

hai, cháhún, to tujhe salíb dún?
aur cháhún, to tujhe chhoṛ dún?
11 Yisú' ne jawáb diyá, ki Agar
yih tujhe úpar se diyá na játá, to
mujh par terá kuchh iḳhtiyár na
hotá [g]: so jis ne mujhe tere hawála
kiyá, us ká gunáh baṛá hai.
12 Us waqt Pilátus ne iráda
kiyá, ki use chhoṛ de; par Yahú-
díon ne chilláke kahá, ki Agar tú
is mard ko chhoṛ detá hai, to tú
Qaisar ká ḳhairḳhwáh nahín [h]; jo
koí apne taín bádsháh ṭhahrátá
hai, wuh Qaisar ká muḳhálif hoke
boltá hai [i].
13 ¶ Pilátus yih bát sunkar Yisú'
ko báhar láyá, aur us maqám men
jo Chabútara, aur 'Ibrání men
Gabbathá kahlátá hai, masnad par
baiṭhá.
14 Aur fasah kí taiyárí ká din
thá [k], aur chhaṭhe ghanṭe ke qaríb
thá. Phir us ne Yahúdíon ko
kahá, ki Dekho apná Bádsháh!
15 Tab we chilláe, ki Le já, le
já, use salíb de. Pilátus ne unhen
kahá, Kyá main tumháre Bád-
sháh ko salíb dún? Sardár ká-
hinon ne jawáb diyá, ki Qaisar ke
siwá, hamárá koí bádsháh nahín
hai [l].
16 Tab us ne use un ke hawála
kiyá, ki use salíb dí jáwe [m]. Aur
we Yisú' ko pakaṛke le gaye.
17 So wuh apní salíb uṭháe húe [n],
us jagah ko, jo khoprí ká maqám
kahlátá hai, jis ká tarjuma 'Ibrání
men Gálgatá hai, nikal gayá [o]:
18 Wahán unhon ne use aur us
ke sáth do aur ko salíb par khín-
chá, tarfain men ek ek, aur Yisú'
ko bích men.
19 ¶ Aur Pilátus ne ek kitába
likhá, aur salíb par lagá diyá.
Wuh likhá yih thá, ki YISU' NA'-
SARI' YAHU'DI'ON KA' BA'D-
SHA'H [p].
20 Us kitába ko bahut se Yahú-
díon ne paṛhá, is liye, ki wuh
maqám, jahán Yisú' salíb par
khínchá gayá thá, shahr ke nazdík
thá, aur wuh 'Ibrání, aur Yúnání,
aur Latíní men likhá thá.
21 Tab Yahúdíon ke sardár ká-
hinon ne Pilátus ko kahá, ki
Yahúdíon ká Bádsháh mat likh:
balki yih likh, ki Us ne kahá, ki
Main Yahúdíon ká Bádsháh hún.
22 Pilátus ne jawáb diyá, ki
Main ne jo likhá, so likhá.

San 'ÍSAWÍ 33.

g Lúq. 22. 53. Yúh. 7. 30.
h Lúq. 23. 2.
i A'am. 17. 7.
k Mat. 27. 62.
l Paid. 49. 10.
m Mat. 27. 26, 31. Marq. 15. 15. Lúq. 23. 24.
n Mat. 27. 31, 33. Marq. 15. 21, 22. Lúq. 23. 26, 33.
o Gin. 15. 36. 'Ibrán. 13. 12.
p Mat. 27. 37. Marq. 15. 26. Lúq. 23. 38.

San 'ÍSAWÍ 33.

23 ¶ Phir sipáhíon ne, jab Yisú' ko salíb par khínch chuke, to us ke kapṛon ko liyá[q], aur chár hissa kiye, har sipáhí ke liye ek hissa; aur us ke kurte ko bhí liyá: aur kurtá bin siyá sarásar biná húá thá.

24 Is liye unhon ne ápas men kahá, ki Ham use na pháṛen, balki us par chiṭṭhí ḍálen, ki yih kis ká hogá: yih is liye húá, ki nawishta jo kahtá hai, ki Unhon ne merí poshák bánṭ lí, aur mere kurte ke liye chiṭṭhíán ḍálín[r], púrá howe. So sipáhíon ne aise hí kiyá.

25 ¶ Tab Yisú' kí salíb pás, us kí má, aur us kí má kí bahin Mariyam[s] ‖Kliupas[t] kí jorú, aur Mariyam Magdalíní kharí thín.

26 Yisú' ne apní má ko, aur us shágird ko, jise wuh piyár kartá thá[u], pás khaṛe húe dekhkar, apní má ko kahá, ki Ai 'aurat[x], dekh, yih terá beṭá!

27 Phir us ne us shágird ko kahá, Dekh, yih terí má! Aur usí ghaṛí se us shágird ne use apnon men[y] shámil kiyá.

28 ¶ Ba'd us ke Yisú' ne jánke, ki ab sab báten púrí ho chukín, yih kahá, táki nawishta púrá howe, ki Main pyásá hún[z].

29 Wahán ek bartan sirke se bhará húá dhará thá: unhon ne isfanj ko sirke men tar karke[a] aur zúfá men lapeṭke, nal par rakhá, aur us ke munh men diyá.

30 Phir Yisú' ne jab sirká chakhá, to kahá, Púrá húá[b], aur sir jhukáke ján dí.

31 Phir Yahúdíon ne is liház se ki láshen sabt ke din salíbon par na rah jáwen[c], kyúnki wuh din taiyárí ká thá[d], balki baṛá hí sabt thá, Pilátus se 'arz kí, ki un kí ṭángen toṛí aur láshen utárí jáen.

32 Tab sipáhíon ne áke pahle aur dúsre kí ṭángen, jo us ke sáth salíb par khínche gaye the, toṛín.

33 Lekin jab unhon ne Yisú' kí taraf áke dekhá, ki wuh mar chuká hai, to us kí ṭángen na toṛín:

34 Par sipáhíon men se ek ne bhále se us kí paslí chhedí, aur filfaur us se lahú aur pání niklá[e].

35 Aur jis ne yih dekhá, gawáhí dí, aur us kí gawáhí sachchí hai, aur wuh jántá hai, ki sach kahtá hai, táki tum ímán láo.

q Mat. 27. 35. Marq. 15. 24. Lúq. 23. 34.
r Zab. 22. 18.
s Mat. 27. 55. Marq. 15. 40. Lúq. 23. 49.
‖ Yá, *Klopas.*
t Lúq. 24. 18.
u Yúh. 13. 23. aur 20. 2. aur 21. 7, 20, 24.
x Yúh. 2. 4.
y Yúh. 1. 11. aur 16. 32.
z Zab. 69. 21.
a Mat. 27. 48.
b Yúh. 17. 4.
c Ist. 21. 23.
d Marq. 15. 42. 42 áyat.
e 1 Yúh. 5. 6, 8.

36 Kyúnki yih báten húín, ki nawishta púrá howe, ki Us kí koí haḍḍí toṛí na jáegí[f].

37 Aur phir dúsrá nawishta is mazmún ká hai, ki We us par, jise unhon ne chhedá, nazar karenge[g].

38 ¶ Aur ba'd us ke, Yúsuf Aramatíyá ne, jo Yisú' ká shágird thá[h], lekin Yahúdíon ke ḍar se[i] poshída men, Pilátus se ijázat cháhí, ki Yisú' kí lásh ko le jáwe; aur Pilátus ne ijázat dí. So wuh áke Yisú' kí lásh le gayá.

39 Aur Niqudemus bhí, jo pahle Yisú' pás rát ko gayá thá[k], áyá, aur pachás ser kí aṭkal murr aur 'úd miláke láyá.

40 Phir unhon ne Yisú' kí lásh leke, sútí kapṛe men khushbúíon ke sáth, jis tarah se ki dafan karne men Yahúdíon ká dastúr hai, kafnáyá[l].

41 Aur wahán, jis jagah ki use salíb dí gayí thí, ek bág thá, aur us bág men ek nayí qabr thí, jis men kabhú koí na dhará gayá thá.

42 So unhon ne Yisú' ko Yahúdíon kí taiyárí ke din ke bá'is[m] wahín rakhá[n], kyúnki yih qabr nazdík thí.

XX BÁB.

1 *Mariyam qabr par átí:* 3 *Patrus aur Yúhanná bhí áte, ki unhon ne us ke jí uṭhne kí khabar nahín pái thí.* 11 *Yisú' Mariyam Magdalíní par záhir hotá,* 19 *ba'd us ke apne shágirdon par.* 24 *Thúmá kí be-i'atiqádí, phir wuh iqrár jo us ne kiyá.* 30 *Pák nawishta jo maujúd hain naját ke liye káfí hain.*

HAFTA ke pahle din Mariyam Magdalíní taṛke, aisá ki hanoz andherá thá, qabr par áí[a], aur patthar ko qabr se ṭalá húá dekhá.

2 Tab wuh, Shama'ún Patrus aur us dúsre shágird pás, jise Yisú' piyár kartá thá[b], dauṛí áí, aur unhen kahá, ki Khudáwand ko qabr se nikál le gaye, aur ham nahín jánte, ki unhon ne use kahán rakhá.

3 Phir Patrus aur wuh dúsrá shágird nikle, aur qabr kí taraf gaye[c].

4 Chunánchi we donon ikaṭṭhe dauṛe, par dúsrá shágird Patrus se baṛh gayá, aur qabr par pahle pahunchá.

5 Us ne jhukke súṭí kapṛe[d] paṛe dekhe, par wuh andar na gayá.

San 'ÍSAWÍ 33.

f Khur. 12. 46. Gin. 9. 12. Zab. 34. 20.
g Zab. 22. 16, 17. Zak. 12. 10. Muk. 1. 7.
h Mat. 27. 57. Marq. 15. 42. Lúq. 23. 50.
i Yúh. 9. 22. aur 12. 42.
k Yúh. 3. 1, 2. aur 7. 50.
l A'am. 5. 6.
m 31 áyat.
n Yas. 53. 9.
a Mat. 28. 1. Marq. 16. 1. Lúq. 24. 1.
b Yúh. 13. 23. aur 19. 26. aur 21. 7, 20, 24.
c Lúq. 24. 12.
d Yúh. 19. 40.

San 'ÍSAWÍ 33.

6 Tab Shama'ún Patrus us ke
píchhe pahunchá, aur qabr ke
andar gayá, aur sútí kapṛe paṛe
húe dekhe,
7 Aur wuh rúmál, jis se us ká
sir bandhá thá [e], un sútí kapṛon
ke sáth nahín, par judá lapeṭá
húá ek jagah paṛá, dekhá.
8 Tab dúsrá shágird bhí, jo qabr
par pahle áyá thá, andar gayá,
aur dekhke yaqín kiyá.
9 Kyúnki we hanoz nawishta
ko na jánte the, ki murdon men
se us ká jí uṭhná zarúr hai [f].
10 Tab we shágird apne logon
pás phir gaye.
11 ¶ Lekin Mariyam báhar qabr
par rotí khaṛí rahí, aur rote húe,
jab ki qabr men jhukke nazar
kí [g],
12 To do firishta sufed poshák
men, ek ko sirháne, aur dúsre ko
páetáne, jahán Yisú' kí lásh rakhí
thí, baiṭhe dekhe;
13 Jinhon ne use kahá, Ai 'aurat,
tú kyún rotí hai? Us ne kahá,
Is liye, ki we mere Khudáwand
ko le gaye, aur main nahín jántí,
ki unhon ne use kahán rakhá.
14 Jab wuh yún kah chukí, to
píchhe phirí, aur Yisú' ko khaṛe
dekhá [h], aur na pahcháná, ki wuh
Yisú' hai [i].
15 Yisú' ne use kahá, ki Ai
'aurat, tú kyún rotí hai? kis ko
ḍhúnḍhtí hai? Us ne use bágbán
jánke kahá, ki Ai sáhib, agar us
ko yahán se uṭháyá ho, to mujh
se kah, ki use kahán rakhá hai, ki
main use le jáúngí.
16 Yisú' ne use kahá, Ai Mari-
yam. Wuh mutawajjih húí, aur
use kahá, Rabbuní: ya'ne, Ai
Ustád.
17 Yisú' ne kahá, Mujh ko mat
chhú; kyúnki main hanoz úpar
apne Bap ke pás nahín gayá: par
mere bháíon [k] pás já, aur unhen
kah, ki Main úpar apne Báp, aur
tumháre Báp pás [l], aur apne
Khudá [m], aur tumháre Khudá pás
játá hún.
18 Mariyam Magdalíní áí, aur
shágirdon se kahá, ki Main ne
Khudáwand ko dekhá [n], aur us ne
mujh se yih báten kahín.
19 ¶ Phir usí din, jo hafta ká
pahlá thá, shám ke waqt, jab us
jagah ke darwáza, jahán sab shá-
gird jam'a húe the, Yahúdíon ke

e Yúh. 11. 44.
f Zab. 16. 10. A'am. 2. 25, —31. aur 13. 34, 35.
g Marq. 16. 5.
h Mat. 28. 9. Marq. 16. 9.
i Lúq. 24. 16, 31. Yúh. 21. 4.
k Zab. 22. 22. Mat. 28. 10. Rúm. 8. 29. 'Ibrán. 2. 11.
l Yúh. 16. 28.
m Afs. 1. 17.
n Mat. 28. 10. Lúq. 24. 10.

ḍar se band the, Yisú' áyá, aur
bích men khaṛá húá, aur unhen
kahá, Tum par salám [o].
20 Aur yún kahke apne háthon
aur paslí ko unhen dikháyá. Tab
shágird Khudáwand ko dekhke
khush húe [p].
21 Aur Yisú' ne phir unhen
kahá, Tum par salám; jis tarah
Báp ne mujhe bhejá hai, main
bhí usí tarah tumhen bhejtá hún [q].
22 Us ne yih kahke un par
phúnká, aur kahá, ki Tum Rúh i
Quds leo:
23 Jin ke gunáhon ko tum bakh-
sho, un ke gunáh bakhshe játe
hain; jinhen tum na bakhshoge,
na bakhshe jáenge [r].
24 ¶ Aur Thúmá un bárahon
men se ek, jis ká laqab Didumus [s]
thá, Yisú' ke áte waqt un ke sáth
na thá.
25 Tab aur shágirdon ne use
kahá, ki Ham ne Khudáwand ko
dekhá hai. Par us ne unhen
kahá, Jab tak ki main us ke háth-
on men mekhon ke nishán na
dekhún, aur mekhon ke nishánon
men apní unglí na ḍálún, aur apne
háth ko us kí paslí par na rakhún,
kabhú yaqín na karúngá.
26 ¶ Áṭh roz ke ba'd, jab us ke
shágird phir andar the, aur Thúmá
un ke sáth thá, to darwáza band
hote húe Yisú' áyá, aur bích men
khaṛá hoke bolá, Tum par sal-
ám.
27 Phir us ne Thúmá ko kahá, ki
Apní unglí pás lá, aur mere háthon
ko dekh, aur apná háth pás lá,
aur use merí paslí par rakh [t], aur
be-ímán mat ho, balki ímán lá.
28 Thúmá ne jawáb men use
kahá, Ai mere Khudáwand, aur
ai mere Khudá.
29 Yisú' ne use kahá, Thúmá, is
liye ki tú ne mujhe dekhá hai, tú
ímán láyá: mubárak we hain,
jinhon ne nahín dekhá, taubhí
ímán láe [u].
30 ¶ Aur bahutse aur mu'ajiza,
jo is kitáb men likhe nahín gaye,
Yisú' ne apne shágirdon ke sámh-
ne dikháe [x]:
31 Lekin ye likhe gaye, táki tum
ímán láo [y], ki Yisú' Masíh Khudá
ká Beṭá hai, aur táki tum ímán
láke us ke nám se zindagí páo [z].

San 'ÍSAWÍ 33.

o Marq. 16. 14. Lúq. 24. 36. 1 Qur. 15. 5.
p Yúh. 16. 22.
q Mat. 28. 18. Yúh. 17. 18, 19. 2 Tim. 2. 2. 'Ibrán. 3. 1.
r Mat. 16. 19. aur 18. 18.
s Yúh. 11. 16.
t 1 Yúh. 1. 1.
u 2 Qur. 5. 7. 1 Pat. 1. 8.
x Yúh. 21. 25.
y Lúq. 1. 4.
z Yúh. 3. 15, 16. aur 5. 24. 1 Pat. 1. 8, 9.

San 'ÍSAWÍ 33.

XXI BÁB.

1 Masíh áp ko apne shágirdon par phir záhir kartá, aur un se un machhlíon kí kasrat ke sabab jo us ke kahne se unhon ne pakrí thín pahchání játá hai. 12 Wuh un ke sáth khání khátá. 15 Wuh Patrus ko tákíd se hukm detá ki mere barra aur bheren chará: 18 use us ke máre jáne kí khabar áge se detá: 22 aur use us kí be-já ráz-joí ke sabab jo us ne Yúhanná ke hál i áyanda kí bábat kí thí tambíh detá. 25 Is Injíl ká khátima.

AUR ba'd us ke, Yisú' ne phir
apne taín daryá e Tibariyás
ke kináre par shágirdon ko dikh-
áyá, aur is tarah záhir húá, ki
2 Shama'ún Patrus aur Thúmá
jo Didumus kahlátá hai, aur Na-
thanael[a] jo Káná e Jalíl ká hai,
aur Zabadí ke bete[b], aur us ke
shágirdon men se aur do ikatthe
the.
3 Shama'ún Patrus ne unhen
kahá, ki Main machhlí ke shikár
ko játá hún. Unhon ne us se
kahá, Ham bhí tere sáth chalenge;
aur nikalke filfaur kishtí par
charhe; par us rát ko kuchh
na pakrá.
4 Aur jab subh húí, to Yisú'
kináre par khará thá; lekin shá-
girdon ne na jáná, ki wuh Yisú'
hai[c].
5 Tab Yisú' ne unhen kahá, Ai
larko, kyá tumháre pás kuchh
kháne ko hai[d]? Unhon ne jawáb
diyá, ki Nahín.
6 Us ne un se kahá, Kishtí kí
dahní taraf jál dálo, to tum páoge.
Pas unhon ne dálá, tab machhlíon
kí bahutáyat se use khínch na
sake[e].
7 Is liye us shágird ne, jise Yisú'
piyár kartá thá[f], Patrus se kahá,
ki Yih Khudáwand hai. So Sham-
a'ún Patrus ne sunke, ki wuh
Khudáwand hai, kurtá kamar se
bándhá, kyúnki wuh nangá thá,
aur apne taín daryá men dál
diyá.
8 Aur báqí shágird machhlíon
ká jál khínchte húe kishtí par áe,
kyúnki we kináre se dúr na the,
magar do sau háth ke atkal.
9 Jon kináre par áe, wahán un-
hon ne koelon kí ág, aur us par
machhlí rakhí húí, aur rotí dekhí.
10 Yisú' ne unhen kahá, Un
machhlíon men se, jo tum ne
pakrín, láo.
11 Shama'ún Patrus ne jáke jál
ko ek sau tirpan barí machhlíon
se bhare húe khínchá: aur agarchi
machhlíán us bahutáyat se thín,
par jál na phatá.
12 Yisú' ne unhen kahá, Áo,
kháná kháo[g]. Aur shágirdon men
se kisí ko jur,at na húí, ki us se
púchhe, ki, Tú kaun hai, kyúnki
we jánte the, ki wuh Khudáwand
hai.
13 Tab Yisú' ne áke rotí lí, aur
unhen dí, aur usí tarah se machhlí
dí.
14 Yih tísrá martaba thá[h], ki
Yisú' ne, murdon men se jí uthne
ke ba'd, apne taín shágirdon ko
dikhláyá.
15 ¶ Aur jab we kháná khá
chuke, to Yisú' ne Shama'ún Pat-
rus ko kahá, Ai Shama'ún Yúnas
ke bete, kyá tú mujhe in se
ziyáda piyár kartá hai? Us ne
use kahá, Hán, Ai Khudáwand;
tú khud jántá hai, ki main tujhe
piyár kartá hún. Us ne use kahá,
ki Mere barra chará.
16 Us ne do bára use phir kahá,
ki Ai Shama'ún Yúnas ke bete,
áyá, tú mujhe piyár kartá hai?
Wuh bolá, ki Hán, Ai Khudá-
wand, tú to jántá hai, ki main
tujh ko piyár kartá hún. Us ne
use kahá, ki Merí bheren chará[i].
17 Us ne use tísre martaba kahá,
ki Ai Shama'ún Yúnas ke bete,
áyá, tú mujhe piyár kartá hai?
Tab Patrus is liye, ki us ne tísrí
bár us se kahá, ki Áyá, tú mujhe
piyár kartá hai, dilgír húá, aur
use kahá, Ai Khudáwand, tú to
sab kuchh jántá hai[k]; balki tujhe
ma'lúm hai, ki main tujhe piyár
kartá hún. Yisú' ne use kahá,
Tú merí bheren chará.
18 Main tujh se sach sach kahtá
hún, ki Jab tak ki tú jawán thá,
tú áp apní kamar bándhtá thá, aur
jahán kahín cháhtá thá, játá thá:
par jab tú búrhá hogá, to apne
háthon ko phailáegá, aur dúsrá
terí kamar bándhegá, aur wahán
jahán tú na cháhe, tujhe le jáe-
gá[l].
19 Us ne in báton se patá diyá,
ki wuh kaun sí maut se Khudá
ká jalál záhir karegá[m]; aur yih
kahke use phir kahá, ki Mere
píchhe ho le.
20 Tab Patrus ne phirke us
shágird ko, jise Yisú' piyár kartá
thá, aur jis ne rát ko us ke sína
par jhukke púchhá, ki Ai Khudá-

[a] Yúh. 1. 45.
[b] Mat. 4. 21.
[c] Yúh. 20. 14.
[d] Lúq. 24. 41.
[e] Lúq. 5. 4, 6, 7.
[f] Yúh. 13. 23. aur 20. 2.
[g] A'am. 10. 41.
[h] Dekho Yúh. 20. 19, 26.
[i] A'am. 20. 28. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 2, 4.
[k] Yúh. 2. 24, 25. aur 16. 30.
[l] Yúh. 13. 36. A'am. 12. 3, 4.
[m] 2 Pat. 1. 14.

San 'ÍSAWÍ 33.

wand, wuh jo tujhe pakaṛwátá
hai, kaun hai[n], píchhe áte dekhá.
21 Patrus ne use dekhke Yisú'
ko kahá, Ai Khudáwand, is shakhs
ká kyá hogá?
22 Yisú' ne use kahá, Agar main̲
cháhún̲, ki jab tak main̲ áún̲[o], wuh
yahín̲ ṭhahre, to tujh ko kyá? tú
mere píchhe ho le.
23 Tab bháíon̲ men̲ yih bát
mashhúr húí, ki wuh shágird na
maregá; lekin Yisú' ne use nahín̲
kahá, ki Wuh na maregá, magar
yih kahá, ki Agar main̲ cháhún̲,
ki mere áne tak ṭhahre, to tujh
ko kyá?
24 Yih wuh shágird hai, jis ne
in kámon̲ kí gawáhí dí, aur in
báton̲ ko likhá, aur ham ko yaqín
hai, ki us kí gawáhí sach hai[p].
25 Par aur bhí bahut se kám
hain̲, jo Yisú' ne kiye[q], aur agar
we judá judá likhe játe, to main̲
gumán kartá hún̲, ki kitáben̲ jo
likhí játín̲, dunyá men̲ na samá
saktín̲[r]. A'mín.

[n] Yúh. 13. 23, 25. aur 20. 2.
[o] Mat. 16. 27, 28. aur 25. 31. 1 Qur. 4. 5. aur 11. 26. Muk. 2. 25. aur 3. 11. aur 22. 7, 20.
[p] Yúh. 19. 35. 3 Yúh. 12.
[q] Yúh. 20. 30.
[r] 'Amús 7. 10.

RASU'LON̲ KE A'AMA'L.

I BA'B.

San 'Ísawí 33.

1 *Masíh apne shágirdon̲ ko Koh i Zaitún par is maqsad se jam'a kartá, ki we wahán̲ taiyár hoke use ásmán par chaṛh játe dekhen̲: wuh us waqt un se Rúh ul Quds chand roz ba'd bhejne ká wa'da kartá, aur unhen̲ hukm detá ki we Yarúsalam men̲ rahke us ke áne ká intizár kiyá karen̲: aur jab wuh Rúh áwe tab us hí kí madad se we us kí bábat zamín kí haddon̲ tak bhí gawáhí de saken̲ge. 9 Us ke ásmán par chaṛh jáne ke ba'd do firishta un ko hukm dete ki we chale jáwen̲, aur us ke dobára áne par apná dil lagáwen̲. 12 Hukm ke ba mújib we lauṭte hain̲, aur du'á mángne hí men̲ mashgúl rahte; píchhe Matthiyás ko chunte ki Yahúdáh kí jagah par rasúl hojáwe.*

AI Theofilus[a], wuh pahlí kaifí-
yat main̲ ne tasníf kí, un
sab báton̲ kí, jo ki Yisú' shurú'
se kartá, aur sikhátá rahá,
2 Us din tak, ki wuh apne ra-
súlon̲ ko, jinhen̲ us ne chuná thá,
Rúh i Quds se hukm dekar[b], úpar
uṭháyá gayá[c]:
3 Un par us ne apne marne ke
píchhe, áp ko bahut sí qawí dalíl-
on̲ se zinda sábit kiyá[d], ki wuh
chálís din tak unhen̲ nazar átá,
aur Khudá kí bádsháhat kí báten̲
kahtá rahá:
4 Aur ‖unhen̲ ikaṭṭhá karke,
hukm diyá, ki Yarúsalam se bá-
har na jáo, balki Báp ke us wa'da
kí[e], jis ká zikr tum mujh se sun
chuke ho[f], ráh dekho.
5 Kyún̲ki Yúhanná ne to pání se
baptisma diyá[g]; par tum thoṛe
dinon̲ ke ba'd Rúh i Quds se bap-
tisma páoge[h].
6 Tab unhon̲ ne, jo ikaṭṭhe the,
us se púchhá, ki Ai Khudáwand,
kyá tú isí waqt[i] Isráel kí bád-
sháhat ko phir bahál kiyá cháhtá
hai[k].
7 Us ne unhen̲ kahá, Tumhárá
kám nahín̲, ki un waqton̲ aur
mausimon̲ ko, jinhen̲ Báp ne
apne hí ikhtiyár men̲ rakhá hai,
jáno[l].
8 Lekin ‖jab Rúh i Quds tum
par áwegí[m], tum qúwat páoge[n],
aur Yarúsalam aur sáre Yahúdiya
o Sámariya men̲, balki zamín kí
hadd tak, mere gawáh hoge[o].
9 Aur wuh yih kahke, un ke
dekhte húe[p], úpar uṭháyá gayá[q];
aur badlí ne use un kí nazaron̲ se
chhipá liyá.
10 Aur us ke játe húe, jab we
ásmán kí taraf tak rahe the,
dekho, do mard sufed poshák
pahine[r] un ke pás khaṛe the;
11 Aur kahne lage, Ai Jalílí
mardo[s], tum kyún̲ khaṛe ásmán
kí taraf dekhte ho? yihí Yisú',
jo tumháre pás se ásmán par
uṭháyá gayá hai, usí tarah, jis
tarah tum ne use ásmán ko játe
dekhá, phir áwegá[t].
12 Tab we us pahár se, jo Zaitún
ká kahlátá, jo Yarúsalam se naz-
dík, balki faqat ek sabt kí manzil
dúr hai, Yarúsalam ko phire[u].
13 Aur jab dákhil húe, to ek
bálákhána par gaye[x]; wahán̲ Pa-
trus aur Ya'qúb, aur Yúhanná
aur Andryás, Failbús aur Thúmá,
Barthúlamá aur Matí, Halfá ká
beṭá Ya'qúb[y] aur Shama'ún Ze-

[a] Lúq. 1. 3.
[b] Mat. 28. 19. Marq. 16. 15. Yúh. 20. 21. A'am. 10. 41, 42.
[c] Marq. 16. 19. Lúq. 9. 51. aur 24. 51. 9 áyat. 1 Tim. 3. 16.
[d] Marq. 16. 14. Lúq. 24. 36. Yúh. 20. 19, 26. aur 21. 1, 14. 1 Qur. 15. 5.
‖ Yúnáuí men̲, *un ke sáth ek-já hoke.*
[e] Lúq. 24. 43, 49.
[f] Lúq. 24. 49. Yúh. 14. 16, 26, 27. aur 15. 26. aur 16. 7. A'am. 2. 33.
[g] Mat. 3. 11. A'am. 11. 16. aur 19. 4.
[h] Yúel 3. 18. A'am. 2. 4. aur 11. 15.
[i] Mat. 24. 3.
[k] Yas. 1. 26. Dán. 7. 27. 'Amús 9. 11.
[l] Mat. 24. 36. Marq. 13. 32. 1 Tas. 5. 1.
‖ Yá, *tum Rúh ul Quds kí qúwat, ki wuh tum par áwegí, páoge.*
[m] Lúq. 24. 49.
[n] A'am. 2. 1, 4.
[o] Lúq. 24. 48. Yúh. 15. 27. 22 áyat. A'am. 2. 32.
[p] Lúq. 24. 51. Yúh. 6. 62.
[q] 2 áyat.
[r] Mat. 28. 3. Marq. 16. 5. Lúq. 24. 4. Yúh. 20. 12. A'am. 10. 3, 30.
[s] A'am. 2. 7. aur 13. 31.
[t] Dán. 7. 13. Mat. 24. 30. Marq. 13. 26. Lúq. 21. 27. Yúh. 14. 3. 1 Tas. 1. 10. aur 4. 16. 2 Tas. 1. 10. Muk. 1. 7.
[u] Lúq. 24. 52.
[x] A'am. 9. 37, 39. aur 20. 8.
[y] Mat. 10. 2, 3, 4.

San 'ÍSAWÍ 33.

lotes[z], aur Ya'qúb ká bhái Ya-
húdáh[a], rahte the.
14 Ye sab, 'auraton[b] aur Yisú'
kí má Mariyam aur us ke bháíon[c]
ke sáth, ek-dil hoke du'á aur
minnat kar rahe the[d].
15 ¶ Unhín dinon, Patrus shá-
girdon ke darmiyán, (un sab ke
nám milke[e] ek sau bís ke qaríb
the,) khaṛá hoke bolá,
16 Ai bháío, zarúr thá, ki wuh
likhá jo Rúh i Quds ne, Dáúd kí
zubání, Yahúdáh ke haqq men[f], jo
Yisú' ke pakaṛnewálon ká rah-
numá thá[g], áge se kahá, púrá
howe.
17 Kyúnki wuh ham men giná
gayá[h], aur us ne is khidmat[i] men
hissa páyá thá.
18 So us ne badí kí mazdúrí[k]
se ek khet mol liyá[l], aur aundhe
munh girá, aur us ká peṭ phaṭ
gayá, aur us kí tamám antṛíán
nikal paṛín.
19 Aur yih Yarúsalam ke sab
rahnewálon ko ma'lúm húá; ya-
hán tak, ki us khet ká nám un kí
zubán men Haqal-dámá húá, ya'ne
khún kí zamín.
20 Kyúnki, Zabúr kí kitáb men
likhá hai, ki Us ká makán ujaṛ
jáe, aur us men koí basnewálá na
rahe[m], aur us kí ‖ta'ínátí dúsrá le[n].
21 Pas cháhiye, ki in mardon
men se, jo har waqt hamáre sáth
rahe, jab Khudáwand Yisú' ham
men áyá jáyá kartá thá,
22 Yúhanná ke baptisma se leke[o],
us din tak, ki wuh hamáre pás se
úpar uṭháyá gayá[p], in men se ek
hamáre sáth us ke jí uṭhne ká
gawáh howe[q].
23 Tab unhon ne do ko khaṛá
kiyá, ek Yúsuf jo Barsabás[r] kah-
látá, jis ká laqab Jústus thá, aur
dúsrá Matthiyás.
24 Aur yih kahke du'á mángí,
ki Ai Khudáwand, sab ke dilon ke
jánnewále[s], dikhá, ki in donon
men se tú ne kis ko chuná hai, ki
25 Wuh is khidmat o risálat men
hissa le[t], jis se Yahúdáh khárij
hoke, apní kháss jagah ko gayá.
26 Aur unhon ne un par chit-
ṭhíán ḍálín; aur chiṭṭhí Matthiyás
ke nám par niklí; tab wuh gyárah
rasúlon men shumár kiyá gayá.

[z] Lúq. 6. 15.
[a] Yahúd. 1.
[b] Lúq. 23. 49, 55. aur 24. 10.
[c] Mat. 13. 55.
[d] A'am. 2. 1, 46.
[e] Muk. 3. 4.
[f] Zab. 41. 9. Yúh. 13. 18.
[g] Lúq. 22. 47. Yúh. 18. 3.
[h] Mat. 10. 4. Lúq. 6. 16.
[i] 25 áyat. A'am. 12. 25. aur 20. 24. aur 21. 19.
[k] Mat. 26. 15. 2 Pat. 2. 15.
[l] Mat. 27. 5, 7, 8.
[m] Zab. 69. 25.
‖ Yá, *nigahbání ká 'uhda.*
[n] Zab. 109. 8.
[o] Marq. 1. 1.
[p] 9 áyat.
[q] Yúh. 15. 27. 8 áyat. A'am. 4. 33.
[r] A'am. 15. 22.
[s] 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. aur 29. 17. Yar. 11. 20. aur 17. 10. A'am. 15. 8. Muk. 2. 23.
[t] 17 áyat.

II BÁB.

1 Rasúl Rúh ul Quds se ma'múr hoke, aur mukhtalif zubánen bolke, ba'zon ko bá'is ta'ajjub ke hote, báwujude ki aur log un se hansí karte the. 14 Patrus un hansnewálon ko tambíh deke yih dalálat kartá ki rasúl Rúh i Pák ki ta'sír se bolte hain, ki Yisú' jí uṭhá, aur ásmán par chaṛh gayá hai, aur ki us ne Rúh kí yih ni'amat un par názil kí thí, aur ki wuh Masíh thá, hán, ek mard i Khudá thá jo mu'ajizon aur karámaton aur nishánion se sábit húá thá, aur ki wuh ba gair Khudá ke ṭhahráe húe iráda aur pesh-dání ke salíb par na khínchá gayá. 37 Patrus bahut logon ko jin ke dilon kí tabdíl húí baptisma detá. 41 Ye muríd díndárí karke aur muhabbat rakhke ek sáth rahte, aur rasúl un ke darmiyán bahutsí karámát karte, aur Khudá har roz apní kalísiye men naye log shámil kartá hai.

AUR jab Pantekust ká din[a]
áyá thá, we sab ek dil hoke
ikaṭṭhe húe[b].
2 Aur ekbárgí ásmán se ek áwáz
áí, jaisí baṛí ándhí chale, aur us
se sárá ghar, jahán we baiṭhe the,
bhar gayá[c].
3 Aur unhen judí judí ág kí sí
zubánen dikhái dín, aur un men
se har ek par baiṭhín.
4 Tab we sab Rúh i Quds se
bhar gaye[d], aur gair zubánen,
jaise Rúh ne unhen bolne kí
qudrat bakhshí, bolne lage[e].
5 Aur Khudá-tars Yahúdí har ek
qaum men se, jo ásmán ke tale
hai, Yarúsalam men á rahe the.
6 So jab yih áwáz áí, to bhíṛ
lag gayí, aur sab dang húe, kyún-
ki har ek ne unhen apní bolí
bolte suná.
7 Aur sab hairán hoke, aur ta-
'ajjub karke, ápas men kahne lage,
Dekho, kyá yih sab jo bolte hain,
Jalílí nahín[f]?
8 Pas kyúnkar har ek ham men
se apne apne watan kí bolí suntá
hai?
9 Ham Párthí, aur Medí, o Ilámí,
aur rahnewále Masuputámiya,
Yahúdiya aur Kappadukiya, Pun-
tus o Asia ke,
10 Frugiya o Pamfúliya, ‖Misr,
aur Libya ke us hissa ke, jo Qurene
ke 'iláqa men hai, aur Rúmí mu-
sáfir, Yahúdí aur Yahúdí muríd,
11 Kretí, aur 'Arab hoke ham
apní apní zubánon men unhen
Khudá kí baṛí báten bolte sunte
hain.
12 Aur sab hairán húe, aur
ghabráke ek dúsre se kahne lagá,
ki Yih kyá húá cháhtá hai?
13 Auron ne ṭhaṭṭhe se kahá, ki
Ye nayí mai ke nasha men hain.

[a] Ahb. 23. 15. Ist. 16. 9. A'am. 20. 16.
[b] A'am. 1. 14.
[c] A'am. 4. 31.
[d] A'am. 1. 5.
[e] Marq. 16. 17. A'am. 10. 46. aur 19. 6. 1 Qur. 12. 10, 28, 30. aur 13. 1. aur 14. 2, wag.
[f] A'am. 1. 11.
‖ Yúnání men, *Aigúptus.*

San 'ÍSAWÍ 33.

14 ¶ Tab Patrus ne un gyárah-
on ke sáth khaṛe hoke, apní áwáz
buland kí, aur un se kahá, Ai
Yahúdí mardo o Yarúsalam ke
sab rahnewálo, yih jáno, aur kán
lagáke merí báten suno:
15 Ki ye, jaisá tum samajhte ho,
nasha men nahín, kyúnki abhí
pahar din áyá hai[g].
16 Balki yih wuh hai, jo Yúel
nabí kí ma'rifat farmáyá gayá: ki
17 Khudá kahtá hai, ki Ákhirí
dinon men aisá hogá[h], ki main
apní Rúh men se sab ádmíon[i] par
ḍhálúngá: aur tumháre beṭe, aur
tumhárí beṭíán[k], nubúwat ka-
rengí, aur tumháre jawán royá
dekhenge, aur tumháre buḍḍhe
khwáb:
18 Aur main un dinon men apne
bandon aur bándíon par apní Rúh
men se ḍhálúngá: aur we nu-
búwat karenge[l].
19 Aur main úpar ásmán men
achambhe, aur níche zamín par
nisháníán, lahú, aur ág, o dhún-
wen ke bádal kí dikháúngá[m]:
20 Súraj andherá, aur chánd lahú
ho jáegá[n], peshtar us ke, ki Khu-
dáwand ká buzurg aur nádir din
áwe;
21 Aur yún hogá, ki har ek jo
Khudáwand ká nám legá, naját
páwegá[o].
22 Ai Isráelí mardo, ye báten
suno, ki Yisú' Násarí ek mard
thá, jis ká Khudá kí taraf se honá
tum par sábit húá, un karámaton
aur achambhon aur nisháníon se,
jo Khudá ne us kí ma'rifat tum-
háre bích men dikháín[p], jaisá tum
áp jánte ho:
23 Usí ko, jab Khudá ke ṭhah-
ráe húe iráda aur pesh-dání se
sompá gayá[q], tum ne pakṛá[r], aur
be-dínon ke háth se mekhen gaṛ-
wáke, qatl kiyá:
24 Usí ko Khudá ne, maut ke
band kholke, uṭháyá[s]: kyúnki
mumkin na thá, ki wuh us ke
qabza men rahe.
25 Is liye ki Dáúd us ke haqq
men kahtá hai, ki Main ne Khudá-
wand par, jo sadá mere sámhne
hai, nazar kí, ki wuh merí dahní
taraf hai, táki main na hatún[t]:
26 Isí sabab merá dil khush hai,
aur merí zubán nihál hai; balki
merá badan bhí ummed men chain
karegá: ki

g 1 Tas. 5. 7.
h Yas. 44. 3. Hiz. 11. 19. aur 36. 27. Yúel 2. 28, 29. Zak. 12. 10. Yúh. 7. 38.
i A'am. 10. 45.
k A'am. 21. 9.
l A'am. 21. 4, 9, 10. 1 Qur. 12. 10, 28. aur 14. 1, wag.
m Yúel 2. 30, 31.
n Mat. 24. 29. Marq. 13. 24. Lúq. 21. 25.
o Rúm. 10. 13.
p Yúh. 3. 2. aur 14. 10, 11. A'am. 10. 38. 'Ibrán. 2. 4.
q Mat. 26. 24. Lúq. 22. 22. aur 24. 44. A'am. 3. 18. aur 4. 28.
r A'am. 5. 30.
s 32 áyat. A'am. 3. 15. aur 4. 10. aur 10. 40. aur 13. 30, 34. aur 17. 31. Rúm. 4. 24. aur 8. 11. 1 Qur. 6. 14. aur 15. 15. 2 Qur. 4. 14. Gal. 1. 1. Afs. 1. 20. Qul. 2. 12. 1 Tas. 1. 10. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 1. 21.
t Zab. 16. 8.

27 Tú merí ján ko 'álam i gáib
men na chhoṛegá, na apne quddús
ko saṛne degá.
28 Tú ne mujhe zindagí kí ráhen
batáín; tú ne mujhe apne dídár
ke bá'is khushí se bhar diyá.
29 Ai bháío, mujhe qaum ke
raís Dáúd ke haqq men be dhaṛak
kahne do, ki wuh múá, aur gáṛá
bhí gayá, aur áj tak us kí qabr
hamáre darmiyán maujúd hai[u].
30 So is sabab se, ki nabí thá,
aur jántá thá, ki Khudá ne us se
qasam khái hai, ki main terí nasl
se Masíh ko jism ke rú se záhir
karúngá, ki tere takht par bai-
ṭhe[x];
31 Us ne yih pahle se jánkar,
Masíh ke jí uṭhne ká zikr kiyá, ki
us kí ján 'álam i gáib men chhoṛí
na gayí, na us ká badan saṛne
páyá[y].
32 Usí Yisú' ko Khudá ne uṭhá-
yá[z]; us ke ham sab gawáh hain[a].
33 Pas Khudá ke dahine háth
buland hoke[b], aur Báp se Rúh i
Quds ká wa'da páke[c], us ne yih,
jo tum ab dekhte aur sunte ho,
ḍhálá[d].
34 Kyúnki Dáúd ásmán par na
gayá, lekin wuh kahtá hai, ki
Khudáwand ne mere Khudáwand
se kahá, ki Mere dahine baiṭh[e],
35 Jab tak ki main tere dush-
manon ko tere pánwon kí chaukí
karún.
36 Pas Isráel ká sárá gharáná
yaqín jáne, ki Khudá ne usí Yisú'
ko, jise tum ne salíb dí, Khudá-
wand aur Masíh bhí kiyá[f].
37 ¶ Jab unhon ne yih suná, to
un ke dil chhid gaye, aur Patrus
aur báqí rasúlon se kahá, ki Ai
bháío, ham kyá karen[g]?
38 Tab Patrus ne un se kahá,
Tauba karo, aur tum men se har
ek, gunáhon kí mu'áfí ke liye,
Yisú' Masíh ke nám par baptisma
le[h], to Rúh i Quds ká in'ám
páoge.
39 Is liye ki yih wa'da tum se
aur tumháre laṛkon[i] se hai, aur
un sab se, jo dúr hain[k], jitnon ko
hamárá Khudáwand Khudá bulá-
we.
40 Aur wuh bahut aur báton
kí gawáhíán láyá, aur nasíhat kí,
ki Apne ko is ṭeṛhí qaum se
bacháo.
41 ¶ So jinhon ne us kí bát

San 'ÍSAWÍ 33.

u 1 Sal. 2. 10. A'am. 13. 36.
x 2 Sam. 7. 12, 13. Zab. 132. 11. Lúq. 1. 32, 69. Rúm. 1. 3. 2 Tim. 2. 8.
y Zab. 16. 10. A'am. 13. 35.
z 24 áyat.
a A'am. 1. 8.
b A'am. 5. 31. Filip. 2. 9. 'Ibrán. 10. 12.
c Yúh. 14. 26. aur 15. 26. aur 16. 7, 13. A'am. 1. 4.
d A'am. 10. 45. Afs. 4. 8.
e Zab. 110. 1. Mat. 22. 44. 1 Qur. 15. 25. Afs. 1. 20. 'Ibrán. 1. 13.
f A'am. 5. 31.
g Zak. 12. 10. Lúq. 3. 10. A'am. 9. 6. aur 16. 30.
h Lúq. 24. 47. A'am. 3. 19.
i Yúel 2. 28. A'am. 3. 25.
k A'am. 10. 45. aur 11. 15, 18. aur 14. 27. aur 15. 3, 8, 14. Afs. 2. 13, 17.

San 'ÍSAWÍ 33.

khushí se qabúl kí, baptisma páyá,
aur usí roz tín hazár ádmí ke
qaríb shámil húe.
42 Aur rasúlon se ta'lím páne,
aur suhbat rakhne, aur roṭí toṛne,
aur du'á mángne men lage rahe[l].
43 Aur har nafs ko khauf áyá:
aur bahut se achamble aur
nisháníán rasúlon se záhir húín[m].
44 Aur sab, jo ímán láe the,
ikaṭṭhe rahe, aur sárí chízon men
sharík the[n];
45 Aur apní milkíyat aur asbáb
bechke, har ek kí zarúrat ke mu-
wáfiq, sab ko bánṭ dete the[o].
46 Aur har roz ek-dil hoke[p],
haikal men[q] rahe, aur ‖ghar ghar
roṭíán toṛke[r], khushí aur sídhe dil
se kháná kháte the,
47 Aur Khudá kí ta'ríf karte the,
aur sab logon ke nazdík 'azíz the[s].
Aur Khudáwand har roz un ko,
jinhon ne naját pái, kalísiye men
milátá thá[t].

III BAB.

1 *Patrus logon men jo ek langrá dekhne áe jis ne us ke hukm se sihhat pái thí manádí kartá:* 12 *us waqt iqrár kartá ki yih sihhat merí yá Yúhanná kí qudrat yá pákí se nahín húí, par Khudá se aur us ke beṭe Yisú' se, aur us ímán ke wasíla se jise ham us ke nám par láe the:* 13 *aur unhen malámat kartá is liye ki Yisú' ko salíb dí thí.* 17 *Yih kám unhon ne nádání se kiyá, magar us hí tarah Khudá ká ṭhahráyá húá iráda aur pák nawishta púre húe the;* 19 *is bá'is wuh unhen nasíhat kartá ki we tauba karke aur usí Yisú' par ímán láke gunáhon kí mu'áfí aur naját ko ḍhúnḍhen.*

PAS Patrus aur Yúhanná ek
sáth du'á ke waqt ‖tísre
pahar[a] haikal ko[b] chale.
2 Aur log janam ká ek langrá[c]
le játe the, jise láke har roz haikal
ke us darwáza par, jo Khúbsúrat
kahlátá hai, biṭháte the, ki haikal
ke jánewálon se bhíkh mánge[d];
3 Jab us ne Patrus aur Yúhanná
ko haikal men játe dekhá, un se
bhíkh mángí.
4 Patrus ne Yúhanná ke sáth us
par nazar karke kahá, ki Hamárí
taraf dekh.
5 Wuh is ummed par, ki un se
kuchh páwe, un ko tak rahá.
6 Tab Patrus ne kahá, Soná rúpá
mere pás nahín; par jo mere pás
hai, tujhe detá húṅ; ki Yisú'
Masíh Násarí ke nám se[e] uṭh, aur
chal.
7 Aur us ká dahiná háth pakaṛke
uṭháyá; usí dam us ke pánwon ke
ṭakhne mazbút húe.

[l] A'am. 1. 14. 46 áyat. Rúm. 12. 12. Afs. 6. 18. Qul. 4. 2. 'Ibrán. 10. 25.
[m] Marq. 16. 17. A'am. 4. 33. aur 5. 12.
[n] A'am. 4. 32, 34.
[o] Yas. 58. 7.
[p] A'am. 1. 14.
[q] Lúq. 24. 53. A'am. 5. 42.
‖ Yá, *apne ghar men.*
[r] A'am. 20. 7.
[s] Lúq. 2. 52. A'am. 4. 33. Rúm. 14. 18.
[t] A'am. 5. 14. aur 11. 24.
‖ Yúnání men, *nawín sá'at ko.*
[a] Zab. 55. 17.
[b] A'am. 2. 46.
[c] A'am. 14. 8.
[d] Yúh. 9. 8.
[e] A'am. 4. 10.

8 Aur wuh kúdke khaṛá húá,
aur chalne lagá, aur kúdtá phánd-
tá[f], Khudá kí ta'ríf kartá, un ke
sáth haikal men gayá.
9 Aur sab logon ne[g] use chalte
phirte aur Khudá kí ta'ríf karte
dekhá:
10 Aur us ko pahchháná, ki yih
wuhí hai, jo haikal ke Khúbsúrat
darwáza par bhíkh mángne baiṭhá
thá[h]; aur us se, jo us ke sáth húá
thá, dang aur hairán húe.
11 Aur jis waqt wuh langṛá, jo
changá húá thá, Patrus aur Yú-
hanná ko lipṭá játá thá, sab log
niháyat hairán hoke, us barámada
kí taraf jo Sulaimán ká kahlátá
hai[i], un ke pás dauṛe áe.
12 ¶ Patrus ne yih dekhkar logon
se kahá, ki Ai Isráelí mardo, is
par tum kyún ta'ajjub karte? aur
kyún hamen aisá dekh rahe ho,
ki goyá ham ne apní qudrat yá
díndárí se us shakhs ko chalne
kí táqat dí?
13 Abirahám aur Izhák aur
Ya'qúb ke Khudá ne[k], hamáre
bápdádon ke Khudá ne, apne Beṭe
Yisú' ko jalál diyá[l], jise tum ne
hawála kiyá[m], aur Pilátus ke hu-
zúr, jab us ne chhoṛ dená insáf
jáná, inkár kiyá[n].
14 Hán, tum ne us Quddús[o] aur
Rástkár[p] ká inkár kiyá, aur
mángá, ki ek khúní tumháre liye
chhoṛá jáe:
15 Par zindagí ke Málik ko qatl
kiyá, jise Khudá ne murdon men
se uṭháyá[q]; aur ham us ke gawáh
hain[r].
16 Usí ke nám ne, us ímán ke
wasíla, jo us ke nám par hai[s], is
shakhs ko, jise tum dekhte aur
jánte ho, mazbút kiyá: hán, usí
ímán ne, jo us kí taraf se hai, yih
kámil tandurustí tum sab ke
sámhne use dí.
17 Ab, ai bháio, main jántá hún,
ki tum ne yih nádání se kiyá,
jaise tumháre sardáron ne bhí[t].
18 Par jin báton kí Khudá ne
apne sab nabíon kí zubání[u] áge
se khabar dí thí, ki Masíh dukh
uṭháwegá[x], so púrí kín.
19 ¶ Pas tauba karo[y], aur muta-
wajjih ho, ki tumháre gunáh mi-
ṭáe jáen, jab ki Khudáwand ke
huzúr se tázagí-bakhsh aiyám
áwen:
20 Aur Yisú' Masíh ko phir bhe-

San 'ÍSAWÍ 33.

[f] Yas. 35. 6.
[g] A'am. 4. 16, 21.
[h] Waisá hál bayán húá Yúh. 9. 8.
[i] Yúh. 10. 23. A'am. 5. 12.
[k] A'am. 5. 30.
[l] Yúh. 7. 39. aur 12. 16. aur 17. 1.
[m] Mat. 27. 2.
[n] Mat. 27. 20. Marq. 15. 11. Lúq. 23. 18, 20, 21. Yúh. 18. 40. aur 19. 15. A'am. 13. 28.
[o] Zab. 16. 10. Marq. 1. 24. Lúq. 1. 35. A'am. 2. 27. aur 4. 27.
[p] A'am. 7. 52. aur 22. 14.
[q] 'Ibrán. 2. 10. aur 5. 9. 1 Yúh. 5. 11. A'am. 2. 24.
[r] A'am. 2. 32.
[s] Mat. 9. 22. A'am. 4. 10. aur 14. 9.
[t] Lúq. 23. 34. Yúh. 16. 3. A'am. 13. 27. 1 Qur. 2. 8. 1 Tim. 1. 13.
[u] Zab. 22. Yas. 50. 6. aur 53. 5, wag. Dán. 9. 26. 1 Pat. 1. 10, 11.
[x] Lúq. 24. 44. A'am. 26. 22.
[y] A'am. 2. 38.

San 'ÍSAWÍ 33.

je, jis kí manádí tum logon ke
darmiyán áge se húí.
21 Zarúr hai, ki ásmán use liye
rahe[z], us waqt tak, ki sab chízen,
jin ká zikr Khudá ne apne sab
pák nabíon kí zubání shurú' se
kiyá[a], apní hálat par áwen[b].
22 Kyúnki Músá ne bápdádon
se kahá, ki Khudáwand, jo tum-
hárá Khudá hai, tumháre bháíon
men se tumháre liye ek nabí merí
mánind uṭháwegá; jo kuchh wuh
tumhen kahe, us kí sab suno[c].
23 Aur aisá hogá, ki har nafs jo
us nabí kí na sune, wuh qaum
men se nest kiyá jáegá.
24 Balki sab nabíon ne, Samúel
se leke pichhlon tak, jitnon ne
kalám kiyá, in dinon kí khabar dí
hai.
25 Tum nabíon kí auládd, aur us
'ahd kí ho[d], jo Khudá ne báp-
dádon se bándhá hai, jab Abira-
hám se kahá, ki Terí aulád se
dunyá ke sáre gharáne barakat
páwenge[e].
26 Tumháre pás Khudá ne apne
Beṭe Yisú' ko uṭháke pahle[f] bhe-
já[g], ki tum men se har ek ko us
kí badíon se pherke[h] barakat de.

z A'am. 1. 11.
a Lúq. 1. 70.
b Mat. 17. 11.
c Ist. 18. 15, 18, 19. A'am. 7. 37.
d A'am. 2. 39. Rúm. 9. 4, 8. aur 15. 8. Gal. 3. 26.
e Paid. 12. 3. aur 18. 18. aur 22. 18. aur 26. 4. aur 28. 14. Gal. 3. 8.
f Mat. 10. 5. aur 15. 24. Lúq. 24. 47. A'am. 13. 32, 33, 46.
g 22 áyat.
h Mat. 1. 21.

IV BA'B.

1 *Yahúdíon ke sardár Patrus ke wa'z se bezár hoke,* 4 *(báwujúde ki us kalám ke hazár sunnewálon ke dil tabdíl húe the) Patrus aur Yúhanná ko qaid karáte.* 5 *Us langre ká hál tahqíq karte waqt Patrus barí dilerí se izhár kartá ki Yisú' hí ke nám se is ne sihhat páí, aur ki faqat us hí Yisú' se hamesha kí naját hásil ho saktí.* 13 *We use aur Yúhanná ko dhamkáke hukm dete ki phir us nám se ta'lím na dewen;* 23 *is par kalísiyá du'á mángne kí panáh letí.* 31 *Us waqt Khudá us mahfil-gáh ke hiláne se jahan we jam'a hue unhen yaqín dilátá ki tumhárí du'áen suní gayí hain, aur Rúh ul Quds ko 'ináyat karke un ko taqwiyat detá, jis ke ba'is birádarana muhabbat un men bahut hogayí.*

JAB we logon se yih kah rahe
the, káhin, aur haikal ká
sardár, aur Sadúqí un par chaṛh
áe,
2 Kyúnki náráz húe, ki we lo-
gon ko sikháte the, aur Yisú' ke
sabab murdon ke jí uṭhne kí khab-
ar dete the[a].
3 Aur unhon ne un par háth
ḍále, aur dúsre din tak qaid
rakhá: kyúnki shám ho gayí thí.
4 Par bahutere un men se, jin-
hon ne kalám suná, ímán láe;
we gintí men pánch hazár ke
qaríb the.

a Mat. 22. 23. A'am. 23. 8.

5 ¶ Aur dúsre din yún húá, ki
un ke sardár, aur buzurg, aur
faqíh,
6 Aur sardár káhin Annás, o
Qayáfá[b], aur Yúhanná, aur Iskan-
dar, aur jitne sardár káhin ke
gharáne ke the, Yarúsalam men
jam'a húe.
7 Aur un ko bích men khaṛá
karke púchhá, ki Tum ne kis
qudrat aur kis nám se yih kiyá[c]?
8 Tab Patrus ne Rúh i Quds se
ma'múr hoke[d] un se kahá, Ai
qaum ke sardáro, aur ai Isráel ke
buzurgo,
9 Agar áj ham se is ihsán kí
bábat, jo is za'íf ádmí par húá,
púchhá játá hai, ki wuh kyúnkar
changá húá;
10 To tum sab, aur Isráel kí
sárí qaum ko ma'lúm ho, ki Yisú'
Masíh Násarí ke nám se[e], jis ko
tum ne salíb dí, aur jise Khudá ne
murdon men se phir uṭháyá[f], usí
se yih mard tumháre sámhne
bhalá changá khaṛá hai.
11 Yih wuhí patthar hai, jise
tum mi'máron ne náchíz jáná,
jo kone ká sirá húá[g].
12 Aur kisí dúsre se naját nahín[h]:
kyúnki ásmán ke tale ádmíon ko
koí dúsrá nám nahín bakhshá
gayá, jis se ham naját pá saken.
13 ¶ Jab unhon ne Patrus aur
Yúhanná kí dilerí dekhí, aur
daryáft kiyá, ki we be-'ilm aur
'awámm men se hain[i], to ta'ajjub
kiyá: phir ma'lúm kiyá, ki we
Yisú' ke sáth the.
14 Aur us shakhs ko, jo changá
húá thá, un ke sáth khaṛe dekhke[k]
kuchh khiláf na kah sake.
15 Par unhen hukm karke, ki
majlis se báhar jáo, ápas men yih
kahke saláh karne lage, ki
16 Ham in ádmíon se kyá karen[l]?
kyúnki ek saríh mu'ajiza unhon
ne dikhláyá, jo Yarúsalam ke sab
rahnewálon par záhir hai[m]: aur
ham is ká inkár nahín kar sakte.
17 Lekin táki yih logon men
ziyáda mashhúr na ho, ham unhen
khúb dhamkáwen, ki phir is nám
se kisú ádmí ko na bolen.
18 Tab unhen buláke tákíd kí,
ki Yisú' ke nám par hargiz na
bolen, aur ta'lím na den[n].
19 Patrus aur Yúhanná ne jawáb
men unhen kahá, Tum hí insáf
karo, ki Khudá ke nazdík yih

San 'ÍSAWÍ 33.

b Lúq. 3. 2. Yúh. 11. 49. aur 18. 13.
c Khur. 2. 14. Mat. 21. 23. A'am. 7. 27.
d Lúq. 12. 11, 12.
e A'am. 3. 6, 16.
f A'am. 2. 24.
g Zab. 118. 22. Yas. 28. 16. Mat. 21. 42.
h Mat. 1. 21. A'am. 10. 43. 1 Tim. 2. 5, 6.
i Mat. 11. 25. 1 Qur. 1. 27.
k A'am. 3. 11.
l Yúh. 11. 47.
m A'am. 3. 9, 10.
n Unhon ne un ko phir buláyá, A'am. 5. 40.

San 'ÍSAWÍ 33.

durust hai, ki ham Khudá kí bát
se tumhárí bát ziyáda sunen[o]:
20 Kyúnki mumkin nahín[p], ki jo
ham ne dekhá, aur suná hai[q], so
na kahen.
21 Tab unhon ne un ko aur
dhamkáke chhoṛ diyá, kyúnki lo-
gon ke sabab[r] un kí sazá dene
kí koí ráh na páí, is liye ki sab
log, us májare ke bá'is[s], Khudá
kí ta'ríf karte the;
22 Ki wuh shakhs, jis ke changá
karne se yih mu'ajiza záhir húá,
chálís baras ke úpar thá.
23 ¶ Tab we chhúṭke apne logon
ke pás gaye[t], aur jo kuchh sardár
káhinon aur buzurgon ne un se
kahá thá, bayán kiyá.
24 Jab unhon ne yih suná, to
ek-dil hoke Khudá kí taraf áwáz
buland kí, aur kahá, ki Ai Khu-
dáwand Ta'álá, tú wuh Khudá
hai, jis ne ásmán, aur zamín, aur
samundar, aur sab kuchh, jo un
men hai, paidá kiyá[u]:
25 Tú ne apne banda Dáúd kí
zubání kahá, ki Gair qaumon ne
kyún dhúm machái, aur logon ne
bátil khiyál kiye[x]?
26 Khudáwand aur us ke Masíh
ke barkhiláf hoke, zamín ke bád-
sháh uṭhe, aur sardár báham jam'a
húe.
27 Sach ki is shahr men tere
Quddús Beṭe[y] Yisú' ke, jise tú ne
Masíh kiyá[z], barkhiláf hoke, He-
rodís aur Puntius Pilátus gair
qaumon aur Isráelíon ke sáth
jam'a húe[a],
28 Táki jis ká honá tere háth
aur iráda ne áge se ṭhahrá rakhá
'amal men láwen[b].
29 Ab ai Khudáwand, un kí
dhamkíon ko dekh: aur apne
bandon ko yih bakhsh, ki we
kamál dilerí se[c] terá kalám suná-
wen,
30 Jab ki tú apná háth changá
karne ko phailá de; aur tere
quddús Beṭe[d] Yisú' ke nám se[e]
nishánián aur achambhe záhir
hon[f].
31 ¶ Aur jab we du'á máng
chuke, wuh makán, jahán we
jam'a the, hil gayá[g]: aur sab Rúh
i Quds se bhar gaye, aur Khudá
ká kalám dilerí se[h] sunáne lage.
32 Aur ímándáron kí jamá'at
ek-dil aur ek-ján húí[i]: aur kisí
ne apne mál ko apná na kahá;

o A'am. 5. 29.
p A'am. 1. 8. aur 2. 32.
q A'am. 22. 15. 1 Yúh. 1. 1, 3.
r Mat. 21. 26. Lúq. 20. 6, 19. aur 22. 2. A'am. 5. 26.
s A'am. 3. 7, 8.
t A'am. 12. 12.
u 2 Sal. 19. 15.
x Zab. 2. 1.
y Lúq. 1. 35.
z Lúq. 4. 18. Yúh. 10. 36.
a Mat. 26. 3. Lúq. 22. 2. aur 23. 1, 8.
b A'am. 2. 23. aur 3. 18.
c 13, 31 áyat-en. A'am. 9. 27. aur 13. 46. aur 14. 3. aur 19. 8. aur 26. 26. aur 28. 31. Afs. 6. 19.
d 27 áyat.
e A'am. 3. 6, 16.
f A'am. 2. 43. aur 5. 12.
g A'am. 2. 2, 4. aur 16. 26.
h 29 áyat.
i A'am. 5. 12. Rúm. 15. 5, 6. 2 Qur. 13. 11. Filip. 1. 27. aur 2. 2. 1 Pat. 3. 8.

balki sárí chízon men sharík
the[k].
33 Aur rasúlon ne baṛí qúwat
se[l] Khudáwand Yisú' ke jí uṭhne
par gawáhí dí[m]: aur un sab par
baṛá fazl thá[n]:
34 Kyúnki koí un men muhtáj
na thá: isliye ki jo log zamín o
makán ke málik the, un ko
bechke un kí qímat láte[o],
35 Aur rasúlon ke pánwon par
rakhte the[p]: aur har ek ko, us kí
zarúrat ke muwáfiq, bánṭ diyá
játá thá[q].
36 Aur Yúses, jis ká rasúlon ne
Barnabás, (ya'ne, Nasíhat ká beṭá)
nám rakhá, jo qaum ká Láwí aur
paidáish se Kuprusí thá,
37 Ek khet rakhtá thá, use
bechke, aur us kí qímat láke, ra-
súlon ke pánwon par rakhí[r].

V BAB.

1 *Hanániáh aur Safírá riyákárí karke aur jhúṭh bolke Patrus kí malámat sunte hí ekáek girke mar játe; 12 báqí rasúl bahutse mu'ajiza dikhlá dete, 14 jin ke sabab kaí ek log ímán láte hain; 17 ba'd us ke ye rasúl do-bára qaid hojáte, 19 par fauran ek firishta se chhuṛáe játe, jo unhen hukm detá ki áshkárá men sab ke sámhne phir manádí karne jáwen: 21 hukm ba mújib we haikal men wa'z karte, 29 phir Sadr majlis ke huzúr khaṛe kiye játe, 33 jahán aqlab thá ki we máre jáwen, par Gamaliel ek nádir mushír kí saláh se un kí ján-bakhshí hotí, 40 taubhí már kháte: tab is riháí ke sabab we Khudá kí sitáish karte, aur har roz manádí karne men mashgúl rahte.*

AUR Hanániáh náme ek mard
aur us kí jorú Safírá ne
apní milkíyat bechí,
2 Aur qímat men se kuchh rakh
chhoṛá; so us kí jorú bhí jántí
thí; aur kuchh láke rasúlon ke
pánwon par rakhá[a].
3 Tab Patrus ne kahá, Ai Ha-
nániáh, kyún Shaitán tere dil men
samáyá[b], ki tú Rúh i Quds ‖se
jhúṭh bole[c], aur zamín kí qímat
men se kuchh rakh chhoṛe?
4 Kyá jab tak tere pás thí, terí
na thí? aur jab bechí gayí, tere
ikhtiyár men na rahí? tú ne kyún
is bát ko apne dil men jagah dí?
tú ádmíon se nahín, balki Khudá
se jhúṭh bolá.
5 Yih báten sunte hí Hanániáh
gir paṛá, aur us ká dam nikal
gayá: aur sab ko jinhon ne yih
suná baṛá khauf áyá[d].
6 Aur jawánon ne uṭhke use
kafnáyá[e], aur báhar le jáke gáṛá.
7 Jab ghanṭe tín ek guzre, us kí

San 'ÍSAWÍ 33.

k A'am. 2. 44.
l A'am. 1. 8.
m A'am. 1. 22.
n A'am. 2. 47.
o A'am. 2. 45.
p 37 áyat. A'am. 5. 2.
q A'am. 2. 45. aur 6. 1.
r 34, 35 áyat-en. A'am. 5. 1, 2.
a A'am. 4. 37.
b Lúq. 22. 3.
‖ Yá, *ko bát banáke fareb de.* 9 áyat.
c Gin. 30. 2. Ist. 23. 21. Wa'iz. 5. 4.
d 10, 11 áyat-en.
e Yúh. 19. 40.

San 'ÍSAWÍ 33.

jorú is májare se be-ḳhabar hoke
bhítar áí.
8 Patrus ne us se kahá, Mujh se
kah, Kyá zamín itne hí par bechí?
Us ne kahá, Háṉ, itne par.
9 Phir Patrus ne use kahá, Tum
ne kyúṉ eká kiyá, ki Ḳhudá-
wand kí Rúh ko ázmáo[f]? dekh,
tere ádmí ke gáṛnewáloṉ ke páṉw
ástán par haiṉ, aur tujhe bhí báhar
le jáeṉge.
10 Tab wuṉhíṉ us ke páṉwoṉ pás
girke us ká dam nikal gayá[g], aur
jawánoṉ ne bhítar áke use murda
páyá, aur báhar le jáke us ke
ádmí pás gáṛá.
11 Aur tamám kalísiyá, aur sab
jinhoṉ ne yih suná, bahut ḍar
gaye[h].
12 ¶ Aur rasúloṉ ke háthoṉ se
bahutsí nisháníáṉ aur mu'ajiza
logoṉ ke darmiyán záhir húe[i]:
(aur we sab ek-dil hoke Sulaimán
ke barámada meṉ báham the[k].
13 Par auroṉ meṉ se kisí ká
hiwáo na paṛá[l], ki un meṉ já mile:
magar log un kí ta'ríf karte the[m].
14 Aur mard aur 'auraten guroh
ke guroh Ḳhudáwand par ímán
láke, un meṉ shámil hote játe the.)
15 Yaháṉ tak, ki log bímároṉ
ko ‖saṛakoṉ par láke, chárpáíoṉ
aur khaṭoloṉ par rakhte the, táki
jab Patrus áwe, us ká sáya hí un
meṉ se kisú par paṛ jáwe[n].
16 Aur chároṉ taraf ke shahroṉ
ke log Yarúsalam meṉ jam'a húe,
jo bímároṉ ko, aur un ko jo nápák
rúhoṉ ke satáe the, láe; so sab
change húe[o].
17 ¶ Tab sardár káhin aur us
ke sab sáthí, (jo Sadúqí ke firqa
ke the,) ḍáh se bharke uṭhe[p],
18 Aur rasúloṉ par háth ḍále[q],
aur qaidḳhána i 'ámm meṉ band
kiyá.
19 Par Ḳhudáwand ke firishta
ne rát ko qaidḳhána ke darwáza
khole[r], aur unheṉ báhar le áke
kahá,
20 Jáo, aur haikal meṉ khaṛe
hoke, is zindagí kí sab báteṉ[s]
logoṉ se kaho.
21 We yih sunke, taṛke haikal
meṉ gaye, aur sikháne lage. Jab
sardár káhin aur us ke sáthí áe[t],
to Sadr Majlis ko aur baní Isráel
ke buzurgoṉ ko ikaṭṭhe kiyá, aur
qaidḳhána meṉ kahlá bhejá, ki
unheṉ láweṉ.

f Mat. 4. 7. 3 áyat.
g 5 áyat.
h 5 áyat. A'am. 2. 43. aur 19. 17.
i A'am. 2. 43. aur 14. 3. aur 19. 11. Rúm. 15. 19. 2 Qur. 12. 12. 'Ibrán. 2. 4.
k A'am. 3. 11. aur 4. 32.
l Yúh. 9. 22. aur 12. 42. aur 19. 38.
m A'am. 2. 47. aur 4. 21.
‖ Yá, *har ek kúcha par.*
n Mat. 9. 21. aur 14. 36. A'am. 19. 12.
o Marq. 16. 17, 18. Yúh. 14. 12.
p A'am. 4. 1, 2, 6.
q Lúq. 21. 12.
r A'am. 12. 7. aur 16. 26.
s Yúh. 6. 68. aur 17. 3. 1 Yúh. 5. 11.
t A'am. 4. 5, 6.

22 Magar piyádoṉ ne pahuṉchke,
unheṉ qaidḳhána meṉ na páyá,
aur phir áke ḳhabar dí, aur kahá,
ki
23 Ham ne to qaidḳhána ko
baṛí ḳhabardárí se band, aur
chaukídároṉ ko báhar darwázoṉ
par khaṛá páyá: par jab kholá,
to kisú ko andar na páyá.
24 Jonhíṉ sardár káhin, aur
haikal ke sardár[u], aur sardár ká-
hinoṉ ne yih bát suní, un kí bábat
ghabrá gaye, ki kyá hogá.
25 Tab kisí ne áke unheṉ ḳhab-
ar dí, ki dekho, we mard jinheṉ
tum ne qaidḳhána meṉ ḍálá thá,
haikal meṉ khaṛe logoṉ ko sikh-
láte haiṉ.
26 Tab haikal ká sardár, piyá-
doṉ ke sáth jáke, unheṉ láyá,
lekin zabardastí se nahíṉ: kyúṉ-
ki logoṉ se ḍarte the[x], ki aisá na
ho, ki ham par patthráo kareṉ.
27 Aur unheṉ láke majlis ke
bích meṉ khaṛá kiyá: tab sardár
káhin ne un se yih kahke púchhá,
28 Kyá ham ne tum se baṛí
tákíd na kí, ki is nám par ta'lím
na dená[y]; par, dekho, tum ne Ya-
rúsalam ko apní ta'lím se bhar
diyá, aur is shaḳhs ká ḳhún[z] ham
par láyá cháhte ho[a],
29 ¶ Tab Patrus aur rasúloṉ ne
jawáb meṉ kahá, Ham ko Ḳhudá
ká hukm ádmíoṉ ke hukm se
ziyáda mánná farz hai[b].
30 Hamáre bápdádoṉ ke Ḳhudá[c]
ne Yisú' ko uṭháyá, jise tum ne
káṭh par laṭkáke[d] mar ḍálá.
31 Usí ko Ḳhudá ne Málik[e] aur
Naját denewálá[f] ṭhahráke apne
dahine háth par buland kiyá[g],
táki Isráel ko tauba aur gunáhoṉ
kí mu'áfí baḳhshe[h].
32 Aur ham in bátoṉ par us ke
gawáh haiṉ[i]; aur Rúh i Quds bhí,
jise Ḳhudá ne unheṉ, jo us kí
tábi'dárí karte haiṉ, baḳhshá hai[k].
33 ¶ We yih sunke kaṭ gaye[l],
aur saláh kí, ki unheṉ qatl kar-
eṉ.
34 Tab Gamaliel[m] náme ek Fa-
rísí ne, jo sharí'at ká mu'allim,
aur sab logoṉ meṉ 'izzatdár thá,
majlis meṉ uṭhke hukm kiyá, ki
rasúloṉ ko zarra báhar le jáo;
35 Aur unheṉ kahá, ki Ai Is-
ráelí mardo, ḳhabardár ho, ki tum
in ádmíoṉ ke sáth kyá kiyá cháhte
ho;

San 'ÍSAWÍ 33.

u Lúq. 22. 4. A'am. 4. 1.
x Mat. 21. 26.
y A'am. 4. 18.
z Mat. 23. 35. aur 27. 25.
a A'am. 2. 23, 36. aur 3. 15. aur 7. 52.
b A'am. 4. 19.
c A'am. 3. 13, 15. aur 22. 14.
d A'am. 10. 39. aur 13. 29. Gal. 3. 13. 1 Pat. 2. 24.
e A'am. 3. 15.
f Mat. 1. 21.
g A'am. 2. 33, 36. Filip. 2. 9. 'Ibrán. 2. 10. aur 12. 2.
h Lúq. 24. 47. A'am. 3. 26. aur 13. 38. Afs. 1. 7. Qul. 1. 14.
i Yúh. 15. 26, 27.
k A'am. 2. 4. aur 10. 44.
l A'am. 2. 37. aur 7. 54.
m A'am. 22. 3.

San 'ISAWÍ 33.

San 'Ísawí se tísre baras peshtar.

|| Yá, *mu'ataqid húe.*

36 Kyúnki in dinon ke áge Theudás ne uthke kahá, ki Main kuchh hún: aur takhmínan chár sau mard us se mil gaye; wuh márá gayá, aur sab jitne us ke || tábi' the, pareshán o tabáh húe.
37 Ba'd us ke Yahúdáh Jalílí ismnawísí ke dinon men uthá, aur bahutse logon ko apne píchhe khínchá: wuh bhí halák húá, aur sab, jitne us ke tábi' the, chhitar bithar ho gaye.
38 Aur ab main tumhen kahtá hún, ki In ádmíon se kinára karo, aur un ko jáne do: kyúnki agar yih tadbír yá kám insán se hai, to zái' hogí[n]:
39 Par agar Khudá se hai, to tum use zái' nahín kar sakte[o]; aisá na ho, ki tum Khudá se larnewále thahro[p].
40 Unhon ne us kí mání: aur rasúlon ko pás buláke[q] kore máre[r], aur hukm kiyá, ki Yisú' ke nám par bát na kariyo; tab unhen chhor diyá.
41 ¶ Pas we majlis ke huzúr se chale gaye, aur khush húe[s], ki ham is láiq to thahre, ki us ke nám ke liye be-hurmat howen.
42 Aur we har roz haikal men[t], aur ghar ghar sikhláne, aur Yisú' Masíh kí khushkhabarí dene se báz na rahe[u].

[n] Ams. 21. 30. Yas. 8. 10. Mat. 15. 13.
[o] Lúq. 21. 15. 1 Qur. 1. 25.
[p] A'am. 7. 51. aur 9. 5. aur 23. 9.
[q] A'am. 4. 18.
[r] Mat. 10. 17. aur 23. 34. Marq. 13. 9.
[s] Mat. 5. 12. Rúm. 5. 3. 2 Qur. 12. 10. Filip. 1. 29. 'Ibrán. 10. 34. Ya'q. 1. 2. 1 Pat. 4. 13, 16.
[t] A'am. 2. 46.
[u] A'am. 4. 20, 29.

VI BÁB.

1 *Rasúl aisí khwáhish rakhke ki miskín shágirdon kí khabar-girí nit hotí rahe, aur ki we áp apná sárá waqt kalám ke sunáne men káten,* 3 *sát chune húe ádmí is kháss khidmat par muqarrar karte.* 5 *In men se ek ádmí Stafanus náme thá, jo ímán aur Rúh ul Quds se bhará thá.* 12 *Yih shakhs chand logon se bahs karke unhen lá-jawáb kar detá, aur we use giriftár karwáte,* 13 *aur us par jhúthí nálish karte, ki yih ádmí sharí'at aur haikal kí nisbat nit kufr baktá.*

UN dinon men jab shágird bahut húe[a], Yúnání[b] 'Ibráníon se kurkuráne lage, kyúnki un kí bewáon ke roz kí khabargírí men[c] gaflat hotí thí.
2 Tab un bárahon ne shágirdon ke gol ko báham buláke kahá, Munásib nahín, ki ham Khudá ke kalám ko chhorke, mezon kí khidmat karen[d].
3 Pas, ai bháío, apne men se sát mu'atabar shakhs ko, jo Rúh i Quds aur dánáí se bhare hon, chuno[e], ki ham un ko is kám par muqarrar karen.
4 Aur ham áp du'á aur kalám kí khidmat men mashgúl rahenge[f].
5 ¶ Yih bát sárí jamá'at ko pasand áí: aur unhon ne Stafanus náme ek mard ko, jo ímán aur Rúh i Quds se bhará thá[g], aur Failbús[h], aur Prukhurus, aur Niqánur, aur Tímon, aur Pármanás, aur Niqulás[i] Antákí ko ek Yahúdí muríd chuná:
6 Inhen rasúlon ke áge khará kiyá, aur unhon ne du'á mángke[k] apne háth un par rakhe[l].
7 Aur Khudá ká kalám phail gayá[m]; aur Yarúsalam men shágirdon ká shumár bahut hí barh gayá: aur káhinon[n] kí barí guroh ímán ke tábi' húí.
8 Aur Stafanus ímán aur qúwat se ma'múr hoke, bare bare mu'ajiza aur nisháníán logon ke bích záhir kartá rahá.
9 ¶ Tab us 'ibádatkhána se, jo Libartínon ká kahlátá hai, aur Qureníon, aur Iskandaríon, aur un men se jo Qiliqiya aur Asia se áe, ba'ze uthke Stafanus se bahs karne lage.
10 Par we us dánáí aur rúh ká, jis se wuh kalám kartá thá, sámhná na kar sake[o].
11 Tab unhon ne ba'ze mardon ko gánthá, ki kahen, ki Ham ne us ko Músá aur Khudá kí nisbat kufr bakte suná[p].
12 Tab unhon ne logon, aur buzurgon, aur faqíhon ko ubhárá, aur us par charh áe, aur pakarke Sadr Majlis men le gaye,
13 Aur jhúthe gawáhon ko khará kiyá; unhon ne kahá, ki Yih shakhs is pák makán aur sharí'at kí nisbat kufr bakne se báz nahín átá:
14 Kyúnki ham ne use yih kahte suná, ki Wuhí Yisú' Násarí is makán ko dháegá[q], aur un rasmon ko, jo Músá kí ma'rifat hamen pahunchín[r], badal dálegá.
15 Tab sabhon ne, jo majlis men baithe the, us par gaur se nazar kí; unhen us ká chihra firishta ká sá nazar áyá.

[a] A'am. 2. 41. aur 4. 4. aur 5. 14. aur 7 áyat.
[b] A'am. 9. 29. aur 11. 20.
[c] A'am. 4. 35.
[d] Khur. 18. 17.
[e] Ist. 1. 13. A'am. 1. 21. aur 16. 2. 1 Tim. 3. 7.

San 'ÍSAWÍ 33.

[f] A'am. 2. 42.
[g] A'am. 11. 24.
[h] A'am. 8. 5, 26. aur 21. 8.
[i] Muk. 2. 6, 15.
[k] A'am. 1. 24.
[l] A'am. 8. 17. aur 9. 17. aur 13. 3. 1 Tim. 4. 14. aur 5. 22. 2 Tim. 1. 6.
[m] A'am. 12. 24. aur 19. 20. Qul. 1. 6.
[n] Yúh. 12. 42.
[o] Lúq. 21. 15. A'am. 5. 39. Dekho Khur. 4. 12. Yas. 54. 17.
[p] 1 Sal. 21. 10, 13. Mat. 26. 59, 60.
[q] Dán. 9. 26.
[r] A'am. 25. 8.

VII BÁB.

1 *Stafanus ijázat páke apne bacháo men 'uzr kartá,* 2 *aur bayán kartá ki Abirahám Khudá ká sachchá parastár thá, aur ki Khudá ne bápdádon ko chuná,* 20 *peshtar us se ki Músá paidá húá, aur khaima aur haikal biná kí gayí:* 37 *ki Músá khud ne Masíh kí bábat gawáhí dí;* 44 *aur ki khaima ásmání*

San 'ÍSAWÍ 33.

namúna par baná thá, is maqsad se ki faqat chand roz tak qáim rahe: 51 yih bayán karke wuh unhen malámat kartá, ki we bágí húe the, aur ki unhon ne us rástbáz Masíh ko jis ke dunyá men áne ki ḳhabar sab nabíon ne áge se dí thí qatl kiyá thá. 54 Is par sunnewále jí men kaṭ jáke use sangsár karte, aur wuh apní ján ko Masíh ke supurd karke apne dushmanon ke liye du'á mángtá.

TAB sardár káhin ne kahá, Kyá ye báten yúnhín hain?

2 Wuh bolá, Ai bháío, aur ai ábá, suno[a]; ki Ḳhudá e zu-l-jalál hamáre báp Abirahám par, jis waqt wuh Masuputámiya men thá, peshtar us ke, ki wuh Harrán men já basá, záhir húá,

3 Aur use kahá, ki Apne mulk aur apne ḳhándán men se nikal já[b], aur us mulk men ki tujhe dikháúngá, chalá já.

4 Tab ‖Ḳhaldíon ke mulk se báhar jáke, Harrán men já rahá: aur wahán se, us ke báp ke marne ke ba'd, Ḳhudá ne us ko is mulk men, jis men tum ab rahte ho, pahuncháyá[c].

5 Aur us ko kuchh mírás, balki qadam rakhne kí jagah us men na dí: par wa'da kiyá, ki Main yih zamín tujhe, aur tere ba'd terí nasl ko dúngá[d], ki terí milkíyat ho jáe, agarchi us ká koí laṛká na thá.

6 Aur Ḳhudá ne yún farmáyá, ki Terí nasl begána mulk men já rahegí[e]; aur we un ko gulámí men rakhenge, aur chár sau baras tak[f] bad-sulúkí karenge.

7 Phir Ḳhudá ne kahá, ki Main us qaum ko, jis kí gulámí men we rahenge, sazá dúngá: aur ba'd us ke we báhar áwenge, aur isí jagah[g] merí bandagí karenge.

8 Aur us ne us se ḳhatna ká 'ahd kiyá[h]; so us se Izhák paidá húá, aur áṭhwen din us ká ḳhatna kiyá[i]; aur Izhák se Ya'qúb[k], aur Ya'qúb se bárah gharánon ke sardár[l] paidá húe.

9 Aur sardáron ne ḍáh se Yúsuf ko bechá, ki Misr men le jáen[m]: par Ḳhudá us ke sáth thá[n],

10 Aur use us kí sab musíbaton se nikálá, aur use Misr ke bádsháh Fira'ún ke huzúr maqbúliyat aur hikmat baḳhshí: aur us ne use Misr aur apne sáre ghar ká muḳhtár kiyá[o].

11 Ab Misr ke sáre mulk, aur Kan'án men kál paṛá[p], aur baṛí musíbat áí: aur hamáre bápdádon ko kháná muyassar nahín átá thá.

[a] A'am. 22. 1.
[b] Paid. 12. 1.
‖ Yá, *Kasdíon ke.*
[c] Paid. 11. 31. aur 12. 4, 5.
[d] Paid. 12. 7. aur 13. 15. aur 15. 3, 18. aur 17. 8. aur 26. 3.
[e] Paid. 15. 13, 16.
[f] Ḳhur. 12. 40. Gal. 3. 17.
[g] Ḳhur. 3. 12.
[h] Paid. 17. 9, 10, 11.
[i] Paid. 21. 2, 3, 4.
[k] Paid. 25. 26.
[l] Paid. 29. 31, wag. aur 30. 5, wag. aur 35. 18, 23.
[m] Paid. 37. 4, 11, 28. Zab. 105. 17.
[n] Paid. 39. 2, 21, 23.
[o] Paid. 41. 37. aur 42. 6.
[p] Paid. 41. 54.

12 Jab Ya'qúb ne suná, ki Misr men anáj hai[q], to hamáre bápdádon ko pahlí bár bhejá.

13 Aur dúsrí bár Yúsuf apne bháíon par záhir ho gayá; aur Yúsuf ká gharáná Fira'ún ko ma'lúm húá[r].

14 Tab Yúsuf ne apne báp Ya'qúb[s] aur us ke sáre kumbe ko, jo pachhattar shaḳhs the[t], bulá bhejá.

15 Aur Ya'qúb Misr men gayá[u]; wahán wuh aur hamáre bápdáde mar gaye[x];

16 Aur we un ko Sikm men le gaye[y], aur us maqbara men, jis ko Abirahám ne Baní ‖Hamúr Sikm ke báp se rúpiya deke mol liyá thá, gáṛá[z].

17 Pas jab us wa'da ká waqt, jis kí Ḳhudá ne Abirahám se qasam kháí thí, nazdík áyá[a], log Misr men baṛhne aur bahut hone lage[b],

18 Us waqt tak, ki dúsrá bádsháh uṭhá, jo Yúsuf ko na jántá thá.

19 Us ne hamárí qaum se fitrat karke, hamáre bápdádon se badsulúkí kí, yahán tak, ki us ne un ke laṛkon ko phankwá diyá[c], táki we jíte na rahen.

20 Us waqt Músá paidá húá[d], jo ‖niháyat ḳhúbsúrat thá[e]; us ne tín mahíne tak apne báp ke ghar men parwarish páí:

21 Jab wuh phenká gayá, Fira'ún kí beṭí ne use uṭhá liyá, aur us ko apná beṭá karke pálá[f].

22 Aur Músá ne Misríon kí tamám hikmat men tarbiyat páí, aur kalám o kám men qádir thá[g].

23 Aur jab wuh púre chálís baras ká húá, us ke jí men áyá, ki jáke apne bháí Isráelíon kí ḳhabar le[h].

24 Tab ek ko zulm uṭháte dekhkar, us kí himáyat kí, aur Misrí ko ján se márke, us ká, jis par zulm húá thá, badlá liyá:

25 Kyúnki us ne ḳhiyál kiyá, ki mere bháí samjhenge, ki Ḳhudá mere háthon se unhen chhuṭkárá degá: par we na samjhe.

26 Phir dúsre din, jab we laṛte the, unhen dikháí diyá, aur un ko yún kahke milá dene cháhá, ki

San 'ÍSAWÍ 33.

[q] Paid. 42. 1.
[r] Paid. 45. 4, 16.
[s] Paid. 45. 9, 27.
[t] Paid. 46. 27. Ist. 10. 22.
[u] Paid. 46. 5.
[x] Paid. 49. 33. Ḳhur. 1. 6.
[y] Ḳhur. 13. 19. Yash. 24. 32.
‖ Yúnání men, *Hammur.*
[z] Paid. 23. 16. aur 33. 19.
[a] Paid. 15. 13. 6 áyat.
[b] Ḳhur. 1. 7, 8, 9. Zab. 105. 24, 25.
[c] Ḳhur. 1. 22.
[d] Ḳhur. 2. 2.
‖ Yúnání men, *Ḳhúbsúrat Ḳhudá ko, ya'ne, ke sámhne;* Dekho Yún. 3. 3.
[e] 'Ibrán. 11. 23.
[f] Ḳhur. 2. 3, —10.
[g] Lúq. 24. 19.
[h] Ḳhur. 2. 11, 12.

San 'ÍSAWÍ 33.

Ai mardo, tum to bháí ho; kyúṉ
ek dúsre par zulm karte ho[i]?
27 Lekin us ne, jo apne paṛosí
par zulm kartá thá, use yih kahke
haṭáyá, ki Kis ne tujhe ham par
hákim aur qází ṭhahráyá hai[k]?
28 Kyá jis taraḥ kal us Misrí
ko qatl kiyá, tú mujhe qatl kiyá
cháhtá hai?
29 Músá is bát par bhágá, aur
‖Midyán ke mulk meṉ já rahá;
waháṉ us ke do beṭe paidá húe[l].
30 Aur jab chálís baras púre
húe, tab Ḳhudáwand ká firishta,
Síná ke paháṛ ke jangal meṉ,
ág kí lau meṉ, jháṛí ke bích,
dikhái diyá[m].
31 Músá ne yih royat dekhke,
ta'ajjub kiyá: aur jab daryáft
karne ko nazdík chalá, Ḳhudá-
wand kí áwáz use pahunchí,
32 Ki maiṉ tere bápdádoṉ ká
Ḳhudá, Abirahám ká Ḳhudá, aur
Izhák ká Ḳhudá, aur Ya'qúb ká
Ḳhudá húṉ[n]. Tab Músá kámp
gayá, aur use daryáft karne kí
jur,at na húí.
33 Tab Ḳhudáwand ne use kahá,
ki Jútí apne páṉwoṉ se utár[o]:
kyúṉki yih jagah, jaháṉ tú khaṛá
hai, pák zamín hai.
34 Maiṉ nigáh karke, apne logoṉ
kí, jo Misr meṉ haiṉ, musíbat
dekh rahá húṉ, aur maiṉ ne un
kí áh mární suní, aur unheṉ
chhuṛáne utrá húṉ[p]. Aur ab á,
maiṉ tujhe Misr meṉ bhejúṉgá.
35 Usí Músá ko, jis se unhoṉ ne
inkár karke kahá, ki Kis ne tujhe
hákim aur qází banáyá? usí ko
Ḳhudá ne, us firishta kí ma'rifat[q],
jo use jháṛí meṉ nazar áyá, bhejá,
ki hákim aur chhuṭkárá-denewálá
ho.
36 Wuhí unheṉ nikál láyá[r], aur
Misr ke mulk[s], aur Lál Samundar[t],
aur chálís baras jangal meṉ[u], mu-
'ajiza aur nisháníáṉ dikhátá rahá.
37 ¶ Yih wuhí Músá hai, jis ne
Báni Isráel se kahá, ki Ḳhudá-
wand, jo tumhárá Ḳhudá hai,
tumháre bháíoṉ meṉ se, tumháre
liye, mujh sá ek nabí záhir kare-
gá[x]; us kí suno[y].
38 Yih wuhí hai, jo jangal meṉ
majlis ke darmiyán[z] us firishta
ke[a], jo us se Síná ke paháṛ par
bolá, aur hamáre bápdádoṉ ke
sáth thá: usí ko zindagí ká kalám[b]
milá, ki ham ko pahunchá de[c]:

i Ḳhur. 2. 13.
k Dekho Lúq. 12. 14. A'am. 4. 7.
‖ Yúnání meṉ, *Madiám.*
l Ḳhur. 2. 15, 22. aur 4. 20. aur 18. 3, 4.
m Ḳhur. 3. 2.
n Mat. 22. 32. 'Ibrán. 11. 16.
o Ḳhur. 3. 5. Yash. 5. 15.
p Ḳhur. 3. 7.
q Ḳhur. 14. 19. Gin. 20. 16.
r Ḳhur. 12. 41. aur 33. 1.
s Ḳhur. 7, aur 8, aur 9, aur 10, aur 11, aur 14 Abwáb. Zab. 105. 27.
t Ḳhur. 14. 21, 27, 28, 29.
u Ḳhur. 16. 1, 35.
x Ist. 18. 15, 18. A'am. 3. 22.
y Mat. 17. 5.
z Ḳhur. 19. 3, 17.
a Yas. 63. 9. Gal. 3. 19. 'Ibrán. 2. 2.
b Rúm. 3. 2.
c Ḳhur. 21. 1. Ist. 5. 27, 31. aur 33. 4. Yúh. 1. 17.

39 Par hamáre bápdádoṉ ne us
ká tábi'dár honá na cháhá, balki
us ko radd kiyá, aur un ke dil
Misr kí taraf phire,
40 Aur Hárún se kahá, ki Ha-
máre liye aise ma'búd baná, jo
hamáre áge áge chaleṉ: kyúṉki
is Músá ko, jo hameṉ Misr ke
mulk se nikál láyá, ham nahíṉ
jánte ki kyá húá[d].
41 Aur un dinoṉ unhoṉ ne ek
bachhṛá banáyá[e], aur us but ko
qurbání chaṛháí, balki apne háth-
oṉ ke kám par ḳhushí manáí.
42 Tab Ḳhudá ne phirke unheṉ
chhoṛ diyá[f], ki ásmán kí fauj ko
púje[g]; jaisá ki nabíoṉ kí kitáb
meṉ likhá hai, ki Ai Isráel ke
gharáne, kyá tum ne mujh ko
jangal meṉ chálís baras qurbáníáṉ
aur nazreṉ chaṛháíṉ[h]?
43 Tum ne ‖Malik ke maskan
aur apne ma'búd Ramfán ke táre
ko, ya'ne, un súratoṉ ko, jinheṉ
tum ne sijda karne ko banáyá,
uṭhá liyá; pas maiṉ tumheṉ ni-
kálke Bábul ke pare basáúṉgá.
44 Gawáhí ká ḳhaima, jaisá
Músá se báteṉ-karnewále ne far-
máyá thá, ki Us namúna ke mu-
wáfiq, jo tú ne dekhá thá, baná[i],
jangal meṉ hamáre bápdádoṉ ke
darmiyán thá.
45 Use hamáre bápdáde agloṉ
se páke, ‖Yasú' ke sáth, un qaum-
oṉ ke mulk meṉ[k], jin ko Ḳhudá
ne hamáre bápdádoṉ ke sámhne
se nikál diyá[l], láe, aur Dáúd ke
dinoṉ tak rahá;
46 Jis par Ḳhudá ke huzúr se
fazl húá[m], aur us ne árzú kí, ki
Ya'qúb ke Ḳhudá ke wáste maskan
páwe[n].
47 Par Sulaimán ne[o] us ke liye
makán banáyá.
48 Lekin Ḳhudá Ta'álá un haikal-
oṉ meṉ, jo háth se bane haiṉ,
nahíṉ rahtá[p]; chunánchi nabí kah-
tá hai, ki
49 Ḳhudáwand farmátá hai, Ás-
mán merá taḳht, aur zamín mere
páṉw kí chaukí hai: tum mere
liye kaunsá ghar banáoge? yá
kaunsí jagah mere árám kí
hai[q]?
50 Kyá mere háth ne ye sab
chízeṉ nahíṉ banáíṉ?
51 ¶ Ai sarkasho[r], aur dil aur
kán ke ná-maḳhtúno[s], tum har
waqt Rúh i Quds ká sámhná

San 'ÍSAWÍ 33.

d Ḳhur. 32. 1.
e Ist. 9. 16. Zab. 106. 19.
f Zab. 81. 12. Hiz. 20. 25, 39. Rúm. 1. 24. 2 Tas. 2. 11.
g Ist. 4. 19. aur 17. 3. 2 Sal. 17. 16. aur 21. 3. Yar. 19. 13.
h 'Amús 5. 25, 26.
‖ Yúnání meṉ, *Mulukh.*
i Ḳhur. 25. 40. aur 26. 30. 'Ibrán. 8. 5.
‖ Yá, *Yashú'.*
k Yash. 3. 14.
l Naham. 9. 24. Zab. 44. 2. aur 78. 55. A'am. 13. 19.
m 1 Sam. 16. 1. 2 Sam. 7. 1. Zab. 89. 19. A'am. 13. 22.
n 1 Sal. 8. 17. 1 Taw. 22. 7. Zab. 132. 4, 5.
o 1 Sal. 6. 1. aur 8. 20. 1 Taw. 17. 12. 2 Taw. 3. 1.
p 1 Sal. 8. 27. 2 Taw. 2. 6. aur 6. 18. A'am. 17. 24.
q Yas. 66. 1, 2. Mat. 5. 34, 35. aur 23. 22.
r Ḳhur. 32. 9. aur 33. 3. Yas. 48. 4.
s Ahb. 26. 41. Ist. 10. 16. Yar. 4. 4. aur 6. 10. aur 9. 26. Hiz. 44. 9.

San 'ÍSAWÍ 33.

kar te ko: jaise tumháre bápdáde the, waise hí tum bhí ho.

52 Nabíon men se kis ko tumháre bápdádon ne na satáyá[t]? hán, unhon ne Us Rástbáz[u] ke áne ke ḳhabar-denewálon ko qatl kiyá; jis ke ab tum pakaṛnewále aur ḳhúní húe:

53 Tum ne firishton kí saffon ke rúbarú sharí'at pái[x], par 'amal men na láe.

54 ¶ We ye báten sunte hí, apne jí men kaṭ gaye[y], aur us par dánt písne lage.

55 Par wuh Rúh i Quds se ma'múr hoke[z], ásmán kí taraf dekh rahá thá, aur Ḳhudá ká jalál, aur Yisú' ko Ḳhudá ke dahine háth khaṛá húá dekhá,

56 Aur kahá, Dekho, main ásmán ko khulá[a], aur Ibn i A'dam ko Ḳhudá ke dahine háth khaṛe dekhtá hún[b].

57 Tab unhon ne baṛe zor se chilláke, apne kán band kiye, aur ek dil hoke us par lapke,

58 Aur shahr ke báhar nikálke[c], us par patthráo kiyá[d]: aur gawáhon ne apne kapṛe Súlus náme ek jawán ke pánwon pás rakh diye[e].

59 Aur jab we Stafanus par patthráo karte the, us ne du'á mángke kahá, Ai Ḳhudáwand Yisú'[f], merí rúh ko qabúl kar[g].

60 Phir wuh ghuṭne ṭekkar[h], zor se pukárá, ki Ai Ḳhudáwand, yih gunáh un ke hisáb men mat rakh[i]. Aur yih kahke so gayá.

t 2 Taw. 36. 16. Mat. 21. 35. aur 23. 34, 37. 1 Tas. 2. 15.
u A'am. 3. 14.
x Ḳhur. 20. 1. Gal. 3. 19. 'Ibrán. 2. 2.
y A'am. 5. 33.
z A'am. 6. 5.
a Hiz. 1. 1. Mat. 3. 16. A'am. 10. 11.
b Dán. 7. 13.
c 1 Sal. 21. 13. Lúq. 4. 29. 'Ibrán. 13. 12.
d Ahb. 24. 16.
e Ist. 13. 9, 10. aur 17. 7. A'am. 8. 1. aur 22. 20.
f A'am. 9. 14.
g Zab. 31. 5. Lúq. 23. 46.
h A'am. 9. 40. aur 20. 36. aur 21. 5.
i Mat. 5. 44. Lúq. 6. 28. aur 23. 34.

VIII BA'B.

1 *Shágird Yarúsalam men satáe jáke tittar bittar hote; 5 un men se Failbús Sámariya ko jáke wahán manádí kartá, aur mu'ajiza dikhátá, aur bahut logon ko aur ḳháss karke Shama'ún jádúgar ko jis ne logon ko dang kar rakhá thá baptisma detá: 14 Patrus aur Yúhanná wahán játe ki un murídon kí jamá'at ko taqwiyat dewen, aur us men ziyáda log shámil karen; we un ke bích du'á mángte aur un par háth rakhte hain tá ki log Rúh ul Quds páwen; Shama'ún yih dekhke itná iḳhtiyár mol lene kí guzárish kartá; 20 is par Patrus us ko saḳht malámat kartá ki us ne aisí riyákárí aur lálach kí thí, aur use chitátá ki tauba kare: ba'd us ke Yúhanná ke sáth manádí karke, we Yarúsalam ko phir játe. 26 Ek firishta Failbús ko rawána kartá ki ek Habshí ḳhoja ko sikháwe aur baptisma dewe.*

San 'Ísawí 34.

AUR Súlus us ke qatl par muttafiq húá[a]. Aur us waqt kalísiye par, jo Yarúsalam men thí, baṛá zulm húá, aur rasúlon ko chhoṛkar, báqí sab Yahúdiya aur Samariya kí har jagah men tittar bittar ho gaye[b].

2 Aur díndár mardon ne Stafanus ká dafan kiyá, aur us par baṛá mátam kiyá[c].

3 Aur Súlus kalísiye ko tabáh kartá thá, ki ghar ghar ghuske mardon aur 'auraton ko ghasíṭkar, qaid men ḍáltá thá[d].

4 Pas we, jo chhitar bithar húe the, har jagah jáke kalám kí ḳhushḳhabarí dete the[e].

5 Aur Failbús[f] Sámariya ke ek shahr men jáke un ke áge Masíh kí manádí kartá thá.

6 Aur logon ne un mu'ajizon ko, jo Failbús kartá thá, sunke aur dekhke, ek-dil hokar us kí báton par jí lagáyá.

7 Kyúnki nápák rúhen bahuton se, jin par chaṛhí thín, baṛí áwáz se chilláke utar gayín: aur bahut maflúj, aur langṛe, change kiye gaye[g].

8 Aur us shahr men baṛí ḳhushí húí.

9 Us ke pahle us shahr men Shama'ún náme ek shaḳhs jádúgarí kartá[h], aur Sámariya ke logon ko dang rakhtá, aur yih kahtá thá, ki Main kuchh hún[i]:

10 Aur chhoṭe se baṛe tak sab us kí taraf rujú' láke kahte the, ki Yih Ḳhudá kí baṛí qudrat hai.

11 So is sabab us kí taraf rujú' láe, ki us ne ek muddat se apní jádúgarí ke wasíla se unhen dang kar rahá thá.

12 Par jab unhon ne Failbús kí báton ká, jo Ḳhudá kí bádsháhat[k], aur Yisú' Masíh ke nám kí ḳhushḳhabarí detá thá, yaqín kiyá, to kyá 'aurat, kyá mard, baptisma liyá.

13 Tab Shama'ún ḳhud ímán láyá: aur baptisma páke Failbús ke sáth rahá, aur mu'ajiza aur baṛí baṛí nisháníán jo záhir hotí thín dekhke, dang húá.

14 Jab rasúlon ne jo Yarúsalam men the suná, ki Sámaríon ne Ḳhudá ká kalám qabúl kiyá hai, tab unhon ne Patrus aur Yúhanná ko un ke pás bhejá:

15 Unhon ne jáke un ke liye du'á mángí, ki Rúh i Quds páwen[l]:

16 (Kyúnki ab tak wuh un men se kisú par názil na húí thí[m]: un-

a A'am. 7. 58. aur 22. 20.

San 'ÍSAWÍ 34.

b A'am. 11. 19.
c Paid. 23. 2. aur 50. 10. 2 Sam. 3. 31.
d A'am. 7. 58. aur 9. 1, 13, 21. aur 22. 4. aur 26. 10, 11. 1 Qur. 15. 9. Gal. 1. 13. Filip. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.
e Mat. 10. 23. A'am. 11. 19.
f A'am. 6. 5.
g Marq. 16. 17.
h A'am. 13. 6.
i A'am. 5. 36.
k A'am. 1. 3.
l A'am. 2. 38.
m A'am. 19. 2.

San 'ÍSAWÍ 34.

hoṉ ne sirf Ḳhudáwand Yisú' ke nám par[n] baptisma páyá thá[o].)

17 Tab unhoṉ ne un par háth rakhe[p], aur unhoṉ ne Rúh i Quds páí.

18 Jab Shama'ún ne dekhá, ki rasúloṉ ke háth rakhne se Rúh i Quds miltí hai, to un ke pás naqdí láke,

19 Kahá, ki Yih iḳhtiyár mujhe bhí do, ki jis par maiṉ háth rakhúṉ, wuh Rúh i Quds páwe.

20 Patrus ne use kahá, Tere rúpiya tere sáth barbád hoṉ, is liye ki tú ne ḳhiyál kiyá, ki Ḳhudá kí baḳhshish[q] rúpiyoṉ se hásil hotí hai[r].

21 Terá is bát meṉ na hissa hai, na baḳhra: kyúṉki terá dil Ḳhudá ke áge sídhá nahíṉ.

22 Pas apní is sharárat se tauba kar, aur Ḳhudá se minnat kar, ki sháyad tere dil ká yih ḳhiyál mu'áf ho[s].

23 Is liye ki maiṉ dekhtá húṉ, ki Tú pit kí kaṛwáhaṭ[t], aur badí ke band meṉ giriftár hai.

24 Shama'ún ne jawáb meṉ kahá, Tum mere liye Ḳhudáwand se du'á mángo[u], ki jo báteṉ tum ne kahíṉ, un meṉ se koí mujh par na áwe.

25 Phir we gawáhí deke, aur Ḳhudáwand ká kalám sunáke, Yarúsalam ko phire, aur Sámaríoṉ kí bahut sí bastíoṉ meṉ ḳhushḳhabarí dete gaye.

26 Tab Ḳhudáwand ke firishta ne Failbús se kalám kiyá, aur kahá, ki Uṭh, aur dakkhin taraf us ráh par já, jo Yarúsalam se 'Azah ko, jo bayábán hai, játí.

27 Wuh uṭhke rawána húá: aur dekho, ek Habshí[x] ḳhoja, Habshíoṉ kí malika Qandáqe ká wazír, jo us ke sáre ḳhazána ká muḳhtár thá, aur Yarúsalam meṉ bandagí karne ko áyá thá[y],

28 Phirá játá thá, aur apní rath par baiṭhá Yas'aiyáh nabí kí kitáb ko paṛh rahá thá.

29 Rúh ne Failbús se kahá; Nazdík já, aur us rath ke sáth ho le.

30 Tab Failbús ne us taraf dauṛke, use Yas'aiyáh nabí kí kitáb paṛhte suná, aur kahá, Kyá jo kuchh tú paṛhtá hai, samajhtá hai?

31 Us ne kahá, Yih kis tarah ho sake, jab tak koí merí hidáyat na kare? Tab us ne Failbús se darḳhwást kí, ki Mere sáth sawár ho baiṭhiye.

32 Us kitáb kí 'ibárat, jo wuh paṛhtá thá, yih thí, ki Wuh jaise bheṛ jise zabh karne ko le játe haiṉ, aur jaise barra, jo apne bálkatarnewále ke sámhne be-zubán hai, usí tarah wuh apná muṉh nahíṉ kholtá[z]:

33 Us kí 'ájizí meṉ unhoṉ ne us se insáf uṭhá liyá: aur kaun us kí pusht ká bayán karegá? kyúṉki zamín par se us kí ján uṭhái játí hai.

34 Ḳhoja ne Failbús ke jawáb meṉ kahá, ki Maiṉ terí minnat kartá húṉ, ki nabí kis ke haqq meṉ yih kahtá hai? kyá apne, yá kisí dúsre ke haqq meṉ?

35 Tab Failbús ne apní zubán kholke, usí nawishta se shurú' kiyá[a], aur Yisú' kí ḳhushḳhabarí use dí.

36 Aur játe játe, ráh ke darmiyán ek pání par pahunche: tab ḳhoja ne kahá, ki Dekh pání, ab mujhe baptisma páne se kaun chíz roktí hai[b]?

37 Failbús ne kahá, Agar tú apne tamám dil se ímán látá hai, to rawá hai[c]. Us ne jawáb meṉ kahá, Maiṉ ímán látá húṉ, ki Yisú' Masíh Ḳhudá ká Beṭá hai[d].

38 Tab us ne hukm kiyá, ki rath khaṛí kareṉ: aur Failbús aur ḳhoja donoṉ pání meṉ utre: aur us ne us ko baptisma diyá.

39 Jab we pání se nikle, Ḳhudáwand kí Rúh Failbús ko le gayí[e], aur ḳhoja ne us ko phir na dekhá; aur ḳhushí se apní ráh lí.

40 Aur Failbús Azotus meṉ milá: aur guzarte húe, sab shahroṉ meṉ, jab tak Qaisaríyá meṉ na áyá, ḳhushḳhabarí detá rahá.

IX BÁB.

1 *Súlus Dimishq ko játe hí,* 4 *zamín par girá diyá játá;* 19 *phir buláyá játá ki rasúl howe,* 18 *aur Hanániáh se baptisma pátá.* 20 *Wuh dilerí se Masíh kí manádí kartá.* 23 *Yahúdí us ke qatl kí saláh karte: ba'd us ke Yúnání bhí use már dálne kí tadbír karte, par wuh donoṉ ke háth se bach nikaltá.* 31 *Kalísiyá árám pátí, aur us 'arsa meṉ Patrus Aineás maflúj ko changá kartá,* 30 *aur Tábithá ko do-bára jilátá.*

San 'Ísawí 35.

AUR hanoz Súlus Ḳhudáwand ke shágirdoṉ ke dhamkáne aur qatl karne meṉ dam mártá[a] húá, sardár káhin ke yaháṉ gayá,

[n] A'am. 10. 48. aur 19. 5.
[o] Mat. 28. 19. A'am. 2. 38.
[p] A'am. 6. 6. aur 19. 6. 'Ibrán. 6. 2.
[q] A'am. 2. 38. aur 10. 45. aur 11. 17.
[r] Mat. 10. 8. Dekho 2 Sal. 5. 16.
[s] Dán. 4. 27. 2 Tim. 2. 25.
[t] 'Ibrán. 12. 15.
[u] Paid. 20. 7, 17. Ḳhur. 8. 8. Gin. 21. 7. 1 Sal. 13. 6. Aiy. 42. 8. Ya'q. 5. 16.
[x] Saf. 3. 10.
[y] Yúh. 12. 20.
[z] Yas. 53. 7, 8.
[a] Lúq. 24. 27. A'am. 18. 28.
[b] A'am. 10. 47.
[c] Mat. 28. 19. Marq. 16. 16.
[d] Mat. 16. 16. Yúh. 6. 69. aur 9. 35, 38. aur 11. 27. A'am. 9. 20. 1 Yúh. 4. 15. aur 5. 5, 13.
[e] 1 Sal. 18. 12. 2 Sal. 2. 16. Hiz. 3. 12, 14.
[a] A'am. 8. 3. Gal. 1. 13. 1 Tim. 1. 13.

San 'Ísawí 35.

2 Aur us se Dimishq ke 'ibádatkhánon ke liye is mazmún ke khatt mánge, ki agar main kisí ko is taríq par páún, kyá 'aurat kyá mard, use bándhke Yarúsalam men láún.

3 Aur játe játe, aisá húá, ki jab Dimishq ke nazdík pahunchá, to ekbárgí ásmán se ek núr us ke chaugird chamká[b]:

4 Tab wuh zamín par gir paṛá, aur us ne ek áwáz suní, jo use kahtí thí, Ai Súlus, Ai Súlus, tú mujhe kyún satátá hai[c]?

5 Us ne púchhá, ki Ai Khudáwand, tú kaun hai? Khudáwand ne kahá, Main Yisú' hún, jise tú satátá hai: paine kí kíl par lát márná tere liye mushkil hai[d].

6 Us ne kámpke aur hairán hokar kahá, Ai Khudáwand, tú kyá cháhtá hai, ki main karún[e]? Khudáwand ne use kahá, Uṭh, aur shahr men já, aur jo tujhe karná zarúr hai, tujh se kahá jáegá.

7 Aur we mard jo us ke hamráh the hairán khaṛe rah gaye, ki áwáz to sunte, par kisú ko na dekhte the[f].

8 Aur Súlus zamín par se uṭhá; aur ánkh kholke kisú ko na dekhá: tab we us ká háth pakaṛke Dimishq men le gaye.

9 Aur wuh tín din tak dekh na saká, aur na khátá, na pítá thá.

10 ¶ Aur Dimishq men Hanániáh[g] náme ek shágird thá, aur Khudáwand ne royá men us se kahá, Ai Hanániáh. Wuh bolá, Ai Khudáwand, házir hún.

11 Tab Khudáwand ne use kahá, Uṭh, aur us saṛak par, jo Sídhí kahlátí hai, já, aur Yahúdáh ke ghar men Súlus náme Tarsúsí[h] ko ḍhúnḍh: ki dekh, wuh du'á mángtá hai,

12 Aur us ne royá men Hanániáh náme ek mard ko dekhá, jis ne andar áke us par háth rakhá, táki wuh phir dekhne lage.

13 Par Hanániáh ne jawáb diyá, ki Ai Khudáwand, main ne bahuton se is shakhs ke haqq men suná, ki us ne Yarúsalam men tere muqaddason ke sáth kaisí badí kí hai[i]:

14 Aur yahán bhí, us ne sardár káhinon kí taraf se ikhtiyár páyá, ki sab ko, jo terá nám lete hain[k], bándhe.

15 Par Khudáwand ne use kahá, Tú já: kyúnki wuh qaumon[l], aur bádsháhon[m], aur baní Isráel ke áge, merá nám záhir karne ká ek kháss wasíla hai[n]:

16 Ki main use dikháúngá, ki use mere nám ke liye kaisá dukh uṭháná zarúr hai[o].

17 Tab Hanániáh gayá, aur us ghar men dákhil húá[p]; aur apne háth us par rakhkar[q] kahá, Ai bháí Súlus, Khudáwand, ya'ne, Yisú' ne, jo tujh par is ráh men jis se tú áyá záhir húá, mujhe bhejá hai, ki tú phir bínái páe, aur Rúh i Quds se bhar jáe[r].

18 Aur wunhín misl chhilke ke kuchh us kí ánkhon se gir paṛá: aur wuh usí dam dekhne lagá, aur uṭhke baptisma páyá.

19 Phir kuchh kháke, táqat hásil kí. Aur Súlus kaí din Dimishq men shágirdon ke sáth rahá[s].

20 Aur fauran 'ibádatkhánon men Masíh kí manádí karne lagá, ki wuh Khudá ká Beṭá hai[t].

21 Aur sab sunnewále dang ho gaye, aur bole, Kyá yih wuh nahín hai, jo Yarúsalam men is nám lenewálon ko tabáh kartá thá, aur yahán bhí isí iráda par áyá, ki un ko bándhke sardár káhinon ke pás le jáe[u]?

22 Lekin Súlus ne aur bhí mazbút hoke, aur dalílon se sábit karke ki Masíh yih hí hai[x], Yahúdíon ko, jo Dimishq men rahte the, ghabrá diyá.

San 'Ísawí 37.

23 ¶ Aur jab bahut din guzre, Yahúdíon ne us ke qatl kí saláh kí[y]:

24 Aur un kí ghát Súlus ko ma'lúm ho gayí[z]. Aur we rát din pháṭakon par lage rahe, ki use már ḍálen.

25 Tab shágirdon ne, rát ko, use lekar aur ek ṭokrí men biṭhákar, díwár par se tale laṭká diyá[a].

26 Aur Súlus ne Yarúsalam men[b] pahunchke koshish kí, ki shágirdon men mil jáe: par sab us se ḍarte the, kyúnki yaqín na kiyá, ki wuh shágird hai.

27 Magar Barnabás[c] use apne sáth rasúlon ke pás le gayá, aur un se bayán kiyá, ki us ne kis tarah ráh men Khudáwand ko dekhá, aur ki us ne us se báten

b A'am. 22. 6. aur 26. 12. 1 Qur. 15. 8.
c Mat. 25. 40, wag.
d A'am. 5. 39.
e Lúq. 3. 10. A'am. 2. 37. aur 16. 30.
f Dán. 10. 7. Dekho A'am. 22. 9. aur 26. 13.
g A'am. 22. 12.
h A'am. 21. 39. aur 22. 3.
i 1 áyat.
k 21 áyat. A'am. 7. 59. aur 22. 16. 1 Qur. 1. 2. 2 Tim. 2. 22.
l Rúm. 1. 5. aur 11. 13. Gal. 2. 7, 8.
m A'am. 25. 22, 23. aur 26. 1, wag.
n A'am. 13. 2. aur 22. 21. aur 26. 17. Rúm. 1. 1. 1 Qur. 15. 10. Gal. 1. 15. Afs. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
o A'am. 20. 23 aur 21. 11. 2 Qur. 11. 23.
p A'am. 22. 12, 13.
q A'am. 8. 17.
r A'am. 2. 4. aur 4. 31. aur 8. 17. aur 13. 52.
s A'am. 26. 20.
t A'am. 8. 37.
u A'am. 8. 3. 1 áyat. Gal. 1. 13, 23.
x A'am. 18. 28.
y A'am. 23. 12. aur 25. 3. 2 Qur. 11. 26.
z 2 Qur. 11. 32.
a Yún Yash. 2. 15. 1 Sam. 19. 12.
b A'am. 22. 17. Gal. 1. 17, 18.
c A'am. 4. 36. aur 13. 2.

kíṉ, aur kyúṉkar wuh Dimishq
meṉ be-dhaṛak Yisú' ke nám par
kalám kartá thá[d].
28 So wuh Yarúsalam meṉ un
ke sáth áyá jáyá kartá thá[e];
29 Aur Yisú' ke nám par dilerí
se kalám kartá thá; aur Yúná-
níoṉ[f] ke sáth bhí bahs kartá thá:
aur we us ke már ḍálne kí tadbír
meṉ the[g].
30 Tab bháí yih ma'lúm karke,
use Qaisaríyá meṉ le gaye, aur
Tarsus kí taraf us ko rawána
kiyá.
31 Tab sáre Yahúdiya, aur Jalíl,
aur Sámariya kí kalísiyáoṉ ne
árám páyá[h], aur baṛhtí gayíṉ, aur
Ḳhudáwand ke ḳhauf meṉ chaltí
húí, Rúh i Quds kí tasallí se bhar
gayíṉ.
32 ¶ Aur aisá thá, ki Patrus har
kahíṉ[i] phirtá húá, un muqadda-
soṉ ke pás bhí, jo Luddá meṉ
rahte the, pahunchá.
33 Aur wahán Aineás náme ek
shaḳhs ko páyá, jo jhole ká márá
áṭh baras se chárpáí par paṛá
thá.
34 Patrus ne use kahá, Ai
Aineás, Yisú' Masíh tujhe changá
kartá hai[k]; uṭh, aur apná bichhau-
ná sajá. Wuh usí dam uṭhá.
35 Tab Luddá aur Sarún[l] ke
sab rahnewále use dekhkar Ḳhu-
dáwand kí taraf phire[m].
36 ¶ Aur Yáfá meṉ ek shágird
Tábithá nám thí, jis ká tarjuma
Harní hai; wuh nek kámoṉ se
aur ḳhairátoṉ se jo wuh kartí
thí málámál thí[n].
37 Aur aisá húá, ki un dinoṉ
wuh bímár hoke mar gayí, aur
unhoṉ ne use nahlákar koṭhe par
rakhá[o].
38 Aur is liye ki Luddá Yáfá
ke nazdík thá, jab shágirdoṉ ne
suná, ki Patrus wahíṉ hai, us pás
do mard bhejke darḳhwást kí, ki
hamáre pás ‖áne meṉ der na kar.
39 Tab Patrus uṭhke un ke sáth
chalá. Jab pahunchá, use koṭhe
par le gaye: aur sab bewáeṉ rotí
húí us ke pás áíṉ, aur kurte, aur
kapṛe, jo Harní ne jíte jí banáe
the, dikhátí thíṉ.
40 Patrus ne sab ko báhar
karke[p], aur ghuṭne ṭekke[q], du'á
mángí; phir lásh kí taraf muta-
wajjih hoke kahá, Ai Tábithá,
uṭh[r]. Tab us ne ánkheṉ khol

San 'ÍSAWÍ 37.
- d 20, 22 áyat-eṉ.
- e Gal. 1. 18.
- f A'am. 6. 1. aur 11. 20.
- g 23 áyat. 2 Qur. 11. 26.
- h Dekho A'am. 8. 1.
- San 'Ísawí 38.
- i A'am. 8. 14.
- k A'am. 3. 6, 16. aur 4. 10.
- l 1 Taw. 5. 16.
- m A'am. 11. 21.
- n 1 Tim. 2. 10. Tít. 3. 8.
- o A'am. 1. 13.
- ‖ Yá, *áná taklíf mat ján.*
- p Mat. 9. 25.
- q A'am. 7. 60.
- r Marq. 5. 41, 42. Yúh. 11. 43.

díṉ: aur Patrus ko dekhke uṭh
baiṭhí.
41 Tab us ne háth baṛháke use
uṭháyá, aur muqaddasoṉ aur be-
woṉ ko buláke, use zinda un ke
supurd kiyá.
42 Yih sáre Yáfá meṉ mashhúr
ho gayá: aur bahutere Ḳhudá-
wand par ímán láe[s].
43 Aur yúṉ húá, ki wuh kaí din
tak Yáfá meṉ Shama'ún nám
dabbág ke yahán rahá[t].

X BÁB.

1 *Qurnelius, ek díndár ádmí,* 5 *firishta se hukm páke log bhejtá ki Patrus ko buláwe:* 11 *rasúl royá meṉ,* 15, 20 *ágáhí pátá, ki gair qaumoṉ ko haqír na jáne.* 34 *Jis waqt wuh Qurnelius aur us ke rafíqoṉ ko wa'z kartá thá,* 44 *Rúh ul Quds un par názil húí;* 48 *áḳhir ko we baptisma páte.*

QAISARI'YA' meṉ Qurnelius
náme ek mard thá, jo us pal-
ṭan ká, ki Itáliání kahlátí thí,
súbadár thá.
2 Wuh apne sáre gharáne samet
díndár[a] aur Ḳhudá-tars thá[b], aur
logoṉ ko bahut ḳhairát detá, aur
nit Ḳhudá se du'á mángtá thá.
3 Us ne ek roz tísre pahar ke
qaríb royá meṉ sáf dekhá, ki
Ḳhudá ke firishta ne us ke pás
áke[c] use kahá, Ai Qurnelius.
4 Us ne us ko gaur se dekhá,
aur ḍarke kahá, ki Ai Ḳhudá-
wand, kyá hai? Us ne use kahá,
Terí du'áeṉ, aur ḳhairát yádgárí
ke liye Ḳhudá ke huzúr pahun-
chíṉ.
5 Ab Yáfá meṉ ádmí bhej, ki
Shama'ún ko, jo Patrus kahlátá
hai, bulá láweṉ:
6 Wuh Shama'ún náme ek dab-
bág ke yahán[d], jis ká ghar samun-
dar ke kináre hai, mihmán hai;
jo kuchh karná tujh par wájib hai,
wuh tujh ko batáegá[e].
7 Aur jab firishta, jis ne Qur-
nelius se báteṉ kíṉ, chalá gayá,
us ne apne naukaroṉ meṉ se do
ko, aur un meṉ se, jo us ke yahán
har waqt házir rahte the, ek
díndár sipáhí ko buláke,
8 Aur sab báteṉ un se bayán
karke, unheṉ Yáfá meṉ bhejá.
9 ¶ Dúsre din, jab we ráh meṉ
chale játe the, aur shahr ke naz-
dík pahunche, Patrus do pahar
ke qaríb koṭhe par du'á mángne
gayá[f];
10 Aur use bhúkh lagí, aur cháhá,
ki kuchh kháe: par jab we tai-

San 'ÍSAWÍ 38.
- s Yúh. 11. 45. aur 12. 11.
- t A'am. 10. 6.
- San 'Ísawí 41.
- a 22 áyat. A'am. 8. 2. aur 22. 12.
- b 35 áyat.
- c 30 áyat. A'am. 11. 13.
- d A'am. 9. 43.
- e A'am. 11. 14.
- f A'am. 11. 5, wag.

San 'ÍSAWÍ 41.

yár karte the, wuh be-k̲h̲udí men̲
paṛá,
11 Aur dekhá, ki Ásmán khul
gayá [g], aur ek chíz baṛí chádar kí
mánind, jis ke cháron̲ kone ban-
dhe the, zamín kí taraf laṭaktí us
ke pás áí:
12 Us men̲ zamín ke sab qism
ke chárpáya aur janglí jánwar, aur
kíṛe makoṛe, aur hawá ke parinda
the.
13* Aur use ek áwáz áí, ki Ai
Patrus, uṭh; zabh kar, aur khá já.
14 Patrus ne kahá, Ai K̲h̲udá-
wand, hargiz nahín̲; kyún̲ki main̲
ne kabhí koí ‖harám yá nápák
chíz nahín̲ kháí [h].
15 Dúsrí bár phir use áwáz áí,
ki jis ko K̲h̲udá ne pák kiyá hai,
tú harám mat kah [i].
16 Yih tín bár húá; phir wuh
chíz ásmán par khín̲chí gayí.
17 Jab Patrus apne dil men̲
hairán thá, ki yih royá, jo main̲
ne dekhí, kyá hai, to dekho, we
mard, jinhen̲ Qurnelius ne bhejá
thá, Shama'ún ká ghar daryáft
kiyá thá, aur darwáza par áke
khaṛe húe,
18 Aur pukárke púchhte the, ki
Shama'ún, jo Patrus kahlátá, ya-
hín̲ mihmán hai?
19 ¶ Jab Patrus us royá ke
k̲h̲iyál men̲ thá, Rúh ne use kahá,
Dekh, tín mard tujhe ḍhún̲ḍhte
hain̲ [k].
20 Pas uṭhke níche já, aur be-
khaṭke un ke sáth rawána ho:
kyún̲ki main̲ ne un ko bhejá hai [l].
21 Tab Patrus ne utarke, un
mardon̲ se, jin ko Qurnelius ne
us pás bhejá thá, kahá, Dekho, jis
ko tum ḍhún̲ḍhte ho, main̲ hí
hún̲: tum kis liye áe ho?
22 Unhon̲ ne kahá, Qurnelius
súbadár ne, jo rástbáz aur K̲h̲udá-
tars [m] aur Yahúdíon̲ kí sárí qaum
men̲ nekním hai [n], pák firishta se
hukm páyá, ki tujhe apne ghar
buláwe, aur tujh se báten̲ sune.
23 Tab us ne unhen̲ bhítar bu-
láke un kí mihmání kí. Aur
dúsre din Patrus un ke sáth
chalá, aur kaí bháí Yáfá se us ke
sáth ho liye [o].
24 Aur dúsre roz we Qaisaríyá
men̲ dák̲h̲il húe. Aur Qurnelius
apne rishtadáron̲, aur dilí doston̲
ko ikaṭṭhe karke, un kí ráh
dekhtá thá.

[g] A'am. 7. 56. Muk. 19. 11.
‖ Yúnání men̲, *'ámm chíz.*
[h] Abb. 11. 4. aur 20. 25. Ist. 14. 3, 7. Hiz. 4. 14.
[i] Mat. 15. 11. 28 áyat. Rúm. 14. 14, 17, 20. 1 Qur. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tít. 1. 15.
[k] A'am. 11. 12.
[l] A'am. 15. 7.
[m] 1, 2 áyaten̲, wag.
[n] A'am. 22. 12.
[o] 15 áyat. A'am. 11. 12.

25 Aur aisá húá, ki jab Patrus
dák̲h̲il hone lagá, Qurnelius us se
já milá, aur us ke qadamon̲ par
girke, sijda kiyá.
26 Lekin Patrus ne use uṭháke
kahá, Khaṛá ho; main̲ bhí to
insán hún̲ [p].
27 Aur us se báten̲ kartá andar
gayá, aur bahuton̲ ko ikaṭṭhe
páyá.
28 Tab us ne un se kahá, Tum
jánte ho, ki kyún̲kar kisí Yahúdí
ko begána se suhbat rakhní, yá
us ke yahán̲ jáná rawá nahín̲ [q];
magar K̲h̲udá ne mujh par záhir
kiyá, ki main̲ kisí ádmí ko ka-
mína yá nápák na kahún̲ [r].
29 Is liye main̲ tumháre buláne
par be-'uzr chalá áyá: ab main̲
púchhtá hún̲, ki mujhe kis bát ke
liye buláyá.
30 Tab Qurnelius ne kahá, Chár
roz húe, ki main̲ ne is ghaṛí tak
roza rakhá: aur tísre pahar ko
apne ghar men̲ du'á mángtá thá,
aur kyá dekhtá hún̲, ki ek mard [s]
sufed barráq poshák pahine [t]
sámhne khaṛá hai.
31 Us ne kahá, Ai Qurnelius,
terí du'á suní gayí [u], aur terí k̲h̲ai-
rát K̲h̲udá ke huzúr yád húí [x].
32 Ab kisí ko Yáfá men̲ bhej,
aur Shama'ún ko, jo Patrus kah-
látá hai, yahán̲ bulá; wuh Sha-
ma'ún dabbág ke yahán̲, jis ká
ghar samundar ke kináre hai,
mihmán hai: wuh áke tujh se
kalám karegá.
33 Usí dam main̲ ne tere pás
bhejá; tú ne k̲h̲úb kiyá, jo áyá.
Ab ham sab K̲h̲udá ke áge házir
hain̲, táki, jo kuchh K̲h̲udá ne
tujhe farmáyá hai, sunen̲.
34 ¶ Tab Patrus ne zubán
kholke kahá, Ab mujhe yaqín
húá, ki K̲h̲udá záhir par nazar
nahín̲ kartá [y]:
35 Balki har qaum men̲, jo us se
ḍartá aur rástbází kartá, us ko
pasand átá hai [z].
36 Yih wuhí kalám hai, jo us ne
baní Isráel ke pás bhejá, jab Yisú'
Masíh kí ma'rifat (jo sabhon̲ ká
K̲h̲udáwand hai [a]) sulh kí k̲h̲ush-
k̲h̲abarí [b] detá thá.
37 Tum is kalám ko jánte ho, jo
ba'd us ke ki Yúhanná ne bap-
tisma kí manádí kí thí, tamám
Yahúdiya men̲, Jalíl se shurú'
karke [c], ishtihár kiyá gayá;

San 'ÍSAWÍ 41.

[p] A'am. 14. 14, 15. Muk. 19. 10. aur 22. 9.
[q] Yúh. 4. 9. aur 18. 28. A'am. 11. 3. Gal. 2. 12, 14.
[r] A'am. 15. 8, 9. Afs. 3. 6.
[s] A'am. 1. 10.
[t] Mat. 28. 3. Marq. 16. 5. Lúq. 24. 4.
[u] Dán. 10. 12. 4 áyat, wag.
[x] 'Ibrán. 6. 10.
[y] Ist. 10. 17. 2 Taw. 19. 7. Aiy. 34. 19. Rúm. 2. 11. Gal. 2. 6. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17.
[z] A'am. 15. 9. Rúm. 2. 13, 27. aur 3. 22, 29. aur 10. 12, 13. 1 Qur. 12. 13. Gal. 3. 28. Afs. 2. 13, 18. aur 3. 6.
[a] Mat. 28. 18. Rúm. 10. 12. 1 Qur. 15. 27. Afs. 1. 20, 22. 1 Pat. 3. 22. Muk. 17. 14. aur 19. 16.
[b] Yas. 57. 19. Afs. 2. 14, 16, 17. Qul. 1. 20.
[c] Lúq. 4. 14.

San 'ÍSAWÍ 41.

38 Ki kis tarah Khudá ne Yisú'
Násarí ko Rúh i Quds aur qudrat
se Masíh kiyá[d]: wuh nekí kartá,
aur un sab ko, jo Shaitán ke háth
se zulm uṭháte the, changá kartá
phirá; kyúnki Khudá us ke sáth
thá[e].
39 Aur ham un sab kámon ke,
jo us ne Yahúdiya ke mulk o Ya-
rúsalam men kiye, gawáh hain[f];
us ko unhon ne káṭh par laṭkáke
már dálá[g]:
40 Us ko Khudá ne tísre din
uṭháyá[h], aur záhir kar dikháyá:
41 Sárí qaum par nahín, balki
un gawáhon par, ki áge se Khudá
ke chune húe the[i], ya'ne, ham par,
jinhon ne, us ke murdon men se jí
uṭhne ke ba'd, us ke sáth kháyá
aur piyá[k],
42 Aur us ne hamen hukm diyá,
ki logon men manádí karo, aur
gawáhí do[l], ki yih wuhí hai, jo
Khudá kí taraf se muqarrar húá[m],
ki zindon aur murdon ká insáf-
karnewálá ho[n].
43 Sab nabí us par gawáhí dete
hain[o], ki jo koí us par ímán láwe,
us ke nám se apne gunáhon kí
mu'áfí páwe[p].
44 ¶ Patrus ye báten kah rahá
thá, ki Rúh i Quds un sab par jo
wuh kalám sunte the názil húí[q].
45 Aur makhtún ímándár, jo
Patrus ke sáth áe the, hairán
húe[r], ki gair qaumon par bhí Rúh
i Quds kí bakhshish járí húí[s].
46 Kyúnki unhen tarah tarah
kí bolí bolte, aur Khudá kí baṛáí
karte suná. Tab Patrus ne phir
kahá,
47 Kyá koí pání rok saktá hai,
ki ye, jinhon ne hamárí tarah[t]
Rúh i Quds páí, baptisma na
páwen?
48 Tab us ne hukm diyá, ki we
Khudáwand ke nám[u] par baptisma
páwen[x]. Tab unhon ne us se
darkhwást kí, ki kuchh din wahán
rahe.

[d] Lúq. 4. 18. A'am. 2. 22. aur 4. 27. 'Ibrán. 1. 9.
[e] Yúh. 3. 2.
[f] A'am. 2. 32.
[g] A'am. 5. 30.
[h] A'am. 2. 24.
[i] Yúh. 14. 17, 22. A'am. 13. 31.
[k] Lúq. 24. 30, 43. Yúh. 21. 13.
[l] Mat. 28. 19, 20. A'am. 1. 8.
[m] Yúh. 5. 22, 27. A'am. 17. 31.
[n] Rúm. 14. 9, 10. 2 Qur. 5. 10. 2 Tim. 4. 1. 1 Pat. 4. 5.
[o] Yas. 53. 11. Yar. 31. 34. Dán. 9. 24. Mík. 7. 18. Zak. 13. 1. Mal. 4. 2. A'am. 26. 22.
[p] A'am. 15. 9. aur 26. 18. Rúm. 10. 11. Gal. 3. 22.
[q] A'am. 4. 31. aur 8. 15, 16, 17. aur 11. 15.
[r] 23 áyat.
[s] A'am. 11. 18. Gal. 3. 14.
[t] A'am. 11. 17. aur 15. 8, 9. Rúm. 10. 12.
[u] A'am. 2. 38. aur 8. 16.
[x] 1 Qur. 1. 17.

XI BA'B.

1 Patrus par 'aib lagáte is liye ki wuh ná-makhtúnon ke pás gayá thá; 5 wuh apne bacháo men 'uzr kartá, 18 jise sunke rází hote. 19 Barnabás Fíníke aur Kuprus aur Antákiyá ko bhejá játá, tá ki wahán ke logon ko jinhon ne Injíl ko sunke qabúl kiyá thá taqwiyat dewen. 26 Pahle Antákiyá men shágird Kristián kahláe. 27 We log kál ke waqt un bháíon ki jo Yahúdiya men the madad ke liye kuchh bhejte.

AUR rasúlon aur bháíon ne jo
Yahúdiya men the, suná, ki
gair qaumon ne bhí Khudá ká
kalám qabúl kiyá.
2 Aur jab Patrus Yarúsalam
men áyá, to makhtún[a] us se yih
kahke bahs karne lage, ki
3 Tú ná-makhtúnon ke pás
gayá[b], aur un ke sáth kháyá[c].
4 Tab Patrus ne shurú' se silsila
ke sáth[d] un se bayán kiyá, ki
5 Jab main Yáfá ke shahr men
du'á máng rahá thá[e], be-khudí
men áke ek royá dekhí, ki ek chíz
jaise baṛí chádar, jis ke cháron
kone ásmán se laṭakte the, utarke
mujh tak áí.
6 Jab main ne khúb dekhke
gaur kiyá, tab zamín ke chárpáya,
aur janglí jánwar, aur kíṛe ma-
koṛe, aur hawá ke parinda us men
dekhe.
7 Aur main ne ek áwáz suní, ki
mujhe kahtí hai, Ai Patrus, uṭh;
zabh kar, aur khá.
8 Tab main bolá, Ai Khudáwand,
hargiz nahín; kyúnki kabhí koí
harám yá nápák chíz mere munh
men na gayí.
9 Tab jawáb men dúsrí bár
ásmán se mujhe áwáz áí, ki Jise
Khudá ne pák kiyá, tú harám mat
kah.
10 Yih tín bár húá: phir sab
kuchh ásmán kí taraf khínchá
gayá.
11 Aur dekho, usí dam tín ádmí,
jo Qaisaríyá se mere pás bheje
gaye, us ghar ke pás, jis men main
thá, khaṛe the.
12 Aur Rúh ne mujh se kahá,
ki Tú be-khaṭke un ke sáth já[f].
Balki ye chha bháí mere sáth
chale[g], aur ham us shakhs ke ghar
men dákhil húe:
13 Aur us ne ham se bayán kiyá,
ki kis tarah ek firishta ko apne
ghar men khaṛá dekhá, jis ne use
kahá, ki Yáfá men ádmí bhej, aur
Shama'ún ko jo Patrus kahlátá
hai bulwá[h];
14 Wuh tujhe we báten kahegá,
jin se tú aur terá sárá ghar naját
páwegá.
15 Jab main un se kalám karne
lagá, Rúh i Quds un par názil
húí, jaise pahle ham par[i].
16 Tab mujhe Khudáwand kí
bát yád áí, jo us ne kahí, Yú-
hanná ne to pání se baptisma

San 'ÍSAWÍ 41.

[a] A'am. 10. 45. Gal. 2. 12.
[b] A'am. 10. 28.
[c] Gal. 2. 12.
[d] Lúq. 1. 3.
[e] A'am. 10. 9, wag.
[f] Yúh. 16. 13. A'am. 10. 19. aur 15. 7.
[g] A'am. 10. 23.
[h] A'am. 10. 30.
[i] A'am. 2. 4.

San 'ÍSAWÍ 41.

diyá[k], par tum Rúh i Quds se
baptisma páoge[l].
17 Pas jab ki Khudá ne un ko
waisí ni'amat dí, jaisí ham ko jo
Khudáwand Yisú' Masíh par ímán
láe[m], to main kaun thá, ki Khudá
ko rok saktá[n]?
18 We yih sunkar chup rahe,
aur Khudá kí ta'ríf karke kahá,
Be-shakk Khudá ne gair qaumon
ko bhí zindagí ke liye tauba
bakhshí hai[o].
19 ¶ Pas we, jo us musíbat se jo
Stafanus ke sabab parí thí, chhitar
bithar ho gaye the[p], phirte phirte
Fíníke o Kuprus o Antákiyá men
pahunche, magar, Yahúdíon ke
siwá, kisí ko kalám na sunáte the.
20 Aur un men se kaí ek Ku-
prusí aur Qurení the, jinhon ne
Antákiyá men áke Yúnáníon se[q]
báten kín, aur Khudáwand Yisú'
kí khushkhabarí sunáí.
21 Aur Khudáwand ká háth un
ke sáth thá[r]; aur bahutse log
ímán láke Khudáwand kí taraf
phire[s].
22 ¶ Tab un báton kí khabar
Yarúsalam kí kalísiye ke kán men
pahunchí; aur unhon ne Barna-
bás[t] ko bhejá, ki Antákiyá tak
jáe.
23 Wuh pahunchke, aur Khudá
ká fazl dekhke, khush húá, aur
un sab ko nasíhat kí, ki Dil kí
mazbútí ke sáth Khudáwand se
lage raho[u].
24 Kyúnki wuh nek mard thá,
aur Rúh i Quds aur ímán se
bhará[x]: aur ek barí jamá'at Khu-
dáwand kí taraf rujú' láí[y].
25 Tab Barnabás Súlus kí talásh
men Tarsus[z] ko chalá:
26 Aur use páke Antákiyá men
láyá. Aur aisá húá, ki we sál
bhar kalísiye ke darmiyán ikatthe
húá karte, aur bahut logon ko
sikháyá karte the. Aur pahle
Antákiyá men shágird Kristián
kahláe.
27 ¶ Unhín dinon kaí ek nabí[a]
Yarúsalam se Antákiyá men áe.
28 Aur un men se, ek ne, jis ká
nám Agabus[b] thá, uthke, rúh kí
hidáyat se záhir kiyá, ki tamám
mulk men bará kál paregá, jo
Qlaudius Qaisar ke waqt men
wáqi' húá.
29 Tab shágirdon men se har ek
ne thání, ki apne maqdúr ke

k Mat. 3. 11. Yúh. 1. 26, 33. A'am. 1. 5. aur 19. 4.
l Yas. 44. 3. Yúel 2. 28. aur 3. 18.
m A'am. 15. 8, 9.
n A'am. 10. 47.
o Rúm. 10. 12, 13. aur 15. 9, 16.
p A'am. 8. 1.
q A'am. 6. 1. aur 9. 29.
r Lúq. 1. 66. A'am. 2. 47.
s A'am. 9. 35.
San 'Ísawí 42.
t A'am. 9. 27.
u A'am. 13. 43. aur 14. 22.
x A'am. 6. 5.
y 21 áyat. A'am. 5. 14.
San 'Ísawí 43.
z A'am. 9. 30.
a A'am. 2. 17. aur 13. 1. aur 15. 32. aur 21. 9. 1 Qur. 12. 28. Afs. 4. 11.
b A'am. 21. 10.

San 'ÍSAWÍ 43.

muwáfiq un bháíon kí khidmat
men, jo Yahúdiya men rahte the,
kuchh bheje[c].
30 So unhon ne yih kiyá, aur
Barnabás aur Súlus ke háth[d] bu-
zurgon ke pás bhejá.

XII BAB.

1 Herodís bádsháh 'Ísáíon ko dukh deke, Ya'qúb ko már dáltá, aur Patrus ko qaid kartá: magar kalísiye kí du'áon ke sabab ek firishta use chhurátá. 20 Bádsháh ghamand karke logon kí khushámad jinhon ne us ko Khudá ke barábar thahráyá thá, manzúr kartá, aur is bá'is ek firishta us ko mártá, aur wuh haulnák waz'a se martá. 24 Us ke marne ke ba'd Khudá ká kalám ba khúbí rawáj pátá.

AUR un dinon Herodís bádsháh
ne kalísiye men se ba'zon
par háth dále, ki unhen satáwe.
2 Aur Yúhanná ke bháí Ya'qúb
ko talwár se már dálá[a].
3 Aur jab dekhá, ki Yahúdíon
ko yih pasand áyá, to aur bhí
ziyádatí kí, ki Patrus ko bhí pakar
liyá. (Yih be-khamírí roti ke
dinon men[b] húá.)
4 Aur us ko pakarke qaid-khána
men dálá, aur chár chár sipáhíon
ke pahre men sompá, ki us kí ni-
gahbání karen[c], aur cháhá, ki
Fasah ke ba'd use logon ke
sámhne le jáe.
5 Pas qaid-khána men Patrus kí
nigahbání hotí thí: par kalísiyá
us ke liye ‖ nit Khudá se du'á
mángá kartí thí.
6 Aur jab Herodís ne use házir
karne cháhá, us hí rát, Patrus, do
zanjíron se bandhá, do sipáhíon
ke bích men sotá thá, aur chaukí-
wále darwáza par qaidkhána kí
chaukí kar rahe the.
7 Aur dekho, Khudáwand ká
ek firishta áyá[d], aur us makán
men núr chamká, aur us ne Patrus
kí paslí par márke jagáyá, aur
kahá, ki Jald uth. Tab zanjíren
us ke háthon se gir gayín.
8 Aur us firishta ne use kahá,
ki Kamar bándh, aur apní jútí
pahin. Us ne yún kiyá. Phir
us ne use kahá, Apná kurtá pahin,
aur mere pichhe ho le.
9 Wuh nikalke us ke píchhe ho
liyá; par na jáná, ki yih, jo
firishta se húá, sach hai[e]; balki
samjhá, ki royá dekhtá hún[f].
10 Tab we pahle aur dúsre pahre
men se nikalke, lohe ke phátak
tak, jo shahr kí taraf hai, pahun-

c Rúm. 15. 26. 1 Qur. 16. 1. 2 Qur. 9. 1.
d A'am. 12. 25.
San 'Ísawí 44.
a Mat. 4. 21. aur 20. 23.
b Khur. 12. 14, 15. aur 23. 15.
c Yúh. 21. 18
‖ Yá, *Khudá se gir-giráke du'á mángá kartí thí.* 2 Qur. 1. 11. Afs. 6. 18. 1 Tas. 5. 17.
d A'am. 5. 19.
e Zab. 126. 1.
f A'am. 10. 3, 17. aur 11. 5.

San 'ÍSAWÍ 44.

che; wuh áp se áp un ke liye
khul gayá[g]; so we nikalke, ek
galí se guzar gaye, aur usí dam
firishta us ke pás se chalá gayá.
11 Tab Patrus ne hosh meṉ áke
kahá, Ab maiṉ ne yaqín jáná, ki
Ḳhudáwand ne apná firishta bhe-
já[h], aur mujhe Herodís ke háth,
aur Yahúdíoṉ kí sárí qaum kí ták
se, bachá liyá[i].
12 Phir sochtá húá Yúhanná[k],
jo Marqus kahlátá hai, us kí má
Mariyam ke ghar áyá[l]; wahán
bahut log jam'a húe, aur du'á
máng rahe the[m].
13 Jab Patrus pháṭak kí khiṛkí
khaṭkhaṭátá thá, Rude náme ek
chhokrí áí, ki chupke sune.
14 Aur Patrus kí áwáz pahchán-
ke, máre ḳhushí ke pháṭak na
kholá, aur dauṛke andar ḳhabar
dí, ki Patrus pháṭak par khaṛá
hai.
15 Tab unhoṉ ne use kahá, Tú
díwána hai. Wuh apní bát par
qáim rahí, ki yúṉ hí hai. Unhoṉ
ne kahá, Us ká firishta hogá[n].
16 Magar Patrus khaṭkhaṭátá
rahá: tab unhoṉ ne darwáza
kholke us ko dekhá, aur dang ho
gaye.
17 Us ne unheṉ háth se ishára
kiyá[o], ki chup raheṉ, aur un se
bayán kiyá, ki Ḳhudáwand ne kis
tarah us ko qaidḳhána se nikálá.
Phir kahá, ki Ya'qúb aur bháíoṉ
ko is bát kí ḳhabar do. Aur wuh
áp báhar jáke, dúsrí jagah chalá
gayá.
18 Jab subh húí, sipáhí bahut
ghabráe, ki Patrus kyá húá.
19 Jab Herodís ne us kí talásh
karke na páyá, to chaukídároṉ kí
tahqíqát kí, aur hukm kiyá, ki le
jáke unheṉ sazá do. Aur áp Ya-
húdiya se rawána hoke Qaisaríyá
meṉ já rahá.
20 ¶ Aur Herodís Súr o Saidá
ke logoṉ se niháyat ná-ḳhush thá:
tab we ek-dil hoke, us ke pás áe,
aur Blastus ko, jo bádsháh kí
ḳhwábgáh ká názir thá, miláke,
sulh cháhí; kyúṉki un ke mulk ko
bádsháh ke mulk se asbáb i mu'ásh
muyassar áte the[p].
21 Tab Herodís, ek din ṭhahráke,
bádsháhí poshák pahinke, taḳht
par baiṭhá, aur un se kalám karne
lagá.
22 Tab log chilláne lage, ki Yih
Ḳhudá kí áwáz hai, insán kí na-
híṉ.
23 Usí dam Ḳhudá ke firishta
ne use márá[q], kyúṉki us ne Ḳhudá
kí buzurgí na kí[r]; aur kíṛe paṛke
mar gayá.
24 ¶ Par Ḳhudá ká kalám baṛhá,
aur phailá[s].
25 Aur Barnabás and Súlus
apní ḳhidmat púrí karke, aur
Yúhanná ko[t], jo Marqus kahlátá
hai, sáth leke[u], Yarúsalam se
phire.

g A'am.16.26.
h Zab. 34. 7. Dán. 3. 28. aur 6. 22. 'Ibrán. 1. 14.
i Aiy. 5. 19. Zab. 33. 18, 19. aur 34. 22. aur 41. 2. aur 97. 10. 2 Qur. 1. 10. 2 Pat. 2. 9.
k A'am.15.37.
l A'am. 4. 23.
m 5 áyat.
n Paid. 48. 16. Mat. 18. 10.
o A'am.13.16. aur 19. 33. aur 21. 40.
p 1 Sal. 5. 9, 11. Hiz. 27. 17.
q 1 Sam. 25. 38. 2 Sam. 24. 17.
r Zab. 115. 1.
s Yas. 55. 11. A'am. 6. 7. aur 19. 20. Qul. 1. 6.
t A'am.11.29, 30. A'am. 13. 5, 13. aur 15. 37.
u 12 áyat.

XIII BAB.

1 Púlus aur Barnabás ko chun lete haiṉ, ki we gair qaumoṉ ko muríd karne jáweṉ. 7 Sarjius Púlus aur Ilimás jádúgar ká ahwál. 14 Púlus Antákiyá meṉ wa'z karke bayán kartá ki Yisú' wuh Masíh hai. 42 Gair-qaum-wále ímán láte, 45 par Yahúdí ḳhiláf kahte, aur kufr bakte: 46 is par we gair-qaum-wáloṉ kí taraf mutawajjih hote. 48 Jitne hayát i abadí ke liye taiyár kiye gaye the ímán láte.

San 'Ísawí 45.

AUR Antákiyá[a] kí kalísiye meṉ
kaí nabí aur mu'allim the:
ya'ne, Barnabás[b], aur Shama'ún,
jo Nígar kahlátá hai, aur Lúqius
Qurení[c], aur Manáen, jo chauthái
ke hákim Herodís ke sáth palá
thá, aur Súlus.
2 Jab we Ḳhudáwand kí ban-
dagí karte, aur roza rakhte the,
Rúh i Quds ne kahá, Mere liye
Barnabás aur Súlus ko alag karo[d],
us kám ke liye, jis ke wáste maiṉ
ne unheṉ buláyá[e].
3 Tab unhoṉ ne roza rakhke,
aur du'á mángke, un par háth
rakhe[f], aur unheṉ ruḳhsat kiyá.
4 ¶ Pas we Rúh i Quds ke bheje
húe Silúkiyá ko gaye; aur wahán
se jaház par Kuprus[g] ko chale.
5 Aur unhoṉ ne, jab ki Salamís
meṉ the, Yahúdíoṉ ke 'ibádat-
ḳhánoṉ[h] meṉ Ḳhudá ká kalám
sunáyá; aur Yúhanná[i] un ká
ḳhádim thá.
6 Aur us tamám ṭápú meṉ Páfus
tak phirke, unhoṉ ne ek Yahúdí
jádúgar[k] aur jhúṭhe nabí ko, jis
ká nám Bar-Yisú' thá, páyá:
7 Wuh Sarjius Púlus Súba ke
sáth thá, jo sáhib i tamíz thá; us
ne Barnabás aur Súlus ko bul-
áke cháhá, ki Ḳhudá ká kalám
sune:
8 Par Ilimás jádúgar ne, (ki
yihí us ke nám ká tarjuma hai,)
un kí barḳhiláfí kí[l], aur cháhá, ki
Súba ko ímán se pher de.
9 Tab Súlus, ya'ne, Púlus ne

a A'am.11.27. aur 14. 26. aur 15. 35.
b A'am. 11. 22,—26.
c Rúm. 16.21.
d Gin. 8. 14. A'am. 9. 15. aur 22. 21. Rúm. 1. 1. Gal. 1. 15. aur 2. 9.
e Mat. 9. 38. A'am.14.26. Rúm. 10.15. Afs. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. 'Ibrán. 5. 4.
f A'am. 6. 6.
g A'am. 4. 36.
h 46 áyat.
i A'am.12.25. aur 15. 37.
k A'am. 8. 9.
l Khur. 7. 11. 2 Tim. 3. 8.

Rúh i Quds se bhar jáke[m], use ghurakke

10 Kahá, Ai Shaitán ke farzand[n], tú jo tamám makkárí aur 'aiyárí se bhará, aur sab tarah kí rástí ká dushman hai, kyá Ḳhudáwand kí sídhí ráhon ko ṭeṛhí karná na chhoṛegá?

11 Ab, dekh, Ḳhudáwand ká háth tujh par hai[o], aur tú andhá ho jáegá, aur muddat tak súraj ko na dekhegá. Wunhín dhundhlápan aur andherá us par chhá gayá; aur ḍhúnḍhtá phirá, ki koí us ká háth pakarke le chale.

12 Tab Súba, yih májará dekhke, Ḳhudáwand kí ta'lím se dang hokar, ímán láyá.

13 Ab Púlus aur us ke sáthí, Páfus se jaház kholke, Pamfúliya ke Pargá men áe: aur Yúhanná un se judá hokar Yarúsalam ko phirá[p].

14 ¶ Aur we Pargá se guzarke, Pisidiya ke Antákiyá men pahunche, aur sabt ke din 'ibádatkhána men já baiṭhe[q].

15 Aur tauret aur nabíon kí kitáb ke paṛhne[r] ke ba'd, 'ibádatkhána ke sardáron ne unhen kahlá bhejá, ki Ai bháío, agar kuchh nasíhat kí bát[s] logon ke liye rakhte ho, to bayán karo.

16 Tab Púlus khaṛá húá, aur háth se ishára karke[t] kahá, Ai Isráelío, aur ai Ḳhudá-tarso[u], suno.

17 Is qaum i Isráel ke Ḳhudá ne hamáre bápdádon ko chuná[x], aur is qaum ko, jab Misr ke mulk men pardesí thí, baṛháyá[y], aur zabardast háth se unhen wahán se nikál láyá[z].

18 Aur baras chálís ek[a] us ne bayábán men ‖ un kí bardásht kí.

19 Aur Kan'án kí zamín men sát qaumon[b] ko halák kiyá, aur un ká mulk qur'a se unhen bánṭ diyá[c].

20 Aur ba'd us ke, sáṛhe chár sau baras ke qaríb, Samúel nabí tak[d], un men qází muqarrar kiye[e].

21 Us waqt se unhon ne bádsháh cháhá[f]: tab Ḳhudá ne, ek mard, Binyámín ke gharáne se, Qís ke beṭe Sáúl ko, chálís baras tak, un par muqarrar kiyá.

22 Phir use utárke[g], Dáúd ko khaṛá kiyá, ki un ká bádsháh ho[h]; aur us kí gawáhí men kahá, ki Main ne ek mard Yassí ke beṭe

San 'ÍSAWÍ 45.

[m] A'am. 4. 8.
[n] Mat. 13. 38. Yúh. 8. 44. 1 Yúh. 3. 8.
[o] Ḳhur. 9. 3. 1 Sam. 5. 6.
[p] A'am. 15. 38.
[q] A'am. 16. 13. aur 17. 2. aur 18. 4.
[r] Lúq. 4. 16. 27 áyat.
[s] 'Ibrán. 13. 22.
[t] A'am. 12. 17.
[u] 26, 42, 43 áyaten. A'am. 10. 35.
[x] Ist. 7. 6, 7.
[y] Ḳhur. 1. 1. Zab. 105. 23, 24. A'am. 7. 17.
[z] Ḳhur. 6. 6. aur 13. 14, 16.
[a] Ḳhur. 16. 35. Gin. 14. 33, 34. Zab. 95. 9, 10. A'am. 7. 36.
‖ Yá, *Un ko uṭháyá kiyá, yá, un kí parwarish kí*; Dekho Ist. 1. 31.
[b] Ist. 7. 1.
[c] Yash. 14. 1, 2. Zab. 78. 55.
[d] 1 Sam. 3. 20.
[e] Qáz. 2. 16.
[f] 1 Sam. 8. 5. aur 10. 1.
[g] 1 Sam. 15. 23, 26, 28. aur 16. 1. Hús. 13. 11.
[h] 1 Sam. 16. 13. 2 Sam. 2. 4. aur 5. 3.

Dáúd ko[i] apne dil ke muwáfiq páyá[k]; wuhí merí sab khwáhishen púrí karegá.

23 Usí kí nasl se[l] Ḳhudá ne, apne wa'da ke muwáfiq[m], Isráel ke liye naját-denewále Yisú' ko uṭháyá[n]:

24 Jis ke áne se áge, Yúhanná ne Isráel kí tamám qaum ke darmiyán tauba ke baptisma kí manádí kí[o].

25 Aur jab Yúhanná apná daura púrá karne par thá, us ne kahá, Tum mujhe kaun samajhte ho? Main wuh nahín hún; balki, dekho, wuh mere ba'd átá hai, jis kí jútí ká tasma main kholne ke láiq nahín hún[p].

26 Ai bháío, Abirahám ke ḳhándán ke farzando, aur tum men se jitne Ḳhudá se ḍarte ho, tumháre liye is naját ká kalám bhejá gayá[q].

27 Kyúnki Yarúsalam ke báshindon aur un ke sardáron ne, use, aur nabíon kí báten jo har sabt ko paṛhí játí hain[r], na jánke[s], us par fatwá dene se un ko púrá kiyá[t].

28 Agarchi us ke qatl kí koí wajh na páí[u], taubhí Pilátus se darḳhwást kí, ki use már ḍále[x].

29 Aur jab sab kuchh, jo us ke haqq men likhá thá, púrá kar chuke[y], to use káṭh par se utárke, qabr men rakhá[z].

30 Lekin Ḳhudá ne use murdon men se uṭháyá[a]:

31 Aur wuh bahut din un ko, jo us ke sáth Jalíl se[b] Yarúsalam men áe the, dikhái diyá[c]; we logon ke áge us ke gawáh hain[d].

32 Aur ham tum ko ḳhushḳhabarí dete hain, ki us wa'da ko, jo hamáre bápdádon se kiyá gayá thá[e],

33 Ḳhudá ne hamáre liye, jo un kí aulád hain, púrá kiyá, ki Yisú' ko phir jiláyá; chunánchi dúsre zabúr men likhá hai, ki Tú merá Beṭá hai, áj tú mujh se paidá húá[f].

34 Aur is kí bábat, ki us ne use murdon men se uṭháyá, táki ba'd us ke na saṛe, yún kahá, ki Main Dáúd kí sachchí ‖ ni'amaten tumhen dúngá[g].

35 Is liye wuh dúsrí jagah bhí kahtá hai, ki Tú apne Quddús ko saṛne kí hálat dekhne na degá[h].

36 Kyúnki Dáúd to apne waqt

San 'ÍSAWÍ 45.

[i] Zab. 89. 20.
[k] 1 Sam. 13. 14. A'am. 7. 46.
[l] Yas. 11. 1. Lúq. 1. 32, 69. A'am. 2. 30. Rúm. 1. 3.
[m] 2 Sam. 7. 12. Zab. 132. 11.
[n] Mat. 1. 21. Rúm. 11. 26.
[o] Mat. 3. 1. Lúq. 3. 3.
[p] Mat. 3. 11. Marq. 1. 7. Lúq. 3. 16. Yúh. 1. 20, 27.
[q] Mat. 10. 6. Lúq. 24. 47. A'am. 3. 26. 46 áyat.
[r] 14, 15 áyaten. A'am. 15. 21.
[s] Lúq. 23. 34. A'am. 3. 17. 1 Qur. 2. 8.
[t] Lúq. 24. 20, 44. A'am. 26. 22. aur 28. 23.
[u] Mat. 27. 22. Marq. 15. 13, 14. Lúq. 23. 21, 22. Yúh. 19. 6, 15.
[x] A'am. 3. 13, 14.
[y] Lúq. 18. 31. aur 24. 44. Yúh. 19. 28, 30, 36, 37.
[z] Mat. 27. 59. Marq. 15. 46. Lúq. 23. 53. Yúh. 19. 38.
[a] Mat. 28. 6. A'am. 2. 24. aur 3. 13, 15, 26. aur 5. 30.
[b] A'am. 1. 11.
[c] Mat. 28. 16. A'am. 1. 3. 1 Qur. 15. 5, 6, 7.
[d] A'am. 1. 8. aur 2. 32. aur 3. 15. aur 5. 32.
[e] Paid. 3. 15. aur 12. 3. aur 22. 18. A'am. 26. 6. Rúm. 4. 13. Gal. 3. 16.
[f] Zab. 2. 7. 'Ibrán. 1. 5. aur 5. 5.
‖ Yúnání men, *pák chízen*: is tarah se Sattar Mutarjimon ne us istiláh ká, Yas'aiyáh ke us maqám men, aur kaí ek aur walse maqámon men, tarjuma kiyá hai.
[g] Yas. 55. 3.
[h] Zab. 16. 10. A'am. 2. 31.

San 'ÍSAWÍ 45.

men Khudá kí marzí ba-já láke so
gayá, aur apne bápdádon se já
milá, aur saṛne kí hálat dekhí[i];
37 Par yih, jise Khudá ne uṭháyá,
saṛne kí hálat nahín dekhí.
38 Pas, ai bháío, yih tumhen
ma'lúm ho jáwe, ki usí ke wasíla,
tum ko gunáhon kí mu'áfí kí
khabar dí játí hai[k]:
39 Balki us hí se, har ek jo
ímán látá, un sab báton se, jin se
tum Músá kí sharí'at kí rú se
be-gunáh nahín ṭhahar sakte the,
be-gunáh ṭhahartá[l].
40 Pas khabardár raho, aisá na
ho, ki jo nabíon kí kitáb men
likhá hai, tum par áwe[m]; ki
41 Ai tahqír karnewálo, dekho,
aur ta'ajjub karo, aur nest ho jáo;
kyúnki main tumháre zamána
men ek kám kartá hún, aisá kám,
ki koí tum se kaisá hí bayán ka-
regá, tum kabhí yaqín na kar-
oge.
42 Jab Yahúdí 'ibádatkhána ke
báhar gaye, gair qaumon ne un se
darkhwást kí, ki ye báten sabt ke
darmiyán un se kahí jáen.
43 Jab majlis uṭh gayí, bahut
Yahúdí aur muríd Khudá-parast
Púlus aur Barnabás ke píchhe
chale: unhon ne un se báten
karke targíb dí[n], ki Khudá kí
ni'amat[o] par qáim rahen.
44 ¶ Dúsre sabt ko qaríb sáre
shahr ke log ikaṭṭhe húe, ki
Khudá ká kalám sunen.
45 Magar itní bhíṛ dekhke, Ya-
húdí ḍáh se bhar gaye, aur khiláf
kahte[p], aur kufr bakte húe, Púlus
kí báton se mukhálafat kí.
46 Tab Púlus aur Barnabás be-
dhaṛak bole, ki Zarúr thá, ki
Khudá ká kalám pahle tumhen
sunáyá jáe[q], lekin jis hál ki tum
ne us ko radd kiyá, aur áp ko ha-
mesha kí zindagí ke láiq na
samjhá[r], to dekho, ham gair
qaumon kí taraf mutawajjih hote
hain[s].
47 Kyúnki Khudáwand ne yún-
hín hamen hukm diyá, ki Main
ne tujh ko gair qaumon ká núr
muqarrar kiyá[t], táki dunyá ke
ákhir tak naját ká bá'is ho.
48 Tab gair qaumen in báton ko
sunke khush húín, aur Khudá ke
kalám kí ta'ríf karne lagín: aur
jitne hamesha kí zindagí ke liye
|| taiyár kiye gaye the[u], ímán láe.
49 Aur Khudá ká kalám us ta-
mám mulk men phailá.
50 Par Yahúdíon ne Khudá-pa-
rast aur 'izzatwálí 'auraton aur
shahr ke raíson ko ubhárá, aur
Púlus aur Barnabás par fasád
uṭháyá[x], aur unhen apní sarhad-
don se nikál diyá.
51 Tab we apne pánwon kí khák
un par jháṛke[y], Iqúnium men áe.
52 Aur shágird khushí[z] aur Rúh
i Quds se bhar gaye.

XIV BA'B.

1 *Púlus aur Barnabás satáe jáke Iqúnium se nikal bhágte.* 8 *Lustrá men Púlus ek langṛe ko changá kartá, jis bá'is wahán ke log unhen dewte jánte.* 19 *Púlus sangsár kiyá játá.* 21 *Kaí ek kalísiyon kí khabar lene játe, aur bahutse shágirdon ke ímán aur sabr kí taraqqí ke bá'is hote.* 20 *Antákiyá ko phir jáke us sáre kám ká ahwál jo Khudá ne un ke wasíla se kiyá thá, bayán karte.*

AUR Iqúnium men yún húá,
ki we ek sáth Yahúdíon ke
'ibádatkhána men gaye, aur is
taur par kalám kiyá, ki Yahúdíon
aur Yúnáníon kí ek baṛí jamá'at
ímán láí.
2 Par un Yahúdíon ne, jo ímán
na láe the, gair qaumon ko ubhá-
rá, aur un ke dil bháíon kí taraf
bad kar diye.
3 Is liye we bahut din wahán
rahe, aur Khudáwand kí bábat
be-dhaṛak kalám karte the; wuh
apne fazl kí bát par gawáhí detá[a],
aur un ke háthon se nisháníán
aur achambhe dikhátá rahá.
4 Aur shahr ke logon men phúṭ
paṛí: ba'ze Yahúdíon kí, aur ba'ze
rasúlon[b] kí taraf ho gaye.
5 Par jab gair-qaumwálon aur
Yahúdíon ne apne sardáron sa-
met fasád uṭháyá, ki unhen be-
'izzat aur un par patthráo karen[c],
6 We yih ma'lúm karke, Lu-
qáuniya ke shahr Lustrá aur
Darbe aur un ke áspás ke mulk
men bháge[d];
7 Aur wahán Injíl sunáte rahe.
8 ¶ Aur Lustrá men ek shakhs,
jis ke pánwon men táqat na thí,
baiṭhá thá: wuh janam ká lunjá
thá, aur kabhí na chalá[e];
9 Us ne Púlus ko báten karte
suná: jis ne us kí taraf gaur se
dekhke, aur daryáft karke ki us
men ímán hai[f] ki changá howe,
10 Baṛí áwáz se kahá, ki Apne
pánwon par sídhá khará ho; wuh
uchhalke chalne lagá[g].

i 1 Sal. 2. 10. A'am. 2. 29.
k Yar. 31. 34. Dán. 9. 24. Lúq. 24. 47. 1 Yúh. 2. 12.
l Yas. 53. 11. Rúm. 3. 28. aur 8. 3. 'Ibrán. 7. 19.
m Yas. 29. 14. Hab. 1. 5.
n A'am. 11. 23. aur 14. 22.
o Tit. 2. 11. 'Ibrán. 12. 15. 1 Pat. 5. 12.
p A'am. 18. 6. 1 Pat. 4. 4. Yahúd. 10.
q Mat. 10. 6. A'am. 3. 26. 26 áyat. Rúm. 1. 16.
r Khur. 32. 10. Ist. 32. 21. Yas. 55. 5. Mat. 21. 43. Rúm. 10. 19.
s A'am. 18. 6. aur 28. 28.
t Yas. 42. 6. aur 49. 6. Lúq. 2. 32.
|| Yá, *muqarrar kiye gaye.*
u A'am. 2. 47.

San 'ÍSAWÍ 45.

x 2 Tim. 3. 11.
y Mat. 10. 14. Marq. 6. 11. Lúq. 9. 5. A'am. 18. 6.
z Mat. 5. 12. Yúh. 16. 22. A'am. 2. 46.
a Marq. 16. 20. 'Ibrán. 2. 4.

San 'Ísawí 46.

b A'am. 13. 3.
c 2 Tim. 3. 11.
d Mat. 10. 23.
e A'am. 3. 2.
f Mat. 8. 10. aur 9. 28, 29.
g Yas. 35. 6.

San 'ÍSAWÍ 46.

11 Logoṉ ne yih, jo Púlus ne kiyá thá, dekhke, áwáz buland karke Luqáuniya kí bolí meṉ kahá, Dewte ádmí ke bhes meṉ ham par utre haiṉ[h].

12 Aur unhoṉ ne Barnabás ko Zeus kahá, aur Púlus ko Harmes, is liye ki wuh kalám meṉ sabqat kartá thá.

13 Aur Zeus, jo ki un ke shahr ke sámhne thá, us ke pujárí ne, bail aur phúloṉ ke hár pháṭakoṉ par láke, logoṉ ke sáth cháhá ki qurbán kareṉ[i].

14 Jab Barnabás aur Púlus rasúloṉ ne yih suná, to apne kapṛe pháṛe[k], aur logoṉ ke bích meṉ kúde aur chilláke bole, ki

15 Ai mardo, tum yih kyá karte ho[l]? Ham bhí insán haiṉ, aur tumhárí tarah hawáss rakhte[m], aur tumheṉ Injíl sunáte haiṉ, táki in bátiloṉ se[n] kinára karke, zinda Ḳhudá[o] kí taraf phiro, jis ne ásmán, aur zamín, aur samundar, aur jo kuchh un meṉ hai, paidá kiyá[p]:

16 Us ne agle zamána meṉ sab qaumoṉ ko chhoṛ diyá, ki apní apní ráh par chaleṉ[q].

17 Tis par bhí us ne ihsán karne, aur ásmán se hamáre liye pání barsáne, aur mewoṉ kí fasleṉ paidá karne, aur hamáre diloṉ ko ḳhurák aur ḳhushí se bhar dene se[r] áp ko be-gawáh na chhoṛá[s].

18 Aur ye báteṉ kahke, logoṉ ko baṛí mushkil se ba'z rakhá, ki un ko qurbání na chaṛháweṉ.

19 ¶ Aur Yahúdíoṉ ne Antákiyá o Iqúnium se áke[t], aur logoṉ ko máil karke, Púlus ko sangsár kiyá[u], aur yih samajhke ki wuh mar gayá, use shahr ke báhar ghasíṭ le gaye.

20 Par jab shágird us kí gird o pesh ikaṭṭhe húe, wuh uṭhke shahr meṉ áyá: aur dúsre din Barnabás ke sáth Darbe ko chalá gayá.

21 Aur us shahr meṉ Injíl sunáke, aur bahut se shágird karke[x], Lustrá aur Iqúnium aur Antákiyá ko phire,

22 Aur shágirdoṉ ke diloṉ ko taqwiyat dete, aur nasíhat karte the, ki ímán par qáim raho[y], aur kahá, Zarúr hai, ki ham bahut musíbateṉ sahke Ḳhudá kí bádsháhat meṉ dáḳhil hoṉ[z].

[h] A'am. 8. 10. aur 28. 6.
[i] Dán. 2. 46.
[k] Mat. 26. 65.
[l] A'am. 10. 26.
[m] Ya'q. 5. 17. Muk. 19. 10.
[n] 1 Sam. 12. 21. 1 Sal. 16. 13. Yar. 14. 22. 'Amús 2. 4. 1 Qur. 8. 4.
[o] 1 Tas. 1. 9.
[p] Paid. 1. 1. Zab. 33. 6. aur 146. 6. Muk. 14. 7.
[q] Zab. 81. 12. A'am. 17. 30. 1 Pat. 4. 3.
[r] Ahb. 26. 4. Ist. 11. 14. aur 28. 12. Aiy. 5. 10. Zab. 65. 10. aur 68. 9. aur 147. 8. Yar. 14. 22. Mat. 5. 45.
[s] A'am. 17. 27. Rúm. 1. 20.
[t] A'am. 13. 45.
[u] 2 Qur. 11. 25. 2 Tim. 3. 11.
[x] Mat. 28. 19.
[y] A'am. 11. 23. aur 13. 43.
[z] Mat. 10. 38. aur 16. 24. Lúq. 22. 28, 29. Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 11, 12. aur 3. 12.

San 'ÍSAWÍ 46.

23 Aur unhoṉ ne har ek kalísiye meṉ un ke liye buzurgoṉ ko muqarrar karke[a], aur roza ke sáth du'á mángke, unheṉ Ḳhudáwand ko, jis par ímán láe the, sompá.

24 Aur Pisidiya se guzarke, Pamfúliya meṉ pahunche.

25 Aur Pargá meṉ kalám sunáke, Attaliya ko gaye:

26 Aur waháṉ se jaház par Antákiyá meṉ áe, jaháṉ se us kám ke liye, jo unhoṉ ne ab púrá kiyá[b], Ḳhudá ke fazl par sompe gaye the[c].

27 Aur unhoṉ ne pahunchke kalísiye ko ikaṭṭhe kiyá, aur sab kuchh jo Ḳhudá ne un ke sáth kiyá[d], aur yih ki us ne gair qaumoṉ ke liye ímán ká darwáza kholá[e], bayán kiyá.

28 Aur we shágirdoṉ ke sáth waháṉ bahut din rahe.

[a] Tít. 1. 5.
[b] A'am. 13. 1, 3.
[c] A'am. 15. 40.
[d] A'am. 15. 4, 12. aur 21. 19.
[e] 1 Qur. 16. 9. 2 Qur. 2. 12. Qul. 4. 3. Muk. 3. 8.

XV BAB.

1 Ḳhatna kí bábat bahut takrár aur bahs hotí. 6 Rasúl ikaṭṭhe hoke is muqaddama ko sochte, 22 aur us ká faisala jo kiyá ḳhattoṉ meṉ mundaraj karke kalísiyoṉ ke nám par bhejte, 36 Púlus aur Barnabás saláh lete ki ham apne naye murídoṉ ko phir dekhne jáweṉ, par Marqus kí bábat ná-ittifáqí uṭhí, aur we ek dúsre se alag hogaye.

San 'Ísawí 51.

AUR ba'ze Yahúdiya se áke[a] bháíoṉ ko ta'lím dene lage, ki agar Músá kí sunnat ke muwáfiq[b] tumhárá ḳhatna na ho[c], tum naját nahíṉ pá sakte.

2 Pas jab Púlus aur Barnabás se un ke sáth bahut takrár o bahs húí thí, to unhoṉ ne yih ṭhahráyá, ki Púlus aur Barnabás[d], aur un meṉ se chand aur log, is kí tahqíq ke liye rasúloṉ aur buzurgoṉ ke pás Yarúsalam meṉ jáeṉ.

3 Tab unhoṉ ne kalísiye kí madad se ráh lí[e], aur gair qaumoṉ ke rujú' láne ká bayán karte húe[f] Fíníke aur Sámariya se guzre: aur sab bháíoṉ ko bahut ḳhush kiyá.

4 Aur jab Yarúsalam meṉ pahunche, kalísiye aur rasúloṉ aur buzurgoṉ ne un kí ḳhátirdárí kí, aur unhoṉ ne, jo kuchh Ḳhudá ne un ke sáth kiyá thá, bayán kiyá[g].

5 Tab Farísíoṉ ke firqa meṉ se ba'zoṉ ne, jo ímán láe the, uṭhke kahá, ki Un ká ḳhatna karná, aur Músá kí sharí'at par chalne ká hukm dená zarúr hai[h].

[a] Gal. 2. 12.
[b] Paid. 17. 10. Ahb. 12. 3.
[c] Yúh. 7. 22. 5 áyat. Gal. 5. 2. Filip. 3. 2. Qul. 2. 8, 11, 16.

San 'Ísawí 52.

[d] Gal. 2. 1.
[e] Rúm. 15. 24. 1 Qur. 16. 6, 11.
[f] A'am. 14. 27.
[g] 12 áyat. A'am. 14. 27. aur 21. 19.

San 'Ísawí 52.

[h] 1 áyat.

San 'ÍSAWÍ 52.

6 ¶ Tab rasúl aur buzurg jam'a
húe, ki is bát ko socheṉ.
7 Aur jab baṛí bahs húí, Patrus
ne khaṛá hoke un se kahá, Ai
bháío, tum jánte ho, ki agle dinoṉ
meṉ Ḵhudá ne ham meṉ se mujhe
chuná, ki gair qaumeṉ merí zubán
se Injíl kí bát suneṉ, aur ímán
láweṉ[i].
8 Aur Ḵhudá ne, jo dil kí jántá
hai[k], un par gawáhí dí, ki un ko
bhí hamárí tarah Rúh i Quds dí[l];
9 Aur ímán se un ká dil pák
karke[m], ham meṉ aur un meṉ
kuchh farq na rakhá[n].
10 Pas ab tum kyúṉ Ḵhudá ko
ázmáte ho, ki shágirdoṉ kí gardan
par júá rakhe[o], jis ko na hamáre
bápdáde, na ham uṭhá sakte the?
11 Aur ham ko yaqín hai, ki
ham Ḵhudáwand Yisú' Masíh ke
fazl se un kí tarah naját pá-
wenge[p].
12 ¶ Tab sárí jamá'at chup rahí,
aur Barnabás aur Púlus se yih
bayán sunne lage, ki Ḵhudá ne
kaisí nisháníáṉ, aur karámateṉ
un ke wasíla gair qaumoṉ meṉ
záhir kíṉ[q].
13 ¶ Jab we ḵhámosh húe,
Ya'qúb[r] kahne lagá, Ai bháío,
merí suno;
14 Shama'ún ne bayán kiyá hai[s],
ki kis tarah Ḵhudá ne pahle gair
qaumoṉ par nigáh kí, ki un meṉ
se ek guroh apne nám ke liye
chune;
15 Aur is se nabíoṉ kí báteṉ
miltí haiṉ: chunánchi likhá hai, ki
16 Ba'd is ke maiṉ phir áúṉgá,
aur Dáúd ke gire húe ḍere ko
uṭháúṉgá: aur us ke ṭúṭe phúṭe
kí marammat karke, use phir
khaṛá karúṉgá[t]:
17 Ki qaum ká baqíya, aur sab
gair qaumeṉ, jo mere nám kí
kahlátí haiṉ, Ḵhudáwand ko
ḍhúṉḍheṉ. Ḵhudáwand, jo yih
sab kuchh kartá, aisá farmátá hai.
18 Ḵhudá ko shurú' se apne sab
kám ma'lúm haiṉ.
19 So merí saláh yih hai[u], ki un
par, jo gair qaumoṉ meṉ se Ḵhudá
kí taraf phire haiṉ[x], bojh na ḍál-
eṉ:
20 Par un ko likh bhejeṉ, ki
butoṉ kí gandagí[y], aur harám-
kárí[z], aur galághonṭe, aur lahú
se[a] kináre raheṉ.
21 Kyúṉki agle zamána se har

[i] A'am. 10. 20. aur 11. 12.
[k] 1 Taw. 28. 9. A'am. 1. 24.
[l] A'am. 10. 44.
[m] A'am. 10. 15, 28, 43. 1 Qur. 1. 2. 1 Pat. 1. 22.
[n] Rúm. 10. 11.
[o] Mat. 23. 4. Gal. 5. 1.
[p] Rúm. 3. 24. Afs. 2. 8. Tít. 2. 11. aur 3. 4, 5.
[q] A'am. 14. 27.
[r] A'am. 12. 17.
[s] 7 áyat.
[t] Amús 9. 11, 12.
[u] Dekho 28 áyat.
[x] 1 Tas. 1. 9.
[y] Paid. 35. 2. Ḵhur. 20. 3, 23. Hiz. 20. 30. 1 Qur. 8. 1. aur 10. 20, 28. Muk. 2. 14, 20.
[z] 1 Qur. 6. 9, 18. Gal. 5. 19. Afs. 5. 3. Qul. 3. 5. 1 Tas. 4. 3. 1 Pat. 4. 3.
[a] Paid. 9. 4. Ahb. 3. 17. Ist. 12. 16, 23.

shahr meṉ Músá kí sharí'at ke
manádí-karnewále hote áe haiṉ,
aur har sabt ke din wuh 'ibádat-
ḵhánoṉ meṉ paṛhí játí[b].
22 Tab rasúloṉ aur buzurgoṉ ne,
sárí kalísiye samet, bihtar jáná, ki
apne meṉ se kaí shaḵhs chunke,
Púlus aur Barnabás ke sáth An-
tákiyá meṉ bhejeṉ; ya'ne, Yahú-
dáh ko, jo Barsabás[c] kahlátá, aur
Silás ko, jo bháíoṉ meṉ muqad-
dam the:
23 Aur un ke háth yih likh
bhejá; ki Un bháíoṉ ko, jo gair
qaumoṉ meṉ se haiṉ, aur Antá-
kiyá, aur Suriya, aur Qiliqiya
meṉ rahte, rasúloṉ aur buzurgoṉ
aur bháíoṉ ká salám:
24 Azbaski ham ne suná, ki ham
meṉ se ba'zoṉ ne, jin ko ham ne
hukm nahíṉ kiyá, jáke tumheṉ
apní bátoṉ se ghabrá diyá[d], aur
tumháre diloṉ ko yih kahke pa-
reshán kiyá, ki Ḵhatna karo, aur
sharí'at par chalo:
25 So ham ne ek dil hoke bihtar
jáná, ki kaí shaḵhs chunke apne
'azízoṉ Barnabás aur Púlus ke
sáth tumháre pás bhejeṉ;
26 We aise ádmí haiṉ, jinhoṉ
ne apní ján hamáre Ḵhudáwand
Yisú' Masíh ke nám par ḵhatra
meṉ ḍálí[e].
27 Pas ham ne Yahúdáh aur
Silás ko bhejá, aur we ye báteṉ
zubání bhí bayán kareṉge.
28 Kyúṉki Rúh i Quds ne aur
ham ne bihtar jáná, ki in zarúrí
bátoṉ ke siwá, tum par aur kuchh
bojh na ḍáleṉ;
29 Ki tum butoṉ ke chaṛháwoṉ[f],
aur lahú[g], aur galághonṭe, aur
harámkárí se parhez karo; agar
tum in chízoṉ se áp ko bacháe
rakhoge, to ḵhúb karoge. Salá-
mat raho.
30 Tab we ruḵhsat hoke, Antá-
kiyá meṉ áe; aur jamá'at ko
ikaṭṭhá karke ḵhatt de diyá.
31 We use paṛhke is ‖ tasallí kí
bát se ḵhush húe.
32 Aur Yahúdáh aur Silás ne,
ki we bhí nabí the, bháíoṉ ko
bahut sí bátoṉ se nasíhat karke
taqwiyat dí[h].
33 Aur we kuchh din rahke,
sahíh salámat bháíoṉ se ruḵhsat
hoke[i], rasúloṉ ke pás gaye.
34 Magar Silás ne waháṉ rahná
bihtar jáná.

San 'ÍSAWÍ 52.

[b] A'am. 13. 15, 27.
[c] A'am. 1. 23.
[d] 1 áyat. Gal. 2. 4. aur 5. 12. Tít. 1. 10, 11.
[e] A'am. 13. 50. aur 14. 19. 1 Qur. 15. 30. 2 Qur. 11. 23, 26.
[f] 20 áyat. A'am. 21. 25. Muk. 2. 14, 20.
[g] Ahb. 17. 14.
‖ Yá, *nasíhat.*
[h] A'am. 14. 22. aur 18. 23.
[i] 1 Qur. 16. 11. 'Ibrán. 11. 31.

San 'ÍSAWÍ 52.

35 Aur Púlus aur Barnabás Antákiyá men rahke[k], bahut aur logon ke sáth Khudáwand ká kalám sikhláte, aur Injíl sunáte the.

k A'am. 13. 1.
San 'Ísawí 53.

36 ¶ Aur kaí roz ba'd, Púlus ne Barnabás se kahá, Áo, har ek shahr men, jahán ham ne Khudá ká kalám sunáyá[l], phir jáke apne bháíon ko dekhen, ki kaise hain.

l A'am. 13. 4, 13, 14, 51. aur 14. 1, 6, 24, 25.

37 Aur Barnabás kí saláh thí, ki Yúhanná ko, jo Marqus kahlátá hai[m], apne sáth le jáe.

m A'am. 12. 12, 25. aur 13. 5. Qul. 4. 10. 2 Tim. 4. 11. Filím. 24.

38 Magar Púlus ne munásib na jáná, ki us shakhs ko, jo Pamfúliya men un se judá húá[n], aur us kám ke liye un ke sang na gayá, sáth le jáe.

n A'am. 13. 13.

39 Tab un men aisí takrár húí, ki ek dúsre se judá ho gayá, aur Barnabás Marqus ko leke jaház par Kuprus ko rawána húá;

40 Aur Púlus ne Silás ko pasand kiyá, aur bháíon se Khudá ke fazl ke supurd hoke[o], rawána húá.

o A'am. 14. 26.

41 Aur Suriya aur Qiliqiya men guzarke kalísiyáon ko taqwiyat detá phirá[p].

p A'am. 16. 5.

XVI BÁB.

1 *Púlus Timtáus ká khatna kartá.* 7 *Rúh kí hidáyat se Asia ko chhortá aur Maqadúniya ko játá:* 14 *wahán Ludiá ko muríd kartá,* 16 *aur gaib-dání kí ek rúh ko nikalwá detá.* 19 *Us kám ke sabab Púlus aur Silás bet kí már kháte, aur qaid kiye játe.* 26 *Qaid-khána ke darwáza khole játe.* 31 *Qaid-khána ká dároga muríd hojátá,* 37 *aur we rihái páte.*

WUH Darbe aur Lustrá[a] men pahunchá: aur dekho, wahán Timtáus[b] náme ek shágird thá, jis kí má Yahúdin thí, jo ímán láí[c], par us ká báp Yúnání thá:

a A'am. 14. 6.
b A'am. 19. 22. Rúm. 16. 21. 1 Qur. 4. 17. Filip. 2. 19. 1 Tas. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
c 2 Tim. 1. 5.

2 Aur wuh Lustrá aur Iqúnium men bháíon ke nazdík neknám thá[d].

d A'am. 6. 3.

3 Púlus ne cháhá, ki use apne sáth le chale; tab us ko le jáke un Yahúdíon ke sabab, jo un nawáhon men the, us ká khatna kiyá[e], kyúnki we sab jánte the, ki is ká báp Yúnání thá.

e 1 Qur. 9. 20. Gal. 2. 3. Dekho Gal. 5. 2.

4 Aur jab we shahron men guzarte the, to un hukmon ko, jo rasúlon aur buzurgon ne Yarúsalam men thahráyá thá[f], unhen pahuncháyá, ki un kí muháfazat karen.

f A'am. 15. 28, 29.

5 So kalísiyáen ímán men mazbút húín[g], aur ginti men roz ba roz barhtí gayín.

g A'am. 15. 41.

6 Jab we Frugiya aur Galatiya ke mulk se guzre, to Rúh i Quds ne unhen man'a kiyá, ki Asia men kalám na sunáwen.

San 'ÍSAWÍ 53.

7 Tab we Musiya men áke, Bituniya men jáne kí tadbír men lage: par Rúh ne unhen jáne na diyá.

8 So we Musiya se guzarkar, Troás[h] men utar áe.

h 2 Qur. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.

9 Púlus ne rát ko royá dekhí; ki ek Maqadúní ádmí[i] khará húá, aur us kí minnat karke kahtá hai, ki Pár utar, aur Maqadúniya men áke hamárí madad kar.

i A'am. 10. 30.

10 Jon us ne royá dekhí, usí dam ham ne Maqadúniya men jáne ká iráda kiyá[k], yih yaqín karke, ki Khudáwand ne hamen buláyá, ki unhen Injíl sunáwen.

k 2 Qur. 2. 13.

11 Pas Troás se kishtí kholke, ham sídhe Samútrákiya men, aur dúsre din Niyápulis men áe;

12 Aur wahán se, Filippí[l] men, jo Maqadúniya kí us qismat ká muqaddam shahr, aur Rúmíon kí bastí hai: ham kuchh din usí shahr men rahe.

l Filip. 1. 1.

13 Aur sabt ke din shahr ke báhar nadí kináre gaye, jahán du'á mángne ká dastúr thá; aur baithke un 'auraton se, jo ikatthí thín, báten karne lage.

14 ¶ Aur Thuátírá shahr kí ek Khudá-parast 'aurat Ludiá nám, qirmiz bechnewálí, suntí thí: us ká dil Khudáwand ne kholá[m], ki Púlus kí báton par jí lagáyá.

m Lúq. 24. 45.

15 Aur jab us ne apne gharáne samet baptisma páyá, to minnat karke kahá, Agar tumhen yaqín hai, ki main Khudáwand par ímán láí, to chalke mere ghar men raho. Aur hamen zabardastí le gayí[n].

n Paid. 19. 3. aur 33. 11. Qáz. 19. 21. Lúq. 24. 29. 'Ibrán. 13. 2.

16 ¶ Aur aisá húá, ki jab ham du'á mángne játe the, ek chhokrí, jis men ‖ gaib-dání kí rúh samáí thí[o], hamen milí, jo gaib-goí se apne málikon ke liye bahut kuchh paidá kartí thí[p]:

‖ Yúnání men, *Puthon kí rúh.*
o 1 Sam. 28. 7.
p A'am. 19. 24.

17 Us ne Púlus ke, aur hamáre píchhe áke chilláke kahá, ki Ye ádmí Khudá Ta'álá ke banda hain, jo ham ko naját kí ráh batáte hain.

18 Yih us ne bahut dinon tak kiyá. Ákhir Púlus diqq húá[q], aur phirke us rúh se kahá, ki Main tujhe Yisú' Masíh ke nám par hukm kartá hún, ki is se nikal já. Wuh usí dam nikal gayí[r].

q Dekho Marq. 1. 25, 34.
r Marq. 16. 17.

San 'ÍSAWÍ 53.

19 ¶ Jab us ke málikon ne dekhá, ki un kí kamáí kí ummed játí rahí[s], to Púlus o Silás ko pakaṛke[t] ‖ bázár men sardáron ke pás khínch le chale[u].
20 Aur unhen faujdárí ke hákimon ke áge le jáke kahá, ki Ye ádmí, jo Yahúdí hain, hamáre shahr ko bahut satáte hain[x],
21 Aur ham ko aisí rasmen batáte, jin ká mánná aur un par 'amal karná hamen, ki Rúmí hain, rawá nahín.
22 Tab bhíṛ milke un kí mukhálafat men uṭhí: aur faujdárí ke hákimon ne un ke kapṛe pháṛke, un ko bet márne ká hukm diyá[y].
23 Aur unhen bahut márke, qaid-ḳhána men ḍálá, aur qaid-ḳhána ke dároga se tákíd kí, ki baṛí hoshyárí se un kí nigahbání kar.
24 Us ne aisá hukm páke unhen andar ke qaid-ḳhána men ḍálá, aur un ke pánw káṭh men ṭhok diye.
25 ¶ Ádhí rát ko Púlus aur Silás du'á mángte, aur Ḳhudá kí sitáish men gít gáte the; aur bandhúe unhen sunte.
26 Tab ekbárgí baṛá bhúnchál áyá, aisá ki qaidḳhána kí new bhí hil gayí[z]: aur jhaṭ sab darwáza khul gaye, aur sab kí beṛíán gir gayín[a].
27 Aur qaid-ḳhána ká dároga jág uṭhá, aur jab qaid-ḳhána ke darwáza khule dekhe, to yih samajhke ki bandhúe bhág gaye, talwár khínchke cháhá ki apne taín már ḍále.
28 Tab Púlus ne baṛí áwáz se pukárke kahá, Apne taín nuqsán mat pahunchá: kyúnki ham sab yahán maujúd hain.
29 Tab wuh chirág mangwáke bhítar dauṛá, aur kámptá húá Púlus aur Silás ke pánwon par girá,
30 Aur unhen báhar láke kahá, Ai sáhibo, main kyá karún[b], ki naját páún?
31 Unhon ne kahá, ki Ḳhudáwand Yisú' Masíḥ par ímán lá, ki tú aur terá gharáná naját páegá[c].
32 Tab unhon ne us ko, aur sab ko, jo us ke ghar men the, Ḳhudáwand ká kalám sunáyá.
33 Aur us ne rát kí us hí ghaṛí unhen leke, un ke zaḳhm dhoe: aur wuhín us ne, aur sab ne, jo us ke the, baptisma páyá.
34 Aur unhen apne ghar láke un ke sámhne dastarḳhwán bichháyá[d], aur apne tamám ghar samet Ḳhudá par ímán láke ḳhushí kí.
35 Jab din húá, faujdárí ke hákimon ne piyádon se kahlá bhejá, ki Un ádmíon ko chhoṛ de.
36 Tab qaidḳhána ke dároga ne Púlus ko is bát kí ḳhabar dí, ki faujdárí ke hákimon ne kahlá bhejá, ki tumhen chhoṛ den: pas ab nikalke salámat chale jáo.
37 Par Púlus ne un se kahá, ki Unhon ne hamen, jo Rúmí hain[e], be gunáh sábit kiye, logon ke sámhne bet márke qaid men ḍálá: aur ab ham ko chupke nikálte hain? aisá na hogá; balki we áp áke hamen nikál le chalen.
38 Tab piyádon ne ye báten faujdárí ke hákimon ko sunáín: jab unhon ne suná, ki Rúmí hain, to ḍar gaye.
39 Aur áke unhen manáyá, aur báhar láke, minnat kí, ki shahr se chale jáen[f].
40 Tab we qaid-ḳhána se nikalke Ludiá ke yahán gaye[g]: aur bháíon ko dekhke unhen dilásá diyá, aur rawána húe.

XVII BÁB.

1 *Púlus Tassaluníqe men wa'z kartá,* 4 *jahán ba'ze ímán láte, aur ba'ze muḳhálif hoke use tasdí'a dete.* 10 *Bháí use widá' karte, ki wuh Baríá ko jáwe, aur wahán wuh manádí kartá.* 13 *Tassaluníqíon ke háth se ziyáda ízá páke,* 15 *wuh Atení men já pahunchtá, aur wahán ke logon se bahs kartá, aur us Ḳhudá ká bhed záhir kartá jise we 'ná-ma'lúm' samajhte the;* 34 *is bayán ke sabab bahutse log Masíḥ kí taraf rujú' hogaye.*

TAB we Amfipulis o Apulloniá se guzarke, Tassaluníqe men, jahán Yahúdíon ká ek 'ibádatḳhána thá, áe:
2 Aur Púlus apne dastúr par un ke pás andar gayá[a], aur tín sabton men nawishton kí báton ká charchá un ke sáth kiyá;
3 Ki un ká bhed kholtá, aur dalíl láke kahtá thá, ki Zarúr thá, ki Masíḥ dukh uṭháwe, aur murdon men se jí uṭhe; aur ki yih Yisú', jis kí main tumhen manádí kartá hún, wuhí Masíḥ hai[b].
4 Tab un men se ba'zon ne mán liyá[c], aur Púlus aur Silás[d] ke sharík húe; aur Ḳhudá-parast Yúnáníon kí baṛí jamá'at, aur bahuterí ashráf 'auraten bhí.

Left margin: [s] A'am. 19. 25, 26. [t] 2 Qur. 6. 5. ‖ Yá, *kachahrí men.* [u] Mat. 10. 18. [x] 1 Sal. 18. 17. A'am. 17. 6. [y] 2 Qur. 6. 5. aur 11. 23, 25. 1 Tas. 2. 2. [z] A'am. 4. 31. [a] A'am. 5. 19. aur 12. 7, 10. [b] Lúq. 3. 10. A'am. 2. 37. aur 9. 6. [c] Yúh. 3. 16, 36. aur 6. 47. 1 Yúh. 5. 10.

Right margin: San 'ÍSAWÍ 53. [d] Lúq. 5. 29. aur 19. 6. [e] A'am. 22. 25. [f] Mat. 8. 34. [g] 14 áyat. [a] Lúq. 4. 16. A'am. 9. 20. aur 13. 5, 14. aur 14. 1. aur 16. 13. aur 19. 8. [b] Lúq. 24. 26, 46. A'am. 18. 28. Gal. 3. 1. [c] A'am. 28. 24. [d] A'am. 15. 22, 27, 32, 40.

San 'ÍSAWÍ 53.

5 ¶ Par Yahúdíon ne jo ímán na láe, ḍáh se bharke, bázár ke kaí ek sharíron ko apne sáth liyá, aur bhíṛ lagáke, shahr men hangáma kiyá, aur Yásún[e] ká ghar gherke unhen ḍhúnḍhá, ki logon ke sámhne khínch láwen.

6 Aur jab unhen na páyá, to Yásún aur kaí bháíon ko shahr ke sardáron pás yún chilláte húe khínch láe, ki Ye shakhs, jinhon ne jahán ko ulaṭ diyá[f], yahán bhí áe hain;

7 Un kí mihmání Yásún ne kí; aur we sab, Qaisar ke hukmon kí barkhiláfí karke, kahte hain, ki bádsháh to dúsrá hai, ya'ne, Yisú'[g].

8 So unhon ne logon, aur shahr ke sardáron ko, yih sunáke ghabrá diyá.

9 Tab unhon ne Yásún aur báqíon se zámin leke unhen chhoṛ diyá.

10 ¶ Lekin bháíon ne usí dam ráton rát Púlus aur Silás ko Baríá shahr men bhej diyá[h]; we wahán pahunchke, Yahúdíon ke 'ibádatkhána men gaye.

11 Yahán ke log Tassaluníqíon se nek-zát the; ki unhon ne baṛe shauq se kalám ko qabúl kiyá, aur roz roz nawishton men ḍhúnḍhte rahe[i], ki ye báten yúnhín hain, yá nahín.

12 Is wáste bahutere un men se ímán láe, aur bahut sí Yúnání sharíf 'auraten, aur mard bhí.

13 Jab Tassaluníqe ke Yahúdíon ne jáná, ki Púlus Khudá ká kalám Baríá men bhí sunátá hai, to wahán bhí áe, aur logon ko ubhárá.

14 Tab bháíon ne usí dam Púlus ko rukhsat kiyá, ki samundar kí taraf jáe[k]; lekin Silás, aur Timtáus wahín rahe.

15 Aur we, jo Púlus ko ráh dikháte the, use Atení tak láe: aur Silás aur Timtáus ke liye hukm leke, ki jis jaldí se ho sake, us ke pás áwen[l], rawána húe.

San 'Ísawí 54.

16 ¶ Aur jis waqt Púlus Atení men un kí ráh taktá thá, jab us ne dekhá, ki shahr buton se bhará hai, to us ká jí jal gayá[m].

17 Is liye wuh 'ibádatkhána men Yahúdíon aur Khudá-paraston se, aur bázár men un se, jo roz use milte the, guftogú kartá thá.

18 Tab kaí Afqúrí aur Stoíqí 'álim us se bahasne lage, aur ba'zon ne kahá, ki Yih ||bakwásí kyá kahá cháhtá hai? auron ne kahá, Yih gair dewton kí khabar denewálá ma'lúm paṛtá hai; is liye ki wuh unhen Yisú' aur qiyámat kí khushkhabarí detá thá.

19 Tab we use pakaṛke ||Aríupagus par le gaye, aur kahá, Kyá hamen ma'lúm ho saktá hai, ki yih nayí ta'lím, jo tú detá hai, kyá hai?

20 Kyúnki tú hamáre kánon men anokhí báten pahunchátá hai: so ham jáná cháhte hain, ki in se kyá garaz hai.

21 (Is wáste ki sáre Ateníwále aur musáfir, jo wahán já rahe the, apní fursat ká waqt, siwá nayí bát kahne aur sunne ke, nahín sarf karte the.)

22 ¶ Tab Púlus ||Aríupagus ke bích men khaṛá hoke bolá, Ai Ateníwálo, main dekhtá hún, ki tum har súrat se dewton ke baṛe pújnewále ho.

23 Kyúnki main ne sair karte, aur tumháre ma'búdon par nazar karte húe, ek bedí páí, jis par yih likhá thá, ki NÁ-MA'LÚM KHUDÁ KE LIYE. Pas jis ko tum be ma'lúm kiye pújte ho, main tum ko usí kí khabar detá hún.

24 Khudá, jis ne dunyá aur sab kuchh jo us men hain paidá kiyá[n], is liye ki wuh ásmán aur zamín ká málik hai[o], háth kí banáí húí haikalon men nahín rahtá[p];

25 Na ádmíon ke háth se khidmat letá, goyá ki kisú chíz ká muhtáj hai[q], kyúnki wuh to áp sab ko zindagí aur sáns[r] aur sab kuchh bakhshtá hai;

26 Aur ek hí lahú se ádmíon kí sab qaum tamám zamín kí sath par basne ke liye paidá kí, aur muqarrar waqton, aur un kí sukúnat kí haddon ko ṭhahráyá[s];

27 Táki Khudáwand ko ḍhúnḍhen[t], sháyad ki ṭaṭolkar use páwen, agarchi wuh ham men kisí se dúr nahín[u]:

28 Kyúnki usí se ham jíte, aur chalte phirte, aur maujúd hain[x]; jaisá tumháre shá'iron men se bhí kitnon ne kahá hai[y], ki Ham to us hí kí nasl hain.

29 Pas Khudá kí nasl hoke ham-

San 'ÍSAWÍ 54.

e Rúm. 16. 21.
f A'am. 16. 20.
g Lúq. 23. 2. Yúh. 19. 12. 1 Pat. 2. 13.
h A'am. 9. 25. 14 áyat.
i Yas. 34. 16. Lúq. 16. 29. Yúh. 5. 39.
k Mat. 10. 23.
l A'am. 18. 5.
m 2 Pat. 2. 8.

|| Yúnání men, *dánachug-lenewálá.*
|| Yá, *Ares kí paháṛí par.* Yih Atení men Sadr 'Adálat thí.
|| Yá, *'Adálatgáh ke bích men.*
n A'am. 14. 15.
o Mat. 11. 25.
p A'am. 7. 48.
q Zab. 50. 8.
r Paid. 2. 7. Gin. 16. 22. Aiy. 12. 10. aur 27. 3. aur 33. 4. Yas. 42. 5. aur 57. 16. Zak. 12. 1.
s Ist. 32. 8.
t Rúm. 1. 20.
u A'am. 14. 17.
x Qul. 1. 17. 'Ibrán. 1. 3.
y Tít. 1. 12.

San 'ÍSAWÍ 54.

en munásib nahín, ki yih khiyál karen, ki Khudá sone, rúpe, yá patthar kí mánind hai[z], jo ádmí kí hunar o tadbír se bane.

z Yas. 40. 18.

30 Garaz ki Khudá jahálat ke waqton se tarah deke[a], ab sab ádmíon ko har jagah hukm detá hai, ki tauba karen[b]:

a A'am. 14. 16. Rúm. 3. 25.
b Lúq. 24. 47. Tít. 2. 11, 12. 1 Pat. 1. 14. aur 4. 3.

31 Kyúnki us ne ek din thahráyá hai, jis men wuh rástí se dunyá kí 'adálat karegá, us shakhs kí ma'rifat, jise us ne muqarrar kiyá[c]; aur use murdon men se uthake[d] yih bát sab par sábit kí.

c A'am. 10. 42. Rúm. 2. 16. aur 14. 10.
d A'am. 2. 24.

32 ¶ Aur jab unhon ne murdon ke jí uthne kí bát suní, to ba'ze thatthá márne lage, aur ba'zon ne kahá, Yih bát ham tujh se phir sunenge.

33 Tab Púlus un ke darmiyán se chalá gayá.

34 Par kitne ádmí us se milke, ímán láe: un men Diunúsius Aríupagus ká ek saláhkár, aur Damaris náme ek 'aurat, aur kaí aur un ke sáth the.

XVIII BA'B.

2 Púlus Qurintus men khaima-dozí karke guzrán kartá, aur wahán ke gair-qaumwálon ke darmiyán Injíl kí manádí kartá. 9 Khudáwand royá men záhir hoke use dilásá detá. 12 Log us par Gállio Súba ke áge nálish karte, par hákim use chhurátá. 18 Ba'd us ke wuh shahr ba shahr sair karke shágirdon ko taqwiyat detá. 24 Apullús, Aqulá aur Prisqillá se kámil tarbiyat páke, 26 Masíh kí khushkhabarí bare zor shor se sunátá.

BA'D us ke, Púlus Atení se rawána hoke Qurintus men áyá.

2 Aur wahán Aqulá[a] náme ek Yahúdí ko páyá, jis kí paidáish Puntus kí thí, aur unhín dinon apní jorú Prisqillá ke sáth Itália se áyá thá: (kyúnki Qlaudius ne hukm diyá thá, ki sab Yahúdí Rúm se nikal jáwen:) so wuh un ke pás gayá.

a Rúm. 16. 3. 1 Qur. 16. 19. 2 Tim. 4. 19.

3 Aur is liye ki wuh un ká ham-pesha thá, un ke sáth rahá, aur kám karne lagá[b]: kyúnki un ká pesha khaima-dozí thá.

b A'am. 20. 34. 1 Qur. 4. 12. 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3. 8.

4 Aur wuh har sabt ko 'ibádatkhána men bahs kartá[c], aur Yahúdíon aur Yúnáníon ko qáil kartá thá.

c A'am. 17. 2.

5 Aur jab Silás aur Timtáus Maqadúniya se áe[d], Púlus jí men majbúr húá, aur Yahúdíon ke áge gawáhí dí, ki Yisú' wuhí Masíh hai[e].

d A'am. 17. 14, 15.
e Aiy. 32. 18. A'am. 17. 3. 28 áyat.

San 'ÍSAWÍ 54.

6 Jab we muqábala karne, aur kufr bakne lage[f], us ne apne kapre jhárke[g] un se kahá, Tumhárá khún tumhárí gardan par[h]; main pák hún[i]: ab se gair qaumon kí taraf jáúngá[k].

f A'am. 13. 45. 1 Pat. 4. 4.
g Naham. 5. 13. Mat. 10. 14. A'am. 13. 51.
h Ahb. 20. 9, 11, 12. 2 Sam. 1. 16. Hiz. 18. 13. aur 33. 4.
i Hiz. 3. 18, 19. aur 33. 9. A'am. 20. 26.
k A'am. 13. 46. aur 28. 28.

7 ¶ Wahán se wuh chalá, aur Jústus náme Khudá-parast ke ghar, jo 'ibádatkhána se milá thá, gayá.

8 Aur 'ibádatkhána ká sardár Krispus[l], apne tamám ghar samet, Khudáwand par ímán láyá: aur bahut se Qurintí sunke ímán láe, aur baptisma páyá.

l 1 Qur. 1. 14.

9 Tab Khudáwand ne rát ko royá men Púlus se kahá, Mat dar[m], par kahtá já, aur chup na ho;

m A'am. 23. 11.

10 Is liye ki main tere sáth hún[n], aur koí tujh se badsulúkí karne na páwegá, kyúnki is shahr men mere bahut log hain.

n Yar. 1. 18, 19. Mat. 28. 20.

11 So wuh derh baras wahán thaharke, un ke darmiyán Khudá ká kalám sikhátá rahá.

San 'Ísawí 55 ke ákhir men.

12 ¶ Aur jab Gállio Akhaia ká Súba thá, Yahúdí eká karke Púlus par charh áe, aur use 'adálat men le gaye,

13 Aur kahá, Yih shakhs logon ko bahkátá, ki sharí'at ke barkhiláf Khudá kí parastish karen.

14 Aur jab Púlus ne cháhá, ki munh khole, Gállio ne Yahúdíon se kahá, Ai Yahúdío, agar kuchh zulm yá sharárat hotí[o], to wájib thá, ki main sabr karke tumhárí suntá:

o A'am. 23. 29. aur 25. 11, 19.

15 Par agar yih suwál tumhárí ta'lím, aur námon, aur sharí'at ke haqq men hai, to tum hí jáno; kyúnki main nahín cháhtá, ki aisí báton ká munsif hún.

16 Aur us ne unhen 'adálat-gáh se nikál diyá.

17 Tab sab Yúnáníon ne 'ibádatkhána ke sardár Sostanes[p] ko pakarke, 'adálat-gáh ke sámhne márá. Par Gállio ne us kí kuchh parwá na kí.

p 1 Qur. 1. 1.

18 ¶ Aur jab Púlus aur bhí bahut din wahán rahá thá, tab bháíon se rukhsat hoke, aur Qankhriá[q] men sir mundáke[r], kyúnki us ne mannat máni thí, jaház par Suriya ko rawána húá, aur Prisqillá aur Aqulá us ke sáth the.

q Rúm. 16. 1.
r Gin. 6. 18. A'am. 21. 24.

19 Aur Afasus men pahunchke

San 'ÍSAWÍ 55.

us ne unhen wahín chhorá: aur áp 'ibádatkhána men jáke, Yahúdíon se báten kín.

20 Tab unhon ne us se darkhwást kí, ki aur kuchh din un ke sáth rahe, par us ne na máná;

21 Balki un se yih kahke rukhsat húá, ki har hál men mujhe zarúr hai, ki Yarúsalam men 'íd i áyanda ko karún[s]: par agar Khudá cháhe[t], to tumháre pás phir áúngá. Aur Afasus se jaház kholá.

[s] A'am. 19. 21. aur 20. 16. [t] 1 Qur. 4. 19. 'Ibrán. 6. 3. Ya'q. 4. 15.

San 'Ísawí 56.

22 Aur Qaisaríyá men utarke úpar charh gayá, aur jab kalísiye se salám kahá thá, Antákiyá ko chalá gayá.

23 Aur kuchh din rahke, wahán se rawána húá, aur Galatiya[u] aur Frugiya ke mulkon men barábar guzartá, aur sab shágirdon ko taqwiyat detá gayá[x].

[u] Gal. 1. 2. aur 4. 14. [x] A'am. 14. 22. aur 15. 32, 41.

24 ¶ Aur Apullús[y] náme ek Yahúdí, jis kí paidáish Iskandariá kí thí, jo zubán-áwar shakhs aur pák nawishton men bará qábil thá, Afasus men pahunchá.

[y] 1 Qur. 1. 12. aur 3. 5, 6. aur 4. 6. Tít. 3. 13.

25 Is shakhs ne Khudáwand kí ráh kí tarbiyat páí thí; aur dil men sargarm hoke[z] kalám kartá, aur sihhat se Khudáwand kí báten sikhátá thá, par sirf Yúhanná ká baptisma jántá thá[a].

[z] Rúm. 12. 11. [a] A'am. 19. 3.

26 Wuh 'ibádatkhána men be-dharak bolne lagá: aur Aqulá aur Prisqillá ne, us kí sunke, use apne sáth liyá, aur us ko Khudá kí ráh ziyáda durustí se batáí.

27 Jab us ne Akhaia utar jáne ká iráda kiyá, to bháíon ne shágirdon ko likhke darkhwást kí, ki us ko qabúl karen: us ne wahán pahunchke, un kí, jo fazl ke sabab ímán láe the, barí madad kí[b]:

[b] 1 Qur. 3. 6.

28 Kyúnki us ne pák nawishton se sábit karke ki yih Yisú' wuh Masíh hai[c], Yahúdíon ko sab ke áge bare zor shor se qáil kiyá.

[c] A'am. 9. 22. aur 17. 3. 5 áyat.

XIX BAB.

6 *Púlus kí ke háthon se Rúh ul Quds 'ináyat hotí.* 9 *Yahúdí us kí ta'lím ko burá kahte, par us ko mu'ajizon se nayá subút pahunchtá.* 13 *Jhárne phúnknewále Yahúdí* 16 *us se jis men ek deo samáyá thá már kháte.* 19 *Jádú kí kitáben jaláí játín.* 24 *Demetrius lálach ke sabab Púlus ká mukhálif hoke ek fasád barpá kartá,* 35 *jise shahr ká muharrir hoshyárí se mitátá hai.*

AUR aisá húá, ki jab Apullús[a] Qurintus men thá, Púlus úpar ke mulkon se guzarke Afasus men áyá, aur kaí shágirdon ko páke,

[a] 1 Qur. 1. 12. aur 3. 5, 6.

San 'ÍSAWÍ 56.

2 Un se kahá, Kyá tum ne, jab se ímán láe, Rúh i Quds páí? Unhon ne use kahá, Ham ne to suná bhí nahín, ki Rúh i Quds hai[b].

[b] Dekho 1 Sam. 3. 7. A'am. 8. 16.

3 Us ne un se kahá, Pas tum ne kis ká baptisma páyá? We bole, ki Yúhanná ká baptisma[c].

[c] A'am. 18. 25.

4 Púlus ne kahá, Yúhanná ne tauba ká baptisma diyá, logon se yih kahte húe, ki us par jo mere píchhe átá hai, ya'ne, Yisú' par, ímán láo[d].

[d] Mat. 3. 11. Yúh. 1. 15, 27, 30. A'am. 1. 5. aur 11. 16. aur 13. 24, 25.

5 Unhon ne, yih sunkar, Khudáwand Yisú' ke nám par baptisma páyá[e].

[e] A'am. 8. 16.

6 Aur jab Púlus ne un par háth rakhe the, Rúh i Quds un par áí[f], aur tarah tarah kí zubánen bolne, aur nubúwat karne lage[g].

[f] A'am. 6. 6. aur 8. 17. [g] A'am. 2. 4. aur 10. 46.

7 We sab ádmí bárah ek the.

8 Aur wuh 'ibádatkhána men jáke be-dharak boltá[h], aur tín mahínon tak bahs kartá, aur Khudá kí bádsháhat kí báten[i] unhen samjhátá rahá:

[h] A'am. 17. 2. aur 18. 4. [i] A'am. 1. 3. aur 28. 23.

San 'Ísawí 57.

9 Lekin jab ba'zon ke dil sakht ho gaye, aur be-ímán húe[k], balki logon ke sámhne is ráh ko[l] burá kahne lage, us ne un se kináre hoke, shágirdon ko alag kiyá, aur har roz kisí Turannus náme ke madrasa men bahs kartá thá.

[k] 2 Tím. 1. 15. 2 Pat. 2. 2. Yahúd. 10. [l] Dekho A'am. 9. 2. aur 22. 4. aur 24. 14. 23 áyat.

10 Yih do baras tak hotá rahá[m]; aisá ki Asia ke sab rahnewálon ne, kyá Yahúdí kyá Yúnání, Khudáwand Yisú' ká kalám suná.

[m] Dekho A'am. 20. 31.

11 Aur Khudá Púlus ke háthon se bare bare mu'ajiza dikhátá thá[n];

[n] Marq. 16. 20. A'am. 14. 3.

12 Yahán tak ki rúmál aur patke, us ke badan ko chhuwáke, bímáron par dálte the[o], aur un kí bímáríán játí rahtín, aur burí rúhen un se nikal játí thín.

[o] Dekho 2 Sal. 4. 29. A'am. 5. 15.

San 'Ísawí 58.

13 ¶ Tab ba'ze áwára jhárne phúnknewále Yahúdíon[p] ne ikhtiyár kiyá, ki un par, jin men burí rúhen samáí thín, Khudáwand Yisú' ká nám phúnkke kahen[q], ki Ham tum ko, us Yisú' kí qasam dete hain, jis kí Púlus manádí kartá hai.

[p] Mat. 12. 27. [q] Dekho Marq. 9. 38. Lúq. 9. 49.

14 Aur un men Sqevá Yahúdí sardár káhin ke sát bete the, jo yih karte the.

15 Tab burí rúh ne jawáb men kahá, ki Yisú' ko main jántá, aur

San 'ÍSAWÍ 58.

Púlus se bhí wáqif húṉ; par tum kaun ho?

16 Aur wuh shaḵhs, jis par burí rúh thí, un par lapká, aur gálib áke un par aisí ziyádatí kí, ki we nange aur gháyal us ghar se bháge.

17 Aur yih bát sab Yahúdíoṉ aur Yúnáníoṉ ko, jo Afasus meṉ rahte the, ma'lúm húí; tab sabhoṉ meṉ ḍar samáyá[r], aur Ḵhudáwand Yisú' ke nám kí buzurgí húí.

18 Aur bahuteroṉ ne un meṉ se, jo ímán láe the, áke, apne kámoṉ ko qabúl diyá[s], aur záhir kiyá;

19 Aur bahutoṉ ne, jo jádúgarí karte the, apní kitábeṉ ikaṭṭhí karke, sab logoṉ ke áge jalá díṉ; aur jab un kí qímat ká hisáb kiyá, to pachás hazár rúpiya ṭhahrí.

20 Isí tarah Ḵhudáwand ká kalám niháyat baṛh gayá aur gálib húá[t].

San 'Ísawí 59.

21 ¶ Jab yih ho chuká[u], Púlus ne apne dil meṉ ṭháná[x], ki Maqadúniya aur Aḵhaia se hoke Yarúsalam meṉ jáúṉ, aur kahá, ki waháṉ jáne ke ba'd, Rúm ko bhí mujhe dekhná zarúr hai[y];

22 So un meṉ se, jo us kí ḵhidmat karte the[z], do shaḵhs Timtáus aur Arástus[a] ko Maqadúniya meṉ bhejke, áp kuchh din Asia meṉ rahá.

23 Aur us waqt is ráh kí bábat[b] waháṉ baṛá fasád uṭhá[c].

24 Kyúṉki Demetrius náme ek sunár jo Artamis ke rúpahle mandir banátá thá, aur us peshawáloṉ ko bahut kamwá detá thá[d];

25 Us ne un ko, aur gairoṉ ko jo waisá kám karte the, jam'a karke, kahá, ki Ai mardo, tum jánte ho, ki hamárí farágat isí kám kí badaulat hai.

26 Aur tum dekhte aur sunte ho, ki sirf Afasus meṉ nahíṉ, balki tamám Asia ke qaríb meṉ is Púlus ne bahut se logoṉ ko targíb dekar gumráh kar diyá hai, ki kahtá hai, yih jo háth ke banáe haiṉ, Ḵhudá nahíṉ haiṉ[e].

27 So sirf yihí ḵhatra nahíṉ, ki hamárá pesha be-qadr ho jáe, balki baṛí deví Artamis ká mandir bhí náchíz ho jáe, aur us kí buzurgí, jise tamám Asia aur sárí dunyá pújtí hai, játí rahe.

28 Jab unhoṉ ne yih suná, to gussa se bhar gaye, aur chilláke kahá, ki Afsíoṉ kí Artamis baṛí hai.

29 Aur tamám shahr meṉ balwá húá: aur sab milke Gaius[f] aur Aristarḵhus[g] ko, jo Maqadúniya ke rahnewále aur Púlus ke hamsafar the, pakaṛke tamáshagáh ko dauṛe.

30 Aur jab Púlus ne cháhá, ki logoṉ meṉ jáe, to shágirdoṉ ne use jáne na diyá.

31 Aur Asia ke buzurgoṉ meṉ se ba'zoṉ ne, jo us ke dost the, us ke pas ádmí bhejke minnat kí, ki tamáshagáh meṉ mat já.

32 Aur ba'ze kuchh chilláe, aur ba'ze kuchh: kyúṉki jamá'at ghabráí thí, aur aksaroṉ ne na jáná, ki ham kis liye ikaṭṭhe húe haiṉ.

33 Tab unhoṉ ne Sikandar ko, jise Yahúdí dhakiyáte the, bhíṛ meṉ se áge kar diyá. Aur Sikandar[h] ne háth se ishára karke[i] cháhá, ki logoṉ ke sámhne 'uzr kare.

34 Par jab unhoṉ ne jáná, ki wuh Yahúdí hai, to sab ham-áwáz hoke do ghanṭe ke qaríb chilláte rahe, ki Afsíoṉ kí Artamis baṛí hai.

35 Aur jab shahr ke muharrir ne logoṉ ko ṭhanḍhá kiyá, to kahá, Ai Afsío, kaun ádmí hai, jo nahíṉ jántá, ki Afsíoṉ ká shahr baṛí deví Artamis ká, aur us múrat ká jo Zeus kí taraf se girí, ‖ pujárí hai?

36 Pas jab koí in bátoṉ ke ḵhiláf nahíṉ kah saktá, to wájib hai ki tum thame raho, aur be soche kuchh na karo.

37 Kyúṉki ye mard jin ko tum yaháṉ láe, na mandir ke chor, na tumhárí deví kí nindá karnewále haiṉ.

38 Pas agar Demetrius aur us ke ham-pesha kisú par da'wá rakhte hoṉ, to 'adálat khulí hai, aur Súba baiṭhe haiṉ: ek ek par nálish kareṉ.

39 Par jis súrat meṉ kuchh aur cháhte ho, to shar'í majlis meṉ faisal hogá.

40 Kyúṉki hameṉ ḵhatra hai, ki áj ke fasád ke wáste ham par nálish ho, is liye ki koí sabab nahíṉ, ki jis se ham is hangáma ká jawáb de sakeṉ.

41 Aur yih kahke majlis ko barḵhást kiyá.

San 'ÍSAWÍ 59.

[r] Lúq. 1. 65. aur 7. 16. A'am. 2. 43. aur 5. 5, 11.
[s] Mat. 3. 6.
[t] A'am. 6. 7. aur 12. 24.
[u] Rúm. 15. 25. Gal. 2. 1.
[x] A'am. 20. 22.
[y] A'am. 18. 21. aur 23. 11. Rúm. 15. 24, —28.
[z] A'am. 13. 5.
[a] Rúm. 16. 23. 2 Tim. 4. 20.
[b] Dekho A'am. 9. 2.
[c] 2 Qur. 1. 8.
[d] A'am. 16. 16, 19.
[e] Zab. 115. 4. Yas. 44. 10, —20. Yar. 10. 3.
[f] Rúm. 16. 23. 1 Qur. 1. 14.
[g] A'am. 20. 4. aur 27. 2. Qul. 4. 10. Filím. 24.
[h] 1 Tim. 1. 20. 2 Tim. 4. 14.
[i] A'am. 12. 17.
‖ Yúnání meṉ, *mandir ká árásta karnewálá.*

San 'Ísawí 59.

XX BA'B.

1 *Púlus Maqadúniya ko játá.* 7 *Wuh 'ashá e Rabbání unhen̲ khilátá, aur wa'z kartá.* 9 *Yútaḳhus úpar se girke marjátá,* 10 *par phir jiláyá játá.* 17 *Púlus Miletus men̲ Afsí kalísiye ke buzurgon̲ ko apne pás bulátá, aur unhen̲ un wáqi'át kí ḳhabar detá jo us par guzarne cháhtí thín̲:* 28 *phir Ḳhudá ká jhunḍ un ke supurd kartá,* 29 *unhen̲ chitáke ki jhúṭhe mu'allim uṭhen̲ge;* 32 *phir unhen̲ Ḳhudá ko somptá hai,* 36 *aur phir un ke liye du'á mángke rawána hotá.*

JAB hullaṛ mauqúf húá, Púlus
ne shágirdon̲ ko buláke un-
hen̲ salám kiyá; tab wahán̲ se
rawána húá, ki Maqadúniya ko
jáe[a].
2 Aur un atráf se guzarke, aur
unhen̲ bahut nasíhat karke, Yú-
nán men̲ áyá.
3 Aur tín mahínon̲ tak wahán̲
rahne ke ba'd, jis waqt jaház par
Suriya men̲ jáne ko thá, Yahúdí
us kí ghát men̲ lage[b]: tab us kí
yih saláh húí, ki Maqadúniya kí
ráh se phire.
4 Aur Sopatrus Baríáí, aur Aris-
tarḳhus[c], aur Sikúndus, jo Tas-
saluníqe ke the, aur Gaius[d] Darbe
ká, aur Timtáus[e], aur Tuḳhikus[f],
aur Trufimus[g], jo Asia ke the,
Asia tak us ke sáth gaye.
5 We áge jáke, hamáre liye
Troás men̲ ṭhahre.
6 Aur fatír ke dinon̲[h] ke ba'd
ham Filippí se jaház par rawána
hoke, pánchwen̲ din Troás[i] men̲
un ke pás pahunche; aur sát din
wahán̲ ṭhahre.
7 Aur hafta ke pahle din[k], jab
shágird roṭí toṛne ko[l] ikaṭṭhe áe,
Púlus ne, ki dúsre din jáne ko
thá, un ke sáth kalám kiyá, aur
apná kalám ádhí rát tak baṛháyá.
8 Aur us koṭhe par[m], jahán̲ we
ikaṭṭhe the, bahut chirág jal rahe.
9 Aur Yútaḳhus nám ek jawán
khiṛkí par baiṭhá thá; us ko baṛí
nínd áí; aur jab Púlus der tak
báten̲ kartá rahá, wuh máre nínd
ke jhukke tísre darja se níche gir
paṛá, aur murda uṭháyá gayá.
10 Tab Púlus utarke use lipaṭ
gayá[n], aur gale lagáke kahá, Mat
ghabráo: kyún̲ki us kí ján us
men̲ hai[o].
11 Aur úpar jáke roṭí toṛí aur
kháí, aur kháke itní der tak un se
báten̲ kartá rahá, ki bhor ho gayí;
isí tarah wuh chalá gayá.
12 Aur we us laṛke ko jítá láe,
aur niháyat ḳhátirjam'a húe.

[a] 1 Qur. 16. 5. 1 Tim. 1. 3.
San 'Ísawí 60.
[b] A'am. 9. 23. aur 23. 12. aur 25. 3. 2 Qur. 11. 26.
[c] A'am. 19. 29. aur 27. 2. Qul. 4. 10.
[d] A'am. 19. 29.
[e] A'am. 16. 1.
[f] Afs. 6. 21. Qul. 4. 7. 2 Tim. 4. 12. Tít. 3. 12.
[g] A'am. 21. 29. 2 Tim. 4. 20.
[h] Ḳhur. 12. 14, 15. aur 23. 15.
[i] A'am. 16. 8. 2 Qur. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.
[k] 1 Qur. 16. 2. Muk. 1. 10.
[l] A'am. 2. 42, 46. 1 Qur. 10. 16. aur 11. 20, wag.
[m] A'am. 1. 13.
[n] 1 Sal. 17. 21. 2 Sal. 4. 34.
[o] Mat. 9. 24.

13 ¶ Aur ham kishtí par áge As-
sus ko gaye, is iráda par, ki wahán̲
Púlus ko apne sáth chaṛhá len̲,
kyún̲ki wuh wahán̲ paidal jáne
ká iráda karke yún̲ farmá gayá thá.
14 Jab wuh Assus men̲ hamen̲
milá, ham use chaṛháke Mitulene
men̲ áe.
15 Aur wahán̲ se kishtí kholke,
dúsre din Ḳhíus ke sámhne áe;
aur tísre din Sámus men̲ pahun-
che; aur Trogulliun men̲ maqám
karke, ek din ke ba'd Miletus
men̲ áe.
16 Kyún̲ki Púlus ne ṭháná thá,
ki Afasus se guzar jáe, aisá na ho,
ki us ko Asia men̲ rahne se der
lage: is liye ki wuh jaldí kartá
thá[p], táki agar ho sake, to Pan-
tekust ke din[q] ko Yarúsalam men̲
káṭe[r].
17 ¶ Aur us ne Miletus se Afasus
men̲ kahlá bhejke kalísiye ke
buzurgon̲ ko buláyá.
18 Aur jab we us ke pás áe, to
unhen̲ kahá, Tum jánte ho, ki
pahle din se jis men̲ main̲ Asia
men̲ áyá[s], kis tarah har waqt
tumháre sáth rahá;
19 Ki kamál farotaní aur án̲-
súon̲ ke sáth, aur un ázmáishon̲
ko sahke, jin men̲ Yahúdíon̲ ke
ghát lagáne se[t] main̲ phansá thá,
Ḳhudáwand kí ḳhidmat kartá
rahá.
20 Ki kyún̲kar main̲ ne koí bát,
jo tumháre fáida kí thí, rakh na
chhoṛí[u]; balki tumhen̲ ḳhabar dí,
aur tum ko jamá'at men̲ aur ghar
ghar sikháí.
21 Aur Yahúdíon̲ aur Yúnáníon̲
ke sámhne gawáhí dí[x], ki Ḳhudá
ke áge tauba karo, aur hamáre
Ḳhudáwand Yisú' Masíh par ímán
láo[y].
22 Aur ab, dekho, main̲ rúh ká
bandhá Yarúsalam ko játá hún̲[z],
aur nahín̲ jántá, ki wahán̲ mujh
par kyá guzregá:
23 Magar itná, ki Rúh i Quds
har shahr men̲ yih kahke gawáhí
detí hai, ki qaid o musíbat mere
liye taiyár hain̲[a].
24 Lekin main̲ use kuchh nahín̲
samajhtá[b], na apní ján ko 'azíz
rakhtá, ki apná daura[c] aur wuh
ḳhidmat bhí[d], jo main̲ ne Ḳhudá-
wand Yisú' se páí[e], ki Ḳhudá ke
fazl kí Injíl par gawáhí dún̲,
ḳhushí se púrá karún̲.

San 'Ísawí 60.
[p] A'am. 18. 21. aur 19. 21. aur 21. 4, 12.
[q] A'am. 2. 1. 1 Qur. 16. 8.
[r] A'am. 24. 17.
[s] A'am. 18. 19. aur 19. 1, 10.
[t] 3 áyat.
[u] 27 áyat.
[x] A'am. 18. 5.
[y] Marq. 1. 15. Lúq. 24. 47. A'am. 2. 38.
[z] A'am. 19. 21.
[a] A'am. 21. 4, 11. 1 Tas. 3. 3.
[b] A'am. 21. 13. Rúm. 8. 35. 2 Qur. 4. 16.
[c] 2 Tim. 4. 7.
[d] A'am. 1. 17. 2 Qur. 4. 1.
[e] Gal. 1. 1. Tít. 1. 3.

San 'ÍSAWÍ 60.

25 Aur ab, dekho, maiṉ jántá húṉ, ki tum sab, jin ke darmiyán maiṉ Ḳhudá kí bádsháhat kí manádí kartá phirá, merá muṉh phir na dekhoge[f].
26 Pas maiṉ áj ke din tumheṉ gawáh rakhtá húṉ, ki maiṉ sab ke ḳhún se pák húṉ[g].
27 Kyúṉki maiṉ Ḳhudá kí sárí marzí[h] tumheṉ sunáne se báz na rahá[i].
28 ¶ Pas apní aur us sáre galla kí khabardárí karo[k], jis par Rúh ul Quds ne tumheṉ nigahbán ṭhahráyá[l], ki Ḳhudá kí kalísiye ko, jise us ne apne hí lahú se[m] mol liyá[n], charáo.
29 Kyúṉki maiṉ yih jántá húṉ, ki mere jáne ke ba'd phárnewále bheṛiye tumháre darmiyán áweṉge[o], jinheṉ galla par kuchh tars na áwegá.
30 Aur ḳhud tum meṉ se ádmí uṭheṉge, jo ulṭí báteṉ kaheṉge[p], ki shágirdoṉ ko apní taraf khíṉch leṉ.
31 Is liye jágte raho, aur yád rakho, ki maiṉ tín baras[q] rát din ro roke har ek ko chitáne se báz na áyá.
32 Ai bháío, ab maiṉ tumheṉ Ḳhudá aur us ke fazl ke kalám ko[r] somptá húṉ, jo qádir hai, ki tumheṉ kámil kare[s], aur sáre muqaddasoṉ meṉ mírás de[t].
33 Maiṉ ne kisí ke rúpe, yá sone, yá kapṛe ká lálach nahíṉ kiyá[u].
34 Tum áp jánte ho, ki inhíṉ háthoṉ ne merí aur mere sáthíoṉ kí zarúrateṉ raf'a kíṉ[x].
35 Maiṉ ne sab báteṉ batáíṉ, ki yúṉhí mihnat karke kamzoroṉ kí madad karná[y], aur Ḳhudáwand Yisú' kí báteṉ yád rakhná zarúr hai, ki us ne kahá, Dená lene se mubárak hai.
36 ¶ Aur us ne yih kahke ghuṭne ṭeke[z], aur un sab ke sáth du'á mángí.
37 Aur we sab bahut roe, aur Púlus ke gale se lagke[a] use chúmne lage.
38 Aur ḳháss kar is bát par gamgín húe, jo us ne kahí thí, ki Tum merá muṉh phir na dekhoge[b]. Aur unhoṉ ne use jaház tak pahuncháyá.

f 38 áyat. Rúm. 15. 23.
g A'am. 18. 6. 2 Qur. 7. 2.
h Lúq. 7. 30. Yúh. 15. 15. Afs. 1. 11.
i 20 áyat.
k 1 Tim. 4. 16. 1 Pat. 5. 2.
l 1 Qur. 12. 28.
m Dekho 'Ibrán. 9. 14.
n Afs. 1. 7, 14. Qul. 1. 14. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 19. Muk. 5. 9.
o Mat. 7. 15. 2 Pat. 2. 1.
p 1 Tim. 1. 20. 1 Yúh. 2. 19.
q A'am. 19. 10.
r 'Ibrán. 13. 9.
s A'am. 9. 31.
t A'am. 26. 18. Afs. 1. 18. Qul. 1. 12. aur 3. 24. 'Ibrán. 9. 15. 1 Pat. 1. 4.
u 1 Sam. 12. 3. 1 Qur. 9. 12. 2 Qur. 7. 2. aur 11. 9. aur 12. 17.
x A'am. 18. 3. 1 Qur. 4. 12. 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3. 8.
y Rúm. 15. 1. 1 Qur. 9. 12. 2 Qur. 11. 9, 12. aur 12. 13. Afs. 4. 28. 1 Tas. 4. 11. aur 5. 14. 2 Tas. 3. 8.
z A'am. 7. 60. aur 21. 5.
a Paid. 45. 14. aur 46. 29.
b 25 áyat.

XXI BAB.

1 Súrí Púlus se 'arz karte, ki Yarúsalam ko na jáiye, par wuh nahíṉ mántá. 9 Failbús kí beṭíáṉ nabiya ká kám kartíṉ. 17 Púlus Yarúsalam meṉ já pahunchtá: 27 jaháṉ wuh giriftár hotá, aur ján ke ḳhatra meṉ paṛtá, 31 par fauj ke sardár se chhuṛáyá játá, balki ijázat pátá ki logoṉ se kalám kare.

AUR aisá húá, ki jab ham un se judá hoke rawána húe the, to sídhí ráh Kos meṉ áe, aur dúsre din Rudus, aur waháṉ se Patará meṉ.
2 Aur ek jaház Fíníke ko játe húe páke, us par chaṛhe aur rawána húe.
3 Aur jab Kuprus nazar áyá, use báeṉ háth chhoṛkar Suriya ko chale, aur Súr meṉ lagáyá: kyúṉki waháṉ jaház ká bojh utárná thá.
4 Aur shágirdoṉ ko páke ham sát roz waháṉ rahe: unhoṉ ne Rúh kí ma'rifat Púlus se kahá, ki Yarúsalam ko na jáná[a].
5 Par ham un dinoṉ ko púrá karke nikle, aur chale gaye; aur sabhoṉ ne jorúoṉ aur laṛkoṉ samet shahr ke báhar tak ham ko pahuncháyá, aur ham ne samundar ke kináre par ghuṭne ṭekke[b] du'á mángí.
6 Aur ham ek dúsre se widá' hoke jaház par chaṛhe; aur we apne apne ghar ko phire[c].
7 Aur ham Súr se jaház ká safar tamám karke Ptulamais meṉ pahunche, aur bháíoṉ ko salám karke ek din un ke sáth rahe.
8 Dúsre din Púlus aur ham, jo us ke sáthí the, rawána hoke Qaisaríyá meṉ áe: aur Failbús ḳhushḳhabarí-denewále[d] ke yaháṉ, jo un sátoṉ meṉ se thá[e], utarke, us ke sáth rahe.
9 Aur us kí chár kuṉwárí beṭíáṉ thíṉ, jo nubúwat kartí thíṉ[f].
10 Aur jab ham waháṉ chand roz rahe, Agabus[g] náme ek nabí Yahúdiya se áyá.
11 Us ne hamáre pás áke Púlus ká kamarband uṭhá liyá, aur apne háth páṉw bándhke kahá, Rúh ul Quds yúṉ kahtí hai, Us mard ko, jis ká yih kamarband hai, Yahúdí Yarúsalam meṉ yúṉhíṉ bándheṉge[h], aur gair qaumoṉ ke háthoṉ meṉ hawála kareṉge.
12 Jab yih suná, to ham ne aur waháṉ ke logoṉ ne us kí minnat kí, ki Yarúsalam ko na jáwe.

San 'ÍSAWÍ 60.

a A'am. 20. 23. 12 áyat.
b A'am. 20. 36.
c Yúh. 1. 11.
d Afs. 4. 11. 2 Tim. 4. 5.
e A'am. 6. 5. aur 8. 26, 40.
f Yúel 2. 28. A'am. 2. 17.
g A'am. 11. 28.
h A'am. 20. 23. 33 áyat.

San 'ÍSAWÍ 60.

13 Par Púlus ne jawáb diyá, ki
Tum kyá karte ho, ki rote aur
merá dil toṛte ho? kyúnki main
na sirf bándhe jáne, balki Yarú-
salam men Khudáwand Yisú' ke
nám par marne ko bhí taiyár
[i] A'am.20.24. húnǃ[i].
14 So jab us ne na máná, to
ham yih kahke chup rahe, ki
[k] Mat. 6. 10. aur 26. 42. Lúq. 11. 2. aur 22. 42. Khudá kí marzí ho[k].
15 Aur un dinon ke ba'd ham
apní taiyárí karke Yarúsalam ko
gaye.
16 Aur Qaisaríyá se kaí ek shá-
gird hamáre sáth chale, aur ham-
en Mnáson Kuprusí ek qadím
shágird ke pás le gaye, ki ham us
ke yahán mihmán hone ko the.
17 Aur jab ham Yarúsalam men
pahunche, bháíon ne khushí se
[l] A'am. 15. 4. hamen qabúl kiyá[l].
18 Aur dúsre din Púlus hamáre
[m] A'am. 15. 13. Gal. 1. 19. aur 2. 9. sáth Ya'qúb[m] ke pás gayá; aur
sab buzurg wahán ikaṭṭhe the.
19 Aur us ne unhen salám karke,
jo kuchh Khudá ne us kí khidmat
[n] A'am. 1. 17. aur 20. 24. ke wasíla[n] gair qaumon men kiyá
[o] A'am. 15. 4, 12. Rúm. 15. 18, 19. thá, mufassal bayán kiyá[o].
20 Aur unhon ne yih sunke
Khudáwand kí sitáish kí, aur us
ko kahá, Ai bháí, tú dekhtá hai,
ki kitne hazár Yahúdí hain, jo
ímán láe; aur sab sharí'at ke
[p] A'am. 22. 3. Rúm. 10. 2. Gal. 1. 14. gairatmand hain[p]:
21 Aur unhon ne tere haqq men
khabar páí, ki tú gair qaumon
men sab Yahúdíon ko sikhátá
hai, ki Músá se phir jáen, ki
kahtá hai, Apne laṛkon ká khatna
mat karo, na sharí'at ke dastúron
par chalo.
22 Ab kyá karen? log be-shakk
jam'a honge, kyúnki sunenge ki
tú áyá hai.
23 So yih kar, jo ham tujh se
kahte hain: Hamáre pás chár
mard hain, jinhen nazr adá karná
hai;
24 Unhen leke áp ko un ke
sáth pák kar, aur un ke liye
kuchh kharch kar, ki we apná sir
[q] Gin. 6. 2, 13, 18. A'am. 18. 18. munḍáwen[q]: to sab jánenge, ki
jo khabar terí bábat páí hai,
kuchh nahín; balki tú áp bhí
sharí'at ko hifz karke durust
chaltá hai.
25 Par jo gair-qaumon men se
ímán láe, un kí bábat ham ne
[r] A'am. 15. 20, 29. ṭhahráke likhá hai[r], ki we aisí aisí
báten na mánen: magar buton
ke chaṛháwe, aur lahú, aur galá
ghonṭe, aur harámkárí se, áp ko
mahfúz rakhen.
26 Tab Púlus un mardon ko
leke, aur dúsre din un ke sáth
pák hoke, haikal men dákhil húá[s], [s] A'am. 24. 18.
aur khabar dí, ki pák hone ke
din, jab tak ki in men se har ek
kí nazr na chaṛháí jáe, púre ka-
renge[t]. [t] Gin. 6. 13.
27 Par jab sát din púre hone
par the, Asia ke Yahúdíon ne[u] [u] A'am. 24. 18.
use haikal men dekhke sab logon
ko ubhárá, aur yún chilláke us
par háth ḍále[x], [x] A'am. 26. 21.
28 Ki, Ai Isráelí mardo, madad
karo; Yih wuhí ádmí hai, jo sab
ko har jagah qaum ke, aur sharí'at
ke, aur is makán ke khiláf sikhátá
hai[y]: aur 'aláwa is ke, Yúnáníon [y] A'am. 24. 5, 6.
ko bhí haikal men láyá, aur is
pák makán ko nápák kiyá hai.
29 (Kyúnki unhon ne áge Tru-
fimus[z] Afsí ko us ke sáth shahr [z] A'am. 20. 4.
men dekhá thá, aur khiyál kiyá,
ki Púlus us ko haikal men láyá
thá.)
30 Aur tamám shahr men han-
gáma húá, aur log dauṛke jam'a
húe[a]; aur Púlus ko pakaṛke hai- [a] A'am. 26. 21.
kal ke báhar ghasíṭá: aur filfaur
darwáza band kiye gaye.
31 Aur jab we us ke qatl ke
dar-pai the, fauj ke ‖sardár ko ‖ Yúnání men, *hazárí.*
khabar pahunchí, ki tamám Ya-
rúsalam men fasád hai.
32 Wuh usí dam sipáhíon aur
‖súbadáron ko leke, un par dau- ‖ Ya'ne, *unhen jo-sau sau ke sardár the.*
ṛá[b]: aur we sardár aur sipáhíon
ko dekhke, Púlus ke márne se
báz áe. [b] A'am. 23. 27. aur 24. 7.
33 Tab sardár ne nazdík áke
use giriftár kiyá, aur do zanjíron
se bándhne ká hukm diyá[c]; aur [c] A'am. 20. 23. 11 áyat.
púchhá, ki Yih kaun hai, aur us
ne kyá kiyá?
34 Aur bhíṛ men se ba'ze kuchh
chilláe, aur ba'ze kuchh: so jab
shor o gul ke sabab kuchh haqíqat
daryáft na kar saká, to hukm
diyá, ki Use qil'a men le jáo.
35 Aur jab síṛhí tak pahunchá,
to logon ke hujúm ke sabab si-
páhíon ko use uṭháná paṛá.
36 Kyúnki dangal chillátá húá
us ke píchhe paṛá, ki Use uṭhá
ḍál[d]. [d] Lúq. 23. 18. Yúh. 19. 15. A'am. 22. 22.
37 Aur jab Púlus ko qil'a ke
andar le jáne lage, us ne sardár
se kahá, Kyá mujhe ijázat hai, ki

San 'ÍSAWÍ 60.

Is Misrí ne fasád barpá kí Sau 'Isawí 55 meṉ.
e Dekho A'am.5.36.
f A'am. 9. 11. aur 22. 3.
g A'am.12.17.
a A'am. 7. 2.
b A'am.21.39. 2 Qur.11.22. Filip. 3. 5.
c A'am. 5. 34.
d Ist. 33. 3. 2 Sal. 4. 38. Lúq. 10. 39.
e A'am.26. 5.
f A'am.21.20. Gal. 1. 14.
g Rúm. 10. 2.
h A'am. 8. 3. aur 26. 9, 10, 11. Filip. 3. 6. 1 Tim.1.13.
i Lúq. 22. 66. A'am. 4. 5.
k A'am. 9. 2. aur 26. 10, 12.
l A'am. 9. 3. aur 26. 12, 13.

tujh se kuchh kahúṉ? Us ne
kahá, Kyá Yúnání jántá hai?
38 Pas tú wuh Misrí nahíṉ, jo
in dinoṉ se áge fasád uṭháke un
chár hazár ḍákúoṉ ko jangal meṉ
le gayá[e]?
39 Púlus ne kahá, Maiṉ Yahúdí
ádmí húṉ, Qiliqiya ke mashhúr
shahr Tarsus ká báshinda[f]; maiṉ
terí minnat kartá húṉ, ki mujhe
logoṉ se bolne kí ijázat de.
40 Jab us ne use ijázat dí, Púlus
ne síṛhí par khaṛe hoke logoṉ ko
háth se ishára kiyá[g]. Jab sab
chup cháp húe, wuh 'Ibrání zubán
meṉ bolne lagá, aur kahá,

XXII BA'B.

1 *Púlus apne ahwál ká mufassal bayán kartá ki kyúṉkar Masíh kí taraf rújú' húá thá,* 17 *aur ba'd us ke Masíhí risálat ká kám us ko milá thá.* 22 *Jab gair-qaumoṉ ke zikr par áyá, fauran log us par gussa hoke chilláne lage.* 24 *Us waqt sardár use koṛe márne par thá,* 25 *par Púlus ne batáyá ki maiṉ Rúmí húṉ, aur yúṉ hí bach gayá.*

AI bháío, aur ai ábá[a], merá 'uzr
jo ab tum se kartá húṉ
suno.
2 Jab unhoṉ ne suná, ki 'Ibrání
zubán meṉ un se boltá hai, to aur
bhí chup húe. So us ne kahá,
3 Maiṉ Yahúdí húṉ, Qiliqiya ke
shahr Tarsus meṉ paidá húá[b],
lekin is shahr meṉ parwarish pái,
aur Gamaliel[c] ke qadamoṉ par[d]
bápdádoṉ kí sharí'at kí baríkíoṉ
meṉ tarbiyat húá[e], aur Ḳhudá ke
liye aisá gairatmand thá[f], jaise
tum sab[g] áj ke din ho.
4 Maiṉ ne mardoṉ aur 'auratoṉ
ko bándhke, aur qaidḳhána meṉ
ḍálke is taríqa ko maut tak sa-
táyá[h].
5 Chunánchi sardár káhin aur
sab buzurg[i] bhí mere gawáh haiṉ:
ki un se maiṉ bháíoṉ ke liye ḳhatt
leke Dimishq ko rawána húá,
ki jitne wahán hoṉ, unheṉ bhí
bándhke Yarúsalam meṉ khínch
láúṉ, táki sazá páweṉ[k].
6 Par jab maiṉ chalá játá, aur
Dimishq ke nazdík pahunchá thá,
to aisá húá, ki do pahar ke qaríb
ekáek baṛá núr ásmán se mere
girdágird chamká[l].
7 Aur maiṉ zamín par gir paṛá,
aur áwáz suní, jo mujhe kahtí thí,
ki Ai Súlus, Súlus, tú mujhe kyúṉ
satátá hai?
8 Maiṉ ne jawáb diyá, ki Ai
Ḳhudáwand, tú kaun hai? Us
ne mujh se kahá, Maiṉ Yisú'
Násarí húṉ, jise tú satátá hai.
9 Aur mere sáthíoṉ ne núr to
dekhá, aur ḍar gaye; lekin us kí
áwáz, jo mujhe bulátá thá, na
suní[m].
10 Tab maiṉ ne kahá, Ai Ḳhudá-
wand, maiṉ kyá karúṉ? Ḳhudá-
wand ne mujh se kahá, Uṭh, aur
Dimishq meṉ já; wahán sab
kuchh jo tere karne ke liye mu-
qarrar húá hai, tujhe kahá jáegá.
11 Aur jab maiṉ us núr ke jalál
ke sabab na dekh saká, mere sáthí
merá háth pakaṛke mujhe Di-
mishq meṉ le gaye.
12 Aur Hanániáh[n] nam ek mard,
jo sharí'at ke muwáfiq díndár, aur
wahán ke sab rahnewále Yahú-
díoṉ[o] ke nazdík neknám thá[p],
13 Mere pás áyá, aur khaṛe
hoke mujhe kahá, Ai bhái Súlus,
phir bíná ho. Aur usí ghaṛí
maiṉ ne us par nigáh kí.
14 Aur us ne kahá, Hamáre
bápdádoṉ ke Ḳhudá[q] ne tujh ko
áge se barguzída kiyá[r], ki tú us
kí marzí jáne, aur us 'A'dil[s] ko
dekhe[t], aur us ke muṉh kí áwáz
sune[u];
15 Kyúṉki tú us ke liye sab
ádmíoṉ ke áge un bátoṉ ká, jo tú
ne dekhíṉ, aur suníṉ[x], gawáh
hogá[y].
16 Aur ab kyúṉ der kartá hai?
uṭhke baptisma le, aur Ḳhudá-
wand ká nám leke[z] apne gunáhoṉ
ko dho ḍál[a].
17 Aur jab maiṉ Yarúsalam meṉ
phir áyá, aur haikal meṉ du'á
mángtá thá, aisá húá, ki maiṉ
be-ḳhud ho gayá[b];
18 Aur us ko dekhá[c], jo mujhe
kahtá thá, Jaldí kar, aur shitáb
Yarúsalam se nikal já; kyúṉki
terí gawáhí mere haqq meṉ qabúl
na kareṉge[d].
19 Aur maiṉ ne kahá, Ai Ḳhudá-
wand, we áp jánte haiṉ, ki maiṉ
unheṉ, jo tujh par ímán láe, qaid
kartá[e], aur 'ibádatḳhánoṉ meṉ
koṛe mártá thá[f]:
20 Aur jab tere shahíd Stafanus
ká ḳhún baháyá gayá, maiṉ bhí
wahán khaṛá[g], aur us ke qatl par
rází thá[h], aur us ke qátiloṉ ke
kapṛoṉ kí ḳhabardárí kartá thá.
21 Aur us ne mujh se kahá, Já,
ki maiṉ tujhe gair-qaumoṉ ke pás
dúr bhejúṉgá[i].

San 'ÍSAWÍ 60.

m Dán. 10. 7. A'am. 9. 7.
n A'am. 9. 17.
o 1 Tim. 3. 7.
p A'am.10.22.
q A'am. 3. 13. aur 5. 30.
r A'am. 9. 15. aur 26. 16.
s A'am. 3. 14. aur 7. 52.
t 1 Qur. 9. 1. aur 15. 8.
u 1 Qur.11.23. Gal. 1. 12.
x A'am. 4. 20. aur 26. 16.
y A'am.23.11.
z A'am. 9. 14. Rúm. 10. 13.
a A'am. 2. 38. 'Ibrán. 10. 22.
b A'am. 9. 26. 2 Qur. 12. 2.
c 14 áyat.
d Mat. 10. 14.
e A'am. 8. 3. 4 áyat.
f Mat. 10. 17.
g A'am. 7. 58.
h Lúq. 11. 48. A'am. 8. 1. Rúm. 1. 32.
i A'am. 9. 15. aur 13. 2, 46, 47. aur 18. 6. aur 26. 17. Rúm. 1. 5. aur 11. 13. aur 15. 16. Gal. 1. 15, 16. aur 2. 7, 8. Afs. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.

San 'ÍSAWÍ 60.

22 We isí bát tak us kí sun rahe; tab apní áwáz buland karke chilláe, ki Aise ko zamín par se uṭhá ḍál[k], ki us ká jítá rahná munásib nahín[l].

[k] A'am. 21. 36.
[l] A'am. 25. 24.

23 Aur jab we chilláte, aur apne kapṛe phenkte, aur khák uṛáte the,

24 Sardár ne hukm diyá, ki Use qil'a men le jáwen, aur farmáyá, ki Use koṛe márke ázmáwen; táki use ma'lúm ho, ki we kis sabab us kí zidd men yún chilláe.

25 Jab we use tasmon se jakaṛte the, Púlus ne us súbadár se, jo pás khaṛá thá, kahá, Kyá tumhen jáiz hai, ki ek ádmí ko, jo Rúmí aur be-qusúr hai, koṛe máro[m]?

[m] A'am. 16. 37.

26 Súbadár yih sunke gayá, aur sardár ko khabar dí, aur kahá, Khabardár, tú kyá kiyá cháhtá hai? kyúnki yih ádmí Rúmí hai.

27 Aur sardár ne pás áke us ko kahá, Mujhe batá, kyá tú Rúmí hai? Us ne kahá, Hán.

28 Sardár ne jawáb diyá, ki Main ne bahut naqd deke yih rutba hásil kiyá. Púlus ne kahá, Main to aisá hí paidá húá.

29 Filfaur we, jo us ko ázmáyá cháhte the, us se báz áe; aur sardár bhí, yih jánkar ki wuh Rúmí hai, aur main ne use bándhá, ḍar gayá.

30 Subh ko, is iráda se, ki haqíqat ko jáne, ki Yahúdí us par kyá da'wá rakhte hain, us kí zanjíren kholín, aur hukm diyá, ki sardár káhin aur un kí sárí Sadr majlis jam'a howen; phir Púlus ko níche le jáke, un ke bích men khaṛá kiyá.

XXIII BÁB.

1 *Jis waqt Púlus apne bacháo men 'uzr kartá thá,* 2 *Hanániáh ne hukm diyá ki use máren.* 7 *Un men jo us par nálish karte the takrár hogayí.* 11 *Khudá use tasallí detá.* 14 *Púlus ke pakaṛne ke liye Yahúdí ghát men rahte;* 20 *is kí khabar sardár ko dí jútí.* 23 *Wuh use Felikas hákim ke pás bhej detá.*

TAB Púlus ne Sadr majlis kí taraf nazar karke kahá, Ai bháío, main áj tak kamál neknívatí se[a] Khudá ke huzúr chalá.

[a] A'am. 24. 16. 1 Qur. 4. 4. 2 Qur. 1. 12. aur 4. 2. 2 Tim. 1. 3. 'Ibrán. 13. 18.

2 Tab sardár káhin Hanániáh ne un ko, jo us ke pás khaṛe the, hukm diyá, ki Us ke munh par thapeṛá máren[b].

[b] 1 Sal. 22. 24. Yar. 20. 2. Yúh. 18. 22.

3 Tab Púlus ne us se kahá, Khudá tujhe máregá, Ai sufedí pherí húí díwár: kyá tú baiṭhá hai, ki sharí'at ke muwáfiq merá insáf kare, aur sharí'at ke barkhiláf mujhe márne ká hukm detá hai[c]?

[c] Ahb. 19. 35. Ist. 25. 1, 2. Yúh. 7. 51.

4 Unhon ne, jo pás khaṛe the kahá, Kyá tú Khudá ke sardár káhin ko burá kahtá hai?

5 Púlus ne kahá, Ai bháío, main ne na jáná, ki sardár káhin hai[d]; kyúnki likhá hai, ki Apní qaum ke sardár ko burá mat kah[e].

[d] A'am. 24. 17.
[e] Khur. 22. 28. Wá'iz. 10. 20. 2 Pat. 2. 10. Yahúd. 8.

6 Aur Púlus yih jánke, ki ba'ze Sadúqí aur ba'ze Farísí hain, majlis men pukárá, ki Ai bháío, main Farísí[f], aur Farísí ká beṭá hún; aur ummed aur murdon kí qiyámat ke sabab mujh par ilzám hotá hai[g].

[f] A'am. 26. 5. Filip. 3. 5.
[g] A'am. 24. 15, 21. aur 26. 6. aur 28. 20.

7 Jab us ne yih kahá, Farísíon aur Sadúqíon men takrár húí: aur majlis men phúṭ paṛí.

8 Kyúnki Sadúqí to kahte hain, ki qiyámat nahín[h], aur na firishta, na rúh hai: par Farísí donon ká iqrár karte hain.

[h] Mat. 22. 23. Marq. 12. 18. Lúq. 20. 27.

9 Aur baṛá shor húá: aur Farísíon ke firqa ke faqíh uṭhe, aur yún kahke jhagaṛne lage, ki Ham is ádmí men kuchh buráí nahín páte hain[i]; par agar kisí rúh yá firishta ne is se kalám kiyá ho[k], to ham Khudá se na laṛen[l].

[i] A'am. 25. 25. aur 26. 31.
[k] A'am. 22. 7, 17, 18.
[l] A'am. 5. 39.

10 Aur jab baṛí takrár húí, to sardár ne, is khauf se ki mabádá Púlus un se phaṛá jáwe, fauj ko hukm diyá, ki Utarke use un ke bích se zabardastí nikále, aur qil'a men le áwe.

11 Aur usí rát Khudáwand ne us ke pás áke kahá, Ai Púlus, khátirjam'a rakh[m]: ki jaisá tú ne merí bábat Yarúsalam men gawáhí dí, waisá hí tujhe Rúm men bhí gawáhí dená zarúr hai.

[m] A'am. 18. 9. aur 27. 23, 24.

12 Aur jab din húá, ba'ze Yahúdíon ne eká karke la'nat kí qasam kháí, aur kahá, ki Jab tak ham Púlus ko qatl na karen, na kuchh kháenge na píenge[n].

[n] 21, 30 áyaten. A'am. 25. 3.

13 Aur we, jinhon ne ápas men yih qasam kháí, chálís se ziyáda the.

14 So unhon ne sardár káhinon aur buzurgon ke pás jáke kahá, Ham ne la'nat kí qasam kháí, ki jab tak Púlus ko qatl na karen, kuchh na chakhenge.

15 Pas ab tum Sadr majlis se milke, fauj ke sardár ko khabar

San 'ÍSAWÍ 60.

do, ki kal use tumháre pás láwe, goyá tum us kí haqíqat ziyáda daryáft kiyá cháhte ho: par ham taiyár hain, ki us ke pahunchne se pahle use halák karen.

16 Aur Púlus ká bhánjá un kí ghát kí sunke chalá, aur qil'a men jáke Púlus ko khabar dí.

17 Tab Púlus ne súbadáron men se ek ko buláke kahá, Is jawán ko sardár ke pás le já; ki wuh us se kuchh kahá cháhtá hai.

18 Pas wuh use sardár pás le gayá, aur kahá, Púlus qaidí ne mujhe buláke darkhwást kí, ki is jawán ko tere pás láún, ki tujh se kuchh kahá cháhtá hai.

19 Tab sardár ne us ká háth pakarke, aur use alag le jáke, púchhá, ki Wuh kyá hai, jo mujh se kahá cháhtá hai?

20 Us ne kahá, Yahúdíon ne eká kiyá hai[o], ki tujh se darkhwást karen, ki kal Púlus ko Sadr majlis men láwe, goyá ki we us ke hál kí aur bhí tahqíqát kiyá cháhte hain.

[o] 12 áyat.

21 Pas tú un kí na mániyo, kyúnki un men chálís shakhs se ziyáda us kí ghát men lage hain, jinhon ne la'nat kí qasam kháí hai, ki jab tak use halák na karen, na kháenge na píenge; aur ab taiyár, aur tere wa'da ke muntazir hain.

22 Tab sardár ne jawán ko rukhsat kiyá, aur hukm diyá, ki Kisí se mat kah, ki tú ne mujh par yih záhir kiyá.

23 Aur do súbadáron ko pás buláke kahá, Do sau sipáhí, aur sattar sawár, aur do sau bhálebardár, rát kí tísrí gharí, taiyár rakho, ki Qaisaríyá ko jáwen;

24 Aur jánwar bhí házir karo, ki Púlus ko sawár karke Felikas hákim ke pás sahíh o salámat pahuncháwen.

25 Aur is mazmún ká khatt likhá:

26 Qlaudius Lusiás ká Felikas hákim bahádur ko salám.

27 Is mard ko Yahúdíon ne pakarke cháhá, ki halák karen; par main yih ma'lúm karke ki Rúmí hai, fauj samet charh gayá, aur use chhurá láyá[p].

[p] A'am.21.33. aur 24. 7.

28 Aur jab cháhá, ki daryáft karún, ki unhon ne kis sabab se us par nálish kí, to use un kí Sadr majlis men le gayá[q];

[q] A'am.22.30.

29 Aur daryáft kiyá, ki we apní sharí'at ke maslon kí bábat us par nálish karte hain[r], par us ká koí qusúr nahín, jo qatl yá qaid ke láiq ho[s].

[r] A'am.18.15. aur 25. 19.
[s] A'am.26.31.

30 Aur jab mujhe ittilá' húí, ki Yahúdí is mard kí ghát men lage hain[t], main ne use jald tere pás bhej diyá, aur us ke mudda'íon ko bhí hukm diyá, ki tere pás us par da'wá karen[u]. Ziyáda salám.

[t] 20 áyat.
[u] A'am. 24. 8. aur 25. 6.

31 Pas sipáhíon ne, hukm ke muwáfiq, Púlus ko leke ráton rát Antipatris men pahuncháyá.

32 Aur dúsre din sawáron ko us ke sáth rawána karke áp qil'a ko phire:

33 Unhon ne Qaisaríyá men pahunchke hákim ko khatt diyá, aur Púlus ko bhí us ke áge házir kiyá.

34 Hákim ne khatt parhke púchhá, ki Wuh kis súba ká hai? Aur ma'lúm karke ki Qiliqiya ká hai[x],

[x] A'am.21.39.

35 Kahá, Jab tere mudda'í házir honge, main terí sunúngá[y]. Aur hukm diyá, ki Use Herodís kí bárgáh men qaid rakhen[z].

[y] A'am. 24. 1, 10. aur 25. 16.
[z] Mat. 27. 27.

XXIV BAB.

1 *Tartullus wakíl ke wasíla se we Púlus par nálish karte,* 10 *aur wuh apne bacháo men apní guzrán aur ta'lím ká sab ahwál bayán kartá.* 24 *Hákim aur us kí qabíla ke sámhne wuh Masíh kí khushkhabarí sunátá.* 26 *Hákim rishwat páne kí ummed rakhtá, par kuchh na miltá.* 27 *A'khir ko 'uhda se barkhást hoke Púlus ko qaid men chhor játá.*

PA'NCH din ba'd[a] Hanániáh sardár káhin, buzurgon aur Tartullus nám ek wakíl ke sáth wahán áyá, aur hákim ke áge Púlus par nálish kí[b].

[a] A'am.21.27.
[b] A'am. 23. 2, 30, 35. aur 25. 2.

2 Jab wuh buláyá gayá, Tartullus faryád karne lagá, aur kahá, Liházá ki tere wasíla hamen bará chain, aur terí dúr-andeshí se is qaum ko achchhe bandobast hain,

3 Ai Felikas bahádur, ham is ká har waqt aur har jagah kamál shukrguzárí se iqrár karte hain.

4 Par is liye ki tujhe ziyáda taklíf na dún, main terí minnat kartá hún, ki tú apní mihrbání se hamárí do ek báten sun.

5 Ki ham ne is mard ko mufsid, aur tamám dunyá ke sab Yahú-

San 'ÍSAWÍ 60.

c Lúq. 23. 2. A'am. 6. 13. aur 16. 20. aur 17. 6. aur 21. 28. 1 Pat. 2. 12, 15.
d A'am. 21. 28.
e Yúh. 18. 31.
f A'am. 21. 33.
g A'am. 23. 30.
Felikas Yahúdiya ká Súba muqarrar húá. San 'Ísawí 53 men.
h A'am. 21. 26. 17 áyat.
i A'am. 25. 8. aur 28. 17.
k Dekho 'Amús 8. 14. A'am. 9. 2.
l 2 Tím. 1. 3.
m A'am. 26. 22. aur 28. 23.
n A'am. 23. 6. aur 26. 6, 7. aur 28. 20.
o Dán. 12. 2. Yúh. 5. 28, 29.
p A'am. 23. 1.
q A'am. 11. 29, 30. aur 20. 16. Rúm. 15. 25. 2 Qur. 8. 4. Gal. 2. 10.
r A'am. 21. 26, 27. aur 26. 21.

díon men fitna-angez[c], aur Násaríon kí bid'at ká ek sardár páyá;
6 Us ne haikal ko nápák karne
ká bhí qasd kiyá[d], aur ham ne
use pakṛá, aur cháhá, ki apní sharí'at ke muwáfiq us kí 'adálat
karen[e].
7 Par Lusias sardár fauj samet
áke use hamáre háthon se chhín
le gayá[f],
8 Aur us ke mudda'íon ko hukm
diyá, ki tere pás jáen[g]: so tú áp
tahqíq karke in sab báton ko, jin
kí ham us par nálish karte hain,
khud usí se daryáft kar saktá hai.
9 Aur Yahúdíon ne bhí us ke
sáth da'wá kiyá, aur kahá, ki ye
báten yúnhín hain.
10 Tab Púlus ne, jab hákim se
bolne ká ishára páyá, jawáb diyá,
Azbaski main jántá hún, ki tú
bahut barson se is qaum ká hákim
hai, main barí khátirjam'aí se
apná 'uzr bayán kartá hún:
11 Kyúnki tú daryáft kar saktá
hai, ki bárah din se ziyáda nahín
húe, ki main Yarúsalam men
'ibádat karne gayá[h].
12 Aur unhon ne haikal men
mujhe kisí ke sáth bahs karte, yá
logon men fasád uṭháte na páyá,
na 'ibádatkhánon men, na shahr
men[i];
13 Aur na in báton ko, jin kí
we mujh par ab tuhmat lagáte
hain, sábit kar sakte hain.
14 Lekin tere sámhne yih iqrár
kartá hún, ki jis ráh ko we bid'at
kahte hain[k], usí men apne bápdádon ke Khudá[l] kí bandagí kartá,
aur sab kuchh jo sharí'at aur
nabíon men likhá hai[m], yaqín
jántá:
15 Aur Khudá se yih ummed
rakhtá hún[n], jis ke we bhí muntazir hain, ki murdon kí qiyámat
hogí, kyá náston, kyá ná-rásíon
kí[o].
16 Aur main isí sabab koshish
kartá hún, ki hamesha Khudá aur
ádmíon ke áge merá dil mujhe
malámat na kare[p].
17 Ab kaí baras ba'd main apní
qaum ko khairát pahuncháne, aur
nazr chaṛháne áyá hún[q].
18 Is par Asia ke ba'ze Yahúdíon ne mujhe haikal men tahárat
kiye húe páyá[r], par na to dangal
ke sáth hote, na fasád uṭháte
dekhá.
19 So unhen tere sámhne házir
honá, aur agar un ká mujh par
kuchh da'wá ho, nálish karná
wájib thá[s].
20 Yá yihí khud kahen, ki jab
main Sadr majlis ke sámhne khaṛá
thá, mujh men kuchh badí páí;
21 Magar isí ek bát kí bábat, jo
main un men khaṛá hoke pukárá,
ki Murdon kí qiyámat ke sabab áj
mujh par ilzám hotá hai[t].
22 Felikas ne, jo is taríqa kí
báten khúb jántá thá, yih sunke
unhen tákhír men ḍálá, aur kahá,
Jab Lusiás fauj ká sardár áwe[u],
main tumhárá muqaddama faisal
karúngá.
23 Aur súbadár ko hukm diyá,
ki Púlus kí khabardárí kar, aur
árám men rakh, aur us ke logon
men se kisí ko us kí khidmat
karne, yá us pás áne se man'a mat
kar[x].
24 Aur chand roz ba'd Felikas
ne apní jorú Drúsilla ke sáth, jo
Yahúdin thí, áke, Púlus ko bulá
bhejá, aur us se Masíh ke dín kí
suní.
25 Par jab wuh rástbází, aur
parhezgárí, aur áyanda 'adálat kí
bábat báten kar rahá thá, to Felikas ne khauf kháke jawáb diyá,
Is waqt já; fursat páke, tujhe
phir buláúngá.
26 Par us ko yih ummed bhí
thí, ki Púlus se kuchh naqd páwe[y],
táki us ko chhoṛ de: is liye use
aksar bulátá, aur us ke sáth guftogú kartá thá.
27 Aur jab do baras guzre,
Purkius Festus, Felikas ká qáimmaqám ho áyá: aur Felikas yih
cháhke, ki Yahúdíon ko apná
mamnún kare, Púlus ko qaid hí
chhoṛ gayá[z].

XXV BAB.

1 *Yahúdí Púlus par Festus ke áge nálish karte.* 8 *Wuh apná 'uzr kartá,* 11 *aur Qaisar kí duhái detá.* 14 *Ba'd us ke Festus Púlus ká hál Agrippa Bádsháh par záhir kartá,* 23 *aur wuh do-bára házir kiyá játá.* 25 *Festus sáf iqrár kartá ki is ádmí ne kuchh qatl ke láiq nahín kiyá.*

PAS Festus súba men dákhil
hoke, tín roz ba'd Qaisaríyá se Yarúsalam ko gayá.
2 Tab sardár káhin, aur Yahúdíon ke raíson ne us ke áge Púlus
par nálish kí[a];
3 Aur us ke muqaddama men
yih mihrbání cháhí, ki use Yarú-

San 'ÍSAWÍ 60.

s A'am. 23. 30. aur 25. 16.
t A'am. 23. 6. aur 28. 20.
u 7 áyat.
x A'am. 27. 3. aur 28. 16.
y Khur. 23. 8.
San 'Ísawí 62.
z Khur. 23. 2. A'am. 12. 3. aur 25. 9, 14.
a A'am. 24. 1. 15 áyat.

San 'ÍSAWÍ 62.

salam meṉ bulá bheje; aur ghát
meṉ the, ki us ko ráh meṉ már
dálen[b].
4 Par Festus ne jawáb diyá, ki
Púlus to Qaisaríyá meṉ band
rahe, aur maiṉ áp jald waháṉ
jáúṉgá;
5 Aur kahá, Pas tum meṉ se
jinheṉ maqdúr ho, sáth chaleṉ;
aur agar is shaḵhs meṉ kuchh
badí hai[c], us par nálish kareṉ.
6 So un ke darmiyán ‖ din das
ek rahke, Qaisaríyá ko gayá; aur
dúsre din 'adálat ke taḵht par
baiṭhke, hukm diyá, ki Púlus ko
láweṉ.
7 Jab wuh házir húá, we Ya-
húdí, jo Yarúsalam se áe the, us
ke gird khaṛe hoke, Púlus par
bahuterí aur bhárí nálisheṉ karne
lage, jo sábit na kar sake[d].
8 Us ne apná 'uzr karke kahá,
ki Maiṉ ne na Yahúdíoṉ kí sha-
rí'at ká, aur na haikal ká, aur na
Qaisar ká gunáh kiyá hai[e].
9 Par Festus ne yih cháhke, ki
Yahúdíoṉ ko apná mamnún kare[f],
Púlus ko jawáb deke kahá, Kyá
tú cháhtá hai, ki Yarúsalam ko
jáe, aur waháṉ mere áge in bátoṉ
kí bábat terá insáf ho[g]?
10 Púlus ne kahá, Maiṉ Qaisar
ke taḵht i 'adálat ke áge khaṛá
húṉ; cháhiye ki yahíṉ merá insáf
ho: Yahúdíoṉ ká maiṉ ne kuchh
qusúr nahíṉ kiyá, chunánchi tú
bhí ḵhúb jántá hai.
11 Par agar qusúrwár húṉ, yá
maiṉ ne kuchh qatl ke láiq kiyá,
to máre jáne se inkár nahíṉ kar-
tá[h]; par jo un bátoṉ kí, jin kí we
mujh par nálish karte haiṉ, kuchh
asl nahíṉ, to koí mujh ko un ke
hawála nahíṉ kar saktá. Maiṉ
Qaisar kí duháí detá húṉ[i].
12 Tab Festus ne saláhkároṉ
se maslahat karke jawáb diyá,
ki Tú ne Qaisar kí duháí dí?
Qaisar hí ke pás jáegá.
13 Aur kuchh din bíte Agrippa
bádsháh aur Barníqí Qaisaríyá
meṉ áe, ki Festus ko salám kar-
eṉ.
14 Aur jab kuchh din waháṉ
rahe, Festus ne Púlus ká hál
bádsháh ke pesh kiyá, aur kahá,
Ek shaḵhs hai, jise Felikas qaid
meṉ chhoṛ gayá[k]:
15 Us par, jab maiṉ Yarúsalam
meṉ thá, sardár káhinoṉ, aur

[b] A'am. 23. 12, 15.
[c] A'am. 18. 14. 18 áyat.
‖ Ba'ze nuskhoṉ meṉ aisá hai, *áth yá das din se ziyáda na rahke*, wag.
[d] Marq. 15. 3. Lúq. 23. 2, 10. A'am. 24. 5, 13.
[e] A'am. 6. 13. aur 24. 12. aur 28. 17.
[f] A'am. 24. 27.
[g] 20 áyat.
[h] 25 áyat. A'am. 18. 14. aur 23. 29. aur 26. 31.
[i] A'am. 26. 32. aur 28. 19.
[k] A'am. 24. 27.

Yahúdíoṉ ke buzurgoṉ ne nálish
kí, aur us kí sazá cháhí[l].
16 Unheṉ maiṉ ne jawáb diyá,
ki Rúmíoṉ ká dastúr nahíṉ, ki
kisí ádmí ko halákat ke liye
hawála kareṉ, jab tak ki mud-
da'í 'alaihi apne mudda'íoṉ ke
rú-ba-rú na ho[m], aur da'wá ká
jawáb na dene páwe.
17 So jab we yaháṉ báham húe,
maiṉ ne kuchh der na kí, balki
dúsre din[n] taḵht par baiṭhkar
hukm diyá, ki Us mard ko láo.
18 Par jab us ke mudda'í khaṛe
húe, unhoṉ ne us ke haqq meṉ
aisá koí sabab pesh na kiyá, jis
ká mujhe ḵhiyál thá:
19 Balki apne dín aur kisí Yisú'
kí babat, jo mar gayá, jise Púlus
kahtá thá, ki zinda hai, us se
bahs karte the[o].
20 Jab maiṉ is tarah kí takrár
se shakk meṉ paṛá thá, us se
púchhá, kyá tú Yarúsalam meṉ
jáne ko rází hai, ki waháṉ in
bátoṉ ká faisala ho?
21 Par jab Púlus ne duháí dí,
ki merá insáf Janáb i 'A'lí hí kí
tahqíq par mauqúf rahe, maiṉ
ne hukm diyá, ki jab tak use
Qaisar ke pás na bhej dúṉ, us kí
nigahbání kareṉ.
22 Tab Agrippa ne Festus se
kahá, maiṉ bhí cháhtá húṉ, ki is
ádmí kí sunúṉ[p]. Wuh bolá, kal
tú us kí sunegá.
23 Pas dúsre din, jab Agrippa
aur Barníqí baṛí shán o shaukat
se, ‖sardároṉ aur shahr ke raísoṉ
ke sáth, †díwánḵhána meṉ dáḵhil
húe, Festus ke hukm se Púlus
ko láe.
24 Tab Festus ne kahá, Ai
Agrippa bádsháh, aur sab mardo
jo hamáre sáth házir ho, tum is
ko dekhte ho, jis kí bábat Yahú-
díoṉ kí sárí guroh Yarúsalam
meṉ aur yaháṉ mere píchhe paṛí[q],
aur chillátí hai, ki Us ká áge ko
jítá rahná wájib nahíṉ[r].
25 Par jab mujh se daryáft húá
ki us ne kuchh qatl ke láiq nahíṉ
kiyá[s], aur us ne áp Janáb i 'A'lí
kí duháí dí, to maiṉ ne ṭháná, ki
use bhej dúṉ[t].
26 Aur mujhe us ke haqq meṉ
kisi bát ká yaqín nahíṉ, ki apne
ḵhudáwand ko likhúṉ. Is wáste
maiṉ ne use tumháre áge, aur
ḵháss kar tere huzúr, ai Agrippa

San 'ÍSAWÍ 62.

[l] 2, 3 áyateṉ.
[m] 4, 5 áyateṉ.
[n] 6 áyat.
[o] A'am. 18. 15. aur 23. 29.
[p] Dekho A'am. 9. 15.
‖ Yúnání meṉ, *hazáríoṉ.*
† Yúnání meṉ, *akruaterion*, ya'ne, *wuh makán jaháṉ báteṉ suní játí thíṉ.*
[q] 2, 3, 7 áyateṉ.
[r] A'am. 22. 22.
[s] A'am. 23. 9, 29. aur 26. 31.
[t] 11, 12 áyateṉ.

San 'ISAWI 62.

bádsháh, házir kiyá hai, táki tahqíqát ke ba'd kuchh likh sakún:

27 Kyúnki qaidí ko bhejná, aur nálishen bhí, jo us par hain, na batáná, mujhe ná-munásib ma'lúm hotá hai.

XXVI BA'B.

2 Púlus Agrippa ke huzúr apní sárí guzrán ká ahwál laṛakpan hí se leke bayán kartá, 12 aur ḳhásskarke ki kyúnkar uská dil mu'ajizána waz'a se tabdíl hogayá, aur wuh Masíh ká rasúl muqarrar húá. 24 Festus use díwána jántá, par wuh apná 'uzr karke baṛí farotaní se use jawáb detá. 28 Agrippa mán letá ki Nazdík hai ki main 'Ísáí hojáún. 31 Sárí mahfil use be-gunáh ṭhahrátí.

AGRIPPA ne Púlus se kahá, Tujhe apná 'uzr karne kí ijázat hai. Tab Púlus háth phailáke apná 'uzr yún bayán karne lagá:

2 Ki, Ai bádsháh Agrippa, un sab báton kí bábat, jin ká Yahúdí mujh par da'wá karte hain, áj tere sámhne 'uzr karná apní sa'ádat jántá hún;

3 Ḳháss is liye, ki tú Yahúdíon kí sab rasmon aur maslon se wáqif hai: is sabab main terí minnat kartá hún, ki tahammul se merí sun.

4 Pas merí chál ko jawání se, ki kis tarah shurú' se apní qaum ke darmiyán Yarúsalam men nibáhtá rahá, yih sab Yahúdí jánte hain:

5 So we mujhe shurú' se jánke, agar cháhen to gawáhí den, ki main Farísí hoke ham logon ke mazhab ke sab se parhezgár firqa ke muwáfiq zindagí káṭtá thá[a].

6 Aur ab us wa'da kí ummed ke sabab, jo Ḳhudá ne hamáre bápdádon se kiyá thá[b], 'adálat men házir kiyá gayá hún[c]:

7 Us hí ke páne kí ummed[d] par hamáre bárah firqa[e] dil o ján se rát din[f] bandagí kiyá karte hain. Isí ummed ke sabab, Ai bádsháh Agrippa, Yahúdí mujh par faryád karte hain.

8 Yih bát kyún be-i'atibár samajhte ho, ki Ḳhudá murdon ko jilátá hai?

9 Hán, main ne bhí samjhá, ki Yisú' Násarí ke nám kí bahut barḳhilafí karná mujh par wájib hai[g].

10 So bhí main ne Yarúsalam men kiyá[h]: aur sardár káhinon se[i] iḳhtiyár páke bahut se muqaddason ko qaid-ḳhána men band kiyá; aur jab qatl kiye játe the, main hámí bhartá thá.

[a] A'am. 22. 3. aur 23. 6. aur 24. 15, 21. Filip. 3. 5.
[b] Paid. 3. 15. aur 22. 18. aur 26. 4. aur 49. 10. Ist. 18. 15. 2 Sam. 7. 12. Zab. 132. 11. Yas. 4. 2. aur 7. 14. aur 9. 6. aur 40. 10. Yar. 23. 5. aur 33. 14, 15, 16. Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Dán. 9. 24. Mík. 7. 20. A'am. 13. 32. Rúm. 15, 8. Tít. 2. 13.
[c] A'am. 23. 6.
[d] Filip. 3. 11.
[e] Ya'q. 1. 1.
[f] Lúq. 2. 37. 1 Tas. 3. 10. 1 Tim. 5. 5.
[g] Yúh. 16. 2. 1 Tim. 1. 13.
[h] A'am. 8. 3. Gal. 1. 13.
[i] A'am. 9. 14, 21. aur 22. 5.

11 Aur har 'ibádatḳhána men aksar unhen sazá diláke[k] zabardastí un se kufr kahwátá; aur un par niháyat junún karke gair shahron tak satátá thá.

12 Is hál men, jab sardár káhinon se iḳhtiyár aur parwánagí páke, Dimishq ko bhí játá thá[l];

13 Do pahar ko, ai bádsháh, main ne ráh men dekhá, ki ásmán se ek núr, súraj se barráq, mere aur mere sáthíon ke gird chamaktá hai.

14 Jab ham sab zamín par gir paṛe, main ne ek áwáz suní, jo mujh se boltí, aur 'Ibrání zubán men kahtí thí, ki Ai Súlus, Súlus, tú mujhe kyún satátá hai? paine kí kíl par lát márná tere liye mushkil hai.

15 Main ne kahá, Ai Ḳhudáwand, tú kaun hai? Wuh bolá, Main Yisú' hún, jise tú satátá hai.

16 Lekin uṭh, aur apne pánwon par khaṛá ho: kyúnki main is liye tujh par záhir húá, ki tujhe un chízon ká ḳhádim aur gawáh ṭhahráún[m], jinhen tú ne dekhá, aur jo main tujh par záhir karúngá;

17 Aur main tujhe bacháúngá is qaum aur gair-qaumon se, jin ke pás ab tujhe bhejtá hún[n],

18 Ki tú un kí ánkhen khol de[o], táki andhere se ujále[p], aur Shaitán ke iḳhtiyár se Ḳhudá kí taraf phiren, aur gunáhon kí mu'áfí[q], aur muqaddason men[r] mírás páwen[s], us ímán ke wasíla, jo mujh par hai.

19 Is liye, ai bádsháh Agrippa, main us ásmání royá ká ná-farmán na húá:

20 Balki pahle unhen, jo Dimishq, aur Yarúsalam, aur sáre mulk Yahúdiya men hain, aur gair-qaumon ko bhí, chitáyá[t], ki tauba karen, aur Ḳhudá kí taraf phiren, aur tauba ke muwáfiq 'amal karen[u].

21 Inhín báton ke sabab Yahúdíon ne mujhe haikal men pakaṛke mere qatl ká qasd kiyá[x].

22 Par Ḳhudá se madad páke áj tak khaṛá hún, aur chhoṭe baṛe par gawáhí detá, aur kuchh nahín kahtá hún, magar we báten jin

San 'ÍSAWÍ 62.

[k] A'am. 22. 19.
[l] A'am. 9. 3. aur 22. 6.
[m] A'am. 22. 15.
[n] A'am. 22. 21.
[o] Yas. 35. 5. aur 42. 7. Lúq. 1. 79. Yúh. 8. 12. 2 Qur. 4. 4. Afs. 1. 18. 1 Tas. 5. 5.
[p] 2 Qur. 6. 14. Afs. 4. 18. aur 5. 8. Qul. 1. 13. 1 Pat. 2. 9, 25.
[q] Lúq. 1. 77.
[r] A'am. 20. 32.
[s] Afs. 1. 11. Qul. 1. 12.
[t] A'am. 9. 20, 22, 29. aur 11. 26. aur 13, aur 14, aur 16, aur 17, aur 18, aur 19, aur 20, aur 21 Abwáb.
[u] Mat. 3. 8.
[x] A'am. 21. 30, 31.

San 'ÍSAWÍ 62.

y Lúq. 24. 27, 44. A'am.24.14. aur 28. 23. Rúm. 3. 21.
z Yúh. 5. 46.
a Lúq. 24. 26, 46.
b 1 Qur.15.20. Qul. 1. 18. Muk. 1. 5.
c Lúq. 2. 32.
d 2 Sal. 9. 11. Yúh. 10. 20. 1 Qur. 1. 23. aur 2. 13,14. aur 4. 10.
e 1 Qur. 7. 7.
f A'am. 23. 9, 29. aur 25. 25.
g A'am.25.11.

ke wáqi' hone kí ḳhabar nabíon̲[y]
aur Músá ne bhí dí hai[z].
23 Ki Masíh dukh uṭháwegá[a],
aur murdon̲ men̲ se pahlá jí uṭhe-
gá[b], aur is qaum aur gair-qaum-
on̲ ko núr dikhláwegá[c].
24 Jab wuh apná 'uzr yún̲ kartá
thá, Festus ne baṛí áwáz se kahá,
Ai Púlus, tú díwána hai; bahut
'ilm ne tujhe díwána kiyá[d].
25 Wuh bolá, Ai Festus bahádur,
main̲ díwána nahín̲; balki sachái
aur hoshyárí kí báten̲ kahtá hún̲;
26 Ki bádsháh, jis ke sámhne
ab main̲ be-dhaṛak boltá hún̲, yih
jántá hai: aur mujhe yaqín hai,
ki in báton̲ men̲ se koí us par
chhipí nahín̲; kyúnki yih májará
to kone men̲ nahín̲ húá.
27 Ai bádsháh Agrippa, kyá tú
nabíon̲ par yaqín látá? main̲ jántá
hún̲ ki yaqín látá hai.
28 Tab Agrippa ne Púlus se
kahá, Nazdík hai ki tere sam-
jháne se main̲ Masíhí hojáún̲.
29 Púlus bolá, Ḳhudá kare, ki
sirf tú hí nahín̲, balki sab jo áj merí
sunte hain̲, faqat nazdík nahín̲,
balki bilkull aise howen̲, jaisá
main̲ hún̲[e], ba gair in zanjíron̲ ke.
30 Jab us ne yih kahá thá, bád-
sháh, aur hákim, aur Barníqí, aur
un ke ham-nishín uṭhe:
31 Aur alag jáke ek dúsre se
báten̲ karne aur kahne lage, ki
Yih ádmí aisá kuchh nahín̲ kartá,
jo qatl yá qaid ke láiq ho[f].
32 Aur Agrippa ne Festus se
kahá, Agar Qaisar kí duhái na
detá[g], to yih ádmí chhúṭ saktá.

XXVII BÁB.

1 *Púlus jaház par chaṛhke ki Rúm ko jáe,* 10 *áge se ḳhabar detá, ki is safar ke sáth nuqsán hogá,* 11 *par us kí bát yaqíní na jánte.* 14 *We ándhí ke bá'is bahut ḍagmagáte,* 41 *aur áḳhir ko jaház shikast khátá,* 22, 34, 44 *taubhí sab ḳhushkí par salámat pahunchte.*

a A'am. 25. 12, 25.
b A'am.19.29.

AUR jab muqarrar húá, ki
ham jaház par Itália ko
jáen̲[a], unhon̲ ne Púlus, aur kitne
aur qaidíon̲ ko Július nám Au-
gustúsí palṭan ke ek súbadár ke
hawála kiyá.
2 Aur ham Adramuttení jaház
par, jo Asia ke kináre kináre jáne
par thá, chaṛhke rawána hue; aur
Aristarḳhus[b] Maqadúní Tassalu-
níqe ká hamáre sáth thá.
3 Dúsre din ham Saidá men̲
pahunche. Aur Július ne Púlus
se ḳhush-sulúkí karke ijázat dí, ki
apne doston̲ ke pás jáke chain
kare[c].
4 Wahán̲ se rawána hoke Ku-
prus ke níche níche guzre, is liye
ki hawá muḳhálif thí.
5 Aur jab ham Qiliqiya aur Pam-
fúliya ke samundar se guzre the,
to Murá nám Luqia ke shahr
men̲ áe.
6 Wahán̲ súbadár ne Iskandariá
ká ek jaház Itália ko játe húe
páke hamen̲ us par biṭháyá.
7 Aur jab ham bahut din áhista
áhista chale, aur mushkil se Kni-
dus ke sámhne áe, to is liye ki
hawá hamen̲ áge baṛhne na detí
thí, Krete ke níche níche Salmone
ke sámhne se guzre.
8 Aur us ko ba mushkil chhoṛ-
ke kisí maqám men̲, jo Husn-
Bandar kahlátá hai, áe: Lasaiá
shahr us ke nazdík thá.
9 Itne men̲ jab bahut waqt guzrá,
aur ab jaház ke chalne men̲ ḳhat-
ra paṛá, is liye ki roza ká din bhí
guzar gayá thá,[d] Púlus ne unhen̲
yún̲ kahke chitáyá,
10 Ai mardo, main̲ dekhtá hún̲,
ki is safar ke sáth taklíf aur bahut
nuqsán hogá, na sirf bojh aur
jaház ká, balki hamárí jánon̲ ká
bhí.
11 Par súbadár ne mánjhí aur
jaház ke málik kí báton̲ ko Púlus
kí báton̲ se ziyáda máná.
12 Aur is liye ki wuh bandar
jáṛá káṭne ke liye achchhá na thá,
aksaron̲ ne saláh kí, ki wahán̲ se
rawána hon̲, ki agar ho sake, to
Fíníke men̲ pahunchke jáṛá káṭ-
en̲; ki wuh Krete ká ek bandar
thá, jo dakkhin pachchhim aur
uttar pachchhim ke rukh thá.
13 Jab kuchh kuchh dakhaniyá
chalne lagí, unhon̲ ne yih samajh-
ke ki apne matlab ko pahunche,
langar uṭháyá, aur Krete ká kin-
ára pakaṛke, rawána húe.
14 Lekin thoṛí der ba'd ek baṛí
túfání hawá ká, jo Yúrukludon
kahlátí hai, us ko tamáncha lagá.
15 Aur jab jaház iḳhtiyár men̲
ná rahá, aur hawá ká sámhná na
kar saká, to ham ne use chhoṛ
diyá, ki chalá jáe.
16 Aur ek ṭápú ke tale, jis ká
nám Klaude hai, bah gaye, aur
baṛí mushkil se ḍongí ko qábú
men̲ láe.

San 'ÍSAWÍ 62.

c A'am.24.23. aur 28. 16.
d Yih roza sátwen̲ mahíne ke daswen̲ din mánte the, Ahb. 23.27, 29.

San 'ÍSAWÍ 62.

17 Use unhoṉ ne pás láke tadbíreṉ kíṉ, aur jaház ko níche se bándhá; aur chor-bálú meṉ dhas jáne ke ḍar se, ham ne jaház ká pál wál girá diyá, aur yúṉhí chale gaye.

18 Par jab ándhí ne hameṉ niháyat satáyá, to dúsre din unhoṉ ne jaház ká bojh phenk diyá.

19 Aur tísre din ham ne apne háthoṉ se jaház ká asbáb bhí phenká[e].

20 Aur jab bahut dinoṉ tak na súraj aur na táre nazar áe, aur baṛí ándhí chaltí rahí, áḳhir ko bachne kí ummed hameṉ bilkull na rahí.

21 Aur bahut fáqoṉ ke ba'd Púlus ne un ke bích meṉ khaṛe hoke kahá, Ai mardo, lázim to thá, ki tum merí bát mánke Krete se rawána na hote, aur yih taklíf aur nuqsán na uṭháte.

22 Par ab tumhárí minnat kartá húṉ, ki ḳhátirjam'a rakho; ki tum meṉ se kisí kí ján ká nuqsán na hogá, faqat jaház ká;

23 Kyúṉki Ḳhudá, jis ká maiṉ húṉ, aur jis kí bandagí kartá húṉ[f], us ká firishta[g] isí rát ko mere pás áyá, aur kahá,

24 Ai Púlus, mat ḍar; kyúṉki zarúr hai, ki tú Qaisar ke áge házir ho; aur, dekh, Ḳhudá ne sab ko, jo tere sáth jaház meṉ haiṉ, tujhe baḳhsh diyá.

25 Is liye, ai mardo, ḳhátirjam'a ho, kyúṉki maiṉ Ḳhudá par i'atiqád rakhtá húṉ, ki jaisá mujh se kahá gayá, waisá hí hogá[h].

26 Lekin zarúr hai, ki ham kisí ṭápú meṉ já paṛenge[i].

27 Jab chaudahwíṉ rát áí, ki ham daryá e Adriá meṉ ṭakrá rahe the, ádhí rát ko malláhoṉ ne aṭkal se ma'lúm kiyá, ki kisí mulk ke nazdík pahunche;

28 Aur pání kí tháh leke, bís pursá páyá: aur thoṛá áge baṛhke aur phir tháh leke, pandrah pursá páyá.

29 Aur is ḍar se, ki mabádá chaṭánoṉ par já paṛeṉ, jaház ke píchhe se chár langar ḍále, aur subh kí ráh dekhte rahe.

30 Aur jab malláhoṉ ne cháhá, ki jaház par se bhág jáeṉ, aur is bahána se, ki galahí se langar ḍáleṉ, ḍonge ko samundar meṉ utárne lage,

[e] Yún. 1. 5.
[f] Dán. 6. 16. Rúm. 1. 9. 2 Tim. 1. 3.
[g] A'am. 23. 11.
[h] Lúq. 1. 45. Rúm. 4. 20, 21. 2 Tim. 1. 12.
[i] A'am. 28. 1.

31 Púlus ne súbadár aur sipáhíoṉ se kahá, Agar ye jaház par na raheṉ, to tum nahíṉ bach sakte.

32 Tab sipáhíoṉ ne ḍonge kí rassí káṭke use girá diyá.

33 Aur din hone na páyá ki Púlus ne sab kí minnat kí, ki Kuchh kháo, aur kahá, A'j chaudah din húe, ki tum ráh dekhte ho, aur fáqa kiyá, aur kuchh na kháyá.

34 Is liye tumhárí minnat kartá húṉ, ki kuchh kháiyo, ki is meṉ tumhárí salámatí hai; kyúṉki tum meṉ se kisí ke sir ká ek bál || na bíkegá[k].

35 Aur yih kahke, us ne roṭí lí, aur un sab ke sámhne Ḳhudá ká shukr kiyá[l], aur toṛke kháne lagá.

36 Tab we sab ḳhátirjam'a húe, aur áp bhí kháne lage.

37 Aur sab miláke jaház meṉ do sau chhihattar the.

38 Aur unhoṉ ne kháke aur ser hoke anáj ko samundar meṉ phenk diyá, aur jaház halká kiyá.

39 Aur jab din húá, unhoṉ ne us zamín ko na pahcháná: par ek kol dekhá, jis ke kináre par unhoṉ ne cháhá, ki agar ho sake, to jaház ko chaṛhá le jáeṉ.

40 So langar káṭke samundar meṉ chhoṛ diye, aur patwároṉ kí rassíáṉ bhí kholíṉ, aur pál hawá ke ruḳh par chaṛháke kináre kí taraf chale.

41 Aur ek jagah, jis kí donoṉ taraf pání thá, pahunchke, jaház ko zamín par dauṛá diyá[m]; aur galahí to dhakká kháke phaṉs gayí, par píchhá lahroṉ ke zor se ṭúṭ gayá.

42 Aur sipáhíoṉ kí yih saláh thí, ki qaidíoṉ ko már ḍáleṉ, na ho ki koí pairke bhág jáe.

43 Lekin súbadár ne yih cháhke, ki Púlus ko bacháwe, un ko is iráda se báz rakhá, aur hukm diyá, ki Jo log pair sakte haiṉ, pahle kúdke kináre par jáeṉ:

44 Aur báqí, ba'ze taḳhtoṉ par, aur ba'ze jaház ke ṭukṛoṉ par. Aur yúṉhíṉ húá, ki sab ke sab salámat ḳhushkí par pahunche[n].

|| Yúnání meṉ, *jhaṛ na jáegá.*
[k] 1 Sal. 1. 52. Mat. 10. 30. Lúq. 12. 7. aur 21. 18.
[l] 1 Sam. 9. 13. Mat. 15. 36. Marq. 8. 6. Yúh. 6. 11. 1 Tim. 4. 3, 4.
[m] 2 Qur. 11. 25.
[n] 22 áyat.

San 'ÍSAWÍ 62.

XXVIII BA'B.

1 *Samundar se un ke bach nikalne ke ba'd wahshí log Púlus kí baṛí ḳhátirdárí karte.* 5 *Us nág se jo us ke háth par lagá thá kuchh*

San 'ÍSAWÍ 62.

zarar na húá. 8 Us ṭápú ke bahut marízoṉ ko wuh changá kartá. 11 We Rúm kí taraf phir rawána hote. 17 Wuh Yahúdíoṉ par apne áne ká sabab záhir kartá. 24 Us ke wa'z sunne ke ba'd ba'zoṉ ne us kí báteṉ qabúl kíṉ, par ba'ze ímán na láe. 30 Wuh Rúm meṉ do baras Injíl kí manádí kartá rahá.

AUR jab bach nikle the, tab
ján gaye, ki us ṭápú ká nám
Malite hai[a].
2 Aur us ke janglí báshindoṉ
ne[b] ham par niháyat mihrbání kí:
kyúṉki meṉh kí jhaṛí aur jáṛe ke
sabab unhoṉ ne ág sulgáí, aur ham
sabhoṉ ko pás buláyá.
3 Aur jab Púlus ne lakṛí ká
gaṭṭhá jam'a karke ág meṉ ḍálá,
ek nág garmí páke niklá, aur us
ke háth par lipaṭ gayá.
4 Jyúṉhíṉ un janglíoṉ ne wuh
kíṛá us ke háth par lipṭá dekhá,
ek ne dúsre se kahá, Yaqínan yih
ádmí ḵhúní hai, ki agarchi sa-
mundar se bach gayá, par Iláhí
intiqám use jíne nahíṉ detá hai.
5 Pas us ne kíṛe ko ág meṉ
jhaṭak diyá, aur kuchh zarar na
páyá[c].
6 Par we muntazir the, ki wuh
súj jáegá, yá ekáek marke gir
paṛegá: lekin jab der tak intizár
kiyá, aur dekhá, ki us ko kuchh
zarar na pahunchá, to aur ḵhiyál
karke kahá, ki Yih ek dewtá
hai[d].
7 Aur us jagah ke áspás ‖Publius
náme us ṭápú ke raís kí milkíyat
thí; us ne hameṉ ghar le jáke tín
din tak baṛí dostí se mihmání kí.
8 Aur yúṉ húá, ki Publius ká
báp tap aur jiryán i lahú se bímár
paṛá thá: Púlus ne us ke pás
jáke du'á mángí[e], aur us par háth
rakhke use changá kiyá[f].
9 Pas jab yih mashhúr húá, tab
aur log, jo ṭápú meṉ bímár the,
áe, aur change húe:
10 Aur unhoṉ ne hamárí baṛí
'izzat kí[g]; aur chalte waqt, jo
kuchh hameṉ darkár thá, lád diyá.
11 Aur tín mahíne ba'd Iskandarí
jaház par, jo jáṛe bhar us ṭápú
meṉ rahá, aur jis ká nishán ‖Días-
kúrí thá, rawána húe.
12 Aur Siráqus meṉ lagáke tín
din rahe.
13 Aur wahán se Regiun meṉ
ghúm áe: aur jab ek roz ba'd
dakhaniyá chalí, dúsre din Putíulí
meṉ áe:
14 Wahán ham bháíoṉ ko páke,
un kí minnat se sát din un ke
pás rahe: aur yúṉhíṉ Rúm ko
chale.
15 Wahán se bháí hamárí ḵhabar
sunke Appius ke Furun aur Tín-
sará tak hamáre istiqbál ko áe:
aur Púlus ne unheṉ dekhkar
Ḵhudá ká shukr kiyá, aur ḵhátir-
jam'a húá.
16 Jab ham Rúm meṉ pahunche,
súbadár ne qaidíoṉ ko risála i
ḵháss ke sardár ke hawála kiyá:
par Púlus ko ijázat húí, ki akelá
ek sipáhí ke sáth, jo us ká nigah-
bán thá, rahe[h].
17 Aur yúṉ húá, ki tín roz ba'd
Púlus ne Yahúdíoṉ ke raísoṉ ko
báham buláyá: aur jab ikaṭṭhe
húe, un se kahá, Ai bháío, har-
chand maiṉ ne qaum kí aur báp-
dádoṉ kí taríqoṉ ke ḵhiláf kuchh
na kiyá[i], taubhí qaidí hoke Yarú-
salam se Rúmíoṉ ke háthoṉ meṉ
hawála kiyá gayá[k].
18 Unhoṉ ne merá hál daryáft
karke cháhá, ki mujhe chhoṛ deṉ,
kyúṉki mere qatl ká koí sabab na
thá[l].
19 Par jab Yahúdíoṉ ne mukhá-
lafat kí, maiṉ ne láchárí se Qaisar
kí duháí dí[m], aur is wáste nahíṉ,
ki apní qaum par faryád karne ká
merá koí sabab húá.
20 So isí liye maiṉ ne tumheṉ
buláyá, ki tumheṉ dekhúṉ, aur
guftogú karúṉ; kyúṉki Isráel hí
kí ummed ke sabab[n] maiṉ is zan-
jír se[o] bandhá húṉ.
21 Unhoṉ ne us se kahá, Ham
ne na Yahúdiya se tere haqq meṉ
ḵhatt páe, na bháíoṉ meṉ se kisí
ne áke terí kuchh ḵhabar sunáí,
yá badí bayán kí.
22 Par ham cháhte haiṉ ki tujh
se suneṉ, ki tú kyá samajhtá hai:
kyúṉki is firqa kí bábat ham ko
ma'lúm hai, ki sab kahíṉ use burá
kahte haiṉ[p].
23 Aur jab unhoṉ ne us ke liye
ek din ṭhahráyá, bahutere us ke
ḍere par áe; us ne un ko Ḵhudá
kí bádsháhat par gawáhí de deke[q],
aur Músá kí sharí'at aur nabíoṉ
kí kitáb se[r] Masíh ke haqq meṉ
dalíleṉ lá láke, subh se shám tak
ta'lím diyá kiyá.
24 Aur ba'zoṉ ne us kí bátoṉ
ko mán liyá, aur ba'ze be-ímán
rahe[s].

San 'ÍSAWÍ 63.

[a] A'am. 27. 26.
[b] Rúm. 1. 14. 1 Qur. 14. 11. Qul. 3. 11.
[c] Marq. 16. 18. Lúq. 10. 19.
[d] A'am. 14. 11.
‖ Yá, *Puplius.*
[e] Ya'q. 5. 14, 15.
[f] Marq. 6. 5. aur 7. 32. aur 16. 18. Lúq. 4. 40. A'am. 19. 11, 12. 1 Qur. 12. 9, 28.
[g] Mat. 15. 6. 1 Tim. 5. 17.
San 'Ísawí 63.
‖ Yá, *Do deo bachcha.*
[h] A'am. 24. 23. aur 27. 3.
[i] A'am. 24. 12, 13. aur 25. 8.
[k] A'am. 21. 33.
[l] A'am. 22. 24. aur 24. 10. aur 25. 8. aur 26. 31.
[m] A'am. 25. 11.
[n] A'am. 26. 6, 7.
[o] A'am. 26. 29. Afs. 3. 1. aur 4. 1. aur 6. 20. 2 Tim. 1. 16. aur 2. 9. Filím. 10. 13.
[p] Lúq. 2. 34. A'am. 24. 5, 14. 1 Pat. 2. 12. aur 4. 14.
[q] Lúq. 24. 27. A'am. 17. 3. aur 19. 8.
[r] Dekho fawáid A'am. 26. 6, 22 ke maqám par.
[s] A'am. 14. 4. aur 17. 4. aur 19. 9.

San 'ISAWÍ 63.

25 Jab ápas men̲ muttafiq na
húe, we Púlus ke yih kahte hí
chale gaye, ki Rúh i Quds ne
Yas'aiyáh nabí kí ma'rifat hamáre
bápdádon̲ se ḳhúb kahá,
26 Ki is qaum ke pás já, aur
kah, ki Tum kánon̲ se sunoge,
par na samjhoge: aur ánkhon̲ se
dekhoge, par daryáft na karoge[t]:
27 Kyún̲ki is qaum ká dil moṭá
húá, aur we apne kánon̲ se únchá
sunte hain̲, aur unhon̲ ne apní
ánkhen̲ múnd lín̲: aisá na ho, ki
ánkhon̲ se dekhen̲, aur kánon̲ se
sunen̲, aur dil se samjhen̲, aur
rujú' láwen̲, aur main̲ unhen̲
changá karún̲.

28 Pas tum ko ma'lúm howe, ki
Ḳhudá kí naját gair qaumon̲ ke
pás bhejí gayí[u], aur we use sun
len̲gí.
29 Jab us ne yih kahá, Yahúdí
ápas men̲ bahut bahs karte chale
gaye.
30 Aur Púlus púre do baras
apne kiráe ke ghar men̲ rahá,
aur sab ko jo us pás áte the qabúl
kiyá,
31 Aur kamál be-parwáí se biná
rok ṭok Ḳhudá kí bádsháhat kí
manádí kartá, aur Ḳhudáwand
Yisú' Masíh kí báten̲ sikhátá ra-
há[x].

t Yas. 6. 9. Yar. 5. 21. Hiz. 12. 2. Mat. 13. 14, 15. Marq. 4. 12. Lúq. 8. 10. Yúh. 12. 40. Rúm. 11. 8.

u Mat. 21. 41, 43. A'am. 13. 46, 47. aur 18. 6. aur 22. 21. aur 26. 17, 18. Rúm. 11. 11. San 'Ísawí 65.

x A'am. 4. 31. Afs. 6. 19.

PU'LUS RASU'L KA' ḲHATT RU'MI'ON̲ KO.

San 'Ísawí 60.

I BA'B.

1 Púlus apní buláhaṭ ká ahwál Rúmíon̲ par jatá detá, 9 aur un ke pás jáne kí apní ḳhwáhish záhir kartá. 16 Injíl kí bábat ki kyá shai hai, aur us rástbází ke haqq men̲ jis ká zikr us men̲ hotá, ki kaisí hai. 18 Ḳhudá har tarah ke gunáhon̲ ke sabab ḳhafá hotá. 21 Gair-qaumwálon̲ kí ḳhatáon̲ ká mufassal bayán.

PU'LUS, Yisú' Masíh ká banda,
aur chuná húá rasúl[a], jo
Ḳhudá kí Injíl ke liye alag kiyá
gayá[b],
2 Jis ká wa'da us ne áge se[c]
apne nabíon̲ ke wasíla pák na-
wishton̲ men̲[d],
3 Apne Beṭe hamáre Ḳhudá-
wand Yisú' Masíh ke haqq men̲
kiyá hai, jo jism kí nisbat[e] Dáúd
kí nasl se húá[f],
4 Magar Rúh i Quds kí nisbat[g],
jí uṭhne kí mazbút dalíl se, Ḳhudá
ká Beṭá sábit húá[h];
5 Jis kí ma'rifat se ham ne fazl
aur risálat páí[i], ki sab qaumen̲ us
ke nám par[k] ímán láke tábi' hon̲[l];
6 Jin men̲ se tum bhí Yisú'
Masíh ke chune húe ho:
7 Un sab ko, jo Rúm men̲ Ḳhu-
dá ke piyáre aur chune húe mu-
qaddas hain̲[m], likhtá hai; Hamáre
Báp Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú'
Masíh kí taraf se tum par fazl
aur salámatí ho[n].

8 Pahle main̲ Yisú' Masíh kí
ma'rifat tum sab ke liye apne
Ḳhudá ká shukr kartá hún̲[o], ki
tumhárá ímán tamám dunyá men̲
mashhúr hai[p].
9 Aur Ḳhudá, jis kí 'ibádat main̲
apní rúh se us ke Beṭe kí Injíl
men̲ kartá hún̲[q], merá gawáh
hai[r], ki kis tarah main̲ bilá nága
tumhárá zikr kartá[s];
10 Aur hamesha apní du'áon̲
men̲ darḳhwást kartá hún̲, ki
agar Ḳhudá kí marzí[t] se merá sa-
far ba-ḳhair ho, to ab itní muddat
ba'd tumháre pás áún̲[u].
11 Kyún̲ki main̲ tumhárí mulá-
qát ká nipaṭ mushtáq hún̲, tá ki
koí rúháni ni'amat tumhen̲ pahun̲-
chá dún̲[x], ki tum mazbút ho
jáo;
12 Ya'ne, ki main̲ tum se, ápas
ke ímán ke sabab, jo tum men̲
aur mujh men̲ hai[y], tasallí páún̲.
13 Bháio, main̲ nahín̲ cháhtá,
ki tum is se náwáqif raho, ki
main̲ ne bárhá tumháre pás áne
ká iráda kiyá[z], táki jaisá aur
qaumon̲ ke darmiyán phal páyá,
waisá hí kuchh tumháre darmi-
yán bhí páún̲[a]; par áj tak ruká
rahá[b].
14 Ki main̲ Yúnáníon̲ aur Bar-

a A'am. 22. 21. 1 Qur. 1. 1. Gal. 1. 1. 1 Tim. 1. 11. aur 2. 7. 2 Tim. 1. 11. b A'am. 9. 15. aur 13. 2. Gal. 1. 15. c Dekho fawáid A'am. 26. 6 ke maqám par. Tít. 1. 2. d Rúm. 3. 21. aur 16. 26. Gal. 3. 8. e Yúh. 1. 14. Gal. 4. 4. f Mat. 1. 6, 16. Lúq. 1. 32. A'am. 2. 30. 2 Tim. 2. 8. g 'Ibrán. 9. 14. h A'am. 13. 33. i Rúm. 12. 3. aur 15. 15. 1 Qur. 15. 10. Gal. 1. 15. aur 2. 9. Afs. 3. 8. k A'am. 9. 15. l A'am. 6. 7. Rúm. 16. 26. m Rúm. 9. 24. 1 Qur. 1. 2. 1 Tas. 4. 7. n 1 Qur. 1. 3. 2 Qur. 1. 2. Gal. 1. 3.

o 1 Qur. 1. 4. Filip. 1. 3. Qul. 1. 3, 4. 1 Tas. 1. 2. Filim. 4. p Rúm. 16. 19. 1 Tas. 1. 8. q A'am. 27. 23. 2 Tim. 1. 3. r Rúm. 9. 1. 2 Qur. 1. 23. Filip. 1. 8. 1 Tas. 2. 5. s 1 Tas. 3. 10. t Ya'q. 4. 15. u Rúm. 15. 23, 32. 1 Tas. 3. 10. x Rúm. 15. 29. y Tít. 1. 4. 2 Paṭ. 1. 1. z Rúm. 15. 23. a Filip. 4. 17. b Dekho A'am. 16. 7. 1 Tas. 2. 18.

San 'ÍSAWÍ 60.

c 1 Qur. 9. 16.
d Zab. 40. 9, 10. Marq. 8. 38. 2 Tím. 1. 8.
e 1 Qur. 1. 18. aur 15. 2.
f Lúq. 2. 30, 31, 32. aur 24. 47. A'am. 3. 26. aur 13. 26, 46. Rúm. 2. 9.
g Rúm. 3. 21.
h Hab. 2. 4. Yúh. 3. 36. Gal. 3. 11. Filip. 3. 9. 'Ibrán. 10. 38.
i A'am. 17. 30. Afs. 5. 6. Qul. 3. 6.
k A'am. 14. 17.
l Yúh. 1. 9.
m Zab. 19. 1, wag. A'am. 14. 17. aur 17. 27.
n 2 Sal. 17. 15. Yar. 2. 5. Afs. 4. 17, 18.
o Yar. 10. 14.
p Ist. 4. 16, wag. Zab. 106. 20. Yas. 40. 18, 25. Yar. 2. 11. Hiz. 8. 10. A'am. 17. 29.
q Zab. 81. 12. A'am. 7. 42. Afs. 4. 18, 19. 2 Tas. 2. 11, 12.
r 1 Qur. 6. 18. 1 Tas. 4. 4. 1 Pat. 4. 3.
s Ahb. 18. 22.
t 1 Tas. 1. 9. 1 Yúh. 5. 20.
u Yas. 44. 20. Yar. 10. 14. aur 13. 25. 'Amús 2. 4.
|| Yúnání men, *ki nisbat se banái húí chíz kí ziyáda parastish,* wag.
x Ahb. 18. 22, 23. Afs. 5. 12. Yahúd. 10.

baríoṉ[c], dánáoṉ aur ná-dánoṉ ká,
qarzdár húṉ.
15 So maiṉ tum ko bhí jo Rúm
meṉ ho, maqdúr bhar Injíl kí
ḳhabar dene par taiyár húṉ.
16 Kyúṉki maiṉ Masíh kí Injíl
se sharmátá nahíṉ[d]: is liye ki
wuh har ek kí naját ke wáste, jo
ímán látá[e], pahle Yahúdí, phir
Yúnání ke liye[f], Ḳhudá kí qudrat
hai.
17 Is wáste ki Ḳhudá kí rástí[g],
jo sarásar ímán se hai, us meṉ
záhir hai: jaisá ki likhá hai, ki Jo
ímán se rástbáz hai, so hí jítá ra-
hegá[h].
18 Kyúṉki Ḳhudá ká gazab ád-
mí kí tamám be-díní aur ná-rástí
par ásmán se záhir hai[i], is liye ki
we sacháí ko ná-rástí se rok dete
haiṉ;
19 Ki Ḳhudá kí bábat jo kuchh
ma'lúm ho saktá un par záhir
hai[k]: kyúṉki Ḳhudá ne us ko un
par záhir kiyá[l].
20 Is liye ki us kí sifateṉ jo
dekhne meṉ nahíṉ átíṉ, ya'ne, us
kí azalí qudrat, aur ḳhudáí, dun-
yá kí paidáish se, us ke kámoṉ
par gaur karne meṉ, aisí sáf ma'-
lúm hotíṉ, ki un ko kuchh 'uzr
nahíṉ[m]:
21 Kyúṉki unhoṉ ne agarchi
Ḳhudá ko pahcháná, taubhí ḳhu-
dáí ke láiq us kí buzurgí aur
shukrguzárí na kí: balki bátil
ḳhiyáloṉ meṉ paṛ gaye, aur un
ke ná-fahm dil tárík ho gaye[n].
22 We áp ko dáná ṭhahráke
ná-dán ho gaye[o];
23 Aur gairfání Ḳhudá ke jalál
ko fání ádmí, aur chiṛiyoṉ, aur
chaupáyoṉ, aur kíṛe-makoṛoṉ kí
múrat se badal ḍálá[p].
24 Is wáste Ḳhudá ne bhí un ke
diloṉ kí ḳhwáhish par unheṉ ná-
pákí meṉ chhoṛ diyá[q], ki apne
badan[r] ápas meṉ be-hurmat kar-
eṉ[s]:
25 Unhoṉ ne Ḳhudá kí sacháí[t]
ko jhúṭh se badal ḍálá[u], aur baná-
newále || ko (jo hamesha sitáish ke
láiq hai, Ámín!) chhoṛke, banáí
húí chíz kí parastish aur bandagí
kí.
26 Is sabab se Ḳhudá ne un ko
gandí shahwatoṉ meṉ chhoṛ diyá[x];
ki un kí 'auratoṉ ne bhí apní ta-
b'aí 'ádat ko us se jo tabí'at se
ḳhiláf hai badal ḍálá:

27 Yúṉhíṉ mard bhí 'auratoṉ se
apne tab'aí kám chhoṛke, apní
shahwat se ápas meṉ jale; mard
ne mard ke sáth rú-siyáhí ke kám
kiye, aur apní gumráhí ke láiq
phal apne meṉ páe.
28 Aur jaisá unhoṉ ne pasand
na kiyá, ki Ḳhudá ko pahchánke
yád rakheṉ, Ḳhudá ne bhí un ko
'aql kí be-tamízí meṉ chhoṛ diyá,
ki ná-láiq kám kareṉ[y]:
29 We tarah tarah kí ná-rástí,
harámkárí, lálach, bad-záti se bhar
gaye; aur ḍáh, ḳhún, jhagṛá, da-
gábází, bad-ḳhoí se pur húe; ká-
ná-phúsí karnewále,
30 Tuhmat lagánewále, Ḳhudá
ke dushman, jabr karnewále,
ghamanḍí, láfzan, badíoṉ ke bání,
má báp ke ná-farmánbardár,
31 Be-'aql, bad-'ahd, be-dard,
kínawar, be-rahm húe:
32 Aur agarchi we Ḳhudá ká
hukm jánte[z], ki aise kám karne-
wále qatl ke láiq haiṉ[a], na faqat
áp hí karte, balki karnewáloṉ se
bhí ḳhush haiṉ[b].

San 'ÍSAWÍ 60.

y Afs. 5. 4.
z Rúm. 2. 2.
a Rúm. 6. 21.
b Zab. 50. 18. Hús. 7. 3.

II BÁB.

1 *Jo gunáh kiyá karte, harchand ki we auroṉ ke gunáh dekhke un par hukm kareṉ, apná 'uzr na kar sakeṉge,* 6 *aur na Ḳhudá ke háth se, jis waqt wuh sazá dene uṭhe, bach nikleṉge,* 9 *ḳhwáh we Yahúdí hoṉ, ḳhwáh gair-qaumwále.* 14 *Gair-qaumwále hargiz bach nahíṉ sakeṉge,* 17 *aur na Yahúdí bacheṉge,* 25 *bawujúde ki ḳhatna kareṉ, jis hál ki sharí'at ke báqí ahkám par 'amal nahíṉ karte hoṉ.*

PAS, ai ádmí, koí kyúṉ na ho,
jo tú 'aib lagátá, tujh ko
kuchh 'uzr nahíṉ[a]; kyúṉki jis
bát meṉ tú dúsre par 'aib lagátá,
áp ko gunahgár ṭhahrátá hai[b]; ki
tú jo 'aib lagátá, ḳhud wuhí kám
kartá hai.
2 Lekin ham jánte haiṉ, ki aise
kám-karnewáloṉ par Ḳhudá kí
taraf se sazá ká hukm durust
hai.
3 Ai insán, tú jo aise kám-kar-
newáloṉ par 'aib lagátá, aur ḳhud
wuhí kartá, kyá yih ḳhiyál kartá
hai, ki Ḳhudá kí 'adálat se bach
niklegá?
4 Yá tú us kí kamál mihrbání[c],
aur bardásht[d], aur muhlat[e] ko ha-
qír jántá; aur nahíṉ samajhtá, ki
Ḳhudá kí mihrbání is hí liye hai,
ki tú tauba kare[f]?
5 Balki tú apne saḳht aur be
tauba kiye dil se us din kí ḳhátir,

a Rúm. 1. 20.
b 2 Sam. 12. 5, 6, 7. Mat. 7. 1, 2 Yúh. 8. 9.
c Rúm. 9. 23. Afs. 1. 7. aur 2. 4, 7.
d Rúm. 3. 25.
e Ḳhur. 34. 6.
f Yas. 30. 18. 2 Pat. 3. 9, 15.

jis men qahr aur Khudá kí 'adá-
lat i haqq záhir hogí, apne liye
gazab jam'a kartá hai[g];
6 Wuh har ek ko us ke kámon
ke muwáfiq badlá degá[h];
7 Un ko, jo nek kám par qáim
rahke buzurgí aur 'izzat aur baqá
ke tálib hain, hamesha kí zindagí
degá:
8 Magar un par jo fasádí hain,
aur sachái ko nahín mánte, balki
ná-rástí ke tábi' hain[i], qahr aur
gazab hogá;
9 Har ek ádmí kí ján, jo buráí
kartá hai, ranj aur 'azáb men
paregí, pahle Yahúdí kí[k], phir
Yúnání kí:
10 Aur har ek ko jo bhaláí kartá
hai, buzurgí aur 'izzat aur salá-
matí milegí[l], pahle Yahúdí ko,
phir Yúnání ko:
11 Kyúnki Khudá ke huzúr kisí
kí tarafdárí nahín hotí[m],
12 Is liye ki jin ko sharí'at na-
hín milí, aur unhon ne gunáh
kiye, we bagair sharí'at ke halák
honge; aur jinhon ne sharí'at
páke gunáh kiye, un kí sazá
sharí'at ke muwáfiq hogí;
13 (Kyúnki Khudá ke nazdík
sharí'at ke sunnewále rástbáz na
thahrenge, balki sharí'at par 'amal
karnewále[n].
14 Is liye jab gair-qaumen, jinhen
sharí'at na milí, agar tabí'at se
sharí'at ke kám kartí hain, so we
sharí'at na páke apne liye áp hí
apní sharí'at hain;
15 We sharí'at ká khulása apne
dilon men likhá húá dikháte hain;
un kí tamíz bhí gawáhí detí, aur
un ke khiyál ápas men ilzám dete,
yá 'uzr karte hain;)
16 Us din men jab Khudá merí
Injíl[o] ke mutábiq Yisú' Masíh kí
ma'rifat[p] ádmíon kí poshída báton
ká insáf karegá[q].
17 Dekh, tú Yahúdí kahlátá[r],
aur sharí'at par takiya kartá[s], aur
Khudá par fakhr kartá hai[t],
18 Aur us kí marzí jántá[u], aur
sharí'at kí ta'lím páke mukhtalif
chízon men imtiyáz kar jántá[x];
19 Aur áp par i'atiqád rakhtá
hai, ki main andhon ká ráh-dikh-
ánewálá, aur un kí jo andhere
men hain roshní hún[y],
20 Aur ná-dánon ká sikhláne-
wálá, aur larkon ká ustád, aur ki
wuh khulása 'ilm o sachái ká, jo
sharí'at men hai, mere pás maujúd
hai.
21 Pas, kyá tú, jo auron ko
sikhlátá hai, áp ko nahín sikhátá[z]?
tú jo wa'z kartá hai, ki Chorí na
karná, áp hí chorí kartá?
22 Tú jo kahtá, ki Ziná na karná,
kyá áp hí ziná kartá? tú jo buton
se nafrat rakhtá, kyá áp hí haikal
ko lúttá hai[a]?
23 Tú jo sharí'at par fakhr
kartá hai[b], sharí'at ke 'udúl karne
se Khudá ke nám kí be-'izzatí
kartá?
24 Chunánchi likhá hai, ki tum-
háre sabab gair-qaumon men
Khudá ke nám kí takfír kí játí
hai[c].
25 Khatna fáidamand to hai,
agar tú sharí'at par 'amal kare[d];
lekin jo tú sharí'at ke barkhiláf
chalnewálá húá, to terá khatna
ná-makhtúní thahrá.
26 Pas agar ná-makhtún sharí'at
ke hukmon par 'amal karen, to
kyá un kí ná-makhtúní khatna na
giní jáegí[e]?
27 Aur agar zátí ná-makhtún
sharí'at ko púrá karen, to kyá
tujhe, jo báwujúd kitáb aur khat-
na ke sharí'at se barkhiláf chaltá
hai, gunahgár na thahráenge[f]?
28 Kyúnki wuh Yahúdí nahín,
jo záhirí men hai[g]; aur wuh
khatna nahín, jo záhirí jism men
hai:
29 Balki Yahúdí wuhí, jo bátin
se ho[h]; aur khatna wuhí, jo dil[i]
aur rúh se[k] ho, na ki lafzí; jis
kí ta'ríf ádmíon se nahín, balki
Khudá kí taraf se ho[l].

III BA'B.

1 *Yahúdíon kí fazílat,* 3 *jise we kho na gaye hain:* 9 *taubhí sharí'at ke rú se we bhí gunahgár thaharte:* 20 *yún ma'lúm hojátá, ki sharí'at ke rú se koí khilqat sádiq nahín thahar saktí:* 28 *par sab ke sab ba gair tarafdárí ke ek hí waz'a, ya'ne, ímán se rástbáz thahar sakte:* 31 *lekin ímán se sharí'at bátil nahín kí játí.*

PAS Yahúdí ko kyá fazílat? yá
khatna ká kyá fáida hai?
2 Albatta har tarah bahut hai:
kháss kar yih, ki we Khudá ke
kalám ke amánatdár húe[a].
3 Phir agar ba'ze ímán na láe[b],
to kyá un kí be-ímání Khudá ká
i'atibár bátil kar saktí hai[c]?
4 Aisá na howe[d]; balki Khudá
sachchá hai[e], agarchi har ek ádmí
jhúthá ho[f]; chunánchi likhá hai,

San 'ÍSAWÍ 60.

g Ist. 32. 34. Ya'q. 5. 3.
h Aiy. 34. 11. Zab. 62. 12. Ams. 24. 12. Yar. 17. 10. aur 32. 19. Mat. 16. 27. Rúm. 14. 12. 1 Qur. 3. 8. 2 Qur. 5. 10. Muk. 2. 23. aur 20. 12. aur 22. 12.
i Aiy. 24. 13. Rúm. 1. 18. 2 Tas. 1. 8.
k Amús 3. 2. Lúq. 12. 47, 48. 1 Pat. 4. 17.
l 1 Pat. 1. 7.
m Ist. 10. 17. 2 Taw. 19. 7. Aiy. 34. 19. A'am. 10. 34. Gal. 2. 6. Afs. 6. 9. Qul. 3. 25. 1 Pat. 1. 17.
n Mat. 7. 21. Ya'q. 1. 22, 23, 25. 1 Yúh. 3. 7.
o Rúm. 16. 25. 1 Tim. 1. 11. 2 Tim. 2. 8.
p Yúh. 5. 22. A'am. 10. 42. aur 17. 31. 2 Tim. 4. 1, 8. 1 Pat. 4. 5.
q Wa'iz. 12. 14. Mat. 25. 31. Yúh. 12. 48. Rúm. 3. 6. 1 Qur. 4. 5. Muk. 20. 12.
r Mat. 3. 9. Yúh. 8. 33. Rúm. 9. 6, 7. 2 Qur. 11. 22.
s Mík. 3. 11. Rúm. 9. 4.
t Yas. 45. 25. aur 48. 2. Yúh. 8. 41.
u Ist. 4. 8. Zab. 147. 19, 20.
x Filip. 1. 10.
y Mat. 15. 14. aur 23. 16, 17, 19, 24. Yúh. 9. 34, 40, 41.

San 'ÍSAWÍ 60.

z Zab. 50. 16, wag. Mat. 23. 3, wag.
a Mal. 3. 8.
b 17 áyat.
c 2 Sam. 12. 14. Yas. 52. 5. Hiz. 36. 20, 23.
d Gal. 5. 3.
e A'am. 10. 34, 35.
f Mat. 12. 41, 42.
g Mat. 3. 9. Yúh. 8. 39. Rúm. 9. 6, 7. Gal. 6. 15. Muk. 2. 9.
h 1 Pat. 3. 4.
i Filip. 3. 3. Qul. 2. 11.
k Rúm. 7. 6. 2 Qur. 3. 6.
l 1 Qur. 4. 5. 2 Qur. 10. 18. 1 Tas. 2. 4.
a Ist. 4. 7, 8. Zab. 147. 19, 20. Rúm. 2. 18. aur 9. 4.
b Rúm. 10. 16. 'Ibrán. 4. 2.
c Gin. 23. 19. Rúm. 9. 6. aur 11. 29. 2 Tim. 2. 13.
d Aiy. 40. 8.
e Yúh. 3. 33.
f Zab. 62. 9. aur 116. 11.

San ÍSAWÍ 60.

ki Tú apní bátoṉ meṉ rást ṭhahre[g],
aur 'adálat meṉ jít jáe.
5 Par agar hamárí ná-rástí Ḳhudá
kí rástí ko záhir kartí hai, to ham
kyá kaheṉ? kyá Ḳhudá ná-rást
hai, jo qahr názil kartá? (maiṉ
to ádmí kí tarah boltá húṉ[h])
6 Aisá na howe: warna Ḳhudá
kyúṉkar dunyá kí 'adálat karegá[i]?
7 Phir agar mere jhúṭh ke sabab
Ḳhudá kí sacháí us ke jalál ke
liye ziyáda záhir húí, to mujh
par kyúṉ gunahgár kí tarah hukm
hotá hai?
8 Aur ham kyúṉ buráí na kareṉ,
tá ki bhaláí nikle[k]? (chunánchi
yih tuhmat ham par kí játí, aur
ba'ze bolte ki ham yúṉ kahte,)
aisoṉ par sazá ká hukm haqq hai.
9 Pas kyá ham un se bihtar haiṉ?
Hargiz nahíṉ: kyúṉki ham áge
sábit kar chuke, ki kyá Yahúdí
aur kyá Yúnání, sab ke sab gunáh
ke tale dabe haiṉ[l];
10 Jaisá likhá hai, ki Koí rástbáz
nahíṉ, ek bhí nahíṉ[m]:
11 Koí samajhnewálá nahíṉ, koí
Ḳhudá ká tálib nahíṉ.
12 Sab gumráh haiṉ, sab ke sab
nikamme haiṉ; koí nekokár na-
híṉ, ek bhí nahíṉ.
13 Un ká galá khulí húí gor hai[n];
unhoṉ ne apní zubán se fareb diyá
hai; un ke honṭhoṉ meṉ sámpoṉ
ká zahr hai[o]:
14 Un ke muṉh meṉ la'nat aur
karwáhaṭ bharí haiṉ[p]:
15 Un ke qadam ḳhún karne
meṉ tez haiṉ[q]:
16 Un kí ráhoṉ meṉ tabáhí aur
pareshání hai:
17 Aur unhoṉ ne salámatí kí ráh
nahíṉ pahchání:
18 Un kí áṉkhoṉ ke sámhne
Ḳhudá ká ḳhauf nahíṉ[r].
19 Ab ham jánte haiṉ, ki jo
kuchh sharí'at farmátí, sharí'at-
wáloṉ hí se kahtí hai[s]: táki sab ká
muṉh band ho jáe[t], aur sárí dun-
yá Ḳhudá ke sámhne gunahgár
ṭhahre[u].
20 Pas koí ádmí sharí'at par
'amal karne se us ke sámhne rást-
báz na ṭhahregá[x]; kyúṉki sharí'at
ke wasíla se gunáh kí pahchán hí
hai[y].
21 Par ab Ḳhudá kí rástbází
sharí'at se báhar záhir húí[z], jis par
sharí'at[a] aur nabí[b] gawáhí dete
haiṉ;

[g] Zab. 51. 4.
[h] Rúm. 6. 19. Gal. 3. 15.
[i] Paid. 18. 25. Aiy. 8. 3. aur 34. 17.
[k] Rúm. 5. 20. aur 6. 1, 15.
[l] Rúm. 1. 28, wag. aur 2. 1, wag. 23 áyat. Gal. 3. 22.
[m] Zab. 14. 1, 2, 3. aur 53. 1.
[n] Zab. 5. 9. Yar. 5. 16.
[o] Zab. 140. 3.
[p] Zab. 10. 7.
[q] Abb. 1. 16. Yas. 59. 7, 8.
[r] Zab. 36. 1.
[s] Yúh. 10. 34. aur 15. 25.
[t] Aiy. 5. 16. Zab. 107. 42. Hiz. 16. 63. Rúm. 1. 20. aur 2. 1.
[u] Rúm. 2. 2. 9, 23 áyaten.
[x] Zab. 143. 2. A'am. 13. 39. Gal. 2. 16. aur 3. 11. Afs. 2. 8, 9. Tít. 3. 5.
[y] Rúm. 7. 7.
[z] A'am. 15. 11. Rúm. 1. 17. Filip. 3. 9. 'Ibrán. 11. 4, wag.
[a] Yúh. 5. 46. A'am. 26. 22.
[b] Rúm. 1. 2. 1 Pat. 1. 10.

22 Ya'ne, Ḳhudá kí wuh rástbází,
jo Yisú' Masíh par ímán láne se
miltí hai[c], aur un sab ke liye aur
un sab meṉ hai, jo ímán láte haiṉ:
kyúṉki kuchh farq nahíṉ[d]:
23 Is liye ki sabhoṉ ne gunáh
kiyá[e], aur Ḳhudá ke jalál se mah-
rúm haiṉ;
24 So we us ke fazl se[f] us makh-
lasí ke sabab, jo Masíh Yisú' se
hai[g], muft rástbáz gine játe haiṉ:
25 Jise Ḳhudá ne áge se ek ka-
fára ṭhahráyá[h], jo us ke lahú[i] par
ímán láne se kám áwe, táki wuh
apní rástí agle waqt kí bábat[k] zá-
hir kare, jis meṉ us ne sabr karke
gunáhoṉ se tarah dí[l],
26 Aur is waqt kí bábat bhí apní
rástí záhir kare; táki wuh áp hí
rást rahe, aur use jo Yisú' par
ímán láwe, rástbáz ṭhahráwe.
27 Phir ab ghamand kaháṉ
rahá[m]? Us kí jagah hí na rahí.
Kis sharí'at se? Kyá a'amál kí
sharí'at se? Nahíṉ; balki ímán
kí sharí'at se.
28 Pas ham yih natíja nikálte
haiṉ, ki ádmí ímán hí se be a'amál
sharí'at ke rástbáz ṭhahartá hai[n].
29 Kyá wuh sirf Yahúdíoṉ ká
Ḳhudá hai? aur gair qaumoṉ ká
nahíṉ? Albatta, wuh gair qaum-
oṉ ká bhí hai:
30 Kyúṉki ek hí Ḳhudá hai[o], jo
makhtúnoṉ ko ímán se, aur ná-
makhtúnoṉ ko bhí ímán hí ke
wasíla rástbáz ṭhahráwegá.
31 Pas kyá ham sharí'at ko ímán
se bátil karte haiṉ? Aisá na
howe: balki ham to sharí'at ko
qáim karte.

IV BAB.

1 *Abiráhám ká ímán us ke liye rástbází giná gayá, 10 peshtar us se ki us ká khatna húá. 13 Wa'da jo us se aur us kí nasl se kiyá gayá so ímán hí ke shart par húá. 16 Abiráhám un sab ká báp hai jitne ímán láte. 24 Us hí tarah ham logoṉ ká ímán hamárí rástbází giná jáegá.*

PHIR ham kyá kaheṉ, ki ha-
máre báp Abiráhám[a] ne jism
kí bábat kuchh páyá?
2 Kyúṉki agar Abiráhám a'amál
kí ráh se rástbáz giná gayá[b], to us
ke fakhr kí jagah hai; lekin Ḳhudá
ke áge nahíṉ.
3 Is liye ki nawishta kyá kahtá
hai? Yihí, ki Abiráhám Ḳhudá
par ímán láyá, aur yih us ke liye
rástbází giná gayá[c].
4 Ab kám-karnewále ko mazdúrí

San ÍSAWÍ 60.

[c] Rúm. 4, tamám báb.
[d] Rúm. 10. 12. Gal. 3. 28. Qul. 3. 11.
[e] 9 áyat. Rúm. 11. 32. Gal. 3. 22.
[f] Rúm. 4. 16. Afs. 2. 8. Tít. 3. 5, 7.
[g] Mat. 20. 28. Afs. 1. 7. Qul. 1. 14. 1 Tim. 2. 6. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 18, 19.
[h] Ahb. 16. 15. 1 Yúh. 2. 2. aur 4. 10.
[i] Qul. 1. 20.
[k] A'am. 17. 30. 'Ibrán. 9. 15.
[l] A'am. 13. 38, 39. 1 Tim. 1. 15.
[m] Rúm. 2. 17, 23. aur 4. 2. 1 Qur. 1. 29, 31. Afs. 2. 9.
[n] A'am. 13. 38, 39. 20, 21, 22 áyaten. Rúm. 8. 3. Gal. 2. 16.
[o] Rúm. 10. 12, 13. Gal. 3. 8, 20, 28.
[a] Yas. 51. 2. Mat. 3. 9. Yúh. 8. 33, 39. 2 Qur. 11. 22.
[b] Rúm. 3. 20, 27, 28.
[c] Paid. 15. 6. Gal. 3. 6. Ya'q. 2. 23.

San 'ÍSAWÍ 60.

denáa bakhshish nahín, balki us ká
haqq hai[d].
5 Par us ke liye jo kám nahín
kartá, balki us par jo gunahgár
ko[e] rástbáz ṭhahrátá, ímán látá
hai, usí ká ímán rástbází giná játá.
6 Chunánchi Dáúd bhí us ádmí
kí nekbakhtí ká zikr kartá hai, jis
ko Khudá bagair a'amál ke rást-
báz ṭhahrátá,
7 Ki Mubárak we jin ke gunáh
bakhshe gaye, aur jin kí khatáen
ḍhámpí gayín[f].
8 Mubárak wuh shakhs jis ke
gunáhon ká hisáb Khudáwand na
legá.
9 Pas kyá yih nekbakhtí makh-
túnon hí ke liye hai, yá ná-makh-
túnon ke liye bhí? Ham to kah
chuke, ki Abiraham ke liye us ká
ímán rástbází giná gayá.
10 Pas wuh kab giná gayá?
makhtúní, yá ná-makhtúní kí há-
lat men? Makhtúní men nahín,
balki ná-makhtúní men.
11 Aur us ne khatna ká nishán
páyá[g], ki us ímán kí rástbází kí
muhr ho, jo use ná-makhtúní men
milí thí: táki wuh un sab ká jo
ná-makhtúní men ímán láte hain,
báp ho[h], ki un ke liye bhí rást-
bází giní jáe:
12 Aur makhtúnon ká báp ho,
na un ká jo sirf makhtún hain,
balki jo hamáre báp Abiraham ke
ímán kí bhí, jo use ná-makhtúní
men thá, pairauí karte hain.
13 Kyúnki wuh wa'da, jo Abi-
rahám aur us kí nasl ke sáth thá,
ki Tú dunyá ká wáris hogá[i], so
sharí'at ke wasíla se nahín, balki
ímán kí rástbází ke wasíla se thá.
14 Kyúnki agar sharí'atwále hí
wáris hain, to ímán be-fáida, aur
wa'da lá-hásil[k];
15 Ki sharí'at qahr ká sabab
hai[l], is liye ki jahán sharí'at nahín,
wahán ná-farmání bhí nahín.
16 So is liye ímán se húá, ki wuh
fazl ṭhahre[m], táki wuh 'ahd tamám
nasl ke liye qáim rahe[n]: na sirf us
nasl ke liye, jo sharí'atwálí hai,
balki us ke liye bhí jo Abiraham
ká sá ímán rakhtí; wuh ham sab-
hon ká báp hai[o],
17 (Chunánchi likhá hai, ki main
ne tujhe bahut qaumon ká báp
muqarrar kiyá[p],) us Khudá ke
sámhne, jis par wuh ímán láyá, aur
jo murdon ká jilánewálá[q], aur un

d Rúm. 11. 6.
e Yash. 24. 2.
f Zab. 32. 1, 2.
g Paid. 17. 10.
h Lúq. 19. 9. 12, 16 áyaten. Gal. 3. 7.
i Paid. 17. 4, wag. Gal. 3. 29.
k Gal. 3. 18.
l Rúm. 3. 20. aur 5. 13, 20. aur 7. 8, 10, 11. 1 Qur. 15. 56. 2 Qur. 3. 7, 9. Gal. 3. 10, 19. 1 Yúh. 3. 4.
m Rúm. 3. 24.
n Gal. 3. 22.
o Yas. 51. 2 Rúm. 9. 8.
p Paid. 17. 5.
q Rúm. 8. 11. Afs. 2. 1, 5.

chízon ká jo maujúd nahín yún
zikr kartá goyá ki maujúd hain[r].
18 Wuh ná-ummedí kí jagah men
ummed ke sáth ímán láyá, táki
wuh, us kalám ke muwáfiq, ki Terí
nasl aisí hogí[s], bahut qaumon ká
báp ho.
19 Wuh sust-i'atiqád na thá, aur
na us ne apne murda se badan ká,
jo sau baras ke qaríb ká thá, aur
na Sarah ke rihm ká, jo khushk
ho gayá thá, kuchh khiyál kiyá[t]:
20 Aur wuh be-ímání se Khudá
ke wa'da men shakk na láyá, balki
i'atiqád men mazbút hokar us ne
Khudá kí baṛáí kí;
21 Aur use kamál yaqín húá, ki
jo kuchh us ne wa'da kiyá, so use
púrá karne par qádir hai[u].
22 Isí wáste yih us ke liye rást-
bází giná gayá.
23 Aur sirf us ke liye nahín lik-
há[x], ki yih us ke wáste giná gayá;
24 Balki hamáre liye bhí, jin ke
wáste giná jáegá, agar ham us
par ímán láwen, jis ne hamáre
Khudáwand Yisú' ko murdon men
se jiláyá[y];
25 Wuh hamárí khatáon ke
wáste hawála kar diyá gayá[z], aur
phirke jiláyá gayá, táki ham rást-
báz ṭhahren[a].

V BAB.

1 Ímán ke sabab rástbáz ṭhaharke ham men aur Khudá men mel hotá, 2 aur ham khushí bhí karte yih ummed rakhke, 8 ki jis hál ham ne jab dushman ṭhahre us ke lahú se miláp páyá, 10 so ab ki mel pá chuke kitní ziyáda naját hásil karenge. 12 Jis tarah se gunáh aur maut Ádam ke wasíla se ái, 17 so ba taríq i aulá rástbází aur zindagí Yisú' Masíh ke wasíla se áwengí. 20 Jahán gunáh ziyáda húá, fazl us se bhí ziyáda ho gayá.

PAS jab ki ham ímán ke sabab
rástbáz ṭhahre[a], to ham men
aur Khudá men hamáre Khudá-
wand Yisú' Masíh ke wasíla mel
húá[b].
2 Aur us hí ke wasíla se[c] ham
us fazl men jis par qáim hain[d]
ímán ke sabab dakhl páte, aur
Khudá ke jalál kí ummed par
fakhr karte hain[e].
3 Aur sirf yihí nahín: balki mu-
síbaton men bhí fakhr karte[f], yih
jánkar ki musíbat se sabr paidá
hotá[g];
4 Aur sabr se tajriba-kárí[h];
aur tajriba-kárí se ummed:
5 Aur ummed sharminda nahín
kartí[i]; kyúnki Rúh i Quds ke

San 'ÍSAWÍ 60.

r Rúm. 9. 26. 1 Qur. 1. 28. 1 Pat. 2. 10.
s Paid. 15. 5.
t Paid. 17. 17. aur 18. 11. 'Ibrán. 11. 11, 12.
u Zab. 115. 3. Lúq. 1. 37, 45. 'Ibrán. 11. 19.
x Rúm. 15. 4. 1 Qur. 10. 6, 11.
y A'am. 2. 24. aur 13. 30.
z Yas. 53. 5, 6. Rúm. 3. 25. aur 5. 6. aur 8. 32. 2 Qur. 5. 21. Gal. 1. 4. 'Ibrán. 9. 28. 1 Pat. 2. 24. aur 3. 18.
a 1 Qur. 15. 17. 1 Pat. 1. 21.
a Yas. 32. 17. Yúh. 16. 33. Rúm. 3. 28, 30.
b Afs. 2. 14. Qul. 1. 20.
c Yúh. 10. 9. aur 14. 6. Afs. 2. 18. aur 3. 12. 'Ibrán. 10. 19.
d 1 Qur. 15. 1.
e 'Ibrán. 3. 6.
f Mat. 5. 11, 12. A'am. 5. 41. 2 Qur. 12. 10. Filip. 2. 17. Ya'q. 1. 2, 12. 1 Pat. 3. 14.
g Ya'q. 1. 3.
h Ya'q. 1. 12.
i Filip. 1. 20.

San 'ÍSAWÍ 60.

wasíla se jo hamen milí, Khudá
kí muhabbat hamáre dil men jári
húí[k].
6 Kyúnki jab ham kamzor the,
Masíh 'ain waqt par bedínon ke
liye múá[l].
7 Ab mushkil se kisí rástkár ke
liye koí apní ján degá: par sháyad
kisí men yih jur,at ho, ki kisí nek-
okár ke liye apní ján de.
8 Lekin Khudá ne apní muhab-
bat ham par yún záhir kí, ki jab
ham gunáh karte játe the, Masíh
hamáre wáste múá[m].
9 So ab, ki us ke lahú ke sabab[n]
ham rástbáz thahre, to kitná zi-
yáda us ke wasíla qahr se[o] bach
rahenge.
10 Kyúnki jab Khudá ne[p] ham
se, jis waqt ki ham dushman the,
apne Bete kí maut ke sabab mel
kiyá[q], pas ham ab mel pákar us
kí zindagí ke sabab[r] kitná hí zi-
yáda bach jáenge?
11 Aur sirf yihí nahín, balki
apne Khudáwand Yisú' Masíh ke
wasíla, jis ke sabab ab ham ne
miláp páyá, Khudá par fakhr[s] bhí
karte hain.
12 Pas jis tarah ek shakhs ke
wasíla gunáh dunyá men áyá[t],
aur gunáh ke sabab maut áí[u], isí
tarah maut sab men phailí, || is
liye ki sab ne gunáh kiyá:
13 (Kyúnki sharí'at ke záhir
hone tak gunáh dunyá men thá:
par jahán sharí'at nahín, gunáh
giná nahín játá[x].
14 Tau bhí maut ne A'dam se
Músá tak un par bhí jinhon ne
A'dam ká sá gunáh na kiyá, jo
ánewále ká nishán thá[y], bádsháhat
kí.
15 Par yih nahín, ki jis qadr
khatá, isí qadr bakhshish. Kyún-
ki jab ek hí kí khatá ke sabab
bahut se mar gaye, to ek hí ádmí,
ya'ne, Yisú' Masíh ke wasíla se,
Khudá ká fazl, aur fazl se bakh-
shish, bahuteron ke liye[z] kitná
ziyáda húí.
16 Aur na ki jaisá ek ke gunáh
karne ká anjám húá, so waisá
bakhshish: kyúnki ek hí khatá
ke sabab sazá ká hukm húá, par
rástbáz hone ke liye bahut khat-
áon kí bakhshish hai.
17 Kyúnki agar ek kí khatá ke
sabab maut ne ek hí ke wasíla
se bádsháhat kí; to we jo niháyat

[k] 2 Qur. 1. 22. Gal. 4. 6. Afs. 1. 13, 14.
[l] Gal. 4. 4. Rúm. 4. 25. 8 áyat.
[m] Yúh. 15. 13. 1 Pat. 3. 18. 1 Yúh. 3. 16. aur 4. 9, 10.
[n] Rúm. 3. 25. Afs. 2. 13. 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7.
[o] Rúm. 1. 18. 1 Tas. 1. 10.
[p] Rúm. 8. 32.
[q] 2 Qur. 5. 18, 19. Afs. 2. 16. Qul. 1. 20, 21.
[r] Yúh. 5. 26. aur 14. 19. 2 Qur. 4. 10, 11.
[s] Rúm. 2. 17. aur 3. 29, 30. Gal. 4. 9.
[t] Paid. 3. 6. 1 Qur. 15. 21.
[u] Paid. 2. 17. Rúm. 6. 23 1 Qur. 15. 21.
|| Yá, *ki us men sab ne gunáh kiyá.*
[x] Rúm. 4. 15. 1 Yúh. 3. 4.
[y] 1 Qur. 15. 21, 22, 45.
[z] Yas. 53. 11. Mat. 20. 28. aur 26. 28.

fazl, aur rástbází ká in'ám páte
hain, ek, ya'ne, Yisú' Masíh ke wa-
síla, zindagí men kitná ziyáda
bádsháhat karenge.)
18 Pas jaisá || ek kí khatá ke sa-
bab sab ádmíon par sazá ká hukm
húá, waisá hí || ek kí rástbází ke
sabab sab ádmí[a] rástbáz thaharke
zindagí páwen.
19 Kyúnki jaise ek shakhs kí
ná-farmánbardárí se bahut log gu-
nahgár thahre, waise hí ek kí
farmánbardárí ke sabab bahut log
rástbáz thahrenge.
20 Aur sharí'at darmiyán áí, ki
khatá ziyáda ho[b]. Par jahán
gunáh ziyáda húá, fazl us se bhí
niháyat ziyáda[c] húá hai:
21 Ki jaise gunáh ne maut se
bádsháhat kí, waise hí fazl ha-
máre Khudáwand Yisú' Masíh ke
wasíla hamesha kí zindagí ke liye
rástbází se bádsháhat kare.

VI BA'B.

1 *Wájib nahín ki ham gunáh karte rahen,* 2
kyúnki ham to gunáh kí nisbat múe hain,
3 *chunánchi hamáre baptisma lene se yih zá-*
hir hotá hai. 12 *Cháhiye ki áge ko gunáh*
ham par gálib na howe, 18 *is liye ki ham*
ne apne taín rástbází kí khidmat ke wáste
hawála kiyá hai, 23 *aur is sabab se bhí ki*
gunáh kí mazdúrí maut hai.

PAS ham kyá kahen? Kyá
gunáh karte rahen[a], tá ki
fazl ziyáda ho?
2 Aisá na howe. Ham to jo
gunáh kí nisbat múe hain[b], phir
kyúnkar us men zindagí guz-
ránen?
3 Kyá tum nahín jánte, ki ham
men se jitnon ne Masíh Yisú'
ká baptisma páyá[c], us kí maut ká
baptisma páyá[d]?
4 Pas maut ke baptisma ke
sabab us ke sáth gáre gaye[e]: tá ki
jaise Masíh murdon men se[f] Báp
ke jalál ke wasíla se[g] utháyá gayá,
waise hí ham bhí nayí zindagí
men qadam máren[h].
5 Kyúnki jab ham us kí maut se
mushábahat paidá karke us ke
sáth boe gaye, to albatta jí uthne
men bhí us kí mánind honge[i]:
6 Ki ham jánte hain, ki hamárí
purání insániyat us ke sáth salíb
par khínchí gayí[k], tá ki gunáh ká
badan nest ho jáe[l], ki ham áge ko
gunáh ke gulám na rahen.
7 Kyúnki jo mará, so gunáh se
chhútá hai[m].
8 Pas agar ham Masíh ke sáth

San 'ÍSAWÍ 60.

|| Yá, *ek khatá ke sabab.*
|| Yá, *ek rástbází.*
[a] Yúh. 12. 32. 'Ibrán. 2. 9.
[b] Yúh. 15. 22. Rúm. 3. 20. aur 4. 15. aur 7. 8. Gal. 3. 19, 23.
[c] Lúq. 7. 47. 1 Tim. 1. 14.
[a] Rúm. 3. 8. 15 áyat.
[b] 11 áyat. Rúm. 7. 4. Gal. 2. 19. aur 6. 14. Qul. 3. 3. 1 Pat. 2. 24.
[c] Gal. 3. 27.
[d] 1 Qur. 15. 29.
[e] Qul. 2. 12.
[f] Rúm. 8. 11. 1 Qur. 6. 14. 2 Qur. 13. 4.
[g] Yúh. 2. 11. aur 11. 40.
[h] Gal. 6. 15. Afs. 4. 22, 23, 24. Qul. 3. 10.
[i] Filip. 3. 10, 11.
[k] Gal. 2. 20. aur 5. 24. aur 6. 14. Afs. 4. 22. Qul. 3. 5, 9.
[l] Qul. 2. 11.
[m] 1 Pat. 4. 1.

San 'ÍSAWÍ 60.

mare, to hameṉ yaqín hai, ki us ke sáth jíeṉge bhí[n]:
9 Yih jánke, ki Masíh murdoṉ meṉ se jí uṭhá, phir nahíṉ marne ká[o]; aur maut phir us par iḵhtiyár nahíṉ rakhtí.
10 Kyúṉki wuh jo múá, so gunáh kí nisbat ek bár múá[p]: phir jo jítá, so Ḵhudá kí nisbat jítá[q].
11 Isí tarah tum bhí áp ko gunáh kí nisbat murda[r], par Ḵhudá kí nisbat hamáre Ḵhudáwand Yisú' Masíh ke wasíla zinda samjho[s].
12 Pas gunáh tumháre fání badan par saltanat na kare[t], ki tum us kí shahwatoṉ meṉ us ke farmánbardár ho raho.
13 Aur na apne 'azú[u] gunáh ke hawála karo, ki ná-rástí ke hathyár baneṉ, balki apne taíṉ is tarah Ḵhudá ko sompo, jaise marke jí uṭhe ho[x], aur apne 'azú Ḵhudá ke supurd karo, táki rástí ke hathyár baneṉ.
14 Is liye ki gunáh tum par gálib na hogá; kyúṉki tum sharí'at ke iḵhtiyár meṉ nahíṉ, balki fazl ke iḵhtiyár meṉ ho[y].
15 Pas kyá gunáh kiyá kareṉ, is liye ki ham sharí'at ke iḵhtiyár meṉ nahíṉ[z], balki fazl ke iḵhtiyár meṉ haiṉ? Aisá na howe.
16 Kyá tum nahíṉ jánte, ki jis kí tábi'dárí meṉ tum áp ko gulám kí mánind sompte ho, usí ke gulám ho, jis kí tábi'dárí karte[a]; ḵhwáh gunáh kí, jis ká anjám maut hai, ḵhwáh farmánbardárí kí, jis ká phal rástbází hai?
17 Par shukr Ḵhudá ká, ki tum jo áge gunáh ke gulám the, dil se us ta'lím ke, jis ke sánche meṉ tum ḍhále gaye the[b], farmánbardár húe.
18 Aur gunáh se chhúṭkar rástbází ke gulám bane[c].
19 Maiṉ tumháre jism kí kamzorí ke sabab ádmí kí tarah bayán kartá húṉ: so jaise tum ne apne 'azú nápákí aur sharárat kí gulámí meṉ sompe the, táki sharárat kareṉ, waise hí ab apne 'azú rástbází kí gulámí meṉ pák hone ke wáste sompo.
20 Kyúṉki jab tum gunáh ke gulám the[d], rástbází se ázád the.
21 Pas tum ne un kámoṉ se, jin se ab sharminda ho, kyá phal

n 2 Tim. 2. 11. o Muk. 1. 18. p 'Ibrán. 9. 27, 28. q Lúq. 20. 38. r 2 áyat. s Gal. 2. 19. t Zab. 19. 13. aur 119. 133. u Rúm. 7. 5. Qul. 3. 5. Ya'q. 4. 1. x Rúm. 12. 1. 1 Pat. 2. 24. aur 4. 2. y Rúm. 7. 4, 6. aur 8. 2. Gal. 5. 18. z 1 Qur. 9. 21. a Mat. 6. 24. Yúh. 8. 34. 2 Pat. 2. 19. b 2 Tim. 1. 13. c Yúh. 8. 32. 1 Qur. 7. 22. Gal. 5. 1. 1 Pat. 2. 16. d Yúh. 8. 34.

páyá[e]? kyúṉki un ká anjám maut hai[f].
22 Par ab tum gunáh se chhúṭkar[g] Ḵhudá ke banda hoke pákízagí ká phal láte ho, aur áḵhir hamesha kí zindagí hai.
23 Kyúṉki gunáh kí mazdúrí maut hai[h]; par Ḵhudá kí baḵhshish hamáre Ḵhudáwand Yisú' Masíh ke wasíla hamesha kí zindagí hai[i].

VII BAB.

1 Sharí'at ká hukm insán par hai faqat jab tak ki wuh jítá hai. 4 Par ham to sharí'at kí nisbat se murdoṉ ki mánind haiṉ. 7 Lekin sharí'at gunáh nahíṉ hai, 12 par bar-'aks us ke wuh pák, aur haqq, aur ḵhúb hai; 16 chunánchi maiṉ is ká iqrár kartá jis waqt maiṉ is sabab bahut gam khátá, ki us kí sab bátoṉ par 'amal na kar saká.

AI bháío, kyá tum nahíṉ jánte, (maiṉ to un se kahtá húṉ, jo sharí'at se wáqif haiṉ,) ki koí ádmí jab tak jítá hai, us par sharí'at ká hukm hai?
2 Kyúṉki byáhí 'aurat sharí'at ke muwáfiq apne ḵhasam kí zindagí tak us kí band meṉ hai[a]; par agar ḵhasam mare, to wuh apne ḵhasam kí band se chhúṭ játí hai.
3 Pas ḵhasam ke jíte jí agar wuh dúsre kí hojáwe, to zániya ṭhahregí[b]; par agar ḵhasam mar gayá, to wuh us band se chhúṭ gayí, ki agar dúsre mard kí hojáwe, zániya na hogí.
4 So, ai mere bháío, tum bhí Masíh ke badan ke sabab sharí'at kí nisbat mar gaye ho[c], ki tum dúsre ke hojáo, jo murdoṉ meṉ se uṭháyá gayá, tá ki ham Ḵhudá ke liye phal[d] láweṉ.
5 Kyúṉki jab ham jismání the, gunáh kí ḵhwáhisheṉ, jo sharí'at ke sabab thíṉ, hamáre band band meṉ[e] maut ke phal láne ko asar kartí thíṉ[f].
6 Par ab jo ham mar gaye, to sharí'at se, jis kí qaid meṉ the, chhúṭ gaye, aisá ki rúh ke naye taur se, na ki harf ke puráne taur se, bandagí kareṉ[g].
7 Phir ham kyá kaheṉ? Kyá sharí'at gunáh hai? Aisá na howe. Balki bagair sharí'at ke maiṉ gunáh ko nahíṉ pahchántá[h]; kyúṉki maiṉ lálach ko na jántá, agar sharí'at na kahtí, ki Tú lálach na kar[i].
8 Par gunáh ne sharí'at ke

San 'ÍSAWÍ 60.

e Rúm. 7. 5. f Rúm. 1. 32. g Yúh. 8. 32. h Paid. 2. 17. Rúm. 5. 12. Ya'q. 1. 15. i Rúm. 2. 7. aur 5. 17, 21. 1 Pat. 1. 4. a 1 Qur. 7. 39. b Mat. 5. 32. c Rúm. 8. 2. Gal. 2. 19. aur 5. 18. Afs. 2. 15. Qul. 2. 14. d Gal. 5. 22. e Rúm. 6. 13. f Rúm. 6. 21. Gal. 5. 19. Ya'q. 1. 15. g Rúm. 6. 2. 4 áyat. Rúm. 2. 29. 2 Qur. 3. 6. h Rúm. 3. 20. i Ḵhur. 20. 17. Ist. 5. 21. A'mál 20. 33. Rúm. 13. 9.

San 'ÍSAWÍ 60.

k Rúm. 4. 15. aur 5. 20.
l 1 Qur. 15. 56.
m Ahb. 18. 5. Hiz. 20. 11, 13, 21. 2 Qur. 3. 7.
n Zab. 19. 8. aur 119. 137, 138. 1 Tim. 1. 8.
o 1 Sal. 21. 20, 25. 2 Sal. 17. 17.
p Gal. 5. 17.
q Paid. 6. 5. aur 8. 21.
r 2 Qur. 4. 16. Afs. 3. 16. Qul. 3. 9, 10.

sabab qábú pákar mujh men̲ har
tarah ká lálach paidá kiyá[k]. Ky-
ún̲ki sharí'at ke bagair gunáh
murda hai[l].
9 Ki main̲ áge be-shar'a hoke
jítá thá: par jab hukm áyá, gunáh
jí uṭhá, aur main̲ mar gayá.
10 Yún̲ mujhe ma'lúm hogayá,
ki wuh hukm, jo zindagí ke liye
thá[m], maut ká sabab hai.
11 Kyún̲ki gunáh ne hukm ke
wasíla qábú pákar mujhe bahkáyá,
aur usí ke wasíla már ḍálá.
12 Pas sharí'at to pák hai, aur
hukm pák, aur haqq, aur ḳhúb
hai[n].
13 Pas jo chíz ḳhúb hai, kyá
wuhí mere liye maut ṭhahrí?
Aisá na howe. Balki gunáh ne,
táki us ká gunáh honá záhir ho,
achchhí chíz ke wasíla maut ko
mujh men̲ paidá kiyá, ki gunáh
hukm ke wasíla niháyat hí burá
ma'lúm ho.
14 Kyún̲ki ham jánte hain̲, ki
sharí'at rúhání hai: par main̲
jismání aur gunáh ke háth bik
gayá hún̲[o].
15 Ki jo kartá hún̲, so main̲
jántá nahín̲: kyún̲ki jo main̲
cháhtá, so nahín̲ kartá[p]; balki
jis se mujhe nafrat hai, wuhí kartá
hún̲.
16 Pas jab main̲ wuhí kartá
hún̲, jo nahín̲ cháhtá, to main̲
qabúl kartá hún̲, ki sharí'at ḳhúb
hai.
17 So ab main̲ us ká karnewálá
nahín̲, balki gunáh jo mujh men̲
bastá hai.
18 Kyún̲ki main̲ jántá hún̲, ki
mujh men̲ (ya'ne, mere jism men̲,)
koí achchhí chíz nahín̲ bastí[q]; ki
ḳhwáhish to mujh men̲ maujúd
hai, par jo kuchh achchhá hai
karne nahín̲ pátá.
19 Ki jo nekí main̲ cháhtá hún̲,
nahín̲ kartá, balki wuh badí jise
main̲ nahín̲ cháhtá, so hí kartá
hún̲.
20 Pas jab ki main̲ jise nahín̲
cháhtá, wuhí kartá hún̲, to phir
main̲ us ká karnewálá nahín̲,
balki gunáh jo mujh men̲ bastá
hai.
21 Ġaraz, main̲ yih sharí'at pátá
hún̲, ki jab main̲ nekí kiyá cháhtá
hún̲, to badí mere pás maujúd
hotí.
22 Kyún̲ki main̲ bátiní insáníyat[r]
se Ḳhudá kí sharí'at men̲ magan
hún̲[s]:
23 Magar dúsrí sharí'at[t] apne
'azúon̲ men̲[u] dekhtá hún̲, jo merí
'aql kí sharí'at se laṛtí, aur mujhe
us gunáh kí sharí'at ká, jo mere
'azúon̲ men̲ hai, giriftár kartí.
24 Áh! main̲ to sakht musíbat
men̲ hún̲! ‖ is maut ke badan se
mujhe kaun chhuṛáwegá?
25 Ḳhudá ká shukr kartá hún̲,
hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh
ke wasíla se[x]. Ġaraz, main̲ to
apní 'aql se Ḳhudá kí sharí'at ‖ ká
banda hún̲, par jism se gunáh kí
sharí'at ká.

VIII BÁB.

1 *Un par jo Masíh men̲ hain̲, aur Rúh ke taur par chalte, sazá ká hukm nahín̲ hai.* 5, 13 *Jismání mizáj se nuqsán jo hotá,* 6, 14 *aur rúhání mizáj se fáida jo hotá:* 17 *ḳháss zikr us fáida ká hai jo Ḳhudá ke farzand hojáne se hásil hotá.* 19 *Áise farzandon̲ kí riháí ká sárí ḳhilqat intizár kartí,* 29 *aur us kí bábat ki wuh wuqú' men̲ áwe, Ḳhudá ká iráda qadím se húá.* 38 *Ḳhudá kí muhabbat se hamen̲ kaun chíz judá kar sake?*

PAS ab un par jo Masíh Yisú'
men̲ hain̲, aur jism ke taur
par nahín̲, balki Rúh ke taur par
chalte[a], sazá ká hukm nahín̲.
2 Kyún̲ki us Rúh i zindagí[b] kí
sharí'at ne, jo Masíh Yisú' men̲
hai, mujhe gunáh aur maut kí
sharí'at[c] se chhuṛá diyá[d].
3 Is liye jo sharí'at se jism kí
kamzorí ke sabab na ho saká[e], so
Ḳhudá se húá, ki us ne apne Beṭe
ko gunahgár jism kí súrat men̲
gunáh ke sabab bhejkar[f], gunáh
par jism men̲ sazá ká hukm
kiyá:
4 Tá ki sharí'at kí rástí ham
men̲ jo jism ke taur par nahín̲,
balki Rúh ke taur par chalte
hain̲[g], púrí ho.
5 Kyún̲ki we jo jism ke taur
par hain̲, un ká mizáj jismání
hai[h]; par we jo Rúh ke taur par
hain̲, un ká mizáj rúhání hai[i].
6 Ki jismání mizáj maut hai[k],
par rúhání mizáj zindagání aur
salámatí.
7 Is liye ki jismání mizáj Ḳhudá
ká dushman hai[l]: kyún̲ki Ḳhudá
kí sharí'at ke tábi' nahín̲, aur na
ho saktá[m].
8 Aur jo jismání hain̲ Ḳhudá ko
pasand nahín̲ á sakte.
9 Par tum jismání nahín̲, balki
rúhání ho, ba-sharte ki Ḳhudá kí

San 'ÍSAWÍ 60.

s Zab. 1. 2.
t Gal. 5. 17.
u Rúm. 6. 13, 19.
‖ Yá, *maut ke is badan se.*
x 1 Qur. 15. 57.
‖ Yúnání men̲, *kí bandagí kartá hún̲.*
a 4 áyat. Gal. 5. 16, 25.
b 1 Qur. 15. 45. 2 Qur. 3. 6.
c Rúm. 7. 21, 25.
d Yuh. 8. 36. Rúm. 6. 18, 22. Gal. 2. 19. aur 5. 1.
e A'am. 13. 39. Rúm. 3. 20. 'Ibrán. 7. 18, 19. aur 10. 1, 2, 10, 14.
f 2 Qur. 5. 21. Gal. 3. 13.
g 1 áyat.
h Yuh. 3. 6. 1 Qur. 2. 14.
i Gal. 5. 22, 25.
k Rúm. 6. 21. 13 áyat. Gal. 6. 8.
l Ya'q. 4. 4.
m 1 Qur. 2. 14.

Rúh tum men bastí hai [n]. Par jis
men Masíh kí Rúh [o] nahín, wuh
us ká nahín.
10 Aur agar Masíh tum men
hai, to badan gunáh ke sabab
murda hai, par Rúh rástbází ke
sabab zinda.
11 Phir agar us kí Rúh, jis ne
Yisú' ko murdon men se jiláyá [p],
tum men base, to Masíh ká jilá-
newálá tumháre murda badan ko
bhí apní us Rúh ke wasíla, jo tum
men bastí hai, jiláwegá [q].
12 Pas ai bháío, ham kuchh
jism ke qarzdár nahín, ki jism ke
taur par zindagí káten [r].
13 Kyúnki agar tum jism ke
taur par zindagí karo, to maroge [s]:
par agar Rúh se badan kí burí
'ádaton ko máro [t], to jíoge.
14 Is liye ki jitne Khudá kí Rúh
kí hidáyat se chalte [u], we hí
Khudá ke farzand hain.
15 Ki tum ne gulámí kí rúh
nahín pái [x], ki phir daro [y]; balki
lepálak hone kí Rúh pái [z], jis se
ham Abbá [a], ya'ne, Ai Báp, pukár
pukár kahte hain.
16 Wuhí Rúh hamárí rúh ke
sáth gawáhí detí [b], ki ham Khudá
ke farzand hain:
17 Aur jab farzand húe, to wáris
bhí, ya'ne, Khudá ke wáris [c], aur
mírás men Masíh ke sharík; ba-
sharte ki ham us ke sáth dukh
uṭháwen, táki us ke sáth jalál
bhí páwen [d].
18 Kyúnki merí samajh men
zamána i hál ke dukh dard is
láiq nahín, ki us jalál ke, jo ham
par záhir honewálá hai, muqábil
hon [e].
19 Ki khilqat kamál árzú se [f]
Khudá ke farzandon ke záhir
hone kí ráh taktí hai [g].
20 Is liye ki khilqat batálat ke
taht men áí, apní khushí se na-
hín [h], balki us ke sabab jo use
taht men láyá hai, is ummed
par,
21 Ki khilqat bhí kharábí kí
gulámí se chhúṭke Khudá ke far-
zandon ke jalál kí ázádagí men
dákhil howe.
22 Kyúnki ham jánte hain, ki
† sárí khilqat milke ab tak ‖ chíkh-
en mártí [i], aur use píṛen lagí hain.
23 Aur faqat wuh nahín, balki
ham bhí jinhen Rúh ke pahle
phal mile [k], apne men karáhte

San 'ÍSAWÍ 60.
[n] 1 Qur. 3. 16. aur 6. 19.
[o] Yúh. 3. 34. Gal. 4. 6. Filip. 1. 19. 1 Pat. 1. 11.
[p] A'am. 2. 24.
[q] Rúm. 6. 4, 5. 1 Qur. 6. 14. 2 Qur. 4. 14. Afs. 2. 5.
[r] Rúm. 6. 7, 14.
[s] 6 áyat. Gal. 6. 8.
[t] Afs. 4. 22. Qul. 3. 5.
[u] Gal. 5. 18.
[x] 1 Qur. 2. 12. 'Ibrán. 2. 15.
[y] 2 Tim. 1. 7. 1 Yúh. 4. 18.
[z] Yas. 56. 5. Gal. 4. 5, 6.
[a] Marq. 14. 36.
[b] 2 Qur. 1. 22. aur 5. 5. Afs. 1. 13. aur 4. 30.
[c] A'am. 26. 18. Gal. 4. 7.
[d] A'am. 14. 22. Filip. 1. 29. 2 Tim. 2. 11, 12.
[e] 2 Qur. 4. 17. 1 Pat. 1. 6, 7. aur 4. 13.
[f] 2 Pat. 3. 13.
[g] 1 Yúh. 3. 2.
[h] Paid. 3. 19. 22 áyat.
† Yá, *har ek makhlúq;* Marq. 16. 15. Qul. 1. 23.
‖ Yúnání men, *karáhtí.*
[i] Yar. 12. 11.
[k] 2 Qur. 5. 5. Afs. 1. 14.

hain [l], aur lepálak hone kí [m], ya'ne,
apne jismon kí rihái kí [n] ráh
takte hain.
24 Ki ham ummed se bach gaye
hain; par ummed kí húí chíz jab
dekhí jáwe, ummed na rahí [o]:
kyúnki jo chíz koí dekhtá hai us
ká ummedwár kis tarah ho rahá
hai?
25 Par jise ham nahín dekhte,
agar ham us ke ummedwár hain,
to sabr se us kí ráh takte hain.
26 Isí tarah Rúh bhí hamárí
kamzoríon men hamárí madad
kartí hai: kyúnki jaisá cháhiye
ham nahín jánte ki kyá du'á máng-
en [p], par wuh Rúh aisí áhen bhar-
ke, ki jin ká bayán nahín ho saktá,
hamárí sifárish kartí hái [q].
27 Aur wuh jo dilon ká jánchne-
wálá hai [r], jántá hai, ki Rúh ká
kyá matlab hai, ki wuh Khudá kí
marzí ke mutábiq [s] muqaddas lo-
gon ke liye shafá'at kartí hai.
28 Aur ham jánte hain, ki sárí
chízen un kí bhalái ke liye, jo
Khudá se muhabbat rakhte hain,
milke fáida bakhshtí hain; ye we
hain jo Khudá ke iráda ke muwá-
fiq buláe gaye [t].
29 Ki jinhen us ne pahle se pah-
cháná [u], unhen áge se ṭhahráyá [x],
ki us ke Beṭe ke ham-shakl hon [y],
táki wuh bahut se bháíon men
palauṭhá ṭhahre [z].
30 Aur jinhen us ne áge se mu-
qarrar kiyá, us ne un ko buláyá
bhí [a]; aur jinhen buláyá, un ko
rástbáz bhí ṭhahráyá [b]; aur jin ko
rástbáz ṭhahráyá, un ko jalál bhí
bakhshá [c].
31 Pas ham in báton kí bábat
kyá kahen? Agar Khudá ha-
márí taraf hai, to kaun hamárá
mukhálif hogá [d]?
32 Jis ne apne Beṭe hí ko dareg
na kiyá [e], balki use ham sab ke
badle hawála kar diyá [f], to wuh us
ke sáth sab chízen bhí hamen
kyúnkar na bakhshegá?
33 Khudá ke chune húon par
da'wá kaun karegá? Khudá hí
hai, jo un ko rástbáz ṭhahrátá [g].
34 Kaun sazá ká hukm degá [h]?
Masíh jo mar gayá, balki jí bhí
uṭhá, aur Khudá kí dahní hí taraf
baiṭhá hai [i], wuh to hamárí sifárish
kartá hai [k].
35 Kaun ham ko Masíh kí mu-
habbat se judá karegá? musíbat,

San 'ÍSAWÍ 60.
[l] 2 Qur. 5, 2, 4.
[m] Lúq. 20. 36.
[n] Lúq. 21. 28. Afs. 4. 30.
[o] 2 Qur. 5. 7. 'Ibrán. 11. 1.
[p] Mat. 20. 22. Ya'q. 4. 3.
[q] Zak. 12. 10. Afs. 6. 18.
[r] 1 Taw. 28. 9. Zab. 7. 9. Ams. 17. 3. Yar. 11. 20. aur 17. 10. aur 20. 12. A'am. 1. 24. 1 Tas. 2. 4. Muk. 2. 23.
[s] 1 Yúh. 5. 14.
[t] Rúm. 9. 11, 23, 24. 2 Tim. 1. 9.
[u] Dekho Khur. 33. 12, 17. Zab. 1. 6. Yar. 1. 5. Mat. 7. 23. Rúm. 11. 2. 2 Tim. 2. 19. 1 Pat. 1. 2.
[x] Afs. 1. 5, 11.
[y] Yúh. 17. 22. 2 Qur. 3. 18. Filip. 3. 21. 1 Yúh. 3. 2.
[z] Qul. 1. 15, 18. 'Ibrán. 1. 6. Muk. 1. 5.
[a] Rúm. 1. 6. aur 9. 24. Afs. 4. 4. 'Ibrán. 9. 15. 1 Pat. 2. 9.
[b] 1 Qur. 6. 11.
[c] Yúh. 17. 22. Afs. 2. 6.
[d] Gin. 14. 9. Zab. 118. 6.
[e] Rúm. 5. 6, 10.
[f] Rúm. 4. 25.
[g] Yas. 50. 8, 9. Muk. 12. 10, 11.
[h] Aiy. 34. 29.
[i] Marq. 16. 19. Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3. aur 8. 1. aur 12. 2. 1 Pat. 3. 22.
[k] 'Ibrán. 7. 25. aur 9. 24. 1 Yúh. 2. 1.

yá tangí, yá zulm, yá kál, yá
nangái, yá ḳhatra, yá talwár?
36 Chunánchi likhá hai, ki Ham
terí ḳhátir din bhar halák kiye
játe hain; aur zabh kí bheṛon ke
barábar gine játe hain[l].
37 Balki ham in sab chízon
men, us ke wasíla, jis ne ham se
muhabbat kí, har gálib par gálib
hain[m].
38 Kyúnki mujh ko yaqín hai,
ki na maut, na zindagí, na firisht-
agán, na hukúmaten, na qudraten[n],
aur na hál, na istiqbál kí chízen,
39 Na bulandí, na pastí, aur
na koí dúsrá maḳhlúq, ham ko
Ḳhudá kí us muhabbat se, jo ha-
máre Ḳhudáwand Masíh Yisú'
men hai, judá kar sakegá.

IX BAB.

1 *Yahúdíon kí bábat Púlus kí gamginí.* 7 *Sab baní Abirahám wa'da ke farzand nahín hain.* 19 *Ḳhudá jis par cháhtá hai us par rahm kartá hai.* 21 *Kumhár kí miṭṭí us ke iḳhtiyár men hai ki us se jo cháhe so kare.* 25 *Is kí ḳhabar, ki gair-qaumen bulái jáengí, aur Yahúdí mardúd honge, áge se dí gayí.* 32 *Us sabab ká bayán jis se is qadr thoṛe Yahúdíon ne us rastbází ko jo ímán ke wasíla se miltí qabúl kiyá hai.*

MAIN Masíh ke sámhne sach
boltá hún[a], jhúṭh nahín
kahtá, aur merá dil bhí Rúh i
Quds kí ma'rifat merá gawáh
hai,
2 Ki mujhe baṛá gam aur mere
dil ká har dam ranj hai[b].
3 Ki main yahán tak cháhtá thá,
ki agar ho sake, to apne bháíon
ke badle, jo jism ke rú se mere
qarábatí hain, Masíh se mahrúm
hoún[c]:
4 ¶ We Isráelí hain[d], aur far-
zandí[e], aur jalál[f], aur 'ahdnáma[g],
aur sharí'at[h], aur 'ibádat[i], aur
wa'da[k] un hí ke hain;
5 Aur bápdáde un hí men ke
hain[l], aur jism kí nisbat Masíh
bhí unhín men se húá[m], jo sab ká
Ḳhudá hamesha mubárak hai[n].
Ámín.
6 Lekin aisá nahín, ki Ḳhudá
ká kalám bátil ho gayá[o]. Is liye
ki sab jo Isráel men se hain,
Isráelí nahín[p]:
7 Aur na is sabab se ki we Abi-
rahám kí nasl hain, sab farzand
hain[q]: kyúnki farmáyá hai, ki Iz-
hák hí se terí nasl kahláegí[r].
8 Ya'ne, Na we jo jism ke beṭe
hain, Ḳhudá ke farzand hain;
balki we hí farzand, jo wa'da ke
hain[s], nasl gine játe hain.
9 Kyúnki wa'da kí bát yihí hai,
ki Main isí waqt áúngá, aur Sarah
ko ek beṭá hogá[t].
10 Aur sirf itná hí nahín, balki
Ribqah bhí, jab ek se, ya'ne, ha-
máre báp Izhák se hámila húí[u];
11 (Aur jab hanoz laṛke paidá
na húe, aur na nek aur bad ke
fá'il the; táki chunne men Ḳhudá
ká iráda, jo kámon par nahín,
balki bulánewále par mauqúf
hai[x], qáim rahe;)
12 Tab hí us se kahá gayá, ki
Baṛá chhoṭe kí ḳhidmat karegá[y].
13 Jaisá likhá hai, ki Main ne
Ya'qúb se muhabbat kí, aur 'Esau
se 'adáwat rakhí[z].
14 Pas ham kyá kahen? Kyá
Ḳhudá ke yahán be-insáfí hai[a]?
Aisá na howe.
15 Ki wuh Músá se kahtá hai,
Main jis par rahm kiyá cháhtá
hún, us par rahm karúngá, aur
jis par mihr cháhtá hún, us par
mihr karúngá[b].
16 Pas yih na cháhnewále, na
daurnewále par, balki Ḳhudá e
rahím par mauqúf hai.
17 Aur kitáb[c] Fira'ún se kahtí
hai, ki Main ne isí liye tujhe
barpá kiyá hai, ki tujh par apní
qudrat záhir karún, aur merá
nám tamám rú e zamín par mash-
húr howe[d].
18 Pas wuh, jis par cháhtá hai,
rahm kartá hai; aur jise cháhtá
hai, saḳht kartá hai.
19 Pas tú yih mujh se kahegá,
Phir wuh kyún ilzám detá hai?
Kis ne us ke iráda ká muqábala
kiyá[e]?
20 Ai ádmí, tú kaun hai, jo
Ḳhudá se takrár kartá hai? Kyá
kárígarí kárígar ko kah saktí hai,
ki Tú ne mujhe kyún aisá ba-
náyá[f]?
21 Kyá kumhár ká miṭṭí par
iḳhtiyár nahín[g], ki wuh ek hí
londe men se ek bartan 'izzat ká,
aur dúsrá be-'izzatí ká banáwe[h]?
22 Agar Ḳhudá is iráda se, ki
apne gussa ko záhir kare, aur
qudrat ko dikháwe, qahr ke bar-
tanon kí[i], jo tabáh karne ‖ ke láiq
the[k], niháyat bardásht kí:
23 Aur apne be-niháyat jalál
ko rahm ke bartanon par[l], jo us
ne hashmat ke liye áge taiyár

San 'ÍSAWÍ 60.

l Zab. 44. 22. 1 Qur. 15. 30, 31. 2 Qur. 4. 11.
m 1 Qur. 15. 57. 2 Qur. 2. 14. 1 Yúh. 4. 4. aur 5. 4, 5. Muk. 12. 11.
n Afs. 1. 21. aur 6. 12. Qul. 1. 16. aur 2. 15. 1 Pat. 3. 22.
a Rúm. 1. 9. 2 Qur. 1. 23. aur 11. 31. aur 12. 19. Gal. 1. 20. Filip. 1. 8. 1 Tim. 2. 7.
b Rúm. 10. 1.
c Ḳhur. 32. 32.
d Ist. 7. 6.
e Ḳhur. 4. 22. Ist. 14. 1. Yar. 31. 9.
f 1 Sam. 4. 21. 1 Sal. 8. 11. Zab. 63. 2. aur 78. 61.
g A'am. 3. 25. 'Ibrán. 8. 8, 9, 10.
h Zab. 147. 19.
i 'Ibrán. 9. 1.
k A'am. 13. 32. Rúm. 3. 2. Afs. 2. 12.
l Ist. 10. 15. Rúm. 11. 28.
m Lúq. 3. 23. Rúm. 1. 3.
n Yar. 23. 6. Yúh. 1. 1. A'am. 20. 28. 'Ibrán. 1. 8. 1 Yúh. 5. 20.
o Gin. 23. 19. Rúm. 3. 3.
p Yúh. 8. 39. Rúm. 2. 28, 29. aur 4. 12, 16. Gal. 6. 16.
q Gal. 4. 23.
r Paid. 21. 12. 'Ibrán. 11. 18.

San 'ÍSAWÍ 60.

s Gal. 4. 28.
t Paid. 18. 10, 14.
u Paid. 25. 21.
x Rúm. 4. 17. aur 8. 28.
y Paid. 25. 23.
z Dekho Ist. 21. 15. Ams. 13. 24. Mal. 1. 2, 3. Mat. 10. 37. Lúq. 14. 26. Yúh. 12. 25.
a Ist. 32. 4. 2 Taw. 19. 7. Aiy. 8. 3. aur 34. 10. Zab. 92. 15.
b Ḳhur. 33. 19.
c Dekho Gal. 3. 8, 22.
d Ḳhur. 9. 16.
e 2 Taw. 20. 6. Aiy. 9. 12. aur 23. 13. Dán. 4. 35.
f Yas. 29. 16. aur 45. 9. aur 64. 8.
g Ams. 16. 4. Yar. 18. 6.
h 2 Tim. 2. 20.
i 1 Tas. 5. 9. ‖ Yá, *ke liye taiyár kiye gaye the.*
k 1 Pat. 2. 8. Yahúd. 4.
l Rúm. 2. 4. Afs. 1. 7. Qul. 1. 27.

San 'ÍSAWÍ 60.

m Rúm. 8. 28, 29, 30.
n Rúm. 3. 29.
o Hús. 2. 23. 1 Pat. 2. 10.
p Hús. 1. 10.
q Yas. 10. 22, 23.
r Rúm. 11. 5.
s Yas. 28. 22.
t Yas. 1. 9. Nau. 3. 22.
u Yas. 13. 19. Yar. 50. 40.
x Rúm. 4. 11. aur 10. 20.
y Rúm. 1. 17.
z Rúm. 10. 2. aur 11. 7.
a Gal. 5. 4.
b Lúq. 2. 34. 1 Qur. 1. 23.
c Zab. 118. 22. Yas. 8. 14. aur 28. 16. Mat. 21. 42. 1 Pat. 2. 6, 7, 8.
d Rúm. 10. 11.

kiye the[m], záhir kiyá, to kyá húá?

24 Ya'ne, ham par, jinhen na faqat Yahúdíon men se, balki gair qaumon men se bhí, buláyá[n]?

25 Chunánchi Húsí'a kí kitáb men yún kahtá hai, ki Main gair qaum ko apní qaum kahúngá[o]; aur use jo piyárí na thí, piyárí kahúngá.

26 Aur aisá hogá, ki jis jagah yih un se kahá gayá, ki Tum merí qaum nahín ho, usí jagah we zinda Ḳhudá ke farzand kahláwenge[p].

27 Aur Yas'aiyáh Isráel kí bábat pukártá hai, ki Agarchi baní Isráel shumár men daryá kí ret ke barábar hain[q], lekin un men se thoṛe bach jáenge[r]:

28 Kyúnki wuh hisáb ko púrá karegá, aur rástí se use jald raf'a karegá: ki Ḳhudáwand zamín men mukhtasar hisáb karegá[s].

29 Chunánchi Yas'aiyáh ne áge kahá, Agar Rabb ul Afwáj hamáre liye nasl báqí na chhoṛtá[t], to ham Sadúm kí mánind aur 'Amúrah ke barábar hote[u].

30 Pas ab ham kyá kahen? Ki gair qaumon ne, jo rástbází kí talásh na kartí thín, rástbází hásil kí[x], ya'ne, wuh rástbází jo ímán se hai[y]:

31 Par Isráel, jo rástbází kí sharí'at kí talásh kartá thá[z], rástbází kí sharí'at tak nahín pahunchá hai[a].

32 Kis liye? Is liye, ki unhon ne ímán se nahín, balki goyá sharí'at ke kámon hí se us kí talásh kí. Kyúnki unhon ne us ṭhokar-khilánewále patthar se ṭhokar kháí[b];

33 Chunánchi likhá hai, ki Dekho, main Saihún men ek ṭhes-khilánewálá patthar, aur ṭhokar-khilánewálí chaṭán rakhtá hún[c]: aur jo koí us par ímán látá hai, so sharminda na hogá[d].

X BAB.

5 Wuh rástbází jo sharí'at kí hai, aur yih jo ímán se hai, in men jo farq hai pák kitábon se sáf záhir hotá; 11 aur yih bhí, ki sab khwáh Yahúdí khwáh gair-qaumwále jo ímán láwen sharminda na honge: 18 un se khabar bhí miltí ki áge ko gair-qaumen kalám ko qabúl karengí aur mu'ataqid hongí. 18 Isráel is se ná-wáqif na thá, ki aisí wáqi'át hongí.

AI bháío, mere dil kí khwáhish, aur Ḳhudá se merí du'á Isráel kí bábat yih hai, ki we naját páwen.

2 Kyúnki main un ká gawáh hún, ki we Ḳhudá kí bábat gairatmand to hain[a], par dánáí ke sáth nahín.

3 Is liye ki we Ḳhudá kí rástbází[b] ko na jánke, aur koshish karke ki apní rástbází[c] qáim karen, Ḳhudá kí rástbází ke tábi' na húe.

4 Ki sharí'at kí gáyat yih hai[d], ki Masíh har ek ímándár kí rástbází ho.

5 Ki wuh rástbází jo sharí'at kí hai, Músá us ká zikr yún kartá hai, ki Jo insán we kám kiyá kare, wuh un ke sabab jítá rahegá[e].

6 Par wuh rástbází jo ímán se hai, yún kahtí hai, ki Tú apne dil men mat kah, ki ásmán par kaun chaṛhegá[f]? ya'ne, Masíh ko utár láne ko:

7 Yá, Gahráo men kaun utregá? ya'ne, Masíh ko murdon men se uṭhá láne ko:

8 Phir wuh kyá kahtí hai? Yih, ki kalám tere nazdík, tere munh, aur tere dil men, hai[g]: yih wuhí kalám ímání hai, jis kí ham manádí karte hain:

9 Ki agar tú apní zubán se Ḳhudáwand Yisú' ká iqrár kare, aur apne dil se ímán láwe, ki Ḳhudá ne use phirke jiláyá, to tú naját páwegá[h].

10 Kyúnki rástbází ke liye dil se ímán láná hai, aur naját kí khátir munh se iqrár karná hai.

11 Chunánchi kitáb yih kahtí hai, ki Jo koí us par ímán látá hai, sharminda na hogá[i].

12 Kyúnki Yahúdíon aur Yúnáníon men kuchh tafáwut na rahá[k]: is liye ki wuhí jo sab ká Ḳhudáwand hai[l], un sab ke wáste, jo us ká nám lete hain, daulat rakhnewálá hai[m].

13 Kyúnki har ek, jo Ḳhudáwand ká nám legá[n], naját páwegá[o].

14 Par jis par we ímán nahín láe, us ká nám kyúnkar lewen? aur jis ká zikr unhon ne nahín suná, us par kyúnkar ímán láwen? aur manádí karnewále[p] ke bagair kyúnkar sunen?

15 Aur agar bheje na jáwen, to kyúnkar manádí karen? chunánchi yih likhá hai, ki Kyá hí khushnumá hain un ke qadam jo salámatí kí bashárat dete, aur achchhí

San 'ÍSAWÍ 60.

a A'am. 21. 20. aur 22. 3. Gal. 1. 14. aur 4. 17. Dekho Rúm. 9. 31.
b Rúm. 1. 17. aur 9. 30.
c Filip. 3. 9.
d Mat. 5. 17. Gal. 3. 24.
e Ahb. 18. 5. Naham. 9. 29. Hiz. 20. 11, 13, 21. Gal. 3. 12.
f Ist. 30. 12, 13.
g Ist. 30. 14.
h Mat. 10. 32. Lúq. 12. 8. A'am. 8. 37.
i Yas. 28. 16. aur 49. 23. Yar. 17. 7. Rúm. 9. 33.
k A'am. 15. 9. Rúm. 3. 22. Gal. 3. 28.
l A'am. 10. 36. Rúm. 3. 29. 1 Tim. 2. 5.
m Afs. 1. 7. aur 2. 4, 7.
n A'am. 9. 14.
o Yúel 2. 32. A'am. 2. 21.
p Tít. 1. 3.

San 'ÍSAWÍ 60.

chízon kí ḳhushḳhabarí sunáte
hain[q]!
16 Lekin sab ne yih ḳhushḳhab-
arí mán na lí[r]. Ki Yas'aiyáh
kahtá hai, Ai Ḳhudáwand, kaun
hamárí manádí par ímán láyá[s]?
17 Pas ímán sun lene se, aur
sun lená Ḳhudá kí bát kahne se,
átá hai.
18 Par main kahtá hún, kyá
unhon ne nahín suná? Albatta,
un kí áwáz tamám rú e zamín
par[t], aur un kí báten dunyá kí
haddon tak pahunchín[u].
19 Phir main kahtá hún, Kyá
Isráel ágáh na húá? Músá ne
to pahle kahá, ki Main un se jo
qaum nahín hain, tum ko gairat
diláúngá[x], aur qaum i nádán[y] se
tum ko gussa par láúngá.
20 Par Yas'aiyáh baṛá be-parwá
hai, aur kahtá hai, Jinhon ne
mujhe nahín ḍhúnḍhá, mujh ko pá
gaye; aur jinhon ne mujhe nahín
púchhá, un par main záhir húá[z].
21 Lekin wuh Isráel ke haqq
men yún kahtá hai, ki Main apne
háth din bhar ek qaum ke liye, jo
ná-farmánbardár aur hujjatí hai,
baṛháe húe hún[a].

XI BAB.

1 *Ḳhudá ne Isráel kí sárí qaum ko ḳhárij nahín kar diyá.* 7 *Un men se ba'ze chune húe the, aur báqí saḳht-dil kiye gaye.* 16 *Un ke rujú' hone kí ummed to hai.* 18 *Wájib nahín hai ki gair qaumen un par faḳhr karen; kyúnki wa'da to húá, ki we naját páwenge.* 33 *Ḳhudá kí 'adálaten daryáft se pare hain.*

PAS main kahtá hún, Kyá Khu-
dá ne apní qaum ko ḳhárij
kar diyá[a]? Aisá na howe. Kyúnki
main bhí Isráelí[b], Abirahám kí
nasl, aur Binyamín ke firqa se
hún.
2 Ḳhudá ne apní us qaum ko, jise
us ne pahle se jáná[c], ḳhárij nahín
kiyá. Kyá tum nahín jánte ho, ki
Iliyás ke haqq men kitáb kyá kahtí
hai? ki wuh kyúnkar Ḳhudá se
Isráel par faryád karke kahtá hai,
3 Ki Ai Ḳhudáwand, unhon ne
tere nabíon ko qatl kiyá, aur terí
qurbángáhon ko ḍhá diyá; ab
main akelá báqí hún, aur we merí
ján kí bhí fikr men hain[d].
4 Par kalám Iláhí jawáb men us
ko kyá kahtá hai? yih, ki Main
ne apne liye sát hazár ádmí bachá
rakhe hain, jinhon ne Ba'al ke
áge ghuṭná nahín ṭeká[e].

q Yas. 52. 7. Nahúm 1. 15.
r Rúm. 3. 3. 'Ibrán. 4. 2.
s Yas. 53. 1. Yúh. 12. 38.
t Zab. 19. 4. Mat. 24. 14. aur 28. 19. Marq. 16. 15. Qul. 1. 6, 23.
u Dekho 1 Sal. 18. 10. Mat. 4. 8.
x Ist. 32. 21. Rúm. 11. 11.
y Tít. 3. 3.
z Yas. 65. 1. Rúm. 9. 30.
a Yas. 65. 2.
a 1 Sam. 12. 22. Yar. 31. 37.
b 2 Qur. 11. 22. Filip. 3. 5.
c Rúm. 8. 29.
d 1 Sal. 19. 10, 14.
e 1 Sal. 19. 18.

5 Pas isí tarah is waqt bhí kitne
hí fazl se barguzída hoke báqí
rahe hain[f].
6 Phir agar fazl se hai, to a'amál
se nahín; nahín to fazl fazl na
rahegá[g]. Aur agar a'amál se hai,
to fazl phir kuchh nahín: nahín
to 'amal 'amal na rahegá.
7 Pas kyá húá? Yih, ki Isráel
jis chíz kí talásh kartá hai, wuh
us ko na milí[h]; par chune húon ko
milí, aur báqí ‖ andhe kiye gaye.
8 Chunánchi likhá hai, ki Ḳhudá
ne áj tak unhen únghnewálí rúh[i],
aur aisí ánkhen ki na dekhen, aur
aise kán ki na sunen[k], diye hain.
9 Aur Dáúd kahtá hai, ki Un
ká dastarḳhwán jál, aur phandá,
aur ṭhokar kháne ká bá'is[l], aur
un kí sazá ká sabab, howe:
10 Un kí ánkhen tárík ho jáwen,
ki we na dekhen, aur tú un kí
píṭh ko hamesha jhuká rakh[m].
11 Pas main kahtá hún, ki Kyá
unhon ne aisí ṭhokar kháí ki gir
paṛen? Aisá na ho: magar un ke
girne ke bá'is naját gair-qaumon
ko milí, táki unhen un se gairat
áwe[n].
12 Par agar un ká girná dunyá
ke liye daulat húá, aur un kí ghaṭṭí
gair-qaumon ke liye daulat, to
un kí kámil baṛhtí kitní hí ziyáda
daulat na hogí?
13 Main gair-qaumon ká rasúl
hokar[o] tum gair-qaumwálon se
boltá hún, aur apní ḳhidmat kí
baṛáí kartá hún;
14 Tá ki main kisí tarah se apní
qaumwálon ko gairat diláún, aur
un men se ba'zon ko bacháún[p].
15 Ki agar un ká ḳhárij ho jáná
jahán ke maqbúl hone ká bá'is
hai, to un ká á milná kaisá kuchh
hogá? hán, jaisá murdon ká jí
uṭhná?
16 Kyúnki agar pahlá phal pák[q],
to tamám phal waisá hí hogá: aur
agar jaṛ pák ho, to ḍálíán bhí
waisí hí hongí.
17 So agar ḍálíon men se kaí
ek toṛí gayín[r], aur tú jo janglí
zaitún thá, un ká paiwand húá[s],
aur zaitún kí jaṛ aur raugan men
sharík húá;
18 To tú un ḍálíon par faḳhr mat
kar[t]. Aur agarchi faḳhr kare,
taubhí tú jaṛ ko sambháltá nahín,
balki jaṛ tujh ko.
19 Phir tú kahegá, ki Ḍálíán

San 'ÍSAWÍ 60.

f Rúm. 9. 27.
g Rúm. 4. 4, 5. Gal. 5. 4. Dekho Ist. 9. 4, 5.
h Rúm. 9. 31. aur 10. 3. 2 Qur. 3. 14.
‖ Yá, *saḳht dil kiye gaye.*
i Yas. 29. 10.
k Ist. 29. 4. Yas. 6. 9. Yar. 5. 21. Hiz. 12. 2. Mat. 13. 14. Yúh. 12. 40. A'am. 28. 26, 27.
l Zab. 69. 22.
m Zab. 69. 23.
n A'am. 13. 46. aur 18. 6. aur 22. 18, 21. aur 28. 24, 28. Rúm. 10. 19.
o A'am. 9. 15. aur 13. 2. aur 22. 21. Rúm. 15. 16. Gal. 1. 16. aur 2. 2, 7, 8, 9. Afs. 3. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
p 1 Qur. 7. 16. aur 9. 22. 1 Tim. 4. 16. Ya'q. 5. 20.
q Ahb. 23. 10. Gin. 15. 18, 19, 20, 21.
r Yar. 11. 16.
s A'am. 2. 39. Afs. 2. 12, 13.
t 1 Qur. 10. 12.

San
'ÍSAWÍ
60.

is wáste toṛí gayíṉ, tá ki maiṉ pai-
wand hoúṉ.
20 Achchhá; we be-ímání ke
sabab toṛí gayíṉ, aur tú ímán ke
sabab qáim hai. Pas gurúr mat
kar[u], balki ḍar[x]:
21 Kyúṉki jis hál Ḵhudá ne aslí
sháḵhoṉ ko na chhoṛá, to sháyad
tujh ko bhí na chhoṛe.
22 Pas Ḵhudá kí narmí aur
saḵhtí ko dekh: saḵhtí un par, jo
gir gaye haiṉ, aur narmí tujh par,
agar tú narmí par qáim rahe[y];
nahíṉ to tú bhí káṭá jáegá[z].
23 Aur we bhí, agar be-ímán na
raheṉ, to paiwand kiye jáeṉge[a]:
ki Ḵhudá qádir hai, ki unheṉ do-
bára paiwand kare.
24 Is liye ki tú jab us zaitún ke
daraḵht se jis kí asl janglí hai,
káṭá gayá, aur barḵhiláf asl ke
achchhe zaitún ká paiwand húá,
to we jo aslí ḍálíáṉ haiṉ, kis qadr
ziyáda apne hí zaitún meṉ pai-
wand na kí jáeṉgí?
25 Ai bháío, tá na howe, ki tum
apne taíṉ 'aqlmand samjho[b], maiṉ
cháhtá húṉ, ki tum is bhed se
ná-wáqif na raho, ki ‖ Isráel par ek
tarah ká † andhlápan á paṛá hai[c],
aur jab tak gair-qaumoṉ kí bhartí
na howe[d], yihí rahegá.
26 Aur is tarah tamám Isráel
bach jáegá; chunánchi likhá hai,
ki Chhuṛánewálá Saihún se nik-
legá, aur bedíní ko Ya'qúb se
daf'a karegá[e]:
27 Aur merá yih 'ahd un ke sáth
hogá, jab maiṉ un ke gunáhoṉ ko
miṭá dúṉgá[f].
28 We to Injíl kí bábat tumháre
sabab se dushman haiṉ: lekin
barguzídagí kí bábat bápdádoṉ
ke sabab piyáre haiṉ[g].
29 Is wáste ki Ḵhudá kí ni'amat-
eṉ aur buláhaṭ badalne kí na-
híṉ[h].
30 Kyúṉki jis tarah tum áge[i]
Ḵhudá ‖ par ímán na láe the, par
ab un kí be-ímání ke sabab tum
par rahm húá;
31 Waisá hí † we bhí ab ímán na
láe haiṉ, táki us rahm ke sabab
se, jo tum par húá, un par bhí
rahm howe.
32 Is liye ki Ḵhudá ne sab ko
be-ímání kí qaid meṉ chhoṛá[k], tá
ki sab par rahm farmáwe.
33 Wáh! Ḵhudá kí daulat o
hikmat aur dánish kí kaisí gahráí

[u] Rúm. 12. 16.
[x] Ams. 28. 14. Yas. 66. 2. Filip. 2. 12.
[y] 1 Qur. 15. 2. 'Ibrán. 3. 6, 14.
[z] Yúh. 15. 2.
[a] 2 Qur. 3. 16.
[b] Rúm. 12. 16.
‖ Yá, *andhlápan Isráel kí ba'z auláḍ par á paṛá.*
† Yá, *saḵhtí, yá, saḵht-dilí.*
[c] 7 áyat. 2 Qur. 3. 14.
[d] Lúq. 21. 24. Muk. 7. 9.
[e] Yas. 59. 20. Dekho Zab. 14. 7.
[f] Yas. 27. 9. Yar. 31. 31, wag. 'Ibrán. 8. 8. aur 10. 16.
[g] Ist. 7. 8. aur 9. 5. aur 10. 15.
[h] Gin. 23. 19.
[i] Afs. 2. 2. Qul. 3. 7.
‖ Yá, *kí farmánbardárí na kí.*
† Yá, *inhoṉ ne farmánbardárí na kí hai.*
[k] Rúm. 3. 9. Gal. 3. 22.

hai! us kí 'adálateṉ daryáft se
kyá hí pare[l], aur us kí ráheṉ patá
milne se kyá hí dúr haiṉ[m]!
34 Ki kis ne Ḵhudáwand kí 'aql
ko jáná hai[n]? yá kaun us ká
saláhkár rahá[o]?
35 Yá kis ne pahle use kuchh
diyá hai, ki use phir diyá jáegá[p]?
36 Kyúṉki usí se, aur usí ke
sabab, aur usí ke liye, sárí chízeṉ
húí haiṉ[q]: abad tak usí kí bu-
zurgí ho. Ámín[r].

XII BÁB.

1 *Ḵhudá kí rahmatoṉ ke sabab se cháhiye ki
ham us kí marzí par 'amal kareṉ.* 3 *Koí
apne martaba se ziyáda 'álí-mizáj na bane,*
6 *par ek ek us kám meṉ mashgúl rahe jo us
ko diyá gayá.* 9 *Muhabbat rakhne, aur waise
aur bahut kám karne ká farz ham par hai.*
19 *Apná intiqám lená ḵhusúsan man'a hai.*

PAS, ai bháío, maiṉ Ḵhudá kí
rahmatoṉ ká wásta deke
tum se iltimás kartá húṉ[a], ki tum
apne badan[b] Ḵhudá kí nazr karo,
tá ki ek zinda qurbání[c] muqaddas
o pasandída ho, ki yih tumhárí
'aqlí 'ibádat hai[d].
2 Aur is jahán ke ham-shakl mat
ho[e]: balki apne dil ke naye hone
se apní shakl badal ḍálo[f], táki
tum Ḵhudá ke us iráda ko, jo
ḵhúb, aur pasandída, aur kámil
hai, ba-ḵhúbí jáno[g].
3 Maiṉ us fazl se, jo mujhe
'ináyat húá hai[h], tum meṉ se har
ek ko kahtá húṉ, ki apne martaba
se ziyáda 'álí-mizáj na bano[i];
balki i'atidál se báhar na jáke
aisá mizáj rakho, jaisá Ḵhudá ne
har ek shaḵhs ko andáz se ímán
diyá[k].
4 Kyúṉki jaisá hamáre ek badan
meṉ bahut se 'azú haiṉ[l], aur har
ek 'azú ká ek hí kám nahíṉ;
5 Aise hí ham, jo bahut se haiṉ,
milke Masíh ká ek badan húe
haiṉ, aur ápas meṉ ek dúsre ke
'azú[m].
6 Pas ham ne us fazl ke mu-
wáfiq[n], jo hameṉ 'ináyat húá, alag
alag ni'amateṉ páíṉ[o]; so agar
wuh nubúwat hai[p], to ham ímán
ke andáz ke muwáfiq nubúwat
kareṉ;
7 Aur agar ḵhidmat hai, to ḵhid-
mat meṉ raheṉ; agar koí ustád[q]
howe, to ta'lím par;
8 Aur nasíhat karnewálá[r] nasí-
hat meṉ mashgúl rahe: wuh jo
ḵhairát bánṭtá hai[s], ‖ sáfdilí se
bánṭe; aur sardár[t] koshish se

San
'ÍSAWÍ
60.

[l] Zab. 36. 6.
[m] Aiy. 11. 7. Zab. 92. 5.
[n] Aiy. 15. 8. Yas. 40. 13. Yar. 23. 18. 1 Qur. 2. 16.
[o] Aiy. 36. 22.
[p] Aiy. 35. 7. aur 41. 11.
[q] 1 Qur. 8. 6. Qul. 1. 16.
[r] Gal. 1. 5. 1 Tim. 1. 17. 2 Tim. 4. 18. 'Ibrán. 13. 21. 1 Pat. 5. 11. 2 Pat. 3. 18. Yahúd. 25. Muk. 1. 6.
[a] 2 Qur. 10. 1.
[b] Zab. 50. 13, 14. Rúm. 6. 13, 16, 19. 1 Qur. 6. 13, 20.
[c] 'Ibrán. 10. 20.
[d] 1 Pat. 2. 5.
[e] 1 Pat. 1. 14. 1 Yúh. 2. 15.
[f] Afs. 1. 18. aur 4. 23. Qul. 1. 21, 22. aur 3. 10.
[g] Afs. 5. 10, 17. 1 Tas. 4. 3.
[h] Rúm. 1. 5. aur 15. 15. 1 Qur. 3. 10. aur 15. 10. Gal. 2. 9. Afs. 3. 2, 7, 8.
[i] Ams. 25. 27. Wá'iz. 7. 16. Rúm. 11. 20.
[k] 1 Qur. 12. 7, 11. Afs. 4. 7.
[l] 1 Qur. 12. 12. Afs. 4. 16.
[m] 1 Qur. 10. 17. aur 12. 20, 27. Afs. 1. 23. aur 4. 25.
[n] 3 áyat.
[o] 1 Qur. 12. 4. 1 Pat. 4. 10, 11.
[p] A'am. 11. 27. 1 Qur. 12. 10, 28. aur 13. 2. aur 14. 1, 6, 29, 31.
[q] A'am. 13. 1. Gal. 6. 6. Afs. 4. 11. 1 Tim. 5. 17.
[r] A'am. 15. 32. 1 Qur. 14. 3.
[s] Mat. 6. 1, 2, 3.
‖ Yá, *sakháwat se,* 2 Qur. 8. 2.
[t] A'am. 20. 28. 1 Tim. 5. 17. 'Ibrán. 13. 7, 24. 1 Pat. 5. 2.

San 'ÍSAWÍ 60.

sardárí kare; wuh jo rahm kartá
hai ḳhushí se rahm kare[u].
9 Muhabbat be-riyá howe[x]. Ba-
dí se nafrat karo; nekí se mile
raho[y].
10 Birádarána muhabbat se ek
dúsre ko piyár karo[z]; 'izzat kí
ráh se ek dúsre ko bihtar sam-
jho[a].
11 Kám-káj meṉ sustí na karo;
rúh se sargarm ho: Ḳhudáwand
kí bandagí meṉ raho;
12 Ummed meṉ ḳhush[b], tak-
líf meṉ bardásht karnewále[c],
du'á mángne par musta'idd
raho[d];
13 Muqaddasoṉ kí ihtiyáj meṉ
sharík ho[e]; musáfir-parwarí meṉ
mashgúl raho[f].
14 Un ke liye jo tumheṉ satáte
haiṉ, barakat cháho[g]; ḳhair ma-
náo, aur la'nat na karo.
15 Ḳhushwaqtoṉ ke sáth ḳhush-
waqt raho; aur ronewáloṉ ke sáth
roo[h].
16 Ápas meṉ ek sá mizáj rakho[i].
Baṛe baṛe ḳhiyál mat bándho[k],
balki ‖garíboṉ ke sáth garíbí
karo. Apne taíṉ 'aqlmand na
samjho[l].
17 Badí ke 'iwaz meṉ kisí se
badí na karo[m]. Dúr-andesh hoke
aisí kamáí karo, jo sab logoṉ ke
nazdík bhalí ho[n].
18 Agar ho sake, to maqdúr
bhar har insán ke sáth mile ra-
ho[o].
19 Ai 'azízo, apná intiqám mat
lo[p], balki gussa kí ráh chhoṛ do:
kyúṉki yih likhá hai, ki Ḳhudá-
wand kahtá hai, Intiqám lená
merá kám hai[q]; maiṉ hí badlá
lúṉgá.
20 Pas agar terá dushman bhúkhá
ho, us ko khilá; agar piyásá ho,
use pání de: kyúṉki yih karke
us ke sir par ág ke angároṉ ká
ḍher lagáwegá[r].
21 Badí ká maglúb na ho, balki
badí par nekí se gálib ho.

XIII BAB.

1 *Hákimoṉ ká mánná aur un kí ta'zím aur tábi'dárí karní ham par farz hai.* 8 *Jo auroṉ se muhabbat rakhte so sharí'at ko púrá karte.* 11 *Bahut kháná píná aur mast hojáná, balki táríkí ke sab kám, is Injílí zamána meṉ bilkull be-mauqa' haiṉ.*

HAR ek shaḳhs hákimoṉ ke
tábi' rahe[a]. Kyúṉki aisí
koí hukúmat nahíṉ, jo Ḳhudá kí
taraf se na ho[b]: aur jitní hukúm-
ateṉ haiṉ, so Ḳhudá kí taraf se
muqarrar haiṉ.
2 Pas jo koí hukúmat[c] ká sámhná
kartá hai, so Ḳhudá kí muqar-
rarí bát ká muḳhálif hai; aur we
jo muḳhálif haiṉ, so áp hí sazá
páweṉge.
3 Ki hákim nekokároṉ ko nahíṉ,
balki badkároṉ ko ḳhauf ká bá'is
hai. Pas agar tú cháhe, ki hu-
kúmat se ni-ḍar rahe, to nekí
kar, ki wuh terí ta'ríf karegá[d].
4 Kyúṉki wuh Ḳhudá ká ḳhá-
dim terí bihtarí ke liye hai. Par
agar tú burá kare, to ḍar; ki
wuh talwár 'abas nahíṉ pakaṛtá:
ki wuh Ḳhudá ká ḳhádim hai, ki
'adálat karke badkár ko sazá de.
5 Pas tábi' rahná[e] na sirf gazab
ke sabab, balki use haqq jánne ke
bá'is bhí[f], zarúr hai.
6 Kyúṉki is liye tum ḳhiráj bhí
dete ho, ki we Ḳhudá ke ḳhádim
haiṉ, jo us kám meṉ mashgúl
rahte.
7 Pas sab ká haqq adá karo:
jis ko ḳhiráj cháhiye, ḳhiráj; aur
jis ko mahsúl cháhiye, mahsúl do;
aur jis se ḍará cháhiye, ḍaro;
aur jis kí 'izzat kiyá cháhiye,
'izzat karo[g].
8 Siwá ápas kí muhabbat ke kisí
ke qarzdár na raho: kyúṉki jo
auroṉ se muhabbat rakhtá hai, us
ne sharí'at ko púrá kiyá hai[h].
9 Is wáste ki ye hukm jo haiṉ,
ki Tú ziná na kar, Qatl na kar,
Chorí na kar, Jhúṭhí gawáhí na
de, Lálach na kar[i], aur jo hukm
un ke siwá hoṉ, un ká ḳhulása is
ek bát meṉ hai, ki Tú apne paṛosí
ko aisá piyár kar, jaisá áp ko
kartá hai[k].
10 Ki muhabbat wuh hai, jo
apne paṛosí se badí nahíṉ kartí:
is wáste muhabbat rakhná sharí'at
ká púrá karná hai[l].
11 Aur waqt ko jánke yúṉ hí
karo, is liye ki gharí ab á pahuṉ-
chí, ki ham nínd se jágeṉ[m]: ky-
úṉki jis waqt ham ímán láe, us
waqt kí nisbat se ab hamárí naját
ziyáda nazdík hai.
12 Rát bahut guzar gayí, aur
subh nazdík húí: pas ham an-
dhere ke kámoṉ ko tark kareṉ[n],
aur roshní ke hathyár bándheṉ[o].
13 Aur jaisá din ko dastúr hai,
durust chalan se chaleṉ[p]: na ki

u 2 Qur. 9. 7.
x 1 Tim. 1. 5. 1 Pat. 1. 22.
y Zab. 34. 14. aur 36. 4. aur 97. 10. 'Amús 5. 15.
z 'Ibrán. 13. 1. 1 Pat. 1. 22. aur 2. 17. aur 3. 8. 2 Pat. 1. 7.
a Filip. 2. 3. 1 Pat. 5. 5.
b Lúq. 10. 20. Rúm. 5. 2. aur 15. 13. Filip. 3. 1. aur 4. 4. 1 Tas. 5. 16. 'Ibrán. 3. 6. 1 Pat. 4. 13.
c Lúq. 21. 19. 1 Tim. 6. 11. 'Ibrán. 10. 36. aur 12. 1. Ya'q. 1. 4. aur 5. 7. 1 Pat. 2. 19, 20.
d Lúq. 18. 1. A'am. 2. 42. aur 12. 5. Afs. 6. 18. Qul. 4. 2. 1 Tas. 5. 17.
e 1 Qur. 16. 1. 2 Qur. 9. 1, 12. 'Ibrán. 6. 10. aur 13. 16. 1 Yúh. 3. 17.
f 1 Tim. 3. 2. Tít. 1. 8. 'Ibrán. 13. 2. 1 Pat. 4. 9.
g Mat. 5. 44. Lúq. 6. 28. aur 23. 34. A'am. 7. 60. 1 Qur. 4. 12. 1 Pat. 2. 23. aur 3. 9.
h 1 Qur. 12. 26.
i Rúm. 15. 5. 1 Qur. 1. 10. Filip. 2. 2. aur 3. 16. 1 Pat. 3. 8.
k Zab. 131. 1, 2. Yar. 45. 5.
‖ Yá, *past hálat kí chízoṉ par qaná'at karo.*
l Ams. 3. 7. aur 26. 12. Yas. 5. 21. Rúm. 11. 25.
m Ams. 20. 22. Mat. 5. 39. 1 Tas. 5. 15. 1 Pat. 3. 9.
n Rúm. 14. 16. 2 Qur. 8. 21.
o Marq. 9. 50. Rúm. 14. 19. 'Ibrán. 12. 14.
p Ahb. 19. 18. Ams. 24. 29. 17 áyat.
q Ist. 32. 35. 'Ibrán. 10. 30.
r Ḳhur. 23. 4, 5. Ams. 25. 21, 22. Mat. 5. 44.
a Tít. 3. 1. 1 Pat. 2. 13.
b Ams. 8. 15, 16. Dán. 2. 21. aur 4. 32. Yúh. 19. 11.
c Tít. 3. 1.
d 1 Pat. 2. 14. aur 3. 13.
e Wá'iz. 8. 2.
f 1 Pat. 2. 19.
g Mat. 22. 21. Marq. 12. 17. Lúq. 20. 25.
h 10 áyat. Gal. 5. 14. Qul. 3. 14. 1 Tim. 1. 5. Ya'q. 2. 8.
i Ḳhur. 20. 13, wag. Ist. 5. 17, wag. Mat. 19. 18.
k Ahb. 19. 18. Mat. 22. 39. Marq. 12. 31. Gal. 5. 14. Ya'q. 2. 8.
l Mat. 22. 40. 8 áyat.
m 1 Qur. 15. 34. Afs. 5. 14. 1 Tas. 5. 5, 6.
n Afs. 5. 11. Qul. 3. 8.
o Afs. 6. 13. 1 Tas. 5. 8.
p Filip. 4. 8. 1 Tas. 4. 12. 1 Pat. 2. 12.

San 'ÍSAWÍ 60.

aubáshí aur mastí se[q], na ki ha-
rámkáríoṉ aur bad-parhezíoṉ se[r],
na ki jhagṛe aur ḍáh se[s];
14 Balki Ḳhudáwand Yisú' Ma-
síh ká jáma pahino[t], aur jism kí
ḳhwáhishoṉ ke liye tadbír na
karo[u].

XIV BÁB.

1 Bábat un kámoṉ kí, jo na bure na bhale haiṉ, agar koí bháí unheṉ kare yá na kare, ham us par 'aib na lagáweṉ aur na haqír jáneṉ: 13 par faqat ḳhabardár raheṉ ki aise kámoṉ se kisí ko ṭhokar na khiláweṉ: 15 kyúṉki aisá karná rasúl kai ek dalíl láke ná-jáiz ṭhahrátá hai.

SUST-i'atiqád ko áp meṉ shámil
kar lo[a], par shubhoṉ kí takrár
ke liye nahíṉ.
2 Ek ko i'atiqád hai, ki har ek
chíz ká kháná rawá hai[b]; par jo
sust-i'atiqád hai, so sirf ság-pát
khátá hai.
3 Pas wuh jo khátá hai, use jo
nahíṉ khátá, haqír na jáne: aur
wuh jo nahíṉ khátá, us par jo
khátá hai, 'aib na lagáwe[c]; kyúṉki
Ḳhudá ne us ko qabúl kiyá hai.
4 Pas tú kaun hai, jo dúsre ke
naukar par hukm kartá hai[d]? wuh
to apne Ḳhudáwand ke áge khaṛá
yá paṛá hai. Balki wuh khaṛá ho
jáegá; is wáste ki Ḳhudá us ke
khaṛá karne par qádir hai.
5 Koí ek din ko dúsre din se
bihtar jántá hai[e]; aur koí sab
dinoṉ ko barábar jántá hai. Har
ek apne apne dil meṉ púrá i'ati-
qád rakhe.
6 Aur wuh jo din ko mántá hai[f],
so Ḳhudáwand ke liye mántá hai;
aur jo din ko nahíṉ mántá, so
Ḳhudáwand ke liye nahíṉ mántá
hai. Jo khátá hai, so Ḳhudáwand
ke wáste khátá hai, kyúṉki wuh
Ḳhudá ká shukr kartá hai[g]: aur
jo nahíṉ khátá, so Ḳhudáwand ke
wáste nahíṉ khátá, aur Ḳhudá ká
shukr kartá hai.
7 Ki koí ham meṉ se apne wáste
nahíṉ jítá[h], aur koí apne wáste
nahíṉ martá.
8 Ki agar ham jíte haiṉ, to Ḳhu-
dáwand ke wáste jíte haiṉ; aur
agar marte haiṉ, to Ḳhudáwand
ke wáste marte haiṉ: is liye ham
jíte marte Ḳhudáwand hí ke haiṉ.
9 Ki Masíh isí liye múá, aur
uṭhá, aur jiyá[i], ki murdoṉ aur
zindoṉ ká bhí Ḳhudáwand ho[k].
10 Tú kis liye apne bháí par
'aib lagátá hai? aur tú kis liye

[q] Ams. 23. 20. Lúq. 21. 34. 1 Pat. 4. 3.
[r] 1 Qur. 6. 9. Afs. 5. 5.
[s] Ya'q. 3. 14.
[t] Gal. 3. 27. Afs. 4. 24. Qul. 3. 10.
[u] Gal. 5. 16. 1 Pat. 2. 11.
[a] Rúm. 15. 1, 7. 1 Qur. 8. 9, 11. aur 9. 22.
[b] 14 áyat. 1 Qur. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tít. 1. 15.
[c] Qul. 2. 16.
[d] Ya'q. 4. 12.
[e] Gal. 4. 10. Qul. 2. 16.
[f] Gal. 4. 10.
[g] 1 Qur. 10. 31. 1 Tim. 4. 3.
[h] 1 Qur. 6. 19, 20. Gal. 2. 20. 1 Tas. 5. 10. 1 Pat. 4. 2.
[i] 2 Qur. 5. 15.
[k] A'am. 10. 36.

apne bháí ko haqír jántá hai?
kyúṉki ham sab Masíh ke taḳht
i 'adálat ke áge házir kiye jáeṉge[l].
11 Chunánchi yih likhá hai, ki
Ḳhudáwand kahtá hai, ki apní ha-
yát kí qasam, har ek ghuṭná mere
áge jhukegá, aur har ek zubán
Ḳhudá ke sámhne iqrár karegí[m].
12 Pas har ek ham meṉ se
Ḳhudá ko apná apná hisáb degá[n].
13 Pas cháhiye ki ham áge ko ek
dúsre par 'aib na lagáweṉ: balki
yih tajwíz kareṉ, ki wuh chíz jo
ṭhokar yá girne ká bá'is howe,
apne bháí ke sámhne na rakheṉ[o].
14 Mujhe Ḳhudáwand Yisú' se
ma'lúm húá, aur maiṉ ne yaqín
jáná, ki koí chíz áp nápák nahíṉ[p]:
lekin jo us ko nápák jántá, us ke
liye nápák hai[q].
15 Par agar terá bháí tere kháne
se diqq hotá hai, to tú muhabbat
ke taur par nahíṉ chaltá. Tú
apne kháne se us ko, jis ke wáste
Masíh múá, halák mat kar[r].
16 Pas tumhárí ‖ khúbí kí bad-
námí na howe[s]:
17 Kyúṉki Ḳhudá kí bádsháhat
kháná píná nahíṉ[t], balki rástí
aur salámatí, aur Rúh i Quds se
ḳhushwaqtí hai.
18 Pas jo koí in hí bátoṉ meṉ
Masíh kí bandagí kartá hai, Ḳhu-
dá ká maqbúl, aur ádmíoṉ ká
pasandída hai[u].
19 Pas aisí bátoṉ kí pairauí ka-
reṉ, jin se sulh ho[x], aur jin se ek
dúsre ko taraqqí de[y].
20 Kháne ke liye Ḳhudá ke kám
ko mat bigáṛo[z]. Sárí chízeṉ to
pák haiṉ[a]; par wuh chíz, us insán
ke liye jo kháke ṭhokar khátá hai,
burí hai[b].
21 Bhalá yih hai, ki tú gosht[c] na
kháwe, mai na píwe, aur aisá kám
na kare, jis se terá bháí dhakká
yá ṭhokar kháe, yá sust ho jáe.
22 Tú i'atiqád rakhtá hai? tú
apne liye use Ḳhudá ke huzúr
mazbút rakh. Mubárak wuh jo
apne taiṉ us kám ke sabab, jise
wuh munásib jánke kartá hai, ma-
lámat na kare[d].
23 Par jo ‖ kisí chíz meṉ shubha
rakhtá hai, agar kháwe, to gunah-
gár ṭhahrá, is wáste ki wuh i'atiqád
se nahíṉ khátá; aur jo kuchh i'ati-
qád se nahíṉ, so gunáh hai[e].

[l] Mat. 25. 31, 32. A'am. 10. 42. aur 17. 31. 2 Qur. 5. 10. Yahúd. 14. 15.
[m] Yas. 45. 23. Filip. 2. 10.
[n] Mat. 12. 36. Gal. 6. 5. 1 Pat. 4. 5.
[o] 1 Qur. 8. 9, 13. aur 10. 32.
[p] A'am. 10. 15. 2, 20 áyateṉ. 1 Qur. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tít. 1. 15.
[q] 1 Qur. 8. 7, 10.
[r] 1 Qur. 8. 11
‖ Yá, *nekí.*
[s] Rúm. 12. 17.
[t] 1 Qur. 8. 8.
[u] 2 Qur. 8. 21.
[x] Zab. 34. 14. Rúm. 12. 18.
[y] Rúm. 15. 2. 1 Qur. 14. 12. 1 Tas. 5. 11.
[z] 15 áyat.
[a] Mat. 15. 11. A'am. 10. 15. 14 áyat. Tít. 1. 15.
[b] 1 Qur. 8. 9, 10, 11, 12.
[c] 1 Qur. 8. 13.
[d] 1 Yúh. 3. 21.
‖ Yá, *chízoṉ meṉ imtiyáz karke farq ṭhahrátá.*
[e] Tít. 1. 15.

San 'ÍSAWÍ 60.

XV BÁB.

1 Zoráwaroṉ par farz hai ki kamzoroṉ kí sus-
tíoṉ kí bardásht kareṉ. 2 Apní hí marzí
par chalná, so nahíṉ, 3 kyúṉki Masíh khud
ne aisá nahíṉ kiyá, 7 par cháhiye ki ham ek
dúsre ko qabúl kareṉ, jis tarah Masíh ne ham
sab ko qabúl kiyá, 8 khwáh unheṉ jo Yahúdí
haiṉ, 9 khwáh unheṉ jo gair-qaumwále haiṉ.
15 Púlus apne is khatt kí bábat 'uzr kartá, 28
aur un kí muláqát karne ká wa'da un se kartá,
30 phir un se 'arz kartá ki we us ke liye du'á
mángeṉ.

PAS ham ko jo zoráwar haiṉ[a],
cháhiye ki kamzoroṉ kí sust-
íoṉ[b] kí bardásht kareṉ, aur khud-
pasandí na kareṉ.
2 Har koí ham meṉ se apne
paṛosí ko us kí bhaláí ke wáste
khush kare[c], tá ki us kí taraqqí ho[d].
3 Kyúṉki Masíh bhí apní khushí
na cháhtá thá[e], balki jaisá likhá
hai, ki Tere malámat-karnewáloṉ
kí malámateṉ mujh par á paṛíṉ[f].
4 Ki jo kuchh áge likhá gayá, so
hamárí ta'lím ke liye likhá gayá[g],
tá ki ham sabr se, aur kitáboṉ kí
tasallí se, ummed rakheṉ.
5 Aur Khudá, jo sabr aur tasallí
ká bání hai, tum ko yih bakhshe,
ki tum Masíh Yisú' kí tarah ápas
meṉ ek-dil raho[h];
6 Tá ki tum ek dil, aur ek zubán
hoke[i] Khudá kí, jo hamáre Khu-
dáwand Yisú' Masíh ká báp hai,
baṛáí karo.
7 Is wáste tum meṉ se har ek
dúsre ko apne meṉ shámil kare[k],
jaise Masíh ne bhí ham ko Khudá
ke jalál meṉ[l] shámil kar liyá hai.
8 Maiṉ kahtá húṉ, ki Yisú' Masíh
Khudá kí sacháí ke liye makh-
túnoṉ ká khádim húá[m], táki un
wa'doṉ ko, jo bápdádoṉ se kiye
gaye, púrá kare[n]:
9 Aur ki gair-qaumeṉ bhí rahm
ke sabab Khudá kí sitáish kareṉ[o];
chunánchi likhá hai, ki Is wáste
maiṉ qaumoṉ ke bích terá iqrár
karúṉgá, aur terá nám gáúṉgá[p].
10 Aur wuh phir kahtá hai, ki
Ai gair-qaumo, us kí qaum ke
sáth khushí karo[q].
11 Aur phir yih, ki Ai sárí qaumo,
Khudáwand kí hamd karo; aur
ai logo, tum sab us kí sitáish karo[r].
12 Aur phir Yas'aiyáh yih kahtá
hai, ki Yassí kí jaṛ rah jáegí, aur
ek shakhs gair-qaumoṉ par hukú-
mat karne ko uṭhegá; usí par
gair-qaumeṉ bharosá rakheṉgí[s].
13 Ab Khudá jo ummed ká bání
hai, tumheṉ ímán láne ke bá'is

a Gal. 6. 1.
b Rúm. 14. 1.
c 1 Qur. 9. 19, 22. aur 10. 24, 33. aur 13. 5. Filip. 2. 4, 5.
d Rúm. 14. 19.
e Mat. 26. 39. Yúh. 5. 30. aur 6. 38.
f Zab. 69. 9.
g Rúm. 4. 23, 24. 1 Qur. 9. 9, 10. aur 10. 11. 2 Tim. 3. 16, 17.
h Rúm. 12. 16. 1 Qur. 1. 10. Filip. 3. 16.
i A'am. 4. 24, 32.
k Rum. 14. 1, 3.
l Rúm. 5. 2.
m Mat. 15. 24. Yúh. 1. 11. A'am. 3. 25, 26. aur 13. 46.
n Rúm. 3. 3. 2 Qur. 1. 20.
o Yúh. 10. 16. Rúm. 9. 23.
p Zab. 18. 49.
q Ist. 32. 43.
r Zab. 117. 1.
s Yas. 11. 1, 10. Muk. 5. 5. aur 22. 16.

sárí khushí aur salámatí se bhar de,
tá ki Rúh i Quds kí qudrat se tum-
hárí ummed ziyádatar hotí jáwe[t].
14 Aur ai mere bháío, maiṉ bhí
to khud tumháre haqq meṉ yih
yaqín rakhtá húṉ, ki tum khúbíoṉ
se ma'múr[u], aur tamám dánáí se
bhare ho[w], aur ápas meṉ nasíhat
kar sakte ho.
15 Par ai bháío, maiṉ ne kuchh
jur,at karke yád-dihí ke taur par
thoṛá sá tumheṉ likh bhejá, kyúṉki
Khudá ne mujh ko is liye fazl
bakhshá hai[x],
16 Ki maiṉ gair-qaumoṉ ke wáste
Yisú' Masíh ká khádim hoke[y],
Khudá kí Injíl kí khidmat-guzárí
karúṉ, táki gair-qaumoṉ ká hadya
ke liye[z] guzránná maqbúl howe,
ki Rúh i Quds se pák kiyá gayá hai.
17 Pas maiṉ un bátoṉ meṉ jo
Khudá se 'iláqa rakhtí haiṉ[a], Yisú'
Masíh kí bábat fakhr kar saktá
húṉ.
18 Ki maiṉ yih jur,at nahíṉ
rakhtá, ki un kámoṉ meṉ se kisí
ko, jo Masíh ne mere wasíla[b],
khwáh qaul, khwáh fi'al se,
19 Khwáh karámatoṉ aur mu'a-
jizoṉ kí qúwat[c], khwáh Khudá kí
Rúh kí qudrat se, gair qaumoṉ ke
farmán-bardár hone ko[d] na kiyá
ho, bayán karúṉ: yaháṉ tak ki
maiṉ ne Yarúsalam se le chau-
gird Illuriqun tak Masíh kí Injíl
kí púrí manádí kí.
20 Balki maiṉ us hurmat ká
mushtáq thá, ki jaháṉ jaháṉ Masíh
ká nám nahíṉ liyá gayá, waháṉ
Injíl sunáúṉ, tá na howe ki maiṉ
dúsre kí neo par raddá rakhúṉ[e]:
21 Tá ki jaisá likhá hai, ki We
jin ko us kí khabar nahíṉ pa-
hunchí, dekheṉge, aur jinhoṉ ne
nahíṉ suná, samjheṉge[f], waisá hí
howe.
22 Isí sabab maiṉ bárhá tum-
háre pás áne se ruká rahá húṉ[g].
23 Par ab is liye ki in mulkoṉ
meṉ jagah báqí na rahí, aur tum-
hárí muláqát ká bhí bahut barsoṉ
se mushtáq húṉ[h];
24 So jab Isfaniya ko rawána
húṉgá, tum pás á jáúṉgá, kyúṉki
ummed rakhtá húṉ, ki maiṉ ud-
har játe húe tumheṉ dekh lúṉgá,
aur ‖ tumhárí muláqát se kuchh
khátirjam'a hoke tum se udhar
kí taraf rawána kiyá jáúṉgá[i].
25 Par bilfi'al maiṉ Yarúsalam

San 'ÍSAWÍ 60.

t Rúm. 12. 12. aur 14. 17.
u 2 Pat. 1. 12. 1 Yúh. 2. 21.
w 1 Qur. 8. 1, 7, 10.
x Rúm. 1. 5. aur 12. 3. Gal. 1. 15. A'fs. 3. 7, 8.
y Rúm. 11. 13. Gal. 2. 7, 8, 9. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
z Yas. 66. 20. Filip. 2. 17.
a 'Ibrán. 5. 1.
b A'am. 21. 19. Gal. 2. 8.
c A'am. 19. 11. 2 Qur. 12. 12.
d Rúm. 1. 5. aur 16. 26.
e 2 Qur. 10. 13, 15, 16.
f Yas. 52. 15.
g Rúm. 1. 13. 1 Tas. 2. 17, 18.
h A'am. 19. 21. Rúm. 1. 11. 32 áyat.
‖ Yúnání meṉ, *tum se.*
i A'am. 15. 3.

San 'ÍSAWÍ 60.

ko muqaddason kí khidmat karne
ke liye játá hún[k].
26 Kyúnki Maqadúniya aur
Akhaia ke logon kí marzí yún
hai, ki Yarúsalam ke muflis mu-
qaddason ke liye ek kháss chandá
karen[l].
27 Yih to in kí marzí húí; aur
ye un ke qarzdár bhí hain. Ky-
únki jab gair qaumen rúhání bá-
ton men un ke sharík húí hain[m],
to lázim hai ki ye jismání báton
men un kí khidmat karen[n].
28 Pas main us kám ko tamám
karke, aur ye mewa[o] un ke háth
sompke, tum pás se hokar Isfaniya
ko jáúngá.
29 Aur main jántá hún, ki merá
áná tumháre pás Masíh kí Injíl kí
kamál barakat se hogá[p].
30 Aur ai bháío, main apne Khu-
dáwand Yisú' Masíh ká, aur Rúh
kí muhabbat ká[q] wásta deke, tum
se iltimás kartá hún, ki tum mere
liye Khudá se du'áen mángne men
dil se mere sáth koshish karo[r].
31 Tá ki main Yahúdiya ke be-
ímánon se bachá rahún[s]; aur
merí wuh khidmat jo Yarúsalam
ke liye hai[t], so muqaddas logon
ko pasand pare.
32 To Khudá cháhe[u], main tum-
háre pás khushí se áún[x], aur tum-
háre sáth táza-dam hojáún[y].
33 Ab salámatí ká Khudá[z] tum
sab ke sáth ho. Ámín.

XVI BAB.

3 *Púlus bháíon se 'arz kartá, ki us ká salám kaí ek logon ko kahen,* 17 *aur unhen saláh detá, ki un logon se jo phút parne aur thokar kháne ke bá'is hain khabardár rahen;* 21 *tab chand logon ko salám kahne ke ba'd wuh Khudá kí sitáish aur shukr-guzárí ká mazmún dákhil karke khatt tamám kar detá.*

MAIN tum se Fíbe kí sifá-
rish kartá hún; wuh ha-
márí bahin hai, aur shahr i Qan-
khriá[a] men kalísiye kí khádima
hai:
2 Tum us ko Khudáwand ke
wáste yún qabúl karo, jaisá mu-
qaddason ke láiq hai[b]; aur jis jis
kám men wuh tumhárí muhtáj
ho, tum us kí madad karo; kyúnki
wuh bahuton kí, balki merí bhí
madadgár thí.
3 Prisqillá aur Aqulá ko[c] merá
salám kaho, ki we Yisú' Masíh kí
khidmat men mere sáthí hain:
4 Aur unhon ne merí ján ke
badle apná sir dhar diyá: aur na

[k] A'am.19.21. aur 20. 22. aur 24. 17.
[l] 1 Qur. 16. 1, 2. 2 Qur. 8. 1. aur 9. 2, 12.
[m] Rúm. 11. 17.
[n] 1 Qur. 9. 11. Gal. 6. 6.
[o] Filip. 4. 17.
[p] Rúm. 1. 11.
[q] Filip. 2. 1.
[r] 2 Qur. 1. 11. Qul. 4. 12.
[s] 2 Tas. 3. 2.
[t] 2 Qur. 8. 2.
[u] A'am.18.21. 1 Qur. 4. 19. Ya'q. 4. 15.
[x] Rúm. 1. 10.
[y] 1 Qur.16.18. 2 Qur. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. Filím. 7, 20.
[z] Rúm. 16.20. 1 Qur.14.33. 2 Qur.13.11. Filip. 4. 9. 1 Tas. 5. 23. 2 Tas. 3. 16. 'Ibrán. 13. 20.
[a] A'am.18.18.
[b] Filip. 2. 29. 3 Yúh. 5, 6.
[c] A'am. 18. 2, 18, 26. 2 Tim. 4. 19.

sirf main, balki gair-qaumon kí
sárí kalísiyáen un ke ihsánmand
hain.
5 Aur us kalísiye ko, jo un ke
ghar men hai[d], salám kaho. Mere
piyáre Apainatus ko, jo Masíh ke
liye Akhaia ká pahlá phal hai[e],
salám kaho.
6 Aur Mariyam ko, jis ne ha-
máre wáste bahut mihnat kí, sa-
lám kaho.
7 Aur Andruníkus aur Yúniá ko
salám kaho; we mere rishtadár
hain, aur qaid-khána men mere
sharík the, aur rasúlon men nám-
dár hain, aur mujh se pahle Ma-
síhí[f] húe.
8 Aur Ampliás ko jo Khudá-
wand men hoke merá piyárá hai,
salám kaho.
9 Aur Urbánus ko jo Masíh ke
kámon men merá ham-khidmat
hai, aur mere 'azíz Stakhús ko
salám kaho.
10 Aur Apalles ko jo Masíh men
maqbúl hai, salám kaho. Aur
Aristubúlus ke logon ko salám
kaho.
11 Aur mere rishtadár Hero-
dion ko salám kaho. Aur Nar-
kissus ke logon ko jo Khudáwand
men hain salám kaho.
12 Trufíná aur Trufosá ko, jo
Khudáwand ke wáste mihnatí
hain, salám kaho. Aur 'azíza Par-
sis ko, jis ne Khudáwand ke liye
bahut mihnat kí hai, salám kaho.
13 Aur Rúfus ko, jo Khudáwand
ká barguzída hai[g], aur us kí má ko,
jo merí bhí má hai, salám kaho.
14 Aur Asunkritus, aur Flagun,
aur Harmás, aur Patrubás aur
Harmes, aur un bháíon ko, jo un
ke sáth hain, salám kaho.
15 Aur Filulugus, aur Yúliá,
aur Nerius, aur us kí bahin ko,
aur Ulumpás, aur sáre muqad-
dason ko jo un ke sáth hain, sa-
lám kaho.
16 Aur tum ápas men pák bosa
leke[h] ek dúsre ko salám karo.
Masíh kí kalísiyáen tumhen sa-
lám kahtí hain.
17 Ai bháío, main tum se yih
iltimás kartá hún, ki tum un lo-
gon ko, jo us ta'lím ke barkhiláf,
jo tum ne páí, phút parne aur
thokar kháne ke bá'is hain[i], pah-
chán rakho, aur un se kináre
raho[k].

San 'ÍSAWÍ 60.

[d] 1 Qur.16.19. Qul. 4. 15. Filím. 2.
[e] 1 Qur.16.15.
[f] Gal. 1. 22.
[g] 2 Yúh. 1.
[h] 1 Qur.16.20. 2 Qur.13.12. 1 Tas. 5. 26. 1 Pat. 5. 14.
[i] A'am. 15. 1, 5, 24. 1 Tim. 6. 3.
[k] 1 Qur. 5. 9, 11. 2 Tas. 3. 6, 14. 2 Tim. 3. 5. Tít. 3. 10. 2 Yúh. 10.

San 'ÍSAWÍ 60.

[l] Filip. 3. 19. 1 Tim. 6. 5.
[m] Qul. 2. 4. 2 Tim. 3. 6. Tít. 1. 10. 2 Pat. 2. 3.
[n] Rúm. 1. 8.
[o] Mat. 10. 16. 1 Qur. 14. 20.
[p] Rúm. 15. 33.
[q] Paid. 3. 15.
[r] 24 áyat. 1 Qur. 16. 23. 2 Qur. 13. 14. Filip. 4. 23. 1 Tas. 5. 28. 2 Tas. 3. 18. Muk. 22. 21.
[s] A'am. 16. 1. Filip. 2. 19. Qul. 1. 1. 1 Tas. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. 'Ibrán. 13. 23.
[t] A'am. 13. 1.
[u] A'am. 17. 5.
[x] A'am. 20. 4.
[y] 1 Qur. 1. 14.

18 Kyúnki jo aise hain, so ha-
máre Khudáwand Yisú' Masíh kí
nahín, balki apne peṭ kí bandagí
karte hain[l]; aur chikní báton aur
du'á e khair se sáda-dilon ko fa-
reb dete hain[m].
19 Kyúnki tumhárí farmánbar-
dárí sab men mashhúr húí hai[n].
Is wáste main tum se khush hún;
lekin main yih cháhtá hún, ki tum
nekí men wáqifkár hojáo, aur ba-
dí se náwáqif raho[o];
20 Aur salámatí ká Khudá[p]
Shaitán ko tumháre pánwon tale
jald kuchláwegá[q]. Hamáre Khu-
dáwand Yisú' Masíh ká fazl tum-
háre sáth howe. A'mín[r].
21 Merá ham-khidmat Timtáus[s],
aur mere rishtadár Lúqius[t], aur
Yásún[u], aur Sosipatrus[x] tumhen
salám kahte hain.
22 Main Tartius, jo is khatt ká
likhnewálá hún, tum ko Khudá-
wand men hoke salám kahtá hún.
23 Aur Gaius[y], jo merá aur sárí
kalísiye ká mihmándár hai, tum-
hen salám kahtá hai. Aur Arás-
tus[z], shahr ká khazánchí, aur bháí
Quártus tum ko salám kahte hain.
24 Hamáre Khudáwand Yisú'
Masíh ká fazl tum sab ke sáth
howe. A'mín[a].
25 Ab usí ko, jis kí qudrat hai
ki tumhen merí Injíl[b], aur Yisú'
Masíh kí manádí par, ya'ne, us
bhed par[c] qáim rakhe[d], jo qadím
zamánon se poshída rahá[e];
26 Magar nabíon kí kitábon ke
wasíla Khudá e abadí ke hukm ke
mutábiq ab záhir húá[f], aur sab
gair-qaumon men ímán kí farmán-
bardárí ke liye[g] mashhúr kiyá
gayá;
27 Usí wáhid dáná Khudá ko,
Yisú' Masíh ke wasíla se, ha-
mesha hamd pahunchá kare.
A'mín[h].
¶ Yih khatt Rúmíon ke nám
par Qurintus men likhá thá,
aur Fíbe ke háth bhejá gayá,
jo Qankhriáí kalísiye kí khá-
dima thí.

San 'ÍSAWÍ 60.

[z] A'am. 19. 22. 2 Tim. 4. 20.
[a] 20 áyat. 1 Tas. 5. 28.
[b] Rúm. 2. 16.
[c] Afs. 1. 9. aur 3. 3, 4, 5. Qul. 1. 27.
[d] Afs. 3. 20. 1 Tas. 3. 13. 2 Tas. 2. 17. aur 3. 3. Yahúd. 24.
[e] 1 Qur. 2. 7. Afs. 3. 5, 9. Qul. 1. 26.
[f] Afs. 1. 9. 2 Tim. 1. 10. Tít. 1. 2, 3. 1 Pat. 1. 20.
[g] A'am. 6. 7. Rúm. 1. 5. aur 15. 19.
[h] 1 Tim 1. 17. aur 6. 16. Yahúd. 25.

PU'LUS RASU'L KA' PAHLA' KHATT QURINTI'ON KO.

San 'Ísawí 59.

[a] 2 Qur. 1. 1. Afs. 1. 1. Qul. 1. 1.
[b] Rúm. 1. 1.
[c] A'am. 18. 17.
[d] Yahúd. 1.
[e] Yúh. 17. 19. A'am. 15. 9.
[f] Rúm. 1. 7. 2 Tim. 1. 9.
[g] A'am. 9. 14, 21. aur 22. 16. 2 Tim. 2. 22.
[h] Rúm. 3. 22. aur 10. 12.
[i] 1 Qur. 8. 6.

I BA'B.

1 *Unhen salám kahne aur Khudá ká shukr adá karne ke ba'd, 10 un ko nasíhat kartá, ki ápas men ittifáq rakhen; 12 phir un ke jhagron ke sabab unhen malámat kartá. 18 Khudá hakímon ki hikmat ko 21 manádí ki be-wuqúfí se nest kartá, aur 26 hakím, aur maqdúrwále, aur ashráf ko nahín, par 27, 28 be-wuqúf, aur kamzor, aur dunyá ke kamínon ko bulátá hai.*

PU'LUS, jo Khudá kí marzí
se[a] Yisú' Masíh ká chuná
húá rasúl hai[b], aur bháí Sos-
tanes[c] kí taraf se,
2 Khudá kí kalísiye ko jo Qurin-
tus men hai, ya'ne, un ko[d] jo Masíh
Yisú' men hoke pák húe[e], aur
buláe hue muqaddas hain[f], un sab
samet jo har makán men Yisú'
Masíh ká nám[g], jo hamárá aur un
ká[h] Khudáwand hai[i], liyá karte
hain:
3 Hamáre Báp Khudá kí, aur
Khudáwand Yisú' Masíh kí taraf
se, fazl aur salámatí tumháre liye
howe[k].
4 Main Khudá ke us fazl kí bábat
jo Masíh Yisú' se tum ko 'ináyat
húá, tumháre liye hamesha apne
Khudá ká shukr kartá hún[l];
5 Ki us ke sabab tum har bát
men, khwáh sab tarah ke bayán
men, khwáh sáre 'ilm men[m], ganí
ho;
6 Chunánchi wuh gawáhí, jo
Masíh ke haqq men hai[n], tum men
sábit húí:
7 Yahán tak, ki tum kisí ni'amat
men kam nahín; balki hamáre
Khudáwand Yisú' Masíh ke záhir
hone kí ráh takte ho[o]:
8 Wuhí tumhen ákhir tak qáim
bhí rakhegá[p], táki tum hamáre
Khudáwand Yisú' Masíh ke din
be-'aib ṭhahro[q].
9 Khudá, jis ne tumhen apne

[k] Rúm. 1. 7. 2 Qur. 1. 2. Afs. 1. 2. 1 Pat. 1. 2.
[l] Rúm. 1. 8.
[m] 1 Qur. 12. 8. 2 Qur. 8. 7.
[n] 1 Qur. 2. 1. 2 Tim. 1. 8. Muk. 1. 2.
[o] Filip. 3. 20. Tít. 2. 13. 2 Pat. 3. 12.
[p] 1 Tas. 3. 13.
[q] Qul. 1. 22. 1 Tas. 5. 23.

San 'ÍSAWÍ 59.

Bețe hamáre Khudáwand Yisú' Masíh kí rifáqat men[r] buláyá, wafádár hai[s].

10 Ai bháío, main tum se Yisú' Masíh ke nám ke wáste, jo hamárá Khudáwand hai, iltimás kartá hún, ki tum sab ek hí bát bolo, || aur ikhtiláf tum men na ho[t]; balki tum sab ek dil aur ek samajh hoke mile raho.

11 Ai bháío, mujhe Khloe ke logon se tumhárí bábat yún ma'lúm húá, ki tum men jhagre hain.

12 Merá matlab yih hai, ki tum men se har ek kahtá hai, ki main Púlus ká[u], main Apullús ká[x], main Kefás ká[y], main Masíh ká hún.

13 To kyá Masíh baț gayá[z]? yá Púlus tumháre wáste salíb par khínchá gayá? yá tum ne Púlus ke nám se baptisma páyá?

14 Main Khudá ká shukr kartá hún, ki main ne tum men se kisí ko, Krispus[a] aur Gaius[b] ke siwá, baptisma nahín diyá;

15 Na howe ki koí kahe, ki us ne apne nám se baptisma diyá.

16 Aur main ne Stafanás[c] ke khándán ko bhí baptisma diyá: aur siwá un ke main nahín jántá ki main ne kisí aur ko baptisma diyá.

17 Kyúnki Masíh ne mujhe baptisma dene ko nahín, balki Injíl sunáne ko bhejá: par kalám kí hikmat se nahín[d], na ho ki Masíh kí salíb bátil țhahre.

18 Ki salíb ká kalám halák honewálon ke nazdík[e] be-wuqúfí hai[f]; par ham naját-pánewálon ke liye[g] Khudá kí qudrat hai[h].

19 Kyúnki likhá hai, ki main hakímon kí hikmat ko nest, aur samajhnewálon kí samajh ko hech karúngá[i].

20 Kahán hakím? kahán faqíh[k]? kahán is jahán ká bahs-karnewálá? kyá Khudá ne is dunyá kí hikmat ko be-wuqúfí nahín țhahráyá[l]?

21 Is liye ki jab hikmat i iláhí se yún húá ki dunyá ne hikmat se Khudá ko na pahcháná, to Khudá kí yih marzí húí, ki manádí kí bewuqúfí se ímánwálon ko bacháwe[m].

22 Chunánchi Yahúdí koí nishán cháhte[n], aur Yúnání hikmat kí talásh men hain:

23 Par ham Masíh kí, jo maslúb húá, manádí karte hain; wuh Yahúdíon ke liye țhokar-khilánewálá patthar[o], aur Yúnáníon ke liye be-wuqúfí[p] hai;

24 Lekin un ke liye jo buláe gaye hain, kyá Yahúdí, kyá Yúnání, Masíh Khudá kí qudrat[q] aur Khudá kí hikmat hai[r].

25 Kyúnki Khudá kí bewuqúfí ádmíon kí hikmat par gálib hai; aur Khudá kí kamzorí ádmíon se zoráwar hai.

26 Ai bháío, tum apní buláhaț par nigáh karo, ki us men dunyá ke bahut se hakím, aur bahut maqdúrwále, aur bahut ashráf shámil nahín hain[s].

27 Magar Khudá ne dunyá ke be-wuqúfon ko chun liyá[t], tá ki hakímon ko sharminda kare; aur Khudá ne dunyá ke kamzoron ko chun liyá, tá ki zoráwaron ko sharminda kare;

28 Aur dunyá ke kamínon, o haqíron ko, aur un ko jo shumár men nahín áte[u], Khudá ne chun liyá, tá ki unhen jo shumár men hain, náchíz kar dále[x]:

29 Ki koí bashar us ke áge ghamand na kar sake[y].

30 Lekin tum Yisú' Masíh men hoke us ke ho, ki wuh hamáre liye Khudá kí hikmat[z], aur rástbází[a], aur pákízagí[b], aur khalásí[c] hai:

31 Tá ki jaisá likhá hai, ki Jo fakhr kare, so Khudáwand par kare[d].

II BÁB.

Wuh záhir kartá, ki merí manádí, 1 báwujúde ki kalám kí fasáhat, yá 4 dunyáwí hikmat ke sáth na ho, taubhí 4, 5 Rúh ke burhán o qudrat se hai: 6 aur dunyáwí hikmat, 9 aur Baní Ádam kí wáqifkárí se yahán tak pare hai, 14 ki wuh ádmí jo nafsání hai use mutlaq nahín samajh saktá.

AUR ai bháío, jab main Khudá kí gawáhí[a] kí khabar detá húá tumháre pás áyá, tab kalám kí fasáhat aur hikmat ke sáth[b] nahín áyá.

2 Kyúnki main ne yih țháná, ki Yisú' Masíh aur us ke maslúb hone ke siwá[c], aur kuchh tumháre darmiyán na jánún.

3 Aur main kamzor aur dartá aur niháyat kámptá húá[d] tumháre darmiyán rahá[e].

4 Aur merá kalám aur merí manádí insání hikmat kí lubháne-

---

r Yúh. 15. 4. aur 17. 21. 1 Yúh. 1. 3. aur 4. 13.
s Yas. 49. 7. 1 Qur. 10. 13. 1 Tas. 5. 24. 2 Tas. 3. 3. 'Ibrán. 10. 23.
|| Yunání men, *skhisma*, ya'ne, *chír*; Mat. 9. 16. 1 Qur. 11. 18.
t Rúm. 12. 16. aur 15. 5. 2 Qur. 13. 11. Filip. 2. 2. aur 3. 16. 1 Pat. 3. 8.
u 1 Qur. 3. 4.
x A'am. 18. 24. aur 19. 1. 1 Qur. 16. 12.
y Yúh. 1. 42.
z 2 Qur. 11. 4. Afs. 4. 5.
a A'am. 18. 8.
b Rúm. 16. 23.
c 1 Qur. 16. 15, 17.
d 1 Qur. 2. 1. 4, 13. 2 Pat. 1. 16.
e 2 Qur. 2. 15.
f A'am. 17. 18. 1 Qur. 2. 14.
g 1 Qur. 15. 2.
h Rúm. 1. 16. 24 áyat.
i Aiy. 5. 12, 13. Yas. 29. 14. Yar. 8. 9.
k Yas. 33. 18.
l Aiy. 12. 17, 20, 24. Yas. 44. 25 Rúm. 1. 22.
m Dekho Mat. 11. 25. Lúq. 10. 21. Rúm. 1. 20, 21, 28.
n Mat. 12. 38. aur 16. 1. Marq. 8. 11. Lúq. 11. 16. Yúh. 4. 48.

San 'ÍSAWÍ 59.

o Yas. 8. 14. Mat. 11. 6. aur 13. 57. Lúq. 2. 34. Yúh. 6. 60, 66. Rúm. 9. 32. Gal. 5. 11. 1 Pat. 2. 8.
p 18 áyat. 1 Qur. 2. 14.
q Rúm. 1. 4, 16. 18 áyat.
r Qul. 2. 3.
s Yúh. 7. 48.
t Mat. 11. 25. Ya'q. 2. 5. Dekho Zab. 8. 2.
u Rúm. 4. 17.
x 1 Qur. 2. 6.
y Rúm. 3. 27. Afs. 2. 9.
z 24 áyat.
a Yar. 23. 5, 6. Rúm. 4. 25. 2 Qur. 5. 21. Filip. 3. 9.
b Yúh. 17. 19.
c Afs. 1. 7.
d Yar. 9. 23, 24. 2 Qur. 10. 17.
a 1 Qur. 1. 6.
b 1 Qur. 1. 17. 4, 13 áyaten. 2 Qur. 10. 10. aur 11. 6.
c Gal. 6. 14. Filip. 3. 8.
d 2 Qur. 4. 7. aur 10. 1, 10. aur 11. 30. aur 12. 5, 9. Gal. 4. 13.
e A'am. 18. 1, 6, 12.

San 'ÍSAWÍ 59.

wálí báto͟n se nahín͟[f], balki Rúh
ke burhán o qudrat se thí[g]:
5 Tá ki tumhárá ímán insán kí
hikmat par nahín͟, balki Ḳhudá kí
qudrat par[h] mauqúf ho.
6 Tis par bhí kámilo͟n ke dar-
miyán[i] ham hikmat kí bát bolte
hain͟: magar is jahán kí, aur is
jahán ke nest hojánewále[k] sar-
dáro͟n kí hikmat nahín͟[l]:
7 Balki ham Ḳhudá kí wuh po-
shída hikmat bayán karte hain͟,
jo áge se chhipí thí, jise Ḳhudá ne
zamáno͟n se pahle[m] hamáre jalál
ke wáste muqarrar kiyá:
8 Jise is jahán ke sardáro͟n me͟n
se kisí ne na jáná[n]: kyún͟ki agar
jánte, to jalál ke Ḳhudáwand ko
maslúb na karte[o].
9 Balki jaisá likhá hai, ki Ḳhudá
ne apne piyár-karnewálo͟n ke liye
we chíze͟n taiyár kín͟, jo na ánkho͟n
ne dekhín͟, na káno͟n ne sunín͟, aur
na ádmí ke dil me͟n áín͟[p].
10 Lekin Ḳhudá ne un ko apní
Rúh ke wasíla se ham par záhir
kiyá[q], ki Rúh sárí chízo͟n ko,
balki Ḳhudá kí gahrí báto͟n ko
bhí, daryáft kar letí hai.
11 Ki ádmío͟n me͟n se kaun ádmí
ká hál jántá hai, magar ádmí kí
rúh, jo us me͟n hai[r]? isí tarah
Ḳhudá kí Rúh ke siwá Ḳhudá ká
ahwál koí nahín͟ jántá[s].
12 Ab ham ne dunyá kí rúh
nahín͟, balki wuh Rúh, jo Ḳhudá
kí taraf se hai[t], pái, táki ham un
chízo͟n ko, jo Ḳhudá ne hame͟n
baḳhshí hain͟, jáne͟n.
13 Aur yihí chíze͟n ham insán kí
hikmat kí sikhái húí báto͟n se
nahín͟[u], balki Rúh i Quds kí sikhái
húí báto͟n se, garaz, rúhání chízo͟n
ko rúhání báto͟n se miláke, bayán
bhí karte hain͟.
14 Magar nafsání ádmí Ḳhudá
kí Rúh kí báto͟n ko nahín͟ qabúl
kartá[x]: ki wuh us ke áge be-wu-
qúfíán͟[y] hain͟: aur na wuh unhe͟n
ján saktá hai, kyún͟ki we rúhání
taur par bújhí játí hain͟[z].
15 Lekin wuh jo rúhání hai, so
sab báto͟n ko daryáft kartá[a]; par
áp kisí se daryáft nahín͟ kiyá játá
hai.
16 Is liye ki Ḳhudáwand kí 'aql
ko kis ne samjhá, ki us ko sam-
jháwe[b]? Magar Masíh kí samajh
ham me͟n hai[c].

[f] 1 áyat. 1 Qur. 1. 17. 2 Pat. 1. 16.
[g] Rúm. 15. 19. 1 Tas. 1. 5.
[h] 2 Qur. 4. 7. aur 6. 7.
[i] 1 Qur. 14. 20. Afs. 4. 13. Filip. 3. 15. 'Ibrán. 5. 14.
[k] 1 Qur. 1. 28.
[l] 1 Qur. 1. 20. aur 3. 19. 1, 13 áyate͟n. 2 Qur. 1. 12. Ya'q. 3. 15.
[m] Rúm. 16. 25, 26. Afs. 3. 5, 9. Qul. 1. 26. 2 Tim. 1. 9.
[n] Mat. 11. 25. Yúh. 7. 48. A'am. 13. 27. 2 Qur. 3. 14.
[o] Lúq. 23. 34. A'am. 3. 17. Dekho Yúh. 16. 3.
[p] Yas. 64. 4.
[q] Mat. 13. 11. aur 16. 17. Yúh. 14. 26. aur 16. 13. 1 Yúh. 2. 27.
[r] Ams. 20. 27. aur 27. 19. Yar. 17. 9.
[s] Rúm. 11. 33, 34.
[t] Rúm. 8. 15.
[u] 2 Pat. 1. 16. Dekho 1 Qur. 1. 17. 4 áyat.
[x] Mat. 16. 23.
[y] 1 Qur. 1. 18, 23.
[z] Rúm. 8. 5, 6, 7. Yahúd. 19.
[a] Ams. 28. 5. 1 Tas. 5. 21. 1 Yúh. 4. 1.
[b] Aiy. 15. 8. Yas. 40. 13. Yar. 23. 18. Rúm. 11. 34.
[c] Yúh. 15. 15.

III BÁB.

2 Larko͟n ke wáste dúdh achchhá hai. 3 Jhagrá aur phút jo kare, so zarúr jismání hogá. 7 Lagánewálá aur sínchnewálá kuchh chíz nahín͟. 9 Masíhí ḳhidmat-guzár Ḳhudá ke ham-ḳhidmat hain͟, 11 Masíh akelí neo hai. 16 Insán Ḳhudá kí haikal hain͟, 17 aur munásib hai ki wuh pák rakhí jáwe. 19 Is jahán kí hikmat Ḳhudá ke áge be-wuqúfí hai.

AUR ai bháío, main͟ tum se yún͟
na bol saká, jaise rúhánío͟n[a]
se, balki jaise jismánío͟n[b] se, jaise
un se, jo Masíh me͟n larke[c] hain͟.
2 Main͟ ne tumhe͟n gosht na
khiláyá, par dúdh piláyá[d]: kyún͟ki
tum ko táqat na thí, balki ab bhí
táqat nahín͟[e].
3 Kyún͟ki tum abhí jismání ho;
isí liye ki jab dáh, aur jhagrá, aur
phút, tum me͟n hai, to kyá tum
jismání nahín͟ ho[f], aur ádmí kí
chál par nahín͟ chalte?
4 Is liye ki jab ek kahtá hai, ki
main͟ Púlus ká hún͟, aur dúsrá,
ki main͟ Apallús ká hún͟[g], to kyá
tum jismání nahín͟?
5 Púlus kaun, aur Apallús kaun
hai? ḳhidmat-karnewále[h], jin ke
wasíla se tum ímán láe; so bhí
itná, jitná Ḳhudáwand ne har ek
ko baḳhshá[i]?
6 Main͟ ne daraḳht lagáyá[k], aur
Apallús ne sínchá[l], par Ḳhudá ne
barháyá[m].
7 Pas lagánewálá kuchh chíz
nahín͟, aur na sínchnewálá[n]; ma-
gar Ḳhudá jo barhánewálá hai.
8 Lagánewálá, aur sínchnewálá,
dono͟n ek hain͟: aur har ek apní
mihnat ke muwáfiq apná ajr pá-
wegá[o].
9 Kyún͟ki ham Ḳhudá kí ḳhid-
mat me͟n ham-ḳhidmat hain͟[p]:
tum Ḳhudá kí khetí, aur Ḳhudá
kí 'imárat ho[q].
10 Main͟ ne Ḳhudá ke fazl ke
muwáfiq, jo mujhe 'ináyat húá[r],
'aqlmand mi'amár kí mánind neo
dálí[s], aur dúsrá us par raddá
dhartá hai. So har ek gaur
kare, ki wuh kis taur se dhartá
hai[t].
11 Kyún͟ki siwá us neo ke, jo
parí hai, koí dúsrí neo dál nahín͟
saktá[u]; wuh Yisú' Masíh hai[x].
12 So agar koí us neo par sone,
rúpe, beshqímat patthar, lakrí,
ghás phús ká raddá rakhe;
13 To har ek ká kám záhir
hogá[y], ki wuh din us ko záhir kar
degá[z]: kyún͟ki aise kám ág se

San 'ÍSAWÍ 59.

[a] 1 Qur. 2. 15.
[b] 1 Qur. 2. 14.
[c] 'Ibrán. 5. 13.
[d] 'Ibrán. 5. 12, 13. 1 Pat. 2. 2.
[e] Yúh. 16. 12.
[f] 1 Qur. 1. 11. aur 11. 18. Gal. 5. 20, 21. Ya'q. 3. 16.
[g] 1 Qur. 1. 12.
[h] 1 Qur. 4. 1. 2 Qur. 3. 3.
[i] Rúm. 12. 3, 6. 1 Pat. 4. 11.
[k] A'am. 18. 4, 8, 11. 1 Qur. 4. 15. aur 9. 1. aur 15. 1. 2 Qur. 10. 14, 15.
[l] A'am. 18. 24, 27. aur 19. 1.
[m] 1 Qur. 1. 30. aur 15. 10. 2 Qur. 3. 5.
[n] 2 Qur. 12. 11. Gal. 6. 3.
[o] Zab. 62. 12. Rúm. 2. 6. 1 Qur. 4. 5. Gal. 6. 4, 5. Múk. 2. 23. aur 22. 12.
[p] A'am. 15. 4. 2 Qur. 6. 1.
[q] Afs. 2. 20. Qul. 2. 7. 'Ibrán. 3. 3, 4. 1 Pat. 2. 5.
[r] Rúm. 1. 5. aur 12. 3.
[s] Rúm. 15. 20. 6 áyat. 1 Qur. 4. 15. Muk. 21. 14.
[t] 1 Pat. 4. 11.
[u] Yas. 28. 16. Mat. 16. 18. 2 Qur. 11. 4. Gal. 1. 7.
[x] Afs. 2. 20.
[y] 1 Qur. 4. 5.
[z] 1 Pat. 1. 7. aur 4. 12.

San 'ÍSAWÍ 59.

[a] Lúq. 2. 35. [b] 1 Qur. 4. 5. [c] Yahúd. 23. [d] 1 Qur. 6. 19. 2 Qur. 6. 16. Afs. 2. 21, 22. 'Ibrán. 3. 6. 1 Pat. 2. 5. [e] Ams. 3. 7. Yas. 5. 21. [f] 1 Qur. 1. 20. aur 2. 6. [g] Aiy. 5. 13. [h] Zab. 94. 11. [i] 1 Qur. 1. 12. aur 4. 6. 4, 5, 6 áyateṉ. [k] 2 Qur. 4. 5, 15. [l] Rúm. 14. 8. 1 Qur. 11. 3. 2 Qur. 10. 7. Gal. 3. 29.

záhir hote haiṉ[a], aur jis ká kám
jaisá hai ág parakhegí.
14 Jis ká kám, jo us ne us par
banáyá, qáim rahegá, wuh ajr
páwegá[b].
15 Aur jis ká kám jal jáwegá,
wuh nuqsán uṭháwegá: lekin wuh
áp bach jáwegá; par aisá, jaisá
ág se[c].
16 Kyá tum nahíṉ jánte, ki tum
Ḳhudá kí haikal ho, aur ki Ḳhudá
kí Rúh tum meṉ bastí hai[d]?
17 Aur agar koí Ḳhudá kí haikal
ko ḳharáb kare, to Ḳhudá us ko
ḳharáb karegá, kyúṉki Ḳhudá kí
haikal pák hai, aur wuhí tum ho.
18 Koí áp ko fareb na dewe.
Jo koí tumháre darmiyán áp ko
is jahán meṉ hakím samjhe, to
be-wuqúf bane, táki hakím ho
jáwe[e].
19 Kyúṉki is jahán kí hikmat
Ḳhudá ke áge be-wuqúfí hai[f]. Ki
likhá hai, ki Wuh hakímoṉ ko un
hí kí chaturáíoṉ meṉ phaṉsátá
hai[g].
20 Aur yih, ki Ḳhudáwand ha-
kímoṉ ke qiyásoṉ ko jántá hai, ki
bátil haiṉ[h].
21 Pas ádmíoṉ par koí ghamanḍ
na kare[i]. Ki sárí chízeṉ tumhárí
haiṉ[k];
22 Kyá Púlus, kyá Apallús, kyá
Kefás, kyá dunyá, kyá zindagí,
kyá maut, aur kyá hál kí chízeṉ,
aur kyá istiqbál kí: sab tumhárí
haiṉ;
23 Aur tum Masíh ke ho; aur
Masíh Ḳhudá ká hai[l].

IV BÁB.

1 Masíh ke ḳhidmat-guzároṉ kí kyá qadr karní munásib hai.
7 Ham logoṉ ke pás kuchh nahíṉ hai jo ham ne nahíṉ páyá.
9 Rasúl to dunyá, aur firishtoṉ, aur ádmíoṉ ke liye ek tamáshá ṭhahre;
13 háṉ, dunyá meṉ kúre kí aur sab chízoṉ kí jháṛan kí mánind:
15 taubhí Masíh meṉ hoke hamáre báp húe,
16 jin kí pairauí karní hameṉ farz hai.

[a] Mat. 24. 45. 1 Qur. 3. 5. aur 9. 17. 2 Qur. 6. 4. Qul. 1. 25. [b] Lúq. 12. 42. Tít. 1. 7. 1 Pat. 4. 10.

ÁDMI' ham ko aisá jáne, jaise
Masíh ke ḳhidmat-guzár[a],
aur Ḳhudá ke bhedoṉ ke mukh-
tárkár[b].
2 Phir mukhtár meṉ is bát kí
talásh hotí hai, ki wuh diyánatdár
howe.
3 Lekin mujh ko kuchh us kí
parwá nahíṉ, ki tum yá aur koí
ádmí mujh ko parakhe, balki
maiṉ áp bhí apne taíṉ nahíṉ pa-
rakhtá.
4 Kyúṉki merá dil mujhe ma-
lámat nahíṉ kartá; par maiṉ
kuchh is se rástbáz nahíṉ ṭhahar
játá[c]: merá parakhnewálá Ḳhu-
dáwand hai.
5 Is wáste jab tak Ḳhudáwand
na áwe, tum waqt se pahle 'adálat
karke faisala na karo[d]; wuh tá-
ríkí kí poshída báteṉ roshan kar
degá, aur diloṉ ke mansúba záhir
karegá[e]: tab Ḳhudá kí taraf se
har ek kí ta'ríf hogí[f].
6 Aur, ai bháío, maiṉ ne in bátoṉ
meṉ tumhárí ḳhátir apná aur
Apallús ká zikr misál ke taur par
kiyá[g]; táki tum ham se síkho, ki
us se jo likhá hai, kisí kí bábat
ziyáda na samjho[h]; aisá na ho, ki
tum ek ke liye dúsre kí zidd meṉ
phúlo[i].
7 Kaun mujh meṉ aur dúsre
meṉ farq kartá hai? aur tere pás
kyá hai, jo tú ne dúsre se nahíṉ
páyá[k]? aur jab tú ne dúsre se
páyá, to kyúṉ ghamanḍ kartá hai,
ki goyá nahíṉ páyá?
8 Tum ab to ásúda húe, aur ab
daulatmand hogaye[l], aur hamáre
bagair saltanat kí; aur kásh ki
tum saltanat karte, to ham bhí
tumháre sáth saltanat karte.
9 Kyúṉki merí dánist meṉ Ḳhudá
ne ham sab rasúloṉ ko pichhle
karke, qatl honewáloṉ kí tarah[m]
záhir kiyá; ki ham dunyá, aur
firishtoṉ, aur ádmíoṉ ke liye, ek
tamáshá[n] ṭhahre haiṉ.
10 Ham[o] Masíh ke sabab be-wu-
qúf haiṉ[p], par tum Masíh meṉ
hoke 'aqlmand ho; ham kamzor[q],
tum zoráwar; tum 'izzatwále,
ham be-'izzat haiṉ.
11 Ham is ghaṛí tak bhúkhe,
piyáse[r], nange[s] haiṉ; már kháte[t],
aur áwára phirte haiṉ;
12 Aur apne háthoṉ se mihnat-
eṉ karte[u]: we burá kahte, ham
bhalá manáte haiṉ[x]; we satáte,
ham sahte haiṉ:
13 We gálíáṉ dete, ham giṛ-
giṛáte haiṉ: ham dunyá meṉ kúṛe
kí aur sab chízoṉ kí jháṛan kí
mánind[y] áj tak haiṉ.
14 Maiṉ tumheṉ sharminda
karne ke liye yih báteṉ nahíṉ
likhtá, balki apne piyáre farzand-
oṉ kí tarah[z] tum ko nasíhat kartá
húṉ.
15 Kyúṉki agarchi tum ne Ma-
síh meṉ hoke hazároṉ ustád rakhe,
par tumháre báp bahutse na húe:

San 'ÍSAWÍ 59.

[c] Aiy. 9. 2. Zab. 130. 3. aur 143. 2. Ams. 21. 2. Rúm. 3. 20. aur 4. 2. [d] Mat. 7. 1. Rúm. 2. 1, 16. aur 14. 4, 10, 13. Muk. 20. 12. [e] 1 Qur. 3. 13. [f] Rúm. 2. 29. 2 Qur. 5. 10. [g] 1 Qur. 1. 12. aur 3. 4. [h] Rúm. 12. 3. [i] 1 Qur. 3. 21. aur 5. 2, 6. [k] Yúh. 3. 27. Ya'q. 1. 17. 1 Pat. 4. 10. [l] Muk. 3. 17. [m] Zab. 44. 22. Rúm. 8. 36. 1 Qur. 15. 30, 31. 2 Qur. 4. 11. aur 6. 9. [n] 'Ibrán. 10. 33. [o] 1 Qur. 2. 3. [p] A'am. 17. 18. aur 26. 24. 1 Qur. 1. 18, wag. aur 2. 14. aur 3. 18. Dekho 2 Sal. 9. 11. [q] 2 Qur. 13. 9. [r] 2 Qur. 4. 8. aur 11. 23, —27. Filip. 4. 12. [s] Aiy. 22. 6. Rúm. 8. 35. [t] A'am. 23. 2. [u] A'am. 18. 3. aur 20. 34. 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3. 8. 1 Tim. 4. 10. [x] Mat. 5. 44. Lúq. 6. 28. aur 23. 34. A'am. 7. 60. Rúm. 12. 14, 20. 1 Pat. 2. 23. aur 3. 9. [y] Nau. 3. 45. [z] 1 Tas. 2. 11.

San 'ÍSAWÍ 59.

is liye ki main hí Injíl ke wasíla
se Masíh Yisú' men tumhárá báp
húá[a].
16 Pas main tum se minnat
kartá hún, ki tum mere pairau
ho[b].
17 Is wáste main ne Timtáus[c]
ko, jo merá farzand i 'azíz[d] aur
Khudáwand men diyánatdár hai,
tum pás bhejá, ki wuh merí ráh-
en[e], jo Masíh men hain, jis tarah
main har kahín[f] har ek majlis
men[g] batlátá hún, tum ko yád
diláwe.
18 Ba'ze yih samajhke phúlte
hain[h], ki main tumháre pás nahín
áne ká.
19 Par agar Khudáwand cháhe[i],
to main tumháre pás jald áúngá[k],
aur na shekhí-karnewálon kí
báton ko, balki un kí qudrat ko
daryáft karúngá.
20 Kyúnki Khudá kí bádsháhat
bát se nahín, balki qudrat se hai[l].
21 Tum kyá cháhte ho, ki main
tumháre pás láthí leke áún[m], yá
muhabbat se, aur rúh kí muláya-
mat se?

V BÁB.

1 Wuh harámkár jo un ke darmiyán thá, 6 bá'is ruswáí ká húá, aur na ki fakhr ká. 7 Cháhiye ki puráná khamír nikálá jáwe. 10 Aison se jo be-hayá hoke gunáh karte suhbat rakhní man'a hai.

AKSARON se sunte hain, ki
tumháre bích harámkárí
hotí hai, aur aisí harámkárí, jis
ká gair-qaumwálon men bhí zikr
nahín[a], ki ádmí apne báp kí jorú[b]
ko rakhe[c].
2 Aur tum phúlte ho[d], aur jaisá
ki cháhiye gam nahín karte[e], tá
ki jis ne yih kám kiyá, wuh tum
men se nikálá jáwe.
3 Ki main ne, jism se gair-házir,
par rúh se házir hoke[f], isí tarah
ki goyá házir hún, us par, jis ne
aisá kiyá, yih hukm diyá hai.
4 Ki tum aur rúh jo merí hai,
hamáre Khudáwand Yisú' Masíh
kí qudrat ke sáth[g] milkar, aise
shakhs ko hamáre Khudáwand
Yisú' Masíh ká nám leke, Shai-
tán[h] ke hawála karo[i],
5 Ki jism ‖ ke dukh utháwe, tá ki
us kí rúh Khudáwand Yisú' ke
din bacháí jáwe.
6 Tumhárá ghamand karná khúb
nahín[k]. Kyá tum nahín jánte, ki
thorá sá khamír sárí loí ko khamír
kar dáltá hai[l]?

[a] A'am. 18. 11. Rúm. 15. 20. 1 Qur. 3. 6. Gal. 4. 19. Filím. 10. Ya'q. 1. 18.
[b] 1 Qur. 11. 1. Filip. 3. 17. 1 Tas. 1. 6. 2 Tas. 3. 9.
[c] A'am. 19. 22. 1 Qur. 16. 10. Filip. 2. 19. 1 Tas. 3. 2.
[d] 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
[e] 1 Qur. 11. 2.
[f] 1 Qur. 7. 17.
[g] 1 Qur. 14. 33.
[h] 1 Qur. 5. 2.
[i] A'am. 18. 21. Rúm. 15. 32. 'Ibrán. 6. 3. Ya'q. 4. 15.
[k] A'am. 19. 21. 1 Qur. 16. 5. 2 Qur. 1. 15, 23.
[l] 1 Qur. 2. 4. 1 Tas. 1. 5.
[m] 2 Qur. 10. 2. aur 13. 10.

[a] Afs. 5. 3.
[b] 2 Qur. 7. 12.
[c] Ahb. 18. 8. Ist. 22. 30. aur 27. 20.
[d] 1 Qur. 4. 18.
[e] 2 Qur. 7. 7, 10.
[f] Qul. 2. 5.
[g] Mat. 16. 19. aur 18. 18. Yúh. 20. 23. 2 Qur. 2. 10. aur 13. 3, 10.
[h] A'am. 26. 18.
[i] Aiy. 2. 6. Zab. 109. 6. 1 Tim. 1. 20.
‖ Yúnání men, *halák kiyá jáwe.*
[k] 2 áyat. 1 Qur. 3. 21. aur 4. 19. Ya'q. 4. 16.
[l] 1 Qur. 15. 33. Gal. 5. 9. 2 Tim. 2. 17.

7 Pas, tum puráne khamír ko
nikál phenko, táki tum táza loí
bano; to tum be-khamír hoge. Is
liye ki hamárá bhí fasah[m], ya'ne,
Masíh[n] hamáre liye qurbán húá:
8 Ab áo, ham 'íd karen[o], puráne
khamír se nahín[p], aur na badí o
sharárat ke khamír se[q]; balki dil
kí safáí, aur sacháí kí be-khamír
roṭí se.
9 Main ne khatt men tum ko
yih likhá, ki tum harámkáron
men mat mile raho[r]:
10 Lekin na yih, ki bilkull dun-
yá[s] ke harámkáron, yá lálchíon,
yá zálimon, yá butparaston se na
milo[t]; nahín to tumhen dunyá se
nikalná zarúr hotá[u].
11 Par main ne ab tumhen yih
likhá hai, ki agar koí bháí kah-
láke harámkár, yá lálchí, yá but-
parast, yá gálí-denewálá, yá sha-
rábí, yá zálim ho, to us se suhbat
na rakhná[x], balki aise ke sáth
kháne tak na khánáv[y].
12 Kyúnki mujhe kyá kám hai,
jo báharwálon[z] par hukm karún?
kyá tum un par jo tum men shá-
mil hain[a], hukm nahín karte?
13 Un par jo báhar hain, Khudá
hukm kartá hai. Garaz, tum us
bure ádmí ko apne darmiyán se
nikál do[b].

VI BÁB.

1 Qurintíon ke liye munásib nahín ki we apne bháíon par nálish karne se unhen ízá dewen, 6 aur kháss karke jab 'adálat karnewále khud be-dín howen. 9 Jo ná-rást hain so Khudá kí bádsháhat men mírás na páwenge. 15 Hamáre jism Masíh ke 'azá hain, 12 aur Rúh ul Quds kí haikal; 16, 17 is sabab se un ko nápák karná niháyat be-já hai.

KYÁ tum men se kisí ká
hiwáo partá hai, ki dúsre
se mu'ámala rakhke faisala ke
liye be-dínon pás jáwe, na ki mu-
qaddason pás?
2 Kyá tum nahín jánte, ki mu-
qaddas log dunyá kí 'adálat kar-
enge[a]? Pas agar dunyá kí 'adálat
tum se kí jáwe, to kyá chhoṭe
qaziyon ke faisal karne ke láiq
nahín ho?
3 Kyá tum nahín jánte, ki ham
firishton kí 'adálat karenge[b]? to
kyá is zindagí ke mu'ámala faisal
na karen?
4 Pas, agar tum men is zindagí
ke qaziya hon[c], to kalísiye ke un
shakhson ko jo haqír hain panch
muqarrar karo.

San 'ÍSAWÍ 59.

[m] Yúh. 19. 14.
[n] Yas. 53. 7. Yúh. 1. 29. 1 Qur. 15. 3. 1 Pat. 1. 19. Muk. 5. 6, 12.
[o] Khur. 12. 15. aur 13. 6.
[p] Ist. 16. 3.
[q] Mat. 16. 6, 12. Marq. 8. 15. Lúq. 12. 1.
[r] Dekho 2, 7 áyaten. 2 Qur. 6. 14. Afs. 5. 11. 2 Tas. 3. 14.
[s] 1 Qur. 1. 20.
[t] 1 Qur. 10. 27.
[u] Yúh. 17. 15. 1 Yúh. 5. 19.
[x] Mat. 18. 17. Rúm. 16. 17. 2 Tas. 3. 6, 14. 2 Yúh. 10.
[y] Gal. 2. 12.
[z] Marq. 4. 11. Qul. 4. 5. 1 Tas. 4. 12. 1 Tim. 3. 7.
[a] 1 Qur. 6. 1, 2, 3, 4.
[b] Ist. 13. 5. aur 17. 7. aur 21. 21. aur 22. 21, 22, 24.

[a] Zab. 49. 14. Dán. 7. 22. Mat. 19. 28. Lúq. 22. 30. Muk. 2. 26. aur 3. 21. aur 20. 4.
[b] 2 Pat. 2. 4. Yahúd. 6.
[c] 1 Qur. 5. 12.

San 'ÍSAWÍ 59.

5 Maiṉ yih is liye kahtá húṉ, ki tum sharminda ho. Kyá aisá hai ki tum meṉ ek 'aqlmand bhí nahíṉ, jo apne bháíoṉ ká muqaddama faisal kar sake?

6 Ki bháí bháí se qaziya kartá hai, aur so bhí be-dínoṉ ke áge.

7 Yih tumhárá baṛá qusúr hai, ki tum ápas kí dád faryád kiyá karte ho. Zulm uṭháná kyúṉ nahíṉ bihtar jánte[d]? apná nuqsán kyúṉ nahíṉ qabúl karte?

8 Balki tum hí to zulm aur zabardastí karte ho, so bhí bháíoṉ par[e].

9 Kyá tum nahíṉ jánte, ki ná-rást Ḳhudá kí bádsháhat ke wáris na howeṉge? Fareb na kháo: kyúṉki harámkár, aur butparast, aur ziná-karnewále, aur 'aiyásh, aur launḍebáz[f],

10 Aur chor, aur lálchí, aur sharábí, aur gálí-baknewále, aur zálim, Ḳhudá kí bádsháhat ke wáris na hoṉge.

11 Aur ba'ze tumháre darmiyán aise the[g], par Ḳhudáwand Yisú' ke nám se, aur hamáre Ḳhudá kí Rúh se gusl diláe gaye, aur pák húe, aur rástbáz bhí ṭhahre[h].

12 Sárí chízeṉ mere liye rawá haiṉ, par sab fáidamand nahíṉ[i]: sárí chízeṉ mere liye rawá haiṉ, par main kisí chíz ke iḳhtiyár meṉ na húṉgá.

13 Kháne peṭ ke liye haiṉ, aur peṭ khánoṉ ke liye[k]: par Ḳhudá is ko aur un ko nest karegá. Magar badan harámkárí ke liye nahíṉ, balki Ḳhudáwand ke liye hai[l]; aur Ḳhudáwand badan ke liye[m].

14 Aur Ḳhudá ne Ḳhudáwand ko jiláyá hai, aur tum ko bhí apní qudrat se[n] jiláwegá[o].

15 Kyá tum nahíṉ jánte, ki tumháre badan Masíh ke 'azú haiṉ[p]; pas kyá maiṉ Masíh ke 'azú lekar kasbí ke 'azú banáúṉ? Aisá na howe.

16 Kyá tum ko ḳhabar nahíṉ, ki jo koí kasbí se suhbat kartá hai, so us se ek tan húá? kyúṉki wuh kahtá hai, ki aise donoṉ ek tan hoṉge[q].

17 Par wuh jo Ḳhudáwand se milá húá hai, so us ke sáth ek rúh húá hai[r].

18 Harámkárí se bhágo[s]. Jo jo gunáh ádmí kartá hai, wuh badan ke báhar hai[t]; par ziná-karnewálá apne badan ká gunahgár hai.

[d] Ams. 20.22. Mat. 5. 39, 40. Lúq. 6. 29. Rúm. 12.17, 19. 1 Tas. 5. 15.
[e] 1 Tas. 4. 6.
[f] 1 Qur. 15. 50. Gal. 5. 21. Afs. 5. 5. 1 Tim. 1. 9. 'Ibrán. 12. 14. aur 13. 4. Muk. 22. 15.
[g] 1 Qur. 12. 2. Afs. 2. 2. aur 4. 22. aur 5. 8. Qul. 3. 7. Tít. 3. 3.
[h] 1 Qur. 1. 30. 'Ibrán. 10. 22.
[i] 1 Qur. 10. 23.
[k] Mat. 15. 17. Rúm. 14. 17. Qul. 2. 22, 23.
[l] 15, 19, 20 áyateṉ. 1 Tas. 4. 3, 7.
[m] Afs. 5. 23.
[n] Afs. 1. 19, 20.
[o] Rúm. 6. 5, 8. aur 8. 11. 2 Qur. 4. 14.
[p] Rúm. 12. 5. 1 Qur. 12. 27. Afs. 4. 12, 15, 16. aur 5. 30.
[q] Paid. 2. 24. Mat. 19. 5. Afs. 5. 31.
[r] Yúh. 17. 21, 22, 23. Afs. 4. 4. aur 5. 30.
[s] Rúm. 6. 12, 13. 'Ibrán. 13. 4.

19 Kyá tum nahíṉ jánte, ki tumhárá badan Rúh i Quds kí haikal hai[u], jo tum meṉ bastí, jis ko tum ne Ḳhudá se páyá, aur tum apne nahíṉ ho[x]?

20 Kyúṉki tum dámoṉ se ḳharíde gaye[y]; pas tum apne tan se aur apní rúh se, jo Ḳhudá ke haiṉ, Ḳhudá kí buzurgí karo.

VII BÁB.

2 Rasúl byáh ke dastúr ká zikr kartá, 4 aur bayán kartá ki is rasm ke ijrá se Baní Ádam zinákárí se bacháe rahte; 10 is liye be-já ma'lúm hotá hai ki yih rishta chhoṭe sabab se toṛá jáwe. 18, 20 Har ek ádmí us hálat se jis meṉ buláyá gayá thá cháhiye ki rází rahe. 25 Mujarradí ko iḳhtiyár karná kis hálat meṉ munásib hogá. 35 Phir ki kis hálat meṉ byáh kareṉ, aur kis hálat meṉ byáh karne se báz raheṉ.

JIN bátoṉ kí bábat tum ne mujhe likhá, so mard ke liye yih achchhá hai, ki 'aurat ko na chhúe[a].

2 Lekin harámkárí se bach rahne ko, har mard apní jorú, aur har 'aurat apná ḳhasam rakhe.

3 Ḳhasam jorú ká haqq jaisá cháhiye adá kare[b], aur waise hí jorú ḳhasam ká.

4 Jorú apne badan kí muḳhtár nahíṉ, balki ḳhasam muḳhtár hai; is tarah ḳhasam bhí apne badan ká muḳhtár nahíṉ, balki jorú.

5 Tum ek dúsre se judá na raho, magar thoṛí muddat ápas kí razámandí se, táki roza aur du'á karne ke wáste farágat páo[c], aur phir ápas meṉ ek-já hoo, táki Shaitán tum ko tumhárí be-zabtí ke sabab imtihán meṉ na ḍále[d].

6 Par yih maiṉ saláh kí ráh se, na hukm kí ráh se kahtá húṉ[e].

7 Ki maiṉ cháhtá, ki jaisá maiṉ húṉ[f], aise hí sab howeṉ[g]. Par har ek ne apná apná in'ám Ḳhudá se páyá, ek ne yúṉ, aur dúsre ne wúṉ[h].

8 So maiṉ bin-byáhe mardoṉ aur bewoṉ se yih kahtá húṉ, ki, Un ke liye achchhá hai, ki we aise raheṉ, jaisá maiṉ húṉ[i].

9 Lekin agar we zabt na kar sakeṉ, to byáh kareṉ[k]; ki byáh karná jal jáne se bihtar hai.

10 Par un ko jin ká byáh húá hai, maiṉ nahíṉ, balki Ḳhudá-

San 'ÍSAWÍ 59.

[t] Rúm. 1. 24. 1 Tas. 4. 4.
[u] 1 Qur. 3. 16. 2 Qur. 6. 16.
[x] Rúm. 14. 7, 8.
[y] A'am. 20. 28. 1 Qur. 7. 23. Gal. 3. 13. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 18, 19. 2 Pat. 2. 1. Muk. 5. 9.
[a] 8, 26 áyateṉ.
[b] Ḳhur. 21. 10. 1 Pat. 3. 7.
[c] Yúel 2. 16. Zak. 7. 3. Dekho Ḳhur. 19. 15. 1 Sam. 21. 4, 5.
[d] 1 Tas. 3. 5.
[e] 12, 25 áyateṉ. 2 Qur. 8. 8. aur 11. 17.
[f] 1 Qur. 9. 5.
[g] A'am. 26. 29.
[h] Mat. 19. 12. 1 Qur. 12. 11.
[i] 1, 26 áyateṉ.
[k] 1 Tim. 5. 14.

wand hukm kartá hai[l], ki Jorú apne k̲hasam ko na chhoṛe[m]:

11 Aur agar chhoṛe, to wuh be-nikáh rahe, yá apne k̲hasam se phir mel kare: aur k̲hasam apní jorú ko chhoṛ na de.

12 Par báqíon̲ ko K̲hudáwand nahín̲[n], main̲ kahtá hún̲: ki Agar kisí bhái kí jorú be-ímán ho, aur wuh us ke sáth rahne ko rází ho, to wuh us ko na chhoṛe.

13 Yá kisí 'aurat ká k̲hasam be-ímán howe, aur wuh us ke sáth rahne ko rází ho, to wuh us ko na chhoṛe.

14 Kyún̲ki be-ímán k̲hasam apní jorú ke sabab se pák húá, aur be-ímán jorú k̲hasam ke bá'is pák húí hai; nahín̲ to tumháre farzand nápák hote[o], par ab pák hain̲.

15 Par agar be-ímán áp ko judá kare, to kare. Koí bhái bahin aisí báton̲ kí qaid men̲ nahín̲; par K̲hudá ne ham ko miláp ke liye[p] buláyá hai.

16 Ai 'aurat, kyá jániye tú apne k̲hasam ko bacháwe[q]; aur ai mard, kyá jániye, tú apní jorú ko bacháwe?

17 Magar jaisá K̲hudá se har ek ko hissa milá, aur jis tarah K̲hudá ne har ek ko buláyá, wuh waisá hí chale. Aur main̲ sárí kalísiyáon̲ men̲ aisá hí muqarrar kartá hún̲[r].

18 Agar koí mak̲htún hokar buláyá gayá, to ná-mak̲htún na ho. Aur agar koí ná-mak̲htúní men̲ buláyá gayá, to mak̲htún na howe[s].

19 K̲hatna kuchh nahín̲, aur ná-mak̲htúní bhí kuchh nahín̲[t], magar K̲hudá ke hukmon̲ par chalná hí jo hai[u].

20 Har ek jis hálat men̲ buláyá gayá, wuh usí men̲ rahe.

21 Kyá tú gulámí kí hálat men̲ buláyá gayá, to andesha na kar: par agar tú ázád hojáne saktá hai, to use ik̲htiyár kar.

22 Kyún̲ki jis gulám ko K̲hudáwand ne buláyá, wuh K̲hudáwand ká ázád kiyá húá hai[x]; aur isí tarah jis ázád ko buláyá, wuh Masíh ká gulám hai[y].

23 Tum dámon̲ se k̲haríde gaye ho[z]; ádmí ke gulám na bano.

24 G̲araz, ai bháío, har ek, jis hálat men̲ buláyá gayá, usí hálat men̲ K̲hudá ke huzúr rahe[a].

[l] Dekho 12, 25, 40 áyaten̲.
[m] Mal. 2. 14, 16. Mat. 5. 32. aur 19. 6, 9. Marq. 10. 11, 12. Lúq. 16. 18.
[n] 6 áyat.
[o] Mal. 2. 15.
[p] Rúm. 12. 18. aur 14. 19. 1 Qur. 14. 33. 'Ibrán. 12. 14.
[q] 1 Pat. 3. 1.
[r] 1 Qur. 4. 17. 2 Qur. 11. 28.
[s] A'am. 15. 1, 5, 19, 24, 28. Gal. 5. 2.
[t] Gal. 5. 6. aur 6. 15.
[u] Yúh. 15. 14. 1 Yúh. 2. 3. aur 3. 24.
[x] Yúh. 8. 36. Rúm. 6. 18, 22. Filím. 16.
[y] 1 Qur. 9. 21. Gal. 5. 13. Afs. 6. 6. 1 Pat. 2. 16.
[z] 1 Qur. 6. 20. 1 Pat. 1. 18, 19. Dekho Ahb. 25. 42.
[a] 20 áyat.

25 Par kun̲wáríon̲ ke haqq men̲ K̲hudáwand ká koí hukm mujh pás nahín̲[b], lekin jaisá diyánatdár[c] hone ke liye mujh par K̲hudáwand kí taraf se rahm húá[d], waisá hí saláh detá hún̲.

26 So merá yih gumán hai, ki is waqt kí taklífon̲ par nazar karke, yih bihtar hai; ya'ne, ádmí ke liye bihtar hai, ki jaisá hai, waisá hí rahe[e].

27 Agar tú jorú ke band men̲ hai, to us se chhuṭkárá mat cháh. Aur agar tú jorú se chhúṭá hai, to phir jorú mat ḍhúnḍh.

28 Lekin agar tú byáh kare, to gunáh nahín̲ kartá; aur agar kun̲wárí byáhí jáwe, to wuh gunáh nahín̲ kartí. Par aise log jism kí taklíf páwen̲ge: lekin main̲ ‖ tum par shafaqat karke ziyáda na kahún̲gá.

29 Par ai bháío, main̲ tum se yih kahtá hún̲, ki waqt tang hai[f]: is wáste cháhiye ki jorúwále aise howen̲, jaise un kí jorúán̲ nahín̲;

30 Aur ronewále aise, jaise we nahín̲ rote; aur k̲hushí-karnewále aise, jaise we k̲hushí nahín̲ karte; aur k̲harídnewále aise, jaise we milkíyat nahín̲ rakhte;

31 Aur is dunyá ke károbárí aise, jaise dunyá se kám nahín̲ rakhte[g]: kyún̲ki dunyá ká tamáshá guzartá chalá játá hai[h].

32 So main̲ yih cháhtá hún̲, ki tum be-andesha raho. Wuh jo bin-byáhá, so K̲hudáwand ke liye andeshamand rahtá hai, ki wuh kyún̲kar K̲hudáwand ko rází kare[i]:

33 Par wuh jo byáhá hai, so dunyá ke wáste andeshamand hai, ki kyún̲kar wuh apní jorú ko rází kare.

34 Byáhí aur bin-byáhí men̲ bhí yih farq hai. Ki bin-byáhí K̲hudáwand ke liye andeshamand rahtí hai[k], ki wuh badan aur rúh men̲ muqaddas bane; par byáhí húí dunyá ke liye andeshamand rahtí hai, ki kyún̲kar apne k̲hasam ko rází kare.

35 Par yih tumháre fáida ke wáste kahtá hún̲, na ki tumhen̲ phande men̲ ḍálún̲; balki is liye, ki tum árásta ho, aur K̲hudáwand kí bandagí men̲ k̲hátir-jam'aí se mashgúl raho.

36 Aur agar koí apní kun̲wárí

[b] 6, 10, 40 áyaten̲. 2 Qur. 8. 8, 10.
[c] 1 Qur. 4. 2. 1 Tim. 1. 12.
[d] 1 Tim. 1. 16.
[e] 1, 8 áyaten̲.
‖ Yá, *tumhen̲ bacháyá cháhtá hún̲.*
[f] Rúm. 13. 11. 1 Pat. 4. 7. 2 Pat. 3. 8, 9.
[g] Rúm. 9. 18.
[h] Zab. 39. 6. Ya'q. 1. 10. aur 4. 14. 1 Pat. 1. 24. aur 4. 7. 1 Yúh. 2. 17.
[i] 1 Tim. 5. 5.
[k] Lúq. 10. 40, wag.

San 'ÍSAWÍ 59.

laṛkí ke haqq meṉ jawání se ḍhal
jáná ná-munásib jáne, aur yihí
zarúr samjhe, to jo cháhe, so kar
le, ki wuh gunáh nahíṉ kartá:
we byáh kareṉ.
37 Par jo koí zarúr na samjhe,
balki apne dil meṉ mazbút rahtá,
aur apne iráda ko anjám dene
par qádir hai, aur dil meṉ yih
ṭháne, ki maiṉ apní laṛkí ko bin-
byáhí rahne dúṉgá, to wuh ach-
chhá kartá hai.
38 Ġaraz, wuh jo byáh detá hai,
achchhá kartá hai[l], aur jo byáh
nahíṉ detá, so bihtar kartá hai.
39 'Aurat sharí'at kí pában̈d hai,
jab tak us ká ḳhasam jítá rahe[m];
par agar us ká ḳhasam mar jáe,
tab wuh ázád hai, ki jis se cháhe,
byáh kar le; magar sirf Ḳhudá-
wand meṉ[n].
40 Par agar bin-byáhí rahe, to
wuh merí dánist meṉ[o] ziyáda sa-
'ádatmand hai: aur maiṉ jántá
húṉ, ki Ḳhudá kí Rúh mujh meṉ
hai[p].

[l] 'Ibrán. 13. 4.
[m] Rúm. 7. 2.
[n] 2 Qur. 6. 14.
[o] 25 áyat.
[p] 1 Tas. 4. 8.

VIII BAB.

*1 Butoṉ par chaṛháí húí chízoṉ se parhez kar-
ná farz hai. 8, 9 Ham jo 'Isáí haiṉ wuh
iḳhtiyár jo ham ne páyá yúṉ kám meṉ na
láweṉ, ki us se bháí ṭhokar kháweṉ: 11 balki
munásib hai ki apní hoshyárí ko muhabbat
ke lagám se rokte húe chaláweṉ.*

AB, bábat un chízoṉ kí jo butoṉ
par qurbání kí játí haiṉ[a], so
ham yih jánte haiṉ, ki ham sab
'irfán rakhte haiṉ[b]. 'Irfán phu-
látá[c], par muhabbat baṛhátí hai.
2 Chunánchi agar koí gumán
kare, ki kuchh jántá hai, to jaisá
jáná cháhiye, wuh ab tak kuchh
nahíṉ jántá[d].
3 Lekin jo koí Ḳhudá se mu-
habbat rakhtá hai, wuh us se
pahchána játá hai[e].
4 So un chízoṉ ke kháne kí bábat,
jo butoṉ par qurbání kí játí haiṉ,
ham jánte haiṉ, ki but mutlaq
kuchh chíz dunyá meṉ nahíṉ[f], aur
koí Ḳhudá nahíṉ magar ek[g].
5 Kyúṉki harchand aflák o za-
mín meṉ bahut haiṉ jo ḳhudá
kahláte haiṉ[h], (chunánchi bahut-
ere ḳhudá, aur bahutere ḳhudá-
wand haiṉ,)
6 Lekin hamárá ek Ḳhudá hai[i],
jo Báp hai, jis se sárí chízeṉ húíṉ[k],
aur ham usí ke liye haiṉ; aur ek
Ḳhudáwand hai, jo Yisú' Masíh
hai[l], jis ke sabab se sárí chízeṉ

[a] A'am. 15. 20, 29. 1 Qur. 10. 19.
[b] Rúm. 14. 14, 22.
[c] Rúm. 14. 3, 10.
[d] 1 Qur. 13. 8, 9, 12. Gal. 6. 3. 1 Tim. 6. 4.
[e] Ḳhur. 33. 12, 17. Nahúm 1. 7. Mat. 7. 23. Gal. 4. 9. 2 Tim. 2. 19.
[f] Yas. 41. 24. 1 Qur. 10. 19.
[g] Ist. 4. 39. aur 6. 4. Yas. 44. 8. Marq. 12. 29. 6 áyat. Afs. 4. 6. 1 Tim. 2. 5.
[h] Yúh. 10. 34.
[i] Mal. 2. 10. Afs. 4. 6.
[k] A'am. 17. 28. Rúm. 11. 36.
[l] Yúh. 13. 13. A'am. 2. 36. 1 Qur. 12. 3. Afs. 4. 5. Filip. 2. 11.

húíṉ[m], aur ham usí ke wasíla se
haiṉ.
7 Lekin sab ko yih 'irfán nahíṉ;
balki kitne hí but ko kuchh chíz
jánkar[n] butoṉ par kí qurbání áj
tak kháte haiṉ; aur un ke dil
za'íf hokar álúda ho játe haiṉ[o].
8 Kháná hameṉ Ḳhudá se nahíṉ
milátá[p]; kyúṉki agar kháweṉ, to
hamárí kuchh baṛhtí nahíṉ, aur
jo na kháweṉ, to g̠haṭṭí nahíṉ.
9 Lekin ḳhabardár raho, ki tum-
hárá yih iḳhtiyár[q] kamzoroṉ ke
ṭhokar khiláne ká bá'is na howe[r].
10 Kyúṉki agar koí tujhe jo 'irfán
rakhtá hai, butḳhána meṉ kháte
dekhe, to kyá wuh jis ká dil za'íf
hai, butoṉ kí qurbání kháne par
diler na hogá[s]?
11 Aur terá wuh kamzor bháí,
jis ke liye Masíh múá, tere 'irfán
se halák na hogá[t]?
12 Pas tum bháíoṉ ke yúṉ gu-
nahgár hoke, aur un ke za'íf dil
ko gháyal karke, Masíh ke gu-
nahgár[u] ṭhaharte ho.
13 So agar koí ḳhurák mere
bháí ko ṭhokar khiláwe, to maiṉ
abad tak kabhí gosht na kháúṉ,
tá na howe, ki apne bháí kí ṭho-
kar ká sabab hoúṉ[x].

[m] Yúh. 1. 3. Qul. 1. 16. 'Ibrán. 1. 2.
[n] 1 Qur. 10. 28, 29.
[o] Rúm. 14. 14, 23.
[p] Rúm. 14. 17.
[q] Gal. 5. 13.
[r] Rúm. 14. 13, 20.
[s] 1 Qur. 10. 28, 32.
[t] Rúm. 14. 15, 20.
[u] Mat. 25. 40, 45.
[x] Rúm. 14. 21. 2 Qur. 11. 29.

IX BAB.

*1 Wuh apná iḳhtiyár un par jatá detá, 7 aur
yih munásib ṭhahrátá hai, ki Masíhí ḳhádim
Injíl ke sunáne hí se parwarish páweṉ: 15
taubhí us ne apní ḳhushí se us iḳhtiyár par
'amal na kiyá thá, 18 ki un se kuchh liyá
nahíṉ thá, 22 aur na un muqaddamoṉ meṉ
ki unheṉ iḳhtiyár thá ki máneṉ yá na máneṉ
kisí ko dukh diyá thá. 24 Hamárí zindagí
ek daur ki mánind hai.*

KYA maiṉ rasúl nahíṉ húṉ[a]?
kyá maiṉ ázád nahíṉ? kyá
maiṉ ne Yisú' Masíh ko, jo
hamárá Ḳhudáwand hai, nahíṉ
dekhá[b]? kyá tum Ḳhudáwand
meṉ mere banáe húe nahíṉ ho[c]?
2 Agar maiṉ dúsroṉ ke liye
rasúl nahíṉ, taubhí tumháre liye
to albatta húṉ: kyúṉki tum Ḳhu-
dáwand meṉ hoke merí risálat
par muhr ho[d].
3 Jo mujhe parakhte haiṉ, un
ke liye merá yih jawáb hai,
4 Kyá hameṉ kháne píne ká
iḳhtiyár nahíṉ[e]?
5 Aur kyá ham ko yih iqtidár
nahíṉ, ki kisí díní bahin ko byáh
kar liye phireṉ, jaise aur rasúl,
aur Ḳhudáwand ke bháí[f], aur
Kefás[g], karte haiṉ?

San 'ÍSAWÍ 59.

[a] A'am. 9. 15. aur 13. 2. aur 26. 17. 2 Qur. 12. 12. Gal. 2. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
[b] A'am. 9. 3, 17. aur 18. 9. aur 22. 14, 18. aur 23. 11. 1 Qur. 15. 8.
[c] 1 Qur. 3. 6. aur 4. 15.
[d] 2 Qur. 3. 2. aur 12. 12.
[e] 14 áyat. 1 Tas. 2. 6. 2 Tas. 3. 9.
[f] Mat. 13. 55. Marq. 6. 3. Lúq. 8. 19. Gal. 1. 19.
[g] Mat. 8. 14,

San 'ÍSAWÍ 59.

6 Yá sirf mujhe aur Barnabás
ko ikhtiyár nahíṉ, ki mihnat na
kareṉ[h]?
7 Kaun apná kharch karke si-
pahgarí kartá hai[i]? kaun angúr
ká bág lagátá hai, ki us ká phal
nahíṉ khátá[k]? yá kaun galla
charátá hai[l], jo us galla ká kuchh
dúdh nahíṉ pítá?
8 Kyá maiṉ aisí báteṉ boltá húṉ,
faqat is liye ki yih insání rawáj
hai? kyá sharí'at bhí yih nahíṉ
kahtí?
9 Músá kí sharí'at meṉ to yúṉ
likhá hai, ki Dáote húe bail ká
muṉh mat bándhiyo[m]. Kyá Khudá
ko bailoṉ hí kí parwá hai?
10 Yá wuh kháss hamáre wáste
yúṉ kahtá? Háṉ, yih hamáre
wáste be-shakk likhá hai: táki
jotnewálá ummed se jote[n], aur
dáonewálá jo ummed se dáotá hai,
wuh us ummed ká phal páwe.
11 So agar ham ne tumháre liye
rúhání chízeṉ boí haiṉ, to kyá
yih baṛí bát hai, ki ham tumhárí
jismání chízeṉ káṭeṉ[o]?
12 Agar auroṉ ká tum par yih
ikhtiyár hai, to hamárá kyá zi-
yáda na hogá? Lekin ham ne
apná ikhtiyár záhir nahíṉ kiyá[p],
balki sárí báteṉ sahte haiṉ; na
howe ki ham Masíh kí Injíl ke
muzáhim howeṉ[q].
13 Kyá tum nahíṉ jánte, ki jo
haikal ká károbár karte, so hai-
kal meṉ se kháte haiṉ[r]? aur jo
qurbángáh meṉ házir húá karte,
so qurbángáh se hissa lete haiṉ?
14 Yúṉ hí Khudáwand ne bhí
farmáyá hai[s], ki jo Injíl ke suná-
newále haiṉ, Injíl se asbáb i zin-
dagí páweṉge[t].
15 Par maiṉ un meṉ se kuchh
'amal meṉ na láyá[u]: aur maiṉ ne
is garaz se nahíṉ likhá, ki mere
wáste yúṉ kiyá jáwe: kyúṉki us
se mujhe marná bihtar hai, ki koí
mere fakhr ko kho dewe[x].
16 Is liye ki agar maiṉ Injíl kí
khabar dúṉ, to kuchh merá fakhr
nahíṉ; kyúṉki mujhe zarúrat paṛí
hai[y], aur mujh par wáwailá hai,
agar maiṉ Injíl kí khabar na dúṉ!
17 Ki agar maiṉ yih khushí se
karúṉ, to phal páúṉgá[z]: par agar
ná-khushí se, taubhí ‖ mukhtárí
mujhe sompí gayí hai[a].
18 Pas to mujhe kyá phal miltá
hai? Yih, ki jab maiṉ Injíl kí

h 2 Tas. 3. 8, 9.
i 2 Qur. 10. 4. 1 Tim. 1. 18. aur 6. 12. 2 Tim. 2. 3. aur 4. 7.
k Ist. 20. 6. Ams. 27. 18. 1 Qur. 3. 6, 7, 8.
l Yúh. 21. 15. 1 Pat. 5. 2.
m Ist. 25. 4. 1 Tim. 5. 18.
n 2 Tim. 2. 6.
o Rúm. 15. 27. Gal. 6. 6.
p A'am. 20. 33. 15, 18 áyat-eṉ. 2 Qur. 11. 7, 9. aur 12. 13. 1 Tas. 2. 6.
q 2 Qur. 11. 12.
r Ahb. 6. 16, 26. aur 7. 6, wag. Gin. 5. 9. 10. aur 18. 8,—20. Ist. 10. 9. aur 18. 1.
s Mat. 10. 10. Lúq. 10. 7.
t Gal. 6. 6. 1 Tim. 5. 17.
u 12 áyat. A'am. 18. 3. aur 20. 34. 1 Qur. 4. 12. 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3. 8.
x 2 Qur. 11. 10.
y Rúm. 1. 14.
z 1 Qur. 3. 8, 14.
‖ Yá, *khán-sámání mujhe amánat dí gayí.*
a 1 Qur. 4. 1. Gal. 2. 7. Filip. 1. 17. Qul. 1. 25.

manádí karúṉ, Masíh kí khush-
khabarí ko be-muzd ṭhahráúṉ[b],
táki maiṉ apne is ikhtiyár ko, jo
Injíl kí bábat hai, be-já taur par[c]
isti'amál na karúṉ.
19 Kyúṉki maiṉ ne, báwujúde
ki sab se ázád húṉ[d], áp ko sab
ká gulám ṭhahráyá[e], táki maiṉ
bahutoṉ ko naf'a meṉ páúṉ[f].
20 Maiṉ Yahúdíoṉ ke darmiyán
Yahúdí sá thá, táki maiṉ Yahúdíoṉ
ko naf'a meṉ páúṉ[g]; sharí'atwáloṉ
meṉ maiṉ sharí'atwálá baná, táki
sharí'atwáloṉ ko naf'a meṉ páúṉ;
21 Aur be-sharí'at logoṉ[h] meṉ
be-sharí'at sá[i], (har chand maiṉ
Khudá ke nazdík be-sharí'at na-
híṉ húá, balki Masíh kí sharí'at ká
tábi' thá[k],) táki maiṉ be-sharí'at
logoṉ ko naf'a meṉ páúṉ.
22 Kamzoroṉ meṉ maiṉ kamzor
sá thá[l], táki kamzoroṉ ko naf'a
meṉ páúṉ; maiṉ sab ádmíoṉ ke
wáste sab kuchh baná[m], táki har
ek tarah se kitnoṉ ko bacháúṉ[n].
23 Aur maiṉ yih Injíl ke wáste
kartá húṉ, táki maiṉ tumháre
sáth us meṉ sharík hoúṉ.
24 Kyá tum nahíṉ jánte ho, ki
maidán meṉ jab dauṛte haiṉ, to
sab dauṛte haiṉ, par bází ek hí
‖ pátá hai? Pas tum aisá dauṛo,
ki tum hí jíto[o].
25 Aur har ek kushtígír sab
bátoṉ ká parhez rakhtá hai[p].
So we us táj ke liye jo fání hai,
aur ham wuh táj páne ke, jo gair-
fání hai[q], yih karte haiṉ.
26 So maiṉ dauṛtá húṉ, par
be ṭhikáne nahíṉ[r]; maiṉ ghúse
laṛtá húṉ, par us kí mánind na-
híṉ, jo hawá ko mártá hai:
27 Balki maiṉ apne badan ko
píse ḍáltá húṉ[s]; aur use bándhke
ghasíṭe liye phirtá húṉ[t], na howe,
ki maiṉ auroṉ ko manádí karke
áp ná-maqbúl[u] ṭhahrúṉ.

San 'ÍSAWÍ 59.

b 1 Qur. 10. 33. 2 Qur. 4. 5. aur 11. 7.
c 1 Qur. 7. 31.
d 1 áyat.
e Gal. 5. 13.
f Mat. 18. 15. 1 Pat. 3. 1.
g A'am. 16. 3. aur 18. 18. aur 21. 23, wag.
h Rúm. 2. 12, 14.
i Gal. 3. 2.
k 1 Qur. 7. 22.
l Rúm. 15. 1. 2 Qur. 11. 29.
m 1 Qur. 10. 33.
n Rum. 11. 14. 1 Qur. 7. 16.
‖ Yá, *jíttá hai.*
o Gal. 2. 2. aur 5. 7. Filip. 2. 16. aur 3. 14. 2 Tim. 4. 7. 'Ibrán. 12. 1.
p Afs. 6. 12. 1 Tim. 6. 12. 2 Tim. 2. 5. aur 4. 7.
q 2 Tim. 4. 8. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 1. 4. aur 5. 4. Muk. 2. 10. aur 3. 11.
r 2 Tim. 2. 5.
s Rúm. 8. 13. Qul. 3. 5.
t Rúm. 6. 18, 19.
u Yar. 6. 30. 2 Qur. 13. 5, 6.

X BÁB.

1 *Yahúdíoṉ ko aisí ni'amateṉ húíṉ, jo Masíhíoṉ ke baptisma aur 'ashá e Rabbání se mushábahat rakhtí thíṉ;* 7 *aur sazáeṉ jo unheṉ milíṉ so namúna ke taur par dí gayíṉ, tá ki ham 'ibrat páweṉ.* 14 *Butparastí se bhágná hameṉ farz hai.* 21 *Munásib nahíṉ ki Khudáwand kí mez ko Shayátín kí banáweṉ:* 24 *aur un bátoṉ kí bábat jo az khud na bhalí na burí haiṉ, cháhiye ki ham apne bháíoṉ kí khátir hí kareṉ.*

PAR, ai bháío, maiṉ nahíṉ
cháhtá, ki tum is se náwáqif
raho, ki hamáre bápdáde sab

San 'ÍSAWÍ 59.

bádal[a] ke níche the, aur we sab
samundar[b] men̲ se hokar nikal
gaye;
2 Aur sabhon̲ ne us bádal aur
samundar men̲ Músá ká baptisma
páyá;
3 Aur sabhon̲ ne ek hí rúhání
ḳhurák kháí[c];
4 Aur sabhon̲ ne ek hí rúhání
pání piyá[d]: kyún̲ki unhon̲ ne us
rúhání Chaṭán men̲ se, jo un ke
sáth chalí, pání piyá: aur wuh
Chaṭán Masíh thí.
5 Par un men̲ bahuton̲ se Ḳhu-
dá rází na thá, aur we bayábán
men̲ máre paṛe[e].
6 Ye sáre májare hamáre wáste
namúna húe, táki ham burí chíz-
on̲ kí ḳhwáhish na karen̲, jaise
unhon̲ ne kí[f].
7 Aur tum butparast na bano,
jis tarah un men̲ kaí ek the[g], jaisá
likhá hai, ki Yih qaum kháne píne
baiṭhí, phir náchne uṭhí[h].
8 Aur ham harámkárí na karen̲,
chunánchi un men̲ se kaí ek ne
kí[i], aur ek hí din men̲ teís hazár
máre paṛe[k].
9 Aur ham Masíh ká imtihán
na karen̲, chunánchi un men̲ se
ba'zon̲ ne kiyá[l], aur sámpon̲ se
halák húe[m].
10 Aur tum mat kuṛkuṛáo, chu-
nánchi un men̲ se kaí ek kuṛ-
kuṛáe[n], aur halák karnewále[o] se
halák húe[p].
11 Ye sab wáqi'át jo un ko húín̲,
namúna húín̲: aur hamárí nasíhat
ke wáste[q], jo áḳhirí zamána men̲
hain̲[r], likhí gayín̲.
12 Pas jo koí áp ko qáim sa-
majhtá hai, so ḳhabardár rahe,
aisá na ho ki gir paṛe[s].
13 Tum kisí imtihán men̲, siwá
us ke jo aur insán se kiyá játá hai,
nahín̲ paṛe, aur Ḳhudá wafádár
hai[t], ki wuh tum ko tumhárí táqat
se ziyáda imtihán men̲ paṛne na
degá[u]; balki wuh imtihán ke sáth
nikal jáne kí ráh bhí ṭhahrá degá,
táki tum bardásht kar sako[x].
14 Pas, ai mere piyáro, tum but-
parastí se bhágo[y].
15 Main̲ tum se yún̲ boltá hún̲,
jaise 'aqlmandon̲[z] se; so jo main̲
kahtá hún̲ jáncho.
16 Yih barakat ká piyála jis
par ham barakat mángte hain̲,
kyá Masíh ke lahú kí sharákat
nahín̲[a]? Yih roṭí jo ham toṛte

[a] Ḳhur. 13. 21. aur 40. 34. Gin. 9. 18. aur 14. 14. Ist. 1. 33. Naham. 9. 12, 19. Zab. 78. 14. aur 105. 39.
[b] Ḳhur. 14. 22. Gin. 33. 8. Yash. 4. 23. Zab. 78. 13.
[c] Ḳhur. 16. 15, 35. Naham. 9. 15, 20. Zab. 78. 24.
[d] Ḳhur. 17. 6. Gin. 20. 11. Zab. 78. 15.
[e] Gin. 14. 29, 32, 35. aur 26. 64, 65. Zab. 106. 26. 'Ibrán. 3. 17. Yahúd. 5.
[f] Gin. 11. 4, 33, 34. Zab. 106. 14.
[g] 14 áyat.
[h] Ḳhur. 32. 6.
[i] 1 Qur. 6. 18. Muk. 2. 14.
[k] Gin. 25. 1, 9. Zab. 106. 29.
[l] Ḳhur. 17. 2, 7. Gin. 21. 5. Ist. 6. 16. Zab. 78. 18, 56. aur 95. 9. aur 106. 14.
[m] Gin. 21. 6.
[n] Ḳhur. 16. 2. aur 17. 2. Gin. 14. 2, 29. aur 16. 41.
[o] Ḳhur. 12. 23. 2 Sam. 24. 16. 1 Taw. 21. 15.
[p] Gin. 14. 37. aur 16. 49.
[q] Rúm. 15. 4. 1 Qur. 9. 10.
[r] 1 Qur. 7. 29. Filip. 4. 5. 'Ibrán. 10. 25, 37. 1 Yúh. 2. 18.
[s] Rúm. 11. 20.
[t] 1 Qur. 1. 9.
[u] Zab. 125. 3. 2 Pat. 2. 9.
[x] Yar. 29. 11.
[y] 7 áyat. 2 Qur. 6. 17. 1 Yúh. 5. 21.
[z] 1 Qur. 8. 1.
[a] Mat. 26. 26, 27, 28.

hain̲, kyá Masíh ke badan kí sha-
rákat nahín̲ hai[b]?
17 Kyún̲ki harchand ham bahut
se hain̲, par milke ek roṭí, aur ek
tan hain̲[c]: is liye ki ham sab ek
hí roṭí men̲ sharík hain̲.
18 Un par, jo jism ke rú[d] se
Isráelí[e] hain̲, nazar karo; kyá we,
jo qurbání-kháne wále hain̲, qur-
bángáh ke sharík nahín̲[f]?
19 Pas main̲ kyá kahtá hún̲? ki
but kuchh chíz hai[g], yá buton̲ kí
qurbání kuchh chíz hai?
20 Balki yih kahtá, ki gair-qaum-
en̲ jo qurbání kartí hain̲, Shayátín
ke liye[h] kartí hain̲, na Ḳhudá ke
liye: aur main̲ nahín̲ cháhtá, ki
tum Shayátín ke sharík ho.
21 Tum Ḳhudáwand ká piyála[i],
aur Shayátín ká piyála[k], pí nahín̲
sakte; tum Ḳhudáwand ke das-
tarḳhwán, aur Shayátín ke das-
tarḳhwán, donon̲ par sharík na-
hín̲ hosakte.
22 Kyá ham Ḳhudáwand ko
gairat diláte hain̲[l]? kyá ham us
se zoráwar hain̲[m]?
23 Sab kuchh mere liye halál hai,
par sab kuchh fáidamand nahín̲[n]:
sab kuchh mujhe halál hai, par sab
kuchh taraqqí nahín̲ baḳhshtá.
24 Koí apní bihtarí na ḍhúnḍhe,
balki har ek dúsre kí bihtarí
cháhe[o].
25 Jo kuchh qassáíon̲ kí dú-
kánon̲ men̲ biktá hai, so kháo[p],
aur díní imtiyáz karke kuchh na
púchho:
26 Kyún̲ki zamín aur us kí ma'-
múrí Ḳhudáwand kí hai[q]:
27 Phir agar be-ímánon̲ men̲ se
koí tumhárí da'wat kare, aur tum
qabúl karo, to jo kuchh tumháre
sámhne rakhá jáwe, kháo[r], aur
díní imtiyáz karke kuchh na
púchho.
28 Par agar koí tumhen̲ kahe,
ki yih buton̲ kí qurbání hai, to
us kí ḳhátir jis ne jatáyá[s], aur
imtiyáz i dín ke sabab mat kháo:
ki zamín aur us kí ma'múrí Ḳhu-
dáwand kí hai[t]:
29 Imtiyáz karná hai usí dúsre
ke liye aur na apne liye: ki káhe
ko dúsre kí samajh merí ázádagí
ko ḳhalal kare[u]?
30 Aur agar main̲ shukr karke
ḳhátá hún̲, to jis chíz par shukr
kartá hún̲[x], us ke sabab kis liye
badnám hún̲?

San 'ÍSAWÍ 59.

[b] A'am. 2. 42, 46. 1 Qur. 11. 23, 24.
[c] Rúm. 12. 5. 1 Qur. 12. 27.
[d] Rúm. 4. 1. aur 9. 3, 5. 2 Qur. 11. 18.
[e] Rúm. 4. 12. Gal. 6. 16.
[f] Ahb. 3. 3. aur 7. 15.
[g] 1 Qur. 8. 4.
[h] Ahb. 17. 7. Ist. 32. 17. Zab. 106. 37. Muk. 9. 20.
[i] 2 Qur. 6. 15, 16.
[k] Ist. 32. 38.
[l] Ist. 32. 21.
[m] Hiz. 22. 14.
[n] 1 Qur. 6. 12.
[o] Rúm. 15. 1, 2. 33 áyat. 1 Qur. 13. 5. Filip. 2. 4, 21.
[p] 1 Tim. 4. 4.
[q] Ḳhur. 19. 5. Ist. 10. 14. Zab. 24. 1. aur 50. 12. 28 áyat.
[r] Lúq. 10. 7.
[s] 1 Qur. 8. 10, 12.
[t] Ist. 10. 14. Zab. 24. 1. 26 áyat.
[u] Rúm. 14. 16.
[x] Rúm. 14. 6. 1 Tim. 4. 3, 4.

San 'ÍSAWÍ 59.

y Qul. 3. 17. 1 Pat. 4. 11. z A'am. 20. 28. 1 Qur. 11. 22. 1 Tim. 3. 5. a Rúm. 14. 13. 1 Qur. 8. 13. 2 Qur. 6. 3. b Rúm. 15. 2. 1 Qur. 9. 19, 22. c 24 áyat.

31 Pas, tum kháte, yá píte, yá jo kuchh karte ho, sab Ḳhudá ke jalál ke liye karo[y].

32 Tum na Yahúdíoṉ, na Yúnáníoṉ, na Ḳhudá kí kalísiye[z] ko ṭhokar ke bá'is[a] ho:

33 Chunánchi maiṉ sab bátoṉ meṉ sab ko rází rakhtá húṉ[b], aur apná nahíṉ, balki bahutoṉ ká fáida ḍhúṉḍhtá húṉ[c], táki we naját páweṉ.

XI BÁB.

1 Rasúl unheṉ malámat kartá isliye ki muqaddasoṉ kí mahfil meṉ, 4 mard apne sir ḍhámpe húe du'á máṉgte the, aur 6 'auraten unheṉ nangá chhoṛke du'á kartí thíṉ, 17 aur is liye bhí ki un ke jam'a hojáne meṉ un kí bhaláí na thí balki buráí hotí thí; 21 chunánchi 'ashá e Rabbání ke kháne ke waqt we ek ek apná apná kháná kháte the. 23 Áḳhir meṉ, us pák rasm kí muqarrarí ká ahwál mufassal bayán kartá.

a 1 Qur. 4. 16. Afs. 5. 1. Filip. 3. 17. 1 Tas. 1. 6. 2 Tas. 3. 9. b 1 Qur. 4. 17. || Yá, riwáyatoṉ ko, 2 Tas. 2. 15. aur 3. 6. c 1 Qur. 7. 17. 2 Tas. 2. 15. aur 3. 6. d Afs. 5. 23. e Paid. 3. 16. 1 Tim. 2. 11, 12. 1 Pat. 3. 1, 5, 6. f Yúh. 14. 28. 1 Qur. 3. 23. aur 15. 27, 28. Filip. 2. 7, 8, 9. g 1 Qur. 12. 10, 28. aur 14. 1, wag. h A'am. 21. 9. i Ist. 21. 12. k Gin. 5. 18. Ist. 22. 5. l Paid. 1. 26, 27. aur 5. 1. aur 9. 6. m Paid. 2. 21, 22. n Paid. 2. 18, 21, 23. o Wá'iz. 5. 6. || Yúnání meṉ, par iḵhtiyár rakhe, ya'ne, ḍhámpne ke liye. p Paid. 24. 65.

TUM mere pairau ho[a], jaise maiṉ bhí Masíh ká húṉ.

2 Aur ai bháío, maiṉ tumhárí ta'ríf kartá húṉ, ki tum har bát meṉ mujhe yád rakhte ho[b], aur un || qánúnoṉ ko hifz karte ho, jis tarah se maiṉ ne tumheṉ sompe haiṉ[c].

3 Par maiṉ cháhtá húṉ, ki tum jáno, ki har ek mard ká sir Masíh hai[d], aur 'aurat ká sir mard[e], aur Masíh ká sir Ḳhudá[f].

4 Jo mard du'á yá nubúwat[g] karte waqt apne sir ko ḍhámptá hai, wuh apne sir ko be-hurmat kartá.

5 Aur har 'aurat jo bagair sir ḍhámpe du'á yá nubúwat[h] kartí, so apne sir ko be-hurmat kartí hai, kyúṉki yih us ke sir múṉḍne[i] ke barábar hai.

6 Kyúṉki agar 'aurat oṛhní na oṛhe, to us kí choṭí bhí kaṭ jáwe; par agar 'aurat choṭí káṭne, yá sir múṉḍne se be-hurmat hotí hai[k], to oṛhní oṛhe.

7 Mard ko na cháhiye ki apne sir ko ḍhámpe, ki wuh Ḳhudá kí súrat[l], aur us ká jalál hai, par 'aurat mard ká jalál hai.

8 Is liye ki mard 'aurat se nahíṉ, balki 'aurat mard se hai[m].

9 Aur mard 'aurat ke liye nahíṉ, balki 'aurat mard ke liye paidá húí[n].

10 Pas cháhiye ki 'aurat firishtoṉ ke sabab[o] apne sir || ko ḍhámp rakhe[p].

11 Magar Ḳhudáwand meṉ na mard 'aurat ke bagair hai, na 'aurat mard ke bagair[q].

12 Kyúṉki jaisá 'aurat mard se hai, waisá hí mard bhí 'aurat ke wasíla se hai, par sab Ḳhudá se haiṉ[r].

13 Tum áp hí tajwíz karo; kyá munásib hai, ki 'aurat bagair sir ḍhámpe Ḳhudá se du'á máṉge?

14 Kyá tabí'at se tum ko nahíṉ ma'lúm hotá, ki agar mard choṭí rakhe, to us kí be-hurmatí hai?

15 Par agar 'aurat ke lambe bál hoṉ, to us kí zínat hai: kyúṉki bál use || parda ke wáste diye gaye.

16 Lekin agar koí takrárí ho[s], to ma'lúm rahe, ki na hamárá, na Ḳhudá kí kalísiyáoṉ ká yih dastúr hai[t].

17 Aur jo maiṉ ab tumheṉ kahtá húṉ, is meṉ tumhárí ta'ríf nahíṉ kartá, ki tum jab jam'a hote ho, to us meṉ tumhárí kuchh bhaláí nahíṉ, balki buráí hai.

18 Maiṉ suntá húṉ, ki jis waqt tum kalísiye meṉ jam'a hote ho, tumháre bích || iḵhtiláf hote haiṉ[u]; aur maiṉ us ko thoṛá sá sach jántá húṉ.

19 Kyúṉki zarúr hai, ki tumháre bích bid'ateṉ bhí ho jáweṉ[x], táki we, jo tum meṉ maqbúl haiṉ, záhir ho jáweṉ[y].

20 Phir jo tum ek hí maqám meṉ jam'a hote ho, yih 'Ashá e Rabbání kháne ke liye nahíṉ hai.

21 Kyúṉki kháne ke waqt har ek pahle apná hí khááná khá letá hai: aur koí bhúkhá rah játá, aur koí mast hotá hai[z].

22 Kyá tum kháne píne ke liye ghar nahíṉ rakhte ho? yá Ḳhudá kí kalísiye ko náchíz jánte ho[a], aur || muhtájoṉ ko sharminda karte ho[b]? Ab maiṉ tum se kyá kahúṉ? kyá tumhárí ta'ríf karúṉ? Maiṉ is meṉ tumhárí ta'ríf nahíṉ karne ká.

23 Kyúṉki maiṉ ne yih bát Ḳhudáwand se páí[c], aur tumheṉ bhí sompí, ki Ḳhudáwand Yisú' ne, jis rát ki pakaṛwáyá gayá, roṭí lí[d]:

24 Aur shukr karke toṛí, aur kahá, ki Lo, kháo, yih merá badan hai, jo tumháre liye toṛá játá hai: tum merí yádgárí ke liye yih kiyá karo.

25 Aur isí tarah us ne kháne ke ba'd piyála bhí liyá, aur kahá, ki

San 'ÍSAWÍ 59.

q Gal. 3. 28. r Rúm. 11. 36. || Yá, satr ke wáste. s 1 Tim. 6. 4. t 1 Qur. 7. 17. aur 14. 33. || Yúnání meṉ, skhisma, ya'ne, chír. u 1 Qur. 1. 10, 11, 12. aur 3. 3. x Mat. 18. 7. Lúq. 17. 1. A'am. 20. 30. 1 Tim. 4. 1. 2 Pat. 2. 1, 2. y Lúq. 2. 35. 1 Yúh. 2. 19. Dekho Ist. 13. 3. z 2 Pat. 2. 13. Yahúd. 12. a 1 Qur. 10. 32. || Yá, unheṉ jo nahíṉ rakhte, ya'ne, ghar. b Ya'q. 2. 6. c 1 Qur. 15. 3. Gal. 1. 1, 11, 12. d Mat. 26. 26. Marq. 14. 22. Lúq. 22. 19.

San 'ÍSAWÍ 59.

Yih piyála wuh nayá 'ahd hai, jo mere lahú se hai; jab jab tum pío merí yádgárí ke liye yúṉ karo.

26 Kyúṉki jab jab tum yih roṭí kháte, aur yih piyála píte ho, to tum Ḳhudáwand kí maut ko, jab tak ki wuh áwe[e], jatáte rahte ho.

27 Is wáste jo koí ná-munásib taur se[f] yih roṭí kháwe, yá Ḳhudáwand ká piyála píwe, to wuh Ḳhudáwand ke badan aur lahú ká gunahgár hogá.

28 Pas ádmí pahle áp ko jánche[g], aur yúṉhí is roṭí meṉ se kháwe, aur is piyála se píwe.

29 Kyúṉki jo ná-munásib taur se khátá aur pítá hai, so Ḳhudáwand ke badan ká liház na karke apní sazá khátá aur pítá hai.

30 Isí sabab se tum meṉ bahutere kamzor aur bímár haiṉ, aur kitne so gaye.

31 Agar ham apne taíṉ jánchte, to sazá na páte[h].

32 Aur Ḳhudáwand hameṉ sazá deke tarbiyat kartá hai[i], tá na howe ki ham dunyá ke sáth sazá ke hukm meṉ shárík howeṉ.

33 Pas ai mere bháío, jab tum kháne ke liye jam'a ho, to ek dúsre kí ráh dekho.

34 Aur agar koí bhúkhá ho[k], to apne ghar meṉ[l] kháwe, na ho ki tum sazá páne ko jam'a ho. Ab jo kuchh báqí hai, so maiṉ áke[m] durust karúṉgá[n].

e Yúh. 14. 3. aur 21. 22. A'am. 1. 11. 1 Qur. 4. 5. aur 15. 23. 1 Tas. 4. 16. 2 Tas. 1. 10. Yahúd. 14. Muk. 1. 7.
f Gin. 9. 10, 13. Yúh. 6. 51, 63, 64. aur 13. 27. 1 Qur. 10. 21.
g 2 Qur. 13. 5. Gal. 6. 4.
h Zab. 32. 5. 1 Yúh. 1. 9.
i Zab. 94. 12, 13. 'Ibrán. 12. 5,—11.
k 21 áyat.
l 22 áyat.
m 1 Qur. 4. 19.
n 1 Qur. 7. 17. Tít. 1. 5.

XII BÁB.

1 *Rúhání ni'amateṉ* 4 *mutafarriq haiṉ,* 7 *par har ek fáida i 'ámm ke liye hai.* 8 *Aur us liház se we mutafarriq waz'a par 'ináyat hotí haiṉ:* 12 *ki jis tarah insán ke badan kí aisí banáwaṭ húí ki us ke sab 'ázá ke báham juṭne se* 16 *tamám kí saj-dhaj,* 22 *aur zarúrí kám,* 26 *aur bar waqt kí madad hásil hotí hai;* 27 *us hí tarah cháhiye ki ham ek dúsre se iltifát rakhke, ápas meṉ juṭ jáweṉ, táki Masíh ke nám par ek hí rúhání badan hojáeṉ.*

AI bháío, maiṉ nahíṉ cháhtá ki tum rúhání ni'amatoṉ[a] kí bábat be-ḳhabar raho.

2 Tum jánte ho, ki tum gair-qaumwále the[b], aur gúṉge butoṉ[c] ke píchhe, jis tarah chaláe gaye, chalte the.

3 Pas maiṉ tumheṉ jatátá húṉ, ki koí nahíṉ, jo Ḳhudá kí Rúh se boltá, Yisú' ko mal'ún kahtá hai[d]: aur koí bagair Rúh i Quds ke Yisú' ko Ḳhudáwand kah nahíṉ saktá hai[e].

a 1 Qur. 14. 1, 37.
b 1 Qur. 6. 11. Afs. 2. 11, 12. 1 Tas. 1. 9. Tít. 3. 3. 1 Pat. 4. 3.
c Zab. 115. 5.
d Marq. 9. 39. 1 Yúh. 4. 2, 3.
e Mat. 16. 17. Yúh. 15. 26. 2 Qur. 3. 5.

4 Pas, ni'amateṉ tarah tarah kí haiṉ[f], par Rúh ek hí hai[g].

5 Aur ḳhidmateṉ bhí tarah tarah kí haiṉ[h], par Ḳhudáwand ek hí hai.

6 Aur tásíreṉ tarah tarah kí haiṉ, par Ḳhudá ek hí hai, jo sabhoṉ meṉ sab kuchh kartá hai[i].

7 Lekin Rúh ká zuhúr, jo har ek meṉ kiyá játá, fáida i 'ámm ke liye hai[k].

8 Ek ko Rúh se hikmat kí bát[l] miltí hai; aur dúsre ko usí Rúh se 'ilm kí bát[m];

9 Aur ba'ze ko usí Rúh se ímán[n]; aur ba'ze ko usí Rúh se changá karne kí ni'amateṉ[o];

10 Aur kisí ko karámatoṉ kí qudrateṉ[p]; aur kisí ko nubúwat[q]; aur ba'ze ko rúhoṉ kí pahchán[r]; aur ba'ze ko tarah tarah kí zubáneṉ[s]: aur ba'ze ko zubánoṉ ká tarjuma karná:

11 Lekin wuhí ek Rúh yih sab kuchh kartí hai; aur jaisá cháhtí[t], har ek ko bánṭtí hai[u].

12 Kyúṉki jis tarah badan ek hai, aur us ke 'azú bahut, aur ek badan ke 'azú milkar, agarchi bahut, ek badan hote haiṉ[x], Masíh bhí aisá hí hai[y].

13 Ki ham sab ne, kyá Yahúdí, kyá Yúnání, kyá gulám, kyá ázád[z], ek hí Rúh se ek badan banne ke liye baptisma páyá[a], aur ham sab ko ek hí Rúh se píne ko diyá gayá[b].

14 Kyúṉki badan meṉ ek 'azú nahíṉ, balki bahut se haiṉ.

15 Aur agar páṉw kahe, is liye ki maiṉ háth nahíṉ, maiṉ badan ká nahíṉ; to kyá wuh is sabab se badan ká nahíṉ hai?

16 Aur agar kán kahe, is liye ki maiṉ ánkh nahíṉ, maiṉ badan ká nahíṉ; to kyá wuh is sabab se badan ká nahíṉ?

17 Agar sárá badan ánkh hotá, to sunná kaháṉ hotá? aur agar sab sunná hotá, to súṉghná kaháṉ?

18 Par ab Ḳhudá ne har ek 'azú ko badan meṉ[c] apní marzí ke muwáfiq[d] rakhá.

19 Par agar we sab ek hí 'azú hote, to badan kaháṉ hotá?

20 Par ab bahut se 'azú haiṉ, lekin badan ek hai.

21 Ánkh háth se nahíṉ kah saktí, ki maiṉ terí muhtáj nahíṉ;

San 'ÍSAWÍ 59.

f Rúm. 12. 4, wag. 'Ibrán. 2. 4. 1 Pat. 4. 10.
g Afs. 4. 4.
h Rúm. 12. 6, 7, 8. Afs. 4. 11.
i Afs. 1. 23.
k Rúm. 12. 6, 7, 8. 1 Qur. 14. 26. Afs. 4. 7. 1 Pat. 4. 10, 11.
l 1 Qur. 2. 6, 7.
m 1 Qur. 1. 5. aur 13. 2. 2 Qur. 8. 7.
n Mat. 17. 19, 20. 1 Qur. 13. 2. 2 Qur. 4. 13.
o Marq. 16. 18. Ya'q. 5. 14.
p 28, 29 áyateṉ. Marq. 16. 17. Gal. 3. 5.
q Rúm. 12. 6. 1 Qur. 13. 2. aur 14. 1, wag.
r 1 Qur. 14. 29. 1 Yúh. 4. 1.
s A'am. 2. 4. aur 10. 46. 1 Qur. 13. 1.
t Yúh. 3. 8. 'Ibrán. 2. 4.
u Rúm. 12. 6. 1 Qur. 7. 7. 2 Qur. 10. 13. Afs. 4. 7.
x Rúm. 12. 4, 5. Afs. 4. 4, 16.
y 27 áyat. Gal. 3. 16.
z Gal. 3. 28. Afs. 2. 13, 14, 16. Qul. 3. 11.
a Rúm. 6. 5.
b Yúh. 6. 63. aur 7. 37, 38, 39.
c 28 áyat.
d Rúm. 12. 3. 1 Qur. 3. 5. 11 áyat.

San 'ÍSAWI 59.

aur sir bhí pánwon se nahín kah
saktá, ki main tumhárá muhtáj
nahín.
22 Balki badan men we 'azú,
jo kamzor ma'lúm hote hain, ba-
hut zarúr hain:
23 Aur badan ke un 'azúon ko,
jinhen ham zalíl jánte hain, unhín
ko ziyáda 'izzat dete hain; aur
hamáre be-ḍaul 'azú bahut khush-
ḍaul ho játe hain.
24 Kyúnki hamáre khush-ḍaul
'azú us ke muhtáj nahín: par
Khudá ne zalíl 'azúon ko ziyáda
hurmat deke badan ko murakkab
kiyá:
25 Táki ‖ judáí badan men na
howe, balki sáre 'azú ápas men
ek dúsre ke ham-dard rahen.
26 Aur agar ek 'azú kuchh dukh
pátá hai, to sáre 'azú us ke sáth
dukh páte hain; aur agar ek 'azú
'izzat páwe, to sáre 'azú us ke
sáth khush hote hain.
27 Tum milke Masíh ke badan
ho[e], aur judá judá 'azú ho[f].
28 Aur kalísiye men Khudá ne
kitnon ko muqarrar kiyá[g], pahle
rasúlon ko[h], dúsre nabíon ko[i],
tísre ustádon ko, ba'd us ke ka-
rámaten[k], tab changá karne kí
qudraten[l], madadgáríán[m], pesh-
wáíán[n], tarah tarah kí zubánen.
29 Kyá sab rasúl hain? kyá sab
nabí hain? kyá sab ustád hain?
kyá sab karámaten dikháte hain?
30 Kyá sab ko changá karne kí
qudrat hai? kyá tarah tarah kí
zubánen sab bolte hain? kyá sab
tarjuma karte hain?
31 Tum achchhí se achchhí ni-
'amaton ke mushtáq raho[o], par
main ek aur ráh, jo un se kahín
bihtar hai, tumhen batlátá hún.

XIII BAB.

1 *Sárí ni'amaten* 2, 3 *kaisí hí nádir kyún na hon, bagair muhabbat ke kuchh chíz nahín hain.* 4 *Muhabbat kí ta'ríf,* 13 *yahán tak ki kahá jatá ki wuh ummed aur ímán kí ba nisbat sabqat le játí hai.*

AGAR main ádmí yá firishton
kí zubánen bolún, aur mu-
habbat na rakhún, to main ṭhan-
ṭhanátá pítal, yá jhanjhanátí jhánjh
hún.
2 Aur agar main nubúwat kar-
ún, aur agar main gaib kí sab
báten aur sáre 'ilm jánún[a], aur
merá ímán kámil ho, yahán tak
ki main paháron ko chaláún[b], par

‖ Yúnání men, *skhisma,* ya'ne, *chír,*

e Rúm. 12. 5. Afs. 1. 23. aur 4. 12, aur 5. 23, 30. Qul. 1. 24.
f Afs. 5. 30.
g Afs. 4. 11.
h Afs. 2. 20. aur 3. 5.
i A'am. 13. 1. Rúm. 12. 6.
k 10 áyat.
l 9 áyat.
m Gin. 11. 17.
n Rúm. 12. 8. 1 Tim. 5. 17. 'Ibrán. 13. 17, 24.
o 1 Qur. 14. 1, 39.

a 1 Qur. 12. 8, 9, 10, 28. aur 14. 1, wag. Dekho Mat. 7. 22.
b Mat. 17. 20. Marq. 11. 23. Lúq. 17. 6.

muhabbat na rakhún, to main
kuchh nahín hún.
3 Aur agar main apná sárá mál
khairát men de ḍálún[c], yá agar
main apná badan dún, ki jaláyá
jáe, par muhabbat na rakhún, to
mujhe kuchh fáida nahín.
4 Muhabbat sábir hai, aur mu-
láim hai[d]; muhabbat ḍáh nahín
kartí; muhabbat ‖ shekhí nahín
kartí, aur phúltí nahín,
5 † Be-mauqa' kám nahín kartí,
khud-garaz nahín[e], gussawar na-
hín, bad-gumán nahín;
6 Ná-rástí se khush nahín[f], balki
rástí se khush hai[g];
7 Sab báton ko pí játí hai, sab
kuchh báwar kartí hai, sab chíz
kí ummed rakhtí hai, sab kí bar-
dásht kartí hai[h].
8 Muhabbat kabhí játí nahín
rahtí: agar nubúwaten hain, to
mauqúf hongí; agar zubánen hain,
to band ho jáengí; agar 'ilm hai,
to lá-hásil ho jáegá.
9 Kyúnki hamárá 'ilm náqis hai[i],
aur hamárí nubúwat ná-tamám.
10 Par jab kamál áwegá, to ná-
qis nest ho jáegá.
11 Jab main laṛká thá, tab † merí
bolí laṛke kí sí, aur mizáj laṛke
ká sá, aur samajh laṛke kí sí thí:
par jab jawán húá, tab main ne
laṛkáí se háth uṭháyá.
12 Ki ab ham áína se ‖ dhundhlá
sá dekhte hain[k]; par us waqt
rúbarú dekhenge[l]; is waqt merá
'ilm náqis hai, par us waqt main
is tarah jánúngá, jis tarah wuh
mujhe jántá hai.
13 Ab to ímán, ummed, muhab-
bat, ye tínon maujúd hain; par
un men jo baṛhkar hai, so mu-
habbat hai.

XIV BAB.

1 *Is ke bayán men, ki nubúwat karní* 2, 3, 4 *begána zubánon ke bolne se bihtar hai,* 6 *aur is ke subút men musiqí ke sáz o bájá kí ek misál látá.* 12 *Donon par liház karná hai, ki kahán tak ímán kí taraqqí ek ek se hosaktí,* 22 *kyúnki yihí haqíqí maqsad donon se hai.* 26 *Donon ko kyúnkar wájibí se,* 27 *aur kis tarah bejá taur par isti'amál karen.* 34 *Hukm hotá ki 'auraten kalísiye ke darmiyán na bolen.*

MUHABBAT ká píchhá karo,
aur rúhání ni'amaton kí
árzú rakho[a], khusúsan us kí, ki
tum nubúwat karo[b].
2 Kyúnki jo ‖ begána zubán[c]
boltá hai, wuh ádmíon se nahín,

San 'ÍSAWÍ 59.

c Mat. 6. 1, 2.
d Ams. 10. 12. 1 Pat. 4. 8.
‖ Yá, *utáolí nahín kartí.*
† Yá, *Názebá nahín kartí.*
e 1 Qur. 10. 24. Filip. 2. 4.
f Zab. 10. 3. Rúm. 1. 32.
g 2 Yúh. 4.
h Rúm. 15. 1. Gal. 6. 2. 2 Tim. 2. 24.
i 1 Qur. 8. 2.
† Yúnání men, *laṛke ke mánind bát kartá thá, aur laṛke ke mánind samajhtá thá, aur laṛke ke mánind hujjat kartá thá.*
‖ Yúnání men, *paheli men.*
k 2 Qur. 3. 18. aur 5. 7. Filip. 3. 12.
l Mat. 18. 10. 1 Yúh. 3. 2.

a 1 Qur. 12. 31.
b Gin. 11. 25, 29.
‖ Yúnání men, *koí zubán boltá.*
c A'am. 2. 4. aur 10. 46.

San 'ÍSAWÍ 59.

balki Khudá se boltá hai, ki koí nahíṉ ‖ samajhtá, agarchi wuh rúh se bhed kí bátеṉ boltá hai.

3 Par jo nubúwat kartá hai, so ádmíoṉ se, un kí taraqqí, aur nasíhat, aur tasallí ke liye, boltá hai.

4 Jo begána zubán meṉ boltá hai, so apní taraqqí kartá hai; par jo nubúwat kartá hai, kalísiye kí taraqqí kartá hai.

5 Maiṉ cháhtá húṉ, ki tum sab tarah tarah kí zubáneṉ bolo, par kháss kar cháhtá húṉ, ki nubúwat karo: ki nubúwat-karnewálá us se jo tarah tarah kí zubáneṉ boltá hai, baṛá hai, agar wuh tarjuma is liye na kare, ki kalísiyá taraqqí páwe.

6 Ab, ai bháío, agar maiṉ tarah tarah kí zubáneṉ boltá húá tumháre pás áúṉ, aur ilhám[d], yá 'ilm, yá nubúwat, yá ta'lím kí báteṉ tum se na kahúṉ, to tum ko mujh se kyá fáida hogá?

7 Chunánchi be-ján chízeṉ jin se áwázeṉ nikaltí haiṉ, jaise turhí, yá barbat, agar un ke boloṉ meṉ tafáwut na ho, to jo phúnká yá bajáyá játá hai, kyúṉkar búj há jáegá?

8 Aur agar narsinge ke bol dubdhe ke sáth hoṉ, to kaun áp ko laṛáí ke liye taiyár karegá?

9 Waise hí tum bhí agar zubán se wázih bát na bolo, to jo kahá játá hai, kyúṉkar samjhá jáegá? tum hawá se bak bak karnewále ṭhahroge.

10 Kitní kitní zubáneṉ tarah tarah kí dunyá meṉ aglab na hoṉgí, aur un meṉ se koí be-ma'ní nahíṉ.

11 Par agar wuh zubán mujhe na átí ho, to maiṉ bolnewále ke áge ajnabí ṭhahrúṉgá, aur bolnewálá mere áge.

12 Pas jab ki tum ‖ rúhání ni'amatoṉ kí árzú rakhte ho, to aisí baṛhtí cháho, táki kalísiye kí taraqqí kar sako.

13 Chunánchi wuh jo begána zubán meṉ boltá hai, du'á mánge, ki tarjuma bhí kar sake.

14 Kyúṉki agar maiṉ kisí begána zubán meṉ du'á mángúṉ, to merí rúh du'á mángtí hai, par merí 'aql be-kár hai.

15 Pas maiṉ kyá karúṉ? maiṉ rúh se du'á mángúṉgá, aur 'aql se bhí du'á mángúṉgá: aur maiṉ rúh se gáúṉgá[e], aur 'aql se bhí gáúṉgá[f].

16 Nahíṉ to agar tú rúh se barakat kí bát bole, to wuh jo anpaṛhe kí jagah meṉ baiṭhá hai, terí shukrguzárí[g] meṉ Ámín kyúṉkar kahegá? is wáste ki jo kuchh tú kahtá hai, wuh use nahíṉ jántá.

17 Tú to achchhí tarah shukr kartá hai, par dúsrá taraqqí nahíṉ pátá.

18 Maiṉ apne Khudá ká shukr kartá húṉ, ki tum sabhoṉ se ziyáda zubáneṉ boltá húṉ:

19 Lekin maiṉ kalísiye meṉ pánch báteṉ apní 'aql se bolná, us níyat se ki auroṉ ko sikháúṉ, un das hazár bátoṉ se, jo kisí begána zubán meṉ bolúṉ, ziyáda pasand kartá húṉ.

20 Ai bháío, tum 'aql meṉ laṛke na bane raho[h]; tum badí meṉ laṛke raho[i], par 'aql meṉ † jawán ho.

21 Sharí'at meṉ[k] likhá hai, ki Khudáwand kahtá hai, maiṉ begána zubán, aur begána honṭhoṉ se is qaum ke sáth bolúṉgá[l], tau bhí we merí na suneṉge.

22 Pas tarah tarah kí zubáneṉ ímándároṉ ke liye nahíṉ, balki be-ímánoṉ ke wáste nishán haiṉ: par nubúwat be-ímánoṉ ke liye nahíṉ, balki ímándároṉ ke liye hai.

23 Pas agar sárí kalísiyá ek maqám meṉ jam'a ho, aur sab ke sab tarah tarah kí zubáneṉ boleṉ, aur anpaṛhe yá be-ímán log andar áweṉ, to kyá we na kaheṉge, ki ye díwána haiṉ[m]?

24 Par agar sab nubúwat kareṉ, aur koí be-ímán, yá anpaṛhoṉ meṉ se koí andar á jáwe, to har ek kí bát se qáil hogá, har ek se parakhá jáegá:

25 Aur yúṉ us ke dil ke bhed sab záhir hoṉge; tab wuh muṉh ke bhal girke Khudá ko sijda karegá, aur kahegá, ki Khudá be-shakk tumháre bích hai[n].

26 Pas, ai bháío, kyá hai? ki jab tum ikaṭṭhe hote ho, to tum meṉ har ek ke sáth zabúr, yá koí ta'lím[o], yá begána zubán, yá ilhám, yá tarjuma hai. Cháhiye ki sab kuchh díndárí meṉ taraqqí ke liye howe[p].

27 Agar koí kisí zubán meṉ

‖ Yúnání meṉ, *suntá;* A'am. 22. 9. ba muqábala A'am. 9. 7 ke.

d 26 áyat.

‖ Yúnání meṉ, *rúhoṉ kí bábat árzúmand ho.*

San 'ÍSAWÍ 59.

e Afs. 5. 19. Qul. 3. 16.
f Zab. 47. 7.
g 1 Qur. 11. 24.
h Zab. 131. 2. Mat. 11. 25. aur 18. 3. aur 19. 14. Rúm. 16. 19. 1 Qur. 3. 1. Afs. 4. 14. 'Ibrán. 5. 12, 13.
i Mat. 18. 3. 1 Pat. 2. 2.
† Yúnání meṉ, *kámil,* ya'ne, *jis kí 'umr púrí ho.* 1 Qur. 2. 6.
k Yúh. 10. 34.
l Yas. 28. 11, 12.
m A'am. 2. 13.
n Yas. 45. 14. Zak. 8. 23.
o 6 áyat. 1 Qur. 12. 8, 9, 10.
p 1 Qur. 12. 7. 2 Qur. 12. 19. Afs. 4. 12.

San 'ÍSAWÍ 59.

bole, to do do, aur niháyat tín tín, ek ek karke bolen; aur ek shakhs tarjuma kare.

28 Par agar koí tarjuma karnewálá na ho, to wuh kalísiye men chupká rahe, aur apne aur Khudá se bole.

29 Nabíon men se do yá tín bolen, aur báqí tajwíz karen[q].

30 Par agar koí bát dúsre par jo baiṭhá hai khul jáwe, to pahlá chupká rahe[r].

31 Kyúnki tum sab ke sab ek ek karke nubúwat kar sakte ho, táki sab síkhen, aur sab tasallí páwen.

32 Aur nabíon kí rúhen[s] nabíon ke tábi' hain.

33 Kyúnki Khudá be-intizámí ká bání nahín, par salámatí ká hai, jaisí muqaddas logon kí sárí kalísiyáon men hai[t].

34 Tumhárí 'auraten kalísiye men chupkí rahen[u], ki unhen bolne ká hukm nahín hai, balki cháhiye ki farmánbardár rahen[x], jis tarah sharí'at men bhí likhá hai[y].

35 Aur agar we kuchh síkhá cháhen, to ghar men apne khasam se púchhen; kyúnki sharm kí bát hai, ki 'auraten kalísiye men bolen.

36 Kyá? Khudá ká kalám tumhín se niklá? yá sirf tumhín tak pahuncha hai?

37 Agar koí apne taín nabí yá rúhání jáne, to cháhiye ki wuh iqrár kare, ki yih báten, jo main tumhen likhtá hún, Khudáwand ke ahkám hain[z].

38 Aur agar koí na jáne, to na jáne.

39 Garaz, ai bháío, nubúwat karne kí árzú rakho[a], lekin tarah tarah kí zubánen bolne se man'a na karo.

40 Sárí báten durustí aur tartíb ke sáth howen[b].

XV BAB.

3 *Masíh ke jí uṭhne kí dalíl se,* 12 *rasúl un sab par jo insání jism kí qiyámat se inkár karte the sábit kartá, ki hamárá jí uṭhná ek zarúrí bát hai.* 21 *Qiyámat ke anjám aur phal kí bábat;* 35 *us ke hone ká taur;* 51 *aur kyúnkar we jo roz i ákhir men zinda rahen ek pal men badal jáenge.*

AB, ai bháío, main tumhen usí Injíl kí bát jatátá hún, jis kí khushkhabarí main ne tumhen dí[a], aur tum ne páí, aur us par qáim ho[b];

2 Usí ke sabab tum bach bhí játe ho[c], agar wuh khushkhabarí, jo main ne tumhen dí, yád rakho; nahín to tumhárá ímán láná be-fáida hai[d].

3 Kyúnki main ne auwal báton men wuhí tum ko sompí[e], jo main ne bhí páí[f], ki jaisá nabíon kí kitábon men likhá hai, Masíh hamáre gunáhon ke wáste múá[g];

4 Aur gárá gayá, aur tísre din kitábon ke muwáfiq jí uṭhá[h]:

5 Aur Kefás ko[i], aur us ke ba'd bárahon ko, dikhái diyá[k]:

6 Ba'd us ke pánch sau bháíon se ziyáda the, jinhen wuh ek-bára dikhái diyá; aksar un men se ab tak maujúd hain, par kaí ek so gaye.

7 Phir Ya'qúb ko dikhái diyá; phir sáre rasúlon ko[l].

8 Aur sab ke píchhe mujh ko[m], jo adh-úre dinon ká paidá hún, dikhái diyá.

9 Ki main rasúlon men sab se chhoṭá hún[n], aur is láiq nahín, ki rasúl kahláún, is wáste ki main ne Khudá kí kalísiye ko satáyá[o].

10 Par main jo kuchh hún, Khudá ke fazl se hún[p]; aur us ká fazl, jo mujh par húá, so be-fáida na húá; par main ne un sab se ziyáda mihnat kí[q]; na main ne, balki Khudá ke fazl ne, jo mere sáth thá[r].

11 Pas kyá main, kyá we, aisí manádí karte hain, aur tum waisá hí ímán láe ho.

12 Ab agar manádí kí játí hai, ki Masíh murdon men se jí uṭhá, to tum men se kaí ek kyún kahte hain, ki murdon kí qiyámat na hogí?

13 Jab murdon kí qiyámat nahín, to Masíh bhí nahín jí uṭhá[s].

14 Aur agar Masíh nahín uṭhá, to hamárí manádí 'abas hai, aur tumhárá ímán bhí 'abas.

15 Aur ham Khudá ke jhúṭhe gawáh bhí ṭhahre; kyúnki ham ne Khudá kí bábat gawáhí dí, ki us ne Masíh ko phir jiláyá hai[t]: jis ko us ne nahín uṭháyá, agar murdagán nahín uṭhte.

16 Kyúnki agar murdagán nahín uṭhte, to Masíh bhí nahín uṭhá:

17 Aur agar Masíh nahín uṭhá, to tumhárá ímán be-fáida hai; tum ab tak apne gunáhon men giriftár ho[u].

San 'ÍSAWÍ 59.

q 1 Qur. 12. 10.
r 1 Tas. 5. 19, 20.
s 1 Yúh. 4. 1.
t 1 Qur. 11. 16.
u 1 Tim. 2. 11, 12.
x 1 Qur. 11. 3. Afs. 5. 22. Qul. 3. 18. Tít. 2. 5. 1 Pat. 3. 1.
y Paid. 3. 16.
z 2 Qur. 10. 7. 1 Yúh. 4. 6.
a 1 Qur. 12. 31. 1 Tas. 5. 20.
b 33 áyat.
a Gal. 1. 11.
b Rúm. 5. 2.
c Rúm. 1. 16. 1 Qur. 1. 21.
d Gal. 3. 4.
e 1 Qur. 11. 2, 23.
f Gal. 1. 12.
g Zab. 22. 15, wag. Yas. 53. 5, 6, wag. Dán. 9. 26. Zak. 13. 7. Lúq. 24. 26, 46. A'am. 3. 18. aur 26. 23. 1 Pat. 1. 11. aur 2. 24.
h Zab. 2. 7. aur 16. 10. Yas. 53. 10. Hús. 6. 2. Lúq. 24. 26, 46. A'am. 2. 25, —31. aur 13. 33, 34, 35. aur 26. 22, 23. 1 Pat. 1. 11.
i Lúq. 24. 34.
k Mat. 28. 17. Marq. 16. 14. Lúq. 24. 36. Yúh. 20. 19. 26.
l A'am. 10. 41. Lúq. 24. 50. A'am. 1. 3, 4.
m A'am. 9. 4, 17. aur 22. 14, 18. 1 Qur. 9. 1.
n Afs. 3. 8.
o A'am. 8. 3. aur 9. 1. Gal. 1. 13. Filip. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.
p Afs. 3. 7, 8.
q 2 Qur. 11. 23. aur 12. 11.
r Mat. 10. 20. Rúm. 15. 18, 19. 2 Qur. 3. 5. Gal. 2. 8. Afs. 3. 7. Filip. 2. 13.
s 1 Tas. 4. 14.
t A'am. 2. 24, 32. aur 4. 10. 33. aur 13. 30.
u Rúm. 4. 25

18 Phir we bhí jo Masíh meṉ
hoke so gaye haiṉ, so nest húe.
19 Agar ham sirf isí zindagí
meṉ Masíh se ummed rakhte haiṉ,
to ham sáre ádmíoṉ se kambak̲h̲t
haiṉ[x].
20 Par ab Masíh to murdoṉ
meṉ se jí uṭhá hai[y], aur un meṉ
jo so gaye haiṉ pahlá phal[z] húá.
21 Ki jab ádmí ke sabab se maut
hai[a], to ádmí hí ke sabab se mur-
doṉ kí qiyámat bhí hai[b].
22 Ki jaisá Ádam ke sabab se
sab marte haiṉ, waisá hí Masíh
ke sabab se sab jiláe jáeṉge.
23 Lekin har ek apní apní nau-
bat meṉ: pahlá phal Masíh; phir
we jo Masíh ke haiṉ, us ke áne par[c].
24 Ba'd us ke ák̲h̲irat hai, tab
wuh bádsháhat K̲h̲udá ke, jo Báp
hai, supurd karegá[d], aur sárí hu-
kúmat aur sáre ik̲h̲tiyár o qudrat
ko nest kar degá.
25 Kyúṉki jab tak ki wuh sáre
dushmanoṉ ko apne páṉwoṉ tale
na láwe, zarúr hai, ki saltanat
kare[e].
26 Maut bhí, jo ák̲h̲irí dushman
hai, nest hogí[f].
27 Ki us ne sab kuchh us ke
páṉwoṉ tale kar diyá hai[g]. Magar
jab ki wuh kahtá hai, ki sab kuchh
us ke tábi' meṉ kar diyá, to záhir
hai, ki wuhí alag rahá, jis ne sab
kuchh us ke tábi' meṉ kar diyá.
28 Aur jab sab kuchh us ke
tábi' meṉ áwegá[h], tab Beṭá áp hí
us ká tábi'dár hojáwegá, jis ne
sab chízeṉ us ke tábi' meṉ kar
díṉ, táki K̲h̲udá sab meṉ sab
kuchh howe[i].
29 Nahíṉ to we jo ki murdoṉ ke
úpar baptisma páte haiṉ, so kyá
kareṉge? agar murdagán mutlaq
na uṭheṉ, to kyúṉ murdoṉ ke úpar
baptisma páte haiṉ?
30 Aur phir ham kyúṉ har
ghaṛí k̲h̲atra meṉ paṛe haiṉ[k]?
31 Mujhe ‖ tumháre is fak̲h̲r kí[l],
jo hamáre K̲h̲udáwand Masíh
Yisú' se hai, qasam, ki maiṉ har
roz martá húṉ[m].
32 Agar maiṉ ádmí kí tarah Afa-
sus meṉ darindoṉ ke sáth laṛá[n],
to mujhe kyá fáida, agar mur-
dagán na uṭheṉ? pas áo, kháweṉ,
píweṉ[o], ki kal ke din mareṉge.
33 Fareb na kháo: burí suh-
bateṉ achchhí 'ádatoṉ ko bigáṛtí
haiṉ[p].

[x] 2 Tim. 3. 12.
[y] 1 Pat. 1. 3.
[z] A'am. 26. 23. 23 áyat. Qul. 1. 18. Muk. 1. 5.
[a] Rúm. 5. 12, 17.
[b] Yúh. 11. 25. Rúm. 6. 23.
[c] 20 áyat. 1 Tas. 4. 15, 16, 17.
[d] Dán. 7. 14, 27.
[e] Zab. 110. 1. A'am. 2. 34, 35. Afs. 1. 22. 'Ibrán. 1. 13. aur 10. 13.
[f] 2 Tim. 1. 10. Muk. 20. 14.
[g] Zab. 8. 6. Mat. 28. 18. 'Ibrán. 2. 8. 1 Pat. 3. 22.
[h] Filip. 3. 21.
[i] 1 Qur. 3. 23. aur 11. 3.
[k] 2 Qur. 11. 26. Gal. 5. 11.
‖ Ba'ze nuskhoṉ meṉ, *hamáre,* páyá játá.
[l] 1 Tas. 2. 19.
[m] Rúm. 8. 36. 1 Qur. 4. 9. 2 Qur. 4. 10, 11. aur 11. 23.
[n] 2 Qur. 1. 8.
[o] Wá'iz. 2. 24. Yas. 22. 13. aur 56. 12. Lúq. 12. 19.
[p] 1 Qur. 5. 6.

34 Tum rástí karne ke liye
jágo[q], aur gunáh na karo; ki
kitnoṉ meṉ K̲h̲udá kí pahchán
nahíṉ hai[r]: maiṉ tumheṉ sharm
diláne ko[s] yih kahtá húṉ.
35 Sháyad koí kahe, ki Murdagán
kis tarah uṭhte haiṉ[t]? aur kis
jism meṉ áte haiṉ?
36 Ai nádán, jo chíz tú botá
hai, agar wuh na mare, to kabhí
jiláí na jáegí[u]:
37 Aur yih jo tú botá hai, wuh
jism nahíṉ hai, jo howegá, balki
nirá ek dána hai, k̲h̲wáh gehúṉ,
k̲h̲wáh kuchh aur ká:
38 Par K̲h̲udá us ko jaisá us ne
cháhá ek jism detá hai, aur har ek
bíj ko us ká k̲h̲áss jism.
39 Sáre jism ek tarah ke jism
nahíṉ: balki ádmíoṉ ká jism aur
hai, chárpáya ká aur hai, machh-
líoṉ ká aur hai, parindoṉ ká aur.
40 Aur ásmání jism bhí haiṉ,
aur k̲h̲ákí bhí haiṉ: par ásmáníoṉ
ká jalál aur hai, k̲h̲ákíoṉ ká aur.
41 Áftáb ká jalál aur hai, aur
máhtáb ká jalál aur, aur sitároṉ
ká jalál aur hai: ki sitára sitára se
jalál kí ba nisbat farq rakhtá hai.
42 Murdoṉ kí qiyámat bhí aisí
hí hai. Wuh faná meṉ boyá játá,
aur baqá meṉ uṭhtá hai[x]:
43 Be-hurmatí meṉ boyá játá
hai, aur jalál meṉ uṭhtá hai[y];
kamzorí meṉ boyá játá hai, qudrat
meṉ uṭhtá hai:
44 Haiwání jism boyá játá hai,
aur rúhání jism uṭhtá hai. Ek hai-
wání jism hai, aur ek rúhání jism.
45 Chunánchi likhá hai, ki pahlá
ádmí, ya'ne, Ádam, jítí ján húá[z];
aur pichhlá Ádam[a] jilánewálí rúh
húá[b].
46 Lekin rúhání pahle na thá,
balki jismání; ba'd us ke rúhání.
47 Pahlá ádmí zamín se[c] k̲h̲ákí[d]
hai: dúsrá ádmí K̲h̲udáwand ás-
mán se[e] hai.
48 Jaisá k̲h̲ákí, waise we bhí jo
k̲h̲ákí haiṉ: aur jaisá ásmání,
waise we bhí jo ásmání haiṉ[f].
49 Aur jis tarah ham ne k̲h̲ákí
kí súrat pái hai[g], ham ásmání kí
súrat bhí páweṉge[h].
50 Ai bháío, maiṉ ab yih kahtá
húṉ, ki jism aur k̲h̲ún K̲h̲udá kí
bádsháhat ke wáris nahíṉ ho
sakte[i], aur na fání baqá ká wáris
ho saktá hai.
51 Dekho, maiṉ tumheṉ ek bhed

[q] Rúm. 13. 11. Afs. 5. 14.
[r] 1 Tas. 4. 5.
[s] 1 Qur. 6. 5.
[t] Hiz. 37. 3.
[u] Yúh. 12. 24.
[x] Dán. 12. 3. Mat. 13. 43.
[y] Filip. 3. 21.
[z] Paid. 2. 7.
[a] Rúm. 5. 14.
[b] Yúh. 5. 21. aur 6. 33, 39, 40, 54, 57. Filip. 3. 21. Qul. 3. 4.
[c] Yúh. 3. 31.
[d] Paid. 2. 7. aur 3. 19.
[e] Yúh. 3. 13, 31.
[f] Filip. 3. 20, 21.
[g] Paid. 5. 3.
[h] Rúm. 8. 29. 2 Qur. 3. 18. aur 4. 11. Filip. 3. 21. 1 Yúh. 3. 2.
[i] Mat. 16. 17. Yúh. 3. 3, 5.

San 'ÍSAWÍ 59.

k 1 Tas. 4. 15, 16, 17.
l Filip. 3. 21.
m Zak. 9. 14. Mat. 24. 31. Yúh. 5. 25. 1 Tas. 4. 16.
n 2 Qur. 5. 4.
o Yas. 25. 8. 'Ibrán. 2. 14, 15. Múk. 20. 14.
p Hús. 13. 14.
‖ Yá, *Ai dozakh.*
q Rúm. 4. 15. aur 5. 13. aur 7. 5, 13.
r Rúm. 7. 25.
s 1 Yúh. 5. 4, 5.
t 2 Pat. 3. 14.
u 1 Qur. 3. 8.

kí bát kahtá húṉ; ki ham sab
soeṉge nahíṉ[k], par ham sab badal
jáeṉge[l],
52 Ek dam meṉ, ek pal meṉ,
pichhlá narsingá phúnkte waqt:
ki narsingá to phúnká jáegá[m], aur
murdagán uṭhke gairfání hoṉge,
aur ham badal jáeṉge.
53 Kyúṉki zarúr hai, ki yih fání
baqá ko pahine, aur yih marne-
wálá hamesha kí zindagí ko pa-
hine[n].
54 Aur jab yih fání gair-fání ko,
aur yih marnewálá hamesha kí
zindagí ko pahin chukegá, tab
wuh bát, jo likhí hai, púrí hogí,
ki Fath ne maut ko nigal liyá[o].
55 Ai maut, terá ḍank kaháṉ[p]?
‖ Ai qabr, terí fath kaháṉ?
56 Maut ká ḍank gunáh hai:
aur gunáh ká zor sharí'at hai[q].
57 Par shukr Ḳhudá ká[r], jis ne
hameṉ hamáre Ḳhudáwand Yisú'
Masíh ke wasíla fath baḳhshí[s].
58 Pas, ai mere 'azíz bháío, tum
sábit-qadam aur páedár raho[t], aur
Ḳhudáwand ke kám meṉ hamesha
taraqqí karte raho, yih jánkar
ki tumhárí mihnat Ḳhudáwand
meṉ be-fáida nahíṉ hai[u].

XVI BÁB.

1 *Wuh unheṉ targíb detá kí Yarúsalam meṉ jo bháí muhtáj húe un kí madad kareṉ.* 10 *Timtáus kí ta'ríf kartá,* 13 *phir unheṉ chand dostána nasíhateṉ detá;* 16 *ba'd us ke kaí logoṉ ko salám kahke ḳhatt ko tamám kartá.*

a A'am. 11. 29. aur 24. 17. Rúm. 15. 26. 2 Qur. 8. 4. aur 9. 1, 12. Gal. 2. 10.
b A'am. 20. 7. Muk. 1. 10.
c 2 Qur. 8. 19.
‖ Yá, *bakhshish,* 2 Qur. 8. 4, 6, 19.
d 2 Qur. 8. 4, 19.
e A'am. 19. 21. 2 Qur. 1. 16.

AB us chande kí bábat jo mu-
qaddas logoṉ ke wáste hai[a],
jaisá maiṉ ne Galatiya kí kalí-
siyáoṉ ko hukm kiyá, waisá tum
bhí karo.
2 Ki har hafta ke pahle din[b]
tum meṉ se har koí apní ámdaní
ke muwáfiq, jaháṉ tak fáida
uṭháyá, kuchh jam'a karke apne
pás rakhe, táki jab maiṉ áúṉ, to
chandá karná na paṛe.
3 Aur maiṉ áke unheṉ, jin ko
tum apne dastḳhattoṉ se mu'a-
tabar ṭhahráoge[c], ‖ tumháre faiz
ká phal Yarúsalam meṉ lejáne ko
bhejúṉgá.
4 Aur agar merá hí jáná bhí
munásib hogá, to we mere sáth
jáeṉge[d].
5 Aur jab maiṉ Maqadúniya
meṉ hoke niklúṉgá, ki albatta
Maqadúniya meṉ sair karke jáúṉ-
gá[e], tab tumháre pás áúṉgá.
6 Sháyad maiṉ tumháre pás
ṭhahrúṉ, balki jáṛá bhí káṭúṉ,
táki tum mujhe áge jaháṉ merá
jáná ho rawána kar do[f].
7 Ki maiṉ nahíṉ cháhtá, ki ab ráh
hí meṉ tumhárí muláqát karúṉ,
par ummedwár húṉ, ki agar Ḳhu-
dáwand ijázat de[g], to kuchh din
tumháre pás rahúṉ.
8 Aur maiṉ Pantekust ke din
tak Afasus meṉ rahúṉgá.
9 Ki ek baṛá darwáza, ‖ jis se ek
baṛe kám meṉ daḳhl pátá, mere
liye khulá hai[h], aur muḳhálif ba-
hut se haiṉ[i].
10 Aur agar Timtáus áwe[k], to
‖ us kí ḳhabar lo, tá ki wuh tum-
háre pás beḳhauf rahe, ki wuh
merí tarah Ḳhudáwand ká kám
kartá hai[l].
11 Pas koí us ko haqír na jáne[m];
balki tum us ko salámat[n] idhar
ko rawána kíjiyo, ki mere pás pa-
hunche: kyúṉki maiṉ ráh dekhtá
húṉ, ki wuh bháíoṉ samet áwe.
12 Rahá Apallús[o] bhái, so maiṉ
ne us se bahut iltimás kiyá, ki
wuh tumháre pás bháíoṉ ke sáth
jáe; par us ká iráda ab ke mutlaq
na thá, ki jáwe; par jab fursat
páwegá, to jáwegá.
13 Jágte raho[p], ímán meṉ qáim
ho[q], mardánagí karo, zoráwar ho[r].
14 Tumhárí sab báteṉ muhab-
bat ke sáth hoṉ[s].
15 Ab, ai bháío, maiṉ tum se
'arz kartá húṉ, (ki tum Stafanás[t]
ke ḳhándán ko jánte ho, ki wuh
Aḳhaia ká pahlá phal hai[u], aur
we muqaddas logoṉ kí ḳhidmat[x]
karne ko musta'idd rahe haiṉ,)
16 So tum aise logoṉ ke aur har
ek ke, jo kám aur mihnat[y] meṉ
hamáre sharík hoṉ, farmánbardár
raho[z].
17 Aur maiṉ Stafanás, aur Fúr-
túnátus, aur Aḳháikus ke áne se
ḳhush húṉ; kyúṉki unhoṉ ne tum
se jo kam húá, so bhar diyá[a].
18 Ki unhoṉ ne merí aur tum-
hárí rúh ko táza kiyá[b]: is liye
tum aisoṉ ko máno[c].
19 Aur Asia kí kalísiyáeṉ tum-
heṉ salám kahtí haiṉ; aur Aqulá
aur Prisqillá kalísiye samet, jo
un ke ghar meṉ hai[d], tumheṉ
Ḳhudáwand ke wáste bahut ba-
hut salám kahte haiṉ.
20 Sáre bháí tumheṉ salám kahte
haiṉ; tum pák bosa leke[e] ápas
meṉ salám karo.

San 'ÍSAWÍ 59.

f A'am. 15. 3. aur 17. 15. aur 21. 5. Rúm. 15. 24. 2 Qur. 1. 16.
g A'am. 18. 21. 1 Qur. 4. 19. Ya'q. 4. 15.
‖ Yá, *jo kám-bakhsh hai.*
h A'am. 14. 27. 2 Qur. 2. 12. Qul. 4. 3. Muk. 3. 8.
i A'am. 19. 9.
k A'am. 19. 22. 1 Qur. 4. 17.
‖ Yá, *khabardár ho:* Yúnání meṉ, *dekho, yá, nigáh karo.*
l Rúm. 16. 21. Filip. 2. 20, 22. 1 Tas. 3. 2.
m 1 Tim. 4. 12.
n A'am. 15. 33.
o 1 Qur. 1. 12. aur 3. 5.
p Mat. 24. 42. aur 25. 13. 1 Tas. 5. 6. 1 Pat. 5. 8.
q 1 Qur. 15. 1. Filip. 1. 27. aur 4. 1. 1 Tas. 3. 8. 2 Tas. 2. 15.
r Afs. 6. 10. Qul. 1. 11.
s 1 Qur. 14. 1. 1 Pat. 4. 8.
t 1 Qur. 1. 16.
u Rúm. 16. 5.
x 2 Qur. 8. 4. aur 9. 1. 'Ibrán. 6. 10.
y 'Ibrán. 6. 10.
z 'Ibrán. 13. 17.
a 2 Qur. 11. 9. Filip. 2. 30. Filim. 13.
b Qul. 4. 8.
c Filip. 2. 29. 1 Tas. 5. 12.
d Rúm. 16. 5, 15. Filim. 2.
e Rúm. 16. 16.

San 'ÍSAWÍ 59.

f Qul. 4. 18. 2 Tas. 3. 17.
g Afs. 6. 24.
|| Yá, *mal'ún howe.*
h Gal. 1. 8, 9.
i Yahúd. 14, 15.
k Rúm. 16. 20.

21 Salám mujh Púlus ká apne
háth se[f].
22 Agar koí Ḳhudáwand Yisú'
Masíh se muhabbat nahín̲ rakhtá[g],
wuh || haram kiyá jáwe[h]: Márán-
átá[i].
23 Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká
fazl tum par howe[k].
24 Merí muhabbat tum sab ke
sáth Masíh Yisú' men̲ ho. Ámín.

¶ Yih pahlá ḳhatt Qurintíon̲
ko likhá húá Filippí se Sta-
fanás aur Fúrtúnátus aur
Akháikus aur Timtáus ke
háth bhejá gayá.

San 'ÍSAWÍ 59.

PU'LUS RASU'L KÁ DU'SRÁ ḲHATT QURINTI'ON̲ KO.

I BÁB.

San 'Ísawí 60.

1 Rasúl un sab tasallíon̲ aur riháíon̲ ká jo Ḳhudá ne us kí sárí musíbaton̲ ke bích use dí thín̲ bayán karke, 8 aur ḳhusúsan us riháí ká zikr karke jo Asia men̲ us ko milí thí, Qurintíon̲ kí ḳhátir-jam'aí kartá, ki we azíyaton̲ se na ḍaren̲. 12 Phir wuh apne dil aur un ke dilon̲ kí gawáhí is par pesh láke ki us ne Ḳhudá kí sacháí ke sáth Injíl kí manádí kí thí, 15 apná 'uzr kartá ki un kí muláqát karne ko na áyá thá, so tabí'at ke halkápan se na húá, par is bá'is thá ki un par rahm karne cháhtá thá.

PU'LUS kí, jo Ḳhudá kí marzí
se Yisú' Masíh ká rasúl
hai[a], aur bháí Timtáus kí jánib se,
Ḳhudá kí kalísiye ko jo Qurintus
men̲ hai, un sab muqaddas logon̲
samet[b], jo tamám Akhaia men̲
hain̲:

a 1 Qur. 1. 1. Afs. 1. 1. Qul. 1. 1. 1 Tim. 1. 1. 2 Tim. 1. 1.
b Filip. 1. 1. Qul. 1. 2.

2 Fazl aur salámatí hamáre Báp
Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú' Ma-
síh kí taraf se tumháre liye howen̲[c].
3 Mubárak hai wuh Ḳhudá, jo
hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh
ká Báp[d], aur rahmaton̲ ká báni,
aur sárí tasallí ká Ḳhudá hai;

c Rúm. 1. 7. 1 Qur. 1. 3. Gal. 1. 3. Filip. 1. 2. Qul. 1. 2. 1 Tas. 1. 1. 2 Tas. 1. 2. Filím. 3.
d Afs. 1. 3. 1 Pat. 1. 3.

4 Wuhí hamárí har ek musíbat
men̲ ham ko tasallí detá hai, táki
ham us hí tasallí ke sabab, jo ha-
men̲ Ḳhudá se miltí hai, un ko
bhí jo kisí tarah kí musíbat men̲
hain̲, tasallí de saken̲.
5 Kyún̲ki jis tarah Masíhí dukh
ham par baṛhte játe hain̲[e], usí
tarah hamárí tasallí bhí Masíh ke
sabab se baṛhtí hai.

e A'am. 9. 4. 2 Qur. 4. 10. Qul. 1. 24.

6 Aur ham agar musíbat uṭháte
hain̲, to tumhárí tasallí aur naját
ke wáste hai[f], jo tumháre un
dukhon̲ kí, jinhen̲ ham bhí sahte
hain̲, bardásht karne se asar kartí
hai; aur agar ham tasallí páte
hain̲, to tumhárí tasallí aur naját
ke wáste hai.

f 2 Qur. 4. 15.

7 Aur hamárí ummed tumhárí
bábat mazbút hai; ki ham jánte
hain̲, ki jis tarah tum dukhon̲
men̲ sharík ho, us hí tarah tasallí
men̲ bhí hoge[g].
8 Kyún̲ki, ai bháío, ham nahín̲
cháhte, ki tum hamárí us musí-
bat se, jo Asia men̲ ham par pa-
ṛí[h], náwáqif raho, ki ham táqat
se báhar bahut hí dab gaye, yahán̲
tak ki ham ne zindagí se bhí háth
dhoyá:

g Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 12.
h A'am. 19. 23. 1 Qur. 15. 32. aur 16. 9.

9 Balki apne úpar qatl ká hukm
yaqín kar chuke the, táki ham na
apná balki Ḳhudá ká, jo murdon̲
ko jilátá hai, bharosá rakhen̲[i]:
10 Us ne ham ko aisí baṛí halá-
kat se chhuṛáyá[k], aur chhuṛátá
bhí hai, aur ham ko us se yih
ummed hai, ki wuh áge ko bhí
chhuṛáwegá;

i Yar. 17. 5, 7.
k 2 Pat. 2. 9.

11 Aur tum bhí milke du'á se
hamáre madadgár ho[l], táki us ni'a-
mat ke sabab jo bahut se logon̲
kí du'á se ham ko milí, bahut se
log shukr bhí hamárí taraf se
karen̲[m].

l Rúm. 15. 30. Filip. 1. 19. Filím. 22.
m 2 Qur. 4. 15.

12 Kyún̲ki hamárá faḳhr yih
hai, ki hamárá dil gawáhí detá
hai, ki ham ne Ḳhudá kí safáí aur
sacháí[n] ke sáth, jismání hikmat[o]
se nahín̲, balki Ḳhudá ke fazl se,
dunyá men̲ guzrán kí, ḳháss kar
tumhare darmiyán.

n 2 Qur. 2. 17. aur 4. 2.
o 1 Qur. 2. 4, 13.

13 Kyún̲ki ham aur báten̲ tum-
hen̲ nahín̲ likhte, magar wuhí
jinhen̲ tum paṛhte aur mánte ho;
aur mujhe ummed hai, ki tum
áḳhir tak mánte rahoge;

San 'ÍSAWÍ 60.

14 Chunánchi tum ne ham ko
bhí ek taur par mán liyá hai, ki
ham tumháre fakhr hain[p], jaise
Khudáwand Yisú' ke din tum bhí
hamáre[q].
15 Aur main ne isí bharose par
pahle tumháre pás áne ká iráda
kiyá[r], táki tum dúsrí ni'amat páo[s].
16 Aur phir tum pás hokar Ma-
qadúniya ko jáún, aur Maqadú-
niya se phir tumháre pás áún[t],
aur ki tum mujhe áge Yahúdiya
ko pahunchá do.
17 Pas main ne jo yih iráda
kiyá, to kyá halkápan se kiyá?
yá jo iráda main kartá hún, so
kyá jismání taur[u] par kartá hún,
ki hán hán, aur nahín nahín bhí
merí bát men ho?
18 Par Khudá e barhaqq jántá
hai, ki hamárí jo ‖bát tum se thí,
so hán aur nahín na thahrí.
19 Ki Khudá ká Betá[x] Yisú'
Masíh jis kí manádí ham ne,
ya'ne, main ne aur Silwánus aur
Timtáus ne, tumháre bích kí, so
hán aur nahín na thahrá, balki
hán us se thahrá[y].
20 Kyúnki Khudá ke jitne wa'-
da hain, sab us se hán[z], aur us se
Ámín hain, táki hamáre wasíla se
Khudá ká jalál záhir ho.
21 Aur jo ham ko tumháre sáth
Masíh men qáim kartá hai, aur
jis ne ham ko mamsúh kiyá[a], so
Khudá hai;
22 Aur us ne ham par muhr bhí
kí[b], aur Rúh ká bai'ána[c] hamáre
dilon men diyá.
23 Garaz, main Khudá ko apne
dil par gawáh látá hún[d], ki main
ne tum par rahm kiyá, ki ab tak
Qurintus men nahín áyá[e].
24 Lekin ham tumháre ímán par
khudáwandí nahín karte[f], balki
tumhárí khushí ke madadgár
hain; kyúnki tum ímán se qáim
rahte ho[g].

II BÁB.

1 *Rasúl jis ne un kí muláqát na kí thí, so us ká sabab batáke,* 6 *unhen tákíd kartá, ki we us khárij kiye húe ádmí ko phir mu'áf karen aur tasallí dewen,* 10 *jis tarah us hí ne us kí sachchí tauba dekhke use mu'áf kiyá thá;* 12 *phir wuh sabab un par záhir kartá jis se wuh Troás ko chhorke Maqadúniya ko rawána húá thá,* 14 *aur kyúnkar har ek jagah men fazl iláhí se us kí manádí ke nek anjám húe the.*

MAIN ne apne dil men yih
tháná, ki main tumháre
pás phirke gamgín na áún[a].
2 Kyúnki agar main tumhen
gamgín karún, to kaun siwá us
ke, jise main ne gamgín kiyá,
mujhe khush kar saktá hai?
3 Aur main ne tum ko yih likhá
hai, tá na howe ki main ákar un
se, jin se cháhtá ki main khush
hoún, gamgín hoún[b]; ki tum
sabhon kí taraf se mujhe yaqín
hai[c], ki jo merí khushí hai, so
wuhí khushí tum sabhon kí hai.
4 Kyúnki main ne barí musíbat
aur dilgírí se bahut se ánsú bahá
bahákar tumhen likhá; aur is
wáste nahín, ki tum gamgín ho,
par is wáste ki tum merí us barí
muhabbat ko, jo tum se hai,
jáno[d].
5 Aur agar kisí ne gamgín kiyá[e],
to us ne mujhí ko nahín gamgín
kiyá[f], balki ek taur par tum sab
ko bhí; main us par ziyáda bojh
dálne nahín cháhtá hún.
6 Pas, yih ilzám jo bahuteron se
utháyá[g], us ke wáste bas hai.
7 So bihtar hai ki tum barkhiláf
us ke us ko mu'áf karo[h], aur
tasallí do, tá kahín aisá na ho, ki
bahut gam use khá jáe.
8 Is liye main tum se 'arz kartá
hún, ki tum us ke sáth apní mu-
habbat sábit karo.
9 Ki main ne is wáste bhí likhá
thá, ki tumhen jánchún, ki tum
sárí báton men farmánbardár ho[i],
yá nahín.
10 Jise tum kuchh mu'áf karte
ho, use main bhí mu'áf kartá hún:
aur main ne jise kuchh mu'áf kiyá,
tumhárí khátir se Masíh ‖ke qáim-
muqám hokar mu'áf kiyá;
11 Tá na howe ki Shaitán ham
par ziyádatí kare, kyúnki ham
us kí tadbíron se ná-wáqif nahín
hain.
12 Aur jab main Masíh kí Injíl
sunáne ko Troás men áyá[k], aur
Khudáwand se mujh par ek dar-
wáza khul gayá[l],
13 Tab mere dil ko árám na
rahá, ki main ne apne bhái Títus
ko na páyá[m]; aur un se rukhsat
hokar wahán se Maqadúniya men
áyá.
14 Ab shukr Khudá ká, jo Ma-
síh men ham ko hamesha ‖fath
bakhshtá hai, aur apne 'ilm kí
khushbú[n] ham se har ek jagah
záhir karwátá hai.
15 Kyúnki ham Khudá ke áge

San 'ÍSAWÍ 60.

p 2 Qur. 5. 12. q Filip. 2. 16. aur 4. 1. 1 Tas. 2. 19, 20. r 1 Qur. 4. 19. s Rúm. 1. 11. t 1 Qur. 16. 5, 6. u 2 Qur. 10. 2. ‖ Yá, *manádí.* x Marq. 1. 1. Lúq. 1. 35. A'am. 9. 20. y 'Ibrán. 13. 8. z Rúm. 15. 8, 9. a 1 Yúh. 2. 20, 27. b Afs. 1. 13. aur 4. 30. 2 Tim. 2. 19. Muk. 2. 17. c 2 Qur. 5. 5. Afs. 1. 14. d Rúm. 1. 9. 2 Qur. 11. 31. Gal. 1. 20. Filip. 1. 8. e 1 Qur. 4. 21. 2 Qur. 2. 3. aur 12. 20. aur 13. 2, 10. f 1 Qur. 3. 5. 1 Pat. 5. 3. g Rúm. 11. 20. 1 Qur. 15. 1.

a 2 Qur. 1. 23. aur 12. 20, 21. aur 13. 10.

b 2 Qur. 12. 21. c 2 Qur. 7. 16. aur 8. 22. Gal. 5. 10. d 2 Qur. 7. 8, 9, 12. e 1 Qur. 5. 1. f Gal. 4. 12. g 1 Qur. 5. 4, 5. 1 Tim. 5. 20. h Gal. 6. 1. i 2 Qur. 7. 15. aur 10. 6. ‖ Yá, *ke huzúr men hokar.* k A'am. 16. 8. aur 20. 6. l 1 Qur. 16. 9. m 2 Qur. 7. 5, 6. ‖ Yúnání men, *fathyáb kí tarah gasht karwátá.* n Gaz. 1. 3.

un ke liye jo bacháe játe hain[o],
aur un ke liye jo halák hote
hain[p], Masíh kí khushbúí hain:
16 Ba'zon ko marne ke liye
maut kí bú, aur ba'zon ko jíne ke
liye zindagí kí bú hain[q]. Aur
kaun in báton ke láiq hai[r]?
17 Ki ham bahuton kí mánind
Khudá ke kalám || men milauní
nahín karte[s], balki sacháí se[t], aur
Khudá kí taraf se, ham Khudá
ke huzúr Masíh † men hoke bolte
hain.

III BÁB.

1 *Is liház se ki un ke jhúthe mu'allim us par yih 'aib na lagáwen, ki us ne Qurintíon kí bábat be-já fakhr kiyá thá, wuh yih dalálat kartá ki un ká ímán aur nekíán us kí khidmat ke haqq men us ká ek ma'qúl sifárish-náma hain.* 6 *Ba'd is ke sharí'at ke khádimon ká Injíl ke khádimon se muqábala kartá,* 12 *aur yih natíja nikáltá ki merí yih Injílí khidmat is qadr afzal hai jis qadr zindagí aur riháí-bakhsh Injíl ilzám-diláne-wálí sharí'at se ziyáda jalálí hai.*

KYÁ ham phir apní neknámí
jatáná shurú' karte hain[a]?
yá ham auron kí tarah muhtáj
hain, ki neknámí ke khatt tum-
háre pás láwen[b], yá tum se nek-
námí ke khatt lejáwen?
2 Hamárá khatt jo hamáre dilon
par likhá hai, tum ho[c], aur use
sáre ádmí jánte, aur parhte hain:
3 Ki tum záhir Masíh ke khatt
ho, jis ke taiyár karne men ham
khidmat-karnewále húe[d], aur wuh
siyáhí se nahín, balki zinda Khudá
kí Rúh se, aur patthar kí takhtíon
par nahín[e], balki dil kí takhtíon
par jo gosht kí hain[f], likhá gayá
hai.
4 Aur ham aisá bharosá Masíh
kí ma'rifat Khudá par rakhte
hain:
5 Isliye nahín ki ham láiq hain,
ki áp se kuchh khiyál bhí kar
saken[g]; balki hamárí liyáqat Khu-
dá se hai[h];
6 Jis ne ham ko yih liyáqat bhí
dí hai, ki ham naye 'ahd[i] ke khá-
dim[k] howen; harf ke nahín[l], balki
Rúh ke; kyúnki harf már dáltá[m],
par Rúh jilátí hai[n].
7 Aur agar maut kí wuh khid-
mat[o], jo harfí aur pattharon par
khodí gayí thí[p], aise jalál ke sáth
húí, ki baní Isráel Músá ke chihra
par, ba-sabab us jalál ke jo us ke
chihra par thá, aur nest honewálá
thá, nazar na kar sake[q]:

San 'ÍSAWÍ 60.

o 1 Qur. 1. 18.
p 2 Qur. 4. 3.
q Lúq. 2. 34. Yúh. 9. 39. 1 Pat. 2. 7, 8.
r 1 Qur. 15. 10. 2 Qur. 3. 5, 6.
|| Yá, *kí bábat dagábází nahín karte.*
s 2 Qur. 4. 2. aur 11. 13. 2 Pat. 2. 3.
t 2 Qur. 1. 12. aur 4. 2.
† Yá, *ke haqq men bolte.*
a 2 Qur. 5. 12. aur 10. 8, 12. aur 12. 11.
b A'am. 18. 27.
c 1 Qur. 9. 2.
d 1 Qur. 3. 5.
e Khur. 24. 12. aur 34. 1.
f Zab. 40. 8. Yar. 31. 33. Hiz. 11. 19. aur 36. 26. 'Ibrán. 8. 10.
g Yúh. 15. 5. 2 Qur. 2. 16.
h 1 Qur. 15. 10. Filip. 2. 13.
i Yar. 31. 31. Mat. 26. 28. 'Ibrán. 8. 6, 8.
k 1 Qur. 3. 5. aur 15. 10. 2 Qur. 5. 18. Afs. 3. 7. Qul. 1. 25, 29. 1 Tim. 1. 11, 12. 2 Tim. 1. 11.
l Rúm. 2. 27, 29. aur 7. 6.
m Rúm. 3. 20. aur 4. 15. aur 7. 9, 10, 11. Gal. 3. 10.
n Yúh. 6. 63. Rúm. 8. 2.
o Rúm. 7. 10.
p Khur. 34. 1, 28. Ist. 10. 1, wag.
q Khur. 34. 29, 30, 35.

8 To Rúh kí khidmat[r] kitne zi-
yáda jalál ke sáth na hogí?
9 Ki jab ilzám-dilánewálí khid-
mat jalál hai, to rástbází kí khid-
mat[s] ká jalál kitná ziyáda na
hogá?
10 Balki wuh jo jalálí záhir húá,
is bare jalálwále kí nisbat se, jalál
hí na rakhtá thá.
11 Kyúnki agar nest honewálí
chíz jalál ke sáth thí, to wuh, jo
qáim rahnewálí hai, kitne hí zi-
yáda jalál ke sáth na ho.
12 Pas ham aisí ummed rakhke
barí be-parwáí se[t] bolte hain:
13 Aur ham Músá kí tarah
'amal nahín karte, jis ne apne
chihra par parda dálá[u], táki baní
Isráel us uth-jánewálí kí gáyat
tak[x] bakhúbí na dekhen:
14 Lekin un ke fahm tárík ho
gaye[y]: kyúnki áj tak puráne 'ahd-
náma ke parhne men wuhí parda
rahtá hai, aur uth nahín játá; ki
wuh parda Masíh se játá rahtá
hai.
15 Pas áj tak jab Músá kí parhí
játí hai, to wuh parda un ke dil
par pará rahtá hai.
16 Lekin jab Khudáwand kí ta-
raf phiregá[z], tab wuh parda[a] har
taraf se uth jáegá.
17 Aur Khudáwand wuhí Rúh
hai[b], aur jahán kahín Khudáwand
kí Rúh hai, wahín ázádagí hai.
18 Par ham sab || be-parda Khu-
dáwand ke jalál[c] ko áina men[d]
dekh dekhke, jalál se jalál tak,
Khudáwand kí Rúh ke wasíla, us hí
súrat par bante játe hain[e].

IV BÁB.

1 *Wuh izhár kartá ki kyúnkar us ne Injíl ke sunáne men kamál be-riyáí aur wafádárí ke sáth jánfisháni kí thí.* 7 *aur kyúnkar we sáre dukh aur azíyaten jo har roz uthátá thá, ek wasíla thahrín, jis se Khudá kí qudrat ká ziyáda raunaq húá,* 12 *aur kalisiye ká fáida,* 16 *aur rasúl ko hamesha ká jalál hásil húá.*

PAS jab ham ne yih khidmat
páí[a], aur ham par aisá rahm
húá[b], to ham udás nahín hote;
2 Balki ham ne sharm ke poshída
kámon se kanára kiyá, aur dagá-
bází kí chál nahín chalte, aur na
Khudá kí bát men milauní karte
hain[c], balki kalám i haqq ke záhir
karne se[d] har ek ádmí ke dil men
Khudá ke huzúr apne liye jagah
karte hain[e].
3 Aur hamárí Injíl agar poshída

San 'ÍSAWÍ 60.

r Gal. 3. 5.
s Rúm. 1. 17. aur 3. 21.
t 2 Qur. 7. 4. Afs. 6. 19.
u Khur. 34. 33, 35.
x Rúm. 10. 4. Gal. 3. 23.
y Yas. 6. 10. Mat. 13. 11, 14. Yúh. 12. 40. A'am. 28. 26. Rúm. 11. 7, 8, 25. 2 Qur. 4. 4.
z Khur. 34. 34. Rúm. 11. 23, 26.
a Yas. 25. 7.
b 1 Qur. 15. 45. 6 áyat.
|| Yúnání men, *chihra par se parda utáre húe.*
c 2 Qur. 4. 4, 6. 1 Tim. 1. 11.
d 1 Qur. 13. 12.
e Rúm. 8. 29. 1 Qur. 15. 49. Qul. 3. 10.
a 2 Qur. 3. 6.
b 1 Qur. 7. 25. 1 Tim. 1. 13.
c 2 Qur. 2. 17. 1 Tas. 2. 3, 5.
d 2 Qur. 6. 4, 7. aur 7. 14.
e 2 Qur. 5. 11.

howe, to un hí par poshída hai, jo halák hote haiṉ[f]:
4 Ki is jahán ke ḵhudá[g] ne un kí 'aqloṉ ko jo be-ímán haiṉ tárík kar diyá hai[h], tá na howe ki Masíh, jo Ḵhudá kí súrat hai[i], us kí jalálwálí Injíl[k] kí roshní un par chamke.
5 Ki ham apní nahíṉ, balki Masíh Yisú' Ḵhudáwand kí manádí karte haiṉ[l]; aur apne taíṉ Yisú' ke liye tumháre ḵhádim[m] záhir karte.
6 Kyúṉki Ḵhudá jis ke hukm ke mutábiq tárikí se roshní chamkí[n], us ne hamáre diloṉ ko roshan kiyá[o], táki Ḵhudá ke jalál kí pahchán ká núr Yisú' Masíh ke chihra se ham meṉ jalwagar ho[p].
7 Par ham yih ḵhazána miṭṭí ke básanoṉ meṉ[q] rakhte haiṉ, táki záhir howe, ki qudrat kí buzurgí hamárí taraf se nahíṉ, balki Ḵhudá kí taraf se hai[r].
8 Aur ham to har taraf se musíbat meṉ haiṉ[s], lekin shikanja meṉ nahíṉ; hairán haiṉ, par ‖ ná-ummed nahíṉ;
9 Satáe játe haiṉ, par akele chhoṛe nahíṉ gaye; giráe játe haiṉ, par halák nahíṉ húe[t];
10 Ki ham Ḵhudáwand Yisú' Masíh kí maut ko apne badan meṉ hamesha liye phirte haiṉ[u], táki Yisú' kí zindagí bhí hamáre jism meṉ záhir howe[x].
11 Ki ham jo zinda haiṉ, Yisú' kí ḵhátir hamesha maut ke hawála kiye játe haiṉ[y], táki Yisú' kí zindagí bhí hamáre fání jism meṉ záhir howe.
12 Pas maut ká ham meṉ, aur zindagí ká tum meṉ, asar hotá hai[z].
13 Par is sabab se ki ímán kí wuhí rúh ham meṉ hai[a], jaisá likhá hai, ki Maiṉ ímán láyá, aur is liye bolá[b], ham bhí ímán láe, aur isí wáste bolte haiṉ;
14 Ki ham jánte haiṉ, ki wuhí jis ne Ḵhudáwand Yisú' ko jiláyá, so ham ko bhí Yisú' ke sabab se jiláwegá[c], aur tumháre sáth apne huzúr meṉ házir karegá.
15 Kyúṉki sárí chízeṉ tumháre wáste haiṉ[d], táki wuh fazl jo niháyat húá, Ḵhudá ke jalál ke liye bahutoṉ ke wasíla se shukrguzárí baṛháwe[e].
16 Is liye ham udás nahíṉ hote haiṉ; balki harchand ki hamárí záhirí insániyat nest hotí hai, lekin bátiní roz ba roz nayí hotí játí hai[f].
17 Ki hamárí pal bhar kí halkí musíbat kyá hí be-niháyat aur abadí bhárí jalál hamáre liye paidá kartí rahtí hai[g];
18 Ki ham na un chízoṉ par jo dekhne meṉ átí haiṉ, balki un chízoṉ par jo dekhne meṉ nahíṉ átíṉ, nazar karte haiṉ[h]; kyúṉki jo chízeṉ dekhne meṉ átí haiṉ, chand roz kí haiṉ, aur we jo dekhne meṉ nahíṉ átíṉ, hamesha kí haiṉ.

V BAB.

1 *Rasúl yih ummed rakhke ki us ke liye ġairfání jalál hogá,* 9 *balki us jalál ká aur 'ámm 'adálat ká muntazir hoke, wuh koshish kartá, ki har waqt us ká dil use ilzám na de,* 12 *is ġaraz se nahíṉ ki us bá'is apne par faḵhr kare,* 14 *par is samajh par ki jis hál maiṉ ne Masíh se zindagí páí, mujhe munásib hai ki nayí ḵhilqat kí tarah Masíh hí kí ḵhidmat meṉ apní zindagí ko káṭúṉ,* 18 *aur ki Masíh kí taraf se elchígarí karke bahuteroṉ ko Masíh ke wasíla Ḵhudá se milá lúṉ.*

KYUṈKI ham jánte haiṉ, ki jab hamárá yih ḵhaima sá ḵhákí ghar[a] ujaṛ jáwe, to ham ek 'imárat Ḵhudá se páweṉge; wuh ek ghar hai, jo háthoṉ se nahíṉ baná, balki abadí aur ásmán par hai.
2 Ki ham is meṉ áheṉ khíṉchte[b], aur baṛí árzú rakhte haiṉ, ki apne ásmání ghar se mulabbas howeṉ:
3 Ba-sharte ki ham mulabbas hoke nange na páe jáeṉge[c].
4 Kyúṉki ham to jab tak is ḵhaima meṉ haiṉ, bojh se dabkar áheṉ khíṉchte haiṉ: lekin nahíṉ cháhte, ki ise utáreṉ, balki yih ki is ke úpar use pahin leṉ, táki zindagí maut ko nigal jáwe[d].
5 Aur jis ne ham ko usí ke liye taiyár kiyá, so Ḵhudá hai[e], aur us hí ne hameṉ Rúh ká bai'ána bhí diyá[f].
6 Is liye hamárí hamesha ḵhátirjam'aí hai; ki jánte haiṉ, ki jab tak ham badan ke ghar meṉ haiṉ, ham Ḵhudáwand se dúr haiṉ.
7 (Ki ham ímán se, aur na ki dekh dekhke chalte haiṉ[g]:)
8 So hamárí ḵhátir-jam'aí hai; aur ham beshtar cháhte haiṉ, ki badan se widá' howeṉ, aur Ḵhudáwand ke huzúr meṉ já raheṉ[h].

San 'ÍSAWÍ 60.

[f] 1 Qur. 1. 18. 2 Qur. 2. 15. 2 Tas. 2. 10.
[g] Yúh. 12. 31. aur 14. 30. aur 16. 11. Afs. 6. 12.
[h] Yas. 6. 10. Yúh. 12. 40. 2 Qur. 3. 14.
[i] Yúh. 1. 18. aur 12. 45. aur 14. 9. Filip. 2. 6. Qul. 1. 15. 'Ibrán. 1. 3.
[k] 2 Qur. 3. 8, 9, 11, 18. 6 áyat.
[l] 1 Qur. 1. 13, 23. aur 10. 33.
[m] 1 Qur. 9. 19. 2 Qur. 1. 24.
[n] Paid. 1. 3.
[o] 2 Pat. 1. 19.
[p] 4 áyat. 1 Pat. 2. 9.
[q] 2 Qur. 5. 1.
[r] 1 Qur. 2. 5. 2 Qur. 12. 9.
[s] 2 Qur. 7. 5.
‖ Yá, *láchár nahíṉ.*
[t] Zab. 37. 24.
[u] 1 Qur. 15. 31. 2 Qur. 1. 5, 9. Gal. 6. 17. Filip. 3. 10.
[x] Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pat. 4. 13.
[y] Zab. 44. 22. Rúm. 8. 36. 1 Qur. 15. 31, 49.
[z] 2 Qur. 13. 9.
[a] Rúm. 1. 12. 2 Pat. 1. 1.
[b] Zab. 116. 10.
[c] Rúm. 8. 11. 1 Qur. 6. 14.
[d] 1 Qur. 3. 21. 2 Qur. 1. 6. Qul. 1. 24. 2 Tim. 2. 10.
[e] 2 Qur. 1. 11. aur 8. 19. aur 9. 11, 12.

San 'ÍSAWÍ 60.

[f] Rúm. 7. 22. Afs. 3. 16. Qul. 3. 10. 1 Pat. 3. 4.
[g] Mat. 5. 12. Rúm. 8. 18. 1 Pat. 1. 6. aur 5. 10.
[h] Rúm. 8. 24. 2 Qur. 5. 7. 'Ibrán. 11. 1.
[a] Aiy. 4. 19. 2 Qur. 4. 7. 2 Pat. 1. 13, 14.
[b] Rúm. 8. 23.
[c] Muk. 3. 18. aur 16. 15.
[d] 1 Qur. 15. 53, 54.
[e] Yas. 29. 23. Afs. 2. 10.
[f] Rúm. 8. 23. 2 Qur. 1. 22. Afs. 1. 14. aur 4. 30.
[g] Rúm. 8. 24, 25. 1 Qur. 13. 12. 2 Qur. 4. 18. 'Ibrán. 11. 1.
[h] Filip. 1. 23.

San 'ÍSAWÍ 60.

9 Is liház se ham koshish karte haiṉ, ki kyá házir howeṉ, yá gair-házir howeṉ, us ko pasand áweṉ.
10 Kyúṉki ham sab ko zarúr hai, ki Masíh kí masnad i 'adálat ke áge házir howeṉ[i], táki har ek jo kuchh us ne badan meṉ hoke kiyá, kyá bhalá, kyá burá, muwáfiq us ke, páwe[k].
11 Is wáste ham Ḳhudáwand ke ḳhauf[l] ko samajhkar ádmíoṉ kí minnat karte haiṉ; aur Ḳhudá par hamárá hál záhir hai[m]; aur ummed hai, ki tumháre diloṉ par bhí záhir ho.
12 Ki ham phir apní neknámí tum par nahíṉ jatáte haiṉ[n], par tumheṉ hamáre sabab faḳhr karne kí jagah dete haiṉ[o], táki tum un ko, jo ‖ záhir par faḳhr karte haiṉ aur bátin par nahíṉ, jawáb de sako.
13 Kyúṉki agar ham be-ḳhud haiṉ[p], to yih Ḳhudá ke wáste hai; aur agar hoshyár haiṉ, to yih tumháre wáste hai.
14 Ki Masíh kí muhabbat ham ko khíṉchtí hai; kyúṉki ham yih samjhe, ki jab ek sab ke wáste múá[q], to sab murda ṭhahre:
15 Aur wuh sab ke wáste múá, ki jo jíte haiṉ, so áge ko apne liye na jíweṉ[r], balki us ke liye jo un ke wáste múá, aur phir jí uṭhá.
16 Pas ab se ham kisí ko jism kí ráh se nahíṉ pahcháṉte haiṉ[s]: aur agarchi ham ne Masíh ko bhí jism kí ráh se pahchááná hai, par ab use phir ham nahíṉ pahcháṉte[t].
17 Is liye agar koí Masíh meṉ hai[u], to wuh nayá maḳhlúq hai[x]: puráni chízeṉ guzar gayíṉ[y]; dekho, sárí chízeṉ nayí húíṉ.
18 Aur yih sárí chízeṉ Ḳhudá kí taraf se haiṉ, jis ne Yisú' Masíh ke sabab ham ko áp se miláyá[z], aur miláp kí ḳhidmat hameṉ dí;
19 Ya'ne, Ḳhudá ne Masíh meṉ hoke dunyá ko apne sáth yúṉ milá liyá[a], ki us ne un kí taqsíroṉ ko un par hisáb na kiyá: aur mel ká kalám ‖ hameṉ sompá.
20 Is liye ham Masíh ke elchí haiṉ[b], goyá ki Ḳhudá hamáre wasíla minnat kartá hai[c]: so ham Masíh ke badle iltimás karte haiṉ, ki tum Ḳhudá se mel karo.

[i] Mat. 25. 31, 32. Rúm. 14. 10.
[k] Rúm. 2. 6. Gal. 6. 7. Afs. 6. 8. Qul. 3. 24, 25. Muk. 22. 12.
[l] Aiy. 31. 23. 'Ibrán. 10. 31. Yahúd. 23.
[m] 2 Qur. 4. 2.
[n] 2 Qur. 3. 1.
[o] 2 Qur. 1. 14.
‖ Yúnání meṉ, *chihra par.*
[p] 2 Qur. 11. 1, 16, 17. aur 12. 6, 11.
[q] Rúm. 5. 15.
[r] Rúm. 6. 11, 12. aur 14. 7, 8. 1 Qur. 6. 19. Gal. 2. 20. 1 Tas. 5. 10. 1 Pat. 4. 2.
[s] Mat. 12. 50. Yúh. 15. 14. Gal. 5. 6. Filip. 3. 7, 8. Qul. 3. 11.
[t] Yúh. 6. 63.
[u] Rúm. 8. 9. aur 16. 7. Gal. 6. 15.
[x] Gal. 5. 6. aur 6. 15.
[y] Yas. 43. 18, 19. aur 65. 17. Afs. 2. 15. Muk. 21. 5.
[z] Rúm. 5. 10. Afs. 2. 16. Qul. 1. 20. 1. Yúh. 2. 2. aur 4. 10.
[a] Rúm. 3. 24, 25.
‖ Yúnání meṉ, *hamáre andar rakhá.*
[b] Aiy. 33. 23. Mal. 2. 7. 2 Qur. 3. 6. Afs. 6. 20.
[c] 2 Qur. 6. 1.

21 Kyúṉki us ne us ko jo gunáh se wáqif na thá, hamáre badle gunáh ṭhahráyá[d], táki ham us ke sabab ilábí rástbází ṭhahreṉ[e].

VI BÁB.

1 *Rasúl yih bayán kartá ki maiṉ ne apne taíṉ Masíh ká diyánatdár ḳhádim záhir kiyá hai, apní nasíhatoṉ se,* 3 *aur kámil díndárí se,* 4 *aur phir sab tarah kí azíyatoṉ aur ruswáíoṉ kí sabr ke sáth bardásht karne se.* 10 *In ahwál ká be-parwáí se zikr kartá, is liye ki us ká dil un kí taraf khulá thá,* 13 *aur is ká ummedwár thá, ki we bhí us se waisí muhabbat rakheṉge;* 14 *áḳhir meṉ unheṉ nasíhat kartá, ki liházá we ḳhud zinda Ḳhudá kí haikal haiṉ, we but-parastoṉ kí suhbat aur un kí sárí najásatoṉ se parhez kareṉ.*

PAS ham báham ham-ḳhidmat hoke[a] tum se minnat bhí karte haiṉ[b], ki Ḳhudá ká fazl 'abas mat páte jáo[c].
2 (Kyúṉki wuh kahtá hai, ki maiṉ ne qabúliyat ke waqt meṉ terí suní[d], aur naját ke din terí madad kí: dekho, ab, qabúliyat ká waqt hai; dekho, ab naját ká din hai.)
3 Ham kisí ke ṭhokar kháne ke bá'is nahíṉ hote, táki yih ḳhidmat badnám na ho[e]:
4 Par áp ko har ek bát meṉ Ḳhudá ke ḳhádim[f] kí tarah záhir karte haiṉ, barí bardásht se, musíbatoṉ se, ihtiyájoṉ se, tangíoṉ se,
5 Koṛe kháne se, qaid se, hangámoṉ se, mihnatoṉ se, bedáríoṉ se, fáqoṉ se[g];
6 Pákízagí se, ma'rifat se, sabr se, mihrbání se, Pák Rúh se, beriyá muhabbat se,
7 Kalám i haqq se[h], Ḳhudá kí qudrat se[i], rástbází ke hathyároṉ se[k], jo dahine báeṉ haiṉ,
8 'Izzat aur be-'izzatí se, badnámí aur neknámí se: dagábáz kí mánind haiṉ, par sachche haiṉ;
9 Gumnám kí mánind haiṉ, par mashhúr haiṉ[l]; murda kí mánind haiṉ, par dekho, ham jíte haiṉ[m]; tambíh pánewáloṉ kí mánind haiṉ, par halák nahíṉ[n];
10 Gamgín kí mánind haiṉ, par hamesha ḳhush haiṉ; kangál kí mánind haiṉ, par bahutoṉ ko daulatmand karte haiṉ; ná-dár kí mánind haiṉ, par sab kuchh rakhte haiṉ.
11 Ai Qurintío, hamárí zubán tumhárí taraf khulí, hamárá dil kusháda hogayá[o].
12 Tum hamáre sabab se tang

San 'ÍSAWÍ 60.

[d] Yas. 53. 6, 9, 12. Gal. 3. 13. 1 Pat. 2. 22, 24. 1 Yúh. 3. 5.
[e] Rúm. 1. 17. aur 5. 19. aur 10. 3.
[a] 1 Qur. 3. 9.
[b] 2 Qur. 5. 20.
[c] 'Ibrán. 12. 15.
[d] Yas. 49. 8.
[e] Rúm. 14. 13. 1 Qur. 9. 12. aur 10. 32.
[f] 1 Qur. 4. 1.
[g] 2 Qur. 11. 23, wag.
[h] 2 Qur. 4. 2. aur 7. 14.
[i] 1 Qur. 2. 4.
[k] 2 Qur. 10. 4. Afs. 6. 11, 13. 2 Tim. 4. 7.
[l] 2 Qur. 4. 2. aur 5. 11. aur 11. 6.
[m] 1 Qur. 4. 9. 2 Qur. 1. 9. aur 4. 10, 11.
[n] Zab. 118. 18.
[o] 2 Qur. 7. 3.

San 'ÍSAWÍ 60.

nahín, par apne hí dilon se tang ho[p].

13 Pas is ke badle men, (main tum se yún kahtá hún, jaisá farzandon se[q],) tum bhí kusháda-dil hoo.

14 Aur tum be-ímánon ke sáth ná-láiq júe men mat juṭe jáo[r]: ki rástí aur ná-rástí men kaun sá sájhá hai[s]? aur roshní ko táríkí se kaun sá mel hai?

15 Aur Masíh ko Bali'ál ke sáth kaun sí muwáfaqat hai? ímándár ká be-ímán ke sáth kyá hissa hai?

16 Aur Ḳhudá kí haikal ko buton se kaun sí muwáfaqat hai? ki tum to zinda Ḳhudá kí haikal ho[t]; chunánchi Ḳhudá ne kahá hai, ki Main un men rahúngá, aur un men chalúngá; aur main un ká Ḳhudá húngá, aur we mere log honge[u].

17 Is wáste Ḳhudáwand yih kahtá hai, ki Tum un ke darmiyán se nikal áo, aur judá ho raho, aur nápák ko mat chhúo[x], aur main tum ko qabúl karúngá;

18 Aur main tumhárá Báp húngá, aur tum mere beṭe beṭíán hoge[y]; yih Ḳhudáwand Qádir i mutlaq farmátá hai.

p 2 Qur. 12. 15.
q 1 Qur. 4. 14.
r Ist. 7. 2, 3. 1 Qur. 5. 9. aur 7. 39.
s 1 Sam. 5. 2, 3. 1 Sal. 18. 21. 1 Qur. 10. 21. Afs. 5. 7, 11.
t 1 Qur. 3. 16. aur 6. 19. Afs. 2. 21, 22. 'Ibrán. 3. 6.
u Ḳhur. 29. 45. Ahb. 26. 12. Yar. 31. 33. aur 32. 38. Hiz. 11. 20. aur 36. 28. aur 37. 26, wag. Zak. 8. 8. aur 13. 9.
x Yas. 52. 11. 2 Qur. 7. 1. Muk. 18. 4.
y Yar. 31. 1, 9. Muk. 21. 7.

VII BAB.

1 *Wuh unhen phir nasíhat kartá ki we pákízagí ko kámil karen,* 2 *aur use wuh piyár karen, jo us ne unhen kiyá thá.* 3 *Tá ki we na samjhen ki wuh us kí bábat shubha rakhtá, wuh bayán kartá ki kyúnkar apní musíbat ke waqt us ne Títus ke áne se, aur un ká ahwál kahne se, ki kyúnkar unhon ne us ká aglá ḳhatt paṛhke Ḳhudá ke liye tauba kí thí,* 13 *aur Títus ko 'azíz jánke unhon ne us kí farmánbardárí bhí kí, mutábiq us chál kí jis par rasúl ne sábiq men faḳhr kiyá thá, tasallí hásil kí thí.*

PAS, ai 'azízo, cháhiye ki ham aise wa'da páke áp ko har tarah kí jismání aur rúhání najásat se pák karen[a], aur Ḳhudá ke ḍar se pákízagí ko kámil karen.

2 Ham ko qabúl kar lo; ham ne kisí se be-insáfí nahín kí, kisí ko ḳharáb nahín kiyá, kisí par kuchh ziyádatí nahín kí[b].

3 Main ilzám dene ke wáste yih nahín kahtá; kyúnki áge hí kah chuká hún, ki tum hamáre dilon men ho, yahán tak ki ham tum ek sáth maren aur jíen[c].

4 Merí báten tumhárí bábat bahut be-dhaṛak hain[d], mujhe tumháre sabab baṛá faḳhr hai[e]; main to tasallí se bhará húá hún, apní sab musíbat men niháyat ḳhush hún[f].

5 Jab ham Maqadúniya men áe, hamáre jism ko kuchh árám na thá[g], balki ham har tarah kí musíbat men giriftár the[h]; báhar laṛáíán, bhítar dahshaten[i].

6 Lekin Ḳhudá ne, jo 'ájizon ko dilásá detá hai[k], Títus ke á pahunchne se hamen tasallí baḳhshí[l].

7 Aur na sirf usí ke á jáne se, balki us tasallí se bhí, jo us ne tumháre bích rahke páí, ki us ne tumhárá shauq, tumhárá afsos, tumhárí gairatmandí, jo merí bábat thí, hamáre áge bayán kí, yahán tak ki main ziyáda ḳhush húá.

8 Jo main ne us ḳhatt se tumhen gamgín kiyá, us se main nahín pachhtátá, agarchi main pachhtátá thá[m]; is liye ki dekhtá hún, ki jo gamgíní us ḳhatt se húí, thoṛí hí muddat tak thí.

9 Ab main ḳhush húá hún, na is wáste ki tum gamgín húe, par is wáste ki tumháre gam ká anjám tauba húá: kyúnki tum ‖ Ḳhudá ke liye gamgín húe, táki ham se kisí bát men nuqsán na páo.

10 Kyúnki wuh gam, jo Ḳhudá ke liye hai, aisí tauba paidá kartá hai, jis se naját hotí hai[n], aur us se kuchh pachhtáwá nahín hotá: par dunyá ká gam maut paidá kartá hai[o].

11 Dekho ki tumháre gam ne jo Ḳhudá ke liye thá, tum men kyá hí chálákí, kyá hí 'uzr-ḳhwáhí, kyá hí ḳhafagí, kyá hí dahshat, kyá hí shauq, kyá hí gairat, kyá hí badlá lená paidá kiyá: tum ne har tarah se sábit kiyá, ki tum is muqaddama men pák ho.

12 Ġaraz, agarchi main ne tumhen likhá, par main ne na us ke liye jis ne andher kiyá, aur na us ke wáste jis par andher húá, balki is liye, ki hamárí fikr, jo tumháre liye Ḳhudá ke huzúr hai, tum par záhir howe[p].

13 Isí liye ham ne tumhárí tasallí se tasallí páí: aur Títus kí ḳhushí se bahut ziyáda ḳhush húe, ki us kí rúh tum sabhon ke sabab táza húí[q].

14 Aur agar main ne us ke sámhne tumhárí bábat kuchh

a 2 Qur. 6. 17, 18. 1 Yúh. 3. 3.
b A'am. 20. 33. 2 Qur. 12. 17.
c 2 Qur. 6. 11, 12.
d 2 Qur. 3. 12.
e 1 Qur. 1. 4. 2 Qur. 1. 14.
f 2 Qur. 1. 4. Filip. 2. 17. Qul. 1. 24.
g 2 Qur. 2. 13.
h 2 Qur. 4. 8.
i Ist. 32. 25.
k 2 Qur. 1. 4.
l Dekho 2 Qur. 2. 13.
m 2 Qur. 2. 4.
‖ Yá, *Ḳhudá ke áge;* 1 Pat. 4. 5.
n 2 Sam. 12. 13. Mat. 26. 75.
o Ams. 17. 22.
p 2 Qur. 2. 4.
q Rúm. 15. 32.

San 'ÍSAWÍ 60.

fakhr kiyá, to sharminda nahín; par jaise sárí báten jo ham ne tum se kahín, sach sach hain, waise hí hamárá fakhr jo Títus ke sámhne thá, sach ṭhahrá.
15 Aur us kí || dilí muhabbat tum par ziyádatar hai, ki us ko tum sab kí farmánbardárí yád hai[r], ki tum ne ḍarte aur thartharáte húe use qabúl kiyá.
16 Pas, main khush hún, ki har ek bát men tum se merí khátir-jam'aí hai[s].

|| Yúnání men, *antrián.*
r 2 Qur. 2. 9. Filip. 2. 12.
s 2 Tas. 3. 4. Filím. 8, 21.

VIII BAB.

1 *Wuh un ko targíb detá, ki we Maqadúnion ke namúna par, sakháwat karke ek achchhá chandá Yarúsalam-wále muflis bháíon ke liye karen; 7 wuh unhen yád dilátá ki we sábiq men is tarah kí neki men sabqat le gaye the; 9 phir Masíh ká namúna pesh látá, 14 aur us rúhání fáida ká zikr kartá, jo us tarah kí sakháwat se un ke liye paidá hogá: 16 ba'd us ke Títus aur us ke rafíqon kí diyánatdárí aur cháláki kí ta'ríf kartá, jo ki us kí 'arz o nasíhat o sifárish ke mutábiq is hí kám ko anjám dene ke liye un pás gaye the.*

AUR ai bháío, ham Khudá ke us fazl ko, jo Maqadúniya kí kalísiyáon par kiyá gayá hai, tumhen jatáte hain;
2 Ki musíbat kí barí ázmáish men un kí khushí kí ziyádatí aur un kí niháyat garíbí[a] ne un kí sakháwat kí daulat ko bahut barháyá.
3 Kyúnki main yih gawáhí detá hún, ki we maqdúr bhar, balki maqdúr se ziyáda áp se musta'idd the;
4 Aur barí minnat ke sáth ham se darkhwást kí, ki ham us bakhshish ko lewen, aur muqaddason ke liye use pahuncháne men sharík howen[b].
5 Aur hamárí ummed hí ke muwáfiq nahín, balki apne taín pahle Khudáwand ko, aur phir Khudá kí marzí se ham ko sompá.
6 Is wáste ham ne Títus se yih darkhwást kí[c], ki jaisá us ne shurú' kiyá thá, waisá hí tumháre darmiyán bhí us in'ám ko púrá kare.
7 Pas, jis tarah tum ne har ek bát men, ímán, aur kalám, aur 'ilm, aur sárí koshish, aur us muhabbat men jo ham se rakhte ho, sabqat le gayá hai[d], waise hí is ni'amat kí bábat bhí tum sabqat le jáo[e].
8 Main kuchh hukm ke taur par nahín[f], balki auron kí sargarmí

a Marq.12.44.
b A'am.11.29. aur 24. 17. Rúm. 15.25, 26. 1 Qur. 16. 1, 3, 4. 2 Qur. 9. 1.
c 17 áyat. 2 Qur.12.18.
d 1 Qur. 1. 5. aur 12. 13.
e 2 Qur. 9. 8.
f 1 Qur. 7. 6.

San 'ÍSAWÍ 60.

ke sabab, aur tumhárí muhabbat kí haqíqat ázmáne ke liye yih kahtá hún.
9 Kyúnki tum hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke fazl ko jánte ho, ki wuh daulatmand thá, aur tumháre wáste muflis hogayá[g], táki tum us kí muflisí se daulatmand ho jáo.
10 Aur main is bát men saláh detá hún[h]; kyúnki yihí tumháre wáste munásib hai[i], ki tum ne na faqat yih kám karná shurú' kiyá, balki ek baras áge se[k] us ke karne ká iráda kiyá.
11 Pas ab tum use tamám bhí karo; ki jaise tum iráda karne par musta'idd the, waise hí maqdúr ke muwáfiq us ke tamám karne par bhí ho.
12 Kyúnki agar níyat pahle ho, to ádmí, muwáfiq us ke jo us pás hai, maqbúl hogá[l], na us ke muwáfiq jo us pás nahín.
13 Garaz, yih nahín, ki auron ko árám, aur tumhen taklíf ho:
14 Balki barábarí ke taur par ho, táki is waqt tumhárí ziyádatí un kí kamí ko púrá kare, aur un kí ziyádatí tumhárí kamí ko: táki barábarí ho jáwe:
15 Chunánchi likhá hai, ki Jis ne bahut jam'a kiyá, us ká kuchh barhá nahín; aur jis ne thorá jam'a kiyá, us ká kuchh ghaṭá nahín[m].
16 Ab Khudá ká shukr, jis ne || tumhárí barí khairkhwáhí Títus ke dil men ḍálí.
17 Ki us ne to darkhwást qabúl kí[n]; balki áp hí taiyár hoke apní khushí se tumháre pás nikal gayá.
18 Aur ham ne us ke sáth us bháí ko bhejá[o], jis kí ta'ríf Injíl ke sabab sárí kalísiyáon ke darmiyán hai.
19 Aur sirf yihí nahín, balki wuh kalísiyáon ká chuná húá[p] bhí hai, ki hamárá ham-safar hoke yih ni'amat sáth le jáe, jis ke ham khádim hain, tá ki Khudáwand hí kí sitáish kí jáe[q], aur tumhárí himmat záhir howe.
20 Ham is se khabardár rahte hain, ki is khairát i firáwán ke sabab, jis ke ham khádim hain, koí hamen badnám na kare:
21 Is liye jo báten ki sirf Khudáwand hí ke nahín, balki ádmíon ke áge bhí bhalí hain[r], ham

g Mat. 8. 20. Lúq. 9. 58. Filip. 2. 6, 7.
h 1 Qur. 7. 25.
i Ams. 19. 17. Mat. 10. 42. 1 Tim. 6. 18, 19. 'Ibrán. 13. 16.
k 2 Qur. 9. 2.
l Marq. 12.43, 44. Lúq. 21. 3.
m Khur. 16. 18.
|| Yá, *tumháre liye jidd o jahd Títus ke dil men ḍálá.*
n 6 áyat.
o 2 Qur.12.18.
p 1 Qur. 16. 3, 4.
q 2 Qur. 4. 15.
r Rúm. 12.17. Filip. 4. 8. 1 Pat. 2. 12.

San 'ÍSAWÍ 60.

un ke liye dúr-andeshí karte
haiṉ.
22 Aur ham ne un ke sáth apne
us bháí ko bhejá, jise ham ne
bahut sí bátoṉ meṉ bárhá ázmá-
kar chálák páyá: par ab us baṛe
bharose ke sabab se jo us ká tum
par hai, bahut ziyáda chálák hai.
23 Báqí, Títus jo hai, wuh merá
sharík, aur tumháre wáste merá
ham-khidmat hai: aur hamáre
bháí jo haiṉ, so kalísiyáoṉ ke
rasúl[s], aur Masíh ká jalál haiṉ.
24 Pas, tum apní muhabbat aur
hamáre us fakhr ko[t], jo tumhárí
bábat hai, un par aur kalísiyáoṉ
ke sámhne sábit karo.

s Filip. 2. 25.
t 2 Qur. 7. 14. aur 9. 2.

IX BAB.

1 *Ab wuh sabab bayán kartá jis se, báwujúde*
ki un kí himmat se khúb wáqif thá, us ne
Títus aur us ke bháíoṉ ko áge bhejá thá. 6
Phir unheṉ uksáke ki we khúb bihri kareṉ, us
kám ko bíj ke bone se tashbíh detá, 10 *jis se*
un ke liye bahut paidáwár hogá, 13 *balki us*
ke sabab bhí Khudá ke liye bahutsí shukr-
guzárioṉ kí qurbání guzrání jáegí.

PAR us khidmat kí bábat jo
muqaddas logoṉ ke wáste
hai[a], merá likhná tum ko záid
hai:
2 Kyúṉki maiṉ tumhárí himmat
ko jántá húṉ[b], aur is sabab se
Maqadúníoṉ ke áge tumhárí baṛáí
kartá húṉ[c], ki Akhaia ká mulk
parsál se taiyár thá[d]; aur tum-
hárí sargarmí ne bahutoṉ ko
ubhárá.
3 Lekin maiṉ ne bháíoṉ ko
bhejá[e], ki hamárí wuh baṛáí jo is
bát meṉ tumhárí bábat thí be-asl
na ṭhahre, táki, jaisá maiṉ ne
kahá hai, tum taiyár ho raho:
4 Kahíṉ aisá na howe, ki agar
Maqadúniya ke log mere sáth
áweṉ, aur tumheṉ taiyár na pá-
weṉ, ham (to ham nahíṉ kahte, ki
tum) is baṛáí par i'atimád karne
se sharminda howeṉ.
5 Is wáste maiṉ bháíoṉ se yih
darkhwást karná zarúr samjhá, ki
we áge tumháre pás jáweṉ, aur
tumhárí us ‖ sakháwat ko, jis ká
peshtar bárhá zikr húá, áge taiyár
kar rakheṉ, táki wuh sakháwat kí
tarah na ki bakhílí kí tarah mau-
júd rahe.
6 Par bát yih hai, ki jo thoṛá
botá hai, thoṛá káṭegá[f]: aur jo
bahut botá hai, bahut káṭegá.
7 Har ek jis tarah apne dil meṉ
ṭhahrátá hai, dewe; na ki gam

a A'am. 11. 29. Rúm. 15. 26. 1 Qur. 16. 1. 2 Qur. 8. 4. Gal. 2. 10.
b 2 Qur. 8. 19.
c 2 Qur. 8. 21.
d 2 Qur. 8. 10.
e 2 Qur. 8. 6, 17, 18, 22.
‖ Yúnání meṉ, *barakat*, Paid. 33. 11. 1 Sam. 25. 27. 2 Sal. 5. 15.
f Ams. 11. 24. aur 19. 17. aur 22. 9. Gal. 6. 7, 9.

se, yá lácharí se[g]: kyúṉki Khudá
usí ko jo khushí se detá hai piyár
kartá hai[h].
8 Aur Khudá tum par har tarah
kí ni'amat baṛhá saktá hai[i], táki
tum hamesha sab tarah kí kifáyat
rakhke har súrat kí nekokárí
meṉ baṛhte jáo:
9 (Chunánchi likhá hai, ki Us ne
bikhráyá hai; us ne kangáloṉ ko
diyá hai; us kí rástbází hamesha
kí hai[k].
10 Ab jo bone ke liye bíj, aur
kháne ko roṭí bakhshtá hai[l], so
tum ko bone ke liye bíj bakhshe,
aur ziyáda kare, aur tumhárí
rástbází ke phal baṛhá de[m];)
11 Tá ki tum har bát meṉ ganí
hoke sab tarah kí sakháwat karo,
ki yih hamáre wasíla se Khudá
kí shukrguzárí ká bá'is hotá hai[n].
12 Kyúṉki is chande kí khidmat
na sirf muqaddasoṉ kí ihtiyájoṉ
ko dúr kartí[o], balki Khudá tak
pahuṉchtí, ki bahutoṉ ke wasíla
us kí shukrguzáríáṉ hotíṉ.
13 Ki we us khidmat ká hál
tajwíz karke, is liye Khudá kí
sitáish karte haiṉ[p], ki tum Masíh
kí Injíl ke tábi' hone ká iqrár
karte ho, aur sakháwat[q] se un ke
aur sab ke sharík ho;
14 Aur we tumháre wáste du'á
mángte haiṉ, aur Khudá ke us
kamál fazl ke liye[r], jo tum par
hai, tumheṉ bahut cháhte haiṉ.
15 Khudá ká us kí bakhshish par
jo bayán se báhar hai shukr ho[s].

X BAB.

1 *Jhúṭhe rasúloṉ kí mukhálafat meṉ jo us par*
yih kahke tuhmat lagáte the ki us kí jismání
súrat aur ru'ab kuchh nahíṉ, wuh un par
apná rúhání iqtidár jis se sab mukhálif ikh-
tiyárwáloṉ se laṛne ke liye musallah húá thá,
jatá detá, 7 *aur un ko yaqín dilátá ki jis*
waqt maiṉ házir húṉ kalám ke haqq meṉ aisá
zabardast húṉgá jaisá ab gair-házir hoke
khaṭṭoṉ se ma'lúm hotá, 12 *balki un par 'aib*
lagátá is liye ki unhoṉ ne andáza se báhar
jáke apní baṛáí kí thí, aur gair logoṉ kí
mihnatoṉ par fakhr kiyá thá.

MAIṈ Púlus to ‖ tumháre rú-
barú tum meṉ haqír[a], aur
píṭh píchhe tum par diler húṉ,
Masíh kí farotaní aur bardásht ká
wásta deke tum se 'arz kartá húṉ[b]:
2 Aur yih darkhwást kartá húṉ,
ki maiṉ házir hoke wuh dilerí na
karúṉ, jo un par, jin ke nazdík
hamárí chál jismání hai, kiyá
cháhtá húṉ[c].
3 Kyúṉki ham agarchi jism meṉ

San 'ÍSAWÍ 60.

g Ist. 15. 7.
h Khur. 25. 2. aur 35. 5. Ams. 11. 25. Rúm. 12. 8. 2 Qur. 8. 12.
i Ams. 11. 24, 25. aur 28. 27. Filip. 4. 19.
k Zab. 112. 9.
l Yas. 55. 10.
m Hús. 10. 12. Mat. 6. 1.
n 2 Qur. 1. 11. aur 4. 15.
o 2 Qur. 8. 14.
p Mat. 5. 16.
q 'Ibrán. 13. 16.
r 2 Qur. 8. 1.
s Ya'q. 1. 17.
‖ Yá, *ba nisbat súrat kí.*
a 10 áyat. 2 Qur. 12. 5, 7, 9.
b Rúm. 12. 1.
c 1 Qur. 4. 21. 2 Qur. 13. 2, 10.

San 'ÍSAWÍ 60.

[d] 1 Tim. 1. 18. 2 Tim. 2. 3. [e] Afs. 6. 13. 1 Tas. 5. 8. [f] Yar. 1. 10. [g] A'am. 7. 22. 1 Qur. 2. 5. 2 Qur. 6. 7. aur 13. 3, 4. || Yá, *mubáhason ko.* [h] 1 Qur. 1. 19. aur 3. 19. [i] 2 Qur. 2. 9. aur 7. 15. [k] 2 Qur. 13. 2, 10. [l] Yúh. 7. 24. 2 Qur. 5. 12. aur 11. 18. [m] 1 Qur. 14. 37. 1 Yúh. 4. 6. [n] 1 Qur. 3. 23. aur 9. 1. 2 Qur. 11. 23. [o] 2 Qur. 13. 10. [p] 2 Qur. 7. 14. aur 12. 6. || Yá, *tásír-wále.* [q] 1 Qur. 2. 3, 4. 1 áyat. 2 Qur. 12. 5, 7, 9. Gal. 4. 13. [r] 1 Qur. 1. 17. aur 2. 1, 4. 2 Qur. 11. 6. [s] 2 Qur. 3. 1. aur 5. 12. [t] 15 áyat. [u] 1 Qur. 3. 5, 10. aur 4. 15. aur 9. 1.

chalte hain, par jism ke taur par
nahín larte;
4 (Is liye ki hamárí laráí[d] ke
hathyár[e] jismání nahín, par Khudá
ke sabab qil'aon ke dhá dene[f]
par qádir[g] hain;)
5 Ki ham ||tasauwuron ko, aur
har ek bulandí ko, jo Khudá kí
pahchán ke barkhiláf áp ko ub-
hártí hai, girá dete hain[h], aur har
ek khiyál ko qaid karke Masíh ká
farmánbardár karte hain;
6 Aur ham musta'idd hain, ki
jab tumhárí farmánbardárí púrí
ho[i], to ham har tarah kí náfar-
mánbardárí ká badlá lewen[k].
7 Kyá tum záhir par nazar karte
ho[l]? agar kisí ko is ká yaqín hai,
ki wuh áp Masíh ká hai[m], to wuh
yih bhí áp se gaur kare, ki jaisá
wuh Masíh ká hai, waise ham bhí
Masíh ke hain[n].
8 Ki agar main is ikhtiyár[o] par,
jo Khudáwand ne banáne na tum-
háre dhá dene ko hamen diyá hai,
kuchh ziyáda fakhr karún, to
sharminda na hoúngá[p]:
9 Main yih kahtá hún, na howe
ki main aisá záhir hoún, ki khat-
ton ko likhke tumhen darátá hún.
10 Kyúnki koí kahtá hai, ki us
ke khatt albatta bhárí aur ||zorá-
war hain, par wuh áp jism se
kamzor[q], aur kalám se náchíz
hai[r].
11 So kahnewálá samajh rakhe,
ki jaise píth píchhe khatton men
hamárá kalám hai, waise hí jab
ham házir honge, hamárá kám
bhí hogá.
12 Kyúnki hamárí yih jur,at
nahín, ki ham apne taín un men
shumár karen, yá un se muqábala
karen, jo ki apní ta'ríf karte
hain[s]: lekin we áp se apní pai-
máish karke, aur áp se apná mu-
qábala karke, nádán thaharte
hain.
13 Par ham paimána se báhar
jáke fakhr na karenge[t], balki jis
qánún kí paimáish Khudá ne
hamen bánt dí, jo tum tak pa-
hunchtí hai, ham usí ke muwáfiq
fakhr karenge.
14 Kyúnki ham hadd se báhar
áp ko nahín barháte, goyá tum
tak na pahunche hon, is liye ki
ham ne Masíh kí Injíl tum tak
bhí[u] pahuncháí hai:
15 Aur ham paimána ke báhar
jákar auron kí mihnaton par[x]
fakhr nahín karte: lekin ummed-
wár hain, ki tum apne ímán men
taraqqí karke ham ko hamáre qá-
nún ke muwáfiq bahut ziyáda
barhá do.
16 Ki ham tumhárí sarhadd ke
us pár jáke Injíl pahuncháwen,
aur dúsre ke qánún par jahán sab
taiyár hain fakhr na karen.
17 Par jo fakhr kartá hai, so
Khudáwand par fakhr kare[y].
18 Kyúnki jo apní ta'ríf kartá
hai[z], wuh nahín, balki jis kí ta'ríf
Khudáwand kartá hai[a], wuh maq-
búl hai.

XI BAB.

1 *Rasúl ko Qurintíon kí bábat gairat áí thí, ki
unhon ne jhúthe rasúlon kí Púlus kí nisbat
se ziyáda qadr jání thí, aur is liye majbúr
hoke apní ta'ríf kartá hai,* 5 *balki áp ko sab
se bare rasúlon ke barábar thahrátá,* 7 *phir
un ko yád dilátá ki main ne unhen Injíl muft
sunáí, aur tum par kuchh bojh na dálá,* 13
*phir wuh sábit kartá ki main un dagábáz
kárindon se kisí sharí'atwálí sifat men haqír
nahín hún,* 23 *aur Masíh kí khidmat-guzárí
men, aur us khidmat ke 'iláqa men sab tarah
kí azíyaton ke utháne men un se kahín ziyáda
afzal hún.*

KASH ki tum zarra merí be-
wuqúfí[a] kí bardásht karo:
aur tum to merí bardásht karte
ho.
2 Mujhe tumhárí bábat Khudá
kí sí gairat átí hai[b], kyúnki main
ne tumhen sanwárá[c], táki main
tum ko pák-dáman kunwárí[d] kí
mánind ek hí shauhar, ya'ne,
Masíh ke pás házir karún[e].
3 Par main dartá hún, kahín
aisá na howe, ki jaise sámp ne
apní dagábází se Hawah ko tha-
gá[f], waise hí tumháre dil bhí, us
safáí se jo Masíh men hai phirke,
kharáb ho jáwen[g].
4 Ki agar koí ákar dúsre Yisú'
kí manádí kartá, jis kí ham ne
manádí nahín kí, yá agar koí aur
Rúh jise tum ne na páyá, pátá,
yá dúsrí Injíl[h] miltí, jo tumhen na
milí thí, to tumhárá bardásht
karná khúb thá.
5 Kyúnki main apne taín sab se
bare rasúlon se kuchh kam nahín
samajhtá hún[i].
6 Aur agar kalám men 'awámm
sá hún[k], par 'ilm men nahín[l]; le-
kin ham to sab báton men har ta-
rah se tum par záhir húe hain[m].
7 Kyá yih merá gunáh húá, ki
main ne apne taín farotan kiyá[n],

San 'ÍSAWÍ 60.

[x] Rúm. 15. 20. [y] Yas. 65. 16. Yar. 9. 24. 1 Qur. 1. 31. [z] Ams. 27. 2. [a] Rúm. 2. 29. 1 Qur. 4. 5. [a] 16 áyat. 2 Qur. 5. 13. [b] Gal. 4. 17, 18. [c] Hús. 2. 19, 20. 1 Qur. 4. 15. [d] Ahb. 21. 13. [e] Qul. 1. 28. [f] Paid. 3. 4. Yúh. 8. 44. [g] Afs. 6. 24. Qul. 2. 4, 8, 18. 1 Tim. 1. 3. aur 4. 1. 'Ibrán. 13. 9. 2 Pat. 3. 17. [h] Gal. 1. 7, 8. [i] 1 Qur. 15. 10. 2 Qur. 12. 11. Gal. 2. 6. [k] 1 Qur. 1. 17. aur 2. 1, 13. 2 Qur. 10. 10. [l] Afs. 3. 4. [m] 2 Qur. 4. 2. aur 5. 11. aur 12. 12. [n] A'am. 18. 3. 1 Qur. 9. 6, 12. 2 Qur. 10. 1.

San 'ÍSAWÍ 60.

táki tum buland ho, kyúnki main
ne tumhen Ḳhudá kí Injíl kí
ḳhushḳhabarí muft sunáí?
8 Main ne to dúsrí kalísiyáon
ko lúṭá, ki tumhárí ḳhidmat ke
liye un se darmáhá liyá.
9 Aur jab main tumháre darmi-
yán thá, aur muhtáj húá, tad bhí
kisí par bojh na diyá [o], kyúnki
merí ihtiyáj ko un bháíon ne jo
Maqadúniya se áe the dúr kiyá [p]:
aur har ek bát men main tum par
bojh dene se báz rahá, aur báz
rahúngá [q].
10 Masíh kí sacháí se [r], jo mujh
men hai, main kahtá hún, ki yih
faḳhr Akhaia kí sarhaddon men
mujh se judá na hogá [s].
11 Kis wáste? kyá is wáste ki
main tum se muhabbat nahín
rakhtá [t]? Ḳhudá jántá hai.
12 Par main jo kartá hún, so hí
kartá rahúngá, ki main un ko, jo
qábú ḍhúnḍhte hain, qábú páne
na dún [u], tá ki jis bát men we
faḳhr karte hain, aise jaise ham
hain páe jáwen.
13 Kyúnki aise log jhúṭhe rasúl [x],
dagábáz kárinda hain [y], jo apní
súraton ko Masíh ke rasúlon se
badal ḍálte hain.
14 Aur yih ta'ajjub nahín, kyún-
ki Shaitán bhí apní súrat ko
núrí firishta [z] se badal ḍáltá
hai.
15 Is wáste agar us ke ḳhádim
bhí apní súraton ko rástbází ke
ḳhádimon [a] se badal ḍálen, to
kuchh yih baṛí bát nahín; par un
ká anjám un ke kámon ke mu-
wáfiq hogá [b].
16 Phir main kahtá hún, ki koí
mujhe bewuqúf [c] na samjhe; aur
nahín to, bewuqúf bhí samajhke
mujhe qabúl kare, ki main bhí
thoṛá faḳhr karún.
17 Jo kuchh ki main kahtá hún,
so Ḳhudáwand kí ráh se nahín [d],
balki bewuqúfí kí ráh se, aur us
istiqlál se jo faḳhr ke sáth hotá [e],
kahtá hún.
18 Azbaski bahut se log jismání
tarah par faḳhr karte hain, to
main bhí faḳhr karúngá [f].
19 Kyúnki tum bewuqúfon kí
bardásht ḳhushí se karte ho, is
liye ki áp 'aqlmand ho [g].
20 Ki jab koí tumhen gulám
banátá hai [h], yá jab koí tumhen
nigaltá hai, yá jab koí tum se
kuchh letá hai: yá jab koí áp ko
buland kartá hai, yá jab koí tum-
háre munh par tamáncha mártá
hai, tab tum bardásht karte ho.
21 Main be-hurmatí kí bábat
boltá hún, ki goyá ham kamzor
hote [i]. Par jis bát men koí diler
hai, to main bhí (bewuqúfí se yih
kahtá hún,) diler hún [k].
22 Kyá we 'Ibrání hain? main
bhí hún. Kyá we Isráelí hain?
main bhí hún. Kyá Abirahám
kí nasl se hain? main bhí hún [l].
23 Kyá Masíh ke ḳhádim hain?
main (nádání se kahtá hún,) ziyá-
datar hún; mihnaton men zi-
yáda [m], koṛe kháne men hadd se
ziyáda, qaidon men beshtar [n],
mauton men aksar [o].
24 Main ne Yahúdíon se pánch
bár ek kam chálís [p] koṛe kháe.
25 Tín bár chhaṛíon se már kháí [q],
ek daf'a pathráo kiyá gayá [r], tín
martaba jaház ke ṭúṭ jáne kí balá
men paṛá, ek rát din samundar
men káṭá [s];
26 Main safaron men bahut,
daryáon ke ḳhatron men, choron
ke ḳhatron men, apní qaum se
ḳhatron men [t], gair-qaumon se
ḳhatron men [u], shahr ke bích ḳhat-
ron men, jangal ke bích ḳhatron
men, samundar ke bích ḳhatron
men, jhúṭhe bháíon ke bích ḳhat-
ron men rahá hún;
27 Mihnat aur mashaqqat men,
bárhá bedáríon men [x], bhúkh aur
piyás men, fáqon men aksar, sardí
aur nange rahne kí hálat men bhí
rahá hún [y].
28 In báharwálí chízon ke siwá
sárí kalísiyáon kí fikr mujh ko
har roz á dabátí hai [z].
29 Kaun kamzor hai, ki main
kamzor nahín hún [a]? kaun ṭhokar
khátá, ki main nahín jaltá?
30 Agar faḳhr kiyá cháhiye, to
main apní kamzoríon par faḳhr
karúngá [b].
31 Hamáre Ḳhudáwand Yisú'
Masíh ká Ḳhudá aur Báp jo ha-
mesha mubárak hai [c], jántá hai [d],
ki main jhúṭh nahín kahtá.
32 Dimishq men názim ne, jo
bádsháh Aratás kí taraf se thá,
is iráda se ki mujhe pakaṛ le [e],
Dimishqíon ke shahr par chaukí
biṭhláí:
33 Tab main khiṛkí kí ráh se ek
ṭokre men díwár par se laṭká diyá

San 'ÍSAWÍ 60.

o A'am. 20. 33. 2 Qur. 12. 13. 1 Tas. 2. 9. 2 Tas. 3. 8, 9.
p Filip. 4. 10, 15, 16.
q 2 Qur. 12. 14, 16.
r Rúm. 9. 1.
s 1 Qur. 9. 15.
t 2 Qur. 6. 11. aur 7. 3. aur 12. 15.
u 1 Qur. 9. 12.
x A'am. 15. 24. Rúm. 16. 18. Gal. 1. 7. aur 6. 12. Filip. 1. 15. 2 Pat. 2. 1. 1 Yúh. 4. 1. Muk. 2. 2.
y 2 Qur. 2. 17. Filip. 3. 2. Tít. 1. 10, 11.
z Gal. 1. 8.
a 2 Qur. 3. 9.
b Filip. 3. 19.
c 1 áyat. 2 Qur. 12. 6, 11.
d 1 Qur. 7. 6, 12.
e 2 Qur. 9. 4.
f Filip. 3. 3, 4.
g 1 Qur. 4. 10.
h Gal. 2. 4. aur 4. 9.

i 2 Qur. 10. 10.
k Filip. 3. 4.
l A'am. 22. 3. Rúm. 11. 1. Filip. 3. 5.
m 1 Qur. 15. 10.
n A'am. 9. 16. aur 20. 23. aur 21. 11. 2 Qur. 6. 4, 5.
o 1 Qur. 15. 30, 31, 32. 2 Qur. 1. 9, 10. aur 4. 11. aur 6. 9.
p Ist. 25. 3.
q A'am. 16. 22.
r A'am. 14. 19.
s A'am. 27. 41.
t A'am. 9. 23. aur 13. 50. aur 14. 5. aur 17. 5. aur 20. 3. aur 21. 31. aur 23. 10, 11. aur 25. 3.
u A'am. 14. 5. aur 19. 23.
x A'am. 20. 31. 2 Qur. 6. 5.
y 1 Qur. 4. 11.
z Dekho A'am. 20. 18, wag. Rúm. 1. 14.
a 1 Qur. 8. 13. aur 9. 22.
b 2 Qur. 12. 5, 9, 10.
c Rúm. 9. 5.
d Rúm. 1. 9. aur 9. 1. 2 Qur. 1. 23. Gal. 1. 20. 1 Tas. 2. 5.
e A'am. 9. 24, 25.

San 'ÍSAWÍ 60.

gayá, aur us ke háthoṉ se bach
niklá.

XII BÁB.

1 Tá ki us kí risálat kí qadr un par jatáí jáwe, us ke iḳhtiyár meṉ thá ki Ḳhudáwand ke mukáshafát ká bayán kare, ki kyúṉkar us ko mile the, aur un par faḳhr kare, 9 par bar'aks us ke apní kamzoríoṉ par faḳhr karná bihtar jántá; 11 aur wuh un par 'aib lagátá ki unhoṉ ne us se itná bátil faḳhr karáyá thá. 14 Un ke pás phir jáne ká wa'da kartá, aur jab jáe to báp kí sí tabí'at rakhke jáwe, 20 agarchi wuh ḍartá thá ki bahut taqsírwáloṉ ko aur barí be-bandobastí ko waháṉ páwe jo us ke ġam ke bá'is hoṉge.

BE-SHUBHA apná faḳhr karná
mujhe munásib nahíṉ, par
maiṉ Ḳhudáwand ke musháhadát
aur mukáshafát ká bayán kiyá
cháhtá húṉ.
2 Masíh ke[a] ek shaḳhs ko maiṉ
jántá húṉ, ki chaudah baras guzre
hoṉge, ki (wuh yá to badan ke
sáth, ki yih mujhe ma'lúm nahíṉ,
yá bagair badan ke, ki yih bhí
mujhe ma'lúm nahíṉ, Ḳhudá ko
ma'lúm hai;) tísre ásmán tak
ekáek pahuncháyá gayá[b].
3 Aur maiṉ aise shaḳhs ko jántá
húṉ, ki wuhí (yá badan ke sáth,
yá badan ke bagair, ki mujhe
ma'lúm nahíṉ, Ḳhudá ko ma'lúm
hai;)
4 Firdaus tak[c] ekáek pahuncháyá
gayá, aur us ne wuh báteṉ suníṉ,
jo kahne kí nahíṉ, aur jin ká
kahná bashar ká maqdúr nahíṉ.
5 Aise hí ádmí par maiṉ faḳhr
karúṉgá, par maiṉ áp par, siwá
apní kamzoríoṉ ke, faḳhr na kar-
úṉgá[d].
6 Ki agar maiṉ faḳhr kiyá cháh-
úṉ, to maiṉ bewuqúf na banúṉ[e],
kyúṉki sach bolúṉgá; par maiṉ
áp ko báz rakhtá húṉ, tá na howe,
ki koí mujhe us se, jaisá mujhe
dekhtá hai, yá jaisá mere haqq
meṉ suntá hai, ziyáda jáne.
7 Aur tá ki maiṉ musháhadát kí
ziyádatí se phúl na jáúṉ, mere
jism meṉ káṉṭá[f], jo Shaitán ká
páyik hai[g], ki mujhe ghúse máre,
rakhá gayá, tá ki maiṉ phúl na
jáúṉ.
8 Us ke liye maiṉ ne Ḳhudá-
wand se tín bár iltimás kiyá[h], ki
yih mujh meṉ se dúr ho jáwe.
9 Par us ne yih mujh se kahá,
ki merá fazl tujhe kifáyat hai:
kyúṉki merá zor kamzorí meṉ
púrá hotá hai. Pas maiṉ apní
kamzoríoṉ par bahut hí ḳhushí

a Rúm. 16. 7. 2 Qur. 5. 17. Gal. 1. 22.
b A'am. 22. 17.
San 'Ísawí 46 Lustrá meṉ, A'am. 14. 6.
c Lúq. 23. 43.
d 2 Qur. 11. 30.
e 2 Qur. 10. 8. aur 11. 16.
f Dekho Hiz. 28. 24. Gal. 4. 13, 14.
g Aiy. 2. 7. Lúq. 13. 16.
h Dekho Ist. 3. 23,—27. Mat. 26. 44.

San 'ÍSAWÍ 60.

se faḳhr karúṉgá[i], tá ki Masíh ká
zor mujh par sáya ḍále[k].
10 So maiṉ Masíh ke wáste
kamzoríoṉ meṉ, malámatoṉ meṉ,
ihtiyájoṉ meṉ, satáe jáne meṉ,
tangíoṉ meṉ ḳhush húṉ[l]; ki jab
maiṉ kamzor húṉ, tabhí zoráwar
húṉ[m].
11 Maiṉ faḳhr karne se bewuqúf
baná[n]; tum hí ne mujhe ná-chár
kiyá: kyúṉki láiq thá, ki tum
merí ta'ríf karte, is liye ki maiṉ
sab se baṛe rasúloṉ se kuchh
kamtar nahíṉ[o], agarchi maiṉ
kuchh nahíṉ húṉ[p].
12 Rasúl hone ke nishán, kamál
sabr, aur mu'ajizoṉ, aur achamb-
hoṉ, aur qudratoṉ se, albatta
tumháre bích záhir húe[q].
13 Tum kaun sí bát meṉ aur
kalísiyáoṉ se kam the[r], siwá us ke
ki maiṉ ne tum par bojh na
diyá[s]? merí yih ná-insáfí[t] mu'áf
kíjiye.
14 Dekho, maiṉ phir tísrí bár
tumháre pás áne par taiyár húṉ[u];
lekin phir bhí tum par bojh na
ḍálúṉgá; kyúṉki maiṉ tumhárá
kuchh jo ho so use nahíṉ, balki
tumhíṉ ko ḍhúṉḍhtá húṉ[x]; ki laṛ-
koṉ ko mábáp ke liye nahíṉ,
balki mábáp[y] ko laṛkoṉ ke liye
jam'a karná cháhiye.
15 Aur maiṉ tumhárí jánoṉ ke
wáste[z] bahut ḳhushí se ḳharch kar-
úṉgá, aur ḳharch kiyá jáúṉgá[a],
agarchi maiṉ jitná tumheṉ ziyáda
piyár kartá húṉ, itná hí kamtar
piyárá húṉ[b].
16 Par agar mán leweṉ, ki maiṉ
ne tum par bojh nahíṉ ḍálá[c], lekin
sháyad maiṉ ne hoshyárí se tum-
heṉ fareb karke phansáyá.
17 Ḳhair, jinheṉ maiṉ ne tum-
háre pás bhejá, un meṉ se kisí ke
wasíla maiṉ ne naf'a ke wáste
kuchh tum par ziyádatí kí[d]?
18 Maiṉ ne Títus[e] se iltimás ki-
yá, aur us ke sáth ek bháí[f] ko
bhejá. To kyá Títus ne tum par
naf'a ke liye ziyádatí kí? kyá
ham ek hí rúh se ek hí naqsh i
qadam par na chalte the?
19 Phir kyá tum gumán karte
ho, ki ham tum se 'uzr karte haiṉ[g]?
so nahíṉ: ai piyáro, ham Ḳhudá
ke áge Masíh meṉ hoke[h] yih sárí
báteṉ tumhárí taraqqí ke liye
kahte haiṉ[i].
20 Maiṉ ḍartá húṉ, kahíṉ aisá

i 2 Qur. 11. 30.
k 1 Pat. 4. 14.
l Rúm. 5. 3. 2 Qur. 7. 4.
m 2 Qur. 13. 4.
n 2 Qur. 11. 1, 16, 17.
o 2 Qur. 11. 5. Gal. 2. 6, 7, 8.
p 1 Qur. 3. 7. aur 15. 8, 9. Afs. 3. 8.
q Rúm. 15. 18, 19. 1 Qur. 9. 2. 2 Qur. 4. 2. aur 6. 4. aur 11. 6.
r 1 Qur. 1. 7.
s 1 Qur. 9. 12. 2 Qur. 11. 9.
t 2 Qur. 11. 7.
u 2 Qur. 13. 1.
x A'am. 20. 33. 1 Qur. 10. 33.
y 1 Qur. 4. 14, 15.
z Yúh. 10. 11. 2 Qur. 1. 6. Qul. 1. 24. 2 Tim. 2. 10.
a Filip. 2. 17. 1 Tas. 2. 8.
b 2 Qur. 6. 12, 13.
c 2 Qur. 11. 9.
d 2 Qur. 7. 2.
e 2 Qur. 8. 6, 16, 22.
f 2 Qur. 8. 18.
g 2 Qur. 5. 12.
h Rúm. 9. 1. 2 Qur. 11. 31.
i 1 Qur. 10. 33.

na ho, ki maiṉ ákar jaisá tum-
heṉ cháhtá húṉ, waisá na páúṉ,
aur mujhe bhí jaisá tum nahíṉ
cháhte ho, waisá páo[k]; na ho, ki
qaziya, aur ḍáh, aur gazab, aur
jhagṛe, aur gíbateṉ, aur kána-
phúsíáṉ, aur sheḳhíáṉ, aur han-
gáma howeṉ:
21 Aur na ho ki jab áúṉ, tab
merá Ḳhudá mujhe tumháre sa-
bab se past kare[l], ki maiṉ un meṉ
se bahutoṉ ke sabab jinhoṉ ne
áge gunáh kiyá[m], aur apní nápákí,
aur harámkárí[n], aur shahwat-pa-
rastí se jo un se húí tauba na kí,
afsos karúṉ.

San 'ÍSAWÍ 60.
k 1 Qur. 4. 21. 2 Qur. 10. 2. aur 13. 2, 10.
l 2 Qur. 2. 1, 4.
m 2 Qur. 13. 2.
n 1 Qur. 5. 1.

XIII BÁB.

1 Wuh gardan-kash gunahgároṉ ko yih kahke dhamkátá ki jab maiṉ áúṉ tab un par saḳhtí karúṉgá, aur apní rasúlí ká iqtidár un par jatá dúṉgá. 5 Ba'd us ke wuh unheṉ nasíhat kartá ki apne ímán ko ázmáweṉ, 7 aur ki we us ke áne se peshtar isláh-pazír howeṉ; 11 tis ke píchhe ek 'ámm nasíhat karke aur ek du'á máṉgke apne ḳhatt ko tamám kartá.

YIH tísrá martaba hai, ki maiṉ
tumháre pás átá húṉ[a]. Do
yá tín gawáhoṉ ke muṉh se har
ek bát sábit ho jáegí[b].
2 Maiṉ ne peshtar kahá hai, aur
maiṉ áp ko do-bára házir jánke
áge kí ḳhabar deke kahtá húṉ[c];
aur ab, ki gair-házir húṉ, un ko
jinhoṉ ne peshtar gunáh kiye[d],
aur báqí sabhoṉ ko bhí, yih likhtá
húṉ, ki agar maiṉ phir áúṉ, to na
chhoṛúṉgá[e]:
3 Is wáste ki tum is bát kí dalíl
cháhte ho, ki Masíh hí mujh meṉ
boltá hai[f], jo tumháre wáste kam-
zor nahíṉ, balki tum meṉ zorá-
war hai[g].
4 Ki agarchi wuh kamzorí se
salíb par márá gayá[h], lekin Ḳhudá
kí qudrat se wuh jítá hai[i]. Aur
ham bhí us meṉ shámil hoke
kamzor haiṉ[k], par us ke sáth
Ḳhudá kí qudrat se, jo tumháre
haqq meṉ hai, jíeṉge.

a 2 Qur. 12. 14.
b Gin. 35. 30. Ist. 17. 6. aur 19. 15. Mat. 18. 16. Yúh. 8. 17. 'Ibrán. 10. 28.
c 2 Qur. 10. 2.
d 2 Qur. 12. 21.
e 2 Qur. 1. 23.
f Mat. 10. 20. 1 Qur. 5. 4. 2 Qur. 2. 10.
g 1 Qur. 9. 2.
h Filip. 2. 7, 8. 1 Pat. 3. 18.
i Rúm. 6. 4.
k Dekho 2 Qur. 10. 3, 4.

5 Tum áp ko jáncho[l], ki tum
ímán ke sáth ho, ki nahíṉ; apne
taíṉ parakho. Kyá tum áp ko
nahíṉ jánte, ki Yisú' Masíh tum
meṉ hai[m], aur nahíṉ to tum ná-
maqbúl ho[n]?
6 Par maiṉ ummed rakhtá húṉ,
ki tum ma'lúm karoge, ki ham
ná-maqbúl nahíṉ.
7 Aur maiṉ Ḳhudá se yih du'á
máṉgtá húṉ, ki tum kuchh badí
na karo: so na is wáste ki ham
maqbúl záhir howeṉ, par is wáste
ki tum bhalá karo, agarchi ham
ná-maqbúl gine jáweṉ[o].
8 Kyúṉki ham sacháí ke bar-
ḳhiláf kuchh nahíṉ, par sacháí ke
wáste sab kuchh kar sakte haiṉ.
9 Kyúṉki jab ham kamzor aur
tum zoráwar ho, to ham ḳhush
haiṉ[p], aur yih bhí cháhte, ki tum
kámil ho[q].
10 Is liye maiṉ gair-házir hoke
ye báteṉ likhtá húṉ[r], táki maiṉ
házir hoke us iḳhtiyár ke muwáfiq[s],
jo Ḳhudáwand ne mujhe banáne
ke wáste, na ḍhá dene ke wáste
diyá hai, tum par saḳhtí na kar-
úṉ[t].
11 G̣araz, ai bháío, ḳhush raho.
Kámil ho, ḳhátirjam'a rakho, ek
dil hoo, mile raho[u], ki Ḳhudá, jo
muhabbat aur salámatí ká bání
hai[x], tumháre sáth hogá.
12 Tum ápas meṉ pák bosa leke
salám karo[y].
13 Sáre muqaddas log tumheṉ
salám kahte haiṉ.
14 Ab Ḳhudáwand Yisú' Masíh
ká fazl[z], aur Ḳhudá kí muhabbat,
aur Rúh i Quds kí suhbat[a] tum
sabhoṉ ke sáth howe. Ámín.

¶ Yih dúsrá ḳhatt Qurintíoṉ ke nám par Maqadúniya ke Filippí shahr meṉ likhá húá, Títus aur Lúqá ke háth bhejá gayá.

San 'ÍSAWÍ 60.
l 1 Qur. 11. 28.
m Rúm. 8. 10. Gal. 4. 19.
n 1 Qur. 9. 27.
o 2 Qur. 6. 9.
p 1 Qur. 4. 10. 2 Qur. 11. 30. aur 12. 5, 9, 10.
q 1 Tas. 3. 10.
r 1 Qur. 4. 21. 2 Qur. 2. 3. aur 10. 2. aur 12. 20, 21.
s 2 Qur. 10. 8.
t Tít. 1. 13.
u Rúm. 12. 16, 18. aur 15. 5. 1 Qur. 1. 10. Filip. 2. 2. aur 3. 16. 1 Pat. 3. 8.
x Rúm. 15. 33.
y Rúm. 16. 16. 1 Qur. 16. 20. 1 Tas. 5. 26. 1 Pat. 5. 14.
z Rúm. 16. 24.
a Filip. 2. 1.

PULUS RASUL KA' ḲHATT GALATI'OṈ KO.

San 'ÍSAWÍ 58.

I BAB.

6 Wuh ta'ajjub kartá ki unhoṉ ne itní jaldí se use aur Injíl ko tark kiyá thá; 8 phir un par la'nat kahtá jo dúsrí tarah kí Injíl kí manádí karte. 11 Injíl jis meṉ us kí tarbiyat húí thí, so insán se nahíṉ balki Ḳhudá se páí thí: 14 phir apná us hál ko jo us ke buláe jáne se peshtar thá záhir kartá, 17 aur us ke sáth wuh kám bhí izhár kartá jo buláe jáne hí ke ba'd fauran kiyá thá.

PULUS, jo na ádmíoṉ se, na
ádmí ke wasíla se[a], balki
Yisú' Masíh[b] aur Ḳhudá Báp se,
jis ne us ko murdoṉ meṉ se jiláyá[c],
rasúl hai,
2 Aur sáre bháíoṉ se jo mere sáth
haiṉ[d], Galatiya kí kalísiyáoṉ ko[e],
3 Fazl aur salámatí, Ḳhudá Báp
aur hamáre Ḳhudáwand Yisú'
Masíh kí taraf se, tumháre liye
howe[f];
4 Jis ne hamáre gunáhoṉ ke
badle meṉ apne taíṉ diyá[g], táki
wuh ham ko hamáre Báp Ḳhudá
kí marzí ke mutábiq is ḳharáb
dunyá se[h] ḳhalásí baḳhshe:
5 Jalál i abadí us ká hai. A'mín.
6 Maiṉ ta'ajjub kartá húṉ, ki
tum itní jaldí us se, jis ne tum-
heṉ Masíh ke fazl meṉ buláyá[i],
phirke dúsrí Injíl kí taraf máil
húe:
7 So wuh dúsrí to nahíṉ[k]: magar
ba'ze haiṉ jo tum ko ghabráte
haiṉ[l], aur Masíh kí Injíl ulaṭ dene
cháhte haiṉ.
8 Lekin agar ham yá ásmán se
koí firishta, siwá us Injíl ke jo ham
ne tumheṉ sunáí, dúsrí Injíl tum-
heṉ sunáwe, so ‖ mal'ún howe[m].
9 Jaisá ham ne áge kahá, waisá
hí ab maiṉ phir kahtá húṉ, ki
Agar koí tumheṉ kisí dúsrí Injíl
ko, siwá us ke jise tum ne páyá,
sunáwe, wuh mal'ún howe[n].
10 Kyá ab maiṉ ádmíoṉ ko
mántá húṉ[o], yá Ḳhudá ko[p]? kyá
maiṉ ádmíoṉ ko ḳhush kiyá
cháhtá húṉ? agar maiṉ ab tak
ádmíoṉ ko ḳhush kartá, to Masíh
ká banda na hotá[q].
11 Par ai bháío, maiṉ tumheṉ
jatátá húṉ, ki wuh Injíl jis kí
maiṉ ne ḳhabar dí[r], insán kí taraf
se nahíṉ hai.
12 Is liye ki maiṉ ne us ko kisí
ádmí se na páyá[s], na kisí ne mujhe
sikháyá, par wuh Yisú' Masíh ke
ilhám se mujhe milí[t].
13 Tum ne merí chál, jab maiṉ
Yahúdíoṉ kí taríq par chaltá thá,
suní hai, ki kyúṉkar maiṉ Ḳhudá
kí kalísiye ko niháyat satátá[u], aur
wírán kartá thá[x]:
14 Aur maiṉ dín i Yahúdí meṉ
apní qaum ke aksar ham-'umroṉ
se baṛhkar apne bápdádoṉ kí ri-
wáyatoṉ[y] par ziyáda sargarm thá[z].
15 Lekin jab Ḳhudá kí marzí
húí, jis ne mujhe merí má ke peṭ
hí meṉ se alag kiyá, aur apne fazl
se buláyá[a];
16 Ki apne Beṭe ko mujh par
záhir kare[b], táki maiṉ us kí Injíl
gair-qaumoṉ ke bích sunáúṉ[c], tab
fauran maiṉ ne gosht aur lahú se[d]
saláh na lí:
17 Na Yarúsalam ko un pás jo
mujh se pahle rasúl the gayá;
par maiṉ 'Arab ko gayá, phir
waháṉ se Dimishq ko phirá.
18 Tab us ke tín baras ba'd
Patrus se muláqát karne ko Ya-
rúsalam meṉ gayá[e], aur us ke sáth
pandrah din rahá.
19 Par rasúloṉ[f] meṉ se kisí
dúsre ko na dekhá, magar Ḳhu-
dáwand ke bháí Ya'qúb ko[g].
20 Jo báteṉ maiṉ tum ko likhtá
húṉ, Ḳhudá ke áge kahtá húṉ ki
jhúṭhí nahíṉ[h].
21 Ba'd us ke maiṉ Suriya meṉ
aur Qiliqiya ke mulkoṉ meṉ
gayá[i];
22 Aur Yahúdiya kí Masíhí[k]
kalísiyáeṉ[l] merí súrat se wáqif
na thíṉ:
23 Unhoṉ ne sirf suná thá, ki
wuh jo ham ko pahle satátá thá,
so us ímán kí, jise wuh áge barbád
kartá thá, ab manádí kartá hai.

a 11, 12 áyateṉ.
b A'am. 9. 6. aur 22. 10, 15, 21. aur 26. 16. Tít. 1. 3.
c A'am. 2. 24.
d Filip. 2. 22. aur 4. 21.
e 1 Qur. 16. 1.
f Rúm. 1. 7. 1 Qur. 1. 3. 2 Qur. 1. 2. Afs. 1. 2. Filip. 1. 2. Qul. 1. 2. 1 Tas. 1. 1. 2 Tas. 1. 2. 2 Yúh. 3.
g Mat. 20. 28. Rúm. 4. 25. Gal. 2. 20. Tít. 2. 14.
h Dekho Yas. 65. 17. Yúh. 15. 19. aur 17. 14. 'Ibrán. 2. 5. aur 6. 5. 1 Yúh. 5. 19.
i Gal. 5. 8.
k 2 Qur. 11. 4.
l A'am. 15. 1, 24. 2 Qur. 2. 17. aur 11. 13. Gal. 5. 10, 12.
‖ Yá, *haram kiyá jáwe.*
m 1 Qur. 16. 22.
n Ist. 4. 2. aur 12. 32. Ams. 30. 6. Muk. 22. 18.
o 1 Sam. 24. 7. Mat. 28. 14. 1 Yúh. 3. 19.
p 1 Tas. 2. 4.
q 1 Tas. 2. 4. Ya'q. 4. 4.

San 'ÍSAWÍ 58.

r 1 Qur. 15. 1.
s 1 Qur. 15. 1, 3. 1 áyat.
t Afs. 3. 3.
u A'am. 9. 1. aur 22. 4. aur 26. 11. 1 Tim. 1. 13.
x A'am. 8. 3.
y Yar. 9. 14. Mat. 15. 2. Marq. 7. 5.
z A'am. 22. 3. aur 26. 9. Filip. 3. 6.

San 'Ísawí 35.

a Yas. 49. 1, 5. Yar. 1. 5. A'am. 9. 15. aur 13. 2. aur 22. 14, 15. Rúm. 1. 1.
b 2 Qur. 4. 6.
c A'am. 9. 15. aur 22. 21. aur 26. 17, 18. Rúm. 11. 13. Afs. 3. 8.
d Mat. 16. 17. 1 Qur. 15. 50. Afs. 6. 12.

San 'Ísawí 38.

e A'am. 9. 26.
f 1 Qur. 9. 5.
g Mat. 13. 55. Marq. 6. 3.
h Rúm. 9. 1.
i A'am. 9. 30.
k Rúm. 16. 7.
l 1 Tas. 2. 14.

San 'Ísawí 58.

24 Aur we merí bábat Khudá kí
sitáish karte the.

II BÁB.

1 Wuh us waqt ká hál jis waqt Yarúsalam ko phir gayá, aur us ke wahán jáne ke maqsad ká bayán kartá: 3 us waqt Títus ká khatna na kiyá gayá: 11 wahán us ne Patrus ká sámhná kiyá, 14 aur us par yih jatáyá ki Yahúdí log jo mu'ataqid húe is garaz se Masíh par ímán láe tá ki ímán hí se aur na ki shar'aí 'amalon se rástbáz thahren: 20 aur ki we jo is tarah se sádiq thahar chuke so gunahgár ke taur par guzrán nahín karte.

PHIR chaudah baras ba'd main
Barnabás ke sáth[a] Títus ko
bhí liye húe Yarúsalam ko phir
gayá.
2 Aur merá jáná ilhám se húá,
aur wuh Injíl jis kí manádí main
gair-qaumon men kartá hún, un
se bayán kí[b]; magar buzurgon se
alag, tá na ho ki merí aglí aur
hál kí daur dhúp be-fáida howe[c].
3 Par Títus ko, jo mere sáth thá,
aur Yúnání hai, khatna karwáne
kí taklíf na kí gayí:
4 Aur yih jhúthe bháíon ke sa-
bab se[d] jo chhipke ghus áe, táki
us ázádagí ko[e], jo hamen Yisú'
Masíh men milí hai, jásúsí karke
daryáft karen, táki we hamen
gulámí men láwen[f]:
5 Jin ke ham dabel na húe, ki
gharí bhar bhí un ke tábi' rahte;
táki Injíl kí sacháí[g] tumháre dar-
miyán qáim rahe.
6 Par we jo záhir men buzurg
the[h], (so jaise the, waise the;
mujhe kuchh kám nahín; Khudá
kisí ke záhir par nazar nahín
kartá[i]:) khair, un kí taraf se, jo
buzurg the, mujhe is kí bábat
mutlaq kuchh hásil na húá[k]:
7 Lekin barkhiláf us ke, jab un-
hon ne dekhá, ki ná-makhtúnon[l]
ke main Injíl ká amánatdár húá[m],
jaisá makhtúnon ke liye Patrus
thá;
8 (Kyúnki jis ne makhtúnon kí
risálat ke liye Patrus men asar
kiyá, us ne[n] gair-qaumon ke liye
mujh men bhí asar kiyá[o]:)
9 Aur jab Ya'qúb aur Kefás aur
Yúhanná ne, ki goyá kalísiye ke
sutún the[p], is fazl ko jo mujh par
húá thá[q] daryáft kiyá, to mujh aur
Barnabás ko sharákat kí ráh se
dahiná háth diyá, ki ham gair-
qaumon ke, aur we makhtúnon
ke pás jáwen.
10 Magar itná kahá, ki garíbon

San 'Ísawí 52.
a A'am. 15. 2.
b A'am.15.12.
c Filip. 2. 16. 1 Tas. 3. 5.
d A'am. 15. 1, 24. 2 Qur.11.26.
e Gal. 3. 25. aur 5. 1, 13.
f 2 Qur.11.20. Gal. 4. 3, 9.
g 14 áyat. Gal. 3. 1. aur 4. 16.
h Gal. 6. 3.
i A'am.10.34. Rúm. 2. 11.
k 2 Qur.12.11.
l A'am.13.46. Rúm. 1. 5. aur 11. 13. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim.1.11.
m 1 Tas. 2. 4.
n A'am. 9. 15. aur 13. 2. aur 22. 21. aur 26. 17, 18. 1 Qur.15.10. Gal. 1. 16. Qul. 1. 29.
o Gal. 3. 5.
p Mat. 16. 18. Afs. 2. 20. Mnk.21.14.
q Rúm. 1. 5. aur 12. 3. 6. aur 15. 15. 1 Qur.15.10. Afs. 3. 8.

ko yád rakho; so main bhí us
kám men chálák thá[r].
11 Par jab Patrus Antákiyá men
áyá[s], to main ne rúbarú us se mu-
qábala kiyá; is liye ki wuh ma-
lámat ke láiq thá.
12 Kyúnki wuh peshtar us se,
ki kaí shakhs Ya'qúb kí taraf se
áe, gair-qaumwálon ke sáth kháyá
kartá thá[t]? par jab we áe, to
makhtúnon se darke píchhe hatá,
aur alag ho gayá.
13 Aur báqí Yahúdíon ne bhí
usí kí tarah do-rangí kí, yahán
tak ki Barnabás bhí dabkar un kí
riyá men sharík húá.
14 Jab main ne dekhá, ki we
Injíl kí sacháí[u] par sídhí chál
nahín chalte, main ne sabhon ke
sámhne[x] Patrus ko kahá, ki Jab
tú Yahúdí hokar gair-qaumon kí
tarah, na ki Yahúdíon kí tarah,
zindagí guzrántá hai[y], pas tú kis
wáste gair-qaumon ko yih taklíf
detá hai, ki Yahúdíon ke taur par
chalen?
15 Ham jo qaum ke Yahúdí
hain[z], aur gair-qaumon men se
gunahgár nahín[a],
16 Yih jánkar ki ádmí na sha-
rí'at ke kámon se[b], balki Yisú'
Masíh par ímán láne se rástbáz
giná játá hai[c], ham bhí Masíh
Yisú' par ímán láe, tá ki ham Ma-
síh par ímán láne se, na ki sharí'at
ke kámon se, rástbáz gine jáwen;
kyúnki koí bashar sharí'at ke ká-
mon se rástbáz giná na jáegá[d].
17 Par ham jo Masíh ke sabab
se rástbáz gine jáne kí talásh men
hain, agar gunahgár thahren[e], to
kyá Masíh gunáh ká bá'is hai?
hargiz nahín.
18 Kyúnki jin chízon ko main
ne dhá diyá, agar unhen phirke
banáún, to main apne taín kha-
tákár thahrátá hún.
19 Is wáste ki main sharí'at hí
ke bá'is[f] sharí'at kí nisbat múá[g],
táki main Khudá kí nisbat zinda
ho jáún[h].
20 Main Masíh ke sáth salíb par
khínchá gayá[i]: lekin zinda hún;
par taubhí main nahín, balki Ma-
síh mujh men zinda hai: aur
main jo ab jism men zinda hún,
so Khudá ke Bete par ímán láne
se zinda hún[k], jis ne mujh se mu-
habbat kí, aur áp ko mere badle
diyá[l].

San 'Ísawí 58.
r A'am.11.30. aur 24. 17. Rúm. 15.25. 1 Qur. 16. 1. 2 Qur. 8, aur 9, Abwáb.
s A'am.15.35.
t A'am.10.28. aur 11. 3.
u 5 áyat.
x 1 Tim. 5.20.
y A'am.10.28. aur 11. 3.
z A'am.15.10, 11.
a Mat. 9. 11. Afs. 2. 3, 12.
b A'am. 13. 38, 39.
c Rúm. 1. 17. aur 3. 22, 28. aur 8. 3. Gal. 3. 24. 'Ibrán.7.18, 19.
d Zab. 143. 2. Rúm. 3. 20. Gal. 3. 11.
e 1 Yúh. 3. 8, 9.
f Rúm. 8. 2.
g Rúm. 6. 14. aur 7. 4, 6.
h Rúm. 6. 11. 2 Qur. 5. 15. 1 Tas. 5. 10. 'Ibrán.9.14. 1 Pat. 4. 2.
i Rúm. 6. 6. Gal. 5. 24. aur 6. 14.
k 2 Qur. 5. 15. 1 Tas. 5. 10. 1 Pat. 4. 2.
l Gal. 1. 4. Afs. 5. 2. Tít. 2. 14.

San 'ÍSAWÍ 58.

21 Main Khudá ke fazl ko be-já nahín ṭhahrátá; kyúnki rástbází agar sharí'at se miltí hai, to Masíh be-fáida múá[m].

III BA'B.

1 Wuh un se púchhtá ki kyún tum ímán ko tark karke phir sharí'at par takiya karne lage? 6 We jo ímán láte rástbáz ṭhaharte, 9 aur Abirahám ki barakat men sharík hote. 10 Yih bát kai dalíl láke sábit kartá.

AI nádán Galatío, kis kí jádú-bharí ánkhon ne tum ko márá[a], ki tum sachái[b] ke farmán-bardár na húe, báwujúde ki Yisú' Masíh tumhárí ánkhon ke sámhne yún záhir kiyá gayá, ki goyá tumháre darmiyán salíb par khínchá gayá?

2 Main sirf yih tum se daryáft kiyá cháhtá hún, ki tum ne sharí'at par 'amal karne se[c], yá ímán ke sabab se Rúh páí[d]?

3 Kyá tum aise nádán ho? kyá Rúh se shurú' karke[e] ab jism se[f] kámil húá cháhte ho?

4 Kyá tum ne itní chízon kí be-fáida bardásht kí[g]? par sháyad be-fáida nahín?

5 Pas wuh jo tumhen Rúh bakhshtá hai[h], aur tum men mu'ajiza záhir kartá hai, so sharí'at par 'amal karne se, yá ki samá'at ímání se aisá kartá hai?

6 Chunánchi Abirahám Khudá par ímán láyá, aur yih us ke liye rástbází giná gayá[i].

7 Pas jáno, ki jo ímánwále hain, we hí Abirahám ke farzand hain[k].

8 Aur kitáb[l] ne yih peshbíní karke, ki Khudá gair-qaumon ko ímán kí ráh se rástbáz ṭhahráwegá, Abirahám ko áge hí yih khush-khabarí dí, ki sárí gair-qaumen tere bá'is barakat páwengí[m].

9 Pas jo ímánwále hain, so ímánwále Abirahám ke sáth barakat páte hain.

10 Kyúnki we sab jo sharí'at ke 'amal par bharosá rakhte hain, la'natí hain; ki likhá hai, Jo koí un sab báton ke karne par, ki sharí'at kí kitáb men likhí hain, qáim nahín rahtá, la'natí hai[n].

11 Par yih bát, ki koí Khudá ke nazdík sharí'at se rástbáz nahín ṭhahartá[o], so záhir hai, kyúnki Jo ímán se rástbáz húá, so hí jíegá[p].

12 Par sharí'at ko ímán se kuchh nisbat nahín[q]; balki wuh ádmí jis ne us par 'amal kiyá, so us hí se jíegá[r].

13 Masíh ne hamen mol lekar sharí'at kí la'nat se chhuṛáyá, ki wuh hamáre badle men la'nat húá[s]; kyúnki likhá hai, Jo koí lakṛí par laṭkáyá gayá, so la'natí hai[t]:

14 Tá ki Abirahám kí barakat gair-qaumon tak Yisú' Masíh se pahunche[u]; ki ham ímán se us Rúh ko, jis ká wa'da hai[x], páwen.

15 Ai bháío, main insán kí tarah boltá hún: 'Ahd ko, agarchi ádmí ká howe, jab muqarrar ho gayá, to koí bátil nahín kartá[y], aur na us par kuchh baṛhátá hai.

16 Pas Abirahám aur us kí nasl se wa'da kiye gaye[z]. So wuh use nahín kahtá, ki Terí naslon ko, jaisá bahuton ke wáste, balki jaisá ek ke wáste kahtá hai, ki Terí nasl ko, so wuh Masíh hai[a].

17 Aur main yih kahtá hún, ki is 'ahd ko, jo Masíh ke haqq men Khudá ne áge muqarrar kiyá thá, sharí'at jo chár sau tís baras ke ba'd[b] áí, radd nahín kar saktí, ki wuh wa'da bátil ho jáwe[c],

18 Kyúnki agar mírás sharí'at ke wasíla se hai[d], to phir wa'da se nahín[e], par Khudá ne use Abirahám ko wa'da hí se bakhshá.

19 Pas sharí'at kis wáste hai? Wuh gunáhon ke liye afzúd húí[f], jab tak ki wuh nasl[g], jis ke liye wa'da kiyá gayá thá, na áwe; aur wuh firishton ke wasíla se[h] ek darmiyání[i] ke háth supurd húí.

20 Ab darmiyání ek ká nahín hotá, par Khudá ek hí hai[k].

21 Pas sharí'at kyá Khudá ke wa'don se barkhiláf hai? hargiz nahín: kyúnki agar koí aisí sharí'at dí gayí hotí, jo zindagí bakhsh saktí[l], to albatta rástbází sharí'at se hotí.

22 Par kitáb[m] ne sab ko gunáh ke taht shumár kiyá[n], táki wuh wa'da jo Yisú' Masíh par ímán láne ke wasíla se hai, ímándáron ko diyá jáwe[o].

23 Lekin ímán ke áne se peshtar ham sharí'at kí band men qaid the, aur us ímán tak, jo záhir honewálá thá, ghere men rahe.

24 Pas sharí'at Masíh tak pahuncháne ko hamárá ustád ṭhahrí[p],

San 'ÍSAWÍ 58.

m Gal. 3. 21. 'Ibrán. 7. 11. Dekho Rúm. 11. 6. Gal. 5. 4.
a Gal. 5. 7.
b Gal. 2. 14. aur 5. 7.
c A'am. 2. 38. aur 8. 15. aur 10. 47. aur 15. 8. 14 áyat. Afs. 1. 13. 'Ibrán. 6. 4.
d Rúm. 10. 16, 17.
e Gal. 4. 9.
f 'Ibrán. 7. 16. aur 9. 10.
g 'Ibrán. 10. 35, 36. 2 Yúh. 8.
h 2 Qur. 3. 8.
i Paid. 15. 6. Rúm. 4. 3, 9, 21, 22. Ya'q. 2. 23.
k Yúh. 8. 39. Rúm. 4. 11, 12, 16.
l Dekho Rúm. 9. 17. 22 áyat.
m Paid. 12. 3. aur 18. 18. aur 22. 18. A'am. 3. 25.
n Ist. 27. 26. Yar. 11. 3.
o Gal. 2. 16.
p Hab. 2. 4. Rúm. 1. 17. 'Ibrán. 10. 38.
q Rúm. 4. 4, 5. aur 10. 5, 6. aur 11. 6.
r Ahb. 18. 5. Naham. 9. 29. Hiz. 20. 11. Rúm. 10. 5.
s Rúm. 8. 3. 2 Qur. 5. 21. Gal. 4. 5.
t Ist. 21. 23.
u Rúm. 4. 9, 16.
x Yas. 32. 15. aur 44. 3. Yar. 31. 33. aur 32. 40. Hiz. 11. 19. aur 36. 27. Yúel 2. 28, 29. Zak. 12. 10. Yúh. 7. 39. A'am. 2. 33.
y 'Ibrán. 9. 17.
z Paid. 12. 3, 7. aur 17. 7. 8 áyat.
a 1 Qur. 12. 12.
b Khur. 12. 40, 41.
c Rúm. 4. 13, 14. 21 áyat.
d Rúm. 8. 17.
e Rúm. 4. 14.
f Yúh. 15. 22. Rúm. 4. 15. aur 5. 20. aur 7. 8, 13. 1 Tim. 1. 9.
g 16 áyat.
h A'am. 7. 53. 'Ibrán. 2. 2.
i Khur. 20. 19, 21, 22. Ist. 5. 5, 22, 23, 27, 31. Yúh. 1. 17. A'am. 7. 38. 1 Tim. 2. 5.
k Rúm. 3. 29, 30.
l Gal. 2. 21.
m 8 áyat.
n Rúm. 3. 9, 19, 23. aur 11. 32.
o Rúm. 4. 11, 12, 16.
p Mat. 5. 17. Rúm. 10. 4. Qul. 2. 17. 'Ibrán. 9. 9, 1.

San 'ÍSAWÍ 58.

q A'am. 13. 39. Gal. 2. 16.
r Yúh. 1. 12. Rúm. 8. 14, 15, 16. Gal. 4. 5. 1 Yúh. 3. 1, 2.
s Rúm. 6. 3.
t Rúm. 13. 14.
u Rúm. 10. 12. 1 Qur. 12. 13. Gal. 5. 6. Qul. 3. 11.
x Yúh. 10. 16. aur 17. 20, 21. Afs. 2. 14, 15, 16. aur 4. 4, 15.
y Paid. 21. 10, 12. Rúm. 9. 7. 'Ibrán. 11. 18.
z Rúm. 8. 17. Gal. 4. 7, 28. Afs. 3. 6.

a 9 áyat. Gal. 2. 4. aur 5. 1. Qul. 2. 8, 20. 'Ibrán. 9. 10.
b Paid. 49. 10. Dán. 9. 24. Marq. 1. 15. Afs. 1. 10.
c Paid. 3. 15. Yas. 7. 14. Mik. 5. 3. Mat. 1. 23. Lúq. 1. 31. aur 2. 7.
d Yúh. 1. 14. Rúm. 1. 3. Filip. 2. 7. 'Ibrán. 2. 14.
e Mat. 5. 17. Lúq. 2. 27.
f Mat. 20. 28. Gal. 3. 13. Afs. 1. 7. Tít. 2. 14. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 18, 19.
g Yúh. 1. 12. Gal. 3. 26. Afs. 1. 5.
h Rum. 5. 5. aur 8. 15.
i Rúm. 8. 16, 17. Gal. 3. 29.
k Afs. 2. 12. 1 Tas. 4. 5.
l Rúm. 1. 25. 1 Qur. 12. 2. Afs. 2. 11, 12. 1 Tas. 1. 9.
m 1 Qur. 8. 3. aur 13. 12. 2 Tim. 2. 19.

táki ham ímán se rástbáz gine
jáwen[q].
25 Par jab ímán á chuká, to ham
phir ustád kí band men nahín
hain.
26 Kyúnki tum sab ke sab us
ímán ke sabab jo Masíh Yisú'
par hai, Khudá ke farzand ho[r].
27 Ki tum sab jitnon ne Masíh
men baptisma páyá[s], Masíh ko
pahin liyá[t].
28 Na Yahúdí na Yúnání hai,
na banda na ázád, na mard na
'aurat[u]: kyúnki tum sab Masíh
Yisú' men ek ho[x].
29 Aur agar tum Masíh ke ho,
to Abirahám kí nasl[y], aur wa'da
ke mutábiq wáris ho[z].

IV BAB.

1 *Masíh ke áne ke waqt tak ham sharí'at ke ikhtiyár men the, jis tarah se wáris atálíq ke ikhtiyár men hai, jab tak wuh bálig na ho.* 5 *Masíh ne hamen jo sharí'at ke tábi' the chhuráyá hai:* 7 *is liye us ke gulám áge ko na rah sakenge.* 14 *Jo muhabbat unhon ne us se, aur us ne un se rakhí thí yád dilátá;* 22 *aur phir yih záhir kartá ki ham Abirahám ke farzand hain jo ázád 'aurat se paidá húe.*

PAR main kahtá hún, ki wáris,
jab tak larká hai, us men
aur gulám men farq nahín, agar-
chi wuh sab ká málik hai;
2 Lekin us waqt tak jo Báp
ne muqarrar kiyá, atálíqon aur
mukhtáron ke ikhtiyár men hai.
3 So ham bhí jab larke the, tab
tak un tarbiyat-karnewálí ras-
mon kí, jo dunyáwí hain, band
men the[a]:
4 Par jab waqt púrá húá[b], tab
Khudá ne apne Bete ko bhejá, jo
'aurat se[c] paidá hoke[d] sharí'at ke
tábi' húá[e],
5 Táki wuh un ko jo sharí'at ke
tábi' hain mol le[f], aur ham lepálak
hone ká darja páwen[g].
6 Aur is liye ki tum bete ho,
Khudá ne apne Bete kí Rúh[h]
tumháre dilon men bhejí, jo Abbá,
ya'ne, Ai Báp, pukártí hai.
7 Pas ab tú gulám nahín, balki
betá hai; aur jab ki betá hai, to
Masíh ke sabab Khudá ká wáris
hai[i].
8 Lekin tum áge jab Khudá ko
nahín pahchánte the[k], un kí, jo ha-
qíqat men Khudá nahín, bandagí
karte the[l].
9 Par ab jo tum ne Khudá ko
pahcháná, balki Khudá ne tum
ko pahcháná[m], to tum kyún do-
bára[n] un za'íf aur adne || qawáid i
rusúm[o] kí taraf máil hote, jin kí
gulámí tum phir kiyá cháhte ho?
10 Tum dinon, aur mahínon,
aur faslon, aur barason ko mánte
ho[p].
11 Main tumháre haqq men
dartá hún, tá na ho ki jo mihnat
main ne tum par kí hai, be-fáida
howe[q].
12 Ai bháío, main tumhárí min-
nat kartá hún, ki tum merí má-
nind ho jáo; kyúnki main bhí
tumhárí mánind hún: tum ne
merá kuchh dhálá bigárá nahín[r].
13 Tum jánte ho, ki kyún main
ne pahle[s] tum ko jism kí kamzorí
men[t] Injíl sunáí.
14 Aur tum ne mere us imti-
hán ko, jo mere jism men thá,
haqír na jáná, aur na radd kiyá,
balki mujhe Khudá ke firishta kí
mánind[u], hán, Masíh Yisú' kí má-
nind[x] qabúl kiyá.
15 Tab tumhen kyá hí khushí
thí? main to tumhárá gawáh hún,
ki agar ho saktá, to tum apní
ánkhon tak nikálke mujhe dete.
16 Pas kyá is sabab se ki main
tum se sach boltá hún[y], tumhárá
dushman ho gayá?
17 We tumháre dilsoz hain, par
bhaláí ke liye nahín[z]: balki we
tumhen alag kiyá cháhte hain,
táki tum un ke dilsoz bane raho.
18 Par bhaláí ke liye hamesha
dilsoz rahná achchhá hai, aur na
faqat jab main tumháre pás házir
hún.
19 Ai mere bachcho, mujhe
tumháre sabab, jab tak Masíh
tum men súrat na pakre, phir
janne ká dard hai[a];
20 Main cháhtá hún, ki ab tum
pás áún, aur apní áwáz badlún,
kyúnki mujhe tumháre haqq men
shubha hai.
21 Mujh se kaho to, tum jo
sharí'at ke tábi' húá cháhte ho,
kyá tum nahín sunte, ki sharí'at
kyá kahtí hai?
22 Ki yih likhá hai, Abirahám
ke do bete the, ek laundí se[b],
dúsrí ázád se[c].
23 Par wuh jo laundí se thá,
jism ke taur par paidá húá[d]; aur
jo ázád se thá, so wa'da ke taur
par[e].
24 Yih báten tamsílen hain: is
liye ki yih 'auraten do 'ahd hain;

San 'ÍSAWÍ 58.

n Gal. 3. 3. Qul. 2. 20.
|| Yá, *istiqsát.*
o Rúm. 8. 3. 'Ibrán. 7. 18.
p Rúm. 14. 5. Qul. 2. 16.
q Gal. 2. 2. aur 5. 2, 4. 1 Tas. 3. 5.
r 2 Qur. 2. 5.
s Gal. 1. 6.
t 1 Qur. 2. 3. 2 Qur. 11. 30. aur 12. 7, 9.
u 2 Sam. 19. 27. Dekho Zak. 12. 8. Mal. 2. 7.
x Mat. 10. 40. Lúq. 10. 16. Yúh. 13. 20. 1 Tas. 2. 13.
y Gal. 2. 5, 14.
z Rúm. 10. 2. 2 Qur. 11. 2.
a 1 Qur. 4. 15. Filim. 10. Ya'q. 1. 18.
b Paid. 16. 15.
c Paid. 21. 2.
d Rúm. 9. 7, 8.
e Paid. 18. 10, 14. aur 21. 1, 2. 'Ibrán. 11. 11.

San 'ÍSAWÍ 58.

ek to Síná[f] pahár kí, jo nire gulám
jantí hai, yih Hájirah hai.
25 Hájirah 'Arab ká koh i Síná
hai, aur yaháṉ ke Yarúsalam ká
jawáb hai, aur yihí apne laṛkoṉ
ke sáth gulámí meṉ hai.
26 Par úpar ká Yarúsalam ázád
hai[g], so hí ham sab kí má hai.
27 Kyúṉki likhá hai, ki Ai bánjh,
jo jannewálí nahíṉ, jí ján se ḵhush
ho; aur tú jo janne ká dard na-
híṉ jántí, ab phúl aur qahqaha
már; kyúṉki be-ḵhasam kí aulád
ḵhasamwálí kí aulád se ziyáda
haiṉ[h].
28 Pas ai bháío, ham Izhák kí
tarah wa'da ke farzand haiṉ[i].
29 Par jaisá us waqt wuh, jis kí
paidáish jismání thí, use, jis kí
paidáish rúhání thí, satátá thá[k],
waisá ab bhí hotá hai[l].
30 Par kitáb[m] kyá kahtí hai? ki
Lauṉḍí ko aur us ke beṭe ko
nikál[n]: kyúṉki lauṉḍí ká beṭá
ázád ke beṭe ke sáth hargiz wáris
na hogá[o].
31 Ġaraz, ai bháío, ham lauṉḍí ke
beṭe nahíṉ, balki ázád ke haiṉ[p].

V BAB.

1 *Wuh unheṉ targíb detá ki apní ázádagí par sábit-qadam raheṉ,* 3 *aur phir ḵhatna ke dastúr par 'amal na kareṉ;* 13 *par beshtar muhabbat kí pairauí kareṉ, ki wuh sárí sharí'at ká ḵhulása hai.* 19 *Wuh jism ke kámoṉ kí,* 22 *aur Rúh ke samaroṉ kí tafsíl kartá,* 25 *aur unheṉ nasíhat kartá ki rúhání chál chaleṉ.*

PAS us ázádagí par, jis se
Masíh ne hameṉ ázád kiyá
hai[a], qáim raho, aur gulámí ke
júe[b] tale do bára na juto.
2 Dekho, maiṉ Púlus tum se
kahtá húṉ, agar tum ḵhatna kar-
wáo[c], to Masíh se tumheṉ kuchh
fáida na hogá.
3 Maiṉ har ek ádmí par, jis ká
ḵhatna húá hai, phir gawáhí detá
húṉ, ki use tamám sharí'at par
'amal karná wájib húá[d].
4 Tum jo sharí'at kí rú se
rástbáz baná cháhte ho, to Masíh
se judá húe[e]; tum fazl kí nazar
se gire[f].
5 Ki ham to Rúh ke sabab, ímán
kí ráh se, rástbází kí ummed ke
bar áne ke muntazir haiṉ[g].
6 Is liye ki Masíh Yisú' meṉ
maḵhtúní aur ná-maḵhtúní se
kuchh garaz nahíṉ[h]; magar ímán
se jo muhabbat kí ráh se asar
kartá hai[i].

f Ist. 33. 2.
g Yas. 2. 2. 'Ibrán. 12. 22. Muk. 3. 12. aur 21. 2, 10.
h Yas. 54. 1.
i A'am. 3. 25. Rúm. 9. 8. Gal. 3. 29.
k Paid. 21. 9.
l Gal. 5. 11. aur 6. 12.
m Gal. 3. 8, 22.
n Paid. 21. 10, 12.
o Yúh. 8. 35.
p Yúh. 8. 36. Gal. 5. 1, 13.
a Yúh. 8. 32. Rúm. 6. 18. 1 Pat. 2. 16.
b A'am. 15. 10. Gal. 2. 4. aur 4. 9.
c A'am. 15. 1. Dekho A'am. 16. 3.
d Gal. 3. 10.
e Rúm. 9. 31, 32. Gal. 2. 21.
f 'Ibrán. 12. 15.
g Rúm. 8. 24, 25. 2 Tim. 4. 8.
h 1 Qur. 7. 19. Gal. 3. 28. aur 6. 15. Qul. 3. 11.
i 1 Tas. 1. 3. Ya'q. 2. 18, 20, 22.

7 Tum to achchhí tarah dauṛte
the[k]; kis ne tumheṉ ||roká, ki tum
sachái ke farmánbardár na ho[l]?
8 Yih i'atiqád tumháre buláne-
wále[m] se nahíṉ hai.
9 Thoṛá sá ḵhamír sárí loí ko
ḵhamír baná detá hai[n].
10 Mujhe tumhárí bábat Ḵhu-
dáwand se yaqín hai[o], ki tum aur
tarah ke ḵhiyál na karoge; lekin
wuh jo tumheṉ ghabrátá hai[p], koí
kyúṉ na ho, sazá uṭháwegá[q].
11 Aur ai bháío, maiṉ agar ab
ḵhatna kí manádí kartá[r], to káhe
ko ab tak satáyá játá[s]? ki salíb
kí ṭhokar játí rahí hotí[t].
12 Kásh ki we, jo tum ko ghab-
ráte haiṉ[u], ḵhud kaṭ jáeṉ[x]!
13 Ai bháío, tum to ázádagí ke
liye buláe gaye ho, magar us ázá-
dagí ko jism ke liye fursat mat
samjho[y], balki muhabbat se ek
dúsre kí ḵhidmat karo[z].
14 Is liye ki sárí sharí'at isí ek
bát meṉ ḵhatm hai[a], ki Tú apne
paṛosí ko aisá piyár kar, jaisá áp
ko[b],
15 Par agar tum ek dúsre ko
káṭ kháo, to ḵhabardár, na howe
ki ek dúsre ko nigal jáo.
16 Par maiṉ kahtá húṉ, ki tum
Rúh se chalan chalo, to tum
jism kí ḵhwáhish ko púrá na kar-
oge[c].
17 Kyúṉki jism kí ḵhwáhish
Rúh kí muḵhálif hai, aur Rúh kí
ḵhwáhish jism kí muḵhálif[d]: aur
ye ápas meṉ barḵhiláf haiṉ, yaháṉ
tak ki jo kuchh tum cháhte, so
nahíṉ kar sakte ho[e].
18 Par agar tum Rúh kí hidáyat
se chalte ho, to sharí'at kí band
meṉ nahíṉ[f].
19 Aur jism ke kám to záhir
haiṉ, yihí, Ziná, harámkárí, ná-
pákí, shahwat[g].
20 Butparastí, jádúgarí, dush-
maníáṉ, qaziya, hiská, gazab,
jhagṛe, judáíáṉ, bid'ateṉ,
21 Ḍáh, qatl, mastíáṉ, aubá-
shíáṉ, aur jo kám ki un kí mánind
haiṉ; aur un kí bábat meṉ tum-
heṉ áge hí kahtá húṉ, jaisá maiṉ
ne us waqt kahá, ki aise kám
karnewále Ḵhudá kí bádsháhat
ke wáris na hoṉge[h].
22 Par Rúh ká phal[i] jo hai, so
muhabbat, ḵhushí, salámatí, sabr,
ḵhairḵhwáhí[k], nekí[l], ímándárí[m],
23 Farotaní, parhezgárí; aise

San 'ÍSAWÍ 58.

k 1 Qur. 9. 24.
|| Yá, *haṭáyá.*
l Gal. 3. 1.
m Gal. 1. 6.
n 1 Qur. 5. 6. aur 15. 33.
o 2 Qur. 2. 3. aur 8. 22.
p Gal. 1. 7.
q 2 Qur. 10. 6.
r Gal. 6. 12.
s 1 Qur. 15. 30. Gal. 4. 29. aur 6. 17.
t 1 Qur. 1. 23.
u A'am. 15. 1, 2, 24.
x Yash. 7. 25. 1 Qur. 5. 13. Gal. 1. 8, 9.
y 1 Qur. 8. 9. 1 Pat. 2. 16. 2 Pat. 2. 19. Yahúd. 4.
z 1 Qur. 9. 19. Gal. 6. 2.
a Mat. 7. 12. aur 22. 40. Ya'q. 2. 8.
b Ahb. 19. 18. Mat. 22. 39. Rúm. 13. 8, 9.
c Rúm. 6. 12. aur 8. 1, 4, 12. aur 13. 14. 25 áyat. 1 Pat. 2. 11.
d Rúm. 7. 23. aur 8. 6, 7.
e Rúm. 7. 15, 19.
f Rúm. 6. 14. aur 8. 2.
g 1 Qur. 3. 3. Afs. 5. 3. Qul. 3. 5. Ya'q. 3. 14, 15.
h 1 Qur. 6. 9. Afs. 5. 5. Qul. 3. 6. Muk. 22. 15.
i Yúh. 15. 2. Afs. 5. 9.
k Qul. 3. 12. Ya'q. 3. 17.
l Rúm. 15. 14.
m 1 Qur. 13. 7.

San 'ÍSAWÍ 58.

[n] 1 Tim. 1. 9.
[o] Rúm. 6. 6. aur 13. 14. Gal. 2. 20. 1 Pat. 2. 11.
[p] Rúm. 8. 4, 5. 16 áyat.
[q] Filip. 2. 3.

aise kámon̲ ke muḳhálif koí sha-
rí'at nahín̲[n].
24 Aur unhon̲ ne jo Masíh ke
hain̲, jism ko us kí burí ḳhaslaton̲
aur ḳhwáhishon̲ samet salíb par
khín̲chá hai[o].
25 Agar hamárí zindagí rúhání
hai, to cháhiye ki hamárá chalan
bhí rúhání ho[p].
26 Ham jhúṭhá faḳhr na karen̲[q],
ek dúsre ko na chiṛáwe, ek dúsre
par ḍáh na kare.

VI BÁB.

1 *Un par yih farz jatátá ki jab koí bhái ṭhokar kháe, to mihrbání karke use uṭháwen̲,* 2 *aur phir ki we ek dúsre ká bojh uṭhá lewen̲:* 6 *phir ki we apne ustádon̲ se saḳháwat karen̲,* 9 *aur nekí karne se thak na jáen̲.* 12 *Un logon̲ ká haqíqí mazmún jo ḳhatna kí ta'lím dete the fásh kartá.* 14 *Wuh kisí chíz par siwá Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí salíb par faḳhr nahín̲ kartá.*

[a] Rúm. 14. 1. aur 15. 1. 'Ibrán. 12. 13. Ya'q. 5. 19.
[b] 1 Qur. 2. 15. aur 3. 1.
[c] 1 Qur. 4. 21. 2 Tas. 3. 15. 2 Tim. 2. 25.
[d] 1 Qur. 7. 5. aur 10. 12.
[e] Rúm. 15. 1. Gal. 5. 13. 1 Tas. 5. 14.
[f] Yúh. 13. 14, 15, 34. aur 15. 12. Ya'q. 2. 8. 1 Yúh. 4. 21.
[g] 2 Qur. 3. 5. aur 12. 11.
[h] Rúm. 12. 3. 1 Qur. 8. 2. Gal. 2. 6.
[i] 1 Qur. 11. 28. 2 Qur. 13. 5.
[k] Dekho Lúq. 18. 11.
[l] Rúm. 2. 6. 1 Qur. 3. 8.
[m] Rúm. 15. 27. 1 Qur. 9. 11, 14.
[n] 1 Qur. 6. 9. aur 15. 33.
[o] Aiy. 13. 9.
[p] Lúq. 16. 25. Rúm. 2. 6. 2 Qur. 9. 6.

AI bháío, agar koí shaḳhs
kisí ḳhatá men̲ ekáek gir-
iftár ho jáwe[a], to tum jo rúhání
ho[b], aise shaḳhs ko rúh i farotaní
se[c] sambhálke bahál karo; aur
apne úpar liház rakh, ki tú bhí
imtihán men̲ na paṛe[d].
2 Tum ek dúsre ká bojh uṭhá
lo[e], aur isí tarah se Masíh kí sha-
rí'at ko púrá karo[f].
3 Agar koí náchíz hote húe[g] áp
ko kuchh chíz samjhe[h], to wuh
apne taín̲ dhokhá detá hai.
4 Lekin har ek apne hí 'amal ko
jánche[i], tab faḳhr ká sabab apne
hí men̲ páwegá, dúsre men̲ nahín̲[k].
5 Ki har ek apná hí bojh uṭhá-
wegá[l].
6 Jo koí kalám síkhe, sikhláne-
wále ko sárí ni'amaton̲ men̲ sha-
rík kare[m].
7 Tum dagá na kháo[n]; Ḳhudá
ṭhaṭṭhon̲ men̲ nahín̲ uṛáyá játá[o];
ki ádmí jo kuchh botá hai, so hí
káṭegá[p].
8 Is liye ki jo koí apne jism ke
liye botá hai, so jism se ḳharábí
láwegá; aur jo Rúh ke liye botá
hai, Rúh se hamesha kí zindagí
páwegá[q].
9 Hamen̲ cháhiye ki achchhe
kám karne se thak na jáen̲[r], kyún̲-
ki agar ham sust na howen̲[s], to
bar waqt káṭenge.
10 Pas jahán̲ tak ham qábú pá-
wen̲[t], sab se nekí karen̲[u]; ḳháss
kar un se, jo ahl i ímán[x] hain̲.
11 Tum dekhte ho, ki main̲ ne
tumhen̲ kaisá baṛá ḳhatt apne
háth se likhá hai.
12 Jitne log jism ke haqq men̲
neknámí cháhte hain̲, we zabar-
dastí tumhárá ḳhatna karwáte
hain̲[y], sirf itne wáste ki we Ma-
síh kí salíb[z] kí bábat satáe na
jáen̲[a].
13 Kyún̲ki we bhí jo ḳhatna
karwáte sharí'at ko hifz nahín̲
karte, par cháhte hain̲, ki tum
ḳhatna karwáo, táki we tumháre
jism kí bábat faḳhr karen̲.
14 Par Ḳhudá na kare ki main̲
faḳhr karún̲, siwá apne Ḳhudá-
wand Yisú' Masíh kí salíb par[b],
jis se dunyá mere áge maslúb húí,
aur main̲ dunyá ke áge[c].
15 Kyún̲ki Masíh Yisú' men̲ na
maḳhtúní kuchh hai, na ná-maḳh-
túní[d], balki nayí paidáish[e] shart
hai.
16 Aur jitne is qánún[f] par chalte
hain̲, salámatí[g] o rahm un par aur
Ḳhudá ke Isráel[h] par howe.
17 Áge ko koí mujhe taklíf na
de: kyún̲ki main̲ apne badan par
Ḳhudáwand Yisú' ke se dág liye
phirtá hún̲[i].
18 Ai bháío, hamáre Ḳhudáwand
Yisú' Masíh ká fazl tumhárí rúh-
on̲ ke sáth rahe[k]. Ámín.

¶ Yih ḳhatt Galatíon̲ ko rasúl
ne Rúm se likh bhejá.

San 'ÍSAWÍ 58.

[q] Aiy. 4. 8. Ams. 11. 18. aur 22. 8. Hús. 8. 7. aur 10. 12. Rúm. 8. 13. Ya'q. 3. 18.
[r] 1 Qur. 15. 58. 2 Tas. 3. 13.
[s] Mat. 24. 13. 'Ibrán. 3. 6, 14. aur 10. 36. aur 12. 3, 5. Muk. 2. 10.
[t] Yúh. 9. 4. aur 12. 35.
[u] 1 Tas. 5. 15. 1 Tim. 6. 18. Tít. 3. 8.
[x] Afs. 2. 19. 'Ibrán. 3. 6.
[y] Gal. 2. 3, 14.
[z] Filip. 3. 18.
[a] Gal. 5. 11.
[b] Filip. 3. 3, 7, 8.
[c] Rúm. 6. 6. Gal. 2. 20.
[d] 1 Qur. 7. 19. Gal. 5. 6. Qul. 3. 11.
[e] 2 Qur. 5. 17.
[f] Filip. 3. 16.
[g] Zab. 125. 5.
[h] Rúm. 2. 29. aur 4. 12. aur 9. 6, 7, 8. Gal. 3. 7, 9, 29. Filip. 3. 3.
[i] 2 Qur. 1. 5. aur 4. 10. aur 11. 23. Gal. 5. 11. Qul. 1. 24.
[k] 2 Tim. 4. 22. Filím. 25.

PU'LUS RASU'L KA' ḲHATT AFSI'OṈ KO.

San 'ÍSAWÍ 64.

I BA'B.

1 Salám kahne ke, 3 aur Afsíoṉ ke sabab se shukr adá karne ke ba'd, 4 wuh muqaddasoṉ ke barguzída, 6 aur ba fazl iláhí le-pálak hone ká charchá kartá, 11 ḳháss karke is liház se ki wuh fazl 'ain chashma hai jaháṉ se insán kí naját nikal átí hai. 13 Aur ba sabab is ke ki is ráz kí bulandí tak insán kí 'aql mushkil se pahunchtí, 16 wuh du'á mángtá, 18 ki we Masíh meṉ hoke is kí kámil samajh tak pahuncheṉ, 20 aur sab tarah se tasarruf meṉ láweṉ.

PU'LUS, jo Ḳhudá kí marzí se[a]
Yisú' Masíh ká rasúl hai, un
muqaddas logoṉ[b] ko jo Afasus
meṉ haiṉ, aur Masíh Yisú' meṉ
ímándár[c] haiṉ:
2 Hamáre Báp Ḳhudá, aur Ḳhu-
dáwand Yisú' Masíh kí taraf
se, fazl aur salámatí tum par
howe[d].
3 Mubárak hai Ḳhudá aur ha-
máre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká
Báp[e], jis ne ham ko Masíh ke
sabab se ásmání ‖jágoṉ meṉ har
tarah kí rúhání barakat baḳhshí:
4 Chunánchi us ne ham ko biná
e 'álam ke peshtar[f] us meṉ chun
liyá[g], táki ham us ke huzúr mu-
habbat meṉ pák aur be-'aib ho-
weṉ[h]:
5 Ki us ne pahle se hamárí bá-
bat yúṉ muqarrar kiyá[i], ki ham
us ke nek iráda ke muwáfiq[k] Yisú'
Masíh ke wasíla us ke le-pálak
howeṉ[l],
6 Tá ki us ke fazl ke jalál kí
ta'ríf howe, jis fazl se us ne ha-
meṉ us piyáre meṉ[m] qabúliyat
baḳhshí[n].
7 Ham us meṉ hoke us ke ḳhún
kí ba-daulat chhuṭkárá, ya'ne, gu-
náhoṉ kí mu'áfí[o], us ke niháyat
fazl[p] se páte haiṉ;
8 Jis se us ne ham ko hikmat
i kámil o imtiyáz i firáwán 'ináyat
kiyá;
9 Ki us ne apní marzí ke bhed[q]
ko, jo apne nek iráda ke muwáfiq
áge hí se áp meṉ ṭhahráyá thá[r],
ham par záhir kiyá:
10 Ki wuh waqtoṉ ke púre hone
ke intizám[s] par sab chízoṉ ke sire,
ḳhwáh we jo ásmánoṉ par, ḳhwáh
we jo zamín par haiṉ, Masíh meṉ[t]
miláwe[u]:
11 Jis se ham ne bhí us ke iráda
ke muwáfiq[x], jo apní marzí o mas-
lahat se sab kuchh kartá hai[y],
áge se muqarrar hoke, mírás
páí[z];
12 Tá ki ham, jinhoṉ ne pahle
Masíh par bharosá kiyá[a], us ke
jalál kí sitáish[b] ke bá'is howeṉ.
13 Aur tum ne bhí kalám i haqq[c],
jo tumhárí naját kí ḳhushḳhabarí
hai, sunkar, us par bharosá kiyá,
aur us ke sabab se tum ko bhí
jo ímán láe, Rúh i Quds kí, jis ká
wa'da húá, muhr milí[d];
14 Wuh hamáre mírás páne ká
bai'ána hai[e], jab tak ki ḳharíde
húoṉ[f] kí ḳhalásí[g] na ho, táki us
ke jalál kí sitáish howe[h].
15 Is liye maiṉ yih sunke ki
tum Ḳhudáwand Yisú' par ímán
láe, aur sáre muqaddas logoṉ se
muhabbat rakhte ho[i],
16 Tumhárí bábat shukr karná,
aur apní du'áoṉ meṉ tumheṉ yád
karná, nahíṉ chhoṛtá[k];
17 Táki hamáre Ḳhudáwand
Yisú' Masíh ká Ḳhudá[l], jo jalál
ká Báp hai, tumheṉ hikmat aur
kashf kí rúh baḳhshe, táki tum
us ko ‖pahcháno[m]:
18 Aur †tumháre dil kí ánkheṉ
roshan ho jáweṉ[n], ki tum samjho,
ki us ke buláne meṉ kyá hí um-
med[o] hai, aur us kí jalálwálí mí-
rás[p], jo muqaddasoṉ ke liye hai,
kyá hí daulat hai;
19 Aur ham meṉ jo ímán láe
haiṉ, kyá hí us kí kamál ‖baṛí
qudrat hai; us kí us †baṛí qudrat[q]
kí tásír ke muwáfiq,
20 Jo us ne Masíh meṉ záhir kí,
jab use murdoṉ meṉ se jiláyá[r],
aur apne dahine ásmání makánoṉ
par biṭháyá[s],
21 Aur sárí hukúmat, aur iḳh-
tiyár, aur qudrat, aur ḳháwindí

[a] 2 Qur. 1. 1.
[b] Rúm. 1. 7. 2 Qur. 1. 1.
[c] 1 Qur. 4. 17. Afs. 6. 21. Qul. 1. 2.
[d] Gal. 1. 3. Tít. 1. 4.
[e] 2 Qur. 1. 3. 1 Pat. 1. 3.
‖ Yá, *chízoṉ.*
[f] 1 Pat. 1. 2, 20.
[g] Rúm. 8. 28. 2 Tas. 2. 13. 2 Tim. 1. 9. Ya'q. 2. 5. 1 Pat. 1. 2. aur 2. 9.
[h] Lúq. 1. 75. Afs. 2. 10. aur 5. 27. Qul. 1. 22. 1 Tas. 4. 7. Tít. 2. 12.
[i] Rúm. 8. 29, 30. 11 áyat.
[k] Mat. 11. 26. Lúq. 12. 32. 1 Qur. 1. 21. 9 áyat.
[l] Yúh. 1. 12. Rúm. 8. 15. 2 Qur. 6. 18. Gal. 4. 5. 1 Yúh. 3. 1.
[m] Mat. 3. 17. aur 17. 5. Yúh. 3. 35. aur 10. 17.
[n] Rúm. 3. 24. aur 5. 15.
[o] A'am. 20. 28. Rúm. 3. 24. Qul. 1. 14. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 18, 19. Muk. 5. 9.
[p] Rúm. 2. 4. aur 3. 24. aur 9. 23. Afs. 2. 7. aur 3. 8, 16. Filip. 4. 19.
[q] Rúm. 16. 25. Afs. 3. 4, 9. Qul. 1. 26.
[r] Afs. 3. 11. 2 Tim. 1. 9.

San 'ÍSAWÍ 64.

[s] Gal. 4. 4. 'Ibrán. 1. 2. aur 9. 10. 1 Pat. 1. 20.
[t] Filip. 2. 9, 10. Qul. 1. 20.
[u] 1 Qur. 3. 22, 23. aur 11. 3. Afs. 2. 15. aur 3. 15.
[x] 5 áyat.
[y] Yas. 46. 10, 11.
[z] A'am. 20. 32. aur 26. 18. Rúm. 8. 17. Qul. 1. 12. aur 3. 24. Tít. 3. 7. Ya'q. 2. 5. 1 Pat. 1. 4.
[a] Ya'q. 1. 18.
[b] 6, 14 áyateṉ. 2 Tas. 2. 13.
[c] Yúh. 1. 17. 2 Qur. 6. 7.
[d] 2 Qur. 1. 22. Afs. 4. 30.
[e] 2 Qur. 1. 22. aur 5. 5.
[f] A'am. 20. 28.
[g] Lúq. 21. 28. Rúm. 8. 23. Afs. 4. 30.
[h] 6, 12 áyateṉ. 1 Pat. 2. 9.
[i] Qul. 1. 4. Filím. 5.
[k] Rúm. 1. 9. Filip. 1. 3, 4. Qul. 1. 3. 1 Tas. 1. 2. 2 Tas. 1. 3.
[l] Yúh. 20. 17.
‖ Yá, *mán lo.* Qul. 2. 2.
[m] Qul. 1. 9.
† Yá, *tumhárí 'aql kí.*
[n] A'am. 26. 18.
[o] Afs. 2. 12. aur 4. 4.
[p] 11 áyat.
‖ Yúnání meṉ, *qudrat kí baṛáí.*
† Yúnání meṉ, *qudrat ke zor kí.*
[q] Afs. 3. 7. Qul. 1. 29. aur 2. 12.
[r] A'am. 2. 24, 33.
[s] Zab. 110. 1. A'am. 7. 55, 56. Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3. aur 10. 12.

par[t], aur har ek nám par, jo na sirf is jahán men, balki ánewále jahán men bhí liyá játá hai, buland kiyá[u]:

22 Aur sab kuchh us ke pánwon tale kar diyá[x], aur us ko kalísiye ke liye sab ká sir banáyá[y];

23 Wuh us ká badan[z], aur us kí ma'múrí hai[a], jo sab kuchh sab men bhartá hai[b].

II BAB.

1 *Rasúl hamárá aslí hál,* 3 *jaise ki ham paidáish se the,* 5 *ab ke hál se, jaise ki ham fazl se hogaye, muqábala kartá hai:* 10 *aur yih natíja nikáltá ki hamárí nayí paidáish is liye húí tá ki ham nek a'amál karen; aur* 13 *ba liház us ke ki ham Masíh se nazdík kiye gaye hamen munásib hai,* 11 *ki gair-qaumwálon* 12 *aur begánon kí mánind agle taur par nahín,* 19 *par muqaddason ke ham-shahríon aur Khudá ke gharáne kí mánind guzrán karen.*

AUR us ne tumhen bhí, jo khatáon aur gunáhon ke sabab murda the[a], zinda kiyá[b];

2 Jin men tum áge is jahán kí ravish par[c], hawá kí hukúmat ke sardár[d], ya'ne, us rúh kí tarah jo ab ná-farmánbardár logon[e] men tásír kartí hai, chalte the:

3 Jin ke darmiyán ham sab ke sab[f] apní jismání shahwaton[g] ke sáth zindagání guzránte, aur tan man kí khwáhishen púrí karte the, aur dúsron kí mánind tabí'at se[h] gazab ke farzand the.

4 Par Khudá ne, jo rahm men ganí hai[i], apní barí muhabbat se, jis se us ne ham ko piyár kiyá,

5 Ham ko, jo gunáhon ke sabab murda the[k], Masíh ke sáth jiláyá[l], (tum fazl hí se bach gaye;)

6 Aur us ne ham ko us ke sáth uthháyá, aur Masíh Yisú' ke sabab ásmání makánon[m] par us ke sáth bithháyá:

7 Táki wuh apní us mihrbání[n] se jo Masíh Yisú' ke sabab ham par hai, ánewále zamána men apne fazl kí be-niháyat daulat ko dikháwe.

8 Kyúnki tum fazl ke sabab[o] ímán láke[p] bach gaye ho: aur yih tum se nahín: Khudá kí bakhshish hai[q]:

9 Aur yih a'amál ke sabab se nahín, na ho ki koí baráí kare[r].

10 Kyúnki ham us kí kárígarí hain[s], aur Masíh Yisú' men hoke achchhe kámon ke wáste paidá húe, †jin ke liye Khudá ne hamen áge taiyár kiyá thá[t], táki ham ‖ unhen kiyá karen.

11 Is wáste yád karo, ki tum áge jism kí nisbat gair-qaumwále the[u], aise ki we jo áp ko Makhtún kahte hain, jin ká khatna jismí aur háth se húá[x], tum ko Námakhtún kahte the;

12 Aur yih, ki us waqt Masíh se judá[y], aur Isráel ‖ kí sarkár se alag[z], aur wa'da ke 'ahdon[a] se báhar, aur ná-ummed[b], aur dunyá men be-Khudá the[c]:

13 Par ab Masíh Yisú' men hoke tum jo áge dúr the[d], Masíh ke lahú ke sabab se nazdík ho gaye[e].

14 Kyúnki wuhí hamárí sulh hai[f], jis ne do ko ek kiyá[g], aur us díwár ko, jo darmiyán thí, dhá diyá;

15 Aur apná jism[h] deke dushmaní ko, ya'ne, sharí'at ke hukmon aur rasmon ko, kho diyá[i], táki wuh sulh karwáke do se áp men ek nayá insán[k] banáwe;

16 Aur áp men dushmaní ‖ mitáke[l] salíb ke sabab se donon ko ek tan banákar Khudá se miláwe[m]:

17 Aur us ne áke, tumhen jo dúr the, aur unhen jo nazdík the[n], sulh kí khushkhabarí dí[o].

18 Kyúnki us hí ke wasíla[p] ham donon ek hí Rúh[q] se Báp ke pás dakhl páte hain.

19 So ab tum begána aur musáfir nahín, balki muqaddason ke ham-shahrí[r], aur Khudá ke gharáne ke ho[s];

20 Aur rasúlon aur nabíon[t] kí neo[u] par, jahán Yisú' Masíh áp kone ká sirá[x] hai, radde kí tarah uthháe gaye ho[y];

21 Jis se sárí 'imárat ikatthe jurkar[z] muqaddas haikal Khudáwand ke liye[a] uthtí játí hai:

22 Aur tum bhí us men hoke auron ke sáth banáe játe ho, tá ki Rúh ke wasíla se Khudá ke liye makán bano[b].

III BAB.

5 *Wuh bhed kí bát,* 6 *ki gair qaumen bhí naját páwengí,* 3 *Púlus par ilhám se záhir kí gayí:* 8 *aur us hí ko fazl bhí diyá gayá* 9 *tá ki wuh us kí manádí kare.* 13 *Wuh cháhtá hai ki we us kí musíbat ke sabab sust na howen,* 14 *aur du'á mángtá hai* 19 *ki us barí muhabbat ká sárá hál jo Masíh ne un se rakhí thí daryáft kar saken.*

San 'ÍSAWÍ 64.

[t] Rúm. 8. 38. Qul. 1. 16. aur 2. 15.
[u] Filip. 2. 9, 10. Qul. 2. 10. 'Ibrán. 1. 4.
[x] Zab. 8. 6. Mat. 28. 18. 1 Qur. 15. 27. 'Ibrán. 2. 8.
[y] Afs. 4. 15, 16. Qul. 1. 18. 'Ibrán. 2. 7.
[z] Rúm. 12. 5. 1 Qur. 12. 12, 27. Afs. 4. 12. aur 5. 23, 30. Qul. 1. 18, 24.
[a] Qul. 2. 9.
[b] 1 Qur. 12. 6. Afs. 4. 10. Qul. 3. 11.

[a] 5 áyat. Afs. 4. 18.
[b] Yúh. 5. 24. Qul. 2. 13.
[c] 1 Qur. 6. 11. Afs. 4. 22. Qul. 1. 21. aur 3. 7. 1 Yúh. 5. 19.
[d] Afs. 6. 12.
[e] Afs. 5. 6. Qul. 3. 6.
[f] Tít. 3. 3. 1 Pat. 4. 3.
[g] Gal. 5. 16.
[h] Zab. 51. 5. Rúm. 5. 12, 14.
[i] Rúm. 10. 12. Afs. 1. 7. 7 áyat.
[k] Rúm. 5. 6, 8, 10. 1 áyat.
[l] Rúm. 6. 4, 5. Qul. 2. 12, 13. aur 3. 1, 3.
[m] Afs. 1. 20.
[n] Tít. 3. 4.
[o] Rúm. 3. 24. 5 áyat. 2 Tim. 1. 9.
[p] Rúm. 4. 16.
[q] Mat. 16. 17. Yúh. 6. 44, 65. Rúm. 10. 14, 15, 17. Afs. 1. 19. Filip. 1. 29.
[r] Rúm. 3. 20, 27, 28. aur 4. 2. aur 9. 11. aur 11. 6. 1 Qur. 1. 29, 30, 31. 2 Tim. 1. 9. Tít. 3. 5.
[s] Ist. 32. 6. Zab. 100. 3. Yas. 19. 25. aur 29. 23. aur 44. 21. Yúh. 3. 3, 5. 1 Qur. 3. 9. 2 Qur. 5. 5, 17. Afs. 4. 24. Tít. 2. 14.

San 'ÍSAWÍ 64.

† Yá, *jin ko Khudá ne áge muqarrar kiyá thá.*
[t] Afs. 1. 4.
‖ Yúnání men, *un par chalen.*
[u] 1 Qur. 12. 2. Afs. 5. 8. Qul. 1. 21. aur 2. 13.
[x] Rúm. 2. 28, 29. Qul. 2. 11.
[y] Afs. 4. 18. Qul. 1. 21.
‖ Yá, *ki mamlukat men par-desí the.*
[z] Dekho Hiz. 13. 9. Yúh. 10. 16.
[a] Rúm. 9. 4, 8.
[b] 1 Tas. 4. 13.
[c] Gal. 4. 8. 1 Tas. 4. 5.
[d] A'am. 2. 39. 17 áyat.
[e] Gal. 3. 28.
[f] Mík. 5. 5. Yúh. 16. 33. A'am. 10. 36. Rúm. 5. 1. Qul. 1. 20.
[g] Yúh. 10. 16. Gal. 3. 28.
[h] Qul. 1. 21.
[i] Qul. 2. 14, 20.
[k] 2 Qur. 5. 17. Gal. 6. 15. Afs. 4. 24.
‖ Yúnání men, *qatl karke.*
[l] Rúm. 6. 6. aur 8. 3. Qul. 2. 14.
[m] Qul. 1. 20, 21, 22.
[n] Zab. 148. 14.
[o] Yas. 57. 19. Zak. 9. 10. A'am. 2. 39. aur 10. 36. Rúm. 5. 1. 13, 14 áyaten.
[p] Yúh. 10. 9. aur 14. 6. Rúm. 5. 2. Afs. 3. 12. 'Ibrán. 4. 16. aur 10. 19, 20. 1 Pat. 3. 18.
[q] 1 Qur. 12. 13. Afs. 4. 4.
[r] Filip. 3. 20. 'Ibrán. 12. 22, 23.
[s] Gal. 6. 10. Afs. 3. 15.
[t] 1 Qur. 12. 28. Afs. 4. 11.
[u] Mat. 16. 18. Gal. 2. 9. Muk. 21. 14
[x] Zab. 118. 22. Yas. 28. 16. Mat. 21. 42.
[y] 1 Qur. 3. 9, 10. Afs. 4. 12. 1 Pat. 2. 4, 5.
[z] Afs. 4. 15, 16.
[a] 1 Qur. 3. 17. aur 6. 19. 2 Qur. 6. 16.
[b] 1 Pat. 2. 5.

San 'ÍSAWÍ 64.

IS wáste main Púlus tum gair-
qaumon ke liye[a] Yisú' Masíh
ká qaidí[b] hún;
2 Ki tum ne suná hogá, ki mujhe
tumháre liye[c] Khudá ke fazl kí
mukhtárí milí[d];
3 Ki us ne ilhám se[e] us bhed[f]
ko mujh par kholá[g], (chunánchi
main us ko ‖ thoṛe men áge likh
chuká[h],
4 Jise tum paṛhke ján sakte ho,
ki main Masíh ká bhed[i] kis qadr
samajhtá hún.)
5 Jo agle zamánon men baní
A'dam ko is tarah na ma'lúm
húá[k], jis tarah us ke muqaddas
rasúlon aur nabíon par Rúh se
ab záhir ho gayá[l];
6 Ki gair-qaumen Injíl ke wasíla
se mírás men sharík[m], aur badan
men shámil[n], aur us ke wa'da men,
jo Masíh ke sabab se hai, sájhí
hon[o]:
7 Aur Khudá ke fazl ke in'ám
se[p], jo us kí qudrat kí tásír se
mujhe milá hai[q], main is Injíl ká
khádim hún[r].
8 Mujhe jo sáre haqírtarín mu-
qaddason se haqír hún[s], yih fazl
'ináyat húá, ki main gair-qaumon
ke darmiyán[t] Masíh kí be-qiyás
daulat[u] kí khushkhabarí dún;
9 Aur sab par yih bát roshan
karún, ki us bhed[x] men shirkat
kyúnkar hotí hai, jo azal se[y]
Khudá men, jis ne sab kuchh
Yisú' Masíh se paidá kiyá[z], po-
shída thá:
10 Ki ab kalísiye ke wasíla se
Khudá kí gúnágún hikmat[a], sar-
dáron aur ikhtiyárwálon[b] par, jo
ásmání makánon men hain, záhir
howe[c],
11 Us iráda ke mutábiq jis ko
us ne hamáre Khudáwand Yisú'
Masíh ke haqq men azal se
kiyá[d]:
12 Aur ham us men hoke be-
parwá húe, aur us par ímán láne
se bharose ke sáth[e] dakhl bhí
rakhte hain[f].
13 Pas main cháhtá hún, ki
tum merí musíbaton ke sabab[g], jo
tumhárí khátir hain[h], sust mat
hoo, kyúnki ye tumháre liye 'izzat
hain[i].
14 Is wáste main hamáre Khu-
dáwand Yisú' Masíh ke Báp ke
áge, apne ghuṭne ṭektá hún,
15 (Ki us se ṭamám khándán
ásmán aur zamín par kahlátá
hai[k],)
16 Ki wuh apne fazl kí daulat
ke muwáfiq[l] tumhen yih de, ki
tum us kí Rúh se bátiní insáníyat[m]
men bahut hí zoráwar ho jáo[n];
17 Aur Masíh tumháre dilon
men ímán ke wasíla se base[o]; aur
ki tum muhabbat men jaṛ paidá
karke, aur neo ḍálke[p],
18 Sáre muqaddas logon samet
samajhne kí qudrat paidá karo[q],
ki us kí chauṛán, aur lambán, aur
gahráo, aur unchán kitní hai[r];
19 Aur Masíh kí muhabbat ko, jo
daryáft se báhar hai, daryáft kar
sako, táki tum Khudá kí sárí
bharpúrí ‖ se bhar jáo[s].
20 Ab us ko jo aisá qádir hai[t],
ki jo kuchh ham mángte, yá khi-
yál karte hain, us se niháyat zi-
yáda[u], us qudrat ke muwáfiq jo
ham men tásír kartí[x], kar saktá
hai,
21 Us ko kalísiye ke darmiyán
Masíh Yisú' men pusht dar pusht
abad tak jalál howe[y]. A'mín.

IV BAB.

1 Wuh unhen nasíhat kartá ki we yak-dil howen, 7, 11 aur un par yih záhir kartá ki Khudá is garaz se tarah tarah kí ni'amaten 'ináyat kartá, 13 táki us kí kalísiye kí taraqqí ho, 16 aur Masíh hí men shámil hoke wuh baṛhtí páwe. 17 Wuh un se 'arz kartá ki gair-qaumwálon kí shahwat-parastí se báz áwen, 24 aur ki nayí insáníyat ko pahinen, 25 aur sárí jhúṭhí 29 o gandí báten chhoṛ dewen.

PAS main jo Khudáwand ‖ ke
liye qaidí hún[a], tum se ilti-
más kartá hún, ki jis buláhaṭ se
tum buláe gaye, us ke munásib
chalo[b],
2 Kamál kháksárí aur farotaní
se sabr karke, muhabbat se ek
dúsre kí bardásht karo[c];
3 Aur koshish karo, ki Rúh kí
yagánagí sulh ke band[d] se bandhí
rahe.
4 Ek badan[e], aur ek Rúh[f] hai,
chunánchi tumhen bhí jo buláe
gaye ho, apne buláe jáne se ek hí
ummed hai[g];
5 Ek Khudáwand[h], ek ímán[i], ek
baptisma[k],
6 Ek Khudá jo sab ká Báp[l], ki
sab ke úpar, aur sab ke darmiyán,
aur tum sab men hai[m].
7 Par ham men se har ek ko
Masíh ke in'ám ke andáza ke
muwáfiq fazl 'ináyat húá hai[n].
8 Is wáste wuh kahtá hai, ki us

[a] Gal. 5. 11. Qul. 1. 24. 2 Tim. 2. 10. [b] A'am. 21. 33. aur 28. 17, 20. Afs. 4. 1. aur 6. 20. Filip. 1. 7, 13, 14, 16. Qul. 4. 3, 18. 2 Tim. 1. 8. aur 2. 9. Filím. 1, 9. [c] A'am. 9. 15. aur 13. 2. Rúm. 12. 3. Gal. 1. 16. 8 áyat. [d] Rúm. 1. 5. aur 11. 13. 1 Qur. 4. 1. Afs. 4. 7. Qul. 1. 25. [e] Gal. 1. 12. [f] Rúm. 16. 25. Qul. 1. 26, 27. [g] A'am. 22. 17, 21. aur 26. 17, 18. ‖ Yá, *thoṛá áge.* [h] Afs. 1. 9, 10. [i] 1 Qur. 4. 1. Afs. 6. 19. [k] A'am. 10. 28. Rúm. 16. 25. 9 áyat. [l] Afs. 2. 20. [m] Gal. 3. 28, 29. Afs. 2. 14. [n] Afs. 2. 15, 16. [o] Gal. 3. 14. [p] Rúm. 1. 5. [q] Rúm. 15. 18. Afs. 1. 19. Qul. 1. 29. [r] Rúm. 15. 16. Qul. 1. 23, 25. [s] 1 Qur. 15. 9. 1 Tim. 1. 13, 15. [t] Gal. 1. 16. aur 2. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. [u] Afs. 1. 7. Qul. 1. 27. [x] Afs. 1. 9. 3 áyat. [y] Rúm. 16. 25. 5 áyat. 1 Qur. 2. 7. Qul. 1. 26. [z] Zab. 33. 6. Yúh. 1. 3. Qul. 1. 16. 'Ibrán. 1. 2. [a] 1 Qur. 2. 7. 1 Tim. 3. 16. [b] Rúm. 8. 38. Afs. 1. 21. Qul. 1. 16. 1 Pat. 3. 22. [c] 1 Pat. 1. 12. [d] Afs. 1. 9. [e] 'Ibrán. 4. 16. [f] Afs. 2. 18. [g] A'am. 14. 22. Filip. 1. 14. 1 Tas. 3. 3. [h] 1 áyat. [i] 2 Qur. 1. 6.

[k] Afs. 1. 10. Filip. 2. 9, 10, 11. [l] Rúm. 9. 23. Afs. 1. 7. Filip. 4. 19. Qul. 1. 27. [m] Rúm. 7. 22. 2 Qur. 4. 16. [n] Afs. 6. 10. Qul. 1. 11. [o] Yúh. 14. 23. Afs. 2. 22. [p] Qul. 1. 23. aur 2. 7. [q] Afs. 1. 18. [r] Rúm. 10. 3, 11, 12. ‖ Yá, *tak.* [s] Yúh. 1. 16. Afs. 1. 23. Qul. 2. 9, 10. [t] Rúm. 16. 25. Yahúd. 24. [u] 1 Qur. 2. 9. [x] 7 áyat. Qul. 1. 29. [y] Rúm. 11. 36. aur 16. 27. 'Ibrán. 13. 21. ‖ Yá, *men; ya'ne, shámil hoke.* [a] Afs. 3. 1. Filím. 1, 9. [b] Filip. 1. 27. Qul. 1. 10. 1 Tas. 2. 12. [c] A'am. 20. 19. Gal. 5. 22, 23. Qul. 3. 12, 13. [d] Qul. 3. 14. [e] Rúm. 12. 5. 1 Qur. 12. 12, 13. Afs. 2. 16. [f] 1 Qur. 12. 4, 11. [g] Afs. 1. 18. [h] 1 Qur. 1. 13. aur 8. 6. aur 12. 5. 2 Qur. 11. 4. [i] 13 áyat. Yahúd. 3. [k] Gal. 3. 27, 28. [l] Mal. 2. 10. 1 Qur. 8. 6. aur 12. 6. [m] Rúm. 11. 36. [n] Rúm. 12. 3, 6. 1 Qur. 12. 11.

San
'ÍSAWÍ
64.

|| Yá, *bahut qaidíon̲ ko.*
o Qáz. 5. 12. Qul. 2. 15.
p Zab. 68. 18.
q Yúh. 3. 13. aur 6. 33, 62.
r A'am. 1. 9, 11. 1 Tim. 3. 16. 'Ibrán. 4. 14. aur 7. 26. aur 8. 1. aur 9. 24.
|| Yá, *púrá kar de.*
s A'am. 2. 33.
t 1 Qur. 12. 28. Afs. 2. 20.
u A'am. 21. 8. 2 Tim. 4. 5.
x A'am. 20. 28.
y Rúm. 12. 7.
z 1 Qur. 12. 7.
a Afs. 1. 23. Qul. 1. 24.
b 1 Qur. 14. 26.
c Qul. 2. 2.
d 1 Qur. 14. 20. Qul. 1. 28.
e Yas. 28. 9. 1 Qur. 14. 20.
f Mat. 11. 7.
g Rúm. 16. 18. 2 Qur. 2. 17.
h 'Ibrán. 13. 9.
|| Yá, *kí bábat sachche hoke.*
i Zak. 8. 16. 2 Qur. 4. 2. 25 áyat. 1 Yúh. 3. 18.
k Qul. 1. 18.
l Afs. 1. 22. aur 2. 21.
m Qul. 2. 19.
n Afs. 2. 1, 2, 3. 22 áyat. Qul. 3. 7. 1 Pat. 4. 3.
o Rúm. 1. 21.
p A'am. 26. 18.
q Rúm. 1. 21.
r Afs. 2. 12. Gal. 4. 8. 1 Tas. 4. 5.
s 1 Tim. 4. 2.
t Rúm. 1. 24, 26. 1 Pat. 4. 3.
u Afs. 1. 13.

ne únche par chaṛhke || qaid ko
qaid kiyá[o], aur ádmíon̲ ko in'ám
diye[p].
9 (Aur us ká úpar chaṛhná, siwá
us ke aur kyá hai, ki wuh pahle
zamín ke níche utrá[q]?
10 Wuh jo utrá, so wuhí hai, jo
sáre ásmánon̲ par chaṛhá[r], táki
sab ko || bharpúr kare[s].)
11 Aur us ne ba'zon̲ ko rasúl;
aur ba'zon̲ ko nabí[t]; aur ba'zon̲
ko Injíl ke manádí-karnewále[u];
aur ba'zon̲ ko charwáhe[x]; aur ba'-
zon̲ ko ustád[y] muqarrar kar diyá;
12 Táki muqaddas log k̲hidmat
ke kám men̲ árásta hote jáwen̲[z],
aur Masíh ká badan[a] bantá jáe[b]:
13 Jab tak ham sab ke sab ímán
aur K̲hudá ke Beṭe kí pahchán[c] kí
yagánagí tak, aur kámil insán[d],
ya'ne, Masíh ke púre qadd ke an-
dáza talak, pahunchen̲:
14 Táki ham áge ko laṛke[e] na
rahen̲, ki ta'lím kí muk̲htalif ha-
wáon̲[f] se, aur ádmíon̲ kí pechbází,
aur gumráh-karnewále mansúbon̲
ke bándhne men̲ un kí dagábází
se[g], uchhalte bahte phiren̲[h];
15 Balki muhabbat || ke sáth sach
bolke[i], us men̲, jo sir hai, ya'ne,
Masíh men̲[k] hoke, har tarah se
baṛhte jáwen̲[l];
16 Us se sárá badan, har ek
'azú ke band ke juṭne se k̲húb
paiwasta aur mazbút hokar[m], mu-
wáfiq us tásír ke jo, ba qadr har
juz ke, hotí hai, kull ko baṛhátá
hai, aur muhabbat men̲ apní ta-
raqqí kartá játá hai.
17 Is liye main̲ yih kahtá hún̲,
aur K̲hudáwand ke áge hukm
kartá hún̲, ki tum áge ko aisí chál
na chalo, jaise aur gair-qaumen̲[n]
apní bátil 'aql[o] ke muwáfiq chaltí
hain̲;
18 Ki un kí 'aql tárík ho gayí
hai[p], aur we us jahálat ke sabab
jo un men̲ hai, aur apne dilon̲ kí
sak̲htí[q] ke bá'is, K̲hudá kí zin-
dagí se judá hain̲[r]:
19 Unhon̲ ne sun hoke[s] áp ko
shahwat-parastí ke supurd kiyá,
táki har tarah ke gande kám hirs
se karen̲[t].
20 Par tum ne Masíh se aisí
ta'lím nahín̲ pái;
21 Agar tum ne to us kí suní
ho[u], aur us se ta'lím pái ho, us
sachái ke mutábiq jo Yisú' men̲
hai:
22 Ki tum agle chalan[x] kí bábat
us purání insáníyat[y] ko, jo fareb-
denewálí shahwaton̲ ke sabab se
k̲haráb húí hai, utáro[z];
23 Aur apne dil aur tabí'at kí
nisbat naye bano[a];
24 Aur nayí insáníyat ko[b], jo
K̲hudá ke muwáfiq rástbází aur
haqíqí pákízagí men̲ paidá húí[c],
pahino.
25 So jhúṭh chhoṛke har ek
shak̲hs apne paṛosí se sach bole[d],
ki ham to ápas men̲ ek dúsre ke
'azú hain̲[e].
26 Gussa karke gunahgár mat
ho[f], aisá na ho ki súraj ḍúbe aur
tum k̲hafá ke k̲hafá raho:
27 Aur Shaitán ko jagah na
do[g].
28 Jis ne chorí kí ho, phir chorí
na kare, balki achchhá pesha ik̲h-
tiyár karke háthon̲ se mihnat
kare[h], táki muhtáj ko kuchh de
sake[i].
29 Koí gandí bát tumháre munh se
na nikle[k], balki wuh jo achchhí hai,
aur taraqqí ke liye kám áwe[l], táki
sunnewálon̲ ko fáida bak̲hshe[m].
30 Aur K̲hudá kí Rúh i muqad-
das ko, jis se tum par k̲halásí ke
din[n] tak muhr húí[o], ranjída na
karo[p].
31 Sárí kaṛwáhaṭ, aur gazab,
aur gussa, aur gul[q], aur badgoí[r],
tamám badk̲hwáhí samet[s], tum se
dúr ho jáwen̲:
32 Aur tum ek dúsre par mihr-
bán aur dardmand ho[t], aur ek
dúsre ko bak̲hshá karo, chunán-
chi K̲hudá ne bhí Masíh ke liye
tumhen̲ bak̲hshá hai[u].

V BAB.

1 *Shurú' men̲ unhen̲ nasíhat kartá ki báham muhabbat rakhen̲,* 3 *aur zinákárí,* 4 *aur sárí nápákí ko tark karen̲,* 7 *aur sharíron̲ ke sáth suhbat bhí na rakhen̲,* 15 *phir ki dekh bhálke chalen̲,* 18 *aur Rúh ul Quds se ma'múr hojáwen̲:* 22 *ba'd us ke un men̲ ke kháss rishton̲ par liház rakhke 'auraton̲ ko hukm detá, ki apne shauharon̲ kí farmánbardár rahen̲,* 25 *aur shauharon̲ ko, ki apní jorúon̲ ko piyár karen̲,* 32 *jis tarah se ki Masíh kalísiye ko piyár kartá hai.*

PAS tum 'azíz farzandon̲ kí
tarah K̲hudá ke pairau ho[a];
2 Aur muhabbat se chalo[b], jaise
Masíh ne bhí ham se muhabbat
kí, aur k̲hushbú ke liye[c] hamáre
'iwaz men̲ apne taín̲ K̲hudá ke
áge nazr aur qurbán kiyá[d].
3 Aur harámkárí, aur har tarah
kí nápákí[e], aur lálach ká tum men̲

San
'ÍSAWÍ
64.

x Afs. 2. 2, 3. 17 áyat. Qul. 3. 7. 1 Pat. 4. 3.
y Rúm. 6. 6.
z Qul. 2. 11. aur 3. 8, 9. 'Ibrán. 12. 1. 1 Pat. 2. 1.
a Rúm. 12. 2. Qul. 3. 10.
b Rúm. 6. 4. 2 Qur. 5. 17. Gal. 6. 15. Afs. 6. 11. Qul. 3. 10.
c Afs. 2. 10.
d Zak. 8. 16. 15 áyat. Qul. 3. 9.
e Rúm. 12. 5.
f Zab. 4. 4. aur 37. 8.
g 2 Qur. 2. 10, 11. Ya'q. 4. 7. 1 Pat. 5. 9.
h A'am. 20. 35. 1 Tas. 4. 11. 2 Tas. 3. 8, 11, 12.
i Lúq. 3. 11.
k Mat. 12. 36. Afs. 5. 4. Qul. 3. 8.
l Qul. 4. 6. 1 Tas. 5. 11.
m Qul. 3. 16.
n Lúq. 21. 28. Rúm. 8. 23. Afs. 1. 14.
o Afs. 1. 13.
p Yas. 7. 13. aur 63. 10. Hiz. 16. 43. 1 Tas. 5. 19.
q Qul. 3. 8, 19.
r Tít. 3. 2. Ya'q. 4. 11. 1 Pat. 2. 1.
s Tít. 3. 3.
t 2 Qur. 2. 10. Qul. 3. 12, 13.
u Mat. 6. 14. Marq. 11. 25.
a Mat. 5. 45, 48. Lúq. 6. 36. Afs. 4. 32.
b Yúh. 13. 34. aur 15. 12. 1 Tas. 4. 9. 1 Yúh. 3. 11, 23. aur 4. 21.
c Paid. 8. 21. Ahb. 1. 9. 2 Qur. 2. 15.
d Gal. 1. 4. aur 2. 20. 'Ibrán. 7. 27. aur 9. 14, 26. aur 10. 10, 12. 1 Yúh. 3. 16.
e Rúm. 6. 13. 1 Qur. 6. 18. 2 Qur. 12. 21. Afs. 4. 19, 20. Qul. 3. 5. 1 Tas. 4. 3, wag.

zikr tak na ho[f], jaisá muqaddas
logon ko munásib hai;
4 Aur be-sharmí, aur behúda
bát, yá ṭhaṭṭhebází[g] jo ná-mu-
násib hai[h], na howe, balki beshtar
shukrguzárí.
5 Kyúnki tum to is se wáqif ho,
ki kisí harámkár, aur nápák, aur
lálchí ko[i], jo but-parast hai[k],
Masíh aur Khudá kí bádsháhat
men mírás nahín hai[l].
6 Koí tum ko behúda báton se
bhuláwá na de[m]; kyúnki aisí bá-
ton ke sabab Khudá ká gazab[n]
‖ ná-farmání ke farzandon par[o]
partá hai.
7 Pas tum un ke sharík na ho.
8 Kyúnki tum áge táríkí the[p], par
ab Khudá men hoke núr ho[q]: tum
núr ke farzandon[r] kí tarah chalo:
9 (Is liye ki Rúh ká phal jo hai,
kamál khúbí, aur rástbází, aur
sachái hai[s];)
10 Aur daryáft karte jáo, ki
Khudáwand ko kyá khush átá hai[t].
11 Aur táríkí ke lá-hásil kámon[u]
men sharík mat ho[x], balki besh-
tar un ko malámat karo[y].
12 Kyúnki un ke poshída kámon
ká zikr bhí karná sharm hai[z].
13 Aur sárí chízen jo ‖ malámat
ke láiq hain, roshní se záhir hotí
hain[a]; kyúnki har ek chíz jo ro-
shan kartí, roshní hai.
14 Is liye wuh kahtá hai, Are
á, tú jo sotá hai, jág[b], aur mur-
don men se uṭh[c]; ki Masíh tujhe
roshan karegá.
15 Pas khabardár, tum dekh
bhálke chalo[d], nádánon kí tarah
nahín, balki dánáon kí mánind,
16 Aur waqt ko ganímat jáno[e],
kyúnki din bure hain[f].
17 Is wáste, tum be-tamíz na ra-
ho[g], balki samjho[h], ki Khudá-
wand kí marzí kyá hai[i].
18 Aur sharáb píke matwále na
ho[k], ki us men kharábí hai; balki
Rúh se bhar jáo;
19 Aur ápas men zabúr, aur gít,
aur rúhání gazalen gáyá karo,
aur apne dil men Khudáwand ke
liye gáte bajáte raho[l];
20 Aur hamesha sab báton men
hamáre Khudáwand Yisú' Masíh
ke nám se[m] Khudá Báp ke shukr-
guzár raho[n];
21 Aur Khudá ke khauf se ek
dúsre kí farmánbardárí karo[o].
22 Ai 'aurato, apne shauharon
kí aisí farmánbardár raho[p], jaise
Khudáwand kí[q].
23 Kyúnki shauhar jorú ká sir
hai[r], jaise ki Masíh kalísiye ká
sir[s], aur wuh badan[t] ká bacháne-
wálá hai.
24 Pas jaise kalísiyá Masíh kí
farmánbardár hai, waise hí jorúán
bhí har bát men[u] apne shauharon
kí howen.
25 Ai mardo, apní jorúon ko
piyár karo[x], jaisá Masíh ne bhí
kalísiye ko piyár kiyá, aur apne
taín us ke badle diyá[y];
26 Tá ki us ko pání ke gusl[z] se
kalám ke sáth[a] pák karke muqad-
das kare,
27 Aur use ‖ apne liye taiyár
kare, ya'ne, ek aisí jalálwálí kalí-
siyá[b], jis men dág, yá chín, yá koí
aisí chíz na ho[c], balki wuh mu-
qaddas aur be-'aib ho[d].
28 Yún hí mardon par lázim hai,
ki apní jorúon ko piyár karen,
jaise apne badan ko. Jo apní
jorú ko piyár kartá hai, so áp ko
piyár kartá hai.
29 Kyúnki kisí ne apne jism se
kabhí dushmaní na kí; balki wuh
use páltá aur postá hai, jaisá
Khudáwand bhí kalísiye ko:
30 Kyúnki ham us ke badan ke
'azú, aur us ke gosht aur haḍḍíon
men se hain[e].
31 Usí sabab se ádmí apne má
báp ko chhoregá, aur apní jorú
se milá rahegá[f], aur we donon ek
tan honge[g].
32 Yih ek bará bhed hai, par
main Masíh aur kalísiye kí bábat
boltá hún.
33 Ba har hál har ek tum men se
apní apní jorú ko aisá piyár kare,
jaisá áp ko[h]; aur 'aurat apne
shauhar ká adab kare[i].

VI BÁB.

1 *Us farz kí bábat jo farzandon par un ke má báp*
ke haqq men, aur naukar chákaron par un ke
áqáon ke haqq men hotá hai. 10 *Muqaddason*
kí zindagí ek tarah kí sipahgarí hai, 12
ki unhen na faqat khún aur jism se, balki
rúhání dushmanon se larná partá hai. 13
'Isái ke sáre hathyár jo pahintá, 18 *aur ky-*
únkar ek ek kám men láná cháhiye. 20 *Tukhi-*
kus kí ta'ríf kí játí.

AI farzando, tum Khudáwand
ke liye apne má báp ke
tábi' raho[a]: kyúnki yih wájib hai.
2 Tú apne má báp kí 'izzat kar[b];
(ki yih pahlá hukm hai, jis ke
sáth wa'da hai;)

San 'ÍSAWÍ 64.

f 1 Qur. 5. 1.
g Mat. 12. 35. Afs. 4. 29.
h Rúm. 1. 28.
i 1 Qur. 6. 9. Gal. 5. 19, 21.
k Qul. 3. 5. 1 Tim. 6. 17.
l Gal. 5. 21. Muk. 22. 15.
m Yar. 29. 8. Mat. 24. 4. Qul. 2. 4, 8, 18. 2 Tas. 2. 3.
n Rúm. 1. 18.
‖ Yá, *be-ímání ke.*
o Afs. 2. 2.
p Yas. 9. 2. Mat. 4. 16. A'am. 26. 18. Rúm. 1. 21. Afs. 2. 11, 12. aur 4. 18. Tít. 3. 3. 1 Pat. 2. 9.
q Yúh. 8. 12. aur 12. 46. 2 Qur. 3. 18. aur 4. 6. 1 Tas. 5. 5. 1 Yúh. 2. 9.
r Lúq. 16. 8. Yúh. 12. 36.
s Gal. 5. 22.
t Rúm. 12. 2. Filip. 1. 10. 1 Tas. 5. 21. 1 Tim. 2. 3.
u Rúm. 6. 21. aur 13. 12. Gal. 6. 8.
x 1 Qur. 5. 9, 11. aur 10. 20. 2 Qur. 6. 14. 2 Tas. 3. 6, 14.
y Ahb. 19. 17. 1 Tim. 5. 20.
z Rúm. 1. 24, 26. 3 áyat.
‖ Yá, *fásh hojátí hain.*
a Yúh. 3. 20, 21. 'Ibrán. 4. 13.
b Yas. 60. 1. Rúm. 13. 11, 12. 1 Qur. 15. 34. 1 Tas. 5. 6.
c Yúh. 5. 25. Rúm. 6. 4, 5. Afs. 2. 5. Qul. 3. 1.
d Qul. 4. 5.
e Gal. 6. 10. Qul. 4. 5.
f Wá'iz. 11. 2. aur 12. 1. Yúh. 12. 35. Afs. 6. 13.
g Qul. 4. 5.
h Rúm. 12. 2.
i 1 Tas. 4. 3. aur 5. 18.
k Ams. 20. 1. aur 23. 20, 30. Yas. 5. 11, 22. Lúq. 21. 34.
l A'am. 16. 25. 1 Qur. 14. 26. Qul. 3. 16. Ya'q. 5. 13.
m 'Ibrán. 13. 15. 1 Pat. 2. 5. aur 4. 11.
n Zab. 34. 1. Yas. 63. 7. Qul. 3. 17. 1 Tas. 5. 18. 2 Tas. 1. 3.
o Filip. 2. 3. 1 Pat. 5. 5.

San 'ÍSAWÍ 64.

p Paid. 3. 16. 1 Qur. 14. 34. Qul. 3. 18. Tít. 2. 5. 1 Pat. 3. 1.
q Afs. 6. 5.
r 1 Qur. 11. 3.
s Afs. 1. 22. aur 4. 15. Qul. 1. 18.
t Afs. 1. 23.
u Qul. 3. 20, 22. Tít. 2. 9.
x Qul. 3. 19. 1 Pat. 3. 7.
y A'am. 20. 28. Gal. 1. 4. aur 2. 20. 2 áyat.
z Yúh. 3. 5. Tít. 3. 5. 'Ibrán. 10. 22. 1 Yúh. 5. 6.
a Yúh. 15. 3. aur 17. 17.
‖ Yá, *apne pás házir kar rakhe.*
b 2 Qur. 11. 2. Qul. 1. 22.
c Gaz. 4. 7.
d Afs. 1. 4.
e Paid. 2. 23. Rúm. 12. 5. 1 Qur. 6. 15. aur 12. 27.
f Paid. 2. 24. Mat. 19. 5. Marq. 10. 7, 8.
g 1 Qur. 6. 16.
h 25 áyat. Qul. 3. 19.
i 1 Pat. 3. 6.
a Ams. 23. 22. Qul. 3. 20.
b Khur. 20. 12. Ist. 5. 16. aur 27. 16. Yar. 35. 18. Hiz. 22. 7. Mal. 1. 6. Mat. 15. 4. Marq. 7. 10.

San 'ÍSAWÍ 64.

3 To terá bhalá hogá, aur zamín
par terí 'umr daráz hogí.
4 Aur, ai bachchawálo, tum apne
farzandon ko gussa mat diláo[c],
par Khudáwand kí tarbiyat aur
nasíhat karke un kí parwarish
karo[d].
5 Ai naukaro, tum un ke, jo jism
kí nisbat tumháre kháwind hain[e],
apne dilon kí safáí se[f], darte aur
thartharáte húe[g], aise farmánbar-
dár ho, jaise Masíh ke;
6 Aur ádmí ke khushámad-karne-
wálon kí tarah dikháne ko na-
hín, balki Masíh ke bandon kí
mánind, dil se Khudá kí marzí par
chalo[h];
7 Aur khushí se naukarí karo,
ádmíon kí jánkar nahín, balki
Khudáwand kí:
8 Ki tum jánte ho, ki jo koí
kuchh achchhá kám karegá, kyá
gulám kyá ázád[i], Khudáwand se
waisá hí páwegá[k].
9 Aur, ai kháwindo, tum bhí un
se aisá hí karo[l], aur dhamkí dene
men i'atidál se báhar na jáo[m]; ky-
únki tum jánte ho, ki ‖tumhárá
bhí Kháwind ásmán par hai[n], aur
wuh kisí ke záhir par nazar nahín
kartá[o].
10 Báqí, ai mere bháío, Khudá-
wand aur us kí qudrat kí qúwat
se zoráwar bano[p].
11 Khudá ke sáre hathyár bánd-
ho[q], táki tum Shaitán ke mansú-
bon ke muqábil qáim rah sako.
12 Kyúnki hamen khún aur jism[r]
se kushtí karní nahín, balki sar-
dáron se, aur ikhtiyárdáron se[s],
aur is duuyá kí táríkí ke qudrat-
wálon se[t], aur sharír rúhon se, jo
buland makánon men hain.
13 Is wáste tum Khudá ke sáre
hathyár uthá lo[u], táki tum bure
din men[x] muqábala kar sako, aur
‖sab kám karke qáim rah sako.
14 Is liye tum apní kamar sacháí
se kaske[y], aur rástbází ká baktar
pahinke[z];
15 Aur pánwon men sulh-bakhsh-
newálí Injíl kí cháláki bándhke[a];
16 Aur un sab ke úpar ímán kí
sipar lagáke[b], jis se tum us sharír
ke sáre jalte tíron ko bujhá sako,
qáim raho.
17 Aur naját ká khod[c], aur Rúh
kí talwár, jo Khudá ká kalám hai,
le lo[d]:
18 Aur kamál árzú o minnat ke
sáth har waqt Rúh men du'á
mángo[e], aur us ke liye sab muqad-
dason ke wáste niháyat musta'idd
hoke aur minnat karke[f] jágte
raho[g];
19 Aur mere wáste bhí[h], táki
mujhe kalám karne kí táqat 'iná-
yat ho, ki merá munh be-parwáí
se[i] khul jáwe, táki main is Injíl
ke bhed ko,
20 Jis ke liye ‖ qaidí[k] elchí[l] hún,
záhir karún: ki main us ko be-
dharak aisá kahún[m], jaisá mujhe
kahná farz hai.
21 Par is liház se ki tum bhí
mere ahwál ko jáno[n], ki main kyá
kartá hún, Tukhikus[o], jo piyárá
bháí aur Khudáwand ká mu'atabar
khádim hai, tum ko sab báten ba-
táegá:
22 Jise main ne tumháre pás is
wáste bhejá, ki tum hamáre ahwál
ko jáno, aur wuh tumháre dilon
ko tasallí de[p].
23 Bháíon kí salámatí ho[q], aur
Báp Khudá kí aur Khudáwand
Yisú' Masíh kí taraf se ímán ke
sáth muhabbat mile.
24 Fazl un sab par howe jo ha-
máre Khudáwand Yisú' Masíh
se ‖filhaqíqat[r] muhabbat rakhte
hain. Ámín.

¶ Yih khatt Afsíon ko rasúl ne
Rúm se Tukhikus ke háth
likh bhejá.

---

c Qul. 3. 21.
d Paid. 18. 19. Ist. 4. 9. aur 6. 7, 20. aur 11. 19. Zab. 78. 4. Ams. 19. 18. aur 22. 6. aur 29. 17.
e Qul. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Tít. 2. 9. 1 Pat. 2. 18.
f 1 Taw. 29. 17. Qul. 3. 22.
g 2 Qur. 7. 15. Filip. 2. 12.
h Qul. 3. 22, 23.
i Gal. 3. 28. Qul. 3. 11.
k Rúm. 2. 6. 2 Qur. 5. 10. Qul. 3. 24.
l Qul. 4. 1.
m Alib. 25. 43.
‖ Ba'ze nuskhon men aisá hai, *tumhárá aur un ká*, wag.
n Yúh. 13. 13. 1 Qur. 7. 22.
o Rúm. 2. 11. Qul. 3. 25.
p Afs. 1. 19. aur 3. 16. Qul. 1. 11.
q Rúm. 13. 12. 2 Qur. 6. 7. 13 áyat. 1 Tas. 5. 8.
r Mat. 16. 17. 1 Qur. 15. 50.
s Rúm. 8. 38. Afs. 1. 21. Qul. 2. 15.
t Lúq. 22. 53. Yúh. 12. 31. aur 14. 30. Afs. 2. 2. Qul. 1. 13.
u 2 Qur. 10. 4. 11 áyat.
x Afs. 5. 16.
‖ Yá, *sab ko jítke.*

y Yas. 11. 5. Lúq. 12. 35. 1 Pat. 1. 13.
z Yas. 59. 17. 2 Qur. 6. 7. 1 Tas. 5. 8.
a Yas. 52. 7. Rúm. 10. 15.
b 1 Yúh. 5. 4.
c Yas. 59. 17. 1 Tas. 5. 8.
d 'Ibrán. 4. 12. Muk. 1. 16. aur 2. 16. aur 19. 15.
e Lúq. 18. 1. Rúm. 12. 12. Qul. 4. 2. 1 Tas. 5. 17.
f Afs. 1. 16. Filip. 1. 4. 1 Tim. 2. 1.
g Mat. 26. 41. Marq. 13. 33.
h A'am. 4. 29. Qul. 4. 3. 2 Tas. 3. 1.
i 2 Qur. 3. 12.
‖ Yá, *zanjír se jakrá húá.*
k A'am. 26. 29. aur 28. 20. Afs. 3. 1. Filip. 1. 7, 13, 14. 2 Tim. 1. 16. aur 2. 9. Filim. 10.
l 2 Qur. 5. 20.
m A'am. 28. 31. Filip. 1. 20. 1 Tas. 2. 2.
n Qul. 4. 7.
o A'am. 20. 4. 2 Tim. 4. 12. Tít. 3. 12.
p Qul. 4. 8.
q 1 Pat. 5. 14.
‖ Yá, *aisí muhabbat rakhte jo kadhí játí nahín rahtí.*
r Tít. 2. 7.

PU'LUS RASU'L KA' ḲHATT FILIPPI'ON̲ KO.

San 'ÍSAWÍ 64.

I BA'B.

3 Wuh apní muhabbat un par jatáke yih bhí záhir kartá, ki un ke ímán ke nek phalon̲ ke bá'is, aur ḳháss karke is sabab ki us kí musíbaton̲ men̲ we us ke sharík húe the, wuh nit Ḳhudá ká shukr kartá, 9 aur un ke liye du'á mángá kartá, ki we díndárí men̲ taraqqí karen̲: 12 wuh un se bayán kartá ki us aziyat se jo us ne Rúm men̲ uṭhái thí Injíl kí taraqqí kí bábat kitná fáida húá thá, 21 aur apná ishtiyáq ki Masíh kí baṛái us se hojáwe ḳhwáh maut se ḳhwáh zindagí se záhir kartá: 27 phir unhen̲ nasíhat kartá ki yagánagí kí pairauí karen̲, 28 aur ízá aur zulm uṭháne ke waqt apne tain̲ diler dikhláwen̲.

YISU' Masíh ke banda Púlus
aur Timtáus Filippí shahr
ke un sab muqaddason̲ ko, jo
Masíh Yisú' men̲ hain̲[a], nigahbá-
non̲ aur ḳhádimon̲ samet:
2 Fazl aur salámatí hamáre Báp
Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú' Ma-
síh kí taraf se tumháre liye howen̲[b].
3 Main̲, jab jab ‖ tumhen̲ yád
kartá, apne Ḳhudá ká shukr bajá
látá hún̲[c],
4 Aur apní har-ek du'á men̲
ḳhushí se hamesha tum sab ke
liye du'á mángtá hún̲,
5 Ki tum auwal roz se áj tak
Injíl men̲ sharík rahe[d];
6 Mujhe yih yaqín hai, ki wuh
jis ne tum men̲ nek kám[e] shurú'
kiyá hai, so Yisú' Masíh ke din
tak[f] kartá chalá jáegá:
7 Chunánchi munásib hai, ki
main̲ tum sab ke haqq men̲ aisá
hí samjhún̲; kyún̲ki tum † mere
dil men̲ ho[g], aur merí zanjíron̲[h],
aur 'uzr, aur Injíl ke sábit karne
men̲[i], tum sab † merí ni'amat men̲
sharík ho[k].
8 Ki Ḳhudá merá gawáh hai[l], ki
main̲ Yisú' Masíh kí sí ‖ ulfat
rakhke tum sab ká mushtáq hún̲[m].
9 Aur main̲ yih du'á kartá hún̲,
ki tumhárí muhabbat, dánái aur
kamál shu'úr ke sáth, ziyáda
baṛhtí chalí jáwe[n];
10 Táki tum un chízon̲ men̲, jin
men̲ farq hai, imtiyáz kar jáno[o];
aur Masíh ke din[p] tak ḳhális raho,
aur ṭhokar na kháo[q];

[a] 1 Qur. 1. 2.
[b] Rúm. 1. 7. 2 Qur. 1. 2. 1 Pat. 1. 2.
‖ Yá, *tumhárá zikr kartá.*
[c] Rúm. 1. 8, 9. 1 Qur. 1. 4. Afs. 1. 15, 16. Qul. 1. 3. 1 Tas. 1. 2. 2 Tas. 1. 3.
[d] Rúm. 12. 13. aur 15. 26. 2 Qur. 8. 1. Filip. 4. 14, 15.
[e] Yúh. 6. 29. 1 Tas. 1. 3.
[f] 10 áyat.
† Yá, *mujhe apne dil men̲ rakhte ho.*
[g] 2 Qur. 3. 2. aur 7. 3.
[h] Afs. 3. 1. aur 6. 20. Qul. 4. 3, 18. 2 Tim. 1. 8.
[i] 17 áyat.
† Yá, *is ni'amat men̲ mere sharík ho.*
[k] Filip. 4. 14.
[l] Rúm. 1. 9. aur 9. 1. Gal. 1. 20. 1 Tas. 2. 5.
‖ Yúnání men̲, *antrián̲.*
[m] Filip. 2. 26. aur 4. 1.
[n] 1 Tas. 3. 12. Filím. 6.
[o] Rúm. 2. 18. aur 12. 2. Afs. 5. 10.
[p] 1 Qur. 1. 8.
[q] A'am. 24. 16. 1 Tas. 3. 13. aur 5. 23.

11 Aur rástbází ke phalon̲ se,
jo Yisú' Masíh ke sabab se hain̲[r],
lade raho, táki Ḳhudá ká jalál aur
us kí sitáish howe[s].
12 Aur, ai bháío, main̲ cháhtá
hún̲, ki tum jáno, ki jo mujh par
guzrá hai, so Injíl kí ziyáda ta-
raqqí ke liye záhir húá;
13 Yahán̲ tak ki Qaisar ke sáre
mahall[t] aur báqí sab makánon̲
men̲ mashhúr húá, ki main̲ Masíh
ke wáste bandhá hún̲;
14 Aur aksaron̲ ne un men̲ se
jo Ḳhudáwand men̲ bhái hain̲,
merí zanjíron̲ se diler hoke, be-
ḳhauf kalám bolne kí ziyáda jur-
at paidá kí.
15 Ba'ze to ḍáh aur jhagṛe se[u],
aur ba'ze nek níyat se Masíh kí
manádí karte hain̲:
16 Jhagṛálú to sáf dil se Masíh
kí Injíl nahín̲ sunáte, balki is
ḳhiyál se, ki merí zanjíron̲ par
aur ranj baṛháwen̲:
17 Par muhabbatwále yih ján-
kar Injíl sunáte hain̲, ki main̲
Injíl sábit karne ke wáste[x] mu-
qarrar húá hún̲.
18 Pas kyá hai? har tarah se
Masíh kí ḳhabar dí játí hai, ḳhwáh
makkárí se, ḳhwáh sachái se, aur
main̲ us men̲ ḳhush hún̲, balki
ḳhush rahún̲gá bhí.
19 Kyún̲ki main̲ jántá, ki tum-
hárí du'á[y] aur Yisú' Masíh kí
Rúh[z] kí madad se is ká anjám
merí naját hogí;
20 Chunánchi merí tawaqqu' aur
ummed[a] yih hai, ki main̲ kisí bát
men̲ sharminda na hún̲gá[b], balki
kamál be-parwái se[c] hamesha kí
tarah ab bhí Masíh mere badan
se, ḳhwáh mere jíte, ḳhwáh mere
múe par, buzurgí páwegá.
21 Kyún̲ki zindagí mere liye
Masíh hai, aur maut naf'a hai.
22 Par agar main̲ jism men̲ zinda
rahún̲, to yih merí mihnat ká phal
hogá; par main̲ nahín̲ jántá, ki
kise iḳhtiyár karún̲.

San 'ÍSAWÍ 64.

[r] Yúh. 15. 4, 5. Afs. 2. 10. Qul. 1. 6.
[s] Yúh. 15. 8. Afs. 1. 12, 14.
[t] Filip. 4. 22.
[u] Filip. 2. 3.
[x] 7 áyat.
[y] 2 Qur. 1. 11.
[z] Rúm. 8. 9.
[a] Rúm. 8. 19.
[b] Rúm. 5. 5.
[c] Afs. 6. 19, 20.

San 'ÍSAWÍ 64.

23 Ki maiṉ do bátoṉ kí band meṉ jakṛá húṉ[d]; mujhe árzú hai, ki chhuṭkárá páúṉ[e], aur Masíh ke sáth rahúṉ; ki yih bahut bihtar hai:

24 Par jism meṉ rahná tumhárí ḳhátir us se bahut zarúr hai.

25 Aur maiṉ yih yaqín jántá húṉ[f], ki maiṉ rahúṉgá, aur tum sab ke sáth ṭhahrúṉgá, táki tum ímán meṉ baṛhte jáo, aur ḳhush raho;

26 Ki tumhárá faḳhr[g], jo Masíh Yisú' kí bábat mere sabab se hai, so mere tumháre pás phir áne se ziyáda howe.

27 Sirf Masíh kí Injíl ke muwáfiq guzrán karo[h]: táki maiṉ ḳhwáh áúṉ, aur tumheṉ dekhúṉ, ḳhwáh na áúṉ, tumhárá yih ahwál sunúṉ, ki tum ek rúh meṉ[i] qáim ho rahe[k], aur Injíl ke ímán ke liye ek ján hoke koshish karte ho[l];

28 Aur yih ki muḳhálifoṉ se kisí bát meṉ haul nahíṉ kháte; kyúṉki yih un ke liye halákat ká[m], par tumháre wáste Ḳhudá kí taraf se naját ká, nishán hai[n].

29 Kyúṉki Masíh kí bábat tumheṉ yih baḳhshá gayá[o], ki tum na faqat us par ímán láo[p], balki yih ki us kí ḳhátir dukh bhí páo;

30 Ki tum us taur par ján-fishání karte ho[q], jis taur par tum ne mujhe karte dekhá[r], aur ab sunte ho, ki maiṉ kartá húṉ.

II BAB.

1 *Un ko nasíhat kartá ki we yak-dil raheṉ, aur Masíh kí 'ájizí aur sarfarází ke namúna par we bhí farotaní kareṉ:* 12 *phir ki dekh bhálke naját kí ráh par chaleṉ, aur ki we is sharír dunyá meṉ anwár kí mánind hoṉ,* 16 *aur us kí (jo un ká rasúl hai) ḳhátir-jam'aí ke bá'is hoṉ, jo ab taiyár hai ki Ḳhudá kí qurbángáh par chaṛháyá jáwe.* 19 *Us ko ummed thí ki Timtáus ko un ke pás bhej sakegá, aur us kí,* 25 *aur Ipáfruditus kí jise wuh hál meṉ un pás bhejtá thá bahut ta'ríf kartá.*

SO agar Masíh meṉ kuchh dilásá, aur muhabbat kí kuchh tasallí, aur agar Rúh kí kuchh rifáqat[a], aur agar kuchh rahm aur dardmandí hai[b],

2 To merí ḳhushí ko púrá karo[c], ki ek sá mizáj rakho, ek sí muhabbat rakho, ek-ján hoo, ek-dil hoo[d].

3 Jhagṛe aur jhúṭhe faḳhr se kuchh na karo[e], par ḳhaksárí se ek dúsre ko apne se bihtar jáno[f].

4 Tum meṉ se har ek apne ahwál par nahíṉ, balki har ek dúsroṉ ke ahwál par bhí liház kare[g].

d 2 Qur. 5. 8.
e 2 Tim. 4. 6.
f Filip. 2. 24.
g 2 Qur. 1. 14. aur 5. 12.
h Afs. 4. 1. Qul. 1. 10. 1 Tas. 2. 12. aur 4. 1.
i 1 Qur. 1. 10.
k Filip. 4. 1.
l Yahúd. 3.
m 2 Tas. 1. 5.
n Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 11.
o A'am. 5. 41. Rúm. 5. 3.
p Afs. 2. 8.
q Qul. 2. 1.
r A'am. 16. 19, wag. 1 Tas. 2. 2.
a 2 Qur. 13. 14.
b Qul. 3. 12.
c Yúh. 3. 29.
d Rúm. 12. 16. aur 15. 5. 1 Qur. 1. 10. 2 Qur. 13. 11. Filip. 1. 27. aur 3. 16. aur 4. 2. 1 Pat. 3. 8.
e Gal. 5. 26. Filip. 1. 15, 16. Ya'q. 3. 14.
f Rúm. 12. 10. Afs. 5. 21. 1 Pat. 5. 5.

5 Pas tumhárá mizáj wuhí howe, jo Masíh Yisú' ká thá[h]:

6 Ki us ne Ḳhudá kí súrat meṉ hoke[i] Ḳhudá ke barábar honá ganímat na jáná[k]:

7 Lekin us ne áp ko ‖ních kiyá[l], aur ḳhádim kí súrat pakṛí[m], aur insán kí shakl baná[n]:

8 Aur ádmí kí súrat meṉ záhir hoke áp ko past kiyá, aur marne tak, balki salíbí maut tak, farmánbardár rahá[o].

9 Is wáste Ḳhudá ne use bahut sarfaráz kiyá[p], aur us ko aisá nám, jo sab námoṉ se buzurg hai, baḳhshá[q]:

10 Táki Yisú' ke nám par har ek, kyá ásmání, kyá zamíní, kyá we jo zamín ke tale haiṉ, ghuṭná ṭeke[r];

11 Aur har ek zubán iqrár kare, ki Yisú' Masíh Ḳhudáwand hai[s], táki Ḳhudá Báp ká jalál howe.

12 So, ai mere bháío, jis tarah tum hamesha farmánbardárí karte áe ho[t], usí tarah tum na sirf merí házirí meṉ, balki ab merí gair-házirí meṉ, bahut ziyáda ḍarte aur thartharáte[u] apní naját ke kám kiye jáo.

13 Kyúṉki Ḳhudá hí hai, jo tum meṉ asar kartá[x], ki tum us kí marzí ke mutábiq cháho, aur kám bhí karo.

14 Sab kám be kuṛkuṛáe[y] aur bin takrár karo[z]:

15 Táki tum be-ilzám aur be-bad hoke ṭeṛhí tirchhí qaum[a] ke darmiyán[b] Ḳhudá ke be-'aib farzand[c] bane raho; (jin ke bích tum núr ke mánind jo dunyá meṉ hai chamakte ho[d];

16 Ki zindagí ká kalám liye húe rahte;) táki Masíh ke din merí baṛáí ho[e], ki merí dauṛ aur mihnat be-fáida na húí[f].

17 Par agar merá lahú tumháre ímán kí qurbání[g] aur hadya par ḍhálá jáwe[h], taubhí maiṉ ḳhush húṉ, aur tum sab ke sáth ḳhushí kartá húṉ[i].

18 Tum bhí waise hí ḳhush ho, aur mere sáth ḳhushí karo.

19 Aur mujhe Ḳhudáwand Yisú' se yih ummed hai, ki Timtáus[k] ko tumháre pás jald bhejúṉ, táki tumhárá ahwál daryáft karke merí bhí ḳhátir-jam'aí ho.

San 'ÍSAWÍ 64.

g 1 Qur. 10. 24, 33. aur 13. 5.
h Mat. 11. 29. Yúh. 13. 15. 1 Pat. 2. 21. 1 Yúh. 2. 6.
i Yúh. 1. 1, 2. aur 17. 5. 2 Qur. 4. 4. Qul. 1. 15. 'Ibrán. 1. 3.
k Yúh. 5. 18. aur 10. 33.
‖ Yúnání meṉ, *ḳhálí kiyá.*
l Zab. 22. 6. Yas. 53. 3. Dán. 9. 26. Marq. 9. 12. Rúm. 15. 3.
m Yas. 42. 1. aur 49. 3, 6. aur 52. 13. aur 53. 11. Hiz. 34. 23, 24. Zak. 3. 8. Mat. 20. 28. Lúq. 22. 27.
n Yúh. 1. 14. Rúm. 1. 3. aur 8. 3. Gal. 4. 4. 'Ibrán. 2. 14, 17.
o Mat. 26. 39, 42. Yúh. 10. 18. 'Ibrán. 5. 8. aur 12. 2.
p Yúh. 17. 1, 2, 5. A'am. 2. 33. 'Ibrán. 2. 9.
q Afs. 1. 20, 21. 'Ibrán. 1. 4.
r Yas. 45. 23. Mat. 28. 18. Rúm. 14. 11. Muk. 5. 13.
s Yúh. 13. 13. A'am. 2. 36. Rúm. 14. 9. 1 Qur. 8. 6. aur 12. 3.
t Filip. 1. 5.
u Afs. 6. 5.
x 2 Qur. 3. 5. 'Ibrán. 13. 21.
y 1 Qur. 10. 10. 1 Pat. 4. 9.
z Rúm. 14. 1.
a Ist. 32. 5.
b 1 Pat. 2. 12.
c Mat. 5. 45. Afs. 5. 1.
d Mat. 5. 14, 16. Afs. 5. 8.
e 2 Qur. 1. 14. 1 Tas. 2. 19.
f Gal. 2. 2. 1 Tas. 3. 5.
g 2 Tim. 4. 6.
h Rúm. 15. 16.
i 2 Qur. 7. 4. Qul. 1. 24.
k Rúm. 16. 21. 1 Tas. 3. 2.

San 'ÍSAWÍ 64.

20 Kyún̲ki koí aisá ‖ ek-dil rafíq[l] mere sáth nahín̲, jo be-garazí se tumháre liye fikrmand howe.
21 Ki sab apní chízon̲ kí talásh men̲ hain̲[m], na un kí jo Yisú' Masíh kí hain̲.
22 Lekin tum us kí ázmáí húí ḳhúbí se wáqif ho, ki jaise beṭá báp ke sáth[n], waise us ne mere sáth Injíl kí ḳhidmat kí.
23 Pas main̲ ummedwár hún̲, ki apne ahwál ká anjám dekhke fil-faur use bhej dún̲.
24 Aur mujhe Ḳhudáwand se yaqín hai, ki main̲ áp bhí jald áún̲[o].
25 Ab main̲ ne Ipáfruditus[p] ko jo merá bháí, aur ham-ḳhidmat, aur ham-sipáhí[q], aur tumhárá ‖ páyik[r], aur merá ihtiyáj raf'a karne ke liye ḳhádim hai[s], tum pás bhejná zarúr jáná.
26 Ki wuh tum sab ká nipaṭ mushtáq hai[t], aur is wáste ki tum ne us kí bímárí ká hál suná thá, udás rahtá thá.
27 Wuh to bímárí se marne par thá, par Ḳhudá ne us par rahm kiyá; aur faqat us par nahín̲, balki mujh par bhí, tá na howe, ki main̲ gam par gam kháún̲.
28 So main̲ ne use bahut jald bhejá, táki tum us kí do bára muláqát se ḳhush ho, aur merá bhí gam ghaṭe.
29 Pas tum us ko Ḳhudáwand ke sabab kamál ḳhushí se qabúl karo, aur aison̲ kí 'izzat karo[u].
30 Is liye ki wuh Masíh ke kám ke wáste marne par thá, balki us ne apní zindagí ko náchíz jáná, táki us kamí ko, jo tum ne merí ḳhidmat ke haqq men̲ kí thí[x], púrá kare.

III BA'B.

1 *Wuh unhen̲ ḳhatna kí jhúṭhí ta'lím karne-wálon̲ se ḳhabardár karátá,* 4 *aur yih dalálat kartá, ki agar we rástbází ke liye sharí'at par takiya kar saken̲ to main̲ un kí nisbat se bahut ziyáda karún̲;* 7 *taubhí wuh aisí rástbází ko gandagí aur nuqsán jántá tá ki Masíh aur us kí rástbází ko naf'a men̲ páwe;* 12 *is kí bábat wuh mán letá ki ab tak pá na chuká.* 15 *Wuh unhen̲ nasíhat kartá ki we bhí waisí samajh rakhen̲,* 17 *balki is bát men̲ us kí pairauí karen̲,* 18 *aur nafsání 'Ísáíon̲ kí taríqon̲ se judá rahen̲.*

BA'QI', ai mere bháío, Ḳhudáwand men̲ ḳhush raho[a]. Wuh hí bát tumhen̲ phir phir likhná mere liye taklíf nahín̲, aur tumháre liye salámatí ká bá'is hai.
2 Kutton̲ se ḳhabardár raho[b], badkáron̲ se parhez karo[c], káṭkúṭ-karnewálon̲ se chaukas raho[d].
3 Kyún̲ki haqíqí ḳhatna[e] ham hain̲, jo rúh se Ḳhudá kí 'ibádat karte hain̲[f], aur Masíh Yisú' par faḳhr karte hain̲[g], aur jism ká bharosá nahín̲ rakhte.
4 Lekin main̲ jism ká bharosá rakh saktá hún̲[h]: agar aur koí jism par bharosá kar sake, to main̲ ziyáda:
5 Ki merá ḳhatna áṭhwen̲ din húá[i], aur main̲ Isráel kí aulád[k], Binyamín ke firqa se[l], 'Ibráníon̲ ká 'Ibrání[m], sharí'at kí nisbat Farísí hún̲[n];
6 Gairat men̲[o] to kalísiye ká satánewálá[p], aur sharí'at kí rástbází men̲[q] be-'aib thá[r].
7 Lekin jitní chízen̲ mere naf'a kí thín̲, main̲ ne unhín̲ ko Masíh kí ḳhátir nuqsán samjhá[s].
8 Balki main̲ apne Ḳhudáwand Masíh Yisú' kí pahchán kí ḳhúbí ke sabab[t] sab kuchh nuqsán samajhtá hún̲, jis kí ḳhátir har chíz ká nuqsán uṭháyá, aur unhen̲ gandagí jántá hún̲, táki main̲ Masíh ko naf'a men̲ páún̲,
9 Aur us men̲ páyá jáún̲, apní is rástbází ke sáth nahín̲ jo sharí'at se hai[u], balki us rástbází ke sáth jo Masíh par ímán láne se[x], ya'ne, us rástbází ke sáth jo Ḳhudá kí taraf se ímán kí ráh men̲ miltí hai:
10 Aur ki main̲ us ko aur us ke jí uṭhne kí qudrat ko, aur us ke sáth dukhon̲ men̲ sharík hone ko daryáft karún̲, aur us kí maut se muwáfaqat paidá karún̲[y];
11 Táki main̲ kisí tarah se murdon̲ ke jí uṭhne ke darja tak pahunchún̲[z].
12 Kyún̲ki main̲ ab tak pá na chuká[a], aur hanoz main̲ kámil nahín̲ húá[b]: balki píchhá kiye játá hún̲, táki jis garaz ke liye Yisú' Masíh ne mujhe pakṛá, main̲ use já pakṛún̲.
13 Ai bháío, merá yih gumán nahín̲, ki main̲ pakaṛ chuká hún̲: par itná hai ki main̲ un chízon̲ ko jo píchhe chhúṭín̲ bhúlke[c] un ke liye jo áge hain̲ baṛhá húá[d],
14 Sídhá nishán kí taraf chalá játá hún̲[e], táki main̲ us sila ko, jis ke liye Ḳhudá ne mujh ko Masíh Yisú' kí ma'rifat se úpar buláyá[f], páún̲.

‖ Yúnání men̲, *ham-dil, yá, ham-nafs mere sáth,* wag.
[l] Zab. 55. 13.
[m] 1 Qur. 10. 24, 33. aur 13. 5. 2 Tim. 4. 10, 16.
[n] 1 Qur. 4. 17. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
[o] Filip. 1. 25. Filím. 22.
[p] Filip. 4. 18.
[q] Filím. 2.
‖ Yá, *firistáda.*
[r] 2 Qur. 8. 23.
[s] 2 Qur. 11. 9. Filip. 4. 18.
[t] Filip. 1. 8.
[u] 1 Qur. 16. 18. 1 Tas. 5. 12. 1 Tim. 5. 17.
[x] 1 Qur. 16. 17. Filip. 4. 10.
[a] 2 Qur. 13. 11. Filip. 4. 4. 1 Tas. 5. 16.
[b] Yas. 56. 10. Gal. 5. 15.

[c] 2 Qur. 11. 13.
[d] Rúm. 2. 28. Gal. 5. 2.
[e] Ist. 10. 16. aur 30. 6. Yar. 4. 4. Rúm. 2. 29. aur 4. 11, 12. Qul. 2. 11.
[f] Yúh. 4. 23, 24. Rúm. 7. 6.
[g] Gal. 6. 14.
[h] 2 Qur. 11. 18, 21.
[i] Paid. 17. 12.
[k] 2 Qur. 11. 22.
[l] Rúm. 11. 1.
[m] 2 Qur. 11. 22.
[n] A'am. 23. 6. aur 26. 4, 5.
[o] A'am. 22. 3. Gal. 1. 13, 14.
[p] A'am. 8. 3. aur 9. 1.
[q] Rúm. 10. 5.
[r] Lúq. 1. 6.
[s] Mat. 13. 44.
[t] Yas. 53. 11. Yar. 9. 23, 24. Yúh. 17. 3. 1 Qur. 2. 2. Qul. 2. 2.
[u] Rúm. 10. 3, 5.
[x] Rúm. 1. 17. aur 3. 21, 22. aur 9. 30. aur 10. 3, 6. Gal. 2. 16.
[y] Rúm. 6. 3, 4, 5. aur 8. 17. 2 Qur. 4. 10, 11. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pat. 4. 13.
[z] A'am. 26. 7.
[a] 1 Tim. 6. 12.
[b] 'Ibrán. 12. 23.
[c] Zab. 45. 10. Lúq. 9. 62. 2 Qur. 5. 16.
[d] 1 Qur. 9. 24, 26. 'Ibrán. 6. 1.
[e] 2 Tim. 4. 7, 8. 'Ibrán. 12. 1.
[f] 'Ibrán. 3. 1.

San 'ÍSAWÍ 64.

15 Pas ham men se jitne kámil[g]
hain, yihí khiyál rakhen[h]: aur
agar kisí bát men tumhárá aur
tarah ká khiyál ho, to Khudá use
bhí tum par khol degá.
16 Ba har hál jahán tak ham
pahunche hain, usí ke qánún[i] par
qadam máren[k], usí ko khiyál kar-
en[l].
17 Ai bháío, tum sab ke sab
merí pairauí karo[m], aur tum un
logon par, jo is namúna[n] ke mu-
wáfiq, jo ham men dekhte ho,
chalte hain, gaur karo.
18 (Kyúnki bahutere chalne-
wále hain jin ká zikr main ne
tum se bárhá kiyá, aur ab ro roke
kahtá hún, ki we Masíh kí salíb
ke dushman hain[o]:
19 Un ká anjám halákat hai[p],
un ká Khudá peṭ[q], un ká nang un
kí baṛáí hai[r], we dunyá kí chízon
par khiyál rakhte hain[s].)
20 Kyúnki ‖ ham ásmán ke bá-
shindon ke ham-watan hain[t], ja-
hán se[u] naját-bakhshnewále Khu-
dáwand Yisú' Masíh kí ráh takte
hain[x]:
21 Ki wuh apní qudrat kí tásír
ke mutábiq[y], jis se wuh sab ko
apne tábi' kar saktá hai[z], hamáre
khákí badan ko badalke apne ja-
lálí jism ke mánind banáegá[a].

IV BA'B.

1 *Kháss hukm chand logon ko deke 4 wuh áge baṛhke tamám jamá'at ko nasíhat kartá, 10 un par yih záhir karke ki un kí sakháwat ke bá'is jo unhon ne us kí taraf, jab wuh qaid-khána men thá, kí thí, wuh kaisá khush húá, aur kháss karke is wáste nahín ki us ne yún hí árám páyá, par is wáste ki yún sábit húá ki Khudá ke fazl ne un ke dilon par asar kiyá thá. 19 A'khir men, du'á mángke aur chand logon ko salám kahke khatt ko tamám kartá.*

IS wáste, ai mere baṛe piyáre
aur 'azíz bháío[a], jo merí
khushí aur táj ho[b], ai piyáro, tum
Khudáwand men isí tarah mazbút
raho[c].
2 Main Yúodias se iltimás kartá
hún, aur Suntukhe se bhí, ki we
† Khudáwand kí ráh men ‖ ek-dil
howen[d].
3 Aur ai sachche ham-khidmat,
terí bhí minnat kartá hún, ki tú
un 'auraton kí, jinhon ne mere
sáth Injíl kí khidmat men koshish
kí[e], Klemans aur mere báqí ham-
khidmaton samet, jin ke nám zin-
dagí ke daftar[f] men hain, madad
karo.

4 Khudáwand men hamesha
khush raho[g]: phir kahtá hún,
Khush raho.
5 Tumhárí miyánarauí sab ád-
míon par záhir ho. Khudáwand
nazdík hai[h].
6 Kisí bát ká andesha na karo;
balki har ek bát men tumhárí
'arz, du'á aur minnat se, shukr-
guzárí ke sáth, Khudá se kí jáe[i],
7 Aur Khudá kí itmínán[k] jo sárí
samajh se báhar hai, tumháre dil-
on, aur ‖ khiyálon kí Masíh Yisú'
men nigahbání karegí.
8 Báqí, ai bháío, jitní chízen
sach hain, aur jitní chízen muná-
sib hain, aur jitní chízen sídhí
hain, aur jitní chízen pák hain,
aur jitní chízen pasandída hain,
aur jitní chízen neknám hain[l],
agar kuchh nekí aur kuchh ta'ríf
hai, to un báton par gaur karo.
9 Aur jo kuchh tum ne mujh se
síkhá, aur qabúl kiyá, aur suná,
aur dekhá, un par 'amal karo[m];
tab Khudá, jo sulh ká báni hai[n],
tumháre sáth rahegá.
10 Aur main Khudáwand men
bahut khush hún, is wáste ki
mere liye tumháre fikr[o] ke dar-
akht men ab itní muddat ba'd phir
phúl lage, jis ke liye tum áge ande-
shamand the, par mausim na thá.
11 Lekin main muhtájí se na-
hín kahtá; kyúnki main ne yih
síkhá, ki jis hálat men hún, usí
par rází rahún[p].
12 Main ghaṭná jántá hún, aur
baṛhná bhí jántá hún[q]; har ma-
qám men, aur sab báton men, ser
hone, bhúkhe rahne, baṛhne aur
ghaṭne kí main ne ta'lím páí.
13 Masíh se, jo mujhe táqat
bakhshtá hai[r], main sab kuchh
kar saktá hún.
14 Taubhí tum ne bhalá kiyá,
jo dukh men merí madad kí[s].
15 Ai Filippío, tum yih bhí jáno,
ki Injíl kí manádí ke shurú' men,
jab main Maqadúniya se nikal
áyá, tab kisí kalísiye ne, siwá
tumhárí ke, dene lene men merí
madad na kí[t].
16 Tassaluníqe men bhí tum ne
ek do bár kuchh bhejá ki merí
ihtiyáj raf'a ho.
17 Main to in'ám nahín cháhtá,
balki phal[u] cháhtá hún, jo tum-
háre hisáb men ziyáda fáida
bakhshe.

g 1 Qur. 2. 6. aur 14. 20.
h Gal. 5. 10.
i Gal. 6. 16.
k Rúm. 12. 16. aur 15. 5.
l Filip. 2. 2.
m 1 Qur. 4. 16. aur 11. 1. Filip. 4. 9. 1 Tas. 1. 6.
n 1 Pat. 5. 3.
o Gal. 1. 7. aur 2. 21. aur 6. 12. Filip. 1. 15, 16.
p 2 Qur. 11. 15. 2 Pat. 2. 1.
q Rúm. 16. 18. 1 Tim. 6. 5. Tít. 1. 11.
r Hús. 4. 7. 2 Qur. 11. 12. Gal. 6. 13.
s Rúm. 8. 5.
‖ Yá, *hamárá wuhí intizám hai jo ásmán par jári hai.*
t Afs. 2. 6, 19. Qul. 3. 1, 3.
u A'am. 1. 11.
x 1 Qur. 1. 7. 1 Tas. 1. 10. Tít. 2. 13.
y Afs. 1. 19.
z 1 Qur. 15. 26, 27.
a 1 Qur. 15. 43, 48, 49. Qul. 3. 4. 1 Yúh. 3. 2.

a Filip. 1. 8.
b 2 Qur. 1. 14. Filip. 2. 16. 1 Tas. 2. 19, 20.
c Filip. 1. 27.
† Yúnání men, *Khudáwand men.*
‖ Yá, *muttafiq howen.*
d Filip. 2. 2. aur 3. 16.
e Rúm. 16. 3. Filip. 1. 27.
f Khur. 32. 32. Zab. 69. 28. Dán. 12. 1. Lúq. 10. 20. Muk. 3. 5. aur 13. 8. aur 20. 12. aur 21. 27.

San 'ÍSAWÍ 64.

g Rúm. 12. 12. Filip. 3. 1. 1 Tas. 5. 16. 1 Pat. 4. 13.
h 'Ibrán. 10. 25. Ya'q. 5. 8, 9. 1 Pat. 4. 7. 2 Pat. 3. 8, 9. Dekho 2 Tas. 2. 2.
i Zab. 55. 22. Ams. 16. 3. Mat. 6. 25. Lúq. 12. 22. 1 Pat. 5. 7.
k Yúh. 14. 27. Rúm. 5. 1. Qúl. 3. 15.
‖ Yá, *'aqlon kí.*
l 1 Tas. 5. 22.
m Filip. 3. 17.
n Rúm. 15. 33. aur 16. 20. 1 Qur. 14. 33. 2 Qur. 13. 11. 1 Tas. 5. 23. 'Ibrán. 13. 20.
o 2 Qur. 11. 9.
p 1 Tim. 6. 6, 8.
q 1 Qur. 4. 11. 2 Qur. 6. 10. aur 11. 27.
r Yúh. 15. 5. 2 Qur. 12. 9.
s Filip. 1. 7.
t 2 Qur. 11. 8, 9.
u Rúm. 15. 28. Tít. 3. 14.

San 'ÍSAWÍ 64.

18 ‖ Mere pás sab kuchh, balki
bahutáyat ke sáth hai; maiṉ
bhará húṉ, maiṉ ne tumhárí bhejí
húí chízeṉ Ipáfruditus[x] ke háth
se páíṉ, ek ḳhushbú[y] aur qurbání
i maqbúl[z], jo Ḳhudá kí pasand hai.
19 Merá Ḳhudá apne jalál kí
daulat ke muwáfiq[a] tumhárí har
ek ihtiyáj Masíh Yisú' se raf'a
karegá[b].
20 Hamáre Báp Ḳhudá ká ha-
mesha jalál howe[c]. Ámín.
21 Har ek muqaddas ko, jo
Masíh Yisú' meṉ hai, salám karo.
Sáre bháí, jo mere sáth haiṉ[d],
tumheṉ salám kahte haiṉ.
22 Sáre muqaddas log, ḳhu-
súsan we jo Qaisar ke ghar ke
haiṉ[e], tum sab ko salám kahte
haiṉ.
23 Hamáre Ḳhudáwand Yisú'
Masíh ká fazl tum sab par howe[f].
Ámín.

¶ Yih ḳhatt Filippíoṉ ko rasúl ne Ipáfruditus ke háth Rúm se likh bhejá.

‖ Yá, *Maiṉ ne páyá sab kuchh.*
x Filip. 2. 25.
y 'Ibrán. 13. 16.
z 2 Qur. 9. 12.
a Afs. 1. 7. aur 3. 16.
b Zab. 23. 1. 2 Qur. 9. 8.
c Rúm. 16. 27. Gal. 1. 5.
d Gal. 1. 2.
e Filip. 1. 13.
f Rúm. 16. 24.

PULUS RASUL KA' ḲHATT QULUSSI'OṈ KO.

San 'Ísawí 64.

I BAB.

1 *Salám kahne ke ba'd, wuh un ke ímán ke sabab Ḳhudá ká shukr kartá, 7 us ta'lím ko jo unhoṉ ne Ipafrás se páí thí bar-haqq ṭhahrátá, 9 phir un ke liye du'á mángtá tá ki we díndárí meṉ ziyáda baṛhtí páweṉ, 14 us ká hál jo sachchá Masíh hai bayán kartá, 21 un ko targíb detá ki Yisú' Masíh ko qabúl kareṉ, is ke sáth yih izhár karke ki us hí kí manádí karne meṉ maiṉ nit mashgúl rahtá.*

PU'LUS, jo Ḳhudá kí marzí
se Yisú' Masíh ká rasúl
hai[a], aur Timtáus bháí kí taraf se,
2 ‖ Un Qulussíoṉ ke liye, jo Masíh
meṉ hoke muqaddas aur ímándár
bháí[b] haiṉ, hamáre Báp Ḳhudá,
aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí
taraf se fazl aur salámatí tumháre
liye howeṉ[c].
3 Jab se ham ne suná, ki tum
Masíh Yisú' par ímán láe[d], aur
sab muqaddas logoṉ ko piyár
karte ho[e],
4 Ham tumháre haqq meṉ ha-
mesha du'á karke Ḳhudá aur
apne Ḳhudáwand Yisú' Masíh ke
Báp ká shukr karte haiṉ[f],
5 Us ummed ke liye jo tum-
háre wáste ásmán par maujúd
hai[g], jis ká zikr tum ne Injíl ke
kalám i haqq meṉ suná;
6 Jo tum pás pahunchí, jaise
sáre jahán meṉ[h], aur phal detí
hai[i]; chunánchi tumháre darmi-
yán bhí, jis din se tum ne us kí
suní, aur Ḳhudá ke fazl[k] ko use
sachchí tarah se pahcháná hai:
7 Chunánchi tum ne hamáre
'azíz ham-ḳhidmat Ipafrás[l] se, jo
tumháre wáste Masíh ká diyánat-
dár ḳhádim hai[m], aisá hí síkhá;
8 Usí ne tumhárí Rúhí muhab-
bat[n] ko ham par záhir kiyá.
9 So ham bhí jis din se yih suná,
tumháre wáste du'á mángne se,
aur yih 'arz karne se báz nahíṉ
rahte haiṉ[o], ki tum tamám hikmat
aur rúhání samajh[p] se us kí marzí
kí pahchán[q] meṉ kamál tak pa-
huncho[r];
10 Táki tum Ḳhudáwand kí ká-
mil razámandí par[s] láiq chál
chalo[t], aur har ek nek kám meṉ
phal láte raho[u], aur Ḳhudá kí
pahchán meṉ taraqqí karo;
11 Aur us kí jalálí qudrat se sab
tarah kí mazbútí paidá karo[x],
táki tum ḳhushí ke sáth[y] har
súrat se sabr o bardásht kar
sako[z]:
12 Aur Báp ká shukr karte ra-
ho[a], jis ne ham ko is láiq kiyá ki
núr meṉ muqaddas logoṉ ke sáth
mírás meṉ hissa páweṉ[b]:
13 Usí ne ham ko táríkí ke
qabza se chhuṛáyá[c], aur ‖ apne pi-
yáre Beṭe kí bádsháhat meṉ shá-
mil karáyá[d];
14 Us meṉ ham us ke lahú ke
sabab se naját, ya'ne, gunáhoṉ kí
mu'áfí, páte haiṉ[e]:
15 Wuh andekhe Ḳhudá kí sú-

a Afs. 1. 1.
‖ Yúnání meṉ, *un ke liye jo Qulussí meṉ haiṉ.*
b 1 Qur. 4. 17. Afs. 6. 21.
c Gal. 1. 3.
d Afs. 1. 15. 9 áyat. Filím. 5.
e 'Ibrán. 6. 10.
f 1 Qur. 1. 4. Afs. 1. 16. Filip. 1. 3. aur 4. 6.
g 2 Tim. 4. 8. 1 Pat. 1. 4.
h Mat. 24. 14. Marq. 16. 15. Rúm. 10. 18. 23 áyat.
i Marq 4. 8. Yúh. 15. 16. Filip. 1. 11.
k 2 Qur. 6. 1. Afs. 3. 2. Tít. 2. 11. 1 Pat. 5. 12.
l Qul. 4. 12. Filím. 23.
m 2 Qur. 11. 23. 1 Tim. 4. 6.
n Rúm. 15. 30.
o Afs. 1. 15, 16. 3, 4 áyateṉ.
p Afs. 1. 8.
q Rúm. 12. 2. Afs. 5. 10, 17.
r 1 Qur. 1. 5.
s 1 Tas. 4. 1.
t Afs. 4. 1. Filip. 1. 27. 1 Tas. 2. 12.
u Yúh. 15. 16. 2 Qur. 9. 8. Filip. 1. 11. Tít. 3. 1. 'Ibrán. 13. 21.
x Afs. 3. 16. aur 6. 10.
y A'am. 5. 41. Rúm. 5. 3.
z Afs. 4. 2.
a Afs. 5. 20. Qul. 3. 15.
b A'am. 26. 18. Afs. 1. 11.
c Afs. 6. 12. 'Ibrán. 2. 14. 1 Pat. 2. 9.
‖ Yúnání meṉ, *apne piyár ke Beṭe kí.*
d 1 Tas. 2. 12. 2 Pat. 1. 11.
e Afs. 1. 7.

San
'ÍSAWÍ
64.

rat hai[f], aur wuh sárí ḵhilqat ká
palauṭhá hai[g]:
16 Kyúṉki us se sárí chízeṉ jo
ásmán aur zamín par haiṉ, dekhí
aur an-dekhí[h], kyá taḵht, kyá ḵhá-
windíáṉ, kyá riyásateṉ, kyá muḵh-
táríáṉ[i] paidá kí gayíṉ; sárí chízeṉ
us se, aur us ke liye paidá húíṉ[k]:
17 Aur wuh sab se áge hai, aur
us se sárí chízeṉ bahál rahtí
haiṉ[l].
18 Aur wuh badan, ya'ne, kalí-
siye ká sir hai[m]; wuhí shurú' meṉ
murdoṉ meṉ se palauṭhá hai[n],
táki ‖sab bátoṉ meṉ us ká auwal
darja ho.
19 Kyúṉki Báp ko yih pasand
áyá, ki sárá kamál us meṉ
base[o];
20 Aur ki, us ke ḵhún ke sabab
jo salíb par bahá, sulh karke[p]
sárí chízoṉ ko, kyá we jo zamín
par haiṉ, kyá we jo ásmán par
haiṉ[q], usí ke wasíla[r] apne se milá
le.
21 Aur tum ko bhí jo áge be-
gána[s], aur bure kámoṉ ke sabab[t]
dil se dushman the, ab us ke jis-
mání badan se maut ke wasíla[u]
milá liyá,
22 Táki wuh tum ko muqaddas
aur be-'aib o be-ilzám[x] apne
huzúr házir kare:
23 Ba-sharte ki tumhárí bunyád
ímán par qáim howe[y], aur tum us
se mazbút raho, aur us Injíl kí
ummed se jise tum ne suná, ṭal
na jáo[z], jis kí manádí[a] har ek
maḵhlúq ke liye jo ásmán ke níche
hai kí gayí[b], aur us hí ká maiṉ
Púlus ḵhádim húṉ[c].
24 Maiṉ apní un musíbatoṉ se[d]
jo tumháre wáste[e] khíṉchtá húṉ
ab ḵhush húṉ, aur Masíh kí mu-
síbatoṉ kí kamtíáṉ[f] us ke badan
ke, ya'ne, kalísiye ke liye[g], apne
jism se bhare detá húṉ:
25 Jis kalísiye ká maiṉ ḵhádim
húá, chunánchi yih muḵhtárí[h]
Ḵhudá kí taraf se mujhe tumháre
liye milí, táki maiṉ Ḵhudá ke
kalám ko púrá bayán karúṉ;
26 Ya'ne, us bhed ko jo agle za-
mána se pusht ba pusht poshída
rahá[i], par ab us ke muqaddas lo-
goṉ par záhir húá[k]:
27 Jin par Ḵhudá ne záhir
karná cháhá[l], ki gair-qaumoṉ ke
liye us bhed kí hashmat kí firá-
wání[m] kyá hai: jo yih hai, ki

f 2 Qur. 4. 4. 'Ibrán. 1. 3.
g Muk. 3. 14.
h Yúh. 1. 3. 1 Qur. 8. 6. Afs. 3. 9. 'Ibrán. 1. 2.
i Rúm. 8. 38. Afs. 1. 21. Qul. 2. 10, 15. 1 Pat. 3. 22.
k Rúm. 11. 36. 'Ibrán. 2. 10.
l Yúh. 1. 1, 3. aur 17. 5. 1 Qur. 8. 6.
m 1 Qur. 11. 3. Afs. 1. 10, 22. aur 4. 15. aur 5. 23.
n A'am. 26. 23. 1 Qur. 15. 20, 23. Muk. 1. 5.
‖ Yá, *sab ke darmiyán.*
o Yúh. 1. 16. aur 3. 34. Qul. 2. 9. aur 3. 11.
p Afs. 2. 14, 15, 16.
q Afs. 1. 10.
r 2 Qur. 5. 18.
s Afs. 2. 1, 2, 12, 19. aur 4. 18.
t Tít. 1. 15, 16.
u Afs. 2. 15, 16.
x Lúq. 1. 75. Afs. 1. 4. aur 5. 27. 1 Tas. 4. 7. Tít. 2. 14. Yahúd. 24.
y Afs. 3. 17. Qul. 2. 7.
z Yúh. 15. 6.
a Rúm. 10. 18.
b 6 áyat.
c A'am. 1. 17. 2 Qur. 3. 6. aur 4. 1. aur 5. 18. Afs. 3. 7. 25 áyat. 1 Tim. 2. 7.
d Rúm. 5. 3. 2 Qur. 7. 4.
e Afs. 3. 1, 13.
f 2 Qur. 1. 5, 6. Filip. 3. 10. 2 Tim. 1. 8. aur 2. 10.
g Afs. 1. 23.
h 1 Qur. 9. 17. Gal. 2. 7. Afs. 3. 2. 23 áyat.
i Rúm. 16. 25. 1 Qur. 2. 7. Afs. 3. 9.
k Mat. 13. 11. 2 Tim. 1. 10.
l 2 Qur. 2. 14.
m Rúm. 9. 23. Afs. 1. 7. aur 3. 8.

Masíh tum meṉ jalál kí ummed
hai[n]:
28 Jis kí ḵhabar deke ham har
ek ádmí ko nasíhat karte, aur har
shaḵhs ko kamál dánáí se sikh-
áte haiṉ[o], táki ham har ek ádmí
ko Masíh Yisú' meṉ kámil karke
házir kareṉ[p]:
29 Aur isí liye maiṉ us kí us
tásír ke muwáfiq, jo qudrat se
mujh meṉ asar kartí hai[q], jánfi-
shání[r] se mihnat kartá húṉ[s].

II BAB.

1 *Wuh unheṉ nasíhat kartá ki we Masíh kí pairauí meṉ lage raheṉ,* 8 *aur failsúfí aur behúda riwáyatoṉ se,* 18 *aur firishtoṉ kí parastish se,* 20 *aur shar'aí rusúm se jinhoṉ ne Masíh se iḵhtitám páyá chaukas raheṉ.*

MAIṈ cháhtá húṉ ki tum jáno,
ki tumháre aur un ke
wáste jo Láudiqíá meṉ haiṉ, aur
un sab ke liye jinhoṉ ne merí
jismí súrat nahíṉ dekhí, kyá hí
jánfishání kartá húṉ[a];
2 Ki un ke diloṉ ko tasallí ho[b],
aur we muhabbat se ápas meṉ
gaṭhe raheṉ[c], táki we púrí samajh
kí tamám daulat ko pahuncheṉ,
aur Ḵhudá, ya'ne, Báp, aur Masíh
ke bhed ko ‖jáneṉ[d];
3 Jis meṉ hikmat aur ma'rifat
ke sáre ḵhazána chhipe haiṉ[e].
4 Maiṉ yih kahtá húṉ, tá na
howe ki koí ádmí chikní chupṛí
bátoṉ se tumheṉ bhuláwe[f].
5 Kyúṉki agarchi maiṉ jism se
dúr, par rúh se tumháre pás[g] húṉ,
aur tumhárí tartíbí hálat[h], aur
tumháre ímán kí mazbútí ko[i], jo
Masíh par láye ho, dekhke, ḵhush
húṉ.
6 Pas jaisá tum ne Masíh Yisú'
Ḵhudáwand ko qabúl kiyá, waisá
hí us meṉ chalo[k]:
7 Aur us meṉ jaṛ bándho, aur
us par banáe jáo[l], aur jaisí tum
ne ta'lím páí, ímán meṉ mazbút
raho, aur us meṉ shukrguzárí ke
sáth taraqqí karo.
8 Ḵhabardár, aisá na ho, ki koí
failsúfí aur behúda fareb se[m] jo
Masíh ke muwáfiq nahíṉ, balki
ádmíoṉ ke dastúr[n] aur dunyáwí
'ilm ke usúl[o] ke muwáfiq haiṉ,
tumheṉ lúṭ na le.
9 Kyúṉki Ulúhíyat ká sárá ka-
mál us meṉ mujassam ho rahá[p].
10 Aur tum us meṉ, jo sárí sar-
dárí aur muḵhtárí[q] ká sir[r] hai,
kámil bane ho[s]:

San
'ÍSAWÍ
64.

n 1 Tim. 1. 1.
o A'am. 20. 20, 27, 31.
p 2 Qur. 11. 2. Afs. 5. 27. 22 áyat.
q Afs. 1. 19. aur 3. 7, 20.
r Qul. 2. 1.
s 1 Qur. 15. 10.
a Filip. 1. 30. Qul. 1. 29. 1 Tas. 2. 2.
b 2 Qur. 1. 6.
c Qul. 3. 14.
‖ Yá, *mán leweṉ.*
Afs. 1. 17.
d Filip. 3. 8. Qul. 1. 9.
e 1 Qur. 1. 24. aur 2. 6, 7. Afs. 1. 8. Qul. 1. 9.
f Rúm. 16. 18. 2 Qur. 11. 13. Afs. 4. 14. aur 5. 6. 8, 18 áyateṉ.
g 1 Qur. 5. 3. 1 Tas. 2. 17.
h 1 Qur. 14. 40.
i 1 Pat. 5. 9.
k 1 Tas. 4. 1. Yahúd. 3.
l Afs. 2. 21, 22. aur 3. 17. Qul. 1. 23.
m Yar. 29. 8. Rúm. 16. 17. Afs. 5. 6. 18 áyat. 'Ibrán. 13. 9.
n Mat. 15. 2. Gal. 1. 14. 22 áyat.
o Gal. 4. 3, 9. 20 áyat.
p Yúh. 1. 14. Qul. 1. 19.
q Qul. 1. 16.
r Afs. 1. 20, 21. 1 Pat. 3. 22.
s Yúh. 1. 16.

San 'ÍSAWÍ 64.

11 Aur us meṉ tumhárá aisá k͟hatna húá, jo háth se nahíṉ[t], ya'ne, Masíhí k͟hatna, jo jismání gunáhoṉ ká badan utár phenkná hai[u]:

12 Aur us ke sáth baptisma meṉ gáṛe gaye[x], aur usí meṉ K͟hudá kí qudrat lí par[y], jis ne us ko murdoṉ meṉ se jiláyá[z], ímán láke us ke sáth jí bhí uṭhe ho[a].

13 Aur us ne tumheṉ, jo gunáhoṉ aur apne jism kí ná-mak͟htúní se murda the, us ke sáth zinda kiyá[b], ki us ne tumháre sab gunáh bak͟hsh diye;

14 Aur hukmoṉ ká dastk͟hatt, jo hamárá muk͟hálif thá, hamárí bábat miṭá ḍálá, aur us ko bích meṉ se uṭháke salíb par kíleṉ jaṛíṉ[c];

15 Aur sardároṉ o ik͟htiyárwáloṉ[d] ká iqtidár chhín liyá[e], aur unheṉ barmalá ruswá karke || us se un par shádiyána bajáe.

16 Pas kháne píne[f], yá 'íd, yá naye chánd, yá sabt ke din[g] kí bábat koí tum par ilzám na lagáwe[h];

17 Ki ye ánewálí chízoṉ ke sáya haiṉ[i]; par badan Masíh ká hai.

18 Koí || záid-ul-farz k͟hákságí, aur firishtoṉ kí parastish karke, tum ko tumháre ajr se mahrúm na kare[k], ki aisá shak͟hs, apní jismání 'aql se 'abas phúlke, un chízoṉ meṉ, jinheṉ us ne nahíṉ dekhíṉ[l], be-já dak͟hl kartá hai,

19 Aur us sir ko nahíṉ pakṛe rahtá[m], jis se sárá badan, bandoṉ aur paṭṭhoṉ se paiwasta hoke, aur ápas meṉ juṭke, K͟hudá kí baṛhtí se baṛhtá hai.

20 Pas agar tum Masíh ke sáth dunyáwí 'ilm ke usúl[n] kí nisbat mar gaye ho[o], to tum kyúṉ un kí mánind jo dunyá meṉ zinda haiṉ dastúr-parast ho[p],

21 (Mat chhúná; mat chakhná; mat háth lagáná[q];

22 Ye sárí chízeṉ kám meṉ láne se nest ho játí haiṉ;) ádmíoṉ ke hukmoṉ aur ta'límoṉ ke muwáfiq[r]?

23 Ye chízeṉ to, || záid-ul-farz 'ibádat[s], aur k͟hákságí, aur badaní riyázat, aur tan kí 'izzat na karní ki us kí k͟hwáhisheṉ púrí howeṉ, hikmat kí súrat rakhtí haiṉ[t].

t Ist. 10. 16. aur 30. 6. Yar. 4. 4. Rúm. 2. 29. Filip. 3. 3.
u Rúm. 6. 6. Afs. 4. 22. Qul. 3. 8, 9.
x Rúm. 6. 4.
y Afs. 1. 19. aur 3. 7.
z A'am. 2. 24.
a Qul. 3. 1.
b Afs. 2. 1, 5, 6, 11.
c Afs. 2. 15, 16.
d Paid. 3. 15. Zab. 68. 18. Yas. 53. 12. Mat. 12. 29. Lúq. 10. 18. aur 11. 22. Yúh. 12. 31. aur 16. 11. Afs. 4. 8. 'Ibrán. 2. 14.
e Afs. 6. 12.
|| Yá, *áp se.*
f Rúm. 14. 2, 17. 1 Qur. 8. 8.
g Rúm. 14. 5. Gal. 4. 10.
h Rúm. 14. 3, 10, 13.
i 'Ibrán. 8. 5. aur 9. 9. aur 10. 1.
|| Yá, *íjádí.*
k 4 áyat.
l Hiz. 13. 3. 1 Tim. 1. 7.
m Afs. 4. 15, 16.
n 8 áyat.
o Rúm. 6. 3, 5. aur 7. 4, 6. Gal. 2. 19. Afs. 2. 15.
p Gal. 4. 3, 9.
q 1 Tim. 4. 3.
r Yas. 29. 13. Mat. 15. 9. Tít. 1. 14.
|| Yá, *íjádí.*
s 18 áyat.
t 1 Tim. 4. 8.

III BAB.

1 Wuh us rukh ká bayán kartá jis kí taraf phirke hameṉ Masíh ko ḍhúṉḍhná farz hai. 5 Phir nasíhat kartá ki ham apní nafs-kushí kareṉ, 10 phir ki purání insáníyat ko utáreṉ, aur Masíh ko pahin leweṉ: 12 ák͟hir ko unheṉ targíb detá ki muhabbat rakheṉ, aur farotaní kareṉ, aur chand aur faráiz ko mán leweṉ.

PAS agar tum Masíh ke sáth jí uṭhe ho[a], to un chízoṉ kí talásh meṉ raho, jo úpar haiṉ, jaháṉ Masíh K͟hudá ke dahine baiṭhá hai[b].

2 Úpar kí chízoṉ se dil lagáo, na un chízoṉ se jo zamín par haiṉ.

3 Kyúṉki tum mar gaye ho[c], aur tumhárí zindagí Masíh ke sáth K͟hudá meṉ chhipí húí hai[d].

4 Jab Masíh, jo hamárí zindagí hai[e], záhir hogá[f], us ke sáth tum bhí jalál meṉ[g] záhir ho jáoge.

5 Is wáste tum apne 'azúoṉ[h] ko jo zamín par haiṉ, ya'ne, harámkárí, aur nápákí, aur shahwat[i], aur burí k͟hwáhish[k], aur lálach ko, jo butparastí hai[l], kushta karo[m]:

6 Ki un hí ke sabab se K͟hudá ká gazab[n] ná-farmánbardár farzandoṉ par[o] paṛtá hai:

7 Aur áge jab tum un ke bích jíte the, tum bhí un kí ráh par chalte the[p].

8 Par ab tum in sab ko bhí, ya'ne, gussa, aur gazab, aur badk͟hwáhí, aur badgoí, aur badzubání[q] ko apne muṉh se nikál phenko[r].

9 Ek dúsre se jhúṭh na bolo[s], kyúṉki tum ne purání insáníyat ko us ke fi'aloṉ samet utár phenká[t];

10 Aur nayí insáníyat ko, jo ma'rifat meṉ apne paidá karnewále[u] kí súrat ke muwáfiq[x] nayí ban rahí hai[y], pahiná hai:

11 Waháṉ na Yúnání hai, na Yahúdí, na k͟hatna, na ná-mak͟htúní, na Barbarí, na Squtí, na gulám, na ázád[z], par Masíh sab kuchh, aur sab meṉ hai[a].

12 Pas K͟hudá ke chune húoṉ kí mánind[b], jo muqaddas aur piyáre haiṉ, dardmandí, aur mihrbání, aur farotaní, aur halímí, aur bardásht[c] ká libás pahino[d];

13 Aur agar koí kisí par da'wá rakhtá ho, to ek dúsre kí bardásht kare, aur ek dúsre ko bak͟hshe[e]; jaisá Masíh ne tum-

San 'ÍSAWI 64.

a Rúm. 6. 5. Afs. 2. 6. Qul. 2. 12.
b Rúm. 8. 34. Afs. 1. 20.
c Rúm. 6. 2. Gal. 2. 20. Qul. 2. 20.
d 2 Qur. 5. 7. Qul. 1. 5.
e Yúh. 11. 25. aur 14. 6.
f 1 Yúh. 3. 2.
g 1 Qur. 15. 43. Filip. 3. 21.
h Rúm. 6. 13.
i Afs. 5. 3.
k 1 Tas. 4. 5.
l Afs. 5. 5.
m Rúm. 8. 13. Gal. 5. 24.
n Rúm. 1. 18. Afs. 5. 6. Muk. 22. 15.
o Afs. 2. 2.
p Rúm. 6. 19, 20. aur 7. 5. 1 Qur. 6. 11. Afs. 2. 2. Tít. 3. 3.
q Afs. 4. 29. aur 5. 4.
r Afs. 4. 22. 'Ibrán. 12. 1. Ya'q. 1. 21. 1 Pat. 2. 1.
s Ahb. 19. 11. Afs. 4. 25.
t Afs. 4. 22, 24.
u Afs. 2. 10.
x Afs. 4. 23, 24.
y Rúm. 12. 2.
z Rúm. 10. 12. 1 Qur. 12. 13. Gal. 3. 28. aur 5. 6. Afs. 6. 8.
a Afs. 1. 23.
b 1 Tas. 1. 4. 1 Pat. 1. 2. 2 Pat. 1. 10.
c Gal. 5. 22. Afs. 4. 2, 32. Filip. 2. 1.
d Afs. 4. 24.
e Marq. 11. 25. Afs. 4. 2, 32.

San 'ÍSAWÍ 64.

[f] 1 Pat. 4. 8. [g] Yúh. 13. 34. Rúm. 13. 8. 1 Qur. 13. Afs. 5. 2. Qul. 2. 2. 1 Tas. 4. 9. 1 Tim. 1. 5. 1 Yúh. 3. 23. aur 4. 21. [h] Afs. 4. 3. [i] Rúm. 14. 17. Filip. 4. 7. [k] Afs. 2. 16, 17. aur 4. 4. [l] 1 Qur. 7. 15. [m] Qul. 2. 7. 17 áyat. [n] 1 Qur. 14. 26. Afs. 5. 19. [o] Qul. 4. 6. [p] 1 Qur. 10. 31. [q] Rúm. 1. 8. Afs. 5. 20. Qul. 1. 12. aur 2. 7. 1 Tas. 5. 18. 'Ibrán. 13. 15. [r] Afs. 5. 3. [s] Afs. 5. 22. Tít. 2. 5. 1 Pat. 3. 1. [t] Afs. 5. 25, 28, 33. 1 Pat. 3. 7. [u] Afs. 4. 31. [x] Afs. 6. 1. [y] Afs. 5. 24. Tít. 2. 9. [z] Afs. 6. 4. [a] Afs. 6. 5, wag. 1 Tim. 6. 1. Tít. 2. 9. 1 Pat. 2. 18. [b] Filím. 16. [c] 20 áyat. [d] Afs. 6. 6, 7. [e] Afs. 6. 8. [f] 1 Qur. 7. 22. [g] Rúm. 2. 11. Afs. 6. 9. 1 Pat. 1. 17. Dekho Ist. 10. 17.

hen bakhshá, waisá hí tum bhí
karo.
14 Aur un sab ke úpar[f] mu-
habbat ko pahin lo[g], ki wuh ka-
mál ká kamarband hai[h].
15 Aur Khudá kí itmínán[i] jis kí
taraf tum ek tan hokar[k] buláe
gaye ho[l], tumháre dilon par hu-
kúmat kare, aur tum shukrguzár
raho[m].
16 Masíh ká kalám tum men
bahutáyat se rahe; aur tum ek
dúsre ko kamál dánáí se ta'lím
aur nasíhat karo, aur zabúr aur
gít aur rúhání gazalen[n], shukr-
guzárí ke sáth, Khudáwand ke
liye dilon se gáo[o].
17 Aur jo kuchh karte ho[p], ka-
lám aur kám, sab kuchh Khudá-
wand Yisú' ke nám se karo, aur
us ke wasíla se Khudá Báp ká
shukr bajá láo[q].
18 Ai 'aurato, jaisá Khudáwand
men munásib hai[r], apne apne
khasam kí farmánbardárí karo[s].
19 Ai mardo, apní jorúon ko piyár
karo[t], aur un se karwe na ho[u].
20 Ai larko, tum apne má báp[x]
kí har ek bát men[y] farmánbardár
ho, ki Khudáwand ko yihí pasand
hai.
21 Ai bachchawálo, apne larkon
ko mat chhero[z], na howe ki we
be-dil hojáwen.
22 Ai naukaro[a], tum un ke, jo
dunyá men[b] tumháre kháwind
hain, sab báton men[c] farmánbar-
dár raho; par khushámadí logon
kí mánind dikháne ko nahín, balki
sáf dil se Khudá-tarson kí tarah:
23 Aur jo kuchh karo, so jí se
aisá karo[d] jaisá Khudáwand ke
liye karte hain, na ki ádmíon ke
liye;
24 Ki tum jánte ho, ki tum
Khudáwand se badle men mírás
páoge[e]; kyúnki tum Khudáwand
Masíh kí naukarí bajá láte ho[f].
25 Par wuh jo burá kartá hai,
wuh apne kiye ke muwáfiq burái
kamáwegá; aur kisí kí tarafdárí
nahín hai[g].

IV BAB.

1 *Wuh unhen nasíhat kartá, ki we du'á mángne men mashgúl rahen,* 5 *aur báhar ke logon ke sáth jinhon ne Masíhí sachchá 'ilm ab tak nahín hásil kiyá hoshyárí se chalen.* 10 *Un ko salám kahtá, aur cháhtá ki un kí sab khair o 'áfiyat ho.*

AI kháwindo, naukaron ke sáth
'adl aur insáf karo, yih ján-
kar ki tumhárá bhí ek Kháwind
ásmán par hai[a].
2 Du'á mángne men mashgúl[b],
aur us men shukrguzárí ke sáth[c]
hoshyár raho;
3 Aur sáth us ke hamáre liye
bhí du'á karo[d], ki Khudá hamáre
wáste bolne ká darwáza khole[e],
ki main Masíh ke bhed ko[f], jis
ke sabab qaid húá hún[g], bayán
karún:
4 Táki main use aisá záhir ka-
rún, jaisá mujhe lázim hai.
5 Tum waqt ko ganímat jánke[h]
báhar ke logon ke sáth hoshyárí
se chalo[i].
6 Cháhiye ki tumhárá kalám
hamesha fazl ke sáth[k] aur nam-
kín ho[l], táki tum jáno ki har ek
ko kyúnkar jawáb diyá cháhiye[m].
7 Tukhikus jo piyárá bhái, aur
diyánatdár khádim, aur Khudá-
wand kí khidmat men sharík hai,
mere sáre ahwál kí tumhen kha-
bar degá[n]:
8 Us ko main ne is liye tumháre
pás bhejá hai, ki wuh tumhárá
hál daryáft kare, aur tumháre dil-
on ko tasallí de[o];
9 Aur us ke sáth Unesimus[p] ko,
jo diyánatdár aur piyárá bhái, aur
tum men se hai, bhej diyá. We
tumhen yahán kí sárí khabaren
pahuncháenge.
10 Aristarkhus[q] jo mere sáth
qaid hai, aur Marqus[r] jo Barna-
bás ká bhánjá hai, (jis kí bábat
tum ne hukm páe, agar wuh tum-
háre pás áwe, to us kí khátir
karo;)
11 Aur Yisú' jo Jústus kahlátá
hai, ye sab, jo makhtúnon men se
hain, tum ko salám kahte hain.
Sirf ye hí, jo Khudá kí bádsháhat
ke wáste mere ham-khidmat the,
mere liye tasallí the.
12 Ipafrás[s], jo tum men se Ma-
síh ká banda hai, tum ko salám
kahtá hai, aur wuh tumháre wáste
du'á mángne men hamesha ko-
shish kartá hai[t], táki tum Khudá
kí marzí kí har ek bát men kámil
aur púre bane raho[u].
13 Main us ká gawáh hún, ki
wuh tumháre aur un ke wáste jo
Láudiqiá men hain, aur jo Híará-
pulis men hain, bahut sargarm
hai.
14 Lúqá[x] piyárá tabíb, aur De-
más[y], tumhen salám kahte hain.

San 'ÍSAWÍ 64.

[a] Afs. 6. 9. [b] Lúq. 18. 1. Rúm. 12. 12. Afs. 6. 18. 1 Tas. 5. 17, 18. [c] Qul. 2. 7. aur 3. 15. [d] Afs. 6. 19. 2 Tas. 3. 1. [e] 1 Qur. 16. 9. 2 Qur. 2. 12. [f] Mat. 13. 11. 1 Qur. 4. 1. Afs. 6. 19. Qul. 1. 26. [g] Afs. 6. 20. Filip. 1. 7. [h] Afs. 5. 15. 1 Tas. 4. 12. [i] Afs. 5. 16. [k] Wá'iz. 10. 12. Qul. 3. 16. [l] Marq. 9. 50. [m] 1 Pat. 3. 15. [n] Afs. 6. 21. [o] Afs. 6. 22. [p] Filím. 10. [q] A'am. 19. 29. aur 20. 4. aur 27. 2. Filím. 24. [r] A'am. 15. 37. 2 Tim. 4. 11. [s] Qul. 1. 7. Filím. 23. [t] Rúm. 15. 30. [u] Mat. 5. 48. 1 Qur. 2. 6. aur 14. 20. Filip. 3. 15. 'Ibrán. 5. 14. [x] 2 Tim. 4. 11. [y] 2 Tim. 4. 10. Filím. 24.

San 'ISAWI 64.

15 Tum un bháíoṉ ko jo Láu-
diqíá meṉ haiṉ, aur Numfás ko,
aur us kalísiye ko, jo us ke ghar
meṉ hai[z], salám kaho.
16 Aur jab yih ḳhaṭṭ tum meṉ
paṛhá jáe, to aisá karo, ki Láu-
diqíá kí kalísiye meṉ bhí paṛhá
jáe[a]; aur Láudiqíoṉ ká ḳhaṭṭ tum
bhí paṛho.
17 Aur Arḳhippus[b] se kaho, ki
Tú us ḳhidmat meṉ, jo tú ne Ḳhu-
dáwand meṉ páí hai, hoshyár rah,
ki use anjám de[c].
18 Mere háth se jo Púlus húṉ,
salám[d]. Merí zanjíroṉ ko yád
rakho[e]. Fazl tum par howe[f].
Ámín.
¶ Yih ḳhaṭṭ Qulussíoṉ ko rasúl
ne Rúm se Tuḳhikus aur
Unesimus ke háth likh bhejá.

z Rúm. 16. 5. 1 Qur. 16. 19.
a 1 Tas. 5. 27.
b Filím. 2.
c 1 Tim. 4. 6.
d 1 Qur. 16. 21. 2 Tas. 3. 17.
e 'Ibrán. 13. 3.
f 'Ibrán. 13. 25.

PU'LUS RASU'L KA' PAHLA' ḲHATT
TASSALUNI'QI'OṈ KO.

San 'Ísawí 54.

I BA'B.

1 *Púlus un se bayán kartá, ki kyúṉkar du'á mángte aur shukrguzárí karte waqt wuh hamesha un ko yád rakhtá thá: 5 aur kahán tak us ko yaqín á gayá ki un ká ímán sachchá, aur ki we dil o ján se Ḳhudá kí taraf rujú' húe the.*

PU'LUS, aur Silwánus[a], aur
Timtáus kí taraf se, Tas-
saluníqí kalísiye ko, jo Báp Ḳhu-
dá, aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh
meṉ hai, fazl aur salámatí hamáre
Báp Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú'
Masíh kí taraf se tumháre liye
howe[b].
2 Ham tum sab ke wáste Ḳhudá
ká shukr hamesha bajá láte haiṉ,
aur apní du'áoṉ meṉ tumheṉ yád
karte[c];
3 Aur apne Báp Ḳhudá ke hu-
zúr tumháre ímán ke 'amal[d], aur
muhabbat kí mihnat[e], aur um-
med kí páedárí ko, jo hamáre
Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí taraf
hai, bilá nága[f] yád karte haiṉ;
4 Ki, ai bháío, Ḳhudá ke piyáro,
ham jánte haiṉ, ki tum chune húe
ho[g].
5 Kyúṉki hamárí Injíl na faqat
lafz se, balki qudrat[h], aur Rúh i
Quds[i], aur púre i'tiqád ke sáth[k],
tumháre pás pahunchí; chunánchi
tum jánte ho, ki ham tumháre
wáste tum meṉ kaise the[l].
6 Aur tum hamáre aur Ḳhudá-
wand ke pairau húe[m], ki tum ne
kalám ko baṛí musíbat ke sáth
Rúh i Quds kí ḳhushí se[n] qabúl
kiyá:
7 Yaháṉ tak ki tum Maqadú-
niya aur Aḳhaia ke sáre ímándár-
oṉ ke liye namúna bane.
8 Kyúṉki tum se Ḳhudáwand
ke kalám kí shuhrat[o] faqat Maqa-
dúniya aur Aḳhaia meṉ na húí,
balki har ek jagah tumhárá ímán,
jo Ḳhudá par hai, mashhúr húá[p],
yaháṉ tak ki hamáre kahne kí
kuchh hájat nahíṉ.
9 Is wáste ki we áp hamárá zikr
karte haiṉ, ki ham ne tum meṉ
kaisá daḳhl páyá[q], aur tum kyúṉ-
kar butoṉ se Ḳhudá kí taraf
phire[r], táki Ḳhudá kí, jo zinda
aur sachchá hai, bandagí karo;
10 Aur us ke Beṭe kí, jise us ne
murdoṉ meṉ se jiláyá[s], ráh tako[t],
ki ásmán par se áwegá[u]: ya'ne,
Yisú' kí, jo ham ko ánewále
gazab[x] se chhuṛátá hai.

II BA'B.

4 *Is ke bayán meṉ ki kyúṉkar Injíl kí manádí Tassaluníqíoṉ ke darmiyán pahle kí gayí, aur kis tarah se unhoṉ ne use qabúl kiyá thá.* 18 *Ek sabab batátá, jis se wuh utne din tak un ki muláqát karne na gayá thá, aur jo ishtiyáq un ko dekhne ká ab use húá us ká bá'is záhir kartá.*

AI bháío, tum to áp jánte ho,
ki hamárá daḳhl tum meṉ
be-fáida na thá[a]:
2 Agarchi ham ne áge shahr
Filippí meṉ baṛá dukh aur rus-
wáí uṭháí[b], chunánchi tum is se
wáqif ho, taubhí apne Ḳhudá ke
sabab be-parwáí ke sáth[c] Ḳhudá
kí Injíl kamál koshish se[d] tum-
heṉ sunáte the[e].

a 2 Qur. 1. 19. 2 Tas. 1. 1. 1 Pat. 5. 12.
b Afs. 1. 2.
c Rúm. 1. 8. Afs. 1. 16. Filím. 4.
d Yúh. 6. 29. Gal. 5. 6. 1 Tas. 3. 6. 2 Tas. 1. 3, 11. Ya'q. 2. 17.
e Rúm. 16. 6. 'Ibrán. 6. 10.
f 1 Tas. 2. 13.
g Qul. 3. 12. 2 Tas. 2. 13.
h Marq. 16. 20. 1 Qur. 2. 4. aur 4. 20.
i 2 Qur. 6. 6.
k Qul. 2. 2. 'Ibrán. 2. 3.
l 1 Tas. 2. 1, 5, 10, 11. 2 Tas. 3. 7.
m 1 Qur. 4. 16. aur 11. 1. Filip. 3. 17. 1 Tas. 2. 14. 2 Tas. 3. 9.
n A'am. 5. 41. 'Ibrán. 10. 34.
o Rúm. 10. 18.
p Rúm. 1. 8. 2 Tas. 1. 4.
q 1 Tas. 2. 1.
r 1 Qur. 12. 2. Gal. 4. 8.
s A'am. 2. 24.
t Rúm. 2. 7. Filip. 3. 20. Tít. 2. 13. 2 Pat. 3. 12. Muk. 1. 7.
u A'am. 1. 11. 1 Tas. 4. 16. 2 Tas. 1. 7.
x Mat. 3. 7. Rúm. 5. 9. 1 Tas. 5. 9.
a 1 Tas. 1. 5, 9.
b A'am. 16. 22.
c 1 Tas. 1. 5.
d Filip. 1. 30. Qul. 2. 1.
e A'am. 17. 2.

3 Ki hamárá wa'z gumráhí aur ná-pákí aur dagábází se na thá[f]:

4 Balki, jaisá Khudá ne ham ko maqbúl jánke[g] Injíl ká amánatdár kiyá[h], waisá hí ham bolte hain; ádmíon ko nahín, balki Khudá ko[i], jo hamáre dil ázmátá hai[k], razámand karte hain.

5 Ki ham hargiz khushámad kí bát nahín bolte the, jaisá tum jánte ho, na lálach ká parwá rakhte the[l]; Khudá gawáh hai[m]:

6 Aur na ádmíon se, na tum se, na dúsron se 'izzat cháhte the[n]; agarchi is sabab se, ki ham Masíh ke rasúl hain[o], ‖ tum par bojh[p] dál sakte the[q].

7 Balki ham tumháre darmiyán aise muláim rahe[r], jaise dái jo apne bachchon ko páltí hai:

8 Waise hí ham tumháre dilsoz hoke, na faqat Khudá kí Injíl, balki apní ján tak[s] bhí tumhen dene ko rází the[t], is wáste ki tum hamáre piyáre the.

9 Kyúnki, ai bháío, tum hamárí mihnat aur mashaqqat ko yád rakhte ho, ki ham ne is liye ki tum men se kisí par bár na ho[u], rát din dastkárí karke[x] tumhen Khudá kí Injíl kí manádí kí.

10 Tum gawáh ho[y], aur Khudá bhí hai, ki tum men jo ímán láe, ham kyá hí pákí aur rástí aur be-'aibí se guzrán karte the[z]:

11 Chunánchi tum jánte ho, ki ham tum men har ek kí yún minnat karte, aur dilásá dete, aur nasíhat karte the, jaise báp apne bachchon ko,

12 Táki tum Khudá ke láiq chalo[a], jis ne tumhen apní bádsháhí aur jalál men buláyá[b].

13 Is wáste ham bilá náġa[c] Khudá ke shukrguzár hain, ki jab wuh kalám jo Khudá ká hai, jise ham sunáte hain, tum ko milá, tum ne use ádmíon ká kalám nahín, balki Khudá ká kalám jánkar[d], ki wuh haqíqat men aisá hí hai, qabúl kiyá, aur wuh tum ímándáron men asar kartá hai.

14 Is liye ki tum, ai bháío, Khudá kí kalísiyáon ke, jo Yahúdiya men Masíh Yisú' kí hain[e], pairau húe: kyúnki tum ne bhí apne ham-qaumon se we hí dukh páe[f], jo unhon ne Yahúdíon se[g]:

15 Jinhon ne Khudáwand Yisú'[h], aur apne nabíon ko már dálá[i], aur hamen ‖ satáyá; aur we Khudá ko khush nahín áte, aur sáre ádmíon ke mukhálif hain[k]:

16 Aur is liye, ki un ke gunáh hamesha kamál ko pahunchte rahen[l], we ham ko man'a karte hain, ki ham gair-qaumon ko wuh kalám ná sunáwen[m], jis se un kí naját ho; kyúnki un par gazab intihá ko pahunchá[n].

17 Par ham ne, ai bháío, tum se thoṛí muddat tak dil se nahín záhir men[o] judá hoke, kamál árzú se niháyat koshish kí, ki tumhárá munh dekhen[p].

18 Is wáste ham ne, ya'ne, main ne jo Púlus hún, ek yá do bár cháhá, ki tumháre pás áún; par Shaitán ne hamen roká[q].

19 Ki hamárí ummed aur khushí[r] aur fakhr ká táj[s] kyá hai? Kyá tum hí hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke sámhne us ke áte waqt[t] na hoge?

20 Ki yaqínan tum hamáre jalál aur khushí ho.

III BAB.

1 *Muqaddas Púlus apní baṛí muhabbat jo Tassaluníqíon se rakhtá thá yún sábit kartá, ki un pás Timtáus ko bhejtá ki unhen taqwiyat aur tasallí dewe: phir un kí khairiyat kí khabar páke us ba'is khushí manátá:* 10 *phir ki un ke liye du'á mángtá, aur apne liye yih cháhtá ki un pas salámat pahunch sake.*

Is wáste jab ham ziyáda bardásht kar na sake[a], to ham rází húe ki Ateni men akele rah jáwen[b];

2 Chunánchi ham ne Timtáus ko, jo hamárá bháí, aur Khudá ká khádim, aur Masíh kí Injíl men hamárá ham-khidmat hai[c], bhejá, ki wuh tum ko tumháre ímán men mazbút kare, aur tasallí de:

3 Táki tum in musíbaton se lagzish na kháo[d]; kyúnki tum áp jánte ho, ki ham un hí ke liye muqarrar húe hain[e].

4 Aur jab ham tumháre pás the, tumhen áge se kahá, ki ham musíbat men paṛenge[f]: chunánchi wuhí húá, aur tum jánte ho.

5 Is wáste, jab main aur ziyáda bardásht na kar saká[g], tab tumhárá ímán daryáft karne ko bhejá, na howe, ki imtihán-karnewále ne tumhárá imtihán kiyá ho[h], aur hamárí mihnat be-fáida ho gayí ho[i].

San 'ÍSAWÍ 54.

f 2 Qur. 7. 2. 5 áyat. 2 Pat. 1. 16.
g 1 Qur. 7. 25. 1 Tim. 1. 11, 12.
h 1 Qur. 9. 17. Gal. 2. 7. Tít. 1. 3.
i Gal. 1. 10.
k Ams. 17. 3. Rúm. 8. 27.
l A'am. 20. 33. 2 Qur. 2. 17. aur 4. 2. aur 7. 2. aur 12. 17.
m Rúm. 1. 9.
n Yúh. 5. 41, 44. aur 12. 43. 1 Tim. 5. 17.
o 1 Qur. 9. 1, 2, 5.
‖ Yá, *apná ikhtiyár kám men lá sakte the.*
p 2 Qur. 11. 9. aur 12. 13, 14. 2 Tas. 3. 8.
q 1 Qur. 9. 4, 6, 12, 18. 2 Qur. 10. 1, 2, 10, 11. aur 13. 10. 2 Tas. 3. 9. Filím. 8, 9.
r 1 Qur. 2. 3. aur 9. 22. 2 Qur. 13. 4. 2 Tim. 2. 24.
s 2 Qur. 12. 15.
t Rúm. 1. 11. aur 15. 29.
u 2 Qur. 12. 13, 14.
x A'am. 20. 34. 1 Qur. 4. 12. 2 Qur. 11. 9. 2 Tas. 3. 8.
y 1 Tas. 1. 5.
z 2 Qur. 7. 2. 2 Tas. 3. 7.
a Afs. 4. 1. Filip. 1. 27. Qul. 1. 10. 1 Tas. 4. 1.
b 1 Qur. 1. 9. 1 Tas. 5. 24. 2 Tas. 2. 14. 2 Tim. 1. 9.
c 1 Tas. 1. 3.
d Mat. 10. 40. Gal. 4. 14. 2 Pat. 3. 2.
e Gal. 1. 22.
f A'am. 17. 5, 13.
g 'Ibrán. 10. 33, 34.
h A'am. 2. 23. aur 3. 15. aur 5. 30. aur 7. 52.

San 'ÍSAWÍ 54.

i Mat. 5. 12. aur 23. 34, 37. Lúq. 13. 33, 34. A'am. 7. 52.
‖ Yá, *hánkke nikálá.*
k Ást. 3. 8.
l Paid. 15. 16. Mat. 23. 32.
m Lúq. 11. 52. A'am. 13. 50. aur 14. 5, 19. aur 17. 5, 13. aur 18. 12. aur 19. 9. aur 22. 21, 22.
n Mat. 24. 6, 14.
o 1 Qur. 5. 3. Qul. 2. 5.
p 1 Tas. 3. 10.
q Rúm. 1. 13. aur 15. 22.
r 2 Qur. 1. 14. Filip. 2. 16. aur 4. 1.
s Ams. 16. 31.
t 1 Qur. 15. 23. 1 Tas. 3. 13. Muk. 1. 7. aur 22. 12.
a 5 áyat.
b A'am. 17. 15.
c Rúm. 16. 21. 1 Qur. 16. 10. 2 Qur. 1. 19.
d Afs. 3. 13.
e A'am. 9. 16. aur 14. 22. aur 20. 23. aur 21. 11. 1 Qur. 4. 9. 2 Tim. 3. 12. 1 Pat. 2. 21.
f A'am. 20. 24.
g 1 áyat.
h 1 Qur. 7. 5. 2 Qur. 11. 3.
i Gal. 2. 2. aur 4. 11. Filip. 2. 16.

San 'ÍSAWÍ 54.

6 Par ab Timtáus, jab tumhárí taraf se hamáre pás áyá[k], aur tumháre ímán aur muhabbat kí khushkhabarí láyá, aur kahá, ki tum hamárá zikr i khair hamesha karte ho, aur tum hamáre dekhne ke mushtáq ho, jaise ki ham bhí tumháre hain[l]:

7 Is liye, ai bháío, ham ne apní sárí musíbat aur ihtiyáj men tumháre ímán ke sabab tum se tasallí páí[m];

8 Kyúnki ab ham to jíte hain, agar tum Khudáwand men qáim raho[n].

9 Ki ham kyúnkar tumháre liye, is khushí ke sabab jo hamen tumhárí bábat apne Khudá ke huzúr hásil húí, Khudá kí shukrguzárí kar saken[o]?

10 Ham rát din[p] bahut hí du'á mángte rahte hain[q], ki tumhárá munh dekhen[r], aur tumháre ímán kí kamtíán púrí karen[s].

11 Aur Khudá hamárá Báp áp, aur hamárá Khudáwand Yisú' Masíh aisá kare, ki khairiyat ke sáth hamárá guzar tumhárí taraf howe[t].

12 Aur Khudáwand aisá kare, ki jis tarah se ham ko tum se muhabbat hai, tumhárí muhabbat bhí, kyá ápas men, aur kyá har ek ke sáth[u], barhe, aur ziyáda howe[x].

13 Táki jab hamárá Khudáwand Yisú' Masíh apne sab muqaddason ke sáth[y] áwe, tab wuh tumháre dil hamáre Báp Khudá ke sámhne pákízagí men be-'aib mazbút kar de[z].

IV BAB.

1 *Wuh un ko targíb detá, ki we áge barhke sab tarah kí díndárí men taraqqí karen,* 6 *phir ki rástí karen, aur pák waz'a se guzrán karen,* 9 *phir ki we ápas men muhabbat rakhen,* 11 *aur garíbí ke sáth apná kár o bár karen:* 13 *aur ákhir men, ki jo mátam murdon par karen, so i'atidál ke sáth karen.* 15 *Is ákhirí nasíhat men, qiyámat ká, aur Masíh ke do-bára áne ká ki 'adálat kare, mukhtasar bayán mundaraj hai.*

GARAZ, ai bháío, ham tum se Khudáwand Yisú' ke wáste 'arz aur minnat karte hain, ki jaisá tum ne ham se síkhá[a], ki kis tarah chalná[b], aur Khudá ko khush karná[c] zarúr hai, un men taraqqí karo.

2 Ki tum jánte ho, ki ham ne tum ko Khudáwand Yisú' kí taraf se kyá hukm diye.

3 Kyúnki Khudá kí marzí yih hai[d], ki tum pák hoke[e] harámkárí se apne taín báz rakho[f]:

4 Táki har ek tum men se apne badan ko pákízagí aur 'izzat ke sáth rakhná jáne[g];

5 Na shahwat kí badmastí men[h], gair-qaumon kí mánind[i] jo Khudá ko pahchánte nahín[k];

6 Aur koí kisí bát men apne bhái se ‖be-já aur us par ziyádatí na kare[l]: kyúnki Khudáwand un sab kámon ká badlá lenewálá hai[m]; chunánchi ham ne áge bhí tum se kahá, aur gawáhí dí.

7 Ki Khudá ne ham ko ná-pákí ke liye nahín, balki pákízagí ke wáste buláyá[n].

8 Is wáste, jo hiqárat kartá hai, so ádmí kí nahín, balki Khudá kí hiqárat kartá hai[o], jis ne hamen apní pák Rúh bhí dí[p].

9 Ab bháíon kí muhabbat kí bábat hájat nahín, ki tumhen kuchh likhún[q]; kyúnki tum ne ápas men muhabbat karne kí[r] Khudá se ta'lím páí[s].

10 Chunánchi tum un sab bháíon se, jo tamám Maqadúniya men hain, aisá hí karte ho[t]; lekin, ai bháío, ham tumhárí minnat karte hain, ki tum ziyáda taraqqí karo[u];

11 Aur jis tarah ham ne tumhen hukm kiyá, tum garíbí ke sáth rahne, aur áp apne károbár karne[x], aur apne háthon se kám karne kí 'izzat ke cháhnewále ho[y];

12 Táki tum un ke áge, jo báhar hain, durustí se chalo[z], aur ‖kisí chíz kí ihtiyáj na rakho.

13 Ai bháío, main nahín cháhtá hún, ki tum un ke ahwál se jo so gaye hain, ná-wáqif raho, táki tum auron kí mánind[a] jo ná-ummed hain[b] gam na karo.

14 Kyúnki ham ne jo yaqín kiyá, ki Yisú' múá, aur uthá[c], to yih bhí yaqín kiyá cháhiye, ki Khudá unhen, jo Yisú' men so gaye hain, us ke sáth le áegá[d].

15 Ki ham tumhen Khudáwand ke hukm se yih kahte hain[e], ki we jo ham men se Khudáwand ke áne tak zinda aur báqí rahenge, un se jo so gaye hain áge na barh jáenge[f].

16 Kyúnki Khudáwand áp dhúm se muqarrab firishta kí áwáz ke sáth[g] Khudá ká narsingá phúnkte húe[h] ásmán par se utregá, aur jo

k A'am. 18. 1, 5.
l Filip. 1. 8.
m 2 Qur. 1. 4. aur 7. 6, 7, 13.
n Filip. 4. 1.
o 1 Tas. 1. 2.
p A'am. 26. 7. 2 Tim. 1. 3.
q Rúm. 1. 10, 11. aur 15. 32.
r 1 Tas. 2. 17.
s 2 Qur. 13. 9, 11. Qul. 4. 12.
t Marq. 1. 3.
u 1 Tas. 4. 9. aur 5. 15. 2 Pat. 1. 7.
x 1 Tas. 4. 10.
y Zak. 14. 5. Yahúd. 14.
z 1 Qur. 1. 8. Filip. 1. 10. 1 Tas. 5. 23. 2 Tas. 2. 17. 1 Yúh. 3. 20, 21.
a Filip. 1. 27. Qul. 2. 6.
b 1 Tas. 2. 12.
c Qul. 1. 10.

San 'ÍSAWÍ 54.

d Rúm. 12. 2. Afs. 5. 17.
e Afs. 5. 27.
f 1 Qur. 6. 15, 18. Afs. 5. 3. Qul. 3. 5.
g Rúm. 6. 19. 1 Qur. 6. 15, 18.
h Rúm. 1. 24, 26. Qul. 3. 5.
i Afs. 4. 17, 18.
k 1 Qur. 15. 34. Gal. 4. 8. Afs. 2. 12. aur 4. 18. 2 Tas. 1. 8.
‖ Yá, *zabardastí aur dagábází na kare.*
l Ahb. 19. 11, 13. 1 Qur. 6. 8.
m 2 Tas. 1. 8.
n Ahb. 11. 44. aur 19. 2. 1 Qur. 1. 2. 'Ibrán. 12. 14. 1 Pat. 1. 14, 15.
o Lúq. 10. 16.
p 1 Qur. 2. 10. aur 7. 40. 1 Yúh. 3. 24.
q 1 Tas. 5. 1.
r Mat. 22. 39. Yúh. 13. 34. aur 15. 12. Afs. 5. 2. 1 Pat. 4. 8. 1 Yúh. 3. 11, 23. aur 4. 21.
s Yar. 31. 34. Yúh. 6. 45. aur 14. 26. 'Ibrán. 8. 11. 1 Yúh. 2. 20, 27.
t 1 Tas. 1. 7.
u 1 Tas. 3. 12.
x 2 Tas. 3. 11. 1 Pat. 4. 15.
y A'am. 20. 35. Afs. 4. 28. 2 Tas. 3. 7, 8, 12.
z Rúm. 13. 13. 2 Qur. 8. 21. Qul. 4. 5. 1 Pat. 2. 12.
‖ Yá, *kisí ádmí.*
a Dekho Ahb. 19. 28. Ist. 14. 1, 2. 2 Sam. 12. 20.
b Afs. 2. 12.
c 1 Qur. 15. 13.
d 1 Qur. 15. 18, 23. 1 Tas. 3. 13.
e 1 Sal. 13. 17, 18. aur 20. 35.
f 1 Qur. 15. 51.
g Mat. 24. 30, 31. A'am. 1. 11. 2 Tas. 1. 7.
h 1 Qur. 15. 52.

San 'ÍSAWÍ 54.

[i] 1 Qur. 15.23, 52. [k] 1 Qur. 15.51. [l] A'am. 1. 9. Muk. 11.12. [m] Yúh. 12.26. aur 14. 3. aur 17. 24. [n] 1 Tas. 5. 11. [a] 1 Tas. 4. 9. [b] Mat. 24. 3, 36. A'am. 1. 7. [c] Mat. 24. 43, 44. aur 25. 13. Lúq. 12. 39, 40. 2 Pat. 3. 10. Muk. 3. 3. aur 16. 15. [d] Yar. 13. 21. Hús. 13. 13. [e] Yas. 13. 6, —9. Lúq. 17. 27, 28, 29. aur 21. 34, 35. 2 Tas. 1. 9. [f] Rúm. 13. 12, 13. 1 Yúh. 2. 8. [g] Afs. 5. 8. [h] Mat. 25. 5. [i] Mat. 24. 42. aur 25. 13. Rúm. 13. 11, 12, 13. 1 Pat. 5. 8. [k] Lúq. 21. 34, 36. Rúm. 13. 13. 1 Qur. 15. 34. Afs. 5. 14. [l] A'am. 2. 15. [m] Yas. 59. 17. Afs. 6. 14, 16, 17. [n] Rúm. 9. 22. 1 Tas. 1. 10. 1 Pat. 2. 8. Yahúd. 4. [o] 2 Tas. 2. 13, 14. [p] Rúm. 14. 8, 9. 2 Qur. 5. 15. || Yá, *nasíhat karo.* [q] 1 Tas. 4. 18.

Masíh meṉ hoke múe haiṉ, we pahle uṭheṉge[i]:

17 Ba'd us ke ham meṉ se jo jíte chhúṭeṉge[k] un samet badlíoṉ par[l] nágáh uṭh jáeṉge, táki hawá meṉ Khudáwand se muláqát kareṉ; so ham Khudáwand ke sáth hamesha raheṉge[m].

18 Pas tum in bátoṉ se ápas meṉ ek dúsre ko tasallí do[n].

V BAB.

1 *'Adálat karne ke liye Masíh ke do-bára áne ká bayán jo shurú' kiyá thá, kartá játá,* 16 *phir chand ahkám detá,* 23 *aur yúṉ hí yih khatt tamám kartá.*

PAR, ai bháío, tumheṉ us kí hájat nahíṉ[a], ki waqtoṉ aur mausimoṉ kí bábat[b] kuchh tumheṉ likhúṉ.

2 Is wáste ki tum áp khúb jánte ho, ki Khudáwand ká din is tarah áwegá, jis tarah rát ko chor átá hai[c].

3 Jis waqt log kahte hoṉge, ki Salámatí aur be-khatrí hai, tab, jis tarah hámila ko dard lagte haiṉ[d], un par nágahání halákat áwegí[e], aur we na bacheṉge.

4 Par tum, ai bháío, táríkí meṉ nahíṉ ho[f], ki wuh din chor kí tarah tum par á pare.

5 Tum sab núr ke farzand[g], aur din kí auláad ho; ham rát ke nahíṉ, aur na táríkí ke haiṉ.

6 Is wáste cháhiye, ki auroṉ kí tarah na soeṉ[h], balki bedár aur hoshyár raheṉ[i].

7 Kyúṉki jo sote haiṉ, so rát hí ko sote haiṉ[k]; aur jo matwále hote, rát hí[l] ko matwále hote haiṉ.

8 Par ham jo din ke haiṉ, ímán o muhabbat ká baktar, aur naját kí ummed ká khod pahinkar[m], jágte raheṉ.

9 Kyúṉki Khudá ne ham ko gazab ke liye nahíṉ[n], balki is liye muqarrar kiyá, ki ham apne Khudáwand Yisú' Masíh se naját hásil kareṉ[o];

10 Ki wuh hamáre wáste múá, táki ham, kyá jágte, kyá sote, us ke sáth jíeṉ[p].

11 Is liye tum ek ek ko || tasallí do[q], aur ek dúsre kí taraqqí cháho; chunánchi tum karte bhí ho.

12 Aur, ai bháío, ham tum se 'arz karte haiṉ, ki tum un ko jo tum meṉ mihnat karte, aur Khudáwand ke kám meṉ tumháre sardár haiṉ, aur tum ko nasíhat karte haiṉ, máno[r];

13 Aur un ke kám ke sabab muhabbat se un kí baṛí 'izzat karo. Aur tum ápas meṉ mile raho[s].

14 Aur, ai bháío, ham tumhárí minnat karte haiṉ, ki tum || kajrauoṉ ko nasíhat karo[t], za'íf-diloṉ ko dilásá do[u], kamzoroṉ ko sambhálo[x], sab kí bardásht karo[y].

15 Dekho, koí kisí se badí ke 'iwaz badí na kare[z]; balki tum har waqt ek dúsre se, aur sab se, khush-sulúkí karo[a].

16 Hamesha khush raho[b].

17 Nit du'á mángo[c].

18 Har ek bát meṉ shukrguzárí karo[d]; kyúṉki Masíh Yisú' meṉ tumhárí bábat Khudá kí yihí marzí hai.

19 Rúh ko mat bujháo[e].

20 Nubúwatoṉ kí hiqárat na karo[f].

21 Sárí bátoṉ ká imtihán karo[g]; bihtar ko ikhtiyár karo[h].

22 Har ek badí kí súrat hí se dúr raho[i].

23 Aur wuh jo salámatí ká Khudá hai[k], áp hí tum ko bilkull pák kare[l], aur tumhárá sab kuchh, ya'ne, tumhárí rúh, aur ján, o badan, hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ke áne tak be-'aib[m] salámat rahe.

24 Jis ne tumheṉ buláyá, wuh sachchá hai[n]; wuh aisá hí karegá.

25 Bháío, hamáre wáste du'á mángo[o].

26 Sáre bháíoṉ ko pák bosa leke salám karo[p].

27 Maiṉ tumheṉ Khudáwand kí qasam detá húṉ, ki yih khatt sáre muqaddas bháíoṉ meṉ paṛhwáo[q].

28 Hamáre Khudáwand Yisú' Masíh ká fazl tum par howe[r]. Ámín.

¶ Yih pahlá khatt Tassaluníqíoṉ ko Púlus ne Atení se likh bhejá.

San 'ÍSAWI 54.

[r] 1 Qur. 16.18. Filip. 2. 29. 1 Tim. 5. 17. 'Ibrán. 13. 7, 17. [s] Marq. 9. 50. || Yá, *gardan-kashoṉ ko.* [t] 2 Tas. 3. 11, 12. [u] 'Ibrán. 12. 12. [x] Rúm. 14. 1. aur 15. 1. Gal. 6. 1, 2. [y] Gal. 5. 22. Afs. 4. 2. Qul. 3. 12. 2 Tim. 4. 2. [z] Ahb. 19. 18. Ams. 20. 22. aur 24. 29. Mat. 5. 39, 44. Rúm. 12. 17. 1 Qur. 6. 7. 1 Pat. 3. 9. [a] Gal. 6. 10. 1 Tas. 3. 12. [b] 2 Qur. 6. 10. Filip. 4. 4. [c] Lúq. 18. 1. aur 21. 36. Rúm. 12. 12. Afs. 6. 18. Qul. 4. 2. 1 Pat. 4. 7. [d] Afs. 5. 20. Qul. 3. 17. [e] Afs. 4. 30. 1 Tim. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. Dekho 1 Qur. 14. 30. [f] 1 Qur. 14. 1, 39. [g] 1 Qur. 2. 11, 15. 1 Yúh. 4. 1. [h] Filip. 4. 8. [i] 1 Tas. 4. 12. [k] Filip. 4. 9. [l] 1 Tas. 3. 13. [m] 1 Qur. 1. 8. [n] 1 Qur. 1. 9. aur 10. 13. 2 Tas. 3. 3. [o] Qul. 4. 3. 2 Tas. 3. 1. [p] Rúm. 16. 16. [q] Qul. 4. 16. 2 Tas. 3. 14. [r] Rúm. 16. 20, 24. 2 Tas. 3. 18.

PU'LUS RASU'L KA' DU'SRA' KHATT
TASSALUNI'QI'ON KO.

San 'ÍSAWÍ 54.

I BA'B.

1 Púlus un par yih jatádetá, ki us ne un ke ímán o piyár o sabr ki bábat nek gumán kiyá thá: 11 ba'd us ke is maqsad se ki zulm uṭháte waqt un ko tasallí ho, wuh kaí ek sabab bayán kartá kháss karke yih ki Khudá 'adl o insáf kartá, jis se wájib ma'lúm hotá ki aisí hálat men ná-ummed na howen.

PU'LUS aur Silwánus[a] aur
Timtáus kí taraf se Tas-
saluníqíon kí kalísiye ko, jo ha-
máre Báp Khudá aur Khudáwand
Yisú' Masíh men hai[b]:
2 Hamáre Báp Khudá aur Khu-
dáwand Yisú' Masíh kí taraf se,
Fazl aur salámatí tumháre liye
howe[c].
3 Bháío, lázim hai, ki ham tum-
háre liye hamesha Khudá ká
shukr karen; chunánchi munásib
hai, is liye ki tumhárá ímán zi-
yáda hotá játá hai, aur tum sab
men se har ek kí muhabbat dús-
ron se baṛhtí játí hai[d];
4 Yahán tak ki ham áp Khudá
kí kalísiyáon men tumháre sabab
fakhr karte hain[e], ki un sab dukh
aur musíbaton men jo tum sahte
ho[f], tumhárá sabr aur ímán záhir
hotá hai[g]:
5 Khudá ke sachche insáf ká
yih ek namúna hai[h], ki tum Khudá
kí bádsháhí ke láiq gine jáo, jis
ke liye tum dukh páte ho[i]:
6 Kyúnki Khudá ke nazdík insáf
yih hai, ki jo tumhen azíyat dete
hain, unhen azíyat de[k],
7 Aur tumhen jo azíyat páte ho,
hamáre sáth árám de[l], us waqt ki
Khudáwand Yisú' ásmán se ‖ apne
zabardast firishton ke sáth[m],
8 Bhaṛaktí ág men[n] záhir hogá,
aur un se, jo Khudá ko nahín
pahchánte[o], aur hamáre Khudá-
wand Yisú' Masíh kí Injíl ko
nahín mánte[p], badlá legá.
9 We Khudáwand ke chihra se,
aur us kí qudrat ke jalál se[q],
abadí halákat kí sazá páwenge[r];
10 Us din jab wuh áwegá, ki
apne muqaddason se jalál páwe[s],
aur apne sab ímándáron men
(kyúnki tum hamárí gawáhí par
ímán láe) ta'ajjub ká bá'is ho[t].
11 So ham tumháre liye sadá
du'á mángte hain, ki hamárá
Khudá tumhen is buláhaṭ ke láiq
jáne[u], aur nekí kí sab khushí, aur
ímán ke kám[x] ko qudrat se púrá
kare:
12 Táki hamáre Khudá aur
Khudáwand Yisú' Masíh ke fazl
ke muwáfiq, hamáre Khudáwand
Yisú' Masíh ká nám tum men aur
tum us men jalíl ho[y].

II BA'B.

1 Wuh un se 'arz kartá, ki us sachái men jo unhon ne pái thí páedár rahen, 3 phir un ko khabar detá ki logon kí bargashtagí hogí, 9 aur Khudáwand ke din se áge Masíh ká mukhálif záhir hogá. 15 Is par wuh apní aglí nasíhat unhen do-bára kartá, aur un ke liye du'á mángtá.

BHA'I'O, ham apne Khudáwand
Yisú' Masíh ke áne[a], aur
apne us pás jam'a hone kí bábat[b]
tum se 'arz karte hain,
2 Ki tum is khiyál se ki Masíh
ká din á pahunchá hai, jald apne
dil kí ḍháṛas mat khoo, aur na
ghabráo[c], na kisí ruh, na kisí ka-
lám, na kisí khatt se; yih soch-
kar, ki wuh hamárí taraf se hai.
3 Koí tumhen kisí tarah se fareb
na de[d]; kyúnki wuh din nahín
áwegá, magar jab tak ki pahile
bargashtagí na ho[e], aur wuh
gunáh ká shakhs[f], ya'ne, halákat
ká farzand[g], záhir na howe;
4 Jo har ek ká, ki Khudá yá
ma'búd kahlátá hai[h], mukhálif
hai; aur un se áp ko baṛá samajhtá
hai[i], yahán tak ki wuh Khudá kí
haikal men Khudá ban baiṭhegá,
aur apne taín dikháwegá, ki main
Khudá hún.
5 Kyá tumhen yád nahín, ki
main tumháre sáth hote húe tum-
hen yih báten kahtá thá?
6 Aur tum us ko jánte ho, ‖ jo ab
roktá hai, táki wuh apne waqt
par záhir ho.

[a] 2 Qur. 1. 19.
[b] 1 Tas. 1. 1.
[c] 1 Qur. 1. 3.
[d] 1 Tas. 1.2,3. aur 3. 6, 9. 2 Tas. 2. 13.
[e] 2 Qur. 7. 14. aur 9. 2. 1 Tas. 2. 19, 20.
[f] 1 Tas. 2. 14.
[g] 1 Tas. 1. 3.
[h] Filip. 1. 28.
[i] 1 Tas. 2. 14.
[k] Muk. 6. 10.
[l] Muk. 14. 13.
‖ Yúnání men, *apní qudrat ke firishton ke sáth.*
[m] 1 Tas. 4. 16. Yahúd. 14.
[n] 'Ibrán. 10. 27. aur 12. 29. 2 Pat. 3. 7. Muk. 21. 8.
[o] Zab. 79. 6. 1 Tas. 4. 5.
[p] Rúm. 2. 8.
[q] Ist. 33. 2. Yas. 2. 19. 2 Tas. 2. 8.
[r] Filip. 3. 19. 2 Pat. 3. 7.
[s] Zab. 89. 7.
[t] Zab. 68. 35.
[u] 5 áyat.
[x] 1 Tas. 1. 3.
[y] 1 Pat. 1. 7. aur 4. 14.

[a] 1 Tas. 4. 16.
[b] Mat. 24. 31. Marq. 13. 27. 1 Tas. 4. 17.
[c] Mat. 24. 4. Afs. 5. 6. 1 Yúh. 4. 1.
[d] Mat. 24. 4. Afs. 5. 6.
[e] 1 Tim. 4. 1.
[f] Dán. 7. 25. 1 Yúh. 2. 18. Muk. 13. 11, wag.
[g] Yúh. 17. 12.
[h] 1 Qur. 8. 5.
[i] Yas. 14. 13. Hiz. 28. 2, 6, 9. Dán. 7. 25. aur 11. 36. Muk. 13. 6.
‖ Yá, *ki kaun mání' hai.*

7 Ki badkárí ká bhed ab bhí to
tásír kartá játá hai[k]: sirf itná
zarúr hai, ki wuh jo ab tak rok-
newálá hai, bích se dúr kiyá jáe.
8 Tab wuh Badkár záhir hogá,
jise Khudáwand apne muṇh ke
dam[l] se halák[m], aur apne áne kí
tajallí se[n] nest kar degá.
9 Us ká áná Shaitán ke kiye ke
muwáfiq kamál qudrat[o], aur jhúṭhe
nishán, aur achambhoṇ[p],
10 Aur halák honewáloṇ[q] ke
darmiyán sharárat kí kamál da-
gábází ke sáth hogá; is wáste, ki
unhoṇ ne rástí kí muhabbat ko, jis
se we naját páte, ikhtiyár na kiyá.
11 Aur is liye Khudá un pás tásír
karnewálí dagá bhejegá[r], yahán
tak ki we jhúṭh ko sach jáneṇge[s]:
12 Táki we sab jo sachái par
ímán na láe, balki ná-rástí se rází
the[t], sazá páweṇ.
13 Par, ai bháío, Khudáwand
ke piyáro, lázim hai, ki ham tum-
háre wáste hamesha Khudá kí
shukrguzárí kareṇ[u], ki Khudá ne
tumheṇ auwal se[x] chun liyá[y], ki
tum Rúh se pákízagí hásil karke[z],
aur sachái par ímán láke, naját
páo:
14 Jis ke liye tumheṇ hamárí
Injíl ke wasíla buláyá, ki tum
hamáre Khudáwand Yisú' Masíh
ká jalál hásil karo[a].
15 Pas is wáste, ai bháío, maz-
bút raho[b], aur un bátoṇ ko, jo
tumháre supurd húíṇ[c], jinheṇ tum
ne kalám, yá hamáre khatt se
síkhá thá, thámbe raho.
16 Ab hamárá Khudáwand Yisú'
Masíh áp, aur hamárá Báp Khudá[d],
jis ne hameṇ piyár kiyá[e], aur ha-
meṇ fazl se hamesha kí tasallí aur
achchhí ummed[f] dí,
17 Tumháre diloṇ ko tasallí
dewe, aur tum ko har ek achchhe
qaul aur fi'al meṇ mazbút kare[g].

III BA'B.

1 *Wuh un se 'arz kartá ki we us ke liye du'á máṇgeṇ, 3 phir bayán kartá ki un par kaisá i'atiqád rakhtá thá, 5 phir un ke liye Khudá se minnat kartá, 6 unheṇ kaí ek hukm detá, kháss karke yih ki we kahálat na kareṇ, aur bure logoṇ ki suhbat se alag raheṇ, 16 aur ákhir ko du'á máṇgke aur unheṇ salám kahke khatt ko tamám kartá.*

BA'QI', ai bháío, hamáre haqq
meṇ yih du'á karo, ki Khudá-
wand ká kalám jald ‖ phail jáwe[a],
aur aisá jalál páwe, jaisá tum meṇ
hai:

San 'ÍSAWÍ 54.

k 1 Yúh. 2. 18. aur 4. 3.
l Aiy. 4. 9. Yas. 11. 4. Hús. 6. 5. Muk. 2. 16. aur 19. 15, 20, 21.
m Dán. 7. 10, 11.
n 2 Tas. 1. 8, 9. 'Ibrán. 10. 27.
o Yúh. 8. 41. Afs. 2. 2. Muk. 18. 23.
p Dekho Ist. 13. 1. Mat. 24. 24. Muk. 13. 13. aur 19. 20.
q 2 Qur. 2. 15. aur 4. 3.
r Rúm. 1. 24, wag. Dekho 1 Sal. 22. 22. Hiz. 14. 9.
s Mat. 24. 5, 11. 1 Tim. 4. 1.
t Rúm. 1. 32.
u 2 Tas. 1. 3.
x Afs. 1. 4.
y 1 Tas. 1. 4.
z Lúq. 1. 75. 1 Pat. 1. 2.
a Yúh. 17. 22. 1 Tas. 2. 12. 1 Pat. 5. 10.
b 1 Qur. 16. 13. Filip. 4. 1.
c 1 Qur. 11. 2. 2 Tas. 3. 6.
d 2 Tas. 1. 1, 2.
e 1 Yúh. 4. 10. Muk. 1. 5.
f 1 Pat. 1. 3.
g 1 Qur. 1. 8. 1 Tas. 3. 13. 1 Pat. 5. 10.
‖ Yá, *rawáj páwe.* Yúnání meṇ, *daure.* Dekho Zab. 147. 15.
a Afs. 6. 19. Qul. 4. 3. 1 Tas. 5. 25.

2 Aur yih, ki ham ná-ma'qúl aur
bure ádmíoṇ se chhuṭkárá páweṇ[b]:
kyúṇki sab meṇ ímán nahíṇ[c].
3 Par Khudáwand amánatdár
hai[d]; wuh tum ko mazbút karegá,
aur badí se bacháegá[e].
4 Aur tumhárí bábat Khudá-
wand par hamárá yaqín hai[f], ki
tum un hukmoṇ par, jo ham tum-
heṇ dete haiṇ, 'amal karte ho, aur
karoge bhí.
5 Khudáwand tumháre diloṇ ko,
Khudá kí muhabbat, aur Masíh
ke sabr kí taraf, hidáyat kare[g].
6 Aur, ai bháío, ham apne Khu-
dáwand Yisú' Masíh ke nám se
tumheṇ hukm karte haiṇ, ki tum
har ek bháí se[h], jo kajrauí ke
sáth[i], aur us sompí húí bát ke[k],
jo ham se milí, barkhiláf chaltá
hai, kanára karo[l].
7 Kyúṇki tum áp jánte ho, ki
hamárí pairauí kyúṇkar kiyá chá-
hiye[m]; ham to tumháre darmiyán
kajrauí ke sáth chalte na the[n];
8 Aur kisí kí roṭí muft na kháte
the, balki mihnat aur mashaqqat
ke sáth rát din kám karte the[o],
táki tum meṇ se kisí par bojh na
howeṇ:
9 Na is wáste, ki ham ko ikhti-
yár na thá[p], par is liye ki ham áp
ko tumháre liye namúna ṭhahrá-
weṇ, táki tum hamárí pairauí
karo[q].
10 Aur jab ham tumháre sáth
the, tab ham ne tumheṇ yih hukm
kiyá, ki jo koí kám na kare, wuh
kháne ko na páwe[r].
11 Ham sunte haiṇ, ki tum meṇ
se kaí ek kajrauí ke sáth chalte[s],
aur kuchh kám nahíṇ karte, balki
auroṇ ke kám meṇ dakhl karte
haiṇ[t].
12 Ham apne Khudáwand Yisú'
Masíh se aisoṇ ko hukm dete haiṇ,
aur un kí minnat karte haiṇ[u], ki
we chupcháp kám karke apní hí
roṭí kháeṇ[x].
13 Aur, ai bháío, tum nek kám
karne meṇ ‖ hár na jáo[y].
14 Par agar koí hamárí is bát
ko, ‖ jo khatt meṇ hai, na máne, to
use ján rakho, aur us se mile na
raho[z], táki wuh sharminda howe.
15 Lekin use dushman na sam-
jho[a], balki bháí jánke nasíhat
karo[b].
16 Ab salámatí ká Khudáwand[c]
áp hí tum ko hamesha har tarah

San 'ÍSAWÍ 54.

b Rúm. 15. 31.
c A'am. 28. 24. Rúm. 10. 16.
d 1 Qur. 1. 9. 1 Tas. 5. 24.
e Yúh. 17. 15. 2 Pat. 2. 9.
f 2 Qur. 7. 16. Gal. 5. 10.
g 1 Taw. 29. 18.
h 1 Qur. 5. 11, 13.
i 1 Tas. 4. 11. aur 5. 14. 11, 12, 14 áyateṇ.
k 2 Tas. 2. 15.
l Rúm. 16. 17. 14 áyat. 1 Tim. 6. 5. 2 Yúh. 10.
m 1 Qur. 4. 16. aur 11. 1. 1 Tas. 1. 6, 7.
n 1 Tas. 2. 10.
o A'am. 18. 3. aur 20. 34. 2 Qur. 11. 9. 1 Tas. 2. 9.
p 1 Qur. 9. 6. 1 Tas. 2. 6.
q 7 áyat.
r Paid. 3. 19. 1 Tas. 4. 11.
s 6 áyat.
t 1 Tas. 4. 11. 1 Tim. 5. 13. 1 Pat. 4. 15.
u 1 Tas. 4. 11.
x Afs. 4. 28.
‖ Yá, *susti na karo.*
y Gal. 6. 9.
‖ Yá, *na máne, to khatt meṇ us ká hál batá do, aur us se mile,* wag.
z Mat. 18. 17. 1 Qur. 5. 9, 11. 6 áyat.
a Ahb. 19. 17. 1 Tas. 5. 14.
b Tít. 3. 10.
c Rúm. 15. 33. aur 16. 20. 1 Qur. 14. 33. 2 Qur. 13. 11. 1 Tas. 5. 23.

San 'Ísawí 54.

se salámatí bakhshe. Khudáwand
tum sab ke sáth rahe.
17 Mere dastkhatt se mujh Pú-
lus ká salám[d]; wuh har ek khatt
men nishán hai; usí tarah main
likhtá hún.

[d] 1 Qur. 16. 21. Qul. 4. 18.

18 Hamáre Khudáwand Yisú'
Masíh ká fazl tum sab par ho[e].
Ámín.
¶ Yih dúsrá khatt Tassaluní-
qíon ko Púlus ne Atení se
likh bhejá.

San 'Ísawí 54.

[e] Rúm. 16. 24.

PULUS RASUL KA' PAHLA' KHATT
TIMTAUS KO.

San 'Ísawí 65.

I BA'B.

1 Timtáus ko wuh tákíd yád dilátá jise Maqadúniya játe waqt rasúl ne use kiyá thá. 5 Sharí'at ká khulása kyá hai, aur kis maqsad se wuh dí gayí. 11 Muqaddas Púlus ke risálat páne ká ahwál, 20 aur Humanaius aur Sikandar ká zikr.

PU'LUS kí taraf se, jo hamáre
bachánewále Khudá[a], aur
hamárí ummedgáh[b] Khudáwand
Yisú' Masíh ke hukm se[c], Yisú'
Masíh ká rasúl hai;
2 Timtáus[d] ko, jo ímán men far-
zand haqíqí hai[e], Fazl, rahm, aur
salámatí, hamáre Báp Khudá aur
hamáre Khudáwand Yisú' Masíh
kí taraf se, tujh par howe[f].
3 Main ne Maqadúniya játe
waqt[g] tujh se iltimás kiyá thá, ki
Afasus men rahiyo, táki tú ba'zon
ko tákíd kare, ki aur tarah kí
ta'lím na dewen[h],
4 Aur kahánion aur be-hadd
nasabnámon par liház na karen[i];
yih sab kuchh takrár ká bá'is hotá
hai[k], na ki tarbiyat iláhí ká, jo
ímán se hai.
5 Aur hukm ká khulása wuh
muhabbat hai[l], jo pákdilí[m] aur
nekníyatí, aur be-makr ímán se
hotá hai:
6 Jis se ba'ze phirke behúda
bakwás kí taraf[n] mutawajjih húe;
7 Ki sharí'at ke ustád baná
cháhte hain; aur nahín samajhte,
ki kyá kahte, aur kin báton par
hujjat karte hain[o].
8 Par ham jánte hain, ki sharí'at
achchhí hai[p], basharte ki koí use
sharí'at ke taur par kám men
láwe;
9 Aur yih jáne, ki sharí'at rástbáz
ke wáste nahín, balki be-shar'a,

[a] 1 Tim. 2. 3. aur 4. 10. Tít. 1. 3. aur 2. 10. aur 3. 4. Yahúd. 25.
[b] Qul. 1. 27.
[c] A'am. 9. 15. Gal. 1. 1, 11.
[d] A'am. 16. 1. 1 Qur. 4. 17. Filip. 2. 19. 1 Tas. 3. 2.
[e] Tít. 1. 4.
[f] Gal. 1. 3. 2 Tim. 1. 2. 1 Pat. 1. 2.
[g] A'am. 20. 1, 3. Filip. 2. 24.
[h] Gal. 1. 6, 7. 1 Tim. 6. 3, 10.
[i] 1 Tim. 4. 7. aur 6. 4, 20. 2 Tim. 2. 14, 16, 23. Tít. 1. 14. aur 3. 9.
[k] 1 Tim. 6. 4.
[l] Rúm. 13. 8, 10. Gal. 5. 14.
[m] 2 Tim. 2. 22.
[n] 1 Tim. 6. 4, 20.
[o] 1 Tim. 6. 4.
[p] Rúm. 7. 12.

o ná-farmánbardár, o be-dín, o
gunahgár, o nápák, o shuhdá, aur
má báp ke már-dálnewále, aur
khúní[q];
10 Aur harámkár, aur launde-
báz, aur barda-farosh, aur jhúth-
bolnewále, aur jhúthí qasam khá-
newálon ke wáste, aur un ke siwá
jo kuchh sahíh ta'lím[r] ke barkhiláf
howe, us ke wáste hai;
11 Us mubárak Khudá[s] kí jalál-
wálí Injíl ke muwáfiq, jo mujhe
sompí gayí[t].
12 Aur main apne Khudáwand
Masíh Yisú' ká, jis ne mujhe
iqtidár diyá[u], shukrguzár hún, ki
us ne mujhe amánatdár samajh-
kar[x] is khidmat par muqarrar
kiyá[y].
13 Main to áge kufr baknewálá,
aur satánewálá, aur jabr karne-
wálá thá[z]; lekin mujh par rahm
húá, is wáste ki main ne, jab ímán
na láyá thá, ná-dání men kiyá jo
kiyá[a].
14 Aur hamáre Khudáwand ká
fazl[b], ímán[c] aur piyár samet[d], jo
Masíh Yisú' men hai, bahut ziyáda
húá.
15 Yih diyánat kí bát[e], aur bil-
kull pasand ke láiq hai, ki Masíh
Yisú' gunahgáron ke bacháne ko
dunyá men áyá[f]; aur main un
sab men bará gunahgár hún.
16 Lekin mujh par is liye rahm
húá[g], ki Yisú' Masíh mujh bare
gunahgár par kamál sabr záhir
kare, táki main un ke wáste, jo us
par hamesha kí zindagí ke liye
ímán láwenge, namúna banún[h].
17 Ab azalí bádsháh[i], gairfání[k],
ná-dídaní[l], wáhid hakím Khudá[m]

[q] Gal. 3. 19. aur 5. 23.
[r] 1 Tim. 6. 3. 2 Tim. 4. 3. Tít. 1. 9. aur 2. 1.
[s] 1 Tim. 6. 15.
[t] 1 Qur. 9. 17. Gal. 2. 7. Qul. 1. 25. 1 Tas. 2. 4. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. Tít. 1. 3.
[u] 2 Qur. 12. 9.
[x] 1 Qur. 7. 25.
[y] 2 Qur. 3. 5, 6. aur 4. 1. Qul. 1. 25.
[z] A'am. 8. 3. aur 9. 1. 1 Qur. 15. 9. Filip. 3. 6.
[a] Lúq. 23. 34. Yúh. 9. 39, 41. A'am. 3. 17. aur 26. 9.
[b] Rúm. 5. 20. 1 Qur. 15. 10.
[c] 2 Tim. 1. 13.
[d] Lúq. 7. 47.
[e] 1 Tim. 3. 1. aur 4. 9. 2 Tim. 2. 11. Tít. 3. 8.
[f] Mat. 9. 13. Marq. 2. 17. Lúq. 5. 32. aur 19. 10. Rúm. 5. 8. 1 Yúh. 3. 5.
[g] 2 Qur. 4. 1.
[h] A'am. 13. 39.
[i] Zab. 10. 16. aur 145. 13. Dán. 7. 14. 1 Tim. 6. 15, 16.
[k] Rúm. 1. 23.
[l] Yúh. 1. 18. 'Ibrán. 11. 27. 1 Yúh. 4. 12.
[m] Rúm. 16. 27. Yahúd. 25.

kí 'izzat aur jalál hamesha hamesha ko howe[n]. Ámín.

18 Ai farzand Timtáus, maiṉ tujhe un nubúwatoṉ ke muwáfiq, jo áge terí bábat kí gayíṉ[o], yih hukm detá húṉ[p], táki tú un nubúwatoṉ ke wasíla se achchhí laṛáí laṛe[q];

19 Aur ímán aur nekníyatí par qáim rahe[r]; jis se ba'zoṉ ne kanára karke ímán kí náw toṛí[s]:

20 Unhíṉ meṉ se Humanaius[t] aur Sikandar[u] haiṉ, jinheṉ maiṉ ne Shaitán ke hawála kiyá[x], táki we tambíh páke kufr na bakeṉ[y].

II BÁB.

1 *Is ke bayán meṉ ki sab ádmíoṉ ke liye du'á mángná, aur un ke sabab se shukr adá karná, to kyúṉkar munásib hai.* 9 *'Aurateṉ kaisí poshák se apne taíṉ sanwáreṉ.* 12 *Jamá'at ke darmiyán un ká sikhláná man'a hai.* 15 *We gazab iláhí se janne ke sabab bach jáeṉgí, basharte ki ímán meṉ páedár raheṉ.*

AB maiṉ iltimás kartá húṉ, ki sab se pahle munájáteṉ, aur du'áeṉ aur sifárisheṉ, aur shukrguzáríáṉ, sáre ádmíoṉ ke liye kí jáweṉ;

2 Bádsháhoṉ[a] aur martabawáloṉ ke liye[b]; táki ham kamál díndárí aur munásib taur se, chain aur árám ke sáth, zindagání guzráneṉ.

3 Kyúṉki hamáre naját-denewále Khudá ke áge[c] yihí khúb aur pasandída hai[d].

4 Wuh cháhtá hai, ki sáre ádmí naját páweṉ[e], aur sachái kí pahchán tak pahuncheṉ[f].

5 Ki Khudá ek hai[g], aur Khudá aur ádmíoṉ ke bích ek ádmí darmiyání[h] hai, wuh Masíh Yisú' hai;

6 Jis ne apne taíṉ sab ke kafára meṉ diyá[i], ki bar-waqt[k] us kí gawáhí dí jawe[l].

7 Us ke liye maiṉ manádí karnewálá aur rasúl muqarrar húá[m], (maiṉ Masíh meṉ sach boltá húṉ, aur jhúṭh nahíṉ kahtá[n];) aur gair-qaumoṉ ko ímán aur sachái ká sikhlánewálá húṉ[o].

8 Pas merí marzí yih hai, ki mard har makán meṉ[p] be-gussa aur be-hujjat pák háthoṉ ko uṭháke[q] du'á mángeṉ.

9 Aur yúṉ hí 'aurateṉ bhí munásib poshák se sharm aur tamíz ke sáth áp ko sanwáreṉ[r], na ki bál gúndhne, aur sone, aur motíoṉ, aur qímatí libás se;

10 Balki (jaisá 'auratoṉ ko, jo Khudá-parastí ká iqrár kartí haiṉ,

San 'ÍSAWÍ 65.

- n 1 Taw. 29. 11.
- o 1 Tim. 4. 14.
- p 1 Tim. 6. 13, 14, 20. 2 Tim. 2. 2.
- q 1 Tim. 6. 12. 2 Tim. 2. 3. aur 4. 7.
- r 1 Tim. 3. 9.
- s 1 Tim. 6. 9.
- t 2 Tim. 2. 17.
- u 2 Tim. 4. 14.
- x 1 Qur. 5. 5.
- y A'am. 13. 45.
- a 'Az. 6. 10. Yar. 29. 7.
- b Rúm. 13. 1.
- c 1 Tim. 1. 1. 2 Tim. 1. 9.
- d Rúm. 12. 2. 1 Tim. 5. 4.
- e Hiz. 18. 23. Yúh. 3. 16, 17. Tít. 2. 11. 2 Pat. 3. 9.
- f Yúh. 17. 3. 2 Tim. 2. 25.
- g Rúm. 3. 29, 30. aur 10. 12. Gal. 3. 20.
- h 'Ibrán. 8. 6. aur 9. 15.
- i Mat. 20. 28. Marq. 10. 45. Afs. 1. 7. Tít. 2. 14.
- k Rúm. 5. 6. Gal. 4. 4. Afs. 1. 9. aur 3. 5. Tít. 1. 3.
- l 1 Qur. 1. 6. 2 Tas. 1. 10. 2 Tim. 1. 8.
- m Afs. 3. 7, 8. 2 Tim. 1. 11.
- n Rúm. 9. 1.
- o Rúm. 11. 13. aur 15. 16. Gal. 1. 16.
- p Mal. 1. 11. Yúh. 4. 21.
- q Zab. 134. 2. Yas. 1. 15.
- r 1 Pat. 3. 3.

munásib hai), áp ko nek kámoṉ se sanwáreṉ[s].

11 Cháhiye ki 'aurat chupcháp kamál farmánbardárí se síkhe.

12 Aur maiṉ parwánagí nahíṉ detá, ki 'aurat sikhláwe[t], aur áp shauhar par hákim ban baiṭhe[u], balki khámoshí ke sáth rahe.

13 Kyúṉki pahle Ádam banáyá gayá, ba'd us ke Hawah[x].

14 Aur Ádam ne fareb nahíṉ kháyá, par 'aurat fareb kháke gunáh meṉ phansí[y].

15 Lekin yih janne ke sabab bach jáegí, agar we ímán, aur muhabbat, aur pákízagí meṉ, hoshyárí ke sáth páedár raheṉ.

III BÁB.

1 *Mardoṉ kí kyá liyáqat cháhiye, táki nigahbán yá khádim-ud-dín ká 'uhda páweṉ, aur un kí joríoṉ kí kaisí sifat zarúr.* 14 *Púlus ne Timtáus ko is muqaddama kí bábat kis garaz se khatt likhá thá.* 15 *Kalísiye kí bábat, aur us tasallí-bakhsh sachái kí, jis ká charchá us meṉ hotá, aur jis par us ke log 'amal karte.*

YIH bát sach hai[a], ki Jo koí kalísiye kí nigahbání[b] kí árzú rakhtá, achchhe kám[c] ko cháhtá hai.

2 Pas cháhiye, ki nigahbán be-'aib[d], ek jorú ká shauhar[e], parhezgár, sáhib i tamíz, sháyasta, musáfir-dost, ta'lím dene meṉ qábil ho[f];

3 Na ki sharábí[g], yá márpíṭ karnewálá[h], yá ná-rawá naf'a hásil karnewálá[i]; balki miyána-rau ho[k], takrárí aur lálchí na ho;

4 Aur apne ghar ká ba-khúbí bandobast kare, aur kamál durustí ke sáth laṛkoṉ ko hukm meṉ rakhe[l];

5 Ki agar koí apne hí ghar ká bandobast na kar jáne, wuh Khudá kí kalísiye kí khabardárí kyúṉkar karegá?

6 Aur nayá muríd na ho; kahíṉ wuh gurúr karke Shaitán kí tarah 'azáb meṉ paṛe[m].

7 Aur cháhiye ki wuh báharwáloṉ ke nazdík bhí neknám ho[n]; tá na ho ki wuh malámat uṭháwe, aur Shaitán ke phande meṉ[o] phaṉs jáwe.

8 Isí tarah khádim-ud-dín[p] bhí durustí ke sáth raheṉ, na ki do-zubán, yá sharábí[q], yá ná-rawá naf'a uṭhánewále;

9 Aur ímán ke bhed ko sáf dil se yád kar rakheṉ[r].

San 'ÍSAWI 65.

- s 1 Pat. 3. 4.
- t 1 Qur. 14. 34.
- u Afs. 5. 24.
- x Paid. 1. 27. aur 2. 18, 22. 1 Qur. 11. 8, 9.
- y Paid. 3. 6. 2 Qur. 11. 3.
- a 1 Tim. 1. 15.
- b A'am. 20. 28. Filip. 1. 1.
- c Afs. 4. 12.
- d Tít. 1. 6, wag.
- e 1 Tim. 5. 9.
- f 2 Tim. 2. 24.
- g 8 áyat. Tít. 1. 7.
- h 2 Tim. 2. 24.
- i 1 Pat. 5. 2.
- k 2 Tim. 2. 24.
- l Tít. 1. 6.
- m Yas. 14. 12.
- n A'am. 22. 12. 1 Qur. 5. 12. 1 Tas. 4. 12.
- o 1 Tim. 6. 9. 2 Tim. 2. 26.
- p A'am. 6. 3.
- q Ahb. 10. 9. Hiz. 44. 21. 3 áyat.
- r 1 Tim. 1. 19.

San 'ÍSAWÍ 65.

10 Aur ye pahle ázmáe jáweṉ; us ke ba'd agar be-'aib ṭhahreṉ, to ḳhidmat kareṉ.

11 Isí tarah un kí jorúáṉ bhí durustí ke sáth raheṉ, na ki tuhmatíáṉ, balki parhezgár, aur sárí bátoṉ meṉ diyánatdár howeṉ [s].

12 Ḳhádim-ud-dín ek ek jorú kareṉ, aur apne bachchoṉ aur apne gharoṉ ká ba-ḳhúbí bandobast karte hoṉ.

13 Kyúṉki jinhoṉ ne achchhí taraḥ wuh ḳhidmat kí, so apne liye achchhá darja [t], aur us ímán meṉ, jo Masíh Yisú' par hai, bahut sí himmat paidá karte haiṉ.

14 Maiṉ is ummed par ki jald tujh pás áúṉ, yih báteṉ tujhe likhtá húṉ.

15 Agar derí ho jáe, to tú un bátoṉ se ján rakhe, ki Ḳhudá ke ghar meṉ [u], jo zinda Ḳhudá kí kalísiyá, aur rástí ká sutún aur ṭek hai, kyúṉkar guzrán kiyá cháhiye.

16 Aur bil-ittifáq díndárí ká baṛá bhed hai: Ḳhudá jism meṉ záhir kiyá gayá [x], Rúh se rást ṭhahráyá gayá [y], firishtoṉ ko nazar áyá [z], gair-qaumoṉ meṉ us kí manádí húí [a], dunyá meṉ us par ímán láe [b], jalál meṉ uṭháyá gayá [c].

s Tít. 2. 3.
t Dekho Mat. 25. 21.
u Afs. 2. 21, 22. 2 Tim. 2. 20.
x Yúh. 1. 14. 1 Yúh. 1. 2.
y Mat. 3. 16. Yúh. 1. 32, 33. aur 15. 26. aur 16. 8, 9. Rúm. 1. 4. 1 Pat. 3. 18. 1 Yúh. 5. 6, wag.
z Mat. 28. 2. Marq. 16. 5. Lúq. 2. 13. aur 24. 4. Yúh. 20. 12. Afs. 3. 10. 1 Pat. 1. 12.
a A'am. 10. 34. aur 13. 46, 48. Rúm. 10. 18. Gal. 2. 8. Afs. 3. 5, 6, 8. Qul. 1. 27, 28. 1 Tim. 2. 7.
b Qul. 1. 6, 23.
c Lúq. 24. 51. A'am. 1. 9. 1 Pat. 3. 22.

IV BA'B.

1 *Wuh peshíngoí kartá ki áḳhirí zamána meṉ kitne ímán se bargashta honge.* 6 *Phir is liház se ki Timtáus apne farz par 'amal karne meṉ qásir na ho, wuh kaí ek báteṉ jo us se ta'alluq rakhtíṉ farmátá.*

RU'H sáf farmátí hai, ki áḳhirí zamána meṉ [a] kitne ímán se bargashta honge [b], ki we gumráh karnewálí rúhoṉ [c] aur dewoṉ kí ta'límoṉ [d] se já lipṭenge:

2 Jo makr se jhúṭh bolenge [e]: jin ká dil sun ho gayá hai [f];

3 Aur we byáh karne se man'a karenge [g]; aur hukm karenge, ki we kháná na kháo [h], jinheṉ Ḳhudá ne paidá kiyá, ki ímándár aur sachái ke jánnewále shukrguzárí ke sáth [1] unheṉ kháweṉ [k].

4 Kyúṉki Ḳhudá kí paidá kí húí har ek chíz achchhí hai, aur inkár ke láiq nahíṉ; agar shukr karke kháweṉ [1]:

5 Is wáste ki wuh Ḳhudá ke kalám aur du'á se pák hotí hai.

6 So agar tú bháíoṉ ko yih báteṉ yád diláwe, to tú ímán aur us achchhí ta'lím kí bátoṉ se, jis ko tú ne sire se ba-ḳhúbí daryáft kiyá, tarbiyat páke [m], Yisú' Masíh ká achchhá ḳhádim baná rahegá.

7 Par behúda aur buṛhíoṉ kí kaháníoṉ se muṉh moṛ [n], aur díndárí meṉ riyázat kar [o].

8 Ki badaní riyázat ká fáida ‖ kam hai [p]; par díndárí sab bátoṉ ke wáste fáidamand hai [q], ki ab kí aur áyanda kí zindagí ká wa'da usí ke liye hai [r].

9 Yih bát sach, aur kamál qabúliyat ke láiq hai [s].

10 Hamárá mihnat karná aur la'n ta'n sahná [t] is liye hai, ki ham ne zinda Ḳhudá par [u], jo sab ádmíoṉ ká, ḳháss kar ímándároṉ ká, bachánewálá hai [x], bharosá kiyá hai.

11 Un bátoṉ ko farmá aur sikhá [y].

12 Kisí ko apní jawání kí hiqárat na karne de [z]: balki bol-chál, aur muhabbat, aur rúh, aur ímán, aur pákízagí se ímándároṉ ke liye namúna ban [a].

13 Jab tak maiṉ áúṉ, tú paṛhtá, nasíhat kartá, ta'lím detá rah.

14 Tú us ni'amat se, jo tujh meṉ hai [b], aur tujhe nubúwat kí ráh se [c] qissísoṉ ke háth rakhne ke sáth milí [d], gáfil na ho.

15 Un bátoṉ ko dhyán meṉ rakh; un hí ká ho rah; táki terí taraqqí ‖ sabhoṉ par záhir howe.

16 Apní aur apní ta'lím kí chaukasí kar [e]; un par qáim rah; kyúṉki, yih karke, tú áp ko [f], aur un ko jo terí sunte haiṉ, bachúegá [g].

a 1 Pat. 1. 20.
b Yúh. 16. 13. 2 Tas. 2. 3. 2 Tim. 3. 1, wag. 2 Pat. 3. 3. 1 Yúh. 2. 18. Yahúd. 4, 18.
c 2 Tim. 3. 13. 2 Pat. 2. 1. Muk. 16. 14.
d Dán. 11. 35, 37, 38. Muk. 9. 20.
e Mat. 7. 15. Rúm. 16. 18. 2 Pat. 2. 3.
f Afs. 4. 19.
g 1 Qur. 7. 28, 36, 38. Qul. 2. 20, 21. 'Ibrán. 13. 4.
h Rúm. 14. 3, 17. 1 Qur. 8. 8.
i Rúm. 14. 6. 1 Qur. 10. 30.
k Paid. 1. 29. aur 9. 3.
l Rúm. 14. 14, 20. 1 Qur. 10. 25. Tít. 1. 15.

San 'ÍSAWÍ 65.

m 2 Tim. 3. 14, 15.
n 1 Tim. 1. 4. aur 6. 20. 2 Tim. 2. 16, 23. aur 4. 4. Tít. 1. 14.
o 'Ibrán. 5. 14.
‖ Yá, *thorí muddat tak hai.*
p 1 Qur. 8. 8. Qul. 2. 23.
q 1 Tim. 6. 6.
r Zab. 37. 4. aur 84. 11. aur 112. 2, 3. aur 145. 19. Mat. 6. 33. aur 19. 29. Marq. 10. 30. Rúm. 8. 28.
s 1 Tim. 1. 15.
t 1 Qur. 4. 11, 12.
u 1 Tim. 6. 17.
x Zab. 36. 6. aur 107. 2, 6, wag.
y 1 Tim. 6. 2.
z 1 Qur. 16. 11. Tít. 2. 15.
a Tít. 2. 7. 1 Pat. 5. 3.
b 2 Tim. 1. 6.
c 1 Tim. 1. 18.
d A'am. 6. 6. aur 8. 17. aur 13. 3. aur 19. 6. 1 Tim. 5. 22. 2 Tim. 1. 6.
‖ Yá, *sab bátoṉ meṉ.*
e A'am. 20. 28.
f Hiz. 33. 9.
g Rúm. 11. 14. 1 Qur. 9. 22. Ya'q. 5. 20.

V BA'B.

1 *Qawáid logoṉ ko tambíh dene kí bábat.* 3 *Bewáoṉ kí bábat.* 17 *Qissísoṉ kí bábat.* 23 *Timtáus kí tandurustí ke haqq meṉ ek hukm.* 24 *Ba'ze ádmíoṉ ke gunáh pahle hí 'adálat meṉ pahunch játe, aur ba'zoṉ ke gunáh píchhe áte.*

TU' kisí buzurg ko malámat na kar [a], balki us kí us tarah minnat kar, jis tarah báp kí kartá hai; aur jawánoṉ kí yúṉ, jaise bháíoṉ kí;

2 Aur buṛhíoṉ kí yúṉ jaise má kí; aur jawán 'auratoṉ kí yúṉ, jaise bahinoṉ kí, kamál pákízagí se.

3 Ráṉḍoṉ kí, jo haqíqat meṉ ráṉḍ haiṉ [b], hurmat kar.

4 Agar kisí ráṉḍ ke beṭe yá pote hoṉ, to we yih síkheṉ, ki pahle apne ghar meṉ díndárí záhir kareṉ, aur bápdádoṉ ká haqq adá kareṉ [c]; kyúṉki yih bhalá aur Ḳhudá ke áge pasandída hai [d].

a Ahb. 19. 32.
b 5, 16 áyateṉ.
c Dekho Paid. 45. 10, 11. Mat. 15. 4. Afs. 6. 1, 2.
d 1 Tim. 2. 3.

San 'ÍSAWÍ 65.

5 Aur sachchí ráṇḍ aur be-kas wuh hai, jo Ḵhudá par bharosá rakhtí[e], aur rát din[f] munáját aur du'áoṉ meṉ lagí rahtí hai[g].

6 Par jo 'aish o 'ishrat kartí[h], so jíte jí murda hai.

7 Aur tú ye báteṉ farmá[i], táki we be-'aib ṭhahreṉ.

8 Agar koí apnoṉ kí, aur ḵháss kar apne ghar kí, ḵhabargírí na kare[k], to ímán se munkir[l], aur be-ímán se badtar hai[m].

9 Wuh ráṇḍ shumár meṉ áwe, jo sáṭh baras se kam kí na ho, aur ‖ us ne ek hí shauhar ká muṉh dekhá ho[n],

10 Aur nekokárí ke sabab nám-war ho, aur us ne laṛkoṉ kí tarbiyat kí ho, musáfiroṉ ko apne yaháṉ utárá ho[o], aur muqaddasoṉ ke páṉw dhoe hoṉ[p], aur un kí jo musíbat meṉ giriftár haiṉ, madad kí ho, aur har ek nek kám kí dhun rakhtí ho.

11 Par jawán ráṇḍoṉ ko kanáre kar de; kyúṉki jab we Masíh ke barḵhiláf nazákateṉ jatátíáṉ haiṉ, to byáh kiyá cháhtí haiṉ;

12 Aur agle ímán ko chhoṛke sazá ke láiq hotí haiṉ.

13 Aur siwá us ke we álasí hoke ghar ghar dauṛte phirná síkhtí haiṉ; aur faqat álasí nahíṉ, balki bakwásí, aur har kám meṉ daḵhl karnewálí hotí haiṉ, aur be-já báteṉ baktí haiṉ[q].

14 Is wáste merí marzí yih hai, ki jawán ráṇḍeṉ byáh kareṉ[r], bachcha janeṉ, aur ghar ká kár o bár kareṉ, aur muḵhálif ko la'n-ta'n karne kí jagah na deweṉ[s].

15 Kyúṉki kaí ek abhí Shaitán ke píchhe ho lí haiṉ.

16 Agar kisí ímándár mard yá 'aurat kí ráṇḍeṉ hoṉ, to wuhí un kí madad kare, aur kalísiye par bár na ho, táki wuh un kí, jo sach sach ráṇḍeṉ haiṉ[t], madad kare.

17 Un qissísoṉ ko, jo achchhí ṭarah peshwáí karte haiṉ, ḵháss kar un ko, jo kalám aur ta'lím meṉ mihnat karte haiṉ[u], dúní jazá ke láiq jáno[x].

18 Kyúṉki kitáb yih kahtí hai, Khalíhán ke bail ká muṉh mat bándh[y]. Aur yih, ki Kám karnewálá apní mazdúrí ká haqqdár hai[z].

19 Jo da'wí qissís par ho, bagair do tín gawáhoṉ ke[a] mat sun.

e 1 Qur. 7. 32. f A'am. 26. 7. g Lúq. 2. 37. aur 18. 1. h Ya'q. 5. 5. i 1 Tim. 1. 3. aur 4. 11. aur 6. 17. k Yas. 58. 7. Gal. 6. 10. l 2 Tim. 3. 5. Tít. 1. 16. m Mat. 18. 17. ‖ Yúnání meṉ, *ek hí ádmí kí jorú húí.* n Lúq. 2. 36. 1 Tim. 3. 2. o A'am. 16. 15. 'Ibrán. 13. 2. 1 Pat. 4. 9. p Paid. 18. 4. aur 19. 2. Lúq. 7. 38, 44. Yúh. 13. 5, 14. q 2 Tas. 3. 11. r 1 Qur. 7. 9. s 1 Tim. 6. 1. Tít. 2. 8. t 3, 5 áyateṉ. u Rúm. 12. 8. 1 Qur. 9. 10, 14. Gal. 6. 6. Filip. 2. 29. 1 Tas. 5. 12, 13. 'Ibrán. 13. 7, 17. x A'am. 28. 10. y Ist. 25. 4. 1 Qur. 9. 9. z Ahb. 19. 13. Ist. 24. 14, 15. Mat. 10. 10. Lúq. 10. 7. a Ist. 19. 15.

San 'ÍSAWÍ 65.

20 Unheṉ jo gunáh karte hoṉ sab ke sámhne malámat kar[b], táki auroṉ ko ḵhauf ho[c].

21 Maiṉ Ḵhudá, aur Ḵhudáwand Yisú' Masíh, aur chune húe firishtoṉ ke áge, yih hukm kartá húṉ[d], ki tú in bátoṉ ko bagair pachh ke 'amal meṉ lá, aur kisí kí taraf-dárí na kar.

22 Háth kisí par jald na rakh[e], aur na dúsroṉ ke gunáhoṉ meṉ sharík ho[f]: apne taíṉ pák rakh.

23 Aur ab tú sirf páni na piyá kar, balki apne házima aur aksar kamzoríoṉ ke wáste thoṛí mai pí[g].

24 Ba'ze ádmíoṉ ke gunáh áge záhir haiṉ[h], aur 'adálat meṉ pahle hí pahunch játe haiṉ, aur ba'zoṉ ke gunáh píchhe.

25 Isí tarah nek kám bhí áge záhir haiṉ; aur we jo aur waz'a ke haiṉ, chhip nahíṉ sakte.

b Gal. 2. 11, 14. Tít. 1. 13. c Ist. 13. 11. d 1 Tim. 6. 13. 2 Tim. 2. 14. aur 4. 1. e A'am. 6. 6. aur 13. 3. 1 Tim. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. f 2 Yúh. 11. g Zab. 104. 15. h Gal. 5. 19.

VI BÁB.

1 *Naukar chákar ke farz kí bábat.* 3 *Un mu'allimoṉ se suhbat na rakhne hogá jo Injíl se ḵhiláf ta'lím dete.* 6 *Díndárí bará naf'a hai,* 10 *aur zar kí dostí sárí buráioṉ kí jaṛ hai.* 11 *Timtáus ko kin chízoṉ se bhágne ká, aur kin kí pairauí karne ká farz hai,* 17 *aur kyúṉkar daulatmandoṉ ko chitáwe.* 20 *Timtáus ke kám kí bábat, ki sachái kí amánat ko hifázat se rakhe, aur bátil takráron se muṉh pher le.*

JITNE chákar júe ke níche haiṉ, apne ḵháwindoṉ ko kamál 'izzat ke láiq jáneṉ[a], táki Ḵhudá ke nám aur ta'lím ko koí burá na kahe[b].

2 Aur we jin ke ḵháwind ímándár haiṉ, unheṉ, is wáste ki bháí haiṉ[c], náchíz na jáneṉ; balki ziyáda is liye ḵhidmat kareṉ, ki we ímándár aur 'azíz aur ni'amat meṉ sharík haiṉ. Ye báteṉ sikhlá, aur nasíhat kar[d].

3 Aur agar koí dúsrí ta'lím detá hai[e], aur hamáre Ḵhudáwand Yisú' Masíh ke sahíh kalám[f], aur us ta'lím ko, jo díndárí ke munásib hai[g], qabúl nahíṉ kartá;

4 Wuh ghamanḍ kartá hai, aur kuchh nahíṉ jántá[h], balki use bahs aur lafzí takrár karne ká marz hai[i], jin se ḍáh, aur qaziya, aur bad-goíáṉ, aur bad-gumáníáṉ,

5 Aur un logoṉ kí radd badal[k], jin kí 'aqleṉ ḵharáb ho gayí haiṉ[l], aur jo sachái se ḵhálí haiṉ, aur gumán karte haiṉ, ki naf'a jo hai, wuhí díndárí hai[m]: tú waisoṉ se pare rah[n].

a Afs. 6. 5. Qul. 3. 22. Tít. 2. 9. 1 Pat. 2. 18. b Yas. 52. 5. Rúm. 2. 24. Tít. 2. 5, 8. c Qul. 4. 1. d 1 Tim. 4. 11. e 1 Tim. 1. 3. f 1 Tim. 1. 10. 2 Tim. 1. 13. aur 4. 3. Tít. 1. 9. g Tít. 1. 1. h 1 Qur. 8. 2. 1 Tim. 1. 7. i 1 Tim. 1. 4. 2 Tim. 2. 23. Tít. 3. 9. k 1 Qur. 11. 16. 1 Tim. 1. 6. l 2 Tim. 3. 8. m Tít. 1. 11. 2 Pat. 2. 3. n Rúm. 16. 17. 2 Tim. 3. 5.

San 'ÍSAWÍ 65.

6 Díndárí to qaná'at ke sáth
baṛá naf'a hai[o].
7 Kyúnki ham dunyá men kuchh
na láe, aur záhir hai, ki kuchh le
já nahín sakte[p].
8 Pas agar ham ne kháná kapṛá
páyá, to hamáre liye bas hai[q].
9 Ki we jo daulatmand húá
cháhte hain[r], so imtihán aur phande
men[s], aur bahut sí behúda aur
burí ḳhwáhishon men paṛte hain,
jo ádmíon ko tabáhí aur halákat
ke daryá men ḍubá detí hain[t].
10 Kyúnki zar kí dostí sárí buráíon
kí jaṛ hai[u]; jis ke ba'ze árzúmand
hoke ímán kí ráh se bhaṭak
gaye, aur áp ko tarah tarah
ke gamon se chhedá.
11 Par tú, ai mard i Ḳhudá[x], in
chízon se bhág[y], aur rástbází, díndárí,
ímán, muhabbat, sabr, aur
farotání ká píchhá kar.
12 Koshish karke ímán kí achchhí
laṛáí laṛ[z], hamesha kí zindagí
ko pakaṛ rakh[a], jis ke liye
tú buláyá gayá, aur tú ne bahut
gawáhon ke áge achchhá iqrár
kiyá hai[b].
13 Main Ḳhudá ke sámhne jo
sab ko jilátá hai[c], aur Masíh Yisú'
ke huzúr jis ne Puntus Pilátus ke
áge achchhá iqrár kiyá[d], tujhe tákíd
kartá hún[e]:
14 Ki tú us hukm ko be-dág o
be-ilzám hamáre Ḳhudáwand Yisú'
Masíh ke záhir hone tak[f] hifz
kar rakh;
15 Jise wuh bar-waqt záhir karegá,
jo mubárak aur akelá qudratwálá[g],
bádsháhon ká bádsháh,
aur Ḳhudáwandon ká Ḳhudáwand
hai[h]:
16 Baqá faqat usí ko hai[i]; wuh
us núr men rahtá hai, jis tak koí
nahín pahunch saktá, aur use kisí
insán ne na dekhá aur na dekh
saktá hai[k]; usí kí 'izzat aur
qudrat abadí rahe[l]. Ámín.
17 Is jahán ke daulatmandon
ko hukm kar, ki magrúr na howen,
aur ‖ be-bunyád daulat par[m]
bharosá na karen[n], balki zinda
Ḳhudá par[o], jis ne hamen sab
kuchh bahutáyat se diyá, tá ki
ḳhushí se guzrán karen[p];
18 Aur yih ki we nekokárí aur
bhale kám se daulatmand[q], aur
saḳháwat par taiyár[r], aur bánṭne
par musta'idd howen[s];
19 Aur áyanda ko apne liye ek
bhalí bunyád paidá kar rakhen[t],
táki hamesha kí zindagí páwen[u].
20 Ai Timtáus, amánat ko hifázat
se rakh[x], aur be-díní kí behúda
báton se, aur un takráron
se, jinhen jhúṭh-múṭh 'ilm samajhte
hain, munh pher le[y]:
21 Jis ká ba'ze iqrár karke ímán
kí ráh se bhaṭak gaye hain[z].
Fazl tujh par howe. Ámín.
¶ Yih pahlá ḳhatt Timtáus ko Púlus ne Láudiqiá se, jo Frugiya Pákátiána ká dár ul hukúmat hai, likh bhejá.

[o] Zab. 37. 16. Ams. 15. 16. aur 16. 8. 'Ibrán. 13. 5.
[p] Aiy. 1. 21. Zab. 49. 17. Ams. 27. 24. Wá'iz. 5. 15.
[q] Paid. 28. 20. 'Ibrán. 13. 5.
[r] Ams. 15. 27. aur 20. 21. aur 28. 20. Mat. 13. 22. Ya'q. 5. 1.
[s] 1 Tim. 3. 7.
[t] 1 Tim. 1. 19.
[u] Ḳhur. 23. 8. Ist. 16. 19.
[x] Ist. 33. 1. 2 Tim. 3. 17.
[y] 2 Tim. 2. 22.
[z] 1 Qur. 9. 25, 26. 1 Tim. 1. 18. 2 Tim. 4. 7.
[a] Filip. 3. 12, 14. 19 áyat.
[b] 'Ibrán. 13. 23.
[c] Ist. 32. 39. 1 Sam. 2. 6. Yúh. 5. 21.
[d] Mat. 27. 11. Yúh. 18. 37. Muk. 1. 5. aur 3. 14.
[e] 1 Tim. 5. 21.
[f] Filip. 1. 6, 10. 1 Tas. 3. 13. aur 5. 23.
[g] 1 Tim. 1. 11, 17.
[h] Muk. 17. 14. aur 19. 16.
[i] 1 Tim. 1. 17.
[k] Ḳhur. 33. 20. Yúh. 6. 46.
[l] Afs. 3. 21. Filip. 4. 20. Yahúd. 25. Muk. 1. 6. aur 4. 11. aur 7. 12.
‖ Yúnání men, *daulat kí be-bunyádí par.*
[m] Ams. 23. 5.
[n] Aiy. 31. 24. Zab. 52. 7. aur 62. 10. Marq. 10. 24. Lúq. 12. 21.
[o] 1 Tas. 1. 9. 1 Tim. 3. 15. aur 4. 10.
[p] A'am. 14. 17. aur 17. 25.
[q] Lúq. 12. 21.
[q] 1 Tim. 5. 10. Tít. 3. 8. Ya'q. 2. 5.
[r] Rúm. 12. 13.
[s] Gal. 6. 6. 'Ibrán. 13. 16.
[t] Mat. 6. 20. aur 19. 21. Lúq. 12. 33. aur 16. 9.
[u] 12 áyat.
[x] 2 Tim. 1. 14. Tít. 1. 9. Muk. 3. 3.
[y] 1 Tim. 1, 4, 6. aur 4. 7. 2 Tim. 2. 14. 16, 23. Tít. 1. 14. aur 3. 9.
[z] 1 Tim. 1. 6, 19. 2 Tim. 2. 18.

PU'LUS RASU'L KÁ DU'SRÁ ḲHATT
TIMTÁUS KO.

San 'Ísawí 66.

I BÁB.

1 *Bábat us muhabbat kí jise Púlus Timtáus se rakhtá thá, aur us haqíqí ímán kí jo Timtáus hí men aur us kí má aur nání men thá.* 6 *Rasúl us ko nasíhat kartá ki Ḳhudá kí us ni'amat ko, jo us men thí, phirke sulgáwe,* 8 *phir ki mustaqill ho, aur dukh uṭháne men sábir,* 13 *aur sacháí ke us naqsha ko jo rasúl se páyá thá hifz kar rakhe.* 15 *Fújallus aur Harmujanes aur waise logon par nám lagáyá játá, aur Unesifarus kí baṛí ta'ríf kí játí.*

PU'LUS, jo us zindagí ke wa'da[a]
ke muwáfiq jo Masíh Yisú'
men hai, Ḳhudá kí marzí se Yisú'
Masíh ká rasúl hai[b],
2 Piyáre beṭe Timtáus ko, Fazl,
rahm, aur salámatí, Báp Ḳhudá
aur hamáre Ḳhudáwand Masíh
Yisú' kí taraf se howe[c].
3 Ḳhudá ká main shukr kartá
hún[d], jis kí bandagí bápdádon ke
taur par pák dil se kartá hún[e],

[a] Afs. 3. 6. Tít. 1. 2. 'Ibrán. 9. 15.
[b] 2 Qur. 1. 1.
[c] 1 Tim. 1. 2.
[d] Rúm. 1. 8. Afs. 1. 16.
[e] A'am. 22. 3. aur 23. 1. aur 24. 14. aur 27. 23. Rúm. 1. 9. Gal. 1. 14.

San 'ÍSAWÍ 66.

ki apní du'áon men rát din bilá
nága terá zikr kartá [f];
4 Aur tere ánsúon ko yád karke
tere dekhne kí árzú rakhtá hún [g],
táki khushí se bhar jáún;
5 Aur mujhe wuh terá be-riyá
ímán yád hai [h], jo pahle terí nání
Loís, aur terí má [i] Yúníke ká thá,
aur mujhe yaqín hai, ki terá bhí
hai.
6 Is sabab se main tujhe yád
dilátá hún, ki tú Khudá kí us
ni'amat ko, jo mere háth rakhne
se tujhe milí, phirke sulgá [k].
7 Kyúnki Khudá ne hamen dah-
shat kí Rúh ko nahín [l], balki qud-
rat [m], aur muhabbat, aur hoshyárí
kí, diyá hai.
8 Is wáste tú hamáre Khudá-
wand kí gawáhí se [n], aur mujh se
jo us ká qaidí hún [o], sharminda na
ho [p], balki Khudá kí qudrat se
Injíl ke dukhon men sharík ho [q];
9 Ki us ne hamen bacháyá [r], aur
pák buláhat se buláyá [s]; na hamáre
kámon ke sabab se [t], balki apne
iráda hí [u], aur us ni'amat se jo
Masíh Yisú' ke wáste azal men [x]
hamen dí gayí;
10 Aur ab hamáre bachánewále
Yisú' Masíh ke zuhúr se záhir
húí [y], ki jis ne maut ko nest kiyá [z],
aur zindagí aur baqá ko Injíl se
roshan kar diyá;
11 Main us ke liye manádí karne-
wálá, aur rasúl, aur gair-qaumon
ká mu'allim, muqarrar húá hún [a].
12 Aur isí liye main yih dukh
pátá hún [b]; lekin main sharmátá
nahín, is wáste ki use jis par || ímán
láyá hún, jántá hún [c]; aur mujhe
yaqín hai, ki wuh merí amánat
kí [d] us din tak [e] hifázat kar saktá
hai.
13 Tú un sahíh báton [f] ká naq-
sha [g] jo tú ne mujh se sunín [h], us
ímán aur muhabbat ke sáth jo
Masíh Yisú' men hai [i], hifz kar
rakh [k].
14 Tú us achchhí amánat kí, jo
tujh ko milí [l], Rúh i Quds ke wa-
síla se, jo ham men bastí hai [m], ni-
gahbání kar.
15 Tú yih jántá hai, ki Asia ke
sab log [n], jin men se Fújallus aur
Harmujanes hain, mujh se phir
gaye [o].
16 Khudáwand Unesifarus ke
ghar [p] par rahm kare [q]; kyúnki us
ne bahut bár mujhe tázadam ki-

[f] 1 Tas. 1. 2. aur 3. 10.
[g] 2 Tim. 4. 9, 21.
[h] 1 Tim. 1. 5. aur 4. 6.
[i] A'am. 16. 1.
[k] 1 Tas. 5. 19. 1 Tim. 4. 14.
[l] Rúm. 8. 15.
[m] Lúq. 24. 49. A'am. 1. 8.
[n] 1 Tim. 2. 6. Muk. 1. 2.
[o] Afs. 3. 1. Filip. 1. 7.
[p] Rúm. 1. 16.
[q] Qul. 1. 24. 2 Tim. 4. 5.
[r] 1 Tim. 1. 1. Tít. 3. 4.
[s] 1 Tas. 4. 7. 'Ibrán. 3. 1.
[t] Rúm. 3. 20. aur 9. 11. Tít. 3. 5.
[u] Rúm. 8. 28.
[x] Rúm. 16. 25. Afs. 1. 4. aur 3. 11. Tít. 1. 2. 1 Pat. 1. 20.
[y] Rúm. 16. 26. Afs. 1. 9. Qul. 1. 26. Tít. 1. 3. 1 Pat. 1. 20.
[z] 1 Qur. 15. 54, 55. 'Ibrán. 2. 14.
[a] A'am. 9. 15. Afs. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 4. 17.
[b] Afs. 3. 1. 2 Tim. 2. 9.
|| Yá, *i'atiqád rakhá.*
[c] 1 Pat. 4. 19.
[d] 1 Tim. 6. 20.
[e] 18 áyat. 2 Tim. 4. 8.
[f] 1 Tim. 1. 10. aur 6. 3.
[g] Rúm. 2. 20. aur 6. 17.
[h] 2 Tim. 2. 2.
[i] 1 Tim. 1. 14.
[k] 2 Tim. 3. 14. Tít. 1. 9. 'Ibrán. 10. 23. Muk. 2. 25.
[l] 1 Tim. 6. 20.
[m] Rúm. 8. 11.
[n] A'am. 19. 10.
[o] 2 Tim. 4. 10, 16.
[p] 2 Tim. 4. 19.
[q] Mat. 5. 7.

yá [r], aur merí zanjír se [s] sharminda
na húá [t].
17 Balki us ne Rúm men hote
mujhe koshish se dhúndhá, aur
páyá.
18 Khudáwand use yih bakh-
she, ki us din [u] Khudáwand ká
rahm us par ho [x]; aur jo khid-
maten [y] us ne phir Afasus men
kín, tú unhen khúb jántá hai.

II BAB.

1 *Rasúl use phir targíb detá ki wuh mazbút howe, aur sábit-qadam rahe, aur Khudáwand ke diyánatdár naukar kí tarah kalám ká durustí se tafsíl kare, aur burí aur behúda báton se parhez kare.* 17 *Humanaius aur Filetus kí bábat.* 19 *Khudáwand kí bunyád mazbút aur páedár hai.* 22 *Us ko ta'lím dí játí ki kin chízon se parhez kare, aur kin kí pairauí kare, aur kaisí chál chalne ká Khudáwand ke banda ko farz hai.*

PAS, ai mere farzand [a], tú us
fazl se, jo Masíh Yisú' men
hai, mazbút ho [b].
2 Aur merí un báton ko, jo tú
ne bahut se gawáhon ke || sámhne
suní hain [c], aise amánatdáron ke
supurd kar [d], jo auron ko sikhá
saken [e].
3 Pas tú Yisú' Masíh ke ach-
chhe sipáhí kí mánind [f] dukh sah [g].
4 Jo koí sipáhgarí kartá, apne
taín dunyá ke mu'ámalon men
nahín uljhátá [h], táki wuh us ko
khush kare, jis ne sipáhgarí ke
liye use chun liyá.
5 Aur agar koí kushtí kare, to
táj nahín pátá, magar jab qáida
ke muwáfiq kushtí kare [i].
6 Kisán ko cháhiye ki pahle
mihnat kare, tab phalon men
hissa páwe [k].
7 Jo báten main kahtá hún, tú
un ko soch rakh, aur Khudáwand
tujhe sab báton kí samajh dewe.
8 Yád rakh, ki Yisú' Masíh, jo
Dáúd kí nasl se hai [l], murdon men
se jí uthá [m], merí Injíl ke muwá-
fiq [n]:
9 Jis ke liye main badon kí má-
nind yahán tak dukh pátá hún [o],
ki band men hún [p]; par Khudá
ká kalám band nahín hotá [q].
10 So main chune húon ke liye
sab hí kuchh sahtá hún [r], táki we
us naját ko, jo Yisú' Masíh se
hai [s], hamesha ke jalál samet há-
sil karen.
11 Yih bát sach hai [t], ki agar
ham us ke sáth maren, to ham
us ke sáth jíenge bhí [u];
12 Agar ham us ke sáth dukh

San 'ÍSAWÍ 66.

[r] Filím. 7.
[s] A'am. 28. 20. Afs. 6. 20.
[t] 8 áyat.
[u] 2 Tas. 1. 10. 12 áyat.
[x] Mat. 25. 34, —40.
[y] 'Ibrán. 6. 10.
[a] 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
[b] Afs. 6. 10.
|| Yá, *wasíla.*
[c] 1 Tim. 1. 13. aur 3. 10, 14.
[d] 1 Tim. 1. 18.
[e] 1 Tim. 3. 2. Tít. 1. 9.
[f] 1 Tim. 1. 18.
[g] 2 Tim. 1. 8. aur 4. 5.
[h] 1 Qur. 9. 25.
[i] 1 Qur. 9. 25, 26.
[k] 1 Qur. 9. 10.
[l] A'am. 2. 30. aur 13. 23. Rúm. 1. 3, 4.
[m] 1 Qur. 15. 1, 4, 20.
[n] Rúm. 2. 16.
[o] A'am. 9. 16. 2 Tim. 1. 12.
[p] Afs. 3. 1. Filip. 1. 7. Qul. 4. 3, 18.
[q] A'am. 28. 31. Afs. 6. 19, 20. Filip. 1. 13, 14.
[r] Afs. 3. 13. Qul. 1. 24.
[s] 2 Qur. 1. 6.
[t] 1 Tim. 1. 15.
[u] Rúm. 6. 5, 8. 2 Qur. 4. 10.

San 'ÍSAWÍ 66.

uṭháwen̲, to us ke sáth bádsháhí
bhí karen̲ge[x]: agar ham us ká
inkár karen̲, to wuh bhí hamárá
inkár karegá[y]:
13 Agarchi ham be-ímán ho já-
wen̲, par wuh amánatdár rahtá
hai[z]; wuh áp apná inkár kar na-
hín̲ saktá[a].
14 Tú yih báten̲ yád dilá, aur
Ḳhudáwand ke sámhne yih ga-
wáhí de[b], ki we lafzon̲ kí takrár
na karen̲, ki us se kuchh hásil
nahín̲, magar yih ki sunnewále
ḍagmagáye jáwen̲[c].
15 Koshish karke tú apne taín̲
maqbúl, aur aisá kárígar jo shar-
minda na ho, aur sachche kalám
ká durustí se tafsíl karnewálá
Ḳhudá ko kar dikhlá.
16 Par burí aur behúda báton̲
se parhez kar[d], kyún̲ki we ákhir
ko bedíní ke darjon̲ men̲ taraqqí
karen̲gí.
17 Aur un ká kalám ḳhura kí
bímárí kí tarah khátá chalá jáegá,
aur un men̲ se Humanaius[e] aur
Filetus hain̲;
18 We yih kahke, ki qiyámat
ho chukí[f], sachái se phir gaye[g],
aur ba'zon̲ ká ímán ḍigá dete hain̲.
19 Taubhí Ḳhudá kí bunyád
mazbút rahtí hai[h], aur us par yih
muhr hai, ki Ḳhudáwand unhen̲,
jo us ke hain̲, pahchántá hai[i].
Aur yih, ki Har ek jo Masíh ká
nám letá hai, badí se báz rahe.
20 Par baṛe ghar men̲[k] faqat
sone rúpe hí ke bartan nahín̲;
balki káṭh aur miṭṭí ke bhí hote
hain̲; aur ba'ze 'izzat, aur ba'ze
zillat ke hain̲[l].
21 Is liye agar koí apne taín̲ un
se pák sáf kare, to wuh 'izzat ká
bartan[m], aur pák, aur málik ke
kám ká, aur har ek achchhe kám
ke liye taiyár hogá[n].
22 Jawání kí shahwaton̲ se dúr
bhág, aur un sab ke sáth, jo pák
dil se[o] Ḳhudáwand ká nám lete
hain̲[p], rástbází, aur ímán, aur mu-
habbat, aur sulh kí pairauí kar[q].
23 Par bewuqúfí aur nádání kí
hujjaton̲ se kinára kar[r]; ki tú
jántá hai, ki we jhagṛe paidá kartí
hain̲.
24 Aur munásib nahín̲, ki Ḳhu-
dáwand ká banda jhagṛá kare[s],
balki sab se narmí karnewálá,
aur sikhláne par musta'idd[t], aur
dukhon̲ ká sahnewálá howe.

x Rúm. 8. 17. 1 Pat. 4. 13.
y Mat. 10. 33. Marq. 8. 38. Lúq. 12. 9.
z Rúm. 3. 3. aur 9. 6.
a Gin. 23. 19.
b 1 Tim. 5. 21. aur 6. 13. 2 Tim. 4. 1.
c 1 Tim. 1. 4. aur 6. 4. Tít. 3. 9, 11.
d 1 Tim. 4. 7. aur 6. 20. Tít. 1. 14.
e 1 Tim. 1. 20.
f 1 Qur. 15. 12.
g 1 Tim. 6. 21.
h Mat. 24. 24. Rúm. 8. 35. 1 Yúh. 2. 19.
i Nahúm 1. 7. Yúh. 10. 14, 27. Dekho Gin. 16. 5.
k 1 Tim. 3. 15.
l Rúm. 9. 21.
m Dekho Yas. 52. 11.
n 1 Tim. 3. 17. Tít. 3. 1.
o 1 Tim. 1. 5. aur 4. 12.
p A'am. 9. 14. 1 Qur. 1. 2.
q 1 Tim. 6. 11.
r 1 Tim. 1. 4. aur 4. 7. aur 6. 4. 16 áyat. Tít. 3. 9.
s Tít. 3. 2.
t 1 Tim. 3. 2, 3. Tít. 1. 9.

25 Aur unhen̲, jo muqábala karte
hain̲, farotaní se samjháwe[u], ki
sháyad Ḳhudá unhen̲ tauba bakh-
she[x], táki we sachái ko pahchán-
en̲[y];
26 Aur we, jinhen̲ Shaitán ne
jítá shikár kiyá hai táki us kí
marzí par chalen̲, ‖hoshyár hokar
us ke phande se[z] chhúṭen̲.

III BA'B.

1 *Wuh use ánewále zamána kí khabar detá,* 6
aur us waqt ke logon̲ ká bayán kartá jo sachái
se 'adáwat rakhenge, 10 *wuh apní chál us par*
jatátá táki wuh use apne liye namúna sam-
jhe, 16 *phir pák nawishton̲ kí ta'ríf kartá.*

TU' yih ján rakh, ki ákhirí za-
mána men̲ bure din áwen̲ge[a].
2 A'dmí ḳhud-garaz[b], zar-dost[c],
ṭar-hánknewále[d], ghamandí[e], kufr-
karnewále[f], má báp ke ná-farmán-
bardár[g], ná-shukr, ná-pák,
3 Be-dard[h], kínawar[i], tuhmatí,
ná-parhezgár[k], be-rahm, nekon̲
ke dushman,
4 Dagábáz, be-liház phúlne-
wále[l], Ḳhudá se ziyáda 'ishrat ke
cháhnewále[m];
5 Aur díndárí kí súrat men̲ hoke
us kí qudrat ká inkár karen̲ge[n]:
tú aison̲ se dúr rah[o].
6 Kyún̲ki un men̲ se we hain̲,
jo gharon̲ men̲ ghusá karte hain̲[p],
aur un chhichhorí randíon̲ ko, jo
gunáhon̲ tale dabí hain̲, aur tarah
tarah kí shahwaton̲ ke bas men̲
phan̲s gayí hain̲,
7 Aur hamesha ta'lím pátí hain̲,
aur sachái kí pahchán tak hargiz
pahunch nahín̲ saktín̲[q], giriftár
karte hain̲.
8 Aur jis tarah Yannes aur Yam-
bres ne Músá ká sámhná kiyá[r],
usí tarah ye bhí sachái ke mukhá-
lif, ḳharáb-'aql[s], aur ímán kí bá-
bat ná-maqbúl hain̲[t].
9 Par we áge na baṛhen̲ge, is
wáste ki un kí nádání sab par
záhir ho jáegí, jis tarah un kí
húí[u].
10 Par merí ta'lím, chál chalan[x],
iráda, ímán, sabr, muhabbat, bar-
dásht,
11 Zulm aur dukhon̲ ko, jo An-
tákiyá[y] aur Iqúnium[z], aur Lus-
trá[a] men̲ mujh par paṛe, tú ne
sire se baḳhúbí daryáft kiyá; aur
main̲ ne kaise kaise zulm sahe;
par Ḳhudáwand ne mujhe un sab
se bachá liyá[b].
12 Balki sab ke sab jo Yisú'

San 'ÍSAWÍ 66.

u Gal. 6. 1. 1 Tim. 6. 11. 1 Pat. 3. 15.
x A'am. 8. 22.
y 1 Tim. 2. 4. 2 Tim. 3. 7. Tít. 1. 1.
‖ Yúnání men̲, *jágkar.*
z 1 Tim. 3. 7.
a 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 4. 3. 2 Pat. 3. 3. 1 Yúh. 2. 18. Yahúd. 18.
b Filip. 2. 21.
c 2 Pat. 2. 3.
d Yahúd. 16.
e 1 Tim. 6. 4.
f 1 Tim. 1. 20. 2 Pat. 2. 12. Yahúd. 10.
g Rúm. 1. 30.
h Rúm. 1. 31.
i Rúm. 1. 31.
k 2 Pat. 3. 3.
l 2 Pat. 2. 10.
m Filip. 3. 19. 2 Pat. 2. 13, wag. Yahúd. 4, 19.
n 1 Tim. 5. 8. Tít. 1. 16.
o 2 Tas. 3. 6. 1 Tim. 6. 5.
p Mat. 23. 14. Tít. 1. 11.
q 1 Tim. 2. 4.
r Ḳhur. 7. 11.
s 1 Tim. 6. 5.
t Rúm. 1. 28. 2 Qur. 13. 5. Tít. 1. 16.
u Ḳhur. 7. 12. aur 8. 18. aur 9. 11.
x Filip. 2. 22. 1 Tim. 4. 6.
y A'am. 13. 45, 50.
z A'am. 14. 2, 5.
a A'am. 14. 19, wag.
b Zab. 34. 19. 2 Qur. 1. 10. 2 Tim. 4. 17.

San 'ÍSAWÍ 66.

Masíh meṉ díndárí ke sáth guzrán
kiyá cháhte haiṉ, satáe jáeṉge[c].
13 Par bure aur dhokhebáz ádmí
fareb deke, aur fareb kháke[d], badí
meṉ áge baṛhte jáeṉge.
14 Par tú un báton par, jo tú ne
síkhíṉ aur yaqín jáníṉ, qáim rah;
ki tú yih jántá hai, ki kis se síkhá[e];
15 Aur ki tú laṛkáí se muqaddas
kitábon se[f] wáqif hai; we tujhe
Masíh Yisú' par ímán láne se na-
ját kí dánáí baḳhsh saktí haiṉ.
16 Sárí kitáb ilhám se hai[g], aur
ta'lím ke, aur ilzám ke, aur su-
dhárne ke, aur rástbází meṉ tar-
biyat karne ke wáste fáidamand
hai[h]:
17 Táki mard i Ḳhudá[i] kámil, aur
har ek nek kám meṉ taiyár ho[k].

c Zab. 34. 19. Mat. 16. 24. Yúh. 17. 14. A'am. 14. 22. 1 Qur. 15. 19. 1 Tas. 3. 3.
d 2 Tas. 2. 11. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 2. 16.
e 2 Tim. 1. 13. aur 2. 2.
f Yúh. 5. 39.
g 2 Pat. 1. 20, 21.
h Rúm. 15. 4.
i 1 Tim. 6. 11.
k 2 Tim. 2. 21.

IV BAB.

1 *Wuh use nasíhat kartá, ki kamál ḳhabardárí se jánfisháni bhí karke apne hí kám meṉ mashgúl rahe,* 6 *phir use ḳhabar detá ki apní wafát ká waqt nazdík áyá hai,* 9 *us se 'arz kartá ki us ke pás jaldí se áwe aur Marqus ko aur chand mazkúr chízoṉ ko apne sáth láwe:* 14 *phir use Sikandar ṭhaṭhere se ḳhabardár karátá,* 16 *tab us ke pahle jawáb dete waqt jo us par guzrá us se bayán kartá,* 19 *aur do ek aur bát karke ba'd us ke ḳhatt ko tamám kartá.*

PAS maiṉ Ḳhudá aur Ḳhudá-
wand Yisú' Masíh ke áge[a],
jo apne záhir hone aur apní bád-
sháhí meṉ zindoṉ aur murdoṉ kí
'adálat karegá[b], tákíd kartá húṉ;
2 Ki tú kalám kí manádí kar;
waqt aur be-waqt usí kám meṉ
mashgúl rah; kamál bardásht aur
ta'lím se ilzám de; aur malámat[c]
aur nasíhat kiyá kar[d].
3 Kyúṉki aisá waqt áwegá[e], jab
we sahíh ta'lím[f] kí bardásht na
kareṉge; par kán khujláte húe
apní burí ḳhwáhishoṉ ke muwáfiq
ustád par ustád buláeṉge[g].
4 Aur kánoṉ ko sachái kí taraf se
pherke kaháníoṉ par lagáweṉge[h].
5 So tú sárí bátoṉ meṉ bedár
ho; dukh sah[i]; Injíl-sunánewále
ká kám kar; apní ḳhidmat ko
púrá kar[k].
6 Kyúṉki ab merá lahú ḍhálá
játá hai[l], aur mere kúch ká waqt
á pahuṉchá hai[m].
7 Maiṉ achchhí laṛáí laṛ chuká,
maiṉ dauṛ kar chuká[n], maiṉ ne
ímán ko rakh liyá:
8 Áḳhir, rástbází ká táj[o] mere
liye dhará hai; so Ḳhudáwand, jo
rást hákim hai, us din[p] mujhe
degá; aur faqat mujhe nahíṉ,
balki un sab ko bhí jo us ke
záhir hone ko cháhte haiṉ.
9 Tú koshish kar, táki mere pás
jald áwe:
10 Kyúṉki Demás[q] ne is jahán
ko pasand karke[r] mujhe chhoṛ
diyá, aur Tassaluníqe ko chalá
gayá; Kreskes Galatiya meṉ, aur
Títus Dalmátiya meṉ gayá.
11 Lúqá[s] akelá[t] mere sáth hai.
Tú Marqus[u] ko apne sáth le á,
kyúṉki wuh is ḳhidmat meṉ mere
kám ká hai.
12 Maiṉ ne Tuḳhikus[x] ko Afasus
meṉ bhejá.
13 Tú wuh lubáda jise maiṉ ne
Troás meṉ Qarpus ke yaháṉ
chhoṛá, aur kitábeṉ, ḳháss kar
chamṛe ke waraq, lete áiyo.
14 Sikandar[y] ṭhaṭhere ne mujh
se bahut badí kí; Ḳhudáwand us
ke kámoṉ ke muwáfiq use badlá
de[z]:
15 Us se tú bhí ḳhabardár rah,
kyúṉki us ne hamárí bátoṉ kí
bahut muḳhálafat kí.
16 Merá pahilá jawáb dete waqt
koí merá sáthí na thá; sabhoṉ ne
mujhe chhoṛ diyá[a]; is ká hisáb
unheṉ dená na paṛe[b].
17 Par Ḳhudáwand mere sáth
rahá, aur us ne mujhe táqat
baḳhshí[c], ki merí ma'rifat se púrí
manádí kí jáwe, aur sab gair-
qaum suneṉ[d]; aur maiṉ babar ke
muṉh se chhuṛáyá gayá[e].
18 Aur Ḳhudáwand mujhe har
ek zabún se bacháwegá[f], aur
apní ásmání bádsháhí tak mahfúz
rakhegá; us ká jalál hamesha
howe[g]. Ámín.
19 Priská aur Aqulá ko[h], aur
Unesifarus ke ghar[i] ko salám kah.
20 Arástus[k] Qurintus meṉ rahá;
Trufimus[l] ko maiṉ ne Miletus
meṉ bímár chhoṛá.
21 Jaldí kar, ki tú jáṛe se pesh-
tar pahuṉche[m]. Yubúlus aur
Púdes, aur Línus, aur Qlaudiá, aur
sáre bháí, tujhe salám kahte haiṉ.
22 Ḳhudáwand Yisú' Masíh terí
rúh ke sáth rahe[n]. Fazl tum par
howe. Ámín.

¶ Yih dúsrá ḳhatt Timtáus ko,
jo Afsíoṉ kí kalísiye ká pahlá
nigahbán muqarrar húá, Pú-
lus ne Rúm se us waqt likh
bhejá, jis waqt wuh Qaisar
Nero ke sámhne do-bára
házir kiyá gayá.

a 1 Tim. 5. 21. aur 6. 13. 2 Tim. 2. 14.
b A'am. 10. 42.
c 1 Tim. 5. 20. Tít. 1. 13. aur 2. 15.
d 1 Tim. 4. 13.
e 2 Tim. 3. 1.
f 1 Tim. 1. 10.
g 2 Tim. 3. 6.
h 1 Tim. 1. 4. aur 4. 7. Tít. 1. 14.
i 2 Tim. 1. 8. aur 2. 3.
k A'am. 21. 8. Rúm. 15. 19. Afs. 4. 11. Qul. 1. 25. aur 4. 17.
l Filip. 2. 17.
m Filip. 1. 23. Dekho 2 Pat. 1. 14.
n 1 Qur. 9. 24, 25. Filip. 3. 14. 1 Tim. 6. 12. 'Ibrán. 12. 1.
o 1 Qur. 9. 25. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 5. 4. Muk. 2. 10.
p 2 Tim. 1. 12.

San 'ÍSAWÍ 66.

q Qul. 4. 14. Filím. 24.
r 1 Yúh. 2. 15.
s Qul. 4. 14. Filím. 24.
t Dekho 2 Tim. 1. 15.
u A'am. 12. 25. aur 15. 37. Qul. 4. 10.
x A'am. 20. 4. Afs. 6. 21. Qul. 4. 7. Tít. 3. 12.
y A'am. 19. 33. 1 Tim. 1. 20.
z 2 Sam. 3. 39. Zab. 28. 4. Muk. 18. 6.
a 2 Tim. 1. 15.
b A'am. 7. 60.
c Mat. 10. 19. A'am. 23. 11. aur 27. 23.
d A'am. 9. 15. aur 26. 17, 18. Afs. 3. 8.
e Zab. 22. 21. 2 Pat. 2. 9.
f Zab. 121. 7.
g Rúm. 11. 36. Gal. 1. 5. 'Ibrán. 13. 21.
h A'am. 18. 2. Rúm. 16. 3.
i 2 Tim. 1. 16.
k A'am. 19. 22. Rúm. 16. 23.
l A'am. 20. 4. aur 21. 29.
m 9 áyat.
n Gal. 6. 18. Filím. 25.

PULUS RASUL KÁ KHATT TITUS KO.

San 'ÍSAWÍ 65.

I BÁB.

1 Títus kí bábat ki Krete men kis wáste chhorá gayá thá. 6 Un ádmíon kí kaisí sifaten cháhiye, jo Masíh ke khidmat-guzár muqarrar howen. 11 Dagábáz mu'allimon ká munh cháhiye ki band kiyá jáwe: 12 un kí bad-khaslatí aur bad-chálí ká ahwál.

PULUS kí taraf se, jo Khudá
ká banda aur Yisú' Masíh
ká rasúl hai, Khudá ke chune
húon ke ímán, aur us sachái kí
pahchán[a] ke wáste, jo díndárí kí
bábat[b] hai;
2 Us hamesha kí zindagí kí um-
med[c] ke sáth, jis ká wa'da Khudá
ne, jo jhúth nahín boltá[d], zamána
ke áge kiyá[e];
3 Aur waqt par apne kalám ko
us manádí se záhir kiyá[f], jo ha-
máre bachánewále Khudá[g] ke
hukm se mujhe sompí gayí[h];
4 Títus[i] ko jo 'ámm ímán[k] ke rú se
kháss farzand hai[l], Fazl, rahm aur
salámatí, Báp Khudá aur hamáre
bachánewále Khudáwand Yisú'
Masíh kí taraf se tere liye howe[m].
5 Main ne tujhe is wáste Krete
men chhorá, táki tú báqí chízen
durust kare[n], aur qissíson ko
shahr ba shahr muqarrar kare[o],
jaisá main ne tujhe hukm kiyá hai:
6 Par aison ko jo be-ilzám[p] aur
ek ek jorú rakhte hon[q], aur un ke
larke ímándár, aur bad-chálí kí
malámat se pák hon, aur kajrau
na howen[r].
7 Kyúnki cháhiye, ki nigahbán
jo Khudá kí taraf se mukhtár
hai[s], be-ilzám ho, na ki khudpas-
and, yá gussawar, yá sharábí[t],
yá márpít karnewálá, aur ná-rawá
naf'a lenewálá[u];
8 Balki musáfir-dost[x], nekon ká
cháhnewálá, hoshyár, munsif, pák,
parhezgár;
9 Aur ta'lím ke muwáfiq ímán
ke kalám[y] ko thámbhe rahe[z], táki
wuh sahíh ta'lím[a] se nasíhat
karne, aur barkhiláf kahnewálon
ko ilzám dene par qudrat rakhe.
10 Kyúnki bahut se kajrau aur
behúda-go[b] aur dagábáz[c] hain,
kháss kar makhtúnon men se[d];

a 2 Tim. 2. 25.
b 1 Tim. 3. 16. aur 6. 3.
c 2 Tim. 1. 1. Tít. 3. 7.
d Gin. 23. 19. 2 Tim. 2. 13.
e Rúm. 16. 25. 2 Tim. 1. 9. 1 Pat. 1. 20.
f 2 Tim. 1. 10.
g 1 Tim. 1. 1. aur 2. 3. aur 4. 10.
h 1 Tas. 2. 4. 1 Tim. 1. 11.
i 2 Qur. 2. 13. aur 7. 13. aur 8. 6, 16, 23. aur 12. 18. Gal. 2. 3.
k Rúm. 1. 12. 2 Qur. 4. 13. 2 Pat. 1. 1.
l 1 Tim. 1. 2.
m Afs. 1. 2. Qul. 1. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
n 1 Qur. 11. 34.
o A'am. 14. 23. 2 Tim. 2. 2.
p 1 Tim. 3. 2, wag.
q 1 Tim. 3. 12.
r 1 Tim. 3. 4, 12.
s Mat. 24. 45. 1 Qur. 4. 1, 2.
t Ahb. 10. 9. Afs. 5. 18. 1 Tim. 3. 3, 8.
u 1 Tim. 3. 3, 8. 1 Pat. 5. 2.
x 1 Tim. 3. 2.
y 1 Tim. 1. 15. aur 4. 9. aur 6. 3. 2 Tim. 2. 2.
z 2 Tas. 2. 15. 2 Tim. 1. 13.
a 1 Tim. 1. 10. aur 6. 3. 2 Tim. 4. 3. Tít. 2. 1.
b 1 Tim. 1. 6.
c Rúm. 16. 18.
d A'am. 15. 1.

11 Jin ká munh band kiyá chá-
hiye, ki we ná-rawá naf'a ke
wáste[e] ná-munásib báten sikhláke,
sáre gharánon ko ulat pulat kar
dálte hain[f].
12 Un men se ek ne, jo un ká
nabí thá[g], kahá, ki Kretí hamesha
jhúthe, aur bure darinda, aur ás-
katí petú hain.
13 Yih gawáhí sach hai, is wáste
tú unhen sakhtí se malámat kar[h],
táki we ímán men sahíh hon[i].
14 Aur Yahúdíon kí kaháníon[k],
aur aise ádmíon ke hukmon[l] par,
jo sachái se phir gaye hain, muta-
wajjih na howen.
15 Pák logon ke liye sab kuchh
pák hai[m]: par nápákon aur be-
ímánon ke liye kuchh pák nahín[n];
balki un kí 'aql aur dil nápák
hain.
16 Khudá ke pahchánne ká iq-
rár to karte hain, par kámon kí
ráh se us ká inkár karte hain[o];
we nafrat ke láiq, aur ná-farmán-
bardár hain, aur har ek nek kám
kí nisbat ‖ ná-maqbúl[p].

II BÁB.

1 Rasúl Títus ko sikhlátá ki kaisí ta'lím dewe, aur kaisí chál chale. 9 Naukar chákaron ke aur 'ámm 'Ísáíon ke farz kí bábat.

PAR tú we báten kah, jo sahíh
ta'lím ke munásib hain[a]:
2 Ki búrhe bedár, árásta, hosh-
yár hon, aur ímán, aur piyár, aur
sabr men sahíh[b].
3 Aur usí tarah burhíán bhí aisí
chál chalen, jaise muqaddason ke
láiq hai[c], aur tuhmat-karnewá-
lián, aur mai ke bas men na ho-
wen, balki achchhí báton kí sikh-
lánewálí hon;
4 Aur jawán 'auraton ko hosh-
yár karen, ki we apne khasamon,
aur bachchon ko piyár karen[d],
5 Aur hoshyár, aur pák-dáman,
aur ghar men rahnewálián, aur
khush-mizáj, aur apne khasamon
ke kahe men howen[e], táki Khudá
ke kalám kí badnámí na howe[f].
6 Yún hí jawánon ko bhí nasí-
hat kar, ki we ‖ hoshyár rahen.

San 'ÍSAWÍ 65.

e 1 Tim. 6. 5.
f Mat. 23. 14. 2 Tim. 3. 6.
g A'am. 17. 28.
h 2 Qur. 13. 10. 2 Tim. 4. 2.
i Tít. 2. 2.
k 1 Tim. 1. 4. aur 4. 7. 2 Tim. 4. 4.
l Yas. 29. 13. Mat. 15. 9. Qul. 2. 22.
m Lúq. 11. 39, 40, 41. Rúm. 14. 14, 20. 1 Qur. 6. 12. aur 10. 23, 25. 1 Tim. 4. 3, 4.
n Rúm. 14. 23.
o 2 Tim. 3. 5. Yahúd. 4.
‖ Yá, *be-imtiyáz.*
p Rúm. 1. 28. 2 Tim. 3. 8.
a 1 Tim. 1. 10. aur 6. 3. 2 Tim. 1. 13. Tít. 1. 9.
b Tít. 1. 13.
c 1 Tim. 2. 9, 10. aur 3. 11. 1 Pat. 3. 3, 4.
d 1 Tim. 5. 14.
e 1 Qur. 14. 34. Afs. 5. 22. Qul. 3. 18. 1 Tim. 2. 11. 1 Pat. 3. 1, 5.
f Rúm. 2. 24. 1 Tim. 6. 1.
‖ Yá, *sanjídagí paidá karen.*

San
'ÍSAWÍ
65.

7 Aur sárí báton men apne taín
nek kámon ká namúna kar dikh-
lá[g]; aur terí ta'lím khális, aur
durust, o be-makr[h],
8 Aur terá kalám sahíh[i], aur be-
'aib ho, aur ilzám ke láiq na ho,
táki mukhálif[k] tum par 'aib lagáne
kí koí wajh na pákar sharminda
ho jáwe[l].
9 Naukaron ko sikhá, ki apne
kháwindon kí tábi'dárí karen[m],
aur sab báton men[n] unhen khush
rakhen, aur jawáb na diyá kar-
en;
10 Aur khiyánat na karen, balki
kamál amánatdárí záhir karen;
táki we hamáre bachánewále Khu-
dá kí ta'lím ko sárí báton men
raunaq dewen[o].
11 Kyúnki Khudá ká fazl[p], ||jis
se naját hai, sáre ádmíon par zá-
hir húá[q],
12 Jo hamen sikhlátá hai, ki be-
díní aur dunyá kí burí khwáh-
ishon[r] se inkár karke[s], is jahán
men hoshyárí, aur rástí, aur dín-
dárí se zindagí guzránen;
13 Aur usí mubárak ummed[t], aur
buzurg Khudá, aur apne bacháne-
wále Yisú' Masíh ke zuhúr i jalíl[u]
kí ráh taken[x];
14 Jis ne áp ko hamáre badle
diyá[y], táki wuh hamen sab tarah
kí badkáríon se chhuráwe, aur ek
kháss ummat ko[z], jo nekokárí men
sargarm howen[a], apne liye pák
kare[b].
15 Yih báten kah, aur nasíhat
kar[c], aur tamám ikhtiyár se malá-
mat kar. Koí tujhe haqír na jáne[d].

III BÁB.

1 *Púlus Títus ko sikhlátá játá ki ta'lím dete waqt kaisí báten logon ko sunáwe, aur kaisí báton ke sunáne se báz rahe.* 10 *Us par apní marzí záhir kartá ki wuh bid'atíon ko nikál dewe:* 12 *ba'd is ke ek maqám batátá aur ek waqt bhí jis par us kí khwáhish thí ki wuh us pás áwe, aur yún hí khatt ko tamám kartá.*

UNHEN yád dilá, ki sardáron
aur ikhtiyár-wálon ke far-
mánbardár howen[a], aur hákimon
kí mánen, aur har ek nek kám par
musta'idd rahen[b],
2 Aur kisí ke haqq men burá na
kahen[c], bakheriye na howen[d], par
narm-dil howen[e], aur sab ádmíon
ke sáth farotaní karen[f].
3 Kyúnki ham bhí áge[g], ná-dán,
ná-farmánbardár, fareb-kháne-
wále, aur rang ba rang kí shah-

[g] 1 Tim. 4. 12. 1 Pat. 5. 3.
[h] Afs. 6. 24.
[i] 1 Tim. 6. 3.
[k] Naham. 5. 9. 1 Tim. 5. 14. 1 Pat. 2. 12, 15. aur 3. 16.
[l] 2 Tas. 3. 14.
[m] Afs. 6. 5. Qul. 3. 22. 1 Tim. 6. 1, 2. 1 Pat. 2. 18.
[n] Afs. 5. 24.
[o] Mat. 5. 16. Filip. 2. 15.
|| Yá, *jo sáre ádmíon ke liye naját-bakhsh hai.*
[p] Rúm. 5. 15. Tít. 3. 4, 5. 1 Pat. 5. 12.
[q] Lúq. 3. 6. Yúh. 1. 9. 1 Tim. 2. 4.
[r] 1 Pat. 4. 2. 1 Yúh. 2. 16.
[s] Lúq. 1. 75. Rúm. 6. 19. Afs. 1. 4. Qul. 1. 22. 1 Tas. 4. 7.
[t] A'am. 24. 15. Qul. 1. 5, 23. Tít. 1. 2. aur 3. 7.
[u] Qul. 3. 4. 2 Tim. 4. 1, 8. 'Ibrán. 9. 28. 1 Pat. 1. 7. 1 Yúh. 3. 2.
[x] 1 Qur. 1. 7. Filip. 3. 20. 2 Pat. 3. 12.
[y] Gal. 1. 4. aur 2. 20. Afs. 5. 2. 1 Tim. 2. 6.
[z] Khur. 15. 16. aur 19. 5. Ist. 7. 6. aur 14. 2. aur 26. 18. 1 Pat. 2. 9.
[a] Afs. 2. 10. Tít. 3. 8.
[b] 'Ibrán. 9. 14.
[c] 2 Tim. 4. 2.
[d] 1 Tim. 4. 12.

[a] Rúm. 13. 1. 1 Pat. 2. 13.
[b] Qul. 1. 10. 2 Tim. 2. 21. 'Ibrán. 13. 21.
[c] Afs. 4. 31.
[d] 2 Tim. 2. 24, 25.
[e] Filip. 4. 5.
[f] Afs. 4. 2. Qul. 3. 12.
[g] 1 Qur. 6. 11. Afs. 2. 1. Qul. 1. 21. aur 3. 7. 1 Pat. 4. 3.

waton aur 'ishraton ke bas men
the, aur badkhwáhí aur dáh ke
sáth guzrán karte, aur nafrat ke
láiq, aur ápas men kína rakhte the.
4 Par jab hamáre bachánewále
Khudá[h] kí mihrbání aur piyár
záhir húá[i],
5 Us ne ham ko, rástbází ke ká-
mon se nahín jo ham ne kiye[k],
balki apní rahmat ke sabab, naye
janam ke gusl[l], aur us Rúh i Quds
ke sar i nau banáne ke sabab,
bacháyá;
6 Jise us ne hamáre bacháne-
wále Yisú' Masíh kí ma'rifat ham
par bahutáyat se dálá[m];
7 Táki ham us ke fazl se rást-
báz thaharkar[n], aur wáris banke[o],
hamesha kí zindagí ke ummedwár
howen[p].
8 Yih bát sach hai[q], aur main
cháhtá hún, ki tú in báton ko tákíd
se kahá kar, táki we jo Khudá
par ímán láe hain, andesha karke
nekokárí men mashgúl rahen[r].
Ye chízen bhalí, aur ádmíon ke
wáste fáidamand hain.
9 Par bewuqúfon kí sí hujjat,
aur nasabnámon, aur qaziyon, aur
takráron se, jo sharí'at kí bábat
hon, parhez kar[s], ki we lá-hásil
aur behúda hain[t].
10 Us shakhs ko, jo bid'atí hai,
ek do nasíhat karke[u] nikál de[x];
11 Tú jántá hai, ki waisá ádmí
phir gayá hai, aur gunáh kartá,
aur áp hí apne taín mulzam thah-
rátá hai[y].
12 Jab main Artamás yá Tukhi-
kus[z] ko tere pás bhejún, tab jaldí
kar, ki tú mere pás Nikupulis men
áwe; kyúnki main ne tháná hai,
ki járá wahín kátún.
13 Faqíh Zenás aur Apallús[a] ko
khabardárí se pahunchá de, ki we
kisí chíz ke muhtáj na howen.
14 Aur hamáre log bhí zarú-
riyát ke liye achchhe pesha ikh-
tiyár karen[b], táki we be-phal na
howen[c].
15 Sab jo mere sáth hain, tujhe
salám kahte hain. Un ko, jo
ímán ke sabab ham se muhabbat
rakhte hain, salám kah. Sab par
fazl howe. Ámín.
¶ Yih khatt Títus ko, jo Kre-
tíon kí kalísiye ká pahlá ni-
gahbán muqarrar húá, Púlus
ne Maqadúniya ke Nikupulis
se likh bhejá.

San
'ÍSAWÍ
65.

[h] 1 Tim. 2. 3.
[i] Tít. 2. 11.
[k] Rúm. 3. 20. aur 9. 11. aur 11. 6. Gal. 2. 16. Afs. 2. 4, 8, 9. 2 Tim. 1. 9.
[l] Yúh. 3. 3, 5. Afs. 5. 26. 1 Pat. 3. 21.
[m] Hiz. 36. 25. Yúel 2. 28. Yúh. 1. 16. A'am. 2. 33. aur 10. 45. Rúm. 5. 5.
[n] Rúm. 3. 24. Gal. 2. 16. Tít. 2. 11.
[o] Rúm. 8. 23, 24.
[p] Tít. 1. 2.
[q] 1 Tim. 1. 15. Tít. 1. 9.
[r] Tít. 2. 14. 1, 14 áyaten.
[s] 1 Tim. 1. 4. 2 Tim. 2. 23. Tít. 1. 14.
[t] 2 Tim. 2. 14.
[u] 2 Qur. 13. 2.
[x] Mat. 18. 17. Rúm. 16. 17. 2 Tas. 3. 6, 14. 2 Tim. 3. 5. 2 Yúh. 10.
[y] A'am. 13. 46.
[z] A'am. 20. 4. 2 Tim. 4. 12.
[a] A'am. 18. 24.
[b] Afs. 4. 28.
[c] Rúm. 15. 28. Filip. 1. 11. aur 4. 17. Qul. 1. 10. 2 Pat. 1. 8.

San 'ÍSAWÍ 64.

PU'LUS RASU'L KA' ḲHATT FILI'MU'N KO.

4 Rasúl Filímún ke ímán aur muhabbat kí ḳhabar páke ḳhushí kartá ; 9 us se 'arz kartá ki apne gulám Unesimus ke qusúr ko mu'áf kare, aur use muhabbat ke sáth phir qabúl kare.

PU'LUS kí, jo Masíh Yisú' ká qaidí[a], aur bháí Timtáus kí taraf se, ‖ Filímún ko, jo baṛá piyárá aur hamárá ham-ḳhidmat hai[b],

2 Aur piyárí Afíyá, aur Arḳhippus[c] hamáre ham-jang ko[d], aur us kalísiye ko, jo tere ghar men hai[e]:

3 Fazl, aur salámatí, hamáre Báp Ḳhudá aur Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí taraf se, tum par howe[f].

4 Main terí muhabbat ko, jo sáre muqaddason se hai,

5 Aur ímán ko, jo Ḳhudáwand Yisú' par hai[g], daryáft karke, hamesha apní du'áon men tujhe yád kartá, aur apne Ḳhudá ká shukr kartá hún[h];

6 Ki tere ímán kí rafáqat un sárí nekíon ke mán lene se, jo Masíh Yisú' ke wáste tum men hain, báasar ho[i].

7 Kyúnki ham terí muhabbat se bahut ḳhush aur ḳhátirjam'a hain, ki tujh se, ai bháí, muqaddas logon ká jí árám pátá hai[k].

8 So agarchi main Masíh ke sabab bahut be-dhaṛak hún, ki tujhe jo munásib howe hukm karún[l],

9 Lekin mujhe yih pasand áyá, ki muhabbat kí ráh se iltimás karún; kyúnki main Púlus búṛhá, aur ab Yisú' Masíh ká qaidí hún[m].

10 So main apne farzand kí bábat jo qaidḳhána men mere liye paidá húá[n], ya'ne, Unesimus[o] kí bábat, 'arz kartá hún:

11 Jo áge tere liye kuchh fáidamand na thá, par ab tere aur mere liye bahut fáidamand húá:

12 So main ne use bhejá hai: ab tú us ko, ya'ne, mere kaleje ke ṭukre ko, qabúl kar.

13 Main ne cháhá thá, ki use apne hí pás rakhún, táki wuh tere 'iwaz Injíl kí zanjíron men merí ḳhidmat kare[p]:

14 Par terí marzí bagair main ne na cháhá, ki kuchh karún; táki terá nek kám láchárí se nahín, balki ḳhushí se howe[q].

15 Kyúnki sháyad wuh tujh se is liye thoṛí der judá rahá[r], táki tú hamesha ke wáste use phir páwe;

16 Na gulám kí tarah, balki gulám se bihtar, ya'ne, bháí kí tarah[s], jo 'azíz hai, ḳháss kar mujh ko, aur kitná hí ziyáda, jism kí ráh aur Ḳhudáwand ke sabab[t], tujh ko 'azíz na hogá?

17 So agar tú mujhe sharík[u] jántá hai, to us ko us tarah qabúl kar, jis tarah mujh ko.

18 Agar us ne terá kuchh nuqsán kiyá hai, yá kuchh terá dharátá hai, to use mere nám likh rakh;

19 Main Púlus apne háth se likhtá hún ki Main áp adá karúngá: aur main tujh se nahín kahtá, ki merá qarz jo tujh par hai, tú hí hai.

20 Ai bháí, mujhe tujh se Ḳhudáwand men naf'a ho; Ḳhudáwand men mere kaleje ko ṭhanḍá kar[x].

21 Main ne terí farmánbardárí ká yaqín karke[y] tujhe likhá; aur main jántá hún, ki tú us se bhí jo main kahtá hún ziyáda karegá.

22 Is se siwá ek koṭhrí mere liye taiyár kar; ki mujhe yih ummed hai[z], ki main tumhárí du'áon ke wasíla se tumhen diyá jáún[a].

23 Apafrás[b], jo Masíh Yisú' ke wáste mere sáth qaid men hai;

24 Aur Marqus[c], aur Aristarḳhus[d], aur Demás[e], aur Lúqá[f], jo mere ham-ḳhidmat hain, tujhe salám kahte hain.

25 Hamáre Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká fazl tumhárí rúh ke sáth howe[g]. Ámín.

¶ Yih ḳhatt Filímún ko Púlus ne Rúm se Unesimus chákar ke háth likh bhejá.

[a] Afs. 3. 1. aur 4. 1. 2 Tim. 1. 8. 9 áyat.
‖ Yúnání men, *Filemún.*
[b] Filip. 2. 25.
[c] Qul. 4. 17.
[d] Filip. 2. 25.
[e] Rúm. 16. 5. 1 Qur. 16. 19.
[f] Afs. 1. 2.
[g] Afs. 1. 15. Qul. 1. 4.
[h] Afs. 1. 16. 1 Tas. 1. 2. 2 Tas. 1. 3.
[i] Filip. 1. 9, 11.
[k] 2 Qur. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. 20 áyat.
[l] 1 Tas. 2. 6.
[m] 1 áyat.
[n] 1 Qur. 4. 15. Gal. 4. 19.
[o] Qul. 4. 9.

San 'ÍSAWÍ 64.

[p] 1 Qur. 16. 17. Filip. 2. 30.
[q] 2 Qur. 9. 7.
[r] Yún Paid. 45. 5, 8.
[s] Mat. 23. 8. 1 Tim. 6. 2.
[t] Qul. 3. 22.
[u] 2 Qur. 8. 23.
[x] 7 áyat.
[y] 2 Qur. 7. 16.
[z] Filip. 1. 25. aur 2. 24.
[a] 2 Qur. 1. 11.
[b] Qul. 1. 7. aur 4. 12.
[c] A'am. 12. 12, 25.
[d] A'am. 19. 29. aur 27. 2. Qul. 4. 10.
[e] Qul. 4. 14.
[f] 2 Tim. 4. 11.
[g] 2 Tim. 4. 22.

'IBRÁNI'ON KO ḲHATT.

I BÁB.

1 Masíh is áḳhirí zamána meṉ Báp kí taraf se ham pás áke, 4 firishtoṉ se zát o máhiyat o 'uhda kí ba nisbat buzurgtar ṭhahartá.

KHUDÁ, jis ne agle zamána
meṉ nabíoṉ ke wasíla báp-
dádoṉ se bár bár aur tarah ba
tarah kalám kiyá[a],
2 Is áḳhirí zamána meṉ[b] ham se
Beṭe kí ma'rifat bolá[c], jis ko us ne
sárí chízoṉ ká wáris ṭhahráyá[d], aur
jis ke wasíla us ne 'álam banáe[e];
3 Wuh us ke jalál kí raunaq,
aur us kí máhiyat ká naqsh[f] hoke
sab kuchh apní hí qudrat ke ka-
lám se sambháltá hai[g]; wuh áp se
hamáre gunáhoṉ ko pák karke[h]
buland ásmán par janáb i 'álí ke
dahine já baiṭhá[i].
4 Wuh firishtoṉ se is qadr bu-
zurgtar ṭhahrá, jis qadr us ne
mírás meṉ un kí nisbat bihtar
ḳhitáb páyá[k].
5 Kyúṉki us ne firishtoṉ meṉ se
kis ko kabhí kahá, ki Tú merá
Beṭá hai, maiṉ áj hí terá báp húá[l]?
Aur phir yih, ki Maiṉ us ká Báp
húṉgá, aur wuh merá Beṭá hogá[m]?
6 Aur †phir, jab palauṭhe[n] ko
dunyá meṉ láyá, to kahá, ki
Ḳhudá ke sab firishta us ko sijda
kareṉ[o].
7 Aur firishtoṉ ||kí bábat yúṉ
farmátá hai, ki Wuh apne firish-
toṉ ko rúheṉ, aur apne ḳhádimoṉ
ko ág ká shu'ala banátá hai[p].
8 Magar Beṭe kí bábat kahtá
hai, ki Ai Ḳhudá, terá taḳht abad
tak hai; rástí ká 'asá terí bádsháh-
at ká 'asá hai[q].
9 Tú ne rástí se ulfat, aur badí
se 'adáwat rakhí; is sabab se, ai
Ḳhudá, tere Ḳhudá ne ḳhushí ke
tel se tere sharíkoṉ kí ba nisbat
tujhe ziyáda Masíh kiyá[r].
10 Aur yih, ki Ai Ḳhudáwand,
tú ne ibtidá meṉ zamín kí neo
ḍálí, aur ásmán tere háth ke banáe
húe haiṉ[s].
11 We nest ho jáeṉge[t], par tú
báqí hai; we sab poshák kí má-
nind puráne hoṉge;
12 Aur chádar kí tarah tú unheṉ
lapeṭegá, aur we badal jáeṉge;
par tú wuhí hai, aur tere baras
játe na raheṉge.
13 Phir us ne firishtoṉ meṉ se
kis ko kabhí kahá, ki Tú mere
dahine baiṭh, jab tak ki maiṉ tere
dushmanoṉ ko tere páṉwoṉ kí
chaukí karúṉ[u]?
14 Kyá we sab ḳhidmat-guzár
rúheṉ nahíṉ[x], jo naját ke wárisoṉ[y]
kí ḳhidmat ke liye bhejí gayíṉ?

a Gin. 12. 6, 8.
b Ist. 4. 30. Gal. 4. 4. Afs. 1. 10.
c Yúh. 1. 17. aur 15. 15. 'Ibrán. 2. 3.
d Zab. 2. 8 Mat. 21. 38. aur 28. 18. Yúh. 3. 35. Rúm. 8. 17.
e Yúh. 1. 3. 1 Qur. 8. 6. Qul. 1. 16.
f Yúh. 1. 14. aur 14. 9. 2 Qur. 4. 4. Qul. 1. 15.
g Yúh. 1. 4. Qul. 1. 17. Muk. 4. 11.
h 'Ibrán. 7. 27. aur 9. 12, 14, 26.
i Zab. 110. 1. Afs. 1. 20. 'Ibrán. 8. 1. aur 10. 12. aur 12. 2. 1 Pat. 3. 22.
k Afs. 1. 21. Filip. 2. 9, 10.
l Zab. 2. 7. A'am. 13. 33. 'Ibrán. 5. 5.
m 2 Sam. 7. 14. 1 Taw. 22. 10. aur 28. 6. Zab. 89. 26, 27.
† Yá, *aur jab palauṭhe ko phir*, wag.
n Rúm. 8. 29. Qul. 1. 18. Muk. 1. 5.
o Ist. 32. 43, LXX. Zab. 97. 7. 1 Pat. 3. 22.
|| Yá, *ko.*
p Zab. 104. 4.
q Zab. 45. 6, 7.
r Yas. 61. 1. A'am. 4. 27. aur 10. 38.
s Zab. 102. 25, wag.
t Yas. 34. 4. aur 51. 6. Mat. 24. 35. 2 Pat. 3. 7, 10. Muk. 21. 1.
u Zab. 110. 1. Mat. 22. 44. Marq. 12. 36. Lúq. 20. 42. 3 áyat. 'Ibrán. 10. 12.
x Paid. 19. 16. aur 32. 1, 2, 24. Zab. 34. 7. aur 91. 11. aur 103. 20, 21. Dán. 3. 28. aur 7. 10. aur 10. 11. Mat. 18. 10. Lúq. 1. 19. aur 2. 9, 13. A'am. 12. 7, wag. aur 27. 23.
y Rúm. 8. 17. Tit. 3. 7. Ya'q. 2. 5. 1 Pat. 3. 7.

II BÁB.

1 Yisú' Masíh ká farmánbardár rahná ham par farz hai, 5 is liye ki us ne mihr se hamárí hí zát ko iḳhtiyár kar liyá hai, 14 chunánchi hamárí naját ke wáste yih zarúr thá.

IS liye cháhiye ki un bátoṉ par
jo ham ne suníṉ aur bhí dil
lagáke gaur kareṉ, tá aisá na ho
ki ham unheṉ ||kho deweṉ.
2 Kyúṉki jab wuh kalám jo
firishtoṉ kí ma'rifat kahá gayá[a],
mazbút rahá, aur har ek 'udúl
aur ná-farmání ne wájibí badlá
páyá[b];
3 To ham kyúṉkar bacheṉge,
agar itní baṛí naját se gáfil raheṉ[c];
jis ká bayán pahle Ḳhudáwand se
húá[d], aur sunnewáloṉ se ham par
sábit húá[e];
4 Ḳhudá áp un ke sáth nishánoṉ,
aur karámatoṉ[f], aur tarah tarah
ke mu'ajizoṉ, aur Rúh i Quds kí
ni'amatoṉ se[g], apní marzí ke mu-
wáfiq[h], gawáhí detá rahá[i]?
5 Us ne us 'áqibat ko[k], jis ká
zikr ham karte haiṉ, firishtoṉ ke
iḳhtiyár meṉ nahíṉ chhoṛá.
6 Par kisí ne gawáhí deke kahíṉ
farmáyá, ki Insán kyá hai, ki tú
us kí yád rakhe[l]? yá insán ká
beṭá, ki tú us par nigáh kare?
7 Tú ne us ká martaba firishtoṉ
se ||kuchh kam rakhá; tú ne jalál
o 'izzat ká táj us par rakhá, aur
apne háth ke kámoṉ par use iḳh-
tiyár baḳhshá:
8 Tú sab kuchh us ke qadamoṉ
tale láyá[m]. Jis hálat meṉ sab
kuchh us ke qadamoṉ tale láyá,
tú ne koí chíz na chhoṛí, jo us ke
qadamoṉ tale na láyá. Par ab

|| Yúnání meṉ, *apne pás se bah jáne na deweṉ.*
a Ist. 33. 2. Zab. 68. 17. A'am. 7. 53. Gal. 3. 19.
b Gin. 15. 30, 31. Ist. 4. 3. aur 17. 2, 5, 12. aur 27. 26.
c 'Ibrán. 10. 28, 29. aur 12. 25.
d Mat. 4. 17. Marq. 1. 14. 'Ibrán. 1. 2.
e Lúq. 1. 2.
f A'am. 2. 22, 43.
g 1 Qur. 12. 4, 7, 11.
h Afs. 1. 5, 9.
i Marq. 16. 20. A'am. 14. 3. aur 19. 11. Rúm. 15. 18, 19. 1 Qur. 2. 4.
k 'Ibrán. 6. 5. 2 Pat. 3. 13.
l Aiy. 7. 17. Zab. 8. 4, wag. aur 144. 3.
|| Yá, *thoṛí muddat tak.*
m Mat. 28. 18. 1 Qur. 15. 27. Afs. 1. 22. 'Ibrán. 1. 13.

San 'ÍSAWÍ 64.

San 'ÍSAWÍ 64.

tak ham nahín dekhte, ki sab
kuchh us ke qadamon tale áyá[n].
9 Magar yih dekhte hain, ki
Yisú' ne, jis ká darja firishton se
kuchh kam thá[o], tá ki Khudá ke
fazl se sab ádmíon ke liye[p] maut
ká maza chakhe, maut kí azíyat
ke sabab jalál o 'izzat ká táj páyá[q].
10 Kyúnki us ko, jis ke liye sab
kuchh hai, aur jis ke wasíla sárí
chízen maujúd hain[r], yih munásib
thá[s], ki jab bahut se farzandon ko
jalál men láwe, un kí naját ke
peshwá ko[t] azíyaton se kámil
kare[u].
11 Kyúnki jo pák kartá, aur we
jo pák kiye játe[x], sab ek hí ke
hain[y]; is liye wuh unhen bhái
kahne se nahín sharmátá[z].
12 Ki wuh kahtá hai, ki Main
terá nám apne bháíon ko suná-
úngá; kalísiye ke darmiyán terí
sitáish karúngá[a].
13 Aur phir yih, ki Main us par
bharosá rakhúngá[b]. Aur yih bhí,
ki Dekh main un larkon samet[c]
jinhen Khudá ne mujhe diyá[d].
14 Pas jis hálat men larke gosht
aur khún men sharík hain, waisá
hí wuh bhí un men sharík húá[e];
táki maut ke wasíla us ko, jis ke
pás maut ká zor thá, ya'ne, Shaitán
ko barbád kare[f];
15 Aur unhen jo 'umr bhar maut
ke dar se[g] gulámí men giriftár
the, chhuráwe.
16 Ki ‖ wuh albatta firishton ká
nahín sáth detá, balki Abirahám
kí nasl ká sáth detá hai.
17 Is sabab se zarúr thá, ki wuh
har ek bát men apne bháíon kí
mánind bane[h], táki wuh Khudá kí
báton men logon ke gunáhon ká
kafára karne ke wáste ek rahím
aur amánatdár sardár káhin
thahre[i].
18 Ki jab us ne áp hí imtihán
men parke dukh páyá, to wuh un
kí, jo imtihán men parte hain,
madad kar saktá hai[k].

III BAB.

1 Masíh Músá se ziyáda 'izzat ke láiq hai; 7 is liház se, agar us par ímán na láwen, to sakht-dil Isráelion kí nisbat se ziyáda sazá ke láiq honge.

PAS, ai pák bháío, jo ásmání
da'wat[a] men sharík húe, us
Rasúl aur Sardár Káhin[b] Masíh
Yisú' par, jis ká ham iqrár karte
hain, gaur karo.
2 Wuh us ke áge, jis ne use
‖ muqarrar kiyá, amánatdár thá,
jis tarah Músá[c] apne sáre ghar
men.
3 Balki, wuh Músá se is qadr
ziyáda 'izzat ke láiq samjhá gayá,
jaisá ghar se ghar ká málik[d] zi-
yáda 'izzatdár hotá hai.
4 Ki har ek ghar ká koí banáne-
wálá hai; par jis ne sab kuchh
banáyá, so Khudá hai[e].
5 Aur Músá apne sáre ghar men
khádim kí tarah[f] amánatdár rahá[g],
ki un báton par, jo záhir hone ko
thín, gawáhí de[h];
6 Par Masíh apne ghar ká yún
mukhtár rahá, jaise Betá[i]; aur us
ká ghar ham hain[k], is shart par
ki apní himmat aur ummed ká
fakhr ákhir tak qáim rakhen[l].
7 Is wáste (jaisá Rúh i Quds ne
kahá[m], Agar áj tum us kí áwáz
suno[n],
8 Apne dilon ko sakht na karo,
jis tarah bayábán men, ázmáish
ke din, gusse ke waqt, húá:
9 Jis waqt tumháre bápdádon ne
mujhe ázmáyá, aur unhon ne
mujhe parakhá, aur chális baras
se mere kám dekhte the.
10 Is liye main ne us nasl se
náráz hoke kahá, ki In logon ke
dil har waqt gumráh hote hain;
unhon ne merí ráhon ko nahín
pahchání.
11 Chunánchi main ne apne
gussa men qasam khái, ki ‖ Ye
mere árám men dákhil na honge.)
12 Dekho, ai bháío, ki tum men
se kisí men be-ímání ká burá dil
na ho, jo zinda Khudá se phir
jáwe.
13 Balki tum har roz, jab tak
Áj ke din ká zikr hotá hai, ápas
men ek dúsre ko nasíhat karo,
táki tum men se koí gunáh ke
fareb se sakht na ho jáwe.
14 Kyúnki ham Masíh men sha-
rík hain, basharte ki apne shurú'
ke i'atiqád ko ákhir tak qáim
rakhen[o];
15 Jis waqt yih kahá játá, ki Áj
agar tum us kí áwáz suno[p], apne
dilon ko sakht na karo, jaisá bezár
karte waqt.
16 Ki ba'zon ne sunke gussa
diláyá; lekin un sabhon ne na-
hín, jo Músá ke wasíla Misr se
nikle[q].
17 Aur wuh kin logon se chális

[n] 1 Qur. 15. 25.
[o] Filip. 2. 7, 8, 9.
[p] Yúh. 3. 16. aur 12. 32. Rúm. 5. 18. aur 8. 32. 2 Qur. 5. 15. 1 Tim. 2. 6. 1 Yúh. 2. 2. Muk. 5. 9.
[q] A'am. 2. 33.
[r] Rúm. 11. 36.
[s] Lúq. 24. 46.
[t] A'am. 3. 15. aur 5. 31. 'Ibrán. 12. 2.
[u] Lúq. 13. 32. 'Ibrán. 5. 9.
[x] 'Ibrán. 10. 10, 14.
[y] A'am. 17. 26.
[z] Mat. 28. 10. Yúh. 20. 17. Rúm. 8. 29.
[a] Zab. 22. 22, 25.
[b] Zab. 18. 2. Yas. 12. 2.
[c] Yas. 8. 18.
[d] Yúh. 10. 29. aur 17. 6, 9, 11, 12.
[e] Yúh. 1. 14. Rúm. 8. 3. Filip. 2. 7.
[f] 1 Qur. 15. 54, 55. Qul. 2. 15. 2 Tim. 1. 10.
[g] Lúq. 1. 74. Rúm. 8. 15. 2 Tim. 1. 7.
‖ Yá, *us ne albatta firishton ko nahín pakar liyá, balki Abirahám kí nasl ko pakar liyá*, ya'ne, *un ke chhuráne ke liye*.
[h] Filip. 2. 7.
[i] 'Ibrán. 4. 15. aur 5. 1, 2.
[k] 'Ibrán. 4. 15, 16. aur 5. 2. aur 7. 25.
[a] Rúm. 1. 7. 1 Qur. 1. 2. Afs. 4. 1. Filip. 3. 14. 2 Tas. 1. 11. 2 Tim. 1. 9. 2 Pat. 1. 10.
[b] Rúm. 15. 8. 'Ibrán. 2. 17. aur 4. 14. aur 5. 5. aur 6. 20. aur 8. 1. aur 9. 11. aur 10. 21.

‖ Yúnání men, *banáyá*.
[c] Gin. 12. 7. 5 áyat.
[d] Zak. 6. 12. Mat. 16. 18.
[e] Afs. 2. 10. aur 3. 9. 'Ibrán. 1. 2.
[f] Khur. 14. 31. Gin. 12. 7. Ist. 3. 24. Yash. 1. 2. aur 8. 31.
[g] 2 áyat.
[h] Ist. 18. 15, 18, 19.
[i] 'Ibrán. 1. 2.
[k] 1 Qur. 3. 16. aur 6. 19. 2 Qur. 6. 16. Afs. 2. 21, 22. 1 Tim. 3. 15. 1 Pat. 2. 5.
[l] Mat. 10. 22. aur 24. 13. Rúm. 5. 2. Qul. 1. 23. 14 áyat. 'Ibrán. 6. 11. aur 10. 35.
[m] 2 Sam. 23. 2. A'am. 1. 16.
[n] Zab. 95. 7. 15 áyat.
‖ Yúnání men, *Agar ye mere árám men dákhil howen*.
[o] 6 áyat.
[p] 7 áyat.
[q] Gin. 14. 2, 4, 11, 24, 30. Ist. 1. 34, 36, 38.

San 'ÍSAWÍ 64.

baras tak náráz rahá? kyá un se
nahíṉ, jinhoṉ ne gunáh kiyá, aur
un kí lásheṉ bayábán meṉ paṛí
rahíṉ [r]?
18 Aur kin kí bábat us ne qasam
kháí, ki We mere árám meṉ
dákhil na hoṉge, magar un kí
jo ímán na láe [s]?
19 Aur yúṉ hí ham dekhte haiṉ,
ki we be-ímání ke sabab dákhil
na ho sake [t].

IV BÁB.

1 *Wuh árám jo 'Isáíoṉ ká hotá so ímán hí se hásil hotá.* 12 *Khudá ká kalám tásír karnewálá hai.* 14 *Hamárá sardár káhin Yisú' Khudá ká beṭá hai jo hamárí sárí sustíoṉ meṉ bagair gunáh ke shámil-hál hai,* 16 *us hí ke wasíla ham fazl ke takht ke pás be-parwá jáweṉ.*

PAS, jab ki us ke árám meṉ
dákhil hone ká wa'da báqí
hai, to cháhiye ki ham ḍareṉ,
tá na howe ki ham meṉ se koí
píchhe rah jáe [a].
2 Kyúṉki hameṉ bhí khushkha-
barí dí gayí, jaisí un ko: par jo
kalám unhoṉ ne suná, us ne un-
heṉ fáida na bakhshá, ki sunne-
wáloṉ meṉ ímán ke sáth milá na
thá.
3 Kyúṉki ham jo ímán láe árám
meṉ dákhil hote haiṉ [b], jaisá us
ne kahá, ki Maiṉ ne apne gusse
meṉ qasam kháí, ki yih log mere
árám meṉ dákhil na hoṉge [c]: agar-
chi dunyá kí bunyád se sab kám
bane.
4 Ki us ne sátweṉ din kí bábat
kahíṉ yúṉ farmáyá, Aur Khudá
ne apne sáre kámoṉ se sátweṉ
din árám kiyá [d].
5 Aur phir is maqám meṉ far-
máyá, ki We mere árám meṉ
dákhil na hoṉge.
6 Pas us meṉ dákhil honá kitne
logoṉ ke wáste báqí hai, aur we
jin ke liye pahle khushkhabarí dí
gayí thí, be-ímání ke sabab se
dákhil na húe [e]:
7 Phir us ke kitní muddat ba'd
wuh Dáúd kí ma'rifat ek din ká
zikr kartá hai, jise Áj ká din kah-
tá; jaisá likhá hai, ki Áj agar tum
us kí áwáz suno, to apne diloṉ ko
sakht na karo [f].
8 So agar Yashú' ne unheṉ árám
meṉ dákhil kiyá hotá, to wuh us
waqt ke ba'd ek dúsre din ká zikr
na kartá.
9 Hásil i kalám, Khudá ke logoṉ
ke wáste ‖ sabt ká árám báqí hai.

r Gin. 14. 22, 29, wag. aur 26. 65. Zab. 106. 26. 1 Qur. 10. 5. Yahúd. 5.
s Gin. 14. 30. Ist. 1. 34, 35.
t 'Ibrán. 4. 6.
a 'Ibrán. 12. 15.
b 'Ibrán. 3. 14.
c Zab. 95. 11. 'Ibrán. 3. 11.
d Paid. 2. 2. Khur. 20. 11. aur 31. 17.
e 'Ibrán. 3. 19.
f Zab. 95. 7. 'Ibrán. 3. 7.
‖ Yá, *ek sabt báqí hai, jise we karenge.*

10 Kyúṉki jo apne árám meṉ
dákhil húá, us ne apne kámoṉ se
árám páyá, jaisá Khudá ne apne
kámoṉ se.
11 Pas áo, ham koshish kareṉ,
ki us árám meṉ dákhil howeṉ, tá
aisá na ho ki ‖ be-ímání ke sabab
koí un kí mánind gir paṛe [g].
12 Kyúṉki Khudá ká kalám
zinda, aur tásír-karnewálá [h], aur
har ek do-dhárí talwár [i] se teztar
hai [k], aur ján, aur rúh, aur band
band, aur gúde gúde ko judá karke
guzar játá, aur dil ke khiyáloṉ
aur irádoṉ ko jánchtá hai [l].
13 Aur koí makhlúq us se chhipá
nahíṉ [m]: balki jis se ham ko kám
hai, sab kuchh us kí nazaroṉ meṉ
khulá húá, aur be-parda hai [n].
14 Pas, jis hálat meṉ hamárá ek
aisá buzurg sardár káhin [o], jo
aflák se guzar gayá [p], Khudá ká
Beṭá Yisú' hai, to cháhiye, ki
ham apne iqrár par sábit-qadam
raheṉ [q].
15 Kyúṉki hamárá sardár ká-
hin aisá nahíṉ, jo hamárí sustíoṉ
meṉ hamdard na ho sake [r]; balki
gunáh ke siwá [s] sárí bátoṉ meṉ
hamárí mánind ázmáyá gayá [t].
16 Is liye áo, ham fazl ke takht
ke pás be-parwá jáweṉ [u], táki ham
par rahm howe, aur fazl, jo waqt
par madadgár ho, hásil kareṉ.

V BÁB.

1 *Hamáre naját-denewále káhin ká kaisá iqtidár aur kaun sá rutba hai.* 11 *Un ko tambíh detá jo is bhed ke samajhne meṉ gaflat karte the.*

KYUṈKI har ek sardár káhin
jo ádmíoṉ se chunliyá játá,
ádmíoṉ hí ke liye, un kámoṉ ke
wáste jo Khudá se 'iláqa rakhte [a],
muqarrar hotá hai [b], ki nazr aur
gunáh kí qurbáníáṉ guzráne [c]:
2 Aur wuh nádánoṉ aur gum-
ráhoṉ ‖ ko muláyamat dikhláne ke
qábil ho [d]; is wáste, ki wuh áp
bhí kamzoríoṉ meṉ giriftár hai [e].
3 So is sabab se zarúr hai, ki jis
tarah wuh logoṉ ke liye, usí tarah
apne liye bhí gunáh kí qurbáníáṉ
chaṛháwe [f].
4 Aur koí ádmí yih 'izzat áp se
nahíṉ pátá [g], magar wuh jo Hárún
kí mánind [h] Khudá se talab kiyá
játá hai.
5 Isí tarah Masíh ne bhí apne
liye sardár káhin hone kí 'izzat
áp se nahíṉ ikhtiyár kí [i]; balki usí

San 'ÍSAWÍ 64.

‖ Yá, *ná-farmání.*
g 'Ibrán. 3. 12, 18, 19.
h Yas. 49. 2. Yar. 23. 29. 2 Qur. 10. 4, 5. 1 Pat. 1. 23.
i Afs. 6. 17. Muk. 1. 16. aur 2. 16.
k Ams. 5. 4.
l 1 Qur. 14. 24, 25.
m Zab. 33. 13, 14. aur 90. 8. aur 139. 11, 12.
n Aiy. 26. 6. aur 34. 21. Ams. 15. 11.
o 'Ibrán. 3. 1.
p 'Ibrán. 7. 26. aur 9. 12, 24.
q 'Ibrán. 10. 23.
r Yas. 53. 3. 'Ibrán. 2. 18.
s 2 Qur. 5. 21. 'Ibrán. 7. 26. 1 Pat. 2. 22. 1 Yúh. 3. 5.
t Lúq. 22. 28.
u Afs. 2. 18. aur 3. 12. 'Ibrán. 10. 19, 21, 22.
a 'Ibrán. 2. 17.
b 'Ibrán. 8. 3.
c 'Ibrán. 8. 3, 4. aur 9. 9. aur 10. 11. aur 11. 4.
‖ Yá, *kí dardmandí karne ke qábil ho.*
d 'Ibrán. 2. 18. aur 4. 15.
e 'Ibrán. 7. 28.
f Ahb. 4. 3. aur 9. 7. aur 16. 6, 15, 16, 17. 'Ibrán. 7. 27. aur 9. 7.
g 2 Taw. 26. 18. Yúh. 3. 27.
h Khur. 28. 1. Gin. 16. 5, 40. 1 Taw. 23. 13.
i Yúh. 8. 54.

ne bakhshí, jis ne use kahá, ki Tú
merá Beṭá hai, áj maiṉ terá Báp
húá[k].
6 Chunánchi wuh dúsre maqám
meṉ kahtá hai, ki Tú Malik i
Sidq kí tarah hamesha ko káhin
hai[l].
7 Jin dinoṉ wuh jism meṉ rahá,
bahut ro ro, aur áṉsú bahá bah-
áke[m], us se, jo us ko maut se
bachá saktá thá[n], du'áeṉ aur min-
nateṉ kíṉ[o], aur ‖ us ḵhauf ke
sabab[p] bach gayá;
8 Agarchi wuh Beṭá thá[q], par un
dukhoṉ se, jo us ne uṭháe, far-
mánbardárí síkhí[r];
9 Aur wuh kámil hokar[s] apne
sab farmánbardároṉ ke liye ha-
mesha kí naját ká bá'is húá;
10 Aur Ḵhudá kí taraf se Malik
i Sidq kí mánind[t] sardár káhin
kahláyá.
11 Us kí bábat hamárí báteṉ
bahut sí haiṉ, jin ká bayán karná
mushkil hai[u], is liye ki tumháre
kán bhárí haiṉ[x].
12 Kyúṉki waqt ke liház se lá-
zim thá, ki tum ustád hote; magar
ab tak tum is ke muhtáj ho, ki
koí tumheṉ phir sikháwe, ki Ḵhudá
ke kalám kí pahilí usúl-wálí bá-
teṉ[y] kaun haiṉ; aur tumheṉ dúdh
cháhiye[z], na saḵht chízeṉ.
13 Kyúṉki jo dúdh pítá hai, wuh
rástbází ke kalám meṉ ‖ be-imtiyáz
hai, is liye ki wuh bachcha hai[a].
14 Par saḵht chízeṉ kámiloṉ[b]
ke wáste haiṉ, ya'ne, un ke wáste
jin ke hawáss rabt se tez ho gaye
hoṉ, ki nek o bad meṉ imtiyáz
kareṉ[c].

VI BA'B.

1 *Ráqim un ko nasíhat kartá ki ímán kí bábat bargashta na howeṉ,* 11 *balki qáim-mizáj howeṉ,* 12 *aur jánfishání kareṉ, aur sabr ke sáth Ḵhudá ká intizár karte raheṉ,* 13 *aisá yaqín karke, ki Ḵhudá apne wa'da ko zarúr púrá káregá.*

IS wáste Masíh kí ta'lím kí
pahilí usúl-wálí báteṉ chhor-
kar[a] kámil hone kí taraf baṛhte
chale jáweṉ; aur murda kámoṉ[b]
se tauba karne, aur Ḵhudá par
ímán láne,
2 Aur baptismoṉ kí ta'lím[c], aur
háth rakhne[d], aur murdoṉ ke jí
uṭhne[e], aur hamesha kí 'adálat[f]
kí neo do-bára na ḍáleṉ.
3 Aur Ḵhudá cháhe[g], to ham yih
kareṉge.
4 Kyúṉki we jo ek bár roshan
húe[h], aur ásmání bakhshish[i] ká
maza chakhá, aur Rúh i Quds
meṉ sharík húe[k],
5 Aur Ḵhudá ke 'umda kalám
o áyanda jahán[l] kí qudratoṉ ká
maza uṭháyá,
6 Agar gir jáweṉ, to unheṉ phir
sar i nau khaṛá karná, táki we
tauba kareṉ, ná-mumkin hai[m];
kyúṉki unhoṉ ne Ḵhudá ke Beṭe
ko apne liye do-bára salíb par
khíṉchkar zalíl kiyá[n].
7 Kyúṉki jo zamín us meṉh ko,
ki bár bár us par barse, pí játí hai,
aur aisí sabzí, jo kishtkár karne-
wáloṉ ko mufíd ho, látí hai, so
Ḵhudá se barakat pátí hai[o]:
8 Par wuh jo káṉṭe aur úṉṭka-
ṭáre paidá kartí, ná-maqbúl[p], aur
nazdík hai ki la'natí ho; jis ká
anjám jalná hogá.
9 Lekin, ai piyáro, agarchi ham
yúṉ bolte haiṉ, par tumháre haqq
meṉ in se bihtar aur naját-wálí
bátoṉ ká yaqín rakhte haiṉ.
10 Kyúṉki Ḵhudá be-insáf na-
híṉ hai[q], ki wuh tumháre kám aur
us muhabbat kí mihnat ko[r], jo
tum us ke nám par muqaddas
logoṉ kí ḵhidmat karte húe[s] dikh-
láte ho, bhúl jáwe[t].
11 Par ham cháhte haiṉ, ki tum
meṉ se har ek kámil ummed ke
wáste áḵhir tak wuhí koshish zá-
hir kiyá kare[u]:
12 Tá ki tum sust na ho jáo,
balki un ke pairau ho, jo ímán
aur sabr kí ráh se wa'doṉ ke
wáris húe[x].
13 Ki Ḵhudá Abirahám se wa'da
karte húe, jab kisí ko apne se
baṛá na páyá, ki us kí qasam
kháwe, to apní hí qasam khákar[y]
kahá,
14 Yaqínan maiṉ tujhe bara-
katoṉ par barakateṉ dúṉgá, aur
terí aulád ko niháyat baṛháúṉgá.
15 Aur wuh yúṉ hí sabr karke
us wa'da tak pahunchá.
16 Filhaqíqat log baṛe kí qasam
kháte haiṉ: aur sábit karne ke
liye un meṉ har ek qaziya kí hadd
qasam hai[z].
17 Pas Ḵhudá is iráda se, ki
wa'da ke wárisoṉ[a] par mazbút
dalíl se apní marzí kí be-tabdílí
záhir kare[b], qasam ko darmiyán
láyá:
18 Tá ki un chízoṉ se, jo be-
tabdíl haiṉ, jin meṉ Ḵhudá ká

San 'ÍSAWÍ 64.

[k] Zab. 2. 7. 'Ibrán. 1. 5.
[l] Zab. 110. 4. 'Ibrán. 7. 17, 21.
[m] Zab. 22. 1. Mat. 27. 46, 50. Marq. 15. 34, 37.
[n] Mat. 26. 53. Marq. 14. 36.
[o] Mat. 26. 39, 42, 44. Marq. 14. 36, 39. Yúh. 17. 1.
‖ Yá, *apní díndárí ke sabab.*
[p] Mat. 26. 37. Marq. 14. 33. Lúq. 22. 43. Yúh. 12. 27.
[q] 'Ibrán. 3. 6.
[r] Filip. 2. 8.
[s] 'Ibrán. 2. 10. aur 11. 40.
[t] 6 áyat. 'Ibrán. 6. 20.
[u] Yúh. 16. 12. 2 Pat. 3. 16.
[x] Mat. 13. 15.
[y] 'Ibrán. 6. 1.
[z] 1 Qur. 3. 1, 2, 3.
‖ Yá, *ná-tajribakár hai.*
[a] 1 Qur. 13. 11. aur 14. 20. Afs. 4. 14. 1 Pat. 2. 2.
[b] 1 Qur. 2. 6. Afs. 4. 13. Filip. 3. 15.
[c] Yas. 7. 15. 1 Qur. 2. 14, 15.
[a] Filip. 3. 12, 13, 14. 'Ibrán. 5. 12.
[b] 'Ibrán. 9. 14.
[c] A'am. 19. 4, 5.
[d] A'am. 8. 14, 15, 16, 17. aur 19. 6.
[e] A'am. 17. 31, 32.
[f] A'am. 24. 25. Rúm. 2. 16.
[g] A'am. 18. 21. 1 Qur. 4. 19.

San 'ÍSAWÍ 64.

[h] 'Ibrán. 10. 32.
[i] Yúh. 4. 10. aur 6. 32. Afs. 2. 8.
[k] Gal. 3. 2, 5. 'Ibrán. 2. 4.
[l] 'Ibrán. 2. 5.
[m] Mat. 12. 31, 32. 'Ibrán. 10. 26. 2 Pat. 2. 20, 21. 1 Yúh. 5. 16.
[n] 'Ibrán. 10. 29.
[o] Zab. 65. 10.
[p] Yas. 5. 6.
[q] Rúm. 3. 4. 2 Tas. 1. 6, 7.
[r] 1 Tas. 1. 3.
[s] Rúm. 15. 25. 2 Qur. 8. 4. aur 9. 1, 12. 2 Tim. 1. 18.
[t] Ams. 14. 31. Mat. 10. 42. aur 25. 40. Yúh. 13. 20.
[u] 'Ibrán. 3. 6, 14.
[x] 'Ibrán. 10. 36.
[y] Paid. 22. 16, 17. Zab. 105. 9. Lúq. 1. 73.
[z] Ḵhur. 22. 11.
[a] 'Ibrán. 11. 9.
[b] Rúm. 11. 29.

San 'ÍSAWÍ 64.

jhúṭhá honá mumkin nahíṉ, ham jo panáh ke liye dauṛe haiṉ, ki usí ummed ko jo sámhne rakhí gayí[c] qabza meṉ láweṉ, púrí tasallí páweṉ:

19 Wuh ummed hamárí ján ká langar hai, jo sábit aur qáim aur parda ke andar[d] dák̲hil hotá hai;

20 Jaháṉ peshrau Yisú' jo Malik i Sidq kí tarah hamesha ke liye sardár káhin hai[e], hamáre wáste dák̲hil húá[f].

VII BA'B.

1 *Yisú' Masíh kí bábat, ki wuh Malik i Sidq kí tarah ek káhin hai,* 11 *aur is liház se wuh un káhinoṉ se, jo Hárún ke taur par muqarrar húe, kahíṉ ziyáda afzal hai.*

YIH Malik i Sidq Sálim ká bádsháh[a] K̲hudá Ta'álá ká káhin thá, jis ne Abirahám se, jab wuh bádsháhoṉ ko márke phirá átá thá, muláqát kí, aur us ke liye barakat cháhí;

2 Jis ko Abirahám ne sab chízoṉ kí dahyakí dí; wuh pahile apne nám ke ma'noṉ ke muwáfiq Rástí ká Bádsháh hai; aur phir Sháh i Sálim, ya'ne, Salámatí ká Bádsháh;

3 Yih be-báp, be-má, be-nasab-náma, jis ke na dinoṉ ká shurú', na zindagí ká ák̲hir; magar K̲hudá ke Beṭe kí mánind hamesha káhin rahtá hai.

4 Ab gaur karo, yih kaisá buzurg thá, ki jis ko hamáre dádá Abirahám ne lúṭ ke mál se dahyakí dí[b].

5 Ab Láwí kí auládko, jo kahánat ká kám pátí hai, hukm hai, ki logoṉ, ya'ne, apne bháíoṉ se, agarchi we Abirahám kí pusht se paidá húe, sharí'at ke mutábiq dahyakí lewe[c]:

6 Par us ne, báwujúde ki us ká nasab un se judá hai, Abirahám se dahyakí lí, aur us ke liye jis se wa'da kiye gaye[d] barakat cháhí[e].

7 Aur lá-kalám chhoṭá baṛe se barakat pátá hai.

8 Aur yaháṉ marnewále ádmí dahyakí lete haiṉ; par waháṉ wuhí letá hai, jis ke haqq meṉ gawáhí dí játí, ki jítá hai[f].

9 Balki ham yih bhí kah sakte, ki Láwí ne bhí, jo dahyakí letá hai, Abirahám ke wasíla se dí.

10 Kyúṉki jis waqt Malik i Sidq Abirahám se á milá, wuh apne Báp kí pusht meṉ thá.

11 Pas agar Láwí-wálí kahánat se kámilíyat hotí[g] (ki log sharí'at se us ke páband the,) to kyá ihtiyáj thí, ki dúsrá káhin Malik i Sidq ke taur par záhir ho, aur Hárún ke taur par na kahláwe?

12 Agar kahánat badal jáe, to sharí'at ká bhí badal ḍálná zarúr hai.

13 Kyúṉki jis kí bábat yih báteṉ kahí játíṉ, wuh dúsre firqa meṉ se hai, jis meṉ se kisí ne qurbángáh kí k̲hidmat nahíṉ kí.

14 Ki záhir hai, ki hamárá K̲hudáwand Yahúdáh se niklá[h], aur us firqa kí kahánat kí bábat Músá ne kuchh na kahá.

15 Yih aur bhí sáf záhir hai, ki dúsrá káhin Malik i Sidq kí mánind záhir hotá hai,

16 Jo jismání sharí'at ke hukm ke muwáfiq nahíṉ, balki hamesha kí zindagí kí qudrat ke mutábiq baná hai.

17 Ki wuh gawáhí detá hai, ki Tú Malik i Sidq ke taur par hamesha ke liye káhin hai[i].

18 Pas aglá hukm, is liye ki kamzor aur be-fáida thá[k], uṭh gayá.

19 Kyúṉki sharí'at ne kuchh kámil na kiyá[l], magar ek bihtar ummed[m] darmiyán dák̲hil húí, jis ke wasíla ham K̲hudá ke huzúr pahunchte haiṉ[n].

20 Phir jaisá ki wuh bagair qasam kháne ke muqarrar na húá,

21 (Kyúṉki we káhin to bagair qasam kháe muqarrar hote haiṉ: par yih qasam kháne ke sáth usí se káhin baná, jis ne us se kahá, ki K̲hudáwand ne qasam khái, aur na badlegá; ki Tú Malik i Sidq kí tarah hamesha ko káhin hai[o]:)

22 Waisá hí Yisú' ek bihtar 'ahd ká zámin húá[p].

23 Us ke siwá we jo káhin hote chale áe, bahut se the, is wáste ki we maut ke sabab rah na sake:

24 Par yih is liye, ki hamesha tak rahnewálá hai, aisí kahánat ká málik húá, jo dúsre tak nahíṉ pahunchtí.

25 Is liye wuh unheṉ jo us ke wasíla K̲hudá ke huzúr játe haiṉ, ák̲hir tak bachá saktá hai; kyúṉki wuh un kí sifárish ke liye[q] hamesha jítá hai.

26 Aur aisá sardár káhin ha-

c 'Ibrán. 12. 1.
d Ahb. 16. 15. 'Ibrán. 9. 7.
e 'Ibrán. 3. 1. aur 5. 6, 10. aur 7. 17.
f 'Ibrán. 4. 14. aur 8. 1. aur 9. 24.
a Paid. 14. 18, wag.
b Paid. 14. 20.
c Gin. 18. 21, 26.
d Rúm. 4. 13. Gal. 3. 16.
e Paid. 14. 19.
f 'Ibrán. 5. 6. aur 6. 20.

San 'ÍSAWÍ 64.

g Gal. 2. 21. 18, 19 áyateṉ. 'Ibrán. 8. 7.
h Yas. 11. 1. Mat. 1. 3. Lúq. 3. 33. Rúm. 1. 3. Muk. 5. 5.
i Zab. 110. 4. 'Ibrán. 5. 6, 10. aur 6. 20.
k Rúm. 8. 3. Gal. 4. 9.
l A'am. 13. 39. Rúm. 3. 20, 21, 28. aur 8. 3. Gal. 2. 16. 'Ibrán. 9. 9.
m 'Ibrán. 6. 18. aur 8. 6.
n Rúm. 5. 2. Afs. 2. 18. aur 3. 12. 'Ibrán. 4. 16. aur 10. 19.
o Zab. 110. 4.
p 'Ibrán. 8. 6. aur 9. 15. aur 12. 24.
q Rúm. 8. 34. 1 Tim. 2. 5. 'Ibrán. 9. 24. 1 Yúh. 2. 1.

San 'ÍSAWÍ 64.

máre láiq thá, jo pák aur be-bad,
aur be-'aib, gunahgároṉ se judá[r],
aur ásmánoṉ se buland hai[s];
27 Jo sardár káhinoṉ kí mánind
muhtáj nahíṉ, ki har roz pahile
apne[t], aur phir logoṉ ke gunáhoṉ
ke wáste[u], qurbániáṉ chaṛháwe;
kyúṉki us ne ek hí bár[x] aisá kiyá,
jab ki apne taíṉ guzráná.
28 Ki sharí'at kamzor ádmíoṉ
ko sardár káhin ṭhahrátí hai[y];
par qasam ká kalám jo sharí'at
ke ba'd húá, Beṭe ko jo ‖ hamesha
tak kámil hai[z], sardár káhin
ṭhahrátá hai.

r 'Ibrán. 4. 15. s Afs. 1. 20. aur 4. 10. 'Ibrán. 8. 1. t Ahb. 9. 7. aur 16. 6, 11. 'Ibrán. 5. 3. aur 9. 7. u Ahb. 16. 15. x Rúm. 6. 10. 'Ibrán. 9. 12, 28. aur 10. 12. y 'Ibrán. 5. 1, 2. ‖ Yá, *hamesha ke liye kámil kiyá gayá.* z 'Ibrán. 2. 10. aur 5. 9.

VIII BÁB.

1 Masíh kí abadí kahánat ke bá'is Hárúní kahánat mauqúf hojátí. 7 Us hí tarah Injíl ke abadí 'ahd ke sabab, wuh 'ahd, jo bápdádoṉ ke sáth bándhá gayá ki kuchh din tak rahe, mansúḳh hojátá.

PAS un bátoṉ se, jo kahí gayíṉ,
asl matlab yih hai, ki Ha-
márá ek aisá sardár káhin hai,
jo ásmán par Janáb i 'Álí ke
taḳht ke dahine baiṭhá hai[a];
2 Jo muqaddas makánoṉ[b] ká
ḳhádim hai, aur us haqíqí ḳhaima[c]
ká, jise K̤hudáwand ne khaṛá kiyá
hai, na ki insán ne.
3 Ki har ek sardár káhin is
wáste muqarrar hotá hai, ki nazr-
eṉ aur qurbániáṉ guzráne[d]; so
zarúr thá, ki us pás bhí guzránne
ko kuchh ho[e].
4 Agar wuh zamín par hotá, to
káhin na hotá; is wáste ki káhin
to haiṉ, jo sharí'at ke muwáfiq
qurbániáṉ guzránte haiṉ:
5 Jo ásmání chízoṉ ke namúna
aur sáya[f] par ḳhidmat karte haiṉ;
chunánchi Músá ne, jab wuh
ḳhaima banáne par thá, ilhám se
hukm páyá, ki Dekh, wuh farmátá
hai, ki tú us naqsha ke mutábiq
jo tujhe us paháṛ par dikháyá
gayá, sab chízeṉ baná[g].
6 Ab jaisá wuh us bihtar 'ahd
ká darmiyání hai, jo bihtar wa'-
doṉ se bándhá gayá, waisá hí us
ne ab bihtar ḳhidmat páí[h].
7 Kyúṉki agar wuh pahilá 'ahd
be-'aib hotá[i], to dúsre kí jagah
kí talásh na hotí.
8 So wuh us ká 'aib batákar
unheṉ kahtá hai, ki Dekh, K̤hu-
dáwand farmátá hai, we din áte
haiṉ, ki maiṉ Isráel ke gharáne
aur Yahúdáh ke ḳhándán ke liye
ek nayá 'ahd bándhúṉgá[k]:

a Afs. 1. 20. Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3. aur 10. 12. aur 12. 2. b 'Ibrán. 9. 8, 12, 24. c 'Ibrán. 9. 11. d 'Ibrán. 5. 1. e Afs. 5. 2. 'Ibrán. 9. 14. f Qul. 2. 17. 'Ibrán. 9. 23. aur 10. 1. g Khur. 25. 40. aur 26. 30. aur 27. 8. Gin. 8. 4. A'am. 7. 44. h 2 Qur. 3. 6, 8, 9. 'Ibrán. 7. 22. i 'Ibrán. 7. 11, 18. k Yar. 31. 31, 32, 33, 34.

9 Yih us 'ahd kí mánind na hogá
jo maiṉ ne un ke bápdádoṉ se us
din, jab maiṉ ne un ká háth
pakṛá ki unheṉ Misr se nikál
láúṉ, bándhá thá; is wáste ki we
mere 'ahd par qáim nahíṉ rahe,
aur maiṉ ne un ká andesha na
kiyá, K̤hudáwand farmátá hai.
10 Kyúṉki yih wuh 'ahd hai, jo
maiṉ Isráel ke gharáne ke sáth
un dinoṉ ke ba'd bándhúṉgá[l],
K̤hudáwand farmátá hai; maiṉ
apne qánúnoṉ ko un kí 'aqloṉ
meṉ ‖ ḍálúṉgá, aur un ke diloṉ
par likhúṉgá, aur maiṉ un ká
K̤hudá húṉgá, aur we mere log
honge[m]:
11 Aur koí apne hamsáya, aur
koí apne bhái ko sikhláke na kah-
egá, ki Tú K̤hudá ko pahchán;
kyúṉki un meṉ ke, chhoṭe se baṛe
tak, sab mujhe pahchánenge[n].
12 Aur maiṉ un kí buráíoṉ par
rahm karúṉgá, aur un ke gunáhoṉ
ko aur bedíní ko kabhí yád na
karúṉgá[o].
13 Aur jab us ne Nayá kahá[p], to
pahle ko puráná ṭhahráyá. Par
wuh jo puráná aur diní hai, so
miṭne ke nazdík hai.

IX BÁB.

1 Tafsíl hotí sharí'at kí rasmoṉ aur zabíhoṉ kí, 11 ki we 'azamat meṉ aur kámilíyat meṉ Masíh ke lahú aur us kí qurbání ke mutlaq barábar nahíṉ haiṉ.

SO pahle ḳhaima meṉ 'ibádat
ke qánún the, aur ek dun-
yáwí maqdis[a] thá.
2 Ki pahlá ḳhaima jo banáyá
gayá[b], us meṉ[c] sham'adán[d], aur
mez[e], aur nazr kí roṭíáṉ thíṉ;
aur use Pák kahte haiṉ.
3 Aur dúsre parda[f] ke andar
wuh ḳhaima thá, jo Páktarín kah-
látá;
4 Us meṉ sone ká dhúpdán thá,
aur 'ahd ká sandúq[g], jo chároṉ
taraf sone se maṛhá húá thá; us
meṉ ek sone ká bartan mann se
bhará[h], aur Hárún ká 'asá[i], jis
meṉ shákheṉ phúṭí thíṉ, aur
'ahd-náma kí taḳhtíáṉ[k].
5 Aur us ke úpar jalálí Karúbí
the[l], jo kafáragáh par sáya karte;
in bátoṉ ká mufassal bayán karná
ab kuchh zarúr nahíṉ.
6 Pas jab yih sab chízeṉ yúṉ
taiyár ho chukíṉ, tab pahle ḳhai-
ma meṉ káhin har waqt[m] dáḳhil
hoke ḳhidmat bajá láte the.

San 'ÍSAWÍ 64.

l 'Ibrán. 10. 16. ‖ Yúnání meṉ, *ḍálúṉgá.* m Zak. 8. 8. n Yas. 54. 13. Yúh. 6. 45. 1 Yúh. 2. 27. o Rúm. 11. 27. 'Ibrán. 10. 17. p 2 Qur. 5. 17. a Khur. 25. 8. b Khur. 26. 1. c Khur. 26. 35. aur 40. 4. d Khur. 25. 31. e Khur. 25. 23, 30. Ahb. 24. 5, 6. f Khur. 26. 31, 33. aur 40. 3, 21. 'Ibrán. 6. 19. g Khur. 25. 10. aur 26. 33. aur 40. 3, 21. h Khur. 16. 33, 34. i Gin. 17. 10. k Khur. 25. 16, 21. aur 34. 29. aur 40. 20. 1st. 10. 2, 5. 1 Sal. 8. 9, 21. 2 Taw. 5. 10. l Khur. 25. 18, 22. Ahb. 16. 2. 1 Sal. 8. 6, 7. m Gin. 28. 3. Dán. 8. 11.

San 'ÍSAWÍ 64.

7 Par dúsre men̲ sirf sardár káhin sál bhar men̲ ek bár[n] játá; magar bagair lahú ke nahín̲, jo apní aur qaum kí k̲hatáon̲ ke liye guzrántá thá[o]:

8 Is se Rúh i Quds yih záhir kartá thá[p], ki jab tak pahlá k̲haima khaṛá rahá, páktarín makán kí ráh na khulí thí[q]:

9 Wuh k̲haima is waqt tak ek misál hai, jis men̲ nazren̲ aur qurbáníán̲ guzránte, jo 'ibádat-karnewále ko dil kí nisbat kámil kar nahín̲ saktín[r];

10 Ki we sirf kháne píne[s], aur tarah tarah ke guslon̲[t] ke sáth, jo jismání rasm hain̲[u], ‖durustí ke waqt tak muqarrar thín̲.

11 Par jab Masíh ánewálí ni'amaton̲[x] ká sardár káhin[y] ho áyá, to buzurgtar aur kámiltar k̲haima kí ráh se[z], jo háthon̲ ká baná nahín̲, ya'ne, is k̲hilqat ká nahín̲;

12 Na bakron̲ na bachhṛon̲ ká lahú[a] leke, balki apná hí lahú[b] leke páktarín makán men̲ ek bár[c] dák̲hil húá, ki us ne hamáre liye hamesha kí k̲halásí hásil kí[d].

13 Kyún̲ki agar bailon̲ aur bakron̲ ká lahú[e], aur kalor kí rákh[f], jo nápákon̲ par chhiṛke jáne se badan kí safáí kí bábat un ko pák kar saktí hai:

14 To kitná ziyáda Masíh ká lahú[g], jis ne be-'aib hoke abadí Rúh ke wasíla[h] áp ko K̲hudá ke sámhne qurbání guzráná[i], tumháre dilon̲ aur 'aqlon̲ ko murda kámon̲[k] se pák karegá[l], táki tum zinda K̲hudá kí 'ibádat karo[m]?

15 Aur isí sabab se[n] wuh naye 'ahd ká darmiyání hai[o], táki jab wuh pahle 'ahd ke gunáhon̲ ke chhuṛáne ke liye maut páwe[p], to we jo buláe gaye hain̲[q], abadí mírás ká wa'da hásil karen̲.

16 Kyún̲ki jahán̲ ‖'ahd hai, wahán̲ us zabíha kí maut, jis par wuh muqarrar hotá, zarúr hai.

17 Ki 'ahd murdon̲ par bándhá játá hai[r], aur puk̲hta nahín̲, jab tak wuh zabíha zinda hai.

18 Is sabab se pahlá 'ahd bhí bagair lahú ke nahín̲ bándhá gayá[s].

19 Ki jab Músá ne tamám logon̲ ko sharí'at ká har ek hukm kah sunáyá, tab bachhṛon̲ aur bakron̲ ká lahú[t], páni aur †lál ún zúfá ke sáth[u] lekar, us kitáb aur sáre logon̲ par chhiṛakke, kahá,

20 Ki Yih us 'ahd ká lahú hai[x], jo K̲hudá ne tumháre liye ṭhahráyá.

21 Aur us ne isí tarah k̲haima par, aur k̲hidmat kí tamám chízon̲ par lahú chhiṛká[y].

22 Aur qaríb sárí chízen̲ sharí'at ke mutábiq lahú se pák kí játí hain̲, aur bagair lahú baháe mu'áfí nahín̲ hotí[z].

23 Pas zarúr thá, ki ásmání chízon̲ ke namúna[a] yún̲ pák kiye jáwen̲; magar k̲hud ásmání chízen̲ in se bihtar qurbáníon̲ se pák kí jáwen̲.

24 Kyún̲ki Masíh us pák makán men̲, jo háthon̲ se banáyá gayá, aur haqíqí[b] makán ká namúna hai, dák̲hil nahín̲ húá[c]; balki ásmán hí men̲, táki ab se K̲hudá ke huzúr hamáre liye házir rahe[d]:

25 Par aisá nahín̲, ki wuh áp ko bár bár guzráne, jaise sardár káhin páktarín makán men̲ har sál dúsre ká lahú leke játá hai[e];

26 Kyún̲ki agar aisá hotá, to zarúr thá, ki wuh dunyá ke shurú' se bár bár mará kartá; par ab ák̲hirí zamána men̲[f] ek bár[g] záhir húá, táki apne taín̲ qurbání karne se gunáh ko nest kare.

27 Aur jaisá ádmíon̲ ke liye ek bár marná[h], aur ba'd us ke 'adálat muqarrar húí[i],

28 Aisá hí Masíh ek bár[k] sabhon̲[l] ke gunáhon̲ ká bojh uṭháne ke liye áp ko guzránke[m], dúsrí bár bagair gunáh ke záhir hogá, táki un ko, jo us kí ráh dekhte hain̲[n], naját dewe.

X BÁB.

1 *Shar'aí qurbáníán̲ kahán̲ tak náqis thín̲.* 10 *Masíh ká jism, jo ek hí bár guzráná gayá, hamesha ke wáste gunáh ko uṭhá legayá.* 19 *Ráqim nasíhat kartá ki we sabr aur shukrguzárí karke apní ummed ke iqrár ko thámbe rahen̲.*

SHARÍ'AT, jo ánewálí ni'amaton̲[a] kí parchháín̲[b] hai, aur un chízon̲ kí haqíqí súrat nahín̲, un qurbáníon̲ se jo we har sál hamesha guzránte[c], un ko jo wahán̲ áte hain̲ kabhí kámil[d] nahín̲ kar saktí.

2 Nahín̲ to, we qurbání guzránne se báz áte; kyún̲ki 'ibádat-karnewále ek bár pák hoke áge ko apne taín̲ gunahgár na jánte.

Left margin:

n Khur. 30. 10. Ahb. 16. 2, 11, 12, 15, 34. 25 áyat.
o 'Ibrán. 5. 3. aur 7. 27.
p 'Ibrán. 10. 19, 20.
q Yúh. 14. 6.
r Gal. 3. 21. 'Ibrán. 7. 18, 19. aur 10. 1, 11.
s Ahb. 11. 2. Qul. 2. 16.
t Gin. 19. 7, wag.
u Afs. 2. 15. Qul. 2. 20. 'Ibrán 7. 16.
‖ Yá, *baháli, yá, isláh ke waqt tak.*
x 'Ibrán. 10. 1.
y 'Ibrán. 3. 1.
z 'Ibrán. 8. 2.
a 'Ibrán. 10. 4.
b A'am. 20. 28. Afs. 1. 7. Qul. 1. 14. 1 Pat. 1. 19. Muk. 1. 5. aur 5. 9.
c Zak. 3. 9. 26, 28 áyaten̲. 'Ibrán. 10. 10.
d Dán. 9. 24.
e Ahb. 16. 14, 16.
f Gin. 19. 2, 17, wag.
g 1 Pat. 1. 19. 1 Yúh. 1. 7. Muk. 1. 5.
h Rúm. 1. 4. 1 Pat. 3. 18.
i Afs. 5. 2. Tít. 2. 14. 'Ibrán. 7. 27.
k 'Ibrán. 6. 1.
l 'Ibrán. 1. 3. aur 10. 22.
m Lúq. 1. 75. Rúm. 6. 13, 22. 1 Pat. 4. 2.
n 1 Tim. 2. 5.
o 'Ibrán. 7. 22. aur 8. 6. aur 12. 24.
p Rúm. 3. 25. aur 5. 6. 1 Pat. 3. 18.
q 'Ibrán. 3. 1.
‖ Yá, *wasíqa hai, wahán̲ us kí maut, jis kí taraf se wasíqa hai, zarúr hai. Kyún̲ki wasíqa maut se ustuwár hotá hai, ki us men̲ kuchh qúwat nahín̲, jab tak ki wuh, jis kí taraf se wasíqa hai, jítá hai.*
r Gal. 3. 15.
s K̲hur. 24. 6, wag.
t K̲hur. 24. 5, 6. 8. Ahb. 16. 14, 15, 18.
† Yá, *argawání.*

Right margin:

San 'ÍSAWÍ 64.

u Ahb. 14. 4, 6, 7, 49, 51, 52.
x K̲hur. 24. 8. Mat. 26. 28.
y K̲hur. 29. 12, 36. Ahb. 8. 15, 19. aur 16. 14, 15, 16, 18, 19.
z Ahb. 17. 11.
a 'Ibrán. 8. 5.
b 'Ibrán. 8. 2.
c 'Ibrán. 6. 20.
d Rúm. 8. 34. 'Ibrán. 7. 25. 1 Yúh. 2. 1.
e 7 áyat.
f 1 Qur. 10. 11. Gal. 4. 4. Afs. 1. 10.
g 12 áyat. 'Ibrán. 7. 27. aur 10. 10. 1 Pat. 3. 18.
h Paid. 3. 19. Wá'iz. 3. 20.
i 2 Qur. 5. 10. Muk. 20. 12, 13.
k Rúm. 6. 10. 1 Pat. 3. 18.
l Mat. 26. 28. Rúm. 5. 15.
m 1 Pat. 2. 24. 1 Yúh. 3. 5.
n Tít. 2. 13. 2 Pat. 3. 12
a 'Ibrán. 9. 11.
b Qul. 2. 17. 'Ibrán. 8. 5. aur 9. 23.
c 'Ibrán. 9. 9
d 14 áyat.

San
'ÍSAWÍ
64.

3 Par qurbániáṉ baras baras
gunáhoṉ ko yád dilátí haiṉ[e].
4 Kyúṉki ho nahíṉ saktá, ki
bailoṉ aur bakroṉ ká lahú gu-
náhoṉ ko miṭáwe[f].
5 Is liye wuh dunyá meṉ áte
húe kahtá hai, ki Qurbání aur
nazr ko tú ne na cháhá[g], par
mere liye ek badan taiyár kiyá:
6 Sok͟htaní qurbání aur un qur-
bánioṉ se jo gunáh ke liye haiṉ
tú rází na húá.
7 Tab maiṉ ne kahá, ki Dekh,
maiṉ átá húṉ, (merí bábat kitáb
ke daftar meṉ likhá hai,) táki, ai
Ḳhudá, terí marzí bajá láúṉ.
8 Pahle jab kahá, ki Qurbání,
aur nazr, aur sok͟htaní qurbání,
aur gunáh kí qurbání, kí ḳhwáhish
tú ne na rakhí, na un se ḳhush
húá, aur yihí qurbániáṉ sharí'at
ke muwáfiq guzrání játí haiṉ;
9 Tab us ne kahá, ki Dekh, ai
Ḳhudá, maiṉ átá húṉ, ki terí
marzí bajá láúṉ. To wuh pahle
ko miṭátá, táki dúsre ko sábit
kare.
10 Usí marzí se ham Yisú' Ma-
síh ke badan ke ek bár guzránne
ke sabab[h] pák húe haiṉ[i].
11 Aur har ek káhin roz roz[k]
ḳhidmat karte húe, aur har dam
ek hí tarah kí qurbániáṉ, jo har-
giz gunáh miṭáne ke qábil nahíṉ
haiṉ[l], guzrántá húá khaṛá rahtá:
12 Lekin yih, jab is ne gunáhoṉ
kí ek hí qurbání hamesha ke liye
guzrání thí, Ḳhudá ke dahine já
baiṭhá[m];
13 Tab se intizár kartá hai, ki
us ke dushman us ke páṉwoṉ kí
chaukí hoṉ[n].
14 Kyúṉki us ne ek hí nazr
guzránne se muqaddasoṉ ko ha-
mesha ke liye kámil kiyá[o].
15 Aur Rúh i Quds bhí hamáre
liye gawáhí detí: kyúṉki jab us
ne kahá thá,
16 Ki Yih wuh 'ahd hai, jo maiṉ
in dinoṉ ke ba'd un se bándhúṉgá,
Ḳhudáwand farmátá hai, ki maiṉ
apní sharí'at ko un ke dil meṉ
ḍálúṉgá, aur un kí samajh meṉ
likhúṉgá[p];
17 †Aur un ke gunáhoṉ aur un
kí ná-rástíoṉ ko kabhí yád na kar-
úṉgá.
18 Ab jaháṉ un kí mu'áfí hai,
waháṉ gunáh ke liye phir nazr
guzránná nahíṉ.

19 Pas, ai bháío, jab ki ham ne
dilerí hásil kí[q], ki páktarín makán
meṉ[r] Yisú' ke lahú se daḳhl pá-
weṉ,
20 Us nayí aur jítí ráh se[s], jo us
ne apne jism ke parda ko pháṛke[t]
hamáre liye taiyár kí;
21 Aur jab ki hamárá sardár
káhin hai[u], jo Ḳhudá ke ghar[x]
ká muḳhtár hai;
22 To áo, sachche dil se, aur
kámil ímán ke sáth[y], aur dil kí
burí níyat[z] par chhiṛkáo karke
nazdík jáweṉ[a], aur apne badan ko
sáf pání se dhoke[b],
23 Apní ummed ke iqrár ko
mazbútí se thámbhe raheṉ[c]; (ky-
úṉki wuh jis ne wa'da kiyá sach-
chá hai[d];)
24 Aur ham ek dúsre par liház
kareṉ, táki ham ek dúsre ko mu-
habbat aur nekokárí kí taraf us-
káweṉ:
25 Aur ápas meṉ ikaṭṭhe hone
se báz na áweṉ[e], jaisá ba'zoṉ ká
dastúr hai; balki ek dúsre ko
nasíhat kareṉ; aur yih itná zi-
yáda[f], jitná tum dekhte ko, ki wuh
din nazdík hotá játá hai[g].
26 Kyúṉki agar ba'd us ke, ki
ham ne sacháí kí pahchán hásil
kí hai[h], ján bújhke gunáh kareṉ[i],
to phir gunáhoṉ ke liye koí qur-
bání báqí nahíṉ,
27 Magar 'adálat ká ek haulnák
intizár, aur átashí gazab[k], jo mu-
ḳhálifoṉ ko khá legá, báqí hai.
28 Jo koí Músá kí sharí'at ko
náchíz jántá[l], to rahmat se ḳhárij
hoke do tín kí gawáhí se[m] márá
játá thá:
29 Pas ḳhiyál karo, ki wuh
shaḳhs kitní ziyáda sazá ke láiq
ṭhahregá[n], jis ne Ḳhudá ke Beṭe
ko pámál kiyá, aur 'ahd ke lahú
ko, jis se wuh pák húá, nápák
jáná[o], aur fazl kí Rúh ko zalíl
kiyá[p]?
30 Kyúṉki ham use jánte haiṉ,
jis ne yih kahá, ki Intiqám lená
merá kám hai[q], maiṉ hí badlá
lúṉgá, Ḳhudáwand farmátá hai.
Aur phir, Ḳhudáwand apne logoṉ
ká insáf karegá[r].
31 Zinda Ḳhudá ke háthoṉ meṉ
paṛná haulnák hai[s].
32 Par tum agle dinoṉ ko yád
karo[t], jin meṉ tum ne roshan
hoke[u] dukhoṉ kí baṛí laṛáí kí
bardásht kí[x].

San
'ÍSAWÍ
64.

[e] Ahb. 16. 21. 'Ibrán. 9. 7.
[f] Mík. 6. 6, 7. 'Ibrán. 9. 13. 11 áyat.
[g] Zab. 40. 6, wag. aur 50. 8, wag. Yas. 1. 11. Yar. 6. 20. 'Amús 5. 21, 22.
[h] 'Ibrán. 9. 12.
[i] Yúh. 17. 19. 'Ibrán. 13. 12.
[k] Gin. 28. 3. 'Ibrán. 7. 27.
[l] 4 áyat.
[m] Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3.
[n] Zab. 110. 1. A'am. 2. 35. 1 Qur. 15. 25. 'Ibrán. 1. 13.
[o] 1 áyat.
[p] Yar. 31. 33, 34. 'Ibrán. 8. 10, 12.
† Ba'ze nusḳhoṉ meṉ aisá hai, *Tab us ne kahá, Aur un ke,* wag.

[q] Rúm. 5. 2. Afs. 2. 18. aur 3. 12.
[r] 'Ibrán. 9. 8, 12.
[s] Yúh. 10. 9. aur 14. 6. 'Ibrán. 9. 8.
[t] 'Ibrán. 9. 3.
[u] 'Ibrán. 4. 14.
[x] 1 Tim. 3. 15.
[y] Afs. 3. 12. Ya'q. 1. 6. 1 Yúh. 3. 21.
[z] 'Ibrán. 9. 14.
[a] 'Ibrán. 4. 16.
[b] Hiz. 36. 25. 2 Qur. 7. 1.
[c] 'Ibrán. 4. 14.
[d] 1 Qur. 1. 9. aur 10. 13. 1 Tas. 5. 24. 2 Tas. 3. 3. 'Ibrán. 11. 11.
[e] A'am. 2. 42. Yahúd. 19.
[f] Rúm. 13. 11.
[g] Filip. 4. 5. 2 Pat. 3. 9, 11, 14.
[h] 2 Pat. 2. 20, 21.
[i] Gin. 15. 30. 'Ibrán. 6. 4.
[k] Hiz. 36. 5. Saf. 1. 18. aur 3. 8. 2 Tas. 1. 8. 'Ibrán. 12. 29.
[l] 'Ibrán. 2. 2.
[m] Ist. 17. 2, 6. aur 19. 15. Mat. 18. 16. Yúh. 8. 17. 2 Qur. 13. 1.
[n] 'Ibrán. 2. 3. aur 12. 25.
[o] 1 Qur. 11. 29. 'Ibrán. 13. 20.
[p] Mat. 12. 31, 32. Afs. 4. 30.
[q] Ist. 32. 35. Rúm. 12. 19.
[r] Ist. 32. 36. Zab. 50. 4. aur 135. 14.
[s] Lúq. 12. 5.
[t] Gal. 3. 4. 2 Yúh. 8.
[u] 'Ibrán. 6. 4.
[x] Filip. 1. 29, 30. Qul. 2. 1.

San 'ÍSAWI 64.

33 Kuchh to is wáste, ki tum la'n ta'n aur musíbaton̲ se angusht-numá húe[y]; aur kuchh is liye, ki tum un ke, jin se yih badsulúkí hotí thí, sharík the[z].

34 Ki jis waqt main̲ zanjíron̲ men̲ thá[a], tum mere hamdard húe, aur apne mál ká luṭ jáná k̲hushí se qabúl kiyá[b]; yih jánke, ki tumháre liye ek bihtar mál ásmán par hai, jo qáim rahegá[c].

35 Pas tum apní himmat ko mat chhoṛo, kyún̲ki us ká baṛá ajr hai[d].

36 Tumhen̲ zarúr hai, ki sabr karo[e], táki tum K̲hudá kí marzí par 'amal karke wa'da ke phal hásil karo[f].

37 Ki ab thoṛí sí muddat hai[g], ki ánewálá áwegá, aur der na karegá[h].

38 Aur rástbáz ímán se jíegá[i]; lekin agar wuh haṭe, to merá jí us se rází na hogá.

39 Par ham un men̲ se nahín̲, jo halákat tak haṭ játe[k]; balki un men̲ se hain̲, jo ján bacháne tak ímán láte hain̲[l].

XI BAB.

1 I'mán ká bayán, ki kyá hai. 6 Ba gair ímán ke ham K̲hudá ko rází kar nahín̲ sakte. 7 Nek anjám jo us ke húe, jaise ki qadím bápdádon̲ ke ahwál men̲ záhir hain̲.

AB ímán ummed kí húí chízon̲ kí máhiyat, aur andekhí chízon̲[a] ká subút hai.

2 Us hí se buzurgon̲ ke liye gawáhí dí gayí[b].

3 I'mán hí ke sabab se ham ján gaye, ki 'álam K̲hudá ke kalám se ban gaye[c]; aisá, ki we chízen̲ jo dekhne men̲ átín̲, un chízon̲ se nahín̲ banín̲, jo dekhí játín̲.

4 I'mán se Hábil ne Qáin se bihtar qurbání K̲hudá ko guzrání[d]; usí ke sabab us ke rástbáz hone par gawáhí dí gayí, ki K̲hudá us kí nazron̲ par gawáhí detá hai; aur usí ke sabab us ke marne par bhí ab tak us ká zikr kiyá játá hai[e].

5 I'mán ke sabab se Hanúk uṭháyá gayá, táki maut ko na dekhe[f]: aur na milá, is liye ki K̲hudá ne us ko uṭháyá: kyún̲ki us ke uṭh jáne se peshtar us par yih gawáhí guzrí, ki us ne K̲hudá ko rází kiyá.

6 Aur bagair ímán ke us ko rází karná mumkin nahín̲; kyún̲-

y 1 Qur. 4. 9.
z Filip. 1. 7. aur 4. 14. 1 Tas. 2. 14.
a Filip. 1. 7. 2 Tim. 1. 16.
b Mat. 5. 12. A'am. 5. 41. Ya'q. 1. 2.
c Mat. 6. 20. aur 19. 21. Lúq. 12. 33. 1 Tim. 6. 19.
d Mat. 5. 12. aur 10. 32.
e Lúq. 21. 19. Gal. 6. 9. 'Ibrán. 12. 1.
f Qul. 3. 24. 'Ibrán. 9. 15. 1 Pat. 1. 9.
g Lúq. 18. 8. 2 Pat. 3. 9.
h Hab. 2. 3, 4.
i Rúm. 1. 17. Gal. 3. 11.
k 2 Pat. 2. 20, 21.
l A'am. 16. 30, 31. 1 Tas. 5. 9. 2 Tas. 2. 14.
a Rúm. 8. 24, 25. 2 Qur. 4. 18. aur 5. 7.
b 39 áyat.
c Paid. 1. 1. Zab. 33. 6. Yúh. 1. 3. 'Ibrán. 1. 2. 2 Pat. 3. 5.
d Paid. 4. 4. 1 Yúh. 3. 12.
e Paid. 4. 10. Mat. 23. 35. 'Ibrán. 12. 24.
f Paid. 5. 22, 24.

ki us par jo K̲hudá kí taraf átá yih zarúr hai, ki yaqín kare, ki wuh maujúd hai, aur yih ki wuh apne ḍhún̲ḍhnewálon̲ ko badlá detá hai.

7 I'mán se Núh ne, un chízon̲ kí jo us waqt nazar men̲ na áí thín̲[g] ilhám se ágáhí páke, k̲hauf se kishtí apne gharáne ke bacháo ke liye banáí[h], jis se us ne dunyá ko gunahgár ṭhahráyá, aur us rástbází ká, jo ímán se miltí hai[i], wáris húá.

8 I'mán se Abirahám, jab buláyá gayá, farmánbardárí karke us jagah chalá gayá[k], jise wuh mírás men̲ lene par thá: aur báwujúde ki na jáná ki kidhar játá hai, niklá.

9 I'mán se us ne wa'da kí zamín men̲ yún̲ maqám kiyá, jaise wuh zamín us kí na thí, ki wuh Iz,hák aur Ya'qúb samet, jo us ke sáth us hí wa'da ke wáris the[l], k̲haimon̲ men̲ rahá[m]:

10 Ki wuh aise shahr[n] men̲ jáne ká ummedwár thá, jis kí bunyád hai, jis ká banánewálá aur basánewálá K̲hudá hai[o].

11 I'mán se Sarah ne hámila hone kí táqat páí[p], aur 'umr guzre par janí[q], is liye ki us ne wa'da karnewále ko sachchá jáná thá[r].

12 So ek se, wuh bhí jo murda sá thá[s], ásmán ke sitáron̲ kí aur daryá ke kanáre kí be-shumár ret kí mánind paidá húe[t].

13 Ye sab ‖ ímán men̲ mar gaye, aur wa'don̲ ko na pahunche[u]; par dúr se unhen̲ dekhá[x], aur mu'ataqid húe, aur salám ko jhuke, aur iqrár kiyá, ki ham zamín par ajnabí aur musáfir hain̲[y].

14 Ki we jo aisí báten̲ kahnewále hain̲, záhir karte, ki ham ek watan ḍhún̲ḍhte hain̲[z].

15 Aur agar us mulk ko, jis se we nikal áe the, phir yád láte, to wahán̲ unhen̲ phir jáne kí fursat thí.

16 Par ab we ek bihtar mulk ke, jo ásmání hai, mushtáq hain̲; so K̲hudá un se sharmátá nahín̲, ki un ká K̲hudá kahláe[a]; kyún̲ki us ne un ke liye ek shahr taiyár kiyá[b].

17 Abirahám jab ázmáyá gayá, us ne ímán se Iz,hák ko qurbání ke liye guzráná[c]; aur jis ne wa'don̲ ko páyá thá, us ne eklaute ko guzráná[d],

San 'ÍSAWÍ 64.

g Paid. 6. 13, 22.
h 1 Pat. 3. 20.
i Rúm. 3. 22. aur 4. 13. Filip. 3. 9.
k Paid. 12. 1, 4. A'am. 7. 2, 3, 4.
l 'Ibrán. 6. 17.
m Paid. 12. 8. aur 13. 3, 18. aur 18. 1, 9.
n 'Ibrán. 12. 22. aur 13. 14.
o 'Ibrán. 3. 4. Muk. 21. 2, 10.
p Paid. 17. 19. aur 18. 11, 14. aur 21. 2.
q Dekho Lúq. 1. 36.
r Rúm. 4. 21. 'Ibrán. 10. 23.
s Rúm. 4. 19.
t Paid. 22. 17. Rúm. 4. 18.
‖ Yúnání men̲, ímán ke mutábiq.
u 39 áyat.
x 27 áyat. Yúh. 8. 56.
y Paid. 23. 4. aur 47. 9. 1 Taw. 29. 15. Zab. 39. 12. aur 119. 19. 1 Pat. 1. 17. aur 2. 11.
z 'Ibrán. 13. 14.
a K̲hur. 3. 6, 15. Mat. 22. 32. A'am. 7. 32.
b Filip. 3. 20. 'Ibrán. 13. 14.
c Paid. 22. 1, 9.
d Ya'q. 2. 21.

18 Jis se yih kahá gayá thá, ki
Iz,hák hí se terí nasl kahláegí[e]:
19 Kyúṉki wuh samjhá, ki Ḵhudá
murdoṉ ke jiláne par qádir hai[f];
jaháṉ se us ne us ko tamsíl ke
taur par páyá.
20 I'mán se Iz,hák ne ánewálí
chízoṉ kí bábat Ya'qúb aur 'Esau
ko du'á dí[g].
21 I'mán se Ya'qúb ne, marte
waqt, Yúsuf ke donoṉ beṭoṉ ko
du'á dí[h]; aur apne 'asá ‖ ká sirá
thámkar sijda kiyá[i].
22 I'mán se Yúsuf ne, jab marne
par thá, baní Isráel ke nikal jáne
ká zikr kiyá, aur apní haḍḍíoṉ
kí bábat hukm kiyá[k].
23 I'mán se Músá, paidá hote hí,
tín mahíne tak apne má báp se
chhipáyá gayá[l], kyúṉki unhoṉ ne
dekhá, ki laṛká ḵhúbsúrat hai;
aur we bádsháh ke hukm[m] se na
ḍare.
24 I'mán se Músá ne, siyáná hoke,
Fira'ún kí beṭí ká beṭá kahláne
se inkár kiyá[n];
25 Ki us ne Ḵhudá ke logoṉ ke
sáth dukh uṭháná us se ziyáda
pasand kiyá, ki gunáh ke sukh
ko, jo chandroza hai, hásil kare[o];
26 Ki us ne ‖ Masíhí la'n ta'n[p] ko
Misr ke ḵhazánoṉ se baṛí daulat
jáná: kyúṉki us kí nigáh badlá
páne par thí[q].
27 I'mán se us ne bádsháh ke
gussa se ḵhauf na kháke Misr ko
tark kiyá[r], ki wuh andekhe ko
goyá dekhke[s] mazbút baná rahá.
28 I'mán se us ne fasah karne
aur lahú chhiṛakne par 'amal
kiyá[t], aisá na ho, ki palauṭhoṉ ká
halák karnewálá unheṉ chhúwe.
29 I'mán se we Lál samundar se
yúṉ guzre, jaise ḵhushkí par se[u],
aur Misrwáloṉ ne, jab us ráh se
jáne ká qasd kiyá, ḍúb gaye.
30 I'mán se Yarihú kí shahr-
panáh, jab use sát din tak gher
rakhá thá, gir paṛí[x].
31 I'mán se Ráhab, jo fáhisha
thí, be-ímánoṉ ke sáth halák na
húí[y], ki us ne jásúsoṉ ko salámat
apne ghar meṉ áne diyá[z].
32 Ab maiṉ aur kyá kahúṉ?
fursat nahíṉ, ki Jida'ún[a], aur Ba-
raq[b], aur Samsún[c], aur Iftáh[d], aur
Dáúd[e], aur Samúel[f], aur nabíoṉ
ká ahwál bayán karúṉ:
33 Ki unhoṉ ne ímán se bád-
sháhatoṉ ko maglúb kiyá, aur

San 'ÍSAWÍ 64.

e Paid. 21. 12. Rúm. 9. 7. f Rúm. 4. 17, 19, 21. g Paid. 27. 27, 39. h Paid. 48. 5, 16, 20. ‖ Yúnání meṉ, *ke sire par sijda kiyá.* i Paid. 47. 31. k Paid. 50. 24, 25. Ḵhur. 13. 19. l Ḵhur. 2. 2. A'am. 7. 20. m Ḵhur. 1. 16, 22. n Ḵhur. 2. 10, 11. o Zab. 84. 10. ‖ Yá, *Masíh ke sabab la'n ta'n,* wag. p 'Ibrán. 13. 13. q 'Ibrán. 10. 35. r Ḵhur. 10. 28, 29. aur 12. 37. aur 13. 17, 18. s 13 áyat. t Ḵhur. 12. 21, wag. u Ḵhur. 14. 22, 29. x Yash. 6. 20. y Yash. 6. 23. Ya'q. 2. 25. z Yash. 2. 1. a Qáz. 6. 11. b Qáz. 4. 6. c Qáz. 13. 24. d Qáz. 11. 1. aur 12. 7. e 1 Sam. 16. 1, 13. aur 17. 45. f 1 Sam. 1. 20. aur 12. 2?.

rástí ke kám kiye, aur wa'doṉ
ko hásil kiyá[g], sher i babar ke
muṉh band kiye[h],
34 Ág kí tezí ko bujháyá[i], tal-
wároṉ kí dháron se bach nikle[k],
kamzorí meṉ zoráwar húe[l], laṛáí
meṉ bahádur bane, aur gairoṉ kí
faujoṉ ko haṭá diyá[m].
35 'Auratoṉ ne apne murdoṉ ko
jí uṭhe húe páyá[n]: aur ba'ze píṭe
gaye[o], aur chhuṭkárá qabúl na
kiyá; táki bihtar qiyámat tak
pahuncheṉ:
36 Ba'ze us imtihán meṉ paṛe
ki ṭhaṭṭhoṉ meṉ uṛáe gaye; koṛe
kháe, aur zanjír aur qaid meṉ
phanse[p].
37 Patthráo kiye gaye[q], áre se
chíre gaye, shikanja meṉ khíṉche
gaye, talwár se máre gaye: bheṛ-
oṉ aur bakríoṉ kí khál oṛhe húe[r],
tangí meṉ, musíbat meṉ, dukh
meṉ máre phire[s];
38 (Dunyá un ke láiq na thí:)
we bayábánoṉ, aur pahároṉ, aur
gároṉ, aur zamín ke gaṛhoṉ meṉ[t]
ḵharáb phirá kiye.
39 Aur ye sab, jin ke ímán par
gawáhí dí gayí, wa'da tak na pa-
hunche[u]:
40 Ki Ḵhudá ne peshbíní karke
hamáre liye ek bihtar bát ṭhahráí
thí[x], táki we hamáre ba-gair kámil
na kiye jáweṉ[y].

XII BÁB.

1 *Ráqim nasíhat kartá ki we har waqt ímán láke qáim raheṉ, aur sabr aur díndárí nít kareṉ.* 22 *Naye 'ahd kí ta'ríf, ki puráne se kahíṉ ziyáda bihtar hai.*

PAS jab ki gawáhoṉ ke itne
baṛe abr ne hameṉ á gherá
hai, to ham har ek bojh aur uljhá-
newále gunáh ko utárke[a], bar-
dásht ke sáth[b], us dauṛ meṉ, jo
hamáre sámhne á paṛí hai, dauṛ-
eṉ[c];
2 Aur Yisú' ko jo ímán ká shurú'
aur kámil karnewálá hai, takte
raheṉ, jis ne us ḵhushí ke liye,
jo us ke sámhne thí, sharmindagí
ko náchíz jánke salíb ko sahá[d],
aur Ḵhudá ke taḵht ke dahine já
baiṭhá[e].
3 Tum us par gaur karo, jis ne
gunahgároṉ kí itní baṛí muḵhála-
fat kí bardásht kí[f]; tá na ho ki
tum pareshán i ḵhátir hoke sust
ho jáo[g].
4 Tum ne gunáh ke muqábala

San 'ÍSAWÍ 64.

g 2 Sam. 7. 11, wag. h Qáz. 14. 5, 6. 1 Sam. 17. 34, 35. Dán. 6. 22. i Dán. 3. 25. k 1 Sam. 20. 1. 1 Sal. 19. 3. 2 Sal. 6. 16. l 2 Sal. 20. 7, wag. Aiy. 42. 10. Zab. 6. 8. m Qáz. 15. 8, 15. 1 Sam. 14. 13, wag. aur 17. 51, 52. 2 Sam. 8. 1, wag. n 1 Sal. 17. 22. 2 Sal. 4. 35. o A'am. 22. 25. p Paid. 39. 20. Yar. 20. 2. aur 37. 15. q 1 Sal. 21. 13. 2 Taw. 24. 21. A'am. 7. 58. aur 14. 19. r Zak. 13. 4. s 2 Sal. 1. 8. Mat. 3. 4. t 1 Sal. 18. 4. aur 19. 9. u 2, 13 áyateṉ. x 'Ibrán. 7. 22. aur 8. 6. y 'Ibrán. 5. 9. aur 12. 23. Muk. 6. 11. a Qul. 3. 8. 1 Pat. 2. 1. b Rúm. 12. 12. 'Ibrán. 10. 36. c 1 Qur. 9. 24. Filip. 3. 13, 14. d Lúq. 24. 26. Filip. 2. 8, wag. 1 Pat. 1. 11. e Zab. 110. 1. 'Ibrán. 1. 3, 13. aur 8. 1. 1 Pat. 3. 22. f Mat. 10. 24, 25. Yúh. 15. 20. g Gal. 6. 9.

San 'ÍSAWÍ 64.

men koshish karke hanoz khún tak sámhná nahín kiyá[h].

5 Aur tum us nasíhat ko, jo tumhen farzandon kí mánind kí játí hai, bhúl gaye, ki Ai mere bete, Khudáwand kí tambíh ko náchíz mat ján; aur jab wuh tujhe malámat kare, shikasta-dil mat ho[i]:

6 Ki Khudáwand, jise piyár kartá hai, use tambíh kartá hai[k], aur har ek bete ko, jise wuh qabúl kartá hai, píttá hai.

7 Agar tum tambíh men sabr karte ho, Khudá tum se farzandon kí mánind sulúk kartá hai; ki kaun sá betá hai, jise báp tambíh nahín kartá[l]?

8 Par agar wuh tambíh, jis men sáre sharík hain[m], tum ko na kí jáe, to tum harámzáda ho, farzand nahín.

9 Aur jab we, jo hamáre jismání báp the, tambíh karte the, aur ham ne un kí ta'zím kí; to kyá ham us se ziyáda rúhon ke Báp[n] ke hukm men na rahen, aur jíen?

10 Ki we to thore dinon ke wáste apní samajh ke muwáfiq tambíh karte the; par wuh hamárí bihtarí ke liye, táki ham us kí pákízagí men sharík howen[o].

11 Aur koí tambíh bilfi'al khushí ká bá'is nahín nazar átí, balki afsos ká: magar ákhir ko unhen jo us se tarbiyat páte hain, rástbází ká phal[p] chain ke sáth bakhshtí hai.

12 Is wáste dhíle háth aur sust ghutnon ko sídhá karo[q];

13 Aur apne pánwon ke liye ‖ sídhe raste banáo[r], táki jo langrátá hai, bhatak na jáwe, balki changá howe[s].

14 Sab se mile raho[t], pákízagí kí pairauí karo, jis ke bagair Khudáwand ko koí na dekhegá[u].

15 Aur ba gaur dekhte raho[x], ki koí Khudá ke fazl se mahrúm na ho[y]; aur na howe, ki koí karwí jar sabz hoke tasdí'a dewe[z], aur us se bahutere nápák ho jáwen.

16 Na howe, ki koí 'Esau kí mánind zání[a], yá bedín ho, jis ne ek khurák ke wáste apne palauthe hone ká haqq bechá[b].

17 Kyúnki tum jánte ho, ki wuh, us ke ba'd, jab us ne cháhá ki barakat ká wáris ho, radd kiyá gayá[c]: aur us ne jagah na páí, ki

[h] 1 Qur. 10. 13. 'Ibrán. 10. 32, 33, 34.
[i] Aiy. 5. 17. Ams. 3. 11.
[k] Zab. 94. 12. aur 119. 75. Ams. 3. 12. Ya'q. 1. 12. Muk. 3. 19.
[l] Ist. 8. 5. 2 Sam. 7. 14. Ams. 13. 24. aur 19. 18. aur 23. 13.
[m] Zab. 73. 15. 1 Pat. 5. 9.
[n] Gin. 16. 22. aur 27. 16. Aiy. 12. 10. Wá'iz. 12. 7. Yas. 42. 5. aur 57. 16. Zak. 12. 1.
[o] Ahb. 11. 44. aur 19. 2. 1 Pat. 1. 15, 16.
[p] Ya'q. 3. 18.
[q] Aiy. 4. 3, 4. Yas. 35. 3.
‖ Yá, *hamwár.*
[r] Ams. 4. 26. 27.
[s] Gal. 6. 1.
[t] Zab. 34. 14. Rúm. 12. 18. aur 14. 19. 2 Tim. 2. 22.
[u] Mat. 5. 8. 2 Qur. 7. 1. Afs. 5. 5.
[x] 2 Qur. 6. 1.
[y] Gal. 5. 4.
[z] Ist. 29. 18. 'Ibrán. 3. 12.
[a] Afs. 5. 3. Qul. 3. 5. 1 Tas. 4. 3.
[b] Paid. 25. 33.
[c] Paid. 27. 34, 36, 38.

dil ko badal de[d], agarchi us ne use ánsú bahá baháke dhúndhá.

18 Ki tum us pahár tak nahín áe, jise chhú sake, na us kí dhadhaktí ág, aur kálí badlí, aur táríkí, aur túfán[e],

19 Aur narsinge ke shor, aur kalám kí áwáz ke pás, jise sunnewálon ne sunkar darkhwást kí, ki yih kalám phir ham se na kahá jáwe[f]:

20 (Kyúnki we us hukm kí, jo unhen diyá gayá thá, bardásht na kar sake, ki Agar koí jánwar us pahár ko chhúwe, to patthráo kiyá jáwe, yá bhále se chhedá jáe[g]:

21 Aur wuh jo nazar áyá, aisá darauná thá, ki Músá bolá, Main hairán aur larzán hún[h]:)

22 Balki tum Saihún ke pahár[i], aur zinda Khudá ke shahr men, jo ásmání Yarúsalam hai[k], aur lákhon firishton ke pás[l],

23 Aur palauthon[m] kí 'ídí jamá'at aur kalísiye men, jin ke nám ásmán par likhe hain[n], aur Khudá ke pás, jo sab ká Hákim hai[o], aur kámil kiye húe[p] rástbázon kí rúhon ke pás,

24 Aur Yisú' ke, jo naye 'ahd ká darmiyání hai[q], aur us chhirke húe lahú ke[r], jo Hábil ke lahú se bihtar báten boltá hai[s], pás áe ho.

25 Dekho, tum bolnewále se gáfil na raho. Kyúnki agar we bhág na nikle, jo us se jo zamín par farmátá thá gáfil rahe, to ham bhí agar us se, jo hamen ásmán par se farmátá hai, munh moren, kyúnkar bhág niklenge[t]?

26 Us kí áwáz ne zamín ko us waqt hilá diyá[u]: par ab us ne yih kahke wa'da kiyá, ki Phir ek bár main faqat zamín ko nahín, balki ásmán ko bhí hilá dúngá[x].

27 Aur yih bát ki Phir ek bár, is bát ko záhir kartí hai, ki we chízen jo hiláí játí hain, baní húí chízon kí mánind tal játín, táki we chízen jo talne kí nahín, qáim rahen[y].

28 Pas, ham aisí bádsháhí ko, jo talne kí nahín, páke fazl hásil karen, jis se Khudá kí bandagí pasandída taur par adab aur díndárí ke sáth karen:

29 Kyúnki hamárá Khudá bhasam karnewálí ág hai[z].

San 'ÍSAWÍ 64.

[d] 'Ibrán. 6. 6.
[e] Khur. 19. 12, 18, 19. aur 20. 18. Ist. 4. 11. aur 5. 22. Rúm. 6. 14. aur 8. 15. 2 Tim. 1. 7.
[f] Khur. 20. 19. Ist. 5. 5, 25. aur 18. 16.
[g] Khur. 19. 13.
[h] Khur. 19. 16.
[i] Gal. 4. 26. Muk. 3. 12. aur 21. 2, 10.
[k] Filip. 3. 20.
[l] Ist. 33. 2. Zab. 68. 17. Yahúd. 14.
[m] Khur. 4. 22. Ya'q. 1. 18. Muk. 14. 4.
[n] Lúq. 10. 20. Filip. 4. 3. Muk. 13. 8.
[o] Paid. 18. 25. Zab. 94. 2.
[p] Filip. 3. 12. 'Ibrán. 11. 40.
[q] 'Ibrán. 8. 6. aur 9. 15.
[r] Khur. 24. 8. 'Ibrán. 10. 22. 1 Pat. 1. 2.
[s] Paid. 4. 10. 'Ibrán. 11. 4.
[t] 'Ibrán. 2. 2, 3. aur 3. 17. aur 10. 28, 29.
[u] Khur. 19. 18.
[x] Haj. 2. 6.
[y] Zab. 102. 26. Mat. 24. 35. 2 Pat. 3. 10. Muk. 21. 1.
[z] Khur. 24. 17. Ist. 4. 24. aur 9. 3. Zab. 50. 3. aur 97. 3. Yas. 66. 15. 2 Tas. 1. 7. 'Ibrán. 10. 27.

San 'ÍSAWÍ 64.

XIII BÁB.

1 Mutafarriq nasíhaten bábat muhabbat kí, 4 phir pákízagí kí, 5 phir ki lálach ko apne se judá karen, phir ki Khudá ke wá'izon ko yád rakhen, 9 phir ki rang á rang begána ta'límon se chaukas rahen, 10 phir ki Masíh ká iqrár karen, 16 phir ki khairát karen, 17 phir ki hákimon kí itá'at karen, 18 phir ki rasúl ke liye du'á mángen. 20 Khatt ká khátima.

BIRÁDARÁNA muhabbat baní
rahe[a].
2 Musáfir-parwarí ko mat bhú-
lo[b]; kyúnki usí se kitnon ne bin
jáne firishton kí mihmání kí hai[c].
3 Qaidíon ko yún yád karo, goyá
tum un ke sáth qaid men sharík
ho; aur aisá hí un ko jo ranj men
hain yád karo[d], ki tumhárá bhí
unhín ká sá jism hai.
4 Byáh karná sab men bhalá
hai, aur bistar nápák nahín; par
Khudá harámkáron aur záníon kí
'adálat karegá[e].
5 Tumhárá chalan lálach ká na
howe; aur jo maujúd hai, usí par
qaná'at karo[f]; kyúnki us ne áp
kahá hai, ki main tujhe hargiz na
chhorúngá, aur tujhe mutlaq tark
na karúngá[g].
6 Is wáste ham khátirjam'aí se
kah sakte hain, ki Khudáwand
merá madadgár hai, aur main na
darúngá; insán merá kyá kar-
egá[h]?
7 Tum apne || peshwáon ko, jin-
hon ne tum se Khudá kí bát kahí,
yád karo[i]; aur un kí chál ke
anjám ko gaur karke un ke ímán
kí pairauí karo[k].
8 Yisú' Masíh kal, aur áj, aur
abad tak, eksán hai[l].
9 Tum rang á rang begána ta'-
límon se idhar udhar daurte na
phiro[m]. Ki yih bhalá hai, ki dil
fazl se mazbút ho; na ki khurák-
on se[n], jin se unhon ne, jo un
ke liye daurte phirte the, naf'a na
páyá.
10 Hamárí to ek qurbángáh hai,
jis se khaima kí khidmat kar-
newálon ká ikhtiyár nahín, ki
kháen[o].
11 Ki jin jánwaron ká lahú sar-
dár káhin muqaddas makán men
gunáh ke kafára ke wáste le játá
hai, un ke badan khaimagáh ke
báhar jaláe játe hain[p]:
12 Is wáste Yisú' bhí, táki logon
ko apne lahú se pákízagí bakhshe,
phátak ke báhar márá gayá[q].
13 Pas áo, ham us kí zillat ke
sharík hoke[r] khaimagáh se báhar
us pás nikal chalen.
14 Kyúnki hamárá rahnewálá
shahr yahán nahín; ham to us
shahr ko jo ánewálá hai, dhúndhte
hain[s].
15 Is wáste us ke wasíla se[t]
sitáish kí qurbání[u], ya'ne, un
honthon ká phal[x] jo us ke nám
ká iqrár karte hain, Khudá ke
liye har waqt láwen.
16 Par bhaláí aur sakháwat
karní na bhúlo[y]; is liye ki Khudá
aisí qurbáníon se khush hotá hai[z].
17 Tum apne || peshwáon ke far-
mánbardár aur tábi' raho[a]: ki we,
un kí mánind jinhen hisáb dená
paregá, tumhárí jánon ke wáste
jágte rahte hain[b], táki we khushí
se yih karen, na ki gam se: kyún-
ki wuh tumháre liye nuqsán hai.
18 Hamáre wáste du'á mángo[c];
kyúnki ham yaqín jánte hain, ki
ham nekníyat hain[d], ki sárí báton
men nekí ke sáth guzrán kiyá
cháhte hain.
19 Aur main tum se kháss is
liye minnat kartá hún, ki tum yih
karo, tá ki main jald tum pás phir
pahunchún[e].
20 Salámatí ká Khudá[f], jo abadí
'ahd ke lahú[g] ke sabab se bheron
ke buzurg garariye[h], ya'ne, ha-
máre Khudáwand Yisú' Masíh ko,
murdon men se phir láyá[i],
21 Tum ko har ek nek kám men
kámil kare[k], táki us kí marzí par
chalo, aur jo kuchh us ke huzúr
men maqbúl hai, Yisú' Masíh ke
wasíla tum men kare[l]; us ká
jalál hamesha hamesha howe[m].
Ámín.
22 Ab, ai bháío, main tum se
iltimás kartá hún, ki tum nasíhat
ke kalám ko mán lo: ki main ne
mukhtasar men tumhen likhá hai[n].
23 Jáno ki bhái Timtáus[o] chhút
gayá[p]; agar wuh jald áwe, to us
ke sáth áke main tum ko dekhún-
gá.
24 Tum apne sab peshwáon[q] aur
sáre muqaddason ko salám kaho.
Jo Italia ke hain, tumhen salám
kahte hain.
25 Fazl tum sab par ho[r]. Ámín.

¶ Yih khatt 'Ibráníon ko Tim-
táus ke háth se likhá húá
Italia se bhejá gayá.

---

[a] Rúm. 12. 10. 1 Tas. 4. 9. 1 Pat. 1. 22. aur 2. 17. aur 3. 8. aur 4. 8. 2 Pat. 1. 7. 1 Yúh. 3. 11, wag. aur 4. 7, 20, 21.
[b] Mat. 25. 35. Rúm. 12. 13. 1 Tim. 3. 2. 1 Pat. 4. 9.
[c] Paid. 18. 3. aur 19. 2.
[d] Mat. 25. 36. Rúm. 12. 15. 1 Qur. 12. 26. Qul. 4. 18. 1 Pat. 3. 8.
[e] 1 Qur. 6. 9. Gal. 5. 19, 21. Afs. 5. 5. Qul. 3. 5, 6.
Muk. 22. 15.
[f] Mat. 6. 25, 34. Filip. 4. 11, 12. 1 Tim. 6. 6, 8.
[g] Paid. 28. 15. Jst. 31. 6, 8. Yash. 1. 5. 1 Taw. 28. 20. Zab. 37. 25.
[h] Zab. 27. 1. aur 56. 4, 11, 12. aur 118. 6.
|| Yá, *hákimon ko.*
[i] 17 áyat.
[k] 'Ibrán. 6. 12.
[l] Yúh. 8. 58. 'Ibrán. 1. 12. Muk. 1. 4.
[m] Afs. 4. 14. aur 5. 6. Qul. 2. 4, 8. 1 Yúh. 4. 1.
[n] Rúm. 14. 17. Qul. 2. 16. 1 Tim. 4. 3.
[o] 1 Qur. 9. 13. aur 10. 18.
[p] Khur. 29. 14. Ahb. 4. 11, 12, 21. aur 6. 30. aur 9. 11. aur 16. 27. Gin. 19. 3.
[q] Yúh. 19. 17, 18. A'am. 7. 58.

[r] 'Ibrán. 11. 26. 1 Pat. 4. 14.
[s] Mík. 2. 10. Filip. 3. 20. 'Ibrán. 11. 10, 16. aur 12. 22.
[t] Afs. 5. 20. 1 Pat. 2. 5.
[u] Ahb. 7. 12. Zab. 50. 14, 23. aur 69. 30, 31. aur 107. 22. aur 116. 17.
[x] Hús. 14. 2.
[y] Rúm. 12. 13.
[z] 2 Qur. 9. 12. Filip. 4. 18. 'Ibrán. 6. 10.
|| Yá, *hákimon ke.*
[a] Filip. 2. 29. 1 Tas. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. 7 áyat.
[b] Hiz. 3. 17. aur 33. 2, 7. A'am. 20. 26, 28.
[c] Rúm. 15. 30. Afs. 6. 19. Qul. 4. 3. 1 Tas. 5. 25. 2 Tas. 3. 1.
[d] A'am. 23. 1. aur 24. 16. 2 Qur. 1. 12.
[e] Filím. 22.
[f] Rúm. 15. 33. 1 Tas. 5. 23.
[g] Zak. 9. 11. 'Ibrán. 10. 29.
[h] Yas. 40. 11. Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Yúh. 10. 11, 14. 1 Pat. 2. 25. aur 5. 4.
[i] A'am. 2. 24, 32. Rúm. 4. 24. aur 8. 11. 1 Qur. 6. 14. aur 15. 15. 2 Qur. 4. 14. Gal. 1. 1. Qul. 2. 12. 1 Tas. 1. 10. 1 Pat. 1. 21.
[k] 2 Tas. 2. 17. 1 Pat. 5. 10.
[l] Filip. 2. 13.
[m] Gal. 1. 5. 2 Tim. 4. 18. Muk. 1. 6.
[n] 1 Pat. 5. 12.
[o] 1 Tas. 3. 2.
[p] 1 Tim. 6. 12.
[q] 7, 17 áyaten.
[r] Tít. 3. 15.

YA'QU'B KÁ ḲHATT I 'ÁMM.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

I BÁB.

1 Dukh uṭháte waqt cháhiye ki ham ḳhushí kareṉ, aur Ḳhudá se hikmat máṉgeṉ tá ki sabr kar sakeṉ; 13 munásib nahíṉ hai ki ham ázmáish ke waqt yih samjheṉ ki Ḳhudá hameṉ imtihán meṉ phaṉsátá hai, aur is bá'is gunáh karte, 19 bar-'aks us ke cháhiye ki ham kalám ko suneṉ aur us ko gaur kareṉ aur us par 'amal kareṉ. 26 Agar aisá na kareṉ, to mumkin hojátá ki ham záhirí díndár ṭhahreṉge, par haqíqí díndár hargiz na hojáeṉge.

YA'QU'B[a] ká, jo Ḳhudá aur
Ḳhudáwand Yisú' Masíh ká
banda hai[b], un bárah firqoṉ[c] ko
jo tittar bittar haiṉ[d], salám.
2 Ai mere bháío, jab tum tarah
tarah kí ázmáishoṉ[e] meṉ paṛo, to
use kamál ḳhushí samjho[f];
3 Yih jánkar, ki tumháre ímán
kí ázmáish sabr paidá kartí hai[g].
4 Par sabr ko kám púrá karne
do, táki tum kámil aur púre ho,
aur kisí bát meṉ náqis na raho.
5 Agar koí tum meṉ se hikmat
meṉ náqis howe[h], to Ḳhudá se
máṉge[i], jo sab ko saḳháwat ke
sáth detá, aur ulahná nahíṉ detá
hai, ki us ko 'ináyat hogí[k].
6 Par ímán se máṉge, aur kuchh
shakk na kare[l]. Kyúṉki shakk-
karnewálá samundar kí lahr kí
mánind hai, jise hawá ṭakrátí aur
uṛátí hai.
7 Aisá shaḳhs hargiz gumán na
kare, ki Ḳhudáwand se kuchh
páwegá.
8 Do-dila ádmí[m] apní sárí chál
meṉ ḍagmagátá hai.
9 Bháí jo garíb hai, apní bu-
landí par faḳhr kare:
10 Aur jo daulatmand hai, apní
pastí par; is liye, ki wuh ghás
ke phúl kí tarah játá rahegá[n].
11 Kyúṉki jab súraj nikaltá aur
lúh chaltí, tab ghás ko sukhá
detí, aur us ká phúl jhaṛ játá,
aur us ke chihra kí ḳhúbsúratí
játí rahtí; yúṉ hí daulatmand bhí
apní sárí ráhoṉ meṉ murjhá jáe-
gá.
12 Mubárak wuh ádmí, jo áz-
máish kí bardásht kartá hai[o]; is
wáste ki jab us kí ázmáish ho
chukí, to zindagí ká táj[p], jis ká

[a] A'am. 12. 17. aur 15. 13. Gal. 1. 19. aur 2. 9. Yahúd. 1.
[b] Tít. 1. 1.
[c] A'am. 26. 7.
[d] Ist. 32. 26. Yúh. 7. 35. A'am. 2. 5. aur 8. 1. 1 Pat. 1. 1.
[e] 1 Pat. 1. 6.
[f] Mat. 5. 12. A'am. 5. 41. 'Ibrán. 10. 34. 1 Pat. 4. 13, 16.
[g] Rúm. 5. 3.
[h] 1 Sal. 3. 9, 11, 12. Ams. 2. 3.
[i] Mat. 7. 7. aur 21. 22. Marq. 11. 24. Lúq. 11. 9. Yúh. 14. 13. aur 15. 7. aur 16. 23.
[k] Yar. 29. 12. 1 Yúh. 5. 14, 15.
[l] Marq. 11. 24. 1 Tim. 2. 8.
[m] Ya'q. 4. 8.
[n] Aiy. 14. 2. Zab. 37. 2. aur 90. 5, 6. aur 102. 11. aur 103. 15. Yas. 40. 6. 1 Qur. 7. 31. Ya'q. 4. 14. 1 Pat. 1. 24. 1 Yúh. 2. 17.
[o] Aiy. 5. 17. Ams. 3. 11, 12. Ya'q. 12. 5. Muk. 3. 19.
[p] 1 Qur. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. Ya'q. 2. 5. 1 Pat. 5. 4. Muk. 2. 10.

Ḳhudá ne apne muhabbat-rakh-
newáloṉ se wa'da kiyá[q], páwegá.
13 Jab koí imtihán meṉ phaṉse,
to wuh na kahe, ki Maiṉ Ḳhudá
kí taraf se imtihán meṉ phaṉsá;
kyúṉki Ḳhudá badíoṉ se na áp
ázmáyá játá, aur na kisí ko áz-
mátá hai:
14 Magar har shaḳhs apní ḳhwáh-
ishoṉ se lubhákar, aur jál meṉ
phaṉskar, imtihán meṉ paṛtá
hai.
15 So ḳhwáhish jab hámila húí,
tab gunáh paidá kartí[r]: aur gunáh
jab tamámí tak pahunchá, maut
ko jantá hai[s].
16 Mere piyáre bháío, fareb na
kháo.
17 Har ek achchhí baḳhshish
aur kámil in'ám úpar hí se hai[t],
aur núroṉ ke báni kí taraf se
utartá hai, jis meṉ badalne aur
phir jáne ká sáya bhí nahíṉ[u].
18 Us ne apne iráda se hameṉ
sachchái ke kalám se paidá kiyá[x],
táki ham us ke maḳhlúqoṉ meṉ
pahile phaloṉ[y] kí mánind howeṉ[z].
19 Is liye, ai piyáre bháío, har
ek ádmí sunne meṉ tez[a], aur bol
uṭhne meṉ dhímá[b], aur gussa
karne meṉ dhímá howe[c]:
20 Kyúṉki insán ká gussa Ḳhudá
kí rástbází ke kám nahíṉ kartá.
21 Is liye sárí gandagí aur badí
ke fuzlát phenkkar[d], us kalám ko,
jo paiwand hotá, aur tumhárí ján
bachá saktá hai[e], farotaní se
qabúl kar lo.
22 Lekin tum kalám par 'amal
karnewále ho[f], na áp ko fareb
dekar sirf sunnewále raho.
23 Kyúṉki jo shaḳhs sirf kalám
ko suná kartá, aur us par 'amal
nahíṉ kartá[g], wuh us ádmí kí má-
nind hai, jo apná muṉh áíne meṉ
dekhtá:
24 Is liye ki us ne áp ko dekhá,
aur chalá gayá, aur fauran bhúl
gayá, ki maiṉ kaisá thá.
25 Par jo ázádagí kí kámil sha-
rí'at[h] par ṭakṭakí bándhke us ke
gaur meṉ rahtá hai[i], wuh sunkar
bhúlnewálá nahíṉ, balki 'amal

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

[q] Mat. 10. 22. aur 19. 28, 29. Ya'q. 2. 5.
[r] Aiy. 15. 35. Zab. 7. 14.
[s] Rúm. 6. 21, 23.
[t] Yúh. 3. 27. 1 Qur. 4. 7.
[u] Gin. 23. 19. 1 Sam. 15. 29. Mal. 3. 6. Rúm. 11. 29.
[x] Yúh. 1. 13. aur 3. 3. 1 Qur. 4. 15. 1 Pat. 1. 23.
[y] Yar. 2. 3. Muk. 14. 4.
[z] Afs. 1. 12.
[a] Wá'iz. 5. 1.
[b] Ams. 10. 19. aur 17. 27. Wá'iz. 5. 2.
[c] Ams. 14. 17. aur 16. 32. Wá'iz. 7. 9.
[d] Qul. 3. 8. 1 Pat. 2. 1.
[e] A'am. 13. 26. Rúm. 1. 16. 1 Qur. 15. 2. Afs. 1. 13. Tít. 2. 11. 'Ibrán. 2. 3. 1 Pat. 1. 9.
[f] Mat. 7. 21. Lúq. 6. 46. aur 11. 28. Rúm. 2. 13. 1 Yúh. 3. 7.
[g] Lúq. 6. 47, wag. Dekho Ya'q. 2. 14, wag.
[h] Ya'q. 2. 12.
[i] 2 Qur. 3. 18.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

k Yúh. 13. 17.
l Zab. 34. 13. aur 39. 1. 1 Pat. 3. 10.
m Yas. 1. 16, 17. aur 58. 6, 7. Mat. 25. 36.
n Rúm. 12. 2. Ya'q. 4. 4. 1 Yúh. 5. 18.

karnewálá hoke, apne 'amal meṉ
mubárak hogá[k].
26 Agar koí tumháre bích áp ko
díndár záhir kare, aur apní zubán
ko lagám na de[l], balki apne dil
ko fareb dewe, to us kí díndárí
bátil hai.
27 Wuh díndárí jo Khudá aur
Báp ke áge pák aur be-'aib hai, so
yihí hai, ki Yatímoṉ aur bewoṉ kí
musíbat ke waqt un kí khabargírí
karní[m], aur áp ko dunyá se be-dág
bachá rakhná[n].

II BÁB.

1 *Masíhioṉ ko yih munásib nahíṉ, ki we daulatmand bháioṉ ki rúdárí kareṉ, aur miskín bháioṉ ko haqír jáneṉ:* 13 *bar-'aks us ke yih farz hai ki muhabbat rakhá kareṉ aur rahm dikhláyá kareṉ:* 14 *cháhiye ki ham ímán par fakhr na kareṉ jab us ke sáth a'amál na howeṉ,* 17 *kyúṉki aisá ímán murda hai,* 19 *Shayátín ká ímán,* 21 *aur Abirahámí nahíṉ,* 25 *aur na aisá jaisá Ráhab látí thí.*

a 1 Qur. 2. 8.
b Ahb. 19. 15. Ist. 1. 17. aur 16. 19. Ams. 24. 23. aur 28. 21. Mat. 22. 16. 9 áyat. Yahúd. 16.
‖ Yá, *tumháre 'ibádat-khána meṉ.*

MERE bháío, hamáre Khudá-
wand Yisú' Masíh ká, jo
zu-l-jalál hai[a], ímán záhir-parastí
ke sáth[b] na rakho.
2 Is liye ki agar koí sone kí
angúṭhí aur barráq posház pahin-
kar ‖ tumhárí jamá'at meṉ áwe,
aur ek garíb maile kuchele kapṛe
pahine áwe;
3 Aur tum us suthrí-posház-wále
kí taraf mutawajjih hokar us se
kaho, Áp yaháṉ bakhúbí baiṭhiye;
aur garíb se kaho, Waháṉ khaṛá
rah, yá, Yaháṉ mere páṉwoṉ kí
chaukí tale baiṭh:
4 To kyá tum ne ápas kí taraf-
dárí na kí, aur bad-gumán hákim
na bane?
5 Mere piyáre bháío, suno, Kyá
Khudá ne is jahán ke garíboṉ ko
nahíṉ chuná[c], táki we ímán ke dau-
latmand[d], aur usí bádsháhat ke,
jis ká us ne apne piyár-karnewáloṉ
se wa'da kiyá[e], wáris howeṉ?
6 Lekin tum ne garíboṉ ko be-
hurmat kiyá[f]. Kyá daulatmand
tum par jabr nahíṉ karte, aur 'adá-
latoṉ meṉ tumheṉ nahíṉ khíṉch-
wáte[g]?
7 Kyá we us buzurg nám ká, jo
tumhárá rakhá gayá, ṭhaṭṭhá na-
híṉ karte?
8 Par jo tum us bádsháhí sha-
rí'at ko púrá karo, jaisá likhá hai,
ki Tú apne paṛosí ko aisá piyár
kar, jaisá áp ko[h], tum achchhá
karte ho;
9 Lekin agar tum záhir-parastí

c Yúh. 7. 48. 1 Qur. 1. 26, 28.
d Lúq. 12. 21. 1 Tim. 6. 18. Muk. 2. 9.
e Khur. 20. 6. 1 Sam. 2. 30. Ams. 8. 17. Mat. 5. 3. Lúq. 6. 20. aur 12. 32. 1 Qur. 2. 9. 2 Tim. 4. 8. Ya'q. 1. 12.
f 1 Qur. 11. 22.
g A'am. 13. 50. aur 17. 6. aur 18. 12. Ya'q. 5. 6.
h Ahb. 19. 18. Mat. 22. 39. Rúm. 13. 8, 9. Gal. 5. 14. aur 6. 2.

karo[i], to gunáh karte ho, aur sha-
rí'at ke ṭálnewále ṭhahráe játe ho.
10 Is liye ki jo sárí sharí'at ko
mántá, aur ek bát ṭáltá hai, to
wuh sárí báton ká gunahgár húá[k].
11 Kyúṉki jis ne kahá, ki Tú
ziná na kar, us ne yih bhí kahá,
ki Tú khún mat kar[l]. Pas agar
tú ziná na kare, aur khún kare,
to tú sharí'at ká ṭálnewálá hogá.
12 Tum un kí tarah kaho, aur
karo, jin ká insáf ázádagí kí sha-
rí'at[m] ke muwáfiq hogá.
13 Is liye ki jis ne rahm nahíṉ
kiyá, us ká insáf be-rahmí se
hogá[n]; aur rahm 'adálat par
‖ gálib hotá hai[o].
14 Mere bháío, agar koí kahe,
ki maiṉ ímándár húṉ, aur 'amal
na kartá ho, to kyá fáida[p]? kyá
aisá ímán use bachá saktá hai?
15 Agar koí bháí yá bahin nangá
howe, aur rozína kí roṭí muyassar
na ho[q],
16 Aur tum meṉ se koí unheṉ
kahe, ki Salámat jáo, garm aur
ser ho[r]; aur tum unheṉ we chízeṉ
na do, jo badan ko zarúr haiṉ, to
kyá fáida?
17 Isí tarah ímán bhí, agar 'amal
ke sáth na ho, to akelá hoke
murda hai.
18 Sháyad koí kahe, ki Ímán
tujh meṉ hai, aur mere pás 'amal;
bhalá, tú apná ímán be 'amal ke
mujh par záhir kar, aur maiṉ
apne ímán ko apne a'amál se tujh
par záhir karúṉgá[s].
19 Tú ímán látá hai, ki Khudá
ek hai; achchhá kartá hai: Sha-
yátín bhí yihí mánte, aur thartha-
áte haiṉ[t].
20 Par, ai wáhí ádmí, kab tujh
ko ma'lúm hogá, ki ímán be a'a-
mál murda hai?
21 Kyá hamárá báp Abirahám
a'amál se rástbáz nahíṉ ṭhahráyá
gayá, jis waqt us ne apne beṭe Iz,-
hák ko qurbángáh par chaṛháyá[u]?
22 Tú dekhtá hai, ki ímán ne us
ke a'amál ke sáth kám kiyá[x], aur
a'amál se ímán kámil húá?
23 Aur wuh navishta púrá húá,
jo kahtá hai, Abirahám Khudá
par ímán láyá, aur yih us ke liye
rástbází giná gayá[y]: aur wuh Kha-
líl-Ulláh kahláyá[z].
24 Tum dekhte ho, ki ádmí a'a-
mál se rástbáz ṭhahráyá játá hai,
sirf ímán se nahíṉ.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

i 1 áyat.
k Ist. 27. 26. Mat. 5. 19. Gal. 3. 10.
l Khur. 20. 13, 14.
m Ya'q. 1. 25.
n Aiy. 22. 6, wag. Ams. 21. 13. Mat. 6. 15. aur 18. 35. aur 25. 41, 42.
‖ Yá, *fakhr kartá hai.*
o 1 Yúh. 4. 17, 18.
p Mat. 7. 26. Ya'q. 1. 23.
q Dekho Aiy. 31. 19, 20. Lúq. 3. 11.
r 1 Yúh. 3. 18.
s Ya'q. 3. 13.
t Mat. 8. 29. Marq. 1. 24. aur 5. 7. Lúq. 4. 34. A'am. 16. 17. aur 19. 15.
u Paid. 22. 9, 12.
x 'Ibrán. 11. 17.
y Paid. 15. 6. Rúm. 4. 3. Gal. 3. 6.
z 2 Taw. 20. 7. Yas. 41. 8.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

25 Isí tarah Ráhab bhí, jo fáhisha thí, jab us ne jásúson kí mihmání kí[a], aur unhen dúsrí ráh se báhar kar diyá, kyá a'amál se rástbáz na ṭhahrí?
26 Pas jaisá badan be rúh murda hai, waisá hí ímán bhí be a'amál murda hai.

III BÁB.

1 Be ta,ammul ke yá ghamand ke sáth kisí ko malámat karní durust nahín: 5 khiláf us ke cháhiye ki ham apní zubán ko rok rakhen, ki wuh báwujúde ki chhoṭá 'azú hai, lekin bahutsí nekí aur bahutsí badí kar saktí. 13 We jo haqíqí dánáí rakhte, so halím aur milansár hain, aur ḍáh aur jhagre se báz rahte.

AI mere bháío, tum men bahut se ustád na banen[a]; kyúnki jánte ho, ki ham us se ziyáda sazá páwenge[b].
2 Is wáste ki ham sab ke sab bár bár taqsír karte hain[c]. Agar koí báton men taqsír na kare[d], to wuhí kámil shakhs hai[e], aur wuh apne sáre badan ko tábi' kar saktá hai.
3 Dekho, ki ham ghoron ke munh men lagám dete hain[f], táki we hamáre tábi' rahen, aur un ke sáre badan ko pherte hain.
4 Dekho, jaház bhí, báwujúde ki kaise baṛe baṛe hain, aur tez hawá se uṛáe játe, chhoṭí chhoṭí patwár se, jahán kahín mánjhí cháhtá hai, phiráe játe hain;
5 Waise hí zubán chhoṭá sá 'azú hai[g], par baṛá hí bol boltí hai[h]. Dekho, thoṛí sí ág kaise baṛe jangal ko jalá detí hai!
6 So zubán ek ág hai[i], aur sharárat ká ek 'álam; zubán hamáre angon men aisí hai, ki sáre badan par dág lagátí hai[k], aur paidáish ke dáira ko jalátí hai, aur khud us ne jahannam se jalan ko páyá hai.
7 Kyúnki har qism ke jánwar, kyá uṛte, kyá rengte, kyá samundar ke rahnewále, insán ke bas men áte hain, aur áe:
8 Par zubán ko koí ádmí bas men lá nahín saktá; ki wuh to ek balá hai, jo thamtí nahín; zahr i qátil se bharí hai[l].
9 Ham usí se Khudá ko, jo Báp hai, mubárak kahte hain; aur usí se ádmíon ko, jo Khudá kí súrat par paidá húe[m], bad du'á karte hain.
10 Ek hí munh se mubárakbádí aur bad du'á nikaltí hai. Ai mere bháío, yih munásib nahín, ki aisá ho.
11 Kyá koí chashma ek hí sote se míṭhá aur khárá pání detá hai?
12 Ai mere bháío, kyá mumkin hai, ki anjír men zaitún, aur angúr men anjír lagen? so koí chashma khárá aur míṭhá pání nahín detá.
13 Tum men kaun 'aqlmand aur dáná hai[n]? wuh nek chál se dánáí ke hilm ke sáth[o] apne a'amál záhir kare[p].
14 Par jo tum apne dil men kaṛwí ḍáh, aur jhagṛe rakhte ho[q], to fakhr na karo[r], aur sacháí ke khiláf jhúṭh na bolo.
15 Yih wuh hikmat nahín jo úpar se utartí hai[s], balki yih dunyáwí, nafsání, shaitání hai.
16 Is liye ki jahán ḍáh aur jhagṛá hai[t], wahán hangáma, aur har tarah ká burá kám hotá hai.
17 Par wuh hikmat jo úpar se hai[u], so pahile pák hai, phir milansár, miyána-rú, narm, rahm se aur achchhe phalon se ladí húí, na tarafdár hai, na makkár[x].
18 Aur we jo sulh karte hain, rástbází ke phal sulh ke sáth bote hain[y].

IV BÁB.

1 Hamen khabardár rahná cháhiye ki na lálach, 4 na bad-parhezí, 5 na magrúrí, 11 na bad-goí, na 'aib-joí ham par gálib áwe: 13 phir ham gumán na karen, ki hamáre sab dunyáwí mu'ámalon ke zarúratan anjám i khair honge, par nit yád rakhen ki is zindagí ká kuchh ṭhikáná nahín, aur is liye munásib hai ki áp ko Khudá ke supurd karen, ki wuh apní marzí ke mutábiq hamáre sáre kár o bár ko ṭhík anjám de.

LAṚAI'ÁN aur jhagṛe tum men kahán se áe? kyá yahán se nahín, ya'ne, tumhárí shahwaton se, jo tumháre angon men laṛtí hain[a]?
2 Tum khwáhish karte ho, aur nahín páte; tum ‖ qatl karte ho, aur rashk karte ho, aur kuchh hásil nahín kar sakte; tum jhagaṛte ho, par kuchh háth nahín lagtá, is liye ki tum nahín mángte.
3 Tum mángte ho, aur nahín páte[b]; kyúnki tum bad-waz'aí se mángte ho, táki apní shahwaton men kharch karo[c].
4 Ai ziná-karnewálo aur ziná-karnewálío[d], kyá tum ne nahín jáná, ki dunyá kí dostí Khudá kí dushmaní hai[e]? pas jo koí dunyá kí dostí ká iráda kartá, wuh áp ko Khudá ká dushman ṭhahrátá hai[f].

Ch. III, ver. 25: [a] Yash. 2. 1. 'Ibrán. 11. 31.

Ch. III: [a] Mat. 23. 8, 14. Rúm. 2. 20, 21. 1 Pat. 5. 3. [b] Lúq. 6. 37. [c] 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6. 36. Ams. 20. 9. Wá'iz. 7. 20. 1 Yúh. 1. 8. [d] Zab. 34. 13. Ya'q. 1. 26. 1 Pat. 3. 10. [e] Mat. 12. 37. [f] Zab. 32. 9. [g] Ams. 12. 18. aur 15. 2. [h] Zab. 12. 3. aur 73. 8, 9. [i] Ams. 16. 27. [k] Mat. 15. 11, 18, 19, 20. Marq. 7. 15, 20, 23. [l] Zab. 140. 3. [m] Paid. 1. 26. aur 5. 1. aur 9. 6. [n] Gal. 6. 4. [o] Ya'q. 1. 21. [p] Ya'q. 2. 18. [q] Rúm. 13. 13. [r] Rúm. 2. 17, 23. [s] Filip. 3. 19. Ya'q. 1. 17. Yahúd. 19. [t] 1 Qur. 3. 3. Gal. 5. 20. [u] 1 Qur. 2. 6, 7. [x] Rúm. 12. 9. 1 Pat. 1. 22. aur 2. 1. 1 Yúh. 3. 18. [y] Ams. 11. 18. Hús. 10. 12. Mat. 5. 9. Filip. 1. 11. 'Ibrán. 12. 11.

Ch. IV: [a] Rúm. 7. 23. Gal. 5. 17. 1 Pat. 2. 11. ‖ Yá, ḍáh karte. [b] Aiy. 27. 9. aur 35. 12. Zab. 18. 41. Ams. 1. 28. Yas. 1. 15. Yar. 11. 11. Mík. 3. 4. Zak. 7. 13. [c] Zab. 66. 18. 1 Yúh. 3. 22. aur 5. 14. [d] Zab. 73. 27. [e] 1 Yúh. 2. 15. [f] Yúh. 15. 19. aur 17. 14. Gal. 1. 10.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

5 Kyá tum gumán karte ho, ki kitáb 'abas kahtí hai, Wuh rúh jo ham men basti hai, ḍáh par ubhártí hai[g]?

6 Par wuh to ziyádatar fazl bakhshtá hai. Chunánchi wuh kahtá hai, ki Khudá magrúron ká sámhná kartá, par farotanon ko fazl bakhshtá hai[h].

7 Is liye Khudá ke tábi' ho jáo. Shaitán ká sámhná karo[i], wuh tum se bhág niklegá.

8 Tum Khudá ke nazdík jáo, wuh tumháre nazdík áwegá[k]. Ai gunahgáro, tum apne háth dhoo[l]; ai do-dilo[m], apne dil ko pák karo[n].

9 Afsos aur gam karo, aur roo[o]: tumhárá hansná kurhne se badal jáe, aur khushí udásí se,

10 Tum Khudáwand ke huzúr farotaní karo, wuh tum ko barháwegá[p].

11 Ai bháío, tum ápas men ek dúsre kí badgoí na karo[q]. Jo apne bháí kí badgoí kartá, aur us par hukm kartá hai[r], so sharí'at kí badgoí kartá, aur sharí'at par hukm kartá hai; lekin agar tú sharí'at par hukm kartá hai, to tú sharí'at par 'amal-karnewálá nahín, balki us ká hákim hai.

12 Sharí'at ká denewálá ek hai, jo bacháne aur halák karne par qádir hai[s]; tú kaun hai, jo dúsre par hukm kartá hai[t]?

13 Are áo, tum log jo kahte ho, ki Áj yá kal fulána shahr jáenge, aur wahán ek baras ṭhahrenge, aur saudágarí karenge, aur naf'a páwenge[u]:

14 Aur nahín jánte, ki kal kyá hogá. Ki tumhárí zindagí kyá chíz hai? Kyúnki wuh to ek bukhár hai[x], jo thorí der tak nazar átá, phir gáib ho játá hai.

15 Is ke barkhiláf tum ko kahá cháhiye, ki Jo Khudáwand kí marzí howe[y], aur ham jíte rahen, yih yá wuh kám karenge.

16 Par ab tum apní láfzaníon par fakhr karte ho: aisá fakhr sarásar bejá hai[z].

17 Pas jo koí bhalá kar jántá hai, aur nahín kartá, us par gunáh hotá hai[a].

g Dekho Paid. 6. 5. aur 8. 21. Gin. 11. 29. Ams. 21. 10.
h Aiy. 22. 29. Zab. 138. 6. Ams. 3. 34. aur 29. 23. Mat. 23. 12. Lúq. 1. 52. aur 14. 11. aur 18. 14. 1 Pat. 5. 5.
i Afs. 4. 27. aur 6. 11. 1 Pat. 5. 9.
k 2 Taw. 15. 2.
l Yas. 1. 16.
m Ya'q. 1. 8.
n 1 Pat. 1. 22. 1 Yúh. 3. 3.
o Mat. 5. 4.
p Aiy. 22. 29. Mat. 23. 12. Lúq. 14. 11. aur 18. 14. 1 Pat. 5. 6.
q Afs. 4. 31. 1 Pat. 2. 1.
r Mat. 7. 1. Lúq. 6. 37. Rúm. 2. 1. 1 Qur. 4. 5.
s Mat. 10. 28.
t Rúm. 14. 4, 13.
u Ams. 27. 1. Lúq. 12. 18, wag.
x Aiy. 7. 7. Zab. 102. 3. Ya'q. 1. 10. 1 Pat. 1. 24. 1 Yúh. 2. 17.
y A'am. 18. 21. 1 Qur. 4. 19. aur 16. 7. 'Ibrán. 6. 3.
z 1 Qur. 5. 6.
a Lúq. 12. 47. Yúh. 9. 41. aur 15. 22. Rúm. 1. 20, 21, 32. aur 2. 17, 18, 23.

V BÁB.

1 *Rasúl sharír daulatmandon ko chitátá ki*
Khudá se isliye ḍaren, ki wuh zarúr intiqám
legá. 7 *Musíbat ke waqt cháhiye ki ham na-*
bíon ke aur khass karke Aiyúb ke sabr karne
ko namúna samjhen: 12 *phir ki qasam kháne*
se báz rahen; phir ki tang-hálí men du'á
mángen, aur khush-hálí men shukr ke gít
gáwen; 16 *phir ki ápas men apní taqsíron*
ká iqrár karen, aur ek dúsre ke liye du'á
mángen, 19 *aur jo bháí gumráh ho, use sachái*
kí ráh par phir láwen.

AB, ai daulatmando[a], un áfaton ke sabab se, jo tum par ánewálí hain, chillá chillá roo.

2 Kyúnki tumhárá mál saṛ gal gayá, aur tumháre kapṛe kíṛe khá gaye[b].

3 Tumháre sone rúpe ko morcha lagá; aur un ká zang tum par gawáhí degá, aur tumhárá gosht kháwegá. Yúnhí tum ne apne ákhirí dinon ke liye khazána jam'a kiyá[c].

4 Dekho, un mazdúron kí mazdúrí, jinhon ne tumháre khet káṭe, jise tum ne zulm karke na diyá[d], duhái detí hai; aur un káṭnewálon ká shor ‖lashkaron ke Khudáwand ke kán tak pahunch gayá[e].

5 Tum ne zamín par 'aish o 'ishrat kí[f], aur sáre maza uṛáte áe; tum ne apne dilon ko moṭá kiyá, jaise zabh ke din kí khátir.

6 Tum ne rástbáz par fatwá diyá[g], aur use qatl kiyá; wuh tum se muqábala nahín kartá.

7 Ai bháío, Khudáwand ke áne tak ‖sabr karo. Dekho, kisán zamín ke qímatí phal kí ummedwárí karke us ke liye sabr kartá hai, jab tak pahile aur pichhle menh ko páwe[h].

8 So tum bhí sabr karo, aur apne dil mazbút rakho; kyúnki Khudáwand ká áná nazdík hai[i].

9 Ai bháío, ek dúsre par na kuṛkuṛáo[k], táki tum sazá na páo: dekho, insáf karnewálá darwáza par khaṛá hai[l].

10 Ai mere bháío, jo nabí Khudáwand ká nám leke farmáte the, un ke dukh uṭháne aur sabr karne ko namúna samjho[m].

11 Dekho, ham un ko jo sabr karte hain nekbakht samajhte hain[n]. Tum ne Aiyúb ke sabr ko suná hai[o], aur Khudáwand ke matlab ko jánte ho[p], ki wuh baṛá dardmand aur mihrbán hai[q].

12 Sab se pahile, ai mere bháío, qasam mat kháo[r], na ásmán kí, na zamín kí, na koí aur qasam; balki tumhárá hán hán, aur tumhárá

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

a Ams. 11. 28. Lúq. 6. 24. 1 Tim. 6. 9.
b Aiy. 13. 28. Mat. 6. 20. Ya'q. 2. 2.
c Rúm. 2. 5.
d Ahb. 19. 13. Aiy. 24. 10, 11. Yar. 22. 13. Mal. 3. 5.
‖ Yá, *Rabb ul afwáj.*
e Ist. 24. 15.
f Aiy. 21. 13. 'Amús 6. 1, 4. Lúq. 16. 19, 25. 1 Tim. 5. 6.
g Ya'q. 2. 6.
‖ Yá, *sabr karke saho.*
h Ist. 11. 14. Yar. 5. 24. Hús. 6. 3. Yúel 2. 23. Zak. 10. 1.
i Filip. 4. 5. 'Ibrán. 10. 25, 37. 1 Pat. 4. 7.
k Ya'q. 4. 11.
l Mat. 24. 33. 1 Qur. 4. 5.
m Mat. 5. 12. 'Ibrán. 11. 35, wag.
n Zab. 94. 12. Mat. 5. 10, 11. aur 10. 22.
o Aiy. 1. 21, 22. aur 2. 10.
p Aiy. 42. 10, wag.
q Gin. 14. 18. Zab. 103. 8.
r Mat. 5. 34, wag.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

nahín̲ nahín̲ ho, ki tum sazá ke
láiq na ṭhahro.
13 Agar koí tum men̲ gamgín
ho, wuh du'á mánge. Agar koí
k̲hush-hál ho, to zabúr gáwe[s].
14 Agar koí tum men̲ bímár
paṛe, to kalísiye ke qissíson̲ ko
buláwe; aur we us par K̲hudáwand
ke nám se tel ḍhálke[t] us ke liye
du'á mángen̲:
15 Aur du'á, jo ímán ke sáth ho,
us bímár ko bacháwegí, aur K̲hu-
dáwand us ko uṭhá khaṛá karegá;
aur agar gunáh kiye hon̲, to un
kí mu'áfí hogí[u].
16 Tum ápas men̲ apní taqsíron̲
ká iqrár karo, aur ek dúsre ke
liye du'á mángo, tá ki tum shifá
páo. Rástbáz kí du'á, jise wuh
giṛgiṛáke kare, baṛá kám kartí[x].
17 Iliyás hamárá hamjins insán
thá[y]; us ne du'á par du'á kí, ki
pání na barse[z], so tín baras aur
chha mahínon̲ tak zamín par pání
na paṛá[a].
18 Aur us ne phir du'á kí[b], to
ásmán ne pání barsáyá, aur zamín
apne phal ugá láí.
19 Ai bháío, jo tum men̲ se koí
sachái kí ráh se gumráh howe,
aur koí us ko phiráwe[c];
20 Wuh yih ma'lúm kare, ki jo
koí ek gunahgár ko us kí gum-
ráhí kí ráh se phirátá hai, to ek
ján ko maut se bacháwegá[d], aur
bahut gunáhon̲ ko chhipáwegá[e].

s Afs. 5. 19. Qul. 3. 16.
t Marq. 6. 13. aur 16. 18.
u Yas. 33. 24. Mat. 9. 2.
x Paid. 20. 17. Gin. 11. 2. Ist. 9. 18, 19, 20. Yash. 10. 12. 1 Sam. 12. 18. 1 Sal. 13. 6. 2 Sal. 4. 33. aur 19. 15, 20. aur 20. 2, 4, wag. Zab. 10. 17. aur 34. 15. aur 145. 18. Ams. 15. 29. aur 28. 9. Yúh. 9. 31. 1 Yúh. 3. 22.
y A'am. 14. 15.
z 1 Sal. 17. 1.
a Lúq. 4. 25.
b 1 Sal. 18. 42, 45.
c Mat. 18. 15.
d Rúm. 11. 14. 1 Qur. 9. 22. 1 Tim. 4. 16.
e Ams. 10. 12. 1 Pat. 4. 8.

PATRUS
KÁ PAHLÁ K̲HATT I 'ÁMM.

San 'Ísawí 60 ke qaríb.

I BÁB.

1 *Wuh K̲hudá ká shukr kartá us kí gúnágún rúhání ni'amaton̲ ke sabab:* 10 *aur dalálat kartá, ki wuh naját jo Masíh kí taraf se miltí so koí nayí bát nahín̲, par wuhí hai, jis kí k̲habar nabíon̲ ne qadím se dí thí:* 13 *is liház se wuh un ko nasíhat kartá, ki jis hál we K̲hudá ke kalám se do-bára paidá húe, so mutábiq us paidáish ke we díndárí kí chál chalen̲.*

PATRUS kí taraf se, jo Yisú'
Masíh ká rasúl hai, un mu-
sáfiron̲ ko jo Puntus, Galatiya,
Kappadukiya, Asia aur Bitúniya
ke mulk men̲ tittar bittar húe[a],
2 Jo K̲hudá Báp ke 'ilm i qadím
ke muwáfiq[b] chune húe hain̲[c], táki
Rúh kí pák tásír[d] se farmánbardár
hon̲, aur Yisú' Masíh ká k̲hún un
par chhiṛká jáwe[e]; Fazl aur salá-
matí tumháre liye ziyáda hotí
jáe[f].
3 Hamáre K̲hudáwand Yisú'
Masíh ká K̲hudá aur Báp mubá-
rak ho[g], jis ne ham ko apní baṛí
rahmat se[h] Yisú' Masíh ke mur-
don̲ men̲ se jí uṭhne[i] ke bá'is,
zinda ummed ke liye sar i nau
paidá kiyá[k],
4 Táki ham wuh mírás páwen̲,
jo be-zawál hai, aur álúda aur
pazhmurda nahín̲[l], jo hamáre liye
ásmán par rakhí gayí[m]:
5 Aur ham ímán ke wasíla K̲hu-
dá kí qudrat se us naját tak,
jo ák̲hirí waqt men̲ záhir hone ko
taiyár hai, mahfúz rahte hain̲[n];
6 Jis men̲ tum bahut k̲hush ho[o],
agarchi bilfi'al, chand roz[p], ba-
zarúrat, tarah tarah kí ázmá-
ishon̲[q] se gam men̲ paṛe ho:
7 Táki tumháre ímán kí ázmáish[r],
jo fání sone se, harchand ki wuh
ág men̲ táyá bhí jáe[s], kitná hí
beshqímat hai, Yisú' Masíh ke
záhir hone ke din ta'ríf aur 'izzat
aur jalál ke láiq pái jáwe[t]:
8 Use to bin dekhe[u] tum piyár
karte ho; aur báwujúde ki tum
ab us ko nahín̲ dekhte[x], magar
us par ímán láke aisí k̲hushí o
k̲hurramí karte ho, jo bayán se
báhar, aur jalál se bharí hai:
9 Aur apne ímán kí garaz, ya'ne,
jánon̲ kí naját[y], hásil karte ho.
10 Isí naját kí bábat un nabíon̲
ne talásh aur tahqíq kí, jinhon̲ ne
us ni'amat kí peshíngoí kí[z], jo
tum par záhir hone ko thí:
11 We us kí tahqíq men̲ the, ki
Masíh kí Rúh[a], jo un men̲ thí,
jab Masíh ke dukhon̲ kí, aur us
ke ba'd us ke jalál kí, áge ga-
wáhí detí thí[b], kis waqt aur kis

a Yúh. 7. 35. A'am. 2. 5, 9, 10. Ya'q. 1. 1.
b Rúm. 8. 29. aur 11. 2.
c Afs. 1. 4. 1 Pat. 2. 9.
d 2 Tas. 2. 13.
e 'Ibrán. 10. 22. aur 12. 24.
f Rúm. 1. 7. 2 Pat. 1. 2. Yahúd. 2.
g 2 Qur. 1. 3. Afs. 1. 3.
h Tít. 3. 5.
i 1 Qur. 15. 20. 1 Tas. 4. 14. 1 Pat. 3. 21.
k Yúh. 3. 3, 5. Ya'q. 1. 18.
l 1 Pat. 5. 4.
m Qul. 1. 5. 2 Tim. 4. 8.
n Yúh. 10. 28, 29. aur 17. 11, 12, 15. Yahúd. 1.
o Mat. 5. 12. Rúm. 12. 12. 2 Qur. 6. 10. 1 Pat. 4. 13.
p 2 Qur. 4. 17. 1 Pat. 5. 10.
q Ya'q. 1. 2.
r Ya'q. 1. 3, 12. 1 Pat. 4. 12.
s Aiy. 23. 10. Zab. 66. 10. Ams. 17. 3. Yas. 48. 10. Zak. 13. 9. 1 Qur. 3. 13.
t Rúm. 2. 7, 10. 1 Qur. 4. 5. 2 Tas. 1. 7, —12.
u 1 Yúh. 4. 20.
x Yúh. 20. 29. 2 Qur. 5. 7. 'Ibrán. 11. 1, 27.
y Rúm. 6. 22.
z Paid. 49. 10. Dán. 2. 44. Haj. 2. 7. Zak. 6. 12. Mat. 13. 17. Lúq. 10. 24. 2 Pat. 1. 19, 20, 21.
a 1 Pat. 3. 19. 2 Pat. 1. 21.
b Zab. 22. 6. Yas. 53. 3, wag. Dán. 9. 26. Lúq. 24. 25, 26, 44, 46. Yúh. 12. 41. A'am. 26. 22, 23.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

tarah ke zamána ká bayán kartí thí.

12 So un par yih záhir húá[c], ki we na apní balki hamárí ḳhidmat ke liye we báteṉ kahte the[d], jin kí ḳhabar tum ko un kí ma'rifat milí, jinhoṉ ne Rúh i Quds kí qudrat se, jo ásmán se názil húí[e], tumheṉ Injíl kí ḳhushḳhabarí dí; aur in bátoṉ ko daryáft karne ke firishtagán mushtáq haiṉ[f].

13 Is wáste tum apne fahm kí kamar bándhke[g] hoshyárí se[h] us fazl kí kámil ummed rakho, jo Yisú' Masíh ke záhir hote waqt[i] tum par názil hogá.

14 Tum farmánbardár farzandoṉ kí mánind un burí ḳhwáhishoṉ ke, jin ke tum nádání ke dinoṉ meṉ[k] giriftár the, ham-shakl na bano[l]:

15 Balki jis tarah tumhárá bulánewálá pák hai, apní sab chál meṉ tum pák bano[m];

16 Kyúṉki likhá hai, ki Tum pák bano, ki maiṉ pák húṉ[n].

17 Aur agar tum Báp ká nám lo, jo har ek ke kám ke muwáfiq be-tarafdár insáf kartá hai[o], to apní musáfarat ke waqt[p] ko ḍar ke sáth káṭo[q]:

18 Kyúṉki tum yih jánte ho, ki tum ne jo apne bápdádoṉ ke behúda dastúroṉ se[r] ḳhalásí páí, so yih kuchh fání chízoṉ, ya'ne, sone rúpe ke sabab se nahíṉ[s],

19 Balki Masíh ke beshqímat lahú[t] ke sabab, jo be-dág aur be-'aib barra[u] kí mánind hai;

20 Jo dunyá kí paidáish se peshtar muqarrar húá thá[x]: lekin is áḳhirí zamána[y] meṉ tumháre liye záhir húá.

21 Us ke sabab se tum Ḳhudá par ímán láe, jis ne us ko murdoṉ meṉ se jiláyá[z], aur jalál baḳhshá[a], táki tumhárá ímán aur bharosá Ḳhudá par howe.

22 So jaisá ki tum ne haqq kí tábi'dárí karke Rúh ke wasíla apne dil ko pák kiyá[b], yaháṉ tak ki tum meṉ bháíoṉ kí be-riyá muhabbat paidá húí[c], pas pák dil se ek dúsre ko bahut piyár karo:

23 Kyúṉki tum na tuḳhm i fání se, balki us se jo gair-fání hai[d], ya'ne, Ḳhudá ke kalám se[e], jo hamesha zinda aur báqí hai, sar i nau paidá húe.

24 Kyúṉki har ek bashar ghás

[c] Dán. 9. 24. aur 12. 9, 13.
[d] 'Ibrán. 11. 13, 39, 40.
[e] A'am. 2. 4.
[f] Khur. 25. 20. Dán. 8. 13. aur 12. 5, 6. Afs. 3. 10.
[g] Lúq. 12. 35. Afs. 6. 14.
[h] Lúq. 21. 34. Rúm. 13. 13. 1 Tas. 5. 6, 8. 1 Pat. 4. 7. aur 5. 8.
[i] Lúq. 17. 30. 1 Qur. 1. 7. 2 Tas. 1. 7.
[k] A'am. 17. 30. 1 Tas. 4. 5.
[l] Rúm. 12. 2. 1 Pat. 4. 2.
[m] Lúq. 1. 74, 75. 2 Qur. 7. 1. 1 Tas. 4. 3, 4, 7. 'Ibrán. 12. 14. 2 Pat. 3. 11.
[n] Ahb. 11. 44. aur 19. 2. aur 20. 7.
[o] Ist. 10. 17. A'am. 10. 34. Rúm. 2. 11.
[p] 2 Qur. 5. 6. 'Ibrán. 11. 13. 1 Pat. 2. 11.
[q] 2 Qur. 7. 1. Filip. 2. 12. 'Ibrán. 12. 28.
[r] Hiz. 20. 18. 1 Pat. 4. 3.
[s] 1 Qur. 6. 20. aur 7. 23.
[t] A'am. 20. 28. Afs. 1. 7. 'Ibrán. 9. 12, 14. Muk. 5. 9.
[u] Ḳhur. 12. 5. Yas. 53. 7. Yúh. 1. 29, 36. 1 Qur. 5. 7.
[x] Rúm. 3. 25. aur 16. 25, 26. Afs. 3. 9, 11. Qul. 1. 26. 2 Tim. 1. 9, 10. Tít. 1. 2, 3. Muk. 13. 8.
[y] Gal. 4. 4. Afs. 1. 10. 'Ibrán. 1. 2. aur 9. 26.
[z] A'am. 2. 24.
[a] Mat. 28. 18. A'am. 2. 33. aur 3. 13. Afs. 1. 20. Filip. 2. 9. 'Ibrán. 2. 9. 1 Pat. 3. 22.
[b] A'am. 15. 9.
[c] Rúm. 12. 9, 10. 1 Tas. 4. 9. 1 Tim. 1. 5. 'Ibrán. 13. 1. 1 Pat. 2. 17. aur 3. 8. aur 4. 8. 2 Pat. 1. 7. 1 Yúh. 3. 18. aur 4. 7, 21.
[d] Yúh. 1. 13. aur 3. 5.
[e] Ya'q. 1. 18. 1 Yúh. 3. 9.

kí mánind hai[f], aur ádmí kí sárí shán ghás ke phúl kí mánind. Ghás súkh játí hai, aur phúl jhaṛ játá hai;

25 Lekin Ḳhudáwand ká kalám hamesha rahtá[g]. Yih wuhí kalám hai[h], jis kí ḳhushḳhabarí tumheṉ dí gayí hai.

II BAB.

1 Un ko targíb detá, ki sárí badḳhwáhí ko apne se judá kareṉ; 4 un par yih jatáke ki Masíh wuh bunyád hai jis ke úpar we biná kiye gaye haiṉ. 11 Un se minnat kartá, ki we jismání ḳhwáhishoṉ se parhez kareṉ, 13 phir ki hákimoṉ ke tábi' raheṉ, 18 phir chákaroṉ ko ta'lím detá, ki we apne áqáoṉ kí kyúṉkar farmánbardárí kareṉ, 20 aur ḳhusúsan jis hál ki nekí karke dukh páweṉ ki we Masíh ke namúna par sabr o bardásht kareṉ.

IS wáste tum har ek badí, aur har ek dagá, aur makroṉ, aur ḍáh, aur sárí badgoíoṉ ko chhoṛke[a],

2 Un bachchoṉ kí mánind jo isí dam paidá húe[b] kalám ke ḳhális dúdh[c] ke mushtáq ho, táki tum us se baṛhte jáo:

3 Kyúṉki tum ne maza hásil kiyá[d], ki Ḳhudáwand mihrbán hai.

4 Tum us pás áe; wuh ek zinda patthar hai, jise ádmíoṉ ne to ná-pasand kiyá[e], par Ḳhudá ne use chun liyá, aur qímatí jáná;

5 So tum bhí zinda pattharoṉ kí mánind[f] rúhání ghar[g] bante játe ho, aur káhinoṉ kí muqaddas jamá'at húe játe ho[h], táki rúhání qurbániáṉ[i], jo Yisú' Masíh ke wasíla Ḳhudá ko pasand haiṉ[k], guzráno.

6 Is wáste kitáb meṉ bhí mazkúr hai, ki Dekh, maiṉ ek patthar Saihún meṉ rakh detá húṉ, jo kone ká sirá, aur chuná húá, aur qímatí hai; aur jo us par ímán láwe, hargiz sharminda na hogá[l].

7 So wuh tumháre wáste, jo ímán láe ho, qímatí hai: par jo ímán na láe, un ke liye wuhí patthar, jise banánewáloṉ ne radd kiyá, kone ká sirá húá[m],

8 Aur ṭhokar khilánewálá patthar, aur ṭhes dilánewálí chaṭán húá[n]: so yih we haiṉ, jo sarkash hoke kalám se ṭhokar kháte haiṉ[o], jis ke liye we muqarrar bhí húe[p].

9 Lekin tum chuná húá ḳhándán[q], bádsháhí kahánat[r], muqaddas qaum[s], aur ḳháss log[t] ho, táki tum us kí ḳhúbíáṉ záhir karo, jis ne tumheṉ táríkí se apní 'ajíb roshní meṉ buláyá[u].

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

[f] Zab. 103. 15. Yas. 40. 6. aur 51. 12. Ya'q. 1. 10.
[g] Zab. 102. 12, 26. Yas. 40. 8. Lúq. 16. 17.
[h] Yúh. 1. 1, 14. 1 Yúh. 1. 1, 3.
[a] Afs. 4. 22, 25, 31. Qul. 3. 8. 'Ibrán. 12. 1. Ya'q. 1. 21. aur 5. 9. 1 Pat. 4. 2.
[b] Mat. 18. 3. Marq. 10. 15. Rúm. 6. 4. 1 Qur. 14. 20. 1 Pat. 1. 23.
[c] 1 Qur. 3. 2. 'Ibrán. 5. 12, 13.
[d] Zab. 34. 8. 'Ibrán. 6. 5.
[e] Zab. 118. 22. Mat. 21. 42. A'am. 4. 11.
[f] Afs. 2. 21, 22.
[g] 'Ibrán. 3. 6.
[h] Yas. 61. 6. aur 66. 21. 9 áyat.
[i] Hús. 14. 2. Mal. 1. 11. Rúm. 12. 1. 'Ibrán. 13. 15, 16.
[k] Filip. 4. 18. 1 Pat. 4. 11.
[l] Yas. 28. 16. Rúm. 9. 33.
[m] Zab. 118. 22. Mat. 21. 42. A'am. 4. 11.
[n] Yas. 8. 14. Lúq. 2. 34. Rúm. 9. 33.
[o] 1 Qur. 1. 23.
[p] Ḳhur. 9. 16. Rúm. 9. 22. 1 Tas. 5. 9. Yahúd. 4.
[q] Ist. 10. 15. 1 Pat. 1. 2.
[r] Ḳhur. 19. 5, 6. Muk. 1. 6. aur 5. 10.
[s] Yúh. 17. 19. 1 Qur. 3. 17. 2 Tim. 1. 9.
[t] Ist. 4. 20. aur 7. 6. aur 14. 2. aur 26. 18, 19. A'am. 20. 28. Afs. 1. 14. Tít. 2. 14.
[u] A'am. 26. 18. Afs. 5. 8. Qul. 1. 13. 1 Tas. 5. 4, 5.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

10 Tum áge qaum na the, par
ab Ḳhudá kí qaum ho[x]; áge tum
par rahmat na thí, par ab tum
par rahmat húí.
11 Ai piyáro, main tum se yún
jaise pardesíon aur musáfiron[y] se
minnat kartá hún, ki tum jismání
ḳhwáhishon se[z], jo ján ke muqábil
laṛáí kartí hain[a], parhez karo;
12 Aur apná chalan gair-qaumon
ke bích nekí ke sáth rakho[b]: táki
we jo tumhen badkár jánke tum-
hárí badgoí karte hain, tumháre
nek kámon par nazar karke[c], us
din, jab un par nigáh ho[d], Ḳhudá
ká jalál záhir karen.
13 Pas har ek hukúmat ke, jo
insán kí taraf se hai, Ḳhudá-
wand ke liye tábi' raho[e]; bádsháh
ke, is liye ki wuh sab se buzurg
hai;
14 Aur hákimon ke, is liye ki
we us ke bheje húe hain, táki bad-
káron ko sazá den[f], aur nekokáron
kí ta'ríf karen[g].
15 Kyúnki Ḳhudá kí marzí yún
hai, ki tum achchhe 'amal karke
ahmaqon kí nádání ká munh band
kar rakho[h]:
16 Aur apne taín ázád jáno[i];
par apní ázádí ko badí ká parda
na karo, balki áp ko Ḳhudá ke
banda jáno[k].
17 Sab kí hurmat karo[l]. Bháíon
se ulfat rakho[m]. Ḳhudá se ḍaro.
Bádsháh kí 'izzat karo[n].
18 Ai chákaro, kamál adab se
apne ḳháwindon ke tábi' raho[o];
na sirf nekon aur halímon ke,
balki kaj-mizájon ke bhí.
19 Kyúnki agar koí Ḳhudá par
nazar karke be-insáfí se dukh
uṭhákar sabr kare, to yih fazílat
hai[p].
20 Ki agar tum ne gunáh karke
tamáncha kháe, aur sabr kiyá, to
kaun sá faḳhr hai? par agar nekí
karke dukh páte, aur sabr karte
ho, us men Ḳhudá ke nazdík tum-
hárí fazílat hai[q].
21 Kyúnki tum isí ke liye buláe
gaye ho[r]: ki Masíh bhí hamáre
wáste dukh páke[s] ek namúna
hamáre liye chhoṛ gayá hai, táki
tum us ke naqsh i qadam par
chale jáo[t].
22 Us ne gunáh na kiyá, aur us
kí zubán men chhal bal na páyá
gayá[u].
23 Wuh gálíán kháke gálí na
detá thá[x]; aur dukh páke dham-
kátá na thá; balki apne taín us
ke, jo rástí ke sáth insáf kartá
hai, supurd kartá thá[y]:
24 Wuh áp hamáre gunáhon ko
apne badan par uṭháke salíb par
chaṛh gayá[z], táki ham gunáhon
ke haqq men marke rástbází men
jíen[a]: un koṛon ke sabab se jo us
par paṛe tum change húe[b].
25 Kyúnki tum bhaṭakí húí
bheṛon kí mánind the[c], par ab apní
jánon ke Gaṛariye[d] aur Nigahbán
pás phir áe ho.

III BÁB.

1 *Jorú ḳhasam ko wuh farz batátá jo un par ápas kí bábat hotá: 8 phir sab ko nasíhat kartá ki we ek-dil howen, aur ápas men muhabbat rakhen, 14 aur Masíh ke nám ke sabab zulm kí bardásht karen. 19 Phir wuh ni'amaten jo Masíh kí taraf puráne 'álam ko milí thín záhir kartá.*

ISÍ tarah, ai 'aurato, tum apne
shauharon ke tábi' raho[a], ki
agar kaí ek un men se kalám
ko na mánte hon, to we bagair
kalám ke[b] apní 'auraton ke chalan
se naf'a men milen[c];
2 Jis waqt tumháre pák chalan
ko, jo ḳhauf ke sáth hai, dekhen[d];
3 Aur tumhárá singár záhirí na
ho, jaise sir gúndhná, aur gahná
aur tarah tarah ke kapṛe pahin-
ná[e];
4 Balki cháhiye, ki wuh dil kí
poshída insáníyat ho[f], jo gair-fání
hai, ya'ne, halím aur garíb mizáj,
aur yihí Ḳhudá ke áge beshqímat
hai.
5 Isí tarah muqaddas 'auraten
bhí jo agle zamána men Ḳhudá
par bharosá rakhtí thín, áp ko
sanwártí, aur apne apne shau-
haron ke tábi' rahtí thín:
6 Chunánchi Sarah Abirahám kí
farmánbardárí kartí, aur use ḳhu-
dáwand kahtí thí[g]: so tum bhí us
kí beṭíán ho, agar nekíán karo,
aur kisí ḳhauf se hairán na ho.
7 Waisá hí, ai shauharo, tum bhí
dánáí se un ke sáth raho[h], aur
'aurat ko názuk paidáish samajh-
kar 'izzat do[i], aur jáno, ki zin-
dagí kí mírás kí ni'amat men tum
donon sharík ho, táki tumhárí
du'áen ruk na jáen[k].
8 Garaz, sab ke sab ek-dil ho[l];
hamdard ho; birádarána muhab-
bat rakho[m]; rahm-dil[n] aur ḳhush-
ḳho hoo:
9 Badí ke 'iwaz badí na karo[o];

Left margin references:

x Hús. 1. 9, 10. aur 2. 23. Rúm. 9. 25.
y 1 Taw. 29. 15. Zab. 39. 12. aur 119. 19. 'Ibrán. 11. 13. 1 Pat. 1. 17.
z Rúm. 13. 14. Gal. 5. 16.
a Ya'q. 4. 1.
b Rúm. 12. 17. 2 Qur. 8. 21. Filip. 2. 15. Tít. 2. 8. 1 Pat. 3. 16.
c Mat. 5. 16.
d Lúq. 19. 44.
e Mat. 22. 21. Rúm. 13. 1. Tít. 3. 1.
f Rúm. 13. 4.
g Rúm. 13. 3.
h Tít. 2. 8. 12 áyat.
i Gal. 5. 1, 13.
k 1 Qur. 7. 22.
l Rúm. 12. 10. Filip. 2. 3.
m 'Ibrán. 13. 1. 1 Pat. 1. 22.
n Ams. 24. 21. Mat. 22. 21. Rúm. 13. 7.
o Afs. 6. 5. Qul. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Tít. 2. 9.
p Mat. 5. 10. Rúm. 13. 5. 1 Pat. 3. 14.
q 1 Pat. 3. 14. aur 4. 14, 15.
r Mat. 16. 24. A'am. 14. 22. 1 Tas. 3. 3. 2 Tim. 3. 12.
s 1 Pat. 3. 18.
t Yúh. 13. 15. Filip. 2. 5. 1 Yúh. 2. 6.
u Yas. 53. 9. Lúq. 23. 41. Yúh. 8. 46. 2 Qur. 5. 21. 'Ibrán. 4. 15.

Right margin references:

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

x Yas. 53. 7. Mat. 27. 39. Yúh. 8. 48, 49. 'Ibrán. 12. 3.
y Lúq. 23. 46.
z Yas. 53. 4, 5, 6, 11. Mat. 8. 17. 'Ibrán. 9. 28.
a Rúm. 6. 2, 11.
 aur 7. 6.
b Yas. 53. 5.
c Yas. 53. 6. Hiz. 34. 6.
d Hiz. 34. 23. aur 37. 24. Yúh. 10. 11, 14, 16. 'Ibrán. 13. 20. 1 Pat. 5. 4.
a 1 Qur. 14. 34. Afs. 5. 22. Qul. 3. 18. Tít. 2. 5.
b 1 Qur. 7. 16.
c Mat. 18. 15. 1 Qur. 9. 19, —22.
d 1 Pat. 2. 12.
e 1 Tim. 2. 9. Tít. 2. 3, wag.
f Zab. 45. 13. Rúm. 2. 29. aur 7. 22. 2 Qur. 4. 16.
g Paid. 18. 12.
h 1 Qur. 7. 3. Afs. 5. 25. Qul. 3. 19.
i 1 Qur. 12. 23. 1 Tas. 4. 4.
k Dekho Aiy. 42. 8. Mat. 5. 23, 24. aur 18. 19.
l Rúm. 12. 16. aur 15. 5. Filip. 3. 16.
m Rúm. 12. 10. 'Ibrán. 13. 1. 1 Pat. 2. 17.
n Afs. 4. 32. Qul. 3. 12.
o Ams. 17. 13. aur 20. 22. Mat. 5. 39. Rúm. 12. 14, 17. 1 Qur. 4. 12. 1 Tas. 5. 15.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

gálí ke 'iwaz gálí na do; balki us
ke k̲hiláf barakat cháho; ki tum
jánte ho, ki tum barakat ke wáris
hone ko[p] buláe gaye ho.
10 Jo koí cháhe, ki zindagí se
k̲hush ho, aur achchhe dinoṉ ko
dekhe[q], so apní zubán ko badí se,
aur apne hoṉṭhoṉ ko dagá kí bát
bolne se báz rakhe[r];
11 Badí se kinára kare, aur nekí
par 'amal kare[s]; sulh ko ḍhúnḍhe,
aur us ká píchhá kare[t].
12 Kyúṉki K̲hudáwand kí nigáh
rástbázoṉ par, aur us ke kán un
kí minnat par haiṉ[u]; par K̲hudá-
wand ká chihra badkároṉ ká mu-
k̲hálif hai.
13 Aur agar tum nekí kí pairauí
kiyá karo, kaun hai jo tum se
badí kare[x]?
14 Par agar tum rástbází ke
sabab dukh bhí páo, to nekbak̲ht
ho[y], aur un ke ḍaráne se mat
ḍaro, aur na ghabrá jáo[z];
15 Balki K̲hudáwand K̲hudá ko
apne diloṉ meṉ muqaddas jáno:
aur hamesha musta'idd raho, ki
har ek ko, jo tum se us ummed kí
bábat jo tumheṉ hai púchhe, fa-
rotaní aur adab se jawáb do[a]:
16 Aur dil nek rakho[b]; táki we
jo tumheṉ badkár jánke tum ko
burá kahte, aur tumhárí Masíhí
achchhí chál par la'n ta'n karte
haiṉ, sharminda hoṉ[c].
17 Kyúṉki agar K̲hudá kí marzí
yúṉ hai, ki tum bhalá karke dukh
páo, to yih us se bihtar hai, ki
burá karke dukh páo.
18 Kyúṉki Masíh ne bhí ek bár
gunáhoṉ ke wáste dukh uṭháyá[d],
ya'ne, rástbáz ne ná-rástoṉ ke
liye; táki wuh ham ko K̲hudá ke
pás pahuncháe, ki wuh jism kí
rú se[e] to márá gayá[f], lekin Rúh
se zinda kiyá gayá[g]:
19 Aur us se un rúhoṉ ke pás
jo qaid thíṉ[h] jáke manádí kí[i]:
20 Jo áge ná-farmánbardár thíṉ,
jis waqt ki K̲hudá ká sabr Núh
ke dinoṉ[k], jab kishtí taiyár hotí
thí[l], intizár kartá rahá, jis meṉ
thoṛí jáneṉ, ya'ne, áṭh ádmí[m], pání
se sahíh salámat bach gaye.
21 Us kí mánind baptisma[n] (jo
badan ká mail chhuṛáná nahíṉ[o],
balki nekníyatí se K̲hudá ko jawáb
dená hai[p]) Yisú' Masíh ke jí uṭhne
ke wasíla[q] ab ham ko bhí bachátá
hai:

p Mat. 25. 43.
q Zab. 34. 12, wag.
r Ya'q. 1. 26. 1 Pat. 2. 1, 22. Muk. 14. 5.
s Zab. 37. 27. Yas. 1. 16, 17. 3 Yúh. 11.
t Rúm. 12. 18. aur 14. 19. 'Ibrán. 12. 14.
u Yúh. 9. 31. Ya'q. 5. 16.
x Ams. 16. 7. Rúm. 8. 28.
y Mat. 5. 10, 11, 12. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 2. 19. aur 4. 14.
z Yas. 8. 12, 13. Yar. 1. 8. Yúh. 14. 1, 27.
a Zab. 119. 46. A'am. 4. 8. Qul. 4. 6. 2 Tim. 2. 25.
b 'Ibrán. 13. 18.
c Tít. 2. 8. 1 Pat. 2. 12.
d Rúm. 5. 6. 'Ibrán. 9. 26, 28. 1 Pat. 2. 21. aur 4. 1.
e Qul. 1. 21, 22.
f 2 Qur. 13. 4.
g Rúm. 1. 4. aur 8. 11.
h Yas. 42. 7. aur 49. 9. aur 61. 1.
i 1 Pat. 1. 12. aur 4. 6.
k Paid. 6. 3, 5, 13.
l 'Ibrán. 11. 7.
m Paid. 7. 7. aur 8. 18. 2 Pat. 2. 5.
n Afs. 5. 26.
o Tít. 3. 5.
p Rúm. 10. 10.
q 1 Pat. 1. 3.

22 Wuh ásmán par jáke K̲hudá
ke dahine hai[r], aur firishtagán,
aur ik̲htiyár, aur qudratwále, us
ke tábi' haiṉ[s].

IV BÁB.

1 Wuh Masíh ká namúna un par jatáke unheṉ nasíhat kartá, ki we gunáh se báz áweṉ, k̲háss karke is liház se ki sab chízoṉ ká ák̲hir nazdík hai: 12 phir jab unheṉ Masíh ke sabab dukh uṭháná paṛe to ráh záhir kartá ki jis se we tasallí páweṉ.

PAS jis hál meṉ ki Masíh ne
hamáre wáste jism meṉ dukh
uṭháyá[a], to tum bhí usí iráda ke
hathyár bándho; kyúṉki jis ne
jism meṉ dukh uṭháyá, so gunáh
se báz rahá[b]:
2 Yaháṉ tak[c], ki ádmíoṉ kí burí
k̲hwáhishoṉ ke mutábiq nahíṉ[d],
balki K̲hudá kí marzí ke muwáfiq[e]
jism meṉ apní báqí 'umr káṭtá
hai.
3 Is wáste ki hamárí jitní 'umr
gair-qaumoṉ kí marzí ke muwá-
fiq[f] kám karne meṉ guzrí, wuhí
bas hai[g], ki tab hí ham hawá o
hawas, shahwatoṉ, mai kí mas-
tíoṉ, aubáshíoṉ, sharáb-k̲hwáríoṉ,
makrúh butparastíoṉ meṉ waqt
káṭte the:
4 Aur we ta'ajjub karte haiṉ, ki
tum us shuhdápan kí fazúlí meṉ
un ke sáth nahíṉ játe, aur badgoí
karte haiṉ[h].
5 We us ko, jo zindoṉ aur mur-
doṉ ká insáf karne par taiyár hai[i],
hisáb deṉge.
6 Ki murdoṉ ko bhí Injíl is liye
sunáí gayí[k], ki we ádmíoṉ ke áge
jism kí ráh se gunahgár ṭhahreṉ,
lekin K̲hudá ke áge rúh se jíweṉ.
7 Par sab chízoṉ ká ák̲hir naz-
dík hai[l]; is liye hoshyár, aur du'á
karte húe jágte raho[m].
8 Sab se pahle ek dúsre ko shid-
dat se piyár karo[n]; kyúṉki mu-
habbat bahut gunáhoṉ ko ḍhámp
detí hai[o].
9 Ápas meṉ be kuṛkuṛáe[p] mu-
sáfir-dost raho[q].
10 Har ek, jis qadr us ko ni'amat
milí[r], so use un kí mánind, jo
K̲hudá ke tarah tarah ke fazl[s] ke
achchhe k̲hánsámán haiṉ[t], ek
dúsre kí k̲hidmat meṉ k̲harch
kare.
11 Agar koí bole, to wuh K̲hudá
ke kalám ke mutábiq bole[u]; agar
koí k̲hidmat kare, to itní kare,
jitní use K̲hudá ne maqdúr diyá
hai[x]; táki sab bát meṉ Yisú'

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

r Zab. 110. 1. Rúm. 8. 34. Afs. 1. 20. Qul. 3. 1. 'Ibrán. 1. 3.
s Rúm. 8. 38. 1 Qur. 15. 24. Afs. 1. 21.
a 1 Pat. 3. 18.
b Rúm. 6. 2, 7. Gal. 5. 24. Qul. 3. 3, 5.
c Rúm. 14. 7. 1 Pat. 2. 1.
d Gal. 2. 20. 1 Pat. 1. 14.
e Yúh. 1. 13. Rúm. 6. 11. 2 Qur. 5. 15. Ya'q. 1. 18.
f Afs. 2. 2. aur 4. 17. 1 Tas. 4. 5. Tít. 3. 3. 1 Pat. 1. 14.
g Hiz. 44. 6. aur 45. 9. A'am. 17. 30.
h A'am. 13. 45. aur 18. 6. 1 Pat. 3. 16.
i A'am. 10. 42. aur 17. 31. Rúm. 14. 10, 12. 1 Qur. 15. 51, 52. 2 Tim. 4. 1. Ya'q. 5. 9.
k 1 Pat. 3. 19.
l Mat. 24. 13, 14. Rúm. 13. 12. Filip. 4. 5. 'Ibrán. 10. 25. Ya'q. 5. 8. 2 Pat. 3. 9, 11. 1 Yúh. 2. 18.
m Mat. 26. 41. Lúq. 21. 34. Qul. 4. 2. 1 Pat. 1. 13. aur 5. 8.
n Qul. 3. 14. 'Ibrán. 13. 1.
o Ams. 10. 12. 1 Qur. 13. 7. Ya'q. 5. 20.
p 2 Qur. 9. 7. Filip. 2. 14. Filím. 14.
q Rúm. 12. 13. 'Ibrán. 13. 2.
r Rúm. 12. 6. 1 Qur. 4. 7.
s 1 Qur. 12. 4. Afs. 4. 11.
t Mat. 24. 45. aur 25. 14, 21. Lúq. 12. 42. 1 Qur. 4. 1, 2. Tít. 1. 7.
u Yar. 23. 22.
x Rúm. 12. 6, 7, 8. 1 Qur. 3. 10.

San 'ÍSAWÍ 60 ke qaríb.

Masíh ke wasíla Ḳhudá ká jalál
záhir ho [y]: jalál o qudrat hamesha
usí ke liye hai [z]. Ámín.
12 Piyáro, tum us tánewálí ág
se, jo ázmáne ke liye tum par áí [a],
ta'ajjub na karo, ki goyá tum-
hárá 'ajab hál húá hai:
13 Balki is sabab se ḳhushí
karo [b], ki tum Masíh ke dukhoṉ
meṉ sharík ho [c]; táki us ke jalál
ke záhir hote waqt tum be-nihá-
yat ḳhush o ḳhurram ho [d].
14 Agar Masíh ke nám ke sabab
tum par la'n ta'n ho, to tum mu-
bárak ho [e]; kyúṉki jalál kí aur
Ḳhudá kí rúh tum par sáya kartí
hai: we to us par kufr bakte [f],
par tum se us ká jalál záhir hotá
hai.
15 Ḳhabardár, aisá na ho, ki
tum meṉ se koí ḳhúní, yá chor,
yá badkár, yá auroṉ ke kám
meṉ daḳhl karnewálá [g] hoke dukh
páwe [h].
16 Par agar koí Kristián hone
ke sabab se dukh páwe, to na
sharmáwe, balki is sabab se Ḳhudá
ká jalál záhir kare [i].
17 Kyúṉki ab waqt pahunchá
hai ki Ḳhudá ke ghar par 'adálat
shurú' ho [k]: pas agar ham se
shurú' hai [l], to un ká, jo Ḳhudá
kí Injíl ke tábi' nahíṉ, kyá anjám
hogá [m]?
18 Aur agar rástbáz dushwárí
se bach jáweṉ, to be-dínoṉ aur
gunahgároṉ ká ṭhikáná kaháṉ [n]?
19 Pas jo Ḳhudá kí marzí ke
muwáfiq dukh páte haiṉ, so us
ko Ḳháliq i amín jánkar nekokárí
karte húe apní jánoṉ ko us ke
supurd kareṉ [o].

V BÁB.

1 *Qissísoṉ ko nasíhat kartá ki Ḳhudá ke galla kí pásbání kareṉ, 5 phir jawánoṉ ko ki farmánbardárí kareṉ, 8 aur sab ko ki hoshyár aur jágte raheṉ, aur ímán meṉ mazbút howeṉ; 9 aur ki sab Shaitán ká sámhná kareṉ jo garajnewálá babar hai.*

QISSI'SOṈ se jo tumháre bích
haiṉ, maiṉ jo un ke sáth
qissís [a] aur Masíh kí azíyatoṉ ká
gawáh [b], aur us jalál meṉ jo záhir
hogá sharík húṉ [c], iltimás kartá
húṉ;
2 Ki tum Ḳhudá ke us galla kí,
jo tumháre bích hai, pásbání karo [d];
láchárí se nahíṉ, balki ḳhushí se [e];
aur ná-rawá naf'a ke liye nahíṉ [f],
balki dil-ḳhwáhí se nigahbání
karo;
3 Aur Ḳhudáwand kí mírás [g] kí
ḳháwindí na karo [h], balki galla
ke liye namúna bano [i].
4 Aur jab sardár Gaṛariyá [k] záhir
hogá, tab tum jalál ká aisá hár
páoge [l], jo murjhátá nahíṉ [m].
5 Isí tarah tum, ai jawáno, qissís-
oṉ ke tábi' raho. Balki sab ke
sab ek dúsre ke tábi' raho [n], aur
farotaní ká libás pahino; kyúṉki
Ḳhudá magrúroṉ ká sámhná kar-
tá [o], aur farotanoṉ ko fazl baḳhshtá
hai [p].
6 So tum Ḳhudá ke zoráwar
háth ke tale dabe raho [q], táki wuh
tumheṉ waqt par sarfaráz kare:
7 Aur apní sárí fikr us par ḍál
do [r]; kyúṉki us ko tumhárí fikr
hai.
8 Hoshyár aur jágte raho [s]: ky-
úṉki tumhárá muḳhálif Shaitán
garajnewále babar kí mánind
ḍhúṇḍhtá phirtá hai [t], ki kis ko
pháṛ kháwe:
9 Tum ímán meṉ mazbút hoke
us ká muqábala karo [u], aur ján
rakho, ki aise hí dukh tumháre
bháí jo dunyá meṉ haiṉ uṭháte
haiṉ [x].
10 Ab Ḳhudá jo kamál fazl
kartá, jis ne ham ko apne jalál i
abadí ke liye Masíh Yisú' se bu-
láyá hai [y], áp hí tum ko thoṛá sá
dukh [z] sahne ke ba'd taiyár [a], maz-
bút [b], ustuwár, páedár kare.
11 Jalál aur qudrat abad tak
usí ká hai [c]. Ámín.
12 Maiṉ tumheṉ Silwánus [d] kí
ma'rifat, jo merí dánist meṉ diyá-
natdár bháí hai, muḳhtasar meṉ
likhke [e] nasíhat kartá, aur gawáhí
detá húṉ, ki yihí Ḳhudá ká sach-
chá fazl hai jis par tum qáim ho [f].
13 Bábul kí kalísiyá jo tumháre
sáth barguzída húí, aur merá beṭá
Marqus [g], tumheṉ salám kahte
haiṉ.
14 Tum ápas meṉ muhabbat ká
bosa leke ek dúsre ko salám karo [h].
Tum sab kí, jo Masíh Yisú' meṉ
ho, salámatí howe [i]. Ámín.

---

[y] Afs. 5. 20. 1 Pat. 2. 5.
[z] 1 Tim. 6. 16. 1 Pat. 5. 11. Muk. 1. 6.
[a] 1 Qur. 3. 13. 1 Pat. 1. 7.
[b] A'am. 5. 41. Ya'q. 1. 2.
[c] Rúm. 8. 17. 2 Qur. 1. 7. aur 4. 10. Filip. 3. 10. Qul. 1. 24. 2 Tim. 2. 12. 1 Pat. 5. 1, 10. Muk. 1. 9.
[d] 1 Pat. 1. 5, 6.
[e] Mat. 5. 11. 2 Qur. 12. 10. Ya'q. 1. 12. 1 Pat. 2. 19, 20. aur 3. 14.
[f] 1 Pat. 2. 12. aur 3. 16.
[g] 1 Tas. 4. 11. 1 Tim. 5. 13.
[h] 1 Pat. 2. 20.
[i] A'am. 5. 41.
[k] Yas. 10. 12. Yar. 25. 29. aur 49. 12. Hiz. 9. 6. Mal. 3. 5.
[l] Lúq. 23. 31.
[m] Lúq. 10. 12, 14.
[n] Ams. 11. 31. Lúq. 23. 31.
[o] Zab. 31. 5. Lúq. 23. 46. 2 Tim. 1. 12.
[a] Filím. 9.
[b] Lúq. 24. 48. A'am. 1. 8, 22. aur 5. 32. aur 10. 39.
[c] Rúm. 8. 17, 18. Muk. 1. 9.
[d] Yúh. 21. 15, 16, 17. A'am. 20. 28.
[e] 1 Qur. 9. 17.
[f] 1 Tim. 3. 3, 8. Tít. 1. 7.
[g] Zab. 33. 12. aur 74. 2.
[h] Hiz. 34. 4. Mat. 20. 25, 26. 1 Qur. 3. 9. 2 Qur. 1. 24.
[i] Filip. 3. 17. 2 Tas. 3. 9. 1 Tim. 4. 12. Tít. 2. 7.
[k] 'Ibrán. 13. 20.
[l] 1 Qur. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. Ya'q. 1. 12.
[m] 1 Pat. 1. 4.
[n] Rúm. 12. 10. Afs. 5. 21. Filip. 2. 3.
[o] Ya'q. 4. 6.
[p] Yas. 57. 15. aur 66. 2.
[q] Ya'q. 4. 10.
[r] Zab. 37. 5. aur 55. 22. Mat. 6. 25. Lúq. 12. 11, 22. Filip. 4. 6. 'Ibrán. 13. 5.
[s] Lúq. 21. 34, 36. 1 Tas. 5. 6. 1 Pat. 4. 7.
[t] Aiy. 1. 7. aur 2. 2. Lúq. 22. 31. Muk. 12. 12.
[u] Afs. 6. 11, 13. Ya'q. 4. 7.
[x] A'am. 14. 22. 1 Tas. 3. 3. 2 Tim. 3. 12. 1 Pat. 2. 21.
[y] 1 Qur. 1. 9. 1 Tim. 6. 12.
[z] 2 Qur. 4. 17. 1 Pat. 1. 6.
[a] 'Ibrán. 13. 21. Yahúd. 24.
[b] 2 Tas. 2. 17. aur 3. 3.
[c] 1 Pat. 4. 11. Muk. 1. 6.
[d] 2 Qur. 1. 19.
[e] 'Ibrán. 13. 22.
[f] A'am. 20. 21. 1 Qur. 15. 1. 2 Pat. 1. 12.
[g] A'am. 12. 12, 25.
[h] Rúm. 16. 16. 1 Qur. 16. 20. 2 Qur. 13. 12. 1 Tas. 5. 26.
[i] Afs. 6. 23.

PATRUS
KÁ DÚSRÁ ḲHATT I ’ÁMM.

San
’ÍSAWÍ
66.

I BÁB.

1 Un ko yaqín diláke ki Khudá niháyat fazl karegá, 5 wuh unhen nasíhat kartá, ki ímán se aur nek a’amál se, we apní barguzídagí ko sábit karen: 12 is ká unhen yád diláne men is liye jatan kartá, ki wuh jántá thá, ki apne marne ká waqt nazdík áyá thá: 16 phir unhen tákíd kartá ki yih bát Masíh ke haqq men har waqt mánte rahen, ki wuh bar-haqq Khudá ká betá hai, ki us ke rasúlon ne apní hí ánkhon se us ká jalál dekhá thá, aur ki us par Báp ne aur nabíon ne gawáhí dí hai.

SHAMA’ÚN Patrus kí taraf se,
jo Yisú’ Masíh ká banda aur
rasúl hai, un ko jinhon ne hamáre
Khudá aur Bachánewále Yisú’
Masíh kí rástbází se || aisá ímán
páyá, jo hamáre ímán ká ham-
qímat hai [a]:
2 Khudá aur hamáre Khudá-
wand Yisú’ Masíh kí pahchán se,
fazl aur salámatí tumháre liye
ziyáda hotí jáwe [b].
3 Chunánchi us kí khudái kí
qudrat ne hamen sab chízen, jo
zindagí aur díndárí se ta’alluq
rakhtí hain, us kí pahchán se [c]
’ináyat kín, jis ne ham ko jalál
aur nekí se buláyá [d]:
4 Un ke wasíla niháyat bare
aur qímatí wa’da ham se kiye
gaye [e]; táki tum us gandagí se,
jo dunyá men burí khwáhish ke
sabab hai [f], chhútkar un ke wasíla
|| tabí’at iláhí men sharík ho jáo [g].
5 Aur is wáste tum us men
kamál koshish karke [h] apne ímán
par nekí, aur nekí par ’irfán [i];
6 Aur ’irfán par parhezgárí, aur
parhezgárí par sabr, aur sabr par
díndárí;
7 Aur díndárí par birádarána
ulfat, aur birádarána ulfat par
muhabbat barháo [k].
8 Ki ye chízen agar tum men
hon, aur barhtí bhí jáwen, to tum
ko hamáre Khudáwand Yisú’ Ma-
síh kí pahchán men gáfil aur be-
phal [l] na hone dengí.
9 Par jis ke pás ye chízen nahín
hain, wuh andhá [m], aur ánkhen
múndtá hai, aur apne agle gunáh-
on ke dhoe jáne [n] ko bhúl baithá.
10 Is liye, bháío, ziyádatar ko-
shish karo, ki tumhárí buláhat
aur barguzídagí sábit ho [o]: kyún-
ki agar tum aisá karo, to kabhí
na giroge [p]:
11 Balki tum hamáre Khudá-
wand aur Bachánewále Yisú’ Ma-
síh kí abadí bádsháhat men barí
’izzat ke sáth dákhil hoge.
12 Is liye main yih báten tum-
hen yád diláne se kabhí gáfil na
húngá [q], agarchi tum wáqif ho [r],
aur is sachái par jo ab záhir húí
qáim ho.
13 Balki main ise wájib jántá
hún, ki jab tak is khaima men
hún [s], tumhen yád dilá diláke
ubhárún [t];
14 Kyúnki main jántá hún, ki
jaisá hamáre Khudáwand Yisú’
Masíh ne mujh par záhir kiyá [u],
wuh waqt, jis men merá khaima
giráyá jáe, nazdík pahunchá
hai [x].
15 So main koshish men hún, ki
tum mere kúch karne ke ba’d in
báton ko hamesha yád rakho.
16 Kyúnki ham ne, na failsúfí
kí kaháníon ká píchhá karke [y],
balki áp us kí buzurgí ke dekhne-
wále hoke [z], apne Khudáwand
Yisú’ Masíh kí qudrat aur áne kí
khabar tumhen dí.
17 Ki us ne Khudá Báp se ’izzat
o hurmat páí, jis waqt niháyat
bare jalál se us ko aisí áwáz áí,
ki Yih merá piyárá Betá hai, jis
se main rází hún [a];
18 Aur ham ne, jab us ke sáth
muqaddas pahár par [b] the, yih
áwáz ásmán se átí suní.
19 Aur hamárá bhí nabíon ká
kalám hai, jo ziyáda qáim hai;
aur tum achchhá karte ho, jo yih
samajhkar is par nazar karte ho;
ki wuh ek chirág [c] hai, jo andherí
jagah men, jab tak pau na phate,
aur subh ká tárá tumháre dilon
men záhir na howe [d], roshní
bakhshtá hai;
20 Yih sab se pahle jánke, ki

|| Yá, hamárá sá ham-qímat ímán páyá hai.
[a] Rúm. 1. 12. 2 Qur. 4. 13. Afs. 4. 5. Tít. 1. 4.
[b] Dán. 4. 1. aur 6. 25. 1 Pat. 1. 2. Yahúd. 2.
[c] Yúh. 17. 3.
[d] 1 Tas. 2. 12. aur 4. 7. 2 Tas. 2. 14. 2 Tim. 1. 9. 1 Pat. 2. 9. aur 3. 9.
[e] 2 Qur. 7. 1.
[f] 2 Pat. 2. 18, 20.
|| Yúnání men, zát iláhí men.
[g] 2 Qur. 3. 18. Afs. 4. 24. ’Ibrán. 12. 10. 1 Yúh. 3. 2.
[h] 2 Pat. 3. 18.
[i] 1 Pat. 3. 7.
[k] Gal. 6. 10. 1 Tas. 3. 12. aur 5. 15. 1 Yúh. 4. 21.
[l] Yúh. 15. 2. Tít. 3. 14.
[m] 1 Yúh. 2. 9, 11.
[n] Afs. 5. 26. ’Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7.

San
’ÍSAWÍ
66.

[o] 1 Yúh. 3. 19.
[p] 2 Pat. 3. 17.
[q] Rúm. 15. 14, 15. Filip. 3. 1. 2 Pat. 3. 1. 1 Yúh. 2. 21. Yahúd. 5.
[r] 1 Pat. 5. 12. 2 Pat. 3. 17.
[s] 2 Qur. 5. 1, 4.
[t] 2 Pat. 3. 1.
[u] Yúh. 21. 18, 19.
[x] Dekho Ist. 4. 21, 22. aur 31. 14. 2 Tim. 4. 6.
[y] 1 Qur. 1. 17. aur 2. 1, 4. 2 Qur. 2. 17. aur 4. 2.
[z] Mat. 17. 1, 2. Marq. 9. 2. Yúh. 1. 14. 1 Yúh. 1. 1. aur 4. 14.
[a] Mat. 3. 17. aur 17. 5. Marq. 1. 11. aur 9. 7. Lúq. 3. 22. aur 9. 35.
[b] Dekho Khur. 3. 5. Yash. 5. 15. Mat. 17. 6.
[c] Zab. 119. 105. Yúh. 5. 35.
[d] Dekho 2 Qur. 4. 4, 6. Muk. 2. 28. aur 22. 16.

San 'ÍSAWÍ 66.

kitáb kí koí peshíngoí áp se nahín̲ khultí[e].

21 Kyún̲ki nubúwat kí bát ádmí kí khwáhish se kabhí nahín̲ húí[f]: balki Khudá ke muqaddas log Rúh i Quds ke bulwáe bolte the[g].

II BA'B.

1 *Unhen̲ áge se khabar detá, ki jhúṭhe mu'allim hon̲ge, aur un kí aur un ke pairauon̲ kí bedíní, aur wuh sazá jo donon̲ ko milegí peshtar záhir kartá:* 7 *un kí sazá se díndár log bache rahen̲ge, jis tarah Lút Sadúm se nikal bachá:* 10 *phir un be-dín bhaṭkánewálon̲ kí chál chalan ká mufassal bayán kartá tá ki we sáhaj se pahcháne jáwen̲, aur sab log un se khabardár rahen̲.*

JAISE jhúṭhe nabí us qaum men̲ the[a], waise jhúṭhe mu'allim tum men̲ bhí hon̲ge[b], jo halák karnewálí bid'aten̲ parda men̲ nikálen̲ge, aur us Khudáwand ká, jis ne unhen̲ mol liyá[c], inkár karen̲ge[d]; aur áp ko jald halák karen̲ge[e].

2 Aur bahutere ‖ un ke fasád kí pairauí karen̲ge: un ke sabab se ráh i rást kí badnámí hogí.

3 We apne lálach se[f] báten̲ banákar tum ko saudágarí kí tarah apne naf'a ká sabab ṭhahráwen̲ge[g]: sazá ká hukm, jo muddat se un par húá, áne men̲ der nahín̲ kartá[h], aur un kí halákat ún̲ghtí nahín̲.

4 Kyún̲ki jis hál Khudá ne gunahgár[i] firishton̲ ko[k] na chhoṛá, balki táríkí kí zanjíron̲ se bándhkar jahannam men̲ ḍálke[l] hawála kiyá, táki 'adálat ke din tak un kí nigahbání ho;

5 Aur aglí dunyá ko bhí na chhoṛá, balki túfán ke pání ko be-dínon̲ ke 'álam par bhejkar[m] áṭhwen̲ shakhs Núh ko[n], jo rástbází ká manádí karnewálá thá[o], bachá liyá;

6 Aur Sadúm aur 'Amúrah ke shahron̲ ko khák siyáh karke[p], nest o nábúd hone ká hukm farmáke, unhen̲ áyanda ko be-dínon̲ ke liye namúna baná rakhá[q];

7 Aur rástbáz Lút ko jo sharíron̲ kí nápák chálon̲ se ranjída thá, riháí bakhshí[r]:

8 (Ki wuh rástbáz un men̲ rahkar un ke be-shar'a 'amalon̲ ko dekh sunke har roz apne sachche dil ko shikanja men̲ khín̲chtá thá[s];)

9 Pas Khudáwand díndáron̲ ko imtihán se chhuṛáná[t], aur be-dínon̲ ko 'adálat ke din tak sazá ke liye rakhná jántá hai:

10 Khusúsan un ko, jo nápák shahwaton̲ se jism kí pairauí karte, aur hukúmat ko náchíz jánte hain̲[u]. We ḍhíṭh, o khud-pasand hain̲, aur 'izzatwálon̲ ko be-dharak badnám karte hain̲[x].

11 Agarchi firishta, jo zor aur qudrat men̲ un se baṛhkar hain̲, Khudáwand ke áge ‖ un par nálish karke ta'na nahín̲ dete[y].

12 Lekin ye, un jánwaron̲ kí mánind jo zátí be-'aql hain̲, aur shikár aur halák hone ke liye paidá húe[z], un chízon̲ kí, jin se we ná-wáqif hain̲, badnámí karte hain̲, aur apní kharábí men̲ halák hon̲ge;

13 We apní badí ká badlá páwen̲ge[a], ki we din ko 'aiyáshí karní khushí jánte hain̲[b]. We dág hain̲[c], aur 'aib hain̲, aur tumháre sáth kháke[d] apní dagábázíon̲ se 'aish o 'ishrat karte hain̲;

14 Un kí ánkhen̲ ‖ ziná se bharí hain̲, aur gunáh se ruk nahín̲ saktín̲; we be-qiyámon̲ par jál ḍálte hain̲: un ká dil lálachon̲ men̲ mashsháq hai[e]; we la'nat kí aulád hain̲:

15 We sídhí ráh chhoṛkar bhaṭake hain̲, aur Busur ke beṭe Bala'ám kí ráh par[f] ho liye hain̲, jis ne nárástí kí mazdúrí ko 'azíz jáná;

16 Us ne apní khatákárí par ilzám páyá: ki be-zubán gadhe ne ádmí kí tarah bolkar us nabí kí díwánagí ko rok rakhá.

17 We súkhe kúe hain̲; we badlíán̲ hain̲, jinhen̲ ándhí dauṛátí hai[g]; abadí táríkí kí siyáhí un ke liye dharí hai.

18 We ghamanḍ kí behúda bakwás karke[h], unhen̲ jo gumráhon̲ men̲ se ‖ sáf bach nikle the[i], jismání shahwaton̲ aur nápákíon̲ men̲ phan̲sáte hain̲.

19 We un se ázádagí ká[k] wa'da karte, par áp kharábí ke gulám[l] bante hain̲; kyún̲ki jis ká koí maglúb húá, so usí ká gulám hai.

20 So agar we Khudáwand aur Bachánewále Yisú' Masíh kí pahchán ke sabab[m] dunyá kí áludagíon̲ se bachkar[n] un men̲ phirke phan̲sen̲, aur maglúb hon̲, to un ká pichhlá hál pahle se badtar ho chuká[o].

---

[e] Rúm. 12. 6. [f] 2 Tim. 3. 16. 1 Pat. 1. 11. [g] 2 Sam. 23. 2. Lúq. 1. 70. A'am. 1. 16. aur 3. 18.

[a] Ist. 13. 1. [b] Mat. 24. 11. A'am. 20. 30. 1 Qur. 11. 19. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1,—5. 1 Yúh. 4. 1. Yahúd. 18. [c] 1 Qur. 6. 20. Gal. 3. 13. Afs. 1. 7. 'Ibrán. 10. 29. 1 Pat. 1. 18. Muk. 5. 9. [d] Yahúd. 4. [e] Filip. 3. 19. ‖ Yá, *un kí shahwat-parastí kí,* jo ba'ze nuskhon̲ men̲ páí játí. [f] Rúm. 16. 18. 2 Qur. 12. 17, 18. 1 Tim. 6. 5. Tít. 1. 11. [g] 2 Qur. 2. 17. 2 Pat. 1. 16. [h] Ist. 32. 35. Yahúd. 4, 15. [i] Aiy. 4. 18. Yahúd. 6. [k] Yúh. 8. 44. 1 Yúh. 3. 8. [l] Lúq. 8. 31. Muk. 20. 2, 3. [m] 2 Pat. 3. 6. [n] Paid. 7. 1, 7, 23. 'Ibrán. 11. 7. 1 Pat. 3. 20. [o] 1 Pat. 3. 19. [p] Paid. 19. 24. Ist. 29. 23. Yahúd. 7. [q] Gin. 26. 10. [r] Paid. 19. 16. [s] Zab. 119. 139, 158. Hiz. 9. 4. [t] Zab. 34. 17, 19. 1 Qur. 10. 13.

San 'ÍSAWÍ 66.

[u] Yahúd. 4, 7, 8, 10, 16. [x] Yahúd. 8. ‖ Ba'ze nuskhon̲ men̲, *apne par.* [y] Yahúd. 9. [z] Yar. 12. 3. Yahúd. 10. [a] Filip. 3. 19. [b] Dekho Rúm. 13. 13. [c] Yahúd. 12. [d] 1 Qur. 11. 20, 21. ‖ Yúnání men̲, *zániya se.* [e] Yahúd. 11. [f] Gin. 22. 5, 7, 21, 23, 28. Yahúd. 11. [g] Yahúd. 12, 13. [h] Yahúd. 16. ‖ Yá, *thore 'arsa ke liye,* chand nuskhon̲ ke mutábiq. [i] A'am. 2. 40. 2 Pat. 1. 4. 20 áyat. [k] Gal. 5. 13. 1 Pat. 2. 16. [l] Yúh. 8. 34. Rúm. 6. 16. [m] 2 Pat. 1. 4. 18 áyat. [n] 2 Pat. 1. 2. [o] Mat. 12. 45. Lúq. 11. 26. 'Ibrán. 6. 4, wag. aur 10. 26, 27.

San 'ÍSAWÍ 66.

21 Kyúṉki rástí kí ráh na jánná,
un ke liye is se bihtar thá, ki
jánkar us muqaddas hukm se, jo
unheṉ sompá gayá, phir jáweṉ [p].
22 Par yih sachchí masal un par
ṭhík átí hai, ki Kuttá apní qai
kí taraf [q], aur dhoí húí súarní
daldal meṉ loṭne ko phirí hai.

III BAB.

1 *Hiqárat karnewáloṉ ke jawáb meṉ jo 'áqibat ko nahíṉ mánte the, wuh díndároṉ ko yaqín dilátá ki Masíh 'adálat karne ko zarúr áwegá:* 8 *phir unheṉ chitátá ki we ḳhud tauba karne meṉ derí na lagáweṉ, ki Ḳhudá is hí garaz se un kí bardásht kartá.* 10 *Dunyá kí gárat ki kyúṉkar hogí wuh bayán kartá:* 11 *aur unheṉ nasíhat kartá ki us haulnák wáqi'a ke muntazir hoke we pák chál chaleṉ:* 15 *aur phir ki we yád rakheṉ ki Ḳhudáwand ká der karná un kí naját ke liye hai, jaisá ki Púlus ne apne ḳhattoṉ meṉ bayán kiyá hai.*

1 AZIZO, maiṉ tumheṉ ab yih
dúsrá ḳhatt likhtá húṉ; aur
donoṉ se tumháre pák dil ko
yád diláne ke taur par ubhártá
húṉ [a]:
2 Táki tum un bátoṉ ko, jo
muqaddas nabíoṉ ne peshtar kahá,
aur us hukm ko jo ham ne, ki
Ḳhudáwand ke aur Bacháneวále
ke rasúl haiṉ, kiyá [b], yád rakho.
3 Aur yih pahle ján rakho, ki
áḳhirí dinoṉ meṉ haṉsí ṭhaṭṭhe
karnewále áweṉge [c], jo apní burí
ḳhwáhishoṉ ke muwáfiq chaleṉge [d],
4 Aur kaheṉge, ki Us ke áne
ká wa'da kaháṉ [e]? kyúṉki jab se
bápdáde so gaye, sab kuchh, jaisá
ḳhilqat ke shurú' meṉ thá, ab tak
waisá hí hai.
5 Ki we ise ján bújhke bhúl gaye,
ki Ḳhudá ke kalám se ásmán
muddat se haiṉ [f], aur zamín pání
ke báhar aur pání ke andar bhí
qáim rahí [g]:
6 Un ke sabab se aglí dunyá
pání meṉ ḍúbkar halák húí [h]:
7 Par ásmán o zamín jo ab haiṉ,
usí kalám se mahfúz haiṉ, aur us
din tak, ki be-dínoṉ kí 'adálat aur
halákat ho [i], jaláne ke liye báqí
raheṉge [k].
8 Par, ai 'azízo, yih bát tum par
chhipí na rahe, ki Ḳhudáwand ke
nazdík ek din hazár baras, aur
hazár baras ek din ke barábar
haiṉ [l].
9 Ḳhudáwand apne wa'doṉ kí
bábat sustí nahíṉ kartá [m], jaisá
ba'ze sustí samajhte haiṉ; par is
liye hamárí bábat sabr kartá [n], ki
kisí kí halákat nahíṉ cháhtá [o],
balki cháhtá hai, ki sab tauba
kareṉ [p].
10 Lekin Ḳhudáwand ká din, jis
tarah rát ko chor átá hai, áwegá [q];
aur usí meṉ ásmán sannáṭe ke
sáth játe raheṉge [r], aur 'anásir
jalkar gudáz ho jáeṉge, aur zamín
un kárígaríoṉ samet, jo us meṉ
haiṉ, ‖ gal jáegí.
11 Pas jab ki yih sab chízeṉ
gudáz honewálí haiṉ, to tum ko
pák chalan aur díndárí meṉ kaisá
banná lázim hai [s],
12 Aur ki tum Ḳhudá ke us din
ke áne ke muntazir ‖ aur mushtáq
ho [t], jis meṉ ásmán jalkar [u] gudáz
ho jáeṉge, aur 'anásir jalkar pi-
ghal jáeṉge [x]?
13 Par ham naye ásmán aur
nayí zamín kí, jin meṉ rástbází
bastí hai, us ke wa'da ke mu-
wáfiq intizárí karte haiṉ [y].
14 Is wáste, ai 'azízo, un chízoṉ
ke muntazir rahke koshish karo,
ki tum be-dág, aur be-'aib, salá-
matí se ‖ us ke huzúr házir ho [z].
15 Aur hamáre Ḳhudáwand ká
der karná apní naját jáno [a]; chu-
nánchi hamáre piyáre bháí Púlus
ne bhí us dánáí ke muwáfiq, jo
use 'ináyat húí, tumheṉ likhá
hai;
16 Aur sáre ḳhattoṉ meṉ in
bátoṉ ká zikr kiyá hai [b]; un meṉ
kitní báteṉ haiṉ, jin ká samajhná
mushkil hai, aur we jo jáhil aur
be-qiyám haiṉ, un ke ma'noṉ ko
bhí dúsrí kitáboṉ ke mazmúnoṉ
kí tarah apní halákat ke liye
pherte haiṉ.
17 Is wáste, piyáro, jab ki tum
áge se ágáh ho gaye [c], apní ḳha-
bardárí karo, tá na howe, ki
sharíroṉ kí bhúl kí taraf khíṉche
jáke apní ustuwárí se játe raho [d].
18 Balki hamáre Ḳhudáwand
aur Bachánewále Yisú' Masíh ke
fazl aur pahchán meṉ baṛhte jáo [e].
Usí ká jalál ab hai aur abad tak
hogá [f]. Ámín.

Marginal references (left):

p Lúq. 12. 47, 48. Yúh. 9. 41. aur 15. 22.
q Ams. 26. 11.
a 2 Pat. 1. 13.
b Yahúd. 17.
c 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. Yahúd. 18.
d 2 Pat. 2. 10.
e Yas. 5. 19. Yar. 17. 15. Hiz. 12. 22, 27. Mat. 24. 48. Lúq. 12. 45.
f Paid. 1. 6, 9. Zab. 33. 6. 'Ibrán. 11. 3.
g Zab. 24. 2. aur 136. 6. Qol. 1. 17.
h Paid. 7. 11, 21, 22, 23. 2 Pat. 2. 5.
i Mat. 25. 41. 2 Tas. 1. 8.
k 10 áyat.
l Zab. 90. 4.

Marginal references (right):

San 'ÍSAWÍ 66.

m Hab. 2. 3. 'Ibrán. 10. 37.
n 1 Pat. 3. 20. 15 áyat.
o Hiz. 18. 23, 32. aur 33. 11.
p Rúm. 2. 4. 1 Tim. 2. 4.
q Mat. 24. 43. Lúq. 12. 39. 1 Tas. 5. 2. Muk. 3. 3. aur 16. 15.
r Zab. 102. 26. Yas. 51. 6. Mat. 24. 35. Marq. 13. 31. Rúm. 8. 12. 'Ibrán. 1. 11. Muk. 20. 11. aur 21. 1.
‖ Yá, *jalke uregí.*
s 1 Pat. 1. 15.
‖ Yá, *raho tá ki wuh jald áwe.*
t 1 Qur. 1. 7. Tít. 2. 13.
u Zab. 50. 3. Yas. 34. 4.
x Mík. 1. 4. 10 áyat.
y Yas. 65. 17. aur 66. 22. Muk. 21. 1, 27.
‖ Yúnání meṉ, *us se páe jáo.*
z 1 Qur. 1. 8. aur 15. 58. Filip. 1. 10. 1 Tas. 3. 13. aur 5. 23.
a Rúm. 2. 4. 1 Pat. 3. 20. 9 áyat.
b Rúm. 8. 19. 1 Qur. 15. 24. 1 Tas. 4. 15.
c Marq. 13. 23. 2 Pat. 1. 12.
d Afs. 4. 14. 2 Pat. 1. 10, 11. aur 2. 18.
e Afs. 4. 15. 1 Pat. 2. 2.
f 2 Tim. 4. 18. Muk. 1. 6.

San 'ÍSAWÍ 90 ke kisí waqt píchhe.

YÚHANNÁ KÁ PAHLÁ ḲHATT I 'ÁMM.

I BÁB.

1 *Wuh Masíh kí haqíqat ká bayán kartá, ki us meṉ hoke ham hayát i abadí rakhte us rifáqat ke wasíla jo ham ne Ḵhudá se páí: 5 phir záhir kartá ki hameṉ sárí pákí karní zarúr hai, tá ki hamárá ímán aur rifáqat jo Ḵhudá se rakhte donoṉ haqíqí sábit hoṉ, aur hamárá nij yaqín i kámil ho ki hamáre gunáh Masíh kí maut ke sabab bakhshe gaye haiṉ.*

ZINDAGI' ke Kalám kí bábat,
jo shurú' se thá[a], jise ham
ne suná, aur apní áṅkhoṉ se
dekhá, aur ták rakhá[b], aur ha-
máre háthoṉ ne chhúá[c], ham ḳha-
bar dete haiṉ;
2 (Kyúṉki zindagí[d] záhir húí[e],
aur ham ne use dekhá, aur ham
gawáhí dete haiṉ[f], aur us ha-
mesha kí zindagí kí ḳhabar tum
ko dete haiṉ[g], jo Báp ke pás thí[h],
aur ham par záhir húí;)
3 Jo kuchh ham ne dekhá aur
suná[i], us kí ḳhabar tumheṉ dete
haiṉ; táki tum bhí hamáre sáth
mel rakho; aur hamárá mel Báp
ke sáth, aur us ke Beṭe Yisú'
Masíh ke sáth hai[k].
4 Aur ham yih báteṉ tumheṉ
is wáste likhte haiṉ, ki tumhárí
ḳhushí púrí ho[l].
5 Aur wuh ḳhabar jo ham ne us
se suní[m], aur phir tumheṉ dete
haiṉ, so yihí hai, ki Ḵhudá núr
hai, aur us meṉ táríkí zarra bhí
nahíṉ[n].
6 Agar ham kaheṉ, ki ham us
se mel rakhte haiṉ, aur táríkí
meṉ chalte haiṉ, to jhúṭhe haiṉ[o],
aur sach par 'amal nahíṉ karte;
7 Par agar ham núr meṉ chaleṉ,
jis tarah wuh núr meṉ hai, to
ham ápas meṉ mel rakhte haiṉ,
aur us ke Beṭe Yisú' Masíh ká
lahú ham ko sáre gunáh se pák
kartá hai[p].
8 Agar kaheṉ, ki ham be-gunáh
haiṉ[q], to ham apne taíṉ fareb dete
haiṉ, aur sachái ham meṉ nahíṉ[r].
9 Agar ham apne gunáhoṉ ká
iqrár kareṉ[s], to wuh hamáre gu-
náhoṉ ke mu'áf karne, aur hameṉ
sárí nárástí se pák karne meṉ[t]
wafádár aur 'ádil hai.
10 Agar ham kaheṉ, ki ham ne
gunáh nahíṉ kiyá, to ham use
jhuṭálte haiṉ, aur us ká kalám
ham meṉ nahíṉ hai.

II BÁB.

1 *Un gunáhoṉ kí bábat jo kamzorí ke sabab hosaktá thá ki kareṉ, unheṉ tasallí detá. 3 Jis ne Ḵhudá ki haqíqí pahchán hásil kí, wuh Ḵhudá ke ahkám par 'amal karegá, 9 bháíoṉ ko piyár karegá, 15 aur dunyá ko 'azíz na jánegá. 18 Cháhiye ki ham gumráh karnewáloṉ se ḳhabardár raheṉ: 20 un ke phandoṉ se díndár to bache raheṉge, ba sharte ki we ímán láne meṉ aur nek chál chalne meṉ mashgúl raheṉ.*

MERE bachcho, maiṉ ye bá-
teṉ tumheṉ likhtá húṉ,
táki tum gunáh na karo. Aur
agar koí gunáh kare, to Yisú'
Masíh jo sádiq hai, Báp ke pás
hamárá wakíl hai[a]:
2 Aur wuh hamáre gunáhoṉ ká
kafára hai[b]; faqat hamáre guná-
hoṉ ká nahíṉ, balki tamám dunyá
ke gunáhoṉ ká bhí[c].
3 Agar ham us ke hukmoṉ par
'amal kareṉ, to ham is se jánte
haiṉ, ki ham ne us ko jáná.
4 Wuh jo kahtá hai, ki Maiṉ
use jántá húṉ, aur us ke hukmoṉ
par 'amal nahíṉ kartá[d], so jhúṭhá
hai, aur sachái us meṉ nahíṉ[e].
5 Par wuh jo us ke kalám par
'amal kare[f], yaqínan us meṉ Ḵhu-
dá kí muhabbat kámil hai[g]: ham
is hí se jánte haiṉ, ki ham us meṉ
haiṉ[h].
6 Wuh jo kahtá hai, ki maiṉ us
meṉ bastá húṉ[i], cháhiye ki jaisá
wuh chaltá hai, waisá áp chale[k].
7 Bháío, maiṉ tumháre liye koí
nayá hukm nahíṉ likhtá[l], magar
puráná hukm, jo tum ko shurú'
se milá[m]. Puráná hukm wuh
kalám hai, jo tum ne shurú' se
suná.
8 Phir ek nayá hukm tumheṉ
likhtá húṉ[n], jo us meṉ aur tum
meṉ sach hai: kyúṉki táríkí guzar

San 'ÍSAWÍ 90 ke kisí waqt píchhe.

a Yúh. 1. 1. 1 Yúh. 2. 13.
b Yúh. 1. 14. 2 Pat. 1. 16. 1 Yúh. 4. 14.
c Lúq. 24. 39. Yúh. 20. 27.
d Yúh. 1. 4. aur 11. 25. aur 14. 6.
e Rúm. 16. 26. 1 Tim. 3. 16. 1 Yúh. 3. 5.
f Yúh. 21. 24. A'am. 2. 32.
g 1 Yúh. 5. 20.
h Yúh. 1. 1, 2.
i A'am. 4. 20.
k Yúh. 17. 21. 1 Qur. 1. 9. 1 Yúh. 2. 24.
l Yúh. 15. 11. aur 16. 24. 2 Yúh. 12.
m 1 Yúh. 3. 11.
n Yúh. 1. 9. aur 8. 12. aur 9. 5. aur 12. 35, 36.
o 2 Qur. 6. 14. 1 Yúh. 2. 4.
p 1 Qur. 6. 11. Afs. 1. 7. 'Ibrán. 9. 14. 1 Pat. 1. 19. 1 Yúh. 2. 2. Muk. 1. 5.
q 1 Sal. 8. 46. 2 Taw. 6. 36. Aiy. 9. 2. aur 15. 14. aur 25. 4. Ams. 20. 9. Wá'iz. 7. 20. Ya'q. 3. 2.
r 1 Yúh. 2. 4.
s Zab. 32. 5. Ams. 28. 13.

t Zab. 51. 2. 7 áyat.
a Rúm. 8. 34. 1 Tim. 2. 5. 'Ibrán. 7. 25. aur 9. 24.
b Rúm. 3. 25. 2 Qur. 5. 18. 1 Yúh. 1. 7. aur 4. 10.
c Yúh. 1. 29. aur 4. 42. aur 11. 51, 52. 1 Yúh. 4. 14.
d 1 Yúh. 1. 6. aur 4. 20.
e 1 Yúh. 1. 8.
f Yúh. 14. 21, 23.
g 1 Yúh. 4. 12.
h 1 Yúh. 4. 13.
i Yúh. 15. 4, 5.
k Mat. 11. 29. Yúh. 13. 15. 1 Pat. 2. 21.
l 2 Yúh. 5.
m 1 Yúh. 3. 11. 2 Yúh. 5.
n Yúh. 13. 31. aur 15. 12.

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

gayí[o], aur haqíqí núr ab chamaktá hai[p].

9 Wuh jo kahtá hai, ki maiṉ roshní meṉ húṉ[q], aur apne bháí se dushmaní rakhtá hai, ab tak táríkí meṉ hai.

10 Wuh jo apne bháí se muhabbat rakhtá hai, ujále meṉ rahtá hai[r], aur us meṉ ṭhokar ká bá'is nahíṉ hai[s].

11 Par jo apne bháí se dushmaní rakhtá, táríkí meṉ hai, aur táríkí meṉ chaltá hai[t], aur nahíṉ jántá ki kidhar chalá játá hai; kyúṉki táríkí ne us kí ánkheṉ andhí kar dí haiṉ.

12 Ai bachcho, maiṉ tumheṉ likhtá húṉ; kyúṉki tumháre gunáh us ke nám se mu'áf húe[u].

13 Ai ábá, maiṉ tumheṉ likhtá húṉ; kyúṉki use, jo shurú' se thá[x], tum ne jáná. Ai jawáno, maiṉ tumheṉ likhtá húṉ; kyúṉki tum us sharír par gálib húe ho. Ai laṛko, maiṉ tumheṉ likhtá húṉ; kyúṉki tum ne Báp ko jáná hai.

14 Ai ábá, maiṉ ne tumheṉ likhá hai; kyúṉki jo shurú' se thá, tum ne use jáná. Ai jawáno, maiṉ ne tumheṉ likhá hai; kyúṉki tum mazbút ho[y], aur Ḳhudá ká kalám tum meṉ bastá hai, aur tum us sharír par gálib húe ho.

15 Dunyá aur dunyá kí chízoṉ kí muhabbat na rakho[z]. Jo koí dunyá kí muhabbat rakhtá hai, us meṉ Báp kí muhabbat nahíṉ[a].

16 Kyúṉki har ek chíz, jo dunyá meṉ hai, ya'ne, jism kí ḳhwáhish, aur ánkh kí ḳhwáhish[b], aur zindagí ká gurúr, Báp se nahíṉ, par dunyá se hai.

17 Aur dunyá aur us kí ḳhwáhish guzar játí hai[c]; lekin jo Ḳhudá kí marzí par chaltá, wuh abad tak rahtá hai.

18 Ai bachcho[d], yih áḳhirí zamána hai[e]: aur jaisá tum ne suná hai, ki Masíh ká muḳhálif[f] átá hai, so ab hí bahut se Masíh ke muḳhálif húe haiṉ[g]; is se ham jánte haiṉ, ki yih áḳhirí zamána hai[h].

19 We ham meṉ se nikle[i], magar ham meṉ se na the: kyúṉki agar we ham meṉ se hote, to hamáre sáth rahte[k]; par we nikle, táki záhir howeṉ, ki we sab ham meṉ se na the[l].

20 Aur tum ne Us Muqaddas se[m] masah páyá[n], aur sab kuchh jánte ho[o].

21 Maiṉ ne tum ko na is wáste likhá, ki tum sach ko nahíṉ jánte; par is liye ki tum use jánte ho, aur yih, ki koí jhúṭh sach meṉ se nahíṉ hai.

22 Kaun jhúṭhá hai, magar wuh jo inkár kartá hai, ki Yisú' wuh Masíh nahíṉ[p]? jo Báp aur Beṭe ká inkár kartá hai, wuhí Masíh ká muḳhálif hai.

23 Jo koí Beṭe ká inkár kartá hai, so Báp ko nahíṉ mántá[q]: par wuh jo Beṭe ká iqrár kartá hai, Báp ko bhí mántá hai[r].

24 Isí wáste jo tum ne shurú' se suná hai[s], wuhí tum meṉ base. Agar wuh jo tum ne shurú' se suná hai, tum meṉ rahe, to tum bhí Beṭe aur Báp meṉ rahoge[t].

25 Aur yihí wa'da hai, jo us ne ham se kiyá, ya'ne, hamesha kí zindagí ká[u].

26 Maiṉ ne ye báteṉ tum ko un kí bábat jo tumheṉ fareb dete haiṉ[x] likhíṉ.

27 Jo masah tum ne us se páyá[y] tum meṉ rahtá hai, aur tum is ke muhtáj nahíṉ ki koí tumheṉ sikháwe[z]; balki jaisá wuh masah tumheṉ sab báteṉ sikhátá hai[a], aur sach hai, jhúṭh nahíṉ, aur jaisá us ne tumheṉ sikháyá, waise tum us meṉ raho.

28 Ab, ai bachcho, tum us meṉ raho, táki jab wuh záhir howe[b], to ham be-parwá hoṉ, aur us ke áte waqt us ke áge sharminda na howeṉ[c].

29 Agar jánte ho ki wuh rástbáz hai[d], to ‖jánte ho ki har ek shaḳhs, jo rástbází kartá hai, us se paidá húá hai[e].

III BÁB.

1 Wuh Ḳhudá kí nádir muhabbat ká jo ham se rakhtá, ki us ne hameṉ apne farzandoṉ ká darja diyá, bayán kartá hai: 3 is liház se munásib hai ki ham us ke sab hukmoṉ par 'amal kareṉ, 11 aur ki bháí kí tarah ek dúsre ko piyár kareṉ.

DEKHO, kaisí muhabbat Báp ne ham se kí, ki ham Ḳhudá ke farzand kahláweṉ[a]! is wáste dunyá ham ko nahíṉ jántí, ki us ne us ko nahíṉ jáná[b].

2 Piyáro, ab ham Ḳhudá ke farzand haiṉ[c]; aur yih to ab tak záhir nahíṉ hotá, ki ham kyá kuchh hoṉge[d]: par ham jánte haiṉ, ki jab wuh záhir hogá, ham

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

o Rúm. 13. 12. Afs. 5. 8. 1 Tas. 5. 5. 8.
p Yúh. 1. 9. aur 8. 12. aur 12. 35.
q ¶ Qur. 13. 2. 2 Pat. 1. 9. 1 Yúh. 3. 14, 15.
r 1 Yúh. 3. 14.
s 2 Pat. 1. 10.
t Yúh. 12. 35.
u Lúq. 24. 47. A'am. 4. 12. aur 10. 43. aur 13. 38. 1 Yúh. 1. 7.
x 1 Yúh. 1. 1.
y Afs. 6. 10.
z Rúm. 12. 2.
a Mat. 6. 24. Gal. 1. 10. Ya'q. 4. 4.
b Wá'iz 5. 11.
c 1 Qur. 7. 31. Ya'q. 1. 10. aur 4. 14. 1 Pat. 1. 24.
d Yúh. 21. 5.
e 'Ibrán. 1. 2.
f 2 Tas. 2. 3, wag. 2 Pat. 2. 1. 1 Yúh. 4. 3.
g Mat. 24. 5, 24. 2 Yúh. 7.
h 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1.
i Ist. 13. 13. Zab. 41. 9. A'am. 20. 30.
k Mat. 24. 24. Yúh. 6. 37. aur 10. 28, 29. 2 Tim. 2. 19.
l 1 Qur. 11. 19.
m Marq. 1. 24. A'am. 3. 14.

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

n 2 Qur. 1. 21. 'Ibrán. 1. 9. 27 áyat.
o Yúh. 10. 4, 5. aur 14. 26. aur 16. 13. 27 áyat.
p 1 Yúh. 4. 3. 2 Yúh. 7.
q Yúh. 15. 23. 2 Yúh. 9.
r Yúh. 14. 7, 9, 10. 1 Yúh. 4. 15.
s 2 Yúh. 6.
t Yúh. 14. 23. 1 Yúh. 1. 3.
u Yúh. 17. 3. 1 Yúh. 1. 2. aur 5. 11.
x 1 Yúh. 3. 7. 2 Yúh. 7.
y 20 áyat.
z Yar. 31. 33, 34. 'Ibrán. 8. 10, 11.
a Yúh. 14. 26. aur 16. 13. 20 áyat.
b 1 Yúh. 3. 2.
c 1 Yúh. 4. 17.
d A'am. 22. 14. ‖ Yá, *jáno bhí.*
e 1 Yúh. 3. 7, 10.

a Yúh. 1. 12.
b Yúh. 15. 18, 19. aur 16. 3. aur 17. 25.
c Yas. 56. 5. Rúm. 8. 15. Gal. 3. 26. aur 4. 6. 1 Yúh. 5. 1.
d Rúm. 8. 18. 2 Qur. 4. 17.

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

to us kí mánind honge[e]; kyúnki
ham use jaisá wuh hai waisá dekh-
enge[f].
3 Aur jo koí us se yih ummed
rakhtá hai, wuh apne taín, jaisá
wuh pák hai, waisá hí pák kartá
hai[g].
4 Jo koí gunáh kartá hai, so
ḳhiláf i shar'a kartá hai; kyúnki
gunáh ḳhiláf i shar'a hai[h].
5 Aur tum yih jánte ho, ki wuh
záhir húá[i], táki hamáre gunáhon
ko uṭhá le jáwe[k]; aur us men gu-
náh nahín[l].
6 Jo koí us men bastá hai, gu-
náh nahín kartá; jo koí gunáh
kartá hai, us ne use na dekhá,
aur na jáná[m].
7 Ai bachcho, tumhen koí fareb
dene na páwe[n]; jo koí rástbází
kartá hai, so rástbáz hai, jaisá
wuh rástbáz hai[o].
8 Jo koí gunáh kartá hai, so
Shaitán ká hai[p]; ki Shaitán shu-
rú' se gunahgár hai. Ḳhudá ká
Beṭá is liye záhir húá, ki Shaitán
ke kámon ko nest kare[q].
9 Jo koí Ḳhudá se paidá húá hai,
gunáh nahín kartá[r]; kyúnki us
ká tuḳhm[s] us men rahtá hai; aur
wuh gunáh kar nahín saktá, ky-
únki Ḳhudá se paidá húá hai.
10 Isí se Ḳhudá ke farzand aur
Shaitán ke farzand záhir hain; jo
koí rástbází kiyá nahín kartá[t],
aur wuh jo apne bhái se muhab-
bat nahín rakhtá[u], Ḳhudá ká
nahín.
11 Kyúnki wuh ḳhabar jo ham
ne shurú' se suní[x], yihí hai, ki
ham ápas men muhabbat rakhen[y].
12 Qáin ke mánind nahín, jo us
sharír ká thá, aur apne bhái ko
qatl kiyá[z]. Aur us ne kyún use
qatl kiyá? Is wáste ki us ke kám
bure the, aur us ke bhái ke kám
rást.
13 Mere bháío, agar dunyá tum
se dushmaní kare[a], ta'ajjub na
karo.
14 Ham to jánte hain, ki ham
maut se guzarke zindagí men áe,
kyúnki ham bháíon se muhabbat
rakhte hain[b]. Jo apne bhái se
muhabbat nahín rakhtá, so maut
men rahtá hai[c].
15 Jo koí apne bhái se dushmaní
rakhtá hai ḳhúní hai[d]: aur tum
jánte ho, ki kisí ḳhúní men hayát
i abadí nahín bastí[e].

e Rúm. 8. 29. 1 Qur. 15. 49. Filip. 3. 21. Qul. 3. 4. 2 Pat. 1. 4.
f Aiy. 19. 26. Zab. 16. 11. Mat. 5. 8. 1 Qur. 13. 12. 2 Qur. 5. 7.
g 1 Yúh. 4. 17.
h Rúm. 4. 15. 1 Yúh. 5. 17.
i 1 Yúh. 1. 2.
k Yas. 53. 5, 6, 11. 1 Tim. 1. 15. 'Ibrán. 1. 3. aur 9. 26. 1 Pat. 2. 24.
l 2 Qur. 5. 21. 'Ibrán. 4. 15. aur 9. 28. 1 Pat. 2. 22.
m 1 Yúh. 2. 4. aur 4. 8. 3 Yúh. 11.
n 1 Yúh. 2. 26.
o Hiz. 18. 5, —9. Rúm. 2. 13. 1 Yúh. 2. 29.
p Mat. 13. 38. Yúh. 8. 44.
q Paid. 3. 15. Lúq. 10. 18. Yúh. 16. 11. 'Ibrán. 2. 14.
r 1 Yúh. 5. 18.
s 1 Pat. 1. 23.
t 1 Yúh. 2. 29.
u 1 Yúh. 4. 8.
x 1 Yúh. 1. 5. aur 2. 7.
y Yúh. 13. 34. aur 15. 12. 23 áyat. 1 Yúh. 4. 7, 21. 2 Yúh. 5.
z Paid. 4. 4, 8. 'Ibrán. 11. 4. Yahúd. 11.
a Yúh. 15. 18, 19. aur 17. 14. 2 Tim. 3. 12.
b 1 Yúh. 2. 10.
c 1 Yúh. 2. 9, 11.
d Mat. 5. 21, 22. 1 Yúh. 4. 20.
e Gal. 5. 21. Muk. 21. 8.

16 Ham ne is se muhabbat ko
jáná, ki us ne hamáre wáste apní
ján somp dí[f]; aur lázim hai, ki
ham bhí bháíon ke wáste apní
ján dewen.
17 Par jis kisí pás dunyá ká mál
ho, aur wuh apne bhái ko muhtáj
dekhe, aur apne taín rahm se báz
rakhe[g], to Ḳhudá kí muhabbat us
men kyúnkar bastí hai[h]?
18 Mere bachcho, cháhiye ki
ham kalám aur zubán se nahín,
balki kám aur sachái se muhabbat
rakhen[i].
19 Aur is se ham jánte hain, ki
ham sachái ke hain[k], aur us ke
áge apní ḳhátir-jam'aí karenge.
20 Kyúnki agar hamárá dil ham-
en ilzám de[l], Ḳhudá to hamáre
dil se baṛá hai, aur sab kuchh
jántá hai.
21 Piyáro, agar hamárá dil ham-
en ilzám na de[m], to ham Ḳhudá
ke huzúr be-parwá hain[n].
22 Aur jo kuchh ham mángte,
us se páte hain[o]; kyúnki ham us
ke hukmon par 'amal karte, aur
jo kuchh use ḳhush átá bajá láte
hain[p].
23 Aur us ká hukm yih hai, ki
Ham us ke Beṭe Yisú' Masíh ke
nám par ímán láwen[q], aur jaisá
us ne ham ko hukm diyá[r], ham
ápas men muhabbat rakhen[s].
24 Aur jo us ke hukmon par
'amal kartá hai[t], yih us men, aur
wuh is men rahtá hai[u]. Aur us
se, ya'ne, Rúh se, jo us ne hamen
dí hai, ham jánte hain, ki wuh
ham men rahtá hai[x].

IV BÁB.

1 *Un ko chitátá ki we har ek mu'allim ko jo kahe ki mujhe Rúh ul Quds milí hai, jald na mánen, par us ímán ke qánúnon ke mutábiq jo sab men hai, use ázmáwen: 7 phir kaí sabab pesh karke un ko targíb detá ki birádarána muhabbat ko rakhá karen.*

AI piyáro, tum har ek rúh ko
yaqín na karo[a], balki rúhon
ko ázmáo[b], ki we Ḳhudá kí taraf
se hain, ki nahín: kyúnki bahut
se jhúṭhe paigambar dunyá men
áe hain[c].
2 Tum is se Ḳhudá kí Rúh ko
jánte ho: ki Jo rúh iqrár kartí
hai, ki Yisú' Masíh jism men záhir
húá, wuh Ḳhudá kí taraf se hai[d]:
3 Aur jo rúh iqrár nahín kartí,
ki Yisú' Masíh jism men áyá,
Ḳhudá kí taraf se nahín[e]: yihí Ma-
síh kí muḳhálif hai, jis kí ḳhabar

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

f Yúh. 3. 16. aur 15. 13. Rúm. 5. 8. Afs. 5. 2, 25. 1 Yúh. 4. 9, 11.
g Ist. 15. 7. Lúq. 3. 11.
h 1 Yúh. 4. 20.
i Hiz. 33. 31. Rúm. 12. 9. Afs. 4. 15. Ya'q. 2. 15, 16. 1 Pat. 1. 22.
k Yúh. 18. 37. 1 Yúh. 1. 8.
l 1 Qur. 4. 4.
m Aiy. 22. 26.
n 'Ibrán. 10. 22. 1 Yúh. 2. 28. aur 4. 17.
o Zab. 34. 15. aur 145. 18, 19. Ams. 15. 29. Yar. 29. 12. Mat. 7. 8. aur 21. 22. Marq. 11. 24. Yúh. 14. 13. aur 15. 7. aur 16. 23, 24. Ya'q. 5. 16. 1 Yúh. 5. 14.
p Yúh. 8. 29. aur 9. 31.
q Yúh. 6. 29. aur 17. 3.
r 1 Yúh. 2. 8, 10.
s Mat. 22. 39. Yúh. 13. 34. aur 15. 12. Afs. 5. 2. 1 Tas. 4. 9. 1 Pat. 4. 8. 11 áyat. 1 Yúh. 4. 21.
t Yúh. 14. 23. aur 15. 10. 1 Yúh. 4. 12.
u Yúh. 17. 21, wag.
x Rúm. 8. 9. 1 Yúh. 4. 13.
a Yar. 29. 8. Mat. 24. 4.
b 1 Qur. 14. 29. 1 Tas. 5. 21. Muk. 2. 2.
c Mat. 24. 5, 24. A'am. 20. 30. 1 Tim. 4. 1. 2 Pat. 2. 1. 1 Yúh. 2. 18. 2 Yúh. 7.
d 1 Qur. 12. 3. 1 Yúh. 5. 1.
e 1 Yúh. 2. 22. 2 Yúh. 7.

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

[f] 2 Tas. 2. 7. 1 Yúh. 2. 18, 22. [g] 1 Yúh. 5. 4. [h] Yúh. 12. 31. aur 14. 30. aur 16. 11. 1 Qur. 2. 12. Afs. 2. 2. aur 6. 12. [i] Yúh. 3. 31. [k] Yúh. 15. 19. aur 17. 14. [l] Yúh. 8. 47. aur 10. 27. 1 Qur. 14. 37. 2 Qur. 10. 7. [m] Yas. 8. 20. Yúh. 14. 17. [n] 1 Yúh. 3. 10, 11, 23. [o] 1 Yúh. 2. 4. aur 3. 6. [p] 16 áyat. [q] Yúh. 3. 16. Rúm. 5. 8. aur 8. 32. 1 Yúh. 3. 16. [r] 1 Yúh. 5. 11. [s] Yúh. 15. 16. Rúm. 5. 8, 10. Tít. 3. 4. [t] 1 Yúh. 2. 2. [u] Mat. 18. 33. Yúh. 15. 12, 13. 1 Yúh. 3. 16. [x] Yúh. 1. 18. 1 Tim. 6. 16. 20 áyat. [y] 1 Yúh. 2. 5. 18 áyat. [z] Yúh. 14. 20. 1 Yúh. 3. 24. [a] Yúh. 1. 14. 1 Yúh. 1. 1, 2. [b] Yúh. 3. 17. [c] Rúm. 10. 9. 1 Yúh. 5. 1, 5. [d] 8 áyat.

tum ne suní, ki átí hai, aur wuh
ab dunyá men̲ á chukí[f].
4 Ai bachcho, tum to Ḳhudá ke
ho, aur un par gálib húe ho[g]; ky-
ún̲ki jo tum men̲ hai, so us se jo
dunyá men̲ hai[h] bará hai.
5 We dunyá ke hain̲[i]: is wáste
dunyá kí bolte hain̲, aur dunyá
un kí suntí hai[k].
6 Ham Ḳhudá ke hain̲: jo Ḳhudá
ko pahchántá hai, hamárí suntá
hai[l]: jo Ḳhudá ká nahín̲, hamárí
nahín̲ suntá hai. Isí se ham sachái
kí rúh, aur gumráhí kí rúh kí
pahchán lete hain̲[m].
7 Piyáro, áo, ham ek dúsre se
muhabbat rakhen̲[n]: kyún̲ki mu-
habbat Ḳhudá se hai; aur jo mu-
habbat rakhtá hai, wuh Ḳhudá se
paidá húá hai, aur Ḳhudá ko pah-
chántá hai.
8 Jis men̲ muhabbat nahín̲, so
Ḳhudá ko nahín̲ jántá[o]; kyún̲ki
Ḳhudá muhabbat hai[p].
9 Ḳhudá kí muhabbat jo ham se
hai, is se záhir húí, ki Ḳhudá ne
apne iklaute Beṭe ko dunyá men̲
bhejá[q], táki ham us ke sabab se
zindagí páwen̲[r].
10 Muhabbat is men̲ nahín̲, ki
ham ne Ḳhudá se muhabbat rak-
hí, balki is men̲ hai, ki us ne ham
se muhabbat rakhí[s], aur apne
Beṭe ko bhejá, ki hamáre gunáh-
on̲ ká kafára howe[t].
11 Piyáro, jab ki Ḳhudá ne ham
se aisí muhabbat rakhí, to lázim
hai, ki ham bhí ek ek se muhab-
bat rakhen̲[u].
12 Kisí ne Ḳhudá ko kabhí na-
hín̲ dekhá[x]. Agar ham ek dúsre
se muhabbat rakhen̲, to Ḳhudá
ham men̲ rahtá hai, aur us kí
muhabbat ham men̲ kámil[y] húí.
13 Ham isí se jánte hain̲, ki ham
us men̲ rahte hain̲, aur wuh ham
men̲[z], ki us ne apní Rúh men̲ se
hamen̲ diyá.
14 Aur ham ne dekhá hai[a], aur
gawáhí dete hain̲, ki Báp ne Beṭe
ko, jo dunyá ká Bachánewálá hai,
bhejá[b].
15 Jo koí iqrár kare, ki Yisú'
Ḳhudá ká Beṭá hai[c], Ḳhudá us
men̲ aur wuh Ḳhudá men̲ rahtá
hai.
16 Aur ham ne Ḳhudá kí mu-
habbat ko jo ham se hai jáná, aur
us par i'atiqád kiyá. Ḳhudá mu-
habbat hai[d]; aur wuh jo muhab-
bat men̲ rahtá hai, Ḳhudá men̲
rahtá hai, aur Ḳhudá us men̲[e].
17 Is se muhabbat ham men̲ ká-
mil hotí hai, ki ham 'adálat ke
din be-parwá rahen̲[f]; kyún̲ki jaisá
wuh hai, waise hí ham is dunyá
men̲ hain̲[g].
18 Muhabbat men̲ dahshat na-
hín̲, balki kámil muhabbat dah-
shat ko nikál detí hai: kyún̲ki
dahshat men̲ 'azáb hai. Wuh jo
ḍartá hai, muhabbat men̲ kámil
nahín̲ húá[h].
19 Ham us se muhabbat rakhte
hain̲, kyún̲ki pahile us ne ham se
muhabbat rakhí.
20 Agar koí kahe, ki Main̲ Ḳhudá
se muhabbat rakhtá hún̲, aur apne
bháí se dushmaní rakhe, jhúṭhá
hai[i]; kyún̲ki agar wuh apne bháí
se, jis ko us ne dekhá, muhabbat
nahín̲ rakhtá hai, to Ḳhudá se, jis
ko us ne nahín̲ dekhá[k], kyún̲kar
muhabbat rakh saktá hai?
21 Aur ham ne us se yih hukm
páyá hai, ki Jo koí Ḳhudá se mu-
habbat rakhtá hai, so apne bháí
se bhí muhabbat rakhe[l].

V BÁB.

1 *Jo Ḳhudá se muhabbat rakhtá, us ke far-
zandon̲ se bhí muhabbat rakhtá, aur us ke
hukmon̲ par 'amal kartá: 3 aison̲ ke nazdík
us ke hukm bhárí na hín̲ hain̲. 9 Yisú' Ḳhudá
ká beṭá hai, jo hamen̲ bacháne saktá, 14 aur
hamárí du'áon̲ ko, jo ham apne aur gairon̲
ke liye mángen̲, sunne saktá hai.*

JO koí ímán látá hai[a], ki Yisú'
wuhí Masíh hai[b], so Ḳhudá
se paidá húá hai[c]: aur jo koí Báp
se muhabbat rakhtá hai, wuh us
se bhí jo us se paidá húá hai mu-
habbat rakhtá hai[d].
2 Jab ham Ḳhudá se muhabbat
rakhte hain̲, aur us ke hukmon̲
par 'amal karte hain̲, to is se jánte
hain̲, ki ham Ḳhudá ke farzandon̲
se bhí muhabbat rakhte hain̲,
3 Kyún̲ki Ḳhudá kí muhabbat
yih hai, ki ham us ke hukmon̲
par 'amal karen̲[e]; aur us ke
hukm bhárí nahín̲[f].
4 Jo ki Ḳhudá se paidá húá hai
dunyá par gálib hotá hai[g]: aur
wuh galba, jis se ham dunyá par
gálib áte hain̲, hamárá ímán hai.
5 Kaun hai jo dunyá par gálib
hai, magar wuhí jo ímán látá hai,
ki Yisú' Ḳhudá ká Beṭá hai[h]?
6 Yih wuhí hai, jo pání aur lahú
ke sáth[i] áyá, ya'ne, Yisú' Masíh,
jo na faqat pání se, balki pání aur

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

[e] 1 Yúh. 3. 24. 12 áyat. [f] Ya'q. 2. 13. 1 Yúh. 2. 28. aur 3. 19, 21. [g] 1 Yúh. 3. 3. [h] 12 áyat. [i] 1 Yúh. 2. 4. aur 3. 17. [k] 12 áyat. [l] Mat. 22. 37, 39. Yúh. 13. 34. aur 15. 12. 1 Yúh. 3. 23. [a] Yúh. 1. 12. [b] 1 Yúh. 2. 22, 23. aur 4. 2, 15. [c] Yúh. 1. 13. [d] Yúh. 15. 23. [e] Yúh. 14. 15, 21, 23. aur 15. 10. 2 Yúh. 6. [f] Mík. 6. 8. Mat. 11. 30. [g] Yúh. 16. 33. 1 Yúh. 3. 9. aur 4. 4. [h] 1 Qur. 15. 57. 1 Yúh. 4. 15. [i] Yúh. 19. 34.

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

lahú ke sáth áyá. Aur Rúh wuh hai, jo gawáhí detí hai[k]; kyúṉki Rúh bar-haqq hai.

7 Ki tín haiṉ, jo ásmán par gawáhí dete haiṉ, Báp, aur Kalám[l], aur Rúh i Quds: aur ye tínoṉ ek haiṉ[m].

8 Aur tín haiṉ, jo zamín par gawáhí dete haiṉ, Rúh, aur pání, aur lahú: aur ye tínoṉ ek par muttafiq haiṉ.

9 Agar ham ádmíoṉ kí gawáhí qabúl kareṉ[n], to Ḳhudá kí gawáhí us se baṛí hai; kyúṉki Ḳhudá kí gawáhí yihí hai, jo us ne apne Beṭe ke haqq meṉ dí[o].

10 Jo ki Ḳhudá ke Beṭe par ímán látá hai, gawáhí áp meṉ rakhtá hai[p]: jo Ḳhudá par ímán nahíṉ látá, us ne us ko jhúṭhá kiyá[q]: kyúṉki us ne us gawáhí ko, jo Ḳhudá ne apne Beṭe ke haqq meṉ dí hai, yaqín nahíṉ kiyá.

11 Aur wuh gawáhí yih hai, ki Ḳhudá ne hameṉ hamesha kí zindagí baḳhshí[r], aur yih zindagí us ke Beṭe meṉ hai[s].

12 Jis ke sáth Beṭá hai, us ke sáth zindagí hai: jis ke sáth Ḳhudá ká Beṭá nahíṉ, us ke sáth zindagí nahíṉ[t].

13 Maiṉ ne tum ko, jo Ḳhudá ke Beṭe ke nám par ímán láe ho, yih báteṉ likhíṉ[u], táki jáno, ki hamesha kí zindagí tumháre liye hai[x], aur Ḳhudá ke Beṭe ke nám par ímán láo.

14 Aur hamárí dilerí jo ‖ us ke áge hai so yihí hai, ki agar ham us kí marzí ke muwáfiq kuchh mángeṉ, wuh hamárí suntá hai[y]:

15 Aur agar ham jánte haiṉ, ki jo kuchh ham us se mángte haiṉ, wuh hamárí suntá hai, to ham jánte ki jo kuchh ham ne us se mángá thá, so ham páte haiṉ.

16 Agar koí apne bháí ko dekhe, ki ek gunáh kartá hai, jo maut tak nahíṉ pahunchátá, to wuh mánge, aur use zindagí baḳhshí jáegí[z]; yih un ke haqq meṉ hai, jo aisá gunáh nahíṉ karte, jo maut tak pahunchátá ho. Aisá gunáh hai, jo maut tak pahunchátá hai[a]; maiṉ nahíṉ kahtá, ki wuh us ke liye suwál kare[b].

17 Har ek ná-rástí gunáh hai[c]: par aisá gunáh hai, jo maut tak nahíṉ pahunchátá.

18 Ham jánte haiṉ, ki jo koí Ḳhudá se paidá húá hai, gunáh nahíṉ kartá[d]; balki wuh jo Ḳhudá se paidá húá hai, apní hifázat kartá hai[e], aur wuh sharír us ko nahíṉ chhútá.

19 Ham jánte haiṉ, ki ham Ḳhudá se haiṉ, aur ki sárí dunyá buráí meṉ paṛí rahtí hai[f].

20 Ham jánte haiṉ, ki Ḳhudá ká Beṭá áyá, aur hameṉ yih samajh baḳhshí[g], ki us ko jo haqq hai jáneṉ[h], aur ham us meṉ jo haqq hai rahte haiṉ, ya'ne, Yisú' Masíh meṉ, jo us ká Beṭá hai. Ḳhudá e barhaqq[i], aur hamesha kí zindagí yih hai[k].

21 Mere bachcho, tum butoṉ se áp ko bacháe rakho[l]. A'mín.

- k Yúh. 14. 17. aur 15. 26. aur 16. 13. 1 Tim. 3. 16.
- l Yúh. 1. 1. Muk. 19. 13.
- m Yúh. 10. 30.
- n Yúh. 8. 17, 18.
- o Mat. 3. 16, 17. aur 17. 5.
- p Rúm. 8. 16. Gal. 4. 6.
- q Yúh. 3. 33. aur 5. 38.
- r 1 Yúh. 2. 25.
- s Yúh. 1. 4. 1 Yúh. 4. 9.
- t Yúh. 3. 36. aur 5. 24.
- u Yúh. 20. 31.
- x 1 Yúh. 1. 1, 2.
- ‖ Yá, *us kí bábat.*
- y 1 Yúh. 3. 22.
- z Aiy. 42. 8. Ya'q. 5. 14, 15.
- a Mat. 12. 31, 32. Marq. 3. 29. Lúq. 12. 10. 'Ibrán. 6. 4, 6. aur 10. 26.
- b Yar. 7. 16. aur 14. 11. Yúh. 17. 9.
- c 1 Yúh. 3. 4.
- d 1 Pat. 1. 23. 1 Yúh. 3. 9.
- e Ya'q. 1. 27.
- f Gal. 1. 4.
- g Lúq. 24. 45.
- h Yúh. 17. 3.
- i Yas. 9. 6. aur 44. 6. aur 54. 5. Yúh. 20. 28. A'am. 20. 28. Rúm. 9. 5. 1 Tim. 3. 16. Tít. 2. 13. 'Ibrán. 1. 8.
- k 11, 12, 13 áyateṉ.
- l 1 Qur. 10. 14.

YU'HANNA' KA' DU'SRA' ḲHATT.

San 'Ísawí 90 ke píchhe.

1 *Wuh ek díndár bíbí aur us ke farzandoṉ ko nasíhat kartá ki Masíhí ímán aur muhabbat meṉ taraqqí kareṉ,* 8 *kahíṉ aisá na ho ki we apní aglí díndárí ká phal kho deweṉ:* 10 *phir unheṉ chitátá ki un dagá-denewáloṉ se jo Yisú' Masíh kí sachchí ta'lím nahíṉ dete kisí tarah ká ittifáq na rakheṉ.*

QISSI'S kí taraf se barguzída ‖ Kúriá ko aur us ke farzandoṉ ko, jinheṉ maiṉ (aur faqat maiṉ hí nahíṉ, balki sab jinhoṉ ne sachái ko[a] jáná hai,) sachái se piyár kartá húṉ[b]:

2 Us sachái ke sabab se, jo ham meṉ rahtí hai, aur hamáre sáth hamesha rahegí.

3 Fazl, aur rahm, aur salámatí Báp Ḳhudá, aur Báp ke Beṭe Ḳhudáwand Yisú' Masíh kí taraf

- ‖ Yá, *bíbí.*
- a Yúh. 8. 32. Gal. 2. 5, 14. aur 3. 1. aur 5. 7. Qul. 1. 5. 2 Tas. 2. 13. 1 Tim. 2. 4. 'Ibrán. 10. 26.
- b 1 Yúh. 3. 18. 3 áyat. 3 Yúh. 1.

San
'ÍSAWÍ
90
ke píchhe.

[c] 1 Tim. 1. 2.
[d] 1 áyat.
† Yúnání meṉ, *rahenge.*
[e] 3 Yúh. 3.
‖ Yá, *ai Kúriá.*
[f] 1 Yúh. 2. 7, 8. aur 3. 11.
[g] Yúh. 13. 34. aur 15. 12. Afs. 5. 2. 1 Pat. 4. 8. 1 Yúh. 3. 23.
[h] Yúh. 14. 15, 21. aur 15. 10. 1 Yúh. 2. 5. aur 5. 3.
[i] 1 Yúh. 2. 24.
[k] 1 Yúh. 4. 1.
[l] 1 Yúh. 4. 2, 3.
[m] 1 Yúh. 2. 22. aur 4. 3.
[n] Marq. 13. 9.
‖ Yá, *jo chízeṉ ham ne hásil kí haiṉ:* Ba'ze nusḳhoṉ meṉ aisá hai, *jo chízeṉ tum ne hásil kíṉ kho na do, balki tum púrá badlá páo.*

se[c], tumháre sáth sacháí aur mu-
habbat se[d] † raheṉ.
4 Maiṉ bahut ḳhush húá, ki
maiṉ ne tere farzandoṉ meṉ se
kaí ek ko us hukm ke mutábiq,
jo ham ko Báp se milá, sacháí se
chalte[e] páyá.
5 Aur ab, ‖ ai bíbí, maiṉ tujh ko
koí nayá hukm nahíṉ[f], balki wuhí
jo ham shurú' se rakhte haiṉ,
likhkar tujh se 'arz kartá húṉ, ki
ham ek ek ko piyár kareṉ[g].
6 Aur muhabbat yihí hai, ki
ham us ke hukmoṉ par chaleṉ[h].
Yih wuhí hukm hai, jaisá tum ne
shurú' se suná hai[i], ki tum us par
chalo.
7 Kyúṉki bahut se dagábáz dun-
yá meṉ záhir húe[k], jo iqrár nahíṉ
karte, ki Yisú' Masíh jism meṉ
áyá[l]. Dagábáz aur Masíh ká
muḳhálif yihí hai[m].
8 Áp ḳhabardár raho[n], táki ‖ jo
kám ham ne kiye haiṉ kho na
deṉ[o], balki púrá badlá páweṉ.
9 Jo koí 'udúl kartá hai, aur
Masíh kí ta'lím meṉ nahíṉ rahtá,
Ḳhudá us ká nahíṉ[p]. Jo Masíh kí
ta'lím meṉ rahtá hai, Báp aur
Beṭá us ke haiṉ.
10 Agar koí tumháre pás áwe,
aur yih ta'lím na láwe, to use
ghar meṉ áne na do, aur use salám
na karo[q]:
11 Kyúṉki jo koí use salám
kartá hai, us ke bure kámoṉ meṉ
sharík hotá hai.
12 Mujhe bahut sí báteṉ tum-
heṉ likhní hai; par maiṉ ne na
cháhá, ki kágaz aur siyáhí se
likhúṉ[r]; lekin ummedwár húṉ, ki
tum pás áúṉ, aur rúbarú kahúṉ,
táki ‖ hamárí ḳhushí kámil ho[s].
13 Terí barguzída bahin ke[t]
laṛke tujhe salám kahte haiṉ.
Ámín.

San
'ÍSAWÍ
90
ke píchhe.

[o] Gal. 3. 4. 'Ibrán. 10. 32, 35.
[p] 1 Yúh. 2. 23.
[q] Rúm. 16. 17. 1 Qur. 5. 11. aur 16. 22. Gal. 1. 8, 9. 2 Tim. 3. 5. Tít. 3. 10.
[r] 3 Yúh. 13.
‖ Yá, *tumhárí.*
[s] Yúh. 17. 13. 1 Yúh. 1. 4.
[t] 1 Pat. 5. 13.

YU'HANNÁ KÁ TI'SRÁ ḲHATT.

San 'Ísawí 90 ke píchhe.

Wuh Gaius kí, us kí díndárí, 5, 7 aur sachche wá'izoṉ kí parwarish ke sabab, ta'ríf kartá: 9 phir bar-'aks us ke Diutrafes par shikáyat kartá, ki us ne hausilamand hoke rasúl se bad-sulúkí kí thí; 11 aise bure kí koí pairauí na kare: 12 áḳhir meṉ Demetrius kí neknámí kí bábat gawáhí detá.

QISSI'S kí taraf se piyáre Gaius
ko, jis ko maiṉ ‖ sacháí meṉ
piyár kartá húṉ[a].
2 Ai piyáre, maiṉ yih du'á
mángtá húṉ, ki jis tarah terí ján
ḳhairiyat ke sáth hai, tú sab bátoṉ
meṉ ḳhairiyat ke sáth aur tandu-
rust rahe.
3 Kyúṉki jab bháíoṉ ne ákar
terí sacháí par gawáhí dí, jaisá
tú sacháí meṉ chaltá hai[b], to
maiṉ niháyat ḳhush húá.
4 Mere liye is se baṛí koí ḳhushí
nahíṉ, ki maiṉ sunúṉ, ki mere
farzand[c] sacháí meṉ chalte haiṉ.
5 Ai piyáre, jo kuchh tú bháíoṉ
aur musáfiroṉ se kartá hai, so
ímándárí ke láiq hai;
6 Jinhoṉ ne kalísiye ke áge terí
muhabbat par gawáhí dí: tú ach-
chhá karegá, agar unheṉ us tarah
par, jo ‖ Ḳhudá ke bandoṉ ko láiq
hai, áge bheje:
7 Kyúṉki we us ke nám ke wáste
nikle, aur gair-qaumoṉ se kuchh
nahíṉ liyá[d].
8 Is liye lázim hai, ki ham aisoṉ
ko qabúl kareṉ, táki ham sacháí
meṉ un ke ham-ḳhidmat howeṉ.
9 Maiṉ ne kalísiye ko likhá hai;
magar Diutrafes jo un meṉ auwal
darja cháhtá hai, hameṉ qabúl
nahíṉ kartá.
10 So jab maiṉ áúṉgá, to maiṉ
us ke kámoṉ ko, jo wuh kartá
hai, yád karúṉgá, ki hamáre haqq
meṉ burí báteṉ baktá hai: aur is
par bhí kifáyat na karke, bháíoṉ
ko áp qabúl nahíṉ kartá, aur
auroṉ ko, jo qabúl kiyá cháhte
haiṉ, roktá hai, aur kalísiye se
nikál detá.
11 Ai piyáre, badí ke pairau mat
ho, balki nekí ke[e]. Wuh jo nekí

‖ Yá, *sacháí se.*
[a] 2 Yúh. 1.
[b] 2 Yúh. 4.
[c] 1 Qur. 4. 15. Fílim. 10.
‖ Yúnání meṉ, *Ḳhudá ke láiq hai.*
[d] 1 Qur. 9. 12, 15.
[e] Zab. 37. 27. Yas. 1. 16, 17. 1 Pat. 3. 11.

San 'ÍSAWÍ 90 ke píchhe.

f 1 Yúh. 2. 29. aur 3. 6, 9.
g 1 Tim. 3. 7.
h Yúh. 21. 24.

kartá hai, Ḳhudá ká hai[f]; magar
us ne, jo badí kartá hai, Ḳhudá
ko nahíṉ dekhá.
12 Demetrius ke haqq meṉ sab
ne, aur sachái ne bhí gawáhí dí
hai[g]: ham bhí gawáhí dete haiṉ,
aur tum jánte ho, ki hamárí ga-
wáhí sach hai[h].
13 Mujhe to bahut kuchh likhná
thá; par maiṉ ne na cháhá, ki
siyáhí aur qalam se tere liye
likhúṉ[i]:
14 Magar ummedwár húṉ, ki
jald tujhe dekhúṉ, tab ham rú-
barú kah sun leṉge. Terí salá-
matí howe. Dost tujhe salám
kahte haiṉ. Tú doston ko nám
ba nám salám kah.

i 2 Yúh. 12.

YAHUDÁH
KÁ KHATT I 'ÁMM.

San 'Ísawí 66 ke qaríb.

Unheṉ nasíhat kartá ki apne ímán ke iqrár karne meṉ qáim raheṉ. 4 Jhúthe mu'allim un ke darmiyán is garaz se á ghuse the, tá ki unheṉ gumráh kar deweṉ: un kí burí ta'lím aur bad-chálí ke sabab un ke liye haulnák áfateṉ taiyár kí gayíṉ: 20 bar-'aks us ke we jo díndár haiṉ, Ḳhudá se du'á máṉgke, aur Rúh ul Quds kí madad páke, qáim rah sakeṉge, aur fazl meṉ taraqqí kareṉge, aur áp ko un dagá-denewáloṉ ke phandoṉ se salámat rakheṉge, aur gairoṉ ko chhuṛáweṉge.

a Lúq. 6. 16. A'am. 1. 13.
b Yúh. 17. 11, 12, 15. 1 Pat. 1. 5.
c Rúm. 1. 7.
d 1 Pat. 1. 2. 2 Pat. 1. 2.
e Tít. 1. 4.
f Filip. 1. 27. 1 Tim. 1. 18, aur 6. 12. 2 Tim. 1. 13. aur 4. 7.
g Gal. 2. 4. 2 Pat. 2. 1.
h Rúm. 9. 21, 22. 1 Pat. 2. 8.
i Tít. 2. 11. 'Ibrán. 12. 15.
k 2 Pat. 2. 10.
l Tít. 1. 16. 2 Pat. 2. 1. 1 Yúh. 2. 22.
m 1 Qur. 10. 9.

YAHUDÁH kí taraf se, jo
Yisú' Masíh ká banda aur
Ya'qúb ká bháí[a] hai, un ko jo
Báp Ḳhudá meṉ muqaddas húe,
aur Yisú' Masíh meṉ mahfúz[b] aur
buláe gaye haiṉ[c];
2 Rahm, aur salámatí[d], aur mu-
habbat tumháre wáste baṛhtí
rahe.
3 Piyáro, jis waqt maiṉ us naját
kí bábat, jo sab ke liye hai[e], tum
ko likhne meṉ niháyat koshish
kartá thá, to maiṉ ne zarúr jáná,
ki tumheṉ nasíhat karke likhúṉ,
ki tum us ímán ke wáste, jo ek
bár muqaddasoṉ ko sompá gayá,
ján-fisháṉí karo[f].
4 Kyúṉki ba'ze shaḳhs á ghuse[g],
jo áge is sazá ke hukm ke wáste
ṭhahráe gaye the[h]; we be-dín
haiṉ, aur hamáre Ḳhudá ke fazl
ko[i] shahwat-parastí se badal
karte haiṉ[k], aur Ḳhudá ká jo
akelá málik hai, aur hamáre Ḳhu-
dáwand Yisú' Masíh ká inkár
karte haiṉ[l].
5 Maiṉ cháhtá húṉ, ki tumheṉ
wuh bát, jise tum ek bár ján chuke
ho, yád diláúṉ, ki Ḳhudáwand ne[m]
qaum ko zamín i Misr se bacháyá,
phir unheṉ jo ímán na láe halák
kiyá[n].
6 Aur un firishtoṉ ko, jinhoṉ
ne apne auwal darja ko nigáh na
rakhá, balki apne ḳháss maqám
ko chhoṛ diyá[o], us ne sazá kí
abadí zanjír meṉ tárikí ke andar[p]
roz i 'azím kí 'adálat tak[q] rakhá.
7 Isí tarah Sadúm aur 'Amúrah
aur un ke ird gird ke shahr, jin-
hoṉ ne un kí mánind ziná kiyá,
aur † jism i harám ká píchhá kiyá,
hamesha kí ág ke 'azáb meṉ gi-
riftár hoke namúna bane rahte
haiṉ[r].
8 Isí tarah ye ḳhwáb-dekhne-
wále bhí jism ko nápák karte[s],
aur hukúmat ko náchíz jánte, aur
martaba-wáloṉ par ta'na karte
haiṉ[t].
9 Jab Míkáel ne[u], jo buzurg
firishta hai, Shaitán se takrár
karke Músá kí lásh kí bábat bahs
kí, tab us ne jur,at na kí, ki la'n
ta'n karke use ilzám de[x], balki
kahá, ki Ḳhudáwand tujhe malá-
mat kare[y].
10 Lekin we, jin chízoṉ ko nahíṉ
jánte, un par ta'na karte haiṉ;
aur jin ko be-'aql jánwaroṉ kí
tarah ba zát jánte haiṉ, un meṉ
áp ko ḳharáb karte haiṉ[z].
11 Afsos un par! kyúṉki we
Qáin kí ráh par[a] chale, aur Ba-
la'ám kí gumráhí meṉ[b] mazdúrí
ke liye bah gaye, aur Qurah kí sí
muḳhálafat meṉ[c] halák húe.
12 We tumhárí muhabbat kí zi-
yáfatoṉ meṉ ‖ ḍúbí húí chaṭáṉ

n Gin. 14. 29, 37. aur 26. 64. Zab. 106. 26. 'Ibrán. 3. 17, 19.
o Yúh. 8. 44.
p 2 Pat. 2. 4.
q Muk. 20. 10.
† Yúnání meṉ, *gair jism.*
r Paid. 19. 24. Ist. 29. 23. 2 Pat. 2. 6.
s 2 Pat. 2. 10.
t Ḳhur. 22. 28.
u Dán. 10. 13. aur 12. 1. Muk. 12. 7.
x 2 Pat. 2. 11.
y Zak. 3. 2.
z 2 Pat. 2. 12.
a Paid. 4. 5. 1 Yúh. 3. 12.
b Gin. 22. 7, 21. 2 Pat. 2. 15.
c Gin. 16. 1, wag.
‖ Yá, *dág haiṉ.*

San 'ÍSAWÍ 66 ke qaríb.

d 2 Pat. 2. 13.
e 1 Qur. 11. 21.
f Ams. 25. 14. 2 Pat. 2. 17.
g Afs. 4. 14.
h Mat. 15. 13.
i Yas. 57. 20.
k Filip. 3. 19.
l 2 Pat. 2. 17.
m Paid. 5. 18.
n Ist. 33. 2. Dán. 7. 10. Zak. 14. 5. Mat. 25. 31. 2 Tas. 1. 7. Muk. 1. 7.
o 1 Sam. 2. 3. Zab. 31. 18. aur 94. 4. Mal. 3. 13.
p 2 Pat. 2. 18.
q Ams. 28. 21. Ya'q. 2. 1, 9.
r 2 Pat. 3. 2.

hain[d]; we tumháre sáth kháte
waqt be-dharak apná peṭ bhar
lete hain[e]: we khushk bádal hain[f],
jinhen hawáen har taraf uṛá le
játín[g]: we murjháe húe darakht
hain, jin ká phal nahín, do bár
mare, aur ukháṛe gaye hain[h]:
13 We samundar kí tund lahren
hain[i], jo apní be-sharmí ká phen
phenkte hain[k]: bhaṭaknewále si-
tára hain, jin ke liye táríkí kí
siyáhí hamesha ko dharí hai[l].
14 Hanúk ne, jo Ádam kí sátwín
pusht thá[m], un kí bábat peshín-
goí kí, ki, Dekh, Khudáwand apne
lákhon muqaddason ke sáth átá
hai[n],
15 Táki sabhon par hukm kare,
aur un sab ko, jo un men be-dín
hain, un kí be-díní ke sab kámon
par jo unhon ne be-díní se kiye,
aur sárí sakht báton par jo be-dín
gunahgáron ne us kí mukhálafat
men kahí hain[o], ilzám de.
16 Ye gila aur shakwa karne-
wále hain, jo apní burí khwáh-
ishon ke muwáfiq chalte, aur zu-
bán se baṛá bol bolte[p], aur naf'a
ke liye logon kí khushámad karte
hain[q].
17 Lekin, piyáro, tum in báton
ko yád rakho, jo hamáre Khudá-
wand Yisú' Masíh ke rasúlon ne
áge kahín[r];
18 Ki unhon ne tumhen khabar
dí, ki ákhirí zamána men ṭhaṭṭhe-
karnewále honge[s], jo apní be-díní
kí burí khwáhishon par chal-
enge.
19 Ye wuhí hain, jo apne taín
alag karte hain[t]; ye nafsání log
hain[u], aur Rúh un men nahín.
20 Par, ai piyáro, tum || apne
páktarín ímán ká ghar baná-
kar[x], Rúh i Pák se du'á mángte
húe[y],
21 Apne taín Khudá kí muhab-
bat men mahfúz rakho, aur ha-
mesha kí zindagí ke liye Khudá-
wand Yisú' Masíh kí rahmat ke
muntazir raho[z].
22 Aur imtiyáz karke ba'zon
par rahm karo:
23 Aur ba'zon ko ḍar ke sáth ág
men se nikálke[a] bacháo[b]: aur po-
shák se bhí jo jism se dágí húí
'adáwat rakho[c]:
24 Ab us ke liye, jo tum ko
girne se bachá saktá[d], aur apne
jalál ke huzúr kámil khushí se
tumhen be-'aib khaṛá kar saktá
hai[e],
25 Jo Khudá e wáhid, hakím,
aur hamárá Bachánewálá hai[f],
jalál, aur buzurgí, aur qudrat,
aur ikhtiyár, ab se abad tak howe.
Ámín.

San 'ÍSAWÍ 66 ke qaríb.

s 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. aur 4. 3 2 Pat. 2. 1. aur 3. 3.
t Ams. 18. 1. Hiz. 14. 7. Hús. 4. 14. aur 9. 10. 'Ibrán. 10. 25.
u 1 Qur. 2. 14. Ya'q. 3. 15.
|| Yúnání men, *áp ko apne páktarín ímán par ta'mír karke.*
x Qul. 2. 7. 1 Tim. 1. 4.
y Rúm. 8. 26. Afs. 6. 18.
z Tít. 2. 13. 2 Pat. 3. 12.
a Ámús 4. 11. Zak. 3. 2. 1 Qur. 3. 15.
b Rúm. 11. 14. 1 Tim. 4. 16.
c Zak. 3. 4, 5. Muk. 3. 4.
d Rúm. 16. 25. Afs. 3. 20.
e Qul. 1. 22.
f Rúm. 16. 27. 1 Tim. 1. 17. aur 2. 3.

YU'HANNÁ FAQI'H KE MUKÁSHAFAT KI' KITÁB.

San 'Ísawí 96.

I BÁB.

4 *Yúhanná apne mukáshafa ká ahwál Asia kí sát kalísiyáon ko, jinhen un sát sunahle chirágdánon se mushábih ṭhahrátá, likhtá hai.* 7 *Masíh ká á jáná.* 14 *Us kí qudrat i jalál aur hashmat ká hál.*

a Yúh. 3. 32. aur 8. 26. aur 12. 49.
b 3 áyat. Muk. 4. 1.
c Muk. 22. 16.

YISU' Masíh ká mukáshafa, jo
Khudá ne use bakhshá[a],
táki apne bandon ko we báten,
jin ká jald honá zarúr hai[b], di-
kháwe: aur us ne apne firishta
ko bhejkar us kí ma'rifat apne
banda Yúhanná par záhir kiyá[c]:
2 Jis ne Khudá ke kalám aur
Yisú' Masíh kí gawáhí par[d], jo
kuchh us ne dekhá[e], gawáhí dí.
3 Mubárak wuh jo is nubúwat
ká kalám paṛhtá hai, aur we jo
sunte hain[f], aur un báton par jo
is men likhí hain 'amal karte
hain; kyúnki waqt nazdík hai[g].
4 YÚHANNÁ un sát kalísi-
yáon ko jo Asia men hain:
Fazl, aur salámatí, tumhen ho, us
kí taraf se jo hai[h], aur thá, aur
ánewálá hai[i]: aur un sát Rúhon
kí taraf se[k], jo us ke takht ke hu-
zúr hain;

d 1 Qur. 1. 6. 9 áyat. Muk. 6. 9. aur 12. 17.
e 1 Yúh. 1. 1.
f Lúq. 11. 28. Muk. 22. 7.
g Rúm. 13. 11. Ya'q. 5. 8. 1 Pat. 4. 7. Muk. 22. 10.
h Khur. 3. 14. 8 áyat.
i Yúh. 1. 1.
k Zak. 3. 9. aur 4. 10. Muk. 3. 1. aur 4. 5. aur 5. 6.

San 'ÍSAWÍ 96.

5 Aur Yisú' Masíh kí taraf se,
jo sachchá gawáh[l], aur un meṉ jo
marke jí uṭhe palauṭhá[m], aur
dunyá ke bádsháhoṉ ká sultán[n]
hai. Usí ko jis ne ham ko piyár
kiyá[o], aur apne lahú se hamáre
gunáh dho ḍále[p],
6 Aur ham ko bádsháh aur káhin
apne Ḳhudá Báp ke[q] banáyá, jalál
aur qudrat abad tak isí ko hai[r].
A'mín.
7 Dekho, wuh bádaloṉ par átá
hai[s]; aur har ek ánkh us ko dekh-
egí, aur we bhí jinhoṉ ne use
chhedá[t]: aur zamín ke sáre firqa
us ke liye chhátí píṭeṉge. Aisá
howe, A'mín.
8 Ḳhudáwand yúṉ farmátá hai,
ki maiṉ Alfá aur Omagá, auwal
aur áḳhir[u], jo hai, aur thá, aur
ánewálá hai[x], Qádir i mutlaq húṉ.
9 Maiṉ Yúhanná, jo tumhárá
bháí, aur Yisú' Masíh ke dukh,
aur us kí bádsháhat, aur sabr
meṉ bhí[y], tumhárá sharík húṉ[z],
Ḳhudá ke kalám aur Yisú' Masíh
kí gawáhí ke wáste[a] us ṭápú meṉ
thá, jo Patmus kahlátá.
10 Maiṉ Ḳhudáwand ke din[b]
Rúh meṉ á gayá[c], aur maiṉ ne
turhí kí sí ek baṛí áwáz[d] apne
píchhe suní,
11 Jo kahtí thí, ki Maiṉ Alfá
aur Omagá[e], auwal o áḳhir húṉ[f];
aur, Jo kuchh tú dekhtá hai, kitáb
meṉ likh, aur sát kalísiyáoṉ ke
pás jo Asia meṉ, ya'ne, Afasus,
aur Smurná, aur Pargamus, aur
Thúátírá, aur Sardís, aur Filá-
dalfíá, aur Láudiqíá meṉ hain,
bhej.
12 Aur maiṉ phirá, tá ki dekhúṉ
ki yih kis kí áwáz hai, jo mujhe
kahtí hai. Aur phirkar sone ke
sát chirág-dán dekhe[g];
13 Aur un sát chirágdánoṉ ke
bích[h] ek shaḳhs Ibn i A'dam sá[i]
dekhá, jo ‖ jáma pahine húe[k], aur
sone ká sínaband sína par bándhe
húe thá[l].
14 Us ká sir o bál sufed ún kí
mánind, balki barf kí mánind
sufed[m]; aur us kí ánkheṉ jaise
ág ká shu'ala[n];
15 Aur us ke páṉw ḳhális pítal
ke se[o], jo tanúr meṉ dahkáyá húá
ho; aur us kí áwáz baṛe ‖ pání kí
sí thí[p].
16 Aur us ke dahne háth meṉ
sát sitára the[q]; aur us ke muṉh

l Yúh. 8. 14. 1 Tim. 6. 13. Muk. 3. 14.
m 1 Qur. 15. 20. Qul. 1. 18.
n Afs. 1. 20. Muk. 17. 14. aur 19. 16.
o Yúh. 13. 34. aur 15. 9. Gal. 2. 20.
p 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7.
q 1 Pat. 2. 5, 9. Muk. 5. 10. aur 20. 6.
r 1 Tim. 6. 16. 'Ibrán. 13. 21. 1 Pat. 4. 11. aur 5. 11.
s Dán. 7. 13. Mat. 24. 30. aur 26. 64. A'am. 1. 11.
t Zak. 12. 10. Yúh. 19. 37.
u Yas. 41. 4. aur 44. 6. aur 48. 12. 11, 17 áyaten. Muk. 2. 8. aur 21. 6. aur 22. 13.
x 4 áyat. Muk. 4. 8. aur 11. 17. aur 16. 5.
y Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 12.
z Filip. 1. 7. aur 4. 14. 2 Tim. 1. 8.
a 2 áyat. Muk. 6. 9.
b Yúh. 20. 26. A'am. 20. 7. 1 Qur. 16. 2.
c A'am. 10. 10. 2 Qur. 12. 2. Muk. 4. 2. aur 17. 3. aur 21. 10.
d Muk. 4. 1. aur 10. 8.
e 8 áyat.
f 17 áyat.
g Khur. 25. 37. Zak. 4. 2. 20 áyat.
h Muk. 2. 1.
i Hiz. 1. 26. Dán. 7. 13. aur 10. 16. Muk. 14. 14.
‖ Yúnání meṉ, *ek pairáhan páṉwoṉ tak lambá pahine húe.*
k Dán. 10. 5.
l Muk. 15. 6.
m Dán. 7. 9.
n Dán. 10. 6. Muk. 2. 18. aur 19. 12.
o Hiz. 1. 7. Dán. 10. 6. Muk. 2. 18.
‖ Yúnání meṉ, *bahut pánioṉ kí sí.*
p Hiz. 43. 2. Dán. 10. 6. Muk. 14. 2. aur 19. 6.
q 20 áyat. Muk. 2. 1. aur 3. 1.

se do-dhárí tez talwár nikaltí thí[r];
aur us ká chihra áftáb ká sá thá,
jo baṛí tezí se chamke[s].
17 Jab maiṉ ne use dekhá, tab
us ke páṉwoṉ par murda sá gir
paṛá[t]. Tab us ne apná dahiná
háth mujh par rakhá[u], aur bolá,
ki Mat ḍar; maiṉ auwal o áḳhir
húṉ[x]:
18 Aur wuhí húṉ, jo múá thá,
aur zinda húṉ[y]; aur, dekh, maiṉ
abad tak zinda húṉ[z], A'mín; aur
'álam i gáib aur maut kí kunjíáṉ
mujh pás hain[a].
19 Jo tú ne dekhá[b], aur jo ahwál
hain[c], aur jo ba'd in ke honewále
hain[d], sab likh rakh;
20 Un sát sitároṉ ká[e] jinheṉ tú
ne mere dahine háth meṉ dekhá,
aur sone ke un sát chirágdánoṉ
ká[f] bhed jo hai. Sát sitára sát
kalísiyáoṉ ke firishta[g] hain: aur
sát chirágdán jo tú ne dekhe, sát
kalísiyáeṉ hain[h].

II BA'B.

Is meṉ we báteṉ mundaraj hain, jinheṉ kalísiyáoṉ ke firishtoṉ, ya'ne, ḳhádimoṉ ke nám par likhne ká hukm húá thá, mislan, 1 Afasus kí kalísiye ke, 8 phir Smurná kí, 12 phir Pargamus kí, 18 phir Thuátírá kí: phir ki un meṉ jo kuchh ta'ríf ke láiq thá, aur un meṉ kaun 'aib the, yih bhí bayán hai.

AFASUS kí kalísiye ke fir-
ishta ko yúṉ likh; ki Wuh
jo apne dahine háth meṉ sát sitára
rakhtá[a], aur sone ke sát chirág-
dánoṉ ke darmiyán phirtá[b], ye
báteṉ kahtá hai;
2 Ki Maiṉ tere kám[c], aur terí
mashaqqat, aur terá sabr, aur yih,
ki tú badoṉ kí bardásht kar na-
híṉ saktá, jántá húṉ; aur tú ne
un ke taíṉ, jo áp ko rasúl kahte
aur nahíṉ hain[d], ázmáyá[e], aur un-
heṉ jhúṭhá páyá:
3 Aur tú ne bardásht kí, aur
sabr rakhtá hai, aur mere nám
ke wáste mihnat kí, aur thak
nahíṉ gayá[f]:
4 Magar tujh se mujhe kuchh
gila hai, ki tú ne apní aglí mu-
habbat chhoṛ dí.
5 So yád kar, ki tú kahán se
girá hai, aur tauba kar, aur apne
agle kám kar: nahíṉ to maiṉ
tujh pás jald ánewálá húṉ[g]; aur
agar tú tauba na kare, to maiṉ
tere chirág-dán ko us kí jagah se
dúr kar dúngá.
6 Par tujh meṉ yih ek bát hai,
ki tú Niqulátíoṉ ke[h] kámoṉ se

San 'ÍSAWÍ 96.

r Yas. 49. 2. Afs. 6. 17. 'Ibrán. 4. 12. Muk. 2. 12, 16. aur 19. 15, 21.
s A'am. 26. 13. Muk. 10. 1.
t Hiz. 1. 28.
u Dán. 8. 18. aur 10. 10.
x Yas. 41. 4. aur 44. 6. aur 48. 12. Muk. 2. 8. aur 22. 13. 11 áyat.
y Rúm. 6. 9.
z Muk. 4. 9. aur 5. 14.
a Zab. 68. 20. Muk. 20. 1.
b 12 áyat, wag.
c Muk. 2. 1, wag.
d Muk. 4. 1, wag.
e 16 áyat.
f 12 áyat.
g Mal. 2. 7. Muk. 2. 1, wag.
h Zak. 4. 2. Mat. 5. 15. Filip. 2. 15.
a Muk. 1. 16, 20.
b Muk. 1. 13.
c Zab. 1. 6. 9, 13, 19 áyaten. Muk. 3. 1, 8, 15.
d 2 Qur. 11. 13. 2 Pat. 2. 1.
e 1 Yúh. 4. 1.
f Gal. 6. 9. 'Ibrán. 12. 3, 5.
g Mat. 21. 41, 43.
h 15 áyat.

San 'ÍSAWÍ 96.

'adáwat rakhtá hai, jin se main
bhí 'adáwat rakhtá hún.
7 Jis ká kán hai, sune[i], ki Rúh
kalísiyáon ko kyá kahtí hai:
Main us ko jo gálib hotá hai,
zindagí ke darakht se[k], jo Khudá
ke firdaus ke bích o bích hai,
phal kháne[l] dúngá.
8 Aur Smurná kí kalísiye ke
firishta ko yún likh; ki Wuh jo
auwal o ákhir hai, aur múá thá,
aur jiyá hai[m], yih báten kahtá
hai; ki
9 Main tere kám[n], aur musíbat,
aur muhtájí ko jántá hún, (par tú
daulatmand[o] hai) aur un ke la'n
ta'n ko bhí, jo áp ko Yahúdí kah-
te, par nahín hain[p], balki Shaitán
kí jamá'at[q] hain.
10 Jo azíyaten tujh par hone-
wálí hain[r], un men kisí se khauf
na rakh: dekho, Shaitán tum men
se kaí ek ko qaid men dálegá, ki
tum ázmáe jáo; aur tum das din
tak musíbat utháoge: par marne
tak ímándár rahiyo[s], to main zin-
dagí ká táj[t] tujhe dúngá.
11 Jis ká kán hai, sune[u], ki Rúh
kalísiyáon ko kyá kahtí hai: Jo
gálib hotá hai, dúsrí maut se[x]
nuqsán na utháwegá.
12 Aur Pargamus kí kalísiye ke
firishta ko yún likh; Wuh jo tez
do-dhárí talwár rakhtá hai[y], kah-
tá hai;
13 Ki Main tere kámon ko[z], aur
tere rahne kí jagah, jahán Shaitán
ká takht hai[a], jántá hún: aur tú
mere nám ko thámbe rahtá hai,
aur jin dinon ki Antipás merá
ímándár gawáh tumháre bích,
wahán jahán Shaitán rahtá hai,
márá gayá, un dinon men bhí
mere ímán ká tú ne inkár na kiyá.
14 Lekin mujhe tujh se kuchh
gila hai, ki tere yahán we hain,
jo Bala'ám kí ta'lím ko ikhtiyár
karte hain, jis ne Balaq ko sikh-
áyá, ki baní Isráel ke áge thokar
khilánewálá patthar rakhe[b], táki
we buton kí qurbáníán kháwen[c],
aur harámkárí karen[d].
15 Aur tere yahán aise bhí hain,
jo Niqulátíon kí ta'lím ko[e] ikhti-
yár karte hain, jis se main 'adá-
wat rakhtá hún.
16 Tauba kar; nahín to, main
tujh pás jald ánewálá hún, aur
main un ke sáth apne munh kí
talwár se larúngá[f].

[i] Mat. 11. 15. aur 13. 9, 43. 11, 17, 29 áyaten. Muk. 3. 6, 13, 22. aur 13. 9.
[k] Paid. 2. 9.
[l] Muk. 22. 2, 14.
[m] Muk. 1. 8, 17, 18.
[n] 2 áyat.
[o] Lúq. 12. 21. 1 Tim. 6. 18. Ya'q. 2. 5.
[p] Rúm. 2. 17, 28, 29. aur 9. 6.
[q] Muk. 3. 9.
[r] Mat. 10. 22.
[s] Mat. 24. 13.
[t] Ya'q. 1. 12. Muk. 3. 11.
[u] 7 áyat. Muk. 13. 9.
[x] Muk. 20. 14. aur 21. 8.
[y] Muk. 1. 16.
[z] 2 áyat.
[a] 9 áyat.
[b] Gin. 24. 14. aur 25. 1. aur 31. 16. 2 Pat. 2. 15. Yahúd. 11.
[c] A'am. 15. 29. 1 Qur. 8. 9, 10. aur 10. 19, 20. 20 áyat.
[d] 1 Qur. 6. 13, wag.
[e] 6 áyat.
[f] Yas. 11. 4. 2 Tas. 2. 8. Muk. 1. 16. aur 19. 15, 21.

17 Jis ká kán hai, sune[g], ki Rúh
kalísiyáon ko kyá kahtí hai: Jo
gálib hotá hai, main use poshída
mann kháne dúngá, aur main use
ek sufed patthar dúngá, aur us
patthar par ek nayá nám[h] likhá
hai, jise us ke pánewále ke siwá
koí nahín jántá.
18 Aur Thuátírá kí kalísiye ke
firishta ko yún likh; ki Khudá
ká Betá, jis kí ánkhen ág ke shu'-
ala kí mánind hain, aur us ke
pánw khális pítal ke se[i], yún
kahtá hai;
19 Ki main tere kám[k], aur mu-
habbat, aur khidmat, aur ímán,
aur sabr ko jántá hún; aur yih ki
tere pichhle kám agle kámon se
ziyáda hain.
20 Par mujhe tujh se kuchh gila
hai, ki tú us randí I'zabil ko[l], jo
apne taín nabiya kahtí hai, mere
bandon ko sikhláne, aur gumráh
karne detá hai, tá ki we harám-
kárí karen, aur buton par kí qur-
báníán kháwen[m].
21 Aur main ne us ko fursat dí,
ki apní harámkárí se tauba kare[n];
par us ne tauba na kí.
22 Dekh, ki main us ko ek bis-
tar par dálúngá, aur un ko jo us
ke sáth ziná karte hain barí mu-
síbat men, agar we apne kámon
se tauba na karen.
23 Aur us ke farzandon ko ján se
márúngá; aur sárí kalísiyáon ko
ma'lúm hogá, ki main wuhí hún,
jo dilon aur gurdon ká jánchne-
wálá hún[o]: aur main tum men se
har ek ko us ke kámon ke muwáfiq
badlá dúngá[p].
24 Par tumhen aur Thuátírá ke
báqí logon ko, jitne us ta'lím ko
qabúl nahín karte, aur jinhon ne
Shaitán kí gahrí báton ko, jaisá
we kahte hain, nahín jáná, yih
kahtá hún, ki main aur kuchh
bojh tum par na dálúngá[q].
25 Magar jo tum pás hai, use
thámbe raho[r], jab tak ki main
áún.
26 Aur wuh jo gálib hotá, aur
mere ‖kámon par ákhir tak 'amal
kartá hai[s], main use qaumon par
ikhtiyár dúngá[t]:
27 Aur wuh lohe ke 'asá se un
par hukúmat karegá[u], ki we kum-
hár ke bartanon kí mánind chak-
náchúr ho jáenge; jaise main ne
bhí apne Báp se páyá hai.

San 'ÍSAWÍ 96.

[g] 7, 11 áyaten.
[h] Muk. 3. 12. aur 19. 12.
[i] Muk. 1. 14, 15.
[k] 2 áyat.
[l] 1 Sal. 16. 31. aur 21. 25. 2 Sal. 9. 7.
[m] Khur. 34. 15. A'am. 15. 20, 29. 1 Qur. 10. 19, 20. 14 áyat.
[n] Rúm. 2. 4. Muk. 9. 20.
[o] 1 Sam. 16. 7. 1 Taw. 28. 9. aur 29. 17. 2 Taw. 6. 30. Zab. 7. 9. Yar. 11. 20. aur 17. 10. aur 20. 12. Yúh. 2. 24, 25. A'am. 1. 24. Rúm. 8. 27.
[p] Zab. 62. 12. Mat. 16. 27. Rúm. 2. 6. aur 14. 12. 2 Qur. 5. 10. Gal. 6. 5. Muk. 20. 12.
[q] A'am. 15. 28.
[r] Muk. 3. 11.
‖ Yá, *kámon ko ákhir tak yád rakhtá hai.*
[s] Yúh. 6. 29. 1 Yúh. 3. 23.
[t] Mat. 19. 28. Lúq. 22. 29, 30. 1 Qur. 6. 3. Muk. 3. 21. aur 20. 4.
[u] Zab. 2. 8, 9. aur 49. 14. Dán. 7. 22. Muk. 12. 5. aur 19. 15.

San 'ÍSAWÍ 96.

28 Aur maiṉ use subh ká sitára dúṉgá[x].

29 Jis ká kán hai sune, ki Rúh kalísiyáoṉ ko kyá kahtí hai[y].

III BÁB.

2 Sardís kí kalísiye ká firishta malámat uṭhátá, 3 phir us ko nasíhat kí játí ki wuh tauba kare, aur wuh dhamkáyá játá ki agar na kare ziyáda sazá milegí. 8 Filádalfiá kí kalísiye kí ta'ríf kí játí, 10 ki us ne mihnat aur bardásht kí thí. 15 Láudiqiá ke firishta ko malámat kí játí, ki wuh na ṭhanḍá thá na garm, 19 aur wuh chitáyá játá ki wuh sargarm howe. 20 Masíh darwáza par khaṛá hoke khaṭkhaṭátá.

AUR Sardís kí kalísiye ke firishta ko yúṉ likh, ki wuh jis pás Khudá kí sát Rúheṉ aur sát sitára haiṉ[a], yih kahtá hai, ki Maiṉ tere kám[b] jántá húṉ, aur us bát ko bhí, ki tú zinda kahlátá, par murda hai[c].

2 Jágtá rah, aur báqí chízoṉ ko jo marne par haiṉ mazbút kar; kyúṉki maiṉ ne tere kámoṉ ko Khudá ke áge púrá nahíṉ páyá.

3 Is wáste yád kar, ki tú ne kis tarah páyá aur suná[d], aur thám rakh, aur tauba kar[e]. Pas agar tú jágtá na rahe, to maiṉ tujh pás chor kí tarah áúṉgá, aur tujh ko hargiz ma'lúm na hogá, ki kis ghaṛí tujh pás áúṉgá[f].

4 Sardís meṉ bhí tere kaí ek nám[g] haiṉ, jinhoṉ ne apní poshák álúda nahíṉ kí[h]; we sufed poshák pahinke[i] mere sáth sair kareṉge, ki we is láiq haiṉ.

5 Jo gálib hotá, use sufed poshák pahináí jáegí[k], aur maiṉ us ká nám zindagí ke daftar se[l] na káṭúṉgá[m], balki apne Báp aur us ke firishtoṉ ke áge us ke nám ká iqrár karúṉgá[n].

6 Jis ká kán hai sune, ki Rúh kalísiyáoṉ se kyá kahtí hai[o].

7 Aur Filádalfiá kí kalísiye ke firishta ko yúṉ likh; ki Wuh jo muqaddas hai, wuh[p] jo bar-haqq hai[q], aur Dáúd kí kunjí[r] rakhtá, wuh jo kholtá hai, aur koí band nahíṉ kartá[s], wuh jo band kartá hai, aur koí nahíṉ kholtá[t], yih kahtá hai:

8 Ki Maiṉ tere kámoṉ ko jántá húṉ[u]; dekh, maiṉ ne tere áge ek khulá darwáza[x] rakhá hai, jise koí band nahíṉ kar saktá; kyúṉki tujh meṉ thoṛá sá zor hai, aur tú ne mere ‖kalám par 'amal kiyá hai, aur mere nám ká inkár nahíṉ kiyá.

x 2 Pat. 1. 19. Muk. 22. 16.
y 7 áyat.
a Muk. 1. 4, 16. aur 4. 5. aur 5. 6.
b Mat. 2. 2.
c Afs. 2. 1, 5. 1 Tim. 5. 6.
d 1 Tim. 6. 20. 2 Tim. 1. 13. 11 áyat.
e 19 áyat.
f Mat. 24. 42, 43. aur 25. 13. Marq. 13. 33. Lúq. 12. 39, 40. 1 Tas. 5. 2, 6. 2 Pat. 3. 10. Muk. 16. 15.
g A'am. 1. 15.
h Yahúd. 23.
i Muk. 4. 4. aur 6. 11. aur 7. 9, 13.
k Muk. 19. 8.
l Filip. 4. 3. Muk. 13. 8. aur 17. 8. aur 20. 12. aur 21. 27.
m Khur. 32. 32. Zab. 69. 28.
n Mat. 10. 32. Lúq. 12. 8.
o Muk. 2. 7.
p A'am. 3. 14.
q 1 Yúh. 5. 20. 14 áyat. Muk. 1. 5. aur 6. 10. aur 19. 11.
r Yas. 22. 22. Lúq. 1. 32. Muk. 1. 18.
s Mat. 16. 19.
t Aiy. 12. 14.
u 1 áyat.
x 1 Qur. 16. 9. 2 Qur. 2. 12.
‖ *Yá, kalám ko hifz kiyá hai.*

9 Dekh, jo ki apne taíṉ Yahúdí kahte, aur nahíṉ haiṉ, balki jhúṭh bolte, ‖maiṉ unheṉ Shaitán kí jamá'at[y] banátá húṉ: dekh, maiṉ un ke sáth aisá karúṉgá, ki we áke tere páṉwoṉ par sijda kareṉ[z], aur jáneṉ, ki maiṉ ne tujh se muhabbat rakhí.

10 Is liye ki tú ne mere sabr kí bát kí hifázat kí, maiṉ bhí us imtihán kí ghaṛí se jo tamám 'álam meṉ[a] zamín ke rahnewáloṉ[b] kí ázmáish ke liye átí hai, terí hifázat karúṉgá[c].

11 Dekh, maiṉ jald átá húṉ[d]: jo terá hai, use thámbh rakh[e], ki koí terá táj[f] na le.

12 Maiṉ use jo gálib hotá hai, apne Khudá kí haikal ká sutúṉ[g] banáúṉgá, aur wuh phir kabhí báhar na niklegá: aur maiṉ apne Khudá ká nám[h], aur apne Khudá ke shahr ká, ya'ne, nayí Yarúsalam ká nám[i], jo mere Khudá ke huzúr se ásmán par se utartí hai, aur apná nayá nám[k], us par likhúṉgá.

13 Jis ká kán hai, sune, ki Rúh kalísiyáoṉ se kyá kahtí hai[l].

14 Aur Láudiqiá kí kalísiye ke firishta ko yúṉ likh; ki Wuh jo Ámín[m], sachchá, aur bar-haqq gawáh[n] hai, aur Khudá kí khilqat ká mabdá hai[o], yúṉ kahtá hai; ki

15 Maiṉ tere kámoṉ ko jántá húṉ[p], ki tú na ṭhanḍá, na garm hai: kásh ki tú ṭhanḍá yá garm hotá.

16 So is wáste ki tú shír-garm hai, na ṭhanḍá na garm, maiṉ tujhe radd karke muṉh se nikál phenkne par húṉ.

17 Kyúṉki tú kahtá hai, Maiṉ daulatmand húṉ[q], aur máldár húá húṉ, aur kisí chíz ká muhtáj nahíṉ; aur nahíṉ jántá, ki tú 'ájiz, aur láchár, aur garíb, aur andhá aur nangá hai:

18 Maiṉ tujhe yih saláh detá húṉ, ki tú soná jo ág meṉ táyá gayá, mujh se mol le[r], táki daulatmand howe; aur sufed poshák, táki tú pahine ho, aur tere nangepan kí sharm záhir na howe[s]; aur apní áṉkhoṉ meṉ anjan lagá, táki tú dekhne lage.

19 Maiṉ jitnoṉ ko piyár kartá, unheṉ malámat aur tambíh kartá húṉ[t]: is wáste sargarm ho, aur tauba kar.

San 'ÍSAWÍ 96.

‖ *Yá, aur Shaitán kí jamá'at haiṉ, un kí bábat maiṉ aisá kartá húṉ.*
y Muk. 2. 9.
z Yas. 49. 23. aur 60. 14.
a Mat. 24. 14. Rúm. 1. 8.
b Yas. 24. 17.
c 2 Pat. 2. 9.
d Filip. 4. 5. Muk. 1. 3. aur 22. 7, 12, 20.
e 3 áyat. Muk. 2. 25.
f Muk. 2. 10.
g 1 Sal. 7. 21. Gal. 2. 9.
h Muk. 2. 17. aur 14. 1. aur 22. 4.
i Gal. 4. 26. 'Ibrán. 12. 22. Muk. 21. 2, 10.
k Muk. 22. 4.
l Muk. 2. 7.
m Yas. 65. 16.
n Muk. 1. 5. aur 19. 11. aur 22. 6. 7 áyat.
o Qul. 1. 15.
p 1 áyat.
q Hús. 12. 8. 1 Qur. 4. 8.
r Yas. 55. 1. Mat. 13. 44. aur 25. 9.
s 2 Qur. 5. 3. Muk. 7. 13. aur 16. 15. aur 19. 8.
t Aiy. 5. 17. Ams. 3. 11, 12. 'Ibrán. 12. 5, 6. Ya'q. 1. 12.

San 'ÍSAWÍ 96.

20 Dekh, maiṉ darwáza par
khaṛá húṉ, aur khaṭkhaṭátá húṉ[u]:
agar koí merí áwáz sune, aur
darwáza khole[x], maiṉ us pás an-
dar áúṉgá, aur us ke sáth khá-
úṉgá, aur wuh mere sáth kháegá[y].
21 Jo gálib hotá hai, maiṉ use
apne taḳht par apne sáth baiṭhne
dúṉgá[z]; chunánchi maiṉ bhí gálib
húá, aur apne Báp ke sáth us ke
taḳht par baiṭhá.
22 Jis ká kán hai, sune, ki Rúh
kalísiyáoṉ se kyá kahtí hai[a].

u Gaz. 5. 2. x Lúq. 12. 37. y Yúh. 14. 23. z Mat. 19. 28. Lúq. 22. 30. 1 Qur. 6. 2. 2 Tim. 2. 12. Muk. 2. 26, 27. a Muk. 2. 7.

IV BA'B.

2 Yúhanná Ḳhudá ká taḳht ásmán par dekhtá. 4 Chaubís buzurgoṉ kí bábat. 6 Chár jándároṉ kí bábat jo áge píchhe ánkhoṉ se bhare the. 10 We buzurgán apne táj ḍál dete, aur us kí parastish karte jo taḳht par baiṭhá thá.

BA'D us ke jo maiṉ ne nigáh
kí, to kyá dekhtá húṉ, ki
ásmán par ek darwáza khulá hai,
aur pahlí áwáz jo maiṉ ne suní
narsinge kí sí thí[a], jo mujh se
bolí aur kahá, ki Idhar úpar á[b],
aur maiṉ tujhe dikhláúṉgá, ki is
ke ba'd kyá húá cháhtá hai[c].
2 Wahíṉ maiṉ rúh meṉ á gayá[d];
phir kyá dekhtá húṉ, ki ásmán
par ek taḳht dhará hai, aur us
taḳht par koí baiṭhá hai[e].
3 Aur jo us par baiṭhá thá,
wuh dekhne meṉ sang i yashm
aur 'aqíq sá thá: aur ek dhanuk,
jo dekhne meṉ zumurrud sá thá,
us taḳht ke gird thá[f].
4 Aur us taḳht ke áspás chau-
bís taḳht the: un taḳhtoṉ par
maiṉ ne chaubís buzurg[g] sufed
poshák pahine húe[h] baiṭhe dekhe;
aur un ke siroṉ par sone ke táj
the[i].
5 Aur bijlí, aur garj, aur áwá-
zeṉ[k], us taḳht se nikaltí thíṉ: aur
ág ke sát chirág[l] us taḳht ke áge
roshan the; ye Ḳhudá kí sát
Rúheṉ haiṉ[m].
6 Aur us taḳht ke áge shísha
ká ek samundar[n] billaur kí má-
nind thá, aur taḳht ke bích o bích,
aur taḳht ke gird chár jándár[o]
the, jo áge píchhe ánkhoṉ se
bhare the[p].
7 Pahlá jándár babar kí mánind
thá, aur dúsrá bachhṛe kí mánind,
aur tísre ká chihra insán ká sá
thá, aur chauthá uṛte 'uqáb ká
sá[q].
8 Aur un chároṉ jándároṉ ke
chha chha par the[r]; aur un kí
chároṉ taraf aur andar ánkheṉ hí
ánkheṉ thíṉ[s]: aur we is zikr se
rát din báz na rahte the, ki Qud-
dús, Quddús, Quddús[t], Ḳhudá-
wand Ḳhudá, Qádir i mutlaq[u], jo
thá, aur jo hai, aur jo ánewálá
hai[x].
9 Aur jab we jándár us kí, jo
taḳht par baiṭhá hai, aur abad tak
zinda hai[y], buzurgí aur 'izzat aur
shukrguzárí karte haiṉ,
10 Tab we chaubís buzurg us
ke sámhne, jo taḳht par baiṭhá
hai, gir paṛte haiṉ[z], aur us ko jo
abad tak zinda hai, sijda karte
haiṉ[a], aur apne táj yih kahte
húe us taḳht ke áge ḍál dete
haiṉ[b],
11 Ki Ai Ḳhudáwand, tú hí jalál,
o 'izzat, aur qudrat ke láiq hai[c]:
kyúṉki tú hí ne sárí chízeṉ paidá
kíṉ, aur we terí hí marzí se haiṉ,
aur paidá húí haiṉ[d].

a Muk. 1. 10. b Muk. 11. 12. c Muk. 1. 19. aur 22. 6. d Muk. 1. 10. aur 17. 3. aur 21. 10. e Yas. 6. 1. Yar. 17. 12. Hiz. 1. 26. aur 10. 1. Dán. 7. 9. f Hiz. 1. 28. g Muk. 11. 16. h Muk. 3. 4, 5. aur 6. 11. aur 7. 9, 13, 14. aur 19. 14. i 10 áyat. k Muk. 8. 5. aur 16. 18. l Ḳhur. 37. 23. 2 Taw. 4. 20. Hiz. 1. 13. Zak. 4. 2. m Muk. 1. 4. aur 3. 1. aur 5. 6. n Ḳhur. 38. 8. Muk. 15. 2. o Hiz. 1. 5. p 8 áyat. q Gin. 2. 2, wag. Hiz. 1. 10. aur 10. 14. Yas. 6. 2.

San 'ÍSAWÍ 96.

s 6 áyat. t Yas. 6. 3. u Muk. 1. 8. x Muk. 1. 4. y Muk. 1. 18. aur 5. 14. aur 15. 7. z Muk. 5. 8, 14. a 9 áyat. b 4 áyat. c Muk. 5. 12. d Paid. 1. 1. A'am. 17. 24. Afs. 3. 9. Qul. 1. 16. Muk. 10. 6.

V BA'B.

1 Bábat us kitáb kí jis par sát muhreṉ thíṉ: 9 jise kholne ke koí láiq na thá, Barra ke siwá jo zabh kiyá gayá thá. 12 Is sabab buzurgán us kí sitáish karte, 9 aur iqrár karte ki us hí ne apne hí lahú se hameṉ mol liyá hai.

AUR maiṉ ne us ke dahine
háth meṉ, jo taḳht par
baiṭhá thá, ek kitáb dekhí, jis
meṉ andar báhar sab likhá húá[a],
aur sát muhroṉ se band thí[b].
2 Aur maiṉ ne ek zoráwar
firishta ko dekhá, ki buland áwáz
se yih manádí kartá thá, Kaun
is láiq hai, ki is kitáb ko khole,
aur us kí muhreṉ toṛe?
3 Par kisí ko maqdúr na húá,
na ásmán par[c], na zamín par, na
zamín ke níche, ki us kitáb ko
khole, yá use dekhe.
4 Tab maiṉ bahut royá, ki koí
is láiq na ṭhahrá, ki kitáb ko
khole, aur paṛhe, yá use dekhe.
5 Tab un buzurgoṉ meṉ se ek
ne mujhe kahá, ki Mat ro; dekh
wuh Babar jo firqa i Yahúdáh se
hai[d], aur Dáúd kí ‖Asl hai[e],
gálib húá hai, ki us kitáb ko
khole, aur us kí sátoṉ muhroṉ
ko[f] toṛe.
6 Tab maiṉ ne nigáh kí, aur
kyá dekhtá húṉ, ki us taḳht aur
chároṉ jándároṉ ke darmiyán,
aur un buzurgoṉ ke bích ek
Barra yúṉ khaṛá hai, ki goyá
zabh kiyá gayá hai[g], jis ke sát
síng, aur sát ánkheṉ thíṉ[h], jo

a Hiz. 2. 9, 10. b Yas. 29. 11. Dán. 12. 4. c 13 áyat. d Paid. 49. 9, 10. 'Ibrán. 7. 14. ‖ Yá, *Jar.* e Yas. 11. 1, 10. Rúm. 15. 12. Muk. 22. 16. f 1 áyat. Muk. 6. 1. g Yas. 53. 7. Yúh. 1. 29, 36. 1 Pat. 1. 19. Muk. 13. 8. 9, 12 áyat-eṉ. h Zak. 3. 9. aur 4. 10.

San 'ÍSAWÍ 96.

Ḳhudá kí sáton̲ Rúhen̲ hain̲[i], aur
tamám rú e zamín par bhejí gayí
hain̲.
7 Chunánchi wuh áyá, aur us ke
dahine háth se, jo taḳht par baiṭhá
hai[k], us kitáb ko liyá.
8 Aur jab us ne kitáb lí, tab
we cháron̲ jándár aur chaubís
buzurg us Barra ke áge gir paṛe[l],
aur har ek ke háth men̲ barbat[m]
aur ḳhushbúí se bhare húe sone
ke piyála the; ye muqaddason̲ kí
du'áen̲ hain̲[n].
9 Aur we ek nayá rág gáe[o], ki
Tú hí is láiq hai, ki us kitáb ko
lewe, aur us kí muhren̲ toṛe[p];
kyún̲ki tú zabh húá[q], aur apne
lahú se ham ko har ek firqa, aur
ahl i zubán, aur mulk, aur qaum
men̲ se[r], Ḳhudá ke wáste mol
liyá[s];
10 Aur ham ko hamáre Ḳhudá
ke wáste bádsháh aur káhin ban-
áyá[t], aur ham zamín par bád-
sháhat karen̲ge.
11 Phir main̲ ne nigáh kí, aur
taḳht, aur un jándáron̲, aur bu-
zurgon̲ ke gird-á-gird[u] bahut se
firishton̲ kí áwáz suní, jin ká
shumár hazár-há-hazár, aur lákh-
há-lákh thá[x];
12 Aur baṛí áwáz se kahte the,
ki Barra jo zabh húá is láiq hai,
ki qudrat, aur daulat, aur 'aql o
táqat, aur 'izzat o jalál, aur bara-
kat páwe[y].
13 Aur main̲ ne har ek maḳhlúq
ko, jo ásmán par, aur zamín par,
aur zamín ke níche hai, aur un
ko jo samundar men̲ hain̲, aur
sárí chízon̲ ko jo un men̲ hain̲,
yih kahte suná[z], ki Us ke liye jo
taḳht par baiṭhá hai, aur Barra
ke liye[a], barakat, aur 'izzat, aur
jalál, aur qúwat abad tak hai[b].
14 Tab cháron̲ jándár Ámín
bole[c]. Aur chaubís buzurgon̲ ne
girke use, jo abad tak zinda hai[d],
sijda kiyá.

VI BÁB.

1 *Muhron̲ ke bá qá'ida toṛe jáne ká hál, aur chand wáqi'át ká bayán jo ba'd us ke guzrín, jis ke sáth dunyá ke áḳhir tak sab ahwál kí muḳhtasar ḳhabar jo áge se dí gayí maujúd hai.*

AUR jab Barra ne un muhron̲
men̲ se ek ko toṛá[a], tab
main̲ ne dekhá, aur un cháron̲
jándáron̲ men̲ se ek kí áwáz[b]
bádal ke garajne kí mánind suní,
jo bolá, Á aur dekh.

i Muk. 4. 5.
k Muk. 4. 2.
l Muk. 4. 8, 10.
m Muk. 14. 2. aur 15. 2.
n Zab. 141. 2. Muk. 8. 3, 4.
o Zab. 40. 3. Muk. 14. 3.
p Muk. 4. 11.
q 6 áyat.
r Dán. 4. 1. aur 6. 25. Muk. 7. 9. aur 11. 9. aur 14. 6.
s A'am. 20. 28. Rúm. 3. 24. 1 Qur. 6. 20. aur 7. 23. Afs. 1. 7. Qul. 1. 14. 'Ibrán. 9. 12. 1 Pat. 1. 18, 19. 2 Pat. 2. 1. 1 Yúh. 1. 7. Muk. 14. 4.
t Ḳhur. 19. 6. 1 Pat. 2. 5, 9. Muk. 1. 6. aur 20. 6. aur 22. 5.
u Muk. 4. 4, 6.
x Zab. 68. 17. Dán. 7. 10. 'Ibrán. 12. 22.
y Muk. 4. 11.
z Filip. 2. 10. 3 áyat.
a Muk. 6. 16. aur 7. 10.
b 1 Taw. 29. 11. Rúm. 9. 5. aur 16. 27. 1 Tim. 6. 16. 1 Pat. 4. 11. aur 5. 11. Muk. 1. 6.
c Muk. 19. 4.
d Muk. 4. 9, 10.
a Muk. 5. 5, 6, 7.
b Muk. 4. 7.

2 Aur main̲ ne nazar kí, to kyá
dekhtá hún̲, ki ek nuqra ghoṛá[c],
aur us par ek sawár kamán liye
hai[d]; aur ek táj use diyá gayá[e]:
aur wuh fath kartá, aur fathmand
hone ko niklá.
3 Aur jab us ne dúsrí muhr
toṛí, tab main̲ ne dúsre jándár ko[f]
yih kahte suná, ki Á aur dekh.
4 Tab ek dúsrá surang ghoṛá
niklá[g]: aur us ke sawár ko yih
diyá gayá, ki sulh ko zamín se
chhín le, aur yih ki log ek dúsre
ko qatl karen̲; aur ek baṛí talwár
us ko dí gayí.
5 Aur jab us ne tísrí muhr toṛí,
tab main̲ ne tísre jándár ko[h] yih
kahte suná, ki Á aur dekh. Phir
main̲ ne nazar kí, to kyá dekhtá
hún̲, ki ek mushkí ghoṛá[i], aur us
par ek sawár tarázú háth men̲
liye hai.
6 Aur main̲ ne un cháron̲ ján-
dáron̲ ke bích men̲ se ek áwáz
yih kahte húe suní, ki gehún̲ dí-
nár ká ser bhar, aur jau dínár ke
tín ser; par tel aur mai ko zarar
mat pahunchá[k].
7 Aur jab us ne chauthí muhr
toṛí, to main̲ ne chauthe jándár
ko[l] yih kahte suná, ki Á aur dekh.
8 Phir main̲ ne nazar kí, to kyá
dekhtá hún̲, ki ek ghoṛá phíke
rang ká[m], aur ek us par sawár hai,
jis ká nám Maut hai, aur 'Álam i
gáib us ke píchhe rawán hai.
Aur ‖unhen̲ chauthái zamín par
yih iḳhtiyár diyá gayá, ki we
talwár, aur bhúkh, aur maut[n], aur
zamín ke darindon̲ se[o] halák kar-
en̲.
9 Jab us ne pánchwín̲ muhr
toṛí, to main̲ ne qurbángáh ke
níche[p] un kí rúhon̲ ko dekhá[q], jo
Ḳhudá ke kalám[r] aur us gawáhí
ke liye, jo unhon̲ ne dí thí[s], máre
gaye:
10 Aur unhon̲ ne buland áwáz
se chilláke kahá, ki Ai Ḳhudá-
wand, pák aur barhaqq[t], tú kab
tak[u] 'adálat na karegá, aur zamín
ke rahnewálon̲ se hamáre ḳhún
ká badlá na legá[x]?
11 Tab un men̲ se har ek ko
sufed pairáhan diyá gayá[y], aur
unhen̲ kahá gayá, ki aur thoṛá
sabr karen̲, jab tak ki un ke ham-
ḳhidmat, aur un ke bháí jo cháhiye
ki un kí tarah máre jáwen̲, tamám
hon̲[z].

San 'ÍSAWÍ 96.

c Zak. 6. 3. Muk. 19. 11.
d Zab. 45. 4, 5.
e Zak. 6. 11. Muk. 14. 14.
f Muk. 4. 7.
g Zak. 6. 2.
h Muk. 4. 7.
i Zak. 6. 2.
k Muk. 9. 4.
l Muk. 4. 7.
m Zak. 6. 3.
‖ Yá, *use.*
n Hiz. 14. 21.
o Ahb. 26. 22.
p Muk. 8. 3. aur 9. 13. aur 14. 18.
q Muk. 20. 4.
r Muk. 1. 9.
s 2 Tim. 1. 8. Muk. 12. 17. aur 19. 10.
t Muk. 3. 7.
u Dekho Zak. 1. 12.
x Muk. 11. 18. aur 19. 2.
y Muk. 3. 4, 5. aur 7. 9, 14.
z 'Ibrán. 11. 40. Muk. 14. 13.

San 'ÍSAWÍ 96.

12 Aur main ne dekhá, ki jab us ne chhaṭhí muhr toṛí, to baṛá bhaunchál áyá[a], aur súraj bálon ke kammal kí mánind kálá, aur chánd lahú sá ho gayá[b];

13 Aur ásmán ke sitára isí tarah zamín par gir paṛe[c], jis tarah anjír ke daraḳht se us ke kachche phal gir játe hain, jab use baṛí ándhí hilátí.

14 Aur ásmán túmár kí tarah, jo lapeṭá ho, játá rahá[d], aur har ek pahár, aur ṭápú, apní apní jagah se ṭal gayá[e].

15 Aur dunyá ke bádsháhon, aur amíron, aur máldáron, aur sipah-sáláron, aur zorwálon, aur har ek banda aur ázád ne apne taín gáron aur paháron ke pattharon kí oṭ men chhipáyá[f];

16 Aur paháron aur pattharon se yih kahá, ki Ham par giro[g], aur ham ko us ke chihra se, jo taḳht par baiṭhá hai, aur Barra ke gazab se chhipáo:

17 Kyúnki us ke qahr ká roz i 'azím[h] á pahunchá; ab kaun ṭhahar saktá hai[i]?

VII BA'B.

3 Ek firishta Ḳhudá ke bandon ke máthe par muhr kar letá. 4 Un ká shumár jin par muhr kí gayí: Baní Isráel men se chand log: 9 par gair-qaumon men be-shumár log, jo taḳht ke sámhne sufed pairáhan pahine húe aur ḳhurmon kí ḍálíán liye húe khaṛe rahte. 14 Un ke jáma Barra ke lahú se dhoe gaye the.

BA'D is ke main ne zamín ke cháron konon par chár firishta khaṛe dekhe, ki zamín par cháron hawáon ko[a] thámte the, tá na howe ki hawá zamín, yá daryá, yá daraḳht par chale[b].

2 Phir main ne ek aur firishta ko púrab se uṭhte dekhá; us ke pás zinda Ḳhudá kí muhr thí: aur us ne un cháron firishton se, jinhen yih diyá gayá thá ki zamín aur daryá ko zarar pahuncháen, buland áwáz se pukárkar

3 Kahá, Jab tak ham apne Ḳhudá ke bandon ke máthe par[c] muhr na kar len[d], tum zamín, aur daryá, aur daraḳhton ko, zarar na pahuncháná[e].

4 Aur main ne un ká shumár, jin par muhren kí gayí thín, suná[f], ki baní Isráel ke sab firqon men se ek sau chauális hazár par[g] muhren kí gayín:

5 Yahúdáh ke firqa se bárah

a Muk. 16. 18. b Yúel 2. 10, 31. aur 3. 15. Mat. 24. 29. A'am. 2. 20. c Muk. 8. 10. aur 9. 1. d Zab. 102. 26. Yas. 34. 4. 'Ibrán. 1. 12, 13. e Yar. 3. 23. aur 4. 24. Muk. 16. 20. f Yas. 2. 19. g Hús. 10. 8. Lúq. 23. 30. Muk. 9. 6. h Yas. 13. 6, wag. Saf. 1. 14, wag. Muk. 16. 14. i Zab. 76. 7.

a Dán. 7. 2. b Muk. 9. 4. c Muk. 22. 4. d Hiz. 9. 4. Muk. 14. 1. e Muk. 6. 6. aur 9. 4. f Muk. 9. 16. g Muk. 14. 1.

hazár par muhren kí gayín. Rúbin ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Jadd ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín.

6 Yasar ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Naftálí ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Munassí ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín.

7 || Sama'ún ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Láwí ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Ishakár ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín.

8 Zabulún ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Yúsuf ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín. Binyamín ke firqa se bárah hazár par muhren kí gayín.

9 Ba'd us ke main ne nazar kí, to kyá dekhtá hún, ki har ek qaum, aur firqa, aur log, aur ahl i zubán men se[h] ek aisí baṛí jamá'at[i], jise koí shumár nahín kar saktá, sufed jáma pahine[k], aur ḳhurma kí ḍálíán háthon men liye, us taḳht aur Barra ke áge khaṛí hai;

10 Aur buland áwáz se chilláke yún kahtí hai, ki Naját hamáre Ḳhudá se[l], jo taḳht par baiṭhá, aur Barra se hai[m].

11 Aur sáre firishta taḳht, aur un buzurgon, aur un cháron jándáron ke, gird khaṛe the[n]; phir taḳht ke áge aundhe gir paṛe, aur Ḳhudá ko sijda kiyá,

12 Aur bole, A'mín: Barakat, aur jalál, aur dánish, aur shukrguzárí, aur 'izzat, aur qudrat, aur táqat, abad tak hamáre Ḳhudá ke liye[o]. A'mín.

13 Un buzurgon men se ek mujh se púchhne lagá, ki We jo sufed jáma pahine hain[p], kaun hain, aur kahán se áe?

14 Main ne kahá, ki Ai sáhib, tú jántá hai. Tab us ne mujhe kahá, Ye we hí hain jo baṛí musíbat men se áe[q], aur unhon ne apne jámon ko Barra ke lahú se dhoyá, aur unhen sufed kiyá[r].

15 Isí wáste we Ḳhudá ke taḳht ke áge hain, aur us kí haikal men rát din us kí bandagí karte: aur wuh jo taḳht par baiṭhá hai, un ke darmiyán sukúnat karegá[s].

16 We phir bhúkhe na honge,

San 'ÍSAWÍ 96.

|| Yá, *Shama'ún.*

h Muk. 5. 9. i Rúm. 11. 25. k Muk. 3. 5, 18. aur 4. 4. aur 6. 11. 14 áyat. l Zab. 3. 8. Yas. 43. 11. Yar. 3. 23. Hús. 13. 4. Muk. 19. 1. m Muk. 5. 13. n Muk. 4. 6. o Muk. 5. 13, 14. p 9 áyat. q Muk. 6. 9. aur 17. 6. r Yas. 1. 18. 'Ibrán. 9. 14. 1 Yúh. 1. 7. Muk. 1. 5. Dekho Zak. 3. 3, 4, 5. s Yas. 4. 5, 6. Muk. 21. 3.

San 'ÍSAWÍ 96.

t Yas. 49. 10. u Zab. 121. 6. Muk. 21. 4. x Zab. 23. 1. aur 36. 8. Yúh. 10. 11, 14. y Yas. 25. 8. Muk. 21. 4.

aur na piyáse[t]; aur we dhúp aur
garmí na uṭháwenge[u].
17 Kyúnki Barra jo takht ke
bích o bích hai, un kí gallabání
karegá, aur unhen pánion ke
zinda soton tak pahuncháegá[x]:
aur Khudá un kí ánkhon se har
ek ánsú ponchhegá[y].

VIII BA'B.

1 Sátwín muhr ke torte waqt, 2 sát firishton ko sát narsinge diye játe. 6 Un men se chár apne narsinge phúnkte, aur ba'd us ke baṛí áfaten paṛtí hain. 3 Ek aur firishta khushbúí ko muqaddason kí du'áon ke sáth sonahlí qurbángáh par chaṛhátá.

a Muk. 6. 1.

AUR jab us ne sátwín muhr
toṛí[a], tab ásmán par qaríb
ádhí sá'at kí khámoshí thí.
2 Aur main ne un sáton firish-
ton ko, jo Khudá ke áge khaṛe
the[b], dekhá, ki unhen sát narsinge
diye gaye[c].
3 Phir ek aur firishta áyá, aur
sone ká dhúpdán liye húe qur-
bángáh ke pás já khaṛá húá, aur
bahut sí khushbúíán use dí gayín,
táki use sáre muqaddason kí
du'áon ke sáth[d] sonahrí qurbán-
gáh par, jo takht ke áge hai[e],
guzráne.
4 Aur un khushbúíon ká dhúnwán
muqaddason kí du'áon men milke,
firishta ke háth se Khudá ke pás
úpar gayá[f].
5 Phir us firishta ne dhúpdán
ko liyá, aur us men qurbángáh kí
ág bharí, aur zamín par phenkí:
tab áwázen húín, aur garj, aur
bijlí[g], aur bhaunchál[h].
6 Aur un sát firishton ne, jin
ke pás sát narsinge the, áp ko
phúnkne par taiyár kiyá.
7 Aur pahile firishta ne nar-
singá phúnká, tab ole, aur ág
khún ámez maujúd húí[i], aur zamín
par phenkí gayí[k]: aur tiháí dar-
akht jal gaye[l], aur tamám harí
ghás jal gayí.
8 Phir dúsre firishta ne narsingá
phúnká, tab jaise ek baṛá paháṛ
ág se jaltá húá[m] samundar men
phenká gayá, aur samundar ká
tísrá hissa[n] lahú ho gayá[o];
9 Aur jándáron kí tiháí, jitne
samundar men zinda the, mar
gaye[p]; aur kishtíon ká tísrá hissa
tabáh ho gayá.
10 Phir tísre firishta ne narsingá
phúnká, tab baṛá sitára chirág sá
jaltá húá ásmán se ṭúṭá[q], aur nad-

b Mat. 18. 10. Lúq. 1. 19. c 2 Taw. 29. 25,—28. d Muk. 5. 8. e Khur. 30. 1. Muk. 6. 9. f Zab. 141. 2. Lúq. 1. 10. g Muk. 16. 18. h 2 Sam. 22. 8. 1 Sal. 19. 11. A'am. 4. 31. i Hiz. 38. 22. k Muk. 16. 2. l Yas. 2. 13. Muk. 9. 4. m Yar. 51. 25. Amús 7. 4. n Muk. 16. 3. o Hiz. 14. 19. p Muk. 16. 3. q Yas. 14. 12. Muk. 9. 1.

díon, aur pání ke soton kí tiháí
par já girá[r];
11 Us sitára ká nám Nágdauná
hai[s], aur tiháí pání nágdauná ho
gayá[t]; aur bahut se ádmí us pání
ke sabab se mar gaye, ki wuh
kaṛwá ho gayá thá.
12 Phir chauthe firishta ne nar-
singá phúnká, to tiháí súraj, aur
tiháí chánd, aur tiháí sitáre máre
gaye, yahán tak ki un kí tiháí
tárík ho gayí, aur din kí tiháí, aur
waise hí rát kí tiháí bhí roshan na
thí[u].
13 Phir jo main ne nazar kí, to
ek firishta ko ásmán ke bích o
bích uṛte húe baṛí áwáz se yih
kahte suná[x], ki Zamín ke rahne-
wálon par, un tín firishton ke nar-
singe kí báqí áwázon ke sabab jo
phúnkne par hain, afsos, afsos,
afsos[y]!

IX BA'B.

1 Pánchwen firishta ke phúnkte waqt ek sitára ásmán se girtá, aur us hí ko a-tháh kúe kí kunjí dí játí. 2 Us kúe ko wuh khol detá, aur bichchhúkí sí ṭiḍḍíán us se nikaltín. 12 Ek afsos guzar gayá. 93 Chhaṭhá narsingá phúnká játá. 14 Chár firishta jo qaid the chhúṭ játe.

JAB pánchwen firishta ne phún-
ká, tab main ne ásmán se ek
sitára zamín par girte[a] dekhá,
aur us kúe kí kunjí, jis kí tháh
nahín[b], use dí gayí.
2 Aur us ne us kúe ko, jis kí
tháh nahín, kholá; to us kúe se
baṛe tanúr ká sá dhúnwán uṭhá;
aur us kúe ke dhúnwen se súraj
aur hawá tárík ho gayí[c].
3 Aur us dhúnwen se zamín par
ṭiḍḍíán niklín[d], aur unhen waisí
hí qúwat dí gayí, jaisí zamín ke
bichchhúon kí hai[e].
4 Aur unhen yih kahá gayá, ki
zamín kí ghás, yá koí sabzí, yá
kisí darakht ko[f] zarar na pahun-
cháen[g], magar sirf un ádmíon ko
jin ke máthe par Khudá kí muhr
nahín[h].
5 Aur unhen yih diyá gayá, ki
we un ko ján se na máren, balki
pánch mahíne tak azíyat den[i], aur
un kí azíyat bichchhú ke ḍank kí
sí thí, jab wuh ádmíon ko mártá
hai.
6 Aur un dinon ádmí maut
ḍhúnḍhenge, aur use na pá-
wenge[k]; aur marne ke mushtáq
honge, aur maut un se bhágegí.
7 Aur un ṭiḍḍíon kí súraten un

San 'ÍSAWÍ 96.

r Muk. 16. 4. s Rút 1. 20. t Khur. 15. 23. Yar. 9. 15. aur 23. 15. u Yas. 13. 10. Amús 8. 9. x Muk. 14. 6. aur 19. 17. y Muk. 9. 12. aur 11. 14. a Lúq. 10. 18. Muk. 8. 10. b Lúq. 8. 31. 2, 11 áyaten. Muk. 17. 8. aur 20. 1. c Yúel 2. 2, 10. d Khur. 10. 4. Qáz. 7. 12. e 10 áyat. f Muk. 8. 7. g Muk. 6. 6. aur 7. 3. h Dekho Khur. 12. 23. Hiz. 9. 4. Muk. 7. 3. i 10 áyat. Muk. 11. 7. k Aiy. 3. 21. Yas. 2. 19. Yar. 8. 3. Muk. 6. 16.

San 'ÍSAWÍ 96.

ghoṛoṉ kí sí thí, jo laṛáí ke liye
taiyár hoṉ[l], aur un ke siroṉ par
goyá sone ke táj[m], aur un ke
chihra ádmí ke se the[n].
8 Aur un ke bál 'auratoṉ ke se,
aur un ke dánt babar ke se the[o].
9 Aur un ká baktar lohe ke
baktar kí mánind: aur un ke
paroṉ kí áwáz rathoṉ aur bahut
ghoṛoṉ kí sí, jo laṛáí meṉ dauṛeṉ[p].
10 Aur un kí dumeṉ bichchhú
kí sí thíṉ, aur ḍank un kí dumoṉ
meṉ the; aur unheṉ ik͟htiyár milá,
ki pánch mahíne tak ádmíoṉ ko
zarar pahuncháeṉ[q].
11 Aur un ká ek bádsháh thá[r],
jo us a-tháh kúe ká firishta thá[s];
us ká nám 'Ibrání meṉ Abaddon,
aur Yúnání meṉ ‖ Apullúon hai.
12 Ek afsos guzar gayá; par,
dekho, do afsos un ke ba'd áne-
wále haiṉ[t].
13 Phir chhaṭhe firishta ne
phúnká, aur maiṉ ne sonahlí
qurbángáh ke chároṉ síngoṉ meṉ
se, jo K͟hudá ke huzúr hai, ek
áwáz suní,
14 Jo us chhaṭhe firishta se, jis
ke pás narsingá thá, kahtí thí, ki
Un chároṉ firishtoṉ ko, jo Furát kí
baṛí nadí par band haiṉ[u], khol de.
15 Phir we chároṉ firishta chhúṭe,
jo ek sá'at, aur ek din, aur ek
mahíne, aur ek baras tak taiyár
the, ki ádmíoṉ meṉ se tiháí ko
már ḍáleṉ.
16 Aur faujoṉ ke sawár[x] shumár
meṉ[y] bís karoṛ the: aur maiṉ ne
un ká shumár waisá suná[z].
17 Aur we ghoṛe aur un ke
sawár dekhne meṉ mujhe yúṉ
nazar áe, ki un ká baktar ág aur
sumbul aur gandhak ká sá hai:
aur un ke ghoṛoṉ ke sir babar
ke sir kí mánind[a]; aur un ke
muṉh se ág aur dhúṉwáṉ aur gan-
dhak nikaltí thí.
18 Aur us ág, aur dhúṉweṉ, aur
gandhak se, jo un ke muṉh se
nikaltí thí, ya'ne, in tínoṉ áfatoṉ
se tiháí ádmí máre gaye.
19 Ki un kí qudrateṉ un ke
muṉh meṉ, aur un kí dum meṉ
thíṉ; kyúṉki un kí dumeṉ[b] sámp-
oṉ kí sí, jin meṉ sir the, aur we
un se zarar pahuncháte the.
20 Aur báqí ádmíoṉ ne, jo un
áfatoṉ se máre na gaye the, apne
háthoṉ ke kámoṉ se tauba na kí[c],
ki ‖ dewoṉ[d], aur sone aur rúpe
aur pítal aur patthar aur lakṛí
kí múratoṉ kí[e], jo na dekh aur
na sun aur na chal saktíṉ, pújá
na kareṉ:
21 Aur unhoṉ ne k͟hún, aur
jádúgaríoṉ[f], aur ziná, aur choríoṉ
se, jo we karte the, tauba na kí.

l Yúel 2. 4.
m Naham. 3. 17.
n Dán. 7. 8.
o Yúel 1. 6.
p Yúel 2. 5, 6, 7.
q 5 áyat.
r Afs. 2. 2.
s 1 áyat.
‖ Ya'ne, *Halák karne-wálá.*
t Muk. 8. 13.
u Muk. 16. 12.
x Hiz. 38. 4.
y Zab. 68. 17. Dán. 7. 10.
z Muk. 7. 4.
a 1 Taw. 12. 8. Yas. 5. 28, 29.
b Yas. 9. 15.
c Ist. 31. 29.
‖ Yá, *Shayátín.*
d Ahb. 17. 7. Ist. 32. 17. Zab. 106. 37. 1 Qur. 10. 20.

X BA'B.

1 *Ek zoráwar firishta ek khulí húí kitáb háth meṉ liye dikháí detá.* 6 *Us kí jo abad tak zinda hai qasam letá ki aur muddat na hogí.* 9 *Yúhanná ko hukm átá ki us kitáb ko leke kháwe.*

PHIR maiṉ ne ek aur zoráwar
firishta ásmán se utarte
dekhá, jo badlí ko oṛhe, aur us
ke sir par dhanuk thá[a]; us ká
chihra áftáb sá[b], aur us ke páṉw
ág ke sutúnoṉ kí mánind the[c]:
2 Aur us ke háth meṉ ek chhoṭí
sí kitáb khulí húí thí: aur us ne
apná dahiná páṉw samundar par,
aur báyáṉ k͟hushkí par dhará[d],
3 Aur baṛí áwáz se, jaise babar
garajtá hai, pukárá: aur jab us
ne pukárá, tab bádal ke garajne
kí sát áwázeṉ[e] áíṉ.
4 Aur jab we sát bádal garaj
chuke, maiṉ likhne par thá: tab
maiṉ ne ásmán se ek áwáz suní,
jo mujhe farmátí thí, ki Un ke
sát bádaloṉ ne jo kuchh kahá us
par muhr kar rakh, aur likh mat[f].
5 Tab us firishta ne, jise maiṉ
ne samundar aur k͟hushkí par
khaṛá dekhá, apná háth ásmán
kí taraf uṭháyá[g],
6 Aur us kí jo abad tak zinda
hai, jis ne ásmán ko aur jo kuchh
us meṉ hai, aur zamín ko aur jo
kuchh us meṉ hai, aur samundar
ko aur jo kuchh us meṉ hai,
paidá kiyá[h], qasam kháí, ki phir
‖ waqt na hogá[i].
7 Balki sátweṉ firishta kí áwáz
ke dinoṉ meṉ, jab wuh phúnkne
lagegá[k], K͟hudá ká poshída matlab,
jaisá us ne apne k͟hidmat-guzár
nabíoṉ ko k͟hush-k͟habarí dí, púrá
hogá.
8 Aur us áwáz ne jo maiṉ ne
ásmán se suní[l] phir mujh se bát
kí, aur kahá, Já, wuh chhoṭí khulí
húí kitáb, jo us firishta ke, jo
daryá aur k͟hushkí par khaṛá hai,
háth meṉ hai, le.
9 Tab maiṉ ne us firishta ke
pás jákar kahá, ki Wuh chhoṭí
kitáb mujh ko de. Us ne mujhe
kahá, Le, aur use khá já; wuh

San 'ÍSAWÍ 96.

e Zab. 115. 4. aur 135. 15. Dán. 5. 23.
f Muk. 22. 15.
a Hiz. 1. 28.
b Mat. 17. 2. Muk. 1. 16.
c Muk. 1. 15.
d Mat. 28. 18.
e Muk. 8. 5.
f Dán. 8. 26. aur 12. 4, 9.
g Khur. 6. 8. Dán. 12. 7.
h Naham. 9. 6. Muk. 4. 11. aur 14. 7.
‖ Yá, *aur muddat na hogí.*
i Dán. 12. 7. Muk. 16. 17.
k Muk. 11. 15.
l 4 áyat.

terá peṭ kaṛwá kar degí, par tere
muṉh meṉ shahd sí míṭhí lagegí[m].
10 Tab maiṉ ne wuh chhoṭí kitáb
us firishta ke háth se lí, aur use
khá gayá; wuh mere muṉh meṉ
shahd kí tarah míṭhí thí[n]; aur
jab maiṉ use khá gayá, merá peṭ
kaṛwá ho gayá[o].
11 Aur us ne mujhe kahá, Zarúr
hai, ki tú bahut se logoṉ, aur
qaumoṉ, aur ahl i zubán, aur bád-
sháhoṉ kí bábat phir nubúwat
kare.

XI BÁB.

3 Do gawáh nubúwat karte. 6 Un ko iqtidár miltá ki ásmán ko band kareṉ tá ki pání na paṛe. 7 Wuh jánwar un se laṛegá aur unheṉ már ḍálegá. 8 Un kí lásheṉ paṛí rahtíṉ: 11 aur sáṛhe tín din ba'd phir jí uṭhte. 14 Dúsrá afsos guzar gayá. 15 Sátwáṉ narsingá phúṉká játá.

AUR ek sarkaṇḍá jaríb kí
mánind[a] mujhe diyá gayá,
aur wuh firishta khaṛá hoke
kahtá thá, ki Uṭh[b], aur Khudá kí
haikal, aur qurbángáh, aur un ko
jo us meṉ 'ibádat karte haiṉ, máp.
2 Magar us dálán ko, jo haikal
ke báhar hai[c], chhoṛ de, aur use
mat náp; kyúṉki wuh gair-qaum-
oṉ ko diyá gayá hai[d]: aur we
muqaddas shahr ko bayális ma-
híne tak[e] páṉwoṉ se latáṛenge[f].
3 Aur maiṉ apne do gawáhoṉ
ko[g] iqtidár bakhshúṉgá, aur we
ṭáṭ pahinkar ek hazár do sau
sáṭh din tak[h] nubúwat karenge[i].
4 Yih we do darakht zaitún ke,
aur do chirágdán haiṉ, jo zamín
ke Khudá ke huzúr khaṛe haiṉ[k].
5 Aur agar koí cháhe, ki unheṉ
zarar pahuncháe, to un ke muṉh
se ág nikaltí, aur un ke dushman-
oṉ ko khá játí hai[l]: so agar koí
cháhe ki unheṉ zarar pahuncháe,
to zarúr hai ki wuh isí tarah márá
jáwe[m].
6 Un ko ikhtiyár hai, ki ásmán
ko band kareṉ, ki un kí nubúwat
ke dinoṉ meṉ pání na barse[n]: aur
pánioṉ par bhí ikhtiyár rakhte,
ki unheṉ lahú baná ḍáleṉ[o], aur
jab jab cháheṉ, zamín par har
tarah kí áfat láweṉ.
7 Aur we jab apní gawáhí de
chukenge[p], to wuh jándár[q] jo
a-tháh kúe se[r] nikaltá hai, un se
laṛegá, aur un par gálib hogá[s],
aur unheṉ már ḍálegá.
8 Aur un kí lásheṉ us baṛe
shahr[t] ke bázár meṉ, jo tashbíh

San 'ÍSAWÍ 96.

m Yar. 15. 16. Hiz. 2. 8. aur 3. 1, 2, 3.
n Hiz. 3. 3.
o Hiz. 2. 10.
a Hiz. 40. 3, wag. Zak. 2. 1. Muk. 21. 15.
b Gin. 23. 18.
c Hiz. 40. 17, 20.
d Zab. 79. 1. Lúq. 21. 24.
e Muk. 13. 5.
f Dán. 8. 10.
g Muk. 20. 4.
h Muk. 12. 6.
i Muk. 19. 10.
k Zab. 52. 8. Yar. 11. 16. Zak. 4. 3, 11, 14.
l 2 Sal. 1. 10, 12. Yar. 1. 10. aur 5. 14. Hiz. 43. 3. Hús. 6. 5.
m Gin. 16. 29.
n 1 Sal. 17. 1. Ya'q. 5. 16, 17.
o Khur. 7. 19.
p Lúq. 13. 32.
q Muk. 13. 1, 11. aur 17. 8.
r Muk. 9. 2.
s Dán. 7. 21. Zak. 14. 2.
t Muk. 14. 8. aur 17. 1, 5. aur 18. 10.

ke taur par Sadúm aur Misr kah-
látá hai, jaháṉ hamárá Khudá-
wand bhí salíb par khíṉchá gayá[u],
paṛí raheṉgí.
9 Aur logoṉ, aur firqoṉ, aur ahl
i zubán, aur qaumoṉ ke log[x] un
kí láshoṉ ko sáṛhe tín din tak
dekhá kareṉge, aur un kí láshoṉ
ko qabr meṉ rakhne na deṉge[y].
10 Aur zamín ke rahnewále un
par khushí o khurramí kareṉge[z],
aur ek dúsre ko saugáteṉ bhej-
eṉge[a]; kyúṉki un do nabíoṉ ne
zamín ke rahnewáloṉ ko satáyá
thá[b].
11 Aur sáṛhe tín din ke ba'd[c]
zindagí kí Rúh Khudá kí taraf se
un meṉ dar áí, aur we apne páṉw-
oṉ par khaṛe ho gaye[d]; tab jinhoṉ
ne unheṉ dekhá, shiddat se ḍare.
12 Aur unhoṉ ne ásmán se ek
baṛí áwáz suní, jis ne unheṉ kahá,
ki Idhar úpar áo. Aur we bádal
meṉ áke[e] ásmán par chale gaye[f];
aur un ke dushmanoṉ ne un ko
dekhá[g].
13 Phir usí ghaṛí ek baṛá bhauṉ-
chál áyá[h], aur us shahr ká daswáṉ
hissa gir gayá[i]: us bhauṉchál
meṉ sát hazár ádmí ján se máre
gaye, aur báqí jo the kámp gaye,
aur unhoṉ ne ásmán ke Khudá kí
ta'ríf kí[k].
14 Dúsrá afsos guzar gayá[l];
dekho, tísrá afsos jald átá hai.
15 Aur sátweṉ firishta ne phúṉ-
ká[m], aur ásmán par baṛí áwázeṉ
yih kahtí húí áíṉ[n], ki Dunyá kí
bádsháhateṉ hamáre Khudáwand
aur us ke Masíh kí ho gayíṉ[o], aur
wuh abad tak bádsháhat karegá[p].
16 Aur chaubís buzurg jo apne
apne takht par Khudá ke huzúr
baiṭhe the[q], muṉh ke bal gire, aur
Khudá ko sijda kiyá,
17 Aur bole, ki Ai Khudáwand
Khudá, Qádir i mutlaq, jo hai,
aur thá, aur ánewálá hai[r], ham
terá shukr karte haiṉ; kyúṉki tú
ne apní baṛí qudrat lí, aur bád-
sháhat kí[s].
18 Aur qaumeṉ gussa húíṉ[t], aur
terá qahr áyá, aur waqt pahuṉ-
chá, ki murdoṉ kí 'adálat kí jáe[u],
aur tú apne khidmat-guzár na-
bíoṉ, aur muqaddas logoṉ ko, aur
un ko jo tere nám se ḍarte haiṉ,
kyá chhoṭe kyá baṛe[x], ajr bakhshe,
aur un ko jo zamín ko kharáb
karte haiṉ, kharáb kare[y].

San 'ÍSAWÍ 96.

u 'Ibráu. 13. 12. Muk. 18. 24.
x Muk. 17. 15.
y Zab. 79. 2, 3.
z Muk. 12. 12. aur 13. 8.
a Ást. 9. 19, 22.
b Muk. 16. 10.
c 9 áyat.
d Hiz. 37. 5, 9, 10, 14.
e Yas. 60. 8. A'am. 1. 9.
f Yas. 14. 13. Muk. 12. 5.
g 2 Sal. 2. 1, 5, 7.
h Muk. 6. 12.
i Muk. 16. 19.
k Yash. 7. 19. Muk. 14. 7. aur 15. 4.
l Muk. 8. 13. aur 9. 12. aur 15. 1.
m Muk. 10. 7.
n Yas. 27. 13. Muk. 16. 17. aur 19. 6.
o Muk. 12. 10.
p Dán. 2. 44. aur 7. 14, 18, 27.
q Muk. 4. 4. aur 5. 8. aur 19. 4.
r Muk. 1. 4, 8. aur 4. 8. aur 16. 5.
s Muk. 19. 6.
t 2, 9 áyaten.
u Dán. 7. 9, 10. Muk. 6. 10.
x Muk. 19. 5.
y Muk. 13. 10. aur 18. 6.

19 Aur Khudá kí haikal ásmán men khul gayí[z], aur us kí haikal men us ke 'ahd ká sandúq dekhne men áyá, aur bijlíán, aur áwázen, aur garajná, aur bhaunchál áe[a], aur baŗe ole paŗe[b].

XII BA'B.

1 *Ek 'aurat súraj ko orhe húe janne ke dard se chillátí.* 4 *Wuh baŗá lál azhdahá us ke sámhne khaŗá hotá ki us ke bachcha ko khá jáwe:* 6 *janne ke ba'd wuh bayábán men bhág játí.* 7 *Míkáel aur us ke firishtagán azhdahe se laŗte aur gálib hote.* 13 *Azhdahá jo zamín par giráyá játá us 'aurat ko tasdí'a detá.*

AUR ek baŗá nishán ásmán par nazar áyá; ek 'aurat súraj ko orhe húe, aur chánd us ke pánwon tale, aur us ke sir par bárah sitáron ká táj thá:

2 Wuh 'aurat hámila thí, aur dard se chillátí[a], aur janne ko ainthtí thí.

3 Phir ek aur nishán ásmán par dikhái diyá; aur, dekho, ek baŗá surkh azhdahá[b], jis ke sát sir aur das síng[c], aur sát táj us ke siron par the[d], záhir húá.

4 Us kí dum ne[e] ásmán ke tiháí sitára[f] khínche, aur unhen zamín par ḍálá[g]: phir azhdahá us 'aurat ke áge, jo janne par thí[h], já khaŗá húá, ki jab wuh jane, to us ke bachcha ko nigal jáwe[i].

5 Aur wuh farzand i narína janí, jo muqarrar húá, ki lohe ká 'asá leke sab qaumon par hukúmat kare[k]: aur us ke laŗke ko Khudá ke aur us ke takht ke áge uthá le gaye.

6 Aur wuh 'aurat[l] bayábán men, jahán Khudá ne us ke liye jagah taiyár kí thí, bhág gayí, táki wahán bárah sau sáth din tak[m] us kí parwarish karen.

7 Phir ásmán par laŗái húí: Míkáel[n] aur us ke firishtagán azhdahe se[o] laŗe; aur azhdahá aur us ke firishtagán un se laŗe;

8 Lekin un par gálib na ho sake, aur na ásmán par un kí phir jagah milí.

9 So baŗá azhdahá nikálá gayá[p], wuhí puráná sámp[q], jis ká nám Iblís aur Shaitán hai, jo sáre jahán ko dagá detá hai[r]: wuh zamín par giráyá gayá[s], aur us ke firishtagán bhí us ke sáth giráe gaye.

10 Phir main ne ek baŗí áwáz ásmán se yih kahte suní, ki Ab naját, aur qudrat, aur hamáre Khudá kí saltanat áí, aur us ke Masíh ká ikhtiyár bhí[t]; kyúnki hamáre bháion par tuhmat lagánewálá, jo rát din hamáre Khudá ke áge un par tuhmat lagátá thá[u], giráyá gayá.

11 Aur unhon ne barra ke lahú se, aur apní gawáhí kí bát se, us ko jít liyá[x], aur unhon ne apní jánon ko marne tak 'azíz na jáná[y].

12 Is wáste, tum, ai ásmáno, aur un par ke rahnewálo, khushí karo[z]. Afsos un par, jo khushkí aur tarí ke rahnewále hain[a]! is liye ki Iblís baŗe gussa se tum par utrá, ki wuh jántá hai, ki us ke waqt men thoŗá hí báqí hai[b].

13 Aur jab us azhdahe ne dekhá, ki wuh zamín par giráyá gayá, to us ne us 'aurat ko, jo farzand i narína janí thí[c], satáyá.

14 Aur us 'aurat ko baŗe 'uqáb ke do par diye gaye[d], táki wuh us sámp ke sámhne se bayábán ko[e] apne maqám tak uŗ jáe[f], jahán ek zamán, aur do zamán, aur ním zamán tak[g] us kí parwarish muqarrar kí gayí.

15 Phir us sámp ne apne munh se pání nadí kí mánind us 'aurat ke píchhe baháyá[h], táki us ko daryá se baháwe.

16 Par zamín ne us 'aurat kí madad kí, ki apná munh kholá, aur us nadí ko, jo azhdahe ne apne munh se bahái thí, pí liyá.

17 Aur azhdahá 'aurat par gussa húá, aur us kí báqí aulád se, jo Khudá ke hukm mánte[i], aur Yisú' Masíh kí gawáhí rakhte hain[k], laŗne gayá[l].

XIII BA'B.

1 *Ek jánwar jis ke sát sir aur das síng hain samundar se nikaltá jise azhdahá apná ikhtiyár detá.* 11 *Ek aur jánwar zamín se nikaltá:* 14 *aur wuh agle jánwar kí ek múrat banwátá,* 15 *aur us kí parastish ádmíon se karwátá,* 16 *aur us ká nishán un par lagwá detá.*

AUR main samundar kí retí par khaŗá thá, aur dekhá, ki ek jánwar samundar se niklá[a], jis ke sát sir, aur das síng the, aur us ke síngon par das táj, aur us ke siron par kufr ke nám[b].

2 Aur wuh jánwar jo main ne dekhá, tendúá kí shakl thá[c], aur us ke pánw bhálú ke se[d], aur kalla us ká babar ká sá[e]; us azhdahe

San 'ÍSAWÍ 96.

z Muk. 15. 5, 8.
a Muk. 8. 5. aur 16. 18.
b Muk. 16. 21.
a Yas. 66. 7. Gal. 4. 19.
b Muk. 17. 3.
c Muk. 17. 9, 10.
d Muk. 13. 1.
e Muk. 9. 10, 19.
f Muk. 17. 18.
g Dán. 8. 10.
h 2 áyat.
i Khur. 1. 16.
k Zab. 2. 9. Muk. 2. 27. aur 19. 15.
l 4 áyat.
m Muk. 11. 3.
n Dán. 10. 13, 21. aur 12. 1.
o 3 áyat. Muk. 20. 2.
p Lúq. 10. 18. Yúh. 12. 31.
q Paid. 3. 1, 4. Muk. 20. 2.
r Muk. 20. 3.
s Muk. 9. 1.

San 'ÍSAWÍ 96.

t Muk. 11. 15. aur 19. 1.
u Aiy. 1. 9. aur 2. 5. Zak. 3. 1.
x Rúm. 8. 33, 34, 37. aur 16. 20.
y Lúq. 14. 26.
z Zab. 96. 11. Yas. 49. 13. Muk. 18. 20.
a Muk. 8. 13. aur 11. 10.
b Muk. 10. 6.
c 5 áyat.
d Khur. 19. 4.
e Muk. 17. 3.
f 6 áyat.
g Dán. 7. 25. aur 12. 7.
h Yas. 59. 19.
i Muk. 14. 12.
k 1 Qur. 2. 1. 1 Yúh. 5. 10. Muk. 1. 2, 9. aur 6. 9. aur 20. 4.
l Paid. 3. 15. Muk. 11. 7. aur 13. 7.
a Dán. 7. 2, 7.
b Muk. 12. 3. aur 17, 3, 9, 12.
c Dán. 7. 6.
d Dán. 7. 5.
e Dán. 7. 4.

ne apní qudrat[f], aur apná takht[g],
aur bará ikhtiyár[h] use diyá.
3 Aur main ne dekhá, ki goyá
us ke ek sir par ek zakhm i kárí
lagá hai[i], par us ká kárí zakhm
changá ho gayá thá, aur sárí zamín
us jánwar ke píchhe ta'ajjub kartí
thí[k].
4 Aur unhon ne us azhdahe kí,
jis ne us jánwar ke taín ikhtiyár
diyá, parastish kí, aur us jánwar
kí parastish kí, aur we bole, Kaun
us jánwar kí mánind hai[l]? kaun
us se laṛ saktá hai?
5 Aur ek munh baṛá bol bolne-
wálá aur kufr kahnewálá use
milá[m], aur bayálís mahíne tak[n]
laṛái karne ko use ikhtiyár diyá
gayá.
6 Aur wuh Khudá kí bábat kufr
bakne par apná munh kholkar,
us ke nám, aur us ke khaima[o],
aur un ke haqq men jo ásmán par
rahte hain, kufr bakne lagá.
7 Use yih diyá gayá, ki muqad-
das logon se muqábala kare, aur
un par gálib howe[p], aur sab firqon
aur ahl i zubán, aur qaumon par
use ikhtiyár milá[q].
8 Aur zamín ke we sab rahne-
wále jin ke nám us Barra ke daft-
ar i hayát men[r], jo dunyá ||ke
shurú' se[s] qatl húá, likhe nahín
gaye, us kí pújá karenge.
9 Agar kisí ká kán ho to sune[t].
10 Jo qaid karne ke liye kisí
ko le játá hai, so qaid men paṛ-
egá[u]; aur jo talwár se qatl kartá
hai, so talwár hí se qatl hogá[x].
Muqaddas logon ká sabr, aur
ímán yihí hai[y].
11 Phir main ne dekhá, ki ek
aur jánwar zamín se uṭhá[z]; barra
kí mánind us ke do síng the, par
azhdahe kí tarah boltá thá.
12 Yih pahle jánwar ká sárá
ikhtiyár rakhke us ke áge 'amal
kartá hai, aur zamín aur us ke
rahnewálon se pahle jánwar ko
jis ká zakhm i kárí[a] changá húá,
pujwátá hai.
13 Aur wuh baṛe achambhe
záhir kartá hai[b], yahán tak ki
logon kí nazar men ásmán se za-
mín par ág barsátá[c],
14 Aur un achambhon se, jin ke
dikháne kí qudrat us jánwar ke
sámhne use dí gayí[d], zamín ke
rahnewálon ko dagá detá hai[e];
ki zamín ke rahnewálon se kahtá
hai, ki tum us jánwar kí, jis men
talwár ká gháo thá, aur wuh jiyá[f],
ek múrat banáo.
15 Aur use yih diyá gayá, ki us
jánwar kí múrat ko ||ján bakhshe,
ki us jánwar kí wuh múrat báten
bhí kare, aur un sab ko, jo us
jánwar kí múrat ko na pújen, qatl
karwáe[g].
16 Aur sab chhoṭe baṛe, daulat-
mand aur garíb, ázád aur gulám,
sabhon ke dahine háth, yá máthe
par ek nishán karwá de[h]:
17 Aur yih ki koí kharíd fa-
rokht na kar sake, magar wuhí
jis men wuh nishán, yá us jánwar
ká nám[i], yá us ke nám ká shumár
ho[k].
18 Dánish yahán hai[l]. Wuh jo
samajh rakhtá hai, us jánwar ká
'adad[m] gin jáe; kyúnki wuh insán
ká 'adad hai[n]; aur us ká 'adad
Chha sau chhiyásaṭh hai.

XIV BÁB.

1 *Barra apní guroh ke sáth Saihún par khaṛá hotá.* 6 *Ek firishta Injíl kí manádí kartá.* 8 *Bábul ke gir-parne kí khabar.* 15 *Zamín kí zirá'at pakkí hotí, aur hansúá lagáyá játá.* 20 *Angúr toṛá játá, aur Khudá ke qahr ká kolhú peṛá játá.*

PHIR jo main ne nigáh kí,
to kyá dekhá, ki ek Barra
Saihún paháṛ par khaṛá thá[a], aur
us ke sáth ek lákh chauális hazár[b],
jin ke máthon par us ke Báp ká
nám likhá thá[c].
2 Phir main ne ásmán se ek
áwáz suní, jo bahut pánínon ke
shor[d], aur baṛe garajne kí áwáz kí
mánind thí: aur main ne barbat-
nawázon kí áwáz, jo apní barbat
bajáte the[e], suní:
3 Aur we takht ke sámhne, aur
un cháron jándáron aur buzurgon
ke áge nayá rág gá rahe the[f]; aur
koí, un ek lákh chauális hazár ke
siwá[g], jo zamín se kharíde gaye
the, us rág ko síkh na saká.
4 Ye we log hain, jo 'auraton ke
sáth gandagí men na paṛe; ki
kunwáre hain[h]. Ye we hain jo
Barra ke píchhe játe hain jahán
kahín wuh játá hai[i]. Ye Khudá
aur Barra ke liye pahle phal hoke[k]
ádmíon men se mol liye gaye
hain[l].
5 Aur un ke munh men makr
páyá na gayá[m], ki we Khudá ke
takht ke áge be-'aib hain[n].
6 Aur main ne ek aur firishta
Injíl i abadí liye húe dekhá, ki

f Muk. 12. 9.
g Muk. 16. 10.
h Muk. 12. 4.
i 12, 14 áyaten.
k Muk. 17. 8.
l Muk. 18. 18.
m Dán. 7. 8, 11, 25. aur 11. 36.
n Muk. 11. 2. aur 12. 6.
o Yuh. 1. 14. Qul. 2. 9.
p Dán. 7. 21. Muk. 11. 7. aur 12. 17.
q Muk. 11. 18. aur 17. 15.
r Khur. 32. 32. Dán. 12. 1. Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 20. 12, 15. aur 21. 27.
|| Yúnání men, *kí biná se.*
s Muk. 17. 8.
t Muk. 2. 7.
u Yas. 33. 1.
x Paid. 9. 6. Mat. 26. 52.
y Muk. 14. 12.
z Muk. 11. 7.
a 3 áyat.
b Ist. 13. 1, 2, 3. Mat. 24. 24. 2 Tas. 2. 9. Muk. 16. 14.
c 1 Sal. 18. 38. 2 Sal. 1. 10, 12.
d 2 Tas. 2. 9, 10.
e Muk. 12. 9. aur 19. 20.

f 2 Sal. 20. 7.
|| Gr. *sáns.*
g Muk. 16. 2. aur 19. 20. aur 20. 4.
h Muk. 14. 9. aur 19. 20. aur 20. 4.
i Muk. 14. 11.
k Muk. 15. 2.
l Muk. 17. 9.
m Muk. 15. 2.
n Muk. 21. 17.
a Muk. 5. 6.
b Muk. 7. 4.
c Muk. 7. 3. aur 13. 16.
d Muk. 1. 15. aur 19. 6.
e Muk. 5. 8.
f Muk. 5. 9. aur 15. 3.
g 1 áyat.
h 2 Qur. 11. 2.
i Muk. 3. 4. aur 7. 15, 17. aur 17. 14.
k Ya'q. 1. 18.
l Muk. 5. 9.
m Zab. 32. 2. Saf. 3. 13.
n Afs. 5. 27. Yahúd. 24.

San 'ÍSAWÍ 96.

ásmán ke bích o bích uṛ rahá thá[o],
táki zamín ke rahnewáloṉ, aur
sab qaum, aur firqa, aur ahl i zu-
bán, aur logoṉ ko[p] ḵhushḵhabarí
sunáwe[q].
7 Aur us ne baṛí áwáz se kahá,
Ḵhudá se ḍaro, aur us ká jalál
záhir karo; kyúṉki us kí 'adálat
kí ghaṛí áí[r]; aur usí kí parastish
karo, jis ne ásmán, aur zamín, aur
samundar, aur pání ke chashma
paidá kiye[s].
8 Aur us ke píchhe ek dúsrá
firishta ákar yúṉ bolá, ki Bábul,
wuh baṛá shahr[t], gir paṛá, gir
paṛá[u]; kyúṉki us ne apní harám-
kárí kí gazabí mai sárí qaumoṉ
ko pilái.
9 Phir ek tísrá firishta un ke
píchhe áyá, aur baṛí áwáz se bolá,
ki Jo koí us jánwar, aur us kí
múrat kí pújá kartá hai, aur us
ká nishán apne máthe yá apne
háth par hone detá hai[x],
10 Wuh Ḵhudá ke qahr kí us
mai ko[y], jo us ke qahr ke piyála
meṉ[z] be miláe ḍhálí gayí[a], píegá;
aur wuh muqaddas firishtoṉ, aur
Barra ke áge, ág aur gandhak
meṉ[b] taṛapegá[c]:
11 Aur un ke taṛapne ká dhúṉ-
wáṉ abad tak uṭhtá rahtá hai[d],
aur un ko jo us jánwar, aur us kí
múrat kí pújá karte haiṉ, aur
us ko jo us ke nám ká nishán
liye hai, rát din kabhí árám nahíṉ.
12 Muqaddas logoṉ ká sabr ya-
háṉ hai[e]: we jo Ḵhudá ke hukm-
oṉ aur Yisú' ke ímán ko liye
rahte haiṉ, yaháṉ haiṉ[f].
13 Phir maiṉ ne ásmán se ek
áwáz suní, jo mujh se kahtí thí, ki
Likh: We murda jo Ḵhudáwand
meṉ marte haiṉ[g], ab se mubárak
haiṉ[h]; Rúh kahtí hai, ki Háṉ, we
apní mihnatoṉ se árám páte haiṉ[i],
aur un ke a'amál un ke píchhe
píchhe chale áte haiṉ.
14 Phir maiṉ ne nazar kí, aur
kyá dekhá, ek sufed badlí, aur us
badlí par koí Ibn i Ádam sá[k] bai-
ṭhá thá, jis ke sir par sone ká táj[l],
aur us ke háth meṉ ek tez haṉsúá
thá.
15 Aur ek aur firishta haikal se
niklá[m], aur use jo badlí par baiṭhá
thá baṛí áwáz se pukárá, ki Apná
haṉsúá lagá, aur káṭ[n]: kyúṉki
tere káṭne ká waqt áyá; ki zamín
kí zirá'at pakkí hai[o].

o Muk. 8. 13.
p Muk. 13. 7.
q Afs. 3. 9, 10, 11. Tít. 1. 2.
r Muk. 11. 18. aur 15. 4.
s Naham. 9. 6. Zab. 33. 6. aur 124. 8. aur 146. 5, 6. A'am. 14. 15. aur 17. 24.
t Yar. 51. 7. Muk. 11. 8. aur 16. 19. aur 17. 2, 5. aur 18. 3, 10, 18, 21. aur 19. 2.
u Yas. 21. 9. Yar. 51. 8. Muk. 18. 2.
x Muk. 13. 14, 15, 16.
y Zab. 75. 8. Yas. 51. 17. Yar. 25. 15.
z Muk. 16. 19.
a Muk. 18. 6.
b Muk. 19. 20.
c Muk. 20. 10.
d Yas. 34. 10. Muk. 19. 3.
e Muk. 13. 10.
f Muk. 12. 17.
g 1 Qur. 15. 18. 1 Tas. 4. 16.
h Wá'iz. 4. 1, 2. Muk. 20. 6.
i 2 Tas. 1. 7. 'Ibrán. 4. 9, 10. Muk. 6. 11.
k Hiz. 1. 26. Dán. 7. 13. Muk. 1. 13.
l Muk. 6. 2.
m Muk. 16. 17.
n Yúel 3. 13. Mat. 13. 39.
o Yar. 51. 33. Muk. 13. 12.

16 Aur us ne, jo badlí par baiṭhá
thá, apná haṉsúá zamín par la-
gáyá, aur zamín dirau kí gayí.
17 Phir ek aur firishta us haikal
se, jo ásmán meṉ hai, niklá; us
pás bhí ek tez haṉsúá thá.
18 Phir ek aur firishta jis ká
iḵhtiyár ág par thá[p], qurbángáh
se niklá; us ne us ko jis kane tez
haṉsúá thá, baṛe shor se pukárke
kahá, ki Apná tez haṉsúá lagá,
aur zamín ke angúr ke guchchha
káṭ[q]: kyúṉki us ke angúr pak
chuke.
19 Phir us firishta ne apná haṉ-
súá zamín par dhará, aur zamín
ke angúr ke daraḵht ko káṭá, aur
Ḵhudá ke gazab ke baṛe kolhú
meṉ[r] ḍál diyá.
20 Aur wuh kolhú meṉ shahr ke
báhar[s] peṛá gayá[t], aur us kolhú
se lahú sau kos tak aisá bahá, ki
ghoṛoṉ[u] kí bágoṉ tak pahunchá.

XV BÁB.

1 *Sát firishta pichhlí sát áfateṉ liye záhir hote.* 3 *Un ká jo us jánwar par gálib áte ek rág jo hotá.* 7 *Sát piyála hote jo Ḵhudá ke qahr se bhare haiṉ.*

PHIR maiṉ ne ek aur nishán
ásmán meṉ dekhá[a], jo baṛá
aur achambhe ká thá, ki sát
firishta[b] pichhlí sát áfatoṉ ko liye
haiṉ; kyúṉki Ḵhudá ká gazab
un meṉ bhará húá hai[c].
2 Aur maiṉ ne shísha ká ek
samundar[d] ág se milá húá[e] dekhá,
aur un ko bhí, jo us jánwar, aur
us kí múrat, aur us ke nishán,
aur us ke nám ke 'adad par[f]
gálib áe the, us shísha ke samun-
dar par Ḵhudá kí barbat liye[g]
khaṛe the.
3 Aur we Ḵhudá ke banda Músá
ká rág aur Barra ká rág[h] yih
kahke gáte haiṉ, ki Ai Ḵhudá-
wand Ḵhudá, Qádir i mutlaq, tere
kám baṛe aur achambhe ke haiṉ[i]:
ai ||muqaddasoṉ ke Bádsháh, terí
ráheṉ rást aur durust haiṉ[k].
4 Ai Ḵhudáwand, kaun tujh se
na ḍaregá[l]? aur tere nám ká jalál
záhir na karegá? kyúṉki tú hí
sirf quddús hai: ki sárí qaumeṉ
áweṉgí, aur tere áge sijda kar-
eṉgí[m], ki terí 'adálateṉ záhir húí
haiṉ.
5 Aur ba'd us ke jo maiṉ ne
nazar kí, to kyá dekhá, ki gawáhí
ke ḵhaima kí haikal[n] ásmán par
kholí gayí:

San 'ÍSAWÍ 96.

p Muk. 16. 8.
q Yúel 3. 13.
r Muk. 19. 15.
s 'Ibrán. 13. 12. Muk. 11. 8.
t Yas. 63. 3. Nau. 1. 15.
u Muk. 19. 14.
a Muk. 12. 1, 3.
b Muk. 16. 1. aur 21. 9.
c Muk. 14. 10.
d Muk. 4. 6. aur 21. 18.
e Mat. 3. 11.
f Muk. 13. 15, 16, 17.
g Muk. 5. 8. aur 14. 2.
h Ḵhur. 15. 1. Ist. 31. 30. Muk. 14. 3.
i Ist. 32. 4. Zab. 111. 2. aur 139. 14.
|| Yá, *qaumoṉ, yá, zamánoṉ.*
k Zab. 145. 17. Hús. 14. 9. Muk. 16. 7.
l Ḵhur. 15. 14, 15, 16. Yar. 10. 7.
m Yas. 66. 23.
n Dekho Gin. 1. 50. Muk. 11. 19.

6 Aur we sáton̲ firishta[o] un sáton̲
áfaton̲ ko liye sáf aur barráq po-
shák pahine húe, aur sone ke
sínaband sínon̲ par lagáe húe[p],
haikal se nikal áe.
7 Aur un cháron̲ jándáron̲ men̲
se[q] ek ne sone ke sát piyala us
Ḳhudá ke qahr se bhare húe, jo
abad ul ábád zinda[r] hai, un sát-
on̲ firishton̲ ko diye.
8 Aur wuh haikal Ḳhudá ke
jalál aur us kí qudrat ke sabab[s]
dhún̲wen̲ se bhar gayí[t]; aur jab
tak un sáton̲ firishton̲ kí sát áfaten̲
tamám na húín̲, koí us haikal men̲
dáḳhil na ho saká.

XVI BÁB.

2 We firishta apne piyálon̲ ko qahr se bhare húe un̲ḍelte. 6 Un áfaton̲ kí ḳhabar jo ba'd us ke áín̲. 15 Masíh chor kí mánind áwegá. Mubárak we jo jágte rahte.

PHIR main̲ ne haikal se ek
baṛí áwáz suní, jo un sáton̲
firishton̲ se[a] yún̲ kahtí thí, ki
Rawána ho, aur Ḳhudá ke qahr
ke[b] un piyálon̲ ko zamín par un-
ḍelo.
2 Chunánchi pahlá chalá gayá,
aur apná piyála zamín par un̲ḍelá[c];
tab un logon̲ men̲ jin par us ján-
war ká nishán thá[d], aur un men̲ jo
us kí múrat kí pújá karte the[e],
baṛe aur zabún phoṛe paidá húe[f].
3 Phir dúsre firishta ne apná
piyála samundar men̲[g] un̲ḍelá;
tab wuh murda ke lahú sá ho
gayá[h]: aur har ek jándár jo sa-
mundar men̲ thá múá[i].
4 Phir tísre firishta ne apná pi-
yála nadíon̲ aur pánion̲ ke chashm-
on̲ men̲[k] un̲ḍelá; we lahú ho
gaye[l].
5 Aur main̲ ne pánion̲ ke firishta
ko yih kahte suná, ki Ai Ḳhudá-
wand, jo hai, aur thá[m], tú hí 'ádil[n]
aur Quddús hai, ki tú ne yún̲
'adálat kí.
6 Kyún̲ki unhon̲ ne muqaddason̲
aur nabíon̲ ká[o] ḳhún baháyá hai[p];
so tú ne píne ko unhen̲ lahú diyá[q],
ki we isí láiq hain̲.
7 Phir main̲ ne dúsre firishta ko
qurbángáh men̲ se yih kahte suná,
ki Hán̲, ai Ḳhudáwand Ḳhudá,
Qádir i mutlaq[r], terí 'adálaten̲
sachchí aur rást hain̲[s].
8 Phir chauthe firishta ne apná
piyála súraj par[t] un̲ḍelá; use qud-
rat dí gayí thí, ki ádmíon̲ ko ág
se jhulsáe[u].

San 'ÍSAWÍ 96.
o 1 áyat.
p Ḳhur. 28. 6, 8. Hiz. 44. 17, 18. Muk. 1. 13.
q Muk. 4. 6.
r 1 Tas. 1. 9. Muk. 4. 9. aur 10. 6.
s 2 Tas. 1. 9.
t Ḳhur. 40. 34. 1 Sal. 8. 10. 2 Taw. 5. 14. Yas. 6. 4:
a Muk. 15. 1.
b Muk. 14. 10. aur 15. 7.
c Muk. 8. 7.
d Muk. 13. 16, 17.
e Muk. 13. 14.
f Ḳhur. 9. 9, 10, 11.
g Muk. 8. 8.
h Ḳhur. 7. 17, 20.
i Muk. 8. 9.
k Muk. 8. 10.
l Ḳhur. 7. 20.
m Muk. 1. 4, 8. aur 4. 8. aur 11. 17.
n Muk. 15. 3.
o Mat. 11. 18. aur 18. 20.
p Mat. 23. 34, 35. Muk. 13. 15.
q Yas. 49. 26.
r Muk. 15. 3.
s Muk. 13. 10. aur 14. 10. aur 19. 2.
t Muk. 8. 12.
u Muk. 9. 17, 18. aur 14. 18.

9 Aur ádmí saḳht garmí se
jhulas gaye, aur Ḳhudá ke nám
par, jo in áfaton̲ par iḳhtiyár
rakhtá hai, kufr bakte the[x]: aur
unhon̲ ne tauba na kí[y], ki us ká
jalál záhir karen̲[z].
10 Phir pánchwen̲ firishta ne us
jánwar ke taḳht par[a] apná piyála
un̲ḍelá; us kí bádsháhí men̲ tá-
ríkí chhá gayí[b]; aur we máre dard
ke apní zubánen̲ chabáte the[c];
11 Aur apne dardon̲ aur phoṛon̲[d]
ke bá'is ásmán ke Ḳhudá par kufr
bakte the[e], aur apne kámon̲ se
tauba na kí[f].
12 Phir chhaṭhe firishta ne apná
piyála us baṛe daryá men̲, jo Furát
hai[g], un̲ḍelá; us ká pání súkh
gayá[h], táki púrab ke bádsháhon̲
ke liye ráh taiyár howe[i].
13 Phir main̲ ne us azhdahe[k] ke
mun̲h se, aur us jánwar ke mun̲h
se, aur us jhúṭhe nabí[l] ke mun̲h se
tín nápák rúhon̲ ko[m] menḍakon̲
kí shakl nikalte dekhá.
14 Ki we achambhe dikháne-
wále[n] dewon̲ kí[o] rúhen̲ hain̲, jo
zamín ke balki sárí dunyá ke
bádsháhon̲ pás játín̲, ki unhen̲
Qádir i mutlaq Ḳhudá ke roz i
'azím ke muqábala par[p] jam'a
karen̲.
15 Dekh, main̲ chor kí mánind
átá hún̲[q]. Mubárak hai wuh jo
jágtá, aur apní poshák kí ḳhabar-
dárí kartá hai; aisá na howe, ki
wuh nangá phire[r], aur log us kí
sharm ko dekhen̲.
16 Phir us ne un ko ek makán
men̲, jis ká nám 'Ibrání men̲ Ar-
majiddon hai[s], jam'a kiyá.
17 Phir sátwen̲ firishta ne apná
piyála hawá men̲ un̲ḍelá; tab ás-
mán kí haikal ke taḳht se ek
baṛí áwáz yih kahtí húí niklí, ki
Ho chuká[t].
18 Tab áwázen̲ aur garjen̲, aur
chamaken̲ húín̲[u]; aur baṛá bhaun̲-
chál áyá[x], aisá ki jab se ádmí za-
mín par hain̲, aisá baṛá aur saḳht
bhaun̲chál kabhí áyá na thá[y].
19 Aur wuh baṛá shahr[z] tín
ṭukṛe ho gayá, aur qaumon̲ ke
shahr gir gaye; aur baṛí Bábul
Ḳhudá ke huzúr yád áí[a], táki use
apne kamál qahr kí mai ká pi-
yála dewe[b].
20 Tab har ek ṭápú bhágá, aur
paháṛ kahín̲ páe na gaye[c].
21 Aur ásmán se ádmíon̲ par

San 'ÍSAWÍ 96.
x 11, 21 áyaten̲.
y Dán. 5. 22, 23. Muk. 9. 20.
z Muk. 11. 13. aur 14. 7.
a Muk. 13. 2.
b Muk. 9. 2.
c Muk. 11. 10.
d 2 áyat.
e 9, 21 áyaten̲.
f 9 áyat.
g Muk. 9. 14.
h Dekho Yar. 50. 38. aur 51. 36.
i Yas. 41. 2, 25.
k Muk. 12. 3, 9.
l Muk. 19. 20. aur 20. 10.
m 1 Yúh. 4. 1, 2, 3.
n 2 Tas. 2. 9. Muk. 13. 13, 14. aur 19. 20.
o 1 Tim. 4. 1. Ya'q. 3. 15.
p Muk. 17. 14. aur 19. 19. aur 20. 8.
q Mat. 24. 43. 1 Tas. 5. 2. 2 Pat. 3. 10. Muk. 3. 3.
r 2 Qur. 5. 3. Muk. 3. 4, 18.
s Muk. 19. 19.
t Muk. 21. 6.
u Muk. 4. 5. aur 8. 5. aur 11. 19.
x Muk. 11. 13.
y Dán. 12. 1.
z Muk. 14. 8. aur 17. 18.
a Muk. 18. 5.
b Yas. 51. 17, 22. Yar. 25. 15, 16. Muk. 14. 10.
c Muk. 6. 14.

San 'ÍSAWÍ 96.

man man bhar ke ole gire[d], aur olon̲ kí áfat se[e] ádmíon̲ ne Khudá par kufr baká[f]; kyún̲ki wuh niháyat hí sakht áfat thí.

XVII BAB.

3, 4 *Ek 'aurat argawání aur qirmizí joṛá pahine, aur sonahlá piyála háth men̲ liye us jánwar par baiṭhí húí nazar átí; 5 yih Bábul i buzurg, sári najásaton̲ kí má hai. 9 Sát siron̲, 12 aur dás síngon̲ kí ta'bír. 8 Us kasbí kí sazá jo hotí. 14 Barra kí fath jo hotí.*

AUR ek un sát firishton̲ men̲ se, jin ke pás sát piyála the, áyá[a], aur mujh se yún̲ kahá, ki Idhar á; main̲ tujh ko us baṛí kasbí kí[b] sazá, jo bahut páníon̲ par baiṭhí hai[c], dikhláún̲gá[d]:

2 Jis ke sáth zamín ke bádsháhon̲ ne harámkárí kí[e], aur jis kí harámkárí kí mai se zamín ke báshindagán matwále húe[f].

3 Phir wuh mujhe ba waz'a rúhání bayábán men̲[g] le gayá; wahán̲ main̲ ne ek 'aurat ko, qirmizí rang haiwán par[h], jo kufr ke námon̲ se bhará thá[i], aur jis ke sát sir[k] aur das síng[l] the, baiṭhe dekhá.

4 Yih 'aurat argawání aur qirmizí joṛá pahine[m], aur sone, aur jawáhir, aur motíon̲ se árásta thí[n]; ek sone ká piyála[o], nafraton̲ se aur apní harámkárí kí gandagí se bhará húá[p], apne háth men̲ liye thí:

5 Aur us ke máthe par ek nám likhá thá, RAZ[q]: BÁBUL I BUZURG[r]: CHHINÁLON̲ AUR ZAMÍN KÍ NAFRATON̲ KÍ MÁ[s].

6 Main̲ ne dekhá, ki wuh 'aurat muqaddas logon̲ ke khún se[t], aur Yisú' ke shahídon̲ ke[u] lahú se matwálí ho rahí thí[x]; main̲ us ko dekhkar sakht hairání se dang ho gayá.

7 Tab us firishta ne mujhe kahá, Tú kyún̲ dang hai? main̲ us 'aurat aur us haiwán ká ráz, jis par wuh sawár hai, aur jis ke sát sir aur das síng hain̲, tujh se kahún̲gá.

8 Wuh haiwán jo tú ne dekhá, so thá, aur ab nahín̲ hai; aur us a-tháh kúe se nikal áwegá[y], aur halákat men̲ jáegá[z]; aur zamín ke rahnewále, jin ke nám zindagí ke daftar men̲ dunyá kí || paidáish ke shurú' se likhe na gaye[a], us haiwán ko dekhke, jo thá, aur nahín̲ hai, agarchi hai, ta'ajjub karenge[b].

d Muk. 11. 19.
e Dekho Khur. 9. 23, 24, 25.
f 9, 11 áyaten.
a Muk. 21. 9.
b Nahúm 3. 4. Muk. 19. 2.
c Yar. 51. 13. 15 áyat.
d Muk. 16. 19. aur 18. 16, 17, 19.
e Muk. 18. 3.
f Yar. 51. 7. Muk. 14. 8. aur 18. 3.
g Muk. 12. 6, 14.
h Muk. 12. 3.
i Muk. 13. 1.
k 9 áyat.
l 12 áyat.
m Muk. 18. 12, 16.
n Dán. 11. 38.
o Yar. 51. 7. Muk. 18. 6.
p Muk. 14. 8.
q 2 Tas. 2. 7.
r Muk. 11. 8. aur 14. 8. aur 16. 19. aur 18. 2, 10, 21.
s Muk. 18. 9. aur 19. 2.
t Muk. 13. 15. aur 16. 6.
u Muk. 6. 9, 10. aur 12. 11.
x Muk. 18. 24.
y Muk. 11. 7. aur 13. 1.
z Muk. 13. 10. 11 áyat.
|| Yúnání men, *ki biná se.*
a Muk. 13. 8.
b Muk. 13. 3.

9 Yihí 'aqlmand kí samajh hai[c]. We sát sir[d] sát paháṛ hain̲, jin par wuh 'aurat baiṭhí hai,

10 Aur sát bádsháh hain̲; pánch to gir gaye, ek hai, dúsrá ab tak nahín̲ áyá; aur jab áwegá, thoṛí muddat tak us ká rahná hogá.

11 Aur wuh haiwán jo thá, aur nahín̲ hai, áṭhwán̲ wuhí hai, aur un sáton̲ men̲ se hai, aur halákat men̲ játá hai[e].

12 Aur das síng jo tú ne dekhe[f], das bádsháh hain̲, jinhon̲ ne ab tak bádsháhí nahín̲ pái, lekin us haiwán ke sáth ek sá'at tak bádsháhon̲ ká sá ikhtiyár páwenge.

13 Un sab kí ek hí ráe hai, aur apní qudrat aur ikhtiyár haiwán ko denge.

14 We Barra se laṛáí karenge[g], aur Barra un par gálib hogá; kyún̲ki wuh khudáwandon̲ ká Khudáwand, aur bádsháhon̲ ká Bádsháh hai[h]; aur we jo us ke sáth hain̲, so buláe húe, aur chune húe, aur diyánatdár hain̲[i].

15 Phir us ne mujhe kahá, Wuh pání jo tú ne dekhe, jahán̲ wuh kasbí baiṭhí thí, so log[k], aur gurohen̲, aur qaumen̲, aur ahl i zubán hain̲[l].

16 Aur us haiwán ke das síng, jo tú ne dekhe, us kasbí se 'adáwat karenge[m], aur use be-kas aur nangí[n] karenge, aur us ká gosht kháenge, aur us ko ág se jaláenge[o].

17 Kyún̲ki Khudá ne un ke dilon̲ men̲ yih ḍálá, ki us kí murád bar láwen̲[p], aur ek hí ráe hon̲, aur apní bádsháhí us haiwán ko den̲, jab tak ki Khudá kí báten̲ púrí hon̲[q].

18 Wuh 'aurat, jise tú ne dekhá, so wuh baṛá shahr hai[r], jo zamín ke bádsháhon̲ par bádsháhat kartá hai[s].

XVIII BAB.

2 *Bábul kí khabar ki gir-paṛí hai.* 4 *Khudá ke bandon̲ ko hukm hotá ki us men̲ se nikal jáwen̲.* 9 *Zamín ke bádsháh,* 11 *saudágaron̲ aur ahl i jaház samet, us par nauha karte.* 20 *Muqaddas log khushí manáte ki Khudá ne use sazá dí hai.*

BAD un chízon̲ ke main̲ ne ek firishta ko[a] ásmán par se utarte dekhá, jise baṛá ikhtiyár milá, aur zamín us ke jalál se roshan ho gayí[b].

2 Us ne baṛí áwáz se pukárke yih kahá, ki Baṛí Bábul gir paṛí[c],

San 'ÍSAWÍ 96.

c Muk. 13. 18.
d Muk. 13. 1.
e 8 áyat.
f Dán. 7. 20. Zak. 1. 18, 19, 21. Muk. 13. 1.
g Muk. 16. 14. aur 19. 19.
h Ist. 10. 17. 1 Tim. 6. 15. Muk. 19. 16.
i Yar. 50. 44, 45. Muk. 14. 4.
k Yas. 8. 7. 1 áyat.
l Muk. 13. 7.
m Yar. 50. 41, 42. Muk. 16. 12.
n Hiz. 16. 37, —44. Muk. 18. 16.
o Muk. 18. 8.
p 2 Tas. 2. 11.
q Muk. 10. 7.
r Muk. 16. 19.
s Muk. 12. 4.
a Muk. 17. 1.
b Hiz. 43. 2.
c Yas. 13. 19. aur 21. 9. Yar. 51. 8. Muk. 14. 8.

San 'ÍSAWÍ 96.

d Yas. 13. 21. aur 21. 8. aur 34. 14. Yar. 50. 39. aur 51. 37.
e Yas. 14. 23. aur 34. 11. Marq. 5. 2, 3.
f Muk. 14. 8. aur 17. 2.
g 11, 15 áyaten. Yas. 47. 15.
h Yas. 48. 20. aur 52. 11. Yar. 50. 8. aur 51. 6, 45. 2 Qur. 6. 17.
i Paid. 18. 20, 21. Yar. 51. 9. Yún. 1. 2.
k Muk. 16. 19.
l Zab. 137. 8. Yar. 50. 15, 29. aur 51. 24, 49. 2 Tim. 4. 14. Muk. 13. 10.
m Muk. 14. 10.
n Muk. 16. 19.
o Hiz. 28. 2, wag.
p Yas. 47. 7, 8. Saf. 2. 15.
q Yas. 47. 9. 10 áyat.
r Muk. 17. 16.
s Yar. 50. 34. Muk. 11. 17.
t Hiz. 26. 16, 17. Muk. 17. 2. 3 áyat.
u 18 áyat. Muk. 19. 3.
x Yar. 50. 46.
y Yas. 21. 9. Muk. 14. 8.
z 17, 19 áyaten.
a Hiz. 27. 27, —36. 3 áyat.
b Muk. 17. 4.

gir paṛí, wuh dewon ká ghar, aur
har ek gandí rúh kí chaukí[d], aur
har ek nápák aur makrúh parinda
ká baserá ho gayí[e].
3 Kyúnki sárí qaumon ne us kí
harámkárí ke gazab kí mai pí lí,
aur zamín ke bádsháhon ne us ke
sáth harámkárí kí[f], aur zamín ke
saudágar us ke 'aish kí ziyádatí
se daulatmand húe[g].
4 Phir main ne ásmán se ek aur
áwáz yih kahtí húí suní, ki Ai
mere logo, us men se nikal áo,
táki tum us ke gunáhon men sha-
rík na ho[h], aur us kí áfaton men
se kuchh tum par na paṛe.
5 Kyúnki us ke gunáh ásmán
tak pahunche[i], aur Khudá ne us
kí badkáríán yád kín[k].
6 Jaisá us ne tum se sulúk kiyá,
waisá hí tum bhí us se sulúk
karo[l]; aur ise is ke kámon ke
muwáfiq do-chand do; us ke piy-
ála men, jise us ne bhará[m], dúná
bhar do[n].
7 Jitná us ne áp ko shándár
banáyá[o], aur 'aiyáshí kí, itná hí us
ko 'azáb aur gam men ḍálo: kyún-
ki wuh apne dil men kahtí hai,
ki Main malika ban baiṭhí, aur
main to ránḍ nahín hún, aur
kabhí gam na dekhúngí[p].
8 So ek hí din men[q] yih áfaten
us par ṭúṭengí, ya'ne, maut, aur
gam, aur kál; aur wuh ág se jalái
jáegí[r]; kyúnki Khudáwand Khu-
dá jo us kí 'adálat kartá hai zorá-
war hai[s].
9 Aur zamín ke bádsháh, jin-
hon ne us ke sáth harámkárí aur
'aiyáshí kí hai[t], us ke jalne ká
dhúnwán dekhkar[u] us par roe píṭ-
enge[x], aur
10 Us ke 'azáb ke ḍar se dúr
khaṛe húe kahenge, Háe! háe!
Bábul wuh baṛá shahr, wuh maz-
bút shahr[y]! ek hí sá'at men terí
'adálat á pahunchí[z].
11 Aur zamín ke saudágar us
par roenge, aur gam karenge[a], ki
ab koí un kí jins mol nahín letá:
12 Yih jinsen sone, rúpe, aur
jawáhirát, aur motí, aur mihín
kattán, aur argawání aur reshmí
aur qirmizí kapṛe, aur har ek
khushbúdár lakṛí, aur tarah tarah
ke háthí-dánt ke bartan, aur har
ek tarah ke beshqímat chobí, aur
támbe, aur lohe, aur sang i mar-
mar ke básan[b]:
13 Aur dárchíní, aur khush-
búíán, aur 'itr, aur lubán, aur
mai, aur tel, aur sáf maida, aur
gehún, aur chárpáe, aur bheṛen,
aur ghoṛe, aur gáṛíán, aur gulám,
aur ádmíon kí jánen[c] hain.
14 Ab tere dilchasp mewa tujh
se alag ho gaye; aur sárí chikní
aur khássí khássí chízen tujhe
chhoṛ gayín; tú un ko phir kabhí
na páegí.
15 Un chízon ke saudágar jo us
ke sabab máldár bane the[d], us ke
'azáb ke khauf se dúr khaṛe rah-
kar roenge, aur gam karenge,
16 Aur kahenge, Háe! háe!
wuh baṛá shahr, jo mihín kapṛe
aur argawání aur qirmizí poshák
pahine, aur sone aur jawáhir aur
motíon se árásta thá[e]!
17 Kyúnki itní baṛí daulat ek
hí sá'at men barbád ho gayí[f]. Aur
har ek nákhudá, aur jaház ke sab
log, aur ḍánḍí, aur jitne ki sa-
mundar se kám rakhte hain, dúr
khaṛe rahe[g],
18 Aur us ke jalne ká dhúnwán
uṭhte dekhkar yún pukár uṭhe[h],
Kaun shahr is baṛe shahr kí má-
nind hai[i]!
19 Aur unhon ne apne siron par
khák uṛái[k], aur ro ro aur gam
karke yún pukár uṭhe, Háe! háe!
aisá baṛá shahr, jis men we sab jo
daryá men jaház chaláte, us ke
baṛe kharch se daulatmand ho
gaye! wuh ek hí sá'at men ujaṛ
gayá[l].
20 Ai ásmán[m], aur ai muqaddas
rasúlo aur paigambaro, us par
khushí karo; kyúnki Khudá ne
us se tumhárá badlá liyá[n].
21 Phir ek zoráwar firishta ne
ek patthar jaise bhárí chakkí ká
páṭ uṭháyá, aur yih kahte húe
daryá men phenká, Bábul, wuh
baṛá shahr yún zor se phenká
jáegá[o], aur phir kabhí páyá na
jáegá[p].
22 Aur barbat-nawázon, aur
gáne bajánewálon, aur bánslí ba-
jánewálon, aur narsingá phúnkne-
wálon kí áwáz tujh men phir na
suní jáegí; aur kisí tarah ká pe-
shawálá, koí pesha kyún na ho,
tujh men phir páyá na jáegá; aur
chakkí kí áwáz tujh men phir na
suní jáegí[q];
23 Aur phir tujh men kabhí
chirág roshan na hogá[r]; aur phir

San 'ÍSAWÍ 96.

c Hiz. 27. 13.
d 3, 11 áyaten.
e Muk. 17. 4.
f 10 áyat.
g Yas. 23. 14. Hiz. 27. 29.
h Hiz. 27. 30, 31. 9 áyat.
i Muk. 13. 4.
k Yash. 7. 6. 1 Sam. 4. 12. Aiy. 2. 12. Hiz. 27. 30.
l 8 áyat.
m Yas. 44. 23. aur 49. 13. Yar. 51. 48.
n Lúq. 11. 49, 50. Muk. 19. 2.
o Yar. 51. 64.
p Muk. 12. 8. aur 16. 20.
q Yas. 24. 8. Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10. Hiz. 26. 13.
r Yar. 25. 10.

tujh men dulhá dulhin kí áwáz
kán tak na pahunchegí[s]: kyúnki
tere saudágar zamín ke ashráf
the[t], ki terí jádúgarí se zamín kí
sab qaumen dagá khá gayín[u].
24 Aur nabíon aur muqaddas
logon ká[x], aur jitne zamín par
qatl húe[y], un ká lahú us men
páyá gayá.

XIX BAB.

1 Khudá kí sitáish ásmán par kí játí, is liye ki us ne us baṛí kasbí kí 'adálat kí thí, aur apne bandon ke lahú ká badlá liyá thá. 7 Barra ká byáh hotá. 10 Wuh firishta rází nahín hai ki Yúhanná use sijda kare. 17 Sab parinda buláe játe ki us baṛe muqátala ke waqt házir howen, aur láshon ká gosht kháwen.

UN chízon ke ba'd main ne
ásmán par bahut logon kí
baṛí áwáz yih kahtí húí suní, ki
Hallilú-Yáh[a]; Naját, aur jalál,
aur 'izzat, aur qudrat, Khudáwand
hamáre Khudá ko hai[b]:
2 Kyúnki us kí 'adálaten rást
aur barhaqq hain[c], is liye ki us ne
us baṛí kasbí kí, jis ne apní ziná-
kárí se zamín ko kharáb kiyá,
'adálat kí, aur apne bandon ke
lahú ká badlá us se liyá[d].
3 Phir dúsrí bár unhon ne kahá,
Hallilú-Yáh. Aur us ká dhúnwán
hamesha ko uṭhtá rahtá hai[e].
4 Aur we chaubís buzurg, aur
we chár jándár aundhe munh
gire[f], aur Khudá ko, jo takht par
baiṭhá hai, sijda karke kahá,
Ámín[g]; Hallilú-Yáh.
5 Aur takht se yih áwáz niklí,
ki Tum sab jo us ke banda ho,
aur jo us se ḍarte ho, kyá chhoṭe
kyá baṛe[h], hamáre Khudá kí ta'ríf
karo[i].
6 Aur main ne ek baṛí jamá'at
kí sí áwáz, aur bahut páníon kí
sí áwáz, aur baṛe garj kí sí áwáz[k],
yih kahtí húí suní, ki Hallilú-Yáh;
kyúnki Khudáwand Khudá, Qádir
i mutlaq, bádsháhat kartá hai[l].
7 Áo, ham khushí khurramí
karen, aur us ká jalál záhir karen,
is liye ki Barra ká byáh á pahun-
chá[m], aur us kí dulhin ne áp ko
sanwárá hai.
8 Aur use yih diyá gayá ki wuh
sáf aur shaffáf mihín kattání kapṛá
pahine[n], ki mihín kattání kapṛá
muqaddas logon kí rástbází hai[o].
9 Aur us ne mujh se kahá, ki
Likh: Mubárak we hain, jo Barra
kí shádí kí mihmání men buláe
gaye[p]. Aur wuh mujh se kahtá

San 'ÍSAWÍ 96.
s Yar. 7. 34. aur 16. 9. aur 25. 10. aur 33. 11.
t Yas. 23. 8.
u 2 Sal. 9. 22. Nahúm 3. 4. Muk. 17. 2, 5.
x Muk. 17. 6.
y Yar. 51. 49.
a Muk. 11. 15.
b Muk. 4. 11. aur 7. 10, 12. aur 12. 10.
c Muk. 15. 3. aur 16. 7.
d Ist. 32. 43. Muk. 6. 10. aur 18. 20.
e Yas. 34. 10. Muk. 14. 11. aur 18. 9, 18.
f Muk. 4. 4, 6, 10. aur 5. 14.
g 1 Taw. 16. 36. Naham. 5. 13. aur 8. 6. Muk. 5. 14.
h Muk. 11. 18. aur 20. 12.
i Zab. 134. 1. aur 135. 1.
k Hiz. 1. 24. aur 43. 2. Muk. 14. 2.
l Muk. 11. 15, 17. aur 12. 10. aur 21. 22.
m Mat. 22. 2. aur 25. 10. 2 Qur. 11. 2. Afs. 5. 32. Muk. 21. 2, 9.
n Zab. 45. 13, 14. Hiz. 16. 10. Muk. 3. 18.
o Zab. 132. 9.
p Mat. 22. 2, 3. Lúq. 14. 15, 16.

hai, ki Yih Khudá kí báten bar-
haqq hain[q].
10 Aur main us ke pánwon par
use sijda karne ke liye girá[r]. Aur
us ne mujhe kahá, Khabardár,
aisá na kar[s]; ki main terá aur
tere bháíon ká, jin pás Yisú' kí
gawáhí hai[t], ham-khidmat hún:
Khudá ko sijda kar; kyúnki ga-
wáhí jo Yisú' par hai nubúwat kí
rúh hai.
11 Phir main ne ásmán ko khulá
dekhá[u]; aur kyá dekhtá hún, ki
ek nuqra,í ghoṛá[x], aur us ká sawár
Amánatdár aur Sachchá[y] kahlátá
hai, aur wuh rástí se 'adálat kar-
tá, aur laṛtá hai[z].
12 Aur us kí ánkhen ág ke
shu'ala kí mánind[a], aur us ke sir
par bahutse táj[b], aur us ká ek
nám likhá húá hai, jise us ke
siwá kisí ne na jáná[c].
13 Aur khún men ḍúbá húá
libás wuh pahine thá[d], aur us ká
nám Kalám i Khudá[e] hai.
14 Aur ásmání faujen sáf aur
sufed aur kattání libás pahine
húe[f] nuqra,í ghoṛon par[g] us ke
píchhe ho lín.
15 Us ke munh se ek tez talwár
nikaltí hai, ki wuh us se qaumon
ko máre[h]: aur wuh lohe ke 'asá
se un par hukmrání karegá[i]: aur
wuh Qádir i mutlaq Khudá ke
qahr o gazab kí mai ke kolhú
men raundtá hai[k].
16 Aur us ke libás aur rán par
yih nám likhá hai[l], BÁDSHÁH-
ON KÁ BÁDSHÁH, AUR KHU-
DÁWANDON KÁ KHUDÁ-
WAND[m].
17 Phir main ne ek firishta súraj
men khaṛá dekhá, aur us ne
tamám parindon ko, jo ásmán ke
bích o bích uṛte hain[n], yih kahke
buland áwáz se pukárá, Áo, aur
buzurg Khudá kí mihmání men
jam'a hoo[o];
18 Táki tum bádsháhon ká gosht,
aur sipahsáláron ká gosht, aur
zoráwaron ká gosht, aur ghoṛon
ká gosht, aur un ke sawáron ká
gosht, aur ázádon aur gulámon,
aur chhoṭon baṛon, sab ká gosht
kháo[p].
19 Phir main ne dekhá, ki wuh
haiwán, aur zamín ke bádsháh,
aur un kí faujen ikaṭṭhí húín,
táki us se jo ghoṛe par sawár thá,
aur us ke lashkar se laṛen[q].

San 'ÍSAWÍ 96.
q Muk. 21. 5. aur 22. 6.
r Muk. 22. 8.
s A'am. 10. 26. aur 14. 14, 15. Muk. 22. 9.
t 1 Yúh. 5. 10. Muk. 12. 17.
u Muk. 15. 5.
x Muk. 6. 2.
y Muk. 3. 14.
z Yas. 11. 4.
a Muk. 1. 14. aur 2. 18.
b Muk. 6. 2.
c Muk. 2. 17. 16 áyat.
d Yas. 63. 2, 3.
e Yúh. 1. 1. 1 Yúh. 5. 7.
f Mat. 28. 3. Muk. 4. 4. aur 7. 9.
g Muk. 14. 20.
h Yas. 11. 4. 2 Tas. 2. 8. Muk. 1. 16. 21 áyat.
i Zab. 2. 9. Muk. 2. 27. aur 12. 5.
k Yas. 63. 3. Muk. 14. 19, 20.
l 12 áyat.
m Dán. 2. 47. 1 Tim. 6. 15. Muk. 17. 14.
n 21 áyat.
o Hiz. 39. 17.
p Hiz. 39. 18, 20.
q Muk. 16. 16. aur 17. 13, 14.

San 'ÍSAWÍ 96.

20 Aur wuh haiwán pakṛá gayá,
aur us ke sáth wuh jhúṭhá nabí[r],
jis ne us ke huzúr we karámateṉ
dikháíṉ, jin se us ne un ko, jin-
hoṉ ne us haiwán ká nishán apne
par qabúl kiyá, aur un ko jo us
kí múrat ko pújte the[s], gumráh
kiyá. Ye donoṉ us ág kí jhíl
meṉ, jo gandhak se jal rahí hai[t],
jíte ḍále gaye[u].
21 Aur jo báqí the, so us ghoṛe
ke sawár kí talwár se, jo us ke
muṉh se niklí thí[x], qatl húe, aur
sáre parinda[y] un ke gosht se ser
ho gaye[z].

XX BÁB.

2 Shaitán hazár baras tak jakṛá húá rahtá. 6 Pahlí qiyámat kí ḵhabar; we mubárak haiṉ jo us meṉ sharík hote. 7 Shaitán phir chhuṛáyá játá. 8 Júj aur Májúj kí bábat. 10 Iblís us ág aur gandhak kí jhíl meṉ ḍálá játá. 12 Pichhlí aur 'ámm qiyámat kí ḵhabar.

PHIR maiṉ ne ek firishta ko
ásmán se utarte dekhá, jis
ke háth meṉ a-tháh kúe kí kunjí[a],
aur ek baṛí zanjír thí.
2 Us ne us azhdahe ko, jo purá-
ná sámp hai, ya'ne, Iblís aur
Shaitán ko, pakṛá[b], aur hazár
baras tak jakaṛ rakhá,
3 Aur us ko us a-tháh kúe meṉ
ḍálá, aur band karke us par muhr
kí[c], táki wuh áge logoṉ ko dagá
na de[d], jab tak ki hazár baras
tamám na hoṉ; ba'd us ke, chá-
hiye ki wuh thoṛe din ke liye
chhúṭe.
4 Phir maiṉ ne taḵht[e] dekhe,
aur un ko jo un par baiṭhe the,
aur 'adálat unheṉ dí gayí[f], aur un
kí rúhoṉ ko bhí dekhá[g], jinhoṉ ne
Yisú' kí gawáhí aur Ḵhudá ke
kalám ke wáste apná sir diyá,
aur jinhoṉ ne na us haiwán[h], na
us kí múrat ko pújá[i], aur na us
ká nishán apne máthoṉ aur apne
háthoṉ par qabúl kiyá thá; we
zinda húe, aur Masíh ke sáth
hazár baras tak bádsháhí karte
rahe[k].
5 Aur báqí murda, jab tak hazár
baras púre na húe, na jíe. Yih
pahlí qiyámat hai.
6 Mubárak aur muqaddas wuh,
jo pahlí qiyámat meṉ sharík hai:
aisoṉ par dúsrí maut ká kuchh
iḵhtiyár nahíṉ[l], balki we Ḵhudá
aur Masíh ke káhin[m] honge, aur
us ke sáth hazár baras tak bád-
sháhat karenge[n].
7 Aur jab hazár sál ho chu-

[r] Muk. 16. 13, 14.
[s] Muk. 13. 12, 15.
[t] Muk. 14. 10. aur 21. 8.
[u] Dekho Dán. 7. 11. Muk. 20. 10.
[x] 15 áyat.
[y] 17, 18 áyateṉ.
[z] Muk. 17. 16.
[a] Muk. 1. 18. aur 9. 1.
[b] Dekho 2 Pat. 2. 4. Yahúd. 6. Muk. 12. 9.
[c] Dán. 6. 17.
[d] Muk. 16. 14, 16. 8 áyat.
[e] Dán. 7. 9, 22, 27. Mat. 19. 28. Lúq. 22. 30.
[f] 1 Qur. 6. 2, 3.
[g] Muk. 6. 9.
[h] Muk. 13. 12.
[i] Muk. 13. 15, 16.
[k] Rúm. 8. 17. 2 Tim. 2. 12. Muk. 5. 10.
[l] Muk. 2. 11. aur 21. 8.
[m] Yas. 61. 6. 1 Pat. 2. 9. Muk. 1. 6. aur 5. 10.
[n] 4 áyat.

San 'ÍSAWÍ 96.

kenge, Shaitán apní qaid se chhúṭ-
egá[o],
8 Aur niklegá, táki un qaumoṉ
ko, jo zamín ke cháron konoṉ meṉ
haiṉ, ya'ne, Júj o Májúj ko[p], fareb
de[q], aur unheṉ laṛáí ke liye jam'a
kare[r]: we shumár meṉ samundar
kí ret kí mánind haiṉ.
9 We zamín kí chauṛán par
chaṛh gaye, aur unhoṉ ne muqad-
dasoṉ kí chháoní, aur 'azíz shahr
ko gher liyá[s]; tab ásmán par se
Ḵhudá ke pás se ág utrí, aur un
ko khá gayí.
10 Aur Shaitán, jis ne unheṉ
fareb diyá thá[t], ág aur gandhak
kí jhíl meṉ ḍálá gayá, jahán wuh
haiwán aur jhúṭhá nabí hai[u], aur
rát din hamesha ko 'azáb meṉ
rahenge[x].
11 Phir maiṉ ne ek sufed baṛá
taḵht, aur us ko, jo us par baiṭhá
thá, dekhá, jis ke huzúr se zamín
aur ásmán bháge[y], aur unheṉ ka-
híṉ jagah na milí[z].
12 Phir maiṉ ne dekhá, ki mur-
da, kyá chhoṭe kyá baṛe[a], Ḵhudá
ke huzúr khaṛe haiṉ; aur kitá-
beṉ kholí gayíṉ[b], aur ek dúsrí
kitáb, jo zindagí kí hai[c], kholí
gayí; aur murdoṉ kí 'adálat, jis
tarah se un kitáboṉ meṉ likhá
thá, un ke a'amál ke mutábiq[d] kí
gayí.
13 Aur daryá ne un murdoṉ ko
jo us meṉ the uchhál phenká;
aur maut o ‖ qabr ne[e] un murdoṉ
ko jo un meṉ the házir kiyá; aur
un meṉ har ek kí 'adálat us ke
kámoṉ ke muwáfiq kí gayí[f].
14 Phir maut aur ‖ barzaḵh ág
kí jhíl meṉ ḍálí gayí[g]. Yih dúsrí
maut hai[h].
15 Aur jis ká zikr zindagí kí
kitáb meṉ na milá, wuh ág kí
jhíl meṉ ḍálá gayá[i].

XXI BÁB.

1 Naye ásmán aur nayí zamín kí ḵhabar. 10 Ásmání Yarúsalam, aur us ke hál ká mufassal bayán. 23 Wuh súraj ke muhtáj nahíṉ, kyúṉki jalál iláhí use roshan kartá. 24 Zamín ke bádsháh apní daulat us meṉ le áte.

PHIR maiṉ ne ek naye ásmán
aur nayí zamín ko[a] dekhá;
kyúṉki wuh agle ásmán aur zamín
játí rahí thí[b]; aur koí daryá na
thá.
2 Aur mujh Yúhanná ne shahr
i muqaddas nayí Yarúsalam ko[c]
ásmán se dulhin kí mánind, jis ne

[o] 2 áyat.
[p] Hiz. 38. 2. aur 39. 1.
[q] 3, 10 áyateṉ.
[r] Muk. 16. 14.
[s] Yas. 8. 8. Hiz. 38. 9, 16.
[t] 8 áyat.
[u] Muk. 19. 20.
[x] Muk. 14. 10, 11.
[y] 2 Pat. 3. 7, 10, 11. Muk. 21. 1.
[z] Dán. 2. 35.
[a] Muk. 19. 5.
[b] Dán. 7. 10.
[c] Zab. 69. 28. Dán. 12. 1. Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 13. 8. aur 21. 27.
[d] Yar. 17. 10. aur 32. 19. Mat. 16. 27. Rúm. 2. 6. Muk. 2. 23. aur 22. 12. 13 áyat.
‖ Yá, 'álam i gáib.
[e] Muk. 6. 8.
[f] 12 áyat.
‖ Yá, 'álam i gáib.
[g] 1 Qur. 15. 26, 54, 55.
[h] 6 áyat. Muk. 21. 8.
[i] Muk. 19. 20.
[a] Yas. 65. 17. aur 66. 22. 2 Pat. 3. 13.
[b] Mat. 20. 11.
[c] Yas. 52. 1. Gal. 4. 26. 'Ibrán. 11. 10. aur 12. 22. aur 13. 14. Muk. 3. 12. 10 áyat.

San 'ÍSAWÍ 96.

apne shauhar ke liye singár kiyá[d],
árásta hoke Khudá ke pás se
utarte dekhá.
3 Aur main ne ek barí áwáz yih
kahtí húí ásmán se suní, ki Dekh,
Khudá ká khaima ádmíon ke sáth
hai, aur wuh un ke sáth sukúnat
karegá[e], aur we us ke log honge,
aur Khudá, un ká Khudá, áp un
ke sáth rahegá.
4 Aur Khudá un kí ánkhon se
ánsú ponchhegá[f]; aur phir maut
na hogí[g], aur na gam, aur na nála,
aur na phir dukh hogá[h]; kyúnki
aglí chízen guzar gayín.
5 Aur us ne jo takht par baithá
thá[i] kahá, Dekh, main sab kuchh
nayá kartá hún[k]. Aur us ne mujh
se kahá, Likh: kyúnki ye báten
sach aur barhaqq hain[l].
6 Aur us ne mujhe kahá, ki Ho
chuká[m]. Main Alfá aur Omagá,
ibtidá aur intihá hún[n]. Main us
ko jo piyásá hai, áb i hayát ke
chashma se muft píne dúngá[o].
7 Jo gálib hotá hai, so ‖ sab ká
wáris hogá; aur main us ká
Khudá húngá, aur wuh merá betá
hogá[p].
8 Par darnewále, aur be-ímán,
aur nafratí, aur khúní, aur har-
ámkár, aur jádúgar, aur but-
parast, aur sáre jhúthon[q] ká hissa
usí jhíl men hai, jo ág aur gan-
dhak se jaltí[r]; yih dúsrí maut hai.
9 Ab ek un sát firishton men se[s],
jin ke pás sát piyála pichhlí sát
áfaton se bhare the, mujh pás áyá,
aur mujh se yún kahke bolá, ki
Idhar á, main tujhe dulhin, ya'ne,
Barra kí jorú[t], dikháún.
10 Aur mujhe ba waz'a rúhání[u]
ek bare aur únche pahár par le
gayá, aur us ne us buzurg shahr
muqaddas Yarúsalam ko[x] ásmán
par se Khudá ke pás se utarte
dikháyá;
11 Us men Khudá ká jalál thá[y]:
aur us kí roshní bare beshqímat
jawáhir kí sí, us yashm kí mánind
thí, jo billaur kí tarah shaffáf ho;
12 Aur us kí díwár barí aur
buland thí, aur us ke bárah dar-
wáza[z], aur un darwázon par bárah
firishta the, aur un par baní Isráel
ke bárah firqon ke nám likhe the:
13 Púrab ko tín darwáza; aur
uttar ko tín darwáza; aur dak-
khin ko tín darwáza; aur pach-
chhim ko tín darwáza the[a].
14 Aur us shahr kí díwár kí
bárah newen thín, aur un par
Barra ke bárah rasúlon ke nám
the[b].
15 Aur jo mujh se bol rahá thá,
us ke háth men sone kí ek jaríb
thí[c], táki us shahr, aur us ke dar-
wázon, aur us kí díwár ko nápe.
16 Aur wuh shahr chaukoná
thá, aur us ká lambán itná thá,
jitní us kí chaurán: us ne us
shahr ko us jaríb se nápkar sárhe
sát sau kos páyá. Aur us ká lam-
bán, aur chaurán, aur únchán ek-
sán the.
17 Phir us ne díwár ko nápá, to
us ádmí ke háth se jo firishta thá,
ek sau chauálís háth páyá.
18 Aur wuh díwár yashm kí
baní thí: aur wuh shahr khális
sone ká, shaffáf shísha kí mánind,
thá.
19 Aur us shahr kí díwár kí
newen har tarah ke jawáhir se
árásta thín[d]. Pahlí neo, yashm
thí: aur dúsrí, nílam kí; aur
tísrí, shab-chirág kí; aur chauthí,
zumurrud kí.
20 Aur pánchwín, 'aqíq kí; aur
chhathí, la'l kí; aur sátwín, su-
nahre patthar kí; aur áthwín,
fíroza kí; aur nawín, zabarjad kí;
aur daswín, yamaní kí; aur gyá-
rahwín, sang-sumbulí kí; aur
bárahwín, yáqút kí.
21 Aur us ke bárah darwáza
bárah motí the, har darwáza ek ek
motí ká: aur us shahr kí sarak[e]
khális sone kí, shaffáf shísha kí
mánind thí.
22 Par main ne us men koí hai-
kal na dekhí[f]: is liye ki Khudá-
wand Khudá, Qádir i mutlaq, aur
Barra us kí haikal hain.
23 Aur wuh shahr súraj aur
chánd ká muhtáj nahín, ki we
us ko roshan karen; kyúnki
Khudá ke jalál ne use roshan kar
rakhá hai[g], aur Barra us kí roshní
hai.
24 Aur sab qaumen jinhon ne
naját pái us kí roshní men phir-
engí: aur zamín ke bádsháh apná
jalál aur 'izzat us men láte hain[h].
25 Aur us ke darwáza kabhí din
ko band na honge[i]: ki rát wahán
na hogí[k].
26 Aur we qaumon ke jalál o
'izzat ko us men láwenge[l].
27 Aur koí chíz jo nápák, yá

d Yas. 54. 5. aur 61. 10. 2 Qur. 11. 2.
e Ahb. 26. 11, 12. Hiz. 43. 7. 2 Qur. 6. 16. Muk. 7. 15.
f Yas. 25. 8. Muk. 7. 17.
g 1 Qur. 15. 26, 54. Muk. 20. 14.
h Yas. 35. 10. aur 61. 3. aur 65. 19.
i Muk. 4. 2, 9. aur 5. 1. aur 20. 11.
k Yas. 43. 19. 2 Qur. 5. 17.
l Muk. 19. 9.
m Muk. 16. 17.
n Muk. 1. 8. aur 22. 13.
o Yas. 12. 3. aur 55. 1. Yúh. 4. 10, 14. aur 7. 37. Muk. 22. 17.
‖ Yá, *in chízon ká.*
p Zak. 8. 8. 'Ibrán. 8. 10.
q 1 Qur. 6. 9, 10. Gal. 5. 19, 20, 21. Afs. 5. 5. 1 Tim. 1. 9. 'Ibrán. 12. 14. Muk. 22. 15.
r Muk. 20. 14, 15.
s Muk. 15. 1, 6, 7.
t Muk. 19. 7. 2 áyat.
u Muk. 1. 10. aur 17. 3.
x Hiz. 48 Báb. 2 áyat.
y 23 áyat. Muk. 22. 5.
z Hiz. 48. 31, —34.
a Hiz. 48. 31, —34.

San 'ÍSAWÍ 96.

b Mat. 16. 18. Gal. 2. 9. Afs. 2. 20.
c Hiz. 40. 3. Zak. 2. 1. Muk. 11. 1.
d Yas. 54. 11.
e Muk. 22. 2.
f Yúh. 4. 23.
g Yas. 24. 23. aur 60. 19, 20. 11 áyat. Muk. 22. 5.
h Yas. 60. 3, 5, 11. aur 66. 12.
i Yas. 60. 11.
k Yas. 60. 20. Zak. 14. 7. Muk. 22. 5.
l 24 áyat.

San 'ÍSAWÍ 96.

m Yas. 35. 8. aur 52. 1. aur 60. 21. Yúel 3. 17. Muk. 22. 14, 15.
n Filip. 4. 3. Muk. 3. 5. aur 13. 8. aur 20. 12.

nafratí, aur jhúṭh hai, us men
kisí tarah dar na áwegí[m], magar
sirf we hí jo Barra kí kitáb i ha-
yát men[n] likhe húe hain.

XXII BAB.

1 Áb i hayát kí naddí kí khabar. 2 Zindagí ke darakht kí. 5 Khudá áp apne shahr ko roshan kartá. 9 Firishta Yúhanná ko man'a kartá, ki mujhe sijda na kar. 18 Khudá kí kitáb kí báton men koí kuchh na baṛháwe, aur na un men se kuchh nikál ḍále.

a Hiz. 47. 1. Zak. 14. 8.
b Hiz. 47. 12. Muk. 21. 21.
c Paid. 2. 9. Muk. 2. 7.
d Muk. 21. 24.
e Zak. 14. 11.
f Hiz. 48. 35.
g Mat. 5. 8. 1 Qur. 13. 12. 1 Yúh. 3. 2.
h Muk. 3. 12. aur 14. 1.
i Muk. 21. 23, 25.
k Zab. 36. 9. aur 84. 11.
l Dán. 7. 27. Rúm. 5. 17. 2 Tim. 2. 12. Muk. 3. 21.
m Muk. 19. 9. aur 21. 5.
n Muk. 1. 1.
o Muk. 3. 11. 10, 12, 20 áyaten.
p Muk. 1. 3.
q Muk. 19. 10.
r Muk. 19. 10.

PHIR us ne áb i hayát kí ek
sáf naddí[a] mujhe dikhái, jo
billaur kí tarah shaffáf, aur Khu-
dá aur Barra ke takht se nikaltí thí.
2 Aur us kí saṛak ke bích, aur
us naddí ke wárpár[b] zindagí ká
darakht thá[c], jo bárah phal látá,
har ek mahíne men ek phal: aur
us darakht ke patte qaumon kí
shifá ke wáste[d] the.
3 Phir koí la'nat na hogí[e]: aur
Khudá aur Barra ká takht us
men hogá[f]; aur us ke banda us
kí bandagí karenge:
4 Aur we us ká munh dekhenge[g];
aur us ká nám un ke máthon par
hogá[h].
5 Aur wahán rát na hogí: aur
we chirág aur súraj kí roshní ke
muhtáj nahín[i]; kyúnki Khudá-
wand Khudá un ko roshan kartá
hai[k]; aur we hamesha ko bádsháh-
at karenge[l].
6 Phir us ne mujhe kahá, ki Ye
báten sach, aur barhaqq hain[m];
aur muqaddas nabíon ke Khudá-
wand Khudá ne apne firishta ko
bhejá, ki un chízon ko, jin ká
jald honá zarúr hai, apne bandon
par záhir kare[n].
7 Dekh, main jald átá hún[o]:
mubárak wuh, jo is kitáb kí nu-
búwat kí báton ko mántá hai[p].
8 Aur mujh Yúhanná ne un
chízon ko dekhá aur suná. Aur
jab main ne suná aur dekhá, us
firishta ke pánwon par, jis ne
mujhe ye chízen dikháín, sijda
karne ko girá[q].
9 Tab us ne mujh se kahá, Khab-
ardár, aisá na kar; kyúnki main
terá aur nabíon ká jo tere bhái
hain, aur un ká jo is kitáb kí
báten mánte hain, ham-khidmat
hún: Khudá ko sijda kar[r].

San 'ÍSAWÍ 96.

s Dán. 8. 26. aur 12. 4, 9. Muk. 10. 4.
t Muk. 1. 3.
u Hiz. 3. 27. Dán. 12. 10. 2 Tim. 3. 13.
x 7 áyat.
y Yas. 40. 10. aur 62. 11.
z Rúm. 2. 6. aur 14. 12. Muk. 20. 12.
a Yas. 41. 4. aur 44. 6. aur 48. 12. Muk. 1. 8, 11. aur 21. 6.
b Dán. 12. 12. 1 Yuh. 3. 24.
c Muk. 2. 7. 2 áyat.
d Muk. 21. 27.
e Filip. 3. 2.
f 1 Qur. 6. 9, 10. Gal. 5. 19, 20, 21. Qul. 3. 6. Muk. 9. 20, 21. aur 21. 8.
g Muk. 1. 1.
h Muk. 5. 5.
i Gin. 24. 17. Zak. 6. 12. 2 Pat. 1. 19. Muk. 2. 28.
k Muk. 21. 2, 9.
l Yas. 55. 1. Yúh. 7. 37. Muk. 21. 6.
m Ist. 4. 2. aur 12. 32. Ams. 30. 6.
|| Yá, *darakht i hayát.*
n Khur. 32. 33. Zab. 69. 28. Muk. 3. 5. aur 13. 8.
o Muk. 21. 2.
p 12 áyat.
q Yúh. 21. 25.
r 2 Tim. 4. 8.
s Rúm. 16. 20, 24. 2 Tas. 3. 18.

10 Phir us ne mujh se kahá, ki
Tú is kitáb kí nubúwat kí báton
par muhr mat rakh[s]: kyúnki waqt
nazdík áyá hai[t].
11 Jo ná-rást hai, so ná-rást hí
rahe: aur jo najis hai, so najis
hí rahe: aur jo rástbáz hai, so
rástbáz hí rahe: aur jo muqaddas
hai, so muqaddas hí rahe[u].
12 Aur dekh, main jald átá hún[x];
aur merá ajr mere sáth hai[y], táki
har ek ko us ke kám ke muwáfiq
badlá dún[z].
13 Main Alfá aur Omagá, ib-
tidá aur intihá, auwal o ákhir
hún[a].
14 Mubárak we hain, jo us ke
hukmon par 'amal karte hain[b],
táki zindagí ke darakht par[c] un ká
ikhtiyár ho, aur we un darwázon
se shahr men dákhil howen[d].
15 Ki kutte[e], aur jádúgar, aur
harámkár, aur khúní, aur but-
parast, aur jo koí jhúṭh ko cháhtá
aur boltá hai, sab báhar hain[f].
16 Mujh Yisú' ne apne firishta
ko bhejá[g], ki kalísiyáon men in
báton kí gawáhí tum ko de. Main
Dáúd kí asl o nasl[h], aur subh ká
núrání sitára hún[i].
17 Aur Rúh aur dulhin[k] kahtí
hain, Á. Aur jo suntá hai, kahe,
Á. Aur jo piyásá hai[l], áwe. Aur
jo koí cháhe, áb i hayát muft le.
18 Main har ek shakhs ke liye,
jo is kitáb kí nubúwat kí báten
suntá hai, yih gawáhí detá hún,
ki Agar koí in báton men kuchh
baṛháwe, to Khudá un áfaton ko
jo is kitáb men likhí hain, us par
baṛháwegá[m]:
19 Aur agar koí is nubúwat kí
kitáb kí báton men se kuchh ni-
kál ḍále, to Khudá us ká hissa
||kitáb i hayát[n], aur shahr i mu-
qaddas[o], aur in báton se jo is
kitáb men likhí hain, nikál ḍálegá.
20 Jo in chízon kí gawáhí detá
hai, yih kahtá hai, ki Main ya-
qínan jald átá hún[p]. Ámín[q].
Hán, ai Khudáwand Yisú', á[r].
21 Hamáre Khudáwand Yisú'
Masíh ká fazl tum sab par howe[s].
Ámín.

NAYE 'AHD-NÁMA KÁ KHATIMA HÚÁ.

LONDON:
PRINTED BY W. CLOWES AND SONS, DUKE STREET, STAMFORD STREET,
AND CHARING CROSS.

GALAT-NÁMA.

Maqám.	*Galat.*	*Sahíh.*
Paid. xxii. 16	qasam kháí	apní zát kí qasam kháí.
„ xxxi. 29	Kkudá	Khudá.
„ xxxvi. Safha ke sarnama meṉ	*Húrí* miṭáo.	
Khur. xv. 26	tujh ko díṉ, tujhe koí na dúṉgá	tujh par bhejíṉ, tujh par koí na bhejúṉgá.
„ xxv. 30	nazar	nazr.
Ahbár ii. 2	izkár	azkár.
„ xx. 6	káṭ	káṭ.
Gintí xx. 20	us ke barkhiláf baṛe zor se bahut log leke niklá	bahut log leke niklá, aur qawí háth se us ká sámhná kiyá.
1 Sam. ii. 29	29, 29 (áyateṉ)	28, 29.
2 Sam. i. 17	nauha	marsiya.
1 Sal. ix. 8	síṭhí	síṭí.
2 Taw. vi. 26	isliye tú	isliye ki tú.
„ xxix. 6	pher diyá	pher diye.
Aiyúb xi. 18	kho degá	khodegá.
„ xl. 10	shauqat	shaukat.
Zab. xix. 14	merá..... denewálá	mere..... denewále.
„ xx. 3	terí sárí hadyoṉ	tere sáre hadyoṉ.
„ xxi. 10	khodegá	kho degá.
„ lii. 7	bakhrá	panáhgáh.
„ lxxiv. 15	khush	khushk.
„ cxix. 58	terí	tere.
Yas. x. 31	Madmanah	Madmenah.
„ lvii. 18	raheṉ	ráheṉ.
2 Tim. ii. 5	qáide	qá'ida.